BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

Nr. 1 Sibiiu, Marţi, 3|15 Ianuarie 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul I. Ianuarie-Februarie-Martie al anului 1895, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament s'a sfêrşit cu ultima Decembre 1894, sĕ-şi înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

De anul nou!

Un amic al fóiei nóstre ne trimite următoriul articol:

Anul 1894 pentru noi românii va rĕmâné pentru tóte timpurile, în istoria nóstră, un an epocal. Am fost loviţi ca naţiune, precum nici când altădată. Procesul Memorandului început la 7 Maiu, condamnarea acusaţilor, declaraţiunea făcută de preşedintele comitetului naţional, finitul în mod atât de tragic cu intemniţarea acusaţilor, cari au fost smulşi prin gendarmi în mod subit din sinul familiilor şi a cunoscuţilor şi transportarea lor între baionete, ca şi nisce criminalişti la negrele închisori din Seghedin şi Vaţ, vor forma paginele de glorie ale istoriei nóstre. Sĕ mai adaugem la aceste nenumĕratele procese de presă, cari s'au finit tóte cu condamnarea acusaţilor.

Sumele enorme de bani, dictate drept pedepse asupra condamnaţilor şi editorilor foilor, ne vor aduce aminte prin ce împrejurări critice a trecut deşteptarea simţului naţional precum şi stêrnirea interesului în popor faţă de afacerile nóstre publice. Causa română în congresul dela Haaga, prin neobosita stăruinţă a demnului preşedinte al Ligei, şi prin spiritul de ecuitate al delegaţilor conferenţei, a triumfat faţă de şovinismul magiar, representat prin vestitul Pázmándy.

Cestiunea română, de dincóce de Carpaţi a progresat cu paşi repeḑi, şi acest progres avem sĕ-l mulţumim în parte şi viului interes ce fraţii români din libera România au arătat faţă de causa nóstră. Europa astăḑi ne cunósce durerile precum nici-când altă dată. Moţiunea deputaţilor italieni, carea au deprimat atât de mult şovinismul intolerant al contrarilor noştri, a fost şi va fi cel mai invederat semn, că vocea unui popor tinĕr şi vigoros, consciu de drepturile sale nu mai póte fi suprimată. Prea s'au deochiat opresorii. Nici fondurile de disposiţiune, nici subterfugiile diplomatice, nici broşurile magiare, nici ḑiarele plătite, nu mai sunt în stare a întuneca adevĕrul causei, pentru carea luptăm.

Cu cât atacurile asupra vieţei nótsre naţionali, bisericesci şi scolare au devenit mai acute, cu atât causa română a fost apărată cu mai mare resoluţie. Ministrul călĕtor prin Ardél a aflat pe români un trup şi un suflet. Ucasurile ministeriali au fost uleu aruncat pe foc. Desfiinţării partidului naţional i a respuns imposanta adunare a alegĕtorilor din 28 Novembre, în mod demn. Un popor tiner pere numai atunci, când a căḑut ultimul luptător; éră noi românii har Domnului! în locul ḑecilor de luptători fer ecaţi, avem sĕ punem sute şi mii, gata a lupta pentru drepturile nóstre inalienabili. Tot aceeaşi sórte credem va avé şi ultîmul ucas ministerial, prin care sunt ameninţiaţi fruntaşii români şi carele de-a dreptul tinde la interḑicerea adunărilor de alegĕtori şi popor. Numai merge şi-a ḑis ministrul! Étă şi poporul cu „agitatorii“, sĕ nu le mai dăm ocasiune, a se întruni, ca şi când un popor întreg ar puté fi pus în féră, ori aruncat în temniţi. Noi vom rĕspunde acestui ucas, ḑicênd: este de ajuns unui ministru a părăsi terenul legal, şi a confisca drepturi inalienabili pentru ca nime sĕ nu-l mai ia în serios. Nu mai merge cu abusurile în numele legei. Vom merge deci înainte cu bărbăţie.

Pătrariul din urmă al anului, ce trece la cele eterne, a mai avut de inregistrat şi actul măreţ când femeia română a întrat în lupta alăturea cu bărbaţii. Procesul domnişórelor române din Sibiiu, şi atitudinea lor înaintea barei judecătoresci ne aduce aminte de virtutea străbună, când femeia română esclama cu mândrie: ubi tu Cajus, ibi ego Caja! Astăḑi lupta sĕ pórtă cu forţe unite, şi când scuturile vor cădé de pe braţele bărbătesci, le vor ridica femeile. An de lupte, an de glorie, an de furtune şi multe pahare amare a fost 1894. El ne lasă însĕ drept moştenire: consciinţa vie despre forţele, de cari dispunem. — Vom mai înregistra şi sancţionarea proiectelor bisericesci, cari deşi nefericite dar ne-au dat ocasiune a auḑi din înălţimea tronului cu: aşa nu mai merge. Cestiunea naţionalităţilor, e fapt cunoscut, că-şi are rolul seu la crisa ministerială, carea e una din cele mai lungi, şi mai grave în era numită constituţională. Puţin ne mai pasă, dacă primministru va ajunge Bánnffy Dezsö-fostul paşa la Naséud. Cu cât se va abusa mai mult de lege, cu atât triumful causei nóstre se va apropia. Oţeliţi în lupte în anul trecut, păşim veseli preste pragul noului an, ḑicênd tuturor: Inainte cu Dḑeu pentru causa sântă.

Viena şi noul prim-ministru. Sub acésta titulă publică „Bud. Hirl.“ în nrul sĕu din 19 Ianuariu n. c. următórea informaţiune, referitóre la presidenţia lui Bánffy, ce i-se trimite din Viena:

„Am fost curios a afla, cum este primită presidenţia lui Bánffy la curtea din Viena, în ministeriul comun de esterne şi în cercurile normative ale guvernului austriac. Precum sĕ scie, curţile archiducilor, precum şi partea cea mai mare a curţii Maies. Sale, are sentimente clericale şi întocmai ca conţii Zichy Nándor şi Cziráky, pehoreschéză ori ce transacţiune privitóre la schimbarea proiectelor bisericesci pendente şi speră a împedeca întroducerea proiectelor deja sancţionate.

Din causa acésta în cercurile curţii cabinetul Bánffy este primit cu bucurie rĕutăciósă. Acésta însémnă la clericali posibilitatea de-a continua lupta contra legilor bisericesci, pe când un guvern, constituit pe basa fusiunii, care ar fi întrunit tóte partidele, ce stau pe basa dreptului public, i-ar fi adus pe clericali în o situaţiune grea, cu privire la continuarea luptei.

Subt acest Bánffy „violent“ — ḑic ei — va decurge vesel lupta şi rĕsboiul.

In ministeriul de esterne încredinţarea lui Bánffy, de-a forma cabinetul, a deşteptat de tot alte sĕmţeminte.

Diplomaţii afirmă, că Bánffy are o reputaţiune aşa de rea în România, în cât în strĕinătate simplu numele lui însemnéză: prigonirea românilor ardeleni cu foc şi fer.

Agitatorii români vor face o larmă asurḑitóre în presa franceză şi ruséscă (póte şi în cea engleză), încât cestiunea ardelénă română va deveni în adevĕr cestiune europénă, ca cestiunea arménă. Acésta apoi este cu atât mai regretabil pentru ministeriul de esterne, cu cât între acest minister şi ministrul president magiar este o anumită solidaritate, avênd în sensul legii prim-ministrul magiar înriurire hotărîtóré asupra conducerii afacerilor esterne. Kálnoky sau trebue sĕ desavueze eventualele violenţe ale lui Bánffy faţă de români, sau trebue sĕ repăşéscă. Dacă lui Bànffy nu-i va succede a convinge strĕinătatea, că el nu persecută pe români, ci chiar silesce a-i pacifica prin concesiuni,

FOIŢA.

Pessimismul.

(Conferinţă publică ţinută în Sibiiu de prof. seminarial Dr. *Vasilie Saftu.)*

Dómnelor şi Domnilor!

Inainte de a începe conferinţa mea, îmi permit a Vĕ atrage atenţiunea asupra unui proverb francez de altmintrelea fórte des întrebuinţat. De câte-ori vrea sĕ esprime luptătorul drepturilor omenirei o idee, care eventual ar puté sĕ fie înţelésă fals, se îngrădesce cu cuvintele: *Honny soit, qui mal y pense*, adecă al naibii sĕ fie acela, care are vre-un gând rĕu. — Cu alte vorbe, din capul locului Vĕ rog, deşi pessimismul e subiectul prelegerii mele, cu tóte acestea DVóstră sĕ aveţi bunăvoinţa d'a nu da o interpretare „pessimistă“ espresiunilor mele.

Trăim într'un secul, când şi cele mai temeinice cunoscinţe nu plătesc o para frântă, dacă ele nu sunt esprimate cu mănuşi glacés; am ajuns nisce vremuri, când potopul de gândiri seriόse trece ca fulgerul pe lângă muritori, dacă proprietariul lor nu va sci sĕ se misce conform „manierelor“ în vigóre într'o societate alésă.

Convins şi eu pe deplin despre adevĕrul acestor cuvinte, m'am adresat mai în lunile trecute către un librariu renumit dintr'un orăşel al Transilvaniei. Auḑisem adecă, că în acest opid au apărut în ultimul deceniu trei cărţi de *bon ton*, prin urmare tot atâtea codificări ale manierelor elegante „europene“. Trăiam în fericita idee, că după ce le voiu ceti şi le voiu învĕţa chiar şi de rost, mĕ voi mai modernisa şi eu câtuşi de puţin. Când ce sĕ veḑi? Librariul meu îmi nimicesce ultima speranţă. El îmi rĕspunde, că deşi a tipărit peste 40,000 de esemplare şi deşi n'a espedat nici unul în afară, tóte le-a vêndut în loc, şi astfeliu îi este peste putinţă sĕ me scótă din nĕcaz. Care aţi cetit pe „poetul disperat“ al lui Kotzebue, vĕ puteţi face o închipuire despre trista situaţiune, în care ajunsese nemângâiatul meu suflet.

Ce sĕ fac şi ce sĕ dreg, ca sĕ pot deschide şi debilelor mele idei drumul în lumea mare? Nu sciam *ce* şi nu sciam *cum*, — când de-odată sĕ ivesce pe orizontul întunecat al gândurilor mele un lucéfĕr strălucitoriu, din calea căruia fugiau negri nori, cum fug copii din amintitul orăşel de frica taurului. Nu era *Lucéfĕrul* lui Eminescu, era lucéfĕrul meu, care mi-a adresat graţios următórele cuvinte drăgălaşe: „Mititelul şi delicatul meu adorator! Nu fie mâhnit sufletul teu ca al lui Mendelsohn*) pentru că s'au vêndut tóte esemplarele de maniere elegante din orăşelul X; nu-ţi pară rĕu! In lumea modernă manierele europene şi-au trăit traiul şi şi-au păpat mălaiul; ca sĕ te distingi într'adevĕr între semenii tĕi, scrie-i librariului Tsian Tsian-Tsin (cetesce Cian-Cian-Cin) din China şi eşti mântuit“. Astfel grăí lucéfĕrul meu şi dispăru. — Pentru moment sufletul meu se scălda într'o mare de fericire. Dar nici acésta ca tóte lucrurile din lume, n'a avut durată lungă. Şi sciţi pentru ce? Pentru că — curios lucru — o rândunică mi-a adus, câteva minute după acésta trista scire, că între chinezi şi japonezi a isbucnit un crâncen rĕsboiu, care face imposibilă ori-ce comunicare. — Mai scrie acum librarului Cian-Cian-Cin! . . . Sfatul lucéfĕrului a fost un vis trecĕtoriu, ca şi „visul“ — romanţa franceză atât de plăcută astăḑi unor domnişóre. Visul a încetat în curênd şi pentru mine, şi frămêntat de dureri împreunate cu adânci suspine m'am cufundat din nou în pivniţa obscură a pessimismului. De aici nici n'aş fi mai ieşit, dacă nu s'ar fi început seria conferinţelor nóstre. Setos ca şi Grui-Sânger al lui Alexandri, abia apucasem sĕ sorb câte-va picături de maniere „moderne chinezesci.“ Am eşit şi eu din miserabilul meu coteţ,*) am venit în acest salon, ca sĕ le ascult. Mulţămită ideilor clare şi legăturei logice, cu care au fost predate, le-am pĕtruns şi înţeles pe tóte din fundament. Am rĕmas însĕ — durere — în sufletul meu tot un pessimist, pentru puternicul motiv, că trântelile la pămênt, prescrise în codul manierelor moderne sau chinezesci, presupun o rară flecsibilitate de corp, presupun un gimnastic dibaciu şi un equilibrist neîn recut — condiţiuni imposibile pentru mlădiósa mea constituţie!

Étă, Dómnelor şi Domnilor, pentru ce Vĕ rog sĕ binevoiţi din consideraţiuni binecuvêntate a me dispensa de salutările îndatinate între „fii ceriului“ şi modernisate între fii pămêntului, ca nu cumva pretinḑênd prea multe dela mine, sĕ devin şi mai pessimist decât cum sunt. — —

După aaéstă nesărată introducere daţi mi voie sĕ Vĕ conduc pentru scurt timp în pantheonul pessimismului. Voiu deschide maiîntâiu departamentul filosofilor pessimişti, apoi vom trece la ómenii practici, cari nu sunt filosofi.

(Va urma).

---

*) Mendelsohn are o composiţie musicală: Psalmul 42, în care se ivesc mai des aceste cuvinte.

*) Espresiune întrebuinţată la chinezi.

217.

atunci între ministrul de esterne şi prim-ministrul magiar se va isca un conflict, pe care contele Kálnoky îl va considera pentru sine de cestiune de cabinet.

In ministeriul austriac sunt de părere, că violenţele lui Bánffy vor grăbí căderea partidei liberale; ba mulţi cred, că însuşi Bánffy îşi va împinge de sub piciórе scara, pe care s'a urcat în fruntea ministeriului şi sĕ va alia cu Szapáry şi Apponyi pe contul grupei Wekerle Tisza. Prima consecinţă practică a denumirii lui Bánffy de-ocamdată este, că clericalii sĕ pregătesc în Viena şi Budapesta cu puteri nóue la luptă.

Revista politică.

Situaţiunea europénă, judecându-o după asigurările mesagielor de tronuri, ni s'ar presenta într'o lumină favorabilă. Sguduiturile, ce s'au provocat în diferite state n'au putut contrabalansa ecuilibrul păcei europene, astfeliu că în anul trecut pacea pare a se fi întărit.

Nu tot aşa se presentă situaţiunea, dacă vom judeca lucrurile după desvoltarea lor în diferitele state singuratice.

In *Austro-Ungaria* raporturile interne stau pe o basă fórte nesolidă. În Cislaitania şi mai mult în Translaitania. Nemulţămirea popórelor ce locuiesc în abundanţă acésta monarchie se manifestă tot mai puternic. Hegemonia germano-magiară a provocat ura de rassă, carea s'a potenţat prin forţele adeseori brachiale, ce s'au eserciat prin guvernanţi, pentru a puté oprima sentimentele naţionale şi îndreptăţite ale diferitelor popóre şi drepturile, ce le reclamă ele. Cu astfel de prospecte pentru lupta de rassă intrăm şi în anul viitoriu. Ele póte sĕ aducă o schimbare de sistem, care se impune acum mai mult ca ori şi când, cu tóte că guvernanţii nu ar lăsa bucuros puterea din mână. Nisuinţele politicei esterne au fost sĕ se ţină raporturi amicabile cu puterile streine şi tot deodată sĕ susţină în deplină putere pactul alianţii triple. Progrese economice monarchia n'a realisat, din contră nu se scie, ce urmări va avé trăgănarea reformei valutei etc.

*

România a realisat în anul trecut prograse pe tóte terenele şi dacă nu obvenia crisa agricolă, carea a produs panică între agricultori şi în tótă ţéră, România, am putea ḑice se bucură inlăuntrul seu de cea mai ticnită situaţie. Luptele de partid ce se succed cu mare patimă deşi în aparenţă ar parea o daună, totuşi se pórtă mare control pentru interesele ţĕrei, şi chiar ale romanismului peste tot. Cestiunea română, nu numai sulevată, dar chiar desbătută în camere a câştigat importanţă în afară, mai vêrtos, că guvernul a ţinut sĕ facă şi el enunciaţiuni precise în acéstă cestiune Situaţiunea financiară a ţĕrei este escelentă şi anul viitoriu promite profite economice şi mai mari. La putetile streine România se bucură de mare importanţă, mai vêrtos in cât privesce Orientul europén.

*

Cele mai deprimătóre evenimente s'au succedat în *Francia* şi cu tóte acestea Francia stă în privinţa relaţiunilor politice interne mai escelent. Finanţele ei sunt favorabile cu tóte cheltuelile costisitóre, ce a trebuit sĕ le facă în lăuntru şi în afară. De câtă autoritate se bucură acest stat, s'a dovedit cu ocasiunea asasinărei lui Carnot, când tóte puterile luaseră doliu. Anarchismul nu şi mai manifestă puterea, ér Anglia caută a întra in alianţă cu acest stat, care impune şi prin politica colonială din timpul din urmă.

*

Politica *Germaniei* a fost ca în lăuntrul ţĕrei sĕ consolideze referinţele sociale, şi se împace pe agrari, ér în afară sĕ pună stavilă unei alianţe puternice între Rusia şi Francia.

Pentru împĕcarea referinţelor interne cancelarul Caprivi s'a supus aşa ḑicênd orbiş dispoşiţiunilor date de împĕratul, căutând pe calea acésta a împăca chiar cu forţa spiritele înfierbântate. Politica acésta însĕ s'a dovedit de greşită. Impĕratul Wilhelm II în un toast mai recent a şi dat espresiune nefavorabilei situaţiuni interne, ḑicênd, că el se baséză numai pe armată şi pe Dumneḑeu, ér armata e datóre sĕ se supună orbiş. Acésta a fost accentuată cu deosebire faţă de tendinţele statelor mici germane, care ne mai putênd suferi „trufia" prusiacă, dau semne, că sunt aplicate a-şi câştiga şi mai mare independenţă. Pe de alta parte cuvintele împĕratului au fost adresate şi socialistilor, cari înse la timpul sĕu şi au rĕsbunat amar, luând în bătaie de joc în parlament chiar persóna monarchului. Efectele acestor paşi greşiţi se observă şi acum şi Germania póte sĕ ajungă în o stare umilită. Socialistii care s'au întărit fórte tare, caută sĕ rĕstórne actuala stare de lucruri şi în lucrarea lor par a fi spriginiţi, cel puţin moralicesce, de micile state germane.

Nisuinţele politicei esterne a Germaniei au mers precum am accentuat într'acolo, sĕ micşoreze întru cât se póte prestigiul uniunei franco-ruse. In Berlin se purtau cu cea mai mare prevenire faţă cu Rusia, şi când împĕratul Alecsandru III fu atacat de morbul sĕu periculos, întréga opiniune publică din Germania fu pusă în mişcare, sĕ influinţeze, ca în Petersburg sĕ se îndeplinéscă mai uşor schimbarea, care după cum erau convinse cercurile competente, trĕbuia sĕ se întêmple, îndată ce va închide pentru totdeuna ochii ţarul Alecsandru, captivul slavofililor. Insĕ s'a întêmplat, la ceea-ce nu se aşteptau; pretinia tinĕră dintre Rusia şi Francia trecu téfĕră şi peste încercarea acésta neaşteptată a unei schimbări de tron, la care în Paris priviau cu îngrijire. Se observă că în Berlin s'au înşelat formal în vederile tinĕrului împĕrat. Prestigiul politic al Germaniei, în urma noului curs nestabil, a suferit o lovitură mare, şi prin acésta a decăḑut şi vaḑa confederaţiunei germane. Mai invederat s'a arĕtat acésta cu ocasiunea căderei lui Caprivi, care începuse lupta cu conservativii, numai pentru de a duce în deplinire instrucţiunile referitóre la politica internă, ce le primise dela însuşi împĕratul. Incă n'a esistat nici un bărbat de stat care sĕ fi suferit un astfel de blamagiu ca contele Caprivi în óra demisiunii sale' şi nu e mirare, dacă în Europa domnesce părerea generală, că nice urmaşul sĕu, prinţul Hohenlohe nu va fi în stare aşi crea o posiţie care în faţa politicei esterne se apară durabilă şi capabilă de-a sta faţă cu ori ce probe.

*

In *Italia* situaţiunea internă este încurcată şi nefavorabilă. Naufragiul ce l-a suferit „Banca romană" a provocat o mare panică în tótă ţéra şi tóte nisuinţele guvernului de a ţinea banca în picióre au remas zadarnice. Mai mare panică a provocat însĕ rescólele sangeróse şi dese ale ţăranilor din Sicilia, cari nu s'au mai putut susţine în miseria economică, ce domnesce. Statul însuşi se află la pragul bancrotului financiar adus în acéstă situaţie prin intrarea în alianţa triplă' De aceea Italia şi în anul acesta a rĕmas, ceea ce a fost în anul trecut: factorul bolnav al triplei alianţe. S'au făcut diferite încercări pentru de-a evita falimentul politic al ţerei, dar tóte înzadar. Atât regele Italiei Humbert cât şi cabinetele din Viena şi Berlin au ajuns acum la convingerea, că Italia, în urma stărilor sale financiare-economice dărăpănate, cu greu va mai putea lua parte în tripla alianţă.

*

Pentru *Rusia* anul trecut a adus un singur eveniment trist, şi acela a fost mórtea ţarului Alecsandru III, la care nimeni nu se aşteptase, şi care născu compătimirea în întrégă lumea. El curăţi întru cât putu politica Rusiei de tóte acele ingerinţe, cari înainte de dênsul aduseră atâta nefericire asupra ţerei. A murit de plâns de poporul rusesc, care la cosciugul lui şi-a esprimat singura dorinţă, ca fiul sĕu sĕ-i îndulcéscă sórtea şi sĕ fiă adevăratul moştenitor al tatălui. Ţarul Niculae a luat în căsătorie o princesă germană şi întreg poporul privesce cu încredere la dânsul. Cât de mult a crescut vaḑa Rusiei în anul trecut o arată dorinţele Angliei de a se alia cu imperiul care până mai eri pentru politica englesă era ţinta suspiţionărilor şi duşmăniilor.

*

Angliei i-a adus anul trecut, în ce privesce politica internă, puţine fapte îmbucurătóre. Aprópe întreg anul a decurs lupta pentru homerule, fără ca sĕ se pótă constata vr'un progres privitor la resolvarea conflictului. O mare pierdere a suferit viéţa constituţională a imperiului şi mai ales partida liberală şi causa Irlandei, prin repăşirea lui Gladstone. Suferinţele trupesci, precum şi desamăgiri esperiate în lupta homerulei l'au înduplecat sĕ demisioneze şi sĕ pună frênele guvernului în mânile lordului Rosebery.

Femeilor române.

Dl V. A. Urechiă a trimis femeilor române din Ardél şi Ungaria o frumósă adresă, împodobită cu portretele întemniţaţilor comitetului naţional. Tecstul ei este următoriul:

Mândre femei române!

Mândre vĕ chem, că **române** sunteţi şi mândră are drept sĕ fie româncuţa, care îşi scie de némul ei, de unde e légănul lui şi la ce popor a dat-o bunul Dumneḑeu, ca mamă, soţie, fiică...

„Trimis-aţi voi tóte răvaş mie unui bĕtrân dascăl al némului românesc, ca sĕ mĕ încredinţaţi, că voi v'aţi ţinut „de sfânta „datorinţă păstrarea cu scumpĕtate a obice-„iurilor şi datinelor străbune". „Păstrata-ţi „voi cu mândrie şi portul şi graiul românesc, „aceste mărgăritare nepreţuite ale iubitului „nostru popor".

Aşa este. Ba voi, femei române, aţi făcut mai mult decât a păstra portul şi graiul românesc, că şi rândunica îşi păstréză rochiţa négră şi ciripitul ei din ném în ném, din cuib în cuib; ci voi mai mult decât atâta făcut-aţi, că voi aţi făcut sĕ fie naţiunea românéscă! Meşterul Manole din poveste a zidit pe soţia lui in zidurile mănăstirei, ca sĕ ţină vecinic mănăstirea; pe voi v'a pus Dumneḑeu în sinul naţiunii române, ca sĕ n'o pótă dărîma în veci duşmanii ei.

Nu mie dar, femei şi fetiţe române, mi-se cade sĕ primesc dela voi rĕvaşe de laudă, că am cercat, cât am putut şi când am putut sĕ-mi fac o părticică din datoria către naţiunea română, ci vouĕ vi se cade sĕ vĕ strigăm noi bărbaţii:

„Sĕ trăiéscă femeia română!"

După ce vorbesce despre kisdedóv-uri, ḑicând că copii de român tot români vor rĕmânea, termină astfel:

Aşa cugetăm noi betrânii satului, că la urma urmei tot prin voi, femei române, se vor dumeri domnii dela Pesta, că mai bine ar face ei, prin dreptatea cea sfântă şi

---

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

§. 18.

După acésta mai în sus dată rânduéla, de lipsă este dară, că ori cine ar vré sĕ călĕtoréscă din ţară afară, sau fiind din rêndul sluşbaşilor, ar vré sĕ mérgă dintr'o varmegie întralta, paşuş sĕ-şi ia în care paşuş ţara, sau varmegia aceea, în care voeşte a merge, cu numele sĕ fie însemnată; şi aşa de lipsă este, că şi despre partea cătănimii, şi despre partea Ţĕrii, mai ales la marginile hotarului, cu deschilinita luare de samă sĕ fie, şi ori cine afară din ţară sau din varmegia sa s'ar afla fără paşuş sau s'ar găsi trecând marginele hotarului, după fiinţa sa sĕ sĕ opréscă, şi la scaunul sĕu sĕ sĕ trimită, ca colo lucrul sĕ sĕ cerce, şi întru o înţelegêre despre partea cătănimii: după starea lucrurilor de prin prejur sĕ sĕ pedepséscă. Insĕ tot nu se înţeleg aicia locuitorii locurilor acelora, care cu strĕine ţinuturi sunt încungiurate, sau care sunt stăpâniri înpreunate, şi cu linia care s'au tras la margine sau deschilinit, sau unde supuşii nostri peste hotar dincolo in ţară strĕină ţin moşie, fiind că acolo amestecul la olaltă acuma despre o parte, acuma despre altă parte, lipsa traiului, şi deprinderile la gazduşag fac că mersul încolo şi încóce nice decum sĕ nu sĕ pótă ocoli. Aşişderea nu-i de lipsă a cere paşuş dela aceia care în trebile sale cele obicinuite dintro varmegie în ceialaltă aci trec.

§. 19.

Despre pribegire vine în prepunere aceia, care averile sale pe supt ascuns le trimit din ţară afară, sau care fără cuviósă pricină mai îndelungă vreme sunt depărtaţi de casele sale, sau umblă îngâlmăcindu-se dintre o varmegie întralta, mai ales pe lângă marginile hotarului. Pentru aceia detóre sunt tóte scaunele cele ocârmuitóre, Deregătorii şi Magistraturile cu deadinsul a lua samă, ca averile nimeruia pe supt ascuns afară din ţară sĕ nu sĕ trimită, nice să sĕ scótă afară. Ridicându-se despre acésta parte prepunere cu temei asupra căruiva, cu deadinsul trebue cercat lucrul în ce stă, şi luat sama ca nice averea mai încolea sĕ nu sĕ scótă nice cel ce o scóte sĕ nu pótă fugi, éra despre o întâmplare ca acésta varmegia şi prin varmegie Guvernăţia îndatăş sĕ sĕ însciinţeze; cel ce va face de scire despre averile cele scóse afară pe supt ascuns, după ce însciinţarea lui sĕ va adeveri, pentru rĕsplătire va lua a treia parte din averea aceea, care Fişcuşul o va căpĕta-o îndĕrăpt.

§. 20.

Dacă sluşbaşii, mai ales cei care nu-s aşeḑaţi, sau dintre slujitorii căsii care-va, câte-va vreme or fi duşi dela casa neştiindu-se că pentru ce; Datori vor fi aceia la care au fost în sălaş, sau la cari au slujit, sau vecini îndatăş a face ştire la Magistrat, la tisturi, şi la biraele locului, care detori vor fi a cerca şi a ispiti pricina pentru cĕ sunt duşi; şi dacă sĕ va adeveri că au fugit, a face rênduéla despre cei fugiţi ca sĕ sĕ aducă înapoi.

Tísturile, sau deregătoriile acelea, care se vor afla ca încâtui pentru acésta grije şi luare de samă, din voinţa lor au fost nebăgători de samă, sĕ sĕ dea în sus prin varmegie înaintea guvernăţii ca de acolo sĕ sĕ pedepséscă.

§. 21.

Unii ca aceia, care cu adevĕrat au paşuşuri dela ale sale tisturi, dar totuş aprópe de margine umblă de colea colea îngâimăcindu-se, de lipsă este ca în locurile acelea, şi prin Făgădae, unde ţin sĕlaşele sale nópte sĕ sĕ întrebe prin Biraele şi Juraţii locului în ce umblă, ce cĕlătorie, şi ce gând au; Şi dacă din vorbe, sau din alte semne s'ar prepune, că ei vreau pe supt ascuns a trece peste hotar, atuncia sĕ sĕ trimită la locul acela din care sunt, unde adeverindu-se că prepunerea despre dênşii în adevĕrată, aşa sĕ sĕ pedepséscă, ca când ar fi fost chiar fugători.

(Va urma.)

prin respectarea naționalități sĕ-și facă prieteni și frați și concetățeni credincioși pe români, că vorba ceea: „iubesce-mĕ că te taiu“ nu e descântec de dragoste, ci de ură.

Și étă de ce eu stau de mulți ani întărit în credința, că numai voi, dragelor femei române, sunteți mântuirea némului nostru. Că după cum caierul din furca vóstră harnică pregătesce pentru stativele de unde ese pânza, numai fir tare și mândru, din care scóteți voi portul vostru fermecător de frumseță, — tot așa din sinul vostru nu va eși decât rod românesc. De-o fi crescut vr'odată din ghinda de stejar cucută, o vení și ḑilele acelea când din sinul femeii române va plodí ném strĕin.

Dar cum așa ḑile nu vor ajunge a fi luminate de sóre, vóuĕ se închină bĕtrânul dascăl din Bucuresci și vĕ strigă:

„Sĕ trăiți voi, femei române!“

V. A. Urechiă.

Noutăți.

Felicitări de anul nou. Dumineca după săvêrșirea serviciului divin membrii gremiului consistorial, prof. semin. și multă inteligință au mers la reședința Escelenției Sale I. P. S. D. archiepiscop. și metropolit Miron Romanul spre a aduce felicitări Escelenței Sale. In numele celor presenți vorbì Ilustrit. Sa dl Dr. Ilarion Pușcariu archimandrit-vicariu archiepiscop, făcênd o icónă a evenimentelor anului trecut și descoperind Escelenției Sale recunoscința și mulțămita, ce I-o datoresce biserica nóstră națională și poporul nostru pentru posiția hotărîtă și energică, cu care a apĕrat interesele bisericei și ale națiunii, dorind ca bunul Dumneḑeu sĕ-i lungéscă firul vieții și se-l țină mulți ani în deplină sânĕtate spre a puté purta cu succes lupta, ce ni-se impune. Vorbirea elocuentă a Ilustrit. Sale a fost urmată de urale puternice: „Sĕ trăéscă“.

La aceste cuvinte rĕspunse Escel. Sa în termini călduroși, mulțămind mai întâiu de omagiele aduse la acésta ḑi însemnată; accentuà apoi, că anul trecut a fost posomorît pentru noi și ḑiua de aḑi ne află érăși într'o astfel de situație, încât nici pentru viitor nu putem lega speranțe mai bune. Reflectând la posiția, ce o a luat și în causa proiectelor bisericesci, ḑise, că a fost ușor a-și face datorința, căci a lucrat în conțelegere și cu spriginul moral al clerului și poporului nostru credincios. Dela împlinirea datorinții pentru apĕrarea intereselor naționale și bisericii nu va absta nici odată, cât timp bunul Dḑeu Ii va conserva puterile trupesci și sufletesci. Spre a ușura însĕ acest obligamênt sacru, e de lipsă spriginul tuturor celor ce se interesézä de binele și prosperarea națiunei și bisericei nóstre. Vorbirea Escelenției Sale fu întreruptă de vii urale „Sĕ trăiéscă“. Escelența Sa dând binecuvântarea archieréscă, se întreținu apoi pe rênd cu onorațiorii.

— Dela reședința archiepiscopéscă onorațiorii au mers la Ilustritatea Sa Dl Dr. Ilarion Pușcariu archim.-vicariu-archiepiscop, unde P. O. D. Ioan Hannia, protopresb, director sem. într'o căldurósă vorbire accentuând datorința de recunoscință și mulțămită, ce trebue sĕ o avem către bărbații devotați ai bisericei și națiunei nóstre, felicită pe Ilustrit. Sa, carele totdeauna a dovedit mare interes pentru promovarea afacerilor nóstre bisericesci și naționale, dorind ca bunul Dumneḑeu sĕ-i redea sănĕtatea, carea în ḑilele din urmă — cu regret trebuie accentuat, a fost sdruncinată. — Ilustritatea Sa rĕspunse în cuvinte bine simțite, accentuând mai cu sémă buna înțelegere, ce trebuie sĕ domnéscă pentru ca sĕ putem inainta cu folos în ḑilele grele, de care suntem cercați și dorì tuturor an nou fericit!

* * *

Felicitările de anul nou la instit. de credit și econ. „Albina“ din Sibiiu din an în an iau un caracter tot mai sĕrbătoresc și mai impunător în proporțiă cu avêntul puternic ce și l'a luat în timpul din urmă acésta instituțiune de mare importanță a românilor. Institutul Albina și-a eluptat în anii din urmă locul cel dintâiu între băncile din Ardél și imprejurime și acest loc de frunte l'a ajuns numai după multă muncă, — după o muncă uriașă și onestă, ce au desvoltat-e și o desvóltă în tóte direcțiunile cu atâta zel valoroșii bărbați, ce stau în fruntea acestui institut și harnicii lui funcționari.

Intr'un mod de tot sĕrbătoresc s'au adus de astădată urarile reciproce de anul nou mai întâiu între funcționarii diferitelor secțiuni, apoi funcționarli tuturor secțiunilor în corpore sub conducerea dlui advocat al institutului Dr. Octavian Russu s'au presentat în biroul valorosului, și iubitului lor șef a dlui director esecutiv al Albinei Partenie Cosma, spre a-l felicita de anul nou.

Dl Dr. Octavian Russu într'o alocuțiune însuflețitóre a adus respectuóse urări vigurosului bărbat, care ca un stêlp puternic de un deceniu acum conduse cu atâta succes destinele institutului spre care e ațintită privirea întregei lumi românesci, spre mândria corpului funcționarilor Ii doresce putere și deplină sănĕtate ca tot cu aceeași vigóre sĕ stea încă mulți ani în fruntea acestui institut și sĕ-l conducă din isbândă în isbândă.

Dl director Cosma mulțămesce în scurte cuvinte pentru urările aduse și accentuéză că dacă până acum s'a recerut dela funcționari muncă neintreruptă, se va recere cu atât mai vêrtos de aci înainte, căci consiliul de direcțiune avênd în vedere avêntul puternic, ce l'a luat institutul, a hotărît, ca se duplice capitalul social prin emiterea de nóuĕ acțiuni, ca astfel sĕ nu mai fim avisați în operațiunile nóstre la bani strĕini.

Am firma convingere, că dacă institutul prosperéză ḑi de ḑi, acésta e de a se atribuí în mare parte zelului și muncei intensive a dvóstre și că și pe viitor veți avea tot acei și ardóre de muncă, ca și până aci și fiți încredințați, ca și direcțiunea va lua în dréptă considerare puternicul dvóstre concurs, ce ni-l dați întru ridicarea nimbului institutului nostru.

După acésta invită pe funcționari al urma în sala festivă a palatului institutului spre a felicita pe președintele consiliului de direcțiune pe dl protopop și director seminarial Ioan Hannia pe care îl felicită de anul nou în numele corpului funcționarilor și îi doresce veteranului președinte încă mulți ani.

Dl Hannia, unul dintre acei bărbați prevĕḑĕtori și cu tragere de inimă către némul nostru, cari au pus temelia la înființarea acestui institut într'o aventată vorbire rostită cu o însuflețire juvenilă desfășură în scurte cuvinte fasele prin care a trecut acest institut dela înființarea lui până aḑi și simte o mare satisfacție sufletéscă vĕḑênd că sămênța aruncată acum 24 ani a căḑut pe pămênt atât de roditor și că acésta sĕmênță cultivată din norocire de mâni atât de abile și istețe a adus róde atât de îmbucurătóre, căci Albina a devenit aḑi fala și mândria românilor, „căci acésta instituțiune“ accentuez încă odată „a fost și e condusă de mâni energice, de mâni laboriόse, de mâni curate românesci“.

Mulțămesce adânc emoționat de felicitările aduse în numele prea meritosului lor director și îi saltă ínima de bucurie că până ce la înființarea institutului abia sĕ întâlniau la asemenea ocasiuni abia 3—4 funcționari, acum corpul funcționarilor a ajuns considerabila sumă de peste 40 cu cei dela filială.

In fine asigură pe șeful lor, că consiliul de direcțiune e pe deplin liniștit sciind încredințată conducerea institului valorosului bărbat dlui P. Cosma, care e încunjurat de un corp așa de imposant și muncitor cum sunt funcționarii nostri pe cari îi îmbărbătáză la muncă neobosită și pe viitor.

* * *

Anul nou în Bucuresci. Serbarea anului nou în Bucuresci s'a făcut după următórea programă:

M. S. Regele, însoțit de A. S. R. principele Ferdinand, moștenitorul presumtiv, și încongiurat fiind de casa sa militară, asistà la oficiul divin ce s'a celebrat în s-ta biserică a mitropoliei, la órele 10 și jumĕtate diminéța, față fiind dnii ministri, dnii președinți și membrii adunărilor legiuitóre, cari s'au aflat în capitală, înaltele curți de casațiune și de compturi, d. primar cu consiliul comunal, dnii oficeri generali și superiori cari nu au fost sub arme, camera de comerciu și funcționarii superiorl ai statului.

Trăsura M. S. regelui fù escortată de un escadron de cavalerie.

După serviciul divin M. S. regele trecù în revistă garda de onóre înșirată în curtea sântei mitropolii și merse în apartamentele I. P. S. S. mitropolitului primat, unde primì felicitațiunile înaltului cler și ale persónelor presente.

In aceea ḑi, la palatul din oraș au fost deschise registrele de inscríere.

* * *

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ invită la concertul ce se va ținé în 7/19 Ianuariu 1895 în sala dela „Casa societății“ (Gesellschafthaus) sub conducerea dlui dirigent I. R. Banciu Inceputul la 7 și jum óre séra. Intrarea de familie à 3 persóne 1 fl. 50 cr. pentru domni 80 cr., damele 50 cr. O loge 2 fl. 50 cr. Bilete de întrare se capĕtă dela 5/17 Ianuariu în librăria „Institutului tipografic“, strada Măcelarilor Nr. 21 și în „Librăria archidiecesană“, strada Măcelarilor Nr. 45 și séra la cassă. Suprasolviri benevole se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ḑiaristică. Programa: 1. „Marșul lui Mihaiu-Vitézul“, esecutat de musică. 2. „Deștéptă-te române“, de Mureșianu, esecutat de corul micst. 3. „Sĕ rĕmân numai cu tine“, de Cavadia, es. de musică. 4. *a)* „Obosit de munca ḑilei“, de Ventura; *b)* „Scii tu mândră“, de G. Dima, cântată de dl I. R. Banciu, cu acompaniare pe pian de dșóra Olimpia Neagoe. 5. „De ce me întrebi“, de Eminescu, esecutată de musică. 6. „La o fată tineră“, de Flechtenmacher, cor micst. 7. „Tu care ești perdută“, de Dinicu esecutată de musică. 8. „La icónă“, poesie de Vlăhuță, declamată de dna Marg. Moldovan. 9. „Sêrba popilor“, de Dinicu, esecutată de musică 10. „Bobocele și inele“, de I. Vidu, cor bărbătesc. 11. „Fóie verde alunae“, de Ventura, esecutată de musică. 12. „Acorduri amoróse“, de G. Früling, cor mixt. 13. „Aș vrea, aș vrea“, ***, esecutată de musică. 14. *a)* „Te-am întrebat“, de Ventura; „Sultanul de Maroco“, de Ventura, cântat de dl I. R. Banciu, cu acompaniare pe pian de dșóra Olimpia Neagoe. 15. „Nu mĕ abandona“, romanță esecutată de musică. 16. „Arcașul“, de Taut, cor bărbătesc. 17. „Marșul lui Iancu“, ***, esecutat de musică. După producțiune urméză jocurile naționale „Călușerul“ și „Bătuta“ și în urmă dans.

* * *

Daruri de Nascerea Domnului. Damele române din Timișóra au împărțit inaintea sĕrbătorilor Nascerii Domnului haine la 20 de prunci, dând astfeliu în un mod demn espresiune principiului de a vení în ajutoriu orfanilor și sĕracilor; ér pentru-ca astfeliu de ajutóre sĕ se pótă împărțí în fiecare an și în mĕsură tot mai mare, precum aflăm, damele române din Timișóra au luat frumósa hotărîre de a se constituí în o reuniune cu scopul de a ajuta pe pruncii sĕraci și orfani. Cât ar fi de bine și de frumos, dacă astfeliu de reuniuni s'ar forma și în comunele mai mari și cu timpul în tot locul. Cu chipul acesta societatea nóstră și în special damele române, ar puté vení în ajutoriu corporațiunilor bisericesci la ameliorarea frecuentațiunei scolare, ajutorând pruncii, cari din lipsa de vestminte nu pot frecuenta scóla.

* * *

Felicitări de sĕrbători. Gu ocasiunea anului nou (gregorian) telegrafiștii din Roma au adresat colegilor lor din Bucuresci o depeșe de gratulare în limba latină și bucurescenii le-au rĕspuns tot în limba latină.

* * *

Fundațiune nóuă bisericéscă-scolară în eparchia Aradului. Onorabilul nostru confrate, domnul Toma Găletariu, proprietariu în Țella, protopresbiteratul Lipovii, condus de simțul de pietate crestinéscă și de nobilul seu zel pentru înaintarea bisericii și scólei nóstre confesionale a predat comitetului parochial din Țella suma de 12,000 fl. v. a. adecă dóuĕspreḑece mii floreni v. a. cu menițiunoa ca din venitul acestei acestei sume sĕ-se ajute comuna nóstră bisericéscă Țella întru susținerea bisericii și scólei. Pentru administrarea acestei fundațiuni evlaviosul fundator a elaborat și un regulament de administrare, carele l'a substernut venerabilului consistoriu eparchial din Arad pentru aprobare, ér sinodul protobresbiral al Lipovii a luat conclusul, ca în ḑiua anului nou, 1895, — când se va ceti pastorala archierescă de anul nou, sĕ se amintéscă între faptele bune ale anului trecut și înființarea fundațiunei „Toma Găletariu“, — ca faptul acesta frumos în acéstă sfântă ḑi sĕvêrșéscă credincioșilor pentru bucuriă, mângăiere și încurajare.

Inregistrând acest fapt nobil, rugăm pe Dumneḑeu, ca pe onorabilul nostru confrate Toma Galetariu sĕ-l țină Dumneḑeu întru mulți feriсiți ani, scrie „Biserica și scóla“.

* * *

Promoțiune. Din Budapesta ni-se comunică, că la 9 Ianuarie n. c. dl Nicolae Vraciu a depus la facultatea de medicină de acolo ultimul rigoros, ér în 12 Ianuariu n. a fost promovat la gradul de doctor în medicină. Dl N. Vraciu este de nascere din Vălișóra, în comitatul Hunedórei. Felicitările nóstre!

* * *

Distincțiue. Căpitanul din flotila română Ioan Tomescu, în semn de recunóscere a meritelor sale, pantru-că la o catastrofă pe Dunăre a salvat pe mulți nenorociți, a primit dela împĕratul Francisc Iosif crucea de aur pentru merite.

* * *

Despărțĕmêntul XXXII (D.-Szt.-Martin) al Asociațiunei transilvane își va ținé adunarea generală la 23 Ianuarie n. órele 10 a. m. in D.-Sst-Mărtin. La ordinea ḑilei va fi și reconstituirea comitetului.

* * *

Baterea monetelor pe 1895. In monetăriile de stat se vor bate în anul 1895 următórele piese: 70 milióne piese de bronz și adecă 10 milióne de câte un ban și 60 milióne de câte doi bani; apoi 28 milióne piese de câte 10 bani din nickel, 10 milióne de coróne în argint și 800.000 piese de câte 20 coróne în aur. Piese de câte 10 bani și de câte 10 coróne nu se vor bate în 1895. Afară de acésta se póte calcula, că privații vor lăsa sĕ li se bată 700.000—800.000 de piese de câte 20 coróne, si vor schimba 200.000 piese de câte 20 coróne. Astfel se vor bate deci mai mult ca 100 milióne de piese în valóre de aprópe 25 mil. floreni.

* * *

Invitare la petrecerea împreunată cu propucțiune teatrală ce se va arangia Duminecă la 8/20 Ianuariu 1895 în sala scólei gr.-or. din Cricău. Inceputul la 6 óre séra.

Programa:

1. „Uite mamă colea'n sat“ cântare în cor de G. Dima.
2. „Pisica“, (comedie în un act) de Th. Alexi.
3. „Noi vrem pămênt“, poesie de Coșbuc, deelamare.
4. „Coconul Leonida față cu reacțiunea“, frasă în un tablou de I. L. Caragiale.
5. Pre cea colină verde“, cântare în cor, de Pfeil.
6. „Dans“.

Prețul întrărei de persónă 50 cr., de familie până la 3 membrii 1 fl. v. a. In pausă se va juca „Călușerul și Bătuta. Oferte marinimóse sĕ primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ḑiaristică.

Bibliografic.

A apărut:

„*Rândunica*“, nr. 28 cu următoriul sumariu:

„Episod din rĕsboiul independenței române“, de Iosif Popescu. — „Stéua României“, de Ilie Demetrescu. „Profesorul Iordache“, de Marg. Moldovan. — „O cât regret“, Elena din Ardél. — „Pour passer la temps“, de Fidelio. — „Durere“, de Ioan Scurtu. „Rămurele“: „Blăstĕmuri“, de Ioan Muntean. — „Impresii de călĕtorie“, de Ilie din Urseni. — Feliurite“ ***

Mai nou.

După cum anunță telegramele din Budapesta, prim-ministrul Bánffy a compus cabinetul astfel: Prim-ministrul baronul Bánffy, finanțe Lad. Lucaciu, interne Perczel, justiție Erdélyi, agricultură Festetich, culte și instrucție Dr. Vlassics, de honveḑi și a latere bar. Fejérváry, ministrul croat Iosipovich, comerciu Hieronymi sau E. Daniel.

Nr. 770 [147] 2—3

EDICT.

Maria Viscrean gr.-or. din Bundorf, protopresbiteratul Sighișórei, care de 7 ani a părăsit cu necredință pe legitimul ei bărbat Ioan Andreiu Suciu, gr.-or. tot din Bundorf, pribegind în lume fără a sě sci locul ubi cațiunei ei, — se citéză conform ordinului Ven. consistoriu archidiecesan dto 15 Novembre a. c. Nr. 7256/B. a se presentă înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorțial intentat de bărbatul ei, se va pertracta și decide și in absența ei.

Sighișóra, 15 Decembre 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișórei.

Demetriu Moldovan,
protopop.

Szebenvármegye alispánja.

Sz. 232—1895 [253] 2—2

I.

Pályázati hirdetmény.

Nagy-Szeben rendezett tanácsu városnál üresedésben jőtt I. tanácsnoki (polgármester helyettes) állásra, és az ezen állás betöltése alkalmából netán üresedésbe jövő a városi szervezési szabályrendeletben megállapitott javadalmazással egybekötött, többi állásokra ezennel pályázatot nyitok és felszolitom mindazokat, kik valamely állást elnyerni ohajtanak hogy az 1883 I. törv. czikkben előirt okmányokkal felszerelt felfolyamodványait f. évi januar hó 26 ig délelőtt 12 óráig hozzám benyujtsák.

Az I-sö tanácsnoki állás javadalmazása: 1700 frtnyi fizetés és 300 frtnyi lakbér.

Nagy-Szeben 1895, január hó 10.

Reissenberger,
alispán.

Nr. 464 [251] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. de a III clasă Medeșfalěu, in tractul protopresbiteral al Mureș-Oșorheiului, se escrie prin acésta concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, pe lângă locuință in casa parochială, dau anual suma de 462 fl v. a.

Informațiuni mai detaiate asupra acestei parochii se pot lua dela subsemnatul protopresbiter, ori la fața locului dela comitetul parochial.

Cererile concursuali în regulă instruite se sě astérnă până la terminul preclus subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mureș-Oșorheiu 24 Novembre, 1894

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mureș Oșorheiului.

Nicolau Maneguțiu,
protopresbiter.

Ori-ce tuse

precum ori și ce bóle de catarh de ale canalului de respirație, de **gâtlej, plumâni**, apoi **greutate de respirație, astma, flegmă, tusă măgăréscă**, și **ori-ce tuse, răgușală și gâdilitură în gât, început de tuberculosă**, se pot depărta mai iute și mai ușor cu întrebuințarea renumitului si după prescripția medicală preparat **Ceaiul Sf. George**, pachetul à 50 cr., și **Praful Sf. George**, care aparține ceaiului, cutia á 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuințării medicale. *Succesul se simte după câte va ḑile.* Mai puțin de 2 pachete nu se trimit. [236] 5—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare și espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

[169] 6

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	–.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.--
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Eemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	— .50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	— 26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	--.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	— .70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invěțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	–.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	--.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouě de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și înfalibilitatea papei de I. Broju	„	–.25
Poesii de Andreiu Murěșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia națională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	--.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învěțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sěptěmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biseríci esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—·06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noui cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	— 50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și penselele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**.

Tipariul tipografiei archidiecesene.

Nr. 2 Sibiiu, Joi, 5|17 Ianuarie 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cabinetul Bánffy.

Tandem aliquando s'a născut noul cabinet.

După un cabinet ca Wekerle-Szilágyi sě vină unul Bánffy-Wlassits după atâta frământare intr'adevĕr se póte ḑice că „parturiunt montes et nascitur ridiculus mus".

Din cabinetul căḑut au remas numai generalul Fejérváry, carele a fost și este persónă de încredere a Corónei și ca atare de 10 ani încóce a făcut parte din tóte cabinetele câte s'au perondat, și va rěmâné și în viitor, până când îi va poruuci regele sě remână, apoi croatul Iosipovich ca titularul unui portfoiu indiferent pentru magiari, și cont. Festetich, care abia încălḑise fotoliul ministerial, ce-l ocupase după demisionarea contelui Bethlen, care însě în cursul desbaterei budgetului seu s'a dovedit, că e o putere fórte mediocră între fostii sei colegi.

Acuisițiuni noue sunt: binecunoscutul Bánffy-pașa, doi secretari de stat: Lukács László la finanțe și Erdélyi Sándor la justiție, trei deputați: Perczel Dezső la interne, Daniel Ernő la comerciu și Wlassits Gyula la culte și instrucțiune publică.

Lukács și Daniel sunt armeni, deci patrioticii armeni pot fi fórte mulțumiți, căci în loc de unul au căpětat doi membri in cabinet.

Țéra insě n'are nici un motiv de a se bucura de acest desnodământ, pentru-că interesele popórelor, care compun statul nu numai sunt desconsiderate, ci din contră considerând individualitatea șefului cabinetului, special românii și sașii se pot considera de ofensați

Noi din capul locului nu ne-am făcut nici o ilusiune, pentru-că sciam, că după legile din 1848, care au creat ministeriul ungar, parlamentul nu se póte disolva până, când nu are budget votat, ér ca Coróna sě nu-și pótă esercia dreptul de disolvare de astădată, s'a îngrijit cabinetul Wekerle, căḑut în disgrația Corónei, carele sciind, că numai posede încrederea Ei, n'a așteptat terminarea desbaterei budgetului, ci cu premeditare astută, în mijlocul desbaterilor și-a dat dimisiunea, și astfel a dóua óră a forțat Coróna, ca sě-și compună cabinetut numai din partidul poreclit „liberal", carele astăḑi are maioritate in cameră. Pentru aceea deja la începutul crisei am ḑis, că nu ne vom supěra de căderea cabinetului Wekerle, care ni-a făcut multe rele, dar n'avem causă nici sě ne bucurăm de succesorul sěu necunoscut. pentru-că pentru noi: „Selten kommt was besseres nach"

Asta s'a și împlinit. Pentrucă un cabinet cu firma „Bánffy-pașa" și cu un specialist numai în cele criminale, un fost procuror cum este Wlassits la culte și instrucțiune publică, pentru români nu póte însemna inaugurarea unei ere mai blânde, mai drepte și mai echitabile, ceea ce cu drept cuvênt putem pretinde.

Tóte ḑiarele oposiționale își bat joc de noul cabinet, pe care-l dechiară de mediocru, de provisorissim, carele pentru țéră sě va manifesta numai în pensiunile urcate după scala de ministri a câtorva „streberi", dar în scurt timp va trebui sě dimisioneze.

Cea mai evidentă dovadă, că însași partida liberală și coriifeii ei consideră acest cabinet numai de un cabinet de transițiune este fapta, că nici unul din cunoscuții matadori n'au primit se facă parte din noul cabinet. Din familia Tisza, a cărei creatură este cabinetul Bánffy, nici un membru nu este în cabinet, deși bietul Bánffy ar fi fost fericit. dacă putea inrola pe ori-care din ei.

Noi credem, că viața noului cabinet va dura numai până când cele doue projecte de lege bisericesci vor cădea de nou, a doua óră, în casa magnaților. Atunci Coróna nu-i va mai permite ca și a treia óră sě le forțeze. în acéstă sesiune, la magnați, ci cabinetul va trebui sě demisioneze.

Până atunci însě budgetul va trebui sě fie votat

Cu budgetul votat apoi va putea Coróna se încerce sau érăși cu Khuen-Hédervάry sau cu Kállay sau cu altă persónă, care nu este angagiată partidului liberal, autorisându-o a disolva parlamentul, ca sě creeze prin alegeri nouě o altă majoritate în parlament, carea apoi sě inaugureze o altă politică.

Dacă am avé o lege electorală într'adevěr liberală, dréptă și echitabilă, sigur că sistemul actual, monopolul jidano-liberal, ar cădé cu rușine, cu ajutoriul legei electorale actuale însě, și cu terorismul și corupțiunile usitate la noi la alegeri, nu legăm mari speranțe nici de remediul radical contemplat.

Astăḑi, compatrioții nostri „prudenți și circumspecți" micul popor săsesc au ajuns în posițiune de a decide asupra sorții cabinetului.

Se ḑice, că maioritatea partidului liberal, față de partidele oposiționale este numai de 14 voturi, din care *13 sunt ale deputaților sași.*

Deci dacă 13 deputați sași trec la oposiție, guvernul trebue sě cadă deja la budget, pentru-că cu maioritate de un vot nu se póte guverna.

Prin ḑiare au și amenințat deputații sași, că dacă Bánffy-pașa ar fi incredințat cu formarea cabinetului, ei vor trece în oposiție, ḑiarele săsesci și pretind cu energie ca deputații lor sě părăséscă partidul liberal, al cărui căpitan a devenit deja Bánffy, ba și unele comitete electorale pretind tot asemenea.

Noi însě, cari am avut priveliscea, ca adoratul lor conducětoriu, reposatul episcop Dr. Teutsch sě combată cu energie și sě declare de neacceptabile pentru sași proiectele bisericesci, ca tot asemenea sě declare și representanța bisericéscă sub actualul episcop și totuși „circumspecții deputați săsesci" le au votat, o mărturisim sincer, că nu credem, ca deputații sași sě părăsésca partidul liberal, ci folosindu-se de pretecstul, că nu Bánffy, ci Perczel este ministrul de interne, ba póte li se va permite ca sě se laude chiar, că în urma protestului lor n'a putut sě pună Bánffy mâna pe portofoliul de interne, cu „prudență" vor rěmâné unde sunt și vor face pe Slepträgerii aceluia, pe care l'au cerut drept jertfă al învoielei lor cu cabinetul Szapáry

Vederemo!

Revista politică.

Sub titlul „Un minister de perplesitate" scrie „Politik" din Praga între altele:

Corónei nu i-a rěmas alta, decât de a însărcina pe baronul Bánffy cu misiunea formărei cabinetului, așa-dar de-a crea un ministeriu de perplesitate, care sě va chiema Bánffy, și va fi Wekerle, căci dl Bánffy este omul din grația lui Wekerle. Cine e dl Bánffy? Un bărbat care de un șir de ani a fost fișpan și s'a calificat astfel, încât în cele din urmă a trebuit sě fie rechiemat, pentru că a violentat așa de mult pe sași și pe români, încât ţipetele lor a ajuns chiar la urechile ministrului președinte Szapáry.

In curs de mulți ani s'a silit înzădar, cu tótă posiția lui oficială, de a și câștiga un mandat de deputat, când în fiine i-a succes acésta, a ocupat în cameră o posiție puțin observată. Spre a-l despăgubi pentru perderea posiției sale oficiale și spre a lua conducerea parlamentului din mânile slabe ale lui Péchy, guvernul l'a făcut președintele camerei, deórece esteriorul lui dur presupunea óre care rigorositate. Dar și în acest post baronul Bánffy cum și a câștigat lauri? Frecările în cameră s'au continuat, el n'a dovedit dibăcia necesară și a devenit un instrument în mânile lui Wekerle, care l'a condus după plac și a aflat în fine persóna aptă, la spatele căreia póte sě întrige mai cu succes

---

FOIȚA

Pessimismul.

(Conferință publică ținută în Sibiiu de prof. seminarial Dr. *Vasilie Saftu.*)

(Urmare.)

I.

Pe ușa de marmură négră și antică stă scrisă următórea esplicare: Cuvêntul „pessimism" vine dela latinescul *pessímus*, care pe românesce se traduce *cel maĭ rěu.* In pesterile acestui labirint zac osěmintele acelor muritori, cari în viața lor au scris, că tot ce e în lume, tóte plăcerile, bună-óră jocurile de cărți și balurile, sunt neplăceri și suferințe, cu un cuvênt tótă lumea asta vremelnică este rea și netrebnică.

Priviți p'acești trei indiviḑi cu fruntea încrețită și cu ochii încruntați: Sunt *Plinius*, *Zenon* și *Epictet*, cari în scrierile lor au preamărit sinuciderea, ba cel dintâiu a afirmat, că cu tóte relele din lume tot au ómenii o însușire superióră ḑeilor, însușirea de a și lua viața când vreau. Aici sě ne oprim puțin.

Dacă resfoim istoria, acest „sanctuar al gândirei și al adevěrului, flacăra religiei, a patriei și a artelor", cum îi ḑice M. Cogălnicean, ne convingem, că ómenii au fost înclinați spre pessimism cu deosebire la sfênșitul unor mari perióde culturale. Pessimismul este eflucsul unei culturi, căreia îi lipsesc forțele *morali*, cari *singure* sunt în stare sě susțină și sě înveselésca viața omului. Cam pe la sfêrșitul culturii vechi a esprimat și împěratul Septimiu Sever în óra morții cunoscutele cuvinte: *Omnia fui et nihil expedit*, cu alte vorbe, mi-am făcut tóte poftele și tóte sunt deșertăciune.

Pe basa acestei esperiențe istorice trebue sě admitem, că și noi suntem la sfêrșitul unei mari perióde culturale, că și noi ne apropiem tot mai tare de cunoscutul *fin de siècle*, pentru că nici odată n'au fost cetite cu mai multă plăcere scrierile cu caracter pessimistic, ca aḑi. Schopenhauer bună-óră este aḑi mult mai căutat de cât neîntrecutul *Kant*, de și cel dintâiu n'are alt merit, de cât că a întrodus, ce-i drept cu o măiestrie genială, pessimismul lui Plinius, Zenon și Epictet în filosofia modernă. — Mai ḑilele trecute am cetit, că un student german înainte de a și curma viața, a pachetat și a trimes tatălui sěu scrierile lui Schopenhauer. Oribil present! Dar așa este trebue se recunóscem, că curentul pessimistic pătrunde tot mai afund în sinul societății omenesci, cu deosebire acolo, unde cultura este mai superióră.

Pentru că numele lui Schopenhauer îl auḑi fórte des pomenindu-se, ba ași puté ḑice, că e în deobște cunoscut, sě ne oprim puțin la filosofia lui. Voiu căuta, sě fiu cât se póte de scurt, pentru că sunt de convingerea, că **prea** *multă* filosofie plictisesce cu deosebire pe secsul frumos, care e așa de bine representat aici.

Arthur Schopenhauer s'a născut în anul 1788 la 22 Februariu în Stuthof lângă Danzig. Ca un lucru vrednic de sciut, vě spun și aceea, că părinții sěi, Floris și Iohanna, nu s'au căsătorit din *dragoste*, ci din ambițiune, c'au cum s'ar ḑice astăḑi din *convențiune*, — o împregiurare, care pe lângă iritabilitatea ce-i caracterisa pe amândoi, trebue că a contribuit în câtva și la caracterul ursuz al fiului lor. Un avis acesta pentru candidați sě pună mai mare preț pe dragoste, când e vorba de singurul pas însemnat, care-l fac ei cu voia lor în viață Ca ómeni tineri se vedeau prea rar. Bărbatul era ocupat în Danzig cu afacerile de comerciu, stătea numai Sâmbăta și Dumineca a casă la moșia sa Stuthof, — a dóua împregiurare, care trebue, că încă n'a rěmas fără efect stricăcios și asupra lui Arthur. Al doilea avis pentru ómenii căsătoriți deja, ca sě se vadă mai des. Urmările acestui fel de traiu sunt ușor de priceput. Mama lui Schopenhauer, Iohanna, fiind de fapt negligată de bărbatul sěu (o purtare se înțelege nescusabilă), stând tótă sěptěmâna singură, de urît s'a apucat de literatură, și fiind din fire fórte inteligentă, a ajuns după câțiva ani o literată atât de renumită, încât chiar și lui Ghoete îi plăcea de scrierile ei. Se înțelege apoi, că pe când mama era cufundată în literatură, ér tatăl sěu își vedea de treburile comerciale, Arthur al nostru își petrecea tot singur, pentru că și el era de fapt negligat de părinții lui. Cam așa se întêmplă de regulă într'o familie, *unde mama își negligă datorințele ei proprii, pentru-că găsesce prea multă plăcere în literatură.* — Am rîs, când am cetit la biograful sěu *Gwinner* *), că odată mititelul Arthur aruncase un păpuc într'un ciuber cu lapte, și că césuri întregi s'a rugat de el ca sě ésă afară. — Dacă ar puté învia Schopenhauer

---

*) Wilhelm Gwinner: Schopenhauer's Leben.

☞ *Din causa sfintei sěrbători „Botezul Domnului", nrul procsim al fóiei nóstre va apăré Marți în 10 Ianuariu st. v. 1895.* ☜

Chiar şi „Neue Freie Presse“ sĕ îndoiesce, că noul ministru preşedinte va fi în stare sĕ învingă greutăţile împreunate cu sistemul, de care s'a lovit predecesorii sĕi, căci n'a dat doveḑi despre capabilitatea sa politică şi despre dibăcia sa parlamentară.

Dacă vom avé în vedere, că noul ministru-preşedinte, pelângă partidele opoşiţionale mai vechi, va avé în contra sa şi nóua partidă catolică conservativă, că naţionalităţile în Ungaria nu pot avé nici o simpatie pentru el, pentru că a dat deja doveḑi de intoleranţa sa şi că chiar foile amice magiarilor se îndoiesc, dacă cu tótă însărcinarea primită posede încrederea corónei, şi dacă posedând'o va fi în stare sĕ şi-o păstreze: atunci ajungem la conclusiunea, că ministeriul Bánffy nu este şi nu póte fi durabil. Crisa ministerială este momentan terminată, dar gréua crisă, ce frămêntă întréga ţară, va întra de acum înainte în curentul seu adevĕrat.

* * *

Foile săsesci din Ardél sunt fórte nemulţămite cu persóna bar. Banffy ca ministru. Deputaţii saşi precum se scrie din Budapesta au declarat a nu lua partea guvernului, dacă rĕmâne bar. Banffy cabinetul. Cercurile electorale săsesci conchiamă pe alegĕtori la consfătuiri în situaţiunea grea, în care se află, alte cercuri au şi adus deja hotăriri ca deputatul sĕ fie învitat a părăsi şirurile liberalilor guvernamentali.

Foile săsesci scriu astfeliu despre cabinetul Banffy:

„Siebenbürgisch Deutches Tageb.“ scrie: Cele d'întâi sentimente, ce ne cuprind la scirea despre numirea baronului Bánffy de ministru preşedinte, sunt marea îngrijire pentru viitor, periclitarea vieţei nóstre şi reminiscenţele triste ale ḑilelor trecute rele. Avem datorinţa faţă cu publicitatea sĕ spunem lămurit, că faţă cu ministerul Bánffy suntem plini de neîncredere.

Nu se póte uita ce a făcut fişpanul Bánffy în comitatul Bistriţei. S'a folosit de o domnie volnică, care nu respectă lege, drept şi echitate şi aducerea aminte de fişpanul Bánffy îl face pentru noi imposibil pe ministrul Bánffy. In persóna lui e representat sistemul lui Tisza, de a asupri naţionalităţile.

Din aceste se vede, că politica săséscă nu-i póte, nu este permis sĕ sprijinéscă ministeriul Bánffy, aci se se nasce pentru poporul nostru o cestiune de onóre, ca sĕ nu sĕ facă servul unui guvern, în fruntea căruia stă Bánffy, şi tóte acestea trebue sĕ le servéscă ca directivă deputaţilor nostri

Organul saşilor tineri „Kronstädter Zeitung“ ḑice următórele:

Noul domnitor al încurcăturei politice din Ungaria este inimicul de mórte al poporului nostru, este bărbatul puterei brutale. Ca unul vom sta toţi în contra acestui bărbat, care şi bate joc de lege şi drept, care a chinuit pe fraţii nostri dela Bistriţa şi care este inimicul de mórte al culturei nóstre săsesci.

Cine nu ar roşi, când ar trebui sĕ se témă, că va esista un singur sas, care dela acest politician brutal sĕ aştepte respectarea rassei nóstre, sau că va esista un singur politician sas, care sĕ pacteze cu acest tiran. Sĕ mai aducem aminte poporului săsesc machinaţiunile, brutalităţile şi loviturile cu piciorul, de cari s'a folosit acest om în viéţa oficială şi publică din Bistriţă? Sĕ ne promită ori şi ce, nu-i putem crede, căci icóna lui e adênc întipărită în analele istoriei nóstre, şi a împfrumseţa icóna acésta ar însemna eternisarea ruşinei şi lipsei nóstre de onóre.

Nu ne am luptat de aceea pentru depărtarea fişpanului Bistriţei şi a companionului sĕu dela Têrnavă (Bethlen Gábor), ca sĕ ne plecăm înaintea ministrului-preşedinte Bánffy. In tabĕra lui Bánffy nu-i permis sĕ stea nici un sas de omenie!

* * *

In cele mai multe diete provinciare din Austria se fac desbateri asupra diferitelor propuneri de reforma electorală. Se va înplini deci dorinţa principelui Schwarzenberg şi a contelui Dipauli, cari în timpul sĕu făcuseră şi propunere în direcţiunea acésta Că aceste desbateri din dietele provinciale pot duce la un resultat óre-care, vor contribuí la clarificarea diferitelor păreri asupra acestei cestiuni, abia se póte spera

In ḑilele trecute s'a adus pe tapet în dieta provnicială din Praga un proiect de reforma electorală a cehului bĕtrăn Rieger, conform căruia deputaţii pentru Reichsrath vor avé sĕ fie trimişi din dietele provinciale. Până acum însĕ projectul acesta n'a fost sprijinit de nimenea.

* * *

Agenţei Reuter i-se raportéză din Tiencin, că japonezii înaintéză bărbătesce spre Cin cin. ér óstea chineză se retrage spre murul chinez, unde — după cum se svoneste — se va opri şi se va opune inimicului. Inaintarea trupelor e îngreunată prin troieni de zăpadă. Până acum s'au întêmplat mai multe ciocniri de importanţă secundară, în cari chinezii au mulţi răniţi.

După cum e ioformat „Standard“ japonezii şi-au formulat condiţiunile de pace în următórele: Independenţa Coreei sub suveranitatea Japanului; cedarea unor anumite insule, demolarea fortăreţei Tokafort şi a tuturor cetăţuiilor şi fortăreţelor situate în drumul dintre Coreia şi China; Port Arthur şi Vul-baj val sĕ nu mai fie porturi strategice; sĕ se recunóscă Japanului dreptul, ca dânsul sĕ statoréscă numĕrul corăbiilor de rĕsboiu, pe care China ar voi sĕ şi-le construiască în viitoriu, sĕ se solvéscă o însemnată rebonificare a speselor de rĕsboiu, şi — decă e posibil — drept primul pas pentru încheeraa alianţei între Japan şi China e a se croi o basă mai pretinósă.

Noutăţi.

Anul nou al întemniţaţilor nostri. Pe cum sĕ scrie din Seghedin şi Vaţ iubiţii nostri condamnaţi politici din temniţele ungouresci au primit la Crăciun şi anul nou un numĕr enorm de felicitări şi urări din tóte unghiurile locuite de români, precum şi visitele mai multor prietini şi admiratori. La Crăciun a fost în Seghedin între alţii dep. Grădiştean şi dna El. C. Grădiştean, Virgil Arion etc. Se anunţă totodată, că directorul temniţei, bruscul Hatzinger, s'a purtat respingĕtoriu faţă de óspeţi şi multora nu le-a permis întrarea. Astfel în preḑiua anului nou, românii au voit sĕ felicite pe părintele Vasile Lucaciu de onomastică, directorul însĕ nu le-a permis întrarea. In privinţa acésta „Segedi Hiradó“ şi după el şi celelalte foi magiare. scriu următórele: Sâmbăta trecută, în preḑiua de anul nou, o parte din românii din Seghediu au mers la directorul închisorii de stat pentru de aşi cere voia sĕ felicite pe Lucaciu. Directorul însĕ, căruia i-sa părut, că prea mulţi au cerut în aceea ḑi permisiunea de a visita pe arestanţii politici, a refusat de a le da voia cerută. In urma acésta, românii s'au dus înaintea închisorii şi din stradă l'au felicitat pe Lucaciu, a căruia locuinţă se află în etagiu cu ferésta spre stradă. Lucaciu le-a rĕspuns din ferésta, începând sĕ ţină o vorbire, pe care n'a apucat s'o termine, de órece directorul închisorei l'a oprit. Românii s'au plâns contra refusului directorului printr'o telegramă adresată ministeriului de justiţie.

* * *

Concertul sodalilor români. Ni se comunică, că concertul, ce'l dă Sâmbătă reuniunea sodalilor români din Sibiiu, cu un program copios şi românesc şi la care îşi dau binevoitorul concurs dna Margareta Moldovan, dşóra Olimpia Neagoe şi dl Ilariu R. Banciu, va fi cercetat de un public fórte numĕros, deórece mulţi reclamă învitări, voind a participa. Acésta este un fapt îmbucurător, meritând pe deplin reuniunea sodalilor nostri un sprijin şi încuragiare caldă, în tóte privinţele. Deórece însĕ învitările tipărite au trecut, sunt rugate tóte acele p. t. dómne, dşóre şi domni, cari n'au primit învitări, sĕ se considere de învitaţi prin acésta.

* * *

Serbarea „arătării Domnului“ în Cernăuţi. Rênduéla pentru sĕrbarea bisericéscă în ḑiua „arătării Domnului“ la rîul Iordanului în 6 Ianuariu, ficsată de Inaltul consistoriu archiepiscopesc este următórea:

1. La 5 óre după méḑă nópte: Buna vestire a ḑilei de serbare prin tragerea campanei mari în tóte bisericile.

2. La 6 óre diminéţa: Tragerea tuturor campanelor bisericesci şi litie în tóte bisericile ér după acésta rînduéla mânecândei (utrenii).

3. La $8^1/_2$ óre diminéţa: Incepereá sântei liturgii în biserica sântei Paraschive şi a sântului Nicolae.

4. La 9 óre diminéţa: Inceperea s. liturgii în biserica seminarială.

5. La 10 óre diminéţa: Venirea procesională a păstorilor de suflete cu poporenii dela biserica s. Paraschive şi a s. Nicolae la biserica seminarială.

6. La $10^1/_2$ óre diminéţa: Pornirea procesională din biserica seminarială prin şoséu a reşedinţei, universităţei prin piaţa capitală, şi séua capitală şi strada palatului ţĕrii la fântâna domnéscă.

7. La 11 óre înainte de améḑă-ḑi: Sânţirea apei şi după încheiere întórcerea procesională la biserica seminarială şi la celelalte două biserici.

* * *

Patriarchul sêrbesc despre scólele sêrbesci. In pastorala sa de Crăciun, patriarchul Brancovici face amintire şi de scólele sêrbesci confesionale, cari, în lipsa mijlócelor, se prăpădesc în fericita nóstră Ungarie şi se prefac în scóle comunale. Patriarchul spune mai departe, că încă în anul trecut, el a făcut un fond pentru ajutorarea scólelor şi a provocat şi pe poporul sêrb ca sĕ contribue la numitul fond. Apelul însĕ n'a avut nici un resultat. Din incidentul sĕrbătorilor patriarchul din nou se adreséză către poporul sêrbesc şi insistă, ca sĕ nu părăséscă causa scólelor confesionale sêrbesci, cari sunt şi au fost totdeauna cei mai puternici apĕrători ai eredinţei şi ai naţionalităţii sêrbesci.

* * *

M. S. Regele României a conferit cu ocasia anului nou dlui Tache Ionescu, ministrul instrucţiunei publice, insigniile de mare oficer al ordinului „Stéua României“.

* * *

Principele moştenitoriu al României cu principesa Maria s'au reîntors Sâmbătă séra la Bucuresci. Alteţa Sa, care până acum a fost I lu comandant al batalionului I de vênători, cu 1 Ianuariu 1895 s'a înaintat la gradul de locotenent-colonel în armată.

* * *

Ḑiaristic. „Revista Orĕştiei“ este titlul unui nou ḑiar românesc, ce apare dela anul nou în Orĕştie. Noua fóie apare odată în sĕptĕmână (Sâmbăta) şi apĕră interesele economice şi culturale alé poporului român din comitatul Hunedórei. Proprietarul noului ḑiar este instiţutul tipografic „Minerva“ a cărui direcţiune a hotărît înfiinţarea lui, ér redactor responsabil e dl Dr. Silviu Moldovan. Abonamentul costă pe an 4 fl., pe $^1/_2$ an 2 fl., ér pe $^1/_4$ an 1 fl. Abonamentele sunt a se adresa institutului tiprgrafic „Minerva“ în Orĕştie (Szászváros.)

* * *

---

acum, m'am gândit eu în mine, l'aşi ruga şi eu luni întregi, nu césuri, sĕ scótă pantoful pessimismului din capetele multor ómeni. — Ca copil de 6 ani l'au găsit părinţii lui pe stradă stând singur şi desperat, pentru că aşa din senin şi-a închipuit, că ei îl vor părăsi. Ca june era în gradul suprem ipocondru, îi era frică, că móre de oftică. Când a isbucnit rĕsboiul între francezi şi germani sĕ temea, că-l ia la miliţie. Din Neapol a fugit de vĕrsat, din Berlin de coleră. In Verona avea ideia ficsă, că ar fi luat o prisă de tutun, care era otrăvit. Vêrfurile pipelor le ţinea închise, le scotea numai când fuma. — Dacă sĕ făcea larmă pe stradă peste nópte, săria repede din pat, punea mâna pe sabie şi pe pistóle, cari le ţiné totdeauna încărcate. Când nu era deosebit impresionat avea o îngrigire continuă în internul sĕu, care îl făcea sĕ vadă pericole şi acolo, unde nu erau. Acéstă împrejurare îi făcea imposibilă convenirea cu ómenii; chinuia chiar şi pe prietinii sĕi mai de departe cu bănuiala, nu sta cu nimenea la masă în vre-un birt, de frică sĕ nu-l lase în „stich“ şi la urmă sĕ fie el silit, sĕ plătésca „ţechiul“ sau mai pe românesce „protocolul“. De altfél fiind părinţii lui fórte bogaţi, după mórtea tatălui sĕu i-a rĕmas o avere atât de frumósă, încât putea trăí baronesce numai din interese. Hârtiile lui de valóre erau depuse — nu-mi mai aduc bine aminte — ori la banca din Stockholm, ori din Antwerpen, ori din Florenţa. Atâta sciu, că el trăia tot cu frica în sîn, că sĕ póte întêmpla în tot momentul un crach şi el rĕmâne fără nici o subsistenţă. De aceea schimba fórte des banii, îi ridica şi depunea în alte părţi. In cartea de socoteli scria, când latinesce, când englezesce, când grecesce, ca sĕ nu pricépă servitorii. Se temea de vr'un proces criminal, în urma căruia îşi putea perde averea. Nici odată nu s'a încreḑut în briciul vre-unui barbier; totdeauna se găsia în busunarul lui un păhărel de călătorie, ca nu cumva sĕ se molipsiască bênd din locale publice după alţii. De frica vre-unei morţi aparente a dispus, ca după mórte corpul sĕu sĕ stea neacoperit *preste* timpul prescris, ca se se convingă lumea, dacă întru adevĕr a murit sau nu? El era de idea lui Chamfort, că începutul înţelepciunii e frica de ómeni şi că cine n'a devenit misantrop până la 40 de ani, acela n'a iubit ómenii. Bine a făcut, că nu s'a gândit nici odată la însurătóre, deşi n'a avut ocasiune sĕ cetéscă broşura: „Soll man heirathen?“ *), de órece a apărut numai în ḑilele nóstre.

Cred, Dómnelor şi Domnilor, că am înşirat destule trăsĕturi caracteristice, ca sĕ vĕ puteţi face o idea clară despre Arthur Schopenhauer. Ca concluse v'aşi întreba eu la rêndul meu: Sĕ mai miră vre-unul dintre dvóstră, că un astfel de om a fost şi a produs scrieri pessimiste? Apoi din tóte resultă, că el nu era numai un misantrop, ci un *catafronantrop*, adecă un dispreţuitor de ómeni. „Nici odată nu s'a simţit un om în mijlocul societăţii, — ḑice Gwinner — atât de isolat, ca Schopenhauer. Anahoretul indian este o fiinţă socială în comparaţiune cu el.“

Nu trebue dar sĕ ne mirăm, când cetim la un astfel de om idei, ca cele următóre; Isvorul esistenţii nóstre este un bold inconstiu, pe care el îl numesce voinţă. (Opul sĕu de căpetenie e: Die Welt als Wille und Vorstelung, pe românesce: lumea ca voinţă şi representare). Deci, înainte de tóte a esistat voinţa. Acéstă voinţă însĕ care ne-a creat, a trebuit sĕ fie órbă, căci, dacă ar fi fost o voinţă cu vedere, atunci ar fi trebuit sĕ fie un model rĕutăcios. Acéstă voinţă órbă a dat lumii viaţă, — lumea e numai o representare a voinţei. Pentru că voinţa a fost órbă, acésta lume e cea mai rea operă, care şi-o póte închipui cineva. Intr'însa durerea e positivă şi plăcerea negativă. Cea mai mare fericire este prin urmare a nu fi, a nu esista. — Am promis, sĕ fiu scurt, deci trebue sĕ mĕ ţin de vorbă. In cuintesenţă, în acestea sĕ concentréză filosofia lui Schopenhauer. Ca sĕ nu fiu însĕ nedrept, trebue sĕ amintesc, că între multele calităţi rele, Schopenhauer a avut şi însuşiri escelente. Aşa scrie mamă-sa într'o scrisóre despre dênsul (Veḑi Gwinner): „Iubirea de adevĕr e vêrtutea lui cea mai mare, nici odată n'am auḑit ieşind din gura lui minciună.“ O, ce bine ar fi, sĕ pótă afirma tóte mamele despre fii lor acelaşi lucru, cu deosebire despre aceia, cari s'au dedicat condeiului! In ḑilele nóstre mie mi se pare, că se potrivesc mai bine cuvintele lui Taleyrand: „Se vede, că Dḑeu i a dat omului limbă, ca sĕ-şi ascundă gândurile.“

(Va urma).

---

*) O broşură contra căsătoriei, a cărei esistenţă încă caracteriséză pessimismul din ḑilele nóstre.

Cum sě căpătuiesc patrioţii? Sub Tisza Kálmán s'a votat legea de pensionare a ministrilor şi după §. 27 al acestei legi un ministru dacă e absolvat de postul sěu, capětă pensiune de 4000 fl. dar acésta sě urcă, a avut şi alte servicii. Astfel Tisza Kálmán trage şi aḑi 8000 fl. pensiune, anuală. Fostul cabinet Wekerle sě pensionéză astfel: Wekerle 8000 fl, contele Andrássy 4000, Lukács Béla 5000, Eötvös Loránd 8000, Hieronymi 8000, Szilágyi 8000, şi secretariul de stat Pulszky 4000 fl. — Apoi sě nu fii ministru — magiar .... cel puţin trei ḑile.

⁂

Mişcarea poporaţiunei române din Braşov în anul 1894 este în total acésta: Nasceri: 281 (152 băieţi şi 129 fete); cununii: 34; morţi 266. Numěrul nascerilor faţa de al morţilor întrece cu 15.

In special, în parochia română gr.-or. din cetatea Braşovului s'au născut în anul 1894: 6 băeţi si 3 fete; cununii au fost 2; au reposat 4 bărbaţi şi 4 femei.

In parochia sf. Nicolae: Nasceri: 72 bărbaţi şi 65 femei; cununii: 28. Au rěposat 59 bărbaţi şi 73 femei.

In parochia sf. Treimi de pe Tocile: Nasceri: 30 băeţi şi 28 fetiţe; cununii 20. Au rěposat 32 bărbaţi şi 25 femei.

In parochia sf. Adormiri din Braşovul vechiu: Nasceri 44 băeţi şi 33 femei; cununii 12, dintre cari una mìcstă. Au rěposat 45 bărbaţi şi 34 femei, scrie „Gaz. Trans“.

⁂

Sciri din România. *M. S. Regele Carol* a adresat cu ocasiunea anului nou armatei următoriul ordin de ḑi: Ostaşi! Cu o adâncă mulţămire am věḑut, că silinţele, ce şefii vostri le-au dat pentru voi, nu au rěmas neroditóre. Manevrele din anul trecut sunt o viuă dovadă, că aţi sciut se vě folosiţi de învěţămintele ce vi-s'au dat. Mândru că scumpa mea armată este vrednică de jertfele, ce ţara face pentru dênsa, cu o adevěrată bucurie vě urez, oficeri, sub-oficeri, caporali şi soldaţi, ani mulţi fericiţi!

⁂

Un episcop contra corpului episcopesc. Pastorala comună întocmită de conferenţa din Dec. a episcopatului rom.-cat. precum am mai scris a apărut deja. Ea designéză posiţia, ce clerul are s'o ia faţă de reformele politicei bisericesci. Episcopul rom. cat. din Caşovia, Sigismund Bubics, a scos în publicitate el singur o altă pastorală, care difere de cea comună. Pastorala episcopului Bubics a produs mare sensaţie în cercurile corpului episcopesc, deórece el provócă pe credincioşii bisericei sě se împace cu starea, ce s'a creat prin politica bisericéscă a guvernului şi sě înceteze cu lupta. Episcopul îşi motivéză pasul cu acea că nu e permis a serví armele luptei dogmatice duşmanilor statului magiar.

⁂

Comerciul României cu ţěrile strěine. In cei ḑece ani din urmă comerciul României a luat un sbor fórte îmbucurător. Aşa mişcarea totală e importaţiunilor şi esportaţiunilor, a căror valóre în anul 1-84 era de 479 milióne franci, a crescut în cei ḑece ani ulteriori la valórea de 801 milióne franci, va sě ḑică aprópe s'a îndoit. Ceea ce e mai îmbucurător, esportaţiunile au luat o întindere aqrópe îndoită faţă cu importaţiunile. Aşa de esemplu crescerea importaţiunilor în 1893 representă 32^0_0 în timp ce a esportaţiunilor face 50^0_2 faţă cu anul 1884 In scurt timp însě, după-ce se va termina podul preste Dunăre şi se va construí portul dela Constanţa, mişcarea comercială a României va lua, de sigur, o întindere îndoită.

⁂

Juncţiunile României cu Austro-Ungaria. „Adevěrul“ află, că la primăvară se va începe construirea tunelului dela Ghimeş pentru a se impreuna astfel liniile ferate din Transilvania cu linia Adjud-Ocna Moinesci-Palanca-Ghimeş din România. Acest tunel va fi cel mai lung din cele esistente aḑi în Europa; si va avé o lungime de peste 17 chilometri. Cheltuelile de construcţie conform convenţiunei încheiate în 1891 între România şi Austro-Ungaria, privitóre la racordarea liniilor române cu cele ungare, vor fi suportate de statul ungar.

⁂

Construirea portului dela Constanţa. In fine sě apropie vremea în care marele plan al isbutirei liniile nóstre ferate la Marea-Négră prin podul peste Dunăre şi prin punerea portului Constanţa în stare d'a primí vasele mari ale globului nu va mai fi un vis, ci o realitate şi încă din cele mai binefăcětóre, nu numai pentru comerciul nostru dar şi pentru comerciul Germaniei de Nord şi acela al Austro-Ungariei centrale cu destinaţiune pentru Orient şi pentru estremul Orient.

Sciri oficiale spun în adevěr, că în Iuliu 1895 podul peste Dunăre va fi gata şi dat circulaţiunei. In ce privesce construirea portului dela Constanţa aflăm din aceeaşi sorginte, că consiliul de ministri convingêndu se că vechile planuri privitóre la construirea portului din Constanţa, sunt defectuóse şi realisarea lor ar costa aprópe treiḑeci milióne, a decis schimbarea acelor planuri.

In conformitate cu acéstă hotărîre, dl ministru C. Olănescu, a instituit o comisiune de specialişti pentru a întocmi un nou plan de reconstruire a portului din Constanţa.

Planurile sunt aprópe terminate şi după tóte probabilităţile, realisarea nu va costa mai mult de 16 milióne franci.

Lucrările se vor începe la primăvară şi se speră, că în vara anului 1896 portul va puté fi inaugurat.

Pe lângă port se va construi şi nisce docuri întocmai ca cele din Galaţi, cari vor fi iluminatecu electricitate. De altfel motorul electric al docurilor va servi totodată şi pentru luminarea electrică a întregului oraş, pentru care comuna va plăti o sumă anuală, neficsată încă, ministeriului domeniilor.

Prin urmare, în vara anului 1896 marele vis al românilor d'a putea esporta iarna ca şi vara produsele ţěrei, de-a face din România o mare cale internaţională pentru transportarea mărfurilor germane şi austro-ungare în Orient şi estremul Orient şi fără transbordament prin Constanţa şi de-a spori considerabil traficul liniilor sale ferate şi ca consecinţă veniturile statului, în vara anului 1896 ḑicem, visul românilor şi marea ideie de-a ne deschide drumul la Mare, va fi un fapt împlinit pentru onórea ţěrii şi a bărbaţilor, cari au conceput şi esecutat acest plan regenerator, scrie „Curier. Fin.“ din Bucuresci.

⁂

Aniversarea nascerii lui Cicero. Marcu Tulliu Cicero, cel mai mare orator al Romei vechi şi unul dintre cei mai meritaţi bărbaţi de stat ai republicei romane, s'a născut în 4 Ianuariu anul 106 înainte de Christos în Arpinum. De atunci până acum în 4 Ianuariu 1895, anul dela Christos, — se împlinesc tocmai 2000 ani. Nu este astăḑi popor în lumea cultă, care sě nu cunóscă numele lui Cicero, care prin măreţele sale nisuinţe, prin iubirea sa de patrie, prin aptitudinele şi puterea neîntrecută a oratoriei sale, neperitoriu şi-a făcut numele pentru vecinicie în istoria posterităţii şi pe care concetăţenii sěi cu drept şi-l'au numit „părintele patriei“. Ne mai amintind de tragicul sfêrşit al viaţii acestui mare geniu roman, el merită, ca întréga lume cultá sě-şi aducă cu reverinţă aminte cel puţin de ḑiua aniversală a nascerei unuia dintre cei mai mari romani.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Zlasti, la 2/14. Ianuarie 1885.

Stimate d-nule redactor!

Este un adevěr real, că contribuţiunile statului sě urcă din an în an, ér în drepturile nóstre suntem prescurtaţi din ḑi în ḑi şi cu deosebire poporul dela sate, care prin profesiunea sa de predicleţiune: economia de câmp, aduce statului folósele cele mai mari şi în cele mai multe casuri obosala nu-i se rentéză-ér, faţă de cele mai multe drepturi i s'ar putea da atributul de „tolerat“ deşi din banii lui agonisiţi cu multă sudóre sě plătesc amploiaţii statului dela alfa până la omega, ba şi cel din urmà servitoriu de postă şi faţă de el sě fauréză legi esceptionale în continu.

Iată acum vine şi oficiul postal cu o lege ori exlege, nu sciu tóte, dar oficiul postal din opidul Hunedóra nóuě celor dela sate ne-a denegat dreptul a ne scóte înşine epistolele private ori oficióse ba chiar nici jurnalele, — esceptiune ar face ḑic dênşii, dacă singuraticii ne-am închiria câte o cutie separată pelângă o tacsă lunară de 50 cr. la dincontră acele sě trimit oficiului notarial, ér acela ni le espedéză la sěptămênă, ori la douě sěptěmâni, când din respectiva comună merge cineva ori trage la porunci cum sě ḑice *).

Prea onorate dnule redactor! Dacă acésta este lege şi acest drept le compete oficiilor postali cu deosebire noi preoţii cum ne vom sci orienta acum? când ordinăciunile mai înalte ni sě trimit prin poştă, când cei mai mulţi suntem prenumeraţi la fóia „Telegraful Roman“ şi atât unele cât şi altele ni se înmanuéză a treia ḑi după scripturi, fiind notariul indepărtat cu locuinţă şi la notariu nu au ómenii lipsuri aşa dese ca la oraş, de unde ne putem primi corespondinţele şi jurnalele la timpul seu. căci altcum numai aşa are înţeles sě ne jertfim banii nostri; şi voia sě fim in curent cu evenimentele ḑilelor.

Un cas concret: oficiul protopresbiteral al tractului Haţeg trimite unui preot o hârtie oficiósă, ca pe cutare Duminecă sě-l aştepte în comuna N. în afaceri de oficiu, ér preotul o primesce cu 8 ḑile mai târḑiu, după terminul prefipt de protopresbiter şi astfeliu de casuri au mai ocurat şi că vor ocura numai încape nici o îndoială.

Óre acésta procedură nu este chiar spre dauna redacţiunei, dacă aşa este apoi puţin interes mai au pentru noi jurnalele, dacă acele sosesc la noi ca căciula de óie, după plóie. *L. U.*

Ţara nóstră.

— Apreţieri. —

Despre cartea apărută cu acésta titulă reproducem aḑi douě păreri din douě organe ale nóstre.

„Dreptatea“ (Nr. 283) scrie:

„Ţéra nóstră“. Sub acest titlu a apărut în broşură interesanta descriere a Ardélului, lucrată de Silvestru Moldovan, redactor al „Telegrafului Român“ şi al „Rândunicei“ din Sibiiu. Deşí cuprinsul acestei broşuri este publicului cunoscut din colónele „Telegrafului“, totuşi materia este destul de interesantă şi instructivă, pentru a ocupa loc onorific in biblioteca fie-cărui cărtutariu. Asupra detaiurilor, eventual vom reveni“.

„Gazeta Transilvaniei“ (Nr. 284) scrie astfel:

„In tipografia archidiecesană din Sibiiu a apărut escelenta scriere a dlui Silvestru Moldovan, întitulată „Ţara nóstră“. (Descrierea părţilor Ardélului dela Murěş spre méḑă-ḑi şi valea Murěşului). O carte voluminósă, conţinênd 446 pag. Pe lângă prefaţă, în partea dintâiu se arată între altele isvórele, de cari s'a folosit autorul, cum şi cuprinsul materiei, ér în partea din urmă un indice alfabetic al localităţilor cu numirile lor române, germane şi magiare. In parte este cunoscută şi cetitorilor nostri acéstă scriere, din care am reprodus mai multe foiletóne. Valórea ei e necontestabilă. O monografie a Ardélului, scrisă cu atâta pricepere, într'un stil atât de popular, şi cu un sistem atât de practic încă n'a apărut până acum în limba românéscă. Preţul ei e numai 1 fl. (3 lei). Ar fi fórte de dorit, ca acéstă preţiósă carte sě nu lipséscă nici dintr'o bibliotecă poporală română“.

Bibliografic.

„Vulturul“ foia umoristică din Oradea-Mare, a întrat în anul al IV-lea al esistenţei sale. Nrul de probă al anului nou, apărut la 1/13 Ianuariu a. c. este bogat în materie hazlie şi ilustraţiuni bune şi potrivite.

„Vulturul devine tot mai interesant şi amusant; el îşi întinde aripele şi ghiarele asupra întregei românimi, forfecând şi sgăriind totul, ce-i pare netrebnic în viaţa publică; afară de acésta în colónele lui sě publică tot feliul de glume din viaţa de tóte ḑilele etc.

După trecutul şi progresele, ce a făcut acésta fóie, noi credem, că în scurt timp ea o sé devie nu numai una dintre foile de frunte umoristice la noi, — ci va sta alăturea cu foile streine de feliul acesta. Acésta însě numai aşa, dacă ea va fi spriginită cu de-a dinsul de publicul român, sprigin, care-l merită pe deplin şi la care îndemnăm on. public.

„Vulturul“ apare de 2 ori pe lună şi costă pe an 6 fl. pe $^1/_2$-an 3 fl. pe $^1/_4$-an 1 fl. 50 cr.

— *„Lumea ilustrată“*, broşura 22 (Nr 43—44) are următoriul sumariu:

„Cronica“, reporterul, de Gion. — „Cântă-mi“, poesie de Mariu. — „A mea este răsbunarea“, roman de Hall Taine — „Dr. Felix“, bibliografie. — „Flori de ghiaţă“, poesie de Ludovic Dauş. — „Lăcomie“, anecdotă poporală, de D. Teleor. — „De cât o judecată dréptă“, din proverbele românesci, de Emanoil Părăian. — „Mihail Deşliu“, bibliografie. — „Serviciu de ordonanţă“, de dela Hotărani. — „Tatei“, sonet de A. Steuerman. — „Flori de lămâie“, poesie de Anna Ciupagea. — „Nelly“, poesie de Dem. Moldovean. — „Epigramă“, de N. D. Giorgian. — „George Sterian“ biografie de A. C. „Akmiutis“, după Jean Reibrach, de I. S. Spartali. — „Crăciunul“, poesie de Silvan. — „Ce stai“?... poesie de J. Bonifaciu-Hétrat. — „Intre morminte“, poesie de Const. Z Buzdugan. — „Mansarda“, după Charles Desluys traducţie. — „Perietzean-Buzěu“, biografie. — „Felurimi“. — „Comóra casei şi a familiei.

Ilustraţiuni: Palatul regal din Bucuresci în ḑiua serbărei nunţii de argint a suveranilor. — Palatul regal din Bucuresci în ḑiua serbărei nunţii de argint a suveranilor. — Dr. Felix, portret. — Mihail Deşliu, portret. — George Sterian portret. — Secerătórea, tablou de Jules Breton (Mus. Luxemburg). — Perietzean Buzěu, portret. — Călětoria unui ministru pe căile ferate germane.

— *„România musicală“*, revistă musicală-teatrală literară, a intrat în anul al VI al esistenţei sale. Ea apare de 2 ori pe lună şi abonamentul în ţară şi în părţile locuite de români pe an lei 12, şese luni lei 7, pentru preoţi, invěţători, sub şefi de musici militare, sergenţi, caporali şi soldaţi musicanţi cum şi elevilor de pe la conservatorii cari n'au terminat cursurile pe an 8 lei sau 3 fl. 50 cr.

Atragênd atenţiunea publicului asupra ei dăm sumarul nrului 1 din 1895:

Anul nou. — Intre artiştii nostri. Convorbiri teatrale. — Cronica musicală. — Corespondance dela „România Musicală“. — Cronica teatrală. — „Impresiunile unei cântăreţe. — Musica. — Mersul musicei peste Carpati. Din gazetele streine — Opera şi operete. — Artistii nostri. — Una alta Bibliografii.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Subscrişii, în numele comitetului nostru parochial esprimăm deosěbita nóstră mulţămită acelor p. t. domni, cari la apelul nostru până la datul present, au avut bunătate a contribui pentru edificarea unei scóle confesionale şi repararea bisericei nóstre din loc şi anume:

Dr. Aurel Novac din Biserica albă 1 fl., Teodor Nicolau din Braşov 1 fl., Dr. S. Moldovan advocat în Orěştie 1 fl., Danil David senator în Orěştie 1 fl., Dr. Tincu din Orěştie 1 fl., Ioan Petric protopresbiter în Braşov 10 fl. 4 cr., V. Babeş din Budapesta 4 fl., Dr. Emil Babeş din Budapesta 4 fl., Tit Babeş din Budapesta 2 fl., Ilustra familie Mocsonyi 50 fl., Dimitrie Negrean din Beiuş 5 fl., Voic Hamsea prot. în Lipova 2 fl. — Suma 82 fl. 4 cr.

Tuliu Roşescu,
paroch ş protopresbiter.

Nicolau Pop,
epitrop.

---

*) Faceţi arětare la direcţ. postală concernentă pentru astfel de procedură. *Red.*

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 787—1894 [2] 1—1

Publicaţiune.

Bucura Puşlenghea din Ungra, protopresbiteratul Cohalmului, fiind despărţită de pribegitul ei bărbat Simion Orbu din Bogata-Olténă, prin sentinţa Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 15 Novembre, anul 1894 Nr. 7078 B. acésta se aduce la cunoscinţa publică în sensul §. 124 din procedura matrimonială.

Cohalm, 29 Decembre 1894.

Oficiul protopopesc gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Nr. 1021/894 [250] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea parochiei a 2-a vacante din Poiana mĕrului de clasa II prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 fl. ca venite stolare.

Doritorii de a competa la acésta parochie se aştérnă cererile lor instruite după lege la subscrisul oficiu în terminul indicat.

Zernesci, 12 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral al Branului în conţelegere cu comitetul parochial

Traian Meţian,
protopresb.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 49—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

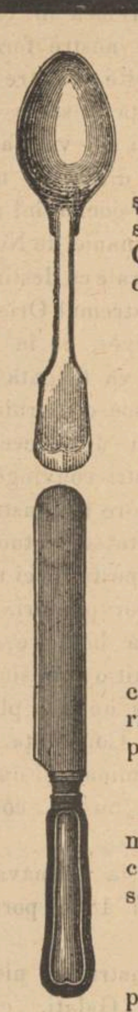

CRISĂ MARE!

New-York-ul şi **Londra** nu au cruţat nici continentul europén şi o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu esecutarea acestui mandat sunt împuternicit eu. Espedez deci ori şi cui obiectele următóre pe lângă simpla remunerare de **fl. 6.60** şi anume:

6 **cuţite fine** cu tăiş veritabil englez.
6 **furculiţe de argint** patent american dintr'o bucată.
6 **linguri de argint** patent american.
12 **linguriţe de argint** patent american.
1 **lingură mare pentru supă,** de argint patent american.
1 **lingură mare pentru lapte,** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ,** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezeşci.
2 **felinare frumóse** de masă.
1 **sîtiţă** pentru ceaiu. [1] 1—5
1 **lopăţică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăţi laolaltă numai **fl. 6.60.**

Tóte acestea 44 de bucăţi au costat mai nainte fl. 40 şi se pot căpĕta acum pentru preţul minimal de fl. 6.60. Argintul patent american este un metal cu totului alb, care îşi păstréză colórea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înşelăciune

mĕ oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil şi sĕ-şi procure **splendida garnitură,** care e cu deosebire acomodată ca

present de nuntă

precum şi **pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se capĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent
Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.

Espediţia în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curăţit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic).

AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscinţă:

Vila-Lhota (Boemia), 7 Ianuar 1895. Cu obiectele comandate şi sosite sunt fórte mulţămit. Sunt solide, frumóse şi pe lângă aceea ieftine. **Friederic Popelka,** cooperator.

Vălcele, 29 Decembre 1894. Am comandat pe adresa Bodnár 41 bucăţi cuţite, furculiţe etc. le aflu fórte bune şi Vĕ aduc mulţumitele mele. **Ioan Neubauer.**

Prebuch, 17 Decembre 1894 Espedarea d-vóstră prea reuşită, carea ne-a mulţămit pe deplin a provocat cea mai mare sensaţiune pentru valórea ei şi preul bagatel. **A. Halvel.**

Bistriţa-mare, lângă Koznau 3 Faur 1894. Trimit paralele pentru marfa liferată şi sunt pe deplin mulţămit. **Jacob Jelinck,** preot.

Inrajkod, 4 Decembre 1894. Cu trimiterea fórte mulţămit, am recomandat-o la toţi cunoscuţii. **Helena Rogie.**

Deboviec, 30 Decembre 1894. Sunt fórte mulţămit cu marfa, te rog încă pentru o garnitură etc. **Ioan Vasiesko,** sergent de gendarmi.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	**7.20**	6 25
8.25	**2.10**	2.50	6.—	**9.15**		Budapesta		5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	**4.07**	6.23	**9.05**	**11.12**		Szolnok		**2.30**	**5.23**	**3.50**	11.46	**4.55**
1.35	**5.46**	9.29	**11.33**	**12.50**		P. Ladány		**12.06**	**3.46**	**1.21**	10.05	**2.24**
3 46	**7.08**	—	**1.50**	**2.12**	sos.	Oradea-mare	pl.	—	**2.25**	**11.04**	8.43	**12.23**
4.—	**7.15**	12.05	**2.24**	**2.19**	pl.		sos.	—	**2.18**	**10.44**	8.38	**11.41**
4.39	**7.43**	1.02	**3.03**	**2.49**		Mező Telegd		—	**1.52**	**10.07**	8.13	**11.07**
5.22	**8.18**	2 14	**3.46**	**3.24**		Rév		—	**1.26**	**9.30**	**7.47**	**10.32**
5.45	—	2.50	**4.07**	—		Bratca		—	—	**9.10**	—	10.13
6.34	**9.07**	3.54	**4.53**	**4.17**		Ciucia		5.40	**12.47**	**8.31**	7.08	9.41
7.18	**9.37**	4.53	**5.32**	**4.50**		Huiedin		4.52	**12.17**	**7.53**	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghîrbĕu		2.55	—	**6.53**	—	8.05
8.32	**10.37**	7.03	6.59	**5.55**	sos.	Cluş.	pl.	2.—	**11.01**	**6.14**	**5.25**	7.30
8.49	**11.10**	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	**10.45**	5.45	**4.48**	6.47
9.06	**11.32**	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	**4.23**	6.29
10.08	**12 50**	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	**9.23**	3.53	**3.—**	**5.21**
10.37	**1.25**	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	**8.53**	3.06	**2.20**	**4.47**
10.59	**1.43**	—	11.54	—		Uióra		—	—	2.48	**2.—**	**4.31**
11.07	**1.52**	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	**1.51**	**4.25**
11.31	**2.18**	—	12.34	8.17		Aiud		—	**8.23**	2.11	**1.23**	**4.04**
11.48	**2.40**	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	**8.06**	1.45	**12.54**	**3.42**
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	**7.59**	1 10	—	**2.49**
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	**2.27**
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	**7.30**	12.24	—	**2.13**
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	**6.56**	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	**6.54**	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	**6.41**	10.55	—	**12.46**
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	**6.20**	10.21	—	**12.16**
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	**5.53**	9.42	—	**11.39**
4.01	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	**5.33**	9.13	—	**11.17**
5.26	—	—	**7.50**	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	**8.30**	12.58		Ágostonfalva		-	3.53	7.01	—	**9.22**
6.40	—	—	**9.03**	1.15		Apaţa		Circulézá numai Vineri	3.37	**6.35**	—	**8.57**
7.16	—	—	**9.38**	1.34		Feldioara			3.16	**5.58**	—	**8.23**
8.—	Tren acceler.	—	**10.25**	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	**5.08**	—	**7.43**
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	**10.37**	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	**9.57**	5.57
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	**9.30**	5.16
—	**8.45**	—	—	**9.15**	sos.	Bucuresci	pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	**10.—**		Budapesta		**7.35**	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	**1.37**		Szolnok		4.18	11.15	**2.45**	9.30	**11.35**
9.10	**8.42**	3.55	**6.55**	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	**9.45**	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	**8.55**	—	7.—
2.30	—	4.30	**7.05**	6.35								
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.48	—	**8.44**	—	**6.47**
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	—	**8 20**	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliş		10.11	—	**8.08**	—	6,02
3.58	—	**5.32**	**7.50**	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	**7.56**	—	**5.47**
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	**7.24**	—	**5.09**
4.50	—	**6.12**	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	**7.07**	—	**4.50**
5.40	—	7.—	**8.51**	8.56		Soborşin		8.21	6,33	**6.26**	—	**4.—**
—	—	**7.28**	**9.10**	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	**7.54**	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	**8.10**	**9.34**	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	**8.28**	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	**4.47**	**8.54**	**10.—**	10.50		Deva		**6.20**	5.17	4.18	**11.32**	—
—	**5.04**	**9.08**	**10.11**	11.04		Simeria (Piski)		**6.05**	5.05	3.59	**11.16**	—
—	6.10	**10.06**	**10.37**	11.43		Orĕştia		**5.09**	4.40	3.18	**10.37**	—
—	6.39	**10 29**	—	12.06		Şibot		**4.44**	—	2.56	**9.39**	—
—	7.11	**10.53**	—	12.30		Vinţul de jos		**4.22**	—	2.32	**9.12**	—
—	7.28	**11.07**	**11.17**	12.44		Alba-Iulia		**4.04**	3.59	2.14	**8.53**	—
—	8.13	**11.54**	**11.40**	1.20	sos.	Teiuş	pl.	**3.19**	3.36	1.35	**8.11**	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	**11.—**	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	**5.50**	—	7.20	**7.05**	6.45
Vineri **1.30**	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	**2.10**	1.25	**8.25**
6.39	5.25	**7.54**	**4.59**	—	sos.	Timişóra	pl.	**9.20**	—	8.55	7.50	11.—
6.47	**6.15**	8 02	**5.52**	—	pl.		sos.	**8.28**	7.13	**8.49**	7.42	3.30
—	**9.33**	**10.25**	9.10	—		Caransebeş		5.39	**4.05**	—	**5.39**	11.10
11.05	—	**12.28**	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	**3.21**	**5.12**
11.45	—	**1.20**	1.19	—		Verciorova		1.—	—	3.40	**2.10**	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		**11.25**	—	7.10	5.50	--

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	**2.25**	8.10	3.11	**8.58**	Cucerdea	7.41	2.36	**8.31**	**1.18**
—	**3.14**	8.51	3.52	**9.39**	Ludoş	7.03	1.58	**7.43**	**12.32**
—	**5.07**	10.27	5.26	**11.11**	Oşorheiu	**5.30**	12.25	5.50	**10.35**
—	**5.50**	10 42	5.36	—		**5.18**	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	**7.15**	—	Reghinul-săs.	**3.50**	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Tipariul tipografiei archidiecesene.

Nr. 3 Sibiiu, Marţi, 10|22 Ianuarie 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 2. Pres.

Publicare oficială.

Este luată iniţiativa, ca sĕ se institue în serviciul armatei ces. şi reg. un *capelan militariu* de clasa a doua, din clerul archidiecesei transilvane, cu salariu anual de 900 fl., locuinţă şi serviciu, şi cu prospecte de avansare normală în rang şi în emolumente.

Concurenţii la postul acesta trebue sĕ fie perfecţi în limba germână şi în cea română; cu conduită bună; în partea fisică sĕ fie de o complecsiune sănĕtósă; în etate sĕ nu fie preste 40 de ani; sĕ fie neînsuraţi ori vĕduvi fără prunci, şi în fine după o pracsă câştigată în oficiul preoţesc sĕ aibă tótă desteritatea pentru funcţiunile unui preot militariu.

Concurenţii au sĕ promoveze suplicele lor la *consistoriul archidiecesan* de aici cel mult până la **8 Februariu** a. c. cal. vechiu, instruite cu tóte documentele necesare în original, pe lângă o tabelă de naţional şi de cualificaţiune, în carea în rubrici separate sĕ fie evident pentru fie-care concurent următórele:

1. numele de botez şi de familie;
2. locuinţa şi aplicarea în present;
3. locul şi ţéra, unde e născut;
4. anul, luna şi ḑiua nascerii;
5. studiile pregătitóre gimnasiale şi eventual academice;
6. resultatul esamenului de cualificaţiune pentru preoţie;
7. anul, luna şi ḑiua promoţiunilor la gradurile preoţiei;
8. limbile, cari le scie perfect, şi altele, cari mai puţin le cunósce;
9. locul, timpul şi categoria oficiilor bisericesci purtate până acum;
10. purtarea morală;
11. starea fisică-sanitară;
12. starea familiară: neînsurat, ori vĕduv fără prunci;
13. modul, cum a satisfăcut obligămêntului militariu;
14. alte momente recomândătóre.

Pentru casul, de nu s'ar presenta concurenţi binecualificaţi din archidiecesă, se admit concurenţi şi din celelalte eparchii ale metropoliei nóstre, sub condiţiunea, ca după eventuala denumire a unuia de acest fel, respectivul sĕ trécă în legăturile canonice ale archidiecesei transilvane.

Sibiiu, 7 Ianuariu, 1895.

Miron Romanul,
archiepiscop.

Sibiiu 9 Ianuarie 1895.

Pela mijlocul sĕptĕmânei trecute o scire mare a străbătut pămêntul Europei şi a întregei lumi, producênd sensaţie pretutindenea. Scirea a sosit din Paris şi vestia, că preşedintele republicei francese, Casimir Perier, ales înainte de asta cu un jumĕtate de an de preşedinte, şi a dat demisiunea din înaltul sĕu post.

Abḑicerii presidentului a premers căderea ministeriului Dupuy, care a abḑis în cameră. Căderea ministeriului stă în legătură cu procesul intentat societăţilor căilor ferate de sud şi de Orleans. In acest proces, cu privire la drepturile ce au aceste societăţi faţă de stat, consiliul de stat a decis în favorul societăţilor, contra părerii ministrului de lucrări publice, Barhou. Barthou a demisionat, dar deputaţii socialişti au pretins demisionarea întregului cabinet, care, după ce propunerea deputatului Prelat, ca sĕ se respecteze principiul împărţirii puterii şi astfel ceialalţi ministri sĕ rĕmână, a fost respinsă de cameră, a şi urmat.

Acesta este preludiul abḑicerii lui Casimir Perier, deşi nu motivul adevĕrat, precum s'a esprimat şi Perier. Motivul ni-'l spune el în manifestul de abḑicere, adresat senatului şi camerei şi care s'a cetit în ambele aceste corpuri în 16 l. c.

In acest manifest Perier sĕ esprimă între altele astfel:

„Presidenţia republicei, care nu dispune de mijlócele acţiunii şi controlei, numai din încrederea naţiunii póte sĕ priméscă puterea morală, fără de care nu valoréză nimic. Dar lucrurile au fost duse acolo, încât a fost sedusă opinia publică.

„O luptă de mai mult de douĕḑeci de ani pentru una şi aceeaşi causă, alipirea de peste douĕḑeci de ani la republică şi faţă de causa democraţiei, nu a fost destul nici ca sĕ convingă pe toţi republicanii despre sinceritatea şi intimitatea credinţei mele, nici pe contrarii mei sĕ-i lipséscă de credinţa pe care o profeséză sau sĕ prefac a o profesa, că eu voiu deveni instrumentul pasiunilor şi speranţelor mele.

„De şése luni decurge lupta de calomniare şi de dejosire contra armatei, a corpului judecătóresc, a parlamentului şi contra capului neresponsabil al statului şi acésta libertate, care are de scop a nutri în poporaţiune sentimentele urei şi antipatiei, sĕ numesce consecuent libertatea ideilor. . . . . . .

„Póte voiu fi înţeles, dacă accentuez, că ficţiunile constituţionale nu pot sĕ facă a amuţi pretensiunile conscienţei politice. Póte, abḑicênd de postul meu, arĕt datorinţele acelora, cari trebuie sĕ grigéscă de demnitatea, puterea şi renumele bun al Franciei înaintea lumii“.

De aci sĕ vĕd causele abḑicerii lui Perier.

Unele ḑiare afirmă, că şi cause familiare au contribuit la demisionarea lui Perier, că între altele familia lui s'a temut sĕ nu păţéscă ca antecesorul sĕu, Carnot.

In ori-ce cas, sĕ vede că Perier nu s'a bucurat de încredere deplină la republicani, ér de altă parte nu s'a simţit destul de tare a da piept cu acel vulcan, al cărui fitil aprins îl ţin în mână în Francia şi în alte ţeri din Apusul Europei anarchiştii şi socialiştii, aţîţaţi şi încuragiaţi la luptă prin abusurile şi corupţiunea societăţii burghesimei, a detentorilor de aḑi a puterii, cum ḑic ei. Aceste vor fi causele abḑicerii şi pentru motivul din urmă s'au mâhnit unii republicani, tacsând abḑicerea lui Perier de laşitate. Astfel vedem că în unele ḑiare şi chiar şi în senat şi cameră unii deputaţi la vestea demisionării, au strigat: „Acésta e desertare“, desertare dinaintea datorinţelor faţă de patrie. De altă parte însĕ socialiştii şi monarchiştii s'au bucurat de abḑicerea neaşteptată, arătând în manifeste slăbiciunea ordinei sociale esistente, respective slăbiciunea instituţiunilor republicane.

Când s'a respândit vestea despre abḑicere, ómenii în Paris şi în Francia s'au temut de sórtea republicei şi au credut, că s'a pregătit o lovitură de stat. Aceste temeri însă nu s'au adeverit. Formele constituţionale s'au respectat şi de astădată. Deputaţii camerei şi senatului s'au întrunit, conform disposiţiilor constituţiei, în Versailles în adunare naţională în 17 Ianuarie şi prin maioritate de voturi, în a dóua votare au ales pe Felix Faure, actual ministru al marinei în cabinetul Dupuy, primind 429 de voturi, pe când Brisson a primit 360.

Prin acésta crisa presidenţială în Francia sa resolvat. E întrebare însĕ, că până când? Acésta va atârna dela energia noului president, care are gréua misiune de a restabili ordinea socială, ce merge spre discompunere şi astfel a asigura şi mai departe respectul Franciei în afară, de care s'a bucurat ea până acum, ca republică.

Pe când lumea a asistat la surprinḑĕtórea crisă de presidenţie în Francia, şi la resolvarea ei în formă, la noi în Ungaria crisa ministerială s'a terminat definitiv. Cabinetul Bánffy s'a mai sporit cu un ministru, cu baronul Iosika Samuel, care a luat portofoliul de ministru à latere. Ministrii cabinetului Wekerle au fost absolvaţi de oficiul lor prin autografe regale şi cei noi denumiţi, ér Sâmbătă s'au presentat noul ministeriu în dietă şi senat.

In şedinţa acésta prim-ministrul Bánffy şi-a desvoltat programa sa, care după cum observă o fóie, „a fost cu dóuĕ feţe, ce a dat cu o mână, s'a grăbit a o lua cu cealaltă.“ El a accentuat unirea între Corónă, guvern şi parlament, a anunţat continuarea

---

FOIŢA

Pessimismul.

(Conferinţă publică ţinută în Sibiiu de prof. seminarial Dr. *Vasilie Saftu.*)

(Urmare.)

Judecată filosofia lui Schopenhauer, nu din punct de vedere etic, nici practic, — ci din punct de vedere metafisic, apoi trebue se recunosc, că Schopenhauer este unul dintre cei mai geniali filosofi. Un spirit par excellence critic, o logică consequentă, o profunditate rară de cugetare, o espunere clară şi precisă, étă eminentele însuşiri, cari cu deosebire după mórte au contribuit, ca cărţile lui se fie mult căutate.

Odată întrodus prin Schopenhauer pessimismul în filosofia modernă, el şi-a continuat drumul înainte. Dela doctrina lui Schopenhauer, că cea mai mare fericire e a nu fi, a nu esista — un lucru vechiu de altfel, admis şi în religiunea budhaistă, — a fost numai un pas mic până la modernul filosof pessimist: *Eduard de Hartmann.*

Comparat cu Schopenhauer, acesta dispare. Şi eu aprob părerea lui Gwinner, că filosofia lui Hartmann este o caricătură a pessimismului lui Sch., şi de aceea consider de superfluu, d'a mai intra în amĕnunte. Amintesc numai atâta, că în principala sa scriere, „Philosophie des Unbewussten“ sau filosofia inconscientului, el interpretéză „a nu fi, a nu esista“, cu inconscienţiositatea; cu alte cuvinte cel mai fericit moment pentru om, după Hartmann, e, când dórme, — şi cel mai nefericit, când sĕ deştéptă, pentru că trăesce tot în patimi şi dureri.

Faţă cu atâta pessimism pare că-mi vine sĕ ḑic şi eu cu renumitul *Luthardt* *): Mai scii, dacă filosofia pessimistă va fi pregătit în destul omenirea, póte că acésta decide printr'un conclus general, sĕ arunce cu o nóuă dinamită, lumea acésta întrégă în aer, şi astfeliu sĕ prefacă tot ce esistă în nimic, de unde nici n'ar fi trebuit sĕ mai mai iasă. Dar şi cu acésta speranţă s'ar puté înşela omenirea. Căci cine ne-ar garanta, că aceea voinţă órbă n'ar comite pentru a dóua-óră prostia sĕ se prefacă din nou în esistenţă spre nenorocirea ei şi a nóstră?

Va sĕ ḑică, nici cu pessimismul nu ajungem la nici un resultat satisfăcĕtoriu; nu ne rĕmâne altceva, *decât sĕ trăim în lumea asta cum vom puté* — şi cu acésta daţi-mi voia sĕ vĕ deschid o altă uşă din pantheonul pessimismului, uşa care vĕ conduce în viaţa *practică*, la ómenii nefilosofi.

II.

Am ḑis mai sus, că noi trébue sĕ recunóscem, că suntem la finea unui mare period de cultură, că ne apropiem tot mai tare de aşa numitul *fin de siècle*, căci în ḑilele nóstre predomină, ca şi pe timpul lui Septimiu Sever, în capetele multor ómeni, pessimismul. Ba, noi stăm şi mai rĕu de cât contimporanii lui Plinius şi ai lui Schopenhauer. Sciinţele esperimentale nu progresaseră pe vremea lor aşa de tare, ca în ḑilele nóstre. Astăḑi paralel cu descoperirea serului contra difteriei, paralel cu reţetele lui Pasteur şi cele dubióse ale lui Koch, îşi bat ómenii capul, cum sĕ se compună mai bine dinamita. Deşi acestea progrese se fac în aparenţe pentru siguranţa publică, de fapt nu esprimă ele óre cel mai pronunţat pessimism? Ei bine, dómnelor şi domnilor, se póte un catafronanthrop, un dispreţuitoriu de ómeni mai mare, de cât anarchistul, care aruncă dinamita în mijlocul unei cafenele, unde nu cunósce pe nici un om şi dintre cari nu i-a făcut nimenea nici un rĕu? Nu se esprimă destul în faptele anarchiştilor vorbele: a nu fi, a nu esista? Nu auḑim noi lamentări pessimistice pe tóte potecile? ba da, şi pentru că da, sĕ ne întrebăm puţin, de unde provine, că pessimismul se desvóltă cu deosebire la sfêrşitul unui mare period cultural?

Lucrul după părerea mea, se esplică astfel. Când un period de cultură se apropie de sfêrşit, atunci el decade cu paşi tot mai repeḑi, pentru că *culturei lui mai mult de natură intelectuală*, îi lipsesce *singurul* fundament: *cultura morală*, care, cum am ḑis mai sus, singură e în stare sĕ susţină şi se înveselésca viaţa.

Când e vorba de fin de siècle, atunci în locul idealismului, moralei şi religiunei s'au ridicat cu o falcă în ceriu şi cu una în pămênt *) *sensualismul*, *ireligiositatea* şi *materialismul*.

(Va urma).

---

*) Apologie des Christenthums, IV Theil.

*) Părerea mea individuală, care nu convine celui prea optimist.

politicei religióse, fără însě de a agita spiritele, apoi a vorbit despre naţionalităţi, cărora vrea sě le împlinéscă pretensiunile, basate pe legea din 1868. Au vorbit apoi corifeii oposiţiei, atacând guvernul şi accentuandu-şi de nou punctele lor de vedere şi a vorbit şi deputatnl Şerban, aducênd de nou cestiunea română în parlament. In respunsul, ce 'la dat lui Şerban, Bánffy de nou a accentuat, că va împlini pretensiunile naţionalităţilor, dar numai până la aceea limite, până la care o permite statul unitar magiar, cu privire la referinţele nóstre,

Despre acestemai pe larg în nrul viitor.

Revista politică.

Foile sě pronunţă în diferite chipuri asupra noului cabinet. Pe când cele guvernamentale ii aduc laude şi esprimă speranţa, că cabinetul va conduce bine afacerile, în special va continua cele începute de predecesorii sei, foile oposiţionale nu au nici o încredere în noul cabinet şi-'l iau în rîs.

Étă părerea câtorva foi:

„Nemzet“ scrie:

„Suntem tare în credinţa, că cu bucurie şi cu linişţire, va primi şi va saluta întrégă ţara pe noul guvern. Amêndóuě aceste simţěminte îşi au şi causa şi dreptul Cabinetul Bánffy este compus fără esceptiune din bărbaţi de stat probaţi şi liberati incontestabili. Şi dacă a fost cândva, apoi acum tocmai este lipsă de o sinceritate principală intrasigentă a politicianilor conducětori.

„Pesti Hirl.“ află cea mai mare linişte în imprejurarea, că actualul cabinet nu însemnéză o schimbare tendenţiósă, ci din contră e continuare legitimă a guvernului liberal, La tot casul marca caracteristică a acestui cabinet o forméză şeful sěu Bánffy, care nu numai e un individ de o estremă indepedenţă, ci e mai şi cu sentimente naţionale.

„Magyar Ujság“ îşi află mulţumírea cu deosebire în împregiurarea că cabinetul actual este compus din bărbaţi probaţi ai liberalismului. Ministeriului îi încumbe datorinţa de a linisti spiritele, bărbaţilor însе cari şi-au propus ca ţintă lucrul acesta nu le va lipsi spriginul şi încrederea de care au trebuinţă.

„P. Lloyd“ scrie între altele:

„Un guvern tare, espansiv, cu astfel de personagii, al căror temperament este deja în sine un program, şi cari în cele dintâiu şiruri ale luptei au împărţit şi au primit rane adânci, — în acésta situaţiune ar fi mai mult păgubitoriu, de cât avantagios. Acum de-o-camdată e vorba numai, ca nimic sě nu se strice în îndeplinirea proiectelor politicei bisericesci şi în cristilisaţiunea partidelor, cari sunt în pregătire, de altmintrelea tot ce i-se cere este, sě scie administra şi se guverneze. Acum nu e trebuinţă de fapte mari, ci mai mult de răbdare şi abnegaţiune, şi noi suntem convinşi că noii ómeni aşa vor face în interesul causei, pentru care s'au angajat.

„Pesti Napló“ ḑice, că noul ministru-president s'a cugetat la împregiurarea, ca sě dea cabinetului o pregnantă colóre politică, membrii aceluia sě fie de aceeaşi homogenitate politică Noul ministeriu are aceeaşi basă principală, ca şi cel de mai înainte, dînsul va căuta, ca acţiunea de reformă a aceluia se o continue şi se o ducă la bun sfârşit, ca astfel proiectele politice bisericesci sě dispară cât mai iute dela ordinea ḑilei.

„Magyar Hirl.“ e de părerea, că crisa actuală a ucis partidul liberal, pentru că i-s'a tăiat capul şi dînsa a suferit acésta.

„Egyetértés“ ḑice, că ministeriul actual este continuarea celui vechiu şi va afla mare oposiţie.

„Bud. Tagblatt“ declară, că partidul liberal a dat din sinul sěu ceea ce a avut mai bun aşa, că aḑi întréga ţară rîde de acesta.

„Nemzeti Ujsag“ privesce în cabinetul actual o ilustraţiune de regres la care a condus sistemul de minciuni de până aci sub masca liberalismului.

„Bud. Hirlap“ sě mulţămesce cu guvernul după ce acesta e luat în serios nu numai de propriul sěu partid ci şi de Corónă.

„Hazánk“ e de părerea, că ministeriul Bánffy însémnă bancrotul partidului liberal.

„Neues P. Journal“ scrie: Numele noilor ministri nu ne sunt necunoscute, ba putem spune, că în parte ne sunt simpatice. Nu sunt nu sciu ce mari politiciani, dar cel puţin nici „cantităţi necunoscute.“ Noul cabinet e eflux al maiorităţii, prin urmare e parlamentar. Nu e un ministeriu de conţi şi nu pórtă stampilia aristocratică, ci isvoresce din acel teren care e cel mai fructifer pentru partidul liberal: din bougeoisie.

„Magyarország“ satiriséză pe noii ministri. Acum nu este altă idee conducătóre, decât luptă pentru mandat, nu este alt scop decât apěrarea intereselor de partid, nu este alt merit, decât a fi mameluc credincios. Acesta e programul şi dacă eşti mameluc bun, poţi ajunge ministru.

„Magyar Állam“ ḑice că Ungaria n'a avut nici când un cabinet atât de serac de spirit până la compătimire Crede, că acesta este ultimul cabinet care s'a luat şi s'a putut lua din partida liberală. La procsima crisă nu ar putea sě ia decât hamali.

* * *

Lui „Pester Lloyd“ i-se depeşéză din Bucuresti că chemarea lui Bánffy în fruntea afacerilor ţěrei a făcut o impresie penibilă atât în cercurile hotărîtóre cât şi în opînia publică a ţerei. „L'Independace Romaine“ scrie un prim articol în care arată că nici crisa acésta lungă n'a adus nici un bine pentru Români aşa după cum în drept erau sě aştepte. Astfel şi de aci înainte românii din Transilvania şi Ungaria vor fi espuşi la nouě şicane şi grele prigoniri.

* * *

După cum vestesce „M-g“, noul ministru-president Bánffy lucréză din rěsputeri pentru unirea partidului sěu cu partidul „naţional“ şi cu disidenţii lui Szapáry. Sě ḑice că Bánffy a avut conferenţe lungi în privinţa acésta cu presidentul partidului naţional Horánszky Nándor, în urma căreia fusiunea a ajuns la un stadiu, care e aprópe de cel mai deplin succes.

Promovatorii fusiunei sunt mai ales: Bánffy, Horánszky, Ernuszt Kelemen şi Veszter Imre. Apponyi stă însě departe de aceste consultări, cel puţin până acuma

Se ḑice, că însuşi ministrul de honveḑi Fejérváry sě fi aflat o formulă care póte sě-i apropie de fusiune Acésta ar fi cestiunea privitóre la o a treia academie militară, la care s'ar alătura ambele partide şi se speréză chiar şi învoirea cercurilor vieneze.

* * *

Privitor la ţinuta deputaţilor saşi sě anunţă, că ei vor rěmâné şi sub Bánffy, în taběra guvernului, dacă Bànffy va respecta pactul încheiat pe timpul lui Szapáry Cu privire la saşi „Hazánk“ dela 14 Ianuariu scrie un caracteristic articol, din care dăm următórele:

Cea mai mare surprindere este fără îndoélă noua alcătuire în situaţiunea cabinetului Bánffy. Tóte împrejurările, cunoscinţa situaţiunei şi personalitatea baronului Bánffy, fàceau sě se presupună, că el nu va lăsa din mânile sale portofoliul de interne. Incă ieri la améḑi nu era om în Ungaria, care sě nu fi fost convins, că baronul Bánffy va fi şeful administraţiunei comitatense din punctul de vedere al conducerei mai oportune a alegerilor dietale. Şi étă, ce surprindere! In loc de Desideriu Bánffy, ministru de interne e Perczel Dezső.

Ce a putut sě pricinuéscă peste nópte acéstă schimbare de necreḑut? Numěrul 13 este numěrul nenorocos şi de rěu augur Majoritatea guvernului, afară de deputaţii croaţi, este de 13, şi din întêmplare sunt tocmai 13 deputaţi saşi, cari sub anumite condiţiuni sunt îuduplecaţi a împinge înainte carul guvernului, ce se împedecă mereu. Br. Desideriu Banffy este în memorie ne-pus de rea înaintea Săsimei, de când era fişpan în comitatul Bistriţa-Năsěud. Când s'a lăţit vestea, că el va fi ministru-preşedinte al Ungariei şi totodată şi ministru de interne, Săsimea a věḑut sosit timpul ca sě denege alianţa guvernului, căci cum ḑice unul dintre organele partidei poporale săsesci, nici nu se póte presupune, că se va afla vre-un politician care sě-şi fi uitat întru atâta de sine, ca şi numai în vis sě se gândéscă la un pact cu tiranul saşilor, sau la aceea ca sě-l urmeze pe cariera politică, căci în taběra lui Bánffy nu póte fi nici un sas cinstit.

In 10 Ianuariu comitetul partidei săsesci din cercul Sighişórei a ţinut o adunare, în care a declarat. că pentru deputaţiì saşi este o imposibilitate morală a sprijini cabinetul Bánffy. Hotărîrea acésta a devenit publică a dóua ḑi. Pe când Bánffy a primit dela Maiestatea Sa autorisaţia de-a forma cabinetul fişpanul Têrnavelor a telegrafat la Budapesta resultatul conferenţei din Sighişóra. Bánffy s'a convins din acéstă telegramă şi din atitudinea deputatilor saşi, că tocmai din punct de vedere al politicei de naţionalitate, el nu póte conta la sprijinul deputaţilor saşi.

E un proverb vechiu, că cel înţelept îngăduie, şi Desideriu Bánffy, căruia pe timpul fişpàniei sale îi plăcea mai bucuros sě fie mai mult tare decât înţelept, în casul acesta a fost mai înţelept şi mai bine s'a lăsat de portofoliul de interne, pentru ca sě-şi susţină cele 13 voturi săsesci.

Cine guvernéză aşa dar aḑi Ungaiia? Cine împarte portofoliile ministeriale? Cine hotăresce, cum se fie direcţia generală a administraţiei interne a statului magiar? Simplamente 3 deputaţi saşi! Şi cu ce fel de mijlóce sunt destoinici acesti saşi blânḑi, cirscumpeţi şi prudenţi a face acest mare lucru? Simplamente prin 13 voturi, la cari e avisat cabinetul Bánffy şi pe carii saşii le dau cu preţul, care voiesc ei. Chiar şi numai dela jumětatea acestor voturi atêrnă esistenţa cabinetului Bánffy. Din causa acésta „paşa dela Bistriţa“ n'a devenit ministru de interne al Ungariei, ci numai preşedintele unui guvern, care, din graţia celor 13 deputaţi saşi, o póte duce până când le va plăcea acestora.

* * *

In Sêrbia, sub presidenţa regelui Alecsandru s'a ţinut în 15 Ianuariu un consiliu de ministri de lungă durată, în care ministrul de finanţe Petrovici a referat despre resultatul misiunei sale în străinătate. Cu Länder-Bank din Viena şi Handelgesel schaft din Berlin a ajuns la înţelegere, dar banca Ottomană din Paris, avênd în considerare actuala situaţiune nesigură a Sêrbiei, numai sub acea condiţiune este aplecată a prelua datoria dela bancele vieneze şi berlineze, dacă Sêrbia se va învoi, ca o comisiune a bancei ottomane sě supra-revideze perceptele şi erogatele Sêrbiei. Petrovici însě a declarat, că Sêrbia nu va permite aşa ceva, şi întrerupênd pertractările s'a re'ntors acasă. Consiliul de ministri s'a disolvat fára a fi adus vre-o decisiune. — Sêrbia stă acum în préjma crisei, nu numai politice ci şi financiare.

Referitoriu la schimbarea constituţiei în Sêrbia sě scrie din Belgrad: Consiliul de ministri a statorit 120 numěrul deputaţilor pentru scupcină. Fiind-că ín sensul constituţiei acum în vigóre guvernul are dreptul ca pentru câte trei deputaţi aleşi sě denuméscă unul din partea sa, numěrul deputaţilor denumiţi se va urca la 40, aşa, că scupcina va avé 160 deputaţi. — Chiemarea scupcinei va fi sě ratifice lovitura de stat din Aprile a tr., sě voteze budgetul ,şi sě accepte împrumutul contras de ministrul de finanţe.

* * *

Ḑiarele franceze ne aduc câte-va aměnunte asupra espediţiei din Madagascar, descriind ocupaţiunea Tamatavei prin francesi. Étă cum s'a petrecut acéstă primă operaţie de rěsboiu a francesilor:

La 28 Decembre 1894 la órele 8 diminéţa, încrucişetorii Primauguet, Dupetit-Thomas şi Papin şi douě tunuri ale unei baterii teritoriale, au deschis focul asupra posturilor fortificate ale Hovaşilor situate în jurul Tamatavei. Bombardamentul lor a causat pagube seriós inamicului. Către órele 11 diminéţa abia, Hovaşii au ripostat, dar tirul lor era fórte defectuos şi proiectilele lor nu ajungeau până la Francesi. Focul încetă curênd.

Vaporul Primauguet a plecat a doua ḑi pentru a ocupa Majunga.

Este fórte probabil, scrie „Figaro“, că trupele nóstre au ocupat deja Majunga şi că nu au întimpinat o resistenţă mai seriósă decât aceea dela Tamatava.

Putem adauga că garnisóna din Majunga va fi formată, afară de câte-va detaşamente din trupele reuniunei, din douě companii de infanterie de marină, care vor fi îmbarcate la Tulon; trupele acestea vor fi susţinute, la cas de nevoe, de companiile de debarcare şi de focurile bastimentelor escadrei franceze din faţa Majungei. Corpul espediţionar va fi pus în drum către sfîrşitul lunei lui Martie, dar operaţiunile militare nu vor începe înainte de luna Iunie, lunile Aprile şi Maiu fiind considerate ca fórte nesănětóse pentru Europeni.

Doi ministri,

sau

protecţia şi corupţia.

„Hazánk“ în nrii sei din 16 şi 18 l c. aduce date interesante şi caracteristice despre protecţia ce o esersa Wekerle, ca ministru de finanţe şi despre corupţia de sub stăpânirea lui Bánffy, când era comite suprem. „De la cap sě împute pescele“ . . . ḑice proverbul român; ne putem închipuí cum sunt oficialii mai inferiori, când un ministru şi un fişpan (acum prim-ministru), comit şi permit a sě comite cele mai mari abusuri.

Etă ce scrie „Hazánk“ în nrul din 16 Ian. a. c sub titula: „Wekerle şi protecţia,“

„E mare jalea în o anumită parte a ministeriului de finanţe. Cercul protegiaţilor plânge şi se vaieră Wekerle — s'a dus. Dar este şi bucurie în acest minister. Peptul acelora sě umple de speranţă, cari au fost escluşi din cercul protegiaţilor.

„Căci dacă s'a esersat vre-o dată protecţie, dacă a fost nepotism, na fost nici când în aşa měsură ca sub Wekerle . . . . . Ministrul, care în aparenţă era democrat, dar îi plăcea sě fie linguşit, dumneḑeit şi care era fórţe accesibil pentru cele mai ordinare flécuri şi şópte, nu s'a îndestulit numai cu aceea, că a esersat de facto cele mai mari abusuri la denumirile centralisaţe: a trebuit sě dea formă legală abusurilor ne mai auḑite, şi din causă, că lucrul au mers aşa de departe, încât în unele casuri şi pressa a atins abusurile“.

După ce amintesce despre art. de lege IV din 1893 despre avansarea oficialilor şi ḑice, că acésta a servit lui Wekerle numai de paravan, continuă:

„El, geniul universal, a descoperit pe tinerii uriaşi, pe băieţii geniului, cari for-

[illegible] o specialitate în viața administrației [illegible] de stat. Sub acésta titulă, fără cea mai mìcă pregătire de specialitate „streberii“ neastîmpěrați au ajuns în posițiile cele mai înalte, spre rușinea corpului oficialilor și spre stricăciunea țerii“.

După ce spune, că Wekerle cu nepotismul, sěu nedreptățea pe mulți oficiali, așa d. e. pe unul nu a voit sě l înainteze sub pretecst, că nu scie franțozesce, ér între alții secretariul de stat Köffinger a trebuit sě sě depărteze, nefiind în grație la Wekerle, ḑice mai departe:

„Cu un cuvênt, era lui Wekerle este cel mai înfiorător period pentru oficialii de stat... Protecția a ridicat demoralisația pe altar... Administrația a decăḑut fórte tare. Direcțiunile financiare înótă în restanțe, căci céta protegiaților nu scie sě lucre, nici nu vrea și dacă lucră, numai atâta face, ca sě nu-i dea afară etc.

Am reprodus aceste, căci ne am adus aminte, că nu de mult Wekerle a ḑis în dietă, că el ar aplica români în funcții financiare, dar nu găsesce. După cele scrise mai sus ne putem închipuí, cum i-ar fi aplicat! Póte, ca servitori de cancelarie....

*

Aceste ni le spune „Hazánk“ despre fostul ministru; tot în acel nr. vine și înșiră alte lucruri drăguțe despre Bánffy, cu care ne-a alduit Dḑeu sě ne fie acum prim-ministru.

In nrul din 16 Ianuarie „Hazánk“ înșiră dóuě casuri de abus oficios, comise de Bánffy la 1889, unul în comitatul Bistrița-Năsěud, comis de un pretor la alegerea unui notar, la porunca în scris a lui Bánffy, ér celalalt este casul, când la alegerea oficialilor orașului Dej a vrut prin o apucătură sě scóță din oficiu pe primariul Roth. Ambele alegeri, descoperindu-se abusurile, au fost nimicite.

„Étă bărbatul, ḑice Hazánk, pe care alianța Tisza-Szilágyi la pus în fruntea guvernului, ca sě continue și încheie în spiritul lor construarea statului cultural magiar“.

(Va urma.)

Noutăți.

Concertul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, s'a dat Sâmbătă séra, în sala dela Gesellschaftshaus. Programul a fost esecutat întocmai. Singuraticele puncte au fost esecutate cu precisiune, și au secerat aplause prelungite. Merit deosebit 'și-au câștigat la reușita bună a concertului d-na Margareța Moldovan (declamațiune), d-ra Olimpia Neagoe (acompaniare pe pian) și dl Il. R. Banciu, a cărui zel merită tótă lauda. Lume a fost fórte multă. — Asupra acestui concert vom reveni.

* * *

Adunarea generală a reuniunei învěțătorilor români gr.-or. din districtul Zarandului s'a ținut în Brad la 29 și 30 Dec. Corespondentul nostru ne scrie, că a fost slab cercetată. Abia 20% din numěrul total al membrilor ord. au fost presenți. In deosebi au escelat prin absență — póte împedecați, învěțătorii din despărțěmintele Hondol și Săcărêmb. Nu s'a presentat nici unul. Dacă din desinteres, acesta ar trebui sě dispară, dacă din alte motive, aceste valorate, dar sě nu sufere reuniunea. Cu tóte acestea programa publicată s'a urmat în tocmai. Prelegerile înv. Florea, Galea și Glava s'au declarat reușite. Reuniunea s'a întregit alegênd de vice președinte pe inv. P. Cioran dela scóla elementară împreunată cu gimnasiul din Brad. Un tiněr zelos, de care membrii légă mari speranțe. De altcum e timpul ca fiecare sě-și facă datorința! Instituțiunile nostre culturale numai așa vor prospera. Sě nu se mai aștepte, ca unul se facă totul, ci toți se facă una, adecă, sě lucre.

* * *

Bánffy caracterisat. „Adevěrul“ din Bucuresci caracteriséză astfel pe prim-ministrul Bánffy: Baronul Bánffy, prin trecutul și prin șovinismul sěu turbat, a dat doveḑi că este cel mai neîmpăcat dușman al românilor. Bărbat de vre o 53 de ani, cu capul hel, figură simpatică, el îți face impresia unui Don Juan neastimpěrat. Iute de fire, estrem de violent, autoritar ca un general muscălesc și îngâmfat la culme, are instrucție puțină, deși a învěțat vre-o doi ani la universitățile din Lipsca și Berlin, obținênd licența în drept la universitatea din Clușiu, E strîmt la inimă, lipsit de concepții mai largi și dușman al ideilor mai înaintate. Vorbesce limbile germană și unguréscă și puțin românesce, — căci a fost crescut în Transilvania, în comuna Satul-mare de lângă Bistrița. E cheflin, îi place se petrécă până diminéța și nici o petrecere, la care ia parte, nu se închide fără violențe și fără certe. In total luat e un ungur din crescet până în tălpi; violent, arogant, autoritar și la nevoie bătăuș; civilisația occidentală nu l'a poleit de loc.

* * *

Noul ministru de interne în închisóre. Perczel Dezsö, noul ministru de interne se află într'o posiție cam critică. Incă în decursul desbaterilor în dietă asupra proiectelor de lege politice bisericesc, ajungênd la cértă cu contele Ladislau Szapáry, a trebuit sě dueleze cu acesta, pentru ceea-ce Perczel a fost osândit la închisóre de stat, ér pedépsa încă nu și a făcut-o. Aḑi-mâne prin urmare va fi citat și dênsul, chiar ministru fiind, — la închisóre, dacă cumva grația monarchului nu-l va scăpa de acest înconvenient.

* * *

Declarațiune. Subscrisul fiind invinuit de a fi scris eu corespondența din nr. 141 al „Telegrafului Român“ din 31 Dec. 1894, datată: „De lângă Sibiiu 23 Decembre 1894“ vin prin acésta a declara că nu eu am scris corespondența amintită, nice nu am avut vre-o cunoscință de ea până-ce nu a apărut în fóie, deși descrierea în corespondența subscrisă de „y“ este de tot analogă cu sosirea și petrecerea mea în Rěșinari în aceeași ḑi.

Sibiiu, 8/20 Ianuariu 1895.

Ioan Muntean,
cleric absolut.

* * *

Cestiunea succesiunei la tron de un timp încóce se ventiléză în foile magiare. Mai ales a făcut mare sensațiune, atât în pressa ungară cât și în cea strěină împărtășirile unei revistě sěptěmânale magiare din Budapesta, care afirmă, că ordinea succesiunei la tron între numite eventualități se va schimba. Se înțelege, că foile guvernamentale, în frunte cu „Pest. Lloyd“ se grăbiră a desminți acésta faimă.

* * *

Censură de profesor. Joi în 17 Ian. n. a depus la univérsitatea din Cluj cu bun succes dl Nicolau Tanco censura de profesor în sciințele matematice și fisice.

* * *

Nou institut de credit. Precum aflăm din loc competent, sě fac lucrările pregătitóre pentru înființarea unei însoțiri de credit și economii în comuna Hondol, cercul Devei, sub numele „Hondoléna“. — Inițiatorii acestei salutare lucrări sunt: părintele Petru Mihuț, și comercianții S. Piso și E. Grecu. — scrie „Revista Orěștiei“.

* * *

Deputăția lui Francisc Kossuth. Foile magiare aduc scirea, că Francisc Kossuth va păși ca candidat de deputat sau în cercul din Csaktornya, devenit vacant prin numirea lui Wlassits ca ministru de culte, sau în cercul din Monor, dacă deputatul de acuma din acest cerc, Iuliu Gullner, va fi ales viceșpan al comitatului Pesta.

* * *

Bilete de drum de fer cu preț scăḑut pentru lucrători. In urma cererii comitatului Bichiș, dl ministru de comunicațiune reg. ung. a conces, ca lucrătorii sě călětoréscă pe drumul de fer, când merg la lucru, cu preț scăḑut, și anume cu jumětate prețul de clasa a treia, dacă sě insinuă în grupe de cel puțin 10 inși.

* * *

La minele de aur din Băița (în părțile Zarandene) s'a urcat producțiunea aurului crud în luna Decembre anul trecut la considerabila cantitate de 87 chilograme, ceea-ce representă în bani suma de 100 000 fl.

* * *

Cununile rěposatului țar. Cât de mult a costat înmormêntarea țarului Alecsandru III ne putem face o ideie și din enorma sumă care s'a cheltuit numai pe cununile trimise din diferite părți la catafalcul reposatului. Un comunicat mai din urmă al ḑiarului „Grasdanin“ spune, că numěrul cununilor trimise până acum sě urcă la 6500 cari să prețuesc la suma de 1.000,000 floreni.

* * *

Pentru fumătorii de țigări. Fumătorii, cari țin în mână țigaretele și fuméză des, capětă pe degete un fel de pete galbine întunecate, care nu sě duc cu săpun și nici chiar cu leșie. Asemenea pete se spală destul de lesne prin înmuiarea degetelor în „acid ocsalic“ topit în apă, spělându-se apoi cu apă ca de obiceiu.

* * *

Logodnă. Dl Ioan Mafteiu, c. și r. sergent-major din regimentul de artilerie nr. 12 'și-a încredințat de fiitóre soție pe d-șóra Elena Arpășan, din Sibiiu.

* * *

Instrucțiunea publică în Montenegro este încă puțin rěspândită, dar principele Nichita, care e un literat, își dă tótă nisuința pentru desvoltarea ei. In Cettinje se află un colegiu care numěră peste 400 elevi; în același oraș este mănăstirea Bogoslavia și un colegiu de fete numit: institutul Ievski Tsernogorski, care se dirigéză din partea unei dame ruse și e plasat sub patronagiul věduvei-împărătese a Rusiei. Sunt cinci ani de când principatul montenegrin numěră 70 de scóle primare, cari erau frecuentate de 300 copii și 300 copile. Mai adaugem, că un numěr óre care de montenegrini își completéză studiile lor în strěinătate, cu deosebire la Paris.

* * *

Cas de mórte. Věduva protopresbiterésă Veronica Gheaja din Palos și-a dat blândul și nobilul ei suflet în mânile Creatoriului în 30 Dec. 1894, fiind în anul 96 al etății și 32 al věduviei. Pe adormita în Domnul o deplâng fiicele ei: Anneta de Stoica, věduva soție de jude de tribunal în pensiune; Ana cu soțul ei Vasilie Hodoș paroch în Iclandul mare. — Fii Teofil adm. protopresbiteral emeritat și paroch în Paloș, Titu spiritual la institutul regiu corecțional în Gherla, Ieronim căpitan în România, numěroși nepoți și nepóte, strănepoți și strănepóte, precum și numěrósele familii de consângenitate iș afinitate. La înmormântare s'a adunat nu numai poporul din loc, ci și mulți din satele din prejur, ca sě-i deie onórea de pe urmă acestei protopresbitere bătrâne pe carea toți o au cinstit și iubit ca pe o maică. Prea O. D. Nic. D. Mircea din Cohalm a ținut un cuvênt funebral fórte potrivit și pětrunḑător, în care a arătat meritele reposatei, și cum dênsa în anii cei buni din viața sa a făcut multe binefaceri și milostenii, cum sa luptat ca sě créscă și sě deie bisericei și națiunei fiice și fii vrednici, a arătat viața reposatei, carea a fost un model de virtute si abnegațiune, a fost așa ḑicênd o viață sfântă.

O nouă bancă românéscă.

Ni sě trimite spre publicare următoriul prospect:

Subscrișii fundatori avênd în vedere înființarea unui institut de credit și economii cu numele „Vlădésa“ în Banfi-Huedin, prin acésta rugăm pe toți acei P. O., cari voesc a poseda din acestea acțiuni, sě binevoéscă sě subscrie în conformitate cu următoriul prospect:

1. Scopul: Se înființéză în B.-Huedin comitatul Cojocnei un institut de credit și economii, societate pe acțiuni, prin a cărui intrevenire sě fie mai ușor ajutorat mai ales poporul la întreprinderile sale economice, precum esploatarea pădurilor etc. și sě i-se dea un impuls spre desvoltarea spiritului economic și de întreprinderi.

2. Numirea (firma) institutului este „Vlădésa, institut de credit și economii, ca societate pe acțiuni“, care în limba magiară este „Vladeasa, hitel- és takarékintézet, mint részvénytársaság“.

3. Societatea are reședința în B.-Huedin și este înființată pe un timp de 90 de ani.

4. Se compune cu un capital de 50,000 fl. pe 1000 acțiuni în valóre nominală de 50 fl.

5. La subscriere este a se solví ca taxă de înscriere 1 fl. după fie-care acțiune și 10% a valórei nominali; 20% sunt a se rěspunde la 30 de ḑile după ținerea adunării generale constituante, — ér restul va fi de a se solví conform decisiunilor mai târḑiu luânde, în urma provocărilor direcțiunei. Provocarea nu póte sě fie în mai mari rate de 20% și în timp mai scurt de 3 luni.

6. Pentru ratele de acțiuni, cari nu s'au rěspuns la termin, se solvesc 6% întârḑiare și dacă nici în restimp de 4 sěptěmâni, socotind dela ultima provocare, nu se va solví rata espirată din valórea nominală, acelea atunci se vor declara de nimicite. Banii solviți deja vor cădea în favorul fondului de reservă. Escepțiune pentru orfani, cari vor fi îndatorați a solví la 6 luni de când li-s'a denumit tutore de sedra orfanală.

7. Acționarii au parte la averea societății în proporția acțiunilor și nu se pot îndatorí a contribuí mai mult pentru scopurile societății decât rěspunderea sumelor nominale a acțiunilor.

8. Venitul curat se distribue est mod:

a) 25% în fondul de reservă.

b) 5% sub disposiția direcțiunei, pentru premiarea oficialilor meritați.

c) 25% ca tantieme pentru membrii direcțiunei.

d) 5% pentru comitetul de revisiune.

e) 10% pentru scopuri filantropice și culturali

f) 25% pentru acționari.

g) 5% pentru fondul de pensiune.

9 Operațiunile institutului se estind: se priméscă depuneri spre fructificare, — se acórde credit pe cambii și obligațiuni cu cavenți, — acórde împrumuturi pe efecte, — cumpěră spre scopul plasării efecte publice, pe cari la cas de lipsă le póte lombarda.

Cu primirea subscrierilor și încasarea taxelor de înscriere de câte 1 fl. de fie-care acțiune și a ratei prime de 10%, sau 5 fl dela acțiune solvindă la subscriere, precum și cu cuitarea interimală a acestor sume, este concreḑut dl Ioan Pop, adm. protop. gr. cath. din Morlaca.

Subscrierea acțiunilor se încheie cu ḑiua de 25 Februariu 1895 st. n.

Dat în B-Huedin, 15 Decembre, 1894.

Dr. Aurel Marincaș, advocat în B.-Huedin; Ioan Pop, adm. protop. gr.-cat. în Morlaca; Nicolau Suru, preot în Secuieu; Ionița Gall, not. și propr. în Secuieu; Ivosiu Mostru, not. și propr. în Fildu; Georgiu Tulbure preot gr.-cat. în Fildu sup., Stefan Popp preot gr cat. în Fildu inf.; Petru Agrișan preot în Ciula; Basiliu Poruțiu emer. viceprotopop; Valeriu Pop Papiriu preot gr. cat. în Feiurd; Simeon Marincaș preot în Bogdana; Emanoil Mocian docent în Almaș; Iuliu Poruț not. cerc. în Almaș; Florian Petranu preot în Almaș.

Anunciu.

P. T. membrii, ai „Reuniunei învěțătorilor rom, gr. or. din districtul Sibiiului“, cari voiesc a ceti cărți din biblioteca numitei reuniuni, li se oferă ocasiunea, spre a primi cărți, respective ale reînapoia — Vinerea dela 8—9½ óre a. m, când localul bibliotecei va fi deschis. (Anume la scóla element, gr. or. din Sibiiu-cetate, strada Măcelarilor.)

NB: Cărți se pot primi pelângă revers; însě pe mai mult timp ca o lună de ḑile nu sě conced spre aleținea, numai pelângă presentarea opului și reînoirea reversului.

Gușterița, 7 Ianuariu 1895.

George Stănésă,
bibliotecar.

Bibliografic.

A apărut:

— *Conpediu de Geografie Universală,* elaborat în usul preparandiilor și a scólelor medie, cu 20 figuri originali intercalate în tecst de Teodor Ceontea, profesor preparandial. Edițiunea a treia. Arad 1895. Tipografia Română a diecesei Aradului.

Nr. 22/1895 [3] 1—1

Publicaţiune.

In sensul § lui 124 din procedura judecătoréscă în causă matrimonială se face cunoscut, că Moise Muţiu de legea gr. or. din comuna Ludoş, protopresbiteratul Mercurei prin sentinţa Consistoriului Archidiecesan din 4 Octobre 1894 Nr. 5490 este despărţit pentru totdeuna de soţia lui pribegită Maria Precup Rĕu.

Mercurea la 3 Ianuariu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei.

I. Droc,
protop.

Nr. 757/894 [4] 1—3

Publicaţiune oficială.

Procesul matrimonial incaminat de Ileana Ioan Iosif Oancea contra bărtatului ei pribeag Iosif Fulea, ambii gr. or. din Rèheu terminat cu divorţul total în forul matrimonial competent prin şedinţa Preaveneratului Consistor archidiecesan ddto 15 Novembre 1894 s'a aprobat; ceea ce în sensul celor cuprinse în §. 124 din regulament pentru procedura judecătoréscă în cause matrimoniale se aduce la cunoscinţă publică.

Sebeş, în 30 Decembre, 1894.

Ioan Tipeiu,
protopresb.

Nr. 1021/894 [250] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea parochiei a 2-a vacante din Poiana mĕrului de clasa II prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare

Emolumentele impreunate cu acest post sunt 600 fl. ca venite stolare.

Doritorii de a competa la acésta parochie se aştérnă cererile lor instruite după lege la subscrisul oficiu în terminul indicat.

Zernesci, 12 Iuniu, 1894.

Oficiul protopresbiteral al Branului în conţelegere cu comitetul parochial

Traian Meţian,
protopresb.

Szám 127—1895 [5] 1—2
polg.

Hirdetmény.

A baromlaki (Wurmloch) általános határtagositási ügyben az előmunkálatok megkezdésére u. m. képviselet rendezése, mérnök választás és a költség előirányzat elkészitése végett a határidőt **1895 évi február hó 18-ik napjának délelőtti 9 órájára** tüzöm ki Baromlaka községébe a községházához, mely idő és helyre összes érdekelteket hirdetményileg azon figyelmeztetésel idézem meg, hogy a felek meg nem jelenése nem fogja megakadályozni a tárgyalásnak megtartását.

Erzsábetvároson, 1895 január hó 10

A kir törvényszék nevében:
Sándor Frigyes,
kir. eljáró biró.

Ori-ce tuse

precum ori şi ce bóle de catarh de ale canalului de respiraţie, de **gâtlej, plumâni** apoi **greutate de respiraţie, astma, flegmă, tusă măgărescă,** şi **ori-ce tuse, răguşală şi gâdilitură în gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai iute şi mai uşor cu întrebuinţarea renumitului şi după prescripţia medicală preparat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr., şi **Praful Sf. George,** care aparţine ceaiului, cutia á 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuinţării medicale. *Succesul se simte după câte va ḑile.* Mai puţin de 2 pachete nu se trimit. [236] 6—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare şi espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

Nr. 464 [251] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. de a III clasă Medeşfalĕu, in tractul rotopresbiteral al Mureş-Oşorheiului,p se escrie prin acésta concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, pe lângă locuinţă in casa parochială, dau anual suma de 462 fl v. a.

Informaţiuni mai detaiate asupra acestei parochii se pot lua dela subsemnatul protopresbiter, ori la faţa locului dela comitetul parochial.

Cererile concursuali în regulă instruite se sĕ astérnă până la terminul preclus subsemnatului oficiu protopresb.

Mureş-Oşorheiu 24 Novembre, 1894

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mureş Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Nr. 770 [147] 3—3

EDICT.

Maria Viscrean gr.-or. din Bundorf, protopresbiteratul Sighişórei, care de 7 ani a părăsit cu necredinţă pe legitimul ei bărbat Ioan Andreiu Suciu, gr.-or. tot din Bundorf, pribegind în lume fără a sĕ sci locul ubicaţiunei ei, — se citéză conform ordinului Ven. consistoriu archidiecesan dto 15 Novembre a. c. Nr. 7256/B. a se presentă înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorţial intentat de bărbatul ei, se va pertracta şi decide şi in absenţa ei.

Sighişóra, 15 Decembre 1894.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei.

Demetriu Moldóvan,
protopop.

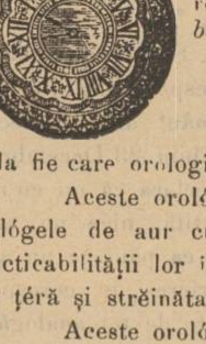

CÉSORNICE DE BUZUNARIU
de goldin original,

regulate esact, garantate pentru mersul bun, liferez *eliberat de porto.*

pentru o bucată **fl. 5.50** orologiu pentru domni
" " " " **7.50** " " dame
" " " " **7.80** " cu capac duplu

şi la fie care orologiu o căptuşală de piele gratis.

Aceste orológe nu se pot deosebí nici chiar de bărbaţi specialişti de orológele de aur curat. Orológele de goldin sunt în urma frumseţii şi a practicabilităţii lor în folosire la cei mai mulţi oficianţi ai drumurilor ferate din ţéră şi strĕinătate. [235] 6—10

Aceste orológe au renume universal, au fost recunoscute de **cele mai escelente** prin nenumĕrate scrisori de recunoscinţă.

Lanţuri de orológe de goldin curat fason de aur
fl. 1. — fl. 1.25. — fl. 1.50 şi fl. 2.

Trimiterea prin rambursă. — Preţ-curantul gratuit.

Depoul orológelor de goldin „Ring“
Wien, I, Seilergasse Nr. 11.

Celor ce nu le convine li se primesc îndĕrăt.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.25	7.—	1.50	8.1
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	--	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10 40	7.27		Ghiriş		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circuléză nŭmai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren mic
—	—	—	—	--	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35								
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	--	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliş		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborşin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
-	6.39	10 29	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	Timişóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeş		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	--		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	--

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

-	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Tipariul tipografiei archidiecesene.

Nr. 4 Sibiiu, Joi, 12|24 Ianuarie 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 2. Pres.

Publicare oficială.

Este luată iniţiativa, ca sĕ se institue în serviciul armatei ces. şi reg. un *capelan militariu* de clasa a doua, din clerul archidiecesei transilvane, cu salariu anual de 900 fl., locuinţă şi serviciu, şi cu prospecte de avansare normală în rang şi în emolumente.

Concurenţii la postul acesta trebue sĕ fie perfecţi în limba germână şi în cea română; cu conduită bună; în partea fisică sĕ fie de o complecsiune sănĕtósă; în etate sĕ nu fie preste 40 de ani; sĕ fie neînsuraţi ori vĕduvi fără prunci, şi în fine după o pracsă câştigată în oficiul preoţesc sĕ aibă tótă desteritatea pentru funcţiunile unui preot militariu.

Concurenţii au sĕ promoveze suplicele lor la *consistoriul archidiecesan* de aici cel mult până la **8 Februariu** a. c. cal. vechiu, instruite cu tóte documentele necesare în original, pe lângă o tabelă de naţional şi de cualificaţiune, în carea în rubrici separate sĕ fie evident pentru fie-care concurent următórele:

1. numele de botez şi de familie;
2. locuinţa şi aplicarea în present;
3. locul şi ţéra, unde e născut;
4. anul, luna şi ḑiua nascerii;
5. studiile pregătitóre gimnasiale şi eventual academice;
6. resultatul esamenului de cualificaţiune pentru preoţie;
7. anul, luna şi ḑiua promoţiunilor la gradurile preoţiei;
8. limbile, cari le scie perfect, şi altele, cari mai puţin le cunósce;
9. locul, timpul şi categoria oficiilor bisericesci purtate până acum;
10. purtarea morală;
11. starea fisică-sanitară;
12. starea familiară: neînsurat, ori vĕduv fără prunci;
13. modul, cum a satisfăcut obligământului militariu;
14. alte momente recomândătóre.

Pentru casul, de nu s'ar presenta concurenţi binecualificaţi din archidiecesă, se admit concurenţi şi din celelalte eparchíi ale metropoliei nóstre, sub condiţiunea, ca după eventuala denumire a unuia de acest fel, respectivul sĕ trécă în legăturile canonice ale archidiecesei transilvane.

Sibiiu, 7 Ianuariu, 1895.

Miron Romanul,
archiepiscop.

Sibiiu 11 Ianuarie 1895.

Am amintit pe scurt în numĕrul trecut al foiei nóstre debutul primministrului Bánffy, când s'a presentat mai întâiu noul cabinet în dietă, Sâmbătă în 19 l. c. st. n.

Programul ce 'l-a desvoltat el cu ocasiunea acésta în dietă, între strigătele sarcastice şi luarea în rîs a oposiţiei, este ca un caleidoscop, în care au urmat a fi amintite în şir repede una după alta, tóte ramurile şi branşele guvernării şi direcţiunea, în care are de gând sĕ le desvólte noul guvern.

Nimic nou însĕ n'a promis Banffy; programul sĕu este o copie fidelă a programelor guvernelor anterióre şi promite a fi o continuare sacă a acelora; el sĕ asémĕnă atât de mult cu direcţiunile anterióre, începênd dela Tisza, încât oposiţia cu drept cuvênt a esclamat în mai multe rênduri, întrerupênd· Sĕ vorbéscă Wekerle, sau: Acesta e principiul lui Tisza etc.

Pe noi mai de aprópe ne interesézā enunciaţiunile lui Bánffy, privitóre la politica de naţionalitate şi la politica bisericéscă.

Direcţiunea nóstră, a ḑis premierul, va fi marcat liberală; nisuinţa nóstră va fi a desvolta statul ungar în direcţiune magiară naţională, a asigura şi a susţiné idea de stat magiar . . . Nu vom concede sĕ fim împedecaţi întru desvoltarea în locul prim a caracterului magiar a statului unitar magiar. Vom lua însĕ în considerare acele pretensiuni drepte, pe cari le pot avé fără ştirbirea caracterului naţional unitar, compatrioţii nostri nemagiari, pe basa articolului de lege XLIV din 1868.

Precum vedem din aceste, primministrul a ridicat şovinismul utopic magiar drept principiu, care nu recunósce naţionalităţi în acésta ţară, ci numai cetăţeni nemagiari şi care are ca devisă, desvoltarea statului în direcţiune naţională magiară. Acésta va sĕ ḑică magiarisare, continuarea ei, póte, după natura luì Bánffy, în mod mai potenţat, ca până acum.

Numai acésta póte resulta din sibilicele enunciaţiuni ale lui Bánffy, cu privire la „compatrioţii nemagiari“.

O altă enunciaţiune, ce ne interesézā, privesce politica bisericéscă. Premierul a ḑis, că şi aici va continua programul fostului guvern, va trece de lege cele dóue proiecte şi va esecuta în timpul statorit cele trei legi sancţionate, dar aşa, ca după putinţă sĕ se încunjure vătĕmarea sentimentelor şi intereselor singuraticelor confesiuni.

Cum sĕ va puté acésta, noi nu pricepem, sciind că aceste legi şi întréga politică bisericéscă este vătĕmătóre în gradul cel mai mare al sentimentelor şi intereselor a celor mai de frunte confesiuni din ţară şi a marei maiorităţi a cetăţenilor! Dar dacă ministrii anteriori n'au considerat aceste interese putem sĕ aşteptăm ca un Bánffy sĕ le considere?

Étă deci în ce direcţiune va lucra noul cabinet, cât sĕ va îndura bunul Dḑeu sĕ-l ţină în fotoliele ministeriale.

In şedinţa de Sâmbătă a dietei a mai fost un lucru de însemnătate pentru noi: vorbirea deput. Dr. Nicolae Şerban. Dl Şerban a spus „părinţilor patriei“ multe adevĕruri sdrobitóre în vorbirea sa interesantă, ce o publicăm la alt loc al fóiei nóstre. Adevĕruri de acestea le-a mai spus dl Şerban mai nainte, le-au mai spus şi alţii, dar resultatul ce e? „Părinţii patriei“ le ascultă cu nĕcaz, apoi .. trec preste ele la ordinea ḑilei.

Invĕţătura este: adevĕrurile şi dreptele nóstre pretensiuni, spuse chiar şi la „locul competent“ nu sunt luate în samă, cât timp dăinuesce sistemul, la al cărui trăsură înnămolită s'a înhămat acum Bánfly cu soţii sei.

Revista politică.

Noul cabinet a fost primit în dietă cu multă ironie cu deosebire de oposiţiune. Bánffy a trecut prin un foc, de care nu s'a gândit. Deputaţii oposiţiei insinuaţi la cuvênt au căutat care de care sĕ-l nĕcăjască mai tare, ér' bietul ministru president a fost adus în mare încurcală. Mare ironie a provocat împregiurarea, că Bánffy şi-a cetit programul politic, care nu este decât o continuare a politicei cabinetului Wekerle. Foile oposiţionale numai încetézā cu notiţele sarcastice la adresa noului cabinet.

In şedinţa din 21 l. c s'a ales de president al dietei energicul Szilágyi Dezső, care a întrunit 207 voturi, ér' oposiţionalul Iusth Gyula 141 voturi şi Berzeviczy Albert de vicepresident a întrunit 214 voturi, ér' oposiţionalul Gulner Gyula 150 voturi.

Alesul president Szilágyi, ocupând apoi scanul presidial declară, că va fi conducĕtoriu energic şi imparţial al desbaterilor şi discuţiunilor.

După aceea se însinuà la cuvênt contele Bethlen Gábor ca sĕ reflecteze la vorbirea ţinută de dl Nicolae Şerban. El, ḑice că trebue sĕ reflecteze pentru ca sĕ nu ḑică lumea, că toţi au tăcut la acelea învinuiri.

Contele Bethlen, credincios nĕravului sĕu, a afirmat, că deputatul Şerban a supt aceste gravamine din publicaţiuni volante, din scrierile contrare statului, cu cari este inundată nu numai Ungaria, ci şi Europa întrégă

Afirmarea lui Şerban, că naţionalităţile sunt silite sĕ emigreze din ţéră nu stă. pentru-că magiarii sunt aceia, cari emigrézā.

Apoi pactarea cu naţionalitatea de 140,000 suflete, săsécă, cea mai mică a ţerei, o fracţiune neînsemnată, acésta este fórte degradătoriu din punctul de vedere al ideii de stat magiar.

In fine vorbitoriul nu este de loc mulţămit nici cu ţinuta acestui guvern în cestiunea naţionalităţilor şi-l provócă sĕ se provadă pretutindenea numai cu organe patriotice şi demne de încredere.

Deputatul sas Oskar Meltzl reflectézā lui Bethlen şi recunósce, că partidul poporal săsesc din Ardél a pactat cu noul guvern.

N. Şerban încă a luat cuvêntul în cestiunea personală şi a voit sĕ reflecteze mai pe larg contelui Bethlen. Insĕ presidentul nu i-a permis acésta şi i-a detras formal cuvêntul. Acésta a fost prima bravură a noului president al dietei.

Hermann Otto, Asboth János şi Ugron Gábor au vorbit încă mai pe larg contra noului guvern, declarând că nu-l vor sprigini.

* * *

Partidul catolic poporal se organisézā în ţéra întrégă şi se pregătesce pentru lupta electorală. Se raportézā din Seghedin, Ciongrad, Bichiş, Kecskemét şi din Solnoc, că organisarea partidului pretutindenea progresézā.

In ḑilele ultime s'a format în Sár-Szt.-Miklós din comitatul Albei partid catolic poporal din 650 membri. In acelaşi timp înfiinţarea de reuniuni catolice se continuă pe ḑi ce merge. In Teés încă s'a constituit o asemenea reuniune cu 78 membri, cari se sporesc într'una. Tot astfel în Alsó-Alap şi în Ráczalmás, unde reuniunile şi-au şi început deja activitatea şi îşi aştéptă numai întărirea statutelor din partea ministeriului.

* * *

„Presa italiană în genere se arată destul de nefavorabilă noului ministeriu ungar, pre care îl consideră lipsit de ori ce vitalitate.

Tóte ḑiarele fără deosebire de partid, sunt unanime întru a enara crudelităţile făcute de Bánffy în trecut faţă de românii din Ungaria. De aci trag argument pentru a critica alegerea lui de cap al noului cabinet“.

Spre a ilustra cu un esemplu cele afirmate, étă ce scrie „La Difesa“, ḑiariu catolic din Venezia ca comentar la telegrama, prin care se vestia denumirea lui Bánffy de şef al cabinetului:

„Bánffy e un calvinist: dar' acésta ar fi încă cel mai mic rĕu, pentru-că un calvinist credincios e de o sută de ori mai bun decât un catolic nominal. Rĕul e că trecutul acestui om e cu totul altcum decât laudabil. El s'a distins deja mai înainte prin brutalităţile sale fără de numĕr faţă de români, ér ca president al casei deputaţilor s'a dovedit sub ori ce critică prin parţialitatea sa“.

* * *

Congresul dela Versailles şi-a îndeplinit misiunea; el a ales ca preşedinte al republicei franceze — după cum am scris în numĕrul trecut — pe Felix Faure, fost ministru de marină.

Precum se întêmplă adese-ori în asemenea împrejurări, alegerea a căḑut asupra unei persóne, care nu represintă idei prea accentuate şi nu este o individualitate din cele mai marcate.

Brisson ar fi fost representantul ideilor radicale; ei ar fi însemnat o evoluţiune a republicei spre ideile prea extreme; Waldeck-Rouseau era e persónă a cărei opiniuni şi atitudini politice erau bine cunoscute. El ar fi representat o stavilă energică în contra opintirilor prea înaintate.

Tóte candidaturile acestor bărbaţi nu puteau sĕ întrunéscă însĕ majoritatea absolută. La primul scrutin s'a vĕḑut, că Brisson nu va dobândi decât o majoritate relativă şi că un al doilea scrutin va fi necesar. El a obţinut 338 de voturi. După dênsul venea Felix Faure cu 224 voturi, şi al treilea era d. Waldeck-Rouseau cu 184 voturi.

La al doilea scrutin, Waldeck-Rousseau declarând că se retrage în favórea lui Felix Faure, voturile sale au trecut la fostul ministru de marină şi ast-fel Felix Faure a fost ales cu 429 voturi adecă cu o majoritate mică, pe când Brisson a rĕmas cu o minoritate, destul de imposantă, de 360 voturi.

Sunt de notat douĕ incidente caracteristice, care s'au produs în cursul alegerei.

Mai întâi: Dupuy, fostul ministru preşedinte, a votat în mod ostentativ în favórea lui Brisson.

Acest fapt aruncă o stranie lumină asupra causelor, care au produs crisa presidenţială. El arată, că nu esista acord între Casimir-Périer şi guvernul sĕu şi că alegerea dlui Brisson la presidenţia camerei s'a făcut sub aprobarea tacită a lui Dupuy Era dar firesc ca fostul preşedinte al republicei sĕ nu fi putut urma sĕ guverneze fiind în deascord nu numai cu preşedintele camerei, dar chiar cu propriul sĕu guvern. Aceste împrejurări esplică stăruinţa lui Casimir-Périer în decisiunea de a se retrage.

Al doilea incident este cel provocat prin declaraţiunea dlui Jaurés, care a luat în numele socialiştilor angajamentul că, în casul când s'ar alege Brisson, partidul socialist va înceta cu campania violentă, pe care o ducea în contra instituţiunilor republicane. Acéstă declaraţiune însĕ ce era menită a atrage către Brisson mai multe glasuri ale moderaţilor, a avut, din contră un efect cu totul opus scopului urmărit, căci a avut de resultat ca la al doilea scrutin, tóte voturile moderate sĕ se concentreze asupra lui Felix-Faure.

Noul preşedinte al republicei n'a jucat până acum un rol mare în politică. El aparţine grupului de republicani moderaţi şi este din clasa marilor comercianţi, prin urmare a burgheziei. A fost primar la Havre; fiind ales deputat ca membru al maiorităţei oportuniste, el a fost sub secretar de stat în ministerul Ferry şi sub Gambetta şi acum făcea parte din cabinetul Dupuy ca ministru de marină. Alegrea sa a făcut o bună impresiune, percum ne vestesc scirile sosite până acum. Şi era firéscă acéstă bună impresiune, căci marea majoritate a naţiunei franceze voeşce menţinerea şi chiar întărirea elementului republican-conservator, faţă cu agitările radicale-socialiste, de care adversarii republicei n'ar putea decât sĕ se foloséscă.

In politica esternă ea nu va produce nici o schimbare. Direcţiunea va rĕmâné aceeaşi; singurul resultat al crisei prin care a trecut Francia va fi de a slăbi pentru moment încrederea Europei în stabilitatea regimului republican.

In politica internă lupta între elementele moderate şi radicalii-socialisti va urma şi înainte; póte chiar sĕ fie şi mai crâncenă. Prima consecinţă a urcărei dlui Felix Faure pe fotoliul presidenţial va fi formarea unui guvern al concentrărei republicane. Este probabil că şi Brisson se va retrage dela presidenţia adunărei. Ne putem dar astepta în Francia la o periódă agitată a politicei interne, al cărei resultat final scapă ori-cărei prevederi.

Scirile ultime anunţă, că Brisson s'a şi retras.

La felicitările, ce s'au adus, noul preşedinte al republicei a rĕspuns:

„Voiu aduce tótă energia şi tot devotamentul în săvîrşirea sarcinei mele. De acum încetez de a mai aparţiné unui partid pentru a deveni arbitru între toţi. Fac apel, în acest scop, la concursul tuturor representanţilor naţiunei fără distincţie de opiniuni republicane.

* * *

Consiliul judeţan din Dîmboviţa, a adresat marchisului Pandolfi din Roma, la iniţiativa dlui Florescu membru în comitetul secţiunei din Ilfov al ligei, următórea telegramă:

Consilierii generali ai districtului Dâmboviţa, cu reşedinţa în Têrgovişte, vechia capitală a României, tresărind la auḑul accentelor, cunoscute limbei nóstre românesci, ale unui glas adresat din Roma popórelor române, cari sciu sĕ lupte pentru conservarea rassei lor romane; associându-ne cu totul sentimentelor de afecţiune sinceră şi solidaritate legitimă, cari légă naţiunile nóstre surori, vĕ rugăm sĕ transmiteţi poporului italian asigurarea profundei nóstre recunoscinţe pentru generósa iniţiativă a demnilor sĕi repretentanţi în reamintirea originei nóstre comune şi a simpatiei fraterne, care ne va uni întotdéuna.

Marchisul a rĕspuns pe adresa dlui Florescu următórele: Am primit telegrama consilierilor judeţeni, între cari mĕ adresez d-vóstrĕ, fiind primul subscris, pentru a vĕ ruga sĕ faceţi cunoscut colegilor d-vóstrĕ, că am dat comunicaţiune de cuprinsul depeşei dlor, şi că multe ḑiare au reprodus'o cu comentăriile cele mai favorabile unirei frăţesci a descedenţilor Romei cu italienii.

Din parte-mi mulţămesc din suflet acestor d-ni consilieri, că au bine voit sĕ se adreseze mie pentru a face cunoscut Italiei sentimentele lor de simpatie.

De sigur, că în totdéuna am avut mare credinţă în legăturile de sânge, şi pĕtruns de identitatea rassei nóstre, am înţeles bine datoria sfântă, ce avem de a ne susţiné unul pe altul.

Istoria ne amintesce, că lupte sângeróse s'a ivit într'adevĕr între veri şi câte odată chiar şi între fraţi; dar acestea nu s'au întâmplat, decât atunci, când interesele au fost incompatibile. In casul de faţă din contră nu numai sângele s'a transmis intact, dar încă aspiraţiunile sunt aceleaşi, ca şi altădată, aceleaşi au rĕmas şi interesele.

Aţi fost trimişi de patria mamă pentru a cuceri o posiţiune fórte, în scopul de a opri invasiunea barbarilor, şi d-vóstrĕ vĕ aflaţi nestrămutat la avangardă în sentimentele credinciόse a comandementului secular.

A vĕ susţiné este datoria nóstră, este bucuria nóstră, este consolaţiunea nóstră.

Dacă vre-odată a fost un cas, în care efectele cele mai pure ale rassei şi ale solidarităţei umane sĕ nu fie contraḑise de egoismul individual, acela e de sigur casul nostru: Italienii şi românii.

Separaţi, suntem inferiori în numĕr celor mai puternice rasse ale Europei, nu însĕ atunci, când unite într'un singur ideal şi înt'o singură palpitare, strigăm şi unii şi alţii: Trăéscă România, trăéscă Italia!

Vorbirea dep. Şerban

ţinută în dietă în 19 l. c.

Onorată Casă! Fie mi permis şi mie ca în aceste momente grave, când privirile întregei ţeri sunt îndreptate către acest parlament, sĕ ḑic câteva cuvinte la situaţie.

Mărturisesc onor. casă, că sunt consciu despre greutatea posiţiei mele atunci, când deoparte vorbesc după celebrităţi ca antevorbitorii, ér de altă parte, când vreau se vorbesc despre lucruri, despre cari se vorbesce pretutindenea, numai chiar în cel mai competent loc, aici în parlament nu se vorbesce de loc, sau fórte puţin.

Sunt vesel, că astăḑi antevorbitorii mei şi mai ales domnul ministru-president a amintit aşa per tangentem şi cestiunea naţionalităţilor, pe când acésta la analóge ocasiuni rar se întêmplă.

Eu, onorată casă, nu hezitez nici un moment a declara, că resolvarea completă a cestiunei naţionalităţilor este condiţiune sine qua non a fiecărui cabinet, şi am aşteptat şi eu, şi a aşteptat întrégă ţara cu tot dreptul, că domnul minstru president va da în acéstă cestiune un program hotărît şi nu se va ascunde după oracule pythice à la ibis redibis. Dar vorbirea domnului ministru president ne-a adus aminte de vorba lui Emil Castelar, care ḑice, că buzele nu pot spune ca adevĕr, aceea, al cărei contrariu îl simte inima.

Dela resolvarea cestiunei naţionalităţilor atârnă în mare parte mărirea patriei şi fericirea singuraticilor cetăţeni. Pentru că, vĕ întreb pe dvóstre, îndestulită şi fericită e familia, despre care se crede că e în bună înţelegere şi pace cu tótă lumea, pe când în internul sĕu, între proprii sĕi membri domnesce cea mai mare discordie şi céartă?

Pe scurt acesta este tabloul situaţiunei din ţară.

Sperez, că nu e superfluu a aminti, că urgitarea clarificărei cestiunei naţionalităţilor m'a condus pe mine la hotărîrea sĕ întru în parlament părăsind pasivitatea, care este efiucsul silei situaţiunei, în care se află naţionalitatea mea, care întrégă, ca şi mine dă espresiune dorinţei înalte, măcar de ar înceta diferenţele, cari subsistă între noi şi înaltele guverne ale Maiestăţii Sale de un timp aşa de îndelungat. Acesta este unicul motiv, care m'a îndemnat sĕ întru în acest parlament, ori şi cât de onorific e de altcum mandatul de deputat.

Contele Apponyi Albert în şedinţa de la 24 Novembre, reflectând la vorbirea mea între aplausele dvóstre a ḑis, că cestiunea naţionalităţilor nu e cestiune de partid ci cestiunea întregului parlament. Cu bucurie iau act de acésta declaraţiune aprobată de toţi, şi din partea mea mĕ voiu nisuí, ca cât mai curênd sĕ se facă paşii necesari în acésta direcţiune.

Nu vreau sĕ enumĕr acum tacsative paşii cari ar fi neîncunjurat sĕ se facă pentru a clarifica cestiunea — atât din partea guvernului, cât şi din a parlamentului. Fiind înse, că cei mai mulţi membri ai onoratei case profeséză o politică esclusivistă şi egoistă, aflu de necesar a declara deocamdată următórele:

(Aspiraţiunile naţionalităţilor.)

Naţionalităţile Ungariei, cari constituesc $^2/_3$ din întrégă poporaţiunea. (voci: „Asta nu-i adevĕrat!“) în partea cea mai mare sunt eschise dela eserciarea drepturilor publice, ér dela eserciarea drepturilor strict naţionale evident, că sunt pe deplin oprite. Ele vreau se recâştige esercitarea acestor drepturi. Ele au dorit şi doresc şi aḑi sĕ-şi revindece acelea drepturi prin mijlócele cele mai constituţionale. Aceste aspiraţiuni sunt uşor de realisat, pentru că naţionalităţile vreau sĕ le împlinéscă numai şi numai între marginile statului.

De aceea eu declar solem, că tóte acelea păreri şi aserţiuni contrare, ce se colportéză faţă cu acestea, sunt tendenţióse şi maliţióse.

Totodată aflu de lipsă a declara mai departe, că naţionalităţile, tóte la olaltă, şi în special poporul român, atât în trecut, cât şi în present, proclamând integritatea teritorială a statului au fost în totdeauna cu cea mai mare fidelitate şi strînsă alipire către înaltul tron al Maiestăţii Sale.

Eu recunosc, şi cred că on. domni deputaţi sunt de o părere cu mine, când ḑic, că e destul de grea guvernarea chiar şi într'un stat locuit de o singură naţionalitate şi că cu atât mai grea e acésta într'un stat poliglot. Dar fiindcă sórtea ne-a împreunat astfel, aşa cred, domnilor, că e prima nóstră datorinţă, sĕ conlucrăm ca adevĕraţi fraţi, ca cu puteri unite sĕ ridicăm statul nostru la înălţimea-i cuvenită, sĕ-l întărim în gradul cel mai mare, fiind acésta de o parte voinţa tare a Maiestăţii Sale, de altă parte dorinţa nostră comună şi interesul nostru vital.

Dvóstre, domnilor deputaţi, sciţi fórte bine, că după diploma dela 1860 şi patenta din Februariu 1861, cu ocasiunea rĕspunsului la mesagiul regal, la espresa dorinţă a Maiestăţii Sale s'a declarat, că liniştea comună şi fericirea patriei numai cu pacificarea deplină a naţionalităţilor se póte ajunge.

D-vóstre sciţi, că crearea dualismului dela 1867, şi mai ales uniunea Ardélului dela 1868, în modul cel mai strict au fost legate de condiţiunea, că naţionalităţile vor fi împăcate, în sensul cel mai strict al cuvêntului. In urma acesteia s'a adus aşa numita lege de naţionalităţi. (1868 art. 44) Din acésta lege de puţină şi dubie însĕmnĕtate însĕ — durere — nici o iotă nu se observă, fiind de o parte abrogrată prin ordinaţiuni ministeriale, de altă parte fiind cu intenţiune subtrasă posibilitatea esecutării.

Bine ḑice Laveleye: In zădar se garantéză libertatea în carthe binesunătóre, cine garantéză garanţele?“

Aşa ḑice Laveleye — eu însĕ, şi cred că cu mine şi dvóstrĕ ţineţi, că observarea legilor aduse e garantată prin cuvêntul regelui şi onórea parlamentului. Dacă însĕ guvernul îşi uită vre-odată de acésta, e datorinţa parlamentului, ca păḑitor al legilor, ca sĕ-i amintéscă datorinţa şi sĕ-l siléscă chiar a le observa. Pentru-că a te juca cu onórea factorilor legislatorici e nu numai pĕcat, ci acest joc invólvă şi un mare pericol, căci, cum e în casul acesta, partea preponderantă a cetăţenilor ţerei îşi perde credinţa în onórea legislaţiunei.

Eu fórte cred, şi stau sĕ aserez pe sigur, că între causele crisei ultime — despre cari fostul prim-ministru, ca şi actualul, nici de cum nu vrea sĕ deie samă — principala causă a fost nenorocita lor politică faţă de naţionalităţi, şi tot acésta a fost causa, de domnul prim-ministru nu a putut primi portfoliul de interne.

(Gravaminele românilor şi „Memorandul“.)

Dacă aş sci, că nu obosesc atenţiunea onoratei case, aş înşira punct de punct, cas de cas, cum naţionalităţile şi în special noi românii, în ce numĕr disparent suntem aplicaţi în oficiile publice, cum ni-s astupate tóte căile ce ar fi sĕ ducă la desvoltarea limbei si culturei nóstre; cum tinera nóstră generaţie, care a absolvat gimnasii şi eventual universitate, e silită sĕ emigreze şi sĕ pribegiască în state strĕine, mai ales în România, ca sĕ-şi caute acolo pânea de tóte ḑilele.

Indreptăţirea luptei nóstre actuale e, că naţionalităţile, şi mai ales românii, sunt convinse înainte de tóte, că acésta ţară şi după 1000 ani va fi locuită tot de aceleaşi popóre, cari o locuesc astăḑí. Poporul român e destul de tenace pentru ca sĕ se opună tuturor tendinţelor guvernelor, cari ţintesc la desbrăcarea lui de caracterul sĕu naţional. Şi dacă am mers la Viena la regele . . [Strigăte din stânga (dela Tibád A.): „la împĕratul!“] nu! la regele . . . am avut ocasiune a preda domnului deputat Bartha un memorand magiar, care dovedesce, că întru adevĕr s'au îndreptat către regele . . — ḑic, dacă poporul românesc, la 1892 s'a plâns la regele şi la întrégă Europa, cu acésta a vrut sĕ arete, a vrut sĕ dovedéscă, că tóte acelea storţări sunt ilusorii şi că politica inaugurată de Tisza Kálmán, care politică l'a măturat şi pe el — şi care pas de pas a fost urmată şi de guvernele subservente, nu e bună decât pentru a provoca cea mai urîtă ură de rasă între popurele patriei nóstre comune, — ceea ce s'a şi ajuns.

A voit sĕ arete, că în butul uniunei Ardélului esistă şi acum în ţara Ardélului legi, cari reamintesc absolutismul urgisit într'atâta şi de d-vóstre. A vrut sĕ arete mai departe, că esistă legi, aduse cu cooperarea tuturor factorilor constituţionali, ca dorinţe esprese ale Maj. Sale, cum sunt de esemplu legea de naţionalităţi, şi cea despre antonomia bisericelor — şi cu supunere omagială a vrut sĕ întrebe pe Maj. Sa, că are óre cunoscinţă despre aceea, că înaltele guverne nu mai ţin nici o literă din legea de naţionalităţi, — şi că cu legea care ne garantéză biserica şi scóla, înalţii domni ministri dispun după plac prin ordinaţiunile lor?

Au vrut sĕ se convingă, că óre compatibil e cu condiţiunile vitale ale constituţionalismului neobservarea legilor şi călcarea în picióre a acelora din partea guvernelor?

Şi acum las la judecata parlamentului acestea şi întreb, onorata casă, că pe basa cărei logice se face, de aceia, despre cari se ḑice numai, că ar fi agitat în contra legilor, aceia, cari vreau schimbarea legilor pe cale constituţională, — ajung în temniţă, pe când aceia, despre cari în cel mai evident mod se dovedesce, că nu numai nu stiméză unele legi fundamentale ale constituţiunei nóstre, şi nu numai că nu le ţin, dar le şi calcă în picióre ajung sĕ şédă în fotelele ministeriale??

Şi acum, cred că nu trec preste marginile cuvenite dacă aserez, că e fără păreche iubirea de adevĕr a guvernelor, când pe persóne, cari s'au dus la tronul Majest. Sale cu plângerile lor, chiar pentru ca sĕ se pună capet urîtei şi necontenitei certe, — fără nici o causă adevĕrată îi aruncă în temniţe, şi cu nepăsare fără margine îi ţin acolo cu anii, ca sĕ lângeḑéscă.

Intreb pe ce basă?

Pentru că s'au dus la Majestatea Sa în Viena?

Nu vreau acum sĕ umblu a demonstra, că regele Ungariei e tot regele Ungariei, nu numai în Viena ci şi în St.-Petersburg. Voi motiva altcum.

Ministrii dvóstre în afaceri ce privesc statul, ḑi de ḑi peregrinéza la Viena, acolo fac jurămêntul de fidelitate, acolo îşi dau demisiunea, ba fostul ministru de comerciu Lukács Béla, şi-a depus jurămêntul în Ischl.

Dar aste mai trécă . .! — însĕ la pertractările ce le au cu ministrii austriaci érăşi tot în Viena se duc necontenit.

Spuneţi-mi vĕ rog, de câte ori aţi vĕḑut dvóstră ministrii austriaci venind în afaceri oficióse la Pesta?

Sau dóră *„si duo faciunt idem, non est idem?“* Sau Ungaria, ca stat, nu e factor egal cu Austria?

De altcum, dacă s-ar întêmpla, ceea ce nu e probabil, că ministri dvóstre sĕ nu se mai preumble la Viena, atunci nici românii nu se vor duce acolo cu plângerile lor.

Dar, dlor, ce e causa de românii sunt siliţi sĕ mérgă la rege cu plânsorile lor? Durere, de o mie de ori durere, la acésta guvernele dvóstre sunt de vínă, ele i-au silit mai ales prin fişpanii lor de paşi, pentru-că au esperiat, că pretutindenea dau de urechi surde, ér pe portalul acestei case s'ar nimeri cuvintele lui Dante, scrise pe pórta iadului: *Lasciate ogni speranza, voi ch' entrate.* Ştergeţi acéstă ominósă inscripţie! Modificaţi legea electorală în direcţiune liberală. Abḑiceţi de presiunea guvernului şi de mituiri şi fiţi convinşi, că românii îndată vor veni înlăuntru, pentrucă ei nici odată n'au respins drépta frăţéscă.

Poporul român, prin lupta sa susţinută în timpul din urmă, şi care n'are păreche în istoria secolului, vrea sĕ dovedéscă clar, că din rĕsboiul de estirpaţie intreprins de guvernele, ce se perondéză, ţara e care perde mai mult.

Poporul român nu cere graţie! El, ca un popor de 3 milióne, care şi cu avutul şi cu sângele sĕu contribue patriei, îşi pretinde drepturile sale proprii. Ér d-v. numai atunci sĕ încetaţi cu întemniţarea şi persecuţiunile, când vĕ veţi convinge, în suflet, că acésta o pretinde bunăstarea comună a patriei şi mai înainte propria d-v. esistenţă naţională.

Fiţi convinşi, că principiul: *„oderint dum metuant“*, la noi nu se póte aplica. Mi-am ţinut de datorinţă, ca acum când luăm la cunoscinţă constituirea noului cabinet, aici în parlament, sĕ ve atrag atenţiunea tuturor la acésta cestiune de prima ordine, şi de aceea vĕ rog, puneţi la o parte dorinţele din lumea utopiilor*!* Cu încredere reciprocă, cu puteri unite, sĕ vedem de tractarea completă a acestei cause, pentru că prin aplanarea cestiunei naţionalităţilor vom ajunge mărirea, fericirea şi splendórea deplină a tronului şi a patriei.

Ḑiceţi şi d-v. dlor ministri, partea ceea a rescriptului regesc dela 1861, care sună;

„Dorim serios a fi drepţi faţă de pretensiunile naţionalităţilor celorlalte, cari locuesc cu noi, voim, ca nu numai legi, nu numai contracte, ci interese comune, sentimente comune sĕ ne împreune!“

Dee Dḑeu, ca aşa sĕ fie!

Doi ministri,

sau

protecţia şi corupţia.

(Incheiere.)

In nr. dela 18 Ianuarie „Hazánk“ sub titula: „Cultul moralei din viéţa socială mai naltă“ (Baronul Bánffy şi corupţia) înşiră în loc de frunte cu date şi detailuri 13 casuri de dilapidări, abusuri, licitări incorecte etc. sĕvêrşite sub fişpănia lui Bánffy şi cu scirea lui „Hazánk“ împrumută aceste date din „Ellenzék“ din Cluş, în care fóie au fost ele publicate de Bartha Miklós pe timpul, când Bánffy s'a despărţit de postul seu de comite suprem. Bartha a susţinut, că Bánffy a fost silit sĕ renunţe la postul seu, pentru-că „guvernarea sa era încunjurată de corupţiune şi a suferit corupţia pe tóte liniile administraţiunii“. Ca sĕ o dovedéscă acésta a adunat şi publicat cele 13 casuri pentru cari nu i-s'a intentat până în ḑiua de aḑi proces, rĕmâind neresturnate, ca o característica a vieţei publice magiare, că şi pe base de corupţii, violenţe etc. poţi sĕ ajungi la posturile cele mai înalte în stat.

Spaţiul nu ne permite a reproduce tóte aceste casuri în detail, ci vom amintí ací titlurile şi cuprinsul lor:

Fisolgăbirău detraudant. Pretorul din Lăpuşul ung. R. M. a defraudat 2000 fl. din banii de dare adunaţi. Inspectorul financiar Dánszkay a făcut arătare şi a cerut anchetă, dar fiind-că a făcut acésta fără scirea lui Bánffy a fost persecutat, încât a trebuit sĕ mérgă din comitat, ér R. M. a remas fisolgăbirĕu mai departe, ba încurajat prin acésta a mai defraudat o sumă de 10,000 fl. v. a.

Funcţiunì după tarifă. Sub acésta titulă sĕ înşiră abusurile fisolgăbirĕului B. M. din Ilonda mare, care vindea funcţiunile primarilor comunali după tarifă. Ministrul Teleky 'l-a suspendat în urmă, dar de pedépsă a scăpat prin ocrotirea lui Bánffy, după-ce 12 aní a fost ca un satrap.

Casuri mĕrunte. Sub acest titlu Bartha spune cum B. I., părcălab, a fost demisionat din fupcţie din causă că făcuse ilegalităţi. Bánffy l'-a dus la Bistriţa, unde l-a fácut inspector financiar. Alt funcţionar vicenotarul P. I. lua bani sĕ scape pe ficiori de miliţie. Bánffy totuşi l a făcut.. viceşpan deşí nu studiase decât o clasă gimnasială.

4. Negustoria cu paşapórtele, pe care o făcea Cs, director de cancelarie, cumnat cu viceşpanul favorit. Belirea de pe ómeni s'a constatat a fi 7000 fl. El a fost suspendat, dar încolo nimic n'a păţit.

5, Defraudanţi protegiaţi sub care titulă Bartha înşiră mai mulţi oficiali: notari cercuali, pretori, cari au defraudat bani de drumuri, de păduri, au luat bani dela militari bĕtrâni etc. După constatare ce se întâmplă? Cel mult sunt permutaţi din un cerc în altul.

Sub p. 6 sĕ spune o violenţă a lui Bánffy, ér sub 7—13 sĕ înşiră abusurile de licitaţie, în cari fiscalul conduce licitaţiunea şi tot dênsul cumpĕră averile pe sama sa.

„Hazánk“ îşi termină publicaţia acésta astfel:

De patru ani de ḑile pórtă pe umere baronul Bánffy acusa pentru tóte acestea.

A repăşit dela administraţiunea publică l'au şi uitat . . . póte că l'au şi ertat pentru acoperirea corupţiunei în viaţa publică comitatensă.

Dar întrebăm: cum se unesce cu „cultul moralei din viaţa socială mai înaltă“ împregiurarea, că pe trecutul de amploiat public al ministrului-president al Ungariei s'a uscat acusa în aşa grad a acoperirei corupţiunei . . . fară sĕ fi fost clarificată“?

Tablou! Ce să mai ḑicem noi la aceste?

Noutăţi.

Incidentul cu Dr. Şerban. In şedinţa din 21 s'a întêmplat un incident, pe care astfel îl descrie un martor ocular în „Dreptatea“:

Contele Bethlen Gábor, fostul president al „Kultur-Egylet“-ului a reflectat în vorbirea sa, la vorbirea de Sâmbătă a lui Şerban. — Şerban şi-a cerut cuvênt în cestiune personală. Numai sub acest titlu avea drept sĕ vorbéscă, conform regulamentului casei.

Incepĕnd sĕ vorbéscă, sĕ vedea, că ceea ce spune nu e cestiune personală

Presidentul Szilágyi Dezsö îl face atent, sĕ vină la cestiune porsonală.

Se face liniste deplină.

Şerban ḑice, sĕ-l lase sĕ vorbéscă, căci dór numai casei şi patriei face serviciu, dacă sĕ estinde puţin în espunerea cestiunei naţionalităţilor.

Presidentul, încet şi rar, auctoritativ, îi aduce aminte de regulele casei, deşi unii strigau „Lăsaţi-l sĕ vorbéscă“. Şerban stă nehotărît, sĕ uită în jur, e murmur, unii aprobă pe president, alţii strigă; „Sĕ-l auḑim“.

Do-odată Şerban se lasă pe scaunul sĕu; îşi trântesce scriptele de masă iritat.

Presidentul îl ficséză lung, notariul strigă numele altui orator. Şerban îşi pune scripta în busunariu, se îmbumbă la căput şi iese mănios, dând mâna câtorva independişti din primele bănci, între cari şi Vajay. In urma lui se aude o voce; „Aşa! Cu saşii pactéză, ér pe acesta nu-l lasă nici sĕ vorbéscă.

* * *

Petrecerea de anul nou din Făgăraş. In preséra anului s'a arangiat în Făgăraş sub conducerea dlui Dr. I. Şenchia o producţiune musicală-declamatorică împreunată cu joc. Producţiunea a reuşit de tot frumos. D şórele Pop şi Boieriu au dovedit la pian o mare desteritate şi au fost viu aplaudate. Jocul încă a fost vesel şi vioiu, şi a durat până la ḑiuă. Cu acésta ocasiune au luat parte şi mai mulţi streini. Şi precum ni se comunică acestia au provocat apoi urmările rele ale acestei petreceri. Unul dintre streini a cerut adecă cu insistenţă sĕ se jóce cérdaşul. Arangierii n'au voit acésta cu capul odată. Acésta i-a mâhnit mult pe streini şi au reclamat resbunare. Dr. Şenchia şi I. Fulicea ca arangiatori de frunte au fost urmăriţi pe calea administrativă sub cuvênt că învĕţ. Il R. Banciu a declamat, fără a fi fost pus în program: „Noi vrem pămênt“ şi acésta declamaţiune, după scurtele lor vederi e contrară idei de stat magiar. Sentinţa încă nu s'a adus, dar cercetarea e aprópe finalisată şi după-cum se svonesce, arangierii vor fi pedepsiţi.

Aşa s'a inceput anul nou la Făgăraş.

* * *

Iordanul. Ca în toţi anii, scrie „Gaz. Bucovinei“ din Cernăuţi, ḑiua Jordanului a fost serbată cu multă pompă. Liturgia pontifică a fost sevêrşită de I. P. S. archiepiscop Silvestru cu asistenţa archimandriţilor Ciupercovici, Calinescu, Stefanelli, archipresbiterul mitrofor Dr. Ţurcan şi numĕrósă asistenţă. Dela capela seminarială, după programul deja publicat de noi, convoiul a plecat la fântâna domnéscă, precedat şi urmat de un batalion de miliţie, sub comanda capitanului Formanek. Intre óspeţii, cari au asistat la serbare am observat între alţii pe preşedintele ţĕrii contele Goäs cu soţia, mareşalului ţĕrii Lupul, generalul Mayer Marnegg, colonelii şi oficerimea diferitelor arme, representanţii universităţii şi ai tuturor oficiilor publice, scólelor şi institutelor, comitetul ţĕrii, Br. N. Mustatza, consilier. Ţurcan, Morar, Wislocki etc. etc. După sfinţirea apei a urmat întórcerea la capela seminarială, unde s'a sĕvêrşit îndatinata miruire şi stropire cu aghiasmă a credincioşilor.

* * *

Producţiune. Ni-se scrie din Cincul-mare, că Sâmbătă séra (ḑiua sântului Ioan) s'a arangiat acolo cu tinerimea adultă şi cu copii de scólă o producţiune teatrală împreunată cu cântări sub conducerea învĕţ. Ioan Mihu. Producţiunea a succes pe deplin, participând inteligenţă şi mulţi locuitori. După producţiune a urmat un joc animat, care a durat până la ḑiuă. In pausele jocului s'au esecutat érăşi sub conducerea învĕţ. I. Bonea mai multe cântări. La 12 óre a fost masă comună, unde s'au ridicat mai multe toaste instructive pentru popor.

* * *

Avis. Prenotarea pentru loge la balul „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“, care va avé loc în 26 l. c. n. se póte face din 24 l. c. dela 10—12 óre a. m. în locuinţa presidentei strada Baier Nr. 1 etagiul I.

Biletele de întrare şi de loge se capĕtă pe lângă presentarea învitării în ḑiua balului dela 10—12 óre a. m. şi 3—5 óre p. m. la hotelul Neurihrer, odaia nr. 5, şi séra la cassa cu 2 fl. de persónă.

* * *

Deputaţii sêrbi, 10 la numĕr, sunt provocaţi de ḑiarul „Zastava“ din Neoplanta, sĕ iasă din partidul liberal, deórece Bánffy ca fişpan a lucrat în continuu la asuprirea naţionalităţilor. Cel ce simpatiséză cu saşii şi românii, ceeace trebue sĕ se manifeste din partea sêrbilor, ḑice ḑiarul sêrbesc, acela nu póte sta într'o tabĕră cu omul, care voiesce sĕ deslege cestiunea naţionalităţilor cu ajutorul gendarmilor.

* * *

Fitz Gerald — dispărut. O depeşă din Rusciuc anunţă, că simpaticul filoromân şi corespondent al ḑiarului „Daiyl News“, Fitz Gerald, care a dat publicităţii primele depeşe despre măcelurile Armenilor din Sassum, a dispărut fără de a i-se fi dat de urmă. Tóte cercările au remas fără resultat.

Se crede, că i-s'a întêmplat o nenorocire, totuşi nu e nici acea presupunere eschisă, că l'au omorît curḑii din rĕsbunare. Autorităţile au întrodus cea mai severă investigaţiune!

* * *

Invitare. Femeile române din Hunédóra învită la „Balul“ ce se va arangia la 14/26 Ianuariu 1895 în sala otelului „Hunyadi Várhoz“, în scopul înfrumseţării bisericei gr.-or. din loc. Inceputul la 8 óre séra Intrarea de familie 1 fl. 20 cr. de persónă 60 cr. Suprasolviri sĕ primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică.

Ţéra nóstră.

— Apreţieri. —

Despre cartea cu titula acésta „Tribuna“ din 10/22 Ianuarie scrie astfel:

„Ţéra nóstră“, de Silvestru Moldovan, Sibiiu 1894.

Un erudit german, Schmidt, scriind prin anii 60 o monografie asupra Bihariei, nu se putea mira deajuns de lipsa de cunoscinţe geografice, pe care o afla la poporul român din acele părţi. Ea se găsia şi, în deşí mult mai mică mĕsură se găsesce încă şi pe aiurea. Cu progresul instrucţiei, cu înmulţirea scólelor, cu generala treḑire, ce se tot sporesce, aceste stări s'au îmbunătăţit fórte mult.

Totuşi credem, că o carte populară, care sĕ nu fie un simplu schelet, cum sunt cele mai multe manuale de scólă, care sunt şi fórte mici — este fórte binevenită.

Dl Silvestru Moldovan, fost profesor, ne-a dat partea primă a cărţii acesteia prin publicaţia, al cărei titlu 'l-am pus în fruntea acestor şire.

Sĕ ne bucurăm de ea şi sĕ căutăm a o pune în mâna tinerimii; ea ne va fi mulţămitóre pentru bunul sfat ce i 'l-am dat sĕ cetéscă o carte, care-i sporesce cunoscinţele asupra ţerii sale şi-'i hrănesce şi iubirea pentru popor.

Acest resultat póte fi şi pentru d-nul Moldovan o mângăiere. A făcut o operă bună şi naţiunea nóstră îl va încuragia de sigur, cumpărându-o şi cetindu-o.

Pentru-ca sĕ fie şi mai lămurit ce părţi de ţéră descrie primul volum al acestei opere vom reproduce în numĕrul de mâne şi cuprinsul ei.

Asupra felului de-a scrie al dlui Silvestru Moldovan nu-i de lipsă sĕ stăruim mai mult. D-sa e cunoscut ca bun stilist. Felul grupării materialului 'i-a atras lauda geografilor din România, care au şi reprodus în „Buletinul societăţii geografice“ o mare parte din lucrarea d-sale.

Pentru aceea repeţim dorinţa, ca acéstă lucrare sĕ fie încuragiată. *G. B. D.*

Diverse.

Un dialog. Alaltăieri întrând un fruntaş magiar din provincie în biuroul unui adv. român de aici, s'a desvoltat între dînşii următoriul dialog:

Rom.: „Bine ai venit d-le! cu ce-ţi pot serví?“

Mag.: „Am venit numai sĕ te felicit de anul nou, căci de atunci pentru prima óră sum în Sibiiu“.

Rom.: „Îţi mulţămesc, te felicit şi eu, că aţi ajuns sĕ aveţi odată guvern după gustul d-vóstră ardelenesc“. „Cum sunteţi mulţămiţi cu cabinetul Bánffy?“

Mag.: „Slabă trébă, tot ómeni cum se ḑice, de a patra mână, nu cred sĕ o ducă multă vreme, şi sunt convins că nu o cred nici ei“.

Rom.: „Va se ḑică, tot va fi adevĕrat ce scriu foile d vóstre, că numai pentru pensie de ministru s'au angajat sĕ se jóce un pic de-a ministeriul“.

Mag.: „Vorba românului: *„Nu mi-e de târg, ca de aldămaş“.*

Bibliografic.

A apărut: *„Rândunica“* nrul 1, Anul II. cu următorul sumariu:

„Episod din rĕsboiul independenţei române“, de Iosif Popescu. — „Pe albumul amicului meu A. C.“, de C. Dărăbant. — „Din literatura chineză“ (trad.), de Ilie Demetrescu. — „Profesorul Iordache“, de Margareta Moldovan. — „In mieḑ de nópte“, de Emiliu Sabo. — „Ultima regină a Georgiei“ (trad.), de Enea P. Bota. — Rămurele: „Ḑiarul ei“, de Iosif Siegescu. — „Aforisme despre femei“, de Ioan Candea. — Feliurite * * *.

„*Povestiri economice*“, despre grădinărit, economia câmpului, vierit şi pădurărit de Ioan Georgescu Preţul: 25 cr.

Comande se pot face la autorul în Scoreiu (per A. Porumbac) sau la tipografia Mureşan. Braşov.

„*Vatra*“ revistă ilustrată pentru familie Nr. I din anul al doilea cu următoriul sumariu:

Tecst:

„Hanul ciorilor“, de Ioan Slavici. — „Viόra, Naiul, Cobza, Ţimbala“, de T. D. Speranţia — „O familie domnéscă în exsiliu“, de Neculai Iorga. — „Dr. Victor Mihalyi de Apşa“, de Aurel. — „Vorba ăluia“, de C. Coşbuc. — „Prăvălia Pisicei“, după Balzac. — „Tipuri din capitală“, de Spiru S. Hasnaş. — „Din viaţa lui T, Vladimirescu“, de I. Frăţilă. — „Rogof (schiţă)“, de St. Basarabean. — Dări de sémă: „Poesii de Arthur Stavri, Poesii de Gh. din Moldova, Glume şi poveşti de Stănescu“ de Niculai Iorga Fel de fel.

* * *

Iustraţiunii:

La mulţi ani. — Diminéţa în atriu. — Dr. Victor Mihalyi de Apşa. — O crestină în catacombe. — Ucide-mě întâiu pe mine. — La curtea regelui din Palmira. — Luptă pentru un gologan. — Ḑece la sută câştig.

Nr. 249/894. [252] 2—3

CONCURS.

Implinind comuna bisericéscă Bucium fosta filie la Orěstióra de sus condiţiunile prověḑute în § 3 din statutul organic, şi devenind parochie materă recunoscută de atare prin resoluţiunea venerabilului consistoriu archidiecesan din 20 Septembre 1894 Nr. 5194 B. pentru ocuparea postului de paroch în Bucium sě escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt statorite în şedinţa comitetului parochial din 6 August 1890 şi dau preste tot suma de 411 fl v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea parochiei se pot lua dela comitetul parochial şi dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii la acest post sě şi înainteze petiţiunile de concurs în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor din vigóre.

Orěştie, la 16 Decembre, 1894

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Orěştiei în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. protopresb.

Nr. 757/894 [4] 2—3

Publicaţiune oficială.

Procesul matrimonial incaminat de Ileana Ioan Iosif Oancea contra bărtatului ei pribeag Iosif Fulea, ambii gr. or. din Rěheu terminat cu divorţul total în forul matrimonial competent prin şedinţa Preaveneratului Consistor archidiecesan ddto 15 Novembre 1894 s'a aprobat; ceea ce în sensul celor cuprinse în §. 124 din regulament pentru procedura judecătorέscă în cause matrimoniale se aduce la cunoscinţă publică.

Sebeş, în 30 Decembre, 1894.

Ioan Tipeiu,
protopresb.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi: [169] 6

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15.—
Chiriacodromion (Çazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	-.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.--
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	— .50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.--
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invěţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	— .50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouě de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murěşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învěţământului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sěptěmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noii cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	— 50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 5 Sibiiu, Sâmbătă, 14|26 Ianuarie 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 2. Pres.

Publicare oficială.

Este luată iniţiativa, ca sĕ se institue în serviciul armatei ces. şi reg. un *capelan militariu* de clasa a doua, din clerul archidiecesei transilvane, cu salariu anual de 900 fl., locuinţă şi serviciu, şi cu prospecte de avansare normală în rang şi în emolumente.

Concurenţii la postul acesta trebue sĕ fie perfecţi în limba germână şi în cea română; cu conduită bună; în partea fisică sĕ fie de o complecsiune sănĕtósă; în etate sĕ nu fie preste 40 de ani; sĕ fie neînsuraţi ori vĕduvi fără prunci, şi în fine după o pracsă câştigată în oficiul preoţesc sĕ aibă tótă desteritatea pentru funcţiunile unui preot militariu.

Concurenţii au sĕ promoveze suplicele lor la *consistoriul archidiecesan* de aici cel mult până la **8 Februariu** a. c. cal. vechiu, instruite cu tóte documentele necesare în original, pe lângă o tabelă de naţional şi de cualificaţiune, în carea în rubrici separate sĕ fie evident pentru fie-care concurent următórele:

1. numele de botez şi de familie;
2. locuinţa şi aplicarea în present;
3. locul şi ţéra, unde e născut;
4. anul, luna şi ḑiua nascerii;
5. studiile pregătitóre gimnasiale şi eventual academice;
6. resultatul esamenului de cualificaţiune pentru preoţie;
7. anul, luna şi ḑiua promoţiunilor la gradurile preoţiei;
8. limbile, cari le scie perfect, şi altele, cari mai puţin le cunósce;
9. locul, timpul şi categoria oficiilor bisericesci purtate până acum;
10. purtarea morală;
11. starea fisică-sanitară;
12. starea familiară: neînsurat, ori vĕduv fără prunci;
13. modul, cum a satisfăcut obligămêntului militariu;
14. alte momente recomândătóre.

Pentru casul, de nu s'ar presenta concurenţi binecualificaţi din archidiecesă, se admit concurenţi şi din celelalte eparchii ale metropoliei nóstre, sub condiţiunea, ca după eventuala denumire a unuia de acest fel, respectivul sĕ trécă în legăturile canonice ale archidiecesei transilvane.

Sibiiu, 7 Ianuariu, 1895.

Miron Romanul,
archiepiscop.

Noul ministeriu şi programul lui.

Sub titula acésta un bărbat venerabil din provincie ne trimite apreţierea, ce urméză, pe care o publicăm, ca sĕ se vadă cum judecă şi bărbaţii nostri dela ţară:

Noul ministeriu s'a presentat în cameră Sâmbăta trecută, fiind primit în modul cel mai ridiculos din partea oposiţiei. In dureri s'a născut acest ministeriu, cu sfială s'a aşeḑat pe băncile ministeriale, ér în ţară în general a produs cele mai mari nedumeriri. Bine a observat un ḑiar germân din capitală că: „pe cât timp va esista legea de pensiune pentru ministrii în Ungaria, se vor afla ómeni, cari şi numai pentru reminiscenţele legate de portofolii, vor primì a fi ministri“. Bánffy şi-a dat tótă nisuinţa de a închega ministeriul — i-a şi succes — dar e un fapt, că ómenii de oreşi-care valóre i-au refusat ofertele, şi astfel ministeriul Bánffy ne aduce aminte de păpuşile, ce sunt purtate la Crăciun cu Vifleimul.

Clica tiszaistă îşi va continua rolul de pânăací şi sub representantul ales, pe carele atât de bine îl cunosc ardelenii. Programul noului minister de sigur nu a mulţămit pe nimenea. Magiarii doriau a-l vedé pe Bánffy la interne, strivind naţionalităţile cu fer şi foc, *more consueto*, cum făcuse la Bistriţa-Năsĕud.

Saşii atât de cumpĕtaţi şi circumspecţi, şi-au perdut cumpĕtul, vĕḑênd că totuşi Bánffy a devenit prim-ministru; ér celelalte naţionalităţi ne-am ḑis: cu cât mai multă nedreptate ni se va face, şi cu cât mai repede se vor rostogoli afacerile, cu atât mai iute causa nóstră trebue sĕ triumfe.

Dar se vedem ce ramuri ne aduce noul ministeriu. Pentru noi românii numele de Bánffy e un program de ajuns. Destrăbălarea, în care ajunseseră grăniţerii Năsĕudeni sub mâna de fer şi intrigele de sub Bánffy, apoi delapidările, furturile şi abusurile comise sub ochii sei sunt tot atâţa martori a unei ere nenorocite, carea a ruinat în multe privinţe un frumos ţinut românesc.

Se póte ca sub ocârmuirea acestui om, şi prin dînsul românii sĕ câştige ceva? étă o întrebare, carea trebuie sĕ şi-o pună fie-care patriot român. Respunsul nu póte fi decât negativ. Ori cât de mare dosă de optimism se ne impunem, ori cât de mult sĕ luăm în considerare că cestiunea naţională a jucat un rol însemnat în crisa ministerială; totuşi trebuie sĕ fim fórte pesimişti. Pesimismul la ómeni. cari ḑeci de ani au indurat numai nedreptăţi din partea ocârmuirei, este fórte justificat.

Programul Bánffy e un „ibis redibis“ al vechiului oraclu Cine voesce póte sĕ baseze pre el speranţe, ér' cine e sceptic şi cugetă cu factori reali trebue sĕ suridă cetindu-l.

Ce ḑice prim-ministrul: „Tendenţa lui va fi susţinerea şi asecurarea ideii de stat magiar; éră de altă parte combaterea şi suprimarea tendinţelor illegali, şi a agitaţiunilor îndreptate contra acesteia“. Magiarii pot se lege speranţe de acésta enunciaţiune. Visului lor de aur, molochului la care s'a sacrificat apróре trei decenii liniştea şi tot avutul cetăţenilor de limbi strĕine, i-se dă espresiune destul de categorică. Şi noi nu putem dubita, că Banffy în urma trecutului seu — deşi póte mascat încât-va, nu-şi va da de minciună trecutul sĕu.

Nu şi uită însĕ prim-ministrul şi află de bine a căuta cu ochii şi spre naţionalităţi ḑicênd că: „va lua în sémă tóte pretensiunile juste pe cari concetăţenii de limbă nemagiară le pot pretinde pre basa articlului de lege XLIV din 1868, încât permite statul unitar magiar“. A creḑut ministrul că trage sfóra unsă de miere, la carea vor alerga naţionalităţilo.

Nu! Numai suntem aşa găgăuţi sĕ alergăm ori se asceptăm ca sĕ ne cadă porumbi fripţi în gură. Scim una şi bună şi har Domnului, acésta a devenit un fel de dogmă pentru noi: cât timp idea de stat magiar unitar va figura în programele ministeriali, pre atâta nu credem posibilă, fie şi numai esecutarea strictă a legei de naţionalităţi.

Indată-ce acésta lege, carea cuprinde minimul pretensiunilor nóstre naţionali s'ar esecuta, idea de un stat magiar unitar s'ar spulbera de sine. Vitalitatea naţionalităţilor ar eşi la ivélă cu putere, éră grandomania magiară ar trebuí sĕ sufere naufragiu.

Vom astepta deci fapte dela noul ministeriu, de vorbe în doue înţelesuri suntem sătui.

Revista politică.

In şedinţa din 22 l. c. a dietei din Budapesta s'a continuat díscusiunea din şedinţa trecută. Horváth Gyula a polemisat cu deputaţii Meltzel şi N Şerban în privinţa politicei de naţionalităţi şi ḑice, că tocmai programul noului cabinet în cestiunea naţionalităţilor îl silesce a face oposiţiune noului guvern.

Contele Battyáőy Teodor critică ministeriul Wekerle şi declară că nu va puté sprigini nici acest guvern.

Sasul Adolf Zay polemiséză cu Ugron şi Horváth, dl Zay a ḑis, că sub naţionalităţi se înţeleg aceia, cari în 1848 au căpĕtat drepturi, éră faţă de acestia stau aceia, cari au fost membri ai corónei. Saşii încă au fost astfel de membri, deci faţă de saşi nu se póte aplica conceptul de naţionalitate.

Ugron Gábor polemiséză mai pe larg cu Zay imputând saşilor, că sunt separatişti cu dóuĕ feţe în politică,

---

FOIŢA

Comorile lui Iancu.

„A lui comóră am aflat!...“
Strigaţi cuprinşi de bucurie,
Şi cu nespusă lăcomie
De rĕscolit v'aţi apucat.

Ş'aţi rĕsturnat pămêntul sfânt,
Pe unde paşii lui umblară,
Şi aur... aur! ăst cuvênt
V'aprinde sinul cu-a sa pară.

O epigoni!... Argint şi aur
Nu sunt comóra Iancului,
Ci altul e a lui tesaur,
E alta moştenirea lui.

E spada lui cea vitejéscă
Şi sfânta dragoste de fraţi.
Acestea voi le căutaţi,
Acestea sĕ vĕ 'nsufleţéscă!

Braşov, Decembre, 1894.

(Din „Rândunica“.) *Andreiu Bârseanu.*

Pessimismul.

(Conferinţă publică ţinută în Sibiiu de prof. seminarial Dr. *Vasilie Saftu.)*

(Incheiere.)

Nici Schopenhauer, nici Hartmann n'ar fi avut atâta trecere, dacă în sinul omenirei n'ar grassa poftele şi interesele materiale. Mai că nici odată, ca astăḑi, nu s'ar fi putut aplica aşa de bine caracteristicele cuvinte ale lui Goethe din Faust:

„So taumł' ich von Begierde zu Genuss,
Und im Genuss verschmacht' ich nach Begierde“ *).

Ér resultatul tragic al unui astfel de traiu îl scim cu toţii şi-l spune şi Goethe tot în Faust:

„Allein die Lust ist gross,
Aber die Kraft ist klein“. **)

Ei bine, dómnelor şi domnilor, îşi póte închipuí careva dintre noi, ca un individ atât de decăḑut, al cărui esclusiv ideal au fost plăcerile fisice, sĕ nu devie pessimist? E cu neputinţă. Acésta e una.

A dóua: Dacă aruncăm o privire asupra lumii vechi, când se afla ea pe pragul morţii, trebue sĕ recunóscem, că pe lângă desfrênări ea mai era abundantă în ateism, în ireligiositate. Aşa şi în ḑilele nóstre: Religiositatea e cestiune de a dóua mână; chiar statul caută tot feliul de mijlóce s'o înăbuşască, fără sĕ se gândéscă, că arma se îndréptă contra binelui cetăţenilor sĕi, şi prin urmare contra sa. Priviţi la anarchisti; este vre-unul, care sĕ fie religios? Ba, ei sunt atât de cinici, în cât unii înainte de de a-i ghilotina nici nu primesc pe preotul. Ei, bine, dómnelor şi domnilor, aici au ajuns bună óră francesii cu instrucţia lor liberală şi fără considerare la religiositate. In zadar strigă acum *Le Figaro* în gura mare: *Religion, religion* . . . tempi passati, înzadar se plânge el, că din anarchism şi-a făcut ómenii un fel de cult; că micul elev uită iute pe inventatorul locomotivei sau al telegrafului, dar nici odată nu uită pe Vaillant şi pe Henri; că părisianul nu crede în Dumneḑeu, ci se mulţămesce cu idoli, pe cari şi-i fabrică singur cu ajutoriul raţiunei, etc.

Lucrurile nu trebuiau sĕ fie lăsate, ca sĕ ajungă acolo. Nu sunt acestea probe suficiente pentru ireligiositatea din ḑilele nóstre?

Apoi peste tóte acestea o predominare *absolută a intereselor materiale.* Pare că tótă lumea cântă aria avarului din opereta: „Die Glocken (clopotele) von Corneville“; Klinge, klinge, klinge . . . .

Cu un cuvênt sensualismul, ireligiositatea şi materialismul, — étă plantele veninóse, cari îngraşe terenul pessimismului şi înmulţesc enorm cetitorii lui Schopenhauer şi Hartmann Invĕţătura, care trebue s'o scótem d'aici e următórea: Cum a ḑis Pascal: *Il faut désespoir ou croire*, trebue sĕ disperăm sau se credem. Mai ales noi românii, la cari încă n'au străbătut direcţiunile greşite ale popórĕlor civilisate, sĕ ne facem ochii în patru, sĕ ne dăm silinţa a ne stăpâni cu deosebire în plăceri, a nu fi prea materialişti, şi mai pe sus de tóte a fi cât se póte de religioşi, iubindu-ne din inimă biserica, căreia aparţinem! . . . . . ! Francesul mai ḑice o vorbă, pe care trebue s'o ţinem totdeuna în minte: *Mieux plus tard que jamais* — mai bine mai târḑiu; de cât nici odată! . . . .

In tinereţele sale recunoscea acestea şi Schopenhauer, durere, că la bĕtrâneţe n'a

---

*) Astfel mĕ tăvălesc eu din pofte în plăceri,
Şi în plăceri mi-se scurge inima după pofte.

**) Numai pofta e mare,
Dar puterea mică!

că spriginesc pe români când aceştia fac demonstraţiuni politice şi că fac geşeft cu convingerile şi voturile lor politice. Acésta este şi rĕmâne un lucru neliniştit, ḑice vorbitoriul, şi înfieréză ambele părţi pactătóre. (Stânga estremă a aplaudat.)

Zay esplică cuvintele sale şi respinge vehementele atacuri ale lui Ugron.

Horánszky şi Vajay asemene declară, că n'au încredere în noul guvern.

Ministrul president Bánffy rĕspunḑênd la atacurile îndreptate contra sa declară, că n'a încheiat nici un pact cu saşii.

Györfy Gyula încă sĕ ocupă cu cestiunea naţionalităţii săsesci susţinênd că cu saşii s'a încheiat pact din partea noului guvern. Deci el nu póte avé încredere în cabinetul Bánffy.

In şedinţa din 23 s'au continuat polemiile între diferitele partide. In 24 l. c. veni la ordinea ḑilei discuţia asupra budgetului de instrucţiune publică. Ministrul acestui resort, Wlassics, declară, că cele dóuĕ proiecte de lege, rĕmase încă nevotate, vor trece menţinêndu-se pe deplin principiile, cari forméză basa lor. Dacă însĕ s'ar arĕta necesitatea a face schimbări neesenţiale pentru restabilirea bunei înţelegeri între cele dóuĕ camere ale parlamentului, ar fi un lucru nebun a opune stavilă mare ori-cărei modificări. Disposiţiunile fundamentale însĕ nu vor sacrificate. Guvernul îşi va da silinţă, ca faţă cu confesiunile sĕ dispară ori-ce susceptibilitate şi va dovedi, că consideră cultivarea simţĕmintelor religióse, ca recerinţă de căpetenie pentru susţinerea statului Suveranitatea statului va fi validată în recerinţele ei drepte faţă cu bisericele într'un mod ce esclude ori-ce jignire.

* * *

Şedinţa din 22 l. c. a dietei din Berlin a fost fórte interesantă. Primul orator în desbaterea budgetară a fost Richter. Dênsul atacă agrarianii şi-şi esprimă convingerea, că autoritatea sistemului dominant în timpul din urmă a scăḑut în grad considerabil Br. Zedlitz doreşte regularea urgentă a referinţelor financiale dintre imperiu şi singuraticele state. După reflecsiunile ministrului de finanţe Miquel, care combate mai ales pe Richter ia cuvêntul Satler şi espune dorinţele naţional liberalilor. Urméză apoi Bötticher constatând, că proiectele privitóre la întregirea posturilor ministeriale prusiane sunt deja înaintate consiliului de ministri spre pertractare. Cu privire la dimiterea lui Caprivi observă, că dênsul însuşi a cerut dimiterea, ér coróna, carea singură e îndreptăţită sĕ denumiască şi dimită ministri, a decis în sensul cererei de dimitere. Faimelor de crisă, amintite de Richter, speră că prin desmentarea ḑiariului „Reichsanzeiger“ li-s'a curmat basa de esistenţă.

La urmă vorbesce cont. Limburg-Styrum pretinḑênd lege generală de instrucţiune şi reforma afacerilor financiale ale imperiului, şi termină felicitând pe Hohenlohe pentru relaţiuniie sale cu Bismarck.

* * *

Crisa de cabinet din Francia ia din ḑi în ḑi caracter tot mai grav. Presidentul Faure n'a aflat om destoinic pentru formarea cabinetului, şi astfeliu a însărcinat de nou pe Bourgeois cu formarea aceluia.

La prima încercare Bourgeois a făcut fiasco în cestiunea legei de contribuţiune. Acésta a fost adecă principala causă, că ideia unui ministeriu concentrat naţional sub presidenţa lu Bourgeois, a suferit naufragiu. Bourgeois e aderent al dărilor de venit progresive la ce este contrară burgezimea şi clasele de mijloc, şi se opun vehement şi republicanii moderaţi Acésta e causa, că Poincaré nu voiesce sĕ priméscă portfelul finanţelor în un cabinet Bourgeois. Êr' formarea unui ministeriu moderat, după ministeriul Dupuy, nu ar avé reson, fiind-că nu ar fi decât un ministeriu de transiţiune şi n'ar puté da nici un feliu de garanţă pentru durată mai lungă Aceste greutăţi le-a recunoscut şi Faure şi de aceea a mai cercat odată cu Bourgeois.

Bourgeois a şi început pertractările In prima linie a recercat pe Peytral oferindu-i portfelul finanţelor, dar acesta nu s'a arĕtat prea dispus sĕ'l priméscă; nu vrea adecă sĕ accepte budgetul lui Poincaré, ér' pentru compunerea unuia nou pe 1895 nu mai e timp. Bourgeois deci caută acum un om, care sĕ accepte budgetul lui Poincaré.

Ideia unui cabinet concentrat naţional în momentele acestea se pare imposibilă; mai mult verosimil e că va ajunge la cârmă un cabinet incolor compus din progresisti, din grupul Isambert şi din radicali de cele mai diferite nuanţe. In un astfeliu de cabinet sunt candidaţi: Hannotoux pentru portfelul esternelor, Delcasse pentru colonii, apoi în hatîrul senatului e luat în combinaţiune şi senatorul Combes. Se ḑice, că vor primi portfeluri şi Peytral, Sarrila şi Doumer.

* * *

După lungi pertractări, în 13 Ianuariu a. c. a întrat în vigóre convenţiunea comercială încheiată pe doi ani între monarchia nóstră şi între Bulgaria. In sentul acestei convenţiuni, după articlii austro ungari Bulgaria póte se încaseze o vamă de import de 10 percente. In ḑilele ultime ale anului espirat, Bulgaria adusese o nóuĕ lege despre darea de consum: posiţiunile de dare ale acestei legi în Bulgaria se aplicau şi la articlii importaţi din Austro-Ungaria, de şi ministeriul de esterne al monarchiei chiar în decursul pertractărilor convenţionale protestase contra acelei dări de consum. Nóua lege de dare a fost acceptată de mai multe puteri europene, între acestea şi de Anglia, consulul monarchiei nóstre din Sofia însĕ în numele monarchiei a adresat guvernului bulgar o notă de protestare, la care guvernul bulgar a rĕspuns prin dóuĕ note cam provocătóre. Intre altele notele ḑiceau, că numita lege este deja fait accompli, că procederea Austro-Ungariei are un caracter de şicanerie şi că acésta numai Rusiei va avé sĕ-i facă servicii. Prin încheierea ultimei convenţiuni însĕ conflictul este înlăturat.

Adresa de recunoscinţă

a

Femeilor române din Transilvania şi Ungaria cătră asociaţiunile pressei francese, italiene şi belgiane, din Paris, Roma şi Bruxella.

Sub titlul acesta, la iniţiativa damelor române din Braşov, s'a trimis la Roma în limba italiană, ér la Paris şi Bruxella în limba francesă, o adresă de recunoscinţă cu 978 subscrieri dela dómnele române din tóte ţinuturile locuite de români ale Transilvaniei şi Ungariei. Cóla de adresă împreună cu cólele de subscrieri sunt legate elegant în mătase albă.

Esemplarul italian s'a adresat dlui Rogiero Bonghi, preşedintele asociaţiunei pressei italiane (associazione della stampa italiana), ér esemplarele francese dlui Alfred Mezières membru al academiei şi preşedinte al asociaţiunei ḑiaristilor parisieni şi dlui Charles Tardieu, preşedintele associaţiunei generale a pressei belgiane.

Primirea, ce a avut-o adresa femeilor române în Roma a fost, precum aflăm, cea mai căldurósă. Sosirea ei fu anunţată din Roma în 15 a l. c. pe cale telegrafică tuturor foilor italiene mai mari cu cuvintele cele mai simpatice pentru poporul român. Diarul „Il. Diritto“, ḑice, că albumul femeilor române va fi păstrat de „associaţiune dela stampa“ „ca un suvenir plăcut dela acel admirabil popor, cu care avem origine comună şi care e demn de simpatiile nóstre“.

Adresa sună astfeliu:

Ilustre Dle preşedinte!

In greua luptă, ce o pórtă poporul român din Transilvania şi Ungaria în contra opresiunei magiare, am fost fericite de a constata viul interes, ce îl manifestă pressa europénă pentru causa nóstră.

Pressa, care a fost totdeauna antegarda marilor idei de civilisaţiune şi de progres, şi care are o înrîurire atât de determinată asupra spiritului public, ori de câte ori şi-a ridicat glasul ei în favórea celor neîndreptăţiţi şi asupriţi, a aflat resunet şi ascultare la toţi ómenii mari ai ţĕrilor civilisate.

Causa nóstră fiind o causă a dreptăţii ai a umanităţii celei mai elementare, reclamă îndoit spriginul areopagului opiniunei publice europene.

Credinciósă înaltei sale chiemări, pressa — francesă, italiană, belgiană — n'a pregetat a da preţiosul şi valorosul ei concurs românilor din Transilvania şi Ungaria luând în apĕrare. prin scrieri eminente, datorite penei unui numĕr însemnat de distinşi publicişti, ómeni politici şi de stat ai — Franciei, Italiei Belgiei — dreptul nostru de esistenţă naţională şi nisuinţele nóstre de libertate faţă cu actele brutale ale unui sistem de opresiune ne mai pomenit în analele lumei civilisate.

Românii, cari în cursul seculelor au purtat cele mai crâncene lupte spre a-şi apĕra limba, latinitatea originei lor şi pămêntul lor strămoşesc în contra năvălirilor barbare asiatice, se vĕd şi astăḑi din nou nevoiţi a susţiné lupta contra descendenţilor lui Arpad, cari în numele ideii de stat naţional unitar magiar asupresc celelalte elemente nemagiare ale Transilvaniei şi Ungariei.

Graţiă însĕ preţiosului concurs, ce ni-l dă pressa din afară şi în special pressa — francesă, italiană, belgiană — nóuĕ românilor, drépta nóstră causă a obţinut un mare succes moral în opinia Europei culte.

Acésta ne încuragiază, ne mângăie în suferinţele nóstre, şi ne umple de cele mai frumóse speranţe, că vom eşi triumfători din luptă, ér pressa va puté înscrie la activul ei unul din cele mai frumóse resultate ale nobilelor şi marinimóselor ei stăruinţe.

Victoria românilor asupriţi va fi victoria principiului libertăţii şi a progresului, care tinde, ca fie care poper sĕ pótă contribui cu talentele şi cu însuşirile sale firesci la marea operă a păcii şi a civilisaţiunei.

Femeile române din Transilvania şi Ungaria cari în tóte timpurile au fost cel mai credincios raḑim al bărbaţilor şi al fiilor lor în luptele pentru libertate, consideră ca o sântă datoriă de a aduce, prin noi, pressei — francese, italiane, belgiane, — omagii de profundă recunoscinţă pentru elocinta şi puternica voce, ce-o ridică întru susţinerea românilor, în momentele dificile şi critice, ce le străbat.

Braşov, în 31 Decembre 1894.

(Urméză 978 subscrieri.)

---

mai ţinut cont de ele. Aşa se esprimă el într'o scrisóre datată din Weimar: „Dacă luăm noi din viaţă puţinele momente de religiune, de artă şi de iubire curată, atunci ceea ce rĕmâne nu e de cât un şir de gânduri triviale.“ Ei, tocmai de aceea, părerea mea e, sĕ nu ajungem la acest şir de gânduri triviale, ci sĕ păstrăm şi se cultivăm, dómnelor şi domnilor, cu sfinţenie: *religiunea*, *arta* şi *iubirea curată*, căci acestea sunt singurii stâlpi ai acestei vieţi!!!

*

De altfel nu e tabloul tocmai aşa de negru. Cei mai mulţi ómeni nu sunt pessimisti într'adevĕr, şi şi dacă sunt, sunt numai pentru moment Studenţii de regulă încep a deveni pessimişti pe la sfêrşitul lunii, sĕ veḑi apoi la ḑi întâiu, ce optimişti înflăcăraţi sunt cu toţii. — Despre cei mai mulţi ómeni aş puté ḑice *că ei gândesc într'un mod pessimistic, şi trăiesc într'un mod optimistic*, — cunoscuta vorbă a lui Voltaire. De câte ori în convenirile nóstre sociale nu cântăm cu toţii un cântec cât sĕ póte de pessimistic:

Lume, lume şi ér lume,
Batete-ar pustia lume!
De-ar fi lumea de hârtie,
Ia-şi da foc într o mânie etc. etc.

Nici că se póte un stil mai Schopenhaurian decât acesta, şi totuşi vĕ aduceţi aminte cât de bine ne petrecem; sĕ tot trăesci cu cântece pessimiste!

Am abusat prea mult de deosebita d-vóstră bunăvoinţă, ca sĕ Vĕ mai vorbesc ceva şi despre pessimism în literatură. De altă parte acest subiect e atât de vast şi de interesant, mai ales în literatura nóstră, încât merită sĕ fie tratat separat.

Cu tóte acestea, dómnelor şi domnilor, nu pot, sĕ nu vĕ mai încerc încă pentru câte-va secunde nobila d-vóstră răbdare, ca sĕ vĕ povestesc o păţanie fórte nostimă. Aveam intenţiunea sĕ vĕ cetesc cu ocasiunea acestei conferinţe şi o poesie scrisă paremi-se de renumitul nostru trubadur*) *Aricescu*, sub classicul titlu: „*Triumful amorului*“. Acum 13 ani o cetisem într'o carte de cântece — ce-i drept, ediţie mai veche, — o cetisem în „Dorul“. In sĕptĕmâna trecută am tot resfoit la doruri (ediţie mai nouă), dar n'am găsit'o. — Am căutat o în tóte bibliotecile din Sibiiu, dar în zadar; îmi mărturisesc însĕ greşéla, că n'am întrebat şi la biblioteca lui Bruckenthal, căci nu-mi puteam închipuí, ca Bruckenthal sĕ fi avut vre-odată trebuinţă de „Dorul“ românesc.

După multă bătaie de cap îmi aduc aminte, că o avea un prieten. Ii scriu numai decât o corespondenţă urgentă şi amicul meu sĕ pune pe căutate; pentru că, cărţile vechi le aruncase în pod, a rĕscolit tot podul, până când în fine spre marea lui bucurie, dar spre mai marea mea fericire găsesce mult căutatul dor. Pare că descoperiserăm amêndoi America. Când, ce sĕ veḑi? Tocmai foile pe cari era tipărită amintita poesie, lipsiau. Apoi, vĕ rog dómnelor şi domnilor, spuneţi-mi şi d-vóstră, sĕ mai póte, sĕ nu fi astăḑi pessimist?..... Mai întâiu, pentru-că numai după multe greutăţi găsesci un „dor“ potrivit, dar nici în aceia nu se cuprinde „triumful amorului“ — un lucru, sĕ înţelege de sine, fórte principal.

Pentru-că acéstă poesie e caracteristică pentru tema despre care v'am vorbit, daţi-mì voie, sĕ vĕ reproduc eu pe scurt şi în proză cuprinsul ei aşa, cum îmi voiu mai puté aduce aminte după 13 ani:

Scena se petrece la ţéră, judecând după numele persónelor, în ţară. Un june (ţeran) Costică, care era îndrăgostit într'o fată (ţerancă) Lisa, se postéză într'o séră întunecósă à la „alba lună luminând“, sub balconul casei, în care locuia mândra lui. Lisa apare pe balcon. Costică de jos nici una nici douĕ, sub impresiunea prăvalnicelor emoţiuni sufletesci, îi cerù Lisei de sus o sărutare... *Honni soit, qui mal y pense.* — Refusat, îi promite, că dacă i-o va da, îi va face o poesie à la Dante. Lisa îi rĕspunde: sĕ fi un Dante şi nu vreau. Costică: Beatricea mea, îndură-te. Lisa: Donchichotul meu, nu pot. Costică: Dulcineea mea, îţi dau viéţa, etc.; şi aşa mai departe se continuă interesantul dialog, dar, durere, pentru Costică fără nici un resultat. — Lisa era şi prin împrejurările distanţei silită sĕ fie ca o stâncă de granit. — După câtva timp Lisa se retrage, ér Costică rĕmâne singur sub balcon, dar cu buzele umflate. Lucru natural: Pórta încuiată, balconul departe de pămênt, nici o scară la îndemână, — înaltele cunoscinţe din literatură fără efect, Costică a trebuit sĕ devină pessimist, şi încă straşnic. Se întórce la mamă sa, i-se plânge, cât de rea e lumea asta, şi tânguindu-se, esprimă memorabilele cuvinte de pessimism *românesc:*

Mĕ duc maică, sĕ mĕ 'nec,
Unde-o fi lacul mai sec...
— — — — — — — — — —

---

*) Mi-e frică, sĕ nu ia cineva şi espresiunea acesta serios.

Noutăţi.

Concertul reuniunei sodalilor români din Sibiiu. Cu datul Sibiiu, 24 Ianuariu 1895 primim următórea scrisóre, căreia cu plăcere îi dăm loc: Stimate dle redactor! Vĕḑênd că n'aţi scris mai pe larg despre producţiunea de Sâmbătă a sodalilor români din loc, (Causa a fost lipsa de spaţ. Red.) Vĕ rog sĕ publicaţi următórele:

Participând la concertul sodalilor după ce am ascultat întréga producţiune, mi-am făcut judecata asupra lui, împărţind punctele programului, afară de cele esecutate de musică, în trei grupe. O grupă o formézā un singur punct, dar unul dintre cele mai valoróse puncte ale programei: declamarea frumósei poesii de Vlăhuţa: „La icónă", prin cunoscuta scriitóre a nóstră, d-na Margareta Moldovan. Dnei Moldovan i-a succes a interpreta fórte bine şi fidel cuprinsul intern, altcum greu de interpretat al poesiei: speranţa şi durerea de mamă şi furia inconscie, care duce pe desnădăjduita mamă la nebunie, din causa morţii băieţelului ei în faţa icónei preasfinte, la care sĕ ruga ea, ca sĕ il scape. Felicitez pe dna Moldovan pentru acest succes şi sper, că pe viitor vom avé ocasiune a ne delecta şi în alte declamaţiuni de ale d-sale.

A dóua grupă o formézā 4 piese cântate solo de dl Il. R. Banciu, teol. abs cu acompaniare pe pian de dşóra Olimpia Négoe, care ca şi în alte rênduri, a esecutat acompaniarea în mod precis şi escelent. Dsa este cunoscută publicului nostru, pe când dl Banciu acum a păşit prima-óră în public, atât ca solist, cât şi ca conducĕtoriu al corului sodalilor. In ambele dênsul şi-a împlinit rolul în mod escelent, deşi, cu deosebire la cântările solo, acustica rea a salei nu l'a favorisat. Dl Banciu, după cum îmi ḑicea la concert un specialist în musică, cu care eram vecin, este o putere bună de tenor şi dacă ar face scólă la un conservator, naţia nóstră ar avé în dênsul o putere musicală escelentă. Dḑeu sĕ-i ajute! Cântările corului au fost precise, deşi vre-o dóuĕ prea scurte, însĕ esecutate cu succes, care este a se atribui în locul prim dlui Banciu, ca conducĕtor, pentru ostenéla ce şi-a dat în instruire. Publicul a aplaudat frenetic pe debutanti, precum şi marşurile naţionale ale musicei. Incheind felicit pe sodali pentru prestaţiune şi pentru că şi-au putut acuira puteri, ca cele amintite mai sus, cari au ridicat mult valórea concertului lor.

Până aci corespondentul nostru. Noi mai adaugem, că în cor a luat parte şi dl V. Gogan, care în p. penultim, „Arcaşul" a cântat şi solo, esecutându-l fórte bine. După producţiune s'a jucat „Căluşerul" şi „Bătuta" sub conducerea vătavului G. Poponea, tipograf, tinerii fiind viu aplaudaţi de public. A urmat apoi jocul, începêndu-se cu hora şi durând până în zori. Public a fost fórte mult, între care şi inteligenţă numĕrósă.

* * *

Camera advocaţială din Cluş face cunoscut, că advocatul Dr. Zosim Chirtop cu locuinţa în Câmpeni, e întrodus în lista camerei advocaţiale.

* * *

Proiectele de legi despre esercIţiul liber religionar şi despre recepţiunea relig. judaice vor veni în desbatere în casa magnaţilor, după-cum asigură „Corespond. Pol." prin jumĕtatea a doua a lunei lui Faur.

* * *

Procedura penală. Dintre operele moştenite dela exministrul Szilágyi, noul ministru de justiţie Erdély Sándor mai întâiu va pune în desbatere proiectul despre procedura penală. Proiectul fiind pregătit încă de antecesorul sĕu, noul ministru îl va lua la revisie şi după eventuale modificări, îl va subşterne Corónei spre aprobare. In cercurile juriştilor póte sĕ fie bine venită vestea, că noul ministru pune între agendele de frunte tocmai reorganisarea procedurei penale.

* * *

Fusiunea la ordinea ḑilei. Deputaţii disidenţi, vre-o 17 la numĕr, în frunte cu contele Iuliu Szapáry au făcut în 21 l. c. n. o visită la clubul partidului naţional, unde apponyiştii, cari erau în mare numĕr de faţă şi între cari se aflau contele Apponyi şi Horanszki Nándor, i-au primit forte bine. Disidenţii cu acéstă ocasiune s'au consultat cu apponyistii preste dóuĕ óre.

* * *

Bobotéza în Bucuresci. Din Bucuresci sĕ scrie: Sĕrbarea sfinţirii apelor în 6 Ianuarie s'a oficiat conform programului oficial în pavilionul de pe cheiul Dâmboviţei. La acéstă sĕrbare religiósă au asistat M. Sa regele şi principele Ferdinand înaintat la gradul de locotenent-colonel, purta uniforma de vênători. Detaşamente din trupele din garnisónă au defilat pe dinaintea suveranului. Dl general Argetoian comanda trupele de paradă. Timpul fiind frumos, multă lume a asistat la acéstă sĕrbare religiósă.

* * *

Nouă reţea telefonică în comitatul Braşovului. Pe teritoriul comitatului Braşov s'a înfiinţat o nóuă reţea telefonică cu staţiuni publice la oficiile postale din Feldióra, Prejmĕr şi Săcele, cari sunt puse în legătură cu cele esistente deja: Ghimbav, Codlea, Rêşnov etc.

* * *

Convertiri. De pe lângă Alba-Iulia s'a scris unor jurnale cu data de 19 Ianuariu 1895 următórele: Cu părere de rĕu vin a vĕ aduce la cunoscinţă următórea durerósă faptă, care nu va lipsi a produce adâncă durere şi indignaţiune în tot românul de bine. Şi anume din comuna Bărăbanţ, de lângă Alba-Iulia, din causa relelor înţelegeri între preot şi învĕţătoriu cu poporul, înainte de sfintele sĕrbători 42 capete de familii române, de confesiunea gr.-cat. au făcut paşi de lipsă la episcopul romano-catolic din Alba-Iulia, pentru trecere la confesiunea rom. cat.; firesce au fost fórte bine primiţi la episcop şi asiguraţi de cel mai bun sprijin al lui.

* * *

Scólele comunale ajutorate de stat. Ministrul ung. de instrucţiune a emis o ordinaţiune privitóre la alegerea învĕţătorilor dela scólele comunale ajutorate din partea statului. In urma acestei ordinaţiuni atât scólele comunale ajutorate de stat cu cel puţin 60 fl. înainte de esecutarea art. de lege 26 din 1893, cât şi acelea cari dela acéstă lege încóci primesc ajutoriu permanent dela stat, — de aci încolo nu-şi pot numai singure alege învĕţătorii fără scirea statului. Protocólele despre decursul alegerii respectivilor învĕţători, diplomele de cualificaţiune ale acestora, documentele despre serviciu şi o însemnare compusă în tótă regula despre competenţele lor, — comitetele administrativă sunt obligate a le trimite în viitoriu ministrului spre aprobare.

* * *

Patriarchul Brancovici, după-cum se anunţă din Carloveţ, în 14/26 Ianuariu a. c. va dărui pe séma scólelor sêrbesci din patriarchat suma de 10.000 fl. Numitul prelat şi în anul trecut a dăruit o asemenea sumă pentru acelaşi scop.

* * *

Foi şi carţi oprite. Ministeriul magiar a detras debitul poştal ḑiariului „Funcţionariul" din Bucuresci, opului „Voci latine" şi „Calendariul pentru toţi românii".

Guvernul rusesc a detras debitul postal ḑiarului magiar „Pesti Hirlap".

* * *

Perchisiţii domiciliare în casarme. „Wiener Allgemeine Zeitung" primesce scirea din Berlin, că în 22 l. c. în tóte casarmele din Germania s'au ţinut perchisiţiuni domiciliare pentru confiscarea dintre soldaţi a scrierilor socialiste. Resultatul perchisiţiilor nu este încă cunoscut.

* * *

O deputaţiune de ovrei la noul ministru-president. Ministrul-president Bánffy a primit în 23 l. c. o deputaţiune de 24 rabini şi primari ovrei. După cum spune „Allgemeine Jüdische Zeitung" la alocuţiunea ce a ţinut-o rabinul Rosenbaum, baronul Bánffy a rĕspuns cu cuvinte fórte amabile şi a asigurat deputaţiunea, că dînsul şi de aci înainte va lucra tot în aceeaşi direcţie ca şi pe timpul când a fost comite suprem, în care oficiu dînsul s'a convins pe deplin de patriotismul ovreilor. După finea acestui patriotic rĕspuns întrerupt adese de aclamaţiuni entusiaste, ministrul-president strânse mâna fiecărui rabin şi acestia părăsesc sala. Dela dînsul rabinii s'au dus la ministrul de culte Dr. Iuliu Wlassics.

* * *

Călătoria regelui Alexandru. Conform disposiţiunilor de până acum regele Alexandru în 26 a curentei va sosi la Viena unde va petrece timp scurt, aşa. că pe ḑiua de 28 va fi în Paris. Scopul călĕtoriei sale e sĕ mijlocéscă între părinţii săi împăcare totală şi în tóte privinţele deplină, cu acésta călĕtorie se mai aduc în legătură câte tóte combinaţiuni, dar acestea se declară din loc competent de nebasate.

* * *

Dela Ligă. De anul nou preşedintele Ligei culturale române a primit o frumósă manifestaţiune, care nu póte sĕ rĕmână necunoscută, deóre-ce aceea manifestaţiune se adresà nu atâta dlui V. A. Urechiă, cât însĕ şi frumosei instituţiuni, în fruntea căreia se află d-sa.

Dacă din ţară şi din ţinuturile române de sub sceptrul strĕini, preşedintele Ligei a primit aprópe 3000 de bilete şi un numĕr considerabil de scrisori, dela particulari şi şi dela diverse societăţi, cum şi câteva sute de telegrame, numai puţin importantă a fost manifestaţiunea din strĕinătate.

Cancelaria Ligei a ales din vravul de cărţi din strĕinătate câteva, cari credem util a le face cunoscut lumei române.

Felicită pe preşedintele Ligei, din Italia vre-o dóuĕ sute de domni senatori şi deputaţi. Citām pe Barone Girolaino Del Balzo, Comm. Nicola Vischi, Marchese di Rudini, fost preşedinte de consiliu; Carlo Donati, Clemente Corte, De Gubernutis, B. E. Maineri, Luigi Luchini, Dr. Edoardo Calenda di Tavani, Ettore Ferrari, Patro Paulo Trompeo, Prof. Giovanni Capelini, Prof Luigi Palma, G. Galtierotti Morelli, Gualtiers Danielo, Giovani Mestica, Comm. Nicola Barozzi, Eugenio Maury de Moroni, Comm. Attilio Brunialti, Cav. Otton Calderara, E. Ghigi, Marchis di Pandolfi, Arturo Galletti di Cadilhoc, Giuseppe Ostini, Antonio Rimaldi, Tullo Massaroni, Marchese di Sant Onofro, Adolfo Brunicardi, Giuseppe, Biancheri preşedintele camerei deputaţilor.

Sĕ spicuim câteva nume din restul Europei.

Emille Castelar, marele orator al Spaniei; Manuel Tamayoy Baus, secretar perpetuu al academiei spaniole, Ramon de Campoanon, Manuel del Palacio, ministru-preşedinte; Vicente Barrantes, El Marchis de Valmar, senator spaniol; Manuel B. Cossio, Francisco Giner, de los Rios, Francisco Gaicia Aguso, Catedratico er San Isidoro, Francisco A. Commelerand, academician; Antonio Bailly-Baillyere, Enrique Bailly-Baillyere, Baronul şi baronesa An. Gundacear von Sutfner, Dr. von Bor geh. Justitzrath prof. an der Universität Göttingen, Dr. Hermann Erkelenz, R. Eigel.

Domnul ministru van Houten al Olandei, C. B. Spruyt, E. V. Rahousen did de Erste Kamer, Dr. Bierens de Haar din Olanda.

Dr. Joao de Paiva, împreună cu 28 de parlamentari şi jurnalişti din Portugalia.

Gladstone, W. Pollard, Byles şi alţi 25 de parlamentari şi publicişti englesi.

Dnul deputat Friderik Bayer (Danemarca), Le Capitaine, A. d'Jrgens-Bergh, gentilom al camerei măiestăţii sale regelui danez, Eugene Van de Rest, profesor universitar la Bruxelles, A. Houzeau de Lehaye deputat, Ferd. Gentet advocat în Elveţia, G. Fazy advocat, Comte Vandal, Theod. Blancard, Alfred Naquet deputat, Emile Levasseur, celebru geograf, Aimé Bouvier, directorul învĕţămêntului, Le Docteur Eduard Méne, Emile Picot, Auguste Meulemans, Annatole Leroy-Beaulieu, profesor, Leonce Pincard, Augustin Ubony. G. Eg. Bertrand, De Rozny, Lessouef, Eugéne Gibert, Charles Loiseau, directeur du journal „La Verité", General Young, Juan Zorila, Mariano Catalina, membru al academiei spaniole, ducele Enrique de Saavreda, Michai deputat frances etc. Peste tot 498.

Din partea macedo-românilor dl şi dna Urechiă au primit câte un frumos obiect de artă; un calimar în formă de corabie în argint filigram şi un păneraş admirabil, lucrate admirabil de argintari români din Macedonia.

* * *

Inc'o adresă. Comitatul Somogy a votat o adresă către parlament, care se va trimite şi tuturor comitatelor, în care se cere ca sĕ se pună mai mare pond pe cultivarea spiritului naţional magiar în viéţa statului.

* * *

Venus în 1895. Până în 21 l. c. n. planeta Venus, stéua ḑeiţei amorului, s'a putut vedé strălucind pe firmament numai în ḑiorile dimineţii. Incepĕnd din 22 l. c. anul acesta până la începutul lunei lui August, Venus va apăré totdeauna ca stea de sérā. Din August până la mijocul lui Octobre ea va fi acoperită de sóre şi pentru noi devine invisibilă; din Octobre înse până la finea anului, din nou se ivesce, dar érăşi numai ca steaua aurorei va avé sĕ-şi percurgă calea sa infinită. — In 1-a Februariu 1896 Venus şi cu atât de rar visibil Mercur se vor întâlni de tot aprópe, dar cest din urmă numai ḑece ḑile va puté sĕ fie vĕḑut, pentru ca sĕ dispară apoi pe multă vreme în infinitul univers.

* * *

Fulgerul fotograf. La Chambery, în Savoia, sĕ refugiară doi soldaţi pe timpul unei furtuni sub un castan. Unul a fost lovit de fulger şi pe braţul sĕu gol se vedea bine o arsură, ce avea figura unei ramuri de arbore. Casuri ca acesta s'au întĕmplat adeseori. Sunt câţiva ani, în Francia, un grădinar voia sĕ culégă fructe dintr'un pom şi fiind trăsnet, avea pe piept figura întregului pom în colori roşii. Berthold istorisesce că la 1795 a fost trăsnită femeia unui preot, care purta o haină cu flori roşii Pe mâna ei erau imprimate florile hainei, de tot lămurit. Un matroz, care durmea pe bordul unei corăbii sub o vîsle întinsă, care purta numĕrul 44 în litere de metal, fu érăşi lovit de fulger şi avea numĕrul 44 în urmă pe piept. Chiar şi în „Gentlemans Magazine" se afirmă, că figura unui om, care fu lovit de fulger, pe când sta lângă un zid alb, s'a găsit pe zid în mărime naturală, dar care sémĕnă cu o fotografie ştérsă.

* * *

Indianii „lengua" din America sudică au un obiceiu curios, că la mórtea unuia dintre membrii lor, schimbă numele tuturor celorlalţi ca astfel sĕ inducă în eróre mórtea, care după credinţa lor are lista tuturor vieţuitorilor şi când mai vine nu scie pe cine sĕ ia. — Un obiceiu sĕlbatic şi crud al lor este, că îngrópă de vii îndată după nascere copii lor de sex femeiesc, afară de fiica primă născută, şi acésta sĕ face de însăşi mamele lor cu atât sânge rece şi linişte ca şi cum o europénă şi ar adormi copilul legănându-l. Motivul acestui obiceiu nu e altul decât ca sĕ facă pe femei mai căutate.

* * *

Invitare la balul ce se va arangia Sâmbătă, în 28 Ianuariu (9 Februariu) 1895 în hotelul „Central" din Brad. Venitul e destinat pentru sporirea bibliotecei dela gimnasiul român din Brad. Intrarea: de persónă 2 coróne, de familie 4 coróne. Inceputul la 8 óre séra. Contribuiri şi suprasolviri se vor cuita publice.

Din public.*)

Mulţămită publică.

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu", dându-şi concertul în 19 Ianuariu n. 1895, aduce pe acéstă cale mulţămită onoratelor persóne, care aflând despre starea critică în care se află reuniunea nóstră, n'au întârḑiat a-şi oferi binevoitoriul concurs la acest concert, înfrumseţând astfel programul seu. Şi adecă stim. d-nă Margareta Moldovan carea a declamat frumósa poesie: „La icónă", de Vlăhuţă; precum şi d-şórei Olimpia Neagoe, carea în mai multe rînduri a sprijinit reuniunea nóstră, acompaniând la pian solurile cântate. De asemenea mulţămesce dlui dirigent al corului Il. R. Banciu, carele pe lângă munca obositóre ce a avut de-a instrua meseriaşii nostri în cor, fără de-a pretinde vre-o remuneraţiune, n'a hesitat de-a se produce şi cu câte-va cântări solo. D-ḑeu le rĕsplătéscă acéstă faptă nobilă.

Suprasolviri au incurs dela următorii domni: Escelenţa Sa Miron Romanul 2 fl. 50 cr.; Dr. Il. Puşcariu, archim. 1 fl. 20 cr.; Tit Liviu Albini 1 fl.; George Moldovan 1 fl.; St. Moga 1 fl.; Ioan Russu-Şirianu 50 cr.; Dr. C. Diaconovici 70 cr.; N. N. 50 cr.; d-na Simonescu 50 cr.; C. Stejar 20 cr., N. Togan 20 cr.; A. Blotz 20 cr.; N. Cioran 20 cr.; pentru care se aduce mulţămită pe acéstă cale. *Comitetul.*

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acéstă redacţiunea nu e responsabilă. Red.

„ALBINA“, institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Publicaţiune

în sensul articolului de lege XXXVI din anul 1876 § 29.

1. Suma scrisurilor fonciare puse în circulaţiune cu ḑiua de 31 Decembre 1894 face s. a . . . . **fl. 1,751.000 „ — cr.**

2. Pretensiunile institutului de împrumuturi hipotecare, cari servesc de acoperirea acestor scrisuri fonciari sunt de **fl. 1,857.542 „ 33 cr.**

3. Valórea hipotecelor luate de basă la susnumitele împrumuturi hipotecari este de . . . . **fl. 7,488.200 „ — cr.**

4. In sensul § 97 din statute, „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor fonciare e de . . . . **fl. 200.000 „ — cr.** acesta e indus în cont separat şi plasat în efecte publice.

Sibiiu în 1 Ianuariu 1895.

Direcţiunea.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminόsă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 50—52

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

CRISĂ MARE!

New-York-ul şi **Londra** nu au cruţat nici continentul europén şi o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu esecutarea acestui mandat sunt împuternicit eu. Espedez deci ori şi cui obiectele următóre pe lângă simpla remunerare de **fl. 6.60** şi anume:

6 **cuţite fine** cu tăiş veritabil englez.
6 **furculiţe de argint** patent american dintr'o bucată.
6 **linguri de argint** patent american.
12 **linguriţe de argint** patent american.
1 **lingură mare pentru supă,** de argint patent american.
1 **lingură mare pentru lapte,** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ,** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezeşci.
2 **felinare frumóse** de masă.
1 **sîtiţă** pentru ceaiu. [2] 1—5
1 **lopăţică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăţi laolaltă numai **fl. 6.60.**

Tóte acestea 44 de bucăţi au costat mai nainte **fl. 40** şi se pot căpĕta acum pentru preţul minimal de **fl. 6.60.** Argintul patent american este un metal cu totului alb, care îşi păstrézĕ colórea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înşelăciune

mĕ oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil şi sĕ-şi procure **splendida garnitură,** care e cu deosebire acomodată ca

present de nuntă

precum şi **pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se capĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent
Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.

Espediţia în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curăţit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic).

AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscinţă:

Vila-Lhota (Boemia), 7 Ianuar 1895. Cu obiectele comandate şi sosite sunt fórte mulţămit Sunt solide, frumóse şi pe lângă acea ieftine. **Friederic Popelka,** cooperator.

Vălcele, 29 Decembre 1894. Am comandat pe adresa Bodnár 41 bucăţi cuţite, furculiţe etc. le aflu fórte bune şi Vĕ aduc mulţumitele mele. **Ioan Neubauer.**

Prebuch, 17 Decembre 1894 Espedarea d-vóstră prea reuşită, carea ne-a mulţămit pe deplin a provocat cea mai mare sensaţiune pentru valórea ei şi pre ul bagatel. **A. Halvel.**

Bistriţa-mare, lângă Kozuau 3 Faur 1894. Trimit paralele pentru marfa liferată şi sunt pe deplin mulţămit. **Jacob Jelinck,** preot.

Iarajkod, 4 Decembre 1894. Cu trimiterea fórte mulţămit, am recomandat-o la toţi cunoscuţii. **Helena Rogie.**

Deboviec, 30 Decembre 1894. Sunt fórte mulţămit cu marfa, te rogncă pentru o garnitură etc. **Ioan Vasiesko,** sergent de gendarmi.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10 40	7.27		Ghiriş		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circuléză numai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren miest
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35		Glogovaţ		10.48	—	8.44	—	6.47
2.44	—	4.42	—	6.46		Gyorok		10.25	—	8 20	—	6.18
3.15	—	5.03	—	7.07		Pauliş		10.11	—	8.08	—	6.02
3.32	—	5.14	—	7.18		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.30	—	5.56	—	7.58		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
4.50	—	6.12	—	8.14		Soborşin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.28	9.10	9.24		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	7.54	—	9.50								
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	Timişóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeş		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 6 Sibiiu, Marţi, 17|29 Ianuarie 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Curat bizantinism!

Dacă ar fi sĕ rĕspundem la tóte infamiile, ce ḑilnic se scriu în ḑiarele magiare la adrese nóstră, şi cu deosebire în cele ovreesci; ar trebuí sĕ ne ocupăm singur numai cu aceste, lăsând la o parte ori-ce alte cestiuni de interes. Şi încă cu atât mai vêrtos, cu cât rari sunt ḑiarele magiare, la cari se nu-şi fi vîrit influinţa şi vre-un neomagiar. Una are bună acésta patriotică ḑiaristică, că fiind scrisă în o limbă, de care străinătatea prea puţin se ocupă, o mare parte, şi încă cea mai mare parte nu trece preste hotarele ţerei. Pre cât timp însĕ guvernanţii nostri dispun de punga ţerei după plac — putênd se cumpere până şi relicuiile kossuthiste, şi se subvenţioneze ḑiare germâne, cari scriu pentru străinătate de o parte, éră de altă parte pentru a-şi imbeta publicul cu apă rece, şi cu câte o informaţiune tendenţiósă relativă la noi românii, şi causa nóstră; pre atâta timp din când în când trebue sĕ tragem masca jos perciunaţilor şi şovinistilor arḑêndule faţă cu raḑele adevĕrului. Dacă este vre-o cestiune din viaţa nóstră, carea sĕ fi fost esploatată de ḑiaristica simbriaşă apoi secur aşa numita: „cestiune română“ ocupă locul prim; fiind-ea şi de altcum o causă celebră astăḑi. In acésta cestiune cinismul ovreesc de o parte, ér de altă parte şovinismul magiar şi au ajuns apogeul, devenind un curat bizantinism. Vom aduce drept specimen un mic estras din ḑiariul „B. Tagblatt“ dela 14 Ianuariu a. c.

Articlul e scris din ansa vorbirei sen. Urechiă în senatul Romaniei. Articlul e scris de un oficial dela administraţiune, care se ḑice cunósce de aprópe şi afacerile din România, şi mai mult „cestiunea română“. „Totul avem comun în patria nóstră cu naţionalităţile, ce o locuesc. In legile nóstre nu esistă un singur cuvênt prin care naţiunei magiare s'ar da óre-cari prerogative ori privilegii“. Despre acest adevĕr perciunatul ofere senatorului Urechiă ospitalitatea magiară ca sĕ vină aici şi sĕ sĕ convingă din propria esperinţă, servindu-i dênsul de Cicerone prin ţéră. „Ar avé ocasiune însuşi a vedé că biserica română greco-orientală are o atare autonomie, şi un atare statut, precum nu are o altă confesiune, în urma căreia e eschisă totalmente ori-ce influinţa a statului. Limba bisericei e cea română.

In scólele române din comune instruéză un învĕţătoriu, care nu scie durere nici o bómbă ungurésca. Limba oficială în comunele române este esclusiv română. Administraţiunea în comună e română, şi tóte protocólele, jurnalele. cu un cuvênt tóte scriptele oficióse se pregătesc românesce. Oficiile administrative şi dela justiţie pertractéză cu partidele în limba maternă, şi încă fără interprete. Compatrioţii nostri români şi alţii de alte limbi streine, prelângă cualificaţiune egală pote sĕ ocupe cele mai înalte oficii cetăţenesci şi militari etc. etc.

Şi ce poftesce Dl Urechă mai mult? sĕ întrébă şovinistul perciunat. Vom respunde noi ceşti de aci în locul d-lui Urechiă, vom ḑice cu ilustrul Şincai „ruşinea vĕ mânce obrazul“ când propagaţi minciuna cu scop tendenţios.

Adese ori ni se scot ochii cu autonomia bisericéscă gr. or. ce sermanii o avem pre hârtie şi cu statutul organic. Apoi pentru D-ḑeu! nu vedeţi, că statutul organic al nostru l'aţi ciuruit şi călcat în picióre? Au se va puté ascunde adevĕrul, că ministrul magiar a abusat de acésta lege sancţionată? Cum şi pre ce cale nu a fost încuviinţată întrunirea congresului bisericesc gr. or. de repeţite ori? Cum şi pre ce cale ministrul a pretins, că X sĕ nu fie întărit de protopresbiter éră altul a fost scos din postul de catichet, ét' aşa după plac.

Cum şi pre cale ce ministrul magiar pretinde dela un consistoriu gr. or. a corespunde cu comitatul în limba magiară, când limba oficiósă în biserica nóstră după statut e cea română? Cum şi pe ce cale sĕ casséză fără motive scóle române, éră elevii sunt trimişi la scóla de stat magiară? Limba română în scólă, în comună în tóte actele oficióse? Cu greu este a nu scrie ironia. Fapt e, că învĕţătorii, cari nu sciu limba magiară sunt alungaţi din post, ori li-se scóte ochii cu o miseră de pensie prea mică pentru a trăi, şi prea mare pentru a muri cu ea. In comune unde suflet de om nu scie o bómbă ungouresce afară de notariu tóte actele, până până şi citaţiunile se dau în limba magiară, concontrariu legei. Oficialii, nu comunică nici o scpriță română cu partida fie la administraţiune, fie la justiţie.

Ferita D-ḑeu apoi ca vre unei persóne private se-i se primĕscă vre-o scriptă în românesce. Éră când e vorba de oficiali: conjurăm pre toţi neomagiari si şonviniştii sĕ ne spună cu numele câţi preşedinţi de tribunal sunt români, câţi vice-comiţi??

Dar mai puţin: câţi pretori români sunt în românescul comitat: Alba-Iulia, Hunedóră etc. Până când se nise arunce în faţă minciuni sfruntate? Ios odat cu reavoinţă ori ignoranţa condamnabilă! Ce! am ajuns acolo, că n'avem ce se mai perdem şi voi ne strigaţi, că suntem în Canan? Credeţi, că propagând minciuna mai orbiţi pe cine-va? Vĕ înşelaţi.

Apoi cu o sfruntărie caracteristică némului lui Israil continuă autorul, ḑicênd că: i-a succes a convinge persóne insemnate din România, că faimele rĕspêndite despre persecutarea nóstră sunt luate din vênt, ba mai mult, că o persónă insemnată a recunoscut că connaţionalii sĕi voiesc a crea o mare Românie, acăreia confinii se se întindă cel puţin până la Tisa“.

Apoi bine! am crede şi noi, dacă s'ar mai afla şi astăḑi ómeni inteligenţi în România, cari sĕ ţină, că mergênd la Braşov, a plecat în Europa. Astăḑi însĕ fraţii din România, începênd dela ţĕrenii până la boieri ne cunosc cu mult mai bine suferinţele, decât sĕ crédă neadevĕruri sfruntate; éră o Românie până la Tisa e o gogoriţă în capete seci sovinişte. Articolul şi are şi partea comică, étă ce ḑice corespondentul: eu am întreprins o cĕlĕtorie în România. In o localitate am vĕḑut conductul ligistrilor demonstrând. Era o privire imposantă. In fruntea procesiunei mergea capela militară a unui regiment de infanterie român. Procesiunea era condusă de un oficer din statul maior, carele era presidentul ligei de acolo. După-ce s'a percurs întréga cetatea, procesioniştii au început a înjura pe unguri, agitându-se pentru sterpirea acestor barbari, ba la foc bengalic s'au făcut şi un atac aparent asupra ungurilor carele a reuşit de minune, zăcênd barbarii unguri la piciórele românilor. Şi tóte aceste sub un oficer activ“. Apoi ḑeu! sunt blĕstămaţi românii acestia. Corespondentul însĕ nu ne spune în ce oraş din România, în ce an şi ḑi s'a intêmplat atari demonstraţii deşi era present. Córnele minciunei se vĕd de departe.

Corespondentul tot mai crede, că póte înşela pe cineva se crédă că agitaţia provine din România, şi cumcă şi lumea oficiósă ba chiar oficerii scuipă foc asupra ungurilor.

Pre cât timp astfel de articlii se pot vedé în fruntea foilor magiare, cari apără interesele magiare, până atunci abisul între noi şi magiari numai cresce póte. Bizantinismul din ḑiarele magiare ar trebuí sĕ încete.

Noi îi vom trage masca, pentru-că lumea sĕ-i judece.

Revista politică.

In dietă s'a continuat desbaterile ministeriului cultelor.

Drept întregire a programului ministrului Wlassits, dăm următórele espuneri din a treia şedinţă a dietei din 24 l. c. n: Acum cu permisiunea

FOIŢA.

Tatăl Nostru

în câteva istoriόre, pe înţelesul tuturora.

Acesta este titlul unei cărţi, ce s'a publicat pe la finea lunei trecute, de domnul *Ioan Neniţescu.*

In literatura nóstră domnesc încă o mare sterilitate în scrieri originale şi mai cu deosebire în opere pedagogice. De aceea trebue sĕ simţim o adevĕrată bucurie, când apare câte o scriere bună, originală şi corespunḑĕtóre recerinţelor pedagogiei de aḑi. — Cartea, de care ne ocupăm în acéstă dare de samă, întrunesce aceste condiţiuni, ba am puté ḑice, că chipul, cum este alcătuită, va atrage atenţiunea chiar şi a pedagogilor strĕini, şi în curênd o vom vedé tradusă şi în alte limbi.

Domnul Neniţescu, al cărui studiu de predilecţiune a fost şi este pedagogia, dênsul în calitate de inspector scolar (în România), de sigur va fi fost mai adese-ori surprins de modul greşit, cum se învaţă şi recitéză rugăciunile în unele scóle. De bună sémă acésta trebue sĕ fie causa, care a dat nascere acelei lucrări, care va aduce róde binecuvêntate de morala creştină. Toţi bunii creştini învaţă încă din copilărie „Tatăl nostru“, dar câţi înţeleg acéstă rugăciune frumósă şi bogată în idei sublime?

Preoţii, ministri altarului bisericii nóstre, sunt obligaţi prin sacra lor chemare de-a predica cuvêntul lui Dumneḑeu credincioşilor. Pentru împlinirea acestei grele misiuni ei au trebuinţă de multe îndrumări bune şi sigure spre a-şi puté aduna materialul necesar cuvêntărilor lor. Invĕţămêntul din scólele nóstre e încredinţat laicilor (mirenilor), câţi însĕ din acestia au cunoscinţele neccsare şi destoinicia pédagogică spre a puté face, ca propunerea acestui învĕţămênt important sĕ fie rodnică, plantând virtuţile creştine în sufletul tinerelor vlăstare ale némului nostru?

Cartea în cestiune le vine în ajutor; ea nu numai, că amplifică într'un mod demn una din lacunele multe ale literaturii nóstre pedagogice, ci printr'ênsa se face un început cu totul nou, escepţional de înveselitor şi în acelaşi timp vrednic de imitat de cei ce se ocupă cu predarea învăţămêntului religiunei.

Preoţii, învĕţătorii, părinţii şi ori ce persónă, care doresce a da altora învĕţături de vîrtuţi creştinesci, toţi vor afla în acéstă carte esemple minunate pentru acest nobil scop.

Autorul a împărţit „Tatăl nostru“ în nouĕ părţi: fiecare parte a întreţesut-o în câte o istorióră corĕspunḑĕtóre, prin care conduce pe nesimţite pe cetitor la înţelesul adevĕrat al fiecărei părţi, arătându-i în acelaşi timp modul lesnicios de aplicare şi de esplicare al ideilor celor mai abstracte din acéstă frumósă rugăciune.

Cât pentru limba întrebuinţată, se póte ḑice, că corespunde celor ḑise în titlul cărţii: „Pe înţelesul tuturora“. Domnul Neniţescu, cunoscut publicului român şi ca autor al poesiilor eroice şi naţionale: „Pui de lei“, n'are multă trebuinţă de a fi lăudat prin acéstă modestă recensiune, cu tóte acestea vom spune, că istoriórele din acéstă scriere sunt alcătuite într'o limbă atât de alésă, atât de curgĕtóre şi de dulce, încât tóte s'ar puté considera de poesii în prosă.

Acéstă scriere, distingându-se prin caracterul ei original, prin metoda-i pedagogică şi prin stilul fermecător se recomandă tuturor ómenilor iubitor de progres moral, în special însĕ preoţilor precum şi tuturor educĕtorilor generaţiunei tinere române.

Incheind felicităm din inimă pe domnul autor pentru reuşita muncei sale consciinţióse 1)

I. Cionca,
profesor.

*

Reproducem mai la vale una din bucăţile cărţii, anume povestirea a VI-a, care are următórea titulă:

Şi ne értă nouĕ greşelele nóstre precum şi noi ertăm greşiţilor nostri.

Grădina de pomi roditori a lui Iordan era cea mai bogată şi cea mai frumósă din tot satul Óncea. Şi avea Iordan şi douĕ fete, Măriuca şi Sofia, de altfel bune copile şi deştepte numai cam zglobii. Dar şi tatăl lor care era un om sfătos şi cuminte, le priveghia de aprópe şi cum făceau fetele vr'o nebunie, el le certa cu blândeţe părintéscă şi le îndrepta cu sfaturile cele bune.

Intr'o Dumineca, venind tustrei dela biserică, se aşeḑară pe prispa din faţa casei De stâlp era atârnat ghiozdanul Sofiei.

— Aici îţi păstrezi tu cărţile? întrebă Iordan. Şi întinḑênd mâna scóse Evanghe-

---

1) Preţul acestei cărţi e de 75 bani (40 cr.) şi şi se póte procura prin librăria nóstră archidiecesană din Sibiiu, sau prin Lito-tipografia Carol Göbl, strada Dómnei nr. 16 din Bucuresci.

on. case, terminând cu politica cultelor trec la politica instrucţiunei publice şi voiu ţiné ordinea vorbind mai întâiu despre învĕţământul poporal, apoi despre cel secundar şi în fine despre instrucţiunea superiórră.

Privitoriu la învĕţământul poporal, mai întâiu voiu sĕ vorbesc despre punerea scólelor poporale sub jurisdicţiunea statului.

Sciu, On. casă, că acéstă dorinţă nu este isolată; acésta sĕ discută ca o mare dorinţă şi în presă şi în cercuri didactice. Cestiunea acésta însĕ nu este aşa de simplă precum sĕ pare la primul moment, şi nu mai ales din acéstă posiţie, care este împreunată cu responsabilitate.

Pólonyi Géza: Saşii se opun!

Wlassits Gyula: *Nu ei sĕ opun, ci se opune împrejurarea, că sunt 14.125 scóle poporale confesionale, şi prefacerea acestora în scóle de stat pretinde o jertfă de bani atât de mare, încât abia vom fi în stare sĕ o purtăm.*

De altmintrelia aşa cred, că în esenţa unei scóle nu este întrebarea, că cine e susţinĕtoriul ei, ci mai mult aceea, că bună e aceea scólă? Intrebarea este, că stă scóla la nivoul timpului? Intrebarea este: corĕspunde ea pretensiunilor ideii statului magiar?

Şi dacă, on. casă, ne stă în modru s'o ajungem acésta şi cu alte mijlóce, atunci n'ar fi o corectă politică a învĕţĕmêntului poporal, ca sĕ despoiem de acest drept tocmai pe unul dintre cele mai mari elemente susţinĕtóre de scóle: biserica şi confesiunile (?!) Eu cred, că avem spre ajungerea scopului modalităţi şi mijlóce acomodate, şi privitoriu la acestea doresc sĕ fac o fórte scurtă representaţiune.

Aceste mijlóce numai prin revisuirea legii din 1868 despre învĕţămêntul poporal se pot ajunge; şi dóră n'am făcut un pas pripit, când deja am şi dispus, că revisuirea legei despre instrucţiunea poporală sĕ se pună în lucrare. Cu pregătirea planului de proiect am încredinţat pe un individ specialist, acest plan îl voiu da publicităţii şi numai după ce marea opiniune a publicului l-a discutat, atunci îl voiu presenta camerei în formă de proiect.

Lucrul stă astfeliu, că legea nóstră nu dispune nici în privinţa cualificaţiunei: cred deci, că maí întâiu se pretinde causa revisuirii educaţiunei şi a cualificaţiunei învĕţătorilor. Şi asta eu aşa aflu că se póte ajunge, vorbesc numai de preparandiile confesionale — că va trebui statorită cualificaţiunea, minimiul salariilor, şi că institutele acestea sĕ fie supuse condiţiunilor egale cu institutele preparandiale de stat, atât cursurile de învĕnţământ, studiile, sala de învĕţământ, órele de propunere, cât şi cualifitaţiunile. Şi, pe ceea ce pun cel maí mare pond, trebuie întrodus pentru profesorii acestor institute adevĕratul esamen de stat ca esamen de cualificaţiune Cualificaţiunea generală singur esamenul de stat sĕ li-o dee acestora, pentru-că on. casă, interesul confesiunei este, ca sĕ-şi créscă şi sĕ-'şi cualifice pe învĕţătorii sĕi, dar' când cualificaţiunea se estinde asupra teritoriului din întrégă ţara atunci nimenea numai trage la îndoială, că acésta e causa statului, causa ţĕrei.

O altă mare scădere a învĕţămêntului poporal este lipsa şi neajunsul de supravegiare. Aşa cred, că datele nu trebuesc retăcute ci tocmai arĕtate trebue sĕ fie. Dealmintrelea se póte ceti şi din rapórte cât de insuficientă este acéstă supraveghiare. O arată acésta şi faptul, că dintr 19.943 scóle poporale, luând de basă anul 1892/93 inspectorii au visitat numai 6288 scóle, va sĕ ḑică 37%; în mare parte dintre scólele românesti gr. or. 31%, ér' dintre cele române gr. cat. numai 22 percente. Aşa dar nu numai din punct de vedere cultural, şi chiar din punctul de vedere al statului se cere, ca inspectorii de scóle sĕ se pună în mai des contact cu învĕţătorii; pentru-că nimic nu póte mai mult sĕ influinţeze asupra învĕţătorilor decât dacă acestia pot sĕ fie în contact nemijlocit cu inspectorul lor, câci acesta presupunênd că el stă la înălţimea misiunei sale, le comunică ideile şi principiile sale. Acésta este nemijlocită influinţare, dela care fórte mult se póte aştepta.

Aci tocmai mult stimatul meu antecesor Csáky a observat că este numai cestiune de bani, a spori numĕrul inspectorilor; dar' de sigur nu i a stat în putere sĕ iee în budget sumele necesare, şi astfeliu dênsul numai prin aplicarea în mare mĕsură a visitatorilor de scóle a făcut probe în privinţa acésta Eu nu pot sĕ judec, la ce resultate a ajuns în chipul acela, dar' aşa cred, că prea multe resultate nu va puté sĕ arete.

Pentru sporirea treptată a acestor inspectori deşí nisuí mĕ-voiu sĕ curm ici-colea relele mai arḑĕtóre, promisiune obligătóre aḑi nu fac, deóce eu însuşi organisaţiunea de inspectori o aflu în câtva greşită, întru cât nu este provĕḑută cu jurisdicţiune. Se va puté însĕ îngriji de acésta reforma administraţiunei, ca adecă aceea sĕ se aplice în cadrul organisaţiunei comitatense, care sĕ fie înzestrată cu o anumită jurisdicţiune.

Trecênd apoi repede preste scólele civile, comerciale şi industriale, despre cari constată, că lasă fórte mult de dorit ajunge la „kisdedov“-uri Despre acestea ḑice, că fiind ele o instituţiune a marelui sĕu antecesor Csáky, causa lor va promova o mai departe, va spori numĕrul acelora căci, vre-o 200,000 copilaşi obligaţi la kiskedóv“-uri- nu au putinţă sĕ cerceteze astfeliu de instituţiuni. Trece apoi la scólele medii despre cari ministrul Wlassits ḑice: In anii din urmă o mare cestiune a preocupat opinia publică: cestiunea scólei medii unitare Nu póte sĕ fie în acéstă cestiune póte nici un singur membru, care sĕ nu fi întimpinat sĕ nu fi salutat cu cea mai mare simpatie desvoltările calde şi mĕduvóse în privinţa acésta ale contelui Csáky şi eu însu-mi împărtăşesc convingerea, că scóla viitoriului este de sigur scóla medie unitară. Ba merg mai departe: la reformele nóstre parţiale totdéuna trebue sĕ urmăm ca scop acéstă direcţiune. Cuget însĕ cu tóte acestea că direcţia şi elementele culturale dela finea secolului nu sunt atât de stabilite pentru-ca noi în conformitate cu acestea sĕ ne acomodăm în radicala reformare a scólelor nóstre medii de aḑi şi sĕ rupem cu organisaţia lor de până acum. Isvorul principal al relelor scólei medii nu este atât sistemul de învĕţămênt, cari ar avé sĕ se caute în prea mare îngreunare a elevilor, ci mai ales în erorile corpului didactic, sau mai bine ḑis, în cestiunea metodicei, în nu destul de marea representare a elementului naţional în planul de învĕţămênt, şi în nepotrivita alegere a obiectelor în locul limbei greceşti. Tóte aceste neajunsuri ministrul promite a-le înlătura prin o nouă revisuire a planului de învĕţămênt.

Cele mai mari rele şi neajunsuri ale scólelor medii ungureşti însĕ, ministrul le află în parţiala lipsă de profesori şi în insuficienţa cualificaţiunei profesorilor practici. Aceste defecte însĕ ministrul Wlassits speréză, că încă vor fi pe rênd delăturate.

Ca mare iubitoriu al progresului şi al culturei, ministrul îşi esprimă dorinţa, de a se înzestra cu internat fie-care scólă medie.

* * *

Nu numai în privinţa politică, ci şi în privinţa socială, stările din Ungaria sunt triste. O nóuă dovadă despre acésta este mişcarea socialistă, ce s'a pornit în dóuĕ oraşe din Alföld, Seghedin şi Halas.

Ḑilele trecute a fost convocată la Seghedin o mare adunare de muncitori socialişti Adunarea însĕ a fost disolvată cu forţa. In urma acésta, socialiştii muncitori au cerut dela primariul oraşului concesiune pentru o nouă adunare Rugarea e subscrisă de o mare mulţime de muncitori.

In 22 l. c. piaţa Séchény din Seghedin a fost teatrul unei scene deosebite. Mai mulţi ómeni tineri mergeau înaintea unei grupe de muncitori, ţinênd în mâni o proclamaţiune şi cetindu-li-o Poliţia i a tras la rĕspundere, confişcând proclamaţia îndreptată cătră „poporul neîndreptăţit al Ungariei“ şi tipărită în limbile magiară şi germână.

Tot asemenea în Halas s'au confişcat o mulţime de proclamaţiuni în formă de placate, cari cuprind provocare directă cătră muncitorii Ungariei de-a dĕrîma parlamentul şi statul.

Proclamaţiunea începe cu aceea, că esposiţia mileniului vrea sĕ dovedéscă, că Ungaria este stat cultural, dar nimĕnui nu-i va veni în minte, că acéstă pompă şi strălucire au esoperat-o classa muncitóre, care mereu s'a luptat pentru esistenţa, şi fructele muncei căreia le-a jăfuit classa domnitóre.

Dările publice — ḑice proclamaţia — le plătesc muncitorii, poporul acesta pórtă singur sarcinele financiare ale ţĕrii şi pe lângă acésta mai dă şi ostaşi. Ungaria are 17,349,398 locuitori, şi dintre aceştia n'au drepturi în stat, decât 840.000. Ceialalţi 16,508,398 cetăţeni sunt despoiaţi de drepturi. „Popor fără drepturi, nu veḑi tu, cum îţi folosesc puterea, ca sĕ te bage în cătuşi, sĕ te lege şi sĕ te sbiciuéscă! Tu eşti nutritoriul călĕilor tĕi, şi totuşi nu te misci, cel puţin ca sĕ încerci a scutura lanţurile tale politice şi economice?!

„In rĕsboiu trebue sĕ fi puşcat; se ḑice, că pentru patrie, dar de fapt ca sĕ aperi averea celor 840.000, cari singuri au drepturi în stat. Tu eşti sĕrac, eşti miser şi ai devenit astfel prin aceia, cari aḑi sunt stăpânii tĕi, cari fac cu tine, ce vreau, fiindcă au putere pentru acésta. Tu te supui aḑi acelora, cari îţi fură puterea, sănĕtatea, fericirea familiei şi pe tine te despóiă de drepturi prin înşelăciune.

„Tu fiind în mare maioritate, te supui voinţei unei minorităţi, şi nici n'aveţi înclinare de a sterge de pe faţa pămêntului acéstă nedreptate? Póte încă esista mult timp acéstă stare nedréptă? Poporule, vrei s'o suferi vecinic? Nu, de o mie de ori nu! Cetăţeni, muncitori! Sus dară! Trebue sĕ arătăm guvernului, parlamentului, că voinţa poporului e mai tare, de cât a lor. Jos cu statul de classă!“

Proclamaţia acésta a fost împărţită prin tóte oraşele şi satele din Alföld şi a făcut mare agitaţie.

* * *

Regatul Greciei a avut sĕ trécă, printr'o crisă ministerială, a cărei cause se reasumézá în următórele:

Guvernul din Atena presentase camerei un proiect de lege pentru înlocuirea acciselor comunale cu alte imposite şi esplicase, că noile imposite

---

lia din ghiozdan şi începu a ceti în gând. Sofia ruşinată nu réspunse nimic.

Vêntul sufla încetinel. Din mĕrul domnesc cel mare şi rotat, ce sta mai încolo în faţa casei, înaintea grădinei cu fructe, căḑu un mĕr rumen şi copt.

Amêndouĕ fetele se repeḑiră pe întrecutele ca sĕ'l ia, căci era cel dintâiu mĕr copt. Iordan îşi ridică ochii gânditori de pe carte şi se uită la ele cum alergau.

Măriuca, mai mare cu vr'un an decât Sofia, ajunse cea dintâiu, dar când sĕ se plece sĕ ia mĕrul de jos, étă că o sosi cea mai mică, care îi dădu din repejune o brâncă de căḑu cât colo. Când însĕ Sofia voia sĕ-şi înfigă dinţii în mĕr, Măriuca furiósă i'l smânci dela gură, şi-i dădu şi vr'o câţi-va pumni.

Sofia începu a ţipa par'că ar fi fost muşcată de şerpe, ér Măriuca îmbuca aprig din mĕr.

— Veniţi încóce amêndouă! ḑise tatăl ridicându-se în picióre.

Fetele par'că se apropiau şi nu prea.

— Veniţi încóce, strigă încă odată Iordan.

Vrênd-nevrênd Măriuca şi Sofia se apropiară de părintele lor.

— V'aţi întrecut cu gluma, mai ḑise el supĕrat. Ce purtare este asta? aţi ajuns şi la bătaie!

— Ea e de vină, de ce-mi dă brânci? grăi Măriuca.

— Nu de voe... din repejune. De ce sĕ mĕ bată? rĕspunse Sofia.

Vĕḑênd însĕ pe tatăl lor cum le priveă de supĕrat şi amărît, copilele se liniştiră cu încetul. La îndemnul lui Iordan, Măriuca lepădă mĕrul ce fusese pricina certei şi bătăei; ér Sofia îşi şterse ochii de lacremi.

— Tu eşti vinovată Măriuco... tu pentru că eşti mai mare, ḑise atunci părintele.

— Ba ea e vinovată, tătucă pentru-că e mai mică, rĕspunse fata.

— Ea a greşit, ér tu trebuia s'o ierţi ca mai mare, căci cel ce nu scie sĕ ierte, nu este vrednic sĕ fie iertat... mai grăi Iordan. Măriuca tăcu, nu din căinţă, ci ca sĕ nu mai supere pe tatăl-seu.

Iordan deschise Evanghelia şi ceti acolo unde e „tatăl nostru“ şi când ajunse la vorbele „şi ne iartă nouĕ greşelele nóstre precum ertăm şi noi greşiţilor nostri“ apăsa fiecare cuvênt, şi se uita la copilele sale, dar se încredinţă că ele nu îl pricepeau. De aceea închise cartea şi nu le mai dojeni.

* * *

Măriuca şi Sofia îşi uitaserĕ supĕrarea şi séra îşi făcură patul, căci ele dormiau împreună. Când copilele voiau sĕ se închine, înainte de culcare, Iordan îndemnă pe Măriuca sĕ ḑică „tatăl nostru“ cu glas tare pentru ca sĕ audă şi Sofia şi astfel să facă împreună rugăciunea. Măriuca îl ascultă şi începu a ḑice ruga Domnului, dar când ajunse la cuvintele: „precum şi noi ertâm greşiţilor nostri“, Iordan o opri strigându-i:

— Stai! căci eşti nevrednică sĕ te rogi!

Măriuca, care era cu faţa spre rĕsărit, sĕ întórse repede spre Iordan, şi tulburată până în adâncul sufletului de glasul poruncitor a' tatălui ei, rĕmase nemişcată.

— Nu veḑi tu, copilă neînţelegĕtóre, nu veḑi că minţi pe Dumneḑeu? strigă iarăşi Iordan. Tu îi ceri ertare spunêndu-i că şi tu erţi, făgăduindu-i că şi tu vei erta pe cei cari îţi greşesc ţie. Aşa ai făcut tu astăḑi când ai pedepsit cu rĕutate pe sora ta, pentru că din greşală te îmbrâncise puţin?

Măriuca, pĕtrunḑênd acum tot înţelesul cuvintelor acestora din „tatăl nostru“ îmbrăţişă cu căldură pe soră-sa mai mică şi'i cerù ertare cu adevĕrată căinţă; ér Sofia, care îşi ḑicea, că ar fi fost mai bine de nu s'ar fi repeḑit aşa de tare după mĕr, îşi ceru şi ea ertare dela Măriuca. Iordan plin de mulţămire le strânse la piept pe amêndouĕ cu o singură îmbrăţişare părintéscă şi le grăi bucuros:

— Acum, dragele mele copile, veţi putea sĕ ḑiceţi ruga Domnului. Dar mai ascultaţi-mĕ puţin. Numai rugăciunea aceluia este auḑită şi ascultată, care are inimă curată, şi numai acela are inimă curată, care nu hrănesce în ea ură, pismă, rĕsbunare şi nedreptate. Dar acela care nu értă, ce hrănesce în inima sa? Dacă n'ar hrăni ură şi strâmbătate şi minciună şi rĕsbunare atunci ar erta şi el pe cei cari i-au greşit lui cu ceva. Incéipuiţi-vĕ un om, care avênd, şi de dat şi de luat, nu îşi plătesce datoriile, însĕ silesce pe cei cari îi datoresc lui ca sĕ'l plătéscă. Acesta este un om totdéuna cu gura plină de minciuni şi cu inima plină de rĕutate. Tocmai aşa este şi omul care cere ertarea greşelelor sale fără sĕ erte pe greşiţii sĕi. M'aţi înţeles copilele mele?

— Am înţeles tătucă, respunseră amêndouĕ copilele cuprinḑênd cu iubire grumazii părintelui.

— Acum mergeţi de vĕ închinaţi, le grăi el. Rugăciunea vóstră pornită din inimă curată va fi auḑită. Acum puteţi ḑice;... „precum şi noi ertăm greşiţilor nostri“.

nu vor apĕsa mai mult asupra populaţiei decât actualele tacse de accis. Oposiţia găsi însĕ că sub noul proiect de imposite se ascunde dorinţa guvernului de a mări veniturile statului, de a impune prin urmare cetăţenilor sarcini mai grele şi protestă contra intenţiunei ministeriului. De aci până la obicinuitele meetinguri de protestare nu era decât un pas — şi acest pas s'a făcut cu un resultat decidĕtor : meetingurile au degenerat în turburări pe strade, în conflicte, între cetăţeni şi armată, care după câte se spun au fost urmate de arestări.

Acestor turburări au urmat dóuĕ mari meetinguri contradictorii: unul ţinut de partidul guvernamental, în care s'a aclamat o moţiune cerênd desfiinţarea acciselor şi introducerea nouelor imposite; cel-l alt, al oposiţiei protestând contra intenţiunilor guvernului Meetingurile acestea s'au ţinut pe câmpul lui Marte din Atena, în Grecia fiind permise întrunirile sub cerul liber.

Spre surprinderea tuturor apare, pela sfirşitul meetingurilor, principele moştenitoriu al Greciei încunjurat, de statul sĕu maior şi este primit în aclamaţiunii entusiaste din partea cetăţenilor 'i se înmanuară petiţiuni, 'i se comunicară resoluţiunile votate, după care principele Constantin plecă.

A dóua ḑi primul ministru, Tricupis, se presintă regelui cu observaţiuni contra presenţei principelui moştenitor la întrunirile de protestare, observându-i, că demersul acesta este esplotat de oposiţie ca o manifestaţie a palatului contra proiectului guvernului. Regele Greciei a replicat lui Tricnpis, că nu póte desaproba atitudinea fiului sĕu; de aci conflict de vederi între corónă şi consilierii ei — şi crisă ministerială.

Scirile din Atena au anunţat, că regele George a primit demisiunea lui Tricupis şi a chemat pe d. Canaris, care a pus înse condiţia convocărei unei adunări naţionale şi neputênd sĕ i se acorde acésta, a declínat misiunea In fine cabinetul s'a format sub presidenţia lui Nicol. Delyanis.

Balul reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Vioiu şi cu rară eleganţă, demn de reputaţiunea, de care se bucură, s'a petrecut şi anul acesta primul bal de elită din Sibiiu, balul dat de reuniunea femeilor române în favorul fondului reuniunei, carea susţine o scólă elementară de fetiţe.

Pentru reuşita acestui bal s'au făcut şi în anul acesta cele mai serióse pregătiri din partea comitetului reuniunei în frunte cu neobosita d-nă presidentă Maria Cosma şi a comitetului arangiator, avênd de president pe d-nul adv. Dr. Oct. Russu ér vicepresident pe dl căp. N. Hidu.

Spaţiósa sală dela „Gesselschaftshaus“ îţi presenta o privelisce încântătóre prin înfrumseţarea succésă cu brădet tinĕr şi plante esotice, care la reflecsul luminei puternice pe bogatele, variatele şi elegantele toalete ale damelor şi damicelelor te transporta într'o lume feerică.

Deschiderea balului s'a făcut la 8½ óre cu o „Horă“ mult mândră şi frumósă, încât contingentul cel mare de strĕini, cari au participat, au rĕmas încântaţi de fineţa jocului nostru românesc. Valsurile, care au ocurs în program, tóte au avut motive românesci şi spre onorul conducĕtorului orchestrei militare trebue sĕ amintim, că musica a esprimat curat acest timbru. O surprindere plăcută a făcut dl Mazalik prin compunerea şi esecutarea unei „polce“ dedicată balului reuniunei femeilor, polcă, care a fost viu aplaudată şi la stăruinţa publicului repetată. Dintre jocurile nóstre s'au esecutat încă „Ardeléna“ şi „Romana“ cu multă precisiune şi animaţie. — Jocul a durat cu foc până după 4 óre diminéţa.

Comitetul reuniunei s'a presentat în un numĕr fórte frumos, de asemenea şi damele şi domnişórele din loc. Intru cât am putut însemna, din societatea românéscă au participat damele: Maria Cosma presidenta reuniunei, Bădila v.-presidentă, Borcia, Brote, Bologa, Bohăţel (Cluş), Colbasi, Lucia Cosma (Timişóra), Diaconovich, Deceanu, Henzel, Lucuţa, Moldovan, Manu, Moga, Russu, Şpan, Simonescu, Surdu, Tilea, Vecerdea; dşórele: Eleonora Borcia, dşóra Ana Bohăţel (Cluş) Minerva şi Hortensia Cosma, Cornelia Decean, Aurelia Henzel, Zina, Eugenia şi Aurelia Moga, Nasta, Maria Popescu, Eugenia şi Leontina Simonescu, Pipoş, Elena Orghidan (Braşov), Silvia Trifan; ér din societatea strĕină, dna Galgóczy, soţia comandantului de corp; dómna baronesă Reichlin cu dşóra, dómna colonel Tlaskal cu dşóra, dşóra colonel Holl, dna vice-colonel Hoffmann, domna baronesă Gamera cu dşóra; dna Habermann cu fica, dna Reisenberger, soţia v.-comitetului dna Dr. Otto cu fiica sa, dna Zikelius cu dşóra dna Gut cu dşóra, dna şi domnişórele Biltz, dna şi dşóra Iahn, dna şi dşóra Fonn, dna şi dşóra Dörr (Nocrich), etc.

Au onorat cu presenaţa acest bal: P. O. DD: Ioan Hannia direct. sem. protopresb. ases. consist. Dr. Rem. Roşca. protod. secret. consist; d-nii: Reissenberger vice-comite, Drotleff primar. P. Cosma, direct. „Albinei“ bar. Gamera, Dr. Otto, etc. Dintre oficerimea înaltă: Escelenţa Sa comandantul de corp Th. de Galgoczy, Escelenţa Sa bar. gen. Pach; generalii: Schkrobanek şi Polco; colonelii: Novak, Holl, şef. stat. major Porges, bar. Baumgartner. Schoedler, vice-colonelul Hoffmann, major. Muntean, med. Dr. Pop, şi alţi mulţi oficeri superiori şi din statul major.

Succesul strălucit al acestui bal ne lasă sub cele mai plăcute impresiuni şi ne ridică nimbul in faţa streinilor, cari, cum s'a dovedit şi de astădată, cu drag vin sĕ-şi petrécă la balul românesc.

Noutăţi.

Dela Asociaţiunea transilvană. Despărţĕmêntul Orăştiei s'a constituit la 8 Ianuariu astfel: director dl Dr. Ioan Mihu secretar dl Laurian Barcian, cassar dl Aurel Pepovici-Barcian, controlor dl Daniel David. — Despărţĕmêntul Braşov, încă şi-a ţinut adunarea sa generală. Raportul secretariului Andreiu Bârsan a deluşit mersul neregulat al despărţĕmêntului din causa, că mai toţi membrii din comitet s'au retras. Raportul cassarului A. Vlaicu arătă scăderea membrilor dela 70 la 15. De astadată s'au inscris 17 membri ordinari şi 7 ajutători. Comitetul nou s'a compus astfel: preşedinte V. Voina protopop, membrii în comitet Virgil Oniţiu director gimnasial, Grigoriu Maior redactor, Dr. Iosif Blaga profesor, Nic. Ciurcu librariu, Nic. Popovici profesor şi Ars. Vlaicu prof.

⁂

Contra candidat al ministrului Bánffy în cercul de alegere al Şimleului, după cum suntem informaţi, păsesce deputatul Dr. Nicolau Şerban.

⁂

Sĕrbătóre scolară. Cetim în „Bis. şi scóla“: In preséra s. Ioan Botezătoriul, patronul seminariului diecesan din Arad s'a ţinut în sala seminariului diecesan sĕrbătórea îndatinată a patronului acestei scóle. Cu acéstă ocasiune întrunindu-se în sala mare a institutului corpul profesoral şi elevii seminariului, precum şi un public ales, directorul seminariului ţinù un discurs, în carele espuse însĕmnătatea sĕrbătorii, ér corul tinerimei sub conducerea domnului profesor de cant Valeriu Magdu, esecutà mai multe cântări religióse.

⁂

Revistă economică. In Graz apare o revistă economică folositóre, cu titula: *„Der illustrirte Thierfreund“*, redactată de cunoscutul filo-român, Rudolf Bergner. Ea apare odată pe lună, bogat ilustrată, costă numai 1 fl. (3 franci) pe an, şi este un povăţuitor practic pentru economi şi pentru toţi aceia, cari au animale, dar cu deosebire pentru economii de vite. Atragem atenţiunea cetitorilor nostri asupra acestei reviste. La cerere se trimit numeri de probă. Administraţia fóiei se află în Graz, Goethestrasse 5.

⁂

Concertul sodalilor români. După cum ni se comunică, la concertul sodalilor din 19 l. c. venitul brut a fost 175 fl. 90 cr., spesele 127 fl. 91 cr., rĕmânênd astfel un venit curat de 47 fl. 99 cr. în favorul reuniunei.

⁂

Condamnare. Din Deva primim urmátórea telegramă: In 28 Ianuarie n. dl Niculae Trimbiţoniu, învĕţător în Grădişte a fost condamnat de tribunalul regesc din Deva în procesul de agitare la un an temniţă de stat şi 100 fl. amêndă.

⁂

Notele de un fl. Ministrul de comerciu a esmis o circulară către oficianţii postali şi casarii dela căile ferate, în care îi recércă, ca notele de 1 fl., care le primesc, sĕ nu le mai pună în circulaţiune, ci sĕ le schimbe la cassa principală ori la oficiele de dare.

⁂

Cismarii sĕcui aflători în România au cerut de repeţite-ori dela camera comercială din Têrgu-Mureşului, ca sĕ mijlocéscă a se procura dela ei încălţămintea militarilor, şi, prin acésta, a le face posibilă reîntórcerea în patrie. Camera în şedinţa dela 21 Ianuariu a şi hotărît, ca de-o parte printr'o adresă specială sĕ céră sprijinul ministrului ung. de comerciu în direcţiunea acésta, ér de altă parte sĕ trimită în România un om de încredere, carele în numele camerei sĕ studieze situaţiunea micilor industriaşi sĕcui staţionaţi acolo.

⁂

Iniecţiuni de serum procurat din partea oraşului Orăştia pentru farmaciile de acolo, s'a aplicat, scrie „Revista Orĕştiei“, în ḑilele trecute la mai mulţi băieţi bolnavi de difterie în Orĕştie Dintre patru băieţi bolnavi a murit numai unul, şi acesta din causă, că a fost prea târḑiu chiemat medicul, ér ceilalţi 3 s'au ridicat sănĕtoşi. Părinţii sĕ fie cu îngrijirea cuvenită şi de loc cum observă semnele acestei bóle primejdióse, sĕ chieme medicul.

⁂

Procesul Dr. V. Lucaciu. A dóua pertractare în procesul dela Sătmar al părintelui Lucaciu se va ţiné la 15 Februariu n. în Sătmar.

⁂

Episcopul-cardinal Schlauch despre căsătoriă. In ḑilele trecute cardinalul Schlauch a sĕvêrşit cununia contelui Anton Széchenyi cu contesa Christina Wenckheim. Ocasiunea acésta a folosit-o episcopul pentru a clarifica punctul de vedere al bisericei faţă de acésta instituţiune. Intre altele dênsul a ḑis: „Legătura prin care se unesc dóuĕ fiinţe e indisolubilă. Acésta o voesce Dumneḑeu şi acésta o voesce, la porunca lui Christos, şi biserica catolică. Pentru totdeauna! — ḑiceţi dvóstră astăḑi. Pentru totdeauna! — ḑice împreună cu dvóstră biserica -- astăḑi ca şi în totdeauna. De acéstă gândire sunteţi dvóstră preocupaţi în momentul de faţă, acéstă idee voesce biserica se o conserve în tóte timpurile, punênd idealul trainiciei în mijlocul vremelnicilor lucruri omenesci — sacramentul, care nu se póte desface fără a blasfemia divinitatea. Prin sacramentul acesta biserica împărtăşesce graţia sa divină, căreia veţi încredinţa sórtea tericirea, fidelitatea şi tóte speranţele dvóstre Pasiunea şi pofta nu póte nici-odată sĕ formeze un ideal, cu atât mai puţin în căsătoriă. In căsătoriă idealul este Christos însuşi, Mântuitoriul divin, care a creat familia după chipul şi asemenarea sa. Din acésta causă biserica împreună căsătoria din sfera comună şi împreună echilibrul vieţei spirituale cu iubirea dumneḑeéscă, cu aceea iubire, care Christos o are pentru biserica sa. Ori ce ar aduce cu sine viitorul, una e sigur: că nu este viaţă fericită aceea, la al cărei început şi sfêrşit nu stă Dḑeu“.

⁂

† Nicolau bar. de Giers, fost ministru de esterne şi cel mai cu influinţă factor în Rusia a încetat din viéţă în vrêsta de 75 ani. El îşi are originea din o familie finică. Cariera politică şi-a început-o ca secretar la consulatul din Iaşii. Permutat la Bucuresci avansă în curînd de consul general, ér mai târḑiu ajunse secretar de ambasadă la Constantinopol. După-ce se însurase în Bucuresci cu o nepótă a lui Gorciacoff îl numí aeesta director al departamentului asiatic, ér după ce Gorciacoff se retrase dela conducerea afacerilor strĕine fu numit Giers ministru de esterne. Politica lui e cunoscută.

⁂

Particularităţile câtorva persóne celebre. Regina Elisabeta a **Franţei,** la mórtea sa, a lăsat 3000 de rochii de diferite stofe şi colori. Mult timp înainte de a muri, ea nu putea sĕ sufere vederea nici a unei oglinḑi, de témă de a vedé urmele supĕrătore ce timpul lasă pe figuri. Marele filosof Descartes avea o atenţiune particulară pentru perucile sale de care avea patru în resorvă totdeauna. Mozart, al cărui pĕr blond era prea frumos, îl purta pe spate, lung şi desfăcut, înodat cu panglică colorată. Napoleon I era vanitos de micşorimea picierului sĕu Dacă trebue sĕ credem pe Samuel Iohnson. Pope ajunsese sĕ-şi facă o aşa de mare opiniune despre el însuşi, încât se privia ca unul din stâlpii lumei . . . Raphael era gelos de gloria şi talentul lui Michel Angelo. Kotzebue era atât de vanitos şi invidios, încât nu putea suferi lângă dênsul pe nici un om celebru, sĕ fi fost chiar represintat prin o statue sau tablou. Viaţa lui Lord Byron n'a fost decât un şir de modele de egoism dela început până la sfârşit. Era vanitos de geniul sĕu, de misantropia sa şi şi chiar de viciurile sale şi în particular era mândru de ţinuta sa la călărie şi frumseţa mânilor sale. Lui Tyho-Brahe îi plăcea sĕ coloreze sticle de ochelari. Lui Goethe îi plăceau porumbeii şi ura cânii. Olivier Cromvell, lăsând câte odată la o parte gravitatea sa ordinară, se juca de-a baba órba cu fiicele şi slugile sale.

⁂

Invitare. Inteliginţa română din Alba Iulia invită la „Petrecerea“ ce se va arangia Dumineca la 4 Februariu st. n. în sala hotelului „Ungaria“. Venitul curat este destinat pentru ambe scólele române din Alba Iulia. Inceputul la 8 óre séra. Comitetul arangiator: Dr. Ioan Marceac, preşedinte, Iosif Cirlea, controlor. Publius Rozor, cassariu. Preţul întrărei de persónă 1 fl. de familie de 3 membri 2 fl. In pausă se vor presenta jocurile „Căluşeriul“ şi „Bătuta“ şi imediat urméză „Tombola“.

— Inteligenţa română din Reghin va arangia Duminecă în 3 Februariu n. 1895 în reduta orăşenéscă un „Concert“, dat de baritonistul dl Traian Mureşianu cu concursul dlui profesor Iacob Mureşianu.

Programa:

I.

1. Donizetti: „Cavatina din Lucia di Lammermoor“.
2. „Denza: „Am vĕḑut-o“ (romanţă).
3. Mureşianu: „Român verde ca stearul“ solo pian.
4. *a*) Schubert: „Aufenthalt“;
   b) Denza: „Ochi albastri“, (romanţe.

II.

5. *a)* Mureşianu: „Nu plânge“;
   b) Răşianu: „Lângă tine a-şi vrea sĕ fiu“, (romanţe).
6. Mureşianu: „Doină“ solo pian.
7. *a*) Stefănescu: „Mândruliţă dela munte“;
   b) Mureşianu: „Ciobanul din Ardél“.
8. Rossini: „Barbieriul de Sevilla“.

Preţul de întrare; 1 loge 5 fl. Locul I 1 fl., Locul II 80 cr., Parterre 50 cr„ Gallerie 30 cr. Inceputul precis la 8 óre séra. Venitul curat e destinat pentru scop filantropic. După concert urméză dans.

— Reuniunea pompierilor din Rĕşinari invită la „sfinţirea stindardului sĕu“ care se va sĕvêrşi în 29 Ianuariu (10 Februariu) 1895 în biserica cea mare din loc. După améḑi petrecere cu joc. Inceputul la 4 óre. Preţul de întrare: de persónă 50 cr., de familie 1 fl. Venitul curat este destinat în favorul reuniunei. NB. Oferte marinimóse sĕ primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică.

Nr. 833/94 [6] 1—1

Publicațiune oficială.

Ioan Beldean de religiunea gr.-or. din Geoagiul superior, protopresbiteratul Albei Iulia prin sentința consistoriului archidiecesan din 15 Novembre Nr. 6738 B. este despărțit pentru totdeauna de pribegita sa soție Ana I. Pop tot de acolo.

Acésta se aduce la cunoscința publică în sensul § 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniale.

Alba Iulia, la 10 Ianuariu 1895
Oficiul protopresbit. gr. or. al Albei Iulia ca for matrimonial de I. instanță.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

Szám 127—1895 polg. [5] 2-2

Hirdetmény.

A baromlaki (Wurmloch) általános határtagositási ügyben az előmunkálatok megkezdésére u. m. képviselet rendezése, mérnök választás és a költség előirányzat elkészitése végett a határidőt **1895 évi február hó 18-ik napjának délelőtti 9 órájára** tüzöm ki Baromlaka községébe a községházához, mely idő és helyre összes érdekelteket hirdetményileg azon figyelmeztetéssel idézem meg, hogy a felek meg nem jelenése nem fogja megakadályozni a tárgyalásnak megtartását.

Erzsebetvároson, 1895 január hó 10.

A kir törvényszék nevében:

Sándor Frigyes,
kir. eljáró biró.

„ARDELEANA“, institut de credit și de economii, societate pe acții în Orĕștie.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii „Ardeleana“, societate pe acții se invită în virtutea §-lui 18 al stat. societății la a

IX-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în **Orĕștie** la **28 Februariu 1895 st. n.** după amédi la 2 óre, în sala cea mare din casa proprie (Piața-Mare Nr. 2).

Obiectele puse la ordinea dilei sunt:

1. Raportul direcțiunii despre starea întreprinderii preste tot și despre resultatul gestiunii anului din urmă îndeosebi.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Decisiunea asupra compturilor anuale.
4. Decisiunea asupra împărțirii profitului curat, realisat în ultimul an de gestiune.
5. Ficsarea marcelor de presență pentru anul viitor.
6. Alegerea alor doi membrii în direcțiune și întregirea altor vacanțe necesare în urma aceleia.
7. Eventuale propuneri făcute în sensul §-ului 28 din stat. societății.
8. Esmiterea alor doi acționari pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

Domnii acționari, cari în sensul §§-lor 20, 21 și 22 din statutele societății, doresc a participa la adunare în persónă ori prin plenipotenți, sunt poftiți a-și depune acțiile și eventualele documente de plenipotență la cassa institutului cel mult până la 27 Februariu a. c. st. n antemeridiane.

Orĕștie, la 25 Ianuariu 1895 st. n.

Direcțiunea.

Contul bilanțului.

Active:	fl. cr.	Pasive:	fl. cr
Cassa în numerar	11.256.44	Capital social:	
Efecte publice	35.524.60	2000 acții à fl. 50	100 000.—
Efectele fondului de pensiune.	8 435.46	Fondul de reservă.	50.230.01
Imprum. pe cambii cu giranți.	405.004.25	Fondul de pensiune	8.435.46
Imprumuturi pe cambii cu acoperire hipotecară	198.789.62	Fondul întru acoperirea perderilor institutului.	4.381.64
Imprumuturi pe hipotece . .	158.156.99	Depuneri spre fructificare . .	582 051.98
Imprumuturi pe obligațiuni cu cavenți	137.963.25	Cambii de bancă reescomptate	209.387.—
Imprumuturi pe efecte publice.	737.—	Dividende neridicate	105.10
Realități	32.778.82	Avansuri dela banca austro-ung.	17.900.—
Mobiliar . . . 636 fl. 45 cr. după amortisare de 10% . . . 63 „ 65 „	572.80	Interese anticipate pro 1895 .	11.313.12
Diverse conturi debitóre și interese restante	16,331.98	Diverse conturi creditóre . .	1.607.53
		Profit curat	20.139.32
	1,005.551.21		1,005.551.21

Contul profitului și perderilor.

Spese:		fl. cr.	Venite:		fl cr.
Interese:			Profit transportat din anul trecut		536.08
pentru fond. de resevă	2.031.92		Interese:		
pentru depuneri spre fructificare . . .	29.383.61		dela împr. pe cambii cu giranți	37.010.24	
pentru cambii reescomptate	14.375.—	45.790.53	dela împr. pe cambii cu acop. hipot. . .	15.933.10	
Spese:			dela împr. pe hipotece	13.280.76	
a) salarii și marce de presență	7.219.99		dela împr. pe obligațiuni cu cavenți .	12.555.47	
b) chirie, porto, tipărituri, diverse . .	2.431.03	9.651.02	dela împr. pe efecte publice	74.68	
Contribuțiune:			dela efecte publice .	971.25	79.825.50
directă . . , . .	3.596.96		Provisiuni		36.95
de 10% la int. de depuneri și competință de timbru . . .	3.516 04	7.113.—	Chirie		2 358.99
Amortisare:					
din mobiliar		63.65			
Profit curat		20.139.32			
		82.757.52			82.757.52

Orĕștie, la 31 Decembre 1894 st n.

Iosif de **Orbonaș** m. p., membru în direcțiune. **N Vlad** m. p., memb. în direcțiune. Dr. **I. Mihu** m. p., director esecutiv. **N. Vilt** m p., comptabil.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile presente, și le-am aflat în deplină regulă.

Orĕștie, la 25 Ianuariu 1895 st. n. [7] 1—1

Comitetul de supraveghiare:
Ioan Lăzăroiu m. p. **George Bants** m. p. **Ioan Branga** m. p.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		**Budapesta**		5.50	7.25	7.—	1.50	8.1
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12		**Szolnok**		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		**P. Ladány**		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	**Oradea-mare**	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Cincia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghîrbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	**Cluș.**	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriș		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		**Cucerdea**		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	**Teiuș.**	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	**Copșa-mică**	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		**Sighișóra**		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apața		Circuléză nŭmai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	**Brașov**	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	**Bucuresci**	pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		**Budapesta**		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		**Szolnok**		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	**Arad**	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35								
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaț		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	--	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliș		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborșin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		**Simeria** (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕștia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Șibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vințul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		**Alba-Iulia**		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos.	**Teiuș**	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	**Budapesta**	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	**Timișóra**	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeș		5.39	4.05	—	5 39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		**Verciorova**		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58		**Cucerdea**		7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39		Ludoș		7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11		**Oșorheiu**		5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—				5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—		**Reghinul-săs.**		3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 7 Sibiiu, Joi, 19|31 Ianuarie 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 18 Ianuarie 1895.

In Europa domnesce pace, care însĕ e păzită de zângănitul armelor ér în spuză arde și sĕ respândesce un foc, care póte sĕ năpădéscă odată intréga Europa. Acest foc în spuză e socialismul, care sĕ apropie și de noi, avênd aderenți între locuitorii, în parte mare magiari, de pe pustele Ungariei.

Pe când însă aici la noi e pace, în afară de Europa în trei puncte diferite sĕ pórtă resbóie crunte, anume, în Asia între iaponezi și chinezi, ér în Africa sĕ rĕsboiesc italienii în Sudan și francesii în Madagascar.

Aflăm de lipsă a face câte un mic tablou rotundit al acestor rĕsbóie.

Evenimentele de pe câmpul de rĕsboiu din Asia au ajuns a fi de o mare însemnătate istorică, ér din punct de vedere militar sunt fórte interesante. Numai pe scurt vom aminti ací însemnătatea luptelor ce cu atâta bravură și succes le pórtă armata japoneză. Nici érna cea aspră n'a fost în stare a împedeca pe acéstă armată vitéză de a înainta tot mai mult pe teritoriul inimicului, raportând învingere după învingere la fie care ciocnire. Primul corp de armată, acela, care a alungat pe chinezi din Corea și a înaintat apoi în Mandsuria, s'a împreunat cu al 2-lea corp de armată, carele ocupase portul chinez Port-Artur Ambele aceste corpuri de armată apoi au înaintat pe lângă țermure în partea nordică a golfului Pecili, respingênd pe chinezi, cari se strînseseră aci, ca sĕ împedece întrarea japonezilor în China propriu disă. Dar armata japoneză în scurt timp a ocupat și portul Caiping, unde chinezii luaseră o puternică posiție, după aceea în curênd au pus mâna și pe orașul Haiceng. Aci a fost ultima ciocnire pe uscat, la 17 Ianuariu.

Chinezii s'au apărat cu tóte puterile lor, cu cele 3 corpuri de armată de care mai dispuneau. Pe o întindere de 5 miluri s'a încins lupta și a durat dela 8 óre diminéța până la 6 séra: pe la 4 óre după amédi s'a decis victoria în favórea japonezilor cari au pus mâna pe tunurile chinezilor, ér acestia s'au retras în cea mai mare disordine.

Și pe când se întîmplau acestea pe teritoriul Mandsuriei, al-III lea corp de armată iaponesă, recrutată în luna trecută în numĕr de 25 mii luptători apar pe câmpul de luptă în partea de către médădi a sinului Pecili. In 18 Ianuariu 15 corăbii de rĕsboiu și 35 corăbii de transport iaponese au atacat al doilea port al chinesilor Vei-Haj-Vej, ce stă față în față cu portul Port-Arthur. Corăbiile de răsboiu au început a bombarda și trupele iaponese au pus piciorul pe uscat. Astfel și-au făcut întrarea vitejii iaponesii în vechia China. Planul lor de bătaie e deci lămurit: de-a cuprinde Pekingul și încheia pacea aici. Vor avé însĕ sĕ se lupte cu multe greutăți până 'și vor ajunge scopul, deórece provinciele fiind pustiite, drumul cel lung vor avé să 'l percurgă acum în timp de érnă cu mari greutăți. Cu tóte acestea succesele lor de până aci sunt dintre cele mai splendide și vada lor a crescut tare în Europa.

Al doilea câmp de bătaie e în Africa, unde sĕ rĕsboiesc italienii pentru posesiunea Eritrei, singura posesiune a Italienilor în Africa, care mai înainte a fost proprietatea sultanilor turcesci, apoi a pașilor din Egipet și în fine a împĕraților din Abisinia. Acésta bucată de pâmênt, numită Erítrea, ce sĕ întinde dela Marea-roșie în jos a devenit proprietatea italienilor la congresul din Berlin, când s'a hotărît împărțirea posesiunilor din Africa, dejudecându-se acest teritoriu Italiei. La 15 April 1891 Anglia și Italia au încheiat contract prin care au împărțit între sine Africa de médă-nópte, așa că Egiptul sĕ fie al englesilor, éră Sudanul al italienilor dimpreună cu lacurile Nilului și cu teritorul aflător dela Nil și Abisinia până la mare.

Acésta împărțire e facută pe hârtie, dară cei ce au fost în posesiunea acelor locuri, nu voesc sĕ-le predea cu una cu dóuĕ italienilor și astfel acestia trebue sĕ pórte rĕsboiu pentru luarea în posesiune a locurilor împărțite lor.

Rĕsboiul, care a isbucnit acum, s'a început așa dicênd la 1885, înainte de acest an italienii au avut în posesiune abea câteva puncte de lângă mare, când au ocupat portul Masaua la care au formulat pretensiune atât Sultanul, cât și Abisinia. De aci au înaintat italienii, dar în calea lor a stat vitézul Alula, comandantul din Tigre al împĕratului Ion din Abisinia ciare a învins pe italieni și le a nimicit armata, încât abia 82 de răniți au putut scăpa. Acésta s'a întîmplat în anul 1887 și cu acésta s'ar fi pus capĕt posesiunii italiene, dacă n'ar fi învadat dervișii, trupele lui Madi în Abisinia, cari au învins pe împĕratul Abisiniei, carele a și cădut în bătaie. Astfel a devenit căpetenia Abisiniei Menelik al II-lea carele a încheiat pace și alianță cu Italia, ér pe concurentul la corónă Alula l-a învins.

După câțiva ani de pace dervișii au început a ataca pe italieni și a se pregăti de rĕsboiu în orașul Casala, în alianță cu căpetenia Mangasa din Tigre. Generalul italian Baratieri înse n'a stat pe loc și n'a asteptat ca inimicii sĕ se pregătéscă deplin, ci în anul trecut a atacat și ocupat orașul Casala, alungând pe dervişi din el și causând prin acésta mare spaimă în Sudan, și mai mare bucurie în Italia. Acum apoi cu 3 mii de ómeni a atacat Tigre și pe căpetenia Mangasa l'a învins în dóuĕ ciocniri. Prin urmare Mangasa va trebui sĕ recunóscă supremația Italiei și Menelik al II-lea va trebui și el sĕ rĕmână credincios Italiei. Și astfel Italia va deveni stăpână pe platourile Africei, aceste locuri de refugiu ale creștinilor vechi. Nu peste mult italienii și englesii vor pune mâna și pe Sudan și prin acésta vor pune capĕt domniei lui Madi — Al treilea rĕsboiu — estern se începe acum în Madagascar. Francesii încă n'au sosit acolo cu grosul puterii și n'au pus încă piciorul pe țermure, numai pregătirile continuă până acum. Regina Hovailor își va apĕra însula dar probabil că francesii vor fi învingĕtori și vor întemeia aici o nóuă colonie.

Revista politică.

Noul ministru de interne Perczel și-a desvoltat programul de acțiune Dumineca trecută nu în dietă, ci înaintea alegĕtorilor sei din cercul Bonyhád. In vorbirea sa, afară de guvernarea internă, a atins și lucruri, cari cad în resortul colegilor sei, precum despre combaterea filoxerei, asigurarea animalelor, regularea valutei etc. Partea vorbirei despre afacerile interne sĕ póte împărți în trei părți. Una sĕ referesce la politica bisericéscă, despre care a dis, că va întroduce legile cele nouĕ în timpul hotărît în lege, dar așa ca sĕ nu jignéscă interesele confesiunilor și sĕ liniștéscă spiritele agitate. Acésta a enunțat-o și min. Bánffy. Căsătoria civilă o va întroduce în Decembre a. c. ér matriculele civile în Septembre. Cu conducerea matriculelor se vor încredința mai cu sémă învĕțători. Incât pentru cele douĕ proiecte de lege, ministrul a dis, că guvernul le susține în principiu, fără de a se ținé strict de tecst, de cuvinte.

A vorbit apoi despre reforma administrativă, despre judecătoriile administrative ș. a. cari au fost inițiate de cabinetele anterióre.

Precum vedem ministrul a atins multe cestiuni anterióre, dar una, cestiunea de naționalitate a rĕmas cu totul neatinsă. Sĕ vede, că acésta pe el nu l interesézĕ, pentru el nu esistă. Brav ministru!

*
* *

In ședința din 28 l. c. n. s'a urmat în dieta din Budapesta continuarea

---

FOIȚA.

„Novele“
de
Ioan Russu Șirianu.

Sub titlul de mai sus revista literară „Viéța“ (Bucuresci) dela 8/20 Ianuaríu scrie:

Dl I. Russu Șirianu, unul din cei mai energici și mai valoroși tineri luptători de peste munți a scos de curênd, în editura institutului tipografic din Sibiiu, un elegant volum de nuvele. Volumul pórtă titlul novelei celei mai lungi, care figuréză în fruntea lui: **„Móra din vale“** și mai cuprinde și alte șapte intitulate: *„Douĕ surori“*, — *„Sița“*, — *„Letița“*, — *„Valurile vieții“*, — *„La crucea de piatră“*, — *Nicu Ciobănelul“* — și *„Din tainele Bosforului“*.

Le am cetit pe tóte cu o adevĕrată plăcere; dar mi-ar fi cu neputință sĕ dau o idee cât de scurtă de cuprinsul lor în cadrul restrâns de care dispun aici. Mĕ voiu mărgini deci la câteva aprețieri generale.

Mai întâiu aș dori sĕ fac o reservă în ce privesce partea de intrigă amorósă din novelele *„Móra din vale“* și *„Nicu Ciobănelul“*. Dacă Emil Andreiu și Lia Adrian sunt tipuri normale și posibile, apoi păstorul Dinu, frumósa lui nevastă Marta și chiar donjuanul Victor Bérardi nu mi se paré ființe tot atât de reale. In raporturile dintre aceste trei personagii, — precum de pildă în dragostea nelegiuită a Martei pentru Victor și Dinu, și chiar în rĕsbunarea dela sfêrșit a lui Dinu, — prea se simte imaginația autorului în combinarea de scene de melodramă cu convenționalismul inerent acestui gen de literatură. Tot așa Nicu Ciobănelul și Ilona fata nemeșului Farkas, sunt tipuri greu de admis ca esistând în lumea reală, ori cât de mult cele optspredece primăveri ale Ilonei și simplitatea naivă a tinĕrului cioban, le-ar putea da dreptul amêndurora sĕ lase liber sbor pornirilor lor idilice și înclinărilor lor romantice.

Acéstă reservă făcută, trebue sĕ adaog că tocmai aceste douĕ novele, — *„Móra din vale“* și *„Nicu Ciobănelul“*, — sunt după părerea mea, cele mai frumóse și cele mai de valóre din tot volumul, prin întréga economie a cuprinsului lor. Și ceea-ce le dă acéstă valóre e faptul, că în amêndouĕ găsim pagini pline de interes din revoluția dela 1848, numeróse scene și episode minunat descrise și încărcate de atâta colóre locală încât ne dau pe deplin ilusia realității și ne fac, cetindu-le, sĕ ne transportăm cu gândul și cu sufletul în locurile acelea, — la Fântânele și la Câmpeni, în țara Moților, — în vremurile acele de supremă și sângerósă protestare a unui popor apăsat ajuns la marginile răbdării, contra unei liote de apĕsători.

Așa cât de plastic sunt descrise mișeliile brutalului Hatvany, fostul tâmplar din Galșa, ajuns comandantul trupelor unguresci, apoi crudimile soldaților unguri, strangulările românilor ce le cădeau în mână, crudimile pe de altă parte, ale iobagilor români în contra nemeșilor unguri, precum de es. esecuția sumară a nemeșului Tóváry și a întregei lui familii, dările de foc, — într'un cuvênt tóte vremurile acelea de vălmășag, de frământări și de teróre, din care și-a luat nascere, ori cât de știrbită, libertatea economică a poporului apăsat!

In următórele cuvinte, puse în gura lui Mihaiu Gozavul „(*Nicu Ciobănelul*“, pag. 137) găsim o judecată complectă și fórte adevĕrată a întregei mișcări, așa cum era înțelésă de poporul român:

„Multe, multe pĕcate s'au îngrămădit asupra nemeșilor, nu sciu cum le vor spăla. Câți din noi nu sufer din pricina lor, căci tot ei au născocit și răsmirița. Astor mai sĕraci sciu că nu le-a trecut prin gând sĕ se omóre unii pe alții, când și pe bieții români și pe iobagii magiari îi omóră sărăcia“.

Relevăm aceste câteva detalii, — dar amêndóuĕ novelele amintite sunt prea interesante și cuprind lucruri prea frumóse ca sĕ nu îndemnăm pe cei ce au ajuns la saturație de banalități și sărbedimi sĕ le cetéscă în intregimea lor și cu băgare de samă.

Celelalte novele din volum, — afară dór de *„Crucea de pétră“*, sunt ireproșabile din punctul de vedere al firescului, sunt crâmpee interesante, luate din viața de tóte dilele, bine observate și frumos povestite. *Letiția* e, cu deosebire, o noveletă drăguță. E povestea unei fete îndrăgostite de un publicist, pe care nu l'a vĕdut nici odată, dar despre care își închipuesce minuni, judecând după scrierile lui. Cui ar puté sĕ aparție un spirit așa de frumos, dacă nu unui corp tot așa de frumos? își dicea de sigur fata Dar când află că idealul ei e o pocitură, un rachitic, un ghebos, — vĕ închipuiți desolare.

Noveleta asta e scrisă într adevĕr cu multă vervă, ér observațiunile de psichologie cuprinse în ea sunt cât se póte ee juste desbaterii proiectului de lege despre budgetul ministerului de culte și instrucțiune publică.

Apponyistul Szágy Gyula critică rĕul sistem al creșterii tinerimei, se luptă pentru autonomia bisericei romano-catolice și nu pretinde, ca scólele sĕ se prefacă tóte în scóle de stat, însĕ insistă sĕ se lucre într'acolo, ca tóte scólele din țéră sĕ stee în serviciul ideii de stat magiar.

In fine primesce budgetul, însĕ nu póte vota încredere guvernului.

Kammerer Ernő cere ca instrucțiunea desemnului sĕ fie cu mult mai corectă și mai sistemisată de cum a fost până acum.

Okolicsányi László cere ca sĕ se pună mai multă grije pe sórtea învĕțătorilor poporali îmbĕtrâniți neputincioși, ér pentru cei actuali sĕ se statoréscă un minim de salariu de 400 fl. la an.

Vorbitoriul insistă în fine pentru sistemul scólei medie unitare. Din mai multe considerațiuni primesce budgetul proiectat.

Hock János ține o vorbire mai lungă, în care polemiséză cu noul ministru de culte și cere dela el rĕspunsuri categorice în causa reformelor bisericesci.

Vorbitoriul este des întrerupt din partea ministrului. Mare ilaritate a provocat, când a ḑis, că guvernul distribuia episcopiile, ér episcopii liferau majoritatea, astfel a urmat, că guvernul și corul episcopesc rom. cat. din când în când se renășteau reciproc.

Ministrul de culte și instrucțiune publică Wlassics Gyula a rĕspuns la mai mulți antevorbitori.

Din rĕspunsurile sale se vede, că cu restantele legi bisericesci-politice guvernul nu va avé așa mare grabă; ba în unele privințe le va da la timpul seu spre desbatere tare modificate.

In fine ministrul declară hotărît, că și el află de necesariu și de o cerință necondiționată, ca în privința scólelor sĕ se validiteze în tótă forma ideia de stat magiar astfel, precum a declarat-o și a enunțat-o acésta deja la timpul seu.

* * *

Isciințată fiind și poliția din Budapesta despre nóua mișcare a socialistilor din Aldföld, a făcut perchisițiuni domiciliare într'o tipografie din capitală, unde se susținé, că au fost tipărite ultimele proclamațiuni ale cocomitetului esecutiv al socialiștilor Perchisițiunile poliției și au avut un resultat uimitoriu. La recercarea tribunalului regesc., poliția a cuprins și a conficsat un mare numĕr de publicațiuni volante agitătóre, cari în mare parte au fost trimise din străinătate, mai ales din Germania și din Belgia. Perchisițiunile sĕ fac repede și în mod tainic, pentru-ca nu cumva lățindu-se vestea lor mai departe, sĕ fie zădărnicite înainte de confiscarea publicațiunilor. — Intréga poliție din capitală e pusă în lucrare, nu face însĕ nici o deținere, până după încheierea perchisițiunilor.

* * *

In 29 Ianuariu l. c. s'a ținut în casa contelui Eszterhàzy M. Moricz (în Pesta) conferința bărbaților catolici, întrunită cu scopul de a constituí partidul catolic. Conferința s'a deschis la 10 óre. Domnul casei salutand pe cei întruniți, cam 200 bărbați dintre cei mai aleși din tóte părțile țĕrii, a espus conferinții și a accentuat caracterului intim al ei. La discusiunea ce a urmat, și ale cărei detaiuri nu se publică deocamdată, au luat parte 17 inși. Mai întâiu s'a tractat despre numele noului partid, și s'a primit numirea: partid poporal. După aceea s'a discutat asupra cestiunei, că óre sĕ se declare noul partid în programul sĕu pentru transacțiunea dela 1867, sau nu? Conferința a primit aprópe cu unanimitate ca basa dela 1867 sĕ o iee în programul sĕu.

Pentru stabilirea definitivă a programului s'a esmis o comisiune. Acésta încă în aceeași după améḑi a ținut ședință și a stabilit un proiect, care avé sĕ se asterne conferinței de 30 pentru primire definitivă.

* * *

Ḑiariul „Hazánk“ are o scire din Zara, care spune, că sub presidiul Drului Tomassev s'a ținut în Spalato o consultare și s'a format un comitet, pentru a convoca pe 3 sau pe 10 Februariu n. a. c. o adunare de popor pe câmpul Marmont sub ceriul liber, care sĕ se pronunțe asupra unirei Dalmației cu Croația. Programul adunării s'a stabilit astfel: 1. Propunerea unei adrese către Monarchul în causa unirei Dalmației și Croației și pentru alegerea sau constituirea unei deputațiuni de ḑece membri care sĕ presente acéstă adresă Maiestății Sale. 2. Propunere pentru desaprobarea ținutei acelor deputați ai dietei provinciale dalmatine, cari au votat contra unirei acestor douĕ țeri. 3. Alte propuneri eventuale. Comitetul a și anunțat deja autorităților politice ținerea acestei adunări poporale.

* * *

Cabinetul frances după multe frământări s'a format. El se compune astfel: Ribot, presidiu și finanțe; Poincaré, instrucție publică, Leyguev, interne; Honotaux, esterne; Trarieux, justiție; Dupuy Dutemps lucrări publice; Gadeau, agricultură; Lebon, comerciu; Chautemps, colonii; generalul Iamont, armată; admiralul Bernard, marină.

Camera din Paris a primit cu aprobări manifestul presidentului republicei. Dl Félix Faure mulțumeste în manifest pentru alegerea sa, care este omagiul solemn adus democrației sîrguitóre. Mândră pe armată și pe marina sa, cumpĕtată și accesibilă pentru idei nobile Francia, căutând sĕ susțină pacea va merge pe calea progresului. Presidentul promite că își va îndeplini datorințele cu scumpĕtate.

Deputatul, radical Goblet a interpelat despre modul, cum s'a format noul cabinet și propuse ordinea de ḑi, prin care guvernul refusă ori-ce compromis cu drépta.

Ministrul-president Ríbot rĕspunde, că guvernul va cere camerei votarea budgetului și apeléză la conlucrarea intregei camere.

Bastid propune ordinea de ḑi, prin care se aprobă declarațiunea guvernului și se primeste cu 329 veturi contra 79

Ministrul de justiție Trarieux depune proiectul de amnestie, prin care se acordă deplină amnestie tuturor persónolor osândite pentru comploturi sau atentate în contra siguranței lăuntrice a statului pentru delicte de presă sau de grevă. Camera primeste propunerea cu 511 voturi contra 7.

* * *

Poporul italian se interesézâ tot mai mult și mai mult de sórtea nóstră.

Și din ce în ce și simpatia lui cresce, și manifestațiunile acestei simpatii sunt mai dese

Iată ce scrie ḑiarul din Roma „Il Giornale“ (numĕrul dela 23 Ianuariu) sub titlu „Assemblea di studenți“.

„In urma învitărei comitetului monarchic eri s'au întrunit studenții monarchisti dela universitatea nóstră la o adunare generală.

In decursul adunărei i se dispune comitetului, ca sĕ facă pașií de lipsă pe lângă primariul, pentru ca numele gloriόse ale bravilor soldați italieni căḑuți în ultimele ḑile în Africa, sĕ fie inscrise pe monumentul morților dela Dogali.

După aceea s'a votat cu unanimitate următórea moțiune de simpatie către studenții români dela universitatea din Cluș.

Studenții dela universitatea din Roma inspirându sĕ de principiile libertății și frățietății, în puterea căror popórele civilisate au dreptul de a se constitui în națiune, trimit un afectuos salut și un pe călduros auguriu de încuragiare generoșilor studenți universitari români, cari însuflețindu-se de gloriósele tradițiuni comune, ale mamei Roma, luptă cu mândria pentru câștigarea libertății naționale contra popórelor magiare din Ungaria și Transilvania, cari pe tóte căile și cu tóte mijlócele încércă a le călca în picióre drepturile lor civile și politice.

S'a hotărît — continuă „Il Giornale“, ca o copie din acéstĕ ordine de ḑi sĕ se depună la otelul Arduino și se face apoi un călduros apel către toți studenții sĕ și depună pe ea supscrierile.

* * *

In 27 l. c. n s'a serbat în Berlin ḑiua natală a împĕratului german cu mare pompă. La academiă și universitate a fost ședință festivă. Impĕratul se ocupá în manifestul sĕu cu evenimentele ultimilor 25 anii și vorbi și despre rĕsboiul francezo german. Impĕratul oferă tuturor regimentelor cari au luat parte în acest resbel favorul, ca în decursul acestui an sé póta încununa la fie-care festivitate stégul lor cu frunze de stejar. Temerea de Dumneḑeu, fidelitatea și ascultarea sunt singure apte pentru de a susținé patria.

* * *

Din Londra se anunță, că representanții Chinei au plecat la Hiroshima, unde petrece regele-micado, pentru a solicita închierea păcei. Se spune, că din partea iaponesă delegații Chinei numai în acel cas vor fi primiți, dacă duc cu sine plenipetență pentru stipularea definitivă a condițiunilor de pace. „Matin“ din (Paris) în o notă semi oficială face iapanului admonițiunea, sĕ nu ridice față de China protensiuni esagerate, fiind-că tóte statele europene sunt de acord în părerea, că susținerea imperiului chines e inomis necesară în interesul ecuilibrului asiau

Noutăți.

Foi și scrieri române oprite. Fóia ministrului unguresc de justiție în ultimul sĕu numĕr înșiră pe rênd tóte foile și scrierile române, cari au fost oprite la intrarea lor în Ungaria dela 1879 până la finea anului 1894. Numĕrul lor se urcă la 108 foi și alte publicațiuni românesci. — Adevĕrată bravură, căci numai așa a putut statul magiar sĕ fie mântuit!

* * *

Esposițiunea milleniului magiar e în pericol căci nu-și găsesce nici president stabil, nici director cum se cade, ér „națiunea“ va trebui sĕ-și pérdă reputațiunea. Cum adecă? Ne spune „Hazánk“ într'un entrefilet. Numita fóie e rĕu supĕrată: 1. pentru că comitetul pentru esposiția mileniulu are deja al treilea president, și póte nici acesta din urmă nu e sigur; 2. fiindcă comitetul nu-și are director, căci cel dintâiu: Németh Imre, a rĕposat, al doilea: Gränzenstein Béla, e chiemat de secretar în ministeriu, ér al treilea: Schmidt József, nu se pricepe la acest lucru. Și acéstă schimbare de persóne s'a făcut într'un singur an. — Póte prin urmare sĕ aibă „Hazánk“ tótă dreptatea, când constată: „Sub presidenția lui Dániel Ernő (ministru) și sub direcția a lui Schmidt József, — esposiția mileniului va fi un fiasco deplin“.

* * *

Cel mai bĕtrân general al armatei austro-ungare, Carol Muralt, a murit Sâmbăta trecută în Viena, în etate de 93 ani.

* * *

Țarul și sistemul vechiu. Se pare, că influința reacționarilor asupra țarului începe a se validita. Pe când până acum țarul eșia la preumblare singur, nepăzit de nimenea, acum îl însoțesc totdeauna numĕroși polițiști, întocmai ca pe tatăl sĕu. Polițiști și soldați păzesc garele când țarul călătoresce, și și când trece pe strade este însoțit de gardă, care nu lasă pe nimenea sĕ sĕ apropie de dênsul. In localități private se fac estinse perchisițiuni, și suspiționările și dețínerile sunt érăși la ordinea ḑilei.

* * *

Țarul pentru învĕțați și scriitori. Se scrie din Petersburg, că țarul a dat un ucaz, prin care dispune, ca între învĕțații, scriitorii și publiciștii ruși lipsiți sĕ se împartă anual din vistieria statului suma de 50.000 ruble parte ca ajutóre, parte ca pensiuni pentru întrégă viéța. Ministrul de culte și instrucție, ministrul de finanțe și președintele academiei de sciință rusesci au fost însărcinați cu formularea și statorirea statutelor de ajutóre.

* * *

O bolnava interesanta. In despărțĕmêntul pentru alienați dela spitalul din Pojon a fost aduse în ḑilele trecute o jidancă nebună, care scie sĕ spună înainte óra și momentul, când îi vine nebunia. In ḑiua următóre ea a fost atăcată de bólă tocmai în timpul arĕtat de dênsa, ceea ce regulat și fără escepțiune se întîmplă, precum o constată și medicii. Nebunia o apucă cu atâta putere, în cât abia patru grijitori o pot înfrâna. După aceea revine apoi érăși la conscienţa de sine, vorbesce limpede și la înțeles. Pentru medici este un cas interesant.

* * *

Invitare la petrecerea cu joc ce se va aranja din partea inteligenței române din Avrig la 22 Ianuariu st. v. (3 Februariu) a. c. în hotelul local. Venitul curat e destinat în favorul scólei române din loc. Inceputul la 7 óre séra. Avrig, în 9 Ianuarie v. 1895. Pentru comitetul aranjator, Ioan Druhora președinte, Ioan David cassar. Prețul de întrare: de persónă 80 cr., de familie 1 fl. 50 cr. NB. Oferte marinimóse se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale publică.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Onorate dle redactor!

In numĕrul 141 din „Telegraful Român“ a apărut o corespondență datată: „De lângă Sibiiu, 27 Decembre 1894“ subscrisă de „y“ în care se descrie actul ceremoniei funebrale a regretatului învĕțătoriu Emilian Dancăș, ér de altă parte acel „y“, (și de astădată) folosesce ocasiunea de a arunca érăși cu petri în acela, care nu se póte uní cu apucăturile egoiste clevetitóre și subminătóre ale „Clicei“ din care face parte și slugarnicul „y“.

Ca sĕ fiu bine înțeles, nu pot trece mai departe fără de a aminti, că în comuna nóstră Rĕșinari esistă vre o 3—4 indiviḑi neastĕmpĕrați, cari ḑilnic fac eserciții infame de a submina autoritatea semenilor și supe

---

— ceea-ce dovedesce la autor mult talent și pĕtrundere.

Un cuvênt despre stil. Se simte numai decât că e al unui transilvănean. Cu asta nu vreau se ḑic, că nu-i frumos și bine mlădiat după gândire. Din contră eu so cot că e o chestie, care ar merita o desvoltare specială și amĕnunțită dacă multe din cuvintele și formele sinctactice și particulare scriitorilor de peste munți n'ar însemna o fericită îmbogățire, ce s'ar aduce limbei nóstre literare mărginită la un vocabular destul de sărăcăcios și strênsă în corsetul câtorva construcții sinctatice, câtorva tipărituri în care e cu neputință sĕ încapă atâtea noțiuni, gândiri și sentimente, cu tótă infinitatea lor de nuanțe, câte pot sĕ se producă în capul unui om gânditor ori în sufletul unui artist.

In cartea dlui I. Russu Șirianu găsim bogăție și de cuvinte și de forme, — și multe inversiuni pe care le-am întâlnit în cursul cetirii sunt de o surprinḑĕtóre frumseță și gingășie: — așa încât și din acest punct de vedere nu sciu cum aș puté recomanda mai călduros volumul de novele al confratelui dela Sibiiu. *Sĕlișteanu.*

riorilor lor, de a nimicí moralminte pe toţi aceia, cari prin conduita lor onestă nu consimţesc cu apucăturile lor fariseesci.

Membru al acestui îngust grup de ómeni este şi autorul anonim al corespondenţei din cestiune, al cărui scop principal nu a fost atât espunerea (de altcum unilaterală) a regretabilei întêmplări, cât mai mult ocasiunea de a mai făurí invective asupra persónei subscrisului. Se dice anume: „Dator sunt a nu trece cu vederea fără a aminti la locul acesta, că cuvêntarea păr. Emilian Cioran pe lângă aceea, că a fost afară din cale obositóre şi lungă, ea a conţinut şi unele pasage nepotrìvite. Astfel din acésta cuvêntare nu me aflu îndemnat a cita nimic.

„Din contră, mângăitor a fost cuvêntul scurt rostit de părintele Iosif Goga etc.

Se póte că vorbirea mea sĕ fi fost afară, din cale „obositóre“ etc. pentru anonimul „y“, pentru-că învĕţătura morală numai în inimi aplicate spre moralitate are putere edificătóre, ér pentru rĕsvrătitori şi intriganţi este sĕmênţa cădută pe pétră, şi „afară din samă obositóre“.

De altă parte trebuia sĕ rostéscă acel cuvênt funebral o persónă acreditată lui „y“ şi numai atunci ar fi fost apreţiată după adevĕrata valóre.

Sunt cel mai bĕtrân între preoţii acestei comune şi nu încep acuma sĕ învĕţ cum se fac predici, din contră modestele-mi puteri sufletesci şi esperinţele făcute în timp de deci de ani în mijlocul credincioşilor, îmi sunt suficiente pentru de a fi consciu de chemarea ce o am ca párinte sufletesc la diferitele ocasiuni şi întêmplări.

Şi dacă adevĕrul necontestabil al învĕţăturilor cuprinse în pasagele nepotrivite ale cuvêntului meu funebral şi sfaturile morale, au lovit dureros în inima (dacă mai are) unui „y“ de lângă Sibiiu, de fapt însĕ de lângă „Costa Bóci“ din Rĕşinari, căci aici este bine cunoscut, cu tótă bunăvoinţa îi recomând ca pe viitor sĕ caute a-şi spĕla consciinţa de asemenea întinăciuni, cari la cea mai nevinovată sentinţă morală îl scot din firea lui normală şi-l împing la invidie şi rĕsbunări personale. Da, pentru-că invidia personală 'l-a împins şi acum a lua refugiu la astfel de corespondenţă.

Onoraţii cetitori, dacă vor fi urmărit cu atenţiune unele corespondenţe datate, respective emanate din Rĕşinari, se vor fi convins, că acele urmăresc unul şi acelaşi scop şi anume înălţarea de sine cu preţul de josirei altora. Apoi nu este un atare modru de mândrie şi de înălţare de sine însuşi o pĕcătosie a pĕcătoşielor? Judece asupra adevĕrului acestuia publicul neînteresat şi nepărtinitor. Eu am ignorat totdeauna astfeliu de slăbiciuni omenesci şi am ţinut sub demnitatea mea a perde timpul scump cu astfel de polemii dejositóre onestităţii unui om de ceva caractĕr, fiind de credinţă că ignorând astfeliu de slăbiciuni eşite din creeri înferbêntaţi o sĕ-şi sature vre-odată nesaţiósa lacomie de preamărire proprie.

Fiind însĕ în continuu insultat şi dejosit de către acest corespondent neîmpăcat cu posiţia sa, mi-am ţinut de datorinţă a eşi din pasivitatea observată spre a nu veni publicul în eróre cu vre-un prejudeţiu nemeritat din parte-mi. De altmintrele eu fiind om împăcat cu consciinţa mea, voiu păd̦i aceeaşi conduită de onestitate naturalisată caracterului meu — lăsându-i plăcerea corespondentului a se înălţa pe sine în contul dejosirilor ce-mi atribue şi fără de care domnul corespondent nu găsesce fapte de mai mari vêrtuţi în lucrările sale, de cât de soiul acestora — îl voi lăsa d̦ic a se înălţa atât de mult şi atât de înalt până va ajunge în vêrful gloriei, de care are mâncărime, de unde apoi se va prăbuşi el însuşi pe sine, fără a fi contribuit subscrisul întru nimica la abisul, ce şi-l va pregăti, săpând grópa altuia.

Rĕşinari, în 10 Ianuariu 1895.

Emilian Cioran,
paroch gr.-or.

Lucrul manual în România.

Raportul direcţiunei cursului de lucru manual pentru institutori şi învĕţătorii dîn August 1894.

Domnule ministru,

Prin ordinul din 25 Iuniu an. c. Nr. 7870, seria A, aţi dispus ţinerea unui curs de lucru manual în capitală pentru pregatirea unui numĕr óre-care de institutori şi învĕţători în acest obiect de învĕţământ, încredinţând subsemnatului conducerea acestui curs. Esecutând cu conscienţiositate sus citatul ordin, am onóre a supune, domnule ministru, Inaltei d-vóstre aprecieri, următoriul raport:

Cursul a fost deschis la 8 August, óra 10 a. m., prin comunicarea programului lucrărilor şi a ordinei interióre şi prin distribuirea specialităţilor între participanţii cursului. Inchiderea s'a făcut la 7 Septembre, óra 5 p. m., şi prin distribuirea certificatelor şi a obiectelor confecţionate în timpul cursului din partea fiecărui participant. Cursul a durat prin urmare 31 d̦ile.

In discursul de deshidere şi de închidere, ţinute de subsemnatul, s'a arĕtat în cel dintâiu, însemnătatea pedagogică a lucrărilor technice manuale, ér în al doilea, rolul muncei în instrucţiunea generală.

Cu viue satisfacţiune constat dela început, domnule ministru, că ordinea atât internă cât şi esternă, ce a domnit între dd. institutori şi învĕţători, participanţi ai acestor cursuri, a fost destul de multţămitóre, ceea ce póte servi de dovadă laudabilă a simţului lor de disciplină.

Programul desfăşurat la acest curs este după prealabila d vóstre aprobare de următorul cuprins: Specialităţile de instrucţiune technică practică au fost: Cartonagiul (lucrări de hârtie şi mucava cu legatul cărţilor). Sculptura geometrică în lemn cu traforagiul şi împletiturile de nuele.

Aceste specialităţi au fost astfel distribuite între participanţii cursului, în cât fiecare şi-a însuşit cunoscinţe şi desterităţi technice suficiente în dóuĕ ramuri de lucru şi anume: Institutorii, în cartonagiu şi sculptură: ér învĕţătorii rurali, în cartonagiu şi împletitură de nuele. Esceptiune s'a făcut numai cu 6 învĕţători, cari din motive plausibile, au învĕţat pe lângă cartonagiu, sculptura în loc de împletituri de nuele.

In mod estraordinar şi în ore afară de cele ficsate în program, s'au dat unele esplicaţiuni, împreunate cu esercitiile corespundĕtóre şi din împletiturile de paie şi papură, celor ce au dorit acésta.

Teoria lucrului manual, care a fost predat în comun tuturor participanţilor cursului, a constat din următórele materii:

Principiile pedagogice, pe care se baséză lucrul manual ca obiect de educaţiune şi instrucţiune şi aplicaţiuni asupra legăturei intime, ce trebue sĕ esiste între lucrările tehnice manuale şi obiectele de învĕţământ intelectual, — apoi, metodologia specială a specialităţilor practicate la curs şi esplicaţiuni asura materiilor prime şi asupra instrumentelor aplicate la esercitiile technice.

Pentru a da ocasie participanţilor cursului, ca sĕ-şi consolideze şi amplifice cunosciinţele dobândite aci, am ţinut şi câteva óre de discuţiuni libere colegiale, în cari s'au lămurit diverse probleme, asupra cărora unul sau altul dintre participanţi a rĕmas póte ne orientat

Cursurile s'au ţinut în 3 săli ale scólei normale „Carol I“. In órele de diminéţă s'a practicat cartonagiul, în dóuĕ grupe, ér în órele de după prânz, s'au practicat cele-l'alte dóuă specialităţi; Sculptura şi împletiturile de nuele fiecare în câte o sală: a treia sală a servit predării teoriei lucrului manual.

Orele oficiale de instrucţiune peste d̦i au fost $8^1/_2$, (*) şi anume: dela $7—11^1/_2$ a. m. şi 2—5 p. m. s'au făcut esercitii technice practice, ér dela 5—6 p. m. s'au predat teoria lucrului manual, (în óra din urmă sĕ cuprind şi órele de discuţiuni colegiale).

Afară de órele arĕtate aci, la cererile stăruitóre ale participanţilor cursului, am dat voie acestora a se ocupa cu esercitii technice practice şi în órele libere, astfel încât, s'ar putea d̦ice, că salele scólei normale „Carol I.“ în cari s'au ţinut cursurile, n'au fost evacuate de zeloşii şi activii institutori şi învĕţători, câtă vreme a ţinut lumina d̦ilei, de cât numai pe timpul mesei, în care timp se curăţiau şi salele.

Satisfacţiunea, cu care constat acest prea laudabil lucru, póte servi de cea mai puternică garanţă, că tot asemenea simţ şi iubire de ocupaţiune vor fi transplantate şi la tinerimea scolară a scólelor primare, ceea ce în timpul de faţă, când munca technică manuală la noi, ca şi început, e atât de urgisită şi desconsiderată, e un câştig enorm pentru prosperarea materíală şi intelectuală, ba chiar şi morală a poporului nostru.

E mare puterea succesului în ori ce fel de ocupaţiuni şi pre cum reuşita unei lucrări ne întăresce curagiul şi voinţa, ne măresce interesul şi stăruinţa, făcêndu-ne dispuşi a ne găsi pururea ocupaţi cu lucrări folositóre, — tot asemenea dintr'o sirguinţă — de multe ori inconscientă — se póte deduce, că lucrările precedente au avut o reuşită perfect de multţămitóre.

Obiectele lucrate au fost inregistrate la rubrica specială a fie-cărui participant, apoi aşed̦ate în unul din salónele scólei normale, formând esposiţia acestor cursuri, care a fost des visitata de ómeni din tóte păturile societăţii. Acele obiecte nu au devenit proprietatea celor ce le-au confecţionat, decât numai după închiderea cursurilor.

Numĕrul total al celor ce au luat parte la aceste cursuri, este de 35, dintre cari 9 institutori, 1 institutóre, 21 învĕţători, 3 învĕţătóre şi un măiestru de lucru manual. Dintre acestia 31 au obţinut certificate de absolvire şi unelte pentru câte 32 elevi din fie-care specialitate, învĕţată aci, 2 au obţinut certificate de absolvire, dar nu li s'au dat unelte pentru scólă, pe motivul, că din acestia, unul fiiind măiestru de lucru manual, nu are lipsă de ele, ér al doilea, o învĕţătóre suplinitóre, numai un scurt timp nehotărît ar fi putut utilisa uneltele în folosul scólei, pe urmă, eşind din corpul didactic, acelea s'ar fi deteriorat numai, în dauna statului. In fine, alţi 2 învĕţători, nefrecuentând cursul complect, nu au putut obţiné certificate şi prin urmare nici unelte, decât numai pentru dênşii câte un rênd, cu cari au lucrat în timpul cursurilor.

La distribuirea uneltelor e de observat, că dd. institutori V. Mircea şi I. I. Onu, funcţionând amêndoi la aceiaşi scólă, au obţinut din ambele specialităţi învĕţate, numai câte un rênd de unelte pentru un numĕr de 32 de elevi; ér d-lui Gr. Muşică şi d-nei Maria Muşică învĕţători la una şi aceeaşi scólă în Stelnica, li s'a dat din cartonagiu numai un rênd de unelte.

Din 33 certificate liberate, 13 au nota 10, 4 nota 9, 11 nota 7 şi 2 nota 6 Media acestor note e 8.60.

La aceste cursuri au fost representate 19 judeţe din ţară şi anume: Ilfovul şi Ialomiţa cu câte 5 participanţi. Bacăul cu 4. Gorjul, cu 3, Covurluiul, Romanaţii, şi Tulcea cu câte 2, ér Argeşul, Brăila, Constanţa, Iaşii Muscelul, Prahova, Romanul, R.-Sărat Suceva, Tutova, Vâlcea, Vlaşca, cu câte unul.

Consemnarea anecsată la raport cuprinde numele tuturor institutorilor şi învĕţătorilor, cari au íuat parte la cursul în cestiune, localităţile unde sunt plasaţi, notele obţinute şi alte date necesare.

Tabloul de sub 2), conţine datele necesare relative la uneltele distribuite.

Pentru D.D. Institutori şi Invĕţători din provincie s'a arangiat locuinţa în încăperile scólei normale „Carol I“ unde s'a pregătit mâncarea în marginea sumei destinate pentru dênşii ca indemnisaţie.

Dacă numĕrul participanţilor cursului acestuia este mai mare decât s'a proiectat la început acésta trebuie atribuită aglomerărei prea mari ce s'a arĕtat la acest curs din partea D-lor institutori, doritori a se perfecţiona în lucrul manual, spre a corĕspunde îndatoririlor legii. Pe cât de legitimă a fost acésta insistenţă a lor, pe atât de nesatisfăcuţi au remas mulţi dintre ei, neputând fi primiţi de astădată la curs, deşi unii ar fi voit a rĕmâne chiar cu cheltuiala lor. Unii cu tóte acestea, au stăruit a li se da voie sĕ asiste la cursuri cel puţin câte-va d̦ile, ca sĕ nu fie cu totul zadarnică călătoria lor, făcută cu mare cheltuială în scopul de a participa în tótă regula la cursuri. Se înţelege, că subsemnatul cu tótă îngustirea locului şi însuficienţa mijlócelor de instruire a satisfăcut totuşi, unele cereri de acéstă natură.

Din budgetul de lei 9635, destinati pentru acoperirea tuturor trebuinţelor acestui curs, lei 1141 s'au întrebuinţat ca diurne ajutórelor subsemnatului, d-lor Mihail Lupescu, şi I. C. Frunzeti şi d-lor Institutori şi învĕţători participanţi ai cursului, conform listei însoţite de acte iustificative, înaintate la 6 Septembre a. c, lei 990,65 pentru materii prime şi rechisite ajutătóre la instrucţie, — lei 7476,25 pentru uneltele distribuite în scopul instrucţiunei lucrului manual în scólele, la cari funcţionéză D. D. institutori şi învĕţĕtori, cari 'şi-au însuşit aci desterităţile technice manuale.

Totalul cheltuielilor este de lei 9616,90, cari scoţindu-se din suma budgetară de lei 9635 resultă un rest în plus la venituri de lei 18,10.

(Va urma.)

---

*) La cetirea programului de lucru, sunt dator să accentuez împrejurarea — toţi participanţii aprópe protestau în contra disposiţiunii de a munci 8 óre şi jumătate pe d̦i, din motivul, că sunt prea obositóre şi prea multe.

Protestarea lor am primit'o cu bunăvoinţă, dar le am spus, că resolvarea acestei cestiuni va veni de sine. A şi venit în curênd.

Convocare.

Adunarea generală a despărţ. XXVII Cohalm al „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ statorită pe 3/15 Iuliu 1894; însĕ oprită prin organele politice, se va ţiné Joi în 2/14 Februariu a. c. la 2 óre p. m. în sala din comuna Caţa.

Obiectele:

1. Deschiderea adunărei prin directorul desp.
2. Constatarea membrilor, înscrierea de membrii noi şi încasarea tacselor.
3. Raportul subcomitetului şi al cassariului.
4. Constituirea subcomitetului pe un nou period de trei ani.
5. Defigerea locului ţinerei adunărei generale procsime.

Inchiderea adunărei.

La acésta adunare este rugată a participa întréga inteliginţă din acest desp. precum şi alţi binevoitori.

Cohalm, 25 Ianuariu 1895.

Nicolau D. Mircea,
directorul desp.

Stroia,
actuariu.

Szám 480- -1895 [9] 1—2

Hirdetmény.

A pocstelki általános határtagositási ügyben az elömunkálatok megkezdésére u. m. a képviselet rendezése, mérnök választás és a költség elöirányzat elkészitése végett a határidött **az 1895 évi hó 11-ik napjának délelötti 9 órájára tüzöm ki Pocstelke községébe a község házához**, mely idő és helyre az összes érdekelteket azon figyelmeztetéssel idézem meg, hogy a felek meg nem jelenése nem fogja megakadályozni a tárgyalásnak megtartását.

Egyszersmind felhivom a birtok rendezési mérnököket, hogy azok a kik a müködő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak, a szerződési pontozatok elöterjesztése mellett ajánlataikat hozzám, vagy az érdekelt felekhez küldjek be.

Erzsébetvároson, 1895 január hó 19-ik napján.

A kir. törvényszék nevében:

Sándor Frigyes,
kir. eljáró biró.

Sz. 426/895. [10] 1—2

Hirdetmény.

Az oláh bükkösi (Făget) erdö szabályozás s legelö elkülönitéssel összekapcsolt általános határtagositási ügyben az elömunkálatok megkezdésére u. m. képviselet rendezése, mérnök választás és a költség elöirányzat elkészitése végett a határidöt az **1895 évi február hó 25-ik napjának** délelötti 9 orajára tüzöm ki Oláh Bükkös községébe a község házához, mely idö és helyre az összes érdekelteket azon figyelmeztetéssel idézem meg, hogy a felek meg nem jelenése nem fogja megakadályozni a tárgyalásnak megtartását.

Egyszersmind felhivom a birtok rendezési mérnönöket, hogy azok a kik a müködö mérnöki teendöket elválalni szándékoznak, a szerzödési pontózatok elöterjesztése mellett ajánlataikat hozzám vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Vén András,
elnök.

Nr. 249/894. [252] 3—3

CONCURS.

Implinind comuna bisericéscă Bucium fosta filie la Orĕstióra de sus condiţiunile provĕḑute în § 3 din statutul organic, şi devenind parochie materă recunoscută de atare prin resoluţiunea venerabilului consistoriu archidiecesan din 20 Septembre 1894 Nr. 5194 B. pentru ocuparea postului de paroch în Bucium sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt statorite în şedinţa comitetului parochial din 6 August 1890 şi dau preste tot suma de 411 fl v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea parochiei se pot lua dela comitetul parochial şi dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii la acest post sĕ şi înainteze petiţiunile de concurs în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor din vigóre.

Orĕştie, la 16 Decembre, 1894
Oficiul protopresb. gr.-or. al Orĕştiei în conţelegere cu comitetul parochial.
Nicolau Ivan, adm. prot.

Nr. 757/894 [4] 3—3

Publicaţiune oficială.

Procesul matrimonial incaminat de Ileana Ioan Iosif Oancea contra bărtatului ei pribeag Iosif Fulea, ambii gr. or. din Rĕheu terminat cu divorţul total în forul matrimonial competent prin şedinţa Preaveneratului Consistor archidiecesan ddto 15 Novembre 1894 s'a aprobat; ceea ce în sensul celor cuprinse în §. 124 din regulament pentru procedura judecătoréscă în cause matrimoniale se aduce la cunoscinţă publică.

Sebeş, în 30 Decembre, 1894.
Ioan Tipeiu, protopresb.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

[169] 8

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III.	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace voue de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noui cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	— 50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta pănă la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. pănă 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. pănă la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 8 Sibiiu, Sâmbătă, 21 Ianuarie (2 Februariu) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 20 Ianuarie 1895.

Pe când partidul poporal catolic, apostrofat și stigmatisat de foile guvernamentale și kossuthiste, cari stau sub influința ovreéscă, sĕ organiséză pe base tari, ministri cabinetului Bánffy își espun programul lucrărilor lor.

Trei dintre ministrii și-au espus programul pĕnă acum, Bánffy în numele întregului guvern și Wlassics ca ministru de culte au vorbit în dietă, ér ministrul de interne și-a desvĕlit programul înaintea alegĕtorilor din cercul Bonyhád.

Despre esposeul prim-ministrului am vorbit în nrii anteriori ai fóiei nóstre. Remâne deci sĕ facem o apreţiare a celor ḑise de ministrul de culte și instrucție și de cel de interne.

Precum Bánffy, așa și acești doi colegi ai sei, referitor la cestiunile ce ne privesc mai de aprópe pe noi, sunt conduși de ideia șovinistică a antecesorilor lor, a cărei scop final e — magiarisarea.

Mai bine s'a vĕḑut acésta în partea aceea a esposeului lui Wlassics, unde a vorbit despre intentiunile sale privitóre la scólele și învĕțătorii poporali. Vorbind la început despre autonomia catolică și regularea congruei, cestiuni, cari pe noi mai de aprópe nu ne intereséză, a trecut la instrucțiunea elementară. Aici apoi a spus, că ce-l dóre, precum scim, că îi dore pe toți magiarii: neputința de a preface scólele naționalităților în scóle de stat, sau cum ḑise ministrul introducerea instrucțiunii de stat, de sine înțeles cu limba de propunere magiară. Tendința deci este, dar de present e nerealisabilă. Așa a spus ministrul și a spus și causa, că adecă statul nu are destui bani pentru scopul acesta. O credem acésta, și mai mult, credem in sinceritatea enunciării ministeriale, credem adecă că acesta e singurul motiv, căci dacă guvernul ar dispune de mijlóce, nimic nu l-ar impedeca de-a face o astfel de incercare, deși acésta ar fi in desinteresul maiorității locuitorilor țerei nóstre și n'ar contribuì de loc la liniștirea spiritelor, despre care a vorbit prim-ministrul Bánffy.

Dacă însĕ acésta nu sĕ póte, ministrul ne spune, că va face altceva, ca sĕ se apropie de scop. Va supune la revisuire legea instrucțiunii publice, asemenea și legea despre cualificațiunea invĕțătorilor confesionali în sensul, ca invĕțătorii sĕ fie calificați numai de stat, și astfel preparandiile sĕ fie numai de stat, conduse în spirit „patriotic“, va sporí numĕrul inspectorilor scolari ca scólele confesionale sĕ fie mai des controlate, ér cu privire la „kisdedovuri“, va stăruí, ca ele sĕ se înfiinţeze pretutindenea.

Tóte aceste sĕ fac în favorul magiarisărei și dacă legile bisericesci lovesc în interesele nóstre bisericesci apoi nouele disposițiuni scolare, ce ni le pune în prospect Wlassics, lovesc scóla nóstră.

Étă ce buchet ne presintă noul nostru ministru de culte.

Ministrul de interne Perczel în programa, ce și-a desfășurat o în Bonyhád s'a purtat mai nostim. El a spus precis, că nóuele legi bisericesci le va aplica in decursul anului acestuia, ér pe cele dóue respinse le va supune de nou votării. Atât ce ne atinge pe noi. Incolo a vorbit despre cestiunea reformei administrative, reconstruarea vieții municipale, regularea orașelor, jurisdicțiunea administrativă procedura disciplinară, jurisdicțiunea curială, combaterea filoxerei, recunstruarea viilor, reformele financiare, regularea valutei, asigurarea vitelor ș. a.

Despre cestiunea naționalităților însĕ, precum am amintit în nrul trecut, n'a pomenit nimic. Óre din ce causă? A voit ministrul sĕ dea a înțelege prin acésta că va lucra după cum s'a pronunțat Bánffy în vorbirea sa, sau va vorbi în cestiunea acésta la altă ocasiune? Ori cum se fie, de una sĕ fim siguri, că din partea acestor ministri la bine sĕ nu ne așteptăm.

Avem deci programul celor trei ministri, le cunóscem tendințele și în situațiunea gravă, în care suntem, cel mai național, cel mai românesc lucru este. a lucra din resputeri și în strînsă unire. ca atacurile asupra bisericei și scólei gata se ne afle, ca sĕ le putem paralisa; căci altfel, chiar și timp mai scurt dăinuind acest minister, ne póte causa stricăciuni mari!

Mandate de deputați. Noii ministri umblă după mandate de deputat. Ministrul de interne a pășit, precum scim, în Bonyhád. Oposiția a candidat aici pe baronul renegat Kaas Ivor. „Magyarország“ scrie, că partidul guvernului face mari încordări în favorul ministrului; corteșii cei mai aprigi sunt pretorul și notarii. Corupția cu mâncări, beuturi și cu bani e în toiul ei. Pretorul a voit sĕ nu permită lui Kaas ținerea programului. Dar cu tóte aceste póte sĕ cadă ministrul, ceea-ce ar fi un mare blamagiu.

Asemenea stă rĕu și ministrul Erdély la Dunaszerdahely. Aici a pus un contracandidat partida poporală catolică. Sĕ ḑice că primatele Vaszary ar fi scris unui preot de influință de acolo, sĕ lucre în favorul ministrului, dar fără succes. Corteșul principal al partidului cat. e plebanul Kovàcs, apoi alți trei preoți catolici. Agitațiunea e mare. S'au trimis din Pojon 30 de gendarmi și în ḑiua alegerii va fi și miliție.

Tot contracandidat din partida catolică are și Wlassics la Csáktornya.

Ministrul president Bánffy pășesce în cercul Șimleului, ér de contracandidat va avea pe Dr. Șerban. Cu privire la alegerea acésta dl adv. Simeon Oros, din Șimleu, ca președinte al clubului electoral al alegĕtorilor români din cercul Șimleului-Silvaniei, convócă pe toți alegĕtorii români din acest cerc la o adunare, ce se va ținea în 1 Februarie a. c. in Șimleul-Silvaniei în localitatea teatrului orășenesc la 10 óre antemeridiane. Obiectul adunărei va fi: Consfătuire asupra procsimei alegeri de deputat din acest cerc electoral.

Revista politică.

Despre un compromis ce ar fi avut loc între Bánffy și casa magnaților scrie „Bud. Tgbl.“: „După cum suntem informați în ḑilele ultime au avut loc lungi consfătuiri între Bánffy și unii dintre cei mai însemnați membri din casa magnaților. Aceste consfătuiri, deși n'au avut nici un resultat positiv, totuși ele presintă un interes politic deosebit, pentru-că aci s'au vorbit despre cele douĕ proiecte încă neresolvate, anume: despre recepțiunea ovreilor și liberul esercițiu religionar. Se spune că atât din partea guvernului, cât și din cea a magnaților s'ar fi constatat aplicarea a încheia in privința acésta un compromis. Așa bună óră ministrul president sĕ fi declarat, că dênsul nu e absolut angajat în ceea ce privesce forma proiectelor bisericesci restante, el numai pentru esența lor se va espune și e gata a nu mai ținé la interconfesionalitate; și în proiectul de recepțiune ar fi aplicat a face unele concesiuni, ceea ce însĕ ar dorí ca sĕ rĕmâne nealterat, e paragraful de libera trecere. Contra-propositiile magnaților sĕ reduc la dorința, că liberul esercițiu al religiunei sĕ se mărginéscă și mai mult și sĕ se céră stergerea paragrafului de trecere din proiectul de recepțiune. Până acuma consfătuirile aceste n'au dus la nici un resultat, dar' atât guvernul cât și cercurile opoziționale din casa magnaților speră a ajunge la un resultat positiv în direcția acésta și acésta încă înainte de începerea desbaterilor asupra budgetului“.

* * *

Despre cele petrecute în Püspök-Ladány în privința socialismului sĕ mai scrie următórele: Pretorul Nabráczky a oprit ori-ce adunare și a confiscat scrierile volante socialiste. Agitatorul socialist Aron Daró, care se spune că ar avé mai multe crime ordinare pe consciența, a fost arestat. Cu ocasiunea visitării sale s'a aflat la

---

FOIȚA

Povestiri economice

despre grădinărit, economia câmpului, vierit și pădurárit, de Ioan Georgescu. (Brașov Tipogr. A. Murĕșianu, 1894. Prețul 25 cr.)

Cartea, cu titula acésta, pe care am anunțat-o în un nr. anterior, este o carte folositóre pentru țeranii noștri. Ea cuprinde povestiri din ramurile economice amintite mai sus; povestirile nu sunt lungi, dar sunt practice și învață la multe lucruri folositóre din economie. Forma, în care sunt espuse și limba ușóră și poporală le face accesibile pentru popor. Despre aceste povestiri, după-cum ne spune autorul în prefață, „comitetul reuniunei economice din comitatul Sibiiului“ s'a esprimat că „merită sĕ fie tipărite și sĕ ajungă în mânile poporului“.

Atrăgênd atenția economilor noștri asupra acestei cărți, reproducem drept specimen dóue din povestiri:

Cum se altoesc pomii?

— Cine ți a altoit pomișorii din straturi, bade Tomo?

— Nepoții ĕștia Victor și Eugeniu! Am vĕḑut numai astă-primăvară, că Victor încă dela începutul lui Martie, până când încă nu a dat mustul în mlădițe, se suie prin toți merii pătuli și prin toți perii tomnatici și domnesci după mlădițe sau surcei de altoit, cum le mai ḑice, și atâta le-a mai căutat, ca sĕ nu fie mai bĕtrâne de un an, ca sĕ fie din partea de către méḑă ḑi și sĕ fie sănĕtóse, încât ne-am mirat cu toții de hărnicia și destoinicia lui.

După-ce le a tăiat, s'a dus cu ele în pivniță și le-a îngropat în nisip, până la începutul lui Prier, călindariul vechiu. Atunci venind și cel mai mare acasă pe vacanța Pascilor am vĕḑut numai, că cer dela mama lor ca o jumĕtate de funt de córă dela stupi, un cratiț de fer cu picióre, nu sciu de unde au mai căpĕtat ca un funt de rĕșină de brad și nisce sĕu, și pe tóte acestea le-au făcut talmoș-balmoș în cratiț, éră sub cratiț au făcut foc, acolo lângă pomi, până s'au topit materiile acelea.

Păna când Victor a făcut talmoș-balmoșul acela, Eugen făcea mereu la mlădițe de altoit, însĕ nu așa, cum am mai vĕḑut și sciam eu, ci cu totul altmintrea. La o mlădiță de altoit, el nu lăsa decât doi muguri, dintre cari pe cel de desubt îl potrivea așa, ca sĕ se vie oblu cu crepătura.

După aceea am vĕḑut, că Eugen începe cu un firez mic a reteza pădureții, cam de-o palmă bună dela pămênt, îi crepà cu un cuțit, dar nu prea tare, și împlântà în crepătură câte-o mlădiță sau douĕ, după cum era pociumbul de gros, însĕ așa le potrivi de bine la toți încât gândeai, că acolo au crescut.

Până când Eugen așeḑa mlădițele în pociumbi, venea Victor cu cratițul, și din céra aceea de altoit ungea altoii, apoi îi lega cu sdranțe și împlânta câte ceva în jurul lor ca sĕ nu-i pótă rupe vêntul. N'am vrut sĕ ḑic nimic, către ei, dar eu am creḑut despre prinderea altoilor acelora ca și apostolul Toma despre învierea dlui Christos. Dar m'am înșelat! Căci a trecut ce-a mai trecut și numai ce vĕd, că încep mugurii din altoi a se umfla și a crepa. Bucuria lui Victor, căci veḑi Dómne, și el altoise vr'o câți-va!

După ce a venit Eugen dela scólă peste vară acasă, am vĕḑut numai, că din cei doi muguri prinși, pe cel de de-asupra îi retéză cu cuțitul jos și nu lasă fără pe cel de desubt, ca sĕ astupe crepătura, cum ḑicea el. Și veḑi cum au crescut de mari și frumoși, dle învĕțător?! Așa au altoit nepoţeii mei pomișorii din straturile acestea ce le veḑi și D-Ta.

— Dar D-Ta cum ai altoit pomii din grădina D-Tale, bade Tomo?

— Pe timpul când eram eu tiner în satul întreg abia sciau doi trei ómeni altoì de ceva Dómne-ajută. In ḑiua de Blagoveștenii sau Bunavestire, cum sĕ mai ḑice (25 Martiu căl. v.), am chiemat pe Petrea Murĕșanului, căci el era mai vestit de altoit, sĕ-mi altoéscă pociumbii, ce i-am fost adus de pe câmp în grădină; el a și venit cam pe la vecernie; a luat firezul cel mare, a retezat pociumbii cam de o urmă dela pămênt, i-a crepat cu cuțitul; tot atunci a luat mlădițe de altoit dela vecinul George și așa întregi, cât au crescut într'un an, le-a pus în crepătură, a uns crepătura cu baligă, a legat'o și împlântând trupul retezat dela vêrf lângă pociumb, i-a lăsat în scirea Domnului sĕ se prindă, ori nu, cum le va fi rînduit.

'Mi aduc aminte, ca astăḑi, că vre-o ḑece pociumbi mi-a altoit Petrea în ḑiua aceea, dar abia s'au prins jumĕtate, pe când cei altoiți de nepoțeii mei, m'am uitat, că numai câte unul nu s'a prins din ḑece. Tot atunci mi-a povestit Petrea, că din ḑiua, în dênsul un revolver şi mai multe scrieri socialiste. Locuitorii sunt peste mĕsura agitaţi şi voesc sĕ organiseze o gardă de cetăţeni.

In comunele Mezőberény şi Békós asemenea s'au confiscat scrieri volante şi s'au arestat mai mulţi socialisti, cari imediat s'au dat pe mâna procurorului.

In Kiskörös poliţia a făcut perchisiţie la muncitorul Paul Váczi confiscând mai multe scrieri agitatorice, cu tóte acestea o mulţime de asemenea scrieri au ajuns întrĕ popor care le ceteste cu multă sete.

Despre nelinistele din Seghedin se mai scrie: Arestarea celor trei conducĕtori socialisti a iritat mult pe muncitori. Duminecă s'a adunat o mulţime mare de muncitori înaintea primăriei şi au cerut estradarea celor arestaţi. Mulţimea a făcut asalt asupra porţii primăriei, care însĕ a fost respinsă de poliţisti. Vice-căpitanul oraşului Koczory păşeste înaintea mulţimei şi o provócă sĕ se depărteze, la cari cuvinte mulţimea rĕspunde prin insulte. In acelaşi moment apare prin o stradă laterală un escadron de husari şi o jumĕtate de companie de poliţisti călări cari aşteptau sĕ li se dee ordine. După ce cuvintele vice căpitanului n'au avut nici un resultat, sĕ rĕped de după pórtă mai mulţi poliţisti şi arestéză pre vr'o câţi-va muncitori, atunci mulţimea înfuriată se repede asupra poliţiştilor, vice-căpitanul observând pericolul în care acestia se află comanda celorlalţi cari se mai aflau în curte atac, ér' husarii dau şi ei năvală asupra muncitorilor. Cu ocasiunea acésta douĕ persóne au fost călcate de cai, ér' mulţimea lucrătorilor s'a retras pe trotoir de unde cu o furie nebună se aruncă de nou asupra poliţiştilor cari érăşi au arestat pe mai multe persóne. In fine vĕḑênd că numĕrul poliţiei şi miliţia se înmulţeste tot mai mult, mulţimea se înprăstie.

* * *

In legătură cu cele espuse în numĕrul din urmă mai adaugem, că conferenţa fruntaşilor catolici în şedinţa sa de Marţi a stabilit programul partidului poporal şi a esmis o comisiune de ḑece sub conducerea lui Zichy Nándor, ca sĕ publice acest program.

Programul e de următoriul cuprins:

Punctul nostru de mânecare este formarea unui partid politic, care şi-a pus de scop apărarea caracterului creştin al societăţii nóstre şi se vindece vătămările cărora a fost în patria nóstră espusă biserica catolică şi în general creştinismul, şi sĕ îmbrăţişeze interesele economice şi politice ale naţiunei şi ale poporului.

Pe basa acésta generală se primesce în partid fie care credincios creştin pentru apĕrarea intereselor reciproce şi împăcavere.

Partidul poporal ca partid politic ungar independent, formându-se pe basa dreptului public magiar şi a transancţiunei de la 1867, care formézà partea intregitóre a acesteia, a stabilit următoriul program;

1. Pretindem revisuirea legilor despre căsătoria civilă şi conducerea matriculelor de stat.

2. Ne vom lupta contra acelor ordinaţiuni şi proiecte de legi, cari sunt în contraḑicere cu spiritul crestinismului sau periclitéză înţelegerea pacinică, care în interesul ţĕrei trebue sĕ se restitue între confesiunile legal recipiate.

Drepturile şi libertatea confesiunilor le stimăm şi dorim sĕ le susţinem, dar pretindem în schimb drepturile şi libertatea cuvenită bisericei catolice.

3. Pretindem autonomia catolică şi prin urmare estradarea fondurilor şi fundaţiunilor catolice.

4. Vom apăra libertatea de instrucţiune asigurată prin legi atât confesiunei catolice, cât şi celoralalte, şi pretindem lărgirea acestei libertăţi pentru tóte gradele învĕţămêntului.

5. Fiind Ungaria în rîndul prim stat agricultor, pretindem luarea în considerare în politica vamală, de comunicaţiune şi a dărilor de spirituóse, a intereselor negligate ale publicului economic şi mai ales ale micilor proprietari.

6. Pretindem sĕ se iea tóte acelea dispoşiţiuni legale, cari asigură vieţuirea şi bunăstarea poporului agricol în patria nóstră.

7. Pretindem, ca interesele de credit ale micilor proprietari şi micilor industriaşi, sĕ se iee în considerare şi sĕ se resólve prin disposiţuni corespunḑĕtóre legale şi prin asocieri înfiinţânde pe lângă ajutoriu de stat. Mai departe vom spriginí orì şi ce tendinţe, al cărei scop este valorisarea mai favorabilă a productelor agrare şi industriale.

8. Pretindem alcătuirea unui sistem de dare mai just; stabilirea minimumului corĕspunḑĕteriu stărilor nóstre ale neplătitorilor de dare, şi întroducerea dărei fundamentale.

9 Pretindem simplificarea manipulaţiunei de dare şi întroducerea unei astfel de manipulaţiuni, ca fiecare contribuent s'o pricépă şi s'o pótă controla în interesul sĕu propriu.

10. Partidul nostru voesce, ca statul sĕ sprigtinéscă pe micul îndnstriaşiu şi pe muncitor în concurenţa cu industria mare şi cu capitalul.

11. Pretindem regularea raportului dintre muncitoriu şi stăpân, şi mai ales apĕrarea intereselor familiare morale şi sanitare ale muncitoriului: mai departe estinderea în mĕsură mai mare a asigurării muncitorilor. In fine pretindem sĕ se întroducă o lege mai severá pentru observarea pausei de Duminecă

12. Referitoriu la aranjarea administraţiunei partidul poporal atunci îşi va stabili punctul de vedere, când guvernul îşi va presenta proiectele în privinţa acésta; dar deja acum pretindem îndreptarea administraţiunei şi combatem ori ce fel de organisare, care cu escluderea conlucrării cetăţenilor ar mărí omnipotenţa statului.

13. Partidul nostru doresce se observe o ţinută pe deplin prevenitore faţă de naţionalităţi, şi sĕ iea în considerare pretensiunile lor întru cât sunt compatibile cu unitatea statului ungar şi caracterul sĕu naţional, şi sĕ le împărtăşéscă de o procedură justă şi dréptă

14 Pretindem sanarea abusurilor electorale şi regularea în cel mai corĕspunḑĕtoriu chip al procedurei de verificare.

Scim, că censul, împărţirea cercurilor electorale şi procedura electorală nu este mulţămitóre şi dă ocasiune la multe abusuri Vom urga regularea acestora.

* * *

Ḑiarul „Parlamentär“ din Viena într'unul din numerii sĕi recenţi ocupânduse cu Austria, e de părere, că constituţia ei ar trebui schimbată spre mulţămirea popórelor. Étă ce ar fi de făcut: A rupe cu dualismul, a recunósce dreptul istoric al fie-cărei naţiuni şi a forma din diferitele ţĕrii corónele la cari au drept.

Provinciile locuite de Germani, adecă: Austria de sus şi jos, Salzburg, Tirol, Stiria şi Carintia, sunt de a-se înpreuna într'o posesiune a Habsburgilor. Boemia, Moravia, Silesia vestică şi teritorul locuit de Slovaci, au dreptul la coróna sântului Vaclav. Slovenii, Croaţii, şi Sêrbii cu Dalmaţia formézà corónа croato-sêrbă sau sud-slavică, Galiţia vestică şi Silesia ostică corónа polonă, şi Galiţia ostică cu Ruşii din Bucovina şi Ungaria nordică corónа rusésсă. Românii din Ungaria, Transilvania şi Bucovina formézà corónа romană. ér' restul îl formézà corónа ungară.

Şepte ţĕri mari, organisate în mod autonomic, ar avé cu totul alt aspect, ca cele 17 provincii de astăḑi atât de diferite. Şepte guvernori n'ar fi 17 de astăḑi nici şepte diete, 17 de astăḑi. Intréga maşină de guvernare ar fi cu multă mai uşoră şi mai puţin costisitóre, ér ceea ce e lucru de căpetenie: fie-care popor ar fi îndestulit, şi totul ar forma o putere, care ar putea sĕ stea faţă şi cu cele mai mari pericole.

* * *

„Fremdenblatt“ anunţă că dieta provincială din Istria s'a închis prin rescript împĕrătesc. Ḑiarul numit motivéză mĕsura acésta prin ultimele evenimente petrecute în dieta istriană; aşa bunăóră majoritatea italiană a adus decisul că singura limbă de pertractare în dietă se fie esclusiv cea italiană, asemenea sĕ se facă tóte propunerile şi interpelaţiunile numai în acéstă limbă. Prin procederea acésta populaţiunea slavă se vede atacată în sentimentele sale naţionale şi pusă în imposibilitatea de a lua parte în viaţa parlamentară.

La desbaterile asupra inscripţiunilor de pe tablele judecatoresci representatul guvernului a fos atacat în mod vehement, pe când căpitanul ţerei a fost prea domol faţă de publicul de pe galerii. Procederea acésta a maiorităţii italiene nu are de scop apărarea a limbei iteliene, care nu e amenintată nici din o parte, ci mai mult aservirea politică a slavilor din ţĕrile litorale. Toleranţa faţă de naţionalităţi este un principiu al politicei austriace şi cine voeste sà se bucure de scutul acestui stat trebue sĕ-i respecteze şi principiile. Se sperăm, că alegătorii vor veni cu ocasiunea procsimelor alegeri la convingerea, că o politică ultra-naţională nu va duce la nici un resultat. Coaliţia va fi destul de tare ca sà combată o politică care stă în contraḑicere cu tradiţionalele principii ale imperiului.

* * *

Ḑiarul slovac „Narodnie Noviny“ publică un articol al cunoscutului publicist Svetozar Hurban Vajansky asupra legii ungare de naţionalităţi. Étă pasagiul cel mai însemnat din acel articol:

Un singur fapt ajunge, ca întregul nostru, aşa numit constituţionalism se apară inaintea ochilor fiecărui om cugetător şi onorabil ca o nimica, ca o frasa gólă. Faptul acesta e următorul:

La anul 1868 se formulă în mod constituţional legea privitóre la egala îndreptăţire a naţionalităţilor, se publică şi se înaintă Maiestăţii Sale spre sancţionare. Despre acéstă lege, care de altcum din punct de vedere al dreptului public, este una dintre legile cardinale, adecă o pétră din fundamentul clădirei constituţiunei, nu se póte nici decum ḑice, că ar fi fost octroată, nu se póte vorbi despre o volnicià îndeplinită din partea Vienei, séu despre o silă, ori despre timpuri viforóse. Nu s'a făcut nici o eróre formală, şi nici în realitate nu s'au schimbat raporturile deóre-ce naţionalităţile, pe cari le recunósce legea dela 1868 esistă şi astăḑi, şi rapórtele cari ar trebui sĕ fie regulate prin acéstă lege, nu s'au schimbat

Şi din acéstă lege, până astăḑi, adecă în restimp de 27 ani, nu s'a pus în pracsă nice un punct, care sĕ le arunce naţionalităţilor nemagiare de pe masa bogată magiară vr'o fărimătură de drept. Din contră: acéstă lege sancţionată şi publicată nu numai că o póte viola ori şi care ministru, prin ordinaţiuni şi rescripte, ci ori şi care solgăbirĕu, esecutor de dare şi scriitor! Şi acela, care sufere în mod ilegal nedrept, póte apela numai la Dumneḑeu, de altmintrelea la nimeni. Pentru înjurià noţională în Ungaria nu esistă nici scaun judecĕtoresc, nici administraţie, nice lege, nice milă, nici simţ şi nici umanitate! Faţă cu plângeri naţionale ministrul e surd, şi în tăcere el apróbă tirània funcţionarilor mici, neculţi şi sĕtoşi de rĕsbunare privată.

Acesta este faptul! Inaintea întregei lumi o declarăm, că în adevĕr aşa este, o susţinem înaintea ori şi cui, înaíntea parlamentului înaintea celui mai înalt for, înaintea publicităţii şi înaintea tronului! Şi unde se întêmplă astfel de lucruri, acolo sĕ nu mai vorbéscă nimeni de constituţionalism, de puterea şi însĕmnătatea sistemului representativ în Ungaria! Singur acésta rană, care de 27 ani stă deschisă, ajunge ca sĕ înficieze întreg organismul!

* * *

Din Petersburg se anunţă că ţarul şi ţarevna au primit în palatul de érnă 142 deputaţiuni ale nobilimei, cazacilor şi ale representanţilor din Caucas, venite ca sĕ-l feliciteze pentru cununia sa cu ţarevna. Ţarul a dat acestora următoriul rĕspuns:

Mĕ bucur fórte, că pot sà vĕ vĕd aci pe toţi la olaltă spre a mĕ felicita din incidentul căsătoriei mele. Sunt pe deplin convins, că sentimentele dv. sunt sincere. Sunt sentimente acestea, cari de timp îndelungat încălḑesc inima fie-cărui moscovit adevĕrat. Aud însĕ, că în vre-o câte-va reuniuni de ale semstvocilor s'au auḑit astfel de sonuri, cari tradézà dorinţa realisărei unor visuri absurde, întru cât ei sunt de credinţa, că vor concurge la conducerea afacerilor de stat. Şciu toţi, că eu tóte puterile mi le închin bunăstărei scumpei mele Rusie, dar' tot atât de tare şi neschimbată voiu susţiné autocraţia ca şi fericitul meu tată.

Noutăţi.

Prelegere publica. Duminecă în 3 Faur va ţiné dl Mateiu Voileanu, ases. consistorial în localul societăţii române de lectură strada Baier Nr. 1 la 4 şi jum. óre d. a. a V-a prelegere publică asupra temei: „Din Africa centrală. — Constituirea statului Congo“ la care inteligiuţa română sĕ învită cu tótă onórea.

* * *

Nou proces de presĕ. In 6 Martie n. se va pertracta înaintea curţii cu juraţi din Cluj un proces de presă pentru aderenţe, ultimul proces de acest fel, după ce a fost amânat de mai multe ori. Ca basă a acestui proces, servesce o adresă de aderenţă din 10 Septembre 1893 trimisă dlui Aurel C. Popovici şi publicată în nr. 208 al „Tribunei“ dela 1 August 1893. Acusaţi sunt următorii: Teodor Trimbiţaş, înv. în Poiana, Iuliu Petricaş, înv. în Cocu, Ioan Gaia, proprietar în Turda, Nicolau Rusu, proprietar în Poiana, Romul Romonţan, preot în Sîndu, Iuliu Gel Gelan, funcţionar de postă, Simeon Nicóră, învĕţător în Luna,

---

care altoim, câte ḑile mai sunt până la sfirşitul lui Martie, preste atâţa ani face altoiul póme.

Am vĕḑut atunci, cum a altoit Petrea, şi dela el am învĕţat a altoì şi eu; aşa încât după aceea mi-am putut altoi nu numai mie, ci şi la alţi ómeni, cari m'au mai chemat la altoit. — Óre mai altoesc ómenii şi într'alt feliu, dle învĕţătoriu, ori numai în crepătură?

— Pociumbii mai tineri, de un an doi, sĕ mai pot altoí şi prin împreunare, sau copulare, bade Tomo! cei mai groşi se pot altoi în cóje, éră cei lipsiţi de crengi se oculézà. Ocularea sĕ face în luna lui August éră copularea, altoirea în crepătură şi în cóje sĕ face la sfîrşitul lui Martie, sau la începutul lui Aprile. Cel mai lăţit şi mai uşor mod de altoit este: altoitul în crepătură.

— La câţi ani putem muta altoiul în loc statornic, după ce l'am altoit, domnule învĕţător?

— La trei-patru ani după-ce l'am altoit, putem muta altoiul în locul acela unde voim sĕ facă póme. Dacă grădina ne este ferită de vênturile reci de méḑă-nópte, lăsăm sĕ facă altoiul corónа mai înaltă, éră dacă grădina ne este espusă vênturilor reci, lăsăm altoiului corónа mai scundă, sau mai jos.

(Va urma).

Simeon Poruţ, înv. în Turda, Stefan Mariş, teolog în Blaş, Valeriu Moldovan, student universitar, George Tatar, înv. în Mischiu, Ioan Giurgiu, înv. în Iara, Ioan Cadarescu, Septimiu B Mureşan, teolog în Blaş, Constantin Florian, înv. în Copandu, Iuliu P. Mureşan, înv. în Feiurd, şi în fine redactorul „Tribunei“ Andreiu Balteş.

⁂

Cum minţesc „patrioţii“. „Dreptate.“ publică următórea desminţire: „Faţă de scirile lansate prin ḑiarele magiare despre o pretinsă acţiune a Ligei, pusă la cale pentru aşternerea unei petiţiuni de agraţiare a condamnaţilor noştri, cari sciri culminézĕ în raportul din Bucuresci al lui „Budapesti Hirlap“, care spune între amĕnunte, că Liga ar fi provocat pe dl A. Mocsonyi sĕ subscrie şi d-sa acel petit, ér dl Mocsonyi a respins acéstă propunere, – suntem autorisaţi din cea mai competentă parte a declara, că dl Mocsonyi n'a fost provocat din partea Ligei sĕ subscrie pretinsa petiţiune, şi prin urmare prin nimic n'a putut fi îndemnat sĕ facă, fie declaraţiunile din acea corespondenţă, fie altele, referitóre la acéstă cestiune“.

Noi mai putem adauge, că scirea despre acţiunea acésta a Ligei, întrégă este o minciună perciunată.

⁂

Nou institut de credit în Mediaş. Din Mediaş sĕ scrie: In Mediaş se fac lucrările pregătitóre pentru înfiinţarea unei bănci românesci numită „Têrnăveana“. Iniţiatorii acestei salutare idei sunt dnii Ioan Moldovan, protopop şi Dr. I. Ivan advocat în Mediaş.

⁂

Oprelişte. Se comunică din Blaş, că direcţiunea gimnasiului românesc de acolo a oprit tinerimea studiósă dela cetirea ḑiarelor politice române. Adevĕr sĕ fie?

⁂

Pentru tricolorul românesc. Locuitorul Romul Vraciu a fost tras în cercetare din partea judecătoriei de cerc din Mercurea, pentru purtarea colorilor naţionale românesci. Judecătoria din Mercurea l'a şi osândit, s'a făcut recurs la tribunalul r. din Sibiiu, dar acesta a aprobat sentinţa judecătoriei din Mercurea. In fine ajungênd lucrul la tabla r. din Cluşiu, acésta a anulat sentinţa ambelor foruri pe motiv, că în sensul ordinaţiunei ministeriale nr. 26,559 din 1874, faptul comis de acusat nu póte fi privit ca o transgresiune de sine stătătóre, asupra căreia este chemat de a judeca oficiul administrativ.

⁂

Oprirea hipnotisărei. Pe basa unei ordinaţiuni ministeriale, prin care sĕ iau mĕsuri pentru restrêngerea libertăţii de-a hipnotisa, primarul orăşenesc din Budapesta a interḑis cu desĕvêrşire laicilor de-a hipnotisa, ér medicilor li-se permite acésta numai în presenţa unei a treia persóne.

⁂

Şedinţă festivă. Societatea de lectură „Ioan Popasu“ a studenţilor dela scólele medii române gr.-or. din Braşov invită la şedinţa festivă ce se va ţiné Duminecă în 22 Ianuarie st. v. în sala cea mare a gimnasiului. Braşov, în 15 Ianuarie 1895. Comitetul societăţii. Inceputul la 5 óre séra. Oferte marinimóse sĕ primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică. Program: 1. Cuvênt de deschidere, de conducĕtoriul societăţii, prof. I. Baptist Boiu. 2. „Deşteptă-te române“, marş, esec. de orchestra societăţii. 3. V. Alexandri: „Ovidiu“, fragment din actul V., declamat de A. Bogdan şi I. Sporea, cl. VII gimn. 4. „Ursita mea“, de Gr. Stefănescu, esec. de corul vocal. 5. „Basmul român“. disertaţiune de Sextil Puşcariu, cl. VIII gimn. 6. *a)* „Cântec de légăn“, *b)* „Pízzicato Gavotte“, de C. Latann, esecutate de orchestra societăţii. 7, „Ţiganul la miere“, anecdotă de Th. D. Speranţă, declamată de T. Herseni, cl. III com. 8. *a)* „Serenada“, *b)* „Bobocele şi inele“, de I. Vidu, esec. de corul vocal. 9. „Marş românesc“, de Mazalik, esec. de orchestra societăţii.

⁂

Societatea academică „România Jună“ constituindu-se pe anul admin. 1895 şi a a'es următoriul comitet: Preşedinte: Drd. med Al. Vajda Voevod; vice-preş.: Drd. med Ionel Capşa; secret. I: stud. agr. Paul Bogdan; secret. II: stud. med. Nic. Bacinschi; cassar: stud. med. Al. Crăciunescu; controlor: stud. tech. Teofil Popoviciu; bibliotecar şi econom: stud. forest. George Sêrbu.

Totdată spre orientarea publicului anunţăm că localităţile societăţii din 1 Faur 1895 se află: IX Lazarethg. 26.

⁂

Serul în România. „România Medicală“, scrie că institutul de bacteorologie, unde se tratézĕ în present 8 cai în vederea preparării serului antidifteric, eliberázĕ în mod gratuit autorităţilor deocamdată 300 doze pe lună în valóre de 3000 lei. După o lună numĕrul dozelor lunare va fi de 600 până la 900 în valóre de 6000—10.000 lei.

⁂

Casimir-Périer, ex-presidentul Franciei, se ocupă cu redactarea unei broşuri sensaţionale, intitulată: „Şese luni de presidenţie“. Se ḑice că Périer în acéstă broşură va descrie istoria presidenţiei sale, rolul, la care a fost osândit, luptele ce le-a avut în fie-care ḑi şi cursele, ce i s'au pus.

⁂

Remaniarea cabinetului Ribot. Generalul Jamont retrăgându-şi învoirea de a primi portfelul ministrului de rĕsboiu, s'a denumit la acest resort generalul Zurlinden, puţin cunoscut în Europa, la care însĕ Gambetta ţinea mult. El e de 58 ani.

⁂

Conferenţă. Duminecă 8 Ianuarie c. dl Const. Erbicean, profesor universitar, a ţinut la Ateneul român din Bucuresci conferinţa: Religiunea în luptele românilor, pentru care a fost viu aplaudat de auditoriu.

Pentru prima dată a fost dat publicului bucurescean sĕ audă în palatul Atheneului o conferinţă religiósă, scrie „Vocea bisericei“.

⁂

Graţia ţarului. Toţi acei studenţi, cari fuseseră exilaţi în cele mai îndepărtate guvernamente ale Siberiei, pentru că în Maiu a. tr. luaseră parte la demonstraţiunile polon naţionale, în urma unui ucaz împărătesc au fost agraţiaţi şi retrimişi în Varşovia. Sunt însĕ puşi sub supraveghiare poliţială.

⁂

Milióne dispărute. La „Banca Naţională“ din Wales, care dela 1893 stă sub scontrare, s'a constatat, că au dispărut 555,000 funţi sterlingi, adecă cam şése milióne fl. Contra directorilor băncei s'a pornit cercetare rigoróse.

⁂

Invitare la balul ce-l va aranja Casina română din Beiuşiu în favorul bibliotecei sale la 16 Februariu st. n. 1895 în sala „Ospĕtăriei opidane“. Preţul de întrare Pentru persónă: 1 fl., pentru familie după plac. Inceputul la 8 óre séra. Comitetul arangiator. Ofertele marinimóse şi suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se cuitéză pe cale ḑiaristică.

⁂

Micul rege vrea rĕsboiu. Foile spaniole publică o interesantă istorióră din viéţa micului rege spaniol Alfons, pe care poporul îl numesce numai Alfonsino. Micul rege tocmai ḑilele trecute şi-a serbat a noua ḑi aniversală, cu care ocasiune a primit drept cadou din partea armatei o frumósă sabie de Toledo. Cadoul a fost predat regelui din partea unei deputaţiuni prin o vorbire festivă în care se esprimă convingerea că asemenea acestei săbii întréga armată spaniolă va sta la disposiţiunea regelui. Alfonsino a primit deputaţiunea cu multă graţie şi după depărtarea aceleia, micul rege începú cu tótă mândria sa sĕ-şi zângănéscă noua sabie înaintea mamei sale. — Intr'acestea mama regină regentă întrebându-l, că dela dînsa ce cadou ar pretinde de ḑiua naşterei? Alfonsino 'i-a rĕspuns: „Ştii, iubită mamă, acum am deja o frumósă sabie şi mulţi-mulţi soldaţi. Te rog frumos, sĕ arangem acum un mic resbel… ăsta ar fi atât de frumos!…“

Lucrul manual în România.

Raportul direcţiunei cursului de lucru manual pentru institutori şi învĕţători din August 1894.

(Incheiere.)

Un raport special, însoţit de documente iustificative, asupra tuturor acestor cheltuieli am onóre a înainta, separat de raportul de faţă.

Cât privesce partea dieactică a cursurilor, am onóre, domnule ministru, a vĕ relata, că aceea s'a desvoltat în bune ordine şi cu un resultat, care cu tótă modestia şi posiţia mea ca interesat în causă cred că a resplătit cu prisosinţă sacrificiile materiale, ce statul a făcut în scopul încurajării şi respândirii lucrului manual în scóle. Dnii Mihail Lupescu şi I. C Frunzetti, pe care aţi bine voit a-i numi, spre a-mi da ajutor la ţinerea acestor cursuri, au corĕspuns în de ajuns asceptărilor nóstre şi indatoririlor puse în ei; pentru acésta mĕ simt obligat a arăta aci deosebita mea mulţămire. In special nu pot sĕ nu relevez stăruinţele neobosite ale d-lui Lupescu care cu tótă conscienţiositatea şi cu un rar devotament a îndeplinit lucrările ce au căḑut în sarcina lui la aceste cursuri. Numai puţin vrednic de relavat este şi zelul şi buna voinţă d lui Al. Todorescu, sub directorul scólei normale Carol I, care a îndeplinit lucrările administraţiei interne (menagiu şi locuinţa).

Spre a folosi şi ḑilele de Duminecă şi de sĕrbătóre pentru îmulţirea cunoscinţelor d-lor institutori şi învĕţători aflaţi în capitală pentru lucru manual, am visitat mai multe stabilimente de cultură, între cari numesc aci muzeul pedagogic, muzeul archeologic‘ esposiţia din Cismigiu, Ateneul, Pinacoteca etc, In aceste escursiuni, li s'au dat visitatorilór tóte esplicaţiunile dorite.

Pentru viitor, am onóre, domnule ministru a supune Inaltei d-vóstre aprecieri, următórele propuneri:

1. Domnii institutori şi învĕţători, cari au luat parte la aceste cursuri, pentru ca să pótă utilisa uneltele primite în scopul instrucţiunei, au neapărată trabuinţă de material de lucrat. In acest scop vĕ rog domnule ministru, a dispune ca comunele să procure la timp materiile prime, ce vor fi arĕtate ca trebuitóre practicării lucrului manual.

2. Spre a se ajunge cât mai curênd la scopul cerut de lege, ca lucrul manual să fie de fapt practicat în scólele primare, se impune în mod natural, ţinerea de cursuri permanente pentru pragâtirea institutorilor şi învĕţătorilor aplicaţi deja în funcţiune.

A se ascepta până la introducerea acestui obiect în scólé prin promoţiunile viitóre ale scólelor normale, atunci abia după o jumĕtate de secol, putem ḑice că se vor împlini condiţiunile pretinse de spiritul legei.

In scopul acesta e absolut necesară o instituţiune specială pentru învĕţarea lucrului manual, pe un timp limitat de 6—8 ani. Acéstă instituţiune ar puté fi astfel întocmită în cât fiecare institutor şi învĕţător sĕ se pótă pregăti în acest obiect, pe rênd, în timp de 2 până 3 luni în cursul anului, fiind substituit pe acest timp din oficiu.

In vacanţă, bine înţeles, nu va fi nevoie de substituire.

Chiar cei ce au luat parte la cursurile din ĕst an vor avea nevoie a'şi mai agonisi cunoscinţe şi desteritate din alte specialităţi de lucrări ca sĕ pótă avea o pregătire complectă.

Pentru acest scop punerea în budget a unei sume corĕspunḑĕtóre pentru viitor se impune în mod invietabil, ca astfel să se facă pregătirile necesare la timp. In modul acesta s'ar evita incovenientele, de cari am avut a suferi în anul curent din causa imposibilităţei confecţionării unui numĕr mai mare de unelte într'un timp relativ scurt.

3. In fine din incidentul ne asceptat, că prin mijlócele ce subsemnatul le am putut folosi, n'am ajuns până acum a face în ţară unul s'au mai multe debuşeuri pentru liferarea materiilor prime la scólele normale, la Seminare şi la cursurile pentru Institutori şi învĕţători, sunt convins, Domnule ministru, că s'ar puté face acésta pe cale oficială prin organele subalterne, de cari dispuneţi.

Insist cu acéstă rugăciune, Domnule ministru, din motivul că e óre cum cam blamabil pentru ţéră, că precum s'a procedat până acum chiar şi din partea industriaşilor, sĕ se procure din strĕinătate materiile prime de cari ţéra nóstră ca ţéra eminamentă agricolă e fórte bogată. Şi acésta se întêmplă din simpla causă, că nu se găsesc la noi ómeni, cari sĕ caute şi în direcţia acésta un isvor de câştig pentru dênşii, fiind în acelaşi timp folositori şi societăţii. Promoţiile celor din urmă doi ani ai scólelor normale Carol I. precum şi mai mulţi institutori şi învĕţători cari au luat parte la vre unul din cursurile mele de până acum şi cari sunt plasaţi în diferite poncte ale ţĕrii, pot aduce servicii în acéstă direcţiune.

Ei pot da esplicaţiuni asupra prepărării materiilor prime (nuele, pae etc.) ori cui ar voi sĕ ia sarcina, rentabilă de altfel, de a utilisa productele solului, date nouĕ de natură în aşa mare abundenţă. Şi acesta e un teren de bogăţie cu totul neesploatat încă.

In fine Domnule ministru, adênc mulţumiţor pentru distinsa onóre, ce mi-aţi acordat alegêndu-mĕ ca maestru al acestor cursuri, mĕ simt dator a vĕ cere scuze, că am întârḑiat póte din causa nesosirii la timp a uneltelor comandate cu relatarea, ce eram dator a vĕ face. In acelaşi timp însĕ, conscient şi pe cât puterile de judecată îmi permit la înălţimea acestei însărcinări, cutez a vĕ cere tótă aprobarea D vóstră şi acésta nu în interesul meu propriu, ci în folosul lărgirii cercului de activitate naţională, pe care sunt convins, că l'aţi avut în vedere, când m'aţi chemat la muncă, despre care mi-am permis a vĕ relata.

Bine-voiţi vĕ rog, Domnule ministru a primi încredinţarea înaltei mele consideraţiuni.

Bucuresci, 8 Nov. 1894.

George Moian.

(Urméză în dóue tabele consemnarea învĕţătorilor cari au participat la curs şi uneltele distribuite).

Bibliografic.

A apărut:

„*Transilvania*“, nr. festiv. Comitetul „Asociaţiunii“ a edat un nr. festiv al fóiei Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura popoporului român „Transilvania“ la iubileul sĕu de 25 ani, cu portretele preşedinţilor Asociaţiunei şi ale redactorilor eşiţi din viéţă.

— „*Rândunica* nr. 2 a. II cu următoriul sumariu:

„Profesorul Iordache“, de Marg. Moldovan. — „Codrule, ce te jelesci!“ de Dela Polovraci. — „Ultima regină a Georgiei“ (trad.) de Enea P. Bota. — „Iarna“, de Petrea dela Cluş. — „Iubire“, de Fratele d. Bucuresci. — „Epigramă“, de Antoniu Popp. — Rămurele: — „Impresii de călĕtorie“, de Ilie din Urseni. — „Feliurite“, de ⁂

„Rândunica“ apare în Sibiiu, de trei ori pe lună şi e redactată de dl Silvestru Moldovan. Conţinutul ei e variat, amusant şi instructiv. Preţul abonamentului e pe an 6 fl. pe $^1/_2$ an 3 fl. pe $^1/_4$ an 1 fl. 70 cr.

— „*Buletin statistic general*“, al României publicat de direcţiunea statisticei generale (Directorul Statisticei, C. E. Crupenski) anul II 1893 Nr. 4. Imprimeria statului, Bucuresci 1894 preţul 1 leu 50 bani.

— Raportul anual al Societăţii academice Social-literară „*România Jună*“ în Viena al XXIV-lea an administrativ dela I. Octomvre 1893 până în 30 Septemvrie 1895.

Convocare.

In urma îndrumării onoratului tribunal regiu din Braşov, datat din 15 Ianuariu a. c. Nr. 122/895, acţionarii institutului de credit şi economii „Parsimonia“ din Bran, sunt învitaţi a se presenta în modul prescris de legea comercială la **adunarea constituantă** ce se va ţiné **Mercuri, în 20 Februariu a. c. st. n.** la 2 óre p. m. în localul „Parsimoniei“ din Bran, pentru rectificarea şi întregirea statutelor din 5 Decembre 1894.

Bran, în 30 Ianuariu 1895. [14] 1—1

Ioan cav. de Puşcariu,
preşedintele societăţii.

George Babeşiu,
notariu.

Nr. 1044/895.

PUBLICAŢIUNE.

Din partea magistratului orăşenesc al Sibiiului ca oficiu industrial de prima instanţă se aduce prin acésta la cunoscinţă publică, că **statutele noue** ale casei de bolnavi a cercului Sibiiu, votate în adunarea generală din 8 Iuliu 1894, au sosit aprobate din partea înaltului ministru de comerciu sub Nr. 1932/95 şi **cu 1 Faur n. intră în vigóre.**

Din acest incident oficiul industrial se vede îndemnat în interesul celor ce-i privesce a marca punctele principale ale nouelor statute:

A. Insinuare şi abdicere.

Fie-care stăpân (măiestru, şef) **e obligat** ca pe persónele ocupate la dînsul şi îndatorate la asigurare **sě le insinue in ducurs de 8 dile** dela diua întrărei în lucru pentru a fi primite ca membrii la cassa de bolnavi din cercul Sibiiului **şi în decurs de 8 dile** după ieşirea din lucru **sě le abdică.**

Aceste insinuări şi abdiceri se fac pentru cei-ce locuesc pe teritoriul Sibiiului în localul oficial al cassei de bolnavi cercuală sibiană, Armbrustergasse Nr. 1, pentru cei esterni şi obligaţi la respectivul representant al cassei **folosind tipăriturile, ce se prescriu de aici.**

Retăcerea însinuărei sau abdicerei **se pedepsesce.**

B. Contribuţiuni.

Contribuţiunile se socotesc cu **3%** i. e. 3 cr dela florin a mediei onorariului şi s'a stabilit următórele onorarii:

I. pentru bărbaţi:

a) la un onorariu pănă inclusiv 69 cr.	— fl. 50 cr.
b) „ „ „ dela 70 cr. pănă inclusiv 99 cr.	— „ 70 „
c) „ „ „ „ 1 fl. pănă inclusiv 1 fl. 49 cr.	1 „ — „
d) „ „ „ „ 1 fl. 50 cr. pănă inclusiv 1 fl. 99 cr.	1 „ 50 „
e) „ „ „ „ 2 fl. şi mai mult	2 „ — „

II. pentru femei:

a) la un onorariu pănă inclusiv 49 cr. cu	— fl. 40 cr.
b) „ „ „ dela 50 cr. pănă inclusiv 69 cr. cu	— „ 50 „
c) „ „ „ „ 70 cr. „ „ 99 „ „	— „ 70 „
d) „ „ „ „ 1 fl. şi mai mult	1 „ — „

III. Pentru învěţăcei, practicanţi şi lucrătorii sub 18 ani li se computà onorariul la di în genere cu **40 cr.**

IV. Valórea afară de onorariu ori în locul aceleia căpětarea mâncărei se ficséză pentru persónă pe sěptěmână cu **1 fl. 50 cr.**

Contribuţiile trebuesc plătite punctual de stăpâni, sěptěmânal ori la 4 sěptěmâni decursiv şi adecă stăpânul are sě dea 1/3 dela dênsul, ér 2/3 dela membru respectiv, subtrăgênd din onorariu.

Pentru învěţăcei şi practicanţi au sě plătéscă stăpânii din propria lor pungă, dacă cumva contractul de învěţătură nu cuprinde alte disposiţiuni în acésta privinţă.

Stăpânii (măiestrii, şefii) se fac atenţi că **onorarea necorectă** (neadevěrată) **atrage după sine pedépsa pănă la 20 fl. v. a.**

Restanţele de contribuire se vor încassa prin esecutorul de dare.

C. Drepturile membrilor.

Membrii asiguraţi primesc în cas de bólă:

a) ajutor medical gratuit, care ajutor însě nu póte trece preste un timp de 20 sěptěmâni; de asemenea în casuri de nascere îngrijirile şi ajutórele necesare, tracrtaea din partea medicului;

b) medicinile şi mijlócele necesare de ajutorat (ochelari, cârje, legături) pe 20 sěptěmâni gratuit;

c) bani, dacă bóla prin constatarea unui medic oficios e împreunată cu **necapabilitatea de câştig** şi durézá mai mult de 3 dile, socotit dela diua îmbolnăvirei, pe timpul necapabilităţii de muncă **întru cât numai nu capětă onorariu sau léfă pe timpul necapabilităţii,** cel puţin jumětate din media ce 'şi-o luat la calcularea contribuţiei de asemenea pe 20 sěptěmâni.

d) lăuzele, ajutor încă din prima di a nascerei, — dar cel mult pe 4 sěptěmâni;

e) membrii familiari ai asiguratului, cari ţin casă comună cu el (soţie legitimă, copii legitimi,) **capětă îngrijire medicală gratuită** în casă, ori dacă morbul le permite sě iasă pe afară, membrii sibieni în odaia de ordinaţiune a localului de oficiu, unde **e present medicul preste sěptěmână dela 10—12 óre, ér Dumineca şi sěrbătórea dela 10—11 óre,** — 20 de sěptěmâni;

f) în casuri de mórte un ajutoriu pentru înmormêntare şi anume de douědeci de ori media socotită ca basă a contribuţiei membrului.

D. Primirea în spital.

La ordinul direcţiunei sau a medicului de casă în loc de îngrijirea acasă se póte face îngrijirea în spital classa din urmă, — dar şi aci pot rěmâné numai 20 de sěptěmâni.

De aceea în viitoriu nu se vor mai plătí spesele dela cassă pentru îngrijirea în spital pentru acei membrii, cari fără scirea direcţiunei sau a medicului de casă sunt primiţi în spital, — de ací fac escepţiune însě casurile de nenorociri sau îmbolnăviri vehemente momentane, din causa cărora nu şi-a putut face cererea pentru primirea în spital.

E. Purtarea în casuri de morb.

Fie-care cas de morb se anunţă în localul de oficiu la representantul acestuia producênd libelul de membru, acolo se va face un raport medical, care se va presenta medicului de cassă.

După însănětoşare raportul medical se lasă în oficiu.

A consulta un alt medic pe spesele cassei de bolnavi se póte face numai cu consensul direcţiunei, ori când împrejurări inteţitóre motivézá acésta, visita unui astfeliu de medic se onorézá tot numai în mărimea contribuţiei.

Medicamente şi bani se dau numai la asemnarea medicului de casă.

Sibiiu, 29 Ianuariu 1895.

[13] 1—2

Magistratul.

Nr. 40. [12] 1—3

Publicaţiune.

Petru Stanciu Tomii din Palőş, protopresbiteratul Cohalmului, fiind despărţit de pribegita lui muere Asinefta Petru Mon Dimitriu Băia din Paloş, prin setenţa Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 13 Decembre anul 1894, Nr. 7489 B, acésta se aduce la cunoscinţă publică în sensul §-lui 124 din procedura matrimonială.

Cohalm, 15 Ianuariu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Nr. 39. [11] 1—3

Publicaţiune.

Ana Viscrean alias Cocis din Jimbor, protopresbiteratul Cohalmului fiind despărţită de pribegitul ei bărbat Moise Florea din Jimbor prin sentenţa Venerabilului Consistoriu archidiecasan din 12 Novembre anul 1894 Nr 7077 B. acésta se aduce la cunoscinţă publică în sensul §-lui 124 din procedura matrimonială.

Cohalm, 15 Ianuariu 1895

Oficiul protopopesc gr. oriental al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopop.

Suferinţe de piept,

Tusa cum şi tóte bólele, catare de ale canalului de respiraţie, **gâtlej, plămâni, greutate de respiraţie, astma, flegmă, tusă măgărescă, răguşélă, gâdilitură la gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai bine şi mai uşor cu întrebuinţarea renumitului şi după prescripţia medicală preparat şi recomandat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr. şi **Praful Sf. George,** care aparţine ceaiului, cutia à 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuinţării. *Succesul se simte după câte-va dile.* Mai puţin de 2 pachete nu se trimi [230] 7—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare şi espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs-Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

☞ *Sě se trimită preţul înainte cu mandat postal.*

Ori-ce tuse

precum ori şi ce bóle de catarh de ale canalului de respiraţie, de **gâtlej, plumâni,** apoi **greutate de respiraţie, astma, flegmă, tusă măgărescă,** şi **ori-ce tuse, răguşală şi gâdilitură în gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai iute şi mai uşor cu întrebuinţarea renumitului şi după prescripţia medicală preparat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr., şi **Praful Sf. George,** care aparţine ceaiului, cutia á 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuinţării medicale. *Succesul se simte după câte va dile.* Mai puţin de 2 pachete nu se trimit. [236] 7—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare şi espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

CRISĂ MARE!

New-York-ul şi **Londra** nu au cruţat nici continentul europén şi o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu esecutarea acestui mandat sunt împuternicit eu. Espedez deci ori şi cui obiectele următóre pe lângă simpla remunerare de **fl. 6.60** şi anume:

6 **cuţite fine** cu tăiş veritabil englez.
6 **furculiţe de argint** patent american dintr'o bucată.
6 **linguri de argint** patent american.
12 **linguriţe de argint** patent american.
1 **lingură mare pentru supă,** de argint patent american.
1 **lingură mare pentru lapte,** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauě,** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezeşci.
2 **felinare frumóse** de masă.
1 **sîtiţă** pentru ceaiu. [2] 3—5
1 **lopăţică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăţi laolaltă numai **fl. 6.60.**

Tóte acestea 44 de bucăţi au costat mai nainte **fl. 40** şi se pot căpěta acum pentru preţul minimal de **fl. 6.60.** Argintul patent american este un metal cu totului alb, care îşi păstrézá colórea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☞ nici o înşelăciune ☜

mě oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa. Nimeni sě nu lase deci prilegiul acesta admirabil şi sě-şi procure **splendida garnitură,** care e cu deosebire acomodată ca

present de nuntă

precum şi **pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se capětă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent
Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.

Espediţia în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curăţit 10 cr.

Verificabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic).

AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscinţă:

Vila-Lhota (Boemia), 7 Ianuar 1895. Cu obiectele comandate şi sosite sunt fórte mulţămit. Sunt solide, frumóse şi pe lângă aceea ieftine. **Friederic Popelka,** cooperator.

Vălcele, 29 Decembre 1894. Am comandat pe adresa Bodnár 41 bucăţi cuţite, furculiţe etc. le aflu fórte bune şi Vě aduc mulţumitele mele. **Ioan Neubauer.**

Prebuch, 17 Decembre 1894. Espedarea d-vóstră prea reuşită, carea ne-a mulţămit pe deplin a provocat cea mai mare sensaţiune pentru valórea ei şi preţul bagatel. **A. Halvel.**

Bistriţa-mare, lângă Koznau 3 Faur 1894. Trimit paralele pentru marfa liferată şi sunt pe deplin mulţămit. **Jacob Jelinck,** preot.

Inrajkod, 4 Decembre 1894. Cu trimiterea fórte mulţămit, am recomandat o la toţi cunoscuţii. **Helena Rogie.**

Debovicc, 30 Decembre 1894. Sunt fórte mulţămit cu marfa, te rog încă pentru o garnitură etc. **Ioan Vasiesko,** sergent de gendarmi.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 9 Sibiiu, Marţi, 24 Ianuariu (5 Februariu) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 23 Ianuariu 1895.

Constituirea partidului poporal, programul lui, reprodus şi de noi în nrul ultim şi păşirea lui energică pe arena luptelor politice, au pus pe gânduri tóte partidele politice, ce esistă aḑi în ţară.

Guvernele „liberale“ de până aci şi în special guvernul din urmă au creat prin politica lor nefastă o situaţiune atât de precariă, aprópe nesuportabilă, încât acum chiar magiarii cu judecată mai seriósă vĕd, că lucrurile, în direcţiunea apucată duc spre prăpastie şi trabuie oprite în calea lor rea şi desastrósă.

Acésta împrejurare a dat nascere partidului poporal, care stă pe basa pactului dela 1867 şi din numirea sa a lăsat la o parte atributul de „catolic“, voind prin acésta a arĕta, că ca partid politic nu e numai catolic, nu e esclusivist.

Ansă mai deaprópe la nascerea şi constituirea lui a dat netericita politică bisericéscă a guvernului; acésta sĕ şi accentuéză în primele puncte ale programului, dar afară de acésta partidul va lupta şi pentru sanarea altor rele, cari s'au încuibat la noi, precum miseriile agricole şi ale micei industrii, urmarea cărora este mişcarea socialistă din Ungaria, apoi miseriile de pe terenul administrativ şi electorale şi în fine cestiunea naţionalităţilor, despre cari tóte partidele de până acum numai vorbe late şi înflate ne-au spus, fără de-a cerca îmbunătăţirea lor prin fapte, ér' în special în cestiunea de naţionalitate denegând până în timpul recent, chiar şi esistenţa acestei cestiuni.

Partidul poporal apeléză la popor, ca sĕ-şi apere religiunea atacată prin politica bisericéscă, dar totodată sĕ adreséză la economii şi industriaşii mici şi în genere la massele mari ale proletarismului, puindu-le în prospect apĕrarea intereselor lor vitale faţă de marii capitalişti, cari favorisaţi de stat, i-au aservit în parte Apoi îşi aduce aminte şi de naţionalităţi, promiţând luarea în considerare a pretensiunilor acestora „întru cât ele pot sĕ sĕ unéscă cu unitatea şi caracterul naţional al statului magiar“, o frasă stereotipă, cunoscută am puté ḑice aprópe tocită, de care s'au folosit şi alţi politiciani magiari până acum.

Că óre partidul poporal îşi va înplini în fapt tóte acestĕ promisiuni, viitorul ne va arăta Accentuarea acestora şi păşirea lui energică însĕ, precum am amintit mai sus, dau mult de cugetat politicianilor de tóte nuanţele Acésta se vede din tonul şi apreţierile foilor de partid. Una însĕ sĕ observă şi aici, ca şi în cestiunea de naţionalitate, că de-o parte foile judecă pătimaş şi cu preocupaţiune noul partid, care după programul lui are o direcţie mai sănĕtósă, ca partidele de până acum, ér de altă parte o neorientare le stăpânesce. Foile guvernamentale, în frunte cu „P. Lloyd“ iau în bajocură partidul. Kossuth Fer. în „Egyetértés“ sĕ esprimă între altele astfel:

„Ţinta unică a nouei partide este a pune afară din vigóre legile bisericesci politice. Partea aceea a programului ei, care nu se referesce la politica bisericéscă, nu e decât unéltă în mâna alcătuitorilor partidei“ …

Ér apoi spune poporului. că afară de acésta tot ce are în program partidul nou spre binele poporului, îl are şi partidul independist.

„Magy. Hirl.“ scrie:

„Partida poporală conchetéză cu tóte confesiunile, şi de aceea scóte cuvêntul „catolic“ din numele ei… C'un cuvênt, consciinţa partidei poporale e lacsă şi nu e alegătóre în mijlóce. Aliandu-se cu Roma, Viena şi Bucurescii pornesce a cuceri Ungaria şi vrea sĕ susţină domnia feudală că puterea poporului“ — şi nu vede altă scăpare, decât fusiunea partidei liberale şi apponyiste, ḑicênd:

„Pericolul ce-l cuprinde în sine alcătuirea şi desfăşurarea stindardului partidei poporale, ne arată unicul mod prin care am puté sĕ i tăiem triumful: partida „liberală“ şi cea „naţională“ trebuie sĕ fusioneze“.

Faţă de aceste „Vaterland“ din Viena, apreţiând în mod mai serios noul partid, ḑice intre altele:

„Din alegerile cele nóuĕ partidul poporal va ieşi cel puţin cu 60 până 70 de deputaţi, ori ce violenţă, corumpere şi vênḑare se va pune în mişcare. Insĕ lucrurile pot se ia altă formă pe lângă o înţelegere şi bunăvóinţă cât de mică pentru momentositatea partidului poporal. avênd unanimul sprigin al episcopatului şi al casei magnaţilor. Incă şi mai imposant şi mai hotărît ar trebui sĕ fie efectul binefăcĕtor al partidului poporal, dacă naţionalităţile vor desvolta o acţiune de ajutoriu cu minte şi cu tact“.

Naţionalităţile şi în special românii nu pot sĕ dea ajutor, până când pretensiunile lor nu vor fi garantate precis şi împlinite de fapt. Cu promisiuni bine sunătóre poporul român nu mai póte fi sedus.

Revista politică.

Un motiv ponderos al demisionării lui Wekerle sĕ pare a sĕ desvĕli prin ḑiarul „Hazánk“, care susţine cu tótă siguritatea că la demisionare a contribuit şi un contract până acum necunoscut, încheiat între Wekerle şi Kossuth Fer. în privinţa cumpĕrării archivei tatălui acestuia. Anume în budgetul ministrului de culte se află la numĕrul 22 următoriul titlu: prima rată de 20.000 fl. pentru întregirea secţiunei de archive a museului naţional. Motivarea acestei posiţiuni din budget ne spune, că ministrul a aflat archivul museului naţional de fórte negligat, din care motiv şi-a pus de gând înavuţirea acestuia în mod corespunḑĕtoriu din budgetul statului.

„Hazánk“ susţine că suma de 20.000 fl. din acéstă posiţiune nu este alt ceva decât prima rată din cei 100.000 fl, cu cari a cumpĕrat Wekerle archivul lui Ludovic Kossuth pentru museul naţional, şi care sumă s'a obligat ministrul a o plăti în rate în decurs de 5 ani. Acéstă sumă a causat nemijlocit şi căderea cabinetului Wekerle Guvernul n'are dreptul sĕ facă investiţiuni peste 25.000 fl. fără scirea prealabilă a regelui. Wekerle fiind-că a sciut, că s'ar provoca la corónă multă nemulţumire prin comunicarea acestei propuneri a împărţit suma de 100.000 fl. în 5 rate de câte 20.000 fl. şi a dispus, că ministrul de culte Eötvös sĕ iee în budget prima rată sub titlul mai sus indicat Coróna însĕ a aflat despre lucru şi cu data de 19 Decembre a pensionat pe directorul museului naţional Pulszky Ferencz, în 23 Decembre a primit demisiunea lui Wekerle, după aceea a devenit Bánffy ministru-president, şi precum e cunoscut nici n'a îmbiat lui Eötvös resoltul de culte, şi în fine a absolvat pe secretariul de stat din minist. de culte.

Semi-oficiósele guvernului caută sĕ desmintă acéstă descoperire, dar chiar tecstul încurcat al desminţirilor adeveresce cele susţinute de „Hazank“.

* * *

In România preocupă spiritele proiectul legii despre esploatarea minelor, al cărui autor e ministrul Carp.

Conform acestui proiect sĕ dă drept şi streinilor de-a esploata minele şi respective a deveni proprietari de mine.

Liberalii din oposiţie, dimpreună cu disidenţii partidului conservator au început o agitaţie febrilă contra acestui proiect de lege al lui Carp, pe motivul, că el este în contrarietate cu dispoziţiile constituţiei, deórece constituţia spune, că streinii nu pot avea proprietăţi imobile în România, ér' minele sunt proprietăţi imobile. In cestiunea acésta nici ministrii nu sunt toţi de acord şi astfel proiectul a fost supus unor modificări din partea guvernului, în înţelegere cu preşedinţii senatului şi camerei.

Iată principatele modificări introduse de guvern. în acest proiect de lege:

1. Concesiunea nu va avea caracter de perpetuitate, ci va fi măr-

---

FOIŢA

Necesitatea şi folósele înfiinţării asilelor de copii pentru noi românii.

Disertaţiune, ţinută în anul trecut în Dobra, la adunarea reun. înv. de *Const Baicu*, înv. dirig. în Orĕştie.

Inainte de tóte îmi permit a desvolta noţiunea asilelor, apoi grupul de copii obligaţi a cerceta aceste asile, mai departe împregiurările cari au forţat omenimea pentru înfiinţarea lor, şi în fine necesitatea şi folósele înfiinţării lor pentru omenime în general şi pentru noi românii în special.

Sub numirea de asile de copii, scólele Froebeliane, grădini de copii etc. sunt a se înţelege acele institute de educaţiune, cari sunt cercetate de copii şi copilele dela 3—6 ani. In aceste institute sunt a li se da copiilor ocupaţiuni în proporţie cu stadiul desvoltării lor fisice şi intelectuale, avênd de scop a-i pregăti pentru învĕţământul din scólele cuotidiane

Sub copii obligaţi a cerceta aceste asile, înţelegem noi grupa acea a fiinţei omenesci, cari trecênd preste etatea suptului, deşi s'au desfăcut de către pieptul iubit al mamei, sunt totuşi în totala lor fiinţă cu mult prea nedesvoltaţi, prea debili, de cât sĕ nu fie avisaţi la îngrijirea cu scop a părinţilor sau a altor ómeni deplin desvoltaţi, cari sĕ-i apere de neajunsuri, de rele şi de alte pericle la cari sunt ḑilnic espuşi.

Dacă meditâm puţin asupra cursului desvoltărei omenesci şi îl controlăm, vedem, că fiinţa omenéscă, deşi este coróna operei creatorului, deşi este minunea minunilor prin regulata, frumósa şi fina composiţie a trupului şi a părţilor lui, prin darul vorbirei, prin puterea de a cugeta şi precugeta, dar cu deosebire prin nemuritoriul sĕu suflet cu care întrece şi este cu mult mai perfecţionat şi mai aprópe de ziditorul sĕu decât tóte celelalte viĕtăţi ale pământului, totuşi în asemĕnare cu aceste, în primul period al vieţei sale aici pe pămênt, este făptura cea mai amarîtă, cea mai neputinciósă.

Puiul de găină, de esemplu, îndată după ce ese din gheocia oului, alérgă vesel şi culege cu dibăcie nutremêntul aruncat pe séma lui, tot asemenea fluturele şi fiinţele cele mai mici ale naturei, în proporţiune cu omul după cum am ḑis mai sus, în timp scurt ajung acel grad al desvoltărei, în care despărţite de către părinţi singure, prin instinctul natural propriu lor sunt capabile a se îngriji pentru susţinerea vieţei lor mai departe.

Numai fiinţa omenéscă este atât de neputinciósă şi desvoltarea fisică a ei sĕ intêmplă atât de încet, încât fără ajutorul şi îngrijirea altora inomis ar trebuì sĕ péra.

Dacă studiăm mai departe legile desvoltărei naturale, venim la conclusiunea că, cu cât o fiinţă este mai simplă, mai imperfectă, cu atât sĕ desvóltă mai iute, şi cu atât are putere de viéţă şi de resistinţă mai mare (de aci sĕ şi esplică vitalitatea şi înmulţirea în mod aşa considerabil a fiinţelor inferióre), şi întórs, cu cât atare faptură se află în gradul cel mai înalt al perfecţiunei, cu atât sĕ desvóltă mai încet, cu atât are o construcţiune mai debilă şi cu atât îi este viéţa mai espusă la pericle Acésta lege naturală sĕ aplică fórte bine şi la periodul prim al vieţei omenesci.

Construcţia corpului omenesc în cei dintâiu 6 ani ai vieţei sale este atât de filigrană încât nu este în stare a da piept, a sĕ opune, a invinge influinţele stricăcióse, cari ḑilnic pas de paş atentéză la nimicirea ei. De aici sĕ şi esplică necesitatea de a atârna dela alte fiinţe deplin desvoltate şi educate, cari sĕ o apere de mórte sigură. Pentru că lipsei de îngrigire suficientă este a sĕ atribuì icóna cea tristă şi întunecată a mulţimei casurilor de mórte între copii dela 2—6 ani.

Dacă urmărim cu atenţiune statistica casurilor de mórte la noi românii cu deosebire, vedem, că preste jumĕtate din numĕrul total al nostru per, mor înainte de a împlini al şeselea an al vieţei. Şi acésta este o perdere ireparabilă, atât pentru noi românii, cât şi pentru omenime preste tot, de óre-ce viéţa omenimei preste tot, dar mai cu sémă sórtea viitoriului nostru a românilor este depusă în aceste inimi fragede. Chiar se ne abatem dela regula acea, că tóte fiinţa omenéscă lăsată de Dḑeu, este chemată a trăì şi a se fericì şi prin ea a fericì şi pe alţii, — şi dela acea, că fiecare om îşi are rolul sĕu în societatea cea mare a omenimei, cu tóte aceste în speţial fiecare viéţă omenéscă este de mare însemnătate, atât pentru singuraticele familii, cât şi mai vêrtos pentru societatea omenéscă în genere. Pentru că în fiecare fiinţă omenéscă este depusă bucuria, fericirea şi viitorul posteriginită la un numĕr de ani, care în nici un cas nu va trece peste 75.

2. Concesionarul va da 6% din câştigul net, adică 4% proprietariului şi 2% statului.

3. Suprafaţa necesară esploataţiunei va fi plătită sub forma unei redevanţe anuale, care va representa valórea îndoită a rentei în casul când s'ar întrebuinţa pentru creare de stabilimente industriale, şi întreită în casul când s'ar sonda pentru esploatare.

Mai sunt câte-va alte modificări de amănunt, dar care n'au nici o însemnătate.

Proiectul astfel modificat sĕ discută în secţiunile senatului. Liberalii continuă cu agitaţia contra lui. Duminecă au arangiat meetinguri in acest scop. Cestiunea póte sĕ ducă la crisă de minister, de órece, în cas dacă proiectul nici cu modificările întroduse nu se va vota, membrii junimişti ai cabinetului: Carp, Marghiloman şi Ghermani îşi vor da demisia.

* * *

Cu privire la cabinetul Ribot sĕ scriu următórele:

Ḑece ḑile au durat trătările pentru formarea ministeriului frances, pentru că greutăţile ce a întêmpinat d. Felix Faure au fost aprópe enorme. Nu trebuia sĕ se înghebeze numai o listă ministerială ci trebuia sĕ se găséscă şi un program, care sĕ dea cel puţin nădejdea că va stringe în jurul sĕu o majoritate dispusă a vota budgetele.

D. Faur a fost ales de moderaţii din cameră şi senat, totuşi a creḑut de a se datorie sĕ se orienteze întâiu după votul, care a resturnat ministerul Dupuy. Se scie că acesta a căḑut în urma unei uniri a republicanilor progresişti, radicali şi socialisti. Acésta spunea lămurit că nu mai esistă o maioritate omogenă din elemente moderate. Preşedintele republicei a trebuit deci se facă radicalilor o parte importantă în conducerea guvernului şi sĕ reia principiul concentrării, al cărui representat vĕdit este d. Léon Bourgeois. Acesta fu deci chemat sĕ constitue cabinetul şi radicalii avură ocazia sĕ pue mâna pe puterea politică a Franciei.

Atunci se întêmplă ceva ciudat Radicalii nu au fost în stare sĕ formeze un minister, mai cu samă din causă că de o parte moderaţii nu voiră sĕ admită o concentrare decât cu mare silă şi pentru că de altă parte grupurilé radicale făceau faţă cu d. Bourgeois pretenţiunile cele mai înaintate, imposibil de îndeplinit. Patru ḑile părea că d. Bourgeois va fi stăpânul Franţei, dar în curênd vĕḑu că tóte combinaţiunile sale erau greşite şi că atât pentru concentrare cât şi pentru un program oportunist nu se putea găsi majoritatea trebuinciósă.

In faţa acestei situaţiuni, preşedintele republicei trebui se facă un pas neuzitat în crise ministeriale. De obiceiu ministerul se formézâ dintr'o maioritate desemnată de votul din urmă. De astă dată tóte încercările de a compune un cabinet din majoritatea acésta au remas zadarnice şi a fost deci nevoe sĕ se constitue un minister, care se aibă datoria de a strînge mai târḑiu în juru-i o maioritate parlamentară.

Nu este întêmplător faptul chemărei d-lui Ribot. După opiniunea sa personală, d. Ribot este unul din membrii cei mai moderaţi aì partidului republican, alegerea făcută de presedintele dovedeşce intenţiunea sa de a satisface pe radicali, cu tot fiascul lor din urmă. D. Ribot e agreat de radicali pentru dóuĕ motive: pentru că a fost tot d'auna un adversar al lui Gambetta şi pentru că nu e oportunist. Şi radicalii nu urăsc pe nimeni mai mult de cât pe vechii amici şi adepţi ai lui Gambetta.

Prin alegerea d-lui Ribot, d. Felix Faure, care a fost şi el Gambettist, dovedeşte că vrea se linistéscă pe radicali. In trecutul d-lui Ribot esistă şi un alt moment, care'l face plăcut radicalilor. Acum el este pentru a patra óră ministru şi pentru a treia óră prim-ministru; şi el n'a respins nici-odată colaboraţia radicalilor. In cele dóuĕ cabinete precedente, conduse de dl Ribot tocmai d. Leon Bourgeois a fost ministru, o dată la departamentul instrucţiunei publice, a dóua óră la acela al iustiţiei.

D. Ribot nu a luat nici un radical de frunte în cabinet ci l'a compus în parte chiar din membri ai centrului stâng; totuşi primul-ministru a 'ntins un deget, ca să nu ḑicem mâna, partidului radical, predând portofoliul coloniilor d-lui Chautemps, un radical de nuanţă aprópe socialistă, şi acésta dovedeşce că d. Ribot vrea sĕ continue politica veche şi sĕ guvérneze cel puţin cu o toleranţă óre-care din partea radicalilor.

Cât de mult ţine la acésta s'a vĕḑut şi în voturile primei şedinţe a camerei, în care guvernul nu s'a opus cererei de amnistie, care pune în libertate pe deputaţii Gérault Richard şi Carnaud, acordă d lor Rochefort şi Dillon libertatea de a reveni în Franţa, anulézâ escluderea pronunţată contra deputaţilor Jaurés şi Rouanet şi ridică pedepsele disciplinare aplicate unor membri ai clerului.

* * *

Cu privire la rĕsboiul Japonez-chinez agenţei Reuter i-se raportézâ din Iocohama, că parlamentarii Chinei pentru încheerea păcei au sosit în Cobe de unde în aceeaşi ḑi după améḑi au plecat spre Hiroshima, însoţiţi de Fostor.* Consilierul Wo, întrebat despre propositiunile de pace pe cari parlamentarii chinezi le vor face Japanului a rĕspuns, că în faţa nefericitei situaţiuni a Chinei se póte uşor presupune conţinutul lor.

O telegramă dto 28 a curentei trimisă de generalul Nodzu la Hiroshima, spune că chinezi au ocupat în apropiere de Ying Cao posiţiuni întărite. Călăreţii japonezi trimişi la spionagiu, n'au putut pătrunde mai departe de Lao Peng. Inimicul şi-a aruncat înainte întréga linie.

Scirile cele mai nóuĕ sosite la Londra anunţă, că iaponesîi după o luptă aprigă de dóuĕ ḑile au ocupat importanta fortăréţă chinesă, Wei Hai-Wei. Prin acésta iaponesii 'şi-au ajuns scopul triplu, care a fost: ocuparea teritoriului chines, mărginaş cu Corea şi ocuparea Port Arthurului şi Wei-Hai-Wei. Aceste sucese iaponesii le-au ajuns în timp relativ scurt şi acésta arată superioritatea lor faţă de chinesi. Chinesii sunt acum neajutoraţi şi iaponesii pot opera după plac din punctele ocupate. Golful Pecili, este în posesiunea lor şi acum pot pleca deplin asiguraţi spre Peking, dacă pertractările de pace nu vor duce la resultat. In luptele din jurul fortului Wei-Hai-Wei au căḑut dóuĕ mii de chinesi.

Statul nostru preoţesc în armată.

Publicându-se acum de curênd concurs pentru un post de capelan militar rom. gr.-or. la armată, — devenit vacant prin pensionare — credem a fi de interes pentru cetitorii fóiei nóstre a reproduce vorbirea dlui Dr. Ios. Gall ţinută în ultima sesiune a delegaţiunilor, privitóre la cestiunea statului preoţesc gr.-or. în armată:

Iosif Gall: On. comisiune regnicolară! In urma obligămêntului militar general ajungênd în óste militari de tóte confesiunile în numĕr mai mare, a fost de lipsă şi reorganisarea autorităţii bisericesci. Organisarea acésta s'a şi făcut la 1842 şi la tot casul acesta este un progres faţă cu timpurile de mai nainte, dar are totuşi unele scăderi pe cari îmi iau voie a le marca. Membrul comisiunii dl Al. Hegedüs a amintit deja în şedinţa subcomisiunii militare, că acésta organisaţie nu corĕspunde posiţiunii de drept public a protestanţilor, mai cu samă dacă mi aduc bine aminte în direcţiunea, că pentru ei nu este sistemisată autonomia bisericéscă militară superióră. Acésta îmi iau voia sĕ o amintesc şi cu privire la greco-orientali, anume suprema autoritate bisericéscă militară este aşa numitul vicariat castrens apostolic şi acest vicariat conform art. IV sĕ compune numai din catolici.

„Das apostolische Feldvicariat in Wien welchem der apostolische Feldvicar vorsteht ist die oberste Militärgeistliche Behörde“.*) ér ce privesce singuraticele comande militare, în reşedinţa fiecărei comande este câte un preot, chemarea căruia conform art. VI este următórea:

„Der Militärpfarrer ist in allen Militär administrativen Kirchenangelegenheiten Hilfsorgan Referent des Militär Teritorial Comandanten“.**)

Toţi acestia numai catolici pot fi. Pentru gr.-or. sunt sistemisate nóue — unul lipsesce — posturi de capelani; autoritate bisericéscă militară superióră nu este, deşi este de lipsă, din causă ca acésta autoritate superióră sĕ împartă cercul de activitate între singuratici, pe acestia sĕ-i controleze, sĕ-i califice şi în general sĕ dea mână de ajutor autorităţilor militare superióre la pregătirea îndrumărilor necesare.

Causa că acésta organisaţie, precum e la catolici, la necatolici nu s'a întrodus pe deplin, este probabil aceea, că ea este împreunată cu multe spese şi în fine nici nu este de lipsă a aplica câte un preot gr.-or. pe teritoriul fie-cărei comande, ci numai acolo unde d. e. sĕ află şi dintre gr.-or. un numĕr mai mare de soldaţi. De aceea şi rugarea mea este, că onor. domn ministru de resbel sĕ binevoiască a revidia acest regulament de organisare, a fi cu considerare şi la posiţia de drept public a gr.-orientalilor şi dacă acésta, din considerare de-a cruţa cheltuielile, altcum nu sĕ póte, cel puţin sĕ se creeze câte-va posturi de preoţi militari şi o autoritate bisericéscă superióră la ministeriul de resbel, la care, după-ce gr.-orientalii sunt împărţiţi in dóue metropolii, anume în metropolia română şi sêrbă, ar fi de făcut dóue despărţĕminte.

Mai departe îmi iau voia a atrage atenţiunea onor. d. ministru asupra împrejurării că după cum ne arată esperienţa de tóte ḑilele, cei nóue capelani sunt prea puţini pentru feciorii, cari aparţin acestei confesiuni. Acésta au constatat-o congresele bisericesci respective; în privinţa acésta mai bine póte fi orientat însuşi dl ministru de resbel, avênd la disposiţie datele, din care sĕ vede, că la care regiment sĕ află feciori în numĕr mai mare aparţinĕtori unei sau altei confesiuni.

Eu numai asupra acelei împregiurări îmi iau voia a atrage atenţia dlui ministru, că sporirea e de lipsă; cât sĕ fie acésta, atârnă natural dela proporţiunea numerică a soldaţilor şi dela dislocarea trupelor. Mai departe sĕ mai observă o scădere, anume, că cele 9 posturi sistemisate, nu sunt ocupate, anume un post e vacant şi după cum sunt eu informat, în urma acesteia instrucţia elevilor, a puterilor gr.-or., sufere lipsă, fiind că

---

tăţei. In fiecare copil zace speranţa şi fala unei familii, şi în toţi copii zace speranţa, viitorul şi fala naţiunei din care fac parte. Sĕ întêmplă însă, ca unii copii sĕ pórte în siné atari însuşiri, prin care atât loruşi cât şi familiei, precum şi societăţei omenesci îi aduc numai nefericiri şi ḑile negre. Dar este sciut şi acea, că copilul în cei dintâiu 6 ani ai vieţei sale este ca un aluat, ca o bucată de cérâ din care un măestru dibaciu, póte face feliurite figuri. Astfel dar direcţiunea în care au a sĕ desvolta aceste însuşiri, numai dela educaţiune atârnă, care are să încépă încă de pe când sĕ află copilul în légăn. Pentru că în lipsa de educaţiune, cine póte spune ce talente pot sĕ ascundă în sine atare fiinţe crude?!

In viéţa socială, fie-care om îşi are chemarea sa, îşi are cercul seu de activitate, pe care numai aşa îl póte îndeplini, dacă are educaţiunea recerută, în urma căreia, dacă îl implinesce cu scumpĕtate şi cu omenie, contribue în mod vĕdit nu numai la fericirea sa proprie, dar conlucră şi la fericirea némului sĕu, precum şi la fericirea societăţii omenesci în general.

Din cele sus înşirate sĕ vede dar, că educarea pruncilor este o cerinţă primordială a legei naturale, şi poporul acela, care îşi negligă crescerea sau educarea cu scop a copiilor, acela ḑic, singur îşi sapă mormêntul.

Aşa dar, după tóte acestea vedem, că la educarea pruncilor ne forţézâ în primul rênd interesul comun al societăţii în care ne învârtim şi din care facem parte. La îngrijirea şi ocrotirea lor, ne îndémnă umanitatea sau iubirea către de-aprópele, — (după cum ne poruncesce şi sf. scriptură). Ce'e mai plăcute făpturi îi sunt lui Dumneḑeu pruncii.

Iubirea de fii o vedem noi chiar şi la animalele cele mai sĕlbatice, şi cele mai carnivore. Cu atât mai vêrtos întrebăm: sĕ esiste fiinţă omenéscă pe pămênt, care sĕ nu fie pĕtrunsă de un sentiment de dragoste către prunci, în primul period al vieţii lor?! şi sĕ fie inimă aşa împetrită, care sĕ nu sară în ajutorul astorfel de fiinţe neputinciόse, când vĕd că sunt împresurate de pericole?!

Aşa dar dacă iubirea de fii este dela natură sădită chiar şi în internul animalelor celor mai sĕlbatice, cu atât mai vêrtos trebue sĕ fie sădită în inima fie-cărei fiinţe omenesci.

Sunt nenumĕrate casurile, în cari, chiar şi inima celui mai mare rĕufăcĕtor s'a muiat pe un moment, aflându-se în apropierea unor astfel de fiinţe inocente.

(Va urma).

Povestiri economice

despre grădinărit, economia câmpului, vierit şi pădurărit, de Ioan Georgescu, (Braşov Tipogr. A. Murĕşianu 1894 Preţul 25 cr)

(Incheiere.)

Cum se prăsesce ovĕsul?

— Câte arături faci dta, bade Tomo, în locul, unde vrеai sĕ sameni ovĕs?

— O arătură primăvara, când îl samĕn!

— Veḑi, bade Tomo, de aceea se face ovĕsul mĕrunt, slab şi plin de buruieni la d-vóstră prin Ardél şi nu se face aşa bun, ca în Ţara Oltului.

Ascultă sĕ ţi povestesc, cum prăsesc oltenii atâta ovĕs: Ei fac şi pentru prăsirea ovĕsului câte trei, dar două arături totdeuna. Tómna ogorĕsc şi întorc locurile de ovĕs şi primăvara, când s'a zbicit pămêntul, prin Martie, ei îl şi séměnă. La dvóstră însĕ până prin Aprile târḑiu tot sémĕnă ómenii la ovĕs; de aceea îl apucă căldurile de mic şi apoi aşa rĕmâne până la secere.

In ţara Oltului au început a prăsi plugarii mai de frunte, pe lângă ovĕsul de până acum, încă şi ovĕs de cel negru şi de cel bobonat, sau de Hoistain.

— Bine, că sciu, dle învĕţător, că nici nu mĕ las, până nu voiu prăsi şi eu ovĕs ca'n ţara Oltului, că dóră pămêntul la noi în Ardél e mai bun ca pe acolo.

— Óre în carea pămênt îi mai place la ovĕs, dle învĕţător?

— Ovĕsul sĕ face în ori-ce fel de pămênt, bade Tomo, afară de cel nisipos, în care rĕmâne mĕrunt; numai cât pămêntul cam sărăcesce în urma lui şi trebue bine gunoit. Prin părţile nóstre samĕnă plugarii tot ovĕs de primăvară; este însĕ şi ovĕs de tómnă, care sĕ samĕnă, ca şi grâul şi sĕcara.

In locul de o gălétă se pune sĕmênţă ca şi de grâu. Ovĕsul e fórte roditor: dintr'o gălétă de sĕmênţă se adună în anii buni de ḑece ori atâta.

Grăunţele de ovĕs se dau ca nutreţ la cai şi la celelalte vite, tot aşa şi paiele de ovĕs.

Din făină de ovĕs se face urluială, din care se póte ferbe şi un fel de bere.

---

*) Vicariatul castrens apostolic în Viena, în fruntea căruia sĕ află vicariul castrens apostolic, este autoritatea bisericéscă militară supremă.

**) Preotul militariu este organul ajutător, referent al comandantului militar teritorial în tóte afacerile militare administrative-bisericesci.

acești capelani nu pot ajunge pretutindenea, așa că la unele institute abia pot da instrucție în o ḑi inainte de prânḑ, mĕ rog deci, ca acest post vacant sĕ se îndeplinéscă cât mai curênd. In fine amintesc, că din p. 10 al regulamentului de organisare, așa sĕ vede că s'a trecut cu vederea îngrijirea de greco orientali.

In capitol se ḑice:

„Während der Mobilisirung wird für Seelsorger-Dienst beim Armee Comando ein Militärkaplan bestimmt, wird in das operierende Hauptquartier eingetheilt.

Bei jeden Armee-Comando wird ein Militär Seelsorger mit der Eintheilung beim Armee general-Comando aufgestellt.

Die selbe besteht aus einem Feldsuperior, einem evangelischen Militär-Seelsorger und einem Feldrabiner“.*)

Așa dar gr.-or. sunt lăsați la o parte, de sigur trecêndu-se cu vederea, ceea-ce ar fi negreșit de cores.

In urma acestora rugarea mea este, sĕ se sistemiseze o autoritate bisericéscă superióră și pentru gr.-or., care corĕspunde posiției de drept public a acelora; sĕ se sistemiseze și pe sama gr.-or. posturi de preoți și după putință sĕ se sporéscă posturile de capelani, și postul vacant de capelan sĕ se îndeplinéscă.

Generalul *Franc. Zsoldos:* Onor. comisiune regnicolară! Cestiunea sulevată acum de dl Iosif Gall, membru al comisiunii, dl ministru de resbel după-cum a declarat și in comisiune, o îmbrățoșéză în mod echitabil: și o va face obiect de studiu serios și conform acestui resultat, o va resolva pentru tóte confesiunile de-opotrivă.

Noutăți.

Distincțiuni. Au fost decorați de către Maj. Sa regele Carol cu ordinul Coróna României în gradul de oficer dnii: D. David I. Ralet, P. Rășcanu profesori de universitate; în gradul de cavaler, între alții: dl Teofil Frâncu, șef de birou la ministeriul de instrucțiune publică; dl Dr. I. Neagoe, profesor de higienă la liceul Mateiu Basarab; dnii Th. D. Speranță și M. Strâjanu, profesor la liceul din Craiova; dl Dr. Aurel Babeș chimist la institutul de bactereologie; dl T. Nicolau, profesor la gimnasiul din Brăila. Cu ordinul Stéua României în gradul de cavaler a fost decorat între alții dl M. Droc-Bărcianu, directorul gimnasiului din Giurgiu.

* * *

Alegere de paroch în Brașov. La încheierea foiei primim scirea, că la alegerea de paroch al treilea în Brașov, sĕvêrșită Duminecă, a fost ales dl **Ioan Prișcu**, cu o maioritate de 47 voturi.

* * *

Marina comercială română. In șantierele dela T. Severin ale regiei monopolurilor se lucréză cu activitate la construirea primului vapor român, care va face curse de pasageri pe Dunăre.

In primăvară vaporul va fi terminat. Direcția monopolurilor va construí apoi încă două vapóre mari de pasageri, — scrie „Curierul Financiar“.

* * *

Nenorocirea vaporului „Elba“. Mercuri în 30 l. c. la 5 și jum. óre diminéța s'a întêmplat o mare nenorocire pe marea nordică. Nu departe de Hoek, între Rotterdam și Aberdeen, s'au ciocnit două năi: „Erathie“ (englesă) și „Elba“ (germană) lovind cea dintâiu pe acésta din urmă cu ciocul chiar lângă mașină, așa încât intrând apa prin spărtura produsă, vaporul „Elba“ in scurt timp de 20 minute se cufundă.

Pe vapor călĕtoriau 400 ómeni, 240 călĕtori și 160 personalul vaporului. Călĕtorii despărțĕmintelor mai scumpe au perit toți. Cei din cajutul cl I. până la ultimul, ér dintre cei din cl! II. numai cinci au scăpat. Afară de acestia au scăpat de mórte primul ingineriu, al treilea oficer, șepte matrozi și călăuzul canalului. Peste tot douĕḑeci ómeni, între cari numai o singură femee.

Acesti douĕḑeci naufragiați șase óre s'au sbătut între mórte și viéță pe marea oceanică cu mititica lor luntriță, până când corabia de pescari Wildflonser i-a tras la mal. O luntriță s'a cufundat; despre sórtea celeilalte nu sĕ scie nimic. Sĕ crede, că și aceea a scăpat.

Personalul scăpat istorisesce, că decursul catastrofei a fost de o iuțélă estraordinară. Indată după ciocnire a pĕtruns apa în valuri în vapor și imediat s'au stins lampele tóte, prin ce situațiunea a devenit și mai îngrozitóre.

Conform raportului lui Localanzeiger, Elba s'a cufundat în apropierea unui loc de pescuit, unde pescarii au scos cu mrejele numeróse cadavre. Viforul era atât de puternic, încât la mântuirea luntrițeí a treia nici cugeta nu se putea. In urma acesteia și-au perdut viața cam 380 călĕtori.

Cei scăpați constată unanim, că căpitanul a fost la înălțimea chemărei sale până la ultimul moment.

Intre naufragiați s'au aflat și români dela noi, anume Angel Precub și I. Cismar.

* * *

O statistică militara. Din ordinul ministrului comun de rĕsboiu s'a publicat anuarul statistic pentru 1893, în care se constată între altele, că în acel an preste 30,000 de tineri nu s'au înfățișat la asentare. Acest numĕr este a se referi numai la Transilvania, Banat și Ungaria. Causa sunt emigrările, cari în anii din urmă au luat întinderi îngrijitóre.

* * *

Abḑicerea principelui Ferdinand. O telegramă din Belgrad aduce scirea, că unul din ministri pleenipotențiari ai marilor puteri din capitala sêrbéscă, primesce ḑilnic rapórte dela un diplomat din Sofia, cari spun, că principele Ferdinand tot mai mult ajunge sub influința lui Zancow. Principele se ocupă mereu cu planul, de a se apropia de Rusia și dacă acésta ii va garanta că el va fi reales, atunci el va abḑice, supunêndu-sĕ la o nóuă adegere. Scirea acésta are lipsă de confirmare.

* * *

Hymen. Dl Ioan Bogdan, teolog absolut și inv. și dșora Ana Todescu, fiica parochului nostru gr.-or. din Bucium-Cerb Ioan Todescu, anunță cununia lor, care se va celebra Joi în 26 Ianuariu vechiu 1895 la órele 3 după améḑi, în biserica română gr. or. din Bucium Cerb.

* * *

Invitari. Tinerimea română din Sas-Sebeș invită la balul ce se va arangia Sâmbătă la 9 Februariu 1895 st. n. în sala cea mare dela hotelul „La leul de aur“ din Sas-Sebeș. Prețul întrării, de persónă: 1 fl., de familie á 3 persóne: 2 fl. 50 cr., galerie 50 cr. Inceputul la 8 óre séra. Venitul curat e destinat în favorul reuniunei române de cântări din loc.

— Invitare la balul filantropic, ce se va ține Luni, în 11 Februariu st. n. a. c. în sala Otelului „Univers“ în folosul fondului pentru ajutorarea studenților miseri în cas de morb. Blaj, 20 Ianuariu 1895. Prețul întrărei: pentru persónă 1 fl., pentru familie de 3 membri 2 fl., preste trei membri 3 fl. Inceputul la 8 óre séra. Contribuirile se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ḑiaristică.

* * *

Necrolog. Primim următoriul anunț: Cu inima plină de durere facem cunoscut tuturor consângenilor, amicilor și cunoscuților că *Maria Pataki* născ. *Ordean*, în etate de 60 ani a vieții sale și-a dat nobilul seu suflet în mânile creatorului aḑi la 6 óre diminéța, după lungi și grele suferințe.

Rĕmășițele pămêntesci i se vor astruca în 23 Ianuariu 1895 la 1 óră d. m. în cimiteriul bisericei gr.-ort. din loc spre odichnă eternă! Fiei țĕrina ușóră și memoria neuitată! Mihalți la 21 Ianuariu 1895.

Ioan Pataki paroch, ca soț; Alesandru, Carolina, Ana, Andreiu și Ioan ca fii; Maria, Sabina ca nurori; Ioan, Pavel și Vasile ca gineri; Victor, Ana, Eugen și Cornel ca nepoți.

Cestiuni scolare.

Tonul în vorbire și cetire în scóla poporală

Poetul nostru Sion a cântat în versuri plăcute dulcéța limbei române. Cunoscuta lui poesie: „Mult e dulce și frumósă limba ce o vorbim“ alăturea cu „Deștéptă-te Române“ vor vecuí cât vor trăi pre pămênt români. La auḑul lor inima teneră și bĕtrênă va tresări de bucurie in tóte timpurile. Plăcută e limba nóstră totdéuna, mai plăcută însĕ devine când e corect vorbită, ér în scriere când e corect scrisă ori cetită. Corectitatea acésta însĕ atârnă dela intonarea recerută în vorbire și cetire

Tonul în carele vorbesce ori cetesce omul, nu este numai ceva estern și fără însĕmnătate, ci își are valórea sa internă nedisputaveră. Un orator bun ține în incordare pre ascultători și-'i convinge nu numai prin cuprinsul verbal al tractatului, al vorbirei sale, ci mai mult și cu deosebire prin modul plăcut de predare. Un gest, o espresiune a unui bun orator, răpesce cu sine întreg auditoriul. Deși dintre elevii scolei poporale puțini vor ajunge sĕ sĕ facă oratori în parlamente, totuși este necesar, ca și în casul când ar rĕmâné toți plugari se-și cultive limba maternă și se-o esprime într'un mod plăcut și atrăgătoriu. Herder ca inspector de scóle în Weimar pre la anul 1796 se esprimă astfel: „Precum vorbirea și limba deosebesce pre om de animal; întocmai esistă o artă a limbei și a vorbirei, carea face o mare deosebire chiar între ómeni, precum vorbirea face o diferință între om și animal în general. Când venim pre lume abia putem striga și plânge, numai un fel de sunete ca și animalele putem produce și mai mult nu. Sunt ómeni și popóre, cari întrégă viéța remân în atare stare. Limba lor dacă o putem numí limbă, se deósebesce puțin de sunetele ce dau animalele Tinerii cari vorbesc un dialect neplăcut, stricat fie din sate ori orașe, în scólă trebue sĕ se desvețe de modul lor de vorbire usitat pre strade, și trebue sĕ-și insușéscă limba lor maternă corectă.

In cele următóre vom arĕta cari sunt recerințele unei bune intonări în vorbire și cetire.

Prima recerință este că: Espresiunea se fie curată și destul de chiară. Dacă prin organele vorbirei se reproduc fidel vocalele și consonantele din un cuvênt ori din o propositiune séu din o vorbire mai lungă și pre lângă aceea dacă sĕ pronuncia destul de tare ca se le putem auḑi și deosebi bine: atunci espresiunea e curată și destul de clară, respicată.

Formațiunea și espresiunea corectă a vocalelor contribuie la sonoritatea limbei, éră formațiunea și espresiunea consónelor contribuie la claritatea limbei, și a vorbirei. E sciut că elevii intrând în scólă aduc cu sine o mulțime de defecte în esprimarea cuvintelor, drept urmare sau a dialectului folosit în ținutul, unde locuiesc, sau a unei dedări rele, din lene, sau din lipsa de deprindere a organelor vorbirei și numai a rare ori din defectul acestora.

A dóua recerință a unei vorbiri și cetiri frumóse și espresive este intonarea limbei. Dacă corectitatea și claritatea espresiunei este forma esternă, intonarea este sufletul, partea spirituală a limbei.

Precum în musică, astfel și în limbă trebuie sĕ luăm în considerare elementul dinamic, ritmic, și melodic, și de aci intonarea o putem deosebi în: dinamică, ritmică și melodică.

Sub intonare dinamică înțelegem tăria tonului ce sĕ arată în esprimarea unei silabe, unui cuvênt, sau a unei propositiuni. In înțeles mai strêns intonarea dinamică e sinonimă cu accentul, sau tonul, ce întrebuințăm în vorbire. A da indrumări ce ton mai ridicat ori mai jos sĕ întrebuințăm în pronunciarea unui cuvênt, sau a unei ḑiceri, e preste mĕsură grea, ba imposibil, deórece intonarea atârnă dela posiția cuvintelor în propositiune și dela necsul ce esistă între cuvintele propusețiunei. De aci urméḑă că adese-ori intonarea unui cuvênt, îi dă acestui și un alt înțeles. In vorbire precum și în cetire cuvinte singuratice trebuie sĕ-le pronunciăm mai tare sau mai domol conform cuprinsului lor și a necsului logic din propusețiune.

In acésta privință este de condamnat erórea capitală, ce se observă în fórte multe scóle de ale nóstre că: cuvêntul din urmă al propusețiunii nu numai că sĕ intonéză cu un ton variat de cele lalte cuvinte, dar sĕ și apasă, ca și când î-si da cu lemnul în cap. Astfel la finea fiecărei propusețiuni cuvêntul din urmă și genéză urechia, cum e intonat. O astfel de pronunciă o auḑim adese și prin bisericele nóstre, când cantorii cetesc, „căzania“

Tăria tonului în o propusețiune se schimbă și se póte compara cu ceea ce numim în musică: crescendo și decrescendo. Tot astefel la cetirea alineatelor ori a pieselor întregi, intonarea dinamică atârnă dela cuprinsul aceleia. Dătătoriu de ton este și caracterul piesei. Cu totul altul este tonul, când cetim o baladă, sau când cetim o poesie lirică. Cu totul altul e tonul când cetim o fabulă și când cetim o descriere, Cel-ce cetesce ori orí vorbesce trebuie sĕ se scie predomni vocea și modul, încât acesta unde e necesitate sĕ se pótă ridica până la „fórte tare“ dar la nici un cas sĕ nu trécă o anumită linie, preste care trecênd intonarea produce discordanța în urechia ascultătoriului. Tot pre atât de mult trebuie sĕ ne ferim de cetitul ori vorbirea prea încet.

(Va urma.)

Din public.*)

Mulțămită publică.

Comitetul bisericesc gr.-or rom. din Cunța aranjând o petrecere amicală în 8 Ianuare st. v. a. c. spre scopul edificândei biserici aduce mulțămită publică celor ce au luat parte cu contribuirile lor precum: P. T. Domni Nicolae Bozdos și soția dlui, cari ne-a pregătit încăperile și lumină gratuit în locuința dlor și 1 fl. Protopopul Ioan Droc 1 fl. Aron Preja pretor 1 fl. 50 cr., Ioan Petrascu paroch 2 fl., Simion Zdrengea din Sebișel 1 fl. 50 cr., Stefan Bratu din Tilisca 1 fl. Achim Fluerașiu comerciante în Drașov 1 fl., Balo Kalman cancelist 1 fl., Avram Zaharie învĕțătoriu 1 fl., Ioan Dragomir comerciante în Mercurea 50 cr., Dumitru Bozan 50 cr., Ioan Ordean jun. 50 cr., Stefan Babeșiu 50 cr., Niculae Albu jun. 50 cr., Iosif Babeșiu 50 cr., Grigorie Gelea 50 cr., Simion Boboloțiu 50 cr., Stefan Pastin 50 cr., Nicodin Cândea 50 cr., Partenie Mărginean 50 cr., Ioan Neag 50 cr., Dumitru Radu 50 cr., Ioan Borza cr., Ion Mercurean 50 cr., Stefan Ordean 50 cr., Nicolae Senchea 50 cr., Onisăiu Turean 50 cr., Gligor Mercurean 50 cr., Iacob Popa 50 cr., Peke Anton faur Drașov 50 cr., Ion Oprean preot em. 50 cr., Voina Gusan învĕțător în Drașov 50 cr., Achim Muntean 50 cr., Kunert notariu 50 cr., Ion Marginean primariu 50 cr., Iovu Turean 50 cr., Dumitru Gros 50 cr., Iosif Băsca 50 cr., Simion Radu din Petrifalău 50 cr., Mirion Bâscă 50 cr., Constantin Suciu 50 cr., George Muntean l. Ion 50 cr., Alesandru Mercurean 40 cr., Danilă Ordean 40 cr., Ioană Cutean 40 cr., Ion Babeșiu 40 cr., Vasile Mercurean 25 cr., Marie Ceșia Boz 25 cr., Marie Opincariu 15 cr., Miron Băscă jun. 10 cr., Todor Bozan 10 cr., Pantilimon Albu 10 cr., Ion Florea 10 cr. Venitul brut 30 fl. 15 cr. Spesele 5 fl. Venitul curat 25 fl. 15 cr.

Pentru care le poftesce viață îndelungată ca sĕ mai pótă contribuí.

Cunța, în 20 Ianuare 1895.

La însărcinarea comit. parochial gr.-or. rom.

Ion Petrascu,
paroch gr.-or.

---

*) In timpul mobilisării sĕ designéză la comanda supremă un capelan militar pentru serviciul preoțesc și sĕ imparte în cartierul general de operațiune.

La fie-care comandă sĕ designéză un preot militar, distribuit la comanda generală.

Acesta este un superior castrens (acesta este cat.) un preot militar evangelic și un rabin castrens

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 21/895 prot. [17] 1—3

CONCURS.

Cu preagraţiósa resoluţiune consistorială din 9 Decembre a. tr. Nr. 8107 B. încuviinţânduse instituirea unui post de capelan în parochia de clasa II Poiana-Sărată pelângă neputinciosul paroch-protopresbiter onorariu Ioan Băloiu, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman"

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele statorite de comitetul parochial în şedinţa sa din 3 Ianuariu a. c. cari venite, computate după calculul mediu al celor cinci ani din urmă, ating la olaltă suma de 817 fl. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe se pot câştiga la oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Reflectanţii au a-şi substerne cererile concursuale instruite cu documentele necesare, conform normelor bisericesci în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termin deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Treiscaunelor.

Breţcu, 10 Ianuariu 1895

Dimitrie Coltofean,
protopresbiter.

Convocare.

P. T. membrii ai cassei de păstrare (reuniune) în Sĕlişte sĕ convócă la şedinţa

adunării generale ordinare

conform §-lui 15 din statutele reuniunei pe **Joi, în 2/14 Februariu a. c.** la 2 óre p. m. în sala cea mare a scólei române greco-orientale din Sĕlişte pe lângă urmĕtoriul

Program:

1. Raportul general al direcţiunii şi propunerile acesteia.
2. Staverirea bilanţului cu 31 Decembre 1894 şi distribuirea profitului curat.
3. Raportul consiliului de inspecţiune şi eventuale propuneri.
4. Alegerea membrilor în consiliul de inspecţiune, conform §-ului 20 din statute.

Din şedinţa direcţiunii cassei de păstrare (reuniune) în Sĕlişte, ţinută în 19/31 Ianuariu 1895.

Direcţiunea.

Bilanţul

cassei de pastrare (reuniune) în Sĕlişte pe al XI-a an de gestiune 1894.

Contul bilanţului.

Active:		fl. cr.
Cassa în numĕrar .	5768.03	
Imprum. cu cavenţi .	150 963.20	
Imprum. hipotecari .	91.660.—	
Efecte	3.050.—	
Diversi debitori . .	261.—	251.702.56
		251.702.56

Pasive:		fl. cr.
Depunerile membrilor (capital social) . .	10.300.--	
Depuneri spre fructificare	207.114.82	
Fondul de reservă .	16.012.14	
Fondul de binefaceri	5.413.75	
Inter. anticipate pro 1895.	3.357.48	
Diversi creditori . .	3.073 61	245.271.80
Profit curat transpus din 1893	90 33	
Profit curat pro 1894	6.340.44	6.430.76
		251.702 56

Contul profitului şi perderilor.

Eşite:		fl. cr.
Interese:		
la depuneri spre fructificare	8.037.45	
de escompt	229.84	8.267.29
Spese:		
Salare, marce de presenţă, remuneraţie .	1.348.17	
imprimate, inserţiuni, recuisite de scris, diverse	615.31	
porto	28.21	1.991.69
Contribuţiune:		
dare directă	617.03	
10°/₀ după interese la depuneri	616 88	
ecuivalent şi darea drumului	63.15	
compet. de timbru şi aruncuri cottense . .	87.61	1.384.67
Profit curat		6.430.76
		18.074.41

Venite:		fl. cr.
Profit transportat din anul trecut		90.33
Interese:		
dela împrumuturi cu cavenţi	11.736.73	
dela împrum. hipotec.	4.942.75	
dela efecte	152.50	
dela depuneri proprii	21.64	16.853.62
Provisiuni		1.122.46
Tacse de transcriere		8.—
		18.074.41

Sĕlişte, în 31 Decembre 1894.

Dr. Nicolae Maier, m. p.
preşedinte.

Dimitrie Roman, m. p
vice-preşedinte.

Nicolae Neamţu, m. p.
secretar.

Nicolae Mossora, m. p.
cassar.

Constantin Herţia, m. p.
comptabil.

Dr. **N. Calefariu**, m. p.
membru al direc.

I. Comşia, sen. m. p.
membru al direc.

B. Comşia, m. p.
membru al direc.

N. Peligrad, m. p.
membru al direc.

Subsemnatul consiliu de inspecţiune am esaminat bilanţul present, precum şi contul profitului şi al perderilor şi l'am aflat în deplină consonanţă cu registrele principale şi aucsiliare.

[19] 1–1

Ioan Banciu m. p.
Ilie Hociotă m. p.
Ioan Comşa jun. m. p.
Aron Gogonea m. p.
Dumitru Lăpădat m. p.

Nr. 518/894 [18] 1–3

EDICT.

Maria n. Alexe Lazar, gr. or. din Aciliu care a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat Ioan Muleş tot din Aciliu de 10 ani, fără a se sci unde se află şi dacă mai trăesce, conform resoluţiunei consistoriale din 15 Novembre 1894 Nr. 7363 B. se provócă a se presenta înaintea subsemnatului oficiu, căci la din contră procesul divorţial intentat asupră-i de bărbatul ei se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Selişte, 18 Ianuariu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliştei.

Dr. Nicolau Maier,
protopop.

Nr. 1044/895.

PUBLICAŢIUNE.

Din partea magistratului orăşenesc al Sibiiului ca oficiu industrial de prima instanţă se aduce prin acésta la cunoscinţă publică, că **statutele noue** ale casei de bolnavi a cercului Sibiiu, votate în adunarea generală din 8 Iuliu 1894, au sosit aprobate din partea înaltului ministru de comerciu sub Nr. 1932/95 şi **cu 1 Faur n. întră în vigóre.**

Din acest incident oficiul industrial se vede îndemnat în interesul celor ce-i privesce a marca punctele principale ale nouelor statute:

A. Insinuare şi abḑicere.

Fie-care stăpân (măiestru. şef) **e obligat** ca pe persónele ocupate la dînsul şi îndatorate la asigurare **sĕ le insinue in ducurs de 8 ḑile** dela ḑiua întrărei în lucru pentru a fi primite ca membrii la cassa de bolnavi din cercul Sibiiului **şi în decurs de 8 ḑile** după ieşirea din lucru **sĕ le abḑică.**

Aceste insinuări şi abḑiceri se fac pentru cei ce locuesc pe teritoriul Sibiiului în localul oficial al cassei de bolnavi cercuală sibiană, Armbrustergasse Nr. 1, pentru cei esterni şi obligaţi la respectivul representant al cassei **folosind tipăriturile, ce se prescriu de aici.**

Retăcerea însinuărei sau abḑicerei **se pedepsesce.**

B. Contribuţiuni.

Contribuţiunile se socotesc cu **3°/₀** i. e. 3 cr. dela florin a mediei onorariului şi s'a stabilit următórele onorarii:

I. pentru bărbaţi:

a) la un onorariu până inclusiv 69 cr.	— fl.	50 cr.
b) „ „ „ dela 70 cr. până inclusiv 99 cr.	— „	70 „
c) „ „ „ „ 1 fl. până inclusiv 1 fl. 49 cr..	1 „	— „
d) „ „ „ „ 1 fl. 50 cr. până inelusiv 1 fl. 99 cr. .	1 „	50 „
e) „ „ „ „ 2 fl. şi mai mult	2 „	— „

II. pentru femei:

a) la un onorariu până inclusiv 49 cr. cu	— fl.	40 cr.
b) „ „ „ dela 50 cr. până inclusiv 69 cr. cu	— „	50 „
c) „ „ „ „ 70 cr. „ „ 99 „ „	— „	70 „
d) „ „ „ „ 1 fl. şi mai mult	1 „	— „

III. Pentru învĕţăcei, practicanţi şi lucrătorii sub 18 ani li se computĕ onorariul la ḑi în genere cu **40 cr.**

IV. Valórea afară de onorariu ori în locul aceleia căpĕtarea mâncărei se ficséză pentru persónă pe sĕptĕmână cu **1 fl. 50 cr.**

Contribuţiile trebuesc plătite punctual de stăpâni, sĕptĕmânal ori la 4 sĕptĕmâni decursiv şi adecă stăpânul are sĕ dea ¹/₃ dela dênsul, ér ²/₃ dela membru respectiv, subtrăgênd din onorariu.

Pentru învĕţăcei şi practicanţi au sĕ plătéscă stăpânii din propria lor pungă, dacă cumva contractul de învĕţătură nu cuprinde alte disposiţiuni în acésta privinţă.

Stăpânii (măiestrii, şefii) se fac atenţi că **onorarea necorectă** (neadevĕrată) **atrage după sine pedépsa până la 20 fl.** v. a.

Restanţele de contribuire se vor încassa prin esecutorul de dare.

C. Drepturile membrilor.

Membrii asiguraţi primesc în cas de bólă:

a) ajutor medical gratuit, care ajutor însĕ nu póte trece preste un timp de 20 sĕptĕmâni; de asemenea în casuri de nascere îngrijirile şi ajutórele necesare, tractarea din partea medicului;

b) medicinile şi mijlócele necesare de ajutorat (ochelari, cârje, legături) pe 20 sĕptĕmâni gratuit;

c) bani, dacă bóla prin constatarea unui medic oficios e împreunată cu **necapabilitatea de câştig** şi durézâ mai mult de 3 ḑile, socotit dela ḑiua îmbolnăvirei, pe timpul necapabilităţii de muncă **întru cât numai nu capĕtă onorariu sau léfă pe timpul necapabilităţii**, cel puţin jumĕtate din media ce 'şi-o luat la calcularea contribuţiei de asemenea pe 20 sĕptĕmâni.

d) lăuzele, ajutor încă din prima ḑi a nascerei, — dar cel mult pe 4 sĕptĕmâni;

e) membrii familiari ai asiguratului, cari ţin casă comună cu el (soţie legitimă, copii legitimi,) **capĕtă îngrijire medicală gratuită** în casă, ori dacă morbul le permite sĕ iasă pe afară, membrii sibieni în odaia de ordinaţiune a localului de oficiu, unde **e present medicul preste sĕptĕmână dela 10—12 óre, ér Dumineca şi sărbătórea dela 10—11 óre**, — 20 de sĕptĕmâni;

f) în casuri de mórte un ajutoriu pentru înmormêntare şi anume de douĕḑeci de ori media socotită ca basă a contribuţiei membrului.

D. Primirea în spital.

La ordinul direcţiunei sau a medicului de casă în loc de îngrijirea acasă se póte face îngrijirea în spital classa din urmă, — dar şi aci pot rĕmâné numai 20 de sĕptĕmâni.

De aceea în viitoriu nu se vor mai plătí spesele dela cassă pentru îngrijirea în spital pentru acei membrii, cari fără scirea direcţiunei sau a medicului de casă sunt primiţi în spital, — de ací fac escepţiune însĕ casurile de nenorociri sau îmbolnăviri vehemente momentane, din causa cărora nu şi-a putut face cererea pentru primirea în spital.

E. Purtarea în casuri de morb.

Fie-care cas de morb se anunţă în localul de oficiu la representantul acestuia producênd libelul de membru, acolo se va face un raport medical, care se va presenta medicului de cassă.

După însănĕtoşare raportul medical se lasă în oficiu.

A consulta un alt medic pe spesele cassei de bolnavi se póte face numai cu consensul direcţiunei, ori când împrejurări inteţitóre motivéză acésta, visita unui astfeliu de medic se onoréză tot numai în mărimea contribuţiei.

Medicamente şi bani se dau numai la asemnarea medicului de casă.

Sibiiu, 29 Ianuariu 1895.

[13] 2—2

Magistratul.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 10 Sibiiu, Joi, 26 Ianuariu (7 Februariu) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se inapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de döuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 25 Ianuariu 1895.

Insemnătatea partidului poporal, ca partid nou și viguros, ne silesce a ne ocupa și în nrul de față la acest loc cu el. In nrul trecut am dat a sĕ înțelege, că ceea-ce promite acest partid în programul sĕu la p. 13 cu privire la naționalități, nu ne dă mari speranțe, că ajungênd la putere, va purcede spre împăcare cu naționalitățile, pe o basă justă, acceptabilă și trainică. Ceea-ce sĕ promite acolo este ḑis în general și presupunerea, că acésta s'a luat în program mai mult pentru ochii lumii, pentru ca se preadispună pe naționalități în favorul partidului, sĕ adeveresce prin faptul, că foile catolice, cari spriginesc acest partid nu sĕ află îndemnate a întra în amĕnunte cu privire la cestiunea naționalităților. Sĕ póte, ca pe basa acestui punct partidul sĕ vină și sĕ ne spună precis, ce are sĕ împlinéscă din pretensiunile nóstre, ca sĕ ne scim la un fel cu el, ca și cu partidele esistente, dar până când sĕ va face acésta (de sĕ va face), trebuie sĕ ne mărginim speranțele.

Nu acésta deci ne a făcut sĕ revenim la el, ci alte împrejurări Trebuie sĕ recunóscem, că dintre partidele esistente la magiari, după programul sĕu acest partid este mai cum sĕ cade. Faptul, că el apare ca un apĕrător puternic al caracterului și baselor creștinesci ale societății, este înbucurător. Acésta a fost de lipsă acum, când bisericele creștine din patrie sunt greu lovite prin politica bisericéscă a guvernului; când foi magiare (dar în mâni ovresci) de frunte cu o mare impertinență încep a-și bate joc de societatea creștină, precum a făcut bună-óră fóia guvernamentală „liberală“ „Pesti Hirlap“ ḑicênd, că „societatea creștină“ este un concept apocryph....

De lipsă a fost acest partid și pentru interesele economice ale marei maiorități a locuitorilor, pe cari promite a le îmbrățoșa. Dacă va stărui în direcțiunea indicată în programul sĕu, miseriile economice au sĕ dispară și socialismul și comunismul, care acum sĕ respândesce, va perde terenul, va dispăré. Noul partid, ajungênd la putere, póte sé saneze aceste miserii, pe când dela partidele de aḑi și în special dela partidul liberal dela putere acésta nu va urma nici odată.

Pe când deci în privința cestiunii de naționalitate noul partid stă slab, pe atunci împregiurările amintite mai sus îi dau forță și putere însemnată. Pentru aceea vedem, că noul partid a băgat în mare spaimă pe tóte partidele, dar cu deosebire pe detentorii puterii, pe liberali și pe toți perciunații aliați cu ei, cari stau la masa plină și sug acésta țară.

Ce sĕ facă ei, ca cu ori-ce preț sĕ rĕmâie la putere? Un mijloc ar fi fusiunea și în adevĕr tóte foile liberale strigă din resputeri fusiune, fusiunea partidelor, cari stau pe basele dela 1867. De aceste nu sunt, afară de liberali și de partidul poporal decât dóue partide: partida națională, condusă de Apponyi și disidenții cari au eșit din partidul guvernamental. Liberalii pretind ca aceștia sĕ fusioneze, părăsindu-și principiile și întărindu-i pe ei. Acésta însĕ va merge cu greu, deóre-ce partidul național și mai mult disidenții, cu privire la politica-bisericescă și agrară, stau cu mult mai aprópe de partidul poporal, decât de liberali.

Vom asista deci la o nóuă luptă și eventual la o nóuă formațiune, respective grupare de partide. „Liberalilor“ și tuturor acelora, cari spriginesc politica bisericéscă, le a trebuit fără de cale furtună — o au.

Revista politică.

Partidul poporal, despre care am vorbit în nrul trecut al fóiei nóstre, sĕ vede, că în cestiunea de naționalitate nu va întrece vechile partide, în privința acésta și în sinul sĕu domnesce neorisutarea. Organele acreditate ale partidului, cum e „Magy. Allam“, „Fehérmegyei Lapok“ s. a. reproduc în parte părerile foilor române despre noul partid, dar cu privire la p. 13. din program, care atinge cestia nóstră, tac tăcerea pescelui. Acésta însemnéză sau că nici noul partid nu scie ce vrea față de naționalități, sau că cele cuprinse în acest punct nu sunt sincere și au fost puse numai pentru ochii lumii. Viitoriul apropiat ne va clarifica.

* * *

Cu privire la cele 20.000, ca „prima rată pentru întregirea archivei museului național“ se adeveresc, că ea s'a dat lui Kossuth Fer. ca prima rată din 100 000 fl. fără scirea Corónei. Acésta a mărturisit-o acum însuși ministrul de culte actual.

In ședința dela 1 Februarie a dietei contele Eugen Zichy a pretins dela guvern sĕ dea o dare de samă și se spună curat pentru ce scop s'a preliminat în budget acea „primă rată de 20.000 fl.“ și până când au se dureze aceste rate?

Pășirea lui Zichy a deșteptat mari turburări în sinul „liberalilor“ și a „kossuthiștilor“, cari in decursul ședinței provocară un sgomot infernal în dietă.

La interpelarea lui Zichy, ministrul instrucțiunei publice, Iuliu Wlassics, s'a vĕḑut silit sĕ rĕspundă. El a spus curat, că suma de 20.000 fl. e preliminată de guvernul Wekerle în scopul „de-a cumpĕra actele rĕmase de Ludovic Kossuth“ și că acéstă posiție, creată de guvernul de mai nainte, actualul guvern o va susținé „pentru permanență“.

Cestiunea deci este lămurită Contribuabilii sĕ dea lui Kossuth 100.000 fl. ca sĕ aibă ce mânca și cu ce a agita contra Corónei și contra naționalităților.

* * *

In budgetul ministrului de culte și instrucțiune publică obvine la posițiunea „scopuri bisericesci“ o sută de mii floreni mai mult decât în anul trecut. Urcarea acésta a motivat-o ministrul că se impune necesar pentru întregirea venitelor preoțesci, cari perd o parte din venite prin introducerea matriculelor de stat și a căsătoriei civile. Sĕ ḑice cà, deputatul Kovács Albert va adresa în parlament o întrebare către ministru în privința distribuirii acestei sume și va cere garanțe, ca acéstă sumă sĕ se distribuie numai între astfel de preoți, ale căror sentimente patriotice nu se pot trage la îndoială. — Êtă un nou moment al „moralei mai înalte“ cu care s'a lăudat Wlassics la anul nou. Aceea sută de mii va fi deci o nóuĕ momeală de proselitism pentru preoțimea țĕrei și érăș o nóuĕ ocasiune de a susținea pe unii preoți magiari de pe la sate din banii nostri. Până când óre tot așa?

* * *

Alegĕtorii români din cercul Șimleului, Silvaniei față de alegerea de deputat ținută în 5 l. c. și față de candidatura lui Bánffy, au primit următoriul proiect de resolutiune în adunarea lor din 1 Februariu curent:

Avênd în vedere programul partidului național român din Transilvania și Ungaria stabilit în conferența națională din 1881, susținut și de conferențele următóre:

Avênd în vedere organisațiunea partidului național român, a cărui esistență sau neesistență nu o póte supune arbitriului nimĕrui și la care mai presus de tóte ține;

Avênd în vedere situațiunea grea a poporului român din acéstă țĕră, care 'i sa creat prin totala desconsiderare a drepturilor sale legale și legitime;

Avênd în vedere, că din acéstă grea situațiune numai prin observarea și susținerea programului național și a partidului național cugetă a puté cu onóre eșí:

Alegĕtorii români din cercul electoral al Șimleului-Silvaniei întruniți în conferența de aḑi (1 Februariu 1895) declară, că:

1. Vor remâné și de astădată cu desĕvêrșire pasivi față de alegerea

FOIȚA

Necesitatea și folósele înființării asilelor de copii pentru noi românii.

Disertațiune, ținută în anul trecut în Dobra, la adunarea reuniunei învĕțătorilor de *Const. Baicu*, înv. diriginte în Orĕștie.

(Incheiere.)

Iubirea de fii este sentimentul cel mai puternic, cel mai tare și cel mai sfânt. Acesta dă părinților putere a se îngrijí de copii lor, chiar și între împrejurările cele mai critice ale vieții. Acest simțĕmênt sfânt dă putere mamei, ca sĕ vegheze ḑi și nópte lângă pruncuțul seu bolnav și sĕ urmăréscă cu cea mai mare atențiune resuflările lui cele desperătóre, uitându-și cu totul de sine și de trebuințele sale. Acestui simțĕmênt sfânt trebue sĕ i mulțămim și noi, că prin nenumĕratele pericole și neajunsuri viețuim, și omenimea ar trebuí sĕ piară în momentul acela, în care D-ḑeu ar sterge acest simțĕmênt din inimile omenesci.

Că acest simțĕmênt cât este de natural și înăscut în om, și cum se transmite esercitarea lui dela cei mari la cei mici, sĕ vede și de acolo, că d. e., dacă dăm în mâna copilei celei mici o păpușe, ea o îngrijesce, o îmbracă, o culcă și o ocrotesce cu acea frăgeḑime și iubire, cu care a fost și ea tractată de către iubita sa mamă.

La îngrijirea iubirea și ocrotirea pruncilor ne îndémnă și religiunea. Christos a ḑis: „Lăsați pruncii sĕ vină la mine, că unora ca acestora este împĕrăția ceriurilor“. Cu altă ocasiune a ḑis: „Ceea-ce faceți pentru acești copii inocenți, mie îmi faceți“; ér altădată a ḑis: „Cine îngrijesce de copii, de acela mĕ voiu îngrijí și eu“. Prin acestea Christos apriat demândă, obligă omenimea pentru îngrijirea, iubirea și educarea pruncilor.

Din cele mai sus înșirate, precum și din viéța de tóte ḑilele sĕ vede apriat, că nutrirea, îngrijirea și educarea preste tot a pruncilor sĕ începe, și-'i compete, după tóte cerințele, în locul prim mamei. Insĕ e sciut că partea cea mai mare a omenimei, și cu deosebire la noi românii este atât de sĕracă, încât pentru susținerea și agonisirea pânei de tóte ḑilele, în cele mai multe casuri, este necesitate imperiósă a conlucra, a ostení, a asuda ḑilnic umĕr la umĕr și mama împreună cu tata.

Imprejurările critice și neajunsurile în care ne svârcolim, cer, ca pe lângă părinți sĕ-și pună osul la lucru și copii abia trecuți de 14- 15 ani, care și ei câștigă ḑilnic câte 40--50 cr., jumĕtate din remunerația de aḑi a unui învĕțător, ca astfel cu toții sĕ pótă aduna atâta, cât le trebue sĕ aibă de pe o ḑi pe alta, și sĕ mai rĕmână și cu ce sĕ sature haita diregĕtoriei administrative.

Părinții, depărtându-se de acasă la ocupațiunile lor, nu pot sĕ ducă cu ei și pruncii cei sub 6 ani, și astfel în cele mai multe casuri ar trebuí sĕ-i lase în grija fraților lor cu cevași mai bĕtrâni. Acestia însĕ, conform legilor scolare, au sĕ cerceteze scóla cuotidiană fără nici o reservă. Și ca acestea legi sĕ se esecute cât de prompt, și ca astfel sĕ nu rĕmână pe acasă nici un copil, drept controlă sigură, li s'a pus din partea stăpânirii, învĕțătorilor în perspectivă, jumĕtate din pedepsele ce incurg pentru negligarea scólei. Și sĕ vedeți! unii învĕțători își fac capital din meseria acésta. Sciu comune, în care dela 45—50 case, câte are o comună, s'au încassat astfel de pedepse nu mai puțin decât 100—150 fl. pe an.

Stând lucrul astfel, vedem mai preste tot locul, că acești copii sub 6 ani se lasă singuri, încuiați în case, sau încuiați afară de casă. In casurile acestea rĕmân pradă întêmplărei, și dacă atotputernicul D-ḑeu, sau marinimositatea vecinilor nu-i ocrotesc, de sigur prin pasiunile lor copilăresci, prin nesciință și prin necapabilitatea lor, ușor pot sĕ ajungă în pericolele cele mai mari.

Cele mai multe nenorociri, cele mai multe arderi provin comunelor nóstre mai cu sémă tot prin astfel de copii, când pe lângă aceea că ard case, ulițì întregi și sate, de regulă rĕmân și ei pradă flacărilor. In alte casuri sunt espuși animalelor de casă. Îi mușcă vr'un câne turbat, îi dripeşte vr'o vită, trec preste ei cară, pică în fântâni, sĕ înécă în ciubere cu apă, pică de pe scară, din poduri, de pe pomi și sĕ slutesc pentru tótă viéța; mănâncă fructe dela buruieni veninóse și mor, și câte altele.

Dar nu numai construcțiunea fisică este periclitată la astfel de ființe nenorocite, ci și cea morală. Pentru că umblând de capul lor, sĕ dedau la necurățenie, la neorênduială de deputat, care se va ține în 5 Februariu a. c. în Șimleul-Silvaniei, deși trecutul politic al persónei candidate în acest cerc ni-ar impune o luptă fără considerare în contra reușirii lui;

2. Contestând dreptul ministrului de a puté desface organisațiunea partidului național român și de a puté interdice manifestarea vieții publice naționale garantată prin drepturile cetățenesci și politice, consideră de ilegală și neconstituțională ordinațiunea fostului ministru de interne privitóre la partidul național român;

3. Aduc tributul lor de adancă mulțumită și recunoscință acelor bărbați, cari pentru neamul românesc luptă și pătimesc în robie.

Astfel românii neluând parte la alegere, Bánffy a fost ales cu unanimitate, de mameluci.

* * *

„Hazánk“ din 4 Februarie c. are o informațiune despre lățirea socialismului pe șesul Ungariei și despre propaganda, ce sě face pentru socialism, din care estragem următórele:

Socialistii sunt bine organisați mai cu sémă în Mezöberény. Mulți dintre socialiști nu-și pot da încă samă despre mișcările acestea, dar sunt fórte mulți conscii și resoluți. Éi amestecă ideile socialiste cu comunismul, voind a împărți în părți egale proprietatea rurală. Abia trece nópte în care poliția sě nu afle și împrăștie conveniri socialiste. Dar cu tóte aceste agitația continuă și socialiștii adună mereu bani pentru cassa lor centrală, cu scop de agitație.

Socialismul a trecut și în comitatul Sătmar. Acțiunea s'a început cu succes, anume așa, că ómeni de încredere respândesc pe sate ședule, pe cari stau întrebări socialiste, la cari se respunde. „Comitetul de pregătire“ anunță, că la aceste întrebări au sosit din tóte părțile respunsuri favorabile, de aderență și astfel e speranța, de-a puté arěta, că „ce voesce partea mai inteligentă și mai mare a poporului“.

* * *

In legătură cu scirea despre abdicerea și realegerea principelui Ferdinand, sě anunță din Bulgaria, că Cancov a devenit fórte poporal și și-a câștigat încrederea principelui. Cancov pe față nu apróbă měsurile luate contra lui Stambulov, dar sě crede, că pe sub mână el agită pe dușmanii aaestuia.

Dorința principelui este, ca Rusia sě-l recunóscă. Cancov asemenea sě nisuesce la acésta și pentru aceea e persona grata la curte. El a făcut planul, ca prințul sě abdică și sě fie reales, când apoi l-ar recunósce Rusia după aceea Turcia și celelalte puteri.

Cea mai mare pedecă, ce stă în calea împăcării, este cestiunea confesiunii principelui moștenitor. Sobrania sub presiunea lui Stambulov și-a dat cu greu învoirea, ca principele sě fie crescut în confesiunea catolică. Sě póte însě ca sobrania sě retragă acésta decisiune, E întrebare atunci, că principesa sě va învoi, ca fiul sěu se fie crescut după preceptele confesiunii ortodocse, după ce e sciut, că e mare catolică. Sě crede însě, că în cele din urmă și ea va fi silită a-'și da învoirea.

O parte a poporațiunii ține și acum mult la Stambulov. Sě depeșéză din Sofia, că în Tîrnovo din incidentul dilei de nascere a principesei, o mulțime de vre-o 5 mii au demonstrat în favorul lui Stambulov. Poliția a împrăștiat mulțimea și a aranjat a doua di o demonstrație pentru guvern. Partida lui Stnmbulov însě a împrăștiat pe acesti demonstranți.

Noutăți.

Studenții nostri din Brașov. „Gaz. Trans.“ scrie: Ședința festivă, ce s'a ținut eri sară în sala cea mare a gimnasiului român din loc din partea societății de lectură „Ioan Popasu“ a studenților dela scólele medii române din Brașov, a fost cercetată a nici odată până acum. Sala și galeriile erau literalmente ințesate de lume, ceea ce dovedesce viul interes al publicului român brașovean pentru progresele tinerimii nóstre. Dl profesor I. Baptist Boiu, conducětoriul societății, deschise ședința printr'un discurs ascultat cu multă atențiune, în care accentuá meritele fericitului Popasu, al căruia nume îl pórtă acésta societate, arătând totodată scopul societății. Vorbirea d sale fu însoțită de vii aplause. Urmară celelalte puncte din program, în care s'au dintins mai întâiu tinerii A. Bogdan și I. Sporea prin predarea fragmentului din „Ovidiu“ de Alecsandri (act V.) Predarea amêndurora, dar mai ales a celui dintâiu a fost escelentă și a mulțămit deplin pe ascultători. Těněrul octavan Sextil Pușcariu, care a dat și până acum dovedi de frumos talent literar, s'a dintins și de astă-dată printr'o interesantă disertațiune despre „basmul român,“ temă lucrată cu mult zel și succes. Prin declamarea legeră și corectă a anecdotei „Țiganul la miere“, de T. Speranță, tiněrul G. Herseni a produs în public multă ilaritate, fiind la fine furtunos aplaudat. Corul vocal, de sub conducerea dlui prof. de musică N. Popovici, a dovedit prin precisa și esacta esecutare a celor dóuě numere din program, („Ursita mea“, de Gr. Stefănescu și „Serenada“ și „Bobocele și inele“, de I. Vidu), că este un cor puturnic, inteligent și fórte bine disciplinat, Corul a secerat aplausele și mulțămirea cea mai deplină a publicului. In fine și orchestra societății, deși dispune încă de puține puteri, a esecutat punctele din program și mai ales punct 6 (Cântec de légăn și Pizzicato Gavotte“ de Lataun) cu fórte bun succes fiind viu aplaudat. In total, prestațiunile tinerimei nóstre scolare ne-au mulțămit pe dep'in și ne dau cele mai frumóse speranțe pentru viitoriu.

* * *

Un proces în Seghedin. Din Seghedin sě trimite „Tribunei“ un raport despre o pertractare, ce s'a ținut la 2 Februarie n. într'un proces intentat dómnei Emilia și dșórei Dorina Rațiu, proces ce stă în legătură cu procesul domnișórelor din Sibiiu pentru purtarea tricolorului nostru național. Apěrător a fost dl advocat Stefan C. Pop din Arad.

Presentându-se acusatele citate înaintea judecětoriei criminale din Seghedin, la solicitarea apěrătoriului, judele presentă nisce scrisori trimise la judecětoria criminală din Seghedin de judecětoria din Sibiiu. In scrisorile acestea se dice, că Eugenia Emilia Rațiu și Dorina Rațiu au fost de față cu mai multe românce în 27 Maiu 1894, când s'au reîntors dela Cluș la Sibiiu condamnații în procesul Memorandului. Pe dosul scrisorii sě află părerea procurorului și a judelui de instrucție dìn Síbiiu, cari spun, că în acusă nu află nimic punibil, dar recércă judecětoria din Seghedin, ca sě citeze, ca acusate, sub pedépsa escortărei, pe dna Emilia și dșóra Dorina Rațiu. După aceea a pus unica întrebare: „adevěrat e, că acusatele în 27 Maiu 1894 au fost de față la gara din Sibiiu, când s'au reîntors condamnații în procesul Memorandului dela Cluș?“ Acusatele, au rěspuns, că n'au fost de față, căci se aflau în Cluș. Domnișóra Felicia Rațiu care era de față, a pretins, sě fie luată dênsa la rěspundere, pentru că a fost de față, ca conducětórea domnișórelor române, și cere sě fie dată în judecată.

Judele Csermus însě a declarat, că el nu e chemat a delibera mai departe, că apěrarea în merit nu o póte admite, dar că declară acusa de prostie. — Ei bine, e adevěrat acésta, dar apoi atunci pentru ce sě trag în cercetare femeile și fetele nóstre?

* * *

Sântul sinod al României. Prin „Monitorul Oficial“ de Duminecă, se promulgă legea prin care articolul 9 din legea pentru alegerea metropoliților și episcopilor eparchioți, cum și a constituirei sântului sinod al sântei biserici autocefale ortodocse române se înlocuesce astfel:

Sântul sinod al bisericei autocefale ortodocse române se compune:

a) din amêndoi metropoliții;
b) din șase episcopi eparchioți;
c) din cei opt archierei titulari.

Sântul sinod lucréză cu maioritatea membrilor în esercițiu, afară de casul relativ la judecarea metropoliților, episcopilor și archiereilor când se cere presența a 12 membri cel puțin.

Sântul sinod va aleătuí, conform articolelor 12 și 15 din lege, un regulament, în care se vor prevedea condițiile în care absențele dela ședințe repetate nemotivate și concertate spre a împedeca sântul sinod a ține ședință se pot considera de către sântul sinod ca o retragere de bună voie din scaun.

* * *

Academia română, după-cum scriu foile din România, în urma învitațiunei primită dela Academia de sciințe din Paris, deschide subscripțiune publică pentru ridicarea unui monument marelui chimist Lavoisier, de gloriósă memorie. Toți iubitorii de sciință și de progres sunt rugați din partea Academiei a lua parte la acéstă subscriere.

* * *

Promovare. In 2 Februariu s'a promovat dl Ioan Moșoiu, Doctor ìn sciințele „politice“, la gradul de Doctor și în „sciințele juridice“. —

* * *

Aședământul „Carol Elisabeta“. Prin „Monitorul oficial„ s'a promulgat legea prin care se recunósce aședământul de ajutor pentru săteni „Carol-Elisabeta“, creat de Maiestatea Sa, pentru a veni în ajutorul locuitorilor rurali, care în anii de secetă sunt lipsiți de mijlóce de traiu, calitatea de persónă morală. In același timp a fost aprobat de către rege și regulamentul de administrațiune al acestui asedământ. Prin acest regulament administrațiunea instituțiunii e încredințată unui comitet compus dintr'un director, cei doi rectori ai universităților din Bucuresci și Iași și din administratorul domeniului Corónei.

* * *

Recruți socialiști. Autoritățile civile din Seghedin au atras atențiunea autorităților militare de acolo asupra împrejurării, că la tómnă vor întra la miliție peste 200 recruți socialiști cu deosebire din părțile de lângă Macău și Hódmező-Vásárhely. Autoritățile militare vor lua měsurile necesare, ca sě nu se lățéscă ideile socialiste și în cercurile militare.

* * *

Ucidere și sinucidere în Bucuresci. Adi, la 6 óre diminéța, scrie „Timpul“ dela 2 Febr, o dramă mișcătóre s'a petrecut în casa cu Nr. 22 din strada Sevastopol.

D. Gr. G. Sturdza, fiul principelui Gr. M. Sturdza, întreținea de mult relațiuni intime cu o tineră magiară. Spre a'l debarasa de acéstă legătură, principele Gr. Sturdza stărui de fiul sěu, și acesta primi sě se însóre cu o dșóră din Iași, d-ra Cantacuzino.

Noii căsătoriți veniră în Bucuresci acum vre-o dece dile. Tiněrul nu lăsa nici decum sě se vadă că ar fi afectat de sacrificiul ce fusese silit sě facă.

Adinópte s'a întors acasă pe la 4 óre diminéța. Pe la 5 jum. s'a sculat și-a sărutat soția și s'a dus în strada Sevastopol la femeia pe care o părăsise și care abia în ajun sosise dela Slănic — se dice.

Indată ce intră în casă, se audiră două detunături de revolver. Chiriașii cari șed în aceeași curte alergară și găsiră pe femeie mórtă, lungită în pat, îmbrăcată numai cu o cămașă de nópte. Un mic punct sângeros sub sînul stâng arěta locul pe unde întrase glonțul.

Nefericitul tiněr zăcea jos mort, cu fața în sus și cu revolverul în mâna dréptă. Era îmbrăcat; nu-și scosese nici paltonul.

Revolverul era o armă de calibru 12.

și li se încuibă în inimile lor cele fragede încă de timpuriu germenele fărădelegii.

Așa dar pentru astfel de copii, lăsați în grijea sorții, asilele sunt cea mai mare binefacere.

Necesitatea înființării lor cred că se arată destul de evident din cele mai sus înșirate.

Chiemarea asilelor de copii este dar, a-i feri de tóte relele și neajunsurile trupesci și sufletesci.

Acésta chemare însě este duplă. Și anume, nu e de ajuns, ca copii sě fie numai ocrotiți și apărați de rele, ci timpul cât îl petrec ei în asile, sě folosesce astfel încât sě contribue la înaintarea și desvoltarea trupéscă și sufletéscă în mod armonic. Așa dar pe lângă îngrijire ca parte negativă, ni se impune și educațiunea, ca parte positivă.

Statorind acest principiu dicem dar, că înființarea asilelor de copii, pe lângă aceea, că dă ocasiune țeranilor a-și înmulți brațele pentru agonisirea trebuințelor dilnice și îi scapă de cele mai mari îngrigiri pentru fiii lor, pe lângă aceea că în acestea asile sě dă copiilor o crescere omnilaterală armonică, ele îi pregătesc și pentru scóla cuotidiană și ușuréză în mod uimitor pregresul în acésta.

Deși după cele dise s'ar părea, că aceste asile s'ar înființa pentru familiile serace, totuși nu derógă nimic nici familiilor mai avute a-și trimite pruncii în ele. Și acésta o dicem cu atât mai vêrtos, cu cât scim, că omenimea e lăsată de Ddeu, sě trăéscă în societate. Cultura, înaintarea, fala popórělor vechi sě atribue numai împrejurărei, că au avut o viață socială.

Boldul spre viața socială încă de timpuriu sě desvóltă și se manifestă chiar și la copii, pentru că totdeuna doresc a fi în sosocietate cu semenii lor, și numai acolo sě și simt bine. Și ca sě pricepem mai bine, că ce influință puternică are acest fel de societate asupra desvoltărei copiilor, nu avem decât sě facem asěměnare între copii crescuți în societate, și între aceia, cari subtrași dela sgomotul institutelor, sunt crescuți acasă sub ocrotirea părintéscă. Ceștia mai totdeuna sunt încăpăținați, fricoși, egoiști, irităcioși și simțămêntul de societate cu greu sě încuibă în inima lor, ceialalți însě, cari sunt crescuți în asile, și prin urmare în societate, sunt totdeuna deschiși, curagioși și vorbăreți. Au temperament vioiu, incredere în sine, și și spirit de întreprindere mai desvoltat, asemenea și iubire către consoții sěi, și preste tot putere intelectuală Acestea din urmă sunt aceea, ce ne lipsesc cu deosebire nóuě românilor.

Nu avem crescere socială, și pentru aceea suntem așa desmembrați, și de acolo provine și ura între frați.

Din lipsa de crescere socială, începând din etatea cea mai fragedă a vieței, când inima și mintea cuprinde și însușesce ori și ce fórte ușor, nu putem da noi românii înainta. Copii nostri în mare parte sunt crescuți așa, cum am arětat mai sus, și egoismul sě încuibă în ei încă de pe atunci, de când sunt mici. Un singur cas, care se póte observa mai des, va lumina pe deplin acésta aserțiune. Copilul cere, și și capětă dela părinți o bucată de pâne ori mălaiu. Sě furișéză apoi dinaintea părinților și ese cu el în ușa uliței sě-l mânânce, ca sě-l vadă Gheorghe a Linei. Celuia i-se stârnesce pofta de mâncare și cere sě-i dea și lui. Cestuia, din întêmplare dacă îi dă, și-l vede tată-s'o ori cu deosebire măsa, ce cugetați? ce i se întêmplă? Il laudă póte pentru inima lui cea bună?! O! ferit-a sfântul! Ba mi-l ocăresce, ba mi-l și bate, și de aci încolo de câte ori cere și îi dă sě mânânce, totdeauna îi pritesce, și îl amenință cu bătaie, de cumva s'ar mai încerca sě dea la cineva din ce e al sěu. Poftim acum, și după o astfel de crescere, după ce va fi respectivul pe deplin desvoltat, cere dela el sě contribue cu ceva pentru binele comun, că vei vedea cu ce te alegi! Stând lucrul astfel, dic, că viețuind noi în împregiurări așa maștere și critice, avem lipsă înainte de tóte a ne îngrigi, dacă nu mai dinainte, cel puțin începând de acum de o generațiune curagiósă, vióe, cu deplină încredere în sine, cu spirit de intreprindere, cu iubire și cu devotamênt către ai sěi, și cu abnegațiunea de a jertfi totul pentru binele comun al națiunei sale.

Și acésta o putem face numai așa, dacă și noi românii înființăm, cât numai sě póte multe asile de copii. Dar și trebue sě le înființăm, pentru că legea ne demândă. Și dacă noi negligăm împlinirea legei sub diferite preteste, ne fac alții asile. Și atunci acele virtuți frumóse sě propagă și sě și infiltră în copii nostri, pentru cei ce le inființéză. Atunci putem dice și noi, respective următorii nostri, cu Christos: „Peirea ta din tine Israile“!

Fata era în vîrstă de 22 ani şi cei cari au cunoscut-o spun că era fórte frumósă.

Tinĕrul Sturdza era în vîrstră de 28 de ani.

* * *

Desminţire. „Pester Lloyd“ primesce dela presidentul ligei culturale următórea declaraţiune, pe care o ia „la cunoscinţă cu sinceră satisfacţiune“:

Onorabile domn! Impărtăşirea ce o faceţi în preţuitul D-vóstră diariu (Numĕrul de séra din 28 Ianuariu) în urma căreia liga culturală română ar înscena o mişcare cu scopul de a sumuţa pe românii transilvăneni contra guvernului unguresc, prin punerea la cale a unei petiţiuni pentru agraţiarea lui Raţiu şi consoţii, e basată pe informaţiuni cu totului false. Liga culturală română n'a făcut absolut nimic pentru a îndupleca pe românii din Transilvania de a lua o posiţie óre-care faţă de guvernul lor şi nici nu s'a ocupat cu cestiunea agraţierei lui Raţiu şi consoţii, cu atât mai puţin ea ar fi concipiat şi pus în circulaţiune o asemenea petiţiune. Pentru publicarea acestei rectificări Vĕ rog deosebit, primiţi espresia distinsei mele consideraţiuni.

Bucuresci, 18/30 Ianuariu 1895.

Presidentul *V. A. Urechiă.*

* * *

Alegeri de deputaţi. In cercul electoral Dunaszerdahely, unde alegerea a decurs în 5 Februariu n. între ministrul de justiţie Erdély Sándor şi între candidatul partidului poporal, Bakonyi Elek, a reuşit ministrul Erdély, care s'a reales cu o maioritate de 556 voturi. — In aceeaşi di s'a petrecut alegerea şi în cercurile electorale Şimleul Silvaniei şi Abrud. In cel dintâiu a fost reales Bánffy Dezsö, ér în al doilea ministrul de finanţe Lukács László prin „aclamaţiune“. In Bonyhád a reuşit ministrul Perczel. — Presiunile au fost pretutindenea mari din partea guvernului.

* * *

Rochefort la Paris. Henri Rochefort cunoscutul esilat, usând de legea de amnestie, a plecat din Londra, unde sĕ domiciliase, şi a sosit la Paris. La sosire, la gară. a fost întimpinat de-o mulţime imensă, prin care numai cu greu a străbătut. El a mers la redacţiunea fóiei „Intransigeant“, pe strade însĕ era atâta mulţime, încât trăsura numai în pas putea merge. Rochefort a fost viu aclamat de mulţime, atât pe strade, cât şi la redacţiune. Mulţimea striga: „Trăiască Rochefort“! „Trăiască esilatul“!

* * *

Fabrici secrete de cartuşe. Din Berlin sĕ anunţă că poliţia a descoperit într'o pivniţă o fabrică secretă de cartuşe; s'a găsit o mare cantitate de iarbă de puscă. Acésta a produs sensaţie.

Lucrătorii au fost arestaţi, dar liberaţi deórece nu este vorbă de o crimă politică. Un armurier a primit o comandă mare de cartuşe pentru Montevideo; el a însărcinat colegi ca sĕ le fabrice. Aceşti din urmă efectuiau comanda fără sĕ fi informat poliţia.

S'au mai descoperit încă 3 ateliere care se ocupau cu aceeaş lucrare.

* * *

O luptă desperată cu lupii. Matei Gubik lucrătoriu din comuna Börzsöny, comitatul Hont, voia sĕ mérgă într'o comună din apropiere şi fiind-că era tăietoriu de lemne, s'a înarmat cu securea, fără însĕ sĕ se cugete dóră, că are sĕ se foloséscă de ea ca sĕ-şi scape biata viéţă. Mergênd adecă liniştit prin locurile pline de zăpadă de-odată aude o urlătură de lupi, din care causă, ne fiind departe de cărcima de pe pusta „Sarvas“, voia ca sĕ sĕ re'ntórcă. Urlăturile însĕ devin tot mai îngrozitóre şi Gubik, cuprins de frica morţii, în momentul următoriu stă faţă în faţă cu doi lupi, cari se aruncară asupra lui ca sĕ'l sfâşie. — Gubik nu-şi perde presenţa, ia securea şi lovesce un lup cu atâta tărie, încât acesta cade jos scăldat în sânge Intêmplându-se ca tocmai atunci sĕ-i cadă pipa din gură şi eşind din ea câte-va schintei a înspăimêntat pe celalalt lup, care a luat o la sănĕtósa. — Astfel scăpat din gura morţii, Gubik ajungênd acasă a povestit cele întêmplate consătenilor sĕi, cari mergênd la locul unde sĕ întêmplase lupta, au găsit lupul omorit şi l'au dus în triumf în sat.

* * *

Necrolog. Ni se trimite următoriul anunţ: Cu inima frântă de durere aducem la cunoscinţa rudeniilor, amicilor, cunoscuţilor, cumcă scumpa soţie, mamă. soră, nepótă, vară,' etc. *Iosefina Şutu* nasc. *Buta*, după un morb greu a încetat din viéţă adi la 3 óre în al 31-lea an al etăţei, în al 3-lea an fericit al casătoriei, dându-şi blândul şi nobilul suflet în mânile Creatorului.

Rĕmăşiţele pămêntesci se vor înmormênta după ritul gr. or. la 2 Februariu a. c. la 2 óre d. a. în cimiteriul bisericei din Borgoprund. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria eternă! Borgoprund la 1 Februar 1895.

Aloisa Buta ca mamă; Maria măr. Freitag, ca soră; Ioan Şutu ca soţ; Franz, Hermann şi Sabina Freitag nepoţi; Helena Şutu ca fică; Danilă şi Ioana Şutu ca socri.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Zlatna, 18 Ianuariu 1895.

Alegerea noului paroch în parochia vacantă Zlatna.

Una dintre cele mai pitoresci posiţiuni ale munţilor apuseni ocupă comuna Zlatna, martor ocular şi pacient al evenimentelor dela 48. Acéstă comună pitorêscă este locuită de diferite confesiuni, între cari preponderéză confesiunea greco-orientală, care a avut în Zlatna de părinte, representant şi conducĕtor al sĕu pe repausatul în Domnul, neuitatul şi regretatul paroch George Damian, prin a cărui mórte amintita confesiune a rĕmas orfană, din care incident 'i-s'a denumit din partea protopresbiteratului de Abrud ca administrator interimal Dl Petru Paul, paroch în prediul Vultor Creştinii greco-ortodocsi însĕ dorind a avé în fruntea lor definitiv un paroch bine cualificat, au ridicat acéstă parochie la parochia de rangul, respective clasa primă şi au publicat concurs conform regulamentului pentru parochii, în urma cărui concurs au înaintat la onoratul protopresbiterat de Abrud suplicele lor de concurenţi Dl Stefan Russu paroch în Nasna, tractul M Oşorheiului, şi Dl Emanoil Beşa, absolut de sânta Teologie şi învĕţător dirigent la scólele ortodocse din Poiana-Sibiiului.

Espirând terminul concursului, părintele administrator pretopresbiteral din Abrud, dl Petru Popovici. s'a presentat în 8 Ianuarie v. în comuna Zlatna pentru a presida alegerea parochului mult aşteptat şi dorit. Sub presidiul D. Sale s'a ţinut în amintita di în localul scólei greco-orientale şedinţă estraordinară a comitetului parochial, în care şedinţă, după desbateri mature cu privire la însemnatul eveniment, s'a subscris protocolul şedinţei de membrii comitetului, între cari şi dl Petru Paul proprietar şi socru al dlui paroch din prediul Vultor Petru Paul. In decursul alegerii însĕ s'a vĕdut că dl Petru Paul proprietarul a urmărit scopuri particulare, ceea-ce s'a vĕdut din împrejurarea, că dênsul a propus în sinodul parochial sistarea alegerii, până când sĕ va presenta ca concurent şi un tiner neînsurat......

După terminarea serviciului divin efectuat de părintele Grigorie Sima al lui Ioan, prin scrierile sale bine cunoscutul paroch din Cărpeniş, energicul şi mult onoratul administrator din Abrud dl Petru Popovici, printr'o cuvêntare scurtă dar bine simţită cu privire la înaltul şi sântul scop, pentru care s'au fost adunat dreptcredincioşii creştini ortodocsi în numĕr destul de considerabil la biserică, a declarat şedinţa sinodului parochial de deschisă şi a atras atenţiunea celor presenţi la bună ordine şi consciinţă pentru înaltul act ce vin a sĕvêrşi prin acéstă alegere. Şi demnii poporeni au fost în decursul alegerei la înălţimea chemărei lor, căci ori-ce asistent neinteresat era cuprins de admiraţiune, când vedea, că poporenii, unul câte unul, după-cum erau strigaţi din lista alegătorilor, sĕ presentau la masă înaintea mult onoratului Domn administrator protopresbiteral şi bărbaţilor de încredere, şi plini de însufleţire pentru sacrul, act dedeau votul lor independent şi imparţial, dorind fie-care deplină fericire şi sĕnătate votatului sĕu.

Resultatul alegerii, carea a decurs în cea mai bună ordine mulţămită energiei Dlui administrator protopresbiteral şi bunei înţelegeri, a fost următoriul:

Votanţi preesenţi 139; au votat: pentru dl Emanoil Beşa 138; pentru dl Stefan Russu, 1.

Din ceeea-ce sĕ vede, că dl Beşa întrunind cele mai multe voturi, a fost declarat ales.

Un creştin.

Cestiuni scolare.

Tonul în vorbire şi cetire în scóla poporală.

(Urmare.)

Cetitul prea tare, şi de altă parte cetitul prea încet sunt dóuĕ estreme, de cari ne lovim adese în scólele nóstre. In unele scoli audind pruncii cetind ţi-se pare că se cértă atât strigă de tare, încât te îmbétă de cap. Un astfel de cetit ori şi de vorbit e un mechanism de condamnat. In alte scóle trebuie se ţi încordi urechia, ca se audi pre elevi ce cetesc ori vorbesc De încunjurat sunt ambe estremele.

Afară de coloritul dinamic mai avem de amintit şi ritmul dela care atârnă frumseţa şi efectul limbei. Cu deosebire în poesie ritmul jócă un rol însemnat Precum in prosă, tot astfel în poesie, şi încă în acésta în grad mai mare ne vatemă urechia, când se accentuéză în mod nenatural cuvêntul din urmă al verbului. prin ce rima în mod fals se înalţă ori apasă mai tare. Greşită este şi accentuarea, când rima din cuvêntul din urmă al verbului, nu se aude mai de loc sau fórte încet.

Pentru a ceti bine o piesă ori un tractat, trebuie sĕ se observe mai departe şi pausele şi anume pausele interpuncţiunei, pausele logice şi încâtva pausele emfatice, cari însĕ puţin au de a face în scóla poporală.

Cât se stăm la pause atârnă dela tempo pre carele îl observă cetitoriul, şi dela spiritul piesei de lectură. Şi aici ca şi în musică putem deosebi un adagio, un moderato, precum şi un allegro, ba în casuri mai rari şi un „tempo rubato“

Ne rĕmâne se amintim cevaşi despre melodia limbei. Acésta pretinde ca părţile singuratice ale vorbirei ori propuseţiunei, sĕ se pótă deosebi nu numai prin tăria tonului, ci şi prin înălţimea tonului. Cetitoriul ori vorbitoriul e necesitat a întrebuinţa o serie de tonuri suitóre şi scoboritóre, pre cari trebuie sé le acomodeze după buna lui pricepere.

A da aci anumite regule, şi pre aceste a le observa cu stricteţă ar însemna a stringe în şirófe limba şi-a o lipsi de frumseţa ei proprie. In general putem observa ca: cetitul sĕ nu devină un fel de predare „cântată“ ce sĕ póte observa la cetitori slabi şi fără nici un simţ limbistic.

In fine trebuie sĕ amintim la acest loc şí despre coloritul tonului, despre tonul sentimental numit şi pathos prin carele cetitoriul ori vorbitoriul se nisuesce a sterni în auditori aceleeaşi sentimente de cari a fost pătruns poetul, autorul, ori subiectul piesei.

Acésta se póte ajunge numai în urma cetirei învĕţătoriului, şi când elevul a pĕtruns în spiritul piesei şi o înţelege pe de plin. Invĕţătorul înse trebue sĕ încungiure ori-ce ton nenatural şi măestrit. Numai simţind cuprinsul unei piese putem sĕ dăm espresiunea adevĕrată în cetire. Este un ton al inimei, carele immediat pătrunde la inimă, din contră e fals tonul carele voesce se producă simţeminte şi afecte, pe cari inşine nici nu le avem, nici nu le cunóscem. Un esemplu: Un român cetind „Deştéptăte Române“ îi vibréză tot spiritul şi corpul, un magiar cetindu-l póte sĕ rĕmâna indiferent sau cel mult sĕ admire poesia ca atare. După ce în cele memorate mai sus am arĕtat recerintele unei bune întonări a limbei, vom da unele îndrumări învĕţătoriului, cum are se purcédă în predarea limbei materne pentru-ca elevii se fie în stare a ceti bine o piesă, ori a preda corect un tractat óre-care.

E lucru cunoscut că a vorbi învaţă un prunc prin imitaţiune şi dedare. Şi fericit este pruncul, carele din cea mai fragedă etate pe nesciute îşi învaţă limba sa în mod corect. Cu cât părinţii unui prunc au dat o crescere mai îngrigită fiului lor, cu atât mei tare se observă acésta şi numai la o singură conversare. Puţin sunt inse norociţii prunci, cari se aibă ocasiune la acésta încă de când încep a rosti câte o vorbă. Aici şcóla trebue sĕ întrevină, ea trebue sĕ ajute şi din instruirea elevilor în limba maternă trebue sĕ-şi formeze prima ocupaţiune, prima datoriuţă în scólă, deórece fără o bună instrucţiune în limba maternă se îngreuiază în mod fórte însemnat instruirea în celelalte obiecte.

Pentru a pune basă unui bun ton în vorbire şi cetire, sĕ recere ca învĕţătoriul în astă privinţă se fie un prototip demn. Numai dacă învĕţătoriul 'şi dă silinţa a observa în totdéuna atât în cetire cât şi în vorbire adevĕratul ton, va deda şi pre elevi ca şi ei sĕ cetéscă şi sĕ vorbóscă corect Un învĕţătoriu trebuie sĕ se nisuéscă spre acésta cu atât mai mult cu cât e sciut că cel mai însemnat mijloc în educaţiune şi instrucţiune şi preste tot în desvoltarea facultăţilor unui elev, este limba. Cu cât un învăţĕtoriu îşi cunósce mai perfect limba sa, cu atât instrucţiunea în tr'ênsa va fi mai rodnică şi va avea mai mare înfluinţă asupra spiritului şi inimei scolarilor. Adevĕratul ton, în instruire atârnă dela modul de predare, carele e condiţiune neapărat de lipsă a succesului, Pentru-că nimic nu póte sĕ deştepte aşa de mult atenţiunea elevilor, ca şi o predare naturală vióie şi interesantă.

Purcedênd din acest motiv, în institutele preparadiali trebuie sĕ se pună pond mare pe limba maternă. Invĕţătorii fiitorii nu au sĕ fie instruiţi numai in regule gramaticali şi deprinderi stilistice, ci mai cu deosebire în cetirea frumósă, şi în predarea corectă a materialului propunênd.

Perfecţionarea în esprimare şi întonare înse se póte realisa numai în urma unor dese eserciţii şi predare liberă.

(Va urma.)

Bibliografic.

A apărut:

„*Transilvania*“, nr. 1 cu următoriul sumariu:

„Cătră onoratul public“. — „Femeea română din Transilvania“, de B. Baiulescu. — „Din scóla vieţii“, aforisme culese de Jeronim G. Bariţiu. — „Din cronica lunară“. — „Bibliografic“. — „Procesele verbale“' din şedinţa comitetului Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinute în Sibiiu la 6 Decembre 1894 n. şi la 3 Ianuariu 1895 n. Sibiiu 1895.

[16] 1—3

CONCURS.

Cu concesiunea Ven. consistor archidiecesan Nr. 8494/893 şi a diregătoriei de clădire, sĕ publică concurs:

Comuna română gr. or. din Cetatea Braşovului intenţionéză sĕ edifice pe teritoriul seu situat în Têrgul grâului nr. 5 următórele clădiri noue şi adecă:

1. O biserică cu preţul ficsat în devis	fl. 17.261,60 cr.
2. O casă parochială cu 2 etage . .	fl. 31.532,52 cr.
3. O casă cu un etagiu în curte . . .	fl. 4.930,62 cr.
Suma totală .	fl. 53.724,74 cr.

Aceste lucrări sĕ dau pe cale de oferte inscris.

Ofertele inscris sigilate, provedute cu timbru de 50 cr. şi cu 5% din suma pentru care sĕ face oferta sunt de a sĕ preda până la 28 Februariu la 12 óre din di a. c. în mânile Domnului protopop şi preşedinte al comitetului parochial Bart Baiulescu; Ofertele pot sĕ se facă pentru tóte lucrările sau şi pentru grupe singuratice, deosebite sau pentru lucrări anumite.

Sumele cu care Oferenţii sunt mai eftini, decât sumele stipulate în devise sunt a sĕ indica în procente şi sĕ fie induse în oferte atât cu cifre cât şi cu litere acurat şi precis. Ofertele trebuesc sĕ aibă iscălitură proprie a oferentului. Ofertele au sĕ mai conţină şi declaraţiunea oferentului, că cunosce condiţiunile generale şi cele speciale de zidit şi sĕ supune lor necondiţionat.

Condiţiunile detaliate precum şi planurile şi devisele sĕ pot vedea până în diua când espiră terminul de ofertă în cancelaria comunei române parochiale gr. or. din Cetatea Braşovului în Têrgul grâului Nr. 5 etagiul al II-lea în tótă diua în órele dela 11—1 din di şi dela 3—5 după amédi.

Braşov, 20 Ianuariu, (1 Februariu) 1895.

Comitetul parochial român gr. or. din Cetatea Braşovului.

B. Baiulescu, preşedinte. *Lazar Nastasi*, notar.

Nr. 21/895 prot. [17] 2—3

CONCURS.

Cu preagraţiósa resoluţiune consistorială din 9 Decembre a. tr. Nr. 8107 B. încuviinţânduse instituirea unui post de capelan în parochia de clasa II Poiana-Sărată pelângă neputinciosul paroch-protopresbiter onorariu Ioan Băloiu, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Roman“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele statorite de comitetul parochial în şedinţa sa din 3 Ianuariu a. c. cari venite, computate după calculul mediu al celor cinci ani din urmă, ating la olaltă suma de 817 fl. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe se pot câştiga la oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Reflectanţii au a-şi substerne cererile concursuale instruite cu documentele necesare, conform normelor bisericesci în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termin deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Treiscaunelor.

Breţcu, 10 Ianuariu 1895

Dimitrie Coltofean,
protopresbiter.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vêndare următórele cărţi:

[169] 9

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat .	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Mihelţan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2 —
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noi cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 11 Sibiiu, Sâmbătă, 28 Ianuariu (9 Februariu) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 27 Ianuariu 1895.

Este sciut, că acum de curênd ţarul actual al Rusiei primind deputaţiunile nobilimei, ale oraşelor, ale Semstwosurilor şi ale cazacilor, venite pentru a preda tinerilor suverani darurile de nuntă, le-a spus categoric, că voinţa lui firmă este a menţinea principiul autocraţiei şi pe mai departe în Rusia.

Despre ţarul Niculae al II-lea sĕ scie, că nu este un monarch autoritar cu ori-ce preţ şi are sentimente liberale şi astfel sĕ presupunea şi sĕ chiar ḑicea, că va schimba regimul autocratic, cu un fel de constituţiune, după modelul celorlalte state europene. Enunţarea lui însĕ a arătat, că acésta nu va urma, fără de a sĕ sci causa.

In căutarea acestei cause s'au ivit în presa européna dóuĕ combinaţiuni, cu ajutorul cărora au cercat ḑiariştii şi politicianii a face esplicabilă voinţa ţarului în favorul principiului autocratic Unii ḑic, că ţarul ar fi convins, că de ocamdată în marea împĕrăţie nu s'ar puté guverna cu constituţiune, că adecă massele mari ale poporaţiunii n'ar fi îndestul de cópte pentru o astfel de reformă; alţii susţin, că atât casa domnitóre, cât şi cercurile politice nu sunt încântate de constituţionalismul, după-cum se practică el acum în multe din statele Europei, cari mereu sĕ fălesc cu liberalismul lor şi astfel nu ar voí, ca sĕ introducă asemenea stări am puté ḑice asemenea liberalism fals, şi la poporul rusesc.

Nu scim, care din aceste dóuĕ combinaţiuni motivéză mai bine înclinarea pentru susţinerea autocraţiei în Rusia, căci nu ne impórtă mai de aprópe ce fac şi ce voiesc sĕ facă ruşii, decât numai din punct de vedere general, din punctul de vedere al marilor interese europene, dar voim sĕ marcăm aci, că adevĕr spun aceia, cari susţin că în unele state europene, mai cu sémă în cele poliglote, constituţionalismul, cum sĕ practică el aḑi, nu contribue la fericirea popórelor. Din contră, libertatea constituţională sĕ folosesce de mască, sub care au ajuns la putere în unele state câte un popor, sau chiar câte un partid, o clică, care abuséză de puterea sa, ţinênd în aparenţă la formele constituţionale şi asuprind şi esploatând în numele liberalismului pe popórele mai mici, mai puţine la numĕr şi astfel mai slabe.

Şi nu trebuie sĕ mergem departe, ca sé aflăm un esemplu real la cele ḑise mai sus. Îl aflăm aici la noi acasă în fericita şi liberala Ungarie, în raportul ce esistă între deteutorii puterii, a magiarilor şi în special a partidului „liberal“ şi între naţionalităţi.

Étă cum se esprimă în privinţa acésta ḑiarul vienez „Parlamentär“ vorbind despre enunţarea amintită a ţarului şi despre constituţionalism:

> Este óre adevĕrat, că constituţiunile actuale fericesc pe popóre? Recunóscem că americanii, englezii, francezii, germanii şi magiarii sunt fericiţi, avênd libertăţi constituţionale; dar întrebăm pe acele cercuri, cari făţăresc libertatea: Sunt irlandezii liberi şi fericiţi? Sunt polonii în imperiul german, românii şi slavii în Austro-Ungaria liberi şi fericiţi? Mergeţi, de i întrebaţi! Dar e de prisos, priviţi la sĕrácia şi asuprirea irlandezilor, priviţi la lipsa, la sĕrăcia materială şi politică a slovacilor şi românilor din Ungaria, a ruşilor din Galiţia şi a tuturor slavilor din Austro-Ungaria! Esistă vr'o naţiune în Rusia autocrată, care sĕ sufere atât, ca slovacii din Ungaria şi ruşii din Galiţia? Sunt acele binecuvêntări ale unui constituţionalism când o naţiune de mai multe milióne nu are nici un representant în cameră, când se smulg copii din braţele mamelor, pentru de a li-se stêrpi limba, când o naţiune întrégă nu are scóle? Se póte întêmpla într'un stat autocratic, ca o naţiune întrégă sĕ nu se pótă plânge la capul statului pentru nedreptate făţişă, sĕ nu fie primită şi — ? Sunt aceste, întrebăm, binecuvêntările libertăţii? Se póte numi peste tot libertate, când cu legea în mână se asupresc şi amuţesc minorităţi, ceea-ce o putem dovedi în mii de casuri? Acésta nu e libertate, ci sclăvie sub mantaua constituţionalismului!

Ei bine şi acésta direcţiune fatală, inaugurată la noi de Tisza şi susţinută până acum, cu tóte mijlócele şi şiretlicurile posibile, sub actualul guvern îşi ia nou avênt, sĕ potenţéză. In timpul scurt, de când e cabinetul Bánffy la putere, douĕ acte mai însemnate ne arată acésta. Unul este alegerile de deputaţi dietali, ce s'au făcut acum în câte-va cercuri, şi la cari s'au comis atâtea ilegalităţi, presiuni şi corupţi, în favorul guvernului, încât s'au îngrozit de aceste şi foile magiare. Vestea despre un alt act de abus sub forme constituţionale, ce are de gând sĕ-'l sĕvêrşéscă guvernul, ne-o aduce „Nemzeti Ujság“.

Ne spune adecă acest ḑiar, că guvernul cu privire la administraţia de stat are un plan curios. Anume, fiind-că legea de doi paragrafi referitóre la administraţia de stat, ḑice, că administraţia va fi condusă din partea oficialilor denumiţi, guvernul nu va mai concede alegeri, ci va dispune, ca oficialii de acum, aleşi, sĕ remână în funcţiune, până ce sĕ va crea reforma administrativă. Acésta însĕ póte sĕ o amâie guvernul, până când voiesce şi în modul acesta va avea întreg corpul oficialilor puşi cu desĕvêrşire la discreţiunea şi graţia ministrului de interne. Aceştia vor fi neşte instrumente grozave în mânile guvernului, pentru de a şi susţiné şi mai mult dominaţiunea de partid şi rassă.

Étă dóue esemple de abus în numele constituţionalismului şi liberalismului E vorba numai, că înaintea lumii culte manopere de aceste şi întréga falsitate sĕ deóche şi va fi vai de aceia, cari îşi bat joc în feliul acesta de cele mai frumóse creaţiuni ale spiritului omenesc.

Revista politică.

Deputaţii dietali saşi au publicat în „Sieb Deutsches Taglatt“ o declaraţiune, în care îşi motivéză remânerea lor în partidul liberal şi sub guvernul Bánffy. Étă aceste motive: noul guvern s'a alcătuit pe basa programului liberal, pe basa căruia au fost ei aleşi. Cu privire la persóna lui Bánffy declară, că ca supremul mandatar al corónei, trebuie mĕsurat cu altă mĕsură decât cum a fost ca comite Dar afară de acésta, ei 'şi au luat informaţiuni esacte despre vederile şi intenţiunile noului ministru cu privire la lucrurile mai însemnate ale sasilor. Aceste informaţiuni privesc legea de naţionalitate, apoi recunóscerea programului săsesc dela 1890 şi sunt pe deplin mulţămitóre. Astfel deci poporul săsesc avênd dela guvern promisiuni obligătóre, nu este motiv de-a eşi din partid.

Ce act „circumspect“ va mai fi şi acésta?

* * *

Ḑiarul „Agr. Tagbl.“ primesce din Budapesta scirea, că în timpul cel mai scurt se va întêmpla o schimbare în organisaţiunea partidelor. Se spune anume că fracţiunea Eőtvös-Pázmándy, care ţinea legături intime cu guvernul deja pe timpul ministeriului Wekerle, se va alătura acum la partidul liberal. Disidenţii partidului stângei estreme şi motivéză pasul lor cu împregiurarea, că dênşii voesc sĕ împedece ca ministeriul Bànffy sĕ fie avisat la graţia naţionalităţilor sau aşa numiţilor reacţionari. Domnii Eőtvős-Pázmàndy voesc sĕ aducă aşadar o „jertfă patriotică.“ Dacă de jertfa acésta nu va fi legat un pact óre care sau cine scie ce fel de contraservicii, acésta nu se póte sci. Corespondentul ḑiarului numit amintesce cu ocasiunea acésta că monarchul n'a făcut secret din împregiurarea, că dînsul a fost nemulţămit cu resolvarea ultimei crise Nemulţămirea acesta ar fi eşit cu deose-

---

FOIŢA

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare din nr. 136 1894.)

§. 18.

După acésta mai în sus dată rânduéla, de lipsă este dară, că ori cine ar vré sĕ călĕtorésca din ţară afară, sau fiiind din rêndul sluşbaşilor, ar vré sĕ mérgă dintr'o varmegie întralta, paşuş sĕ-şi ia în care paşuş ţara, sau varmegia aceea, în care voeşte a merge, cu numele sĕ fie însemnată; şi aşa de lipsă este, că şi despre partea cătănimii, şi despre partea Ţĕrii, mai ales la marginile hotarului, cu deschilinita luare de samă sĕ fie, şi ori cine afară din ţară sau din varmegia sa s'ar afla fără paşuş sau s'ar găsi trecând marginele hotarului, după fiinţa sa sĕ sĕ oprésca, şi la scaunul sĕu sĕ sĕ trimită, ca colo lucrul sĕ sĕ cerce, şi întru o înţelegêre despre partea cătănimii: după starea lucrurilor de prin prejur sĕ sĕ pedepsésca. Insĕ tot nu se înţeleg aicia locuitorii locurilor acelora, care cu strĕine ţinuturi sunt încungiurate, sau care sunt stăpâniri înpreunate, şi cu linia care s'au tras la margine sau deschilinit, sau unde supuşii nostri peste hotar dincolo in ţară strĕină ţin moşie, fiind că acolo amestecul la olaltă acuma despre o parte, acuma despre altă parte, lipsa traiului, şi deprinderile la gazduşag fac că mersul încolo şi încóce nice decum sĕ nu sĕ pótă ocoli. Aşişderea nu-i de lipsă a cere paşuş dela aceia care în trebile sale cele obicinuite dintro varmegie în ceialaltă aci trec.

§. 19.

Despre pribegire vine în prepunere aceia, care averile sale pe supt ascuns le trimit din ţară afară, sau care fără cuviósă pricină mai îndelungă vreme sunt depărtaţi de casele sale, sau umblă îngâlmăcindu-se dintre o varmegie întralta, mai ales pe lângă marginile hotarului. Pentru aceia detóre sunt tóte scaunele cele ocârmuitóre, Deregătorii şi Magistraturile cu deadinsul a lua samă, ca averile nimeruia pe supt ascuns afară dîn ţară sĕ nu sĕ trimită, nice să sĕ scótă afară. Ridicându-se despre acésta parte prepunere cu temei asupra căruiva, cu deadinsul trebue cercat lucrul în ce stă, şi luat sama ca nice averea mai încolea sĕ nu sĕ scótă nice cel ce o scóte sĕ nu pótă fugi, éra despre o întâmplare ca acésta varmegia şi prin varmegie Guvernăţia îndatăş sĕ sĕ însciinţeze; cel ce va face de scire despre averile cele scóse afară pe supt ascuns, după ce însciinţarea lui sĕ va adeveri, pentru rĕsplătire va lua a treia parte din averea aceea, care Fişcuşul o va căpĕta-o îndĕrăpt.

§. 20.

Dacă sluşbaşii, mai ales cei care nu-s aşeḑaţi, sau dintre slujitorii căsii care-va, câte-va vreme or fi duşi dela casa neştiindu-se că pentru ce; Daitori vor fi aceia la care au fost în sălaş, sau la cari au slujit, sau vecini îndatăş a face ştire la Magistrat, la tisturi, şi la biraele locului, care detori vor fi a cerca şi a ispiti pricina pentru ce sunt duşi; şi dacă sĕ va adeveri că au fugit, a face rênduéla despre cei fugiţi ca sĕ sĕ aducă înapoi.

Tísturile, sau deregătoriile acelea, care se vor afla ca încâtui pentru acésta grije şi luare de samă, din voinţa lor au fost nebăgători de samă, sĕ sĕ dea în sus prin varmegie înaintea guvernăţii ca de acolo sĕ sĕ pedepsésca.

§. 21.

Unii ca aceia, care cu adevĕrat au paşuşuri dela ale sale tisturi, dar totuş aprópe de margine umblă de colea colea îngâimăcindu-se, de lipsă este ca în locurile acelea, şi prin Făgădae, unde ţin sĕlaşele sale nópte sĕ sĕ întrebe prin Biraele şi Juraţii locului în ce umblă, ce cĕlătorie, şi ce gând au; Şi dacă din vorbe, sau din alte semne s'ar prepune, că ei vreau pe supt ascuns a trece peste hotar, atuncia sĕ sĕ trimită la locul acela din care sunt, unde adeverindu-se că prepunerea despre dênşii în adevĕrată, aşa sĕ sĕ pedepsésca, ca când ar fi fost chiar fugători.

(Va urma.)

☞ *Din causa sântei sĕrbători a „Sânţilor Vasilie, Gregorie şi Ioan“, nrul procsim al fóiei nóstre va apăré Joi, în 2 Februariu st. v. 1895.* ☜

bire la ivélă la depunerea jurămêntului păzitoriului corónei, contelui Radvánszky, cu care ocasiune Maiestatea Sa n'ar fi agrăit pe nimenea, nici chiar pe ministrul president, ci imediat după sevêrșirea acestui act s'a retras în apartamentele sale.

* * *

In legătură cu cele comunicate despre socialism în nrul trecut, mai dăm următórele:

„Magyarország“ afirmă că în ministeriul de interne domnesce fórte mare nesiguranță în ceea-ce privesce luarea mĕsurilor în contra mișcărilor socialiste din Budapesta și din Alföld. Numita fóie spune că încă fostul ministru de interne Hieronymi sĕ fi pregătit un proiect special, în urma căruia tóte locurile străbătute de socialisti sĕ capete câte un comisariu guvernial separat, cu un fórte mare cerc de competență, care sĕ informeze guvernul totdéuna esact și sĕ facă însuși din propria sa putere tóte disposițiunile pentru înăbușirea mișcărilor. Acesti comisari ar fi avut deosebita datorință, ca sĕ petrécă cu cea mai mare atențiune raporturile sociale generale și ale muncitorilor, relațiunile între proprietari și cuantitatea muncei, între stăpân și muncitoriu, cu un cuvênt, tot ceea-ce privesce cestiunea socialistă. Sistemisarea acestor comisari guverniali încă era un fapt complinit, statorită fiind chiar și lista celor ce aveau sĕ fie denumiți. A urmat însĕ schimbarea de guvern, și întréga cestiune a rĕmas baltă, pentru-că noul ministru de interne nu este aderentul acelei idei și stă deocamdată pasiv în fața lățirii socialismului. Fișpanii și autoritățile comitatelor din Alföld ḑi de ḑi trimit guvernului rapórte despre lățirea potopului socialist, atrăgênd atențiunea ministrului asupra pericolului, că cel mai mic incident póte sĕ producă ferberi enorme

* * *

Ḑiarul „Rouent“ fără îndoială din isvóre sigure aduce față cu demisionarea lui Périer următórele destăinuiri: Pe Casimir Périer l'a indignat mai ales desconsiderarea cu care era tractat din partea guvernului. Astfel d. e. a făcut guvernul și aceea, că a tipărit și împărțit proiecte de lege sub numele dênsului, fără ca dênsul sĕ fi avut cunoscință prealabilă despre acelea. Apoi și în afaceri de politica esternă îl preterau.

Fostul president după cum anunță numitul ḑiariu, se va stabili deocamdată în sudul Franciei, unde-și va scrie istoria abḑicerii sale. — La procsimele alegeri va candida în vechiul sĕu cerc electoral Pont, și probabil va fi și ales.

* * *

Din Belgrad vine scirea despre un concordat încheiat între radicali, liberali și o fracțiune a progresiștilor. Despre concordatul lor au redactat un document oficial, care în esență cuprinde următórele stipulațiuni:

Avênd în vedere, că continuele sguduiri, cărora iubita nóstră patriă este espusă, trebuie sĕ umplă de îngrijiri inima fie-cărui adevĕrat patriot față de desvoltarea viitóre, ba chiar esistința Sêrbiei, subscrișii în ḑiua de aḑi, — și anume în mod obligativ atât pentru o fracțiune a partidului progresist, am statorit următórele:

1. Suspendarea unilaterală și silnică a constituțiunei create în 1888 cu consensul regelui și al poporului, a avut efect păgubitoriu pentru întréga nóstră viață de stat; drept aceea trebue sĕ lucrăm cu puteri unite într'acolo, cu acéstă constituțiune sĕ se restitue și pentru revidarea aceleia sĕ se convóce în mod legal marea scupcină.

2. Intru cât pe basa constituțiunei acum în vigóre se vor ordină alegerile pentru scupcină, aderenții nostri vor avé sĕ voteze pentru candidații pușî de noi pe basa învoirei reciproce, pentru ca astfeliu maioritatea în scupcină sĕ ne fie asigurată.

3. Maioritatea astfel obținută va presenta deja la începutul sesiunei protestul sĕu contra suspendărei constituțiunei din 1888, și nereflectând la celelalte lucrări parlamentare va părăsi scupcina.

Se spune apoi, că la acéstă hotărîre i-a îndemnat credința și alipirea cătră patriă și iubitul lor rege, pentru ca sĕ ferécă Sêrbia de sguduiri și sĕ restabilésca ordinea legală.

Concordatul e subscris din partea liberalilor de Ristici Iovan fost prim regent, și de Avacumoviciu, șeful liberalilor, din partea radicalilor de Pasici Nicola și Gruici Sava, general în pensiune, ér din partea radicalilor nemulțumiți de fostul ministru Piroșanaț și Radovici.

* * *

La 5 Februariu s'a deschis sesiunea parlamentară Angliei prin mesagiu regal, în care se spune că relațiunile amicale față cu statele esterne au rĕmas tot amicale; declară că se vor face îmbunătățiri în situațiunea proprietarilor și arendatorilor irlandezi și se vor lua în cosiderațiune și interesele clasei lucrătorilor. Regretă, că rĕsboiul japano-chinez încă tot durézá; anunță că față de escesele comise în Armenia, coróna a făcut Sultanului propositiuni în conțelegere cu celelalte puteri, și că va urmări cu atențiune lucrările comisiunei esmise în acéstă afacere.

Deschiderea parlamentului a decurs fără nici o solemnitate. In decursul desbaterei asupra rĕspunsului la mesagiu Balfour indigitézá la perderea îndurată prin mórtea lordului Churchil și în urmă spune că regretă că în mesagiu nu se face amintire de armata marină și speră că în acéstă cestiune va primi enunciațiuni mulțămitóre.

In casa lorḑilor s'a votat rĕspunsul la mesagiu. In firul discusiunei lordul Roseberry referitor la cestiunea Armeniei declară, că comisiunea — controlată de Rusia, Francia și Anglia, — vaerua starea faptică a lucrului. Dacă faimele despre silnicii se vor dovedi adevĕrate, crestinii din Asia-mică nu mai pót rĕmânea în situațiunea lor de acum, fiind-că ar fi espuși la represalii.

Partidul poporal și românii.

Am ḑis în nrul trecut că foile, cari spriginesc partidul poporal, nu sĕ pronunță cu privire la p. 13 al programei, despre naționalități. Acum sĕ publieă în doi nri ai fóiei „Magy. Állam“ un articol, cu titula de mai sus privitor la români și scris după cum sĕ afirmă de un român, semnat „M. Agrippa“.

Étă articolul în traducere:

Nu după puțină gândire și cumpĕnire ne am hotărît, ca în actualele stări politice sĕ scriem chiar despre cestiunea naționalităților.

Trăim timpuri în cari declarațiunea deschisă, că ții la religiune și ném, apĕrarea acestora, se cualifică de atentat contra puterii obligătóre a legilor. Stăm în fața unui curent, care vrea sĕ spulbere tot ce e ideal, tot ce în adevĕratul, nobilul sens al cuvêntului e patriotic.

Că totuși ne-am hotărît a scrie despre cestiunea naționalităților, causa e programul partidului poporal, din care compatrioții nostri, cari aparțin la naționalități, se pot convinge, că étă acum esistă în propria Ungarie o direcțiune, prin a cărei lățire și întărire noi, cari nu suntem de naționalitate magiară, putem sĕ ne realisăm tóte cele la cari ne îndreptățesce legea naturei, precum și a patriei nóstre.

Vorbim despre cestiunea naționalităților, ne disputăm asupra ei, scriem articoli și broșuri despre ea fără însĕ ca articolii, broșurile, sau discusiunile parlamentare se apropie măcar cu un pas resolvarea cestiunei.

Sĕ grupézá datele statistice, și de ici și de colo; se fac personalități și demascări și dintr'o parte și din cealaltă; suspiționézá și aici și dincolo, denunță și își varsă veninul și într'o parte și într'alta. Atâta-i totul.

Mai ridicul e însĕ a ḑice, că cestiune de naționalități nu esistă. Acesta nu o póte afirma, de cât acela, care s'au nu cunósce constituțiunea patriei nóstre, sau — o ignorézá.

Articolul XLIV din 1868, despre egala îndreptățire a naționalităților esistă în constituțiunea nóstră; legea acésta e o lege fundamentală a patriei, pe care fiecare guvern are datorință sfântă sĕ o observe, dacă stă pe basa dualismului. In jurul observărei și aplicărei legei se ridică unele cestiuni, și findcă datorința guvernelor, ca mandatarii puterei esecutive nu e criticarea legilor, ci mai ales observarea acelora — ele pot fi, și trebue sĕ fie trase la rĕspundere, admoniate la ținerea lor, și numai în casul acela sĕ fie spriginite, dacă ele au observat legile, sau au făcut sĕ fie observate.

Óre observat-au guvernele nóstre legea de naționalități?

Dacă n'au observat o, pentru ce?

Discutarea acestei cestiuni într'o țară, care are lipsă de o atare lege, totdeauna are loc, deși cestiune de naționalități va fi totdeuna, până când patria nóstră va avé naționalități.

Prin urmare esistă cestiune de naționalități. Când o spunem acésta nu o considerăm, ca cestiune română, sêrbă, slovacă sau săséscă, ci pur ca o cestiune a constituțiunei Ungariei.

Nu aceea trebue sĕ hotărîm, că óre vreau românii Daco-românia, sêrbii Vojvodina separată, ci, trebue sĕ esaminăm, că óre prin observarea cinstită a legii de naționalități, prin transplantarea ei în viață, în opiniunea publică, în consciență óre făcutus'a destul bunăstării națiunei magiare luată în sens politic, adecă totalității cetățenilor, și dacă nu, ce trebue se facem în venitoriu?

Intr'un stat constituțional, liber, ale cărui legi sunt tari ca columnele de granit, totalitatea cetățenilor mai ales trebue sĕ aibe de grige, că legile sĕ fie făcute nu de aḑi pe mâne, nu după arbritriul sau interesul guvernelor, nu după moda politică trecĕtóre ci ele sĕ țină la bunăstarea întregei totalități, la susținerea și sustarea ei pe timp îndelungat.

Dară art. 44 din 1868 chiar esența națiunei politice și condițiunile ei de esistență le hotăresce. Paragrafii acestei legi sub națiune magiară (magyarnemzet) nu înțeleg o unitate etnografică, nici o totalitate de cetățeni, care sĕ fie de contopit într'o unitate etnografică, ci o unitate politică basată pe tradițiunea istorică și pe continuitatea de drept.

Că legei de naționalități nu i-se póte imputa o țintă de magiarisare, și că astfel aceia, cari pe calea magiarisării artificiale voesc sĕ fundeze națiunea magiară etnografică, nu se pot provoca la acéstă lege ca la o basă a nisuințelor lor, se dovedește prin faptul, că acéstă lege s'a îngrijit de esistența naționalităților prin înzestrarea acestora cu drepturi fórte valoróse.

Ori și cum am privi lucrul, noi românii în curs de 1000 de ani am fost o parte constitutivă a națiunei politice magiare; pentru acéstă națiune ne-am vĕrsat sângele — ne-am jertfit viéța chiar și atunci, când stând afară de barierile constituțiunei, limba, religiunea nóstră și instituțiunile nóstre au fost lipsite de ori-ce ocrotire a legei. Și astfel stau tóte naționalitățile din patria acésta. Tradițiunea istorică, și susținerea continuității de drept ne-au îmbărbătat deci sĕ rĕmânem și mai departe drept părți întregitóre ale acestei unități politice, cu atât mai vêrtos căci dacă am putut-o face acésta în curs de 1000 de ani, când nime nu s'a îngrijit de noi, cu cât mai vêrtos trebue sĕ o facem acésta atunci, când constituțiunea va purta grije de noi?

Aci este punctul de gravitațiune al cestiunei!

Dacă se face îngrijire de noi, dacă limba, religiunea și instituțiunile nóstre ni-se iau în apĕrare prin legile constituționale, atunci da, putem susținé, și în interesul nostru propriu și trebue sĕ susținem acea națiune politică, pe care spriginiți, a cărei putere folosind-o spre apĕrarea nóstră, putem trăi și putem lucra întru fericirea patriei comune.

In art. de lege 44 din 1868 ni-se dau astfeliu de drepturi, pe cari eserciindu-le, findu-ne puse sub scutul legei religiunea, limba și instituțiunile nóstre, vom puté produce minuni ale diligenței și sîrguinței pe cărarea progresului și vieței naționale.

Bine știu, că și din parte română, și din parte magiară sunt multe plângeri contra legei de naționalități, și când mĕ voiu dimite în criticarea detaiată a acestei legi, mĕ voiu estinde și asupra acestora. In casul present doresc sĕ scot în relief numai aceea, că reîntórcerea la legea de naționalități ca la basa pretensiunilor nóstre, nu este egal cu renegarea naționalității române, sêrbe sau a alteia, ci tocmai cu apĕrarea aceleia, pentru-că din aceea, că națiunea ungară se decretézá drept complecsul politic al tuturor naționalităților, pentru noi resultă următórele:

a) Se recunósce, că noi formăm o parte constitutivă de sine stătătóre a națiunei politice și astfeliu suntem întru tóte egal îndreptățiți cu magiarimea și acelorași datorințe supuși;

b) legile ne dau dreptul sĕ ne ocrotim limba prin instituțiuni;

c) prin acésta ni-se impune drept datorință, ca sĕ alegem și sĕ trimitem în dietă atari deputați, cari sĕ controleze observarea legilor create în folosul nostru, cari se pótă trage guvernele la rĕspundere și sĕ lucre pentru mai departea desvoltare a drepturilor constituționale;

d) magiarisarea artificială prin acésta lege se despóie de îndreptățirea sa constituțională Limba magiară ca limbă oficială a statului întră în locul celei latine, dar de altcum nimic nu denotă, că statului i-ar incumbe datorința de a contopí naționalitățile. Când limba oficială era cea latină, pe lângă acésta nu avé nici o scutire nici limba magiară. Pe când pe lângă limba oficială magiară și limbei nóstre i-se asigură teren destul de cinstit chiar și pe terenul afacerilor publice, va sĕ ḑică nu numai în scólă și biserică;

e) precum inconstituțională e zădărnicirea eserciărei drepturilor asigurate în legea de naționalități, tot așa de inconstituțională e abstarea dela eserciarea acelora și neapĕrarea lor;

f) are deci fie-care guvern datorința sĕ esecute legea de naționalități, ér a nóstră datorință e controlarea, apĕrarea și esecutarea acelor drepturi.

Și acésta astfeliu fiind, punem o întrebare:

Ce este causa discusiunilor pătimașe și a urei reciproce pe terenul cestiunei naționaliste, respective pe cel al politicei de naționalități?

La acésta întrebare se póte rĕspunde a priori. Legile, neobservarea legilor fundamentale și legile aduse pentru zădărnicirea legei fundamentale.

In ori-care stat, în care legile nu se observă punctual, în ori-care țéră, în carea corupțiunea și vînarea de interese particulare devine dominantă, — trebue inomis sĕ rĕsară tendințe estreme. Cetățenii în mijlocul scóterei în primul plan a propriilor lor interese nu se înspăimêntă de nimic prin ce ar puté fi spre stricăciunea reciprocă. Se nasce adevĕrat rĕsboiu civil pe terenul social și literar, și în chaosul general al stărilor publice toți își perd sărita. Ingrozitórea icónă a anarchiei cuprinde pe cei ce contemplézá cu interesare asupra sorței astorfel de țeri nefericite, și drept obiect de dispreț public face pe națiunea, carea nestimându-și propriile legi se sacrifică în luptele urei și dușmăniei.

Și acésta nici la noi nu póte fi altcum.

Trecutul de 27 ani al legei de naționalități e epoca preterărei, i-s'a adaugat legea electorală ardelénă, carea e diametral opusă ideiei uniunei; i-s'a adaugat legea de presă ardelénă și susținerea și pe mai departe în vigóre pentru Ardél a legilor civile austriace, apoi brutalitățile gendarmeriei, miseriile administrațiunei, cestiunile comasărei și cele urbariale, — tóte au contribuit la ațițarea focului. Pe lângă acestea impositele publice ale cetățenilor din ḑi în ḑi se sporesc, interesele economiei de câmp nu află nici o îngrigire, și contra enorm crescêndei dominațiuni cosmopolite a marilor capitaluri nu au aflat din nici o parte nici o ocrotire.

Magiarimea ardelénă s'a întors cu dispreţul moştenit din era feudalismului de cătră tot ce e român; românimea s'a separat şi organisat în societate deosebită, căci în zadar ar fi şi lucrat altcum.

Dar, tóte acestea încă nu sunt de ajuns.

Societatea a început a se desbrăca mereu de caracterul ei creştin, er directiva care ađi conduce pe alcătuitorii nostri de legi, ori ce póte fi numai creştină nu. Aşa numitul sentiment magiar, al cărui cel mai nobil conţinut îl forma însufleţirea pentru ideile cristianismului, a primit un nou timbru şi acesta îl formézá aşa numitele idei şovinişte. Devisa nu mai era: „Sĕ ţinem laolaltă toţi, putere dă legătura concordiei“, — ci: „Tot omul om sĕ fie şi magiar“. Cel ce cugĕtă la naţiunea magiară şi vorbesce despre ea, acela subînţelege acum totdeauna naţiunea ethnografică şi nu naţiunea politică a constituţiunei. Se consideră de un scop, care trebue realisat cu ajutoriul a ori ce fel de mijlóce.

Póte fi deci mirare, că în castrele naţionalităţilor s'a ajuns la acea convingere, că naţiunea magiară politică e o neesistentă utopie? Póte fi deci mirare, că naţionalităţile vĕđênd preterarea unei legi fundamentale, pretind sacrificarea celoralalte? Póte fi deci mirare, că neavênd nici un vot în parlament, cércă afară de parlament sanare pentru morbósele stări publice? Póte fi mirare, că în faţa utopiilor arată şi dênşii aplecare a ridica utopii?

Nime, care urmăresce cu atenţiune evenimentele din singuraticele ţeri, nu va puté nega, că aceleaşi cause, între aceleaşi împrejurări, produc aceleaşi resultate. Imperiul roman s'a prăbuşit în ruine, fiind-că detentorii puterii au căutat numai gloria şi folosul lor propriu; cum va puté sĕ resiste disoluţiunei Ungaria, dacă guvernele ei în locul intereselor naţiunei ungare politice, servesc propriei lor pofte de domnire, intereselor materiale ale sprigiinitorilor lor, şi losincelor de modă?

Şi în astfeliu de timpuri începe a se constitui un partid, care-şi defige re'ntórcerea la noţiunea naţiunei ungare politice, eluptarea libertăţei şi justităţei alegerilor, observarea legei de naţionalităţi, estirparea corupţiunei, contrabalansarea corectă a dominaţiunei marilor capitaluri.

Grele probleme, dar tocmai pentru că partidul poporal creştin formézá susţinerea tradiţiunilor istorice ale Ungariei de o miie de ani, tocmai pentru că nu esistă un singur partid regnicolar, care mult-puţin sĕ nu fie inficiat de corupţiune şi de neînfrânata furie şovinistică, numai partidul poporal e immun faţă de acestea, — noi românii şi în general naţionalităţile, cari datóre suntem, ca pe base constituţionale sĕ asigurăm vieţuirea de o miie ani şi pentru miia următóre, trebue sĕ sprigiinim acest partid din tóte puterile. Partidul acesta ne póte da garanţe pentru mai departea nóstră desvoltare, ér ajungênd la putere, póte sĕ asigure înflorirea patriei nóstre în viitoriu.

Sĕ resumăm cele đise:

I. Esistă cestiune de naţionalităţi.

II. Acésta cestiune numai în cadrele constituţiunei se póte resolva.

III. Resolvarea constituţională a acestei cestiuni e binele public nu numai al Ungariei, nu numai al naţionalităţilor, ci al ţerei întregi.

IV. Partidul poporal se angagiază la acésta, deci trebue sĕ'l sprigiinim, căci cestiunea naţionalităţilor contra naţionalităţilor şi fără concursul dînselor nu se póte resolva.

(Va urma).

Noutăţi.

Prelegere publică. Dumineca în 10 Faur n. va ţiné dl Dr. Petru Şpan, profes. sem. în localul societăţii române de lectură strada Baier Nr. 1 la 4 şi jum. óre d. a. a VI-a prelegere publică asupra temei: „Pomul de Crăciun“, la care inteligința română sĕ învită cu tótă onórea.

* * *

Constantin Brancoveanu numĕrat între sfinţi. Điarul „M—g“ are scirea că Primatele României a propus sfstului sinod, ca prinţul român Constantin Brancovean care împreună cu fiii sĕi a murit mórte de martir în Constantinopol pentru legea strămoşéscă şi pentru gloria naţiunei române, sĕ fie ridicat între sfinţi. — Scirea acésta are lipsă de confirmare.

* * *

Nou mijloc de corteşire. Un cas unic şi caracteristic s'a întêmplat cu ocasiunea alegerii ministrului de justiţie magiar în Dunaszerdahely. Tóte foile magiare spun că înainte de điua alegerii s'a trimis din Budapesta o telegramă subscrisă de secretariul primatelui Vaszary, adresată cătră plebanii Hermán din Várkony şi Kanovics din Alcsély prin care primatele le porunceşce, ca pe Luni diminéţa sĕ se afle negreşit în palatul primatelui din Buda. Amêndoi s'au presentat Luni diminéţa acolo, însĕ nimeni nu scia nimic de numita telegramă. Aşa dară ea a fost o falsificaţie, ca pe cei doi preoţi sĕ-i ţină departe de điua alegerii. Unde s'a mai pomenit un asemenea scandal?

* * *

Din Ciacturn sĕ anunţă că ministrul Wlassics a fost ales deputat, cu 1280 voturi contra 1220 date candidatului partidului poporal Major. — Acum, din darul lui Dđeu şi a presiunii oficiale etc. toţi ministri au mandat de deputat. „Sĕ trăéscă“.

* * *

Magiarii se pun pe lucru şi-şi înmulţesc temniţele. Planul este gata sumele sunt votate şi astfel cât mai curênd încep sĕ zidéscă în Budapesta o temniţă centrală nóuă şi straşnică, care va cuprinde în sine cel puţin 600 prisoneri. Pentru zidire s'a preliminat deocamdată suma de un milion şi jumĕtate floreni şi va fi înzestrată cu tóte apertinenţele unei temniţe magiare cum se cade. Terminul de concurs pentru clădire a espirat cu 31 Ianuariu n. şi s'a acceptat ofertul firmei „Gebrüder Grünwald“. Arangiamentul intern însĕ rĕmâne pentru alţi specialişti Gebrüderi.

* * *

Biserică dărîmată. Se scrie din Marsala, că în 4 Februarie n. s'a întêmplat acolo o gróznică nenorocire. Biserica Santo-Carlo, zidită încă în vécul al XIII-lea, tocmai în timpul vecerniei, când spaţiósa biserică era îndesuită de public, — s'a cutropit asupra credincioşilor cu o teribilă detunătură. Până acum s'au scos din ruine 45 morţi şi vre-o 35 greu răniţi. Câţi morţi şi câţi răniţi se mai află încă în mijlocul ruinelor, — nici pe departe nu se póte constata Un tinĕr care încă era în biserică, dar din norocire a scăpat téfĕr, a fost atât de teribil pătruns de gróznica privelişte, în cât îndată după eşirea din biserică a căđut mort.

* * *

O invenţiune interesantă. Un redactor dela o fóie provincială, cu numele Carol Horvath de Mera şi cetăţén ungar, a inventat o maşină electrică pentru tipografi. Acest tipograf electric va reduce fórte mult numĕrul culegĕtorilor de litere, neavênd trebuinţă de cât de câţiva culegĕtori sau culegĕtóre, care au studiat scrisórea cu acésta maşină. Acestia în timp fórte scurt pot reproduce manuscriptul în forma stereotipiei, ceea-ce dă materialul cules gata. Invenţiunea consistă în aceea, că literele maşinei Remington se pun în atingere cu o limbuţă a motorului telegrafic, care este în mod chimic astfel preparat, că el însémnă literele cu nóuĕ linii telegrafice şi prin impresiunea electricităţii se aplică la producerea resultatului tipografic. Invenţiunea este fórte interesantă şi prin ea se póte fórte mult economisa şi în timp şi în bani. Acésta maşină electrică tipografică mai are şi avantagiul, că pusă în lucrare şi în legătură din'r'un centru óre care cu mai multe oraşe din provincie, se pot tipări deodată în mai multe locuri şi mai multe foi diferite. Se vestesce, că inventătoriul a primit pentru nóua sa invenţiune o sumă de 100.000 fl. drept onorariu.

* * *

Himen. Dl Isidor Suceava, teolog absolut şi d-ra Ana Poşmuşan, anunţă cununia lor, care se va serba în 17 Februariu st. n. 1895 la 3 óre p. m. în biserica gr. cat. din Ragla.

* * *

Invitări. Corul bisericesc al plugarilor din Ocna-Sibiiului învită la „Concertul“ împreunat cu producţiune teatrală ce sĕ va ţiné Dumineca în 29 Ianuariu (10 Februariu) a. c. în restauraţiunea „Reithoffer“ (Piaţă). Inceputul la 7 óre séra. Preţul de întrare: De persónă 50 cr.; De familie 1 fl. 20 cr.; Galerie 20 cr. Venitul curat este destinat pentru înfiinţarea unei biblioteci poporale. NB. Oferte marinimóse sĕ primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale điaristică.

Programa: 1. Serenadă „Somnoróse păsărele“, cor de Th. de Flondor. 2. „Coróna cufundată“, cor de H. Boenicke. 3. Serenadă, „De ce eşti depărtată“, cor de Marschner. 4. „Marş militar“, de * * *. 5. „Cârlanii“ (teatru) de Negruzzi. După producţiune urmézá joc.

— Reuniunea pompierilor voluntari din Sĕlişte învită la petrecerea împreunată cu joc ce se va ţiné Luni, în 30 Ianuariu (11 Febr.) a. c. în sala cea mare a scólei gr.-or din loc. Inceputul la 7 óre séra. Venitul curat e al fondului reuniunii. Sĕlişte, în 20 Iannariu 1895. Comitetul arangiator. Oferte marinimose se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale điaristică.

— Tinerimea meseriaşă română din Arad învită la „Conveuirea socială“ împreunată cu joc, ce o arangiază Sâmbătă în 16 Februariu n. 1895, în sala „Krispin“ Pentru comitetul arangiator: Petru Truţia, presedinte. Ilie Crăciun, cassar. Inceputul la 8 óre séra. Din venitul curat sĕ vor ajutera învĕţăceii meseriaşi români, lipsiţi de mijlóce.

Cestiuni scolare.

Tonul în vorbire şi cetire în scóla poporală.

(Urmare.)

Interesul estetic faţă de limbă se póte sterní numai prin esemple vii. Cetirea şi predarea-propunerea unei materii e a se tracta ca o artă carea se póte ajunge numai prin deprindere, ca şi ori care altă artă. Ba ce e mai mult deprinderile practice nu trebue sĕ sĕ mărginéscă numai la órele de limbă maternă, ci trebue sĕ se controleze preste tot limbagiul fiitórului învĕţătoriu în tótă privinţa în contactul sĕu điinic. Macsima că; „ori-ce instrucţiune sĕ fie instrucţiune de limbă“ are valóre şi aci. Cunoscînţele teoretice ale limbei ce şi le câştigă elevul în seminariu au se fie basate şi pre deprinderile practice.

După eşirea din seminariu puţine mijlóce mai remân unui învĕţătoriu de a se perfecţiona în cetire şi predare; de aci timpul din seminariu trebue folosit cu cea mai mare scrupulositate.

Ii mai remâne unui învĕţătoriu numai ascultarea de buni oratori, ori a unor declamatori buni, precum şi cercetarea teatrelor şi a concertelor, şi în parte a conferinţelor învĕţătoresci drept mijlóce pentru propria cultivare. Dar apoi rar are un învĕţător ocasiune de astfel de recreaţiuni pre la sate.

Trebue sĕ-şi ia refugiu la alte mijlóce accesibile anume cetirea de reviste, opuri, cari se ocupă cu acésta materie. Pre lângă aceste se nu uite că deprinderea face măestru. Simţul de observare se nu-i lipséscă în tóte fasele vieţii şi cu deosebire, când vine în contact cu ómeni întru adevĕr culţi, ori cu specialişti. Nimic nu promovézá atât de mult arta de a cetí şi preda bine, ca şi studiul cărţilor bune, umblarea cu ómeni culţi şi observarea în continuu a vieţii poporului.

Contactul cu poporul ne feresce de sentimentalitate, şi patos, ér contactul cu ómenii culţi şi cetirea de cărţi bune ne feresce de imitaţiuni dure şi triviale.

Pentru-ca un învĕţătoriu se-'şi pótă ajunge scopul în ce privesce tonul în cetire şi vorbire, e neapĕrat de lipsă în locul al doilea deprinderea şi dedarea elevilor de timpuriu.

Indată-ce un scolariu păşesce preste pragul scólei, el trebue sĕ sĕ supună legilor scolari, disciplinei scolari; în tocmai aşa şi limba sa trebue sĕ se supună unei discipline. Cine a instruit elevi incepători dela sate, scie cât de puţină deprindere au acestia în vorbire, cate defecte limbistice aduc cu sine din casa părinţéscă. Cum pronunţă reu unele vocale ori cuvinte, şi cum adese-ori inghit silabe întregi din cuvinte. Pentru îndreptarea acestora învĕţătoriul trebue sĕ dedé pre prunci a esprima corect cuvintele şi se nu sufere schimonosirea cuvintelor in pronunţare. Numai pre acésta cale elevul îşi va puté insuşi limba scrisă. Tot pre aceste deprinderi sĕ basézá apoi şi cetirea curată a sunetelor şi cuvintelor.

Reciproc apoi şi cetitul servesce mai departe de basa a vorbirei corecte. In multe casuri învĕţătoriul cu unii elevi trebue se purcédă la esprimarea corectă a sunetelor din care e compusă limba, ca şi cu surdo-muţii.

A doua recerinţă la cetire şi vorbire în ce privesce scolarii se referesce la intonare. Pruncii în conversările lor obicinuite la casa părintéscă intonézá de altcum bine şi corect. Se scie cu ce putere esprimă unele cuvinte, cu deosebire când pretind ceva. Intonarea în vorbire e ceva şi natural, e o manifestare a spiritului şi o urmare a cugetării lui.

(Va urma.)

Din public.*)

Mulţămită publică.

Resultatul balului arangiat în 14/26 Ian. a. c., din partea femeilor române din opidul Hunedóra, în scopul înfrumseţării bisericei gr.-or. din loc apreţiându-se atât din punct de vedere moral cât şi material a fost mulţămitoriu.

Subscrisul comitet îşi ţine de datorinţă însĕ sĕ-şi dee socóta mai vĕrtos ceea-ce privesce partea materială şi anume:

Venitul brut a fost . . .	168 fl. 30 cr.
Spesele au fost	57 „ 10 „
Venitul curat deci a fost.	111 fl. 20 cr.

Sara la cassa au binévoit a suprasolvi următori domni: Nicolae Dima proprietariu 4 fl. 40 cr., Buda Béla comerciant 80 cr., Nicolae Stoichiţă jun. arêndător de regale 80 cr., Szász Lajos controlor opidan 80 cr., Sava Borha protopretore 80 cr.. George Oprea preot 30 cr., Pana Nicolae meseriaş 30 cr., Klein Adolf ospătariu 30 cr., Dr. Büchler Mór medic 1 fl. 40 cr, Hocker Márton întreprinđĕtor 1 fl. 40 cr., George Dănilă primar 80 cr., Alex. Dima proprietariu 80 cr., Zuckerberger Máno meseriaş 30 cr., Laurenţiu Bêrzan esactor opidan 40 cr., Gêrbovan 30 cr., Alex. Casian not. cerc. 80 cr., Szálosy János comerciant 1 fl. 40 cr., Vachter Józef comerciant 40 cr., Iacob Dolfi 40 cr., Dacza Ernő 40 cr., Vilt Péter 40 cr., Dr. Iucho F. farmacist 2 fl. 40 cr., Schramel István 1 fl. 40 cr., Mátyásfy József 80 cr., Bogáts F. 30 cr. Keller Nándor otelier 30 cr., Rimbaş Ghiţă mes. 80 cr. Rimbaş Petru 40 cr., Butsci Kálmán comerc. 40 cr., Dr. Szász Iván jude reg. 40 cr., Csolnokosi Dániel 40 cr., Bauholzer Károly inginer opidan 40 cr., N. N. 20 cr., Dr. Tompa János medic opidan 40 cr., Keszler Béla 30 cr, Schuster Albert comerciant 30 cr., Ioachim Goştean 90 cr., Schveighoffer 80 cr., Petru Moisin 80 cr., Teofil Tulea not. cer. 30 cr., Balint Aron 50 cr., George Miloş 30 cr.

Oferte au binevoit a trimite domnii: Beredikty József 1 fl. 50., Simion Chirca 1 fl. 50 cr., Junga István 1 fl. 20., Licker Victor 1 fl. 20 cr., Zsilinszky 1 fl. 20 cr. Simion Pĕcurariu 1 fl. 20 cr., Ioan Pop 1 fl. 20 cr., Eremie Muntean jun. 1 fl., Muşia Ambrosie 1 fl., Strauss Adolf 2 fl., Strass F. 2 fl. Mureşan Antonie 2 fl. Murĕşian Ida 1 fl. 20 cr., veduva Cernyi 1 fl. 20 cr., Czintei Albert 1 fl. Pogány Károly 10 fl.

Acestora le aducem căldurósa nóstră mulţămită, atât suprasolvenţilor, cât şi oferenţilor şi preste tot întreg publicului participătoriu, care a contribuit la reuşita balului, — împărtăşindu-le că venitul curat se va întrebuinţa în primăvară pentru zugravirea bisericei gr.-or.

Hunedóra la 5 Febr. n. 1895.

Comitetul arangiator.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Szám 480- -1895 [9] 2—2

Hirdetmény.

A pocstelki általános határtagositási ügyben az elömunkálatok megkezdésére u. m. a képviselet rendezése, mérnök választás és a költség előirányzat elkészitése végett a határidőtt **az 1895 évi hó 11-ik napjának délelőtti 9 órájára tüzőm ki Pocstelke községébe a község házához,** mely idő és helyre az összes érdekelteket azon figyelmeztetéssel idézem meg, hogy a felek meg nem jelenése nem fogja megakadályozni a tárgyalásnak megtartását.

Egyszersmind felhivom a birtok rendezési mérnököket, hogy azok a kik a müködő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak, a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat hozzám, vagy az érdekelt felekhez küldjek be.

Erzsébetvároson, 1895 január hó 19-ik napján.

A kir. törvényszék nevében:

Sándor Frigyes,
kir. eljáró biró.

Sz. 426/895. [10] 2—2

Hirdetmény.

Az oláh bükkösi (Făget) erdö szabályozás s legelö elkülönitéssel összekapcsolt általános határtagositási ügyben az elömunkálatok megkezdésére u. m. képviselet rendezése, mérnök választás és a költség elöirányzat elkészitése végett a határidőt az **1895 évi február hó 25-ik napjának** délelötti 9 orajára tüzöm ki Oláh Bükkös községébe a község házához, mely idő és helyre az összes érdekelteket azon figyelmeztetéssel idézem meg, hogy a felek meg nem jelenése nem fogja megakadályozni a tárgyalásnak megtartását.

Egyszersmind felhivom a birtok rendezési mérnönöket, hogy azok a kik a müködő mérnöki teendöket elválalni szándékoznak, a szerzödési pontózatok elöterjesztése mellett ajánlataikat hozzám vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Vén András,
elnök.

Nr. 51 1895 [19] 1—1

Publicațiune.

Maria Bogdan din Zizin protopresbiteratul Brașovului, fiind despărțită de pribegitul ei bărbat George Rusu din Purcăreni, prin sentința Venerabilului Consistor archidiecesan din 3 Ianuare a. c Nr. 8477 Bis. acésta se aduce la cunoscință publică în sensul §-lui din procedura matrimonială,

Brașov 26 Ianuariu 1895,

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului.

Ioan Petric,
protopop.

Nr. 39. [11] 2—3

Publicațiune.

Ana Viscrean alias Cocis din Jimbor, protopresbiteratul Cohalmului fiind despărțită de pribegitul ei bărbat Moise Florea din Jimbor prin sentența Venerabilului Consistoriu archidiecasan din 12 Novembre anul 1894 Nr 7077 B. acésta se aduce la cunoscință publică în sensul §-lui 124 din procedura matrimonială.

Cohalm, 15 Ianuariu 1895

Oficiul protopopesc gr. oriental al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopop.

„Lipovana“, institut de credit și economii, societate pe acții.

Convocare.

P. T. Domni acționari ai institutului de credit și economii „Lipovana“, societate pe acții, sĕ învită la

I-a adunare generală ordinară,

care se va ține la **21 Februariu st. n. 1895** la $10^1/_2$ óre a. m. în localul institutului, opidul Lipova.

Obiectele de pertractare:

1. Raportul direcțiunii pe primul an de gestiune.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Darea absolutorului, direcțiunii și comitetului de supraveghere, § 26 din statute.
4. Deciderea asupra întrebuințării profitului curat, §§-ii 26 și 46 din statute.
5. Alegerea comitetului de supraveghiare, pe un period de trei ani, § 40 din statute.
6. Pertractarea eventualelor propuneri, § 26 (lit. g.) din statute.

P. T. Domni acționari, cari doresc a participa la adunarea generală, în conformitate cu § 16 din statute, sĕ avisézĕ a depune la cassa institutului acțiile și respective recunoscința despre solvirea ratei a VIII a din valórea nominală a acțiilor, înainte de deschiderea adunării generale

Lipova, 30 Ianuariu st. n. 1895.

Ales. Mocsonyi m. p.,
președinte.

Contul bilanțului.

Active:		fl. cr.
Cassa în numerar		2 644.83
Capital social (restant)		7.260.71
Escompt		90.416.99
Credite personale		17.640.80
Imprumuturi hipotecare		9.133.—
Credite cambiale cu acoperire hipotecară		2.378.—
Lombard		1.845.—
Mobilar	fl. 546.81	
$10^0/_0$ amortisare	„ 54.68	492.13
Spese de protest (restituibile)		28.94
		131.840.40

Pasive:	fl. cr.
Capital social	50.000.—
Depuneri spre fru tificare	57.903.72
Reescompt	16.655 50
Contribuție la inter. depunerilor sem. II.	118.85
Interese transitorii	1.501.50
Profit net	5.660 83
	131.840.40

Profit și perderi.

Eșite:		fl. cr.
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare	fl. 2.636.39	
pentru reescompt	„ 1.026.15	3.662.54
Spese:		
chirie, imprimate, registre diverse		840 61
Salarii		1.955.48
Contribuțiune directă și $10^0/_0$ dare la interesele dela depuneri		711.92
Amortisare din mobiliar		54.68
Profit net		5660 83
		12.886.06

Intrate:		fl. cr.
Interese:		
de escompt	fl. 9.240.29	
de cred. personale	„ 1.558.45	
de împrum. hipot.	„ 783 40	
de credite camb. cu acop. hip.	„ 555.93	
de lombard	„ 198.50	
după depun. proprii	„ 233.49	12.570.06
Provisiuni		316.—
		12.886 06

Lipova, 31 Decembre 1894.

DIRECȚIUNEA:

V. Hamsea m. p.,
director esecutiv.

Sever Bocu m. p.,
comptabil.

Dr. I. Suciu, m. p. **Iacob de Rácz,** m. p. **Ios. Suciu,** m. p. **Ath. Popi,** m. p. **I. Crișan,** m. p.

Revĕḑut și aflat întru tóte esact.

Lipova, 30 Ianuariu 1895. [20] 1- -1

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE:

Aurel Micu m. p. **Vasile Beles** m. p., președinte. **Ioan Tuducescu** m. p.

CÉSORNICE DE BUZUNARIU
de goldin original,
regulate esact, garantate pentru mersul bun, liferez *eliberat de porto.*
pentru o bucată **fl. 5.50** orologiu pentru domni
„ „ „ „ **7.50** „ „ dame
„ „ „ „ **7.80** „ cu capac duplu
și la fie-care orologiu o căptușală de piele gratis.
Aceste orológe nu se pot deosebi nici chiar de bărbați specialiști de orológele de aur curat. Orológele de goldin sunt în urma frumseții și a practicabilității lor în folosire la cei mai mulți oficianți ai drumurilor ferate din țéră și străinătate. [235] 7—10
Aceste orológe au renume universal, au fost recunoscute de **cele mai escelente** prin nenumĕrate scrisori de recunoscință.
Lanțuri de orológe de goldin curat fason de aur
fl. 1. — fl. 1.25. — fl. 1.50 și fl. 2.
— *Trimiterea prin rambursă. — Preț-curantul gratuit.* —
Depoul orológelor de goldin „Ring“
Wien, I, Seilergasse Nr. 11.
Celor ce nu le convine li se primesc înderăt.

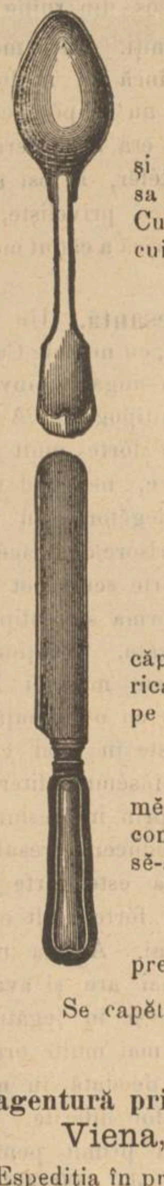

CRISĂ MARE!
New-York-ul și **Londra** nu au crutat nici continentul européen și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu esecutarea acestui mandat sunt împuternicit eu. Espedez deci ori și cui obiectele următóre pe lângă simpla remunerare de **fl. 6.60** și anume:
6 **cuțite fine** cu tăiș veritabil englez.
6 **furculițe de argint** patent american dintr'o bucată.
6 **linguri de argint** patent american.
12 **lingurițe de argint** patent american.
1 **lingură mare pentru supă,** de argint patent american.
1 **lingură mare pentru lapte,** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ,** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezeșci.
2 **felinare frumóse** de masă.
1 **sîtiță** pentru ceaiu. [2] 4—5
1 **lopățică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăți laolaltă numai **fl. 6.60.**
Tóte acestea 44 de bucăți au costat mai nainte **fl. 40** și se pot căpĕta acum pentru prețul minimal de **fl. 6.60.** Argintul patent american este un metal cu totului alb, care își păstréză colórea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e
nici o înșelăciune
mĕ oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil și sĕ-și procure **splendida garnitură,** care e cu deosebire acomodată ca
present de nuntă
precum și **pentru tóte gospodăriile mai bune.**
Se capĕtă numai la
A. HIRSCHBERG,
agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent
Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.
Espedițiа în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticiparea sumei.
Praful necesar de curățit 10 cr.
Verifabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic).
AMERIC. PATENT
Estras din scrisorile de recunoscință:
Vila-Lhota (Boemia), 7 Ianuar 1895. Cu obiectele comandate și sosite sunt fórte mulțămit. Sunt solide, frumóse și pe lângă acea ieftine. **Friederic Popelka,** cooperator.
Vălcele, 29 Decembre 1894. Am comandat pe adresa Bodnár 41 bucăți cuțite, furculițe etc. le aflu fórte bune și Vĕ aduc mulțumitele mele. **Ioan Neubauer.**
Prebuch, 17 Decembre 1894 Espedarea d-vóstră prea reușită, carea ne-a mulțămit pe deplin a provocat cea mai mare sensațiune pentru valórea ei și pre ul bagatel. **A. Halvel.**
Bistrița-mare, lângă Kozna, 3 Faur 1894. Trimit paralele pentru marfa liferată și sunt pe deplin mulțămit. **Jacob Jelinck,** preot.
Iarajkod, 4 Decembre 1894. Cu trimiterea fórte mulțămit, am recomandat-o la toți cunoscuții. **Helena Rogie.**
Deboviec, 30 Decembre 1894. Sunt fórte mulțămit cu marfa, te rog încă pentru o garnitură etc. **Ioan Vasiesko,** sergent de gendarmi.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 12 Sibiiu, Joi, 2|14 Februariu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Ţinuta sasilor.

Când a străbătut vestea, că Maj. Sa încredinţase cu formarea actualului cabinet pe bar. Bánffy, o mişcare febrilă cuprinsese pe compatrioţii nostri saşi.

Fiindu-le în próspĕtă memorie isprăvniciile comise în calitate de comite suprem, cu drept cuvênt manifestau mare neîncredere, şi acestei manifestări i-a dat espresiune la început întrégă jurnalistica săséscă din Ardél; ér losinca era: deputaţii saşi au sĕ iasă din partidul guvernamental — dacă rĕmâne Bánffy la putere. Aceste sciri păreau a fi confirmate chiar şi prin unele foi din Budapesta, inspirate de cercurile politice ale guvernului.

Noi încă de atunci ne-am ocupat cu acésta temă.

Comparând adecă puterile actualului cabinet cu ale celui demisionat, am ajuns şi la întrebarea: ce vor face compatrioţii saşi?

Şi acésta întrebare o am şi deslegat susţinênd, că compatrioţii nostri circumspecţi şi prudenţi, cum se numesc, nu vor ieşi din sinul guvernului, vor afla ei modru cum sĕ-şi motiveze ţinuta. De un act atât de energic şi bărbătesc, ca ei adecă sĕ păşéscă demonstrativ din partidul liberal, nu-i puteam ţiné capabili, cunoscêndu-le trecutul istoric şi politica urmărită mai vêrtos în anii din urmă: politică după interese.

Combinările nóstre nu ne-au dat de minciună.

In aceeaşi ḑi, când apăruse articolul nostru, ḑiarul săsesc de aici „Sieb. D. Tgblatt“ surprinde publicul cu un comunicat subscris, — dacă ne aducem bine aminte — de dl Dr. C. Wolff cel mai autoritativ bărbat politic al sasilor. Dînsul ilustréză situaţiunea în doi peri şi atrage óre-cum atenţia cercurilor săsesci sĕ nu-şi facă o judecată prematură.

Cine vrea sĕ înţelégă, putea. Bánffy are puterea şi în puterea sa el ne póte seca tóte interesele nóstre, dacă îl vom mai molesta şi noi. Deci politică prudentă! Sĕ ne facem, că-i iertăm lui tot pentru trecut, sĕ încercăm a-l săruta după preceptele crestinesci, căci capul plecat sabia nu-'l taie.

De atunci ómenii s'au pus pe lucru pentru a-şi câştiga graţia ministrului şi a se justifica în ochi lumii

Mai întâiu cercurile electorale rênd de rênd au luat concluse favorabile acestei ţinute. Ḑiarul lor cel mai acreditat „Sieb. D. Tagblatt.“ pregătia opinia publică, ér într'un articol semnat de (W.) 'şi ia un avênt atât de puternic, încât pentru a câştiga inimile saşilor, le spune, ca sĕ fie mândri de politica înţeléptă, ce o fac, *căci astăḑi de cele 13 voturi ale deputaţilor saşi, depinde sórtea guvernului marelui stat magiar. In ce labirint ar fi ajuns acest stat dacă nevrênd saşii sĕ spriginéscă pe br. Bánffy, M. Sa l'ar fi concediat şi nu s'ar fi găsit omul, care sĕ formeze guvernul. Tótă lumea ar fi condamnat pe saşi şi i ar fi făcut responsabili pentru ţinuta lor, căci trebue sciut, când au luat ei acéstă posiţie hotărîtóre, au luat şi o responsabilitate fórte mare. Putea sĕ se întêmple un desastru nemai auḑit şi cum sĕ o pótă ei suferi acésta tocmai, când sórtea a pus în mânile lor ocrotirea acestui stat. De aceea crede, că bar. Bánffy, om nobil fiind, va apreţia nisuinţele nobile şi ţinuta corectă a sasilor şi a dat şi probe despre acésta în declaraţiunile solemne ce le-a făcut în dietă (?)*

In chipul acesta ambiţionate spiritele şi pregătite au putut păşí cei 13 deputaţi, aşa ḑişi saşi, cu declaraţiunea lor, în care se încércă a-şi motiva ţinuta şi nepărăsirea partidului guvernamental.

Pentru a da o mai plastică înfăţişare icónei lor politice, s'au pornit acum prin diferitele cercuri, în care au fost aleşi, spre a-şi da sémă înaintea alegĕtorilor.

Inceputul trebuia sĕ se facă în Sibiiu, considerat acesta ca centru politic, pentruca losinca sĕ fie dată şi direcţiunea determinată. Deputaţii Fr. Schreiber şi Dr. Osc. Meltzl au fost ascultaţi Dumineca trecută de preste 600 de alegĕtori. Dl Meltzl ilustrà situaţiunea politică a sasilor şi motivá ţinuta lor. Motivele sunt aceleaşi, pe care se baséză şi declaraţiunea, că adecă, rĕmânênd partidul pe aceleaşi principii şi urmărind aceeaşi politică spriginită de ei şi in trecut nu pot sĕ o părăséscă acum. E vorbă numai de schimbare de persóne. Susţinerea la putere a guvernului se impune cu atât mai vêrtos, că partidul acestuia este singur între tóte partidele, care ţine nefalsificat la pactul din 1867, ţine la legea de naţionalităţi din 1868 (?); recunósce programul sasilor din 1890; prin urmare ne putem încrede, că *interesele nóstre* îndreptăţite vor fi considerate şi de noul regim, cel puţin cu bunăvoinţa regimului trecut.

Acésta este pe scurt esenţa vorbirei şi a scuselor, în urma cărora s'a încins o mică polemie între alegĕtori. Dr. Wolff a propus sĕ se voteze deputaţilor încredere, ér prof. Dr. Schullerus a presentat cu o motivare fórte basată contra propunere: sĕ se dea espresiune regretului, că deputaţii saşi nu au eşit imediat la numirea lui Bánffy de ministru din partidul guvernamental şi sĕ fie îndrumaţi a ieşi. Propunerea Dr. Wolff a fost primită însĕ cu 600 voturi, ér a Dr. Schullerus rĕmase spriginită de 11 voturi.

Acuma dar începutul e făcut. Dările de sémă vor urma după modelul acestora în tóte celelalte cercuri.

Mulţi îşi vor pune întrebarea: Dar bine, nu se ridică vênt de oposiţie în alte foi săsesci?

Luptă de oposiţie se face atât în Braşov cât şi în Bistriţa şi mai vêrtos organul braşovén „Kronstädter Zeitung“ e fórte vehement, atacă fără cruţare

Nu scim, dacă şi acum sunt rolele astfeliu împărţite ca unii sĕ facă larmă, pe când alţii sĕ-şi plece capul, — dar una o scim, că poporul săsesc e disciplinat până la estrem şi sbuciumările oposiţionale sunt luate în cercurile normative în zemflemea.

Zugrăvită în conturi generale şi cu tótă obiectivitatea ţinuta compatrioţilor nostri, fie-cine îşi póte face o judecată dréptă de acésta.

Nouĕ ne rĕmâne sĕ constatăm, că presa magiară îşi bate joc de motivele justificărei şi de grandomania, cu care s'au făcut; ér încât privesce părerea dlui (W), că cine sci ce desastre ar fi suferit statul, dacă nu erau deputaţii saşi, îl întrebăm: *La ce desastre mai mari te poţi aştepta, decât la cele aduse cu ajutoriul şi spriginul deputaţilor saşi în cestiunea politică-bisericéscă şi repeţim cu spriginul contra convingerei lor şi contra intereselor lor celor mai vitale — dacă sub acestea interese mai înţeleg ei naţionalitatea şi biserica lor?*

La „Sachsentag-ul“ din urmă dl referent Dr. C. Wolff a spus, că saşii aşeḑaţi aici au misiunea sĕ formeze *zala*, care légă cultura apusénă cu orientul. Din ţinuta de acum însĕ începem a ne câştiga convingerea, că cultura, sub care magiarii înţeleg magiarisarea cu ori-ce preţ, se susţine, cu tótă tenacitatea şi se légă prin numita „zală“.

Numai de nu o ar prinde rugina, care sĕ o nimicéscă şi pe ea înainte de a-şi fi putut împlini misiunea!?

Lucruri românesci. Sub titula acésta „Bud. Hirl.“ dela 9 Februariu a. c. publică o corespondenţă referitóre la români, despre care luăm notiţă din motiv, ca cetitorii nostri sĕ vadă, ce absurdităţi e în stare sĕ publice despre români şi una din cele mai bine informate foi magiare, cum e „B. Hirl.“

După ce spune, că între români focul arde în spuze, că noul metropolit al Blaşului, Ilustr. Sa Dr. Mihali este un bărbat periculos pentru idea de stat magiar şi după ce accentuéză fiascul călĕtoriei de astă-vară al lui Hieronymi, face următórele constatări:

„Liga din Bucuresci nu şi-a sistat activitatea sa ascunsă, secretă, în ţinuturile locuite de românì. Agenţii ei, — mai cu samă femei — năpădesc Ardélul şi sĕ pun în atingere mai cu samă cu preoţii şi învĕţătorii etc.

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare din nr. 136 1894.)

§. 22.

Éră care peste oprelişte şi rânduielile ce sau făcut ai fugi, nemeșii, cei din cinul preoțesc, și cei mai de cinste, de trei ori prin legiuita strigare, care pretutindenea sĕ va trimite prin cărțile cele de uișaguri sĕ se cheme îndĕrĕpt, și din ḑiua aceea în care s'au făcut chemarea îndĕrĕpt, sĕ li-se pue pentru întórcerea un an înainte, cu acel adaus, ca după trecerea vremii aceștia fiișcușul după a sa detorie în alénul fugitului aceluia va lucra.

Așa trebue strigați înapoi și aceia, care eșind cu slobozenie din țară afară, după ce vremea slobozeniei au trecut, încă în șasă luni nu sĕ vor înturna îndărăpt.

§. 23.

Éră încâtui pentru ceialalți de alt rênd de ómeni îndatăș cum sĕ va înștiința fugirea unuia ca acesta, frățiile si vecinii aceluia îndatăș sĕ sĕ pue la întrebare, ca așa încât va fi cu putință cei ce sunt la acésta părtași, calea încătrău sau dus fugitul, și locul la care trage sĕ márgă, sĕ se pótă însciința, și aceia de va fi cu putință, încă în hotar mai lesne sĕ sĕ pótă afla, și a sĕ aduce înapoi.

§. 24.

Care va face știre despre vre un fugit, acela dela tot capul cinci florinți va cĕpăta răsplătire, éră care pe cel fugit adevĕrat îl va aduce și îndĕrăpt chilin de întórcerea cheltuelei care au făcuto în rêndul aceia, dela tot capul 21 florinți va căuta însĕ în țara Ardélului atuncia, când cel ce au fugit îi dintre cei mai sĕrmani, rĕsplătirea acésta făcătoriului de știre în doi florinți, éră celui ce au adus fugitul înapoi întrun galbin sau hotărît. Banii aceștia cu adevĕrat din averile fugătoriului sĕ trag, éră decumva acela nar avé nice o avere, din Cămara cea împărătéscă va trebui sĕ sĕ plătéscă.

§. 25.

Dacă care va dintre cei fugiți cu vreme vine éră îndărăpt, despre unul ca acela frățiile, sau ceialalți locuitorii sĕ facă de știre la tisturi, ca așa dela fuga de dóuĕ sĕ sĕ împedece. Pentru aceia sĕ și oprește, ca nime chizaș sĕ nu sĕ pue pentru o frăție ca aceia, care fiind în slujbă în țară strĕină ar vré ca pe hotărîtă vreme sĕ sĕ întórcă acasă.

§. 26.

Éră de cumva vre unul ca acela, care fără slobozenie sau dus și este în slujbă cătănéscă străină, ar veni cu slobozenie îndărăpt, acela prin tistul acela supt a cui stăpânire ar fi, îndatăș sĕ sĕ areșteluéscă.

§. 27.

Pedépsa fugirei, afară de aceia, că scade din numĕrul și Iușul țăranilor afară, în cuprinderea tuturor averilor acelora, cu care cel ce au fugit, în vremea fugirii sale ca cu ale sale au fost stăpân; ce iar rĕmâné lui sau ca moșie, sau întralt chip, aceia rĕmâne rudeniilor sale celor de aprópe după mijlocirea urmării rămășițelor. Că încă și cuprinderea averilor acelora, care fugătoriul la vremea fugirii sale ca pe ale sale le-au stăpânit, numai atuncia are loc, când cei ce au fugit iau prunci. Éră dacă cel ce au fugit au lăsat după el prunci, atuncia averile părințești că o moșie ce au rĕmas pe ei, lor sĕ li-se lasă. Aceia ce nau nice o avere, după ce sĕ vor aduce înapoi, sau sĕ vor prinde, pe trei ani se sĕ pue la lucru în robie.

§. 28.

Desupt acésta pedépsă a fugirii es afară: Intâi cei tineri, care mai nainte de a ajunge vêrsta de douĕḑeci de ani fugind, cu vreme de măganul lor sĕ întorc îndĕrĕpt. A doua cei ce depărtarea și îndelungată strĕinarea lor cu cuvióse pricini, precum sunt: beteșugul fără de veste și alte grele împedecări iproci de ajuns o vor puté-o îndirepta; Unii ca aceștia de tótă nădejdea sunt curățiți.

(Va urma.)

„Preoţii şi învĕţătorii chiamă poporul cu clopotul la adunari şi-l învaţă la cântece cari preamăresce pe Lucaciu. In sunetul acestui cântec percurg stradele satelor demonstrând . . .

„Esecuţiile de dare, şi alte lucruri, la cari se cere amestecare diregătoréscă, dau de o resistenţă mai mare ca de obiceiu. La lucrul de drum, în unele locuri numai cu putere brachială sĕ pot scóte ómenii . . . .

„Poporul începe a denega supunerea. Inclinarea de resistenţă şi de rĕscólă sĕ ivesce deja la popor . . . .

Dacă în „Budapesti Hirlap“ s'ar scrie astfel despre un popor din Africa sau Anstralia, trécă ducă-sĕ, dar scrierea astorfel de minciuni despre noi, aici acasă, ne arată de nou apucătura ticălósă de denunţare perfidă a foilor magiare şi a corespondenţilor lor.

Corespondentul vorbind în urmă despre Bànffy, ḑice, că are gata programul de naţionalităţi, că se aude, că vrea sĕ trécă în resortul seu conducerea afacerilor de naţionalitate şi că „ultraiştii“ români îi vor simţi lovitura pumnului lui . , .

Nu scim, cât adevĕr sĕ cuprinde în cele douĕ afirmări dintâi, dar că prorocia din urmă sĕ póte împlini, ne vine s crede.

In nrul următor din 10 Februariu n. tot acésta fóie are o altă corespondenţă din Bucuresci, în care sĕ debitéză alte absurdităţi. Corespondentul scrie despre scirea desminţită de dl V. A. Urechiă în „P. Lloyd“ că Liga pregăteşce o cerere de agraţiare la monarchul nostru pentru întemniţaţii nostri. El ḑice, că a aflat, că cererea o va preda M. Sale metropolitul Mihali şi că regele României a chemat la sine pe prinţul Ghica şi pe alţi spriginitori ai Ligei, care prin aceste capĕt agitaţiunilor Ligei, care prin aceste conturbă intenţiunile de pacificare ale lui Banffy.

Noi scim, că tóte aceste sciri sunt false, dar făurite cu tendinţe de calumniare. Ḑiaristica magiară sĕ află la culmea situaţiei „patriotice“.

Revista politică.

Deputatul socialist D'octon fiind în audienţă la papa, acesta a ḑis despre socialism următórele:

Oposiţiunea socialistă în Francia şi Germania ia o desvoltare tot mai periculósă, dar' ori-ce sforţări ale ei sunt zădarnice, fiind-că s'a lăpĕdat de credinţă. Republica e o fórte onorabilă instituţiune de stat şi pe lângă tóte aberaţiunile ei o iubesc cu mult mai mult, de cum crede lumea. De ce sĕ nu se pótă basa acésta republică pe base religióse? Căci dóră a guverna omenimea fără ajutoriul religiunei, e adevĕrată imposibilitate. Partidul socialist e tinĕr încă, şi are acel avantagiu, că greşelile partidelor vechi nu-i sunt scrise pe rĕvaş, dar' n'are disciplină, ér' efect pentru aceea nu póte produce, pentru-că nu are credinţă.

* * *

Scirile mai nóuĕ comunică că rĕsboiul chinezo-iapones e în ajun de a întra într'o fasă nóuĕ. „Times“ aduce scirea că, la momentul oportun, Anglia, Francia, Rusia şi probabil şi statele unite vor interveni în conflictul sângeros dintre China şi Japonia pentru a curma rĕsboiul şi a împedeca pe victorioşii iaponesi de a obţiné dela învinsul duşman compensaţiuni prea mari, cum ar fi de pildă cedarea veri unui teritoriu chinesesc sau stipulaţiuni comerciale, care ar putea sĕ vateme interesele puterilor europene.

Ne aducem aminte că imediat după întâile victorii ale iaponesilor, lordul-cancelar al Angliei a căutat sĕ apere China de consecinţele unei învingeri şi s'a adresat tuturor puterilor propunêndu-le o intervenire comună. Lordul Rosebery a primit însĕ numai rĕspunsuri negative, pentru că nici o putere nu a simţit nevoia de a primi proiectul englesilor. Nici Rusia, care are interesul de a nu vedea China învinsă de iaponesi, nu a rĕspuns în mod favorabil. Este adevĕrat, că premierul engles a căutat sĕ desmintă mai târḑiu eşecul suferit, faptul a rémas însă de domeniul istoriei şi numai póte fi negat.

In mesagiul, cu care s'a deschis parlamentul din Londra, găsim o frasă semnificativă privitóre la rĕsboiul chineso-iapones. După ce deplânge faptul că rĕsboiul mai continuă, regina Victoria zice: Cu puterile interesate în regiunile acelea întreţinem o înţelegere cordială şi nu perdem nici o ocasie pentru a propaga resolvarea pacinică a conflictului. Frasa acésta pare că nu corĕspunde însă în totul realităţei, căci Nowoie Wremia e de altă părere.

Ḑiarul rusesc scria ḑilele acestea, că faţă cu progresele uriaşe ale iaponezilor, trebue sé ne asteptăm la marşul lor asupra Pekingului şi pentru a împedeca putinţa ca învingerile chinezilor sĕ aibă consecinţe grave pentru puterile europene, „Nowoie Wremia găsesce un singur mijloc: o înţelegere perfectă între tóte puterile interesante. Pe când mesagiul engles vorbesce cu satisfacţie de esistenţa unei înţelegeri, ḑiarul rusesc ne spune, că o înţelegere ar fi de dorit, că ea nu esistă prin urmare; mai mult încă: Nowoie Wremia atribue neînţelegerea tocmai diplomaţiei engl-se, dar nu a pierdut speranţa de a trage folóse din rĕsboiul chinez-iaponez în paguba Rusiei şi a Franciei.

In faţa stirei despre o apropiată intervenire a puterilor în conflictul chinezo-iapones amĕnuntele acestea sunt de mare folos, pentru-că învederéză cât de dificilă ar fi putinţa intervenţiei, când înţelegerea nu s'a putut încă realisa între puterile interesante. Pe cât timp la Tamiza se arată aparenţa cum că întréga diplomaţie ar fi de un singur gând, la New-York se esprimă dorinţa ca se fie aşa, dar se contestă hotărêt esistenţa înţelegerei.

Rusia pare că nu are încredere în conducătorii Foreign-oficiului din Loudra şi dacă Nowoie Wremia a găsit pentru a se plânge contra nesincerităţei diplomeţiei englese tocmai momentul când se vorbeste din nou de niṣte trătări pentru a împedeca Japonia de a face pretenţiuni prea marì de împăciuire, avem dovada neîncrederei, care domnesce în Petersburg.

Evenimentele ne vor spune peste scurtă vreme dacă se va obţiné înţelegerea acésta In casul acesta puterile vor interveni în conflictul chineso-iapones. Va fi însĕ de folos intervenţia acésta?

Japonia nu este o ţară mică care sĕ permită a i se prescrie modu de a proceda şi care sĕ pótă fi intimidată. In Europa, Japonia s'ar numĕra printre puterile mari Poporul e mândru, patriot, neguţătorii chinezii au fost trimişi acasă de douĕ ori. Nu putem şti, prin urmare, decă propunerile puterilor străine vor fi ascultate în Tokio. Ce vor face puterile, când Japonia va refusa categoric intervenţia lor? Vor declara ele rĕsboiu Japoniei? Acésta nu e posibil!

Partidul poporal şi românii.

(Incheiere.)

II.

Greutăţile spriginirei partidului poporal din partea nóstră şi a resolvării cestiunei naţionalităţilor pe calea acésta sunt împreunate cu multe pedeci, dintre cari vom aminti aici vre-o câteva.

1. Opiniunea magiară nu póte pricepe, că noi naţionalităţile putem veni şi în ajutoriul vre-unui partid magiar. Presa ovreéscă a pretins totdeuna şi pretinde şi aḑi dela noi supunere necondiţionată graţiei sale. Din causa acésta stigmatiséză apoi opiniunea publică, coruptă prin acésta presă, pe fie care de nepatriot, care cutéză sĕ stea cu noi de vorbă.

2. Mişcarea nu este destul de intensivă. Naţionalităţile sunt prin ordinaţiuni esceptionale eschise dela închegarea în partid, şi fiind lipsă de formarea unui partid nou, aceia, cari sunt chiemaţi a aduce în îndepiinire acest lucru, după cât sciu eu, nici n'au fost provocaţi din partea partidului poporal, ér în parte cei din temniţă. Nu vĕ surprindă faptul, că trebue sĕ stea de vorbă cu aceia, cari şed în temniţele de stat. Toţi sunt astfel de bărbaţi, al căror cuvênt, în cestiunea acésta, e de mare greutate pentru naţionalităţi, şi fără de ei puţin s'ar puté face. Intru cât îi cunóscem nu cutezăm sĕ ḑicem, că ei nu ar fi dispuşi sĕ dea mână de ajutoriu întru împlinirea cinstită a legei de naţionalităţi şi a sanărei nĕcasurilor celoralalte, conform împregiurărilor.

3. Cea mai importanta pedecă a înţelegerei este, că partidul naţional român pretinde autonomia Transilvaniei. Acésta pretensiune însĕ nu este necondiţionată. Naţionalităţile pretind acésta drept garanţă pentru împlinirea legilor aduse şi aducênde în favorul lor. Dacă legea de naţionalităţi s'ar amplifica corĕspunḑĕtoriu şi s'ar adauge şi sancţiune penală, nu cred, că românii ar rĕmâné şi mai departe aderenţi serioşi ai autonomiei Ardélului.

4. Trăindu-şi sub guvernele trecute corupţiunea traiul, s'a înmulţit nu numai numĕrul strebărilor, ci şi al fantastilor. In sinul magiarismului aruncă valuri puternice şovinismul, care tinde sĕ facă din fiecare om un magiar, ér în sinul românismului s'a rĕspândit ideia absurdă a unirei cu România. E apoi interesant sĕ veḑi frecările acestor dóuĕ escrecenţe.

Un şovinist magiar nu póte altcum pricepe mişcarea română de cât ca o tendenţă, care are de ţintă înfiinţarea unei Daco-românii. Astfel négă Hieronymi, că în mişcarea română ar fi legalitate şi patriotism. Ér Tibád ne impută, ca noi românii voim sĕ rĕsturnăm tóte statele, în cari trăim. Ér în senatul român declară Păun pe faţă, că el doresce şi voesce Daco-românia. Ei, în jos cu fantasmagoriile în ambele părţi! A magiarisa artificial nu se póte, şi contra acesteia avem dreptul sĕ ne luptăm cu mijlócele legale. Ér dacă magiarisarea e un proces firesc, apoi nici magiarimea, nici românimea nu-l póte împedeca.

Fantasmagoria Daco-româniei trebue abandonată şi din acel motiv, că dacă s'ar desvolta, ar submina esistenţa némului întreg românesc. In momentul, când între slavimea nordică şi sudică s'ar produce o legăgătură, fie prin Viena sau Mesopotamia magiară sau România, care legătură ar face posibilă atingerea celor 2 mări slave, s'a gătat cu magiarii cât şi cu românii. Acéstă situaţiune a slavilor ne esplică, de ce trebue magiarimea sĕ susţină cea mai intimă prietenie la Ost cu românii, ér în sinul sĕu cu slavii, şi se asigure acéstă prietenie prin instituţiuni politice. Dar, câte capete sunt, cari încă nu pot apercipia acéstă ideiă!

5. Nu este o mică greutate nici aceea, că nu ne cunóscem reciproc. Pentru scriitorii magiari e limba şi literatura română un sat boem. Scriitorii români perhorescchéză traducerea scriitorilor magiari. Drept are Moldován Gergely, când ḑice, că magiarii pun mai mare pond pe studiarea limbei şi poporului ţigănesc, de cât pe cunóscerea naţionalităţilor din patrie.

6. Din aceste urméză, că nici nu ne stimăm reciproc bărbaţii. Széchényi, Deák, de abia numĕră ceva în ochii românilor, ér numele lui Kossuth nici nu-i permis sĕ-l esprimăm. Ér de altă parte presa magiară stigmatiséză de trădători de patrie pe toţi acei bărbaţi români fără esceptiune, cari lucréză în interesul românimei. Ambele partide uită, că nu e nimic perfect pe pămênt. Nici nu mai e necesar sĕ spun, că întrĕ naţionalităţi şi poporul magiar nu esistă vre-o relaţiune mai cordială. Acésta numai atunci se va desvolta, când nu va fi causă de jelozie şi se vor cunósce mai bine.

7. Este absolut imposibil, ca românii sĕ între în activitate înainte de a se revisui legea electorală. Legea electorală din Ardél e causa acestei imposibilităţi.

8. Sistarea de legi de presă ardelene regularea prin legi a libertăţii de adunare, cu un cuvênt îndreptarea stărilor ardelene încă sunt lucruri, pe cari le-a promis guvernul, dar nu voesc sĕ le deie. De aici isvoresce neîncrederea românilor.

9. Presa, care sub influinţa capitalului jidovesc cultivă interesele jidovesci, încă îngreunéză apropierea.

10. Preocupaţiunea pătrunde şi în astfeliu de cercuri, unde tóte au loc, numai acésta nu.

Tocmai de aceea ne-a atins fórte dureros o pastorală esmisă ḑilele trecute, care denunţă partidul poporal şi din motivul, că e spriginit de naţionalităţile, cari ţin la descompunerea patriei. Până când astfeliu de sunete vor rĕsuna pe buzele conducĕtorilor până atunci e zadarnică ori ce ostenélă de a nóstră de a ceda Ungaria sieşi. Cari n'au curagiu pentru luptă, dela aceia, am puté pretinde sĕ reţină de sunete discordante, cari conturbă concertul. Trăim timpuri, când trebuie nu numai sĕ ne rugăm şi sĕ catechisăm, ci sĕ şi luptăm cu sacrificii si abnegaţiune şi — sĕ votăm.

Étă aceste ar fi, după părerea mea, greutăţile, cari ar trebui delăturate pentru a ajunge la conlucrarea pacinică a partidului poporal cu românii şi cu celelalte naţionalităţi. Pentru delăturarea acestor greutăţi enumĕr aici vre-o câteva mijlóce:

1. Presa trebue încredinţată unor bărbaţi pricepĕtori, nepreocupaţi şi creştini.
2. Neamânat trebue format în sinul fie-cărei naţionalităţi partidul poporal şi pentru acest scop é absolut necesar sĕ ne punem în legătură cu vre-o câţi-va bărbaţi mai marcanţi şi nepreocupaţi ai naţional tăţilor pentru ajungerea la o înţelegere comună.
3. Graţie prisonierilor, precum a urgat'o deja „Magyar Állam“ cu luni mai nainte.
4. Din partea românilor sĕ se declare că abstau dela autonomia Transilvaniei, dacă se va amplifica şi provedea cu sancţiune penală legea de naţionalităţi.
5. Infiinţarea unei reviste periodice politice, care ar avé de scop sĕ facă cunoscut magiarilor interesele şi aspiraţiunile naţionalităţilor şi sĕ le aducă mai aprópe intereselor şi aspiraţiunilor magiare.
6. Stergerea legilor esceptionale.
7. Revisiunea administraţiunei şi apĕrarea intereselor agrare faţă de marele capital, ori spus mai franc contra capitalului jidovesc.
8. Compatrioţi! Sĕ lăsăm la o parte frasele şi sĕ susţinem o singură devisă: „Ungaria creştină“! Asta sĕ ne conducă, asta sĕ ne însufleţéscă, asta sĕ ne dea putere în luptele nóstre contra reacţiunei păgâne şi în nisuinţele nóstre de împăcare între noi, căci fără spiritul creştinismului devine patria jidovéscă şi fără ideia Ungariei ne vor cutropi piciórele colosului dela Nord totul, ce ne-au lăsat străbunii drept sfântă moştenire.

Noutăţi.

Prelegere publică. Dumineca în 17 Faur n. va ţiné dşóra Lucreţia Popescu, învĕţătóre la scóla reuuiunei femeilor române din loc, în localul societăţii române de lectură strada Baier Nr. 1 la 4 şi jum. óre d. a. a VII prelegere publică asupra temei; „*Rolul femeei în societate*“ la care inteligința română se învită cu tótă onórea.

* * *

Dela Curte. Maj. Sa a plecat cu un mare personal de curte la Cap Martin, unde va petrece probabil mai multe sĕptĕmâni. Scirile de acolo anunţă, că sórele primăverei lucesce în tótă splendórea, — cu tóte că în ḑilele din urmă mai cu sémă în împregiurimea nordică s'a lăsat o érnă aspră. Din mai multe părţi ale Italiei şi Franciei se anunţă tempestăţi mari de zăpadă.

* * *

Procesul Lucaciu. „Dreptatea“ este informată, că procesul părintelui Lucaciu ce avé sĕ se pertracteze de nou înaintea tribunalului din Sătmar, în 15 l. c. se va amâna din causa morbului părintelui Lucaciu, căci s'a făcut raport oficios din partea inspectorului arestului de stat, cătră tribunalul din Sătmar, că morbosul e intransportabil cu bóla sa -- ischias -- carea se agravéză în aşa timp rece. Âst-mod pertractarea a II-a abia în luna lui Maiu se va puté ţiné.

Incă o scire caracteristică-importantă avem de a înregistra în acest proces, scrie „Dreptatea“ mai departe, şi anume: apĕrătorul C. Brediceanu a fost la Seghedin, ca sĕ se consulte cu clientul seu, dar i-s'a refusat licenţa sub cuvênt, că părintele Lucaciu e bolnav şi la bolnavi nu e iertat a admite alte visite, decât consângeni ori medici. Apĕrătorul şi-a ţinut dreptul seu de a consulta cu clientul seu și bolnav, cu atât mai vêrtos, că și părintele Lucaciu a insistat la admiterea visitei, cu tóte acestea inspectorul a rĕmas pe lângă refus.

Apĕrătoriul s'a adresat către ministrul de justiție cu o petițiune energică pentru delăturarea acestei pedece a apĕrărei, dar din 17 Ianuariu până acum nu a sosit nici un rĕspuns.

Pe ei nu-i dóre durerea nóstră, ci findcă le place, grămădesc durere peste durere, ér noi răbdare peste răbdare până la inconsciență.

* * *

Din isprăvile ciangăilor din Săcele. Sub titlul acesta scrie „Gazeta Transilv." între altele următórele:

Luni nóptea, în 23 Ianuariu st. v., trei învĕțători unguri dela scólele magiare din Săcele, au atacat, pe la órele 2 după mieḑul nopții pe locuitoriul român Ioan Bogic, în casa sa proprie. Românul vĕḑĕndu-și primejduită viéța, sĕ aruncă în mijlocul ungurilor turbați, smulse ciomagul din mâna unuia dintre ei și începu a se apĕra. Doi dintre „vitejii" de nópte, vĕḑênd că n'o pot scóte la cale cu sdravĕnul român, o luară la sănĕtósa, pe al treilea dintre ei însĕ nenea Bogic, l'a prins, l'a legat și l'a ținut în casa sa, până la ḑiuă, când a fost predat în grija gendarmeriei.

Alt cas, nu mai puțin revoltător, s'a petrecut Miercuri nóptea, în 25 Ian. v. c. „Eroii" au fost și aici doi unguri, anume: un învĕțător magiar din Bacifalĕu și un scriitor al advocatului Gödri, fost scriitor la pretură. Acești doi „viteji" au atacat în puterea nopții pe un preot român, l'au bătut, l'au trântit la pămênt și l'au jefuit de orologiu și de portofoliul cu bani.

Făptuitorii sunt prinși și dați pe mâna justiției.

* * *

Liga română și Trarieux. Domnul Trarieux, actualul ministru de justiție al Franciei, a fost unul din subscriitorii moțiunei, care la Haaga a blamat — deși indirect — pe guvernul Ungariei, pentru purtarea sa față cu românii din Transilvania și Ungaria.

Pe dată ce s'a sciut în Bucuresci că domnul Trarieux a întrat în noul cabinet francez, dl V. A. Urechiă, președintele Ligei și al grupului parlamentar român, a trimis dlui Trarieux o telegramă de felicitare, în numele, Ligei și al membrilor conferenței interdarlamentare, secțiunea română.

La acéstă felicitare rĕspunde dl ministru Trarieux, cu data de 4 Februariu, următórele:

Domnule!

Cu cel mai viu interes am luat la cunoscință despre mărturia de simpatie care mi-ați adresat în numele acelora din compatrioții vostri, cari iubesc Francia și voiesc pacea.

Mulțămindu-vĕ pentru aceste sentimente atât de binevoitóre către persóna mea, cât și pentru țara mea, sunt fericit de a puté reînoi asigurarea alipirei mele de simțămintele de justiție și de fraternitate, pe cari și voi vĕ siliți sĕ le propagați în lume.

Primiți ș. c. l.

Trarieux.

* * *

Eruditul academician dl Papadopol Calimach din Tecuciu, după-cum ne scrie un corespondent al nostru din Bucuresci, a avut sĕ îndure mari perderi. Luni în 23 Ianuariu v. soția dlui Calimach a încetat subit din viéță în urma unui anevrism. Fica dlui Calimach, Elena, vĕḑênd pe mama ei mórtă, s'a dus în o cameră laterală, unde disolvând o cantitate de cocaină în un pahar cu apă a beut-o, și în scurt timp, de abia o óră a încetat și ea din viéță. Bĕtrânul academician e bolnav și sdrobit de durere.

* * *

Mișcările socialiste în Alföld cu tótă străduința organelor administrative de a le înăbuși contiouă. Nesiguranța e fórte mare. In Orosháza și Csordás se țin adunări în fie-care ḑi. In Hodmezővásárhely s'au anunțat autorităților preste 100 de părinți de familie din causa miseriei provenită și din recolta slabă a anului trecut. Autoritățile îngrijite le-au împărțit 1000 fl. și au promis, că vor deschide o colectă.

* * *

Curia și causa dlui Coroianu. Se scie, că camera advocațială din Cluj a fost scos din registrul sĕu pe dl Iuliu Coroianu în urma condamnării în procesul Memorandului. Acéstă decisiune a numitei camere însĕ a fost schimbată acum din partea curiei, care a decis ca dl Coroianu sĕ fie suspendat dela eserciarea pracsei advocațiale numsi pe timpul cât are sĕ stea în închisórea de stat din Seghedin.

* * *

Despre secta baptiștilor primesce „Magyar Hirlap" o corespondență din Békés, în care i-se scrie, că acéstă sectă se lățesce în aceste ținuturi într'un mod îngrijitoriu. E interesant, că aparținĕtorii acestei secte venerézá pe o muiere ca pe o profetă, care e cunoscută în ținutul acela sub numele de „Maria făcĕtórea de minuni". Aderenții acestei secte sunt așa de fanatici, încât de multe-ori se arată la ei simptóme de nebunie.

* * *

Lumină de diamant. Incă nici nu e întrodusă lumina electrică, și deja s'a și aflat o altă specie de luminat. Un inginer din străinĕtate cu numele Macsimilian Treichlinger a inventat „lumina de diamant", cu care se produce chiar aici în Ungaria. După esteriorul seu, noul preparat sémănă cu lampa lui Auer, însĕ în ceea-ce privesce construcția atât în privința luminei, cât și în privința ieftinătății, și a cruțărei gazului aerian, întrece cu mult lumina lui Auer. Lumina îi este fórte intensivă, mai puternică decât 5—6 luminări laolaltă și are o colóre curat albă, care chiar și unei fețe palide îi dă o față trandafirie. Ca probă inventatorul o folosesce deja în restaurantul Petanovics din Budapesta și se dovedesce de fórte practică. Noua sa invențiune, inventatorul inginer și-a arătat-o alaltăieri și înaintea representanților presei din Pesta.

* * *

Cas de mórte. Ni-se comunică trista scire, că inteligentul și tinĕrul preot Ioan Cocoș din Zlagna, (tract. Agnita) a rĕposat în 21 Ianuariu, ér în 23 a fost înmormêntarea, servind dl peotopresb. I. Piso, asistat de 9 preoți. Rĕposatul a avut sĕ îndure în viéță multe nenorociri. Afle odichnă în sinul lui Avram, unde toți drepții se odichnesc!!

* * *

Invitare. Reuniunea femeilor române din Brașov învită la „Petrecerea cu dans", ce se va ținé în scop filantropic, Sâmbătă în 4/16 Februariu a. c., în sala hotelului „Central Nr. 1". Inceputul la 8 óre séra.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român".

Poiana, în 26, Ianuariu 1895.

Poiana, ér a avut ḑile de bucurie, ḑile de sĕrbătóre.

O ḑi de bucurie a fost pentru toți poienarii, ḑiua în carea firul telegrafic le-a vestit, că Inalt prea S. Sa prea bunul nostru archiepiscop și metropolit Miron Romanul s'a aflat îndemnat a împărtăși cu sf. taină a preoției pe candidatul de dulci speranțe Ilie Dobrota, al doilea fiu a fostului paroch Nicolae Dobrota.

Și era acéstă bucurie de tot naturală, deóre-ce fostul paroch Nicolae Dobrota a fost unul din aceia, cari nu prin filosofii, nu prin arta sciințelor, ci prin simplicitatea naturală a aplicărilor sale și cu deosebire prin blândeța și sufletul sĕu nobil a sciut sĕ cucerésca nu numai pe parochenii sĕi, dar comuna întrégă. Și astfel nu pe alte base, deórece poporul prea puțin pricepe pe cel cualificat după cunoscințele sale, ci cu deosebire pe basa vredniciilor, a blândeții, bunătății, nobleții caracterul familiei Dobrota — îndată după mórtea bătrênului: poporul alege, mai marii bisericii întăresc, ér prea bunul nostru archipăstoriu chirotonesce întru presbiteri pe doi fii ai sĕi pe Nicolaie și pe Ilie.

Cel de întâiu a fost ales de paroch în locul protopresbiteriului Nicolae Maneguțiu, ér al doilea Ilie în locul reposatului sĕu tată.

Și cum am ḑis, Ilie nu atât pe basa cualificației sale distinse, cât cu deosebire pe basa calităților și însușirilor familiari a fost ales.

Deórece poporul recunoscătoriu 'și ținea de un pĕcat, de o crimă chiar ca în locul unui părinte atât de bun și iubitoriu sĕ alégă un strĕin. Iată fundamentul bucuriei lor.

Apoi o deosebită ḑi de bucurie a fost ḑiua sosirei preotului Ilie în comuna sa. In numita ḑi de diminéță și până séra sĕ putea observa prin popor o mișcare deosebită, așa că de erau și unguri de față inmediat comandau miliție sub cuvênt, că blândul și pacinicul popor român sĕ rescólă.

Și cu cât ḑiua înainta în cursul sĕu, cu atât și mulțimea poporului crescea și înainta mereu către punctul unde Ilie avea sĕ între în sat.

Dar el a întârḑiat până séra târḑiu și ori-cine ar fi creḑut, că poporul 'și-va pierde răbdarea și se va depărta, dar nu, ci din contră mulțimea crescea cu sutele. Prima întimpinare i s-a făcut după órele 6 la „Inele" prin un frumos banderiu de călăreți și prin 20—25 căruțe pline îndesuite cu poporeni.

La întîlnire directorul scólelor a rostit o scurtă vorbire cam de urmàtoriul cuprins:

„Amice, Christos a ḑis învĕțăceilor sĕi: că întru aceia se vor cunósce ceialalți, că sunteți urmași mei de veți avia dragoste între voi"

Aceste sfinte vorbe, formézá iubitul meu, contractul, legătura, testamentul lăsat de Christos vóuĕ urmașilor. Prin aceste și numai prin îndeplinirea esactă a acestora póte deveni și se póte numi preotul adevĕrat fiu a lui D-ḑeu și adevĕrat urmaș a lui Christos.

Fă și tu acésta și vei fi viu, indeplinesce aceste și mare o sĕ ajungi între părinții bisericii și între apostolii némului nostru

Dragoste au arărat către tine, aceia care te-au ales de paroch, dragoste aceia cari te-au întărit și dragoste. Acela care prin punerea mânilor a binevoit a-ți împărtăși sf. taină a preoției.

Și tu dacă vei binevoi ca sĕ-ți îndeplinesci cu sfințenie nobila și măréța ta chemare, n'ai decât ca dragostea ta sĕ le o dai, sĕ le o întorci cu profunditate tuturor acestora.

Și acesti representanți a unui bun, nobil și moral popor, ne mai avênd răbdare de a te astepta, cu o ferbinte și sinceră dragoste, au alergat înaintea te ca din inimă și din adâncul sufictului lor se-ți strige: Un bine ai venit!

Părintele Ilie într'un ton emoționat și trĕmurătoriu a rĕspuns că și va da tótă silința ca să fie bisericii podóbă, parochienilor preot și dascăl, ér nației apostol. De aici cu toții într'o ordine esemplară la auḑul din ce în ee mei tare a clopotelor dela ambele biserici au înaintat încet către frumósa comună Poiana și acéstă măréță călătorie a ținut aprópe o óră

Dar ce să veḑi, pe când cugetai, că s'au finit acum „bucuriile ḑilei" la intrarea în comună, înaintea școlei celei nouă, astepta cu mare dor și cu multă dragoste o mulțime ca vre-o 2500 — 3000 de poporeni, bărbați și femei, tineri și bătrâni cari la ivirea alesului lor au erupt într'un „sĕ trăéscă", care a ținut minimul 7 — 10 minute, apoi abia auḑindu-se în numele comitetului parochial și a inteligentei din comună a vorbit, vice notariul Adam Micu, ér în numele poporului bravul opincariu Ilie Oprian, De aici întréga mulțime încet dar acum de tot încet a înaintat către biserica cea mare din Vadu, unde tinerii frați între órele 7 și 8 din sară au oficiat vecernia ḑilei. Priviți, iubiți cetitori pe un popor, care pricepe dela cine și prin cine are sĕ-i vină mântuirea; adecă prin și dela preotul-dascăl și priviți învĕțați și nu cutezați a huli pe cârmaci și înainte stătătorii unei sfinte sinodale românesci și mântuitóre biserici, cari au priceput glasul acelui popor și cari n'au pregetat a împlini sfintele lui doruri.

E.......

Cestiuni scolare.

Tonul în vorbire și cetire în scóla poporală.

(Incheiere.)

Tonul adevĕrat usitat în scólă în vorbire și cetire este totuși o acuisițiune carea aici sĕ desvóltă. Unde învĕțătoriul în întrebările sale nu intonézá destul de bine, unde vorbirea elevilor în cor nu sĕ practisézá și unde ritmul nu se observă de loc, acolo se încuibă monotonia, carea tempesce urechile elevului, și-'l face aprópe necapace de a se mai deda la o bună intonare. De aceea învĕțătoriul din prima ḑi de scólă se pretindă dela elevi a vorbi corect și bine intonat.

Primul respuns pre carele îl dă elevul sĕ fie destul de chiar. La început ce e drept dăm de greutăți dar sĕ dedăm pe elevi a imita, și dacă nu ne succede cu elevii mai târḑiu dela natură, trebue se aplicăm mijlócele de lipsă d. e. incuragiarea, lauda etc. Purceḑênd consecuent la esercițiile verbali, la comput, în conversările singuratice precum și la vorbirea în cor elevii 'și vor însuși cu ușurătate un limbagiu vioiu, bine intonat, prin ce se pune basa cetitului bine intonat și sonor.

Pentru-că e o regulă generală în cetire: „cetesce ca și când ai vorbi".

E sciut că la înstruirea în cetire cuvintele se despart în sunete, și aceste sĕ deprind și singuratice. La aceste deprinderi nu e bine ca vocalele sĕ se pronunțe prea lung d. e. a-a-a, ci simplu a. Tot astfeliu la pronunțarea diftongilor sĕ nu se prea separeze vocalele d. e. oase-óse.

La cetirea cuvintelor monosilabe trebuie sĕ se observe intonarea. Accentul silabelor trebuie sĕ se pótă deosebi atât după tăria, cât și după înălțimea tonului îndată ce rostim cuvintele de câte 2 silabe. d. e. alta e când pronunțăm cuvêntul: dómne, și altul e tonul când esclămăm: Dómne! Silaba întonată trĕbuie pronunțată mai chiar, mai tare, dedânduse la acésta elevii vrênd nevrênd înalță tonul. Conform regulelor ritmice ale limbei, silaba respectivă întonată trebuie sĕ se pronunțe încât-va mai prelungită. Intonarea se póte observa mai bine în cuvintele de mai multe silabe. De aceea învĕțătoriul se-și dea silința ca elevii, cât mai iute se cetéscă cuvintele întregi deodată. In ḑiceri mai scurte, trebuie sĕ fim cu atențiune la cuvintele pe cari zace tonul. Acésta va fi posibil numai atunci dacă elevul pricepe ce cetesce, și dacă învĕțătoriul 'l face atent la cuvintele respective cum au sĕ se intoneze.

Precum la cuvinte singuratice, tot astfel la propusețiuni mai scurte, și în urmă la piese întregi de lectură învĕțătoriul sĕ nu negligeze întonarea cuvenită.

De sine se înțelege că învĕțătoriul trebuie se prepareze astfel materia de cetit, încât elevii se o înțelégă, éră greutățile mechanismului cetirei sĕ le pótă învinge ușor, Acésta însĕ e posibil numai premergênd cetirea din partea învĕțĕtoriului, ori declamarea unei poesii dacă acésta e de pertractat.

Un mijloc deosebit pentru esprimarea corectă și intonare sunt și deprinderile, ce sĕ fac prin memorisare. Aceste deprindderi sĕ estind nu numai asupra limbei materne ci și la celelalte obiecte de învĕțĕmênt.

Cu cât elevii înaintézá în studiu câștigânduși o mai mare desteritate nu numai în cetit dar și în vorbire, cu atât pretensiunea: unei cetiri frumóse și corecte ni se impune mai tare. Astfel la finitul cursului defipt pentru scóla poporală, am fi în drept a astepta ca elevii nostri se cetéscă frumos și se posédă un limbagiu natural, corect. Departe dela noi pretensiunea de a face din elevi nisce recitatori ori oratori mari. Totuși e o datorie a nóstră, și ne servesce spre onóre dacă ne succede a cultiva limba elevilor și a le însuși un mod de esprimare frumos și sonor.

E drept, că la ajungerea acestui scop se recere ostenélă, dar apoi și câștigul real educativ, ce am obținut se estinde departe preste pragul scólei.

I. G.

Anunț literar.

Subscrisul aduc la cunosciință publică, cumcă am gata pentru tipariu următorul opșor din literatura poporală: „Lira Bănatului“, balade poporale române din gura poporului bănățan.

Acest opșor conține, afară de întroducere, 27 balade și anume: 1. Tinerel voinic, 2. Mîrză, 3. Tanislav. 4. Marcu Iagĕrul, 5. Iancu și Lena, 6. Iovan Iorgovan, 7. Iancu Săbiancu, 8. Voinicul Vâlean, 9. Ienășel cel frumușel, 10. Fratele și sora, 11. Eeciorul lui Dămian, 12. Voinicul blĕstămat, 13. Mândra și hoțul, 14. Voichiția, 15. Ianăș Gulianăș. 16. Gruia copilul, 17. Iancu Jianul, 18. Gruia lui Novac, 19. Lină Rujălină, 20. Blĕstămul mândrei, 21. Patima lui Ioan Stoia, 22. Jalea Bradului, 23. Crăișor cu mult dor, 24. Fata de general, 25. Din Constantin și Român, 26. Sila Sămăndila și Dălea Dămian, 27. Rusalin a lui Dămian și Lena dela Măidan.

Acest opșor ar da 10—13 cóle tipărite și e gata de a sĕ pune sub tipariu — spre care scop caut un editor.

Cine ar voi a reflecta la acéstă întreprindere este rugat a sĕ adresa subscrisului în Valeadeni până la 15 Martiu a. c. v.

Cu stimă

George Cătană,
învĕțătoriu în Valeadeni u. p.
Caransebeș, com Căraș-Severin.

Nr. 771 prot. 1894. [21] 1—3

CONCURS.

Pentru intregirea vacantei parochii de clasa a II Mociu din protopresbiteratul Clușiului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 639 fl.

Doritorii de a ocupa postul de paroch în acèstă comună sunt poftiți a-și înainta suplicele de concurs instruite în sensul normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, și a se presenta la biserică în vreo ḑi de Dumінecă sau sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscut din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Clușiu, 16 Decembre 1894,

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 40. [12] 2—3

Publicațiune.

Petru Stanciu Tomii din Palóș, protopresbiteratul Cohalmului, fiind despărțit de pribegita lui muere Asinefta Petru Mon Dimitriu Bâia din Paloș, prin setența Venerabilului Consistoriu archiḑiecesan din 13 Decembre anul 1894, Nr. 7489 B, acésta se aduce la cunoscință publică în sensul §-lui 124 din procedura matrimonială

Cohalm, 15 Ianuariu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Nr. 24 Prot. [22] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Vidacutul român cu filiile Vidacutul unguresc și Roua, protopresbiteratul Sighișórei, se escrie, conform veneratului ordin consistorial din 6 Septembre 1894 Nr. 5436 B. concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 401 fl. 38 cr.

Concurenții își pot lua informațiuni mai detaiate despre acésta parochie la oficiul protopresbiteral.

Reflectanții sunt poftiți a-și așterne petițiunile concursuali conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Sighișóra, 12 Ianuariu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Demetriu Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 39. [11] 3—3

Publicațiune.

Ana Viscrean alias Cocis din Jimbor, protopresbiteratul Cohalmului fiind despărțită de pribegitul ei bărbat Moise Florea din Jimbor prin sentența Venerabilului Consistoriu archidiecasan din 12 Novembre anul 1894 Nr 7077 B. acésta se aduce la cunoscință publică în sensul §-lui 124 din procedura matrimonială.

Cohalm, 15 Ianuariu 1895

Oficiul protopopesc gr. oriental al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopop.

Nr. 518/894 [18] 2—3

EDICT.

Maria n. Alexe Lazar, gr. or. din Aciliu care a părăsit cu necredință pre legiuitul ei bărbat Ioan Muleș tot din Aciliu de 10 ani, fără a se sci unde se află și dacă mai trăesce, conform resoluțiunei consistoriale din 51 Novembre 1894 Nr. 7363 B. se provócă a se presenta înaintea subsemnatului oficiu, căci la din contră procesul divorțial intentat asupră-i de bărbatul ei se va pertracta și decide și în absența ei.

Seliște, 18 Ianuariu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliștei.

Dr. Nicolau Maier,
protopop.

Nr. 21/895 prot. [17] 3—3

CONCURS.

Cu preagrațiósa resoluțiune consistorială din 9 Decembre a. tr. Nr. 8107 B. încuviințânduse instituirea unui post de capelan în parochia de clasa II Poiana-Sărată pelângă neputinciosul paroch-protopresbiter onorariu Ioan Băloiu, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele statorite de comitetul parochial în ședința sa din 3 Ianuariu a. c. cari venite, computate după calculul mediu al celor cini ani din urmă, ating la olaltă suma de 817 fl. v. a.

Informațiuni mai de aprópe se pot câștiga la oficiul protopresbiteral și comitetul parochial.

Reflectanții au a-și substerne cererile concursuale instruite cu documentele necesare, conform normelor bisericesci în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termin deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Treiscaunelor.

Brețcu, 10 Ianuariu 1895

Dimitrie Coltofean,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.	—	2.18	10.44	8,38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghîrbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Ujóra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apața	Circulézā numai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. Bucuresci pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta—Arad—Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35						
2.44	—	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18	Pauliș	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5.09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborșin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest—Orșova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timișóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeș	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea—Oșorheiu—Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 13 Sibiiu, Sâmbătă, 4|16 Februariu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 3 Februariu 1895.

Multe lucruri curióse se întêmplă la noi în fericita Ungarie, lucruri de a 'ndósele, cari te pun în uimire și sunt demne de a fi luate în ris, dacă din nenorocire nu ar aduce desastre și nefericiri pentru locuitorii acestei țeri. Utopia magiarisării și grandomania compatrioților nostri magiarii, ii duc adeseori la lucruri nesocotite, nu numai pe terenul social, unde mai mult ei lor își strică și sě compromit, ci și pe terenul legislatoric, făurind cu ușurătate nescusabilă legi și dispositiuni, cari sunt în defavorul cetătenilor.

Scim, că legea de naționalitate, care ar fi putut forma încâtva o basă la indestulirea naționalităților, au creat-o, dar n'au esecutat o, parte remênând acésta lege numai pe hârtie, parte schimbându-i dispozițiunile prin ordinațiuni ministeriale ulteriore. Causa acestui fenomen curios, ca în o țară o lege sancționată sě remênă literă mórtă, este a sě atribui tendinței de magiarisare.

Grandomania și interesele particulare ascunse în dosul așa numitului „liberalism“, au dat nascere legilor politico-bisericesci, cari vor da de piedeci mari la esecutare și nu vor aduce nici un folos real locuitorilor, cari în marea lor maioritate au fost contrari acestor reforme.

Despre aceste vom avé ocasiune a vorbi atunci, când sě va încerca introducerea lor.

Aci voim sě scriem despre o altă lege, care acum sě pune în pracsă și despre ca resě dovedesce că e — neesecutabilă. Acésta e articolul de lege XII din 1894 despre economia rurală și poliția de câmp, sancționată la 25 Maiu 1894. Ea sě compune din XII capitole în 123 de paragrafi, dintre cari însě unii în loc sě ușureze povóra, și așa greu de suportat, a agronomilor, după cum trebue sě ne asteptăm dela o legislațiune seriósă și cu cumpenélă, contribuie la sporirea greutăților bieților economi. Așa este între altele partea ei despre poliția de câmp, cuprinsă în cap. IX (§. 74—92). Acésta parte a legii numai daună póte sě aducă agronomilor și esecutarea ei dă de pedeci neînvingibile. Din mai multe locuri ale țerii s'au ridicat voci contra ei, acum mai nou în trei locuri au pășit cu energie contra esecutărei ei. Astfel din Seghedin și Karczag sě anunță că economii remonstréză contra acestei legi, afiându o păgubitóre, cu deosebire §. 75 al ei, în care sě stipuléză că proprietarii, cari au moșii mai mici de 150 de jugěre catastrale, sunt datori a contribuí la susținerea poliției de câmp și dacă își angajază fiecare separat păzitor. Este însě sciut, că moșierii mai mici, cari își au moșiile comasate, sau locuesc ei pe moșie sau au un păzitor acolo. Astfel deci ei n'au nici o lipsă de poliția de câmp, dar pentru aceea trebue sě o plătéscă în proporția contribuțiunii, avênd cu o sarcină mai mult, pentru căpětuiala unor ómeni.

In comitatul Zemplin lucrurile stau mai rěu. Aici comitetul administrativ comitatens în ședința sa din 6. Februariu a. c. a decis și declarat categoric, că legea despre economia rurală și poliția de câmp, nu o póte esecuta și în privința acésta, precum și privitor la alte gravamine, provenitóre dela birocratismul singuraticelor ministere, congregația comitatensă sě redacteze la guvern un memorand.

„Dacă esemplul comitatului Zemplin, dice „Bud. Hirl“ va fi urmat și de alte comitate: atunci legislațiunea va fi silită a suspenda parțial, sau pentru întrégă țara, esecutarea mai multor legi nepracticabile.“

Frumósă situațiune! Dar ea sě creéză inomis acolo, unde detentorii puterii nu pornesc la facerea legilor dela lipsele reale ale poporațiunii, ci sau ocârmuesc birocratic și fără seriositate, sau umblă după utopii.

„Ca la noi la nimeni“.

„Sěrmanii“ ciangăi din Moldova.

(Conferență ținută la academia magiară de sciințe.)

Budapesta, 12 Febr. n. 1895.

Dorul de a cunósce mai de aprópe cum se va tracta subiectul etnografic întitulat: „Ciangăii din Moldova“ în areopagul sciinței magiare, m'a atras la ședința academiei din 11 l. c. Conferința acésta a ținut-o dl György Endre, carele se laudă a cunósce lucrurile din propria intuițiune prin mai multe escursiuni, ce le a făcut pe la „bieții“ ciangăi din Moldova (cum i-a numit d-sa dela început până la finea prelegerei sale), și adecă în trei rênduri, astfel că acuma a putut sě presinte un studiu întemeiat pe date câștigate la fața locului. Durere însě, căci precum se va puté vedé, nu atât stările etnografice îl preocupă pe dl conferențiar, ci împrejurarea că ciangăii sunt espuși romanisărei, fără sě aibă la cine-și duce jalba, așa că „trebue sě ți se rupă inima“ la constatarea acésta.

Dar sě arět în estras momentele principale ale acestei conferințe.

Mai întâiu conferențiarul se rěfuesce cu academia română pentru cunoscutul memoriu adresat în causa românilor transilvăneni celorlalte academii, și regretă că academia română a dus politica dilnică în panteonul muselor, (? Red.) cea ce stă în contrast cu chemarea unei corporațiuni de sciințe. Promite, că dênsul nu va face lucrul acesta (și totuși în partea cea mai mare a espus starea politică a ciangăilor) și în repețite rênduri accentuéză că numai și numai obiectivitatea (!!!) iubirea de adevěr (!!!) va fi călăuzitórea espunerei sale.

Trece apoi la emigrările numěróse din Transilvania în România, și anume a inteligenței române, care își caută subsistența acolo, apoi a sěcuilor cari află condiții mai avantagióse de câștig în România, decât în „fericita“ Ungariă. Țěranul român însě nici odată nu s'a strămutat. Deși Ciangăii sunt în numěr de 200.00 — după statistica magiară se înțelege — și ca element inteligent, industrial și agricol presintă mai mare valóre în România, în raport cu Românii transilvăneni în Ungaria (și asta e obiectivitate?), totuși ei, „bieții“ sunt cu totul desconsiderați, și ar puté sě aibă cel puțin atâtea pretensiuni acolo, ca acestia aici. Dar starea ciangăilor e de ne mai audit (totuși nu le vine sě se întórcă în fericita lor Ungariă). Ne acusă pe noi de șoviniști — continuă conferențiarul — pe când șovinismul român e înspăimêntător (ijesztö!!) Și étă cum:

In Ungaria începênd în comune și la comitat, de asemenea la judecătorii, ori unde convine românul cu organele administrative se póte folosi de limba maternă (va fi pe hârtie!), pecând în România pentru ciangăi administrațiunea e pur română („Beți ciangăi“ ei ca emigranți de eri alaltăeri n'au venit la ideia sě céră în România administrație magiară, ér românii din Ungaria popor autochton, când cer și cu tot dreptul administrație română, sunt infundați în pușcării). Dar și alte „nedreptății“ li se fac ciangăilor. precum e pe terenul scolar și bisericesc. La noi naționalitățile scim, că au autonomie, în urma căreia dispun cum vreau (?) de scólele și bisericile lor (susținute de ele insele,) au limba proprie în scóle și pelângă aceea sě mai cere și învěțarea limbei magiare — pecând dincolo esistă numai scóle de stat române, în care „bieților ciangăi“ nu li permis sě învețe unguresce. Nu numai atât, dar nici religiunea nu o pot învěța copii unguresce, însě nici românesce, căci nici copii, nici preoții rom-cath. (mai ales italieni) nu sciu românesce. Ceace întrece însě tóte, culmea șovinismului român și o procedere mai barbară nu póte sě fie decât aceea, că guvernul român nu li-a permis sě și aducă preoți magiari, ci numai italieni, ba sunt multe locuri unde n'au de fel preoți și așa sunt lipsiți de radele dulci ale religiei creștine. Libe-

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Ěră care a treia din negândire și din nepricepere ar eși din țară afară și după aceea la vremea care s'au hotărît în altreilea, și al 25 de paragraf ar întórce înapoi, acela cu mai puține dile de arest sě sě canonéscă. Și nu numai cei ce au fugit sunt detori cu acésta pedépsă a faptelor sale, ci și toți aceia, care sau prin arătarea prilegiului, sau prin întârdierea împedecărei în care erau datori sau făcut părtași. Fără îndoiélă mai mare îi atuncia smintéla, când un tist, sau un mai mare purtătoriu de grije îi amestecat în fugire decât cându-i un slujbaș, pentru aceea și pedépsa după acásta potrivă trebue sě fie.

§. 29.

Un diregătoriu sau un mai mare purtătoriu de grije al obștii, de sě va adeveri că au fost cu ajutoriu celui ce au fugit, în trei sute de florinți sě sě pedepsáscă. Dacă cel ce s'au aflat în vina acésta nu va avé atâta avere, ca acest birșag de bani sě-'l pótă plăti în șasă luni la lucru în robie sě sě pedepséscă. Tisturile acelea, care ne înțelegându-sě după rênduéla cea mai din sus cu tisturile varmegiei dau slușbașilor slobozenie a puté eși din țară afară, așa sě vor socoti, și așa sě vor și pedepsi, tocma ca când celor fugiți spre ajutoriu le-ar fi fost.

§. 30.

De sě va adeveri despre vre un diregătoriu, sau despre cei ce sunt căpeteniile óstelor, ca ei nu și-au împlinit diregătoria lor, care întru acésta poruncă pentru împedecarea pribegirii, și aducerea înapoi acelor fugiți, înainte li-sau pususă, aceștia pentru ne luarea aminte, de tot pribégul ce au fugit în țară streină o sută cinzeci de florinți or plăti, sau ne avênd din ce plăti, după prilejul întêmplărilor acestora, la varmegie cu arest sě sě pedepséscă.

§. 31.

Dacă sě va descoperi pe care-va dîntră supuși că el acar în ce chip iau stat în ajutoriu celuia ce au fugit în țară strěină, acela un an de dile sě sě pue în robie la lucru. Ěră despre care s'ar adeveri că el au știut pe altul că are gànd se fugă, și cumva mai îndelung și așa cu prepunere sau înstrăinat, sau au știut de întórcerea pe supt ascuns acasă aceluia ce au fugit, și despre acesta nice o știre la tisturile locului n'au făcut, unul ca acela precum or fi și prilegiurile din afară, în șasă sěptămâni, sau șasă luni cu munca lucrului în robie sě sě pedepséscă.

§. 32.

Slobod va fi fiește cărui aș duce cu sine în țară strěină, sau în Belgium, în țara Telienéscă, în Brizcovia și în ținuturile Sșvabilor a Austrii, un celed ca acela, care în țară în lăuntru sau născut, fie batăr acela îmbrăcat înliberie sau fără liberie, numai cât despre aceia mai nainte de au făcut știre. Dară de cumpa drumariul pe un celed ca acèsta în cělătoria sa îl va slobodi din slujba lui afară, sau îl va lăpăda, și acésta ar căpăta prilej de a fugire, trei sute de florinți sě fie chitilén a plăti pentru dênsul. Insě detoria acésta a domnilor ca sě feleluéscă pentru celezii sěi, la acele întêmplări nu sě póte întinde, despre care ei mai nainte a sci nimica n'au putut.

§. 33.

Intêmplându-sě fugării, încă dóră în cel mai de frunte Oraș sau Metropolie cărui-va ținut, atuncia căutarea aceștia în Guvernie raděmă éră la Orașele cele lalte, și prin sate Barmegie trebue sě cerce și sě caute, însě totuș judecata despre acésta mai nainte de a se isprăvi, pentru întărirea, la Guvernie și de acia la înălțata curte sě se trimită.

(Va urma.)

ralismul României, mai ales în cele religióse însĕ ne face sĕ dubitâm în adevĕrul aserţiunii acesteia.

Aceste sunt „în nuce“ plângerile patriotului magiar, pe lângă cari a comunicat date despre teritoriul locuit de ciangăi, şi a amintit factorii cari susţin încă naţionalitatea ciangăilor, limba magiară şi datinele lor străbune; dintre acestia mai mult a scos la ivélă pe femeia, care nu vine în contact cu Românii şi aşa nici nu învaţă românesce.

Nu scim, cum vine de compară conferenţiarul pe emigranţii ciangăi în statul naţional român cu Românii transilvăneni, popor autochton, aşeḑat aici înainte de revĕrsarea potopului barbar, şi cari cu încetul au fost despoiaţi de drepturile, ce astăḑi mai cu tărie decât altădată le revindică. Comparaţia acésta nu póte nici decum avé loc şi prin urmare şi acusaţiunile de şovinism român inspăimântător, procedere barbară şi altele n'au alt scop decât a trage pe sfóră pe cei neorientaţi, ceea ce în Ungaria e la ordinea ḑilei.

N. V.

Revista politică.

Ministrul unguresc de interne a adresat dóuĕ ordinaţiuni către comisiunile administrative din tóte comitatele ţĕrii.

Prima ocdinaţiune dispune, ca, până în 31 Martiu, comisiunile administrative sĕ astérnă guvernului câte un proiect despre împărţirea cercurilor matriculare, precum şi numirea şi sediul acelor cercuri. Astfel de cercuri pot forma oraşele fără escepţiune şi comunele mari în cea mai mare parte. La gruparea comunelor mici în cercuri matriculare, trebuie sĕ se aibă în vedere, ca comunele sĕ fie cât se póte apropiate una de alta şi de centru, ca poporaţiunea cercului sĕ nu tréca peste 30.000 suflete, ca mai mult de 34 comune sĕ nu se gupeze peste trebuinţă la un loc, ca cercurile notariale sĕ aibă în vedere la împĕrţire, mai ales, ca sĕ se grupeze la un loc astfel de comune, cari în privinţa comunicaţiei sĕ aibă legătură favorabilă cu centrul. Mai departe, ca centru sau sediu a cercurilor matriculare, sĕ se alégă comunele, cari au poporaţiune mai numĕrósă, decât celelalte.

A dóua ordinaţiune se referesce la propunerea de conducĕtori de matricule, şi unde e de lipsă, de suplinitori. Ca conducĕtori de matricule şi suplinitori, în inţelesul legii se pot considera primarii comunali; unde centrul are şi oficiu solgăbirĕiesc, acesta sĕ fie propus ca conducător de matricule. Ministrul numesce suplinitori numai în acele cercuri, cari sunt fórte impopulate, sau în cari ocupaţia conducĕtoriului de matricule face, ca adese ori sĕ lipséscă din centru.

E neapĕrat de lipsă — ḑice mai departe ordinaţiunea — ca conducĕtorul de matricule şi suplinitorul sĕ scie limba magiară în vorbire şi scriere.

In ce privesce remuneraţiile, ce le dă statul pentru aceste servicii, ministrul accentuéză, că acele persóne, cari ocupă funcţiuni publice, nu vor primi remuneraţiune, decât în casul, când salariul lor este bagatel, ér pe cei ce nu ocupă funcţiuni publice, îi va remunera conform legii.

* * *

„Neues Pester Journal„ care, încă face treburile partidului liberal se esprimă despre acest partid astfel: Partidul liberal slăbit, isolat şi avisat numai la propiile puteri, din nefericire ofere neste garanţii de tot slabe peutru susţinerea nealterată a basei din 1867, şi mai puţin dênsul e capabil a resolva singur problemele mari, pe cari le-am indicat. Mâne deja póte sĕ fie despărţit într'o mulţime de fracţiuni, cari tóte vor cere anumite concesiuni pentru sprijinul pe care îl vor da guvernului. Ce e drept, noi nu afirmâm, că acésta s'ar fi întêmplat pentru că până acum parlamentarismul magiar a fost scutit de asemenea ecrescenţe. (?) Dacă însĕ avem în vedere numĕrul mare de şefi, cari esistă în sinul partidului şi cari toţi luptă pentru hegemonie, atunci ar fi desigur prea optimistic de a nu conta cu eventualitatea acésta.“

* * *

Din causa că în curênd are sĕ se încépă din nou sesiunea parlamentului austriac a trebuit ca sĕ se încheie mai curênd sesiunea dietelor provinciale. Dietele din Galiţia şi Carintia şi au sfêrşit activitatea încă în Sămbăta trecută. Dieta provincială din Galiţia a desvoltat în sesiunea trecută o activitate rodnică, avênd în vedere cu deosebire interesele economice şi şcolare. Sesiunea dietei provinciale din Galiţia a fost cea din urmă a actualului period legislativ, şi încă în decursul dietei era îndreptată atenţiunea generală asupra nouelor alegeri, cari vor avé loc la primăvară sau la vară. In dieta provincială din „Voralberg proiectul pentru apĕrarea ţerei va întimpina mari greutăţi. Maioritatea comisiunei pentru apĕrarea ţerei a respins trecerea la desbaterea specială asupra legei, şi este întrebare ori de maioritatea dietei provinciale va lua altă hotărîre. Se dă cu socotéla, că clericalii din Voralberg de aceea s'au simţit supĕraţi, pentru-că ministrul pentru apĕrarea ţerei ia trecut cu vederea şi a pertractat numai cu subcomitetul dietei provinciale din Tirol. Deóre-ce dieta provincială din Voralberg şi în sesiunea trecută a jucat acelaşi rol, — în cas dacă va pune şi acum pedeci proiectului pentru apĕrarea ţerei prin ecstremistii din Bregenţi, nu remâne alta de cât sĕ se escrie noue alegeri. Se dă cu socotéla, că şi dieta provincială din Görz va avé sórtea disolvării, din causa că slovenii vor impedeca prin abstinenţă ori ce activitate.

Scirile acestea s'au şi împlinit.

* * *

Un corespondent vienes al ḑiarului rusesc „Mosk Viedomosti“ vorbind despre starea tristă a ruşilor din Ungaria ḑice între altele:

Magiarii au luat ruşilor din Ungaria totul: scóla, biserica, literatura consciinţa, limba, li au demoralisat preoţimea, inteliginţa şi în fine şi poporul. Europenii n'au luat faţă cu indigenii din America astfel de mĕsuri, ca şi cari le iau magiarii faţă cu ruşii din Ungaria.

Fraţii nostri, ruşii ungureni, sunt despărţiţi de noi, şi peste tot de lumea din afară. Sunt încungiuraţi de un mur chinez şi îngropaţi de vii în patria lor. Lumea din afară a încetat de mult a şi cugeta la aceste cadavre vii. Ingropătorii sau părcălabii lor, magiarii, nici nu se mai îngrijesc sĕ cadă o raḑă vie de lumină în acest imperiu al morţilor, nu se mai tem de nici o vorbă adevĕrată despre starea faptică a ruşilor din Ungaria. Lumea esternă, cred ei, nu le mai dă atenţiune şi înaintea ómenilor lor se mândresc cu aceea, cât de grabă au isprăvit'o cu ruşii din Ungaria!

* * *

Fóia rusóscă „Novosti“ scrie într'unul din numerii mai recenţi următórele:

Până acum împĕratului Wilhelm i-se atribuiau intenţiuni rĕsboinice, dar domnia lui din anii din urmă întăresce tot mai mult convingerea, că el doresce sincer pacea. Impĕratul german evită cu îngrijire ori ce conflict şi se nisuesce a slăbi acţiunile necesare, ce le-a luat tripla alianţă. Intrégă politica esterióră a lui Crispi a fost iubitóre de pace şi tot acésta este şi politica lui Hohenlohe.

După-ce presa apusénă europénă a ventilat éră̆ş cu tótă obiectivitatea reînoirea triplei alianţe şi noi trebue sĕ vorbim despre acésta. Tripla alianţă ar fi putut deveni periculósă pentru pacea europénă, dacă n'ar fi întêmpinat resistenţă din partea Rusiei şi Franciei. După restabilirea contrabalanţiei necesare, însĕ, ori ce neliniscire a încetat.

„Novosti“ se ocupă apoi de declaraţiunile fóiei francese „Matin“ şi ḑice, că împĕratul, în contraḑicere cu Bismark, nu numai că vede în pacea înarmată o înfricare faţă cu alte puteri, ci atribuie o mare însĕmnătate muncei pacinice a tuturor popórelor europene. „Novosti“ mai adaugă, că pacea de acum este grozav de costisitóre pentru popóre, apoi dă esrpesie dorinţei, ca intenţiunile de pace sĕ se manifesteze şi în fapte, şi jertfele, cari s'au adus de dragul rĕsboiului, sĕ fie scărite. Numai sub astfel de condiţiuni se póte vorbi serios despre conlucrarea pacinică a tuturor popórelor.

* * *

La episcopii catolici e obiceiul că în păresimii omit pastorale către credincioşi. Şirul acestora de astădată la început episcopul baronul Horning din Vesprim. In pastorala aeésta Horning îndémnă pe catolici, ca sĕ se ridice cu toţii pentru apĕrarea catolicismului ameninţat, —— catolicii de aci înainte sĕ nu mai voteze pentru duşmanii catolicismului. Dintr'un pasagiu al acestei pastorale transpiră ca avertisment ce dênsul face catolicilor, ca dênşii se nu se unéscă cu naţionalităţile, ci numai cu coreligionari de ai lor.

* * *

La primul vot dat în camera comunelor, din Anglia cabinetul d-lui Rosebery a obţinut o maioritate de 12 voturi. Ministrul liberal numai dispune deci de maioritatea de 40 voturi, care o avea acum 3 ani şi care la sfîrşitul sesiunei precedente scăḑuse deja la 15 voturi. La 670 de membri ai camerei, 12 voturi sunt prea puţin pentru a putea apĕra guvernul de pericolul unei deplăsări eventuale a câtorva voturi.

Sunt situaţiuni — scrie „Le Temps“ comentând infima maioritate a cabinetului engles — pe care publicul nu le pricepe de cât atunci când un fapt positiv scóte la ivélă gravitatea lor. Astăḑi nu esistă un singur alegĕtor în tot regatul unit, care să nu pótă mĕsura slăbiciunea guvernului şi face calcule mai mult sau mai puţin conjecturóse asupra şanselor duratei sale. Şi trebuie adăugat că nu a fost o chestie de înaltă politică, care a adus guvernul aprópe de prăpastie.

Era vorba de un amendament la rĕspunsul la adresa tronului, presintat de d. Jaffreys, un fel de amendament, în care camera trebuia să deplângă şi suferinţele agriculturei, şi pe ale industriei testile şi miseria muncitorilor fără lucru. Cum se vede, autorul acestui amendament ingenios îşi destăcuse larg plasa pentru a prinde pesci de tóte soíurile, pentru a întruni într'un vot de oposiţie pe campionii intereselor rurale, ai intereselor manufacturiere şi pe socialistii de nuanţa d-lui Keir-Hardie. deputatul lucrător, fundatorul partidului independent al muncitorilor care şi a făcut o specialitate din apĕrarea celor fără lucru.

Sir William Harcourt, leaderul ministerial, presimţise pericolul acestei manopere. La începutul şedinţei el sĕ grăbise se dea amicilor celor fără de lucru satisfacţia — póte platonică dar în orice cas suficientă pentru a'i desarma — unei comisiuni de anchetă parlamentară. Nimeni nu şi face ilusii mari asupra valórei practice a acectei concesiuni; de mult timp deja comisiunile regale sau parlamentare, au trecut în Anglia în rêndul simplelor espediente destinate a inlesni înmormêntarea cuviinciósă a chestiilor încurcate.

Totuşi Sir William Harcourt şcia ce face, pentru că procura ast-fel mai multor deputaţi compromişi prin declaraţiuni imprudente, un pretecst cinstit pentru a se abţine sau a vota contra amendamentului dlui Jaffreys. Şi cu tóte acestea liberalii nu au obiţnut decât o maioritate de 12 voturi. Ar fi ajuns deci ca 7 voturi sĕ se deplasese pentru ca o cameră, în care siegéză 670 de deputaţi, sĕ pue cabinetul în minoritate.

In faţa acestei situaţiuni „Le Temps“ se întrébă:

În ori-ce cas, ori care ar fi resultatul acestei lupte, cine va crede că un guvern espus unor astfel de accidente şi în capul unei maiorităţi atât de imfime, ar putea se intreprindă serios o revoluţie constituţională, cum e aceea de a desbrăca camera Lorḑilor de prerogativa ei.

* * *

In Pojon s'a convocat ḑilele acestea o mare adunare, care s'a ţinut în palatul primatelui. Scopul acestei adunări a fost organisarea partidului poporal în comitatul Pojon. La acéstă adunare constitutivă a fost de faţă toţi preoţii din comitat precum şi un numĕr considerabil de laici. Nainte de tóte s'a cetit între aplause progamul partidului poporal central. La fine s'a primit programul şi s'au constituit comitele pentru tóte cercurile din comitat. President al partidului poporal comitatens s'a ales cu aclamaţiune advocatul din Pojon Carol Olocska. In Privigy încă sa format un comitet pentru partidul poporal. Preotul de acolo Mihail Iuriss şi prepositul Bajnócz au condus adunările convocate. Toţi preoţii di prejur au eşit din casina din Privigy, şi au mers din casă în casă, ca se câştige aderenţi pentru partidul poporal. Pregătirile acestea s'au făcut în mod atât de favorabil încât în curênd se va convoca adunarea de constituire. In Garam-Szt.-Benedek şi în comuna Kovács comitatul Bars s'a ţinut sèptămana trecută o mare adunare poporală, în care încă s'a constituit un comitet al partidului poporal.

Noutăţi.

Prelegere publică. Fiind domnişóra Lucreţia Popescu bolnavă, Duminecă în 17 l. c. n. va ţiné în locul prelegerii anunţate în nrul trecut al fóiei nóstre, domnul Ilie Moga. învĕţător la scóla reuniunei femeilor române din loc, în localul societăţii române de lectură, (strada Baier Nr. 1) la 4 şi jum. óre d. a. a VII-a prelegere publică asupra temei: „*Valea Sebeşului*“ (descriere) la care inteliginţa română se învită cu tótă onóre.

* * *

Archiducele Albrecht, renumitul beliduce şi unchiu al monarchului nostru, sĕ află greu bolnav în Arco, (Tirol-sudic), aşa, că cu privire la bĕtrâneţele archiducelui, e temere de o catastrofă. Scirile mai nóuĕ spun, că aprinderea plumânilor e în crescere şi starea bolnavului e critică. Patul lui e încunjurat de familie şi de medici. Maj. Sa e încunosciinţat în mai multe rênduri pe ḑi despre starea bolnavului.

* * *

Regele pentru ţĕrani. Cetim în „Timpul“: Am spus mai ḑilele trecute că Maiestatea Sa regele, în părintésca Sa îngrijire pentru populaţiunea rurală, a esprimat dlui Dr. I. Neagoe dorinţa de a întroduce pe domeniile Corónei sistemul cuptórelor de pâne, care sĕ înlesnéscă ţĕranilor consumarea în locul mălaiului, a unei pâni bune şi în acelaşi timp ieftine.

Aḑi suntem în stare de a anunţa că graţie zelului dlui Ioan Calinderu, care a cerut în acéstă privinţă lămuriri dlui Dr. Neagoe, unul dintre cei mai adânci cunoscĕtori în ale pelagrei, dorinţa M. Sale e pe cale de împlinire.

Dl Calinderu va lua în curênd mĕsuri de a întroduce pe domeniul Corónei Gherghiţa sistemul cuptórelor de pâne din străinătate, rĕmânênd ca treptat sĕ se estindă acest folositor şi igienic sistem şi pe alte domenii situate în ţinuturile mai jóse ale ţĕrii.

* * *

Advocați români ca apěrători ai slovacilor. Scim, că cu ocasiunea unei representațiuni teatrale slovace, ce se dase în Breznobánya, mai mulți slovaci au fost trași în cercetare, pe cuvênt, că ar fi inscenat cu aceea ocasiune „demonstrațiuni antipatriotice“. Fóia slovacă „Narodnie Noviny“ spune, că la procesul, ce va urma în causa acésta, vor figura ca apěrători mai mulți advocați români și slovaci. Intre români, fóia slovacă numěră pe dnii advocați Dr. Fodor, Dr. Tripon, Dr. Ilea și Dr. Silviu Moldovan.

* * *

O bandă internațională de spărgători. In sěptěmânile din urmă ḑiarele vieneze și budapestane au fost pline de interesante aměnunte asupra prinderii și operațiunilor unei bande internaționale de spărgětori.

Compusă din ómeni tineri și „inteligenți“, faimósa bandă a operat aprópe în tóte orașele mari din Europa.

Interesant e, că aprópe toți membrii bandei sunt fii ai peninsulei Balcanice și sě numesc: Dimitri Papacosta, Pericles A. Affendakis, Mathias Sahlio, Panarithos (toți greci) și Vladimir Ristici (sêrb), fost viceconsul al Sêrbiei la Triest.

Banda a fost descoperită la Budapesta unde de un timp încóce spargerile prăvăliilor erau la ordinea ḑilei. Cu prilegiul ultimei spargeri la Budapesta, poliției i-au părut suspecți doi tineri eleganți, cari cu câteva óre înainte se plimbau mereu pe trotuarul prăvăliei. Neavênd motive neîndoelnice pentru a-i aresta, poliția le a luat numai semnalmentele și i-a urmărit.

Intr'aceea o damă a anunțat poliția că la dênsa a locuit un domn tiněr, fórte inteligent, care înse cu câteva luni mai înainte a plecat la München, de unde i-a și trimis felicitare de anul nou, ér după acésta cu dóuě ḑile l'a întîlnit în Budapesta, cu care prilegiu i-a spus că plécă la Triest, unde va locui de aici înainte. Numele lui este Dimitriu Papacosta. Descrierea acestui tiněr se potrivea de minune cu a unuia dintre cei doi tineri în cestiune. Poliția, aflând că cuartíerul lui Papacosta este Kertész utcza nr. 43, i-a făcut o perchisiție și a aflat o mulțime de instrumente care se întrebuințéză la spargerea lăcatelor; a aflat de asemenea vre-o 80 de chei falșe. Din scrisorile ce a aflat a dat de urma mai multor nume, dintre care poliției îi s'au părut suspecte cu deosebire aceste dóuě: Mathias Stahlio și Pericles A. Affendakis.

Pe acest din urmă l'a prins la postă, unde aștepta o epistolă „poste restante“ pe numele sěu. Dela un birjar poliția a aflat apoi că Papacosta a luat trenul accelerat, care mergea spre Belgrad. Doi detectivi au plecat în urma lui și au descoperit că el s'ar fi dat jos din tren la Szabadka. Și într'adevěr scoborîndu-se la Szabadka, l'au prins la hotelul „Arany bárány“. Pe al treilea, pe Mathias Stahlio, l'a arestat la cuartirul sěu din Váczikörut. E interesant că la toți trei s'au găsit o mulțime de mărci postale din tóte statele, apoi o mulțime de monete de câte 20 și 10 fileri și chei falșe, pe cum și alte instrumente de spart. La Papacosta s'au mai aflat mai multe fotografii ale unor dame tinere.

El avea relațiuni cu femei din familii bune. In Viena s'a logodit cu fata unui mare comerciant.

In legătură cu acestea, ḑiarele din Budapesta anunță că poliția din Triest a arestat pe un d Vladimir Ristici, fost vice-consul al Serbiei la Triest, pentru că s'a dovedit că a participat și dênsul la operațiunile bandei.

Scirea acésta este cu atât mai sensațională, cu cât Ristici a luat o parte însemnată în viața politică a Sêrbiei și principele Muntenegrului în semn de stimă l'a numit adjutant de onóre.

Cercetările poliției din Budapesta au mai scos la ivélă că banda á operat și la Praga, Berlin, Viena, Hamburg, Roma, Constantinopol.

* * *

Operațiune. Episcopul sêrbesc dela Timișóra, Nicanor Popovici, a fost silit sě se supuie la amputația piciorului stâng. Amputația, precum sě depeșéză din Timișóra, a succes. Ea a fost îndeplinită de șeful spitalului de acolo, Dr. Bécsi Gedeon. Inainte de amputație episcopul a fost împărtășit cu sf. taine, apoi a fost narcotisat. Operația a durat 20 de minute. Popovici e în etate de 64 ani.

* * *

Abḑicerea principelui Ferdinand. Din Belgradul Sêrbiei vine scirea sensațională, că principele Ferdinand ar fi abdicat la tron și ar fi trecut în România. Scirile mai nóue anunță, că tot lucrul e o scornitură.

* * *

Resboiul iapano-chinez. „Köln. Ztg.“ are scirea, că deórece chinezii și acum au zădărnicit tractările de pace, iaponezii nu vor mai sta de vorbă cu ei până nu vor ocupa Pekingul. Conform raportului comandantului corpului al doilea de armată iaponez, perderile iaponezilor au fost dela 29 Ianuariu până în 1 Februariu 380 morți și 219 răniți, ér a chinezilor 700 morți.

* * *

Mobilisare în Turcia. Din Constantinopol se scrie, că cea mai mare parte a reservei armatei otomane este mobilisată. Mobilisarea acésta a dat ansă la mai multe combinațiuni. Sě ḑice, că Rusia a postat armata de alungul fronteriei turcésci, mai departe, că în Monastir sunt la ordinea ḑilei rěscólele, în fine sě susține, că causa mobilisărei reservei otomane sunt scirile neliniscitóre, ce vin din Macedonia.

Scirile oficióse își dau silință a desminți aceste lucruri. Din Belgradul Sêrbiei se telegraféză de altfeliu, că 5 regimente au primit ordin sě fie mobilisate.

* * *

Preotul Kneip — profesor de universitate. Intre preotul Kneip și guvernul cantonului Freiburg (Elveția) s'au început pertractări, cari au de scop chemarea lui la universitatea de acolo, ca profesor de patologie și terapie. Kneip va organisa, ca decan, facultatea medicinală — se ḑice într'un ḑiar vienez — și banii de lipsă pentru acésta se vor aduna pe cale de loterie. Până acuma e hotărît, ca facultatea sě se deschidă la Pasci.

* * *

Superstiția prințului de Bismarck. O revistă germana destul de gravă ne spune că prințul de Bismarck, implacabilul om politic care pentru a guverna nu cunósce decât douě lucruri: „focul și sângele“, are cea mai mare venerațiune pentru numěrul trei, care în occultism este simbolul vieții, numěrul perfect și însemnéză „Dumneḑeu“ în tóte religiunile.

Superstiția acésta curiósă se întemeiază de altmintrelea pe motive destul de ciudate.

Principele de Bismarck a servit la trei stăpâni; a luptat în trei rěsbóie provocate de dênsul; a semnat trei tractate de pace; a arangiat întâlnirea celor trei împerați și a stabilit tripla alianță; în rěsboiul francezo-german trei cai au fost uciși sub dênsul.

Armele familiei sale sunt o treflă însoțită de trei foi de stejar și devisa seculară a vidamilor de Halbenstadt, mai târḑiu baroni, din care descinde, este: *in trinitate robur* (puterea în treime).

Tóte caricaturile, germane și străine îl represintă cu trei fire de pěr pe cap; el are trei copii, Herbert, William și Maria.

A mai uitat ceva revista germană: prințul de Bismarck a făcut prinsonier pe Napoleon al treilea.

* * *

O întêmplare înfiorătóre. Din Órda de jos se scrie „Gaz. Transilv.“:

Un cas înfiorător s'a întêmplat Marți în 5 Februariu st. n. pe hotarul comunei Stragea, cercul Vințului de jos.

In ḑiua numită o furtună grozavă a bântuit tóte ținuturile de pe aici; patru țěrance române din comuna Berghin cu numele Ana Câmpean, Salomia Goția, Maria Rodean și Ana Vințian, în acea ḑi, mergênd către casă din Alba-Iulia unde au fost la têrgul de sěptěmână, pe hotarul Străgii le-a apucat furtuna cea grozavă așa, că sermanele femei nu au fost în stare a merge mai departe, ci ai au căḑut la pământ unde le-a acoperit zăpada.

Mai târḑiu tot pe-acolo au trecut doi sași din Berghin, pe cari nenorocitele femei i-au cunoscut, s'au rugat de ei plângênd sě nu le lase acolo, căci acolo pier; dacă însě nu vreau sau nu le pot duce acasă, i-au rugat, ca cel puțin sosiud în sat, sě spună bărbaților lor, să vină după ele, căci căḑênd în zăpadă nu mai pot merge.

Acești doi sași, cu numele Johann Luister, de profesiune călțunar, și Johann Hauptkorn, au mers mai departe, ér ajungênd în sat s'au culcat liniștiți, fără de a-le păsa, că patru suflete sě prăpădesc în câmp.

In diminéța următóre (6 l. c.) eșind primăria comunală din Berghin cu sătenii ca sě curețe drumul de zăpadă, au aflat tóte patru femeile înghețate și mórte.

Douě dintre ele s'au aflat șeḑênd, una culcată la pămênt cu mâna sub cap, ér Ana Vințianu, care a fost mai tineră între ele și care a fost în stare binecuvêntată, după tăvăliturile aflate în zăpadă, se presupune, că s'a chinuit mai mult, avênd de-a espira din ea douě suflete.

După nenorocitele femei au rěmas preste tot 9 orfani, cari în tótă viéța lor vor blăstěma pe acești tirani, din a caror rěutate diavolică și-au pierdut viéța aceste femei.

Așa e prietinia strěinului. Românii îi vor ținé minte!

* * *

Necrolog. Primim următoriul anunț: Subscrișii cu inima frântă de durere facem cunoscut cumcă scumpa nóstră soție, mamă și fiică, *Rafira N. Șerban*, după grele suferințe, împărtășită cu sf. taine a încetat din viéță diminéța la $6^1/_2$ óre. în 13 Februariu n. a. c. în al 46-lea an al etății și al 31 lea al fericitei căsătorii.

Rěmășițele pământesci ale scumpei defuncte sě vor depune spre odichnă eternă Joi în 14 Februariu n. s. c. la 12 óre a. m. în cimiteriul bisericei gr.-cat. Voila, 13 Februariu n. 1895. Fie i țěrina ușóră și memoria neuitată! N. Șerban, par. gr.-cat. ca soț; Dr. N. Șerban deput., Alexandru Șerban teolog. Roseta Șerban căs. Radeșiu, Ana Șerban căs. Visioli ca fii și fiice; Andreiu Radeșiu, preot. Nicolae Visioli, preot ca gineri; Věd. Bucura Streza ca mamă; Věduva Ana Șerban ca sócră.

* * *

Hymen. Aneta Moga și Nicolae Roman, cl. abs. anunță serbarea cununiei lor ce se va ținé Joi în 9 Februariu st. v. la 4 óre p. m. în biserica română gr. or. din Hêrțěgani.

* * *

Invitare la producțiunea musicală-teatrală și petrecere cu joc ce o arangiază corul plugarilor vișteni în 5/17 Februariu a. c. la „Maier“ în favorul înființândei „societăți de lectură“ de aci. Inceputul la 7 óre séra. Program: 1. „Taci bărbate“, cor cu soli de I. Vidu esecutată de corul plugarilor. „Țiganul împěrat“, anec. de T. Speranță, esecutată de Victor Lazar, dirig. scol. 3. „Doină“, esecutată de corul elevilor. 4. „Șoldan vitézul“, canțonetă comică de V. Alexandri, esecutată de Ioan Bancu înv. 5. „Moțul la drum“, cor cu solo de I. Vidu, esecutat de corul plugarilor 6. „Sărăcie lucie“, comedie populară de I. Vulcan. După producțiune urméză joc. Prețul întrării de persónă locul I. cr., parter 50 cr., de fam. 1 fl. 50 cr. Suprasolviri sě primesc cu mulțumire și se vor cuita publice.

Bibliografic.

„Istoria împěratului Traian și a contimporanilor sěi“, de Dr. Heinrich Francke.

Dl Petru Brostean, cunoscutul scriitor al nostru a tradus în limba română importantul op istoric al Dr. Francke, la care publică următórea invitare de prenuměrațiune:

„Românii din Dacia traiană, cari se numesc cu predilecțiune și cu o mândrie nobilă „strănepoții lui Traian“, românii, descedenții vechilor legionari și veterani ai Romei antice, cari într'un restimp de 17 vécuri au devenit un popor latin de 12 milióne, nu poșed încă până astăḑi nici o istorie a divului lor creator, a împěratului Traian de eternă memorie!

„Óre nu ni-se impune nóuě ca o sfântă datorință, a ne îngrigi, ca fiecare român sě cunóscă istoria și viața celui mai glorios și mai bun împěrat roman, căruia poporul daco-roman îare mulțămescă creațiunea sa națională pe acest pămênt strěbun?!

„Pe când poporele culte: italienii francesii, englesii, germanii etc. deja de mult poșed o întrégă literatură despre epoca acestui mare împěrator roman: óre sě nu fie sosit încă timpul, ca și noi românii, creațiunea monumentală a acestui mare imperator, sě ne apucăm cu o óră mai înainte de lucru, ca sě procurăm strănepoților lui o descriere a vieței și a faptelor sale glorióse, cari au dat primul impuls și a pus temeiul la nascerea națiunei nóstre?!

„Pětruns de convingerea, că rěspunsul la aceste întrebări nu póte se fie de cât afirmativ, m'am resolvat la edarea grandiosului op, al cărui titlu l'am pus în fruntea acestei invitări în buna speranță, că poporul român va apreția însěmnătate acestei intreprinderi literare, și nu va hesita a-mi întinde generosul sěu sprigin întru realisarea ei.

„Istoria împěratului Traian și a contimporanilor sei“ va forma complect un op de 48 cóle tipărite, pe hârtie fină, velin, și va apăré pentru înlesnirea procurărei în fasciclii broșurați lunari de câte 4 cóle, astfeliu, că se vor eda cu totul laolaltă 12 fasciclii în decurs de 12 luni.

„Prețul opului complet se socotesce cu a coróne = fl. 4. — ér pentru România cu 12 lei de un esemplar, plătibil în rate cuartale anticipative de câte 2 coróne = fl. 1. resp. 3 lei.

„Opul este împărțit în dóuě părți principale: Partea primă cuprinde afacerile esterne ale imperiului roman sub Traian. Viața și rěsbóiele lui Traian. Partea a dóua conține afacerile interne ale imperiului roman.

„Istoria împěratului Traian și a contimporanilor sěi“ va forma un op destul de voluminos și interesant, și ca o adevěrată sfântă scriptură a românismului, el va puté servi totodată și ca o decóre pe ori și care masă de salon a fiecărui român cult și conștiu de însěmnătatea acestui op. Îmi iau deci voia, a adresa acéstă învitare de prenuměrațiune la „Istoria împěratului Traian și a Contimporanilor sěi“ către onor. publ. românesc și a recerca binevoitoriul sprigin întru edarea acestui op important. Fasciculul I va apăré cu finea lui Martiu 1895. Prenuměrațiunile se vor încheia cu finea lui Februarie 1895. Amintesc la acest loc, ca „Istoria împěratului Traian și a Contimporanilor sěi“ se va trimite numai acelor prenuměranți, cari au solvit înainte costul prenuměrațiunei cel puțin pe un cuartal. Prenuměrațiunile se fac mai cu înlesnire prin mandate postale la adresa: „P. Brosteanu, Timișóra, Fabric, piața Coronini Nr. 17.“ Domnii prenuměranți sunt rugați a însemna pe cuponul mandatului adresele lor corect și legibil. Timișóra, la 31 Ianuariu 1895. Cu distinsă stimă *P. Brosteanu.*

Din public.*)

Dare de sémă și mulțămită publică.

Cu ocasiunea sfințirei bisericei gr.-ort. din Mogoș-Mămăligani, sěvêrșită în 18 Sept. 1894 prin P. O. D. Ioan Danciu protopresbiter în Ofenbaia, asistat de On. domni preoți: Avram Cioran paroch gr. ort. în Valea Lupșei, Simeon Ciorbea paroch gr. ort. în Ponor, Vasilie Gan, paroch gr. ort. în Sălciva de sus, Vasilie Bumbuț paroch gr. ort. în Orěști, Clemente Popescu paroch gr. ort. în Mogoș-Miclești, Aurel Boier paroch gr. ort. în Ciora, Georgeı Lazar paroch gr. ort. în Vidolm. Euftimie Frațilă paroch gr. ort. în Sălciva-Valea-Largă, au incurs contribuiri benevole, pentru acoperirea speselor reparărei și sânțirei acestei sânte biserici dela următorii domni: Parteniu Cosma director la banca „Albina“ 10 fl., Dr. Laurențiu Pop adv. în Abrud 2 fl., Augustin Herman paroch gr. ort. în Văleni 1 fl. 20 cr., Nicolau Marian gendarm în Jidvei 1 fl., Nicolau Giurca mare proprietar de mine în B. Poeni 1 fl. 20 cr., Ioan Cosma paroch gr. ort. în B. Muntari 1 fl., Nicolau Anca înv. în B. Muntari 60 cr., Samfira Macaveiu din B. Muntari 1 fl., Ioan Bucur esecutor 1 fl. Contribuiri benevole dela parochieni 218 fl. 50 cr. Preste tot au incurs suma de 237 fl. 50 cr. Cu repararea și sfințirea bisericei s'a spesat 257 fl. Rěmâne deci un dificit de 19 fl. 50 cr. v. a.

Subscrisul deci în numele comitetului parochial, viu și pe acésta cale cea mai ferbinte mulțămită și cele mai sincere urări, atât P. O. D. protopresb. și on. dni preoți, cari au participat la sfințirea acestei biserici, cari cu acésta ocasiune au abḑis de diurne cât și marinimoși domni dăruitori, cari cu filerul lor au concurs, spre înfrumsețarea și sfințirea casei Domnului.

Le doresc la toți ani mulți și fericiți spre a mai putea îndeplini astfel de fapte creștinesci.

Vasile David,
par. gr.-ort.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacțiunea nu e responsabilă. Red.

Suferințe de piept,

Tusa cum și tóte bólele, catare de ale canalului de respirație, **gâtlej, plămâni, greutate de respirație, astma, flegmă, tusă măgăréscă, răgușélă, gâdilitură la gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai bine și mai ușor cu întrebuințarea renumitului și după prescripția medicală preparat și recomandat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr. și **Praful Sf. George,** care aparține ceaiului, cutia à 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuințării. *Succesul se simte după câte-va ḑile.* Mai puțin de 2 pachete nu se trimi [230] 8—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare și espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs-Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

Sĕ se trimită prețul înainte cu mandat postal.

Ori-ce tuse

precum ori și ce bóle de catarh de ale canalului de respirație, de **gâtlej, plumâni,** apoi **greutate de respirație, astma, flegmă, tusă măgăréscă,** și **ori-ce tuse, răgușală și gâdilitură în gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai iute și mai ușor cu întrebuințarea renumitului și după prescripția medicală preparat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr., și **Praful Sf. George,** care aparține ceaiului, cutia á 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuințării medicale. *Succesul se simte după câte va ḑile.* Mai puțin de 2 pachete nu se trimit. [236] 8—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare și espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs-Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

„HUNEDÓRA“, însoțire de anticipațiune și credit în Deva.

Convocare.

Domnii participanți ai însoțirii de anticip țiune și credit „Hunedóra“ sĕ invită în vîrtutoa §§-lor 23 și 24 ai statutelor la a

X-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Deva Joi la **27 Februariu 1895 st. n.** la 3 óre d. a. în localul însoțirii.

Obiectele puse la ordinea ḑilei sunt:

1. Alegerea unui președinte, a unui vice-președinte, precum și a doi secretari și doi scrutinători.
2. Raportul direcțiunii cu privire la activitatea consiliului administrativ și la starea cassei însoțirii (bilanțul) pe anul 1894; raportul comisiunei de supraveghiare și hotărîrea asupra profitului curat.
3. Statorirea budgetului pe anul 1895.
4. Alegerea directorului, vice-directorului, cassarului, comptabilului și a secretarului pe timp de 3 ani.
5. Alegerea membrilor în consiliul administrativ pe timp de 3 ani.
6. Alegerea comisiunei de supraveghiare pe timp de un an.
7. Eventuale propuneri (§. 29).

In lipsa membrilor receruți, — de preste jumĕtate a părților fundamentale — adunarea se va ține în înțelesul §-ului 25 din statute la 6 Martie a. c. tot la timpul și în localul indicat.

Domnii participanți pot lua parte sau în persónă, sau prin plenipotențiații lor, cari asemenea au sĕ fie participanți fundamentali (§ 26); nime nu póte esercita însĕ mai multe de 20 voturi (§. 10)

In timpul încheierei bilanțului însoțirea a avut 319 părți fundamentale á 50 fl. 15 950 fl.

Din ședința consiliului administrativ al însoțirii „Hunedóra“ ținută în Deva la 30 Ianuariu 1895.

Alecsandru Moldovan m. p., vice-director. **Avram P. Pĕcurariu** m. p., director. **Dr. Alecsandru Hosszu** m. p., membru în direcțiune.

Contul bilanțului pe anul 1894.

Active:	fl. cr.	Pasive:	fl. cr.
1. Cassa în numĕrar	1.601.42	1. Părți fundamentale	15.950.—
2. In cambii	127.328.—	2. Depuneri spre fructificare	79.814.04
3. In obligațiuni	1.089.—	3. Interese la depuneri	4.645.10
4. In mobiliar; det. 5%	370.03	4 Fondul de reservă	2.912.72
5. In anticipațiuni	853.50	5. Reescompt	24.000.—
6. Tacse de protest	8.38	6. Beneficii	255.—
		7. Inter. la părț. fund. neredicate	473.83
		8. **Profit curat**	3.199.64
	131.250.33		131.250.33

Contul profitului și perderilor pe anul 1894.

Spese:	fl. cr.	Venite:	fl. cr.
1. Interese la depuneri	4.830 86	1. Interesele de escompt	9.240.69
2. Interese de reescompt	1.743.30	2. Provisiuni	2.295.09
3. Remunerațiuni	1.580.—	3. Accidențe diverse	1.618.70
4. Spese diverse	416.45		
5. Contribuțiune	919.24		
6. Timbru	69.52		
7. Tacse de presență	176.—		
8 Chirie	200.—		
9. Deteriorarea mob. cu 5%	19.47		
10. **Profit curat**	3 199.64		
	13.154.48		13.154.48

Deva, la 31 Decembre 1894.

Ioan Lazariciu m. p., cassar. **Avram P. Pĕcurariu** m. p., director.

Alecsandru Moldovan m. p., vice-director. **Ioan Simionașiu** m. p., comptabil.

Subsemnata comisiune de supraveghiare am esaminat ambele conturi și confrontându-le cu registrele principale și aucsiliare ale însoțirii, ținute în bună regulă, le-am găsit în consonanță cu aceleași și esacte.

Deva, la 30 Ianuariu 1895. [23] 1—1

Teofil Tulea m. p. **Nicolau Schocander** m p. **Ioan Șerban** m. p.

Nr. 40. [12] 3—3

Publicațiune.

Petru Stanciu Tomii din Palóș, protopresbiteratul Cohalmului, fiind despărțit de pribegita lui muere Asinefta Petru Mon Dimitriu Bâia din Paloș, prin setența Venerabilului Consistoriu archiḑiecesan din 13 Decembre anul 1894, Nr. 7489 B, acésta se aduce la cunoscință publică în sensul §-lui 124 din procedura matrimonială.

Cohalm, 15 Ianuariu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Nr. 518/894 [18] 3—3

EDICT.

Maria n. Alexe Lazar, gr. or. din Aciliu care a părăsit cu necredință pre legiuitul ei bărbat Ioan Muleș tot din Aciliu de 10 ani, fără a se sci unde se află și dacă mai trăesce, conform resoluțiunei consistoriale din 15 Novembre 1894 Nr. 7363 B. se provócă a se presenta înaintea subsemnatului oficiu, căci la din contră procesul divorțial intentat asupră-i debărbatul ei se va pertracta și decide și în absența ei.

Seliște, 18 Ianuariu 1895.

Oficiul protopresb. gr. or. al Seliștei.

Dr. Nicolau Maier, protopop.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

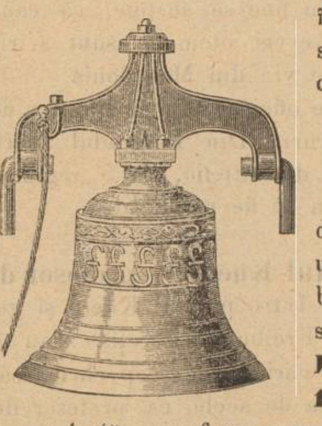

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 51—52

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

CRISĂ MARE!

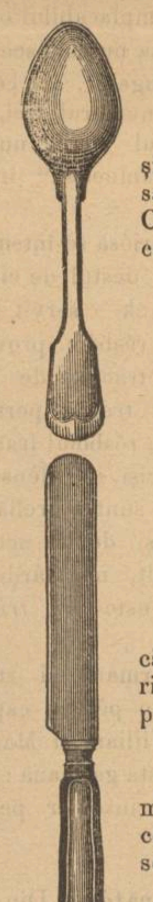

New-York-ul și **Londra** nu au cruțat nici continentul europén și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu esecutarea acestui mandat sunt împuternicit eu. Espedez deci ori și cui obiectele următóre pe lângă simpla remunerare de **fl. 6.60** și anume:

6 **cuțite fine** cu tăiș veritabil englez.
6 **furculițe de argint** patent american dintr'o bucată.
6 **linguri de argint** patent american.
12 **lingurițe de argint** patent american.
1 **lingură mare pentru supă,** de argint patent american.
1 **lingură mare pentru lapte,** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ,** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezeșci.
2 **felinare frumóse** de masă.
1 **sîtiță** pentru ceaiu. [2] 5—5
1 **lopățică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăți laolaltă numai **fl. 6.60.**

Tóte acestea 44 de bucăți au costat mai nainte **fl. 40** și se pot căpĕta acum pentru prețul minimal de **fl. 6.60.** Argintul patent american este un metal cu totului alb, care își păstréză colórea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mĕ oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil și sĕ-și procure **splendida garnitură,** care e cu deosebire acomodată ca

present de nuntă

precum și **pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se capĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,
agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent
Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.

Espediția în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curățit 10 cr.

Verifabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic).

Estras din scrisorile de recunoscință:

Vila-Lhota (Boemia), 7 Ianuar 1895. Cu obiectele comandate și sosite sunt fórte mulțămit Sunt solide, frumóse și pe lângă aceea ieftine. **Friederic Popelka,** cooperator.

Vălcele, 29 Decembre 1894. Am comandat pe adresa Bodnár 41 bucăți cuțite, furculițe etc. le aflu fórte bune și Vĕ aduc mulțumitele mele. **Ioan Neubauer.**

Prebuch, 17 Decembre 1894 Espedarea d-vóstră prea reușită, carea ne-a mulțămit pe deplin a provocat cea mai mare sensațiune pentru valórea ei și pre ul bagatel. **A. Halvel.**

Bistrița-mare, lângă Koznau 3 Faur 1894. Trimit paralele pentru marfa liferată și sunt pe deplin mulțămit. **Jacob Jelinck,** preot.

Inrajkod, 4 Decembre 1894. Cu trimiterea fórte mulțămit, am recomandat-o la toți cunoscuții. **Helena Rogie.**

Deboviec, 30 Decembre 1894. Sunt fórte mulțămit cu marfa, te rog încă pentru o garnitură etc. **Ioan Vasiesko,** sergent de gendarmi.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan. Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 14 Sibiiu, Marți, 7|19 Februariu 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl , 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de doue ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 6 Februariu 1895.

Am amintit în nr. 12 al fóiei nostre despre unele sciri false și tendențióse, ce s'au scris în formă de corespondențe despre noi românii în doi numeri ai fóiei „Bud. Hirlap". Le am înfierat așa, dupa-cum ele merită, și precum au făcut și celelalte foi naționale ale nóstre. Dar ḑiaristica magiară e órbă și surdă la tóte acestea; ea merge mai departe pe căi pieḑișe, condusă de anumite tendințe, cari își au scopul lor, în aparență ascuns, dar altcum destul de bine precisat. O afirmăm acésta, deóre-ce scorniturile, ce se debitéză despre noi în foile magiare nu sunt întêmplătóre și nu provin numai din bóla, care de altcum graséză în ḑiaristica magiară, din superficialitate.

Despre acésta ne dă dovadă un cas nou de feliul acesta, pe care îl aflăm tot în colónele fóiei „Budapesti Hirlap". Cetitorii nostri sciu, că am reprodus în traducere în doi numeri anteriori ai fóiei nóstre articolii scriși, după-cum se afirmă, de un român, în colónele ḑiariului „Magy. Állam" sub titula: „Partidul poporal și românii", în care se discută ținuta, ce ar trebuí se o ia naționalitățile și în special românii, față de noul partid poporal. Am indicat în fruntea articolilor, că ei sunt reproduși din fóia amintită, dar cu tóte aceste „Bud. Hirlap" nu ține cont de acésta și în nrul sĕu din 16 Februariu a. c. în o notiță, publicată la loc de frunte, spunênd cetitorilor sei, că „Telegraful român" se ocupă cu raportul dintre partidul poporal și români, atribuie fóiei nóstre condițiunile de alianță ale românilor, pe cari le stabilesce autorul anonim al lui „Magyar Állam" în 7 puncte, cu cari el își încheie articolii, și cari sunt reproduse în numĕrul 12 al fóiei nóstre.

Ne întrebăm, că óre acésta scire falsă se fie o greșală, provenită din superficialitate? Nu, ea este făcută cu calcul și stă în legătură cu pornirea foilor ovreio magiare șoviniste, de a compromite pe ori ce cale și cu ori ce mijloce noul partid, care dacă se va validita, amenință cu nimicire pe toti aceia, cári sub masca patriotismului se îngrașă din sudórea cruntă a maiorității locuitorilor acestei țĕri.

Grație terorismului șovinistic magiar, am ajuns acolo, încât chiar dacă se mai află ici-colo câte un ungur cu judecată seriósă și impărțială față de cestiunea română, nu cutéză se iase la ivélă, căci e huiduit în publicitate, nimicit și în cele din urmă declarat de nebun, cum ne arată în mod eclatant casul festului deputat Mocsáry, ér de altă parte tot acest terorism a dus lucrurile acolo, încât e destul ca despre un bărbat politic sau despre un partid se se lățéscă credința, că voiesce a întra în legături cu românii, ca el se și pérḑă popularitatea în sinul poporului magiar, înfiltrat de șovinism. Romanii sunt rĕi patrioți, sunt chiar trădători de patrie . . . acésta se propagă între magiari și se crede, prin urmare și aceia, cari le-ar tinde mâna, sunt rĕi patrioți, cari nu trebue spriginiți.

De acésta armă se folosesc acum perciunații și neperciunații guvernamentali și koșsuthiști față de noul partid. Étă tendința scirei false din „Bud. Hirl". Și ea își va face turneul prin tóte foile magiare, contrare acestui partid. A doua ḑi, în 17 Februariu o vedem deja esploatată în favorul scopului în „Egyetértés", în un acticol întitulat: „Viața nostră publică"

In acest articol se ḑice, că programul partidului poporal a indemnat și pe români se vorbéscă. „La acésta am putut fi pregătiți" se ḑice mai departe, „de óre-ce domnii, respective vestitori tendințelor, cari urméză acum preceptele singure mântuitóre ale partidului poporal, s'au presentat deja înaintea țĕrii în multe forme, dar nici în o formă nu au putut conta la spriginul poporului magiar cu judecată, și tot-déuna și au căutat aliații lor între naționalități".

Comparând apoi partidul conservator unguresc de pela 1840, cu partidul poporal de acum, ḑice, că și acesta, ca și acela a agitat clasele de jos ale poporului, contra curentului liberal și dacă altcum nu-și vor putea ajunge scopul, vor face învoială cu nationalitătile.

„Telegraful Român" continuă articolul, publică deja condițiunile pe lângă cari românii sunt aplicați a sprigini nisuințele partidului poporal și ḑice că acest partid trebuie organisat în sinul flecărei naționalități.

„In adevĕr un resultat frumos din partea partidului poporal în timp așa de scurt". —

Credem, că ne-a succes a face viḑibilă în destul arma mai nouă a contrarilor noului partid. Ar fi trist, dacă poporul magiar și mai departe s'ar lăsa a fi sedus de astfel de apucături, pe cari mai bine le caracteriséză proverbul român: „ascunḑi mâța în sac și ghiarele i se vĕd afară".

Revista politică.

Ḑiarul „Pesti Hirlap" — începe se desfășure pe larg programul de naționalități al guvernului, întocmit de baronul Thoróczkay Victor, despre care se ḑice că este chiemat în ministeriu, pentru ca se dee deslușiri guvernului în resolvarea cestiunei române. Intre altele numitul domn scrie:

„Trebue se restabilim acelea relațiuni intime frățesti, cari în decurs de veacuri au unit subt un stég pe magiar, sĕcuiu, sas, slovac, sêrb și pe român, în luptele pentru apĕrarea independenței patriei comune. Nu vestim rĕsboiu, ci întindem drépta nóstră de pace, pentru-ca, înțelegêndu-ne unii pe alții, fie-care inimă, se palpite deopotrivă pentru patria nóstră, pentru regele nostru.

„Ne aflăm față în față cu stări de lucruri înăsprite, cari provin din-tr'o negligență învechită. Trebue odată se scótem acéstă cestiune din cadrul concepțiunei cu totului subiective a politicei magiare de stat de până acum. Trebue se i studiem causele originale în tot complecsul lor, pentru ca se ne formăm o icónă corespunḑĕtóre acelei aparațiuni complicate, în care ni-se înfățișéză aceste aspirațiuni despre stadiul psichologiei poporale.

„Cestiunea e fórte subtilă și e cu douĕ taișuri arma, care ne stă la dispozițiune la resolvarea acestei cestiuni. Patriotísm probat, cirscumspecție, nepreocupațiune, tact și cunóscerea temeinică a stărilor de lucruri sunt astfel de recerințe, fără de cari putem strica, dar a folosi causei nici de cum. Moderațiune cu vigóre cuvenită și rigóre cu moderațiune suficientă sunt astfel de factori, cari ne designeză calea de mijloc, care avem s'o percurgem și carea o curată și adevĕrată inbire de patrie o luminéză cu lumina făcliei depărtate".

* * *

Un cas de tot interesant s'a petrecut în 14 Februariu n. în ședința comitetului administrativ al comitatului Timiș, care cas nu este mai puțin decât volnicíă patentată. Cu câteva luni înainte ministrul de culte și instrucțiune publică (pe acel timp Eötvös) a provocat printr'o hârtie, pe Preasfinția Sa episcopul român greco-oriental din Caransebeș, Nicolau Popea, ca în corespondența cu autoritățile comitatului se se foloséscă de limba magiară. P. S. Sa, însĕ băsându-se pe drept și pe lege, n'a ținut sémă de provocarea ministrului și și-a continuat corespondența cu numitele autorității în limba română, care este limba oficiósă și rituală a bisericei române gr. or. Șovinistii unguri dela comitat s'au supĕrat rĕu din causa acestei corecte și românesci procederi a Episcopului, și în ședința comitetului administrativ dela 14 l. c., care s'a ținut sub presidiul fișpanului Molnár, inșpectorul de școle Sebesztha a făcut o arătare în causa acésta. Pe

---

FOIȚA.

Despre Avram Iancu.

Dl *Aron Densușianu* publică în Nr. 1 An. III al fóiei „Revista critică-literară" din Iași nisce reminiscențe privitóre la Avram Iancu, din o călĕtorie ce a făcut-o în Munții-Apuseni, la anul 1865, unde a convenit în ḑilele de 27—29 August cu Iancu și pe care o reproducem cu plăcere.

Dl Densușianu descriind călĕtoria sa până la Abrud, continuă astfel:

„Deși fórte obosiți de drum, uitarăm însĕ tótă oboséla, când dădurăm de o familie atât de plăcută, voiósă și primitóre, și după câte-va minute devenirăm atât de intimi, părea că suntem cu toții frați și surori.

Pe când noi ședeam cu toții la cina vlădicéscă, rîdeam și ne spuneam pățăniile dela Délu-mare, auḑim pe cineva trecênd pe sub ferestri și ḑicênd din fiuer „Marșul lui Iancu".

— Acesta-i Iancu! ḑise dómna casei (Dómna Henți). In tótă séra trece pe aici ḑicênd din fluer. Aḑi trece mai târḑiu, va fi fost cu prieteni și cunoscuți la petrecere.

— Va se ḑică, ceea-ce auḑisem despre Iancu este plinul adevĕr! ḑisei eu.

— Mâne o se-l vedeți cu fluierul în buzunarul de sus dela roc, continuă dómna casei.

A doua ḑi, Duminecă, trecu cu asistarea la serviciul divin, apoi cu visite prin familii. Pe Iancu nu l'am putut vedé nicăiri. A'l căuta anume era imposibil, căci nu avea locuință stabilă.

Séra a fost concertul cumnatei mele, Elisa Circa. Mĕ adresai către un cunoscut se-mi arete pe Iancu de-l vede undeva în sală. Eu însumi esaminam fisionomiile cugetând, că voiu afla figura imposantă a lui Iancu, ce o vĕḑusem în portretele de pe timpul revoluțiunii. Vedeam destule figuri minunate, cum întâlnesci la frații de peste munți, dar idealul meu nu-l întâlneam nicăiri, Era și cu neputință, căci sala de concert era atât de îndesuită, cât ómenii stau ca sardelele în cutie.

Se terminá concertul în entusiasmul general, căci tinera artistă fermecase lumea cu arcușul seu ajutat pe lângă farmecul artei și de o figură din cele mai captivătóre. Eu și soția mea întrarăm înt'o odaie alături, unde se retrase artista.

Peste câteva momente bate cineva la ușe, și întră un bărbat de o statură peste mijlocie, puțin plecat, roșu la față, mustața lungă blondă, pĕrul asemenea blond și retezat, în haine porumbii. In urma lui întră cunoscutul meu, pe care-l rugasem se-mi arete pe Iancu în sală.

— Recomand pe dl Iancu, ḑise cunoscutul mei. Și-a esprimat dorința se vadă pe d-șóra.

— Felicitările mele, dșóră ḑise Iancu, pentru măiestria cu care sci manua un instrument atât de greu, cum este vióra.

In timpul cât conversarăm, cercetam discret cu ochii se-i vĕd fiuierul. In buzunarul din afară al rocului nu era. In fine îl zării în buzunarul din lăuntru. Părea că'l ascunde se nu vină în colisiune cu vióra artistei.

După o conversație de un pătrar de óră.

— Nu vĕ mai rețin, ḑise Iancu, veți fi osteniți de lungul drum.

Ne despărțirăm. Cuvintele lui frumóse, purtarea fórte gentilă cu damele ne făcu impresia cea mai plăcută, și credeam, că nu póte se fie adevĕrat, că ar fi atât de rătăcit la minte cum auḑisem.

Cunoscutul nostru însĕ, care'l petrecuse până afară, și se întórse ér la noi, ne spuse, că acéstă ținută a fost numai momentana, la prima impresie; se mira însĕ, că s'a putut ține atât de bine timp de un pătrar de óră. Dar în adevĕr, ḑise cunoscutul nostru, de când au început a sosi óspeți, s'a întêmplat o mare schimbare cu Iancu.

Pe la mieḑul nopții Iancu érăși trecea, ḑicênd din fiuer pe aceeași stradă.

A doua ḑi la ședința „Asociațiunii" nu l'am vĕḑut. El n'a fost la ședință.

Pentru a treia ḑi, Marți, se arangiase o escursiune la romantica Detunată. Diminéța în acea ḑi eșind în piață se vĕd dacă au început a pleca óspeții, aflu pe Iancu în mijlocul pieței ḑicênd din fluier marșul lui Dragoș, care în revoluțiune se popularizase pe numele seu, ér în giurul lui o mulțime de țerani sta și l asculta. Pe fețele tuturor cetiam o jale adêncă amestecată cu pietate. Toți sta și asculta atât de liniștiți, încât ți se părea, că sunt figurile din cetatea împetrită din poveste. M'am oprit până a nu mĕ observa și am stat și am ascultat câtva timp. Scena m'a emoționat nespus și mi-a stors lacrimi. După-ce m'am recules, am eșit din mulțime care sta la óre-care distanță de Iancu, m'am dus spre dînsul și când m'a vĕḑut a încetat și cu stânga își pune fluierul în buzunarul de-afară, ér drépta mi-o basa acestei arătări comisiunea administrativă a comitatului a hotărît, ca pe episcopul din Caransebeș sĕ l pîrască de nesupunere ministrului, pe care îl rógă tot odată, ca sĕ siléscă pe P. S. Sa episcopul român a folosi de aici înainte limba magiară. In raportul comitetului, procedura corectă și românéscă a P. S. Sale e cualificată de primejdiósa statului, „fiind-că prin ea se ațîță diferitele naționalități, dar mai ales îndémnă pe „agitatorii“ contra statului, de a procede ast-fel, impedecând în acalași timp lucrarea „patriotică“ a organelor statului“.

* * *

Adunarea alegĕtorilor sași din țara Bêrsei cu tóte că timpul a fos urît și a fost și ḑi de têrg, a fost fórte numerósă, mulțămită nisuințelor tinerimei de o parte, ér de altă parte organelor administrative. Adunarea s'a ținut Vineri și s'a deschis de către președintele comitetului central electoral săsesci din țéra Bêrsei, advocatul Carol Adam. Aceste a arătat, că deputații sași Filtsch, Kaiser și Zay, în înțelegere cu comitetele cercurilor electorale din țara Bêrsei, au convocat pe alegĕtorii sași pentru ca sĕ se sfatuéscă asupra situațiunei politice de față și sé întregéscă comitetele cercurilor electorale. Tot odată a arĕtat, că deputații Zay și Kaiser sunt de față, ér deputatul Filtsch, fiind bolnav, își espune părerile sale într'o scrisóre, ce a adresat'o președintelui adunării.

Din scrisórea deputatului Filtsch reese, că dênsul în conferențele, ce le-a avut cu soții sĕi a fost de părere ca deputații sași sĕ *iésă din partida guvernului,* dar remânênd singur cu părerea sa, în cele din urmă s'a supus hotărîrei luate de marea maioritate, pentru ca sĕ nu se facă desbinare și sĕ mérgă toți în unire.

A luat apoi cuvêntul dep. Adolf Zay.

Cu multă dibăcie oratorică scrie „Gaz. Transilv“ s'a străduit deputatul Zay sĕ ia în apĕrare purtarea deputaților sași.

Și pe deputații sași, ḑise el-i-a atins fórte neplăsut scirea, că Bánffy cel așa de rĕu vĕḑut între sași, póte sĕ ajungă ministru-președinte. Dar până una altă a și urmat din partea Maiestății Sale însărcinarea lui de a forma ministeriul. Deputații sași se vedeau astfel față în față cu un fapt împlinit. Dar Bánffy n'a așteptat sĕ mérgă deputații sași la el, ci a venit el la ei și le-a ḑis: „Nu mai sunt acela, care am fost. Am tótă stima și bunăvoința față cu sașii și voiu face între marginile legii tot pentru ca sĕ fie mulțămiți. Voiu respecta legea de naționalitate și voiu ținea sémă și de programul săsesc. Contez dară la sprijinul vostru leal“.

Ce era sĕ facă deputații sași în fața acestei asigurări și când scieau, că Bánffy a fost chemat la cârmă prin voința Coronei, care a pus ca condițiune noului ministru-președinte păstrarea și respectarea pactului dualist, esecutarea legilor bisericesci cu cruțare față de confesiuni, cari sunt agitate și o purtare mai blândă și mai dréptă față cu naționalitățile nemagiare.

A spus apoi, cum Bánffy a declarat în programul sĕu, că recunósce legea de naționalitate, declarare, ce nu s'a mai făcut până acuma în dietă de nici un ministru unguresc și cum câteva ḑile mai târḑiu, a declarat în cameră, că recunósce și programul săsesc dela 1890, care se unesce cu direcțiunea, ce voiesce sĕ o urmăréscă politica guvernului.

In fața acestor „garanții“, cari mai sunt susținute și prin aceea, că Bánffy e cunoscut ca un om, care își ține cuvêntul odată dat, n'am putut, ḑice dl Zay, sĕ facem decât ceea ce am făcut, ca representanții unui popor, care totdéuna a fost gelos pe credința și lealitatea sa față cu statul și cu interesele lui și care nu putea lua asupra-și rĕspunderea pentru urmări, dacă partida liberală, singurul sprijin al dualismului, ar fi ajuns într'o grea crisă prin eșirea deputaților sași din sinul ei.

Dar nu numai Bánffy e aḑi alt om, ḑise dl Zay, dar și noul ministru de instrucțiune Wlasics este un om de cultură europénă și cei ce au înțeles din vorbirea lui, că vrea să magiariseze preparandiile confesionale, sunt în rĕtăcire, căci el a cerut numai ca profesorii dela preparandii, ér nu și dascălii dela sate, sĕ aibă esamene de stat(??!!)

S'a mai ḑis, că Bánffy când a declarat, că va respecta legea de naționalitate a adaus clausula „Intre marginile unității statului“. Dar și acésta clausulă ḑise, Zay, *e basată chiar pe legea de naționalitate* unde se accentuéză în introducere „întru cât concede unitatea ststului“.

In fine arată Zay ca un mare succes dobêndit până acuma prin purtarea deputaților sași, hotărîrea din 5 Februariu a. c. a ministrului prin care s'a dat ascultare cererei bisericei săsesci evangelice, ca acele posturi, unde preoții sunt tot odată și dascăli, sĕ fie încuviințate.

Deputatul Zay încheie vorbirea sa, făcênd cele mai mari speranțe alegĕtorilor, că de aici în colo tóte se vor schimba spre mai bine.

Deputatul Kaiser se alătură la espunerile lui Zay. Vorbiră apoi d-nii Gottfried Schlandt, fabricant și preotul Herfurth, aprobànd atitudinea deputaților ți propun o resoluțiune în favórea remânerii lor în partida guvernului, asigurându-i de încrederea lor.

In fine sĕ da cuvêntul d-lui Dr. Carol Lurtz, care într'o cuvêntare plină de foc și de energie, des întreruptă de aplausele și aprobările adunării, desfășură părerile și convingerile sașilor tineri, combatênd cu argumentele cele mai puternice punct de punct aserțiunile deputatului Zay.

Firul roșu al discursului a fost de a dovedi, că în adevĕr nu s'a dat sașilor nici o „garanție“ din cele susținute de deputatul Zay, ci din contră noul ministeriu a declarat rĕsboiu pe tótă linia naționalității săsesci.

Bánffy a ḑis, că recunósce drepturile stabilite în lege ale naționalităților. Dar este acésta vr'un succes, că un ministru recunósce o lege votată de dietă și sancționată de Maiestatea Sa? Și apoi cum o recunósce „întru cât concede unitatea națională magiară a statului“. Ce garanție póte fi acésta pentru poporul săsesc, care nu vrea sĕ fie magiar?

Bánffy a mai aderat la programul săsesc, dar în ce condițiuni? A declarat că nu le recunósce sașilor dreptul de a se organisa ca naționalitate cum au făcut în programul lor. Numai ca cetățeni liberali îi admite. Ce garanție este și asta pentru naționalitatea săséscă?

Cu ḑiarul „Sieb. d. Tageblatt“ din Sibiiu în mână, dl Lurtz dovedesce că și aceia, cari aprobă purtarea deputaților recunosc, că vorbirea noului ministru de instrucțiune Wlassici este, dela început până la sfêrșit, numai o declarare de rĕsboiu scólelor și culturei naționalităților nemagiare. Ce garantie póte oferi dară un astfel de ministru?

La afirmarea lui Zay, că Bánffy în clausula amintită a înțeles numai „unitatea statului“ rĕspunde, că în adevĕr el a vorbit de „unitatea națională a statului“, despre care nu se face amintire în legea de naționalitate.

Ér cât pentru „marea concesiune“ ce se ḑice, că a făcut'o ministeriul cu privire la posturile cumulate de preoți și învĕțători, acésta nu s'a făcut de dragul sașilor ci pentru-că și magiarii protenstanți au cerut'o, și apoi s'a făcut numai pentru present, nu și pentru viitor. Și pentru câte un os ca acesta, ce li se aruncă, sașii sĕ și uite de datoria lor națională?

Sașii înainte de tóte vor sĕ rĕmână sași și vor ca deputații lor sĕ figureze ca sași în dietă, cum pretinde interesul lor de viață și onórea lor națională. De aceea d. Lurtz cere ca deputații sași să iasă din partida guvernului, și în viitor sĕ stea în afară de ori-ce partid, căci interesele lor naționale numai așa le vor puté apĕra cu succes.

După o polemie mai lungă se încheie discusiunea și se începú votarea a căreia rasultat a fost, că pentru rĕmênerea în partida guvernului au vofat 454 alegĕtori, ér pentru propunerea lui Lurtz 448 alegĕtorii.

* * *

„Kreuzeitung“ aduce cu privire la alianța triplă un articlu dela corespondentul sĕu din Petersburg, în care acesta conclude că alianța triplă acum probabil că 'și va perde resonul de a fi, fiind-că Rusia tot mai mult se apropie de cele trei puteri aliate și de Anglia. In o edițiune de séra însĕ are tot din Petersburg o scrisóre de cuprins tocmai contrar. In acésta se mai spune, că tinĕrul țar tot mai mult se apléćă spre Nelidov, pe care. după cum sĕ svonesce, ar avé de gând să-l denuméscă ministru de esterne. Tot în acésta se mai spune, și aceea că alocuțiunea din urmă a țarului, în care accentuase susținerea sistemului autocratic, a produs în poporațiune mare deprimare, fiind-că prin acésta dînsa 'și vede spulberate tóte speranțele sale de până acum.

* * *

Din Belgradul Sêrbiei se scrie, că antidinasticismul se lățesce tot mai mult în Sêrbia și așa se pare, că și în armată începe a cuceri. La trupele garnisónei de acolo s'a dat adecăte de urmele unei ferberi fórte suspecte. Suboficerii au ținut în continuu conventicule secrete, și după cum a scos la ivélă investigațiunea secretă, au pregătit o seriósă lovitură de stat. Pentru evitarea scandalului suboficerii suspecți nu au fost aduși 'naintea tribunalului militar, dar' deocamdată treisprеḑece dintre ei au fost dimiși din serviciu. Dimișii au aparținut toți infanteriei; în timpul cel mai apropiat vor fi dimiși mulți din gardă, cavalerie, artilerie, precum și din scóla de suboficeri, unde de altcum se împreună firele conjurațiunei. După cum se vorbesce, complotul acesta a fost pus la cale din partea mai multor oficeri pensionați în fruntea cărora stă un general și un colonel, cari sunt cunoscuți ca cei mai zeloși adicți ai reginei Natalia. Probabil, că evenimentele acestea au induplecat guvernul care în absența regelui e însărcinat și cu regența, ca prin un circulariu energic sĕ interḑică strict oficerilor politisarea ori intrarea în societăți politice. Apoi afară de acésta guvernul are de gând sĕ retragă érăși armele ce le împărțise printre reservisti.

întinde mie. Scóse apoi érăși fluierul și mi-l arĕtă ḑicênd: acásta-i petrecerea mea! Fluerul era cam de o palmă și ceva simplu, ca fluierul păstoresc.

— Dle Iancu, îi ḑisei apoi, nu vii la Detunata? Facem cu toții o escursiune.

— Eu nu sciu nimic, nu 'mi-a spus nimenea.

— Ni-ai face o deosebită plăcere sĕ vii cu noi.

— N'aș voi sĕ incomodez dómnele.

— Din contră s'ar simți fericite, îi ḑisei.

—Dar' n'am dejunat încă.

— Poftiți la noi sĕ luăm dejunul împreună.

— Nu, frate! e prea de diminéță, d-nele își fac toaleta.

— Sunt deja gata, numai sĕ dejunăm și plecăm.

— Nu! mĕ duc sĕ dejun colea, și vĕ aștept când veți trece cu trăsura.

Plecarăm amêndoi și mĕ duse în o cârcimuliță în apropiere. Beu două păhare de bere, se aprovisionă cu țigări pentru tótă ḑiua, regularăm socotéla nouă și încă alta mai veche și eșirăm ér' în piață.

— Vĕ aștept aici! îmi ḑise și ne despărțirăm.

Peste un sfert de óră trecém cu trăsura prin piață. Iancu ne aștepta, unde 'l-am lăsat. Oprim și sue. Damele îndĕrĕt, noi amêndoi în față. Eu nefiind fumător, Iancu își ceru permisiunea dela dame sĕ pótă fuma. Dar uitase sĕ-și ia chibrituri. Se întórce către birjar și-'i cere câteva și-'și aprinde țigara. Eșim din oraș. Iancu era voios și vorbitor. Intrăm în conversație.

— Trebue sĕ fiți rudă cu Oprea Circa, pe care 'l-am cunoscut la 1848, era căpitan; ḑise Iancu către soția mea și cumnata mea.

— Da, ne este unchiu despre tată, acum se află major în pensiune, rĕspunse una din dame.

In urmă 'i-se părú că genéză damele cu fumul, și cu tóte că îl asigurară, că nu le genéză întru nimic, nu mai voi sĕ șadă în față, ci se mută lângă birjar.

Eu scot portofelul fără sĕ mĕ vadă, și încep a-l întreba de unele date biografice și de unele amĕnunte istorice din viéța sa. Ce-'mi spunea notam pe furiș sĕ nu mĕ vadă. Mĕ observa însĕ și 'mi-se părea, că nu-'i place, că devenia mai scurt la vorbă. Așa am întrerupt notițele.

— Eu am avere, ḑicea Iancu, rĕmasă dela tata, dar a pus frate-meu mâna pe ea, și nu vrea sĕ-'mi dea nimic.

— Nu 'l-ai băgat în judecată?

— Ce sĕ mĕ mai legiuesc cu frate-meu!

După-ce își fumá țigara se întórce érăși în fața damelor, își ia fluierul și începe a ḑice „Marșul lui Dragoș“. Face câte-va întorsături și pune fluierul ér în buzunar ḑicênd:

— Ómenii îi ḑic la marșul acesta „Marșul lui Iancu“, dar nu-i adevĕrat, căci e al lui Dragoș.

— Noi nu-'l cunóscem, decât ca „Marșul lui Iancu“, ḑise una dintre dame, și așa e cunoscut și se cântă pe tot locul.

Astfel vorbind mai una, mai alta, merserăm calea jumĕtate și nu 'l-am auḑit sĕ vorbéscă un cuvênt rătăcit. Noi eram fórte veseli de buna disposițiune a lui Iancu. Incepu apoi din când în când a întrerupe vorba cu noi, își întorcea capul catră birjar, cu care schimba cuvinte indiferente, cerea chibrituri, îi lua pipa din gură, se uita la ea și ér i-o da, se întorcea ér la noi și lega conversația. De câte-ori voiam sĕ aflu ceva mai de-aprópe despre vr'o faptă de ale sale dela 1848, trecea cu câte va cuvinte la alt obiect.

— Dacă ar mai vení vr'o revoluțiune, dle Iancu, ai mai lua comanda?

— Ce sĕ mai fac? românii sunt ómen slabi! îmi respunse.

— Cum slabi, când la 48 ai făcut atâtea fapte strălucite cu ei, de ai pus lumea în mirare?

— Am făcut, dacă am sciut tóte văile și potecile astea! rĕspunse arătând peste codrii, care ne încungiurau de tóte părțile.

— După revoluție, ḑice continuând, la 1850 mi-am adunat 48 de mii de români și am plecat cu ei se trec în Italia, dar când am ajuns în Carintia m'au oprit și m'au întors îndĕrĕt.

La aceste vorbe se opresce și rĕmâne dus pe gânduri.

— Cine v'a oprit domnule Iancu? îl întrebai.

Rĕmâne privind la mine fără sĕ rĕspundă ceva. 'Mi se părea a-i cetí din ochi convingerea, că a vorbit într'aiurea.

Câtva timp nu mai vorbi nimic.

Intr'aceea ne apropiam de Buciumani. Nisce ómeni dregeau un gard.

— Uite, ḑice Iancu, acesta 'mi-a fost căpitan în 48! și ne arată un om de statură de mijloc, îmbrăcat țĕrănesce, corpolent, cărunt și roșcovan la față cu capul mare. Ómenii își luară pălăriile privind toți la Iancu, ér el le ḑise: „Sĕ dee D-ḑeu bine!“ și numi

Noutăți.

† Archiducele Albrecht,
unchiul Maj. Sale și inspector general al armatei, după un morb acut s'a mutat la cele vecinice Luni în 18 l. c. n. la 2 óre 53 m.

Convocare. Membrii comitetului central ai „Reuniunei învĕțătorilor gr. or. din districtul Sibiiului“ sunt poftiți la ședință pe *Vineri, în 22 Februariu n.*, în cancelaria profesorilor dela seminariul „Andreian“ la 11 óre a. m. Sibiiu în 19 Februariu, 1895. *Biroul.*

* * *

Condamnare. Tribunalul din Deeș a condamnat pe preotul Const. Iuga pentru delict de agitație la o lună închisóre de stat și 100 fl. amêndă.

* * *

Consistoriul eparchial aradan întrunit Marța trecută în ședință plenară, după-cum scrie „Biserica și scóla“, a luat cu durere la cunoscință trecerea prea timpurie din acéstă viéță a mult regretatului protopresbiter și asesor consistorial Georgiu Crăciunescu, și a luat tot deodată dispozițiunile de lipsă pentru deplinirea tractului vacant al Belințului, — dispunênd atât alegerea membrilor ad hoc pentru sinodul protopresbiteral, cât și escrierea concursului. De comisariu pentru conducerea actului de alegere a fost numit părintele protopresbiter al Timișorii Dr. Traian Putici. De asemenea s'a dispus și alegerea unui deputat preoțesc în cercul Belințului pentru sinodul ezarchia} aradan, precum și alegerea unui deputat preoțesc devenit vacant în cercurile Belinț-Birchiș, pentru congresul național-bisericesc.

* * *

Aniversarea revoluțiunei lui Horia în Bucuresci. Se anunță din Bucuresci, că din incidentul aniversării de 110 ani dela esecutarea lui Horia și Cloșca, se va ține acolo o mare adunare de studenți. Cu acéstă ocasiune se vor ceti disertațiuni ocasionale, despre causele și efectele acelei revoluțiuni din Ardél.

* * *

Purtătorii matriculelor de stat. In ḑilele trecute s'au presentat la ministrul de interne Perczel o deputațiune de învĕțători, cărora ministrul le-a ḑis între altele, că purtarea matriculelor de stat va fi încredințată numai învĕțătorilorde stat și comunali, nici decum învĕțătorilor confesionali!?

* * *

Proces de despărțire ierarchică. „Dreptatea“ scrie: In procesul de despărțire ierarchică a românilor de cătră sêrbii din Marghita (comitatul Torontal) tribunalul reg. din Budapesta a adus deja sentență, în sensul căreia românilor de acolo li-se recunoscu în principiu tóte drepturile, dar paritatea se interpretézâ fals: biserica li-se adjudecă sêrbilor, cari au sĕ se deoblige a despăgubi pe români cu $^1/_3$ din prețul estimărei. Advocatul românilor în acest proces dl Dr. Emil Babeș va apela sentența la forurile mai înalte și sunt prospecte, că apelațiunea va avé resultatul cel mai favorabil pentru causa românilor.

* * *

Academia română. Sesiunea generală a academiei române se va deschide la 28 Februariu v. (12 Martiu n.) la óra 1 după améḑi. In sesiunea acésta vor avé sĕ țină discursuri de recepțiune membrii: Dr. Victor Babeș, A. D. Xenopol, Spiru Haret și I. M. Moldovan.

* * *

Dl Rezei Silvius episcop. Oficiosul „Keleti Értesitő“ aduce scirea, că în scaunul episcopesc român gr. cat. dela Lugoș, devenit vacant prin denumirea de metropolit a lui Dr. Victor Mihalyi, — va fi pos deputatul dietal Rezei Silvius. Spre întărirea scirei, numitul oficios spune, că mandatul de deputat, ce va avé sĕ devină vacant prin denumirea de episcop a deputatului Rezey, i-se va încredința unui anumit Zsilinszky.

* * *

Cumpĕrarea statului Congo. De mult timp se pórtă în Belgia o luptă mare, dacă statul Congo sĕ se anecseze definitiv posesiunilor belgiene sau nu. Lupta în timpul din urmă sĕ pórtă cu mijlóce desperate și după tóte presemnele camera nu va vota proiectul de anecsiune. Ultimele sciri din Brucsela anunță, că Francia a îmbiat regelui Belgiei 300 milióne franci pentru Congo, in cas când camera n'ar vota proiectul de anecsiune.

* * *

Deschiderea teatrului sêrbesc din Neoplanta. Lazar Dunghersky, un proprietar fórte bogat din partea sudică a Ungariei, a zidit la Neoplanta un teatru a sêrbesc frumos. Noul teatru a costat 150.000 fl. și deschiderea s'a făcut la 26 Ianuariu, cu concert și declamațiuni, care s'a aranjat de tinerimea gimnasială sêrbă. Teatrul are treiḑeci de loge, staluri comode, iluminațiune electrică; este un edificiu destul de splendid și de stil modern. Trupa teatrală sêrbă a și început sĕ jóce în el.

* * *

Aradul în lumină electrică. O vechiă dorință a orașului Arad este deja realisată. Statutul privitoriu la numirea cu electricitate a orașului a fost aprobat și din partea ministrului de interne. Lucrările pentru întroducerea luminatului prin electricitate se vor începe acum cu sosirea primăverei.

* * *

Urmăriri în Rusia. Din Varșovia se anunță, că în timpul din urmă s'au întêmplat multe dețineri mai cu samă studenți sĕ află fórte mulți prinși din causă, că au lățit scrieri sociale anarchi tice.

* * *

Monte-Carlo a mistuit o nóuă jertfă și încă tocmai din secsul frumos și a ales-o. Nenorocita s'a chemat Leblanc, o tinĕră vĕduvă de 32 ani din Algir, care, perḑênd în joc la Monte-Carlo considerabila sumă de un milion lire, și-a tras un glonț în cap, lăsând scrise pe un bilet următórele trei cuvinte: „Adieu, mes amis!“

* * *

40 de copii înnecați în mare. După cum se scrie din Bruxela în Rotterdam copii patinau pe mare. Insĕ fiind ghiața slabă s'a rupt. 200 de copii au căḑut în mare. Un vapor sosit la fața locului a fost în stare a mântui dintre ei 160, ér 40 s'au înnecat.

* * *

Cas de mórte. *Ioan Covaciu,* culegĕtor de litere, după un morb greu și îndelungat împărtășit fiind cu s. taine a cuminecăturei și-a dat nobilul sĕu suflet în mânile creatoriului în 16 Februariu la órele 8 a. m., în al 25-lea an al etății sale.

Ceremonia funebrală s'a făcut Luni în 18 Februariu st. n. la órele 2 după améḑi, după care rĕmășițele pămêntesci ale defunctului au fost duse în cimiterul comun și așeḑate spre odihna eternă. Fie-i țĕrîna ușóră și memoria neuitată!

* * *

Dușmani sĕlbateci. Șerpii cei mai veninoși, numiți șerpi sunători, au de cei mai mari dușmeni pe cerb și pe șarpele negru. Dacă un cerb află un șarpe sunător în posiție de atac, nu perde timpul și se gătesce și el de luptă, se retrage cu vre o 10—12 pași, apoi se aruncă ca fulgerul cu unghiile pe corpul șarpelui și la moment sare în sus ca sĕ nu-l pótă mușca. Acéstă mișcare complicată o repetéză până când șarpele e dumicat în bucăți. Atacul șarpelui negru nu este mai puțin periculos pentru monstrul sunător, ca al cerbului. Șarpele negru se aruncă asupra lui, se încolăcesce în jurul corpului lui, începênd dela gât, de 5—6 ori apoi își ridică capul și privesce aspru în ochii contrarului spre a observa efectul atacului seu. Dacă șarpele sunător mai dă semn de viéță, îi mai adaugă câte-va spirale și-l strânge tot mai tare. Nimic nu póte fi mai interesant de vĕḑut, decât doi șerpi astfel încolăciți. După-ce șerpele negru ține astfel pe dușmanul seu 40—50 minute și a observat că nu se mai mișcă, se desface binișor și plécă.

Cestiuni scolare.

Clasificarea elevilor.

In scólele nóstre populari, în cele medii, apoi în seminariile si pedagogiile nóstre e us vechiu, stabilit prin lege și nermative că la finea semestrului prim și la finea semestrului al doilea sĕ se dei calculi átât din purtarea morală, cât și din studii — Ba, la finea semestrului al doilea se publică și raporte anuali — despre mersul învĕțămêntului în scólele superióre — seminarii și preparandii. Tóte aceste de o parte pentru părinți și de alta pentru publicul cel mare, carele urmăresce causa învĕțămêntului preste tot.

Cine s'a ocupat cât de cât cu scéla trebuie sĕ-i fie cunoscut, câtă batere de cap cășunéză adese ori clasificarea elevilor.

In scóla populară — unde părinții sunt nesciutorii de carte, clasificarea nu dă ansa la animosități între părinți și învĕțători, fiindcă testimonii numai rar se estradau, și apoi țeranul nu-și prea bate capul că pruncul lui are calculul de „bine“ ori „suficient“, pentru el e destul dacă scie scrie frumos, sĕ cetéscă, și dacă mai scie și cânta frumos, apoi îi provede un venitoriu splendid pruncului.

Cu totul alta e situațiunea unde, sunt scóle capitali cu mai mulți învĕțători, ori la gimnasii etc. unde adese ori în coferințe clasificarea unuia sau altuia elev, din studiu, sau din calcul general, dau ansă la discusiuni vii, animate. Ba, adese ori auḑim plângeri din partea părinților, ḑicênd: „cum se póte ca fiul meu se capete calcul de „nesuficient“ și în anii trecuți a a avut calcul de „bine“. In anul trecut profesorul X. i a dat purtarea morală și diligința: deplin corĕspunḑĕtóre, și acum dl Z. i-a dat numai; „legală“ érâ diligința „destul“, pe când notele din progres sunt aceleași. Și din contră la altul notele din purtarea morală și diligință au rĕmas aceleași, pe când notele din studii au decăḑut. Cum se pot tóte acestea? Pruncul a rĕmas tot acelaș, ḑice părintele — nu observ nici o schimbare în el, de invĕțat, încă a învĕțat precum mărturisesce el însuși.

Adese-ori chiar elevii au mari nedumeriri față de calculii primiți. Mai de multe ori sunt nemulțămiți, asceptând sĕ fie mai bine clasificați, mai arare-ori înși-și vĕd că au fost favorisați din cutare ori cutare studiu, căpĕtând calcul mai bun decât merită. Contra favorului însĕ nime nu se plânge.

Spre a se încungiura ori ce diferințe în sinul unui corp didactic, în ce privesce darea calculilor, mai departe spre a evita óreși care neîncredere din partea părinților față de un învĕțător, și în urmă spre a încungiura și umbra de suspițiune din partea unui elev, eventual a clasei întregi că învĕțătoriul nu ar fi just în privința calculărei se deosebim bine lucrurile așeḑêndu-le pe o basă sigură.

Mai întâiu trebue sĕ deosebim dóuĕ lucruri anume: avem note prin care se stabilesce purtarea morală a unui elev, și capacitatea lui de prestare: diligința. In locul al doilea avem note prin cari sĕ arată progresul în studii. Ori și cât de mare necs s'ar arĕta la părere între notele ce dăm pentru purtare și diligință și între notele pentru progres, ele totuși sunt și trebue sĕ fie independente unele unele de altele. Lucrul se esplică ușor în realitate.

Un elev cu bună purtare cu puteri spirituali debile — póte se capete cele mai rele note la progres.

(Va urma.)

Convocare.

Subscrisul primind prin preaonoratul domn protopop Dimitrie Moldovan președintele reuniunei învĕțătorilor gr. or. români din districtul Sighișórei, conclusul comitetului central din ședința ddto. 29 Decembre 1894, în care s'au staverit temele de mai jos, cari sunt a sĕ pertracta în despĕrțămintele tractuali, în înțelesul § lui 25 din statute, convoc prin acésta pre domnii învĕțători dela scólele confesionale gr. or. române din protopopiatul Sighișórei (și alți iubitori de progres), la prima adunare generală anuală a acestui despĕrțămênt, care sĕ va ținea Joi în 1 /28 Februariu 1895 la 10 óre a. m. în edificiul scólei române din Sighișóra.

Obiectele de pertractat vor fi urtórele:

1. Deschiderea ședinței.
2. Apelul nominal.
3. Alegerea notariului despărțĕmêntului.
4. Tema I „Studiul geometric în scóla poporală“

Prelegere practică în scris de Chirion Muntean învĕțător în Hașfalĕu.

5. Tema II „Cari dintre plante contribuie mai mult la subsistința viețăților (:cu deosebire la om:) și cari sunt mijlócele prin cari devin atât de remarcabile?“

Prelegere practică în scris de Nicolae Brĕnduș învĕțător în Țeline.

6. Incassarea tacselor de membrii.
7. Propuneri.
8. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului.
9. Incheierea ședinței.

Sighișóra, în 1 Februariu 1895.

Ioan Muntean,
preș. despărț.

Cătră onorații domni membrii ai reuniunei învĕț. rom. gr. or. din districtul X Brașov desp. I.

Prin acésta vi-se aduce la cunoscință, cumcă adunarea generală a despărțămêntului nostru sĕ va ține în 9 Martiu a. c. st. v. în localitățile scólei române gr.-or. din Cernatul Săceielor. La acésta adunare sunt învitați toți membrii despărțămêntului nostru precum și alți români iubitori de promovarea intereselor scolare. Adunarea se va ține după următoriul

Program:

1. La 9 óre a. m. deschiderea adunărei prin presidiu.
2. Tractarea practică a părților secundare ale propozițiunei, servind de basă descrierea unui obiect de Anast. Bârsan.
3. Referada comisiunei alésă în adunarea gener. a desp. din Herman asupra temei: „Uniformitatea terminologiei în obiectul limbei materne“.
4. Referadă asupra temei dată de comitet. central: „cari sunt manualele cele mai practicabile din obiectul religiunei și al limbei materne, spre a puté fi folosite cu succes în scólele nóstre elementare“.
5. Referadă asupra temei dată de comitetul central: „care ar fi materialul cel mai potrivit din obiectul limbei magiare pentru scólele nóstre poporale conform legei, împărțirea lui după cursul și modul de propunere“.

---

pe căpitan pe nume Vlăduț, repetând: uite, acesta 'mi-a fost căpitan la 48!

Acest Vlăduț, cum se vede în Memoriul lui Iancu citat mai sus, era căpitanul, care a condus pe buciumani și a apucat pe Hatvani din partea stângă la Gura-Corni și 'l-a sdrobit. Figura puternică a lui Vlăduț, capul lui mare și caracterul îndrăsneț și hotărît ce se esprimă în trăsăturile feței, îți făceau impresiunea unui taur bătĕios.

Mai mergênd puțin ne arată o casă în stînga, ḑicênd:

— Aici în casa acésta a prins Șaguna pe Catarina Varga la 1847*). A avut Șaguna noroc, că avea cai buni, căci aici îi rĕmâneau ósele. Sătenii se luase după el, dar nu 'l-au ajuns.

Am cercat sĕ-'l fac sĕ ne nareze mai de-aprópe acéstă interesantă istorie, dar n'a voit sĕ mai spună nimic. Zise numai atâta, că Catarina Varga a fost din Făgăraș.

Ar. Densușianu.

---

*) Femeia Catarina Varga era un fel de advocat, după alții o șarlatană și instigatóre a Moților, venită acolo în munți nu se scie de unde. Istoria și sfêrșitul ei au rĕmas un mister. Fiind-că Iancu 'mi-a spus, că ar fi fost din Făgăraș, pe când eu eram acolo advocat am cercetat, dar n'am putut afla nimic.

6. Descrierea sobolului, prelegere practică pentru cursul al IV-lea de scólă, temă dată de comitetul central.

7. Visitarea recuisitelor de învĕţămênt dela scóla din Cernatu.

8. Propuneri de sine stătătóre.

9. Incheiarea adunărei.

Atrag atenţiunea onoraţilor domni membrii asupra acelei împrejurări, că în urma unui conclus luat în adunarea generală a reuniunei nóstre, fie care membru e îndatorat a se pregăti cu temele date în aşa măsură, încât fiind provocat de presidiu sĕ fie în stare a prelege, respective a diserta despre materiile din program şi mai ales asupra temelor de sub punctele 3, 4, şi 5.

Preşmer, în 2 Februarie 1895.

Georgiu Ludu,
preşed.

Bibliografic.

A apărut:

— *„Lumea ilustrată“* Broşura 23 (Nr. 45—46) cu următoriul sumariu: „Nevoia“, poesie de A. Anastasiu. — „A mea este rĕsbunarea“, roman de Hall Taine. — „Iulia Hasdĕu“, biografie. — „17 Septembre“, poesie de Haralamb G. Lecca. — „Unei babe“, poesie de George din Moldova. — „Cerşetorul“, de X. — „Iertarea“, poesie de A. Dumbravă. — „Excelsior“, poesie de Grigore N. Lazu. — „Pe câmp“, poesie de A. Setuerman. — „O tristă biografie“, nuvelă de I. Properţiu. — „Constantin Stoicescu“, biografie de A. C. — „Către inerţie“, poesie de Alecsandru Obedenar. — „Sonete“, bătrêni şi haide'n vie, poesii de Ludovic Dauş. — „In nopţile albastre“, poesie de Titus Dordea. — „Lizeta“, poesie de D. Teleor. — „Işi tot tinde aripa'i mistralul“, poesie de J. B. Hetrat. — „Dr. Z. Petrescu“, biografie. — „Felurimi“. —

Ilustraţiuni: „Flórea Sórelui“ „Iulia Hasdeu“, portret. — „Pe câmp. „Constantin Stoicescu“, portret. — „Lizeta“, portret. M „Pr. Z. Petrescu“, portret. — „Răpirea Thusneldei. — „Scene din Roma. La fântână“, tablou de E. A· Hébert. — „Iov“, tablou de Leon Bannat, (Museul Luxemburg).

A apărut:

„Lumina Asiei“, séu „Marea renunţare“, care este viéţa şi invĕţătura lui Gautama, (Budha) principe al Indiei şi întemeietor al Budismului, scrisă de Edwin Arnold, tradusă din englezesce de Grigore Goilav, senator, oficer al ordinului „Coróna României“, membru al Societăţii geografice din Bucuresci Acésta scriere, care din anul 1879- când a apărut pentru întâia-dată, şi până în 1895 s'a publicat în 29 ediţii, a făcut sensaţie mare în lumea occidentală. Traducĕtorul o dedică Alteţei Sale regale Princepesei Maria a României. Un esemplar costă 2 lei, şi sé póte procura la tipografia G. A. Lăzărean, Bucuresci (Str. Episcopiei 3).

Nr. 106/895 [24] 1—1

Publicaţiune.

Prin sentenţa Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan din 31 Ianuariu a. c. Nr 179 B. Ana Istodie gr. or. din Secadate este despărţită legal de pribegitul ei bărbat Constantin Liulea gr. or. tot din Secadate cea ce în sensul §·124 din procedura în cause matrimoniale din 1878 se aduce la cunoscinţă publică.

Avrig, 5 Fabruariu 1895.

Oficiul protopresbiterel gr. or. al Avrigulni, ca for matrimonial de prima instanţă.

Ioan Cândea,
protopop.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vêndare următórele cărţi: [169] 9

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15.—
Chiriacodromion (Çazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului		—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg..	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Mihelţan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărăşan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărăşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărăşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2,50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea		—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca		1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărăşan	„	—.20
Primatul papal şi înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţĕră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—.03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg. din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun..	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—.06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru nou cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi penseie, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 15 Sibiiu, Joi, 9|21 Februariu 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

†

Archiducele Albrecht.

Maiestatea Sa Monarchul nostru, familia domnitóre, armata şi popórele Austro-Ungariei sunt în doliu. Archiducele Albrecht, vitézul beliduce, unul dintre cei mai puternici stâlpi ai dinastiei şi ai întregei monarchii, 'şi a terminat calea sa pământéscă, bogată în fapte mari şi strălucite.

Intrând ca tinĕr în armată, a rĕmas până în césul morţii nedespărţit de ea, servind aprópe 59 de ani, şi luând parte activă la tóte rĕsbóiele mari ale monarchiei, în acest timp lung.

Ne luând parte în mĕsură mai mare la politica militantă, activitatea şi-a desvoltat-o pe terenul militar, unde a escelat ca beliduce dibaciu şi ca organisător escelent deopotrivă. Tot timpul, tótă ostenéla sa şi tóte nisuinţele sale i-au fost îndreptate spre un scop, prosperarea armatei, desvoltarea şi organisarea ei. Dotat cu talente mari şi cu însuşiri, cari sunt şi trebuie sĕ fie podóba fie-cărui om în general, ér' în special a fiecărui soldat, precum simţul de datorinţă, iubirea de lucru şi de adevĕr, imparţialitatea şi binefacerile etc. reposatul archiduce a fost cel mai puternic factor la organisarea modernă a puterei militare a monarchiei nóstre şi ca atare s'a bucurat de stimă, admiraţiune şi simpatii la tóte curţile domnitóre ale Europei, cari iau viuă parte la doliul curţii şi monarchiei nóstre.

Archiducele Albrecht a fost în totdeuna un fidel supus al împĕratului şi regelui nostru, un sincer amic şi un consilier înţelept şi espert, aşa că perderea monarchului nostru e duplă: perde o rudă apropiată şi un devotat amic de-odată.

La durerea Lui luăm parte şi noi, poporul românesc, luăm parte cu tótă sinceritatea, cu atât mai mult, căci sciut este, că reposatul a iubit poporul nostru românesc, l'a iubit pentru escelentele sale vêrtuţi militare, pe cari ou a pregetat a le lăuda, de câte ori i-s'a dat ocasiune.

Momentele mai însemnate din viéţa sa sunt următórele:

Albrecht Frideric Rudolf, archiduce de Austria, fiul cel mai bĕtrân al archiducelui Carol, s'a născut la 3 August 1817. In anul 1830 a fost numit colonel, ér în 1840 general. La 1843 a înaintat la rangul de locotenent-mareşal, şi în 1845 a fost numit comandant general în ambele Austrii, precum şi in Salzburg. Luà parte sub Radetzky la luptele din Italia şi se distinse cu deosebire în lupta dela Santa Lucia. Indată după aceea obţinú o comandă la corpul Feldzeug-meisterului d'Aspre şi luptă cu vitejie la Gravellona, Mortara, şi mai ales la Novara, unde divisiunea lui ţinu în loc pe inimic până când sosiră şi alte trupe austriace.

Deveni comandant suprem al corpului 3 de armată din Boemia şi comandant al fortăreţei confederative Mainz, ér la 1851 i-se încredinţà postul însemnat de guvernor general în Ungaria. Aci însĕ avu o posiţie fórte dificilă, deórece de-o parte magiarii se plângeau că nu le satisface aspiraţiunilor lor naţionale, de altă parte însĕ curtea ḑicea, că el face magiarilor prea multe concesiuni; stricându-se astfel şi cu o parte şi cu alta, archiducele Albrecht părăsí acest post la 1860, când se fini cu regimul absolutistic în Ungaria. Dela 1860—61 a fost comandant al corpului 8 de armată în Vicenza, ér la 1863 mareşal campestru.

In resbelul dela 1866 Albrecht comandă trupele din Italia, raportà la 24 Iuniu învingerea dela Custozza, şi după desastrul dela Könniggrätz fu încredinţat, în locul lui Benedek, cu comanda supremă contra pruşilor; dar pregătirile sale pentru continuarea resbelului se întrerupseră prin armistiţiu.

După finirea resbelului dela 1866, pus în fruntea comisiunei de reorganisare şi numit inspector general al armatei, care demnitate o ocupà până la mórte, archiducele îşi câştigà mari merite pentru reorganisarea armatei austriace. Ingrijirea lui pentru armată se manifestà prin înfiinţarea mai multor fundaţiuni, parte pentru fetele oficerilor lipsite de mijlóce, parte pentru oficeri lipsiţi.

Ca scriitor militar păşi el mai întâiu în 1868 cu tractatul: „Cum sĕ fie organisată armata Austriei?“ ér la 1869 scrise un tractat despre „Responsabilitatea în resbel“.

Albrecht este şi unul dintre marii posesori şi industriali ai monarchiei. Are mai multe bunuri estinse, atât în Ungaria cât şi în Austria.

Archiducele Albrecht s'a căsătorit la 1844 cu Hildegard, fiica regelui Ludovic I de Bavaria. Soţia îi murí la 2 April 1864. Fiica cea mai mare Maria Teresia, e căsătorită dela 18 Ianuariu 1865 cu ducele Filip de Würtenbergia, ér cea mai tineră, Matilda, avu nefericirea de-a muri în 1867 între mari dureri, aprinḑêndu-i-se haina.

Ordinaţiuni Perczel-iane.

Nu ne-am făcut nici când un secret, şi am spus'o publice, că aplicarea, punerea în lucrare a cunoscutelor legi politico-bisericesci va fi începutul unor noue frământări, noue agitaţiuni în tótă ţéra. Aceste frământări vor produce noue sguduiri în stat. Tinĕrul ministru dela interne — Perczel ne-a surprins cu douĕ ordinaţiuni adresate comitatelor. In prima ordinaţiune ministrul dă îndrumări comitatelor cum sĕ purcédă la formarea cercurilor matriculari, ér în a doua sĕ ocupă cu conducĕtorii matriculelor. Se întregesc una pe alta aceste ordinaţiuni şi ambele vor produce vii discusiuni de o parte în sinul congregaţiunilor, ér de altă parte vor aduce asupra poporului nostru, cu deosebire, mari jertfe de bani, perdere de timp, neplăceri; şi mai presus de tóte vor loví adênc în interesele nóstre naţionale şi bisericesci. Terminul până când au sĕ rĕspundă congregaţiunile e ultima Martiu a. c. Timpul e scurt, totuşi de ajuns, pentru noi românii, sĕ le întimpinăm numitele ordinaţiuni — în municipii — aşa precum merită. Vorba e: sĕ mai scăpăm ce putem din gurile lupilor. Lupta nóstră trebue sĕ fie bărbătéscă, căci vorba e de loviturile, ce se îndréptă asupra familiei, asupra bisericei, asupra temeliei vieţii nóstre naţionali. Dar sĕ analisăm mai de-aprópe aceste ordinaţiuni:

Cercuri matriculare de sine stătătóre vor forma tóte oraşele cu magistrat, precum şi comunele mari cu mici escepţiuni.

A doua categorie de cercuri matriculare este: unde mai multe comune vor forma un cerc matricular, avêndu-şi reşedinţa în centru. Drept cinosură la formarea acestor cercuri se va lua:

a) numĕrul sufletelor, carele încât va fi posibil sĕ nu trécă peste 3000 şi nu mai multe de 3—4 comune;

b) sĕ se ia în considerare cercurile notariale;

c) poporul încât va fi posibil sĕ nu mérgă la reşedinţa cercului de matricule mai departe, decât a mers până acum la preotul seu.

Ordinaţiunea devine absurdă, dacă congregaţiunile se vor ţiné strict de directivele ministrului, cu deosebire în comunele de munte. Şi étă pentru-ce: Sunt comune mici, unde sunt doi preoţi, şi poporaţiune încă nu de 2000 suflete, dar în depărtare mare de alte comune, cu comunicaţiune miserabilă, ba bună óră astăḑi, imposibil de-a comunica, fiind érna grea. In atari comune, ar trebuí ca ele singure sĕ-şi aibă propriul conducĕtor de matricule, de cumva ministrul voesce ca sĕrmanul ţĕran sĕ nu alerge érna, timp de o jumĕtate de ḑi la centrul de matricule. Numai aşa va fi posibil ca poporul sĕ nu alerge mai departe la forul matricular civil, după-cum a mers în sat la preotul seu pânăací.

Sĕ se iea în considerare cercurile notariali. Prea bine! Dar, trebue sĕ scie un ministru de interne, că notarii în fiecare comună au o ḑi de pertractare în sĕptĕmână, când es în faţa locului, şi sunt ómeni, cari mor de bĕtrâni fără a întra în cancelaria notarială. Aici notarii sunt pentru ómeni. La purtătorii de matricule ómenii vor trebuí se alerge la ei. Şi sunt notariate cari constau din 5—8 sate — departe unele de altele. Dacă se va forma aici un singur cerc

---

FOIŢA.

La o alegere de deputat.

La anul 1875 în timpul alegerilor de deputaţi în oraşul A. I. era o mare gâlcévă. Oraş ardelenesc cu puţini alegĕtori, dar cu atât maí mulţi candidaţi în proporţiunea alegĕtorilor, cari erau mai red[illegible] parte prin abstinenţa românilor. O[illegible] drept a alege doi deputaţi. Dóuĕ [illegible] se luptau, catolicii cu jidanii de o pa[illegible] altă parte partida regimului comp[illegible] mare parte din amploiaţi. Maioritatea sĕ putea forma dela 75 voturi mai în sus — căci la alegere nu ar fi luat parte mai mult de 150 alegĕtori. Catolicii umblau a ademeni pe români, a lua parte în favorul lor la alegerea deputaţilor — ceea ce nu le-a succes — însĕ a succes guvernamentalilor a sparge alianţa jidano-catolică prin asigurarea denumirei unui jidan de notariu public în acel oraş. Jidanul face geşeft din tóte şi aşa s'a asigurat alegerea deputaţilor guvernamentali, dintre cari unul era ministru, ér celalalt avea aspiraţii de a fi ministru.

Séra un mare banchet în sala dela chioscul promăneḑii. Partida învingĕtóre mai mare la numĕr cu jidanii — se ospĕtară şi bĕură strasnic, încât în timpul de după meḑul nopţii toastele cari de cari erau mai înflăcărate de patriotism. Pap Zsiga, fostul căpitan suprem al Chioarului călătórea în acel timp prin Ardél ca sĕ-şi capete şi el undeva un mandat de deputat, şi chiar în aceea séră ajungĕnd la A. I., oraş de altcum renumit pentru trecutul sĕu istoric — din întêm[illegible]re ajunsesĕ şi el între óspeţii banche[illegible]i. Era o figură imposantă cu o barbă [illegible]rumósă şi bun vorbitoriu.

Pap Zsiga a tot ascultat la tóte şi el sĕ mulţămí cu rolul unui ascultătoriu. Intr'aceea sĕ rîdică candidatul jidovesc pentru postul de notariu public adv. H. şi constatând cumcă pentru toţi şi pentru tóte deja s'a toastat, dar nime nu pentru naţiunea jidană (a zsidó nemzet) şi astfel ţinù el.

El spuse, că e născut în Seghedin, că din frageda etate a purtat pe pieptul sĕu tricolorul naţional magiar şi acela aşa s'a întipărit în inima sa, încât aḑi nici un magiar de viţă, nu pótă ca sé fie mai bun patriot decum este el. Preamărí influinţa israiliţilor asupra comerciului, a literaturei şi a regenerarei naţiunei magiare, finind cu cuvintele „éljen a zsidó nemzet“. Toţi goliră pocalele numai Pap Zsiga stătù pe loc şi-şi ceru cuvêntul. Mai întâiu arĕtă publicului pocalul sĕu' spunĕnd, că el nu l'a golit, pentru că lui nu-i este cunoscută o naţiune jidană. Are cunosciinţă de trecutul istoric al ţĕrii, cunósce legile patriei — dar nicăiri nu a găsit urmă despre o naţiune, de care vorbesce antevorbitoriul. Cunósce naţiuni în adevĕr patriotice, cari şi-au vĕrsat sângele de mii de ori pentru apĕrarea patriei, dar cu durere vede, cumcă de acele la acésta ocasiune nime nu a pomenit. Fiind vorba de numele sânt „naţiune“ el protestéză, că acest nume sânt sĕ se dea unui popor, care numai înşélă, şi care face atâta vrăjmăşie între locuitorii autoctoni ai ţĕrii: Voea sĕ vorbéscă mai departe, însĕ deodată sĕ rădicară jidanii dela masa lor şi în frunte cu 2 sbierători K. şi Sp. formară o falangă în trei unghiu — îndĕrĕpt erau cei mai mulţi, toţi sbierau „kivele, nem minkre való (atâta sciau unguresce în acel timp) „kivele, etc. etc. Pap Zsiga se uita crunt la ei, nici că cuteza vr'un jidan sĕ se apropie de el, ci făceau numai gălagie. Indată sĕ depărtară corifeii magiari cu unul din acei deputaţi, care încă nu luase parte la banchet. Rĕmaseră la masă numai puţini, — mijlocul salei îl cuprindeau jidanii, despărţiţi prin masă de Pap Zsiga. Odată sĕ mai alinară sbierăturile încât P. Zs. putù se mai enunţe câteva cuvinte, rogându-i pe jidani ca sĕ-l asculte până la fine. — N'a folosit nimic, căci de nou începură ameninţările şi sbierăturile. Vre-o trei inteligenţi români, cari îşi petreceau la olaltă în altă parte a acelui local, şi cari auḑiseră tóte câte se întîmplase — s'au întrepus pentru restabilirea linistei, înse fără a afla ascultare. Spre mirarea lor însĕ în timpul, când vorbea dl C. îmbrăcat în vesminte de pompier, de odată încetară sberaturile şi ameninţările şi jidanii unul după altul o tuliră din sală. Cercetară, că ce era causa şi aflară cumcă pompierii români, cari erau la vighiliă de nópte sub conducerea dlui C. auḑind larma, socotiseră, că românii, între cari şi comandantele lor, e atăcat, deci încunjuraseră sala şi avênd ei armele lor la sine, priviau prin ferești în sala banchetului. Spaima îi cuprinsese pe jidani, si aceea le înfundă glasul.

Reîntorcêndu-se primariul oraşului în sală, ca sĕ conducă la cuartir pe dl Pap matricular — atunci poporul va suferí mult trebuind sě alerge cale de câte o jumětate de ḑi. Dacă se vor forma mai multe cercuri de matricule ceea ce va fi neapěrat de lipsă, atunci vor trebui anume conducětori de matricule salarisaţi, fiindcă prin comunele române nu se vor afla indiviḑi apţi după cum pretinde şovinismul, cari sě scie limba magiară în vorbire şi scris. Preoţii şi învěţătorii nostri sunt eschişi. Probabil că ministrul şi-a pus ochii pe jidovii, cari se află în fiecare comună, şi pe cari aḑi mâne, ne putem treḑi că au se ajungă conducětori de matricule, — în casul contrar conducerea matriculelor va cere posturi nóuě, şi nóuě jertfe de bani. Luăm d. e. pretura Brad, comitatul Huniadórei. Dintre 30 comune numai în 3, cari sunt totodată şi centre notariali, vor putó primarii sě conducă matriculele. Dacă vor fi însărcinaţi notarii, atuncí poporul va avé ce se alerge până la conducětoriul de matricule, fiind comunele depărtate.

Relativ la a doua ordinaţiune, ea face în multe locuri imposibilă aplicarea de români, fiind că se pretinde espres cunoscinţa limbei magiare.

Nici barem atâta nu se face amintire ca respectivul conducětoriu de matricule se scie limba poporului, între care e aplicat. Ne putem deci aştepta la schimonosiri de nume din partea conducětorilor şi de aci la neînţelegeri in casuri de procese şi de asentări

Sě reasumăm. Cele mai mari greutăţi vor întimpina formarea cercurilor de matricule din mai multe comune şi aflarea de conducětori abili. Aici cele mai vitali interese ale poporului nostru pot sě fie adânc lovite.

E datorinţa membrilor municipali români a şi câştiga cele mai detaiate date: asupra numěrului sufletelor din fie-care comună, asupra depărtărei comunei una de alta, precum şi a depěrtării lor dela reşedinţa notarială, asupra persónelor apte de a conduce matriculele. Numai înarmaţi cu aceste vor puté face servirii causei românesci în municipii.

Cele mai adevěrate date pot şi trebue se le de oficiile protopopesci. Nu ar strica, ba din contră s'ar face un serviţiu causei dacă comitetele protopresbiterali ar pertracta dinsele cestiunea şi opiniunea lor se o comunice cu membrii municipali. Noi avem în protopresbiterate împărţirea în cercuri pentru alegerea de membri la sinodul ppesc. Pre basa acesteia uşor s'ar pute face combinaţiuni pentru arondarea de cercuri matriculari civili. Asupra persónelor încât numai se póte se scótem la ivélă persónele, în cari avem încredere.

La tótă întêmplarea membri municipali români trebue se-şi aibe pregătite lucrurile pentru a puté păşí cu tótă energia în adunările municipali.

Sě ne disciplinăm cel puţin când e vorbă de cause grave.

Revista politică.

După ştirile unor foi magiare din Pesta, în cercurile politice magiare de acolo se vorbesce, că guvernul îşi ţine ca şi sigură invingerea cu ultimele proiecte politice-bisericesci în casa magnaţilor. Se afirmă, — ḑice „Nemzeti Ujság“ — că guvernului i a succes sě facă un compromis cu toţi acei magnaţi de ai partidului guvernamental, cari la ultima votare au causat căderea celor două proiecte de lege politice bisericesci, cari au trebuit sě rěmână în suspens. Acest compromis ar consista în imprejurarea, că guvernul va abandona neconfesionalitatea intercalată în legea sancţionată deja şi se va mulţămi cu o înputernicire din partea legislaţiunei în înţelesul, că el sě pună în vigóre pe calea ordinaţiunei acelea regulamente, cari sunt normative pentru cei-ce stau afară de confesiunile recepte şi recunoscute.

Dacă compromisul acesta în adevěr este un fapt înplinit, atunci acésta n'ar însemna altceva decât abḑicerea de principiile, cari au format programul politicei bisericesci a cabinetului Wekerle şi pe cari de ale sale şi-le-a primit şi cabinetul actual.

* * *

In nrul 21 din 16 Febr. n. a. c. al fóiei cleric.-cat. „Fejérmegyei Napló,“ sub titlul „Partidul poporal“, şeful partidului contele Zichy Nándor scrie un articol, în care dupa-cum scrie „Dreptatea“ definesce calea şi ţinuta, ce are partidul poporal s'o observe, lămurindu i la nţeles posiţia acestuia faţă de tóte celelalte partide politice din ţară.

Chiar din capul locului, noi nici un fel de simpatie, nici o încredere faţă de noul partid al catolicilor n'am avut şi n'am legat de el nici cea mai mică speranţă. In ceea-ce privesce o schimbare spre bine şi ivirea unei ere nóuě mai înţelepte, în conducerea destinelor acestei ţeri nefericite, nu ne mai póte da aḑi garanţe nici un fel de partid politic din mijlocul magiarilor — fie acela catolic, fie calvin. Toţi sunt aḑi conduşi de utopia magiarisărei, de nenorocita idee de „stat magiar“ în tóte acţiunile lor, catolicul ca şi francmasonul.

Dacă se află cu tóte acestea între noi români cineva, care sě se legene în vre-o speranţă, din partea noului partid poporal al catolicilor, aceluia îi punem în vedere câteva cuvinte, ce le aflăm în numitul articol al contelui Zichy Nándor, care ḑice:

„Pe noi (pe partidul poporal!) nisuinţele naţionalităţilor şi idea de naţionalitate modernă nu ne impórtă şi nu ne pot importa. Noi dela aceste nu putem sě aşteptăm nici un bine“.

* * *

Lordul Salisbury a ţinut eri în clubul roialiştilor irlandezi un discurs, în care a ḑis, că concordia între unionisti şi conservativi n'a fost nici când mai solidă decât acum. Parlamentul trebue disolvat curat numai din causa cestiunei homerulei. Casa de sus se va opune votului naţiunei dat în cestiunea home-rulei.

* * *

Principele a primit pe Zancov în audienţă de douě óre, cu care ocasiune acesta s'a plâns amar asupra faptului, că a căzut la alegerile supletorice Principile i-a promis, că va face cercetare în causă. — Sě mai spune, că Zancov a recomandat principelui sě dimită guvernul, sě disólve sobrania şi sě escrie alageri nouě. Interimal sě concreadă conducerea afacerilor ţerei unui guvern compus din câte un membru al tuturor partidelor Sé se trimită o mare deputaţiune la ţarul, ca sě-l róge se recunóscă pe Ferdinand de principe. In schimbul acesteia Bulgaria ar face Rusiei concesiunea, ca politica esternă a Bulgarie, se fie dirigiată necondiţionat din Petersburg. Zancov speră, că planurile sale vor succede.

* * *

Nou denumitul consul sêrbesc la Petersburg, Milan Mihailovici, la însărcinarea guvernului sêrbesc, a făcut în ministeriul de esterne al Rusiei întrebarea, că din ce causă lipsesce consulul Persiani din Belgrad acum de opt luni deja, pre când sciut este că nici morb, nici afaceri familiare nu-l reţin dela ocuparea postului seu. La acésta Mihaiţovici a primit rěspunsul categoric, că guvernul rusesc pe lângă cel mai mare regret al sěu nu este în posiţiunea de a-şi trimite representantul la Belgrad, cât timp regele Milan se află acolo.

Noutăţi.

† Archiducele Albrecht. Din incidentul trist al morţii archiducelui Albrecht s'a arborat pe reşedinţa metropolitană şi pe mai multe edificii publice stég negru.

* * *

Ţarul şi românii din Basarabia. „P. N.“ aduce scirea după ḑiarul „Ţara“, că ţarul ar fi permis românilor din Basarabia importarea cărţilor scolare şi bisericesci din România.

* * *

In afacerea şicanelor postale. Cetim în „Gaz. Trans.“ Aflăm, că Duminecă a sosit în Braşov secretarul legaţiunei austro ungare din Bucuresci dl Nalecz Grabczewski şi că a avut insărcinarea de a lua anumite infotmaţiuni dela posta de aici. Se crede, că venirea lui stă în legătură cu afacerea şicanelor postale, despre care a fost interpelat dl V. A. Urechiă pe ministru de esterne român în senat.

* * *

Moţii pentru tombola din Bucuresci. Cetim în „Gazeta Transilvaniei“: Scim, că în Bucuresci, s'a constituit un comitet de domnişóre ca sě dea un bal cu tombolă în folosul familiilor întemniţaţilor dela Vaţ şi Seghedin. Moţii din Vidra, patria lui Iancu, au hotărît a contribuí şi ei cu daruri pentru tombola. Măiestri în arta de a face vase de lemn, pentru menagiu, moţii au încărcat un car cu doniţi, ciubere, hîrdac etc., lucrate artistic, cari purtau inscripţiunea: „Munţii nostri aur pórtă, noi cerşim din pórtă 'n pórtă“, şi au pornit spre Braşov, pentru-ca în urmă sě le espedeze la Bucuresci. In drumul spre Braşov, li-s'au făcut o mulţime de şicane de către autorităţile magiare, aşa că de-abia după 15 ḑile au ajuns în Braşov, unde au predat obiectele.

* * *

Deţinerea unui mare proprietariu. In Gidótalva (între sěcui) s'a tăcut ḑilele acestea o deţinere sensaţională. Judele de instrucţiune a ascultat şi a întemniţat pe marele proprietar Vitályos Béla, în a cărui casă s'a serbat cu vre-o câte-va ḑile mai nainte un ospěţ fórte strălucit. Causa acestei deţineri este suspiţiunea, că ar fi părtaş la comiterea unei crime. In nóptea ospěţului a perit fără urmă un om din sat. Judele cercual Ilyés a pornit cercetare, şi după semne se crede că respectivul om a fost ucis cu ocasiunea ospěţului. Cadavrul seu a fost ascuns sub gunoiu; mai târḑiu a fost pus în trăsură şi acoperit cu gunoiu, 'l-au dus şi 'l eu aruncat în Olt. Ajungênd cadavrul în Köröspatak, a fost aflat de pescari. Ce s'a întêmplat anume, din ce motive şi în ce [illegible] s'a sěvêrşit, omorul, până acum este un [illegible] cret al casei, unde s'a sěrbat ospěţul. Urmăritea se face pe basa mărturisirei unui băiat, carele ḑice, că cunósee pe făptuitori. Afacerea acésta a produs mare agitaţie în întreg comitatul.

* * *

Zăpadă grozavă este prin comitatul Huniădórei. Dóră nicăiri nu e mai mică de un metru, dar de sigur mai mare, şi cu tóte aceste ninge mereu. Economii sunt îngrijaţi, căci érna se vede a fi în dric, ér nutreţul s'a gătat, şi cine mai are îl vinde fórte scump. Ér bani, cam puţini, căci dările, aruncurile, repartiţele şi colectele te despóie şi de ultimul fileriu.

* * *

Un plan de reformă la universitatea din Cluş. Senatul universitar din Cluş a presentat ministrului ung. de culte şi instrucţiune publică un plan pentru o nouě reformă, în sensul căreia anul scolastic la acea universitate ar avé sě se încépă de nci încolo în luna Octobre şi sě se încheie în luna Iuliu. Ministrul a trimis acest Memorand spre studiare senatului universităţii din Budapesta, care desbătênd asupra lui, va avé sě facă ministrului un raport în cestiunea acésta.

* * *

Profesorii magiari în contra ministrului Wlassics. Cu ocasiunea desbaterei în parlament asupra budgetului cultelor, însuşi ministrul Wlassics, vorbind despre relele scólelor medii magiare, a spus, că nu atât sistemul de învěţământ, cât mai ales profesorii înşişi pórtă vina defectelor, cari se constată în instrucţiunea şi în progresul scólelor medii, fiind-că mulţi dintre dînşii nu-'şi înţeleg misiunea.

Invinuirile ministrului şi ale altor deputaţi din parlament au indignat şi au atins adânc corpul profesoral magiar astfel, că se prepară acum sě dee ministrului şi camerei un rěspuns amĕnunţit, în care au sě arete şi sě dovedéscă: că pe nedrept sunt profesorii acusaţi pentru nevoile şi pentru relele institutelor medii magiare; că rěul zace în sistemul de învěţământ, că planul de instrucţiune e rěu şi defectuos, şi rěu e întregul tratament, de care scólele sunt împărtăşite din partea stăpânirei.

* * *

Graţia la timp nepotrivit. Din Varsovia se scrie: Criminalii, cari în temeiul manifestului preaînalt al ţarului sunt agraţiaţi, au fost puşi pe picior liber. In multe temniţe s'au întîmplat însě adevěrate bătăi între păzitori şi între robii agraţiaţi, fiind-că acestia din causa gerósei erni nu au voit sě părăséscă închisorile.

* * *

Difteria şi anghina se vede, că nu mai încétă. In protopresbiteratul Zarandului aprópe nu i comună, în care sě nu fi grasat. Mor copii, junişani, ba chiar şi feciori şi femei de peste 20 de ani. In multe comune prelegerile au fost sistate, ér contagiósele pare că vor a înceta numai după-ce gată cu bieţii copii, mângâierea părinţilor şi speranţa unui popor. Vai de poporul, care are îngrijire ca bietul român. Doftor n'are şi dacă are nu-'l pricepe. Până când tot aşa?!

* * *

Limba ruséscă în armata germână Inspectorul general al institutelor militare din Germania a hotărît, ca începênd dela Pasci 1895, limba rusésca sě fie întrodusă, ca obiect de instrucţiune, paralel cu cea englesă, în tóte clasele scólelor militare germane. Astfel la esamenele finale, cadeţii vor fi esaminaţi sau din rusésca, sau din englesă.

* * *

Balul din Brad arangiat la 28 Ianuariu v. în favorul bibliotecei gimnasiale a reuşit splendid, după cum ni-se scrie. A participat public numĕros şi ales, şi aprópe curat românesc Toţi românii de dai Dómne din loc şi jur au fost de faţă, care cu un corpul, de sigur cu spiritul. Costumele naţionale au fost numeróse. In pausă s'a jucat „Bătuta“ şi „Căluşerul“ în costum, ér la mese s'a cântat „Doina lui Lucaciu“, „Irmosul Memorandului“, „Marşul lui Iancu“ etc. Veselie şi petrecere mare şi românéscă, care a durat până în revărsatul zorilor. Când zorile apăreau, publicul dispărea, ér vióra amuţia.

Legea minelor.

[illegible]natul României s'a început [illegible]ea proiectului legei minelor. [illegible]ţia se prevede a fi animată din [illegible] oposiţiunei, ce se va face. Pen[illegible] mai bună orientare estragem următórele din raportul dlui Gr. G. Tocilescu despre proiectul de lege:

Prima cestiune, ce ni se presintă, când vorbim de o lege a minelor, este aceea de a se sci dacă pămĕntul României conţine avuţii de minerale metalice şi combustibile spre a putea fi esploatate.

Asupra acestui punct cercetările întreprinse până acum au ajuns la resultatul, că partea superióră a Carpaţilor românesci, după óre-care probabilităţi, posedă culcuşuri metalifere esploatabile şi că un studiu serios, încredinţat la ingineri esperimentaţi,

---

Zsiga — cu care avea cunoscinţă personala îl lua de braţ şi porniră către uşă, dar în uşă fu dl primariu oprit de către doi cetăţeni unguri Sz. şi K., dóuě figuri marţiale cari protestară contra depărtării dlui Pap Zsiga din sală, de órece ceea ce a vorbit el aceea convine simţemintelor proprii, cari ei le nu tresc şi dl acesta le-a vorbit lor din inimă.

Deci îl rógă pe „tekíntetes ur“, ca sě vină în societatea lor, căci ei nu conced, cumcă sě se depărteze din sală de frica jidanilor.

Pap Zsiga le rěspunde, că pe el sě-l întituleze „Méltoságos ur“ căci el a fost comite suprem, şi titlul acesta îi compete. Sě primesce şi Pap Zsiga cu cei doi magiari şi cu câţiva oficieri vin la masa celor trei români, unde apoi s'a mai continuat vorbe despre cele întêmplate, şi Pap Zsiga nu întârḑie a le spune, cumcă obrăsnicia jidanilor cât mai curând o sě afle cuvenitele urmări.

Aşa s'a finit banchetul alegerii de deputaţi în acel oraş. Pap Zsiga diminéţa porni de acolo în afacerile sale, lăsând după sine o amintire hazliă pentru jidovaşi.

Hermes.

ar descoperi de sigur mine a căror esistenţă nici măcar se bănuesce. O asemenea afirmaţiune se baséză pe analogia perfectă dintre formaţiunile regiunei superióre a Carpaţilor cu alte regiuni, unde esistă esploataţiuni metodice şi celebre în terenurile de aceiaşi epocă şi formaţiune.

Trecĕnd în revistă elemente, ce ar putea da loc la esploataţiuni în regiunea superióră şi în cea mijlocie a Carpaţilor românesci, găsim în regiunea superióră mai întâiu aurul. Fără a invoca probele istorice, care constată esistenţa aurului în Transilvania şi România deja în anticitate, vedem în ḑilele nóstre mai multe rîuri ca: Argeşul, Oltul, Lotrul, Buzĕul, Bistriţa etc., care duc în nisipul lor pulbere de aur, ce dovedesce esistenţa de vine (filóne) aurifere neesploatate încă. Este învederat, că unele din aceste vine trebue sĕ se găsască în terenurile munţilor din România.

In privinţa argintului, deşi nu s'a constatat încă la noi gismente argentifere propriu ḑise, dar este permis de a presupune esistenţa lui ca asociat cu diverse metale, mai cu sama cu mercur, după cum dovedesc bucăţile interesante ce s'au cules şi în care se vede argintul cristalisat prin trecerea mercuriului nativ în stare de sulfur sau de cinabru; varietăţile de aramă recunoscute în România fac parte din reliefurile Dobrogei şi din cele limitrofe cu Transilvania. E destul a aminti gismentul între Polovraci şi Crasna, aceia dela Lozova în Dobrogea, precum şi la Baia de aramă, unde judecând după probele analisate, dacă straturile se continuă în adâncime, ne-am găsi în presenţa unor minere de cupru echivalente cu cele mai bogate din Spania, Portugalia şi Anglia. Plumbul, manganezul, cobaltul, nikel şi arsenicul, sulful, mercurul şi grafitul s'au constatat de asemenea în mai multe puncte ale României, dar cu mult mai rĕspândit este ferul, care se presintă în tóte combinaţiunile sale.

In fine vom menţiona mineralulul combustibil antracitul, constatat la Vai-de-Ei, pe malul drept al Jiului, la Crasna, pe malul stâng al aceluiaş rîu, la Novaci, Baia-de-Fer la Nord la Petroşiţa pe Ialomiţa, şi probabil şi în Dobrogea.

Regiunea mijlocie deşi mai puţin importantă decât cea superióră, conţine totuşi elementele cele mai preţióse din punctul de vedere al producţiunilor de esploatare. Aci se găsesc culcuşurile petrolifere rĕspândite mai peste tot lanţul de munţi dela Govora până la Taslău şi care esploatate cu mijlóce mai sciintifice şi într'un chip mai raţional ar permite sĕ întemeiăm cele mai mari speranţe asupra viitoriului ce le este reservat. Tot asemenea sunt gismente fórte întinse de lignit aparente în mai bine de 30 localităţi de la Vêrciorova până la Comănesci (Moldova) din care unele de o calitate remarcabilă ce se póte compara cu hulia, acest preţios mineral a căruia esistenţă la noi până acum nu s'a constatat în mod cert.

Constatând astfel bogâţia de substanţe minerale şi fosile, ḑice, că e de lipsă esploatarea lor, apoi continuă:

Dar cum putem provoca şi înlesni esploatarea avuţiilor nóstre minerale? N'avem decât sĕ vedem ce au făcut celelalte state, unde industria minieră este astăḑi înfloritóre.

Sĕ luăm bunăóră, Francia şi Belgia. E destul sĕ comparăm starea actuală a minelor şi uzinelor din aceste dóuĕ ţĕri cu aceea în care ele lâncezeau, când nu ersu supuse unui regim regulat, stabilit prin legea din 1810. Acéstă lege, aşa de prevĕḑĕtóre şi înţĕléptă, a dat róde miraculóse şi într'un timp fórte repede. Abia un deceniu trecu dela punerea ei în lucrare şi statistica constată că Francia a încetat de a mai fi tributară străinului pentru materii ce fusese până atunci silită ca sĕ cumpere dela dênsul, economisând astfel pe fiecare an numai pentru fier o sumă de 1.400.000 franci şi pentru aramă suma de 1.300.000 franci. Acéstă situaţiune avantagiósă a crescut pe fie care ḑi în amêndóuĕ ţĕrile, graţie îmbunătăţirilor ce s'au adus legislaţiunei miniere. Esemplele cu alte state am putea sĕ le înmulţim şi sĕ dovedim că până şi poporul turc, ne-a apucat înainte, posedând de mult o legislaţiune minerală, care a permis esploatarea sistematică a minereurilor sale.

Este, deci, de netăgăduit că nu putem aştepta o desvoltare a industriei miniere în ţéra nóstră fără de o lege a minelor, care, dacă arfi s'o mai amânăm, am da dovada unei indiferenţe pentru interesele nóstre economice, pentru creaţiunea industriei naţionale, unei indiferenţe ce nu şi-ar găsi păreche în lume.

Arĕtând apoi încercările ce s'au făcut pe acest teren şi că şi constituţia pretinde acéstă lege, continuă:

Étă de ce, dlor senatori, proiectul de lege al minelor, de care ne ocupăm, este bine venit şi'l putem considera ca o mare operă, ca cel mai important proiect din câte au fost până acum depuse de guvern.

(Va urma.)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Brad, Februar, 1895.

Comitetul parochial din Brad conclusese unanim în 1893 ca sĕ sistemiseze la scóla poporală confesională din loc o a dóua staţiune învĕţătoréscă, deórece se dovedise lipsa-i ardĕtóre.

Comitetul convins despre importanţa educaţiunei femeei, se esprimase pentru instituirea unei învĕţătóre, sperând că prin acésta lì-se va da fetiţelor nóstre ocasiune sĕ-'şi însuşéscă educaţiunea şi cultura în dulcea lor limbă maternă.

Sinodul parochial al acelui an desbătù cestiunea cu zel vrednic de o causă culturală. In deosebi inteliginţa pĕtrunsă de necesitatea perfecţionărei intelectuale şi morale a ambelor secse, sprigiinea instituirea unei învĕţătóre, deórece prevedé în acésta un pas spre progres.

Causa însĕ s'a decis altcum, deórece câţi-va prea zeloşi apĕrători ai poporului, vedeau în educarea femeei numai o sporire a sarcinilor poporului, deci nu aflau timpul de bine venit şi astfel capacitară maioritatea pentru a instituì doi învĕţători.

Dar din 1893—1895 dintele timpului multe a ros!

Cei cari înşirau atunci nevoi preste nevoi pare a se fi convins, că nevoia nevoilor e educaţiunea naţională a ambelor secse. Dela acéstă atârna viaţa unei naţiuni. Fiitoriul nostru este însaşi educaţiunea ce sĕ dă generaţiunilor tinere.

De aci 'mi esplic eu cum de în sinodul anului curent n'am auḑit voci, cari sĕ clevetéscă contra instituirei unei învĕţătóre sau sĕ desapróbe dispoziţiunile comitetului şi sĕ îndrume inteliginţa că ea sĕ-'şi plătéscă învĕţătóre, dacă-i lipsesce, ci toţi ca un trup şi suflet, au primit unanim conclusul de a repeţi escrierea de concurs pentru o învĕţătóre şi la cas de a nu afla concurenţă, a ocupa postul numai provisoric prin un învĕţătoriu tocmai ca pe an scol. 894/5.

Conclus îmbucurător acesta pentru parochia Brad. Dacă în trecut n'a avut învăţătóre, barem în viitor sĕ aibă. Căci e nejust, ca în Brad se fie 10 educatori români pentru genul bărbătesc şi nici o educătóre pentru cel femeiesc. Sĕ se dea şi femeiei ce i-se cuvine, căci ea este în tóte credincios tovarĕş al bărbatului.

De sigur nu pretindem sĕ avem în Brad o scólă de teorii, nici vre-o scólă superióră, în care fetele sĕ se perfecţioneze de artiste sau virtuóse şi sĕ nu scie peteci vre un vestmênt rupt, sau sĕ nu scie deosebi mazerea de cafea după cum se esprimă deputatul Hock despre fetele din scólele superióre din patrie, ci o scólă practică, în care fetele sĕ 'şi însuşéscă pelângă elementele culturii şi desterităţile de lipsă pentru viaţa casnică, dar în limba maternă, aşa ca scóla sĕ fie o adevĕrată continuare a vieţii familiare, un loc unde se cultivă datinele şi credinţele strămoşesci.

Am speranţă, că cât mai curênd vom avé dar şi în Brad o învĕţătóre română, care fiind la înălţimea chemărei sale, ar grupa în jurul sĕu copiliţele din loc şi jur şi prin educarea lor va contribui la luminarea némului românesc. Atunci se va dovedí ce bine a lucrat comitetul parochial, când nici după căderea sa în sinod, nu s'a abătut dela ideia instituirei unei învĕţătóre, şi cât de înţelepţesce a purces ven. Consistor archidiecesan, când prin aprobarea dispoziţiunilor comitetului, le a sanctificat.

Dr. P. O.

Ca completare a coresp. din Poiana, publicată în nrul 12 al fóiei nóstre, primim următórele, privitóre la instalarea noului preot de acolo, Ilie Dobrota:

Poiana, în 5 Februariu, 1895.

Dacă s'a mai întêmplat vre-odată ceva măreţ, ceva ziditoriu pentru inimile şi sufletele evlavioşilor poenari, apoi instalarea parochului Ilie Dobrota pe drept aşa a fost.

S'a făcut în biserica cea veche din „Dél“ şi acésta din 2 motive binecuvêntate şi adecă, unul fiind-că parochienii instalândului paroch mai toţi aparţin acelei biserici şi a doua fiind-că tot acolo a fost cu rîndul şi fratele sĕu Nicolae.

Rev. Domn protopop Ioan Droc a ajuns în biserică precis la órele 9, şi pe lângă Domnia sa au mai oficiat fraţii Nicolae şi Ilie Dobrota.

Cântările liturgice au fost esecutate în mod artistic din partea dşórei învĕţătóre Eugenia Ioanovici acompaniată şi de distinşii cântăreţi: Georgescu şi Nicóră.

Poenarii vorbesc, că un serviciu aşa de sfânt şi atât de plăcut dulce şi frumos n'au mai auḑit în bisericile din Poiana. Ér în aceea, că au sujit doi fraţi chirotoniţi aprópe în aceeaşi vreme, poenarii prevĕd un lucru de tot sfânt, prevĕd, că binecuvêntarea ceriului s'a pogorât asupra lor. Dee ceriul ca aşa sĕ şi fie!

La sfêrşitul liturgiei Rev. domn protopop a ţinut o vorbire ocasională din acele cari pĕtrund până în adêncul sufletului, o vorbire, carea eşită fiind din convingere, dela inimă a şi captivat pe toţi. In aceea nu sciai ce sĕ admiri mai mult, conţinutul ei bine ales, sau forma, ce i-s'a dat anume ca sĕ pótă fi înţelésă de toţi şi tóte.

Inceputul l'a făcut cu memorabila cântare bisericéscă: „Innoescete, înnoescete noule Ierusalime etc.“

A arĕtat bucuria miresei lui Christos că şi-a primit érăşi pe mirele sĕu şi încă într'un timp relativ scurt, ceea-ce arată vrednicia mai marilor sf. nóstre biserici.

Arată bucuria poporului, ca e cu multă încredere primesce pe alesul sĕu, fiind el şi fiul unui părinte, carele a fost mult iubit de poporul său.

Arată bunătăţile, ce le revarsă păstoriul cel bun asupra turmei sale, şi relele ce o ajung dacă păstoriul îşi uită grijile turmei.

Cetesce decretul de chirotonire la carea întreg poporul pe care biserica nu l mai putea încăpea, a erupt într'un „sĕ trăiască“ Esc. Sa prea bunul nostru metropolit, — şi acésta a ţinut mai multe minute.

După aceea dl protopop sĕ îndréptă cătră ambii fraţi şi le ḑice:

Dacă Dḑeu v'a ajutat ca din fraţi de sânge sĕ deveniţi şi fraţi în Christos, ba mai mult adevĕrat urmaşi ai Lui, continuitorii şi propagatoriii împĕrăţiei lui Dumneḑeu pe pământ, apoi şi sunteţi datori, sunteţi obligaţi chiar ca prin frăţietatea, prin dragostea vóstră de model, pilde şi esemple vii sĕ deveniţi înaintea tuturor parochienilor vostri şi tocmai prin propagarea acestor virtuţi ceresci sĕ ve pótă cunósce cu toţii, că sunteţi de douĕ-ori fraţi. Faceţi aşa şi acest popor carele este blând şi ascultătoriu dela fire de sigur are sĕ ve urmeze.

Ér cu colegul DVóstre, carele este mai bĕtrân decât dvóstră sĕ cercaţi tot modul de a trăi în cele mai bune relaţii.

DVóstră trebue sĕ ve ridicaţi preste micile miseri şi sĕ căutaţi ca pe toţi sĕi învingeţi cu cea mai binecuvêntată armă, cu dragostea, cu carea şi porţile iadului sĕ pot învinge.

La aceste tinĕrul paroch Ilie Dobrota într'un ton plăcut şi într'o vorbire de preste o jumĕtate de óră rĕspunde: că bĕtrânul şi acum rĕposatul sĕu tată l'a sciut convinge că chemare mai sfântă decât a preotului în lume nu esistă. In urma acesteia s'a vĕḑut îndemnat ca sĕ asculte studiile teologice, şi acum dacă l'a cuprins o temere de acésta sfântă chemare, e numai acea temere, că nu va puté satisface întru tóte aşteptările cele multifarie ale ei.

De altcum Dsa promite solemnel, că-şi va da tóte nisuinţele ca sĕ satisfacă atât pe superiori cât şi pe iubiţii sĕi parochieni.

Promite mai departe că-şi va da tóte nisuinţele ca sĕ satisfacă şi pe bunii sĕi învĕţători şi profesori dela cari a învĕţat că n'are sĕ fie numai preotul tainelor, ci totodată şi dascălul şi luminătoriul poporului în tóte afacerile sale.

Promite că nici când nu-şi va uita că este român, pogoritoriu din legiunile divului Traian şi că şi acestor nefericiţi legionari le datoresce dînsul o mare, mare parte din activitatea sa.

Promit ḑice dnea-s'a aici înaintea altariului ca nici când nu voiu suferi profanarea constituţionale-i mele biserici, nici batjocorirea scumpului meu ném românesc. Cu aceste sincere şi edificătóre învĕţături pe cari, ca sĕ nu prea obosesc pacienţa P. T. cetítori le-am reprodus numai pe scurt, s'a sfârşit sĕrbătorirea instalării din biserică Dar s'a continuat la casele părintelui Ilie, unde dn-ea-sa a binevoit a da un prânḑ festiv tuturor óspeţilor precum şi tuturor adevĕraţilor fruntaşi ai bravului popor din Poiana.

Aici s'a continuat bucuria şi binefăcĕtórele învĕţături în altă formă şi adecă s'au ridicat mai multe frumóse toaste, aşa: Pentru Esc. Sa metropolitul Miron Romanul, pentru Rev. domn protopop, pentru preoţii cei tineri, pentru învĕţători, pentru primăria comunală, pentru popor şi în câteva rînduri şi pentru scumpii nostri osîndiţi politici.

Eman.

„Asociaţiunea transilvană“.

Apel.

Crescere şi cultură!

Aceste dóuĕ ţinte mari le-a urmărit dela înfiinţarea sa şi până în ḑilele nóstre Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român, acéstă veche şi cea mai de frunte asociaţiune culturală a românilor de dincóce de Carpaţi.

Vĕḑênd terminată şi asigurată prima sa creaţiune mare: *Scóla de fetiţe cu internat,* menită a da generaţiilor viitóre crescătóre demne de numele poporului român, — Asociaciaţiunea transilvană a luat iniţiativa pentru o nóuă lucrare, prin care sĕ se apropie cu un pas însemnat de cealaltă ţintă mare ce urmăresce, de lăţirea culturei în sinul poporului nostru.

Popularisarea sciinţelor şi artelor şi lăţirea cunoscinţelor folositóre sunt cele mai eficace mijlóce pentru promovarea progresului cultural al unui popor.

Poporul român însĕ în cea mai mare parte este lipsit de acei factori, cari la alte popóre au contribuit şi contribuie neîntrerupt la înaintarea lor în cultură. Nu avem oraşe, care prin institutele şi societăţile lor culturale şi sociale, prin coatingerea continuă a inteliginţei, sunt tot atâtea centre culturale, adevărate focularo pentru popularisarea sciinţelor şi artelor şi pentru lăţirea cunoscinţelor folositóre. Nu avem apoi, mai ales pe terenul sciinţelor naturale, o literatură poporală bună şi eftină, din care cea mai considerabilă parte a inteliginţei nóstre, preoţimea şi învĕţătorimea resfirată pe la sate, şi prin acésta poporul, s'ar puté ţiné în curent cu progresul sciinţelor şi artelor.

In vederea acestora comitetul asosiaţiunei transilvane a decis edarea unei

enciclopedii poporale,

care ţinută deocamdată într'un cadru mai restrins, se va putea introduce în cercuri cât mai largi şi va fi publicului cetitoriu român un sfetnic şi conducĕtoriu pe tóte terenele sciinţelor şi artelor.

Cu conducerea acestei publicațiuni comitetul a însărcinat pe membrul sĕu, *Dr. Corneliu Diaconovich.*

Aducênd acestea la cunoscința publicului român, comitetul subsemnat rógă pe toți cei chiemați a conlucra la realisarea acestei interprinderi importante pentru desvoltarea culturală a poporului nostru, sĕ binevoéscă a da numitului conducĕtoriu al primei Enciclopedii române tot concursul posibil, ca sĕ-și pótă împlini misiunea sa cu succes cât mai mulțămitor.

Modalitățile publicării, și procurării „Enciclopediei Române" se vor comunica la timpul sĕu.

Din ședința comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibiiu, la 7 Februariu 1895.

I. M. Moldovan, president. *Dr. V. Bologa,* secretariu II.

„CRIȘANA", societate de economii și credit în Brad.

Convocare.

Membrii societății de economii și credit „Crișana", sunt invitați la:

a IV-a adunare generală ordinară,

ce sĕ va ține în **24 Martiu st. n. a. c:** la 10 óre a. m în localitatea societății în Brad.

OBIECTELE:

1. Deschiderea adunării.
2. Constatarea membrilor presenți.
3. Constatarea împlinirei prescriptelor din §§. 50 și 76 ai statutelor.
4. Alegerea alor doi bărbați de încredere și doi secretari pe un an.
5. Raportul direcțiunii și a comisiunei de supraveghere pro 1894.
6. Deciderea asupra compturilor anuale și a distribuirei profitului curat.
7. Salariile oficialilor pro 1895.
8. Ficsarea marcelor de presență pro 1895.
9. Alegerea comisiunei de supraveghere. In lipsa membrilor receruți de preste jumĕtate din părțile fundamentali, adunarea în sensul §-lui 51 sĕ va ține la 31 Martiu n. la locul și timpul indicat.

Membrii pot lua parte în persónă sau prin plenipotențiații lor în sensul § 52 din statute.

Numĕrul membrilor înscriși cu 31 Dec. 1894 a fost 110 cu 400 părți fundamentali à 50 fl. = 20.000 fl.

Brad, la 4 Februariu. 1895.

Vasiliu Damian,
director.

[25] 1—1

„CRIȘANA", societate de economii și credit în Brad.

Incheierea compturilor

pe al IV-lea an de gestiune dela I Ianuariu până la 3I Decembre I894.

Contul bilanțului.

Nr. fol.	Active:	fl. cr.	Nr. fol.	Pasive:	fl. cr.
62.	Cassa în numerar	716.43	33.	Capital social 400 acții à 50 fl.	20.000—
34.	Imprumuturi pe cambii . .	81.462.18	39.	Depuneri spre fructificare .	71.424.32
35.	Imprumuturi pe obligațiuni .	25.436.05	41.	Cambii reescomptate . . .	10.000.—
38.	Imprumuturi hipotecare . .	4.188.—	42.	Dividende neridicate . . .	43.40
53.	Inter. de reescompt anticipat.	169.67	50.	Fondul de reservă *) . . .	3.639.04
52.	Mobiliar . . . . fl. 351.43		36.	Interese anticipative . . .	2.401.03
	după amortisare de 10% . . . „ 35.14	316.29	31.	**Profit**	4.780.83
		112.288.62			112.288.62

*) Fondul de reservă în adunarea generală dela 24 Martie 1895 se va întregí, pe basa propunerei consiliului administrativ, — din profit, la suma de fl. 6117.12. —

Contul profitului și perderilor.

Nr. fol.	Spese:	fl. cr.	Nr. fol.	Venite:	fl. cr.
43.	Interese de depuneri . . .	3.408.42	36.	Interese	7.142.33
44.	Marce de presență	234.—	37.	Provisiuni	2.087.74
45.	Chirie	200.—	48.	Diverse	2.413.41
58.	Salarii	1.420.—	40.	Tacse de înscriere	45.—
47.	Contribuțiune	666 70			
54	Amortisațiuni din mobiliar .	35.14			
49.	Diverse	464.95			
41.	Interese de reescompt . .	475.18			
55.	Competințe de timbre după împrumuturi hipotecari .	3.26			
32.	**Profit**	4.780 83			
		11.688.48			11 688.48

Brad, la 31 Decembre, 1894

Vasiliu Damian m. p.,
director

Ioan Rusu m. p.,
cassariu.

Stefan Albu m. p.,
controlor.

Petru Rimbaș m. p.,
comptabil.

Subsemnata comisiune de supraveghere am esaminat contul bilanțului și contul profitului și perderilor, și confrontându-le cu registrele principale și aucsiliare, le-am aflat în consonanță și esacte.

Brad, la 4 Februariu, 1895.

Simion Băcillă m p. **Petru Gligor** m p. **Teodor Pop** m p.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	**Budapesta**	5.50	7.25	7.—	1.50	8.1
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	**Szolnok**	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	**P. Ladány**	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. **Cluș.** pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27	**Ghiriș**	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	**Cucerdea**	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. **Teiuș.** pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. **Copșa-mică** pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	**Sighișóra**	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apața	Circulézǎ nŭmai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. **Brașov** pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	**Timiș**	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	**Predeal**	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. **Bucuresci** pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	**Szolnok**	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. **Arad** pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—						
2.30	—	4.30	7.05	6.35	pl. sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.44	—	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18	Pauliș	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5.09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborșin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	**Simeria** (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	**Alba-Iulia**	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11.40	1.20	sos. **Teiuș** pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. **Budapesta** sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timișóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeș	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	**Verciorova**	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în susele ele ce Numerînsémnăgras . órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 16 Sibiiu, Sâmbătă, 11|23 Februariu 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 10 Februariu 1895.

Foile magiare din Budapesta în articoli lungi sĕ plâng asupra miseriei, ce bântue prin țară, dar cu deosebire pe pustele Ungariei. Nu e vorba aici numai de lipsă, cum se folosesce acest cuvênt în înțelesul de tóte ḑilele, ci e vorba de fómete formală, fiind de present mii de ómeni, cari n'au literalmente ce mânca, n'au cu ce-și încălḑí bordeiele și nici nu au posibilitatea de-a puté câștiga ceva, fiindcă acum în cap de érnă nu capĕtă de lucru.

Scirea despre acésta miserie estremă a bătut acum și la ușa dietei și a silit pe „părinții patriei“ sĕ se ocupe cu ea în ședința de Mercuri, 20 Februariu n. c. In decursul desbaterii, la care au luat parte mai mulți deputați, s'a arĕtat originea rĕului, s'au esprimat diferite păreri pentru sanarea lui și s'a constatat, prin rostul ministrului president Bánffy, că guvernul nu este orientat în destul despre starea miseră a locuitorilor țĕrii și nici nu are un program precisat pentru sanarea rĕului.

Ansă la discusiune a dat propunerea deputatului Endrey, care a cerut dela deputați sĕ cinstéscă diurnele lor de o ḑi pentru ajutorarea celor lipsiți de pe Alföld.

In decursul desbaterii cei mai mulți vorbitori au învinuit pe guvern, că lucrurile au ajuns aici. Astfel deputatul Hock ḑice, că „e vorba de negligența datorinței statului și de acea politică greșită, care a dus acum la degenerările de bursă“. Deputatul Veres ḑice, că guvernul, dela 1891, de când a sufocat în sânge mișcările socialiste de pe Alföld, n'a făcut nimic ca sĕ întimpine miseria, cu tóte că s'a prevĕḑut, că ea se va iví în mĕsură mai mare. Tot asemenea constată neinteresarea și neorientarea în cestiune și Apponyi, dar învinovățesce pe guvernele anteriόre pentru acésta.

La aceste și alte învinniri, Bánffy declară, că cu cestiunea agrar-socialistă acum nu se póte ocupa dieta, apoi spune, că nu e orientat pe deplin și promite, că a conchemat pe Sâmbătă o conferență mai restrînsă, care se va ocupa cu miseriile agrare.

In fine dieta a primit propunerea lui Endrey și cei lipsiți au cu o promisiune mai mult, căci diurnele de vre-o 3500 fl. ce s'au dat lor, sunt picătură, care va dispăré fără urmă în marea miseriei.

Ținuta guvernului mai bine o caracteriséză „Hazánk“, ḑicênd:

„Guvernul față de tóte miseriile aceste nu are program. Cu mult mai tare sĕ îngrigesce de apĕrarea bursei, decât de interesele economilor sĕrăciți. Pune sĕ se voteze pentru unele ținuturi ajunse la miserie, câte un diurn și crede, că prin acésta 'și-a împlinit datorința“.

Vĕd și ei magiarii, că stările au apucat pe un povêrniș periculos. Trebuie însĕ un Ercule, care sĕ curețe grajdul lui Augias; piticii, cari vênéză interese materiale și sunt orbiți de șovinism, nu o vor scóte nici când la bun capĕt.

Ḑicem orbiți de șovinism, căci și șovinismul a contribuit în mod însemnat la miseria, ce bântuie țara. Pentru îndestularea șovinismului s'au prădat milióne de floreni pe teatrele magiare, pe operă, pe palate pompóse etc, bani storși de pe spatele bietului țeran.

Fructele acestei procederi étă acum sĕ coc, dar ele nu sunt fructe dulci, sunt fructe amare.

Cerculariu

cătră toți P. T. Domni membrii ai sinodului protopresb. preoți și mireni din protopresbiteratul Sibiiului.

Avênd în vedere timpul destinat pentru întrunirea sinódelor protopresbiterale, în virtutea §-ului 45 combinat cu §. 42 din statutul organic se convócă prin acésta sinodul protopresbiteral ordinariu pentru anul curent la locul central în Sibiiu pe *Duminecă în 19 Februariu st. v. a. c. la 11 óre a. m.* în sala seminariului „Andreian“ după celebrarea serviciului divin cu chemarea duchului sânt în biserica parochială din cetate.

Pertractarea meritorie a obiectelor se va urma ca și altădată numai Marți în 21 Februariu la 11 óre a. m. în localul mai sus designat, la care sunt poftiți P. T. membrii a participa.

Obiectele:

1. Raportul oficiului protopresbiteral.
2. Raportul comitetului protopresbiteral despre activitatea sa.
3. Presentarea rațiociniului pro 1894, esaminarea acestuia și darea absolutoriului.
4. Presentarea proiectului de budget pe 1895 și votarea lui.
5. Propuneri după raportul oficiului și al comitetului protopresbiteral în cadrul statutului organic §. 50 pct. 1, 3 și 4.

Comitetul și epitropia protopresbiterală se va întruní în cancelaria oficiului protopresbiteral Vineri, în 17 Februariu d a. la 3 óre pentru încheierea raportelor și a rațiociniului pro 1894 și stabilirea proiectului de budget pe 1895.

Sibiiu, 4 Februariu, 1895.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

Revista politică.

De mai mult timp se vorbesce în cercurile politice din Budapesta despre o eventuală fusiune între partidul guvernamental cu apponyistii și chiar cu disidenții.

Unele sciri se dau ca sigure, altele érăși se desmint, așa că cu siguranță astăḑi se póte afirma numai atâta, că partidul liberal, vĕḑêndu-se în fața unei opozițiuni atât de numĕróse și simțindu-și slăbiciunea caută a se întări contra independenților.

Pertractări au și avut loc și în unele puncte precum se scrie, au ajuns matadorii la înțelegere. Totuși lucrurile pregătitóre înaintéză încet, decé-ce cont. Apponyi e ca o stâncă și nu vrea sĕ facă concesiuni esențiale.

Cu tema acésta s'au ocupat în timpul din urmă între alte ḑiare „Magyar Ujság“ și „Ungar. Corr“. Ele cred că fusiunea se va și face.

* * *

In partidul independent domnesce de un timp o mare neînțelegere, care a luat un caracter atât de acut, încât amenință aprópe, dacă nu cu disolvarea, dar cu slăbirea lui la tot casul. Din acésta causă Ugron a scris cu multă vervă un articol în „Magyarország“ în care spune, că în fruntea fracțiunilor sĕ se institue un comitet esecutiv, care sĕ desvólte mai mare energie contra guvernului și în afară sĕ se organiseze mai bine și mai sistematic. La următórele alegeri partidul va fi atacat de o parte de guvern, de alta de partidul poporal și așa e óra supremă, ca el sĕ se întăréscă, dacă nu vrea sĕ fie nimicit.

* * *

Din incidentul morții archiducelui Albrecht, dietele din Cis- și Translaitania în ședințele lor s'au ocupat numai de casul acestei morți. Astfel camera depu-

---

FOIȚA

Literatura juridică română în streinătate.

O nóuă scriere a lui Ioan Bohl.

Sub acésta titulă scrie „Timpul“:

Cu tóte că țara nóstră e bogată în ómeni de legi, literatura juridică română nu a atras până acuma, la noi, atențiunea marelui public. Politica și literatura au darul de a-l pasiona mai mult, a-i răpí tótă activitatea și a-l distrage dela lucrările aride și fără interes pentru dênsul, cum sunt cele juridice.

Sunt acum dóuĕ ḑeci și patru de ani când, sub președenția lui C. Bozianu, s'a format în țară, la 16 Decembre 1871, prima societate de sciințe juridice. Ea numĕra pe atunci, ca membrii, tot ceea ce în urmă avea sĕ ilustreze magistratura înaltă și baroul, spre a nu cita de cât pe unii, vom aminti că din acéstă societate făceau parte dnii C. E Schina, Alesandru și Ioan Lahovari, A. Degré, Alesandru Giani, B. Missir, Gr. G. Pĕucescu, Em. Protopopescu Pake, Sc. Ferechide, B. Brătian, N. Prodan, N. Stănescu, G. E. Schina și câți alții.

Sub auspiciile acestei societăți a apărut și ḑiarul „Dreptul“, cel mai vechiu din ḑiarele nóstre juridice, urmașul „Gazetei tribunalelor“ a dlui Aristid Pascal și Louis Amiable.

Afară însĕ de „Magazinul judecătoresc“ al lui G. Costa-Foru, apărut înainte de promulgarea legiuirilor nostre moderne, puține lucrări juridice se mai pot cita, din acele timpuri. Nouile legiuiri întroduse la 1865, erau préa recente și legenda, că ele ar fi servile traduceri ale legiuirilor străine, prinsese atâta creḑĕmênt, încât nu e de mirare, dacă literatura nóstră juridică a pus timp, până sĕ iasă la ivélă.

De aceea în noragele de drept din străinătate, când se vorbesce de autori străini, se pomenesc autorii ruși ca Mihailoff, turci ca Aristarchy Bey, greci ca Rally, unguri ca Feichtinger sau altul, când se vorbesce însĕ de noi, în loc de autori, sĕ ḑice că am adoptat Codul francez sau italian sau procedura geneveză ca legiuire națională și apoi se trece, fără multă vorbă, la alte legiuiri.

Acéstă stare de lucruri, umilitóre pentru noi, începe sĕ dispară: și pe acest câmp al literaturei juridice, holda se ridică și dă prisosul ei de ródă. Lucrări „de longue haleine“ ca escelenta procedură civilă a dlui G. G. Tocilescu, ca cele patru voluminóse tomuri de cod civil ale dlui Dim. Alesandrescu, ca cele dóuĕ volume de drept comercial, de curênd premiate de academia română, ale dlui Gr. Maniu, lucrări speciale ca aceea a dlui Dem. Cuculi asupra curților cu jurați, studiile mai vechi ale dlui G. G. Meitany asupra constituțiunei și cele recente ale dlui C. G. Disescu, distinsul profesor universitar, — pentru a nu cita de cât în fuga condeiului din cele mai meritorii, — așéḑă primele temeiuri ale literaturei nostre juridice și ne dau dreptul a spera, că de acum se va ținé mai mult în sémă progresul realisat pe acest teren.

Ioan Bohl, ilustrul jurisconsult neerlandes, este cel dintâiu care relevéză mai pe larg străinătății progresul făcut. Membru al academiei belgiane, profesor de drept și advocat la curtea de apel din Amsterdam, cu activitatea sa neobosită, publică acum de curênd o lucrare de 470 pagine asupra codului nostru comercial.

Savantul autor, care pentru dragostea țĕrii nóstre a învĕțat limba română spre a face, precum mărturisesce însuși, mai deaprópe cunosciințe cu lucrările juridice dela noi, nu se mulțămesce a ne da o escelentă traducere a textului codului nostru punêndu-l în paralelă cu celelalte coduri; într'un stil elegant și atrăgĕtor, el espune întregul istoric al progresului și civilisațiunei nóstre, insistând cu predilecțiune asupra epocei dela 1866.

Ioan Bohl, care este consilier intim al reginei țĕrilor de jos, acésta rudă de aprópe cu regina nóstră, are un deosebit cult pentru Carmen Sylva și insistă cu o vedită plăcere prin urmare, când arată meritele ce dinastia are, fără îndoélă, pentru progresele realisate în acest timp.

Cu o pénă artistă, ilustrul maestru schițéză istoria poporului nostru, dar mai cu samă istoria contimporană și marea simpatie ce dovedesce că are pentru români, o comunică și o întipăresce cetitorului sub farmecul stilului sĕu măreț și pasionat. Sunt pagine luminóse în lucrarea acésta, cum de mult nu s'a mai scris despre noi.

Dar ceea-ce mai ales ne-a atras admirațiunea, este cunoscința amĕnunțită pe cât de esactă, pe care eruditul autor o are despre literatura nóstră juridică. El ne arată ceea ce póte mulți nu scim, că esistă o literatură juridică română și că ea merită a fi revelată.

Lucrarea lui Ioan Bohl va face de sigur, în acéstă privință, un imens serviciu țĕrei nóstre, ea va fi analisată, citată și prețuită de învĕțații din cele dóuĕ lumi. Publicul nostru însĕ e dator și dênsul a arăta aceeași râvnă, celui ce ne presintă străinătății, cu marea sa autoritate, în mod așa de măgulitor pentru noi.

Étă de ce credem a fi interpretul simțirei tuturor, când esprimăm aci recunoscința nóstră, ilustrului autor.

G. din Răcăjdie.

taților magiari în ședința sa de Marți n'a luat la desbatere nici propunerea deputatului Endrey privitóre la miseria din Hódmezö-Vásárhely, ci la propunerea presidentului Szilágy, a primit fără nici o discusiune proiectul, ca parlamentul magiar sĕ esprime Maiestății Sale cea mai adâncă condolență pentru grava lovitură, ce a primit atât casa domnitóre și armata, cât și monarchia întrégă prin mórtea archiducelui Albrect, și acéstă condelența sĕ se iee totodată și în protocolul camerei. Tot asemenea a făcut și casa magnaților, care perḑênd în decedatul pe un înalt membru al sĕu, a mai decis, ca sĕ trimită din sinul sĕu și o deputațiune la înmormêntarea archiducelui.

In acéstă deputațiune vor figura următorii 7 magnați ca mambri; Contele Károlyi Tibor. Constantin Schuster episcopul de Vaț, Radó Kálmán, contele Széhenyi Gyula, contele Zichy Nándór, Ghyczy Béla și contele Draskovich Gyula.

Parlamentul austriac încă a ținut Marți numai o scurtă ședință, în care presidentul Clumetzky în cuvinte pătrunḑĕtóre a propus, ca parlamentul sĕ-'și esprime monarchului condolențele sale adânci din incidentul catastrofei, care este o perdere ireparabilă pentru Maiestatea Sa, pentru armată, și pentru monarchia întrégă și totodată espresiunea de condolență sĕ se eterniseze și în protocolul casei. Deputații au ascultat propunerea stând în picióre și au primit-o unanim și fără nici o discusiune. Ședințele s'au amânat apoi.

Casul morții archiducelui s'a adus și în celelalte diete provinciale, cari încă și-au esprimat condolențele lor pentru marea lovitură, ce a îndurat-o monarchul și monarchia, dar mai ales armata, pentru care mórtea archiducelui Albrecht este o perdere ireparabilă și mult simțită.

* * *

Ḑiariul „M. Allg. Zeitung“ publică un articol datat din Ungaria de sud, în care între altele se ḑic și urmátórele:

In strĕinătate se desconsideră pericolul nemulțămirei, ce din ḑi în ḑi ia demisiuni tot mai mari, a naționalităților din Ungaria, pentru-că presa oficiósă magiară 'și dă silința, ca la tóte ocasiunile sĕ mistifice sau se retacă asemenea lucruri. Fondul de dispositiune se întrebuințéză cu prisosință față de strĕinătate. Tóte acestea însĕ nu sunt de ajuns. In parlamentul magiar i-s'a făcut guvernului imputarea, că face prea puțin în acéstă privință, din care causă s'au și trimis în strĕinătate mai mulți agenți de presă. Chiar și doi deputați au plecat unul în Francia, altul în Italia, pentru-ca sĕ „informeze“ opiniunea publică asupra referințelor, în cari se află naționalitățile în Ungaria. In Germania nu se prea pune mare interes pe referința naționalităților din Ungaria, pentru-că magiarii se privesc de raḑim puternic al triplei alianțe, pre când presa francesă cu deosebire dela începutul mișcării românilor din Ungaria, ia cu multă căldură în apĕrare interesele naționalităților. E adevĕrat, că e mare prostie de a priví în magiari un „razim“ al triplei alianțe. In loc de acésta ar trebuí a considera pe magiari ca un element de slăbire a triplei alianțe, din causa politicei lor neacomodate față de naționalități. Este ceva caracteristic pentru stările faptice constituționale ale Ungariei, că cele 8½ milióne de nemagiari (afară de Croați) nu pot sĕ trimită în camera deputaților nici măcar un singur deputat. Chiar și memorabilul proces al memorandului a fost o adevĕrată monstruositate. Flórea inteliginții române zace de presinte în temnițele magiare Dar' lucrurile merg și mai departe. In Transilvania damele române, ér în nordul Ungariei cele slovace sunt trase înaintea judecĕtoriei pentru că îndrăsnesc a purta tricolorul național. Intr'un oraș din sudul Ungariei, unde sĕ află un gimnasiu sêrbesc și unul unguresc gimnasiștii magiari au ars cocardele tricolore sêrbesci, ceea ce a dat ansă la un adevĕrat măcel sângeros. Chiar și pe terenul justiției, unde este vorba de al meu și al tĕu, nu esistă pentru naționalități nici un fel de siguranță a dreptului. Terenul naționalităților este esploatat de o mulțime de advocați și judecători, cari în numele ideei de stat magiar voesc a-și câștiga merite pentru a puté astfel reclama un post mai înalt de judecătoriu.

* * *

Conform unor informațiuni credibile sosite din Biaritz, regele Alecsendru încă înainte de apropiatele alegerei va dimite guvernul actual. Știrile, că regele ar intenționa sĕ chieme la guvern pe Garașanin și partidul progresist, sunt cu totul nebasate. Din contră regele a promis mamei sale, că va restituí constituțiunea și va concrede guvernarea unui cabinet în tóte privințele parlamentar. Amĕsurat acesteia va reflecta sau la radicali sau la coalițiunea încheiată în timpul din urmă între radicali și liberali.

De altă parte sĕ vestesce, că partidul progresist nu voesce sĕ se angagieze la formarea cabinetului, astfel Garașanin va rĕmâné în Paris și nici Novacovici nu va lua asupra-și formarea cabinetului. In campania electorolă partidul radical va lua însĕ parte cat se póte de activă. Conform faimelor, regina Natalia ar fi trimis generalului Gruici o scrisóre, în care asigură pe radicali, că al lor va fi viitorul.

* * *

„Ḑiarului „Standard“ i-se raportéză din Petersburg, că situațiunea bulgarilor în Macedonia e fórte critică. Autoritățile turcesti au primit din Constantinopol ordin sever, că ori-ce mișcare îndreptată spre independență sĕ o suprime cu cea mai mare asprime. Bisericile și scólele le închid, pe învĕțătorii și pe preoți îi persecută, bisericile bulgare în unele casuri li-s'au predat bulgarilor dar pe acestea înșiși bulgarii le au închis în semn de protestare

* * *

Conform scirilor sosite din Vei-Hai Vei, japonesii au ocupat insula Liu-Kung de lângă Vei Hai-Vei. Chinesii au predat japonesilor tóte vasele de rĕsboiu, prin ce acestia au ajuns în deplina posesiune a portului Vei-Hai Vei. Numĕroșii oficerì ai flotei chineze s'au sinucis. Sinuciderea amiralului Ting, a colonelului Ceang și a căpitanului Lin s'a raportat admiralului japones Ito în 14 Februariu. Admirarul Ting a lăsat lui Ito scrisórea, în care 'i face cunoscute motivele sinuciderei.

Ito a asigurat liberă trecere garnizónei din Vei-Hai-Vei, dintre comandanții căreia numai s oțianul Mac-Lure a rĕmas în cetate. Acesta a cerut garanțe, dar Ito i-a rĕspuns, că promisiunea japonesilor póte sĕ-i fi destulă garanță. La acésta s'a predat și Lure, și trupele chinese au depus armele. Oficerii străini s'au internat în Che foo.

Impĕratul Chinei, conform informațiunilor luate din Peking, a dat ordin guvernorului provinciei Cean-tung sĕ decapiteze pe toți soldații chinesi refugiați din Vei-Hai-Vei.

Sâmbătă în 16 Februariu trupele chineze au ataeat lângă Hai-Ceng pe japonesi, cari așteptau deja atacul. Chinesii au fost respinși după scurtă luptă nimicindu li-se total trupele.

Agenței Reuter i se raportéză, că pe insula Formosa situațiunea devine tot mai critică. Se pare, că trupele chinese nu sunt capabile sĕ suprime tumulturile. Canoniera engleză Raetler stă gata a pleca la Formosa în ajutoriu încrucișatorului Mercury, trimis acolo pentru apĕrareas udiților strĕini.

Noutăți.

Prelegeri publice. In cele dóue Dumineci din urmă s'au ținut dóĕ prelegeri interesante, în seria prelegerilor arangiate de „Reuniunea femeilor române“ din Sibiiu.

In 10. Faur n. c. a preles dl. prof. seminarial Dr. Petru Șpan despre „Pomul de Crăciun“ arĕtând originea acestei datine, lățirea ei la tóte popórele creștine și astfel și la noi și justificarea introducerii ei, ér' în 17 Faur n. a preles dl. inv. Ilie Moga, despre Valea Sebeșului, făcĕnd o descriere vină și amenunțită a acestei frumóse văi din tóte punctele de vedere. Ambii au fost viu aplaudați de numĕrosul public ascultător, mai cu samă dame. — Ar fi de dorit, ca aceste prelegeri sĕ se publice.

— Duminecă în 24 Februariu n. va ținé dșóra Lucreția Popescu, învĕțătóre la scóla reuniunei femeilor române din loc, în localul societății române de lectură strada Baier Nr. 1 la 4 și jum. óre d a. a VIII-a prelegere publică asupra temei: *„Rolul femeiei în societate“* la care inteligința română se invită cu tótă onórea.

* * *

Asociațiunea transilvană. In ședința ordinară din 17 l. c. n. a comitetului Asociațiunei, în urma referărei d-lui Z. Boiu comitetul a decis edarea *„Enciclopediei române“*, încredințându-se conducerea ei dlui Dr. C. Diaconovich. La adunarea despĕrțământului Orĕștiei din Vinerea s'a încassat de'a membrii vechi și noi 511 fl. 50 cr. Dl Par. Cosma a raportat, ca conductul de apă în casa Asociațiunei și în școla de fetițe s'a făcut, er d-sa dintr'o colectă a achitat tóte spesele acestor lucrări în suma de 728 fl. 67 cr. Sporindu-se numĕrul membrilor s'a hotărit ca „Transilvania“ sĕ se tipăréscă în 1200 esemplare în loc de 900 ca până acum. S'a decis tipărirea scrierei premiate „Higiena copilului“ în 3000 esemplare, ér catalogul bibliotecii în 500 esemplare.

* * *

† Archiducele Albrecht. Rĕmășițele pàmêntesci ale archiducelui se vor transporta la Viena, unde vor ajunge Duminecă în 24 l. c. n. Din tóte părțile și dela tóte puterile au sosit telegrame și adrese de condolență. Impĕratul german a dat un ordiu deosebit la armată, în care plângênd încetarea din viéță a bărbatului probat și învingĕtoriu în multe lupte, statoresce modul și timpul doliului. Țarul Rusiei va fi represêntăt la inmormêntare prin marele principe Vladimir. Maj. Sa ḑnu v'a conduce în condictul ca la înmormêntarea lui Radetzky, ci ca capul familiei va fi cel dintâiu, care va urma corul funebru.

* * *

Testamentul archiducelui Albrecht s'a desfăcut înaintea unei comisiuni în o ședință secretă, la care a mai participat maiestrul de curte principele Hohenlohe și mareșalul de curte cont. Ant. Szécsen.

* * *

Condamnați. Tribunalul r. din Cluș a adus ḑilele acestea sentință asupra locuitoriului Ioan Rusu din Feneșul săsesc, împreună cu mai mulți soți români ai sei, despre cari scim, că au fost trași în judecată pe cuvênt, că în primele ḑile după procesul Memorandului ar fi atacat din „ură națională“ pe un locuitor magiar din comună cu numele Takács János, pe care l'au și omorît. Ioan Rusu au fost condamnat la trei ani închisóre ordinară, dintre cari sunt a se subtrage 8 luni, pe care le a petrecut în închisóre preventivă. Alți doi soți ai sĕi au fost osîndiți la câte un an și jumĕtate închisóre ordinară. Afară de asta, acusații vor avé împreună sĕ plătéscă vĕduvei lui Takács 200 fl., ér la 2 orfani ai sĕi câte 30 fl. la an până vor ajunge etatea de 14 ani. La pertractare, acusații au declarat, că nu din ură națională, ci în stare de beție au comis faptul. Procurorul a insinuat recurs în contra sentinței.

* * *

Cai pentru erar. Ministeriul comun de rĕsboiu al monarchiei anunță următórele tîrguri de cai pentru recuirarea cailor necesare pentru armată; In comitatul Solnoc-Doboca în Dej la 15 Martiu; comitatul Turda-Arieș în Ghiriș la 17 Martiu; comitatul Murĕș-Turda Murĕș-Oșorheiu la 19 Martiu: comitatul Têrnava-mare, Cohalm în 21 Martiu; comitatul Treiscaune, Sepsi-Sân-Georgiu în 23 Martiu; comitatul Treiscaune Zabola în 25 Martiu; comitatul Brașovului în Brașov la 27 Martiu; în comitatul Sibiiului în Sibiiu la 29 Martiu.

* * *

Datoriile regelui Milan s'au înmulțit așa de tare, încât creditorii au început a'l urmări. Prima pretensiune o face — dupăcum spune un comunicat din Belgrad — țarul Nicolae în sumă de 2 milióne. Reposatul țar deduse acesti bani la cererea și garanța regenții, însĕ sub condițiunea ca Milan sĕ nu mai pună piciorul în Sêrbia. Deórece el a călcat acest obligămênt, țarul actual a însciințat pe regele Alexandru, că va lăsa banca agrară sĕ se intabuleze pe bunurile regale. Milan a mai avut 500.000 fr. dela consulul german și l'a tot amênat cu vorba. Acum cont. Bray amenință, că pe lângă un scandal public, îi va face proces lui Milan.

* * *

Producțiune literară. Din Mediaș ni-se scrie: In 22 Ianuariu a. c. s'au aranjat la îndemnul Prea On. domn protopresbiter al Mediașului Romul Mircea și la stăruința soției d-sale a Prea stimatei dómne Paraschiva Mircea o producțiune scolară împreunată cu joc de tinerimea scolară gr.-or. română din Mediaș sub conducerea dlui învĕțător Filon Necșa, cu scopul de a se înființa din venitul curat o bibliotecă scolară.

Cu regret trebue sĕ amintesc însĕ încă dela început împregiurarea, că cu tóte că scopul acestei petreceri este unul dintre cele mai sfinte, și cu tóte că a fost un timp favorabil, totuși inteligința nóstră atât din Mediaș (onóre esceptiunilor, Prea stimatelor dómne: Roman, Moldovan și Pușcariu) cât și din jur, în numĕr atât de puțin au participat la acéstă petrecere, încât nici pe departe n'a satisfăcut așteptările.

Poporul însĕ doios de o atare serbare, precum albinele la roire, astfeliu alergară după preotul și protopresbiterul lor R. Mircea ca sĕ asiste la producțiunea copiilor de scólă. Sala scólei era îndesuită de public.

Conform programei primadată apărù pe bină o frumósă cunună de fetițe de scólă torcênd pentru de a esecuta „Șeḑĕtórea la țară“, care piesă a succes fetițelor nóstre peste așteptare. Totasemenea teatrul „Cinel, Cinel“ cu atâta cunosciință de causă a fost predat din partea tinerimii adulte țĕrănesci, încât nu numai la fine dar și în decursul esecutărei a fost des aplaudată. Numai puțin a rĕmas publicul încântat și de esecutarea în dóuĕ voci din partea elevelor scólei a poesiei: „Sĕ trăéscă“ și „Vrăgitórea“ declamată de un elev al scólei. — Merită de dl învĕțător F. Necșa si pe acésta cale recunosciințe pentru jertfele morale prestate întru reușita atât de bună a acestei producțiuni.

Finindu-se producțiunea, au urmat jocul, carele au durat până în ḑori de ḑi cu mare vioiciune, împodobit fiind cu jocurile nóstre eroice strămoșesci „Călușeriul“ „Bătuta“ și alte jocuri naționale.

Ca podóbă a petrecerei au servit și costumul național românesc, între care s'au distins gentila domnișóră Eugenia M. Mircea și Prea stimata dómnă Paraschiva Mircea.

La 12 óre a urmat o masă comună fórte animată atât cu cântece naționale cât și cu toaste. Intre toaste amintesc pe al P. O. domn protopop Mircea „despre însemnătatea bibliotecilor scolare“, al părintelui Domșa din Șeica-mare: „despre chemarea luminătorilor poporului“ și alții despre martirii națiunei române ș. a.

După cină s'a continuat jocul până în ḑori de ḑi, depărtându-se fiecare cu cele mai plăcute suveniri. *P.*

* * *

Sânțirea scólei din Hașfalĕu. Ni se scrie din Hașfalĕu (tract. Sighișórei) următórele: O mare și simțită lipsă era edificarea scólei corĕspunḑĕtóre legei aici în acestea părți mult cercate, — care însĕ la stăruința zelosului și demn de imitat paroch Nicolau Doctor cu ajutoriul lui Dḑeu s'a ajuns, căci în 27 Decembre a. tr. s'a sĕvêrșit actul sfințirei acelei scoli prin asistență de 4 preoți cu păr. protopresb. D. Moldovan în frunte.

La 12 óre în ḑi aștepta întreg poporul cu mic cu mare în haine de sĕrbătóre în curtea scólei despărţit în 2 colóne, prin mijloc mergênd preoţimea în ornatele bisericesci, ér în apropierea scólei era postat învĕţătorul cu elevii şi elevele unde preoţimea a fost bineventată de o elevă predând, un buchet de flori naturale dlui protopop; ér uşa scólei de un membru din popor, şi întrând în sala, care era pregătită pentru sânţirea apei, şi după finirea actului s'a ţinut o cuvêntare din partea dlui protopop de însufleţire, la care poporul a erupt în „sĕ trăiéscă“.

In urma stropirei cu apă sfinţită s'a depărtat fie care mângăiat la ale sale.

Un participant.

* * *

Petrecere sêrbéscă. In reduta din Budapesta s'a ţinut scrie, „Dreptatea“ o petrecere sêrbéscă, la care a luat parte un public fórte distins. Intre alţii s'a presentat şi vr'o câţi va studenţi români şi slovaci. Studenţii români au fost întêmpinaţi cu „sĕ trăiéscă“, în limba română.

* * *

Un general numai cu un picior, In armata europénă, în care sunt necruţaţi cei mai voinici bărbaţi, cari pot purta armă, e un adevĕrat eveniment, dacă se află câte un soldat cu trupul ciungărit. In corpul oficeresc numai rar obvine casul, ca sĕ fie vre-un oficer cu o mână ruptă, pe care a perdut-o pe câmpul da onóre. Intre aceştia se ţinea şi generalul din armata nóstră, contele Pejacsevics, care numai de curênd a murit. Dar' de şi avé numai o mână, Pejacsevics era mai bun soldat, de cât oricare cu amêndóuĕ mânile. In armata spaniolă însĕ se afla de un timp incóci un astfel de general, care în adevĕr stă fără păreche între oficerii mai înalţi. Generalul Rendos a căḑut cu ocasiunea unor manevre de pe cal şi şi-a frênt piciorul stâng, care a trebuit sĕ fie amputat. Se credea, că după amputaţie, generalul va trebui sĕ se retragă Un mechanic isteţ însĕ i-a pus un astfel de picior artistic, încât generalul póte sĕ umble fără sĕ aibe trebuinţă de raḑim. Astfel Rendos servesce ca general şi numai cu un picor.

* * *

Iubirea de tată. Din Viena se scrie, că lângă mormêntul próspĕt din cimiteriul central, în care era înmormêntată o faţă cu numele Rosa Ceh, s'a găsit ḑilele aceste cadavrul unui om, ér' nu departe de dînsul un revolver, cu ajutoriul căruia, şi sloboḑise un plumb în cap, şi altul în pept. Făcênduse cercetare s'a constatat, că nefericitul e Ioachim Ceh, tatăl fetei. Sermanul tată n'a fost în stare a suporta durerile, ce i le causa mórtea fiicei sale.

Cestiuni scolare.

(Incheiere.)

Clasificarea elevilor.

De aci prima condiţiune pentru un învĕţător ori profesor în darea notelor e sĕ fie: conscienţios.

A doua condiţiune e: ori ce prestaţiune a unni elev, sé o judece asttel, precum i-se presentă, fără considerare la unele ori altele împrejurări, ce ar puté obveni. Am d. e. înaintea mea doue lucrări a lor doi elevi. Le judec şi trebue sĕ le judec, după cum sunt de bune relativ una faţă de cealaltă. Nu iau şi nu trebue sĕ iau în sémă că X. este mai mult sau mai puţin talentat, nu trebue sĕ mai reflectez că pre X l'au conturbat alţi fraţi mai mici când şi a făcut ocupaţiune ori că Z a pus mai multă diliginţă. Aceste sunt lucruri a parte şi eu trebue sĕ judec numai ce mi stă înainte pre hârtie. Cu mult mai trist ar fi când eu ca învĕţătoriu m'aşi uita la numele elevului şi din considerare faţă de tatăl sĕu i-aşi judeca lucrarea ori prestaţiunea verbală dupăcum nu merită.

In scurt: judecă totdéuna prestaţiunea elevului fie în scris, fie verbal, — eventual purtarea lui; dar nici odată nu căuta la faţa elevului ori la împrejurările lui. Singur acésta e basa adevĕrata.

Nici când sĕ nu forţăm lucrurile şi sĕ încercăm că notele din purtarea morală şi diliginţa sĕ le conformăm după cele din progresul în studii şi viceversa, eventual sĕ scăriţăm unele pentru-ca sĕ putem da note mai bune la cealaltă parte.

Notele din diliginţă şi purtare, alăturate cu cele din progresul în studii arĕta numai încât deoparte s'a prestat mai mult în urma talentului, ori în urma unei diligenţe de fer. Un esemplu. Elevul Pavel are nota la diligenţă: „suficient“ éră calculi din studii de „fórte bine“. Ori-cine vĕḑênd acésta trebue sĕ vină la convingerea ca elevul P. e talentat şi uşor 'şi indeplinesce lucrările sale. X. are din purtare şi diliginţă: „esemplară“, éră note din calculi mediocră. Acésta e semn, că multă ostenélă 'l costă până ce 'şi scóte la cale lecţiunile sale.

Indată ce vom lua de basă, în darea notelor, alte împrejărări şi prestaţiunile în sine-şi facem fórte anevoiosă înţelegerea unde sunt mai mulţi învĕţători, éră unde e unul vine însuşi în conflict uneori cu sine, mai multe ori cu părinţii, ori chiar şi cu elevii. Pentru-că este aprópe imposibil a considera cu aceea şi cumpĕna tóte motivele câte ar trebuí sĕ le luăm în considerare la staverirea unei note. Despre un elev avem cunoscinţe mai detaiate despre împrejurările lui casnice, despre crescerea lui, despre altul mai puţine. Şi chiar din punct de vedere al educaţiunei nu e bine ca sĕ fim conduşi la staverirea notelor, de compătimire, iubire etc. Pentru-că îndată ce observa elevii, că nu după-cum a meritat el, a căpĕtat calcul, ci după alte considerante învĕţătorul şi perde din autoritate. Credinţa elevilor că învĕţătoriul judecă după dreptate se sdruncină cu totul şi adese-ori chiar elevii între sine 'şi fac imputări unul altuia, ḑicêndu şi că; „tu nu ai meritat calcul cutare, ci numai din cutare motiv l'ai căpĕtat“.

Adese-ori pela încheierea semestrelor învĕţătorii şi mai mult profesorii de gimnasiu sunt molestaţi de elevii debili, ca sĕ le îmbunéscă calculii, ba chiar, mulţi dintre părinţi intrevin pretóte călile posibile ca pruncii lor sĕ fie bine clasificaţi. Cu deosebire se întêmplă acésta, când vreau sĕ mérgă la un alt institut, ori vrea sĕ câştige vre-un stipendiu. Situaţiunea învĕţătoriului devine grea.

Dacă cedéză sĕ face sclav al minciunei, că-ci dă o notă nemeritată.

Nu cedéză învĕţătoriul nici la rugările elevilor nici la intrevenirea părinţilor, ce e drept póte produce în părinţi oreşi-care neplăceri, dar aceste sunt de natură trecătóre. Şi la tótă întêmplaaea mai mult îi servesce spre onóre unui învĕţătotiu, când sĕ esprimă cineva, că: nu-l poţi scóte din convingerile lui, decât atunci câud se ḑice că'l poţi ademeni cu o vorbă dulce“. Acésta nu arată firmitate

Conscienţios mai pe sus de tóte sĕ fie învĕţătoriul. Sĕ nu se lase a fi condus nici de simpatii, nici de antipatii în darea unei note. Acésta se pretinde cu atât mai mult, cu cât pe învĕţătoriu nime nu l controléză în darea notelor. — Se póte ca învĕţătoriul se greşéscă şi el în darea notelor, căci a greşi e lucru omenesc, dar cel puţin se scie, şi el sĕ fie impĕcat cu sine însuşi, că nu a făcut nimeni nici unui elev nedreptate cu intenţiune ori din rea voinţă.

I. G.

Legea minelor.

II.

Dacă însĕ legea minelor este absolut necesară şi presintă o aşa însĕmnătate, cu atâta mai mare a trebuit sĕ fie atenţiunea comitetului delegaţilor d-vóstre în studiul proiectului, mai cu samă faţă de scrupulurile constituţionale ridicate în unele secţiuni şi de agitaţiunea provocată în ţară de nisce adversari, cari caută a face din tot, ca şi din legea minelor, o mină de esploatat în serviciul politicei militante a ḑilei.

Desbaterile amĕnunţite, la care au dat nascere în sinul comitetului art. 7, 8, 45 şi 55 din proiect, voiu avea onóre sĕ le semnalez în partea a III a raportului nostru. Aci ţin numai sĕ arĕt, că guvernul, doritor de a tăia scurt ori-ce echivoc în privinţa constituţionalităţii legei, a căḑut de acord cu unanimitatea comitetului delegaţilor în înlocuirea concesiunei perpetue, cu o concesiune vremelnică; în fixarea terminului de 75 ani pentru durata concesiunei, în acordarea de drept a concesiunei către proprietarul suprafeţi la espirarea terminului de 75 ani, în introducerea, în fine, a altor modificări, pentru ca astfel proiectul de lege sĕ se presinte într'o concordanţă perfectă şi neîndoelnică cu principiile puse în art. 7, alin. V, art. 19 şi 132 din constituţiune.

Acestea ḑise, putem sĕ trecem la prima cestiune şi cea mai de căpetenie, fiindcă domină întréga materie, la cestiunea: „cui aparţin minele“, dacă proprietarul solului este şi al fondului mineral; cu alte cuvinte, care e principiul proprietăţei minelor?

Asupra acestei cestiuni jurisconsulţii au stabilit opiniuni cu totul contradictorii. Am creḑut, că este bine a espune, în mod cât se póte mai succinct, principalele sisteme ce s'au propus; în ce mod a resolvat cestiunea legislaţiunea nóstră anterióră, codicele civil şi, în fine, proiectul de lege, ce desbatem.

Primul sistem, minele se consideră ca accesoriul suprafeţei; prin urmare ele trebue sĕ aparţină proprietarului suprafeţei ca nisce dependinţe ale acesteia. O asemenea teorie sĕ întêmplă la origina mai tuturor legislaţiunilor: proprietatea solului trage după sine proprietatea subsolului până în adâncimile pământului: *Qui dominus est soli, dominus est coeli et inferarum.* Acéstă doctrină a dreptului roman primitiv, înlăturată la Roma de codicele Theodosian, o vedem adoptată de fisiocraţi, în cap cu doctorul Quesnay şi alcătuesce astăḑi basa proprietăţei minerale în Englitera şi statele-unite. Contra ei s'au adus argumente de ordine naturală, juridică şi economică: *a*) de ordine naturală: pentru că între mină şi suprafaţă nu este nici identitate de natură, nici conformitate de configuraţie, nici comunitate de usagiu, nici corelaţiune de vre-un fel. Chiar prin constituţiunile lor geologice, una nu póte fi asimilată cu cealaltă.

Astfel, pentru a cultiva suprafaţa, trebue s'o faci parcele şi cu cât o fracţionezi cu atâta îi măresci fertilitatea; poţi cât de mult s'o lucrezi, fără ca s'o faci sĕ dispară.

Cu mina din potrivă: urmărind cursul capriţios al vinelor metalifere în sinul pământului, eşti silit sĕ percurgi spaţiuri subterane întinse, şi une-ori sĕ te afunḑi în pământ ca sĕ descoperi gismentul, când sub masa de apă ce'l acoperă, când sub terenurile mórte ce.l înfăşóra. De asemenea, estragênd mineralele din mină, sleesci continuu mina până ce o desfiinţezi, fără speranţă de a se mai reproduce;

b) La acestea se adaugă: argumente de ordine juridică; a dobândi un lucru prin accesiune însĕmnéză că acest lucru vine sĕ se incorporeze la al nostru în aşa chip. că se contopesce cu dînsul. Aşa este casul aluviunei, nu însĕ şi al minelor, căci minele fiind tot atât de vechi ca şi suprafaţa au fost încă dela început incorporate cu solul. Cine ar putea pretinde. că primul om care a ocupat suprafaţa, a ocupat prin acésta chiar şi subsolul, trefondul mineral? Când el a pus petrile de hotare împrejurul câmpului sĕu şi a ḑis: „Acest câmp este al meu“, n'a avut în vedere decât îndestularea nevoilor restrânse şi bucuria unor usage mărginite; de a semĕna, de a planta, sau de a zidi, etc.; ér la bogăţiile minerale conţinute în sinul acelui pământ nu s'a gândit nici dênsul, nici urmaşii sĕi, fiindcă nu le cunoscea. Atunci el nu póte fi proprietarul, pentru că nici le-a creat dênsul, nici le a posedat, nici a avut intenţiunea sĕ le posédă; lipsesc cele elemente, care constitue proprietatea: faptul şi intenţiunea, posesiunea şi *aminus domini* Dar dacă el n'a fost proprietarul trefondului mineral, n'a putut nici sĕ'l transmită împreună cu solul, urmaşilor sĕi.

c) In fine, pe lângă argumentele de ordine naturală şi juridică, vin şi cele de ordine economică şi practică. Lasele minerale pentru a fi esploatate cu folos, nu pot fi divizate ca suprafaţa însăşi; din contră e trebuinţă de a le cuprinde într'o întindere pe care o determină gismentul lor şi ori-ce alte condiţiuni indispensabile pentru suscesul intreprinderei.

(Va urma.)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Geaca, 8 Februar, 1895.

Intru pomenirea decedatului Ilie Căpuşan paroch gr.-or în Mociu, tractul Cluşului.

In 12/24 Decembre trecut s'a înmormêntat tinerul şi zelosul preot Ilie Căpuşan din Mociu.

Ca un trĕsnet a surprins acésta lovitură pe toţi, cari l'au cunoscut, căci numai cu 10 ḑile mai înainte nime n'ar fi creḑut, că sĕ póte întimpla a asemenea catastrofă. Plin de viaţă şi viguros a fost, dar o aprindere de plumâni acută în timp de 8 ḑile iau curmat scumpa-i viaţă în etate de 35 ani, când putea mai mult se foloséscă bisericei şi naţiunei sale.

O durere nespus de mare a causat acésta perdere, nu numai soţiei iubită şi iubitóre şi orfanilor — 3 la numĕr — pentru cari ca sĕ-i fericéscă a ostenit mult; şi nu numai parochiei pentru a cărei înflorire şi-au încordat tóte puterile mai ales pentru adunarea sumei necesare spre edificarea nóuei biserici ce a fost proiectat sĕ ridice în locul celei vechi, care e fórte slabă: dar cuprins-a doliul pe toţi câţi l'au cunoscut, căci pentru toţi acest preot a fost pretinul cel mai bun, toţi l'au iubit.

Zelos a fost pentru biserică, zelos a fost pentru naţiune, gata a fost de a ajuta pe toţi, cari i-au cerut sprijinul.

Om cu frumósă pregătire şi cu nisuinţele cele mai nobile, cum a fost, multe speranţe frumóse puteam lega de viaţa acestui preot, dar mórtea pe tóte le răpit.

Familia-i rĕmâne ne-mângăiată dar parochia Mociului, când va avea un preot cu însuşirile părintelui Ilie Căpuşan?

Dea Dumneḑeu mulţi preoţi români cu aceleaşi nisuinţe şi acelaşi caractĕr ca acest decedat.

Un amic.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea balului arangiat la 9 Februariu a. c. n. de tinerimea română din Sebeşul-săsesc, s'au încassat în total 165 fl. v. a. din care sumă substragându-se spesele de 126 fl. 30 cr. resultă un venit curat de 38 fl. 70 cr. cari s'a administrat cassei reuniunei române de cântări din loc, în al cărei favor s'a arangiat acel bal.

Oferte marinimóse au încurs dela următorii P. T. domnii: Ioan Dregan not. publ. reg. 3 fl. Andreas Heitz preot. ev. luth, 2 fl. Iosef Hintz librar 1 fl. Albert Stolz otelier 1 fl. Samuel Schun otelier 1 fl. Dna Vĕd. Ana Beu 1 fl. toţi din Sebeş. Ioan Halalai notar (Sescior) 1 fl.

Cu suprasolviri la cassă au contribuit următorii P. T. domni, din Sebeş: Dr. Pompiliu Isac 2 fl. 50 cr. Ioan Oniţin comerciant 1 fl. N. Barlai şeful oficiului silvanal 1 fl. Ludwig Binder apotecar 1 fl. Dr. Ioan Elekeş medic 50 cr. Gerosim Cărpinişan notar (Rehĕu) 50 cr. Ioan Ghişa cand. de preot (Rechita) 50 cr. Sabin Savu notar (Pianul inferior) 50 cr. George Botorógă măcelar (Câlnic) 50 cr.

Tuturor acelor prea stimaţi domni, dómne şi domnişore cari nu au pregetat a da atât ajutoriul moral cât şi material pentru buna reuşită a balului, li se aduc şi pe acésta cale cea mai adêncă mulţămită.

S. Sebeş în 18 Februariu 1895. n.

Pentru comitetul arangiator:
N. Todea.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă Red.

„Albina“ Institut de credit şi de economii în Sibiiu.

A XXII-a încheiere a Conturilor cu 31 Decembre 1894.

CONTUL BILANŢULUI.

Active.		fl. cr.
Cassa în numĕrar		82,640.31
Monete şi cupóne		4,527.86
Bon în Giro-Conto şi la alte bănci		11,792.30
Cambii de bancă		3,032,809.55
Împrumuturi hipotecare		1,894,836.62
Credite personale		1,013,941.17
Credite cambiale cu acoperire hipot.		532,123.70
Credite de cont-curent		127,393.29
Avansuri pe efecte publice		70,959.40
Credite ficse		24,789.70
Împrumuturi pe producte		27,010.40
Casa institutului, realităţi dela gara Braşov şi div. realităţi de vênḑare		182,717.77
Efecte publice		1,047,704.13
Efectele fondului de garanţă al scris. fonc.		209,133.50
Efectele fondului de pensiuni al funcţionarilor institutului		81,000.—
Mobiliar	5,794.37	
după amortisare de	580.05	5,214.32
Interese restante şi diverse conturi debitóre		94,996.51
		8,443,590.53

Pasive.	fl. cr.
Capital social:	
3000 acţiuni à fl. 100	300,000.—
Fondul de reservă al acţionarilor	100,000.—
Fondul special de reservă	126,054.96
Fondul de pensiuni al funcţionarilor	80,811.96
Depuneri spre fructificare	4,945,227.09
Scrisuri fonc. cu 5% în circulaţiune	1,251,000.—
„ „ „ „ în coróne în circul.	500,000.—
„ „ eşite la sorţi în circulaţiune	19,600.—
Cambii de bancă reescomptate	583,220.95
Avansuri dela banca austro-ungară	125,000.—
Diverse conturi creditóre	225,478.46
Dividende neridicate	1,501.—
Interese anticipate pro 1895	64,028.17
Profit net	121,667.94
	8,443,590.53

CONTUL DE PROFITURI ŞI PERDERI.

Eşiri.		fl. cr.
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare	222,784.48	
„ scrisuri fonciare	77,515.12	
„ împrumuturi luate pe efecte	14,084.83	314,384.43
Spese:		
Salarie	38,297.65	
Bani de cuartir	4,985.—	
Imprimate, registre, porto diverse	12,636.53	
Marce de presenţă	1,710.—	57,629.18
Contribuţiune:		
directă	12,117.98	
10% dare la interesele dela depuneri	22,278.49	34,396.47
Amortisare din mobiliar		580.05
Profit net		121,667.94
		528,658.07

Venituri.		fl. cr.
Interese:		
dela cambii de bancă	188,715.93	
„ credite personale	91,015.86	
„ împrumuturi hipotecare	129,792.29	
„ efecte publice	45,319.42	
„ credite cambiale cu acoperire hipotec.	33,331.35	
„ credite de contcurent	4,667.72	
„ avansuri pe efecte	4,841.47	
„ credite ficse	1,630.02	
„ împrumuturi pe producte	1,627.02	500,941.08
Chiriă		10,913.09
Provisiuni		15,697.62
Profit la monetă		1,106.28
		528,658.07

Sibiiu, 31 Decembre 1894.

I. Hannia m. p., membru al direcţiunei. **Şulutiu** m. p., membru al direcţiunei. **Cosma** m. p., director esecutiv. **Iosif Lissai** m. p., comptabil-şef.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile presente şi le-am aflat în deplină regulă.

Sibiiu, 18 Februariu 1895.

Comitetul de supraveghiare:

Dr. A. Brote m. p. **Dr. Ilarion Puşcariu** m. p. **Dr. Beu** m. p. **Ioan Creţu** m. p. **St. Stroia** m. p.

Nr. 66/895. [27] 1—3

EDICT.

Paraschiva Nicolae Urlea, gr.-orient. din Porumbacul inferior, protopresbiteratul Avrigului, soţia legitimă a lui Eftenie Poşa, tot din Porumbacul inferior, carea mai bine de patru ani de ḑile a părăsit cu necredinţă pe bărbatul sĕu şi a pribegit în lume fără a se sci locul ubicaţiunei ei, se citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict în fóia „Telegraful Român“, căci la din contră procesul divorţial intentat de soţiul sĕu se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Avrig, 21 Ianuariu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al Avrigului ca for matrimonial de prima instanţă.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 106/895. [28] 1—3

EDICT.

Toma Codleanu din Zernesci, bărbatul legitim al Mariei N. Ţirea, carele a părăsit pe soţia sa de aprópe 6 ani, fără a grijí de traiul ei şi nici a mai da vre-un semn de viéţă, prin acésta se citéză ca în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze la subscrisul oficiu, căci la din contră procesul divorţial încaminat de soţia sa se va pertracta şi decide şi în absenţă.

Zernesci, 16 Ianuariu 1895.

Oficiul protopresbiteral al Branului.

Traian Meţian,
protopresbiter.

Nr. 771 prot. 1895. [21] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a II Mociu din protopresbiteratul Cluşiului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 639 fl.

Doritorii de a ocupa postul de paroch în acéstă comună sunt poftiţi a-şi înainta suplicele de concurs instruite în sensul normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, şi a se presenta la biserică în vreo ḑi de Dumineca sau sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscut din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluşiu, 16 Decembre 1894,

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

„Victoria“, institut de credit şi economii în Arad.

Convocare.

Domnii acţionari prin acésta sĕ învită conform § ului 17 din statutele institutului la a

VII-a adunare generală ordinară,

care se va ţiné în Arad, la **10 Martiu st. n. 1895** la 10 óre înainte de améḑi în localităţile institutului (Calea Archiducelui Iosif Nr. 24).

OBIECTELE:

1. Raportul direcţiunei, bilanţul anului 1894 şi raportul comitetului de supraveghere.
2. Stabilirea bilanţului şi distribuirea profitului curat.
3. Proiectul de statute pentru fondul de pensiuni al funcţionarilor.
4. Investirea comptabilului-şef Savu Raicu cu dreptul de a signa firma
5. Alegerea de trei membri în direcţiune.
6. Alegerea comitetului de supraveghere.

Domnii acţionari cari doresc a participa la adunarea generală în persónă sau prin plenipotenţiaţi în sensul § 22 al statutelor, sunt rugaţi a-şi depune acţiile eventual doveḑile de plenipotenţă la cassa institutului cel puţin cu 24 óre înainte de adunarea generală.

Arad, în 14 Februariu 1895.

Direcţiunea institutului.

„Victoria“ institut de credit şi economii în Arad.

Bilanţ pro 1894.

Active:		fl. cr.
Cassa în numerar		24.221.60
Bani în Giro-Conto		123.95
Cambii în portofoliu		675.033.77
Imprumut. hipotecari		269.946.—
Avansuri pe efecte		11.905.—
Casa institutului: strada archiducele Iosif Nr. 2.	fl. 59 315.10	
B. Választó Nr. 32.	fl. 2032 30	61.347 40
Efectele proprii		4.125.21
Diverse conturi debitóre şi interese restante		25 555.44
Mobiliar	fl. 2.805.22	
după amort. de 10%	fl. 280 52	2.524 70
		1,074,7 3.07

Pasive:		fl. cr.
Capital social:		
3000 acţiuni à fl. 100		300.000.—
Fond. de res. al acţionarilor		73.521.45
Fondul de pensiuni		3.206.22
Depuneri spre fructificare		640.685.16
Diverse conturi creditóre		5.711.74
Dividende neridicate		509.—
Contribuţie după interes depun. sem. II.		1.463.41
Inter. anticipat. pro 1895		10 901.60
Prof. trans. din 1893	fl. 2.736.33	
Profit net	fl 36.048.16	38 784.49
		1,074.783.07

Arad, 31 Decembre 1894.

Oncu m. p., director esecutiv. **S. Raicu** m. p., contabil-sef

DIRECŢIUNEA:

G. Lazar m. p. **Dr. Vuia** m. p. **Papp** m. p. **Karátsonyi** m. p. **Ciorogariu** m. p.

Subsemnatul comitet am esaminat contul present şi l am aflat esact.

Arad, 14 Februar, 1895.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

N. Marcu m. p. **P. Truţa** m. p. **G. Feier** m. p. **V. Papp** m. p.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 17 Sibiiu, Marţi, 14|26 Februariu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 13 Februariu 1895.

Şovinismul şi acusările nedrepte despre gravitarea în afară a naţionalitătilor, sĕ susţin nu numai în colónele diaristicei magiare, ci şi în dietă. Unii deputaţi, oratori de frunte, îşi manifestă şovinismul şi aruncă învinuiri naţionalităţilor, cu o uşurătate surprindĕtóre. Sĕ face acésta de mult, şi astfel nu e lucru nou, causa însĕ că revenim asupra acestei regretabile împrejurări, este, că acum de curênd în două şedinţe ale dietei doi deputaţi au susţinut lucruri, cari ne ating de aprópe.

Unul este deputatul kossuthist Bartok Lajos, care a vorbit în şedinţa din 23 l. c. când s'a desbătut cestiunea miseriei de pe Alföld, despre care am scris la locul acesta în nrul trecut al fóiei nóstre. El a ḑis, că după părerea sa mai mare e miseria în comitatul Maramurĕşului, unde durézâ din tómnă şi provócă guvernul, ca aici sĕ dea ajutóre Dar motivul ajutorării este curios şi ne arată, că chiar şi lipsa şi miseria locuitorilor e esploatată în favorul magiarisării. Astfel Bartok a ḑis, că „guvernul ar face o politică de naţionalitate fórte corectă, dacă şi-ar întinde îngrigirea sa părintéscă asupra acestui comitat, ai cărui locuitori valachi au fost totdéuna credincioşi ideii de stat magiar. Poporul din Maramurĕş s'a luptat sub stégurile lui Rákoczy şi domnii, învĕţătorii şi preoţii români şi rusnieci din Maramurĕş sunt membri la EMKE în numĕr mare“.

Ar urma deci, ca acei români, cari nu sunt membrii la Kulturegylet în cas de lipsă, sĕ nu capete ajutor dela stat, deşi ei contribuie cu banii şi sângele lor la susţinerea statului. Da, find-că după conceptul şovinismului, patriotismul e închis în cadrele Kulturegyleturilor şi cine stă în afară de aceste, cine nu le spriginesce, acela nu recunósce „ideia de stat magiar“, nu e patriot.

Acesta e un cas; al doilea e o învinuire nemotivată aruncată naţionalităţilor de dep. Eötvös, în şedinţa dietei din 23 l. c. a doua şedinţă în care s'a desbătut proiectul de budget. In acésta şedinţă la început a vorbit primul şi până acum singurul deputat al partidului poporal, preotul catolic Zelenyák, despre partidul sĕu şi despre interesele poporului. Indată după el s'a încercat a-l combate Eötvös, între aplausele contrarilor noului partid, şi fiindcă Zelenyák ţintind la politica bisericéscă a guvernului lui Wekerle şi Bánffy a ḑis, că liberalismul sub firma căruia sunt introduse legile bisericesci la noi, este importat din streinătate, Eötvös între mare însufleţire, — după-cum scriu foile kossuthiste — făcênd alusiune la alianţa partidului poporal cu naţionalităţile, a accentuat, că centrul naţionalităţilor e în afară de patrie şi că ele au fost duşmane poporului magiar de o mie de ani.

Amintirea alianţei, care nu esistă, dintre partidul poporal şi naţionalităţi, este o apucătură de a despopularisa noul partid înaintea magiarilor, despre ce am scris cu altă ocasiune. Cum vine însĕ Eötvös, sĕ învinuéscă pe naţionalităţi, că-şi au centrul în afară de patrie? Scim noi că de aceste s'au mai scris şi rostit de multe ori, începênd dela Tisza de pie memorie, dar de órece toţi câţi au susţinut de aceste au rĕmas de minciună, neputêndu-se adeveri nimic din ele, ar trebui, ca învinuiri de aceste nebasate se înceteze odată, cel puţin însĕ în sinul parlamentului, sau dacă unii esaltaţi şovinisti le mai susţin, numai ca sĕ facă efect, cum e şi cu Eötvös, ei ar trebui îndrumaţi la ordine şi bunul nume al naţionalităţilor luat în scut.

Pagubă, că acésta nu se face, căci ea contribuie mult la înstrĕinarea naţionalităţilor de magiari, căci cum sĕ mĕ apropriu şi sĕ simpatisez cu vecinul meu, care mereu îmi strigă hoţ, deşi eu sunt om cinstit?

Revista politică.

Despre neînţelegerile în partidul indepedent despre care făcusem amintire se anunţă următórele: In 22 s'a ţinut o consfătuire a partidului independist şi 48-ist în locuinţa luì Gavril Ugron. Precumpĕnitórea maioritate din cei 34 de membri, cari asistau la aceste consfătuiri, s'a esprimat pentru susţinerea propunerii lui Kapotsffy privitóre la organisarea partidului, însărcinându-l totodată a o supune desbaterei conferenţei următóre. In fine Franz Sima supune unei aspre critici purtarea preşedintelui partidului Iuliu Iusţh şi propune ca în conferenţă sĕ i-se dee un vot de neîncredere. Propunerea acésta însĕ nu se primesce din partea maiorităţii. Totodată sĕ decide în aceste premergĕtóre consfătuiri, ca sĕ se declare hotărît, ca partidul nu voesce revisuirea legilor politice-bisericesci.

La conferenţa din 22 séra a partidului independiştilor şi acelor din 48 s'au petrecut scene de tot posomorîte. După discuţiuni lungi şi fórte agitate, în cari Olay a atacat în tonul cel mai vehement pe Polonyi, ca pe autorul tuturor relelor din partid, prin votisare nominală cu 24 contra 35 voturi s'a primit propunerea lui Kapotsffy privitóre la organisarea partidului. In urma acesteia preşedintele partidului Justh Gyula declară în tótă liniştea, că va trage consecuenţele, şi însinuându-şi abḑicerea, se depărtéză din conferenţă cu 35 aderenţi ai sei şi se declară împreună cu aceştia ca eşiţi dín partid.

Scirile mai nóuĕ spun, că Iusth a telegrafat lui Kossuth care sĕ află acum în Neapole, raportându-i cele întêmplate: Kossuth a rĕspuns, că se alătură aderenţilor lui Iusth şi va lucra pentru împreunarea fracţiuneí cu alui Eötvöş. Acesta şi cu aderenţii lui s'au declarat hotărîţi a se alia cu Iusth.

*
* *

Două sunt mai ales momentele însemnate pentru mersul politicei mari, care servesc ca puncte de mânecare pentru diferite combinaţiuni şi aceste două momente sunt: starea critică a Italiei şi schimbările în Rusia, cari ambele pot avea ingerinţe neprevĕḑute asupra nouelor conformări a raporturilor dintre puterile europene.

Ḑiarul „Politik“ din Praga ḑice următórele:

Tripla alianţă, aşa cum a fost intenţionată la început de principele Bismark, avu scopul de-e servi ca contrabalansă Rusiei. Cu timpul însĕ Germania a început a nu se prea simţi bine în starea sa pasivă în tripla alianţă, şi mai ales întâmplările din Francia, făcură, ca ea sĕ arete semne, că ar voi sĕ se apropie de Rusia. Şi cine scie óre nu se va realisa alianţa între cei trei împĕraţi, chiar acuma când Italia e fórte slabă? Cu tóte aceste pressa germână şi cea rusóscă iau ca sigur, că totuşi tripla alianţă se va reînoi.

„Pester Lloyd“ ḑice în cestiunea acésta următórele:

Reînoirea triplei alianţe nu este o cestiune, care sĕ devină actuală astăḑi sau mâne, în anul acesta, sau în cel viitor, şi de aceea nici nu este lipsă. ca sĕ se discute asupra ei. Raporturile, cari au creat alianţa sustau şi astăḑi. Cu cât sunt mai bine cunoscute intenţiunile pacinice ale acestei alianţe înaintea lumei, cu atât este de lipsă sĕ sé vorbéscă mai puţin de ea. Astăḑi, când guvernele Europei profeséză politica păcei, nu este

---

FOIŢA.

Adamklissi.

(Conferinşă ţinută la Viena cu ocasia aniversăre esistenţei de 25 de ani a societăţii archiologice).

Malul mărei negre udat de Dunăre, actuala Dobroge, de pe vremea esiliului lui Ovidiu, ţara clasică a plângerilor şi lamentaţiunilor, se apropie sub domnia română de timpuri mai fericite şi dă chiar o comóră ascunsă, pe care nimeni nu ar fi bănuit-o acolo. Un monument aflător acolo, a cărui denumire turcéscă Adamklissi, biserica ómenilor, derivă dela ornamentul sĕu sculptural de altă dată şi a trecut asupra unui sat din apropiere, s'a dovedit în urma cercetărilor recente a fi o pétră de demarcaţiune a istoriei împĕrătesci romane şi una din operele architechtonice cele mai remarcabile, ce ne-a lăsat antichitatea. Deja locul unde a fost găsit oferă un interes ciudat.

In ţara muntósă, care interḑice Dunărei trecerea directă în mare şi o sileşte sĕ facă un ocol lung în spre nord, calea de comunicaţie naturală este o scobitură largă, care se întinde dela Cerna-Vodă la Constanţa, anticul Tomi. De o generaţie o cale ferată străbate valea acésta, care se va lega cu căile ferate ale continentului cu superbul pod, care se construesce peste Dunăre la Cerna-Vodă. In antictictate malul sĕu a fost acoperit cu renumitele diguri, care pórtă în gura poporului numele lui Traian. Acestea sunt trei linii de apĕrare mari, care se pot urmări încă acum cale de 60—70 kilometri.

In legătură vĕdită cu aceste fortăreţe militare stă monumentul Adamklissi. De mult a dispărut podóba, care o înconjura din tóte părţile; dar în forma sa originară chiar produce o impresie grandiósă.

Terenul, care se compune din var de Jura, are un relief de o înălţime de 500—600 picióre. In succesiune monotonă se schimbă părţi mai ridicate şi mai jóse, în ale căror adâncimi se găsesc adesea elemente pietróse. Regiunea pare pustie. Observând cu atenţiune se zĕresc ici şi colo o câmpie arată, o turmă, o linie telegrafică şi câte odată un car ţĕrĕnesc. Drumul e însĕ de multe césuri până găsesci un sat. Locuinţele sunt ascunse prin văile pe unde s'a putut găsi apă şi unde se frâng vênturile, care ridică pe şosele grămezi înalte de praf Colibile au forma peşterilor şi sunt pe jumĕtate îngropate în pămênt.

Totul face impresia ca şi cum nu s'ar fi schimbat nimic din vremea tristelor lui Ovidiu. Deja compunerea populaţiei în sine, multicolora amestecătură a rasselor de tătari, turci, greci, ţigani, bulgari şi Români din Transilvania adunate aci, dau o imagine a mizeriei rĕmasĕ staţionară în cursul vécurilor

Printre satele din Dobrogea, Adamklissi se bucură singur de un isvor curgĕtor. O făşie subţire de apă curge în vale şi esplică aci esistenţa unui mic oras roman. Cursul zidurilor de împrejmuire, urma turnurilor şi edificiilor publice s'a consarvat în formaţiunea terenului, o pórtă ruinată a mai rĕmas în picióre; descoperiri de inscripţii au dovedit numele ei: Tropheum Trajani. Numele acesta mândru ea l-a purtat dupĕ monumentul rĕdicat de împĕratul Traian, care stă deasupra ei pe o înălţime pleşuvă. Acesta are forma unui turn rotund masiv, care poseda încă acum un diametru de 27 metri şi o înălţime de 18 metri.

Pentru că nu esistă în tradiţiunea nóstră, se pricepe uşor cum monumentul acesta a putut fi uitat cu desĕvêrşire. In 1837 o misiune de oficeri prusieni, cerută de Sultenui Mahmud II dela regele Frederic Wilhelm III pentru a reforma armata turcă, şi trimisă întâiu în Bulgaria pentru a încerca apĕrările dela Dunăre, l'a găsit. Sufletul acestei misiuni a fost mareşasul conte Welmuth de Moltke, care a publicat mai târḑiu cunoscuta sa carte asupra Turciei. Aci Moltcke descrise architectura monumentului, recunoscu, că a fost îmbrăcat cu reliefuri şi columne şi stabilí origina sa romană; impresia localităţii, vecinătatea pomenitelor diguri, póte şi gândul la ruinele analóge dela Via Appia îl făcură se bănuiască cá ar fi mormêntul unui căpitan roman

Visitatorii cari au străbătut, mai târḑiu aceste locuri, nu au desvoltat ideia acésta fundamentală, ci au întunecat mai mult hipotezele; o lumină provisorie desvĕlui academicianul vienez Eduard Sacken, descoperind în desemnul unui basrelief figura unui barbar dac. Când Dobrogea fu cedată românilor, un cercetător meritos pentru museul din Bucuresci şi antichităţile patriei sale dl senator Gr. G. Tocilescu, se interesă de problema acésta cu tot focul sciintific. După multe săpături descoperi în ruinele din jurul monumentului o mulţime de sculpturi, a căror originalitate necunoscută provócă surprindere şi când ghici în fărămiturile unei inscripţii colosale titulatura împĕratului Traian, care deslega sensul problemei, continuă a cerceta şi ceru ajutor din Viena. Intr'o tómnă anevoiósă George Niemann conduse săpătura complectă a ruinei şi ca fruct al intreprinderilor sale technice ne dărui un model de gips, care represintă restabilirea monumentului. Unul din elevii scólei nóstre drul Moriz Dreger, găsi în Constantinopole o sculptură rătăcită; eu însumi am luat parte de două ori la cercetările din localitate si o publicaţiune îngrijită de Hölner din Viena va arĕta în curênd resultatele obţinute. Acénecesar sĕ se vorbéscă mult despre alianţe.

Ḑiarul rusesc „Novosti“ ḑice:

Rusia nici pentru cel mai mare preţ nu se póte alătura la tripla alianţă.

Ér ḑiarul parisian „Temps“ definesce tripla alianţă cu urmărórele cuvinte:

Tripla alianţă este o combinaţiune misteriósă, despre care se póte vorbi bine,şi se póte cugeta rĕu. Ea a fost, care a provocat o altă ligă ce are misiunea de-a asigura echilibrul europén şi pacea.

* * *

Discusiunea asupra legei minelor s'a continuat în senatul României. Au vorbit la cestiune d-nii Sturdza contra, apoi dl Pan, după acésta a vorbit d. Aurelian combătând proiectul de lege. Marţi au luat cuvêntul mai întâiu d. P. Carp. ministrul domenilor şi apoi d. Al. Lahovari, ministru de esterne.

Ambii ministri au rĕspuns adversarilor proiectului cu o forţă de argumentaţiuni, cu o logică şi cu o bogăţie de date şi de fapte, care a impresionat viu senatul şi opinia publică, rĕspândind cea mai largă lumină asupre caracterului şi utilităţei minelor.

In urma acestor strălucite discursuri şi după lungi desbateri, cari au durat şepte ḑile, senatul a votat cu mare maioritate luarea în consideraţie a proiectului de lege, şi Mercuri a început discuţia pe articole.

Prin urmare, scrie „Cur. Financ.“ peste câtva timp România va avé o lege, care împreună cu acea a drumurilor de fer de interes local, va permite pe de o parte atingerea de mâna omului a tuturor avuţiilor neesploatate încă, ér' pe de alta, o desfăşurare de afaceri grandióse şi roditóre, care vor da mult de lucru advocaţilor şi medicilor, şi inginerilor, şi capitaliştilor şí proprietarilor şi lucrătorilor şi tuturor celor alte forţe vitale ale ţĕrei, precum e comerciul, industria şi agricultura, atât de doritóre d'a eşi cu o óră mai nainte din câmpul restrîns de activitate, în care sĕ găsesc astăḑi.

* * *

Din Bucovina se anunţă, că la 21 Faur n. a avut loc în colegiul al doilea al corpului proprietarilor mari alegerea de deputat şi a fost ales domnul baron George Vasilco cu 91 voturi, remâind candidatul armeno-polonilor dl. Abrahamovicz cu 48 voturi în minoritate.

Domnul baron George Vasilco înainte de alegere s'a presentat la preşedìntele „Concordiei“ dl Dr. Ioan cav. de Zotta, cerând sprijinul soc. pol. „Concordia“ pentru alegerea sa şi a declarat că, pe lângă că va întra în clubul Hohenwarth, se va întrepune totdauna în interesul cestiilor naţionale ale românilor bucovineni.

Tot acéstă declaraţiune a făcut baronul Vasilco în presara alegerei la conferenţa alegătorilor români din colegiul propietarilor mari, la care conferenţă s'a ales şi un comitet de acţiune pentru viitórele alegerei din colegiul propietarilor mari. In acest comitet sunt aleşii dnii: cav. Leon Vasilco, baron Nicolae Mustatza, baron Eugen Stircea, Dr. cav. Ioan Flondor, Christof de Aritonovici din Scheia, Pruncul, Vartares Garabet preşedintele comunităţii armene din Suceavă, Const. cav. Popovici din Mihalcea şi dl. Dr. Iancu cav. de Zotta din Nóuĕsuliţe. In şedinţa sa constitutivă comitetul a ales de preşedinte pe dl. Leon cav. de Vasilco ér de vice-preşedinte pe dl. br. Niculae Mustatza.

Alegerea acestui comitet era necesară, vĕḑênd alegĕtorii români ai colegiului proprietarilor mari, că Armeno-Polonii, — deşi trebuiau se respecteze dreptul de posesiune naţională, pe care l'au apĕrat din tóte puterile la alegerea de deputat pentru oraşul Cernăuţi în contra baronului Mustatza — nu respectéză nici de cum dreptul acesta, dacă este vorba de a isbi în români.

Noi nu scim, ḑice „G Bucovinei“, care se fie causa, că armeno polonii au aflat de bine a se abate dela calea, care au aflat'o de bună la alegerea de deputat în oraşul Cernăuţi.

Salutăm cu mare bucurie alegerea d-lui baron Vasilco, avênd firma credinţă că va avea drept model pe Escellenţa Sa reposatul sĕu tată, şi se va intrepune în totdeauna pentru interesele ţerii şi ale naţiunei.

* * *

Ministrul-president Stoilov a emis un circulariu confidenţial către toţi prefecţii districtuali, care sună astfeliu: Aplică t. d ta cele mai severe şi mai energice dispoşiţiuni faţă de mişcările oposiţionale semnalate ḑi de ḑi din partea organelor de publicitate ale oposiţiunei. Ţinerea de meetinguri, adresarea de petiţiuni către principele, sunt a se suprima cu tot preţul. Ori-ce adunare oposiţională este a se disolva necondiţionat; mai ales ai sĕ fii cu atenţiune la aderenţii lui Stambulov şi Radoslavov şi sĕ eserciţi controlă asupra oficerilor, între cari sunt în mare numĕr de cei cu simţeminte antiguverniale, şi sĕ-mi telegrafezi mie îndată ce vei lua cunoscinţă despre vre-un oficer suspect.

* * *

Atmosfera politică din Anglia e înourată şi grea; nu este esclusă eventualitatea, ca guvernul sĕ cadă în curênd. Conducĕtorul unioniştilor, James, a presentat adecă un proiect de resoluţiune, care condamnă o disposiţiune a guvernului luată în cestiunea vamală şi e aprobată deja. Se póte, ca conservativii şi liberalii în alianţă sĕ trântéscă guvernul. Rosseberry s'a decis ca din proiectul de resoluţiune al lui James sĕ facă cestiune de încredere şi sĕ recomande reginei disolvarea parlamentului, la cas, că guvernul va rĕmâné în minoritate.

* * *

Despre rĕsboiul iaponeso-chinez se anunţă din Peterburg, că flotele rusesci staţionate în apele chineze se vor întări în mĕsură considerabilă Se vor trimite acolo adecă încă 6 încrucişatori de prima clasă şi 5 de clasa a dóua, 8 canoniere, 6 torpilori şi mai multe vaporaşe mai mĕrunte. Conform faimelor, în afacerea Chinei şi a Japanului încă nu s'au început pertractările între Anglia, Francia şi Rusia. Acésta numai atunci se va întâmpla, când Japanul va declara, că ce pretensiuni ridică faţă de China. Din Ti eu tsin se telegrafézä, că cu datul de 19 a curentei a apărut un ordin al împĕratului chinez, conform căruia generalii Tao-tai şi Jeh-Hi-Koa au fost condamnaţi din partea tribunalului mârtial la prinsóre până la tómnă, ér' atunci sĕ fie decapitaţi.

Din Hiroshima se telegrafézä, că în 17 a curentei chinesii âu atacat Kumo Ceng ul, dar' au fost respinşi din partea japonesilor.

La despărţirea hierarchică a comunelor „micste“.

Din Budapesta i-s'a trimis „Dreptăţii“ următórea corespondenţă:

In puţine şiruri am luat cunoscinţă despre sentenţa forului delegat din Budapesta adusă în causa de despărţire hierarhica a românilor din Margita-mare. Acum suntem în o posiţiune de a lua cunoscintă despre o asemenea sentenţă adusă de acelaşi for în 5 a lunei curente într'o asemenea causă, anume în causa românilor din Ciacova.

Imprejurările din Ciacova sunt însĕ de-o natură specială. Procesul românilor din Ciacova se tragĕnă de întregi 9 ani, ḑic nóuĕ ani şi o lună; deci aflu cu cale a da unele esplicări prealabile pentru orientarea creştinilor nostri de prin comunele „mestecate“ de pretutindeni.

La anul 1872—73, când fraţii sêrbi vĕḑură pornirea românilor pentru despărţirea ierahică şi observară, că poporul nostru de prin comunele micste, deocamdată lăsate în stăpânirea ierarhiei sêrbeşci, chiar şi cu mari perderi din averea comună caută a scăpa de sub tutela străină, devenìră cuprinşi de temerea, că pe acéstă cale în puţini ani au sĕ pérdă 20—30 de procente din cele 2 diecese: Timişóra şi Vêrşeţ. şi deci sĕ socotiră a ne pune pedeci în calea transacţiunei neînlăturabile. Astfel după zădarnice încercări de capacitare, de rugări de 10 ani şi mai bine: ca sêrbii sĕ fie echitabili, creştini şi fraţi cu noi, cu coreligionarii lor, ne simţirăm constrînşi a păşi în contra lor la judecată înaintea sus-citatului tribunal, delegat de Majestatea Sa. Şi atunci, delegaţiunea nóstră congresuală, însărcinată cu aceste afaceri, a făcut începutul cu trei procese din comune micste, unde scia ea, că elementul nostru este mai puternic atât prin numĕrul sufletelor, cât şi pri averea, inteliginţa şi organisaţiunea; a calculat destul — de înţelepţesce — că reuşind cu aceste cause, anume cu procesele comunelor Sat-Chinez, Mĕhala şi Pojejana, aceste vor forma precedenţe principale şi pentru celelalte comune următore.

Calculul s'a dovedit bun, reuşita satisfăcĕtóre. Insé deja în decursul pertractării acestor procese delegaţiunea a observat, că autorităţile ierarhice sêrbesci dau o deosebită importanţă unor comunităţi şi localităţi şi pun în lucrare tótə cugetabilele meschinerii pentru a împedeca sau încurca şi îngreuna despărţirea românilor de către sêrbi. Intre aceste comune şi localităţi cel mai dintâiu dificultat violentat şi încurcat a fost comuna bis. dela s-tul Georgiu din suburbiul Fabric al Timişórei, după acésta Mehala, Ciacova şi Sânt-Miclăuşul-mare. Fabricul d'aceea, pentru-că acolo mai esistă meḑul sêrbimei din Timişóra. Sparţi odată aci, au încetat d'amai esista în Timişóra: centrul diecesei lor. Mehala? — este unica comună rurală puternică în vecinătatea reşedinţei episcopale: acésta comună perdută prin despărţirea maiorităţii române, face ca scaunul episcopesc sêrbesc sĕ rĕmână isolat de popor! Ciacova — pentru-că este oraş situat în mijlocul masselor româneşi pe cât timp cuprinde şi poporaţiune română, represintă autoritatea episcopatului sêrbesc In fine S.-Miclăuşul mare fiind asemenea oraş şi emporiul principal al comerciului ţinutului dela Murĕş şi Tisa şi figurând ca al sêrbilor pe cât timp aprópe 4000 de români numĕră la sêrbi.

Reuşind noi cu Mehala, acu sêrbii şi-au concentrat tótă arta şi agerimea apĕrării asupra causei din Ciacova şi S.-Miclăuşul mare, încât apucăturile lor în aceste procese sunt ne mai auḑite.

După aceste premise sper, că ómenii pricepĕtori de lucruri nu se vor mira, când vor auḑi, că în procesul Ciacovenilor din partea sêrbilor au figurat şi lucrat numai puţin de cât 8 advocaţi sêrbi a nume: Ivkovics, Ruzsici, Szabovlievici, Hadzsici, Heimanics, Vucsetici, Malics şi Dimitrievici, pre când din a românilor parte a început procesul dl Szerb şi l'a încheiat Dr. Em. Babeş. Şi trebuie, ca ci e-va sĕ cetéscă sutele de cóle mânjite de cei 8 advocaţi ai sêrbilor, pentru ca sĕ-şi pótă face o aprosimativă judecată despre virtuositatea lor întru a întuneca şi ascunde adevĕrul chiar şi curat ca sórele.

Destul, că tribunalul regiu, după muncă grea de 9 ani, în fine găsi cu cale a se pune pe basa unui protocol despre încercata împăcăciune amică din anul 1872, dechiarând acest protocol de document public-autentic, primit de ambele părţi şi prin urmare, de validitate necontestată, ceea ce nu este, pre cum sper, că se va dovedi în mod eclatant prin apelaţiune. Pe acéstă basă a judecat românilor tribunalul o parte din recunoscuta avere comună; mult mai mică, decât li se cuvine!

Nu-i vorbă, românii îşi vor puté întemeia şi cu acéstă părticică o biserică, parochie şi scólă naţională, carea în puţini ani va întrece şi lasă îuderept pe sêrbii cei mai bogaţi decât dênşi, dar' mereu dispărĕtori; însĕ dreptatea şi echitatea este vĕtămată, şi se sperézä repararea acestora la forurile de apelaţiune mai înalte.

Momorabil e, că sentenţa adjudecă din partea sêrbilor, pentru 6 advocaţi ai lor, o sumă de aprópe 2000 fl., ér pe ceialalţi 2 advocaţi îi trece cu vederea, fiind-că nu şi au specificat spesele.

Acum se aşteptă cea mai de aprópe sentenţă în procesul Sarafanilor, care este bine pertractat.

Noutăţi.

Prelegere publică. Duminecă, în 24 Februariu c. a conferenţiat în localul casinei române din loc dşóra *Lucreţia Popescu*, despre „Rolul femeii în societate“, arĕtând rolul femeii în societate în diferite timpuri, în evul vechiu, mediu şi în timpurile nóstre. Pentru trecut a scos la ivélă unele figuri de femei mari, istorice, ér' din present a arĕtat mai cu samă contrastul dintre femeile americane şi turce. Conferenţa a fost interesantă şi dşóra Popescu a fost aplaudată şi felicitată de numerosul public ascultător.

* * *

Profesor censurat. Domnul Dr. Iosif Blaga profesor în Braşov a susţinut cu bun succes esamenul pedagogic la universitatea din Pesta. — Felicitările nóstre!

* * *

„Românii nostri buni soldaţi“. Cât de bravi au fost soldaţii români în luptele dela Custozza se vede şi de acolo, că prin anii 80, când erchiducele Albrecht se afla într'un oraş din Ungaria la inspectarea trupelor, vení vorba şi despre bravura, de care au dat doveḑi dorobanţii români la Griviţa. Archiducele ḑise, că pe dênsul nu-l surprinde acéstă vitejie, deórece trebue se crédă „că şi românii de dincolo vor fi tot atât de buni soldaţi, ca şi românii nostri“.

Atunci unul dintre meseni ḑise archiducelui: „românii nostri datoresc multă recunoscinţă Inălţimei Vóstre, pentru frumosul testimoniu, ce aţi binevoit a Li-l da“. La acestea însĕ archiducele replică: „Românii nu-mi datoresc mie nimic, dar eu le datoresc lor multă recunoscinţă, căci dacă nu erau ei la Custozza nu sciu, ḑĕu, cum s'ar fi decís sortea rĕsboiului“.

* * *

Wlassics în contra tinerimii române. Se scrie din Cluş: Stipendiile gr. cat. din fundaţiunea Romonţiană şi Bobiană

---

stă operă fórte îngrijită, care apare într'o ediţie germână şi una română, o datorim preţiosului nostru prieten Nicolae Dumba ca un dar ce voia sĕ ofere sciinţii şi ţĕrei românesci.

De când puterea de espansiune a statului roman găsite la cursul Rhinului şi al Dunărei fruntarii esterióre şi în urma politicei primului monarch, găsise liniştea interiórä, nu s'au purtat în Nordul continentului rĕsbóie atât de înverşunate ca luptele lui Traian din Dacia. In lungul şir al popórelor rĕsboinice barbare, care ameninţau graniţa imperiului dela Moldova până în sus spre Boemia, dacii, o rasă tracică care sĕ înmulţia repede şi locuia prin Banat şi România, ajunseră la rangul unei puteri mari. Cezar voise sĕ-i rĕpună. August îi slăbise printr'o schimbare parţiale a părţilor locuite. Domiţian îi învinse într'un rĕsboiu. Puterea fisică, împerechiată cu curagiu pios şi încăpăţinare sĕlbatică, părea că-i face nerisistibili; prin provisiunile de aur ale Transilvaniei ei ajunseră la bogaţie; prin primirea elementelor romane ajunseseră la disciplină şi la o civilisaţie óre-care; şi pe lângă tóte aveau în regele Decebal un căpitan îndrăsneţ, care nutria planurile cele mai mari şi căuta realisarea lor prin relaţiuni întinse.

(Va urma)

le acordă consistoriul din Blaş, pe lângă aprobarea ministrului ung. de instrucţiune publică. Aşa a fost până acuma şi mergeau lucrurile în ordine. Acum însĕ se face altfel: anume celor ce au fost admoniaţi din causa edărei Apelului şi manifestului dela procesul Memorandului, li a confiscat stipendiile, deşi consistoriul li le-au acordat ani de-a rĕndul.

* * *

Fundaţiunea universitară Carol I. „Monitorul oficial“ publică un decret regal cu data de 3 Februariu 1895, prin care se apróbă regulamentul pentru administrarea „Fundaţiunei universitare Carol I“. Scopul şi organisarea ei sunt precisate în art. 1—7 astfel:

Art. 1. „Fundaţiunea universitară Carol I.“, înfiinţată în amintirea serbărei de 25 de ani de domnie, prin scrisórea M. S. regelui dela 3 Maiu 1891, cătră preşedintele consiliului de miniştri şi recunoscută ca persónă juridică prin legea dela 9 Iuliu 1891, are do scop:

a) Infiinţarea şi întreţinerea unei biblioteci cu sălile ei de lectură, de care sĕ se foloséscă studenţii dela tóte facultăţile universitare din ţéră;

b) ajutorarea studenţilor, cari, sub conducerea unui profesor universitar, întreprind lucrări speciale, precum şi tipărirea teselor de licenţă sau doctorat, recomandate de facultăţile respective;

c) acordarea de subvenţiuni la studenţii merituoşi lipsiţi de mijlóce.

Art. 2. Sediul fundaţiunei este în Bucuresci, în casele dăruite şi înzestrate de M. S. regele, unde se află şi biblioteca.

Art. 3 Administrarea fundaţiunei este încredinţată unui director, numit pe trei ani, prin decret regal, după propunerea ministrului instrucţiunei publice, şi asistat de un comitet de 3 membri, compus din:

Rectorul universităţii din Bucuresci;
Rectorul universităţii din Iaşi;
O persónă desemnată de Augustul fundator.

Insărcinarea membrilor comitetului este onorifică.

In partea doua a art. 3 şi în art. 4 şi 5 se stabilesc drepturile şi îndatoririle directorului, precum şi a comitetului, care are în genere datoria de a veghia, ca fundaţiunea sĕ îndeplinéscă scopurile din scrisórea M. S. Regelui. Art. 6 dispune, că ministrul instrucţiunei publice, cu avisul comitetului, va primi legatele şi donaţiunile, ce s'ar face fundaţiunei. Art. 7 ḑice, că închiriarea averei nemişcătóre a fundaţiunei se va face de comitet.

Articulii 8—17 dispun despre bibliotecă, ajutóre şi subvenţiuni, ce sĕ vor da studenţilor şi despre budgetul fundaţiunii.

* * *

Flamurile de doliu oprite. Din Budapesta se anunţă, că în 22 l. c. n. atât în Budapesta cât şi în celelalte părţi ale ţerei, la ordinul ministrului ung. de interne tóte flamurile de doliu au fost luate de pe casarmele militare şi gendarmeresci precum şi de pe cancelariile acestora, deórece, motivéză numitul ministru, flamurile de doliu se pot pune numai atunci pe aceste edificii, dacă cel reposat al familiei este un membru al părechii domnitóre în cel mai strîns înţeles al cuvêntului.

* * *

Comerciu de copii. Kulturegylet-ul din Vêrşeţ şi jur, care stă sub patronagiul fişpanului Nikolits Sándor dela Verşeţ, şi-a ţinut Duminecă a fost sĕptĕmâna adunarea generală. Despre activitatea din ultimii ḑece ani ai acestei societăţi, „Egyetértés“ publică următoriul raport: „A arangiat cursuri de limba magiară pentru adulţi, a înfiinţat biblioteci unguresci, a organisat serate sociale, pe scolarii nemagiari, cari au arĕtat progres în însuşirea limbei magiare, i-a ajutorat cu stipendii şi cu cărţi de scólă gratuite; a subvenţionat teatrul magiar, cea mai mare atenţiune însĕ a pus'o pe comerciul de copii, pe acest puternic mijloc al propagărei limbei magiare. De ḑece ani, de când esistă acest „Kulturegylet“, mai mult ca trei sute de copii germani, sêrbi şi români, a aşeḑat prin oraşe unguresci din „Alföld“. In direcţiunea acesta activitatea societăţii este sprijinită şi de ministeriul de comerciu, întru cât pentru copii deportaţi şi pentru însoţitorii lor, a permis a se da pentru tóte liniile căilor ferate unguresci bilete cu preţuri estra-ordinar de scăḑute“.

* * *

Monument lui Ioan Huniade. Oraşul Semlin va eternisa memoria marelui erou român Ioan Huniade prin ridicarea acolo a unui monument din incidentul mileniului. Totodată senatul numitului oraş va renova pe atunci şi cetăţuia Huniade, ce se ridică de-asupra oraşului.

* * *

Socialismul în Banat. Acţiunea socialismului din Ungaria, care mai ales în şesul cel mare şi-a avut şi-şi are cucerit terenul, sĕ estinde pe ḑi ce merge. El a început sĕ se manifesteze şi în părţile Banatului, pe unde umblă agenţi anume de ai socialismului şi câştigă pentru ideile lor mai cu samă ţĕrănimea germană. Autorităţile au confiscat şi pe acolo o mulţime de scrieri agitatóre socialiste, cari se ḑice că au fost rĕspândite de socialistul Filip Schand din Timişóra.

* * *

Filosofia sec. XIX de Balabreque. „Figaro“ se ocupă cu scriitorul de comedii Balabreque, care a edat un op întitulat „Filosofia sec. al XIX“, unde polemiséză cu Rénan şi recunósce divinitatea lui Christos.

* * *

Zancov primesce lupta. Deşi programul ruso-fil al lui Zancov a fost definitiv respins din partea principelui, situaţiunea încă tot a rĕmas încurcată, căci Zancov şi partidul seu se simte deja destul de întărit spre a primí lupta contra guvernului.

* * *

Un ucigaş în etate de 14 ani. Ḑilele acestea s'a întêmplat un cas fórte trist în comuna Topolya. Mai mulţi copii adecă s'au adunat pe câmp pentru a se juca de-a bătaia. Erau două tabere, cari stăteau faţă în faţă. Ca conducĕtoriu al unei părţi s'a ales Pera Peicsiu, un băiat de 14 ani, ér cealaltă taberă a fost condusă de Ioţa Zlatar. In duelul ce l'au avut acesti comandanţi Ioţa Zlatar a lovit pe Peiciu cu un baston în cot, ceea-ce întru atâta l'a întăritat, încât scoţênd cuţitul de pe turécul cismei l'a lovit pe sĕrmanul Zlatar cu atâta putere în piept, încât după vre-o câte-va momente a murit. Autorităţile au întrodus numai decât cercetare.

* * *

Necrolog. Subscrişii, în numele lor şi al numeroşilor consângeni, cu adâncă durere anunţă că neuitata lor mamă, sócră etc. vĕd. *Samuil Cirlea* născ. *Amalia Andrasi* după un scurt dar greu morb, împărtăşită fiind cu sântele taine şi-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului în ḑiua 23 Faur la 9 óre în etate de 69 ani.

Rĕmăşiţele scumpei defuncte s'au înmormêntat din locuinţa dînsei în cimiteriul bisericii gr.-or. din loc în 25 l. c. d. a. la 3 óre. Alba-Iulia în 23 Faur n. 1895. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria. eternă!

Alesandru Velican, advocat Ioachim Fulea advocat, ca gineri; Silvia Cirlea n. Rus Elena Cirlea n. Hossu, Leontina Cirlea n. Bian, Natalia Cirlea n Raţiu, ca nurori; Maria Cirlea m. Velican, Mihaiu Cirlea noar publ. reg. Eufrosina Cirlea m. Fulea, I. Cirlea propr., Petru S. Cirlea comerc. Iosif Cirlea propr., Nicolau Cirlea, ca fii şi fiice.

Legea minelor.

(Incheiere.)

Dispositiunea naturală a culcuşelor de minerale nu permite ca o aceeaşi vênă, sau un strat, sĕ pótă fi esploatate cu folos de o serie de proprietari vecini, fie-care pe socotéla sa proprie, în întinderea terenului sĕu, fără ca sĕ nu resulte din acésta inconvenientele cele mai grave: *a)* procesele născute prin rivalitate sau motive de interes, încât minele însăşi ar deveni o mină de proces; *b)* scufundarea lucrărilor mai adânci provocată prin săpăturile neregulate, ce s'ar face la un nivel superior; *c)* şi alte multe abusuri, care ar lipsi societatea şi pe proprietar însuşi de nisce resurse, ce ar fi putut sĕ le ofere o esploataţiune supusă la condiţiuni indispensabile menţinerei minei.

In resumat, partisanii sistemului accesiunei sunt siliţi sĕ recunóscă, împreună cu dl Demolombe, spriginitorul cel mai aprig al acestei teorii, că „astăḑi dreptul de proprietate, care aparţine stăpânului solului, asupra bunurilor necunoscute ce dorm în adâncimile nesciute ale pămêntului, este, prin forţa chiar a lucrurilor, un drept puţin determinat şi puţin definit, un drept, care nu pecetluesce lucrul cu acea energică imprentă de apropriaţiune, după care se recunósce proprietatea cea bine lămurită şi bine caracterisată“.

Dar dacă minele nu sunt nisce dependinţe ale suprafeţei, pot fi ele socotite ca proprietăţi ale statului, ca proprietăţi domeniale? Fiind-că minele, ni-se ḑice, nu sunt nici ale proprietarului suprafeţei, nici ale descoperitorului, de ce n'ar fi ale statului, ca nisce bunuri vacante şi fără stăpâni? Statul, care e representantul naţiunei, care îngrijesce de interesele societăţii, de ce n'ar îngriji şi de esploatarea minelor, care sunt o proprietate publică? Acest sistem nu este decât substituirea dreptului regalian, care pretindea, că tot ce se găsesce în cuprinsul statului, de ori ce natură ar fi, aparţine suveranului. Economiştii au înlocuit pe rege cu stat sau cu popor, dar prin acésta n'a justificat mai mult legimitatea dreptului asupra minelor. „Minele n'au destinaţiune publică, ne spun adversarii sistemului; ele nu sunt afectate la usagiul comun al tuturor cetăţenilor. Ascunse în fundul pămêntului, ele nu sunt acolo descoperite decât pe preţul unor cercetări îndelung răbdătóre şi nu capĕtă valóre decât printr'o muncă îndărătnică. Produsele lor nu servă decât la câte-va industrii: şi dacă ele sunt folositóre masei naţiunei, sunt cu acelaş titlu ca tóte celelalte producţiuni naturale, cu acelaşi titlu ca şi producţiunile pămêntului. Pămêntul, cu tóte acestea, nu e o proprietate naţională! Ce mare dreptate avea Mirabeau se zică: „E o nebunie de a socoti minele ca o posesiune domenială“.

D. Ed. Dallos invócă şi principiile economice contra esploatării minelor de către stat, căci „desfiinţéză iniţiativa individuală; distruge pornirea spre cercetările de mine ce statul trebue sĕ încurageze; institue un monopol, adecă o unéltă de fiscalitate; vatĕmă desvoltarea manufacturelor, urcând la o tacsă ridicată preţul materiilor prime; întreţine spiritul de rutină ce numai libera concurenţă póte sĕ-i distrugă; în fine, compromite autoritatea morală a guvernului, făcênd pe o numĕrósă clasă ce el întrebuinţéză ca întreprinḑĕtor ca, în timpuri grele, să arunce asupră'i întréga rĕspundere a nemulţămirilor şi suferinţelor născute din perturbaţiuni comerciale“.

Atunci, dacă minele nu aparţin nici proprietariului solului, nici domeniului public, urméză în chip logic, că ele nu aparţin nimĕnui, cum nici au aparţinut cuiva (vre-o dată; nimeni nu şi le-a apropiat prin munca individuală, nimeni nu le-a scos încă din întunerecul unde zac de mii de ani; nimeni nu póte rĕ rostéscă în faţa lor formula revendicaţiunei: „Aio hanc rem esse meam“. „Declar că acest lucru este al meu“.

Minele, prin urmare, sunt res nullius „lucrul nimĕnui“. Acésta însĕ până când? Până în ḑiua când statul, representând interesele cele mari ale societăţii, acordă concesiunea aceluia, pe care îl crede mai destoinic ca s'o esploateze. Numai din momentul acesta mina devine proprietate, şi anume, o proprietate cu totul deosebită de a suprafeţei, o proprietate subterană supusă cătră stat la o revedanià anuală, în schimbul serviciului de supraveghere, esercitat de dinsul asupra minelor; supusă cătră proprietarul suprafeţei la o despăgubire anuală pentru depreciarea fondului prin crearea acelei proprietăţi subterane; supusă în fine, la o despăgubire cătră descoperitorul minei.*)

Un al patrulea sistem nu diferă de cel precedent, decât prin aceea, că recunósce ca adevĕrat proprietar al minei pe descoperitorul fericit, care a esplorat-o şi care o ocupă; acesta a ajuns prin muncă şi inteligenţă ca sĕ pună pecetea proprietăţii private pe acel res nullius; mina din acel moment îi aparţine prin dreptul de invenţiune. Acéstă părere a fost susţinută încă din 1790 de cătră ministrul francez Turgot, căruia, între altele, i s'a obiectat, că descoperitorul unei mine, ocupând timporar o parte din suprafaţă, ca sĕ pótă pĕtrunde în subsol, căşunéză proprietarului prejudiţii; mai departe, că un al doilea inventator al aceleiaşi mine ar esploata partea descoperită de dînsul până ce s'ar întâlní cu primul inventator; ar mai vení tot astfel şi un al treilea şi al patrulea, de aci procese interminabile, ceea-ce a făcut pe Mirabeau sĕ ḑică, despre sistemul lui Turgot, că este o mină de procese.

„Ţara nóstră“.

— Apreţieri. —

„Fóia poporului“ scrie despre „Ţara nóstră“ următórele:

In Sibiiu a eşit de curênd de sub tipar o carte de 446 feţe, al cărei însreg titlu este:

„Ţara nóstră“. Descrierea părţilor Ardélului dela Murĕş spre Miaḑăḑi, şi valea Murĕşului. De Silvestru Moldovan. 1894.

Scriitoriul acestei cărţi a luat asupra-şi una din cele mai frumóse dar' şi grele sarcini: a aduna tot felul de date (însemnări) asupra frumósei ţĕri locuite mai numai de noi românii, acum de aprópe două mii de ani, asupra Ardélului, şi a ţi-le da pe tóte la un loc, într'o carte. Lucrare bună de acest fel, noi românii ardeleni, şi românesce scrisă, n'am avut până acum şi dl Moldovan. fost profesor la gimnasiul român din Braşov, s'a apucat sĕ o facă, şi dintru început trebue sĕ o mărturisim, că frumos a isbutit, la bun capĕt a dus-o.

Scim însĕ cu toţii, că astfel de cărţi ce cuprind numai date seci despre o ţară, cum sunt cărţile de „geografie“ bună-óră, nu cu plăcere le cetim; ele nu ne atrag. Dl Moldovan a sciut-o asta, şi nici că s'a pus sĕ facă o carte sécă ca de geografie, ci o carte, care pe lângă cunoscinţe de lipsă, sĕ-'ţi facă şi o plăcere totodată cetindu-o. D-sa descrie cât se póte de amĕnunţit, locurile deosebite şi mai însemnate, cu frumseţile lor, ér' în legătură cu acestea scóte la ivélă şi frumósele poveşti din bĕtrâni, ce se spun despre ele, descrie apoi portul ómenilor din fiecare ţinut, moravurile lor, credinţele, şi tot ce crede a fi de lipsă şi de folos sĕ între în cunoscinţa cetitorului.

Étă cum lucréză dl Moldovan:

Intâi şi întâi né spune o prea frumósă poveste bĕtrâuéscă despre un împĕrat, care avea un mĕr ce-'i rodia mere de aur, pe care însĕ el nu le putea gusta, căci în tótă nóptea ele periau fără ca furătorul sĕ pótă fi prins. Arghir fiul mai mic al împĕratului isbutesce însĕ a pune mâna pe hoţi, care erau şepte păuniţe. El a prins pe una; ea s'a schimbat în faţă cu pĕrul de aur; era Ileana Consinzeana. 'I-a spus, că ea a sădit pomul ca sĕ aibă prilegiu a veni acolo, că ei sunt meniţi pentru olaltă!

Arghir e împĕratul Traian, păuniţa e Dacia, pe care o şi cuceresce.

După-ce în acest fel frumos şi atrăgĕtor îţi légă luarea aminte, dl Moldovan descrie mai departe pe scurt rĕsbóiele între daci şi romani, cuprinderea acestei ţĕri prin străbunii nostri viteji, frumseţa ţĕrilor peste tot, şi bogăţia lor.

O ia apoi amĕnunţit, descriind pe rînd: Pórta de fer şi Valea-Haţegului cu locurile mai însemnate, obiceiurile, portul ómenilor, şi altele, Valea Jiurilor cu pasul Vulcan şi Surduc; munţii Păriogului; Sibiiul şi ţinutul lui cu tóte ale lor frumseţi şi stări mai înaintate; Ţara-Oltului; Braşovul şi împrejurimea; Valea Murĕşului, a Têrnavelor, a Secaşului, şi aşa mai departe.

Mergênd după cursul apelor, dl Moldovan ne arată pas de pas şi amĕnunţit, ce e la drépta, ce e la stânga ţĕrmilor lor, cum sunt ómenii, cum se pórtă, cum stau ca bunăstare, ce cred despre cutare ruină de cetăţue, despre cutare pisc de munte, şi altele, şi altele. Lucruri şi frumóse şi de folos a le sci.

N'am puté recomanda cărturarilor nostri dela sate o carte mai bună de acest fel. Indeosebi din bibliotecile scolare şi de pe masa fiecărui învĕţător ar fi pĕcat sĕ lipséscă.

Nu cuprinde încă Ardélul întreg dar' va urma dacă acésta va fi bine spriginită. Costă 1 fl. Se póte avea dela „Institutul Tipografic“ din Sibiiu. *Prier.*

---

*) In acest sens Dallos, Dupont, Michel, Chevalier, Wolowski, Biot.

Bibliografic.

A apărut:

„*Rândunica*“, nr. 4 cu următoriul sumariu:

„Poetul“ (trad). de Iuliu Roşca. — „Profesorul Iordache“, de Marg. Moldovan. — „Invocaţiune“, de O. Bocca. — „Regina balului (Noveletă) de V. R. Buticescu. — „Epigrame“. de C. Rom. I. Scurtu. — „George Dandin sau bărbatul înşelat, (trad.) de Iosif Schiopul. — „Sciinţe popularisate, de Gr. Mărunţeanu. — „Rămurele“: — „Impresii de călĕtorie“, de Ilie din Urseni. — „Feliurite“ de ⁂

„Rândunica“ apare în Sibiiu, de trei ori pe lună şi e redactată de dl Silvestru Moldovan. Conţinutul ei e variat, amusant şi instructiv. Preţul abonamentului e pe an 6 fl., pe ½ an 3 fl. pe ¼ an 1 fl. 70 cr.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică

Invĕţătorii dela scólele confesionale gr. or. din Cricău şi jur în 8/20 Ianuariu a. c. au arangiat în scóla gr. or. din Cricău o petrecere de joc împreunată cu producţiune teatrală, în favórea înfiintării unei biblioteci scolare la scóla confes. gr. or. din Cricău, la carea petrecere s'a adunat un public fórte numĕros din Cricău şi jur.

Cu ocasiunea acelei petreceri, au incurs în favórea înfiinţării bibliotecii scolare 63 fl. 05 cr.; din carea substrăgĕndu-se spesele în suma de 37 fl. 71 cr.; au rĕmas ca venit curat 25 fl. 34 cr. v. a.

Suprasolviri au incurs dela următorii Domni: George Muncuş paroch gr. or în Cricău 50 cr.; Nicolau Crişan not. cerc. 1 fl.; Moise Meteş 50 cr.; Enea Barbu, propriet. în Cricău 50 cr., Dumitrean Ioan, învĕţăt. 1 fl.; Canto Franţişca 1 fl.; Laurenţie Cutean, paroch 20 cr.; Aron Bătăciu, not. cerc. 1 fl.; Candit Suciu, teolog abs. 50 cr.; Ioan Medrea, învĕţăt. 50 cr.; Nicolau Nistor, cancelist. de tribunal 50 cr.; Barta Iózsef ofic. silvan. erarial 50 cr.; Bruner Béla, domestic la curtea Cont. 1 fl. 05 cr.; Gligor Muntean, propriet. Cricău 50 cr. — 9 fl. 25 cr. v. a., cărora se aduce mulţămită publică.

Tot pe acéstă cale se aduce mulţămită publică şi DD. învĕţători: Iulian Anghel din Cricău; Dimitriu Mosora învĕţ. în Craiva, Teodor Bogdan învĕţ. în Bucerdea Vinósa; Ioan Medrea în Ţelna, precum şi Dómnei Meteş şi D-şórelor Paraschiva şi Maria Muntean din Cricău, carii fórte ne-au delectat prin piesele teatrale „Pisica şi Leonida“.

Cricău în 4/2 1895.

In numele comit. arangiator.

George Muncuşiu,
paroch. gr. ort

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă Red.

---

[16] 2—3

CONCURS.

Cu concesiunea Ven. consistor archidiecesan Nr. 8494/893 şi a diregătoriei de clădire, sĕ publică concurs:

Comuna română gr. or. din Cetatea Braşovului intenţionéză sĕ edifice pe teritoriul seu situat în Têrgul grâului nr 5 următórele clădiri noue şi adecă:

1. O biserică cu preţul ficsat în devis . . . . fl. 17.261,60 cr.

2. O casă parochială cu 2 etage . . fl. 31.532,52 cr.

3. O casă cu un etagiu în curte . . fl. 4.930,62 cr.

Suma totală . fl. 53.724,74 cr.

Aceste lucrări sĕ dau pe cale de oferte inscris.

Ofertele inscris sigilate, provedute cu timbru de 50 cr. şi cu 5% din suma pentru care sĕ face oferta sunt de a sĕ preda până la 28 Februariu la 12 óre din di a. c. în mânile Domnului protopop şi preşedinte al comitetului parochial Bart Baiulescu; Ofertele pot sĕ se facă pentru tóte lucrările sau şi pentru grupe singuratice, deosebite sau pentru lucrări anumite.

Sumele cu care Oferenţii sunt mai eftini, decât sumele stipulate în devise sunt a sĕ indica în procente şi sĕ fie induse în oferte atât cu cifre cât şi cu litere acurat şi precis. Ofertele trebuesc sĕ aibă iscălitură proprie a oferentului. Ofertele au sĕ mai conţină şi declaraţiunea oferentului, că cunosce condiţiunile generale şi cele speciale de zidit şi sĕ supune lor necondiţionat

Condiţiunile detaliate precum şi planurile şi devisele sĕ pot vedea până în diua când espiră terminul de ofertă în cancelaria comunei române parochiale gr. or. din Cetatea Braşovului în Têrgul grâului Nr. 5 etagiul al II-lea în tótă diua în órele dela 11—1 din di şi dela 3—5 după amédi.

Braşov, 20 Ianuariu, (1 Februariu) 1895.

Comitetul parochial român gr. or. din Cetatea Braşovului.

B. Baiulescu, preşedinte. *Lazar Nastasi,* notar.

Nr. 66/895. [27] 2—3

EDICT.

Paraschiva Nicolae Urlea, gr-orient. din Porumbacul inferior, protopresbiteratul Avrigului, soţia legitimă a lui Eftenie Poşa, tot din Porumbacul inferior, carea mai bine de patru ani de dile a părăsit cu necredinţă pe bărbatul sĕu şi a pribegit în lume fără a se sci locul ubicaţiunei ei, se citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni de dile dela prima publicare a acestui edict în fóia „Telegraful Român“, căci la din contră procesul divorţial intentat de soţiul sĕu se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Avrig, 21 Ianuariu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr-or al Avrigului ca for matrimonial de prima instanţă.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 24 Prot. [22] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III a Vidacutul român cu filiile Vidacutul unguresc şi Roua, protopresbiteratul Sighişórei, se escrie, conform veneratului ordin consistorial din 6 Septembre 1894 Nr. 5436 B. concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 401 fl 38 cr.

Concurenţii îşi pot lua informaţiuni mai detaiate despre acésta parochie la oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii sunt poftiţi a-şi aşterne petiţiunile concursuali conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Sighişóra, 12 Ianuariu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Demetriu Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 106/895. [28] 2—3

EDICT.

Toma Codleanu din Zernesci bărbatul legitim al Mariei N. Ţirea, carele a părăsit pe soţia sa de aprópe, 6 ani, fără a griji de traiul ei şi nici a mai da vre-un semn de viéţă, prin acésta se citéză ca în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze la subscrisul oficiu, căci la din contră procesul divorţial încaminat de soţia sa se va pertracta şi decide şi în absenţă.

Zernesci, 16 Ianuariu 1895.

Oficiul protopresbiteral al Branului.

Traian Meţian,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	**Budapesta**	5.50	7.25	7.—	1.50	8.1
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	**Szolnok**	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	**P. Ladány**	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. Oradea-mare sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. Cluş. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10 40	7.27	Ghiriş	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Ujóra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. Teiuş. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.18	—	—	3.49	9.44	pl. Copşa-mică sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apaţa	Circuléză nŭmai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. Braşov sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. Bucuresci pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta—Arad—Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren miest
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	**Szolnok**	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—						
2.30	—	4.30	7.05	6.35	pl. Arad sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.44	—	4.42	—	6.46	Glogovaţ	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18	Pauliş	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborşin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	**Simeria** (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕştia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Şibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vinţul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	**Alba-Iulia**	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos. **Teiuş** pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. **Budapesta** sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timişóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. Timişóra sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeş	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	**Verciorova**	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 18 Sibiiu, Joi, 16|28 Februariu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 1282 B.

CONCURS.

Pe basa regulamentului seminarial votat în sinodul archidiecesan din anul 1892, §. 5, şi în legătură cu conclusul consistorial din 16 Novembre 1893, Nr. 7337 B., prin acésta se publică concurs pentru ocuparea unui *post de profesor* la seminariul archidiecesan din Sibiiu, anume în secţiunea teologică pe lângă următórele condiţiuni:

1. Dotaţiunea anuală împreunată cu acest post profesoral este: în starea provisorică, adecă până la întărirea alesului după trei ani de probă. de profesor definitiv: salariu 800 fl. şi relut de cuartir 150 fl., ér după întărirea lui de profesor definitiv: salariu 1000 fl, relut de cuartir 200 fl. şi după cinci ani de serviciu un adaus cuincuenal de 100 fl., care apoi se urcă tot la alţi cinci ani câte cu 100 fl., până la suma macsimală de 500 fl.

2. La concurs se admit indiviḑi ortodocşi români, cari avênd esamen de maturitate, au absolvat cu succes bun studiile teologice, pe lângă acésta au făcut cu resultat bun esamenul de cualificaţiune profesorală, după regulamentul sinodului archidiecesan din anul 1875, în special din studiile principale grupate acolo în §. 7, punct 3, adecă: istoria bisericéscă şi dreptul canonic.

3. Suplicile concursuale sunt a se presenta subsemnatului consistoriu până la 30 Martiu v. a. c. inclusive, instruate cu următórele documente originale:

a) atestat de botez;

b) testimoniu de maturitate;

c) absolutoriu clerical;

d) testimoniu de cualificaţiune profesorală;

e) atestat despre aplicarea şi serviţele de până acum şi despre purtarea morală, eventual şi alte documente rĕcomandătóre.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 14 Februariu, 1895.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu 15 Februariu 1895.

Contele Apponyi şi partidul sĕu, stând pe basele transacţiunii dela 1867, între postulatele sale principale are înscrisă: armata naţională magiară şi emblemele naţionale la representanţele din străinătate ale monarchiei, la oficiolatele de ambasadori şi consuli.

Dacă aceste douĕ pretensiuni principale se vor realisa, — aşa cugetă Apponyi şi partidul, care-'l urméză, — se va resolva între altele şi cestiunea atât de arḑĕtóre a Ungariei, cestiunea de naţionalitate, deórece prin realisarea acestor postulate statul ungar ar ajunge la o putere şi la un prestigiu mare şi atunci naţionalităţile ar pleca capul, ar abḑice de pretensiunile lor „absurde“, ce le au aḑi,

Ḑiarul, „Bud. Hirl.“ secundând în genere direcţiunea politică a lui Apponyi, în un prim articol din nrul sĕu dela 25 Februariu c, provócă pe bărbaţii de stet şi politicianii magiari a inaugura o altă politică, până nu e târḑiu, „până e ḑiuă şi până când avem dreptul şi putinţa de a decide asupra sorţilor nostri“, insistând cu deosebire pentru armata naţională, în care „sĕ se pótă validita tóte virtuţile militare ale naţiunei magiare“.

Acésta e de lipsă după numita fóie pentru esistenţa Ungariei. Intre alte eventualităţi, ḑice ea, desastros póte fi pentru Ungaria un resbel cu Garmania sau cu Rusia, care sfîrşindu-sĕ cu înfrângerea nóstră, ar pune capĕt neatêrnării Ungariei. Mai mare este însĕ acest pericol din partea Rusiei, pentru-că la nord şi sud uşor sĕ póte nasce conflict de interese; pentru că Rusia póte conta la aliaţi europeni; pentru că poporaţiunea, avuţia, căile ei ferate şi armata mereu sĕ sporesce şi pentru-că Rusia póte avea la disposiţiune oşti ajutătóre în Muntenegru, Sêrbia şi România şi póte şi în Bulgaria, cari sĕ năvălescă aici. Influinţa, ei e preponderantă în Orient şi póte promite părţile Ungariei“.

Faţă de acest pericol aliată ne este numai Austria, ḑice mai departe „B. Hirl.“ dar ea este prea slabă, ca sĕ ne mântuie, ci invers Ungaria, o Ungarie puternică, cu armată naţională, organisată aşa ca virtuţile militare ale naţiunii magiare sĕ sĕ pótă valora, póte sĕ mântuie Austria. Ètă deci necesitatea armatei magiare!

Este bine zugrăvit în acest articol al lui „Bud. Hirl“. pericolul din partea Rusiei, pe care de nenumĕrate ori l-a accentuat şi publicistica română, este adevĕrat şi aceea, că în faţa pericolului moscovit, care alăturea cu magiarii ameninţă şi naţionalităţile, noi trebue sĕ ne căutăm spriginul, în locul prim în puterile nóstre, dar noi de loc nu putem pricepe, cum ne-ar puté mântuì de Ruşi o armată magiară, organisată aşa, cum pretinde „Bud. Hirl.“

Este curios, cum Apponyi şi dimpreună cu el alţi politiciani judecă în acest punct. Ei zidesc casa, îi fac coperişul, fără însĕ de a o clădi pe o basă solidă, decât pe grandomanie şi şovinism. Este grandomanie, când ḑic că armata magiară ar puté da pept cu succes cu Rusia şi ea singură sĕ mântuie Austria, şi este şovinism, cum ar vrea ei sĕ organiseze acésta armată.

Dacă e vorba sĕ ne întărim în faţa viitórelor pericole, apoi basa la acésta trebuie sĕ se pună prin indestulirea deplină a naţionalităţilor şi după acésta, dacă e vorba de armată, ea ar trebui sĕ fie organisată aşa, ca nu numai vêrtuţile magiarilor, ci vîrtuţile militare ale tuturor popórelor sĕ sĕ pótă valora.

Aşa, şi numai aşa va puté Ungaria sĕ înfrunte cu succes pericolele ce ar ameninţa-o din afară, ér nu cu fudulii şoviniste propagate aḑi pe tóte căile.

Revista politică.

In şedinţa camerei ungare din 22 Februariu a. c. contele Apponyi a ţinut un discurs remarcabil, referitor la proiectul despre apropriaţiune. Din acest discurs estragem următórele: enunciaţiuni caracteristice:

Dacă este sĕ ne clarificăm asupra cestiunei de încredere, trebuie s'avem înaintea ochilor mai întâiu programul guvernului. Situaţiunea de faţă a ţĕrii e fórte seriósă.

Relele economice formézä numai o parte a greutăţilor. În legătură cu ele sĕ ivesc rele sociale, nemulţămire şi ferbere in classele serace ale poporului, tocmai în ţinuturile cele mai roditóre. Pe acésta se atacă „integritatea morală a naţiunei“ prin mişcarea naţionalităţilor; şi spre a umplé, cupa, avem înaintea nóstră un şir întreg de simptóme ale păcii confesionale turburate, ale unităţii naţionale sdruncinate.

Pentru delăturarea crisei economice guvernul nu desfăşură o acţiune consecventă, conscie de sine şi cu plan ér despre cestiunea socială Bánffy, cum însuşi a mărturisit, nici ideie nu are.

In cestiunea naţionalităţilor onor. d-n ministru preşedinte a ocupat fotoliul sĕu ministerial cu o óre-care reputaţie de mai înainte stabilită. Nu ḑic, că aş fi inclinat, de a'mi apropria cu tóte mijlócele şi in intregitatea sa acea politică, ce a urmat'o d l ministru preşedinte în cercul sĕu mai vechiu şi mai strêmt de activitate faţă cu naţionalităţile. Eu cred, că condiţia fundamentală a ori-cărei politice bune o formézä, şi faţă cu concetăţenii nostri de limbă nemagiară, respectul legei şi necondiţionata respectărei a drepturilor garantate în constituţiune.

Nu voim sĕ afirmăm prin urmare, că aşi puté sĕ aprob şi acceptez, în metoda şi in mijlócele ei, acea poli-

---

FOIŢA.

Adamklissi.

(Conferinţă ţinută la Viena cu ocasia aniversărei esistenţei de 25 de ani a societăţii archiologice).

(Incheiere.)

A fost o fericire pentru Roma, că după turburări interne şi un şir de regenţi slabi a căpĕtat în cavalerescul spaniol Traian un căpitan născut, care preveni o lovitură capitală. Şi acum încă puternicii pilastri de pétră ai unui pod peste Dunăre la Turnu-Severin şi inscripţia unei strade dela Porţile de fier de lângă Orşova dovedesc seriositatea, cu care a pregătit atacul. Şi totuşi un prim rĕsboiu de doi ani a sfîrşit cu o pace insuficientă. A trebuit o concentrare nouă, s'au atras chiar legiunile armatei Rhinului, pentru a deveni după trei ani stăpânul duşmanului. Biruinţa sa finală din anul 107 d. Chr. fu apoi o distrugere totală.

Decebal sĕ sinucise cu sabia, nobilimea bĕu otravă, poporul emigră în cârduri şi o colonisare nouă, energică distruse limba până la unele urme, rĕmase în limba română. Tótă acéstă dramă e povestită pe superbul relief, care ornéză columna lui Traian din Roma.

Dacă înţeleg bine povestirea acésta figurată, Traian a început rĕsboiul al doilea la Marea Négră. Barbarii trecuseră aci Dunărea, erau gata sĕ dea asalt digurilor din Dobrogea şi aprópe de victorie, când Traian aduse ajutor. Lupta acésta grea va fi fost motivul pentru care simbolul triumfului din întregul rĕsboiu s'a aşeḑat pe un loc depărtat dela scena adevĕrată.

Printre monumentele, prin care popórele antice îşi celebrau isbânḑile, cel mai obicinuit era Trophea a cărei origine se găsesce la greci, într'adevĕr, după epoca lui Omer, dar tot în anticitatea destul de depărtată. Ideia acestor monumente purcede din imaginaţia populară, care îşi închipuia, că sufletele celor morţi au o înriurire rĕufăcĕtóre în contra căreia trebue sĕ te aperi. Aceste monumente de amintiri şi totodată de apĕrare se făceau în modul următor:

Pe un loc mai înalt, care domina câmpul de luptă, se ridica o movilă de pămênt sau de pétră; se înfigea o prăjină şi pe un alt lemn transversal sĕ agăţa armura rĕsboinicului ucis; în vêrf se punea coiful. Acéstă amintire şi totodată sperietóre era menită a rĕspândi grózä şi a slăvi divinitatea, care a dat isbânda. De asemenea monumente rĕsboinice şi primitive pe care chiar duşmanii le respectau, a născut ideia de a ridica adevĕrate zidiri neperitóre de pétră sau aramă în forme variate, care în urmă s'au desvoltat artistic, mai ales la romani. Chiar architectura renascerei a moştenit acéstă formă, pe care o vedem utilisată într'un mod monumental în palaturile vécului de mijloc ca ornamentare.

Architecţii romani au întrebuinţat ideia şi au desvoltat-o într'un mod măreţ, mai ales acolo unde era vorba de a impresiona popórele barbare prin amintirea puterei şi a victoriilor romane. Multe din aceste monumente au pierit; de pildă tropheele superbe, pe care le-a ridicat Drusus pe malul Elbei, Germanicus pe ţĕrmul riului Weser, Pompeius pe un munte al Pirineilor. Avem însĕ şi astăḑi în ruina unui turn lângă Nizza la piciórele Alpilor maritimi (La Turbia) un monument, pe care îl ridicase August după învingerea popórelor alpine.

Şi architectul care a ridicat monumentul dela Adamklissi a urmat aceiaşi tradiţiune; opera sa ne face sĕ ne închipuim o categorie întrégă de monumente analóge, care au dispărut.

Semnul şi amintirea Victoriei erau lucrul principal, architectura servea de basă. Vorba era a ridica trophea cât mai măréţă, de a 'i da o basă cât de nemişcătóre şi a ridica la o înălţime potrivită. In genere înălţimea tropheei era de 12 metri, adecă trei caturi de casă; grinda tradiţională era înlocuită prin lespezi ovale de un diametru de doi metri: peste acesta veneau blocuri gigantice şi structura superiórä; totul se termina prin coiful, desprĕ care trebuie sĕ presupunem, că era încununat. Se întrebuinţa o o ornamentare fórte îngrijită şi bogată pentru reproducerea peptarului şi a zalei; în genere se reproduceau pe dênsele acuila împĕrătéscă si figura lui Traian în relief, cum calcă pe barbari sub copitele calului sĕu. Sĕ adaugăm alte părţi ale armurei, arme de tot felul, semne de rĕsboiu şi se complecta monumentul cu statue, care representau barbari în lanţuri.

Intrégă trophea era aşeḑată pe un turn în patru colţuri zidit din petri masive şi încujurat de un cerc care, spre mai mare siguranţă, forma împrejurul turnului o apĕrare de ciment. Acéstă zidire interiórä se împodobea pe din afară cu ornamente architectonice. Monumentul era încunjurat de o basă compusă de şepte trepte, de un zid nu tocmai înalt în forma cilindrică, el cuprindea în sus 54 câmpuri metopice, pe care erau iar reproduşi barbari legaţi de copaci;

tică, ce a urmat'o mai înainte d-l ministru-preşedinte în cercul sĕu mai restrîns de activitate. Una însĕ a resultat in mod plastic din acéstă politică, aceea adecă, că onor. ministru-preşedinte a scris pe stégul sĕu susţinerea caracterului naţional al statului ungar, fără de cruţare, adese-ori şi cu mijlóce, ce nu le pot aproba, dar cu tótă hotărîrea şi fără de compromisuri; şi reputaţiunea lui constă tocmai în aceea, că a fost recunoscut ca un representant tipic al tendinţei, care e numită, adeseori necorect, şovinistică. Acum însĕ a păţit'o şi d-l ministru-preşedinte, cum vedem esemple în istorie, pe tóte terenele activităţii publice, că sentinţa germană: „Cresce omul cu ale sale scopuri mai înalte“, se traduce în terminologia politică aşa, că décă omului í-se ivesc scopuri mai înalte, el se grăbesce a îngriji sĕ nu-i rĕmână un renume peste mĕsură de mare a bunelor sale însuşiri (ilaritate). Cel dintâiu lucru, ce l'a făcut dl ministru-preşedinte, este că pe toţi aceia, cari póte se tem de tendinţa sa magiară şovinistă a căutat sĕ-i liniştéscă, că acésta tendinţă nu este aşa de periculósă, cum s'a părut până acuma (L Olay: acésta a dovedit'o deja la înmormêntarea lui Kossuth!)

Prima manifestare a politicei de naţionalitate a on. guvern a fost faimosul pact cu saşii. Admit, că din punct de vedere de partid, acest pact a fost neapĕrat de lipsă. Că óre acésta póte deştepta încredere în politica de naţionalitate a guvernului este altă întrebare. Că deputaţii din fundul regiu sunt conduşi de convingerea lor generală politică în tabĕra partidei liberale, nu pot sĕ observ nimic contra. Ceea-ce nu-'mi place, este modul şi chipul remânerii lor în acéstă partidă, care rĕmânere s'a întêmplat pe basa unui program, ce privesce interesele lor deosebite de naţionalitate şi pe basa unei asemenea declaraţiuni; şi nu-mi place, că acéstă declarare cuprindea aprobarea aşa numitului program al partidei poporale săsesci de către dl ministru-preşedinte. Acest program însĕ nu e de aşa, ca un astfel de bărbat de stat sĕ-'l pótă considera comptabil cu credeul sĕu politic. Politica de naţionalitate a guvernului s'a presentat aşadară fórte nenorocită. (Aplause în stânga şi în stânga estremă).

Mai departe Apponyi négă guvernului capacitatea, de a restabili pacea confesională. Dênsul nu cere revisiunea legilor bisericesci-politice şi nu vrea sĕ aţiţe ţéra cu acest postulat, dar pretinde ca esecutarea acestor legi sĕ se facă aşa, ca sĕ nu se dea nutremênt aţîţărilor politice. Prin procederea sa nechibzuită, partida dela putere a creat o contra-acţiune, şi dacă ea va face asemeni greşeli şi la esecutara legilor, dacă va voi sĕ le esecute înainte de a fi date condiţiunile prealabile morale şi organice, atunci rĕul va deveni şi mai mare.

Dacă cei din drépta ai guvernului se gândesc se întăréscă puterea de acţiune slăbită a parlamentului printr'o unire a tuturor partidelor, ce stau pe basa punctului dela 1867, se înşélă. Causa slăbirei puterei de acţiune nu e lipsa unei maiorităţi mari ci firea politicei şi a sistemului însaşi.

De géba se va vorbi naţionalităţilor de împăcare, sau de suprimare a mişcării naţionaliste, de ar spune-o chiar br. Bánffy, fostul fişpan dela Desiu şi Bistriţă, ca ministru preşedinte; acésta va fi zadarnică pe câtă vreme nu se va întări înafară prestigiul posiţiei deosebite şi separate a naţiunei magiare şi a statului magiar.

Cont. Appony stărue aici pe lângă postulatele sale naţionale faţă cu armata, cari trebuesc realisate în cadrul pactului dela 1867, dacă este ca politica magiară sĕ fie respectată de toţi. Trebue sĕ facem, ca naţiunea magiară sĕ se reîntórcă la cultul idealelor naţionale, ḑice el, şi deórece guvernul nu e înstare a face, ca naţiunea magiară sĕ fie în parlamentul ei capabilă de acţiune, deóroce este rĕu întreg sistemul lui politic, de aceea el (Apponyi) nu votéză mijlócele pentru continuarea acestui sistem şi refusă, în numele sĕu şi al soţilor sei de principii, primirea proiectului de lege budgetar.

* * *

Organul clerical catolic din Alba-regală, „Fejérmegyei Napló“ scrie următórele: „Dacă tóte au sĕ se întêmple, precum plănuesce guvernul şi după-cum au anunţat foile magiare oficióse, atunci casa magnaţilor încă pe la începutul sĕptămânei viitóre din nou va avé înaintea sa proiectele despre libera eserciare a religiunei şi despre recepţiunea ovreilor, cari încă în tómna trecută au fost odată respinse din partea magnaţilor. Pertractările, ce ministrul presîdent Bánffy le a avut cu câţi-va magnaţi din oposiţie în ceea ce priveste mai ales neconfesionalitatea şi astfel amintitele proiecte după tótă probabilitatea din nou vor avé sĕ fie respinse. Oposiţia in politica bisericéscă a casei magnaţilor îşi are neschimbat punctul sĕu de vedere: se luptă pentru principii, ér nu pentru vorbe góle şi pentru astfel de modificări, cari ar lăsa neatinsă esenţa numitelor proiecte. In ceea-ce privesce acum pertractarea acestor proiecte, trebue sĕ cerem, ca mai întâiu proiectul despre libera eserciare a relig,-nnei sĕ se pună în desbatere, pentru că numai acesta va limpeḑi situaţiunea. Presupunênd, dar neadmiţind, că acest proiect ar avea sĕ fie votat, atunci recepţiunea nu mai póte forma obiect de discuţiune, ci divine simplu de prisos. In proiectul despre libera eserciare a religiunei se cuprinde deja trecerea, precum tot în acest proiect se cuprinde şi cu privire la ovrei atât educaţiunea religiósă a copiilor, cât şi trecerea. Va se ḑică, tot ceeace aflăm în numitul proiect cu privire la ovrei, se espune încă odată separat şi în proiectul de recepţiune. Prin urmare totul depinde dela votarea asupra primului proiect“.

* * *

După-cum comunică un cerculariu al biroului casei magnaţilor, în şedinţele casei vor veni la desbatere începênd din 11 Martiu n. a. c. şi ḑilele următóre mai întâiu: „budgetul statului pe anul 1895“, apoi proiectele de lege politice-bisericesci „despre libera eserciare a religiunei“ şi despre „recepţiunea ovreilor“

In ceea-ce privesce programul de lucrare al camerei deputaţilor, se spune, că după încheierea desbaterei asupra apropriaţiunei, se va pertracta proiectul de lege despre numerariul disponibil al casselor şi în legătură cu acésta ridicarea unui împrumut al sumelor necesare pentru regularea porţilor de fer. Acest împrumut însĕ deocamdată nu se va ridica, ci numai în a dóua jumĕtate a anului se va pune la disposiţiunea subscribenţilor.

* * *

„Reichspost“ scrie, că situaţiunea ministeriului Windischgrätz s'a agravat în mod considerabil. Din interpelaţiunea lui Steinwender se vede lămurit, că încercarea, de a indupleca pe germani-naţionalii sĕ între în coaliţie, n'a reuşit; reţinerea istrienilor italieni de la ori-ce manifestaţiune de doliu faţă de decedatul archiduce Albrecht îi face mare greutate ministeriului, pe când clubului Coronini îi este bine venită, cu tóte că acest club este în totală descompunere. Mai rĕu însĕ i-a mers clubului Hohenwart. Se scie, că cu vre-o câteva ḑile mai nainte contele Wurmbrandt a pus la cale cu chiu cu vai în dieta provincială din Gratz un compromis în afacerea gimnasiului din Cilli. Acest compromis însĕ pentru cercurile vieneze n'a fost mistuibil.

Din cele întêmplate în Gratz şi Viena se vede perplesitatea, în care se află ministeriul. S'a întrodus în budget o posiţie pentru gimnasiul din Cilli. Clubul Hohenwart persistă, ca acéstă posiţie sĕ fie aprobată. Stânga însĕ — cu escepţiunea unor posesori de pământ, — este contra acestei posiţiuni, tot astfel sunt contra şi germanii-naţionali şi póte chiar şi clubul Coronini. Tonul în privinţa acésta îl dau cehii tineri, cari în afacerea acésta vor vota cu ministeriul. Astfel va raportá ministeriul faţă de partidul coaliţiunei o învingere cu ajutorul celor mai neîmpăcaţi duşmani ai sei.

Invingerea acésta însĕ însémnă căderea ministeriului. Cu deosebire va fi fórte precară situaţiunea pentru contele Wurmbrandt şi Plener, cari trebue sĕ voteze contra partidului la care aparţin. In astfel de situaţiune se află la anul 1878 şi ministeriul Auersperg-Lasser. Majoritatea partidului sĕu sub conducerea lui Herbst şi Sturm a fost contra în cestiunea bosniacă. Cu politica bosniacă putea străbate ministeriul numai cu ajutoriul dreptei oposiţionale. Cu ajutoriul lui Hohenwart, Dunajevski şi Prazák a raportat o învingere asupra stângei, când însĕ a învins partidul seu propriu, a trebuit sĕ plece. — Tot cursul acesta se vede că-l ia şi desvoltarea actualului cabinet din Austria.

* * *

In camera deputaţilor din Londra s'a continuat desbaterea în cestiunea vamei pentru bumbacul indian, discusiunea carea se arătase a fi fatală pentru guvern, Cabinetul însĕ a trecut norocos preste grópa ce i-o sepase propunerea lui James. — La începutul şedinţei Goschen în calitate de deputat, şi nu în numele oposiţiunei, declară ca în cestiunea de pe ţapet nu póte fi nici vorbă de neîncredere. Camera sĕ nu aibă în vedere avantagiuri de partid ci sĕ-şi dovediască desinteresarea prin aceea, că ascultă vocea Indiei şi nu periclitéză puterea Angliei- în Orient ceea-ce ar urma, dacă ar ascu'ta de vocea deputaţilor din Lancashire; cu tóte acestea speră, că guvernul va lua în drépta considerare şi plângeriie Lancashirei asupra dărilor de consum. Ministrul de finanţe Harcourt declară, că guvernul ne ţinênd cont de periclul, că 'şi va perde voturile alegătorilor se va lăsa condus numai de echitate faţă de India; e însĕ gata a lua în considerare plângerile Lancashirei referitóre la dările de consum. Ar fi reagretabil, dacă acésta cestiune se vă devalva la cestiune de partid. Dacă guvernul va cădé, n'ar putea se cadîn o cestiune mai démnă decât acésta. Dacă resultatul votisărei ar conduce la aşa ceva, India ar simţi în totdeuna, că parlamentul n'a fost just faţă de dênsa.

După acésta se pune la vot propunerea lui James, carea ḑice, că în semn de protestare contra inactivărei vămei după bumbacul indian camera sĕ-şi amâne şedinţele, şi cu 304 voturi contra 104 se respinge.

* * *

Despre cestiunea egipténă se anunţă din Cairo Agenţei Reuter, că consiliul de miniştri sub presidenţa chedivului a acceptat un decret, în sensul căreia sĕ se înfiinţeze un deosebit tribunal pentru judecarea astorfel de delicte şi transgresiuni, pe care le comit indigenii faţă de oficeri, soldaţi şi marinari englesi. Ori-ce apelaţiune are sĕ fie esclusă. Legea referitore la activarea judecătoriei se va publica numai după-ce consulul engles lordul Cromer, şi consulii celorlalte puteri representate în Cairo vor fi aprobat decretul. Eventuale schimbări în ministeriu nu sunt probabile.

Agenţei Havas în Paris i-se raportéză din Cairo, că în butul ştirilor respândite de presa englesă, în Egipet e liniste deplină. Astfel aserţiunile ḑiarelor din Londra sunt total nebasate. Ba în Cairo se dă espresiune bănuelei, că articolii din urmă ai ḑiarelor englese conţin provocare sistematică cu scopul de a începe agitaţiune, din care Anglia voesce se tragă folos.

Noutăţi.

† Parastas pentru archiducele Albrecht. Din incidentul trist al morţii Alteţiei Sale archiducelui Albrecht, unchiului Majestăţii Sale, se va oficia Sâmbătă în 18 l. c. v. la 11 óre a. m. parastas solemn în biserica nóstră parochială din cetate, la care sunt învitate autorităţile militare şi civile din loc.

* * *

~ Representaţiune teatrală. Marţi, în 5 Martiu n. c. va da societatea diletanţilor de teatru român o representaţiune teatrală, în teatrul orăşenesc de aici. Sĕ va juca „*Bustul*“ comedie în 2 acte de Zell. Atragem atenţiunea asupra acestei representaţiuni teatrale a publicului nostru, care are aşa de rareori ocasiune a se delecta în representarea de piese în limba română.

* * *

= Un dar pentru „Asociaţiunea transilvană“. „Dreptăţii“ i-se comunică, că George Filip, advocat în Tăşnad (Selagiu), care a murit acum sunt vr'o trei sĕptĕmâni, testă „Asociaţiunei transilvane“ 20.000 fl., ér pentru scopuri bisericesci a lăsat 4000 fl.

* * *

– † Archiducele Albrecht. Fóia oficială publică ordinul către armată al Majestăţii Sale, în care se ḑice, că amintirea neperitóre a archiducelui Albrecht va rĕmâné armatei ca un paladiu de perseveranţă fidelă şi de încredere în învingere. Regimentele 44 de

---

în fine, totul era pus sub un acoperemênt în forma conică. Aşa cum era monumentul în întregimea lui, avea un diametru de 27 metri, şi împreună cu trophea, o înălţime de 32 metri. Cu o dibăcie şi o provedere uimitóre, tótă îmbrăcămintea de pétră era susţinută şi cimentată prin legături interióre de fer, care trebuiau sĕ 'i asigure soliditatea pentru vecinicie. Abia în urmă, când după multe secole, după ce timpul şi ómenii au conlucrat la distrugere, acéstă legătură s'a desfăcut piatră cu piatră, şi astfel admirabila cójă de piatră, care apĕra mieḑul masiv al monumentului a putut sĕ se dispartă în bucăţi. Când s'a întêmplat acésta, nimeni nu nu o póte sci. Numai un cutremur a putut sĕ dĕrime trophea, care încorona monumentul şi sĕ facă începutul distrugerei, pe care nisce braţe barbare au continuat'o.

Ori unde se grăesce românesce, nici o legendă nu este mai cunoscută şi mai onorată decât aceea alui Traian, care e venerat ca un erou al némului. Faptul, că un popor cinstesce astfel memoria aceluia care a nimicit strămoşii, ar putea sĕ pară ecstra ordinar; cu tóte acestea, lucrul se esplică istoricesce. In sinul regatului dac cucerit şi colonisat de Traian, s'a format germenele naţiunii române. Adamklissi póte trece cu drept cuvênt ca actul ei de nascere. Dintr'o parte a vechii provincii romane a eşit astăḑi un regat liber, care se avîntă cu puteri improspătate spre progres. Se înţelege dar bucuria, cu care învĕţatul academicean român, care a introdus Adamklissi în literatură, numĕră acest fapt printre isbânḑile patriei sale. Monumentul zidit de legionarii români a fost desgropat din dărâmăturile secolilor de către soldaţii români. In ochii patriotului care scie sĕ stabilêscă comparaţiuni, regele Carol păşesce în ursita României alături cu Impĕratul Traian. Şi el a sosit ca Domn stăpânitor, venind din ţĕrmuri strĕine; dar n'a cucerit ţara cu óste si prin rĕsboiu crâncen, ci a descălicat ca simplu călĕtor al companiei danubiane, în ḑiua de 20 Maiu 1866 şi într'o clipă a cucerit inimile prin însuşirile sale. Şi el a ridicat un monument ca amintire a faptelor sale. Acest monument nu se ridică în v'o pustietate arsă de sóre, ci în singuritatea împădurită a unei frumóse văi a Carpaţilor. Acolo castelul Peleş se arată óspelui ce vine dela Adamklissi ca un tropheu al păcei. Precum în evoluţiunea eternă a lucrurilor, nimic nu se repetă în acelaşi fel, ci într'un chip vecinic schimbător, Adamklissi şi Peleşul întrupéză într'adevĕr două fase însemnate ale istoriei românilor.

Otto Bendorf.

infanterie, 9 de dragoni şi 5 de artilerie au sĕ pórte pentru totdéuna numele lui Albrecht.

Au sosit la înmormêntare prinţul George din Sacsonia, marele duce Vladimir din Rusia şi ducele de Aosta. Toţi au fost întimpinaţi de către Maiestatea Sa la gară. Impĕratul Wilhelm încă a sosit. Dînsul a adus cu sine o cunună fórte preţiósă pentru a fi depusă pe cosciugul lui Albrecht.

Depeşile de ieri anunţă, că înmormêntarea archiducelui s'a petrecut după ceremonialul stabilit. Maiestatea Sa Impĕratul Francisc Iosit I. şi împĕratul Wilhelm II păşiau unul lângă altul, după cosciug. Pe strade era aglomerată o mulţime enormă. Numĕrul asistenţilor a trecut peste 400.000. Imbulzéla în unele locuri a fost aşa de mare încât ameninţă viéţa ómenilor. Séra la 6 óre, s'a dat în apartamentele M. Sale un ospeţ de familie. Impĕratul Wilhelm împreună cu representanţii capilor statelor străine au fost de faţă.

* * *

Advocaţi români suspendaţi. Camera advocaţială din Cluş, pe basa hotărîrei dela 18 Ianuariu a curiei r. din Pesta, face cunoscut, că dnii advocaţi Teodor Mihalyi din Deş, condamnat în procesul Memorandului la 2 şi jum. ani închisóre de stat, şi Iuliu Coroianu condamnat în acelaşi proces la 2 ani şi 8 luni închisóre de stat, sunt suspendaţi dela eserciarea advocaţiei pe timpul cât vor sta închişi.

* * *

— **„Doina lui Raţiu“** este o frumósă poesie scrisă de d-şóra Vióra Magdu şi publicată în foişóra „Dreptăţii“. Fratele d şórei Vióra, dl Valeriu Magdu, profesor de cântări şi tipic la institutul pedagogic-teologic din Arad, a arangiat pe note tecstul poesiei în cor bărbătesc cu solo. Composiţiunea acésta a apărut ḑilele trecute şi se află de vêndare la autorul. Ea costă 55 cr.

* * *

Falsificători de bani la Zernesci. Ni-se comunică din Zernesci, scrie „G. Trans.“ că au fost prinşi din partea gendarmilor mai mulţi falsificători de bani, cari fac parte dintre muncitorii fabricei de celulosă de acolo. S'au aflat la ei diferite maşini pentru imprimarea diferitelor soiuri de bancnote. Falsificătorii, între cari nu se află nici un român, începuseră se céră la bani împrumut de pe la ómeni, promiţându-le, că în schimb vor primi dela ei sume înḑecit mai mari. Nu apucaseră însĕ sĕ-şi esecute planul, căci în urma denunţărei unui coleg sas al lor, au fost prinşi.

* * *

Patria mântuită. „Dreptatea“ scrie: Cu ocasiunea balului român din Reşiţa între obiectele decorative ale salei se afla şi un stindard românesc, organele politice l'au confiscat la moment, salvând în chipul acesta patria de „primejdie“.

* * *

Limba cehă. Parlamentul austriac s'a ocupat în primele şedinţe a activităţii sale cu resolvarea mai multor petiţiuni. Deşi obiectul acesta în sine nu ofere o deosebită importanţă, totuşi cu ocasiunea desbaterii asupra recunóşterei unei despăgubiri unui condamnat nevinovat, s'a iscat o scenă tumultuósă. In causa acésta a vorbit deputatul Brzeznovsky în limba cehă, ér' referentul contele Kaunitz i-a rĕspuns tot în limba acésta. In contra acestei cutezanţe a referentului liberalii germani au protestat prin strigăte sgomotóse provocându-l totodată se vorbiască în limba germană. Cehii tineri din contră, aplaudau pe Kaunitz şi strigau, ca sĕ vorbiască numai mai departe în limba cehă, în urmă vice-preşedintele cavalerul Abrahamovicz provócă pe vorbitoriu sĕ se foloséscă de limba germană.

* * *

Presa sĕ fie liberă, — ateismul sĕ se pedepséscă. Din Berlin se comunică, că proiectul de lege contra partidelor rĕsvrătitóre în o şedinţă a comisiunei s'a adaptat în înţelesul propunerilor centrului. Pasagiul referitor la conjuraţiuni s'a înăsprit, ér' cel referitor la presă s'a omis cu tóte voturile contra douĕ conservative. La acest pasagiu redactorul lui „Kreuzzeitung“, br. Hammerstein, ḑice că tribunalul imperial, spre adâncul sĕu regret, a dovedit că nu are nici ideie despre cestiunile jurnalistice; nu este permis a da în mâna judecĕtorilor arme contra presei. Mare surprindere a produs propunerea centrului, ca sĕ fie pedepsiţi cu 600 marce ori cu arest până la doi ani aceia, cari în scris ori în faţa mai multora, în tipărituri ori chipuri négă ori atacă esistenţa lui Dumneḑeu, sau nemurirea sufletului, sau caracterul religios al căsĕtoriei şi familiei. Propunerea acésta se va lua la desbatere în o altă şedinţă.

* * *

Mişcările agrare. Din Budapesta se anunţă, că conferenţa, ţinută la ministrul-preşedinte în cestiunea mişcărilor agrar-socialiste din sudul Ungariei, constată, că nu esistă nici o lipsă acolo, şi că ar fi greşit de a se distribuí bani. Proletariatului trebue sĕ i-se ofere însĕ ocupaţiune, care sĕ fie bine plătită. Este incontestabil, că agitaţiunea socialistă a luat mare întindere în sinul poporaţiunei rurale.

* * *

Din clubul Hohenwart. După-cum anunţă „Grazer Volksblatt“ în clubul Hohenwart al deputaţilor din Viena s'a primit propunerea, ca şeful acestuia sĕ între în pertractări cu guvernul pentru întroducerea limbei slavone, în tóte gimnasiile din Stiria inferióră, astfel ca băieţii, cari ies din clasa a opta sĕ fie stăpâni po ambele limbi ale ţĕrei.

* * *

Congresul internaţional al geografilor. Comitetul congresului internaţional geografic în ḑilele trecute a trimis programul şi invitările la tóte societăţile geografice de pe pĕmênt, poftindu-le sé iee parte la al VI-lea congres internaţional de geografi. Est-an acest congres se va ţiné din 16 Iuliu până în 3 August în Londra sub patronaţul reginei Victoria şi a prinţului de Wales.

* * *

O operaţiune nenorocósă. La clinica din spitalul Rókus, profesorul Dr. Réczei Imre dela universitatea din Budapesta a cercat sĕ esecute Sâmbătă, în 23 n. operaţiune asupra unui pacient în presenţa unui numĕr de 12 medicinisti. Numitul profesor, după ce a visitat amĕnunţit puterea de esistenţă a pacientului, 'l-a narcotisat prin aplicarea unei dose de 10 grame cloroform. La sfêrşitul operaţiunei însĕ pacientul nu s'a mai trezit, 'i-a încetat funcţiunea inimei şi a murit în decursul operaţiunei. Tóte nisuinţele profesorului şi ale asistenţilor lui, de a-l reduce la viéţă, au fost zadarnice. Numitul profesor a raportat casul numai decât autorităţilor, cari au şi pornit deja cercetarea.

* * *

Vecinic tinĕrul Gladstone. Incăruntţitul bărbat de stat al Angliei mergênd şi sosind la Mentone a fost primit de primariul oraşului de Laurenti, cu o vorbire căldurósă, ér' marea mulţime de tineret adunată la gară l-a întimpinat cu cele mai mari ovaţiuni. La acestea moşnégul bărbat de stat Gladstone şi-a ridicat pălăria şi zimbind mulţumia în tóte părţile. Când primariul 'l a rugat sĕ-şi acopere capul, căci timpul nu e tocmai favorabil: „O, nu sunt încă bĕtrân!“ îi respunse Gladstone; care ce-i drept, nu are decât 86 de ani.

„Viéţă nóuă“

de

Henry Drummond.

(Traducere din limba germână).

> Motto: „Ér noi toţi cu faţa descoperită ca printr'o oglindă mărirea Domnului privind, spre acelaş chip ne prefacem din mărire în mărire, ca din Duchul Domnului“.
>
> II. Cor. c. 3, v. 18.

In tómna anului 1890 află autorul într'o librărie din California o cărticică, care purta pe frontispiciu numele lui, o carte, despre care el navea cunoscinţă, că esistă; n'o scrisese şi nici n'o provĕḑuse cu numele, ce-l purta. Dar cu tóte acestea autorul nu voi sĕ se uite cu ochi rei la acest copil răpit al sĕu, o imitare fugitivă a unei vorbiri literare. Sĕ vede, că după puterile sale făcuse deja mult bine. Considerând însĕ multele defectuosităţi, autorul credu, că este mai bine sĕ scótă o ediţiune mai îngrijită.

Cărticica acésta tractéză ca şi celelalte cărticele ale autorului un obiect de mare însĕmnătate, dar numai într'o direcţiune, în direcţiune luméscă. Lumina şi umbra este distribuită în mod potrivit. Cetitoriul sĕ aibă acésta în vedere şi sĕ sĕ nu sĕ mire dacă unele lucruri rĕmân în umbră, unele lucruri pe care teologia totdeauna şi cu tot dreptul ne-a învĕţat a le scóte în deosebi la ivélă.

*

„Recunosc, că dacă vre o putere mare ar voí sĕ îngrijască, ca eu sĕ cuget numai ce este adevĕrat, şi sĕ fac numai ce este drept, fie chiar şi sub condiţiunea, ca sĕ fiu prefăcut într'un fel de mecanism ca al orologiului şi sĕ fiu tras în fie-care diminéţă, eu aş primí îndată acésta condiţiune“.

Acestea sunt cuvintele unui cunoscut naturalist şi libercugetător. Cât de mult dorim noi cu toţii, cât de greu este a fi morali buni. Dorinţa acésta este atât de veche caşi némul omenesc. Nu esistă om, care sĕ nu simţă resunetul acestei mărturisiri în adêncul sufletului sĕu, care sĕ nu fie gata, aşi da totul, dacă ar puté avé prin acésta încredinţarea, că devine om mai bun.

Paginile următóre voiesc sĕ servéscă de îndreptar. Aci se tractéză cu tótă seriositatea despre o ţintă, ce sĕ póte ajunge. şi anume fără a preface pe om „într'un fel de mechanism, ca al orologiului“. Frumseţa caracterului sĕ desvóltă în condiţiuni adevĕrate tot atât de natural, caşi frumseţa unei flori; da, décă n'ar esista pe lumea lui Dḑeu mijlóce şi căi, de a duce acésta în deplinire, atunci lumea ar fi lipsită de cel mai bun dar al lui D-ḑeu.

Tocmai acésta este scopul pentru care a fost creat omul, după cum ḑice Brovoning: „Omul este făcut ca să créscă, nu ca sĕ stea pe loc“. Sau cu cuvintele unei cărţi mai vechi: Că pre cari mai înainte i-au sciut, pe aceia mai înainte i au şi rênduit, ca sĕ fie asemenea chipului fiului sĕu“.

Sĕ esaminăm mai întâiu vre-o câteva metoduri, pe care le aplică ómenii, ca sĕ devină mai buni. Metodurile acestea în sine nu sunt rele aplicate la locul lor, ele pot fi de mare folos. Eu le amintesc aici nu pentru-ca să le combat şi sĕ le defăimez, ci ḑic numai, că ele sunt metoduri neperfecte, că ele nu ne asigurézà succesul deplin.

Primul metod neperfect constă în aceea, ca sĕ ne încredem, în propusul nostru hotărît. Numai în puterea şi tăria voinţii, numai într'un avênt ori cât de serios, nu aflăm încă nici o scăpare. Lupta, silinţa, încordarea, ba şi întristarea şi neodihna inimii îşi au însĕmnătatea lor în viéţa crestină, după cum vom vedé mai târḑiu, dar aici ele nu sunt la loc. Nu demult când călătoriam preste oceanul atlantic, vaporul „Etruria“ se opri dintr'odată în mijlocul mării. In maşină devenise ceva în disordine. Pe podul corăbiei sĕ aflau cinci sute de ómeni harnici de lucru. Credeţi, că am fi putut noi urni corabia din loc, dacă ne-am fi pus cu toţii în jurul catargiului şi am fi împins? Dacă cerca cineva sĕ-şi dobândéscă prin luptă sânţirea atunci el este asemenea aceluia care voiesce sĕ aducă corabia în plutire împingând de catarg, sau asemenea aceluia, care a cădut în apă. şi crede, că se póte mântui apucându-se cu mânile de perii capului sĕu. Christos ne a arătat netemeinicia astorfel de încordări în tótă golătatea lor prin cuvintele: „Dar cine dintru voi grijindu-se póte sĕ şi adaugă statului sĕu un cot“ (Mat. 6. 27). Metodul increderii în sine are cel puţin o parte bună, că acela care apucă pe acésta cale face, în curênd descoperirea, că ea nu duce la scop

Altă cale caută acela, care ḑice: metodul meu nu este acesta; eu am înţeles, că silinţele şi acordările numai singure de sine sunt adevĕrată nebunie. Eu lucru după principii.

Eu nu-mi consum puterile numai într'o luptă órbă în genere, ci îmi concentrez puterile într'o luptă contra unui pĕcat deosebit. Pe acesta îl am încontinu în vedere şi caut sĕ-l rĕstignesc, sĕ-l înfrâng prin statornicie: şi astfel sperez ale învinge pe rênd pe tóte. Acésta este intenţiune bună, dar ea nu va duce-o departe din patru cause. Mai întâi viéţa este prea scurtă, ér numele păcatelor este leghion. Adóua óră a sĕ ocupa cu singuraticele pĕcate însemnéză a lăsa de o camdată în voia sa ceealaltă natură pĕcătósă.

(Va urma).

Lucrul manual în scólele primare.

Sub acest titlu cetim în „Timpul“ referitoriu la lucrul manual şi la raportul dlui Moian publicat şi de noi, următórele:

> Printr'un raport publicat în „Buletinul instrucţiunei publice“ Nr. 33, dl Moian dă sémă pe larg de cursul lucrărilor manuale, ce s'a ţinut vara trecută în capitală şi la care curs au participat institutori şi învĕţători din tótă ţéra.
>
> Publicarea acelui raport este cu atât mai preţiósă cu cât obiectul lucrului manual este încă puţin, sau mai bine, greşit apreţiat de marea majoritate a învĕţătorimei nóstre.
>
> In starea de transiţie, în care se găsesce întreg învĕţământul primar la noi, faţă de nouele prescripţii ale legei şi programelor, am credut nimerit a spune câteva cuvinte şi asupra obiectului lucrului manual în scóle. Mulţi s[illegible]c, că lucrul manual este o îndru[illegible] hotărîtă spre meserii şi că acésta ar [illegible] motivul trecerei lui în programul de învĕţământ. Dar precum noţiunile de aritmetică, de gramatică, de istorie, de musică, de desemn, nu desĕvêrşesc din micul copilaş un matematic, un literat, un artist, tot aşa lucrul manual nu trebue luat ca o desăvêrşită îndrumare spre meserii. In armonia obiectelor programei, el îndeplinesce strict o menire educativă, tot aşa, ca şi celelalte obiecte, contribuind cu rolui seu la procesul educaţiunei fisice şi intelectuale.
>
> Şi precum la descoperirea unui adevĕr prin judecata lui proprie, copilul se bucură şi se înalţă sufletesce, tot aşa la confecţionarea cu mânile sale a unui obiect bucuria umple sufletul seu de mulţămire; ochii, mânile şi întregul seu organism se întrarméză cu o desteritate din ce în ce mai desvoltată. Noţiunile desvoltate pe acéstă cale sunt şi trebue sĕ fie în cea mai strînsă legătură cu cele dela obiectele de studiu, aşa completându-se una pe alta, imprimă în sufletul copilului cunoscinţe sigure, precise şi neperitóre.
>
> Acolo, unde urechia, ochii sau mânile profane n'au auḑit, n'au vĕḑut, n'au constatat nimic, ci au trecut cu uşurinţă, acolo, urechea, ochiul sau mânile încercate găsesc adevĕrul, şi acestea sunt calităţi, care desĕvêrşesc pe omul întreg, — sciinţa educaţiunei.
>
> Îmi reserv datoria pentru altă ocasie a face un studiu complect asupra lucrului manual în scólele primare, ţin însĕ a felicita pe dl ministru al instrucţiunei pentru sprijinul luminat ce dă acestui obiect de o mare însemnătate. Nu mai puţin trebue sĕ-l felicit şi pentru alegerea nimerită ce a făcut în persóna măiestrului cursului din vara trecută, dl Moianu, ale cărui vederi şi cultură specială sunt demne de tótă lauda.
>
> *G. T. Grozescu.*

CONCURS.

Devenind vacante dóue ajutóre à 25 fl. la an pentru învĕţăceii meseriaşi români din Transilvania, din subvenţiunea ce primesce Asociaţiunea spre acel scop dela societatea „Transilvania“ din Bucuresci, se escrie concurs pentru conferirea acelor ajutóre cu începutul anului 1895.

Invĕţăceii meseriaşi, cari doresc a reflecta la vre-unul dintre aceste ajutóre, au sĕ înainteze pe lângă cerere următórele documente:

1. atestat de botez în original sau în copie legalisată;

2. testimoniu scolastic cel puțin de 4 clase elementare;

3. Atestat, că se află deja lucrând la vre-un măiestru sau corporațiune și cu ce succes;

4. contract, în original sau copie legalisată, încheiat cu măiestrul conform §. 61 al legii industriale (Art. leg. XVII 1884);

5. atestat de moralitate dela autoritatea locală competentă și

6. adeverință dela părinți sau tutori, că sunt decişi a-'i lăsa la învĕțătură, până se vor perfecționa pe deplin.

Cererile instruite cu aceste documente sĕ se înainteze la subsemnatul comitet până în *20 Martie 1895 st. n.*

Cererile intrate mai târḑiu nu se vor considera.

Sibiiu, din ședința comitetului Asociațiunii transilvane, ținută la 7 Februariu 1895.

Dr. Il. Pușcariu, vice-președ. *Dr. V. Bologa,* secr. II.

Bibliografic.

A apărut:

No. 3 din anul al doilea al revistei-ilustrate pentru familie „*Vatra*". cu următoriul sumariu:

„Gogu și Gogușor", de Ioan Slavici. — „Inimei mele" (poesie), de Ioan Moța. — „Hipnotismul", de Sc. A. Stăncescu. — „Banca solitară" (poesie), de George Murnu. — „Prăvălia pisicei", de Dupa Balzac. — „[illegible]ina" (poesie), de G Coșbuc. — „Pescarii" (schițe din viața lor), de St. Basarabeanu. — „Ovreiul care n'a vĕḑut nimic" (din povestirile lui Hauff), de Em. Florescu. — „Fel de fel", de ⁂

Ilustrațiile:

Intórcerea. — Vulpea în cursă. — Ispita Sfântului Ieronim. — Atacul fatal. — Fata din străinătate. — Amor. — Mode.

Nr. 51/895. [30] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr.-or. de a III-a clasă din Malomfalĕu în tractul protopresbiteral al Murĕș Oșorheiului; se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în ședința sinodului acestei parochii la 20 Martiu 1893, cari dau un venit anual de 428 fl. v. a.

Informațiuni detaiate despre acésta parochie se pot lua la fața locului și la subsemnatul protopresbiter.

Competenții își vor trimite cererile lor concursuale instruite în regulă la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murĕș-Oșorheiu, 24 Ianuariu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Murĕș-Oșorheiului.

Nicolau Maneguțiu,
protopresbiter.

Nr. 24 Prot. [22] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III a Vidacutul român cu filiile Vidacutul ungurесc și Roua, protopresbiteratul Sighișórei, se escrie, conform veneratului ordin consistorial din 6 Septembre 1894 Nr. 5436 B. concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 401 fl 38 cr.

Concurenții își pot lua informațiuni mai detaiate despre acésta parochie la oficiul protopresbiteral.

Reflectanții sunt poftiți a și aşterne petițiunile concursuali conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Sighișóra, 12 Ianuariu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Demetriu Moldovan,
protopresbiter.

---

[16] 3—3

CONCURS.

Cu concesiunea Ven. consistor archidiecesan Nr. 8494/893 și a diregătoriei de clădire, sĕ publică concurs:

Comuna română gr. or. din Cetatea Brașovului intenționéză sĕ edifice pe teritoriul seu situat în Têrgul grâului nr 5 următórele clădiri noue și adecă:

1. O biserică cu prețul ficsat în devis . . . . . . fl. 17.261,60 cr.
2. O casă parochială cu 2 etage . . fl. 31.532,52 cr.
3. O casă cu un etagiu în curte . . fl. 4.930,62 cr.

Suma totală . fl. 53.724,74 cr.

Aceste lucrări sĕ dau pe cale de oferte inscris.

Ofertele inscris sigilate, proveḑute cu timbru de 50 cr. și cu 5% din suma pentru care sĕ face oferta sunt de a sĕ preda până la 28 Februariu la 12 óre din ḑi a. c. în mânile Domnului protopop și președinte al comitetului parochial Bart Baiulescu; Ofertele pot sĕ se facă pentru tóte lucrările sau și pentru grupe singuratice, deosebite sau pentru lucrări anumite.

Sumele cu care Oferenții sunt mai eftini, decât sumele stipulate în devise sunt a sĕ indica în procente și sĕ fie induse în oferte atât cu cifre cât și cu litere acurat și precis. Ofertele trebuesc sĕ aibă iscălitură proprie a oferentului. Ofertele au sĕ mai conțină și declarațiunea oferentului, că cunosce condițiunile generale și cele speciale de zidit și sĕ supune lor necondiționat.

Condițiunile detaliate precum și planurile și devisele sĕ pot vedea până în ḑiua când espiră terminul de ofertă în cancelaria comunei române parochiale gr. or. din Cetatea Brașovului în Têrgul grâului Nr. 5 etagiul al II-lea în tótă ḑiua în órele dela 11—1 din ḑi și dela 3—5 după améḑi.

Brașov, 20 Ianuariu, (1 Februariu) 1895.

Comitetul parochial român gr. or. din Cetatea Brașovului.

B. Baiulescu, președinte. *Lazar Nastasi,* notar.

Nr. 66/895. [27] 3—3

EDICT.

Paraschiva Nicolae Urlea, gr.-orient. din Porumbacul inferior, protopresbiteratul Avrigului, soția legitimă a lui Eftenie Poșa, tot din Porumbacul inferior, carea mai bine de patru ani de ḑile a părăsit cu necredință pe bărbatul sĕu și a pribegit în lume fără a se sci locul ubicațiunei ei, se citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict în fóia „Telegraful Român", căci la din contră procesul divorțial intentat de soțul sĕu se va pertracta și decide și în absența ei.

Avrig, 21 Ianuariu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al Avrigului ca for matrimonial de prima instanță.

Ioan Cândea,
protopop.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		**Budapesta**		5.50	7.25	7.—	1.50	8.1
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12		**Szolnok**		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		**P. Ladány**		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghîrbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10 40	7.27		Ghiriș		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		**Cucerdea**		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	**Teiuș.**	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	**Copșa-mică**	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apața			3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara		Circuléză numai Vineri	3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	**Brașov**	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	**Bucuresci**	pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta—Arad—Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		**Budapesta**		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		**Szolnok**		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—								
2.30	—	4.30	7.05	6.35	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaț		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliș		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborșin		8.21	6.33	6.26	—	4.–
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	—
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		**Simeria** (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕștia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Șibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vințul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		**Alba-Iulia**		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos.	**Teiuș**	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	**Budapesta**	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	Timișóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeș		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		**Verciorova**		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

–	2.25	8.10	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 19 Sibiiu, Sâmbătă, 18 Februariu (2 Martie) 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 1282 B.

CONCURS.

Pe basa regulamentului seminarial votat în sinodul archidiecesan din anul 1892, §. 5, şi în legătură cu conclusul consistorial din 16 Novembre 1893, Nr. 7337 B., prin acésta se publică concurs pentru ocuparea unui *post de profesor* la seminariul archidiecesan din Sibiiu, anume în secţiunea teologică pe lângă următórele condiţiuni:

1. Dotaţiunea anuală împreunată cu acest post profesoral este: în starea provisorică, adecă până la întărirea alesului după trei ani de probă de profesor definitiv: salariu 800 fl. şi relut de cuartir 150 fl., ér după întărirea lui de profesor definitiv: salariu 1000 fl, relut de cuartir 200 fl şi după cinci ani de serviciu un adaus cuincuenal de 100 fl., care apoi se urcă tot la alţi cinci ani câte cu 100 fl., până la suma macsimală de 500 fl.

2. La concurs se admit individi ortodocşi români, cari avênd esamen de maturitate, au absolvat cu succes bun studiile teologice, pe lângă acésta au făcut cu resultat bun esamenul de cualificaţiune profesorală, după regulamentul sinodului archidiecesan din anul 1875, în special din studiile principale grupate acolo în §. 7, punct 3, adecă: istoria bisericéscă şi dreptul canonic.

3. Suplicile concursuale sunt a se presenta subsemnatului consistoriu până la 30 Martiu v. a. c. inclusive, instruate cu următórele documente originale:

a) atestat de botez;

b) testimoniu de maturitate;

c) absolutoriu clerical;

d) testimoniu de cualificaţiune profesorală;

e) atestat despre aplicarea şi serviţele de până acum şi despre purtarea morală, eventual şi alte documente rěcomandătóre.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 14 Februariu, 1895.

Consistoriul archidiecesan.

Partidele magiare.

Dela un amic din provincie primim următoriul articol:

Fasele, prin cari trec partidele magiare, în present sunt simptomatice. Ele ne pun în lumină destul de vie starea chaotică, în carea guvernele perondate conduse de nesăturatul şovinism, au adus întrégă ţéra şi afacerile publice.

Partidul liberal în urma descompunerei sale prin eşirea desidenţilor din partid, în frunte cu Szapáry, a ajuns până la umilire căutând sprijin în cele 13 voturi săsesci, cari vor rěmâné ca o pată négră în istoria poporului săsesc, şi ca un testimoniu de paupertate al partidului liberal. Asemenea unui naufragiat partidul liberal odinióră tare şi puternic, carele amenintă cu nimicire tot ce era nemagiar, a trebuit sě se acaţe de o bucată de scândură spre a-şi mântui viéţa. Ce e drept viéţa 'şi a mântuit-o, partidul a dat din sinul seu, póte ultimul guvern liberal, dar urmele morbului, ale destrăbălării au rěmas. Puterea infusionată de cele 13 voturi „circumspecte“ a fost un picur în mare. Acésta o scia prea bine partidul liberal, tot aşa de bine s'a sciut acésta şi în cercurile mai înalte ale curţii. O fusionare a partidului liberal cu partidele, ce stau pe basa pactului dualist din 1867 se impunea ca un ce imperativ. In prima linie trebuia luat în considerare partidul naţional. Fusiunea era şi este precum se vede şi o dorinţă a Corónei Numai astfel ne putem esplica nisuinţele ministrului preşedinte Bánffy de a începe negoţeriile cu şefii Apponyi şi Horánsky.

Precum se vede însě mânile ministrului-preşedinte sunt legate încâtva, şi tot mai mult iasă la ivélă că Bánffy a venit la guvern în mod condiţionat. Primele trătări cu şefii partidului naţional s'au lovit de stâncă. Este sciut, că partidul Apponyist-drept punct principal în programul seu are: magiarisarea armatei, introducerea limbei magiare în armată pe teritorul Ungariei Şi tocmai acésta era stânca. Ministrul Bánffy îndată ce a venit vorba la acest punct din programul apponyist a declarat categorice că „nici nu şi póte permite a intra întro discusiune de atare natură“. Fusiunea deci e imposibilă cu acest partid. Enunciaţiunile făcute în dietă din causa nesuccesului fusiunarei trebuie sě aibă un viu resunet în ţéră, cu deosebire între naţionalităţi.

Ómeni, cari până ieri, şi dedeau numele de „partid moderat“ astădi îi vedem stând în faţa corónei cerând; magiarisarea armatei. Şi sě nu fim creduli Acéstă pretensiune e împărtăşită tot aşa de deschis de cătră Kosuthisti, cât şi de cătră partidul liberal. Deosebirea este numai, că partidul liberal setos de o parte de a ţiné frênele guvernului în mâni, éră de altă parte sciind că acésta pretensiune nu numai, că nu e aprobată, dar e perhorescată din partea corónei, ca unul care taie în prerogativele corónei, nu şi dau pe faţă dorinţile inimilor deocamdată.

Şi întru adevěr. Când va succede magiarilor magiarisarea armatei pre terîtorul ungar, în istoria imperiului austro-ungar va trebui sě sě scrie: „finis Austriae“.

Noi ne bucurăm, că fusiunea nu a succes şi mai mult că va rěmâné departe de a ajunge la putere un partid, carele ar fi în stare sě escelezeze descompunerea unităţii imperiului deoparte éră de altă parte sě provóce nouě turburări în sinul naţionalităţilor din Ungaria.

Partidul liberal a rěmas deci în agonia. Readucerea desidenţilor în sinul partidului este fórte cu greu, după ce se zoresce atât de mult punerea în lucrare a legilor politice bisericesci. Ar mai rěmâne partidul catolic popular dar acésta abia e informaţiune, şi numai alegerile nouě vor putea arěta încât partidul a prins rădăcini în ţară.

Tot atât de slăbit, de străbătut şi confus ni-se presintă şi partidul independist şi 48 trist. Nici numele lui Kossuth Ferencz, cu tótă activitatea lui de până aci nu-i mai 'póte ţinea închiegaţi. Adunaţi în conferinţa la 24 l. c. kossuthistii în numêr mare 83, inşi în urma unor discusiuni vehemente s'au desbinat totul. Astfel prevenitor vom da faţă cu douě cluburi independiste anume unul sub presidenţa lui Iusth Gyula, şi altul sub Ugron Gábor: fracţiunea Eőtvős, se va uni cu clubul condus de Iust. In faţa confusiunei şi destrămării partidelor magiare, noi naţionalităţile, cari nu mai avem de aşteptat nimic dela partidele magiare fie ele unite ori desbinate, ar trebuí sě căutăm tot mai mult ceea ce póte sě ne impreune, şi sě ne facă capabili de acţiune solidară în faţa inimicului.

La mórtea Archiducelui Albrecht.

Ordinul Maiestăţii Sale adresat armatei din incidentul morţii archiducelui Albrecht este următoriul:

„Stindardele se plécă — cea din urmă salutare resună din gurile a lor sute de tunuri pentru inspectorul-general al armatei, mareşalul Archiducele Albrecht.

Intréga putere armată, patria, împreună cu mine şi casa mea, sunt cuprinse de adâncă jale pentru ireparabila perdere, de care voinţa celui Atotputernic ne-a făcut părtaşi.

Viaţa lui bogată în fapte mari ne impune admiraţiunea pentru acest spirit luminat, acestei inimi calde, care era dedicată cu totului armatei sale; entusiasmul pentru nobilul archiduce, care în tóte pericolele şi viforele a fost vecinic acelaşi: neclintit în voinţă, un beliduce glorios şi ca atare podóba şi mandria armatei mele; tóte aceste sentimente, cărora acum dorim sě le dăm espresiune, se transformézâ în profundă mulţămită pentru Domnul lumei, care a ţinut până aprópe de marginea estremă a acestei vieţi în deplină vigóre pe alesul sěu, bětrânul mareşal.

Memoria netrecětóre a archiducelui Albrecht va rěmâné ca coróna de stejar, care împodobesce pe eroul dela Custozza şi Novara pentru armata mea, pentru cele dóuě armate de apěrare a ţěrei şi pentru marina de rěsboiu un paladiu de fidelitate, constanţă şi încredere de isbândă.

Prin acésta hotăresc, ca regimentul de infanterie Nr- 44, regimentul de dragoni Nr. 9 şi corpul regimentului de artilerie Nr. 5 au sě pórte de aci înainte pentru tóte timpurile numele: mareşalul archiducele Albrecht“.

Viena 26 Februariu 1895.

Francisc Iosif m. p.

Revista politică.

In cercurile sociale mai înalte din Petersburg ér circuléză o proclamaţiune secretă, în carea liberalii ruşi remonstréză în ton resolut contra enunciaţiunei, prin care ţarul a accentuat susţinerea autocraţiei. Mai e în circulaţiune şi o altă hârtie, în carea se repróbă aspru ţinuta slugarnică dela timpul sěu a deputaţiunei consiliilor comunale (zemstvo). Conform faimelor, ambe proclamaţiunile emanéză de la un mare dignitariu da stat. Din alte părţi érăşi se susţine, că proclamaţiunea contra ţarului, întitulată: Epistola deschisă, ar fi fětul contelui romancier Leon Tolstoi.

Epistola e de următorul cuprins:

„Te-ai declarat, şi acésta declaraţiă a străbătut întréga Rusia, şi tótă lumea cultă. Până acuma nu te-am chiar cunoscut; de alaltăeri înse ai devenit o mărime cunoscută, care, ca şi antecesorii nu-ţi dau pace întru îndeplinirea aşa numitelor „idealuri ilusorice“ („nerealisabile“). Nu scim, dacă pricepi situaţia, care a creat-o declaraţia d-tale; credem însě, că te-ai instruat atât de mult dela viaţa reală, încât numai poţi pricepe acéstă situaţie. Ai fost rěu informat şi nu cunosci curentele în contra cărora ţi-ai ridicat vocea. Dar elementele luminate ale societăţii ruse sciu prea bine, că aceia, cari te-au îndemnat la un astfel de pas neprecugetat, nu sunt alţii, decât biurocraţii dela curte, cari îşi věd periclitată puterea lor, cu care însě nu se va împretini nici un rus. D-ta vedi în libertatea presei un pericol pentru autocraţie. Din declaraţia d-tale nu se vede, că ai în vedere corigerea eventualelor erori de presă, sau pedepsirea negligenţei redactorilor, ci intenţionezi introducerea unui întreg sistem politic şi în presă. Dar societatea scie, că d-ta ai fost numai tubul, prin care au vorbit alţii. Prin alocuţiunea d-tale s'a dat o nóuă dovadă, că ori ce încercare din partea representanţilor societăţii de a atrage atenţiunea Corónei — fie chiar şi în cel mai umilit mod — asupra nevoilor strigătóre la cer ale popprului rusesc — este respinsă (zădarnică). Inteligenţa rusă muncesce fără preget întru resolvarea chestiunilor importante în viaţa poporului rusesc, ale acelei vieţi, care în ciuda eliberării de sub iobăgiă, tot este încă isvorul de nevoi şi de suferinţe. Şi acum în loc de a prevesti o eră de drept, de legalitate şi a libertăţii de presă, cari sunt principii fundamentale ale fiecărei vieţi de stat, ai reamintit atot puterniciaţia-ţi şi prin acésta ai documentat ér din nou instreinarea ţarului dela popor. Crede-ne, că prin alocuţiunea-ţi ai măhnit chiar şi pe ómenii cei mai binevoitori din imperiu. Diua de 29 Ianuariu a spulberat splendórea de pe faţa-ţi tineră, ce a strălucit poporului până aci, ca un sóre promiţětor. Acele forţe însě, care se simt amar vătămate prin alocuţiunea-ţi se vor deda cu rîvnă indoită luptei pentru libertate şi drept, alţii érăşi vor privi orice mijloc ca sfânt spre a combate ordinea de lucruri urîtă de toţi; d-ta însuţi ai deslănţuit lupta, ei nu vor întârdia a păşi pe faţă“.

* * *

Un raport al lui „Temps“ şi „Journal des Debats“, primit din Berlin spune, că învitarea pentru participare la inaugurarea canalului mărei nord-ostice (Hamburg) până acum o au acceptat'o Anglia, Austro-Ungaria Italia, Rusia şi Spania, Francia până acum încă n'a rěspuns.

Conform raportului lui Graşdanin la învitarea împěratului Wilhelm, va merge din Kronstadt o flotă ruséscă sě asiste la inagurarea canalului.

Conform informaţiunilor, ce le are Matino din Triest, pe la finea lunei lui Aprilie cele mai mari patru vase de rěsboiu germane — prinţ Wilhelm, Brandenburg, Weissburg şi Wales — vor cerceta porturile din Pola, Fiume Triest şi Zara, şi de acolo apoi sub comanda principelui regal Carol Stefan şi aliate cu 3 cuirassate şi 2 încrucișatori austro-ungari vor merge sĕ asiste la inaugurarea canalului dintre Marea-nordică și Marea-ostisă. Conform dispoșițiunilor de pănă acum, inaugurarea se va face prin luna Iuliu.

* * *

Conservativii din Germania privesc cu mari îngrijiri în fața desvoltărei situațiunei politice. Mai multe simptóme lasă a se crede, că împĕratul, supĕrat pentru ținuta reuniunei agrare, se va întórce de către agrarism. Conservativii privesc deja în cancelarul pe inimicul lor și încep a 'l tracta cu epitete ca odinióră pe Caprivi. Pentru probabila respingere a propunerei lui Kanitz ei fac responsabil pe cancelarul. Prin aceste referințe se clatină și poșiția ministrului Köller. Se svonește, că împĕratul e nemulțămit cu dênsul și că în dieta provincială a Branderburgului i-a dat fórte puțină atențiune, de și Kőller se află mereu în jurul împĕratului. Și hărțuieala de vorbe avute în dietă cu Weber i-s'a luat în nume de rĕu, ér atacul contra tribunalului suprem (La desbaterea asupra teatrului) a produs cea mai rea impresiune în supremul loc.

* * *

Motivarea contractului referitoriu la cedarea statului Congo a apărut. Voluminosul act de preste 1212 pagine comunică actele diplomatice și datele statistice și comerciale, designézā frontierele statului Congo și clarifică cestiunea dreptului preemptoral cestiunea neutralității, administrațiunei economice, a dariilor de stat și a isvórelor de venit. Contractul constă din patru articli. Primul sună astfel: Regele, ca suveran al statului Congo declară, că de aici înainte cedéză Belgiei teritorul ce forméză independentul stat Congo, împreună cu tóte drepturile și datorințele. Statul belgian declară, că primește acest teritoriu

* * *

Corespondentul din Belgrad al lui „Kölnische Zeitung“ raportéză, că guvernul sêrbesc se află în mare impas, flind-că regele e decis sĕ facă schimbări în sistemul politic. In țară se arată numĕróse simptome îngrijitóre; în internul țĕrei se împart proclamațiuni, în cari poporațiunea e instigată contra regelui Milan și Alecsandru și se provócă sĕ împedece cu forța re'ntórcerea lor în țară.

Conform raportului ce'l are „Franfurter Zeitung“, regele Alecsandru la re'ntórcerea sa în țară va fi însoțit de consulul din Paris Garașanin, conducĕtoriul partidului progresist, care probabil, că în viitoriul apropiat va duce mare rol în Sêrbia.

Nou denumitul consul la Londra Mijatovici a fost chemat telegrafice la Biaritz. După cum sĕ scie, Mijatovici e aderent zelos al Nataliei.

Conform telegramelor particulare, Natalia a promis fiului ei, că în timpul cel mai apropiat, îndată ce împregiurările 'i vor permite, îl va cerceta la Belgrad.

* * *

Grecia, trecută abia în luna espirată peste crisa de cabinet, se află în ajunul disolvărei parlamentului. Despre stările publice ale ei, dăm după „Timpul“ următórele:

„Opiniunea publică din Grecia pare a fi fost óre-cum surprinsă de decisiunea cabinetului de afaceri, format la 24 Ianuariu sub presisidența lui Nicola Delyanis, de a nu disolva imediat camera, ci de a începe printr'o amânare de 50 ḑile, macsimul terminului legal. E cu tote acestea fórte natural și cel puțin fórte conform cu obiceiurile țerei, ca ministrii înainte de a face apel la jurisdicțiunea de ultimă instanță a sufragiului universal sĕ-și iee timpul necesar pentru a modifica personalul administrativ și politic.

In Grecia a căpetat putere de ege faptul, că o schimbare de ministeriu are drept consecință inevitabilă o rĕsturnare de sus în jos a scărei guvernamentale. Acest regim de nestabilitate nu se aplică numai funcționarilor asociați în mod direct la acțiunea politică; pe lânga prefecți, procurori, judecători de pace, funcționarii poliției, până și cei mai modesti dascăli sunt victimile acestor măturări periodice, ér' pentru magistrații proclamați prin constituțile inamovibili ingeniositatea elenă a găsit mijlocul de a-i reduce la o amovibilitate îndirectă. Făcênd pe un judecătoriu sĕ calătoréscă dela o margine la alta a toritoriului, dela Thesalia până în fundul Peloponezului, fără ai acordá cea mai mică îndemnitate de voiagiu sau chirie, guvernul îl reduce curênd sĕ-și céră singur punerea în disponibilitate pentru a scăpa de ruina, care l amenință,

---

Noutăți.

† Parastas pentru archiducele Albrecht. Astăḑi Sâmbătă la 11 óre a. m. s'a oficiat în biserica nóstră din Sibiiu-cetate parastas pentru sufletul fericitului întru Domnul Alteței Sale Archiducelui Albrecht. A pontificat Escelența Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul, asistat de P. O. DD. Ioan Papiu protopresb., Zacharia Boiu protopresb ases. consist., Moise Lazar protopresb. ases. consist., Galacteon Șagău protopresb., Nicolau Ivan protopresb. și Dr. Remus Roșca protodiacon secret. cons.

La acest act solemn au fost presenți Esc. Sa D. comandant de corp Th de Galgoczy cu generalitățile și o mare asistență de oficeri superiori; Ilustrit. Sa Dl comite suprem Gust. Thalmann precum și tóte celelalte autorități civile, în corpore.

Actul a fost măreț și a lăsat o adâncă impresiune în inimile asistenților.

Cântările le-a esecutat cu mult farmec corul reuniunei de musică române din Sibiiu sub conducerea dlui dirigent G. Dima.

La fine toți onorațiorii au gustat colivă și vin.

* * *

Representațiunea teatrală a diletanților români. Piesa „Bustul“, de scriitorul vienez Zell, pe care vor juca-o Marți la 5 Martiu n. diletanții români e tradusă de dl Iuliu Popescu (Sibiiu). Persónele piesei sunt: Madame Michaud, mare proprietară (d-șóra Letiția Roșca), Victorina, nepóta ei (d-șóra Lucreția Popescu), baron Marsal tinĕr rentier (dl Emil Borcia), Des Tournois, tinĕr cavaler (dl Ioan Moța), Daniel Perin, sculptor (dl I. Russu), Risotto, ucenicul sculptorului (d-șóra Agnes Cristea) Dominic, servitor (dl Ilariu Banciu) și Georgetta, servitóre (d șóra Aurelia Henzel.)

Representaței teatrale va proceda un mic concert cu următorul program:

Nr. I. Blumen O akel, de P. Mascagnii Seguidila, de G. Dima, cântate de d șóra Alecsandrina Cunțan, acompaniată de d-șóra Eugenia Simonescu.

Nr. II. Ruy Blas, de Mendelsohn, piesă în patru mâni, esecutată de d-șórele Eleonora și Eugenia Simonescu.

Nr. III. Mach auf, Bolero, de Dessauer; Mugur, Mugurel, de G. Dima, cântate de d-șóra Alecsandrina Cunțan, acompaniată de d-șóra E. Simonescu.

* * *

Din Brașov i-se scrie lui „Budapesti Hirlap“ o corespondență, în care se vorbesce de adunarea sașilor și de victoria morală a „verḑilor“. In ea sĕ ḑice: „E caracteristic în lucru, că pe când cercurile, săseci, cari sunt în comitatele dirigiate odinióră de Bánffy și de Bethlen Gábor, au aprobat politica deputaților sași, pe atunci sasii din Brașov, guvernați cu mână blândă au pornit o luptă desperată în contra lui Bánffy. Că unde va duce acésta se póte prevedé; e sigur și aceea, că poșiția fișpanului Maurer e sguduită. Comitatul lui este acela, în care naționalitățile unite atacă tot ce este unguresc. De aici pornesce ori-ce mișcare de naționalitate; aici e cuibul dacoromaniștilor; aici vin Dumineca matadorii principali ai ligei valahe; ḑiarele naționale de aici înjură ḑilnic și pe față pe magiari; aici țin adunări ascunse și pe față naționalitățile: și tóte acestea sub mantaua politicei de pace. Bánffy, care este avisat așa de mult la spriginul sașilor, nu se va bucura mult de amiciția de arme a brașovenilor“.

* * *

Rescólă în contra legei despre poliția de câmp. In comuna Bagiu (ung. Bágyon (comitatul Turda-Arieș) autoritățile au voit sĕ pună în vigóre noua lege despre poliția de câmp. Locuitorii, îndată-ce au aflat despre acésta, s'au hotărît sĕ se opună și au întimpinat cu bâte și ciomege pe solgăbireii, cari avéu sĕ vină spre acest scop în comună. „Măriile lor“, d-nii solgăbirăii aveau scire de mai nainte despre ceea-ce'i aștéptă, de aceea s'au și provĕḑut cu tot aparatul puterei lor: cu gendarmi și panduri în abundanță. Cu tóte acestea poporul iritat a năvălit cu furie asupra lor, i-a desarmat și i-a făcut imposibili de a se folosi de arme, ér' d-nii pretori numai prin fugă și-au putut mântui viéța, ne mai gândindu-se nici pe un moment la esecutarea legei cu pricina. Lucru fireșc, că scăpați odată teaferi, din a lor parte n'a putut sĕ lipséscă actul rĕsbunărei: au trimis atupra satului o droaie de gendarmi sub conducerea unui locotenent de gendarmerie, pentru-ca sĕ restabiliască ordinea și sĕ dețină pe rĕsvrătitóre. Efectele „bunei“ legi economice!

* * *

Manevrele mari în anul acesta, după cum se vestesce se vor ținé în giurul orășelului Banfi-Huedin, unde va fi și cuartirul general. Cu acéstă ocasiune Majestatea Sa va cerceta și orașul Clușiu.

* * *

Distincțiune. Impĕratul Germaniei a numit pe Maiestatea Sa monarchul nostru de mareșal general și i-a predat în 27 Februariu insigniile rangului.

* * *

Visteria statului în pericol. Din Budapesta se anunță, că Mercuri înainte de amiaḑi s'a escat un foc înlăuntrul localului visteriei statului. Focul abia după un timp de 3 óre a putut sĕ fie localisat. O enormă mulțime de acte oficióse au devenit pradă flacărilor.

* * *

Statistica elevilor din scólele medii în Ungaria. „Pesti Hirlap“ comunică următórele: „In scólele medie ale țĕrii numĕrul elevilor de naționalitate magiară în ultimii trei ani scolastici s'a urcat la 35.404, va sĕ ḑică numĕrul acestora a crescut preste 16%. Tot în acesti trei ani ḑin urmă numĕrul elevilor români în scólele medie s'a urcat cu 409, va sĕ ḑică cu 15% cei slovaci cu 141, adecă cu 8.9%, ér' numĕrul scolarilor de naționalitate germană în decursul acestor ultimi trei ani a rĕmas neschimbat. Crescerea numĕrului elevilor magiari se constată mai mult în scólele reale, decât în gimnasii ceea-ce atribue împregiurărei, că scólele reale sunt mai cu sémă în orașe mai mari, ér' magiarii tocmai în acestea se află în numĕr mai mare“.

* * *

Luptă în contra sciinței. Intr'unul din numerii ultimi ai fóiei francese „Revue de Monde“, pedagogul frances Brunetiere, care este un dușman declarat al sciințelor esacte, a început o nouĕ luptă în contra acestor sciințe. Vorbind despre educațiunea tinerimei, el ḑice că acésta consistă astăḑi numai în învĕțarea sciințelor, ér' acésta nu mai e adevĕrată educațiune. Atacă acum mai ales pe acei învĕțați, cari vecinic se provócă la isprăvile sciințelor naturale și cari, întocmai ca învĕțăceii lui August Comte, cred, că „omenimea trăesce numai din sciință, din probleme mĕrunte scientifice cum sunt bună-óră problenele de geometrie și regulele seci“. Brunentiere pretinde, ca în scólele medii, și mai ales în institutele de crescere pentru fete, propunerea sciințelor naturale sĕ fie restrînsă la un cadrul mai îngust și în locul acestora sĕ preponidereze propunerea moralei, pentru-ca spiritul dumneḑeesc din nou sĕ străbată în locașurile scólelor. Brunentière încheie apoi: „Individualismul, acesta este astăḑi dușmanul educațiunei și al ordinei sociale, n'a fost otdéuna. dar' aḑi a devenit deja; nu va fi pe vecie, dar' aḑi el este deja dușmanul acelora. Și fără ca sĕ voim al stirpi ceea ce atâta ar însemna a te isbi dintr'un estrem într'altul, tot ceea-ce e de făcut încă ani dearĕndul în interesul societății, al familiei, al educațiunei și în al patriei, în contra individualismului trebue sĕ se facă“.

* * *

Barbarism. Un corespondent spial din america al ḑiarului „Daily Telegraf“, comunică înspăimêntóre amĕnunte despre 360 armeni, bărbați și femei, care fuseseră predați trupelor turcesci cu promisiunea de ale garanta ocrotirea din oficiu. Toți au fost măcelăriți și pe urmă atât cei morți cât și muribunḑi aruncați într'o grópă.

* * *

Re'ntórcerea emigranților din Rusia. In urma legei bulgare de amnestie toții fosti emigranți bulgari așeḑați în Rusia s'au reîntors acasă în patria lor, afară de Benderef, Vucov și Gruiev, cari au rĕmas definitiv în serviciul armatei rusesci.

* * *

O pasere din Norvegia în Ungaria. Érna grea și lungă a mânat o pasere din părțile nordice europene în Ungaria de sud. E un esemplar din așa numitele „Bombicilla garrulla“, cari trăesc în Norvegia, Danemarka și Germania de nord. Ḑilele trecute a fost prinsă de copii; bĕtrânii prevestesc din acest cas o érnă lungă.

„Manual de istoria bisericéscă“

de

Dr. Ilarion Pușcariu.

Critică

de

Dr. Vasilie Saftu.

Di'ntre tóte obiectele de învĕțămênt, cari se propun înscólele medii, nici unul n'are o literatură mai seracă decât religiunea. Lucru curios: Toți episcopii din lume adresézā credincioșilor lor pastorale admoniându-i, că au slăbit din credință; tótă pressa seriósă de pe rotogolul pămêntului constată o demoralisare în sinul societății omenesci; statisticii recunosc, că pe ḑi ce merge crimele se înmulțesc și se rafinéză; fie care învĕțat, care se ocupă cu etica, înfieréză lipsa absolută de caractere; cu un cuvênt se pare, că totul a ajuns într'o stare de discompunere îngrigitóre, și cu tóte acestea aprópe în tóte scólele e negligat tocmai acel obiect de învĕțămênt, care între altele a fost și este chemat, sĕ nobiliteze inima și sĕ formeze caracterul elevului. — Elevii, ca și profesorii, consideră studiul religiunei ca un studiu secundar, ca a cincia rótă la car. Acesta este și motivul ascuns, care ne esplică faptul, că chiar și astăḑi, când tóte celelalte obiecte de învĕțămênt se propun într'un mod mai rațional, mai pedagogic, ca manuale de învĕțămênt religios ne servesc tot numai Catechismul mare și mic, tot Mărturisirea ortodocsă etc.

Pe nici un teren nu e producțiunea mai sterilă, ca pe terenul religiunei. Rari, fórte rari sunt bărbații bisericei nóstre, cari sĕ se ocupe cu astfel de manuale. Și dacă și se ivesce câte unul, care-și sacrifică viéța acestei munci grele și publică câte ceva. apoi se găsesc iute ómeni, cari lipsiți de bunăvoință, — un lucru, care se tradéză totdeuna prin stil, — încércă, sĕ spulbere prin critici nedrepte manualul apărut.

Nu vreau — feréscă Dumneḑĕu, sĕ afirm prin acestea, că nu e bine, sĕ se facă critici; din contră, dacă sunt indispensabile criticele, fie ele cât de severe și de seriόse, apoi sunt în scólă, și anume asupra manualelor de învĕțămênt. După judecata mea nu e crimă mai mare pe lume decât a prosti generațiunile tinere, prin urmare nu e mai mare pĕcat decât un profesor slab și incapabil sau negligent, nu e mai stricăcios decât un manual de învĕțămênt greșit, nerațional și nepedagogic. Din acestea reiese într'un mod evident părerea mea: sĕ se facă critici cât mai multe şi cât mai dese, numai sĕ fie drepte şi nepărtinitóre. Nici un autor, nu cred, sĕ aibă pretensiunea a fi făcut un lucru absolut perfect; prin o critică severă şi justă, lipsită de maliţie, el observă în ce a greşit şi la o eventuală nóuă ediţie îndreptéză. Numai pe acéstă cale e posibil progresul şi în manualele de scólă.

Acestea premise, sĕ aruncăm o privire asupra „manualului de istoria bisericéscă“ lucrat pentru tinerimea greco-orientală din scólele medii şi comerciale de Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit, vicar archiepiscopesc, vice-preşedintele asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român.

Inainte de a intra în obiect sĕ constatăm: Ce scop urmăresce peste tot istoria în scólă? şi ce scop urmăresce în special istoria bisericéscă?

Ér, după ce vom da rĕspuns la acéstă întrebare, sĕ trecem şi manualul din cestiune prin sita lui, ca sĕ ne putem pronunţa în cunoscinţă de causă.*)

Se pare, că şi în ḑilele nóstre mulţi dintre autorii de manuale istorice trăiesc în convingerea, că scopul istoriei este esclusiv de caracter instructiv**) adecă, elevul are sĕ scie în ce ḑi şi la ce an s'a întêmplat cutare luptă, la ce an a descoperit Columb America şi aşa mai departe Din acéstă causă multe manuale sunt nisce incuisitori ai memoriei; pe sĕrmanul elev îl taie şiróie de sudori, până-ce memoriséză bună óră capitulul despre coaliţiunile contra Franciei. Resultatul e, că în urma unei astfel de instrucţiuni elevul silitor rĕspunde profesorului pe fórte bine, dacă îl întrebi însĕ peste un an, doi, în ce an a fost dieta dela Worms, nu mai scie, a uitat tot.

Se înţelege de sine, că o astfel de pedanterie chinuitóre trebuie cu ori şi ce preţ condamnată şi alungată din tóte scólele.

Cu acestea nu vreau sĕ dic, că afară cu tótă cronologia din istorie; anii de căpetenie trebue sciuţi, căci altfel nu se pot marca diferitele evenimente; nu vreau sĕ ḑic, că istoricul nu are trebuinţă de memoria elevului; din contră, numai nu-i e permis, s'o încarce cu date secundare şi de mai puţină importanţă, cu un balast trecĕtor. In general activitatea profesorului de istorie nu trebue, sĕ fie îndreptată atât asupra memoriei, cât asupra judecăţii elevului.

Datorinţa cea mai de căpetenie a istoricului este după părerea mea, sĕ desfăşure cât se póte de esact şi de clar, potrivit cu capabilitatea elevilor, adevĕratele cause, cari au avut ca efect vre-un eveniment. Puterea istoricului critic — şi numai de aceştia pot avea astăḑi valóre — stă în cunóscerea, apreciarea şi espunerea causelor istorice. Şi în istorie trebue aplicată legea causalităţii, pentru că fructele ei, ca şi în alte sciinţe, sunt fórte mănóse. Dacă urmărim noi cu scrupulositate peripeţiile popórelor, ne convingem, că deşi diferite au fost timpurile şi locurile, unde au trăit, aceleaşi cause au produs aprocsimativ aceleaşi efecte. Sunt şi în psichologia popórelor legi de mare valóre, pe cari un istoric trebue sĕ le cunóscă. Măestria instructivă deci a autorului şi profesorului de istorie, repet, constă prin urmare în espunerea causelor istorice. Scopul real şi practic, care-l ajungem în acest chip, este, că elevul, după ce a întrat în viéţa publică, întâlnind aceleaşi cause, ivite şi în sinul poporului sĕu, el póte pe basa judecăţii sale istorice, sĕ-şi combine aprocsimativ efectul lor. Ori-cine îşi póte închipuí, de ce mare preţ este judecata istorică pentru un om în viéţa sa practică. Acesta este puternicul motiv, pentru care în trecut, în present şi de sigur şi în viitor numai acei ómeni vor puté fi adevĕraţi bărbaţi de stat, adevĕraţi politici, numai acei indiviḑi vor sci cum sĕ se pórte într'o situaţiune analogă, cari au judecată istorică.

Eată pentru ce susţin eu, că scopul instructiv al istoriei nu este memoria, ci judecata istorică. (Acéstă cestiune privesce şi manualele de istorie bisericéscă).

Peste acest scop însĕ trebue sĕ se ridice cu deosebire scopul cel mai sublim al istoriei: scopul educativ. Istoricul, care a format numai judecata istorică a elevului, după părerea mea, nu şi-a ajuns scopul pe deplin. Nobila lui ţintă este mai departe inima şi caracterul elevului. Eată pentru ce tocmai în ḑilele nóstre de decadinţă socială şi morală astfel de manuale, dacă le-am avea, ni sunt tot atâtea odóre preţióse. Când toţi autorii şi profesorii de istorie vor într'uní şi acéstă nobilă condiţiune, atunci vor mai înceta şi epidemiile sociale, cari bântue astăḑi o parte din némul omenesc, atunci nu vei mai auḑi ómeni serioşi plângêndu-se, că civilisaţiunea de astăḑi e greşită, căci cu cât înaintéză cultura intelectuală, cu atât scade cultura morală.

Acesta este motivul, pentru care am afirmat mai sus şi afirm şi acum, că cel mai de căpetenie scop al istoriei este scopul educativ, care culminéză în 'nobilitarea inimei şi formarea caracterului elevului. Scopul educativ al istoriei bisericesci creştine este, sĕ formeze şi ómeni şi creştini cu inimă nobilă şi caracter integru.

Pentru realisarea ambelor scopuri, instructiv şi educativ, avem trebuinţă de anumite metode.

Condiţia de căpetenie la metoda instructivă este, după părerea mea, legătura logică, care trebue sĕ fie evidentă între cause şi efecte, între unul şi celălalt eveniment. Mult contribue la paralisarea acesteia împărţirea manualelor după periode. Şirul faselor de desvoltare ale unuia şi aceluiaşi popor este întrerupt şi trunchiat din causa acestor perióde. In per. I. bună óră inveţi ceva despre începutul istoriei la perşi, babiloneni, feniceni, turci, greci şi romani; In per. II. începi ér cu acestea de acolo, de unde ai lăsat etc. se înţelege, că elevul, când a ajuns la istoria Romanilor în per. IV. a uitat aprópe cu desĕvîrşire ce-a învĕţat despre ei în per. I. şi acestea din causă, că au intervenit cunoscinţele despre celelalte popóre, feniceni, greci etc. Ba mulţi autori sacrifică chiar evenimentele cu tótă importanţa lor pentru hatîrul periódelor; se înţelege de sine, că în chipul acesta se îngreunéză cu atât mai mult legătura logică în capul elevului. Dar mi se va pune întrebarea: apoi cum sĕ scriu istorie fără perióde? Ětă cum îmi închipuesc eu: sĕ trateḑi istoria unuia şi aceluiaş popor d. e. a poporului roman, dela început şi până la sfêrşit. Negreşit, că acésta n'o vei putea face, fără sĕ amintesci şi despre popórele, cu cari a trăit el în contact. d. e. despre greci. Aceste amintiri însĕ sĕ fie atât de scurte şi de precise, încât sĕ nu jignéscă legătura logică dintre evenimentele, prin cari a trecut poporul, despre care scrii. Apoi sĕ tratezi tot în acelaşi mod dela început şi până la sfêrşit istoria grecilor; se înţelege, că în casul acesta poporul roman va juca rolul, pre care l'a jucat cel grecesc în casul dintâiu şi aşa mai departe. Astfel îmi inchipuesc eu, că s'ar putea susţiné mai lesne legătura logică, care nu e permis, sĕ lipséscă dintre diferitele evenimente ale unuia şi aceluiaşi popor.

Mult perde acéstă legătură şi prin împregiurarea, că unii autori pe lângă dragul periódelor mai au şi nestrămutata dorinţă d'a apăré în cărţile lor, ca ómeni savanţi, adecă încărcaţi cu fel de fel de cunoscinţe. Pentru ca sĕ se facă acésta evident, apoi le dau o estensiune grozavă grămădind în ele un material fórte bogat şi istorisind în detail şi cele mai neinsemnate cestiuni. Mărunţişurile acestea pot fi de mare valóre pentru un al doilea savant, nu au însĕ nici un înţeles pentru elevi, căci din causa lor ei perd firul logic şi în cunoscinţele principale. De aici urméză, că e o măiestrie aceea, ca autorul sĕ scie alege astfel materialul istoric, încât sĕ nu fie nici prea mult nici prea puţin. Lucrul acesta e fórte greu, de aceea şi merită tótă lauda cuvenită.

Pentru ca logica evenimentelor sĕ iasă şi mai tare la ivélă, apoi după părerea mea ar trebui, sĕ se dea mai multă atenţiune culturii poporului respectiv, pentru că este sciut, că cu deosebire în cultura intelectuală şi morală a unui popor stau adevĕratele cause ale diferitelor evenimente. Este cunoscut bună óră, că ori şi ce revoluţiune, fie ea de ori ce caracter, a fost pregătită mai întâiu în spiritul ómenilor. Apoi, cum va putea apreţia cineva causele unui eveniment, dacă nu va cunósce cultura poporului respectiv?! Vreau sĕ ḑic, că găsesci într'unele manuale, după ce autorul vorbesce de genesa poporului, de luptele, cari le a purtat, de formele de guvernămênt, prin cari a trecut, — la urmă de tot un mic capitul despre cultura poporului din cestiune. Aici vorbesce el apoi despre legislatori, poeţi, pictori, oratori etc. de regulă însĕ fórte puţin. Acestea sunt capitulele, cărora eu le-aşi da mai multă atenţiune, pentru că mai totdeuna în cultura unui popor se oglindéză adevĕratele cause ale istoriei lui.

In cât privesce metoda educativă, puterea acesteia constă înainte de tóte în stil. După părerea mea stilul unui manual de istorie nu póte fi preste tot locul cel simplu, didactic, bună óră ca intr'un abcdar, într'o gramatică; el trebue sĕ fie înflorit, plin de epitete împodobitóre, şi unde cere trebuinţa chiar şi de figuri oratorice, ca sĕ pótă influinţa asupra sentimentului. Nu este bună óră tot atâta, dacă voiu ḑice: Impĕratul roman, Traian, a adus coloni în Dacia, sau: Vestitul împĕrat roman, nemuritorul şi marele Traian, au umplut bogatele ţinuturi ale mândrului nostru Ardél cu coloni harnici aduşi din tóte părţile întinsului imperiu roman. Diferenţa e evidentă. Stilul, care mi-ar plăcea mie, sĕ-l găsesc în fie-care manual de istorie al e lui N. Bălcescu din Istoria lui Mihaiu Vitézul.

Intr'un astfel de stil trebue făcute biografiile ómenilor mari, cari obvin în istorie şi preste tot diferitele caracteristice, căci şi unele şi altele au mare influinţă asupra caracterului. Eu nici nu-mi pot închipui istorie bună fără biografii şi schiţe caracteristice.

Pe lângă aceste principale condiţii ale metodei educative mai este condiţie sine cua non: Căldura şi însuşi sentimentul profesorului propunĕtor. Se póte, că la de 2 ori 2 fac 4 nu te prea poţi încălḑi, decât cel mult când elevii greşesc înmulţirea; dar, când vorbesci despre faptele unui Alecsandru cel mare, unui Cesar, unui Traian etc. nu poţi rĕmâné nemişcat şi se înţelege şi mai mult, când vorbesci despre un Mihaiu Vitézul, un Stefan cel mare etc. — vorbele neîntrecutului Mihail Cogălniceanu.*)

Se pricepe de sine, că pentru esprimarea căldurii şi a sentimentului, profesorul de istorie trebue sĕ aibă tonul potrivit. Un om cu voce slăbuţă nu póte fi bun profesor de istorie; apoi pe lângă acésta sĕ aibă câtuş de puţin talent oratoric. Ori-cine póte face diferenţa între recitarea şi declamarea unei poesii; un discurs, fie el şi mai slăbuţ, dacă e pronunţat într'un ton oratoric, răpeste inimile auditorilor. Urechia elevului este organul inimei; tonul plăcut şi plin de vociune al profesorului este, care singur se póte furişa în sînul acesteia. Cam acestea sunt în general şi pe scurt calităţile metodei educative.

O combinaţie nimerită între metoda instructivă şi educativă constitue, după părerea mea, adevĕrata metodă a manualelor de istorie, metoda, dela care nu se póte subtrage nici un autor.

Ér acum sĕ ne întórcem la manualul de istorie bisericéscă şi sĕ-l esaminăm în raport cu cele ḑise până aici.

(Va urma).

Convocare.

In sensul §-lui 12 al statutelor „Reuniunei femeilor române, din Sibiiu“, se convócă prin acésta pe ḑiua de Duminecă 26 Februariu (10 Martiu) 1895 la 4 óre p. m. a XXXIV adunare generală ordinară, în localul societăţii române, de lectură din Sibiiu („Albina“ parterre)

Obiectele:

1. Raportul comitetului.
5. Esaminarea socotelilor pe an. 1894.
3. Propuneri eventuale.

Toţi p. t. membrii reuniunei sunt rugaţi a participa la acésta adunare generală.

Sibiiu, 17 Februariu (1 Martie) 1895.

Maria Cosma,
presidentă

Nicolau St. Şuluţiu,
secretar

Din public.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

In 2/14 Februariu corpul învеţătoresc dinpreună cu elevii dela scóla gr. or. din Tilişca a arangiat cu ocasiunea hramului acestei scóle o producţiune „declamatorică-musicală“.

Cu ocasiunea acelei producţiuni au incurs în favorul fondului scólei înfiinţat în anul 1892 dela următorii contribuenţi benevoli următórele sume:

Corul meseriaşilor români din Sĕlişte 9 fl. 50 cr. dela d-nii Petru I. Comşa, comer. (Sĕliste) 5 fl.; Ilustr. Sa Ioan de Lemeny, comit. sup. în pensie (Braşov) 4 fl.; Liviu de Lemeny, pret. supr. (Sĕlişte) 3 fl.; N. Aleman, jud. reg. (Sĕlişte) 2 fl.; Dr. N. Maier, protopop, (Sĕlişte), A. Acilenescu not. (Galeş) 2 fl.; Ioan Iuga, propr. Apoldu inf. 2 fl,; Ioachim Muntean, preot în Gurariu, 1 fl. 50 cr.; N. Henţu, not. în Sĕlişte, N. Mossora, prim. în Sĕlişte, D tru Vîlcu, propr. în Sĕlişte, V. Aldea, not. subst. în Rod, D-tru Banciu, farmac. în Sĕlişte.

---

*) Nu e nici bine, nici practic, când vrea cineva, sĕ-şi dea părerea asupra unei cărţi, sĕ ia paginile de-a rêndul şi unde va găsì o greşélă, se sĕ opréscă şi sĕ afirme, că cartea e rea. Peste acest fel de greşeli stau la un manual de scólă cuprinsul întreg şi şi mai sus metodul lui.

**) Depre un obiect de învĕţămênt ḑic, că e instructiv în sensul strîns al cuvêntului, când el contribue cu deosebire la înmulţirea şi clarificarea noţiunilor, fără d'a avea mare influinţă şi asupra inimei. Despre un obiect de învĕţămênt ḑic, că este în sensul strîns al cuvêntului şi instructiv şi educativ, când împlinesce condiţia amintită, dar pe lângă acésta póte şi esercită mare influinţă asupra nobilitării sentimentelor şi formarea caracterului. Aritmetica este, după părerea mea, un studiu instructiv; musica este şi educativ. Sutele de cifre, la cari ajunge elevul prin adiţiune în classă, sunt nisce noţiuni reci — curat instructive; adevĕrată valóre capĕtă ele în viéţa practică, când însemnéză coróne sau floreni, şi devin proprietatea individului. Musica e instructivă, când elevul învaţă sĕ cetéscă notele c, d, e, f, g, a, h, c, este însĕ şi educativă, ba încă fórte educativă, când cântă cu simţ elevul român: Deştéptăte Române, sau cel francez: Marseillesa. Acestea le am amintit, pentru ca cetitorul sĕ scie, în ce înţeles întrebuinţez eu terminii: instructiv şi educativ.

*) Ca model pentru căldura unui stil istoric ne póte servi şi cuvêntul întroductiv în istoria naţională, pe care îl găsim în Letopisiţele Moldovei, de Mih. Cogălniceanu.

Ilie Pop, not. în Poiana, N. Ursulescu. vameş în Mercurea, I. Lazar, învĕţ pen., Ilie Iosof, preot şi învĕţ., I. Têmpânariu, D-tru Têmpĕnariu, toţi din Galeş, Savu Frecea, prim., Simion Rodeanu, D-tru Rodeanu, G. Bratu, S. Bratu, St. Bratu, Vasile Iuga, arênd, I. Butean, esec. reg, în Sĕlişte, Crişan, învĕţ. D-tru Chirca, învĕţ. Iuliana Ionescu, învĕţăt. I. Chirca, adj. not. Vulcu, comer. toţi din Sĕlişte Ioan Trihenea, I. Neamţu, Ana Lazar Marcu, în Armeni, Stoia învĕţ. Cacova, Ioan Iosof, preot, Petru Iuga, preot, St. Millea, not. Val. Millea, adj. not. Ilie Floaş, comer. I. Dragomir, comer. în Mercurea, Sucs Elemer, prac. silv. în Sĕlişte, O, Bocca, vig. silv. în Sĕlişte, Andr. Floaşu, comer. în Mercurea, E. Ciuruga. Al. Popa, I. Vitelar, învĕţători în Poplaca, şi I. Florian, pract. de not. în Sĕlişte câte 1 fl. Maria I. Mĕnesă, 80 cr.; L. Nicolae 60 cr., N. Têmpânariu, C. Popa, I. Popescu Avr. Gligor, D-tru Gligor. Ioan Iuga, scri. la banca din Sĕlişte, Ana I. Popa, în Sĕlişte, Dobrescu învĕţ. în Rod. Ioan Iuga, I. Drăgan, Toma Stancă, G. Popa, Dion. Iuga, adj. not. în Armeni, D-tru Bumbea, N. Rechiţan, preot, în Galeş, şi D-tru Mihaiu, câte 59 cr., N. Posa, V. Voicu, Ana I. Prică, şi Ana I. Rodeanu, câte 40 cr., I. Iuga, I. Rĕceu, G. Banciu, I. Marcu, L. Ciorogariu, I. Popa, D. Stancă, Parasch. Drăgan. I. Şandru, I. Zeicu, şi L. Marcu, câte 30 cr., Ana Hênsa, D. Iosof, V. Luca, Parasch. Stireciu, I. Iuga, a lui Mateiu, şi C. Schitea câte 20 cr., I. Sas, Ilie Sas, N. Marcu, şi Elis. Şandru, câte 10 cr. Aceste contribuiri benevole dau suma de 86 fl. 90 cr. din care sumă substradêndu-se spesele de 18 fl. 76 cr., resultă un venit curat de 68 fl. 14 cr.

Din suma de mai sus a venitului curat de 86 fl. 90 cr. s'au depus la casa de păstrare din Sĕlişte 55 fl. ér restul de 13 fl. 14 cr. au rĕmas pentru procurarea unor cărţi pe sama bibliotecii scólei gr. or. din Tilişca.

Priméscă deci P. T. marinimoşii contribuenţi sincerile şi căldurósele nóstre mulţămiri pentru frumosul sprigin atât material cât şi moral, ce ni-l'au oferit şi cu acéstă ocasiune.

Tilişca, în 14/26 Februariu 1895.

In numele corpului învĕţătoresc:

Dimitrie Iosof, înv.

Bibliografic.

A apărut:

„*Date istorice*“ privitóre la *familiele nobile române*, culese de *I. cav. de Puşcariu.* Publicate sub auspiciile Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român. Partea a II. Sibiiu 1895. Tipariul tipografiei archid. Un volum 4/° de 416 pp.

Pe când partea I a acestui op istoric, apărută la 1892 cuprinde date privitóre la familiile nobile române în ordine topografică, partea II. augmentată cu material nou, cuprinde familiile nobile române în ordine alfabetică, cu date adunate cu mare diliginţă.

Preţul acestei părţi c. 4 fl. sau 8 lei

Ori-ce tuse

precum ori şi ce bóle de catarh de ale canalului de respiraţie, de **gâtlej, plumâni** apoi **greutate de respiraţie, astma, flegmă, tusă măgăréscă,** şi **ori-ce tuse, răguşală şi gâdilitură în gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai iute şi mai uşor cu întrebuinţarea renumitului si după prescripţia medicală preparat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr., şi **Praful Sf. George,** care aparţine ceaiului, cutia á 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuinţării medicale. *Succesul se simte după câte va ḑile.* Mai puţin de 2 pachete nu se trimit. [236] 9—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare şi espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

Nr. 106/895. [28] 3—3

EDICT.

Toma Codleanu din Zernesci, bărbatul legitim al Mariei N. Ţirea carele a părăsit pe soţia sa de aprópe, 6 ani, fără a grijí de traiul ei şi nici a mai da vre-un semn de viéţă, prin acésta se citéză ca în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict sĕ se presenteze la subscrisul oficiu, căci la din contră procesul divorţial încaminat de soţia sa se va pertracta şi decide şi în absenţă.

Zernesci, 16 Ianuariu 1895.

Oficiul protopresbiteral al Branului.

Traian Meţian,
protopresbiter.

344 szám
1894

[31] 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel körhirré teszi, hogy a nagyszebeni kir. törvényszék 1894 évi 6534 számu végzése következtében n.-szebeni Dr. Russu Octáv ügyvéd által képviselt Albina takarék és hitelintézet javára Vizaknai Banu Vasilie és társai ellen 130 frt. s jár. erejéig foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 365 frt. krra. becsült 5 tehén 2 szekér, 1 bornyu, 2 sertés és 20 hektó csös kukoriczából álló ingoságok nyilvános arverésen eladatnak.

Mely arverésnek a Vizaknai kir. jbiróság 1758 1894 számu végzése folytán 130 frt. kr. tőkekövetelés, ennek 1894 évi junius ho 14 napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 3 frt 52 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Vizaknán végrehajtást szenvedőknél leendő eszközlésére 1895 évi Marczius hó 4-ik napjának délelőtt 10 órája határidöül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107 és 108 §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is elfognak adatni.

Kelt Vizaknàn 1895 évi február hó 20 napján.

Eichmer Károly,
kir. jbirósági végrehaitó.

CÉSORNICE DE BUZUNARIU
de goldin original,

regulate esact, garantate pentru mersul bun, liferez *eliberat de porto.*

pentru o bucată **fl. 5.50** orologiu pentru domni
„ „ „ „ **7.50** „ „ dame
„ „ „ „ **7.80** „ cu capac duplu

şi la fie-care orologiu o căptuşală de piele gratis.

Aceste orológe nu se pot deosebí nici chiar de bărbaţi specialişti de orológele de aur curat. Orológele de goldin sunt în urma frumseţii şi a practicabilităţii lor în folosire la cei mai mulţi oficianţi ai drumurilor ferate din ţéră şi străinătate. [235] 8—10

Aceste orológe au renume universal, au fost recunoscute de **cele mai escelente** prin nenumĕrate scrisori de recunoscinţă.

Lanţuri de orológe de goldin curat fason de aur
fl. 1. — fl. 1.25. — fl. 1.50 şi fl. 2.

Trimiterea prin rambursă. — Preţ-curantul gratuit.

Depoul orológelor de goldin „Ring“
Wien, I, Seilergasse Nr. 11.
Celor ce nu le convine li se primesc îndĕrăt.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8 43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriş	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10 02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apaţa	Circuléză nŭmai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7 16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3 16	5.58	-	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08		7.43
—	11.—	-	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	10 37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. Bucuresci pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta—Arad—Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35	pl.					
2.44	—	4.42	—	6.46	Glogovaţ	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18	Pauliş	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborşin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕştia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Şibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vinţul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos. Teiuş pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest—Orşova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timişóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeş	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

-	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32	
-	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 20 Sibiiu, Marți, 21 Februariu (5 Martie) 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 1282 B.

CONCURS.

Pe basa regulamentului seminarial votat în sinodul archidiecesan din anul 1892, §. 5, și în legătură cu conclusul consistorial din 16 Novembre 1893, Nr. 7337 B., prin acésta se publică concurs pentru ocuparea unui *post de profesor* la seminariul archidiecesan din Sibiiu, anume în secțiunea teologică, pe lângă următórele condițiuni:

1. Dotațiunea anuală împreunată cu acest post profesoral este: în starea provisorică, adecă până la întărirea alesului după trei ani de probă de profesor definitiv: salariu 800 fl. și relut de cuartir 150 fl., ér după întărirea lui de profesor definitiv: salariu 1000 fl, relut de cuartir 200 fl. și după cinci ani de serviciu un adaus cuincuenal de 100 fl., care apoi se urcă tot la alți cinci ani câte cu 100 fl., până la suma macsimală de 500 fl.

2. La concurs se admit indivi̦di ortodocși români, cari avênd esamen de maturitate, au absolvat cu succes bun studiile teologice, pe lângă acésta au făcut cu resultat bun esamenul de cualificațiune profesorală, după regulamentul sinodului archidiecesan din anul 1875, în special din studiile principale grupate acolo în §. 7, punct 3, adecă: istoria bisericéscă și dreptul canonic.

3. Suplicile concursuale sunt a se presenta subsemnatului consistoriu până la 30 Martiu v. a. c. inclusive, instruate cu următórele documente originale:

a) atestat de botez;

b) testimoniu de maturitate;

c) absolutoriu clerical;

d) testimoniu de cualificațiune profesorală;

e) atestat despre aplicarea și servițele de până acum și despre purtarea morală, eventual și alte documente rĕcomandătóre.

Sibiiu, din ședința senatului bisericesc, ținută la 14 Februariu, 1895.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu 20 Februariu 1895.

In ședința din 1 Martie a. c. a dietei ungare a ținut fostul ministru president, după căderea lui Tisza, contele Iuliu Szapáry a vorbire, căreia unele foi magiare îi dau o însemnătate deosebită, fiindcă contele Szapáry s'a ocupat cu fusiunea, mult dorită și încercată, arătând necesitatea ei precum își calea și modalitatea de-a se putea ea realisa, anume discutând punctele de întâlnire între partida guvernamentală și apponyistă și fracțiunea disidenților, cu privire la armată, la legile bisericesci etc.

Aceste modalități pe noi nu ne intereséză atât de mult, cât ne intereséză împrejurarea, că Szapáry a motivat necesitatea fusiunii, și astfel crearea unei partide consolidate, pe lângă cestiunile agrare și certele confesionale, și cu cestiunea de naționalitate.

Cu privire la acésta, el s'a pronunțat în următoriul mod: Un defect al acestei cestiuni, ̦dice el, după părerea mea este, că aceia, cari se consideră pe sine de representanți ai naționalităților, nu sunt de față în acésta sală. La aceea, că ei nu sunt aci, nu sunt de vină nici legile magiare, nici legislațiunea magiară, nici guvernul magiar, nici nimeni altul, ci ei înșiși, deórece ei au ales pasivitatea. Acésta o motivéză cu aceea, că nu s'au putut presenta aici în dietă în proporția care le compete după numĕrul poporațiunii. E posibil, că cu privire la împărțirea cercurilor electorale sĕ pot delătura prin dispositiuni legislative unele defecte, dar fie deputații naționalităților în dietă 20 sau eventual mai mulți, în privința acésta numĕrul nu hotăresce; dacă în decurs de 28 ani ar fi fost în mijlocul nostru, 'și-ar fi spus aci gravaminele, ar fi fost mai mult prospect a le puté sana, decât prin accentuarea lor în afară de dietă și chiar afară de hotarele țĕrii.

Din vorbirea de până aci a lui Szapáry sĕ vede, că el e convins, că nu e bună pasivitatea și desigur, că dacă nu e bună pentru noi, nu e bună nici pentru stat, însĕ căutând motivul ei, în un loc ̦dice, că nu legislațiunea e de vină la acésta, ér mai departe recunósce „defecte“ în împărțirea cercurilor electorale, retăcênd censul electoral. Apoi óre nu legislațiunea magiară a creat aceste cercuri pistrițe și censul neegal? Și totuși nu ea este de vină, că naționalitățile și în special poporul român a fost silit sĕ fie pasiv? Curiósă deducție!

In continuarea vorbirei sale Szapáry vrea sĕ ne convingă, că naționalitățile sunt în o posiție favorabilă în comparație cu naționalitățile din alte țeri „cu deosebire în comparație cu posiția fraților nostri din o altă țară“. Drept dove̦di pentru acésta ne înșiră: autonomia confesională, legea de instrucțiune poporală și institutele de bani, ce le-am creat pe basa legii comerciale și prin cari avem o influință mare „póte de tot prea mare“.

Așa este, dle Szapáry, tóte aceste le avem — pe hârtie! Autonomia ni se limitéză și e amenințată, legea de instrucțiune se aplică în defavorul nostru și chiar institutele nóstre de bani sunt șicanate și denunțate, învinuindu-se pe nedrept cu agitație. Étă libertatea și posiția favorabilă a nóstră!

In fine Szapáry ne spune, că după părerea sa cheia deslegării acestei cestiuni este: o purcedere dréptă în tóte privințele și participarea naționalităților în dietă, unde deputații lor sĕ espue plângerile și gravaminele.

După-ce ni le înșiră tóte aceste, ese la ivélă scopul adevĕrat, pentru care a adus în discuție cestiunea naționalităților.

„Causa, ̦dice Szapáry, că mișcarea naționalităților ia proporțiuni tot mai mari — precum acésta s'a putut observa de un deceniu încóce — după părerea mea este și aceea, că ele vĕd certa și discordia în societatea magiară“.

Așa dar mișcarea naționalităților e spectrul, pe care îl arată Szapáry amenințător magiarilor, ̦dicêndu-le, sĕ facă fusiunea, ca sĕ-l pótă doborí.

Noi însĕ îi asigurăm, că nu discordiile magiarilor fac pe naționalități sĕ se misce, ci nedreptățile, de cari sunt părtașe în propria lor țară și spiritul timpului, care pretinde drepturi egale pentru tóte popórele unei țĕri, spiritul timpului, care se luptă contra iobăgiei spirituale, întocmai cum s'a luptat și contra iobăgiei corporale.

Acésta s'a spulberat, sĕ va spulbera și aceea!

Revista politică.

̦Diarul „Politik“ din Praga scrie următórele: „După cum e cunoscut. baronul Bánffy vorbia în programul sĕu și despre înbunătățirea situațiunei naționalităților din Ungaria. In ce mod se practică acésta înbunătățire se vede și din depeșa, pe care o primește din Clușiu „Pester Lloyd“, în care se spune, că ministrul de culte și instrucțiune. Wlasics, a demandat autorităților bisericesci din Blașiu sĕ detragă stipendiile alor trei universitari români cari în ainte de asta cu atâta timp au fost trași în cercetare disciplinară din partea senatului universitar pentru ținuta lor națională. Stipendiile aceste se împart din fondurile religionare române ale Blașului. După cum se vede deci cabinetul Bánffy își permite a prescrie autorităților bisericesci cui au sĕ dee stipendii și cui nu, — un drept acesta, care păn' acuma competea singur autorităților bisericesci. Acésta e ameliorarea, pe care noul guvern a adus-o naționalităților.

⁂

Cestiunea armenéscă se resumă, dacă facem abstracție de interesele mai largi ale puterilor streine și ale potiticei streine, în situația armenilor din Turcia. După concepția arménă acésta lasă fórte mult de dorit, după cea turcă nimic Se scie, că printre supușii crestini ai sublimei porți, armenii sunt aceia, cari s'au asimilat mai mult cu turcii cari au adoptat costumul, obiceiurile și limba lor și au avut până în vremea din urmă cele mai mici pretensiuni politice. Din causa acésta ei s'au bucurat și se bucură încă, cum se asigură adesea în cercurile turcesci, de o situație distinsă printre rajahi. Ei domină negoțul și industria, sunt representanți în tóte clasele sociale, începênd cu hamalul și sluga, și dispun de multă influență în straturile de sus și de jos ale populației, ca representanți ai influenței breslei, a zarafilor, ca bancheri ai curții și guvernului, ca intendenți ai marilor demnitari.

Turcii, cari se obicinuiseră a-i considera ca ai lor, le impută acum ingratitudine. Dar atât considerațiile turcilor, cât și ale armenilor sunt numai în parte esacte.

Situațiunea armenilor nu este egală în tóte părțile Turciei, scrie „Neue Freie Pesse“. Pentru a ne da sémă de acestea, trebue sĕ distingem înainte de tóte trei grupuri: întâiu Constantinopolul și marile porturi turcesci, apoi regiunea întinsă din inte ritoriul Asiei mici, peste care armenii sunt respândiți, și în sfîrșit platoul armean situat în spre Rusia și Persia, unde se află vilaetele Van, Bitlis, Erzerum, Diarkir cu orașele Van, Muș, Bitliș, Erzerum și Enzinghianate.

Numai armenii, cari trăesc în orașele mari trăesc în modul descris de turci. In lăuntrul Anatoliei situația lor este egală cu a celor l'alți rajahi, bucurându-se de aceeași libertate religiósă și individuală.

Dacă în unele regiuni situația armenilor s'a înrĕutățit, acésta se datoresce propagandei armene, care a provocat neîncrederea și represaliile turcesci. Cu adevĕrat regretabilă este situația pe platoul armenesc, unde armenii locuesc în mase compacte, pentru că acolo armenii trăesc de vécuri sub persecuția îndoit de apăsĕtóre a cur̦dilor din vecinătate și a autorităților turcești.

Cur̦dii, presupuși descedenți ai vechilor catduchi, năvălesc în satele și locuințele armenilor, răpesc femeile și fetele lor, fură vitele și provisiunile de hrană și nutreț, și autoritățile turcesci, în loc sĕ oprésca tóte acestea găsesc mai comod sĕ închi̦dă ochii și profită de ocasiune pentru a face pe armeni sĕ le simță puterea. Așa numita chestie armenéscă își are deci aci originea principală și la regiunea acésta s'a gândit și §. 61 al tratatului din Berlin, când a vorbit de reforme în provinciile locuite de armeni.

Care pot fi însĕ reformele acestea? Armenii cer, cum au esplicat și în memoriul adresat congresului dela Berlin, numirea unui Valiu creștin, de va fi posibil chiar armean, instituirea unui consiliu general electiv pentru împărțirea sarcinelor publice, crearea unei miliții naționale jumĕtate turcéscă, jumĕtate creștină și dependinte numai de Valiu, întroducerea limbei ca limbă oficială alături cu cea turcă, pe scurt fundarea unei provincii autonome armene în feliul Libanului.

Turcii resping însĕ cea mai mare parte din aceste cereri, cum a făcut și congresul din Berlin.

⁂

Din Peking se raportéză, că în 24 Febr. c. s'a ținut mare consiliu sub presidența împĕratului, în care s'au consultat asupra întrebărei, că sĕ fie óre rĕsboiu ori pace? Amploiații provinciali de rangul prim, secund și terțiar au opinat, că deși rĕsboiul e neîndreptățit din partea iaponesilor, totuși dînșii doresc pacea. Rĕspunsul celorlalți însă a fost, că pacea numai sub condițiuni acceptabile sĕ se încheie.

Conform raportului, ce 'l are „Times“ împĕratul a primit în trei rênduri în audiență pe Li-Hung Ceang purtându-se față cu el într'un mod fórte afabil. Li-Hung Ceang a primit asupra sa misiunea de a pertracta cu Japanul pentru încheierea păcei, la ceea-ce și diplomații statelor esterne l'-au îndemnat. Locul pertractărilor de pace și celelalte amĕnunte încă nu sunt statorite.

Societatea geografică română

sub

augusta presidenție a M. S. regelui și a Alteței Sale regale principelui Ferdinand.

Conform art. 13 din statutele societății, în numele comitetului, subsemnații au onóre a convoca pe toți domnii societari a se întruní în adunare generală obligătóre *la 25 și 26*

Februariu, la 4 şi 5 Martiu 1895 la 8 şi jum. óre séra, în sala de şedinţe a senatului.

Şedinţele vor fi presidate de Maiestatea Sa regele.

Programa lucrărilor:

Sâmbătă, 15 Februariu 1895, óra 8 şi jumětate séra.

1. Raportul anual al dlui secretar general George I. Lahovari.
2. Dl Dimitrie Sturdza: Asupra populaţiei ţěrii.
3. Dl V. Al. Ureche: Numele şi geografia.

Dumineca, 26 Februariu 1895, óra 8 şi jumětate séra.

1. Dl Gr. Tocilescu: Raportul asupra concursurilor.
2. Dl Gr. Stefănescu: Manitou şi Pike's Peak în Colorado.
3. Dl Al. Odobescu: Studiul geografiei în învěţământul primar şi secundar.
4. Dl M. Săulescu: Civilisaţia şi fluviile istorice.

Sâmbătă, 4 Martiu 1895, óra 8 şi jumětate séra.

1. Dl Mateiu Drăghicénu: Marele cutremur de pămênt în România.
2. Dl Lt.-Colonel Ionescu: Raţiunea geologică a principalelor aliniamente geografice ale României.
3. Şedinţa intimă pentru cestiile administrative şi financiare ale societăţii.

Dumineca, 5 Martiu 1895, óra 8 şi jumětate séra.

1. Dl Th. Burada: O călětorie la românii din Silesia austriacă.
2. Dl C. Alecsandrescu: Câte-va localităţi din Prahova.
3. Dl Dr. Căpitanovici: Conferinţă istorică, geografică.

Bucuresci, Februariu, 1895

Vice-preşedinţi:
General G. Manu. General C. Barozzi.
Secretar general:
George I. Lahovari.

Noutăţi.

Parastas. Din incidentul trist al morţii Alteţii Sale archiducelui Albrecht s'a oficiat Sâmbătă în 18 c. în bisericile nóstre catedrale din Arad şi Caransebeş parastas solem pentru odihna sufletului fericitului întru aducere aminte Archiduce, prin P. S. L. părintele episcop al Aradului Ioan Meţian în Arad şi Nicolau Popea în Caransebeş, cu asistenţă mare de preoţi. La parastas au luat parte în ambele locuri public distins şi numeros.

* * *

Teatru orăşenesc. Representaţiunea teatrală a diletanţilor români, anunţată pe aḑi, Marţi, s'a amânat, din causă, că în sěptěmâna acésta va da trei representaţiuni eminenta nóstră artistă, *d-ra Agata Bârsescu*, împreună cu trupa teatrală germână de aici. D-ra Bârsescu va juca Miercuri, Joi şi Vineri, ér representaţiunea diletanţilor se va da Sâmbătă în 9 Martie c.

* * *

Membrii asociaţiunii. La încheiarea anului 1894, asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român avea: 58 membri fundatori, 136 pe viaţa şi 665 ordinari.

Numěrul total al membrilor fundatori dela întemeiarea asociaţiunei şi până aḑi este 84, în viaţă erau înse la finea anului trecut numai 58. Tacsa de membru fundator este odată pentru totdeuna 200 fl., pe viéţa 100 fl., ér tacsa membrilor ordinari 5 fl. la an.

* * *

O pastorală a I. P. S. Sale metropolitului-primat al României adresată întregului cler din România, provócă pe preoţi a ţiné în fiecare Dumineca din post predici în biserică.

* * *

Monument pentru vênătorii români. Se anunţă, că monumentul, ce se va ridica în Ploiesci, pentru eternisarea faptelor vitejesci ale regimentului al doilea de vênători în rěsboiului cu turcii la 1877—78, va sosi în curênd dela Veneţia, unde a fost sculptat. Pentru acoperirea cheltuielilor trebuincióse la aşeḑarea acestui monument se va arangia un bal mare în Ploiesci la 17 Martie a. c.

* * *

Cărţi didactice magiare pentru scólele medii dintre naţionalităţi. Vreau compatrioţii magiari sě ne fericéscă şi pe noi, pe naţionalităţile nemagiare cu ori ce preţ; ér' noi „ingraţii“ nu vrem sě înţelegem. Dovadă despre acésta este, că reuniunea profesorilór dela scólele medii magiare din ţéră a intervenit în causă la ministrul unguresc de culte şi instrucţiune publică cu rugarea, ca pentru scólele secundare dintre naţionalităţi sě comande manuale speciale; acestea sě fie cât se póte de scurte, sě se restrîngă numai la ceea-ce este neapěrat de lipsă sě fie scris, în limbagiu simplu şi uşor. Causele principale, cari au îndemnat pe d-nii profesori sě facă acest bine pentru fii naţionalităţilor, ar fi, că ei au constatat o mare lipsă de cunoscinţe în limba magiară la cea mai mare parte dintre scolarii nemagiari, carí ajung în institutele secundare, şi astfel manualele magiare de astăḑi nu numai că nu produc progres, dar' ele nu sunt nici pe departe înţelese de numiţii elevi. De altă parte manualele de până acum sunt prea de tot scumpe, mai ales pentru cei din Ardél şi din Ungaria de sus, unde părinţii scolarilor sunt mai sěraci, de cât în alte părţi ale ţerei. Óre numai pentru atâta?

* * *

Procesul „Dreptăţii“ la curie. Procesul „Dreptăţii“ e inregistrat sub Nrul 1944 şi probabil se va pertracta aḑi, Marţi, scrie „Dreptatea“.

* * *

Nou ḑiar guvernamental în Braşov. „Dreptatea“ scrie: La propunerea comitelui suprem Maurer din Braşov se va înfiinţa acolo un nou ḑiar sub numirea de „Kronstädter Tageblatt“ care va apăra „interesele saşilor“ în înţeles guvernamental.

* * *

Cântări seducětóre. Cetim în „Biserica şi scóla din Arad. Aflăm din isvor sigur, că în Bănat au sosit 1600 esemplare din broşura întitulată: „Noua Harfă a Sionului. O adunare de cântări şi laude pentru popórěle credinciόse în Christos. Intâia editură. Zürich, Druck von Zürcher Furrer, 1894.“ Acésta este o carte de cântări pentru secta nazarenilor, care începe a sě lăţi şi între credincioşii nostri din unele părţi. După cum aflăm, traducerea în limba română este făcută chiar de un ţěran din Satul nou cu numele Banlogeanu. Şi până vom puté publica o dare de samă mai amănunţită despre acéstă carte a nazarenilor, atragem atenţiunea preoţilor şi învěţătorilor nostri sě păzéscă poporul, ca sě nu cadă în cursele nazarenilor.

* * *

Conferenţa de Vineri a partidului independist şi 48-ist. Al doilea obiect al acelei conferinţe a fost reorganisarea partidului. Toţi membrii conferenţei şi-au esprimat indignaţiunea pentru respingerea dreptei de pace, şi în special Ugron a ḑis, că primind odată disidenţii punctul de plecare al fracţiunei Eötvös, ei au abandonat programul partidului şi prin acésta au rupt cu acesta ori ce legătură. Este evident — ḑice Ugron — că Iusth şi consoţii ne mai putênd sě aparţină partidului, ei nu pot sě usurpe numele şi titlul partidului independist şi 48-ist.

Conferenţa a ales în fine prin votisare secretă de president al partidului pe Bartha Miklós, ér de notari pe Visontai Soma şi pe Bartók Lajos.

* * *

Bucurie mare în némul magiar. Din micul numěr al némului magiar an de an emigréză din Ungaria mai multe suflete până prin lumea nouă — în America, ceeace până acum i-a cam măhnit pe cei rěmaşi acasă. De astădată însě o mare bucurie lise vestesce tocmai din America, ér bucuria acésta li-o aduce de acolo „Amerikai Nemzetör“ sub titlul Magyar dolgok (lucruri magiare) în modul următoriu: „Casa d-lui Metényi Iózsef locuitor şi comerciant în Trenton, de când i-s'a născut un copil cu numele Gáspár, a devenit o Mecă permanentă a magiarimei din America. Noul născut e în vêrstă de 4 sěptămâni şi cântăresce 50 chilograme; e tare şi musculos, frumseţa lui samână cu luna, pe pept are o cruce, câte-o o stea pe amêndouě braţele şi la o lâture are semnul sabiei. Dela naşterea băiatului la casa d-lui Metényi sunt numai ospeţe, şi se duc acolo nu numai magiari, ci şi englesi, ca sě vadă pre frumosul copil. Dl Metényi are de gând sě-şi ducă fiul sěu de mare speranţă la esposiţia din Septembre viitoriu“.

* * *

Puscile Mannlicher în armata română. Impărţirea puscilor sistemul Mannlicher pentru infanteria română, se va termina în decursul lunei lui Martie, aşa că în Aprilie soldaţii vor puté sě facă esercitii cu nóua armă.

* * *

Contra duelului. Maj. Sa a primit o deputaţiune a parlamentului provincial din Istria, care a presentat un registru al dorinţelor lor. Maj. Sa a aprobat în deosebi acea parte a dorinţelor, care se referă la crescerea religiósă a soldaţilor şi împedecarea duelului între soldaţi.

* * *

Manevrele mari din tómna acésta după-cum vestesc ultimele sciri, se vor ţiné şi în giurul oraşului Cinci-Biserici, la cari vor lua parte, pe lângă monarchul nostru, şi împěratul Wilhelm al Germaniei, precum şi regele Sacsoniei Albert. Numiţii domnitori vor petrece acolo împreuna vre-o 4—5 ḑile, când vor lua parte şi la vênătórea de cerbi din domeniile din apropiere ale decedatului archiduce Albrecht.

* * *

Copila lui Bilroth. Se scrie din Viena că copila prea vestitului chirurg şi operator Billroth, care ani de-a rêndul a fost mândria universităţii din Viena, în urma morţei tatălui sěu s'a pus cu tot dinadinsul sě înveţe cursul de grijitóre pentru bolnavi, ceea-ce tocmai acum o face cu tot devotamentul în spitalul Rudolf din Döbling. Domnişóra Bilroth este o raritate de frumseţă şi până în timpul di urmă a fost una dintre cele mai desmerdate favorite ale distinsei societăţi vienese, care era admirată acolo şi ca esceientă călăréţă. După mórtea renumitului sěu tată însě dênsa s'a retras cu totul din societatea capitalei şi s'a decis sě între în spital ca grijitóre de bolnavi, spre a alina durerile suferinţelor.

* * *

Sistarea dictaturei din Elsaţia-Lotharingia. In şedinţa din 28 l. tr. n. a dietei imperiale s'a votat şi în a treia cetire propunerea referitóre la abrogarea paragrafului de dictatură pentru Elsaţia-Lotharingia. Pentru propunere au votat toţi deputaţii din Elsaţia-Lotharingia, centrul, social-democraţi, cele douě partide liberale şi antisemiţi.

* * *

Un Mathusalem modern. Ḑiariul „Swerija“ din Tiflis aduce scirea, că în comuna Ediffa a murit în ḑilele acestea un ţeran în etate de 150 ani. Reposatul a trăit o viaţa fórte cumpětată; vin nu a beut nici odată. ér' carne mânca fórte rar, cel mult la sěrbători. Cu tot dreptul îl numiau sětenii înţeleptul satului, fiind-că moşul a věḑut şi a petrecut multe de tóte în lunga sa viéţă, şi apoi îi şi plăcea moşului sě povestiască întêmplări din vremurile cele bune.

* * *

Trei fire din barba profetului. O mare agitaţiune domnesce în lumea mohamedană a Rusiei. Pe drumul ce duce din Constantinopol spre Sămarcand, în oraşul Charcov unui plenipotenţiat al societăţii Selam din Semarcand i-s'a furat o cutie de un preţ incalculabil, în care se aflau următórele daruri ale sultanului turcesc: trei fire din barba profetului, fermanul, care atesta autenticitatea acestora şi un orologiu de fórte mare preţ, Poliţia din Charcov face acum ceea-ce fac tóte poliţiile din lume: bate urmele făptuitorului, dar' tóte în zadar. E şi greu dealtmintrelea a se ajunge aci la vre-un resultat căci orologiul uşor a putut sě dispară pentru vecie, ér' dacă şi fermanul a perit atunci între multele, multele fire de pěr, póte nimenea în lume nu va mai fi în stare sě recunóscă cele trei fire din barba profetului.

Corespondenţe particulare
ale „Telegrafului Român“.

Zarand, în 1 Mărţişor n. 1895.

(Néuă ne mai pomenită. — Miserii. — Imprumuturi.)

Sunt ómeni trecuţi în etate — la 60 ani, cari spun, că pe acest timp nu s'a pomenit néuă atât de mare. Unde e mai mică pătura de néuă, e mai grósă de un metru. Comunicaţiunea e aprópe intreruptă. Intreg câmpul séměnă cu un mormênt acoperit cu linţoliul alb al zăpeḑii. Pădurile şi văile sunt aprópe nestrăbătute. Numai cu piciorul pe „pârte“ (carare) anume ruptă, cu securea în mână, abia se apropie sermanul ţeran, ca sě-şi taie un fir de lemn din marginea pădurei ca sě-şi ducă de foc pentru copilaşii ce tremură de frig; éră dacă vreau sě-şi aducă cu sania, atunci mai mulţi sě însoţesc spre a rumpe calea pentru vite Indată ce-ţi scapătă piciorul din „pârte“ te înfunḑi cu totul în néuă. Coperişele multor case s'au rupt sub greutatea neauei, carea aprópe de o sěptěmână cade aprópe în continuu. Satele din valea Crişului se aştéptă în tot momentul la o catastrofă, stau gata ca îndată ce ar începe un vênt cevaşi cald, ori o plóie, se plece la déluri cu tot ce au. In cel mai mare periclu sunt comunele Crişcior, Ţeraţel, Bradul, Ribiţa etc.

Ingreunată comunicaţiunea tîrgurile sunt fórte slab cercetate, aprópe de loc. Dacă numai frica de o catastrofă — din partea esundărei apelor ar esista, rěul tot nu ar fi aşa mare. E la mijloc miseria, carea apasă în mod înspăimântător aprópe asupra a 60 comune române.

Grâul — bunişor, — ce a fost curênd a trecut. Recólta cucuruzuluí a fost fórte slabă, nici până la Crăciun nu a ajuns, ne cum la ómeni mai sěraci, dar nici la ómeni mai cu stare. Fênul a fost aprópe numai mijlociu Póme multe pe alăturea, s'au vêndut fără preţ în tómnă. Chiar din grâu şi cucuruz a trebuit sě-şi vêndă ţeranul în tómnă, căci esecutorul îi lua şi hainele de pe pat, şi schimburile de Dumineca din lăḑi Şi acum miseria graséză înspăimêntătoriu. Grâul curat pe piaţa Bradului s'a ridicat měsura a 30 litre la 2 fl. 20 cr., éră cucuruzul la 1 fl. 70 — 1 fl. 80 de měsură. Fasolea měsura a 2 fl. 30 până la 2 fl. 40 cr. Fênul — s'a urcat carul la 30 fl. v. a. şi nu se mai capětă, ba ce e mai mult nici paie de grâu nu se capětă, decât numai fórte cu greu. Ei! dar pe ce sě cumpere sermanul om? Pe ce sě cumpere cel sěrac?

E forţat sě ia tot pe aşteptare până la Sânta Mărie (15 August v.) Astfel trebue sě-şi robéscă de acum tot lucrul braţelor de preste vară. Pentru un şinic (4 měsuri de grâu) trebue sě dea la 15 August v. 10—12 fl. v. n. şi mai câte o ḑi de lucru. Pentru o claie de fên, pe care lesne o încarci pe 3 care, trebue sě dea câte 100 fl. Lemnele, unicul mijloc de câştig pentru unele comune le sunt oprite, şi numai în ḑile anumite pot sě le tae, dar nu le pot căra, ca sě le vîndă. Vitele nu se caută de loc. Am věḑut pěcurari, cari au venit sě ierneze aici cu oile, plângênd, că le per de fóme oile, neavênd de unde sě le mai cumpere nutreţ. Vom merge cu bâta acasă, îmi ḑicea mai ieri unul. dacă mai ţine néua acésta numai 10 ḑile.

De lucru nu se capětă nici cu mânile, nici cu carěle, din causa omeţilor. Cevaşi mai bună e situaţiunea băeşilor numai, dar şi acestia o duc cu greu, avênd sě cumpere tóte scumpe.

Situaţiunea poporului e deplorabilă, şi dacă totuşi el nu strigă după ajutor ca şi cei din „Alföld“, o face pentru-că scie, că n'are de unde sě capete, şi e dedat a suferí „rěul“ cu tóte urmările ḑicênd: „Las că va mai da D-ḑeu şi mai bine“. In atari împrejurări e fórte cu greu a afla alinare. A lua bani împrumut dela cele douě bance din Brad şi Baia de Cris, pentru cel sěrac e aprópe cu neputinţa. Terminul de plătire la trei luni e atât de scurt, încât luând banii numai s'ar îngropa omul. Mai e a se adauge apoi că pe lângă cele 10% se mai adaug alte accidente cu cavenţii, cu facerea documentelor. Vine terminul de plătire şi sěrmanul om, nu numai că nu a putut câştiga nimic, dar a mâncat şi ce a avut. Astfel mai bucuros împrumută cu aşteptare dela privaţi pe termine mai lungi, ce e drept cu percente îndoite. Vorbă e apoi că, cel sĕrac împrumută 10—20 fl. v. a., ceea-ce bancele nici nu dau.

Sub astfel de împrejurări singure casele bisericesci ar puté veni într'ajutor ómenilor mai sĕraci, dacă aceste s'ar manipula după un alt sistem. Despre acésta însĕ vom vorbí altădată.

„Manual de istoria bisericéscă“

de

Dr. Ilarion Puşcariu.

Critică

de

Dr. Vasilie Saftu.

(Incheiere.)

Autorul a tratat materialul în două volume: In cel d'intâiu vorbesce despre istoria bisericéscă generală, ér în al doilea despre istoria specială a bisericei ortodocse române. Partea I e împărţită în 4 periode:

Per. I.: Dela întemeierea bisericei prin Domnul Christos până la anul 325, când s'a ţinut cel d'intâiu sinod ecumenic.

Per. II: Dela 325—787, când s'a ţinut cel din urmă sinod ecumenic.

Per. III.: Dela 787—1453, când a căḑut Constantinopolul în mânile turcilor.

Per. IV.: Dela 1453 până în present.

Părerea mea asupra împărţirii evenimentelor după periode am esprimat-o în destul mai sus. Trebue sĕ constat cu tóte acestea, că autorul nostru nu s'a prea ţinut lanţ de bariera periódelor, ci unde a cerut interesul evenimentului a trecut şi peste ea servind, se înţelege, în chipul acesta necesara legătură logică. Aşa d. e. în §. 11, care tractéză despre erezii, amintesce şi despre Augustin, care a fost pe la anul 430 episcop în Hippo, strict luat dupa periode anul 430 ar fi căḑut în per. II.; în §. 13 per. I. vorbesce despre biserica Sf. Sofii, ridicată de împĕratul Iustinian la anul 537, cestiune, care ar fi trebuit sĕ obvină tot în per. II.; în §. 16 per. I vorbesce despre unele sinóde locale, cari cad în per. II.; în §. 32, per. II. vorbesce despre Leo V. arménul (813—820), a cărui istorie nu cade strict luat în per. II, ci în al III lea, şi aşa mai departe. Aceste esemple sunt suficiente spre a proba ce am ḑis mai sus, că autorul n'a voit sĕ jertféscă legătura logică a evenimentelor pentru hatârul periódelor.*) Acéstă împregiurare dovedesce, că autorul s'a ferit, pe cât a putut, de-a încărca memoria elevilor cu numeri de ani, cari şi aşa se uită repede, şi în chipul acesta a căutat, sĕ păstreze legătura logică d'intre evenimente.

Nu pot aproba însĕ caracteristica pe scurt a fie-cărei periode de pe pag. 4 şi 5. Dacă a admis periódele, apoi aceste caracteristice trebuiau sĕ urmeze pe rênd la sfêrşitul fie-căreia; şi mai bine ar fi, sĕ le facă însuşi elevul chiar şi în scris, pentru-că profesorul are atunci ocasiune sĕ se convingă, cum a priceput, şi cum 'şi-a însuşit materialul.

Trebue sĕ constat, că autorul a căutat sĕ esplice şi causele diferitelor evenimente. Aşa d. e. §. 9 din per. I. este destinat anume spre a espune causele, cari au contribuit la lăţirea creştinismului; cause găsim şi în §. 10, unde vorbesce de persecuţiuni; aici însĕ aş fi dorit sĕ ridice şi mai mult, sĕ apoteozeze chiar într'un stil oratoric tăria în credinţă a martirilor, şi cinstea de care se bucurau ei înaintea creştinilor — acestea pentru formarea caracterului.

Nu e scopul meu, sĕ esaminez în detail fie care §; ori cine se póte convinge prin intuiţiune proprie, că autorul şi-a dat tótă silinţa, sĕ espună pe scurt causele diferitelor evenimente, şi că cu tótă împărţirea în periode nu a voit, sĕ pérdă din vedere legătura logică. Dacă ne uităm mai departe la scurţimea fiecărui §. şi-l studiăm mai de aprópe, trebue sĕ recunóscem, că autorul s'a ferit de a grămădi material neesenţial, tot pentru ca sĕ uşureze priceperea elevului, prin urmare a satisfăcut condiţiunei a dóua, pe care am amintit-o eu, când am vorbit despre metoda instructivă. Cu tótă scurţimea lor unii §-i sunt fórte buni, atât pentru idei, cât şi pentru stil Aşa d. e. §. 66, 67, 68 şi 69, partea I, unde vorbesce autorul despre starea bisericii din părţile rĕsăritului. Amintind despre căderea Constantinopolului în mânile turcilor ḑice între altele: „cu o armată de $^1/_4$ milion începù Mohamed II bombardarea capitalei bizantine în luna lui Maiu 1453 contra împĕratului bizantin Constantin XI Paleologul, care apĕra cetatea cu o armată numai de 9000 capete. După o luptă desperată de aprópe dóuĕ luni cel din urmă împĕrat bizantin, plin de iubire către naţiunea şi religiunea sa, vĕḑênd, că nu mai este scăpare, cu arma în mână s'a aruncat în tumultul de bătaie şi luptând bărbătesce a căḑut (în luptă) ca un erou antic. Astfeliu Constantinopolea, frumósa reşedinţă a împĕraţilor bizantini, cu podóbele ei de artă, a căḑut în mânile turcilor şi s'a prădat de tóte bogăţiile, éră biserica sântei Sofii, podóba lumei creştine, o au întocmit-o turcii de moşee pentru cultul mohamedan“. Repet, că în ce privesce concisiunea materialului istoric i-se cuvine autorului tótă recunoscinţa. Intre tóte manualele de istorie bisericéscă, cari le avem noi şi-mi sunt şi mie cunoscute, nu cunosc nici unul, care sĕ-l întrécă în acéstă privinţă. Acest lucru e împreunat cu multe greutăţi, de aceea şi trebue sĕ i-se dea atenţiunea cuvenită.

In ce privesce metoda educativă trebue sĕ observ, că încă nu a fost negligată. Pe lângă esemplul de mai sus găsim la pag. 17 următórele espresiuni: „Creştinismul s'a limpeḑit prin persecuţiuni, ca prin foc; biserica învingĕtóre a primit în martiri esemple de tărie de caractere statornice, admirate şi de contrari şi imitate de alţi creştini în tóte ţĕrile, unde s'a lăţit creştinismul. Tertulian cu dreptul a numit sângele martirilor a fi fost sĕmânţa creştinismului (cuvintele „a fi fost“ sunt aici de prisos“.)

Metoda educativă iese şi mai la ivélă în volumul II, care tratéză istoria specială a bisericei române ortodocse. §. 31, unde se vorbesce despre metropolitul Atanasie şi § 38 despre urmările unirei etc. sunt probe, că autorul a avut în vedere şi judecata istorică şi caracterul elevului. Peste tot trebue sĕ constat, că după părerea mea volumul II e superior celui d'intâiu, atât din punctul de vedere al metodei instructive, cât cu deosebire al celei educative, de sigur pentru motivul, că fiind vorba despre o singură biserică, s'a putut şi scrie aşa, cum mi-am închipuit eu, când am vorbit despre periode. In vol. II legătura logică e şi mai evidentă, causele evenimentelor şi mai bine precizate, ér căldura stilului mai puternică.

Iar acum sĕ constatăm şi unele erori, cari s'au strecurat în tecstul manualului din cestiune.

La §. 4 se ḑice: „Apostolii se împrăştiară prin alte oraşe din Palestina, precum în Antiochia, Cesarea, Damasc şi întemeiară comunităţi creştine“. Aici trebue, că a rĕmas afară la tipărire cuvêntul „şi“ înainte de Antiochia, etc. ceea ce a contribuit, sĕ schimbe înţelesul făcênd, sĕ apără Antiochia, Cesarea, etc. ca şi cum ar fi fost oraşe din Palestina. Cred că e o greşală de tipar.

In §. 11, unde se vorbesce despre eresul lui Arie, era destul sĕ se ḑică: care învĕţa despre (nu de) Christos, că nu este de o fiinţă cu tatăl, adecă Dḑeu adevĕrat; cuvintele „ci numai asemenea cu Dumneḑeu“ ne fiind juste sĕ rĕmână afară.

In §. 30 unde se vorbesce despre numirea metropolitului din Bucuresci ca ecsarch, autorul sĕ ne spună apriat motivéle. După părerea mea i s'a dat acest titlu, pentru-că mulţi dintre episcopii din părţile nóstre s'au sfinţit de archierei în Bucuresci.

In partea II, istoria specială a bisericei ortodocse române, trebuia sĕ se vorbéscă şi mai în detail despre biserica din România, cea din Bucovina şi cea din Basarabia, căci e datorinţă unui român cult sĕ cunóscă mai de aprópe organisaţiunea şi istoria bisericéscă a fraţilor de acelaşi sânge.

Tóte aceste erori se pot îndrepta într'o eventuală nóuĕ ediţie; constat însĕ, că nu nimicesc principalele condiţiuni a unei cărţi de scólă: Intregul ei cuprins şi cu deosebire metoda.

Din cele amintite păn' aici resultă, că autorul şi-a dat multă silinţă sĕ caracteriseze pe scurt şi precis causele evenimentelor, sĕ concentreze şi sĕ alégă astfel materialul, ca manualul sĕu sĕ nu devie un incuisitor al memoriei elevilor, ci un mic călăuz al judecăţii lor istorice, că n'a negligat nici scopul principal: formarea inimei şi a caracterului elevilor, deşi repet, că acestei cestiuni aşi cere sĕ i-sĕ dea pe viitor cât se póte de multă atenţiune.

Cu un cuvênt, după modesta mea părere, acest manual de istorie bisericéscă este un ajutor bun în mâna unui profesor conscienţios. Eu unul aşi fi mulţămit, când pe lângă cunoscinţele cuprinse într'ênsul elevul din cl. VI. g. sau a II. comercială s'ar alege şi cu o inimă nobilă şi cu un caracter firm creştinesc. Nu pot decât sĕ recomand manualul ca carte de şcólă, esprimându mi următórea dorinţă: Dea Dḑĕu, ca toţi profesorii, câţi vor sci sĕ-l folosécă cu dibăcie, sĕ facă din elevii lor tot atâţi stâlpi puternici ai bişericei nóstre române greco-orientale!!

„Viéţă nóuă“

de

Henry Drummond.

(Traducere din limba germână).

(Urmare.)

A treia óră lupta cu singuraticele pĕcate lasă cu totul neatinsă rădăcina şi isvorul bólei. Dacă impedecăm cursul unui pĕcat prin stavile, esperinţa ne învaţă, că fiinţa naturală pĕcătósă sĕ revarsă de sigur în altă direcţiune. Convertirea parţială este însoţită totdéune de-o strecurare morală de feliul de mai sus; apa împedecată în cursul sĕu sĕ adună, până când iezătura se umple la alt loc, şi omul nostru, ajunge uşor într'o stare mai tristă decât cea de mai înainte. In fine sânţirea nu constă din negaţiuni, nu constă în apĕsarea şi stêrpirea pĕcatului acestuia sau în apĕsarea şi stêrpirea pĕcatului celuilalt. A tăia mlădiţele şi surceii pĕcatelor este bine, dar caracterul perfect nu se produce prin o astfel de tăiere.

Al treilea ḑice: „Bine. Eu me abstin dela încercarea de a învinge pĕcatele pe rênd, unele după altele. Eu nisuesc după contrariul dela acésta, cu me ţin de un model, şi încerc a mi însuşi pe rênd câte o virtute“. Acésta este imitaţiune şi ea are o parte neplăcută şi periculósă, că devine uşor mecanică. Totdeauna putem deosebí un tablou zugrăvit în uleiu de un tablou imprimat în uleiu. Aşi însuşí virtuţile pe rênd unele după altele, într'un înţeles anumit, are acelaşi resultat ca şi stârpirea pĕcatelor pe rênd unele dupa altele; resultatul este totdé na un caracter eterogen, lipsit de ori-ce simetrie.

Cineva a numit acésta fórte potrivit „o creatură prea îndopată în proporţiune cu mărimea sa“. Sunt şi creştini, cari într'o direcţiune sunt prea îndopaţi, în altă direcţiune însĕ sunt cu atât mai sĕraci, mai miserabili şi demni de compătimit. Dacă imitéză cineva d. e. smerenia, şi altcum este supus unei vieţi lumesci, resultatul totdéuna este simplu, o diformitate. Chiar şi unul, care tinde după cumpĕtare bine înţelésă, póte fi tot din aceiaşi causă un creştin fórte miserabil, care sĕ îngâmféză cu o virtute, şi pe lângă acésta îşi uită cu totul, că abstinenţa lui unilaterală face din el un om mai rĕu, ér nu unul mai bun. Acestea sunt de altcum esemple de virtuţi frumóse, dar care în legătură cu însuşiri nenobile, urîte, îşi pierd cu totul valórea. Caracterul este ceva unitar şi tóte virtuţile trebue sĕ progreseze împreună, dacă vrem ca sĕ ajungă „etatea bărbătéscă perfectă“. Acest fel de sânţire are, ce e drept, o ţintă corectă înaintea ochilor, în casuri singuratice însĕ ne refusă şi din causa acésta, ţinta nu se póte ajunge.

Esistă şi un al patrălea metod, care abia este de lipsă a-l mai aminti, pentru-că nu este altceva, decât o formă deosebită a celor amintite deja este metodul tinerimei şi bună voinţa lui sinceră sĕ profanéză chiar şi numai dacă îl vom aminti. Omul face un ḑiar cu rubrici pentru fiecare ḑi şi cu o listă de virtuţi, şi lângă acestea sĕ înduc linii şi cruciuliţe mult promiţătóre. O mulţime de reguli bune sĕ pun ca păḑitori. Cărticelele acestea sĕ păstréză la un loc secret şi din când în când, în órele liniştite de séră omul îşi ia samă cu sine însuşi, sĕ judecă cu conscienţiositate. Viéţa acésta după precepte a fost metodul lui Franklin, şi eu cred, că mii de ómeni pot spune, că ei au într'un locşor, unde nu le vede nimenea, o multime de regule frumóse, pe care şi le-au notat odinióră într'o óră seriósă, ca sĕ şi îndrepte viéţa după ele. De sigur voinţa bună este de lăudat, numai cât resultatul este mai totdéuna miserabil, sărăcăcios. Spuneţi voi înşive nu este el sărăcăcios? Şi anume el este atsfeliu din cause evidente chiar şi din causă, că într'o bună diminéţă noi ne-am uitat de regulele cele bune.

(Va urma.)

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ la 29 Novembre v. 1894 (în preséra Sf. Andreiu) şi-a ţinut obicinuita şedinţa publică, în amintirea întemeetoriului ei, a marelui archiepiscop şi metropolit „Andreiu“.

Cu ocasiunea acésta au binevoit a contribui cu oferte marinimóse următórele prea stimate persóne:

Prea Sânţia Sa Nicolau Popea, episcop gr. or. în Caransebeş 5 fl.; Prea Cuvioşia Sa Dr. Ilarion Puşcariu archimandrit şi vicar-archiepiscopesc, 5 fl.; Domna Aurelia Popescu, 5 fl.; Familia Lucuţa, Domnul Alecsandru Lebu, propr. mare, Ioan Papiu, pprsbiter. Avram Pĕcurariu, pprsbiter. şi Aurel I. Popescu, toţi câte 3 fl.; Familia Cosma, Familia Moga, Familia D-rului Petru Şpan, prof. semin., familia D-rului Nicolau Vecerdea, adv., Ioan Boteanu, preot, Dr. Amos Frâncu adv., Ioan Ghibu, prof. semin., Ioan Hannia dir. semin, Ioan Petric, pprsbiter., G. Pop, Ioan de Preda, adv. Dr. Remus Roşca, secret. consist. şi Sterie Stinghe, toţi câte 2 fl.; Dómna A. Meltzer, 1 fl. 80 cr.; Domnişóra Nina Dunca de

---

*) Tocmai acest fapt, pe care eu îl laud cu tot dinadinsul, 'i-s'a imputat observându-'i-se, că anul 325 nu e destul de important, ca sĕ pótă încheia o periódă, deşi acésta e cestiune de apreciare; că cu anii 622 şi 1054 putea începe periode nouĕ, că a tratat cestiuni, cari aparţineau per. II. în per. I. şi aşa mai departe, tot motive, cari justifică cele ḑise de mine asupra pedanteriei de ani şi de ḑile!

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă Red.

Sajó, 1 fl.; 50 cr. „Mielul“ institut de credit și economii, 1 fl. 50 cr.; Dómna Ana Buian, Dómna Maria Cunţan, Domnișórele: Maria Cloajĕ, Alecsandrina Cunţan, Ecatherina Rebeca, N. Trif, Domnii Ilariu Banciu, teol. abs., N. Pătăcean, Dr. Ilie Beu, medic semin., Zacharia Boiu asesor consist. Dr. Vasiliu Bologa, dir. la scóla de fete ca membru ajut. (2. fl.) I. Broju ȡiarist, N. Bulea Laurenţiu Cuteanu, preot, Vasiliu David, N. Doleanu jurist. Eliseiu Georgescu, N. Gritta, Ioan Jurca, George Lupu, preot, Ilie Moga, prof. Ioan Oltean, și soţia Maria din Vinerea, Ilie Pop, notariu, Isaia Popa, preot, N. Petrascu, Dr. Emilian Popescu, prof., George Poponea, tipograf, Ioan Platoș, Andreiu Popescu, Dr. Vasiliu Saftu, prof. semin., Dr. Ioan Stroia, prof. sem., N. Vătășan, funcţionar de bancă, Mateiu Voilean, asesor consist. și Nicolau Vlad, toţi câte 1 fl.; Dómna Ana Cremer, Domnișóra A. Imberuș, Domnii Moș Ţarină, Gavriil Hango, econ. semin. Ioan Moţa ȡiarist, George Stăneasă, învĕţător, și V. I. Voina, toţi câte 50 cr.; N. Presmerean, 40 cr.: N. Renield, 40 cr.; Ioan Rêșnovean, 30 cr. Domnișóra Elena Fogorasi, Domnii P. T. Cristean, Aurel Georgescu, Dómna Elena Mâzgărean, Domnii Ioan Mâzgărean, Nicolau Mâzgărean, și N. Preșmerean, toţi câte 20 cr.

Dela iubiţii nostri martiri din Vácz au incurs prin colectă:

George Pop de Băsesci 5 fl.; Dr. D. P. Barcian, 2 fl.: Demetriu Comșa, 2 fl.; Nicolau Cristea, 2 fl.; Gherasim Domide, 1 fl.; Dr. Theodor Mihályi 2 fl.; Rubin Patiţa, 2 fl.; Dionisiu Roman, 1 fl.; Aurel Suciu, 2 fl.; Michail Veliciu, 2 fl. — Venitul brut 122 fl. 80 cr. Spese 36 fl. 99 cr. Venit curat 85 fl. 81 cr.

*

Tot cu acéstă ocasiune s'au făcut pentru biblioteca societăţii următórele donaţiuni de cărţi:

Dl Nicolau Albu teolog c. III: „Sfaturi bune despre folosul segregaţiunei“ de Carol Sigerus. „Decretum Tripartitum iuris consuetudinarii incliti regni Hungariae“ de Stephanus de Verböcz. „Leitfaden zum gründlichen Unterricht in der deuschen Sprache“ de I C. Heyse. Stilübungen de * * * Zacharia Boiu asesor consist. Nr. festiv „Transilvania“ 1868—1894 de comitetului asociaţiunei. Institutul Ioan Ottetelèșanu de Academia Română.

Dl D. R. Cordescu: „Desbinarea în biserica românilor din Ardél și Ungaria 1697—1701“ de Alecsandru Pop.

D-na Crișan: „Magyar-román kéziszotár“ de N. Putnoky și Dr. I. Crișan.

Dl Gavriil Hangu econom semin.: „Fóia generală de legi și de actele guvernului pentru împărăţia Austriei“. Mănunchiul VII de * * * „Concordia“ ȡiar politic și literar 1866.

„Buletinul legilor principatelor unite române pe anul 1864“ 3 (vol.) pe anul 1865 (2 vol.)

Dl Traian Mihaiu student: „Bücher für Alle“ (4 vol.) de Illustrirte Bibliotek Prohaska.

Dl Silv. Moldovan redact. „Amintiri de student“ de Ilie Dimitrescu. „Comptabilitatea sărutărilor“ de Ilie Dimitrescu.

„Tipuri și Moravuri după natură“ de G. Mărunţeanu.

Dl Ioan Popovici prof. la scóla do fete. „Der deutsche Sprachunterricht im ersten Schuljahre“ de B. Kehr und G. Schlimbach.

„Teoretisch practische Anweisuug zur Behandlung deuscher Lesestücke“ de C. Kehr.

Dl Ioan Russu-Şirianu ȡiarist: „Novele“ de I. R. Şirianu.

Pentru acest interes viu și sprijin puternic priméscă onoratul public adânc simţitele nóstre mulţămite.

Pentru comitetul arangiator:

Marcu Jantea, președinte.

Ioan Pop, cassar.

Alecsandru Herlea controlor.

Bibliografic.

A apărut: nr. 5 al revistei literare beletristice, pentru familie *„Rândunica“*, cu următoriul sumariu:

„Te vĕd“, de George Simu. — „Regina balului (Noveletă)“ de V R. Buticescu. — „Rugare“, de Elena din Ardél. — „Judele Zăbun“, de I. E Prodan. — „Nebune amintiri“, de Emiliu Sabo. — „George Dandin sau bărbatul înșelat (trad.)“, de Iosif Schiopul. — „Asĕmĕnări“, de Antoniu Pop. — „Sciinţe popularisate“, de Gr. Mărunţeanu. — „Rămurele“. — „Doine din Bihor“, de Antoniu Pop. — „Secret“, de Iosif Siegescu. — „Felurite“, de ***

„Rândunica“ apare în Sibiiu, de trei ori pe lună și e redactată de dl Silvestru Moldovan. Conţinutul ei e variat, amusant și instructiv. Preţul abonamentului e pe an 6 fl. pe $^1/_2$ an 3 fl. pe $^1/_4$ an 1 fl. 70 cr.

Nr. 70 [32] 1—3

Citaţiune edictală.

Istina Fogoroș din Caţa, legiuita muere alui George Todor din Caţa, care a părăsit cu necredinţă pe bărbatul ei legiuit de 4 (patru) ani de ȡile trecuţi, fără a se sci locul aflărei ei, este prin acésta citată, ca în termin de 6 luni de ȡile dela prima publicare a acestora în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul divorţial urȡit contra ei din partea bărbatului seu, se va pertracta și decide și în absenţa ei.

Cohalm 24 Ianuariu, 1895.

Oficiul protopopesc gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Nr. 91/895. [33] 1—3

CONCURS.

La parochia de clasa a III Buninginea pe basa resoluţiunei consistoriale din 15 Novembre 1894 Nro. 7666 B. sĕ escrie pentru a treia óră concurs cu termin de 30 ȡile dela prima publicare.

Emolumentele înpreunate cu acest post sunt 484 fl. computat fiind în acésta sumă și folosirea casei parochiale.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și așterne cererile instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrudului în conţelegere cu comitetul parochial.

Abrud 8 Februariu, 1895.

Petru Popoviciu,
adm. prot.

Mr. 121/95 [34] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III. Boroșneul mic, în protopresbiteratul Treiscaunelor, sĕ escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ȡile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur de 427 fl. 50 cr.

Reflectanţii sunt poftiţi a'și substerne cererile concursuale instruite cu documentele necesare, conform normelor bisericesci în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termin deschis.

Breţcu, (Bereczk) 8 Februariu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor în conţelegere cu comitetul parochial concerninte.

Dimitrie Coltofean,
prot.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	**Budapesta**	5.50	7.25	7.—	1.50	8.1
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	**Szolnok**	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	**P. Ladány**	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—		9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. **Cluș.** pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. **Teiuș.** pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. **Copșa-mică** pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș		6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apaţa	Circulézâ numai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. **Brașov** pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	**Predeal**	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. **Bucuresci** pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta—Arad—Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	**Szolnok**	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. **Arad** pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35						
2.44	—	4.42	—	6.46	Glogovaţ	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18	Pauliș	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborșin	8.21	6,33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	**Simeria** (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vinţul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	**Alba-Iulia**	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos. **Teiuș** pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. **Budapesta** sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timișóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeș	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	**Verciorova**	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea—Oșorheiu—Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 21 Sibiiu, Joi, 23 Februariu (7 Martie) 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Mr. 1278 Scol.

Notă.

Escelenţa Sa Domnul ministru de culte şi instrucţiune publică dto 11 Februariu a. c. Nr. 62880/1894 aduce la cunoscinţa consistoriului, că a pus la cale lucrarea unui manual pe séma învĕţătorilor, din care sĕ înveţe jocurile legate de mişcările trupului în scólele elementare.

Manualul, care are titlul: *„Játéktanitó, vezérkönyv az elemi népiskolai tanitók számára“* se póte procura din tipografia academiei unguresci (Budapesta, Vár) cu preţul de 40 cr.

Ceea-ce se aduce pe acésta cale la cunoscinţa celor interesaţi.

Sibiiu, din şedinţa senatului şcolariu, ţinută la 16 Februariu 1895.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu 22 Februariu 1895.

Dintre legile bisericesci sancţionate, cea dintâiu, cu care guvernul vrea sĕ ne fericéscă, introducêndu-o, este legea privitóre la matriculele civile.

Cât de nepotrivite sunt aceste legi pentru popórele ţerii nóstre, ne putem face ideie, dacă vom lua în considerare greutăţile, ce le va întimpina introducerea şi numai a acestei legi, care nu lovesce în dogmele bisericesci şi în credinţă, aşa, că în loc sĕ fie o uşórare pentru popor, va fi cu o sarcină şi greutate mai mult şi totodată ea va fi isvorul unei confusiuni, din care numai rĕu póte sĕ resulte.

Vor fi şi legile bisericesci sóţe demne ale legei despre poliţia de câmp, care aşa e de fericitóre pentru ţară, încât poporul se rĕscólă, unde se încércă a o introduce autorităţile

Dar sĕ rĕmânem la matriculele civile. Guvernul însuşi nu e în clar cum sĕ cade, cu privire la introducerea lor. Pe când în Francia este sistemisat postul de conducĕtor de matricule, ca oficiu de sine stătător (officier de l'état civil), la noi guvernul vrea sĕ atilieze acect post la notarii cercuali, la pretori şi în parte la învĕţători etc. ca acestora în parte mare sĕ nu le plătéscă pentru matricule şi astfel conducerea lor sĕ nu coste mult. Aşa „păţesce omul, când imitéză, când impórtă ceva din străinătate, fără de a avó si puterea şi mijlócele, ce le are aceea.

Notarii nu vor putea înplini acésta funcţie. Ei pe lângă aceea, că sunt ocupaţi preste mĕsură, de obiceiu trebuie sĕ visiteze în afaceri oficióse satele, ce le aparţin şi astfel nu pot conduce matriculele, cari recer o ocupaţiune stabilă. Astfel bietele matricule vor apuca în cele mai multe casuri, în oficiile pretoriale şi notariale, pe mânile unor scriitoraşi. Tot asemenea greu le vor puté conduce şi învĕţătorii; ei vor trebui sĕ neglige adesecri scóla pentru matricule sau matriculele pentru scólă.

Şi în ori ce cas nóuĕle matricule vor conţinea date nesigure, aşa, că în locul siguranţei de acum, va intra în privinţa acésta o mare nesiguranţă.

Étă pentru ce:

Până acum sătênul, dacă îi se întêmplă vre un eveniment familiar, nascere sau mórte, merge la preotul sĕu şi îl insciinţéză, dar nu atât pentru inmatriculare, ci ca acela sĕ sĕvêrşéscă actul religios. Preotul apoi după terminarea acestui act, îndeplinesce şi înmatricularea, cu punctualitate şi siguranţă. Acésta ne o dovedesce pracsa, deórece pe an abia sĕ constată 2—3 casuri de inmatriculare neregulată, la curie, din întréga ţera. Acésta va sĕ ḑică, că cele mai mici percente de delicte le forméză procesele de inmatriculare neregulată.

Cu introducerea nóuelor matricule însĕ sĕ schimbă tréba. Bietul om, fie lucrul câmpului cât de interesant, fie ger mare si comunicaţia grea, e silit sĕ mérgă în depărtare de miluri, la reşedinţa conducĕtoriului de matricule, sĕ-şi insciinţeze evenimentul familiar, Óre va puté-o face acésta totdéuna si óre, dacă nu-l va afla pe pretor sau notar acasă, odată sau de dóuĕ ori, mai veni-va şi a treia óră? Apoi conducĕtoriul de matricule póte fi uşor sedus. El nu e în stare sĕ controleze datele, ce ii le spune partida şi e silit sĕ înducă, ce i-se dictéză. Nu pot fi însĕ datele aceste greşite din nesciinţă sau falsificate cu intenţiune?

Şi pe lângă tóte aceste mai este o consideraţie cam delicată. Referitor la acésta étă cum sĕ esprimă deput. Hock în „Hazánk“ dela 1 Martie c. vorbind despre introducerea matriculelor:

> „Este lucru neconscienţios a încredinţa unor oficiali, cari abia o mână de aḑi pe mâne din léfa lor de 400—500 fl. o funcţie, unde este vorba despre moşteniri, ce sĕ urcă la milióne, despre legitimitatea originei şi despre obligamentul militar. Ori cât de onorabili sĕ fie maioritatea notarilor, nu trebuie sĕ i espunem la aceea, ca pentru câte-va sute de fioreni, sĕ se seducă a introduce în matriculele lor date, despre cari sciu, că falsitatea lor numai la 20—30, ani póte eşî la ivélă. Căci înzădar, sĕrăcia este cea mai mare seducĕtóre şi până când notarii sĕ luptă cu miseria, matriculele vor spori casurile de cercetare disciplinară, cari sĕ intentéză contra lor cu sutele pe an.“

Din aceste resultă, că legea despre matricule în general va avea cele mai funeste consecinţe, cari nu vor eşi la început la ivélă, dar pentru cari vor blăstĕma generaţiile viitóre pe alcătuitorii ei.

Cu tóte aceste însĕ a trebuit sĕ se forţeze votarea şi sancţionarea ei şi trebuie grăbit cu introducerea ei, căci asta o pretinde mai pre sus de tóte — ideia de stat magiar, molochul magiarisării.

Egemonia magiară şi cestiunea de naţionalitate.

— Doue discursuri. —

După vorbirea lui Szapáry din dietă cu care ne-am ocupat în nrul trecut. au ţinut ḑilele trecute două discursuri deputaţii Cornel Abrányi şi Dr. N. Şerban, cari merită a fi luate în considerare mai deaprópe.

Dep. Abranyi a vorbit în şedinţa de Sâmbătă declarând în vorbirea sa, că rassa magiară s'a susţinut tot numai cu ajutorul privilegiilor „cari sunt în contraḑicere cu spiritul statului de drept şi al libertăţii“, ér Şerban a vorbit Luni, ocupându-se cu cele susţinute de Szapáry în privinţa cestiunii de naţionalitate, — motivând pasivitatea românilor, — apoi cu aplicarea legilor şi cu pactul încheiat cu saşii.

Dăm din vorbirile acestea un mic estras.

Abrányi a ḑis între altele următórele:

> Francesii, englesii, germanii şi italienii n'au nevoiă de a se lupta pentru ca sĕ fie înşişi rassă domnitóre în ţara lor; ei n'au decât sĕ emuleze cu celelalte naţiuni. Magiarul însĕ, afară de lupta de emulare internaţională, trebue sĕ se lupte şi în patria sa pentru hegemonia, fiind că o mare parte a poporaţiunei toleréză numai hegemonia magiară, însĕ nu o spriginesce. Rassa magiară şi-a apărat hegemonia secoli întregi numai prin privilegii şi şi-a putut-o susţiné numai în modul acesta. Eserciţiul acesta de sute de ani s'a prefăcut în sânge în rassa magiară, aşa că încă şi astăḑi nisuinţa după privilegii jócă la noi un rol mare. Nepotismul şi protecţiunea apar ca nisce rĕmăşiţe ilegitime ale vechilor privilegii. Chiar şi legislaţiunea dela 1848, care a delăturat privilegiile, n'a putut s'o rupă definitiv cu aceste privilegii, ce le-a păstrat la censul electoral, cu privire la confesiuni, la camera magnaţilor şi la municipii; pentru că deoparte a simţit, că clasei de mijloc magiare, inteligenţei nobile îi stau în drum privilegiile nobílitare şi că, prin delăturarea lor,

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

II.

Despre verbuncul strĕin.

§. 34.

Verbuncurile strĕine înlăuntru în ţĕrile nóstre, batăr acar în ce chip s'ar întêmpla acelea, sĕ opresce Cei ce ar umbla în tréba acésta, aşa sĕ sĕ socotéscă ca nişte Verbuncaşi vicleni, şi cei ce ar pricepe despre aceştia ceva, tisturilor de stire sĕ facă, întralta mintrinea aşa sĕ va pedepsi, ca când pe aceia ei ar fi ascuns. şi după cum or fi prilejurile, mai uşóre aşa pe un an, sau pe mai mulţi, la lucru în robie sĕ va judeca.

§. 35.

Éră care va face tisturilor de scire despre vreun verbuncaş viclén, care l'ar fi simţit, sau pre unul ca acela aflândul îl va prinde, acela fără nici o deschilinire fie acar cătană, acar ţăran, ne spunânduse afară cine au fost, o sută de galbeni capătă resplătire.

§. 36

Un verbuncaş viclén ca acela prinḑêndu-se; fără deschilinirea feţei şi a statului sau şi a locului căruia, ar fi supus, şi nebăgând samă la aceea, că el sau areşteluit dóră la careva scaun de judecată a ţĕrii, sĕ se trimită la cel mai de aprópe regimênt, ca lucrul acólea sĕ se cerce, şi să se judece. Regimêntul îndatăş să facă scrie la general comandă, care apoi gubernăţia despre acea o va însciinţa. Batăr că cătanelor şi fără acésta li sau poruncit, cum trebuie a lucra cu un vinovat ca acela, şi cu pedépsa lui. Dară arĕtarea aci despre acea înscrisóre şi mai mult va ajuta spre înpedecarea unora ca acelea.

§. 37.

Asupra verbuncaşului viclén, acar strein, acar fiul patrii sĕ fie, aşa asupra unuia ca asupra celuia lalt, după articuluşurile cătănesci, aci în loc minten sĕ se pue lege, şi vinovatul după vinovăţia sa, care cu legea ii se va arĕta, la hotarele ţĕrii lângă cale sĕ se spênzure, lângă acésta şi a streinului averi, ca şi a ţĕranului aşa sĕ se cuprindă. Eară fiindcă acésta cuprindere a averilor pentru cei streini numai atâta slugesce, încât sunt celea ce sĕ află la el când se prinde, éră la fii ţĕri sĕ înţelege tot cu ce au biruit cand sau prinsuse, de unde trăgênd afară cheltuiala ce s'au făcut la cela ce l'au dat afară întru răsplĕrire, şi ori ce sau cheltuit pe prinsórea lui, pe ţinerea pe proţesuş, şi pe sĕvêrşirea lui, cele lalte rĕmên pe fişcuş.

§. 38.

La pedépsa ce cade asupra verbuncaşilor celor vicleni nu întré nici o deschilinire. că dóră cei ce sau vervĕluit prin ţĕrile nóstre, au fost fii ţĕrii, sau din alte ţĕri streine; Éră decumva s'ar ivi înainte sau dintr'o parte sau dintraltă parte lucruri deprin prejur ca acelea, care în judecata ce după rênduiala legii cei de prin (ştat reht) ar pune înpiedecare, atuncia dară ca judecata mai oblu şi mai bune să póte vedé lucrul după obiciau, însĕ în scurt proces sĕ se ia.

§. 39.

Cei ce întru acésta sunt mijlocitori, şi lucrători acar în ce formă într'un chip cu verbuncaşii cei vicleni sĕ se pedepséscă.

§. 40.

Cei ce slobod pe sine a-se amăgi de vurbuncurile cele străine ca cu sciinţă sĕ priméscă slujbă streina cătănăşéscă, de vor fi născuţi fii ţerii sau de sau asămênat şeḑênd în ḑece ani prin ţĕrile nóstre, fiilor ţerii, la vreme de păce aşa, ca nisce fugĕtori se se socotéscă, şi cu acea din preună, după cum arată al 17 paragraf aşa sĕ se pedepséscă; Éră în vreme de răsmirinţă amêndoi, primind sluşbă la protivnicul, cu acea pedépsă sĕ se pedepséscă, care s'au rênduit pentru vênḑarea ţerii.

(Va urma.)

ea se va întărí. De altă parte însĕ a simţit, că naţiunea politică nu va fi nici atunci destul de tare spre a învinge tóte neajunsurile, din care causă în locul vechilor privilegii, s'au organísat privilegii nóuĕ. Dar aceste nu mai pot fi susţinute mult timp, pentru-că sunt în contradicere cu spiritul statului de drept şi al libertăţii.

Pe cât de greşit este dară de a o rumpe cu desvoltarea istorică şi de-a nivela repede, pe atât de greşit este de-a apĕra, în ascuns sau pe faţă hegemonia magiară în formă de privilegii, căci acésta este adi cu neputinţă.

Desvoltarea istorică, care în creaţiunea ei dela 48 a chemat în ajutor inteliginţa nenobilă, ca sĕ se salveze hegemonia magiară, a mers prea departe în infiltrarea principiilor liberale, decât ca acésta sĕ se mai pótă acuma zădărnici, deşi acelea principii au dus în viaţa practică la resultate cu totutul altele, decum au visat idealiştii dela 48; căci drepturilor egale le-au pus alături şi îndatoriri egale, pe când în viaţa practică împlinirea îndatoririlor nu se póte esecuta la fiecare, şi activul drepturilor egale va fi în curênd îngreuiat prin passivele neegalei împliniri a îndatoririlor. (Vii aprobări în stânga).

Imediat după 1848 deficitul acesta nu s'a observat, pentru că tóte popórele erau în acelaşi mod asuprite, dar îndată după restabilirea constituţiei se începú cruda matematică a legilor eterne naţional-economice. Raporturile de avere, acéstă columnă, pe care se radimă hegemonia magiară, s'au schimbat rapid şi cu ele dimpreună s'a schimbat şi icóna societăţii. Rassa magiară, şi o parte a nobilimei magiare, pentru ca sĕ se pótă susţiné cel puţin un timp órecare la suprafaţă, s'a aruncat în braţele corupţiunei, şi s'au vêndut, parte ca slugi ai puterei guverniale, parte ca toleratori ai tuturor nedreptăţilor.

Mulţi au făcut responsabili pentru acésta pe liberalism; alţii basa de drept public: amêndoi fără îndreptăţire, căci vina zace numai în marea negligenţă, de care ni-am făcut culbabili cu toţii, pentru-că ni-am ocupat cu tóte, numai cu marile probleme ale instrucţiunei publice nu! Rassa magiară n'ar fi trebuit s'o corupem, ci s'o crescem, pentru ca sĕ pótă suporta marea concurenţă.

De aceea vorbitorul se teme de urmările politicei bisericesci pripite, care a rĕscolit tóte contrastele. Cine ar cuteza sĕ dică adi, că societatea magiară e mai unitară, după reforma politică bisericéscă, decât înainte? (Aprobări în stânga). Cine se va îndoi, că ceea-ce se petrece înaintea ochilor nostri, nu este decât o luare la trântă între absolutism şi revoluţiune? Adevĕrat, că amândouĕ o fac sub o mască; trist este însĕ, că clasa de mijloc magiară, că viéţa publică şi inteliginţa n'au destulă putere spre a le demasca şi ruşina.

Deputatul Şerban a vorbit despre următórele:

Recunósce adevĕrul afirmaţiunei lui Szapáry, că românii nu sunt representaţi în parlament, dar respinge afirmarea, că românii ar fi de vină, că au declarat pasivitatea, pentru-că pe de o parte censul cel mare, pe de altă parte presiunea din partea guvernului îi împedecă a vení în parlament.

Sĕ introducă censul după dreptate şi atunci sĕ fie sigură casa, că şi românii vor lua parte la desbateri.

Combate părerile lui Csáky cu privire la partidul poporal. — Dice, că guvernul are rele informaţiuni despre români; guvernul nu ia în considerare inteliginţa română şi nu respectéză drepturile naţionale. Un deputat liberal mai dilele trecute a împărţit pe români în ţérani şi inteliginţă, ér inteliginţa în agitatori şi moderaţi. Facă guvernul legi bune pentru ţĕrani, şi noi ne vom mulţămí şi cu acestea. Ce se ţine de aşa numiţii agitatori, acestia chiar voesc cu tot adinsul sĕ împace pe magiari cu românii. — Pentru-că ei ştiu prea bine, că românii şi magiarii sunt avisaţi unii la alţii de a lupta în contra slavilor. Românii nu se plâng în contra magiarilor, ci în contra sistemului de guvernare. Îi pare rĕu, că ministrul-presidente e absent, pentru-că l'ar întreba sĕ-i spună, care paragraf din legea naţionalităţilor este observat. Ar trebui, ca sĕ se esecute cel puţin legile esistente. Accentuéză, că până acum nu póte fi vorba de egalitate de drept.

Vorbind despre pactul saşilor întrébă pe prim-ministrul, că pe ce basă dă unor naţionalităţi favoruri, că dóră tóte supórtă egal sarcinele. Mai departe dice, că până când în fruntea comitatului Făgăraş a stat un comite suprem magiar — a domnit pace în acest comitat. — Şi ţinuta lui Bánffy ca comite suprem n'a rĕmas fără efect: mamele îşi înţărcau copii cu numele Bánffy. — Respinge budgetul.

Revista politică.

O telegramă din Budapesta a oficiósei „Politische Korrespondenz" constată, că discuţiunea din parlament asupra apropriaţiunei a descoperit faptul, că contele Szapáry Gyula stă cu totul pe lângă contele Apponyi Albert. Fără de Apponyi, Szapáry nu vrea sĕ fusioneze cu partidul guvernului, ba îi face încă lui Apponyi chiar şi concesiuni în cestiunea armatei, cari lucru firesc pe acesta nu-l mulţămesc, de órece Szapáry nu pretinde a treia academie militară. Szapáry prin ţinuta sa a încurcat situaţiunea parlamentului. Intre astfel de împregiurări — dice comunicatul numitei corespondenţe — partidul liberal cu atât mai vêrtos va sta la postul sĕu consciu de responsabilitatea şi de datoria sa, va apĕra basa din 1867 şi va validita politica urmată pe acésta basă.

* * *

O scire, ce sosesce din Viena spune, că posiţia ministrului austriac de culte şi instrucţiune publică e cât se póte pe slăbită. Pactarea lui cu clericalii a produs mare indisposiţie în cercurile liberale; conservativii îl acusă pentru sistemul de protecţiune descoperit din partea antisemiţilor, ér polonii îi imputā negligarea intereselor polone. Cu portfoliul instrucţiunei publice a fost îmbiat contele Thun, care însĕ a refusat sĕ priméscă. Ministrul cavaler de Madeyski numai acelei împregiurări póte sĕ mulţăméscă mai departe a sa rĕmânere în post, că nu i-se află un urmaş, care se corĕspundă tuturor grupurilor coaliţiei.

* * *

Ţarul Rusiei Nicolae II a chemat la postul însemnat de ministru de esterne al Rusiei pe fostul ambasador rus din Viena, prinţul Lobanov.

„Fremdenblatt", organul ministeriului de esterne austro-ungar, dice, că numirea acésta a lui Lobanov, este un nou semn îmbucurător de pace al politicei rusesci. Prinţul Lobanov sta în legături intime şi amicale cu contele Kálnoky şi era persóna gratissima înaintea monarchului Francisc Iosif. El dară va informa esact pe impĕratul şi ţéra sa asupra intenţiunilor cercurilor normative din Viena şi totdéuna va urmărí o politică corectă pentru susţinerea raporturilor amicale dintre cele douĕ imperii.

* * *

In rĕspunsul dat la felicitările din incidentul dilei onomastice a principelui Ferdinand, acesta a facut şi următoriul apel: „Gruparea în jurul tronului mai ales acum e necesară pentru patrie, acum, când observăm o direcţiune periculósă pentru noi, carea este îndreptată într'acolo, ca autoritatea Bulgariei sĕ o subsape mai ales în străinătate prin atacurile îndreptate contra tronului şi principelui Bulgariei. Contez la acel patriotism şi la acea forţă da acţiune, despre care bulgarii mei la asemenea ocasiuni totdeauna au dat dovedi şi sunt convins, că d-tre mĕ veţi spriginini cu credinţa şi alipirea d-tre întru împlinirea chiemărei mele."

Sinodul protopresbiteral al tractului Sibiiu.

Conform circulariului oficiului protopresbiteral s'a ţinut Marţi în 5 l. c. n. sinodul protopresbiteral al tractului Sibiiu, fiind fórte bine cercetat. In vorbirea de deschidere a dlui protopresbiter Ioan Papiu, se accentuéză influinţa binefăcĕtóre a bisericei cei vii a Domnului în mişlocul multelor şi variilor organisme de stat şi societare, arată constituţiunea liberală a bisericei nóstre şi rolul important, ce-l póte avea fiecare membru şi factor, care îşi jertfesce o parte a vieţii şi pentru interesul bisericei, al cărei progres cu toţii îl dorim.

Alegêndu-se apoi de secretar dl Dr. N. Vecerdea, se cetesce copiosul şi bogatul raport general. In el se espune, că protopresbiterul acestui tract, în urma unor împregiurări estra-ordinare şi streine a avut sĕ-şi impartă o bună părticică din timpul fisic ca asesor consistorial cu referada în resortul senatului bisericesc, cerênd astfel luarea în considerare a acestei împregiurări, dacă ar obvení lacune chiar şi în espunerea acestui raport. Comitetul protopresbiteral a căutat sĕ satisfacă tuturor concluselor sinodului, scaunul protopresbiteral şi epitropia au desvoltat o activitate normală. Nrii eschibiţionali şi ai licenţelor de căsătorie sunt de 1441, cu 131 mai mult ca în anul trecut.

Se află în protopresb. 1 protopresbiter, 28 parochi, 2 adm. paroch. 3 capelani. Familii au fost cu finea anului 1894 7068 cu 6 mai puţine ca în anul 1893. Nrul sufletelor 27.666, descrescere de 7; s'au născut 1062, descrescere de 3; morţi 1041, crescere de 202; cununii 233, descrescere de 7; căsătorii ilegale 132, crescere de 17; sciu ceti şi scrie 14.172, crescere de 1339.

Dotaţiunea învĕţătorilor s'a regulat conform legei afară de 4 comune bisericesci: Ruşi, Lómneş Şelimber şi Sibiiu suburb. infer, dar încasarea dotaţiunei întimpină fórte mari greutăţi: ómenii uşor seduşi de contrarii scólelor nóstre se resvretesc astfel, că în câteva comune sunt în curgere procese disciplinare; mai e şi lipsă de învĕţători cualificaţi, de multe ori se întîmplă, că la staţiuni bune şi sigure nu se află concurenţi.

Copii obligaţi a cerceta scóla au fost dela 6—12 ani: 3336, au cercetat-o 2.589; dela 13—15 ani: 1351, au cercetat-o 577; faţă cu anul treeut o crescere a celor obligaţi de 314, şi în total a celor ce n'au cercetat scóla de 560; români au fost 3121, de alte naţional. 45, edificii proprii sunt 25, închiriate 1, cu alte conf. 3; grădini cultivate 15, necultivate 8; valórea totala 103.284 fl. crescere de 367 fl; învĕţători: 30 definitivi, 15 provisori; suma salariilor 14.561 fl un plus de 2.470 fl.

Numĕrul mare al pruncilor, cari n'au cercetat scóla se atribuie mai cu sémă împrejurărilor locale nefavorabile. Aşa în unele comune mărginaşe deşi numĕrul învĕţătorilor s'a sporit, nu sunt localurile destul de spaţióse, bóle, emigrări sĕrăcia şi altele sunt causele acestei apariţiuni triste.

Cestiunea scólei centrale a celor trei comune din Sibiiu se află în o stare favorabilă. Prin intervenirea dlui Parteniu Cosma, fondul a primit o alimentare considerabilă în sumă de 900 fl. anual; fondul e de 2391 fl. 98 cr.

Raţiociniile bisericilor sunt în regulă afară de al unei singure comune, Lómneş.

Ameliorarea dotaţiunii protopresbiterului, privită fiind din partea acestui sinod ca o cestiune de interes general, comitetul a făcut o representaţiune, care se va înainta pe calea sa congresului naţional bisericesc.

După lungi şi serióse discuţiuni asupra raportului şi a mijlócelor de a se îndrepta relele, ce obvin în tóte direcţiunile espuse, sinodul primesce raportul atât în partea generală cât şi specială şi esprimă mulţămită protocolară P. O. D. protopresbiter pentru munca ce o desvoltat şi zelul, ce l'a arĕtat în a face o lumină cât se póte mai mare în mersul afacerilor protopresbiteratului. Conform propunerilor comitetului sinodul esprimă condolenţă pentru membrii reposaţi I. Clójă şi S. Barcian, dispune sĕ se întregéscă locurile vacante, apróbă şi dă absolutoriu epitropiei protopresb.; votéză proiectul de buget pentru anul viitoriu; primesce representaţiunea comitetului către congres, pentru dotaţiunea protopresbiterilor; alege de epitrop în locul rĕpos. I. Clójă pe N. Istrate din Boiţa etc.

După ce se trecu astfel peste obiectele puse la ordinea dilei, părintele protopresbiter ridică şedinţa prin câteva cuvinte călduróse, în care lăudând zelul membrilor pentru promovarea intereselor bisericei, îi rógă sĕ păstreze şi pentru viitor aceste calităţi nobile.

Noutăţi.

A dóua alegere de paroch în Sebeşul săsesc. Din Sebeş ni-se scrie: Fiind anulată alegerea primă de paroch în Sebeşul săsesc s'a sĕvêrşit în 3 Martiu a. c. şi a dóua alegere de paroch. Candidaţi au fost numai doi, Z. Murĕşan şi A. David, dupăce On. D. S. Medean, fiind denumit de administrator protopopesc, s'a retras.

Alegerea a decurs cu mare însufleţire şi cu mult entusiasm, ce se vede din numĕrul cel mare al voturilor date, căci dl Z Murĕşan a căpĕtat 400, ér A. David 82 de voturi.

* * *

Curia a respins recursul de nulitate în procesul „Dreptăţii", prin care dl Dr. Branisce a fost condamnat la doi ani închisóre de stat şi 1300 fl. amendă.

* * *

Valahisarea sĕcuilor Sub acest titlu scriu foile magiare următórele. „In comuna Miko-Uifalu, situată în valea Oltului, secuii de religiunea catolică trec cu grămada la biserica greco-orientală. După tristele esperienţe din trecut, acésta atâta însémnă, că sĕcuii se valahiséză cu desĕvêrşire. Causa trecerilor este, că preotul catolic prin stola sa legală aduce pe credincioşii sĕi la adevĕrata sapă de lemn. Preotul Sólyom Géza adecă pretinde drept stolă dela sĕracii sĕcui atâta, în cât ăstia sunt constrânşi sĕ-şi vêndă şi vitele, pentru ca sĕ i-o plătéscă. Şi acum în timpul din urmă numitul preot pentru o singură înmormêntare a luat dela un biet de sĕcuiu 40 fl. Locuitorii comunei de géba se plâng şi la frundă şi la érbă, căci după lege preotul are dreptate. După-ce au vĕdut, că nimenea nu le ajută, s'au decis sĕ tréćă în masse, pentru că preoţii bisericei greco-orientale pretind cu mult mai puţin în stolă dela credincioşii lor. Faima despre aceste treceri — încheie comunicatul lui „Pesti Napló" — a produs mare agitaţiune în celelalte sate sĕcuesci din giur".

* * *

Ajutóre pentru ciangăi. Sâmbăta trecută s'a ţinut în Budapesta adunarea generală a „Societăţii magiare pentru ajutorarea ciangăilor". Adunarea s'a ţinut sub presidiul contelui Teleki Géza, fiind de faţă primarul orăşenesc Kamermayer etc. Cu privire la ciangăii din Bucovina, dintre cari, după cum dise preşedintele, mulţi ar voi sĕ se întórcă în patrie, adunarea a hotărît sĕ înainteze ministrului de agricultură o adresă, în care sĕ-i céră ca cu ocasiunea colonisărilor sĕ ţină sémă de ciangăii bucovineni. Apoi „pentru bisericile şi pentru misia reformată din Valahia", adunarea a votat un ajutoriu de 900 florini, ér episcopul reformat Szász Domokos va fi rugat sĕ raporteze despre modul ajutorărei. Pentru biserica şi scóla rom.-cat. din Bucovina s'a votat 450 fl. Societatea care dispune de-o avere totală de 56,186 fl., mai dă un ajutor de câte 200 fl. pentru preoţii magiari din Hertelendyfalva şi Jozsefalva.

* * *

Petiţiuni contra minelor. Vinerea trecuta a fost primit prinţul Dim. Ghica în audienţă de Mai. Sa regele Carol. Cu acéstă ocasiune d. Ghica a comunicat Mai. Sa. regelui resoluţiunea luată în ultima întrunire dela „Dacia" a oposiţiunei naţional-liberale şi i-a înmânat petiţiunile contra legii minelor subscrise de 20,000 alegĕtori.

* * *

Sericicultura în România. „Curierul Financiar“ din Bucuresci scrie: Se scie, că ministerul agriculturei se ocupă cu ideia réspândirii în țéră a culturei vermilor de mătase. Ast-fel ministeriul a comandat o mare cantitate de sĕmênță de vermi de mătase, în scopul de a distribui ori-cui după cerere o cantitate de 10 grame. Pentru a desĕvêrși însĕ opera sa, aflăm, că ministerul domeniilor va începe în primăvară crescerea de gândaci model la următórele trei mănăstiri: Țigănesci (Ilfov), Văratec (Neamțu) și Horezu (R.—Vâlcea). La una din aceste mănăstiri se vor ține și cursuri la cari vor asista mai multe călugărițe și 32 învĕțători rurali (câte unul din fie-care județ). Cu privire la instrucția, ce se va da călugărițelor, se va acorda cea mai mare atențiune esaminărilor microscopice, pentru ca la finea cursului sĕ se pótă pregăti sĕmênța după sistemul celular, recomandat adi de sciință. Cu facerea cursului de sericicultură va fi însărcinat d. Ch. Druțu șeful biroului de agricultură, care a făcut în acéstă privință studii serióse în Austria, și Italia.

* * *

Generalul Poenar, ministrul de rĕsboiu român, care a representat pe regele Carol la înmormêntauea archiducelui Albrecht s'a întors din Viena Sâmbătă. El a fost primit în audiență de Mai. Sa monarchul nostru și de împĕratul Germaniei. Majes. Sa i-a conferit ordinul corónei de fer cl. I. ér adjutantului sĕu, căpitanului Demetrescu, același ordin cl. III.

* * *

Conferență asupra relațiunilor diplomatice între România și Ungaria. Dl V. A. Urechiă a trimis unor diare din România următórea scrisóre:

Domnule director!

Sciu, că nu vĕ e indiferent nimic din ceea-ce intereséză mersul înainte al culturei naționale. Cu acest titlu vĕ vestesc, că cu începere de Joi, 16 Februáriu, dela órele 4—5 p. m., dl Ilie Bărbulescu, eminent licențiat al facultății nóstre de litere și filosofie, și absolvent al scólei normale superióre, va face în sala nr. 4 a Universității, o serie de conferență asupra „relațiunilor diplomatice dintre Țéra-românéscă și Moldova cu Ungaria în sec. XIII și XIV“. Frumósa tesă ce a presentat facultății și esamenul de licență ce a trecut „magna cum laude“, îmi dau dreptul de a spera pentru scumpul nostru scolar și acum amic, un succes neîndoios. Primiți, totodată, dle director, și încredințarea stimei ce vĕ păstrez. V. A. Urechiă, profesor.

* * *

Alegere de senator. Luni a fost convocat colegiul universitar din Bucuresci pentru a alege un senator, în locul rĕmas vacant prin mórtea d-lui Al. Orescu.

Au luat parte la vot 59 domni profesori universitari.

D. T. Maiorescu, candidatul conservator, a întrunit 38 voturi, iar d. Gr. Stefănescu, liberal a obținut 18 voturi.

* * *

Eclipsă de lună. In nóptea din 10 spre 11 Martie n. va fi o totală eclipsă de lună, care va fi observată și în părțile nóstre. Decursul va fi astfel: la 2 óre 53 minute luna va atinge umbra pămêntului nostru, la 3 óre 51 minute sĕ întunecă de tot, la 4 óre 39 minute eclipsa își face calea de jumĕtate, ér la órele 5 și 27 minute întréga întunecime este terminată. Sórele va rĕsări la 6 óre 19 minute la 6 óre 20 minute apune luna care cu 5 minute mai târdiu ese cu totul din umbra pămêntului.

* * *

La ce vêrstă au murit scriitori nostrii? Dintre toți scriitorii nostri din vécul acesta, mai tinĕr a murit Alecsandru Sihleanu, ér mai bătrân George Asachi.

In vêrsta dela 20 până la 40 de ani au murit: Sihleanu de 23 ani, Cârlova de 30, Depărățeanu de 30, Bălcescu de 33, Scheleti de 36, Veronica Micle de 36, Lambrior de 37, Niculeanu de 38, M. Zamfirescu de 40, Petrino de 40 și Eminescu de 40. Deci în virsta cea mai tinĕră, până la 40 de ani, au murit cei mai mulți poeți, prosatori numai doi: Bălcescu și Lambrior.

In vêrsta dela 40 până la 60 ani au murit: Paris Momuleanu de 43 ani, Conta de 44, George Lazăr de 44, Filimon de 46, Andreiu Murĕșan de 47, Ispirescu de 51, Papiu Ilarian de 51, Creangă de 52, Vasile Aron de 52, Bolintineanu de 53, I. Maiorescu de 53, George Crețeanu de 56, Anton Panu de 60, Costache Negruzzi de 60 și Donici de 60.

In vêrsta dela 60 până la 80 de ani au murit: Sion de 63, Costache Negri de 64, Cesar Boliac de 67, Vasile Alecsandri de 69, Eliade Rădulescu de 70, episcopul Melhisedec de 70, Tr. Laurian de 71, Conache de 72, Grigore Alecsandrescu de 73, Cogălnicénu de 75, Barac de 76, metropolitul Veniamin Costache de 78 și George Barițiu de 80.

In vêrstă de peste 80 de ani: Florian Aron 82, Timoteiu Cipariu de 82, ér George Asache de 83 de ani.

Toți scriitori nostrii au murit în țéră, singur Bălcescu a murit în străinătate, în Italia, ca ecsilat.

Au murit de oftică: Sihleanu, Cârlova, Depărățeanu, Bălcescu, Lambrior, Niculeanu, Zamfirescu și Filimon.

De alienație mintală: Andreiu Murĕșianu, Eminescu, Ilarian, Eliade Rădulescu, și George Lazăr. Ceialalți au murit de felurite bóle și de bĕtrânețe scrie „Timpul“.

* * *

Necrolog. Primim următoriul anunț funebral: Subscrișii cu inima frântă de durere, în numele nostru și a celoralalți numĕroși consâugeni, anunțăm încetarea din viață, a neuitatului și mult iubitului nostru soț, tată, frate, socru, moș, cumnat și unchiu *Dr. Lazar Petco* advocat, care și-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului la 3 Martiu n. c., în etate de 60 de ani și în al 33-lea an al fericitei sale căsătorii.

Inmormêntarea va avea loc după ritul bisericei gr.-or. române în 4 Martie n. c., după amédi la 2 óre. Fie-i țĕrîna ușóră și memoria binecuvêntată! Arad, în 5 Martie n. 1895. Anna Petco născută Șandor soție. Valeriu Petco, protonotar; Eugen Petco, locotenent c. și r.; Aurelia Petco, măr. Hossu; Anna Petco, Vilma Petco, fii și fice. Anastasia Moldovan n. Petco, soră. George Moldovan, notar cercual; cumnat. Dr. Aurel Demian, medic; Dr. Alesandru Hosszu, adv.; gineri. Eugen Hosszu, Alesandru Hosszu, nepoți.

„Viéță nóuă“

de

Henry Drummond.

(Traducere din limba germână).

(Urmare.)

Aceste patru metoduri amintite, metodul încrederii în sine, metodul rĕstignirii de sine, al imitațiunii și metodul jurnalului, sunt tóte absolut omenesci, absolut naturale, dar și absolut fără înțeles și așa cum sunt, sunt pe deplin suficiente.

Eu nu afirm, după-cum am amintit încă odată, că metodurile acestea sunt de lăpĕdat și condamnabile, partea periculósă a lor constă mai mult în aceea, că ele ne abat atențiunea dela singurul metod eficace și țintesc la un resultat bun fórte moderat pe contul succesului deplin.

Care este adevĕratul metod vrem sĕ cercetăm acum.

Procedura sânțirii.

Esistă vre-o regulă, vre-o normă pentru sânțire — putem noi vorbí serios despre acésta mare schimbare astfel, ca și cum s'ar tracta despre o procedură hotărîtă, cum e producerea unei puteri electrice cu ajutoriul unei batorii? Fără îndoélă. Esperimentul mechanic sĕ ne pótă succede în mod infalibil, ér esperimentul, dela care depinde viéța omenimei sĕ fie lăsat în mâna întêmplării? Cresce grăuntele după o lege anumită, ér caracterul omenesc după capriții le întêmplării? Dacă nu putem socotí și statorí cu tótă siguranța, că puterile religiunii își îndeplinesc lucrul lor, atunci religiunea nu are nici o putere. Și dacă legea acestor puteri nu se póte espune prin cuvinte lămurite, atunci creștinismul nu este religiunea lumii, ci este enigma lumii.

Unde aflăm noi o formulă și o normă de încredere? Acolo, unde căutăm ori și ce altă formulă sciientifică în cărțile respective de instrucțiune și dacă cercetăm cărtile de instrucțiune ale crestinismului, aflăm pentru resolvarea acestei probleme o normă tot atât de clară și de lămurită ca ori și care regulă a sciințelor mechanice Dacă urmăm fără frică acésta normă simplă, resultatul ei este caracterul perfect, este tot atât de sigur garantat ca și alt resultat supus legilor naturei. Regula despre care e vorba, n'a aflat nici o dată, nici în sfânta scriptură și nici airea în literatură, o espresiune mai nobilă și mai alésă ca într'o sentință scurtă și cuprindĕtóre a apostolului Pavel. Cuvintele acestea sĕ află într'o epistolă, în a dóua epistolă alui Pavel către Corinteni, pe care o adresă el unei comunități creștine, care își căuta viéța mai plăcută într'o cetate, proverbială pentru corupțiune și inmoralitate. Cuvintele lui sunt: „Iar în noi toți cu fața descoperită sĕ oglindéză mărirea Domnului, și noi ne prefacem în același chip din mărire în mărire prin Domnul, care este duh.*)

Luați sémă din capul locului contrastul absolut față de tóte metodurile și încordările nóstre de până acum; fiți cu băgare de sémă la concepțiunea passivă, cuprinsă în acest test: noi ne prefacem. Noi ne prefacem în acelaș chip prin domnul, care e Duh. Duhul domnului ne preface ér nu noi înșine.

Nici un om nu se póte schimba într'un om mai bun. Când vorbesce testamentul nou desprea schimbare acésta a sufletului omenesc, o face acésta totdeuna în espresiuni pasive. Indată vom vedea, că împrejurarea acésta își are causa sa proprie, deocamdată vorbele acestea sĕ nu vĕ surprindă, și sĕ nu presupuneți, că concepțiunea acésta pasivă eschide ori ce silință și ori-ce lucrare din partea nóstră, sau că ea nu vrea sĕ scie de nici o lege clară și lămurită. Ce se pretinde aici despre suflet, are valóre în genere despre corp. Procedurile crescerii corporale în fisiologie se descriu totdeuna cu verbe pasive. Crescerea nu depinde dela voință; ea sĕ întêmplă, se îndeplinesce ea decurge în organism Tot astfel aici: „De nu sĕ va nasce cineva de sus, noi înși-ne nu ne putem nasce. „Până ce se va închipui Hs. întru voi“. Și despre omul cel nou sĕ dice: „care se înoesce spre cunoscința după chipul celui ce l'a zidit pre el“. Din locurile acestea și asemenea acestora este evident, că în noi lucră o influință, care ne transforméză, că noi nu ne înoim înșine prin noi. Precum la un termometru se află ceva afară de el ce produce în el o schimbare, tot atât de sigur esistă ceva afară de sufletul, omului, care produce schimbarea lui internă. Sĕ înțelege de sine, că omul trebue sĕ fie simțitor și accesibil pentru influința acésta esternă, că acésta influință nu se póte îndeplini în el ca într'o ființă, ca într'un lucru, ce n'are voință ci el trebue sĕ i-se ofere sĕ i-se îmbie; dar tot atât de sigur este, că nici vrednicia, nici voința lui nu îndeplinesce, nu produce schimbarea.

Pe cât de evident sĕ pare a fi acest lucru, el va fi pentru mulți o descoperire neliniștitóre. Schimbarea, pentru care ne-am trudit noi atât de mult nu se póte ajunge numai prin ostenélă. Ea trebue sĕ se îndeplinéscă în noi prin mânile unui sculptor afară de noi. Precum cresce ramul în sus, precum sĕ deschide flórea și sĕ înroresce fructul sub influința promovătóre a puterilor esterne, tot astfel cresce și omul în o viață nouă sub influința puterilor, ce înriuréză în mod nevĕdut asupra lui. (Va urma.)

---

*) Am folosit aici pentru o mai ușóră înțelegere acésta citațiune după traducerea autorului.

Bibliografic.

A apărut:

„*Musa Română*“, nr. 2. Fóie musicală și literară, apare odată pe lună, cu următoriul sumariu:

Partea literară: „Gioachimo Rossini“, (urmare) de Dr. R... — „Noutăți“. „Literatură“.

Partea musicală: „Veturia Polca“, de Traian Mureșian. — „Călușerul“, cul de A. P. B. „De'nvêrtit“, Têrnava mare cul. de A. P. B.

Din public.*)

Insciințare.

(Procurare de semințe de nutrețuri,)

Se atrage de nou atențiunea membrilor „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“ asupra „avisului“ nostru din 31 Decembre 1894, pe basa caruia în primăvara anului 1895 se va distribuí între membrii reuniunii în mod gratuit semințe de trifoiu, luțernă și de napi de nutreț, precum și surcei nobili de meri și peri.

Cererile sĕ se înainteze la subscrisul comitet până la 15 Martiu n. a. c.

Totodată aducem la cunoscința tuturor agricultorilor români, că la cerere vom mijlocí procurarea de semințe bune și ieftine pentru cei-ce doresc sĕ cultive nutrețurile amintite mai sus.

Notăm aici prețurile precum urméza:

Un chlgr, sĕmânță de trifoiu (roșu de prima calitate) 72 cr.

Un chlgr. sĕmênță de napi (roșii uriași) 38 cr.

Un chlgr. sĕmênță de napi (galbini rotundi) 40 cr.

Un chlgr. sĕmênță de luțernă (de tot fină) 80 cr.

Un chlgr. sĕmênță de luțernă (prima calitate) 78 cr.

Un chlgr. sĕmênță de luțernă (fină) 78 cr.

Un chlgr. sĕmênță de luțernă (ungară) 74 cr.

Agricultorii, care vor trimite la adresa nóstră prețul semințelor, apoí 6 cr. pentru buletinul de espediție (Frachtbrief), precum și 2 cr. tacsă de intimare și 1 cr. de chilogram pentru săculeț și pachetare vor primí semințele cu reîntórcerea postei..

Sibiiu, 3 Martie n. 1895.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Iosif Pop, vice-președinte. *Victor Tordășianu,* secretar.

Mulțămită publică.

In 21 Februariu st. n. s'a arangiat o petrecere în favorul S-tei biserici gr.-or. din loc, la care petrecere poporul și inteligința fără deschilinire de naționalitate a luat parte sprigini nd și scopul. E dureros însĕ, ca nu tótă inteligința sa presentat la petrecere cu atât mai puțin mulți învitați și mai ales D-mnii preoți din tract au spriginit causa

Făcêndu-se supra-solviri au incurs dela d-nii: Dr. Zosim Chirtop 2 fl.; Romul Furdui, protopresbiter, Ioan Motora, preot, Ersek Elek, Zarándi Lipot, Nemes Ede, Simon Márton, Sigismund Lővy, Téglás Károly, Iancsó Gyula, Enea Gerasim, Iosif Gombos, și Trauer Gyula, toți câte un 1 fl.; Lestyán Lajos 1 fl. 50 cr.; Vasiliu Tomuția 2 fl.; Isaia Tordai, 1 fl.; Niculae Cotișel, 1 fl.; Nemedi Ferencz, Lővy Isidor, Simion Cisteanu, și Vasile Andres, toți câte 50 cr.; prin acésta în numele comitetului arangiator le aduc mulțămită publică, rugându-i a fi totdeuna cu intențiune bună fața de causele bisericesci-scolare.

Cu astă ocasiune rațiociniul îl comunic în următoriul mod:

Peste tot au întrat 117 fl. s'au spesat 47 fl. 57 cr. au remas venit curat 69 fl. 43 cr, care sumă sau predat epitropului Mihaiu Palade cu acea recercare, cumcă din suma acésta se procureze pe s-tele Pasci un prapor pentru biserica gr. or. din loc.

In general priméscă mulțămitele cele mai călduróse toți aceia, cari a contribuit pentru S-tul scop și petrecere.

Câmpeni, la 25 Februariu 1895.

Vasiliu Tomuția,
not. cerc., preș. com., arangiator.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacțiunea nu e responsabilă Red.

Nr. 91/895. [33] 2—3

CONCURS.

La parochia de clasa a III Buninginea pe basa resoluțiunei consistoriale din 15 Novembre 1894 Nro. 7666 B. sĕ escrie pentru a treia óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele înpreunate cu acest post sunt 484 fl. computat fiind în acésta sumă și folosirea casei parochiale.

Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral

Doritorii de a ocupa acest post au a'și așterne cererile instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrudului în conțelegere cu comitetul parochial.

Abrud 8 Februariu, 1895.

Petru Popoviciu,
adm. prot.

Mr. 121/95 [34] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III. Boroșneul mic, în protopresbiteratul Treiscaunelor, sĕ escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur de 427 fl. 50 cr.

Reflectanții sunt poftiți a'și subșterne cererile concursuale instruite cu documentele necesare, conform normelor bisericesci în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termin deschis.

Brețcu, (Bereczk) 8 Februariu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor în conțelegere cu comitetul parochial concerninte.

Dimitrie Coltofean,
prot.

Nr. 51/895. [30] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr.-or. de a III-a clasă din Malomfalĕu în tractul protopresbiteral al Murĕș Oșorheiului; se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în ședința sinodului acestei parochii la 20 Martiu 1893, cari dau un venit anual de 428 fl. v. a.

Informațiuni detaiate despre acésta parochie se pot lua la fața locului și la subsemnatul protopresbiter.

Competenții își vor trimite cererile lor concursuale instruite în regulă la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murĕș-Oșorheiu, 24 Ianuariu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Murĕș-Oșorheiului.

Nicolau Maneguțiu,
protopresbiter.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți: [169] 10

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esem pl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—·06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noi cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	— 50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 22 **Sibiiu, Sâmbătă, 25 Februariu (9 Martie) 1895.** **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Contele Szapáry și cestiunea naționalităților.

Dela un amic din provincie primim cu titula acésta următoriul articol:

Trebue se fii cuprins de cele mai mari nedumeriri, când vedi cu câta ușurătate se tractéză în parlamentul magiar cestiunea naționalităților. Scim ce opiniuni are ministrul-președinte, cunóscem pe Apponyi și céta lui, numai vorbim apoi de independiști, cari nu se deosebesc întru nimic de revoluționarii dela 1848. Și între toți aceștia nu vei afla unul, carele sĕ tracteze cestiunea naționalităților așa după cum merită, sau cel puțin sĕ dea dovedi fie în parlament, fie pre calea publicității că cunosc și au studiat serios cestiunea La toți aflăm numai frase tocite, lucrurile vechi, cari s'au debutat cu cale și fără la ori ce ocasiuni binevenite. Ómeni à la „Mocsáry“ adevĕrați corbi albi la magiari, cari s'au ocupat cu cestiunea naționalităților au cădut sub anatema șovinismului magiar. E prin urmare lucru aprópe de sine înțeles, că pre cât timp conducĕtori magiari unii cu intențiune, éră alții din nesciință, și póte restul din ură de rasă față de naționalități nu recunosc stările deprimătóre, și mortificătóre în cari sunt aruncate naționalitățile până atunci nici înțelegerea nu va puté sĕ se închiege.

Le am premis aceste, ca mai ușor sĕ ne putem da sama asupra unor nóue enunciațiuni a le contelui Szapáry făcute la 1 Martiu în parlament.

Contele Szapáry trece de tata al pactului devenit astădi proverbial cu sașii, cari precum vedem stau astădi pirotiți bine în partidul liberal după ce au trecut pre sub furcile caudine ridicate de premierul ministru. Ne am fi asceptat deci pe dreptul a audi dela Szapáry un program bine stabilit. Ne am inșelat însĕ amar. In esență contele recunósce că: mișcarea naționalităților e mai pronunciată, din causa că representanții lor nu sunt in dietă spre a-și arĕta plângerile lor. Și lucrul naibii! Nici legile magiare, nici legislatura, nici guvernul magiar nu pórtă vina, ci ele înse-și, (naționalitățile) fiindcă perseveréză în pasivitate. Dacă un ambasador străin so sit din Iaponia de curênd ar vorbi cu atâta cinism ar mai trece, dar acésta o dice un fost ministru magiar și încă președinte, dela care s'ar recere sĕ fie în curat cu atacerile țerei sale. Legi, legistratură, guvern magiar! Atunci pentru ce e lege electorală cu cu un cens ridicat în Ardél și pentru ce altă lege electorală în Ungaria proprie? Au nu tocmai aici zace rĕul Voit'au naționalitățile sĕ între prin aleșii sei în parlament, dar nu le au fost posibil. Ar întra și astădi, dar faceți posibilă întrarea. Nu avem noi témă de Budapesta ca sĕ mergem, acolo, voim însĕ ca de mandatarii nostri sĕ dispunem noi și nu guvernul se ni-i impună. Voim sĕ ne bucurăm de același drept electoral, ca și magiarii și sĕ putem liber esercia acest drept sânt. Voim în urmă ca sĕ scim după ce întrăm în parlament și sĕ nu pățim mai rĕu decât sașii.

Ce se dici de legislatura magiară? Ce de guvernul magiar? Despre aceste, profunde lămuriri ar putea sĕ dea ministrul președinte, carele ani de-arêndul a tractat un ținut românesc ca și un pașalic turcesc. El a fost lege, el esecutorul legei, el judecătorul și el actorul. Și apoi tot noi sĕ purtăm vina, că nu am intrat în dietă? Mare vorbă. — Dar se vedem alte floricele ale nobilului conte. „Situațiunea naționalităților e favorabilă în comparațiune cu situația fraților nostri în altă țară adecă a ciangăilor din România și alți emigranți pribegi. Suntem noi naționalitățile adese ori puși în comparație cu magiari imprăsciați ca farina orbilor prin România. Nimic mai greșit! Sĕ ne spună contele Szapáry ori istoricii magiari, câte deci de mii de ciangăi și secui au sângerat la Plevna pentru adăpostul dat de ospitala Românie. Câți sunt ciangăii desmerdați, de guvernul nostru, inrolați în armata României? Și câtă contribuție plătesc ei statului român? Când ni se vor arĕta aceste în cifre vom sta de vorbă, arătând că provocarea la ei e absurdă. Și în urmă, dacă situațiunea magiarilor în România e nefavorabilă, atunci pentru-ce secuii nu-i puteți reține aici în țéră în Ungaria ca sĕ reintineréscă sângele magiar. Nu cumva așteptă guvernul magiar, ca ciangăii sĕ fie tractați în România, bună óră cum sunt croații în Ungaria! In ce stă posiția nóstră favorabilă? Ne spune contele, că în autonomia bisericei, legea scolară. bance românesci, etc. Apoi da avem ceva pe hârtia, ce am putut scăpa din gura lupilor, și cu aceste ne scóteți ochii încă? Nu vedeți că guvernul dispune după plac de tóte, și nu mai suntem securi de nimic! In urmă o vorbă sinceră: nu ne scóteți ochii cu ce am scăpat, dar ne spuneți curat: ce drepturi aveți sĕ ne dați, si atunci vom păși la înțelegere bucuroși.

Revista politică.

„Budapesti Hirlap“ aduce scirea, că Zichy Nándor ar fi făcut o provocare către episcopi ca acestia sĕ îstăruéscă pentru organisarea partidului catolic. In urma provocărei acesteia episcopul Zalka din Győr, care până acuma nu s'a amestecat în afacerile acestui partid, a dat un cercular către preoții din diecesa sa ca să înființeze cluburi. Cercularul nu e dat în mod oficios.

* * *

Cu începutul sĕptămânei viitóre vor fi aduse în desbatere câteva proiecte despre liniile ferate, după cari va urma o întrégă serie de petițiuni. Intre acestea sunt: cererile de urgență pentru intercalarea în lege a meritelor lui Kossuth Lajos și mulțimea de petițiuni încurse în causele naționaliste și sociale. Guvernul crede, că tot timpul dinainte de Pasci va trebui sĕ se consume cu pertractarea acestor petițiuni, și abstă cu totul dela planul sĕu, de a pune mai întâiu la ordinea dilei proiectul despre judecătoria administrativă.

* * *

A durat mai mult timp până ce țarul s'a hotărît sĕ numéscă pe sucesorul d-lui de Giers. dar a ales în fine pe un bărbat de stat, care aduce cu sine pe lângă esperiența unei viați diplomatice agitat și stima și încrederea Europei. Principele Alecsei Borislavici Lobanow-Rostowski ia succesiunea predecesorului sĕu după ce e funcționat treispredece ani ca ambasator la Viena și fusese desemnat sĕ tréca în aceeași calitate la Berlin.

Dacă este adevĕrat, că numirea principelui Lobanow a fost întârdiată nu numai din causă, că trebuia sĕ se anulese numirea sa la Berlin ci și pentru că în contra sa au jucat influențe mari pe lângă țar, avem óre-cum adunate motivele simpatiilor ce-l însoțesc în noua sa posițiune.

La Viena s'a regretat rechemarea sa, la Berlin, principele ar fi fost fórte agreat ca succesor al contelui Schuwalow; din acésta reiese, că atât la Berlin, cât și la Viena numirea sa ca ministru de esterne nu putea sĕ facă decât impresia cea mai bună De altă parte reiese, că țarul nu a dat ascultare influențelor, care sunt îndreptate contra bunelor relațiuni ale Rusiei cu Austria și Germania și iată că se vede dar drumul pe care va păși principele Lobanow după dorința suveranului sĕu și după dorința sa proprie.

Este important a revela acésta, scrie „Neue Freie Presse“, căci față cu importanța europénă a postului dlui Lobanow, tot interesul politic se învêrtesce în jurul cestiunei: ce atitudine va avea în viitor politica esternă a Rusiei față cu motivele, care au necesitat încheerea triplei alianțe.

FOIȚA.

Despărțĕmintele Asociațiunei.

Ca tóte corporațiunile, cari au sĕ înfluințeze asupru poporului, așa și Asociațiunea transilvană a trebuit de timpuriu sĕ se cugete la modalitatea, cum ideile și lucrările sale sĕ le transplante în mintea și inima poporului nostru, pe care e chemat a-l lumina și innobila.

Una din modalitățile acestea o a aflat în despĕrțămintele, în cari pentru mai bună lucrare a împărțit terenul activității sale, și acelei modalități i-a dat espresiune în regulamentul, prin care norméză activitatea acestor despĕrțăminte și legătura armonică a părților cu totalitatea.

Chiemarea despĕrțămintelor, de sine se înțelege, nu póte fi alta decât a înseși Asociațiunei, carea este: literatura română și cultura poporului român; ér mijlócele pentru ajungerea acestui scop sunt distribuirea între membrii sei de prin despĕrțăminte a beneficiilor, ce le revarsă centrul din tesaurul material și spiritual, de care dispune, precum și contribuirea cu cele materiale din partea acestora pentru procurarea și înmulțirea acelui tesaur.

Toți fii poporului nostru fără deosebire se pot împărtăși de beneficiile Asociațiunei, și iară toți fără deosebire sunt datori a contribuí, fie-care după puterea sa, la înavuțirea și conservarea forțelor acelui corp, din care fac parte.

In anii dintâi ai Asociațiunei, concursul pentru crescerea și înflorirea acestei nobile instituțiuni era cel mai îmbucurător; dar curênd după aceea acest concurs începù a slăbì, așa încât conducĕtorii ei aveau temere fundată, că puterile ei în scurt timp nu vor mai ajunge a împăca nici cele mai neapĕrate trebuințe.

Și ce era causa acestei aparițiuni?

De o parte fără îndoială erau împregiurările politice, cari absorbiau atențiunea și încordata activitate a celor chiemați la conducerea Asociațiunei, de altă parte însĕ fără îndoială și lipsa organelor acelora mijlocitóre, cari se facă și se susțină legătura dintre comitetul central și popor.

De aceea crearea despărțĕmintelor a fost o trebuință fórte simțită și un pas fórte fericit întru perfecționarea acestei mult dorite instituțiuni culturale. Căci tóte acestea agende, de cari se ocupă centrul, fac parte și din ocupațiunile despărțĕmintelor: luminarea poporului prin scrieri folositóre și prin învĕțături inmediate din sfera agriculturei, industriei, comerciului și tóte celelalte, care tind la perfecționarea stărei lui materiale intelectuale și morale. Ér încât acestea nu le-ar puté da despĕrțămintele singuratice, ele concurg cu mijlóce materiale pentru procurarea lor din partea celor competenți. Căci nu adunarea și grămădirea de forțe materiale, ci literatura și cultura poporului sunt problema și ținta Asociațiunei și recursele materiale numai mijlócele de lipsă spre ajungerea acestei ținte.

Și în adevĕr de când s'au înființat și au întrat în activitate despărțĕmintele Asociațiunei, ca unele cari mijlocescu contactul, legătura și solidaritatea între cap și corp, Asociațiunea a luat un avênt îmbucurător a publicat și continuă a publica scrieri de valóre, a înființat o bibliotecă, ce o completéză din an în an, și o a pus la disposiția publică, a înființat o respectabilă scólă de fetițe, de a cărei educațiune și instrucțiune se împărtășesce tótă românimea, a regulat cursul agendelor sale, a înființat și susține un organ de publicitate, a împărțit și împarte ajutóre tinerilor în cariera scólelor, meseriilor, sciințelor și artelor, și cu un cuvênt satisface din ce în ce mai mult problemei sale.

De aceea despărțămintele sunt chiemate a se și împărtăși din ce în ce mai mult de darurile Asociațiunei și acelea a o împărți mai departe în tóte straturile poporului, ca tot poporul se scie, că are o Asociațiune, ce necontenit lucră pentru binele lui. Căci atunci și poporul din ce în ce mai mult se va îndemna a contribui și el, fie-care după priceperea și puterea sa, ca acéstă asociațiune sĕ pótă face și mai mult bine. Toți pentru unul, și unul pentru toți!

Încă dela înființarea despărțĕmintelor unele din ele s'au distins, și până astădi încă se disting prin o activitate în adevĕr folositóre pentru popor, altele se silesc a ține și ele pas cu progresul timpului. Durere însĕ sunt câte-va și de acelea, cari d'abia mai dau semne de viață. Cari sunt acelea? Ele sunt cunoscute deja din rapórtele generale ale comitetului central, și nu le vom mai aminti aci cu numele.

Despărțĕmintele Asociațiunei, după starea lor la încheiare anului 1894, ni se presentă în modul următor:

1. **Brașov**, 2 membri fundatori, 8 membri pe viață, 31 membri ordinari;

Principele Lobanow a fost om laborios în Viena şi în treispredece ani, îşi formase o judecată sigură, mai cu samă când în timpul acesta a trebuit sě se clarifice cestiuni ameninţătóre. Principele Lobanow a contribuit cu o linisce nobilă şi un tact neturburat la evitarea unei indispoziţii ireparabile dintre curţile şi cabinetele din Viena şi Petersburg şi în peninsula balcanică, unde interesele Austriei şi ale Rusiei nu se covêrşesc.

Acum se póte spune pericolul cel mai mare, care a ameninţat relaţiunile Rusiei cu Austria şi Germania, îşi avea rădăcina în neincrederea, crescută până la sensibilitatea personală, a Ţarului Alecsandru III şi că munca cea mai grea a ambasadorilor Rusiei din Viena şi Berlin consista în a potoli acea neincredere a suveranului lor.

Trebue sě revelăm, că principele Lobanow a crescut pe timpul carierei sale diplomatice la Londra şi Viena deasupra vederilor autochtone rusesci

De o camdată nu se póte sci întru cât pot fi justificate speranţele acestea; cestia acésta e şi secundară faţă cu enormele lucrări, ce'l aştéptă în resortul sěu propriu.

Dar nu numai la Berlin ci şi la Viena a făcut o impresie bună numirea d-lui Lobanow. Le „Temps“ aduce noului ministru de esterne elogiile următóre:

Principele Lobanow se bucură de o reputaţie mare. Opinia publică îl desemnase deja acum 13 ani pentru a ocupa locul încredinţat dlui de Giers. La tóte curţile unde a residat el a stiut, representând în acelaşi timp cu credinţă politica suveranului sěu, sě câştige favórea suveranilor, a miniştrilor, a persónelor de tóte rangurile, prin graţia atitudinei sale, prin curtenia manierelor sale şi dreptatea caracterului sěu.

El este un om de curte, de sistemul vechiu, dar în sensul cel mai favorabil al cuvêutului, un fel de Gorciakow, iniţiat în afacerile cele mai mari, cunoscětor în materie de diplomaţie, artă şi viaţă distinsă.

Noutăţi.

Representaţiunea diletanţilor români, care s'a amânat, nu se va da adi Sâmbătă, precum s'a anunţat, ci mâne Duminecă, în 10 Martiu curent.

* * *

D-ra Agata Bârsescu. De trei seri publicul sibiian are fericirea a se bucura şi admira jocul artistei române Bârsescu, un joc care prin naturalitatea sa te înalţă, te sguduie, te emoţionéză... după-cum e rola artistei. Miercuri s'a jucat piesa Debora, Joi Patria de Sudermann, ér' aséră Hero şi Leandru, de Grillparzer. In tóte trei piesele, domnişóra Bârsescu a jucat rolurile principale, (ca Debora, ca Magda în Patria şi ca Hero), rolurile cele mai grele cu o uşurătate şi perfecţiune admirabilă, interpretând amorul pătimaş al Deborei pentru Iosef, şi renunţarea ei duiósă, prin muschii feţei şi a ochilor şi prin mişcarea potrivită a trupului; tot asemenea diferitele sentimente pătimaşe ale Magdei; iubirea feciórei preotese Hero pentru Leandru, desperarea ei vědêndu-l mort. Publicul a remas încântat şi a făcut ovaţiuni mari artistei. Românii, mândri de succesele artistei române, i-au presentat dóue coróne, cu panglice tricolore române.

D-şóra Bârsescu mai jócă astăsară în „Dama cu camelii“, de Dumas, şi apoi ne va părăsi, lăsând cele mai vii simpatii de admiraţiune pentru arta sa admirabilă, la toţi aceia, cari au avut fericirea a-'i vedě jocul. — D-ra Bârsescu va păşi în câteva representaţiuni şi în Braşov.

* * *

Chirotesire şi episcop în Macedonia. Duminecă s'a chirotesit de archiereu archimandritul Meletie Dobrescu. Serviciul divin a fost oficiat de metropolitul primat, episcopul Dunărei de-jos şi episcopul de Huşi.

Noul archiereu este chirotonisat cu titlul de Gălăţeanu şi este numit locotenent al episcopiei Dunărei-de-jos

Probabil, că dînsul va fi numit episcop român în Macedonia.

Archiereul Gălăţeanu este în vêrstă numai de 29 de ani. Ca archimandrit a oficiat la capela română din Paris, unde a trecut la Sorobna doctoratul în limba ebraică; scrie „Gazeta Poporului“.

* * *

Socialismul în Braşov. Miercuri diminéţa s'au găsit în Braşovul vechiu o mulţime de proclamaţiuni socialiste, ce au fost afişate în decursul nopţii pe porţile şi casele locuitorilor. Proclamaţiunile sunt scrise în limba germană şi maghiară, şi după cum se vede, sunt identice cu cele aflate la Hodmezövásárhely. Astfel de proclamaţiuni s'au aflat de altmintrelea şi la Dobriţin şi póte şi în alte părţi, ceea ce dovedesce, că socialismul ia mare avênt; scrie „Gaz. Transil.“

* * *

Ciprian Porumbescu apreciat în Rusia. Cetim în „Gaz. Bucov.“ următórele: Inainte do câţi-va ani un bucovinén, călětorind prin Rusia, a sosit în Moscva. Audind el, că acolo este şi un conservator teologic, s'a dus sě-l visiteze şi a nimerit toc mai la órele de lecţii. Directorul conservatorului, anume Smolinski, l'a primit pe bucovinén cu tótă afabilitatea şi între altele a cântat cu elevii sěi şi câteva piese din liturgiile lui Ciprian în tecstul românesc, scris, se înţelege, cu litere cirile. După esecutarea acelor piese, directorul Smolinski s'a adresat către bucovinén cu cuvintele: „Mare talent musical a perdut Bucovina în rěposatul Porumbescu!“

* * *

Oprirea inmigrării ovreilor în Germania. Conservatorii şi antisemiţii au adus în parlamentul german propunerea, ca ovreilor sě li-se interdică inmigrarea în Germania. — Cu ocasiunea acésta cunoscutul antisemit Ahlwardt a numit pe ovrei „fiare selbatice, canalii şi parasiţi“. In contra acestor espectoraţiuni se ridică Richter şi spune, că pe dînsul nu-l surprinde ceea-ce a dis Ahlwardt fiind-că îl cunósce prea bine, observă însě că nu-şi póte esplica: cum de permite preşedintele asemenea insulte. Preşedintele spune, că dînsul îşi cunósce chemarea şi nu permite sě-i facă nimenea imputări în direcţia acésta. In urma acestor declaraţiuni conservatorii, antisemiţii, si galeriile aplaudéză, ceea-ce dă nascere la producerea unui scandal mare.

* * *

Emigrări la America. Cu apropierea primăverei, emigrările la America au început érăşi sě ia dimensiuni mari, şi încă nu numai în comitatele nordice ale Ungariei, ci chiar şi în comitatul Pestei. Lui „Egyetértés“ i-se scrie, că în comunele Váczhartya, Mársa şi în alte comune din părţile acelea, mai multe familii se pregătesc de a se duce în America pentru totdeauna. Până acum emigrau mai ales bărbaţi cu scopul, ca sě-şi adune bani şi apoi sě se întórcă érăşi acasă. Acum însě ómenii emigréză pentru de-a nu se mai reîntórce nici odată. In Váczhartya trei proprietari şi-au vêndut casele, pământurile şi vitele şi, provědūţi cu paşapórte în regulă, plécă acum la America cu copii şi cu neveste. Alţi doi moşieri au cerut paşapórte, dar nu li-s'au dat. Probabil, că mulţi vor căuta sě emigreze şi fără paşapórte.

* * *

Institutul „Olteana“. Prima adunare generală a institutului de credit şi economii „Olteana“ din Vistea inferióră, ţinută în 17 Faur a. c. a decis ca prin emisiunea de 200 acţiuni a 50 fl. (100 coróne) sě ridice capitalul acţionar dela 20.000 la 40.000 coróne.

Până în 10 Martiu a. c. lista de subscriere e deschisă numai acţionarilor vechi, éră după acest termin se vor primí şi acţionari noi.

Plătirea póte fi deodată sau în rate lunare a 5 fl. începênd cu 1 Aprile, în 1-ma fiecărei luni, ear în 1 Decembre 10 fl. aşa că cu acéstă di sě fie întréga valóre, a tóror acţiunilor noue acoperită.

* * *

Un testament original. Din Londra se scriu următórele: In Putney a murit înainte cu câteva dile o domnişóră de 78 ani cu numele Hetty Bloomer, lăsând după sine o avere de 40,000 punţi şterlingi. Voinţa din urmă a damei sună astfel: „Eu n'am rěmas de bună voie nemăritată; de trei ori am fost logodită, şi de trei ori am fost părăsită de bărbaţi necredincioşi. De aceea dispun, ca interesele după averea mea în fiecare an la diua morţii mele, sě se împartă între cinci dame necăsătorite, cari au trecut preste 40 ani, şi cari pot dovedi, că şi la ele s'a nimicit fidanţarea din causa tradărei bărbatului“.

---

2. Bran, 1 membru pe viéţă, 21 membri ordinari;

3. Făgăraş 4 membri fundatori, 5 membri pe viaţă, 43 membri ordinari;

4. Sibiiu 7 membri fundatori, 18 membri pe viaţă, 34 membrii ordinari;

5. Sělişte 8 membri pe viaţă, 16 membri ordinari;

6. Sebeş 3 membri fundatori, 5 membri pe viaţă, 36 membri ordinari;

7. Haţeg 2 membri pe viaţă, 11 membri ordinari;

8. Deva 4 membri pe viaţă, 9 membri ordinari;

9. Orěştie 2 membri fundatori, 6 membri pe viaţă, 42 membri ordinari;

10. Brad 2 membri pe viaţă, 25 membri ordinari;

11. Blaş 3 membri fundatori, 3 membri pe viaţă, 37 membri ordinari;

12. Alba-Iulia 5 membri pe viaţă, 24 membri ordinari;

13. Abrud 4 membri fundatori, 17 membri pe viaţă, 33 membri ordinari;

14. Cluş 5 membri fundatori, 5 membri pe viéţă, 53 membri ordinari;

15. Mociu 2 membri fundatori, 2 membri pe viéţă, 21 membri ordinari;

16. Şimleul-Silvaniei 6 membri fundatori, 3 membri pe viétă, 33 membri ordinari;

17. Dej 1 membru fundator, 2 membri pe viaţă, 9 membri ordinari;

18. Gherla 1 membru ordinar;

19. Ciachi-Gârbău 1 membru ordinar;

20. Betlean 3 membri ordinari;

21. Năsěud 15 membri fundatori, 26 membri pe viaţă, 48 membri ordinari;

22. Bistriţa 1 membru fundator, 4 membri pe viaţă, 17 membri ordinari;

23. Turda 5 membri ordinari;

24. Murěş-Oşorheiu 1 membru pe viaţă, 12 membri ordinari;

25. Murěş-Ludoş 1 membru fundator, 9 membri ordinari;

26. Reghin 2 membri fundatori, 6 membri pe viaţă, 34 membri ordinari;

27. Cohalm 1 membru pe viaţă, 11 membri ordinari;

28. Agnita 1 membru ordinariu;

29. Mediaş 13 membri ordinari;

30 Síghişóra 6 membri ordinari;

31. Elisabetopole 1 membru pe viaţă, 1 membru ordinariu;

32 Dicio-SântMartin 1 membru pe viaţă, 12 membri ordinari;

33. Treiscaune 4 membri ordinari.

Nu vom condamna însě nici acele despărţăminte, cari până acum esistă mai mult după nume; căci împregiurările lor sperăm, că se vor schimba spre mai bine, şi atunci prin îndoit zel vor puté ajunge pe surorile mai înaintate. Ci mai vêrtos le vom îmbărbăta cu un cuvênt binevoitoriu, ca se ia esemplu dela celelalte surori şi se nu se lase învinse de puţinul număr al inteliginţei locale, de lipsa mijlócelor materiale, de alte ocupaţiuni necesare sau ori ce alte lucruri despreţuitóre; ci prin un viu contact între inteliginţă şi popor se descepte interesul acestuia pentru înaltele probleme ale Asociaţiunei Şi atunci suntem siguri, că prin întrunirea voinţei şi a puterei ceea ce astădi li-se pare imposibil, ca mâne va fi posibil; ceea ce astădi li-se pare dorinţă îndepărtată, ca mâne va fi fapt şi realitate.

De aceea cât mai strînsă legătura dintre centru şi despărţěminte, şi atunci de sigur va pulsa întru toţi dorita viaţă şi prosperare!

(D.n „Transilvania“.) *Z. Boiu.*

Date istorice

privitóre la

familiile nobile române.

(Partea II.)

Culese de *Ioan cav. de Puşcariu.*

Acesta este titlul unei colecţiuni din cele mai importante din punct de vedere istoric, publicată mai de curênd sub auspiciele Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român.

Datele genealogice sunt cele mai positive isvóre aucsiliare, cari contribuie la esactitatea istorică. Pentru noi românii aceste date sunt de un interes şi mai mare, decât ar fi ele pentru alte naţiuni.

Ni se aruncă şi ni s'a aruncat adecă de atâtea ori în faţă, că după ocuparea ţinuturilor de sub coróna sântului Stefan, românii au fost duşmani ai propriei lor patrii, că ei au stat indiferenţi în cursul vécurilor, că prin urmare a fost un popor demn numai de a fi despoiat, insultat şi rob.

Ei bine, din datele, ce ni le presentă colecţiunea din cestiune, se vede, că cei-ce astfel afirmă şi au afirmat, sunt greşiţi în combinaţiunile lor, isvorite mai mult din ură de rasă. Vor da în acésta colecţiune preste nume ilustre, care au jucat rol decidětor în istoria Ungariei şi a Ardélului, vor da de tituri nobilitare primite în urma vitejiei sau alter fel de nisuinţe şi fapte mari şi nobile.

Istoricul nepreocupat, şi va sci face totdéuna o judecată obiectivă.

Dar şi din alt punct de vedere mai înalt pentru noi sunt importante aceste date

Cernute mai aměnunţit şi continuat firul genealogic al familiilor, vom puté uşor sě constatăm şi numele, care s'au instreinat de némul nostru şi care astădi strălucesc ca nume de familii mai cu sémă magiare.

A trebuit o muncă uriaşă de aprópe un véc de om şi o abnegaţiune deosebită, ca sě poţi sě te ocupi cu date şi numiri seci, sě le descifrezi, descâlcii şi decopiezii şi apoi sě le arangiezi şi în mod alfabetic. De aceea cu drept cuvênt pune neobositul autor la precuvêntare motto: *quos dii odisse-lexica seribant.*

Se vede, că nici dênsul nu s'a temut la început de greutăţile, ce le va întimpina. A început însě cu încredere în D-deu şi în forţele sale spirituale şi fisice şi D-deu sě ni-l ţină spre a completa aceste date importante şi a mai folosí némului sěu şi alte cu opere.

Greutăţile mari, ce a trebuit sě le întimpine, sunt uşor de închipuit. Ómenii nostri nu dau bucuros dela mână documentele, ce le au, căci în urma ispitelor, ce au avut sě le îndure, le-au slăbit încrederea şi aşa ţěranul crede, că luându-i documentul chiar şi numai sě-l cetesci, are sě-i urmede rěu. Astfel de lucruri sunt esperiate.

Dar ce sě dicem de ţěran, când autorul însuşi e necesitat sě constate, că inteliginţa şi preste tot corporaţiunile nóstre, chiemate a uşura o sarcină grea, suportată însé cu cele mai nobile intenţiuni au stat aprópe cu totul indiferente la apelul autorului

In precuvêntare, făcêndu-se alusiune la aceste greutăţi, ni se spune, că pe cele 416 pagine, 4° mare, s'au arangiat pentru primadată în ordine alfabetică aprópe 5000 nume proprii de familii nobile române, de predicate şi alte atribute.

Făcênd unele observări despre originea şi formarea numelor proprii mai usitate la români, autorul le clasifică astfel:

Un numěr însemnat din ele, mai cu sémă cele monosilabe, le ţin eu de origine celtică, d. e. Ban, Bran, Dan, Man, Nan, Pan, Stan etc. — deşi posibilitatea nu e eschisă, că ele s'au format şi mai târdiu ca diminutive, d. e. din Emanuil-Man, din Costan-Stan etc. Dar acéstă posibilitate póte fi şi inversă, d. e. din Stan-Costan etc.

Multe din ele sunt nume creştine, d. e. Cosma, Damian, Filip, Ioan, Martin, Nicolau etc.

Nume luate din alte limbi precum: grecesci: Calimach, Xenopol etc.; — latine: Barbat, Literat, Maxim etc.; — slave: Bogici, Mladin, Vlad etc.; — ungare: Farkas, Fekete, Kiss, Nagy etc.; — germane: Klein, Schöndruck etc.; — italiene: Antonelli, Rosetti etc.

Nume după naţiuni strěine precum: Neamţu, Russu, Sasu, Sêrbu, Tataru, Turcu, Unguru etc.

Nume geografice şi topografice precum: Bănăţan, Dobrogean, Moldovan, Câmpean, Muntean, Vălean etc.

Nume după funcţiuni şi ocupaţiuni, precum: Boeriu, Dascălu, Kinezu, Popa, Judele, Morariu, Rotariu etc.

Nume de animale, plante sau minerale, precum: Lupu, Ursu, Vulpe, Secară, Stejariu, Aramă, Bolovan etc.

Delà însuşiri: Albu, Lungu, Negru, Scurt etc.

Dela policrituri: Cârnu, Chior, Guşăilă, Surdu, Papălapte, Spânḑuratu etc.

Nume derivate, patrinymice: dela Filip-Filipescu, David-Davidescu etc; — augmentative: dela Ban Banciu-Bancilă etc.; — dela Ioan-Onu-Onea-Oncea-Vancea-Oncioiu-Iancu-Vanculy etc.; — diminutive: Ioan-Ionică-Nică etc.; — articulate: Popa, Popescu, Isacescul, Romanul, Cristea, Dima, Stoica etc; — nearticulate: Căluţ, Leu, Brândză, Urdă etc.; — cu suficse din limbi străine: dela Popa Popovíci, Bran-Brankovici, Drag-Dragfy, Mandra-Mandragiu etc.

Avem nume românesci însărcinate cu casul genetivului, d. e. Neculae al Opri, Petru al Dobri, etc. — de unde prin scurtare a rĕmas pronumele, Opri, Dobri etc. Multe din numele finalisate în *i* — însĕ — sunt imitaţiuni italiane sau grecesci. d. e. Albini, Macri, Stamatti etc.

In fine avem multe composite, d. e. Poparad, Popian, Popmandrocosta, Petriman, Capdebou etc.

Se înşiră apoi numele celor 53 regi ai Ungariei, al căror nume ocură pe diplome şi afară de acestea a lui Ioane Huniade Voivod al Ardélului (1442) şi gubern. al Ungariei (1446—1453). — Principi ai Ardélului au fost 19.

In multe locuri autorul caută a lămurí cât mai tare înţelesul unui sau altui cuvênt, ori face constatări istorice de mare folos, pentru a arăta însemnătatea, ce o a avut cutare instituţiune.

Aşa la pagina 35 cuvêntul „*boeriu*“ ni-l esplică astfeliu:

După-cum am indigetat în precuvêntarea la partea I a acestui op — maí în tóte părţile Daciei din evul mediu, mai cu sémă după-ce au devenit în óre-care legătură cu dominaţiunea bulgară au rĕmas urme de knezi în calitate de nobili şi conducĕtori ai administraţiunei publice. Singur teritoriul Făgăraşului numit şi ţéra Oltului, face în privinţa acésta escepţiune, pentru că ací numirea de Knezi e substituită prin cuvêntul boeriu. Mai tóte comunele din ţéra Făgăraşului formau câte un boeronati ce-l stăpânea anumite familii cu drept ereditariu de a conduce trebile comunali şi a incurge în administraţiunea politică şi judiciară a ţinutului Făgăraş representat prin 12 boeri, aleşi de universitatea boerilor, iuxta ritum et veterem huius terrae consvetudinem, — a vídéknek régi törvényei szerint birálhatják ök is az ő ös boerságokat. Etimologia cuvêntului boeriu, nu se póte constata, unii vor a-l deduce din slavicul boi = lupta, boljár = bulgar etc. Noi însĕ aflăm nu fără mult temeiu, că cuvêntul Boiu, boeriu e mai vechiu decât apariţiunea slavilor în părţile acestea şi e cunoscut ca prima emigraţiune în Europa după periodul ultimei ghiacie a fost a Celţilor de origine indo-europénă, şi că între acesti Celţi cei mai de frunte a fost poporul Boilor Celtici, — cari au locuit şi părţile dacice înaintea Daco-Geţilor. Avem urme de nume proprie atât la localităţi cât şi la persóne cari indigită la sorgintele amintiţilor boi. Aşa — sĕ tăcem de Boiohemia — Bohemia, în părţile dadice aflăm localităţile terra Boje (Voila), Boiu mare şi Boiu mic, Boianu, — nume de persóne, ca Buiul fiul lui Stuye, Boier, etc.

Nu e chemarea nóstră ací a etimologiza, ci numai a constata, că boeriu însemnéză atât în ţéra Oltului cât şi în România un nobil, — şi numirea acésta e probabil că a fost importată din România pe timpul, când Voivoḑii Valachiei, figurau şi ca duci şi domni ai ţerii Făgăraşului — *Dux novae plantationis terrae fogaras.*

La pagina 92 sĕ fac următórele apreţieri:

Dragos sau *Dragus fi*iul lui Bogdan vaivodului de *Marmaroş* la anul 1356 — cu o mulţime mare de locuitori trece peste Carpaţi şi reîntemeiază statul Moldaviei. După mórtea lui Dragoş îi urméză în domnia Moldaviei fiu-seu Sasu Vodă (1361), carele omorît fiind de unchiu-seu Latzku-Bogdan, familia omorîtului se reîntórce în Marmaroş, unde la anul 1365 R. Ludovic confere lui Balk fiului lui Zaaz, şi fraţilor sei Drag, Dragomir şi Stephan, moşia Kunya (Konyha) cu apertinenţele Iood, Boskou, Keetvisoo, Moysze, Boros, Keetzerste confiscate dela Voivodul Bogdan şi dela fii acestuia (se vede că a avut afară de Dragoş şi alţi fii) — pentru părăsirea cu necredinţă a ţerii şi trecerea în Moldavia. (Trans. 1369 p. 71 şi 1871 p. 267). După datele lui S Mangiuca (Român. Revue 1887 p. 400—490) — basate pe diplomele regelui Ladislau Cumanul din a. 1281 date lui Seraphin de Akalich, şi din a. 1288 date Magistrului Toma, — s'ar fi întêmplat douĕ migraţiuni a românilor din Marmaros în Moldavia, una în a. 1277 sub Dragoş fiiul lui Bogdan I. şi alta la a. 1359 sub Bogdan II. vaivodă de Marmaros. Prin aceste descoperiri s'ar altera mult şi cronologia şi seria Vaivoḑilor Moldavi.

La pagina 108 se face istoricul Făgăraşului, la pagina 117 se scrie despre: „Gelu, ducele Vlachilor din ţinuturile Someşului“ etc. La pagina 147 despre familia lui I. Huniade Corvinul, la 153—158 se face o schiţă cronologică a ierarchilor români; la pag. 233 a familii Mailat şi alte multe escursiuni istorice insemnate.

Şi numai din acésta mică dare de sémă se póte cineva orienta despre valórea acestei colecţiuni, valóre, care va cresce, dacă autorul îşi va puté completa lucrarea, ci nu se va mărginí la lucrul neterminat. Spre acest scop însĕ se recere sprijinul tuturor românilor, cari pot contribuí cu o părticică cât de mică la completarea colecţiunei de: „*Date istorice, privitóre la familiile nobile române*“. —*i-b* —

Ţéra nóstră.

— Apreţieri. —

„Unirea“ din Blaş scrie următórele:

Ţara nóstră e titlul unei broşuri de 446 pag. format 8⁰ mic, în care autorul ei dl Silvestru Moldovan dă descrierea părţilor Ardélului dela Murĕş spre méḑăḑi şi valea Murĕşului.

E sciut, cât de seci sunt preste tot ori ce fel de descrieri geografice. Omul necărturariu se uresce îndată cu astfel de cărţi. Un merit netăgăduit are înse broşura dlui Moldovan în privinţa acésta. Stilul lui înflorit adese şi uşor face, ca descrierea ţĕrii nóstre, la care tot românul trebue sĕ ţină, sĕ priméscă uşor întrare în casa fiecărui om iubitor de cetit.

Incepênd cu povestea lui Arghir şi a Ilenei, care închipuesce ocuparea Ardélului din partea lui Traian, ne spune aşa de frumos, cât de romantică e ţara acésta, cât e de bogată şi cât e de plăcută.

Ii suntem recunoscĕtori dlui Moldovan, că n'a uitat nici plastica descriere a lui Bălcescu, ci a lăsat, că ea sĕ aducă aminte fiecărui român de legăturile puternice, cari trebue sĕ-l lege de ţara asta, care e „un măreţ şi întins palat cap d'operă de architactură, unde sunt adunate şi aşeḑate cu măiestrie tóte frumuseţile naturali, ce împodobesc celealalte ţinuturi ale Europei“.

Ne spune apoi autorul, cum de n'a fost înghiţit poporul românesc de celealalte popórĕ, cari au năvălit asupra lui? — N'a fost înghiţit, căci are putere de viaţă şi trăinicie. „Şi trăinicia acésta o alcătuesc modul lui de traiu şi însuşirile bune şi nobile, cu cari l-a înzestrat Dumneḑeu.“

„Poporul român are traiu simplu şi se îndestulesce cu puţin. Românului îi e drag codrul cu frunḑa verde, îi e drag câmpul cu flori şi cu spice aurii. Inima i-se umple de bucurie la sosirea primăverii, când vine vremea, sĕ iese la câmp afară cu plugul şi cu sapa, mai apoi cu cósa şi secerea în mână, ca sĕ-şi lucre în sudórea feţei ţarinile şi sĕ mai dea uitării nevoile. Lui îi sunt dragi vitele sale, cari îi dau hrană şi-l ajută la lucrul câmpului“.

Şi când cetesci astfel de vorbe, ce-ţi spun plăcerile idilice ale ţĕranului român, uiţi nevoile lumíi, şi inima ţi-se înveselesce. Şi-ţi aduci aminte apoi, că ţĕranul acesta, care are în inima sa atâta dragoste pentru pământul scump al ţĕrii sale, e destoinic şi pentru alte fapte tot atât de nobile şi frumóse.

„Românul e cel mai bun om la inimă din lume, care nu face rĕu nici macar unui animal,“ scrie autorul la pag. 19 citând pe un scriitor străin.

Şi totuşi cât rĕu îi fac lui . . . străinii!

Şi după descrierile acestea, începênd din frumósa vale a Haţegului, plină de atâtea amintiri străvechi, auḑim povestea Retezatului şi a cetăţii Colţului, şi apoi ne oprim la Grădisce, zidită pe ruinele Ulpiei Traiane şi ale Sarmis-Egetusei. Şi aci visitând vechile ruine privim la „zidurile vechi, acoperite cu muşchiu şi érbă, printre cari românul Grădiscean, cântând doine de jale, samĕnă păpuşoiu, trăgênd cu plugul brazde preste locurile, unde odinióră a fost grămădită atâta glorie strămoşéscă“.

Trecem apoi la Densuş cu cea mai veche biserică şi de aci la Haţeg şi la Calan şi ajungem la Hunedóră. Aci autorul ne duce în castelul familiei Huniadi şi ne povestesce vechile tradiţii despre originea ei românéscă. Urméză descrierea portului din ţinutul acesta. Şi în descrierea acésta aflăm pentru colórea violetă frumósa espresiune viorint. Un asemenea cuvînt neîndatinat întîlnim şi în descrierea caselor ţĕrănesci de pe Jiuri, unde se ḑice la soba de încălḑit caloniu.

Şi aşa mai departe, înăintând pe Jiuri până la Petroşeni, descriind munţii Paringului, ajungem pe şesul Cibinului.

Aci ni-se spun povostile despre venirea saşilor şi despre fundarea Sibiiului.

„Tradiţia ne spune, că sosind o cétă de saşi pe şesul Cibinului, au împlântat în pământ pe vîrful unei coline de lângă rîu dóuĕ spade, formând cruce şi au jurat, că vor fi totdeuna credincioşi ţĕrii, căreia i-a primit în sinul sĕu, regelui şi lor înşi-şi. Pe vîrful acestei coline au zidit o cetăţue, pe care au numit-o Cibinburg, dela care şi-a primit Ardélul numele sĕu nemţesc Siebenbürgen, şi nu dela cele şepte oraşe săsesci.“ (Pag. 97. 98.)

Urméză descrierea amĕnunţită a Sibiului cu curiosităţile lui. Apoi înaintênd pe şesul Cibinului trecem prin Cisnădie, Cisnădióră şi ajungem în Rĕşinari, unde se află mormîntul mitropolitului Andreiu Şaguna. Se descriu apoi amĕnunţit şi celealalte sate românesci din mărginenime în special Seliscea, renumită pentru locuitorii ei, „vestiţi pentru multe însuşiri bune, pe cum iubirea de curăţenie şi de ordine, evlavia şi iubirea de carte, ospitalitatea etc., apoi femeile în deosebi pentru hărnicia şi frumseţa lor şi pentru portul lor întocmit cu gust şi eleganţă“. (Pag. 130.) Scriitorul Bergner descrie tare bine femeile din Sălisce: „Graţie desevêrşită, fineţă în trăsăturile feţei, disposiţie farmecătóre, consciinţă despre frumseţa lor, amabilitate răpitóre şi mai pe sus de tóte o vioiciune atrăgĕtóre“. Se descrie apoi portul seliscenelor şi a românelor din comunele învecinate. Şi cum trece cetitoriul preste şire înainte, parcă din ce în ce tot mai mult i-se alcătuesce înaintea lui chipul unei săliscene cu portul ei simplu dar frumos, în care albul cu negru armoniéză atât de încântătoriu, cât răpesce şi farmecă pe ori cine.

Apoi autorul ne duce tot mai departe pe la Jina, Orlat şi Ocna Sibiului, descriind munţii Făgăraşului cu tóte ramificaţiunile lor. Ne povestesce de cetatea lui Radu Negru de Făgăraş şi despre fundarea principatului Munteniei. Ajungênd la Braşov trecem prin ţara Bêrsei în sus prin Sĕcuime, pe la scaldele vestite Tuşnad, Vălcele şi Borsec până la Reghin, unde luăm calea pe valea Murĕşului în jos. Şi pretutindenea găsim amĕnunţite descrieri de porturi, munţi şi castele vechi, ori ni se povestesce în graiul poporului vre-o antică tradiţiune despre cutare ori cutare lucru.

La pag. 351 aflăm o descriere amĕnunţită a Blaşului.

„Acolo, unde Tîrnava mare şi Tîrnava mică se apropie de olaltă în alviile nămolóse, ca sĕ se împreune, în unghiul format de împreunarea lor, se află aşeḑat un orăşel românesc, care de mai bine de un véc şi jumĕtate este un centru însemnat, de unde s'au respândit necontenit raze binefăcĕtóre de cultură în întreg poporul românesc. Este Blaşul, unde dela anul 1838 se află scaunul mitropoliei române gr.-cat.“

Incepênd cu fericitul episcop Inocenţiu Clain, fala bisericii unite, şi înşirând pe toţi episcopii, cari au ilustrat paginile istoriei nóstre prin fundaţiuni şi fapte neperitóre, descrie scólele din Blaş şi castelul mitropolitan. Trece apoi la „câmpul libertăţii“ şi înăintând pe Tîrnave în jos ajunge la Alba Iulia. De aci apoi apucă pe valea Secaşului, trece la Sebeş şi apoi pe Streiu în jos pe la Simeria şi Deva, termină cu ieşirea Murĕşului din Ardél.

Cetitoriul vede din acéstă recensiune, pe care am ţinut anume sĕ o facem aşa de pe lung, de câtă însemnătate e cartea dlui Silv. Moldovan, care şi prin formatul sĕu şi preţul de un fl. face, ca sĕ fie accesibilă pentru ori cine.

Dorim, ca nisuinţa dlui autor, ce-a pus în publicaţiunea presentă, sĕ fie încoronată de succesul dorit, pentru ca în cel mai scurt timp sĕ putem saluta apariţiunea şi a tomului II, care sĕ ne descrie şi celealalte părţi ale iubitei nóstre ţeri bogate în evenimente, avuţii şi frumseţi.

Terminăm aci mulţămind autorului, că a ţinut sĕ adune în cartea acésta tot, ce s'a scris despre noi în limbile străine, şi alăturându-le la sincerile şi nepărtinitórele sale descrieri ne-a dat o icónă fidelă despre iubitul nostru Ardél. *A.*

Bibliografic.

A apărut:

„*Transilvania*“ nrul 2 Fóia „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“. cu următoriul sumariu:

„Apel“. — „Despărţĕmintele Asociaţiunei“, de Z. Boiu. — „Membrii fundatori ai Asociaţiunei“. — „Testamentul fundatoriului Vasilie Adamachi“. — „In memoria episcopului Ioan Popasu“, de I. Baptist Boiu. — „Din şcóla vieţii“. aforisme alese de Ieronim G. Bariţiu. — „Dela academia română“. — „Nicolae Bălcescu“, schiţă biografică de C. Romulus. — „Proces verbal“, din şedinţa Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută în Sibiiu la 7 Februariu 1895 n.

Din public.*)

Procurare de tauri comunali cu ajutor ministerial.

Cu scop de a da mai mare sprigin în ceea-ce privesce prăsirea vitelor în districtele de prăsilă provĕḑute în partea esecutivă a art. de lege XII. din 1894, Inaltul minister r. u. de agricultură prin rescriptul dto 8 Februariu a. c. Nr. 4239, ne-a pus în vedere, că şi-a pus de ţintă acuirarea de tăurenci prăsiţi în turmele proprietarilor mari şi acelor mici, tăurenci pe cari apoi intenţionéză a 'i vinde cu preţ redus, (solvibil în rate şi fără interes) acelor comune, în care din lipsa de mijlóce nu se pot procura fără sprijinul statului taurii receruţi.

Drept ce, a făcut apel la reuniunile agricole din patrie, ca în primăvara viitóre sĕ-i facă propuneri cu privire la comunele, care ar reflecta la acest favor.

Ne permitem deci a apela pe acéstă cale la bunăvoinţa primăriilor comunale de pe teritoriul acestui comitat, care din ori-ce causă încă nu sunt provĕḑute cu taurii prescrişi de lege, ca *până la 15 Aprile n. a. c. sĕ binevoéscă a aduce la cunoscinţa subscrisului comitet central: câte vaci sunt în*

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

comună, de ce soiu sunt și *de câți tauri ar avé trebuință*, ca astfel sĕ fim în posițiune a raporta și a ne face propunerile nóstre înaltului ministeriu.

Sibiiu, 5 Martie n. 1895.

Comitetul central al „Reuníunii românc de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Iosif Pop, vice-președinte. *Victor Tordășianu*, secretar.

Anunț.

Ni se trimite următorul anunț:

Ér mi-s'au trimis cărți la Wernigerode, cari numai prin întêmplare au ajuns în mânile mele. Rog deci pe onorații domni autori sĕ-mi trimită cărțile lor aici și sĕ mi scrie adresa lor pe dosul plicului sau bandei, ca sĕ pot espeda fie-căruia un esemplar unde am critisat opurile lor.

Totodată îmi iau voie a observa, că sunt însărcinat din partea mai multor reviste de a raporta regulat despre literatura română. In unele încă n'am aflat nimic despre români, pe când se scrie chiar despre unguri mai în fie care numĕr.

Rog deci pe on. domni autori cari doresc sĕ fie cunoscuți în Germania, sĕ-'mi ajute a însciința și mai departe Apusul despre literatura română și sĕ-'mi trimită cărțile lor aici.

Februariu, 1895.

W. Rudow,
Ökrös, Bihar, Ungaria.

Szám 1269/95. [35] 1—3
urb.

Hirdetmény.

A korodi általános határtagositási ügyben az elömunkálatok megkezdésére, ugy mint a képviselest rendezése a müködö megválasztása és a költség elöirányzat elkészitése végett **határnapul az 1895 évi Ápril 9-én dél-elött 9 óráját** tüzém és Korád község iróda helyiségébe, mely tárgyalásra az öszszes erdelelteket és a lurtorendezési mérnököket hirdetményileg azon figyelmeztetéssel hivem meg hogy az egyik vaga másik erdekeltek meg nem jelenzése a tárgyalás megtartását akadáljózni nem fogja se hogy azon birtókrendezési mérnökök kit a kérdezés ügyben a müködömérnöki teendöket elvátalni szándekoznak a szerződési pontozatók előterjesztése mellett ajánlataikat hozzám végy érdelelt felelhez küldjél be.

Erzsébetvárosan, 1895 évi Február hó 18-án a kir. törvényszéktöl.

I. Müller, jegyzö. *Vén András*, elnök.

Suferințe de piept,

Tusa cum și tóte bólele, catare de ale canalului de respirație, **gâtlej, plămâni, greutate de respirație, astma, flegmă, tusă măgărescă, răgușélă, gâdilitură la gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai bine și mai ușor cu întrebuințarea renumitului și după prescripția medicală preparat și recomandat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr. și **Praful Sf. George,** care aparține ceaiului, cutia á 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuințării. *Succesul se simte după câte-va ¢ile.* Mai puțin de 2 pachete nu se trimi [230] 9—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare și espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs-Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

☞ *Sĕ se trimită prețul înainte cu mandat postal.*

Nr. 51/895. [30] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr.-or. de a III-a clasă din Malomfalĕu în tractul protopresbiteral al Murĕș-Oșorheiului; se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ¢ile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele impreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în ședința sinodului acestei parochii la 20 Martiu 1893, cari dau un venit anual de 428 fl. v. a.

Informațiuni detaiate despre acésta parochie se pot lua la fața locului și la subsemnatul protopresbiter.

Competenții își vor trimite cererile lor concursuale instruite în regulă la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murĕș-Oșorheiu, 24 Ianuariu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Murĕș-Oșorheiului.

Nicolau Maneguțiu,
protopresbiter.

Nr. 91/895. [33] 3—3

CONCURS.

La parochia de clasa a III Buninginea pe basa resoluțiunei consistoriale din 15 Novembre 1894 Nro. 7666 B. sĕ escrie pentru a treia óră concurs cu termin de 30 ¢ile dela prima publicare.

Emolumentele înpreunate cu acest post sunt 484 fl. computat fiind în acésta sumă și folosirea casei parochiale.

Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și așterne cererile instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrudului în conțelegere cu comitetul parochial.

Abrud 8 Februariu, 1895.

Petru Popoviciu,
adm. prot.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

☞ în Timișóra — Fabrică ☜

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕ¢ute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

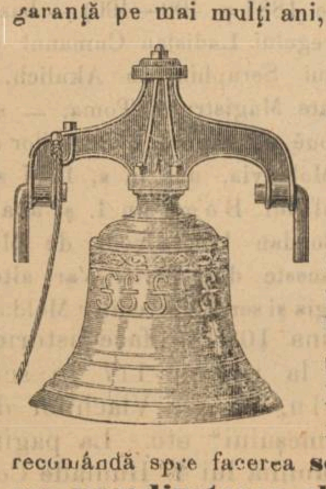

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [17] 52—52

☞ *Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.* ☜

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		**Budapesta**		5.50	7.25	7.—	1.50	8.1:
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12		**Szolnok**		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		**P. Ladány**		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	**Oradea-mare**	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05	—	6.13	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	**Cluș.**	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriș		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		**Cucerdea**		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	-..	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	**Teiuș.**	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	**Copșa-mică**	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		-	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apața		Circulézā numai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	**Brașov**	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		**Predeal**		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	**Bucuresci**	pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta—Arad—Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		**Budapesta**		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		**Szolnok**		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	**Arad**	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35		Glogovaț		10.48	—	8.44	—	6.47
2.44	—	4.42	—	6.46		Gyorok		10.25	—	8 20	—	6.18
3.15	—	5.03	—	7.07		Pauliș		10.11	—	8.08	—	6.02
3.32	—	5.14	—	7.18		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.30	—	5.56	—	7.58		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
4.50	—	6.12	—	8.14		Soborșin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.28	9.10	9.24		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06								
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		**Simeria** (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕștia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Șibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vințul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		**Alba-Iulia**		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos.	**Teiuș**	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest—Orșova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	**Budapesta**	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	Timișóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeș		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	~		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		**Verciorova**		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea—Oșorheiu—Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 23 Sibiiu, Marţi, 28 Februariu (12 Martiu) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strĕinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Egemonia magiară.

Timp de o mie de ani, de când protopărinţii noştri au împărţit ţara şi au vieţuit impreună cu magiarii, au gustat dulcéţa egemoniei magiare. Au gustat-o alăturea cu noi şi celelalte naţionalităţi. Nu din vorbe, ci din fapte atât din trecut, cât şi mai vêrtos din presente putem arăta ce a fost pentru noi acéstă egemonie, şi cum ea seculi dearêndul, când mai aspră, când mai uşóră, ni s'a impus. Fost-au timpuri, când din sinul naţionalităţilor, conducĕtorii cu braţul înarmat s'au sculat contra acestei egemonii devenite adese-ori insuportabilă. Fost-au timpuri, când ea a fost tolerată, dar nici când istoria nu ne póte spune, că popórele din patriă ar fi sprijinit cu braţele lor acésta egemoniă. Şi dacă astăḑi ea e mai pronunţată, ca ori şi când, îşi are motivul în privelegiile, cu carii magiarii atât de bine s'au sciut aprovisiona în trecut şi pe cari spre ruşinea seclului le păstrézĕ şi astăḑi în parte. Acest adevĕr l'am putea proba cu mii de esemple luate în special din istoria Ardélului. Étă cum se esprimă George Bánffy primul guvernator al Ardélului în un decret dto 10 Martiu àn. 1702 după ce ţara fu supusă împĕratului Leopold I. şi dinastiei sale. El ḑice în calitate de guvernator că: „în acésta ţară dreptatea se împarte între locuitori din punct de vedere al naţionalităţii aşa, că judecătorii sunt mai mult advocaţi decât judecători, ţinênd fie care parte la ómeni din naţionalitatea lor, secui la secui, saşi la saşi, şi chiar acolo unde ar trebui sĕ lucre mai după dreptate, acolo sĕ arĕta mai interesaţi ş. a.“

Pentru noi românii dreptatea umbla cu capul spart. Pe noi în specie, nu avea cine sĕ ne apere, şi chiar de ar fi fost nu ar fi cutezat. Acéstă stare de lucruri a dăinuit pănă la 1848, eară cum e de atunci încóce, o cunóscem cu toţii. — Dar nu numai în justiţie, ci în tóte afacerile publice egemonia magiară şi-a luat refugiul adese-ori la cele mai detestabile mijlóce.

Ungurii o négă acésta, şi fiind mari meşteri în a falsifica istoria, se încércă a îmbĕta lumea cu apă rece ḑicênd că: egemonia magiară îşi are basa în însuşirile proprii ale rasei magiare. Se află însĕ şi între magiari capete luminate, cari în momente lucide arată pe ce se baséză egemonia lor.

Cornel Ábrányi în plinul parlament magiar la 2 Martiu ḑice: „Magiarul şi în patria sa trebue sĕ se lupte pentru egemonie, deóre-ce o parte mare a populaţiunei o sufere numai, dar nu o sprijinesce. Rasa magiară seculi întregi şi-a apĕrat egemonie numai prin privilegii, şi numai pe acésta cale şi-au putut'o susţinó“. Subscriem din parte-ne acésta mărturisire preţiósă, éră ḑiaristicei magiare ce combate cu furie pe Ábrányi îi ḑicem: au nu numai magiarii se bucură de beneficiile statului? Ce însemnéză virilismul în comitate şi arondarea comitatelor? Ce dreptul de vot al nobililor „de 7 pruni“? In ce oficii de stat pot sĕ între fii naţionalităţilor?? Lumea cunósce astăḑi stările din Ungaria. Vor sĕ încete şi privilegiile odată.

Partidul naţional român la adunările comitatense. Sub acéstă titulă „Bud. Hirl.“ din 9 Martiu c. scrie următórele:

„Partidul naţional român de atâtea-ori interḑis (?! Red. „Tel. Rom.“) érăşi îşi scóte la ivélă capul Fostul ministru de interne Hieronymi în ultima sa ordinaţiune a dispus pedepsirea aspră à acelora, cari vor convoca de nou la adunare fostul partid şi a acelora, cari vor participa la adunare. Intre români s'a pornit o nóuă mişcare; partidul naţional român vreau sĕ'l ducă în congregaţiunile comitatense, ca aici sĕ-şi desvólte puterea. Cu privire la acésta am cetit în nrul ultim din „Dreptatea“, că advocatul Coriolan Bredicean a provocat pe românii din comitetul Caraş-Severin, cari au fost membr ai partidului naţional român, sĕ ia parte în numĕr complet la procsima congregaţie comitatensă, ca sĕ întăréscă de nou partidul naţional român“.

Am reprodus acésta notiţă, scrisă cu puţină cunoscinţă de causă, deóre ce din ea sĕ vede de nou rĕutatea ḑiaristicei magiare faţă de noi şi faţă de acţiunile nóstre, basate pe lege. Sĕ borzóie politicianii magiari, când aud despre vre-o mişcare de-a nóstră şi ar dori, ca noi sĕ stăm cu mânile în sîn, cap plecat; ar dori, ca în urma opreliştei, de altcum nerecunoscută de poporul român, sĕ încetăm de-a mai lupta pentru drepturile ce ne compet, nici în municipii şi comitate sĕ nu ne validităm ca români. Puie-şi pofta în cui! Ordinaţiuni ministeriale şi legi create *de nobis sine nobis* nu pot oprí un popor în nobilul seu avênt şi luptă pentru drepturile sale.

Revista politică.

„Budapester Tagblatt“ a primit dela corespondentul sĕu din Viena unele interesante împărtăşiri despre părerile cercurilor hotărîtóre din Viena privitóre la posiţiunea cabinetului Bánffy. Intre altele corespondentul spune, că cercurile politice din Viena urmăresc cu viu interes cestiunea fusiunei. Dênsul e firm convins, că în Viena nu e nici un politician serios, care sĕ nu doriască fusiunea partidelor cari stau pe basa pactului din 67 şi nici nu crede, că cineva ar mai putea sĕ zădărnicéscă acésta fusiune, care trebue sĕ se întêmple în cel mai apropiat timp. Corespodentul îşi esprimă părerea, că dacă cu ocasiunea crisei ultime budgetul ar fi fost votat, atunci e fórte probabil, că şi fusiunea s'ar fi întêmplat. S'ar părea, că afirmarea acésta stă în contraḑicere cu faptul că ministru preşedinte Bánffy a întrerupt negociaţiunile pentru fusiune declarând, că nu póte sĕ între într'o discuţiune, care va avé de obiect cestiuni militare. Imprejurarea acésta se esplică aici în acel chip, că cercurile competente n'au voit sĕ încredinţeze dela început pe Bánffy cu cestiunea acésta, fiind membrii camerei de credinţă, că dacă încep un lucru, acela şi trebue dus în îndeplinire aşa, după cum se cuvine.

Lucrarea acésta nu se tragĕnă numai din motive de oportunitate ci cu deosebire şi din causa, că desbaterile asupra budgetului încă n'a fost terminate. Până când însĕ nu se va trece peste budget, nu e posibilă o clarificare a situaţiunei, deóre-ce aplicarea mijlocului celui din urmă, disolvarea camerei, nici nu s'ar putea duce în îndeplinire. E mai mult decât probabil, că situaţiunea după votarea budgetului se va schimba fórte repede. In cercurile bine informate se susţine ca positiv, că situaţiunea actuală nu póte sĕ dureze la nici un cas până la tómnă, deóre-ce atunci camera ar avé sĕ desbată asupra unui nou budget şi coróna s'ar afla în aceaşi strêmtóre, în care se află de fapt.

* *
*

Din Petersburg se scrie, că ştirea lui Figaro, că flota ruséscă şi cea franceză va demonstra prin presentarea unită la inaugurarea canalului de la Kiel, a produs acolo mare surprindere, fiindcă în cercurile iniciate nu se ştie absolut nimica despre vre-o înţelegere în privinţa acésta între factorii competenţi.

Fapt e însĕ, că Franţia va lua parte oficială la solemnitarea inaugurărei. Germania şi a trimis invitaţia şi Luni, în 20 Februariu st. v, Hanotoux ministrul de esterne al republicei s'a dus în persónă la cont. Münster spre a'i anunţa, că Francia a acceptat învitaţia Germaniei.

„Journal des Debats“ mai dă următórele amănunte fórte interesante:

De acum înainte corăbiile, care se vor duce la marea baltioă nu vor mai avea nevoe sĕ facă ocolul Danemarcei, nici să se espue pericolelor ce întêmpinau traversând strâmtorile Skagerrak, Kategat, Sund. Din punctul

---

FOIȚA

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare din nrul 21).

III.

Despre amegirile cele viclene.

§. 41.

Supt acéstă numire a amăgirii se înțelege: desmintirea, și scòterea din fire afară în tot feliul de ómeni meșteri, sau a altor locuitori, ca sĕ descalece cu ședutul în țară streină. Că înșelaciunile la slușba cătănéscă streină, acar în ce chip să vor întêmpla, așa, ca verbuncurile streine, sĕ pedepsesce. Pentru ocolirea acestor amăgiri ale supușilor noștri, de lipsă este ca tisturile pretutindenea cu deschilinită luare de samă sĕ ispitéscă și se urmeze după acele iscóde, adecă după acei trimiși, cărora adecă ducerea supușilor țerani din țară, sau amăgirea spre pornirea aceea s'au încredințat. In câte fețe au obicinuit a cești amăgitori a-se schimba pe sine, acelea mai multe sunt, decât a putea arĕta; Semnele din care sĕ se cunóscă, afară de aceea, c'as tăinuitori și fără de cuviósă ocă de cólea colé, pribeji Éră fiind că între celelalte îmbrăcăminte, vréu și supt haine popesci a-se ascunde; pentru aceea, datori sunt toți preoții cei din chitrul din afară strein, care adecă nor fi de valfvă mai mare, cu carte de adeverință despre slobozenie dela vlădici sĕi, éră călugĕrii dela mai mari mănăstirilor, sĕ se indirepteze pe sine, sau de nu alta, batĕr hotărât ocă călătorii sale sĕ o arete.

§. 42.

Afară de acea deschilinită despre acésta luare de samă a politicescului stat, a magistratușurilor, și a tuturor tisturilor locurilor, sĕ poruncesce mai în cólea fiesce căruia, ca de niscari amăgitori și amăgiri ca acestea nu numai cu bun prilej sĕ se păḑéscă, și încă decumva despre o iscódă, sau trimis ca acésta ar simți ceva, despre acea îndatăș de scire sĕ facă. Pentru facerea de scire despre un trimis ca acela 100 de florini éră pentru prinderea și aducerea înainte a aceluia, 200 de floreni rĕsplătire se dau.

§. 43.

Trimișii aceștia prinḑându-se, îndatăș la cel mai de aprópe scaun de pêrire, spre cercarea vinovățiii și a mișlocirilor de prin prejur, sĕ se trimită și după ce despre unul ca acesta sau facut scire la gubernie, prin acésta și înălțata curte sĕ se însciințeze. Pedépsa unui trimis ca acela, acăruia vinovĕție va descoperi, în lucru de ḑece ani în robie, întru care acesta se va socoti prilej de a mai îngreuia pedépsa, dacă acuma sau trimis prin tr'ênsul ţĕrani din țară afară.

§. 44.

Cei ce s'au înțeles cu trimisul despre acea; ca supt ascuns săș părăséscă țara, după al 31 de paragraf sĕ se pedepséscă.

§. 45.

Avênd acésta oprelisce fugirea, sau eșirea afară din țară, lucrul din sine arată, că streinilor nu li slobod a duce pe careva din fii țĕri cu sine afară din țară în chip de slugă. Éră când nescarí domni de mai mare vălfvă, streini între nescari întêmplări ar sosi la prilegiuri ca acelea, ca fără slugă dintre fii țĕrii sĕ nu pótă porni pe cale, atuncea dela tisturile locurilor, unde sunt, așa se va da slobozenie ca pe nisce celezi ca aceștia cu sine sĕi pótă duce afară, dacă adecă acei domni streini cunoscuți fiind, or pune chizeși sau în loc de chizeși trei sute de floreni până atuncea chízășie, până când că acei slujitori fii țĕri înapoi îi vor trimite, cu care carte înapoi la hotare, și acar unde despre acésta sĕ vor întreba, sĕ se derepteze. Despre lucrul acesta bine trebue luat sama, și decumva s'ar adeveri despre acestea, că ei v'run fiu al țĕri au vrut al duce cu sine fără slobozenie în chip de slugă, pentru tot capul trei sute de floreni sĕ se globéscă.

(Va urma.)

de vedere comercial Danemarca va pierde, pentru că transitul, care se făcea prin strâmtorile sale sĕ va micşora. In schimb oraşele Hamburg, Lubech şi Kiel vor avea câşciguri mari. Cu tóte acestea canalul va avea o importanţă mare din punctul de vedere militar şi Germania a făcut construirea lui din motive strategice. Cele dóuĕ porturi militare germane Kiel şi Wilhelmshafen vor fi puse în comunicaţie directă, în loc de a fi despărţite, ca până acum, de întréga Irtlanda. Corăbiile de rĕsboiu germane, care vor trece dela o mare la cea l'altă nu vor beneficia deci de acum în colo numai de o mare economie de timp, dar vor fi şi la adăpostul pericolelor, cărora ar fi avut póte sĕ facă faţă în strâmtorile daneze.

Se înţelege aşa dar interesul ce a provocat construirea acestui canal nu numai în Germania, dar şi în ţĕrile streine, care nu 'şi ascundeau in convenientele, ce ar putea avea ele.

Ideia de a străpunge insula Iutlanda printr'un canal maritim a fost prea naturală ca sĕ nu fi venit şi generaţiilor din veacurile precedente. Ca şi pentru istmul de Suez au fost pentru Iutlanda diferite proiecte de canaluri, din care dóuĕ s'au esecutat, fără a rĕspunde însĕ la condiţiunile ce se cer unui canal intermaritim destinat navigaţiunei moderne.

Primele proiecte datéză din timpul, când Liga hanseatică începu sĕ umble prin mările nordului cu negoţul ei. In secolul XIV Holsteinul manifestase deja intenţia de a lua iniţiativa construirei unui canal, când oraşul Lubeck, trecĕnd dela teorie la practică, construi (1381 — 1398) canalul de Stechnitz, care légă Baltica cu cursul Elbei la Lauenburg. Dela 1525 până la 1550 Hamburgul stabili între cele dóuĕ mări utilizând cursul celor dóuĕ mici fluvii Alster şi Beste, o comunicaţie nóuĕ care fu numai vremelnică. Când Walenstein fu numit amiral al imperiului, se gândia şi el sĕ trăpungă un canal prin Holstein, pe când Cronwell voia sĕ construéscă unul, care plecànd dela Elba ar fi transversat lacul Schwerin pentru a se stêrşi la Wismar, pe Baltica. Mai târḑiu regele Danemarcei Christian VII făcu sĕ se construéscă (1777--1784) canalul Eider, care face să comunice baia Echernfoerde din Baltica cu o ramură a Elbei în marea de nord.

Canalul de nord-est are o lungime de 98 km. 650 m. Estremitatea sa occidentală se află la Brunsbüttel, nu departe de locul unde Elba se revarsă în marea de nord.

Canalul are o adâncime de 9 metri, o lărgime de 67 metri la nivelul sĕu superior şi de 22 metri în nivelul inferior. Afară de lacurile fluviului Eider, ce străbate, s'au construit 6 bazinuri de garagiu.

* * *

Din Belgradul Sêrbiei se anunţă, că consulul din Paris, Garaşanin, la însărcinarea regelui Alecsandru va cere cât mai curĕnd în mod oficial mâna princesei Sibilla de Hessen pe sama regelui. Conform disposiţiunilor de până acum, regele va pleca din Biaritz peste Paris şi Viena se va re'ntórce acasă.

La îndrumarea telegrafică a regelui terminul alegerilor pentru scupcină s'a amênat pe timp nehotărât. In disposiţiunea acésta a regelui guvernul creḑênd a afla semne de neîncredere din partea regelui faţă de dênsul, s'a decis, că îndată după sosirea regelui îşi va da demisiune.

Din incidentul aniversărei proclamărei regatului, regele Alecsandru a primit numĕróse telegrame de felicitări din tóte părţile ţerei. Şi regele Milan a primit telegramă de felicitare dele guvern. Regele Alecsandru în rĕspunsul dat la felicitările guvernului a asigurat pe acesta despre încrederea şi bunăvoinţa sa.

* * *

Despre răsboiul chinez-iapones se scriu următórele:

Conform ştirilor telegrafice din Jocohama divisiunea a doaua a corpului prim de armată în prima a curentei la 10 óre a. m. a sosit în preajma oraşului New Hwang şi după améḑi a întrat în oraş O parte a inimicului s'a refugiat numai decât la Ying-Kau ceilalţi chinesi însĕ au baricadat stradele şi au desvoltat o resistinţă vehementă.

După o desperată lupta de stradă pe la 11 óre nóptea chinezii erau total învinşii, perḑênd 1900 morţi, 16 tunuri, şi alte recuisite de artilerie, 600 prisonieri şi mulţime de stindarde. Perderea iaponesilor e 206 ómeni.

Lui „Times“ i-se raportéză din Tiensin, că împĕratul Chinei a rehabilitat total pe Li-Hung-Ceang, fiind-că singur pe dênsul îl consideră demn de încredere, şi l'a investit cu cele mai estinse plenipotenţe cu pririre la pertractările de pace între China şi Japan.

Victoriosul general Jamagata este denumit ministru de rĕsboiu al Japanului.

Discursul dep. Şerban.

Reproducem mai la vale discursul dlui Şerban, pe care l'am dat în estras:

N. Şerban. On. casă! N'aveam de gând sĕ iau parte în discusiunea de apropriaţiune. După ce însĕ neîncrederea nutrită de opoziţie, nu atâta faţă de singuratici membri ai guvernului, cât mai mult faţă de sistemul de guvernare al partidului liberal a crescut din ḑi în ḑi, după-ce însĕ în decursul discusiuei s'au făcut enunciaţiuni şi s'au arĕtat semne, cari sunt importante pentru politica din venitoriu a patriei nóstre: mi-s'a părut de datorinţă sĕ ḑic şi eu un cuvênt.

Cu brevitatea posibilă mĕ voiu restrînge acum la trei puncte: la espunerile făcute de contele Szapáry Gyula în cestiunea naţională, la ţinuta partidului liberal dovedită dela transacţiune încóce în eercitarea(?) constituţionalismului, şi în fine la pactul cu saşii.

Viéţa constituţională se practiséză în mod egal în tóte statele constituţionale cu puţine escepţiuni şi puţină deosebire. Factorul principal al vieţii constituţionale este însuşi partidul, carele se identifică cu puterea de stat şi o eserciază. Partidul acela guvernamental guvernéză după principii înainte definiate, fiindu-i deja cunoscute înainte şi căile, pre cari conduce naia statului către destinaţiunea sa.

O altă caracteristică a vieţii constituţionale e acea, că partidul guvernamental, care precum ḑisei, se identifică cu putererea de stat şi are de fapt maioritatea în parlament — cum? asta nu o discut, — acela are şi datorinţa sé represinte maioritatea şi afară de casă. A treia-óră esistă un anumit prestigiu, pe care parlamentul trebue sĕ-l aibă, pentru-ca sĕ-şi pótă împlini chemarea sa înaltă.

In ce privesce primul punct, cred că dela transacţiune încóce am vĕḑut în destul acel fel de partid guvernamental, care face politică nu după principii binedefinite nu după teoreme înalte, cari ţintesc la fericirea patriei, ci o politică din cas în cas, de aḑi pe mâne, o politică aşa ḑicênd de — pajaţe (Mişcare în drépta).

On. casă! Inainte de tóte se scie, că proiectele de politică bisericéscă în special cĕsătoria civilă, nu a fost un punct din programul guvernului sau al partidului liberal ci al partidului independist şi 48-ist. Partidul liberal a aflat de bine a vota de mai multe ori în contra ei, când reposatul Irányi Dániel o propunea.

Ideia fusiunei, care în ḑilele acestea a fost aşa de mult discutată, éraşi a inventat'o fostul ministru contele Szapáry Gy. dar' nu partidul liberal.

După părerea mea, scopul partidului liberal nu e fericirea patriei, nu e validitarea patriei ca stat, în lăuntru şi în afară ci susţinerea posiţiei lui la putere. [Adevĕrat! Aşa este, în stânga şi în centru). Intru susţinerea acestei posiţii ne vom treḑi într'o bună diminéţă, că el a preluat întreg programul partidului 48-ist. (Ilaritate în stânga; strigări în stânga estremă: „Bine ar fi!“)

Cuvintele spuse în parlament, aci toţi convenim, nu-şi au efectul numai înlăuntru, ci şi în afară, şi prestigiul ţĕrei sancţionéză înaintea tuturora faptele. Ministrul Perczel amintínd în ḑilele trecute prestigiul casei în paralelă cu cela al partidului liberal, despre care a intonat imnuri de preamărire, ast-fel s'a esprimat: Eu, aşa cred, că acest din urmă a crescut, a scăḑut însĕ prestigiul însuşi al parlamentarismului.

Nu vreau sĕ cercetez întru cât a scăḑut şi întru cât nu, şi cine e causa, dar' când dl ministru de interne şi ceialalţi chiar aşa de mult laudă partidul liberal, totd-una îmi vine în minte proverbul japonez: (S'auḑim, s'auḑim!) „Marfa prea mult lăudată, de comun e de puţină valóre“.

Trecênd la vorbirea din Vinerea trecută a contelui Szapáry în care a atins şi cestiunea naţionalităţilor, st. d. deputat a ḑis între altele şi următórele: (cetesce).

„După părerea mea chiemarea de căpetenie a unei bune politice magiare e, ca sĕ folosim acel timp, care ni-'l pune la disposiţie o pace europénă în decursul căreia afacerile nóstre fără amestec strĕin, înşine le putem isprăví pentru a puté face aici un stat puternic unitar“.

Mai încolo ḑice: „On. casă! Un alt nĕcaz al stărilor nóstre e acea mişcare viuă, care o observăm la naţionalităţi. Unul din relele acestei cestiuni e, că aceia, cari se ţin de representanţii naţionalităţilor nu sunt de faţă în sala acésta (Aşa-e! Adevĕrat! în centru) ca sĕ-şi pótă espune aici plângerile lor. La aceea însĕ, că ei nu sunt aici, nu sunt de vină nici legile magiare, nici parlamentul magiar şi nici guvernul magiar şi nime altul decât ei înşişi, pentru-că ei au hotărît pasivitatea“.

„Eu, on. casă! sunt de acord cu cele douĕ dintâiu puncte ale declaraţiunei dlui deputat I. Szapáry, şi anume ca sĕ folosim timpul de pace pentru arangiarea afacerilor şi raporturilor nóstre publice şi că naţionalităţile aici în casa acésta nu sunt representate. Nu însĕ cu ceea-ce privesce a treia aserţiune, că anume causa neînfăţoşerii lor ar fi pasivitatea. Nu, pentru-că deoparte e fapt, că în Ardél în butul uniunei încă tot sunt legi, cari ne reamintesc absolutismul, şi nouĕ ne este imposibilă întrarea în parlament din causa censului mare, care se susţine în Ardél; nu, pentru-că de altă parte ne opresce acea presiune şi corupţiune a guvernelor magiare, care se presentă în folosirea mijlócelor de violenţă şi mituire faţă de tóte partidele oposiţionale, dar îndeosebi faţă de naţionalităţile nemagiare.

Când am avut onóre a aminti aceste lucruri nu pot trece fără a constata acel fapt fórte rar sau póte chiar unic în felul sĕu în viéţa constituţională a popórelor, că majoritatea din acest parlament, care ţine în mână aḑi puterea, nu representă absolut pe nimenea.

Sunt în stare a vĕ documenta cu charta în mână, că representanţii poporului magiar cu 98% faţă de 2% şed pe băncile oposiţionale şi cu deosebire pe ale independiştilor, ér st. domn deputat J. Szapáry între aprobările d-vóstre a recunoscut şi constatat, că naţionalităţile nu sunt representate. Intreb acum pe on. guvern, pe cine representaţi d-vóstră?

Sághy Gyula: Pe voi vĕ aleg slovacii!

Nicolae Şerban: Pasivitatea este un lucru la care, ca la cas analog ne putem provoca atât în ţéră cât şi în străinătate. Fost-au pasivi bohemii, fost-au chiar magiarii în contra tendinţelor centralisătóre din Viena, şi dl deputat Kovács Albert cu tot dreptul a accentuat în vorbirea sa de aḑi, că însuşi Tisza Kálmán, eroul alcătuitor al partidului liberal....

Sághy Gyula: Fisolgăbirĕul ei!

Nicolae Şerban: Nu-mi pasă fie „fisolgăbirĕul ei“ — în anii 60 nu s'au pus nici pe basa pasivităţii, ci împreună cu Jókai Mór şi dacă nu mĕ înşel, cu Nyári Pál, au luat posiţie contra lui Fr. Deák şi lui Eötvös (Esclamări în stânga estremă: Care Eötvös?) şi nici n'au voit sĕ audă de împăcare pe cale constituţională, dând naţiunei drepturile, cari îi compet, fiind de părerea, că aceste conflicte numai şi numai cu armele se pot aplana.

On. Casă! Acéstă pasivitate e motivată ori de câte-ori un popor nu-şi póte esercia drepturile constituţionale, cari îi compet, şi de altcum dacă i se şi dau pe hârtie, în pracsă nu şi le póte esercia.

(Va urma.)

Noutăţi.

Domnişóra Agata Bârsescu. Sâmbătă a jucat dra Bârsescu în „Dama cu camelii“ tragedie de A. Dumas, rolul Margaretei, răpind şi emoţionând publicul prin jocul natural şi admirabil, prin esecutarea cu forţă neîntrecută a rolului sguduitor a Margaretei. Ea a fost, ca şi în serile precedente, aplaudată cu frenesie de public, care a umplut teatrul până la îndesuială, ér' românii sibieni i-au oferit de nou o corónă minunată, cu pretea tricoloră.

După representaţie românii din Sibiiu au arangiat în onórea artistei un banchet în restaurantul Pankiewicz, la care a luat parte inteliginţa română în numĕr însemnat. Aici dl profesor George Dima a ţinut un frumos toast în onórea artistei accentuând gloria ce dra Bârsescu aduce artei teatrale şi numelui român şi tălmăcind fericirea, ce o simt românii putêndu-o admira şi saluta în mijlocul lor. Dra Bârsescu a mulţămit adânc mişcată pentru manifestaţiunile de iubire ale românilor spunênd, cât de fericită sĕ simte, vĕḑêndu-sĕ primită cu iubire ferbinte din partea românilor.

Dra Bârsescu a plecat Duminecă sara spre Braşov. In călĕtoria sa la gara dela Ocna-Sibiiului a fost întimpinată cu ovaţiuni din partea inteligenţei de acolo. Referitor la acésta ni se scrie din Ocna:

Renumita artistă, dşóra Agata Bârsescu în călĕtoria sa dela Sibiiu spre Braşov, la gara din Ocna-Sibiiului a fost obiectul celor mai vii aclamaţiuni din partea inteliginţei şi a poporului de aici.

Făcênd trenul o mică pausă la gara din Ocna, în acest restimp urările de „sĕ trăiască“ a mulţimei ce cu dor privea spre feréstra cupeului unde se afla celebra artistă, nu voiau sĕ încete. Artista în mod graţios a mulţămit publicului ce-o aclama, făcênd cu mâna graţióse semne de adio.

* * *

Representaţiunea teatrală a diletanţilor români de Duminecă sara a avut un succes mare, mai mare ca representaţiile diletanţilor nostri din anii trecuţi. Publicul s'a presentat la teatru în numĕr fórte mare, nerĕmâind nici un loc gol; afară de românii sibieni au fost mulţi inteligenţi şi ţerani din provincie. Intre public a fost de faţă şi d-şóra Agata Bârsescu. Jocul diletanţilor a încântat publicul, fiind rolurile bine studiate şi interpretate; publicul i-a rĕsplătit cu viforóse aplause.

După representaţie o parte din public a convenit în restaurantul Pankiewicz, unde dl profesor G. Dima în o vorbire a constatat, că între representaţiile de mai nainte şi cea de acum sĕ observă un progres însĕmnat, apoi a felicitat pe diletanţi şi le-a mulţămit pentru plăcerea procurată publicului îmbărbătându-i a continua pe acésta cale. Dl Russu Şirianu, accentuând meritul regisorului pentru reuşita bună a representaţiunii, a mulţămit publicului român pentru sprigin, esprimându-şi bucuria, că în public s'a stirnit interes faţă de prestaţiunile diletanţilor.

Noi ne alăturăm cu plăcere la cele constatate şi ḑise de dl Dima, felicitând pe diletanţi şi dorindu-le succese şi pe viitor.

* * *

Chirotonire. Duminecă în 19 Februariu Preasânţia Sa dl episcop Nicolae Popea a hirotonit întru diacon pe profesorul de teologie şi redactorul foii nóstre Dr. Petru Barbu, scrie „Fóia Diecesană“.

* * *

Reuniunea femeilor române. Duminecă la 4 óre p. m. s'a ţinut în localul societăţii de lectură adunarea generală a reuniunei femeilor române din Sibiiu sub conducerea d-nei presidente Maria Cosma. In raportul general, cetit de dl secret. N. Şuluţiu se spune, că dela ultima adunare au întrat în sinul reuniunei 4 membrii, între cari unul ordinariu, ér 3 ajutători. Reuniunea are 225 membrii, între cari 4 ajutători şi 30 pe viéţă. Balul reuniunei din 26 Ian. a. c. a reuşit atât din punct de vedere moral cât şi material. Venitul curat a fost de 167 fl. 29 cr. Raportul face amintire despre arangiarea ciclului de 12 prelegeri în favorul reuniunei, dintre care 8 s'au şi ţinut. Obiectul principal a fost esaminarea raciociniilor pro 1894. In fond înalienabil averea reuniunei a fost de 4277 fl. 68 cr. ér în fond disponibil 6456 fl. 75 cr. Total 10.734 fl. 43 cr. Suma speselor avute cu susţinerea scólei dela înfiinţarea ei face 18.970 fl. 01 cr. Raţiociniile cetite posiţie de posiţie de cassariul reuniunei Dominic Raţiu s'au luat la cunoscinţă şi s'a dat absolutoriu.

De asemenea s'a primit atât în general cât şi în special raportul comitetului, şi la propunerea d-lui Dr. O. Russu adunarea esprimă conferenţiarilor mulţămită protocolară. Adunarea a esprimat condolenţă pentru membru reposat Elena G. Ioan. Pentru verificarea protocolului adunarea alege pe d-nele H. Rusu şi Deceanu şi pe dl Pant. Lucuţa. In fine d-na presidentă, rugând pe membrii sĕ păstreze şi pe viitoriu pentru reuniune bunăvoinţa manifestată până acum, dechiară lucrările adunărei generale de terminate.

⁂

Prinţul Carol, fiul părechei mostenitóre române s'a îmbolnăvit grav de difterie. Din fericire, în urma a două injecţiuni cu ser antidifteric făcute de domnii doctori Leonte şi Cantacuzino, micul principe e acum aprópe restabilit.

Suntem siguri că ţara întrégă s'a asociat la grija Auguştilor părinţi ai micului principe, scrie „Timpul“.

⁂

Post de cantor. Sĕ caută un cantor la biserica nóstră din Cluş, pe lângă salar de 240 fl. pe an. La cas, că respectivul va avé scrisóre bună şi legibilă, va fi aplicat şi ca scriitor în cancelaria protopresbiterală, fiind pentru acésta ocupaţiune remunerat deosebit. Reflectanţii la acest post au sĕ se adreseze la parochul — protopresbiterul Clujului, dl Tuliu Roşescu.

⁂

Saşii „moderaţi“ din ţéra Bârsei, — precum anunţă foile din Budapesta — au ţinut în Braşov o conferenţă, în care s'au constituit ca partid şi au hotărit sĕ întemeieze un diariu sub titlul: „Kronstädter Tageblatt“, care va şi apăré la finea acestei luni.

⁂

Perchisiţiuni domiciliare la Săcele. Gaz. Trans. comunică, că în decursul sĕptĕmânii trecute gendarmii din Săcele au umblat din casă în casă, cu scop de-a confisca nisce călindare „primejdióse pentru patrie“. Se lăţiseră adecă între poporul din Săcele nisce călindare de părete, aduse din România. Călindarele acestea sunt tipărite în colori şi pórtă, între altele, şi portretele întemniţaţilor politici. De aici spaima ungurilor. Gendarmii au primit ordin sĕ le caute şi confisce pe tóte. Porunca acésta le-a dat gendarmilor mult lucru, deórece în Săcele erau fórte multe călindare de acestea, pe cari ţĕranii le lipiseră pe părete. E de însemnat, că cele mai multe călindare au fost aflate la ciangăi, ér unul dintre acestea a fost aflat chiar la judele ciangău din Bacifalĕu.

⁂

Procesul de presă intentat de către procurorul suprem din Budapesta jurnalistului Maximilian Gelléri pentru un articol întitulat: „A király mulat“ (Regele se amuséză) şi scris în diarul „Hétföi Ujság“ după mórtea lui Kossuth şi cu ocasiunea desbaterilor bisericesci-politice, s'a pertractat înaintea curţii cu juraţi din Budapesta. Procesul a fost intentat pentru laesa majestate. Juraţii au negat cu 8 contra 4 voturi, că Gelléri ar fi vinovat, şi astfel tribunalul achită pe acusat.

⁂

O lege importantă. In timpurile de ạdi, în cari ómenii fără Dḍeu atacă tot ce-i sânt şi fac chiar specule neguţătoresci prin luarea în deşert a lucrurilor sânte, legea contra luărei în deşert a lucrurilor sânte, publicată în Rusia are o deosebită importanţă. Se anunţă adecă din Petersburg, că prin legea amintită se opresce importul din ţĕrile streine al tuturor mărfurilor şi obiectelor, care atacă simţul religios, batjocoresc lucrurile sânte, şi se ia în deşert sânţenia caracterului dumnedeesc etc., sau chiar şi acelea care pórtă o etichetă ori stampilă, prin care s'ar vătĕma simţul religios.

⁂

Cel mai geros Februariu al vécului. O fóie helveţiană arată, că un Februariu atât de geros, ca şi în luna acésta abia a mai avut vécul al XIX-lea. Numita fóie a studiat observaţiunile meteorologice ale vechiului Zürich şi a constatat o temperatură atât de abnormală în luna acésta ca nici odată până acum. Cel mai geros Februariu al vécului a fost ţinut cel din 1845 care a avut o temperatură medie de —$4^1/_2$ grade Celsius; Februariul nostru din est-an însĕ arată o temperatură medie de —7 grade. Temperatura medie normală a lui Februariu este +0·8 grade Celsius. Statistica profesorului Hellman despre cele mai gerose erni din Berlin dela 1728 până la 1881 încă dovedesce, că în Berlin până în est-an — abstrăgĕnd anii 1740 şi 1885 — un asemenea ger n'a fost în întreg secolul.

⁂

Marina română la canalul mărei nord-ostice. Din incidentul deschiderei canalului din marea nord-ostică, guvernul român încă a primit învitare, ca sĕ ia parte la acea serbare. In urma acésta ministrul de resbel român a ordonat, ca la festivitatea deschiderei canalului, sĕ mérgă încrucişătorul „Elisabeta“ sub comanda colonelului Vasile Ursianu, şi bricul „Mircea“, sub comanda majorului Coanda. Ambele vapóre vor pleca la începutul lunei viitóre.

⁂

Eforia spitalelor civile din Bucuresci a hetărît sĕ vêndă ţĕranilor români unele dintre posesiunile de pămênt, ce le are în parcele de 5 hectare, şi între aceleaşi condiţiuni, cari se observă şi la vinderea bunurilor statului. Prin acésta eforia de o parte uşuréză colonisarea ţĕranilor în apropierea bunurilor sale, ér de altă parte le ajută mult prin aceea, că noii posesori sunt îndatoraţi a plăti posesiunile cumpĕrate, numai în rate lunare.

⁂

Esemple bune. Din incidentul morţii regretatului Dr. Lazar Petco mai mulţi dni inteligenţi din Arad au luat iniţiativa de a crea la parochia din Arad un fond cu meniţiune culturală; şi după-cum fóia „Bis. şi şcóla“ pentru acest fond ar fi incurs până acum suma de 100 fl. v. a. Scopul ce se urmăresce prin crearea acestui fond este, ca în loc de a depune pe mormêntul iubiţilor rĕposaţi cununi de natură trecĕtóre sĕ se depună cununi de natură neperitóre, cari ĕ contribue la desvoltarea culturală a poporului nostru.

⁂

Podul peste Dunăre. Din Cernavoda se scrie, că podul peste Dunăre, la care se lucréză acum, va fi terminat pe la finele lui Iulie, ér inaugurarea oficială a podului se va face pe la finele lui Septembre c.

⁂

Cufundarea unui oraş. In 17 Februariu s'a întêmplat un mare cutremur de pămênt în ţinutul Askhabadului (Rusia). In urma acestui cutremur oraşul Kutschon s'a şters cu totul de pe faţa pămêntului. Un călĕtor, care mergea cu trăsura în acea ḍi către oraş povestesce următórele despre acéstă nenorocire: S'a auḍit deodată un murmur şi o puternică bubuitură sub pămênt, de gândeai, că s'au descărcat de-odată vre-o sută de tunuri. Caii drumeţului s'au spăriat şi au început sĕ răpéscă trăsura, ca sălbatici, de-alungul drumului. Când a privit spre oraş, el a vĕḍut de-asupra lui nisce nori grozavi de fum şi columne de praf, ér oraşul dispărĕnd de pe faţe pămêntului. Câţi ómeni se vor fi prăpădit în urma acestei mari nenorociri, nu se scie încă. La tótă întêmplareă însĕ vor fi mai multe mii. Din întreg oraşul n'a scăpat decât un biet funcţionar dela consulat, care auḍind detunăturile, a fugit de cu vreme afară la câmp.

⁂

Biciclul în feliurite limbi. Pentru biciclisti va fi de sigur de mare interes sĕ scie ce numiri i se dau biciclului în limbile feliuritelor naţiuni. De aceea arĕtăm aci câteva: Italianul îi ḍice: velocifero, spaniolul biciclette, francezul: velocipéd, englezul: cycle sau wheel, germanul: Fahrrad, chinezul: gaugma (cal strĕin) sau tei chas (maşină sburătóre), japonezul: tzum (căruţă fără cai) Mai originală şi mai puţin practică este însĕ numirea biciclului în limba olandeză: Gewielsnetrijvaettrappendnensdrekergestel. De sigur, că până omul esprimă acest cuvênt, biciclistul are sĕ facă un drum fórte lung.

„Viéţă nóuă“

de

Henry Drummond.

(Traducere din limba germână).

(Urmare.)

Greşala cardinală am avut'o noi până acum, nisuind după sânţire a fost, ca noi am avut sĕ producem de din lăuntrul nostru aceea, ce numai de din afară póte veni. Conform legii prime a mişcărei, fiesce-care corp rĕmâne în stare de repaus sau în mişcare uniformă în direcţiune dréptă până atunci, până când nu este silit prin puterile ce inriuréză asupra lui de a părăsi starea acésta. Tot astfel este şi cea dintâiu lege a creştinismului. Caracterul unui om rĕmâne aşa precum este, sau se desvóltă în direcţiunea lui de până acum până atunci, până când nu este constrêns de puteri, ce influinţéză asupra lui, de a schimba starea acésta.

Noi până acuma am rĕmas în starea cea veche, fiind-că noi nu ne-am oferit, nu ne-am increḍut cu totul „puterilor, ce influinţéză“. Aci este lut şi dincóce un olariu; noi până acum ne-am increḍut în lut, ca el însuşi sĕ schimbe lutul.

De unde provin puterile, cari influinţéză şi cine este olariul? Rĕspunsul îl aflăm în norma nóstră: „Cu faţa descoperită se oglindéză mărirea Domnului, şi noi ne prefacem în acelaşi chip“. Acésta are lipsă de unele esplicări. Ce este mărirea Domnului? Cum o póte omul muritor reoglinda, cum póte fi ea „puterea care influinţéză“ şi care produce în el chipul perfect? In cuvêntul „mărire“ — şi este evident, că acest cuvênt este purtătorul „puterilor, ce influinţéză“ — sĕ cuprinde în genere noţiunea sublimului, aici noţiunea strălucirii supranaturale, ceresci, a gloriei lui D-ḍeu celei pline de lumină strălucitóre. Este mărirea Domnului, pe care a dorit Moisi s'o vadă, pe care însĕ nu-i era iertat, a o vedé, dar care sĕ reflecta din faţa lui, când sĕ întórce érăşi la ómeni de dinaintea feţei lui Dḍeu. Este radiarea fiinţei interne. Măestrii vechi simboliséză acésta, încunjurând chipul lui Hs, pe „Eccehomo“, cu o glorie de raḍe, cu o aureolă. Simbolul este partea vĕḍută, dar care este cea nevĕḍută? Ce este aceea ce radiază? Este caracterul. Mărirea lui Dḍeu este caracterul lui Dḍeu, care luminéză. Pe pămênt, în cer nu este nimic mai strălucit, mai măreţ.

Pămêntul este „plin de mărirea lui,“ fiind-că creaţiunea întrégă este plină de caracterul lui, de fiinţa lui. „Onórea lui Dumneḍeu“ este caracterul lui Dumneḍeu. Strălucirea „mărirei“ lui este caracter. Mărirea „fiului seu unul născut“ este caracter, un caractĕr plin de „dar şi de adevĕr“. Şi când îşi descoperi Dumneḍeu poporului sĕu numele, el îi descoperi simplu caracterul lui Iehovah, adecă pe sine însuşi.

„Şi s'au pogorît Domnul în nor şi au stătut înaintea lui acolo Moisi, şi au chiemat numele Domnului“.... Domnul, Domnul, D-ḍeu îndurat şi milostiv, îndelung răbdător şi mult milostiv şi adevĕrat“.

Acesta este caracterul lui, mărirea, care i-o arătă el lui Moise, mărirea lui Hs nu este aşadară numai un cerc de lumină, o aureolă a strălucirei supranaturale; cum ne ar fi putut provoca Pavel, ca sĕ o reoglindăm? Desbrăcată de vĕlul ce o acopere ea este simplu frumseţa lui Christos frumseţa perfectă morală şi spirituală, ceva infinit real, infinit sublim, ceva ce sĕ împărtăşesce în infinit, ce trece încontinuu din prototipul ei în sufletul primitor.

Mai cetiţi încă odată cuvintele lui Pavel cu esplicarea acésta şi ca sĕ înţelegeţi mai bine puneţi espresiunile mai simple, şi avem regula: Cu faţa descoperită reoglindând caracterul lui Christos ne prefacem în acelaşi chip, dintr'un caracter nefrumos într'unul mai bun, dintr'unul îmbunătăţit într'unul şi mai bun şi astfel devenind tot mai perfecţi până când se forméză în noi acelaşi chip“.

Intrebarea cea mare a sânţirii sĕ discompune într'o ḍicere scurtă: Aşeḍaţi-vĕ astfel faţă de Chistos ca fiinţa vóstră sĕ reoglindeze fiinţa lui *şi* voi veţi devení asemenea lui.

Toţi ómenii sunt oglinḍi, acésta este legea cea dintâiu, pe care sĕ baséză instrucţiunea lui Pavel. Intr'o privinţă nu putem descrie pe om mai bine, decât numindu-l oglindă. Când am petrecut ieri séră la olaltă lumea, în care a trăit fiesce care preste ḍi, îşi avea focariul în odaia nóstră. Noi nu ne am vĕḍut unul pe altul ci noi am vĕḍut unul lumea celuialalt. Noi am fost aşa ḍicênd o combinaţiune de oglinḍi. Ce a vĕḍut fiesce-care pentru sine, aceea a reflectet érăşi dela sine; păţăniile lui au eşit la ivélă, noi am vĕḍut ómenii cu cari a comunicat ba i-am şi auḍit; esperinţele lui s'au repeţit simplu, noi am vĕḍut oglindându-se în el ómeni şi lucruri. Când am vorbit eu cu vecinul meu, l'am lăsat fără voie, sĕ privéscă în oglinda mea, eu i-am arĕtat, ce s'a petrecut în ea, unul sau altul din multele chipuri care cad în continuu pe ea; şi când l'am ascultat eu pe el, eu n'am fost un auḍitor ci mai mult un privitor, el m'a lăsat sĕ privesc în oglinda lui. Tótă comunicarea omenéscă constă în privirea chipurilor reflectate în oglindă. Mĕ întêlnesc cu un strein în tren. Indată-ce el începe a vorbi eu sciu, ce fel de cetăţén am înaintea mea. Fără sĕ voiască, el îmi oglindéză în vorbele sale patria sa, părinţii sĕi, tótă istoria originii sale. Chiar şi în mod fisiologic este el o oglindă.

(Va urma.)

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea petrecerei arangiate în 23 Ianuariu a. c. din partea inteligenţei române din Avrig, au incurs 38 fl. 24 cr., din care sumă subtrăgêndu-se spesele de 27 fl. 49 cr., a rĕmas venit curat 10 fl. 75 cr.

Suprasolviri au incurs dela următorii domni şi dómne: Mihail Bardoşi pretor în Arpaş 20 cr., Solomon Făgărăşan înv. în Drăguş 23 cr., Teodor Orlea înv. în Porcesci 21 cr., Iosif Sebeş farmacist în Avrig 1 fl. 20 cr, Pompiliu Bânda înv. în Porcesci 20 cr., Ieronim Buzea înv. în Sadu 20 cr., Ioan Benţa not. în Porcesci 20 cr., Dr. Segal medic cerc. în Avrig 50 cr., Henrich Bergleiter preot ev. luth. în Avrig 50 cr., Iocn Orendi înv. ev. luth. în Avrig 50 cr., Charlotte Goldschmidt 50 cr., Dr. Şenchea asesor orfanal în Făgăraş 80 cr., George Şandor contr. com. în Făgăraş 70 cr., Florea Octavian medicinist din Făgăraş 70 cr., Ioan Banciu înv. în Viştea sup. 20 cr., Ioan Cândea protopresb. în Avrig 70 cr., Franz Ianik major pens. în Avrig 50 cr., Ioan Iordache înv. în Sĕcădate 20 cr., ulterior a mai incurs dela dl Ieronim Spornic not. com. în Veştem 1 fl.

P. T. domni şi dómne, cari în scopul reuşitei acestei petreceri şi-au dat binevoitoriul lor concurs, priméscă pe acéstă cale sincerile nóstre mulţumite.

Pentru comitetul arangiator:

Ioan Druhora, preşedinte.
Ioan David, cassar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă Red.

Nr. 95—1895 [36] 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului vacant de paroch în parochia de clasa III-a Nadastia inferióră în protopresbiteratul gr.-or. al tractului Hațegului prin acésta se escrie „concurs repețit“ cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul nostru „Tel. Rom.“

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 302 fl. 50 cr., statorite în ședința sinodului parochial estraordinar din 6/18 Martiu 1894.

Doritorii de a ocupa acest post au a și așterne petițiunile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre ale bisericei nóstre, la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat, în Petroșeni.

Petroșeni, la 11 Februar, 1895.
Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Hațeg, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 771 prot. 1895. [21] 3—3

CONCURS.

Pentru intregirea vacantei parochii de clasa a II Mociu din protopresbiteratul Clușiului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de639 fl.

Doritorii de a ocupa postul de paroch în acéstă comună sunt poftiți a-și înainta suplicele de concurs instruite în sensul normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, și a se presenta la biserică în vreo ḑi de Duminecă sau sărbătóre, ca sĕ fie cunoscut din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Clușiu, 16 Decembre 1894,

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Szám 1269/95. [35] 2—3
urb.

Hirdetmény.

A korodi általános határtagositási ügyben az elömunkálatok megkezdésére, ugy mint a képviselest rendezése a müködö mérnök megválasztása és a költség elöirányzat elkészitése végett **határnapul az 1895 évi Ápril 9-én dél-elött 9 óráját** tüzöm ki Korod község iróda helyiségébe, mely tárgyalásra az összezes érdekelteket és a birtokrendezési mérnököket hirdetményileg azon figyelmeztetéssel hivom meg hogy az egyik vagy másik erdekeltek meg nem jelenése a tárgyalás megtartását akadályózni nem fogja és hogy azon birtókrendezési mérnökök kit a kérdéses ügyben a müködömérnöki teendöket elválalni szándekoznak a szerződési pontozatók előterjesztése mellett ajánlataikat hozzám vagy érdekelt telekhez küldjék be.

Erzsébetvárosan, 1895 évi Február hó 18-án a kir. törvényszéktől.

I. Müller, jegyzö. *Vén András,* elnök.

Mr. 121/95 [34] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III. Boroșneul mic, în protopresbiteratul Treiscaunelor, sĕ escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur de 427 fl. 50 cr.

Reflectanții sunt poftiți a'și subșterne cererile concursuale instruite cu documentele necesare, conform normelor bisericesci în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termin deschis.

Brețcu, (Bereczk) 8 Februariu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor în conțelegere cu comitetul parochial concerninte.

Dimitrie Coltofean,
prot.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți: [169] 11

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat .	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg. .	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg. . . . . : . .	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima . . .	„	—.32
Abcdar, de Dog ariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. = ...	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. = ...	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg .	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cârticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă . . .	„	—,15
Comput de Ioan Popescu . .	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă . . .	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaționale. . .	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg..	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu . .	„	—80
Chemia anorganică de Filipescu .	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu .	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan .	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I. .	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II. .	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II. . .	„	1.—
Gramatica română de I Dariu .	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu .	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop .	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop .	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș . .	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș . .	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. = ...	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri . .	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale. .	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895 . . .	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu .	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur . .	„	—.50
Vocabular român germân . . .	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja . .	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu . .	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean . .	„	—.80
Colinde de A. Marienescu . . .	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu .	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu .	„	2.—
Descântece poporale de Marian .	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț .	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan . .	„	1.50
Poetica română de I. Manliu . .	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian . . .	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea .	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii . .	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului .	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian, .	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla .	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla .	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla . .	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli . .	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli . .	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl .	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla . .	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla . . .	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla . .	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla . . .	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—·06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla . . .	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noü cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl. . .	„	—.02
Testimonii de religie . . .	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie .	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100 . .	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100 .	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100 .	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și .	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Țințe de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**
Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 24 Sibiiu, Joi, 2/14 Martiu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

ápare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Contele Iuliu Szápáry şi naţionalităţile.

I.

In cuvêntarea sa rostită la 1 Martiu în camera Ungariei fostul ministru-preşedinte Iuliu Szápáry, în calitatea sa de şef al disidenţilor din partidul liberal, s'a ocupat şi de naţionalităţi, făcêndu-le nescari imputări, care chiar în gura lui nu se prea potrivesc, pentru-că el este tata legii electorale în vigóre, al acelei legi, care după convingerea nóstră *este causa principală a pasivităţii românilor.*

„Alt rĕu al stărilor nóstre publice este: mişcarea mai vióie ce se observă la naţionalităţi.

„Este în detrimentul acestei cestiuni, că aceia, cari se consideră pe sine de representanţii naţionalităţilor nu sunt de faţă în acéstă cameră, ca sĕ şi pótă spune durerile aci“.

„Causa că nu sunt aci nu este nici legislativa magiară, nici legile magiare, şi nime altul, decât numai ei înşişi, pentru-că ei şi-au ales pasivitatea.

„Se póte, că la o nouă arondare a cercurilor electorale, cu noue dispositiuni legislatorice s'ar putea emenda unele defecte, dar fie numĕrul deputaţilor naţionalisti 20 sau mai mulţi, numĕrul nu hotăresce, însĕ sĕ fie aici; căci dacă de 28 ani erau între noi aici, în acéstă casă, şi aici şi-ar fi adus plângerile, mai mult prospect aveau de a câştiga vindecare, decât făcênd larmă cu ele afară de cameră, ba şi peste graniţele ţerii“.

Astfel apostrofézá Szápáry pe naţionalităţi, înţelegênd firesce numai pe români, pentră-că saşii sunt acolo.

Dar nime în Ungaria nu este mai puţin îndreptăţit a ne face astfel de imputări decât dl conte Szàpáry.

In 1874 Dsa era ministru de interne.

Opinia publică de atunci pretindea modificarea respective completarea legii electorale în direcţiune liberală, ér cu deosebire relativ la Transilvania se pretindea, ca după-ce uniunea cu Ungaria se consideră de esecutată, sĕ se curme diferinţa de cens între alegĕtorii transilvăneni şi între cei ungureni.

Cel mai adict amic al magiarilor dintre români, dl Iosif Hosszu, aḑi vicepreşedinte la înalta curte de contabilitate, dela favorabila deslegare a acestei cestiuni îşi condiţionase reputaţiunea sa de român activist şi victoria asupra pasivistilor transilvăneni, pe cari se nisuia sĕ-i convingă, că în dieta ungară le va merge mai bine decât în cea transilvană, pentru-că legea electorală ungară este mai liberală şi trebue sĕ se estindă şi asupra Transilvaniei, ér aceea este sciut, că magiarii din Ungaria nu sunt aşa şoviništi ca cei din Transilvania, sunt cavaleri din fire etc. etc.

Pasivitatea românilor transilvăneni era proclamată deja de 7 ani.

Ce era mai natural deci pentru un guvern la înălţimea chiemării sale? decât ca durerósele reminiscinţe, ce le-a produs fusiunea Transilvaniei cu Ungaria contra voiei elementului celui mai numeros din Transilvania, a românilor, sĕ se nisuiéscă a-le indulci cu doveḑi sincere, că Ungaria nu ţintesce la apĕsarea naţionalităţilor, că în Ungaria domnesce egalitate şi dreptate, că elementul român, carele în 1863/4, în autonomia transilvană, se bucurase de egalitate şi cu respect la limbă, şi fusese dechiarat de naţiune politică în Transilvania, cel puţin în sinul naţiunei politice ungare se va puté afirma cu demnitatea, ce reclamă numĕrul seu şi sacrificiile ce le prestézá patriei în avere şi în sânge.

Cel dintâi şi cel mai puţin lucru ce trebuia sĕ facă guvernul şi legislativa în acéstă privinţă era: o lege liberală electorală, egală pentru toţi şi arondarea cercurilor electorale după ecuitate, fără consideraţiuni politice *de a preduce o maioritate măestrită.*

Dl Szápáry însĕ ca ministru de interne a presentat un proiect de novelă la legea electorală reacţionar, care din retortele dietei — se înţelege cu învoirea guvernului — a eşit şi mai reacţionar.

Pentru Transilvania nu numai s'a susţinut anomalia de cens *special* de dare, pe când în Ungaria censul era ¼ de sesiune urbarială — 8 jugĕre catastrale — dar din darea care se computa mai nainte chiar după legea transilvană s'a suprimat darea, de venit (darea de cap cum era mai nainte) şi darea pentru desdăunarea urbarială, şi astfel censul vechiu s'a urcat aprópe la duplu, şi în fine, peste tot, dreptul electoral s'a condiţionat dela achitarea contribuţiunei, ceea-ce este un bun pretecst în mâna organelor statului încredinţate cu încasarea contribuţiei de a zădărnicí dreptul de alegere chiar şi pentru cei ce-l au.

In zadar se afirma atunci şi se afirmă mereu şi astăḑi, că prin asta nu sunt asupriţi românii din Transilvania, fiind legea egală pentru toţi, pentru români ca şi pentru magiari, — pentru-că în faptă censul esorbitant din Transilvania s'a creat deadreptul în contra românilor, şi numai pe ei îi atinge.

Étă de ce? Magiari fosti iobagi sunt fórte puţini prin comitate, atât de puţini, încât nici cu un cens nici într'un cerc n'ar puté decide votul lor. Magiarii sunt proprietari nemeşi, cari au privilegiu de vot în puterea nascerei lor, prin ficţiune şovinistică tot acest drept s'a susţinut şi pentru sĕcui, pe basa „dreptului vechiu“ (régi jogon). De acest drept viril se bucură toţi acei privilegiaţi, cari dela 1848 până la finea anului 1872 sunt introduşi în vre-o listă electorală.

Numai românii sunt deci aceia, la cari se aplică censul special din Transilvania, ér când după legile naturei şi nemeşii şi sĕcuii introduşi în listele până la 1872 se vor rărí, vor afla cei-ce au şi cuţitul şi slănina în mână alt espedient, ca magiarii şi sĕcuii totuşi sĕ fie privilegiaţi. Deja se accentuézá prin ḑiaristica magiară, ca în legea electorală ce se va face, sĕ se acórde drept electoral *fără cens* tuturor acelora, cari sciu scrie *şi vorbí unguresce.*

Desbaterea asupra proiectului lui Szápáry a durat în parlament chiar o lună întrégă dela 1 până la 31 Iuliu 1874.

Intre deputaţii români de atunci era şi un transilvănén, domnul Petru Nemeş ales în Cojocna.

Deputaţii români şi Mocsáry l'au combătut şi din punct de vedere românesc, cu deosebire pentru censul special susţinut pentru Transilvania.

Propuneri au făcut P. Cosma, P. Nemeş, D. Bonciu şi I. Popovici Desseanu.

Afară de acestia au mai vorbit deputaţii V. Babeş, George Pop de Băsesci, Ales. Roman şi E. B. Stănescu.

Cea mai radicală a fost propunerea dlui Parteniu Cosma la §-ul 4, în care se normézá dreptul electoral ţĕrănesc pentru Ungaria, *cerênd ca acela sĕ se estindă şi asupra Transilvaniei,* în care cas §-ul 5, în care se normézá dreptul electoral ţĕrănesc pentru Transilvania trebuia suprimat.

Căḑênd acéstă propunere spriginită cu mult zel de G. Pop de Băsesci, la § 5, a făcut dl P. Nemeş un emendament, în care cerea ca la censul de dare sĕ se considere şi contribuţiunea pentru desdaunarea urbarială, *ca mai nainte.*

Ambele aceste propuneri au fost combătute cu vehemenţă mai ales din partea matadorilor magiari din Transilvania, cari înspăimêntau pe conaţionalii lor din Ungaria cu aceea, că primite aceste propuneri în scurt timp elementul magiar din Transilvania s'ar reduce la nulă.

Baronul Kemény Gábor recunoscea, că după dreptate ar trebui primită propunerea lui Cosma, însĕ totodată arĕta cu date statistice, că dacă s'ar primí, atunci magiarii numai din scaunele secuiesci şi din câte-va oraşe ar putea scóte deputaţi de rasa lor, ér maioritatea precumpĕnitóre a deputaţilor ar obţiné-o românii *„acel element nepatriotic“* şi cu tendenţe centrifugale, carele desconsideră constituţia ţerii, şi nici legile esistente nu le respectézá *punêndu se în pasivitate.* Legislativa însĕ, din resóne de stat trebue sĕ trécă peste dreptate, când este vorbă de *salus republicae,* carele consistă în *susţinerea cu ori-ce preţ a elementului magiar din Transilvania ca singurul element, carele constitue statul* („egyedüli állam alkotó elem“).

Acestea şi alte argumente de acésta natură de ale lui Horváth Gyula şi Tisza Kálmán, cari atunci erau în oposiţie, au învins si legea electorală s'a creat precum o vedem astăḑi.

Deputaţii români şi mai cu sémă A. Roman şi G. Pap au combătut cu tótă energia argumentele magiarilor transilvăneni, dar tot înzadar. Agitaţiunea lui Kemény Gábor s'a estins chiar şi în casa magnaţilor, ér pentru aceste merite în anul 1875, după fusiune, Tisza Kálmán i a dat portfoiu de ministru în cabinetul seu, deşi ca bărbat de stat era o nulitate.

Sunt fórte instructive desbaterile asupra acestei legi şi cu deosebire cuvêntările deputaţilor români, publicate şi în jurnalul nostru şi fiind-că cestiunea nici astăḑi nu este resolvată, argumentele lor şi astăḑi sunt actuale

Se póte, că din când în când vom mai reveni asupra lor, ca sĕ fie informată şi generaţiunea actuală despre luptele din trecut. De astădată ne mărginim a reproduce numai încheierea cuvêntării dlui A. Roman, ţinută la 20 Iuliu 1874, întru spriginirea propunerii dlui Petru Nemeş, pentru-că aceea se potrivesce bine sĕ stee în faţă cu apostrofările lui Szápáry.

Étă-o:

„Domnilor deputaţi! Faceţi ca locuitorii Transilvaniei sĕ se convingă odată despre sentimentele d-vóstre de dreptate.

Faceţi, ca românii cel puţin astădată se sênţéscă o stringere de mână fraternă din partea naţiunei magiare.

Respingeţi emendamentul d lui baron G. Kemény şi *nu lăsaţi* ca prin astfel de procederi, românii sĕ pérdă *şi cea din urmă* raḑă de speranţá, fără de care apoi sĕ prindă rĕdăcine în inima lor, acea convicţiune durerósă, că ei în acéstă patrie *precum în trecut aşa şi în viitor, numai împilaţi şi persecutaţi pot sĕ fie, éră fericiţi — ba!* Căci d-lor! *„Quid tunc“ ?*

„Las în înţelepeicnea dvóstră, ca *sĕ vă daţi suma de resultatele fatale ce pot ca sĕ urmeze,* şi când o fac acésta, am totodată onórea d'a vĕ declara, că susţin amendamentul d-lui deputat Petru Nemeş şi-l recomând cu tot adinsul onoratei camere“.

Ei bine! d-le Szápáry! Cine este rĕspunḑĕtor astăḑi pentru acel „Quid tunc“ ?

Cine, pentru „resultatele fatale“ care au produs proiectul d-tale devenit lege?

Nu d-ta? Nu dieta? Nu legea?

Atunci erau deputaţi români în dietă, cari se încercau sĕ ve deschidă ochii.

De ce nu i-aţi ascultat?! De ce i-aţí silit sĕ cerce vindecare, afară de parlament, ba şi peste „graniţele ţerei?!“

Revista politică.

Ḑiariul „Matin“ anunţă, că împĕratul Wilhelm II. s'ar fi esprimat cu ocasiunea înmormêntării Archiducelui Albrecht în Viena, că are speranţa ca sĕ câştige şi pe Rusia pentru tripla alianţă, în casul acesta dênsul va propune conchiemarea unui congres europén, care va avé sĕ trateze despre o desarmare parţială.

* * *

Impĕratul rege al nostru Francisc Iosif I, la învitarea directă a împĕratului Wilhelm va cĕlători la Kiel pentru a asista la inaugurarea canalului. In suita împĕratului-rege va fi probabil admiralul br. Sterneck. La învitarea împĕratului Wilhelm va merge la Kiel şi o escadră a marinei austro-ungare. Se ḑice, că vor fi designaţi spre acest scop torpilorii, „Francisc Iosif“, „Regina Elisabeta“ şi „Archiducesa Maria Teresia“.

* * *

Ḑiariul „Neue Freie Presse“ e informat din Pesta, că cercurile parlamentare de acolo sunt de părere, că opoziţia nu va mai conturba desbaterile asupra budgetului prin scene turbulente şi astfel discuţiunea specială asupra acestui obiect se va puté termina in curênd. Dacă însě opoziţia ar întrebuinţa cu ocasiunea desbaterilor ce vor mai avé loc tot sistemul de mai nainte, cercurile hotărîtóre se ocupă serios cu ideia de a disolva parlamentul şi a escrie imediat alegeri noue. Ideia acésta a fost cuprinsă şi în discursul lui Bánffy, care a spus, că partidul liberal póte conta la sprijinul ţerii, care au produs şi actuala majoritate. In acésta conscienţă cabinetul e decis a primi fără preget lupta. De sigur nu va greşi nimenea dacă în acásta espectoraţiune va privi posibilitatea disolvării actualului parlament, încât adecă oposiţiunea va sili guvernul s'o facă acésta.

* * *

De vre-o câteva ḑile vin mereu ştiri din Viena despre o crisă apropiată în ministerul coaliţiunei. In sĕptĕmâna trecută s'a ţinut un consiliu de ministrii sub presidenţa Maiestăţii Sale. Faptul acesta a fost comentat la bursă intr'un mod de tot îngrijitor şi a dat ansă la o mulţime de svonuri, cari numai în favorul situaţiunei politice dincolo de Leitha nu sunt. Unii ministrii se ocupă serios cu inaintarea dimisiunii lor. In cercurile normative se asigură, ca consiliul de ministri s'ar fi ocupat cu deosebire cu afacerea gimnasiului din Cilli şi cu călĕtoria cardinalului Schőnborn la Roma. In ceea-ce privesce cestiunea cu gimnasiul din Cilli coaliţiunea se află intr'o dilemă, din care abia va puté sĕ scape, ér eşecul suferit de cardinalul Schőnborn la Roma in causa antisemiţilor social-crestini abia va rĕmâné fără efect asupra posiţiei singuraticilor ministri. Din tóte acesta urméză, că coaliţiunea e ameninţată de o crisă, care va erumpe cu mult mai iute de cum şi-ar pute inchipui augurii jurnalisticei din Viena.

* * *

Un corespodent al unui ḑiar vienez a interviewat pe ministrul-preşedinte Stoilov asupra stărilor din Bulgaria. Cu acésta ocasiune Stoilov a declarat, că în raporturile faţă de Rusia n'a intrat în timpul din urmă nici o schimbare. In ceea-ce privesce faimele despre deosebita influinţă, ce Zancov şi-ar fi câştigat o, ḑice, că sunt absolut nebasate; din contră el nu are nici o influinţă, căci dóră 9 ani de ḑile a trăit numai din pensiune ruséscă. Cu ocasiunea audienţei sale la grincipele n'a presentat nici un program.' –– Despre Stambulov ḑice, că e mort politic; n'are partid, ér faimele despre deţinerea şi punerea lui sub acusă sunt rĕspândite chiar de amicii lui. De fapt e acusat, că ar fi fost părtaş la uciderea lui Belcev. Un emigrant, care de bunăvoie s'a presentat la judele investigătoriu a dat astfel de fasiuni, pe basa cărora Stambulov ar puté fi adus în prepus de complicitate la uciderea şi a lui Belcev şi a lui Vucovici,

Scopul principal al guvernului bulgar e acum: reformarea politicei interne şi consolidarea finanţelor.

* * *

In şedinţa din 9 Martiu a consiliului agrar german ministrul Hammerstein a dovedit, că starea economiei de câmp e fórte critică. Acésta a recunoscut-o şi împĕratul, ministeriul prusian şi guvernul imperial. Cu atât mai necesar este deci, ca o Corporaţiune cum e consiliul agrar sĕ facă propuneri. Ministrul crede a fi de lipsă ascultarea părerei specialistilor şi nu întreprinde nimic fără a consulta consiliul agrar. Guvernul însĕ e responsabil înaintea publicităţii pentru tóte acţiunile sale, şi deci de şi nu se vor puté realisa tóte datorinţele representanţilor agrare, dênsul asigură consiliul, că întru cât se póte va tinde spre realisarea lor, şi e convins, că prin mĕsurile intenţionate a se lua din partea guvernului, sprijinit fiind în acţiunea sa de representanţele agrare, va succede delăturarea crisei economice.

* * *

De un timp încóce se înmulţesc în Francia presemnele, că dl Constans, care timp de mai mulţi ani se retrăsese din viaţa publică, érăşi are de gând sĕ păşéscă pe scena politică. Infrênătorul boulangismului, despre cari se presupunea cu ocasiunea procesului scandalos pentru Panama, că şi el ar fi amestecat în acea ţĕsĕtură de intrigi şi înşĕlători, a evitat de a lua asupră-şi îndatoririle împreunate cu vr'un post conducător în decursul anilor din urmă atât de agitaţi prin schimbările de guverne şi de preşedinţi. Prin acésta el şi-a câstigat un nou fond de vaḑă, pe care îl va valorisa acuma. Presa parisiană înregistréză, ca un fapt deosebit, că dl Constans a apărut érăşi prin salónele politice, aşa cu ocasiunea vizitei mareşalului Martinez Campos, la ambasada spaniolă, o ḑi după aceea la dl Beygus şi érăşi după o ḑi în Elysée. Deja încep a se grupa în jurul lui adicţii sei, ḑice „Figaro“, şi Constans este un politician cu mult mai rafinat, decât ca aparinţa lui sĕ nu aibă óre-care însĕmnătate.

Discursul dep. Şerban.

(Incheiere.)

Dintre cei chemaţi în Reichsrat d-v. sciţi bine, dar voiu mai spune şi eu — Eötvös Vay şi Somsich n'au primit denumirea, pentru-că ei, şi chiar şi cei-ce s'au presentat acolo, cum a fost: Szögyény Marich, Apponyi, Majláth György, Széchen Antal, Bárkoczy, îndată în prima şedinţă au făcut solemnă declaraţiune, că nu se consideră pe sine de representanţi ai Ungariei, ale cărei drepturi istorice sunt chemaţi sĕ le păstreze prin declaraţiune, şi că nici nu pot vorbi în numele naţiunei lor, dar s'au presentat în speranţa că înţelepciunea domnitoriului şi a consiliului imperial va afla calea ce conduce la îndestulirea Ungariei.

Nu vreau sĕ enumĕr gravaminele românilor şi ale celorlalte naţionalităţi, dar e fapt, că acelea gravamine esistă, şi ele nu sunt sanate.

Stergeţi anomalia în urma căreia representanţii naţionalităţilor nu se pot presenta aici; schimbaţi censul în spirit şi înţeles liberal, şi atunci asigur onorata casă că laolaltă vom trata aici şi vom stabili, că óre acelea gravamine întru cât sunt juste şi întru cât nejuste.

On. casă! Considerând eu influenţa, pe care partidul liberal o are asupra ţerii, eu nu găsesc acel argument primit de comun, că tot progresul trebue făcut în mod pacinic.

Eu, onorată casă, în discutarea politicei bisericesci, care chiar s'a sfêrşit, am observat, că stimatul partid liberal lăuda proiectele bisericesci ca pe cel mai mare succes al liberalismului, pe când proiectele acelea au nimicit pacea ţerii întregi, şi au produs stări mai rele decum au fost vre-odată mai nainte.

Nu măreţia edificiilor, nu mulţimea oficiilor telegrafice, cum a ḑis d. Vargics Imre, nu acestea vestesc mărimea ţerii şi fericirea popórelor. Fericirea poporului, mărirea patriei o vestesce scutirea intereselor economice ale poporului, înmulţirea averii poporului, cultivarea moralului public, stimarea dreptului de „al meu“ şi „al tĕu“, ér nu călcarea în picióre a aceluia, — o vestesce iubirea de-aprópelui, respectarea legilor şi jertfirea de sine pentru patrie.

Dl deputat, contele Csáky Albin a împărţit astăḑi ţéra în douĕ părţi: în inteligință, adecă cei cu cultură mai înaltă, şi în popor. Şi după-ce dînsul nu se póte provoca la popor, s'a provocat la inteligință, ḑicêndu-ne: deşi voi, contrarii politicei bisericesci sunteţi în preponderanţă cuantitativă, noi suntem în preponderanţă cualitativă. Eu întreb, onorată casă, că atunci de ce ne tot proclamăm de representanţi ai poporului, ai acelui „vox populi“? Sĕ-mi spună mie ori-cine din partea de dincolo, ori cine, care s'a învêrtit prin popor, şi a cărui datorinţă e a se îngriji mai ales de sórtea poporului delăsat, neajutat, că óre ce a auḑit dela popor? Eu, onorată casă, am auḑit poporul plângêndu-se de îngreunarea prea mare cu dări, de scandalele justiţiei, de prevaricările administraţiei, despre aceea însĕ că nu póte lua de soţie o jidancă, nime nu a auḑit poporul plângêndu-se.

On. Casă! E un fenomen nu ne interesant pentru caracteristica ţinutei partidului liberal, că atunci când 'şi-au discreditat tótă politica, ei ameninţă magiarimea cu dacoromanismul, ameninţă Coróna cu kussuthismul şi în fine on. casă, ne ameninţă pe toţi cu — Coróna!

On. casă! mai deună-ḑi tocmai un stimabil deputat colegă din partidul liberal descoperise o nouĕ teorie, întru cât pe poporul român îl împarte mai întâiu în ţĕrănime şi în inteliginţă, şi inteliginţa érăşi o împarte, după obiceiu, în douĕ clase şi adecă: în agitatori şi moderaţi. Eu aşa cred, on. casă, că după împrejurările de aḑi şi conform punctului de vedere înaintat al timpului, fiecare popor îşi are un numĕr anumit de inteliginţă, şi singur numai acela póte sĕ aibă simpatia unui popor, care pórtă simpatia inteliginţei. Dacă on. guvern şi partidul liberal nu o află démnă acéstă inteliginţă, ca sĕ se bucure de binefacerile constituţionalismului, atunci facă administraţiune dréptă, justiţie dréptă după dorinţa poporului, noi şi cu acésta ne mulţămim.

Incât privesce cealaltă diferenţiare între agitatori şi moderaţi cea mai mare deobire este, că cei timbraţi de agitatori au voit cu tot preţul sĕ ne împace pe noi cu dvóstră, cu magiarii, şi împăcarea acésta ei voesc s'o producă tocmai în acest timp pacinic. Căci, on. casă, fiţi convinşi că nicăiri nu este mai bine cóptă convingerea decât la noi, că românul şi magiarul e avisat unul la altul şi împreună trebue sĕ trăiască în marea de slavi, şi că sórtea unuia este strêns legată de a celuialalt.

Când românii, şi acum deja disolvatul partid naţional român, de câte-ori şi-au presentat gravaminele lor, aceste gravamine n'au fost îndreptate în contra magiarimei, ci în contra acelui sistem de guvernare, care se susţine dela pact încóce şi care se identifică cu magiarimea. Sub pretecstul, că acelea sunt îndreptate în contra magiarimei, autorii lor au fost daţi în judecată şi închişi, ér guvernul, care aḑi dispune de putere nu ţine cont nici de consideraţiunile cele mai echitabile şi nu se îngrijesce ca aceia, precum în ori şi care ţéră cultă, cel puţin împărtăşiţi sĕ fie de un tractament mai moderat şi mai uman.

Acei indiviḑi, on. casă, cari sĕ află în temniţă, lucru firesc, nu pot sĕ dispună în propriile lor cause, ér' acelora, cari voiesc sĕ fie informaţi cum sĕ-şi conduce afacerile acolo acasă, nu li-se permite sĕ-i cerceteze în inchisóre, ceea-ce este o procedere inechitabilă.

Unul dintre principalele argumente ale partidului liberal este, on. casă, acela când ḑice, că drepturile nóstre sunt asigurate prin lege. Eu încă o susţin acésta până la o mĕsură óre-cere. Dar', on. casă, legile acelea, cari ne asigură drepturile nóstre naţionale, nu se esecută. Regret, că st. domn ministru-president nu este de faţă, pentru-că eu îl provoc direct sĕ-mi arate, care dintre drepturile naţionalităţilor asigurate în §-ul 28 art. XLIV din 1868 se esecută astăḑi din partea stăpânirii?

Eu, on. casă, declar şi acum ceea-ce de multe-ori am spus, că nu voesc sĕ caut întru cât acéstă lege de naţionalităţi corespunde şi întru cât nu — justelor nóstre aspiraţiuni, dar aceea o aştept şi pretind, că până când ea este lege, esecutată sĕ fie!

Stimabilul domn ministru-president şi întregul guvern, în loc sĕ-şi ţină de a sa datorinţă observarea şi esecutarea legilor, — a inventat un mod fără păreche în felul sĕu: pactul.

On. casă! după principiile constituţionale în general primite, înaintea legilor toţi trebue sĕ fim egali, căci respectarea legilor de o potrivă sĕ pretinde dela fiecare. Formând prin privilegii stat în stat, — nu se póte guverna ţéra. Atunci întreb pe domnul ministru-president: celelalte naţionalităţi nu contribue ele la susţinerea statului cu aceeaşi putere, cu aceleaşi dări, cu aceeaşi cantitate şi cu aceleaşi sarcini? Pe ce basă asigură dlui privilegii unora pe contul celorlalţi?

Căci, on. casă, urmarea pactului săsesc este, că în ţinuturile locuite de români noi simţim lipsa oficianţilor români; suntem siliţi sĕ suferim, ca fraţii nostri, neprimind la ei acasă nici un fel de posturi, sĕ emigreze în strĕinătate. Imi iau voie sĕ me provoc, on. casă, cu deosebire la un fişpan săsesc, la cel din Făgăraş, în contra căruia ca persónă nici o escepţiune nu am, dar în contra ţinutei lui politice am multe de escepţionat.

On. casă! Postul de comite suprem e un *oficium nobile*, precum mai de mult sĕ numíau tóte oficiile mai înalte. Acela nu e un oficiu comun pentru susţinerea proprie, ci o premiare meritată a serviciilor aduse patriei. Intreb acum pe prea st. domn ministru-president, pentru ce a meritat comitele suprem al Făgăraşului acest premiu?

Pentru aceea óre: că a corespondat cu Bismarck, şi Bismarck i-a rĕspuns? sau pentru aceea, onorată casă, că prin venirea lui acolo a nimicit cu totului pacea comitatului? Onorată casă, am asérat şi aserez şi acum, că în comitatul Făgăraşului, până ce a avut comite suprem magiar, tóte au fost în rĕnd, căci, on. casă, pentru aplanarea relelor, ce esistă între noi mai de lipsă e sinceritatea. Pe timpul când C. Hieronymi era ministru, de nenumĕrate-ori l'am rugat ḑicêndu-i: „Măria-ta, nu cerem noi comite suprem român, cerem însĕ un comite magiar, care sĕ pricépă administraţia şi faţă cu care sĕ putem fi sinceri, şi atunci îţi pot garanta, că pacea în comitat va fi restabilită“.

Dar ce credeţi dvóstră? acésta nici pe departe nu s'a întêmplat.

Nu sciu că acel pact, care acum de curênd s'a descoperit, la a cui iniţiativă şi din ce motive s'a făcut şi din ce causă se susţine?

Stimatul meu coleg, dl Albert Kovács în motivarea neîncrederei sale faţă de guvern amintesce şi un motiv, care se referesce la persóna dlui ministru-president, prin care dînsul îl cunósce din copilărie. Eu, on. casă nu'l cunosc chiar de când era copil, dar îl cunosc de când era comite-suprm la Bistriţă Năsĕud.

On. casă! Intru atâta a fost de violent, întru atât a nimicit pacea acelui comitat, încât mamele îşi spăriau copii când plângeau, cu numele lui Bánffy, şi încă şi în ḑiua de astăḑi, când e vorba despre vr'o brutalitate, e obiceiu a se aduce în legătură cu numele lui Bánffy, ḑicêndu-se: „Dă cu Bánffy“.

Din aceste cause, on. casă, nu pot avé încredere în guvern, şi aşa nici proiectul de budget nu'l pot vota.

Producţiunea musicală-teatrală a diletanţilor români.

Revenind asupra producţiunii de Duminecă séra a diletanţilor români, amintim, că producţiunea, precum s'a putut vedé din programă, a avut douĕ părţi, anume o parte de concert, după care a urmat representaţiunea piesei teatrale.

Piesele de concert le-au esecutat drele Alecsandrina Cunţan, Eleonora Borcia şi Eugenia Simonescu, cunoscute ca unele dintre cele mai abile musicaliste în societatea română din Sibiiu. Dra Alecsandrina Cunţan a cântat cu artă şi fineţă piesele „Blumen Orakel“, de Mascagni, „Seguidila“ de G. Dima, apoi „Mach auf“, romanţă de T. Gumbert şi „Mugur Mugurel“ de G. Dima, arătând cu deosebire în „Mach auf“ o energie în esecutare. Acompaniarea a făcut-o în mod escelent d-şóra Eugenia Simonescu, esecutând apoi la pian împreună cu d-şóra Eleonora Borcia „Ruy Blas“, piesă în patru mâni, de Mendelsohn, cu o perfecţiune artistică. Debutanţele au fost după fie-care piesă viu aplaudate de public.

După concert a urmat representarea piesei „Bustul“, în dóue acte, tradusă de dl Iuliu Popescu. Rolul principal în piesă îl au: un sculptor Perin, în care se amorisase, fără sĕ scie apriat că cine e, Victorina, nepóta dnei Michaud, vĕduva milionară a unui simplu zidar. Dna Michaud voiesce sĕ-şi mărite nepóta după un bărbat cu posiţie naltă. Fata are doi peţitori de-odată, doi conți Marsal și Des Tournois cari însĕ sunt douĕ tipuri caraghióse, fĕră de nici un sentiment nobil. In fine ea sĕ învoiesce ca nepóta sa sĕ se mărite după Perin, despre care la început credʼuse că e prinț și e travestit ca sculptor. Rolurile aceste le-au jucat dșórele Letiția Roșca (dna Michaud) și Lucreția Popescu (dra Victorina), dnii I. Russu Șirianu (Perin), Emil Borcia (Marsal) și Ioan Moța (des Tournois.) Rol comic, dar tot de importanță, are și Risotto, (jucat de dșóra Agnes Cristea), ciracul sculptorului Perin, șiret și isteț, care iubesce ferbinte pe măiestrul sĕu, pe Perin, și lucră pentru el. Roluri mai secundare au fost: sora baronului Marsal, Alfosina (dșóra Leni Cunțan), Georgetta (dșóra A. Henzel) și servitoriul Dominique (dl Il. R. Banciu.)

Diletanții au jucat toți bine, învingênd greutățile rolurilor, ce au luat asupra. Se înțelege, că cei cari au avut roluri principale au putut sĕ'și desvólte mai bine talentul și arta de prestare, interpretând admirabil sentimentele în diverse situațiuni. Mult haz a produs dșóra A. Cristea (Risotto) și dl E. Borcia (Marsal) în rolurile lor comice.

Diletanții au fost rĕsplătiți cu vii aplause din partea numĕrosului public și aclamați cu frenesie. Noi din parte-ne venim de nou a i felicita și a le dice: înainte!

Noutăți.

Dra Agata Bârsescu sosind la Brașov a fost întîmpinată cu multă amabilitate din partea românilor brașoveni. Dna Eufemia Kertsch i-a oferit un apartament în casa d-sale, pe cât timp va petrece acolo. Artista a jucat în piesele: „Patria“ de Suderman și „Sohn der Wildniss“ și va mai juca în doue seri. Primul debut al artistei în Brașov a fost „Magda“ din piesa amintită întâi. Teatrul a fost înțesat de public, fiind fórte mulți români. Când a apărut pe scenă, artistei i-s'a oferit din partea dómnelor române din Brașov o liră frumósă de flori naturale, cu pantlici tricolore și i-s'au aruncat mici buchete de flori.

Foile din Brașov fac mari elogiuri renumitei artiste.

* * *

„Resbelul nostru de independență și nisuințele daco-române.“ Foile din Budapesta anunță, că din studiul istoric și politic, referitor la români, scris cu titula de mai sus de dl Iancsó Benedek a apărut partea primă. In ea după o întroducere mai lungă, autorul sĕ ocupă cu nisuințele și aspirațiunile românilor până la 1848, când ele au venit în conflict cu statul magiar, proclamat de independent. Apoi urméză evenimentele dela 1848, rolul emigranților din România, ér în urmă sĕ ocupă, dupa depunerea armelor la Șiria, cu emigrațiunea magiară, în care cestiunea română a jucat un rol însemnat.

Mai multe foi magiare reproduc unele partii din acésta carte, asupra căreia vom reveni.

* * *

„Fóia de Dumineca“, care dela 1 Ianuariu a. c. nu mai apare ca adaus la „Dreptatea“, ci de sine stătător, a fost constrînsă de autoritatea administrativă a-și sista deocamdată apariținnea. Lucrul, precum ne spune „Dreptatea“, s'a petrecut astfel: Cauțiunea pentru Fóia de Dumineca“ de 5250 fl. a fost întabulată pe o realitate a d-lor Alecsandru Zeno și Eugen Mocsonyi din Timișóra. In actul de întabulare se dice, că cauțiunea „e pusă la disposițiunea judecĕtoriei de presă.“ Primarul Timișórei însĕ n'a fost mulțămit cu acésta formulare, susțiind, că cauțiunea e întabulată pe „Fóia de Dumineca“ și nu în favorul erariului. Editorul a recurs la ministrul de interne, care a decis în sensul primarului, respingênd recursul sub cuvênt că „deși legea nu pretinde ca cauțiunea sĕ fie întabulată în favorul erariului dar spiritul legii ar pretindeo. Urmarea este, că „Fóia de Dumineca“ a fost constrinsă sĕ-și curme apariținnea, până ce se va transcrie cauțiunea in favórea erariului. Dar n'a fost destul cu atât, ci procurorul a mai pornit acțiune în contra editorului D. V. Branisce, sub cuvênt, că a edat dela 1 Ianuariu a. c. începênd „Fóia de Dumineca“ fără de cauțiune. Cu drept cuvênt, dice dar „Dreptatea“, că aceste nu sunt șicane „patriotice“, cu cari domnii din Budapesta în amețéla lor cred a puțé „edifica statul ungar în direcțiune națională magiară“. Până ce va puté sĕ reapară „Fóia de Dumineca“, abonenții ei vor primi numĕrul de Sâmbăta al „Dreptății“.

* * *

Episcop nou în Lugoș. „Pester Lloyd“ ia după fóia locală din Lugoș „Südungarn“ scirea, că după-cum diariul acest din urmă e informat „din cele mai competente locuri“ denumirea deputatului Silviu Rezei de episcop al Lugoșului ar fi un fapt împlinit.

* * *

Camera magnaților va ține cea mai de aprópe ședință publică în 20 Martiu n. In ședința ecésta ar fi sĕ se desbată proiectul de budget pe 1895, ér în ședința următóre cele douĕ proiecte bisericesci politice.

* * *

Contra congresului studenților magiari în Budapesta. Din incidentul serbării mileniului se va întruni în Budapesta un mare congres al studenților, la care vor fi învitați toți studenții dela universitățile din strĕinătate. Fóia germană „Alldeutsche Bläter“ scrie din incidentul acesta un articol, în care ia posiție contra participării studenților germani la congresul din Budapesta și dice la urmă: „Ar fi cu mul mait recomandabil a merge la congresul general al studenților din Bucuresci. Prin acésta tinerimea germană și-ar manifesta cu mult mai simțit părerea față de asupritorii magiari, decât dacă s'ar reținé a merge la congresul din Budapesta“.

* * *

Mișcarea candidaților de profesori din Cluș. Candidații de profesori din Cluș într'o adunare estraordinară au hotărit a înainta ministrului de culte și instrucțiune publică un memorand, în care cer sĕ li-se acórde și lor aceleași privilegii, de care se bucură juristii și medicinistiii. Sĕ li-se recunóscă adecă și acelor candidați de profesori cari și au făcut anul de milite jumĕtate de an de studii. In punctul al doilea al petiției se cere modificarea ordinațiunilor, cari se refer la repetirea anului de miliție în cas că nu va succede esamenul. Deputațiunea, constătătóre din 7 candidați, se va pune în legătură și cu colegii lor din Budapesta.

* * *

Precepte socialiste în armată. Agitațiunea socialistă începe sĕ se ivéscă în locul cel mai primejdios: în armată. Este adi un lucru cunoscut chiar la loc oficios, că în timpul din urmă cu cel mai mare zel se face adevĕrată contrabandă cu scrieri și precepte socialiste și anarchiste printre feciorii armatei și încă mai ales la trupele ungurești. Casarmele, continele și grajdurile sunt pline de preceptele anarchiste. In contra lățirei acestora însĕși foile guvernului provócă la cea mai încordată atențiune pe comandele militare.

* * *

Medicii în parlament. Fóia medicală magiară „Közegészsógi Kalauz“ aduce scirea, că între medicii și farmacistii din Ungaria s'a pornit o mișcare, care are de scop ca medicii și farmacistii de aci încolo sĕ ocupe cât mai multe locuri în parlamentul țerei. Până acum 23 medici au anunțat numitei foi, că la procsimele alegeri vor candida de deputați, între cei însinuați 11 sunt numai din capitală. Atât medicii, cât și farmacistii voesc, ca în viitoriul parlament sĕ între câte 20 de deputați dintre dênșii.

* * *

Intrarea vitelor americane, oprita în Francia. Cetim următórele în „Cur. Financiar“ din România: O scire bună pentru crescĕtorii nostri de vite, cari de alt-fel n'au dus'o de loc rĕu anul acesta este, că ministrul de agricultură frances, printr'un decret, interdice cu desĕvêrșire întroducerea în Francia a vitelor americane. Mĕsura acésta e motivată pe faptul, că o bólă cumplită tuberculósă bântue printre vitele din provincia Texas. Francia își procura până acuma carnea necesară esclusiv în America, care furniséză de altfel vite și conserve de carne nu numai Franciei ci și Germaniei, Belgiei, Elveției etc. Mĕsura luată de guvernul frances nu va întârdia a fi imitată de țĕrile respective, căci bóla, de care-i vorba e de un caracter grav, așa că ne putem aștepta de sigur la o urcare în preț a vitelor nóstre și la o căutare mai mai mare, ca în vremea din urmă. Atragem deci băgarea de sémă a agricultorilor nostri asupra acestui fapt care va avé negreșit resultate neașteptat de bune pentru piața nóstră de vite.

* * *

Director de scólă aruncat pe feréstră. O telegramă din Belgrad aduce scirea că studenții sêrbi dela Academia din Niș au aruncat afară pe feréstră pe directorul institutului, care cadênd pe pavagiu 'i s'au sdrobit aprópe de tot membrele. Guvernul sêrbesc a întrodus cercetare contra culpabililor.

* * *

Turnul lui Eifel în Japania. Din incidentul învingerilor strălucite, ce li-au raportat asupra chinezilor, japonezii se pregătesc a arangia o mare serbare națională. Cu acésta ocasiune voesc sĕ ridice în capitala țerii, în Tokio, un turn după modelul turnului lu Eifel. Turnul va fi de 1000 metri, prin urmare mai înalt decât chiar și turnul lui Eifel. In acest turn se vor espune productele din țéră. Totodată se va arangia si un muzeu unde vor fi espuse busturile bărbuților mai însemnați. In prima linie a generalilor, cari au escelat în rĕsboiul contra Chinei.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Brad, Martiu 1895.

(Sinodul protopresbiteral. — Ingerința organelor politice. — Intregirea parochiilor vacante. — Ridicarea salariului învĕțătoresc. — Fondul protopresbiteral.)

Sinodul protopresbiteral al tractului Zarand și-a ținut adunarea sa ordinară la 23 Februariu v. 1895 în Brad.

Se părea, că timpul nefavorabil va împedeca ținerea, dar laudă zelului membrilor interesați de mersul afacerilor bisericesci, școlare și fundaționale ei alergară pe tóte potecile și'și înpliniră datorințele.

Spre a ilustra starea protopresbiteratului voiu aminti câteva momente principale din raportul protopresbiterului despre activitatea sa în decursul anului 1894, cari au format obiectul desbaterei.

Desnou s'au îngerat organele police în afacerile bisericei nóstre autonome De astădată nu un pretor, ca în trecut, ci inspectorul reg. de școle, cel cu planuri despre împăcarea naționalităților, a pretins ca oficiul protopresbiteral sĕ usese în corespondență cu el limba magiară.

Ansă i-a dat denunțarea învețătoriului S. Safta, care pe a. 1893/4 fuse aplicat la școla din Brad. Și a dat omul silință, ca sĕ arete sporiu mai mulțămitor ca în trecut. Dar zădarnic! Intr'un an nu se pot repara scăderile câtorva decenii. Astfel nearătând sporiu mai mulțămitor, ca în trecut, brădenii cu ocasiunea ocupării stațiunilor învĕțătoresci 'și încercară norocul cu alți candidați, și numai reflectară la fostul inv. prov. Cesta în nĕcazul sĕu, recurse la inspectorul reg. comitatens, denunțând lipsa de cualificațiune a celor instituiți și cerând susținerea sa.

Inspectorul folosí ocasiunea și ceru informațiune în causă. I s'a și dat, dar în limba oficiósă a bisericei nóstre. Inspectorul însĕ remise actele și pretinse sĕ-i se dea informațiunea în limba statului. Protopresbiterul reînopoia actele remise, însoțite tot de corespondență română. Oficiile începură a se copacita asupra cestiunei de drept, ér causa învĕțătoriului se dete la o parte. Cestiunea e încă în desbatere.

Sinodul a aprobat apĕrarea energică a drepturilor autonome și a luat'o spre plăcută sciință.

Ce bine ar fi, dacă în cestiuni analóge s'ar purcede în uniformitate! Și ce bine ar face fie-care învĕțător, dacă ar observa calea legală! Recurgă oricine, dacă are vre-un gravamen, la Ven. Consistor, dar nu la cei cari pun pondul principal pe formă și nu pe esență. Invĕțătorii nostri pot sci, că organele politice se interesézá mai mult, că cutare plângere sĕ fie scrisă în limba magiară, decât că cutare învĕtător móre de fóme!

Așa sĕ pățéscă toți cei ce desconsideră legile bisericei sale cele adevĕratei mame și prin denunțări produc numai conflicte între biserică și organele politice!

Poporațiunea protopresbiteratului Zarand în anul 1894 statistice s'a sporit cu 803 suflete (39.633) ér conform raportelor despre casurile de mórte și de nasceri se arată o scădere de 59 suflete, fiindcă în decursul anului au fost 1583 repausări și 1524 nasceri. Anghina, difteritisul și bubatul au nimicit multe speranțe ale bietului român Neclaritatea datelor resultă din defectuositatea statistică, drept aceea sinodul a pretins dela organele sale compunerea esactă a datelor statistice.

Parochii matere sunt 51 și 10 filii. Numĕrul parochilor a scădut cu unul prin repausare, prin urmare s'a sporit și numĕrul parochiilor vacante, dar dintre aceste dóuĕ se vor întregi de sigur în anul 1895, deórece își au candidații aleși. Cu tóte aaeste mai rĕmân 10 vacante, a căror întregire a ocupat comitetul și sinodul. Considerând marea importanță morală, culturală și economico-națională ca în fruntea fiecărei parochii se fie un preot sinodul a conclus: sĕ se stăruie ca parochiile vacante sĕ se întregéscă, ér cele ce nu se pot sĕ se afilieze. Preotul feresce credincioșii parochiei sale de decadință morală, el îngrijesce de prosperarea scólei și prin urmare de rĕspândirea culturii între popor, el supraveghéză administrarea regulată a averilor bisericesci, el este organul, prin care parochenii se pun în legătură cu întréga națiune. Totatâtea motive, cari reclamă preoți luminați în fruntrea parochiilor.

In tractul Zarandului sunt 37 de scóle cu 38 învĕțători. Aci se arată decrescere față de 1893, când erau 39 de scóle, dar decrescerea provine din afiliarea unor scóle. Cu bucurie s'a luat la sciință, că urcarea salariilor învĕț. a succes în tóte parochiile, afară de dóuĕ, unde puțină speranță e că se va puté cândva. Astfel s'a salvat esistența scólelor. In Zarand venitul mediu anual al învĕțătoriului e 300 fl. Urcarea salariilor mai departe va atêrna mare parte dela zelul și diligința învĕțătorilor. Dacă sporiul va fi îmbucurător, poporul de sigur va contribui. Spre scopul acesta sĕ recer învĕțători cualificați și definitivi. Durere, că acestia în Zarand sunt numai 17 ér 21 sunt provisori. E cestiune vitală ca scóla se 'și aibă învĕțătoriul sĕu statornic. Unde sunt atare, numĕrul elevilor cresce, recuisitele de învĕțămênt se sporesc, grădinile scolare se înființéză. Sinodul și-a esprimat dorința de a avea tractul cât mai mulți învĕțători cualificați. Ce bine ar fi, dacă s'ar putea! Durere lipsa de învĕțători cualificați se simte pretutindeni.

Fondul protopresbiteral la finea anului 1894. represintă suma de 677 fl. 35 cr. Scopul lui principal este zidirea unei locuințe pentru protopresbiter si oficiul protopresbiteral. Ar servi spre onóre Zarandului ca oficiul protopresbiteral se 'și aibă odată biroul stabil.

Dar fondul cresce incet și de sigur așa va cresce și în viitor, dacă se va astepta, ca sarcinile credincioșilor sĕ se împuțineze. Astfel târdiu 'și va ajunge menițiunea sa.

Dr. P. O.

„Viéță nóuă“

de

Henry Drummond.

(Traducere din limba germână).

(Urmare.)

Eu observ îndată, că lui îi place sĕ facă bucuros politică, și modul și felul, cum îmi numesce el ḑiarul acesta sau celalalt, tradézâ ținuta lui politică. In celelalte vorbe ale lui zace o lume întrégă de esperințe personale. Cărțile, ce le a cetit, ómenii cu cari a comunicat, împrejurările, care au influințat asupra lui și au făcut din el aceea, ce este, tóte acestea sunt induse, sunt întipărite în ființa lui, ba ele sunt sculptate cu un stil, care nu uită nimic; și într'o scrisóre, care nu sĕ póte șterge nici-odată. Aceea ce cetesc eu în el, cetesce într'aceea el în mine, și înainte de a ajunge la capĕtul călĕtoriei nóstre, mai că am puté scrie unul istoria celuialalt. Ori voim ori nu, dar noi trăim, în case de sticlă, inima nóstră, memoria nóstră, chiar sufletul nostru este o sală mare cu oglinḑi, care în continuu prinde și reflectéză. Pe acésta întocmire și do tațiune minunată se baséză capabilitatea ómenilor muritori de a reflecta ființa lui Christos.

Dar acésta nu este încă totul. Dacă alții pot cunósce atât de ușor aceste diferite reoglindări ale vieții nóstre ascunse și dacă acestea sunt pentru ei de o însemnătate atât de mare, ce trebue sĕ ḑicem despre puterea impresiunilor, despre întrégа istorie, care s'a gravat în sufletul nostru? Influințele, la care suntem noi supuși, nu sunt numai nisce lucrări ale momentului, pe care oglinda nóstră le păstréză și le ține un moment pe suprafața ei lucie, și apoi le reflectéză érăsi în împrejurime. Nu, ele rĕmân ca impresiuni în sufletul nostru, care le păstréză pentru totdéuna.

Legea acésta a apropierii, a asimilării este al doilea adevĕr, cu mult mai ponderos, care forméză basa regulei de sânțire a lui Pavel, adevĕrul că noi ómenii nu suntem numai oglinḑi, cari prind lucruri trecĕtóre și le reflectéză érăși, ci că noi primim aceste lucruri la aparență trecĕtóre în ființa nóstră cea mai internă, așa, că ele devin o parte din noi înșine. Nici un om nu scie, cum păstréză sufletul impresiunile. Nici o esperință în natură, nici o procedură în chemie, nici un capitol din ps chologie nu ne póte da vre-o îndrumare, a pĕtrunde acest efect minunat.

Dar sĕ ținem numai strîns la acésta. Pățaniile nu produc numai chipuri în sufletul nostru, ci ele se prefac în înțeles verbal în el, sĕ împreună în înțeles verbal în mod intim cu el. Cum ar puté reflecta sufletul lucruri trecute, dacă acestea n'ar fi în el? Tot ce a vĕḑut, ce a esperiat, ce a simțit, ce a creḑut omul vre-odată, este acum în el, el constă în parte din aceste lucruri, ele nu sunt atât chipuri în el, ci el este chipul lor El o póte nega acésta, o póte respinge dela sine, în mod indignat, acésta nu schimbă nimic din lucru. Impresiunile acestea n'au rĕmas numai atîrnate de el, ci ele au trecut, s'au prefăcut în el. El nu le póte schimba, el nu se póte lipsí, abstiné de ele. Ele nu sunt numai în memoria lui, ci ele sunt în el. Sufletul lui este aceea, ce au făcut ele din el; ele l'au pĕtruns cu ființa lor și au făcut din el altceva decum a fost mai nainte. Aceste pățănii, aceste întêmplări, aceste cărți, aceste influințe din partea de-aprópelui lor sunt sculptorii, sunt formătorii sufletului. In mâna lor se află viéță și mórte, frumsețe și diformitate Și de câte-ori cade chip l lor pe sufletul lui, nici o putere din lume nu póte împedeca, ca sufletul sĕ nu-l priméscă sau ca sĕ nu-l reflecteze érăși din ființa lui.

(Va urma.)

Ad. Nr. 152/885 [37] 1—3

EDICT.

Zenovia Aron Pică gr. ort. din Riușor, soția legitimă a lui Ioan Dumitru Cocan gr.-ort. din Mândra, care de 11 ani (unspreḑece ani) de ḑile a părăsit pe bărbatul ei, fără a-i sĕ sci locul ubicațiunei, prin acésta sĕ citéză ca în termin de trei luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict, sĕ se presenteze inaintea oficiului protopresbiteral subsemnat, căci la din contră procesul divorțial edictal incaminat de bărbatul ei sĕ va pertracta și decide și in absența ei.

Făgăraș, 28 Ianuariu 1895.

Oficiul protopresbiteral g.-ort. al Făgărașului.

Iuliu Dan,
protopop.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	**Budapesta**	5.50	7.25	7.—	1.50	8.1
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	**Szolnok**	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	**P. Ladány**	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. **Cluș.** pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. **Teiuș.** pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. **Copșa-mică** pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apața	Circuléză numai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. **Brașov** pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	**Predeal**	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. **Bucuresci** pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.20	11.34	7.10	pl. **Copșa-mică** sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43	Șeica mare	9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneș	8.37	11.32	5.34	—	—
—	—	3.57	1.03	9.—	Ocna	8.11	10.58	5.12	—	—
—	—	4.19	1.25	9.26	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.26	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl. sos.	7.28	8.33	—	—	—
—	—	4.48	1.58	—	Șelimber	7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—	Veștem	7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Șebeșul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacii inf.	5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—	Cârtișóra	5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viștea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beșimbav	4.14	4.54	- -	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	**Szolnok**	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. **Arad** pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35						
2.44	—	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18	Pauliș	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborșin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	**Simeria** (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	**Alba-Iulia**	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11.40	1.20	sos. **Teiuș** pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. **Budapesta** sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timișóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeș	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	**Verciorova**	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		**Simeria**		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.15
7.13	12.20	5.23	10.25		**Hunedóra**		4.45	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

4 50	8.50	—	3.10		**Brașov**	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	—		6.42
6.49	10.46	—	4.35		Sepși-S.-Georgiu	6.35	12 29	—		5.36
8 33	12.40	—	5.55		Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32		**Kezdi-Oșorheiu**	4.—	10.30	—		2.45

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9. 59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 25 Sibiiu, Sâmbătă, 4/16 Martiu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinatate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Contele Iuliu Szápáry și naționalitățile.

II.

Am terminat articolul precedent cu încheierea discursului lui Alesandru Roman, și începem pe acesta cu încheierea discursului lui Parteniu Cosma, publicat în ḑiarul nostru nr. 54 din 11/23 Iuliu 1874, carea este următórea:

„Pănă aci vina acelor legi cădea pe fosta dietă a Transilvaniei; de aci încolo noi luăm rĕspunderea de pe umerii Transilvaniei, *și Ungaria va fi responsabilă înaintea lui Dḑeu și a lumii pentru nedreptatea, ce va urma într'o parte a țerii*“.

Unde s'au rostit ambele acestea și multe altele admonițiuni din gura deputaților români, dle Szápáry? Pe stradă? sau peste granițele țerii?

Nu dle Szápáry, ci acolo unde chiemi dta astăḑi pe representanții naționalităților în parlamentul Ungarei, unde, deși nu 28, dar 15 ani de-arândul au fost câți-va deputați români — pentru dta numĕrul nu impórtă — cari cu tótă energia și din cel mai curat patriotism au pretins dreptate și echitate și pentru poporul român.

Și totuși „numai“ românii sunt causa acelui „Quid tunc?“ carele „nunc“ se manifestă în „pasivitate?“

D-ta ca ministru ți-ai susținut onerosul proiect de lege, respingênd propunerile celor ce voiau sĕ curme pasivitatea transilvănenilor, dar ca totuși „aliquid fecisse videatur“ sub impresiunea justelor imputări ale deputaților români, că față de ei chiar și legea de naționalități se violéză, ai promis solemn în fața lumii, că *dacă vei afla, că nu se respectéză legea, însuți vei lua inițiativa pentru vindecarea rĕului*, care promisiune ți s'a și cuitat din partea deputatului Roman, și imediat te-a rugat sĕ nu aștepți pănă când deputații din oposiție îți vor descoperí casuri concrete, ci sĕ întrebi pe deputații români din partidul guvernamental și negreșit vei căpĕta destul material ca îndată sĕ te apuci de lucru.

Cu puțină întrerupere de atunci pănă nainte de doi ani tot ministru, și mai lung timp ministru de interne ai fost.

Ei bine, împlinitu-ț'ai cuvêntul dat în astă privință?

Care § favorabil pentru noi l'ai esecutat din legea pentru egala îndreptățire a naționalităților?

Nici unul!

Dar ca sĕ nu ni-se impute, că nu recunóscem nici ce s'a făcut, recunóscem totuși, că atunci, când constelațiunile politice pretindeau, *ca sĕ se astupe gura* nemților din Bohemia și a sașilor din Transilvania, ai pacificat pe sași, punêndu-le la disposiție averea universității săsesci și scăpându-i de pașalele Bánffy și Gabr. Bethlen etc. etc, din care pe Bánffy în scurt timp l'ați pus în fruntea parlamentului, astăḑi în a guvernului, ér Bethlen mai are sĕ aștepte până când va ajunge Apponyi la putere, ca sĕ devină și el președinte al camerei.

Dar sĕ ni-se permită a trage la îndoélă, că ați fi făcut și acest favor sașilor, dacă în „fundul regiu“ marea maioritate a locuitorilor erau magiari și nu români.

Ai promis în motivarea proiectului de lege electorală, că vei presenta și un proiect pentru arondarea cercurilor electorale, și interpelat prin deput Horváth Gyula în parlament ai promis de nou, că în timpul posibil cel mai scurt vei presenta acel proiect.

De atunci au trecut deja 20 ani și proiectul tot nu s'a presentat, deși însuți recunosci, acum când nu mai esti ministru, că „se póte că la o nouă arondare a cercurilor eloctorale s'ar putea emenda unele detecte“.

Așa a făcut și Hieronymi.

La Hatzfeld când și-a depus mandatul de deputat, primind postul de președinte la înalta curte de contabilitate, a recunoscut, că și în Memorandul românilor sunt unele jalbe, care trebue considerate, cum este și legea electorală, dar când a ajuns la putere, ca ministru de interne, mai virtos după-ce a auḑit protestul lui Tisza din Orade, n'a avut curagiu nici sĕ inicieze măcar modificarea legii electorale. „Honores mutant mores“.

„Pasivitatea românilor“ în gura d-lui Szápáry și în a tuturor acelora, cari li-o impută de „nepatriotism“ este numai un pretecst pentru a justifica înaintea streinătății mĕsurile escepționale față de români, — este însĕ un lucru fórte binevenit și plăcut atât guvernului, cât și tuturor partidelor magiare și jurnalisticei.

Scim positiv, că totdeuna când în ajunul alegerilor, se într'unea conferința românilor ca sĕ iee conclus în cestiunea alegerilor, cei interesați asceptau cu fruntea încrețită si în cea mai mare tremă resultatul conferenței, și după ce primiau telegrama, că conferința érăși au decretat pasivitatea se îndepărtau veseli din club și numai din pur „patriotism“ procurau salve de champagne întru felicitarea „pasivității.“

Ba scim și mai mult, scim din isvor autentic, că după stabilirea programei partidului național din 1881, pe deputații de atunci P. Cosma și G. Pop da Băsesci, cari erau ungureni, bărbați cu influință deciḑĕtóre la guvern i-a aprostrofat cu cuvintele: „Nu ne pasă de aceea, că ați susținut și mai departe pasivitatea pentru Transilvania, din contră ne bucurăm, *pentru că cu atât mai sigur și mai ieftin vom scóte pe candidații noștrii.* Dacă le place românilor transilvăneni sĕ persevereze în pasivitate facă-o, dar pentru-ce voi ca ungureni faceți causă comună cu ardelenii în cestiunea autonomiei Transilvaniei? Pentru ce nisuiți și voi la dismembrarea patriei vóstre? Asta nu vi-o vom uita.“

Ḑiariul nostru din capul locului a condamnat pasivitatea, și totdeuna a pledat pe lângă o luptă solidară a românilor transilvăneni cu cei ungureni în parlamentul ungar, unicul posibil între imnregiurările date.

Fostul nostru redactor dl Nicolau Cristea chiar și în conferința din Mercurea, unde prima dată s'a decretat pasivitatea a pledat pentru activitate.

Ba chiar și după eșecul din 1874 étă cum scriea el în „Telegr. Rom.“ Nr, 50 din 25 Iul. (6 Aug.) 1874?:

„Este laudabilă ținuta representanților români în dieta Ungariei, cari și cu ocasiunea când se discutá novela electorală sbiciuiră și condamnară censul transilvan și arĕtară cu argumente destul de tari, că aceste stări esceptionale în Transilvania nu sunt legale, și ar fi timpul de a li-se pune odată capĕt. Și aci nu ne putem suprima durerea, că românii din Transilvania nu avură representanți în dietă — din culpa lor și astfel le trecú și de astădată ocasiunea de a se lupta și ei pe terenul legal pentru delăturarea acestor stări escepționale din patria lor. Sĕ sperăm că cu începerea unui nou period românii ardelenii își vor repara onórea și-'i vom vedé pe arena luptelor parlamentare.“

Și cu tóte acestea, acest bărbat „activist“ consumat, desilusionat în speranțele sale de a vedé considerate durerile românilor în parlamentul Ungariei — a ajuns a fi și el închis în temnița din Vaț, într'altele și pentru pasivitate.

Noi deci, carii avem la activul nostru greaua și ingrata luptă pentru activitate, ne credem îndreptățiți a puté pretinde ca sĕ fim considerați, când susținem, că: și astăḑi cel mai puțin lucru ce trebue sĕ-l facă dieta Ungariei pentru-ca românilor transilvăneni sĕ le facă posibilă părăsirea pasivității este *crearea unei legi electorale liberale cu cens egal pentru patria întrégă și o nouă arondare a cercurilor electorale în mod drept și ecuitabil fără scopuri șovinistice magiare*, ca parlamentul sĕ fie adevĕrată espresiune a cetățenilor statului.

Cine nici măcar atâta nu admite, acela este un fariseu, când provócă pe români sé părăsască un mod de luptă, bun, reu cum va fi, observat însĕ de apróре un pătrar de secol, și nu voiesce vindecarea rĕului ci voesce eternisarea lui.

Acestea le ḑicem la adresa tuturor acestora carii au puterea a vindeca reul, și în special și la adresa contelui Iuliu Szápáry, carele aḑi mâne érăși va ajunge la putere.

La fine ne admoniéză dl Szápáry, că atunci cânci când accentuăm gravaminele nóstre, sĕ nu ne uităm a pomení și de posiția favorabilă, ce o avem în stat față cu frații lor din alte state, și anume de autonomia nóstră confesională, de legea scolară, și de marea, póte prea marea influință ce eserciăm prin băncile înființate pe basa legii comerciale, și sĕ nu pretindem privilegii.

Aceste cestiuni ar merita un tractat deosebit, dar fiind că deja ne-am prea estins, vom reflecta de astĕdată numai pe scurt.

Când pomenesce autonomia confesională, póte fi vorbă numai de autonomia nóstră, pentru-că românii gr.-cat. nu au autonomie.

Sĕ trecem peste gravaminele congresului nostru din 1870, pentru punctele virîte în statutul organic fără scirea și învoirea congresului, care încă nici astăḑi după 25 ani nu sunt resolvate, și sĕ luăm autononmia așa precum este ea normată în statutul organic și sancționată de Maj. Sa.

Congresul nostru în sensul §. 152 din stat. org. se convócă ordinar la trei ani odată „totdeuna pe 1/13 Octobre“, ér în sensul §-lui 151, despre convocare este de a se *„însciința“* Majestatea Sa.

De sine se înțelege, că însciințarea la Majestatea Sa se face pe calea guvernului.

Tótă lumea trebue sĕ pricépă că „însciințarea“ la Maj. Sa se face numai în scopul, ca guvernul sĕ scie, *când* ținem noi congres?

Și ce face guvernul?

Când nu-i vine la socotélă nu se afla îndemnat a înainta notificarea la Maj. Sa, și noi cu tot terminul ficsat în lege nu putem ține congres, nu putem esecuta alegerile pentru asesorii consistoriului metropolitan, instituiți numai pe trei ani, și prin asta ni-se produce disordine în întreg organismul nostru bisericesc.

Nu mergem mai departe decât la casul mai recent. Congresul nostru notificat cu 6 luni înainte, din motivul indicat nu s'a putut convoca pe terminul legal de 1/13 Octobre a. trecut.

Ni-se votéză un biet de ajutor din budgetul statului pentru preoțimea mai rĕu dotată și pentru parochiile sĕrace.

Biserica autonomă cu tot dreptul pretinde ca organele ei sĕ distribue acel ajutor între preoți și parochii, pentru-că numai acelea pot sci, cine este lipsit și cine merită acel ajutor.

Asta este permis însĕ numai bisericei autonome reformate, dar celei române nu, ci guvernul imparte ajutorul prin organele sale pentru scopuri, care el le apreciază, ér bisericei nóstre „autonome“ nu i-a rĕmas alt drept decât a respinge ajutoriul.

Astfel s'a respectat autonomia nóstră bisericéscă sub guvernul lui Tisza, sub a lui Szápáry, sub a lui Wekerle și până astăḑi.'

De autonomie scolară sĕ nu vorbim, pentru-că aceea, fiind condiționată dela legile statului, cari mereu se modifică după împregiurări — nu esistă. Curentul șovinistic de astăḑi este pentru prefacerea tuturor scólelor confesionale în scóle de stat, și puternicii o vor face îndată ce vor dispune de paralele și de puterile didactice necesare.

Băncile române! Este adevĕrat, că până acuma tóte băncile române laudă Domnului! prosperéză

Dar chiar acesta este nĕcazul.

Pentru asta nu încape de ele György Endre și după el tóte ḑiarele magiare, și încă chiar și Szápáry se degradase când era ministru a dechiara în parlament, că va studia causa și va lua mĕsurile necesare pentru reglementrrea băncilor române.

Noi cu tótă plăcerea le descoperim secretul prosperării băncilor române.

Ele prosperéză, pentru-că elementele, care contribue la sustinerea lor, sunt elemente oneste, conscienţióse și morale.

Atât conducĕtorii lor, cât şi debitorii români sunt ómeni de omenie, carii nu fură şi nu înşală.

Acesta este secretul.

Ér influinţă nu cunóscem şi nu admitem alta, decât că au scos pe poporul român din ghiarele cămătarilor şi că bucuros vin într' ajutor ori-cui care este vrĕdnic de credit, ca sĕ-şi păstreze averea, ce o are ba şi sĕ-şi acuire, dacă este harnic.

Tóte acestea sunt lucruri, pentru care merită laudă chiar şi din partea guvernului, dar nu suspicionări şi persecuţiuni.

Privilegii românii n'au cerut nici odată, ci numai dreptate.

Incheiăm cu observarea, că mai la vale publicăm de nou după 20 ani cuvêntarea dlui fost deputat Parteniu Cosma, ca un potrivit rĕspuns şi astăḑi atât lui Szapáry cât şi la toţi aceia, carii susţin, că românii nu şi-au dus jalbele în parlament, şi că pretind privilegii pentru sine. Şi ni-ar părea bine, dacă s'ar afla cineva, care sĕ culégă într'o ediţie românéscă tóte cuvêntările deputaţilor români dela 1848 încóce, atât în interesul istoriei nóstre, cât şi pentru informarea tinerimei chemate sĕ continue lupta.

*

Cuvêntarea şi emendamentul

deputatului naţional Parteniu Cosma în casa deputaţilor a dietei ungurescí, la desbaterea de Duminecă în 12 Iuliu n. 1874 asupra novelei electorale, specialminte la §. 4.

On. casă representativă! Aflu necesar a semnala încă dela început, că eu la acest §. voiesc a vorbi despre censul din Transilvania, fiind-că ţin a fi de prisos §-ul 5. Eu în butul tuturor asecurărilor nu pot crede, că legea, care o aducem noi acuma, va fi de o natură provisorie, precum afirmă dl ministru şi referintele comisiunei centrale; ba am convicţiunea, că ori-cât de provisorie, se va cere o generaţiune, până când în acéstă casă vom sta faţă cu un proiect de lege mai organic, decât acesta şi mai perfect. Acesta în feliul sĕu forméză un întreg. Nu e novela, ci o lege nouă, chiar şi ceea-ce a rĕmas din legea dela 48, ér aceea, ce nu vine sub votare cu asta ocasiune, conform resoluţiunei acceptate, încă înainte de inactivarea legei acesteia, asişderea devine lege. Drept aceea eu aflu acest proiect de lege destul de însemnat, pentru de a ne nisuí, ca sĕ suplinim prin acésta defectele legii.

La noi legea electorală e cu mult mai ponderósă decât în alte state, fiind-că are nu numai sĕ corĕspundă la aceea ce i-ar fi chiemarea, adecă sĕ formeze basa camerei representative, ci la noi ea forméză totodată şi basa vieţii municipale, pentru-că la noi şi cu respect la representanţa municipală, numai acela póte fi alegĕtoriu, care e inscris între alegĕtorii dietali; avem deci sĕ băgăm bine de samă, că pe cine lipsim de dreptul electoral? pentru-că aşeḑênd noi dreptul electoral pe o basă îngustă, am despoiat majoritatea locuitorilor ţĕrei de dreptul de a puté participa la afacerile domestice acasă, în municipiul seu propriu.

Eu, on. casă, aşa cred, că nu este între noi nici unul, căruia interesându-se de sórtea patriei sale, sĕ-i fie plăcute referinţele de astăḑi ale Transilvaniei, referinţele, cari le-a creat acolo legea electorală din 48, şi cari s'au menţinut până în present, — nu este între noi, ḑic nici unul, *carele sĕ afle de just şi echitabil censul transilvănén în comparare cu celelalte părţi ale Ungariei*, fiind că censul transilvan în asĕmĕnare cu censul din Ungaria proprie, e cu mult mai mare, se póte ḑice *de patru ori mai mare, decât în Ungvria;* pentru-că pe când în Ungaria pentru a puté fi cineva alegĕtoriu, se recer 8 jugere de pămênt, în Transilvania se recer 36 de jugere pentru ca cineva sĕ plătéscă contribuţiunea de 8 fl. 40 cr. ca pe basa acesteia sĕ pótă fi alegĕtoriu. Tocmai pentru aceea, on. casă, eu acésta cestiune o ţin de una dintre cele mai ponderóse, ce dieta este chiemată a resolvi.

Dl ministru ţine, că art. de lege II. transilvănean, corespunde în destul dorinţelor şi că nu e necesitate a se modifica, esprimându-se cu respect la Transilvania precum urméză:

„De asemenea dispositiune esenţială ţin împrejurarea, că proiectul de lege atât în Transilvania, cât şi în celelalte părţi ale Ungariei, păstréză cualificaţiunea stabilită în legile din 1848. Vi se va păré póte curios, pentru-ce în diferitele părţi ale patriei se susţine cualificaţiune diferită. Insĕ, când rapórtele între singuraticele părţi ale ţĕrii sunt diverse, atunci consecinţa naturală este, că şi dispositiunile au sĕ fie diverse, ér eu aşa cred, că nimenea nu va voi sĕ nege, cà în Transilvania, atât desvoltarea istorică, cât şi rapórtele de posesiune şi avere, se deosebesc în mod esenţial de rapórtele Ungariei, şi chiar pentru aceea, din partea mea aflu cu cale, ca sĕ se menţină şi mai departe dispositiunile diferite“.

Eu, on. casă, o spun franc, că nu sunt de părerea dlui ministru. Uniunea Transilvaniei este enunciată *şi acéstă uniune sau sustă, sau nu sustă.* Dacă sustă, atunci e absurd, e abnorm, a susţiné în acele părţi, cari înainte de 1848 formau Transilvania, o lege electorală specială, cu cens special, şi aici în Ungaria érăşi una specială, care difere într'atâta, încât acolo e cu totul imposibil ca pe basa acelei legi sĕ pótă fi alegĕtori şi foştii iobagi transilvăneni.

Nu sciu, on. casă, cari sunt raporturile diferite, amintite de dl ministru aşa numai în general, mi-ar plăcea fórte dacă ni le-ar înşira, şi ar spune, că: ce e aceea, ce face necesară acésta diferinţă? pentru-că ve mărturisesc, eu nu sunt capabil de-a o cuprinde cu mintea. Mi ar plăcea sĕ o sciu şi din acea causă, pentru-că noi de aceea suntem aici, ca — dacă sunt nĕcasuri, acelea sĕ le delăturăm; însĕ dacă nu ni le spune nimenea, atunci nu suntem capabili de a le delătura. Eu aşa cred, că dl ministru nu voesce a menţiné „rapórtele istorice“ ale Transilvaniei, căci acelea sunt de aşa natură, încât asemenea lor nime în lume n'au avut! Acolo au fost 3 naţiuni, şi 4 religiuni recepte, eu cred, că dl ministru nu voiesce a le menţiné, deşí mascate ele se menţin prin art. de lege II. din 1848 transilvănean, pentru-că pe basa acestui articol de lege, representanţii naţiunei şi ai religiunei nerecepte, nici-odată nu vin în parlament, precum dovedesce chiar împrejurarea, *că nici nu se află aici.*

Eu, on. casă susţin, că noi numai aşa vom lucra drept, dacă vom estinde legea electorală din Ungaria şi asupra Transilvaniei.

Basa legei electorale din Ungaria e posesiunea de pămênt, acésta basă caută sĕ o estindem şi asupra Transilvaniei, dacă voim sĕ fim drepţi şi ecuitabili.

Vor ḑice mulţi, că acésta nu se póte, pentru că acolo nici nu se scie că — ce e $^1/_4$ de sesiune urbarială, fiind-că acolo n'a fost întrodus urbariul. E adevĕrat, însĕ în parţiumuri şi în confiniul militar încă n'a fost întrodus urbariul, şi totuşi Ungaria a dispus în lege, ca acestea sĕ dobândéscă drept de votisare pe basa posesiunei de pămênt. Nu încape dară îndoélă, că censul de posesiune e just şi posibil şi pentru Transilvania.

Acuma numai aceea póte sĕ vină sub întrebare că: pentru Transilvania ce cheiă sĕ se iee de basă? Şi acésta e prevĕḑută în lege; pentru-că în acest § se face dispositiune, ca acolo, unde n'a fost întrodus urbariul, şi nu se póte sci, cât face $^1/_4$ de sesiune urbarială, se ia de cinosură sesiunea urbarială din comuna, respective comitatul vecin. Susţin, că pentru Transilvania cea mai justă cheiă după acest principiu e cea stabilită în parţiumuri, fiind-că acelea au format o parte intregitóre a Transilvaniei, acelea-şi raporturi au fost acolo ca şi în Transilvania, şi astăḑi procesele urbariali în parţiumuri se resólvă după patenta urbarială cea din Transilvania, ér nu după cea din Ungaria.

Dl ministru în espunerea de motive mai ḑice şi aceea, că proporţiunea între Transilvania şi Ungaria nici nu e aşa de nefavorabilă, precum se pare, pentru-că pe când în Ungaria numĕrul alegĕtorilor în proporţiune cu numĕrul totalităţii locuitorilor face 7% pe atunci aceea în Transilvania e 6%.

Acésta depinde dela împrejurarea, că cum luăm lista alegĕtorilor. Pentru-că deşí este adevĕrat, că diferinţa e numai de un procent, însĕ căutând la cei-ce dau contingentul, trebue sĕ recunóscem, că în Transilvania nu esistă representanţă poporală, ei representanţa privilegiaţilor, fiind-că acolo acestia dau proporţiunea. Pentru-că pe când în Ungaria abia 11% din totalul alegĕtorilor sunt luaţi pe basa vechiului drept, pe atunci în Transilvania aceia fac 66%, şi în comparare cu totalitatea locuitorilor, în Ungaria alegĕtorii înscrişi pe basa dreptului vechiu abia fac $^3/_4$ a unui procent, ér în Transilvania 4% din totalitatea locuitorilor. Acésta dară nu se póte numí representă poporală.

Dl ministru în motivare mai ḑice, că „nu este posesiune, avere, ocupaţiune, care sĕ nu aibă influinţa recerută la eserciarea drepturilor politice“. Şi acéstă aserţiune este combătută prin datele statistice, presentate de dl ministru, pentru-că în Transilvania şi în special în comitate, unde locuesce majoritatea preponderantă a locuitorilor ţerei, şi unde ar trebuí sĕ fie masa alegĕtorilor, proporţiunea e următórea: în comitatul Albei inferióre, după 211,114 locuitori, pe basa posesiunei de pămênt sau pe basa contribuţiunei sunt înscrişi 1387 alegĕtori, din acest numĕr se vine pe 152 locuitori; în comitatul Solnocului interior pe 175, în comitatul Dobâcei pe 134, în comitatul Albei-superióre pe 379, în comitatul Uniădórei asemenea pe 379 locuitori 1 alegĕtoriu, aşa în tóte comitatele.

Condeputatul Horn a demustrat, că acolo, unde e întrodus sufragiul universal, tot la 5 locuitori se vine 1 alegĕtoriu. Eu acésta o aflu de mai justă; însĕ întreb, unde stăm noi? Fórte departe, pentru-că pe când la noi după 400 locuitori se vine 1 alegĕtoriu, pe atunci în alte ţeri liberale — după 4 locuitori se vine 1.

On. casă! trebue sĕ fim cu mare precauţiune la stabilirea censului electoral chiar şi din acel punct de vedere, fiind-că dl ministru şi-a propus a lipsi pe cât se póte majoritatea locuitorilor ţerii de dreptul sĕu electoral şi a şi dat espresiune eclatantă acestei intenţiuni în vorbirea sa dela 7 Iuliu, când a rĕspuns condeputatului Mocsáry următórele: „Rĕspunsul meu e simplu, pentru-că eu nu ţin, că ar fi cu cale a stabili cercurile electorale unilateral, luând în consideraţiune numai poporaţiunea, ci aflu de lipsă a lua în consideraţiune atât averea, cât şi cualificaţiunea intelectuală. Nu aflu just a împărţi pe deputaţi după un numĕr egal de suflete, fără a ţiné cont de împrejurarea, că cutare oraş sau ţinut — póte sau nu, sĕ dea garanţiile intelectuale, cele corĕspunḑĕtóre. Nu ţin a fi just, că un ţinut sau oraş, carele arată cualificaţiunea de avere, pe de 6—7 ori mai mare ca altul, totuşi sĕ incurgă în legislaţiune prin deputaţi în asemenea numĕr d. e. ca şi un ţinut, ai cărui locuitori sunt curat agricultori sau trăind printre munţi, se ocupă cu agende de acelea, ce mai puţin îi cualifică pentru eserciarea drepturilor politice“. Prin urmare dară, dl ministru n'are nici intenţiune de a pregăti protectul de lege referitor la arondarea cercurilor electorale, până ce nu va avé la mână lista alegĕtorilor, pentru-că după aceea vrea dênsul sĕ se orienteze la formarea cercurilor electorale; fiind-că, după opiniunea sa, nu e just a forma cercurile după o egală proporţiune numerică, fără respect la inteligenţă. Acésta e posibil, însĕ apoi sĕ mĕsurăm cu mĕsură dréptă, pentru că la inteligenţă e întrodus sufragiul universal ér posesorilor mari le e cu totul imposibil a nu dobândi îndreptăţirea electorală în urma censului esistent; drept aceea sĕ deschidem calea şi posesorilor mici, şi sĕ le dăm ocasiune pentru de a se puté înscrie de alegĕtori; din atare listă sĕ pregătéscă apoi dl ministru o chieie justă; dacă noi îi despoiem prin legea electorală de dreptul de a se înscrie cât de mulţi, şi dacă formăm cercurile după numĕrul alegĕtorilor înscrişi pe basa acestei legi, atunci faţă de posesorii mici vom comite o nedreptate duplă.

Eu nu vreau sĕ iau la critică: dacă e lucru înţelept şi cu tact ca ministrul de interne al unei ţeri agricole sĕ vorbéscă în mod atât de despreţuitoriu despre agricultori; acésta las sĕ o judece on. casă!

On. casă! Nu pot trece cu vederea de a nu-mi esprima părerea de rĕu asupra unui argument adus de dl ministru deinterne. I-a devenit deja datină, că de câte-ori are sĕ apere vre-o causă rea, totdéuna, face din aceea cestiune de naţionalitate, firesce din strategie fiind-că scie, că prin aceea câştigă pe mulţi, fără ca sĕ intre în meritul lucrului, şi mai ales face serviciu plăcut jurnalisticei; aşa şi acuma, încă mai nainte de a fi grăit cineva la proiectul de sub cestiune, cu ocasiunea desbaterei din 1 Iuliu, ca cel dintâiu vorbitoriu, el însuşi a sulevat cestiunea de naţionalitate din incidentul alegătorilor transilvăneni.

Eu ţin procederea acésta de fórte greşită şi nemotivată, ba am convicţiunea, că dl ministru nu o face acésta din convingere, ci numai pentru voia unor domni egoisti din Transilvania, cari numai aşa se pot susţiné, dacă fac din acest proect de lege „cestiune de naţionalitate“, ca în Transilvania egala îndreptăţire sĕ nu prindă nici odată rădĕcini.

Dar *mai* este, on. casă, în vorbirea dlui ministru o altă espresiune — mărturisesc — chiar vătĕmătóre, pentru care a şi reclamat un condeputat, însĕ dl ministru nici n'a reflectat la aceea. Dl ministru adecă în vorbirea sa numesce pe naţionalităţí popóre de „buză strĕină“ şi află de lipsă în contra lor a lua posiţiune din fotoliul ministerial, şi a apĕra în calitatea sa de ministru interesele „unei naţionalităţi“, fără a observa că, el represintă naţiunea politică a Ungariei care o compun tóte naţionalităţile din patrie.

Mai întâiu de tóte neg, că naţionalităţile ar fi strĕine, după cum s'a esprimat dl ministru. Inţelesul espresiunei acesteia încă depinde dela aceea, că cum ia omul cuvêntul de „buză strĕină“. Eu naţionalităţile nu le deosebesc după buze, ci după limbă, drept aceea pretind, că acum nu esistă popóre de buză strĕină, ci esistă naţionalităţi adevĕrate, ce compun patria şi sunt garantate prin lege. Aceste naţionalităţi au fost aici atunci, când s'a fundat acésta patrie, Incă sântul Stefan a ḑis: *„regnum unius linguae fragile et imbecille est“*. Apoi sĕ mi permită dl ministru de interne, a susţinea că şi Stul Stefan încă a fost ceva, a fost cel puţin aşa bărbat de stat, ca actualul ministru de interne al Ungariei.

Eu protestez deci contra acestor tractări Acésta, on. casă, e şi în prejudeţul patriotismului, şi tocmai pentru aceea contestez, ca ori-cine sĕ fie în stare a atribuí naţionalităţei sale patriotism mai adevĕrat şi mai mare, decât pe care'l atribuesc eu naţionalităţii române; şi neg, că dl ministru, sau ori-cine altul în acésta patrie şi-ar puté duce mai departe arborele genealogic decât până unde şi-l póte duce şi cel din urmă opincariu român. Cu astfeliu de motivări domnul ministru va provoca numai scene, ca cele ce s'au întêmplat deunăḑi: drept aceea eu rog pe dl ministru sĕ se reţină dela pravocări de acestea.

Incă o vorbă. Sum convins, că nu se află în acésta casă, dar nicăiri pe lume om cu raţiune, carele sĕ ţină legea electorală din Transilvania de justă şi ecuitabilă pentru majoritatea locuitorilor ţĕrei; apoi de nu e justă şi ecuitabilă, ce de altmintrelea se vede şi de acolo, că de $^1/_4$ de secul nu a putut dobândi complăcerea majorităţii, atunci sĕ nu ne lăsăm a fi seduşi de profeţi falşi şi informatori egoisti, ci sĕ avem bărbăţia de a fi drepţi şi ecuitabili.

Până aci vina acelor legi cădea pe fosta dietă a Transilvaniei, de aci încolo noi luăm rĕspunderea de pe umerii Transilvaniei, şi Ungaria va fi reponsabilă înaintea lui Dḑeu şi a lumei pentru nedreptatea, ce va urma într'o parte a ţerii.

Rog pe onorabila casă, ca sĕ priméscă emendamentul meu, carele sună: „Sĕ se ştérgă din şirul 1 şi 2 al alineatului prim cuvintele: „în acele părţi ale ţerii, asupra cărora se estinde vigórea articulului de lege V din 1848“; ér în şirul 7 al alineatui 4, înainte de cuvêntul „apt“ sĕ se pună cuvintele următóre: „precum şi în acele părţi ale ţerii, asupra cărora sĕ estinde vigórea articulului de lege II din Transilvania“.

Noutăţi.

Adunarea reuniunii române de lectură din Sibiiu se va ţiné Duminecă în 17 l. c. n. la 4 óre p. m. în localul reuniunii.

* * *

Alegere de deputat clerical pentru congres In 2 Martiu s'a făcut alegerea supletorie în cerc. III-lea Deva pentru un deputat clerical la congresul nostru naţional-bisericesc. Ales a fost, cu unanimitatea voturilor, P. O. D. Ioan Papiu, protopresb.; ases. consist. în Sibiiu.

* * *

Noul episcop de Roman. Marele colegiu electoral din România a fost convocat Sâmbătă spre a alege un episcop la eparchia Romanului. Şedinţa a fost presidată de I. P. S. metr. primat asistat de doi secretari ai senatului şi de doi secretari ai camerei. După apelul nominal a urmat alegerea. A fost ales episcop de Roman, cu 155 voturi, vicariul metropoliei, Ieronim Ploieşteanu. La alegere au luat parte 228 senatori şi deputaţi.

* * *

Interpelare în causa minerilor dela Uióra. In şedinţa dela 9 Martiu a dietei unguresci deputatul Horánszki Nándor presentà ministrului de finance plângerile muncitorilor dela minele de sare din Uióra, interpelându-l totodată, dacă e aplicat a dispune sĕ se facă fără amânare o cercetare rigurósă în causă, ér abusurile eventuale ale pedepsi? Ministrul a declarat, că din lipsa de date nu póte încă rĕspunde la acéstă interpelare, dar spune, că încă înainte a dispus sĕ se facă cercetare in causă, şi dacă se va constata, că s'au făcut abusuri el le va pedepsi cu asprime. Scim, că între muncitorii dela minele din Uióra, partea cea mai mare sunt români.

* * *

Dela societatea geografică română. Sâmbăta trecută a fost prima şedinţă a Societăţii geografice din Bucuresci. Ea a fost presidată, M. S. regele. Şedinţa fiind deschisă, M. S. regele a dat cuvêntul d-lui secretar G. Lahovari, care a cetit un raport asupra activităţii societăţii. In urmă, dl D. A. Sturdza a ţinut o conferinţă întitulată: „Cunósce-te pe tine însu-ţi“. D-sa arată importanţa acestei macsime, apoi face o critică asupra grabei, cu care biroul statisticei s'a pronunţat asupra populaţiei ţĕrei, care nu e de cinci milióne, cum a indicat'o biroul statistic, ci că este mult mai mare, adecă de şase milióne şi trei sute de mii; apoi arată că populaţia diferitelor judeţe a crescut în genere, afară de a judeţului Teleorman, unde a decrescut. După ce terminà dl D. A. Sturdza, şedinţa a fost suspendată pentru 5 minute, în care interval M. S. regele s'a întreţinut cu dd. general Manu G. Lahovari şi D. A. Sturdza. După redeschidere, cuvêntul a fost acordat d-lui Gr. Tocilescu, care a vorbit despre „Rolul lui Novac“. Duminecă, în a doua şedinţă, tot sub preşedinţa M. S. regelui au vorbit dd. Grigore Stefănescu, Ión Calender şi C. Lupul.

* * *

Ministeriul român al domeniilor, dorind a respândi printre sătenii români arta ţesăturei covórelor, a voit sĕ trimétă în strĕinătate mai multe absolvente ale scólei profesionale dela Armăşeşti spre a se perfecţiona în astfel de ţesături. D. G. Ttetter din Viena, către care se adresase ministerul a rĕspuns că înainte de a se lua acéstă mĕsură, sĕ se adune mostre de covóre din tóte părţile României, pentru ca în urmă, studiându-le în ce privesce perfecţionarea de rĕsbóie pentru asemenea ţesături, tórcerea firelor, colorarea şi combinaţia colorilor, sĕ pótă avisa la mĕsurile de luat. Ministeriul, urmând acestui sfat, a trimis o circulară tuturor prefecţilor, ca sĕ adune mostre de covóre, dintre cari o parte au şi sosit la minister. Pentru moment afacerea se află în studiu.

* * *

Deraiare de tren. Din Püspök-Ladány se scrie, că trenul accelerat, ce a plecat dela Braşov Luni după prânḑ spre Budapesta, înainte de-a întra în gara dela Püspökladány a deraiat Cinci vagóne au eşit din şini, unul dintre acestea a fost sdrobit, rupêndu-i-se şi osiile. Călĕtorii au fost siliţi sĕ mérgă pe jos cale de un chilometru, până au ajuns la gara din P.-Ladány, de unde au continuat calea cu alt tren. Nenorociri nu s'au întêmplat.

* * *

Baronul Bánffy la Viena. In urma desastrului oratoric, premierul Ungariei a plecat la Viena. In cercurile bine informate se atribue acestei călĕtorii o mare însemnătate politică. Se crede, că Bánffy va cere împuternicirea corónei ca sĕ disólve parlamentul şi sĕ escrie alegeri nóue. Partidul guvernamental e neliniştit din causa acésta pentru-că nu e sigur, dacă împuternicirea se va da primului-ministru, sau nu.

* * *

Jekelfalussy în pensiune. Foile din Budapesta anunţă, că consilieriul de stat L. Jekelfalussy va merge în pensiune cu rang de secretar de stat. Pentru acest „post important, care pretinde cunóscerea esactă a relaţiunilor de siguranţă publică, ale administraţiei şi ale cestiunei naţionalităţilor“, sunt 3 candidaţi: Dr. Al. Jessenschi consilieriu şi şeful secţiunei în afacerile naţionalităţilor; br. Toroczkay fost secretariu al comisariatului pentru fondurile române Năsĕudene şi Al. Szélley consil. de poliţie. — Póte va fi numit cest din urmă?!

* * *

Socialismul sĕ lăţesce mereu în Ungaria. Se scrie din Segsard, că socialismul, aţîţat din Budapesta, a străbătut deja şi în comunele Uzd, Borjád, Duna-Szt.-György şi Székely-Bölcske din comitatul Tolna. Se ḑice, că ţeranii din numitele comune cu sutele iscălesc reversalii, prin cari fac promisiune, că nu vor primi muncă nici la seceriş, nici la cosit şi nici lucrarea în parte a pământului. Prin acésta dênşii vreau sĕ constrîngă pe proprietari, ca sĕ le urce plata de ḑi pentru munca prestată.

* * *

Crisa ministeriala în Austria. Ministeriul Windischgrätz se află într'o stare fórte critică. Trei ministrii se pregătesc a abḑice: Windischgrätz, ministrul de justiţie Schönborn şi ministru de interne Bacquehem. — Ministri acestia se tem, că nu vor puté străbate cu reforma electorală şi astfel se grăbesc a abḑice înainte de a suferi un fiasco.

* * *

Printr'o circulară a ministerului de culte şi instrucţiune publică din România, adresată tuturor scólelor primare din ţară, se face cunoscut directorilor şi institutorilor, că pe viitor vor trebui sĕ înveţe pe elevi următórele trei imne: *„Cântecul gintei latine“*; *„Un imn de serbare a scólelor“*; *„Imnul naţional“*.

* * *

Artileria francesă e fără pareche. In continuarea desbaterii asupra budgetului marinei referentul Thomson constată, că vasele de rĕsboiu ale Franciei nu sunt de o mai mică celeritate, decât cele ale celorlalte duteri. Francia are numeróse vase de rĕsboiu, cari sunt de primul rang. Admiralul Besnard, ministru de marină, confirmă, că flota de pe marea mediterană şi cea nordică póte ţiné pept cu inimicul. Artileria francesă e prima artilerie a lumei- Tunurile sunt fără părechе. Francia va continua cu construirea de cuirassate, îşi va construí însă vase mici dar' de celeritate mare. Naţiunea, carea în ḑiua de după luptă va sci sĕ se susţină pe mare, va şi domina-o. La fine ministrul enumĕră diferitele reforme administraţionale şi apeléză la încrederea şi patriotismul camerei.

* * *

Consiliu de ministri. In 13 l. c. n. la 4 óre a fost în Budapesta un consiliu de ministri, care s'a ocupat cu cestiunea politicei bisericesci, hotărîndu se definitiv modificările, pe cari este aplicat sĕ le priméscă la pertractarea în casa magnaţilor a proiectu-de lege despre libera eserciare a religiunii.

* * *

Rĕsboiul iapano-chinez. „Times“ raporteză pe basa informaţiunilor din Hai-Ceng, că în 9 a curentei iaponezii au atacat pe chinezi la Chon-cio-tai. Puterea armată a chinezilor constă din 7000 combatanţi şi 30 tunuri. Comandantul divisiunei de mijloc a iaponezilor, care s'a luptat fórte bine a fost generalul Katsura. Generalul Oku a comandat flancul drept, ér' trupele din Kapping le-a comandat generalul Jamassa Atacul iaponezilor a fost încoronat cu succes. După luptă de două óre chinezii au fugit spre Kinchov. Perderea chinezilor 1400 morţi, pre când din partea japonezilor au căḑut numai 10 ómeni. Japonezii au dat foc oraşului Chen-cio-tai, şi apoi au trecut imediat preste rîul Sian.

* * *

Următoriul lui Lobanoff. Următoriul lui Lobanoff la Viena va fi, după-cum se svoneşte, George Cantacuzene, trimisul Rusiei din Wassington.

* * *

Pedépsa cu cnuta ştérsă. Din Rusia se depeşéză că ţarul a interḑis prin-t'un ucas întrebuinţarea mai departe a cnutei. Se ḑice, că în decursul celor ḑece ani din urmă, au murit în urma bătăilor cu cnuta 3000 de ţĕrani rusesci. Este acum întrebare, că óre se vor ţiné deregĕtorii ruşi strict de poruncile acestui ucas.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Dobra la 27 Februariu 1895.

Onorată redacţie.

Joi în 23 Februariu a. c. actualul conducĕtor al tractului nostru M. on. domn Avram Simeon Păcurar a deschis aici primul sinod protopresbiteral.

Interesul vĕdit al causelor bisericesci şcolare, greutatea vremurilor şi încordarea, cu care se astepta întâiul debut al noului şef tractual pe acest teren; în ciuda viscolului şi al căderilor mari de neauă, au adunat lume multă de prin cele mai intinse puncte ale tractuiui la acest prea reuşit sinod.

Prin o cuvêntare avêntată şi plină de învĕţături morale, prin cuvinte tari, părintele administrator pune înaintea sinodului, gravitatea situaţiunei, în care a se află instituţiunile nóstre culturale şi cu deosebire starea derăpĕnată a finanţelor fondului tractual, al averei grăniţăresci şi întréga mădularie lăuntrică a tractului.

Ca mijlóce sanatóre al acestui rĕu esistent, pune în vedere un plan de manipulaţie bine studiat şi concret, uşor aplicabil şi consultat cu cei mai vĕrsaţi bărbaţi de specie; după care întréga stare al averilor de până acum in curênd are sĕ iee o nouă direcţiune.

Pentru adaptarea foculalelor nóstre de cultură, cere o muncă intensivá, utilă şi rodnică dela toţi factorii. „Preoţi nu cu rea credinţă sĕ fie slugitori sionului românesc“, ḑice on domn administrator „ci avêndu-mĕ pe mine în vedere, cu desăvêrşită lăpădare de sine, iubire şi nobilă intrecere se fie apostolii virtutei, al păcei şi al faptelor mari. Sbiciuitorii lenei, desfrâului şi ai corupţiunei. Inteligenţa se mérgă mână în mână cu preoţimea, căci unde acésta nu se întêmpla, acolo este încuibată semidocţia, viţiul cel mai desastros şi distrugător al binelui şi al dăinuitórei fericiri, al ori cărei societăţi“

Recomândă buna înţelegere şi armonica conlucrare între fraţii de aceleşi legături din acest tract. Sĕ-şi concentreze forţele lucrătóre în serviciul bisericei nóstre naţionale, gravitând mai mult spre centru, unde va avé bogat teren pentru sanarea lor. Rostul cucernic şi amabil al acestui blând părinte, cuvintele iesite din suflet curat, au făcut asupra auditorului, o intimă intipărire, căreia prin prelungite renoiri de sentimente, i-sa şi dat espresiune în mod spontan.

In cadrul programului cuprinḑêndu-se lucruri, de o importanţă actuală desbătându-se cu multă seriositate, sau adus coucluzele cele mai valide.

In fine prin ţinuta deamnă, tactică aleasă şi conducerea înţeléptă a surprins, până şi pe acei puţini, cari stăpâniţi de particularismul lor inutil, fără nici un motiv, bălăcăreau mai înainte pe lungul stradelor, asupra persónei acestui păstor vrednic. Insĕ ruşinaţi şi demascaţi sunt toţi acesti ipocriţi de rea credinţă.

Iar noi aceia, cari te iubim cu bună credinţă ne apropriem de tine, ḑicêndu-ţi: păşesce înainte, conducător nobil către calea apucată şi noi în tótă vremea 'ţi vom oferi concursul nostru. Nu uita însĕ un lucru, a slugi ca şi nobilul tĕu antecesor, naţiunea ta, cu credinţă impusă de cea mai sfântă datorie şi noi totdeuna recunoscătorii ţi-om fi.

Un óspe.

Mikoujfalu, începutul lui Martiu 1895.

Onorate dle redactor!

In preţuita fóie, ce redigiaţi „Telegraful Roman“ nr. 21 aţi bine voit a lua notiţă din foile magiare despre valachisarea secuilor din Mikoujfalu, m'i permit a vĕ da desluşiri esacte în causă.

Corespondenţa din cestiune caracteriséză pe corespondenţii foilor magiare, cari fără genare şi ruşine, dau publicului scirile cele mai eronate şi pline de minciuni.

Ce se ţine de tacsele, ce le încaséză preotul rom. cath nu me interéséză, — că la gr-orientali tacsele sunt mici şi neînsemnate este adevĕrat — dar acea că dela rom. cath. trecu la gr orientali nu-i adevĕrat. Trecerile ce sĕ întêmplă câte odată sunt parţiale, adecă provin din căsătorii micste, şi de regulă mirésa trece la religia mirelui. Şi aici noi am avea motiv de a ne plânge, căci mai multe fete dăm rom. cath. şi ev, reformaţilor decat dênşii nóuĕ. Şi acésta provine de acolo că: parochenii nostri, cari forméză trei părţi a comunei Mikoujfalu sunt fórte spornici, încât anevoie cred că s'ar putea compara o altă comună pe terenul acesta; nici odată nu s'a putut constata, ca mortalitatea să fi maiorisat nascerile Acum vre-o câţiva ani a publicat oraşul S. St. Georgiu o statististică, unde cu bucurie constată, că în acel an a reportat victorie nascerile asupra mortalităţilor. Şi atunci am făcut o comparaţie din comuna nóstră şi S. St. Georgiu şi am putut constata că pe când în S. St. Georgiu sĕ vine la 89 suflete o nascere, până atuncí la noi la 20 suflete vine o nascere, fetele gr. or. sunt silite sĕ se mărite după cei de alte confesiuni, fiindcă după juni gr. or. nu sĕ pot mărita tóte, în vecinătate afară de Bicsad numai sunt nici o comună unde sĕ fie gr. or, numai în mari depărtări. Noi suntem aici ca un ostrov încungiurat de elemente şi religii streine. Aşia este evident ca prin moralul crestinilor nostri, sĕ înmulţim noi şi elementul magiar, şi apoi totuşi tacsaţi că periclitâm ideia de stat. Dar' nule este ruşine a afirma astfel de eronări ca valachimea din Mikoujfalu valachiséză magiarimea din Săcuime, atunci când dênşii nu sciu nici o bóbă românesce, şi astăḑi din 210 familii române gr. or. nici la o familie nu sĕ vorbesce românesce afară de familia preotului. Aşa scóla comunală susţinută de stat, învĕţători unguri cu limba de propunere magiară. Şi noi români acolo ne trimitem copii, căci altă scólă nu avem. Noi românii se susţinem scólă confesională nu avem mijlóce, poporul este sĕrac; alte ajutóre la întreţinerea scólei confesionale nu am căpĕtat. Suntem lăsaţi în mâna sorţii pe tóte terenele şi totuşi aşa períeuloşi! Sciu unii dintre crestinii de ai nostri tatăl nostru românesce, óre de acesta sĕ le fie frică; bine ar fi, nu le ar strica dacă ar' avea barem de el frică.

Valachii din Mikoujfalu, acest cuib al dacoromanismului, în 1848 au luptat sub stindardul lui Kossuth Lajos şi glotele au făcut causa comună cu magiari, românii acestia periculoşi sunt toţi încuscriţi (Komásodva) cu magiarii, şí totuşi sĕ nu li se recunóscă nici atâta patriotísm, cât jidanilor, fiind că se ţin de biserica gr. or.? Aşa acia, cari s'au spăriat de scirea că satul sĕ valachiséză sĕ rĕmână linisciți, că nu li-seva întêmpla nici o stricăciune în limbă, toemai din partea valachilor din Mikoujfalu.

Corespondentul ar face un serviciu națiunei sale, atunci când s'ar ocupa cu starea actuală, în care sĕ află bieții locuitori din Mikoujfalu și Bicsad, și ar insista ca sĕ vină sĕ găséscă v'un mijloc de a i scăpa de ruina totală, ca nu aḑi mâne sĕi vadă cu straita în gât și cu ochii plin de lacrimi părăsindu-și țara și a căuta în lume pânea de tóte ḑilele. Pentru Mikoujfalu și Bicsad încă n'a încetat iobăgismul înainte 1848. Acum de vre o trei sĕptămâni au sosit sentinția dela curie în causa acésta, pentru Mikoujfalu în sensul sentinției trebue fiesce care proprietariu sĕ-și rescumpere moșia erezită dela moși strămoși cu 30 fl. iugĕrul, ér grădinile dela suma de 30 fl. — 100 fl. după mărime. Pășiunitul și pădurăritul rĕmâne grofului fără ai-se da drept nici cu bani de ași putea rĕscumpĕra bietul țĕran. Așia sunt împregiurările de astăḑi; cum va putea bietul țĕran suporta acésta sarcină când și până acuma abia a mai putut têrăi ḑilele de pe o ḑi pe alta. Ce va face fără păduri și pășune? Atunci când pentru dênșii economia de vite au fost isvorul principal de venit, vitele din Mikoujfalu erau vestite, și astăḑi nu are nici o talpă de pășune nu póte sĕ și țină, nici o óie, nici purcel, nici vițel etc. pămênturile de arătură sunt sterile, neproductive. Inainte de asta cu vre-o ḑece ani au fost pe aici societatea de naturaliști magiari și sau esprimat: „Aierul este aspru pămênturile nu plătesc o pipă de lemn". Aici dle corespondent sĕ-ți areți iubirea către națiune, căci vei vedea cu ochii cum vor pleca bieți ómeni. aceea nu o sciu sĕ ți o spun, că către Alföld sau către România vor pleca.

A.

Bibliografic.

A apărut:

„*Rândunica*", nr. 6 cu următoriul sumariu:

„Ana", de Marg. Moldovan. — „Tirănie", de Ilie Demetrescu. — „Judele Zăbun", de I. E. Prodan. — „Dor de mórte"!... de I. Scurtu. — „George Dandin sau bărbatul înșelat" (trad.) de Iosif Schiopul. — „Dacă nu pĕtrunde", de P. O. Bocca. — „Rămurele": — „Sărutare de regină", de I. Costin. — „Feliurite" de * * *

„Rândunica" apare în Sibiiu, de trei ori pe lună și e redactată de dl Silvestru Moldovan. Conținutul ei e variat, amusant și instructiv. Prețul abonamentului e pe an 6 fl. pe ½ an 3 fl. pe ¼ an 1 fl. 70 cr.

Din public.*)

Mulțămită publică.

La petrecerea din 27 Decembre a. c. ținută în favorul unui fond pentru susținerea scólei conf. aci în marginea secuimei au suprasolvit. Prea On. Domn protopop. Dimitriu Moldovan 2 fl.; Părintele Zah. Ganea 1 fl.; părintele Dumitru Pulca 50 c. ér din afară au trimis dl George Zanescu din Brașov 1 fl.; cărora li-se aduce și pre acésta cale sincera mulțămită, dându-și obolul spre un scop bun și românesc.

Hașfalĕu, la 1 Martiu, 1895.

Pentru comitet:
Nicolau Doctor,
paroch gr. or.

Comuna bisericéscă gr. or. din Pâclișa în tómna an. tr. 1894 a edificat o scólă confes. după tóte cerințele legilor în vigóre, înzestrându-o și din lăuntru cu tóte recuisitele necesari.

Pentru procurarea recuisitelor de învĕțămênt au binevoit a dărui și următorii domni: Mateiu Nicola, advocat în Alba-Iulia 6 fl.; George Filip, adv. în Alba-Iulia 5 fl.; Constantin Colbasi, proprietar mare în Spring, 1 fl.; Florian Rusan preot în Alba-Iulia, 1 fl.; Dumitru Furdui, din Alba-Iulia (cetate) 2 fl.; George Cadariu, notar în Ciugudiu, 3 fl.; Ionász Moritz, din Alba-Iulia 3 fl. — Suma 21 fl.

Comuna bisericéscă primind cu recunoscință aceste dăruiri, marinimoșilor binefăcĕtori le esprimă și pe calea publicității adênca sa mulțămită.

Pâclișa, în Martiu, 1895.

Comitetul parochial.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacțiunea nu e responsabilă Red.

Nr. 193/895 [38] 1—3

Publicațiune.

Maria Ordean din Jina este despărțită de pribegitul ei bărbat George Comșe din Dobârca prin sentința prea veneratului consistor archidiecesan din 24 Ianuariu 1895 Nr. 130 B. 1895, ceeace în înțelesul §-lui 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniali, se aduce la cunoscință publică.

Mercurea le 25 Februariu 1895.
Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei.

I. Droc,
protopresbiter.

Ori-ce tuse

precum ori și ce bóle de catarh de ale canalului de respirație, de **gâtlej, plumâni,** apoi **greutate de respirație, astma, flegmă, tusă măgăréscă,** și **ori-ce tuse, răgușală și gâdilitură în gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai iute și mai ușor cu întrebuințarea renumitului și după prescripția medicală preparat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr., și **Praful Sf. George,** care aparține ceaiului, cutia á 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuințării medicale. *Succesul se simte după câte va ḑile.* Mai puțin de 2 pachete nu se trimit. [236] 10—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare și espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSIMVANIA".

A XXVI-a adunare generală ordinară

va avé loc **Duminecă în 7 Aprile n. a. c.** la 11 óre înainte de prânz, în sala de ședințe a comunității orășenesci (curtea sfatului, strada Măcelarilor Nr. 2)

Obiecte de pertractare sunt:

1. Darea de sémă despre afacerile anului 1894.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Intregirea consiliului administrativ. [40] 1—2
4. Alegerea comitetului de supraveghere.
5. Propuneri incurse.
6. Sorțire de obligațiuni a fondului de întemeiere.

Sibiiu, în 6 Martie 1995.

Direcțiunea.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.25	7.—	1.50	8.1
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08	—	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. Oradea-mare sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. Cluș pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. Cluș sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. Teiuș. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. Copșa-mică sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apața	Circuléză numai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. Brașov sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. Bucuresci pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta—Arad—Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. Arad sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35						
2.44	—	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18	Pauliș	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborșin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest—Orșova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timișóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. Timișóra sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeș	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea—Oșorheiu—Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 26 Sibiiu, Marți, 7/19 Martiu 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Invinovățiri false și tendențióse.

In numĕrul fóiei nóstre 139 din anul trecut am arĕtat, că scirea fóiei „Budapesti Tudositó“, privitóre la cele ḑise de Escelenția Sa I. P. S. D. Archiepiscop și Metropolit al nostru Miron Romanul la audiențele, ce Maj. Sa le-a dat din incidentul crisei ministeriale din Decembre a. tr. este falsă și tendențiósă. „Tribuna“ s'a folosit atunci de acésta scire din „Bud. Tud.“ luându-o de bani buni, și făcênd nesce deducțiuni tendențióse, prin cari a atacat pe Escelența Sa în mod rĕutăcios, ca și când Escelența Sa ar fi de acord cu nefericita politică bisericéscă, croită de ministeriul Wekerle. Am arĕtat atunci basele false ale acestei deducțiuni, ḑicênd, că ea este isvorită „din vechia datină a „Tribunei“ de a ataca cu ori ce preț pe Capul nostru bisericesc“.

Patima, cu care urméză „Tribuna“ pe acéstă cale față de Escelența Sa, metropolitul nostru, a eșit acum mai nou la ivélă în un prim articol al ei din nrul de Duminecă, 5/17 Martiu a. c. Revenind asupra audiențelor amintite de la finea anului trecut, „Tribuna“ ne spune, că „în urma cercetărilor facute“ îi s'au confirmat tóte scirile din „Bud. Tudositó“. Ii s'au confirmat adecă aceste sciri prin neste informațiuni din un isvor nenumit și cu totul problematic, care spune, că Escelenția Sa ar fi ḑis către Mai. Sa, că legile bisericesci nu vor intimpina greutăți in aplicarea lor, că preoții incă vor merge la cununia civilă și că in urma acestor rĕspunsuri Escelenția Sa ar fi cerut permisiunea sĕ presinte Maiesșății Sale un memorand și că Mai. Sa. i-a dat permisiunea cerută.

Basată pe aceste informațiuni, „Tribuna“ calumniază pe Escelenția Sa în un mod rĕutăcios, folosindu-se, pentru ca sĕ producă un efect și mai mare, de cuvêntul: apostata, la adresa Escelenției Sale.

Este în genere cunoscută pornirea pătimașă a „Tribunei“ de a ataca și calumnia pe nedreptul pe Inaltul Cap al bisericii nóstre, de a încerca sĕ-'l discrediteze înaintea lumii; dar pe cât este de cunoscută acésta manieră, pe atât este ea de deochiată înaintea publicului. Publicul, precum o scim acésta din esperință, sătul de asemenea calumniări trase de pĕr și fără nici o basă, nu pune nici un pond pe ele. Repetăm, că o scim acésta și dacă totuși ne aflăm îndemnați a reflecta la acest articol din cestiune al „Tribunei“, o facem din două cause, ca de-o parte sĕ arĕtăm, că informațiunile câștigate de „Tribuna“ din isvorul necunoscut, sunt denaturate, defectuóse și astfel espuse, încât din ele sĕ se pótă face deducțiunile, ce-i convin „Tribunei“, ér de altă parte o facem, ca dacă ar mai fi ici colea cineva în public, care ar mai da creḑĕmênt la astfel de însinuări, facute cu vĕdită rea voință față de Capul nostru bisericesc, sĕ aibă ocasiunea a se convinge, că ele n'au substrat real, că n'au nici o valóre și nici un înțeles, decât póte înțelesul pătimaș de calumniare.

Mai nainte de tóte trebue sĕ ne însemnăm, că pe timpul, când s'au ținut audiențele, legile din cestiune erau deja sancționate. De unde putea sci Escelenția Sa, că aceste legi sancționate vor întimpina greutăți în aplicare sau nu vor întimpina, ca sĕ se pótă pronunța atât de categoric, cum spune isvorul „Tribunei“? Este însĕ ceva, despre ce ori-cine póte fi convins și acésta, precum aflăm, Escelenția Sa a și accentuat-o categoric. Acésta este perderea, ce o va suferi în special biserica și în general statul introducêndu-se nóuele legi, și în special legea căsătoriei civile, anume prin aceea, că unii din credincioși nu vor mai încheia și căsătorie bisericéscă. Acésta din punct de vedere al moralului creștinesc constitue o perdere. Isvorul necunoscut al „Tribunei“ pentru-ce retace acésta împregiurare?

Cu privire la a dóua cestiune, a preoților, nu sĕ póte un respuns mai încurcat, ca acela, ce-'l atribue „Tribuna“, Metropolitului nostru! Sĕ ḑice adecă, că privitor la preoți Metropolitul ar fi ḑis: „că vor merge și ei la cununia civilă“. Ei bine, introducêndu-sĕ nóua lege, fiitorii preoți vor merge la cununia civilă ca civili, ér nici decum ca preoți. Biserica îi va obliga negreșit la căsĕtoria bisericéscă, fără de care nimeni nu va puté fi chirotonit de preot. Prin urmare respunsul după cum îl aflăm în „Tribuna“ este un nou sens, pe care nimenea nu 'l-a putut ḑice, cu atât mai puțin un cap bisericesc.

La audiență, precum aflăm, Escelenția Sa metropolitul a espus Maj. Sale unele din gravaminele naționale în general, ér' în special gravaminele bisericei nóstre, și tare natural, că neputêndu se espune aceste tóte la o audiență scurtă cum au fost audiențele din Dec. trecut, Escelenția Sa a cerut permisiunea sĕ presente gravaminele aceste în scris, în un fel de memorand, ceea-ce Maj. Sa i-a permis. Acesta e motivul cererii permisiunii memorandului, ér' nu motivul de rîs ce-l presentă „Tribuna“.

Așa sĕ are lucrul în starea sa adevĕrată și acum judece publicul nepărtinitor ce înțeles are isvorul manc și denaturat al „Tribunei“? ce deducțiunile perverse, făcute pe basa acestor informațiuni? Ce alt înțeles, decât a ataca și calomnia, precum am ḑis, cu ori ce preț pe I. P. S. Metropolit al nostru.

Cu ce succes însĕ? publicul de sigur va sci sĕ aprețieze după cum merită și mijlócele și scopul urmărit cu astfel de învinuiri, căci ce din ură personală și patimă isvoresce, se cunósce numai decât.

Habent sua fata ministri!

Așa se vede, că o pățesc și miniștrii câte odată. A pățit-o și br. Bánffy la 8 Martiu a. c în dieta magiară, și încă așa precum nu s'a asteptat nici el. nici chiar contrarii lui. Noi am prevĕḑut, că ministrul președinte, homo novus în viața parlamentară, și încă în calitate de premier, va avé ḑile amare, și nu ne-am înșelat. După o desbatere îndelungată asupra budgetului pro 1895 Br. Bánffy a creḑut, că e necesar a rĕspunde oposițiunei, carea din tóte părțile a făcut adevărate asalturi asupra cabinetului actual. Nu e vorbă s'a ferit Br. Bànffy de personalități, și a vorbit în general, totuși cuvêntarea lui atât prin conținutul seu, cât și prin modul de predare a produs în șirurile liberarilor consternare, éră în șirurile opoziționa1ilor, cel mai sarcastic rîs, ironie, și în parte indignațiune.

Br. Bánffy nu numai că nu e orator, dar nu e nici măcar un parlamentarian mediocru, de aci formalul fiasco, ce a făcut cu vorbirea sa, altcum pregătită cum se ḑice de acasă.

După ce ministrul cu chiu cu vai a arĕtat, că legile politice-bisericesci le va esecuta, și cum că cabinetul se băcură de încrederea corónei, a început a polemisa cu Apponyi în cestiunea armatei și a academii militare magiare, visul de aur al magiarilor, la realisarea căruia țintesc de ḑeci de ani. Magiarii au dus'o ce e drept departe în pretensiunile lor față de armata comună. Deja — spune premierul — în Ungaria corespondențele între comandele militare și autorități se fac în limba magiară, ba, și voluntarii, cari nu posed limba germană, pot face esamenul în limba magiară.

In urmă ce la mai trebue-o academie magiară, și limba de comandă magiară!? La acésta a respuns premierul că: „nu e de lipsă pentru oficeri academia magiară, pentru-că ea ar puté aduce cu sine realisarea aspirațiunilor naționali, și apoi comanda și limba în armată sunt prerogative a-le Maiestății sale.“ Apponyistii și cealaltă oposițiune au sărit ca mușcați de șerpi făcênd sgomot și alții ridiculisând indignați spre ministru. Nimenea de pre banca ministerială, nimenea dintre liberali nu se află, cari sĕ pótă domoli iritațiunea. Demonstrațiunile oposiției nu se sfîrșiau cu tóte îndrumările lui Szilágyi.

Asupra acestei vorbiri aprópe întrégă dinaristica magiară s'a esprimat în cei mai asprii termini. Fóia Kossuthistă „Egyetértés“ ḑice că: „ministrul președinte în urma fiascului rușinos făcut în dieta, și a sigilat căderea. Reputațiunea țerei, autoritatea parlamentului magiar, pretind ca ministrul președinte sĕ-și părăséscă cât de iute fotoliul. Un om, carele nu póte produce decât rîs cu hohot în public nu e apt de a conduce afacerile țerei.“

Ceea ce a indignat mai mult întrégă casa de jos a fost încurcătura în carea a căḑut președintele neputând rosti o frasă corect; ori o cetea ori o recetea, tot încurcată eșea. „Hazánk“ ḑice că: „în un protocol, cu carele se încaséză dările, limba magiară e mai bine dresată decât limba ministrului președinte. In fața acestor espectorațiuni nouĕ ne vine a întreba: acesta e Beniaminul opozițiunei, pre carele 'l ridica la ceriu, când era pașa la Năsĕud-Bistrița? Acesta e favoritul contelui Szapáry, care l'a făcut peeședinte al camerei? Noi din parte ne deplaugen țara, unde astfel de bărbați conduc destinele ei.

Revista politică.

„Politische Corespondenz“ din Viena din nou constată, că legea despre căsătoria civilă va fi pusă în vigóre în 18 Decembre a. c. și pune în perspectivă activarea în Septembre a conducerei matriculelor civile. Inainte de vacanțele de vară, camera deputaților se va ocupa numai cu proiectele referitóre la patente și cu proiectul de lege despre judecătoriile administrative.

* * *

Ḑiarul „Kölnische Zeitung“ afirmă, că ar fi primit din cercuri diplomatice strĕine scirea, în urma căreia țarul și țarewna, după finirea jumĕtății de an de doliu, în luna lui Maiu vor merge la Berlin, de aci la Paris și se vor întórce prin Viena la Petersburg. Deja s'au adresat întrebări confidențiale către respectivele curți și cabinete, dacă le va conveni acéstă visită. La deschiderea canalului din marea nord-ostică nu va lua parte țarul; de altmintrelea se anunță din Berlin, că suveranii nu vor fi învitați la acea sĕrbare.

* * *

Jules Simon, care cunósce pe împĕratul Wilhelm și personal, a scris mai de unăḑi în „Figaro“ un articlu referitoriu la visita flotei francese la Kiel, în care ḑice despre împĕratul Wilhelm următórele: „Abstinența Franciei dela acele festivități n'ar fi un protest nu contra anectărei Elsas-Lothringiei, ci contra păcei. Impĕratului a bunăsémă îi va fi causat mare bucurie, că pacea a devenit mai sigură. Impĕratul e hotărît amic al păcei. El însuși 'mi-a ḑis mie, că consideră de nebun pe ori-care domnitor, care ar vrea sĕ-și espună téra pericolelor unui rĕsboiu“. 'Mi-ar plăcea, dacă în Francia fie-cine ar fi convins, că eu nu voiesc rĕsboiul. Am venit la convingerea, că în posiția mea e mai salutar a face bine ómenilor, decât a-i înfrica. Jules Simon indigitéză apoi și la telegrama de condolență plină de sentiment, pe carea împĕratul Wilhelm a trimis-o vĕduvei Carnot din incidentul tristului eveniment întêmplat cu presidentul republicei, precum și la împrejurarea, că prin sentimentul sĕu fin a eliberat pe cei doi oficeri francezi prisonieri în Germania, tocmai pe timpul doliului național al Franciei. La finea articlului citéză cuvintele unui diplomat german de posiție distinsă: „Impĕratul nu se gândesce la noue cuceriri, căci scie, că Europa nici când nu s'ar împăca cu așa ceva, dênsul nu voesce altceva, decât siguranță absolută. Francia nu-și va recăpăta nici când Elsas-Lotharingia, acésta o scie ea prea bine, dar nu cutéză a spune, ori a recunósce însăși acest fapt. De aici provine agitațiunea. Dacă Francia s'ar împăca cu nestrămutabilul, împĕratul i-ar fi cel mai bun amic, ér rĕsboiul ar fi delăturat po lung timp.

* * *

„Svoboda“ publică un articol a lui Stambulov, în care acesta condamă în termini aspri agitațiunile din Macedonia, cari vĕd mântuirea numai în Rusia. Cel mai bun mijloc pentru resolvarea cestiunei — după Stambulov — este liniscea și așteptarea. A primi pe Rusia drept mentor, este o politică nebună, ori copilărescă. Datorinţa Bulgariei ar fi sĕ fie tocmai contrariul: sĕ încheie cu Turcia alianţă defensivă contra Rusiei, fiind-că numai astfel va fi în stare sĕ-şi ajungă deplina autonomiă.

Contra acestor agitaţiuni de altcum şi Pórta a luat poziţie energică. A trimis guvernului bulgar o notă în termini fórte aspri, în carea 'l provócă sĕ pună capĕt agitaţiunilor dela ordinea ḑilei din Macedonia şi sĕ interḑică ţinerea de meetinguri, precum şi colectarea de bani. Guvernul încă n'a rĕspuns la nota acésta.

* * *

„Grazer Volksblatt" scrie, că ḑiarele germane liberale raporteză cu triumf, că „mişcarea flamandă a avut ḑilele trecute un mare succes, care va fi de o însemnătate deosebită pentru poporul flamand. Succesul acesta constă într'aceea, că păn' acum monitoriul oficial se tipărea numai în limba francesă, deaci în colo se va tipări şi în cea flamandă şi anume din 4 Martiu n. Flamanḑii au trebuit sĕ lupte mai bine de 60 ani, până când sĕ li-se permită de a ceti legile şi ordinaţiunile şi în limba lor". La aceste ḑiariul conservator sus citat face următórele potrivite observări: „Şi pe noi ne bucură triumful dreptăţii în Belgia, şi acésta cu atât mai vêrtos, cu cât tocmai partea flamandă din populaţiune e în marea sa maioritate catolică-conservătóre. Ar fi bine dacă germanii nostri austriaci ar trage ei din acésta consecuenţele necesare acolo unde e vorba de drepturile altor naţionalităţi. Ar fi óre trist, când negermanii ar putea sĕ trimbiţe în tótă Europa: germanii cer numai pentru dînşii egala îndreptăţire, pe când pentru alţii dînşii o dau sau numai siliţi sau nu o dau de loc".

Triumful acesta al flamanḑilor ne bucură din tot sufletul şi pe noi românii, el dovedesce, că prin o luptă fără preget noi tot vom trebui sĕ ajungem la drepturile nóstre inalienabile.

Se 'nţelege, că noi suntem cu mult mai reali, decât sĕ ne legĕnăm în visul, că lupta nóstră va sĕ se termine în vr'o câteva luni sau ani. Va trebui sĕ muncim înainte încă ḑeci de ani, ca sĕ ne recâscigăm drepturile nóstre usurparte.

* * *

„Gaz. poporului" din Bucuresci face următórele apreţieri despre politica din străinătate: E fórte, caracteristic că mai în toţi anii, fie-care stat afirmă că vrea pace şi cu tóte acestea, face pregătiri de rĕsboiu; cheltuesce milióne, schimbă armamentul, caută sĕ inventeze maşini perfecţionate, cu cari sĕ se omóre mai lesne ómeni, şi tóte acestea,.. pentru pace. In Germania, în Francia, în Anglia şi aprópe mai în tóte statele, continuă acéstă costisitóre şi îngrozitóre concurenţă.

Printr'o ciudată întêmplare, budgetul ministerelor de rĕsboiu se discută înacelaşi timp în Franţa şi Germania. Pe când în Franţa d Iules Roche, cere sĕ se ia mai multe mĕsuri de apărare, in Germania socialistul Bebel şi partisanii sĕi cer desfiinţarea armatei permanente şi înfiinţarea gardei naţionale.

Afară de partisanii dlui Bebel, toţi ceilalţi representanţi ai ţărei au votat în contra propunerei sale. Generarul Bronsard de Schellendorf, care nu e numai un oficer distins, ci şi un orator de valóre, n'a lăsat sĕ trécă ocasiunea ce-i oferea rechisitoriul lui Bebel.

Intr'un discurs ironic, dar de o ironie fină, a esecutat pe socialistul Bebel care a trebuit sĕ-şi plece capul El a mai declarat în Reichstag, că pe toţi socialistii, fără esceptiune, i-a gonit din arsenale, atelierie şi din fabricele militare. Acéstă aspră declaraţiune a făcut nu mare efect.

Oratorul socialist de Iaurés, a declarat că nu se póte sĕ nu isbucnéscă în curênd un resboiu cu tótă universala dorinţă de pace, ce animéză popórele, cât timp o clasă restrânsă într'o ţară, va avea mijlóce mari de producţiune.

Viitorul astfel, cum şi'l închipuesce ascunde dlui Iaurés presentul. Europa întrégă sufere greutăţile unei situaţiuni penibile, durerósă pentru toţi, dar nici un popor în particular nu e în stare s'o modifice. Cât timp acéstă situaţiuue va esista, datoria patriotică va fi a o suporta cu bărbăţie. Este óre realisabilă propunerea dlui Iaurés.

Nici nu mai e vorba de a fi preferată o miliţie naţională, sau regională şi chiar comunală, cum cere d. Iaurés, înaintea unei armate, o armată demnă de acest nume, compusă din ómeni deprinşi, cari au îndurat asprul regim milităresc. D. Cavaignac a spus, că unui om i se cere ca sĕ fie patriot, ca sĕ pótă fi bun militar. Cine ar putea nega rolul elementului moral în rĕsboi? dar cine póte nega însĕmnătatea educaţiunei technice?

Şi în Anglia se fac cheltueli colosale, se cer credite peste credite. De şi în total Anglia nu dispune decât de 430 mii de ómeni, şi acestia de diferite naţionalităţi, cheltuesce mai mult ca Francia şi Germania. Anglia ca se pótă rĕmânea cea dintâiu putere maritimă, avea nevoie de alte credite şi astfel pentru aceste doue departamente militare sunt peste un miliard credite ordinare şi sunt gata a se face şi alte împrumuturi.

* * *

Iaponesii au desăvêrşit cucerirea acelei părţi din Mandciuria, care sĕ mărginesce la apus cu cursul inferior al fluviului Liao şi cu golful cu acelaşi nume, la sud cu puternica staţiune Port-Arthur, la nord cu importantele porturi Niu Ciuang şi Ying-Tseu-Ku.

După ce au ocupat aceste din urmă dóuĕ oraşe, pe cel d'intâiu în ḑiua de 4 Martiu, pe al doilea, trei ḑile mai târḑiu, Iaponesii au gonit pe generalul Sung din ultimul sĕu refugiu, adecă din torturile Tien-Ciuang. Tai stabilite pe malul stâng al fluviului Liao, la mai mulţi kilometri în sus de Ying-Tseu Ku şi apărând ceea ce sĕ numesce noul Niu-Ciuang Comandantul chinesilor se refugiase aci cu 11.600 soldaţi şi a resistat mai mult de patru óre la asaltul inamicului; el nu s'a retras decât după ce a omorît 1 50 de ómeni şi când propriile sale perderi se ridicau la aprópe 2000. Totul face sĕ se crează, că el renunţă pentru moment de a se mai opune năvălitorilor şi că, de acord cu ex-vice-regele din Nanking, Liu-Kun-Yi, va conduce rămăşiţele armatei la cuartieriul general chines din Shanghai-Kuan, aprópe de marele Zid, unde se va da probabil ultima bătălie.

Victoria acésta nóuĕ a iaponesilor datorită în mare parte artileriei lor, i-a pus în posesia unui numĕr fórte mare de arme model vechiu şi a unui stoch considerabil de muniţiuni.

Ca recompensă pentru serviciile sale generalul Nozdu, care comandă operaţiunile primei armate iaponese şi care a dirigiat singur tótă partea acésta a campaniei înainte de sosirea secundei armate, care a venit din Port-Arthur, a fost înaintat la rangul de mareşal campestru şi Mikado i-a adresat un mesagiu de felicitări.

Se rĕspândise svonul, că strĕinii stabiliţi la Ying-Tseu-Ku ar fi măcelăriţi Scirea nu e adevĕrată.

Evenimentele din urmă au produs în cercurile oficiale din Peking un fel de panică, după descuragiarea, ce a urmat luării portului Wei-hai-Wei. Din causa acésta împĕratul Huangs doresce mai mult decât ori când încheerea păcei şi aştéptă cu nerăbdare plecarea negociatorului Li-Hung-Chang. Acesta trebuie sĕ soséscă, conform înţelegerei cu iaponesii, la 19 Martiu st. n. la Hieroshima.

O depeşă din urmă primită de ḑiarele streine anunţă, că iaponesii nu vor sĕ priméscă pe Li-Hung-Chang înainte, din causă că au intenţiunea de a mai da o lovitură mare chinesilor, póte de a cuceri şi Mukden, capitala Mandciurei. Cu modul acesta ei speră sĕ obţie condiţiuni mai bune la încheierea păcei.

Iaponesii îşi continuă pregătirile pentru continuarea rĕsbelului în mĕsură atât de intinsă, ca şi când nu ar esista tratări de pace. In Mandciuria se află acum cinci divizii cu 90,000 de ómeni' Afară de acestea dóuĕ divizii, între care trupele de gardă care forméză elita armatei, se mai află în patrie. Aceste dóuĕ divizii şi recruţi întraţi la 1 Decembre în armată aştéptă ordinul de îmbarcare. Dacă tratările de pace nu vor da deci în curênd un resultat satisfĕcător, armatele iaponese vor înainta spre Peking.

Maiestatea Sa Haruko, împĕrătésa Iaponiei, care a luat iniţiativa de a organisa împreună cu damele curţii şi ale nobilimei, societăţii de ajutorare pentru răniţi, trebue sĕ fi plecat deja la Hiroshima, cuartieriul general al lui Mikado, unde va vizita în persónă tóte spitalele militare şi pe ale crucei roşii, trecênd în revistă pe toţi răniţii, iaponesi sau chinesi.

Noutăţi.

Personal. Escelenţa Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a plecat cu trenul de Luni la 5 óre p. m. la Budapesta pentru a lua parte la discusiunile din casa magnaţilor şi în afacerile fundaţiunei „Gozsdu".

* * *

Societatea română de lectură din Sibiiu şi-a ţinut Duminecă la 4 óre p. m. adunarea generală, sub conducerea directorului ei, a d-lui Part. Cosma. Din raportul voluminos al comitetului, cetit de dl secretariu Dr. Oct. Russu, reese, că acést societate de 14 ani încóco, deşi avisată la propriile sale puteri, şi-a pus o basă solidă în asigurarea esistenţii pentru viitoriu; ea este un factor însemnat pentru viéţa socială şi naţională a românilor sibieni. A numĕrat în decursul anului trecut 62 membri ordinari şi 5 esterni. Au întrat la percepţiuni 1043 fl. 92 cr. Socotelile s'au încheiat cu un escedent însemnat, luând în consideraţiune suma mare a erogatelor. Mobiliariul se află în o stare bună, biblioteca s'a înmulţit cu 164 volume. Jurnale a avut societatea 24, dintre care o mare parte le-a dat institutul „Albina", din a cărui munificenţă societatea dispune aḑi de un local ieftin şi fórte acomodat. Precum în anii precedenţi aşa şi în a. 1894 Escel. Sa Dl archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a pus la disposiţiunea societăţii popicăria din grădină, care împrejurare, pe lângă distracţie în aer curat, a adus şi un venit societăţii de 38 fl. 66 cr. Societăţii a mai dăruit în decursul anului câte 1 ḑiar: dl căp. şi ases. consist. Pant. Lucuţa, dl Dr. C. Diaconovich şi comisiunea tipografiei archidiecesane.

Adunarea a luat raportul la cunoscinţă, a dat comitetului absolutoriu pentru socoteli, a statorit bugetul pe anul viitoriu; a esprimat mulţămită protocolară Escelenţiei Sale I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit, comisiunei tipografiei archidiecdsane, dlui căpit. Pant. Lucuţa şi dlui Dr. C. Diaconovich; — la propunerea dlui căpitan Lucuţa a hotărît ca în luna lui Decembre comitetul sĕ convóce o conferinţă, care sĕ decidă abonarea jurnalelor pe anul viitoriu; ér la propunerea dlui Dr. C. Diaconovich ca jurnalele sĕ nu se mai dea în sub abonare, ci sĕ se lege şi păstreze. Comitetul s'a ales tot în persónele, care l'au format, întrând de nou Dr. C. Diaconovich şi retrăgêndu-se dl G. Decean înainte de alegere.

La fine dl director Part. Cosma a mulţămit pentru încrederea dovedită şi a promis, că şi în viitoriu comitetul îşi va împlini cu scumpĕtate datorinţa pentru propăşirea acestei societăţi.

* * *

Alegere de deputat sinodal. In cercul electoral al Cluşului, făcêndu-se alegerea supletoric a unui deputat mirén pentru sinodul nostru archidiecesan, a fost ales dl Dr. Petru Şpan, prof. seminarial.

* * *

Censură de advocat. Dl Dr. Ioan Marciac, din Alba-Iulia, după-cum aflăm, a depus censura de advocat în 16 l. c. la tabla reg. din Murĕş-Oşorheiu. — Felicitările nóstre.

* * *

Inspectorii generali ai armatei. Majestatea Sa îndreptà către baronul Appel un autograf, în care ḑice, că la ocuparea posturilor de inspectori generali ai armatei s'a gândit la capabilitatea lui, însĕ din motive mai înalte nu-l póte detrage dela agendele însĕmnate, ce le are el ca şef al guvernului din Bosnia şi Herţegovina.

Generalii Schönfeld şi Windischgraetz au fost numiţi inspectori generali ai armatei.

* * *

Sântul Sinod al bisericei autocefale din România s'a întrunit Vineri diminéţa la órele 9. Dl Take Ionescu, ministrul cultelor a asistat la şedinţă.

Sf. Sinod a procedat, conform propunerei I. P. S. S. metropolitului primat, preşedintele acestui corp la desemnarea a trei candidaţi pentru scaunul vacant de archiereu în locul P. S. S. archiereului Ieronim Ploeşteanu, ales episcop al Romanului.

Au obţinut: preotul I. Niculescu, licenţiat în teologie, 11 voturi pentru şi 4 contra, archimandritul Conon 11 voturi pentru şi 4 contra şi archimandritul Varlam Răileanu, din Iaşi, 11 voturi pentru şi 4 contru.

Părintele Gerasim Safirin a obţinut 7 voturi pentru şi 8 contra.

Dl ministru al cultelor, conform legei, va numí pe unul din cei trei candidaţi desemnaţi de sf. sinod; scrie „Timpul".

* * *

Spesele statului pentru agitaţiunile valache. „Budapesti Hirlap" descopere, că ministrul de interne a spesat în anul trecut cu 146 de mii fl. mai mult decât era prevĕḑut în budget. Curtea de compturi a cerut dela ministru deluşiri în acésta privinţă, care a motivat superplusul acestor spese prin agitaţiunile naţionaliste mai ales cele române şi în special din incidentul procesului Memorandului, ministrul a trebuit sĕ sporéscă staţiunile gendarmeresci şi numĕrul gendarmilor în Ardél.

* * *

Poporaţiunea Bucurescilor. Resultatul provisoriu al recensământului populaţiei bucurescene, făcut în luna Decembre de primăria capitalei, în unire cu ministeriul de finance, este: 232,000 suflete.

* * *

Dela Academia română. Precum am anunţat, Academia română şi-a deschis sesiunea sa anuală.

Dl D. A. Sturdza a dat cetire raportului comisiunei însărcinată cu darea de sémă asupra activităţii Academiei în cursul anului.

Dl Sturdza a esprimat omagiile pentru memoria rĕposatei princese Alina Ştirbei, care a lăsat academiei un legat de 100,000 lei, — şi a anunţat că, graţie intervenţiei M. S. regelui, cestiunea legatului Donici e pe cale de a fi aplanată cu tóte că guvernul a opus tóte greutăţile posibile.

Academia a ales apoi comisiunile prevĕḑute de regulamente.

Academia va lucra în acéstă sesiune în fie-care Luni, Mercuri şi Vineri dela 1 până la 4 p. m. şi în fie-care Marţi, Joi şi Sâmbătă dela 9 până la 12 a. m.

* * *

Prinţul Alexandru Ştirbeiu ministrul şi deputatul de odinióră, fiul principelui domnitoriu Ştirbeiu, a murit în 14 l. c. n. în Bucuresci. In semn de doliu camera îşi ridicà şedinţa.

* * *

Nou institut de credit. Sub firma „Corvinéna" sĕ înfiinţéză în oraşul vechiu al corvinilor — în Hunedóra — un nou institut de credit şi economii ca societate pe acţii Precum aflăm lucrările pregătítóre sunt deja în mare parte gata şi astfel în curênd se va face constituirea.

* * *

Seminariul român din Lipsca. La 18 Februariu a. c. s'au închis cursurile seminariului român diu Lipsca printr'o serată dată de dl Dr. G. Weigand elevilor sĕi, ca semn de mulţămire pentru sîrguinţa, ce au arĕtat în cursul acestui semestru de iarnă. Bucuria atât a domnului Weigand cât şi a elevilor sĕi, a fost de astădată si mai mare prin faptul că unul dintre seminarişti, meritosul student d-nul Dunker, la esamenul depus pentru doctorat, a reuşit magna cum laude. Intr'aduvĕr, d. Dunker a tratat cu un deosebit talent teza sa despre: „Gramatica macedo-română de M. Boiagi“. Pentru acésta şi dl Dr. Weigand a ţinut sĕ ridice întâiul toast în sĕnătatea d-sale, fiind-că a făcut sĕ se distingă seminariul român şi dorind spre marea mulţămire a d-sale, ca şi ceilalţi seminarişti sĕ se silésca a imita pe meritosul lor coleg.

La acest toast a rĕspuns dl Dunker mulţămind atât dlui Weigand pentru măgulitórele cuvinte ce-i adresase, cât şi d-nei Weigand căreia mai cu sémă i-se datoresc aceste frumóse serate, care se succed din douĕ în douĕ sĕptĕmâni.

Au mai vorbit după acesta dl Sakelarie, în limba română, dl Nicols în limba englezǎ, dl Papahagi în limba arumênéscă cărora dl Weigand le a mulţămit în termini fórte călduroşi.

In urma acestor cuvêntări, gentila d-nă Sanzevici născută Cernavodeanu, fostă elevă a seminariului, a făcut sĕ rĕsune sala de arii românesci, esecutate cu deosebită măestrie la piano, după care fie-care s'a despărţit, ducĕnd cu sine amintiri plăcute.

Cred, că nu e fără interes, sĕ amintesc aci, că cu începerea semestrului de vară dl Dr. Weigand va începe un curs asupra „Gramaticei istorice a limbei române“ şi anume, întâiu va face „Fonetica ei“, ér în semestrul de iarnă va vorbi despre „Flecsiune“.

* * *

Poporaţiunea Ungariei. Oficiul statistic regnicolar publică un raport despre mişcarea poporaţiunei din 1892—1893. Din raportul acesta estragem următórele:

Intrégă poporaţiunea ţĕrilor de sub Coróna Sfântului Stefan numĕra la 1890 17.349,398 suflete, ér la finea anului 1893 17.808,544 suflete.

In Ungaria-proprie poporaţiunea civilă a fost în 1890 de 15.133,494 în 1893 de 15.545,832 suflete. Sporul poporaţiunei în Ungaria a fost în 1891 de 138,829, in 1892 de 89,956, în 1893 de 183,553 suflete.

Poporaţiunea Croaţiei-Slavoniei a fost în 1890 de 2.186,410 în 1893 de 2.232,303 S'a sporit în 1891 cu 22,279, în 1892 cu 3857 şi în 1893 cu 19,757.

In Ardél au fost în 1890: 2.271,216, şi în 1893: 2.332,935 suflete.

După religiuni Romano-catolici sunt peste tot în 1890: 8.823,472, 1893: 9.061 223; Greco-catolici 1890: 1.667,980 1893: 1.718,696: Greco-orientali 1890: 2.632,332 1893: 2.679,887; Augustini evangelici 1890: 1.204,040, 1893: 1.227,214; Reformaţi 1890: 2.225,126, 1893: 2.272,074; Unitari 1890: 61,645; 1893: 63,637; Evrei 1890: 727,222 1893: 761,963.

Raportul casurilor de mórte este mai nefavorabil la romano:catolici, apoi la greco-orientali, cel mai mic la ovrei. Pe o miie de suflete s'a venit la catolici în 1892 36.7 1893: 32·6; la greco-orientali 1892: 30·3, 1893; 34.3; la Jidani 1892: 19·7 1893: 18·5.

* * *

Matriculele de stat în comitatele Albei-inferióre şi Hunedórei. Scim, că ministrul unguresc de interne a luat mĕsuri, ca matriculele de stat sĕ se introducă în luna Septembre a anului curent. Spre scopul acesta a împărţit porunci către comitate, ca sĕ împartă cercurile matriculare şi sĕ recomande persónele apte pentru conducerea matriculelor. In urma acésta comisiunea administrativă a comitatului Albei inferióre a ţinut o şedinţă sub presidenţa fişpanului Zeyk, în care s'a hotărît, ca întreg comitatul sĕ se împartă în 32 cercuri matriculare. Ca purtători de matricule vor fi încredinţaţi notari, primari şi învĕţători. Cheltuiala anuală e de 6000 fl. In comitatul Hunegórei de asemenea se vor face cercuri matriculare şi vor fi aplicaţi, ca conducĕtori de matricule, notari şi adjuncţi de notari, apoi învĕţători de stat şi comunali. Cheltuiala anuală costă 20,000 fl.

* * *

Importante documente istorice. „Timpul“ află, că dl profesor Bogdan, în urma cercetărilor, ce a făcut în érna acésta la biblioteca imperială din St. Petersburg, a descoperit printre manuscriptele polone ale acestei biblioteci autograful cronicei moldovenesci în limba polonă dela 1566, al cărei autor era până acum necunoscut, şi o nouă operă în limba polonă a lui Miron Costin despre Moldova şi Muntenia. Dl Bogdan va publica aceste importante descoperiri într'o scriere asupra istoriografiei moldovenesci din sec. 15—17, care va apăré în curĕnd.

* * *

Francezii spre pace. „Mercure de France“, revistă literară, publică un apel subscris de mulţi politicieni, savanţi, scriitori şi academiciani distinşi, în care se propune, ca francezii în cestiuni economice, literare şi artistice sĕ se apropie de Germania, făcĕnd apelul şi propuneri practice în acésta privinţă.

* * *

Convenţiunea vamală a României cu Bulgaria. Din Bucuresci sĕ depeşézǎ, că România a încheiat o convenţiune cu Bulgaria pe basa naţiunei celei mai favorisate. Din ambele părţi se decide suprimarea pasapórtelor. Convenţiunea espiră la anul 1897.

Dela Asociaţiunea transilvană.

Comitetul Asociaţiunii transilvane a ţinut la 7 l. c. o şedinţă ordinară sub presidiul dlui vicariu Dr. Ilarion Puşcariu, vice-presidentul Asociaţiunii.

Dl Andreiu Cosma, directorul „Silvaniei“ şi cassariul desp. Şimleu, transpune cu o scrisóre datată din 28 Februariu n. o copie a testamentului rĕposatului advocat G. Filepp din Tăşnad, prin care acesta a lăsat o fundaţiune de 20.000 fl. şi a încredinţat-o Asociaţiuni transilvane. Dl Cosma transpune totodată şi un libel de depunere despre 14 500 fl. care sumă testatorul a depus-o deja în viéţă la „Silvania“ pentru „Fudaţiunea George Filepp“.

Din testamentul fundatorului comitetul a aflat, că dânsul nu a testat Asociaţiunii suma de 20.000 fl., după-cum au raportat ḑiarele nóstre, ci a instituit o fundaţiune, care sĕ se administreze gratuit de Asociaţiune până când va ajunge la suma de 8.000.000 fl., ceea-ce după calculul fundatorului se va întêmpla preste 110 ani.

Despărţĕmĕntul Cohalm transpune protocolul adunărei generale, ţinute în comuna Caţa la 14 Februariu a. c. dimpreună cu suma de fl. 35. — La acéstă adunare D. I. Brotea a cetit o disertaţiune instructivă pentru popor, s'au înscris membri noi şi s'au reconstituit comitetul. Procsima adunare generală se va ţiné în Cohalm.

D-ra Maria Roman, instructóră pentru lucrul de mână în cursul complementar abḑice de acest post cu ḑiua de 15 Martiu a. c. In locul devenit vacant comitetul denumesce de instructóră pe d-ra Cornelia Surdu pe lângă remuneraţiunea votată în budgetul anului curent.

Dl Alphons Tuor, profesor în Staefa lângă lacul Zürich, unul dintre cei mai valoroşi poeţi ai rhaeto-românilor, transpune prin dl Dr. C. Diaconovich 3 fascicole ale poesiilor sale întitulate „Poesias Romonschas“ şi 2 scrieri dramatice (traduceri) cu rugarea sĕ le transpună Asociaţiunei transilvane.

Cu acéstă ocasiune dl Diaconovich a dat espresiune şi dorinţei dlui prof. Tuor, de a căuta coatingere şi de a întemeia legături mai strînse între daco-români şi rhaeto-români şi mai ales între instituţiunile lor chemate de a cultiva limbile surori ale acestor popóre înrudite.

Limba rhaeto-română perde tot mai mult teren.

Rhaeţia vechе, astăḑi cantonul Graubünden al Elveţiei, a fost colonisată de romani deja la anul 15 a. Christos şi limba coloniştilor romani s'a susţinut până în secolii din urmă nu numai în Alpii Rhaeţiei, cu o poporaţiune de 90.000 suflete, ci şi în provinciile vecine de către sud şi rĕsărit, anume în Friaul şi Tirol. Astăḑi însĕ de abia mai vorbesc 35—40.000 suflete limba rhaeto-românilor, şi germanisarea lor face progrese tot mai mari, mai ales din causă că urmaşii elveţiani ai coloniştilor roman sunt despărţiţi atât prin munţi puternici, cât şi prin o mulţime de dialecte.

Pentru a împedeca desnaţionalisarea rhaeto-românilor şi a cultiva limba şi consciinţa lor naţională, s'a înfiinţat înainte cu 8 ani în Chur, metropola cantonului, o societate cu titlul: „Societae rhaeto-romanscha“, care culege monumentele limbistice ale rhaeto-românilor, susţine legătura între comunele locuite de dênşii şi sprijinesce literatura lor.

Atât originea comună, cât şi situaţiunea de o potrivă gravă a limbilor nóstre surori, sunt pentru noi motive suficiente, de a urmărí cu un viu interes lupta fraţilor nostri din Elveţia pentru salvarea limbii şi naţionalităţii lor, şi din acéstă causă Asociaţiunea a decis sĕ facă primul pas pentru stabilirea legăturilor dorite de dl Tuor, oferind societăţii rhaeto-române schimbul publicaţiunilor şi urmărind în organul Asociaţiunei activitatea ei prin publicaţiuni acomodată de a deştepta în publicul nostru un interes mai viu pentru lupta naţională a fraţilor din Elveţia.

Comitetul în fine a luat spre plăcută scire, că dl prof. Tuor cu cea mai mare plăcere a primit sĕ colaboreze la Enciclopedia iniciată de Asociaţiune.

Dintre celelalte obiecte pertractate mai amintesc, că s'a stabilit tecstul şi formatul diplomelor pentru membrii Asociaţiunei, comandându-se clişeurile la cunoscuta firmă Angerer et Göschl din Viena, s'a luat spre scire o scrisóre a dlui Urban Jarnik, profesor la universitatea din Praga, care mulţămesce pentru „Documentele privitóre la familiile nobile române“, şi s'au donat tóte publicaţiunile Asociaţiunei pe séma bibliotecei publice din Galaţi (România).

„Viéţă nóuă“

de

Henry Drummond.

(Traducere din limba germână).

(Urmare.)

Pe aceste fapte psichologice minunate enigmatice şi atât de evidente, îşi întemeéză apostolul Pavel învĕţătura sa despre sânţire. El recunósce, ca caracterul omului este o formaţiune, care sĕ clădesce, sĕ forméză încet, şi după cum sunt chipurile, ce lunecă peste oglinda sufletului lui, este supus unei schimbări spre mai bine şi spre mai rĕu. Incă un pas mai departe şi dinaintea ochilor nostri avem tótă înălţimea şi adâncimea acestor cugete, aplicate asupra cestiunei principale a creştinismului personal.

Dacă păţaniile se întipăresc în sufletul nostru şi îl transforméză cu atât mai mult ómenii. Nimenea nu póte întâlni pe altul pe stradă, fără ca sĕ nu lase în el vre-o impresiune. Noi ḑicem am schimbat vre-o câteva cuvinte; ce am schimbat, este suflet. Şi dacă esistă între doi inşi o comunicaţiune fórte intimă şi désă, schimacesta este atât de perfect, încât în curĕnd sĕ arată în consimţiri caracteristice de ale uni suflect în celalalt, şi sufletul celalalt devine asemenea şi în raport crescênd deobligat celui dintâiu. Cine n'a observat acésta apropiere a sufletelor una de alta? Cine n'a recunoscut ici cólea o părече venerabilă, care a prelegrinat mână în mână unul cu altul cu o încredere atât de perfectă, cu o plăcere atât do drăgălaşe pe calea vieţii, încât în fine chiar şi trăsăturile feţii au devenit asemenea? Ei nu mai erau dóuĕ suflete, ci un suflet. Era totuna, către care din ei adresă aceleaşi cuvinte le avea pentru amêndoi, erau cu totul indiferenţi care din amêndoi îţi rĕspundea, pentru-că ei erau totdéuna de aceeaşi părere. Ei s'au reoglindat reciproc o jumĕtate de secol, ei au fost prefăcuţi în acelaşi chip. Esistă o lege a influinţei, conform acestei legi mai devenim asemenea acelora, pe cari îi stimăm în mod statornic, şi astfel esistă ómeni, cari devin unul asemenea celuialalt, din causă că sunt uniţi unul cu altul prin iubire statornică. In opera literaturei, a istoriei, a biografiei legea acésta ocupă un loc însemnat toţi ómeni sunt chipuri de mosaic ale deapropelui lor. David nereamintesce pe Ionathan, şi Ionathan pe David. Jean Valjeak în cap doprera lui Victor Hugo este episcopul, Bicuven înviet din morţi. Metempsicosa (migraţiunea sufletelor) este faptă. Solia lui George Eliot către lume a fost, că un caracter, produce pe celalalt. Acésta şi nu alta este însemnătatea familiei, légănului némului omenesc. Da, societatea omenéscă însaşi este numai un loc de întâlnire al acestor puteri atât puternice, care forméză şi transforméză sufletele. Cu un cuvênt, pe învĕţătura despre influinţă sĕ baséză întréga piramídă a omenimei.

Apostolului Pavel i-a fost reservat, ca sĕ facă cu mai sublimă aplicare despre legea influinţei. Conclusiunea lui a fost de o cutezanţă, fără asemănare, dar el n'a şovăit şi n'a întârḑiat nici un moment. El însuşi era un om nou; el scia bine, cum s'a întâmplat acesta: a fost Christos. Sĕ întâlnise cu el pe drum către Damasc, şi din óra aceea viéţa lui s'a prefăcut în viéţa lui Christos. Efectul a fost inevitabil în vorbă şi în faptă, în cursul vieţii lui de mai apoi, în iubire şi în credinţă. Puterile ce au influinţat asupra lui îşi împlinirǎ opera lor decisivă.

Pavel a devenit asemenea aceluia, pe care îl iubia în mod statornic. „Noi toţi, póte el scrie cu faţa descoperită oglindând mărirea Domnului, ne prefacem în acelaşi chip“.

Cât de simple, sunt tóte acestea cât dela înţeles, cât de naturale, cât de supranaturale Este o procedură ce corĕspunde esperinţei ḑilnice. Şi fiind-că aceea ce suntem, suntem prin influinţa împrejurimei nóstre, urméză, că cíne vine sub influinţa celui mai înalt devine o copie a celui mai ínalt devine un om nou. Esistă deja ómeni, in apropiere cărora partea nóstră cea bună fără de voie ajunge la valóre. In societatea lor cugetele ordinare, vorbele josnice sunt departe de noi. Numai presenţa lor ne înalţă, ne curăţă, ne sânţesce. Indemnul lor scóte registrele cele mai bune ale naturei nóstre, şi în sufletul nostru rĕsună o musică, care mai înainte ii era necunoscută, strĕină. Sĕ presupunem, că o astfel de influinţă ar ţiné in continu, o lună de ḑile, un an de ḑile, viéţa întrégă, ce n'ar putea ea face din viéţa nóstră?

Astfel esistă chiar pe terenul de tóte ḑilele al esistinţii nóstre, de aceea ómenii, cari lucrând cu noi umblând cu noi, petrecând cu noi ne sânţesc cugetele; chiar între ómenii pĕcătoşii sĕ află de aceia, în cari este câte ceva din ceriu. Deja aici sunt puteri, cari prin mijlóce temporale sunt conducĕtorii înoirii, ce vine dela Dḑeu. Şi dacă deja comunicaţiunea cu ómeni, în care locuesce numai o părticică mică din puterea celui mai înalt, póte lămuri şi înbunătăţi pe alţii, ce margini esistă pentru influinţa lui Christos? A fi trăit înpreună cu Socrate — trebuie sĕ facă pe cineva înţelept, a fi trăit cu Aristide, trebuia sĕ-l facă om drept, cu Francisc de Assisi trebuia sĕ-l crésca spre blândeţe, cu Savonarola spre energie. A fi trăit înpreună cu Christos, trebuea sĕ fi făcut pe om asemenea lui Christos, adecă creştin.

Intr'adevĕr a trăi cu Christos produce acest efect. Pavel scia sĕ ne spună despre acésta. Şi pe timpul lui Christos tot acelaşi succes sĕ arăta într'un mod încă şi mai frapant. Nisce ómeni fără şcólă, fără deosebite talente, nimic mai mult decât nisce ómeni cu dispoşiţiune cerésca au fost primiţi în cercul mai îngust alui Hs ca discipuli ai lui. El îi numia amici. Şi ei începură a deveni îndată alţi ómeni. Aprópe din ḑi în ḑi putem vedea învĕţăceii lui crescênd.

(Va urma.)

Nr. 95—1895 [36] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului vacant de paroch în parochia de clasa III-a Nadastia inferióră în protopresbiteratul gr.-or. al tractului Haţegului prin acésta se escrie „concurs repeţit“ cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul nostru „Tel. Rom.“

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 302 fl. 50 cr., statorite în şedinţa sinodului parochial estraordinar din 6/18 Martiu 1894.

Doritorii de a ocupa acest post au a şi aşterne petiţiunile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre ale bisericei nóstre, la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat, în Petroşeni.

Petroşeni, la 11 Februar, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţeg, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Avram Stanca, adm. prot.

Szám 1269/95.
urb. [35] 3—3

Hirdetmény.

A korodi általános határtagositási ügyben az elömunkálatok megkezdésére, ugy mint a képviselest rendezése a müködö mérnök megválasztása és a költség elöirányzat elkészitése végett **határnapul az 1895 évi Ápril 9-én dél-elött 9 óráját** tüzöm ki Korod község iróda helyiségébe, mely tárgyalásra az összezes érdekelteket és a birtokrendezési mérnököket hirdetményileg azon figyelmeztetéssel hivom meg hogy az egyik vagy másik erdekeltek meg nem jelenése a tárgyalás megtartását akadályózni nem fogja és hogy azon birtókrendezési mérnökök kit a kérdéses ügyben a müködömérnöki teendöket elválalni szándekoznak a szerzödési pontozatók elöterjesztése mellett ajánlataikat hozzám vagy érdekelt felekhez küldjék be.

Erzsébetvárosan, 1895 évi Február hó 18-án a kir. törvényszéktöl.

I. Müller, jegyző. *Vén András*, elnök.

Nr. 70 [32] 2—3

Citaţiune edictală.

Istina Fogoroş din Caţa, legiuita muere alui George Todor din Caţa, care a părăsit cu necredinţă pe bărbatul ei legiuit de 4 (patru) ani de ḑile trecuţi, fără a se sci locul aflărei ei, este prin acésta citată, ca în termin de 6 luni de ḑile dela prima publicare a acestora în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul divorţial urḑit contra ei din partea bărbatului seu, se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Cohalm 24 Ianuariu, 1895.

Oficiul protop. gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea, protopresbiter.

Nr. 111/895. [39] 1—3

EDICT.

Alecsa Rancea, gr.-or. din Ofenbaia, protopresbiteratul Lupşei, carele de 18 ani a părăsit pe legitima sa soţie Ana Ciaba tot din Ofenbaia, fără a se îngrijí de subsistinţa ei, prin acésta, pe basa resoluţiunei P. N. consistoriu archidiecesan din 24 Ianuariu a. c Nr. 416 Bis., se citéză ca în termin de 3 luni de ḑile, dela prima publicare a acestui edict în „Tel. Rom.“ sĕ se presenteze la subscmnatul oficiu, căci la din contră procesul divorţial intentat de soţia sa se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Ofenbaia, în 20 Februariu 1895.

Oficiul protopresbiteral al Lupşei.

Ioan Danciu, protopresbiter.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

[169] 12

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat .	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg. .	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima . . .	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. = ...	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. = ...	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg .	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă . . .	„	—.15
Comput de Ioan Popescu . . .	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaţionale. . .	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu . .	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu .	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile ·	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu .	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan .	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I. .	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II. .	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II. . .	„	1.—
Gramatica română de I Dariu .	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu .	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop .	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop .	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş . .	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş . .	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. = ...	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri . .	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naţionale. .	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895 . . .	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu .	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur . .	„	—.50
Vocabular român germân . . .	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja . .	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu . .	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean . .	„	—.80
Colinde de A. Marienescu . . .	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu .	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu .	„	2.—
Descântece poporale de Marian .	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ .	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan . .	„	1.50
Poetica română de I. Manliu . .	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian . . .	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea .	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii . .	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului .	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian, .	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla .	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla .	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla . .	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli . .	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli . .	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl .	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla . .	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla . . .	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla . .	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla . . .	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla . . .	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru nou cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl. . .	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie .	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100 . .	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100 .	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100 .	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi .	„	—.45

Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.

Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.

Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.

Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.

Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata

Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.

Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.

Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.

Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 27 Sibiiu, Joi, 9/21 Martiu 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 8 Martiu, 1895.

Când Bánffy a ajuns ministru president și ómenii au vĕdut, că nu e glumă, că e chiar fapt presidenția lui Bánffy, în cercurile opoziționale magiare s'a dat espresiune temerii, că fostul pașa dela Bistrița-Năsĕud, care a abusat atât de mult de puterea sa față de români și sași în dóuĕ comitate, va face abus de puterea sa și în posiția de prim-ministru, mai cu samă când va fi vorba de apĕrarea partidei guvernamentale și lovirea și sdrobirea oposiției.

Esprimarea acestei temeri cuprinde în sine o curiositate a ideilor politice magiare și a vĕditei părtiniri. Oposiția magiară aproba faptele lui Bánffy, cari erau îndreptate contra românilor și sașilor, pe când era el fișpan, le aproba, deși erau abus de putere, ér' acum tot ea vine și își esprimă temerea de abus de putere față de ea, ca și când ar dice: Față de aceia bine ai făcut, ce-ai făcut, căci aceia sunt valachi, trădători de patrie, față de noi însĕ sĕ nu faci abus, căci noi dóră suntem unguri, patrioți, față de noi nu se cuvine....

Temerea oposiției sĕ vede însĕ că a fost basată, căci deși timpul stăpânirii lui Bánffy e scurt, abusurile de putere încep sĕ iese la ivélă. Mai întâiu s'au manifestat aceste la alegerile în cercurile devenite vacante prin întrarea în cabinetul nou a actualilor ministri.

La aceste alegeri partida guvernamentală a secerat învingere prin terorismul și corupțiunea cea mai mare ce a fost cândva în Ungaria la alegeri, și de care s'au îngrozit și foile magiare, dedate cu astfel de „libertăți".

Incuragiat de acest „succes", sistemul Bánffy a mers acum și mai departe la alegerea de deputat, ce s'a efectuit adi în orașul Neutra, din Ungaria nordică. Doi candidați au pășit aici; unul guvernamental, secretariul de stat Latkoczy, ér celalalt e contele Ioan Zichy, candidatul partidei poporale. Care a eșit, puțin ne impórtă, dar că ce a comis încă înainte de actul alegerii partida guvernului, acésta merită sĕ o considerăm. Guvernul a denumit de președinte al alegerii pe fabricantul de pumpe Tarnoczy. Acesta avênd putere discreționară, din motiv, că „situațiunea e periculósă", în realitate însĕ pentru-ca sĕ asigure triumful guvernului, a luat nesce mĕsuri unice, despre ce a încunosciințat pe locuitori prin afișe, lipite pe zidurile orașului.

Étă aceste mĕsuri:

1. „Dispun, ca căile, ce duc la votare și pe cari alegĕtorii, dacă au votat, au a se depărta, precum și spațul necesar, sĕ fie închise de miliție des de diminéță și până la finirea votării".

2. Dl Tarnoczy recomandă, ca „posesorii de case sĕ-și țină casele de către strade închise, și din punct de vedere al siguranței contra incendiului, sĕ ia dispozițiunile de lipsă".

3. „Nevotanților nu le este iertat a sta și a se grupa pe strade, căci altfel contra lor se va folosi brachiul, ér turburătorii vor fi arestați".

4. „Alegĕtorii veniți din provincie vor fi perchisiționați, ca armele, ce se vor afla la ei, bâtele sau petrile sĕ fie confiscate".

Afară de acésta însĕ trebuie sĕ scim, că deja cu o sĕptĕmână înainte s'a adus miliție în Neutra și ea a și fost încuartirată la episcopul de acolo și la canonici, pe când aderenții guvernului au fost scutiți de acésta, precum erau scutiți odinióră nemeșii în lumea iobăgéscă.

Astfel de abusuri, cari vedem că merg crescênd, legitiméză pasivitatea poporului român. Ne putem închipui, ce mĕsuri „de siguranță publică" s'ar lua din partea guvernelor magiare, — fie ele ori care, cât timp duréză sistemul actual, — dacă românii ar candida deputați naționali în mai multe cercuri!

„Pe lângă un astfel de sistem, — dice „Hazánk" — întréga viață constituțională este o comedie: dictatura parlamentară a domniei de partid. Nu esistă general muscal, care în modul acesta n'ar puté scóte o majoritate, care apoi sĕ-i dea dreptul la absolutismul constituțional".

Dacă acum magiarii — guvern și oposiție — rideau cu rĕutate când Bánffy apĕsa, abusând de putere, pe frații nostri din două comitate, fie-ne permisă și nouĕ o mică bucurie, vĕdênd că magiarii din oposiție au dat de belea cu Bánffy, ér articolul de față îl încheiăm cu următorul tablou al stărilor nóstre, făcut de „Hazánk", din incidentul acestor alegeri:

„Cu un cuvênt, țara a ajuns deja la acel punct estrem al decadenței morale, când începe sĕ dispară și simțul de drept din spiritul vieții politice. Am ajuns și noi acolo unde a fost Grecia în epoca decadenței, pe care ne-o înfățoșéză Thuchidide cu trăsuri atât de spăimântătóre. Când corcyrenii învinși s'au provocat la drepturile, lor învingĕtorii îngâmfați în putere au rĕspuns: „Noi desprețuim dreptul!...

Nu audim óre dicêndu ni-se acésta adese-ori și nóue românilor?!

Semne de dragoste Foile ungurescí aduc cu mare bucurie scirea, că ministrul de interne Perczel, prin o ordinațiune opresce încassarea de bani pentru monumentul lui Iancu, și cualifică întreprinderea acésta națională-românéscă ca un atentat antipatriotic îndreptat contra statului, dispunênd secuestrarea banilor și introducere disciplinară contra acelora, cari se ocupă cu încassarea de bani pentru acest monument, precum și pedepsirea lor la 15 dile temniță.

Acesta e un semn de dragoste și de echitate, căci pe când pentru Kossuth e permisă colectarea, pentru Iancu sĕ opresce!

Mai departe foile magiare tóte de-a rêndul, scriind despre acest lucru, dic: „Lui Avram Iancu, *călĕului luptei magiare de libertate,* românii vreau sĕ-i ridice un monument etc"....

Va sĕ dică Iancu e călĕu?! Prin ce o pot atesta acésta foile magiare? Prin nimic decât prin ură! Este sciut însĕ că *Hatvani*, cu scirea și la porunca lui *Kossuth* a întrat cu perfidie în Munții-Apuseni și a omorît mișelesce între alții pe prefectul Buteanu. *Cine sunt deci călĕii?*

Revista politică.

Sub titula „Catolicii magiari în România" publică „Budapesti Hirlap" dela 16 Martiu un articol, în care se ocupă de sórtea catolicilor magiari din România din incidentul numirii noului episcop latin din Bucuresci Otto Zardetti.

Zardetti a făcut — dice fóia ungurésca — o călĕtorie la Budapesta și a fost primit în audiență de primatele Vasszary. In legătură cu acéstă fóia ungurésca se ocupă și de starea bisericilor și confesiunilor din România, apoi spune, că Zardetti este cel dintâiu a cărui numire nu s'a făcut cunoscută din Roma pe cale diplomatică, ci 'și-a însciințat'o el însuși ministeriului de culte român, declarând totodată, că vrea sĕ pășéscă în legături mai strînse cu ministeriul român de culte și instrucțiune publică

„Opinia publică română — dice „Budapesti Hirlap" — a întimpinat cu osanale acéstă faptă a lui Zardetti și urgitéză, ca în ministeriul de culte sĕ se organiseze o secție catolică. Dacă s'ar întêmpla acésta, atunci biserica catolică din România își va perde independența și va fi pusă cu desĕvêrșire la dispozițiunea guvernului român. Ori și cine póte apoi sĕ prevadă, care va fi, în acest cas, situațiunea catolicilor magiari în România. E lucru sciut, că în România nu sunt preoți catolici în numĕr suficient, cari ar fi potriviți pentru a îngriji de interesele religionare ale catolicilor magiari.

FOIȚA.

Dare de sémă

asupra broșurii de novele a dlui I. Russu Șirianu, apărută în Sibiiu, 1894.)*

In vremurile aceste, când liniste în viéța poporului nostru nu esistă, când tóte forțele sunt reclamate multilateral, e un cas fórte rar, că totuși sĕ mai dă semn de o viéță literară. Intréga nóstră inteligință — înțeleg pe cea dincóce de Carpați — dela cei ce plini de aspirațiuni și idealuri pe băncile scólei șed, până la bărbații încărunțiți preocupați de salvarea eului național, e cuprinsă de vêrtejul luptelor politice. Da, constat, că consciința nóstră națională adi e la culme, constat că lupta poporului nostru sĕ mișcă între alternativele de a fi, sau de a nu fi, e adecă o luptă pentru esistență, în care „visului sarbed" voiesce a preferi acel „nimic", — constat mai departe, că adi o manifestațiune politică la noi e de un caracter sublim, de o uimitóre însuflețire, dar sĕ nu uităm, că până când tóte aceste sĕ fac și s'au făcut, multe au rĕmas nefăcute, negligate.

Desvoltarea culturei în ultimele decenii a avut o direcțiune mai mult unilaterală, o urmare a stării nóstre nefericite și a curentului sus atins, ce însuși a isvorit din acésta stare. Stagnăm cu meseriile, stagnăm cu comerciul, cu învĕțămêntul, cu desvoltarea artelor în genere, și ce i mai presus de tóte nu avem o literatură démnă de poporul nostru și de secolul, în care trăim.

Și óre Ardélul, cu văile încântătóre, cu coróna de munți, cu mii de riulețe, și în sfîrșit întreg trecutul nostru cel frumos dar jalnic ca și cântecul păstorului — sĕ nu pótă servi ele substrat la un belșug de literatură, și în deosebi la literatura așa disă: frumósă? Dar o! ironie a sorții, acest aer prielnic pentru poeți și scriitori de tot feliul, e vecinic mișcat, turburat, de vênturi, încât aprópe toți cei ce a face literatură chiemați ar fi, caută parte alte sfere mai liniștite, sĕ duc în țara mamă liberă unde pot lucra nejigniți, ér o mare parte a forțelor considerabile apune în noianul luptelor politice de dincóce.

In astfel de împrejurări deci salutăm cu bucurie pe toți, cei ce în ciuda vremurilor nefavorabile ne prestéză câte ceva pe terenul literaturei. Sĕ înțelege, că de atari prestațiuni socot adevĕrotele producte literare, ér nu sutele de încercări, despre cari scim că totdeuna au esistat și esistă și acum. Novelele și poesiile forméză predilectul câmp al acelora, cari scriu încercări de cari puținele nóstre foi literare inundate sunt.

Novelele dlui Russu Șirianu — despre care aci voesc a vorbi — numai sunt însĕ încercări, ci sunt productele literare ale unui bărbat matur, ale unui scriitor cu rutină și merită ca sĕ ne ocupăm cu ele.

Broșura apărută de curênd pórtă titula „Móra din vale", după cea dintâiu novelă cuprinsă în ea. E ceva obicinuit a-și întitula colecțiunea de scrieri, după cea dintâiu, cum aflăm bunăóră la Delavrancea Sultănica, Trubadurul, Intre vis și viață, dar numai în casul când cea întâi scriere și forméză „torța" colecțiunei, adecă cea mai perfectă lucrare. In casul acesta însĕ autorul nu a fost în drept a o face asta, căci, după-cum mai jos vom arĕta prima novelă „Móra din vale" e ce-i drept mai lungă, dar nu și mai mai perfectă, cu tóte că acéstă numire în privința formei esterióre e fórte bine alésă, căci nu sé recere multă fantasie, ca sĕ te transpui în viața poetică din giurul unei mori cu rîu, berc, umbră etc. Și într'adevĕr „Móra" este un predilect obiect al scriitorilor de tóte limbile, așa nemțesce: Haidenmühle, die Ziegeunermühle etc. și chiar în literatura română avem vre-o câteva mori, cea mai nouă e „Móra din Șișesci" a lui Ioan Costin.

Cea mai succésă scriere însĕ cu o analogă titula este cunoscută „Móră cu noroc", a eminentului nostru novelist I. Slavici, care sub titula „Glüksmühle", ocupa adi un loc de frunte și în bibliotecile germâne. Și cred că nu greșesc, dacă și nu altceva dar cel puțin titula ce dl Russu Șirianul o da cărții sale, o țin de un resultat al inspirațiunei nepotului față de perfectul product al unchiului. Marele literat Slavici este unchiul autorului acestor novele; lui i-le și dedică. Și cine va ceti cu atențiune novelele până la sfêrșit ușor va puté conchide, că novelistul Russu este un elev, și putem dice un vrednic elev al lui Slavici. Și nu-i lucru mic a eși ca elev demn din scóla lui Slavici!!

Prin acésta am dat totodată și o caracteristică novelelor D-lui Russu. Indată-ce adecă cineva scrie sub influința cuiva, acésta scriere este mult puțin lipsită de originalitate. De sub influința unui bun scriitor însĕ cu care cineva sĕ îndeletnicesce greu se póte emancipa. Un bun scriitor totdeauna forméză un curent, o scólă. Așa vorbim în literatura nóstră de curentul lui Eminescu, așa sĕ vorbesce în cea germână de o scólă alui Goethe, de scóla poeților din Weimar etc. Ba scim, că Goethe, cu un singur op a produs un curent, adecă curentul ultra-pesimist după apărițiunea scrierii: „Werthers Leiden". Cu tóte aceste însĕ măestrul remâne măestru, sóre, ér elevul numai elev, trabantul sórelui.

Prin acésta însĕ nu voi susținé lipsa totală de originalitate în scrierile lui Russu,

---

*) Cetită în o ședință a societății „Petru Maior" din Budapesta.

„Avem informaţie sigură, că din cercuri private s'a făcut, pe cale confidenţială, întrebare la Roma, că nu s'ar puté aplica la episcopia din Bucuresci un preot catolic magiar cu rang mai înalt, în calitate de preposit, ori de episcop titular, care apoi sĕ se îngrijască, ca preoţii catolici magiari în numĕr suficient, sĕ se intereseze de afacerile religióse ale credincioşilor magiari. Rĕspunsul a fost, că Curia va satisface acestei dorinţe, îndată ce i se va da espresie din partea corului episcopesc, şi va propune la postul acesta un om potrivit.

„Credem — finesce „Budapesti Hirlap“, — că preoţimea superióră catolică ar lucra fórte patriotic şi corĕspunḑĕtor intereselor bisericei catolice, dacă în direcţia indicată ar face paşii necesari, — căci dacă dl Zardetti merge mai departe în direcţia începută, atunci biserica catolică din România ajunge cu desĕvêrşire sub tutela guvernului român de culte, ér acesta se va îngrijí, ca pe preoţii magiari catolici sĕ i suplinéscă cu preoţii gr.-cat. de naţionalitate română din Ungaria, şi romanisarea elementului catolic magiar va fi şi mai repede. Am ajuns la óra a unspreḑecea. E târḑiu, dar nu tocmai aşa, ca negligenţele de până acum sĕ nu le reparăm în parte“.

Câtă îngrijire de sórtea ciangăilor din România!

* * *

Principiile asupra cărora membrii din subcomitet, s'au unit ca sĕ servéscă de basă pentru reforma legei electorale în Austria sunt următórele:

1. Actualul sistem electoral, care e basat pe representanţa de interese, se susţine mai departe şi la cele patru clase esistente: marea proprietate, camerele industriale, oraşele şi comunele, se mai adauge încă o a cincea curie.

2. Acésta clasă de alegĕtori constă din dóuĕ corpuri electorale, dintre cari unul fiescecarele alege pentru sine.

3. La cel d'intâiu corp electoral aparţin toţi aceia, cari plătesc mai puţin decât cinci fl. imposite şi nu sunt înregistraţi într'una dintre cele patru clase amintite

4. Corpului al doilea electoral aparţin toţi muncitorii electorali cualificaţi şi îndeosebi membrii casselor de bolnavi (Krankenkassen Mitglieder) şi apoi persónele, cari nu plătesc imposite directe, cărora li-s'ar da dreptul de a fi alegĕtori.

5. Ambele aceste corpuri de alegere vor fi representate în parlament prin 70 mandate.

6. Guvernul va elabora pentru nóua clasă de alegere cercuri electorale astfeliu, ca ambele corpuri electorale sĕ aleagă deodată, ér la nici un cas fiesce-carele cere separat.

* * *

Consiliul de ministri din Spania a hotărît sĕ-şi dee demisiunea. Ministrul-president Sagasta a mers în palatul regal spre a raporta reginei-regente despre hotărîrea consiliului. Regina-regentă a primit abḑicerea. Sagasta e decis sĕ numai priméscă presidenţia guvernului. Regina-regentă va confera cu presidenţii camerelor şi cu alţi politiciani de valóre. Crisa se va aplana probabil astfeliu, că sub presidenţia generalului Martines Campos se va forma un ministeriu de transiţiune.

Causa abḑicerei sunt frecările dintre oficerii garnisónei locale şi vre-o câţiva ḑiarişci deoparte, de altă parte însĕ, şi acésta pare şi mai plausibilă, e conflictul următoriu: conform codului penal militar delictele de presă comise întru vătĕmarea armatei ar fi sĕ aparţină sferei de competinţă a tribunalului militar, pe când codul penal cívil dreptul de judecare asupra astorfeliu de delicte îl adjudecă curtea cu juraţi. Tribunalul suprem civil a decis în favorul legei penale civile, ministrul de rĕsboiu însĕ alăturêndu-se dorinţei oficerilor garnisónei locale a propus în consiliul de ministri sĕ se emită o ordinaţiune, în sensul căreia aceste delicte sĕ se transpună la sfera de competinţă a tribunalelor militare. Partea cea mai mare a ministrilor civili s'a opus acestei dorinţe, ér' ministrul president Sagasta a declarat, că între astfel de împregiurări nu póte conduce mai departe afacerile.

Generalul Martines Campos eri séra a luat comanda supremă preste garnisóna locală.

Ultimul proces de aderenţă.

Marţi, în 19 Martiu curent s'a pertractat cel din urmă proces intentat pentru adresa de aderenţă către autorul principal al „Replicei“, Aurel C. Popoviciu.

Acusaţii au fost 17 inşi mai cu samă tineri şi învĕţători de prin părţile Turdei, şi redactorul fost al „Tribunei“ Andrei Baltes. Apĕratorii au fost d-nii Dr. G. Popescu, advocat din Turda, Russu Şirianu din Sibiiu şi Dr. G. Suciu, ér ca acusator public a fost procurorul Lázár.

Pertractarea s'a început la 10 óre şi după împlinirea formalităţilor şi luarea naţionalului s'a cetit actul de acusă, din care dăm următórele:

In numĕrul 208 dela 1 Oct. 1893 al ḑiarului „Tribuna“, tipărit la „Institutul Tipografic“ din Sibiiu, a apărut în rubrica: „Aderenţă condamnaţilor nostrii“ o declaraţie semnată de Teodor Trombiţaş şi mai mulţi consoţi. Declaraţia a fost adresată lui Aurel C. Popoviciu, din prilegiul condamnării sale la 4 ani închisóre, pentru sĕvêrşirea delictelor de agitare în contra naţionalităţii, şi atacarea puterii obligătóre a legii.

Declaraţia este următórea:

„Intolaranţa şovinistă te-a pus în şirul celor mai mari martiri ai naţiunii nóstre românesci.

„Causa pentru care suferi, neînfrântule luptător, e causa întregei românimi.

„Sus stindardul nostru naţional!

„Suntem gata la ori ce jertfe:“

După ce spune, că prin acésta declaraţie cei ce au subscris-o nu numai că apróbă faptele lui Popoviciu, dar le şi preamăresc şi astfel au comis delictul circumscris în §. 174 al codului penal, continuă:

S'a pornit deci cercetare în contra subscriitorilor declăraţiei, ca în contra făptuitorilor delictului, care sunt următorii: Teodor Trombiţaş, Iuliu Petricaş, Ioan Gaia, Nicolae Russu, R. Ramonţian. Iuliu Gel Gelan, Simeon Nicora, Stefan Mariş, Simeon Poruţiu, Valeriu Moldovan, George Tătar, Ioan Giurgiu, Ioan Cadarescu, Septimiu Basil, Constantin Florian, şi Iuliu B. Murĕşan, locuitori în Turda şi giur. Tot asemenea s'a pornit cercetare în contra lui Andreiu Balteş, redactorul şi Eugen Brote, proprietarul-editor al ḑiarului „Tribuna“ pentru negligarea datorinţei lor, de a se îngriji ca în fóia lor sĕ nu între publicaţiuni, ce înfóia lor sĕ nu între publicaţiuni, ce învólvă pedépsa.

In decursul cercetării fie care dintre cei subscrişi în declaraţie a recunoscut, că semnătura este proprie: afară de Iuliu Petricaş, Ioan Giurgiu şi Ioan Cadarescu, fie care mai recunósce şi aceea, că declaraţia a fost scrisă şi redactată anume pentru ca sĕ fie publicată în „Tribuna“ şi cu acéstă condiţie l'au lăsat lui Iuliu Gel Gelan.

După ce fasiunile acestora nu sunt considerate, prin actul de acusă se pun sub acusă cei 16 înşi de mai sus pe baza §. 174 la cod. penal, apoi Andreiu Balteş pe basa § 34 al regulamentului de presă, susţiind acusa şi contra lui Eugen Brote. Actul de acusă e iscălit de Ieszenszky Sándor.

După cetirea actului de acusă, acusaţii cer, sĕ se cetéscă actul şi românesce, dar juraţii resping acéstă cerere. După cetirea adresei de aderenţă, sĕ face interogatorul alor trei acusaţii I. Giurgiu, St. Mariş, şi V. Mureşan, cari declară, că iau respunderea numai pentru adresa publicată în nr. 193 (1893) a „Tribunei“ şi nu pentru cea-ce s'a publicat mai târḑiu.

In urma acesteia apĕrătorul dl Dr. George Popescu arată în o vorbire precisă, că adresa din nr. 193 a întrat în prescripţie şi astfel cere anunţarea prescripţiei pentru întreg procesul. Procurorul sĕ declară contra, dar juraţii retrĕgându-sĕ, dau loc cererii apĕrătoriului. Hotărîrea acésta sĕ enunţă la $12^1/_2$. adăugând tot odată că sĕ susţine acusa faţă de A. Balteş. Pertractarea cu Balteş sĕ începe d. a. la 3 óre. Apĕrarea o susţine dl Dr. Popescu. Balteş a fost condamnat la 5 luni închisóre cumulativă (ii s'au adaos 1 lună.) Din cauţiunea „Tribunei“ sĕ se ia 300 fl. şi sentinţa sĕ sĕ publice in fóiă.

Noutăţi.

Esamen de cualificaţiune preoţesc. In sĕptămâna trecută s'a ţinut în Arad esamenul de cualificaţiune preoţesc. Comisiunea esaminătóre s'a compus din D-nii: Augustin Hamsea, preşedinte ad hoc, Dr. Traian Putici, Vas. Beleş, Dr. Ioan Trailescu, Ignatie Pap şi Ioan Petranu. La esamenul scripturistic s'au presentat 12 clerici absolvenţi, cari toţi au fost admişi la verbal. Dintre aceştia au depus cu succes esamenul 8; ér' trei au fost respinşi pe 3—6 luni şi 1 s'a retras. Cei cualificaţi sunt: Nicolae St. Pop, absolvent al facult. din Cernăuţi, (pentru par. de cl. I.), Nicolae Diamandi ierodiacon în Oradea-Mare (pentru par. de cl. II.), Iuliu Ţoldanu, Teodor Gubaş, Traian Cucu, George Roman, Alesandru Şerban şi N. Domocoş (toţi pentru par. cl. III).

* * *

O scornitură nouă. „Arad és Vidéke“ şi după ea tóte foile magiare aduc vestea falsă, că P. S. D. episcop Ioan Meţianu ar fi dat o dojană catichetului gr. or. român din Arad Vasilie Olariu, pentru-că acesta n'ar fi ţinut cu scolarii români dela scóla civilă feriile de doliu din 15 Martiu şi 6 Octobre.

Informându-ne noi scrie „Dreptatea“ despre adevĕrata stare a lucrului am aflat, că causa menţionată de „Arad és Vidéke“ s'a petrecut în Novembre 1894 şi că în asta causă catichetul Vasilie Olariu n'a fost dojenit de episcopul.

In ḑilele din urmă ale lunei Februariu a. c. a fost în adevĕr dojenit numitul preot ca paroch în Arad-Gaiu, însĕ nu pentru causa menţionată de jurnalul magiar, ci pentru că nici la repeţite cereri ale căpitanatului orăşenesc n'a voit sĕ estradeie date matriculare în forma recerută pentru un poporean ḑileriu de ai sĕi, şi pentru-că din acésta causă venise în conflict şi cu poporeanul sĕu şi cu căpitanatul oraşului.

* * *

---

e departe de mine de a afirma aşa ceva, înţeleg numai imitarea modului de a scrie si acésta nu e lucru detestabil Faţă de originalitate însĕ am o altă reservă încă.

Am accentuat adecă la început desvoltarea nóstră unilaterală şi seceta literară la românii de dincoce de Carpaţi, dimpreună cu motivele dureróse din care provine. Prin acésta însĕ nu am ḑis, că la noi românii literatură nu sĕ face de loc şi nici că aş puté aşa ceva, căci aḑi în România liberă, cu care deşi nu politicesce, dar în literatură de mult ne am identificat (resp. asimilat) e o frumósă şi sĕnătósă activitate literară, a cărei puternici pilastrii sunt şi bărbaţii nostri: Maiorescu, Manlin, Slavici, Coşbuc, Dulfu, şi alţii. Literaţi deci avem, destoinici şi talentaţi, şi tocmai branşa, căreia dl Russu sĕ dedică este falnic representată. Aḑi e greu a mai concura cu Dela Vrancea. Slavici, Vlahuţă şi Caragiale, cari — nota bene — stau afară de ori ce influinţă, şi merg cum am ḑice, pe piciórele lor. Şi fiesce care pintre acestia, are ceva propriu, caracteristic în scrierile sale, ceva absolut independent. La ei nimic nu sĕ mişcă numai la suprafaţă ci totul e profund. Unul scie în un mod propriu a presenta tipuri din viaţa socială a burghesimei séu a proletariatului, altul e perfect cunoscĕtor a psichologiei poporului, al treilea erăş ţese prin tóte lucrările sale jalea şi decepţiunea vieţii bune unul sĕ distinge prin limba cea unică, altul prin stilul sentenţios, altul prin o rară şi drăgălaşă naivitate.

Dl Russu? Nu are ceva mai nou, ceva absolut independent şi până acum necunoscut, ceva picant séu caracteristic! Étă deci lipsa de originalitate în novelele d-lui Russu, étă dupa a mea părere, necesitatea absolută ce sĕ impune ca aḑi un novelist sĕ pótă ocupa un loc de frunte (s'au şi numai secundar) în literatura nóstră.

O altă condiţiune indespensabilă pentru-ca un novelist şi în genere un bun scriitor aḑi sĕ pótă fi apreţiat, în merit este aceea, ca acţiunea sĕ fie naturală adecă un fapt sĕ resulte din altul, tóte sĕ fie bine motivate, sĕ-'şi aibă basă phsihologică. Lucruri trase de pĕr, acţiuni accidentale, nu mai au loc; ba era în care trăim nu permite nici chiar fantasiei de a-'şi lua avênt prea din sómă afară plutitor.

Dl Russu şi faţă de aceste recerinţe în sine mici dar pentru cetitoriul serios destul de considerabile greşesce. In „tainele Bosforului“ bună-óra, se zugrăvesc lucruri accidentale, peste cari altfel stilul frumos, limba cea mĕestră în care învĕlite sunt te silesce a trece cu vederea... rĕmênându-ţi impresia că ai cetit povesti din „o mie şi una de nopţi“. Ici colea găsesci conflicte psichologice ce sĕ apropiu de imposibilitate. Aceste în sfêrşit sunt erori mai puţin însemnate, ce unui scriitor ii sĕ impută, dar totuşi sĕ face căci am trecut preste vremurile, când sĕ scria „Mesiada“ lu Kloppstock, séu „Paradisul perdut“, a lui Milton. Acum cerem ceva real, positiv, dar cerem şi mai mult, cerem un potrivit amestec al realului cu frumosul. Acest amestec trebue sĕ fie compasul unui scriitor modern, care de vre-o majoritate voiesce a fi apreţiat acest amestec forméză cel mai sĕnătos curent în viaţa socială de aḑi, în artele frumóse şi nimic nu 'mi va puté contra demonstra, că scritorul din cestiune nu a greşit şi în privinţa acestui moment.

E vorbă mai departe ca un scriitor în prima linie sĕ aibă în vedere cultivarea simţului estetic, şi vom arĕta că dl Russu tocmai în prima sa novelă, căreia ii dă mai mare însĕmnătate, s'a abătut puţin şi dela acest moment.

Intru acum în analisa specială a lucrărilor. Étă titulele novelelor. *„Móra din vale“*. *„Dóuĕ surori“*. *„Siţa“* *„Letiţia“*. *„Valurile vieţii“*. *„La crucea de pétra“*. *„Nicu Ciobănelul“*. *„Din tainele Bosforului“*. Dintre aceste dóuĕ au fost comunicate deja publicului prin revista literară „Vatra“ ér novelele „La crucea de pétră“ s'a mai publicat în foiţa numĕrului de probă al „Foii Poporului“. Dintre novelele mai mici, cari altcum tóte sĕ disting prin o limbă frumósă a cărei Domnul Russu incontestabil stăpân este, mai reuşite pentru actualitatea lor sunt „Letiţia“ şi cele „Douĕ surori“, scóse amêndouĕ novele din viaţa nóstră socială. In „Letiţia“ sĕ descrie un amor uşuratic a unei copile abia eşite din pensionat a „Letiţiei“, amor ce isvoresce din succebilitatea ei prin ocupaţiunea cu scrierea de novele, ce le trimite spre publicare redactorului Bujor din X. Prin corespondenţa reciprocă sĕ îndrageste Letiţia de Bujor, cu tóte că nu-'l cunósce. Un cas analog cu dragostea călugărului cel ce de icóna frumósă a vergurei Maria s'a îndrăgit, deosebire numai ca Letiţia îşi forméză ea însa-şi icóna ideală despre Bujor. Urméză însĕ decepţiunea, şi anume Letiţia întrebând despre acest tinĕr Redactor, despre idealul ei... ii sĕ rĕspunde că este ghebos. In acest moment după-cum autorul fórte artistic încheie: „Sufletul ei samĕnă cu fluturele, de a cărui aripi o plóie rece a scuturat praiul“. Jignitóre sunt în novela acésta, numai unele alusiuni locale la „Asociaţiunea transilvană“, şi la „vecinic inoportunii teologi absolvenţi.“

Ilarie Chendi.

(Va urma.)

Procesul socialiştilor dela Hodmezövásárhely, care a durat 11 ḑile, s'a terminat Sâmbăta trecută. Prin sentnţa tribunalului reg. din Seghedin, acusatul principal Szánto-Kovács János a fost condamnat pentru agitaţiune în contra dreptului de proprietate şi pentru împotrivire faţă cu autorităţile la 5 ani închisóre grea, 500 fl. amendă şi perderea oficiului pe timp de 10 ani. Pentru împotrivire faţă de autorităţi au mai fost condamnaţi tót la închisóre grea încă 20 de socialişti, şi anume: unul la 3 ani, unul la 2 ani, patru inşi la câte 1 an şi 6 luni, unsprеḑece inşi la câte 1 an şi trei inşi la câte 8 luni. Au mai fost condamnaţi trei inşi la închisóre uşóră de câte 8—30 ḑile. Ceialalţi 39 acusaţi au fost achitaţi. Cei condamnaţi la închisóre grea au făcut recurs, până la a căruia resolvare, afară de primul acusat, toţi ceialalţi au fost lăsaţi în libertate.

* * *

O carte folositóre pentru poporul nostru a apărut ḑilele aceste în Sibiiu, la institutul tipografic, cu titula: *„Comasările“*. Indreptar practic în afaceri de ale comasării cu strictă observare a legilor şi ordinaţiuniler ministeriale mai nouĕ, de Elia Dopp, asistent de inginer

Atragem atenţiunea publicului asupra ei. Preţul este 40 cr. v a.

* * *

Esposiţia cooperatorilor români se va redeschide la 1 Maiu viitoriu în grădina Cismigiu. După deschiderea esposiţiunei se va distribuí esposanţilor, într'o ḑi de sĕrbătóre, recompensele, ce le-au obţinut anul trecut. Distribuirea se va face în presenţa A. S. R. principelui Ferdinand, preşedinte de onóre al esposiţiunei.

* * *

√ **O invenţiune românéscă.** Un tinĕr român din Pesta, Iuliu Florea a inventat o maşinerie, care are de basă a construcţiunei sale electricitatea, şi e menită ca sĕ servéscă pentru evitarea ciocnirei de trenuri. Dóuĕ trenuri cari ar veni pe aceeaşi linie şi ar fi în pericol sĕ se ciocnéscă, vor puté sĕ încunjure acésta prin sgomotul cel face aparatul electric deja la o distanţă de 3 km.

Tinerul nostru a luat patentă din mai mulţe ţeri asupra invenţiunii sale.

* * *

Se sporesc mereu „nepatrioţii“. Foile magiare înregistrézá un nou cas de „nepatriotism“ între fii naţiunei. „Magyarország“ se tângue tocmai aşa: „Când cetătenii de bun simţ ai ţerei întregi serbézá, se află un om, care e destul de cutezant şi nepatriot, ca sĕ înăbuşe cu tóte mijlócele manifestaţiunile iubire de patrie a tinerimii în sufleţite. Acest om este: directorul academiei agronomice din Keszthely, care a fost atât de fără suflet, încât a denegat tinerímei academice concesiunea pentru serbarea ḑilei de 15 Martiu, şi astfel tineretul de facto n'a putut sĕ serbeze acéstă ḑi. Cât de mare e în Keszthely amărîciunea şi scandalisarea, nu mai e de lipsă s'o accentuăm“.

* * *

La serbările din Kiel, ţarul Rusiei va fi representat prin marele duce Alexis, Maiestatea Sa Francisc Iosif prin archiducele Francisc Ferdinand d'Este, regele Umberto prin ducele de Genua şi regele Be'giei prin principele Albert. La marea revistă a armatei marine vor lua parte 40,000 ómeni, şi adecă: 12—13,000 matrosi germani şi 25—26,000 din personalul marinei strĕine.

* * *

Trei sute oficeri în contra a douĕ redacţiuni. Din Madrid se vestesco un scandal aprópe ne mai auḑit. Vre o 300 oficeri au năvălit în 15 l. c. nóptea cu tótă furia asupra redacţiunii ḑiarului „Globo“, vulnerând greu pe prim redactorul şi pe doi redactori. De aci céta de oficeri s'a năpăstuit asupra tipografiei ḑiarului „Retumen“ unde scandalul a devenit şi mai teribil. Numai intervenirea guvernului militar a putut pune capĕt îngrozitorului incident. Ansă i-au dat întregei afaceri nisce articoli publicaţi în numitele foi, cari imputau tinerilor oficeri indolenţă şi puţin caragiu pentru codirea lor în a lua parte la lupta cu insurgenţii din Cuba.

* * *

Impăţirea Poloniei. In 18 Martiu, s'a împlinit o sută de ani, de când Polonia a fost împărţită a treia óră şi de când a încetat sĕ mai esiste ca stat naţional independent. Asupra părţilor dintr'ênsa s'au împărţit marile puteri europene, ne mai fiind aḑi acelea decât nisce reminiscenţe istorice. Statul polon, a trăit dela 840—1795, ducênd rol însemnat în politica Europei, a căḑut jertfă frecărilor interne şi intrigilor frumósei tirane Ecaterina a Rusiei. Vor fi mulţi aḑi între poloni, cari serbând acéstă ḑi tristă, viséză încă despre restaurarea naţiunei îmbucăţite. Va resuna aḑi prin Cracovia, Varşovia şi în alte locuri melodia plină de speranţă a celebrei „Estye Polszka nye zginala“, însĕ tot numai vis şi speranţă va sĕ fie póte pentru vecie.

* * *

Impĕratul Wilhelm contra fumatului. Din Berlin se scrie, că împĕratul Germaniei Wilhelm, prin cea mai nouă poruncă, interḑice oficerilor şi soldaţilor de rênd fumatul în stradele principale ale Berlinului. Wilhelm îşi motivéză ordinul seu prin faptul, că ţigara impedecă pe soldat la salutare.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Sebeş, 7 Martiu 1895.

Onorate dle redactor!

Cred, că nu va fi fără interes, ca şi din părţile acestea sĕ se aducă la cunoscinţă On. public cetitor unele momente mai însemnate din viéţa nóstră bisericéscă.

Dela noi nu se prea dau multe lucruri publicităţii, şi din motivul acesta ar putea mulţi sĕ crédă, că noi nu lucrăm nimic şi deaceea n'avem ce sĕ aducem la cunoscinţa publică.

Din celea ce vor urma mai la vale înse se va vedea, că sunt în rătăcire totuşi cei ce cugetă astfel şi se va puté convinge ori şi cine, că la noi ómenii sunt conduşi de principiul, că e mai bine sĕ lucrezi decât sĕ taci vorbă multă şi e maì bine sĕ produci fapte decât sĕ publici laude deşerte.

Conform disposiţiunilor stat. org. s'a ţinut şi aici sinodul protopresbiteral la 9/21 Februariu a. c. Dacă nu mĕ înşel în anul acesta, cel dintâiu în archidiecesă, participând membrii aprópe în numĕr complet

Precum în anii trecuţi aşa şi acum sinodul prot. a fost consciu de chemarea sa şi în hotărîrile sale a fost condus de adevĕratul interes pentru prosperarea bisericii.

Din raportul general al adm. protopresb. Sergiu Medean despre starea protopresbiteratului la întrarea sa în funcţiunea de administrator protopresb. la 1 Ianuariu a. c. ni-am notat următórele date mai însemnate:

In protopresbiterat sunt 33 de comune bisericesci, 29 matere şi 4 filii, în cari funcţionéză 31 parochi, 1 adm. par. şi 2 capelani peste tot 34 de preoţi.

După rapórtele oficiilor parochiale protopresbiteratul numĕră 34,444 credincioşi, 17,412 bărbaţi şi 17,032 femei. In anul trecut au fost 1261 de nasceri, şi au reposat 761; prin urmare resultă un crescĕmênt în poporaţiunea protopresbiteratului de 495 de suflete faţă de anul precedent.

Edificiile bisericesci peste tot sunt în stare bună.

Salariile preoţesci sunt regulate în mod corespunḑĕtor.

Vorbind de salariile preoţesci mĕ voi estinde ceva mai pe larg. In anii trecuţi, când lumea se gândia pentru tot soiul de funcţionari, ca se le îmbunătăţéscă dotaţiunile, ér pentru învĕţĕtori s'a creat anume lege spre a li se asigura dotaţiune corespunḑĕtóre, şi numai la venitele slabe şi neînsemnate ale preoţilor, se părea, că nu cugetă nimenea, sinodul nostru protopresbiteral a fost la culmea chemării sale, luând mĕsurile de lipsă pentru regularea şi imbunătăţirea dotaţiunilor preoţesci în mod demn şi corĕspunḑĕtor.

Sunt aşa ḑicênd, de batjocură venitele, ce le încasséză preotul în cele mai multe comune pentru servіţiile sale. Chemarea cea mai grea este a preotului — înţeleg pe preotul adevĕrat — şi cea mai mare responsabilitate este alui, dar recunóscerea serviciilor lui este slabă şi serăcăciósă. Poporul nostru însĕ n'a ajuns acolo, ca sĕ scie preţui pe preot şi sĕ-'l remunereze în mod cuviincios. El şi acum este dedat a considera pe preot ca pe unul dintre ei şi al vedé muncind la câmp alăturea cu ei pentru agonisirea pânei de tóte ḑilele.

Venitele preoţilor sunt celea din vechime, din timpuri mai bune, însĕ şi acelea în multe locuri sunt impuţinate, căci pe când mai de mult serviciile preoţesci în parte se remunerau prin naturalii, acestea cu timpul au început a se şterge dar în schimb altă remuneraţiune nu s'a făcut.

Se aduc un esemplu. In multe locuri era obiceiu, ca la Bobotéză, când umbla preotul cu crucea pe la casele ómenilor, sĕ-i se dee pe lângă 4—5 cr. şi naturalii, precum colac, cóste, fuior etc. Naturaliile cu timpul s'au şters, dar în schimb nu s'a făcut nimic, şi preotul astăḑi primesce dela fiecare casă numai cei 4—5 cr.

Neînsemnate şi necorespunḑătóre cu poziţiunea preotului sunt venitele acestea, şi totuşi poporul nostru, după felul sĕu de judecată, vede mulţi bani întrênsele. Când veḑi pe câte unul din popor punêndu-sĕ în posiţiunea preotului şi ḑicênd: „sĕ capĕt eu atâţi bani, cine ar fi ca mine“, nu sci ce sĕ faci sĕ te năcăjesci sau se-l compătimesci. Sĕ mai ilustrez cu'n esemplu judecata poporului despre venitele preoţesci. Mai anii trecuţi mĕ întâlnesc după bobotéză cu'n ţeran dintro comună şi'l întreb, ce mai face păr. X.? — un preot deplin cualificat, maturisant — ţeranul 'mi rĕspunde: „părintele face bine că şi acum la Bobotéză d-ne câţi bani a adunat, dela tótă casa dutca (4 cr.)“ Las ca on. public sĕ-şi închipuiască impresiunea, ce a făcut asupra mea, şi ar fi făcut o asupra ori şi cui acest rĕspuns.

Va vedé deci ori şi cine, că dela poporul nostru, care tóte le face bucuros, dar numai de urcarea venitelor preoţesci sĕ nu audă puţin putem astepta în direcţiunea acésta sĕ facă de bună voia lui, da puţin, căci el nu înţelege posiţiunea preoţilor de astăḑi. Alţii dar, cari înţeleg însemnătatea lucrului cari sciu, că dacă voim sĕ avem preoţi bine cualificaţi şi harnici şi sĕ pretindem dela ei sĕ fie la culmea chemărei lor, trebue sĕ-i şi plătim cuviincios, — sunt datori sĕ ia în mână cestiunea regulării dotaţiunilor preoţesci. După părerea mea primo loco la acest lucru sunt chemate sinódele protopresbiterale.

De acestea vederi fiind condus sinodul nostru protopresbiteral, şi fiind timpul suprem, ca sĕ se facă ceva şi în privinţa acésta, în anul trecut deja a dus îndeplinire regularea dotaţiunilor preoţesci pe basa unui proiect compus intre marginile disposiţiunilor statului organic şi al regulamentului parochial. Conclusul sinodului protopresbiteral în anul curent a obţinut şi aprobarea pre Venerabilului consistior archidiecesan.

Prin acéstă regulare în fie care comună s'a asigurat pentru dotaţiunea preoţéscă minimul legal, ér parochiile din comunele mai de frunte au devenit parochii de clasa o II şi resp. I-mă, înplinindu-se astfel lucrul, cu care demult eram datori bisericei.

Sinodul nostru protopresbiteral, prin regularea dotaţiunilor preoţesci au făcut un pas înainte, pre care alte sinóde prot. precum sciu, încă nu l'a făcut. Acest pas mi am ţinut de datorinţă a-l aduce publicităţii, ca sĕ se îndemne şi alţii a-l face. Şi ar fi de dorit, ca tóte sinódele protopresbiterale cât mai îngrabă sĕ ne urmeze, şi sĕ-şi înplinéscă acéstă datorinţă.

Tot din susprovocatul raport al adm. protopresb. se vede, că în protopresbiterat sunt 27 de scóle, cu 43 de învĕţători, dintre cari 27 sunt definitivi şi 16 provisori. Salariile învĕţătoresci s'au regulat tóte conform legei, afară de trei comune, în cari până acum, parte din causa sĕrăciei, parte din causa renitenţii locuitorilor, nu s'au putut regula.

Fondul tractual, a cărui meniţiune este ajutorarea bisericilor şi scólelor sĕrace din protopresbiterat, cu finea anului 1894 a atins considerabila sumă de 14.000 fl.

Dintre conclusele sinodului din anul curent, mai de însemnătate este mulţămita şi manifestarea recunoscinţii sinodului faţă de prot. em. Ioan Tipeiu pentru serviciile prestate de acest bărbat aprópe o jumĕtate de veac spre înaintarea şi prosperarea protopresbiteratului.

In sinodul din anul curent s'a decis şi luarea mĕsurilor de lipsă pentru procurarea unei case tractuale.

U.

„Albina“, institut de credit şi de economii.

Raportul consiliului de administraţiune cătră adunarea generală a acţionarilor din 27 Martiu 1895.

Domnilor acţionari!

Anul espirat s'a născut în curentul lipsei de numĕrar şi tot astfel s'a şi terminat.

In general a fost un an rĕu economic, cu recoltă şi preţuri slabe, ér în vecina România, ale cărei raporturi economice au efect şi în comunele nóstre mărginaşe, cu deosebire asupra capitalelor, care în timpuri normale se plaséză la institutele de bani, — a fost o adevĕrată crisă economică.

De aici, şi din împrejurarea, că în cursul anului întreg în capitală numĕrarul a fost mai scump decât normal, ér în provincie fórte căutat, provine, că depunerile spre fructificare, cari în anii precedenţi se urcau mereu, au scăḑut puţin cu neînsemnata sumă de fl. 13,000.

Ţinênd cont de aceste împrejurări fórte grele pentru clientela nóstră, aprópe întrégă agricultori, a trebuit sĕ fim pregătiţi la aceea, că debitorii nostri, avisaţi la recoltă, nu vor fi în stare sĕ amortiseze regulat din capital, deci ne-am restrîns afacerile relativ la acordarea de împrumuturi nouĕ, îngrijindu-ne de reserve suficiente, ca eventual sĕ putem întimpina ori-ce greutăţi.

Acésta esplică reducerea escomptului de cambii şi al creditului personal ţĕrănesc aprópe paralisate de altmintrele cu urcarea împrumuturilor hipotecare, a creditelor cambiale cu acoperire hipotecară şi a creditelor de cont curent.

Cu tóte acestea însĕ beneficiul net s'a urcat, ér la asta a contribuit în mod esenţial şi sistemul real usitat la institutul nostru la calcularea intereselor transitorie şi scóterea din circulaţiune a scrisurilor fonciare de 6%, din care, în anul espirat am rescumperat restul de fl. 250,000.

Vĕ aducem la cunoscinţă, că am sistemisat relut de cuartir pentru acei funcţionari şi servitori ai institutului, cari nu capĕtă cuartir în natură, o necesitate acésta de mult reclamată, care până aci se provedea în altă formă.

Pentru a potenţa zelul funcţionarilor şi a combina interesul lor personal cu cela al institutului, §-ul 62 lit. *d*) din statute provede pentru ei o tantiemă de 2% din profitul net.

Numĕrul funcţionarilor îndreptăţiţi la acéstă tantiemă la început era de 2—3, cu desvoltarea institutului însĕ a crescut mereu şi astăḑi este de 23.

Prin sporirea continuă a funcţionarilor, deşi lucrul şi rĕspunderea lor crescea, tantiema individuală scădea, din care motiv direcţiunea, considerând şi scumpetea traiului, care din an în an progreséză atât aici cât şi în Braşov, de un şir de ani, cerea dela adunarea generală o remuneraţie extra pentru funcţionari, ca adaus la tantiema lor de 2%, o remuneraţiune, carea cam corĕspundea chiriei cuartirului lor.

Din ecuitate deci, cătră acesti muncitori ai institututului şi pentru a le asigura dotaţiunea usitătă, direcţiunea a creḑut de sosit timpul, ca sĕ le sistemiseze şi relut de cuartir, şi l-a sistemisat egal cu 20% al salariului lor fundamental.

Credem, că şi DVóstră sunteţi de acord cu noi când susţinem, că acéstă sistemisare s'a făcut în interesul institutului.

Cel mai însemnat dintre obiectele, asupra cărora aveţi sĕ decideţi, este propunerea pentru urcarea capitalului social.

Este un postulat al timpului şi al situaţiunii institutului nostru, acéstă urcare

Prestigiul, carele şi l'a câştigat institutul nostru cu luptă intensivă şi onestă în curs de 23 ani, desvoltarea afacerilor lui, apoi legitima considerare ce datorim intereselor deponenţilor şi creditorilor nostri, în fine soliditatea nóstră reclamă imperios, ca şi noi urmând esemplul altor institute de bani consolidate, sĕ sporim capitalul social.

Direcţiunea propune deocamdată sporirea capitalului social la duplul celui actual; adecă sporirea lui cu fl. 300.000; împărţiţi în 3000, acţiuni nouĕ à fl. 100.

Astfel, după-ce acţionarii actuali în sensul §-ului 7 din statute „au drept de preferinţă la primirea acţiunilor nouĕ în preţul lor nominal în proporţiunea acţiunilor ce posed din emisiunile precedente“, — fie care acţionar va putea acuira atâtea acţiuni nouĕ, câte acţiuni vechi are, cu preţul de fl. 100 de acţiune, deşi considerând averea actuală a institutului şi rentabilitatea acţiunilor, acelea representă o valóre mult mai mare.

Ţinênd cont de disposiţiunile §-lui 9 din statute, noul capital social numai la 1 Iulie 1896 va fi întreg vĕrsat, pe când cu ajutorul fondului special de reservă va fi creat şi fondul de garanţă pentru scrisuri fonciare de fl. 200.000; şi astfel, la acel dat vom dispune de capital social fl. 600.000, fond de garanţă pentru scrisurile fonciare fl. 200.000, fond general de reservă florini 100.000, fond de pensiuni pentru funcţionari peste fl. 100.000 — total peste un milion florini; plus fond special de reservă, ceea-ce va contribuí mult la desvoltarea sănĕtósă a operaţiunilor nóstre, şi va potenţa creditul de care în aşa mare mĕsură ne bucurâm şi astăḑi la bănci şi la marele public, care îşi încredinţéză administraţiunei nóstre economisările sale.

Urcarea capitalului social în modul propus de noi invólvă şi modificarea §-lui 6 din statute.

Deci, folosind ocasiunea, vĕ presentăm şi o propunere pentru modificarea statutelor atât în punctul indicat, cât şi în alte disposiţiuni ale statutelor vechi, primind unele schimbări reclamate de pracsă şi de desvoltarea operaţiunilor institutului.

Cifra profitului net ne-ar permite urcarea dividendei în mĕsură considerabilă. Direcţiunea crede însĕ, că interesul bineprіceput al acţionarilor este observarea tradiţiunilor conservătóre ale institutului, care culminéză întru asigurarea prestigiului câştigat prin crearea de fonduri, cari garantéză creditul institutului, mulţumindu-se cu dividendă moderată. De aceea urcând dividenda numai cu 1% şi de astădată ve propunem dotarea fondului special de reservă în mod estraordinar cu peste fl. 38.000, carele astfel alimentat în anul viitor va trece peste fl. 200.000 şi ne va elibera suma de fl. 200.000 din capitalul social, vinculată în sensul §-lui 97 din statute, drept fond de garanţă al scrisurilor fonciare.

La efecte am avut profit de curs: la centrală fl. 6.192 „ 30 cr. la filială fl. 2945 „ 18 cr., total fl. 9.137 „ 48 cr, care s'a contat la fondul special de reservă.

După ordinea vechimei ies din consiliul de direcţiune domnii Alecsandru Lebu şi Petru Nemeş, cari în sensul §-lui 36 din statute se pot realege.

Din pretensiunile avute contra a patru firme comerciale falite în 1893 în piaţa Sibiiului, în cursul anului espirat s'au incassat fl. 52.654 „ 78 cr. şi mai restéză contra douĕ masse concursuale fl. 20.486 „ 53 cr., din care circa fl. 8000 sunt asiguraţi şi prin hipotecă.

Sperăm că în cursul anului curent se va limpeḑí şi acéstă posiţiune.

(Va urma.)

Din public.*)

Anunciu.

(*Sĕmênţă de cânepă italiană*).

Vestim prin acésta pe cei interesaţi, că din sĕmênţa de cânepă italiană procurată anul trecut mai dispunem de circa 10 chlgr. pe care o punem prin acésta în vênḑare.

Doritorilor de a cultiva acéstă plantă trimiţênd la adresa subscrisului comitet 40 cr, preţul unui chlgr., 6 cr. pentru buletinul de espediţie, 2 cr. tacsă de înmanuare şi 10 cr. pentru săculeţ şi pachetare, sĕmênţa se va espeda cu reîntórcerea postei.

Sibiiu, 7 Martiu v. 1895.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Iosif Pop, vicepreşedinte. *Victor Tordăşianu*, secretar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 95—1895 [36] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului vacant de paroch în parochia de clasa III-a Nadastia inferióră în protopresbiteratul gr.-or. al tractului Haţegului prin acésta se escrie „concurs repeţit“ cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul nostru „Tel. Rom.“

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 302 fl. 50 cr., statorite în şedinţa sinodului parochial estraordinar din 6/18 Martiu 1894.

Doritorii de a ocupa acest post au a şi aşterne petiţiunile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre ale bisericei nóstre, la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat, în Petroşeni.

Petroşeni, la 11 Februar, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţeg, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Avram Stanca,
adm. prot.

Nr. 214 Prot. [41] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa a III-a din Purcăreni, protopresbiteratul Braşovului, pe lângă neputinciosul paroch Ioan Bogdan, pe basa încuviinţărei Prea Veneratului Consistor Achidiecesan dto 9 Decembre 1894 Nro. 8223 B. sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele înpreunate cu acest post de capelan sunt jumĕtate din tóte venitele parochiale computate şi statorite cu suma de 421 fl 60 cr. adecă 210 fl. 80 cr. anual.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan vor avé a aşterne concursele lor instruite în sensul legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Despre starea parochiei concurenţii îşi pot lua informaţiuni sau de la Oficiul protopresbiteral sau dela cel parochial din Purcăreni.

Braşov 20 Februarie 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ad. Nr. 152/885 [37] 2—3

EDICT.

Zenovia Aron Pică gr. ort. din Riuşor, soţia legitimă a lui Ioan Dumitru Cocan gr.-ort. din Mândra, care de 11 ani (unspreḑece ani) de ḑile a părăsit pe bărbatul ei, fără a-i sĕ sci locul ubicaţiunei, prin acésta sĕ citéză ca în termin de trei luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict, sĕ se presenteze naintea oficiului protopresbiteral subsemnat, căci la din contră procesul divorţial edictal incaminat de bărbatul ei sĕ va pertracta şi decide şi in absenţa ei.

Făgăraş, 28 Ianuariu 1895.

Oficiul protopresbiteral g.-ort. al Făgăraşului.

Iuliu Dan,
protopop.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.25	7.—	1.50	8.1:
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriş	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	—	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apaţa	Circulézā nŭmai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. Bucuresci pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren miest
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35						
2.44	—	4.42	—	6.46	Glogovaţ	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18	Pauliş	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborşin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕştia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Şibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vinţul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos. Teiuş pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timişóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeş	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 28 Sibiiu, Sâmbătă, 11/23 Martiu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 10 Martiu, 1895.

Faptele trecutului din viéța popórelor servesc adeseori a lumina viitoriul și a servi de busolă în present.

Locuind noi pe acest pământ de secoli cu mai multe popóre, datorința nóstră, față de noi înșine și față de patrie este, a scruta faptele acestor popóre, a studia pe basa lor înclinările, caracterul și modul de luptă ale lor, ca sĕ aflăm cum avem sĕ ne purtăm față de ele în present și în viitor.

In cele ce urmézĕ voim sĕ înșirăm unele fapte din trecutul apropiat al poporului magiar, trăgênd și conclusiunile, ce resultă din ele.

Datele le imprumutăm din isvor magiar, din o publicație, scrisă de Pavel Ioanovich, în foița nrului din 20 Martiu c. al lui „Hazánk“.

Era în luna lui Aprile 1848, când sêrbii din Ungaria au trimis o deputațiune la Kossuth. Un membru al acestei deputații, Stratimirovici, a adus vorba despre pretensiunile sêrbilor, cari nu cereau mai mult, decât recunóscerea drepturilor, ce le-au avut până atunci. Kossuth i-a rĕspuns cu îngâmfare: „Aceste sunt cuvintele unui trădător de patrie, între noi va decide sabia“. Ér cu câte-va luni în urmă, tot Kossuth a ḑis în ședința dietei din 11 Iuliu 1848 din Pesta, în o vorbire a sa, că „sêrbii sunt agitatori și revoltanți, *cărora numai cu strêngul póte sĕ li se rĕspundă*“.

Referitor la aceste Ioanovich ḑice, că „Kossuth în mod neesplicabil a respins propositiile aceste modeste“. Noi însĕ aflăm tare esplicabilă acésta purtare a lui Kossuh, atât față de sêrbi, cât și purtarea analógă a lui în acest timp față de români. In primăvara și vara anului 1848 magiarii, în frunte cu Kossuth, aveau șanse de reușită în mișcarea lor revoluționară; erau în culmea puterii și astfel Kossuth îngâmfat a pus în perspectivă naționalităților strêngul. Indată ce însĕ situațiunea s'a schimbat, s'a schimbat și Kossuth.

„In luna lui Novembre — scrie Ioanovich, — când ostile imperiale au năpădit Ungaria, Kossuth s'a convins, cá a greșit și s'a nisuit, ca cu tot prețul sĕ câștige pe români și pe sêrbi“.

La români a trimis, în numele guvernului, pe Dragoș, ér în Nov. a trimis la sêrbi, și anume la patriarchul sêrbesc Raiacici, pe care cu patru luni mai nainte îl destituise din demnitatea de patriarch, sub cuvênt că e rebel, a trimis, ḑicem, pe Klapka, făcênd cele mai mari promisiuni și concesiuni sêrbilor, cuprinse în 7 puncte.

A promis în strîmtóre, a încercat împăciuirea, dar nimeni nu a dat creḑĕmênt acestor promisiuni.

Acesta e un cas, din care vedem, că magiarii în strimtóre promit tóte, dar când sunt la putere nu vreau sĕ scie nimic. La 48 au pățit-o cu acésta purtare, căci promisiunile lor n'au fost creḑute. Dar au învĕțat ei ceva din acésta? Nimic, cel puțin faptele din present ne arată, că n'au învĕțat. Esemplu în privința acésta este legea de naționalitàti.

La 1866—7, fiind monarchia în strîmtóre, magiarii au esoperat transacțiunea dela 1867. Ca sĕ capete constituție și ca sĕ se recunóscă uniunea Ardélului, magiarii: între altele au trebuit sĕ voteze o lege, favorabilă în câtva naționalităților. Au votat acésta lege, legând multe promisiuni de ea, dar au votat-o când nu se simțiau destul de tari, cu tótă strîmtórea monarchiei. S'a făcut deci legea într'un timp, când magiarii erau slabi și îngroziți de absolutismul de după 1848. Indată-ce însĕ au început a se întări și consolida, n'au mai voit sĕ scie de legea votată și aḑi ea nu se mai respectéză, ér unii pretind abrogarea ei totală.

Este óre purtarea acésta bună și sănĕtósă pentru patrie și în interesul poporului magiar? Noi credem, că nu.

Revista politică.

„Hazánk“ dela 10 Martiu scrie un articol din incidentul visitei, ce au făcut'o la Bucuresci conducĕtorii slovaci, dnii Stefanovici, Mudron și Daxner.

Fóia unguréscă ḑice, că numiții conducĕtori slovaci au cercetat instituțiunile mai însemnate din Bucuresci, luând parte și la o ședință a Academiei române, unde secretariul acesteia, dl Dimitrie Sturdza, șeful partidului liberal din România, i-a primit în mod deosebit de simpatic.

Scopul acestei călĕtorii n'a fost altul — ḑice „Hazánk“ — decât a încheia alianța naționalităților în capitala română, într'un conventicul secret, și nu e imposibil, că unicul comandant suprem, care sĕ se îngrijéscă de strategia alianței, residă însuși în Bucuresci. Firele ce mișcă politica de naționalitate din Ungaria se vor concentra în capitala română, lipsite de ori-ce controlă. „Hazánk“ apoi sfêrșesce:

„Ne dóre inima vĕḑênd, la ce au degenerat lucrurile, dar suntem siliți a spune, că după-ce guvernul și partidele magiare nici-odată n'au luat în serios cestiunea naționalităților, decât cel mult din tactică de partid, ori din corteșire au atins'o în câte-o vorbire neorientată în parlament — acésta așa a trebuit sĕ fie. Și că așa s'a întêmplat, nu românii sunt de vină, ci guvernul magiar și partida liberală, care în loc de politică de naționalitate, face politică bisericéscă, încăerênd magiarimea“.

* * *

Ministrul president Bánffy atrage atențiunea opoșiției chiar prin ḑiarul oposițional-radical, „Egyetértés“, că dênsul va disolva camera deputaților îndată ce va observa, că oposiția îi face mari greutăți în activitatea sa parlamentară. Imputernicirea pentru disolvare o are deja Bánffy. Ḑiarul citat nu crede, ce e drept, că ministrul-president va face întrebuințare de acéstă împuternicire, dar adauge, că acéstă informațiune o are din isvórele cele mai sigure.

* * *

In cercurile diplomatice și politiciane a produs mare surprindere presența în Berlin a contelui Filip Eulenburg, consul din Viena, și înpregiurarea, că scopul petrecerei sale aici se ține în cel mai mare secret. In cercurile iniciate se crede, că Eulenburg e designat de secretariu de stat al oficiului de esțerne, pre când actualul secretariu, Marschal, probabil, că va fi denumit consul la Petersburg în locul rechiematului Werder. In ceea ce privesce pe contele Herbert Bismarck, se pare sigur, că va fi denumit la vre-un post de ambasador, și adecă ori la Viena, ori la Londra.

* * *

Situațiunea politică din Spania devine tot mai încurcată. Poporațiunea e nemulțămită cu denumirea lui Martinez Campos de comandant suprem al Madridului, fiind de credință, că va oprima elementul civil. Martinez Campos a primit în audiență pe oficerii superiori ai garnizónei din Madrid și a făcut înaintea lor enunciațiunea, că va pune înaintea tribunalului militar tóte ḑiarele, care atacă armata; disciplina însĕ o va susținea cu cea mai mare stricteță. — După-cum se vorbesce, regina-regentă va designa în curênd persóna, pe carea o va încredința cu formarea cabinetului. Cabinetul probabil că încă în decursul sĕptĕmânei acesteia se va constitui. — Tóte depind dela resultatul conferărilor reginei-regente cu Canovas.

* * *

FOIȚA.

Dare de sémă

asupra broșurii de novele a dlui I. Russu Șirianu, apărută în Sibiiu, 1894.

(Incheiere).

In „Douĕ surori“ e frumușel zugrăvit amorul a douĕ surori, ce ambele îl nutresc față de una și aceeași persónă, față de un tinĕr medic. Acesta le scie érăși ține pe amêndouĕ „calde“, până-ce mânat de interes sĕ logodesce cu alta. Surorile cetesc anunțul și isbucnesc amêndouĕ în plâns, mărturisindu-și reciproc dragostea tainic nutrită față de trădătorul comun. E acésta mai mult o scenă ironică, menită de a pedepsi douĕ surori pentru credulitatea lor, și a arăta cum aḑi căsătoria mai mult din interes se face.

Trecênd peste celelalte novele, accentuez încă, că cu partea ultimă din „Valurile vieții“ ne-am mai întêlnit încă în novelele d-lui Vlăhuță, unde în „De-a baba órba“, autorul de asemenea se întâlnesce cu doi copii flașnetiști: Giustino și Rosalbo, cari în novela lui Russu sunt metamorfosați în Angelo și frates-o, de asemenea băeți italieni, cari însĕ nu cu flașneta câștigă ci — cu harmonica.

Me opresc acum la o espunere mai amĕnunțită a celor douĕ novele, cari după părerea mea, precum și după a celor, cari deja au scris recensiuni asupra novelelor lui Russu-Șirianul, formézĕ simburele novelelor, și aceste sunt: „La móra din vale“ și „Nicu Ciobănelul“.

Ambele aceste novele au suget în parte istoric. Ḑic „în parte“ istoric, căci partea istorică e numai cea secundară și întréga acțiune s'ar fi putut desfășura întocmai așa de bine și în alte vremuri, ca și în cele din 48. Eroii — dacă cu deosebire în cea dintâi novelă putem vorbi de eroi — sunt în colori prea de tot palide presentați. Anii 48 și 49 cu însemnatele lor evenimente, sunt pentru noi toți, și în deosebi pentru scriitori, ani de înaltă inspirație. Din ei au și împrumutat mulți scriitori români sujete, au împrumutat și scriitori unguri, între alții cunoscutul Jokai Mór, care într'o novelă descrie cruḑimi, ce s'ar fi sĕvêrșit de către români față de nobilii magiari, făcênd adecă pe unguri martiri ai unei cause sfinte și pe români ucigători și tăciunari. Dar sĕ nu fiu rĕu înțeles! Aceste douĕ novele ale lui Russu, nu sunt istorice, istoria în ele e numai un ce convențional, și după a mea părere în cea dintâi numai un mijloc menit de a sprijiní și îmbogăți acțiunea.

Am ḑis la început despre „Móra din vale“ că e — ce-i drept mai lungă, dar nu și mai perfectă dintre novelele lui Russu. Pentru de a dovedí acéstă aserțiune mĕ voi ocupa puțin cu conținutul novelei.

In castelul „Dulcele“, care după autor e pe Valea Crișului în apropierea munților apuseni, trăesce în linisce familia nobilă „Andreiu“. Tatăl e mort și vĕduva Andreiu își mărită pe fiica Zoe. La ospĕț vine și prietena ei Lia, fiica viceprefectului Sever Adrian, în care fată, feciorul casei, Emil Andreiu se amorisézĕ, și îi declară dragoste. Resultatul este logodna și acestora. Lia însĕ face într'aceea cunoscință cu un interesant tinĕr, Victor, nepotul avutei și nobilei bĕtrâne Agaa din Brădeni, o comună aprópe de „Dulcele“. Acesta venise dela universitate, mai era și amator de pictură, și fata'l îndrăgí. Acum isbucnesce revoluțiunea. Emil Andreiu plécă cu óstea. Lia móre după Victor, atât îi de drag, pe când acesta avea de tot intimi relațiuni cu frumósa Marta, nevasta tinĕră a boarului Dinu, cu carea ḑilnic și nóptea chiar se întâlnia la un loc în pădure, la Móra din vale. Pe când acum revoluția bântuia jur împrejur prin comitatul Zarandului, Lia retrimise inelul de fidanțare lui Emil Andreiu și se logodí cu Victor. Și fiind tatăl ei omorît de către unguri, se și căsătorí după un scurt interval de timp. La început duceau un traiu fericit, apoi isbucnì în ușuraticul Victor érăși patima veche față de frumósa nevăstică a boarului. Se re'ntórce la brațele ei moi din pădure. Intr'o nópte însĕ, boarul Dinu dă peste ei, în „Móra din vale“, lăsându-i sĕ adórmă, aprinse móra peste ei, și amêndoi periră în flacări.

Acesta este scheletul novelei, și așa cum e, ne arată următórele: Că în ea partea istorică într'adevĕr e, deși póte nu tocmai superfluă, dar totuși prea secundară; că autorul din aceste vremuri de înaltă inspirație și poesie nu a sciut sĕ ne creeze adevĕrate caractere. In novela de față nu găsesci nimic pronunțat, nu găsesci voințe tari, nici nisuințe mai nobile. Nici chiar acest Victor, care este principala persónă, sau cum am ḑice eroul, în giurul căruia novela se grupéză, nu e destul de pronunțat, ba ni se presintă ca un aventurier comun. Autorul îl numesce „un caracter ușor, și profund numai când e vorba de a se da unei patimi“. Apoi celelalte persóne dispar cu totul.

Un mare defect al novelei e și împrejurarea, că atât începutul ei, adecă istorisirea despre castelul Dulcele, cât și mórtea plină de oróre a lui Victor și a Martei, sunt cam departe de verosimilitate.

Și mai momentuósă însĕ este reserva, ce trebue sĕ i-se facă novelei din punctul de vedere estetic. Aici sĕ ne oprim puțin!

In ḑilele trecute i-s'a făcut lui Russu imputarea de către „Unirea“ că prin acéstă novelă ar fi „contribuit la demoralisarea cetitorilor“ ar fi propagat un „spirit contrar religiunei“. Apoi de, dlor, dacă din punctul

Moriţ Iókai, cunoscutul literat ungar, a primit din partea societăţii de pace austriacă un apel în care e rugat ca sĕ primiască sĕ fie indus în rĕndul presidenţilor societăţii magiare de pace, care după cum însuşi Iókai mărturiseste — încă nu esistă.

La apelul acesta Iókai rĕspunde, că dênsul e un adept sincer al păcii şi prin urmare al umanismului, dênsul însĕ nu se va învoi nici când, ca Ungaria sĕ desarmeze „câtă vreme ea e ameninţată cu totală nimicire de trei inimici esterni şi de patru interni“.

Se înţelege că inimici interni suntem noi naţionalităţile. Crede óre serios patriotul magiar, că prin susţinerea puterii armatei s'ar puté susţinea liniscea patriei nóstre, fără ca naţionalităţilor sĕ li-se dee ce e al lor?

* * *

Tóte foile sĕ ocupă cu alegerea de deputat dietal la Neutra.

Actul alegerei s'a început în 20 l. c. la órele 8 diminéţa. O agitaţiune nemai pomenită stăpânia oraşul, care se afla sub adevĕrat asediu. Libertatea comunicaţiunei a fost cu totul suprimată şi vre-o mie de soldaţi circulau pe stradele oraşului. Procedura presidentului comisiunei electorale Tarnóczy G. a produs cea mai mare amărîciune în mijlocul alegĕtorilor. Numitul president a pornit o adevărată góna în contra alegĕtorilor din oposiţie şi nu-i lăsa nici sĕ ajungă la urnă. Pentru-ca mişelia sĕ şi-o facă desĕvârşită, în locul singurului candidat al partidului poporal, presídentul pune pe trei Zichy Iános deodată. Intrerupe necontenit actul votării, alérgă între alegĕtori, înjură, terorisézâ în mod nemai audit. Nesocotesce dreptul de vot dela cine el voesce. Se dice că încă înainte de amédi a lipsit de dreptul votărei peste a treia parte din alegĕtorii partidului poporal.

Tóte foile din capitală sunt preste mĕsură indignate de decursul alegerei dela Neutra, numindu-o adevĕrat scandal public. Chiar şi oficiósele guvernului sunt scandalisate de volniciile comise de stăpânii lor proprii.

„Budapesti Hirlap“ într'un prim-articol atacă procedura guvernamentalilor în modul cel mai vehement şi întrébă, că ce vrea guvernul prin asemenea procedere? Vrea sĕ pună şi pe alegĕtorii magiari în pasivitate, ori vrea revoluţie?

Alegĕtorii oposiţiei au fost opriţi ciasuri întregi în plóie şi fără mâncare la marginea oraşului, în timp ce alegĕtorii partidului liberal toţi sunt aşedaţi prin hoteluri. Când celor dintâiu li-s'au trimis 1200 pâni, acestea au fost confiscate şi ómenii au rĕmas răbdând fóme.

Votisarea s'a făcut la dóuĕ comisiuni, şi o mulţime de alegĕtori de ai lui Zichy au fost respinşi dela urnă sub fel de fel de pretecste; între aceştia un capelan şi doi canonici. Pela 7 óre sara deputaţii eşiţi în cerc, între cari şi Pázmándy, au insistat pe lângă Zichy sĕ se retragă, acesta însĕ nu voi. Alegerea s'a continuat astfel peste nópte. La 1 óră după medul nopţei Latkóczy a avut 744 voturi, veritabilul candidat Zichy: 240 voturi, ér' ceialalţi doi Zichy: 30 voturi.

„Keleti Értesitő“ spune, că alegerea dela Neutra a fost discutată în tóte cluburile partidelor, 40 deputaţi din oposiţie s'au presentat la presidentul camerei, Szilágyi Dezsö şi au pretins, ca sĕ convóce o sedinţă estraordinară a camerei deputaţilor, în care sĕ se ocupe cu decursul scandalósei alegeri dela Neutra.

Noutăţi.

Ordinul lui Perczel. Din cuvênt în cuvênt ucazul ministrului Perczel, contra colectelor pentru monumentul lui Avram Iancu sună astfeliu:

„Se scie, că agitatorii români plănuesc ridicarea unei statue lui Avram Iancu, devenit celebru prin atrocităţile comise de românii contrari patriei asupra magiarilor şi supranumit „regele munţilor“, arangiând colecte parte publice, parte secrete spre acest scop, prin ceea-ce intenţionéză a amăgí şi agita pe românii, cari nu cunosc trecutul. Eternisarea memoriei unui astfeliu de individ n'ar fi altceva, decât propoveduirea celui mai negru fanatism de naţionalitate, glorificarea aceluia, care 'şi-a tradat patria, care a fost causa uciderei şi jăfuirei familiilor nevinovate.

„Atentatul acesta nefiind permisibil, ordonez prin acésta, că ori unde pe teritorul ţĕrii s'ar încerca ridicarea unei statue pentru numitul, şefii respectivei localităţi cercuale sau comitatense s'o împedece sub grea rĕspundere personală, colectele pentru acest scop nu se pot suferi, şi întru cât deja s'au întêmplat colecte, colectanţii — în vîrtutea legilor şi regulamentelor esistente — trebue sĕ fie traşi la rĕspundere, ér suma adunată sĕ se confisce.

„Mai observ, că toţi aceia, pe cari autoritatea îi surprinde colectând, comit delict şi ca atari sunt a se pedepsi cu cincispredece dile închisóre şi 100 fl. amendă“.

* * *

† Nicolae Cristea, stud. technic. Familia dlui asesor Cristea a suferit o grea lovitură. Fiul dlui asesor, Niculae, stud. la politechnicul din Zürich, a reposat Miercuri sara, în casa părintéscă, unde a sosit de câteva dile greu bolnav, suferind de bolă de piept.

Adresând familiei condolenţele nóstre, dăm aci necrologul:

Cu inima frântă de durere aducem la cunoscinţa rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor nostri, că iubitul nostru fiu, frate şi cumnat *Nicolae Cristea*, student la politechnicul din Zürich, după scurte, dar grele suferinţe provĕdut cu sfintele Taine, şi-a dat astădi în 8/20 Martiu nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului, fiind în etate de 21 ani. Inmormêntarea va avé loc Sâmbătă, 11/23 Martiu a. c. la 3 óre p. m. dela casa părintéscă, strada Măcelarilor nr. 25, în cimiteriul bisericii gr.-or. din suburbiul Iosefin. Sibiiu 8/20 Martiu 1895. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată! Nicolae Cristea, asesor consistorial, Eleftera Cristea născ. Manole, părinţi. Maria căs. Dr. I. Ivan, Agnes, Adrian, Elvira fraţi şi surori. Dr. Ioan Ivan advocat, cumnat.

* * *

Dela Vaţ. In 27 Martiu n. c. sĕ împlinesce timpul de osândă de 8 luni a lor doi martiri de ai nostri din temniţele Vaţului, a domnilor Nicolaie Cristea şi Dionisiu Roman. Dl Roman va fi eliberat în acésta di, dar dl Cristea va sta preste acest termin încă dilele, ce le petrece acum în Sibiiu, din incidentul tristului cas familiar. Dl Cristea a sosit aici eri cu trenul dela $1^1/_2$ óră şi după înmormêntarea fiului sĕu sĕ va re'ntórce érăş la Vaţ.

* * *

La temniţă! Cetim în „Dreptatea“: In 19 l. c. n. s'a presentat dl Dr. V. Branisce la tribunal, unde i s'a publicat în estras sentenţa şi decisul curiei, ér' după aceea i-s'a estradat dela procuratură certificatul de întrare în temniţa Seghedinului pe 30 Martiu a. c. După cum suntem informaţi încă în 28 l. c. va pleca dl Dr. V. Branisce la Seghedin, unde va perde doi ani din viéţă.

In 20 a fost din nou citat dl Dr. V. Branisce la procuratură unde i-s'a comunicat, că d-l ministru de justiţie a dispus, ca d-l Branisce sĕ-'şi facă pedépsa la Vaţ şi nu la Seghedin.

* * *

Cărţi confiscate la gara din Braşov. „Gazeta Transilvaniei“ scrie: Inainte cu vro-o câteva sĕptĕmâni, societatea de lectură a studenţilor români din loc a comandat direct dela librăria dlui C. Sfetea din Bucuresci vre-o 80 de cărţi literare pentru biblioteca sa. Aceste cărţi au şi sosit în scurt timp, dar funcţionarii postali dela gara din loc, contra legii, au desfăcut pachetul, în firma credinţă, că vor afla într'ênsul sumedenie de „cărţi irredentiste“. Şi, după a lor bine chibzuită părere, au şi aflat lucruri „bănuitóre“. Fiind ineciinţată despre acésta societatea de lectură, s'au trimis la faţa locului doi studenţi, spre a stărui pentru eliberarea respectivelor cărţi, deórece era îndeobşte cunoscut studenţilor, că numai cărţi permise în „liberala“ Ungarie s'au comandat.

Funcţionarii postali dela gară însĕ au fost cu totul de altă părere, şi de aceea tuturor protestărilor celor doi studenţi au rĕspuns cu emfasă, că au confiscat vre-o 20 de cărţi, de vreme ce ele conţineau „articoli agitatorìci“ (izgató czikkek). Intre aceste cărţi funcţionariul „român“ Moga susţinea, că ar fi şi vre-o 10 broşuri, ce cuprindeau discursul dlui D. A. Sturdza, precum şi vre-o alte 10, ce tractau biografia lui Gr. Brătianu.

Nemulţămindu-se cu aceste vagi rĕspunsuri, societatea de lectură a trimis érăşi la gară pe cei doi studenţi, Luni în 6 Martiu v. c., în timpul órelor oficióse, spre a solicita din nou liberarea cărţilor pe basa listei cărţilor oprite în Ungaria, în care listă nu se afla nici o carte din cele comandate.

Tóte fură înzadar. Numai după îndelungată hesitare s'au înduplecat „nobilii“ funcţionari de-a spune titula cărţilor oprite, cari sunt următórele:

„Ghiveci“, de Dr. Ureche (îi va fi speriat de sigur numele de Ureche): „Urania“, de G. Flammarion (Bah! sĕ oprésca până şi acéstă carte internaţională şi tradusă chiari şi în a lor limbă!); „Originea speciilor“, de V. Conta (numai vol. II.); „Balade şi idile“, de Coşbuc (Sic! Ce-or mai fi avênd şi aceste cu idea de stat?!); „Importanţa studiilor slave pentru români“, (îndată se vor fi cugetat voinicoşii la panslavism!); „Răpirea Basarabiei“, de I. Gian; „Căpitan Ropotă“, de Rădulescu-Niger; „Diverse“, de Eminescu; „Ardélul“, de Slavici; „Istoria literaturii române“, de Adamescu; „Cronicele vechi moldovenesci“, de Bogdan, „Incercări asupra istoriei sciinţelor şi a trecutului ţĕrii românesci“, de Ionescu-Gion; „Strat şi substrat“, de Haşdĕu; şi 10 broşuri, ce conţineau biografia neuitatului Gr. Brătian (Liga!)

S'au făcut aşadară şi prin acésta nouă volnicie de rîs şi de batjocură, dovedind érăşi. că dela terorism până la ridicol, numai un singur pas este“, — pe care ei de mult l'au făcut.

Şi astfel s'a terminat acéstă tristă comedie, rĕmânênd ca cele 23 de cărţi confişcate sĕ fie trimise la ministeriul din Bpesta pentru ca astfel sĕ pótă fi din non „salvată şubreda „ideie de stat“ a magiarismului prin nimicirea pericuioşilor „microbi irredentişti“, ce se vor fi aflat pe ele, de vreme ce veniau din — Bucuresci.

* * *

Legile bisericesci şi Roma. In consistoriul din Roma papa a ţinut o alocaţiune, în care se dice, că introducerea căsĕtorici civile în Ungaria s'a decretat contra voinţei episcopatului; au triumfat aceia, cari profanéză moravurile, şi cari voesc sĕ arunce Ungaria în pericole, ce amenintă prin inovări. Toţi cei ce au puterea în mâni vĕd, cât de nefericit şi contrar adevĕrului

---

de vedere al moralului creştin, eventual a unui moral bigot, voim a apreţia vre-un product literar, atunci uşor suntem seduşi a da lui Eminescu titule de „blasat“, „corupt“, et tuti quanti, sĕ numim pe Ghoete un mişel pentru drăgălaşa şi imposanta scenă între „Faust şi Gretchen“, ér lui Lessing sĕ-i dăm epitetul tot de mişel, pentru-că a cutezat din punct de vedere a umanităţii sĕ pledeze în „Nathan der Weise“, pentru egalitatea religíunilor.

Nu, dlor, sĕ nu greşim! Ochiul apreţiător la artă este ochiul estetic; alta este a judeca asupra unui product din literatură şi artă din punct de vedere estetic, şi alta din cel al moralului creştinesc, resp. a celui bigot religios. Noţiunea estetică se deosebesce de moral în mod esenţial.

Din punct de vedere estetic, amorul, acel sentiment intensiv, acel obiect inecsauriabil pentru literatură şi artă îşi are marginile sale, pe cari un scriitor trebue sĕ le scie, sĕ le simţéscă. Aşa dl Russu, care până ce descria amorul dintre Victor şi tinera nevastă a boarului, Marta, încă nu lăsase marginile estetice, a trebuit sĕ se feréscă de scenele triviale. Amorul dintre acesti doi — (lasă că după ce era căsătorit Victor, întréga relaţiune cu Marta e un non sens, şi contradícţie psichică) — 'şi-a perdut adevĕrata noimă şi a devenit trivial, ceea-ce natural pe cetitor şi mai mult pe apreţiator îl jigneste,... dar tot nu-l „demoralisézâ“ încă! Scene bună-óră ca: „Sĕ mistuia cu întréga lui fiinţă în plăceri cu atât mai mari, cu cât erau oprite“. după aceea, „Marta cu buze moi pălite de dor, cu braţele rotunde îi sĕ dete lui ca o nebună“ şi „erau singuri singurei în conac, jos pe piei de urşi, şi el uita că face pĕcate, înşală nevasta altuia şi 'şi da dragostea acestei ţerance“... şi alte lucruri de aceste ce sĕ petreceau nopţi dearêndul, adevĕrat, că sunt şi contra celor dece porunci — dar nici estetica nu le mai admite.

Observ însĕ, că deşi acéstă novelă, despre care altcum criticul dela Vatra, Propereiu (r. Jorga) susţinea că e roman în formă novelă, — deşi dic, în fond e greşită dupăcum am arĕtat, ea esceléză prin formă, a cărei măestru dl Russu este. Şi dacă la început l'am numit pe d-nul Russu un scriitor cu rutină, îndeosebi am înţeles'o în acest sens. Acésta novelă, (Móra din vale) a cărei schelet vi l'am constelat şi arĕtat mai sus, are un vestmênt nu mai puţin decât admirabil. O limbă esemplar de drăgălaşe, cum o vorbim noi prin Ardél, scrisă cu patimă, cu foc!

Măestria autorului însĕ culminézâ în novela „Nicu Ciobănelul“ care după părerea mea, atât ca formă cât şi ca fond e mai reuşită. In ea sĕ zugrăvesce naiva dragoste între frumosul Ciobănel Nicu şi între fiica de nemeş Ilona. Timpul érăş e revoluţia din 48, şi locul érăş jurul Abrudului. Românii sub „Mihaiu Grozavul“ din Cârpeniş devastézâ curţile nemeşesci. Ajung şi la Farkas, tatăl Ilonei. Nicu aude dela frates'o cele ce au sĕ se întêmple si alérgă sĕ scape ce e de scăpat. Prea târdiu. Casa e deja în foc. Farkas nimicit.

Ilona însĕ, cu ajutoriul prietinei ei Măriόra scapă. Ambele sĕ refugiară în munte, unde păscea Nicu oile. Nicu conduce pe Ilona printre munţi până la Cluj. Aici dragostea dintre ei — cam nefiréscă — trebuí sĕ-'şi aibă sfêrşit. Ilona plecă cu fratele ei cătră Oradea. Sermanul Ciobănel se luă mânat de dor după dênsa, dar ajungênd séra într'un lagăr unguresc fu împuşcat, ţinut fiind de un spion. Ilona sĕ afla în lagăr; ea 'l plânse cu amar. Deasupra mormêntului ridicară ungurii, — cari au înţeles ce persónă dragă i-au fost Nicu Ilonei — o movilă, numită acum movila Ciobănelului.

Sfêrşitul tragic al lui Nicu, înfăţişarea simpatică din cale afară atât a lui cât şi a Ilonei, multele scene idilice dintre pastor şi turmă, dar mai pe sus de tóte naivitatea întrupată în acest Ciobănel, — sunt adevĕrate sugete pentru un poet, sau zugrav. Dl Russu atât de dibaciu a sciut a interpreta sentimentul curat, încât dacă nu şi pentru celelalte întru tóte, pentru acéstă novelă trebue sĕ-'i fim recunoscĕtori. Sunt convins, că dacă dênsul tot în acéstă direcţie ar fi scris adecă s'ar fi ocupat mai mult cu idilica viaţă a poporului nostru, ar fi avut şi mai mare, succes cu scrierile sale. Cum dênsul în acéstă novelă în prosă scrie, aşa numai Coşbuc, marele cunoscĕtor al psichologiei poporale, ne mai delectézâ cu poesiile sale. Étă vre-o câteva probe de limbă şi tablouri: „Oile, care durmiau pe lângă Nicu îşi scuturau somnul din ochi, făcênd sgomot cu clopoţelele, cânii lătrau în giurul turmei, ér el se destepta“ şi în alt loc, „îl vĕdură pe Nicu jucându-se cu nisce mieluşei, luându-i când de urechi, când îi rostogolia pe iarbă, apoi iar îi lua în braţe, îi sĕruta, îi desmierda, cum scie sĕ desmierde ciobănelul turma sa dragă“... intralt loc éră dice Nicu că „va cumpĕra nesce dragi de clopoţei, încât sĕ plângă iarba în urma turmei“.

*

Aceste sunt novelele d lui I. Russu-Şirianul. Il salutàm cu bucurie pentru aceste producte, căci cu tóte, că ele precum am dis, nu forméză ceva nou în literatură, ceva absolut de sine stătător şi original autorului, — sunt totuşi o lectură fórte plăcută şi nu pot de cât sĕ le recomând — şi în deosebi pe cea din urmă, spre cetire onoraţilor membri.

Budapesta, 14 Februariu, 1895.

Ilarie Chendi.

este a prescrie pentru căsĕtoria catolicilor o formă condamnată din partea bisericei.

* * *

Un român distins. „Figaro“ a fost deschis un concurs pentru cele mai elegante forme de trăsuri fără cai. In ultimul sĕu „Supplément Littéraire“ arată resultatul concursului, dând ilustrate 11 dintre proiectele cele mai bune şi mai artistice. In locul al doilea este proiectul unui d. Ciurcu. Proiectul acesta ne presintă o trăsură uşóră şi elegantă. Partea anterióră este „grațiósă şi practica“. La partea posterióră sunt aplicate douĕ aripi, astfel încât cel ce şede în trăsură se pare a sbura.

* * *

Kossuth Ferencz — deputat. In urma morței deputatului Csigó Pál, mandatul dela Tapolcza i-s'a îmbiat telegrafice lui Kossuth Ferencz, care tot prin telegraf a şi primit. — Se apropie omul cu încetul.

* * *

Pământ pentru țĕranii din România. Dela intrarea în vigóre a legei vêndării bunurilor statului la săteni, întêmplată în 1889, li-s'a vêndut sĕtenilor români pĕmênt de a statului în valóre de 123,045,877 lei. Locurile vêndute dela 1890—1894 sunt în numĕr de 59,668 şi au o suprafață de 308.267 hectare. Anuitățile sunt de 7.415,113 lei, ér numĕrul cumpĕrătorilor: 59.668.

* * *

Monumentul lui Garibaldi. In 19 l. c. s'a depus pétra fundamentală la monumentul lui Garibaldi pe muntele Janiculum, la care act a asistat şi părechea regală. Primariul oraşului în alocuțiunea cătră regele a făcut amintire despre luptele din 1849 ale lui Garibaldi, în care acesta a dat pept armatelor franceze, apoi regale şi toți cei presenți au subscris documentul comemorativ, pe pergament, pe care regele însuşi la aşedat sub pétra fundamentală. Crispì nu a ținut nici un discurs pentru ca actul sĕ nu apară în colori prea politice. Tecstul documentului e următoriul:

„Spre eternă memorie. Regele Italiei Umberto I, în 19 Martiu 1895 a pus în presența ministru-presidentului sĕu Francesco Crispi pétra fundamentală a statuei, pe carea Italia o ridică în Roma în memoria lui Giuseppe Garibaldi, nemuritoriul“.

„Viéță nóuă“

de

Henry Drummond.

(Traducere din limba germână).

(Urmare.)

Cel mai lin reflecs al ființii lui sĕ póte observa la ei, şi cât de accidental fac sau dic ei ceva, ce n'ar fi făcut sau n'ar fi dis, dacă n'ar fi trăit împreună cu el. Incetul cu încetul îi pătrunde cu totul farmecul vieței lui. Pas de pas se face el stăpân preste dênşii, ei sĕ desghéță, sĕ deschid, sĕ luminéză, sĕ sânțesc. Fețele lor devin mai blânde, mai amicale cătră alții, viața lor mai desinteresată. Ca rêndunelele, care au ajuns vara, ca bobocii înțepeniți de îngheț, cari au ajuns sórele de primăvară, astfel se înalță natura lor săraca spre o viață mai bogată. Ei singuri nu sciu bine cum dar au devenit alți ómeni. Şi într'una din dile şi ei umblă încóce şi încolo ca măiestrul lor şi fac bine. Ei nu sciu bine pentru-ce, dar nu pot altcum. Nimenea nu le-a poruncit, ei ascultă de un indemn necunoscut, inconscient. Dar ómenii, cari îi observă, sciu prea bine, cum vine acésta — „ei au fost la Domnul“, dic ei între sine. Incurênd se póte observa la ei caracterul ființei lui — „ei au fost la Domnul“, Ce minune fără asemênare că acesti pescari săraci pot aduce altora aminte de Christos. Ce învingere minunată, ce taină a reînoirii, care face ómenii muritori în chipul lui D-dĕu.

Este aprópe ceva ce te înduioşéză în modul şi felul, cum vorbesc învĕțăceii, cu deosebire Ioan, despre puterea influenței lui Christos. Ioan însuşi a trăit cu el di de di, privindu-l cu mirare sântă, el a fost covêrşit de El în venerațiune, în cântare, entusiasm şi însuflețire. Él nu putea nici decum înțelege, nu putea cuprinde, ca un om sĕ-i pótă veni sub acésta influință şi apoi sĕ pótă deveni érăşi cel vechiu. Cel ce petrece întru dênsul, acela nu păcătuesce, dice el. El tot atât de puțin îşi putea cugeta, ca un astfel de om sĕ pĕcătuiască, precum nu-şi puté cugeta ca ghéța sĕ rĕmână tot ghéța în arşița sórelui, sau ca sĕ fie întunerec diua la amédi. Dacă pĕcătuia cineva, pontru Ioan, acésta era numai o dovadă, că acela nici odată n'a fost venit în societatea lui Christos. Cel ce face pĕcatul, nu l'a vĕdut pe el, nici l-a cunoscut pre el. Pĕcatul amuția în presența lui Chr.; rădecinele lui sĕ uscau. Puterea lui, victoria lui, era pentru totdeuna nimicită.

Da, astfel era la învĕțăcei lui Chr. vor reflecta unii, pentru ei a fost uşor a se supune influenței Lui, pentru că erau în fiesce care di cu el de diminéța până sara târdiu. Dar cum putem noi reoglinda aceea, ce n'am vĕdut nici odată? Cum se póte produce un resultat atât de minunat de el, numai prin un tip al vieții lui, ce ni s'a păstrat în conturi mance, cum sĕ póte produce un efect atât de minunat prin unul, care a trăit înainte de acésta cu optspredece sute de ani, şi apoi a părăsit acest pământ. Cum îl putem face noi ómenii secului al nouĕspredecelea pe Christos, pe cel absent, conducĕtorul nostru dilnic? Respunsul la acéstă întrebare este: Orice amiciție este spirituală. Ea nu are de a face cu materia, cu spațiul sau cu timpul. Ce iubesc eu în amicul meu, nu este aceea, ce vĕd; ce me influințéză nu este corpul, ci este spiritul lui. Ar fi o esperință ce nu sĕ póte spune, de a fi trăit în timpul, în care ne conduce presia:

In scripturile bĕtrâne
Cu uimire eu cetesc
Cât de sincer a fost Domnul
Cătră némul omenesc.
Cum chiemà pe prunci la sine,
Cât de dulce îi privi,
Cum în brațe îi cuprinse
Şi de peptu-i alipí.

(Va urma.)

„Albina“, institut de credit şi de economii.

Raportul consiliului de administrațiune cătră adunarea generală a acționarilor din 27 Martiu 1895.

(Incheiere.)

Acestea premise, ne luăm voie a vĕ espune mişcarea operațiunilor principale în cursul anului 1894.

Cu finea anului 1894 depunerile erau: 4.945,227 fl. 09 cr. Escomptul de cambii: 3.032.809 fl. 55 cr. Credit personal țĕrănesc: 1.013,941 fl. 16 cr. Imprumuturi hipotecare: 1.894,836 fl. 62 cr. Credite cambiale cu acoperire hipotecară: 532,123 fl. 70 cr. Credite de cont curent: 127,393 fl. 29 cr. Imprumuturi pe efecte publice (lombard): 70,959 fl. 40 cr. Scrisuri fonciare cu 5%: 1.751,000 fl.

Mişcarea cassei: Intrate la centrală 11.353,636 fl. 28 cr. Intrate la sucursală 4.124.821 fl. 67 cr. Suma întratelor 15.478,457 fl. 95 cr. Eşite la centrală 11.378,075 fl. 53 cr. Eşite la sucursală 4.110,530 fl. 16; cr. Suma eşitelor 15.494,605 fl. 69 cr. Total 30.973,063 fl. 64 cr.

Revirementul în giro-conto al bancei austro-ungare a fost în anul espirat de 7.262,486 fl. 76 cr. ér revirementul primanotei a fost de 14.267,128 fl. 35 cr.

Din bilanțul general al anului 1894 resultă, că: suma activelor institutului este cu 283,316 fl. 16 cr. ér suma venitului brut cu 11.772 fl. 85 cr. mai mare, decât în anul premergĕtor.

Subtragênd din venitul brut al anului de 528,658 fl. 07 cr. totalul eşirilor cu 406,990 fl. 13 cr. resultă un profit net al anului de: 121,667 fl. 94 cr, cu 6,408 fl. 57 cr. mai mare, decât în anul precedent La acest resultat fiiliala nóstră din Braşov a contribuit cu 19,796 fl 55 cr., cel mai mare beneficiu net dela înființarea ei.

Distribuirea profitului net. Relativ la distribuirea profitului net de 121,667 fl. 94 cr. ne luăm voie a face următórea propunere: 1. Sĕ se dea acționarilor dividendă de 5% după capitalul social de 300,000 provĕdută în §. 62 din statute = 15,000 fl.

2. Restul sĕ se împartă cum urméză: *a)* 16% tantiemă statutară (§ 62, lit. *b*, *c*, *d*,) pentru membrii consiliului de administrațiune, pentru comitetul de supraveghiare şi pentru funcționarii institutului = 17,066 fl. 83 cr. *b)* 6% pentru scopuri culturale de binefacere = 6,400 fl. 07 cr. *c)* Supradividendă acționarilor = 33,000 fl. *d)* Fondului de pensiuni al funcționarilor institutului = 8.000 fl. *e)* Amortisare din prețul realitătilor din Braşov (casa din Scheiu) = 4,000 fl. *f)* Fondului de reservă = 38,201 fl. 04 cr.

Primită acéstă propunere, dividenda anului 1894 se va urca la 16 fl. de acțiune cu 1 fl. mai mare, decât în anul precedent, egală cu 16% a valórei lor nominale. Fondul special de reservă înființat în 1892 se va urca la cifra de 164.246 fl., ér fondul de pensiuni al funcționarilor la 88.811 fl. 96 cr. Cuponul per 1 Iuliu a. c. se póte realise imediat după adunarea generală.

In fine, presentându-vĕ rațiocinul cu tóte conturile sale, după ce veți fi ascultat şi raportul comitetului de supraveghiare sĕ binevoiți: 1. a lua spre scire raportul acesta, a aproba bilanțul încheiat la 31 Decembre 1894 şi a da direcțiunei şi comitetului de supraveghiare absolutor pentru gestiunea lor pe anul espirat; 2. a primi propunerea nóstră relativă la distribuirea profitului net; 3. a distribui suma destinată spre scopuri culturale şi de binefacere; 4. a ficsa prețul marcelor de presență pe anul curent; 5. a primi propunerea pentru modificarea statutelor; 6. a primi propunerea direcțiunei relativ la urcarea capitalului social; 7. a alege 2 membri în cosiliul de administrațiune.

Din şedința direcțiunei din 19 Februariu 1895.

I. Hannia m. p., preşedinte.	*Cosma* m. p., director esecutiv.

„Victoria“ institut de credit şi economii în Arad.

Despre decursul adunării generale a institului „Victoria“ ni se scriu din Arad următórele:

Adunarea generală s'a ținut la 10 Martiu în localitățile institutului sub presidiul dlui Dimitrie Bonciu cons. reg. şi preşedinte al institutului.

Acționarii au dovedit o viuă interesare pentru institut şi prin faptul, că la adunare s'a presentat din diferite provincii 55 acționari, cari au representat 711 acții cu 318 voturi.

Indată după deschiderea adunării presidentul aduce tristul şi durerosul cas de mórte a presidentului direcțiunei Dr. Lazar Petco, care a rĕposat la 3 l. c. cu puține dile nainte de adunare. Asupra acestui cas adunarea şi'a esprimat unanim durerea şi condolența să, decidênd se însciințeze despre acésta şi pre familia reposatului preşedinte,

După aceste, punêndu-sĕ la ordinea dilei raportul direcțiunei, bilanțul anului 1894 şi raportul comitetului de supraveghiere, adunarea generală cu vot unanim şi cu viuă plăcere a aprobat raportul şi bilanțul anului 1894, a primit tóte propunerile făcute de direcțiune şi în sensul acestora a ficsat dividenda din 1894 cu 7 fl. după acție, carea sĕ póte rescumpĕra imediat după adunarea generală.

Tot în conclusul direcțiunei s'a votat fl. 7735.35. din venitul curat pentru fondul de reservă şi astfel acest fond cu finea anului 1894 s'a urcat la suma considerabilă de 80656 fl. 80 cr.

S'a votat mai departe pentru fondul de pensiuni al funcționarilor 1500 fl. ér pentru scopuri culturale şi filantropice fl. 1200, şi fl. 3421.60 din venit sĕ transpune în profitul anului 1895.

Pentru consolidarea institutului şi asigurarea funcționarilor, adunarea generală in unanimitate a votat proiectul de statut pentru fondul de pensiuni al funcționarilor, presentat la direcțiune.

Totodată pentru meritele sale deosebite la propunerea direcțiunei adunarea generală érăşi cu vot unanim a investit pe comptabilul şef, Savu Raicu cu dreptul de a signa firma institutului per procura.

In locul dlui Dr. George Vuia şi Romul Ciorogaru iesiți prin sorți, adunarea generală i-a reales de membrii in direcțiune, ér in locul lui Dimitrie Antonescu, abdis, s'a ales Nicolau Marcu in direcțiune.

Espirând mandatul, in comitetul de supraveghiere au ales pe: Vasiliu Papp, Petru Truția, George Feier, George Popoviciu şi Petru Grozda.

Raportul direcțiunei este de următorul cuprins:

Domnilor acționari!

Resultatul operațiunilor nóstre din anul espirat 1894, ne dă probă eclatantă despre importanța şi folósele reali, ce a produs pentru institutul nostru cumpĕrarea căsii şi urcarea capitalului de acții la fl. 300.000.

Direcțiunea d-vóstre privesce cu deosebită satisfacțiune la aceste operațiuni, cari au contribuit deja atata de mult şi suntem siguri, că pe viitor vor contribuí în mĕsură şi mai însemnată la numele bun de astădi al institutului, fiind ele basa cea mai sigură şi solidă pentru prosperarea şi progresul institului.

Incepênd noi operațiunile anului trecut şi ținênd mai vîrtos sémă şi de trebuința de a beneficia un capital de douĕ-ori mai mare decât în anii precedenți, fără ca sĕ fim siliți sĕ reducem dividenda, cu drept cuvênt am considerat anul 1894 de o epocă de transițiune.

Succesele nóstre generali şi mai ales dobândile realisate în 1894 ne demustră, că înmulțirea capitalului social deja în primul an a dat tuturor afacerilor un avênt însemnat şi cu deosebire ne-a ajutat sĕ încheiem anul cu un frumos profit curat.

Acest resultat este cu atâta mai satisfăcĕtor, cu cât scim cu toții, că anul espirat în privința financiară peste tot, dar maí ales şi în cea economică, în special pentru ținuturile nóstre, a fost de o potrivă nefavorabil prin recolta slabă şi mai vêrtos prin prețul atât de scădut al cerealelor, cari în provința nóstră forméză cel mai principal isvor de venit.

Este evident, că acésta stare economică şi financiară a avut efectele sale şi asupra desvoltării institutului şi a impus şi direcțiunei reservele cuvenite, mai ales în estinderea terenului de operațiuni.

Dar pe lângă tóte acestea şi pe temeiul conspectului operațiunilor şi al bilanțului, de nou o relevăm şi constatăm cu viiă bucurie, că institutul nostru şi în anul trecut a făcut şi sperăm că şi pe viitor va face continue progrese, cu ajutorul cărora vom puté realisa tot mai mult scopurile de industrie, comerciu şi economie, pentru cari s'a înființat şi a lucrat deja şi până acuma cu frumóse succese.

Vĕ asigurăm, domnilor acționari, că direcțiunea este pe deplin conscie de însemnătatea datorințelor şi a misiunei sale în acésta privință, şi totul ce vĕ cere este rugarea, sĕ ajutorați direcțiunea în nisuințele sale şi sĕ lucrați cu toții la progresul şi înălțarea institutului nostru, la posiția frumósă ce i se cuvine, şi la care cu toții dorim sĕ ajungem.

După tóte aceste şi în conformitate cu procederile nóstre din trecut, după cari noi nici odată nu am esploatat presentul în contul şi prejudițiul viitoriului, ci mai vêrtos am avut în vedere crearea de base solide şi durabile pentru institut, avem onóre a Vĕ propunne şi pentru anul 1894 o dividendă de fl. 7 după acție, precum şi transpunerea din venitul anului trecut a unei sume mai considerabile pe anul curent.

Tot din acest punct de vedere Vĕ propunem şi vĕ rugăm sĕ dotați fondul de reservă cu fl. 7135.35 din profitul curat al anului espirat, împărtăşindu-vĕ, că prin acésta dotare fondul de reservă de fl. 70,547.84 dela finea anului 1893 dimpreună cu interesele sale statutari se va urca la suma însĕmnată de fl. 80,656.80 la sfîrşitul anului 1894, ceea-ce ne arată o crescere de floreni 10.108,96 a acestui fond în un singur an.

De asemenea avênd noi în vedere desvoltarea şi necesitatea de a pune nouĕ base de consolidare pentru institut, dar mai vêrtos dorind noi sĕ asigurăm esistenţa şi viitoriul funcţionarilor dela institut şi al familiilor lor în conformitate cu dispoşiţiunile din §. 56 al statutelor, am decis crearea şi dotarea unui fond de pensiuni pentru funcţionari; proiectul de statute pentru acest fond desbătut şi stabilit în sinul direcţiunii avem onóre a vi-l presenta şi vĕ rugăm sĕ binevoiţi în ordinea de ḑi a'l pertracta şi aproba.

Mai departe pe temeiul necesităţii constatate în interesul institutului, şi mai vêrtos luând în justă consideraţiune meritele deosebite şi serviciile eminente, ce le-a făcut institutului dela înfiinţarea sa şi până astăḑi: direcţiunea dv. vĕ propune şi în sensul ordinei de ḑi vĕ rógă sĕ învestiţi pe comptabilul-şef Savu Raicu cu dreptul de a signa firma institutului per procura, dimpreună cu directorul esecutiv, sau alt membru din direcţiune în sensul §. 4 din statute.

In ordinea afacerilor interne avem onóre a vĕ raporta, că Aurel Suciu alegêndu-se de jurisconsult al institutului, în 12 Iuliu 1894 abḑicênd din direcţiune, locul sĕu s'a îndeplinit prin direcţiune în mod provisor prin alegerea lui Romul Ciorogariu.

Mai departe vĕ raportăm ca în înţelesul §. 33 din statute sorţindu-se şi ieşind din direcţiune Dr. G. Vuia şi Aurel Suciu respective Romul Ciorogariu, fost ales în mod provisor în direcţiune, vĕ propunem sĕ alegeţi la aceste 2 posturi doi membri în direcţiune în sensul §. 33 din statute

Avem onóre a vĕ raporta totodată, că Dimitrie Antonescu de asemenea abḑicênd dela postul sĕu din direcţiune la începutul anului curent, vĕ propunem şi vĕ rugăm ca în locul sĕu şi în virtutea ordinei de ḑi se alegeţi un membru în direcţiune în sensul §. 34 din statute, pe 2 ani.

In fine avem onóre a vĕ raporta. că mandatul comitetului de supraveghiere ales la 1892 espirând deja, în sensul §. 50 din statute, vĕ propunem alegerea comitetului de supraveghiere întreg pe un period de 3 ani.

După aceste arĕtându-se în raport circulaţiunea la diferite ramuri de operaţiune şi a casei şi starea lor la 31 Dec. 1894 direcţiunea face propunerea pentru împărţirea profitului curat.

Convocare.

Conform prescriselor §-lui 45 din statutul organic, convoc şi declar prin acésta de convocaţi pe onoraţii domni membrii din cler şi mireni ai sinodului protopresbiteral ordinariu la şedinţa ordinară anuală, ţinêndă în edificiul scólei nóstre din cetate în Sighişóra, *Joi, în 16 Martiu a. c. v.* la 9 óre a. m. cu urmĕtoriul

Program:

1. Deschiderea şedinţei prin presidiu.
2. Comunicarea ordinului Preavenerabilului consistoriu archidiecesan din 13 Iuniu 1894 Nr. 2821 Plen.
3. Comunicarea ordinului Preavenerabilului consistoriu archidiecesan din 17 Maiu 1894 Nr. 3304 B.
4. Censurarea raportului comitetului protopresbiteral pe anul scolariu 1894 şi 1893/4 scolariu.
5. Censurarea raţiociniilor protopresbiteratului pe anii 1893 şi 1894.
6. Alegerea unui membru (asesor) în scaunul protopresbiteral în locul decedatului paroch din Laslea mare Nicolau Gheaja.
7. Propuneri.
8. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului.
9. Incheierea şedinţei prin presidiu.

Sighişóra, 21 Februariu, 1895.

Preşedintele sinodului:
D. Moldovan,
protopop.

Nr. 153/895 [42] 1—3

EDICT.

Ioan Licesc de religiunea gr. or. din Orĕştie, care de mai bine 4 ani a părăsit pe legiuita sa soţie Paraschiva Moisescu din Pricaz fără a se sci unde petrece, se citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termin de 6 luni, dela prima publicare în „Telegraful Român" conform resoluţiunei consistoriului archidiecesan din 14 Faur 1895 Nr. 876 B. căci altcum procesul matrimonial intentat de soţia sa, sĕ va decide şi în absenţa lui.

Orĕştie, la 3 Martiu, 1895.

Forul matrimonal gr. or. de prima instanţă al Orĕştiei.

Nicolau Ivan,
protopr. adm.

Ad. Nr. 152/885 [37] 3—3

EDICT.

Zenovia Aron Pică gr. ort. din Riuşor, soţia legitimă a lui Ioan Dumitru Cocan gr.-ort. din Mândra, care de 11 ani (unspreḑece ani) de ḑile a părăsit pe bărbatul ei, fără a-i sĕ sci locul ubicaţiunei, prin acésta sĕ citéză ca în termin de trei luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict, sĕ se presenteze inaintea oficiului protopresbiteral subsemnat, căci la din contră procesul divorţial edictal incaminat de bărbatul ei sĕ va pertracta şi decide şi in absenţa ei.

Făgăraş, 28 Ianuariu 1895.

Oficiul protopresbiteral g.-ort. al Făgăraşului.

Iuliu Dan,
protopop.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 1—21

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08	—	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. Oradea-mare sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghîrbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. Cluş. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriş	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. Teiuş. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. Copşa-mică sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	–	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apaţa	Circulézá nŭmai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. Braşov sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. Bucuresci pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—						
2.30	—	4.30	7.05	6.35	pl. Arad sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.44	—	4.42	—	6.46	Glogovaţ	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18	Pauliş	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5.09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborşin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕştia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Şibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vinţul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos. Teiuş pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timişóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. Timişóra sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeş	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 29 Sibiiu, Marți, 14/26 Martiu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se inapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Noul ucas al ministrului Perczel.

Anii trec cu repegiune în viéța popórelor. Și vai poporului, carele nu ține cont de spiritul timpului, cu deosebire atunci, când are tóte la disposițiune Grea rĕspundere cade cu deosebire asupra conducĕtorilor acelui popor: istoria îi va judeca după merit.

La anul 1877 se începe resbelul români-ruso-turc. Luptele crâncene lăsau mii de răniți și morți pre câmpul de resbel. Societățile „Crucei roșie“ din întrégă Europa vin în România ca sĕ dea tot ajutoriul posibil celor răniți.

Oficeri și soldați streini bravi apar ca voluntari în tabĕra română spre a lupta contra unui barbar, asupra căruia civilisațiunea europénă remase fără nici o influință.

Femeile române, atât din colo de Carpați începênd cu nobila regină, carea a descins din palat spre a lega ranele răniților în spitale, cât și din cóce de Carpați în nefericita Ungarie au credut, că e bine a sacrifica și ele pre altariul umanității fiecare ce puteau. Mamele române își trimiseră în luptă pe fii lor, éră surorile lor voiau sĕ aline durerile celor răniți pe câmpul de luptă.

Femeile române din Ardél și Ungaria se constitue în comitete, fac scame, bandage, colectéză bani pentru soldații români răniți. Era un act de umanitate aprobat de tóte inimile nobile.

Numai diaristica magiară și în special cea guvernamentală începe a scuipa foc asupra femeilor române pentru cutezanța lor. In special diariul guvernamental din Cluș „Kelet“ 'și facù de cap. Apelurile femeilor nóstre le declară de acte secrete, puse la cale din România, și drept semne de complot cu un stat strein. Acest diar dicea spre rușinea diaristicei magiare: „noi magiarii nu vom suferi lucruri de aceste, vĕdêndu-ne statul periclitat, ci le condamnăm din tóte puterile. Noi nu putem suferi vindecarea acelor soldati, cari vor fi răniți, pentru-că ei erau sĕ aducă în periclu și esistența nóstră, a magiarilor. Nu putem deci suferi a lor vindecare, pentru-că ei mai apoi sĕ-și ridice sabiile contra patriei nóstre“.

Bĕtrânul de pie memorie G. Barit respunde acestor mici tirani din nascere, adăpostiți la fondul de disposițiune, indesat și cu verv în „Gazeta Transilvaniei“ Nr. 39 ex 1877, dicênd femeilor române: „mergeți înainte, despretuind ori-ce metechne ale tiràniei și egoismului ucigàtor de patriei“. Urmarea fu improcesuarea. Juriul din Sibiiu achită la 30 April 1879 pe bĕtrênul resolut.

Femeia română 'și făcuse datoria.

Și acum după 18 ani étă un cas aprópe analog. Guvernul și diaristica magiară sunt conduși de aceleași sentimente față de români. Se începe — aprópe e anul — colectarea pentru ridicarea unui monument eroului nostru Iancu, numit și „regele munților“. Femei, bărbați și prunci contribuie cu obolul lor. Diaristica magiară more consueto și arată dinții și unisono strigă sĕ se pedepséscă colectanții, éră sumele adunate sĕ se confisce.

Colectele au incurs și încurg din deci de comune.

Românii colectéză pentru eroul lor Iancu, magiarii în acelaș timp colectéză pentru idolul lor Kossuth, detronatorul dinastiei. Românii în urma agitațiunei prin diaristica magiară sĕ trezesc cu un ucas unic în feliul sĕu, dela ministrul de interne Perczel, éră magiarii în draga voia lor adună bani și cer ca: dieta sĕ recunóscă oficios meritele lui Kossuth pentru patrie. Ce parodie!!

Ucasul ministerial în esență e următoriul:

Agitatorii români voesc a ridica un monument lui Avram Iancu arangiând colecte publice și secrete, prin ce voesc a agita și amăgi pe românii, cari nu cunosc trecutul. Eternisarea memoriei lui Avram Iancu, carele și-a tradat patria ar fi propagarea celui mai negru fanatism de naționalitate. In consecuența ministrul ordinéză șefilor oficiilor comitatense ori cercuale „ca sĕ împedece ori unde în țară, ridicarea unei statue. Colecte nu se pot suferi și dacă s'au întêmplat, colectanții sĕ fie trași la respundere, éră sumele colectate sĕ se confisce. Cei ce ar mai fi suprinși ca colectarea sĕ se pedepséscă cu câte 15 dile arest și 100 fl. amendă“. Ucasul credem, că va produce cea mai mare indignațiune la întreg poporul românesc. El e un semn vĕdit al slabiciunei guvernului actual, carele crede, a-și lungi viéța prin nouĕ apĕsări ale naționalităților, cari apĕsări totdéuna sunt binevenite la tóte partidele magiare. De altă parte ésă la ivélă, că președintele consiliului ministerial, Br. Bánfiy voesce prin omul seu a purcede față de români ca și odinióră la Năsĕud. Ministrul Perczel apare precum este: șovinist bine dresat, carele crede, că tóte-i sunt permise.

Toți cei-ce au donat pentru monumentul lui Iancu sunt agitatori. Dacă așa ar sta lucrul, atunci aprópe toți românii se agită unul pre altul, căci numĕrul contribuenților se sue la deci de mii, sunt din tóte comunele. Și încă bine sĕ-și noteze ministrul, că afacerea a luat'o în mână mai vêrtos țeranii, ei înșiși au colectat, ba mai mult ei pretind ca sĕ fie publicați cu numele în diare. Acéstă pretensiune spulberă în vênt, că colectele s'ar face în secret, și cum-că românii nu-și cunosc trecutul. Da 'l cunosc, și cunosc mai vêrtos faptele lui Iancu, carele a trăit numai pentru poporul român, ér nu pentru sine. Cuvêntul „trădător de patrià“ cu carele ministrul gratifică pre Iancul, noi credem, că s'ar aplica mai bine celui, ce au trimes pe Dragoș și Hatvani în munți, ca sĕ înșele pre români, celui ce tótă viața a conspirat contra tronului. Pentru că acum credem, că pandurii ministrului vor interdice ridicarea statuei, va veni însĕ timpul, când însiși magiarii se vor rușina de ucasul ministerial, prin carele un întreg popor e insultat. Dacă Iancul și mort inspiră îngrijiri guvernului, atunci trebue că țara a ajuns la gura prăpastiei. Ministrul ordonă „secuestrarea sumelor colectate“. Și de ce nu? Cel puțin atunci ministrul ar arăta în fapte, că față de români tóte sunt iertate. Nu ne mai rĕmâne neviolat nici dreptul de proprietate. „Cei-ce vor mai colecta vor fi închiși cu 15 dile temniță și amendă 100 fl. v. a.“ Prea bine! dar nu observă ministrul, că prin astfel de mĕsuri înpinge un popor la lupta subterană. Ucasul atinge în cel mai susceptibil mod demnitatea poporului român. Un popor trăiesce pre cât timp 'și aduce aminte de binefăcĕtorii sĕi. Românii de pretutindenea vor sci ce e permis și ce nu, prin lege.

Proiectele de lege bisericesci în casa magnaților.

Ședințele de Joi, Vineri și Sâmbătă sĕptĕmâna trecută ale casei magnaților au îndreptat érăși în deosebi atențiunea întregei țĕri asupra lor, fiind puse la ordinea dilei a doua óră cele două proiecte de legi bisericesci, respinse în casa magnaților în 5 Octobre a. tr. anume proiectul despre liberul esercițiu religionar (cădut în urma respingerii neconfesionalității în discuția specială) și recepțiunea ovreilor.

Proiectele însĕ nici acum n'au avut o sórte mai bună; neconfesionalitatea, precum și recepțiunea ovreilor au fost respinse și de astădată, cu tóte forțările făcute din partea guvernului.

Discusiunea s'a început Joi, asupra proiectului despre esercițiul liber confesional. La sfêrșitul ședinței s'a făcut votare nominală, dar președintele n'a putut enunța resultatul, din causă, că notarii n'au putut constata esact numĕrul voturilor. Astfel ședința s'a încheiat cu declararea președintelui, că în ședința procsimă va ordina o nóuă votare. In urmă constatându-se totuș numĕrul voturilor, anume pentru proiect 119 și contra tot atâtea, la începutul ședinței de Vineri, președintele decide cu votul sĕu în favorul proiectului și astfel se începe discusiunea specială.

FOIȚA.

Domnișórei A. Bârsescu*)

Brașov, 3 Martiu 1895.

Bine ai venit din depărtare,
Tu óspe gingaș, adorat:
Un deu prea bun a Ta cărare
Spre-a nóstre plaiuri a 'ndreptat!

Căci a voit pe o clipită
A vieții neguri sĕ lăsăm,
Și 'n ale artei sferi senine
Conduși de Tine sĕ planăm.

Născută 'n zodii fericite,
Menire mândră ai primit:
Ca sĕ 'nțelegi a lumii taine,
Sĕ farmeci sufletul uimit.

Intocmai cum cufundătorul
Străbate-a mării adâncimi
Și scumpele mărgăritare
Răpesce din întunecimi.

Așa Tu 'n marea ne 'nțelésă
A sufletului omenesc
Străbați condusă de-al Tĕu geniu,
Și tóte se destăinuesc.

A patimilor largi prăpastii
Tu le cutreeri până 'n fund;
Zadarnic monstrii pasiunii
De-a Ta privire se ascund.

Și pe-al iubirii ostrov tainic
Cu drag s'opresce al Tĕu pas;
Tot ce-i mai sfânt, mai dulce 'n lume
Vrăjesce magic al Tĕu glas.

Și-'n calea Ta mult îndrăsnéță
O lume întrégă Tu răpesci;
C'un gest, c'un tremur, c'o privire
Tu mii de piepturi sguduesci.

O, câte inimi, câte sinuri,
La glasul Tĕu au palpitat:
Câți ochi, o Hero ne 'ntrecută,
Cu Tine lacrimi au vĕrsat!

De mult acum vestite némuri
In drumul Tĕu cu drag privesc
Și ca s'acopere a Ta frunte
Cununi de lauri împletesc.

Ér' noi, frați dornici, cu mândrie
Triumful Tĕu 'l admiram
Și ori-ce pas pe-a artei cale
Cu ochiu lucios îl urmăriam.

Ș'acum, când între noi Te aduse
Un cias ferice, mult visat,
Deodat' pe toți, o nouĕ Circe,
In robii Tĕi ne-ai preschimbat.

In fața geniului falnic
Cu drag genunchii noi plecăm
Și cu stâlpări în mâna dréptă
Cântări de laudă 'ntonăm:

„Pășesce falnic înainte
„Menirea-Ți mândră împlinind,
„Cu glasul Tĕu, cu a Ta ființă
„O lume 'ntrégă fericind.

„O, facă cerul, ca în cale-Ți
„Pe lângă laurii divini,
„Sĕ crescă a bucuriei rose
„Ș'ai păcii dalbe fragedi crini!“

Andreiu Bârseanu.

Escelsior

de

Enrico Castelnuovo.

Traducere de Ioan Cândea.

Escelsior era eroicul nume al unui tinĕr literat — Escelsior în séra acésta a scris mult doritul cuvênt „fine“ sub rêndul cel din urmă al novelei lui celei mai nóuĕ. Acum face revisiunea cu mâna trĕmurătóre, manuscrisul cuprindea 74 foi și trebuia predat diminéța editorului. Ochiul lui alerga preste paginile, cari l'au costat atâtea luni de muncă încordată, atâtea nopți neadormite. La locurile cele mai dramatice se opri. Cu voce tare recita el cutare și cutare frasă și căuta a pătrunde sensațiunea, carea avea sĕ devie asupra cetitorului.

Intr'acea treceau órele; petroleul în lampă scădea, și când terminase cu revisiunea erau deja 2 óre după medul nopții.

El își luă ochii de pe manuscris, își rĕzimă capul pe mână, și persistà în gânduri mai mult timp. O întristare infinită se zugrăvi cu timpul pe fața lui; el se sculà de pe scaun și mĕsura iritat cu pașii mari camera lui.

„Și tu“, strigà el, și privirea lui cădu pe manuscrisul lui de pe scriitor, „și tu vei

---

*) Poesie ocasională, cetită de autor la banchetul, ce l'au dat românii din Brașov în onórea artistei.

La discusiunea specială a luat parte şi Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit al nostru Miron Romanul, anume la §. 6 din proiect, în care se ficséză posiţia de drept public a confesiunilor. In proiect confesiunea nostră urméză nu ca până acum, îndată după confesiunea rom. cat. ci în urma bisericelor protestante. Escelenţia Sa sciind, că acésta este contra desvoltării istorice şi ordinei naturale, şi apĕrând vaḑa şi demnitatea bisericei nostre, propune ca acest §, respective ordinea părţilor lui sĕ se modifice astfel:

„Biserica catolică de ritul latin, grec şi armén, cea greco-orientală sêrbă şı cea greco-orientală română, cea evangelică-reformată, cea evangelică de confesiunea augustină, precum şi cea unitară“ etc. după tecst.

Acest amandament a fost propus de I. P. Sa şi la prima discusiune specială din a. tr. a proiectului, când a şi fost primit. Acum, deşi Zichy Nándor asemenea îl recomandă spre primire, a fost respins, primindu-se tecstul proiectului.

La capitolul despre neconfesionalitate s'a desvoltat o discusiune mai lungă. Contele Emeric Széchenyi a propus, ca referinţele acelora, cari nu sĕ ţin de nici o confesiune receptă, sĕ sĕ reguleze pe calea ordinaţiunilor. Faţă de acésta a făcut o contra propunere contele Eszterhàzy Miklós Moricz, ca întreg capitolul despre neconfesionalitate sĕ sĕ delăture, „ca sĕ nu sĕ ridice la valóre de lege, că neconfesionalitatea are basă legală în acésta ţară“.

Făcêndu-se votarea s'a primit, propunerea din urmă cu o maioritate de 8 voturi (pentru 126, contra 118) şi astfel capitolul despre neconfesionalitate a fost respins.

In şedinţa de sâmbătă s'a continuat desbaterea specială şi în urmă proiectul a fost primit, afară de neconfesionalitate, cu o maioritate de 15 voturi.

Imediat după acésta a urmat proiectul despre recepţiunea ovreilor, care a fost respins în general cu 6 voturi (pentru 111, contra 117) Intre vorbirile contra acestui proiect a fost aspră faţă de ovrei cu deosebire vorbirea contelui Csaky-Palavicini.

Astfel deci şi acum proiectele au avut sórtea din anul trecut; póte însĕ sĕ mai fie aduse de nou în casa de sus. Ca încheiere observăm, că Inalţii nostri prelaţi au fost toţi de faţă la şedinţele aceste, votând, sĕ înţelege, contra proiectelor.

Revista politică.

Clubul partidului independist şi 48 ist a ţinut în 19 l. c. séra o conferenţă, pentru-ca în urma provocărei ce primise, sĕ recomande din sinul sĕu un candidat pentru cercul electoral dela Tapolcza, devenit vacant — precum am amintit şi noi — prin mórtea fostului deputat Csigó Pál. Conferenţa aflând, că candidatura i-s'a oferit lui Kossuth Ferencz, care a şi primit-o numai decât, a enunţat, că se alătură şi dînsa la acéstă candidatură. — Tot atunci s'a ocupat cu afacerea şi clubul partidului liberal, unde scirea despre păşirea ca candidat a lui Kossuth a produs mare agitaţiune. O parte a clubului liberal în frunte cu ministrul-president Bánffy, a împărtăşit părerea, că partidul liberal sĕ nu pună faţă de Kossuth nici un contra-candidat. Ceealaltă parte însĕ a fost de altă părere; s'a provocat la importanţa, ce i-s'ar atribuí în Viena numelui Kossuth De aceea stărue, că nu e permis sĕ se compromită bunele sentimente ale partidului prin a lăsa pe fiul lui Kossuth Lajos sĕ ajungă la mandat fără óre-care luptă. După-cum este imformat „Magyarország“. părerea din urmă a învins, şi astfel Kossuth Ferencz va avé sĕ-şi elupte mandatul numai în luptá cu contracandidatul guvernului.

* * *

Saşii tineri din Braşov şi jur au ţinut Vineri séra o adunare în sala Otelului central din Braşov şi s'au constituit într'o „partidă a burgesilor şi a ţĕranilor din ţara Bârsei“. In resoluţiunea, ce a primit-o adunarea şi pe care o publică organul saşilor tineri „Kronstädter Zeitung“, se ḑice: Ne alăturăm la organisaţia politică de aḑi a poporului săsesc şi stăm pe basa programului poporal săsesc din 1890, care dorim sĕ se desvólte în direcţie naţională. Politica nóstră trebue să fie curat naţională săséscă. O ast fel de politică însĕ nu értă ca deputaţii saşi sĕ facă parte din vr'o partidă magiară. Aşteptăm dar dela ei sĕ iasă din partida guvernului, ceea ce însĕ nu-i póte impedeca de a sprijini guvernul în tóte întrebările, a căror apĕrare şi înaintare le este prescrisă de programul poporal săsesc. Biserica şi scóla evangelică-săséscă sĕ le păḑim, apĕrăm ca lumina ochilor, sĕ ne cinstim limba nóstră poporală (săséscă) şi sĕ iubim pe cei de un ném cu noi Suntem duşmanii ori-cărei domniri de clică, ori-căror conventicule secrete din mijlocul nostru, căci vedem într'astea un mare periclu pentru buna înţelegere, dintre saşi. In genere vom stărui cu tóte puterile pentru moravurile, limba, biserica, scóla şi pentru întărirea economică a burgesimei şi a ţĕrănimei săsesci.

Scim, că nu cu mult înainte acea parte a saşilor din ţara Bârsei, cari încuviinţéză politica urmată de deputaţii saşi, s'au despărţit de cei l'alţi şi s'au constituit într'o „partidă a saşilor cu dírecţiune moderată“, hotărînd sĕ-şi înfiinţeze o fóíe, ce va eşi peste câte-va ḑile sub numele de „Kronstädter Tageblatt“. Ei stau tot pe temeiul programului săsesc dela 1890 dar cred, că se pot susţiné numai mergênd cu guvernul şi cu partida lui.

* * *

Fóia oficială a „partidei poporale“ catolice „Fejérmegyei Napló“ aduce următórea scire: „Din isvor guvernamental fórte bine iniţiat luăm informaţiunea, care nu ne surprinde, că încă în vară, sau cel mai târḑiu la tómnă vor fi alegeri noue de deputaţi. După scirea isvorului nostru, guvernul-Bánffy nu va mai ajunge nouele alegeri, căci va fi silit sĕ-şi dea mai nainte demisia. Scirea acésta a nóstră o întăresce şi un comunicat, ce l'am primit ieri dela Viena, din isvor, care stă fórte aprópe de cercurile înalte ale Curţii.

* * *

„Aldeutsche Zeitung“ şi „Burschenschaftliche Blätter“ ocupându se cu proiectatul congres al studenţilor magiari, se pronunţă în defavorul magiarilor. — Din acest incident, studenţii magiari fac în „Pester Lloyd“ următórea rectificare la adresa numitelor ḑiare: 1. „Pest“ nu esistă, ci oraşul Budapesta; 2. Nu numirea Magyaren, ci Ungarn este cea corectă; 3 Politica de naţionalitate va fi eschisă din congresul studenţesc magiar.

* * *

Evenimentele petrecute cu ocasiunea alegerii dela Neutra şi discutate deja şi în şedinţele casei magnaţilor preocupă încă atât publicul cât şi presa magiară, care unisono condamnă abusurile sĕvârşite de organele guvernului.

Astfel „Budapesti Hirlap“ tot din acest incident scrie încă un prim-articol sub titlul „Alkotmány-válság“, în care, între altele, ḑice următórele: „Ceea-ce s'a întêmplat la Neutra trebue espiat, pentru-că prin acéstă alegere numai acea ordine de drept nu póte fi vătĕmată, a cărei basă nu este moralitatea, ci imoralitatea“.

* * *

Despre efectele rĕsboiului japano-chinez se scrie din Londra:

Rapórte sosite din China dau espresiune convingerei, că rĕsboiul acum aprópe terminat, din punct de vedere cultural va avé asupra Chinei efect colosal de mare. In Peking se ocupă deja de pe acuma cu ideia de a perfecţiona organisarea şi instrucţiunea armatei şi de a îmbunătăţi raporturile de comunicaţiune. Pricep acum şi în Peking, că de aci încolo nici China nu se va mai puté isola de civilisaţiunea europénă. Decisul factorilor competenţi e, ca mai întâiu de tóte sĕ trasseze căi ferate, apoi treptat celelalte mijlóce de civilisare.

* * *

Ḑiarele engleze continuă sĕ întreţie pe cetitorii lor cu naraţiunea cruḑimelor făptuite de curzi şi turci asupra armenilor. Corespondentul unui ḑiar englez, care urmăresce comisiunea de anchetă, povestesce orori vrednice de semnalat, dar a căror esactitate natural, că nu póte fi încă controlată.

Ce este mai oribil în tóte aceste constatări, sunt faptele ce se descopere în sarcina oficerilor chiar, pe cari corespondentul citat îi acusă nu numai ca autori morali şi intelectuali ai măcelurilor, dar chiar şi ca autori materiali. Se înţelege dar că avĕnd astfel de comandanţi, soldaţii s'au lăsat instinctelor sângeróse inspirate de un fanatism religios dus la esces şi au comis acele orori.

Indată-ce populaţia arménă, care se retrăsese înspăimêntată prin munţi, a auḑit de venirea comisiunei de anchetă, a început a eşi din ascunḑĕtori şi sĕ vină cu grămada, ca sĕ implóre sprijin în contra turcilor.

Este interesantă, pentru descoperirea adevĕrului, declaraţiunea unei deputaţiuni armene de 14 ómeni, care ca prin minune a scăpat de masacru. Ei confirmă depunerile anterióre făcute până acum comisiunei de anchetă, că tóte cruḑimile au fost făptuite nu numai de curḑi, cum s'a susţinut de autorităţile turcesci, dar chiar şi de armata regulată.

Étă o scenă de o aduvĕrctă măcelărie omenéscă.

Preotul Ohanez şi 300 de locuitori, toţi armeni, au fost atraşi într'un lagăr cu asigurarea, că nu li se va face nici un rèu Acolo însĕ fură masacraţi. Victimele au fost împrăştiate printre rêndurile soldaţilor, care le împungeau cu baionetele împingêndu-le înapoi într'o grópă, unde fură înmormêntate, unele încă în viéţă.

Alţi mulţi ómeni fură atraşi tot în lagăr şi măcelăriţi.

Nu mai puţin importantă este şi istorisirea unui curd, relatată de corespondentul ḑiarului englez. Acesta 'i-a declarat, că curḑii nu comit cruḑimi cum fac turcii. Ei omóră cu iataganele, sau taie capetele. S'a îngrozit el singur, când a vĕḑut cum soldaţii turci măcelăreau pe armeni, cu o cruḑime mai mare ca a fiarelor. O femeie însărcinată a fost aşa de crud şi de sĕlbatec torturată, încât scena nu se póte descrie.

Până acum s'a constatat oficial, că 40 de sate, cuprinḑĕnd 13,570 de case, 16 biserici şi 8 scóle au fost reduse în cenuşa, ér populaţiunea, cea mai mare parte ucisă, parte fugărită.

Noutăţi.

Personal. După-cum aflăm Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, sosesce dela Budapesta aḑi cu trenul dela $1\frac{1}{2}$ óră din ḑi.

* * *

Inmormêntarea tinerului de pie memorie Nicolau Cristea s'a făcut Sâmbătă la 3 óre p. m. participând inteliginţa română din Sibiiu şi jur, mult popor şi strĕini. Conductul funebru a fost imposant. Pe sicriu au fost aşeḑate multe coróne. In biserica din suburbiul iosefin, P. O. D. asesor consist. Zaharia Boiu ţinù o predică, care stórse în continu lacrămi. Mai îndoioşitor de inimi a fost momentul, când oratorul înfăţişá scena sosirei din temniţa din Vaţ a părinţelui, care 'şi află rece pe fiul seu. La mormênt o ţinut vorbire de adio în numele tinerimii dl I. Doleanu Cântările funebrale le esecută corul seminarial.

* * *

„Despărţĕmêntul I. al Reuniunii înv. rom. gr.-or. din districtul Braşovului“ şí'a ţinut adunarea sa generală Joi, ḑiua Sf. 40 de martiri, în scóla cea nouă din Cernatul Săcelelor. După cum ni-se comunică, acésta adunare a fost fórte bine cercetată şi s'au pertractat o mulţime de cestiuni scolastice de o deosebită importanţă pentru scólă şi pentru promovarea învĕţămêntului.

* * *

Un nou proces de presă în contra „Dreptăţii“. Cetim în „Dreptatea“: Foile locale aduc scirea, că ḑiarului nostru „Dreptatea i se intentéză un nou proces de presă pentru prim-articolul din nrul de alaltăeri (56) „Monument lui Iancu“, în care procurorul regesc din loc a constatat delictul de agitaţiune în contra naţionalităţii. — Dl Dr. Branisce, prim-redactorul nostru, nici n'a păşit încă preste pragul temniţei şi deja e şi încărcat cu un nou proces.

* * *

Legea poliţiei de câmp, care a provocat în multe locuri neliniste şi nemulţămiri a revoltat şi pe ţĕranii de pe Câmpie. Precum se anunţă, ţĕranii, neputând suporta spesele mari pentru simbria „poliţiştilor“ s'au opus, ér organele administra-

---

împărţi sórtea fraţilor tĕi mai bĕtrâni. Aprobare ilusorie din gura unui amic va însoţi păşirea ta în lume, unde artícole binevoitóre, fórte probabil pricinuite din partea editorului vor saluta aparenţa ta; vre-un lector póte şi vre-o cetitóre va strânge mulţămind mâna autorului... şi apoi... apoi şi acestei cărţi îi sĕ va păstra o grópă în rĕpoşitórele unor biblioteci. Pentru atare scop aşadar am şciricit, studiat, am nutrit plin de iubíre focul cel sacru al idealului în peptul meu? Pentru aşa ceva mi-am ales falnicul nume Escelsior,? Ce bine că speranţa mea e mai puţin pretenţiósă, decât pseudonimul meu“.

In adevĕr! ceva tragic zace în sórtea celor mai multe cărţi, cari ca umbrele se strecóră pe dinaintea publicului. Sĕ pare ca şi când ar suna din interiorul lor vestea sciutóre de mórte a gladiatorilor romani: fii binevenit Caesare, pe tine te salută muritorii! Muritorii! Da acesta este cuvêntul. Muritori! Insĕ aceste cărţi stau mai rĕu, ca gladiatorii: ele mor, înainte de a sĕ fi luptat. Ele apar pe lume deodată cu germenul morţii“.

„O, dacă ar fi sobolii, cari sĕ numesc bibliotecari, ḑic, dacă ar fi ómeni de spirit, — ce epigramă muşcătóre ar puté scrie! Ei primesc şi înregistréză copii mamelor. Ar trebui sĕ sĕ creeze o nóuĕ rubrică, aceea a născuţilor fără vreme, sau cari sĕ nasc morţi, cum e casul la matricula stărei civile. Ce ironie amară pentru o carte legată frumos cu gust si gravată lucsos cu aur, cu hârtie bună, elegant tipărită, cu un format admirabil cu o titulă gustósă, care pórtă póte datul anului viitor şi care acum sĕ află între cărţile róse de soboli, din secolul trecut şi trebue sĕ-şi ḑică: „Eu abia sunt de un an — de o lună — de o ḑi şi sunt mórtă şi îngropată, pe când cele de sute de ani lângă mine sunt fecióre de o frumseţă înfloritóre, şi sunt immortale“.

„Sunt aşa dar şi între cărţi nemuritóre, sunt alese, curi trec din generaţiune în generaţiune, cu o faţă divină, lucind în lumina olympică, amici, mângăitori pentru generaţiuni trecute, şi pentru tóte, cari au sĕ urmeze?“

„Ce întrebare absurdă! Acolo este rĕspunsul“.

Escelsior sĕ opri pe loc, şi privì la biblioteca lui. El deosebia între mulţimea celorlalte cărţi cele 20 sau 30 tomuri, în cari însuşi bucuros cetia şi resfoia adeseori.

(Va urma).

tive totuşi voiesc sĕ o ducă în deplinire prin ameninţări şi prin forţă brachială.

* * *

Academia Română. In şedinţele din sĕptĕmâna primă, Academia s'a ocupat mai cu sémă de lucrări privitóre la regularea fondurilor sale, precum şi la primirea unor moşteniri noue.

Afară de aceste, s'a cetit raportul comisiunii insărcinate cu împărţirea cărţilor didactice din fondul Ioan Fĕtu şi s'a aprobat procederea comisiunii.

Dl C. Erbicean, membru corespondent a trimis Academiei mai multe esemplare din publicaţiunile sale „Procanonul lui Petru Maior“ (Bucuresci 1894) şi „Religiunea în luptele Românilor“ (Bucuresci, 1895).

Dl A. Papadopol-Calimach presintă spre a se publica în Anale un memoriu intitulat „Sofia Paleolog, nepóta împĕratului Constantin XII Paleolog şi Domniţa Elena, fiica Domnului Moldoviei Stefan cel mare, 1472—1509“ şi s'a recomandat secţiunii istorice.

S'a decis sĕ se ţină şedinţe solemne Vineri la 17/29 Martiu, pentru cetirea discursului de recepţiune al dlui A. D. Xenopol cu respunsul dlui D. A. Sturdza şi la 24 Martiu (5 Aprilie) pentru cetirea discursului de recepţiune al dlui Dr. V. Babeş cu rĕspunsul d-lui N. Kretzulnscu.

Dl D. Sturdza presintă ca dar din partea d-lui Grigore Man facsimilele unui chrisov dela Radu Leon vodă din 1666, Februariu 8.

Dl Haşdĕu a anunţat, că va ceti într'o şedinţă publică viitóre o lucrare despre adevĕrata patrie a strămoşilor lui Ronsard.

Dl N. Ionescu a dat cetirea comunicării sale asupra scrierii d-lui I. C. Georgian: „O pagină din viéţa Marelui Stefan.

S'a primit dela părintele V. Mangra din Arad în dar trei volume manuscripte romanesci dela inceputul secolului XVIII şi cinci volume tipărite.

S'a discutat propunerea, ca terminul pentru presentarea cărţilor la concurs, în loc de 31 Decembre sĕ fie 31 Octobre, ca astfel membrii comisiunii sĕ aibă mai mult timp de studiat. Propunerea s'a aprobat cu unanimitate.

Sâmbătă s'a ţinut şedinţă festivă, în care s'a decis suprimarea lui *u* mut.

* * *

Congresul bisericesc sêrbesc şi guvernul. După cum află „Pester Lloyd“, ntrunirea congresului bisericei sêrbesci convocat deja la Carloviţ prin patriarchul Brancovici, — a fos interḑisă din partea guvernului Din causa acésta domnesce între sêrbi o mare nemulţămire şi indignaţiune. — Comisiunea congresului sêrbesc se va întruni la Carloviţ în 27 Martiu n.

* * *

Secta nazarenă între ţeranii noştri. O tristă apariţiune, scrie „Dreptatea“, este ivirea acestei secte afurisite în mijlocul poporului nostru; şi e numai o datorie indispensabilă a preoţimei şi învĕţătorilor nostri ca sĕ veghieze cu trezvie şi departe sĕ ţină pe popor de infecta bólă socială a nazarenismului. In privinţa acésta tocmai ni se scrie din Beba-vechie următórele: Se vede, că acésta sectă monstruósă îşi ia dimensiuni tot mai mari. Din nefericire comuna nóstră încă este atacată de acésta lăcustă nocturnă. Un locuitoriu de aici vagabundând prin ţeri strĕine, în vara anului trecut s'a reintors în comună ca nazaren — deşi până aci a dus o viaţă numai desfrĕnată, despre ceea-ce avem chiar informaţiuni sigure. Ca nazaren în 2/14 şi în 3/15 l. c. numitul a fost cercetat de fraţii sĕi — după cum sĕ numesc ei între olaltă — şi cu câteva ḑile mai nainte a făcut pregătiri de primire, încunosciinţând primăria şi gendarmeria din loc despre adunarea plănuită. Preotul locului D. Blaga s'a şi întrepus spre a puté împedeca acésta adunare, avisând numai decât — pe cale telefonică — oficiul pretorial, la ce a primit numai decât rĕspunsul din partea pretorului că: neavênd cunoscinţă despre vre-o rênduială ministerială, nu póte opri adunarea, ba chiar se pot întruni, dacă nu-i spre vătĕmarea statului, ori spre agitare. Adunarea s'a ţinut în presara de 2/14 l. c. până cătră 11 ore nóptea şi ḑiua următóre până la ameḑi. Au fost învitaţi o mulţime de locuitori şi au participat atâţia, încât, chiar şi în cuină şi pe la ferestri stătea îndesuit publicul. De toţi au fost 3 nazareni cu cel din loc. Adunarea, respective serviciul cu rugăciuni s'a început cu cap. 6 din test. nou, cetindu-se şi din când în când intonându-se câte-o cântare. După cetit s'a apucat cel mai bĕtrân şi a esplicat conţinutul cetitului şi încă cu aşa arĕtare, încât a satisfăcut publicul pe deplin, amintind şi aceea, că: dînşii cu legea lor, aşa sunt de rĕu primiţi, vĕḑuţi înaintea omenilor stricaţi din lume, tocmai precum a fost primit Iisus Christos cu învĕţăturile sale, când si pentru cari a fost omorît de judei. La sfêrşitul rugăciunilor a pus respectivul nazaren mai multe întrebări publicului ascultătoriu, ḑicênd, că: decumva doresce cineva sĕ pună vre-o întrebare, este permis, şi dênsul le va da desluşiri. Sau dacă cineva doresce sĕ priméscă legea lor, sĕ nu se ruşineze, ci sĕ spună, că numai acéstă unică lege duce în împĕrăţia lui Dumneḑeu. A mai amintit bĕtrânul nazaren, cum dînsul a fost om bisericos şi totodată şi cântăreţ în comuna sa Nădlac, dar cu timpul s'a vĕḑut îndemnat sĕ-şi părăsască legea strămoşască şi sĕ se facă nazaren. Se vorbesce, că unii chiar ar fi primit şi pus la inimă cuvintele nazarenului promiţêndu-i, că după un timp de convingere e posibil, că se vor face şi ei nazareni. Nu-i lucru de glumit! Aci trebue energie şi tact, pentru-ca poporul nostru sĕ fie scăpat de acéstă gróznică ispitire.

* * *

O nouĕ volnicie. „Dreptatea“ scrie: Dela dl Dr. Dobrin, advocat în Lugoş am primit următórea depeşe: Belinţ 21 Martiu. Fisolgăbirĕul Joanovits a comis aḑi mari fărădelegi în Chisetĕu. A întrat cu brachiu în biserica românéscă şi a luat un stég sfinţit. Pe mine m'a scos cu gendarmi din casa parochului.

* * *

Factori postali femei. Ministrul de comerciu ungar a făcut în Timişóra o probă pentru de a se convinge despre aptitudinea femeilor în a face servicii, ca factori postali De trei luni au îndeplinit serviciul de factori postali şase femei, încredinţate de-ocamdată numai cu împărţirea de ḑiare şi tipărituri. Renovarea acésta s'a dovedit ca practicabilă, şi astfel ministrul va aplica femei ca factori postali şi la alte oficii postale din Ungaria.

* * *

De ce-'s capabili cânii? O scire sosită din Bosnia spune, că în comuna Zvornic de acolo s'a petrecut în ḑilele trecute o interesantă producţiune cu cânii puşi în serviciul armatei, cu ocasiunea revistei, ce a ţinut-o generalul Sommer în provinciile ocupate asupra acestor animale. A fost un adevĕrat têrg de câni, cari au făcut un esamen formal din sciinţa lor. In depărtări de 2—3 óre printre munţi cânii duceau şi aduceau sciri dela trupele dislocate pe acolo. La gâtul fie-căruia era atêrnată câte o traistă de pele cu inscripţiunea: „abgesendet“ (trimis, espedat) — când pleca cu vre-o însciinţare sau raport şi cu inscripţiune: „abgefertigt“ (regulat isprăvit) — când scirea era primită şi cânii erau trimişi. E interesant, că cânii acestia îşi cunosc atât de bine regulamentul de serviciu, încât dacă ajung în tabĕră, ei totdeuna sĕ duc la cel mai mare dintre oficeri şi acestuia îi predau posta. Dacă se întâmplă, de greşesc sau se pórtă rĕu şi ei vr'o dată atunci sunt duşi la raport şi pedepsiţi întocmai ca şi recruţii: cu închisóre şi cu post. Cei mai apţi câni pentru armată sunt recrutaţi din specia dulăilor sau a cânilor de casă Un asemenea câne din armată îşi primesce şi el „menajia“ sa ca şi ori-care soidat şi el însuşi şi-o aduce din culină; plecând cu ea de-adreptul la suboficeriul, care-l învaţă, peno lume nu s'ar atinge de mâncare, până când nu-i permite acésta superiorul sĕu. La ultimul esamen. cel mai escelent s'a dovedit cânele „Lord“, împărţit la batalionul 3 din regimentul 25 de infanterie. Insuşi generalul l'a lăudat în presenţa tuturor cânilor şi a tuturor oficerilor, dând drept premiu pentru mai buna lui viptuire 50 fl., ér superiorului lui Lord, unui sergent cu numele Sacal, i-a dăruit o remuneraţiune de 25 fl. Numitul general a mai premiat încă pe doi câni: pe Hector şi pe Black, dela alte regimente. — După revistă toţi cânii au defilat înaintea generalului.

„Viéţă nóuă“

de

Henry Drummond.

(Traducere din limba germână).

(Urmare.)

Şi totuşi, décă Christos ar veni astăḑi érăşi pe pămênt, cei mai puţini dintre noi ar fi atât de fericiţi, de-al vedé. Milióne din supuşii unei ţĕri n'au vĕḑut nici când pe regele lor; tot astfel n'ar putea conveni milióne din supuşii lui Christos la o convorbire cu el, chiar dacă s'ar afla el, pe pămênt. Comunicaţiunea nóstră cu el este ca orice comunicaţiune adevĕrată, o comunitate spirituală. Ori-ce amiciţie, ori-ce inbire, omenéscă şi divină este de natură curat spirituală. Abia după înviere a fost influinţa lui Christos asupra învĕţăceilor sĕi mai eficace. Că noi n'am fost nici odată în atingere cu el, nu póte fi aşadară nici o pedecă, pentru a reoglinda fiinţa lui Hs

Era o copilă tineră, pe care o admirau toţi câte o cunosceau pentru manierele ei de tot drăgălaşe. Copila acésta purta un medaillon, dar ea nu permitea nimenui ca sĕ-l deschidă. Numai odată, într'un moment de mare încredere permise ea unei pretine, ca se-i afle secretul. In medaillon sĕ află un bilet micuţ, pe care erau scrise cuvintele: „Pe care nu l'am vĕḑut şi totuşi îl iubesc.“ Acesta a fost secretul vieţei ei frumóse. Ea a fost schimbată, a fost prefăcută „în acelaş chip,“

Acésta nu este imitaţiune, ci este ceva cu mult mai adânc. Observaţi bine deosebirea. Deosebirea, atât în procedură cât şi în resultat póte fi atât de mare, precum este de mare deosebirea dintre o fotografie, produsă prin stilul neînşelĕtor al sórelui şi între desemnul unui copil neîndemânatic. Imitaţiunea este mechanică, reoglindarea este organică. Cea dintâiu este un lucru al întâmplării, acésta al îndatinării. Intr'un cas se apropie omul de D-ḑĕu şi cércă a-l imita, în casul celalalt vine D-ḑĕu la om şi îi imprimă chipul sĕu. Esistă firesce şi o imitare a lui Christos, care constă în aceea, că îi urmăm lui, acésta însĕ nu este altceva decât a-l reoglinda. Cuvintele lui Pavel cuprind în sine tot ce sĕ înţelege prin: „ai urma lui Hs“, şi eschid ori ce înţeles fals.

„Comunicaţi în continu cu Christos:“ „staţi în continuu în relaţiuni cu el, — acesta este înţelesul practic al cuvintelor lui Pavel. Trăiţi mai mult sub influinţa lui, decât sub influinţa altuia. Ḑece minute, care le petreceţi pe ḑi în comunitate cu el, chiar douĕ minute, stând aşa faţă în faţă cu inima la inimă, îi vor da ḑilei vóstre intregi alt caracter. Fiescecare om are în internul sĕu un impuls, un îndemn, fie acesta Christos. Fiesce care faptă are un ton fundamental, lăsaţi ca Christos sĕ dea acest ton. Ieri ai primit o epistolă, care te a supĕrat mult. Te ai pus la masă şi ai scris un rĕspuns, care mai pârlia hârtia. Ai adunat la un loc espresiunile cele mai vătămătóre, care ţi-au stat la disposiţie, şi epistola ai pus-o pe postă fără ca sĕ areţi cel mai mic semn de compătimire pentru primitor. A fost o epistolă nemilósă, şi tu ai scris'o, fiind-că viaţa ta era acordată pe un ton fals. Tu ai început ḑiua cu o oglindă, care atârna întors. Veḑi, că mâne cu revĕrsatul ḑorilor sĕ atârne cum sĕ cuvine, întórsă spre el, (Hs) şi atunci ea va arăta chiar şi duşmanului tĕu, o faţă amicală. Ori ce ai face, vei afla, că un lucru nu-l poţi face, nu poţi scrie asemenea epistolă. Emoţiunea cea dintâi va fi póte aceeaşi, tu judeci póte tocmai aşa, ca şi ieri, dar cuvintele cele aspre nu îţi es din condeiu, şi te ridici dela masă de scris ca unul, care nu şi-a rĕsbunat, şi din causa acésta ca unul, care a devenit mai bun, fiind că este mai asemenea lui Christos. (Va urma.)

Anunţ literar.

(Memorii din 1848/49, de Vasilie Moldovan.)

Referitor la apariţiunea în volum a memoriilor lui V. Moldovan, cari s'au publicat în foiţa „Gazetei Transilvaniei“ şi pe cari le recomandăm cu tótă căldura publicului nostru, aflăm în „Gazetă“ următorul anunţ, pe care îl reproducem cu plăcere:

In cursul sĕptĕmânei viitóre va apăré, sub titlul „*Memorii din 1848/49*“, o broşură care cuprinde memoriile regretatului Vasilie Moldovan, fost prefect de Legiune în 1848/49, vice-comite şi preşedinte de sedria orfanală, rĕposat în Ianuariu a. c.

Memoriile lui Vasilie Moldovan dau o vină icónă a luptelor eroice, ce le-a purtat poporul român din Transilvania pentru frângerea cătuşilor iobăgiei seculare şi pentru libertatea sa naţională. Ele cuprind date şi descoperiri de netăgăduită valóre istorică presentându-ne cu multă fidelitate modul de gândire, tendinţele curat naţionale şi măreţele principii pentru cari conducĕtorii mişcării române dela 1848/49, împreună cu poporul, au combătut vitejesce în favórea sfintei cause a némului românesc.

Intrégă materia Memoriilor este împărţită în următórele 24 capitole: 1. Pregătiri pentru adunare dela Dumineca Tomei din Blaş. 2. Pregătiri de pornire. 3. Despărţirea. 4. Statariul. 5. Vedenia. 6. Deportarea lui Florian Micaşiu la Têrgul Mureşului. 7. Stafeta. 8. La adunarea din 3/15 Maiu. 9. După adunarea din 3/15 Maiu. 10. 2 Septembre 1848 — Recrutarea pentru regimente ungurescі. 11. Peste Murĕş. 12. Reîntórcerea acasă. 13. Trecerea Murĕşului acasă. 14. Fuga la Blaşiu — Adunarea din 16 Septembre, 15. Inceputul ostilităţilor. 16. Adunarea sĕcuilor la Agyagfalĕu. 17. Refugiarea mea la Urban. — Luptele dela St. Ioana şi Reghin. 18. Din Novembre 1848 până la refugiarea în Munţii apuseni în Martiu 1849. 19. In Munţii apuseni. 20. Dragoş la Mihăileni. 21. Dragoş reîntórce érăşi în munţi. 22. Năvălirea lui Hatvani în Abrud. Mai mulţi prefecţi români omorîţi. Vĕrsări de sânge. Dragoş omorît. Românii înving. Hatvani fuge. Mórtea lui Butĕnu. 23. Luptele cu Kemény Farkas. 24. Câteva reflecsiuni asupra celor ce au mai urmat. — Incheiere.

Autorul desvóltă acéstă bogată materie cu mult interes, cu multă cunoscinţă de causă şi cu rară fidelitate. Limbagiul este verde românesc, de loc nu e greoiu, ba dimpotrivă mai mult poporal fiind, el curge ca un isvor limpede, aşa încât póte sĕ-l înţelégă şi cel din urmă sciutor de carte.

C'un cuvênt, cei ce nu cunosc istoria revoluţiunei din 1848/49, cei, cari doresc şi pe cari îi intereséză de a cunósce şi de-a aprecia după cuviinţă greul şi amarul, torturele şi suferinţele estreme la cari au fost espuşi părinţii şi moşii nostri, în marele rĕsboiu civil din aceşti ani epocali, n'au decât sĕ-şi procure şi cetéscă Memoriile lui Vasilie Moldovan, şi vor avé înaintea lor o icónă fidelă despre un şir de fapte mari şi gloriόse, espuse într'un mod, care te lănţuesce şi care-ţi procură pe lângă cunoscinţe frumóse şi o lectură fórte plăcută şi neobositóre.

Broşura în format 8⁰, cuprinde 11 cóle de tipar compres şi curat, pe hârtie fină şi durabilă, avênd 170 pagine şi o prefaţă. Forma esterióră elegantă şi atrăgĕtóre.

Scopul editorului şi proprietarului Memoriilor fiind curat numai lăţirea lor în tóte păturile societăţii române, nerĕmnind prin urmare la câştig material, a stabilit preţul unui esemplar broşat:

Pentru Austro-Ungaria cu: *50 cr.* sau *1 corónă*; plus 5 cr. porto postal.

Pentru România şi străinĕtate: *1 franc 50 bani.*

Credem, că suma acésta bagatelă, ca preţ, pentru o publicaţie de valóre, va înlesní rĕspândirea în cercuri cât mai largi a broşurei, asupra căreia atragem mai ales atenţiunea cărturarilor nostri dela sate şi a tinerimei în special.

Broşura se póte procura la adresa:

Traian H. Pop, publicist, *Braşov* (Brassó), redacţiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Bibliografic.

A apărut: Nr. 7 al fóiei literare beletristice pentru familie „*Rândunica*“, cu următoriul sumar:

„Ana“, de Marg. Moldovan. — „Ţĕran român“, de Antoniu Popp. — „Judele Zăbun“, de I. E. Prodan. — „Dela sate“, de V. B. Muntenescu. — „George Dandin“, sau bărbatul înşelat (trad). de Iosif Schiopul — „Copilă, tu ce credi?“, de Alecsandru. — „Rămurele“: „Schiţe şi portrete“, de Ilarie Chendi. — „De ce brósca nu putredesce“, de Gr. Sima alui Ion. — Feliurite.

* * *

A apărut Nr. 5 din anul al doilea al revistei ilustrate pentru familie „*Vatra*“ tipărită în trei colori cu cerneluri de lucs, avênd următoriul sumar:

„Ceas rĕu“, de Ioan Slavici. — „Nainte Vêslaş“ (Fresco-rime), de I. Boniface Hétrate. — „Duşmănitu-ne-am“, (poesie) de George Murnu. — „Hipnotismul“, de Sc. A. Stăncescu. — „Invoiala pictorului“, de W. Thacheray (trad. de H.) — „Stéua României“, (poesie) de T. Duţu. — „Pescarii“ de St. Basarabean. — „Prăvălia pisicei“, după Balzac. — „Svóne din popor“, de Dum. Stăncescu. — „Milius“, (poveste) de V. Brebiceanu. — „Fel de fel“.

* * *

Ilustraţiile:

Din frumseţile orientului. — Dante întêlnesce pe Matilda. — Carmen. — O întrebare! — Biserica din Streiu. — Plimblarea cu bunicul. — Mode, etc.

A apărut: „*Higiena copilului*“ dela nascere până la al 7-lea an al etăţii, de Simeon Stoica, medic cercual în Rodna-vechiă. Scriere pentru popor, premiată de „Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român“. Sibiiu tiparul tipografiei archidiecesane, 1895.

— „*România Musicală*“, revistă musicală-teatrală-literară fondată la anul 1890. Din acésta fóie, care sĕ ocupă în special cu cestiunile şi progresele musicale, a apărut Nr. 5 a. c. cu următoriul sumar:

„Santiago Riera“, (cu portret) de I. Dem. — „Concertele poporale“, de V. G. Elvir. — „Montreux“, (coresp.) — „Concertul Ondricek“, de C. M Cordonean. — „Primul concert simfonic“, de C. M. Cordonean. — „Cronica teatrală“, de V. Gr. Elvir. — „Prima representaţiune a Luciei“. de Lammermoor, la teatrul San Carlo din Neapole (fine) de E. Critzman. — „Opera română“, de V. Gr. Elvir. — „Mersul musicei peste Carpaţi“. — „Al doilea concert simfonic“, de C. M. Cordonean. — Pentru dl Stefănescu. — Una alta, nostimade, bibliografie etc.

„România Musicală“, care ţine în evidenţă şi mersul musicei nóstre din Ardél şi Ungaria, apare în Bucuresci de dóuĕ ori pe lună. Abonamentul în ţéră şi în părţile locuite de români pe an 12 lei, pe şase luni 7 lei. Pentru preoţi, învĕţători, subşefi de musici militare, sergenţi, caporali şi soldaţi musicanţi, cum şi elevilor de pe la conservatorii, cari n'au terminat cursurile, pe an 8 lei sau 3 fl. 50 cr.

— „*Lumina*“ Organ eclesiastico-didactic, social şi literar, nr. 5 are următorul sumariu:

„Necesitatea predicărei în biserica în timpul presinte“, de Prof. Dr. Elefterescu. — „Predică poporală“ — despre mărturisire, — de Pr. G Bodnariu. — „Ideia religiunei la diferitele popóre“, (urmare şi fine) de I. Ţioldan — „Despre căsĕtoriă“, plăcerile şi suferinţele vieţei familiare, (fine) de Prof Dr Elefterescu. — Cronică. — Concurse. — Foiţa: „Conceptul culturei“, de D. Voniga.

Nr. 214 Prot. [41] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa a III-a din Purcăreni, protopresbiteratul Braşovului, pe lângă neputinciosul paroch Ioan Bogdan, pe basa încuviinţărei Prea Veneratului Consistor Achidiecesan dto 9 Decembre 1894 Nro. 8223 B. sĕ escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele înpreunate cu acest post de capelan sunt jumĕtate din tóte venitele parochiale computate şi statorite cu suma de 421 fl 60 cr. adecă 210 fl. 80 cr. anual.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan vor avé a aşterne concursele lor instruite în sensul legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Despre starea parochiei concurenţii îşi pot lua informaţiuni sau de la Oficiul protopresbiteral sau dela cel parochial din Purcăreni.

Braşov 20 Februarie 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat			Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	Budapesta		5.50	7.25	7.—	1.50	8.1:
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos. Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8 43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.	sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca		—	—	9.10	—	1).13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghirbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.	sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10 40	7.27	Ghiriş		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.	sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.	sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		-	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apaţa		Circuléză numai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara			3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.	sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiş		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. Bucuresci	pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst			Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.20	11.34	7.10	pl. Copşa-mică	sos.	9.34]	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43	Şeica mare		9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş		8.37	11.32	5.34	—	—
—	—	3.57	1.03	9.—	Ocna		8 11	10.58	5.12	—	—
—	—	4.19	1.25	9.26	sos. Sibiiu	pl.	7.44	10.26	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	p.	sos.	7.28	8.33	---	—	—
—	—	4.48	1.58	—	Şelimber		7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—	Veştem		7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Şebeşul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig		6.02	6.54	-	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.		5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—	Cârtişóra		5.01	5.48	-	—	—
—	—	7.25	4 43	—	Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viştea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beşimbav		4.14	4.54	- -	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraş	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne			Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl. Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.	sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35							
2.44	—	4.42	—	6.46	Glogovaţ		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07	Gyorok		10.25	--	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18	Pauliş		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop		9.25	—	7.24	—	5.09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborşin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕştia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Şibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vinţul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos. Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt			Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timişóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.	sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeş		5.39	4.05	—	5 39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	~	Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt			Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		Simeria	5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna	5.09	10.05	2.54	8.15
7.13	12.20	5.23	10.25		Hunedóra	4.45	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

4 50	8.50	—	3.10	Braşov	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43	Prejmĕr	7.41	1.20	—		6.42
6.49	10.46	—	4.35	Sepşi-S.-Georgiu	6.35	12 29	—		5.36
8 33	12.40	—	5.55	Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32	Kezdi-Oşorheiu	4.—	10 30	—		2.45

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9. 59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 30 Sibiiu, Joi, 16/28 Martiu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 15 Martiu, 1885.

Foile magiare şi opiniunea publică se ocupă şi acum încă cu monstruosul act de alegere, înscenat în Neutra, de faimosul Tarnoczy. Din raportele, ce au trimis raportorii foilor la diferitele diare, sĕ vede, că în decursul alegerii s'au sĕvêrşit cele mai grozave mârşăvenii şi abusuri din partea guvernului, ce s'au putut comite la vre-o alegere, prin omul sĕu, scoţêndu-sĕ astfel cu o însĕmnată maioritate candidatul guvernamental Latkoczy, faţă de candidatul partidei poporale, contele Ioan Zichy iun. Se putea însĕ dice, şi foile guvernamentale s'au şi grăbit a o dice, că raportorii esagerézĕ lucrurile, că dacă s'au luat unele mĕsuri mai aspre, a fost necesitate sĕ se ia, ca sĕ nu se întêmple ciocniri între partide, cari erau agitate ş. a.

Acum însĕ se dovedesce prin un act, că tóte abusurile venite la cunoscinţa publică sunt adevĕrate. Actul este scrisórea a lor 4 deputaţi ca bărbaţi de încredere, trimişi la alegere de partidele oposiţionale la rugarea partidei poporale. In scrisórea acésta, adresată condidatului Zichy, cei patru deputaţi constată, „fiind gata la cas de trebuinţă a depune jurămênt“, că Tarnoczy a candidat per abusum şi cu scop de a produce încurcală încă pe doi Zichy, şi repăşirea acestora, respective adresa lor de protestare de-a nu fi candidaţi, presentată de bărbaţii de încredere, n'a fost luată în considerare; constată, că până când alegĕtorii guvernamentali erau scutiţi de ori ce şicanare, cei de partida porală erau şicanaţi şi încurcaţi prin diferite întrebări nepermise (d. e. între altele, că în care an a fost alegĕtorul dintâi la asentare etc.) la cari dacă nu dedeau rĕspuns precis, erau respinşi cu decile şi sutele; constată, că alegĕtorii de partida poporală au fost avisaţi la marginea oraşului, în un loc tinos şi mocirlos, fără de avea unde sĕ se scutéscă de plóie şi erau despărţiţi de locaşul de alegere prin mai multe cordóne militare şi împedecaţi de a se presenta la votare decât când voia Tarnoczy, care a dis, că el va conduce la urnă alegĕtorii după comune ş. a.

Sĕ constată deci fărădelegile prin martori oculari, despre cari nu sĕ póte dice, că ar părtini partida porală

Tarnoczy în faţa acestora ce face? A trimis la foi o lungă declaraţie, în care afirmă, cà tot ce s'a scris despre alegerea din Neutra, este calomniare; apoi négă cele scrise şi dice, că mĕsurile luate au fost de lipsă, pentru-că alegĕtorii din partidul poporal au fost fanatisaţi.

De altă parte secretariul de stat Latkoczy nu primesce mandatul.

Guvernul a aflat de bine sĕ le puie aceste la cale, în speranţă, că prin ele va slăbí puterea viforului ce sĕ pregătesce a isbucni din acest incident în dietă. Oposiţia intrunită a hotărît sĕ interpeleze guvernul şi sĕ propuie întroducerea cercetării disciplinare contra preşedintelui de alegere şi contra celorlalţi factori, apoi esmiterea unei comisiuni de cercetare din sinul parlamentului.

Afacerea s'a pertractat eri în dietă. Cu ce resultat, până acum nu scim, în casul cel mai bun se va nimici alegerea, dar e întrebare, că cu tóte aceste guvernul nu va purcede tot astfel şi la alte alegeri? Acum încep a vedé magiarii cine-i Bánffy, despoticul fispan dela Deş şi Bistriţa. Precum l-au simţit acolo românii şi saşii aşa-i vor simţi acum volniciile şi magiarii din opoziţie.

„Lupul 'şi schimbă pĕrul, dar năravul nu“.

Din casa magnaţilor.

Am amintit în nrul precedent al fóiei nóstre faptul, că Escelenţa Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit al nostru Miron Romanul, ca sĕ apere vada şi posiţiunea bisericei nóstre în dreptul public al ţĕrii, a cerut modificarea §. 6 din proiectul pentru eserciţiul liber religionar.

Pentru completarea raportului nostru suntem puşi în plăcuta posiţiune de a puté publica vorbirea, ce o a ţinut Escelenţa Sa Vineri în 10/22 l. c. în casa magnaţilor.

Vorbirea în traducere e următórea:

Escelenţa Vóstră, Domnule president! Ilustri magnaţi!

Când s'a discutat mai ântêiu acest proiect de lege aici în casa magnaţilor, 'mi-am fost luat voie a recomênda la acest §. o mică modificare stilară, pe carea ilustrii magnaţi au binevoit a o primí cu consimţĕmêntul d-lui ministru-preşedinte şi al d-lui ministru de culte şi instrucţiune publică de atunci.

Am propus adecă, ca în ordinea serială a bisericilor şi confesiunilor numite în acest §. sĕ se pună cele douĕ biserici greco-orientale indigene, cea sêrbă şi cea română, immediat după biserica romano- şi greco-catolică, conform usului de mai nainte.

Provocându-mĕ la us, am sciut bine şi atunci, că în budgetul statului, dar numai şi numai în acela, diferitele biserici şi confesiuni sunt numite în altă ordine serială; eu însĕ am făcut şi fac osebire între legile, cari după natura lor nu sunt organice, ci mai mult administrative, şi între cele organice sau regulative; şi fiindcă legea budgetară după natura ei nu este organisătóre, eu acolo nu pun vre-un pond mare pe ordinea serială; de aceea la pertractarea de alaltăieri a budgetului nu am grăit în contra acelei ordine seriale, cu tóte că după vederile mele aceea nu e chiar corectă.

Din contră, proiectul de lege, care venì acum din nou în discusiune, după mine este de natură organisătóre, şi ca atare e de o importanţă mai mare şi de o însemnătate mai distinsă, deóre ce acesta, aşa, cum e acum, póte eventual sĕ aibă în diferitele relaţiuni ale vieţii publice şi urmări ofensive, declinătóre dela usul ce s'a urmat în trecut.

Eu dară fără ca sĕ vréu a provoca între diferitele biserici discusiuni de gradaţiune în rang, sau chiar o rivalitate pusilă, me pun numai pe usul legal şi natural de pănă acum, care aşa incidental nu se póte altera, şi 'mi iau voie a ruga pe ilustra casă a magnaţilor, sĕ binevoéscă a primí şi acum modificarea mea pur stilară, care aşa sună:

Tecstul actual al §. 6, respective ordinea părţilor lui, sĕ se modifice astfeliu:

„Biserica catolică de ritul latin, grec şi armén, cea greco-orientală sêrbă şi cea greco-orientală română, cea evangelică-reformată, cea evangelică de confesiunea augustană, precum şi cea unitară“ *etc. după tecst.*

Vĕ rog sĕ o primiţi.

Revista politică.

In conferenţa din 26 Martiu a partidei liberale, Bánffy declară, că punctul de vedere al guvernului este, ca nunţiul camerei magnaţilor, referitor la recepţiunea jidanilor, trebue sĕ se retrimită neschimbat.

Privitor la liberul eserciţiu religionar, guvernul e de părere, că prin ştergerea capitolului III se violézĕ întregitatea principielor.

Nunţiul va fi predat comisiunei de instrucţiune şi de justiţiă. Guvernul susţine în tótă întregitatea principiile desvoltate în el, şi doresce a-le aduce la valóre.

* * *

După cum se depeşézĕ din Viena desastrele cabinetului Bánffy din camera magnaţilor au produs acolo mare sensaţiă. Intréga presă e de părere, că acele desastre vor avé consecinţe grave şi că Ungaria din nou stă în progul unei crise ministeriale. Chiar şi partida guvernului din camera ungară, care de altă dată e fórte optimistă, de astă dată are numai o mică speranţă, că ministerul Bánffy se va putea mântui numai cu mari perderi din acéstă situaţiune critică.

* * *

După-cum se scie, proiectul de lege despre libera eserciare a religiunei a eşit din desbaterile casei magnaţilor cât se póte de mutilat, ér proiectul despre recepţiunea ovreilor nici ca basă pentru desbaterea generală

FOIŢA.

Credo.

(Dupa *Iulia B. P. Haşdĕu.*)

Visions of childhood! Stay, oh stay! (Longfellow.)

Ce bine e, o Dómne sfinte, ce bine e sĕ ai credinţă!
Sĕ cred în Tine totdeauna, orbesce, ca şi un copil,
Şi sĕ Te vĕd în ceriuri, Dómne, strălucitor de biruinţă,
Pe tron încungiurat de ângeri, şi Ţie sĕ mĕ 'nchin umil.

Ce bine e sĕ sciu, o Dómne, că Tu la toţi ne eşti părinte,
Că ne iubesci în totdeauna şi 'n totdeauna eşti cu noi. —
Acela care crede 'n Tine, o Dómne mare, Dómne sfinte,
Găsesce 'n braţul Tĕu scăpare şi la dureri şi la nevoi.

Ce bine e sĕ-mi las gândirea la Maica-Precísta Fecióră,
Căci ea la toţi ne este mamă şi ne mângăie, priveghind,
Sĕ scape de păcat aceia, pe care mórtea îi dobóră
Şi — păcătoşi — în a lor rugă spre dênsa braţele întind.

O Dómne, fă-mĕ totdeauna sĕ-ţi port o vecinică credinţă
Sĕ mĕ supuiu poruncei Tale, la Tine sĕ mĕ 'nchin umil,
Şi sĕ Te vĕd în ceriuri, Dómne, strălucitor de biruinţă,
Avênd în tine o credinţă, naivă ca şi un copil!

„Revista nouă“. *Dem. Moldoveanu.*

Escelsior

de

Enrico Castelnuovo.

Traducere de Ioan Cândea.

(Incheiere).

„Şi secretul unei puteri de viaţă, care nici odată nu sécă“, dise el mai departe, reluându-şi din nou monologul: „cine mi-'l descopere? Intre cari de mult timp zac pline de prav şi uitate, sĕ nu fie nici una démnă de nemurire? Nu va fi nici una între cărţile, pe cari le scriem în diua de adi, şi cari după puţin timp nu vor mai fi de nime cetite? Norocul, órba întêmplare óre încă sĕ înfluinţeze asupra gloriei? Sau póte plăcutul şi mult lăudatul nume este un fiu al meritului? Şi dacă este aşa, de unde vine, care vĕ scutesce de putrediciune, voi muritórelor. Din minte séu din inimă? Din supĕrare séu din bucurie? Din iubire séu din ură? Din credinţă séu din îndoială? Din linisce séu fortună? Cine o póte spune!“

„Póte preste tot nu se află nici o lege care sĕ fie egală pentru toţi ómenii, care sub o egală presupunere îşi desvóltă înflorîtura spiritului în mod egal. Unul află prín adêncă cugetare, ce îl învaţă pe altul inocenţa dulce a inimei. Unuia îi este durere ardĕtóre, vĕtămare adêncă, resbunare, tortura esiliului, spinele isvorului de fómete a inspiraţiunei lui; celuialalt îi cresc aripile fantasiei lui în linisce adêncă, în sanctuarul casei între sgomotul vesel şi între glumele copiilor. Unul se simte sublim (ridicat) în rugăciune, calalalt în îndoélă. Unul are lipsă de retragere călugăréscă, celalalt are lipsă de femee. Insĕ nici femea nu e tot aceaşi pentru toţi. Pentru unul este beatrice, pentru altul Laura, pentru al treilea Fiammeta. Este spirit şi este materie. Pentru mulţi femea e nimic, ei au trebuinţă de mueri. Goethe şi Byron nu sciau ce sĕ încépă cu iubirea ideală, care era de ajuns pentru musa unui Petrarca. Intre împrejurările cele mai variate, îndestulind criteriile de artă cele mai incompatibile, resturnând regulele tuturor scólelor şi batjocurindu-le, sĕ nasce capul de operă, se nasce cartea nemurirei . . .“

Escelsior sĕ oprì în mijlocul camerei, privirea lui era meditativă; el tăcù un moment apoi strigă ca cuprins de o idee repentină:

„Cartea nemurirei! Nu s'ar puté numí cu mai mult drept: „fóia nemurirei? Da, aci zace cheia pentru tot. O fóié este adeseori care asigură cărţii, o viéţă eternă, o unică fóie. Póte luci ca un plăcut rad de sóre în fericire zimbitóre, póte spinteca inima ca ţipetul unei mame, care vede pe iubitul şi unicul ei fiu luptându-sĕ cu mórtea; póte fi liniscită ca o nópte senină şi plină de stele, furtunósă ca oceanul cu orcanele lui, dulce ca o musica depărtată; puternică ca un torente, care pustiind ese din albia sa; póte fi un imn séu un blĕstăm: nu zace în acésta. In fóia acésta autorul a escomunicat n'a fost primit din partea magnaţilor Toţi se vor întreba acum: ce are sĕ întêmple cu aceste doue proiecte, după-cum din nou vor ajunge în camera deputaţilor? In privinţa acésta semioficiosul „Budapesti Tudositó" are informaţiunea, că guvernul va propune cu acea ocasiune, ca proiectul despre libera eserciare a religiunei sĕ se predee numai decât respectivei comisiuni pentru a-l pertracta din nou şi a refera despre el cât mai ingrabă în plenul camerei. Proiectul de lege despre receptiunea ovreilor însĕ, guvernul n'are sĕ l mai pórte din nou pe la respectiva comisiune, ci cu începutul sesiunei a patra, care se va deschide cel mult prin 2 Aprilie a. c., îl va aduce din nou în desbatere, şi dacă camera deputaţilor va primi acest proiect neschimbat, numai decât va fi din nou retrimis în casa magnaţilor. După acésta se va pune apoi la ordinea ḑilei raportul comisiunei esmise pentru pectractarea modificărilor, făcute în casa magnaţilor — în proiectul despre libera eserciare a religiunei. Cu acéstă ocasiune guvernul are de gând sĕ propună camerei, ca acésta sĕ retrimită casei magnaţilor capitlul fără nici o modificare.

* * *

„Magyarország", ḑiarul partidului independist şi 48-ist într'un prim articol din 24 l. c. n. după ce arată corupţiunea, ce domnesce în întréga ţară, la care a contribuit în mare mĕsură sistemul actual de guvernare, face următórea icónă caracteristică asupra situaţiunei politice din Ungaria.

„Viaţa instituţiunilor nóstre constituţionale e atacată din rădĕcină. Legea: o netrebnicie; dreptul e călcat în picióre; simţĕmêntul e ceva ridicol; dreptatea a ajuns de batjocură; In comune nu e voinţă; în comitate nu póte fi vorba de e energie, ér din parlament a dispărut controla. Constituţionalismul nostru numai constituţionalism nu se póte numí

In astfel de constituţionalism tóte sunt posibile. O naţiune, care e în stare sĕ sufere sĕ se stirbéscă în Neutra instituţiunea fundamentală a constituţionalismului din partea unor ómeni corupţi, — o astfel de naţiune e cóptă pentru ori-care învingĕtoriu Póte veni Bach, Schwarzenberg ori Windischgrätz; mulţimea aceea, care s'a dat învinsă lui Bánffy, póte fi învinsă şi din partea acestora fără nici o greutate.

* * *

Din Viena i-se scrie ḑiarului „M—g", că la procsima întrunire a delegaţiunilor ministrul comun de rĕsboiu Krieghammer are sĕ păşéscă cu nóuĕ pretensiuni pentru trebuinţele militare. Aceste pretensiuni ministrul şi-le motivéză cu trebuinţe imperative pentru nóuĕ înarmări. Astfel delegaţiunile vor avé din nou ocasiune, ca sĕ discute asupra continu crescêndelor cheltueli pentru armată. De altmintrelea ministrul Krieghammer este sigur, că delegaţiunile îi vor vota pretensiunile, şi rĕzimat pe acésta convingere, a şi intrat deja în pertractări cu fabrica de arme din Ştiria în ceea-ce privesce cuantitatea şi cualitatea nóuelor arme, ce vor fi comandate. In decursul acestor pertractări s'ar fi făcut statoriri definitive, comandele însĕ rĕmân în suspens până după întrunirea delegaţiunilor. Arsenalul austriac tocmai acum face pregătiri pentru fabricarea armelor, cari se vor comanda, şi a luat deja dispositiuni pentru procurarea materialului brut. In legătură cu aceste pregătiri valórea acţiilor acestui arsenal au început sĕ se urce repede la bursa din Viena Se ḑice, că comande de feliul acesta se vor face şi la arsenalul din Ungaria, deóre-ce în timpul din urmă chiar şi în ministeriul comun de rĕsboiu s'ar fi declarat ómenii mulţămiţi cu armele de calibru mic, fabricat în arsenalul unguresc.

* * *

Vorbirea contelui Pallavicini în casa magnaţilor despre care am amintit în nrul trecut e de următoriul cuprins: Póte voiu fi niţel cam şovinist, când voiu începe cu afirmarea, că sunt magiar în înţelesul strêns al cuvêntului. Sunt stirpea acelora, cari au venit în Ungaria în pei de leoparḑi, ér nu din Tarnopol cu pei de epure. Nu sunt orator, însĕ a recipia pe cine-va, care a intrat la noi cu pei de epure, acésta nu se póte, căci nu se póte recipia acela, pe care nu-l cunosci. Inaintea mea e clar, că Escelenţa Sa d l ministru de culte n'are ideia despre aceea, că ce e religia mosaică, căci sunt atâtea religii mosaice, câţi şakteri sunt, séu cum îi mai şi chiamă pe preoţii lor. Ce recipiază d-l ministru? De ce ne aduce pe cap un popor, care din pedépsa lui Dumneḑeu ni-s'a pus în spate şi care nici odată nu ni-a făcut nouĕ bine, ci numai a supt sângele poporului. Rog pe d-l ministru, că, ca patriot, sĕ nu facă acésta, şi viitorul îl va binecuvênta. Ce recipiéză d-l ministru? Eu trăesc mult în străinătate, şi dacă viu în Ungaria, şimt şi aici mirosul de usturoiu (aiu) dela Carpaţi până la Adria. Nici nu cutez a prinde în mână un ḑiar de aici, căci şi acela mirósă a usturoiu, ba chiar şi fapta d-lui ministru. De ce sĕ-i mai recipiem, căci dóră ei sunt şi aşa recipiaţi, şi acésta este bătaia lui Dumneḑeu pe noi. Mi-ar plăcea sĕ fiu acea mĕtură recipiatóre, ca sĕ-i pot mĕtura pe toţi din ţara acésta. Sunt contra proiectului.

* * *

In parlamentul german s'a întêmplat un incident fórte remarcabil. Propunerea preşedintelui camerei Levetzow, ca să gratuleze prinţului Bismarck din incidentul aniversărei a 80-lea an dela nascerea sa, a fost respinsă cu 163, contra 146 voturi. Levetzow numai decât depuse preşedinţia, şi în sală se născu un tumult, de care spun, că nu s'a mai pomenit în camera germană. Disordinea şi tumultul se potenţă, când Benningsen anunţă, că şi vicepreşedintele Bürklin abḑice de demnitatea sa. Intreg Berlinul era într'o agitaţie fórte mare. Impĕratul Wilhelm trimise prinţului Bismarck la Friedrichsruh următórea depeşă: „Prinţului Bismarck, duce de Laurenburg în Friedrichsruh. Imi esprim Alteţei Tale cea mai adâncă indignare asupra hotărîrei luată în Reichstag. Aceea stă în contrarietate absolută cu simţĕmintele tuturor principilor germani şi ale tuturor popórelor". La acésta Bismarck rĕspunse următórele: „Maiestăţii Sale împĕratului şi regelui Wilhelm II. Rog pe Maiestatea Ta, sĕ primesci cele mai respectuóse espresiuni ale mulţămitei mele pentru manifestarea-Ţi prea înaltă, prin care Maiestatea Ta ai schimbat neamabilitatea vechilor mei duşmani politici, într'o satisfacţie îmbucurătóre".

* * *

Poporaţiunea Sêrbiei dar' mai ales guvernul e ţinut în mare agitaţiune prin o proclamaţiune rĕspândită în ţara întrégă. Partea cea mai mare a esemplarelor s'a confiscat numai decât, dar' rĕspunḑĕtorii şi respective autorii ei n'au putut fi eruaţi, — ba ce e mai sensaţional şi îngrijitoriu, poliţia din Belgrad sĕ facă ḑilnic trista esperienţă, că în butul tuturor confiscărilor, proclamaţiuni totuşi esistă în mii şi mii de esemplare, din care în fie-care nópte sĕ aruncă pe strade o mulţime de ele, din cari nu puţine ajung în posesiunea trecĕtorilor încă n'ainte de ale fi putut poliţia delătura.

Se ḑice, că tecstul periculósei proclamaţiuni s'a telegrafat în întregimea sa regelui Alecsandru şi lui Milan, cari la acésta au investit pe Cristici cu deplină putere şi i-au aprobat prealabil tóte mĕsurile de precauţiune, ce acesta va afla de bine sĕ le iee.

Se vorbesce, că ministrul-president Cristici a recercat pe guvernul ungar, ca în ḑiua călĕtoriei regelui Alecsandru spre Belgrad, din considerarea mişcărilor antidinastice ivite în Sêrbia, sĕ iee sub pază linia ferată şi staţiunile dintre Neoplanta şi Semlin. Staţiunea din Belgrad deasemenea va fi luată sub pază, ér' pe strade vor fi postaţi câte doi gendarmi în distanţe de 50 paşi. Podul călei ferate de preste Sava, la ordinul lui Cristici a fost minuţios visitat, ér vigilii au fost duplicati, ca nu cumva sĕ se pótă furişa la pod vre-un atentator şi sĕ pună dinamit pe pod.

Noutăţi.

Concertul reuniunii române de musicĕ din Sibiiu. Reuniunea română de musică din Sibiiu va da primul sĕ concert din anul acesta Marţi în 2 Aprile st. n. 1895, cu concursul capellei regimentului de infanterie Nr. 31. în sala dela „Gesellschaftshaus", cu următoriul program bogat şi interesant:

1. „*Psalmul 42*", compus pentru soli, cor mixt şi orchestră de F. Mendelssohn-Bartholdy.

2. „*Patru cântece poporale*" întocmite pentru cor mixt de G. Dima. *a) Cucule cu pénă sură*". *b)* „*Mândruliţă de demult...*" c) „*Sub feréstra mândrii mele*". *d) Lĕgăn verde de mĕtasă*". (*Colindă*)

3. „*Dor de primăvara*", (Frühlingsfantasie) piesă de concert pentru solo-quartett, (sopran, alt, tenor şi bass) piano şi orchestră de N. W. Gade.

4. „*Trei cântece poporale slovăcesci*" întocmite pentru cor mixt de G. Dima. *a)* „*Nu m'ar stinge dorul*". *b) Anicică dela móră* c) „*Cărăuşul*".

5. „*Hora*", piesă de concert pentru cor micst şi orchestră de G. Dima.

* * *

Un preot român osândit. Preotul român din Boroşineu, Vasile Bĕlan, a fost pedepsit în 20 l. c. de tribunalul din Arad la două sĕptĕmâni închisóre de stat şi 10 fl. amendă pentru agitare contra unei confesiuni după cum ḑice „Pest. Ll." Fisolgăbirĕul din Boroşineu, cu numele Monti făcù arĕtare în contra preotului Bĕlan, că cu ocasiunea adunării preoţilor români şi a poporaţiunii române din Boroşineu şi jur, în care se protestase contra instituţiunei căsătoriei civile preotul Bĕlan ar fi strigat „Jos cu jidanii!" — şi acésta a fost „motiv" ca preotul român sĕ fie osândit.

* * *

Monument lui Diaconovici Loga. Comitetul „Reuniunii învĕţătorilor român gr. or. din diecesa Caransebeşului", sub presidiul dlui Ioan Ionaş s'a întrunit la 11/23 l. c. în hotelul „Şepte principi electorali" din Timişóra, pentru a se consulta asupra dispoşiţiunilor pentru ridicarea unui monument fostului profesor de pedagogie şi director al scólelor naţionale românesci din Banat, Constantin Diaconovici Loga, şi a luat în privinţa acésta următórele disposiţiuni:

1. A se ridica monumentul proiectat la mormêntul rĕposatului în cimiteriul din Caransebeş, pe basa planului elaborat de architectul A. Diaconovici, din marmoră albă în înălţimo de 3 metri;

2. S'a statorit suma trebuinciósă din fondul reuniunii din diecesa Caransebeşului şi din ofertele reuniunilor învĕţătorilor din diecesa Aradului;

3. S'a proiectat inscripţiunea:

„Apostolului culturei naţionale românesci, primului profesor de pedagogie şi director cesaro-regesc al şcólelor naţionale române gr.-or. din Banat, Constantin Diaconovici Loga".

Reuniunile învĕţătorilor români gr.-or. dela scólele confesionale din diecesa Caransebeşului în semn de pietate şi recunoscinţă.

5. Desvĕlirea festivă sĕ fie cu ocasiunea adunării generale iubilare a reuniunii din Caransebeş din acest an.

5. La festivitatea desvălirei cuvêntul de deschidere sĕ fie ţinut din partea presidiului reuniunii.

6. La festivitatea solemnă de inaugurare sĕ fie învitate tóte reunile învĕţătorilor români, institutele teologice-pedagogice gimnasiile românesci etc. din Ungaria şi Transilvania, şi „Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului româln".

* * *

Dela Academia Română. Academia română sub, preşedinţa Majestăţii Sale regelui, a ţinut Sâmbătă o şedinţă publică fórte bine cercetată, a discutat cestiunea ortografiei timp de peste trei óre. S'a decis numai asupra următórelor douĕ puncte:

1. Folosirea lui ḑ prntru sunetul **z** în cuvintele, ce derivă din latină, ca de esemplu: ḑiuă, ḑină ḑicere etc., ér **z** se va folosi numai în cuvintele strĕine, ca zăbava, zamă, zămislire etc.

2. Cestiunea lui **u** mut sau latent a provocat o discuţie înflăcărată. Pentru esprimarea acestuia au pledat cu multe argumente şi multă energie dnii: Quintescu, Roman şi Caragiani; pentru suprimarea lui dnii Negruzzi, Sturdza şi Maiorescu, cest din urmă cu agere argumente practice şi cu cel mai învederat efect.

Făcêndu-se votare, suprimarea lui **u** mut s'a primit cu mare maioritate şi s'a enunţat de Maj. Sa regele preşedinte, punêndu-se astfel capĕt acestei controverse lungi.

* * *

Aniversarea proclamării independenţii. Marţi s'a serbat în Bucuresci aniversarea proclamării independenţii României. La 10 óre a. m. s'a ţinut oficiu divin la Metropoliă, la care au asistat Maiestăţile Lor, principele şi principesa moştenitóre, miniştri, înalţii demnitari şi funcţionari civili şi militari ş. a. Séra s'a dat la palat un prânḑ, la care au fost învitate vre-o 80 de persóne.

* * *

---

fermecând o parte din inima sa, séu mai bine sufletul întregei omeniri. Şi de acea nu póte muri. Prin cursul cel lung al secolilor, de câte ori o cetesce un ochiu plin de spirit, de câte ori o cuprinde o inimă simpatică şi şi-o însuşesce, de atâtea ori pare, că bate éraşi mai repede pulsul, care o dictéză; de atâtea ori pare, că se vede printre rênduri zimbetul, — lacrimile, pe cari înainte cu sute de sute de ani a sciut sĕ le strămute un om în un period, în o frasă, în un cuvênt; — fóia nemurirei — fericit care a scris-o! dela el purcede un farmec asupra celorlalţi. Dacă lipsesce, atunci sĕ nimicesc, atunci sĕ rump ca érba cea cruda. Insĕ dacă este aci, atunci se alipesc celealalte lângă ea şi lucesc din nou cu o splendóre frumósă. Şi tot s'a scris cam aşa ceva în mulţime: un tesaur dintre ideile cele mai splendide şi mai mari este risipit în sute de cărţi de mult părăsite. Insĕ aceste au trebuit se móră, căci lor le-a lipsit fóia nemurirei".

„Fóia nemurirei", continuă tinĕrul cu o descurajare durerósă, între aceste 475 toi, cari trebuesc data mâne editorului, nu se află. Nu s'a aflat între acelea, pe cari le-am scris până acuma; nu sĕ află între acelea, pe cari le voi scrie în viitor... Insĕ pentru ce sĕ nu am şi eu parte?... Dacă mai revedeam înc'odată lucrarea mea... dacă încercam..."

In momentul acesta, sări o scântee din lampa, care pîrpărăia în un mod îndoelnic. Lumina s'a stins şi un miros neplăcut se împrăstia în cameră. Escelsior trezit în cunoscinţa vieţii reale caută pipăind după chibrite. El aprinse o luminare şi se uita la orologiu.

Sr făcuse óra 4.

Mirosul cel greu de petroleu ia luat posibilitatea de a mai lucra, el s'a hotărît sĕ se culce.

Fóia nemurirei a rĕmas nescrisă. Nici în ḑiua următóre, şi de astfel nici odată nu a putut sĕ o fiseze.

Puţini ani trecură. El simţi, că îi se apropie ḑilele (viéţa). Atunci îşi chemă fica lângă patul de mórte şi ḑise:

„Manuscrisele mele, cărţile mele sunt ale tale. Bucuros ţi aş fi ridicat înaintea ochilor lumei tot ce am creat; însĕ pot eu lega óre numele tĕu de un cadavru? Eu am tot aşteptat după acea fóie, care sĕ fie démnă de tine, adecă după fóia nemurirei; — fóia nemurirei nu a sosit".

Bucuresci, 1/13 Martiu, 1895.

Ioan Càndea.

O faptă bună creştinéscă. Primim următórele: In 30 Novembre 1894 domnul Nicolau Prostean, advocat în Lugoş s'a milostivit a ne dărui pe sama Sf. biserici din comuna Mălincrav, un rênd întreg de vestminte negre de mătase, un stihar, şi doue cămeşi roşii la copii în preţ de 70 fl. v. a.

Éră în 6 Martiu 1895 din nou ne-a trimis an potir de argint suflat în lăuntru cu aur, dóue coróne pe Sf. prestol frumóse, precum şi două pàhare cu flori, în preţ de 60 fl. Tóte acestea daruri frumóse, le-a trimis Domnia sa cu prea mult stimata Dómna Ana soţia Domnii Sale, pětruns de simţemêntul de pietate ce-l are faţă de vatra párintéscă, şi prin urmare, faţa de comună, şi biserica la care au început a cunósce lumina, fără de care nu póte sě fie nici un om trebuincios societăţi. A urmat zic dorinţei, ca sě vaḑă biserica nóstră înflorită cu tóte cele trebuinciόse. Dorind ca acestea daruri frumóse sě fie pentru acoperirea vrednicilor de pomenire rěposaţi părinţi şi spre esemplu de imitat următorilor nostri. Dumneḑeu sě le rěsplătéscă în sutit. N. Stoicoviciu, paroch.

* * *

Sistarea loteriei mici. Ministrul ung. de finanţe încă în decursul lunei viitóre va decide asupra ofertelor întrate din partea întreprinḑětorilor pentru organisarea loteriei de clase. Decisiunea definitivă însě nu cade în resortul ministrului de finanţe şi prin urmare decisiune în privinţa acésta va aduce întreg consiliul de ministri. In timp ce lucrările pregătitóre decurg pentru loteria de clase, în ministeriul de finanţe se lucrézǎ pentru sistarea loteriei mici. S'a şi hotărît deja că acésta nu se va face deodată, ci numai gradat. Insě fiind-că statul nu dispune de alte mijlóce pentru restrângerea jocului, sistarea gradată se va face prin reducerea numěrului de tragere. După-cum se vestesce ministrul de finanţe Lukács László a şi dispus, ca secţiunea în afacerile de loteria din ministeriul sěu sě reducă încă în est an cu 10% numěrul tragerílor. Se înţelege de sine, că acéstă reducere pentru vistieria statului este pěgubitóre, deóre-ce statul perde prin acésta preste un pătrar de milion florini.

* * *

Orcan. Din Londra se anunţă: In întrégă Anglia bântue un orcan îngrozitor. Au căḑut victime multe vieţi omenesci.

* * *

Descoperiea unei interesante comori din evul vechiu. Intr'o comună din Basarabia patru români au descoperit o interesantă comóră de anticitate. In săpături au dat de un vas, în care se afla o mie bucăţi de galbini. — O parte din acesti bani sunt de pe timpul la Alexandru cel Mare, ceea-ce sě vede din inscripţia ce se află pe ei. Pe o parte sě află chipul lui Alexandru, ér pe cealaltă parte sě vede inscripţia: „LEXANDROS“ (cu litere eline). O parte érăşi din banii aflaţi sunt de pe timpul lui Filip, tata lui Alexandru, ceea-ce se deduce érăşi din inscripţie, pentru-că pe o parte e chipul lui Filip, ér pe cealaltă parte inscripţia: „FILIPPOS BASILEUS“, éră sub inscripţie se află chipul unei trăsuri, în care şede un om, şi e trasă de 3 cai.

* * *

Un şerpe furat. In o nópte trecută s'a sěvêrşit un furt deosebit. Cineva a furat adecă din menageria lui Koczka Antal din Bpesta uriaşul şerpe boa constrictor. După cum sě vede din arětarea lui Koczka, furul a creḑut, că e un cârnaţ uriaş, pentrucă dacă ar fi vrut sě fure ceva mai de preţ, ar fi putut sě fure şi o păreche de lei, nime nu l'ar fi observat.

Adunarea generală

a acţionarilor institutului de credit şi economii „Albina“.

Fără sgomot, dar în mod impuněntor a decurs a XXII-a adunare generală ordinară a băncii „Albina“, ce s'a ţinut eri în sala festivă a institutului.

Adunarea de eri prin conclusele aduse va forma epocă în analele valorosului institut, cu deosebire prin aceea, că acţionarii au decis cu mare însufleţire urcarea capitalului social dela 300,000 la duplul de 600.000 fl. prin emiterea de 3000 acţiuni nouě de câte 100 fl.

„Este un postulat al timpului — şi al situaţiunii institutului nostru, acéstă urcare“ ḑice direcţiunea în motivarea propunerii sale. Fórte adevěrat! Institutul „Albina“ ca şi în trecut, dar cu atât mai vêrtos în viitor va fi chemat a juca un important rol în viaţa nóstră economică-naţională, servind celorlalte institute ale nóstre de bani, ca model şi mai ales ajutându le în intreprinderile lor.

E dór cunoscut tuturor şi nu mai trebuie constatat, că noi românii din acésta ţară ajutor numai dela noi înşine putem aştepta.

In astfel de împregiurări o adevěrată bucurie ne cuprinde, când vedem cu câtă prevedere şi cu câtă tragere de inimă lucră factorii conducětori ai vigurosului institut „Albina“ cu scop de a crea pentru români în genere şi în special pentru băncile nóstre românesci: o bancă mare românéscă, care sě le stea la disposiţie în totdéuna şi sě le sară în ajutor la vreme de nevoe.

Adunarea de aḑi s'a deschis la 10 óre a. m. de către preşedintele consiliului de administraţiune d-l Ioan Hannia, în presenţa a lor 35 acţionari, cari representau 1576 acţiuni cu 298 voturi.

Constatându-se astfeliu în sensul §. lor 26 şi 29 din statute capabilitatea adunării de a lua concluse valide şi cu privire la modificarea statutelor, s'a trecut la ordinea ḑilei şi s'au primit tóte propunerile direcţiunei conform cărora:

a) s'a luat spre scire: Raportul anual al direcţiunei, (publicat în nrii 27 şi 28 ai fóiei nóstre), raportul comitetului de supraveghiare şi bilanţul anului de gestiune 1894.

b) Profitul realisat de fl. 121.667 94 cr. s'a decis a se împărţi conform propunerii direcţiuni în următoriul mod:

1. Sě se dea acţionarilor dividendă de 5% după capitalul social de fl. 300.000 prověḑută în §. 62 din statute . fl. 15.000.—

2. Din restul de . . fl. 106.667.94

a) 16% tantiema statutară (§. 62, lit. *b, c, d,*) pentru membrii consiliului de administraţiune, pentru comitetul de supraveghere şi pentru funcţionarii instit. . fl. 17.066.83

b) 6% pentru scopuri culturale şi de binefacere . . . „ 6.400.07

c) Supradividendă acţionarilor . . . . „ 33.000.—

d) Fondului de pensiuni al funcţionarilor institutului . „ 8.000.—

e) Amortisare din preţul realităţilor din Braşov (casa din Schei) . . . . „ 4.000.—

f) Fond. special de res. „ 38.201.04

fl. 106.667.94

Astfel dividenda anului 1894 se urcă la fl. 16 de acţiune, cu 1 fl. mai mare decât în anul precedent, egală cu 16% a valórei lor nominale;

Fondul special de reservă înfiinţat în 1892 se urcă la cifra de fl. 164.256, ér

Fondul de pensiuni al funcţionarilor la fl. 88.811.96 cr.

Cuponul per 1 Iulie a. c. se póte realisa imediat după adunarea generală.

c) Suma de fl. 6400·07 cr. destinată pentru scopuri culturale şi de binefacere s'a decis a se distribuí astfel:

1.	Asociaţ. transilvane pentru trebuinţele scólei de fete	fl.	1000.—
2.	Scól. elem. de fete a „Reun. fem. rom. din Sibiiu“ . .	„	300.—
3.	„Reuniunii române de cântări din Sibiiu“ . . .	„	200.—
4.	„Reuniunii pentru înfrumseţarea oraşului Sibiu“ .	„	100.—
5.	Institutului pentru îngrijiirea morboşilor din Sibiiu	„	100.—
6.	„Reuniunii pompierilor din Sibiiu	„	100.—
7.	„Reuniunii higienice din comitatul Sibiiului . . .	„	50.—
8.	Institutului pentru alimentarea sěracilor din Sibiiu .	„	50.—
9.	Pentru tipărirea manualelor la scóla comercială din Braşov	„	500.—
10.	Internatului „Reuniun. femeilor rom.“ din Braşov .	„	200.—
11.	„Asociaţiunii pentru sprijinirea învěţăceilor şi sodalilor români din Braşov“ ca tacsă scolară à 4 fl. pentru 50 de învěţăcei .	„	200.—
12.	Fondului pentru ajutorarea studenţilor morboşi la gimnasiul din Braşov . .	„	100.—
13.	Fondului studenţilor miseri dela gimnasiul din Blaş	„	100.—
14.	Fondului studenţilor miseri dela gimnasiul din Brad. . . -	„	100.—
15.	„Reuniunei pentru înfrumseţarea oraşului Braşov“	„	100.—
16.	„Reun. pompierilor din Braşov.	„	50.—
17.	Societăţii academice „România Jună“ din Viena .	„	100.—
18.	Societăţii academice „Petru Maior“ din Budapesta .	„	100.—
19.	Incendiaţilor din Sěcele (daţi deja).	„	50.—
20.	„Reuniunei de agricultură din comitatul Sibiiului“ .	„	100.—
21.	Gremiului comercial din Sibiiu în scopul susţinerei unui curs practic de contabilitate	„	50.—
22.	Alumneului din Timişóra.	„	100.—
23.	Fundaţiunei de pâne „N. Zsigă“ în Beius. . . .	„	100.—
24.	Pentru procurarea serului difteric, (daţi deja). . .	„	100. –
25.	La disposiţiunea direcţiunei, ca ea sě-i distribue în cursul anului curent .	„	2450.07
	Total . .	„	6400.07

d) Marcele de presenţă se ficsézǎ cu 5 fl. la centrală şi cu 2 fl. la filială de şedinţă.

e) Cu privire la urcarea capitalului social adunarea a primit următórea propunere a direcţiunei:

Adunarea generală decide urcarea capitalului social cu fl. 300.000 prin emiterea de 3000 acţiuni de câte fl. 100.

Fie-care acţionar are drept sě opteze cu preţul nominal de fl. 100 pentru atâtea acţiuni noue câte acţiuni vechi sunt trecute pe numele lui în cartea acţionarilor. Abateri dela condiţiunea, ca acţiunile vechi sě fie transcrise pe proprietarul actual, se pot admíte numai la ereḑi, cari vor dovedí, că proprietarul vechiu a reposat, că ei sunt îndreptăţiţi la ereditare după reposatul, că s'au întreprins paşii pentru pertractarea lăsămêntului, dar acesta nu s'a terminat încă. Insě şi acéstă escepţiune se va puté admite numai până la terminul fixat pentru însinuarea optării. Astfel de acţiuni se vor estrada îndreptăţiţilor numai după predarea judecătorésc a creditǎţii.

Preţul acţiunilor se va rěspunde în sensul §-ului 9 din statute în 5 rate trimestrale de câte 20%, şi anume:

I. rata până la 1 Iulie 1895
II. „ „ „ 1 Octobre 1895
III. „ „ „ 1 Ianuariu 1896
IV. „ „ „ 1 Aprile 1896
V. „ „ „ 1 Iuliu 1896

Se pot plătí însě şi mai multe rate deodată.

Acţiunile noue nu vor participa la dividenda anului curent, ci acţionarii vor căpěta numai 5% interese după capitalul rěspuns dela sosirea banilor la cassă până la la ultima Decembre a. c. Vor participa însě la dividenda pro 1896, din care motiv ratele IV. şi V. se vor rěspunde cu 5% interese dela 1 Ianuariu 1896.

Faţă de acţionarii. cari nu vor plăti ratele regulat, se va aplica §. 10 din statute.*)

Acţiunile, pentru cari nu vor opta acţionarii vechi, se vor reserva pentru acei acţionari, cari vor voi sě-şi procure mai multe acţiuni decât vor avé în ḑiua insinuării prime, însě cu preţul statorit de 200 fl. atunci *când se va publica apelul pentru subscrierea lor.*

Suma de 100 fl. ce trece preste valórea nominală de fl. 100 — trece la fondul special de reservă.

Terminul pentru optarea primă sě fixézǎ pe 15 Iuniu a. c., ér pentru a dóua îl va fixa direcţiunea numai în cursul lunei Iuliu a. c.

Acţiunile noue se vor data din 1 Iuliu 1896, se vor estrada numai după presentarea celor vechi sub numeri identici cu ale celor vechi în unimi, ḑecimi şi sutimi plus 3000.

Spesele emisiunii nouě se vor provedé din fondul special de reservă.

f) Primirea acestei propuneri a adus cu sine şi modificarea statutelor făcêndu-se unele schimbări esenţiale la 12 §§ i, cari s'au aflat de necesare în urma pracsei de 23 de ani dela înfiinţarea institutului.

g) S'au reales membri în direcţiune cu mandat pe şase ani: domnii Alecsandru Lebu, mare proprietar în Sibiiu şi Petru Nemeş, notar public reg. în Braşov.

Ca de încheiere în loc de vorbe lungi şi late, urmând principiului ómenilor de muncă, cari tac şi fac, lăsăm sě urmeze 2 conspecte, care dovedesc modul cum s'a lucrat la institutul „Albina“ până ací, ce s'a făcut cu banul agonisit şi că prin urmare la ce resultate îmbucurătóre ne putem aştepta în viitor dela „Albina“.

Venitul curat şi dividenda dela înfiinţarea institutului a fost următórea:

In anul	Venitul curat		Dividenda anului
	fl.	cr.	%
1872/3	23.747	99	6.44
1874	31.014	74	8
1875	33.603	29	9
1876	31.984	12	9
1877	32.851	39	9
1878	32.937	30	9.50
1879	33.254	98	9
1880	37.464	43	10
1881	46.595	97	10
1882	40.414	75	10
1883	39,039	18	10
1884	40.776	10	10
1885	44.312	31	10
1886	45.710	16	10
1887	43.221	43	10
1888	50.064	43	10
1889	53.869	88	11
1890	59.298	82	12
1891	69.136	82	13
1892	86.487	37	15
1893	115.259	37	15
1894	121.667	94	16

Pentru scopuri culturale s'au votat următórele sume:

în anul	1872/3	. . fl.	432.89	cr.
„ „	1874	. . „	801.36	„
„ „	1875	. . „	955.97	„
„ „	1876	. . „	344.41	„
„ „	1877	. . „	365.—	„
„ „	1878	. . „	572.32	„
„ „	1879	. . „	366.—	„
„ „	1880	. . „	452.81	„
„ „	1881	. . „	956.91	„
„ „	1882	. . „	762.44	„
„ „	1883	. . „	721.17	„
„ „	1884	. . „	1,031.04	„
„ „	1885	. . „	1,172.48	„
„ „	1886	. . „	1,228.40	„
„ „	1887	. . „	1,411 07	„
„ „	1888	. . „	2,103.84	„
„ „	1889	. . „	2,332.20	„
„ „	1890	. . „	2,657.88	„
„ „	1891	. . „	3,248.16	„
„ „	1892	. . „	4,289.22	„
„ „	1893	. . „	6,015.54	„
„ „	1894	. . „	6,400.07	„
		Suma fl.	38,621.18	cr.

---

*) §. 10. Pentru ratele de acţiuni, cari nu s'au numěrat la terminul fixat, sunt a se plăti institutului 5% interese de întârḑiere.

Acţionarilor, cari n'au numěrat la termin vre-o rată, li-se pune, prin publicarea numerilor acţiunilor respective în foile societăţii (§. 4) un termin peremptoriu de şése sěptěmâni, şi dacă nici până la espirarea aceluia nu vor face versămintele cerute, atunci sumele plătite de ei mai înainte cad în folosul institutului, ér titlurile acţiunilor lor sě anulézǎ şi sub aceiaşi numeri se emit alte titluri de acţiuni. Anularea sě publică.

Nr. 203. [44] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului al II-lea de paroch de clasa I. în Sighișóra, protopresbiteratul Sighișórei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch constau din un venit anual de 800 fl. v. a.

Informațiuni mai detaiate despre emolumentele speciale împreunate cu acest post, se pot lua dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Reflectanții sunt poftiți a-și așterne cererile concursuale instruite cu documentele necesare conform normelor în vigóre și în special în sensul §-lui 15 pt. *a*) din „Regulamentul pentru parochii“, în terminul deschis, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, având a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă sau sărbătóre în biserica din loc, spre a-și arăta aptitudinea în cele rituali.

Sighișóra, 28 Februariu 1895.

Din ședința sinodului parochial gr.-or. al Sighișórei, ținută la 5 Februariu 1895.

Președinte:

D. Moldovau, paroch și protopop.

M. Moldovan, notar adhoc sinodal.

Nr. 153/895 [42] 2—3

EDICT.

Ioan Licesc de religiunea gr. or. din Orĕștie, care de mai bine 4 ani a părăsit pe legiuita sa soție Paraschiva Moisescu din Pricaz fără a se sci unde petrece, se citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termin de 6 luni, dela prima publicare în „Telegraful Român“ conform resoluțiunei consistoriului archidiecesan din 14 Faur 1895 Nr. 876 B. căci altcum procesul matrimonial intentat de soția sa, sĕ va decide și în absența lui.

Orĕștie, la 3 Martiu, 1895.

Forul matrimonal gr. or. de prima instanță al Orĕștiei.

Nicolau Ivan,
protopr. adm.

Nr. 149. [45] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii române gr.-or, de clasa a treia Hida, protopresbiteratul Ungurașului, pe basa resoluțiunei Preaveneratului consistoriu archidiecesan din 10 Ianuariu a. c. Nr. 137 B., se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 414 fl 10 cr., fiind computat în acésta sumă și folosirea casei parochiale.

Informațiuni ma de aprópe sĕ pot lua dela oficiul protopresbiteral, sau comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresb.

Fizeș-Sânpetru, 2 Martiu 1895.

Oficiul protopresbiteral al tractului Ungurașului în conțelegere cu comitetul parochial.

Paul Roșca,
protopresbiter.

Nr. 214 Prot. [41] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa a III-a din Purcăreni, protopresbiteratul Brașovului, pe lângă neputinciosul paroch Ioan Bogdan, pe basa încuviințărei Prea Veneratului Consistor Achidiecesan dto 9 Decembre 1894 Nro. 8223 B. sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele înpreunate cu acest post de capelan sunt jumĕtate din tóte venitele parochiale computate și statorite cu suma de 421 fl 60 cr. adecă 210 fl. 80 cr. anual.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan vor avé a așterne concursele lor instruite în sensul legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Despre starea parochiei concurenții își pot lua informațiuni sau de la Oficiul protopresbiteral sau dela cel parochial din Purcăreni.

Brașov 20 Februarie 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Brașovului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 193/895 [38] 2—3

Publicațiune.

Maria Ordean din Jina este despărțită de pribegitul ei bărbat George Comșe din Dobârca prin sentința prea veneratului consistor archidiecesan din 24 Ianuariu 1895 Nr. 130 B. 1895, ceeace în înțelesul §-lui 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniali, se aduce la cunoscință publică.

Mercurea le 25 Februariu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei.

I. Droc, protopr.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta - Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6.25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriș		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apața		Circulézá númai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.20	11.34	7.10	pl.	Copșa-mică	sos.	9.34]	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43		Șeica mare		9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneș		8.37	11.32	5.34	—	—
—	—	3.57	1.03	9.—		Ocna		8.11	10.58	5.12	—	—
—	—	4.19	1.25	9.26	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.26	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	--	—	—
--	—	4.48	1.58	—		Șelimber		7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—		Veștem		7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—		Tálmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Șebeșul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacu inf.		5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—		Cârtișóra		5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viștea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beșimbav		4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35								
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaț		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliș		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5.09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborșin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	–
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕștia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Șibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vințul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos.	Teiuș	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	Timișóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeș		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		Simeria		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.15
7.13	12.20	5.23	10.25		Hunedóra		4.45	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

4 50	8.50	—	3.10		Brașov	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	—		6.42
6.49	10.46	—	4.35		Sepși-S.-Georgiu	6.35	12 29	—		5.36
8 33	12.40	—	5.55		Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32		Kezdi-Oșorheiu	4.—	10.30	—		2.45

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9. 59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 31 Sibiiu, Sâmbătă, 18/30 Martiu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 17 Martiu, 1895.

Pe când foile guvernamentale, în urma renunțării lui Latkoczy dela mandat și în urma declarări lui Perczel, că guvernul declină dela sine ori ce solidaritate cu faptele lui Tarnoczy, se silesc a reduce însĕmnătatea fărădelegilor dela Neutra, foile oposiționale vĕd în tótă afacerea, nu numai cestiune de partid, ci o cestiune a constituției și scriu în ton elegic despre corupția morală, care a cuprins viéța publică magiară, în urma căreia „națiunea“ póte sĕ ajungă la catastrofă în cea dintâiu grea încercare.

Astfel bună-óră în „Bud. Hirlap“ scrie din acest incident dep. Hodossy un prim articol, în care sĕ ocupă din un punct de vedere mai înalt, am puté ḑice filosofic, cu sistemul de alegere, ce se practică în „liberala“ Ungarie.

In acest articol el ia douĕ esemple de domnii absolutiste, — a lui Iosif II în Austria și Napoleon III în Francia — și arată, că deși acești domnitori au fost mari, unul fórte bun și umanitar, ér cel al doilea a ridicat patria sa la culmea gloriei — totuși alcătuirile lor s'au spulberat, s'au nimicit, din causă, că în guvernarea lor a lipsit legătura dintre putere și simțĕmintele națiunii, acțiunea puterii n'a fost eflucsul voinții națiunii, adecă a lipsit constituționalismul și lipsa acestuia a fost causa nesuccesului, a căderii.

„Căci, ḑice el, constituționalismul în guvernare nu este o formă gólă, nu este o paradă, ci o necesitate psichologică, isvorîtă din ființa omului, pe care la popórele conscii de menirea lor nimeni nu o póte delătura s'au face ilusorie, fără de a cădé sub pedépsă“.

Napoleon III a simțit-o acésta și de aceea 'și-a îmbrăcat domnia absolutistă în haina constituționalismului, dar acest constituționalism a fost numai pro forma, aparența n'a putut înlocuí starea reală și — catastrofa a urmat.

Un astfel de constituționalism este mai rĕu, mai periculos decât un absolutism adevĕrat.

„Absolutismul adevĕrat, ḑice mai departe Hodossy, este o formă de guvernament rea, neacomodată pentru ajungerea scopurilor statului: dar cel puțin e realitatea adevĕrată; constituționalismul simulat nu numai că e o formă rea de guvernament, dar e totodată și o mare minciună“.

Minciuna acésta devine principiu de guvernare, sĕ lățesce în tóte straturile unui popor și corupe moravurile publice; ea ajunge a fi declarată de virtute, cu ajutorul căreia poți dobândi ori ce resultate.

Pe acest povĕrniș periculos se află viața publică magiară, și alegerea sevĕrșită la Neutra este cea mai próspĕtă și pregnantă ilustrație a ei.

Hodossy caracterisând acésta stare are în vedere numai acțiunile, ce sĕ petrec în sinul poporului magiar, singur dominant, singur, care își are representanți în dietă.

Ce tablou posomorit însĕ vom avea înaintea nóstră, dacă vom considera, că însași acésta dominațiune, în sinul căreia sĕ petrec casuri, ca cel dela Neutra, nu stă pe base reale, că întreg sistemul de guvernament la noi e fals. E fals și nenatural, deórece la guvernare ia parte numai poporul magiar și nu și celelalte popóre, sau cum sĕ ḑice naționalitățile, va sĕ ḑică e constituționalism simulat. In consecință acțiunea puterii, — a „națiunii“ favorite — nu este în consonanță cu simțĕmintele maiorității cetățenilor, cu popórele nemagiare, nu este eflucsul voinții comune a acestor popóre.

Când se vor convinge óre magiarii, că acéstă stare e nenaturală, că ea póte duce patria nóstră în pericol și prin urmare, că ea trebue delăturată și înlocuită cu o stare reală, corespunḑătóre caracterului poliglot al Ungariei?

Cu cât mai târḑiu vor ajunge magiarii la acéstă convingere, cu atât va fi mai rĕu!

Revista politică.

In ședința din 26 l. c. s'au început în dieta din Budapesta desbaterile cu privire la alegerea din Neutra. Dep. Pázmándy și alții, cari au fost martori oculari au descris tóte mișeliile, ce s'au întêmplat. In decursul vorbirei deputații oposiționali strigau lui Tarnoczy, care era pe galerie: om de nimic, tâlhar și alte epitete. Unul chiar, Drakulics, era sĕ mérgă pe galerie sĕ-l pălmuéscă.

In ședința din 27 s'a continuat desbaterea. Primul vorbitor, deputatul Battyány Tivadar, își esprimă înainte de tóte bucuria, că Latkoczy a avut atâta simț de drept, de n'a primit mandatul atât de pătat dela Neutra. Face paralelă între alegerea dela Neutra și Csáktornya, ḑicênd, că în ambele locuri s'au comis de o potrivă abusuri. Din causa acésta are deplina convingere, că și ministrul Wlassics Gyula va urma esemplul lui Latkóczy și va abḑice de un mandat, pe care l'a câștigat prin mijlóce anticonstituționale.

Contele Bethlen Balint condamnă și dînsul ținuta presidentului Tarnoczy, care n'ar mai merita ca în cameră sĕ-i dee atâta atențiune.

El e de credința că Tarnóczy n'a comis abusurile numai el singur, ci în conțelegere cu alții și în primul rênd în conțelegere cu Bánffy, care voesce sĕ'și lățéscă în intréga țară cunoscutul sĕu sistem de guvernare. — Tocmai din causa acésta și dînsul ține de lipsă esmiterea unei comisiuni, care sĕ cerceteze cu deamĕnuntul acéstă afacere.

Ministrul de interne Perczel Dezső reflectéză la acusele aduse de deputații oposiționali. Nu póte consimți cu propunerea lui Helfy de a se alege o comisiune deosebită, pentru-că e de ajuns dacă se introduce cercetare disciplinară Alegerea dela Neutra n'a fost întocmai așa de scandalósă, precum a presentat'o oposiția, care întotdéuna voesce sĕ lovéscă în guvern. — Cere respingerea propunerii lui Helffy.

Makkfalvay Géza ḑice, că fiecare om cinstit s'a scandelisat de cele ce s'au petrecut cu ocasiunea alegerii dela Neutra tocmai sub un guvern, care se folosesce de atributul „liberal“

Șerban Nicolae ḑice, că românii nu se pot folosi de drepturile lor constituționale, până când tot mai domnesce sistemul acesta al corupțiunei. Abusurile comise la alegerea dela Neutra sunt fructul corupțiunei sistemului lui Bánffy. Guvernul nu pune pond pe aceea, ca se desvólte o activitate pentru promovarea intereselor țerii, ci se folosesce de tóte mijlócele pentru ca sĕ se susțină la putere.

Impută guvernului, că din legea de naționalități nu sĕ esecută nici un paragraf. Intrébă guvernul, ori de e apocrifă ordinațiunea, prin care se opresce colectarea pentru monumentul lui Iancu.

Trecênd la alegerea dela Neutra ḑice, că Tarnóczy a fost invidios pe gloriile ce și-le a câștigat comitele Bánffy la Bistrița-Năsĕud. — Se alătură la propunerea lui Helffy.

Polónyi Géza, ḑice, că pe dênsul nu'l surprind cele întêmplate la Neutra, pentru că din momentul când s'a denumit Bánffy de ministru-president, a fost în curat cu aceea, că numai astfel de alegeri sunt posibile sub guvernarea lui.

Se ocupă apoi mai pe larg cu abusurile alegerii dela Neutra și sprijinesce cu argumente puternice propunerea lui Helffy.

Ministrul de interne Perczel Dezső ḑice, că până când pămêntul va fi locuit de ómeni și nu de îngeri, până atunci nu vor înceta nici abusurile. E de părerea, că ar comite mai mare greșală, dacă ar da ascultare tuturora și astfel s'ar amesteca în lucrarea președintelui electoral.

Ivánka Oszkár crede, că dacă dînsul s'ar afla în fotoliul ministrului de interne, în fața unor abusuri atât de mari, n'ar rĕspunde cu atâta cinism

FOIȚA.

Nopți senine.

De *F. M. Dostojevskij.*

— Traducere. —

Prima nópte.

Era o nópte fórte frumósă, o nópte ce se vede póte numai când e cineva tiner. La privirea ceriului presărat cu stele îți vine fără voie sĕ întrebi: că se află óre ómeni rĕi sub un astfel de ceriu? Nu sciu ce sĕ întêmplă cu mine atunci, căci eu de diminéță mĕ simțiiu rĕu dispus, mi se părea ca și când tótă lumea m'ar fi părăsit, sau ar fi supĕrată pe mine. Natural, că ori-cine cu drept ar întreba: că cine îi aceea: „Tótă lumea?“ De opt ani trăesc deja în Petersburg, și încă n'am nici un prieten. Și în cele din urmă ce 'mi-ar folosí mie prietenii? Altcum orașul întreg îmi este cunoscut și tocmai de acésta mi-se păru ca și când întreg Petersburgul m'a părăsit și s'a dus la țéră. Supĕrat simțiiu, că trebue sĕ rĕmâu singur, și trei ḑile umblaiu încóce și încolo neputêndu-'mi esplica, ce s'a întêmplat cu mine. Nu întâlneam atât pe bulevardul Nevskij, cât și în grădină sau la cheiu nici una din fisionomiile ce de regulă le vedeam în același loc, și la o anumită óră în ḑilele de preste an.

Și eu le cunosc altcum fórte bine, sunt vesel, când le vĕd dispuse, și descuragiat, când sunt triste. Era aprópe sĕ încheiu o amiciție cu un domn bĕtrân, pe care îl întâlniam în fie-care ḑi lăsată de Dumneḑeu și la o anumită óră la Fontarka, și trebue sĕ sciți mĕ rog, că fisionomia sa era de tot gravă, și gânditóre, mereu își netezia barba și cu mâna dréptă ținea un baston cu cap de aur. Și el m'a observat și a început sĕ simpatiseze cu mine. Nu m'aș fi dus odată pe același loc la Fontarka și la timpul hotărît, și sunt sigur, că el s'ar fi măhnit; de aici apoi și provine, că ne salutăm, mai cu sémă dacă suntem veseli.

Odată când nu ne-am întâlnit de douĕ ḑile, ér a treia ḑi ne vĕḑurăm, era p'aci sĕ ne îmbrățișăm, dar ne stăpânirăm, lăsarăm mânile în jos și merserăm mai departe cu inimile pline de simpatie unul lângă altul. Casele îmi sunt de asemenea cunoscute, și când merg pe strade, mi-se pare ca și când tóte s'ar uita la mine și ar voí sĕ-'mi ḑică: Bună ḑiua! Cum te mai afli?

Așa dară mĕ rog d-vóstră, acum cred, că înțelegeți, cât sunt de cunoscut cu întreg Petersburgul.

Pe stradă mĕ simțiam rĕu și acasă nu eram eu însu-mi. Douĕ seri umblaiu și meditaiu că óre ce-mi lipsesce în unghiul meu? Plin de gânduri priveam la pĕreții din odaie, la draperii de cari grija mult Matrjona, mĕ uitam la mobile, la fie-care scaun chiar, ca sĕ vĕd nu cumva nefericirea mea este ascunsă sub vre-unul, deschídeam ferestrile și priviam în curte, la cer, dar tóte în zadar..... inima nici pe departe nu mi se mai ușura. Imi venì în minte sĕ chem pe Matrjona sĕ-i cer sfaturile dênsei și sĕ-i spun că perdelele nu sunt în ordine; ea însĕ se uită la mine uimită, nu-'mi respunse nimic și se duse afară, așa, că perdelele stau și acum bine conservate în același loc. In fine dădui de urma causei neliniștei mele, sĕ duc toți la țéră! orașul este p'ací sĕ se prefacă într'o pustie, hai sĕ mĕ duc și eu, cu ori-cine va avé un esterior cum se cade, și sĕ mĕ ia în trăsură; dar 'ți-ai găsit omul, nici unul nu aflu atât de galant sĕ mĕ învite.

Nelinîștit umblaiu încóce și încolo, așa că după obiceiul meu, uitasem unde me aflu, când de-odată mĕ treḑiiu înaintea pórtei orașului. Aici deveniiu vesel, mĕ duseiu îndĕrĕtul unui pom între câmpiile înverḑite, nu mai simțeam obóséla și mĕ aflam ca și când mi s'ar fi luat o pétră de pe inimă.

Toți câți treceau pe dinaintea mea mi sĕ părea că sunt veseli ba că mĕ și salută, chiar eram bine dispus ca nici când în viața mea. Părea că mĕ aflu în Italia, atât de mult influințase natura asupra mea, eu orășanul așa ḑicênd bolnav.

Și este fórte frumósă natura în Petesburg primăvara când iarba a înverḑit și florile au înflorit, când în fine ea sĕ arată în tótă splendórea ei... fără voie te transpórtă în dulci și voióse visări. Te face sĕ te gândesci fără sĕ sci cum la o fată de aceea frumóse, care te privesce plină de compătimire și fermecĕtor de frumos; te suprinde și te face sĕ te întrebi, că óre ce putere a dat acestor ochi gânditori un astfel de foc? cum de sĕ roșì albu i obraz și sĕ zugrăvi suferința în față? de ce-i bătea peptul? cine dete deodată frumsețe și vlață în fața sĕrmanei copile? cine o făcù sĕ strălucéscă cu surisul ei atât de fermecător? Stați toți înaintea unei enigme, înaintea unui moment ce dispare; póte că o mai întâlniți și mâne cu aceeași privire gânditóre ca și altă dată... vi sĕ rupe inima, că frumseța ve dispare dinainte, aceea care mai nainte vĕ da

Mai vorbesc pe scurt deputaţii Madarász József şi Péchy Tamás cari cu toţi sĕ alătură propunerii lui Helfy.

După acestea deputatul Drakulics Pál interpeléză pe ministrul-president şi pe ministrul de culte şi instrucţiune publică în privinţa convocării congresului bisericesc sêrbesc, cerênd ca acesti ministrii sĕ-i dee lămuririle necesare, că din ce causă nu se permite ca la timpul prefipt sĕ sĕ întrunéscă acest congres.

Tot acest deputat interpeléză pe ministrul de culte şi instrucţiune, că din ce causă nu s'au aprobat statutele înaintate de congresul bisericesc încă în anul 1893. Şi e dispus ministrul a aproba aceste statute în timpul cel mai apropiat?

* * *

„Nemzeti Ujság“ publică un lung entrefilet, în care arată situaţiunea cabinetului Bánffy după deruta din casa magnaţilor şi graba, cu cari ar voi unii se vadă din nou aduse proiectele politice-bisericesci în camere. Guvernul actual, pentru ca sĕ fie scutit de o neplăcută şi periculósă luptă, doresce trăgănarea lucrului până la tómnă cel puţin Se ḑice, că guvernul ar fi aplecat sĕ facă mari concesiuni în ceea-ce privesce proiectele din cestiune. Dar o parte dealmintrelea cunoscută, din partidul liberal în frunte cu Csáky şi cu alţi creatori ai proiectelor nu sunt înduplecaţi pentru nici un fel de concesiuni. Acéstă împrejurare póte încă sĕ împingă pe guvern la o catastrofă. Căci — ḑice „Nemzeti Ujság“ — nimenea nu se mai îndoesce aḑi, că situaţiunea este fórte seriósă, că mulţi ţin de un lucru fórte curios şi îngrijitoriu, că baron Bánffy nu se duce la Viena sĕ raporteze monarchului în persónă despre situaţiunea urmată prin votările din casa magnaţilor· Dóră nu cutéză sĕ mai mérgă pe acolo? Sau nu află de necesară o informaţiune în persónă. Ori şi cum ar sta lucrul, dar chiar şi aderenţii lui Bánfiy împărtăşesc convingerea, că relaţiunile între cabinetul Bánffy şi întrĕ corónă nu sunt aḑi mai intime decât cum eran la timpul sĕu între corónă şi fostul guvern Wekerle.

* * *

Guvernul unguresc, de cât ori se vede ajuns în strîmtóre, totdeuna recurge şi la ajutoriu croat. Când cu votarea apropriaţiunei, baronul Bánffy îşi comandase din dieta Croaţiei un întreg aparat de deputaţi croaţi. Acum că sunt ajunse în cameră la ordinea ḑilei petiţiunile şi adresele pentru a cere înarticularea în lege a meritelor lui Kossuth, ministru-president Bánffy şi-a comandat un nou transport de deputaţi din Croaţia, cari s'au şi presentat încă în şedinţa de eri şi alaltăeri.

* * *

Hotărîrea parlamentului german, în urma căreia s'a respins propunerea preşedintelui ei de-a felicita pe prinţul Bismark, repăşirea preşedintelui Levetzow şi a vicepreşedintelui Bürklin, mai ales însĕ depeşa de indignare a împĕratului german către fostul sĕu cancelar, preocupă fórte mult opiniunea publică din Berlin. E lucru estraordinar, ca un monarch sĕ dea în modul acesta votul sĕu de dojană unei representanţe a poporului, şi acum e mare întrebare, că óre nu va fi disolvat parlamentul?

Din tóte părţile imperiului sosesc manifestatiuni de indignare asupra votului Reichstagului. „Hamburger Nachrichten“ şi „Leipziger Tagblatt“ înfiéréză în termini aspri acest act, ca cea mai ruşinătóre faptă pentru parlamentul german. Presa francesă vorbesce cu mare seriositate despre acest incident, unele ḑiare sĕ esprimă chiar în mod călduros şi accentuéză nemulţămirea poporului german faţă cu Bismark. Ḑiarele englese unanim caracteriséză ţinuta Reichstagului german cu cuvênt: ruşine, ér ḑiarele italiane ó desaspróbă în modul cel mai hotărît.

* * *

In 26 l. c. înainte de amiaḑi a sosit împĕratul Wilhelm la Friedrichsruhe, pentru-ca sĕ felicite pe principele Bismarck. In calea sa spre Friedrichsruhe împĕratul a fost însoţit de 3 regimente, între cari se afla şi regimentului bĕtrânului ex-cancelar. Impĕratul Wilhelm a mers călare spre castelul lui Bismarck, conducênd el însuşi oştile. La castel a fost întimpinat de principele Bismarck.

Impĕratul i-a predat o sabie cu mănunchiu de aur şi cu gravuri, cari represintă emblema Alsaţia-Lotaringiei şi a familiei lui Bismarck. Predarea sabiei a fost precedată de o vorbire entusiasmată, în caro între altele împĕratul a accentuat, că n'a aflat cadou mai potrivit pentru principele decât tocmai o sabie, ca simbol al acelui period, care se caracteriséză prin lupte şi vĕrsări de sânge şi în care principele îşi are o parte uriaşă.

A urmat apoi un mare prânḑ în castel, unde împĕratul a ridicat un toast — însoţit de salve de tunuri — în sănĕtatea lui Bismarck, care a rĕspuns într'o vorbire de mulţămită fórte mişcătóre.

* * *

„Kölnische Volkszeitung“ şi faţă cu eventualele comentări oficiale susţine, că relaţiunile între Petersburg şi Germania în timpul din urmă s'au recit fórte mult, ceea-ce e a se adscrie divergenţelor de păreri în privinţa întregirei mai multor posturi diplomatice. Ḑiarul amintit confirmă scirea, că prim-adjutantul ţarului, Richter, a fost designat de ambasador la Berlin, dar' ţarul nu şi-a dat învoirea la acésta. In Petersburg acum a ajuns la putere curentul de a manifesta cât se póte de evident amiciţia franceso-rusă. ér' speranţa unei apropieri durabile între Germania şi Rusia acum s'a spulberat total.

* * *

Opiniunea publică croată este fórte indignată, că deputaţii croaţi se lasă întrebuinţaţi şi aserviţi drept uneltele guvernului unguresc într'o cestiune atât de odiósă ca acésta cu petiţiunile lui Kossuth. In Agram se ţine acéstă afacere de o causă magiară curat internă, în care croaţii nu pot avea nici un amestec.

* * *

Cancelariul imperial al Rusiei, principele Lobanov, a trimis un cerculariu tuturor reprezentaţilor Rusiei în peninsula balcanică, în care le pune drept condiţiune principală, ca în afacerile interne ale statelor balcanice sĕ nu sĕ amestece. Cercularul accentuéză, că ţarul este cu bunăvoinţă faţă cu desvoltarea independentă a statelor balcanice, şi că reprosentaţii lui au sĕ veghieze numai ca ordinea şi pacea sĕ nu se conturbe, pentru ca nu cumva sĕ se producă şi în aceste state astfel de raporturi confuse, cum sunt în anomite părţi din America de Sud, cari tind la estirparea reciprocă.

Inaugurarea fundaţiunei Carol I.

Inaugurarea fundaţiunei Carol I a fost ficsată pentru Marţi, 14 l. c. óra 11 şi jum. a. m.

Ochii tuturor au fost îndreptaţi la frumósa clădire, al căreia etagiu de sus e destinat studenţilor universitari.

Intrând, prin un vestibul graţios, dar sobru ca ornamentaţiune, o scară mare de piatră, împărţită în două mai sus, conduce la etagiu, două uşi dau acces în sala bibliotecei.

Sala bibliotecei unde se făcea serbarea, mĕsóră cam 25 metri în lungime şi vr'o 18 metri în lărgime. Jur împrejur sunt aşeḑate dulapurile cu cărţi, în stejar sculptat. Sus, sub tavan sunt înscrise numele mai multor profesori universitari. In mijlocul sălei, sub un orologiu pe o mare tablă de marmoră négră, e sculptată scrisórea M. S. regelui, prin care s'a făcut fundaţiunea.

Alături, un salon rotund, conţinênd portretele M. S. regelui, M. S. reginei şi Alteţele LL. RR. prinţul Ferdinand şi principesa Maria.

In colţul stâng al bibliotecei e o estradă puţin ridicată, pe care sunt pregătite fotoliuri pentru înaltele persóne.

La mijloc o masă, pe care are sĕ se slujéscă serviciul divin.

Toţi ministrii sunt de faţă; apoi toţi marii demnitari ai statului, profesori universitari, membrii ai Academiei, senatori şi deputaţi, o sumă de militari şi de preoţi, un numĕr de cântăreţi dela Dómna Bălaşa, mai mulţi invitaţi. După acésta vin studenţii.

La órele 11 şi jumĕtate, — exactitate, e politeţa regilor — se aude imnul regal. M. S regele, însoţit de M. S. regina intră în sală, precedat de casa sa militară şi urmat de AA. LL RR. prinţul Ferdinand şi principesa Maria.

Suveranul purta uniforma plină de general, cu marele cordon; prinţul moştenitor e în uniforma de locot.-colonel de roşiori, tot cu marele cordon.

M. S. regina e îmbrăcată în rochie de catifea bleu-marine, împodobită cu blană de soboli; principesa Maria e îmbrăcată cu o rochie de moire-beige cu chantilly, împodobită cu viorele.

I. P. S. S. metropolitul primat, încunjurat de mai mulţi prelaţi a oficiat apoi serviciul divin. Corul cântăreţilor dela Dómna Bălaşa a rĕspuns.

După terminarea serviciului divin şi stropirea cu apă sânţită Maj. Sa regele ţinù următórea vorbire:

Am ales, pentru deschiderea fundaţiunii universitare, ḑiua de 14 Martiu, care ne amintesce aşeḑarea patriei pe temelii neclintite, spre a arĕta şi mai bine scopul patriotic al acestui aşeḑemênt, întemeiat întru folosul junimei universitare la împlinirea a 25 de ani a Domniei Mele.

Astăḑi, după mai mult de un pătrariu de véc de jertfe şi silinţe, statul român a ajuns a rĕspândi binefacerile luminei în tóte stratele poporului. Datorim acésta nu numai bărbaţilor politici, cari au înţeles însemnătatea acestei puternice pârghii a ridicărei naţiunilor, ci şi corpului profesoral, care şi-a îndeplinit cu rîvnă şi stăruinţă înalta sa chemare.

Dorind a lăsa în urma Mea o mărturie viuă a sentimentelor, ce Mĕ însufleţesc către ţară şi a arĕta totodată necurmatul interes ce am pentru instrucţiune, am închinat tinerelor generaţiuni acest locaş de studiu, cu falnica menire de a contribui la rĕspândirea şi înflorirea sciinţii în România.

Numai prin muncă stăruitóre şi sciinţă se pot pregăti popórele de luptele, ce le aşteptă pe tărâmul economic şi social. Tóte generaţiile, care au sĕvêrşit fapte mari şi folositóre ţĕrilor lor, au fost crescute în acéstă scólă seriósă şi s'au oţelit la flacăra iubirei de sciinţă şi de patrie.

Noi, cari voim a lăsa urmaşilor nostri, o moştenire neştirbită, cată sĕ avem deapururea înaintea nóstră acest ţel sfânt al măririi scumpei nóstre Românii.

Dintre voi, cei tineri, vor eşi bărbaţi cu chemarea şi greaua rĕspundere de a fi luminătorii şi conducĕtorii naţiunei pe căile necunoscute ale viitorului. Urmaţi, dar sfaturile profesorilor vostri, încungiuraţi-i cu respect şi încredere, întăriţi-vĕ sufletele cu gândiri curate şi simţiri înalte spre a fi vrednici de misiunea, la care puteţi fi chemaţi.

După cum va fi tinerimea nóstră de astăḑi aşa va fi si România de mâne. Greu dar cumpănesc în grijile nóstre îndrumarea tinerimei pe calea muncei consciinţóse, a iubirei de adevĕr şi de ţară.

Legenda mănăstirei Argeşului ne arată credinţa rĕspândită în poporul român că, pentru trainica întemeiare a unui aşeḑămênt trebue îngropat în temeliile lui o fiinţă viuĕ. Pus-am în temelia acestei case a tinerimei universitare viua mea credinţă în viitorul României.

Facă cerul ca vécurile, ce vor urma sĕ ne dea dreptate cu prisos şi ca din acest locaş al sciinţei sĕ se rĕspândéscă ca dintr'un focar nestins caldele raḑe ale unui patriotism luminat asupra némului românesc.

In acest gând vĕ încredinţez d-lor membrii ai comitetului fundaţiunei şi d-le director, grija acestui aşezĕmênt. Nu mĕ îndoiesc că sub înţelépta d-vóstre conducere va da ródele dorite de inima mea.

Provedinţa, care a ocrotit ţara nóstră cu atâta îndurare, va revĕrsa de sigur şi asupra acestei fundaţiuni binefacerile ei, îndeplinind astfel rugile, ce am înălţat, împreună cu Inalt Prea sânţia Sa Metropolitul Primat către A-Tot-Puternicul.

După acest discurs D. Culianu, rectorul universităţii din Iaşi, face istoricul luptelor generaţiunei trecute şi ale celei de astăḑi pentru lumină şi instrucţiune şi arată cum golurile din starea nóstră culturală au dat nascere trebuinţei de a lupta din rĕsputeri pentru rĕspândirea civilisaţiunei. Solicitudinei patriotice a M. S. regelui nu a scăpat din vedere necesitatea acestei fundaţiuni şi prin întemeerealor Maiestatea Sa a dat stiinţei un sprijin puternic. Ne cuprinde un adânc simţĕmênt de recunoscinţă, primim acéstă instituţiune naţională, spune d. Culianu, care termină mulţămind şi urând Suveranilor ani îndelungaţi şi fericiţi

D-nii Bărbulescu şi Popescu studenţi, de asemenea pronunţă câte un discurs, în care mulţămesc Suveranului pentru generósa Sa donaţiune.

După aceea Suveranii şi Alteţele lor regale vizitéză tóte sălile fundaţiunii şi iscălesc actul de fundaţiune,

---

o lumină dumneḑeiéscă.... vi sĕ rupe inima că nu aţi avut baremi atâta timp sĕ câştigaţi amorul ei....

Târḑiu mĕ întorseiu în oraş şi când eram aprópe de locuinţă băteau ḑece óre. Eu aveam sĕ mĕ duc pe la stânga dealungul cheiului şi la timpul acesta nu se mai găsesce pe aici nici o fiinţă vieţuitóre. Mergeam înainte şi cântam, căci când mĕ simt bine, fac ca ori-ce om fericit, care n'are nici cunoscuţi buni, adecă îmi petrec cu mine însumi. Dar deodată sĕ întêmplă ceva neasteptat....

La marginea cheiului stetea rezimată pe reslogi, şi privind în apă o copilă Nu putu-i distinge la ea decât o pălărie galbină mitică, şi o manta négră cochetă. De sigur o brunetă cugetam eu. Ea părea că nu mi-a auḑit paşii, căci nu se mişcă de loc, când eu cu resuflarea oprită şi inima svâcnindu-mi cu putere treceam pe acolo curios! De sigur, că sĕ cugetă adênc la ceva. Insĕ auḑiiu nişte suspinuri... stătui pe loc... şi nu mĕ înşelaiu: ea plângea. O dómne! inima sta sĕ mi se rupă Şi deşi altcum faţă de dame sunt fórte sfiicios, mĕ întorseiu înapoi, mĕ apropii de ea câţi-va paşi şi era p'aci sĕ-i vorbesc intitulându-o cu! Amabilă damă! dacă nu aş fi sciut, că acest termin obvine în romanele rusesci de prin sferele mai înalte de cel puţin o miie de ori. Acéstă singură împrejurare mĕ retinea. Pe când eu mĕ cugetam cum sĕ-i vorbesc fata îşi veni în fire, sĕ uită împregiur perflecsă şi dispăru.

Eu mĕ luaiu după dênsa şi trebue că n'a observat, căci părăsi cheiul, apucă pre stradă şi merse pe trotoar mai departe. Eu încă mĕ duseiu pe cealaltă parte. Inima 'mi bătea ca la o pĕsărică prinsă, şi întêmplarea îmi veni în ajutor.

Ee cealaltă parte aprópe de necunoscuta mea veni deodată un domn cam în etate, cu un mers care nu l prea recomanda de om solid, căci clătinându-se se apropia lipit de case. Şi mai iute sĕ grăbi sermana fată ca tóte fetele care nu voesc sĕ le petrécă séra cineva acasă. Omul meu, nici una nici două sĕ luă după ea. Ea fugi dar el tot o ajunge, o prinse, ea striga şi .... mulţumii lui Dḑeu pentru bastonul, ce'l aveam în mâna dréptă. La moment fui şi eu acolo la moment însĕ observà şi omul meu cum stă lucrul şi se retrase..., şi numai la câţi-va paşi departe de noi începu a se arĕta voinic... adecă începu a protesta energic.

(Va urma.)

pe care își depun semnăturile și d-nii miniștri, d-nii președinți ai corpurilor legiuitóre, birourile ambelor camere, d. primar al capitalei, I. P. S. S. Mitropolitul primat, membrii comitetului de administrație a fundațiunei, rectorul universității, decanii facultăților, mai mulți demnitari ai statului și un număr de studenți.

M. S. Regele se întreținu apoi cu multe persóne din asistență, distingênd mai ales pe profesorii universitari.

La óra 1 Maiestății Lor și Altețele Lor regale se retrag.

Noutăți.

Monumentul lui Iancu și magiarii în presa din România. Ordinul ministrului unguresc de interne, prin care interdice sub grea pedépsă colectările pentru monumentul lui Iancu, a fost comentat și în presa din România. „Bud. Hirlap“ de ieri ne spune, că a cetit în privința acésta între altele și următórele rênduri în „Voința Națională“ din Bucuresci: „Magiarii s'au dejosit într'un mod ne mai audit. Falsifică istoria, necinstesc suvenirile sfinte, și tóte acestea în interesul închipuitei idei de stat magiar. Noul ministru unguresc de interne Perczel n'a voit sĕ remână mai pe jos de Hieronymi cel de ridiculă amintire. Pentru-ca sĕ-și întăréscă fragila sa esistență în scaunul de ministru față de proletariatul jidano-magiar rătĕcit și corupt, a emis „parvenitul ministru“ acel ordin al seu. — „E interesant în privința acésta — dice „Bud. Hirl.“ — și acest scurt comunicat, pentru-ca sĕ vedem, cum s'a obicinuit chiar și partea mai fruntașă a presei române sĕ vorbéscă despre națiunea magiară“.

* * *

Terorisarea țĕranilor nostri. Se scrie din Sĕliște: Terórea în contra țĕrănimei nóstre și-a ajuns culmea. Gendarmii prind și bat pe ómeni în diua mare. Pe o biată femeie, Susana Tiban din Orlat, fără de nici o vină, au bătut'o grozav în casarma din Sĕliște. Mai ales gendarmii de pe aici fac minuni. Biata femeie a constatat print'un *visum repertum* bătaia suferită.

* * *

Reuniunea română de gimnastică și cântări din Brașov — după cum aflăm din „Gaz. Trans.“ — și-a ținut în 12/24 Martiu adunarea generală. Vice-președintele reuniunii dl G. Chelar, în vorbirea de deschidere a apostrofat în termini aspri apatia și indiferentismul publicului brașovén față de reuniune. In raportul comitetului se constată, că numita reuniune dispune de o avere de 2894 fl. 12 cr. Privitor la raportul general al comitetului, în care se propunea suspendarea activității reuniunii, adunarea a primit cu însuflețire propunerea, ca activitatea sĕ se continue și noul comitet sĕ dea de aci încolo mai mare avênt prosperării reuniunii. In fine s'a constituit noul comitet astfel: G. Chelar, presid.; Iosif Blaga, vicepresid.; P. Dima, conducĕtor al corului; P. Roșca, conducĕtor al gimnasticei; A. Vlaicu, conducĕtor al convenirilor; V. Üveges, cassariu; I. Murăroiu, secretariu; I. Savu, archivariu.

* * *

Două ordinațiuni ale ministrului de culte. Ministrul de culte și de instrucțiune publică, Iuliu Wlassics, a îndreptat 2 ordinațiuni cătră consiliul de instrucțiune al țĕrii în cestiunea reformării planurilor de învĕțământ dela scolele medii. In cea dintâiu ordinațiune ministrul cere, ca consiliul sĕ-și dea părerea, óre planurile de învĕțământ esistente nu dau ansă la plângerea generală, asupra faptului, că scolarii sunt prea încărcați cu studiul. Totodată consiliul va avé sĕ se pronunțe în direcțiunea, că óre sĕ dă destulă atențiune instrucțiunii așa numitelor obiecte naționale(!!) A doua ordinațiune se referă la acele obiecte, cari înlocuesc limba grécă.

* * *

Donațiune. In ședința de Sâmbătă a Academiei române s'a comunicat între altele, că generósa dómnă Elena Dr. Turnescu a făcut Academiei o donațiune de 2000 lei anual, adecă i-a asigurat o rentă anuală de două mii lei.

* * *

Procesul Gr. Sturdza - principesa Gorceacoff. Curtea de apel din Bucuresci și-a dat Sâmbătă sentința in procesul acesta faimos. Curtea a reformat sentința tribunalului de Iași și a condamnat pe principesa Gorciacoff și pe minorul M. Sturdza, representat prin dl D. Sturdza, sĕ plătéscă prințului Gr. Sturdza suma de 2,427.464 lei cu dobânda de 5% dela 29 Novembre 1889, data când s'a făcut acțiunea, până la complectă achitare, și 30.000 ca cheltueli de judecată.

* * *

Concurs! Ministrul unguresc de comerciu a pus un premiu de 500 fl. pentru cel ce va puté sĕ prindă pe defraudantul de postă Klopfer din Raab, care după-cum am spus și noi într'unul din numerii trecuți, a fugit în lume cu 22.000 fl. Concursele se pot adresa ministrului numai după prinderea hoțului.

* * *

Memorii din 1848/49 de Vasile Moldovan. După cum scrie „Gazeta“ Memoriile lui Vasile Moldovan, referitor la cari am publicat și noi un apel, au apărut eri într'o broșură elegantă de 11 cóle, format 8°. Prețul unui esemplar e: 50 cr. s'au 1 corónă plus 5 cr. porto poștal; pentru România și străinătate 1 franc 50 bani. Comandele se fac la adresa: Traian H. Pop, publicist, Brașov (*Brassó*). Comandele sĕ efeptuesc prompt și sigur. Doritorii de a poseda acastă prețiósă scriere, sunt rugați a grăbi cu procurarea ei la numita adresă. Esemplare pe credit nu se trimit.

* * *

Dĕrîmarea unei catedrale. In Mirabeila s'a întêmplat dilele acestea o mare nenorocire. In decursul serviciului bisericesc s'a dĕrîmat catedrala de acolo spre cea mai mare spaimă a celor ce asistau la serviciul D-deesc. — Până acuma au fost scóse 8 cadavre și 20 de indivizi fórte greu răniți. Lucrările de mântuire merg fórte cu greu din causă, că în continuu sĕ dĕrîmă păreții. E temerea, că ceialalți nenorociți, cari se află sub ruine nu se vor puté mântui mai mult ci vor cădé cu toții jertfă acestei catastrofe îngrozitóre.

* * *

Necrolog. Primim următorul anunț: Subscrișii cu inima frântă de durere anunță, că iubitul părinte și consângean *Stefan Galea*, fost secretar conducĕtor al ag. gen. *Transilvania* din Cluș, după un morb greu îndelungat și-a dat nobilul seu suflet în mânile creatorului în 26 Martiu st. n. a. c. la 8 óre a. m. în etate de 53 ani și în al 2-lea an al vĕduviei. S'a dus și al doilea ânger păditor al orfanelor, care stau uimite sub lovitura sorții grele, avênd singur pe D-deul vieții și al măririi de mângăitoriu. Rĕmășițele-i pămêntesci se vor înmormênta în 28 Martiu st. n. la 5 óre d. a. dela casa sa din strada Trencin Nr. 10 în cimiteriul central după ritul s. bisericii gr.-cath. Éră parastasul pentru odihna sufletului repausatului se va celebra în biserica gr.-cath din loc Sâmbătă în 30 l. c. st. n. la 9 óre a. m. Fie-i țĕrîna ușóră și memoria etern binecuvêntată! Cluș, în 26 Martiu *1895*. Aurelia Galea, Victoria Galea, ca fiice; vĕd. Anișca Galea n. Cupșa, ca mamă vitregă.

„Viéță nóuă“

de

Henry Drummond.

(Traducere din limba germână).

(Urmare.)

In decursul dilei întregi pe tóte lucrările tale până și pe cele mai mici zace binecuvêntarea, sânțenia minutelor, în care au vĕdut în revĕrsatul zorilor pe Domnul Eri te cugetai mai cu samă numai la tine însuți. Astădi vedi și pe sĕraci și îi saturi.

Cei fără ajutoriu, cei cari sĕ află în ispită, cei măhniți, te încunjură, și tu ajuți fiesce-căruia. Unde au fost toți acesti ómeni eri? Acolo unde sunt și astădi, dar tu nu-i vedeai. Numai în lumina reflectată vedem noi pe cei ce au trebuință de ajutor, și sufletul tĕu astădi este o oglindă, care atârnă bine.

Cele nevĕdute au devenit vĕdute, trăesci pentru puține óre viéța de veci. Viéța de veci, viéța credinții nu este alt-ceva decât o viétă de pĕtrundere mai înaltă. Credința este o ținută a sufletului, o oglindă în direcțiune adevĕrată.

Dacă a trecut diua și privesci sara înapoi, te vei mira de lucrurile, care le-ai făcut. Tu nu-ți mai aduci aminte, că te-ai încordat prea mult, că ai imitat ceva, că ai jertfit ceva. Tu esti consciu de apropierea lui Christos, care a fost peste di la tine: îți aduci aminte, că ai urmat fără silă îndemnurilor lui, că schimbarea, s'a produs fără silă, fără sgomot, fără sensațiune. Tu nu-ți închipuesci, că ai făcut un lucru mare, că ai ajuns la un succes personal, tu nu te laudi cu lucrul tĕu ca și cu un câștig însemnat, câstigat cu greutăți, care îți asigură érăși un nou resultat. Tu esti consciu simplu de „mărirea lui Christos“, și ce observă ómenii în jurul tĕu, dacă lucrarea ta a fost corectă, este tot „mărirea lui Christos“. Dacă privim într'o oglindă, nu vedem oglinda însași, nici nu ne cugetăm la ea, ci vedem numai chipul în ea. Oglinda numai atunci ne atrage atențiunea asupra sa, dacă are pete.

Că acésta este esperință reală și nu fantasie, că o astfel de viéță este cu putință, că sunt în jurul nostru ómeni, cari trăesc astfel, este taptă complinită. Din nenumĕratele mărturii nu pot, ca sĕ nu me provoc cel puțin la una.

Cuvintele cele mai jos sunt ale unui bărbat dintre cei mai erudiți ai timpului nostru, ale unui bărbat, care ca puțini alții a purtat sarcina și ferbințéla dilei spre binele țĕrii sale, și care a depus acésta mărturisire, nu în apusul vieții, ci când sĕ află la înălțimea vieții sale pline de succes. Îl las ca sĕ vorbéscă el însuși pe lângă unele prescurtări:

„Astă séră am numai puține de dis, dar în aceste puține am dorința sĕ vorbesc despre sfântul nume al lui Christos, care este viéța mea, fericirea mea, speranța mea, și tăria mea. Trebue sĕ stau liniscit și sĕ arunc o privire asupra trecutului; reprivirea acésta mĕ îndémnă sĕ mărturisesc spre onórea Dumnedeului meu descoperit în Iisus Christos: că din mila lui D-deu sunt ce sunt! Laud și preamăresc măréța și sublimă descoperire a lui D-deu, a vecinicului părinte a creatorului cerului și pămêntului care privesce asupra faptelor tuturor, neamurilor și le împrejmuesce cu lucrarea sa; dar este Dumnedeul descoperit în Iisus Christos, în viéța lui, în pulsul inimii lui, în vorbirea lui, în lucrarea lui, pe care îl mărturisesc eu astă séră și despre care aș voi sĕ dic: „Prin iubirea lui D-deu în Isus Christos sunt ce sunt“.

„Dacă ar fi sĕ arĕt mai de aprópe, ce vreau sĕ dic prin acésta, mărturisesc pe față, că deși datoresc fórte multe tatălui meu și mamei mele, tot atât de multe pe trecerii cultivĕtóre cu ceialalți membri ai casei părintesci, tot atât de multe scólei vieții, schimbarea ființei și esistenței mele o datoresc influinței personale a lui Christos. Din chipul lui am scos tóte, câte îmi stau înaintea ochilor mei ca idealuri ale frumosului moral. Noțiunile mele despre aceea, ce este curat, își au originea lor aprópe tóte în domnul Isus Christos. Mulți datoresc formarea caracterului lor cetirei cărților, cum sunt biografiile despre bărbații renumiți ai antichității, modelul, pre care îl au ei în unul séu în altul din bărbații, care și-au făcut un nume în istorie; și influința cea mare a bărbaților acestora asupra ființei lor ei au și recunoscut'o. Eu însĕ nu pot dice, că vre-un poet sau vreun cugetător séu reformator sau beliduce sau vreun alt bărbat mare a cuprins fantasia și cugetarea mea atât de tare ca Iisus cel simplu din Nazaret.

(Va urma).

Fundațiunea Georgiu Filip.

Despre fundațiunea acésta „Transilvania“ în nrul sĕu mai nou scrie următórele:

Tóte foile nóstre au adus în dilele acestea scirea, că rĕposatul advocat din Tășnad Georgiu Filip a lăsat prin testament „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ o fundațiune pe numele sĕu spre scopuri culturale și filantropice, în sumă de 20.000 fl.; și testamentul constată pe deplin acest fapt.

Privită chiar și numai din punct de vedere material, acéstă jertfă din partea unui fiu al națiunii nóstre este fórte considerabilă și nu va lipsí a produce bucurie în inimile tuturor, cari conlucră la progresarea și înflorirea poporului nostru.

Dar nobila fundațiune cresce și mai mult în ochii nostri, dacă aprețiem valórea ei morală. Un bun fiu al poporului sĕu, aședat de sórte la una din marginile estreme ale teritoriului locuit de români, precum în viéța sa a fost un călduros apĕrătoriu al intereselor poporului seu, și se simția la bine și la rĕu una cu dênsul, așa și la ieșirea sa din viéță voiesce a perena iubirea sa pentru dênsul pe terenul cel larg al sciinței și culturei, pe care cu toții, fără deosebire de confesiune, de partid politic și alte împrejurări, cari adese-ori ne separéză în viéță, ne întâlnim cu frățéscă armonie și iubire.

Căci ori-cari ar fi vederile nóstre pe alte terene ale vieții practice, aici pe terenul culturei, ca într'o împĕrăție mesiană, convenim cu toții, ne comunicăm părerile și convingerile nóstre și căutăm mijlócele cele mai bune, a promova cultura poporului nostru; întru acésta una suntem și una trebue sĕ fim cu toții a conlucra din tóte puterile nóstre, ca sĕ facem poporului nostru accesibilă calea progresului sĕu, se adunăm ósele cele risipite și sĕ le facem un corp plin de viéță, de vigóre și vií speranțe în venitoriu.

Nu privim încă în tótă estensiunea testamentul binemeritatului donator, nici nu putem prognostica atitudinea, ce va lua comitetul Asociațiunii față cu însemnatul dar, ce face acesteia; dar nici împrejurarea, că testatoriul ar avé în vedere un venitoriu îndepărtat de 100 ani, sau dóră și mai mulți pentru punerea în lucrare a fundațiunii sale, nu slăbesce convingerea nóstră despre căldurósa bunăvoință și nobila intențiune, ce a avut la oferirea acestui dar. Ba precum în trecut în testamentul Ioan Oltean și altele de acest fel, așa și în spiritul acestui testament vedem un moment de îmbărbătare și încuragiare spre nobilele ținte ale Asociațiunei.

Considerând tóte acestea, salutăm cu bucurie fundațiunea George Filip, însoțind cu pietate memoria bravului bărbat, și privim cu vesele speranțe în venitoriul Asociațiunii transilvane, carea mult bine a revĕrsat asupra poporului nostru și mult are sĕ reverse în în venitoriu, dacă puterile ei se vor întări prin asemenea nobile succurse din partea membrilor seí. Da, cu bucurie dăm espresie și cu acéstă ocasiune convingerei nóstre, că Asociațiunea transilvană pe lângă astfel de caldi părtinitori și sprijinitori este chiemată a realisa înaltele ideale, ce au condus pe fundatorii ei, și tot mai mult sĕ apropie timpul, ca ea sĕ pótă arĕta lumei fructele binecuvêntate ale activității sale.

Ér nobilului fundator Georgiu Filip fie i țĕrina ușórá și memoria binecuvêntată!

Mai nou.

După afacerea dela Neutra a urmat în ședința de eri a dietei discuția asupra petițiunilor privitóre la mișcările naționalităților. Petițiuni întrate 61. Deputatul Visontai pretinde energie dela guvern. Min. Bánffy dice, că mișcările au caracter cu deosebire social (?!). Promite, că guvernul sĕ va ocupa cu petițiunile. Sĕ primesce propunerea comisiunii petiționare, ca petițiile sĕ fie adresate întregului minister.

Nr. 168/895. [46] 1—3

EDICT.

Sofia Raica născută în Cetea, soția legiuită a lui Nicolae Mihălțan din Alba Iulia, care mai bine de 5 (cinci) ani de ḑile a părăsit pe soțul ei, fără a se sci unde petrece, pe basa resoluțiunei Venerabilului consistoriu archidiecesan din 14 Februariu Nr. 8840 B. sĕ citéză a sĕ înfățișa la forul matrimonial gr.-or. al Albei-Iuliei în termin de 6 luni de ḑile dela prima publicare, căci altcum procesul divorțial intentat de soțul ei, se va pertracta și decide și în absența ei.

Alba-Iulia, 5 Martie, 1895.

Forul matrimonial de I instanță al Albei Iuliei.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

Nr. 203. [44] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului al II-lea de paroch de clasa I. în Sighișóra, protopresbiteratul Sighișórei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch constau din un venit anual de 800 fl. v. a.

Informațiuni mai detaiate despre emolumentele speciale împreunate cu acest post, se pot lua dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Reflectanții sunt poftiți a-și așterne cererile concursuale instruite cu documentele necesare conform normelor în vigóre și în special în sensul §-lui 15 pt. *a*) din „Regulamentul pentru parochii“, în terminul deschis, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta sub durata concursului în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica din loc, spre a-și arăta aptitudinea în cele rituali.

Sighișóra, 28 Februariu 1895.

Din ședința sinodului parochial gr.-or. al Sighișórei, ținută la 5 Februariu 1895.

Președinte:

D. Moldovau, paroch și protopop.
M. Moldovan, notar adhoc sinodal.

In conțelegere cu oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Șighișórei.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

CÉSORNICE DE BUZUNARIU
de goldin original,

regulate esact, garantate pentru mersul bun, liferez *eliberat de porto.*

pentru o bucată **fl. 5.50** orologiu pentru domni
„ „ „ „ **7.50** „ „ dame
„ „ „ „ **7.80** „ cu capac duplu

și la fie-care orologiu o căptușală de piele gratis.

Aceste orológe nu se pot deosebí nici chiar de bărbați specialiști de orológele de aur curat. Orológele de goldin sunt în urma frumseții și a practicabilității lor în folosire la cei mai mulți oficianți ai drumurilor ferate din țéră și strĕinătate. [235] 9—10

Aceste orológe au renume universal, au fost recunoscute de **cele mai escelente** prin nenumĕrate scrisori de recunoscință.

Lanțuri de orológe de goldin curat fason de aur
fl. 1. — fl. 1.25. — fl. 1.50 și fl. 2.

Trimiterea prin rambursă. — Preț-curantul gratuit.

Depoul orológelor de goldin „Ring“
Wien, I, Seilergasse Nr. 11.

Celor ce nu le convine li se primesc înderăt.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		**Budapesta**		5.50	7.25	7.—	1.50	8.1
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12		**Szolnok**		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		**P. Ladány**		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	**Oradea-mare**	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	**Cluș.**	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriș		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		**Cucerdea**		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	**Teiuș.**	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	**Copșa-mică**	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apața		Circuléză nŭmai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	**Brașov**	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		**Predeal**		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	**Bucuresci**	pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.20	11.34	7.10	pl.	**Copșa-mică**	sos.	9.34]	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43		Șeica mare		9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneș		8.37	11.32	5.34	—	—
—	—	3.57	1.03	9.—		Ocna		8.11	10.58	5.12	—	—
—	—	4.19	1.25	9.26	sos.	**Sibiiu**	pl.	7.44	10.26	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	--	—	—
—	—	4.48	1.58	—		Șelimber		7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—		Veștem		7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Șebeșul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacii int.		5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—		Cârtișóra		5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viștea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beșimbav		4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		**Budapesta**		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		**Szolnok**		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	**Arad**	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35								
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaț		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	--	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliș		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborșin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	—
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		**Simeria** (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕștia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Șibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vințul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		**Alba-Iulia**		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos.	**Teiuș**	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	**Budapesta**	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	Timișóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeș		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		**Verciorova**		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		**Simeria**		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.15
7.13	12.20	5.23	10.25		**Hunedóra**		4.45	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

4 50	8.50	—	3.10	**Brașov**	8.19	1.50	—	7.20
5.36	9.33	—	3.43	Prejmĕr	7.41	1.20	—	6.42
6.49	10.46	—	4.35	Sepși-S.-Georgiu	6.35	12 29	–	5.36
8 33	12.40	—	5.55	Covasna	4.55	11.13	—	3.51
9.19	1.26	—	6.32	**Kezdi-Oșorheiu**	4.—	10 30	—	2.45

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9. 59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 32 Sibiiu, Marți, 21 Martiu (2 Aprile) 1895. **Anul XLIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 20 Martiu, 1895.

Joi și Vineri din sêptêmâna trecută a fost discusiune în dieta din Budapesta asupra cestiunii de naționalitate. Ansă la acésta au dat petițiunile întrate la dietă din diferite părți ale țerei, privitóre la „înfrânarea agitătorilor contra statului și națiunii magiare".

„Părinții patriei" érăși au avut ocasiunea sê se pronunțe cu privire la noi și sê-și espună vederile în cestiunea de naționalitate. Afară de referentul comisiunii de petiționare au vorbit deputații Pázmándy, Apponyi și ovreiul Visontai, ér în urmă ministrul president Bánffy. Fie-care din acestia e condus — precum sunt dóră toți deputații magiari — de șovinism, și putem ḑice de ură și dispreț față de noi, lucruri, cari nu pot duce nici când la resolvarea radicală și corectă a cestiunii de naționalitate.

Pázmándy pretinde dela guvern sê esopereze sistarea ligei culturale din România, căci „până esistă liga română, până atunci agitațiile nu au capêt", apoi pretinde, ca în scólele de naționalitate sê se învețe limba magiară, și istoria și geografia sê se propună în limba magiară, deóre-ce „până când în scólele naționalităților Iancu și soții lui figuréză ca eroi. până atunci rêul nu se póte sana".

Pe calea acésta își închipuesce stimabilul domn Pázmándy, că se va putea resolva cestiunea de naționalitate.

Tot în sens șovinistic a vorbit și Apponyi. El crede, că statul magiar are destulă putere, spre a combate acest rêu, dar guvernul nu e apt de a da pept cu el. Statul magiar ar trebui sê se arete puternic în afară, ca naționalitățile sê aibă respect. Tóte instituțiile culturale trebuie sê stea în serviciul unității națiunii magiare și a ideii de stat magiar. Vorbesce apoi despre abusurile dela Neutra și arată, că cu astfel de procedură statul nu póte sê-'și asigure stimă și respect dela naționalități.

Visontai pretinde acțiune dela guvern și trage o laudă estraordinară ovreilor, cari sunt fórte mari patrioți și sunt stegarii limbei magiare și culturei magiare, chiar și în ținuturile locuite de naționalități.

In urmă ministrul Bánffy ḑice, că viața publică magiară așa trebuie condusă, ca în tóte manifestațiile ei sê servéscă interesele statului național magiar. In acésta vede el resolvarea cu succes a cestiunii!

Declară apoi, că se alătură la propunerea comisiunii petiționare, de a sê da cererile guvernului, ca sê le ia în considerare și promite, că guvernul s'a și ocupa cu ele în special și va face și dispoțiuni legislatorice.

Avem deci sê ne asteptăm în viitor la mêsuri nóuê. Sê va face ceva, ca sê facă din noi „buni patrioți, cu sila, căci până acum, așa ni se spune chiar și în dietă, suntem destul de rêi patrioți și Visontai ne arată în privința acésta și modelul ce ar trebui sê-'l imitâm, — pe ovrei.

După ideile însê, de cari sunt conduși compatrioții nostri, nu credem, că cestiunea acésta se va puté resolva cu succes.

Revista politică.

Ḑiariul „Politic" scrie următórele: Aprópe cu un an mai înainte s'a ventilat din partea unor tineri români din Sibiiu ideia, de a ridica un modest monument în amintirea lui Avram Iancu, conducêtoriul românilor dela 1848, ale cărui osăminte se află în cimiteriul părăsit al comunei Cebea (com. Hunedórei), pentru-ca astfeliu generațiunile viitóre sê scie, unde se află mormêntul unui bărbat, care are o deosebită însemnătate în istoria Transilvaniei. Pentru-că este sciut, că în revoluția magiară din anul 1848, Avram Iancu a fost acel bărbat, care la vocea împêratului sêu a adunat cetele românilor, cu cari a luptat cu succes în contra rebelilor magiari. Pentru meritele sale câstigate pentru tron și patrie a fost distins din partea Majestății Sale Francisc Iosif cu crucea de cavaler al ordinului „Francisc Iosif". Dar' ridicarea unui monument în memoria acestui bărbat însémnă aḑi în Ungaria numai puțin de cât înaltă tradare.

După acestea, numitul ḑiariu citéză cunoscuta ordinațiune a ministrului de interne, prin care se interḑice ridicarea monumentului, sfîrșind cu următórea apreciare caracteristică:

In modul acesta se vatêmă din sinul guvernului magiar sentimentele de pietate ale românilor! In modul acesta se profanéză în mod oficios meritele unui luptătoriu credincios pentru împêratul sêu. Și acestea se întêmplă tocmai în timpul, când în capitala Ungariei se lucră pentru ridicarea unui monument uriaș în memoria lui Kossuth, conducêtoriul rebelilor, din 1848. Ér' acésta se numesce „patriotism magiar".

* * *

„Gazeta Warszaska," aduce o scire interesantă, după care în ultimul consiliu de ministri austriac s'ar fi escat între ministrul-president Windischgrätz și ministrul de finanțe Plener divergențe de păreri fórte acute. Se ḑice, că cu acésta ocasiune șeful cabinetului ar fi făcut ministrului Plener imputare, că dînsul desvóltă o acțiune în interesul partidului seu, adecă al liberalilor germani, care acțiune este îndreptată în contra ministeriului. Din incidentul acesta principele Windischgrätz nici nu va mai astepta introducerea reformei electorale, ci va dimisiona, ér' ministrul Plener lucră la un memorand despre situațiunea internă politică din Austria, pe care voesce a'l înainta Maj. Sale împêratului. — Acésta scire o aduc foile cu tótă reserva, lăsând responsabilitatea pentru ea numitului ḑiariu.

* * *

„Agența Reuter" are raport din Iokohama, că în óstea japonesă dela Port-Arthur a erupt colera. In ḑiua primă a epidemiei s'au constatat 38 casuri de înbolnăviri.

Parlamentul iapones a fost închis, după ce în ședință secretă se presentaseră proiecte de resolutiune, în cari parlamentul își esprimă regretele asupra nenorocitului incident al representantului Chinei, vice-regele Li-Hung-Ceang.

Conform rapórtelor venite din Washington, rana vice-regelui e de caracter grav, fiind-că plumbul a pătruns în țesătura osósă dela basa nărilor. Chirurgul german, pe care'l însărcinase Micado cu curarea ranei, ḑice, că însănêtoșarea este fórte dubie.

Agența telegrafică ruséscă comunică informațiunea, că Germania și Statele-Unite americane au făcut pași prin consulul chinez, pentru întrevenire în scopul sistărei inimicițiilor pe timpul pertractărilor de pace, și au declarat, că și pentru viitoriu voesc sê-și păstreze deplina neutralitate. Celelalte state și-au signalat punctul de mânecare prin enunciarea, că încă n'a sosit timpul potrivit pentru interventiune.

Scirile din urmă anunță, că Micado a proclamat armistițiu cu China.

* * *

Din rapórtele venite dela guvernatorii din Lüttich și Flandria transpiră, că lucrătorii sunt deciși la violențe. Proprietarii întreprinderilor industriale cer sê li-se dee pază militară. In ḑilele prime ale lunei Aprile se vor pune 'n grevă mai mult de 300.000 lucrători.

Guvernul avênd în vedere, că lucrătorii își continuă conventiculele secrete, în cari propagă idei revoluționare, a chiemat sub arme clasa a 2-a a miliției de reservă, așa, că contingentul armatei permanente e deja de 60.000.

Dacă situațiunea în districtele montanistice s'ar agrava, guvernul va chiema sub arme alte 7000 soldați ai gardei civile. Ordinul de convocare stă subscris gata.

FOIȚA.

Nopți senine.

De *F. M. Dostojevskij.*

— Traducere. —

(Urmare.)

„Dă-'mi brațul, ḑiseiu eu cătră necunoscuta, și n'ai grije, că va mai cuteza sê te încomodeze".

Tăcută și încă tremurând de spaimă, ea îmi dădù brațul. O, domnul meu, cum te a trimes D-ḑeu în acest moment!

Aruncaiu repede o privire asupra ei și ea era brunetă încântătóre, așa cum îmi închipuisem eu; pe obrazul ei se vedeau încă urme de lacrimi, din causa spaimei sau du rerei de mai nainte — nu știu. Dar pe buzele ei era deja un suris. Ea mê privì, se roșì puțin și era perplecsă.

„Veḑi mê rog, de ce ai fugit de mine? De 'mi-ai fi permis sê mê apropiu, atunci nu ți-s'ar fi întêmplat nimic . . ."

Dar eu nu te-am cunoscut și am creḑut că . . . ."

„Dar acum mê cunosci?"

„Puțin . . . dar de ce tremuri?"

„O, ai observat deja", rêspunseiu eu estasiat de prudența fetei. „Da, ai observat dintr'odată cu cine ai a face, căci în adevêr eu sunt sfiicios față de dame, și nu neg, că mê simțesc tocmai așa de agitat, cum erai d-ta puțin mai nainte, când te spăriă d-nul acela. Dacă mâna 'mi tremură, trebue sê scii, că n'a atins nici odată o mâna așa de frumósă ca a d-tale. Nu sciu nici atât cum sê vorbesc cu damele și nu sunt sigur, că óre până acum nu ți-am vorbit vr'un nonsens".

„Vreai sê fiu francă, atunci îți spun, că acéstă sfiélă nu displace damelor și tocmai de aceea nu te las sê te duci până-ce nu voiu fi acasă".

„O, Dómne, ce bunătate!" ḑiseiu eu abia resuflând de estasiare. Sunt deja de 26 de ani și nu cunosc pe nimeni; crede-mi te rog, că nici bare-mi o damă, căci eu n'am nici o cunoscință de aprópe și tot visez numai, că într'o ḑi tot voiu face cunoscință cu cineva mai de aprópe. Dac'ai ști de câte-ori m'am amoresat în modul acesta!"

„Cum așa . . . . în cine?"

„Intr'un ideal, în acela, pe care îl vêd în vis. 'I aș spune, că mê prăpădesc singur, m'aș duce după el numai sê nu mê refuse, ar fi póte datorința unei dame ca dorința sfiiciósă a unui om nefericit cum sunt eu, sê o asculte . . . . ce aș face sê fie voința ei, sê-i spun numai două vorbe frățesci . . . . două vorbe numai, și atunci sê nu ne mai întâlnim nici odată! . . ."

„Aceea n'ar fi o ființă bună, ar trebuí sê fie próstă sau supêrată pe ceva ca sê nu se decidă a asculta acele două vorbe pentru care o rog așa de cu sfială. Dar spune-mi, te rog, de unde deduci, că eu sunt una dintre acele ființe ca sê mê ții démnă de amiciția și francitatea d-tale?"

„De unde? dar erai singură . . și acel domn sê purtà așa de nedemn, și apoi acum e nópte; am creḑut, că e o datorință, dacă îmi permiți . . . .

„Nu, nu, mai înainte de cealaltă parte încă și d-ta voiai sê te apropii?"

„De cealaltă parte da, m'am simțit aḑi fórte fericit, m'am preumblat, am cântat, nu am avut nici când astfel de momente fericite . . . 'Mi-se părù atunci, scusă-mê, că îți aduc amínte, dar mi-se părù că plângeai . . . și eu nu puteam auḑi, inima mi-se strînse! Cred, că astă compătimire frățéscă n'a fost un pêcat? óre te-aș fi ofensat, că am cutezat numai sê mê apropiu?"

„Ei bine, acum sunt veselă, căci ved, că nu m'am înșelat. Dar acum sunt acasă, nu mai am încă decât doi pași până acasă. Adio! Iți mulțămesc!"

„Óre sê nu ne mai vedem în adevêr nici-odată?"

„La început ai dorit două vorbe și acum . . . de altcum nu ḑic nimic . . . posibil că ne vom mai întâlní".

„Am sê viu mâne de sigur pe locul acesta precis la același timp și voiu fi fericit, aducêndu-ne aminte de ieri. Acest loc îl iubesc".

„Mâne séră la ḑece óre trebue sê fiu aici, n'am pe nimeni cui sê-i vorbesc și sê-i cer un sfat, pe stradă nu se caută dătători de sfaturi, o sciu, dar d-ta esci o escepție. Te cunosc ca și când ne-am fi vêḑut de 20 de ani. Mâne îți voiu istorisí tot despre mine. La revedere!"

„La revedere!"

Ne-am despărțit și tótă nóptea am umblal pe strade, ca sê mê întorc acasă, nu m'am putut decide. Eram așa de fericit, căci mereu încă îmi suna în urechi: „La revedere!"

(Va urma.)

Noutăți.

Insciințare. Biletele pentru concertul „Reuniunei române de musică“, ce se va ține mâne (Marți) în 2 Aprile n. în sala dela „Geselschaftshaus“ se vor estrada în ꞅiua concertului dela órele 11—1 p. m., în localul „Reuniunei de musică germână“.

⁂

Episcop magiar în România?! Sub titlul acesta foile magiare scriseră în ꞅilele din urmă, că episcopul catolic din Bucuresci, carele fusese în călětoria sa prin Ungaria și óspele primatelui catolic, ar fi esoperat dela acesta numirea unui episcop magiar în România. Scirile din Bucuresci ne spun acum, că în senat dl Urechie a anunțat o interpelare privitóre la confesiunile neortodocse în România, esprimând dorința ca guvernul sě aducă un proiect de lege, spuněnd, că episcopii catolici în România se fie numiți la propunerea guvernului. Dl Urechie își întemeiază interpelarea pe scirea, după care un episcop catolic ungur a fost numit pentru România.

Ministrul de esterne Lahováry a declarat, că acéstă scire e lipsită de ori-ce temeiu; ambele scaune episcopale din România (Bucuresci și Iași) sunt ocupate. Numirea de episcop catolic s'ar puté întâmpla numai cu consimțěmêntul guvernului.

Prin acésta incidentul s'a terminat.

⁂

Proiectul de „rěsturnare“ din Germania. La propunerea centrului s'a primit un paragraf în proiectul de rěsturnare, prin care se pedepsesce preamărirea adulteriului cu o pedépsă până la trei ani.

⁂

Proces de presă. In cestiunea procesului de presă intentat deputaților și redactorilor dela „Magyarország“ Ludovic Holló și Nicolae Bartha, pentru defaimarea fostului guvern Wekerle, președintele camerei ungare încunosciință pe judele de instrucție în afaceri de presă, că camera a suspendat imunitatea numiților doi deputați. In urma acésta judele de instrucție a citat pe Holló și pe Bartha pentru 4 Aprile la investigație.

⁂

„Emke“ în vîrstă de 10 ani. Societatea magiară din Ardél scrie „Drept.“ se prepară pentru o mare serbare. In 4 Iun. a. c. se va serba iubileul de 10 ani dela înființarea „Kulturegylet“-ului, bălaurul desnaționalisărei nemagiarilor. Sěrbarea se va arangia în orașul Odorheiul-sěcuiesc, unde tâmbălăul va fi de sigur demn de intențiunile și scopul „Kultur-egylet“-ului.

⁂

O nóuě istorie a Ungariei. „Magyar Hirlap“ publică după ꞅiarele francese, că în Paris a apărut o Istorie a Ungariei de Alfred Rambaud, în care se profețesce, că statele Austriei numai într'o confederație viitóre vor avé viitoriu. „Journal de Debats“ se ocupă cu cartea acésta.

⁂

Mihail Eminescu în unguresce. „Kolozsvár“ anunță, că în curênd se vor publica în limba magiară viéța și poesiile lui Mihail Eminescu, despre care ꞅice, că e „unul dintre cei mai distinși lirici români, care prin modul de scriere și prin direcțiunea sa modernă, sě ridică la nivelul somităților lumei literare“. Autorul scrierei unguresci, ce va costa 1 corónă, este tiněrul filolog magiar Szöcs Géza, născut în Ocna (lângă Sibiiu).

⁂

Un lup turbat. In comitatul Caraș-Severin a produs mai multe ꞅile de a rêndul mare spaimă și stricăciuni un lup turbat. Mai pe urmă a mușcat într'o comună 12 ómeni și o mare mulțime de animale. Șepte inși dintre ómenii mușcați au fost trimiși la institutul Pasteur-ian din Budapesta. Teribila fiară a fost în fine ucisă de nisce ciobani români din Zlatița, ér' pielea i-s'a ars în Vêrșeț.

⁂

Consulate române în Timișóra și Brașov. Ministrul român de esterne Lahovary a spus în cameră, că îndată-ce se va ivi necesitatea, se vor începe pertractări pentru înființarea celor douě consulate române: în Brașov și în Timișóra, până acum însě necesitatea acésta nu s'a ivit încă.

⁂

Pentru-ce se amână ținerea congresului sêrbesc? Foile magiare comunică scirea după „Zastava“, că adevěrata causă a oprirei congresului sêrbesc ar fi nisce lucruri fórte delicate și periculóse. Se ꞅice, că patriarchul Brancovici ar sta de multă vreme sub acusă judecătoréscă pentru mai multe cause criminale, de cari nici până aꞅi nu ar fi încă limpeꞅit. Din acéstă causă congresul a trebuit sě se amâne, fiind-că o mare parte a membrilor tocmai cu ocasiunea congresului voiau sě provóce scene de scandal, prin tragerea la rěspundere a patriarchului. La aceste svonuri chiar și ꞅiariul „Zastava“, care, deși într'un timp apěra pe patriarchul, acum îl provócă, ca sau sě se clarifice sau sě părăséscă demnitatea de cap al bisericei. Tribunalul a sistat de altmintrelea tótă procedura în contra patriarchului, declarându-o prescrisă, și deci siunea acésta s'a transpus casinei naționale, pentru-ca și ea sě-și facă sentența asupra prelatului, care-i este membru, sau dacă-'i convine sě se alăture la decisul tribunalului. Acum întrégă biserica sêrbéscă aștéptă cu mare interes atât decisiunea casinei, cât și urmările amânărei congresului.

Aceste împărtășiri le lăsăm în rěspunderea numitei foi.

⁂

Femei, studenți universitari. Parlamentul din Viena a primit mai multe petițiuni sě se încuviințeze ca și femeile sě pótă studia la universitate. Intre trimițětorii petițiunilor sunt reuniunea femeilor din Reichenau, reuniunea învěțătórelor din Praga și reuniunea de cântări „Ludmilla“ a fetelor din Pardubitz.

⁂

Academia Română. In ședințele plenare începênd din 7/19 și până 12/24 Martiu s'au petrecut, după cum scrie „Familia“ următórele:

Dl Iosif Vulcan a presentat scrierile sale „Ruga dela Chiseteu“ și „Sărăcie Lucie“, comedii poporale.

S'a raportat, că dl Dr. G. Crăinicean a trimis a se publica în Anale scrierea sa „Literatura medicală română“ biografii și bibliografii. S'a trimis spre cercetare secțiunii sciintifice.

Dl vicepreședinte A. V. Urechie a enunțat, că Academia a primit însciințarea, că a incetat din viéță la Milano ilustrul istoric Cesar Cantu, care în scrierile sale a arětat totdéuna mult interes și multă simpatie pentru români; deci a propus ca Academia sě esprime familiei reposatului condolențele sale. Dl N. Ionescu a făcut apoi elogiul marelui istoric, arětând inriurirea binefăcětóre, pe care a eserciat-o prin scrierile sale asupra tinerimei italiene. Atât în „Istoria universală“, cât și în „Istoria unei sute de ani“ Cantu a urmărit cu simpatie pe români. S'a decis a se esprima familiei reposatului Cesar Cantu condolențele Academiei.

Dl D. C. Ollănescu, a cetit în o ședință publică scrierea sa: „Un dialog satiric impotriva năravurilor nóstre actuale“.

In altă ședință publică dl Ioan Kalinderu a cetit lucrarea sa: „Vilegiatura la romani“ din care scótem următorul resumat:

Conferențiarul citéză mai întâi operile de care s'a servit în acest studiu. Notéză autorii latini Seneca, Juvenal, Corespondențele lui Cicerone, Pliniu cel tiner și o mulțime de scriitori francesi și germani. Spune că toți cari locuiau în Roma și erau plictisiți de viéța obositóre dela oraș, de visitele numeróse ale postulanților, se retrăgeau la țéră în vile splendide, unde petreceau de minune luni întregi.

Printre localitățile mai des cercetate, erau: Tusculum, Frascati, Tarent etc. precum și nenuměrate orașe de pe malul mărei, ca: Formia, Ostia, etc. Ostia era mult visitată pentru renumitele sale ape minerale. Seneca spunea despre calitatea acestor băi, că acolo „șórecii mistuesc și ferul!“

Călětoriile le făceau în trăsuri numite după felul lor: Rega, Cisium, Caruca domnitorium etc.

Romanii iubiau mult câmpiile intinse și cu vederi spre mare. Pentru Lucretiu, cea mai mare fericire era sě stea privind visător pe malul unui păriu limpede și repede.

In giurul vilelor, se cultivau parcuri de o eleganță surprinꞅětóre. Cu chipul acesta horticultura luase o mare desvoltare. In grădinile lui Pliniu, se vedéu arbori crescênd în diverse forme, după caprițiul și măestria cultivatorului Primul horticular pare a fi: Luciu Lucinus Luculus. Se cultivau însě mai tóte plantele de aꞅi, multe din ele esotice, aduse de prin Pont, Siria, Armenia, etc. Scriitorul Varo în „De re rustica“ spune că „Italia pare că e o grădină de pomi“.

Parcurile și grădinile mai erau impodobite cu nenuměrate lucrări de artă, statui etc. Acésta a făcut sě le numéscă: „grădini de marmoră“.

Pretutindeni unde natura presenta o posițiune pitoréscă, pe maluri de lacuri, prin mijloc de văi, pe vêrfuri de déluri, se construiau víle de o rară frumseță și imaginație architectonică.

Tóte reliefele din afară erau de marmoră și porfir de diverse nuanțe. Romanii însě, nu țineau așa de mult ca noi, la fațadă. Ei căutau interiorul sě fie confortabil și împărțirea în camere astfel, ca fiecare sě aibă loc.

Ómenii de litere erau fericiți, retrași acolo intr'un colț desfătat a naturei. Se ocupau mai mult cu plimbatul și în urmă dictau unui secretar special impresiile și concepțiile lor. Neliterații se ocupau cu pescuitul, vênatul etc.

In conclusie, spune dl Kalinderu, că a fost aprópe aceeași viéță ca astăꞅi pentru cei care dispun, căci „nimic nou sub sóre“.

S'a cetit o scrisóre a d-nei Elena Dr. Turnescu, prin care pune la disposiția Academiei în fiecare an câte 2000 de lei, din cari Academia va puté sě dispună de 1000 lei, ér 1000 sě se dea ca stipendii la fete din institutul Otetelesanu.

⁂

Ce nu face dragostea. Intr'o comună din comitatul Turócz trăesc douě ființe de invidiat: un om de 82 ani și o femeie de 78 ani, cari nemai putênd resista puternicilor pasiuni de amor, s'au hotărît că numai împreună vor sě trăiască. Hotărîrea a devenit realitate: s'au logodit. Moșneagul mire ꞅile întregi își petrecea cu bětrâna adorată sa, sosind in acelaşi timp și ꞅiua pentru cununie. Tocmai în ꞅiua deciꞅětóre în decursul povestirei lor, octogenarul mire s'a esprimat, că după-ce vor têrgui una sau alta în orașul Turocz-Szt.Márton, ar fi bine sě se abată și pe la cartea funduară, pentru-ca averea ei s'o transcrie pe numele lui. Aci a isbucnit catastrofa. Mirésa mirosind taina intențiunilor, că adecă mirele i-s'a îmbiat numai pentru avere, a abꞅis numai decât de amorul sěu față de dênsul, și încă în aceiași ꞅi a încunosciințat pe un al doilea adorator al sěu, rugându-l ca în ꞅiua urmětóre sě se presinte, pentru a face împreună cununia în fața altariului. Pregătirile, erau gata. Cest din urmă sciind, că lucrurile sunt gata și timp de întârꞅiere nu mai încape, a primit ofertul cu tótă lăcomia. A promis și cununia s'a făcut. — Astăꞅi, abstrăgênd dela bětrânete, ei sunt unii dintre cei mai fericiți muritori.

Rěspuns la „nisce observări ....!“

de

Dr. Vasilie Saftu.

In Nrii 19 și 20 ai „Telegrafului Român“ din anul curent am publicat o critică asupra manualului de Istorie bisericéscă de Dr. Il. Pușcariu, archimandrit și vicar archiepiscopesc. Intre altele am făcut și următórele alusiuni;

1. „Pe nici un teren nu e producțiunea mai sterilă, ca pe terenul religiunei. Rari, fórte rari sunt bărbații bisericei nóstre, cari sě se ocupe cu astfel de manuale. Și dacă și se ivesce câte unul, care-și sacrifică viața acestei munci grele și publică câte ceva, apoi se găsesc iute ómeni, cari lipsiți de bunăvoință — un lucru, care se tradează totdeuna prin stil, — încércă sě spulbere prin critici ne drepte manualul apărut.“

2. „Nu e nici bine, nici practic, când vrea cineva sě-și dea părerea asupra unei cărți, sě ia paginile de-arêndul și unde va găsi o greșală, sě se oprésca și sě afirme, că cartea e rea. Peste acest fel de greșeli stau la un manual de șcólă cuprinsul întreg și și mai sus metodul lui.“

3. „Se pare, că și în ꞅilele nóstre mulți d'intre autorii de manuale istorice trăesc în convingerea, că scopul istoriei este esclusiv de caracter instructiv adecă, elevul are sě scie în ce ꞅi și la ce an s'a întêmplat cutare luptă, la ce an a descoperit Columb America și așa mai departe. Din acéstă causă multe manuale sunt nisce incuisitori ai memoriei etc. Se înțelege de sine, că o astfel de pedanterie chinuitóre trebue cu ori și ce preț condamnată și alungată din tóte șcólele.“

4. „Tocmai acest fapt, (că autorul n'a întrerupt legătura logică pentru hatârul periódelor), pe care eu îl laud cu tot din adinsul, i-s'a imputat observându-i-se, că anul 325 nu e destul de important, ca sě pótă încheia o periódă, deși acésta e cestiune de apreciare; că cu anii 622 și 1054 putea începe perióde nouě, că a tratat cestiuni, cari aparțineau per. II în per. I și așa mai departe, tot motive, cari justifică cele ꞅise de mine asupra pedanteriei de ani și de ꞅile.“

„Fóia diecesană“ din Caransebeș scóte la ivélă pe cel atins prin aceste alusiuni: Este domnul „istoric“, Petru Ionescu. — Domnia sa publicase înaintea mea în Nrii 29 și 30 ai acestei foi, din anul 1894, o dare de sémă asupra „datelor cronologice“ din manualul dlui Dr. Pușcariu; iar în a doua „statistică“, publicată în Nrii 10 și 11, din anul 1895, ai aceleiași foi, — după aparițiunea criticei mele — mě provócă și pre mine, sě-i rěspund. — O fac cu plăcere, pentru că, întocmai ca d-l Ionescu, nu sunt nici eu de părerea, ca profesorul, — afară de scólă, — sě petrécă într'un dolce farniente și mai bine sě nu scrie nimic, decât sě se espună la astfel de controverse.

Și acum, cu permisiunea d-lui „istoric“ voiu trata observările dênsului din mai multe puncte de vedere:

A. Psichologic.

Afirmațiunile mele din alusiunea amintită sub no. 1 le subscriu din nou. Citatele reproduse aici din observările publicate de dl Ionescu vor justifica adevěrul psichologic al acestei conclusiuni:

1. In nr. 29 al fóiei diecesane (1894), tocmai la început dl istoric scrie astfel: din *multe* locuri vedem, *că autorul însuși nu are cunoscință despre materialul*, ce voesce sě-l trateze, apoi sunt *atâtea* contraꞅiceri în cartea acésta, că în forma ei de acum abia ar putea fi introdusă ca manual de șcólă“. — Eu am ꞅis, că lipsa de bunăvoință se tradéză totdeuna prin stil. Ei bine, d-le Ionescu, care alt fenomen psichic ascuns, dacă nu *vědita rea voință*, te face pe d-ta, *înainte de a fi criticat o literă din carte*, sě anunți prin fanfare d'a capo: multe scăderi; autorul însuși n'are cunoscință despre material, atâtea contraꞅiceri etc. In Nrul 10 al fóiei diecesane (1895) scrii: „am căutat, sě fiu în darea mea de sémă, cât se póte de obiectiv: Este acesta — după părerea d-tale — un stil binevoitor și obiectiv?! De ce „n'ai răbdat“ până la urmă, după ce ai censurat? Ei, ei, nu te-a lăsat viermele, adevěratul motiv psichic, care te-a și îndemnat sě scrii, ce ai scris.

2) Tot în No. 29 al fóiei diecesane dl istoric se esprimă astfel:

„In § 4 ne spune autorul, că în urma gónelor ridicate de judei, apostolii s'au împrăștiat prin alte orașe din Palestina, precum în Antiochia, Cesarea și Damasc. Óre Antiochia și Damascul sunt orașe din Palestina?“ — La îndemnul cărui sentiment, dacă nu al relei voințe, n'ai pregetat d-ta a imputa unui om, care a scris şi o Isagogie, care în fine a păşit în public cu un manual de istorie, a-i imputa ḑic, că nu ştie nici atât, că Antiochia şi Damascul nu sunt oraşe ale Palestinei?! Este asta — după părerea d-tale — bunăvoinţă sau obiectivitate? De ce sĕ nu admiţi, nu că nu scie, ci sau că e o greşală de tipar, sau nu s'a esprimat destul de corect?!

3. Tot în No. 29 d-l istoric scrie iarăşi: „La espunerea învĕţăturilor ereticilor aflăm *multe* erori şi *mari* contraḑiceri în manualul acesta etc“, apoi „*nu ne putem închipui*, cum se pot strecora într'un manual erori *atât de enorme* etc.“ Óre nu se pot constata erorile şi fără atâtea epitete împodobitóre? D-ta peste tot eşti contra lor, de ce le folosesci aici? *Repeţirea* atât de deasă a cuvintelor: multe, mari erori, erori atât de enorme etc. ce probéză altceva decât intenţiune rĕutăciósă?!

4. In No. 30 d-l istoric scrie: „Cu tóte acestea autorul ne descrie unirea românilor ca ori şi care *papistaş*.“ Ei bine, d-le Ionescu, nu-ţi se pare, că aici ai trecut marginile? Când ai cetit d-ta vol. II (pe care îl lauḑi puţin) te-a cuprins un sentiment de iubire pentru papistaşi?!

. . . .

Aşi putea, sĕ înşir aici şi elte pasage din observările d-lui Ionescu, prin cari aşi dovedi până la evidenţă, că réua voinţă l'a îndemnat şi stăpânit în timpul, cât a scris cap d'operile din „Fóia diecesană;“ mĕ mulţumesc însĕ cu cele amintite.

Am mai observat în alusiunea de de mai sus: „Sĕ spulbere prin critici nedrepte manualul apărut.“ Da, aşa e. D-ta, d-le Ionescu, n'ai găsit în manual aprópe nimic bun; apoi sĕ póte, sĕ fie un lucru atât de rĕu, încât sĕ nu fie în el nimica bun?! N'am avut drept, sĕ ḑic, critici nedrepte?: Nici nu sĕ putea altfel: O critică, isvorîtă din o rea voinţă acum dovedită, trebue sĕ fie nedréptă. Tertium non datur.

B. Pedagogic.

I. Cuprinsul.

In alusiunea amintită sub Nr. 2, am afirmat, că unii recensori iau paginile de-arêndul, şi unde găsesc o greşélă, se opresc şi strigă că cartea e rea, fără sĕ ţina cont de cuprinsul întreg al cărţii şi şi mai mult de metodul ei.

Apoi n'ai făcut aşa, d-le Ionescu? Vorbit-ai d-ta în general undeva despre cuprinsul întreg al cărţii? Ai tratat d-ta mai pe larg metodul manualului? Din contră începi cu următoriul stil: In §. 4 ne spune autorul, în §. 5 pag. 9 face autorul, în §. 11 putea autorul, la pag. 19 etc. tot la pag. 19, la pag. 35 etc. Te rog mai recitesceţi odată scumpul d-tale product şi te vei convinge, că nu vorbesci altceva decât de §i şi pagine şi după aprópe fiecare §. şi pagină scrii: multe, mari şi enorme erori. Apoi n'am eu drept?! — Cu tóte acestea ceri dela mine sĕ-ţi esplic noţiunea cuvêntului „întreg“. Ei bine, vreau sĕ-ţi împlinesc pofta: Eu pot critica o lucrare în douĕ feliuri: Pot sĕ iau sistematic rêndurile şi sĕ constat greşelile de punctuaţie şi ortografie etc. sau pot s'o cetesc odată întrégă, ca sĕ vĕd în general, ce impresie face asupra mea întregul ei; numai după aceea constat cu bunăvoinţă, nu cu rĕutate, erorile, ce se ivesc în diferiţi §i, ér pe urmă şi greşelile de ortografie şi punctuaţiune. Feliul dintâiu de a esamina o lucrare l'aş putea numi inductiv şi se usitéză fórte mult la băeţii din gimnasiu; feliul al doilea l'aş putea numi deductiv şi sĕ usitéză la ómenii mai maturi. Prin acéstă prismă sĕ-ţi esplici cuvintele mele: mai întâiu cuprinsul întreg al cărţii etc.

Dar n'ai în tóte drept nici cu §ii şi paginile d-tale. Eu am mai ḑis în critica mea, că sunt unii ómeni, cari vreau sĕ trécă cu ori ce preţ de *savanţi* şi pentru acest scop grămădesc manualele cu un material atât de vast, încât sĕrmanul elev ajunge fără sĕ vrea în labirintul lui Minos. — Acesta e şi pĕcatul d-tale şi afirmaţiunea mea o voiu dovedi:

Intr'un manual destinat notabene pentru elevi din scóle secundare, — nu speciale teologice, ceri d-ta dela autor:

1. Sĕ fi amintit pe toţi bărbaţii apostolesci.

2. Sĕ fi desvoltat ereziile per longum et latum, adecă ca într'o dogmatică;

3. Sĕ fi descris cu de amĕnuntul şi mai pe larg, decât a făcut, decursul şi istoricul detailat al tuturor sinódelor ecumenice;

4. Sĕ se fi ocupat mai în special cu vieţile mai multor sfinţi părinţi: Atanasiu, Eusebiu, Grigorie de Nasians, Ioan Crisostom etc. bine că n'ai ḑis şi cu scrierile lor, căci atunci cereai şi patristică şi patrologie şi aşa mai departe.

O întrebare seriósă, d-le istoric: scii d-ta ce ai cerut?..... Apoi pentru aceea învaţă elevii din scólele secundare istorie bisericéscă, ca sĕ-şi spargă capul cu subtilităţile dogmatice? E potrivită acéstă pretensiune cu capabilitatea lor? Mĕ mir, că n'ai cerut, sĕ se facă şi Esegesă şi încă cu Evangelia după Ioan, deşi ca sĕ înţelegi singur cuvêntul λόγος trebue sĕ cunosci filosofia grecilor!!

In legătură cu acestea repet, ce am ḑis: „E o măiestrie aceea, ca autorul *sĕ scie* alege astfel materialul istoric, încât sĕ nu fie nici prea mult, nici prea puţin. Lucrul acesta e fórte greu, de aceea şi merită tótă lauda cuvenită“. Iar omul savant(?) sĕ-şi depună savantismul în cărţi de sciinţă, dacă vreai în casul de faţă în istorii bisericesci menite pentru învĕţaţi teologi, dar nu pentru elevi din scólele comerciale.

Şi acum sĕ me opresc puţin la unele din contraḑicerile, pe cari pui dta un pond atât de grozav:

1. D-ta susţii, că autorul tratéză în alt mod despre învĕţătura lui Arie între altele şi la pag. 35 şi 46. Autorul ḑice la pag. 35: „eresul lui Ariu care denega dumneḑeirea lui Christos“, ér la pag 46; „Când presbiterul Ariu din Alexandria începù sĕ înveţe, că dl Christos nu este de o fiinţă cu Tatăl, Dḑeu adevĕrat, ci numai o făptură a Tatălui“. In ce constă aici contraḑicerea? Póte că, după părerea d-tale nu trebuìa sĕ schimbe nici cuvintele? Nu este în vorbele dela pag. 46 denegarea dumneḑeirei lui Christos dela pag. 35? — D-le istoric, litera omóră, spiritul dă viéţă!

2. D ta îi imputi autorului, de ce a ḑis: „că cu începutul per II. biserica scăpă de sub persecuţiuni“, — si scrii: „aşa dară primul sinod ecumenic a făcut ca biserica sĕ scape de sub persecuţiuni?“ Apoi sĕ cuprinde în cuvintele autorului ideia, care o spui d-ta, că primul sinod ecumenic a fost causa, că creştinii au scăpat de persecuţiuni?! D-ta, dle istoric, póte din patimă înţelegi lucrul tot de andósele. Nu aşa, ci scăparea de persecuţiuni a făcut posibilă întrunirea celui dintâiu sinod ecumenic.

3. Faci svon cu călugărul Pelagiu şi ér enunţi o enormă contraḑicere. Amintesci de cestiunea asta şi în Nr. 29 (1894) şi în nr. 10 (1895). Aici inse virtuositatea dt ale în cifre a suferit un crach neesplicabil: Inchipueşte-ţi; In nr. 29 spui, că autorul vorbesce la *pag. 20* despre Pelagiu, şi în nr. 10 la *pag. 40*! Cum ai putut tocmai dta, sĕ confunḑi numĕrul 20 cu 40?!

Étă ce ḑice Gieseler*) despre Pelagiu: „Pelagius şi Celestius, doi călugări respectaţi de toţi pentru moravurile lor, s'au distins, pe când petreceau ei în *Roma* (409) prin aceea, că ei pentru promovarea virtuţii individuale ridicau cu deosebire doctrima despre voinţa liberă. După aceea *s'au dus* în *Africa* (411): de aici Pelagius plecă în curênd la Palestina etc“.

Din acestea urméză, că monachul Pelagiu a fost şi în Roma şi în Africa. Aşa dar ce crimă e aici? Puteai cel mult, sĕ ḑici, că autorul, ca şi la Nestorianism, nu s'a esprimat corect. La urma urmelor, d-le istoric, lucrul de căpetenie pentru elev e sĕ scie, ce învăţa Pelagiu.

4. D-ta critici simplu şi în Nr. 29 (1894 şi în nr. 10 (1895) cestiunea cu titlul de esarch al metropolitului din Bucuresci, ḑicênd, că nu e bună nici părerea autorului, nici părerea mea şi adăugênd: nu e bine, sĕ mai fabricăm ipoteze pentru lucruri sciuţe“. D-ta însĕ, dle istoric, deşi accentuezi „lucruri sciute“ nu-ţi spui nici decum savanta d-tale părere; din ce causă? De ce îţi ţii lumina sub obroc?!

Despre alte contraḑiceri, cari nu se refer la cuprins, ci la ani şi periode, în cele următóre.

(Va urma).

---

*) Dr. Ioh, Carl, Ludw. Gieseler: Lehrbuch der Kirchengeschichte, partea II Tom. I pag. 108. — 1846.

„Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“.

(Distribuire de seminţe de nutreţuri şi surcei nobili).

In şedinţa comitetului central, ţinută astăḑi, s'au distribuit între membrii reuniuniunii în mod gratuit 66 chlgr. sămênţă de trifoiu, 31 chlgr. sĕmênţă de napi de nutreţ şi 10 chlgr. sămênţă de luţernă, şi anume:

a) Sĕmênţă de trifoiu:

„Tovărĕşiei agricole din Săcădate“ 3 chlgr.; Petru Juga, paroch, Ioan Bratu, învĕţător, ambii din Tilişca; Aron Gogonea, învĕţător, Iordache Roşca Căpitan, proprietar, Ioan Chirca, vicenotar, toţi din Sĕlişte; Ioan Slăvescu, capelan în Mohu; Demetriu Sêrbu, funcţionar de bancă, George Bobeş, paroch, Ioan Gârbacea, proprietar, Ioan Precup, proprietar, Nicolae Jóndrea, proprietar, Petru Ciora, funcţionar consistorial, Dr. Ilie Beu, medic, toţi din Sibiiu; Nicolae Posa, cantor, Comuna bisericéscă Galeş, Ioan Răchiţan, învĕţător, toţi din Galeş; Antoniu German, econom în Aciliu; Ioan Iordache înv. în Săcădate; Ioan Cândea protopop în Avrig; Dumitru Orĕştian, proprietar în Apoldul inferior; Ioan Bena, paroch în Pianulinferior; Aron Şerb, econom în Poiana; Ioan Manta, paroch în Gurarîului şi Ioaneş Lalu econom în Sibiel, La toţi câte 2 chlgr. Clemente Nicula, paroch în Slimnic 1 şi jum. chlgr.; Petru Florian, paroch, Valeriu Florian, capelan, ambii din Racoviţa; Teodor Masca, econom, Dumitru Opriş, învĕţător şi Nicolae Tatu, econom, toţi din Slimnic; Dum. Băila, proprietar în Şura mare; Ioan Bânda paroch în Roşia-săséscă; Nicolae Mossora, primar, Nicolae Lupaş şi Vasile Dădêrlat, economi, toţi din Sĕlişte; I. Bratilescu şi Radu Istrate propr., şi N. Istrati, învĕţător, toţi din Boiţa. La toţi câte 1 chlgr. Dr. Ioan Stroia, profesor seminarial în Sibiiu o jum. chlgr.

b) Sĕmênţă de napi de nutreţ:

„Tovărĕşia agricolă din Săcădate“; Ilie Oprian, econom în Poiana, câte 2 chlgr. Avram Moga, cancelist consist. în Sibiiu 1 şi jum chlgr. Ioan Gârbacea, proprietar în Sibiiu, 1¹/₄ chlgr. Petru Juga, paroch în Tilişca; Nicolae Jóndrea, proprietar, Petru Ciora, funcţ. consist., ambii din Sibiiu; comuna bisericéscă Galeş, Ioan Rĕchiţan, înv. în Galeş; Ioan Iordache înv. în Săcădate; Teodor Maşca, econom în Slimnic; Ioan Cândea, protopresb. în Avrig; Dumitru Orĕştian şi Ioan Beu, propr. în Apoldul-inferior, Ioan Chirca, vicenot.; Nicolae Mossora, primar, Nicolae Lupaş, Vasile Dădêrlat şi Constantin Herţa, proprietari, toţi din Sĕlişte; Ioan Bena paroch în Pianul-inferior; Dumitru Băilă, proprietar în Şura-mare; Aron Şerb, econom în Poiana; La toţi câte 1 chlgr. Demetriu Sêrbu, funcţ. de bancă în Sibiiu, ³/₄ chlgr. George Bobeş, paroch, Dr. Ilie Beu, medic, ambii din Sibiiu; Petru Florian paroch şi Valeriu Florian, capelan, ambii din Racoviţa; Toma Costea, Ioan Bratilescu, Frangu Constantinescu, Radu Istrati, Ioan Stoia Bobeş, toţi proprietari şi Nicolae Istrati, învеţător, toţi din Boiţa; Dumitru Opriş, învĕţător în Slimnic; la toţi câte o jum. chlgr.

c) Sĕmênţă de luţernă:

Stefan Millea, notar, Comuna politică Tilişca şi George Bratu, econom, toţi din Tilişca şi la toţi câte 2 chlgr. Antoniu German, econom în Aciliu, Nicolae Jóndrea, proprietar în Sibiiu, George Dănilă, înv. în Racoviţa şi Nicolae Tatu econom în Slimnic. La toţi câte 1 chlgr.

d) Surcei nobili (meri şi peri).

Demetriu Sêrbu, funcţ. de bancă în Sibiiu Petru Juga, paroch în Tilişca; Antoniu German, econom în Aciliu; Comuna bisericéscă Galeş şi Ioan Rĕchiţan, învĕţător în Galeş; „Tovărăşia agricolă din Săcădate“ şi Ioan Iordache, învĕţător în Săcădate; Ioan Cândea, protopresb. în Avrig; George Dănilă, înv. în Racoviţa; Nicolae Motora, paroch în Trêmpoele (lângă Zlatna); Petru Popa, econom în Măderat (lângă Pâncota) şi Vasile Russu, în Şeulea de câmpie (lângă Mezö Méhes).

Pachetele de seminţe, provĕḑute cu adresele împărtăşiţilor precum şi surceii, se află depuse în magazinul de seminţe L. Reschner din Sibiiu, Piaţa-mare (strada Pintenului nr. 4), de unde se pot lua în primire pe lângă o simplă adeverire.

Cei împărtăşiţi cu seminţe sunt rugaţi a face la timpul sĕu comitetului reuniunii raport detailat despre resultatul recoltei.

Din şedinţa comitetului central al „Reuniunii romêne de agricultură din comitatul Sibiiului“, ţinută la 29 Martiu n. 1895.

Iosif Pop, vicepreşedinte.
Victor Tordăşianu, secretar.

Bibliografic.

A apărut:

„*Vatra*“, fóie ilustrată pentru familie, anul II. Nr. 6, cu următoriul sumariu:

Tecst:

„Cés rĕu“, de Ioan Slavici. — „La Malaga“, (poesie) de C. Beraul. — „Literatura de astăḑi“, de E. Florescu. — „Hipnotismul“, (urmare) de Sc. A. Stăncescu. — „Prăvălia pisicei“, (urmare şi fine) după Balzac. — Orgueli „Mândrie“. (poesie) de Bonif. Florescu. „Pescarii“, (urmare şi fine) de St. Basarabeanu. — „Cetatea fermecată“ (poveste) de Gr. Sima a lui Ioan. — „Sub patrafir“, (poesie) de George Coşbuc. — „Vióra din Cremona“, de Hoffmann trad. de C. Ramură. — „Douĕ epigrame“, de Sex. Til. — „Fel de fel“, de * * *.

Ilustraţiuni:

Un sclav, cetind versurile sale. — O vênătóre de mistreţi. — Douĕ escursioniste. — Flori de mao. — O familie numerósă. — Schoking. — De la bal mascat.

Din public.*)

Dare de sémă.

La representaţiunea teatrală a „diletanţilor români din Sibiiu“ cu data de 10 Martiu a. c., s'au încassat în total 364 fl. 60 cr, din care substrăgêndu-se spesele de 242 fl. 94 cr., venitul curat cu 122 66 cr., s'a administrat, conform destinaţiunii în 2 părţi egale de câte 61 fl. 33 cr. direcţiunii „bucătăriei poporale“ şi „Reuniunii romăne de musică din Sibiiu“.

Sibiiu, 29 Martiu n., 1895.

Victor Tordăşianu, controlor.
Victor Dressnand, cassar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 249/894. [67] 1—3

Concurs repeţit.

Implinind comuna bisericéscă Bucium, fosta filiă la Orĕştióra de jos, condiţiunile provĕdute în § 3 din stat. organic şi devenind parochie materă, recunoscută de atare prin resoluţiunea Venerabilului consistoriu archidiecesan din 20 Septembre 1894 Nr. 5174 B, pentru ocuparea postului de paroch în Bucium, se escrie concurs repeţit cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt statorite în şedinţa sinodului parochial din 6 August 1890 şi dau preste tot suma de 411 fl. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea parochiei şi despre soiul venitelor se pot lua dela comitetul parochial şi dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii la acest post sĕ-şi înainteze petiţiunile de concurs în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor din vigóre.

Orĕştie, la 8 Martie 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Orĕştiei în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. protopresbiteral.

Nr. 70 [32] 2—3

Citaţiune edictală.

Istina Fogoroş din Caţa, legiuita muere alui George Todor din Caţa, care a părăsit cu necredinţă pe bărbatul ei legiuit de 4 (patru) ani de ḑile trecuţi, fără a se sci locul aflărei ei, este prin acésta citată, ca în termin de 6 luni de ḑile dela prima publicare a acestora în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral‘ căci la din contră procesul divorţial urḑit contra ei din partea bărbatului seu, se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Cohalm 24 Ianuariu, 1895.

Oficiul protop. gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Nr. 111/895. [39] 1—3

EDICT.

Alecsa Rancea, gr.-or. din Ofenbaia, protopresbiteratul Lupşei, carele de 18 ani a părăsit pe legitima sa soţie Ana Ciaba tot din Ofenbaia, fără a se îngriji de subsistinţa ei, prin acésta, pe basa resoluţiunei P. N. consistoriu archidiecesan din 24 Ianuariu a. c Nr. 416 Bis., se citéză ca în termin de 3 luni de ḑile, dela prima publicare a acestui edict în „Tel. Rom.„ sĕ se presenteze la subscmnatul oficiu, căci la din contră procesul divorţial intentat de soţia sa se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Ofenbaia, în 20 Februariu 1895.

Oficiul protopresbiteral al Lupşei.

Ioan Danciu,
protopresbiter.

Nr. 168/895. [46] 1—3

EDICT.

Sofia Raica născută în Cetea, soţia legiuită a lui Nicolae Mihălţan din Alba Iulia, care mai bine de 5 (cinci) ani de ḑile a părăsit pe soţul ei, fără a se sci unde petrece, pe basa resoluţiunei Venerabilului consistoriu archidiecesan din 14 Februariu Nr. 8840 B. sĕ citéză a sĕ înfăţişa la forul matrimonial gr.-or. al Albei-Iuliei în termin de 6 luni de ḑile dela prima publicare, căci altcum procesul divorţial intentat de soţul ei, se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Alba-Iulia, 5 Martie, 1895.

Forul matrimonial de I instanţă al Albei Iuliei.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

Nr. 149. [45] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii române gr.-or, de clasa a treia Hida, protopresbiteratul Unguraşului, pe basa resoluţiunei Preaveneratului consistoriu archidiecesan din 10 Ianuariu a. c. Nr. 137 B., se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 414 fl 10 cr., fiind computat în acésta sumă şi folosirea casei parochiale.

Informaţiuni ma de aprópe sĕ pot lua dela oficiul protopresbiteral, sau comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresb.

Fizeş-Sânpetru, 2 Martiu 1895.

Oficiul protopresbiteral al tractului Unguraşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Paul Roşca,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta - Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.25	7.—	1.50	8.1
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11.32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circuléză nŭmai Vineri	3.37	6.35		8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.20	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43		Şeica mare		9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.37	11.32	5.34	—	—
—	—	3.57	1.03	9.—		Ocna		8.11	10.58	5.12	—	—
—	—	4.19	1.25	9.26	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.26	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	--	—	—
—	—	4.48	1.58	—		Şelimber		7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—		Veştem		7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Şebeşul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacii inf.		5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—		Cârtişóra		5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viştea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beşimbav		4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35								
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	—	8.20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliş		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5.09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborşin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	Timişóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeş		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		Simeria		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.15
7.13	12.20	5.23	10.25		Hunedóra		4.45	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

4 50	8.50	—	3.10		Braşov	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	–		6.42
6.49	10.46	—	4.35		Sepşi-S.-Georgiu	6.35	12 29	–		5.36
8 33	12.40	—	5.55		Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32		Kezdi-Oşorheiu	4.—	10.30	—		2.45

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9. 59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 33 Sibiiu, Joi, 23 Martiu (4 Aprile) 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Alegerea dela Nitra și naționalitățile.

Fructele s'au copt. După 28 ani de domnie, am puté ḑice absolută, elementul magiar în Ungaria își póte face corolariul faptelor și a institutiunilor puse în viéță. In special desvoltarea vieții constituționale trebue sĕ ne bată la ochi. Éră în cadrul vieții constitulionale eserciarea dreptului cardinal al fie-cărui cetățén îndreptățit: dreptul electoral apare în o lumină atât de tristă, atât de detestabilă cum nu-l mai aflăm în altă țară din Europa. Incepênd dela eserciarea dreptului de alegere în comune și până la dieta țĕrii, ne întâlnim cu o icónă falsă.

In alegeri de juḑi, de oficiali la comitat, și în gradul cel mai mare în alegeri de deputați, dreptul electoral, carele ar trebui sĕ rĕmână sânt și inviolabil, devine fórte adeseori obiect de dispreț, de multe ori falsificat, fie prin puterea forței, fie prin minciună, înșelăciune și terorism. Despre o atare țéră apar justificate vorbele ce odinióră sunară amar la adresa Romei și a poporului roman: *urbs venalis.*

Alegerea dela Nitra, asupra căreia am dat atâtea notițe, va rĕmâné un prototip fidel al modului cum sĕ scie garanta în Ungaria eserciarea liberului vot de alegere la dieta țĕrei. Noi naționalitățile bine sĕ ne însemnăm acest act, desbaterile din dietă, informațiunile prețióse a celor 4 deputați opoziționali în frunte cu monsignorele Pázmándy, discusiunile din ḑiaristica magiară, și mai vĕrtos opiniunea presei strĕine. Și pentru-ce tóte acestea? ni se va pune întrebarea. Ce ne pasă nouĕ, că la Nitra voința unui Tarnoczy, fabricant de pumpe și nimic alta, firesce omul guvernului și în specie unéltă cutezantă a ministrului, a terorisat și a dispus după plac câteva mii de ómeni? Au nu avem și noi câteva casuri de alegere analóge? Ba da! Avem esemple alegerile dela Baia de Criș din anul 1887, unde deputatul național căḑênd, și făcêndu se protest s'a constatat din fir în pĕr tóte abusurile ne mai pomenite prin un deputat dietal esmis ca comisar, alegerile dela Sasca, Șiria etc. Nu aveam însĕ o alegere controlată prin chiar înși-și magiarii, și încă prin deputați dietali anume chiemați. Acum deja esistă și pentru dênșii și pentru noi, un scandal alegere. Étă pentru ce trebuie sĕ notăm bine acésta alegere. De acum înainte sĕ ne mai ḑică cont. Szapáry, ori alt bărbat de stat magiar că: écă numai așa din cerbicoșie suntem pasivi, și nu ne apropiem de urna electorală. Ne va fi de ajuns ca sĕ ii amintim în ce mod s'a petrecut alegerea dela Nitra.

Mergeți, până veți da cu capul de păreți și alegeți voi! Noi vom rĕmâné spectatori, până când garanță vom avé, că putem alege liberi.

Dacă românii, și în legatură cu ei celelalte naționalități ar fi tot scris la broșuri, arĕtênd strĕinătății abusurile electorali, ei n'ar fi putut da o icónă așa fidelă, cum au dat'o înșiși magiarii, prin detaiurile în dietă asupra alegerei dela Nitra. Străinătatea vrênd nevrênd, acum trebuie sĕ crédă, că în adevĕr în Ungaria: dreptul electoral e un ce condiționat dela voința guvernului, și cumcă el esistă numai pe hârtie, în realitate sĕ-l eserciezе atârnă dela împregiurări.

Și încă mai mult! Strĕinătatea trebue sĕ tragă consecuența și sĕ-și pună întrebarea: dacă fața de magiari uneltele guvernului purced astfel, ce nu vor cuteza acelea față de naționalități și față de candidații lor? Indeșert se vor mai scrie din partea magiarilor broșuri despre libertățile nóstre din Ungariai căci ele vor afla porțile închise.

Nitra-Tarnoczy au contribuit și dat un mare avênt cestiunei naționalităților în strĕinătate și acasă. Un guvern, sub care vointele alegĕtorilor pot fi maltratate după plac, nu mai póte sĕ dureze decât de aḑi pre mâne. Și în consecuență un sistam de guvernare, în carele esecutorii legei pot sĕ abuseze de legi fără a fi trași la respundere, e cu desĕvêrșire compromis. A prelungi corupțiunea în infinit e imposibil. Corupțiunea aduce mórte unui individ, tot astfel ca și unei corporațiuni ca și unui sistem.

Modul cum s'a descris în detaiu tóte fasele acestei alegeri în dietă e o palmă dată parlamentarismului. Scenele petrecute cu acéstă ocasiune arată decadența vieții parlamentare magiare.

Sĕ nu uităm acéstă alegere, ci mai vĕrtos sĕ le scótem ochii, celor ce ḑiua la améḑi ar voi sĕ ne pórte cu lumina. — Vom striga deci, celor ce au puterea în mână: numai naționalitățile pot sĕ mai regenezeze viața publică, dați-le posibilitatea sĕ o facă acésta, alt cum ce nu voiți astăḑi, puteți fi necesitați a face mâne.

Revista politică.

„Gazeta Norodava“ aduce din isvor demn de tótă credința o serie de împărtășiri asupra activității subcomitetului comisiunei austriace pentru reforma electorală. După aceste împărtășiri principiul fundamental al viitórei reforme electorale îl formézá înființarea a duor curie deosebite pentru massa poporului esclus de dreptul electoral. Acésta înființare este aprobată din partea celor mai însemnați factori parlamentari. — Deocamdată se ocupă subcomitetul numai cu construirea technică a nóuelor cercuri electorale, cu împărțirea mandatelor pe singuraticele state aparținĕtóre corónei, precum și cu defigerea hotarelor nóuelor cercuri electorale.

Mai interesantă însĕ este împărtășirea, ce o face acéstă fóie, că adecă tóte partidele coalițiunei nu țin reforma electorală de prea urgentă, și că toți locuțiitorii s'ar fi esprimat, că reforma electorală e grabnică numai pentru agitatori, nu însĕ și pentru populațiune. La dorința espresă a împĕratului, regimul a provocat subcomitetul de a-și fini lucrarea, ce i-s'a încredințat și astfel în decurs de o sĕptĕmână va fi silit subcomitetul de a-și fini lucrarea. Cunoscĕtorii relațiunilor parlamentare se îndoiesc, că comisiunei i-ar succede de a întocmí un astfel de proiect care sĕ întrunéscă maioritatea prescrisă de douĕ terțialități.

Pe de altă parte împărtășesce numita fóie, că cestiunea reformei electorale se află tot în stadiul de mai nainte. Greutatea cestiunei zace în împărțieea mandatelor pe singuraticele țeri. Contole Hohenwarth ar fi făcut în acéstă privință unele propuneri, cari însĕ nu au fost spriginite.

* * *

Ḑiarul german „Münch. Allg. Zeitung“ vorbind într'unul din numerii sĕi recenți despre stările din Ungaria și în special despre situațiunea cabinetului, ḑice între altele: „Neîndestulirea curții, căre a rĕsturnat și pe Wekerle; judecata aspră, esprimată prin alocațiunea Papei Leo XIII asupra introducerei căsĕtoriei civile în Ungaria; ivirea fanatismului religios în unele părți locuite de catolici; posiția dușmănósă a aristocrației față cu sistemul domnitor — tóte aceste împreiurări aruncă partida liberală în ultima ei posițiune. Este un joc fórte cutezat, pe care îl fac conducĕtorii liberalilor, întrebuințând puterea guvernului, care încă e în mâna lor, cu un arbitriu ne mai pomenit. Nimic nu póte fi pentru magiarism mai periculos, — astfel judecă ministerul Bánffy — decât formarea unei partide strict catolice și strict monarchice, care s'ar puté folosi pentru reînființarea unui regim adevĕrat monarchic. Desastrul guvernului în camera magnaților este o fasă nouĕ a tocirei sistemului parlamentar actual. Probabil, că în locul ministerului Bánffy, va urma altul și mai scurt de viață și în urmă se va dovedi, că liberalismul și-a trăit traiul în Ungaria.

* * *

In ședința din 29 Martiu a camerei deputaților englezi s'a primit ca în Irlanda, Scoția, Wales sĕ se înființeze corporațiuni legislative locale. In firul discuțiunilor Trevelyan desvóltă tema, că propunerea acésta aduce pe tapet o cestiune mare. Dela propuneri abstracte nu

---

FOIȚA.

Nopți senine.

De *F. M. Dostojevskij.*

— Traducere. —

(Urmare.)

A doua nópte.

Și ea mi-a strâns mâna.

Sunt de dóuĕ óre aici și n'are ideiă, ce am avut aḑi tótă ḑiua.

Uitându-se drept în ochii mei îmi ḑise:

„Ieri n'am purtat prea ca o fată credulă! Dacă, trebue sĕ vorbesc despre mine, te rog spune-mi mai întâiu istoria d-tale“,

„Istoria?“ strigaiu eu. „Istoria“? Dar cine ți-a spus, mĕ rog, că am eu vre-o istorie? Nu eu n'am nici una.

„Cum ai trăit însĕ fără sĕ ai o istorie?“ mĕ întrepruse riḑênd“.

„Fără nici o istorie. Am trăit numai pentru mine — singur, singurel. Ințelegi, mĕ rog, ce însemnéză „singur?“

„Cum sĕ fie asta posibil... N'ai vĕḑut nici odată ómeni?“

„Ómeni vĕd eu, dar cu tóte acestea sunt singur“.

„Și nu vorbesci cu nimeni?“

„Drept spunênd, cu nimeni.“

„Esplică-te: cine ești d-ta? Ba aștéptă puțin — mi sĕ pare că sciu. D-ta ai o bună ca și mine, ea este órbă și nu mĕ lasă sĕ mĕ duc de lângă ea așa, că mai am uitat sĕ vorbesc. Inainte cu doui ani m'am depărtat odată de lângă ea și când am venit înapoi a încopciat cu un ac vestmêntul ei de al meu.

Așa ședem cât e ḑiua lângă olaltă, ea lucră la ciorap deși e órbă și eu trebue sĕ cos séu sĕ i cetesc ceva Mie mi se pare acésta fórte ciudat, încât cred că sunt înfectată“.

„Nu mĕ rog, eu n'am o astfel de bună“.

„Atunci nu pricep, cum poți sĕ stai acasă?

„Voesci sĕ sci, cine sunt? Ei bine eu sunt un original!“

„Un original?“ respunse fata și rise ca și când n'ar mai fi rîs de un an întreg. Sci, că este amusant, sĕ vorbesc cu d-ta! aide sĕ ședem pe o bancă... Nimeni nu trece p'aici și nimeni nu ne aude. Incepe'ți istorisirea. Ce este aceea, un original?“

„Un om interesant“, respunsei eu atins de surisul ei copilăresc, „este cum am ḑice un tel de caracter... sci ce-'i aceea fantastic?“

„Un fantast? cum sĕ nu sciu, căci si eu sunt o fantastă. Ce nu-'i póte veni cuiva în cap, când șede lângă bună-sa. Visul către fantasie nu este în el... închipuește-ți că am visat, că mĕ mărit după un prinț chinez.

„De minune! așa dară dacă îți stă în gând, că ai sĕ te măriți după principe chinezesc, ne cam înțelegem pe deplin. Dar permite 'mi te rog sĕ sciu cum te chiamă“.

„In cele din urmă ajungi tocmai la acésta“...

„Nu-'mi venì până acum în minte, căci mĕ simțesc prea bine...“

„Mĕ chiamă Nasstenca“.

Nasstenca — numai Nasstenca?“

„Numai? adecă pentru d-ta Nasstenca sĕ fie prea puțin, nesăturatule?“

Mĕ puseiu lângă dênsa și începui: Amică Nasstenca, este o óră din ḑi pentru mine, pe care o plac fórte mult și acésta este când tóte lucrările sĕ întrerup, fie-care sĕ grăbesce acasă sĕ mânânce și sĕ se odichnéscă și pe drum încă face planuri vesele pentru séră, nópte și celalalt timp disponibil. Tinerul nostru, trebue sĕ'mi conceḑi Nasstencă ca sĕ povestesc în persóna a treia de el, căci mi-ar fi incomod a vorbi în persona întâiu, tinerul nostru cum am ḑis, încă nu-i fără ocupație și umblă și el după ceilalți. Fisionomia sa palidă puțin espresivă dovedesce un simț deosebit de mulțămire și el privesce spre roșéța de séră a cerului, care dispare încetul cu încetul de pe orisontul cel rece al Petersburgului. El e mulțămit, căci afacerile ce'l supĕră de ḑiua de mâne și le-a isprăvit, este îndestulit întocmai ca un scolar care fuge de pe băncile scólei la jocurile lui de predilecțiune. Acum e însĕ cam pe gânduri... Ai putea crede, că din causa prânḑului sau a cinei posibil..... nu, Nasstenca, acestea sunt minciuni pentru el. Abia vede cu ochii calea pe care nimic nu-i atrage atențiunea. Cu o mână fatală i-a așeḑat în șir ḑeita fantasiei chipuri d'o viéță de cele mai minunată, ce n'a esistat nici odată..... ba încă pare că'l transpórtă de pe trotoarul, pe care merge către casă până la al șeptelea ceriu de cristal. Cércă numai de-l opresce, întrébă-l unde se află, unde merge, prin care stradă a trecut..... și de sigur nu-și aduce aminte, ba încă mâniat va căuta sĕ spună o minciună ca sĕ scape de incomodare. Tocmai de aceea fugea așa și strigă chiar, când o bĕtrână în mijlocul sĕ póte astepta, ca guvernul sĕ le și spriginiască numai decât. Chiar și din acest motiv guvernul trebue sĕ lucre într'acolo ca sĕ nu-și lege libertatea de acțiune și sĕ nu preînfluințeze intențiunile camerei. Oratorul e convins, că poporul nu va aproba în totdeuna, ca activitatea parlamentului sĕ fie împedecată prin concurența a patru națiuni, cari tóte doresc legi deosebite.

* * *

După cum i-se anunță din Constantinopol agenturei telegrafice rusesci, cestiunea macedoniană din nou începe a atrage aaupra sa atențiunea Europei. In Bulgaria s'a ținut nisce meetinguri fórte tumultuóse în favorul macedonenilor, și astfel Pórta a pretins lămurire dela agentul bulgar Dimitriew, cum de guvernul din Sofia nu e hotărît sĕ ia mĕsuri energice față cu acele meetinguri. Starea s'a mai agravat și prin faptul, că comitetul macedonén convocase o ședință generală a tuturor comitetelor și subcomitetelor macedonene, pe 31 l. tr. în Sofia, pentru a desbate asupra modului, cum s'ar puté realisa art. 23 al tractului dela Berlin și pentru de-a compune o adresă către Pórtă și către tóte puterile mari europene. La acestea observă ḑiarul rusesc „Novosti“ următórele: „Cestiunea macedonénă s'ar puté deslega pe cale pacinică. Marile puteri ar puté pune la inima Pórtei, sĕ introducă în Macedonia reformele necesare, însĕ nu le-ar sta bine sĕ mai ațîțe poftele revoluționare ale bulgarilor nesațioși. Marile puteri, mai ales cele din tripla alianță, ar trebui sĕ-și cugete, că pe peninsula balcanică esistă nu numai Bulgaria, ci și alte state, cari asemenea voesc sĕ trăéscă și sĕ se desvólte. Sêrbii, grecii și românii, cari locuesc în Macedonia, nu pot fi băgați toți în sacul bulgar, căci un astfel de amestec ar puté avea ca urmare numai un nou resbel. Ce se ține de Rusia, ea în cestiunea acésta póte discuta numai cu Pórta și cu puterile mari, și ar fi de dorit, ca aceste sĕ-i dea cestiunei macedonene o atențiune mai seriósă, fără de a astepta protestul diplomatic al Rusiei“.

Noutăți.

Manevre în Ardél. Din Viena se anunță, că șeful statului major al armatei, bar. Beck va sosi la Alba-Iulia, apoi va merge la Deva și Orĕștie pentru a studia terenul pentru manevrele de tómnă între corpul 7 de armată (Timișóra) și corp. 12 (Sibiiu).

* * *

Proces monstru. Din Alba Iulia se scrie, că învĕț. Simion Socaciu și la 18 țĕrani li s'a intentat proces pentru agitare.

* * *

Ca'n Rusia. „Hazánk“ aduce scirea, că gendarmeria a confiscat, cu puterea notele corului poporal românesc din Curtici, aflând veḑi Dómne, că ele ar conținea cântece „daco-române“.

* * *

Incă o volnicie. Invĕțătorul F ă g ă r ă ș a n din Tiur (lângă Blaș) a fost escortat de gendarmi la Alba-Iulia.

* * *

Nou proces în contra „Zastavei“. Procuratura reg. din Seghedin a intentat un nou proces de presă în contra ḑiarului sêrbesc „Zastava“. Procurorul a cerut, ca în redacția ḑiarului sĕ se facă o aspră perchisițiune.

* * *

Palatul dela Cutroceni. Noua zidire a palatului dela Cotroceni e aprópe terminată. Acum se lucréză la mobilarea în interior și la clădirea dependențelor și grajdurilor. Principele și principesa moștenitóre a României se vor muta érna viitóre în acest pelat.

* * *

„Daco-românism în armată“. Sub titlul acesta „Nemzet“ aduce o scire de tot nostimă. După numita fóie „patrioții“ vĕd acum fantoma „daco-românismului“ și în șirurile armatei cesare și regesci. Se susține adecă, că s'ar fi aflat la un sub-oficer de vânători din Sibiiu tipărituri „anti-magiare“, între cari și nisce foi, pe cari se pot vedé portretele condamnaților în procesul Memorandului, apoi o scrisóre a lui Urechiă, adresată către femeile din Ardél și Bănat, în care președintele Ligei face atente pe femei, sĕ păzéscă copii lor de kisdedovuri.

* * *

Liberat. Dl Dionisie Roman, care și-a făcut osânda de 8 luni închisóre de stat, dictată în procesul Memorandului, s'a reîntors dela Vaț în Mediaș, Sâmbătă în 31 Martiu. Dela Copșa până la Mediaș, d-nul Roman a fost petrecut de-un șir frumos de trăsuri, ér la marginea Mediașului îl așteptau o mulțime de vr'o 200 țĕrani români. Séra s'a dat la casele dlui Roman o cină, la care au participat un numĕr frumos de óspeți.

* * *

Atentat cu dinamită la statua lui Hentzi. Din Budapesta se anunță, că în 2 Aprile la 1 óră după mieḑul nopții s'a făcut un grósnic atentat cu bombă la statua lui Hentzi. Esplosiunea bombei a produs o detunătură atât de puternică, încât se părea provenită ca din cel puțin 10 tunuri. Tóte ferestrile edificiilor din apropiere, precum: la palatul archiducelui Iosif, ministeriul de finanțe, firele telegrafice și etc. au fost sdrobite în bucăți. Statua însĕ a scăpat téfĕră și numai de o parte a fost puțin stricată, remănênd numai ingălbenită de fum.

Polițistul, care păzia pe piața S-tului George, a observat lângă monumentul lui Hentzi pe un bărbat elegant îmbrăcat, care ținé un fitil aprins în mână. El voi sĕ mérgă într'acolo, când individul suspect începu sĕ fugă. In momentul următor se auḑì o detunătură grozavă. Piața se umplu de fum, tóte ferestrile caselor dimprejur se sparseră.

In urma detunațiunei straja dela palat dădù alarmă. In primul moment nu scia nimeni, ce s'a întêmplat.

Amploiații dela ministerul de finanțe, care se aflau în piața Sf. George și un polițist, spun, că au vĕḑut un domn elegant îmbrăcat fugênd dela monument spre suburbiul Christinenstadt, unde a dispărut în strada Attilla.

Puterea esplosiunei a fost așa de mare încât monumentul ar fi fost desigur distrus, dacă atentatorul ar fi aruncat materia esplosibilă în mai mare apropiere de el. Poliția a păḑit tótă nóptea pe piața Sf. George. In fine poliția a arestat pe atentatorul. Acesta este *redactorul Adrian Szeles* al fóiei sĕptĕmânale „Olvasd“, el — precum se scie — de curênd a fost condamnat la șase luni pentru lesa Maiestate.

* * *

Pentru zidirea noului parlament după-cum raportéză însuși ministrul-presidenț s'au cheltuit până aḑi aprópe 6 milióne și jumĕtate. Din suma acésta în special pentru zidire s'au spesat suma de 4,600.000 fl. afară de procurarea locului, care, a costat peste 220.000 fl. și pentru care procurat fiind din proprietate militară, în schimb a trebuit sĕ i-se dee miliției 990.000 fl. din visteria statului. Pentru noul palat al parlamentului legislațiunea a licuidat $9^1/_2$ milióne floreni, ér pentru arangiamentul și decorațiunea lui internă 2,200.000 fl. Sume considerabile acestea, la cari din greu contribuim cu toții, dar din cari noi românii nici cel mai mic folos nu avem.

Concertul reuniunei române de musică din Sibiiu.

Pe cât de tare se manifestase în timpul din urmă dorința românilor sibieni sĕ asculte concertul reuniunei, pe atât de strălucit și de măreț a fost resultatul acestui concert, dat Marți séra. Și cu bucurie constatăm, că interesul publicului câștigă tot mai vast teren pentru concertele reuniunei nóstre, carea condusă cu consciențiositatea dirigentului ei, a d-lui G. Dima, — după cum se esprimase un strĕin, autoritate în ale artei, — póte ținé concurență cu cele mai avêntate reuniuni de cântări.

Proba acésta o a dat reuniunea și aséră. Cutezăm a afirma, că concertul de aséră a ajuns culmea perfecției în șirul concertelor reuniunei nóstre.

Șirul pieselor s'a început cu *psalmul 42* (pentru cor micst cu orchestră de F. Mendelssohn-Bartholdy) în carea espresiunea și timbrul sentimentelor de religiositate, de pocăire și de înălțare au fost colorate cu o esactitate atât de perfectă, încât impresiunea lor puternică avù momente hotărîtóre în disposiția publicului, pĕtruns de solemnitatea esecutărei. Cor, soliști și orchestră toți au escelat. Rol principal de solist a avut d-șóra Al. Cunțan, carea prin școla escelentă și prin vocea, ce o posede, ne face sĕ ne legăm mari speranțe pe terenul acesta al artei. — Esecutarea punctului 2: *patru cántece poporale* intocmite pentru cor micst de G. Dima a alimentat focul sacru al mândriei naționale și a dovedit strĕinilor dulcéța cântecului românesc.

Punctul 3 „*Dor de primăvară*“, (pentru solo cuartet și orchestră) a fost esecutat de patru dintre cele dintêiu puteri, cele dispune reuniunea, d-nele: M. Crișan și M. Dima și d-nii Vas. Popovici și Dr. Saftu și prestațiunea atât în soluri (d-na Crișan și d-l Popovici) cât și în cuartet a fost escelentă. Acompanierea la pian o a făcut și de astădată d-na Brote. O surprindere plăcută și primită cu mare căldură o au format *cele trei cântece poporale slovăcesci*, întocmite pentru cor micst de d-l G. Dima. Publicul a aplaudat frenetic, cerênd mereu repețirea lor.

Cu punctul 5 „*Hora*“ (pentru cor micst și orchestră) s'a încheiat programul concertului. Sub impresia adâncă, ce o a lăsat acésta piesă, publicul numai după-ce rĕsplătì repețit cu aplause furtunóse, care nu voiau sĕ mai termine, părăsì sala.

Din acésta descriere, ținută în conturi mai mult generale, publicul își póte face icóna progresului, ce l'a realisat acésta reuniune și a avêntului pe terenul artistic. Cu astfel de mijlóce și cu muncă vom impune.

Un cuvênt puternic de laudă aducem orchestrei militare, cu al cărui concurs valoros s'a esecutat trei puncte din program și carea a ținut sĕ fie la culmea esactității.

Rĕspuns la „nisce observări . . . .!“

de

Dr. Vasilie Saftu.

(Incheiere).

II. Cronologia.

Aici trebue sĕ mĕ închin. Din observările d-tale mi-am câștigat convingerea, că ești un „istoric“ „virtuos“ în știința despre ani și ḑile. Ce sĕ-mi faci, dacă tocmai din prea mare bunăvoință către scólă, din compătimirea, ce o am pentru elevi, cu un cuvênt din punct de vedere curat pedagogic numesc eu acéstă rară vìrtuositate, dacă o aplică cineva în scólă, pedanterie chinuitóre de ani și de ḑile? — In acestea se cuprinde în reasumat părerea mea din alusiunile de sub No. 3 și 4, pe care de asemenea o voiu dovedí.

Am mai afirmat în critica mea, că se găsesc și d'acei ómeni, cari jertfesc legătura logică a evenimentelor pentru hatîrul periódelor. Iartă mi indiscrețiunea, dar acésta e convingerea mea din observările d tale. Lucrul cel d'intâiu, de care te legi, e de natură cronologică: Nu-ți place împărțirea periódelor din cartea domnului Dr. Pușcariu. Ii observi:

1. Că de ce n'a început per. II cu anul 312, — ér immediat după aceea ḑici, că putea începe și cu 323, numai cu 325 nu.

2. Că de ce n'a început per. III cu 622, fiind póte fuga lui Mahomet un eveniment mai însemnat pentru o istorie bisericéscă creștină decât cel din urmă sinod ecumenic (787). Apoi nu-i acésta — după-cum ḑic eu — o cestiune de aprețiare?

3. Că de ce n'a început alt period cu 1054 etc.

Mai tóte observările d-tale se refer la „timp“ adecă la perióde și ani; chiar și cuvêntul „legătură logică“ îl înțelegi d-ta numai din punct de vedere „al succesiunei în timp“, nu al necsului logic d'intre cause și efecte. Tot ce nu consună cu „categoriile d-tale de ḑile“ e fără legătură logică. De aceea în No. 11 a. c. îi imputi autorului, de ce n'a vorbit întâiu despre papa Gregoriu VII, apoi despre cruciate etc. D-ta te ocupi în continuu numai cu deslegarea întrebării: „când“ s'a petrecut cutare eveniment, dar nici odată: Cum și din ce causă s'a întêmplat așa și nu altfel. După părerea mea — pentru desvoltarea judecății istorice, cum și din ce causă sunt cestiuni indispensabile, ér când al d-tale, dacă e prea încărcat, devine un incuisitor al memoriei.

Ei bine, dle istoric, sĕ mĕ ierți, dacă îți spun franc părerea mea: Când vĕd doi istorici discutând astăḑi asupra periódelor, de când și până când, din punctul meu de vedere mi-se pare, că discută *de lana caprina*. Pe mine nu mĕ impórtă așa de grozav, că începe per. II cu 312 ori 323 ori 325 și-l isprăvesce cu 622 ori 787, pe mine mĕ impórtă: Dacă evenimentele sunt astfel descrise, încât elevul are legătura logică necesară d'intre ele, și cunósce, cum se cade necsul natural d'intre causele și efectele istorice. Eu nu i fac nici o imputare acelui elev, care nu ține în memoria lui un anișor,

---

trotoarului îl întrebă de drumul ce-l perduse. Supĕrat merge mai încolo și abia observă, că unul din trecĕtori îl privesce rîḑĕnd, că o băiată îi face loc și începe sĕ rîḑă tare, când acelea vĕḑu cum da din mâni. Aprópe era sĕ încépă aceeași fantasie și bĕtrâna și băiata, când el cu un fel de simț nou, estraordinar ajunge acasă. Mâncase deja de prânz, masa-i fu curățită — el însĕ îi veni în fire, când mult gânditórea și totdeuna rĕu dispusă Matrjona îi aduse țigare. Incepu a se întuneca, sufletul îi era gol și trist, și un val vârtej de visări zăceau în el. O liniște mare domnia în odăița sa. Când cineva se odichnesce, este singur și nu face nimic, este espus fantasiei, care e când mai mare, când mai mică, își fierbe ca și apa din cană pentru cafea a bĕtrânei Matrjona, care îi grija de cuchnă și făcea cafĕua. Cartea, ce și-o lua fără nici un scop îi căḑu din mâni visătorului meu, când încă nu ajunse nici la a treia pagină. Erăși își începe jocul fantasia, érăși își face cursul ei și îl transpórtă într'o nouĕ lume cu o nouĕ viață de dulci plăceri . . . . visuri nouĕ și fericiri nouĕ, totul un venin îmbătător! Ce-i păsa lui de realitate!

El nu se cugetă că o sĕ bată și pentru el césul când pentru o ḑi de viață reală și-ar da toți anii lui de fantasie. Nu perde însĕ nimic, căci el stă mai presus de dorințele sale, este însuși artistul vieții sale și fiecare óră și-o cronesce după voia sa. Și este așa de ușóră, așa de naturală lumea acésta din povești, că în loc de a o lua de o decepți se pare, că prea e în realitate. Nopți nedurmite îi trec ca un moment de cele fericite. Apar ḑiorile de ḑi prin fórestră cu razele luminei în odaie, visătorul nostru sĕ aruncă obosit, pe pat și scóte suspinuri dulci din inimă. Ce decepțiune! în pieptul lui apare amorul cu bucuriile nenumĕrate și necazurile lui. Sĕ fie acésta óre numai vis? . . . acéstă grădină părăsită și sĕlbatică cu potecile acoperite cu muschi și unde sĕ preumblau cu dulci și voióse visări? acéstă casă părintéscă în care ea trăise atâta timp cu bărbatul ce vecinic nu vorbia . . .“

„Tótă viéța dtale ai visat?“

„Tótă Nasstenca, și cred că așa o voi și sfirși“.

„Asta nu-i posibil“, respunse ea neliniștită, „nu póte sĕ rĕmână așa. In cele din urmă ar trebui sĕ-mi ispăsesc viața tot pe lângă bunea mea“. (Va urma).

ori o ḑiulică, dacă mĕ voiu convinge, că n'a învĕţat de rost, ci cu propriile lui cuvinte şi cu căldură îmi va espune o judecată istorică sănĕtósă.

Probe, că te ţii orbiş de perióde, sunt desele observări:

1. De ce a tratat autorul unele erezii din per. II în per. I? Sĕ-ţi spun eu pentru-ce: Pentru-că n'a voit sĕ sacrifice legătura logică d'intre erezii pentru gustul periódelor. Iţi închipuesci d-ta, că în consciinţa elevului tóte *ereziile*, fie ele şi mai îndepărtate unele de altele, formézâ o serie de idei asociate. Mie mi-ar fi plăcut, sĕ le fi tractat pe toate într'un capitul mai mărişor.

2. De ce a tratat tot monachismul în § 23 din per. I; de ce nu l'a îmbucătăţit şi pentru per. II. Apoi aşa scii d-ta, sĕ păstrezi asociaţiunea ideilor din consciinţa elevului tot cu ştirbituri?!

3. De ce a amintit unele sinóde locale din per. I „şi“ în per. II. Eu cred, că a făcut-o, ca sĕ restabiléscă legătura logică întreruptă prin period. Nu faci d-ta tot aşa? Vorbesci d. e. despre un popor în per. I. treci apoi la al doilea şi al treilea popor etc. Când revii la poporul cel d'intâiu însĕ în per. II nu faci o scurtă repetiţie, ca sĕ deştepţi ideile aperceptive din consciinţa elevului? Dacă nu faci, rĕu faci. — De altfel mie mi-ar fi plăcut sĕ trateze tóte sinódele într'un capitul fără de considerarea drăguţelor d-tale de perióde.

In No. 10 al „Fóiei diecesane“ ér te legi de ani. E nostimă observarea, care mi o faci mie. Vorbind despre Augustin, ḑici, „nu pe la anul 430, dle critic, ci până la anul 430“. Este anul acesta de atâta importanţă pentru elev? Ce-i faci d-ta unui scolar, care va avé o judecată sănĕtósă istorică despre predestinaţiune, doctrina lui Augustin, dar va ḑice, că a fost episcop în Hippo pe la 430 şi nu până la 430? . . . .

Sĕrmanul, ţi plâng de milă. D-ta esci în stare sĕ-i spui, că Augustin a trăit 76 de ani, că a murit în 28 August 430; ce pĕcat, că nu găsesci nici în patrologie ora şi minutele!!

Ei bine, d le *I*onescu, spune dta drept, când vorbim noi de un manual pentru scólele secundare, nu este asta o pedanterie chinuitóre de ani şi de ḑile?! Ba eu aş numi-o un fel de periodomanie, anomanie stricăciósă elevilor.

Şi acum încă o întrebare, apoi isprăvesc cu cronologia: După d ta per. II ar trebui sĕ se încépă dela 312—622.

Eusebiu, episcopul din Cesarea, părintele istoriei bisericesci, s'a născut la anul 270 şi a murit la 340*). Cum faci acum?. Ca sĕ nu ţi strici iubitele d-tale perióde vei trebui, sĕ vorbesci în per. I despre anii copilăriei, ai juneţii şi jumătate ai bărbăţiei, apoi în per. II despre restul vieţii sale. Ei bine, d-le Ionescu, lasă gluma la o parte: Nu veḑi, unde ajungi cu periodomania?! Dela sublim până la ridicul e un pas fórte mic.

III. Metoda.

Metoda la un manual de scólă este cea mai principală condiţiune, despre care d-ta n'ai vorbit mai nimic, ér eu am descris-o per longum et latum.

a) Instructivă.

Inainte de tóte trebuie sĕ constat şi aici, cum am dovedit şi mai sus, că d-ta înţelegi uneori lucrurile pe de-antórsele. Ei bine, d le Ionescu d-ta scrii în No. 10 (1895): „D-l critic ar dori, ca într'un manual de istorie, sĕ nu sĕ prea observe scopul instructiv, pentru-că acésta ar fi „o pedanterie chinuitóre“, apoi că scopul instructiv nu este memoria, ci o judecată istorică“. Trebuia d-l critic sĕ scie, că numai prin inmulţirea ideilor poţi înfluinţa şi asupra sentimentului, şi apoi cum se va desvolta judecata istorică, dacă vom negliga memoria?“ Apoi aşa am ḑis eu în critica mea: că e o pedanterie chinuitóre observarea scopului instructiv?! *U*nde şi când?! Acésta e prea mult, e un abus literar, care nimĕnui nu-i e permis. Eu am numit pedanterie chinuitóre încărcarea memoriei cu numeri de ani şi de ḑile! Va sĕ ḑică, după capul meu, scopul instructiv nu este memoria, ci judecata istorică; findcă d-ta acéstă afirmaţiune o contesci, după capul d-tale, scopul instructiv trebuie sĕ fie memoria. Aşa dară, după d-ta judecata istorică se desvóltă prin memorie?! . . . .

Eu pot, sĕ mi formez o judecată istorică asupra unui eveniment, fără sĕ-l sciu de rost. Cetesc cu raţiune, nu memorisez nimic, şi-mi fac judecata mea. N'ai făcut d-ta esperienţa, că elevii, cari memoriséză mai mult, judecă mai puţin?!

Halal de pedagogia d-tale! E contra dictoric opusă virtuosităţii cronologice! *) Mai departe recunosci, că legătura logică e condiţia principală la metoda instructivă; dar nu esci mulţămit cu legătura logică, cum o esplic eu (mai sus am arĕtat, cum o înţelegi d-ta), sĕ înţelege pentru puternicul motiv, că eu o pun peste drăguţele de perióde şi pentru-că sunt contra acestora. Mai târḑiu ḑici: „Numai încape îndoială, că ar fi de dorit, să avem noi cum au alte popóre, o istorie scrisă în feliul acesta, (cum am ḑis eu), dar cartea aceea nu ar fi carte de scólă, ci ar fi o istorie în monografii, sau cum este opul lui Böhringer, „die Kirche Christi und ihre Zeugen, oder Kirchengeschichte in Biographien“; nu cred însă, că opul acesta ar putea trece, ca manual de scólă!“ Ei, ce ḑici, d-le Ionescu; d-ta, care veḑi bucuros contraḑicerile altora, nu ţi se pare, că aici te contraḑici şi singur? Apoi de ce sĕ nu fie tocmai o istorie în monografii bună pentru scólă?! Eu susţin, că da, e bună mai ales, dacă nu degeneréză în anomanie; prin urmare tocmai contrarul dela părerea d-tale. Cu tóte acestea cine a cetit critica mea cu judecată, s'a putut convinge, că eu nu esclud cronologia din istorie întru cât e indinspensabilă pentru evenimente; am combătut numai pedanteria.

b), educativă.

In Nr. 10 (1895) dl istoric Ionescu scrie: „Suntem fericiţi, că dl critic“ nu a ajuns încă sĕ fie o autoritate recunoscută în ale educaţiunei, căci am ajunge, sĕ educăm de acum înainte numai prin frase, prin epitete împodobitóre şi figuri oratorice“. Şi acésta o ḑici d ta, după ce am recomandat eu stilul lui Bălcescu şi al lui Cogălniceanu, ca stil istoric?! — Faţă cu atari vorbe, iartă-mi espresiunea, dar eu trebue sĕ-'ţi reflectez mai prosaic cu cuvintele: O l'aimable ignorance!

Dle Ionescu, dacă în cele de de până aici ai cam schiopătat, apoi în ce privesce metoda educativă ai căḑut cu totul în grópă. Bine, domnule: Nu recunosci d-ta nici aceea, că stilul într'o carte de istorie trebue sĕ fie înflorit, plin de epitete împodobitóre şi de figuri oratorice?

E greu într'adevĕr, ca d-ta, om de cifre, sĕ te împaci cu astfel de mofturi. D-ta scii una şi bună: Augustin s'a născut la 354 Nov. 13 óra cutare şi minutul cutare şi a murit la 430 August 28 óra cu tare şi minutul cutare. Ce zor ai domniata de figuri oratorice? Sentimentul sĕ póte desvolta şi prin cifre . . . . . Nu-i aşa? . . . D-ta creḑi, că şi în istorie, trebue sĕ proceadă cineva, ca în matematică: 3 şi cu 5 şi cu 6 fac 14; sĕ se folosiască tot de ḑiceri „simpluţe“, dar nu de frase oratorice. D ta creḑi, că e tot atâta şi ridiculizezi esemplul, care l'am adus eu ḑicĕnd, că e nostim, fără sĕ spui pentru ce. Eu am susţinut, că nu e tot atât, dacă va ḑice cineva: „Impĕratul roman Traian, a adus coloni în Dacia“ sau „Vestitul împĕrat roman, nemuritorul şi marele Traian, a umplut bogatele ţinuturi ale mândrului nostru Ardél cu coloni harnici aduşi din tóte părţile imperiului roman“. Ei acum sĕ-ţi dovedesc d-tale, istoricului „profund şi savant“, că nu numai nu e tot atâta, dar e mare diferinţă.

Presupunem, că aşi spune eu următórea ḑicere simpluţă: „Istoricul N. N. a publicat într'o fóie nisce observări critice“ sau: „Vestitul istoric român, cunoscutul şi marele N. N. a umplut colónele cutărni foi cu nepreţuitele sale cunoscinţe de perióde, de ani, de ḑile, de minute şi de secunde“.... Ei, este tot atâta?!

Şi acum, fiind-că omul e om, permite-mi sĕ mai scriu şi eu câte-va cestiuni subiective. O vorbă ca o mie: Dl Dr. Puşcariu a publicat o istorie bisericéscă. Eu mi-am facut observările mele şi am tras conclusiunea, că e un bun ajutor în mâna unui profesor dibaciu şi conscienţios. D-ta, d-le Ionescu, ai ajuns la un resultat contrar. Pentru d-ta cea mai bună probă de critic „superior“ este: Sĕ te apuci sĕ scrii una mai bună, căci e uşor a ḑice, că e rĕu, dar e mai greu a face însuşi mai bine. Şi póte că pe viitor o vei şi face! Ei bine scii d-ta, la ce mĕ aştept eu pe basa celor esperiate păn' acum? Permite-'mi încă odată indiscreţiunea: Cartea d-tale de istorie va sĕmĕna aprópe cu logaritmele lui Georg de Vega!

Şi apoi încă una şi am isprăvit pentru astă dată: Evangelistul Matheiu ḑice la cap. 23 v. 12:

„Că cel ce sĕ va înălţa pe sine, sĕ va smerí şi cel ce sĕ va smerì pe sine, sĕ va înălţa!“ Sĕ nu creḑi, că e contraḑicere, căci aceeaşi idee o găsim şi la Evangelistul Luca c. I. v. 52.

Cu alte cuvinte, dacă şi scii câte-va perióde sau câţi-va ani, sĕ nu pretinḑi dela noi, sĕ te considerăm serios de „istoric“, căci atunci în conformitate cu vederile moderne pedagocice, privitóre la propunerea istorici, noi îţi rĕspundem: „Magna petis, Phaëton!“ *)

„Viéţă nóuă“

de

Henry Drummond.

(Traducere din limba germână).

Mai bine de un pătrar de secul, urmând unui îndemn intern, în tóte cestiunile ce mĕ atingeau, am mers la Iisus Christos, ca sĕ-mi dea mĕsura şi directiva. In tóte lucrurile şi în urmă aprópe fără voie — am căutat sĕ vin în apropierea lui Iisus Christos.

Ochiul meu intern l'a privit de timpuriu şi a cunoscut privirea iubirei sale, care era aţintită asupra mea; atunci mi se părea aprópe de sine înţeles, că dela acésta privire a mântuitorului emana o influinţă, care îmi arăta în tóte amĕnuntele calea dréptă, cum sĕ înfrânez patimile, sĕ îmblânḑesc mândria, sĕ stăpânesc egoismul.

Dela Christos, care s'a descoperit ochiului meu intern, am primit eu mai multe idealuri modeluri, influinţe, care m'au condus în viéţă decât dela un caracter omenesc“.

„Acésta nu este totul. Pot ḑice, că Domnului Iisus Christos îi datoresc tóte ideile, representaţiunile, care îmi fac ceriul o realitate, tóte cugetele, care îmi deschid drumul între mine şi cer. Mântuitoriului datoresc tóte ideile mele despre crescerea charului în suflet, tot pasul, care promovézâ viéţa dumneḑeéscă în mine, tótă mărirea, care ajunge din eternitate în lumea mea. Ceea-ce sunt eu acum ca om, sunt în urma credinţii în fiiul lui D-ḑeu.

„Nici acésta nu este totul. Viitoriul fericit este adevĕratul teren, în care prind rădĕcină tóte câte îmi fac viéţa pămĕntéscă binecuvĕntată, dar eu ḑic: ce este vara în asemănare cu productele ei trecătóre, flori, foi, ierburi, frunze, aceea este Christos faţă de efectele lui Christos în inima mea şi în sufletul meu.

Tóte florile şi frunzele iubirii pămĕntesci, tóte bucuriile, care sĕ învĕrtesc în jurul vieţii mele de creştin, şi pe cari le ţin şi şi le păstrez în viitoriul fericit, îmi sunt mie, aceea ce sunt florile şi frunzele verzi în asĕmenare cu sórele, care produce vara. Christos este alpha şi omega, începutul şi sfîrşitul, adevĕratei mele vieţi.

„Dacă cetesc în biblie învĕţ multe din testamentul cel vechiu, şi multe în cel nou, din epistolele apostolului Pavel; dar mai pe sus de tóte recunosc, că Christos este fructul bibliei. Pe el îl cânt în biblie şi pentru el o cetesc. Eu cunosc o sete de iubirea lui Christos. Voi toţi sciţi mai mult sau mai puţin, ce însemnézâ înseta de iubire; inima vóstră numai atunci sĕ simte mulţămită, dacă i se póte da ceva, ce ea nu are pe deplin chiar de către aceia, cari vĕ sunt mai aprópe. Eu o sciu din vremurile când însetasem nespus de mult după iubirea lui Christos. In consciinţa mea nu mĕ simt împovorat cu pĕcate, când e vorba de lege, încărcată de pĕcate îmi este consciinţa, dacă me cuget la iubire — deşi sĕ póte, că iubirea şi legea, când vei căuta sĕ fie totuşi una şi aceiaşi, Dacă mĕ apropiu mai tare de mântuitoriul meu, dacă mĕ adresez iubirei lui îmi arde consciinţa pentru neasĕmĕnarea, neperfecţiunea şi nevrednicia mea totală. Fiinţa şi viéţa mea nu mi se arată nici odată atât de sĕracă şi gólă înaintea ochilor, ca atunci, când mĕ plec în linişte înaintea lui şi privirea lui care nu este mânie, ci iubire este aţintită asupra mea. Nici odată n'am atâta dorinţă de ce fi amabil, de a fi iubit ca atunci când stă Christos cu iubirea sa înaintea mea.

„Dacă privesc înapoi asupra vieţii mele mai vii îmi sunt atunci în memorie ḑilele şi órele acelea, în care am fost cu mod consciu mai aprópe de el. Tóte celelalte sunt fără colóre şi palide şi stau ca norii pe orisont. Numai sciinţa despre Christos — înveţăturile credinţei obiceiurile, întocmirile tóte câte sunt de lipsă numai pentru esistenţa mechanică, esternă a vieţii creştine, partea care se póte observa cu sensurile — numai acésta se vestejesce, şi pică jos asemenea frunzelor verii trecute, dar rĕmâne aceea ce este Christos cel viu în inima mea“.

Cine póte asculta acésta musică a vieţii cu refrenul energic: Christos, şi sĕ nu sĕ umple de dor fierbinte? Da înainte de a fi pĕtrunşi de o astfel de musică, şi de a o putea acompania noi nici nu scim, ce este viéţa.

(Va urma.)

Bibliografic.

A apărut:

Nr. 8 al revistei literare beletristice, pentru familie „*Rândunica*“ cu următoriul sumariu:

„Ana“, de Marg. Moldovan. — „Inzadar“, de V. R. Buticescu. — „Judele Zăbun“, de I. E. Prodan. — „Se duce iarna“, de V. B. Muntenescu. — „George Dandin sau bărbatul înşelat“, (trad.) de Iosif Sschiopul. — „Pe un gând“, de Elena din Ardél. — Rămurele: „Impresii de călĕtorie“, de Ilie din Ursoni. — „Feliurite“.

„Rândunica“ apare în Sibiiu, de trei ori pe lună şi e redactată de d-l Silvestru Moldovan. Conţinutul ei e variat, amusant şi instructiv. Preţul abonamentului e pe an 6 fl., pe $^1/_2$ an 3 fl, pe $^1/_4$ an 1 fl. 70 cr.

---

*) După patrologia lui Dr. Iosef Nirschl, tom. II pag 8 şi 10 1883.

*) Mĕ mir, că ai avut curagiul, sĕ contesci tot în No. 11 (1895) afirmaţiunea mea, că caracteristica unei perióde trebuie făcută la finea acesteia, şi că mai bine ar fi s'o facă însuşi elevul în scris, pentru-că în chipul acesta profesorul sĕ póte convinge, cum şi-a însuşit scolariul respectiv materialul percurs.

*) La ultima „necuviinciósă şi nechibzuită“ notiţă din Nr. 11 al fóiei diecesane (1895), care se termină cu „Tempora mutantur“, n'am sĕ observ de astădată alt ceva decât: De mortuis nihil nisi bene; pe romĕnesce: sĕ-i lăsăm pe cei morţi, sĕ se odichniască în pace!!

Szám 1832/95 — urb. [48] 1—3

Hirdetmény.

Szász-Ujfalú község általános határtagositási ügyében az előmunkálatok megkezdése, nevezetesen a képviselet rendezése, a müködömérnök megválasztása és a költség előiránzat elkészitése végett határidőül: az **1895 évi Április hó 29-én délelött 9 óráját** Szász-Ujfalú község házába tüztem ki, mikorra az összes érdekelteket azon hozzáadással idézem meg, hogy a felek elmaradása a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyben a birtokrendezési utasitás 61 §-a értelmében felhivom a birtokrendezési mérnököket, hogy azok kik a kérdéses ügyben a müködö mérnöki kendöket elválalni szándekoznak a szerzödési pontozatok előterjesztése melletö ajànlataikat hozzám vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Erzsébetvároson, 1895 hó Márczius 6 a kir. törvényszéktől.

Bár. Apor Zoltán,
eljáró biró.

Szám 1833—1895
urb. [49] 1—3

Hirdetmény.

A Szász Rudály küzség általános határtagositási ügyében az elömunkálatok megkezdése nevezetesen a képviselet rendezése a müködö mérnök megválasztása és a költség előirányzat elkészitése végett határidőül az **1895 évi április hó 30-ának d. e. 9 óráját Sz. Rudály község házához tüztem ki,** mikorra az összes érdekelt feleket azon hozzáadással idézem meg, hogy a felek almaradása a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyben a birtok rendezési utasitás 61 § a értelmében felhivom a birtokrendezési mérnököket, hogy azok kik a kérdéses ugyben a m. mérnöki kendöket elválalni szándékoznak a szerzödési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat hozzám vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Erzébetvároson, 1895 márczius hó 6-án.

Bár. Apor Zoltán,
eljáró biró.

Nr. 111/895. [39] 3—3

EDICT.

Alecsa Rancea, gr.-or. din Ofenbaia, protopresbiteratul Lupşei, carele de 18 ani a părăsit pe legitima sa soţie Ana Ciaba tot din Ofenbaia, tără a se îngriji de subsistinţa ei, prin acésta, pe besa resoluţiunei P. N. consistoriu archidiecesan din 24 Ianuariu a. c Nr. 416 Bis., se citéză ca în termin de 3 luni de ḑile, dela prima publicare a acestui edict în „Tel. Rom.„ sĕ se presenteze la subscmnatul oficiu, căci la din contră procesul divorţial intentat de soţia sa se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Ofenbaia, în 20 Februariu 1895.

Oficiul protopresbiteral al Lupşei.

Ioan Danciu,
protopresbiter.

Nr. 168/895. [46] 3—3

EDICT.

Sofia Raica născută în Cetea, soţia legiuită a lui Nicolae Mihălţan din Alba Iulia, care mai bine de 5 (cinci) ani de ḑile a părăsit pe soţul ei, fără a se sci unde petrece, pe basa resoluţiunei Venerabilului consistoriu archidiecesan din 14 Februariu Nr. 8840 B. sĕ citéză a sĕ înfăţişa la forul matrimonial gr.-or. al Albei-Iuliei în termin de 6 luni de ḑile dela prima publicare, căci altcum procesul divorţial intentat de soţul ei, se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Alba-Iulia, 5 Martie, 1895.

Forul matrimonial de I instanţă al Albei Iuliei.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

[169] 13

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Mihelţan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur.	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—.03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl.	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noi cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 34 Sibiiu, Sâmbătă, 25 Martiu (6 Aprile) 1895. **Anul XLII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul II Aprile-Maiu-Iuniu al anului 1895, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfĕrșit cu ultima Martiu 1895, sĕ-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Siibiu, 24 Martiu, 1895.

Aruncând o privire asupra stărilor economice ale poporului nostru, te cuprinde un sentiment de compătimire, vĕdĕnd cu ochii, cum acestea în loc sĕ se înbunătățéscă, devin tot mai rele.

Stors pănă la mĕduvă prin dările directe și indirecte către stat și comună, persecutat la tot pasul și tras pe sfóră de șarlatani, abia mai póte da piept cu nĕcazurile ḑilnice, abia 'și mai póte purta sarcinile de pre o ḑi pe alta.

Amarul vieții se simte la tot pasul și nimenea, care ar puté sĕ-i ajute, nu-i sare în ajutor.

Din contră trebuie sĕ facem trista esperiență, că poporul nostru nu nu mai, că este dat pradă tuturor despoitorilor, dar este tot deodată, ca și pe alte terene, oprit și în desvoltarea lui economică.

Mulțămită convențiilor vamale, ce le are statul nostru, poporul nostru de pe mărginime e necesitat sĕ emigreze mereu în vecina Românie și în alte țĕri, spre a-și câștiga un traiu mai puțin chinuit — se duce cu dorul de țară și de casă, dar trebuie sĕ sĕ ducă, căci stăpânirea, care pretinde dela el jertfe, lui nu-i întórce cu nimic.

Cealaltă parte a poporului nostru, care se ocupă cu economia câmpului, nu este mai fericită.

Bucatele, ce biet le prăsesce, au un preț de batjocură, așa, că și dacă îi prisosesce agronomului câte ceva, nu se îndură sĕ-și lapede pe nimica bucatele.

Și icóna stărilor posomorîte economice se vede în tótă golătatea sa mai vĕrtos în primăvara acésta.

Érna lungă fiind, bieții ómeni, cari și-au băgat mai multe vite în grajd, au fost necesitați în multe locuri a-și descoperi casele și șurile pentru a simula nutrețul vitelor: nutrețul fiind mai scump, decât însĕși vitele.

Mai tare simt însĕ asprimea vremei economii de oi, cari nepregătiți la un astfeliu de anotimp, au avut pierderi enorme.

La noi, la românii din Ardél, cam în aceste dóuĕ ramuri ale economiei lucră poporul și după cum am vĕḑut, lucrul lui în general vorbind, spor n'a adus.

Din contră, pare că și elementele s'au conjurat: apa și frigul, pentru-ca sĕ-l slăbéscă și mai tare.

Și ce fac „părinții“ patriei, cari ar trebui sĕ scie de tóte nevoile acestea. Ne suspiționéză în tóte mișcările, caută sĕ ne facă patrioți prin colonisarea locurilor mai mănóse, ba ce e mai mult, votéză din budgetul statului bani pentru esperiențele, ce se fac prin America de a produce nori de plóie.

Poporul însĕ sărăcesce și emigréză, ér acésta nu însemnéză prosperarea statului, ci din contră slăbirea lui.

In proiectul de budget al ministrului de agricultură n'am vĕḑut nici o posiție, de care sĕ ne legăm speranța pentru îmbunătățirea acestor stări deplorabile.

Am esperiat însĕ, că poliția de câmp, pe care guvernul ține sĕ o instaleze în tóte părțile, a provocat numai amărăciune, dar în fine și aceea trebuie introdusă, căci și ea forméză un mijloc de propagare al magiarisărei și e o instituție și contra mișcărilor agitatorice.

Când se vor pune odată capĕt astorfeliu de resóne detestabile, nu scim, ne temem însĕ, că poporul despoiat și neaflând rĕsplata cuvenită în munca, ce o prestă, va striga un vetto puternic și acest vetto va fi fatal.

De aceea ar fi bine, ca cei-ce conduc destinele statului, sĕ se gândéscă încă mai înainte la îndreptarea stărei deplorabile economice, care în cele din urmă nu atinge numai pe poporul nostru.

Revista politică.

La alegerile comunale din Viena petrecute la 1 Aprile liberalii au suferit un desastru sdrobitoriu, căci antisemiții în tóte 19 cercurile au eșit victorioși, astfeliu, încât partidul liberal abia și-a putut câștiga 18 dintre 46 mandate, pănă când antisemiții, cari pănă acum posedeau numai 7 mandate, la aceste alegeri și-au câștigat 20. Celelalte 8 mandate au fost supuse unei alegeri supletorie. Resultatul însĕ e de prevĕḑut, căci judecând constelațiunile de astăḑi, liberalii abia 'și vor putea mântui 2 mandate. Colegiul al doilea comunal așa dar' are sĕ trimită în representanța comunală 20 deputați liberali și 26 deputați antisemiți. E de observat aceea, că colegiul al doilea comunal se compune din așa ḑisele elemente diplomatice. Colegiul prim are 29 mandate liberale și 4 antisemite; 3 mandate vacante. In colegiul al treilea sunt 12 mandate liberale și 34 antisemite; așa dar' representanța comunală va avé 71 deputați liberali și 61 antisemiți. Ce urmări va trage acésta împregiurare după sine, nu se póte prevedé. E verosimil însĕ, că Lueger are sĕ fie vice-primar, ér' jumătate din posturile senatorice orășenesci vor fi ocupate cu antisemiți.

Scirile mai nóuĕ anunță, că antisemiții au triumfat și la alegerile sufletorii.

* * *

Intre Anglia și Francia domnesce érăși o stare încordată din causa cestiunei africane. Și care este motivul iritațiunei? Aparința a doua espedițiuni francese în așa numitul teritor al compagniei negre, dintre care una a întrat în Buffa, ér cealaltă în Nupe, teritorii, cari conform tractatului franco-engles dela 1890, aparțin Britaniei. Astfel acuma atât Anglia, cât și Francia se plâng, că ar fi ofensate de drepturile lor. Plângerile lor însĕ sunt neîndreptățite, deóre-ce tóte convențiile asupra împărțirei Africei s'au încheiat fără aprobarea respectivelor popóre, și legăturile încheiate cu principi sau cu regi africani, în adevĕr, nu au nici o însĕmnătate, după cum o recunósce acésta chiar și Rochus Shmidt în opul sĕu mai nou scris asupra Africei ostice. El însuși ḑice, că a încheiat multe convențiuni de acestea au principi africani, cari puneau mâna pe cele trei cruci subsemnate în act, fără însĕ de a înțelege conținutul și însĕmnătatea actului.

Intreprinderea de espedițiuni în Africa vestică nu va fi periculósă pănă atunci, pănă când nu va duce la încurcături în Europa. Acum guvernul engles cere sĕ i-se dea din Paris lămuriri asupra amintitelor espedițiuni francese. Ori de care natură vor fi însĕ acele lămuriri, totuși la un conflict serios cu greu va ajunge lucrul, căci interesele Angliei și ale Franciei, în ce privesce politica colonială, sunt

---

FOIȚA.

Nopți senine.

De *F. M. Dostojevskij.*

— Traducere. —

(Urmare.)

„Acum, când șed lângă d-ta și vorbesc cu d-ta îmi vine curios sĕ cuget la viitor, căci prevĕd și acolo érăși viața acésta fără scop și singuratică. La ce sĕ și visez, căci eu în realitate sunt fericit lângă d-ta? Fií binecuvêntată dragă fetiță, că nu ai respins și că pot ḑice, că am trăit dóuĕ sĕri d'ale vieții mele!“

„Nu, o nu!“ strigă Nasstenca și lacrimi 'i curgeau din ochi. Nu așa, nu mai trebue sĕ fie, nu ne vom mai despărți! Ce 'i aceea douĕ sĕri?“

„O Nasstenca, Nasstenca! nu sci cât de mult m-ai împăcat cu mine însumi; nu mĕ voiu mai lăsa sĕ comit acest pĕcat în viața mea! Căci o astfel de viață este din pĕcat“.

„Acum însĕ s'a sfârșit, acum vom rĕmâné împreună. Eu sunt o fată simplă, am învĕțat puțin desi bună mea mi-a ținut un învĕțat. Insĕ eu te pricep, sciu ce mi-ai spus, căci însumi am esperiat, când eram încopciată de bună mea. Și acum fără sĕ-'ți ascund nimic, îți voiu istorisí și despre mine și d-ta sĕ mĕ sfătuesci. Da, da, d-ta esci un om cuminte. Imi promiți, că mĕ vei sfătui? Nu-'mi e destul sĕ fiu cu minte, îmi trebue un sfat frățesc din inimă ca și când tótă viéța m'ai fi iubit“.

„Da, da Nasstenca, da!“ strigaiu în estasul meu.

„Jumĕtate din istoria mea o cunosci, căci sci, că am o bună. Ca băiată mică veniiu la ea, fiind-că părinții mei muriseră. Și trebue sĕ sci, că bună mea a fost odinióră mai bogată, căci și acum vorbesce de alte ḑile mai bune. Ea însași m'a învĕțat franțuzesce.

Când eram de 15 ani (acum sunt de șeptespreḑece) instrucția se sfârșí și profesorul încă nu mai veni. In acel timp am comis ceva rĕu. Ce am comis nu-'ți voiu spune, destul, că n'a fost ceva de însemnat. Intr'o diminéță mĕ chemà bună mea la sine și îmi spuse, că deórece e órbă, nu mĕ póte supraveghia luá o bumbușcă și încopciá haina mea de a dênsei; astfel trebuia sĕ 'mi duc viața de nu mi s'ar fi îmbunătățit. La început nu mĕ lăsa de loc, trebuia sĕ lucru, se citesc și si sĕ învĕț lângă buna. Odată făcui și eu ceva, mĕ vorbì cu Darja sĕ stea ea în locul meu. Darja servitórea nóstră este surdă, sĕ puse ea în locul meu. Buna durmia pe jețul ei și eu mĕ duseiu în apropiere la o prietină. Dar sĕ sfârșí rĕu lucrul. Buna sĕ desteptă fără mine și întrébă ceva credênd, că eu sunt lângă ea. Darja vĕḑu, că buna vorbesce, dar ea nu putu auḑi, sĕ hotărî însĕ îndată sĕ descopcie bumbușca și o luà la fugă. Am uitat sĕ-'ți spun, că noi.... adecă buna, are o casă și încă de lemn cu trei ferestri, bĕtrână ca și ea. Deasupra aveam încă o odăiță și în acésta tocmai ne venì un nou chiriaș“.

„Ați avut deja mai înainte un chiriaș? întrebaiu eu“.

„Da, am avut un chiriaș, care înțelegea sĕ tacă mai bine ca d-ta; abia își deslega limba. Era un burlac, ruginit, mut și orb, așa că-i era imposibil d'a mai trăí și murí; în urma acésta ne trebuí un nou chiriaș, căci noi nu putem esista fără chiriaș. Chiria și o mică pensiune a bunicii e tot ce întră în casă. Noul chiriaș al nostru fu un tinĕr, dar nu din Petersburg.

„Nasstenca! chiriașul nostru e tinĕr sau nu? întrebà buna. De mințit nu voiam. Nici prea tinĕr, însĕ nici prea bĕtrân“, respunreiu eu.

„Esterior plăcut?“

Érăși nu voiam sĕ mințesc. „Da, buno, are un esterior plăcut“.

„Asta nu-i bine, și de aceea îți spun nepoțică, sĕ te feresci. Ce timpuri sunt acum! Așa un chiriaș mic și are un esterior plăcut, tocmai contrarul de cum era în timpurile vechi.

Bună-mea vorbia totdéuna de vremurile vechi. Era mai tinĕră în vremurile vechi și sórele era mai cald, totul mergea mai bine în vremurile vechi. Șed și tac, îmi cuget însĕ nu mĕ prinde óre bună mea întrebându-mĕ dacă chiriașul nostru este tinĕr și frumos? Însĕ puțin mĕ cugetam, căci mĕ apucam de lucru și nu mĕ mai gândiam la conversație.

Intr'o diminéță venì chiriașul la noi și ne aduse aminte, că i-am fi promis nisce tapeturi pentru odaia sa. După o vorbă vine alta, bună-mea devenì nerăbdătóre și ḑise: „Nasstenca adu din odaia de durmit tabla cu însemnările“. Mĕ înroșíiu și nu știu pentru-ce săriu îndată și uitaiu, că sunt înădită; în loc sĕ me desnădesc așa ca sĕ nu vadă strĕinul, se destăcu acul așa, că scaunul bunicii sĕ rĕsturnă. Cum am vĕḑut, că el a observat, nu mĕ putui reținé și plânsei. Mĕ simțiiu așa de rușinată și rĕu.

Bună-mea ḑise: „Ce mai aștepți?“

Eu mĕ supĕrai și mai rĕu.

Când chiriașul observà acésta se duse. De atunci încóce ori-ce sunet mĕ irita, cretot cam aceleaşi, şi astfel guvernele ambelor state caută sě susţină raporte amicale.

După cum i-se anunţă lui „Pol. Corr“. din Paris, ministrul de esterne frances Hanotaux, din incidentul conflictului dintre Anglia şi Francia din causa cestiunei africane, va face în curênd în senat declaraţiuni privitóre intenţiunile, ce le are Francia în valea Nilului şi la Niger. Conţinutul declaraţiunilor în scurt va fi următoriul: Asertiunea Angliei, că puterile ar fi recunoscut, că valea de sus a Nilului cade în sfera de influinţă englesă, póte sě stea referitor la Italia, Germania şi statul liberal Congo, nu însě referitor la Francia, a cărei tăcere nici de cum nu se póte privì, ca aprobare. Drepturile Angliei în Egipet şi acum se discută şi afară de aceea chiar şi drepturile Egiptului la Nilul de sus se pot combate. Guvernul frances va lua în considerare numai acele convenţiuni, cari sunt subsemnate de el, şi nu convenţiuni, cari s'au încheiat între alte state. Diplomaţia republicei însě are firma convingere, că cu tóte acestea buna înţelegere dintre cele douě state nu se va strica.

* * *

Trei diare italiene s'au ocupat în timpul din urmă cu cestiuni române: „Il Faro Romagnolo“ din Ravenna, „Il Paese“ din Neapoli si „Il Rinnovameto“ din Triest. Articolii se ocupă cu terorismul inaugurat sub Bánffy, procesele de presă, ordinaţiunea lui Perczel referitóre la momentul lui Iancu şi cu detragerea stipendiilor alor 3 studenţi români din Cluş. Tóte vestejesc aspru politica guvernului magiar. „Il Faro Romagnolo“ amintesce şi despre modul cum Academia română a făcut amintirea marelui bărbat Cesare Cautú fiind-că a fost membru corespondent al Academiei şi în multe scrieri ale sale a luptat pentru causa naţională română.

* * *

In Aprile s'a ţinut în Belgrad mare consiliu ministerial sub presidenţa regelui, la care au fost invitaţi mulţi consilieri de stat şi generalul Franassovici. Ministrul president Cristici a accentuat necesitatea, ca nóuele alegeri sě fie conduse de un nou ministeriu. Cele mai multe próspete pentru formarea noului cabinet le-ar avea Novacovici, care sě bucură de stima tuturor partidelor.

In locul ministrului de justiţie Georgevici, retras din cause sanitare, s'a denumit fostul president, al curţei de compturi, George Stefanovici.

* * *

Cumcă exregele Milan din Sêrbia îşi caută sprijinul tronului sěu mai puţin în poporul sêrbesc, decât în statele streine şi în diaristică, este lucru deplin cunoscut. „Magyarország“ publică o scrisóre din Belgrad, din care se vede, că de ce sprijin se bucură presa unguréscă din partea guvernului sêrbesc şi din a exregelui Milan. Cu deosebire darnic s'a arětat totdéuna Svetomir Nicolaevici, fostul ministru de interne, cătră care sě adresau în contiuu diaristi din Viena şi Budapesta, ca sě le dea subvenţiuni, şi ca mulţămită se cântau în diarele din Viena şi Budapesta necontenit imnuri de laudă asupra lui.

* * *

S'a rěspândit vestea, că guvernul bosniac are de gând sě céră dela delegaţiuni primirea în budget a unui credit de un milion şi jumětate floreni spre scopul, ca provinciile ocupate sě facă şi ele pregătiri a fi representate la mileniul magiar. Planul acesta este al ministrului comun de finanţe Kállay, care e mult lăudat de foile magiare pentru fapta sa atât de patriotică, dicênd, că este o idee fórte practică, pentru-că numai în chipul acesta îşi póte face strěinătatea o icónă despre civilisaţiunea Bosniei şi a Herţegovinei.

Noutăţi.

Al optulea têrg de vite cornute de prăsilă periodic, subvenţionat de comitatul Sibiiu, sě va ţiné la Sibiiu Duminecă în 28 Aprile 1895 şi va fi împreunat cu distribuirea de premii, şi diplome de laudă.

Têrgul de vite de prăsilă din est-an se estinde numai asupra vitelor cornute (cu escluderea bivolilor) şi se vor admite numai vite de prăsilă, ce aparţin următórelor rase:

a) bovine de rasa pinzgau originală;

b) vite femenine din încrucişări cu bovine de rasa pinzgau şi indigenă, încât aceste au notele caracteristice ale încrucişării cu rasa pinzgau;

c) bovine de rasă indigenă;

Têrgul se va ţiné cu ocasiunea têrgului de vite de primăvară şi anume pe locul destinat în têrgul de vite.

El se va deschide în 28 Aprile la 9 óre diminéţa şi se va închide la 4 óre după amédi. Impărţirea premiilor va avé loc la 12 óre a. m. Inainte de terminărea premiarii nu este permis decât cu învoirea dată în mod escepţional de comitet, a scóte vitele din têrg.

Primirea vitelor sě face în 27 Aprile înaintea amedi dela 8 ore diminéţa încolo şi sě încheie la 11 óre a. m.

In diua têrgului, adecă la 28 Aprile urmézā mânarea vitelor între órele 8 şi 9 diminéţa şi numai acelea vite au permisiunea întrării, cari au fost admise în diua premergětóre.

* * *

In cestiunea organisěrei cercurilor matriculare diarele budapestane anunţă, că ministrul de interne deja a împărţit comitatul Cenadului în 28 şi comitatul Treiscaunelor în 55 cercuri matriculare. Totodată publică şi lista reşedinţelor acelor cercuri precum şi comunele aparţinětóre la câte o reşedinţă.

* * *

Ministrul de culte ungar are de gând sě reformeze rigorósele medicilor. Spre acest scop s'a adresat cătră facultăţile medicinale, ca aceste sě-şi dea părerea în cestiune. Afară de acésta se va publica şi un proiect, ca aşa tóte cercurile interesate sě se pótă esprima asupra lui, şi ca proiectul se pótă forma obiect de critică într'un cerc cât se póte de mare.

* * *

Atentatul la monunumentul lui Hentzi. Despre pretinsul atentator Szeles Adorján nici acum nu sciu foile positiv, dacă dînsul e prins sau sau nu. Unele dintre ele susţin, că da, unele că nu; ér acestea aduc şi o publicaţiune a poliţiei cu descrierea persónei pentru a fi prins.

Un raportor al lui „Budapesti Hirlap“ spune, că l'a întâlnit pe stradă şi l'a intervievat în privinţa atentatului. La întrebarea acestuia, dacă dînsul e atentatorul, dînsul a rěspuns: „Dacă sunt eu, de ce sě spun, ér dacă sci, că cine a făcut, nu aflu motiv — de ce sě mărturisesc acésta“.

Szeles a mai spus, că dacă pănă în 6 Aprile nu va căpěta 500 fl. pedépsa, ce i s'a dictat cu ocasiunea procesului din urmă, se va presenta de bună voie la tribunal şi nu la procuratură.

„Pesti Napló“ făcênd contemplaţiuni asupra atentatului din dilele trecute, spune că la anul 1881 érăşi s'a plănuit un asemenea atentat asupra acestei statue, care avea sě se esecute în diua de 15 Martiu. Pentru planul acesta s'a colectat o mare sumă de bani. Inainte cu douě dile de a se putea duce la îndeplinire propusul acesta, s'a întâmplat atentatul asupra ţarului Alexandru al II-lea, care a băgat frică în acela, care era însărcinat cu distrugerea monumentului. Prin atentatul acesta se plănuia şi distrugerea palatului regal.

* * *

Grija guvernului. „M—g“ este informat, că guvernul a pregătit un proiect de lege, care sě ocupă cu un delict special: cu agitaţiunile politice ale clerului, şi care conţine tóte disposiţiunile pentru pedepsirea acestor agitaţiuni. Proiectul a trecut deja şi prin consiliul de ministri ér spre a se obţinea pentru el şi prealabila aprobare a regelui, ministrul-president Bánffy l'a dus încă cu sine la Viena. — Sě scie, dice numita fóie, că codicele penal general conţine disposiţiuni pentru pedepsirea ori-şi-cărui delict de agitaţiune; prin urmare acest nou proiect de lege chiar şi dacă nu ar fi periculos pentru stat, totuşi e cel puţin de prisos.

* * *

Scóle ungurescì printre români. In comitatul Cojocnei se vor înfiinţa în cursul acestui an încă douě scóle unguresci de ale statului, anume una în Suciag, pentru care sunt preliminaţi 9542 fl. 44 cr. Acésta va fi întocmită pentru doi învěţători, fiind împreunată şi cu un asil de copii. A doua scólă se va înfiinţa în comuna Suat. Pentru zidirea acesteia, care va fi împreunată şi cu un kisdedovo, sunt destinaţi din partea ministrului de culte şi instrucţiune publică 27,057 fl. 22 cr., „Kolozsvár“ spune, că afară de acestea, sě lucrédă în present la planurile pentru ridicarea şi a altor scóle unguresci de stat.

* * *

Adunări kulturegyletiste. Dilele acestea douě societăţi de magiarisare şi-au ţinut adunările generale, în cari s'a raportat despre activitatea lor magiarisătóre. Una este „Societatea unguréscă scolară regnicolară“ cu sediul în Budapesta. La adunarea acestei societăţi a presidiat vice-primariul Carol Gerloczy, care în vorbirea sa de deschidere a espus scopul societăţii şi resultatele la cari au ajuns. Scopul acestei societăţi, dise Gerloczy, este de a magiarisa pe tóte terenele, a ridica pepiniere de magiarisare, adecă kisdedovuri, mai ales în ţinuturile locuite de nemagiari, dar mai ales în comitatul Pest-Pilis-Solt, unde locuiesc 297,245 nemagiari. Aceştia trebuie făcuţi magiari cu ori-ce preţ. — A dóua societate este „Kulturegylet“-ul din Bihor, care încă face treburi „frumóse“ pentru magiarisare.

* * *

Vandalismul dela Turda. Cercetarea în contra acelora, cari au sěvêrşit vandalismele s'au început. Sunt acusate 23 persóne. De conducětori ai acestor vandalisme sunt acusaţi Jeney, Timár, şi Szt. Király.

* * *

Congresul naţionalitěţilor. „Pesti Napló“ reproduce după „Adevěrul“ că congresul naţionalităţilor se va ţiné îndată după Pasci la Sibiiu. Pertractările în privinţa acésta ar fi deja puse la cale de conducětorii naţionalităţilor.

* * *

Academia francesě în doliu. Se scrie din Paris, că scriitorul dramatic şi membru al academiei francese, Charles Camille Doucet, a murit acolo în etate de 83 ani.

* * *

Ţarul şi libertatea de presă. Mai multor diarişti şi scriitori ruşi li-a succes sě predeie însuşi ţarului o petiţiune referitóre la modificarea restricţiunilor presei. Se dice, că ţarul n'a primit nefavorabil petiţiunea şi că ar fi decis sě pună capět abusurilor censurei. Petenţii aşteptă numai depărtarea věduvei ţarevne, ca ea e propta principală a

---

deam totdeauna, că vine chiriaşul şi ascundeam acul. El însě nu veni. După vre-o douě sěptěmâni ne spuse prin Darja, că are nisce cărţi bune şi ni-le-ar trimite permiţênd bună-mea sě-i cetesc din ele! Buna primì cu bucurie acésta şi întrebà numai dacă cărţile sunt morale. „Sunt cărţile imorale Nasstenca, atunci la nici un cas sě nu le cetesci, căci vei învěţa numai rěu din ele“.

„Ce aş avé sě învěţ din ele? ce este scris în acelea buno?“

„Vei ceti acolo, cum tineri seduc fete de trébă, sub cuvêntul, că voesc a se căsătorí, le face sě părăséscă casa părintéscă şi după aceea le lasă în voia sorţii, aşa că ajung în o stare deplorabilă. Eu — dise bětrâna — am cetit multe cărţi de acelea, şi totul este descris aşa de frumos, că te face sě cetesci şi nóptea întrégă. Nu te uita în astfel de cărţi Nasstenca. Ce ne-a trimes el?

„Nisce romane de Walter Scott“.

„Nu sunt ceva lucruri nepermise pe acolo? Nu-í cumva vr'o scrisóre de amor ascunsă.

„Nu, buno“.

Incepurăm a ceti pe Walter Scott şi el ne trimetea mereu la cărţi, între alţii şi pe Puşchin, aşa că fără cărţi nu mai eram nici odată, şi nici nu mai visam cum mě măritam după prinţul chinez.

Aşa stăteau lucrurile, când odată întâlniiu pe chiriaşul pe trepte. Mě trimisese bună-mea sě aduc ceva. El stătu pe loc. Eu mě roşiiu şi şi el sě roşí. Altcum el însě rîse, mě salută şi mě întrebà cum se află buna şi dacă am cetit cărţile. Diseiu, că da.

„Ce 'ţi-a plăcut mai mult?“

„Ivanhoc şi Puşchin“.

Cu acésta s'a sfârşit conversaţia nóstră.

După o sěptěmână ér ne întâlnirăm pe trepte.

Eşisem afară, fără sě mě fi trimis bună-mea; era cătră trei óre, timpul când ştiam, că vine acasă chiriaşul. „Bună diua!“ dise el, şi-'i respunseiu şi eu: „Bună diua!“

„Nu te plictisesci stând tótă diua cu buna d-tale?“

Deveniiu perplecsă, ofensată chiar de acéstă întrebare. Fără sě-i rěspund voiam sě mě duc.... dar nu avuì putere sě plec.

„Eşti prea bună, scusă că vorbesc astfel cu d-ta, dar îţi doresc mai mult bine decât buna d-tale. N'ai amice, pe care sě le cercetezi?

Maschenka unica mea prietenă s'a dus la Pskov.

„N'ai voí sě mergi cu mine în teatru?“

„Ce dici d-ta, dar buna...“

„Secret, ce trebue sě ştie şi buna d-tale“.

„Nu vreau sě înşel pe buna, adio!“

El încă dise adio şi plecà.

După prând venì la noi, conversă cu buna de diferite lucruri, dacă are cunoscuţi, sau dacă nu merge pe afară, când de-odată dise că: a luat o loge la teatru, şi că se va da Bărbierul, de Sevílla: Cunoscuţii cu cari s'a înţeles nu voesc sě mai mérgă şi aşa a rěmas cu biletul.

„Bărbierul din Sevilla? strigà buna. Dacă ar fi tot bărbierul cel vechiu, care se da odinióră pe vremea mea?“

„Da, respunse el, acelaş bărbier, şi se uità la mine. Inima începu a-mi bate, aşteptând rěspunsul.

Buna devenì mai veselă, „cum sě nu cunosc piesa! Dóră eu am jucat odată rolul Rosineí“!

„Nu poftiţi sě mergeţi astădi? întrebà chiriaşul. Altcum biletul rěmâne neîntrebuinţat“.

„Mergem, şi de ce sě nu mergem? Nasstenca mea şi aşa n'a fost nici când la teatru.

Dómne, ce bucurie! Deşí nu vede nimic, totuşi îi place bunei musica, şi dênsa este o bětrână aşa de bună, voia sě 'mi facă o plăcere. Ce impresie a făcut Bărbierul de Sevilla asupra-mi nu vreau sě ţi-o spun. Tótă séra sě uità şi vorbí cu mine chiriaşul aşa de amicabil, că observaiu, că el numaí a încercat sě vadă, că aşi fi mers singură cu el. Mě culcaiu, inima îmi bătea aşa de tare, eram veselă, mândră, ba căpătaiu şi ceva friguri, şi nu visaiu tótă nóptea decât numai de Bărbierul din Sevilla.

De sigur, că de aici încolo ne va cerceta mai des chiriaşul. Asta însě nu se întâmplà aşa.

Abia odată pe lună venia sě ne învite la teatru şi ne-am dus de douě-ori. Cu acésta însě nu fui mulţămită, îmi părea rěu, că stăteam singură cu buna, şi el póte că era trist. Ce situaţie sufletéscă! Nu puteam sě şed, sě cetesc, sě lucru, câte odată rîdeam, altădată plângeam, în urmă începui a slăbi şi era mai sě mě bolnăvesc. Sesonul de teatru sě încheià şi chiriaşul venì la noi. Când însě ne întâlnirăm — ér pe trepte — mě salutà aşa de tăcut, serios ca şi când nici n'ar fi voit sě vorbéscă. Era deja la uşe, şi eu stăteam încă în mijlocul treptelor roşie ca o ceraşe, căci sângele mi se suise în cap, când îl întâlniu.

(Va urma.)

ministrului de interne şi a tuturor acelora, cari sunt adicţi ai sistemului rĕposatului ţar, pre când actualul ţar inclină mai mult spre vederile liberale ale nevestei sale.

* * *

Restanţele de dare şi dreptul de alegere. In luna lui Maiu st. n. se vor face nouĕle liste ale alegĕtorilor. In înţelesul legei electorale, numai aceia vor fi întroduşi în aceste liste şi recunoscuţi ca alegĕtpri, cari până la 15 Aprile st. n. işi vor fi plătit tótă darea directă şi indirectă de pe anul trecut, 1894.

* * *

Comisari reg. pentru gimnasiile române. Pentru gimnasiile confesionale române sunt numiţi comisari regesci pentru esamenele de maturitate: La Braşov. dl Téglási Gábor din Deva, la Blaş şi Năsĕud Putnoky Miklós, directorul gimn. unguresc din Lugoş; la Beinş Dr. Finály Henrik, prof. la universitatea din Cluş.

* * *

Incororarea ţarului. Pentru festivităţile de încoronare dela Mosca s'a făcut deja tóte pregătirile. In scopul statorirei programului, ţarul a esmis o comisiune specială, carea sub presidenţa lui Woronzow-Cascow, ministrul de curte al ţarului, s'a şi întrunit şi şi-a început deja consultarile.

* * *

Speranţele lui Zancov. Zutzcanov ginerele lui Zancov, a primit din Petersburg o epistolă dela socrul seu, în carea acesta ḑice, că are mare speranţă, că nisuinţele sale pentru împăcarea deplină între Rusia şi Bulgaria vor fi încoronate cu succes deplin.

* * *

Invitare împărătéscă refusată. Din Berlin sĕ telegrafézǎ, că la adunarea din 31 Martiu a partidei poporale liberale, Richter a adus în discusiune şi învitarea împĕratului Wilhelm la prânḑul pentru Bismarch. Partida a hotărît unanim, că vice-preşedintele partidei liberale, Schmidt, nu este dator a corĕspunde învitărei împĕratului. In urma acésta Schmidt a adreat o scrisóre mareşalului de curte, în care dă espresie regretelor, că nu póte participa la prânḑul dela curte.

* * *

Creştinismul în Japonia. Din datele statistice publicate în Japonia în luna lui Maiu a. tr. se vede, că numĕrul creştinilor în Japonia ajungea la 105.319, dintre cari 46.682 erau rom. catolici 37.398 protestanţi şi 21.239 ortodocsi.

In Japonia lucră trei misiuni. Sumele ce li-au stătut la dispoziţiune diferesc. S. sinod al Rusiei împreună cu „societateă misionară din Moscva" şi cu diferite persóne particulare trimite în tot anul 65.000 de ruble, éră creştinii locali strêng ca la 5000 de ruble. Misiunea protestantă are anual 700.000 de dolari, éră cea romano-catolică la 600.000 de dolari.

Resurselor bănesci corĕspunde în fiecare misiune numĕrului predicătorilor. In frunte stau protestanţii, după dînşii urmézǎ rom. catolicii şi apoi ortodocşii. Aşa au protestanţii 1463 de misionari, între cari sunt 598 păstori veniţi în ţară, 206 păstori chiar din japoni şi 665 catichisători. Romano-catolicii au 505 misionari şi anume 81 preoţi strĕini, 30 de preoţi din japoni, 97 misionari în înţelesul strêns şi 279 catichisători. Ortodocşii n'au decât 3 misionari ruşi, 19 preoţi din japoni şi 159 de catichisători. Nu-i de mirare aşadară, că protestanţii şi romano-catolicii îi întrec pe ortodocşi în succesele misionare.

In activitatea misionară fie-care misiune se ţine de principiile sale. Romano-catolicii se încórdă a-şi lăţi învĕţătura pe calea binefacerii, ridicând spitaluri şi case de educaţiune. Protestanţii fac propagândă pe calea luminării minţii, deschiḑênd scóle pentru tineretul japonez. Ortodocşii nu se folosesc nici de una nici de alta. Unicul lor mijloc e cuvêntul viu.

Cu binefacerea lor rom.-cat. se recomândă regimului japonezcare se vede astfel uşurat de grija pentru cei sĕrmani şi asupriţi. Rom.-catolicii iau în casele lor de educaţiune copii fără părinţi şi lăpĕdaţi, îi cresc în legea rom.-cat. şi-şi formézǎ dintr'ênşii predicatori şi servitori pentru bisericile lor. In spitalele lor au ómeni sĕraci fără plată, cari apoi ca oe mulţămire trec la legea rom.-cat.

Protestanţii înving cu scóla. De tóte scólele, făcute de protestanţi în Japonia sunt 145, între cari e una universitate, în Chioto 20 de gimnasii cu 1633 de studenţi, 51 de gimnasii femeiesci cu 2661 de copile şi 73 de scóle poporale elementare cu 4822 de scolari. Pe lângă aceea mai au şi seminarie cu 367 de alumni. La scólele protestante umblă nu numai creştini, ci şi păgâni între cari sunt copii şi din stările cele mai înalte Se vede deci, ce înrîurinţă are protestantismul în Japonia. Mulţi dintre japonezii cei învĕţaţi şi de greutate în politică sunt protestanţi sau absolvenţi ai scólelor protestante. Tactica predicatorilor protestanţi e fină şi practică. Tot sistemul învĕţăturelor e aşa, că copilul în decursul scólei pe nesimţite se familiarisézǎ cu principiile creştine. Alumnii scólelor protestante, intrând în serviciu public, cuprind în puterea culturii lor protestante posturile cele mai însemnate şi aşa se fac organele, prin care protestantismul sĕ strecură până şi în pătura cea mai cu influinţă şi cu inteliginţă a poporului japonez. Écă, astfel sĕ esplică şi învingerile japonezilor asupra chinezilor din rĕsbelul de acum.

* * *

Necrolog. *Vasilie Moldovan*, paroch gr. or. în Sân-Mihaiu, tractul Turdei după un morb scurt, împărtăşit cu s. taine, a reposat în Domnul în 2 Aprilie st. n. a. c. la 4 óre diminéţa în etate de 77 ani, servind la altarul Domnului 56 de ani, ca preot.

Partea pĕmêntéscă a neuitatului defunct s'a înmormêntat Joi în 4 Aprile la 2 óre d. a. în cimiteriul bisericii gr. or. din Sân-Mihaiul de jos, în mormêntul familiar.

Cuprinşi de adênca durere, aducem acésta scire jalnica la cunoscinţa rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor. Sân-Mihaiu 2 Aprile 1895. Fie-i ţĕrina uşórǎ şi odichna lina!

Valeriu, Vasilie şi Melania Moldovan ca nepoţi. Maria Moldovan, ca cumnată. Hermina Moldovan n. Man, ca noră. Silvestru Moldovan, Ioan Moldovan şi Raveca Chiorean ca nepoţi de frate şi soră.

Nazarenismul.

Cu privire la nazarenism cetim în „Biserica şi Scóla" un articol de Vladimir Dimitrijevici, secretarul consistoriului gr.-or. sêrbesc din Vêrşeţ.

De douĕ-trei decenii încóce a început a se lăţí secta aşa numiţilor nazareni între sêrbi şi în unele părţi mărginaşe în mod parţial şi între români. Observând eu adunările secrete ale acestei secte şi constatând, că ea póte deveni piedecă pentru crescerea religiósă morală a poporului, după un studiu de mai mulţi ani, mi-a succes a cunósce fiinţa ei precum şi cum a început a se lăţí acéstă sectă. Resultatul studiilor mele l-am publicat într'un op întitulat: „Nazarenismul, istoria şi fiinţa lui". Despre acest op dealtcum s'a publicat şi în acéstă preţuită fóie o dare de sémă în un numĕr din anul trecut. Continuând eu cercetările mele referitóre la nazarenism am mai aflat şi cele ce urmézǎ, cari de sigur intereséză şi pe coreligionarii nostri români.

Intemeietorul acestei secte Samuil Heinrich Fröhlich a publicat o colecţiune de cântări în limba germână pentru lăţirea sectei. Cea dintâi ediţie a apărut în anul 1855, ér a doua în 1861, estinḑêndu-se pe 335 de pagini cu 213 cântări.

Acéstă colecţiune de cântări e o traducere a cântărilor baptiştilor englezi. Fröhlich a învĕţat aceste cântări la anul 1833, când petrecu între baptiştii din Londra aprópe 7 luni. La cântările traduse din limba engleză a mai adaus unele cântări adoptate dela calvini şi luterani, precum şi unele compuse de el însuşí. Fiul sĕu, carele încă trăesce în Ennenda în Veneţia şi e proprietarul unei fabrici, îmi comunică însuşi acestea.

Nu mult după apariţiunea ediţiunei a doua germâne apărú acéstă colecţiune de cântări şi în traducere magiară; acestei traduceri magiare îi urmă şi o traducere slovacă completă.

Sêrbii încă posed aceste cântări în traducere fórte bună, avênd 368 pagini şi 255 de cantări.

In limba română, cum s'a vĕḑut şi din nrul 8 al acestei foi, aceste cântări s'au tradus şi au apărut sub numele de „Noua Harfă a Sionului". Colecţiunea de cântări traduse în limba română a apărut anul trecut în Zürich în tipografia Fuhrer şi Zürcher. Se pare, că aderenţii sectei nazarene n'au aflat în Ungaria editori pentru o astfeliu de întreprindere stricăciósă. Cel puţin eu sciu, că s'a făcut astfeliu de încercări înainte cu 2 ani şi la tipografia sêrbéscă a fraţilor Joanovici din Panciova. Nazarenii oferiră o sumă însemnată pentru acéstă tipărire. Cei doi fraţi cunoscuţi între sêrbi nunumai prin inteligenţa lor, dar şi prin dragostea lor către credinţa ortodocsă, sciau ce armă periculósǎ póte sĕ fie acésta în mâna nazarenilor şi nu voiră sĕ priméscă acéstă întreprindere.

Cartea din cestiune cuprinde pe primele VIII pagini: „Insemnarea cântărilor întroduse după ABC;" apoi urmézǎ până la XX o instrucţiune practică în cetirea notelor. Pe celelalte 326 de pagini sunt 251 de cântări.

Inainte de şepte sĕptămâni, tocmai la importarea acestei cărţi din Elveţia în 1600 de esemplare avui norocul de a afla despre acésta, şi a-mi mijloci un esemplar. Cărţile au fost mai întâi legate în mod diferit, şi au fost trimise la mai multe locuri principale de convenire în numĕr anumit, şi de aici s'au vêndut pe lângă un preţ însemnat numai celor cunoscuţi deja ca credincioşi şi adicţii ai lor.

După acestea sĕ obtrude şi întrebarea mai puţin interesantă, cine óre sĕ fi făcut acéstă traducere în limba română?

M'am nisuit mai mult timp de a afla numele traducĕtorului, — însĕ degiaba. Când aprópe abḑisei de speranţa de al afla, mi sĕ oferi ocasiunea de sine singură, prin care sĕ ajung la urma cea adevĕrată. Călătoriam dela Deliblat, locul nascerii mele, la Vêrşeţ cu trenul. Suindu-mĕ într'un cupeu cl. II, aflai înlăuntru pe un neamţ învĕlit în bundă, din locul învecinat Mramorak. Mĕ saluta prin o privire curiósǎ şi un suris nefiresc pe buze. Tóte acestea însĕ fură bătătóre la ochi şi înţelesei îndată situaţia. Bărbatul acesta era un nazarean. Sciind, că mĕ cunósce, începui conversaţie cu el despre credinţa lui, şi apoi despre traducerea română a „Nouei harfe a Sionului". Nu greşii. Sectatorului îi era acéstă cestiune cunoscută până în minuţiosităţi. Câştigându-i încrederea, îi pusei astfel întrebările în acéstă cestiune, încât în decurs de o óră până la Petrovoselo, unde el sĕ cobori, îmi câştigai şi referitor la punctul acesta o icónă destul de clară.

După istorisirea lui este traducerea numai în forma ei cea tipărită ceva nou. Căci de aprópe 20 de ani sĕ lucră la acésta într'un mod abil. Centrul acestei activităţi literare a fost Satul-nou, ér stéua luminătóre un anumit Balmagianu ţĕran tot din acest loc. In convenirile lor nocturne în timpul ernei sĕ adună ei — ceea ce întonézǎ ei fórte bucuros fără ca cel puţin sĕ roşască — pentru a asculta bărbaţi luminaţi de Duhul Sfânt, ca pe măestrul lor Balmageanu. El le cetesce producţiunile sale. Ér ei ascultă fórte atenţi, tonurile fermecătóre ale lirei sale. Dacă sĕ întêmplă însĕ, ca în decursul timpului acestuia se afle cineva v'un vers mai uşor, sau v-'o rimă mai bună, atunci bravul măiestru trebuie sĕ se supună, şi şi sĕ priméscă îndată corecţiunea. Făcêndu-sĕ în modul acesta traducerea câtor-va cântări, s'a decopiat acésta în mai multe esemplare, şi astfel circulau între credincioşi din mână în mână, dela o comună la alta.

Voim, ca despre esenţa proprie a acestor producţiuni sĕ sĕ convingă cetitorii direct prin câteva esemple, pe cari le reproducem întocmai. Notăm însĕ, că tóte cântările nu au nici cea mai mică valóre literară. O limbă românéscă stricată, ór despre ortografie, nex logic etc. nici vorbă nu póte sĕ fie.

1. Cântare.

1. Alilŭia cu toţ cîntaţ! Cu psalmi şi cu harfel lăŭdaţ
Domnului nostru csinste! Lăudaţ mărit împreună,
Adŭnaria! Cu putiare Sei cînte noăuă cîntare
Lăŭdaţîl în sfinţănie, şi îĭ cîntaţ lui marire,
Cu toţ întro silinţă!

2. Lăŭdaţîl mulţîmia din ceri, Lăŭdaţîl pămûnt lŭft şi mari,
Cîtĕu îale veţuesc; Lăŭdaţîl Soare şi Lună,
Lăŭdaţîl toţ împreŭnă, Că iel Dŭmnezeŭ ceresc,
El dă, tóte, spre viaţă. Lŭmĭa toată, cât se viade,
Tot dila el veţuiaşte.

3. Fii Sionului cîntaţ! Cu bŭcŭrie îl lăudaţ
In Adunari îl mărîţ, Şi toţ din Trîmbită sunaţ,
Pe Domnul mărîţ şi'l lăŭdaţ, Şi cŭvîntŭl lui vestiţ,
Cŭvîntŭl luĭ ca lŭmîna: Devărată birŭĭaşte,
Pe Satana nimĭciaşte.

Pe lângă tótă acéstă înterprindere aşa ḑicênd copilăréscă, nu trebue sĕ perdem din vedere caracterul periculos al ei. Sciu din esperienţă proprie, că la noi sêrbii, unul sau douĕ esemplare din aceste colecţiuni de cântări au fost prevestitoriul repedei invasiuni a acestei secte. Este de trebuinţă numai, ca cineva sĕ-şi formeze o idee clară despre momentul psichic, despre viaţa psichică a unui astfel de fanatic, şi deslegarea enigmei va fi fórte uşórǎ. El este plin de chin din causa pĕcatelor comise, şi plin de ură faţă de acei ómeni, pe cari îi privesce de împreună vinovaţi în căderea sa. Acum urmézǎ o cântare curiósǎ, şi în inima lui pătimaşe rĕsună érăş ca un bucium la rĕpaus către tot ce nu ţine cu el.

Póte ar obiecţiona cineva aici, basat pe traducerea acésta de nimica. Pe un moment am fi şi noi aplicaţi înaintea acestei obiecţiuni a retrage afirmarea nóstră de mai sus şi a părăsi câmpul de luptă.

Sĕ părăsim însĕ momentul literar sau mai bine ḑis cel teoretic şi sĕ ne întórcem la viéţa practică, atunci nu putem, decât sĕ observăm, că acéstă colecţiune de cântări pe lângă tóte defectele ei, póte fi periculósǎ. Nu asupra inteligenţei ci asupra poporului ţintesce acéstă întreprindere. Şi dacă este aşa, — ceea-ce nu sĕ póte nega — atunci ajungem la conclusiunea, că acéstă colecţiune de cântări va esercita un efect stricăcios asupra nazarenismului. Ţĕranul simplu nu va priví la curăţenia limbei, la corectitatea ortografiei, la uşurătatea versului şi la nedefectuositatea rimei — nu pentru-că el pentru tóte acestea nu are simţ: el din tóte acestea numai atâta va auḑí şi va înţelege, numai atâta va voí sĕ audă şi se înţelégă, că pĕcatele sĕ vor pedepsí numai la acela, care nu este de o credinţă cu el; că el trebue sĕ laude pe Domnul, pentru-că el ca nazarinén va ajunge de sigur în paradis; că lui ispititorul nu-i póte face nimic etc. etc.

Din acest motiv ţin eu şi noua harfă a Sionului ca un mare progres al nazarenilor şi între români.

De accea sĕ fie atentă preoţimea, învĕţătorti şi toţi bărbaţii, cărora le ḑace la inimă înaintarea şi prosperarea bisericei ortodocse, şi sĕ foloséscă tóte mijlócele spre a resista invasiunei acestei stricăcióse secte.

In acéstă întreprindere doresc bisericei ortodocse române dela Dumneḑeu, Domnul nostru, putere, perseveranţă şi binecuvêntare.

Din public.*)

Avis!

(*Distribuire de pădureţi şi surcei.*)

Dispunênd de un numĕr mai mare de pădureţi (meri, peri etc.), precum şi de surcei nobili, din care am hotărît a distribui o parte în mod gratuit membrilor Reuniunii nóstre precum şi scólelor de pomi de pe lângă scólele nóstre poporale, — doritorii sĕ se adresese spre acest scop subscrisului comitet până Marţi în 9 Aprile n. a. c.; când poţ lua pomii în primire la locuinţa subscrisului vice-president (Strada Schwimschul nr. 48.)

Sibiiu, 4 Aprile, 1895.

Comitetul central al „Reuniunii rom. de agr. din comitatul Sibiiului.

Iosif Pop, vicepreşedinte. *Victor Tordăşianu*, secretar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Escriere de ofertă

Ne presentându-se oferte acceptabile la concursul publicat în I Febr. a. c. cu deosebire privitor la lucrările de zidărie, comitetul escrie de nou următoriul:

Concurs.

Cu concesiunea Ven. consistor archidiecesan Nr. 8494/893 și a diregătoriei de clădire, sĕ publică concurs:

Comuna română gr. or. din Cetatea Brașovului intenționéză sĕ edifice pe teritoriul seu situat în Têrgul grâului nr. 5 următórele clădiri nóue și adecă:

1. O biserică cu prețul ficsat în devis . . . . fl. 17.261.60 cr.
2. O casă parochială cu 2 etage . . „ 31.532.52 cr.
3. O casă cu un etagiu în curte . . „ 4.930.62 cr.

Suma totală . fl. 53.724!74 cr.

Aceste lucrări se dau pe cale de oferte inscris.

Ofertele inscris sigilate, provĕdute cu timbru de 50 cr. și cu $5_0/^0$ din suma pentru care sĕ face oferta sunt de a sĕ preda până la **10/22 Aprile la 12 óre din ḑi a. c.** în mânile Domnului protopop și președinte al comitetului parochial Bart. Baiulescu. Ofertele pot sĕ se facă pentru tóte lucrările sau și pentru grupe singuratice, deosebite sau pentru lucrări anumite.

Sumele, cu care Oferenții sunt mai eftini, decât sumele stipulate în devise sunt a sĕ indica în procente și sĕ fie induse în oferte atât cu cifre cât și cu litere acurat și precis. Ofertele trebuesc sĕ aibă iscălitură proprie a oferentului. Ofertele au sĕ mai conțină și declarațiunea oferentului, că cunósce condițiunile generale și cele speciale de zidit și sĕ supune lor necondiționat. [52] 1—3

Condițiunile detaliate precum și planurile și devisele sĕ pot vedea până în ḑiua, când espiră terminul de ofertă in cancelaria comunei române parochiale gr. or. din Cetatea Brașovului în Têrgul grâului Nr. 5 etagiul al II lea în tótă ḑiua în órele dela *11—1 din ḑi și dela 3—5 după améḑi.*

Brașov 18/30 Martie 1895.

Comitetul parochial român gr. or. din Cetatea Brașovului.

B. Baiulescu, președinte. *Lazar Nastasi,* notar.

Nr. 148/95 [50] 1—3

EDICT.

Petru Sgură gr. or. din Tilișca, care mai bine de 7 ani a părăsit cu necredință pe soția sa Maria născută Răceu tot din Tilișca fără a sĕ sci unde petrece și dacă mai trăesce, pe basa resoluțiunei consistoriale din 7 Martiu a. c. Nr. 1863 B. se provócă a se presenta înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorțial intentat asuprăi de soția lui se va pertracta și decide și în absența lui.

Selișt e, 20 Martiu 1895

Oficiul prot. gr. or. al Sĕliștei

Dr. Nicolaie Maier,
protop.

Nr. 162 [51] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa III Chitid, în protopresbiteratul Hațegului, prelângă neputinciosul paroch Ignatie Cerbicean de acolo, pe basa părintestei ordinațiune a prea Veneratului Consistoriu Archidiecesan din 14 Februariu a. c. Nr. 1069 B. sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Fiitorul capelan, conform declarațiunei parochului respectiv, are drept la jumĕtate din tóte venitele parochiale statorite decătră sinodul parochial ținut la 14 Ianuariu 1895, în suma totală de 399 fl. v. a. venit anual.

Concurenții au a-și așterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre până la terminul prefipt în Petroșeni.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Hațegului, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroșeni, la 14 Martiu, 1895.

Avram Stanca,
adm. protopresbiteral.

Nr. 249/894. [47] 2—3

Concurs repețit.

Implinind comuna bisericéscă Bucium, fosta filiă la Orĕștióra de jos, condițiunile provĕḑute în § 3 din stat. organic și devenind parochie materă, recunoscută de atare prin resoluțiunea Venerabilului consistoriu archidiecesan din 20 Septembre 1894 Nr. 5174 B, pentru ocuparea postului de paroch în Bucium, se escrie concurs repețit cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt statorite în ședința sinodului parochial din 6 August 1890 și dau preste tot suma de 411 fl. v. a.

Informațiuni mai detaiate despre starea parochiei și despre soiul venitelor se pot lua dela comitetul parochial și dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanții la acest post sĕ-și înainteze petițiunile de concurs în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor din vigóre.

Orĕștie, la 8 Martie 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Orĕștiei în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. protopresbiteral.

Nr. 193/895 [38] 3—3

Publicațiune.

Maria Ordean din Jina este despărțită de pribegitul ei bărbat George Comșe din Dobârca prin sentința prea veneratului consistor archidiecesan din 24 Ianuariu 1895 Nr. 130 B. 1895, ceeace în înțelesul §-lui 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniali, se aduce la cunoscință publică.

Mercurea le 25 Februariu 1895

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei.

I. Droc, protopr.

Nr. 149. [45] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii române gr.-or, de clasa a treia Hida, protopresbiteratul Ungurașului, pe basa resoluțiunei Preaveneratului consistoriu archidiecesan din 10 Ianuariu a. c. Nr. 137 B., se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 414 fl 10 cr., fiind computat în acésta sumă și folosirea casei parochiale.

Informațiuni mai de aprópe sè pot lua dela oficiul protopresbiteral, sau comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresb.

Fizeș-Sânpetru, 2 Martiu 1895.

Oficiul protopresbiteral al tractului Ungurașului în conțelegere cu comitetul parochial.

Paul Roșca,
protopresbiter.

Szám 1832/95 — urb. [48] 2—3

Hirdetmény.

Szász-Ujfalú község általános határtagositási ügyében az előmunkálatok megkezdése, nevezetesen a képviselet rendezése, a müködömérnök megválasztása és a költség előirânzat elkészitése végett határidőül: az **1895 évi Április hó 29-én délelőtt 9 óráját** Szász-Ujfalú község házába tüztem ki, mikorra az összes érdekelteket azon hozzáadással idézem meg, hogy a felek elmaradása a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyben a birtokrendezési utasitás 61 §-a értelmében felhivom a birtokrendezési mérnököket, hogy azok kik a kérdéses ügyben a müködö mérnöki kendöket elválalni szándekoznak a szerzödési pontozatok elöterjesztése melletö ajànlataikat hozzám vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Erzsébetvároson, 1895 hó Márczius 6 a kir. törvényszéktől.

Bár. Apor Zoltán,
eljáró biró.

Szám 1833—1895 urb. [49] 2—3

Hirdetmény.

A Szász Rudály küzség általános határtagositási ügyében az előmunkálatok megkezdése nevezetesen a képviselet rendezése a működö mérnök megválasztása és a költség előirányzat elkészitése végett határidőül az **1895 évi április hó 30-ának d. e. 9 óráját Sz. Rudály község házához tüztem ki,** mikorra az összes érdekelt feleket azon hozzáadással idézem meg, hogy a felek almaradása a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyben a birtok rendezési utasitás 61 § a értelmében felhivom a birtokrendezési mérnököket, hogy azok kik a kérdéses ugyben a m. mérnöki kendőket elválalni szándékoznak a szerzödési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat hozzám vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Erzébetvároson, 1895 márczius hó 6 án.

Bár. Apor Zoltán,
eljáró biró.

CÉSORNICE DE BUZUNARIU
de goldin original,

regulate esact, garantate pentru mersul bun, liferez *eliberat de porto.*

pentru o bucată **fl. 5.50** orologiu pentru domni
„ „ „ „ **7.50** „ „ dame
„ „ „ „ **7.80** „ cu capac duplu

și la fie-care orologiu o căptușală de piele gratis.

Aceste orológe nu se pot deosebi nici chiar de bărbați specialiști de orológele de aur curat. Orológele de goldin sunt în urma frumseții și a practicabilității lor în folosire la cei mai mulți oficianți ai drumurilor ferate din țéră și strĕinătate. [235] 10—10

Aceste orológe au renume universal, au fost recunoscute de **cele mai escelente** prin nenumĕrate scrisori de recunoscință.

Lanțuri de orológe de goldin curat fason de aur
fl. 1. — fl. 1.25. — fl. 1.50 și fl. 2.

Trimiterea prin rambursă. — Preț-curantul gratuit.

Depoul orológelor de goldin „Ring“
Wien, I, Seilergasse Nr. 11.
Celor ce nu le convine li se primesc îndĕrăt.

Suferințe de piept,

Tusa cum și tóte bólele, catare de ale canalului de respirație, **gâtlej, plămâni, greutate de respirație, astma, flegmă, tusă măgăréscă, răgușélă, gâdilitură la gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai bine și mai ușor cu întrebuințarea renumitului și după prescripția medicală preparat și recomandat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr. și **Praful Sf. George,** care aparține ceaiului, cutia á 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuințării. *Succesul se simte după câte-va ḑile.* Mai puțin de 2 pachete nu se trimi [230] 10—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare și espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs-Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

Sĕ se trimită prețul înainte cu mandat postal.

Ori-ce tuse

precum ori și ce bóle de catarh de ale canalului de respirație, de **gâtlej, plumâni**, apoi **greutate de respirație, astma, flegmă, tusă măgăréscă,** și **ori-ce tuse, răgușală și gâdilitură în gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai iute și mai ușor cu întrebuințarea renumitului și după prescripția medicală preparat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr., și **Praful Sf. George,** care aparține ceaiului, cutia á 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuințării medicale. *Succesul se simte după câte va ḑile.* Mai puțin de 2 pachete nu se trimit. [236] 11—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare și espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs-Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA“.

A XXVI-a adunare generală ordinară

va avé loc **Dumінecă în 7 Aprile n. a. c.** la 11 óre înainte de prânz, în sala de ședințe a comunității orășenesci (curtea sfatului, strada Mâcelarilor Nr. 2.)

Obiecte de pertractare sunt:

1. Darea de sémă despre afacerile anului 1894.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Intregirea consiliului administrativ. [40] 2—2
4. Alegerea comitetului de supraveghere.
5. Propuneri incurse.
6. Sorțire de obligațiuni a fondului de întemeiere.

Sibiiu, în 6 Martie 1995.

Direcțiunea.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 35 Sibiiu, Marţi, 28 Martiu (9 Aprile) 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul II. Aprile-Maiu-Iuniu al anului 1895, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament s'a sfêrşit cu ultima Martiu 1895, sĕ-şi înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

Siibiu, 27 Martiu, 1895.

De mai multe ḑile sĕ vestesc mari esundări de ape din tóte părţile ţĕrei. La noi în Ardél cu deosebire trei rîuri au esundat în mĕsură mare, Arieşul, sprintenul riu al munţilor apuseni măiestosul Murĕş şi Someşul; văile acestor riuri mai multe ḑile au fost prefăcute în o mare de apă, care a inundat şi satele, aşeḑate în vale. Ómenii au fost siliţi sĕ fugă de potopul de apă, luând cu sine, ce au putut în pripă, ér celelalte, precum nutreţ, bucate ş. a. lăsându-le pradă valurilor şi suferind astfel pagube fórte mari. De altă parte, precum sĕ anunţă apa a făcut pagube incalculabile pe terenul cultivat, înămolind roditórele ţarine de prin văi. Astfel bieţii locuitori sufer duplu: de o parte li sĕ nimicesce ce au adunat, de altă parte li sĕ ia speranţa de-a avé anul acesta o recoltă órecare.

Lipsa şi miseria de pănă acum va cresce, va lua proporţiuni şi mai mari. Şi cine e de vină la tóte aceste? Cine sĕ fie, vor rĕspunde unii, decât elementele naturei, cari s'au descărcat cu furie asupra capetelor ómenilor. Aşa este, elementele naturei sunt acele, cari au păgubit pe ómeni, dar noi scim, că omului i-a dat D-ḑeu Atotputernicul minte şi înţelepciune, ca el sĕ se scie feri de ele şi sĕ scie pune óre care stavilă furiei lor. In special pentru de-a feri văile riurilor de esundare sĕ reguléză alvia riurilor. Natural, că acésta nu o pot face ómeni singuratici, ci comunitatea, pe care o susţin toţi laolaltă şi care are datorinţa a veghia, ca membrii sĕi sĕ fie feriţi de ori-ce pericol, care sĕ póte delătura. Acéstă comunitate este statul. Şi în adevĕr vedem, că în statele civilisate sĕ speséză sume enorme pentru regularea de rîuri, ca sĕ se scutéscă de esundări viaţa şi averea cetăţenilor.

La noi? La noi şi în privinţa acésta sĕ face lucru întors, ba ce e mai mult, stăpânirea magiară purcede şi aici din punct de vedere şovinistic. Căci pe când se fac unele regulări de rîuri numai în Ungaria, precum a Tisei, a Murĕşului şi Crişurilor din Ungaria, a Rabei etc. la noi în Ardél statul nu se intereséză de loc de astfel de lucruri. Nu sĕ intereséză, nu-l dóre capul, pentru-că în Ardél locuesce în masse acel popor horopsit, poporul român, care e bun numai atunci, când trebue sĕ dea dare şi alte biruri, din cari apoi se speséză cu sutele de mii la alegeri de deputaţi, pentru subvenţionarea teatrelor şi altor instituţii curat magiare.

Pentru de aceste statul are bani, dar pentru a scutí poporaţiunea română de pe Murĕş, Arieş şi Someşuri de esundări, prin regularea alviei acestor rîuri, bani nu sunt şi nici interes nici bunăvoinţă nu este!

In modul acesta îndulcesc guvernele magiare pe poporul român pentru ideia de stat.

In privinţa acésta sĕ potrivesce şi la noi fórte bine, ceea-ce ḑice „Hazánk“ de Sâmbătă, 6 Aprile a. c. în un articol, vorbind despre regularea riului Raba, cestiune, ce s'a discutat sĕptĕmâna trecută în dietă. Pe ţermii acestui rîu locuiesc mai cu samă şvabi, cari din incidentul regulării riului sunt supuşi unor contribuiri grele pe un lung şir de ani şi acésta din causa superficialităţii şi negligentei, cu care au fost puse la cale şi conduse lucrările de regulare din partea statului. Bieţii locuitori trebue sĕ plătéscă în 50 de ani de-a rîndul câte 7—8 fl. pe an de fie-care iugĕr catastr. spese de regulare, ceea-ce va sĕ ḑică, că proprietarul devine arêndaş al propriei sale moşii. La acésta „Hazánk“ observă:

> „Nu ne mirăm, dacă pe lângă o astfel de procedere nejustă şi în multe privinţe contrară legilor, sĕ sguduie încrederea naţionalităţilor faţă de ideia de stat magiar; faţă de acel stat, pe care nu-'l cunosc decât după dările grele şi după administraţia rea, dar a cărui mână binecuvêntată nu o simt nici odată!“

Ce sĕ mai ḑicem noi!

Revista politică.

Am amintit, că noul ministru preşedinte unguresc br. Bánffy, vrea sĕ se întrécă şi pe sine însuşi. Foile din Budapesta ne-au adus scirea despre o nouă lege esceptională îndreptată contra preoţilor români, slovaci, sêrbi etc. Proiectul acesta se ocupă de delictele sociale şi politice ale preoţilor, aducênd aspre mĕsuri în potriva lor. Proiectul acesta a trecut deja prin consiliul ministerial, şi cum se susţine, a şi fost aşternut Maiestăţii Sale pentru aprobarea prealabilă. Chiar şi foile unguresci sĕ miră de îndrăsnéla sĕlbaltică a lui br. Bánffy, ḑicĕnd, că în condicele penal general sunt destui paragrafi pentru pedepsirea ori şi cărui delict de agitaţiune; aşa dară acest nou proiect de lege, chiar şi în casul, când n'ar fi periculos, ar fi cel puţin de prisos. — Insĕ Bánffy scie una şi bună: sĕ se facă „nemuritor“ pănă-i stă puterea în mână.

* * *

Evenimentul politic cel mai important, care preocupă şi astăḑi opinia publică în strĕinătate, este tot aniversarea a 80-a a nascerei lui Bismarck.

S'au auḑit, nu este vorbă, în Germania, voci discordante, cari, orbite de pasiunea luptelor politice, uită cât de mult datoresce naţiunea germână geniului lui Bismarck. Chiar parlamentul, al cărui vot a făcut atâta sgomot, a fost în ḑiua aniversării, împodobit cu stéguri; ceva mai mult, biuroul sĕu a luat parte la banchetul dat în acea ḑi, de împĕratul Wilhelm.

Ca un semn de mare sĕrbătóre, în care se află Germania şi poporul german, mai în tóte statele imperiului cursurile scólelor au fost suspendate.

„Monitorul oficial“ din Berlin conţine, în ḑiua de 1 Aprile următórea publicaţiune:

„Principele Bismarck împlinesce astăḑi 80 de ani. Nenumĕratele doveḑi de dragoste şi veneraţiune, ce i s'au dat în ultimele ḑile, de aprópe şi de departe, dela mare şi dela mic, sunt dovadă, că recunoscinţa este adânc săpată în inimile germanilor, pentru nemuritórele merite la puterea şi mărirea Germaniei. Fie, ca ferbinţile dorinţe pentru bunăstare, ce se ridică astăḑi la D-ḑeu, din tóte părţile unde locuesc germani, sĕ se îndeplinéscă. Fie, ca marele fiu al Germaniei sĕ vadă încă mulţi ani crescênd şi întărindu-se unitatea Germaniei, opera sa, îndeplinită în serviciul gloriosului împĕrat Wilhelm I“.

Friedrichsruh, localitatea unde domiciliază principele, a fost în ultimele ḑece ḑile, un adevĕrat loc de pelegrinagiu al poporului german. Mai cu sémă în ḑiua aniversării, ḑecimi de mii de ómeni s'au întrunit acolo, ca delegaţi din tóte unghiurile imperiului.

FOIŢA.

Nopţi senine.

De *F. M. Dostojevskij.*

— Traducere. —

(Urmare.)

Acum însĕ sĕ sfîrşesce şi istoria mea. Acum un an, era tocmai în luna Maiu, chiriaşul venì la noi şi ne spuse, că deórece şi-a terminat aici afacerile, trebue sĕ plece ér la Moscva pe un an. Când auḑiiu acésta căḑuiu pe scaun ca mórtă. Buna nu observă acésta, el îşi luă adio şi plecă.

Ce sĕ mai fac acuma? Cugetaiu, meditaiu şi ér cugetaiu, în fine îmi veni puţin curagiu. Mâne trebuia sĕ plece; mĕ hotăriiu sĕ folosesc timpul de séră, când va adormi buna. Ce avui tot luai cu mine, vestminte şi rufe; mĕ duseiu la chiriaşul nostru. Mi sĕ pare, că mai o óră mi-a trebuit sĕ urc treptele pănă la el. Cum deschiseiu uşa şi mĕ vĕḑu, începu a striga, creḑênd la început, că sunt o fantomă, dar deodată sĕ duse după apă, ca sĕ mi dea sĕ beau, căci abia mĕ ţineam pe picióre. Inima svâcnia, capul mi sĕ păru greu de tot, era înegurat. Când îmi veniiu în fire pusei, hainele jos şi aşeḑêndu-mĕ lângă patul lui, începui a plânge amar. El mĕ înţelese, sĕ uită la mine aşa de trist, că mai mi sĕ sfâşia inima de durere.

Ascultă-mĕ începu el, ascultă Nasstenca, nu pot nimic, sunt om serac, de present nu am nimic, nici baremi o posiţie. Cum am putea trăi, dacă ai fi soţia mea?

Vorbirăm mult de tot, în fine nu mĕ mai putui reţinea şi-'i spusei, că numai pot trăi la buna, voiu fugi dela ea, mĕ voiu duce cu el la Moscva, căci nu mai aveam puterea sĕ trăiesc fără de el nu odată cu capul. Iubirea, mândria, ruşinea — tóte deodată aşa mĕ cuprinseră, încât era sĕ cad jos.

Câteva minute stătu el tot tăcut, după aceea sĕ apropie de mine şi mĕ apucă de mână.

Ascultă-mĕ, buna şi iubita mea Nasstenca, şi începu el sĕ vorbiască, ér lacrămile 'i curgeau şiroe. Ascultă-mĕ. Când voiu deveni vre-odată în posiţiunea de a mĕ putea însura, îţi jur, că tu vei fi alésă inimei mele; la Moscva voiu rĕmânea un an şi sper, că îmi voiu regula afacerile pe deplin. Când mĕ voiu întórce şi dacă tu tot mĕ vei mai iubi, îţi jur, că noi vom fi fericiţi, acum este imposibil. Dacă s'ar întêmpla însĕ ca nici în decursul unui an sĕ nu-'mi ajung scopul, atunci mĕ voiu nisui şi mai departe ca sĕ putem pune basă la fericirea nóstră, bine înţeles însĕ, dacă nu cumva, aí preferit pe altul. Căci nici decât nu vreau sĕ fi legată de mine.

Aşa a vorbit el cu mine şi în ḑiua următóre plecă. Ne am înţeles ca bunei-mii sĕ nu-i spun nimic de cele întêmplate. Tocmai un an trecut de atunci, el sĕ află de trei ḑile aici şi...

„Ce, cum Nasstenca?“ ḑiseiu curios sĕ aflu sfârşitul.

Şi el n'a venit încă. Ea plecă capul, începu a suspina aşa de tare, că era sĕ mi sĕ rupă inima de durere.

Nu mĕ aşteptaiu la un astfel de sfârşit.

„Nasstenca? ḑiseiu eu încet, Nasstenca nu plânge pentru D-ḑeu! De unde sci! Póte că este aici.

„Aici, aici, sciu că e aici. Aşa ne am vorbit, atunci înainte de plecarea sa, când mi-a spus cele ce ţi-am istorisit, era pe la ḑece óre si şedeam pe banca asta. Eu numai plângeam, aşa 'mi plăcea sĕ aud ce-'mi spunea. Mi-a spus, că după un an va veni la noi după sosirea sa, dacă nu-l voiu părăsí şi-'i vom mărturisi totul bunicei. Acum el este aici, sciu eu — şi el nu vine, da, da, nu vine!

Şi ér începu sĕ plângă.

Dómne óre nu s'ar puté ajuta cumva strigaiu eu şi mĕ sculai de pe bancă. Óre nu m'aş puté duce eu la el, Nasstenca?

„Acésta nu sĕ póte reflectà ea ridicând capul.

„Aşa e, dar cum ar fi dacă i-ai scrie?

„Nici asta nu se póte...

„De ce nu? Increde-te în mine. Nu-ţi dau sfaturi rele. Ai făcut primul pas, acum de ce sĕ şovăiesci?“

„Eu în locul d-tale 'i-aş scrie aşa: Scusă nerăbdarea mea, dar am aşteptat deja un an întreg, trăind cu speranţa. Eu sunt de vínă acum că nu pot suporta bare-mi o ḑi de îndoială? acum când deja ai sosit? Posibil, că te-ai schimbat. Atunci îţi spun, că nu te blastem şi nici nu te învinovăţesc. Aduţi aminte, că aceste şiruri ţi le scrie o fată seracă, care e singură şi n'are pe nimeni, care sĕ-i dea un sfat baremi. Scusă, că deşí numai pentru moment mĕ îndoiesc în sinceritatea d-tale, nu cred sĕ fi nici cu cugetul cel puţin aşa de rĕu, ca sĕ ofensezi, pe aceea care te a iubit şi te iubesce“.

„Da, da, e chiar aşa, cum mi-am închipuit eu, strigà Nasstenca veselă. M'ai liniştit, îţi mulţămesc fórte mult de acésta. Şí acum ascultă. Noi ne-am înţeles, că îndată ce va sosì sĕ-mi trimită o scrisóre prin cineva sau sĕ vie pe la ḑece óre sĕ ne întâlnim, cum ne-am înţeles, dacă în scris nu ar putea sĕ esprime, ce ar voí. Că a sosit de 3 ḑile, am aflat, el însĕ nu mi-a scris şi

S'au ţinut multe discursuri în ḑilele acestea la Friedrichsruh. Intréga istorie din epoca de mărire a naţiunei germane, s'a reamintit în ele. Ne oprim numai asupra două dintr'însele, de multă importanţă.

Unul este acela, în care marele om arată părerea ce o are despre duşmanii sei. Rĕspunḑênd deputaţiunei profesorilor, el a ḑis:

„Când cineva este atât de duşmănit de partide, nu póte privi lucrurile tocmai tragic. Este mersul lumei ca nimic sĕ nu se facă fără lupte. Din aceea că sunt combătut, vĕd, că ideile mele sunt sănĕtóse. Dacă diferite fracţiuni ale Reichstagului, social-democraţii, centrul sau polonii nu pot uita, că 'i-am numit duşmani ai imperiului, acésta me îndémnă sĕ-mi menţin părerea. In teorie pot ei sĕ fie amici ai imperiului, presupunênd ca imperiul sĕ fie aşa cum voiesc dênşii. Este însĕ de regretat, că social democraţii n'au reuşit sĕ se alégă din sinul lor al doilea vice-preşedinte al Reichstagului; căci atunci ar fi vĕḑut, că cestiunea social-democraţilor nu este încă cóptă, spre a decide asupra politicei. Imperiul trebue sĕ fie considerat aşa, cum a eşit din lupte.

„Menţinerea lui trebue sĕ fie datoria tuturor“.

Al doilea discurs este cel ţinut, ca rĕspuns la alocaţiunea conducĕtorului celor 5000 de studenţi, adunaţi dela 30 universităţi, sĕ salute pe principe. Privind pe profesori, ca representanţii trecutului, ér pe studenţi ca viitor, le-a ḑis acestora:

„Conducĕtorii universităţilor mi-au dat tributul de recunoscinţă pentru trecut, salutarea d vóstră mĕ asigură pentru viitor. Rĕsboiul din anul 1866 a fost o necesitate. După Sadowa prevedea fie-care un rĕsboiu cu Francia. In urma resboiului 1870—71, s'a ḑis apoi, că în cinci ani va avé loc un nou rĕsboiu. Eu am căutat sĕ-l împedec.

„A lupta din necesitatea de cucerire, mi-s'a părut o nebunie bonapartistă. Eu am fost, după construirea casei nóstre, necontenit amic al păcei. Noi voim sĕ păstrăm ceea-ce am dobândit. Cele mai multe jertfe le-au adus principii germani, fără sĕ facă escepţie nici regele Prusiei. Bĕtrânul meu suveran a stat mult la îndoélă. Sĕ fim recunoscători principilor! Eu v'aş ruga, tinerii mei domni, sĕ nu cedaţi prea mult trebuinţei de a critica. Noi avem trebuinţă de un punct de concentrare, şi acel punct de concentrare, este imperiul german. De aceea, un *ura* pentru împĕrat şi imperiu“.

* * *

In camera belgiană s'a început desbaterea asupra proiectului de lege referitoriu la îndreptăţirea votului pentru alegerile comunale. După vorbirea deputatului Brucsellei Theodor, în numele independenţilor şi după presentarea contra proiectului, ministrul-president Burlet rĕspunde, că situaţiunea nu s'a schimbat întru nimic prin declaraţiunea socialiştilor şi că guvernul nu persistă pe lângă proiectul sĕu, precum şi pe lângă cestiunea de încredere.

După acésta se încheie desbaterea generală. In decursul şedinţei s'au întêmplat scene furtunóse; în bancele socialistilor era o larmă colosală, din causa că nu-i lăsau sĕ ajungă la cuvênt. La urmă se dă cuvênt lui Van der Helde, care într'o vorbire vehementă atacă pe cei-ce voiesc sĕ ştirbéscă dreptul votului universal. La urmă socialiştii părăsesc şedinţa.

* * *

Regele Şvediei şi Norvegiei înainte de plecarea sa la Stockholm a trimis ministrului-president Stang următórea epistolă:

„După sosirea mea în Cristiania am luat în seriósă cumpĕnire cererea ministeriului meu norvegian de a-i primi renunţarea; cu tóte acestea nu pot accepta propunerea consiliului de stat, ca sĕ încep nouĕ pertractări cu maioritatea storthingului. Eu trebue sĕ rĕmân resolut pre lângă aceea, că maioritatea a respins necondiţionat condiţiunile puse de mine. Nici mai târḑiu n'au obvenit astfel de casuri, care sĕ mĕ îndemne la strămutarea părerei mele. Până când maioritatea nu-'şi va schimba ţinuta, până atunci posiţiunea 'mi interḑice de a mai sta de vorbă cu maioritatea.

Constituţinnea novergiană nu cunósce acea pretensiune ca regele sĕ pótă fi cocstrêns a-şi alege de miniştri numai astfel de bărbaţi, cari aparţin maiorităţei storthingului. Fiind-că în butul tuturor nisuinţilor mele cinstite nu vĕd posibilitatea de a forma un cabinet după altă modalitate, acum nu pot decide asupra cererei de dimisionare a ministeriului meu. Dorinţa mea ferbinte, ca cestiunea uniunei sĕ afle resolvare în mod mulţămitoriu pentru ambele ţĕri, spre marele meu regret nu s'a realisat, fiind-că consilierii mei norvegieni întrĕ împregiurarile actuale eonsideră de o imposibilitate continuarea pertractărilor obiective cu Svedia.“

Noutăţi.

O carte pentru preoţi. Invĕţatul episcop al Rĕmnicului şi Noului Severin, Pr. SSa Ghenadie, a scos de sub tipar la Bucuresci un volum întitulat: „Evangheliile“. Studii istorico-literare, cari fac parte din cărţile ritualului bisericei române ortodocse. Cartea e dedicată regiuei României, care ca óre-când Despina Dómna 'şi-a întors privirile asupra monumentului dela Curtea-de-Argeş şi a scris cu propria-i mână pentru acea biserică o evanghelie. Apoi după o prefaţă, se studiază cu multă competenţă diverse evanghelii.

* * *

Proiectele bisericesci se vor discuta în dietă până la finea lui Aprile şi apoi vor fi pentru a treia óra presentate casei magnaţilor, care se va ocupa cu ele pe la mijlocul lui Maiu.

* * *

Averea Academiei române. Averea Academiei se compune din 3 părţi deosebite

a) Donaţiuni cu destinaţiune generală, de ale căror venituri Academia póte dispune după trebuinţele sale;

b) Donaţiuni cu scopuri determinate;

c) Subvenţiunile anuale ale statului, din cari unele sunt la disposiţiunea Academiei, altele au scopuri determinate.

Afară de acésta, trebue observat, că Academia nu póte încă dispune de venitul unor donaţiuni.

Averea Academiei represintă un capital total de lei 8,011,565 şi un venit total de lei 465,430.

Din acéstă avere Academia póte dispune astăḑi numai de venitul capitalului de lei 7,535, 017 adecă de lei 378,603.

Capitalul Academiei' de lei 1.921,982 cu venit actual de lei 77,058 şi cu venitul viitor de lei 19,827, adecă în total lei 96,885, este singur destinat pentru cheltuelile generale.

Venitul actual de lei 301,545 al capitalului de lei 6,089,583, are destinaţiuni speciale, conform actelor de donaţinne.

Dotaţiunea anuală a Academiei de către stat, este de lei 53.000 din cari lei 20,000 pentru cheltuelile generale şi lei 43,000 pentru cheltueli cu destinaţiune specială, (lei 10,000 permiile Lazăr şi Eliade Rădulescu, lei 33,000 pentru publicaţiunile istorice Hurmuzaki).

* * *

Al XII-lea congres didactic din România se va ţiné în Brăila, în ḑilele de Mercuri 5, Joi 6, şi Vineri 7 Aprile, adecă după Paşti, din causa conferinţelor regionale ale învĕţătorilor, cari prin legea instrucţiunii se prevĕd a se ţiné în primele ḑile acestei vacanţe. Cestiunile puse în discuţiune sunt: a) Programa analitică alcătuită pe basa resoluţiunilor congresului dela Ploeşti, de către comisiunea alésă în acel congres. b) Necesitatea înfiinţării unei clase de transiţie între cursul primar şi cel secundar.

* * *

Convenţiunea pentru navigaţiunea Prutului, încheiată între România, Rusia şi Austro-Ungaria în 1886, şi modificată acum în urmă, a fost votată ḑilele acestea de camerele din România. Acéstă convenţiune presintă un deosebit interes pentru şase districte din Moldova, şi pentru întréga navigaţiune de pe Prut.

* * *

Un proces perdut a avut ḑilele trecute o fóie magiară. Un neguţător a trimis un anunţ cu tecst german numitei foi; în ea anunţul l'a publicat în limba magiară. Neguţătoriul s'a voit sĕ plătéscă tacsa anunţului şi improcesuat fiind, a câştigat procesul.

* * *

Podul peste Dunăre. — Dunărea între Fetesci şi Cernavoda forméză dóuĕ braţe, cari se separă printr'o mare insulă. Peste aceste dóuĕ braţe se construesc acum dóuĕ poduri, unul de către Compania Fives-Lille, celalalt de către Compania Creusot. Ambele poduri sunt lucrări de artă de cea mai mare însemnătate. Deosebirea este numai, că podul ce-l construesce Creusot este ceva mai mic, decât podul ce-l construesce Fives-Lille.

Creusot terminând podul cu a cărei construcţie era însărcinat, s'a procedat Sâmbătă oficial la prima încercare de resistenţă. Podul are la fondaţii o adâncime de 30 metri sub apă, spaţiul liber cuprins între piciórele sale este de 140 metri, ér lungimea sa totală cu viaducurile dela capete, de un kilometru aprópe. Inălţimea sa macsimă dela basa fondaţiei până la vêrful construcţiunei metalice este de 77 metri; greutatea oţelului întrebuinţat este 4000 tonne.

Trenul cu care s'a încercat resistenţa podului a fost cu mult mai greu decât tóte trenurile ce percurg liniile nóstre. El era compus din 11 locomotive, cântărind aprópe 800 tonne.

Resultatele obţinute au fost cu desăvêrşire identice acelor indicate de calcule şi de caetul de sarcini — scrie „Curierul financiar“.

* * *

Procesul bandei Zdrelea-Mĕrunţelu. Vineri s'a pertractat înaintea curţii cu juraţi din Bucuresci procesul bandei Zdrelea-Mĕrunţelu, despre care s'a vorbit atât de mult. Procesul a durat tótă ḑiua; juraţii au pronunţat verdictul la órele 8 séra, condamnând pe bandiţii: Zdrelea-Mĕrunţĕlu, Cimpoeru şi Bolózā la câte 10 ani închisóre. Cei trei dintâiu sunt deja condamnaţi pentru alte crime la muncă silnică pe viéţă. Unul din părtaşii la crima dela Dobreni, anume Ilie Russu a fost achitat şi pus în libertate.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Câmpul pânei în luna lui Martie 1895.

Onorată redacţiune!

Precum de un timp încóce politica cea dominantă în „felix Hungaria“ şi-a luat un avênt ne mai pomenit prin invenţiunea şi crearea a feliu de feliu de legi, precum sunt de facto şi proiectele devenite lege aşa numite liberale politice bisericesci ale guvernului magiar, cari esecutându-se şi punêndu-se în aplicare nu vor fi salutare crestinismului, ci din contră demoralisătóre; precum bine au voit a accentua Esc. Sa I. P. S. metropolit al nostru Miron prin energicul seu protest, pre carele l'a desfăşurat în casa magnaţilor cu ocasiunea desbaterei, şi ca un prelat ce totdéuna au avut şi are în vedere numai binele bisericei sale, pe lângă tóte denunţările, ce le fac unii rĕu voitori ai constituţiunei nóstre bisericesci, spre al ponegri şi calumnia înaintea publicului, în astfeliu de timpuri critice, a combătut cu tótă puterea acestea proiecte nefericite pentru crestinism.

Tot astfel ne vine a presupune, că şi natura pare că pórtă o politică ne mai pomenită de un timp, prin desele sale calamităţi ce din an în an le descarcă în abundanţă asupra omenimei.

Nu e ḑi, în care sĕ nu auḑi sau sĕ cetesci că în cutare loc au isbucnit un incendiu grozav, carele au distrus oraşe şi sate întregi, mistuind prin flacările sale tot ce i au stat în cale, lăsând sute de mii de ómeni fără scut, fără alimentare, pe mâna sorţei, sub ceriul liber, deplângêndu-şi viéţa cea miseră. Pe alte locuri se simt cutremururi de pămênt, furtuni şi vifore prădătóre, ruinênd case şi periclitând chiar şi vieţi de ómeni.

Elementul distrugătoriu al naturei a escelat în anii din urmă prin desele vărsări de ape, rumperi de nori, grindina şi alte potópe furibunde, lăsând în urmă pe unde s'au descărcat acestea calamităţi, miseria şi spaimă bieţilor locuitori.

In serile cele lungi ale iernei ómenii se plângeau, că după ce au căḑut atâta potop de zăpadă, e peste putinţă în primăvară sĕ nu esundeze apele şi întru adevĕr în 15 Martie a. c. Murĕşul a eşit din alvia sa inecând o parte mare de comune şi hotare, ce sunt situate pe lungul şi latul şes al Murĕşului. Intr'u adevĕr cred că multe comune sunt espuse acestui potop, însĕ precum sunt espuse comunele Binţinţ şi Gelmariu puţine vor mai fi.

Nu sunt încă 4 ani de când un incendiu îngrozitoriu ajutat de un vênt destul de puternic a mistuit cu flacările sale o terţialitate a comunei Binţinţ, devenind pradă acestui element furibund biserica, casa parochială, cu tóte supra edificatele eco-

---

nici n'a venit Diminéţă nu mĕ pot duce absolut de lângă buna. Dă scrisórea la cineva de încredere şi dacă va da rĕspuns, te rog adămi-'l“.

„Dar scrisórea, scrisórea trebue scrisă mai întâi“.

„Scrisórea, respunse Nasstenca puţin perplecsă, scrisórea.... dar....“

Ea roşí, întórse capul şi simţii deodată în mâna mea o scrisóre.

„Aici e scrisórea cu adresa. Adio! La revedere pe mâne!“

Îmi strinse mânile, făcu un compliment şi dispărù repede pe stradă.

A treia nópte.

Astăḑi a fost o ḑi ploiósă, urîtă, întunecată ca şi viéţa mea viitóre! Cugete stranii îmi veniau şi simţiam ceva întunecos, nu aveam nici puterea şi nici voinţa de a mĕ putea scăpa de ele. Cu dragă inimă m'am dus la ea, abia am aşteptat timpul sĕ o vĕd érăşi.

„Nasstenca! strigaiu eu. Şti, ce s'a petrecut cu mine tótă ḑiua?

„Ce, te rog spune-mi?“

„Când m'am întors dela bunul d-tale cunoscut.... m'am culcat.“

„Numai atât, mĕ întrerupse ea rîḑênd“.

„Da, însĕ ceva mai mult, respunseiu eu, luându-mi puţin curagiu, căci îmi veniră nisce lacrimi próste din ochi. „Când m'am deşteptat mi s'a părut ca şi când aş fi auḑit musică... un motiv, pe care de mult îl uitasem şi care îmi vení acum aşa de dulce în memorie ca o întrebare fermecătóre ce aştepta rĕspuns dela mine despre viéţa mea întrégă...

„M'am cugetat la d-ta“, ḑise Nasstenca după o scurtă tăcere. „Din pétră sĕ fie cineva şi sĕ nu simţă că d-ta eşti aşa de bun. Sci ce mi-a venit şi mie în cap? V'am asemênat pe amêndoi...... şi mĕ întreb, că pentru-ce nu este şi el ca d-ta? El este mai rĕu, deşi îl iubesc mai mult ca pe d-ta....

Părea că aştéptă un rĕspuns, eu însĕ tăcui.

„D-ta eşti altfel, nu ca ceialalţi. Nu sciu cum sĕ-ţi esprim ceea-ce simţesc. Simt însĕ, că d-ta aduci o jertfă pentru care îţi mulţămesc. Dacă vei cuceri vre-o inimă, dea D-ḑeu, sĕ fi fericit!

Ea tăcu şi-mi strînse mâna. Eu încă eram fórte agitat şi nu putui vorbi mult timp nimic. Când ne despărţirăm îmi dădu mâna, mĕ ficsă drept în ochi şi ḑise: „Acum ţinem laolaltă... aşa e? sau nu?

(Va urma.)

nomice. Deşi de cătră cei competenţi ai acestii parochii s'au luat tóte preparativele şi mijlócele necesare spre a le reedifica şi restaura desnou, din causa deselor calumităţi, la care sunt espuşi locuitori acestii parochii prin nenumăratele esundări ale Murĕşului, e peste putinţă realisarea acestora, lipsind mijlócele prin nimicirea recóltei éră pe un an întreg; mai simţinduse încă mare lipsă de nutretiu şi pentru dobitóce, nu s'au putut alta isprăvi decât biserica până una alta e pusă sub acoperiş cu ţiglă.

In ce privesce comuna Gelmar, apoi acésta cu drept cuvênt se póte numi o insulă, fiind încungiurată de ape, pentru-că nu se vede alt ceva decât numai biserica, şi e regretabil că nemuritoriul Michail Grita a edificat'o cu spesele sale aşa de pompósă pentru acéstă mică şi nefericită comună, carea abia numĕră vr'o 70 de familii. Regretabil ḑic: că acéstă biserică ar putea servi spre decore cu măreţul sĕu edificiu şi frumseţa sa la un oraş, nu numai la o comună aşa mică precum e Gelmariu.

E de temut că acest sânt edificiu se va cutropi de desele inundaţiuni, ce are a le suferi, fiind totdeuna zidurile ei atât în lăuntrul bisericei, cât şi din afară pline de apă. S'au adresat acestea comune cu plângerile lor mai de multe ori cătră cei competenţi, ca sĕ se reguleze Murĕşul, fiind că e fórte cotit pe aicea, ba esplotându se pădurile pe multe locuri au rĕmas numai cóstele şi rîpele góle, aşa că la cel mai mic torent de apă neavênd în lipsa de arbori şi frunză unde se opri pĕraiele sĕ dă cu socotéla, că de aceea esundéză aşa de iute Murĕşul. Insĕ tóte încercările de a se regula au fost zădarnice sub pretecst că statul nu are bani.

Gelmărenii îngrijiaţi de periclul apei, cu animalele lor, cu un cuvênt cu tóte celea ce au, cu o ḑi înainte de a fi înecaţi şi cuprinşi de apă, au părăsit comuna, cari pe unde au putut, s'au adăpostit in timp de iarnă şi friguros. Chiar şi preotul acestei nefericite comune Iosif Dragoţel 'şi au aflat adăpost pela fraţii sĕi preoţi din comunele învecinate, fiind espus miseriei şi desperărei, după ce pe un an întreg tótă speranţa atât a micului sĕu popor cât şi a dênsului de a avé o recoltă, în anul acesta e nimicită. Fiind acest nefericit preot avisat chiar şi la caritatea ómenilor compătimitori şi de inimă, cred că măritul Consistoriu îşi va îndrepta privirile asupra lui tinḑêndu-i mână de ajutor.

De vre-o două ḑile apa e în descrescere şi e speranţă că se va trage în alvia sa de astă dată, de cum-va, zăpada cea multă ce se mai află nu va causa desnou mai târḑiu vărsări de apă, după ce se va topi, dând căldura.

I. Bo. par.

Dela Academia română.

In şedinţele plenare din urmă, scrie „Familia“, dl Gr. G. Tocilescu a comunicat publicaţiunea sa „Inschriften aus Racovitza-Copăceni in Romänien“.

Dl A. Papadopol-Calimach a presentat pentru publicare în anale scrierea sa „Despre Dreptate, locul unde s'a aclamat Domn Stefan cel mare la 12 Aprile 1457“. S'a recomandat spre cercetare secţiunii istorice.

Dela dnii Fraţii Şaraga, librari în Iaşi, s'a primit în dar corespondenţe originale contimporane privitóre la permisiunea acordată în timpii din urmă de a se trece în Basarabia cărţi românesci din România.

S'a cetit cererea dlui I. Broştean dela Timişóra, ca Academia sĕ-i dea ajutor pentru publicarea cărţii de Dr. H. Franke „Istoria împĕratului Traian“ cumpĕrând mai multe esemplare. S'a trimis la secţiunea istorică.

S'a cetit cererea dlui Pericle N. Papahagi, student la Lipsca, de a i se da ajutor ac sĕ publice materialul folkloristic adunat dela românii din Tesalia, Epir şi Macedonia. S'a trimis la secţiunea literară.

Dl Vinc. Babeş presentéză opşóre ale dlui Dr. Alfons Tuor din Stoetas, lângă lacul Zürich, 3 colecţiuni de versuri şi 2 scrieri dramatice în limba rheto-română, esprimându-şi dorinţa de a se stabilì óre-cari legături între daco-români şi rheto-români.

Dl B. P. Haşdĕu, ḑice că este o ideie cu totul greşită, care s'a rĕspândit în câtva la noi, ca rheto-românii din Elveţia ar fi un fel de români şi că limba lor ar fi fórte apropiată de cea română. Nu esistă asemĕnare mai multă între limba română şi cea rheto-română decât cea portugeză.

Dl N. Ionescu crede, că este mare asemĕnare între colonia romană retică şi dacică şi că Traian a dus din Reţia colonii în Dacia. Deci istoria, limba şi literatura acestui popor merită tot interesul nostru.

Dl D. A. Sturdza ḑice că de mai mulţi ani Academia se află în relaţiuni de schimbul publicaţiunilor cu societatea reto-romană din Coira.

Dl V. Babeş presintă în dar mai multe manuscripte macedo-române, asupra cărora a dat esplicaţiuni. In sfîrşit presintă un volum manuscript românesc: „Intrebări şi rĕspunsuri din Sfânta Scriptură“ un fel de catechism creştinesc saturat de bogomilism, care se ḑice a fi opera preotului Constantin Popovici după familie Lungu, reposat la 1779 în Maidan (Banat).

Dl B. P. Haşdĕu a propus sĕ se facă busturile principesei Alina Ştirbei şi a dnei Turnescu, aşeḑêndu-le în sala şedinţelor în semn de recunoscinţă cătră aceste generóse femei. Propunerea s'a primit.

S'a cetit scrisórea primită dela bibliotecariul museului de istorie naturală din Paris, prin care propune schimbul publicaţiunilor Academiei cu buletinul acelei instituţiuni. S'a admis.

Dl N. Ionescu a dăruit biblia în limba romanşă tipărită la 1657 la Tury.

Dl D. A. Sturdza a dăruit o colecţiune de 22 stampe litografice, represintând vederi şi costume din Ungaria, Ţéra-Românéscă şi Moldova; precum şi o mare stampă colorată represintând un têrg în Transilvania.

Se dă cetire scrisórei dlui I. Pop-Reteganul. care presintă din nou o colecţiune de 43 basme poporale, cerênd ajutor pentru publicarea lor şi pentru sine remunerare.

Dl Sturdza observă, că deşi recunósce însemnătatea colecţiunii dlui Pop-Reteganul, crede, că Academia nu se află acum în putinţă de a face publicaţiunea propusă, mai ales după ce în anii din urmă publicaţiunile folkloristice au absorbit sume însemnate.

Cererea dlui Pop-Reteganul se recomandă comisiunii financiare.

Se alege comisiunea, care va esamina lucrările ce se vor presenta la concursul premiului Alesandru Ioan Cuza, de 10 000 lei pentru 1896, asupra obiectului „Istoria românilor dela Aurelian până la fundarea principatelor“. Sunt aleşi dnii Sturdza, Gr. G. Tocilescu şi B. P. Haşdĕu.

Se alege comisiunea care va esamina lucrările, cari se vor presenta la concursul premiului Alexandru Ioan Cuza, de 6000 lei pentru 1896, asupra subiectului „Psichologia şi metafisica poporului român după literatura poporală“. Sunt aleşi dnii T. Maiorescu, A. D. Xenopol şi V. A. Urechiă.

Se alege comisiunea pentru esaminarea lucrărilor ce se vor presenta la concursul premiului Eliade-Rădulescu, de 5000 lei pentru 1896, asupra subiectului „Botanica poporală română“. Sunt aleşi dnii B. P. Haşdĕu, S. Fl. Marian şi Dr. D. Brândza.

In şedinţa dela 17/29 Martiu a presidat érăşi regele, care ocupându şi locul a mulţămit Academiei, pentru că acésta a trimis publicaţiunile sale fundaţiunii universitare Carol I.

Apoi s'a dat cuvêntul d-lui A. D. Xenopol, care 'ş-a ţinut discursul de recepţiune despre Mihail Kogălniceanu.

In numele Academiei i-a respuns dl D. A. Sturdza.

Sâmbătă s'a decis a nu se acorda d-lui Papahagi ajutorul cerut ca sĕ tipăréscă materialul folklorist adunat dela românii din Tesalia, Epir şi Macedonia.

In şedinţa de luni, 20 Martiu (1 Aprile) dl B. P. Haşdĕu a făcut dare de samă despre mersul publicaţiunii „Magnum Etymologicum Romaniae“, cetind cuvintele: Bădăran, Băhă, Băestrar, Băiguesc, Bărlad.

Marţi s'a discutat raportul comisiunii pentru esaminarea lucrărilor de peste an ale delegaţiunii. S'a decis ca în viitor Analele sĕ apară tot la două luni.

Mercuri a fost şedinţă publică. In acésta s'au făcut următórele lecturi:

Dl Gr. G. Tocilescu: Limes romanus în România. Documentele din archivul Braşovului privitóre la Principatele române.

Dl N. Quintescu: O formaţiune adverbială întrodusă, fuiorul popei în limba română.

Academia Română a publicat de curênd o lucrare fórte importantă: „Basmele române“ în comparaţiune cu legendele antice classice şi în legătură cu basmele popórelor învecinate şi ale tuturor popórelor romanice. Studiu comparativ, de Lazar Şăinénu. Operă premiată de Academia Română în sosiunea generală din anul trecut cu 5000 lei. Volumul, care cuprinde 1114 pagine în 8⁰, este nu numai prima lucrare în felul seu în literatura nóstră, dar totodată este o operă care va fi vecinic studiată şi citată de toţi cei ce se vor ocupa la noi de literatura poporală, căci autorul a usat de cele mai noue stabiliri şi împărţiri ale folklorismului. Studiul seu este atât de bogat în frumseţi, încât cetim cu cel mai mare interes capitol după capitol, care tóte ne deschid par că o lume nouĕ şi plină de farmece.

Tot în ediţiunea Academiei Române a eşit un alt volum important şi anume: Documente privitóre Istoria Românilor. Urmare la colecţiunea lu Eudoxiu Hurmuzachi Suplement I. Volumul VI. 1827—1849. Documente udunate şi coordonate de D. A. Sturdza şi C. Colescu-Vartic. Sub auspiciile ministeriului Cultelor şi instrucţiunii publice şi ale Academiei Române.

Discursul de recepţiane al d lui Dr. Viator Babeş s'a ţinut Vineri la 5 Aprile n.; în numele Academiei i-a respuns octogenarul Nicolae Kretzulescu, care a venit anume acasă pentru asta din Roma.. Membrii Academiei au făcut Sâmbătă escursiune în corpore la Măgurele, spre a vedé scóla Ottetelesan. Comisiunile premiilor şi-au terminat lucrările; comisiunea de 9 a numit raportor general pe dl Iosif Vulcan; ér comisiunea premiului cărţilor didactice, pe dl N. Quintescu. Inchiderea sesiunii generale se va face Mercuri în sĕptĕmâna mare.

„Viéţă nóuă“

de

Henry Drummond.

(Traducere din limba germână).

(Urmare.)

Cel dintâiu pas.

Sĕ constea religiunea într'o amiciţie ordinară? In o amiciţie ordinară, cine vorbesce despre o amiciţie ordinară? Acésta nu esistă. Amiciţia este, ce e mai nobil în lume, ea sĕ apropie mai tare de aceea, ce înţelegem noi sub religiune. Dumneḑeu este iubirea şi a face din religiune o amiciţie a lui Dumneḑeu, însĕmnéză a-i atribui numele cel mai înalt, ce şi'l póte omul închipuí. Dacă însĕ cu espresiune în amiciţie ordinară este împreunată idea, că noi defăimăm, deslusind prin vorbe înţelese ce este mai înalt şi mai sfânt în religiune, mĕ tem, că obiecţiunea ce sĕ face din partea unora este prea basată. Cei mai mulţi cred, că avem de a face cu un secret, când e vorba despre sânţire — adecă cu un secret deosebit, care nu coincide cu misteriile lucrărilor spiritului lui D-ḑĕu. Ei cred, că sânţirea conţine ceva deosebit, o procedură secretă, care numai cei iniţiaţi o înţeleg. Mii de ómeni merg în fiesce care Duminecă la biserică în speranţă de a străbate în acest secret. Merg în adunări, sĕ unesc în convorbiri religióse şi de câte ori nu cred ei, că ba acum, ba acum o sĕ fie luminaţi; dar vĕlul nu sĕ ridică. Ei sĕ adâncesc în cărţi evlaviόse, şi de câte ori nu li-sĕ pare, că capitlul următor trebue sĕ dea deslusiri, că pagina următóre, ḑicerea următóre trebue sĕ lămuréscă totul, şi apoi sufletul, care caută, póte pluti ca pe aripi. Dar nu urméză nimic. Ei cetesc mai departe şi tot mai departe. şi speranţa lor rĕmâne tot zădarnică, ei ţin strict la aceea, ce au sperat şi la sfîrşitul cărţii ei încă tot caută. Pentru-ce nu află ei nimic? Pentru-că în genere nu este nimic de aflat, nimic din aceea, ce caută ei. Când vom învĕţa noi, că a alerga după sânţire nu este altceva, decât a alerga după Christos? Când vom pune noi în locul dorinţei nerealisabile umbróse petrecerea cu un prieten viu? Sânţirea este o afacere a caracterului, ér nu a sêmţĕmintelor. Sânţirea constă în primirea celor divine în viaţa omenéscă de tóte ḑilele, nu în răpirea misteriósă a sufletului.

Alţii érăşi atacă cele ḑise din cause tocmai contrare. Ei nu ḑic că religiunea sub simbolul amiciţiei este prea rece cugetată, ci că le este prea mistică.

A îndeplini în mod verbal cuvêntul lui Christos: Rĕmâneţi întru mine, făcêndu-te soţul nostru nedespărţit, le este lor cu totul de prisos. Ei vreau sĕ aibă o religiune reală, o religiune ce sĕ póte simţi şi pipăi. Ei nu aparţin sufletelor cu direcţiune ideală, care caută un semn, un secret, ce trece preste mintea omului, ci ei sĕ ţin de naturele prosaice, care tóte le socotesc după odată unul. Şi cu tóte acestea, cum sĕ póte reduce tocmai acésta întrebare a religiunei la elemente, ce sĕ pot prinde cu mâna?

Nu constă frumseţa tuturor prietiniilor în intimitatea lor minunată? Nu este viéţa nóstră întrégă un lanţ de secrete şi de minuni? Viéţa familiară este plină de ele, iubirea pământéscă este plină de ele, religiunea este plină de ele. Pentru-ce sĕ ne lovim în legătura omului cu Christos de aceea, ce este natural în legătura dintre ómeni. Dacă unuia sau altuia ii vine încă tot greu, de a înţelege legătura misteriósă a sufletului cu Cristos sau de a o realisa, póte că îl putem duce cu un pas mai departe prin împrejurări simple scóse din viéţa de tóte ḑilele.

Cum cunosc eu pe Shakespeare sau pe Dante? Numai comunicând cu vorbele şi cugetele lor.

(Va urma).

Convocare.

Adunarea generală a reuniunii învĕţătorilor gr.-or. din protopopiatul Miercurei pentru anul scolastic 1894/95 se va ţinea Sâmbătă şi Duminecă la 8/20 şi 9/21 Aprilie 1895 în comuna Rod, după următoriul

Program:

Sâmbătă la órele 10 a. m. serviciu divin cu învocarea duchului sfânt.

La órele 11 şedinţa I.

1. Deschiderea şedinţelor şi constatarea membrilor presenţi.
2. Dl Ioan Nicóră învĕţător în Miercurea, în mod practic şi instructiv va tracta un animal de casă, cu elevii anului al doilea de scólă după cartea I. de I. Popescu.
3. Critica asupra acestei prelegeri şi încassarea tacselor curente şi restante.

Dela órele 3—6 p. m. şedinţa a II-a.

1. Dl Petru Lunca învĕţătoriu în Rod va tracta cu elevii anului al IV-lea în mod concentric o bucată de cetire din a II-a carte de I. Popescu.
2. Dl Ioan Iosof învĕţătoriu în Gârbova va espune în mod teoretic metodica geografiei în scóla poporală; şi apoi în mod practic va tracta prima prelegere din geografie ca obiect de sine stătătoriu.
3. Critica acestor teme.

Duminecă dela 8—10 participarea tuturor membrilor la serviciul divin, unde se vor aminti şi binecuvânta şi membrii fundatori.

Dela 10 a. m. până la 1 p. m. şedinţa III.

1. Domnişóra Eugenia Greavu învĕţătóre în Poiana va espune unele învĕţături practice din economia de casă a poporului român.
2. Domnişóra Eugenia Ioanovici tot din Poiana, va tracta „Vioréua“ ca prelegere practică pentru anul al V-lea de scólă.
3. Cassariul va arĕta starea cassei şi a fondului, apoi vor urma interpelări şi propuneri de sine stătătóre şi încheierea.

Din şedinţa comitetului reuniunii ţinută la Poiana la 15 Martiu 1895.

Emanuil Beşa, preşedinte.
Aron Şerb, secretariu.

Nr. 249/894. [47] 3—3

Concurs repețit.

Implinind comuna bisericéscă Bucium, fosta filiă la Orĕștióra de jos, condițiunile provĕḑute în § 3 din stat. organic și devenind parochie materă, recunoscută de atare prin resoluțiunea Venerabilului consistoriu archidiecesan din 20 Septembre 1894 Nr. 5174 B, pentru ocuparea postului de paroch în Bucium, se escrie concurs repețit cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt statorite în ședința sinodului parochial din 6 August 1890 și dau preste tot suma de 411 fl. v. a.

Informațiuni mai detaiate despre starea parochiei și despre soiul venitelor se pot lua dela comitetul parochial și dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanții la acest post sĕ-și înainteze petițiunile de concurs în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor din vigóre.

Orĕștie, la 8 Martie 1895.

Oficiul protopresbit. gr. or. al Orĕștiei în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. protopresbiteral.

Nr. 163/895. [53] 1—3

Citațiune edictală.

Dimitriu Cocean gr.-oriental din Urișul-superior, bărbatul Mariei Cocean născ. Moldovan gr.-or. din Beica magiară, care mai bine de trei ani absentéză din comuna sa natală fără a se sci ubicațiunea lui, pe basa Inaltei ordinațiuni consistoriale dto I-a Martiu 1895, Nr. 1778 B., se provócă a se presenta în termin de 6 (șase) luni dela prima publicare în fóia „Telegraful român“ la subscrisul oficiu protopresbiteral, căci la din contră, procesul divorțial intentat de muiere-sa contra lui, se va pertracta și decide și în absența lui.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Reghinului.

Reghinul-săsesc, 24 Martiu 1895.

Galacteon Șagău,
protopresbiter.

Nr. 148/95 [50] 2—3

EDICT.

Petru Sgură gr. or. din Tilișca, care mai bine de 7 ani a părăsit cu necredință pe soția sa Maria născută Răceu tot din Tilișca fără a sĕ sci unde petrece și dacă mai trăesce, pe basa resoluțiunei consistoriale din 7 Martiu a. c. Nr. 1863 B. se provócă a se presenta înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorțial intentat asuprăi de soția lui se va pertracta și decide și în absența lui.

Selişte, 20 Martiu 1895

Oficiul prot. gr. or. al Sĕliștei

Dr. Nicolaie Maier,
protop.

Nr. 162 [51] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa III Chitid în protopresbiteratul Hațegului, prelângă neputinciosul paroch Ignatie Cerbicean de acolo, pe basa părintestei ordinațiuni a prea Veneratului Consistoriu Archidiecesan din 14 Februariu a. c. Nr. 1069 B. sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Fiitorul capelan, conform declarațiunei parochului respectiv, are drept la jumĕtate din tóte venitele parochiale statorite decătră sinodul parochial ținut la 14 Ianuariu 1895, în suma totală de 399 fl. v. a. venit anual.

Concurenții au a-și așterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre până la terminul prefipt, în Petroșeni.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Hațegului, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroșeni, la 14 Martiu, 1895.

Avram Stanca,
adm. protopresbiteral.

Szám 1832/95 — urb. [48] 3—3

Hirdetmény.

Szász-Ujfalú község általános határtagositási ügyében az előmunkálatok megkezdése, nevezetesen a képviselet rendezése, a müködömérnök megválasztása és a költség előirányzat elkészitése végett határidőül: az **1895 évi Áprilius hó 29-én délelött 9 óráját** Szász-Ujfalú község házába tüztem ki, mikorra az összes érdekelteket azon hozzáadással idézem meg, hogy a felek elmaradása a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyben a birtokrendezési utasitás 61 §-a értelmében felhivom a birtokrendezési mérnököket, hogy azok kik a kérdéses ügyben a müködö mérnöki teendöket elválalni szándekoznak a szerzödési pontozatok előterjesztése mellett ajànlataikat hozzám vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Erzsébetvároson, 1895 hó Márczius 6 a kir. törvényszéktől.

Bdr. Apor Zoltán,
eljáró biró.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. Oradea-mare sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghîrbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. Cluș. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. Teiuș. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. Copșa-mică sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apața	Circuléză numai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9,38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. Brașov sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. Bucuresci pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.20	11.34	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43	Șeica mare	9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneș	8.37	11.32	5.34	—	—
—	—	3.57	1.03	9.—	Ocna	8.11	10.58	5.12	—	—
—	—	4.19	1.25	9.26	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.26	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl. Sibiiu sos.	7.28	8.33	--	—	—
—	—	4.48	1.58	—	Șelimber	7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—	Veștem	7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Șebeșul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacii inf.	5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—	Cârtișóra	5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viștea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beșimbav	4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. Arad sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35	Glogovaț	10.48	—	8.44	—	6.47
2.44	—	4.42	—	6.46	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.15	—	5.03	—	7.07	Pauliș	10.11	—	8.08	—	6.02
3.32	—	5.14	—	7.18	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.30	—	5.56	—	7.58	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
4.50	—	6.12	—	8.14	Soborșin	8.21	6,33	6.26	—	4.—
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.28	9.10	9.24	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	—	8.28	—	10.24	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Orĕștia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Șibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Vințul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44						
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timișóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. Timișóra sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeș	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		Simeria		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.15
7.13	12.20	5.23	10.25		Hunedóra		4.45	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

4 50	8.50	—	3.10	Brașov	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43	Prejmĕr	7.41	1.20	—		6.42
6.49	10.46	—	4.35	Sepși-S.-Georgiu	6.35	12 29	—		5.36
8 33	12.40	—	5.55	Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32	Kezdi-Oșorheiu	4.—	10.30	—		2.45

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9. 59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 36 Sibiiu, Joi, 30 Martiu (11 Aprile) 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Bănci magiare printre români.

I.

Din sĕptĕmâna trecută începênd foile nóstre s'au ocupat cu o cestiune de mare însĕmnătate din punct de vedere naţional economic, anume cu înfiinţarea de bănci comunale, care s'a pus la cale din partea magiarilor în mai multe comune din Ardél, locuite mai cu samă de români prin comitatele Solnoc-Dobâca, Treiscaune, Têrnava-Mică etc.

In merit s'a ocupat cu acéstă cestiune meritósa nóstră „Gazetă“ dela Braşov, rĕspundênd în doi articoli la întrebarea pusă ei de parochul I. Rebrean din Sesarm, că óre românii şi în special inteligenţa nóstră dela sate sĕ spriginéscă aceste institute şi sĕ se angageze la ele, sau nu?

Dl. I. Rebrean spune în srisórea sa, că consultându-sĕ asupra întrebării de mai sus cu mai mulţi bĕtrâni şi esperţi din Solnoc-Dobâca, s'au aflat motive şi contra de-a participa şi pentru perticipare, anume:

Motivele contra ar fi; *a*) că magiarii voiesc sĕ paraliseze băncile nóstre, cari preste tot stau bine, şi sĕ împedece de a se face altele nóuĕ; vreau a pune mâna pe micii nostri agricultori şi inteligenţi dela sate, cari interesaţi într'o privinţă ori alta, nu se vor mai putea mişca liber în afacerile nóstre românesci; *b*) că mai mulţi domnişori unguri fără de căpătâiu caută sĕ'şi afle la aceste bănci subsistenţă de aḑi până mâne.

Motivele pro ar fi: *a*) că ori-unde numai se póte, sĕ fim şi noi, ca aşa sĕ nu sĕ pótă trata de nobis sine nobis; *b*) acesti bani sunt mai ieftini decât dela ori-care bancă de a nóstră, căci în comune se împrumută numai cu $7_0/^0$; *c*) inteligenţii nostri dela sate primesc la acelea bănci aplicaţiuni împreunate cu onorarie, cari ar prinde bine, după-ce sunt huiduiţi din tóte pĕrţile. Mai ales preoţilor li-se ofer directorate, şi în ei poporul se încrede cu tot adinsul, dacă vede, că este compatibil cu posiţiunea lor.

„Gazeta“, fórte natural combate cu argumente tari motivele înşirate pentru participare şi arătând efectele stricăciόse ale acestor institute pentru noi, provócă pe români a înfiinţa şi ei unde numai se póte asociaţiuni mai mici de împrumutare, prin comune, ca prin aceste sĕ putem contrabalansa acţiunea stricăciósă ale acelor institute.

Trebue deci ca românii contra acestor nouĕ încercări sĕ încépă o luptă sistematică, carea sĕ fie condusă cu răbdare şi tenacitate ani de-a rêndul, căci numai în modul acesta sĕ póte ajunge la resultate sigure şi durabile.

Este sciut însĕ, că în ori-ce luptă convingerea despre dreptatea şi sânţenia causei, pentru care luptăm, insuflă mult curagiu luptătorilor şi contribue mult la raportarea învingerii. In lupta acésta nouă, în care siliţi suntem sĕ întrăm, numai aşa vom puté combate cu succes, dacă vom fi convinşi în adevĕr, că: institutele înfiinţate prin comunele românesci sunt stricăciόse în sens naţional, aservindune şi făcêndu-ne dependenţi în tóte acţiunile nóstre publice de corifeii băncilor magiare şi de organele guvernului. Acésta convingere ne va face, ca sĕ punem umĕr la umĕr şi sĕ înfiinţăm şi noi astfel de bănci din puterile nóstre proprii, în cari nici când nu trebue sĕ dubităm, asigurându-ne astfel independenţa acţiunii. De altă parte convingerea, că: favorurile ce ni le ofer matadorii acestor institute, sunt în parte aparente, trecĕtóre şi nu stau în proporţiune cu perderea libertăţii acţiunii, ce am suferi-o şi ca indiviḑi şi ca naţiune, — acésta convingere ne va face sĕ ne ferim de ele, şi sĕ ferim încât numai e posibil şi pe iubitul nostru popor de-a intra în mréja ispititóre a lor.

Noi credem, că nu este şi nu póte fi român, care cu suflet liniştit sĕ afirme, că ar fi bine, ca noi românii, inteligintă şi popor, sĕ dăm sprigin acestor întreprinderi. Deja locul lor de înfiinţare — prin comune românesci — ne arată tendinţe suspecte. Vreau óre magiarii binele poporului nostru? vreau óre ei sĕ-'l fericéscă, punêndu-i la disposiţie împrumuturi ieftine? Nu! Românul are vechia esperienţă, că streinii nici când binele nu ii l-au voit, că în cele mai multe casuri, când s'au arĕtat, că ii-'l vreau acest bine, şi românii drepţi şi sinceri cum sunt, s'au încreḑut în promisiuni şi vorbe frumóse, au fost înşelaţi şi traşi pe sfóră. Din esperienţele trecutului trebuie sĕ învĕţăm, şi când streinul sĕ apropie de noi cu planuri binesunĕtóre, totdeuna trebuie sĕ fim cu mare băgare de samă şi numai atunci sĕ ne dăm şi sucursul nostru, dacă avem probe sigure despre intenţiunile bune ale lor.

Ḑise aceste in general şi aplicate la casul concret cu nouĕle bănci de prin comune, vom vedé, că prin aceste nu numai că ni sĕ vrea binele, ci în dosul acestor bănci sĕ ascunde planul de aservire economică şi naţională a poporului nostru, pe care magiarii pe nici o altă cale nu l-au putut până acum nici barem a-l inhăma la carul magiarismului. Trebue deci ca sĕ fim ómeni la locul nostru, sĕ zădărnicim şi acésta nóuă şi infernală încercare.

Revista politică.

Ḑiarul german „Wiener Allgemeine Zeitung“ publică o corespondenţă din Ungaria de Sud, în care se vorbesce în general despre persecuţiile ce au sĕ îndure naţionalităţile nemagiare din Ungaria, apoi reamintesce încă odată faptele condamnabile, ce s'au petrecut la alegerea dela Neutra. Când românii şi slovacii luau încă parte activă în politică, aprópe la fiecare alegere se folosia forţă, pentru-ca resultatul sĕ fie în favorul magiarilor. Acuma „W. Allg. Zeit.“ adaugă la acestea un apendice dela alegerile sêrbesci, reamintind şiretlicuri şi şicanări.

Trecênd apoi numitul ḑiar german la present, ḑice următórele:

Naţionalităţile de mult nu mai sunt representate în camera ungară, şovinismul magiar însĕ furibundézá necontenit. Numai de curênd a reproşat deputatul Pázmándy guvernului, că faţă cu naţionalităţile desvóltă prea puţină energie şi că românii osindiţi sunt prea uman tractaţi în temniţele din Seghedin! S'ar putea ḑice, că acésta e o alusiune la terorisări, de cari şi astăḑi se folosesc în temniţele magiare. Un alt „mare bărbat de stat“, contele Apponyi, pretinse dela ministrul de culte ungar, ca acesta sĕ ia tóte scólele confesionale ale naţionalităţilor, ba chiar şi seminariele preoţesci, în administraţia statului, deóre-ce naţionalităţile numai pe acéstă cale pot fi crescute pentru „ideia de stat magiar“. — Atât patriarchul sêrbesc, cât şi metropolitul român au anunţat guvernului ungar ţinerea congresului bisericesc sêrbesc, respective a celui român. Conform statutelor sancţionate, nu este lipsă de aprobare, ci numai de anunţare. Cu tóte acestea însĕ ministrul de culte ungar interḑice ţinerea adunărilor, din motiv „că ar puté sĕ se facă demonstraţiuni contra reformelor bisericesci politice“. Óre ce ḑic în Viena despre aceste stări ungare, cari compromit în gradul cel mai înalt întréga monarchie?

⁂

„Monitorul oficial“ publică o nouă lege, care este chemată a pune stavilă abusului, ce se comitea prin schimbarea de nume în România. Cu deosebire străinii şi între acestia, bine înţeles ovreii se folosiau cu prisosinţă de acest abus.

Prin legea acésta se constring toţi aceia, cari şi-au schimbat numele dela anul 1865 încóce, la delăsarea numelui adoptat, şi la reluarea numelui original. Persónele prejudiciate au dreptul sĕ intenteze acţiune în contra acelora, cari în decurs de doi ani dela promulgarea acestei legi nu şi-ar delăsa numele însuşit, afară dacă numele patronimic nu e format din simplu nume de botez cu un sufics; dar şi în acest cas, dacă numele usurpat este un nume cunoscut în istoria naţională, persóna în drept póte sĕ urmăréscă pe usurpătoriu pe calea judecătoréscă.

FOIŢA

Nopţi senine.

De *F. M. Dostojevskij.*

— Traducere. —

(Incheiere).

A patra nópte.

O dómne, cum se sfêrşesc tóte...

Veniiu la nouĕ óre. Ea mĕ aştepta, o observai de departe. Ca şi de prima dată stătea rĕḑimată de bancă, şi nu observà, că mĕ apropiam.

Nasstenca! strigai eu, abia reţinêndu-mi iritaţia.

Iute se întórse spre mine.

„Unde-i scrisórea? ai adus scrisórea?“

Eu clătinaiu din cap.

Dênsa deveni palidă şi se uità lung la mine ca împietrită. Îi nimiciiu ultima speranţă.

„D-ḑeu cu el!“ ḑise ea în fine cu vocea mişcată. „D-ḑeu cu el! D-ta n'ai fi făcut ca el, nu-i aşa? Dómne, Dómne!

„Nasstenca! Nu mai pot tăcea, trebue sĕ ţi mărturisesc în fine, ce am pe inimă. Nici odată n'ai fi cugetat că eu te iubesc.... acum nu mĕ mai pot reţiné..... Nasstenca nu mĕ refusa!“

„Nu plânge, te rog nu plânge! Aide am sĕ-ţi spun ceva. El m'a abandonat, eu însĕ nu vreau sĕ te înşel, îl iubesc încă... sĕ póte însĕ sĕ trécă şi acésta, trebue sĕ trécă....“

Işi reḑimà capul de umĕrul meu şi incepu a plânge amar. Eu cercaiu sĕ o consolez, însĕ ea plângea mereu. Imi trebuì câtva timp până ce o mai liniştiiu.

„Eu 'l-am iubit“, ḑise ea, „şi jur înaintea lui Dumneḑeu, că nu i-am fost necredinciósă, nici baremi cu gândul. El 'şi-a bătut joc de mine, D-ḑeu cu el! Simţi, că deşi îl iubesc pe necredinciosul, sau că 'l-am iubit.... simţi atâta iubire pentru mine, ca sĕ mĕ faci sĕ-'mi dispară chipul lui.... mĕ vei iubì totdéuna tot aşa, şi îţi jur, că recunoscinţa mea... iubirea mea va fi demnă de iubirea ta...!“

„Nasstenca“, îi strigaiu eu iritat, abia mai putênd resufla. Şi nu sciu, ce am mai început mai încolo, sciu numai, că plângeam, rîdeam, vorbiam, câte şi de tóte fără înţeles, când ne preumblam, când ne duceam la cheiu, ne purtam ca nisce copii.

„De present trăesc singur, Nasstenca, sunt sĕrac, n'am decât un salar de 1200 de ruble, însĕ asta nu face nimic...“

„Da, da, nu face nimic şi buna are pensiune.... vom lua şi pe buna cu noi“.

„De sigur o vom lua cu noi“.

„Mâne te vei muta la noi“.

„Cum, la d-vóstră? Bine, sunt gata“.

„Vei locuí la noi, odăiţa tocmai e gólă. Unde locuesci acuma?“

„La... casa Barannicov“.

„Casa ceea mare?“

„Da, casa ceea mare“.

„O cunosc, e o casă bună. Dar lasă-o şi vin-o la noi“.

„Mâne, Nasstenca, mâne“.

„Acum însĕ trebue sĕ me duc acasă, căci e târḑiu“ ḑise Nasstenca.

Plecarăm.

„Uită-te la cer, Nasstenca, mâne vom avé o ḑi frumósă. Ce cer senin! ce lună! Privesce cum o acopere un nor...“

Nasstenca însĕ în loc sĕ privéscă la nor, deodată deveni tăcută, mâna îi începù se tremure. O priviiu... ea sĕ reḑimă de mine şi mai mult.

In acest moment trecù un tinĕr pe lângă noi.... se uità drept la noi, se oprì şi făcù ér câţi-va paşi. Inima îmi svîcnea.

„Nasstenca, ḑiseiu eu, cine-i acela, Nasstenca?“

„Este el“, rĕspunse ea. Eu abia mĕ mai ţineam pe picióre.

„Nasstenca, Nasstenca!“ s'auḑì deodată şi tinĕrul se apropià de noi câţiva paşi.

Dómne, ce strigăt şi cum alergă ea îndată la el!

Eu stam încremenit şi mĕ uitam la ei Abia însĕ 'i dădu mâna, abia fu în braţele lui când deodată veni la mine, mĕ îmbrăţişà şi 'mi dădu o sărutare. Fără însĕ d'a mai ḑice ceva dispăru iute lângă el, îl luă de mână şi plecară

Mult, mult mĕ uitaiu după ei.... până ce dispărură dinaintea ochilor mei.

Diminéţa.

Nopţile mele însĕ diminéţa s'au mântuit. Plóia curgea pe la ferestrile mele, afară era urît, în odaie la mine întunerec. Mĕ durea capul şi părea, că am friguri.

„O scrisóre din oraş, ţi-a adus-o aducătoriul de scrisori, ḑise Matrjona“.

„O scrisóre? dela cine? strigaiu eu şi săriiu sus.“

Cât pentru usurpările în viitoriu se prevede o amendă dela 500—2000 lei, şi pentru cas de recidivă: pe lângă amendă şi închisóre până la 6 luni.

* * *

„Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ din 5 l. c. n. are un articlu sensaţional, în care ia guvernul german în apărare faţă cu acusele, că pactéză cu centrul. Articlul ḑice, că lipsa de constanţă i-s'a imputat guvernului în repeţite rênduri şi că cu acésta ocasiune noutatea lucrului e, că i-se face acéstă imputare din partea acelor partide, cari până acum ţineau cu guvernul. Imprejurarea acésta însĕ nu va împedeca guvernul de a ridica cu ajutorul centrului la valóre de lege proiectul contra partidelor resvrĕtitóre, chiar şi dacă tóte celelalte partide vor lua posiţia contrară. Pretensiunea, ca guvernul sĕ nu caute sprijinul centrului, pentru politicianul practic, n'are nici un interes.

Acest articol a pus în mişcare mai ales pe naţional-liberalii; ḑiarul lui Bennigsen„Hannover'sche Courier“ d.. scrie următórele: „Dacă guvernul sĕ decide sĕ trécă pe sub jugul caudin, ridicat de centru prin proiectul sĕu contra partidelor resvrêtitóre, liberalismul este decis solidar la cea mai neînduplecată oposiţiune; mai este încă timp pentru delăturarea primejdiósei situaţiuni, dar dacă acésta nu se va întêmpla, partidele moderate vor vota la tot casul contra proiectului centrului. — Profesorul liberal-conservativ din Halle, Beischlag s'a declarat astfel: proiectul contra resvrêtirilor în tecstul concipiat de centru e inacceptabil.

Caracteristic este, că conclusele comisiunei esmise pentru desbaterea proiectului contra partidelor resvrêtitóre până acum le-a aprobat numai presa centrului şi cea semi-oficiósă, ér cealaltă împreună cu însuşi Kreuzzeitung le a desaprobat.

* * *

„Novoje Vremja“ accentuéză continuele fluctuaţiuni în politica esternă a Angliei, şi pe basa acésta, dă a înţelege puterilor continentale, sĕ foloséscă acéstă stare a lucrurilor, pentru de-a păşi în mod comun contra Angliei. Pasagiul respectiv sună astfel: „Ar fi fórte necesar, ca diplomaţia européná sĕ dea mai multă atenţiune lucrurilor, ce se petrec în sferele politice ale Angliei, şi sĕ tragă folos din nehotărîrea, cu care cabinetul din St. James îşi urmăresce de present scopurile. O procedere comună a câtorva puteri continentale ar puté sĕ ducă înainte, în perioda acésta de transiţie deslegarea cestiunilor, faţă cu cari interesele lor divergéză mai mult sau mai puţin de interesele Angliei“.

* * *

Despre petrecerea ministrilor magiari în Viena „Budapester Tagblatt“ cu privire la iminentele sesiuni delegaţionale ḑice următórele: „Proiectele, cari se vor aşterne delegaţiunilor din partea guvernelor comune încă nu sunt în tóte detaiurile lor gata, aşa că în decursul ultimei întreţineri a ministrilor magiari în Viena, budgetul comun abia s'a putut stabili în trăsuri generale. După cum suntem informaţi înainte de a puté ajunge la o unitate deplină în privinţa asta, va fi de lipsă continuarea conferinţelor dintre ministri magiari şi comuni. Chiar nicî în alte cestiuni, ministrii magiari nu au putut ajunge la vre-un resultat definitiv. Ministrul de justiţie Erdély a declarat în parlament, că va regula cestiunea judicaturei militare, cu ocasiunea ultimei sale petreceri la Viena a şi adus pe tapet reforma acésta, fără însĕ ca sĕ fi aflat vre o disposiţiune favorabilă. Nu mai mult póte spera ministrul în sesiunea delegaţiunilor din anul curent, unde din partea administruţiunii de rĕsboiu cu privire la reforma judicaturei militare va primí verosimil astfel de declaraţiuni, cari în parte corespund dorinţelor partidelor oposiţionale“.

* * *

Din Simonosechi se raportéză, că s'a publicat în mod oficios denumirea lui Li-Hung-Ceang de plenipotenţiat al Chinei pentru pertractările de pace şi că guvernul iaponez l'a recunoscut de atare în mod oficios.

Rana lui Li-Hung Ceang s'a vindecat; bandagiul e luat deja jos.

Prinţul Comatsu, comandantul suprem al trupelor iaponeze, în 10 a curentei s'a depărtat din Hiroshima şi şi-a transpus cuartirul genoral strategic pe teritoriu chinez.

* * *

In şedinţa din urmă a senatului frances la desbaterea asupra budgetului colonial, ministrul de esterne Hannotoucs observă, că afacerile referitóre la Miszura şi Uganda, în privinţa cărora atât antecesorii sei, cât şi dênsul a adresat guvernului engles reclamaţiuni fórte urgente, — ar fi fórte uşor de resolvat, dacă nu ar sta în legătură cu cestiuni de fórte mare importanţă, cari de timp îndelungat sunt obiect de pertractare între aceste douĕ guverne. In Mecongul superior lucréză o comisiune anglo-francesă în cea mai bună înţelegere, şi în punctul acesta nu e de a se astepta nici un feliu de greutăţi. In ce privesce Nigărul, e vorba de adevĕrata estensiune a drepturilor societăţei nigĕriane carea, contrar contractului dela Berlin, voiesce sĕ-şi acapareze întregul comerciu şi sĕ interḑică ori-ce daraveri de transite pe teritoriul ocupat de dênsa. Cestiunea acésta e a se pertracta între guvernul engles şi cel frances. Ér cu privire la cestiunea egipténă. noi ḑicem guvernului engles: Voi cuprindeţi în una şi aceeaşi frază sfera influenţei engleze. Spuneţi-ne, unde se termină Egiptul şi unde să începe sfera acea pe carea voi o prindeţi? Guvernul frances n'a putut scóte dela guvernul englez rĕspuns precis în acéstă cestiune, ér când a urgeat darea unui asemenea rĕspuns, pertractările s'au întrerupt.

Noutăţi.

Monarchul la Budapesta. Din Viena se scrie, că, — conform programului de primăvară a curţii — Monarchul va veni în prima Maiu în capitala Ungariei. In restimpul cât va petrece Maj. Sa. în Budapesta, se vor da mai multe serate în palatul din Buda.

* * *

Monarchul nostru a primit învitarea împĕratului german Wilhelm, ca se ia parte la manevrele germane din tómna anului curent, şi în primele ḑile ale lunei Septembre va şi pleca la Stettin.

* * *

Esundări. Rîurile, de şi începuseră sĕ scadă, acum érăşi sunt în continuă crescere. Mai înfiorătoriu e pericolul în următórele ţinuturi: In comitatul Sătmar, unde 20 comune sĕ află sub apă. Autorităţile strigă după ajutoriu pe sama celor nenorociţi. Fehérgyarmat şi încă 20 comune împreună cu hotarele lor de 8 ḑile înótă în apă. Miseria e la culme, poporul sub ceriul liber fără nici o bucată de pâne. — In ţinuturile de-a lungul Oltului, mai ales în comitatul Ciuc ori-ce comunicaţiune este întreruptă. Până pela Sepsi-Szt.-György întregi ţinuturi stau sub apă de 70—80 cm. afundă. Piaţa de acolo numai patru comune o pot provedea cu cereale, celelalte sunt inundate de potopul de apă. Morile sunt sub apă, hrană nu e de loc, nutreţul s'a sfêrşit pretutindenea. — In comitatul Turda-Arieş apa Arieşului a inundat peste o sută de case, dintre cari o mulţime s'au dĕrîmat în valurile apei. Drumurile şi podurile sunt nimicite în tóte părţile — In comitatul Torontal, după-cum se scrie din Becicherecul mare apele sunt atât de mari, încât de aşa ceva ómenii nu-şi mai aduc aminte. O mare mulţime de comune situate mai în văi, sunt inundate în apă. In multe locuri din acest comitat s'au trimis mulţime de luntri, pentru-ca sĕ scape cel puţin viéţa nenorociţilor ómeni din valurile turbate ale Tisei şi ale Begheiului. Comunicaţiunea şi aici e întreruptă cu desĕvêrşire.

Rîurile Sava şi Drava au esundat tot. Tisa de asemenea e turburată. In Seghedin domnesce spaimă, că cheiurile vor fi rupte şi apa va nimici oraşul.

Murĕşul în cursul seu a lăsat mare miserie şi pagube enorme. Tot asemenea şi Someşul.

Despre esundarea Murĕşului „Revista Orĕştiei“ scrie: De o sĕptămână partea oraşului Deva, numită Greci plutesce în apă, care a esundat din Murĕş si Cerna şi a ieşit pe hotarul Devei de către Sĕulesci şi Sântohalma La început a fost şi partea oraşului numită Hăiuş în apă, încât trăsurile venind dela gară trebuiau sĕ trécă pe drum prin apă aşa de mare în cât şi în trăsuri trecea apa. Apa în urmă se scursese mai de tot, acum însĕ din nou curge pe strada drumului de fer. Pe câmpul dintre gară şi Murĕş un biet cioban cu oile sale a fost răpit de valurile apei atât de repede, încât şi el şi oile s'au înecat.

* * *

Pentru întemniţaţi. Ministrul de justiţie, a îngreunat condamnaţilor prin o nouă ordinaţiune (Nr. 1140—1895) suportarea osândei în temniţele de stat. Acésta nouă ordinaţiune, care a întrat în vigóre cu începutul lunei curente conţine afară de o sumă de şicane şi o serie de ilegalităţi. Se desfac epistolele, cari le sosesc si înmanuarea lor o permite directorul numai în casul, când conţinutul lor nu'l află de „îngrijitoriu“. Asemenea are dreptul directorul (§. 10) prin noul regulament a opri întrarea ori cărui jurnal, cărţi şi tipărituri, cari conţine „preamărirea faptelor“ comise de întemniţaţi sau „ceva analog“. Altă şicană revoltătóre conţine §. 11 când constrânge pe întemniţat sĕ corespondeze cu ai sĕi într'o limbă pricepută de directorul temniţei, ér acesta nu e dat o sĕ cunóscă limbile ţĕrei, ci numai limba statului. Asemenea şi cu visitele (§. 15) dă directorului dreptul de a comanda un temnicer sĕ asiste la conversaţia între întemniţat şi visitator, ér conversaţia sĕ decurgă într'o limbă înţelésă de temnicer. Visite pot primi întemniţaţii 2 óre pe ḑi, dar numai o persónă Escepţiune se face numai cu membrii aceleiaşi familii, cari pot de-odată mai mulţi întra. Regulamentul dă întemniţatului pe ḑi numai 2 óre de preumblare în curte, restul timpului e închis în coridor şi celulă. Nu se mai permite ca întemniţaţii sĕ prânḑéscă împreună ci fie-care e constrîns sĕ-şi consume dejunul, prânḑul şi cina separat în celula sa (§. 6). O anomalie juridică conţine §. 20. care dá directorului dreptul sĕ secuestreze „după buna sa chibzuinţă“ ori-ce obiect din proprietatea întemniţatului, drept ecuivalent pentru vre-o pagubă făcută în averea erariului. In înţelesul §-ului 21 depind tóte acţiunile întemniţatului dela învoirea păzitorilor. §§. 23, 24 şi 25 estradau pe întemniţat cu desĕvêrşire în mâna directorului, ceea-ce până acum încă n' fost. Directorul are dreptul de disciplinare pentru ori ce „ce lucrare contrară regulamentului“ şi „necompatibilă cu seriositatea locului“. Ér pedepsele sunt: detragerea favorului de a ţiné mobile proprii, de a fuma, de a-şi aduce liber menagiul, de a consuma 0.5 L. de vin, de a primi visite, de a primi ḑiare şi cărţi, restrîngerea beuturii, sistarea corespondenţei şi clausura de peste ḑi. Ér apelaţiunea întemniţatului nu suspendă esecutarea pedepsei.

* * *

Stări desolate în Ungaria. Ministrul de instrucţiune ungar a intentat cercetare disciplinară în contra tuturor profesorilor dela scóla reală din Oradea-mare, parte pentru stórcere de bani şi defradaţiune, parte pentru abusurile descoperite la administraţiunea bibliotecei; asemenea şi în contra directorului institutului, deórece n'a făcut arĕtare la timpul sĕu.

* * *

Infamie. Sub titlul „a bandita vezér“ (conducĕtorul de bandiţi) „Kolozsvár“, publică în nrul dela 5 Aprile o notiţă infamă asupra nemuritoriului nostru erou Avram Iancu. După ce spune, că ordinul ministrului Parczel, dat contra ridicărei unui monument lui Iancu, a făcut pretutindeni între magiari sânge bun, şi după ce arată purtarea cinică a guvernatorului Schwarzenberg faţă de Iancu, când în 1852 acesta a protestat, pentru-că intríganţii n'au voit sĕ l lase a merge la Majestatea Sa — reptila din Cluş ḑice: „Că în ce mĕsură au despreţuit şi Austriacii pe acest ucigaş infam.... o dovedesce şi faptul, că pe când el a fost desconsiderat aşa de bătător la ochi, pe atunci în general nu s'au prea ales ómenii, ceea-ce apare şi din aceea, că pe Knizsanin conducĕtorul armatelor sêrbesci, cari s'au luptat contra magiarilor, l'au lăsat înaintea împĕratului. Ba ca sĕ mergem şi mai departe, constatăm, că pe când Iancu n'a căpĕtat audienţă, pe atunci regele a ascultat rugarea osânditului Rozsa Sándor. Rozsa Sándor a fost gentleman pe lângă Iancu, căruia vréu sĕ-i ridice statuă“.

* * *

Treiḑeci de ómeni măcelĕriţi. Se scrie din Belgrad, că un bogat comerciant, care se afla însoţit de mamă-sa şi de ḑece ţerani în drumul către Dercovaţ, au fost atacaţi la Valievov de o cétă de tâlhari. Toţi au fost legaţi şi tîriţi la Dercovaţ în locuinţa comerciantului, unde hoţii i-au încuiat în pivniţă. După acéstă ispravă, teribila bandă de tâlhari a atacat pe vre-o treiḑeci de ómeni din curtea comerciantului şi i a măcelărit şi ucis într'un mod înfricoşat Luând apoi cu dênşii 20.000 fl. în bani gata hoţii s'au făcut nevĕḑuţi.

* * *

Planeţi noi. Din grupa asteroiḑilor, aflători „Mars“ şi „Jupiter“ s'au descoperit luna trecută doi planeţi noi, unul de către Welff în Heidelberg, şi altul de către Charlos în Nizza. Ambele descoperiri se făcură cu ajutorul instrumentelor fotografice.

* * *

Fecunditate. Din Ungvár se scrie, că în comuna Hunkócz din comitatul Ungvár soţia ţiganului Gatyás József a născut 5 gemeni, 1 fată şi 4 feciori. Fata a trăit numai vre-o câteva óre după naştere ér ceialalţi 4 feciori cu mama lor sĕ află bine.

* * *

„Nu sciu, uite-te înlăuntru, póte că stă acolo. Rupseiu sigilul, era dela ea.

Scusă te rog, scusă! îmi scria Nasstenca. In genunchi te rog sĕ mĕ ierţi! Te am înşelat şi pe domniata şi m'am înşelat şi pe mine. A fost un vis — nu învinovăţi, căci eu nu m'am schimbat faţă de Domniata; eu am ḑis, că te voiu iubi şi te iubesc şi acum. Te-am ofensat póte, însĕ dacă mĕ iubesci, cred că nu te simţi, atins. Iţi mulţămesc de acéstă iubire, care mĕ înveseli, ca în vis şi dacă mĕ vei scusa îţi voi fi pentru totdeuna recunoscĕtóre de acéstă jertfă, ce o faci. Inima mea însĕ este constantă; m'am întors ieri la acela, pe care l-am iubit şi cu-i 'i aparţinea inima mea. D-ta însĕ ne vei cerceta, vei fi amicul nostru, îmi vei da mâna, nu e aşa? M'ai iertat .. da? Mĕ iubesci ca şi mai nainte? In sĕptămâna viitóre va fi căsĕtoria. El s'a reîntors cu tot amorul la mine şi nu m'a uitat nici când. Şi d-ta îl vei avea drag... nu? Iartă-mĕ te rog şi cugetă câte odată şi la Nasstenca.

Mult, mult, cetii scrisórea, începui a plânge, şi în fine scrisórea îmi căḑu jos, ér eu îmi acoperiiu faţa.

„Dragă, ḑise Matrjona.

„Ce-i babă“?

Am curăţit tot, acum te poţi însura, poţi chema óspeţi, încă îndată dacă poftesci.

Priviiu la Matrjona, era încă o bĕtrână vigurósă. Insĕ nu sciu cum mi-sĕ păru ca şi când faţa i-sĕ stinsese de plâns, pe faţă avea nisce mari sbârcituri. Mi-sĕ păru mai departe că şi odaia era îmbătrînită, ba chiar necurăţita, mĕ uitaiu pe ferĕstră, totul mi-sĕ păru negru, păreţii de tot grozavi...

O rază de sóre ce apăru dintre nori dispăru deodată şi ér se întunecă totul înaintea mea.... póte că e viitorul meu, care dispare... şi acum mĕ vĕd după atâţia ani îmbătrânit tot în aceeaşi odaie şi tot cu Matrjona, care nu sĕ făcu mai cu minte după atâta vreme.

Insĕ ca eu sĕ nu-'ţi iert Nasstenca sau sĕ-'ţi fac reprosuri acésta nu o voiu face nici odată.... nici odată! D-ḑeu sĕ te binecuviníeze cu tot binele, tocmai aşa cum mai înveselit odată şi tu pe mine!

O Dómne, un moment de fericire! Nu este óre de ajuns pentru o viéţă întrégă de om?...

V. G......

Invitări. Corpul învěţătoresc dela scóla greco-orientală şi gr.-catolică din Ocna-superióră, invită la „producţiunea teatrală“ împreunată cu joc, ce se va ţiné Luni a doua ḑi de Pasci la 15 Aprile st. n. 1895 în sala hotelului „Reithoffer“. Scopul este provederea copiilor sěraci de scólă cu cărţile de lipsă scolare. Inceputul la 7½ óre séra. Preţul de intrare: de familie 1 fl. v. a. şi de persónă 50 cr, pentru locurile prime ér locul de stat pentru personă 30 cr. Suprasolviri se vor cuita pe cale publică. Programa: „Florin şi Florica“ de Alexandri în 1 act şi ‚Vlăduţul mamii“ în 1 act, jucate de corpul învěţătoresc din Ocna. După producţiune petrecere cu joc.

— Corpul învěţătoresc din Poplaca învită la Producţiunea scolară „daclamatorică-teatrală“ ce se va arangia a doua ḑi de Pasci la 3/15 Aprile a. c. în sala cea mare a scólei din Poplaca. Inceputul la 7 óre séra. Venitul curat e destinat fondului scolar. Preţul întrării de persónă 20 cr. de familie 50 cr.

Programa: 1. „Trei colori“, poesie cântată de elevii scólei. 2. „Suspinul Românului“, poesie declamată de un elev. 3. „Vivandiera“, scenă militară, predată de elevii scólei. 3. „Movila lui Burcel“, poesie declamată de un elev. 5. „Pasěre galbină în cioc“, poesie cântată de elevii scólei. 6. „Geniul naţiunii“, poesie decl. de *** 7. „Vlăduţul mamei“, piesă teatrală predată de *** 8. „Neguţătorul şi Nărodul“, dialog predat de elevii scólei. 9 „Florin şi Florica sau Paraclisierul“, vodevil într'un act, de *** 10. „Despărţirea Basarabiei de România“, poesie cântată de elevii scólei. După producţiune urméză joc.

— Invitare la producţiunea şi petrecerea colegială arangiată de societatea sodalilor români din Braşov, care se va ţiné Luni, în 3 Aprile st. v. 1895 a doua ḑi de Pasci în sala „Hotelului Central Nr. 1. cu următoriul program: 1. „Musica“. 2. „Coróna Moldovei“, de N. Popovici, esecutat de Corul sodalilor. 3. „Musica“. 4. „Declamaţiune“, de I. Furnică. 5. „Bobocele şi inele“, de I. Vidu, esecutat de Corul sodalilor. 6. „Musica“. După producţiune urméză dans începênd cu „Căluşerul“ şi „Bătuta“. Inceputul la 7 óre séra. Intrarea: de persónă 60 cr. v. a. NB. Ofertele marinimóse se vor chita publice.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Făgăraş, 27 Martiu 1895.

Onorate dle redactor!

Din oraşelul acesta, fost odinióră a lui „Radu Negru“ multe s'au mai scris, şi rele şi bune în colónele ḑiarului ce redactaţi, despre desvoltarea socială a poporului nostru, atingânduse cu deosebire inteliginţa din acest centru şi din jur, ce lucră, cum se luptă şi ce resultate obţine pentru binele némului nostru românesc. Cu deosebire s'au ocupat raportorii din ţinutul şi din centrul acesta cu cestiuni politice, cari preocupă mai mult creerul bărbaţilor conducětori, setoşi de dorul de a ne apăra drepturile unui popor consciu de sine.

De astă dată veste bună vě raportez, dle redactor, veste îmbucurătóre pe terenul cultural, care merită atenţiune şi pe cale publicistică. Este vorba despre înfiinţarea unui cor de plugari români în Făgăraş. Ḑis şi făcut!

Nici nu s'a cugetat nimenea la posibilitatea esistenţei unui astfel de cor în Făgăraş, căci s'au mai încercat făgărăşenii şi mai înainte de asta cu cincispreḑece ani sě formeze cor bisericesc, dar' n'au eşit la nici un resultat, fie că au lipsit puterile, fie că alte împregiurări precum e înţelegerea bună, diferinţa de rang, domnul cu meseriaşul şi cu plugariul la un loc în conveniri culturale nu sě póte suferi, şi altele, au contribuit la acésta.

Acum pre nesimţite, fără svon deosebit, deodată s'a format cor bisericesc, în Făgăraş. Şi cum şi prin cine s'a putut făptuí un lucru ca acesta brav şi folositor, cinstit şi moralisător?

La întrebarea acésta ne-ar putea da rěspuns factorii principali: Prea On domn protopop paroch Iuliu Dan din Făgăraş şi zelosul invěţător Ioan Berescu, care ca invěţător la scóla elementară gr. or. din Făgăraş, decând sub înţelépta supraveghiere a directorului seu scolar luminéză tinerimea, ş'a câscigat increderea şi iubirea intregului popor român de aici, aşa că toţi îi urméză cu ascultare şi supunere, ori decăteori e vorba de îmbrăţişarea frumosului şi plăcutului. Aşa, nu de mult, în anii trecuţi, şi în anul acesta, dându-se representaţiuni de teatru de diletanţi din partea meseriaşilor de aici, ori din partea junilor plugari de aici, învěţătoriul Berescu la tóte a fost poftit, ca sě lumineze, sě corégă cele nepotrivite, şi făcênd acest bărbat esperinţa, că în masa poporului nostru românesc zace o comóră nepreţuită de talente, s'a cugetat precum věd şi la formarea corului bisericesc din cestiune.

Numai cu două sěptěmàni mai înainte de acest post al păresimilor, învěţătoriul Berescu, a adunat în sala de învěţămênt a şcólei gr.-or. române de aici vre o 20—30 bărbaţi, ficiori, juni şi ómeni căsătoriţi, toţi din clasa plugarilor şi a meseriaşilor români şi a făcut probe mereu — şi lucru a ajuns la resultat îmbucurătoriu, căci eri în ḑiua de Florii (26 Martiu 1895 v.) bravul cor de plugari din Făgăraş sub conducerea zelosului sěu conducătoriu a cântat spre surprinderea plăcută a tuturor credincioşilor participamţi la serviciul divin.

Cu ce bucurie, cu ce fală, asteptăm sěrbătorile învierei Domnului Iisus Christos, când acest cor bisericesc ne va face dulce ascultarea sluşbei dumnezeesci.

Constatând ca fapt înplinit înfiinţarea acestui cor de plugari bisericesc în Făgăraş, nu pot din destul lăuda zelul şi cugetul bun al conducětorilor lui, şi mai mult, nu pot din destul lăuda pe înşişi membrii acestui cor, cari părăsindu-şi ocupaţiunile ḑilnice ale lor, plugul plugariul, ciocanul covaciul, barda rotariul, invăpsitorul timariul etc alérgă la órele ficsate de cant, făcându-şi şi aci datoria. Inainte numai pe calea apucată, fraţilor coristi! „minte, minte naţie romnnéscă ... aşa scrie odinióră Ţichindél .... „şi popor mai ales ca tine nu va fi“!

—*n.*—

„Viéţă nóuă“

de

Henry Drummond.

(Traducere din limba germână).

(Urmare.)

Sunt ómeni, cari cunosc pe Dante mai bine decât pe tatăl lor propriu. El are mai multă înfluinţă asupra lor. Ca spirit el le este cu mult mai aprópe, şi mai real. Care este causa, că unul mai mare decât Shakespeare sau Dante, care încă a petrecut odată pe pămênt, care ne-a lăsat o moştenire de vorbe puternice, care pretutindenea în jurul nostru îşi arată puterea în opuri vii, n'ar putea tot atât de bine caşi aceia învěţa, însufleţi sau chiar întipări chipul sěu ómenilor, cari comunică cu el?

Eu nu ḑic, că influinţa lui Christos se mărginesce numai la acésta, ea este tóte acestea şi încă şi mai mult. Christos însuşi ne-a arătat-o, acésta îmfăţişând legătura sufletului cu el ca amiciţie.

„Rěmâneţi întru mine“ a fost unul dintre cuvintele lui cele din urmă, ce le-a adresat către ai sěi. Şi fiind-că el a prevěḑut, că acésta admoniţiune simplă multora li se va părea stranie, adause cuvintele practice: „Rămêneţi întru mine şi cuvintele mele întru voi:“ Incepeţi cu cuvintele lui. Cuvintele nu pot rěmâné timp îndelungat nepersonale. Christos însuşi a fost un cuvênt, — un cuvênt, care a devenit trup. Lăsaţi ca cuvintele lui sě devină trup, trăiţi conform lor, şi veţi trăi împreună cu el. „Cine ţine poruncile mele, acela este, care me iubesce“ Ascultaţi de el şi îl veţi iubi. Rěmâneţi întru el, şi atunci nu puteţi decât sě ascultaţi de el.

Cultivaţi amiciţia lui, trăiţi lui, în spiritul lui, ca în presenţa lui, şi ceea-ce aţi putea face încă şi mai mult, abia sě póte spune. Lăsaţi, ca acésta sě fie problema, nóstră cea dintâiu şi cea mai apropiată, începutul, dela care porniţi. Şi dacă nu veţi putea simţi dintr'odată şi în continuu apropierea lui nemijlocită, căutaţi-l mijlocit în tóte, câte vě ating şi vě încunjură.

„Pămêntul este plin de mărirea lui“ de fiinţa lui, noi îl aflăm pretutindenea. Christos este lumina lumii, şi multe din lume ne pot reoglinda lumina lui, — chiar şi norii. Lumina sórelui este suptă de fiesce-care frunză; prin frunză trece în lemn, în carbune şi ne recrează, în ḑilele întunecóse şi posomorîte de érnă, când nu vedem sórele. Christos ne lucesce în faţă din ómeni, din cărţi, din istorie, din natură, din musică şi din artă. Căutaţi-l în tóte acestea. „In fiesce-care ḑi ar trebui sě priméscă omul un tablou frumos, sě audă o musică frumósă, sau sě cetéscă o poesie frumósă“. Este acésta misticism? Atunci periculul lui constă în aceea, că noi nu-i dăm o estensiune destul de mare.

Nu credeţi, că nu este adevěrat, fiind-că nu puteţi vedé, cum cresceţi, şi nu auḑiţi gemetul şi suspinul maşinei. Tóte lucrurile mari se petrec în linisce. Omul póte vedé cum cresce un burete, dar nici odată cum cresce un copil. Darvin ḑice, desvoltarea progreséză „prin nenumărate schimbări uşóre, ce sě succedéză unele pe altele. Acésta a sciut'o deja apostolul Pavel şi el a întreţěsut'o ca o parte esenţială în învěţătura sa cu cuvinte cu mult mai frumóse. El ḑice spre mângăierea tuturor sufletelor, care cresc încet, că ele cresc „din mărire în mărire“. Din ḑi în ḑi se reînoiesce omul intern“ ḑice el la alt loc. Tóte lucrurile mari şi perfecte înaintéză cu încetul, tóte desvoltările adevărate înaintéză prin străformări mici, uşóre, neobservate.

(Va urma).

Convocare.

Conform §. 29 din statute, convocăm prin acésta la adunarea generală ordinară a reuniunii districtuali pe toţi fraţii învěţători din protopopiatele consistoriului aradan, ce se află în drépta Murěşului, cum şi pe toţi binevoitorii causelor nóstre scolare.

Adunarea generală se va ţiné Joi şi Vineri după S. Pasci în 18 şi 19 Aprile st. n. a. c., în sala cea mare a seminariului diecesan dela 8—12 óre a. m. şi dela 3—6 óre d. a. Programa adunării generale se va publica.

Arad, din şedinţa ordinară a comitetului, ţinută în 14 Martiu st. n. 1894.

Teod. Ciontea, preşedinte. — *Nic. Stefu.* secretar.

Bibliografic.

Dóue cărţi de însěmnătate deosebită au apărut ḑilele aceste, cari sě ocupă cu afacerile nóstre din trecut şi present şi asupra cărora vom mai reveni.

Una este:

„Memorii din 1848—9“, de Vasile Moldovan, fost prefect al legiunii III. în 1848—9, Braşov, 1895 Tip. A. Mureşian. (Preţul 50 cr. sau 1 corónă). Acésta carte, a cărei apariţiune am anunţat o mai nainte, cuprinde material preţios referitor la evenimentele anilor 1848—9 respective la luptele uriaşe, ce le-au purtat părinţii nostri în acești ani memorabili.

A dóua carte, care sě ocupă cu cestiunea română din present este scrisă în limba germână de unul din refugiaţii nostri politici, dl. Eugen Brote şi a apărut la Berlin, cu titula:

„Die Rumänische Frage in Siebenbürgen und Ungarn, eine politische Denkschrift“. Ea este un volum mare, care sě recomandă prin bogăţia materialului şi a datelor referitóre la cestiunea nóstră. (Preţul este 3 fl. 75 cr.)

Din public.*)

Intrunire agricolă.

(Invitare).

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“ va ţiné *Marţi în 4/16 Aprile* a. c. (a 3-a ḑi de Pasci) în comuna *Tălmăcel* o întrunire agricolă.

Locul întrunirii: scóla gr.-or.; începutul la 10 óre a. m.

La acéstă întrunire se va discuta: despre cultura fênaţelor dela munte şi dela şes; despre cultura pómelor şi despre ţinerea vitelor.

Ne permitem a învita cu frăţéscă dragoste la acéstă întrunire pe toţi membrii şi spriginitorii reuniunii nóstre.

Sibiiu, 8 Aprile n. 1895.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Ajutor pentru tovărăşiile agricole.

Comisia economică comitatensă a comitatului Sibiiu, ne aduce la cunoscinţă, că aprobat fiind de locurile competente budgetul fondului economic, suma de fl. 600 se va distribuì în a. c. reuniunilor locale şi tovarěşiilor agricole cu scop de a se provedé cu maşini agricole. La împărţirea ajutorului reuniunile şi tovărěşiile de nou înfiinţate vor fi preferite.

Cererile pentru ajutor au sě se înainteze la comisia economică comitatensă cel mult până la 15 Maiu n. c.

In cerere sě se arete:

1. Maşina sau maşinile, ce au sě se cumpere cu ajutorul cerut.
2. Suma banilor ce se cere;
3. Intreprinderile sěvêrşite, precum şi cele proiectate de reuniune respective de tovărěşie; cu deosebire sě se arete ce fel de maşini 'şi-au procurat până acum;
4. Numěrul membriler reuniunii resp. tovărěşii;
5. Hotărîrea judecătoréscă despre improtocolarea (înregistrarea) firmei respective, datul şi nrul rescriptului ministerial, prin care s'au aprobat statutele sau o adeverinţă despre aceea, că statutele au fost înaintate la locurile competente pentru improtocolarea firmei; la cerere sě se alăture şi un esemplar al statutelor.

Tovărěşia respective reuniunea locală, care a primit o subvenţie, este îndatorată a aşterne raţiociniul a. c. în regulă documentat şi în care sě se cuprindă şi suma subvenţiei la comisia economică până la finea lunei Februariu anul viitor.

Cu scop de a urnì înfiinţarea de reuniuni locale şi de tovăreşii comisia economică a dispus sě se tipăréscă statute acceptate de cele mai multe tovărěşii din cele esistente, statute neesceptionate de înaltul minister şi se află de vênḑare cu 4 cr. esemplarul (în tecst german) în librăria W. Krafft din Sibiiu, de unde se pot procura aceleaşi statute în traducere magiară şi prověḑute cu o instrucţie despre maşini, câte 4 esemplare cu 1 fl. 40 cr.

Socotelile tovărěşiei, care a primit ajutor în anul trecut, n'au sě se alăture la cererea pentru ajutor pro a. c., ci acele socoteli au sě se aştérnă separat, căci altfel cererile nu se vor considera. De asemenea nu se vor considera nicí cererile acelor tovărěşii, cari împărtěşite a. tr. cu ajutor, n'au aşternut în timpul prescris socotelile documentate despre folosirea ajutorului.

Vestind despre aceste directiunile tovărěşiilor nóstre agricole, le recercăm, ca sě înainteze subscrisului comitet cel mult până la 10 Maiu a. c. cererile instruite conform celor de sus, ca astfel sě fim în posiţiune a le aşterne cu recomandare la comisia economică.

In acelaş timp apelăm la fruntaşii din comunele, unde până acum nu s'au înfiinţat tovărěşii sě insiste pentru înfiinţarea lor. Cu modele de statute pentru tovărěşii putem servi şi noi.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din com. Sibiiului“.

Iosif Pop, v.-pres. — *Victor Tordăşianu,* secretar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Escriere de ofertă

Ne presentându-se oferte acceptabile la concursul publicat în I Febr. a. c. cu deosebire privitor la lucrările de zidărie, comitetul escrie de nou următoriul:

Concurs.

Cu concesiunea Ven. consistor archidiecesan Nr. 8494/893 şi a diregătoriei de clădire, sĕ publică concurs:

Comuna română gr. or. din Cetatea Braşovului intenţionéză sĕ edifice pe teritoriul seu situat în Têrgul grâului nr. 5 următórele clădiri nóue şi adecă:

1. O biserică cu preţul ficsat în devis	fl.	17.261.60 cr.
2 O casă parochială cu 2 etage . .	„	31.532.52 cr.
3. O casă cu un etagiu în curte . .	„	4.930.62 cr.
Suma totală .	fl.	53.724!74 cr.

Aceste lucrări se dau pe cale de oferte inscris.

Ofertele inscris sigilate, provĕḑute cu timbru de 50 cr. şi cu $5_0/^0$ din suma pentru care sĕ face oferta sunt de a sĕ preda pănă la **10/22 Aprile la 12 óre din ḑi a. c.** în mânile Domnului protopop şi preşedinte al comitetului parochial Bart. Baiulescu Ofertele pot sé se facă pentru tóte lucrările sau şi pentru grupe singuratice, deosebite sau pentru lucrări anumite.

Sumele, cu care Oferenţii sunt mai eftini, decât sumele stipulate în devise sunt a sĕ indica în procente şi sĕ fie induse în oferte atât cu cifre cât şi cu litere acurat şi precis. Ofertele trebuesc sĕ aibă iscălitură proprie a oferentului. Ofertele au sĕ mai conţină şi declaraţiunea oferentului, că cunósce condiţiunile generale şi cele speciale de zidit şi sĕ supune lor necondiţionat. [52] 2—3

Condiţiunile detaliate precum şi planurile şi devisele sĕ pot vedea până în ḑiua, când espiră terminul de ofertă in cancelaria comunei române parochiale gr. or. din Cetatea Braşovului în Têrgul grâului Nr. 5 etagiul al II lea în tótă ḑiua în órele dela *11—1 din ḑi şi dela 3—5 după améḑi.*

Braşov 18/30 Martie 1895.

Comitetul parochial român gr. or. din Cetatea Braşovului.

B. Baiulescu, preşedinte. *Lazar Nastasi,* notar.

Nr. 163/895. [53] 2—3

Citaţiune edictală.

Dimitriu Cocean gr.-oriental din Urişul-superior, bărbatul Mariei Cocean născ. Moldovan gr.-or. din Beica magiară, care mai bine de trei ani absentéză din comuna sa natală fără a se sci ubicaţiunea lui, pe basa Inaltei ordinaţiuni consistoriale dto I-a Martiu 1895, Nr. 1778 B, se provócă a se presenta în termin de 6 (şase) luni dela prima publicare în fóia „Telegraful român“ la subscrisul oficiu protopresbiteral, căci la din contră, procesul divorţial intentat de muiere-sa contra lui, se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Reghinului.

Reghinul-săsesc, 24 Martiu 1895

Galacteon Şagău,
protopresbiter.

Nr. 203. [44] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului al II-lea de paroch de clasa I. în Sighişóra, protopresbiteratul Sighişórei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul archidiecesan „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch constau din un venit anual de 800 fl. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre emolumentele speciale împreunate cu acest post, se pot lua dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Reflectanţii sunt poftiţi a-şi aşterne cererile concursuale instruite cu documentele necesare conform normelor în vigóre şi în special în sensul §-lui 15 pt. *a)* din „Regulamentul pentru parochii“, în terminul deschis, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserica din loc, spre a-şi arăta aptitudinea în cele rituali.

Sighişóra, 28 Februariu 1895.

Din şedinţa sinodului paroch gr.-or. al Sighişórei, ţinută la 5 Febr. 1895.

Preşedinte:

D. Moldovau, paroch şi protopop. **M. Moldovan,** notar adhoc sinodal.

In conţelegere cu oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Şighişórei.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 153/895 [42] 3—3

EDICT.

Ioan Licesc de religiunea gr. or. din Orĕştie, care de mai bine 4 ani a părăsit pe legiuita sa soţie Paraschiva Moisescu din Pricaz fără a se sci unde petrece, se citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termin de 6 luni, dela prima publicare în „Telegraful Român“ conform resoluţiunei consistoriului archidiecesan din 14 Faur 1895 Nr. 876 B. căci altcum procesul matrimonial intentat de soţia sa, sĕ va decide şi în absenţa lui.

Orĕştie, la 3 Martiu, 1895.

Forul matrimonal gr. or. de prima instanţă al Orĕştiei.

Nicolau Ivan,
protopr. adm.

Szám 1833—1895
urb. [49[3—3

Hirdetmény.

A Szász Rudály küzség általános határtagositási ügyében az elömunkálatok megkezdése nevezetesen a képviselet rendezése a müködö mérnők megválasztása és a költség előirányzat elkészitése végett határidőül az **1895 évi április hó 30-ának d. e. 9 óráját Sz. Rudály község házához tüztem ki,** mikorra az összes érdekelt feleket azon hozzáadással idézem meg, hogy a felek almaradása a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyben a birtok rendezési utasitás 61 §-a értelmében felhivom a birtokrendezési mérnököket, hogy azok kik a kérdéses ugyben a m. mérnöki kendöket elválalni szándékoznak a szerzödési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat hozzám vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Erzébetvároson, 1895 márczius hó 6 án.

Bár. Apor Zoltán,
eljáró biró.

Nr. 162 [51] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa III Chitid, în protopresbiteratul Haţegului, prelângă neputinciosul paroch Ignatie Cerbicean de acolo, pe basa părintestei ordinaţiuni a prea Veneratului Consistoriu Archidiecesan din 14 Februariu a. c. Nr. 1069 B. sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Fiitorul capelan, conform declaraţiunei parochului respectiv, are drept la jumĕtate din tóte venitele parochiale statorite decătră sinodul parochial ţinut la 14 Ianuariu 1895, în suma totală de 399 fl. v. a. venit anual.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre pănă la terminul prefipt, în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţegului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroşeni, la 14 Martiu, 1895.

Avram Stanca,
adm. protopresbiteral.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghîrbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11.32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2,18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circulézá nümai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta—Arad—Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35								
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	—	8.20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliş		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5.09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborşin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11.40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest—Orşova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	Timişóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeş		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 37 Sibiiu, Sâmbătă, 1/13 Aprile 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 2651 Pres.

Miron,

prin îndurarea lui Dumnedeu archiepiscop al bisericei ortodocse în Transilvania, metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania ş. a.

Iubitului cler şi popor al archidiecesei Nóstre transilvane; iubiţilor şi onoraţilor deputaţi la sinodul archidiecesan: dar şi milă dela Dumnedeu Tatăl şi Domnul nostru Iisus Christos!

Avênd în vedere §§. 89 şi 90 din statutul organic, convocăm şi prin acestea declarăm de convocat sinodul ordinariu anual al archidiecesei Nóstre transilvane la biserica schimbării la faţă din cetatea Sibiiu, **pe Dumineca Tomei,** adecă **pe 9/21 Aprile a. c.,** la 9 óre antemeridiane, când se vor începe ritualele bisericesci, ér după acestea va urmá deschiderea sinodului în localele ce vor fi anumite spre acest scop.

Sibiiu, 24 Martiu, 1895.

Miron Romanul m. p.

La învierea Domnului.

Sibiiu, 31 Martiu, 1895.

Acésta este diua, care o a făcut Domnul sĕ ne bucurăm şi sĕ ne veselim în tr'ênsa. Cu acéstă cântare se laudă în biserica nóstră mărirea Celui Atotputernic, carele purtând grijă de plăsmuirea mânilor sale şi vrênd sĕ ridice pe om la perfecţiune, a trimis pe unul născut fiul sĕu, carele supunêndu-se ispitelor lumesci, suferind batjocură, rĕstignire şi mórte a înviat a treia di, preamărindu-se.

Étă în câte-va cuvinte descrisă icóna vieţii pămêntesci a Christosului nostru, carele preamărindu-se pe sine cu puterea Tatălui, ne-a ridicat pe noi din pĕcatul întunerecului, ne-a arĕtat calea dreptăţii şi a virtuţii creştine şi ne-a desbrăcat de omul cel vechiu, făcêndu-ne părtaşi de a ne însuşí virtuţile, care ne deschid uşile bucuriei Lui celei ceresci.

De aceea cu vrednicie cântăm, vĕdênd preamărirea lui: *Acésta este diua, care o a făcut Domnul sĕ ne bucurăm şi sĕ ne veselim în tr'ênsa.*

In timpul acesta al ispitelor, care apasă ca greul pămêntului pe umerii poporului nostru, abia aflăm momentul, în care lăpĕdând tótă grija cea luméscă sĕ ne putem cu vrednicie înălţa la fericitele închipuiri.

Ispitele sunt prea multe, lanţul lor s'a lungit şi s'a îngreunat astfel, că abia ne mai cunóscem după nume, că suntem creştini.

Iubirea şi îmbrăţişarea frăţéscă împreunată cu bucurie pentru diua învierii, o cântăm; amarul vieţii, viţiile şi deprimările însĕ umplu locul ticnei şi al virtuţilor, în cât cu drept numai şi numai la altariul bisericei mai putem contêmpla la limanul mântuirei.

Căci cei fără de lege s'au înmulţit şi nu-şi vĕd pĕcatele, ca sĕ se ruşineze de ele, limba lor s'a făcut tócă falsă, carea umilesce şi vestejesce ca arma făţarnicului.

Dar vĕl preste atâtea plângeri.

Suntem la pragul grópei şi asteptăm preamărirea d-deescului fiu, carele ne chiamă la perfecţiune: *Fiţi desăvêrşiţi, precum Tatăl vostru cel din ceriuri desăvêrşit este.*

Sĕ luăm pildă viéţa sa pămêntéscă, până-ce a ajuns la preamărire, şi puterile nóstre se vor reîmprospĕta, greutăţile le vom delătura şi vom ajunge la justele nóstre aspiraţiuni, după cari de sute de vécuri nisuim.

Pentru a puté vedé însĕ realisată cât mai de timpuriu acésta icónă fericită a vieţii nóstre naţionale, sĕ căutăm a ne pĕtrunde de cântarea ingeréscă a măritei învieri: Diua învierei şi sĕ ne bucurăm şi unul pe altul îmbrăţişându-ne, sĕ ne dicem fraţilor şi sĕ iertăm tóte....

In manifestarea sentimentelor acestei prea frumóse cântări vom afla tăriе şi oţĕlire a puterilor nóstre în lupta de resistenţă şi de conservare naţională; luptă, la care vitrega sórte ne-a angagiat, de când moştenim plaiurile, câmpiile şi văile acestor regiuni, sânţite cu sângele şi sudórea părinţilor nostri.

Şi acéstă manifestare ni se impune cu atât mai mult, cu cât rĕutatea vrăsmaşilor şi ispititorilor nostri s'a mărit, şi despreţuind preceptele mântuitoriului şi virtuţile creştine, ne dispută esistenţa, despreţuiesc sânţenia tainelor bisericesci, nesocotesc convingerea religiósă şi ridică gónă pătimaşe contra tuturor instituţiunilor nóstre, jalusi, că progresăm.

Tari în credinţa străbună, cu credinţă în vitalitatea esistenţii nóstre naţionale, organisaţi în o combatere sistematică, a cărei necesitate ni se impune, vom forma falanga puternică, prin care armele înveninate nu vor putea străbate; ér „cei ce ne uresc“ se vor poticni în focul luptei lor pătimaşe.

Atunci ca un balsam de mângăere şi mai dulce va rĕsuna din piepturile şi inima nóstră cântarea de laudă a preamărirei: *Acésta este diua, care o a făcut Domnul sĕ ne bucurăm şi sĕ ne veselim în tr'ênsa.*

Bănci magiare printre români.

II.

In nrul trecut am reprodus din scrisórea dlui Rebrean, motivele cari sunt pentru şi cari contra la spriginirea băncilor sătesci, înfiinţate de magiari.

Este sciut din publicistica magiară, că cu ce ochi rĕi privesc compatrioţii nostri unguri băncile nóstre, calumniindu-le mereu, ba că lucră necontrolate şi fac tertipuri, ba că fac cu banii agitaţii antipatriotice ş. a. dar cu tóte acestea băncile nóstre progreséză, împlinindu-şi rolul lor economic binefăcător. Acéstă împrejurare dovedesce falsitatea acestor acuse, ér' de altă parte arată tăria şi soliditatea institutelor nóstre, la cari nu se pomenesc defraudări, ca pela băncile unguresci. Vĕdênd magiarii, că pe calea calomniilor deşerte nu le pot strica, şi vĕdênd mai departe, că românii trag mai mult la institutele române şi astfel, aceste mereu sĕ întăresc şi se înmulţesc, s'au hotărît sĕ le ia terenul prin bănci sătesci magiare. Prin acésta ei cred, că de-o parte vor slăbi băncile române, ér' de altă parte vor câştiga putere şi influinţă între sătenii români, pe cari avênd împrumuturi, îi vor putea face sĕ jóce, cum cântă ei. Că acésta aşa este, sĕ vede de acolo, că iniţiatorii aceştia mai înainte de tóte au pus ochii pe satele române! Étă pentru ce trebuie sĕ ajungem la convingerea, că aceste institute pentru noi sunt periculóse şi pentru săteni ar fi o a dóua iobăgie, când n'ar mai putea avea voinţă liberă, ci încătuşaţi ar trebui sĕ asculte de „Măriile Sale“ dela bancă, precum trebuia vécuri de-a rêndul sĕ asculte de „Măria Sa“ groful sau baronul din sat. Şi acest jug de nóuă iobăgie seculi ar dura, dacă românul şi 'l va acăţa de gât!

Că pe lângă aceste planuri mari şi, trebuie sĕ mărturisim, bine precalculate, vor fi avênd iniţiatorii şi scopul de-a aplica cu plată la bănci pe unii domnişori, este de sine înţeles. Nu avem destule esemple pela diregătoriile publice, unde vedem aplicaţi „oficiali“, cari au fost negustori bancrotaţi sau meseriaşi, cărora nu le place lucrul şi alţi prăpădiţi, pe când românii mai calificaţi sunt lăsaţi la o parte? Dar tocmai acésta consideraţie trebuie sĕ deschidă ochii celora dintre preoţi sau alţi inteligenţi de-ai nostri dela sate, cărora li se ofer directorate sau alte posturi. Ei au sĕ le rĕspingă, căci trebuie sĕ scie, că numai până atunci ar fi lăsaţi acolo, până când va fi lipsă de ei, ca cu ajutoriul lor şi prin încrederea, ce au la popor, sĕ se consolideze întreprinderile. Când sătenii vor fi in „sacul băncii“ şi nu vor putea nici mişca, fie asigurat preotul sau alt român, că sub un pretecst óre-care el va fi scos din postul sĕu fără cruţare şi înlocuit cu vre-un ungur sau jidan, adus de cine scie unde! Şi chiar, cât va sta acolo, slugă plecată a ungurilor trebuie sĕ fie, provocat şi silit fiind a lucra contra conscienţii sale românesci! In

---

FOIŢA

Memorii din 1848—49

de

Vasile Moldovan.

Aceste memorii, scrise de unul din prefecţii nostri dela 1848—49, cuprind material istoric preţios, referitor la timpul dela pregătirile pentru adunarea dela Dumineca Tomii în Blaş, până în vara anului 1849, luna August. Ele ating tóte acele evenimente şi lupte la cari autorul a luat parte, mai întâiu prin Ardél şi apoi în Munţii-Apuseni şi sĕ disting prin o espunere clară, nepărtinitóre şi plăcută.

Memoriile au fost scrise acum sunt dece ani şi au fost edate după mórtea zelosului lor autor, întêmplată în 1 Ian. 1895, de dl Traian H. Pop, care le-a publicat mai întâiu în foiţa „Gazetei“ şi apoi le-a scos în volum, făcênd prin asta un preţios serviciu istoriografiei române.

Memoriile sunt precedate de o mică prefaţă de dl Pop şi de dedicaţia autorului, care este:

„Inchin aceste rênduri — scrise cu condeiul înmuiat în suferinţele unui popor prigonit şi nedreptăţit de secoli — celor 40,000 de mucenici, cari şi-au jertfit viéţa pentru drepturile şi libertatea némului lor, şi cari din sacra lor cenuşă ne strigă cu ardóre:

„Români, pune-ţi-vĕ încrederea în voi înşi-vĕ!“

După acésta urméză memoriile, în XXIV de capitole, pe 164 pag. din care dăm mai la va cap. XIX pentru aceia din cetitorii nostri cari până acum n'ar cunósce cartea, atrăgându-le atenţiunea asupra ei. Capitulul e următoriul:

XIX. In Munţii apuseni.

După-ce în 21 Martiu 1849 generalii austriaci au părăsit ţéra cu corpul de armată compus în maioritate de români, nu mai era în tot Ardélul óste imperială, decât soldaţii de linie şi grăniţeri staţionaţi în Alba-Iulia, şi fórte puţini, cari se retrăsese în fortăréţa dela Deva. Românii astfel au rĕmas părăsiţi şi de capul lor în întreg principatul, fără arme şi fără muniţiunea de lipsă.

Era fórte grea situaţiunea nóstră. Nu ni-a mai rĕmas alt refugiu, decât légănul legendar al Munţilor apuseni. Locuitorii români din Munţii apuseni chiar nici după atâtea catastrofe, ce-au îndurat imperialii, nu se gândiau nici pe departe la supunere necondiţionată faţă cu inimicul, care ocupase, afară de acest teritoriu muntos, aprópe tóte posiţiunile din Ardél. Deci dară asupra acestui punct se îndreptau acum atât privirile nóstre, cât şi ale lor. Spre Munţi înclinau inimile nóstre, acolo au început sĕ alerge sute de tineri români şi mare parte a prefecţilor şi tribunilor, cari din lenevia şi obstinaţiunea comandanţilor austriaci, pierduseră în sinul Ardélului multe posiţiuni favorabile, cari s'ar fi putut susţinea şi apĕra, dacă li s'ar fi dat măcar a decea parte din ajutorul promis la începutul rĕsboiului civil.

Este sciut, că în 4 Martiu 1849 tinĕrul împĕrat Francisc Iosif a subscris şi octroat constituţiunea de aceeaşi dată. Ungurii revoltându-se până la sĕlbătăcie, îşi pierdură acum ori-ce cumpĕt şi ori-ce mĕsură, căci prin noua constituţiune se cassau tóte părţile acelea din aşa numitul drept public unguresc, cari formau un zid chinez între Ungaria şi între celelalte provincii ale împĕrăţiei. Prin noua constituţiune era cassată şi uniunea Transilvaniei cu Ungaria, redându-se principatului autonomia şi reorganisându-se astfel pe basa principiului egalităţii de drepturi.

Scim mai departe, că în 14 Aprile Ludovic Kossuth a eşit pe faţă în Dobriţin cu proiectul faimos, de a-se proclama independenţa Ungariei, adecă ruperea ei de către Austria, şi de-a se declara casa domnitóre de detronată şi proscrisă. Proiectul acesta a fost redactat şi votat în 19 Aprile în adunarea naţională magiară din Dobriţin, şi subscris de ambii preşedinţi ai camerelor.

Cu tóte că proclamaţiunea predica mórte şi nimicire asupra tuturor acelora, cari cutezau sĕ ţină cu casa domnitóre, totuşi poporul român, fidel şi supus dinastiei Habsburgilor, nu s'a înfricoşat, ci era hotărît, ca sĕ se jertféscă până la unul pentru drepturile şi libertatea sa politică naţională. Ungurii, simţind şi sciind acésta fórte bine, vĕdênd apoi, că românii îşi îndréptă privirea spre munţi, şi-au pus de gând sĕ ocupe toţi munţii şi sĕ-l închidă hermetic de cealaltă lume.

☛ *Din causa sfintelor sĕrbători ale „Invierii Domnului nostru Iisus Christos“, nrul procsim al fóiei nóstre va apăré Joi, în 6 Aprile st. v. 1895.* ☚

privinţa acésta inteliginţa dela sate sĕ ia esemplu dela tinerimea nóstră cultă, care, afară de ceea-ce trece în România, nu primesce — numai ca esceptiune câte unul — diregĕtorii dela magiari, ci mai bucuros se îndestulesce cu mai puţin venit, trăiesce mai modest şi mai sărăcesce, decât sĕ fie silită a sĕ rupe de poporul sĕu şi a lucra contra lui!

Din contră preoţii şi învĕţătorii nostri, cari au fost în trecut conducĕtorii poporului nostru, dând mâna cu alţi inteligenţi, sĕ-i fie şi în acésta luptă conducĕtori şi povăţuitori. Nu sĕ se alăture la băncile sătesci magiare şi astfel sĕ se facă slugi de voie bună, ci dimpreună cu fruntaşii comunelor sĕ-şi facă ei băncile lor, unde ei sĕ fie stăpâni, neatârnători de nimeni. Băncile nóstre esistente au sĕ aibă mare rol în acésta luptă, căci şi pe ele le privesce direct tótă afacerea.

Dacă aceste, dimpreună cu sătenii nostri se vor pune pe lucru, planurile rĕutăcióse, făurite spre stricăciunea nóstră, se vor spulbera, ca pléva în vênt.

Revista politică.

Trei luni sunt, de când ministrul Bánffy stăpânesce ţara, dice „Bud. Tagb". şi dacă ne întrebăm, că ce a făcut în acest restimp, atunci numai la un resultat îmbucurător nu putem veni. E adevărat, că budgetul i s'a votat, dar numai din graţia oposiţiei. Cu privire la cestiunea fusiunei prin neghiobiile şi călcările sale de lege a înstreinat şi mai mult de cum erau înainte partidele, cari stau pe basa actualului drept de stat. Şi tot acest resultat l'a ajuns cabinetul lui Bánffy, şi cu privire la împăcarea certelor confesionale, a căror sfîrşit nici nu se póte prevedé. Dar şi pe terenul politicei bisericesci, Bánffy tot acolo e, unde era mai nainte, fiind-că atât libertatea religionară cât şi recepţiunea ovreilor tot numai proiecte sunt.

Bilanţul activităţii acestui cabinet o totală incapacitate de a duce la sfîrşit lucrurile, pe care şi le-a propus.

Se înţelege, că, Budapester Tagblatt" nu amintesce un cuvênt despre cestiunea naţionalităţilor. Şi la ce? „Patrioţii sunt în direcţiunea acésta de perfect acord.

* * *

Corporaţiunea notarilor comuniali şi cercuali din comitatul Heves a ţinut în 6 Aprile n. o adunare generală, în care la propunerea unuia dintre dînşii au hotărît în unanimitate şi cu mare însufleţire au enunţat, că dînşii iau cea mai hotărîtă posiţiune în contra administraţiunei de stat. Decisiunea adunarea şi-a motivat-o prin aceea, că ei şi pe lângă actualul sistem municipal pot sĕ fie cei mai buni oficianţi în serviciul administraţiunei; statul n'are decât sĕ nisuéscă într'acolo, ca oficianţii sĕ fie împărtăşiţi de o mai bună remuneraţiune şi sĕ se împartă pe lângă dînşii cuvenitele puteri muncitóre.

* * *

După cum se depeşéză lui „Neues W. Tgbl." delegaţiunile se vor întruni imediat după Rusalii în dilele de 5 sau 6 Iuniu în Viena. Proiectele budgetelor comune vor fi tot acelea din trecut, numai budgetul ministeriului de rĕsboiu se va urca, precum e obiceiul de câţi-va ani încóce, cu patru milióne floreni. E drept, că şi ministeriul de esterne va cere óre-cari ridicări în proiectul sĕu budgetar, însĕ diferinţa faţă de anul trecut e de tot neinsĕmnată. Ridicarea acestui budget e motivată prin trebuinţa de a înfiinţa mai multe consulate nouĕ.

* * *

Câţi-va dintre gratulanţii austriaci ai lui Bismarck au mers în Altona, ca sĕ facă o visită generalului german Waldersee, care la timpul seu era privit ca urmaş al lui Bismarck. In decursul conversaţiei a venit vorba şi despre armata austro-ungară, despre care Waldersee a fost întrebat, că ce crede dênsul, armata acésta ar puté avé succese frumóse şi în timpuri de grea cercare? La acésta Waldersee a dis despre pace şi rĕsboiu următórele: E un semn de întrebare înaintea căruia stăm cu toţii, fără a puté dice ceva. Unde sunt adi în Europa comandanţi de rĕsboiu probaţi? In privinţa acésta nu e absolut nici o siguranţă. Statele se îngrijesc numai de perfecţionarea armatelor, celelalte fiind în mâna lui Dumnedeu şi în secretul viitorului. De altmintrelea armatele nóstre nu vor ajunge curênd în posiţiunea de a fi puse la probă. Noi trăim în epoca păcii; nu este putere, care ar dori rĕsboiul, nu e domnitor, care ar lua asupra-şi responsabilitatea. Şi acésta e fórte natural, căci scim cu toţii, că prima puşcătură, afară dóră de Anglia, ar coperi cu flacări întrégă Europa. Esistă óre un om atât fără de Dumnedeu, încât pentru un câştig problematic, sau pentru o glorie de arme deşartă, sĕ vré a pune tóte în pericol? Afară de acéstea, statele au atâtea neajunsuri cu afacerile interne, încât nici unul n'are plăcere de a începe rĕsboiu.

* * *

Din Petersburg se vestesce, că Zancov şi-a adunat în jurul sĕu pe emigranţii bulgari, ca sĕ se consulte asupra situaţiunei politice bulgare şi asupra prospectelor oposiţiunei. S'au adunat cam 50 emigranţi, cari după îndelungate discusiuni au statorit un proiect de resoluţiune, care arfimative ar fi de următoriul cuprins:

1. Trebuie luptat împreună cu tóte nuanţele oposiţionale, neesceptionând nici pe Stambulov, pentru rĕsturnarea actualului guvern. — 2. In tóte oraşele bulgare sĕ se ţină meetinguri, din cari Ferdinand de Coburg sĕ fie provocat, ca fără amânare sĕ întreprindă paşii pentru împăcarea Rusiei şi pentru cât mai curênda obţinere a recunóscerei sale. 3. Ţarul prin o deputaţiune imposantă a naţiunei sĕ fie rugat sĕ tragă vĕl peste cele trecute şi sĕ nu denege şi pe mai departe bunăvoinţa sa faţă de Bulgaria.

Dela esecutarea acestui conclus speră emigranţii realisarea împăcărei şi ivirea unei nóuĕ epoce pentru Bulgaria.

* * *

Din Hongkong se raportéză, că de present ancoréză 40 năi de transport iaponeze în préjma insulei pescarilor. Se svonesce, că iaponezii intenţionéză sĕ atace Cantonul, unde chinezii fac preparativele de apĕrare prin cufundarea torpilorilor.

După cum sĕ raportéză din Shangai, guvernul iaponez a pus Chinei următórele condiţiuni de pace: Pe lângă despăgubirea speselor de rĕsboiu şi recunóscerea independenţei Coreei, Japanul poftesce pe sama sa insula Formosa şi peninsula mandjuriană Liaovtong. Apoi înplinirea următórelor condiţiuni; Importul maşinelor în China pe viitor nu va mai fi restrîns. Sudiţii străini vor avé drept sĕ clădéscă fabrice şi sĕ facă întreprinderi cu ele. Rîul Iang-tse-Kiang va fi deschis până la Chung-King-fú pe sama corăbiilor tóturor naţiunilor. Afară de acésta are sĕ fie deschise, pe sama popórelor comerciale următórele căi de ape: rîul Sien-Kieng peste lacul Tong-ting până la malul Quch; rîul Wu sung, rîul Shangai, canalul Shangai până la Su-coó. Afară de porturile contractuale au sĕ mai fie deschise pe sama comerciului oraşele King-fú, Suchu-fú şi Hungchu-fû. — Iaponia accentuéză, că asupra nici unei părţi din acestea nu doresc avantagiuri în politica comercială, dar sunt decişi sĕ esecute condiţiunile folositóre comerciului, după ce acelea au de scop pacea, progresul şi buna starea Chinei. Teritorul ce guvernul iaponez voiesce prin condiţiunile acestea sĕ'l deschidă pe sama comerciului, e de 1000 miluri pătrate engleze cu 2000 milióne locuitori.

După cum spun diarele iaponeze pertractările de pace se vor termina probabil încă în sĕptĕmâna acésta. Dintrĕ 8 condiţiuni puse din partea Japanului s'a ajuns la înţelegere asupra 7.

Lui „Times" i-se raportéză din Hongkong că chinezii de pe insula Formosa sunt fórte înverşunaţi contra guvernului, fiindcă insula lor e eschisă dela beneficiile armistiţiului, din ceea ce dênşii conclud, că guvernul din Peking nu mult se intereséză de sórtea dênşilor.

Tot lui „Times" i-se raportéză din Cobe pe basa rapórtelor din Hiroshima, că şi în óstea din preajma insulei păscarilor a erupt colera. Până acum s'au înbolnăvit 1000 şi a murit 100 inşi.

Noutăţi.

Un proces înoit şi un nou proces de agitaţie. Este cunoscut cetitorilor nostri că în procesul celor 18 români, cei mai mulţi din Turda şi jur, sistat în urma prescripţiei, procurorul a făcut recurs. Curia a dat ascultare cererii procurorului, şi astfel procesul se va pertracta de nou. Sĕ putea óre ca sĕ scape „agitatorii" nepedepsiţi!

Tot odată sĕ anunţă, că s'a pus la cale un nou proces de agitaţie contra a 5 tineri cari cu absolvat astă vară la gimnasiul nostru din Braşov.

Studenţii, cari au absolvat în anul trecut la gimnasiul român din Braşov, iniţiaseră o întrunire a studenţilor maturisanţi dela tóte gimnasiile române din patrie, care era sĕ se ţină la sfîrşitul anului scolar trecut în Braşov. Tipăriseră atunci studenţii pentru treburile proiectatei întruniri şi unele scrisori, pe cari le trimiseseră pe postă. Dela postă s'a făcut arĕtare la fişpanul, ér acum sĕ anunţă că afacerea e în mânile judelui de instrucţie dela tribunalul din Braşov care în curênd va căuta pe domnii N. Ionescu, V. Moldovan, I. Schiopul, A. Ciato şi A. Lemeni, subscrişi în apelul tipărit, ca sĕ facă cercetare, pentru „crima de agitaţiune".

* * *

Diaristica din Transilvania şi Ungaria în 1895. După o statistică mai nouă unguréscă, în Transilvania şi Ungaria apar în timpul de faţă 1087 reviste şi diare. Dintre acestea în limba magiară apar 806 (mai mult cu 71 ca în anul trecut) şi anume: 36 politice cotidiane, 56 politice sĕptămânale, 10 enciclopedice ilustrate, 43 bisericesci şi scolare, 28 beletristrice, 9 umoristice, 200 de specialitate etc. Din numĕrul total al revistelor şi diarelor unguresci, 428 apar în Budapesta, ér 374 în provincie. La acestea mai sunt socotite şi alte 4 diare, ce le au ungurii în strĕinătate (1 la Viena, 1 la Cleveland şi 2 la New-York). Diare şi reviste în limba română: 19 (mai multe cu 2 ca la începutul anului trecut); în limba germană 128 (mai multe cu 1); în limba slavă 128 (+2); în limba italiană 3 (+1); în limba francesă: 2; în limba jidovéscă 1.

După acéstă statistică, tot la 913 locuitori, cari vorbesc limba magiară, se vine un diar unguresc; tot la 15,648 de Germani un diar; tot la 46,545 Slavi un diar şi tot la 152,323 români un diar românesc.

* * *

Sĕrbătóre la curtea română. Sâmbătă, 25 Martiu, fiind ajunul Duminecii Floriilor, elevii scólei primare şi normale a societăţii pentru învĕţătura poporului român, sub conducerea dlui Gârboviceanu, au venit la palat, la órele 10 diminéţa, spre a aduce urări Auguştilor suverani, potrivit vechiului obiceiu al ţĕrii.

MM. LL. regele şi regina, împreună cu AA. LL. regale principele Ferdinand şi principesa Maria, coborându-se în sala de aşteptare, au fost primiţi de elevi cu imnul naţional şi alte cântări întonate de dînşii în cor, sub direcţiunea d-lui profesor Bănulescu

In urmă se servi o gustare elevilor cărora Majestăţile Lor, precum şi Alteţele Lor regale binevoiră a le vorbi cu o bunătate şi iubire părintéscă.

După ce Majestăţile lor arĕtară înaltele lor mulţămiri dlui director şi dlui profesor de musică vocală de progresele, ce în fiecare an face acéstă scólă, cum şi pentru felicitările ce Li se aduceau cu acest prilegiu, 'şi luară diua bună, împreună cu Alteţele Lor regale, în mijlocul strigătelor de bucurie ale scolarilor.

* * *

Un proces românesc la Budapesta La 18 Aprile se va pertracta înaintea curţii cu juraţi din Pesta un interesant proces de presă. De astădată şema obicinuita se schimbă. Până când până acum tot ungurii erau acusatori şi românii acusaţi, acum odată lucrul va fi întors. Acusatul va fi fóia „Magyar Hirlap", representată prin vr'o patru colaboratori în frunte cu deputatul Horváth Gyula, ér' acusator e preotul român din Bocsig. Substractul procesului îl forméză nisce articoli din „Magyar Hirlap" prin cari numitul preot român era suspiţionat de autorul moral al pretinsului atentat asupra trenului, care aducea pe Majestatea Sa la Boroş-Sebeş când cu manevrele cele mari.

Deputatului Horváth Gyula i-s'a şi suspendat pentru acest proces immunitatea din partea camerei deputaţilor. Advocatul acusatorului este Dr. Stefan Pop din Arad.

* * *

A doilea an de voluntariat. „Generalul de cavalerie şi ministru comun de rĕsboiu Eduard Krieghammer împreună cu ministrii de honvedi contele Welsersheimb şi baronul Géza Fejérváry a statorit o nouă ordinaţiune în ceea-ce privesce al doilea an de serviciu pentru voluntarii de un an. In urma acesteia tóte comandele militare sunt îndrumate, ca pe toţi acei voluntari de un

---

Mai 'nainte însĕ Kossuth şi cu ómenii sĕi proiectară a face paşi, ca sĕ înduplece pe români a se supune şi a desarma. Planul acesta avé două părţi. Una, ca sĕ se trimită la români din munţi un mandatar, care sĕ între în negocieri de pace cu prefecţii legiunilor române din comitatul Zarand şi Alba-Iulia, éră în acelaşi timp pe urmele acestui mandatar sĕ înainteze cu armată mare şi în tótă regula un comandant magiar. (Hatvani).

Insĕ în dieta Ungariei din 1848, care se făcuse acum convent revoluţionar, se aflau şi trei deputaţi români în persónele lui Sigismund Pap, Ioan Dragoş şi Alexandru Buda. Asupra unuia din aceştia îşi puse guvernatorul ochii, şi sórtea cădu pe nefericitul Ioan Dragoş.

Pe timpul acesta prefectul şi amicul meu sincer I. Buteanu ţinea ocupată strêmtórea dintre satele Sdrapţi şi Mihăileni, unde făcuse cu băieşii şanţul puternic, care cred, că se vede şi astădi. Dintre refugiaţi făceam şi eu serviciu aici şi Nicolau Mureşianu. Dragoş scrise lui Buteanu o epistolă cu data de 19 Aprile, în care l'a întrebat pe el şi pe Iancu, că n'ar voi prefecţii legiunilor române sĕ ţină o conferinţă cu el?

Buteanu a primit scrisórea lui Dragoş în Mihăileni, în care acesta îi descoperia intenţiunea de-a pune pe românii munteni în negociaţiuni de pace cu regimul magiar.

In primele momente, când s'a făcut acéstă scrisóre cunoscută în Abrud, s'a dat pe faţă o partidă însĕmnată dintre cei mai avuţi, cari ar fi dorit a încheia cu ori-ce preţ pace cu magiarii. Era însĕ precumpĕnitóre şi impunătóre partida prefecţilor şi tribunilor refugiaţi în munţi, cari nici nu voiau sĕ audă de pace cu ungurii. Cu partida acésta era întreg poporul muntean. Adunându-ne la o conferinţă, ţinută în casele primariului Ioan Boeriu din Abrud, s'a primit totuşi negociaţiunea propusă şi subiectată de Dragoş, însĕ numai cu scopul, ca noi sĕ dobândim timp şi sĕ primim prin acest din urmă informaţiuni despre situaţiunea lumii din afară, de care nu sciam absolut nimic.

Comunicându-se lui Dragoş, că muntenii sunt aplecaţi a se pune în atingere cu ungurii, el a şi venit în 25 Aprile la Buteanu în Mihăileni, şi fiind încunosciinţaţi, am participat şi noi mai mult de treideci inşi curioşi a primi ceva informaţiuni asupra situaţiunei, cu deosebire a armatei imperiale.

an, cari după servirea primului an n'au fost cualificaţi pentru rangul de oficer, dar' cari în tot decursul anului pe serviciu au manifestat diliginţă, purtare bună şi acea bunăvoinţă, ca după putinţă sĕ corespundă pretensiunilor, însĕ atât în lipsa de capacitate intelectuală, cât şi în urma detectelor de natură fisică s'au dovedit pentru acésta incapabili: sĕ-i dim'tă sau sĕ-i concedieze şi sĕ-i transpună în reserva armatei“.

* * *

Comitetul „societĕţii pentru cultura şi literatura română din Bucovina“ a adresat Camerei deputaţilor şi ministerului de culte o petiţie, prin care arată cât de mult a favorisat până acum statul austriac celelalte naţionalităţi, în detrimentul românilor şi cum acestia, din causa lipsei de scoli, sunt ameninţaţi a rĕmâné pe o tréptă culturală mai inferióră decât rutenii, polonii etc. Petiţia conchide, împreună cu altele adrese şi din partea altor cercuri românesci, ca: „înalta Cameră sĕ binevoiască a dispune, ca cultura şi literatura românilor din Bucovina sĕ fie înaintată din mijlócele statului, ca şi a celorlalte popóre ale Austriei“.

* * *

Amiciţia franco-română. Ministrul de culte şi instrucţiune publică din România a învitat pe Alfred Binet profesor la Sorbonne şi directorul institutului fisiologic „sècole des hautes études“, ca sĕ ţină şi dênsul un curs de psiho-fisică la universitatea din Bucuresci. Binet, care în cercurile învĕţaţilor este recunoscut ca cel dintâiu representant ul acestui ram de sciinţă, a primit cu tótă plăcerea acéstă învitare şi astfel îşi va începe cursul la finea lunei Aprile la universitatea din Bucuresci. — Din causa acésta foile magiare sunt rĕu supĕrate.

* * *

Asêntările în comitatul Hunedórei s'au sfîrşit cu un resultat fórte frumos. Materialul — precum sĕ numesc feciorii în limba militară — a acoperit numĕrul recerut şi comisiunea de asentare a fost mulţămită cu resultatul produs. — Totuşi sunt buni de ceva şi românii! — ḑice „Rev. Orĕşt.“

* * *

Alegerea din Tapolcza. La alegerea din Tapolcza, Kossuth a primit 1103 voturi ér Vörös 963 Kossuth Ferencz a întrunit deci o maioritate de 140 voturi.

Tóte foile din Pesta se ocupă de acest nou eveniment, comentându-l în diferite chipuri.

* * *

Atentatorul contra statuei Hentzi, Szeless Adorján n'a fost aflat încă. Poliţia din Budapesta îl „caută“ în ruptul capului, dar fără de resultat. Că unde a „dispărut“ Szeless, nu scie sĕ spună nimeni, — deşi póte mulţi sciu dintre prietenii lui din Pesta.

Poliţia a transpus afacerea procuraturei.

* * *

O societate de binefacere „Principesa Maria“ în Bucuresci se va înfiinţa în curênd în Bucuresci de dómnele române, pusă sub patronagiul A. S. R. principesa Maria. Scopul societăţii este de a se încuragia munca prin ajutorarea fetelor române care învaţă o meserie în scólele publice sau în atelierele industriale din capitală. Societatea va distribui ajutórele sale numai la copile sĕrmane în vêrsta dela 10—15 ani sau celor vĕdit talentate dela 12—18 ani, care urméză cursurile unei scóle profesionale în scop de a-şi forma prin muncă o carieră. Spre acest sfêrşit societatea va întrebuinţa atât fondurile sale cum şi ori-ce donaţiuni în natură sau în bani ce va primi dela dómnele membre sau dela persóne strĕine societăţii.

* * *

Proces de presă în contra unei foi magiare. Se scie, că guvernul Wekerle a intentat proces de presă ḑiariului oposiţional „Magyarország“ pentru doi articlii intitul ţi „Corupţie uriaşă“ şi „Scandal“, în cari numita fóie a combătut în termini necruţători nisuinţa guvernului de a corumpe presa cu bani din vistieria statului pentru ca astfel s'o câştige pentru planurile sale. Judele de instrucţie a ascultat ḑilele acestea pe deputaţii dietali Bartha Miklós şi Holló Lajos, cari s'au declarat, că dênşii sunt autori ai celor 2 articlii şi că primesc respunderea pentru ei. Va fi de tot interesantă decurgerea acestui proces, pentru-că de sigur se vor descoperi o mulţime de pĕcate comise de guvernul vestitului Wekerle; scrie „Dreptatea“.

* * *

Miseria în comitatul Moşon. In 11 comune din comitatul Moşon, în urma secetelor şi a esundărilor, s'a produs o miserie atât de mare, în cât este neasĕmênată cu a celor din Alföld. Ómenii au început sĕ móră de fóme şi nici un mijloc de traiu nu mai esistă pentru bieţii nenorociţi. Se ḑice, că ministrul ,de interne a trimis pe cale telegrafică 1000 fl. pentru a scăpa pe ómeni din gura fómetei, ér archiducele Frideric li-a dăruit 100 măji metrice de făină din móra domeniului dela Magyar-Óvár. Starea bieţilor ómeni este cu atât mai desperată, că nu află nicăiri nici un fel de muncă.

* * *

Hentzi vătĕmare de onóre. In 14 a lunei trecute scrie „Dreptatea“ doi indiviḑi s'au certat într'un local public în Buda, în decursul certei a numit unul pe celalalt „puiu de Hentzi“. Din acest motiv contrariul simţindu-se vătĕmat l'a inacţionat şi individul, care a ḑis cuvintele de mai sus, a fost condamnat.

* * *

Sporirea oficerilor de honveḑi. Ministrul de honveḑi a proiectat sporirea oficerilor de honveḑi astfel, că oficerii în reservă vor fi activaţi, şi toţi voluntarii, cari trec cu succes esamenul, vor fi denumiţi oficeri la honveḑime.

* * *

Cocoş ucigaş. Locuitoriul Mandache Grigore din comuna Bêrzesci, jud. Botoşani, avea un băiat în etate abia de 2 ani. Băiatul era frumos, sănĕtos şi isteţ. Deşi mic, el umbla ca un prichindel de colo până colo şi se interesa de tóte lucrurile. Deunăḑi băiatului îi vine în cap sĕ între în coteţul cu paseri ca sĕ prindă o găină. Inmediat însĕ ce a întrat în coteţ, un cocoş mare a sărit asupra lui şi a început sĕ-l lovéscă puternic cu ciocul în cap. La strigătele desperate ale băiatului au sărit ómenii, şi l'au scos afară. In urma ranelor grave, sĕrmanul băiat a murit după 2 ḑile de suferinţe. Criminalul cocoş a fost condamnat la mórte şi esecutat inmediat.

* * *

Invitări. Societatea de lectură a tinerimei dela institutul pedagogico-teologic ort. rom. din Arad învită la şedinţa festivă ce o va arangia la Dumineca Tomei în 9/21 Aprile a. c. în „Sala cea mare“ a Seminariului. Programa: 1 „Christos a înviat“; cor bărbătesc. 2. „Cuvênt de deschidere“, rostit de V. C. Romanul v.-preşedintele societăţii. 3. *a)* „Sânt“, *b)* „Pre tine te lăudăm“, terţete bărb. de G. J. Stefanescu. 4. „Crescinismul în serviciul omenimei“, disertaţie de George Ciuhandu, cl. c. II. 5. Intre piatra Detunata“, cor bărbătesc de G. Dima. 6. Actul II. scena I. din „Despot Vodă“ tragedie de V. Alesandri, — declamaţiune de Procopiu Givulescu cl. c. I. 7. *a)* „Doine“ esecutate solo pe violină de Trifon Lugoşan, cl. c. I. *b)* „Crişana“, melodie poporală de dans, esecutată de orchestra seminarială. 8. „Luptele şi biruinţa bisericii Domnului“, disertaţie de Ioan Plavoşin, cl. c. III. 9 „Lacrimi şi suspine“, romanţă, cuvinte de N. Vieroşanu, musică de G. Carlson, esecutată de Procopiu Givulescu (voce) Trifon Lugoşan (violon-cello) şi Liviu Raţiu (cimbală) clerici. 10. „Spusu-mia frunḑa de vie“ cor micst, din „Musa Română“. 11 „Murgu şi fata lui“, poesie de Vasile R. Buticescu, declamată de Stefan Roja, ped. c. IV. 12. „Hora Severinului“, cor bărb. de C. Porumbescu. 13. „Marş“ esecutat de orhestra seminarială. Inceputul la 6 óre sara. Arad, la 27 Martie v. 1895. In numele societăţii: Vasilie C. Romanul, v.-preşedinte. Greorge Ciuhandu, secretar. Ofertele benevole se primesc cu multămită şi se vor cuita publice.

— Invitare la producţiunea teatrală a tinerimei meseriaşe române din Arad, sub conducerea învĕţătoriului Nic. Stefu, ce sĕ va arangia în 9/21 Aprile 1895, la „Dumineca Tomii“ în sala „Krispin“ — strada Deák-Ferencz. pentru ajutorarea învĕţăceilor meseriaşi români lipsiţi de mijlóce. Din partea diletanţilor se va juca piesa: „Cinel-Cinel“ comedie cu cântece într'un act de V. Alecsandri. După producţiune urméză joc, carele se începe cu „Căluşerul“ şi „Bătuta“ sub conducerea vătavului Iustin Olariu Pentru comitetul arangiator: Petru Truţia preşedinte. Inceputul la $8^{1}/_{2}$ óre séra. Preţul întrării: Locul I. 1 fl. 50 cr. II. 1 fl. 20 cr. III. 80 cr. Bilete de întrare: Sĕ pot căpĕta la cassariul Ilie Crăciun, cassa bisericii (Piaţa Tököly); şi la Iustin Olariu, Deák Ferencz — casa Bonciu, şi séra la cassă.

* * *

Greşală de tipar. In prim articolul nostru din nrul trecut, în alineatul ultim, al 9-lea rênd dindĕrĕpt, a rĕmas din greşală netipărit cuvêntul *nu*. Astfel deci frasa întregită este aşa: „vom vedé, că prin aceste nu numai, că *nu* ni-se vrea binele“ etc.

Convocare.

In ḑiua de 9 April st. v. a. c. sĕ va ţiné în sala şcólei rom. gr.-or. din opidul Cohalm adunarea generală a subdespărţămêntului învĕţătorilor g. or. din protopresbiteratul Cohalmului“ după următoriul

Program:

1. Deschiderea şedinţii prin presidiu la 10 óre a. m.
2. Apelul nominal.
3. „România“ prelegere pract. din geogr. de învĕţătoriul Ioan Bănuţ.
4. „Mateiu Corvinul“ prelegere pract. din istoriă de învĕţătoriul George Bergea.
5. „Albina“ prelegere practică din istoria naturală de învĕţătoriul Ioan Bănuţ.
6. „Fasolea“ prelegere practică din istoria naturală de învĕţătoriul Ioan Ciucan.
7. „Argintul“ prelegere practică din istoria naturală de învĕţătoriul Ioan Maican.
8. Declamare de învĕţătoriul George Andron.
9. Incasarea tacselor.
10. Constituirea pe un nou period de trei ani.
11. Curenţii.
12. Incheierea.

Din şedinţa comitetului, ţinută în opidul Cohalm la 24 Martiu 1995.

Nicolau D. Mircea preşedinte. *Ioan Bănuţiu.* notar.

Programa

adunării generale a V-a a „Reuniunii învĕţătorilor români gr.-or. din diecesa Aradului, districtul din drépta Murĕşului“, ţinênde în Arad la 18 şi 19 Aprile n. 1895.

1. Joi diminéţa la 8 óre asistarea la chiemarea duchului sfânt în catedrală.
2. „Constatarea membrilor presenţi şi încassarea tacselor restante şi curente“.
3. „Esmiterea unei comisiuni pentru ca sĕ învite la adunare pe Il Sa domnul episcop diecesan Ioan Meţianu şi înscrierea de membri noi.
4. „Cuvênt de deschidere“ rostit de preşedintele reuniunii Teodor Ciontea şi bineventarea ilustrului prelat.
5. „Raportul general al comitetutului despre activitatea reuniunii în anul espirat şi predarea la o comisiune censurătóre.
6. „Necesitatea scolelor de repetiţiune în legătură cu îngrijirea de crescerea ulterióră a tinerimei“, disertaţiune de Vasiliu Suciu.
7. „Raportul cassariului, a controlorului şi a bibliotecariului“, şi predarea acestora la o comisiune censurătóre.
8. „Nazarenismul“, disertaţiune de Iuliu Grofşorean.
9. „Revoluţiunea franceză si Napoleon Bonaparte“, prelegere practică de Ios. Moldovan.
10. „Musica în scóla poporală“, disertaţiune de Valeriu Magdu.
11. „Pertractarea specială“ a tuturor rapórtelor.
12. „Invĕţământul religiunei în scóla poporală“, disertaţiune de Protasiu Givulescu.
13. „Observări la învĕţămêntul religiunei în scóla poporală“, disertaţiune de Damaschin Medrea.
14. „Propuneri şi interpelări“.
15. „Limba magiară în scólele nóstre poporale“, disertaţiune de Ioan Roman.
16. „Rolul învĕţătoriului ca educator“, disertaţiune de Demetriu Micu.
17. „Alegerea unei comisiuni“ pentru autenticarea protocolului.
18. „Inchiderea“ prin preşedinte.

Arad, din sedinţa ordinară a comitetului ţinută în 14 Martiu n. 1895.

Teod. Ciontea, preşedinte. *Iosif Moldovan,* secretar. II.

„Albina“ institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Prospect

pentru a II-a emisiune de acţiuni a institutului de credit şi de economii „Albina“ în Sibiiu.

Adunarea generală din 27 Martiu a. c. a acţionarilor „Albinei“, ţinênd cont de progresul îmbucurător al afacerilor institutului nostru şi de datorinţele acestuia faţă cu creditorii şi deponenţii sĕi, — cu conclusul Nro. VII. a decis a pune desvoltării institutului pe viitor o basă mai largă şi corespunḑĕtóre atât prestigiului, ce şi-l-a eluptat, cât şi recerinţilor timpului, prin urcarea capitalului social deocamdată cu suma de fl. 300,000. —' împărţită pe 3000 acţiuni à fl. 100. —

Intru esecutarea acestui conclus direcţiunea deschide prin acésta subscripţiunea la a II-a emisiune de acţiuni a institutului „Albina“.

In vederea disposiţiunilor §-lui 9 al statutelor, adunarea generală a reservat acţiunile acestei emisiuni în primul rênd pentru acţionarii de până acum ai institutului, cari vor avé *dreptul de preferinţă de a subscrie cu preţul nominal de fl. 100 — atâtea acţiuni nouĕ, câte acţiuni din prima emisiune sunt scrise pe numele lor în cartea acţionarilor.**)

Insinuarea pentru subscriere au sĕ o facă acţionarii cel mult *până la 15 Iuniu a. c. pe lângă presentarea acţiunilor* scrise pe numele lor.

Preţul acţiunilor se va rĕspunde în sensul §-lui 9 din statute în 5 rate trimestrale de câte $20^{0}/_{0}$, şi anume:

I. rata până la 1 Iuliu 1895
II. „ „ „ 1 Octobre 1895
III. „ „ „ 1 Ianuariu 1896
IV. „ „ „ 1 Aprile 1896
V. „ „ „ 1 Iuliu 1896.

Se pot plătì însĕ şi mai multe rate sau preţul întreg deodată.

Faţă cu acţionarii, cari nu vor plătí ratele regulat, se va aplica § 10 din statute.**)

Acţiunile noue se vor estrada cu datul de 1 Iuliu 1896 sub numeri identici cu ale celor vechi + 3000 şi *vor participa la dividenda anului 1896*, din care causă după ratele ce se vor solvi după 1 Ianuariu 1896, sunt a se rĕspunde şi $5^{0}/_{0}$ interese dela acest

---

*) Abateri dela condiţiunea, că acţiunile vechi sĕ fie scrise pe proprietariul actual, se pot admite numai la ereḑii, cari vor dovedi, că proprietariul vechiu a reposat, că ei sunt îndreptăţiţi la ereditare după reposatul, că s'au întreprins paşii pentru pertractarea lăsămêntului, dar acésta nu s'a terminat încă. Insĕ şi acésta escepţiune se va puté admite numai până la terminul ficsat pentru însinuarea optării. Astfel de acţiuni se vor estrada îndreptăţiţilor numai după predarea judecătoréscă a eredităţii.

**) §. 10. Pentru ratele de acţiuni, cari nu s'au numĕrat la terminul ficsat, sunt a se plătí institutului $5^{0}/_{0}$ interese de întârḑiere.

Acţionarilor, cari n'au numĕrat la termin vre-o rata, li-se pune, prin publicarea numerilor acţiunilor respective în foile societăţii (§. 4) un termin peremptoriu de şase sĕptĕmâni, şi dacă nici până la espirarea aceluia nu vor face versamintele cerute, atuncì sumele plătite de ei mai înainte cad în folosul institutului, ér titlurile acţiunilor lor se anuléză şi sub aceiaşi numeri se emit alte titluri de acţiuni. Anularea se publică termin. Pe anul 1895 acţionarii vor primi după sumele solvite 5% interese pe timpul dela sosirea banilor la cassă până la 31 Decembre 1895.

Acţiunile din a II-a emisiune, cari până la 15 Iuniu a. c. vor rămâné neoptate se vor reserva tot pentru acţionarii vechi, însĕ cu preţul de fl. 200.

Terminul şi modalităţile subscrierii acestor acţiuni se vor publica la timpul seu.

Sibiiu, 8 Apriliu, 1895.

„Albina“, institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Directorul esecutiv:
P. Cosma.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea balului dat de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ în 26 Ianuariu a. c. au incurs următórele suprasolviri: Escel. Sa Miron Romanul 25 fl. Alecsandru Mocsonyi 5 fl. Eugen Mocsonyi 5 fl. Parteniu Cosma 2 fl. Ioan Papiu 1 fl. Ana Habermann 2 fl. Zágonyi Gàbor 5 fl. Dr. Nicolae Oncu 2 fl. Emanoil Ungurean 5 fl. Hermine Maniu 5 fl. Ioan Macellariu 2 fl. Ioan Russu Şirianul 1 fl. Dr. Remus Roşca 50 cr. Dr. Ilarion Puşcariu 5 fl. Nicolau Vlad 50 cr. Baron David Urs 3 fl. 50 cr. Gustav Maetz 2 fl. Iosef Drotleff 3. fl 50 cr. Ernst Lüdecke 5 fl. Dr. Julius Bieltz 5 fl. Alecsandru Lebu 5 fl. N. S. Nádasdy 2 fl. Ioan Bădillă 2 fl. Constantin Bugarski 5 fl. Franz Wagner 5 fl. J. T. Hamrodi 5 fl. Nicolae Henţu 1 fl. Dumitru Vulc 1 fl. Ana Moga 50 cr. R. Krassowski 5 fl. Johann Altrichter 50 cr. Dr. Hermann Süssmann 3 fl. Elena Petraşcu 4 fl. Ioan Petraşcu 1 fl. Ioan de Preda 2 fl. Dr. Ioan Popp 1 fl. Maria N. Garoiu 2 fl. Ioana Bădillă 2 fl. Nina de Dunca 3 fl. Ioan Meţian 5 fl. Pavel Rotariu 3 fl. N. N. 5 fl. Stefan Melcescu 2 fl. Iosif Gàll 10 fl. N. N. 50 fl.

Resultatul moral şi material al balului a fost pe deplin satisfăcĕtor şi Comitetul îşi ţine de deosebită plăcere a aduce mulţămitele sale pentru spriginul de care s'a bucurat din partea mult Onoratului public pre cum si a comitetului arangiator.

Tot cu acésta ocasiune subsemnatul comitet sĕ simte îndorat a mulţumi şi Onoratului Institut de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu pentru ajutorul de fl. 300 votat prin adunarea generală din 27 Martiu a. c.

Sibiiu, în 12 Aprile 1895.

Maria Cosma, presidentă. *D. Raţiu,* cassar.

Avis!

Vênzare de tauri.

Inaltul minister r. u. de agricultură prin rescriptul cu data 30 Martiu c. Nr. 20.727 a dispus ca din ciurzile statului, aflătóre în ocólele din Cojocna (comitatul Cojocna, posta Cojocna) sĕ se vêndă la 29 Aprile n. c. la órele 10 a. m. prin licitaţiune publică verbală 29 tauri de rassa transilvană-ungară cu vêrsta de $2^1/_4$—$2^1/_2$ ani, prăsiţi în ciurzile statului şi potriviţi pentru prăsilă.

Inaltul minister este aplicat a îngădui pentru acele comune, a căror representanţi vor dovedi prin hârtii în regulă, în ḑiua licitaţiunii, că taurul se cumpĕră pentru folosirea obştei şi că comuna nu dispune de bani gata — ca preţul taurului sĕ se plătéscă în trei rate egale şi anume la 1 Iuliu a. c. la 1 Ianuariu 1896 şi la 1 Iuliu 1896.

Despre preţul restant se subscrie în ḑiua licitaţiunei o obligaţiune.

Atragem luarea aminte a celor interesaţi asupra acestei licitaţiuni.

Sibiiu, 10 Aprile n. 1895.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din com. Sibiiului“.

Iosif Pop, v.-preş. *Victor Tordăşianu,* secretar.

Nr. 163/895. [53] 3—3

Citaţiune edictală.

Dimitriu Cocean gr. oriental din Urişul-superior, bărbatul Mariei Cocean născ. Moldovan gr.-or. din Beica magiară, care mai bine de trei ani absentéză din comuna sa natală fără a se sci ubicaţiunea lui, pe basa Inaltei ordinaţiuni consistoriale dto I-a Martiu 1895, Nr. 1778 B., se provócă a se presenta în termin de 6 (şase) luni dela prima publicare în fóia „Telegraful român“ la subscrisul oficiu protopresbiteral, căci la din contră, procesul divorţial intentat de muiere-sa contra lui, se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Reghinului.

Reghinul-săsesc, 24 Martiu 1895.

Galacteon Şagău,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 2—21

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA“.

Bilanţ la 31 Decembre 1894.

Activa:				fl. cr.
Obligaţiuni needate				170,800.—
fl. 6,500 scrisuri fonciare ale cassei de păstrare din Sibiiu emis. I.	à fl. 106.50		fl. 6,922.50	
„ 31,900 scrisuri fonciare ale cassei de păstrare din Sibiiu, emis. II.	à „ 104.50		„ 33,335.50	
„ 11,000 scrisuri fonciare ale cassei de păstrare din Sibiiu, emis. III.	à „ 101.75		„ 11,192.50	
Cor. 1,600 scrisuri fonciare ale cassei de păstrare din Sibiiu, em. IV.	à „ 100.—		„ 800.—	
fl. 3.600 scris. fonc. ale instit. de credit fonciar din Sibiiu em. III.	à „ 103.—		„ 3,708.—	
„ 5,500 scrisuri fonc. ale inst. de credit fonciar din Sibiiu, emis. IV.	à „ 104.50		„ 5,747.50	
„ 21,000 scrisuri fonc. ale inst. de credit fonciar din Sibiiu em. V.	à „ 101.75		„ 21,367.50	
Cor. 5,000 scris. fonciare ale inst. de credit fonciar din Sibiiu em. VI.	à „ 100.—		„ 2,500.—	
fl. 23,600 scrisuri fonciare 4½% ale institutului de credit fonciar ung.	à „ 100.50		„ 23,718.—	
„ 4,000 scrisuri fonc. 5% ale institut. de credit fonciar ung.	à „ 101.—		„ 4,040.—	
„ 5,400 losuri pentru regularea Dunării	à „ 132.—		„ 7,128.—	
„ 5,000 scrisuri fonciare ale „Albinei“ em. II.	à „ 101.75		„ 5,087.50	
Cor. 8,000 scrisuri fonciare ale „Albinei“ em. III.	à „ 101.75		„ 4,070 —	
„ 6,000 rentă-coróne ungară	à „ 98.50		„ 2,955.—	
fl. 300 rentă-hârtie austriacă	à „ 100.—		„ 300.—	
„ 200 rentă-argint	à „ 100.05		„ 200.10	
„ 400 losuri de stat din a. 1860.	à „ 160.25		„ 649.—	
„ 100 scrisuri fonciari cu premii 4% ale băncii hipotecari ung.	à „ 129.—		„ 129.—	
Acţiuni diverse			„ 2,233.—	
			fl. 136,083.10	
Efectele fondului de pensiuni:				
fl. 3,000 scris. fonc ale cassei de păstr. din Sibiiu, em. II.	à fl. 104.50	fl. 3,135.—		
fl. 5,500 scris. fonc. ale cassei de păstr. din Sibiiu, em. III.	à fl. 101.75	„ 5,596.25		
C. 6,000 scris. fonc. ale cassei de păstr. din Sibiiu, em. IV.	à fl. 100.—	„ 3,000.—		
fl. 1,500 scris. fonc. ale inst. de credit fon d. Sibiiu, em. V.	à fl. 101.75	„ 1,526.25	„ 13 257.50	fl. 149,340.60
Realităţi: Case în Strada Cisnădiei Nr. 1, 3 şi 5			fl. 207,854.25	
casa în strada Iernii Nr. 22			„ 3,600.—	„ 211,454.25
Imprumuturi pe poliţe de asigurare pe viaţă				„ 110,754.63
Imprumuturi pe poliţe de tontine				„ 9,766.—
Imprumuturi pe efecte				„ 270.—
Portofoliul cambiilor				„ 2,310.61
Depuneri spre fructificare				„ 1,251.11
Pretensiuni la agenturi în secţiunea I.				„ 46,249.58
„ „ „ „ „ II.				„ 33,298.71
Debitori: (societăţi de reasigurare şi diversi)				„ 11,468.76
Avanse la inspectori etc.				„ 5,969.82
Mobilii, table de agenturi şi tăbliţe				„ 11,994.42
Provisiuni capitalisate				„ 57,646.16
Bon al secţiei II. la secţia I.				„ 89,564.62
Cassa în numĕrar				„ 8,116.09
				fl. 920.257.36

Pasiva.		fl. cr.
Fond de întemeiere		fl. 270,000.—
Fond de premii secţia I.		„ 27,417.48
Fond de premii secţia II.	fl. 322,516.02	
Transport de premii secţia II.	„ 7,125.16	
Fond de reservă pentru tontine	„ 80,907.90	„ 410,549.08
Reservă pentru casuri de mórte însinuate		„ 3,785.—
Reservă pentru daune de foc însinuate		„ 4,164.78
Avanse pe efecte		„ 78,000.—
Creditori diversi		„ 15,847.68
Datorie hipotecară şi de cont-curent		„ 74,465.20
Fond de pensiuni		„ 13,257.50
Interese neridicate		„ 1,452.38
Escedent reservat secţia I. pro 1892		„ 1,703.66
„ „ „ „ „ 1893		„ 2,242 34
„ „ „ II. „ 1892		„ 472.40
„ „ „ „ „ 1893		„ 503.89
Fond de garanţă la secţia I.		„ 6,080.29
„ „ „ „ „ II.		„ 6,232.18
Escedent în secţiunea I pro 1894		„ 3,510 68
„ „ „ II. „ „		„ 572.82
		fl. 920,257.36

Wilhelm Bruckner m. p. **Dr. A. Brote** m. p.

Bilanţul şi compturile încheiate confruntate cu registrele referitóre s'au găsit în consonanţă.

Sibiiu, 18 Martiu 1895. [54] 1—1

Consiliul de supraveghere:

F. Müller m. p. Dr. I. Nemeş m. p. A. Friedsmann m. p.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 38 Sibiiu, Joi, 6/18 Aprile 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de doue ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă
la
„*Telegraful român*“,

care apare de **trei** ori pe săptămână, deschidem pe pătrariul II. Aprile-Maiu-Iuniu al anului 1895, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sě fie scrise bine, ca sě se pótă cetí.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament s'a sfêrşit cu ultima Martiu 1895, sě-şi înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Contrapond băncilor străine.

Sub acésta titulă un amic al nostru dela ţéră ne trimite următorul articol, privitor la băncile magiare printre români:

Sunt abia două decenii trecute, de când am început şi noi românii a ne familiarisa cu băncile. „Albina“ a făcut inceputul la 1872 şi astădi numěrăm la vre-o 50 institute de credit şi economii, înfiinţate aprópe esclusiv cu banii nostri proprii. Incheierea socotelilor acestor institute cu finea anului 1893, ne umple inima de bucurie. Cele vre-o 41 institute, cari 'şi-au încheiat bilanţul cu finea anului 1893, ne arată un capital social de preste 2 milióne, depuneri preste 10 milióne, cu un fond de reservă preste o jumětate de milion, fonduri de pensiune preste una sută de mii, apoi realităţi, numerariu şi altele în suma rotundă de un milion. Bilanţele publicate în parte prin diare cu finea anului 1894, ne arată, că tote aceste institute progresézǎ nu numai materialminte, dar se bucură şi de un bun renume şi soliditate esemplară. Tóte aceste sunt lucruri cunoscute în castrele străine şi nouě pururea rěu voitóre. Nu puteau sě rěmână neobservate resultatele bancelor nóstre în ochii guvernului magiar, şi nu mai vêrtos în ochii presei magiare conduse de jidovi în cea mai mare parte. De aci provenirǎ atacurile intenţionate asupra bancelor nóstre. Fost-au făcute institutele nóstre cuiburi de agitaţiune, în cari şed primii agitatori. Colportatu-s'a destul, minciuna infamă, că cu banii „Albinei“ şi apoi a altor bance se susţine agitaţia în popor. Ómenii nostri fruntaşi, parte au tăcut la calumniile obrasnice, parte au arătat prin ajutorul presei nóstre, de ce stupidităţi sunt conduşi magiarii şi presa lor, când ascriu bancelor nóstre acţiuni, de cari nu sunt culpabile.

In urmă vedú regimul, vedú şi presa magiară, că vorbele late şi minciunile cornurate nu mai prind. Românii, har domnului, nu mai sunt nici ei oi fricóse, cari sě fugă de câte un iepure. Ei au mers înainte cu băncile, scăpând mereu poporul din mânile usurarilor fără suflet şi facilitând împrumuturi mai uşóre. Dar nu este aci locul, în un articlu de diar a numěra bunătăţile, ce au revěrsat băncile nóstre dela înfiinţarea lor, în sinul poporului nostru, acesta e lucrul unui specialist.

Cu vorbe şi articlii de diare nu au putut sě ésă la cale fraţii magiari. In urmă étă-i, că purced la fapte. Prin ţinuturile locuite de români încep a se înfiinţa sub auspiciile pretorilor şi a notarilor bance comunale magiare.

Nu ne trebue multă filosofie, ca sě putem afla, care e scopul acestor bance? Diaristica magiară vrea sě scie că: scopul este venirea în ajutorul ţěranului şi ridicarea lui materială; ba ce e mai mult négă, că ar fi în joc mâna lungă a guvernului. Crédă, cine va fi aşa simplu de duch! Ce au pretorii şi notarii sě caute şi amestece în afaceri de bani, dacă nu lucră mâna guvernului? Pentru-ce nu aţi început pe „Alföld“ cu băncile comunali? De ce tocmai între români? Noi avem informaţiuni positive, că unii notari au primit îndrumări a se perfecţiona în contabilitate, ca sě pótă serví de contabili la înfiinţândele bance comunale printre români. E lucru chiar ca lumina sórelui, că se pune în lucrare o acţiune în stil mare, prin care se ţintesce la prinderea în cursă a fruntaşilor nostri, şi cu deosebire a poporului, ca în urmă mai uşor sě pótă fi aserviţi politicesce.

Datoriu la banca comunală, ţěranul român neplătind la termin va fi lipsit de moşióra sa; éră dacă terminul de plătire i se va prelungi, de sigur acésta i se va face în schimbul unor condiţiuni destul de oneróse din punct de vedere naţional şi politic. Sě ne facem deci datoria de români, ori unde va fi vorba de înfiinţarea de bance magiare comunali. Ban românesc nu are sě contribue pentru înfiinţarea acestor bance. Bine sě 'şi-o însemne aceste preoţii şi fruntaşii dela sate, cărora se pun în perspectivă „directorate“ şi oficii grase cu lefuri bune. Sě nu ne facem ilusiuni!

Când regimul, ori „Központi Hitelintézet“-ul va vedé banca înfiinţată, tot pretorii şi organele administrative vor avé conducerea; éră noi vom fi cei înşelaţi şi traşi pe sfóră. Au póte se vor afla atari găgăuţi între noi, cari sě nu scie, ce însémnă „fides hungarica“? Sě se mai afle óre între noi ómeni, cari sě crédă, că bancele magiare vor da bani pentru bancele comunale cu 5% numai aşa pentru ochii nostri românesci? Nu! scopul acestor bance e: a slăbí materialmente şi naţionalmente poporul nostru, şi a-l deslipi de conducětorii lui naţionali Sě ne ţinem strînse pungile pe dece locuri; facă bance comunali magiare cine are bani, noi însě nu, nici din banii nostri, nici din averile comunali

Cu atâta însě nu vom merge departe. Bancele magiare comunali se vor înfiinţa póte şi fără concursul nostru. Banul e ochiul dracului, éră omul lipsit 'şi bagă capul şi la duchul cel reu, numai sě se pótă ajuta. Vor merge deci ómenii nostrii, vor împrumuta bani şi dela bance comunali, mai vêrtos, că aceste fiind în sinul poporului îi vor face înlesniri şi chiar ademeniri, numai ca sě pótă da bani.

Aci trebue să aflăm contrapondul, aici sě paralisăm periclul. Vom trebuì sě ne încordăm puterile şi sě ne înfiinţăm bancele nóstre proprii. Faţă de banca magiară, sě stea banca română. Că acésta sě póte face, se nu mai fie nimenea la îndoélă. Dovedi de ajuns sunt cele vre-o 50 bance înfiinţate până acum. Sě facem concurenţă bancelor streine, şi acésta e uşor de făcut.

La tótă intêmplarea bancele române din provincià vor trebui sě-şi reducă percentele. Până acum bancele din provincie au lucrat cu 8%, 2% provisiune şi apoi tacse de scris, cu totul cam 11% — 13% mare parte. Pre venitor la tótă întêmplarea avênd concurenţă, vor trebui se scadă percentele numai la 8% — si o tacsă minimală pentru scris de 30 — 50 cruceri.

Terminul de plată la trei luni, fiind fórte scurt pentru economi, va trebui prelungit la 6 luni. Sě mai grijim apoi ca unii agenţi lacomi sě nu despóie pe cei ce dau bani împrumut sub diverse titule, éră de altă parte sě demascăm pre cei-ce stau cavenţi numai fiind plătiţi din partea debitorilor. Şi preste tóte acestea, ori de câte ori e vorbă de înfiinţarea unei bance sě ne adresăm la ómeni versaţi în afaceri, ca astfel statutele sě fie cât mai puţin defectuóse şi sě nu dea ansă ca banca sě devină posesiunea unei oligarchii, carea a confiscat maioritatea voturilor pentru sine şi dispune după plac apoi. Cel mai competent for la tótă întême directiunca primei bance române, ori şi a altor ómeni induşi în afaceri.

FOIŢA.

Suum cuique.

(O lămurire asupra presentării lui Iancu înaintea Majestăţii Sale în 1852).

Valorosul prefect dela 1848—49, dl Axente Sever, publică în foiţa „Gazetei Trans.“ următórele date de valóre, privitóre la mişcările anilor 1848—9 şi a evenimentelor ce au urmat, pe cari le reproducem cu plăcere:

Ca sě se lămurescă şi facă deplină lumină cu privire la cele scrise de „Kolozsvár“ (fóie guvernamentală) din Clus asupra şi contra lui Iancu sub titlul „a bandita vezér“ („conducětorul de bandiţi“), me simt dator — ca contimporan şi complice a faptelor săvârşite de Iancu — sě descoper şi sě pun la sufletul celor ce însětoşézǎ după adevěr şi dreptate, următórele:

E drept, că Iancu, eu şi alţii, îndată după sugrumarea rebelinnei magiare de trupele rusesci, în scurtul timp de 2 luni — ceea-ce nu prea arata nici tactică genială, nici curagiu şi vitejie aşa mare, după cum vor sě-şi revindece acum magiarii — am fost persecutaţi. Aşa Iancu, fiind într'o di de têrg la Baia-de-Criş, îl prinseră şi arestară, şi dacă nu săria poporul venit la têrg, ca sě'l scótă din mânile soldaţilor (pe atunci nu erau gendarmi), póte o păţia şi el ca Horia, pentru-că adversarii nostri seculari magiarii şi saşii, îngrijiseră în tóte părţile până sus la Viena, ca noi sě fim descrişi şi arětaţi, ca bandiţi, incendiari, răpitori etc. Tóte acestea strěbătuseră până la urechile tiněrului împěrat — ş'apoi sciut este, că cei mai mari sunt totdéuna ómenii primei informaţiuni.

Nu póte fi deci mirare, că în curênd cele întêmplate cu Iancu, se repeţiră şi cu mine. Atât numai, că acum ómenii regimului învěţaseră şi se convinseră, că românii nu sunt aşa de laşi, cum se nevoiau a-i crede dînşii şi temêndu-se sě nu o păţéscă şi cu mine ca cu Iancu, trimiseră la Cinade (un sat lângă Blaş, unde mě aşedasem ca arendatorul moşiei Bànffi) pe căpitanul Appel cu o companie întrégă de Bianchi ori Jivkovitz şi un duct (Zug) de 25 călěreţi şvaligeri, de mě arestară şi duseră la Sibiiu, unde me închiseră în casarma cea mare. Din cele ce le-am rěspuns şi dat la protocol, care l'a luat cu mine auditorul Mahlik, precum şi din alte scripte, corespondenţe şi chiar investigaţiuni seriose începute la comanda gubernatorului Wohlgemuth, s'a arětat, că cu minciuna prândesci, dar de cinat nu cinezi; s'a arětat şi probat, că noi nu numai n'am fost conducětori de bandiţi, incendiari etc., ci din contră am fost adevěraţi şi conscienţioşi apěrători ai dinastiei, şi că ne-am luptat cu punerea capului pentru susţinerea împěrăţiei şi a constituţiunei promulgată de ea.

Urmarea fú, că persecuţiunile se mai domoliră, dar nu încetară, ci se continuară de tribunalele corecţionale până la venirea împěratului în Ardél, la 1852.

Dacă guvernul împěrătesc şi tribunanalele sale continuau persecuţiunile, noi încă nu stam cu mânile în sîn, ci ne apěram cu tóte mijlócele şi pe tóte căile. Astfel, o deputaţiune de bărbaţi aleşi din tóte părţile Austriei locuite de români, alergá la Viena, éră Iancu, Balint, şi eu înaintarăm la împěratul rapórte despre faptele îndeplinite de noi, fiesce-care în genere, şi particular, în tot timpul dela data proclamaţiunei baronului general Puchner, adecă dela 18 Octobre 1848, şi până la sugrumarea rebeliunei la Şiria. In deputaţiunea amintită fu şi Iancu la Viena şi se purtà aşa de resolut, încât poliţia l'a alungat din oraş, cred că numai, ca sě nu pótă strěbate în audienţă la împěratul.

Generalii Lüders şi Engelhardt, comandanţii trupelor imperiale rusesci, cu cari făcuserăm cunoscinţă în Orěştie, şi cari credênd, că rěsboiul cu ungurii cei voinicoşi are sě ţină cel puţin o jumětate de an, ne dădură şi vre-o câteva mii de imperiali, ca împreună cu óstea rusescă sě putem continua rěsboiul. Ei retrăgêndu-se după victorie în România, îşi făcură rapórtele lor la împěratul lor. Urmarea fù, că acel împěrat trimise mai multe ordine şi decoraţiuni prefecţilor, tribunilor şi căpitanilor, cari se distinseră prin fapte belice în timpul duratei rěsboiului. Tot în acest timp împěratul Austriei, în urma rapórtelor nóstre şi a cercetărilor făcute anume pentru a se convinge, dacă faptele pe cari le-am arětat noi în acele rapórte sunt adevěrate — convingêndu-se pe deplin de credinţa, loialitatea şi luptele nóstre decretá şi trimise asemenea ordine şi decoraţiuni, pe cari toţi ai nostri le primiră cu mulţămită afară de Iancu, Papiu Alesandru şi de mine.

Că ce declaraţiune va fi dat Iancu şi cum va fi motivat neprimirea, nu sciu; presupun însě, că va fi fost espulsarea fără raţiune prin poliţia din Viena de o parte, ér de altă parte luarea din partea fiscului în posesiune a acelor munţi, pe cari mai înainte îi avaeu în proprietatea lor Muntenii, ómenii cu cari a ţinut el piept şi bătaie 10 luni de dile (nu cum ţinuseră rebelii cu ruşii numai 2 luni) in contra a 14,500 soldaţi

Când bancele române vor da bani cu împrumut tot aşa de eftini ca banca magiară, atunci acesteia îi va cânta cucul. Şi noi uşor vom puté-o face acésta în provincie, fiind-că oficiali scumpi nu vom trebui sě plătim. In procese, cunoscêndu-ne deaprópe clientela, nu ne putem încurca. Inainte numai la muncă, şi sě nu ne temem de străinul îmbrăcat în piele de vulpe.

Declaraţiuni. Liniştea, ce a domnit în politică la sf. sërbători ale Invierii, a folosit-o ministrul-president Bánffy ca sě facă unele declaraţii unui redactor al lui „N. Wiener Tagblatt", cu privire la planurile şi intenţiile guvernului magiar în viitoriul apropiat

El a amintit mai întâiu politica bisericéscă ḑicênd, că guvernul actual trebue sě termine, ceea ce a început guvernul de mai nainte. Proiectele respinse vor fi aduse érăşi în casa magnaţilor. Lucrul principal e sě nu se pérḑă din timp. In dietă ele vor fi presentate de nou încă în luna acésta, în casa de sus în Maiu. De altă parte proiectele sancţionate vor fi esecutate fără amânare. Matriculele civile vor fi întroduse în Septembre, căsătoria civilă ceva mai târḑiu.

Despre mişcarea de naţionalitate Bánffy crede, că ea este aşa de contopită cu politica bisericéscă încât după întroducerea legilor bisericesci va urma linişte Naţionalităţile nu pot fi considerate de corporaţiuni politice şi astfel numai în privinţa etnică pot pretinde de la stat, ca acesta sě fie cu considerare la limba lor în biserică, în scólă şi în câtva şi în administraţie.

Despre reforma administrativă de-ocamdată nu póte fi vorbă. Oficialii administrativi vor fi aleşi deci pentru ultima óră, în Decembre, când le espiră mandatul

Aceste sunt planurile guvernului pentru anul curent. In anul viitor e serbarea mileniului.

Ministrul president a mai făcut declaraţiuni cu privire la Kossuth Fer. şi la fusiunea partidelor. Despre Kossuth ministrul crede, că nu e omul, care în cadrul programei stângei estreme, va putea desvolta o acţiune mai mare. S'a dovedit deja, că desmembrarea partidului nu o a putut împedeca. De altcum nu peste mult vor eşi la ivélă contrastele dintre ideile lui Kossuth şi a fracţiunii, la care s'a alăturat el.

Cu privire la fusiune a ḑis, că Apponyi i s'a angajat cu mult mai tare în cestiunile cari privesc pactul dualistic şi armata, decât sě pótă păşi la fusiune cu partidul liberal, care nu face concesiuni în cestiunile aceste. Până deci Apponyi nu sě va „muia" nu póte fi vorba desbre fusiune. Bánffy în urmă şi-a esprimat părerea de rěu, că pentre-ce nu sě alătură la el cel puţin aceia din pártidul naţional, cari nu s'au angajat în aşa měsură, ca contele Apponyí.

Cu aceste declaraţiuni „goniale" ale lui Bánffy sě ocupă mai tóte ḑiarele magiare, comentându-le în diverse chipuri. Foile kossuthiste sunt necăjite, pentru modul cum a caracterisat Bánffy pe Kossuth Fer.

✝

SILVESTRU MORARIU-ANDRIEVICĬ

archiepiscopul Cernăuţilor şi metropolitul

Bucovinei şi Dalmaţiei

1818—1895.

Mitropolia ortodocsă a Bucovinei şi Dalmaţiei e în věduvie. Mirele ei, archiepiscopul şi metropolitul Silvestru, s'a mutat la cele eterne Luni în 3/15 Aprilie a. c. la 5 óre diminéţa, în urma unei paralisii a plumânilor. Fii lui sufletesci, credincioşii ortodocşi din Bucovina şi Dalmaţia au perdut un bun părinte, un zelos apěrător al bisericei sale şi al ortodocsiei şi un bun român.

Asociându-ne şi noi la doliul şi durerea lor, amintim aci momentele mai însemnate din viaţa acestui mare archiereu:

Archiepiscopul şi metropolitul Silvestru Morar-Andrieviciu s'a născut la 14 Novembre 1818 în Mitocul Dragomirnei din Bucovina. Studiile teologice şi le-a făcut în Cernăuţi şi la 1843 a fost chirotonit de presbiter şi în curênd a fost denumit de paroch în Ceahor, post care l-a ocupat în decurs de aprópe 20 ani, administrând în anii din urmă şi protopresbiteratul Cernăuţilor.

La 1862 a fost denumit de referent secundar al consistor'ului în Cernăuţi, fiind aplicat şi ca profesor la seminar. La 1866 a fost denumit de asesor consistorial, ér' la 1874 înaintat la trépta ierarchică de archimandrit. Trei ani în urmă, la 1877 a devenít Vicar archiepiscopesc, ér' la 1889 a fost denumit de archi piscop şi metropolit, păstorind asfel biserica Bucovinei şi Dalmaţiei în decurs de 15 ani, până la mórtea sa, urmată Luni, în 3/15 a l. c.

Reposatul a avut calităţi şi însuşiri eminente, pe cari le-a pus în serviciul bisericii şi naţiunii sale. A fost român bun, ér pe terenul bisericesc un mare aderent şi susţiitor al constituţionalismului în biserică.

Memoria lui neuitată va fi!

*

Precum sě anunţă înmormêntarea se va face aḑi, Joi. Presidentul ţerii a însărcinat cu conducerea metropoliei, cât timp va dura vacanţa, pe archimandritul şi vicariul archiepiscopesc din Cernăuţi Arcadiu Ciupercoviciu.

Revista politică.

Cu privire la alegerea lui Kossuth Fer. de deputat „M—g" scrie, că resultatul alegerei dela Tapolcza a avut un efect de tot deprimătoriu pentru ministrul-president Bánffy, cu atât mai vêrtos, pentru că ţinea de sigură reuşita candidatului sěu. Inaintea persónelor mai marcante din Viena s'a şi esprimat, că are cea mai deplină speranţă, că Kossuth are să cadă faţă de candidatul guvernului. Se vede insě, că sórtea a fost ca sě se întêmple tocmai contrariul şi astfeliu bietul Bánffy e adus prin acésta într'o situaţiune fórte punibilă faţă cu cei din Viena.

Foile guvernului sě mângăie însě prin aceea, că denégă alegerei ori-ce importanţă politică. Ele presentă tot lucrul, ca şi când ar fi căḑut faţă de Kossuth un simplu şi indiferent politician din provincie, şi nu un membru intern al guvernului.

In Viena alegerea acésta a produs rea impresiune.

„Hazánk" primesce dela corespondentul sěu din Viena un comunicat, în care se spune impresiunea ce a făcut asupra cercurilor vieneze alegerea de deputat a lui Kossuth. In acest comunicat se ḑice între altele, că resultatul alegerei dela Tapolcza a produs în Viena fórte rea impresiune. Deja volniciile necualificabile ale baronului Bànffy comise la alegerile supletorii faţă de candidaţi oposiţiei conservative şi fidele pactului din 67, au fost privite în Viena cu ochi de tot rěi. I-s'a tolerat însě şi acéstă procedură, pentru că în Viena sperau un contra-serviciu dela ministru-president, şi adecă astfel, că Bánffy, care acolo totdeuna face pe conservativul şi promite o procedură cum se cade faţă de radicali, cel puţin şi faţă de cei mai estremişi radicali, va pâşí cu tot aceeaşi energie. Incă la formarea cabinetului Bántiy s'a produs în Viena o sensaţie óre-care, că Kossuth Ferencz n'a candidat în nici unul dintre cercurile ministeriale, şi acésta s'a privit de un fel de amiciţie între guvern şi întrě aderenţii lui Eőtvős Károly, ceea-ce a dat ansă la neîncredere faţă de cabinetul actual Acum, după-ce Kossuth a primit candidatura în Tapolcza şi guvernul i-a pus drept candidat pe un membru intern al sěu cercurile din Viena au petrecut cu cea mai mare atenţiune agitaţiunea şi procedura acestei alegeri. Din acestea cercurile vieneze s'au convins, că ministrul-president Bánffy a proces cu mult mai pretinesce cu conducětorul radicalilor estremisti, decât cu toţi candidaţii conservativii, Indispoşiţiunea celor din Viena s'a potenţat acum fórte mult prin căderea secretarului de stat Vörös faţă de Kossuth şi o ţin acésta de o mare derută, care compromite nu numai pe ministerul unguresc şi partidul liberal, ci însuşi pactul dela 67. In cercurile vieneze unii sunt de părere, că candidatura secretarului de stat Vőrős şi întrégă lupta electorală n'a fost luată în serios din partea guvernului şi nu servesce, decât numai ca guvernul unguresc sě se presente în sus „gutgesinnt"; alţii însě întrégă acéstă derută electorală i-o atribue simplu numai impotenţei şi nedibăciei lui Bànffy.

⁂

Din isvor privat se anunţă, că ministeul de rěsboiu rusesc lucréză cu multă încordare pentru a concentra pe teritorul Amur armată cât mai numěróşă. Flota ruséscă transportéză mare cantitate de material de rěsboiu şi mulţi ostaşi în Vladivostok. Numitul ministeriu a luat měsuri, ca în lunile viitóre 85—90,000 ostaşi sě fie staţionaţi în Amur.

⁂

Cu privire la condiţiunile de pace dintre Japonia şi China, sě mai scriu următórele:

Primele condiţiuni: despăgubirea şi cedarea de teritorii, sunt de mai nainte cunoscute şi mai cu sémă cedarea teritoriilor va provoca probabil protestul unor puteri europene. Condiţiunile puse de Japonia din punctul de vedere economic şi comercial merită cu atât mai multă atenţie, cu cât nu numai Japonia, ci şi întréga lume civilisată va trage folóse din concesiunile, ce guvernul lui Mikado caută sě obţie dela China.

Avem întâiu condiţiunea liberului import în China al maşinelor de ori-ce fel şi dreptul pentru străini de a crea industrii. Guvernul japonez vrea sě transpianteze probabil şi în China industria bumbacului, care s'a încetăţenit aşa de bine şi în Japonia. In China se găsesc muncitori fórte ieftini şi dacă iaponesii au putut concura cu fabricele din ţara lor produsele din Indiile englese şi Liverpool, cu atât mai bine vor reuşi fabricele iaponeze stabilite în China.

De mai mare importanţă este deschiderea cerută de Japonia a unui mare numěr de fluvii pentru traficul internaţional In prima linie e fluviul Yang-Tse-Kiang, fluviul cel mai puternic din China, care străbate puternica împěrăţie în tótă lăţimea ei şi ale cărui ape trec prin regiunile şi provinciile cele mai populate şi cele mai bogate în ceai şi sare. Până acum au esistat pe Yang-Tse-Kiang numai cinci porturi convenţionale: Cing Kiang,

---

rebeli; apoi procesele criminale, ce se intentaseră contra mai multor români pentru casuri de furt sau omor în 1848/49, casuri, pe cari făptuitorii nu le sciau distinge, ca juristii, de sunt fapte ordinare, ori belice.

Declaraţiunea lui Alesandru Papiu, ce a făcut'o în sala universităţii din Viena, se póte găsi şi ceti în gazetele de pe acel timp 1850, ultimul pătrar.

Eu mi-am dat declaraţiunea în personă comitelui Salmen în Sibiiu. Étă acéstă declaraţiune:

La provocarea supremului comisar districtual al Sibiiului, comitelui de Salmen, are subscrisul onóre a reflecta următórele:

Este în public cunoscut, o scie tot copilul până la cel mai bětrân, cumcă atât Majestatea Sa Inaltul împěrat Ferdinand, cât şi mai vârtos Inaltul General Commando Baronul de Puchner, făcuse în anii 1848/9 naţiunei române mai multe promisiuni, prin proclamaţiunile, cari eşiau una după alta, cumcă românii vor căpěta drepturi naţionale şi altele. Ba ce e mai mult, li-s'au făcut promisiuni chiar şi glotelor române, cari se vor ridica, cumcă după 5 ḑile, după-ce se vor depărta dela casele lor, vor căpěta patru cruceri argint pe ḑi şi de mâncare. Tóte ceste promisiuni şi proclamaţiuni se divulgară şi se publica à la mai bine 20,000 numai bărbaţi, care se ridicaseră cu arma în mână pentru apěrarea Inaltuluj Tron al măritei case austriace, prin gura mea, pentru care eu înaintea poporului încă până acuma stau garantuitor, şi numai atuncea pot scăpa eu de sub acéstă sarcină grea, când ele vor fi şi în fiinţă, nu numai pe hârtie, ca până acum.

Este mai încolo prea bine cunoscut, că eu provientai fortăréţa Albei în cele mai periculóse timpuri, şi pe când tótă armata imperială era prin ţěri streine, unde mě puteam trage şi eu — atunci însuflam mai multă credinţă poporului român, atunci îi repeţiam mai de multe ori făcutele promisiuni; el mě asculta, a stat lângă mine, lăsa mai bine sě i-se ia averile, sě trécă prin foc şi prin sabie, decât sě se lapede de credinţa jurată Inaltului împěrat şi de causa cea dréptă pentru care se lupta.

El îşi perdu prin acésta mult — căci mai multe sate fură parte de tot, parte numai în parte arse, numai pentru-că ascultară de poruncile mele, cari erau fundate pe mai sus lăudatele proclamaţiuni.

Locuitorii acestor sate şi toţi aceia cari suferiră asemenea daune, îşi perdură fraţii şi copii, sau copii pe părinţi, feciorii aceia cari stătură totdéuna lângă mine, umblând goli, flămênḑi, desculţi, ori unde mě věd, ori unde mě întâlnesc, îmi cer promişii 4 cruceri de argint despăgubire şi mě întrébă şi de drepturile, cari le publicam după proclamaţiunile sus numitului G.-Commando. Eu până acum i-am îmbunat, i-am amânat cu vorba, ḑicênd sě fie cu răbdare şi aşteptare, că tóte li-se vor da pe încetul; — éră acum, dacă mě vor vedé cu măritele semne de sěrbătóre, cu cari se îndura a mě decora Majestatea Sa prin I. decret din 21 August, vor crede, că eu le condusei părinţii, fraţii şi fii lor, ca sě mě věd astfel decorat şi strălucit. Apoi fiind-că şi până acuma şi-au mai pierdut răbdarea, mě tem rěu, că ş'-o vor pierde de tot, se vor crede înşelaţi şi luându mě pe mine de înşelător, în desperaţiunea lor me vor măcela, întocmai cum măcelară inimicul pe ai lor — fiind conduşi de mine.

Prin urmare, ca sě previn un astfel de pericol, ca sě mě mântui parte pe mine, parte autoritatea înaltelor promisiuni şi proclamaţiuni, cari cred, cu timp se vor împlini: — mulţămesc din tot sufletul Maiestăţii Sale pentru făcuta decoraţiune, îi urez ḑile multe şi fericite, ca sě pótă în pace şi cu bun spor domni peste popórele monarchiei Majestăţii Sale; — dar făcuta decoraţiune numai atunci o voiu primi şi pune pe pieptul meu, când mě voiu puté înfăţişa cu ea înaintea poporului meu, ca un bărbat al cărui cuvênt s'a împlinit.

Cenade, 18 Novembre 1850.

Axente.

In urma acesteia se făcură noue cercetări şi investigaţiuni în districtul Albei-inferióre unde era adjunct Dimitrie Moldovan cumnat cu mine. Resultatul acestor cercetări şi protocóle fù că noi toţi trei am fost întrebaţi protocolarmente, care câte spese am avut, cât a ţinut rěsboiul, şi în 1852 ni-s'a dat, prin mâna gubernatorului Schwarzenberg, fie-căruia cât am arětat, că am spesat; mie 10, lui Balint 9, éră lui Iancu, care primise 300 ruble dela Lüders, numai 7000.

Tot atunci s'au dat şi ambelor biserici românesci dín Transilvania câte 30,000 fi., drept desdaunare pentru cărţile, ornatele, icónele la cari rebelii le scotiau ochii, şi alte lucruri bisericesci, pe cari „luptătorii pentru libertate" le arseră, distruseră şi folosiră de plocade la caii pe cari călăriau. Dacă vor fi cerut acéstă desdaunare m i marii bisericelor, nu sciu; dar cerd tare, că declaraţiunea mea va fi contribuit mai mult la facerea desdaunărei, decât suplicele cu capul pe tipsie.

(Va urma.)

Wu Hu, Kin-Kiang, Han Kan şi I-Ciang: acum se va adăuga şi portul Ciung-King.

Comunicaţia pe fluviile Wusung şi Shangai este şi acum liberă, şi Shangai este unul din porturile convenţionale cele mai importante. Dar prin deschiderea canalului Shangai şi prin faptul că şi Son-Cion şi Hang-Cion vor devenì porturi libere, întréga regiune din Shangai se deschide traficului internaţional.

In sfêrşit se cere şi deschiderea fluviului Canton (Si Kiang) până la Wu-Ciu, un oraş ca la 250 kilometri departe de Canton.

Dacă aceste condiţiuni de pace se vor confirma şi dacă China le va primí, partea aceea a imperiului ceresc, care are cea mai mare trebuinţă de producte străine, devine accesibilă pentru comerciul internaţional şi tóte naţiunile maritime vor avé folóse, presupunênd că se vor găsí ómeni îndrăsneţi şi întreprindĕtori, cari nu se vor teme de pericole şi vor pĕtrunde în interiorul unei ţĕri, ale cărei necesităţi sunt încă în cea mai mare parte un mister.

O scire din Iokohama anunţă, că după informaţiuni demne de credinţă, dacă pacea nu se va încheia până la espirarea armistiţiului, acesta nu se va prelungí. Armata japoneză va înainta asupra Pekingului. Ér din Shangai se depeşéză cu datul de 14 Aprile, că pacea s'a încheiat şi subscris.

Noutăţi.

Dela Academie. Academia română în ultimele-i şedinţe a acordat următórele premii: Premiul „Lazăr“, de cinci mii lei, d-nilor doctori Manolescu şi Crăiniceanu pentru lucrarea: „Higiena ţĕranului român“, subiect ficsat de Academie. Premiul „Năsturel“, de patru mii lei, dlui Licherdopol, profesor la scóla comercială din Bucuresci, pentru lucrarea: „Fauna malachologică a României“. Premiul „Eliade“, de 5000 lei s'a dat dlui P. Dulfu, pentru scrierea: „Isprăvile lui Păcală“.

In şedinţa de Mercuri, sĕptĕmâna trecută Academia a ales ca preşedinte pe dl Dr. N. Creţulescu, cu 19 voturi, contra 9 întrunite de dl B. P. Hajdĕu. Noul preşedinte al savantului corp a mulţumit printr'un mic discurs, pnntru acéstă distinsă onóre. După alegerea preşedintelui Academia a procedat la alegerea preşedinţilor de secţie. Au fost aleşi d-nii P. S. Aurelian, I. Calenderu şi Gr. Tocilescu. Domnul Sturdza, secretarul, a cetit un raport despre activitatea de până acum a acestei fórte importante instituţiuni de cultură, şi după propunerea dlui Creţulescu, Academia a esprimat mulţămiri dlui Sturdza. S'a hotărît în fine, ca din fondul lăsat de generósa principesă Alina Ştirbei, sĕ se dea 8000 de lei pentru publicarea documentelor privitóre la istoria contimporană a României, lucrare începută de dl D. Sturdza, şi dacă din acéstă sumă va prisosi ceva, prisosul sĕ se dea dlui Gr. Tocilescu pentru a publica documentele găsite în biblioteca dela Braşov.

D-na Turnescu a făcut Academiei române, în memoria regretatei sale fiice, o rentă anuală de 2000 lei, din care jumătate să fie la complecta disposiţiune a academiei, ér cea-l'altă jumătate sĕ servéscă la sporirea fondului de dotaţiune.

D-na dr. Turnescu promite, prin scrisórea sa adresată d lui preşedinte al Academiei, că va lua mesuri pentru ca continuarea acestei rente anuale sĕ fie asigurată în ori-ce eventualitate, chiar şi dăpă încetarea d-sale din viéţă.

Pentru acéstă frumósă faptă Academia română a trimis dómnei dr. Turnescu o căldurósă adresă de mulţămire.

Academia română a făcut Lunia trecută o escursiune la Măgurele, visitând institutul Oteteleşanu. La acésta escursiune, după-cum scrie „Familia“, au luat parte următorii membrii: N. Kretzulescu, D. A. Sturdza, V. A. Urechiă (cu dómna), I. Kalinderu, A. Papadopol-Calimach, Gr. Stefanescu, A Naum, Nic. Quintescu, Gr. G. Tocilescu, Sp. Haret, I. Vulcan şi membrul corespondent I. Bianu. Escursiunea s'a făcut cu birje într'un frumos timp de primăvară, după méḑăḑi la 2¹/₂. La Măgurele, în fostul castel Oteteleşan, astăḑi prefăcut în scólă de fete cu internat, membrii au fost întimpinaţi de directorul internatului dl Ioan Slavici cu dna, cari apoi au ţinut şi o prelegere cu elevele. Academicianii visitând tot stabilimentul, au rĕmas fórte mulţămiţi. Apoi s'au întrunit la masă, după care séra s'au întors la Bucuresci.

* * *

Nouă condamnare. Invĕţătorul gr. or. George Raitescu din Sân-Petru, protopresbiteratul Haţegului e condamnat pentru agitare la 6 sĕptămâni temniţă de stat. E semnificativ, că pe numitul osândit tribunalul l-a fost ac itat, procurorul apelând, tabla i-a dat cu Bánffy 6 sĕptĕmâni şi curia a subscris, ce a decis tabla reg. din Cluş. In procsimele ḑile aştépta plecarea, căci dl S. Horváth, procurorul din Deva 'i-a şi cerut datele de paşaport Óre dênsul ca om de carte n'ar puté raporta detailurile? — scrie „Rev. Orăştiei“.

* * *

Cutremur de pământ. In nóptea de Duminecă, prima ḑi a sĕrbătorilor „Invierii Domnului“ a fost un cutremur de pământ în o parte a Ungariei, Austriei şi Italiei. Cutremurul a produs mare spaimă între locuitori, dar n'a causat pagube mari. In Ungaria s'a simţit cutremurul la Fiume, Canija, Szombathely, apoi în Croaţia la Agram. In Austria la Triest, Abazia, Gradişca, Goriţia, Laibach, Klagenfurt, Leibnitz, Cilli, Graţ ect. In Italia cu deosebire la Veneţia, Verona, Padua, Piacenţa, Udine ş. a. Cutremurul s'a simţit la câteva minute după 11 óre. In Laibach s'a simţit a dóua óră şi spre Lunì diminéţa. Aici multe case s'au dărîmat şi au fost striviţi câţiva ómeni, ér' mai mulţi vătĕmaţi.

* * *

Scire literară. Dl D. Voniga redactorul „Luminei“ din Giula şi dl Dr. Eleftorescu din Bucuresci vor scóte în decursul lunilor de vară a. c. de sub tipar un volum de scrieri literare, filosofice morale şi instructive sub titlul: „Invĕţături“. Cólele de prenumeraţie se vor distribui în curênd.

* * *

O scrisóre deschisă. Dl D. Voniga, teolog absolut, învĕţător în Giula şi intemeiătorul şi redactorul fóiei „Lumina“ este un bun şi înfocat român naţionalist, precum acésta e sciut în lumea românéscă. In Giula, la marginea estremă a românismului el ridică şi susţine cu tărie, curagiu şi multă abnegaţiune stindardul şi interesele românesci. Pentru acésta însĕ e vecsat, bajocorit şi huiduìt de magiarii din Giula. Chiar şi profesorii de acolo, — ómenii sciinţei — nu sĕ genéză a-'l huli de pe catedră înaintea elevilor, între cari sunt şi mulţi români, presentându-'l ca: resvrĕtitor, antipatriot, etc.

Aflând despre acésta bravul învĕţător şi redactor Voniga, a adresat o „scrisóre deschisă“, directorului scólei civile din Giula, publicată în „Békésmegyei Közlöny“ din 7. Aprile a. c. în care îi spune, că mai mulţi părinţi ii s'au plâns, că băieţii de român sunt tractaţi mai rĕu ca ungurii în scólă, că ei sunt mereu dojeniţi şi timbraţi de „agitatori“ şi cu acésta în legătură este adaus şi numele sĕu, ḑicênduli-se de pe catedră: „din aceştia sĕ fac D. Vonigi, agitatorii, magiarofagii etc. Dl Voniga, fórte corect, arată directorului, că scóla nu e potrivită pentru astfel de lucruri, accentuéză datorinţele profesorului, ca educator şi arată, că el trebuie sĕ samene iubire, ér' nu ură între elevi.

„Profesorul trebuie sĕ-şi iubéscă elevii, ḑice dl. Voniga, şi iubirea acésta trebuie egal împărtăşită la toţi. De ce iubire însĕ sunt împărtăşiţi elevii români? Pot servi cu esemple, că unii tineri, voind sĕ scape de o astfel de iubire maşteră, au fost siliţi sĕ-şi întrerupă studiile şi sĕ mérgă în ateliere la muncă grea, etc.

In fine dl Voniga aduce la cunoscinţă directorului, că va face arĕtare la forurile mai înalte.

Étă un esemplu de fanatism, care sĕ descarcă şi asupra scolarilor şi asupra bravului învĕţător din Giula.

* * *

Principele de Bismarck către profesori. Principele Bismarck rĕspunḑênd deputaţiunii profesorilor prusiani de cursuri superióre, a ḑis între altele următórele:

„Iubirea patriei, înţelegerea situaţiunilor politice şi alte calităţi îşi au rădĕcina în acel stadiu al vieţii omenesci, care se petrece în scólele superióre. Caracterul şi principiile se consolidéză în epoca acésta şi se modifică rar mai târḑiu, cel puţin cât privesce patriotismul . . . .

„Aşi putea sĕ descriu mai pe larg influenţa scólelor superióre din Germania asupra politicei; mĕ voi mărgini însĕ sĕ vĕ dau un esemplu, ca sĕ vedeţi cum e în strĕinătate sub raportul acesta.

„Când am fost incuartirat la Versailles pe timpul rĕsboiului cu Francia, m'am uitat prin caetele de şcólă ale fiilor gazdei mele şi am rĕmas surprins de colosalele minciuni istorice ce am cetit acolo în privinţa istoriei francese dela Ludovic XV încóce până în epoca cea mai recentă.

„Consecinţa acestui metod de instrucţiune e, că tinerimea francesă capĕtă o judecată falsă asupra Franciei însĕşi şi ajunge sĕ fie prea mândră.

„Principiul scólelor superióre germane este adevĕrul şi modestia; încrederea prea mare în sine însuşi împedecă succesul“.

Óre magiarii, cari îşi cresc tótă tinerimea în mod şovinistic şi fals, n'ar puté învĕţa ceva din aceste?

* * *

Apelul Romei către Anglia. Din incidentul sĕrbătorilor sfintei învieri din anul curent Sânţenia Sa papa Leo XIII a adresat un apel către poporul engles, în carele il invită a se reîntórce în sinul bisericei apusene. Motivul pentru carele Sânţenia Sa adreséză acest apel către poporul engles, se ḑice a fi, că invitarea adresată în anul trecut bisericilor orientale nu a avut succes. In Anglia în anii din urmă parţial au trecut la biserica apusénă mulţi. Cu tóte acestea jurnalele scriu, că apelul acesta al papei nu va avé resultatul dorit din motivul, că biserica naţională anglicană nu va suferi ca în afacerile ei sĕ aibă influinţă vre-o putere strĕină.

* * *

Invitare. Societatea de lectură teologică-pedagogică „Ioan Popasu“ în Caransebeş invită la „Şedinţa festivă“, care se va ţiné la Dumineca Tomii în 9/21 Aprile 1895 în sala „Reuniunii de cântări“. Programul: 1. Motto „Christos a înviat“, cor micst, 6 voci, arangiat de A Sequens, esecutat de corul societăţii. 2. „Cuvênt de deschidere“, rostit de preşedintele societăţii dl profes. P. Ionescu. 3. „Stefan cel mare“, fragment din „Dumbrava roşie“, de V. Alexandri, declamată de Iosif Curuţi, teol. c. III. 4. „Inviérea“, disertaţie de Sava Săcoşan, t. c. II. 5. „Române“, cor de bărbaţi, arangiat de A. Sequens, esecutat de corul societăţii. 6. „Papinian şi Vespasian“, dialog de Iacob Negruzzi, predat de Dim. Popovici şi I. Mărginénu, teol. c. III. 7. „Procederea la educaţiune după diferite etăţi, disertaţie de Iancu Străin, ped. c. III. 8. „Oşteanul român“, cor micst, arangiat de A. Sequens, esecutat de corul societăţii. 9. „Premiul lui Mihaiu eroul“, poesie de Iosif Vulcan, declamată de Al. Liuba, ped. c. II. 10. „Desvoltarea baladei poporale“, disertaţie de Iancu Stan, teol. c. II. „Cor din opera „Ione“, cor micst de Petrella, esecutat de corul societăţii. Inceputul la 4 óre p. m. Oferte benevole în folosul societăţii se primesc cu mulţămită şi se cuitéză pe calea publicităţii. Iosif Curuţi, vice-preşedinte. Ales. Munteanu, secretariu.

— Invitare la producţiunea musicală-declamatorică ce se va da cu ocasiunea ţinerii adunării generale a reuniunii învĕţătorilor gr-cat. din comitatul Sibiiului Sâmbătă, în 20 Aprilie n. 1895 sub conducerea dlui Ilariu R. Banciu, în pavilonul dela „Hermansgarten“. Inceputul la 7 óre séra. Programa: 1. „Marşul lui Mihaiu“, de *** esecutat de musică. 2. „Romanul“, de *** cor bărbătesc. 3. „Nu mĕ abandona“, romanţă, esecutată de musică. 4. „Un vis frumos“, poesie de Eminescu, cântată de dl I. R. Banciu, acompaniat pe pian de d şóra Olimpia Neagoe. 5. „Sĕ rĕmân numai cu bine“, de Cavadia esec. de musică. 6. „Din depărtare“, de I. Vorobchievici, esec. de cor bărbătesc. 7. „Tu care eşti perdută“, de Flechtenmacher, esecutat de musică. 8. „Rugămintea din urmă“, poesie de G. Coşbuc, declamată de dl I. Roşca. 9. „Sêrba popilor“, de Dincu, esecutată de musică. 10. „Ḑiua a apus“, cor bărbătesc. 11. „Vin' mândro sĕ ne iubim“, esecutată de musică. 12, „Mândruliţă dela munte“, solo cântat de dl I. R. Banciu, acompaniat pe pian de d-şóra Olimpia Neagoe. După producţiune dans. Venitul curat e destinat pentru fondul reuniunii învĕţătoresci. Sibiiu, în 15 Aprile n. 1895. Preţul de intrare: de familie à 3 persóne 1 fl. 20 cr. de persónă 50 cr. Suprasolvirile se vor cuita pe cale ḑiaristică.

„Viéţă nóuă“

de

Henry Drummond.

(Traducere din limba germână).

(Urmare.)

Cu cât este organismul mai înalt, cu atât este progresul mai lin, mai zăbavnic. Dacă biologul îşi aruncă privirea preste şirul lung al vietăţilor, el vede formele cele mai inferióre de animale desvoltându-se în decursul unei óre, cele imediat mai superióre au trebuinţă deja de o ḑi, pentru-ca sĕ ajungă la maturitate, cele şi mai superióre au lipsă de sĕptĕmâni şi de luni; ér puţinele forme şi mai superióre ajung la desĕvêrşire numai prin o crescere, care ţine ani de ḑile.

Dacă se nasce un copil şi o maimuţă în una şi aceea-şi ḑi, acésta din urmă este deja în deplina posesiune a facultăţilor sale şi, îşi îndeplinesce tóte datorinţele vieţii, înainte de a fi părăsit copilul légănul sĕu. Viéţa pământéscă este însĕ légănul eternităţii. Precum sĕ desvóltă omul în oposiţiune cu animalul numai încet, tot astfeliu sĕ desvóltă şi omul spiritual în oposiţiune cu cel natural. Vorba este a pune o temelie sigură, dacă vrem ca viéţa eternă sĕ se baseze pe ea. Caracterul creştinismului este destinat pentru eternitate, cine sĕ póte mira sau cine póte murmura, că maturitatea lui nu se desvóltă de astăḑi pe mâne?

Avem trebuinţă de o încredinţare aprópe dumnezeéscă, ca sĕ asteptăm crescerea sufletului. Nerăbdarea nóstră este de scusat, vĕḑênd în consciinţă diformitatea şi nefrumseţa nóstră în faţă cu frumseţa sfêntă a lui Christos; este de scusat oftarea şi îngrijirea nóstră neliniştită de a deveni asemenea lui! Dar vorba este sĕ ne încredem fără frică şi fără îndoială învĕţăturei lui Pavel. Nu se sfêrşesce ea cu cuvintele „ca din duchul Domnului“. Acest spirit îşi va face datorinţa sa. Vorba este ca sĕ ne opunem ispitei, şi în dorinţa nóstră pripită după un progres grabnic şi vĕḑut sĕ nu apucăm pe căi de sfinţire mai puţin spirituale, vorba este, sĕ nu păgubim resultatul final prin aceea, că pândim prea mult după succese în loc de a ne îndrepta necontenit privirea asupra causei oficiente. Fotograful scrie, că numai atunci póte face copii de pe chipul negativ dacă lucesce sórele pe el Căutând în continuu de sĕ produce sau nu chipul, prin acésta împiedecă numai producerea lui: Tot atât de sigur este — deşi supraveghierea înţeléptă este de folos sufletului — că descoperirea désă a sufletului nu folosesce nimic. Tu împiedeci numai influinţa luminei, dacă vreai sĕ tot privesci, că óre îţi succede sau nu; sânţirea îngrijesce mai bine, ca sĕ nu împiedece ceva sórele. Fapta creatóre a unei inimi nóue, spiritul nou şi sigur este opera atot puterniciei lui Dḑeu. Incredinţéză acésta mânei lui creatóre „Că cel ce a început întru voi lucrul cel bun, acela îl va şi îndeplini până la ḑiua lui Iisus Christos. (Filp. 6).

Cu tóte acestea nepăsător faţă de progresul sĕu nu va fi nimenea, care recunósce însemnătatea şi seriositatea lucrului, ce este în joc. A fi asemenea lui Christos, este unicul lucru din lume, demn de grija nóstră; în faţa acestei ţinte, ori-ce altă nisuinţă, fie ea ori-cât de laudabilă, este o nebunie, ori-ce alt succes mai puțin mare este deșert și gol. Numai aceia, cari își recunosc ținta lor supremă în acésta nisuință, ba vênéză chiar cu dorință sfântă după ea, pot opera, ca s'o ajungă încâtva.

Dacă până acum vi s'a părut, că totul ar depinde dela aceea, ca noi sĕ stăm liniștiți, în nelucrare, permiteți-mi sĕ vĕ spun cu deplină convingere, că totul depinde dela lucrarea nóstră.

O religiune numai de adorațiune póte fi o religiune pentru îngeri, dar nici odată pentru noi ómenii. Nu pe contemplațiunea evlaviósă, ci pe o luptă seriósă se baséză adevĕrata speranță; nu în a fi răpiți cu silă ci în realitatea tréză constă adevĕrata viéță, nu în cercul idealelor, ci în lucrurile ce-l încunjură află omul sânțirea sa. Hotărîrea firmă, încordarea, munca grea și rĕstignirea de sine, ba lupta până la sânge, tóte acestea lucruri, pe care la început le am dat la o parte, ca nefolositóre, ajung acum aici la valóre și ne impun o indatorire înḑĕcită. Și pentru-ce? Pentru-că numai ele deștéptă sufletul din trândăvia infinită, pentru-că numai ele îi dau sufletului posiția adevărată și îl pot ținé în adevărată posiție, în care puterile spirituale pot influința asupra lui și pot produce efecte în el. Vorba este sĕ ne concentrăm puterile voinții, sĕ ținem oglinda curată și în direcțiunea adevărată. Grija nóstră trebuie sĕ fie „fața descoperită“ care își îndréptă ochiul spre Christos; vĕlul numai atunci trebuie sĕ-l lăsăm, când se apropie de noi chipuri profane. N'a privit unul sau altul dintre voi la un astronom, când fotografa spectrul unei stele? Când intră în camera obscură a observatoriului, îl vedem aprinḑênd mai întâiu o lumină. Pentru ca sĕ vadă cu ajutoriul ei stéua? Nu ci numai pentru ca sĕ așeḑe instrumentul, cu care voiesce el sĕ vadă stéua. Stéua insași îngrijesce de fotografare, și cu tóte acestea astronomul este care mijlocesce acésta. O parte din timp o întrebuințéză el cu pregătirile necesare, sucesce șurupurile dela tub, curăță linţile, așéḑă reflectorii, și numai după-ce a sĕvêrșit tóte acestea lucrări, ia telescopul, așeḑat și întocmit cu precisiune, asupra stelii ca sĕ esecute ea însași lucrul sĕu pe plac. Lucrarea ḑilnică a creștinului constă în intocmirea și așeḑarea aparatului. Dacă a făcut'o acésta, póte stinge luminarea.

(Va urma).

Bibliografic.

A apărut Nr. 9 al revistei literare-beletristice, pentru familie „*Rândunica*“, cu următoriul sumariu:

„La banchetul societății sciințifico-literare George Lazăr“, de Ilie Demetrescu. — „Jertfele moderne“, de Em. Lungu-Puhallo. — „Pe albumul d-șórei L. R“, de George Simu. — „Judele Zăbun“, de I. E. Prodan. — „Idealul meu“, de Emiliu Sabo. — „George Dandin“, sau bărbatul înșelat (trad.) de Iosif Shiopul. — „Rămurele:“ „Dorin“, de Emy. — „Din înțelepciunea lumei“, de Jeronim Barițiu. — „Feliurite“.

* * *

„Rândunica“, apare în Sibiiu, de trei ori pe lună și e redactată de dl Silvestru Moldovan. Conținutul ei e variat, amusant și instructiv. Prețul abonamentului e pe an 6 fl., ½ an 3 fl., pe ¼ an 1 fl. 70 cr.

*

A apărut: Nr. 7 din anul al doilea al revistei ilustrate pentru familie „*Vatra*“, cu următoriul sumar:

Tecst:

„Mitocanul“, de Ioan Slavici. — „Păuna“, de I. Górnă. — „Stringêndu-mi mâna“, (poesie) de Ioan Moța. — „Din nóptea sfântului Ion“, de Nicolae Gogol. — „Flori de primăvară“, (poesie) de V. D. Păun. — „Vióra din Cremona“, (după Hofmann) de Tr. de C. Ramură. — „Dóuĕ seri“, (Tr. din Vagner) de St. Basarabean. — „Voinea“, (poesii cu ilustrații) de George Murnu. — „Lipitórea“, (de Paul Schonthan) Trad. de Sex. Til. — „Hipnotismul“, (urm. și fine) de Sc. Stăncescu. — „Sub lămâii din grădină“, (poesie) de Har. C. Lecca. — Fel de fel.

* * *

Ilustrațiuni:

A. S. R. mica principesă Elisaveta a României. — Cel mai nou portret al M. S. reginei Elisaveta. — Neprecauți. — Lineta. — Tare în credință. — Limba florilor. — Samson și Delila. — Ilustrații la poesii. — Mode.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11.32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriș		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	—	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apața		Circulézâ númai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.20	11.34	7.10	pl.	Copșa-mică	sos.	9.34]	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43		Șeica mare		9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneș		8.37	11.32	5.34	—	—
—	—	3.57	1.03	9.—		Ocna		8.11	10.58	5.12	—	—
—	—	4.19	1.25	9.26	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.26	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	—	—	—
—	—	4.48	1.58	—		Șelimber		7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—		Veștem		7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Șebeșul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacii inf.		5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—		Cârtișóra		5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viștea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beșimbav		4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35								
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaț		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	—	8.20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliș		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5.09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborșin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	—
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕștia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Șibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vințul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos.	Teiuș	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	Timișóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeș		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58		Cucerdea		7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39		Ludoș		7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11		Oșorheiu		5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—				5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—		Reghinul-săs.		3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt						Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43			Simeria			5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01			Cerna			5.09	10.05	2.54	8.15
7.13	12.20	5.23	10.25			Hunedóra			4.45	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

4 50	8.50	—	3.10			Brașov		8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43			Prejmĕr		7.41	1.20	—		6.42
6.49	10.46	—	4.35			Sepși-S.-Georgiu		6.35	12 29	—		5.36
8 33	12.40	—	5.55			Covasna		4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32			Kezdi-Oșorheiu		4.—	10.30	—		2.45

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—		Murĕș-Ludoș		6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—		Țaga-Budatelic		—	4.15	—	—	—
9. 59	4.55	—	—	—		Bistrița		—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 39 Sibiiu, Sâmbătă, 8/20 Aprile 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul II Aprile-Maiu-Iuniu al anului 1895, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfĕrșit cu ultima Martiu 1895, sĕ-și innoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Siibiu, 7 Aprile 1895.

Cestiunea de naționalitate în Ungaria a ajuns acolo, încât ea nu mai póte fi iguorată și nebăgată în samă din partea acelora, cari conduc destinele țĕrei. Pe când mai nainte Tisza și céta mameluco-șovinistă nega, că ar esita o astfel de cestiune și tótă mișcarea o punea în cârca la „câți-va agitatori“, pe cari i-a numit „soboli“, acum urmașii lui Tisza în fotoliele ministeriale nu mai pot face acésta si sunt siliți, de câți-va ani încóce a recunósce, că cestiune de naționalitate esistă în adevĕr și că ea trebue resolvată.

Acesta e un resultat practic, la care am ajuns până acum, că adecă sĕ recunósce și din partea magiarilor, că este rĕu în acéstă cestiune în țară și că trebue aflat lécul acestui rĕu.

Cum îl caută politicii magiari și că óre pe căile pe care umblă ei afla-vor léc necesar? este o întrebare, la care trebuie sĕ rĕspundem negativ și esperiențele de până aci în privința acésta ar trebui sĕ convingă și pe magiari, că nu pe căi bune umblă. De câte ori politicianii magiari, fie dela guvern, fie din oposiție, se esprimă și și dau părerile cu privire la resolvarea cestiunii de naționalități, cu deosebire dóuĕ însușiri ii caracteriséză: lipsa de cunoscințe pe acest teren, neorientarea și șovinismul, grandomania și afară de acésta la unii esistă a priori ura, disprețul față de tot ce nu e din „nobila rassă a lui Arpád“, însușiri, cu cari nu se va puté pune la cale nici odată resolvarea cestiunii, ce ne preocupă.

Declararea cea mai nóuă cu privire la naționalități a făcut-o min. Bánffy. Amintintind-o pe scurt în nrul trecut o dăm intregimea sa acum.

Étă ce-a ḑis Bánffy redactorului lui „N. W. Tagbla[illegible]“:

Mișcarea naționalităților acum este atât de contopită cu mișcarea politico-bisericéscă, incât prin ducerea la îndeplinire a politicei bisericesci și mișcarea naționalităților are sĕ se linîștéscă. Și nici odată n'am tăinuit, că nu aflu necesară față de mișcările naționaliste pornirea unei acțiuni escepționale. Nu voesc sĕ reduc importanța acestor mișcări, dar cred, că ele nu dau ansă la îngrijiri mai deosebite. Un bărbat de stat serios nu póte în Ungaria sĕ privéscă naționalitățile de o corporațiune politică, care sĕ-și pótă forma pretensiuni la nescari drepturi. Au, pot sĕ-și aibă unele pretensiuni în ceea-ce privesce limba in scólă, în biserică și în parte chiar și în administrațiune. Confesiunile se bucură in scólă și în biserică de o deplină autonomie, ba chiar și în administrațiune se pot validita în anumite privințe. Dar ar fi absurditate, ca în tóte ținuturile fie care oficiant al administrațiunei și al justiției sĕ scie tóte limbile vorbite în acelea ținuturi, căci sunt multe astfeliu de locuri, unde poporul vorbesce câte cinci-șase limbi. Al meu principiu fundamental este, că în concesiunile ce au sĕ se facă pe séma naționalităților, direcțiunea au s'o determine pe lângă pretensiunile vieței practice interesele vitale ale statului magiar unitar.

„De altmintrelea, dacă aceste cestiuni acum provócă greutăți mai mari decât de altă-dată, causa trebue căutată într'accea, că ea este adusă în legătură cu politica bisericéscă, carea unii prelați o folosesc, pentru-ca se scótă din dintr'însa ceva pe séma naționalităților. Ací sunt bună-óră românii. O mare parte a acestora este greco-catolică și depind de Roma. Lucru natural, că statul magiar nu póte sĕ sufere în hierarchia bisericéscă astfel de persóne, cari sunt angagiate în contra statului magiar. Acésta mai ales în Roma nu voesc s'o înțelégă și se miră, că Ungaria nu voesce sĕ denuméscă pe un om nepatriot în dignitatea bisericéscă apostolică regéscă. Lucru firesc, că statul magiar nu póte și nu va face aci concesiuni; el nici odată nu va perde din vedere la denumirea prelaților considerațiunile patriotice, ceea-ce eu am spus-o sincer și nunțiului din Viena“.

Va sĕ ḑică Bánffy e de părere, că cestiunea de naționalitate e contopită cu cestiunea bisericéscă și că introducêndu-sĕ fatalele legi bisericesci naționalitățile sĕ vor linisti.

Ambele aceste supposițiuni sunt false. Cestiunea naționalităților a esistat cu mult mai nainte decum au descoperit „liberalii“ bărbați de stat ai Ungariei, că popórele acestei țeri au lipsă de cele 5 legi politico-bisericesci și au introdus astfel în viața publică nóua cestiune bisericéscă. In cât e vorba de o legătură între acésta și naționalități, ea sĕ manifestă în aceea, că naționalitățile, în special românii, sêrbii și popórele nemagiare catolice, cu introducerea legilor bisericesci au cu un mare gravamen mai mult, fiind atacată direct biserica și credința lor. Chiar acésta însĕ esclude suposițiunea, că cu resolvarea cestiunii bisericesci se va resolva și cestiunea de naționalitate. Din contră naționalitățile vor fi mai nemulțămite ca până acum. Credinta lui Bánffy în „liniștire“ este falsă și atunci, dacă el s'a gândit la ajungerea scopului, ce au urmărit șoviniștii, votând legile bisericesci, că adecă prin ele se va propaga și mai mult magiarisarea. Popórele nemagiare nu se pot nicì când magiarisa și astfel nici în privința acésta liniște nu póte sĕ urmeze din legile amintite.

Mai departe ministrul Bánffy, după-ce a amintit că naționalitățile pot face pretensiuni cu privire la întrebuințarea limbei în biserică și scóla și în o mĕsură órecare și în administrațiune, 'și a accentuat principiul sĕu cunoscut, că concesinnile pentru naționalități au sĕ se mărginéscă în cadrul statului magiar unitar. Șovinismul însĕ înțelege acest cadru așa, că el sĕ fie curat magiar și astfel resolvarea după acest principiu e imposibilă.

In fine Bánffy a esprimat ceea-ce dóre pe guvernanții magiari, cu privire la întregirea înaltelor posturi de prelați la românii gr. cat. Ii dóre adecă, că Roma nu le lasă mână liberă ca sĕ pótă întrona în aceste posiții prelați, cari le-ar conveni singur lor. Dar cu privire la acésta tot în asemenea mod a pățit-o guvernul magiar și cu întregirea archiepiscopiei de Agram. Pentru-ce n'a amintit-o acésta Bánffy? Sĕ vede, că ministrul e supĕrat rĕu, pentru divergința ce esistă între guvernul magiar și curia papală cu privire la persóna, ce ar fi sĕ se denuméscă de episcop la Lugoș. La acésta va fi țintit ministrul, accentuând, că guvernul „nu va perde din vedere la denumirea prelaților considerațiunile patriotice“.

Resultă din declarațiunile lui Bánffy că în cestiunea naționalităților ei are păreri eronate. Am relevat unele din aceste, fără de-a da o însemnătate deosebită acestor păreri, convinși fiind, că nu Bánffy va fi acela, care sĕ resólve cestiunea naționalităților atât de arḑĕtóre.

---

†

SILVESTRU MORARIU-ANDRIEVICĬ

archiepiscopul Cernăuților și metropolitul

Bucovinei și Dalmației

1818—1895.

Din biografia rĕposatului prelat, scrisă pe când sĕ afla în viață de dl Const. Morariu, preot în Cernăuți și publicată în opul seu: „Părți din istoria românilor bucovineni“, estragem următórele:

Eminența Sa Preasfințitul Domn Dr. Silvestru Morariu-Andrievici, archiepiscopul

---

FOIȚA.

Suum cuique.

(O lămurire asupra presentării lui Iancu înaintea Majestății Sale în 1852).

(Urmare.)

Așa stăteau lucrurile în luna lui Iuliu 1852, când se anunță venirea Majestății Sale în Transilvania, ér gazetele publicară în tóte limbile marșruta, ce avea s'o facă tinĕrul împĕrat în Transilvania — adecă Dobra, Deva, Băița, Brad, Roșia, Auraria (Abrud), Aiud și Alba-Iulia.

Din acéstă rută se vede, că adversarii nostri voíseră sĕ conducă pe Majestatea Sa tot prin acele locuri, cari erau arse și devastate în urma rĕsboiului, și după-ce îl vor duce și-i vor umplea urechile cu tóte atrocitățile mai mult scornite de dênșii, decât reale, sĕ ḑică: „Étă bravurile românilor, étă faptele lui Iancu și Axente; poftim acum fă-i baroni și le lasă munții grăși în folosință și proprietate“.

S'a găsit însĕ un om, care străbătênd planul adversarilor, a scris colegilor sei Iancu și Balint, sĕ alerge la Sibiiu, sĕ arete gubernatorului Schwarzenberg, că calea ce era s'o facă Majestatea Sa este greșită. Maiestatea Sa sĕ vină în Transilvania, ca sĕ vadă poporațiunea cea credinciósă, care și-a vărsat sângele pentru tron și dinastie; sĕ vadă locurile, pe unde s'au întêmplat acele bătăi și lupte; munții și posițiunile cele frumóse, ca „Găina“ etc., ér nu nisce sărăcii de orașe, ca Bradul, Roșia și Abrudul. Prin urmare, dacă Maiestatea Sa vrea sĕ vadă tóte aceste posițiuni și frumseți ale naturei, sĕ vină dela Brad la Baia-de-Criș, de acolo peste „Găina“ (cel mai înalt și mai frumos între munții Transilvaniei) la Câmpeni; de aici la Roșia, Auraria, Alba-Iulia etc. etc.

Alergând Iancu și Balint la Schwarzenberg, acesta încuviință rugarea dată în scris de ei, și promise, că va cerca, va stăruí ca sĕ se împlinéscă dorința lor — ceea-ce s'a și întêmplat.

Ei bine, acum dacă Iancu ar fi fost „conducĕtor de bandiți“, cum scrie fără temeiu și rușinea lumei „Kolozsvár“ — cum vine, ca împĕratul, despre care ḑice acéstă fóie, că a primit pe Rozsa Sándor, ér pe Iancu n'a vrut sĕ-l primescă; cum vine, întreb eu, și cu mine are drept a întreba tótă suflarea, ca tocmai acel împĕrat nu numai sĕ nu vrea a primi pe Iancu în audiență, ci sĕ-și schimbe planul de călĕtorie publicat mai înainte, și la rugarea „conducĕtorului de bandiți“, sĕ vină și trécă pe la pórta tatălui acelui conducĕtor și sĕ dórmă o nópte întrégă în inima, în centrul munților, adecă în Câmpeni, unde stătuse Iancu luni de ḑile cu statul seu major, conducênd mișcările și luptele românilor din munți? Cum s'a putut întêmpla acésta, cred, că nici cei dela „Kolozsvár“ nu o vor puté esplica!

Dacă tóte acestea n'ar fi de ajuns pentru rĕsturnarea aserțiunei lui „Kolozsvár“, voiu arăta ceva mai positiv.

Dela 15 Maiu 1848 până în Iuliu 1852, aprópe tóte notabilitățile românilor din Austria alergaseră la Viena și se presentară Majestății Sale. Eu însĕ nu avuí acea norocire, și acum după îndeplinirea în parte a celor cerute de mine la diverse ocasiuni; după-ce primisem și cei 10.000 fl. desdaunare, credeam, că e timpul suprem de a părăsí pasivitatea și dosnicia — prin urmare doriam a mĕ presenta și eu înaintea Maiestății Sale, credênd, că locul cel mai potrivit pentru acésta ar fi muntele „Găina“.

Eram pe atunci director la tribunalul corecțional din Orĕștie și nu mĕ puteam depărta din oficiu fără voia și concediul președintelui, éră acesta, ca și alții de categoria lui, nu voia a-mi da concediu. Acésta o însemn, ca sĕ vadă generațiunea de aḑi, cât de binevoiteri ne fură și nemții sau mesopotanii, cum le ḑiceau ai nostri.

Intr'aceea trecênd gubernatorul Schwarzenberg prin Orĕștie spre întimpinarea împĕratului, eșirăm toți funcționarii dela tribunal, ca sĕ ne presentăm. Zărindu-mĕ gubernatorul ḑise: „Und Sie noch hier?“ I-am rĕspuns, că președintele nu vrea sĕ-mi dea concediu. Atunci Schwarzenberg ḑise președintelui: „Herr President, Axente hat nie Urlaub?“

In urma acésta, écătă-mĕ a doua ḑi intrând în Câmpeni și trăgênd drept la Corcheș, maiorul lui Iancu, unde credeam sĕ găsesc și pe acesta. Nu m'am întâlnit cu dênsul, dar primìrea ce avuí, îmi tăià tot dorul de a fi alergat la Câmpeni, și de a mĕ putea presenta înaintea înaltului óspe cu Iancu și Balint de-odată. Iancu, în loc de a se bucura de venirea mea, începú sĕ mĕ înjure și apoi ne părăsí turburat. Afară de mine erau acolo frații Corcheș, Andreica, Teor, Sabo, toți fruntașii Câmpenilor și soții de arme ai lui Iancu.

Bucovinei şi Dalmaţiei, este fiu de preot şi s'a născut în comuna Mitocul-Dragomirnei în 14 Novembre 1818, căpĕtênd la botez numele Samuil. Părintele seu s'a chiemat Gherasim şi a fost în Mitoc paroch, ér după ce a vĕduvit a intrat în starea călugăréscă şi a murit ca ieromonach în mănăstirea Dragomirna. Maica Eminenţei Sale s'a chiemat Zamfira şi a fost fiica preotului Grigorovici din Mitocul-Dragomirnei.

Porecla adevĕtată a familiei Eminenţei Sale este „Morariu“, ér porecla leşéscă „Andrievici“ i-a dat-o acestei familii cunoscutul director dela scóla normală din Sucéva Franz Theil, dar Inaltpresfinţitul metropolit în anul 1871, dând la guvernul ţerii o cerere în scris, în care era temeinic dovedit, că adevăratul nume de familie al Morărenilor din Mitocul-Dragomirnei nu e Andrievici, guvernul a încuviinţat cu decretul din 10 Maiu 1871 Nr. 1751 ca Eminenţa Sa sĕ pórte adevĕratul nume de familie „Morariu“.

Tinĕrul Samuil Morariu a sfîrşit scóla normală în Sucéva sub directorul Theil, ér' gimnasiul şi teologia în Cernăuţi. După ce a gătat anul al treilea al şcolei teologice, s'a căsătorit cu Iléna, fiica preotesei vĕduve Maria Ceahovschi din Ceahor, care se trăgea din familia rezeşéscă Şcraba din Stăneştii-de sus de pe Ceremuş- Sfîrşind şi anul al patrulea al scólei teologice, a fost preoţit în 29 Iuniu 1843 şi rînduit în satul Ceahor de lângă Cernăuţi mai întâiu administrator parochial, ér cu un an mai târḑiu paroch. Acolo părintele Samuil Andrievici a lucrat timp de 20 de ani neadormit pentru folosul parochienilor sei şi, fiind protopresbiter al ţinutului Cernăuţi, a grijit de scóle. Acest luminat bărbat scia prea bine, că numai scóla îi póte da omului norocire adevĕrată.

Dela anul 1862 Eminenţa Sa fu chiemat sĕ lucre în consistor, în anul 1865 fu înaintat de împĕratul la trépta de consilier consistorial, în 1874 se călugări cu numele Silvestru şi fu numit archimandrit, în 1877 fu numit de Majestatea Sa archimandrit de scaun şi în 1880 archiepiscop şi metropolit al Bucovinei şi Dalmaţiei.

Noi românii n'am avut şi nu avem alt preot şi archiereu în Bucovina care sĕ fi lucrat atât de mult cu condeiul şi cu fapta pentru binele obştesc, cum a lucrat Eminenţa Sa metropolitul Silvestru.

(Aici sĕ înşiră cărţile, a căror numĕr e 28, apoi se continuă):

Pe lângă aceste cărţi multe, cu cari s'a luminat şi încă se luminéză tot poporul ramânesc, Eminenţa Sa a mai lucrat dela anul 1848 până la 1863 Călindarul pentru Bucovina, dela 1850 până la 1851 a lucrat într'o comisie la Viena pentru îndreptarea cărţilor bisericesci, şi a stăruit, că acele cărţi sĕ nu se mai cumpere din strĕinătate ci sĕ se tipăréscă în Viena. Fiind protopresbiter şi vicepresident al „Societăţii pentru cultura şi literatura română bucovinénă din Cernăuţi“, Eminenţa Sa a tipărit multe lucrări în gazeta acelei societăţi numită „Fóia Societăţii“, în anul 1871 a lucrat o lege pentru congresul sau soborul bisericii nóstre şi legea aceea a fost întărită de Majestatea Sa în 9 August al aceluiaşi an; în 1882 a pus la cale sĕ se tipăréscă gazeta nóstră bisericéscă numită „Candela“, care de atunci ese regulat până în ḑiua de astăḑi.

Eminenţei Sale au sĕ-'i mulţăméscă preotesele vĕduve şi copii lor că capĕtă pensii din fondul religionar, au sĕ-'i mulţăméscă dascălii bisericesci, că li-s'au mărit lefile, au sĕ-'i mulţăméscă cooperatorii, că capĕtă după 5 ani de slujbă câte un adaus de 109 fl. au sĕ 'i mulţăméscă mulţime de scolari sĕrmani că au fost spriginiţi cu sfatul şi cu fapta de au ajuns a fi astăḑi bărbaţi cu stări frumóse, Eminenţei Sale au sĕ-'i mulţăméscă mulţi nevoieşi, că au pânea de tóte ḑilele.

Inzestrat cu o minte aşa de alésă şi cu o inimă aşa de bună, Eminenţa Sa a avut parte de cinste în tótă viaţa. Aşa a fost ales în mai multe rênduri deputat în dieta împĕrătéscă din Viena şi în dieta ţerii din Cernăuţi, a fost ales membru în comitetul ţerii, vicepresident la „Societatea română“ din Cernăuţi, dela 1880 membru de onóre al acestei societăţi, şi în sfêrşit Maiestatea Sa 'i-a dat Inaltpreasfinţilei Sale titlul de onóre „Doctor al sfintei teologii“, care titlu se dă numai preoţilor celor mai iscusiţi în învĕţăturile credinţii lui Christos.

Mai spunem aici, că Eminenţa Sa a sĕrbat în ḑiua de sfinţii apostoli Petru şi Pavel a anului 1893 iubileul de 50 de ani de preoţie.

*

Despre mórtea metropolitului Morariu-Andrievici, familia reposatului a publicat următorul anunţ funebral:

Adânc întristaţii Vasile Morariu, cons. c. r. cu soţia Sa E. Morariu născ. de Stamati-Ciurea, Ecat. Vasilovici şi Domnica Dan Artemie Berariu, protopresbiter-staurofor cu fii sei Alesandru, Constantin, Aurelian, Victoria şi Cornelia Berariu au durerea a anunţa perderea prea iubitului lor părinte, frate, socru şi bunic Dr. Silvestru Morariu-Andrievjcii, archiepiscop al Cernăuţilor şi metropolit al Bucovinei şi Dalmaţiei, preşedinte al sinodului metropolitan, membru al Dietei din Bucovina si al senatului imperial în Casa Magnaţilor ş. c. l., încetat din viaţă în ḑiua de Luni 3/15 Aprile 1895. Sunt rugaţi toţi amicii şi cunoscuţii sĕ binevoiască a asista la serviciul funebral, ce se va oficia Joi în 6/18 Aprile 1895 la 10 óre diminéţa în reşedinţa metropolitană din Cernăuţi. Cernăuţi, 3/15 Aprile 1895.

Revista politică.

Până când germanii din Austria serbară în mod demonstrativ aniversarea de 80 de ani a prinţului Bismark, până atunci germanii din Ungaria de loc nu aratară aplecarea de a lua parte la acea serbare. Ḑiarul „Münchener Allgemeine Zeitung“ primesce din Ungaria de Sud privitor la acest fapt o corespendenţă, care conţine următorul pasagiu interesant: „In contrarietate neplăcută cu tóte ţĕrile, unde locuesc germani, în Ungaria nu s'a ţinut nici o serbare a lui Bismark. Cele douĕ milióne de germani din Ungaria au perdut tot simţul pentru germanism. Şi cu tóte acestea nu numai germanii din Ungaria, ci şi magiarii ar avé destul motiv de-a sĕrbători pe primul cancelar magiar. Tripla alianţă, creaţiunea lui Bismark s'a încheat pe acea basă, ca Austro-Ungaria şi Germania, sĕ se sprijinéscă în mod împrumutat. Mai departe s'a luat în considerare şi faptul, că în monarchia dualistă magiarii mulţămiţi însémnă o întărire a vechei Austrie: acestei presupuneri au de-a mulţămi magiarii posiţia lor de astăḑi dominantă în monarchiă. Durere însĕ, presupunerea acésta se dovedesce din ce în ce mai mult ca greşită. Nimeni nu va mai puté afirma, că magiarii sunt astăḑi un sprijin al triplei alianţe.

* * *

Cetim în „Dreptate“: Cu ocasiunea vizitei la primatele Ungariei nunţiul papal Angliardi sĕ fi făcut între altele şi unele declaraţiuni privitóre la ocuparea scaunului episcopesc de la Lugoş, pentru care guvernul îşi avé omul în persóna lui Rezei Silvius. Vaticanul însĕ a respins propunerea guvernului cu atâta hotărîre, încât denumirea de episcop a acestui pretin al magiarilor este esclusă cu desĕvârşire. Intrebat în privinţa acésta, nunţiul a ḑis, că în scaunul vacant dela Lugoş Curia papală doresce sĕ se pună un bun preot, un om sfânt şi un individ, care nu se ocupă cu politica, deóre-ce în Roma se crede, că prelaţii catolici din Ungaria preste mĕsură se angagéză în luptele pentru interesele publice; ér politica măresce mult numĕrul duşmanilor clerului. Prin acésta însĕ nunţiul nu vrea sĕ ḑică, că clerul sĕ nu iee posiţie în contra politicei bisericesci, pentru-că la acésta este mai pre sus de tóte sĕ se angageze fie-care bun catolic. Roma niciodată nu primesce supremaţia statului în afaceri de căsătorie; şi de şi sufere forţa materială, însĕ prestaţiunile morale şi spirituale Curia papală totdeuna le va protege. Dela Roma nu i-se dau clerului nici un feliu de inviaţiuni speciale, fiind că aşa ceva se ţine acolo de prisos. Admoniază numai pe credincioşii bisericei catolice, ca sĕ şi facă datoria faţă de biserică, şi atâta e de ajuns.

* * *

Manifestul emis de comitetul central electoral al liberalilor din Sêrbia pentru reţinerea [illegible]la alegeri, după tóte prevederile va rĕmâné fără resultat, fiind că alegĕtorii liberali sunt decişi sĕ useze de dreptul lor electoral. Şi radicalii tacséză de nebunie politică abstinenţa dela alegeri. Guvernul va avea cam dóuĕ terţialităţi maioritate chiar şi fără cei 60 deputaţi, cari vor avé sĕ fie denumiţi din partea Corónei. *In* general guvernul voiesce sĕ fie cu considerare in primul loc faţă de membrii moderaţi şi cu sentimente dinastice ai tuturor partidelor, şi astfeliu nóua scupcină nu va fi nici de cum de colorit pur progresist.

* * *

Din Shangai sĕ raportéză, că conform unei telegrame sosite acolo din Hiroshima dela un amploiat chines, între China şi Japan s'a încheiat pacea în 13 a curentei.

După cum sĕ svonesce, Japanul şi-a redus cu 100 milióne yeni pretensiunea de despăgubire şi s'a învoit, ca numai peninsula Lian-Ciung sĕ i se predeie în posesiune.

După cum i-se raportéză lui „Times“ tot din Shangai cu datul de 16 a curentei, contractul despre pacea încheiată între beligeranţi e ratificat deja. Condiţiunile, afirmative sunt următórele:

Indepedenţa Coreei, Japanul îşi reţine tóte teritoriile cucerite şi regiunea ce sĕ estinde spre ost de rîul Lian. Formosa trece în posesiunea Japanului; China plătesce 100 milióne dolari despăgubire de rĕsboiu, şi în fine: alianţă defensivă şi ofensivă între China şi Japan faţă cu puterile esterne.

Din Francfurt se telegrafézà pe basa rapórtelor din Petersburg, că contele Monteville ambasadorul frances la Petersburg, în urma fasei în care au intrat evenimentele din Asia ostică, 'şi va întrerupe timpul de concediu. Se ia ca sigur, că Francia şi Rusia vor procede în conglăsuire faţă cu rĕsboiul Japano-chines şi resultatele lui.

Scirile mai nóuĕ anunţă, că desvoltarea afacerilor din Asia ostică póte lua uşor o fasă seriósă, fiiind-că Rusia nu se va învoi cu nici un preţ, ca Japanul sĕ-şi anecteze teritoriu continental ori-cât de neînsemnat. Spre ridicarea la valóre a acestei pretensiuni dînsa 'şi concentréză ḑi de ḑi tot mai multe trupe la graniţa Coreei şi flota sa mediteraneie şi a comandat'o în apele Asiei ostice.

Până când Rusia în chipul acesta e mai mult pe partea Chinei, Anglia spriginesce condiţiunile Japanului şi astfel uşor póte obveni casul, că rĕsboiul japano chines a fost numai preludiul unor seriose încurcături internaţionale.

Noutăţi.

Sĕrbătorile Pascilor în Bucuresci. Cetim în „Timpul“: In Sâmbăta Pascilor, la órele 12 din nópte, M. S. regele, însoţit de A. S. R. principele Ferdinand moştenitorul presumptiv, şi urmat de casa Sa civilă şi militară escortat fiind de un escadron de gendardarmi ai capitalei, a mers la mitropolie la sfânta Inviere.

Momentul când I. P. S. S. metropolitul primat esclamă: Christos a înviat, s'au anunţat capitalei prin 101 tunuri de pe délul Spirei.

Conform vechilor tradiţiuni, s'a scris Evanghelia sfântului Ioan, pe care M. S. regele o a semnat şi s'a învestit la urmă cu sigilul statului.

M. S. regele a luat apoi în mână sânta cruce înaintea căreia s'au închinat asistenţii.

O gardă de onóre cu musica a stat în faţa metropoliei în timpul ceremoniei sfintei Invieri.

* * *

„Dreptatea“ are noue procese de presă. Foile patriotice din Timişóra aduc scirea că procurorul Gozsdu ar fi intentat acum de curênd trei procese de presă în contra „Dreptăţii“. După-cum aflăm, articolii încriminaţi ar fi: „15 Martie“ din nr. 51. „Monumentul lui Iancu“ din Nr. 56, şi „Scopul lor“ din Nr. 62, publicată la locul prim al ḑiariului nostru — scrie „Dreptatea“

* * *

Dela Vaţ. „Gazeta Transilvaniei“, publică cu data de 15 l. c. o corespondenţă din Budapesta, din care sĕ vede, că întemniţaţii nostri sunt tot mai rĕu trataţi. Intre altele corespondentul scrie, că la sĕrbătorile Paştilor directorul temniţei dela Vaţ, afară de cei mai apropiaţi consângeni ai întemniţaţilor (soţii şi copii), n'a admis pe nimeni sĕ cerceteze pe întemniţaţi.

In Dumineca Paştilor a ţinut directorul, înainte de a admite soţiile şi copii întemniţaţilor în temniţă, lecţii şi reproşe aspre pentru pretinse „iregularităţi“, ér pe dşóra Letiţia Şandor, verişóra dlui advocat Aurel Suciu, n'a admis-o sĕ între la întemniţaţi în ḑiua de Pasci.

In aceiaşi ḑi, scrie mai departe corespondentul, a dictat directorul, din însărcinarea ministrului, pedépsă disciplinară seniorului celor întemniţaţi, venerabilului Domn G. Popp de Băsesci

Pedépsa e: că douĕ iuni de ḑile n'are drept sĕ priméscă visite şi numai odată pe sĕptĕmână îi este permis sĕ corespondeze cu fiica sa în afaceri economice şi familiare. Alte epistole nu i-se espedéză.

Şi pentru ce e pedepsit? Acésta este secretul ministrului, căci dl Popp n'a fost nici ascultat şi nici nu i-s'a comunicat transgresiunea.

* * *

Cutremurul de pămênt, despre care am făcut amintire în n-rul trecut, mai vehement a fost la Laibach, unde a făcut fórte mari pagube, cari sĕ evaluéză la mai mult de 5 milióne fl. La Laibach cutremurul s'a simţit şi Luni, a doua ḑi de Paşti, ceea-ce a înfricat şi mai mult poporaţiunea. Casele mai tóte sunt vătĕmate; autorităţile au constatat, că din case 98% sunt nelocuibile. Multe urlóie s'au surpat, apoi turnul bisericei S. Petru, dar, spre norocire fără de a omori pe cineva. Spitalul e aprópe de ruinare, bolnavii au fost strămutaţi în alte localităţi. Teatrul încă e crepat de sus până jos şi mari pagube a suferit şi museul regnicolar. Ómenii sĕ tem sĕ locuiască în case, preoţii au făcut serviciu pe pieţele publice, sub ceriul liber.

Impĕratul a cerut raport despre pagubele poporaţiunii. Sĕ crede, ca se va da ajutor din partea statului.

* * *

Regele Carol şi întemniţaţii. Se scrie din Bucuresci, că cu ocasiunea şedinţei publice din 5 Aprile a Academiei române, presentat fiindu-i Majestăţii Sale regelui Carol părintele Vasile Mangra, s'a întreţinut mai mult timp cu acesta şi la în

---

— Bine frate! Eu am venit sĕ-ţi mulţămesc şi gratulez pentru triumful, ce ai secerat cu schimbarea marşrutei împĕratului; am venit sĕ ne înţelegem cum şi în ce formă mai potrivită sĕ-l întimpinăm, sĕ-l primim şi sĕ-i urăm bună venire.

Dar Iancu nu vru sĕ înţelégă nimic.

După-ce se depărtà dintre noi, întrebai pe cei de faţă, că ce-i asta? Dóră nu va crede el, că am venit ca sĕ-i întunec gloria sau sĕ-i stau în cale la vre-un plan al lui.

— Nu, nu! fu rĕspunsul din tóte gurile. De când a primit stafeta, care i-a dus resoluţiunea, că proiectul s'a primit şi împĕratul vine pe la „Găina“, — aşa tractéză şi cu noi.

Era pe la 6—7 óre séra, când stam de vorbă cu cei presenţi întrebând şi vrênd a mĕ informa de tóte. Câmpenii şi tot împrejurul era într'o activitate febrilă. Era greu ca înaltul óspe sĕ vină pe la „Găina“ la Câmpeni, deóre-ce nu erau căi bătute, decàt o cărare. Apoi se scia că Maiestatea Sa vine c'o suită de 40—50 persóne. Unde se găsia acum o casă, ca sĕ încapă atâtea persóne la o cină comună?

(Va urma.)

trebat cu mult interes despre starea întemniţaţilor nostri. Dl Mangra sĕ-i fi descris regelui tratamentul brutal, căruia sunt supuşi întemniţaţii nostri din Seghedin şi Vaţ, accentuând mai ales asprimea regulamentelor în urma cărora nici chiar visitele celor de afară nu se mai permit între zidurile temniţelor ci trebue sĕ stee acolo cu desĕvârşire isolaţi de lume. — Foile magiare sĕ ocupă şi ele cu scirea acésta.

* * *

Archiepiscopie română în Paris. „Le Figaro“ scrie: La propunerea metropolitului primat Ghenadie guvernul român a ridicat biserica română din Paris la rangul de archiepiscopie. Acésta decisiune s'a luat în vederea importanţei coloniei române din Paris, care cresce tot mai mult, şi în vederea bunelor relaţiuni, ce esistă între cele două naţiuni latine“.

S. S. Meletie Dobrescu făcut mai ḑilele trecute archiepiscop, ḑice ḑiariul francaes că a sosit în ḑilele acestea la Paris, ca sĕ fie pe sĕrbătorile Pascilor la postul sĕu. Ca secretariu al episcopiei va figura dl Catulescu.

* * *

Căsĕtoria civilă. In noua lege despre căsĕtoria civilă se prevede ca ultimul termin pentru punerea ei în practică, 18 Dec. a. c. „Pester Lloyd“ anunţă, că guvernului nu-i trece prin minte ca sĕ prelungiască sau sĕ amâne acest termin, din contră va face tot posibilul ca sĕ l scurte, aşa că sunt şanse că noua lege va întra în vigóre deja cu 1 Novembre, când se va încheia cea dintâiu căsĕtorie civilă.

* * *

Liberalism magiar. Tinerimea slovacă din Myjava, — un oraş curat slovac — în 15 l. c. a voit sĕ arangeze o petrecere cu dans, căreia însĕ sĕ-i premérgă o representaţiune teatrală. Ţinerea petrecerei a fost anunţată după tótă regula la forurile competente, de unde însĕ s'a rĕspuns comitetului arangiatoriu. că petrecerea cu dans e permisă, dar predarea piesei teatrale nu e încuviinţată din motivul că „representaţiunea teatrală ar putea provoca între publicul slovac şi magiar cult atari diferinţe de simţĕminte, cari ar purta în sine germenul unor frecări naţionale, ceea-ce ar periclita buna înţelegere esistentă aḑi (? Red.) între aceste două rase“. Ce liberalism — asiatic!

* * *

Serbarea „Junilor“ din Braşov a reuşit anul acesta de minune. Numĕrul „Junilor“, cu deosebire al „Junilor albi“ a fost mai mare ca altădată. La re'ntórcerea lor „dintre Pietri“, au fost aşteptaţi de un public fórte numĕros, mult mai numĕros ca în alţi ani, de tóte naţionalităţile, pe alea de sus unde cânta musica militară. Cortegiul lor imposant trecù printre miile de ómeni în cea mai frumósă ordine, şi timpul favorabil a contribuit, ca acéstă serbare sĕ reuşéscă aşa de bine — scrie „Gaz. Transilv“.

* * *

Perchisiţie într'o redacţie unguréscă-socialistă. La recercarea tribunalului poliţia din Budapesta a ţinut ḑilele acestea o perchisiţiune domiciliară în redacţiunea fóiei magiare socialiste „Népszava“, pentru scrierea volantă „Musca şi paianginul“. Scrierea incriminată numesce capitalismul paiangin, ér' pe muncitori muşte, cari cad ucise în reţéua paianginului. O mulţime de esemplare au fost confiscate. Eri poliţia a continuat perchisiţiunea, dar' n'a mai aflat nici un singur esemplar.

* * *

Bancnotele de câte 10 coróne. Din Viena se comunică, că guvernul austriac şi ungar proiectéză punerea în circulaţiune a unor bancnote de hârtie de câte 10 coróne, cari vor avé sĕ înlocuéscă actualele bancnote de câte 5 fl.

* * *

Sĕrbările din Kiel. Cetim în „Timpul“: Numele porturilor strĕine ce se vor visita de încrucişătorul Elisaveta şi bricul Mircea în drumul spre şi dela Kiel, unde după cum se scie, se va face solemnitatea inaugurării canalului de Nord, sunt următórele: Suda (Creta), Valeta (Malta), Alger, Gribaltar, Ferol Cherbourg, Vilhelmshaven, Kiel, Stockholm, Copenhaga, Amsterdam, Anvers, Portsmuth, Brest, Lisabona, Tanger, Barcelona, Ajacio, Magdalena, Smirna, Salonic şi Constantinopol. Tot cu privire la aceste sĕrbări 'i-se depeşéză lui „Neue Freie Presse“ din Berlin, că din partea marinei germane vor lua parte 28 vapóre, cu 364 oficeri şi 9407 soldaţi. Afară de acésta 13 naţiuni vor fi representate cam prin 50 năi cu 12 admirali, 750 oficeri şi 16.000 soldaţi.

* * *

Constituire. Comitetul societăţii studenţilor universitari „Solidaritatea“ dela universitatea din Iaşi pe anul curent 1895 s'a constituit, după-cum ni-se comunică, astfel: J. K. Georgiades, preşedinte; J. Moga şi M. V. Liteanu, vice-preşedinţi; A. A. Donat, cassar; G. L. Dimitriu, secretar g.; N. Albu şi D. Spiridon, secretari de şedinţe; J. Morar şi C. Climescu, bibliotecari; Laur. Roiu, N. Ionescu, V. Buşila şi Ilie Mitescu, membrii.

* * *

Acţiunea armenilor. Comitetul macedonean şi congresul delegaţiunilor din Bulgaria şi România au trimis ţarului telegrame, în cari esprimă cea mai profundă mulţămită atât ţarului cât şi poporului rus, cu deosebire ţarului ca esecutătorului testamentar al rĕposatului ţar. Lui Ignatiev şi lui Gladstone încă au trimis telegrame, în cari esprimă acestor bărbaţi de stat vecinică recunoscinţă şi esprimă speranţa, că precum în trecut aşa şi acum îşi vor ridica vocea în interesul creştinilor rĕmaşi sub jugul turcesc.

* * *

Intrebare. In „Revista“ scient. lit. a domnului Aron Densuşianu (Iaşi) aflăm următórea întrebare adresată la public:

Un ḑiar românesc la anul 1817, numit „Gazeta Românéscă“. Intr'un vechiu manuscript am aflat între foi următorul important document tipărit cu cirile pe hârtie dură:

ADEVERINŢĂ

Pentru şase lei: ce am primit pentru Kazeta (sic) românească.

1817. Martie 12
6 lei
(L. S.) Zaharia Karkaleki, Ferlegăru
K. K Typografii, din Buda.

Sigilul este aplicat cu tuş negru şi consistă din o carte deschisă, pe care se află o pasere, ér' sub carte literile Z C K sub litere o ancoră; de o parte şi de alta a cărţii şi a ancorii câte o stea.

Din acest document resultă, că Carcalechi la 1817 a primit abonamente pentru un ḑiar sub titlul „Gazeta Românéscă“. A apărut óre şi află-se undeva vre-un numĕr din acéstă gazetă?

* * *

Averea familiei Rotschild. După cum scrie ḑiarul frances „Signal“, averea familiei jidovesci Rotschild se urcă de present la 10 miliarde de franci. Dintre acestia cade pe linia Rotschilḑilor din francia un miliard. In anul 1875 n'avea nici măcar jumĕtate din acéstă sumă, deci averea Rotschilḑilor francesi în timp de 20 ani s'a duplat. S'a calculat, că dacă până la 1965 averea lor va cresce tot în acéstă mĕsură, atunci se va urca la 300 miliarde, din ale căror interese anuali ar puté sĕ trăéscă toţi locuitori Franciei, 47 milióne la numĕr. Cum se scie, în 1800 străbunul Rotschilḑilor n'a avut nici o avere şi numai lupta dela Waterloo a început sĕ se îmbogăţéscă. El a fost cel dintâi speculant, care, după cum sĕ naréză ascuns în apropierea câmpului de rĕsboiu, astepta resultatul luptei, şi îndată ce vĕḑù armata francesă fugind, grăbi călare la Londra şi folosi pe piaţa de bani scirea despre catastrofa lui Napoleon I, despre care numai el scia.

* * *

Intâlnirea lui Mars cu Iupiter. Tocmai la sfârşitul acestei luni Mars şi Iupiter vor avé sĕ se întâlniască pe imensul firmament. Despre urmările, ce ar puté sĕ aibă o asemenea întâlnire, nu se scie nimic deocamdată. Se constată însĕ, că în nóptea din 30 l. c. Venus se va arĕta în tótă strălucirea sa pe partea vestică a bolţei ceresci: la sud-vest cu mult mai sus decât Venus, într'o splendóre neobicinuită va străluci Iupiter în tótă măreţia şi majestatea sa. La drépta sub Iupiter, în apropierea Gemenilor se va ivi Mars în strălucirea sa rĕsboinică, purpurie Acest rĕsboinic corp ceresc arată o intenţiune vĕdită de a se apropia de Iupiter. Se scie, că Iupiter progreséză din drépta spre stânga pe drumul sĕu ceresc, ceea-ce întocmai o face şi Mars. Acesta însĕ şi face calea sa cu mult mai repede decât Iupiter, şi astfel nu e nici o mirare, dacă Mars în scurtă vreme va avé sĕ-'l ajungă în drumul sĕu infinit.

„Viéţă nóuă“

de

Henry Drummond.

(Traducere din limba germână).

(Incheiere).

Tóte formele esterne ale creştinismului, ori-ce întărire a credinţii, tóte lucrările serviţiului divin, tóte, prin care promovéză biserica, creştinismul personal, tóte rugăciunile, contemplaţiunile, încordările voinţei tóte acestea lucrări pregătitóre, aceste „serviţii de lumină“ rĕmân în óra decisivă neluate în consideraţiune. Dar numai în óra acésta. Inţelept este acela, care aprinde lumina îndată, mai înţelept, care n'o lasă nici când din mână. Mâne, póte chiar în momentul următoriu sufletul lui sĕrman, întunecat, şi pătat póte avé trebuinţă de ea, pentru-ca sĕ ia un chip mai bun, pentru-ca sĕ delăture praful de pe linte, pentru-ca sĕ cureţe oglinda de suflarea lumii, care a întunecat'o.

Stéua nu este de vină, dacă instrumentul, trebuie îndreptat asupra ei. Ea este un punct clar, fics, lumea este, care rotéză. De aceea fiesce-care ḑi, fiesce-care óră face din nou pretensiunea de a îndrepta sufletul asupra modelului sĕu. Telescopul în observatoriu îi urméḑă stelei cu ajutoriul unui mechanism ca al orologiului; mechanismul sufletului se numesce: voinţă. Şi deşi chipul Domnului este, care sĕ oglindéză în sufletul primitor îndreptat spre el, totuşi voinţa este, care nisuesce a ţinea oglinda în direcţiune adevĕrată, pentru-ca frămêntările lumei sĕ nu înpingă chipul din linia de vedere. Aceea-ce numim noi „a urma lui Christos“, nu este altceva, decât a ţiné sufletul într'o posiţie, ca grijile lumii sĕ nu întunece lumina lui.

Aici sĕ tractéză despre o lucrare conscie, contrară mişcării lumii, despre îndreptarea cu precisiune a oglinḑii asupra aceluia, care are sĕ fie reoglindat, aici este vorba despre „o descoperire a feţii“, e vorba ca noi sĕ ne oferim tóte facultăţile sufletului în mod statornic, în contra tuturor furtunelor şi cutremurelor de pămênt, în contra focului şi sabiei, tóte acestea cu ajutoriul voinţei tari şi neînfrânte. Sânţirea este lucrul lui Christos, dar ea este şi lucrul omului; în mod practic ea este amêndóuĕ şi în mod teoretic ea este amêndóuĕ. Dar numai acela este înţelept care ḑi de ḑi îşi ḑice: depinde dela mine.

In galeria de belearte (Galerie des Beaux Arts) din Paris sĕ află o statuă măréţă. Ea a fost lucrarea ultimă a unui mare artist, care, ca mulţi alţi artişti, a fost fórte sĕrac şi nu avé decât numai o odaie sub coperiş, care îi servia totodată de atelier şi de odaie de durmit. Intr'o nópte, când opul mânilor sale era gata în lut, căḑu un îngheţ cumplit pe oraş. Frigul trezi din somn pe artistul din odaia neîncălḑită; şi o mare témă îl cuprinse pentru chipul sĕu; el sĕ cugeta la lutul încă umed, la îngheţarea apei, sĕ cugeta că numai o singură óră este de ajuns ca sĕ nimicéscă visul vieţii sale. Sĕ ridică din culcuşul sĕu miserabil şi puse cu multă îngrijire plapoma pe opul sĕu. In diminéţa următóre vecinii aflară pe artist mort în odaia sa de sub coperiş, dar opul sĕu trăia.

Un scop al esistinţii nóstre este, ca chipul lui Christos sĕ trăéscă în noi. Acesta este lucrul nostru cel mai înalt; în faţa lui tóte celelalte trebuie sĕ repăşéscă. „Până se va închipui Hs. întru noi“ acésta este chiemarea creştinului; nerealisându-se acésta, problema lui este resolvată, religiunii lui îi lipsesce coróna, vieţii lui îi lipsesce adevĕratul cuprins. Inceput-a acésta mare lucrare în noi? Cum, când vom deveni noi alţi ómeni? Timpul nu ne póte schimba. Mórtea nu ne póte schimba. Christos ne póte. De aceea „îmbrăcaţi-vĕ în Domnul nostru Is. Hs“. Acésta este viéţa cea nóuă.

Avis.

Domnii membrii ai clubului municipal român din comitatul Sibiiului sunt poftiţi a participa la o consultare, ce va avea loc *Luni în 22 April căl. n. la 6 óre sara*, în localităţile casinei române din loc.

Ioan de Preda.
preşedintele clubului.

Bibliografic.

„*Vulturul*“, a apărut nr. 7 al acestei hazlii reviste, care devine tot mai interesantă şi démnă de spriginul publicului. Nr. 7 pe lângă material bogat, şi abundant în glume succese, conţine şi ilustraşii hazlii şi bine esecutate, referitóre nu numai la viaţa socială, ci şi la evenimentele din viaţa publică.

„Vulturul“ apare la 1 şi 15 a fiecărei luni şi costă pe an 6 fl. pe ½ an 3 fl. pe ¼ 1 fl. 50 cr.

*

A apărut:

„*Lumea Ilustrată*“ broşura 1 (Nr. 1—2) cu următorul sumar:

Tecst:

„Pe morminte, Ai răbdare“, poesii de Matilda Poni. — „Poemă“, poesi de George din Moldova. — „Ucigaşa“, roman de Carl Emil Franzos. — „In gura lupilor“, poesie de Gr. H. Grandea. — „A venit“, novelă de Constanţa Hodoş. — „A mea este rĕsbunarea“, roman de Hall Taine. — „Iubesc“, poesie de Smara. — „Basta şi Mihai-Vitézul“. conferinţă ţinută la Ateneu, în ḑiua de 15 Ianuar, de Nicolau Iorga. — „Anica“, nuvelă (din viaţa poporului) de Elena O. D. Sevastos Hétrat. — „Din graiu“, poesie de Traian Dumitrescu. — „Inainte“, poesie de Const. Z. Buzdugan. — „Amor de artist“, poesie de Haralamb G. Lecca. — „Poveste“, poesie de A. Steuerman. — „Revelionul, nuvelă de I. Properţiu. — „Doina“, poesie de Grigore N. Lazu. — „Filosofia vieţii“, poesie de Ludovic Dauş. — „Primăvara“, poesie de Titus Dordea. — „Iertaţi o“, poesie de Emanoil Părăianu. — „Angina difterică“, studiu de Doctorul Miron. — „Tablourile nóstre“, (Ecsplicaţii.) — „Feliurimi Toaletă“, poesie de D. Teleor, etc. etc.

Ilustraţiile:

Pretinii. — Inblânḑitórea. — Povestirea de basme. — Primăvara. — Acorduri stinse, tablou de I. Koppay. — Diogene filosoful. — Porumbiţa, tablou de A. Seifert. — Aducători de vesti rele, tablou de I. I. A. Lecomte-du-Nouy (Museul Luxenburg Paris). — Supliment: Andromaca prizonieră, tablou de Leighton.

Escriere de ofertă

Ne presentându-se oferte acceptabile la concursul publicat în I Febr. a. c. cu deosebire privitor la lucrările de zidărie, comitetul escrie de nou următoriul:

Concurs.

Cu concesiunea Ven. consistor archidiecesan Nr. 8494/893 și a diregătoriei de clădire, sĕ publică concurs:

Comuna română gr. or. din Cetatea Brașovului intenționéză sĕ edifice pe teritoriul seu situat în Têrgul grâului nr. 5 următórele clădiri nóue și adecă:

1. O biserică cu prețul ficsat în. devis	fl. 17.261.60 cr
2 O casă parochială cu 2 etage . .	„ 31.532.52 cr.
3. O casă cu un etagiu în curte . .	„ 4.930.62 cr.
Suma totală .	fl. 53.724.74 cr

Aceste lucrări se dau pe cale de oferte inscris.

Ofertele inscris sigilate, provĕdute cu timbru de 50 cr. și cu $5_0/^0$ din suma pentru care sĕ face oferta sunt de a sĕ preda pănă la **10/22 Aprile la 12 óre din di a. c.** în mânile Domnului protopop și președinte al comitetului parochial Bart. Baiulescu Ofertele pot sĕ se facă pentru tóte lucrările sau și pentru grupe singuratice, deosebite sau pentru lucrări anumite.

Sumele, cu care Oferenții sunt mai eftini, decât sumele stipulate în devise sunt a sĕ indica în procente și sĕ fie induse în oferte atât cu cifre cât și cu litere acurat și precis. Ofertele trebuesc sĕ aibă iscălitură proprie a oferentului. Ofertele au sĕ mai conțină și declarațiunea oferentului, că cunósce condițiunile generale și cele speciale de zidit și sĕ supune lor necondiționat. [52] 3—3

Condițiunile detaliate precum și planurile și devisele sĕ pot vedea páná în diua, când espiră terminul de ofertă in cancelaria comunei române parochiale gr. or. din Cetatea Brașovului în Têrgul grâului Nr. 5 etagiul al II lea în tótă diua în órele dela *11—1 din di și dela 3—5 după amédi.*

Brașov 18/30 Martie 1895.

Comitetul parochial român gr. or. din Cetatea Brașovului.

B. Baiulescu, președinte.   *Lazar Nastasi,* notar.

Nr. 205/895 [55] 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de cl. III Ocolișulmic, protopresbiteratul Lupșei, se escrie al doilea concurs cu terminul de 40 dile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 410 fl.

Informațiuni mai detaiate despre acestea venite se pot lua la subsemnatul oficiu.

Doritorii de a ocupa postul amintit sunt poftiți a-și așterne cererile concursuale la subsemnatul oficiu în terminul ficsat și provĕdute cu documentele recerute de normele bisericei nóstre în vigóre.

Ofenbaia, în 20 Martiu, 1895.

Oficiul protopresbiteral al tractului Lupșa în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Danciu,
protopresbiter.

Suferințe de piept,

Tusa cum și tóte bólele, catare de ale canalului de respirație, **gâtlej, plămâni, greutate de respirație, astma, flegmă, tusă măgăréscă, răgușélă, gâdilitură la gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai bine și mai ușor cu întrebuințarea renumitului și după prescripția medicală preparat și recomandat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr. și **Praful Sf. George,** care aparține ceaiului, cutia á 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuințării. *Succesul se simte după câte-va dile.* Mai puțin de 2 pachete nu se trimi [230] 11—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare și espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs-Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

Sĕ se trimită prețul înainte cu mandat postal.

Ori-ce tuse

precum ori și ce bóle de catarh de ale canalului de respirație, de **gâtlej, plumâni.** apoi **greutate de respirație, astma, flegmă, tusă măgăréscă,** și **ori-ce tuse, răgușală și gâdilitură în gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai iute și mai ușor cu întrebuințarea renumitului și după prescripția medicală preparat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr., și **Praful Sf. George,** care aparține ceaiului, cutia á 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuințării medicale. *Succesul se simte după câte va dile.* Mai puțin de 2 pachete nu se trimit. [236] 12—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare și espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs-Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕdute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

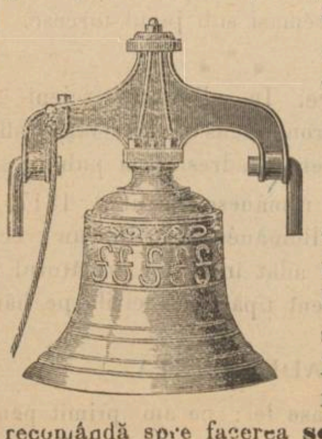

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 3—21

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08	—	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apața	Circuléză numai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. Bucuresci pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35	Glogovaț	10.48	—	8.44	—	6.47
2.44	—	4.42	—	6.46	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.15	—	5.03	—	7.07	Pauliș	10.11	—	8.08	—	6.02
3.32	—	5.14	—	7.18						
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5.09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborșin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timișóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeș	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 40 Sibiiu, Marți, 11/23 Aprile 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntarea

Escelenției Sale archiepiscopului-metropolit Miron Romanul la deschiderea sesiunei sinodului ordinariu al archidiecesei transilvane la 9/21 Aprile 1895.

Preastimați Domni,
Iubiți frați, iubiți fii sufletesci!

Sinodul nostru archidiecesan în decursul celor 20 de ani, cari sĕ înplinesc chiar acum de când am fericirea de a-'l conduce, mi-a făcut totdeuna plăcerea ca sĕ esperiez, că cuvintele ce ii le adresez mai ales la deschiderea sesiunilor, le petrece cu atențiune și pune în dréptă cumpĕnă valórea lor.

De astădată n'am sĕ Vĕ grăesc multe la deschiderea sesiunii; starea sănĕtății mele mult scăpătată îmi impune sĕ mĕ mărginesc la puține cuvinte; Vĕ rog sĕ la ascultați, pentru că voiu încungiura frasele góle și voiu atinge numai o cestiune, a căreia pond și însĕmnătate sĕ o judecați Domniile Vóstre înșivĕ.

Eu adecă, în decursul timpului, de când sunt chemat sĕ stau în fruntea archidiecesei nóstre, m'am desbrăcat de multe ilusiuni, ce mi le făceam în etatea mai vigurósă, contând la o însuflețire generală și durabilă pentru interesele bisericesci, și în cele din urmă am aflat, că instituțiunile nóstre bisericesci create prin statutul organic, n'au produs resultatele, cari le-au avut în vedere întemeietorii lor, că adecă biserica nóstră ortodocsă națională sĕ se consolideze și întărésc̨ă prin participarea în mĕsură mare a elementului clerical și lumén la diregerea afacerilor bisericesci.

Am reflectat și altădată la reul, ce se încuibă în sinul sântei nóstre biserici, parte sub specia de indiferentism cătră interesele acesteia, parte ca spirit de partidă. Trebuie sĕ revin la acésta și trebue acum sĕ mĕ adresez cătră Domniile Vóstre cu întrebarea: Óre n'ați observat, că legăturile interne de credință și de disciplină, cari au fost tăria și totodată mândria nóstră, astăḑi sunt slăbite în mĕsură mare mai ales prin o recélă față cu ortodocsia și prin o cochetare cu alte elemente, a căror chemare din capul locului a fost și este: slăbirea și în fine totala suprimare a sântei nóstre biserici?

Nu voiesc sĕ ilustrez cu detaiuri situațiunea tristă, în care e împinsă sânta nóstră biserică prin indiferentismul religionar și prin interesele de partidă; nu o fac acésta, pentru-că făcêndu-o, ar trebui sĕ vĕ pun înaintea ochilor: cum ale nóstre sunt hulite chiar de ai nostri; cum ale altora sunt crutate și chiar lăudate chiar de ai nostri; cum spiritul de partidă se lățesce și nutresce în biserică cu tóte relele lui, în cât de esemplu abia sĕ mai întêmplă în biserică câte-o alegere, carea sĕ nu lase după sine urme de amărăciuni și — ca sĕ nu ating mai multe — cum unii ómeni protesați de aderenți ai bisericii ortodocse, ba chiar și corporațiuni de ale nóstre, susțin un fel de emulare întru a veni în ajutoriul altor biserici, pe când la noi neajunsurile materiale în scopuri bisericesci și culturale rəmân în mare parte desconsiderate chiar de ai nostri.

Am ajuns sĕ vedem interesele de conservare și de întărire ale bisericii nóstre naționale călcate și în viéța publică cetățănéscă; și cum sĕ putem susținé pentru ele o luptă cu prospecte de succese, pe când noi între noi în loc de a fi consolidați, și prin consolidare tari pentru lupte, suntem divisați, în mare parte reci și indiferenți față cu el mai bun scut al nostru, pe care străbunii nostri totdéuna l-au căutat și aflat în biserica ortodocsă?

Étă ce am avut sĕ vĕ grăiesc din presidiu mai mult în general la întrunirea de aḑi a sinodului nostru archidiecesan, sperând, că Domniile vóstre, iubiți frați și fii sufletesci, nu numai veți pricepe până în profundul lor cuvintele mele și veți și consimți cu cele grăite de mine, și atât în consultările nóstre sinodale, cât și afară de sinod în diferitele referențe ale vieței sociale veți conlucra pentru stîrpirea celor rele, și pentru restabilirea celor bune; în cari nisuințe ale nóstre de sigur nu ne va lipsì ajutoriul lui Dumneḑeu, care l-am implorat aḑi în sântele rituale bisericesci. Și acum după tóte aceste salutându-vĕ cu tótă căldura inimei mele la acésta întrunire, declar sesiunea ordinară a sinodului archidiecesan pentru anul curent deschisă.

Sinodul archidiecesan.

— Raport special. —

Ședința I.

ținută la 9/21 Aprile 1895.

Dumineca în 9/21 Aprile a. c. s'a deschis a dóua sesiune ordinară din perióda actuală a sinodului nostru archidiecesan.

In urma convocărei făcute prin circulariul archiepiscopesc de datul 24 Martiu a. c. Nr. 2651 Pres. deputații sinodali au participat Dumineca la sânta liturgie, împreunată cu chemarea Spiritului sânt în biserica „Schimbărei la față“ din cetatea Sibiiu, ér după terminarea ritualelor acestora s'au întrunit în sala cea mare a seminariului „Andreian“ destinată pentru ședințele sinodale, unde învitat prin o deputațiune de deputați sĕ înfățișă în curênd și Escelenția Sa, Preasânțitul Archiepiscop și Metropolit Miron Romanul, ocupându-și locul presidial și prin cuvêntarea ce o publicăm în fruntea nrului de aḑi, declară sesiunea ordinară a sinodului archidiecesan pentru anul curent de deschisă.

2. Președintele archiepiscop denumesce de notari interimali pe Mateiu Voilean și Petru Popovici, deputați din cler, ér pe Ioan C. Panțu, Romul Anucuța, Silvestru Moldovan și Avram David, deputați mireni.

După constituirea interimală deputații mireni nou aleși în cercurile devenite vacante Dr. Petru Span (cerc. XII. Cluș) și Romul Anucuța (cerc. VII. Ilia)își presentéză credenționalele. Aceste dinpreună cu actele electorale respective, întrate la consistor, au sĕ se predea comisiunii verificătóre, ce sa va alege.

Constatându-sĕ, că peste jumĕtatea membrilor sinodali verificați este de față și astfel sinodul este capabil a-și începe lucrările, președintele-archiepiscop pune la ordinea ḑilei alegerea biroului și a comisiunilor, spre care scop sĕ suspendă ședința pe 10 minute, pentru combinarea și împărțirea membrilor în acele.

După redeschidere propune lista combinată în conferință și sĕ aleg cu aclamațiune:

In birou: din cler presbiterii: Sergiu Medean și Mateiu Voilean, ér dintre mireni: Avram David, Dr. P. Șpan, Silvestru Moldovan și Romul Anucuța, dintre cari presidiul în sensul §-lui 5 din Regl. denumesce de notariu general pe Mateiu Voileanu.

I. În comisiunea verificătóre:

Vasiliu Damian, Petru Popoviciu, Georgiu Nicóră, Ambrosiu Bêrsan, Aug. Nicóră, Dr. Ioan Ivan, Ioan Măcelariu, Ioan Piso și Ioan Turcu.

II. In comisiunea organisătóre:

Ioan Papiu, Galacteon Șagău, Vasiliu Voina, Parteniu Cosma, Petru Nemeș, Petru Pipoș, Ioan de Preda, Ioan cav. de Pușcariu, Iosif Pușcariu.

III. In comisiunea bisericéscă:

Zacharie Boiu, Dr. Nicolau Maier, Traian Mețian, Dr. Ioan Popescu, Daniil David, Nicolau Florescu, Dr. Iancu Mețian, Teodor Pop și Zacharie Tătar.

IV. In comisiunea scolară:

Teodor Herman, Nicolau Ivan, Mateiu Voilean, Georgiu Dima, Dr. P. Șpan, Zevedeiu Murĕșan, Dr. Pavel Oprișa, Ioan Panțu, și Ioan Popea.

V. In comisiunea financiară.

Dimitriu Coltofean, Iuliu Dan, Dr. Remus Roșca, Nicolau Garoiu, Ioachim Fulea, Dr. Ioan Mihu, Valeriu Bologa, Dr. Vasiliu Preda, și Dr. Liviu Lemeni.

FOIȚA.

Suum cuique.

(O lămurire asupra presentării lui Iancu înaintea Majestății Sale în 1852).

(Urmare.)

Pentru tóte acestea însĕ Iancul nostru îngrijise în scurtul timp de 40—50 óre, cât mai era înainte de sosirea împĕratului. Mai mult, el alergase peste munte, c'o ḑi mai înainte la Cluș, de unde adusese confeturi, mezelicuri și cărnuri afumate, asemenea preparate pentru masa, ce o pregătia pentru ospătarea Maiestății Sale și a suitei strălucite.

Sĕ nu se mire cineva de acestea, nici sĕ între în tentațiune de a nu le crede. Episcopul Șaguna spusese la ai sei, că principele gubernator Schwarzenberg l'ar fi asigurat, că Maiestatea Sa va da la Câmpeni lui Iancu diplomă de baron, ér mie de nobilitate. Rog pe părintele episcop Popea și pe directorul și profesorul de teologie Ioan Hannia, cari singuri se mai află în viață din ómenii episcopului Șaguna de pe acel timp, sĕ afirme sau desmintă acestea scripte ale mele, cari nu le am dela isvor, ci dela Dimitrie Moldovan, adjunct la districtul din Alba-Iulia.

A doua ḑi după sosirea mea la Câmpeni, piața, sau mai bine ḑis cele două strade ale Câmpenilor, ce duc spre Scărișóra, Albac și „Găina“, erau pline plinuțe de ómeni, români de tótă etatea și condițiunea. Punct la 6 óre diminéța, Iancu călare și c'un stég în colori naționale românesci cusute pe un sul lung, pe care îl ținea curmeziș peste oblâncul șielei, trecù printre mulțimea adunată, lovind cu capetele sulului, când pe unul când pe altul.

Vĕḑênd acésta cu ochii mei și ne mai putênd spera de a mĕ înțelege cu colegul de odinióră, am căutat și am găsit și eu un cal cu care sĕ mĕ duc la „Găina“ spre întimpinarea și salutarea împĕratului, trecênd prin Ponorel și Vidra. Când suiam délul, ce duce dela Vidra de sus la „Găina“, pe la mijlocul délului mĕ întâlnesc cu Iancu. El se întorcea dela „Găina“, unde plecasem eu. După el mergea un gornic (pădurar, vighitor de pădure), care avea la gât peste umĕr o ploscă de lemn, cum sunt celea, ce se fabrică la Brașov și prin cetățile săsesci. Convenirea acésta m'a frapat și m'a convins, că Iancu era în stare mintală turburată.

— Da bine, frate! Ce-i asta, unde te duci? Cum vrei sĕ primím și salutăm noi pe împĕratul? îl întrebai.

— Cum voiu primí eu pe împĕratul, nu-ți spun. Dar am pus pe mamă-mea pe vîrful „Găinei“, ca sĕ dea împĕratului un stég. Ér tatăl meu, când va trece pe la pórta nóstră, îl va primí închinându-i un pahar de vin. Veḑi de spune împĕratului acestea.

Pentru-ca cetitorul sĕ-și facă ideie și sĕ pricépă acésta, trebue sĕ scie, că „Găina“ are două părți: una e o poiană mare, lungă și frumósă cu livadie în forma unei mese oblungi, încungiurată de tóte părțile cu păduri seculare. De-asupra acesteia se înalță a doua parte a movilei, pleșugă, și ca de 150—200 metri înălțime, care dominéză partea de jos. Pe acéstă înălțime așeḑă Iancu pe mamă-sa, ca sĕ dea stégul la împĕratul.

In mijlocul poenei celei mari ordonă comisarul Eiseneg a se face o filigorie (foișor), care era destinat pentru masa sau prânḑul Maiestății Sale împĕratului. Dela acéstă filigorie ducea, sau era desemnată cu ramuri mici de cetină, o cale până în vêrful „Găinei“, unde era postată și aștepta cu stégul desvĕlit mama Iancului.

Indată după sosirea Maiestății Sale, comisarul Eiseneg ḑise principelui Schwarzenberg: „Der Iancu war hier, und ist weggegangen“ (Iancu a fost aici și s'a depărtat). Cuvintele acestea cătrăniră rĕu pe Schwarzenberg. Raportul a fost comunicat apoí cu adjutantul împĕratului, baronul Grüne. In urma acesteia veniră îndată, ca doi bălauri, asupra mea și mĕ întrebară, dacă e drept, că Iancu a fost acolo și că s'a depărtat. Constatând fapta, am rĕspuns: „Aber ich bin hier, bitte zu befehlen“. Rĕspunsul acesta însufleți pe cei mai mari, ei mĕ ținură în ochi și mĕ comandară, ca dimpreună cu Balint sĕ mergem înaintea împĕratului.

In dreptul caselor lui Iancu, tatăl acestuia sta îmbrăcat, în adevĕr, în haine de sĕrbătóre și aștepta pe Maiestatea Sa dinaintea porții cu un pahar plin cu vin. Intorcêndu-mĕ cătră Maiestatea Sa, am ḑis: „Dieser Mann ist der Vater von Iancu“. Rĕspunsul fu: „Fort, fort!“

(Va urma.)

VI. In comisiunea petiţionară.

Avram Păcurariu, Tuliu Roşescu, Nic. Cosma, Dr. Andreiu Monda, Sim. Paşca, şi Teofil Tulea.

Deputaţii Dr. Ioan Popescu din Reghin, Dimitriu Coltofean din Breţcu şi adv. Iosif Puşcariu dela Braşov îşi cer concediu din cause familiare, cei dintâi fie-care pe câte 3 ḑile, ér cel din urmă pe 2 ḑile. Sinodul acórdă concediile aceste.

După acésta sĕ presentéză mai multe esibite, între cari raportele generale ale consistoriului plenar şi ale consistoriului, ca senat bisericesc, scolar şi epitropesc, cu aclusele necesare, apoi budgetul consistoriului pe anul 1896, proiectul de regulament despre administrarea afacerilor epitropesci, proiectul pentru organisarea învĕţămêntului în metropolie, raţiociniile fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane, mai multe petiţii etc. cari tóte sĕ dau comisiunilor respective, în competinţa cărora cad.

Deputatul Valeriu Bologa presentéză rugarea, respective memorandul Eforiei şcólelor nóstre centrale din Braşov, adresat vener. sinod în cestiunea împrumutului contras dela consistor. Sĕ predă comisiunii financiare.

Deputatul Petru Pipoş face urmatórea propunere:

„Ne este cunoscut tristul eveniment, că în 3/15 l. c. Eminenţia Sa Dr. Silvestru Morar archiep. şi metropolitul Bucovinei şi Dalmaţiei a trecut la cele vecinice. Acest bărbat luminat tótă viaţa sa a lucrat neobosit pentru binele obstesc, atât pe terenul bisericesc, cât şi pe cel naţional. Deci ḑicĕnd, „Tatăl ceresc sĕ-l odichnéscă“ propun ca vener. sinod archidiecesan sĕ-şi esprime sincera şi adânca condolenţă pentru acéstă mare perdere, ce au s'o indure cu deosebire confraţii nostri bucovineni şi în genere toţi aceia, cărora le zace la inimă binele credincioşilor noştri şi înaintarea culturei naţionale.“

Propunerea acésta se consideră de urgentă, şi sĕ pune numai decât la ordinea ḑilei şi primindu-sĕ cu unanimitate, la invitarea presidiului sinodul esprimă condolenţa prin sculare.

Ne mai fiind alte obiecte şedinţa se încheiă la órele 1½ d. a. anunţându sĕ procsima şedinţă pe Luni, 12 óre din ḑi.

Şedinţa a II.

ţinută Luni, la 10/22 Aprile a. c.

Şedinţa sĕ deschide prin preşedintele-archiepiscop la órele 12. Comisiunile alese în şedinţa primă neputĕnd fi gata cu lucrările lor, şedinţa a II. a avut puţine agende.

După cetirea şi verificarea procesului verbal al şedinţei prime, compus de notarul M. Voilean, sĕ presentéză cererea de concediu a deputatului Nic. Garoiu dela Zernesci, pe 5 ḑile şi sĕ acórdă.

Sĕ presentéză trei esibite şi sĕ predau spre referare comisiunii organisătóre.

Ne mai fiind alte obiecte, şedinţa se încheie la órele 12 şi jum. anunţându-se procsima şedinţă pe aḑi, Marţi la órele 10 a. m. La ordinea ḑilei sĕ pun raportele comisiunilor.

Noutăţi.

Serviciu divin. Duminecă cu ocasiunea deschiderei sinodului archidiecesan s'a ţinut serviciu divin festiv, pontificând Escelenţa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, asistat de: Preacuv. Sa D. Dr. Ilarion Puşcariu archim. vicar archiepiscopesc, P. O. D. D. Ioan Papiu protopresb. Z. Boiu protopresb. ases. consist. Tuliu Roşescu protopresb. Tit. Ghéja presbit. şi Dr. Remus Roşca protod. secret. consist.

In decursul serviciului divin s'au ridicat rugăciuni pentru sufletele rĕposaţilor arc ierei Andreiu şi Silvestru; s'au tuns întru ceteţi mai mulţi clerici de an. III-lea, s'a chirotesit întru protopresb. onorariu presb. Tit Ghéja şi s'a chirotonit întru diacon cler. abs. Ioan Broju, numit capelan militar în armata ces. şi regéscă, cercul Sibiiului.

La fine s'a făcut obicinuita rugăciune cu chemarea Duchului sânt.

* * *

O serbare de copii. Cetim în „Timpul“: Mercuri, 5 Aprile, la órele 4 după amiaḑi, a avut loc în grădina palatului din Bucuresci, o serbare de copii, organisată de M. S. Regina şi A. S R. principesa Maria, la care au fost învitate dómne cu copii lor, din tóte clasele societăţii.

Serbarea a început prin întrarea M. S. Reginei şi a A.A. L.L. R.R. principelui moştenitor şi a principesei Maria, încunjuraţi de un numĕr de aprópe 200 copii, cărora li se distribuiră diferite coşuleţe.

Apoi începu preumblarea prin grădină, în tóte direcţiunile, pentru a descoperi ouĕle roşii, pe care M. S. Regina şi principesa Maria puseseră mai din vreme a se ascunde prin iarbă. Principele Ferdinand purta în braţe pe micul principe Carol.

M. S. Regele întră în grădină în acest moment. Veselia copiilor era fără margini în descoperirile lor, însoţite de strigăte de bucurie; şi mai mare era aceea a părinţilor, veḑĕndu-i încungiurând pe Suverani şi familia regală, care cu o dragoste părintéscă, le adresau cuvinte bine-voitóre.

O musică militară, aşeḑată în mijlocul grădinei cânta cele mai frumóse arii.

La órele 5 s'a servit o gustare în sala cea mare de mâncare. Apoi a avut loc o representaţie de prostidigitaţiune în sala cea mare a serbărilor Curţei, unde veselia scrisă pe feţele copiilor sfârşia prin ţipete de bucurie.

MM. LL. Regele şi Regina, AA. LL. RR. principele Ferdinand şi principesa Maria, după ce au mai convorbit, cu multă afabilitate, cu persónele presente, s'au retras în apartamentele lor pe la órele 7 séra.

* * *

Dreptul matrimonial. „Pester Lloyd“ scrie următórele: Legea dispune ca sĕ între în vigóre la 18 Decembre anul curent. Este lucru firesc, că în cercurile normative nici că se gândesc de a amâna acest termin, ceea-ce dealtmintrelea s'ar puté face numai cu ajutorul unei nouĕ legi. Din potrivă se pun multe silinţe, ca acest termin sĕ fie scurtat pe cât se póte, aşa că după întroducerea matriculelor de stat, sĕ urmeze numai decât întroducerea căsĕtoriei civile. Din causa acésta s'au luat grabnice dispoşiţiuni necesare şi e speranţă întemeiată — încheie „P. Ll.“ — că noul drept matrimonial va întra în vigóre la 1 Novembre a. c. In acéstă ḑi aşadară se va încheia príma căsĕtorie civilă.

* * *

Procesul în afacerea atentatului dela Bocsig. In procesul pertractat la 19 Aprile în Budapesta, intentat de preotul I. Pop din Bocsig ḑiarului „Magyar Hirlap“, pentru născocirea „atentatului“ toţi acusaţii au fost declaraţi unanim vinovaţi.

Horváth Gyula, directorul fóiei, a fost condamnat la 7 ḑile temniţă ordinară şi 50 fl. amendă; redactorul responḑabil Fenyő Sándor la 20 ḑile şi 60 fl. amendă; colaboratorii; Markus la 14 ḑile şi 40 fl. amendă. şi Kohn David la 3 ḑile şi 2 fl. amendă.

Nici un singur martor n'a putut fasiona în defavorul acusatorului român.

Pledoarul l'a ţinut dl Dr. Pop, care a fost calm şi frumos.

* * *

Un ḑiar slav despre metropolitul Morariu-Andrievici. Étă ce ḑice ḑiarul slav „Parlamentär“ din incidentul morţii metropolitului Silvestru Morariu-Andrievici: „Silvestru nu mai petrece între cei vii. Ortodocsia în Cislaithania şi-a pierdut capul şi sprijóna de căpetenie. La cosciugul metropolitului plâng naţiunile autochtone ale Bucovinei: ruşii şi românii, şi la acestia se alătură şi episcopii dalmatini Milaş şi Petranovici în numele sêrbilor. Biserica ortodocsă a suferit o pierdere mare, s'a dus unul dintre cei mai buni fii ai ei, şi turma părăsită privesce cu temere la întêmplările ce vor urma. Tare în caracter, credincios şi puternic era Silvestru, şi pe lângă acestea bărbat de stat. Este greu de a cârmui naia ortodocsiei prin furtunile timpului; defunctul metropolit era cârmaciul neînfricat şi înţelept. Naia plutesce nesigură pe valuri, de când ruda de cârmă a căḑut din mânile reci ale archiepiscopului. Numele metropolitului Silvestru aparţine acum istoriei. El a fost şi va rĕmânea, în înţeles istoric, o podóbă a bisericei ortodocse“.

* * *

Doniţele Moţilor. Se scie, că din Munţii-apuseni bravii Moţi au trimis pentru tombola din Bucuresci douĕ care cu ciubere şi doniţi.

Industria de casă a Moţilor a fost mult admirată în Bucuresci, unde d-na Henrietta Sihleanu a espus obiectele sosite. Cea dintâiu doniţă a fost cumpĕrată de Prea Sfinţia Sa Ghenadie, episcop al Rîmnicului, care a dat 200 lei (o sută florini) pentru o mică şi frumósă doniţă cu inscripţia:

„Munţii nostri aur pórtă,
„Noi cerşim din pórtă 'n pórtă.

* * *

Cartea domnului E. Brote cofişcată. Mai multe esemplare din cartea dlui E. Brote au fost confişcate la oficiul de vamă din Cluş. Ministrul de interne a ordonat sĕ se confişte tóte esemplarele, ce vor întra în Ungaria de aici înainte.

* * *

Vandalismele dela Turda. Tribunalul din Turda a adus ḑilele trecute acusă contra acelora, cari au fost „eroii“ conducĕtori ai vandalismelor comise împotriva românilor la Turda în vara anului 1892. Acusaţi sunt: Török Dezső, Agh Szentkirályi József, Gönczi József, Ambrus József, Szebeni József, Bakis József, Baja József, Kleinhempel Károly, Gajzagó Albert, Areszto Ferencz, Kiss József, Csoka Pista, Kovács József, Lelkes János, Csekme Endre, Kapros József, Dániel József. Procesul promite a fi interesant.

* * *

Presimţirea cutremurului de pămênt la animale. Cu ocasiunea celor douĕ mari cutremure de pămênt, cari au pustiit în Aprile anul trecut Locrisul, a făcut Dr. G. Scuphos observări interesante asupra presimţului animalelor şi a fricei, ce o arată ele înainte de cutremur. Mai ales cu ocasiunea cutremurului din Vinerea mare, cânii orăşelului Martino erau într'o agitaţie fórte mare. Câteva secunde înainte de cutremur ei începură a urla, precum fac cânii cari nu pot suferi musica. Urletul, ḑice Scuphos, a durat întrégă nóptea, era un chaos îngrozitor: de-oparte sguduirile necontenite ale pămêntului, de altă parte urletele sfâşietóre de urechi ale cânilor. O pisică care se află într'o colibă de lemn a unui lucrătoriu, începù câte-va secunde înainte de cutremur a miorlăi şi a se văeta, şi în decursul cutremurului săria de pe un obiect pe altul. Adevĕraţii prevestitori ai cutremurilor celor mari, cari au început în nóptea Duminecei de Paşti, au fost cocoşii, ale căror strigăte erau aşa de curióse în felul lor, încât se putea observa din ele o frică nemărginită. Dela un păstariu a aflat Dr. Scuphos, că câteva minute înainte de cutremur, în Sâmbăta de Paşti, ori-cêt îşi dete el şi soţii lui truda, nu fură în stare sĕ opréscă turma de oi şi câni, dela fuga sĕlbatecă spre munte. Numai după-ce trecù cutremurul, se întórseră érăşi de sine animalele înspăimêntate. Dr. Scuphos îşi esplică apariţiunea acésta astfel, că înainte de întrarea adevĕratului cutremur, pămêntul începe a se sgudui sau a tremura, dar aşa de lin, încât ómenii nu simt nimica până când animalele, la cari unele simţuri sunt fórte desvoltate, simt aceste sguduiri uşóre. („Gaz. Trans.“)

* * *

Conferenţele comune ale ministrilor în Viena. Se raportéză din Viena cu datul din 18 Aprile, că conferenţele comune ale ministrilor, în cari s'a statorit în primul loc budgetul pentru armata comună şi pentru marină pe anul 1896, s'au continuat în aceiaşi ḑi după améḑi în Hofburg sub presidenţa Maiestăţii Sale şi tot atunci s'au şi încheiat. Trebuinţele pentru armată şi procurarea nouelor puşti Mannlicher în numĕr de 170.000 bucăţi, au sporit budgetul anului viitoriu cu 4 milióne floreni, ceea-ce s'a statorit acum definitiv. Cele 170.000 puşti nu se vor comanda însĕ de-odată pe anul viitoriu, ci în mai multe rînduri; rata pentru transportul din 1896 s'a statorit deja în conferenţele ţinute tocmai acum în Viena, la cari a luat parte aprópe întreg ministerul unguresc.

S'a statorit totodată definitiv şi convocarea delegaţiunilor pe 5 Iuniu a. c. în Viena. Tot în aceeaşi ḑi înaintea ameḑii a avut loc acolo o lungă conferenţă ministrii Dániel şi Lucács cu ministrul-pres. Bánffy în causa trenurilor de sud, despre ceea-ce se vor consulta încă şi cu ministrii austriaci. Toţi ministrii unguresci, cari petrec încă în Viena, au fost ieri óspeţii contelui Kálnoky.

* * *

Adunarea generală a fondului preoţimei din eparchia gr.-or. română a Aradului a ţinut şedinţa sa anuală ordinară, a censurat socoţile fondului pe anul trecut, din cari se vede, că starea fondului la finea anului 1894 a fost de 265.000 fl. v. a.; şi aflându le în cea mai bună ordine, şi a esprimat profunda sa mulţămită Preasânnţiei Sale pentru îngrijirea de clerul şi de viitoriul eparchiei. Adunarea a desbătut şi un proiect de regulament pentru pensionarea vĕduvelor preotese şi orfanilor preoţilor, precum şi în genere pentru împărţirea ajutórelor din fondul preoţesc acest proiect se va subşterne venerabilului sinod eparchial în sesiunea actuală în sensul unui conclus sinodal din anul trecut — scrie „Bis. şi Scóla“.

* * *

Deruta lui Zancov. De când Drăgan Zancov a plecat la Petersburg, în presa bulgară abia i-se amintesce numele din când în când; nici chiar organul seu propriu nu scrie despre dênsul şi nu aduce nici un raport despre activitatea lui în Petersburg. Şi presa ruséscă îl ignoréză total. Ilusiunea, că împăcarea între Bulgaria şi Rusia numai dênsul o póte esopera, acum a bună sémă şi-a perdut-o şi dênsul. Tot asemenea stă lucrul în tóte acelea locuri, unde până acum Zancov era considerat ca mare politician.

* * *

Pacea japano-chineză. Din Simonosechi se raportéză şi în mod oficial, că contractul de pace e deja ratificat.

Proclamaţiunea împĕrătéscă împuternicesce pe Li-Hung-Ceang, ca corĕspunḑĕtoriu ultimatului japonez sĕ subscrie contractul de pace. — La condiţiunile strecurate deja în public, se mai adauge drept rectificare, respective întregire: 200 milióne taeli despăgubire de rĕsboiu; cedarea peninsulei Lin-Tung până la gradul 40 lăţ. geografică; cedarea insulei Formosa; deschiderea a 5 porturi noue, subînţelegêndu-se între acestea şi Pekingul; apoi că în Lichi contribuţiunea sĕ nu fie mai mare de 2%. Pe lângă acestea japonezii sunt îndreptăţiţi la pregătirea de articli de lână şi la eserciarea altorfeliu de ramuri industriale în China: — Un al doilea ucaz împĕrătesc absólvă pe vice-regele Cantonului şi-'i concede sĕ se reîntórcă în patria sa.

Raport general al consistoriului archidiecesan plenariu.

Nr. 2743 Plen.

Venerabil sinod archidiecesan!

Consistoriul archidiecesan plenar are onóre a aşterne asupra agendelor oficiale de competinţa sa, pertractate în cursul anului 1894, următoriul

Raport general.

A. Agendele de biurou, şi anume: numĕrul esibitelor întrate la consistoriul archidecesan în anul 1894, au fost preste tot de 9203, cu 467 mai multe decât în anul 1893.

Aceste esibite au fost împărţite spre referată în modul următoriu:

1. Asesorului Nicanor Frateşiu, epitropesci 356; dar fiind el din causa unui morb concediat pe timp mai lung, agendele lui s'au concreḑut încă din lunile cele dintâiu ale anului asesorului şi secretariului consistorial Dr. Remus Roşca, care ca referent suplent a primit în referată şi a referat în senatul epitropesc până la încheierea anului de tot 936 esibite.

2. Asesorului Zacharie Boiu: *a)* plenare 427; *b)* bisericesci 233; *c)* scolare 556 la olaltă 1216.

3. Asesorului Moise Lazar: *a)* presidiale 2; *b)* bisericesci 1245, la olaltă 1247.

4. Asesorului Nicolau Cristea: bisericesci 377; însĕ devenind el absent în urma unui cas, la care revenim mai la vale, agendele aceluia au fost împărţite între asesorii Ioan Papiu şi Mateiu Voileanu, anume aceluia 263, ér acestuia 83 esibite,

5. Asesorului Mateiu Voileanu: *a*) bisericesci, precum s'a amintit 83; *b*) scolare 2219, la olaltă 2302.

6. Asesorului Dr. Nicolau Olariu: *a*) plenare 387; *b*) epitropesci 754 la olaltă 1141.

7. Asesorului Pantaleon Lucuţa afaceri esactorale 933.

Afară de acestea secretariul consistorial Dr. Remus Roşca a mai avut în referată: acte presidiale 327, plenare 16, bisericesci scolare 9, la olaltă 432.

B. Şedinţe consistoriale s'au ţinut:

a) plenare ordinare 11, estraordinare 2, la olaltă 13;

b) bisericesci ordinare 36, estraordinare 3, la olaltă 39;

c) scolare ordinare 32, estraordinare 5, la olaltă 37;

d) epitropesci ordinare 37, estraordinare 5, la olaltă 42.

C. Asupra actelor restante la 31 Decembre 1894, conform conclusului sinodal dela 27 Aprile 1894, Nr. 39, se aşterne Veneratului sinod aici sub litera *A*) un conspect, care arată obiectul actului restant, precum şi eventuala lui resolvire în anul curent. Preste tot însĕ cursul agendelor se póte numi normal.

D. Cu privire la însĕşi agendele, de cari s'a ocupat plenul consistorial, acelea se cuprind în următórele:

I. Cât pentru corporaţiunile şi organele bisericesci din archidiecesă, instituite pentru periodul 1893—1895, acelea funcţionéză în regulă cu escepţiunea câtorva, a căror constituire sĕ află sub pertractare la consistoriul archidiecesan. In special însĕ actele relative la alegerile supletorii, ce au fost de lipsă a se face pentru sinodul archidiecesan, se aştern aceluia pe lângă esibite separate.

II. Asesorii consistoriali, aleşi în şedinţa Ven. sinod dela 3/15 Maiu 1894, au fost induşi în oficiile lor pentru periodul curent pe lângă împlinirea formelor prescrise îndatinate.

Ca un incident regretabil însemnăm aici, că asesorul consistorial protosincel Nicanor Frateşiu, în urma debilitării mentale constatate judecătoresce, este pus în deficienţă cu pensiune normală în sarcina fondului de pensiuni şi este declarat de neapt, ér pentru mandatele cu le are ca deputat la sinodul archidiecesan şi la congresul naţional, s'au pus cale alegeri nóuĕ.

Afacerea acésta, cu privire mai ales la postul aceluia de asesor ordinariu consistorial, se presentă Venerabilului sinod şi prin un raport special.

Un alt incident de asemenea regretabil este: că asesorul consistorial Nicolau Cristea şi profesorii seminariali Dr. Daniil P. Barcianu şi Demetriu Comşa, în urma unor delicte politice, au fost judecaţi la închisóre de stat pe mai mult timp. Dintre acestia asesorul Nicolau Cristea după o absentare de 8 luni a re'nturnat la oficiul seu, suplinit în mod provisoriu prin alţi asesori, şi consistoriul dându-i reprobă pentru activa sa participare în afaceri politice şi oprindu-l totdeodată pe viitoriu dela astfel de ingerinţe strĕine de oficiul seu, l'a admis la continuarea funcţiunilor de asesor referent: ér cestiunea salariului seu, sistat din partea guvernului, a rĕmas sĕ se reguleze separat pe basa normelor esistente şi a unui conclus consistorial, după care celor judecaţi pentru delicte politice li-se detrage jumĕtate din salariu pe timpul absentării lor dela oficiu.

Afacerea celor doi profesori numiţi mai sus este şi mai gravă, nu numai pentru-că ei sunt judecaţi pe 2½ respective pe 3 ani cu închisóre de stat, ci şi pentru-că guvernul a ordonat espres sĕ fie ambii traşi în cercetare disciplinară după eşirea lor din închisóre, ceea-ce pentru consistoriu va fi o afacere unică în feliul seu, nefiind până acum precedente pentru astfel de afaceri de natură politică.

In raportul senatutui scolariu se presentă Venerabilului sinod mĕsurile, ce s'au luat pentru suplinirea profesorilor absenţi.

III. Protopresbiterate vacante au rĕmas din anul 1893—4 şi anume: Abrud, Deva, Haţeg şi Mediaş, la cari în cursul anului 1894 s'au mai adaus: Cetatea de pétră, Dobra şi Orĕştie, ai căror protopresbiteri Ioan Şovrea, Romul de Crainic şi Nicolau Popovici în cursul anului 1894 au eşit din viaţă. Protopresbiteratul Mediaşului s'a întregit în 1894, ér celelalte s'au provĕdut cu administratori protopresbiterali; şi tot asemenea şi protopresbiteratul Sebesului al cărui protopresbiter Ioan Tipeiu, ajuns la adênci bĕtrâneţe, la cererea sa proprie, a fost pensionat. S'au luat însĕ mĕsurile de lipsa pentru întregirea protopresbiteratelor vacante, şi anume: pentru protopresbiteratul Haţegului s'a publicat şi concursul prescris şi celelalte vor urma la rêndul lor, fiind deja pusă la cale întregirea lor.

IV. Cu privire la ajutoriul de stat al bisericei nóstre, afacerea în sensul conclusului Venerabilului Sinod archidiecesan dela 27 Aprile (9 Maiu) 1894 Nr. 45 s'a promovat la Măritul Congres naţional-bisericesc; şi asupra paşilor, ce se vor intreprinde de acolo, se va relata Venerabilului Sinod la timpul seu.

V. Ajutórele din fondul bisericilor, destinate comunelor nóstre bisericesci la zidirea repararea şi înzestrarea bisericilor, s'au împărţit şi în anul espirat după pracsa îndatinată, în plenul consistorial, la propunerea senatului bisericesc.

Conspectul comunelor bisericesci împărtăşite cu atari ajutóre se alătură aci sub litera *B*).

VI. Tot asemenea s'a purces şi la împărţirea de ajutóre la scóle şi la învĕţători, din fondul scolariu eparchial.

Aici s'au considerat după putinţă şi în prima linie şi acei preoţi catecheţi, cari locuesc în alte comune. Cu ajutóre de acestea s'au împărtăşit la ameliorarea salariilor învĕţătoresci şi acele comune bisericesci, cari după impregiurările faptice nu sunt în stare a face din propriul lor ameliorarea salariului învĕţătoresc prescrisă în lege şi nu se pot încorpora cu scólele lor nici la alte comune vecine. Conspectul scólelor, învĕţătorilor şi catecheţilor împărtăşiţi cu óre-cari ajutóre din fondul acesta se alude acestui raport sub lit. *C*).

VII. In fine ajutórele din fondul Rudolfin s'au distribuit ca pauşale de cancelarie pentru oficiile protopresbiterale şi ca contribuiri la fondul de pensiuni în sensul §-lui 4 al statului acelui fond. Conspectul celor împărtăşiţi se aclude aci sub litnra *D*).

VIII. Fondul de pensiuni al archidiecesei, intrat în vigóre cu 1 Ianuariu 1893 continuă activitattea sa binefăcĕtóre, atât faţă cu preoţii neputincioşi cât şi faţă cu familiile orfane ale preoţilor decedaţi; ér instrucţiunea privitóre la acest fond, votată în şedinţa sinodală dela 1/13 Maiu 1894 Nr. protoc. 93, s'a transpus senatului epitropesc ca acela în sfera sa de activitate sĕ o pună în lucrare. Starea actuală a fondului de pensiuni precum şi persónele, cari se împărtăşesc de beneficiile acestui fond, sunt evidente din conspectul, ce se alătură acestui raport sub lit *E*).

IX. In fine cât pentru ajutórele din fundaţiunea Andronic, acelea s'au votat în şedinţa plenară dela 6/18 Martiu a. c. şi s'au conferit pentru 1895:

1. La 64 învĕţăcei à 30 fl. anuali în suma de 1920 fl.;
2. la 14 sodali à 30 fl. suma de 420 fl.;
3. la 24 măiestri, adecă sodali în condiţiuni de a se face măiestri, 24 ajutóre à. 60—100 fl. = 1550 fl., preste tot la 102 persóne s'au dat ajutóre în sumă de 3900, cu 60 fl. mai mult decât în anul 1894. Conspectul celor împărtăşiţi se aclude aici sub litera *F*). Din acela se cunósce atât meseria celui împărtăşit, cât şi ţinutul unde respectivul învaţă şi intenţioréză a se aşeḑa.

Conclusele sinodale, cu cari a fost însărcinat consistoriul plenar, s'au esecutat, şi asupra acestei esecutări, unde e de lipsă urméză şi raport special; şi tot asemenea se aştern Venerabilului Sinod şi eventualele propuneri din partea plenului consistorial.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 27 Martiu, 1895.

Consistoriul archidiecesan.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Dr. Remus Roşca m. p.,
secretariu.

Raportul senatului bisericesc.

Nr. 2907 Bis.

Preavenerabil sinod archidiecesan!

Consistoriul archidiecesan ca senat bisericesc are onóre a aşterne despre activitatea sa în decursul anului 1894 următoriul

Raport general.

I. In ḑecursul anului 1894 consistoriul archidiecesan ca senat bisericesc a ţinut 39 şedinţe, şi adecă: 36 ordinare şi 3 estraordinare. Esibitele intrate la acest senat au fost 2283 piese, din cari până la 31 Decembre s'au resolvit 2228, rĕmânênd neresolvite 55.

II. Cu privire la starea clerului, la comunele bisericesci şi la mişcămêntul populaţiunei din archidiecesa nóstră transilvană se alătură aici sub ·/. conspectul general.

1. După acest conspect clerul archidiecesan, cu un archiepiscop şi metropolit în frunte se presentă:

a) în centru:

Archimandrit şi vicariu archiepiscopesc ases. consistorial.	1
Protosincel şi asesor consist.	1
Asesori consist. protopresbiteri . . .	4
Director seminarial protopresbiter . .	1
Profesor seminarial protopresbiter . .	1
Profesor seminarial presbiter	1
Espeditor consistorial presbiter . . .	1
Econom seminarial presbiter	1
Profesor seminarial protodiacon . . .	1
Diacon.	1
la olaltă .	13

b) în afară:

Protopresb. tractuali şi parochi . . .	28
Protopresbiteri emeritaţi	1
Protopresbiteri onorari	5
Administratori protopresb.*)	5
Parochi	793
Administratori parochiali	17
Presbiteri spirituali la institute corecţ. .	2
Presbiteri în armată	2
Presbiteri în alte aplicaţiuni	6
Capelani	70
Presbiteri resignaţi	6
Presbiteri destituiţi de tot 2, cu drept a se puté strămuta la altă parochie 6, la olaltă	8
Presbiteri pensionaţi	2
Diaconi	9
preste tot .	967

Conform conclusului Preavenerabilului sinod din 27 Aprile 1894 Nr. 49 se alătură aici sub ·/. un conspect în ordine alfabetică despre clerul din archidiecesă.

In decursul anului au repausat 24 preoţi, cu unul mai mult ca în anul precedent.

Chirotoniri au fost 25, între cari 22 presbiteri şi 3 diaconi; dintre cei chirotoniţi 19 au fost clerici absoluţi cu cualificaţiunea normală, ér 6 au fost clerici estraordinari, anume destinaţi pentru parochii, cari în calea ordinară nu s'au putut întregi.

Conspectul parochiilor întregite în mod estraordinariu se alătură aici sub ·/.

2. Comune bisericesci au fost: 1239 despre cari urméză aici sub ·/. un conspect după protopresbiterate

Numĕrul familiilor a fost 162,893.

Numĕrul sufletelor, şi anume:

bărbaţi . . .	366,937
femei	362,174
la olaltă .	729,111

faţă cu anul trecut cu 723,847 se arată un crescĕmênt de 5264 suflete, ceea-ce în % după protopresbiterate se face evident la conspectul general în o rubrică specială.

In tóte protopresbiterate se vede o crescere a populaţiunii, afară de protoprescsiteratele: Făgăraş, Geógiu II, Haţeg, Lupşa, Mercurea, Sibiiu şi Treiscaune, în cari se arată o decrescere. Cea mai mare decrescere se arată în protepresbiteratul Făgăraşului. Preste tot decrescerea în aceste şepte protopresbiterate e de 1889 suflete.

(Va urma).

Apel literar.

Mult Onorate Domnule!

Trăim într'o secetă literară îngrozitóre — ḑice un eminent publicist în prefaţa unei broşuri de poesii, şi drept are. — căci trec luni, ba ani chiar până se apară ceva pe terenul literaturei nóstre, ce ar atrage deosebita atenţiune a publicului cetitor.

Puterile autorilor nostri de astăḑi sunt, parte absorvite de politica militantă şi parte amĕsurat deosebitelor datorinţa ce li-se inpun pe tóte terenele de viaţă şi de activitate, sunt într'atâta resfirate în luptele purtate în atâtea direcţiuni cât:

o concentrare a acestora de a puté produce pe câmpul literaturei nóstre şi pentru cetitori, lucrări de o permanentă valóre şi folos, astăḑi nu putem observa.

In sgomptul luptelor pentru naţionalitate şi în mijlocul grijei pentru viaţa de mâne, privind la acéstă tristă împrejurare:

decisu-ne-am a pune sub tipar o seriă de articoli, *literari, filosofici şi de viaţă, morali şi instructivi* şi sub titlul

„Invĕţături“

într'un volum de 12 — 14 cóle 8 a-i da încurênd în mânile tinerimei şi a inteligenţei române epre aprcţiare şi folosinţă.

Fie-ne permis dar, onorabile Domn a conta la bună-voinţa dv. de a ne oferi bine-voitorul-vĕ sprijin — ce pentru noi ar fi isvor de încuragiare şi tărire pe terenul activităţii nóstre — îrsinuându vĕ (prin subscriere în lista de faţă) la prenumĕrare pe lângă preţul de 1 fl. 20 cr. (2 coróne 40 bani) de esemplar, le are de a se solvi *numai la apariţia opului* — şi pentru orientarea nóstră asupra esemplarielor tipărinde, vĕ rugăm a ne avisa despre acésta prin *retrimiterea listei până la 10 — 15 Maiu a. c.*

Fie ne permis, iubit popor român, a spera şi dela tine, că vei primi cu bucuriă şi cu îndoit interes devotamentul şi voinţa tare a acelora, cari nici chiar în miilocul vieţii agitate, în spre care împinşi suntem, nu se uita de tine şi nu încétă a lucra penttu tine.

Giula (B.-Gyula), Bucuresci în sĕptămâna sfintelor patimi, 1895.

Cu frăţéscă dragoste:

Dr Elefterescu
prim colabor. la „Lum.“

D. Voniga
Redact. „Lum.“

Din public.*)

Avis!

Următorii membrii ai „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“, pun în vênḑare vitele de rasa „Pinzgau“ (curate), cumpĕrate din importul de vite în 1893, şi anume:

1. Dl Ioan de Preda, advocat în Sibiiu, vinde vaca cu lapte şi de fătat, ţinută fórte biue, cu preţul de fl. 260, solvibili în următórele rate: fl. 106.66 la mâna ḑ-sale în liuă cumpĕrării; fl. 86.67 la 5 Maiu n. a c. la cassa comitetului central al Reuniunii, ér restul cu fl. 66.67 la 26 Aprile 1896 tot la casra amintită.

2. Dl Ioan Bogdan, învĕţător şi proprietar în Săsciori, un taur în vîrstă de 4 ani cu preţul de fl. 200, solvibili astfel: fl. 86.66 la mâna d-sale în ḑiua cumpĕrării, fl. 66.67 la 5 Maiu n. c. şi restul cu fl. 46.67 la 16 Aprile 1896, ambe aceste la cassa Reuniunii.

3. Dl Petru Ciora, funcţionar consistorial în Sibiiu, un tăurenciu de o frumseţă rară (adus ca viţel) acum de un an şi 8 luni cu preţul la care se va ajunge cu vênzătorul- şi solvibil în ratele ce se vor stipula.

Ne luăm voe a atrage atenţiunea proprietarilor de vite şi a comunelor politice asupra acestor vênḑări favorabile, cu atât mai mult, cu cât prea arare-ori li-se ofere ocasiune de a se puté provedé cu vite de prăsilă de rasă curată.

Sibiiu, 19 Aprile n., 1895.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Iosif Pop,
vicepreşedinte.

Victor Tordăşianu,
secretariu.

---

*) Dóuĕ protopresbiterate vacante sĕ administréză prin protopresbiterii actuali din strĕinătate.

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 205/895 [55] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de cl. III Ocolişulmic, protopresbiteratul Lupşei, se escrie al doilea concurs cu terminul de 40 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 410 fl.

Informaţiuni mai detaiate despre acestea venite se pot lua la subsemnatul oficiu.

Doritorii de a ocupa postul amintit sunt poftiţi a-şi aşterne cererile concursuale la subsemnatul oficiu în terminul ficsat şi provĕḑute cu documentele recerute de normele bisericei nóstre în vigóre.

Ofenbaia, în 20 Martiu, 1895.
Oficiul protopresb. al tractului Lupşa, în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Danciu,
protopresbiter.

Nr. 280 prot. [56] 1—3

EDICT.

George Iordache din Braşov care de 3 ani şi 7 luni a părăsit cu necredinţă pe soţia lui Elisaveta G. Frunză fără a se sci unde petrece, pe basa resoluţiunei Venerabilului consistor archidiecesan din 1 Martiu a. c. Nr. 1727 B. sĕ citézā a se înfăţişa la forul matrimonial gr. or. al Rraşovului în termin de 6 luni de ḑile dela prima publicare, căci altcum procesul divorţial intentat de soţia lui, se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Braşov 23 Martiu, 1895.
Forul matrimonial de I instanţă al Braşovului.

Ioan Petric,
protoptesbiter.

Nr. 148/95 [50] 3—3

EDICT.

Petru Sgură gr. or. din Tilişca, care mai bine de 7 ani a părăsit cu necredinţă pe soţia sa Maria născută Răceu tot din Tilişca fără a sĕ sci unde petrece şi dacă mai trăesce, pe basa resoluţiunei consistoriale din 7 Martiu a. c. Nr. 1863 B. se provócă a se presenta înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorţial intentat asuprăi de soţia lui se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Selişte, 20 Martiu 1895
Oficiul prot. gr. or. al Sĕliştei.

Dr. Nicolaie Maier,
protop.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		**Budapesta**		5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12		**Szolnok**		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		**P. Ladány**		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	**Oradea-mare**	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghîrbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	**Cluş.**	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11.32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27		**Ghiriş**		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		**Cucerdea**		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	**Teiuş.**	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	**Copşa-mică**	pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		**Mediaş**		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		**Sighişóra**		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circulézā nūmai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	**Braşov**	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		**Predeal**		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	**Bucuresci**	pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Copşa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.20	11.34	7.10	pl.	**Copşa-mică**	sos.	9.34]	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43		Şeica mare		9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.37	11.32	5.34	—	—
—	—	3.57	1.03	9.—		Ocna		8.11	10.58	5.12	—	—
—	—	4.19	1.25	9.26	sos.	**Sibiiu**	pl.	7.44	10.26	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	--	—	—
—	—	4.48	1.58	—		Şelimber		7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—		Veştem		7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Şebeşul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacul inf.		5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—		Cârtişóra		5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viştea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beşimbav		4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Ghiriş—Turda

7.33	11.—	4.—	10.17			**Ghiriş**			5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.37			**Turda**			4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare—Zelău

—	—	—	5.42	4.10		Carei-mare		9.06	7.05	—	—	—
—	—	—	10.30	9.18		Zelău		4.20	2.25	—	—	—

Braşov—Zernesci

Tren micst	Tren micst	Tren micst								Tren micst	Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	9.10			pl.	**Braşov**	sos.			7.36	1.44	8.31
9.05	5.13	9.25								7.21	1.29	8.16
9.37	5.45	9.48				Cristian				6.51	1.06	7.57
9.57	6.05	9 59								6.41	12.56	7.47
10 17	6.25	10.19				Tohanul vechiu				6.16	12.30	7.30
10.28	6.36	10.30			sos.	**Zernesci**	pl.			6.06	12.20	7.20

Budapesta—Arad—Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		**Budapesta**		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		**Szolnok**		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	**Arad**	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35								
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliş		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5.09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborşin		8.21	6,33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		**Simeria** (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		**Alba-Iulia**		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11.40	1.20	sos.	**Teiuş**	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest—Orşova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	**Budapesta**	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	Timişóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeş		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	~		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58		**Cucerdea**		7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39		Ludoş		7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11		**Oşorheiu**		5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—				5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—		**Reghinul-săs.**		3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski)—Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt						Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43			**Simeria**			5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01			Cerna			5.09	10.05	2.54	8.15
7.13	12.20	5.23	10.25			**Hunedóra**			4.45	9.38	2.30	7.45

Braşov—Chezdi-Oşorheiu

4 50	8.50	—	3.10			**Braşov**		8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43			Prejmĕr		7.41	1.20	—		6.42
6.49	10.46	—	4.35			Sepşi-S.-Georgiu		6.35	12 29	—		5.36
8 33	12.40	—	5.55			Covasna		4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32			**Kezdi-Oşorheiu**		4.—	10.30	—		2.45

Murĕş-Ludoş—Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—		Murĕş-Ludoş		6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—		Ţaga-Budatelic		—	4.15	—	—	—
9. 59	4.55	—	—	—		Bistriţa		—	1.16	—	—	—

Arad—Timişóra

—	6.20	11.35	5.58			**Arad**			10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.52	6.14			Vinga			9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.10	7.39			**Timişóra**			8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski)—Petroşeni—Lupeni

—	6.10	11.28	4.20			**Simeria**			10.33	3.24	8.47	—
—	7.31	12.48	6.03			Haţeg			9.05	2.03	7.34	—
—	9.55	3.40	9.05			**Petroşeni**			6.10	11.25	5.25	—
5.15	10.15	4.05	—.—						—.—	9.48	4.54	8.38
6.20	11.27	5.10	—.—			Vulcan			—.—	8.57	3.56	7.47
6.40	11.50	5.30	—.—			**Lupeni**			—.—	8.25	3.21	7.15

Sighişóră—Odorheiu

—	—	3.56	11.08			Sighişóră			9.51	5 32	—	—
—	—	6.34	1.50			Odorheiu			7.20	3.—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Şilvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 41 Sibiiu, Joi, 13/25 Aprile 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntarea

P. S. Sale episcopului Ioan Meţianu la deschiderea sesiunei sinodului ordinariu al diecesei Aradului la 9/21 Aprile 1895.

Christos a înviat!

Domnilor deputaţi!

Mĕ simţesc ferice d-lor deputaţi, de câte-ori vĕ pot saluta în jurul meu, şi ca pe fii iubiţi şi ca pe împreună lucrători cu mine, în via Domnului; dar astădi sunt îndoit mai ferice, vĕdêndu-vĕ întruniţi în acest sinod eparchial; căci la acest sinod se împlinesc 20 ani, de când din voia lui Dumnedeu. manifestată prin votul clerului şi al poporului nostru, biserica nóstră cea viie, am fost chemat la înalta demnitate archieréscă şi la conducerea acestei eparchii de Dumnedeu binecuvêntată; de aceea vĕ şi salut cu deosebită bucurie.

Mĕ simţesc ferice domnilor deputaţi, că provedinţa divină m'a învrednicit a ajunge şi acest punct de timp; de aceea mai înainte de tóte mulţămesc şi aici lui Dumnedeu, din adêncul inimei mele şi pentru acéstă binefacere spre mine; ér drept recunoscinţă vin a da sémă de talanţii, ce mi s'au încredinţat şi de resultatele, ce am putut produce cu toţii în acest period de timp, precum făcut-am acésta şi la împlinirea celor 10 ani ai archieriei mele.

Deşí un restimp de 20 ani nu este aşa mult în viéţa unui popor, a unei biserici sau naţiuni, este însĕ destul de lung în viéţa unui individ din fruntea unei diecese, pentru a-şi da sémă de lucrările sale; de aceea mĕ cred şi eu datoriu cu acésta nu numai d-vóstră, d-lor deputaţi, dar şi clerului şi poporului nostru, pentru-ca toţi sĕ aibă ocasiune a afla cum am chivernisit acei talanţi, ce ni-'i-a încredinţat Dumnedeu; mĕ cred datoriu cu acésta încă şi din causa timpurilor grele, ce am percurs şi percurgem, şi a responsabilităţii ce avem înaintea lui D-deu şi a ómenilor.

Dar fiind-că la acest sinod se împlinesc şi 25 ani dela recâştigarea sinodalităţii bisericei nóstre: mai înainte de a face darea de sémă, datori suntem, domnilor deputaţi, în semn de recunoscinţă, a reîmprospĕta şi aici, cum făcurăm şi în s. biserică, în etern binecuvêntata amíntire a acelui mare bărbat, trimis nouĕ dela Dumnedeu, adecă a fericitului mare archiereu Andreiu baron de Şaguna, carele prin multe, grele şi lungi străduinţe, a scos biserica străbună din starea cea tristă şi durerósă a sclăviei, în care o aruncase vitregitatea timpurilor de sute de ani, şi a ridicat o la adevĕrata ei stare şi demnitate, mai esoperându-i şi străvechiul ei drept de sinodalitate.

De aceea repet, datori suntem, domnilor deputaţi, a ne manifesta şi la acéstă ocasiune adânca nóstră recunoscinţă către memoria acelui mare archiereu, carele întru adânca sa înţelepciune, prevĕdênd din bună vreme norii cei grei veniţi asupra mai multor biserici din patrie, dar mai ales asupra bisericei nóstre, în conţelegere cu fruntaşii clerului şi ai poporului, încă din bună vreme angajând pe toţi factorii bisericei la conlucrare comună, a pus în mâna tuturor acelor factori sórtea bisericei nóstre naţionale.

Din ulterióre le mele espuneri veţi binevoí a vedé, domnilor deputaţi, în parte, încât pentru diecesa nóstră, unele resultate îmbucurătóre produse prin asemenea conlucrare comună la desvoltarea şi înaintarea afacerilor nostre bisericesci, ér pentru a cunósce măcar în parte şi neajunsele, greutăţile şi unele cercări întimpinate în lucrările nóstre în acest period de timp, cari ne au împedecat în realisarea de resultate şi mai îmbucurătóre: aflu de bine a atinge, érăşi numai în parte, aceste neajunsuri, greutăţi şí cercări, pentru-ca şi d-vóstră, dar şi clerul şi poporul sĕ-şi pótă forma o judecată cât mai dréptă în causă. De asemenea aflu de lipsă a atinge şi la acésta ocasiune resultatele din primul deceniu, dela 1875 până la 1885, al archipăstoriei mele, amintite deja şi la 1885, căci acelea formézǎ basa celor din al doilea deceniu, cum şi căci cele ulterióre completând pe cele anterióre, la olaltă şi împreună îşí au valórea lor.

Dintre cercările şi greutăţile întimpinate în acel period de timp voiu amintí, dlor deputaţi, numai unele mai însemnate, din cari veţi binevoí a vedé, că biserica nóstră şi cu ea împreună mai ales noi archiereii, am avut tare puţine dile bune; dar apoi cu atât mai multe dile grele şi de durere, din causă, că chiar în acest timp s'au ivit cele mai multe cercări grele şi asupra bisericei nóstre naţionale.

Astfel chiar în anul 1875, cu care începem această dare de samă, avurăm a lupta contra proiectului de venit lege pentru scóterea învĕţătorilor nostri confesionali, de sub dispoşiţiunile fondului de pensiune regnicolar pentru învĕţători, cu intenţiunea de a înfiinţa înşine, noi de noi, un asemenea fond de pensiune, ceea-ce durere, nu ni-a succes.

După aceea în 1879 am avut a continua lupta contra proiectului devenit lege pentru întroducerea limbei magiare ca studiu obligat şi în scólele nóstre elementare şi mai vêrtos pentru ingerinţa cea mare ce acea lege o atribuie organelor statului şi inspectorilor regesci asupra acelor, scóle, pe conta autonomiei nóstre.

Tot asemenea lupta s'a continuat în 1883, contra peoiectului devenit lege pentru întroducerea limbei magiare şi în scólelle medii confesionale, şi érăşi mai vêrtos pentru ingerinţa prea estinsă a statului şi asupra acelor scóle medii, tot pe conta autonomiei nóstre.

In 1885, provocându-ne la lege, care îndreptăţesce pe confesiuni a-şi înfiinţa scóle medii din mijlócele proprii, am cerut cu multă stăruinţă concesiune pentru înfiinţarea unui gimnasiu român confesional aici în Arad, de care avem cea mai simţită lipsă; dar' durere şi asemenea cerere justă ni-s'a denegat.

In anul 1891 am avut a lupta contra proiectului devenit lege pentru asilele de prunci în etate del 3—6 ani; tot asemenea şi aici fără resultat.

In 1893, când într'una cu ameliorarea lefilor învĕţătoresci se projectase o ingerinţă aprópe neţĕrmurită din partea statului în acelea scóle la a căror susţinere ar concurge şi el cu ajutoriu de peste 60 fl. pe an, am luptat din tóte puterile şi contra unei asemenea ingerinţe; dar' şi aici cu acelaşi nesucces ca şi în celelalte cause.

Dela scólă s'a trecut la biserică, unde în anul espirat 1894 s'a proiectat şi s'a şi legiuit întroducerea căsatoriei civile, şi a matriculelor civile atât de vĕtĕmătóre şi pentru biserica nóstră, contra cărora încă am luptat cu toţii, din tóte puterile, dar' — durere — tot fără resultat.

Mărginindu-ne numai la acestea, încheiu şirul cercărilor, deşi aş mai puté aminti unele mai ales locale, dar' nu mai puţin grele, ér ca sĕ vĕ convingeţi şi din acestea despre vitalitatea bisericei nóstre d-lor deputaţi, trec la enumerarea şi a unor resultate mai îmbucurătóre, ce s'au produs pe lângă tóte cercările şi greutăţile ce am întimpinat.

De şi sinodalitatea nóstră datézǎ dela 1870, când s'au întrunit prima-dată sinódele nóstre eparchiale, totuşi greutăţile începutului şi lipsa mijlócelor n'au permis a se face îmbunătăţiri mai însemnate în starea de mai înainte a diecesei, până în anul 1875, de când încep acéstă dare de samă, şi până când diecesa se lupta cu o mulţime de neajunsuri.

Aşa de esemplu nici institutul nostru pedagogic-teologic, singurul nostru institut superior de cultură în diecesă, menit a educa pe preoţii şi învĕţătorii nostri, pe fiitorii luminători şi conducĕtori ai poporului, nu era în stare corĕspundĕtóre cerinţelor.

Despărţĕmêntul pedagogic se adăpostia într'o casă vechie, aprópe ruinată, ér' studiile se propuneau de 2 profesori şi 1 catechet, cu lefi de câte 300—400 fl. din care causă în dóuĕ rênduri fu şi admoniat şi ameninţat cu închidere din partea guvernului, dacă nu se vor delătura scăderile.

Despărţĕmêntul teologic se afla şi mai rĕu, căci sĕ adăpostia prin localuri închiriate, şi abia avea 2 profesori, ambii ocupaţi şi cu alte oficii.

Şi afară în diecesă aveam a ne lupta cu asemenea neajunsuri şi greutăţi şi anume cu lipsa de invĕţători, cu lipsa de scoli, cu lipsa de dotaţiuni învĕţătoresci, şi mai ales cu lipsa de învĕţătóre pentru fetiţele poporului.

In faţa acestor neajunsuri şi greutăţi, avênd eu în vedere chemarea nóstră principală, de a promova în cler şi popor cultura morală-religiósă pentru a se apropia tot mai mult de perfecţiune, şi prin acésta de bine şi fericire, scopul suprem al omului, şi sciind, că acésta numai prin preoţi şi învĕţători buni sĕ póte ajunge; ór asemenea preoţi şi învĕţători numai într' un institut bine întocmit sĕ pot educa; încă în primul sinod eparchial din 1875 presidat de mine, am cerut consensul d-lor deputaţi de atunci la zidirea unui edificiu mai corĕspundĕteriu, ceea ce în aceleaşi an s'a şi edificat, parte din unele fonduri, parte din contribuiri benevole.

In anul următoriu 1876 s'au înmulţit cursurile preparandiale dela 2 la 3, precum prescria legea statului; s'a sporit numĕrul profesorilor, s'au pensionat profesorii cei bĕtrâni, în locuindu-se cu alţii noi, s'au ameliorat dotaţiunile până la câte 800—900 fl. pe an.

In urma acestora în 1876, arĕtându-se lipsa de profesori, am fost necesitaţi a crea mai întâiu 2, ér' mai apoi 3 stipendii de câte 400 fl. pentru tineri, cari pela uuiversităţi, s'ar pregăti pentru profesură.

După îngrijirea delăturării acestui neajuns, vĕdêndu-se lipsa cea mare de învĕţători în diecesă, şi observându-se, că din numĕrul elevilor aflători atunci în preparandie aceea lipsă nu se va puté suplini: în următoriul an 1877, am înfiinţat un alumneu modest pentru preparandi, la început numai pentru 30 de elevi interni, care însĕ în decursul timpului s'a tot mărit, până la câte 70—80 de elevi.

In urma avêntului de progres în tóte părţile, observându-se, că şi fetiţele poporului nostru au mare lipsă de învĕţătură şi de instruire şi în alte lucruri casnice, şi că acésta chiemare mai cu succes ar pute o îndeplini învĕţătorele: tot în 1877 am întrodus şi pregătirea de învĕţătóre pentru scólele de fetiţe, al căror numĕr s'a sporit în mod îmbucurătoriu.

Pentru a avea cât mai mulţi şi mai buni elevi şi eleve pentru învĕţătorie, cum şi pentru ca aceia, la timpul sĕu sĕ-şi împlinéscă cu tragere de inimă chiemarea, am stăruit şi la emiliorarea dotaţiunilor învĕţătoresci; pe lângă aceste îngrijiri de învĕţători, n'am uitat nici de sórtea preoţimei nóstre, ci avênd în vedere dotaţiunea ei în mare parte modestă şi precarie, tot în 1877, cu binevoitoriul sprijin al veneratului sinod eparchial de atunci, am înfiinţat cunoscutul fond preoţesc, carele până acuma atinge capitalul de peste 260,000 fl. afară de ajutórele distribuite în decursul timpului dela 1878 până acuma.

Meniţiunea acestui fond este, a ajuta în prima linie pe preoţii deficienţi, apoi pe vĕduvele şi orfanii preoţilor, ér' în a dóua linie, a ameliora deocamdată dotaţiunea preoţilor de prin parochiile mai slab dotate, apoi după timp sĕ devină fond de dotaţiune pentru toţii preoţii din diecesă.

Tot în anul 1877 s'au delăturat pedecile, ce dela 1865 încóce impedecau primirea fundaţiunei Birta de 48.000 fl. în administraţiunea nóstră, şi aşa primindu-se, de atunci încóce in tot anul se dau la 12 tineri de ai nostri 12 stipendii de câte 200 fl. pentru continuarea studielor lor, şi peste acésta şi fundaţiunna a crescut până la 60.000 fl.

După-ce chiar şi numai cele până aici espuse, pretindênd o activitate mai intensivă, şi locale mai corĕspundĕtóre, dlor deputaţi, în anul următor 1878 s'a cumpĕrat casa de lângă reşedinţă, străformându-se în cancelariile consistoriale de acuma; ér' în 1879 s'a rezidit reşedinţa episcopéscă de acuma, atunci aflătóre în stare fórte rea şi ruinată.

Tot în 1878 s'a înfiinţat şi tipografia diecesană, donată de mine diecesei, care pe lângă alte servicii făcute eparchiei, a mai adunat şi un capital de peste 30.000 fl. menit pentru un institut superior de cultură în diecesă.

După împlinirea şi acestor neajunsuri, observându-se mare lipsă de bărbaţi pregătiţi şi pentru demnităţile biserieesci, în lipsa de mijlóce, la anul

1880 m'am adresat cătră fericitul archiepiscop şi metropolit al Bucovinei Silvestru Morariu Andrievici, apoi cătră înaltele ministerii de culte şi instrucţiune publică din Budapesta şi Viena, şi în fine chiar şi cătră Majestatea Sa prea graţiosul Împĕrat şi rege pentru primirea a câte doi elevi din diecesa nóstră, în seminariul clerical din Cernăuţi, pe spesele fondului religionar de acolo; ceea-ce numai în 1883 am putut ajunge.

Pre lângă tóte acestea, mai simţindu-se fórte, şi aici în loc, lipsa unui seminariu diecesan pentru mai buna crescere şi îngrigire a tinerimii clericale şi preparandiale, încă în 1882 am întrevenit în scris şi în persónă la fericita baronésă Ifigenia Sina din Viena, pentru donarea intravilanului din strada Sina de aici pentru zidirea unui seminariu clerical şi pentru a ne vinde casele de lângă acel intravilan pentru prefacerea lor într'un alumneu pedagogic, care dorinţă fericita baronésă ni-a şi împlinit-o.

După procurea intravilanului lipsindu-ne mijlócele pentru zidirea seminariului în 1883 am întreprins o colectă benevolă în diecesă, care avu un resultat peste aşteptare îmbucurătoriu de 55.000 fl., cătră care mai adaugându-se şi alte resurse modeste, şi mai contragându-se şi un imprumut până acuma deja desplătit, s'a clădit seminariul în care ne aflăm de presinte, şi totodată şi casele cumpĕrate s'au străformat intr'un alumneu pedagogic.

In anul următor s'au început şi primul proces de despărţire ierarchică al comunei Chinez, care trecênd prin tóte instanţele în 1889 s'a terminat în favórea nóstră, formând totdeodată un precedent favorabil şi pentru celelalte asemenea procese urmânde.

După aceea în al doilea rênd s'a mai intentat asemenea procese şi pentru comunele Mehala, Pojejena, şi Ciacova, dintre cari cele douĕ dintâiu érăşi s'au terminat în favórea nóstră, ér al treilea încă e pendinte.

In fine în rêndul al treilea s'au intentat atari procese pentru comunele: Fenlac, Sarafola, San-Nicolaul-mare, Margita şi Deliblata, cari sunt încurgere. In tóte aceste comune sunt circa 20,000 suflete române, şi cu o avere parochială de peste 200,000 fl.

In 1887 s'au delăturat vechile pedeci şi greutăţi, ce sĕ opunea justei nóstre ingerinţe, în administraţiunea S. nóstre mânăstiri Hodoş-Bodrog. Tot în anul 1887, s'a înfiinţat un fond de asecurare clădirilor bisericesci şi şcolare contra focului, care până acuma a crescut aprópe la 30,000 fl.

In anul următoriu 1888 întru eternisarea gloriósei domniri de 40 ani a Maiestăţii Sale, Prea graţiosului nostru Impĕrat şi Rege Francisc Iosef I, din colecte benevole am îmfiinţet un fond gimnasial, care până acuma ajunse suma modestă pe peste 7000 fl.

In 1889 s'a înfiinţat aici în centru, parte din colecte, parte din unele ajutóre diecesane, o şcólă de fetiţe nu numai pentru buna crescere a fetiţelor fruntaşilor nostri din jur; dar şi pentru pregătirea de învĕţătóre. Acéstă şcólă ajunse a dispune şi de un un local propriu, provĕḑut cu arangiamentul recerut.

In timpul mai nou s'a mai adaus la cele trei cursuri preparandiali şi un al patrĕlea curs, apoi s'a mai infiinţat lângă aceste patru cursuri şi un curs pregătitor, precum şi o şcólă practică. Tóte acestea şi ca sĕ nu sĕ pótă institutul nostru escepţiona din partea organelor statului, dar şi ca sĕ corespundă tot mai mult aşteptărilor şi trebuinţelor nóstre.

In anul următor 1890 observându-sĕ o reducere simţită a procentelor dela capitalele elocate; ér de altă parte vĕḑêndu-sĕ un curent nou de colonisări, am folosit ocasiunea, când statul a pus la vênḑare unele complecse de pămĕnt, de am cumpĕrat şi pe sama diecesei nóstre mai întâiu la S. Mihaiu şi Chişoda ur complecs de 2025 jugĕre cu 256,700 fl. în condiţiuni favorabile de a sĕ plăti în anuităţi de 20 ani.

Tot atunci şi sub aceleaşi condiţiuni a cumpĕrat diecesa, şi pe sama comunelor: Pĕtirş, Cuveşdia, Dorgoş, şi Zăbalţ; la olaltă 1400 jugĕre cu preţ de 49645 fl.

Şi după acea a mai cumpĕrat diecesa pectru sine la Secaş şi Giriş alte complecse de 1120 jugĕre cu preţ de 119,500 fl.

Astfel dar diecesa a cumpĕrat pe sama sa de tot 3145 jugĕre cu preţ de 376200 fl.; ér pe sama parochielor 1400 jugĕre cu preţ de 49645 fl. la olaltă 4545 jugĕre cu 425,845 fl.

Aceste cumpĕrări nu numai asigură mai bine capitalele investite, şi procente mai bune, dar mai contribue şi la ridicarea încrederii poporului în noi înşine vĕḑênd, că şi biserica sa are realităţi, ca şi alte biserici din patrie.

Cătră acestea a mai venit în administraţia diecesei şi pămêntul fundaţiunei Todor Papp de vre-o 1200 jugĕre.

Afară de aceste realităţi, după datele ce avem, în cursul celor 10 ani din urmă s'a procurat în mai multe parochii 1297½ jugĕre de pămênt cu circa 150 fl. jugĕrul, în valóre de 194,550 fl.

In asemenea mĕsură înbucurătóre s'ău sporit şi fundaţiunile de stipendii în cei 20 de ani din urmă, mai ales prin cele douĕ fundaţiuni mai însemnate, a fericitei Elena G. Birta, şi a fericitului Todor Papp, aşa, că pre când diecesa mai nainte cu 20 de ani nu dispunea decât de un singur stipendiu din fundaţiunea Paffy, astăḑi dispune de 3 stipendii diecesane de câte 400 fl., de 12 stipendii de câte 200 fl. şi pe alte 30 de câte 50 până la câte 300 fl. de tot dar de 45 de stipendii.

In anul trecut 1894, s'au ameliorat lefile învĕţătoresci, ridicându-sĕ la minimul de 300 fl. prescris de lege mai peste tot în diecesă, cu escepţiunea unor parochii de tot mici şi sărace, cari au rĕmas avisate la ajutorul diecesei.

In decursul celor 20 de ani din urmă, s'au zidit 104 biserici nouĕ, şi s'au reparat 205 dintre cele vechi.

S'au zidit 150 şcóle nouĕ şi s'au reparat 84 din cele vechi.

Astfel şcólele nóstre încă s'au sporit în mod înbucurător, căci pe când în ainte cu 20 de ani, aveam numai 503 şcóle, astăḑi avem 653, prin urmare un sporiu de 150 şcóle, şi de tot atâţia învĕţători, provĕḑuţi cu dotaţiunea recerută.

Şi ceea ce ste mai îmbucurător, că, pe lângă tóte cercările şi nĕcazurile până acuma n'am perdut nici una din şcólele nóstre confesionale.

In asemenea mod înbucurător s'au sporit şi capitalele bisericesci şi şcolare, atât în diecesă, cât şi în centru, căci astăḑi avem în diecesă:

capitale bisericesci .	fl.	956.559.45
capitale scolare . .	„	123.948 —
Valórea celor 1297½ jugĕre pămênt procurate pentru biserică à 150 fl. = ...	„	194.550.—
Cătră acestea adaugênd spesele zidirei celor 105 biserici noue, cu câte 7000 fl. = . .	„	735.000.—
apoi spesele reparărei celor 205 biserici à 1000 fl..	„	205.000.—
De asemenea şi spesele zidirei celor 150 scóle noue, cu câte 2500 fl. una, în sumă de = .	„	375.000.—
apoi ale celor 84 scóle reparate cu 500 fl. =	„	42.000.—
dau suma de . .	fl.	2,632.057.45
Din care detrăgênd capitalul de	„	580.786.05
ce s'a aflat înainte de 20 ani, astăḑi se arată un sporiu de . . .	fl.	2,051.271.40
In centru la diecesă avem astăḑi capitalul tuturor fond. de . .	„	919.861.84
Dacă vom adauge spesele zidirei seminariului şi ale alumneului numai cu . . .	„	100.000.—
Spesele zidirei casei de chirie din drépta bisericei catedrale numai cu	„	30.000.—
apoi rezidirea reşedinţei şi cumpĕrarea caselor de cancelarii consistoriale numai cu	„	30.000.—
reiese suma de . .	fl.	1,079.861.84
Din care detrăgênd capitalul fondurilor diecesane ce se afla la 1875 cu 38.687 fl. 16 cr. apoi capitalul primit la 1884 din fondurile foste comune cu 399,389 fl. 20½ cr., de tot . .	„	438.076.36½
Şi în centru la diecesă resultă un sporiu de .	fl.	641.795 47½

afară de ce s'a spesat pentru susţinerea organismului şi a institutelor diecesane.

Afară de acestea, precum am amintit şi în darea mea de samă din 1885, am pus fórte mare pond şi pe luminarea şi instruirea poporului, şi aşa nu numai în numĕrósele mele visitaţiuni canonice aprópe în întrégă diecesa am adresat cuvinte de învĕţătura poporului, dar şi preste acelea în toţi anii la serbările nascerii domnului, la ale anului nou, şi la ale învierii Domnului; ér la 2—3 ani şi la începutul prelegerilor scolare am mai trimis şi cărţi pastorale instructive pentru cler şi popor tuturor parochiilor. Ce resultate vor fi avut tóte acestea, mai bine veţi sci Domniile vóstre.

Acestea ar fi în general străduinţele şi resultatele mai însemnate în decursul celor 20 ani din urmă, în folosul bisericei, al patriei şi al naţiunei nóstre.

Ar fi îmbucurătóre aceste şi alte asemenea resultate modeste aici neamintite, mai ales de prin singuraticele parochii, dacă nu ar fi prea puţine faţă de cerinţele timpului, şi dacă de altă parte nu ar fi conturbate şi chiar paralisate de alte rele prea îngrijitóre şi am puté ḑice cu sfânta scriptură: „Dómne cinci talanţi mi-ai dat, étă i-am mai sporit cu alţi cinci"; în împregiurările de faţă însĕ, când observăm, că pe lângă tóte vederile unora, că totul s'ar fi perdut şi n'am mai avé ce pierde; când an de an se repeţesc cercările asupra posiţiunei nóstre, asupra scutului şi adăpostului nostru, a bisericei nóstre străbune, cum ne vom puté bucura, când vedem că contra tuturor protestelor nóstre şi a le altor biserici mai cu infiuinţă din patrie, proiectul despre căsătoria civilă şi matricule a devenit lege obligătóre pentru toţi; când vedem cele ce se urméză din partea organelor de stat şi faţă cu scólele nóstre confesionale.

Intre asemenea împrejurări, dureri grele apasă sufletul nostru, şi dacă ne mai rĕmâne vre-o consolare, aceea este credinţa în Dumneḑeu şi în vitalitatea bisericei nóstre care — dealungul vécurilor, — a mai trecut prin multe asemenea cercări grele, şi nu numai nu s'a periclitat, ci a eşit pururea victoriósă.

Şi într'adevĕr! Dacă noi clerul şi poporul, dlor deputaţi, ne vom considera de ceea-ce suntem, de membri ai unei şi aceleiaşi familii, dacă ne vom întruni cu toţii în jurul familiei nóstre şi vom conlucra cu energia şi înţelepciunea recerută la apĕrarea şi cultivarea moşiei strămoşesci, biserica nóstră naţională, scutul şi adăpostul nostru, — atunci nu avem a ne teme, căci scris este: că nici porţile infernului nu o vor devinge.

Precum vedeţi, dlor deputaţi, astăḑi ca nici odată, ni se impune tuturor marea datorintă de a conlucra cu toţii, cu zel şi înţelepciune la ocrotirea bisericei străbune de relele ce o ameninţă; şi apoi a întări mai întâiu între noi şi între ceilalţi ai nostri, pe unde ajungem unul fie-carele, legătura dragostei evangelice şi credinţa în Dumneḑeu, făcêndu-ne toţi — ca şi fericiţii părinţi ai sinódelor din vechime — apostoli binevestitori prin fapte şi cuvinte, ai conservării şi desvoltării simţului religios în clerul şi poporul nostru.

Aşa au făcut creştinii cei buni totdéuna dela întemeierea creştinătăţii espunêndu-şi unii chiar şi viaţa, ceea ce la noi nu se cere, căci au trecut acele timpuri triste. Acei fericiţi creştini, câte le-au auḑit şi le au învĕţat dela apostolii Domnului, ei le-au inspirat mai întâiu celor din jurul lor, apoi şi celor din depărtare, şi astfel au cultivat focul cel sacru al dragostei evangelice, al credinţei şi speranţei, basele bisericei crestine. Aşa au făcut dlor deputaţi, şi fericiţii nostri părinţi si astfeliu ni-au conservat, si ni-au lăsat biserica strămoséscă, de cea mai preţiósă mostenire.

Şi într'adevĕr, care altă mostenire părintéscă am fi conservat-o, şi ne-ar fi conservat cu atâta îngrijire în decurs de aprópe 20 de vécuri ca şi biserica strămoşéscă?

De aceea şi ca urmaşi ai acelor fericiţi părinţi, şi ca representanţi ai bisericei, aleşi din partea clerului şi poporului, dar şi ca fii buni şi distinşi ai acelei maice biserici, mare şi sântă datorie avem, dlor deputaţi, a conlucra cu toţii la apĕrarea bisericei atât de cercările ce o ameninţă, cât şi la desvoltarea, întărirea şi mărirea ei, nu numai aici în acest sinod eparchial, dar si la tóte alte ocasiuni ce ni-se ofer, pentru-ca si prin lucrările nóstre sĕ se preamăréscă Dumneḑeu cel închinat în sânta Treime.

După cari implorând si aici binecuvêntarea ceriului asupra lucrărilor nóstre, dechiar sesiunea ordinară a sinodului nostru eparchial pentru anul 1895 de deschisă.

Sinodul archidiecesan.

— Raport special. —

Şedinţa III.

ţinută la 11/23 Aprile 1895.

Şedinţa sĕ deschide la 10 óre a. m. şi cetindu-se procesul verbal al şedinţei din urmă, se autentică

Presidiul presentéză scripta deputatului sinodal din cercul XVI al Sighişórei Zah. Tătar, prin care îşi depune mandatul de deputat, din causă că este împedecat a se presenta la sinod. Cestiunea se pune numai decât la ordinea ḑilei şi sinodul primesce depunerea mandatului deputatului Zah. Tătar şi îndrumă consistoriul archid. a dispune cele de lipsă pentru alegere de deputat în cercul devenit astfel vacant.

Presidiul presentéză cererile de concediu ale deputaţ. Dr. Ioan Mihu pe 5 ḑile, Dr. Victor Cupşa din causă de morb pe întréga sesiune, Dr. Ioan Ivan din causa unor afaceri urgente pe 5 ḑile. Sinodul acórdă concediile acestea.

Presidiul presentéză raportul consistoriului archidiecesan Nr. 3044 Pres. în causa scóterii în tótă ḑiua a fóiei nóstre archidiecesane „Telegratul Roman". Actul se predă comisiunei organisătóre.

La ordinea ḑilei urméză raportul comisiunii verificătóre. Sinodul în conformitate cu propunerea comisiunii, făcută prin raportorul I. Turcu, declară de verificaţi pe deputaţii nou aleşi Dr. Petru Şpan, în cercul XII

Cluş şi Romul Anucuţa în cercul VII-lea Ilia, fiind-că alegerile au decurs în ambele cercuri în ordine şi nu sunt atacate prin protest.

Tot acelaşi raportor al comisiunii verificătóre arată, că cercetarea dispusă prin conclusul sinodului archidiecesan în anul 1894 Nr. 27 cu privire la alegerea dep. Dr. V. Cupşa, în cercul XIII Solnoc, consistoriul n'a efeptuit'o, din causă, că protestătorul Gavril Buzura n'a depus anticipaţiunea recerută de 80 fl. Sinodul ia acésta la cunoscinţă, dar dispune ca consistoriul sĕ cerceteze, că candidatul are calitatea de-a puté fi ales în archidiecesă de deputat sinodal, şi astfel ţine şi mai departe în suspens alegerea deputatului V. Cupşa.

Tot acelaş raportor referéză asupra actului de alegere a dep. mirén din cercul al II. al Sĕliştei, Ioan Măcelar, atacată prin proteste, in privinţa căreia sinodul din anul trecut prin conclusul de sub nr. 26 a dispus cercetare. Comisiunea pe basa cercetării efeptuite propune, ca protocolul de alegere din parochia Rodu sĕ se considere de valid, ér' protocolul de alegere din Dobârca din cause formale sĕ se dificulteze şi in consecinţă sĕ se verifice de deputat sinodal mirén în cercul II. Sĕlişte Dr. D. P. Barcian, care in acest cas are 1278 voturi, faţă cu Ioan Măcelar, care 1270 voturi. Deputatul Petru Nemeş face contra propunere, ca protocolul de alegere din parochia Dobârca, sĕ nu se dificulteze şi astfel avênd maioritatea voturilor dep. I. Măcelar, sĕ se verifice acesta. Deputatul Valeriu Bologa află, că cercetarea efeptuită cu privire la acésta alegere nu este destul de clară şi propune, ca verificarea din cestiune sĕ se amâne şi Consistoriul sĕ se insărcineze a dispune completarea cercetării şi a trage la respundere şi sĕ pedepséscă pe parochul Ioan Moga din Rodu pentru purtarea lui necorectă în acésta cestiune. Sinodul a primit propunerea acésta din urmă.

La ordinea ḑilei urméză raportul comisiunii organisătóre. Raportorul acestei comisiunii deput. Part. Cosma referéză asupra raportului gener. al Consistoriului ca senat plenar, Nr. 2743 publicat în nrul trecut al fóiei nóstre care s'a împărţit între deputaţi, şi la propunerea comisiuni sĕ consideră de cetit şi sĕ ia de basă la desbaterea specială.

Trecêndu-sĕ la desbaterea specială, punctele *A.* şi *B.* din raport se iau spre sciinţă, ér la p. *C.* referitor la actele neresolvite, în total 1714, comisiunea face următórea propunere:

„Se recomândă consistorului, ca pe viitor sĕ arete în conspect şi acele acte, care deşi resolvite, încă nu sunt finalisate; sĕ iee mĕsuri ca ori ce act cel puţin în 15 dela predare la referent sĕ se refereze şi cel mult în 3 luni sĕ se finaliseze, înţelegêndu sĕ de sine că cele urgente şi cele cu termin, mai scurt de 15 ḑile au sĕ se resolve fără amânare. In scopul acesta preşedintelui Consistorial sĕ ii se presenteze în fiecare sĕptĕmână conspectul actelor referate în terminul amintit, ér preşedintele este dator sĕ tragă la rĕspundere pe referentul, care nu şi-a făcut datoria“.

Deput. Ioan de Preda face următórea contra propunere:

„Sĕ îndrumă consistorul archid. a observa strict disposiţiunile regulamentului afacerilor interne, privitóre la referarea şi espedarea actelor.“

Deput. Ioan Turcu face a treia propunere de următorul cuprins:

„Luându-sĕ în considerare numĕrul cel mare al restanţelor, consistorul archid. se îndrumă:

1. Fiecare referent sĕ resólve şi sĕ refereze actele cel mult în 15 ḑile după sosirea lor.

2. Despre restanţe tot la 15 ḑile sĕ se subştérnă presidiului conspect spre dispunere şi urgeare.

3. La consistor sĕ se pórte evidenţă despre terminele puse organelor inferióre.

In celelalte consistorul se îndrumă a observa disposiţiunile regulamentului afacerilor interne dela 1884.

Deputatol Iosif Puscariu propune, că atât propunerea comisiunei, cât şi celelalte două propuneri făcute, sĕ se relege la comisiune, cu însărcinarea sĕ le combine şi sĕ delibereze de nou asupra lor. Terminându sĕ discusiunea sinodul după desluşirile date de presidiu, primesce propunerea deput. Iosif Puscar, relegând propunerile referitóre la acest punct la comisiune, ca sĕ vină de nou cu cestiunea în şedinţa procsimă.

Fiind timpul înaintat, şedinţa sĕ încheie la óra $1^1/_2$ d a. anunţându-sĕ procsima şedinţă pe Mercuri la 9 óre a. m.

Şedinţa IV.

ţinută la 12/24 Aprile 1895.

Şedinţa se începe la 9 óre a. m. după autenticarea procesului verbal al şedinţii a treia, compus de notarul Sergiu Medean, presidiul presentéză cecererile de concediu a deputaţilor Georgiu Nicóră, Ioachim Fulea, Ambrosiu Bêrsan şi Dr. Pavel Oprişa pe întréga durata sesiunii, cei trei dintâiu din causă de morb, cel din urmă din causă că nu are cine sĕ'l substitue în postul sĕu. Concediile cerute se dau.

Sĕ presentéză două cereri a părintelui Nic. Borzea din Vistea inferióră şi Parteniu Stoica din Bartea, cari sĕ dau comisiunii petiţionare.

Urméză la ordinea ḑilei continuarea desbaterii asupra raportului comisiunii organisătóre referitóre la raportul general al consistoriului plenar.

Referentul acestei comisiuni, dep. Part. Cosma în sensul decisului sinodului din şed. a treia, prin care ii s'au relegat propunerile făcute la p. *C*, din raport, la actele restante, propune şi sinodul decide, că p. *C.* din raport sĕ ia spre scire, îndrumêndu se consistoriul, ca în viitoriu sĕ esecute mai cu rigóre disposiţiunile privitóre la referată şi la espeditură ale regulamentului pentru afacerile sale interne, ca sĕ se evite ori ce restanţe nejustificabile.

Ér spre ajungerea acestui postulat sĕ aştéptă dela presidiu, ca ţinênd evidenţă continuă despre referadele restante şi despre terminele puse organelor subalterne sĕ îngrigiască, usând în cas de necesitate şi de mĕsuri disciplinare, pentru cursul regulat al resolvirii obiectelor.

(Continuarea şedinţei a IV-a va urma).

Noutăţi.

Monarchul şi atentatul din Buda. „Hamburger Nachrichten“, organ inspirat de Bismarck, scrie următórele: Ministrul-preşedinte Bánffy, cu ocasia ultimei sale petreceri în Viena, a raportat monarchului despre situaţiunea din Ungaria, amintind şi de atentatul sĕvêrşit contra monumentului Hentzi. La acésta monarchul — ḑice fóia germană — a întrerupt cu cuvintele: „Ach, sprechen wir nicht von diesem Bubenstück; es ist nicht der Mühe werth davon zu reden“ (Ah, sĕ nu vorbim despre acéstă faptă mişeléscă; nu merită ostenéla ce ţ'o dai, vorbind de ea). Tot „Hamburger Nachrichten“ publică şi o altă declaraţiune a Majestăţii Sale. Anume, când Bánffy a întrebat pe monarch, că póte óre sĕ ia în budget suma de 100,000 fl. destinată pentru cumpĕrarea scrisorilor rămase după Ludovic Kossuth, monarchul sĕ fi rĕspuns: „Caută şi te îngrijesce, ca sĕ nu se facă mare sgomot cu afacerea acésta şi ca guvernul meu sĕ nu ajungă în situaţiunea de a sări în apĕrarea unei subvenţiuni, a cărei cestiune sar puté întrebuinţa astfel, încât legalitatea procedurei guvernului sĕ pótă fi atacată cu succes“.

* * *

Nóue procese pentru „agitare“. Din Deva se scrie, că locuitorul român Iuon Herlea, a lui Ilie, nepotul bĕtrânului Nic. Herlea, încă e pus sub acusaţiune pentru „agitare“. Actele în causa acestui proces se află la tablă. Tot pentru „agitare“ mai sunt în curgere la tribunalul din Deva încă câte-va procese. Cât pentru învĕţătorul Niculae Trimbiţoniu, despre care se scie, că a fost şi el osândit pentru „agitare“ la un an de temniţă, tabla reg. din Cluş a modificat acéstă sentinţă, scărind pedépsa de un an, la două luni închisóre. Procuratura din Deva însĕ a apelat în contra acestei modificări a tablei.

* * *

Francisc Kossuth ca deputat în cercul Tapolcza. Ḑiarul rusesc „Nowoje Vremja“ vorbind despre alegerea lui ḑice următórele: „Numele lui Francisc Kossuth şi vorbirile lui ţinute cu câte-va luni mai nainte în diferitele părţi ale Ungariei, caracteriséză alegerea lui ca o ofensă personală contra monarchului şi dovedesc totodată cât de puţin populară este în Ungaria reforma, pe care a iniţiat'o Wekerle şi la care ţine şi următorul lui br. Bánffy. Probabil, că acum coróna va fi mai puţin aplecată sĕ sprijinéscă primirea acelor proiecte bisericesci-politice, pe cari încă nu le a primit camera magnaţilor, şi ale căror aderenţi şi în camera deputaţilor se tot micşoréză. Ce se ţine personal de Francisc Kossuth, încă nu se póte sci, că ce rol va duce el ca membru al partidei oposiţionale magiare. Cum dovedesce şi esemplul lui Menotti Garibaldi, un nume de valóre încă nu ajunge, ca cineva sĕ se pună în fruntea unei partide. Chiar şi Magiarii cei mai estremi sciu, că programul lui Ludovic Kossuth nu se póte realisa“.

* * *

Nunciul papal Agliardi primí în Budapesta o deputaţiune a societăţii „Stefan“ sub conducerea contelui Ferdinand Zichy. La alocuţiunea acestuia, nunciul rĕspunse într'o vorbire mai lungă, îndemnându-l pe Zichy la continuarea activităţii sale şi dorindu-i sĕ fie folositor bisericei şi patriei sale. Apoi ḑise, că creştinismul face pe om sĕ nu uite, că e om şi că, pe lângă activitatea sa spre a câştiga mântuirea vecinică sufletéscă, trebue sĕ lucre şi pentru binele putriei; şi decă se nasc diferinţe de păreri, ceea-ce nu se póte încungiura, atunci dreptatea şi iubirea împrumutată va arĕta totdéuna calea spre buna înţelegere.

* * *

Gremiul comercial. La alegerea comit. gremiului comerc. din Viena învinse lista creştinilor socialişti faţă cu social-democraţii. După actul de alegere se născu pe piaţa Rathhausului între amândouĕ partidele un atac vehement, cu care ocasiune multe persóne au fost rănite. Poliţia împrăscià pe turbulenţi 12 persóne au fost arestate.

* * *

Himen. Dşóra Sidonia Crişanu şi dl Dr. Ioan Popescu, advocat în Reghin, îşi anunţă fidanţarea lor.

Raportul senatului bisericesc.

(Incheiere).

3. Din întrégă populaţia nóstră din archidiecesă sciu ceti şi scrie 181.154 persóne, ceea-ce se esprimă în percente în o rubrică specială la conspectul general.

4. Numĕrul părechilor cununate a fost de 5376, ér cel al căsătoriilor micste de 417, în total 5793

5. Numĕrul convieţuirilor ilegali a fost de 3570, faţă cu anul precedent de 3286 s'a sporit cu 284.

Cele mai puţine convieţuiri ilegale au fost în protopresbiteratele Sĕlisce şi Sighişóra: ér cele mai multe în pretopresbiteratele Câmpeni, Deva şi Haţeg.

6. Numĕrul nascerilor e următoriul:

1. legitimi

bărbaţi	13,383
femei	12,739
la olaltă .	26,122

2. nelegitimi

bărbaţi	960
femei	844
la olaltă .	1804

Preste tot deci nascerile dau suma de 27,926.

Numĕrul nascerilor ilegitime cu 1804, faţă de anul 1893 cu 1785, s'a sporit cu 19. Mai puţini prunci ilegitimi s'au născut în protopresbiteratele: Mediaş, Agnita, Geógiu II' Murĕş-Oşorheiu, Reghin, Sĕlisce şi Têrnava.

7. Numĕrul morţilor a fost:

de mórte naturală:

bărbaţi	11,055
femei	10,922
la olaltă .	21,977
de mórte silnică .	96
preste tot .	22,073

8. Trecerile religionare întêmplate în decursul anului dela alte biserici la a nóstră şi vice-versa se pot vedé din conspectul general şi anume: dela alte biserici la a nóstră au trecut 129, suflete ér dela a nóstră la alte biserici 57, un plus în partea nóstră de 72 suflete.

9. Parochii vacante au fost 134. Se observă, că în unele din aceste parochii s'au făcut deja alegerile de paroch şi pentru mai multe s'au publicat concurse. Conspectul parochiilor vacante se alătură aici sub ·/.

III. Biserici nóuĕ în decursul anului s'au sânţit prin archiereul în comunele: Şinca nouă, tractul Făgăraşului şi în Şirnea, tractul Branului; ér în comunele: Prostea-mare, tractul Mediaşului, Totoiu, tractul Albei-Iuliei şi Suciul-inferior, tractul Solnocului, prin delegarea protopresbiterului concernent.

IV. Secţiunea teologică a seminariului Andreian în anul scolariu 1893/4 a fost cercetată de 70 clerici ordinari şi 6 estraordinari, şi anume au fost:

în cursul III	27
„ „ II	15
„ „ I	28
la olaltă .	70

cu 10 mai mulţi ca în anul scolar precedent

După pregătirea lor în scólele medii au fost:

cu esamen de maturitate	9
„ 8 clase gimnasiale	4
„ 7 „ „	5
„ 6 „ „	48
„ 4 „ „ şi cursul ped. . .	4
la olaltă .	70

Pentru parochiile, cari nu s'au putut întregi pe cale ordinară s'au primit 6 tineri în cursul clerical estraordinariu.

Toţi clericii au fost internisti şi au solvit tacsa anuală de 100 fl.

La secţiunea teologică au funcţionat, afară de profesorii de cant, 3 profesori, între cari e şi directorul seminarial.

Cu începerea anului scolar 1894/5 s'a instituit de profesor ordinariu provisoriu protodiaconul Dr. Remus Roşca, la postul devenit vacant prin repausarea profesorului Dr. Ioan Crişan.

In ceea-ce pripesce întregirea acestui post de profesor urméză raport separat.

Programa seminariului pe anul scolar 1893/4 se alătură aici sub ·/.

Esamenele de cualificaţiune preoţesci s'au ţinut şi în anul acesta la terminele din 25 Februariu şi 25 August, la cari peste tot s'au supus 23 clerici absoluţi, obţinênd calculul: 2 distins; 1 fórte bine; 17 bine; şi 3 suficient.

V. Procese disciplinare şi matrimoniale.

1. La finea anului 1893 cause de natură disciplinară nefinalisate erau 85 şi anume:

Din anul 1885 erau pendente . .	1
„ „ 1886 „ „	4
„ „ 1887 „ „	8
„ „ 1888 „ „	5
„ „ 1889 „ „	6
Din anul 1890 erau pendente . .	7
„ „ 1891 „ „ . . .	9
„ „ 1892 „ „ . . .	14
„ „ 1893 „ „ . . .	31
In anul 1894 s'au urḑit 38 de cause de natură disciplinară, au fost deci în anul 1894 cause de natură disciplinară	123

Din aceste în decursul anului 1894 s'au finalisat 53 şi au mai rĕmas în pertractare 70.

Procese disciplinare încaminate, dar nefinalisate cu finea anului 1893 erau 30.

In decursul anului 1894 s'au încaminat 6. Pentru anul acesta au fost deci pendente la consistoriu 36 de procese disciplinare.

Din aceste în decursul anului s'au finalisat 18, în pertractare sunt 18.

Procesele s'au terminat: 3 prin sistare, 5 prin dojană; 10 prin dojană şi pedépsă în bani.

2. Procese matrimoniale în decursul anului au întrat 148; din 1893 au trecut în anul 1894 ca neresolvite 9 piese. Preste tot deci au fost 157 procese matrimoniali.

Din aceste în decursul anului s'au resolvit:

cu divorțiu	128
cu îndreptarea părților la convietuire .	7
cu sistarea sentenței forului I.	6
cu sistarea procesului.	1
la olaltă .	142

deci 15 procese matrimoniale au trecut în anul 1895 ca neresolvite.

VI. In fine nu putem trece cu vederea un moment de mare însemnătate pentru biserica nóstră, ce s'a petrecut în decursul anului și anume: proiectul de lege pentru căsătoria civilă, carele după-cum se scie taie adênc în instituțiunile nóstre bisericesci rituale și sacramentale, contra căruia biserica atât în adunările sale bisericesci, cât și în dieta țĕrei prin capii sei bisericesci au luat posiție, acel proiect s'a primit de dieta țĕrei și în urmarea asesteia primind sancțiunea prea înaltă a devenit lege, carea în curênd se va pune în lucrare.

De asemenea a devenit lege și proiectul referitoriu la întroducerea matriculelor de stat. Ambele aceste legi ating întrégа nóstră provincie metropolitană, de aceea consistoriul crede, că congresul nostru național-bisericesc, eventual consistoriul metropolitan are a se ocupa cu aflarea modului, cum sĕ se salveze după posibilitate instituțiunile nóstre bisericesci față cu legile din cestiune.

Cu acestea consistoriul archidiecesan, ca senat bisericesc, crede a fi satisfăcut datorinții privitor la raportul seu general către Preavenerabil același, observând, că concluselе sinodale, a căror esecutare cad în sarcina senatului bisericesc, s'au dus în deplinire și se rógă, ca Preavenerabilul Sinod archidiecesan sĕ binevoiască a lua la cunoscință acest raport.

Sibiiu, din ședința senatului bisericesc, ținută la 28 Martiu, 1895.

Raportul general al senatului scolariu.

Nr. 2607 Scol.

Venerabil sinod archidiecesan!

Consistoriul archidiecesan, ca senat scolariu, are onóre a da despre activitatea sa în decursul anului 1894 următoriul

Raport general.

I. Date despre activitatea senatului scolar.

Senatul scolar a ținut în decursul anului 1894 ședințe 37, dintre cari 32 ordinare și 5 estraordinare.

Piese în resortul senatului au întrat 2785, dintre cari la 31 Decembre 1894, erau neresolvite 15.

In virtutea conclusului sinodal din sesiunea anului trecut Nr. 39 despre aceste restanțe urméză conspect special în raportul consistoriului archidiecesan plenariu.

Starea învĕțământului.

II. Institutele de învĕțământ.

1. *Scóle medii.*

a) Gimnasiul mare, scólele reale și comerciale din Brașov.

In decursul anului 1893/4 la gimnasiul mare din Brașov au funcționat 11 profesori, 10 ordinari definitivi, 1 ordinariu provisoriu. O catedră vacantă a fost suplinită.

Scolari la începutul anului în tóte 8 clasele au fost 299. In decursul anului au părăsit institutul 8, și au rĕmas neesaminați 3. La finea anului numĕrul elevilor a fost 288.

După confesiune: gr.-or. 252, gr.-cat. 35 și de legea mosaică 1.

Pentru facerea esamenului de maturitate în terminul din Iuniu 1894 a fost trimis ca comisariu consistorial archimandritul vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, ér din partea statului directorul dela scóla reală din Deva Gavriil Téglás.

La esamen s'au presentat 17 scolari absolvenți ai gimnasiului, dintre cari 15 au susținut cu succes laudabil esamenul și au fost provĕduți cu testimoniu de maturitate, 2 s'au avisat la emendarea calculului din câte un studiu la terminul din Septembre 1894, când susținênd și aceia esamenul cu succes, au fost declarați maturi.

In cele 4 clase ale scólei reale inferióre au funcționat 9 profesori, dintre cari 2 ordinari definitivi, 3 ordinari provisori, și 4 ordinari definitivi dela scola comercială.

Numĕrul elevilor la începutul anului a fost 139, dintre cari în decursul anului au părăsit scóla 14, și a murit 1. Rĕmâne deci cu finea anului numĕrul elevilor 124.

Dintre acestia gr.-or. 108, gr. cat 11, ev. lut. 3, de legea mosaică 2.

La scóla comercială au funcționat 4 profesori ordinari definitivi, 1 catechet, și 5 profesori dela scóla reală.

Numĕrul elevilor la începutul anului a fost 84. In decursul anului au părăsit institutul 4, și așa la finea anului numĕrul elevilor a fost 80, dintre cari gr.-or 69, greco-cat. 11.

La facerea esamenului de maturitate pentru terminul din Iuniu 1894 s'a esmis ca comisariu consistorial presidentul eforiei scolare din Brașev, advocatul Nicolau Străvoiu, din partea guvernului inspectorele regesc de scóle al comitatului Brașov Carol Kakujai. La esamen s'au presentat 16 elevi, absolvenți ai scólei comerciale, dintre cari 14 au susținut esamenul cu succes bun, și au fost provĕduți cu testimoniu de maturitate, 2 s'au avisat la emendarea calculului câte din 2 studii în terminul din Septembre 1894. La acest termin și aceia au fost declarați maturi.

Numĕrul total al elevilor la tóte trei categoriile de scóle a fost cu finea anului 492. Dintre acestia gr.-or. 429, gr.-cat. 57, ev. lut. 3, de legea mosaică 3.

In comparare cu anii scolari premergĕtori se arată o considerabilă și îmbucurătóre crescere la tóte trei categoriile de scóle. In special în comparare cu anul scolariu 1891/92 cu 410 elevi se arată o crescere de 82, în comparare cu anul scolariu 1892/93 cu 454 de elevi se arată o crescere de 38.

La singuraticele categorii de scóle observăm următórea mișcare:

a) la gimnasiu în anul scolariu 1892/93 numĕrul elevilor a fost 270, în anul scolariu 1893/94 numĕrul lor a fost 288, se arată deci o crescere de 18;

b) la scóla reală în anul scolariu 1892/93 numĕrul elevilor a fost 119, în anul scolariu 1893/94 numĕrul lor a fost 124, prin urmare o crescere de 5;

c) la scóla comercială în anul scolariu 1892/93 numĕrul elevilor era 65, în anul 1893/94 numĕrul ni se presentéză cu 80, avem deci o crescere de 15.

Programa gimnasiului se alătură sub ¹/.

b) Gimnasiul din Brad.

La acest gimnasiu au funcționat 6 profesori ordinari și 1 catechet.

La începutul anului s'au înmatriculat 90 de elevi, în decursul anului au părăsit institutul 4, și neesaminați au rĕmas 3. Numĕrul elevilor la finea anului a fost deci 83, dintre cari gr.-or. 79, gr. cat. 1. rom. cat. 1, de legea mosaică 2.

In comparațiune cu anul scol. 1891/92 cu elevi 94, se arată o descrescere de 1 elev, în comparațiune cu anul scol. 1892/93 cu elevi 75 se arată o crescere de 8.

Programa gimnasiului se alătură sub ²/.

(Va urma.)

Convocare.

Onorați membrii ai comitetului central a reuniunei învĕțătorilor români gr.-or. din districtul Devei sunt invitați a lua parte la ședința ce se va ținea în sala școlei nóstre din orașul Deva Duminecă 18/30 Aprile 1895 la 8 óre a. m.

Obiectele pertractânde sunt:

1. Resolvarea concluselor adunărei generale.
2. Raportul bibliotecariului despre starea bibliotecei.
3. Deliberare asupra modului încassărei restanțelor.
4. Regularea peste tot a stărei fondului reuniunei.
5. Propuneri.

Hațeg, 6 Aprile, 1895.

Presidiul reuniunei:
Nicolau Sânzian.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		**Budapesta**		5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12		**Szolnok**		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		**P. Ladány**		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	**Oradea-mare**	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mezö Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11.32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriș		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apața		Circuléză nŭmai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	**Brașov**	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		**Predeal**		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	**Bucuresci**	pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		**Budapesta**		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		**Szolnok**		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35		Glogovaț		10.48	—	8.44	—	6.47
2.44	—	4.42	—	6.46		Gyorok		10.25	—	8 20	—	6.18
3.15	—	5.03	—	7.07		Pauliș		10.11	—	8.08	—	6.02
3.32	—	5.14	—	7.18		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.30	—	5.56	—	7.58		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
4.50	—	6.12	—	8.14		Soborșin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.28	9.10	9.24		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	—	8.28	—	10.24		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	4.47	8.54	10.—	10.50		**Simeria** (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Orĕștia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Șibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Vințul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.11	10.53	—	12.30		**Alba-Iulia**		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	sos.	**Teiuș**	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55
—	8.13	11.54	11.40	1.20								

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	**Budapesta**	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	Timișóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeș		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		**Verciorova**		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 42 Sibiiu, Sâmbătă, 15/27 Aprile 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntarea

P. S. Sale episcopului Nicolau Popea la deschiderea sesiunei sinodului ordinariu al diecesei Caransebeşului la 9/21 Aprile 1895.

Prea Stimaţilor Domni deputaţi:

Cu vie plăcere şi bucurie vĕ salut aḑi din locul acésta, ca pe representanţii clerului şi poporului nostru eparchial, întruniţi în sinodul anual la episcopia nóstră pentru ca împreună sĕ pertractăm agendele sinodale în înţelesul statutului organic, va se ḑică, pentru ca împreună sĕ desvoltăm o activitate rodnică şi folositóre, promovând interesele cele adevĕrate ale diecesei nóstre. Şi mĕ bucur, Domnilor, pentru presenţa D Vóstră cu atât mai vêrtos, că la sinodul anului trecut eu nu am putut lua parte şi conduce în persónă pertractările sinodale fiind, cum se scie, tocmai atunci dus la Budapesta pentru de a lua parte la pertractările în casa magnaţilor asupra proiectelor politice bisericesci, de o parte, éră de altă parte, pentru-că grelele împrejurări, critica situaţiune în care fără vina nóstră ne vedem aruncaţi, pretind o precumpănire seriósă, matură şi temeinică a lucrurilor.

Scim noi, Domnilor deputaţi, că fără dureri şi năcazuri, fĕră lupte grele nu putem trăi în lumea acésta, şi că chiar viaţa nóstră intrégă e o luptă continuă. Scim mai încolo, că omul trebue sĕ lupte, ca sĕ învingă greutăţile şi pedecile, care'i stau în cale întru asigurarea esistenţei sale, stărei sale spirituale şi materiale, şi viitorului sĕu între marginile posibilităţii. Dar, cu tóte acestea, când el vede, că greutăţile şi nĕcazurile îl copleşesc din tóte părţile; când el luptă tot lupte grele numai singur, fără nici un ajutoriu din vre-o parte, avisat numai la puteriie sale proprii: atunci trebue sĕ-l dóră. Şi apoi când mai vede, că chiar aceia, care ar fi chemaţi sĕ-l ajute şi sĕ-l spriginéscă în nisuinţele sale drepte şi leale, mai vêrtos îl împedecă şi îl zădarnicesc: atunci trebue sĕ-l dóră şi mai mult. Dar el tot nu desperéză; ci punându-şi încrederea în Domnul puterilor luptă mai departe.

Astfel, Dumnilor, a luptat biserica nóstră ortodocsă română ca şi naţia, la care aparţine dela începutul esistinţei sale pe acest pămênt, astfel a petrecut ea în lungul şir de vécuri mai tot ḑile negre, ḑile de suferinţă, éră ḑilele de bucurie, dacă s'au ivit din când în când, au fost de tot rari, rari ca corbii cei albi şi iute trecătóre, ca o clipită. Şi ea tot n'a perit; ea stă şi astăḑi cu capul ridicat, gata de a înfrunta ori ce vijelie s'ar mai descărca asupra ei, cu nădejdea în Dumneḑeul părinţilor nostri, şi în puterea şi vitalitatea sa proprie!

Tot astfel luptă ea şi astăḑi şi trebue sĕ lupte din tóte puterile, căci cei reuvoitori nu ne dau pace.

Vĕ aduceţi aminte, Domnilor deputaţi, că încă la sinódele nóstre diecesane din anii 1892 şi 1893 se făcuse amintire despre unele proiecte de legi ale regimului, fórte vătĕmĕtóre pentru autonomia nóstră bisericéscă ba chiar şi pentru credinţa, datinele şi obiceiurile nóstre strămoşesci, că în privinţa acésta s'au făcut propuneri, s'au ţinut desbateri formale şi s'au adûs concluse în regulă, prin cari concluse sĕ învitase archiereul, ca în conţelegere cu ceialalţi preasfinţiţi archierei ai nostri, sĕ apere la locurile competente drepturile bisericii nóstre. Noi archiereii, conscii de chemarea nóstră archieréscă, am şi stăruit cu totadinsul a ne împlini acéstă misiune scumpă prin o representaţiune comună le dietă cât şi prin vorbirile nóstre singuratice în casa magnaţilor. Dar durere! tóte nisuinţele nóstre în direcţiunea acésta au rĕmas zădarnice, tóte argumentele nóstre temeinice neconsiderate, tóte temerile nóstre împlinite; căci aprópe tóte proiectele acelea, aşa numite de reformă politică-bisericéscă, cu deosebire cele pentru căsătoria civilă, dreptul matrimonial civil şi matriculele civile, care mai mult ne apasă pe noi, deja au devenit legi sancţionate aşteptându se punerea lor în lucrare.

Nu se póte nega, că legile acestea conţin germenele destrăbălării şi al înstrăinării poporului dela credinţele sale, dela biserica sa, şi dela datinele şi obiceiurile sale strămoşesci, cu un cuvênt, dela tot ce are el mai sânt şi mai venerabil pe acest pămênt, şi că urmările acelora pot fi cele mai funeste pentru noi, dacă nu vom fi la locul nostru, nu ne vom cunósce posiţiă nóstră, şi nu ne vom afirma de aceia, ce suntem şi trebue sĕ fim. Şi noi ne vom afirma astfel numai atunci, dacă vom sci feri poporul de urmările stricăcióse amintite; dacă îi vom susţinea în iubirea şi alipirea lui posibilă către biserică, datinele şi obiceiurile sale strămoşesci: dacă îl vom sci feri de spiritul modern al corupţiunii, care cu durere vedem, că tot mai tare sĕ lăţesce în lumea ḑisă civilisată, în locul spiritului luminii şi al adevĕrului, care ar trebui sĕ fie devisa vécului al 19 lea!

Şi eu cred, că îl vom şi feri, răzimându-ne pe simţul cel bun, religios şi moral recunoscut al poporului nostru, precum şi pe interesul cel viu şi bunăvoinţa factorilor nostri principali inteligenţi.

Ce privesce cursul regulat şi momentele mai însemnate ale administraţiuni nóstre diecesane, veţi avea ocasiune Domnilor deputaţi, sĕ vĕ oonvingeţi din rapórtele speciale ale Consistoriului nostru diecesan.

Pe lângă care implorând binecuvêntarea de Sus asupra lucrărilor nóstre sinodale, declar sesiunea a doua a periodului nostru sinodal al 9-lea de deschisă.

Sinodul archidiecesan.

— Raport special. —

(Continuarea şedinţei IV.)

Punctul *D* I. din raportul consistoriului ca senat plenar şi punctul II partea privitóre la asesorii consistoriali şi la pensionarea asesorului protosincel Nicanor Frateşiu, la propunerea comisiunii se iau spre scire, ér la partea referitóre la incidentul cu asesorul Nicolau Cristea şi cu profesorii Dr. D. P. Barcianu şi D. Comşa la care comisiunea propune sĕ se ia spre scire, sĕ nasce o discusiune mai lungă, în şedinţă secretă confidenţială, în decursul căreia s'au făcut contra-propuneri din partea deputaţilor Ioan Popea, Augustin Nicóră şi Vasile Dămian. Propunerea deputatului Popea este:

Avênd în vedere, că casul present implică un amestec şi o ingerinţă directă a guvernului în afacerile interne ale bisericei nóstre autonome:

In sensul statului organic sinodul provocă pe consistoriul arch.

1. Sĕ useze de tóte mijlócele legale pentru a păstra intactă autonomia bisericei faţă de ingerinţele guvernului.

2. Sĕ raporteze la procsimul sinod despre paşii făcuţi şi despre resultatele obţinute.

Propunerea deputatului Dămian este: Sinodul neconsiderând reprobadată şi limitarea esercitării dreptu rilor politice garantate prin legile fundamentale fiecărui cetăţén, cari drepturi nu pot fi nici atinse, în forma în care sĕ presentă în acest punct al raportului consist plenar, ia la cunoscinţă reîntrarea asesorului consistorial Nicolaie Cristea în funcţiunea sa de asesor referent.

Punerea in curgere a salariului sĕu sistat sĕ se reclame în virtutea dreptului nostru constituţional.

In cât privesce ordinul guvernului, prin care sĕ impune tragerea în cercetare disciplinară a profesorilor Dr. Daniil P. Barcian şi Dem. Comşa, consistoriul la timpul sĕu sĕ iee posiţie în acésta afacere pentru ca ea se fie resolvită în sensul constituţiunii bisericii nóstre autonome.

Propunerea dep. A. Nicóră este:

1. Sinodul archid. adânc consternat ia act despre dăscălirea şi regulamentarea politică amintită în raportul general nr 2743/895 al consistoriului plenar lit. D. partea II. dela alinea 3-a până în sfîrşit din evenimentul îmbucurător al reîntrării în funcţiune a părintelui asesor consistorial Nicolaie Cristea, condamnat în calitate de membru în comitetul central esecutiv.

2. Sinodul archidiecesan nu se simte cu nimic angajat s'au îndreptăţit după statutul organic, normele în vigóre sau aşeḑămintele bisericesci, nici nu e sau póte fi îndatorat prin lege de stat sau sentenţă judecătoréscă a trage în cercetare disciplinară pe vre-unul dintre condamnaţii politici: de óre-ce biserica nu face politică de stat, nici nu e organ subaltern al statului, ci autonom, în cadrul constituţiunii sale bisericesci. Nu află deci compatibil cu aşeḑămintele bisericesci şi sf. canóne a prigoni pe un condamnat politic, după ce şi a ispăşit pedépsa legală şi a pedepsi pe alţii, rĕmaşi în temniţă, sub durata pedepsei.

3. Sinodul archid. autoriséză pe I. P. Sa şi ven. consistor archid, cu provocare la § 96 din stat. org. sĕ remonstreze contra amestecului guvernului în dreptul disciplinar al bisericei faţă de organele sale.

La discusiune, afară de propunĕtori au luat parte deputaţii Ioan de Preda, Nic. Ivan, P. Nemeş şi Ioan Turcu, susţiind propunerea comisiunii, ér I. C. Panţu vorbind pentru propunerea dep. Popea.

Punĕndu-se în şedinţă publică la vot propunerile, sĕ primesce propunerea comisiunii. Deputatul A. Nicóră însinuă vot separat.

P. D. III. despre protopresbiteratele vacante sĕ ia spre scire, cu observarea că relativ la îndeplinirea protopresbiteratelor Abrud şi Deva nu s'a satisfăcut conclusului sinodal, Nr. 43 din anul trecut, deci sĕ îndrumă consistoriul, ca în anul curent sĕ întregéscă acele protopresbiterate şi peste tot în viitor în raportul sĕu general sĕ justifice fie-care cas, în care nu s'a putut întregi protopresbiteratul vacant în terminul normal.

Punctele IV, V VI VII, VIII şi IX din raport, la propunerea comisiunii, sĕ iau spre scire.

După aceste referentul comisiunii, în necs cu raportul general, din care lipsesce aducerea la cunoscinţă a morţii dep. Alecsiu Olariu, propune, şi sinodul în conformitate cu propunerea ia act cu durere despre trecerea din viéţă a fostului deputat şi fiu zelos al bisericii nóstre Alecsiu Olariu, fost advocat în Deva, esprimâdu-şi condolenţa prin sculare.

După acésta şedinţa sĕ încheie.

Şedinţa V.

ţinută la 13/25 Aprile 1895.

Şedinţa sĕ deschide la 9 óre înainte de améḑi. Sĕ cetesce protocolul şedinţei a IV-a şi se autentică.

Preseşedintele presentéză o telegramă venită dela deputatul Teodor Pop, în care se rógă de concediu pentru durata sesiunei. Telegrama acésta nu póte fi luată în considerare în sensul § lui 14 din regulamentul afacerilor interne.

Sĕ presentéză:

a) raportul comisiunei administrative a fundaţiunei „Şaguna“ din 13 Aprile a. c. Nr. 3094 despre activitatea sa în decursul anului 1894;

b) raportul comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane din 13 Aprile a. c. Nr. 3093 în decursul anului 1894. Sĕ predau comisiunei organisătóre.

Se presentéză raportul consistoriului archidiecesan din 13 Aprile a. c Nr. 3092 asupra manualului de scólă „Limba maternă“ de Dr. Il. Puşcariu. Sĕ transpune comisiunii scolare.

Sĕ presentéză cererea parochului Iosif Magda din Feneş pentru a i-se vota un ajutoriu din fondurile archidiecesane. Sĕ predă comisiunii petiţionare.

Deputatul Dimitriu Coltofean face următórea propunere:

Consistoriul archidiecesan sĕ îndrumă, ca până la sesiunea procsimă sĕ presenteze sinodului un proiect relativ la dotaţiunea protopresbiterilor tractuali şi la regularea venitelor lor. Se transpune comisiunii organisătóre.

La ordinea ḑilei raportul comisiunii bisericesci:

Raportorul acesteia deputatul Daniil David, referéză asupra raportului general al consistoriului archidiecesan, ca senat bisericesc, din 28 Martiu a. c. Nr. 2907 B., care fiind împărţit între membrii sinodali la propunerea comisiunii sĕ consideră de cetit, sĕ ia ca basă la desbaterea specială şi sĕ aclude la protocol.

In referada specială punctul I. privitoriu la şedinţele ţinute de senatul bisericesc, la numĕrul esibitelor întrate în decursul anului 1894, la propunerea comisiunei se ia spre sciință.

Punctul II. despre starea clerului și despre mișcarea populațiunei din archidiecesă, conform propunerei comisiunei se ia spre sciință cu aceea, că consistoriul sĕ însărcinéză la casuri de decrescere a poporațiunei a arăta și causele acestei decresceri.

Punctul III. despre bisericile nou zidite și sânțite; punctul IV. despre secțiunea teologică a seminariului „Andreian“ și punctul V. din raport despre procesele matrimoniale și disciplinare, la propunerea comisiunei se iau spre sciință.

La punctul VI. despre primirea și sancționarea prea înaltă a proiectelor de lege: pentru căsătoria civilă și pentru întroducerea matrículelor de stat, conform propunerei comisiunei sĕ enunță următorul conclus: Sinodul archidiecesan aderéză la vederile consistoriului archidiecesan, și fiind causa acésta de interes general bisericesc, aceea sĕ se înainteze Măritului congres național bisericesc, eventual Veneratului Consistoriu metropolitan, pentru de a afla modalitatea cea mai potrivită întru salvarea instituțiunilor nóstre bisericesci, față cu aceste legi.

La ordinea ḑilei urméză raportul comisiunii scolare:

Raportorul acesteia, deputatul Ioan C. Panțu, referéză asupra raportului general al consistoriului archidiecesan ca senat scolariu, din 23 Martiu a. c. Nr. 2607 Scol., care raport fiind tipărit și împărțit între membri sinodului la propunerea comisiunii sĕ privesce de cetit și se ia ca basă la desbaterea specială, acludêndu-se la protocol.

La desbaterea specială partea privitóre la activitatea senatului scolariu în anul 1894; partea privitóre la scólele medii din Brașov și Brad, la propunerea comisiunii se iau spre sciință.

Referitoriu la partea din raport despre secțiunea pedagogică a seminariului archidiecesan, conform propunerii comisiunii se ia spre sciință, cu adausul ca sĕ se facă din partea ven. consistoriu pașii de lipsă pentru a se preda lucrul de mână, căutându se o persónă calificată și corĕspunḑĕtóre pentru acest obiect de învĕțământ.

Punctul II. Nr. 3 privitoriu la scólele poporale, și anume:

a) Copii de scólă,
b) Adjustarea scólelor,
c) Averea scólelor,
d) Salariile învĕțătoresci,
e) Numĕrul scólelor,
f) Invĕțătorii; de asemenea punctul III. despre catechisațiune la institutele de învĕțământ strĕine, la propunerea comisiunii se iau spre sciință.

Punctul IV. despre esamenele de cualificațiune învĕțătoresci, conform propunerii comisiunii se ia spre sciință, însărcinându-se consistoriul a înainta ministeriului de culte și instrucțiune publică un ursoriu pentru resolvirea grabnică a acestei afaceri importante.

Punctul V. despre visitarea scólelor, la propunerea comisiunii sĕ ia spre sciința cu adausul ca pe viitor sĕ se esmită astfel de comisari cât mai des și în mai multe părți ale archidiecesei.

Punctul VI. despre ajutóre, punctul VII. despre stipendii, și în fine p VIII despre conferențele învĕțătoresci, conform propunerii comisiunii se iau spre sciință.

La ordinea ḑilei urméză raportul comisiunii financiare:

Raportorul acesteia deputatul Dr. Vasile Preda referéză asupra raportului general al consistoriului archidiecesan ca senat epitropesc din 24 Martiu a. c. Nr. 2656 Epitr, care fiind tipărit și împărțit între membri sinodului, la propunerea comisiunii se consideră de cetit și luându-se de basă la desbaterea specială se alătură la protocol.

Intrând în desbaterea specială partea privitóre la numĕrul ședințelor, la piesele întrate, la rațiociniile bisericilor din archidiecesă, mai departe punctul I, referitoriu la starea fondurilor și fundațiunilor archidiecesane, Nr. 2, referitoriu la sumele de bani gata, cari au resultat din sortarea mai multor hârtii de valóre; Nr 3 despre zidirea casei din strada Cisnădiei Nr. 7; Nr. 4, despre ajutórele votate din fundațiunea „Șaguna“; Nr. 5, despre scontrarea cassei și a averei archidiecesane; Nr. 6, despre alegerea de casariu și controlor al consistoriului ardiecesan, la propunerea comisiunii sĕ iau spre sciință.

Punctul II, privitoriu la averea singuraticelor comune din archidiecesă: Nr. 1 despre cumpĕrarea de realități; Nr. 2 despre vinderea unor păduri și pământuri sterile; sĕ iau spre sciință, Nr. 3. despre donațiunile făcute la propunerea comisiunei donatorilor se esprimă mulțămită și din partea sinodului.

Încât privesce fundațiunea rĕposatului Dr. Absolon Todea, consistoriul sĕ încărcinéză a înainta la procsima sesiune sinodală literile fundaționale.

Nr. 4 din punctul II al acestui raport, referitoriu la zidirea de biserici și scóle la propunerea comisiunei sĕ ia spre sciință.

Nr. 5, din punctul II, privitoriu la revisiunea rațiociniilor din archidiecesa, conform propunerei comisiunei, sĕ ia spre sciință cu adausul, că deși sĕ constată progres în înaintarea rațiociniilor restante, fiind însĕ numĕrul rațiociniilor restante destul de mari cu provocare și la conclusele sinodale din anii premergători, consistoriul de nou sĕ îndrumă de a constrânge organele subalterne, ca sĕ înainteze regulat rațiociniile singuraticelor parochii.

N-rul 6 din punctul II. despre depositele comunelor bisericesci; Nr. 7 despre îndrumările date din partea Ven. cons. în causele de comasare și segregare; Nr. 8 cu privire la tacsa sidocsială, la zidirea seminariului etc. la propunerea comisiunei sĕ iau spre sciință.

Urméză la ordinea ḑilei comisiunea bisericéscă, care prin raportorul seu deputatul Daniil David referéză asupra raportului consistoriului archidiecesan ca senat bisericesc din 6 apr. a. c. Nr. 2687 B. în care sĕ arată, că la concursul pentru postul de prof. în secțiunea teologică a „Seminariului Andreian“ în terminul legal a concurat profesorul seminarial prof. Dr. Remus Roșca, care e și cualificat pentru acest post: La propunerea comisiunii sinodul enunță ca conclus: Concurentul se admite la alegere, avênd a sĕ efeptui alegerea în ședința procsimă la locul prim al ordinei ḑilei.

Tot comisiunea bisericéscă prin același raportor referéză asupra următórelor rapórte consistoriali:

a) Raportul consistoriului archid. din 7 Sept 1894 Nr. 6441 B., în care sĕ promovéză cererea parochiei vacante Stenea, prot. Sibiiului, de a sĕ admite la cursul clerical estraordinar P. Mirieni, din motivul, că nu s'a putut afla candidat cu cualificațiune normală nici în urma escrierii a doua de concurs.

b) Raportul consistoriului arch. din 14 Febr. a. c. Nr. 1068 B. în care tot din considerațiunile inșirate sub *a)* sĕ cere întregirea parochiei vacante din Booz, protopr. Hațegului prin primirea la cursul estraordinar a cantorului de acolo George Popescu.

c) Raportul consist. archid. din 20 Sept 1894 Nr. 6207 B. pe basa acelorași motive în care sĕ cere primirea la cursul estrnordinar alui Ioan Predovici pentru parochia Amnaș, protopr. Selițtei. Referitoriu la cererile de mai sus comisiunea propune:

Sĕ autoriséză consistoriul a întregi parochiile amintite pe cale estraordinară prin indiviḑi amintiți, avênd aceia sĕ poédă cualificațiunea prescrisă prin conclusul sinodal dela 6/18 Maiu 1888 Nr. prot. 63.

Față cu acéstă propunere deputatul Teodor Herman face următórea contra-propunere: Sinodul susținênd normele în vigóre de până acuma, nu admite escepțiunea față cu întregirea parochiilor din Stenea protopr. Sibiului, Booz, protopr. Hațegului și Amnaș protopresb. Sĕliștei cu indiviḑii numiți, cari nu întrunesc nici barem cualificațiunea minimală, recerută pentru clericii estraordinari.

Punêndu sĕ la vot ambele propuneri sĕ primesce propunerea comisiunei și sinodul enunță ca conclus: Sĕ autoriséză consistorul a întregi parochiile Stenea Booz și Amnaș pe cale estraordinară prin primirea la cursul estraordinariu a indiviḑilor.. Avênd acestea sĕ-și insușéscă cualificațiunea prescrisă prin conclusul sinodal dela 6/18 Martie 1888 Nr. prot. 63.

Urméză la ordinea ḑilei comisiunea școlară, care prin raportorul sĕu deputatul Ioan Panțu referéză asupra hârtiei Consistoriale din 1894 Nr 5735 scol. prin care se comunică ordinul ministrului de culte și instrucțiune publică pin 25 Maiu 1894, în care acesta pretinde sĕ-sĕ învețe în cele douĕ clase din urmă a-le școlei comerciale din Brașov limba și literatura magiară în limba de propunere magiară amenințând cu detragerea dreptului de publicitate în cas de a nu-sĕ conforma autoritatea supremă bisericéscă acestui ordin ministerial. La propunerea comisiuni sinodul enunță ca conclus: Sinodul însĕrcinéză pe Vener. Consistoriu archidiecesau a face o representație binemotivată la Inaltul ministeriu de culte și instrucțiune publică, pentru a apăra dreptul, ce are o școlă cu limba de propunere română, precum și dreptul ce de present 'l are încă biserica nóstră, pe basa statutului organic, cu privire la școlele nóstre comerciale.

Urméză comisiunea organisătóre, care prin referentul sĕu deputatul Ioan de Preda, raportéză asupra hârtiei consiștoriale din 6 Martiu a. c. Nr. 1833 Plen. cu privire la pensionarea asesorului consistorial ordinariu protosincel, Nicanor Frateșiu în urma unui îndelungat morb psichic și la devenirea în vacanță a postului ocupat de acesta. La propunerea comisiunei Sinodul ia cu părere de rĕu la cunoscință acest cas și decide a sĕ întregi locul devenit vacant, punêndu-se alegerea pe ședința procsimă la locul prim al ordinei de ḑi.

Tot comisiunea organisătóre prin același referent raportând asupra hârtiei consistoriale din 2 Ianuare 1895 Nr. 2980 Plen. privitoriu la cererea protopresbiterului Iuliu Roșescu de a-i se vota ajutoriul anual de 105 fl. ce l'a avut și mai nainte parochul Clușului propune;

Sĕ nu sĕ satisfacă acestei cereri din lipsa de mijlóce.

Deputatul Petru Pipoș propune:

Sĕ i se voteze ajutorul cerut din alt fond, dacă nu din acela, la care s'a reflectat.

Punêndu-sĕ la vot aceste douĕ propuneri sinodul decide: Cererei protopresbiterului Tuliu Roșescu de a-i sĕ vota un ajutoriu anual de 105 fl. nu sĕ póte satisface din lipsa de mijlóce.

Tot comisiunea organisătórea prin acelaș raportor, referéză asupra hârtiei consistoriale din 6 Martiu a. c. Nr. 1697 Plen., în care se promovéză cererea comunelor: Drâmbari cu filia Șeușa și Limba cu filia Ciugud pentru a fi dismembrate dela protopresbiteratul Sebeșului și încorporate la protopresbiteratul Albei-Iuliei. Comisiunea propune sĕ nu se încuviințeze cererea acestor comune.

Deputatul Nicolae Florescu face următórea contrapropunere:

Sĕ se satisfacă cererei comunelor Drâmbari și Limba de a fi încorporate la protopresbiteratul Alba Iulia.

Punêndu-se la vot aceste douĕ propuneri sĕ primesce propunerea comisiunei enunțându-se ca conclus: Sinodul nu încuviințéză cererea comunelor Drâmbari cu filia Șeușa și Limba cu filia Ciugud de a fi dismembrate dela protopresbiteratul Sebeșului la protopresb. Alba-Iulia.

Anunțându se ședința procsimă pe mâne la 9 óre a. m. ședința sĕ încheie la 1 óră d. a.

*

In ședința a VI-a dela 14/26 Aprile a. c. obiectul cel mai important a fost alegerea unui profesor la seminariul archid. alegêndu-sĕ aprópe cu unanimitate secretariul cons. Dr. Remus Roșca, și alegerea unui asesor ordinar în senatul bisericesc, alegêndu-sĕ tot asemenea aprópe cu unanimitate referentul școlar Mateiu Voileanu (Raport special în nrul viitor.)

(Va urma).

Rea voința.

Sub acésta titulă primim dela un deputat sinodal următórele șire:

Onorate D-le Redactor! Sunteți rugați a da loc în stimata Dv. fóie următórelor reflecsiuni, ce mĕ simt dator a le face:

Este sciut, că de mai mulți ani ḑiariul „Tribuna“ din loc sĕ ocupa în mĕsură mică cu de ursul și desbaterile ședințelor sinodale. O făcea acésta, că .și ținea de subdemnitate a sĕ ocupa cu lucrările acestei corporațiuni bisericesci naționale? — precum mi-s'a spus atunci — nu sciu și aci nici nu vreau sĕ cercetez, căci scopul meu este sĕ fac reflecsiuni la cele ce sĕ întêmplă acum. In anul acesta am observat, că dela începutul ședințelor sinodale se aflau în sala de ședinte unul și une-ori doi—trei din redactorii și colaboratorii „Tribunei“, făcênd notițe. Am dedus din acésta, că în anul acesta și „Tribuna“ va avé rapórte mai detaiate despre lucrările și decisiunile sinodului și acésta m'a îmbucurat, căci după părerea mea e bine, ca despre mersul lucrărilor sĕ fie informat publicul în cercuri cât mai mari. Bucuria mea însĕ în ḑilele aceste s'a prefăcut în curênd în amărăciune și decepțiune, căci am esperiat tristul adevĕr, că dela începutul sesiunii și sistematic s'au publicat în „Tribuna“, în rapórte și notițe, lucruri neadevĕrate în parte și chiar denaturate, urmărind scopul, — precum sunt sigur, că despre acésta sĕ va convinge ori și cine, chiar cetind și numai cele publicate in „Tribuna“, — de a lovì și ponegrì cu ori ce preț pe In. cap al bisericei nóstre și președinte al sinodului și totodată a face ridicul și a submina vaḑa sinodului nostru. Étă o mică colecțiune din „floricelele“ — cum sĕ ḑice — a „Tribunei“, referitóre la sinod:

In nr. 81 de Marți 11/23 Aprile, la cronică scrie:

„Sinodul *diecesan* s'a deschis eri. Metropolitul a ținut o cuvêntare în urma căreia 5—6 „sĕ trăiéscă“ cam tocite și ele abia s'au auḑit, semn că nici chiar maioritatea acésta alésă la comandă nu i-a putut încălḑi . . , .“

Nu pot presupune, că redactorii „Tribunei“ nu sciu, că sinodul nostru e *archidiecesan* și că deputații nu se adună, ca sĕ facă gălăgie prin strigăte și demonstrațiuni . . . sĕ vede deci rea voința.

Dar acésta notiță trécă-ducă-sĕ.

In nrul următor 82, de Miercuri 12/24 Aprile a. c. făcêndu se un estras din raportul consistoriului plenar, sĕ ḑice: „raport subscris de Miron“ etc. Va sĕ ḑică nici titula ce compete archiereului nu se mai dă . . .

In nrul 83 de Joi 13/25 Aprile dăm de multe „floricele“. In raportul despre șed. III care sĕ începe cu următórea frasă: „o ședință tristă“ sĕ ḑice între altele, că Escelenția Sa a dat a se înțelege, „că nu era de noi o constituție ca acésta“, că „Miron declară, că doresce ca preoțimea sĕ se disciplineze, dar în același timp, apĕră acte de nedisciplină“, că la cererea ședinței confidențiale din partea mai multor deputați „Metr. se preface că ședințele secrete nu-i convin“ etc., tot lucuri luate din aier și denaturate, pe lângă frasele „bine sunătóre“ menite a face efect precum: „Ședința de eri a fost o rușine pentru cei ce aḑi guvernă biserica“, apoi „și acum urméză scandalul constituțional, care dovedesce, cât de incapabili (ori abusivi) sunt actualii stăpânitori ai bisericii“ . . . . etc. ce le aflăm în raport.

Tot în acelaşi nr. la „Mai nou“ sĕ susţine, cu totul fals, că la declararea şedinţei secrete în causa Cristea au fost 19 voturi pro şi 19 contra şi că Metropolitul „cel ce nu se sfiesce de publicitate“ a decis pro; că propunerea consistoriului s'a luat la cunoscinţă cu o maioritae de 2 voturi etc.

Tot în acelaşi numĕr, în o notiţă pe pag. I. întitulată „apucătură nedémnă“ sĕ ḑice între altele, cu privire la fóia D-vóstră, că:

„Cei care în cercurile metropolitane susţin, că e necesar ca organul metropolitan sĕ fie schimbat în ḑiar cuotidian. — spun că acésta se impune mai ales prin venirea la Blaj a metropolitului Dr. Victor Mihályi „care póte sĕ iee ortodocşilor tot terenul de sub picióre“.

Am căutat înadins sĕ vĕd, întrucât este acésta scire adevĕrată, şi constat, că e falsă, literă de literă. „Tribuna“ sĕ vede, că a publicat-o cu intenţii anumite — dar eu întreb, că este acésta apucătură démnă?

Mai departe în nrul de Vineri, 14/26 Aprile, „Tribuna“ presentéză fals votul sinodului în afacerea asesorului Cristea, atribuind unor deputaţi, puşi cu numele, că ar fi votat aşa, cum în adevĕr n'au votat. Am auḑit, că acésta s'a făcut după combinaţie, nefiind dela „Tribuna“ nimenea de faţă la actul votării: étă esactitate.

Şi aşa mai departe! Eu cred însĕ că acest mod de-a întorto hia şi suci adevĕrul, a-l plesni în faţă chiar în fiinţa de faţă în Sibiiu a deputaţilor sinodali, nu e lucru potrivit pentru o fóie seriósă, nu e act românesc, nu e frumos.

Atentatul dela Bocsig!

E vechiu proverbul român: „dintr'un ţinţariu un armăsariu“. Se potrivesce atât de bine acest proverb, când e vorba despre ḑiaristica magiară, în ce privesce scirile referitóre la români, încât sĕ pare, că anume e făcut spre a caracterisa modul uşor, cu carele sĕ trimit în lumea largă, ori-ce sciri, prin care românii sunt arĕtaţi ca element de disordine, şi pururea gata a veni în conflict cu legile patriei. Presa magiară, carea fórte arare-ori se întâlnesce cu procurorul, publică cele mai cornurate minciuni fără a le mai controla, dacă sunt posibile ori ba, destul e ca ele sĕ aibă şi numai aparinţa de a înnegri pe români. E destul ca un colaborator, carele nu cunósce de loc referinţele şi pe poporul român, ori apoi vre-un jidov denunţiant sĕ trimită ḑiarelor magiare ori-ce informaţiuni false, pentru-ca pe basa acestora sĕ se scrie articlii de fond, şi sĕ ni se arunce în faţă cele mai detestabile epitete şi calumnii. Atentatul dela Bocsig despre carele s'a scris numai puţin ca patru articli, în ḑiarul „Magyar Hirlap“ în vara anului 1893, este un specimen de reutatea şi uşurătatea cu cari se pórtă ḑiarele magiare faţă de români. Nu am fi obiectat mai pe larg asupra acestui pretins atentat, dacă nu ar obveni atâtea împregiurări, din cari putem face unele deducţiuni secure aprópe pentru venitoriu.

La 1893 vara, Maj. Sa regele participă cu suită numĕrósă la manevrele ţinute în giurul Boros-Sebeşului; Românii din întreg ţinutul întimpină în mod solemn pe regele. Ţinuta démnă a poporaţiunei române nu convenia unor rĕu voitori ai nostrii. Românii trebuiau presentaţi monarchului lor ca nesce ómeni gata a-i stinge viéţa, prin comiterea unui atentat asupra trenului, în carele venise Maiestatea Sa.

La şinele trenului dela staţiunea Bocsig lipsiau trei cuie. Atâta a fost de ajuns, pentru-ca sĕ se scornéscă din chiar senin, punerea la cale a unui atentat? Şi cine era autorul pretins al atentatului: Un preot român din Bocsig cu numele Ioan Pop, carele atrase atenţiunea poporenilor sĕi asupra venirei Maj. Sale. Ḑiariul „Magyar Hirlap“ pe basa informaţiunilor unui redactor al sĕu, a scris patru articlii, unul mai infam decât celalalt. In primul articlu redactorul şef: Horváth Gyula, omul carele mai anţerţ bătea calea Bucurescilor spre a afla acolo punctul archimedic, de pe carele se împace pe români cu magiarii spune că: „preotul din Bocsig în biserică a vorbit despre modul cum sĕ se împedece sosirea trenului regal“. In alţi trei articlii colaboratorii acestui ḑiar ţin unisonul şi afirmă că: preotul a ḑis: „Impĕratul este causa neîmplinirei aspiraţiunilor valahe, şi a formării imperiului român dela Nistru până la Tisa“. Tot el preotul: „a îndemnat pe ómeni sĕ opréscă trenul, în carele venia împĕratul şi ungurii cei mari“. Afirmaţiunile luate din vênt şi colportate cu rea intenţiune a indemnat pe susnumitul preot a intenta proces de calumnie şi vĕtămare de onóre ḑiarului „Magyar Hirlap“. Procesul s'a pertractat Joi la 18 April a. c. în Budapesta şi s'a finit cu condamnarea acusaţilor, Horváth Gyula la 7 ḑile temniţă ordinară, Fenyö la 20 ḑile Márkus la 14 ḑile şi Kohn la 3 ḑile, pe lângă amende în bani şi spese de proces în sumă de 884 fl. v. a. Apĕrător al actorelui a fost Dr. St. Pop.

Verdictul juraţilor că: acusaţii sunt vinovaţi pentru delictul vĕtămării de onóre a fost unanim.

Procesul e unic în feliul sĕu şi arată o stare abnormală în statul nostru: decadenţa moralei publice. Şi étă pentru ce? nu s'a putut constata că cineva cu intenţiune ar fi scos cele trei cuie dela tren Şi dacă totuşi s'a făcut atâta sfară, acésta e a se scrie unor ómeni maliţioşi, cari cu intenţiune au pus la cale faima, dând informaţinui false şi ḑiarelor şi în special lui „Magyar Hirlap“. Ei, dară! la noi în Ungaria tóte se pot, când e vorbă de pielea nóstră.

Verdictul nu ne surprinde. Juraţii au fost între Scyla şi Caribde. Se tracta de o afacere cunoscută şi în cercurile Curţii, şi un verdict negativ pe basa fasiunilor martorilor ar fi fost o crâncenă lovitură la simţul lor de dreptaţe, şi tot odată ar fi fost un semn al decadinţei spiritului public în Ungaria. Verdictul afirmativ e o satisfacţiune dată preotului Pop şi prin el poporului român.

Deducţiunile, ce putem trage din acest proces sunt: sĕ fim cu cea mai mare reservă faţă de scirile aduse de pressa magiară, când vorba e de români.

Lipsa de controlă a presei magiare a devenit proverbială. Şi în urmă că: Jidovii, cărora magiarii le au pregătit un pat cald în sinul lor în ce privesce opiniunea publică o falsifică pe tóte căile

Atentatul dela Bocsig va rĕmâné o pétă négră în istoria presei magiare.

Astfel sĕ compromite o presă şovinistă, şi aceia, cari şi-au luat de ţintă nimicirea naţionalităţilor.

Sinódele diecesane.

Sinodul eparchial din Arad.

Sinodul eparchial al diecesei Aradului s'a deschis de P. S. S. dl episcop diecesan Ioan Meţianu.

Inceputul s'a făcut ca totdéuna cu chemarea duchului sânt, pontificând cu mare asistenţă P. S. S. dl episcop diecesan.

La 12 óre toţi deputaţii s'au presentat în sala cea mare a seminariului, aşteptând sosirea Preasânţiei Sale.

Intre urări de „Sĕ trăiască“ Prea S. Sa ocupă locul presidial şi rostesce cuvêntarea de deschidere.

Impresionaţi în mod prea plăcut de cuprinsul cuvêntării de deschidere bogată în înşirarea de fapte se face propunerea, ca vorbirea sĕ se trécă la protocol în întreg cuprinsul sĕu, éră pentru apreţiarea ei sĕ se transpună totdeodată unei comisiuni speciale, care se proiecteze un rĕsunet la acéstă icónă a unei activităţi de 20 de ani destul de spornice.

S'au presentat apoi rapórtele consistoriilor plenare precum şi cele ale diverselor senate consistoriale din Arad şi Oradea-mare precum şi alte petiţiuni şi propuneri, cari tóte s'au avisat spre resolvare diverselor comisiuni sinodale.

In şedinţa II, s'a desbătut asupra rapórtelor plenare ale consistoriilor eparchiale din Arad şi Oradea-mare. In acéstă şedinţă nu au obvenit lucruri de ceva importanţă estraordinară. Ambele consistorii au satisfăcut aşteptărilor pe terenul activităţii lor; au apĕrat cu bărbăţie interesele bisericesci-scolare ale diecesei, au ţinut mai multe şedinţe plenare, în cari s'au deliberat tóte agendele obvenite.

Comisiunea verificătóre a raportat asupra actelor electorale, sĕvêrşite în Chişetĕu şi Lipova, şi ambele s'au aflat în ordine, ne atacate prin protest.

In şedinţa III, primul obiect, declarat de urgent şi resolvat la moment, a fost propunerea frumos motivată a protopopului Dr. Traian Putici, făcută din incidentul reposării fericitului metropolit al Bucovinei Silvestru Morariu. Sinodul cu vot unanim a dat viuă espresiune condolenţei sale şi a decis sĕ notifice acésta prin adresă scrisă consistoriului metropolitan din Cernăuţi.

A urmat apoi ordinea ḑilei, care s'a început cu raportul comisiunii epitropesci asupra senatului epitropesc al consistoriului din Arad.

Sinodul eparchial al diec. Caransebeş.

După-ce s'a celebrat sânta liturgie şi s'a făcut parastas pentru în Domnul adormiţii archiopiscopul şi metropolitul Andreiu, episcopul Ioan, mecenatul Emanuil Gojdu, binefăcĕtorii Dimitrie Hăţegan, Dimitrie Peţa, Dimitrie Miculescu, Costa Tismănariu şi Elena Peţa, — deputaţii sinodali s'au adunat în sala comunităţii de avere şi prin o deputaţiune au învitat pe Preasânţitul Domn diecesan Nicolae Popea, pentru-ca sĕ binevoéscă a deschide şi conduce şedinţele sinodului.

In urma învitării amintite P. S. Sa a sosit în sala şedinţelor şi prin cuvêntarea publicată în nrul de aḑi al fóiei nóstre declară sinodul de deschis.

Intre obiectele mai însemnate ale şedinţei prime a fost împărtăşirea făcută din partea presidiului despre încetarea din viéţă a I. P. S. archiepiscop şi metropolit al Bucovinei Dr. Silvestru Morariu-Andrieviciu. Sinodul, prin sculare şi cu cuvintele „în veci pomenirea lui“ dă espresiune condolenţei sale şi la propunerea părintelui archimandrit F. Musta decide a se trimite consistoriului archiepiscopesc din Cernăuţi, adresă de condolenţă, compusă de o comisiune constătătóre din Dr. G. Popoviciu, E. Trăilă şi I. Budinţénu, şi care e următórea:

Prea Venerat consistoriu archiepiscopesc!

„Vestea întristătóre şi durerósă despre mutarea la cele vecinice a Inalt Prea Sânţitului Domn archiepiscop şi metropolit Silvestru Morariu-Andrieviciu, a provocat pretutindenea la poporul dreptcredincios român o jale profundă. Bunele sale simţĕminte către biserica şi poporul dreptcredincios român erau tuturora cunoscute; éră faptele sale măreţe de mare bărbat al némului şi de mare archípăstoriu al bisericei nóstre, i-au câştigat merite neperitóre şi i-au făcut numele nemuritoriu în istoria luptelor şi suferinţelor bisericei nóstre, încât posteritatea cu pietate va rostí pururea numele lui şi va păstra cu scumpĕtate în veci amintirea lui.

Dreptaceea sinodul eparchial al diecesei Caransebeşului, întrunit în sesiune ordinară, luând cu adâncă întristare cunoscinţă despre perderea Marelui bărbat al némului şi Marelui archipăstoriu al bisericei nóstre dreptmăritóre, în unanimitate a dat espresiune protocolară condurerei şi profundei jale, ce o simţesce deopotrivă cu archidiecesa vĕduvită a Bucovinei. Ceea-ce venim a aduce la cunoscinţă cu frăţéscă dragoste Prea Venerabilului consistoriu archiepiscopesc, implorând ajutoriul a tot prea înduratului D-zeu spre a mângâia inimile coreligionarilor şi confraţilor nostri din Bucovina“.

După acésta sĕ presintă mai multe esibite, acte consistoriale şi petiţiuni cari sĕ dau diferitelor comisiuni şi sĕ acórdă la mai mulţi deputaţi cererile de concediu cerute.

In şedinţa a II-a presidentul aduse la cunoscinţa sinodului încetarea din viaţă a laboriosului deputat sinodal Iuliu Petric, ér' sinodul îşi esprimă condolonţa prin sculare.

Se cetesce adresa de condolenţă către consistoriul archidiecesan din Cernăuţi, din incidentul reposării regretatului archiepiscop şi metropolit al Bucovinei- Dr. Silvestru Morariu-Andrievici.

Se pune la ordinea ḑilei raportul comisiunei verificătóre şi sinodul verifică pe deputaţi propuşi şi primesce şi propunerea făcută la acest obiect din partea Prea Cuviosului Domn Archimandrit Filaret Musta, ca sĕ se pótă ordina pe viitoriu cercetare disciplinară şi în contra acelor comisari de alegeri cari resping protocólele electorale fară motiv, atunci când acelea nu le convin.

Urméză apoi la ordinea ḑilei raportul comisiunei bisericesci.

Raportor Dr. Georgiu Popovici, protopopul Lugoşului.

Se ia la cunoscinţă raportul despre mişcarea poporaţiunii în diecesă în decursul anului espirat. Din acest raport plin de cifre, sĕ constată tristul fapt, că numĕrul credincioşilor, cari trăesc în concubinat, şi prin urmare sunt lipsiţi de binecuvêntarea bisericéscă, s'a înmulţit în anul trecut în întréga diecesă cu 390.

O discuţie mai animată s'a desvoltat asupra obiectului ce a urmat acuma la ordinea ḑilei, anume: afacerea bisericei numită „Călugăra“ din Ciclova-montană.

Mai mulţi credincioşi, şi separat apoi membrii comitetului parochial, au cerut dela sinod decretarea acestei bisericii de mănăstire, şi înzestrarea ei cu un călugĕr. Alţi credincioşi ér' au cerut tragerea în cercetare disciplinară a preotului dela acésta biserică, cu numele Bufan.

Se face istoricul acestei biserici, zidită pe locul unde vieţuise un pustnic evlavios şi cu temere de Dumneḑeu.

Se constată, că biserica din întrebare cu adevĕrat este fórte acomodată de mănăstire, şi că Episcopul şi Consistoriul diecesan doresc din tot adinsul înfiinţarea acestei mănăstiri, pedecă este însĕ împregiurarea, că biserica este zidită pe loc strĕin, pe teritoriul Societăţii de căi ferate din Oraviţa. Comisiunea propune esmiterea unei comisiuni cu îndrumarea, că la procsimul sinod sĕ facă raport despre cele esperiate.

I şedinţa III-a se pune la ordinea ḑilei raportul comisiunii scolare.

Raportor dl profes. Gerasim Sêrbu.

Raportul general al consistoriului ca senat scolar. se ia la cunoscinţă cu următórele propuneri făcute din partea comisiunei.

Pe viitoriu sĕ se amintéscă în raport: dacă sunt catecheţi la tóte scólele, şi dacă sĕ cercetéză biserica din partea scolarilor?

Sĕ se raporteze câte biblioteci parochiale sunt în diecesă şi câţi copii sĕraci s'au provĕḑut cu cărţile scolastice necesare din partea comitetelor parochiale?

Se raportéză, că la institutul pedagogic fiind nou post de profesor în vacanţă, consistoriul a deschis concurs, şi s'a insinuat ca competent dl Petru Ionescu, pre care comisiunea îl propune sinodului spre alegere.

Se alege cu aclamaţiune.

Se raportéză, că conclusele aduse din partea sinodului din anul trecut, cu privire la înfiinţarea unui seminariu, a unui curs practic pe lângă preparandia diecesană, precum şi conclusul adus pentru reactivarea grabnică a conferenţelor învĕţătoresci, — consistoriul nu le-a putut esecuta.

Comisiunea propune, ca împregiurarea acésta sinodul sĕ o iee „cu regrete“ la cunoscinţă, îndrumând consistoriul sĕ satisfacă cât de curênd concluselor amintite.

Urméză raportul comisiunii financiare.

Raportor dl Virgil Thomici.

Raportul, cu care se presentéză sinodului socoţile anului trecut asemenea se ía la cunoscinţă, socoţile se apróbă, şi se dă absolutoriul îndatinat. Obvenind în anul trecut nisce supraerogate, a căror acoperire nu se trecuse prin preliminariu, — comisiunea financiară află de bine a îndruma consistoriul, sĕ se ţină pe viitoriu strêns legat de preliminariu, şi astfel de supraerogate sĕ nu se facă mai mult fără întrebarea sinodului. In deosebi doresce comisiunea, că casul fostului director de preparandie, Stefan Velovan, căruia consistoriul i.a solvit ca escontentare salariul întreg pe un an de ḑile, fără a fi preliminată suma necesară, — sĕ nu formeze cas de precedenţă pentru viitoriu.

Sinodul acceptéză vederile comisiunii, şi în acest înţeles se aduce conclusul.

Se raportéză, că inventariul şi bilanţul tipografiei si al librăriei diecesane s'a aflat în perfectă ordine, şi se propune a se lua la cunoscinţă, ceea-ce după o discusiune mai lungă sĕ şi întêmplă.

La propunerea comisiunei, sinodul apróbă în întregul sĕu cuprins preliminariul diecesan, compus pentru anul viitor 1896.

Noutăţi.

Prinţul Ferdinand, moştenitorul tronului român, a fost numit în ḑiua de 8 Aprile c. comandant al regimentului 4 de roşiori, în locul d lui colonel Cartescu, permutat. — In 23 Aprile la 9¹/₄ a. m. prinţul Ferdinand s'a dus călare la casarma Malmaison, unde i-s'a dat, în faţa M. S. regelui şi a A. S. R. princesa Maria, comanda reg. 4 de roşiori.

* * *

Censura de advocat a depus'o în 22 l. c. cu succes fórte bun dl Dr. Ioan Nedelcu, la tabla regéscă din Budapesta.

* * *

Alegerea dela Neutra. La acéstă alegere s'au dat pentru Jànits 923 voturi, pentru Zichy 847 de voturi. Astfel Janits a fost ales deputat dietal cu o majoritate de 76 voturi.

* * *

Inspectori matriculari. Cum am amintit, pe lângă organele, cari vor avé sĕ pórte matriculele de stat, se vor înfiinţa şi posturi de inspectori matriculari, cari, după cum ḑice „Pesti Hirlap", mai ales la începutul nouei instituţiuni vor fi chemaţi sĕ facă servicii practice, precum: sĕ instrueze personalul, sĕ-l deprindă la o activitate sistematică, sĕ dea diferite deslușiri etc. Numĕrul acestor inspectori matriculari nu va trece peste douĕḑeci. Totodată anunţă numitul ḑiar, că de present în Budapesta se află în lucrare la compactorii de cărţi 10.000 esemplare de broşuri matriculare.

* * *

Nou ambasador rusesc în Vieaa a fost numit cantele Petru Kapnist.

* * *

Mareşal de curte. La scirea „Corespondenţei ungare" despre înfiinţarea mareşalatului de curte ungar, ḑiarul vienes „Neue Freie Presse" ḑice, că scirea, aşa cum se comunică, nu corespunde adevĕrului. Deja cu ocasiunea recunóscerii dualismului s'a luat în vedere şi înfiinţarea unui mareşalat de curte ungar, a cărui chemare sĕ fie de a forma un punct central de întrunire pentru aristocraţia magiară. Despre înfiinţarea unui mareşalat de curte însĕ, care ar avé sĕ represinte în mod juridic curtea, nu a fost nici odată vorbă.

Raportul general al senatului scolariu.

(Urmare.)

2. Secţiunea pedagogică a seminariului archidiecesan.

In secţiunea pedagogică a seminariului archidiecesan cu începutul anului scolariu 1893/94 s'au înmatriculat 85 de elevi, dintre cari în decursul anului au părăsit institutul 4, şi au murit 4. A rĕmas deci cu finea anului numĕrul elevilor 77, şi anume în cursul prim 30, în al doilea 30 şi al treilea 17.

Studiele s'au propus prin trei profesori din secţiunea acésta şi prin 2 profesori din secţiunea teologică. Obiectele technice s'au predat prin cei doi profesori estraordinari, ér lucrul de mână din lipsă de persónă nu s'a predat.

La locul acesta avem onóre a notifica Venerabilului sinod regretabila împregiurare, că în decursul ferielor din vara trecută profesorii seminariali Dr. D: P. Barcianu şi Demetriu Comşa pentru delicte politice au fost duşi în închisóre de stat, anume profesorul Dr. D. P. Barcianu pentru 2 ani şi 6 luni, profesorul Demetriu Comsa pentru 3 ani.

Ministrul reg. ung. de culte şi instrucţiune publică a poftit pe consistoriu, ca după eliberarea profesorilor numiţi sĕ le facă proces disciplinar.

Consistoriul a suplinit catedrele lor prin absolvenţii de cursul teologic Dr. Vasiliu Saftu şi Dr. Ioan Stroia, pe cari ca pe profesori îi remuneréză cu jumĕtate din donaţiunea numiţilor profesori.

In comparaţiune cu anul scolariu 1891/2 cu 72 de elevi se arată o crescere de 5, în comparaţiune cu anul scolariu 1892/93, se constată aceiaşi cifră anume 77.

Programa se alătură la raport.

3. Scóle poporale.

a) Copii de scólă.

In anul scolariu 1893/94 numĕrul elevilor obligaţi a frecuenta scóla a fost:

Dela 6—12 ani	Dela 12—15 ani
copii 41,583	copii 15,706
copile 36.700	copile 13,964
cu totul 78,283	cu totul 29,670

Au cercetat scóla în semestrul I.

Dela 6—12 ani	Dela 12—15 ani
copii 30,161	copii 8,352
copile 22,408	copile 6,953
cu totul 52,569 (67%)	cu tot. 15,305 (45%)

Au cercetat scóla în semestrul II.

Dela 6—12 ani	Dela 12—15 ani
copii 28,160	copii 7,243
copile 20,472	copile 6,138
cu totul 48,632 (61%)	cu tot. 13,381 (45%)

Suma tuturor copiilor obligaţi a frecuenta scóla a fost 107,953. Suma tuturor copiilor, cari au frecuentat scóla în semestrul I a fost 67,874 sau 62%.

Suma tuturor copiilor, cari au frecuentat scóla în semestrul II. a fost 62,013 sau 57%.

In comparaţiune cu anul scol. 1892/93 se arată la cei obligaţi a frecuenta scóla o crescere de 3604, la cei cari au frecuentat scóla o crescere de 2781 în semestrul I., şi o crescere de 1289 în semestrnl II.

b) Adjustarea scólelor.

Edificii scolare proprii sunt arĕtate în 673 comune bisericesci, închiriate 1 8, cu totul sunt edificii scolare 801. Din aceste apar corĕspunḑĕtóre 633 şi necorĕspunḑĕtóre 168.

In comparaţiune cu anul trecut edificiile proprii de scóle au scăḑut cu 4, cele închiriate cu 8. Numĕrul total al edificiilor s'au redus cu 12. Edificiile de scólă corĕspunḑĕtóre au crescut cu 17, cele necorĕspunḑĕtóre au scăḑut cu 29.

Grădini de pomărit sunt arĕtate în 509 comune, dintre cari 306 sunt indicate ca cultivate şi 203 ca necultivate.

In comparaţiune cu anul trecut la cele cultivate se arată o scădere de 23, la cele necultivate o scădere de 8.

Intocmiri pentru gimnastică au 267 comune bisericesci.

In comparaţiune cu anul trecut se arată o crescere de 14

c) Averea scólelor.

Nemişcătóre, efidificii, pămênturi	fl.	945,807.35
Mişcătóre, bani, hârtii de valóre, mobile etc. . .	fl.	277,849.27
Suma . .		1,223,656.62

In comparaţiune cu anul trecut cu o sumă de fl. 1,218,013.52 se arată o crescere de 5643 fl. 10 cr.

Dacă luăm averea scólelor din protopresbiteratul Giógiu II de pe anul scolariu 1891/92 lipsind de atunci alte date, averea scólelor ne arată o crescere de 13.805 fl. 78 cr.

Venitul total anual al scólelor este de 111,719 fl. 59 cr.

In comparaţiune cu anul trecut se arată o crescere de fl. 21,334.43.

d) Salariele învĕţătoresci.

Salariele învĕţătorilor în anul scolariu 1894/95 dau suma de 254.140 fl. 75 cr.

In termin mediu computat vine pe un învĕţătoriu suma de 252 fl. 69 cr.

Salariele aceste provin:

1. Din mijlócele bisericei .	fl.	55,739.80
2. Dela comuna politică .	„	35 850.—
3. Dela popor prin repartiţiune	„	143,410.90
4. Victuale	„	15,048.85
5. Din cantorat	„	2,001.20
6. Din mijlócele archidiec.	„	100.—
7. Cuincuenalii	„	1,000.—
8. Remuneraţ. ca directori.	„	990.—
Suma .	fl.	254,140.75

In comparaţiune cu anul scolariu trecut cu suma de 246,105 fl. 15 cr. se arată o crescere de 8035 fl. 60 cr.

e) Numĕrul scólelor.

Archidiecesa are 1245 comune bisericesci, anume 940 matre şi 305 filii. Dintre aceste susţin scóla proprie 727 matre şi 16 filii, cu totul susţin scóle 743 comune bisericesci. Nu susţin scóle proprii 213 matre şi 289 filii, cu totul nu susţin şcóle proprii 502 comune bisericesci.

Dintre comunele, cari nu susţin scóle proprii, sunt afiliate la scóle de ale nóstre 93 matre şi 148 filii, cu totul 241 comune bisericesci, ér elevii din celelalte 261 comune bisericesci sunt avisaţi la cercetarea de scóle strĕine, şi starea lor este următórea:

	Matre	Filii
La greco-catolici	30	18
La rom.-catolici	2	6
La evangh. lut.	5	26
La evang. reform. . . .	9	35
La unitari	1	—
La scóle de stat	35	7
La scóle comunale . . .	28	48
La scóle de reun. private	10	1
Suma .	120	141

La comunele bisericesci în comparere cu anul trecut se arată o crescere de 1.

La comunele, cari susţin scólă proprie, observăm următórele. In anul trecut au susţinut scólă proprie 740 de matre şi 31 de filii, cu totul au susţinut scóle proprii 771 comune bisericesci. In anul acesta au susţinut scóle proprii 727 de matre şi 16 filii, cu totul 743 comune bisericesci.

Susţin deci mai puţine scóle 15 matre şi 15 filii, cu totul 28 comune bisericesci. Reducerea scólelor cu cifra 28 se esplică cu noua sistemisare a salarielor, fiind necesitate în multe locuri de a se întruni douĕ comune la susţinerea de una scólă între condiţiunile legale.

Inregistrate protopresbiteratele după numĕrul comunelor, cari susţin scólă proprie se presentéză următórea ordine:

1.	Sĕlişte . . .	13	din suma totală	13
2.	Bran	22	„ „ „	23
3.	Braşov . . .	22	„ „ „	23
4.	Abrud . . .	21	„ „ „	23
5.	Avrig . . .	21	„ „ „	23
6.	Mercurea . .	22	„ „ „	24
7.	Agnita . . .	34	„ „ „	37
8.	Câmpeni . .	17	„ „ „	21
9.	Solnoc . . .	13	„ „ „	17
10.	Cet. de pétră .	13	„ „ „	18
11.	Reghin . . .	22	„ „ „	27
12.	Sebeş . . .	28	„ „ „	34
13.	Unguraş. . .	21	„ „ „	27
14.	Geógiu II. . .	23	„ „ „	30
15.	Cluş	37	„ „ „	46
16.	Făgăraş . . .	28	„ „ „	37
17.	Lupşa . . .	21	„ „ „	30
18.	Sibiiu . . .	26	„ „ „	35
19.	Têrnava. . .	17	„ „ „	26
20.	Deş	23	„ „ „	33
21.	Bistriţa . . .	18	„ „ „	29
22.	Dobra . . .	14	„ „ „	26
23.	Orĕştie . . .	26	„ „ „	38
24.	Ilia	33	„ „ „	45
25.	Alba-Iulia . .	28	„ „ „	41
26.	Turda . . .	15	„ „ „	28
27.	Geógiu I . .	23	„ „ „	37
28.	Cohalm . . .	18	„ „ „	40
29.	Mediaş . . .	19	„ „ „	41
30.	Sighişóra . .	32	„ „ „	54
31.	Zarand . . .	37	„ „ „	61
32.	M.-Oşorheiu .	12	„ „ „	40
33.	Deva . . .	20	„ „ „	54
34.	Treiscaune . .	23	„ „ „	75
35.	Haţeg . . .	18	„ „ „	77

f) Invĕţătorii.

Numĕrul total al învĕţătorilor e 887. Dintre acestia sunt definitivi 441, provisori 446.

In comparare cu anul trecut numĕrul învĕţătorilor s'a redus cu 17.

La învĕţătorii definitivi aflăm redus numĕrul cu 12, care se esplică cu pensionarea învĕţătorilor bĕtrâni, al căror loc în decursul timpului nu s'a putut încă ocupa definitiv.

Despre scóle şi învĕţători sĕ alătură la acest raport un conspect tabelaric, asemenea şi despre elevii de scólă, despre averea scólelor, despre venitul anual al acelora, şi despre salariele învĕţătoresci.

(Va urma.)

Convocare.

„Reuniunea învĕţătorilor români gr. or. din desp. Făgăraşului" îşi va ţiné prima adunare generală din ĕstan *Duminecă, in 16 Aprile st. v. a. c.* în comuna Toderiţa, la care sĕ poftesc a participa toţi membrii precum şi alţi binevoitori ai scólei. Epitropiile parochiale şi scolare sunt îndatorate a provedé pe învĕţătorii membri cu diurne de 1 fl. şi pauşal de călĕtorie.

Programa:

1. Diminéţa la 8 óre asistarea în corpore la serviciul divin, şi la celebrarea parastasului pentru decedaţii membri ai reuniunei.

2. Deschiderea şedinţelor şi cetirea apelului nominal.

3. Raportul cassariului şi încasarea tacselor.

4. „România", prelegere practică din Geografia Europei, predată de Ioan Ciungora.

5. „Mateiu Corvinul", prelegere practică de Lazar Sbărneciu.

6. „Albina", prelegere practică din zoologie de Aurel Opriş.

7. „Fasolea", prelegere practică din botanică de Vasile Bărbat.

8. „Argintul", prelegere practică din mineralogie de Ioan Băicoiu.

9. Declamarea poesiilor: „Visul lui Petru Rareş, prin Lazar Sbărneciu şi „Judecăţile sunt sărăcie", prin Ioan Baicoiu, ambele din cartea a II-a de cetire de Ioan Popescu.

10. Constituirea pe un nou period de 3 ani.

Făgăraş, 26 Martiu 1895.

Nicolau Aron, preşedinte. *Ioan Berescu*, secretar.

Concurs.

Spre distribuirea celor **doue premii de câte 25 coróne**, create de către adunarea generală din 1894 a despărţĕmêntului IV al Asociaţiunei transilvane sĕ escrie prin acésta concurs până la 1 Septembre st. n. 1895.

La acestea premii pot concura acei învĕţători aplicaţi pe teritorul despărţĕmêntului, cari cultivéză în grădina scólei de sub conducerea lor **legumăritul** şi le vor obţinea acei doi din ei, cari vor arăta şi dovedi în decursul annlui 1895 cele mai bune resultate.

Resultatul obţinut în cultivarea legumăritului se dovedesce prin un atestat oficios estradat de către comitetul parochial şi vidimat de către oficiul protopresbiteral competent, care alăturându-se la eererea de concurs, sĕ înaintéză până la terminul defipt la subscrisa direcţiune.

Din şedinţa comitetului despărţĕmêntului IV (Sibiiu) al Asociaţiunei transilvane etc. ţinută la 18 Aprile st. n. 1895.

Ioan Papiu, director. Dr. Vecerdea, secretar.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 43 Sibiiu, Marți, 18/30 Aprile 1895. **Anul XLIII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl , 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 17 Aprile 1895.

Din incidentul votului dat de sinodul nostru archidiecesan în afacerea asesorului Nic. Cristea și a profesorilor seminariali Dr. D. P. Barcian și D. Comșa, prin care acesta a aprobat mĕsurile luate de consistoriul archidiecesan în acésta afacere și cari au fost aduse la cunoscința sinodului în tecstul raportului consistorial, ca senat plenar — „Tribuna“ scrie doi primi-articoli în nrii sĕi de Sâmbătă 15/27 Aprile (Nr. 85) și Duminecă 16/28 Aprile (Nr. 86) a. c. susținênd în cel dintâiu, că sinodul a comis o „ilegalitate“ prin votul sĕu, ér' în al doilea presentând pe I. P. S. Sa Archiepiscopul și metropolitul nostru de „dușman al bisericii“.

Espunerea și deducțiunile acestor articoli sunt presentate în o lumină, care nu consună de loc nici cu bunele intenții de care a fost condus I. P. S. Sa Archiepiscopul și metropolitul, consistoriul și sinodul în acésta afacere și nici cu starea faptică a lucrurilor.

Acești factori au datorința a veghia ca biserica sĕ fie ferită de pericolele ce o amenință și spre a o feri de aceste sunt datori a lua mĕsurile necesare, ce li-sĕ impun după timp și forța împrejurărilor. Așa s'a făcut acésta în trecut, așa în casul de față. Nu interese particulare sau persónale au condus în activitatea lor pe acești factori, ci întodeuna au avut în vedere binele bisericii și ocrotirea de pericole a instituțiunilor ei.

Reproba, ce s'a dat asesorului N. Ctistea trebue judecată din punctul de vedere al bisericii, care, precum scim, în timpurile grele, în care trăim este din multe părți amenințată. Scopul bisericii nu este a face politică militantă în stat, o politică conducătóre, fie în ori ce direcțiune, și vedem că bisericile din patrie nici nu o practiséză acésta. Este óre consult sĕ se facă acésta chiar la noi? Este óre consult, ca unii dintre cei mai înalți dignitari ai bisericii — asesori și profesori seminariali, — sĕ ia rolul de conducători în ale politicei? Este óre consult a angaja astfel biserica în fluctuațiunile și agitațiunile vieței politice si bine o sĕ urmeze din acésta pentru biserică, ori o sĕ ii sĕ înmulțéscă dușmanii, o sĕ fie și mai mult espusă persecuțiilor și pericolelor? Consistoriul și sinodul au aflat, că din acésta de sigur nu bine, ci rĕu va urma și în acéstă convingere s'au pronunțat așa precum s'au pronunțat în afacerea, ou care ne ocupâm.

Prin acest vot însĕ nu e vorbă de restringerea dreptului cetățenesc, de-a puté lua parte ori cine la viața publică din stat, sau cum sĕ ḑice în primul din articolii amintiți „de nimicirea cardinalelor drepturi cetățenesci și politice, ce sunt asigurate prin legi fie-cărui cetățén al unui stat constituțional“ Liberă rĕmâne fiecăruia a-și avé convingerea sa politică și a-'și esercia dreptul sĕu de cetățén, ce i-'l dau legile țerii.

Pusă în lumina acăsta adevĕrată hotărirea consistoriului și sinodului, ea nu va apărea nici de o „ilegalitate“, și nici de dușmănósă bisericei, îndreptată spre stricăciunea instituțiunilor ei, cum este presentată în colónele „Trib.“ Și nici va apăré de „dușman al bisericii“ archiereul, sub presidiul și cu concursul căruia s'a adus acésta hotărire, menită a feri biserica de fluctuațiunile politicei militante și de reul ce ar urma de aci pentru ea. Dar acusa acésta nu-și are temeiul sĕu, dacă luâm în considerare, că de câte ori în trecut, până acum ultima óră în cestiunea proiectelor de lege bisericesci, I. P. S. Sa archiepiscopul și metropolitul nostru a apĕrat unde a avut ocasiune, biserica, instituțiunile și vaḑa ei.

Judecata nóstră trebue sĕ fie calmă și nepărtinitóre.

Sinodul archidiecesan.

— Raport special. —

Ședința VI.

la 14/26 Aprile, 1895.

Ședința sĕ deschide la 9 óre a. m. Sĕ cetesce protocolul ședinței a V a dela 13/25 Aprile a. c. și sĕ autentică.

Presidiul presentéză cererile de concediu:

a) a deputatului Dr. Ioan Popescu pe restul sesiunii presente, din causa unor afaceri urgente;

b) a deputatului Simeon Pasca pe întrégă durata sesiunii, din causa unor împregiurări familiare și

c) a deputatului Teodor Pop pe întrégă durata sesiunii, din causă de morb. Concediile cerute sĕ acórdă.

Presidiul presentéză:

a) Cererea sinodului protopresbiteral din tractul Hațegului, de a se primi la cursul estraordinar tineri și cu mai puțină cualificație;

b) Cererea sinodului parochiei Iacul român, din protopresbiteratul Sighișórii, pentru de-a sĕ primi la cursul estraordinar clerical pe anul 1895/6 învĕțătoriul Nic. Șerb, din Felța. sĕ dau comisiunii petiționare.

Deputatul Dr. Andreiu Monda însinuă următórea propunere:

Consistoriul sĕ îndrumă că de-o dată cu espedarea convocătoriului la sinodul archidiecesan sĕ trimită fiecărui deputat și rapórtele generale ale deosebitelor senate, precum și alte raporte și regulamente tipărite, ce vor avea sĕ fie supuse discuțiunii, cu 14 ḑile mai nainte de deschiderea ședințelor. Sĕ dă comisiunii organisătóre.

Deputatul Petru Pipoș face întrebare la presidiu, că cu privire la conclusul sinodului 81 din anul trecut, prin care a fost însărcinat consistoriul archidiecesan a cerceta după causele, pentru cari comunele din protopr. Ungurașului, aparținătóre cercului electoral al Clușului, nu au participat nici una la alegerile sinodale pentru acest period, a întrat ori nu un raport la birou? Președintele rĕspunde, că la biroul sinodal nu s'a presentat în privința acésta raport și astfel deputatul P. Pipoș, propune, ca sinodul sĕ dea urgeare consistoriului în afacerea acésta.

Propunerea, sĕ decide a sĕ pune la ordinea ḑilei după alegeri.

La ordinea ḑilei se pune alegerea unui profesor la seminariul archidiecesan și a unui asesor ordinar în senatul bisericesc, în locul asesorului protosincel Nicanor Frateș, trecut în pensiune Ședința sĕ suspendă pe 10 minute pentru consultare.

După redeschiderea ședinții sĕ purcede la alegerea profesorului la seminariul archidiecesan prin votare secretă cu ședule.

La apelul nominal votéză 45 de deputați, cu ședule. Incheindu-sĕ votarea presidiul poftesce ca bărbați de încredere pe dep. T. Roșescu și Dr. I. Mihu, apoi sĕ purcede la scrutiniu și sĕ constată următoriul resultat: Din 45 ședule voturile se împart astfel: Pentru Dr. Remus Roșca 44 de voturi, pentru Ioan C. Panțu 1 vot. Conform acestui resultat presidiul declară de profesor ales la seminariul archidiecesan pe Dr. Remus Roșca.

Urméză alegerea unui asesor în senatul bisericesc prin votare secretă cu ședule.

La apelul nominal votéză 46 de deputați. Incheindu-sĕ votarea, presidiul poftesce ca bărbați de încredere pe deputații I. C. Panțu și Avram S. Pĕcurar și apoi sĕ purcede la scrutiniu și sĕ constată următoriul resultat:

Din 46 ședule voturile se împart astfel: Pentru Mateiu Voileanu 43 voturi, pentru I. Papiu 1 vot, ședule albe 2 Conform acestui resultat presidiul anunță pe Mateiu Voileanu de asesor ales în senatul bisericesc, declarând, totodată, că în sensul stat. org. îl întăresce în acest post.

Prin alegerea efeptuită în urmă, devenind vacant postul de asesor referent în senatul scolar, deputatul Part. Cosma propune și sinodul decide: cestiunea se relégă la comisiunea organisătóre spre studiare și raportare încă în sesiunea presentă.

La ordinea ḑilei urméză propunerea făcută de deputatul P. Pipoș, privitóre la conclusul sinodului 84 din anul trecut, în cestiunea neparticipării la alegerea de deputat sinodal al comunelor din protopresbiteratul Ungurașului.

Sinodul conform propunerii dep. Pipoș, urgéză consistorul a duce în deplinire cercetarea din cestiune.

Comisiunea organisătóre, prin referentul ei I. de Preda, referéză asupra cestiunii pensionării preoților provĕḑuți cu capelani.

Archiepiscopul-președinte neconsimțind cu mĕsurile, ce s'au luat în obiectul acesta, în decursul desbaterilor asupra acestui obiect, se retrage, voind a da curs liber discusiunii și ședința sĕ continuă sub presidiul Preacuvioșiei Sale Dr. Il. Pușcariu. Referentul comisiunii Ioan de Preda face următórea propunere:

Parochilor provĕḑuți cu capelan le stă în drept a-și pretinde înapoi sumele solvite la fondul de pensiuni, cu cametele lor, sau apoi a-și susținea și mai departe dreptul la pensionare, dacă un atare paroch optéză pentru susținerea pensiunei, în pensiune i-se va computa venitul ce-l primesce dela capelanul seu, după cum s'a calculat acel venit la concursul pentru ocuparea postului respectiv.

Față de acéstă propunere deputatul Vas. Damian face contra propunere, ca parochii provĕḑuți cu capelani sĕ pótă opta sau pentru pensiune sau pentru venitul dela capelan, ér deputatul P. Pipoș face următórea contra propunere:

Toți acei preoți, cari au solvit în trecut tacsele prescrise în fondul de pensiune au dreptul la tótă pensiunea necondiționat fără considerare la aceea, că óre pe lângă acei preoți sunt sau nu capelani.

După o desbatere meritorică, în decursul căreia deputatul V. Damian își retrage propunerea, punêndu-sĕ la vot propunerile, sinodul primeșce propunerea comisiunii, enunțându-sĕ ca conclus:

Parochilor provĕḑuți cu capelani le stă în drept a-și pretinde înapoi sumele solvite la fondul de pensiuni cu cametele lor, sau apoi a-și susținea și mai departe dreptul la pensionare, dacă un atare paroch optéză pentru susținerea pensiunei, în pensiune i se va computa venitul ce-l primesce dela capelanul sĕu, după cum s'a calculat acel venit la concursul pentru ocuparea postului respectiv.

Comisiunea financiară, prin referentul ei Valeriu Bologa referéză asupra raportului cons. ca senat epitr. din 25 Martiu 1895 Nr. 2570 prin care sĕ promovéză rațiociniile fondurilor și fundațiunilor archidiecesane și ale depositelor pe anul 1894. La propunerea comisiunei sinodul ia următórele concluse:

1. Aflându-se rațiociniile archidiecesane încheiate cu 31 Decembre 1894 în deplină conformitate cu cărțile și inventarele ținute în regulă, acele sĕ apróbă, ér supraerogatele în sumă de fl. 14.224 53 cr. sĕ încuviințéză; consistoriului archidiecesan sĕ i-se dea absolutoriul pe anul 1894 luându-se totodată spre scire scontrarea cassei efeptuită prin comisiunea financiară.

2. Resultând din socotéla fondului general administrativ că consistoriul n'a esecutat întocmai budgetul votat de sinodul din 1893 pro 1894, întrelăsând de-a asemna secretariului consistorial, oficialului de casă și oficialului la esactorat pentru anul 1894 salariile în mărimea provocată în budget:

sinodul neaflând de justificată reținerea unei părți din salarele numiților funcționari îndrumă consistoriul la esecutarea conclusului sinodal, asemănând fără vre-o altă întârḑiere numiților funcționari acum ulterior pro 1894 — 1896 sumele restante din salarele lor, cum acele au fost sistemisate la 1893.

3. Resultând din socotelile fondului seminarial și din raportul consistoriului Nr. 2570 Epitr. că acest fond a trebuit sĕ concurgă cu suma de fl. 3408 40 cr. la prestarea plăților a duor profesori seminariali, pentru cari lefile sunt sistemisate în parte din visteria statului, astfel cât în urma acestora fondul seminarial încheie cu 31 Decembre 1895 cu o perdere de fl. 2278 49 cr.

considerând, că după cercetările făcute în archiva consistoriului, subscrisa comisiune a constatat, că în chestia licuidarei salarielor din partea statului pentru succesorii profesorilor seminariali Ioan Popescu, mort la 1892 și Ioan Crișianu mort la 1893, din partea consistoriului nimic nu s'a întreprins pănа acum, astfel cât spre detrimentul intereselor materiale şi morale ale bisericei, salarele succesorilor susnumiţilor profesori defuncţi s'au acoperit din capitalul fondului seminarial, fără ca sě esiste vre-o siguranţă că dela stat sě vor mai puté încasa ulterior sumele, ce altfel ar fi fost constrîns a presta bisericei, sinodul, luând cu regret act de întrelăsarea întêmplată, îndrumă consistoriul a întreprinde sub rěspundere proprie materială, fără vre-o altă trăgănare, paşii necesari, ca sumele ce ne compet din visteria statului sě fie licuidate şi sě se încasseze, ér pentru sumele neîncasate din trecut sě se céră licuidarea lor ulterióră.

Cu aceste fiind timpul înaintat şedinţa sě încheie la óra 1 şi $^1/_2$ enunţându-sě cea procsimă pe mâne la 9 óre.

Şedinţa VII.

ţinută la 15/27 Aprile 1895.

Şedinţa se deschide la 9 óre a. m. Se cetesce protocolul şedinţei a VI-a dela 14/26 Aprile a. c. şi se autentică.

Deputatul Augustin Nicóră face următórea interpelaţiune:

In cuvêntarea de deschidere a I. P. S. Vóstre din acest an, cu regret am cetit despre „indiferentismul“ şi „spiritul de partid“ ce s'ar fi încuibat în sinul sântei nóstre biserici.

Intreb:

1. Cari sunt causele interne ale acestui „indiferentism“ şi cari sunt mijlócele practice, şi ce paşi are de gând a lua Inalt Preasânţia Sa întru provocarea unui interes mai viu faţă de biserică? Prin cari date concrete observă I. Preasânţia Sa „spiritul de partid“, ce rěu aduce el bisericii şi cari sunt mĕsurile ce le are în vedere I. Preasânţia Sa a le lua?

2. Ce înţelege I. Preasânţia Sa prin „rĕcéla faţă de ortodocsie“ şi prin o cochetare cu alte elemente, a căror chemare din capul locului a fost şi este slăbirea şi în fine totala suprimare a sântei nóstre biserici? Cari sunt „detailurile“ trecute cu vederea, cari interesele de partid? Cine sunt „unii ómeni“ şi acelea „corporaţiuni ale nóstre, cari susţin un fel de emulare întru a veni în ajutorul altor biserici, pe când pe ale nóstre le negligă“.

3. Ce înţelege I. Preasânţia Sa sub sfatul, că şi „afară de consultările nóstre sinodale“ cât şi „afară de sinod în referenţe ale vieţii sociale“ deputaţii sě conlucre pentru stîrpirea celor rele şi restaurarea celor bune?“ Cari sunt în concreto cele „bune“ şi cari cele „rele?“

4. Ce paşi a luat I. Preasânţia Sa sau Ven. Consistoriu cu privire la conclusul de sub Nr. 19 al sinodului archidiecesan din a. 1894, care prevede, „că şi dacă legislativa va impune căsătoria civilă biserica sě va supune, dar totodată o va considera de o nenorocire pentru sine şi statul nostru şi îşi va ţiné de sântă datorinţă creştinéscă şi patriotică, ca cu tóte mijlócele legale sě conlucre la desfiinţarea ei?“

La interpelarea acésta, presidiul imediat dă următoriul rěspuns:

Propriamente on. deputat Augustin Nicóră face două interpelări, una referitóre la cuvêntarea mea de deschidere, cerênd se ilustrez cele ḑise acolo; ér cealaltă referitóre la căsătoria civilă.

Rĕspunḑênd la cea dintâiu declar, că nu mě simt îndatorat sě ilustrez la cererea unui sau altui deputat, că ce am înţeles eu mai în special prin cele grăite de mine în vorbirea mea, ci sensul acestora îl las la buna pricepere a membrilor Venerabilului Sinod. La cas, când cuvêntarea mea de deschidere ar fi provocat óre-care resens general, este o cale, pe care acésta s'ar puté aduce în discusiune, se póte adecă propune din partea ori şi cui, ca însaşi cuvêntarea sě se dea unei comisiuni pentru a se ocupa cu ea şi a veni cu propuneri în plenul sinodului, în care cas eu aş avé sě dau deslușirile de lipsă; acésta însě nu am sě o fac la dorinţa unui deputat.

Ce privesce a doua interpelare, referitóre la căsătoria civilă, acésta s'a discutat în şedinţa a V a a sesiunei presente, şi în obiect s'a luat conclus.

Dep. Augustin Nicóră, voind a reflecta la rĕspunsul presidiului, sě folosesce de unele espresiuni, prin care preşedintele archiepiscop se află atacat în persónă, din care causă presidiul îi detrage cuvêntul, ér sinodul trece peste acest incident la ordinea ḑilei.

Tot deputatul Augustin Nicóră face următórea propunere:

„Din incidentul serbării mileniului acestui stat, avênd în vedere marele interes de a informa lumea mare asupra mersului culturei nóstre religióse culturale din archidiecesă, respective metropolie, archidiecesa în conţelegere cu consistórele bisericelor surori, iniţiază edarea istoriei metropoliei nóstre şi mai vêrtos descrierea vieţii nóstre bisericesci şi descrierea istorică şi statistică a tuturor aşeḑĕmintelor nóstre culturale — indigitând mersul culturei nóstre religióse culturale — cu date statistice comparative. Spre acest scop se escrie un premiu în bani, îndrumându-se Ven Consistoriu a pune acésta imediat în lucrare, amĕsurat §. 96 p. 14 din statutul organic.

Propunerea acésta nefiind sprigi nită nici de 5 membri, conform §-lui 16 din regul. afacerilor interne nu se póte admite la discusiune.

La ordinea ḑilei urméză raportul comisiunei organisătóre. Raportor Parteniu Cosma Relativ la îndeplinirea postului de referent salarisat în senatul scolar, devenit vacant prin alegerea ref. Mateiu Voileanu de asesor ordinar în senatul strîns bisericesc, la propunerea comisiunei sinodul ia următorul conclus:

Considerând, că asesorii din senatul strêns bisericesc, se pot încredinţa şi cu referade din alte senate şi astfel ref. Mateiu Voileanu póte continua cu referata ce a avut-o până aci, postul de asesor refent în senatul scolar de astădată rĕmâne vacant până la sesiunea procsimă.

Er încât lipsa unui referent s'ar simţi dóră în senatul epitropesc unde era aplicat Nicanor Frateş, se autoriséză consistoriul, ca în mod internal sě-şi angageze o putere de lucru cu remuneraţiune potrivită în contul salariului sistemisat pentru postul vacant.

La ordin a ḑilei comisiunea financiară. Raportor Valeriu Bologa.

La raportul consistorial din 6 Aprile a. c. Nr. 2903 Ep în obiectul daunei causate tipografiei archidiecesane în sumă de 658 fl. 10 cr. prin fostul director Stefan Dimitriu, în conformitate cu propunerea comisiunii se transpun comisiunii financiare tóte actele privitóre la tipografia archidiecesană, cari acte s'au dat comisiunii organisătóre pentru-ca avênd astfel comisiunea financiară întregul material la dispoşiţiunea, sě pótă veni în mod organic cu propunerile necesare concrete, întru regularea afacerilor pendente din trecut, între cari şi casul Stefan Dimitriu şi a mersului prosper a afacerilor în viitor.

La ordinea ḑilei raportul comisiunii organisătóre.

Raportor dep Petru Nemeş.

Referitor la raportul consistoriului archidiecesan dto 6 Aprile a. c. Nr. 2379 Epitr. în causa încassării taxei şidoxiale, comisiunea face următórea propunere:

Sinodul consimte şi apróbă primirea în administraţia autonomă a bisericei nóstre încassarea taxei idocsiale de 10 cr. de familie cu 1 Ianuariu 1896 şi îndrumă pe consistoriul archidiecĕsan:

a) Sě aducă la cunoscinţa înaltului regim acest conclus sinodal, rugându-l sě facă şi din partea sa dispoşiţiunile necesare, pentru a se puté duce în deplinire acésta decisiune sinodală, — şi totodată sě aviseze autorităţile politice, administrative, sě dea sucursul recerut autorităţilor nóstre bisericesci la încassarea eventuală esecutivă a taxelor sidocsiale.

b) a dispune a se solvi salariul archiepiscopesc de 8000 fl. în rate lunare din fondul general administrativ.

c) a pune în lucrare cu tot zelul şi tótă energia şi de timpuriu sub responsabilitate tóte dispoşiţiunile necesare.

d) a regula provisoriu tótă încasarea tacselor sidocsiale prin epitropiile şi comitetele parochiale precum şi afacerea de controlă pentru administrarea tacselor la cassa archidiecesană şi spre acest scop a aplica provisoriu personalul recerut.

e) In fine a raporta la procsimul sinod despre tóte dispoşiţiunile luate pentru punerea în lucrare şi regularea provisorie a încassării tacselor sidocsiale, făcêndu-şi propunerile acomodate.

Incât privesce emisul ministerial Nr. 10874/895 în care se pretinde a solvi în cassa statului încă un escedent de 3699 fl. 73$^1/_2$ cr. pentru solvirea salariului archiepiscopesc pe timpul până la 31 Ianuariu 1895, — se îndrumă consistoriul archidiecesan sě l iee în considerare la refuirea definitivă a tacselor încassate.

Sinodul cu privire la acest obiect ia următorul conclus:

Dela 1 Ian. 1896 tacsele sidocsiale sě se încasseze prin organele bisericesci şi sě se administreze ca percepţiune la fondul general administrativ.

Incepênd cu 1 Ian. 1896 salariul archiepiscopesc de 8000 fl. sě se solvéscă din fondul general administrativ în rate lunare anticipative.

Dispoşiţiunile de lipsă pentru încassarea şi administrarea tacselor sidocsiale le va face consistoriul archidiecesan, carele se autoriséză a angagia puterile de lucru trebuinciόse, avênd a raporta la procsimul sinod despre tóte dispoşiţiunile luate.

Incât privesce suma de 3699 fl. 73$^1/_2$ cr. evident în emisul ministerial de sub Nr. 10874/895, pentru solvirea salariului archiepiscopesc pe timpul până la 31 Ianuariu 1895, — sě însărcinéză consistoriul archidiecesan sě l iee în considerare la refuirea definitivă a tacselor încassate.

La propunerea dep. Parteniu Cosma conclusul de sub Nrul precedent, referitoriu la încassarea tacselor sidocsiale se transpune comisiunei financiare spre a se lua în considerare la stabilirea bugetului pe anul 1896.

Tot aceeaşi comisiune prin referentul Ioan de Preda referéză asupra raportului consistorial dto 13 April a. c. Nr. 3094 Epitr. prin care sě promovéză raportul comisiunei administrative a fundaţiunei Şaguna, despre activitatea sa în decursul anului 1894, carele la propunerea comisiunei sě ia spre sciinţă şi sě aclude la protocol.

Acelaşi raportor referéză asupra propunerei deputatului Dem. Coltofean, în causa regulării dotaţiunei protopresbiterilor tractuali. La propunerea comisiunei Sinodul constatând necesitatea dotării protopresbiterilor tractuali transpune propunerea din cestiune Consistoriului archidiecesan spre studiare şi raportare la procsima sesiune, avênd a o promova şi la congresul naţional bisericesc

Referitoriu la raportul Consistoriului archidiecesan dto 6 Aprile a. c. Nr. 3694 Ep. în causa zidirei noului seminariu comisiunea organisătóre prin raportórul seu Iosif Puşcariu, face următórea propunere:

Sinodul regretând amânarea din an în an faţă de o necesitate atât de imperativă şi făcênd atent Consistoriul la urmările eventual funeste, însărcinéză din nou pe Consistoriu, ca sub cea mai grea responsabilitate până la procsima şedinţă sinodală sě îndeplinéscă tóte mandatele sinodului şi anume: sě escrie concurs pentru planurile de zidire şi pentru pleliminarele de spese legate cu acelea; sě le esamineze prin experţi, sě escrie concurs pentru întreprisă pe lângă minusoferenţi, şi tóte acestea dimpreună cu opiniunea plenului consistorial sě le substérnă la procsimul sinod archidiecesan, aşa că sě se pótă întreprinde fără amânare ulterióră zidirea seminariului în decursul anului viitor. Deputatul Ioan de Preda face următórea contrapropunere:

Se îndrumă Consistoriul archidiecesan, ca în decursul anului acestuia sě facă negreşit tóte pregătirile de lipsă pentru edificarea noului seminariu, şi sě raporteze sinodului procsim.

După închierea discusiunei, făcêndu-se votare, sinodul primesce propunerea dep. I. de Preda enuntându-se conclusul: Se îndrumă Consistoriul archid. ca în decursul anului acestuia sě facă negreşit pregătirile de lipsă pentru edificarea noului seminariu, şi sě raporteze sinodului procsim.

Fiind timpul înaintat, şedinţa se ridică la óra 1 d. a. anunţându-se procsima şedinţă după prânḑ la 4 óre.

Sinódele diecesane.

Sinodul eparchial al diec. Arad.

Şedinţa din 24 Aprile s'a început la óra 10 nainte de m. sub presidiul P. S. D. Episcop.

După autenticarea vastului protocol, luat în şedinţele trecute şi după presentarea petiţiunilor întrate, a urmat la ordinea ḑilei raportul comisiunei scolare, asupra rapórtelor senatelor scolare ambelor consistorii.

In rapórtele lor ambele consistorii se constată o intensivă îngrigire şi activitate pe terenul scolar şi o perpetuă bărbătéscă luptă faţă de diferitele ingerinţe, ba chiar atacuri din partea organelor municipale ale statului chiar şi a ministrului de culte. O sumă de admoniţiuni asupra diferitelor scóle de ale nóstre confesionale pe motivul, că propunerea limbei magiare în ele nu este indestulitóre, că învĕţătoriul cutare şi cutare nu posede calificaţiunea recerută, ba chiar şi notificări către consistoriu că municipiul a făcut ministrului propuneri că testimoniul de calificaţiuni, deja cu ani înainte de asta obţinut de cutari invĕţători de la forul competent — sě se nulifice. In comuna Tornia consistoriul a substituit o preparandă la scóla de fete, până se va ţiné alegerea; puterea comitatensă vine însě şi cu forţa dă afară pe substituita, pe motivul „că nu are esamen de calificaţiune“ Tot în numita comună pe frontispiciul edificiului scolar era scrisă o firmă românéscă scolară, aceaşi autoritate vine, éră cu forţa şi sterge inscripţiunea românéscă sub cuvênt că legea nu recunósce astfel de scóle precum sună inscripţiunea cassată: „scóla naţională gr. or. română.

Se înţelege că consistoriul a remonstrat şi a cerut la „In. ministeriu de culte“ satisfacţiune.

Cestiunea cu reuniunile didactice învĕţătoresci pentru cari ministeriul în rĕtăcirea sa cere şi impune statute, nu a străbătut încă la cereri tot mereu neluminaveri ai potestăţii politice; a rĕmas deci ca sě se ţină causa în suspens până când în aşteptatul congres naţ. bisericesc se va regula causa.

Ameliorarea salarielor învĕţătoresci până la minimul prescris de lege: 300 fl. v. a. pe teritoriul consistoriului arădan, s'a efeptuit în mod indestulitoriu; numai puţine comune din protopopiatul Lipovei şi al Belinţului n'au putut ameliora din al lor, vĕḑêndu-se astfel necesitate sě céră dela stat ajutoriul promis de câte 60 fl. anuali. Mai mare este numĕrul comunelor ce sufer de asemenea lipse pe teritoriul consistoriul din Oradea-mare.

Preste tot luat, numitele rapórte consistoriale ambele constată şi intonéză deosebitul zel şi laudavera activitate a protopopilor ca inspectori scolari pe teronul învĕţământului poporal.

Consistoriului din Arad are 410 şcóle, afară de acestea o scólă de fete în Arad apoi institutul teologic-pedagogic, cu un alumneu aici care întreţine 60—80 de tineri, altul în Timişóra cu 10—12 elevi.

Frecuentaţiunea scolară din an în an se amelioréză după putinţă dar' se sperézá oa şi aci pe viitoriu se va face tot mai mult.

Proiectul de resoluţiune pe care îl propune sinodului referentul comisiunei, deputatul Pavel Rotariu este:

„Asupra raportului senatului scolar al consistoriului din Arad, comisiunea constată din numitul raport o activitate intensivă şi bărbătéscă a consistoriului şi a organelor sale de inspecţiune în sóte afacerile scolare precum şi în casurile concrete de controverse ivite între consistoriu şi între organele subalterne sau superióre ale statului. Pe temeiul acestor constatări comisiunea recomândă următoriul proiect de resoluţiune:

Raportul consistorial în general se ia la cunoscinţă şi se primesce ca basă la desbaterile speciale. Totodată sinodul dă viie espresiune curatei sale dorinţe, ca în viitor isvórele ostilităţilor reciproce sĕ cedeze locul lor unei supraveghieri strict legale şi binevoitóre din partea organelor statului, pe motivul, că ale nóstre organe nici odată nu au dat ansă la frecări sau neînţelegeri, ci numai escesul — în unele locuri chiar penibil — de zel al organelor subalterne ale statului, manifestat nu în dragul tendinţelor politice ce aḑi tind a păşi spre noi peste graniţele autonomiei nóstre bisericesci-scolare.

„In fine sinodul află de lipsă a enunţa, că este necesar şi folositor ca consistoriul eparchial sĕ continue ţinuta sa de până acuma: luminând, esplicând şi reclamând respectarea autonomiei nóstre bisericesci-scolare în tóte causele de controversă, ce ar obveni eventual, faţă de organele administrative politice".

Acest conclus servesce drept censură şi onor. consistoriu din Oradea-mare".

Sinodul eparchial al diec. Caransebeş.

In 23 l. c. n. s'au ţinut cele din urmă două şedinţe ale sinodului eparchial, una nainte alta după améḑi, cu căre apoi sesiunea sinodală din est-an s'a închis.

Ambele şedinţe din urmă au decurs, întocmai acele premergĕtóre, neted şi fără gâlcévă. S'au primit cam întru tóte propunerile consistoriului, ér petiţiunile întrate de-adreptul la sinod s'au derivat tóte consistoriului spre competentă deliberare.

Dintre obiectele mai însemnate, petractate în şedinţele din urmă, amintim următórele ca mai momentuóse:

Recercarea guvernului unguresc, ca profesorii dela institutul pedagogic din Caransebeş sĕ între în fondul de pensiune creat de guvern pe sama tuturor profesorilor dela scolele medii din ţéră, a primit un rĕspuns negativ din partea sinodului, pe motivul, că consistoriul îşi are fondul sĕu de pensiune, pe séma profesorilor sĕi.

O altă recercare a guvernului, ca sĕ i-se comunice datele referitóre la dotaţiunea preoţilor din diecesă, findcă guvernul doresce sĕ reguleze dotaţiunea tuturor preoţilor din ţéră, s'a decis a se deriva congresului naţional, fiind-că privesce întrégа metropolie gr.-or. română.

Procesul de regulament pentru un fond de pensiune pe sama profesorilor şi a funcţionarilor diecesani, s'a primit cu unele modificări.

Nu s'a primit însĕ propunerea — după unii cam riscată — a consistoriului, ca móra diecesană din Caransebeş, care aparţine fondului instruct al diecesei, sĕ se vêndă morariului care o ţine de presinte în arêndă, — pe cale privată, fără licitaţiune, pentru suma oferită de 6000 fl. v. a.

Noutăţi.

Incheierea sinodului archidiecesan. Sinodul nostru a ţinut ultima şedinţă Duminecă, în 16/28 Aprile a. c. când a fost încheiat cu o vorbire a Ecselenţiei Sale I. P. S. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul constatând, că desbaterile cu o mică escepţiune, au decurs în regulă, dovedindu-sĕ din partea deputaţilor o mare interesare, pentru afacerile nóstre bisericesci şcolare şi implorând asupra tuturor lucrărilor binecuvêntarea ceréscă.

Deput. Ioan cav. de Puşcariu mulţămesce Esc. Sale pentru abila conducere, urându-i viaţă lungă şi sănĕtate.

In şedinţa acésta s'a resolvat şi cestiunea scóteri fóiei nóstre. Comisiunea tipografică a propus reducerea fóiei la revistă sĕptĕmânală, ér sinodul a primit propunerea deput. I. de Preda, de-a sĕ transpune propunerea comisiunii tipogr. la Consistor spre a-şi da părerea asupra ei la sesiunea viitóre, rĕmânând până atunci a sĕ edita fóia aşa cum este acum.

* * *

Sf. Sinod al României se va întruni în sesiune ordinară din nou la 1 Maiu.

* * *

Magiarisarea pe tóte terenele. In comitatul Zemplinului s'a pornit o mişcare, pentru de a se magiarisa numele localităţilor slave de acolo. Până acum 38 de comunităţi au hotărît sĕ-şi schimbe numele slave cu nume magiare. Şi acésta este cu o dovadă mai mult, că între slavii din Ungaria sunt fórte mulţi ómeni slabi, cari nu mai pun nici un pond pe naţionalitatea lor, ba încă sunt mândri de-a puté trece în tabĕra magiară. Esemple: Jeszenszky, Kosztenszky, şi alte mii de sky".

* * *

Monumentul lui Constantin Diaconovici Loga. „Fóia diecesană" scrie: Conclusul comitetului esecutiv, adus în conferinţa din Timişóra dela 11/22 Martiu anume: de a se întreprinde paşii necesari pentru ridicarea monumentului încă în acest an, e pe cale de a sĕ realisa. Subcomisiunea esmisă pre acest scop, constătătóre din preşedintele comitetului dl referent consistorial Ioan Ionaş şi din architectul Adrian Diaconovici strănepotul mult meritatului apostol al culturei naţionale române din Bănat — zilele acestea nainte de tóte, au ficsat locul unde în cimiteriul român din Caransebeş zac rĕmăşiţele pămêntesci ale defunctului şi constatând că acel loc este fórte potrivit pentru înălţarea monumentului îndată an şi concreḑut definitiv esecutarea lucrarilor de pietrărie şi sculptura firmei Ioan Bibel cu carea altcum, deja înainte de vre-o 2—3 ani s'a stat în negocieri în acéstă afacere. Monumentul de marmoră albă, nalt de ceva preste 3 metri, şi lat de basă de 1·70 m. se va înălţa pe o ridicătură şi se va presenta fórte satisfăcĕtoriu, căci şi locul este ca ales spre acest scop. Acesta sĕ află nu departe de întrarea în cimitir, la stânga drumului principal ce duce dela pórtă spre biserica, în oblongul unde sunt înmormêntaţi rĕposaţii membri ai familiei Mihaiu, cu carea Constantin Diaconovici-Loga era înrudit. Până în August esecutarea monumentului se va termina, şi apoi desvĕlirea se va întêmpla cu ocasiunea iubileului de esistenţă de 25 ani ai reuniunii învĕţătorilor gr.-or. români din diecesa Caransebeşului.

* * *

Cincispreḑece perchisiţii domiciliare s'au făcut în Budapesta la conducĕtorii şi membrii partidei social-democrate din Ungaria. Afară de acésta s'a făcut o revisiune şi în editura ḑiarului „Népszava". Poliţia a confiscat multe esemplare din broşura volantă intitulată „Un cuvênt cătră poporul ungar", scrisă din incidentul procesului dela Szentes, intentat contra socialiştilor. Manuscriptul acestei scrieri volante însĕ nu s'a putut afla.

* * *

Scóle pentru români. „Nemzeti Ujság" aduce, scirea că ministrul de culte are de gând, ca, din incidentul mileniului, sĕ înfiinţeze în comitatul Aradălui ḑece scóle poporale de stat prin părţile locuite de români. Comuna Chişeneu s'a şi rugat de ministrul ca sĕ înfiinţeze pe sama ei o scólă de fete cu şése clase. Ministrul i-a făcut cunoscut că va satisface rugărei. — Pe calea acésta crede guvernul sĕ se „îngrijéscă şi de noi românii, însĕ tot numai cu scop de-a — magiarisa.

* * *

Contra magiarilor. In şedinţa de Marţi a parlamentului austriac, cehii tineri au înaintat biroului o propunere de urgenţă prin care cer, ca parlamentul sĕ desapróbe procederea ministrului de comerciu, în urma căreia la trecerea căilor ferate în administraţia statului s'a dat prilej la multe înşelăciuni O viuă discuţie s'a provocat asupra propunerii. Ministrul Plener a luat în apĕrare pe colegul sĕu dela comerciu, ér deputatul antisemit Lueger l'a atacat vehement. Şeful liberalilor-germani, Steinweder, a luat în apĕrare pe guvern, ḑicênd, că servesce spre laudă, pentru-că nu împlinesce pretensiunile esagerate ale magiarilor. Ceea ce face Ungaria, ḑise Steinweder, este identic cu impertinenţa.

* * *

Inundaţii în România. Rîul Ialomiţa s'a revărsat peste maluri în întindere de 100 metri. Dunărea a înecat debarcaderul pontonului român. O sută vagóne rapiţă, 50 pogóne orz şi 30 pogóne grâu de pe moşia Giurgeni, stau sub apă, care continuă sĕ créscă. Sub-prefectul judeţului Constanţa raportézá că apele Dunării cresc în mod îngrijitor. Tóte sĕmănăturile de producte şi zarzavaturi sunt nimicite pe o întindere de peste 9 hectare. In Baita Feteşti, venind Luni nóptea apele mari, pe neaşteptate au înecat peste 1000 oi. La T.-Severin Dunărea a crescut de luni până Marţi cu 12 c. m., ér la Olteniţa cu 5 c. m. Din Călăraşi se telegrafiază, că apa Borcei, trecênd peste malul normal, a inundat 400 pogóne grâu şi 450 rapiţă de pe moşia Cocargea şi 250 pogóne rapiţă de pe moşia Dudeşti.

* * *

Inaintarea Bucurescilor. Capitala Bucuresci va întreprinde lucrări mari, pentru a pune oraşul în bune condiţiuni de desvoltare. După tóte semnele, esistă un strat subteran de apă care sĕ strecóră din munţi spre Dunăre. Apa acésta e fórte bună şi curată ér serviciul technic al comunei crede, că e şi îndestulitóre pentru trebuinţele capitalei. Apa acésta se va scóte la suprafaţă, se va strînge şi se va distribui în oraş. Étă prima lucrare însemnată. In legătură cu acésta e a doua lucrare, care constă în aducerea apei din Argeş în Dâmboviţa pentru spălarea canalurilor de scurgere. O a treia lucrare mare e construirea unei reţele de canaluri, care sĕ permită întroducerea sistemului total la canal. Vine apoi la rênd pavarea tuturor stradelor. Apoi se vor construi mari magazine de întreposit, în cari neguţătorii sĕ-şi pótă ţiné mărfurile dela sosirea lor şi până la punerea în circulaţiune. Se va înmulţi numĕrul halelor astăḑi cu desĕvîrşire neîndestulătóre. In sfêrşit e vorba sĕ se construéscă abatorii pentru tăerea vitelor mĕrunte. Se va pune stavilă întinderii oraşului şi se va face planul topografic. Esecutarea acestor lucrători, bine condusă, va avé drept resultat sĕ dea capitalei regatului român altă faţă şi s'o pună în rîndul oraşelor de frunte ale Europei.

* * *

Academia română şi-a publicat programa şedinţelor pentru anul 1895—96. Şedinţele sĕptĕmânale au început Vineri la 14/26 Aprile şi vor urma regulat în fie-care Vineri, ţinêndu-se în fie-care lună odată o şedinţă ordinară publică. Vacanţele de vară vor fi dela 15/27 Iuliu până la 15/27 August. La Crăciun vor fi vacanţe de trei sĕptĕmâni şi anume dela 22 Decembre până la 12 Ianuariu v. Sesiunea generală viitóre se va deschide la 28 Februariu (12 Martiu) 1896.

* * *

Ministrul de esterne al Germaniei a comunicat dlui Gr. I. Ghica, ministrul român la Berlin, că vasele române „Elisabeta" şi „Mircea" se vor bucura în porturile germane Wilhelmshave şi Kiel de cea mai amicală şi favorabilă primire, şi totodată, că ministrul german la Bucuresci a fost însărcinat sĕ adacă la cunoscinţa guvernului român că biroul „Mircea" este asteptat în ḑiua de 19 Iunie st. n. pe Elba, spre a lua parte la inaugurarea canalului de Nord, pe când încrucişătorul „Elisabeta" se va afla în Kiel a 17 séu 18 Iunie, spre a se uni cu vasele de resbel ale celorlalte naţiuni.

* * *

Balul domnişórelor române din Bucuresci a produs un venit curat de 6947 lei 40 bani. Comitetul aduce mulţumirile sale d-nei Paul, care a dăruit societăţii o întrégă figură de cotilion, precum şi mai multe şaşeuri din cele mai frumóse. Asemenea şi dlui Gr. Manu, director general al monopolurilor statului.

* * *

Un testament generos. Dumineca Tomei a acestui an a fost pentru poporul român din Foventea, în comitatul Sibiiului o ḑi de mare bucurie. Un distins şi generos fiiu al acestei comune, dl Danil R. Cordescu, cunoscutul director şi întemeietor al institutului „Lumína" din Bucuresci, după un timp de apróре 40 de ani de încordată activitate, petrecuţi mai ales în România, s'a rentors şi stabilit ḑilele acestea în comuna sa natală, unde voesce sĕ-şi petrécă ḑilele bătrâneţelor.

In semn de recunoscinţă şi iubire cătră comuna sa natală, dl Cordescu întemeià pentru biserica română din acéstă comună o fundaţiune de 20,000 coróne. Acéstă nobilă şi generósă faptă o aduse d-sa la cunoscinţa ciedincioşilor din Foventea în ḑiua de Dumineca Tomei, printr'un discurs plin de duioşiă şi sfaturi înţelepte, spunând între altele, că s'a întors în mijlocul acestor credincioşi cu dorul şi hotărîrea, de-a lucra şi de-a aduce tóte jertfele posibile pentru înaintarea binelui obştesc a fraţilor sĕi români din acéstă comună. Vorbirea şi-o închià dl Cordescu cu declaraţiunea, că „va depune ca dar, în fie-care an de acuma încolo, în cassa bisericei câte una mie coróne, spre a se da cu împrumutare, conform testamentului sĕu".

Cronică de primăvară.

Zarand, în April 1895.

Ce era de prevĕḑut s'a întêmplat. In ultimele ḑile ale lui Mărţişor, după ploi de câteva ḑile, néua s'a topit, şi de pe vêrful munţilor şi al délurilor a început a pleca cu repeḑiune cătră afundele văi. Crişul albu, şi cu el tóte vălişórele, de cari avem o mulţime au esundat, în câte dóuĕ trei rênduri namolind micele şesuri de pe ţĕrmuri. In special Crişul a făcut multe pagube cu deosebire în sămĕnăturile de grâu, de pe ţĕrmii pe cari atât de tare le-a acoperit cu straturi nóuĕ de pămênt, încât nu vor mai puté sĕ resbată la lumină. Locurile de cucuruz le-a înbunit, éră pe altele le-a preserat cu năsip, făcêndu-le neroditóre.

Abia acum au început a sĕ trage Crişul în alvie. Mai multe sate au fost inundate începênd dela comuna Buceş până la Halmagiu. Un noroc avem noi ceşti apróре de isvorul Crişului, că repede vine şi repede sĕ duce, şi din acest motiv nu mai rar se întêmplă sĕ surupe edificii.

Deja avem timp frumos. Vre-o câteva ḑile ne-a suflat vênt de primăvară rece binişor, carele ne-a împedecat a scóte focul din odăi. S'au început sămănĕturile de primăvară ovĕs, trifoiu, luţernă etc.

Peste tot aratul s'a întârḑiat de tot tare, şi sĕ face fórte cu greu, fiind pămêntul întărit de ploile dese. Nutreţul lipsesce în adevĕratul înţeles al cuvêntului. Economii sĕ tânguie amar. Lipsa de nutreţ însĕ au deschis ómenilor ochii. Nici când spun comercianţii nu li s'au trecut aşa de bine sĕminţele de erburi. Sĕ vede că lipsa de nutreţ i-a făcut pe ómeni mai prevĕḑĕtori, şi de aci mulţi au sĕmĕnat prin grâu, trifoiu, luţernă etc. Ce nu ar pute face aici o reuniune agricolă! Dar sĕ tac de reuniuni, când şi cele ce avem o duc cu chiu cu vai. De altcum sĕ pare, că în general indiferentismul faţă de afacerile publice, şi în specie faţă de afacerile nóstre culturali sĕ estinde pe ḑi ce merge ceea-ce este, cred eu un semn că trăim în têmpuri anomali pentru noi. Egoismul şi interesele personali sĕ cultivă pre scară întinsă, şi de aci diferinţele şi ura de partide.

Preţul vitelor continuă a fi slab, şi rar afli vite bune. Vitele sunt eftine de minune. Preţul bucatelor e în continuă crescere. — Câmpul a dat frumos, pădurea însĕ cu sĕmĕnăturile de tómnă sunt fórte rari, cu deosebire grâul a perit mult la şes, afară de aceea l'au stricat şórecii.

Anul acesta va rĕmâné memorabil. Incătrău călătoresci, dai cu ochii de dealuri surpate, şi scoborâte în jos. Locurile întregi sĕmânate cu grâu au plecat dela situaţiunea lor şi s'au aşeḑat peste altele. E surprins omul mergênd sĕ are de cucuruz şi află că locul lui e acoperit de alt sol cu grâu verde.

Ômenii bătrâni nu au pomenit atâtea surpături chiar şi de păduri. In câte-va locuri au fost duse case superedificate şi aşedate airea, Apa pre cum se vede a pătruns pământul în o adâncime neîndatinată. In primele ḑile ale lui April s'au ţinut asentările. Comisiunile de asentare au fost mulţumite cu resusltatul în cercul Brad şi mai acomodată pentru asentare. Ficiorii vin mai desvoltaţi.

Raportul general al senatului scolariu.

(Incheiere).

III. Catechisaţiune.

La institute de învĕţământ strĕine au frecuentat scóla preste tot 6136 elevi de ai nostri, şi anume:

1.	La pedagogii	14
2.	La gimnasii	557
3.	Scóle reale	96
4.	Scóle comerciale	11
5.	Scóle civile	133
6.	Scóle elem. sup.	137
7.	Scóle elem. inf. gr.-cat.	393
8.	Scóle elem. inf. rom.cat.	307
9.	Scóle elem. inf. ev.-luth.	193
10.	Scóle elem. inf. unitare	243
11.	Scóle elem. ev. ref.	24
12.	Scóle elem. inf. de stat	1826
13.	Scóle elem. inf. comunale	1507
14.	Scóle elem. inf. de reuniuni private	695
	Suma	6136

Despre acesti elevi, şi despre catecheţii lor se aşterne conspect deosebit.

IV. Esamenele.

1. Esamenele de cualificaţiune învĕţătoresci s'au ţinut la 30 Iuniu 1894 şi ḑilele următóre. Ca comisariu consistorial a fost trimis asesorul consistorial, protopresbiterul Zacharie Boiu, din partea guvernului au fost esmişi 2 comisari, anume inspectorele regesc de scóle al comitatului Hunedóra Ludovic Réthi, şi cel al comitatului Sibiiu, Emil de Trauschenfels, ambii consilieri regesci.

Admişi la esamen au fost 23 de candidaţi;

Comisarii guverniali, după presentarea în conferenţa comisiunii esaminătóre, au declarat, că în virtutea ordinului ministerial din 30 Iuniu 1893, Nr. 26.488 nici acuma nu admit la facerea esamenului din limba magiară pe absolvenţii de cursul teologic şi pe candidaţii pregătiţi în cale privată.

Comisiunea consistorială a urmat ca şi în anul 1893, anume a esaminat pe candidaţii admişi şi din studiul limbei magire, promovênd actele la consistoriu.

Consistoriul archidiecesan a promovat afacerea la ministrul de culte cerênd deslegarea ei în înţelesul legei de instrucţiune. Până acuma ministrul nu s'a pronunţat în acésta afacere.

Revenind asupra resultatului esamenului, avem onóre a raporta următórele:

Dintre cei 17 absolvenţi de cursul pedagogic, 15 au susţinut esamenul cu succes bun, şi au fost provĕḑuţi cu testimoniul de cualificaţiune, subscris şi de cătră comisarii guvernului, 2 s'au respins pentru un an, avênd a se supune de nou esamenului din limba magiară.

Fără de cursul pedagogic au maĭ fost admişi la facerea esamenului 6 candidaţi, dintre cari numai unul a susţinut esamenul cu resultat bun.

2. Esamenele anuale. La finea anului scolariu 1893/4 s'au ţinut la scólele nóstre esamenele publice anuale, provĕḑute în §. 104 din normativul scolariu.

Resultatul în general a fost îndestulitoriu.

Consistoriul constată şi acuma cu plăcere progresul în direcţiunea de a se da esamenelor anuale adevĕrata importanţă şi atenţiune din partea organelor bisericesci.

V. Visitarea scólelor.

In considerarea dispoşiţiunilor §-ului 92 din normativul scolariu consistoriul a insistat la mĕsurile luate cu circularul din 7 Septembre 1889, Nr. 6072 Scol. ca oficiile protopresbiterale prin raport separat se arete resultatul visitaţiunilor în tóte direcţiunile Din rapórtele întrate se constată progres şi în direcţiunea acésta.

In necs cu conclusul sinodal din sesiunea trecută Nr. 60 avem onóre a raporta, că consistoriul a esmis comisariu din centru pentru visitarea institutelor nóstre de învĕţământ din Brad, fiind a se continua esmiterea de comisari şi în alte părţi.

VI. Ajutóre.

Ajutórele votate în budgetul anului 1894 s'au votat pe séma catecheţilor, a învĕţătorilor şi a comunelor bisericesci mai serace. Conspectul sĕ alătură

VII. Stipendii.

Cu începutul anului scolariu 1894/95 au devenit din fondurile archidiecesane vacante următórele stipendii:

I. 2 stipendii câte de 500 fl. din fundaţiunea episcopului Moga pentru ascultători de filosofie sau de drept.

II. Un stipendiu de 100 fl. şi altul de 60 fl. din fundaţiunea Francisc Iosif, pentru ori ce facultate.

III. Un stipendiu de 100 fl. din fundaţiunea Cologea pentru studenţii de ori ce categorie.

IV. Un stipendiu de 50 fl. din fundaţiunea Peiovici pentru studenţi de scólele medii.

V. 20 de stipendii câte de 60 fl. pentru elevii din despĕrţământul pedagogic al seminariului nostru archidiecesan.

Stipendiile s'au împărţit în urma concursului, şi de present tóte sunt ocupate.

Conspectul stipendistilor se alătură

VIII. Conferinţele Învĕţătoresci.

Conferenţele învĕţătoresci s'au ţinut într'una cu reuniunile învĕţătoresci mai cu sémă în timpul ferielor de vară.

Consistoriul a urmărit cu deosebită atenţiune atât activitatea adunărilor generale a reuniunilor cât şi mersul regulat al afacerilor în singuraticele despărţăminte, şi în casurile concrete au dat inviaţiunile necesare.

In anul trecut s'a ţinut adunare general şi în reuniunea învĕţătorilor din disrictul Cluş, actele însĕ până acuma nu au fost promovate aici spre a pute consistoriul controla mersul afacerilor. S'au luat mĕsurile cuvincióse pentru trimiterea lor.

Despre neţinerea adunărilor generale în anii trecuţi în districtele Abrud, Cluş şi Deş urméză raport special.

Alte obiecte de natură scolară se vor promova la Venerabilul Sinod prin rapórte separate.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolariu ţinută la 23 Martiu, 1895.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. **Ilarion Puşcariu** m. p.,
archim. vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Remus Roşca** m. p.,
secretariu.

Intrunire agricolă.

Invitare.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“ va ţiné Dumineca în 5 Maiu n. a. c., ḑiua de Sf. George, în comuna Săsciori, o întrunire agricolă. — Inceputul la 10 óre a. m. La acéstă întrunire se va vorbi despre cultura pământului, a fênaţelor de munte şi de şes, despre cultura pómelor, despre cultivarea vitelor, a viilor, a albinelor, şi póte şi despre însĕmnătatea băncilor rurale sistem reiffeisen şi a tovărĕşiilor agricole.

Poftim la acéstă întrunire cu frăţéscă dragoste pe toţi membri şi spriginitorii reuniunii nóstre.

Sibiiu, 13/25 Aprile, 1895.

Comitetul central al „Reuniunii rom. de agricult. din com. Sibiiului“.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Scaunul scolar din Tissa sĕ simte în datorat a aduce cea mai sinceră mulţămire Onoratului institut de credit şi economii „Fageţana“ din Făget, pentru votarea sumei de 15 fl. v. a. spre scopuri culturale dela scóla nóstră gr. or. Libelul depunerei acestei sume ni s'au şi transpus.

Primésca On. institut sincera nóstră mulţămire pentru acéstă donaţiune, însemnând totodată, că un fórte mare sprigin material are poporaţiunea din giurul acesta dela înfiinţarea institutului.

Tissa, la 14 Aprile v. 1895.

la însărcinarea scaunului scolar

Sofroniu Olariu,
paroch.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Conspectul şcólelor confesionale greco-orientale române din Transilvania în anul scolariu 1894/5.

Numĕrul curent	Protopresbiteratele	Numĕrul comunelor bisericesci			Susţin scólă proprie			Nu susţin scólă proprie			Sunt afiliate la scóle de ale nóstre; respective elevii cercetéză scóle:																		Suma tuturor învĕţătorilor	Dintre acestia sunt instituiţi				Toleraţi	Observărĭ
											Afiliate		Greco-cath.		Rom. cath.		Ev. luter.		Ev. refor.		Unit.		De stat		Comunale		Reun. private								
		matr.	filii	Suma	matr.	filii	Sum.	matr.	filii	Sum.	m.	filii	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.		Def.	Prov.	Teol.	Ped.		
1	Abrud	23	—	23	19	—	19	4	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	9	10	3	3	5	
2	Agnita	37	3	40	34	—	34	3	2	5	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	20	8	4	9	11	
3	Alba-Iulia	37	4	41	28	—	28	9	4	13	6	4	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	28	15	13	5	14	5	
4	Avrig	23	—	23	21	—	21	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	28	18	10	7	6	3	
5	Bistriţa	21	10	31	17	—	17	4	8	12	—	—	—	—	—	—	1	8	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	19	13	6	7	10	1	
6	Bran	23	—	23	22	—	22	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36	29	7	7	12	2	
7	Braşov	23	1	24	21	1	22	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	54	45	9	13	19	3	
8	Câmpeni	19	1	20	14	—	14	5	1	6	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	10	7	8	2	5	
9	Cetatea de pétră	18	—	18	9	—	9	9	—	9	7	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	5	4	1	4	3	
10	Cluş	34	12	46	32	—	32	2	12	14	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	32	5	27	3	2	22	
11	Cohalm	21	21	42	19	—	19	2	20	22	—	2	—	—	—	—	—	2	—	13	1	—	1	2	—	1	—	—	18	12	6	—	8	2	
12	Deş	28	3	31	20	—	20	8	5	13	6	2	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	7	13	1	8	7	
13	Deva	28	25	53	19	2	21	9	23	32	2	22	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5	—	1	—	1	—	21	1	20	4	5	13	
14	Dobra	14	12	26	13	1	14	1	11	12	1	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	8	9	1	6	5	
15	Făgăraş	35	2	37	28	—	28	7	2	9	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	32	14	18	3	6	5	
16	Gióǵiu I.	30	7	37	22	—	22	8	7	15	6	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	22	9	13	5	6	9	
17	Gióǵiu II.	28	2	30	21	—	21	7	2	9	7	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	1	20	1	3	15	
18	Haţeg	46	31	77	17	—	17	29	31	60	5	20	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	6	4	16	5	1	—	18	14	14	—	3	12	
19	Ilia	26	19	45	26	8	34	—	11	11	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	12	22	2	6	19	
20	Lupşa	27	4	31	22	—	22	5	4	9	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	6	16	3	2	12	
21	Mediaş	28	13	41	17	—	17	11	13	24	1	—	4	7	—	2	2	1	2	3	—	—	2	—	—	—	—	—	17	9	8	13	4	5	
22	Mercurea	25	—	25	22	—	22	2	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	31	21	10	7	14	5	
23	Murĕş-Oşorheiu	23	17	40	15	—	15	8	17	25	—	5	2	—	1	4	—	4	4	4	—	—	1	—	—	—	—	—	15	5	10	1	2	6	
24	Orĕştie	31	6	37	27	—	27	4	7	11	3	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	32	18	14	6	13	7	
25	Reghin	22	6	28	20	—	20	2	5	7	1	2	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	20	6	14	5	3	8	
26	Sălişte	13	—	13	13	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	22	6	9	15	1	
27	Sebeş	29	5	34	27	1	28	2	4	6	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	44	27	17	13	9	9	
28	Sibiiu	29	7	36	26	—	26	3	6	9	—	1	2	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46	32	14	10	16	3	
29	Sighişóra	33	21	54	29	—	29	4	21	25	1	5	—	—	1	—	—	4	—	11	—	—	1	—	1	1	—	—	33	12	21	6	2	13	
30	Solnoc	17	—	17	9	—	9	8	—	8	6	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	9	—	3	5	
31	Têrnava	22	4	26	16	—	16	6	4	10	1	—	4	3	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	16	2	14	4	—	8	
32	Treiscaune	28	48	76	17	2	19	11	46	57	—	2	—	1	—	1	—	2	—	1	—	—	5	—	6	40	—	—	22	13	9	4	2	2	
33	Turda	28	03	31	13	—	13	15	—	15	1	—	6	—	—	—	—	—	2	—	—	—	5	—	1	—	—	—	13	4	9	2	1	6	
34	Unguraş	22	6	28	18	—	18	4	5	9	3	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	10	8	3	5	5	
35	Zarand	51	10	61	34	1	35	17	9	26	16	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	38	17	21	8	10	12	
	Suma	940	305	1245	727	16	743	213	289	502	93	139	30	18	2	6	5	26	9	35	1	—	35	7	28	48	10	1	887	441	446	169	233	254	

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 44 Sibiiu, Joi, 20 Aprile (2 Maiu) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

— Raport special. —

Şedinţa VIII.

la 15/27 Aprile, 1895.

Şedinţa se deschide le 4 óre p. m. Protocolul şedinţei a VII din 15/27 Aprile, nefiind pe deplin redactat, autenticarea lui se amână pe altă şedinţă

La ordinea ḑilei raportul comisiunei şcolare.

Raportorul acesteia deputatul Zevedeiu Mureşan referéză asupra raportului consistorial din 9 Februariu 1895 Nr. 1127 Scol. prin care se transpun manualele din studiul religiunei lucrate de Preacuviosia Sa Dr. Ilarion Puşcariu archimandrit şi vicariu archiepiscopesc.

a) „Manualul de istorie bisericéscă pentru tinerimea de confesiunea gr. or. din şcólele medii şi comerciale“ în două părţi.

b) Istoria bisericéscă pentru şcólele poporale.

c) Istoria biblică pentru şcólele medii inferióre şi şcólele civile, şi

d) Istoria biblică în folosul şcólelor poporale.

Aceste manuale fiind censurate din partea comisiunei consistoriale esmise în acéstă causă, şi fiind lucrate în conformitate cu planul de învĕţămênt din studiul religiunei aprobat de sinod sub Nr. prot. 86 din 1888 şi fiind întroduse deja în mod provisoriu în şcólele nóstre — la propunerea comisiunei sinodul le apróbă spre a se folosi în şcólele nóstre.

Raportorul comisiunei şcolare neputatul Dr. Span referéză asupra hârtiei consistoriale Nr. 7813 Scol. privitóre la decrescerea Nrului elevilor dela gimnasiul din Brad în anii scol. 1891/92 şi 1892/93. Din acésta resultênd că decrescerea a fost numai din întêmplare, dar de fapt computând perióde de timp mai lungi numĕrul elevilor se înmulţesce, la propunerea comisiunei se ia spre sciinţă.

Acelaşi raportor raportéză asupra hârtiei consistoriale Nr. 3709 scol. din 18 Decembre 1894 privitóre la rugarea parochului din Lancrăm Isidor Blaga pentru întemeierea a două stipendii de câte 60 fl. din fundaţiunea Moga, pe sama alor 2 fii ai sei elevi în gimnasiu. La propunerea comisiunei sinodul ia spre sciinţă raportul consistorial, în urma căruia atari stipendii pe basa testamentului rep. epicop Vasilie Moga nu se pot sistemisa fiind acestea menite pentru studenţi în filosofie ori drept.

Raportul consistorial Nr. 4724 scol. din 1 Septembre 1894 referitor la neţinerea adunărilor generale a reuniunilor înv. din districtul Abrud şi Cluş cu anul 1893 şi aducerea la cunoscinţă despre reîntrarea unui curs normal în afacerile acestor reuniuni, la propunerea comisiunei sinodul i-l ia spre sciinţă.

Tot raportorul Dr. Petru Span, referéză asupra raportului consistorial Nr. 6089 scol. de datul 6 Aprile 1895 privitoriu la dispoşiţiunile ce a luat Venerabilul Consistoriu pentru de a asigura minimul salarielor învĕţătorilor de 300 fl. pretins de lege — în comunele unde din mijlócele proprii urcarea acésta nu e posibilă:

Acest raport la propunerea comisiunei scolare se ia spre sciinţă şi sĕ invită consistoriul ca la sesiunea procsimă sinodală sĕ presinte un conspect a acelor comune bisericesci, cari nici n'au ridicat salariul la suma de 300 fl. nici n'au cerut ajutoriu dela ministru, şi întru cât ar afla de lipsă se ia la respundere pe acele organe bisericesci, cari au documentat negligenţă vădită în privinţa îngrijirei de sórtea şcólelor nóstre poporale, ér pentru votarea ajutorului de 2100 fl din fondul şcolar eparchial pentru anul scol. 1894/95 în contul bugetului anului 1895 i-se dă îndemnisare.

Raportul consistorial Nr. 6540/94 scol de dto 6 Aprilie 1895 despre învoirea reciprocă cu consistoriul gr. cat. din Blaş, pentru înfiinţarea de scóle comune în comunele mestecate, unde singuraticele confesiuni nu pot ţinea şcóle separat, la propunerea comisiunei se iau spre sciinţă.

Dispoşiţiunile luate de Ven. Consistoriu pentru de-a se reîncepe eserciţiile practice ale elevilor seminariali în grădina economică a seminariului împărtăşite prin raportul seu, Nr. 639 scol. se iau spre sciinţă.

Raportul consistorului Nr. 890 scol. referitoriu la procurarea unor modele de caligrafie şi desemn precum şi la causele din cari provine stagnarea înfiinţărei şi cultivărei grădinelor scolare, la propunerea comisiunei se iau spre sciinţă.

Raportul consistorial Nr. 2692 referitoriu la revidarea „Regulementului pentru esaminarea profesoriior de la şcólele medii (din 1873) la propunerea comisiunei se ia spre sciinţă, cu aceea că consistoriul sĕ insiste ca corpul profesoral al şcólelor medii din Braşov însărcinat cu elaborarea unui atare regulament, până la procsima sesiune sinodală negreşit sĕ-l presente.

Raportul consistorial Nr. 3689 Scol. în causa înfiinţării organului pedagogic, aflânduse afacerea în pertractare, sĕ ia spre sciinţă.

Raportul consist. Nr. 2753 Scol. referitoriu la colecta iniţiată de către Consistoriul metropolitan în folosul scólelor nóstre confesionale, — la propunerea comisiunei sĕ ia spre sciinţă.

Regulamentul pentru organisarea învĕţămêntului în metropolie înaintat cu hârtia Nr. 8362 Scol. după o desbatere mai lungă, constatându-se, că este în consonanţă cu normativul nostru scolar votat în anul 1882 — Sinodul î-l primesce ca material acceptabil avênd a se înainta congresului bisericesc spre a-l pertracta în merit.

Raportorul comisiunei scolare deputatul Ioan Popea referéză asupra raportului consistorial Nr. 1607 scol. dto 23 Febr. a. c. prin care se asterne cartea dlui Virgil Oniţiu director gim. în Braşov „Limba română, finţa, originea, rudeniile şi istoria ei“ manual pentru gimnasii, scóle reale şi pedagogie şi propune a se aproba ca carte didactică pentru scólele nóstre. Sinodul şi de astădată face abatere dela conclusele sinodali din 1887 Nr. 102 şi 80 din 1890 şi admite cartea ca manual de scólă.

La ordine raportul comisiunei financiare.

Referentul deputat Dr. Liviu Lemenyi referéză asupra raportului consistorial ca senat epitropesc din 17 Dec. 1894 Nr. 8361 prin care se transpune proiectul de regulament despre administrarea afacerilor epitropesci. Acest regulament fiind tipărit s'a împărţit între membrii sinodului, la propunerea comisiunei sĕ privesce de cetit şi luându-se la desbatere specială, amĕsurat propunerii comisiunei Sinodul apreţiind principiile cuprinse în proiectul de regulament despre administrarea afacerilor epitropesci compus de Consistoriul metropolitan, însărcinéză pe Consistoriul archidiecesan a raporta acésta Consistoriului metropolitan dând espresiune dorinţei, ca pe basa acestui proiect afacerile epitropesci sĕ se reguleze în mod uniform pentru întréga metropolie.

Acelaş raportor referéză asupra hârthiei consistoriale din şedinţa plenară din 27 Martie 1895 Nr. 2698 prin carea sĕ transpune rugarea archivariului consistorial Demetriu Câmpean pentru o nóuă sistemisare a salariului sĕu acum de 700 fl. sinodul votéză archivariului consistorial Demetriu Câmpean un adaus personal anual de 100 fl. din fondul general administrativ începênd cu 1 Ianuariu 1895, ér cestiunea sistemisării se predă consistoriului.

Comisiunea financiară prin deputatul sĕu Dr. Remus Roşca referéză:

a) asupra raportului consist. Nr. 2069 Ep. despre starea proceselor fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane cu finea anului 1894.

b) asupra raportului consistorial Nr. 1819 Plen. referitoriu la la împărţirea ajutórelor şi stipendiilor din fundaţiunea Andronic, la propunerea comisiunei financiare sĕ iau spre sciinţă.

Acelaş raportor referéză asupra raportului consist. din 12 Aprile a. c. Nr. 2690 Scol. prin care se promovéză rugarea representanţiei gimnasiului din Brad pentru un ajutor de 500 fl. spre acoperirea speselor împreunate cu clădirea şi arangearea a dóuĕ sale de învĕţămênt. După o desbatere asupra acestei rugări la propunerea deputatului Vasilie Dămian, sinodul decide a se da rugarea representanţei gimnasiului din Brad Ven. Consistoriu cu indrumarea că, dacă este posibil, sĕ se considere.

Raportorul comisiunei organisătóre deputatul Parteniu Cosma referéză asupra propunerii deputatului Dr. Andreiu Monda referitóre la trimiterea raportelor tipărite deputaţilor, cu 14 ḑile înainte de deschiderea sesiunii — la propunerea comisiunei, sinodul decide: fiind resolvită cestiunea acésta prin conclusul Nr. 12 din 1880 luarea unui coclus nou este superfluă.

Anunţându-se şedinţa procsimă pe Dumineca la 10 óre şedinţa sĕ încheie la $6\frac{1}{2}$ óre p. m.

Şedinţa IX.

ţinută la 16/28 Aprile 1895.

Sĕ cetesc protocólele şedinţei a VII-a şi a VIII-a din 15/27 Aprile şi se autentică.

La ordinea ḑilei raportul consistoriului archidiecesan ca senat scolariu din 13 Aprile a. c. Nr. 3092 Scolar, asupra manualului de scólă „Limba maternă“, de Dr. Ilarion Puşcariu. Deputatul Ioan Popea în calitate de referent al comisiunei scolare propune şi sinodul decide: cartea întitulată „Limba maternă“ ed. II de Dr. Ilarion Puşcariu sĕ apróbă ca manual pentru scólele poporale şi institutele pedagogice, fiind o carte metodică, ce împreună teoria cu pracsa.

Urmând la ordinea ḑilei hârtia consistoriului archidiec. din 13 Aprile a. c. Nr. 3093 Plen., prin care sĕ promovéză raportul comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane despre activitatea sa în decursul anului 1894, deputatul Dr. Ioan Mihu, ca referent al comisiunei financiare raportéză asupra raportului general al comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane.

La propunerea comisiunei raportul sĕ primesce drept basă la desbaterea specială şi sĕ aclude la protocol.

Partea raportului privitóre la numĕrul şedinţelor ţinute, al esibitelor întrate şi resolvirea acelora, precum şi mĕsurile luate faţă cu contribuţiunea şi ecuivalentul erarial prescrisă în sarcina fondului tipografiei, conform propunerei comisiunei se ia spre sciinţă.

Incât privesce supracolaudarea cassei tipografiei, la propunerea comisiunei se susţine conclusul sinodal din anul trecut luat sub Nr. 131.

Privitor la raţiociniile tipografiei şi librăriei pe anii 1893 şi 1894, ce nu s'au compus şi revidat încă, conform propunerei comisiunei sinodul repróbă acéstă nejustificată întrelăsare şi însărcinéză consistoriul archid. a solicita la comisiunea administrativă a tipografiei compunerea şi subşternerea spre revisiune a raţiociniilor restante, ér încât acésta solicitare ar rĕmâné fără resultatul dorit, sĕ îndatoréză consistoriul a îngrijí, ca acestea raţiocinii sĕ se compună din oficiu şi pe spesele celor-ce pórtă vina pentru trăgănarea acestei afaceri astfeliu, încât şi acestea raţiocinii şi cele ale anului 1895 sĕ pótă fi supuse deliberării ulterióre a procsimului sinod ordinariu rĕmânênd votarea absolutoriului pentru anii 1893 şi 1894 până atuncea în suspens.

Celelalte părţi ale raportului din cestiune la propunerea comisiunei sĕ iau spre sciinţă, în vederea esibitelor separate întrate în obiectele despre cari sĕ face amintire.

In legătură cu acest raport, la propunerea comisiunei sinodul află de lipsă a dispune următórele întru ameliorarea mersului afacerilor la tipografie şi augmentarea rentabilităţii aceleia:

a) comisiunea administrativă primesce însărcinarea de a elabora până la 1 Octombre 1895 un Normativ, în care sĕ se ficseze numĕrul personalului ce este a se aplica la conducerea tipografiei şi a librăriei archidiecesane, sĕ se preciseze drepturile şi datorinţele fie-cărei persóne aplicate la tipografie precum şi raportul acelora faţă cu comisiunea administrativă, în fine sĕ se reguleze modul cum este a se esercia controla recerută în afacerile tipografiei şi mersul afacerilor preste tot;

b) tot până la terminul sus indicat sĕ statorésca comisiunea administrativă a tipografiei un nou sistem de contabilitate pentru tipografie şi librărie, care se corĕspundă mai bine recerinţelor unei controle esacte şi prescriselor legii comerciale şi pe basa căruia sĕ fie posibil a compune un atare raţiociniu şi respective bilanţ, din care sĕ reiasă separat resultatul obţinut în fie-care an, de tipografie şi librărie;

c) cele dispuse sub *a)* şi *b)* sunt a se pune în lucrare cu începutul anului, ce urméză, avênd a premerge o inventarisare generală a tipografiei şi a librăriei, consistoriul se controleze esecutarea acestor disposiţiuni luând la cas de lipsă energice mĕsuri, dacă până la terminul pus nu se vor duce în îndeplinire cele cerute dela comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane;

d) în considerare că debitorii tipografiei şi a librăriei represintă în present o sumă de aprópe 20.000 fl. v. a. sĕ însărcinéză comisiunea administrativă a face toţi paşii de lipsă pentru a încassa aceste pretensiuni în decursul anului, ér pretensiuni neîncasabile sau dubióse sĕ le ştérgă, pentru a obţiné un inventariu mai fidel despre averea tipografiei;

e) în fine despre modul cum s'au esecutat tóte cele mai sus dispuse este a se presenta raport amĕnunţit în viitórea sesiune sinodală.

Tot comisiunea financiară, prin acelaşi referent, raportéză asupra hârtiei Consistoriale din 6 April a. c. Nr. 2093 Ep. prin care promovéză la sinod raportul esmisului consistorial Pantaleon Lucuţa privitoriu la dauna de 658 fl. v. a. 10 cr. v. a. causată fondului tipografiei prin fostul director al acesteia Stefan Dimitriu.

La propunerea comisiunei sinodul enunţă ca conclus:

Actele presentate nefiind suficiente pentru a lua decisiune meritorică în obiectul restituirii daunei de 658 fl. 10 cr. v. a. causată fondului tipografic susţinêndu-sĕ conclusul luat în sesiunea trecută sub Nr. 131 pt. VI. sĕ invită consistoriul a cere în acest obiect informarea justificativă a comisiunii administrative, având a sĕ pronunţa şi în aceea direcţiune, dacă organul de controlă instituit prin disposiţiile testamentare corespunde chiemării sale şi părerea fiscalului consistorial, avênd a substerne actele astfel completate în sesiunea viitóre spre decidere ulterióră.

Cu privire la hârtia consistorială din 10 Aprile a. c. Nr. 3044 Preş. prin care sĕ substerne conclusul comisiunii administrative a tipografiei referitoriu la edarea mai departe a foii archidiecesane „Telegr. Român“. Comisiunea finanţiară propune:

Admiţêndu-se vederile cuprinse în raportul comisiunei administrative a tipografiei înaintat în obiectul acesta, pe lângă reasumarea conclusului luat în sesiunea sinodală din anul 1893 sub Nr. 89 apróbă transformarea foi archidiecesane „Telegr. Român“ în fóia sĕptămânală cu cuprins politic, bisericesc şi scolar şi sub condiţiile îndigitate în suspomenitul raport al comisiunii administrative a tipografiei.

Faţă cu acésta propunere deputatul Ioan de Preda face următórea contra propunere:

Afacerea transformării ḑiarului arch. „Telegraful Român“ sĕ se transpună consistosiului arch. spre a-şi da părerea în obiectul acesta.

Punêndu-sĕ la vot ambele propuneri se primesce contra propunerra deputatului Ioan de Preda şi sinodul enunţă drept conclus:

Afacerea transformării ḑiarului „Telegr. Român“ se transpune consistoriului arch. spre a-şi da părerea în obiectul acesta până la sesiunea procsimă.

Acelaşi referent al comisiunei financiare, raportând asupra proiectului de buget al consistoriului archidiecesan pe anul 1896 promovat sinodului prin hârtia consistorială din 4 Martie a. c. Nr. 1896 Ep. propune şi sinodul decide:

Proiectul de buget al consistoriului arch. pe anul 1896 sĕ primesce drept basă la desbaterea specială

In desbaterea specială a acestui proiect la propunerea comisiunei, posiţia 3 de sub pt. a „Fondului general administrativ“ de sub titula "Acoperire“ remâne afară din acest loc şi are a sĕ induce sub pt. *b)* venitele proprii a le fondului ca o nóuĕ posiţia în forma de: Tacse sidocsiale 8000 fl. v. a.

Tot la propunerea comisiunei sinodul decide:

După posiţia 14 sub titula: „Recerinţe are a sĕ introduce o posiţie nóuă „Adaus personal archivariului prot. actual de 100 fl. v. a.

La propunerea deputatului Mateiu Voilean sinodul decide:

La fondul scolar eparchial posiţia 4. dela erogate se ridică dela 2400 la 2600 fl. v. a.

Tot comisiunea financiară prin referentul sĕu deputatul Valeriu Bologa raportéză asupra hârtiei consistoriale din 3 Decemb. 1894 Nr. 7990 Epitr., privitoriu la intrevenirea consistoriului archidiecesan pe lângă consistórele din Arad şi Caransebeş pentru subventarea scólelor centrale gr.-or. rom. din Braşov. La propunerea comisiunii, sinodul ia la cunoscinţă raportul consistoriului îndrumându'l totodată de a raporta în anul viitoriu despre conclusul adus în acéstă causă de către sinodul din est an al eparchiei Aradului şi în necs cu acéstă sĕ revină cât cu privire la subvenţionarea din partea archidiecesei din nou la îndrumările referitóre primite prin conclusul 135 a sinodului din 1894 pentru a satisface, dacă şi întru cât va fi cu putinţă cel puţin în viitoriu, dacă în present nu s'a putut intenţiunilor acelui conclus.

Acelaşi referent al comisiunii financiare raportând asupra cererii „Eforiei scólelor centrale din Braşov“ privitoriu la împrumutul de 10.000 fl. v. a. ce l'a contras acéstă Eforie din „Fondul general administrativ al archidiecesei“, precum şi la licuidarea unor sume reţinute de cassa consistorială archidiecesană a conto intereselor neplătite pentru acéstă datorie; de asemenea referitóre la luarea de disposiţiuni spre scopul achitării acestei datorii propune:

Din suma de 7500 fl. v. a. rĕţinută de către consistoriu cu începerea anului 1894 a conto datoriei de 10.000 fl. v. a. a scólelor centrale gr.-orient. rom. din Braşov sĕ se achite interesele restante după acésta pe anii 1891, 1892 şi 1893, apoi interesele curente din 1894 până în 1 Iuliu 1895 socotindu-se cu 6% însĕ fără interese dela interese, apoi sĕ se achite tóte dările de venit ce le-a solvit fondul general administrativ din 1884—1890 inclusive după acest împrumut abstându-se dela încassarea de interesele pentru anii 1885 până inclusive 1890.

Suma ce va prisosi după socotirea susindicată din totalul de 7500 fl. v. a. reţinut de catră consist. sĕ se licuideze la mâna Eforiei scólelor din Braşov debitându-se pentru ea fondul general administrativ, la care întréga reţinere a fost capitalisată. Cât pentru viitoriu şi cu începerea dela 1 Iuliu 1895 sĕ reduc interesele acestui împrumut dela 6% la 4½%.

Minoritatea prin ref. seu Dr. Remus Roşca, propune:

Până când Eforia va puté replăti acest împrumut sĕ solvéscă 5% interese retrăgându-se interesele la 1 Ianuar a fie-cărui an din subvenţiunea anuală de 5000 fl. v. a. ce o primesce Eforia dela universitatea fostului fond regiu.

Dep. Dr. Liviu Leményi propune:

Afacerea împrumutului de 10.000 fl. v. a. sĕ reguléză astfeliu că vor avea sĕ se compute 5% interese dela anul 1885 şi până aḑi, precum şi de aci înainte.

Punênduse la vot sĕ primesce propunerea dep. Dr. L. Leményi şi sinodul enunţă ca conclus:

Interesele pentru împrumutul de 10.000 fl. v. a. sĕ reduc cu începerea dela 1885 la 5% avênd sĕ se detragă în viitoriu totdeuna când sĕ ridică ratele dela universitatea săséscă încât privesce suma reţinută; restul sĕ se administreze Eforiei scólelor contrale.

Urméză la ordinea ḑilei comisiunea petiţionară, care prin referentele seu Dr. Andreiu Monda raportéză asupra următórelor petiţiuni întrate la sinod:

a) Cererea parochului Samuil Sabo din Blaş spre a i-se sistemisa un salariu de 300 fl. pentru catechisaţiune

b) Cererea parochului Ioan Dan din Galomfalĕu mare pentru o remuneraţiune anuală de catechet la scólele din Cristurul secuesc şi Odorheiu.

c) Cererea parochului Nicolae Borza tot pentru asemenea remuneraţiune.

La propunerea comisiunei: sĕ transpun consistorului spre ale lua în consideraţiune între marginele bugetului, cu îndrumarea de a veni la sesiunea procsimă cu un proiect despre salarizarer permanentă a chatecheţilor.

Referitoriu la:

a) Rugarea par. Partenie Stoica din Bastea-Holdea tractul Dobrei pentru un ajutoriu.

b) Rugarea parochului Iosif Magda din Feneş, protopop. Abrudului pentru un ajutoriu de 200 fl. la propunerea comisiunei sĕ transpune consistorului spre competenţa afacere.

Privitoriu la a) rugarea parochiei Jacul român protopresbit. Sighişórei pentru de a se primi la cursul estroordinariu candidatul Nicolae Şerb din Felţa;

b) rugarea sinodului protp. al Haţegului tot de acelaşi cuprins pentru întregirea mai multor biserici cu indiviḑi cu mai puţina cualificaţiune decât cea normală la propunerea comisiunei sĕ transpune consistorului ca sĕ erueze întrucât parochiile din cestiune n'ar puté fi întregite în cale ordinară şi sĕ facă la procsima sesiune raport şi propuneri concrete.

La ordinea ḑilei statorirea budgetului cassei, care la propunerea biroului sĕ statoresce în suma de 2224 fl. 12 cr. şi sĕ aviséză la cassă.

Pentru autentícarea protocolului şedinţei a IX-a sĕ alege o comisiune din toţi deputaţii sinodali, ce se vor afla în Sibiiu, care se va întruni mâne în reşedinţa archiepiscopéscă la órele 12 din ḑi, in localul destinat spre acest scop.

După ce tóte obiectele sesiunei actuale sunt resolvite Esc. Sale Inalt Prea sfinţitul D. archiepiscop şi Metropolit constată că consultările au decurs în regulă cu o mică escepţiune, dovedindu-sĕ din partea deputaţilor sinodali o viuă interesare de causele nóstre bisericesci, implóră asupra lucrărilor ajutoriul Dumneḑeesc, şi declară sesiunea de încheiată.

La cuvintele Inalt Ptea Sfinţiei Sale deputatul Ioan cavaler de Puşcariu mulţemesce în numele deputaţilor pentru conducerea înţeléptă a Ecselenţiei Sale precum şi pentru rîvna arătata în decursul desbatarilor şi îi uróză sănătate îndelungată spre binele bisericei nóstre.

Cu acestea sesiunea sinodală s'a încheiat la 2 óre d. a.

Sinódele diecesane.

Sinodul eparchial al diec. Arad.

Joi, la 13/25 Aprile s'a ţinut şedinţa a cincia, în care s'a petrecut actul solemn: espunerea apreţierii cuvêntului de deschidere a P. S. Sale episcopului diecesan Ioan Meţian, predată prin referentul comisiunii speciale, Paul Rotariu.

Din lipsa de spaţ ne putênd a da loc în nrul de faţă discursului, ce l'a rostit cu acésta ocasiune referentul amintit, precum şi rĕspunsului, ce l'a dat P. S. Sa Domnul episcop, ne mărginim a reproduce conclusul ce l'a luat în cestiunea acésta sinodul, la propunerea comisiunii speciale:

„Din cuvêntul de deschidere sinodul cu bucurie ia act despre importantele momente, ce se cuprind în acesta şi enunţă ca conclus:

„*b)* adreséză cuvinte de felicitări Preasfiuţiei Sale din incidentul archieriei şi păstorirei de 20 de ani;

b) dă viuă espresiune simţĕmintelor sale de pietate faţă de marele archiereu Andreiu baron de Şaguna, nu mai puţin faţă de acei bărbaţi, cari trecuţi la cele eterne, la timpul seu au sprigiuit şi conlucrat cu acel mare bărbat;

„*c)* ne aducem cu mare recunoscinţă aminte şi de acei bărbaţi conlucrători la marele op al revindecării şi reorganisării autonomiei nóstre bisericesci, pe cari bunul Dumneḑeu 'i-a conservat încă până în ḑiua de aḑi în viéţă;

„*d)* pe temeiul resultatului material şi moral întonat în lăudatul cuvênt de deschidere, sinodul constată cu bucurie acest progres, care indică o activitate solidă seriósă şi matură a organelor nóstre diecesane.

După actul solemn a urmat la desbatere cestiunea fondului de pensiune a profesorilor şi oficialilor consistoriali.

Vineri şi Sâmbătă s'au ţinut câte dóuĕ şedinţe şi apoi sesiunea sinodală s'a închis Dumінecă în 16/18 Aprile. Étă momentele mai însemnate din aceste şedinţe:

Cestiunea cu înfiinţarea unei fabrice de lumini pentru biserici s'a lăsat în grija consistoriului, în lipsă de mijlóce bănesci, ca sĕ o mai studieze, şi la timpul, când consistoriul va crede de posibilă şi realisabilă întreprinderea, sĕ o aducă de nou la desbatere în sinod.

Sĕ votéză budgetele anuale ale consistórelor şi sĕ constată activitatea ambelor consistorii plenare de îndestulitóre şi mulţămitóre.

Din raportul comisiunei bisericesci asupra raportului senatului strîns bisericesc al consistoriului din Arad resultă cam aceeaşi stare generală, ca în anul trecut; o mică diferinţă se constată, favorabilă faţă de trecut, în punctul raportului referitoriu la mişcarea poporaţiunei. In anul trecut poporaţiunea diecesei s'a sporit cu 3077 suflete parte prin treceri la religiunea nóstră dela altele, parte prin înmulţirea propriu ḑise; astfel numĕrul întreg al poporaţiunei este 358.362 de suflete.

Comune bisericesci matre şi filii sunt de tot în diecesă 416; parochii sistemisate aprópe 400, — numĕrul caselor credincioşilor este de aprópe 63 mii, al familiilor aprópe 76 mii, al nou născuţilor ajunge suma de 17 mii.

Proiectele de statute a) pentru pensionarea preoţimei şi b) pentru pensionarea funcţionarilor şi profesorilor, presentate sinodului, au rĕmas în suspens până la sinodul procsim. In principiu ambele au fost acceptate, ér atunci se vor pertracta în special.

S'a resolvat cererile întrate, între cari dóue sunt mai de mare însĕmnătate: una a gimnasiului din Brad, alta în causa gimnasiului din Braşov, ambele cerênd dela diecesă ajutor. Cu regrete unanime cererile aces'au respins în sinod, fiindcă diecesele nu dispun de averi, ca să pótă da ajutoriul cerut.

Revista politică.

In 25 şi 26 Aprile n. dieta unguréscă s'a ocupat pentru a treia óră cu proiectele bisericesci respinse de camera magnaţilor, cari sunt, precum scim, recepţiunea ovreilor şi liberul esercițiu religionar.

Desbaterea asupra celui dintâiu proiect s'a făcut fără mult sgomot şi numai un singur deputat (Vajay) a vorbit contra proiectului. Partidele oposiţionale au fost pentru proiect, şi astfel proiectul a întrunit majoritate absolută. In şedinţa dela 26 l. c. s'a desbătut proiectul despre liberul esercițiu religionar, din care camera magnaţilor a eliminat paragraful despre neconfesionalitate. Referitor la acest proiect, au întrat la birou patru propuneri: comisiunea de culte a propus ca parlamentul sĕ aprobe tecstul camerei magnaţilor suplinind ce acésta a lăsat, și astfel să'l trimită camerei magnaților; comisiunea justițiară a propus, ca dieta să susțină întreg și neștirbit tecstul original al proiectului; a treia propunere este a contelui Iuliu Szapáry, care a dorit, ca §-ul despre neconfesionalitate să fie dat la o parte din proiect, și ținerea în evidență a celor fără confesiune să se facă pe calea ordinațiunilor; în fine a patra propunere este a lui Polonyi, care recomandă dietei să priméscă tecstul votat de camera magnaților, asigurând prin acésta ridicarea la valóre de lege a proiectului. La votarea, ce s'a făcut în 27 Aprile, camera a respins tóte propunerile aceste, afară de aceea a comisiunei justițiare — prin urmare proiectul se va trimite nealterat și în tecstul original camerei magnaților. După informațiunile mai nóuă ele vor vor fi desbătute la 13 sau 14 Maiu în casa magnaților.

⁂

Stipulațiunile tratatului de pace dela Simonoseki dintre China și Iaponia și intervențiunea celor trei puteri europene aliate pentru a se opune esecutării unora din condițiunile păcii, continuă a preocupa presa din Europa în prima linie. Rusìa, Francia și Germania au protestat și discuțiunea se învêrtesce acum în jurul motivelor, care au determinat pe Englitera să nu se alipéscă la acest protest.

„Times“ publică asupra intervențiunei puterilor europene comentariile următóre:

„Protestul Rusiei, Germanie și Franciei, contra tratatului din Simonoseki va provoca un interes considerabil în Anglia, dar sentimentul dominant va fi mirarea. Dacă protestul acesta s'a făcut serios și dacă părțile interesate sunt gata să-l sprijinéscă prin acțiune, trebue să trecem la activul Rusiei un triumf diplomatic semnalat și să o felicităm pentru acésta. Interesul ei în chestie e vidibil, acțiunea ei înțelésă; dar al Franciei și Germaniei nu se cam pricepe. Intru cât póte să le privéscă mărirea Japoniei? Ele au, fără îndoială interese comerciale în China, dar interesele acestea sunt óre atât de direct amenințate prin întinderea continentală a Japoniei, încât cred trebuincios a sprijiní protestul Rusiei?

„Englitera are interese comerciale mult mai superióre decât acelea ale acestor trei puteri; totuși noi nu ne simțim obligați a face un astfeliu de demers. Condițiunile Japoniei sunt aspre și credem că pacea și ordinea ar fi fost mai bine asigurate dacă ar fi fost mai puțin severe“.

Pare că protestul celor trei puteri a încuragiat pe China în dorința de-a nu ratifica condițiunile grele ale tratatului încheiat de plenipotențiarul ei Li-Hung-Chang, căci telegramele din urmă vesteau că mai mulți generali chinezi cer continuarea resboiului și că în casul unei ratificări a tratatului dela Simonoseki să prevěd rèscóle în armată.

Agenția Stefani are informațiune din Washington că, după scirile din Tokio, demersul celor trei puteri în privința tratatului dela Simonoseki, deși nu are un caracter amenințător totuși a produs agitație în populația orașului.

Noutăți.

Conferență. Sâmbătă în 4 Maiu a. c. va ține renumitul călětor în regiunile polare dl. Iuliu de Payer, o conferență în teatrul orășenesc de aici. Venitul materiál este destinat pentru noua espediție polară, ce dl Payer intenționéză a o întreprinde în anul viitor 1896. Până atunci dl Payer voiesce prin astfel de conferințe a aduna o parte a speselor, ce recere espediția și cari să urcă la suma de ½ milion. Conferențele dlui Payer au fost întêmpinate cu viu interes în întréga monarchie și chiar și M. Sa. monarchul să intereséză de planurile sale, primindu-'l în audiență și luând informațiuni. — Publicul român este rugat a lua parte în număr cât de mare la conferența dlui Payer. Bilete se află de vândare la librăria Ios. Drotleff. — Dl Payer va ținea conferențe în mai multe orașe din Ardél.

⁂

Deputat congresual. Din Ilia ni să să scrie, că în cercul electoral VII al Iliei devenit vacant prin mórtea regretatului Alecsiu Olar, a fost ales de deputat mirén d-nul Victor Tordoșan, funcționar consistorial în Sibiiu.

⁂

Alegere de capelan. Din Purcăreni ni să scrie, că Duminecă la 9 Aprile anul curent v. s'a făcut alegerea de capelan în parochia greco-orientală din Purcăreni, protopresbiteratul Brașovului. Ales a fost părintele din Zizin Toma Giurgiu cu maioritatea voturilor.

⁂

Publicațiuni oprite. Érăș ne sosesc vești de opreliște de ale publicațiilor române Afară de cartea dlui Brote, guvernul a oprit întrarea la noi a fóiei „Vieața“ lui Vlahuța „Gazeta Poporului“, ḑiar liberal și Marșul ligei române.

⁂

Biroul Reuniunei femeilor române din Brașov esprimă mulțămită Institutului de credit și economii „Albina“, pentru ajutorul de 200 fl. votat din partea onor. adunări generale a acționarilor, Internatului-orfelinat, înființat și întreținut de Reuniunea femeilor române de acolo.

⁂

Comitetul societății „Petru Maior“ din Budapesta face cunoscut, că localul societății, începênd dela 1 Maiu a. c. se află în Zöldfa utza Nr. 43, parter 6.

⁂

Calitatea de cetățeni români li-s'a recunoșcut din partea senatului român în ședința dela 12 Aprile v. c., următorilor români ardeleni: 1. Dlui N. Popa, doctor în medicină, născut în comuna Satu-lung și domiciliat în comuna Panciu, județul Putna. 2. Dlui Nioolau Preda, născut în comuna Ocna, actualmente proprietar în Bucuresci. 3. Domnului Ioan Coltofean, născut în Brețcu; (com. Treiscaune), actualmente comerciant in Galați. 4. Dlui Teodor Cosma născut în comuna Vracievgai (com. Timișului), actualmente comerciant în Craiova.

⁂

Legea minelor votată Camera română, ḑice „Timpul“, a luat în considerație proiectul de lege a minelor cu 77 voturi pentru, și 29 contra. Proiectul a întrunit deci 23 voturi mai mult decât majoritatea trebuinciósă, și șase voturi mai mult decât chiar două treimi.

Raportul general al senatului epitropesc.

Nr. 2656 Epitr.

Venerabil sinod archidiecesan!

Despre activitatea consistoriului archidiecesan ca senat epitropesc, și despre momentele mai de însemnătate în decursul an. 1894 avem onóre a subșterne Venerabilului Sinod următoriul

Raport general.

Cu referință la partea formală ne luăm voiă a notifica, că acest senat în decursul anului trecut a ținut cu totul 42 de ședințe, dintre cari 37 ordinare și 5 estraordinare.

Piesele întrate în resortul acestui senat au fost în număr de 2948, față cu anul trecut mai multe cu 320; dintre acestea 1303 a fost cu privire la afacerile interne ale fondurilor și fundațiunilor, 1645 referitóre la afacerile esterne din archidiecesă, și dintre acestea 933 rațiocínii.

Actele întrate precum și restanțele din anul 1893 s'au resolvit, rěmânênd cu 31 Decembre 1894,7; ér rațiocinii restante sunt din 1892, 33; din 1893, 66; din 1894, 533; cu totul 632! afară de rațiocinii, la datul de față mai sunt neresolvite 3 piese, cari după natura lor nu au putut fi resolvite și finalisate.

Activitatea acestui senat s'a estins cu deosebire în două direcțiuni principale, asupra administrării, manipulării și controlării averei archidiecesei din centru de o parte, ér de altă parte asupra controlărei averilor bisericesci din singuraticele comune.

I.

1. Starea fondurilor și fundațiunilor archidiecesane cu 31 Decembre 1894 este evidentă în rațiociniile acestui an, cari se subștern cu raport separat.

2. Sumele de bani gata, cari au resultat din sortarea mai multor hârtii de valóre și anume:

a) din suma de 38,000 fl., care la 6 Februariu 1894 a fost depusă cu 4½% la institutul „Albina“ s'a cumpěrat la 23 Martiu 1894 de 30,000 fl. scrisuri fonciare în coróne de ale cassei de păstrare săsesci din loc cu prețul al pari, cari aduc 4½% interese;

b) pentru suma de 40,000 fl. provenită din sorțări depusă la institutul „Albina“ la începutul lui Aprile 1894 cu 4½% fructificare, s'a cumpěrat scrisuri fonciare dela cassa de păstrare din Budapesta al pari, cari aduc 4½% interese la an, și sunt scutite de contribuțiune;

c) cu suma de 15.000 fl. resultată din sortări și chirii, care la 1 Novembre 1894 s'a aflat în bani gata, la cassa archidiecesană s'a cumpěrat scrisuri fonciare dela cassa de păstrare din Budapesta (Vereinigte Budapester Sparkassa) cu prețul al pari, cari asemenea aduc 4½% interese, și sunt asemenea scutite de contribuțiune.

In total deci în restimpul anului trecut s'a făcut o conversiune de 85,000 fl.

3. In legătură cu conclusul sinodului din 28 Aprile (10 Maiu) 1894 Nr. 71, prin care s'a aprobat zidirea casei din strada Cisnădiei Nr. 7 cu suma paușală de 80,000 fl. avem onóre a raporta, că acésta terminată fiind, s'a colaudat prin o comisiune consiștorială, ér colaudarea s'a aprobat, fiind casa zidită conform planului aprobat.

Spesele zidirei fac în total 85,211 fl. 37 cr.; adecă cu 5,211 fl. 37 cr. mai mult ca preliminat, din causa unei modificări la trepte în favorul casei vechi cu 15.120 fl. socotit, dă laolaltă 100,331 fl. 37 cr.; acéstă casă aduce una chirià anuală de 6070 fl., fiind totdeodată pre 10 respective 12 ani scutită de contribuțiune, în care timp acésta casă aduce 6% interese după capitalul investit.

4. Ajutórele votate din fundațiunea „Șaguna“ comunelor pentru biserici și scóle s'au solvit acelora, conform condițiunilor puse din partea Comisiunei.

5. Scontrarea cassei și averei archidiecesane s'a efeptuit prin o comisiune esmisă din partea Consistoriului, și s'a aflat în deplină ordine.

6. Conform conclusului sinodal din Maiu 1894 Nr. 125 punctul I. *a* și *b*, prin care s'a efeptuit alegerea asesorilor consistoriali în acest senat, pre noul period de 3 ani, acesta în ședința estraordinară din 13 Iuniu 1894 pre basa §. 132 punct 5 din statutul organic a ales de cassariu tot pre asesorul consistorial Pantaleon Lucuța, ér' postul de controlor s'a concredut în mod provisor fostului referent substitut din acest senat asesorului Dr. Nicolau Olariu, care în ședința din 18 Februariu 1895 a fost ales de controlor și referent definitiv pentru restul periodului present.

II.

Cu referința la starea materială și controla averei singuraticelor comune din archidiecesă ne luăm voie a raporta următórele:

Averea comunelor bisericesci s'a mai sporit și în decursul anului trecut prin donațiuni și legate făcute de către singuraticii binefăcětori, precum și prin favorabile cumpěrări și vinderi de realități.

1. Cumpěrări favorabile de realități prin cari s'a înmulțit în mod însemnat averea acelora a făcut următórele comune: Bran, scólă capitală, Brașov-Scheiu, Ciceu-Poiana, Coroiu St.-Mărtin, Feldióra-săcuiască, Finteușul-mare, Harasțăș, Jibert, M.-Ludoș, Minthia, Marcoș, Poiana-mărului, Preșmer, Roșia-săséscă, Toplița-română și Văleni.

2. Cu aprobarea din partea acestui Consistoriu s'au efeptuit mai multe vinderi de păduri, pămênturi și locurî sterile precum: Alba-Iulia-oraș, Abrud, Câmpeni, fondul scolariu, Cebea, Colun, Daneș, Feneș, M. Cheța, M. Sângeorgiu, Rachiș, Răcasdia Șirnea și Tresnea.

3. Dintre donațiunile mai de însěmnătate, cari s'a făcut în anul trecut notăm donațiunea de 400 fl. făcută de asesorul consistorial Pantaleon Lucuța în favorul zidirei noului Seminariu, Alesandru Lebu, proprietar în Sibiiu, casa sa proprie din Cacova în valóre de 5000 fl. și 1000 fl. bani gata, bisericei din Cacova pentru edificarea scólei; Maria Gligore, bisericei din Zernesci, realități în preț de 1000 fl.; I. Ciora bisericei din Abrudsat, realități în preț de 1000; văduva Raveca Constantin Coltofean bisericei din Brețcu 200, în bani gata; Ioan Curtu bisericei din Deda un pămênt în valóre de 100 fl.; Ioan Galațian bisericei din Liveḑeni pămênturi în valóre de 300 fl.; Iacob Dancea și soția sa Ana bisericei și scólei din Geomal pămênturi în preț de 2000 fl.; Ana Vasiu lui Antonie bisericei din Ampoița un pămênt în valóre de 100 fl.; Lăsămêntul după Toma Susian scólei din Fofeldea 1500 lei. Ana Balu din Sibiiu un legat de 350 fl. în bani gata tot bisericei din Fofeldea, Acsente Ciovică bisericei din Fofeldea realități în preț dé 100 fl.; și în fine Radu Istrate și Petru Dragoș, ambii din Boița, fie-care în bani gata câte 200 fl. pentru biserica de acolo; în total avere 12,900 fl. v. a.

Cu privire la fundațiunea de 6000 fl. a rěposatului Dr. Absolon Todea, avem onóre a raporta, că pertractarea rěmasului s'a terminat definitiv, și ereḑii acestuia conform conclusului sinodal din 28 Aprile 1894 Nr. 76, a și administrat la cassa consistoriului suma de 6000 fl. dimpreună cu 600 fl. interese, cu totul 6600 fl. conform transacțiunii încheiate de consistoriu cu ereḑii și aprobate de Venerabilul sinod, acéstă sumă s'a depus în mod fructifer, până la facerea literilor fundaționale, cari sunt în lucrare.

4. Referitor la zidirea de biserici și scole precum și adaptări la acestea, ne luăm voie a aduce la cunoscința Venerabilului sinod archidiecesan, că în decursul anului 1894 s'au aprobat planurile și preliminarele de spese:

a) pentru zidirea bisericilor la următórele comune: Albac, Archita, Blasfalěu de sus, Brașov-cetate, Borgo-Suseni, Cohalm, Doboli inferiori, Mărgineni, Nadesul-săsesc, Petrilaca, Preșmer, Șirnea, Șinca-nóuă, Țelina, Teuți și Tibru; dintre aceste cele din Mărgineni, Șirnea, Șinca-nóuă și Totoiu colaudate și definitiv terminate;

b) pentru edificarea scólelor din comunele: Arpașul-superior, Baciteleo, Băița, Balomir, Bucerdea-vinósă, Cacova, Calbor, Fântâna, Gârbova de sus, Marcoș, M. Órba, Poiana, Predél, Păclișa, Romoșel, Ródeș, Stremți și Tibru; dintre acestea colaudată și definitiv terminată e cea din Cacova;

c) Adaptări s'au făcut la următórele biserici: Binținț, Boian, Chinciș, Curtuiuș, Crăciunesci, Rîu-Sadului, Ticușul-român.

d) Case parochiale s'au edificat în Arpatac, Merchéșa, Purcăreni, Săcalul de pădure, Teliu și Tresnea.

5. In ce privesce afacerile aparținětóre esactoratului consistorial ne luăm voie a alătura cospectul despre numěrul rațiociniilor din archidiecesă pe anii 1838—1894 cu absolutoriu, în stadiul revisiunei, încheiat cu 27 Martiu 1895; și conspectul despre stadiul rațiociniilor din protopresbiterate, al fondurilor și fundațiunilor administrate de epitropiile protopresbiterale și de alte corporațiuni, asemenea încheiat la 27 Martiu 1895.

Pe basa acestora, în ceea-ce privesce subșternerea rațiociniilor, față cu anii premergětori se constată un progres, afară de protopresbiteratele: Avrig, Deva, Făgăraș, Geógiu II., Hațeg, Mediaș și Turda.

6. Deposite date de comune în administrarea acestui consistoriu a întrat în anul 1894 dela 16 comune în sumă de 8.215 fl. parte în bani gata, parte în hârtii de valóre și obligațiuni pentru rescumpěrarea regalului de crișmărit.

Depositele cu finea anului 1893 au fost în suma rotundă 119,000 fl. ér cu finea anului 1894 130.000 fl., resultă un crescămênt de 11,000 fl.

7. In causele de comasare a hotarelor și segregarea pădurilor și a pășunatului cari în anul trecut a fost un număr însemnat s'a dat comunelor în casurile obvenite îndrumările și îndigitările necesare, asemenea s'au dat îndrumările de lipsă comunelor în ce privesce rescumpěrarea regalelor de crișmărit.

8. Despre stadiul proceselor, despre afacerea taxei sidoxiale, despre zidirea seminariului, precum şi despre alte afaceri mai însemnate, urméză raporte separate.

Sibiiu, din şedinţa senatului epitropesc ţinută la 24 Martiu 1894.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. **Ilarion Puşcariu** m. p.,
archim. vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Remus Roşca** m. p.,
secretariu.

Convocare

La a VII-a adunare generală a Reuniunei femeilor române gr. or. din Rĕşinari, ce se va ţiné Duminecă în 30 Aprile 1895 st. v., în localitatea scólei române din loc la 2 óre după amédi.

La acéstă adunare generală, sunt cu onóre învitaţi a participa toţi membrii precum şi sprijinitorii acesteia.

Obiectele:

1. Cuvênt de deschidere.
2. Raportul comitetului despre activitatea sa dela ultima adunare generală.
3. Revisiunea raţiocinielor anului trecut.
4. Constituirea comitetului şi oficialilor reuniunei.
5. Propuneri eventuale în scopul promovărei reuniunei.

Rĕşinari, în 12 Aprile 1895 st v.

Aurelia Goga, presidentă. *Ioan Marin*, secretar.

Anunciu.

Opul „Date istorice privitóre la familiile nobile române“, Tom. I şi II, de Ioan Cav. de Puşcariu, apărut sub auspiciile „Asociaţiunii transilvane“ sĕ póte procura direct dela biroul „Asociaţiunii“ (Sibiiu, strada Morii 8), dela tóte librăriile nóstre din Sibiiu şi dela librăria N. Ciurcu din Braşov, pelângă următórele preţuri:

Tom. I. (separat) 2 fl. Tom. II. 4 fl. ambele tomuri deodată cu 5 fl. v. a.

Sibiiu, 18 Aprile 1895.

Biroul Asociaţiunii.

Nr. 5/895 [57] 1—3

Publicaţiune.

Prin sentinţa Venerabilului Consistoriu archidiecesan dela 1 Martie 1895 Nr. 1416 B. este divorţiată Ana Corcheş n. Borlea gr. or. din Certegea de către pribegitul ei bărbat Gerasim Corcheş gr. or. tot din Certegea, ceea-ce în sensul §-lui 124 din procedura matrimonială sĕ publică.

Câmpeni, 15 April 1895.

Romul Furdui,
protop.

Nr. 205/895 [55] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de cl. III Ocolişulmic, protopresbiteratul Lupşei, se escrie al doilea concurs cu terminul de 40 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 410 fl.

Informaţiuni mai detaiate despre acestea venite se pot lua la subsemnatul oficiu.

Doritorii de a ocupa postul amintit sunt poftiţi a-şi aşterne cererile concursuale la subsemnatul oficiu în terminul ficsat şi provĕḑute cu documentele recerute de normele bisericei nóstre în vigóre.

Ofenbaia, în 20 Martiu, 1895.

Oficiul protopresb. al tractului Lupşa, în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Danciu,
protopresbiter.

Conspect despre scólele gr. or. române din archidiecesa Transilvaniei pe anul scolariu 1893/4.

Numĕrul curent	Protopresbiteratele	Elevii de şcólă dela 6—12 ani											Elevii de şcólă dela 12—15 ani											Salariele învĕţătoresci:																		Averea scólelor		Venitul anual al scólei.	
		Obligaţi la şcólă			Au cercetat şcóla în:								Obligaţi la şcólă			Au cercetat şcóla în:								Dela biserică		Dela com. politică		Dela popor		Din victuale		Din cantorat		Dela archidiecesă		Cuincuenalii		Remun. ca dir. local		Suma generală					
					Semestrul I.			%	Semestrul II.			%				Semestrul I.			%	Semestrul II.			%																						
		copii	copile	Suma	copii	copile	Suma		copii	copile	Suma		copii	copile	Suma	copii	copile	Suma		copii	copile	Suma		fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
1	Abrud	1108	989	2097	690	434	1124	53	547	287	834	39	385	318	703	114	86	200	28	76	66	142	20	1100	—	80	—	3860	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5040	—	25156	99	878	10
2	Agnita	1344	1274	2618	1206	1195	2401	91	1152	1044	2196	83	551	536	1087	635	443	1078	99	390	385	775	74	730	—	1253	—	6788	—	460	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9231	—	34055	—	9590	—
3	Alba-Iulia	1630	1241	2871	1018	561	1579	54	925	497	1422	49	483	403	886	220	134	354	39	198	111	309	34	1160	—	—	—	6970	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8130	—	31702	46	3371	70
4	Avrig	1322	1089	2411	1198	655	1853	76	1198	655	1853	76	604	461	1065	384	335	719	67	371	276	647	60	1850	—	4460	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	6410	—	23422	50	110	—
5	Bistriţa	921	936	1857	536	465	1001	53	344	284	628	36	321	307	628	117	132	249	39	60	83	143	22	2385	—	—	—	2272	—	1000	—	15	—	—	—	—	—	—	—	5672	—	93819	99½	5891	13
6	Bran	1492	1408	2900	1136	993	2129	70	1073	897	1970	67	621	650	1271	477	512	989	77	391	425	816	64	5910	—	4030	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9940	—	63573	50	10382	—
7	Braşov	2124	2030	4154	1783	1673	3456	83	1760	1602	3362	83	823	835	1658	413	491	904	54	390	469	859	51	12212	—	3900	50	3175	30	954	50	158	10	—	—	1000	—	300	—	21700	40	104301	10	14897	32
8	Câmpeni	1127	804	1931	525	221	746	38	537	226	763	39	580	438	1018	147	51	198	19	147	51	198	19	1724	—	600	—	2425	—	25	—	50	—	—	—	—	—	—	—	4824	—	61449	—	5429	—
9	Cetatea de pétră	524	235	759	317	128	445	58	268	106	374	49	113	82	195	25	16	41	21	14	9	23	11	200	—	—	—	2240	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2500	—	4415	—	—	—
10	Cluş	1529	1418	2947	1076	912	1988	64	917	738	1655	56	596	530	1126	433	382	814	72	342	297	639	56	180	—	300	—	7500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7980	—	32855	—	240	—
11	Cohalm	727	643	1370	630	551	1181	86	590	487	1077	71	226	225	451	164	166	330	73	134	126	260	57	668	80	194	—	3634	20	70	—	50	—	—	—	—	—	—	—	4617	—	23509	03	1128	08
12	Deş	1091	996	2087	703	384	1087	52	653	373	1026	49	384	364	748	158	110	268	35	152	110	262	35	402	—	38	75	3684	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4125	—	16865	48	365	—
13	Deva	868	776	1644	582	401	983	59	569	390	959	59	337	288	625	132	73	205	32	126	74	200	32	575	—	135	—	4741	—	209	—	20	—	—	—	—	—	—	—	5680	—	15569	—	538	—
14	Dobra	722	670	1392	529	354	883	62	529	354	883	62	202	210	412	97	72	169	41	97	71	168	41	1628	—	—	—	3185	—	1028	20	98	—	—	—	—	—	50	—	5989	20	26787	74	1217	19
15	Făgăraş	1434	1198	2632	1222	722	1944	74	1073	643	1716	65	537	484	1021	325	236	561	54	284	215	499	48	1700	—	300	—	7000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9000	—	42190	65	10	—
16	Geógiu I.	1105	851	1956	784	461	1245	63	732	411	1143	54	450	338	788	253	147	400	52	197	123	320	46	250	—	—	—	5520	—	110	—	80	—	—	—	—	—	—	—	5960	—	18057	84	218	50
17	Geógiu II.	673	492	1165	548	397	945	83	549	398	947	83	345	227	572	263	154	417	72	263	154	417	72	760	—	270	—	4360	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5390	—	—	—	—	—
18	Haţeg	1552	1771	3323	1028	887	1915	57	1028	887	1915	57	986	624	1610	395	310	705	43	395	310	705	43	—	—	—	—	5225	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5225	—	18732	25	—	—
19	Ilia	1582	1199	2781	1132	779	1911	68	1132	779	1911	68	544	483	1027	364	281	645	72	364	281	645	62	2598	20	72	75	4393	30	2369	55	240	—	—	—	—	—	—	—	9673	80	14629	10	39	40
20	Lupşa	933	764	1697	688	358	1046	62	688	358	1046	62	320	258	578	120	43	163	28	120	43	163	28	120	—	600	—	4520	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5240	—	14170	—	5569	—
21	Mediaş	654	568	1222	575	456	1031	84	575	456	1031	84	156	163	319	93	76	169	53	93	76	169	53	161	—	491	—	2805	—	141	—	50	—	—	—	—	—	—	—	3648	—	21900	—	2993	—
22	Mercurea	1561	1295	2856	1102	722	1824	63	1021	671	1692	56	579	507	1086	169	111	280	26	122	76	198	18	1800	—	680	—	6305	—	415	—	—	—	—	—	—	—	250	—	9450	—	41998	94	138	—
23	Murĕş-Oşorheiu	652	631	1283	337	322	659	51	302	271	573	44	199	194	393	99	94	193	49	80	79	159	49	525	—	—	—	2055	—	630	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3210	—	10930	—	3540	—
24	Orĕştia	1240	1135	2375	952	904	1856	78	884	857	1741	77	438	383	821	319	284	603	73	306	268	574	68	990	—	4100	—	5400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10490	—	51085	26	2676	—
25	Reghin	1033	954	1987	705	476	1181	59	608	454	1062	58	384	359	743	251	222	473	63	251	222	473	63	200	—	630	—	4730	—	310	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5870	—	23202	70	1010	04
26	Sălişte	1200	1109	2309	1042	882	1924	83	999	858	1857	78	336	396	732	141	274	415	56	124	267	391	50	5170	—	2825	—	1100	—	179	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9274	—	92684	57	9694	20
27	Sebeş	2408	2318	4726	1624	1399	3023	63	1612	1271	2883	60	910	891	1801	382	335	717	39	311	261	572	31	5160	—	2378	—	5816	—	202	—	—	—	—	—	—	—	100	—	13656	—	67618	69	5735	60
28	Sibiiu	1646	1690	3336	1382	1207	2589	77	1318	1168	2486	75	684	667	1351	283	294	577	42	268	288	556	42	2020	—	7093	—	4146	—	—	—	100	—	100	—	—	—	150	—	13609	—	103284	20	2219	24
29	Sighişóra	1121	1208	2329	889	950	1839	79	751	753	1504	68	445	510	955	352	373	725	75	275	286	561	58	247	50	917	—	5443	50	2235	—	—	—	—	—	—	—	40	—	8883	—	34468	58	9160	50
30	Solnoc	472	284	756	372	161	533	70	282	114	396	52	152	94	246	60	35	95	38	40	24	64	26	—	—	—	—	3000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3000	—	2312	—	69	46
31	Têrnava	824	794	1618	526	355	881	54	459	297	756	46	258	238	496	132	85	217	43	126	79	205	41	194	90	20	—	3035	20	1699	90	—	—	—	—	—	—	—	—	4950	50	21049	75	324	50
32	Treiscaune	1153	1126	2279	893	765	1658	72	863	749	1612	70	409	382	791	180	171	351	44	169	155	324	41	1188	40	150	—	4357	35	758	70	687	90	—	—	—	—	—	—	7142	35	33187	43½	2571	43
33	Turda	863	669	1532	508	331	839	53	424	292	716	46	248	238	486	119	70	189	39	99	47	146	40	190	—	—	—	2338	80	258	—	264	20	—	—	—	—	—	—	3051	—	13899	90	405	15
34	Unguraş	1013	853	1866	677	470	1147	61	609	404	1013	56	326	302	628	204	182	386	61	176	163	339	57	—	—	—	—	3426	—	1576	—	78	—	—	—	—	—	—	—	5080	—	17381	23	180	—
35	Zarand	1935	1282	3217	1246	477	1723	53	1189	441	1630	50	774	579	1353	333	173	506	37	292	168	460	32	1740	—	332	—	7960	—	358	—	110	—	—	—	—	—	—	—	10500	—	23391	74	11128	—
	Suma	41583	36700	78283	30161	22498	52569	—	28160	20472	48632	—	15706	13964	29670	8352	6953	15305	—	7243	6138	13381	—	55739	80	35850	—	143410	90	15048	85	2001	20	100	—	1000	—	990	—	254140	75	1223656	62	111719	59

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 45 **Sibiiu, Sâmbătă, 22 Aprile (4 Maiu) 1895.** **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 21 Aprile 1895.

Cu nrul ultim al fóiei nóstre cetitorii au primit întreg materialul ce a format obiect de discusiune, de decidere și de resolvare la sinodul nostru archidiecesan în sesiunea din acest an. Rapórtele nóstre au fost cât se póte de esacte și conforme adevĕrului, dând o icónă fidelă a decursului ședințelor, astfel încât din ele fie-care póte sĕ vadă și sĕ constate starea și mersul afacerilor nóstre bisericesci scolare.

Dacă privim la acest mers al afacerilor și îl supunem unei judecăți nepărtinitóre, trebue sĕ constatăm, că mersul afacerilor bisericesci-scolare a fost și este normal, ba în unele direcțiuni sĕ constată un îmbucurător progres, față cu stările de mai nainte. Și acésta în împrejurările în cari trăim, însemnéză mult.

Starea și mersul ori cărei institutiuni depinde în mĕsură mare dela împrejurările, în care ea viéză, dela sprijinul ce ea îl are și dela pedecile, ce-i stau în calea înaintării. Biserica nóstră ca instituțiune religiósă culturală, dela introducerea constituțiuni prin marele și în veci neuitatul archiereu Șaguna, a avut mereu sĕ lupte contra greutăților, contra pedecilor, ce ii s'au pus din mai multe părți, și a avut sĕ înfrunte multe atacuri dușmănóse. Nici când însĕ ea nu a fost atât de atacată în instituțiunile ei, nici când ea n'a fost supusă la încercări și probe mai ispititóre, ca în anii din urmă, lovită fiind de atacuri directe și indirecte, îndreptate contra ei chiar de acolo, de unde sprijin și încuragiare ar trebui sĕ aibă în nisuințele ei țintitóre spre binele obștesc.

Inșiratu-le-a aceste cu durere unul dintre archiereii nostri, P. S. Sa episcopul Aradului, în vorbirea de deschidere a sinodului din acest an, făcênd o reprivire asupra a lor 20 ani din urmă din viéța nóstră bisericéscă și constatând, că biserica nóstră și dimpreună cu ea archireii, au avut în acest timp „puține dile bune, dar apoi cu atât mai mult dile grele și de durere, din causă, că chiar în acest timp s'au ivit cele mai multe cercări grele și asupra bisericei nóstre naționale“.

Judecând din acest punct de vedere, singurul care putem sĕ-l luăm în privire, constatarea nóstră numai liniștitóre póte fi, că biserica cu instituțiunile ei sĕ află în o stare normală, ba în mai multe direcțiuni ni se arată progres îmbucurător. Acésta ne spune că temelia ei trainică și nesurpată este și că instituțiunile ei tari și neînfrânte sunt, resistând cu bărbăție cercărilor grele, cari sĕ năpustesc asupra lor.

Aceste constatări sunt mângăietóre sufletului nostru, sunt ca un balsam alinător în tristele timpuri în care trăim, dar totodată ele ne spun, că dela noi atârnă, ca biserica cu instituțiunile ei sĕ ia un avênt mai mare, mai îmbucurător, dela noi atârnă, ca ea sĕ fie mai tare și astfel și în viitor, ca în trecut sĕ pótă lupta cu isbândă contra atacurilor, ce o aștéptă.

Atacată din partea streinilor, ea trebuie sĕ afle sprigin în noi, în proprii ei fii. Trebue să nisuim din tóte puterile a stirpì indiferentismul față de biserică, care începe a sĕ încuiba între noi și pe care l'a accentuat cu drept cuvênt Capul bisericei, I. P. S. D. Archiepiscopul și metropolitul nostru, în vorbirea de deschidere a sesiunii sinodului archidiecesan din acest an.

Dacă astfel vom face, dacă vom da tot spriginul posibil bisericii, ca unei mame bune, atunci, ca și odinióră strămoșilor nostri, biserica „scut al nostru întotdeuna, scut ne va remâné și în viitor“.

Ultimele trei evenimente din Ungaria.

Sunt, și obvin adese-ori în viéța nóstră publică din Ungaria evenimente cari la aparință ți se par ca lucruri de tóte dilele, lucruri ordinari fără óreși-care însemnătate. Indată însĕ ce judeci cevași mai adânc asupra lor, rĕmâi pirotit asupra însemnătății ce o au. Causa, ce au produs aceste evenimente și urmările ce le pot avé pe viitor, dau însemnătate acestor evenimente. De aci provine și viul interes cu carele s'a discutat aci la noi în țéră, cât și în străinătate ultimele trei evenimente și anume: atentatul asupra statuei lui Hentzi, alegerea lui Kossuth Ferencz de deputat la Tapolcza și intrarea lui în parlament, și a treia alegerea a dóua dela Nitra, întêmplată la 24 Aprile, din carea a reușit ales candidatul guvernamental Iánits Lajos, cădênd de nou în urma unor abusuri și illegalități contele Zichy.

Primul eveniment, atentatul contra monumentului Hentzi a scos de nou la ivélă ura nedumerită, ce esista în cercurile magiare față de armata comună, cu limba de comandă germană, precum și contra Austriei. Diaristica magiară în mod negenat s'a esprimat asupra acestui eveniment numindu-l „un act patriotic“ precum și o satisfacțiune dată opiniunei publice magiare. Durere e numai întru atâta că: monumentul nu a putut fi distrus. Ba, mai mult! Un diar magiar spune orbi et urbi că înainte cu vre-o câțiva ani se adunaseră și bani, spre a plăti un atentator, carele sĕ arunce în aier monumentul, dar nu se aflase nime. Și acum deodată ca un Deus ex machina se arată redactorul Szeles carele comite atentatul nesucces. A dóua reședința monarchului, și cu ea opiniunea publică tresaltă la audul unui atare eveniment. Magiarii însĕ rĕmân unici în feliul lor. Sĕptĕmâni de a rêndul poliția Budapestei 'l caută pe Szeles, ba, 'l curentéză în tótă țéra. Diaristica ovreo-magiară profețesce însĕ că poliția nu-l va prinde, prietenii lui îi vor da adăpost, și-l vor ascunde căci el merită sĕ scape. Așa s'a și întêmplat. Poliția l'a făcut scăpat, și nimenea adi nu mai ia în serios pașii făcuți de poliție întru a-l afla. Totul era numai spre a scóte ochii Vienei că guvernul și organele sale și fac datoria. — In urmă Szeles pregătit de drum plécă spre Paris de unde dă amĕnunte asupra scăpărei sale.

Și acum rĕmâne faptul, ca sĕ-l cualificăm. Magiarii l'au cualificat după simțĕmintele lor. Noi și cu noi întrégа străinătatea nu numai că condamnăm faptul criminal, dar condamnăm și diaristica magiară, carea a întêmpinat în mare parte atentatul ca un act justificabil din punctul ei de vedere patriotic. Noi sciam până acum că între conducĕtorii și bărbații de stat magiari au fost unii cari au congiurat ani de a rêndul contra dinastiei, contra Austriei, nu sciam însĕ că un atentat asupra monumentului unui general, carele și-a vĕrsat sângele pentru tron și dinastie, pentrucă a murit cu sabia în mână, póte sĕ fie justificat! Unde rĕmâne jurĕmêntul și credința unui soldat gata a trece prin apă și prin foc pentru domnitor și patrie, dacă el cădut lângă stégul sĕu póte sĕ fie insultat după mórte, éră osele sale aruncate în aier prin dinamit.

Au eroismul și virtuțile belice se aibă numai caracter particular și nu toți trebuie sĕ le considerăm ca un ce universal? Dar așa e! Lumea sĕ închină înaintea monumentului unui Leonida, éră magiarii preamăresc atentatul comis asupra monumentului unui erou mort pentru patrie și domnitoriul sĕu, în lupta cu rebelii. Cualificarea cea mai nimerită a acestui eveniment, carele va rĕmâné o pétă négră asupra corpului națiunei magiare și-a aflat resunetul sĕu Capul încoronat, carele a reservat mii de bunătăți asupra națiunei privelegiate a numit atentatul „faptă mișeléscă“ de care nu trebuie sĕ se mai vorbéscă. Ințelege-vor óre ministrii ungurescі că astădi afacerile și tóte evenimentele Ungariei sunt urmărite cu cea mai încordată atențiune în vechia Austrie, și în cercurile Curții? Ințelege-va óre opiniunea publică magiară că un atentat ca și cel din cestiune nu se póte justifica nici când. El a compromis guvernul, poliția și pe cei-ce l'au aprobat. E un semn pentru toți cei-ce au în vedere numai binele patriei ca se fim totdéuna trezi și la pază.

FOIȚA.

Suum cuique.

(O lămurire asupra presentării lui Iancu înaintea Majestății Sale în 1852).

(Urmare din nr. 40 și încheiere.)

Era pe înserate și mai avém a face cale de $1^{1}/_{2}$ óre până în Câmpeni, unde am ajuns târdiu cam pe la $9^{1}/_{2}$ óre. Poporațiunea și clerul aștepta la capul Câmpenilor, cu arc de triumf și frumóse orațiuni, cari însĕ nu s'au putut vedé și ține.

După-ce Maiestatea Sa intră și se aședă în locuința apotecarului Kalcher, principele Schwarzenberg eși afară la pórta acelei case unde ne aflam cu toții cei-ce eșirăm sĕ salutăm pe inaltul óspe. Dând cu ochii de mine, Schwarzenberg dise: „Sagen Sie der Geistlichkeit, das sie Morgen früh 5 Uhr sich vorstellen soll; sagen Sie dasselbe dem Bezirksrichter, und sagen Sie auch dem Iancu, dass wenn er wünscht, von Se. Majestät empfangen zu werden, auch erscheinen soll“.

Étă d-lor dela „Kolozsvár“, că Iancu nu numai a fost respins dela audiență, ci din contră a fost poftit, provocat formal, și încă nu între patru ochi, ci în mijlocul stradei, așa dicênd „in foro publico“. Și când s'a întêmplat acésta, erau de față protopopii Mihali, Patița, Absolon, Balint, mai mulți preoți și bărbați civili, era de față judecătorul Tănase, ér la spatele mele era însuși Iancu. In urma cuvintelor lui Schwarzenberg, m'am întors cătră cei din jurul meu și am dis: „ați audit!“ apoi am luat pe Iancu la o parte și l'am întrebat, că ce póte fi causa și cine l'a îndemnat sĕ refuse audiența în chipul acesta. In loc de rĕspuns, el mĕ întrebà, că dusu-s'a împĕratul sĕ ia stégul dela mamă-sa și că bĕut'a din paharul, care i-'l-a închinat tată-seu; éră eu dicêndu-i, că de unde sĕ scie împĕratul de acestea, s'a smâncit de subsuóra mea și a plecat fără a dice un cuvênt. Ér cumcă și la „Detunata“ a fost provocat tatăl lui Iancu de cătră Schwarzenberg, prin mine, ca sĕ se presente în Alba-Iulia și din Sibiiu au stăruit cei din suita împĕratului, prin metropolitul Șuluțiu, ca sĕ se presente în Clușiu la Majestatea Sa, sunt fapte și încercări, cari se vor descoperi din scriptele și scrisorile celor de atunci. Eu am mângăierea și mulțumirea de a fi scris și descoperit acestea atunci, îndată după-ce s'au petrecut, ceea-ce se va puté vedé, dacă va căuta și afla cineva „Gazeta Transilvaniei“ din acel timp*). Confrontând cele scrise acum, cu cele publicate atunci, se va convinge și necredinciosul și rĕtăcitul „Kolozsvár“, că eu am scris purul adevĕr, ceea-ce nu pot face mincinoșii, cari ori de câte-ori spun și istorisesc un lucru, nici-odată nu-l arată în una și aceiași formă, ci totdéuna variază cu spusul și enaratul minciunei.

Aceste cred, că probéză în destul, cumcă „conducĕtorul bandiților“, fratele și amicul meu de bine și suferințe, Avram Iancu, nu numai că n'a fost primit ci a fost chiar provocat a se presenta înaintea Maiestății Sale împĕratului Francisc Iosif.

Va urma naturalmente întrebarea, pentru-ce n'a vrut Iancu nici-decât a se presenta la împĕratul?

Acéstă întrebare cred eu, că e rĕspunsă și deslușită prin cele-ce am spus până acum. Cei ce cred, că Iancu ar fi fost învitat de Bărnuț sĕ facă acésta, sĕ înșală rĕu. N'a fost Iancu om așa de închis, atât de egoist ca sĕ nu comunice secretele sale cu cei de un principiu, de o credință și de o țîntă cu el. Intre acestia am figurat primo loco eu, dela care a cerut el în multe rênduri sfat și îndrumări, pe cari le-a și urmat. Un lucru așa de mare importanță mi l'ar fi comunicat și mie, póte și lui Balint, și s'ar fi nevoit a ne îndupleca și pe noi, ca sĕ primim sfatul lui Bărnuț, ca astfel sĕ fie mai mare resultatul, fiind solidari. Dacă Bărnuț ar fi fost atât de ușurel, încât sĕ dea lui Iancu un astfel de sfat, cred, că mi-ar fi scris și mie, care am fost cel mai adict discipul al lui, și cu care a corespondat până după desființarea dietei din Transilvania, ca sĕ tac de Balint, care îl și susținé la universitatea unde studia. Ca sĕ fi voit Iancu a se rĕsbuna pentru espulsarea sa din partea poliției din Viena, ori că ar fi făcut-o îndemnat de maghiaróna fată a lui Kalcher, cu care avé relațiuni amoróse, nu o pot crede. Iancu a avut un caracter grav și nu a avut nici-odată semne de om vindicativ și ușurel.

*

Că ce fel de intențiuni și interes va fi avut atunci Majestatea Sa împĕratul și guvernul sĕu, nu sciu. Ceea-ce sciu însĕ e, că petrecênd împreună cu Balint, pe Majestatea Sa la Sibiiu, a doua di după sosire,

---

*) Vedi nrii 63 și 64 din „Gazeta Transilvaniei“ 1852.

Din nenorocire evenimentul nu stă singuratic.

Fiul fostului guvernor mort la Turin, vine în Ungaria, cutrieră ţéra deşi încă nu era cetăţén ungar şi propaga ideile părintelui sĕu: independenţa perfectă a Ungariei. Işi acest om, Kossuth Ferencz în dóuĕ luni căpătă dreptul electoral. Işi pune apoi candidatura la Tapolcza, reesă ca deputat, éră candidatul guvernului cade. Guvernul liberal şi organele sale işi închid ochii şi sub cuvênt de libera alegere lasă a reuşi Kossuth carele la 25 April între „élyen-urile“ opoziţionarilor întră în dieta din Budapesta. Lucrurile merg strună.

Guvernul tace şi dórme atunci când ar trebui sĕ vegheze, el însĕ mână apă pe móra oposiţionalilor în mod bătătoriu la ochi.

Căci bine trebuie sĕ ne o însemnăm. Ori şi cât şi-ar spăla mânile guvernul şi poliţia capitalei, dar fuga lui Szeles le-a fost binevenită şi indirect uşurată.

Tot astfel şi alegerea lui Kossuth Ferencz. Fapte de atare natură sunt considerate la noi ca acte de teróre, spre a se stórce cât mai multe concesiuni pentru magiari. „Oderint dum metuant“ ḑicea tiranul Caligula. Urascâ-ne Viena si cercurile înalte numai sĕ se témă şi sĕ ne facă concesiuni, şi ḑic magiarii.

Că unde voiesce guvernul sĕ reiasă cu planul sĕu, ne póte servi nóua alegere dela Nitra unde totul a trecut din nou prin proba de sabie şi foc, şi candidatul sĕu Ianits a reuşit, a trebuit sĕ reese faţă de Zichy.

Şi în urmă conclusiunea. Cele trei evenimente despre cari am amintit mai sus ne arată că suntem la inaugurarea unei nóuĕ ere Kossuthiste, a căreia naş a fost însuşi guvernul Wekerlian, éră patronul li este guvernul actual, carele tot mai pórtă numele de liberal, şi se consideră drept susţinĕtoriu al pactului dualistic. Ce amară decepţiune!

Dela sinodul eparchial al diecesei Arad.

Discursul rostit de Paul Rotariu referitoriu la cuvêntul de deschidere a P. Sale episcopului diecesan Ioan Meţianu este următorul:

Inalte Prea Sânţite Părinte!

Sinodul eparchial al acestei diecese ca representantele legal al clerului şi poporului diecesan totdéuna a ascultat cu drag cuvintele înţelepte de deschidere sinodală ale Ilustrităţii Vóstre, rostite de pe scaunul presidial, şi cu vie însufleţire pentru causa nóstră comună diecesană şi bisericéscă-scolară a urmat părintescilor invitări; d'a conlucra împreună şi sub înţelépta conducere a Ilustrităţii Vóstre — în via Domnului

Cu potenţată bucurie şi cu mult mai profundă atenţiune a ascultat însĕ cu ocasiunea deschiderii acestui sinod cuvêntul de deschidere cetit de Inalt P. S. Vóstră.

Causă la asta au dat cele 2—3 momente de mare însĕmnătate pe cari timpul şi împrejurările de aḑi le-au adaus drept o variaţiune a lor în tecstul numitului cuvênt.

Faptul, că bunul Dḑeu a dăruit Inalt Preasânţiei Vóstre viaţa şi tăria corporală şi sufletéscă, pentru-ca timp de 20 de ani, se purtaţi toiagul păstoririi şi Mitra Archieréscă pe cap, în fruntea acestei diecese, a umplut inimile nóstre ale tuturora cu o sinceră bucurie, şi ne ţinem îndreptăţiţi a susţiné, că fie-care suflare din turma cuvêntătóre, păstorită de Inalt Preatânţia Vóstră, sĕ va bucura şi înveseli împreună cu noi, la auḑul acestui îmbucurător eveniment temporal.

Ér dacă consideraţiunile nóstre se vor estinde — precum nici că se póte sĕ nu se estindă — mai departe decât asupra faptului nud ca atare, anume asupra zelului, devotamentului sincer, a intenţiunilor bune şi curate, asupra neobositei activităţi, apoi asupra spiritului intreprinḑĕtor, precaut şi prevĕḑĕtor, dovedite tóte astea în lucrările şi intreprinderile Inalt Preasânţiei Vóstre pe terenul lucrărilor în causa diecesană, bisericéscă-culturală, atunci nu numai că dăm vie espresiune bucuriei şi veseliei nóstre, ci în corpore şi cu vot unanim adresăm către Atotputernicul Dumneḑeu adênc simţita nóstră mulţămită pentru-că vi-a dăruit viaţa şi şi sănătatea de până acum, şi d'odată implorăm graţia şi nemărginita bunătate ceréscă asupra persónei Ilustrităţii Vóstre pentru ca sĕ ve îndelungéscă firul vieţii până la cele mai adênci bĕtrâneţe omenesci în deplină sanătate sufletéscă şi trupéscă.

Sĕ trăiţi Inalt Preasânţite părinte, întru mulţi fericiţi ani!

Nu mai puţin important este pentru noi momentul cu 25 de ani ai vieţii nóstre constituţionale bisericesci, dela recâştigarea sinodalităţii bisericei nóstre.

Bine înţeles şi bine esplicat acest moment ne deschide mai multe direcţiuni dar cel puţin douĕ principale, la cari trebue sĕ ne îndreptăm privirile nóstre.

O direcţiune de acest înţeles este faptul, că 25 de ani ai esistenţei nu ne privesce numai special pe noi, cari avem bucuria şi fericirea de a aparţine la acéstă diecesă, ci privesce pe fie-care suflare românéscă, pe fie-care credincios al metropoliei nóstre din Transilvania şi Ungaria.

Incât ne privesce pe noi, toţi suntem de acord şi cu vot unanim ne aducem aminte de acel fericit bărbat al nostru, care a esoperat acéstă bună şi fericită instituţiune pentru biserica nóstră, a fie iertatului mare archiereu Andreiu baron de Şaguna.

In veci sĕ fie pomenirea lui!

Nu cu mai puţină pietate ne aducem aminte şi de bărbaţii, cari au fost conlucrătorii şi sprijinitorii lui, pe cari bunul Dumneḑeu, în restimp, a binevoit a i chiema la sine. Dumneḑeu sĕ-i ierte!

Felicităm pe acei bărbaţi ai nostri, foşti conlucrători ai marelui archiereu, pe cari bunul Dḑeu a binevoit a-i ţiné încă în viaţă, până în ḑiua de aḑi. Laudă şi onóre lor.

Asemenea ne aducem cu pietate aminte de fericita baronesă Iphigenia Sina, pentru donarea intravilanului — de puţină valóre materială, dar de mare preţ moral — pe care sĕ află aḑi acest palat seminarial.

A doua direcţiune ce isvoresce din momentul cu 25 de ani al esistenţii nóstre bisericesci sĕ refere esclusiv la noi la diecesa nóstră, la viéţa nóstră particulară. Şi aici aflăm momentul de mare bucurie şi de mare importanţă.

Douĕḑeci şi cinci de ani de esistenţă!

O esistenţă grea în luptă!

Lupta nóstră însĕ n'a fost numai cu propriile nóstre neajunsuri conlegate, în mod firesc, cu propria nóstră desvoltare, ci viaţa nóstră a fost adese-ori îngreunată prin influenţe strĕine.

Va se ḑică: am trăit o viaţă relativ scurtă, dar nici decât adumbrită de adevĕratul liberalism constituţional, de adevĕratul sprijin din partea statului, dela care îndreptăţiţi am fost sĕ l aşteptăm în dragul desvoltării comune, ci eram adumbriţi de ger, ghiaţă şi vênturi reci şi vifori grei.

Cu tóte acestea cred, că cu mâna pe inimă şi cu mândrie naţională putem constata, că în aceşti 25 de ani de viaţă, de luptă, de chin, diecesa nóstră precum şi întrégă biserica nóstră nici odată n'a servit nici măcar cu umbră de dovadă despre un act nematur şi neserios, care ar fi tins a dĕrîma buna înţelegere în patrie; cu un cuvênt: biserica nóstră cea vie nici odată n'a dat doveḑi despre vre-un act de nepatriotism.

Tot în acest restimp biserica nóstră, dacă vom lua partea materială a vieţii nóstre chiar aşa precum s'a constatat ea în cuvêntul de deschidere, putem constata, că „talanţii“ încredinţaţi diecesei nóstre au sporit. Credincioşii bisericei nóstre şi organele nóstre diecesane nóstre diecesane sunt bărbaţi apţi de a se guverna ca corp constituit în cadrul unei autonomii, că nu tind la averi strĕine, la înşelăciuni, la malversaţiuni, ci cu sfinţenie cruţă crucerii, cu sfinţenie îşi administréză avutul lor, mult puţin de care dispun şi cu pietate păstréză fundaţiunile binefăcĕtóre şi sporesc capitalele lor.

Venerabile Sinod!

Cred, că nu voi grăi neadevĕr, când susţin, că tóte astea sunt fapte constatate în mod netăgăduit.

Şi acésta e ceea ce cred eu, că este de mare importanţă naţională şi bisericéscă pentru noi.

Este imposibil Domnilor, ca întunerecul asupra nóstră, sĕ dureze milenii întregi. Este imposibil ca lumea mare, care tot mereu cetesce — rĕu, bine — despre noi, sĕ nu ajungă odată la punctul de mânecare, în care sĕ-şi ḑică: sĕ merg iuram şi sĕ mĕ conving ex asse.

Când lumea nepreocupată si iubitóre de adevĕr, va voi sĕ sĕ convingă despre soliditatea şi capacitatea nóstră ce o avem pe ori ce teren de activitate, va trebui sĕ vină în sinul nostru, atunci îi vom da faptele nóstre complinite şi nenegavere, ca pe temeiul lor sĕ ne judece.

Unde am fi, cum am sta, dacă nu am fi avut alte greutăţi decât cele dinlăuntru ale nóstre, cari provin din legătura cu desvoltarea nóstră individuală?

Eu cred, că — departe, departe!

Am fi ajuns, ca tóte trei diecesele împreunate în metropolia nóstră, sĕ fim un stêlp puternic at statului şi regatului nostru, un scut, la cas de nevoie, dela care ori cine ar fi putut ascepta un ajutor pe care biserica nóstră nu-'l denégă nimenui.

Vor veni timpuri, în cari lanţurile ce aḑi — din orbia timpului — ne încungiură sĕ vor sfĕrîma.

Acestea sunt Inalt Prea Sânţite vederile nóstre; acestea sunt resultatele ce le-a produs — în timp de 25 de ani şi între împregiurările amintite — poporul nostru; acel popor românesc, carele cu câte-va decenii mai înainte purta numele de „misera plebs contribuens.

Numai după 25 de ani, — numai după o viéţă de jumĕtate liberă, are în avutul sĕu acest fapt.

Felicităm dar pe Inalt Prea Sânţia Ta felicităm sânta nóstră biserică, felicităm pe poporul viguros român din acest regat. — Sĕ trăiţi!

După-ce sinodul a primit conclusul publicat în nrul ultim al fóiei nóstre, luând cuvêntul Prea Sânţia Sa Domnul Episcop Ioan Meţian pronunţá următorul discurs:

Prea Stimaţilor Domni,
Iubiţi fii sufletesci!

Deşi în lucrările mele ţin că n'am făcut, decât datorinţa ce mi-o impune chemarea mea — primesc cu mulţămită recunoscinţa ce mi-o aduceţi.

Dacă în tainele nepĕtrunse de mintea omenéscă ale provedinţei divine aşa a fost dispus, ca eu înainte cu 20 de ani sĕ-'mi părăsesc casa, tigna şi liniscea mea, şi sĕ ajung la conducerea acestei diecese, şi dacă aşa a destinat aceeaşi înaltă provedinţă, că chiar în acesti 20 de ani ai păstorirei mele sĕ cadă cele mai multe greutăţi şi sarcini amintite şi în cuvêntul meu de deschidere Vĕ asigur, că nisuinţa mea s'a îndreptat în 2 direcţiuni. In o direcţiune de întărirea posiţiunei acestei diecese espuse, la marginea metropoliei, în nemijlocita apropiere şi atingere cu alte confesiuni şi naţionalităţi; sĕ întăresc posiţiunea, în carea am fost atacaţi şi ispitiţi; ér în altă direcţiune m'am nisuit, ca sĕ apăr şi sĕ sporesc acele instituţiuni cu ajutorul cărora putem ajunge cu bun succes la limanul mântuirii. De a asemenea posiţiune am considerat, ca ortodocs şi român, întărirea bisericilor şi sporirea scólelor nóstre confesionale; şi aceste posiţiuni m'am silit ale întări şi spori precum a-ţi binevoit a vedé şi din cuvêntul de deschidere. Aş fi dorit din adêncul inimei mele sĕ ajungem la posiţiune mai tare şi mai mare, prin realisarea înfiinţării unui gimnasiu, dar n'am avut fericirea de a puté obţiné concesiunea dorită. Am îngrijit însĕ, în speranţa unui mai bun viitoriu, şi de putinţa de a sĕ înfiinţa acest institut după acésta, când Dumneḑeu ne va binecuvênta cu timpuri mai bune, mai favorabile, prin intemeiarea a lor douĕ fonduri, unul pentru gimnasiu, şi altul pentru tipografie însĕ cu meniţiune de a veni într'ajutor unui institut mediu.

După resultatele de până acum nu ne rĕmâne decât sĕ ne îmbărbătăm, sĕ lucrăm ca sĕ înmulţim talanţii cu cari Dumneḑeu ni-a binecuvêntat; înse în lucrările nóstre sĕ fim prudenţi şi circumspecţi.

Avênd în vedere testamentul marelui Şaguna sĕ căutăm în totdeuna a ne îngrădi, a ne spori şi a ne înmulţi numĕrul cu acei bărbaţi, cari în acel timp, când s'a făcut statutul organic au fost conlucrători ér acum sunt în viéţă. Dar nu numai avem datorinţa a ne ţiné de acei bărbaţi şi a ne grupa în giurul lor, ci avem datorinţa ai şi stima precum fie-care biserică bine disciplinată îşi stiméză bărbaţii sĕi. Sĕ nu uităm ḑicea Marele Andrei, că e tare frumósă legea nóstră fundamentală bisericéscă depusă în magna charta, în statutul nostru organic pe a cărei base am puté conduce naia ortodocsiei nóstre la limanul mântuirei; dar la asemenea conducere sĕ cere cârmuitori dibaci şi prudenţi, căci aşa pretinde interesul bisericei nostre şi prin urmare şi al nostru al tuturor.

Nu mĕ îndoinsc în bunăvoinţa, esprerienţă şi zelul D-vóstră de a înainta cât mai repede în cele bune şi folositóre; şi aş dori, ca prin D-Vóstră sĕ pot câsciga şi alţi aderenţi, ca sĕ putem ajunge la scopul ce-'l urmărim cu toţii, care e binele bisericei, al patriei şi al naţiunei nóstre.

Implorând binecuvêntarea Ceriului îl rog sĕ ne ajute la dorinţele nóstre juste, cari n'au alta în vedere decât binele comun şi preamărirea numelui celui sânt. Amin!

Revista politică.

Despre votarea în casa magnaţilor asupra celor doue proiecte bisericesci-politice, „Hazánk“ dela 1 Mai scrie următorele: Intêmplările cari s'au ivit dela votarea din urmă a camerei magnaţilor asupra celor douĕ proiecte religionare, au deprimat pe de-o parte fórte mult pe aderenţii reformelor, ér de altă parte au întărit solidaritatea şi curagiul oposiţiei. Avem scire sigură, că mulţi membrii ai partidei guvernamentale se vor reţiné dela vot,

---

am fost invitaţi la dejun de baronul Hie, adjutantul principelui Schwarzenberg, şi vorbind de politică, acesta ne declară următórele: „Die kleine Walachei müssen wir haben“...

Cu acéstă ocasiune îmi puse baronul Hie şi mie decoraţiunile pe piept.

*

Adversarii nostri, cari dela refusul lui de a se presenta şi de-a saluta pe Majestatea Sa, până la injuriosul ordin al ministrului Perczel, au tot lăudat pe Iancu, şi cari pe la 1876—77 într'o piesă teatrală, ce au jucat'o prin unele oraşe ale Transilvaniei, l'au chiar apoteosat, ca pe un erou, n'ar trebui sĕ uite, că istoria se repeţesce, şi că cele ce s'au petracut în 1848/49, se pot repeta în viitor sub altă formă şi între alte împrejurări, şi că póte sĕ vină timpul, în care, ca şi în 49, nu numai sĕ ne blasteme şi înjure ca acum, ci sĕ umble cu pălăria în mână după prietenia şi ajutorul nostru. Peste tot, ei ar trebui sĕ scie, sau dacă n'au sciut până acum, sĕ scie de aci înainte, că precum un om privat mai bucuros sufere o bătaie, decât o înjurătură, o blasfemiă — aşa şi o naţiune.

Generaţiunea viitóre va uita póte şi nu va mai pomeni maltratările de tóte ḑilele ale gendarmeriei de astăḑi, sentinţele cele trase de pĕr ale tribunalelor şi pe cei condamnaţi prin acestea. Dar injuria, ce ni s'a făcut, confiscându-se bagatela sumă, ce a conferit'o mai mult „misera plebs contribuens“, şi opréla, ce s'a făcut cu 15 ḑile arest şi 100 fl. glóbă pentru cei-ce vor cuteza a mai contribui — nu o vor uita şi ierta decât atunci, când acest ordin se va desavua şi contramanda. „Manet alta mente repostum judicium Paridis. Spreteque injuria formae et genus invisum raptique Ganimedis honoris“.

Póte sĕ se stîngă întreg némul românesc şi némul mândrei naţiuni magiare — dar Muntenii rĕmaşi pe vêrfurile munţilor, ca odinióră Noe în corabie, tot vor cânta:

Iancul dela Vidra plécă
Ca dreptate sĕ ne facă.
Frunză verde crastavete,
Dómne ţine pe Acsente...
Pe délu Felécului
Trece óstea Iancului.
De-alungu Mureşului
Stă óstea Severului.

Braşov, 9 Aprile, 1895.

I. Axente Severu.

fiind-că nu se unesce de loc cu posițiunea lor politică, de-a mai da sprijin unui guvern, care a făcut alegerea a doua dela Neutra prin confiscarea drepturilor constituționale. Acéstă fracțiune guvernamentală a pre: tins dela guvern o alegere corectă, cu atât mai vêrtos, că cum este cunoscut, fața cu Francisc Kossuth guvernul s'a purtat corect la Tapolcza.... Aparițiunile acestea sunt cunoscute deja și în Viena, unde carcurile influente au luat în nume de rêu vĕtămările, ce le-a comis guvernul față de conții Ferdinand Zichy și Hunyadi Imre.

* * *

Incă mai de mult se vorbia, că dacă va fi primit proiectul de lege al minelor și de Cameră, opozițiunea națională liberală se va retrage din parlament.

Acéstă retragere s'a și întâmplat. In ședința de Luni 17 (29) Aprile a senatului, dl Dimitrie Sturdza a cetit o declarație a senatorilor de partida liberală, prin care arată, că își depun mandatele.

In cameră, tot în aceeași ḑi (17 Aprile st v.) dl C. I. Stoicescu a făcut, in numele a 39 de deputați național-liberali, declarația, care ḑice, că în fața sistemuluii care calcă constituția prin legi ordinare, minoritatea se retrage din cameră. Cu privire la faptul retragerei a vorbit dl C. D Arion în numele maiorității ḑicênd, că liberalii s'au bucurat în parlament de cea mai largă libertate a cuvêntului că oposițiupea are un post de onóre în parlament, dela care nu-i este permis a deserta.

In fine, camera ia act de declarația minorității.

In urma retrageri minorității min. de esterne Lahovari a ținut un discurs, din care estragem următórele:

Guvernul nu are a se amesteca în demersul mai mult sau mai puțin înțelept pe care îl face oposițiunea acum, la sfîrșitul celei din urmă sesiunei; adecă cam la spartul târgului cum se ḑice pe românesce. Nu póte însĕ lăsa fără rĕspuns cuvintele pătimașe și nedrepte prin care își sprijină hotărîrea.

Guvernul n'a putut călca nici Constituțiunea, nici legile țĕrei, Este o confusiune, care se face în spiritul domniei-lor, dar care nu póte sĕ esiste în spiritul nici unui om cuminte.

Alta este a călca legile și Constituțiunea prin mĕsuri arbitrare, și alta a vota legi, cari nu plac minorității sau nu satisfac aspirațiunile ei. D-lor contestând dreptul maiorității de a face logile așa cum îl dietéză consciința și convicțiunile ei, contestă esența chiar a regimului constituțional. . . . .

N'am putut sĕ călcăm Constituțiunea, decât cu complicitatea senatului, a camerei și a poporului, care de atâtea ori a trimis acéstă maioritate pe băncile parlamentului țĕrii.

Acusându-se pe noi, dlor acusă pe toți.

Nu voi se ḑic un cuvênt mai hotărîtor, dar cine nu scie, că este cine-va, în mânile leale ale căruia țara a remis acéstă Constituțiune, și care mai mult decât d-nul Sturdza și Stătescu, n'ar fi permis sĕ fie călcată de către nimeni aci!

După aceste d-nul Lahovary resuméză activitatea partidului conservator de când e la putere ḑicênd:

Nu se va uita, că am găsit financele ruinate, budgetele în deficituri constante și un agio de 22$^0/_0$, care putea se ne ducă la consecințe nefaste cari au tirit la faliment popóre mai bogate și mai bătrêne decêt noi, am restabilit valuta și în timpurile cele mai grele și într'un an ca cel trecut, care a fost mai rĕu, economicesce vorbind, decât 20 ani îndĕrĕpt, acéstă valută nu s'a clătinat un moment, ceea ce dovedesce, că sistemul financiar al țărei a fost așeḑat pe nisce base raționale și neclintite. Am dat budgetele necontenit cu escedente.

Am făcut atâtea legi economice ale căror binefaceri se simt de acum și se vor simți mai mult în viitor.

Am proclamat prin inamovibilitare neatârnarea magistraturei, lăsând din mânile nóstre, ca guvern, cea mai teribilă armă de presiune și opresiune cee ce nu póte fi faptul unui guvern arbitrar și despotic cum ne calificați.

Am dat instrucțiunii publice un avênt necunoscut până astăḑi

In tótă întinderea României, în tóte orașele țĕrii s'au ridicat edificii, monumente pentru scoli, universitățiietc.

Am clădit și clădim palaturi, pentru tóte serviciurile publice. Am brăzdat țara cu drumuri de fer, și mai cu samă cu satele atât de părăsite sub guvernul trecut.

Tóte acestea sunt o dovadă pipăite da țară, că guvernul acesta a făcut o operă măréță, folositóre, dăinuitóre în acéstă țară, și nisce zadarnice și inveninate cuvinte nu vor puté sdruncina basa ei de granit.

* * *

Cu privire la pacea japano-chineză Agenţa-Reutor este informată, că Japanul încă n'a rĕspuns la nota colectivă a Rusíei, Germaniei și Franciei, dar preste câte-va ḑile va da rĕspunsul la protestul puterilor.

Referitoriu la situațiunea creiată în ostul Asiei, din Washington se raportéză următórele: Guvernul Statelor-Unite a declarat puterilor, că politica dinsului e, ca în privința încurcăturilor europene ori asiene sé nu între în nici un feliu de alianță, și că în cestiunile vitale care ating popórele os tice sĕ mérgă numai până la acel punct, ca sĕ serviască cu sfaturi pretinesci. Se afirmă cu positivitate, că politica Italiei în acéstă cestiune e neutrală, dar e pe lângă esecutarea păcei din Simonosechi, de și față de Rusia, Francia și Germania nu va face oposițiune. Politica Angliei până acum era identică cu cea a Italiei. In ce privesce pe Statele-Unite, guvernul acestora nu va procede solidar cu nici o putere.

Noutăți.

1 Maiu. Frumósa ḑi de 1 Maiu, vestitórea primăverei, vestitórea începutului unei nóue vi ți în natură și pe care tocmai pentru acésta lucrătorii de pretutindenea au declarat-o de ḑi de sĕrbătóre internațională, a decurs în anul acesta în linisce, fără ca undeva sĕ se întêmple tulburări serióse, înscenate de lucrători. Din Praga, Troppau Berlin, Londra, Roma, Bruxela etc. sĕ anunță că ḑiua de 1 Maiu a decurs în linisce. Lucrătorii au serbat-o, dar n'au provocat tulburări. Numai în Viena s'a întêmplat o demonstrație, dar fără de urmări seriose. Étă ce sĕ anunță de aici:

Muncitorii din Viena, 40,000 la numĕr, se adunară în ordine în Prater. La 2 óre d. a. merseră înaintea parlamentului strigând: „Dați-ne drept de alegere, jos cu coalițiunea!" Sub arcade așteptară 150 studenți social-democrați convoiul muncitorilor, care făcù ovațiuni studenților. Stégurile au fost oprite de poliție și 4 s'au confiscat.

* * *

Apropierea între români și sêrbi. „Magyarország scrie: Intre sêrbii și românii din Ungaria începe a se desvolta o relațiune mai amicală. De când românii s'au desfăcut de sêrbi, peutru averile bisericesci și scolare, mereu decurgeau procese mai ales în comunele locuite de ambele naționalități In ḑilele acestea apoi s'a întrunit în Vêrșeț o comisiune ad hoc denumită de patriarchul sêrbesc și de metropolitul român, cu scopul de a pune capĕt diverginţelor de până acuma, pe cale pacinică. Membrii acestei comisiuni sunt: din partea sêrbilor: episcopul Nectarici Dr. Polici și Dr. Nedelcovici; din partea românilor Episcopul Popea, Dr. Gál și Vincențiu Babeșiu.

* * *

Inaintări în armată. „Verordnungsblatt"-ul ministrului comun de rĕsboiu cu datul de 1 Maiu, publică înaintările din armata comună, din care estragem următórele: Colonelul Ioan Fedra, a fost numit de general; locot.-colonel Alecsandru Lupu de colonel; căpitanii de clasa II.: Ioan Boier, Petru Badescu căpitani de cl. I.; locotenenții: Iulian Brote, Nicolae Bailla, Iosif Staiul, Iosif Musteţiu, Anton Mazuran, Gervasiu Filip de căpitani clasa II.; sublocotenenții: Dimitrie Florian, Ioan Ghica, Ioan Barac, Aurel Pĕcurar de locotenenți, cadeții: Ioan Medrea, Simeon Stefanescu, Candid Burzan, Teodor Horea, Emil Rogulja, Pompeiu Bêrsan, Victor Vâlean de sublocotenenți; capelanul militar gr.-or. clasc II. Paul Boldea de capelan clasa I.; d-rul de regiment cl. II., Dr. George Moga de doctor de regiment cl. I.

Tot acest numĕr din „Verordnungsblatt" publică și următórele transferări: Nicolae Hidu, căpitan la regimentul 31 de infanterie este transferat la regimentul de infanterie nr. 65; Ilarie Dancăș, sublocotenent la regimentul de infanterie nr. 31 la reg. 41, Medicul militar Dr. Iacob Făgărășan dela spitalul garnisónei reg. 31 de inf. la regimentul 4 de husari.

* * *

Ministrul de esterne român la Paris. „Timpul" scrie, că ministrul de esterne Al. Lahovari, care s'a reîntors Sâmbătă dela Paris, a fost primit de președintele republicei franceze d. Felix Faure și a vĕḑut în mai multe rênduri pe ministrul-președinte Ribot și pe ministrul afacerilor strĕine Hanotaux. D-sa s'a convins acolo de bunele relațiuni ce esistă între guvernul francez și România. S'a couvins de buna primire de care se bucură studenții români în tóte scólele franceze, chiar și în cele de stat. Cea mai strălucită dovadă despre disposițiunea amicală a guvernulu frances față cu România este faptul că tóte titlurile române fără escepțiune au fost primite la cota bursei din Paris, unde de curênd s'a observat o mișcare simțitóre a valorilor române.

* * *

Un testament generos. Referitor la notița cu acésta titulă din nrul 43 al fóiei nóstre, dăm mai la vale tecstul testamentului dlui Cordescu, făcut în favorul poporului din Fofeldea. El este:

„Testamentul Fundațiunii *Daniel și Alecsandrina R. Cordescu.* In numele Tatălui, al Fiiului și al Spiritului sânt. Amin.

Pentru amintirea mea și a familiei mele în secoli, dăruesc sântei Biserici române greco-orientale ortodocse din comuna Foventea (Főfeld, Hochfeld, Câmp-înalt, Câmpina) Douĕḑeci miie de coróne și voiesc, ca din venitul lor anual, din interese sĕ se dea, dela 1911 până la 1935, douĕ părți la biserică, trei părți la scólă, din una parte sĕ se cumpere cărți și alte obiecte la scolarii români sĕraci, din una parte sĕ se fac douĕ parastase, la 17 Decembre și la 20 Iulie în fie-care an, când se vor împărți și ajutóre la sĕraci, ér trei părți se vor adauga în fie-care an la crescerea capitalului. Tot dela acest an până la 1977, când capitalul a crescut, după calculele mele, la o sumă destul de însemnată, se va da $^4/_{10}$ la scólă, $^2/_{10}$ la biserică, $^1/_{10}$ la pomenire și $^1/_{10}$ la scolarii sĕraci, ér $^2/_{10}$ se vor adauga la sporirea capitalului, care ajungênd la 100,000, de aci încolo va cresce numai cu $^1/_{10}$ în toți secolii. Când veniturile vor ajunge destul de considerabile, sevor puté face scóle. spitaluri, asiluri de sĕraci etc., după cum se va afla că e mai bine și mai folositor pentru omenime.

Totdeuna la parastase vor serví trei preoți, și se va da parochului dela biserica acésta 60 coróne pentru serviciu, colivă, luminări și alte necesare, ér celorlalți preoți câte 15 și cântăreților câte 10 coróne. Restul sĕ se împartă la sĕraci.

Comitetul administrativ al acestui fond va primi 5$^0/_0$cinci procente din venitul curat anual, calculându-se, ca acest dividend sĕ nu trécă nici odată preste salariul preotului paroch, care cu timpul se va putea urca numai până la 1600 coróne:

Intêmplându-sĕ, ca după tîmpuri cine-va sĕ voiască cu forța a dispune în alt mod, contra voinței mele, de acéstă avere sau când scóla nóstră confesională ar fi prefăcută în scólă de stat, atunci tótă partea cuvenită scólei, afară de partea scolarilor sĕraci sĕ trécă la biserică, și când s'ar atacar și acésta pentru alte scopuri, sau și ar schimba confesiunea, în casul acesta următorii mei legitimi, cari ori și când au dreptul de control,vor întra ca proprietari în moștenirea întregei averi, ér când nu s'ar afla moștenitori, atunci tótă averea sĕ trécă ca proprietate a vre-unei societăți de binefaceri române fie de aici, fie din Regatul român. Făcut și subscris de mine aḑi în ḑiua de Pasci 2 Aprile 1895.

Daniel R. Cordescu.

* * *

Partidul poporal și guvernul. Partidul poporal se pare a inspira mari îngrijiri guvernului. Ómenii guvernului țin în tóte părțile întruniri liberale, la cari se rostesc vorbiri în contra partidului poporal. O astfeliu de întrunire s'a ținut mai în ḑilele trecute în Pojon sub presidiul comitelui suprem de acolo Stefan Eszterházy. — E de prísos sĕ menționăm, că la întrunirile acestea rolul principal îl jócă liberalii patrioți, cei mai mari patrioți — jidanii.

* * *

Moștenitorul de tron logodnic. O fóie vieneză spune, că moștenitorul de tron Francisc Ferdinand este logodnic; mirésa lui e princesa Mercedes de Austria. Scirea aștepta confirmare.

* * *

Societatea Dómnelor rom. din Bucovina. Din raportul general al „Societății dómnelor române din Bucovina" pe anul 1894—1895 estragem următórele:

Activitatea comitetului sĕ resumă în: acuirarea de membri noi, în înființarea filialelor, în înaintarea cercetării scólelor prin ajutóre materiale, în susținerea cursului de limba română pentru fetițe. Acesta este cercetat de 182 eleve. Invĕțămêntul se predă în 2 despărțituri de către douĕ învĕțătóre, cu câte 6 óre pe sĕptĕmână.

Susținerea internatului de fetițe: Dificultățile cele mari cu cari au a se lupta părinții dela țĕră, cari doresc ca copii lor, mai ales copilele, sĕ cerceteze scólele de prin orașe, au făcut pe comitetul societății sĕ grijéscă de a înființa în Cernăuți un internet pentru copile cari cercetéză scóla. Muniﬁcenței generosului Domn și cunoscutului patriot dlui George cavaler de Popovici, mare proprietar dela Stroesci, e de mulțămit că societatea a fost pusă în posițiune de a înființa așa un internat. Lăudatul domn a creat o fundațiune de 10.000 fl. care a dat-o în administrare „Societății Dómnelor române din Bucovina", hotărînd ca interesele acestui capital sĕ se întrebuințeze pentru sprijinirea copilelor lipsite de mijlóce cari cercetéză scólele din Cernăuți. Donatorul și a reservat hotăriri detailate pe mai târḑiu: până atuncia a lăsat în voia comitetului atât administrarea fundațiunii, cât și întrebuințarea intereselor. Cu ajutoriul acestui fond și al altor contribuiri societatea a nființat internatul, în care află întreținere și educațiune 31 eleve, din cari 26 sunt întreținute gratuit, ér 5 cu contribuire de 5 fl. pe lună.

Numĕrul membrilor societății este: *a*) membri onorari 2, *b*) membri fundatori 44, *c*) membri ordinari 206, *d*) membri sprijinitori 44, *e*) membri corespondenți 5.

Averea societății cu finea lui Martiu 1895 constă din ·10779 fl. 66 cr., din cari 2404 fl. sunt fond neatacabil alocat în casa internatului.

Fundațiunile administrate de comitetul societății dómnelor române din Bucovina sunt:

I. Fundațiunea „George cav. de Popovici" constă din 10.000 fl.

II. Fundațiunea „Parascheva de Repta" constă din 800 fl.

III. Fundațiunea „Aurora Tomovici născ. Gribovici" constă în un scris ipotecar de 500 fl. cu 4$^0/_0$.

IV. Fundațiunea „Eugeniu Gribovici" constă din un scris ipotecar de 500 floreni cu 4$^0/_0$.

V. Fundațiunea „Aristeia Gribovici" constă din un scris ipetocar de 500 floreni cu 4$^0/_0$.

VI. Fundațiunea „Sinclitica Gribovici" constă din un scris ipotecar de 500 fl. cu 5$^0/_0$.

* * *

Despre audiența contelui Zichy. Șeful partidului poporal, contele Zichy a fost primit ḑilele trecute în audiență de Majestatea Sa Monarchul. Deóre-ce se confirmă că Zichy nu din îndemnul seu propriu a cerut audienţa, ci provocat fiind s'a presentat la aceea, presa jidovéscă susţine că Zichy sĕ fi fost chemat la audienţă, ca se priméscă o dojană óre-care pentru o declaraţiune a sa făcută cu ocasiunea mişcărilor electorale din Neutra, când adecă sĕ fi ḑis că el are demnitatea unui archiduce, deóre-ce e cavalerul ordinului lânei de aur. (?) — Va fi şi acésta o minciună perciunată.

* * *

Ovreismul în mijlocul poporului nostru „Dreptatea“ scrie următórele: Sistemul de guvernare nu se mai mulţămesce aḑi cu marele aparat pus la cale spre prigonirea poporului nostru. El află ḑi de ḑi noue mijlóce pentru a amări tot mai mult viéţa poporului nostru stors deja până la mĕduvă. Lipitorile de jidani resfiraţi prin satele românesci n'au fost destulă năpaste pe capul bietului nostru ţeran. A trebuit acum, a numĕrul funcţionarilor dela sate şi fără suflet sĕ fie aumentat şi prin hîdósele mutre ovreesci. In comunele Ictar şi Budinţ şi în alte trei comune din vecinătate posturile de notari cercuali sunt ocupate de mait mul timp cu ovrei, cari în conţelegere cu arêndaşii de aceeaşi viţă n'au altă ocupaţiune decât sĕ vêndă şi sĕ despcie de averi poporaţiunea nóstră dela ţéră. Astfel suntem informaţi că notariul jidan din cercul Ictar şi Budinţ lucră mână în mână cu arêndaşul ovreu de acolo, şi pentru lucruri de nimic vinde moşiile din moşi-strămoşi ereḑite ale ţĕranilor nostri, cari rĕmasi la sapă de lemn, siliţi sunt sĕ-şi părăséscĕ satul şi sĕ iee lumea în cap.

* * *

O catastrofă. Sâmbăta trecută s'a întêmplat în apropiere de Epinal, în Francia, o mare nenorocire. Basenul canalului oriental frances s'a revărsat, rupênd zăgazurile şi inundând întrégă valea Mosel. Massa uriaşă de apă năvălind în zori de ḑi ca un ocean, a prefăcut totul în ruină. Locuitorii din apropiere au fost cuprinşi de o panică nespusă, când massa de apă, în lăţime de 150 metri, a dat năvală asupra lor. Ómenii deşteptaţi din somn, fugeau în liber ţipând, văetându-se şi strigând după ajutor. Casele cădeau în ruine c'un ropot înfiorător, şi ómenii de jumĕtate desbrăcaţi o luară spre déluri.

După un pătrar de óră apa a luat o dimensiune de 7 milióne metri cubici. Câmpia Mosel stă sub apă pe o distanţă de 25 chilometri dela rezervoriu.

Autorităţile au constatat peirea a 117 vieţei omenesci. Pagubele materiale în case, în mori şi fabrici trece peste suma considerabilă de 5 milióne.

* * *

O româncă de 117 ani. Ḑilele acestea a rĕposat la locuinţa sa din munţii Scărişórei femeia română Iilna Cabulea, care fusese odinióră de o frumseţă rară. Ea s'a născut în anul 1778 şi tótă viéţa şi-a petrecut-o în munţi. A avut patru bărbaţi, dintre cari pe cel din urmă l'a înmormêntat în 1860. De atunci a rĕmas vĕduvă. Incă pe la începutul secului acestuia a început un proces, despre care ḑicea adese ori, că nu va muri până nu-'l va câştiga. Lunia trecută i-s'a făcut cunoscut bĕtrânei femei, că procesul care s'a trăgănat aprópe o sută de ani, s'a terminat şi încă în favorul ei. La primirea acestei sciri, femeia ḑise: „Acum pot muri“ şi în ḑiua următóre a şi murit. Locuinţa ei se afla isolată, într'o pustietate din munţi, aprópe de Roşia.

* * *

Necrolog. Primim următorul anunţ funebral: *Ana I. Dima* născ. *I. Bogdan*, preotéşă în Sitabuzĕu, în urma unei grele bóle de ficat, după mari şi lungi suferinţe Luni în 17/29 Aprile 1895 la 10 óre a. m. împărtăşită cu sf. taine şi-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatorului, în al 40-lea an al etăţii abia împlinit şi al fericitei căsătorii al 24-lea şi 8 luni.

Perderea acésta durerósă şi nereparabilă a preaiubitei şi în veci neuitatei soţie, mamă, soră şi cumnată cu inima sfăşiată de durere o aduc la cunoscinţa tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor neconsolabilul ei soţ cu orfanii lui minoreni şi rudenii.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpei defuncte sĕ vor depune spre eternă odichnă în cimitirul gr.-or. din Sitabuzĕu în 19 Aprile v. (1 Maiu n.) 1895 la 11 óre a. m. Ioan Dima, paroch gr.-or. soţ; Emilian, Virgilia şi Aurelian, fii şi fică; Ioan Bogdan, paroch gr.-or., Maria Bogdan născ. Irimie Popovici, părinţi. Ioan, Maria vĕd preotésă Stefan Manole, Susana şi Justina, frate şi surori; Dumitru Coltofean, protopop, Toma Giurgiu, paroch, Anna Dima vĕd. George Dogar, Ioan Dima, cumnaţi şi cumnate.

Nr. 397 [58] 1—3

EDICT.

Ioan Micu din Ruşi de rel. gr. or. care de 20 de ani 'şi-a părăsit pe legiuita lui soţie Ana Pĕcurariu, tot din Ruşi, fără a se sci locul ubicaţiunei lui, sĕ citéză prin acésta, ca în termin de trei luni de ḑile dela prima publicare în fóia archidiecesană „Telegraful Roman“ sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul divorţial încaminat sĕ va pertracta şi decide şi în absenţa lui, pe basa sântelor canóne, conform resoluţiunei venerabilului consistoriu archidiecesan dto 21 Martie a. c. Nr. 2398 B.

Forul matrimonial gr.-or. de 1 instanţă al Sibiiului.

Sibiiu, 19 Aprile 1895.

Ioan Papiu,
protopresb.

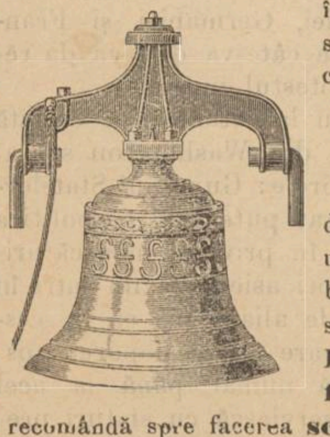

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniose, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 4—21

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.25	7.—	1.50	8.1:
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circuléză numai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35								
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliş		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8,14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborşin		8.21	6,33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.21		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	Timişóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeş		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 46 Sibiiu, Marți, 25 Aprile (7 Maiu) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Crisă.

In timpul din urmă, dela anul 1889, dar mai cu samă de când cabinetul Tisza a părăsit fotoliele ministeriale, crisele de cabinet ungare s'au repetat des. Căderea ministeriului Szapáry, reconstruarea și în urmă căderea lui Wekerle au urmat în scurte intervaluri una după alta. După Wekerle ajungênd Bánffy primministru, nimenea nu-'și făcea ilusiuni, că el va remânea mult timp la cârma țerii.

Și étă, că acésta presupunere este aprópe de-a sĕ realisa, dacă cumva lucrurile nu vor lua o întorsătură neașteptată. Cabinetul Bánffy e în punctul de-a demisiona. Acésta în sine nu ar fi lucru mare și nici n'ar produce surprindere deosebită, deóre-ce tóte cercurile politice, chiar și politicianii cei mai optimiști, precum am amintit mai sus, au prețis viéță scurtă cabinetului actual și astfel ómenii sunt dedați cu ideia căderii lui Bánffy. Dacă cu tóte aceste crisa iminentă produce sensațiune mare și preocupă în mod febril nu numai cercurile politice și țiaristica magiară, ci și cercurile politice din Austria și diplomația din streinătate, causa este de-oparte împrejurările și motivul curios, ce au produs-o, ér de altă parte faptul, că cu crisa iminentă a cabinetului magiar stă în legătură strînsă și demisionarea ministrului nostru comun de esterne Kálnoky, care după-cum scrie și fóia sa semioficiósa „Fremdenblatt“, și-a dat demisia din postul seu, în 2 l. c.

Crisa ce amenință, stă în legătură cu călĕtoria nunciului apostolic din Viena, Agliardi, ce a făcut-o în luna trecută prin Ungaria și ea a fost produsă de însuși ministrul Bánffy și respective de guvern.

Precum sciut este, — a spus-o și Bánffy în dietă, — nunciul Agliardi a venit în Ungaria cu scirea și învoirea ministrilor Kalnoky și Bánffy, avênd de scop a produce o armonie între prelații catolici magiari și a domoli rivalisarea politică dintre ei. Agliardi a făcut o visită primatelui în Strigoniu și lui Schlauch în Oradea-Mare, fiind primit în ambele locuri cu mare pompă și a petrecut câteva țile și în capitală. El a convenit și primit în audiență pe mai mulți bărbați și deputațiuni catolice, și în rĕspunsurile, ce a dat la bineventările acestora, a accentuat buna înțelegere și pacea religionară, ba s'a silit a măguli încâtva și șovinismul magiar, atingênd în vorbirile sale trecutul „glorios“ al națiunii magiare și spuind că papa va căuta un mod óre care de-a lua parte la esposiția milenară a statului magiar etc.

Atâta s'a sciut în public și nici opiniunea publică, nici foile magiare n'au aflat vre-o acțiune deosebită în petrecerea lui Agliardi în Ungaria.

In ședința dietei din 1 Mai însĕ un deputat guvernamental, Terényi, a adresat o interpelație guvernului cu privire la călĕtoria lui Agliardi, susținênd că partea mare a opiniunii publice magiare vede în visita lui Agliardi mai mult decât curtoasie și mai mult decât nisuința îndreptată spre desvoltarea și întărirea vieței religióse catolice, vede un amestec în politica internă a Uungariei și intenția unei influințe streine și în fine întrébă guvernul, că este aplicat a face pașii necesari, ca neliniștea sĕ încete și dacă sunt la mijloc neînțelegeri, acele sĕ se delature?

La acésta interpelare, ministrul Bánffy a dat rĕspunsul numai decât, în care țice, că guvernul s'a ocupat cu cestiunea acésta și înainte de a se face interpelația și că el, Bánffy, încă este de părerea lui Terényi, țicênd că „tactul, timpul, pășirea lui Agliardi și alusiunile cari l'au însoțit pretutindenea, unde s'a ivit, asupra mea, au făcut impresiunea, că dînsul a trecut preste acelea granițe, cari i-se cuvin ca representantului unei puteri streine în ceea-ce privesce cestiunile nóstre interne“.

„Acésta este părerea mea; acestea sunt vederile guvernului, și guvernul le constată în conțelegere cu ministrul comun de esterne, care în privința acésta a primit de al sĕu punctul de vedere al guvernului. Ér guvernul prin mijlocirea ministrului comun de esterne a și dat espresiune părerei sale la sântul scaun pe cale diplomatică, dorind prin acésta sĕ céră deslușiri și sĕ constate, că acest fapt al nunciului Agliardi are aparența amestecului în afacerile nóstre interne.

Până aci lucrul a mers strună. Maioritatea dietei a luat la cunoscință, între sgomotóse aprobări acest respuns, căci vețì Dómne, prin acésta Bánffy a apĕrat „suveranitatea națiunii“.

A urmat însĕ în curând un comunicat din Viena, care a fost un aspru duș rece pe capetele patriotice. Ministrul de esterne Kalnoky în fóia sa oficiósă „Pol. Corr.“ a desavuat rĕspunsul lui Bánffy, făcênd cunoscut, că enunciațiunile lui Bánffy în mai multe puncte nu sunt corecte și nu sunt congruente cu vederile ministerului de esterne și astfel nu se scie, cum a fost îndreptățit baronul Bànffy sĕ declare apriat: „că ministeriul de esterne stă pe acelaș punct de vedere în cestiunea acésta, pe care stă guvernul magiar“.

Din acest dementi, asemenea căruia din partea ministeriului de esterne nu s'a dat nici unui guvern magiar, a urmat încurcările, demisionarea lui Kálnoky, cu un cuvênt crisa, care până acum nu se scie cum sĕ va termina.

Tóte foile discută aceste întêmplări și fac feliurite combinații.

Intrebarea cea mai însemnată, ce și o pun ele, este, că óre ce a îndemnat pe Bánffy sĕ facă aceste categorice și aspre enunciațiuni, care pe terenul diplomatic însemnéză casus belli și față de Vatican însemnéză declararea rĕsboiului religios? Sunt ele făcute la comanda cuiva sau numai la inițiativa lui Bánffy, tradând astfel puțina capabilitate de politic și diplomat a prim-ministrului.

Credem, că în curênd sĕ va face lumină în privința acésta.

Dela sinodul eparchial al diecesei Caransebeș.

Ca completare a raportului nostru despre decursul sinodului din Caransebeș mai amintim următórele:

Cu privire la proiectul de regulament pentru administrarea afacerilor epitropesci în metropolie, sinodul, în șed. IV-a, a luat următorul conclus:

Deórece conform constituțiunii nóstre bisericesci fie-care eparchie își póte regula independent de celelalte eparchii afacerile sale epitropesci; prin regulamentul proiectat însĕ s'ar întroduce în administrațiune o centralisare, a cărei necesitate nu se impune, a cărei practibilitate — în vederea organisațiunii de acuma consistoriului metropolitan — este problematic, și a cărei îndreptățire nu se recunósce:

drept aceea neputênd adera la principiul adoptat și la intențiunea urmărită în proiectul de sub întrebare, și nesimțind necesitatea unei reforme în administrarea averilor bisericesci, carea în diecesa nóstră este regulată prin normative speciale:

Sinodul eparchial nu póte întra în pertractarea specială a materialului.

Referitor la înființarea librăriei filiale în Logoj, la propunerea comisiunii financiare sinodul apróbă înființarea filialei și încuviințéză împrumutul de 3000 fl. v. a. spre acest scop.

In ședința a V-a, între altele sinodul cu privire la proiectul de regulament pentru organisarea învĕțământului în metropolie, decide:

Considerând că disposițiunile generale referitóre le administrațiunea școlelor poporale din metropolie, jignesc în mai multe privințe instituțiunile folositóre practisate până acuma în diecesa nóstră;

considerând că partea didactică a regulamentului, care tractéză despre obiectele de învĕțământ, ar trebui sĕ se separeze și sĕ se tracteze într'un plan deosebit de învețământ și într'un mod mai corespunțĕtoriu decât în cel de acum:

Sinodul eparchial este de părere, ca Venerabilul consistoriu metropolitan se dispună compunerea unui nou proiect în care sĕ se cuprindă disposiții cu privire .la scó-

---

FOIȚA

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare din nr. 23.)

IV.

Despre răpirea supușilor țĕreni cu sila.

§. 46.

Mai nu e cu putință, ca óre cineva în lăuntru în țară, cu sila sĕ se pótă lua, și sĕ se pótă duce din țară afară, decumva numai varmegiile și tisturile în lăuntru în țară. Eră cătănimea, și poliția păla margini n'ar avea nici o grijă. Ĕră decumva cineva șar pune capul pe aceea, ca prin țĕrile nóstre sĕ răpéscă al duce cu sine sila pre vr'un om, cu unul ca acela, aflêndul în faptă așa trebue a lucra după rênduiala legii cătănesci, care în loc sĕ face (Stand recht) precum cu verbuncașii cei streini; Ĕră înălțata curte despre aceea sĕ se însciinţeze. Mai obicinuite pilde sunt acele, că călătorind supuși fii țării în țară streină, sĕ prind cu sila, și mai ales sĕ slujesc spre slujbă cătănéscă· Aceste întêmplări ca mai înainte sĕ se pótă ocoli, de lipsă este, ca acelor ómeni, care spre slujba cătănășéscă îs destoinici, fără de grea, și cuviósă pricină sĕ nu li se dea slobozenie a trece din hotarele țĕrii afară ĕră la marginile acelea, unde póte fii temere, ba nu cumva sĕ se prinză la cătane, nime nici cu pașuș sĕ nu trécă.

§. 47.

Ĕră ca țara peste tot sĕ se pótă încredința, sau învinge despre folosul acestor ale nóstre rêndueli, și în cât va fi cu putință lipsele și zmintelele acele de prin locuri, care stau în calea vărtutei acelora, sĕ le pótă afla, de lipsă este, ca despre prileg, sau cei ce acar în ce chíp au fugit, sau sau înstrĕinat din țară, în tot anul din tot orașul la varmegie și de ci la guvernație, éră dela guvernație sĕ se trimită în sus tabele care așa sĕ vor întocmi, precum din aceste formulare care, la sfêrșitul acestei rêndueli ai nóstre despre acestea s'au adăugat.

Modrul, cum trebue acele tabele înainte, prin pildele care sunt în formular luminat se arată, numai cât aceste următóre puțintele însemnări tot mai mult le desvólbe.

La numĕrul I. în tabelele, care le vor da solgobiraele, toți cei ce au trecut de șapte ani în sus de vêrstă în față sĕ se însemneze, și lângă fiesce care, unde sĕ sci pricina cea adevĕrată, aceea, éră unde numai din ceva fundament sĕ prepunc pricina, scu ocă, pricina aceea ce sau prepus sĕ se însemneze. Când nice o că nu stă de față, numai atâta sĕ se însemneze: că ocă nu se scie.

La numĕrul II. Varmegiile, tabelele solgobiraelor le pun lângă alelor fac suma depeste tot locul, și între pricini sau acea pun, ce din însĕmnăturile solgobirăilor ca în urmare de obste sĕ póte culege, sau ce or trebui și din așa sciință sĕ înplinéscă.

La numĕrul III. Intracelaș chip în tabelele guvernațiilor țĕrilor, lângă care trebue pusă tabelele varmegiilor, sumele varmegiilor trebue însĕmnate, pricinile cu lipsele acelea, care în ținutul unii, sau altei deregĕtorii mai multe fugiri sau pribegiri pricinuesc, sĕ se arete înainte cărții împĕrătesci. Datam în cetatea nóstră o Băciului Aprile dóuĕ țile, Anul 1787. Dela împărĕția nóstră cea Rĕmlănéscă al dóuĕțeci și doi, éră dela a țĕrilor celor de moșie al șeptele an.

Iosif II. c. m. s. *grof Karol Palfi* c. m. s.
Alecsandru Pastori c. m. s.

lele nóstre confesionale poporale din metropolie și ca în privința obiectelor de învěțământ sě se compună un plan de învěțământ prin bărbați de specialitate.

In scopul acesta sinodul subșterne ca materiel, spre folosire, părerile corpului profesoral dela institutul pedagogic diecesan

Totdeodată sinodul își esprimă dorința: a se regula deasemenea prin bărbați de specialitate afacerile învěțământului nostru din metropolie și în celelalte părți ale sale.

După acésta se resólvă petițiunile întrate, sě votézǎ diurnele și viaticul deputaților, în sumă de 888 fl. 31 cr. ér în urmă constatând Prea Sânția Sa episcopul diecesan, că obiectele sunt esauriate, prin o cuvêntare, în care accentuézǎ dragostea frățéscă, ce a domnit între noi și trebue sě domnéscă pentru ca lucrările nóstre sě aibă resultatul dorit și ca sě se' promoveze interesele nóstre bisericesci, declară sesiunea II. din periodul al IX a sinodului eparchial de încheiată și totodată mulțămesce deputaților pentru lucrarea solidară, zelul și bunăvoința ce au arětat'o în pertractările lor, și le poftesce sănătate pentru de a puté încă mulți ani lucra în interesul bisericii.

Deputatul Stefan Antonescu în cuvinte alese mulțămesce Preasânției Sale în numele sinodului pentru prea înțelépta, buna și frumósa conducere a sinodului, dorindu-i sănătate deplină.

Cu acésta ședințele sinodului s'au încheiat.

Revista politică.

Deputatul Șerban a făcut în ședința dietei din 1 Maiu o interpelațiune privitóre la linia ferată Făgăraș—Avrig, de următorul cuprins:

Declar înainte, că cu ocasiunea interpelațiunei mele, ce voiu s'o fac ministrilor de comerciu, de interne și de justiție, nu voesc sě provoc discuțiune în cestiune de naționalitate, ci doresc numai sě indigitez asupra acelei situațiuni create prin guvernele liberale, că în Ungaria, dacă omul sěrac înstrăinézǎ pe nedrept un articlu în preț de 20 cr., acesta numai decât e înfundat cu anii în temnițe, până când din contră indivișii înzestrați de-a dreptul din partea guvernelor liberale cu patentă, pot nesupěrați și după plac sě dispună de averea omului sěrac. — Interpelațiunea mea către d-nii ministri de comerciu, de interne și de justiție este următórea:

1. Au d-nii ministri cunoscință despre aceea, că lucrările pe linia ferată vicinală Făgăraș Avrig s'au început în tómna anului 1891? — 2. Au d-nii ministri cunoscință despre aceea, că art. de lege XLI din 1881 în ce chip dispune întroducerea espropriărei, — și dacă da, atunci au ei cunoscință despre aceea, că tóte întreprinderile acestei esproprieri sunt o declarată lovitură în față a legei de espropiare? — 3. Au d-nii ministri cunoscință, că mai ales §-ul 8 al acestei legi, pe basa căruia trebuia sě se restitue numai decât pagubele causate prin lucrările prealabile, n'a fost respectat? — 4. Au cunoscință d-nii ministri, că în cea mai mare parte linia Făgăraș—Avrig nu este espropiată, și statorirea sumei de espropriare, deși sěvêrșită numai în parte neînsemnată, s'a făcut cu totului in contră și cu o vědită eludare a legei? Au ei cunoscință despre aceea, că acéstă sumă în cea mai mare parte este încă și ađi nesolvită, cu tóte că linia de 3 ani este pusă deja în circulațiune? — 5. Are cunoscință mai ales dl ministru de interne, că atunci, când singuraticii proprietari în urma sfințeniei averei proprii și-au pretins prețul ce le competea, — ei au fost pedepsiți și alungați cu gendarmi și sub paza acestora se continuau lucrările? — 6. Are dl ministru cunoscință despre aceea, că atunci, când acesti proprietari au recercat judecătoria competentă pentru suma de espropriare ei nu numai că și-au perdut procesul, ci au fost încă și judecați la suportarea enormelor spese procesuale? — 7. Din tóte aceste cause eu rog pe d-nii ministri sě-mi rěspundă, au óre de gând sě saneze acéstă nedreptate fără păreche și strigătóre la ceriu, și acésta în modul cel mai urgent, pentru-ca astfel respectivii proprietari sě-și priméscǎ nu numai despăgubire pentru pagubele causate cu ocasiunea lucrărilor prealabile, prețul drept și echitabil al pământurilor lor, interesele de 6% începênd dela anul 1891, ci și darea de stat, solvită de dînșii de atunci până ađi?

* * *

Declarațiunea, prin care oposiția din senatul și camera României și-a anunțat retragerea este următórea:

Domnule President! Esistența și desvoltarea statelor este basată pe respectul datorit legilor. Unde legile sunt înlăturate, acolo domnesce anarchia.

Regatul român a eșit din lupta, în care respectul legilor a învins domnia arbitrariului, causa tuturor relelor și umilințelor din trecut.

Dela un timp încóce însě asistăm la tristul spectacol al sforțărilor, ce se fac de a se întronisa érăși domnia arbitrarului.

Minoritatea parlamentară a combătut din tóte puterile aceste tendențe și a luptat sě convingă pe guvern și pe maioritatea parlamentară, sě nu pășéscǎ pe calea periculósă a anarchiei, practicată de corpurile legiuitóre și de guvern prin violarea primei legi a constitnțiunei, care a dat statului român stabilitatea și i-a garantat în timp de 29 de ani desvoltarea, progresul și ordinea.

Mai cu samă proiectul de lege al minelor, care calcă principii fundamentale și dispositiuni precise ale constituțiunei, a fost o desfidere aruncată de vechiul sistem al bunului plac în mijlocul nóuei organisări al statului român modern; ér votarea acestei legi de ambele corpuri legiuitóre, face imposibilă o mai departe conlucrare a minorității parlamentare în actualele corpuri legiuitóre, căci unde vocea legii numai póte pětrunde, orice acțiune binefăcětóre încetézǎ.

Subscrișii deci, protestând în fața țěrii contra sistemului de a călca constituția prin legi ordinare, își depun demisiunile lor.

Senatori: Principele Dimitrie Ghica G. Vernescu, Dimitrie A. Sturdza, Eugenie Stătescu, P. S. Aurelian, G. Mârzescu, Stefan Șendrea, N. R. Locuștean, N. R Lupașcu, Alecsandru Vilner, Gregoriadi M. Bonachi, George Sefendache, T. Dornescu, Tache Anastasiu, Săndulescu, Nănovean.

Deputații: M. Gelmegean, Ath. Stolojan, C. I Stoicescu, M. Demetrian, D. Moruzzi, B. St. Delavrancea, N. Crătunescu, N. Săvean, N. Albu, N. Gane, Caton Lecca, Ioan G. Lecca, C. Poroineanu, Gh. Ghițescu, D. Protopopescu, C. T. Grigorescu, R. Stanian, N. Iorgulescu, V. Stefănescu, N. Micescu, R. Rale, I. Poienar-Bordea, N. T. Pop, Gogu Stefănescu, Delimarcu, Ém. Porumbaru, C. Aslan.

* * *

Din incidentnl morții metropolitului gr.-or. din Bucovina, Morariu-Andrievici, điarul „Slovo“ din Varșovia pledézǎ pentru împărțirea archidiecesei din Bucovina. Numitul điar își motivézǎ acest postulat cu împrejurarea, câ mitropolitul, ca atare, are a face cu credincioși români și ruteni. Intre aceste două națiuni însě esistă astfel de divergințe, încât pentru metropolitul va fi absolut imposibil, de a-și împlini datorința de archipăstor spre mulțămirea ambelor națiuni. Astfel d. e. decedatul Morariu Andrievici înainte de tóte a simțit românesce și tóte puterile și le a consacrat pentru binele acestui popor, din care s'a născut. In fața acestor raporturi ar fi recomandabil, sě se împartă archidiecesa, ca nici un element național sě nu se simtă preterat și neîndreptățit, đice numita fóie.

* * *

Făcêndu-se de curênd alegeri generale pentru camera Grecioi, resultatele finale ale lor sunt cele următóre: sunt definitiv aleși 147 Delyanniști, 14 Tricupiști, 20 raliști și 26 independenți,

Lupta politică, începută în Ianuarie între cei doi foști ministri-presidenți, cari își dispută puterea, Theodor Delyannis și Tricupis, s'a sfîrșit deci prin învingerea complectă a celui dintâiu.

Camera grecéscă fiind compusă din 207 membri, Delyaniștii, formézǎ o maioritate puternică. Dar nu actualul ministru președinte Nicola Delyannis este învingětoriul, ci bětrânul sěu unchiu Theodoros Delyannis, același Delyanis pe care regele George l'a silit prin Iunie 1892 să părăséscă puterea pentru că nu voia sě creeze venituri nóuě pentru plata datoriilor. Nici succesorul sěu Tricupis nu a găsit bani pentru scopul acesta și se retrase prin Maiu 1893, dar în Novembre același an, reluă érăși frânele guvernului, pentru ca sě se retragă de nou din postul sěu, care se clătina, în điua de 22 Ianuarie a. c.

Dl Nicola Delyannis formă atunci cabinetul cel nou și toți ministrii sěi trebuiră sě declare, că nu vor candida la alegerile viitóre pentru ca țara sě aibă garanția unor alegeri mai libere. Regele va chema deci acum pe bětrênul Theodoros Delyannis, pentru a-i încredința de nou frânele guvernului.

Judecând noua situația politică din Grecia mai cu deosebire din punctul de vedere al datoriilor statului, „Frankfurter Zeitung“ află că, în ajunul alegerilor, dl Theodoros Delyannis a declarat într'o întrunire electorală, că o înțelegere cu creditorii Greciei este inevitabilă, căci în acésta zace unica siguranță a țěrii și fără acésta restabilirea situației financiare este imposibilă. „Fără un aranjament sincer și leal“, a đis tecstual dl Delyannis „situația nóstră bănéscă nu se póte îndrepta și deprecierea monedei nóstre va împedeca ori ce îmbunătățire a budgetului și va micșora și mai mult salariile muncitorilor noștri, deja scăđute cu 50 la sută.

Noutăți.

Ținerea congresului național-bisericesc. Precum suntem informați, Maj. Sa a încuviințat ținerea congresului nostru național-bisericesc pe điua de 7/19 Maiu a. c.

* * *

Parastas. Dumínecă, în 5 l. c. s'a serbat în biserica gr. cat. de aici părăstas, întru memoria marelui fiu al poporului nostru de vecinică pomenire, George Barit.

* * *

Primirea noului metropolit. Despre sosirea Escelenției Sale archiepiscopului și metropolitului Dr. Victor Mihali, care va fi în 18 l. c. și despre primirea ce ii sě pregătesce, un coréspondent din Blaș al „Revistei Orăștiei“ scrie următórele:

La întrarea Escelenției Sale în archidiecesă începênd dela Vințul de jos unde va fi întimpinat de protopopul Albei-Iulia, Simeon Micu tóte comunele, cari sunt mai aprópe situate de calea ferată, sunt recercate a eși cu preoții lor în frunte, pentru întimpinarea Escelenției Sale. Dela gara Teiuș până la Blaș va fi acompaniat de mulțimea, care va eși spre întimpinare încă la Teiuș.

Sosit la gară va fi salutat de tinerimea scolară, elevele internatului, de poporul doritor de a și vedea odată sosit pe mult iubitul seu păstoriu sufletesc, ca sě între în capitala Sa, unde la mai multe porți triumfale — așeđate la întrarea în oraș, în piață și înaintea reședinței — o sě fie bineventat de către fruntașii anume designați.

Mult va contribui la ridicarea festivității decorarea caselor, deóre-ce locuitorii acestui oraș emulézǎ, care de care spre a-și decora mai frumos casa, voind a da și prin acésta espresiune simțemintelor de iubire față de mult iubitul archiereu.

In séra sosirei va fi iluminație, ér' în điua următóre după serviciul divin instalarea.

In séra đilei de instalare 'i-se va face un conduct cu torțe.

Centenarul lui Tasso.

La 25 Aprile a. c. s'au împlinit 300 ani dela mórtea genialului poet, autorul poemei „Gerusaleme liberata“, Torquato Tasso In acésta đi s'a sěrbătorit atât în Italia, cât și în multe aite părți al treilea centenar al morții sale. Despre serbarea din Paris „Timpul“ scrie următórele:

Al treilea centenar al morții lui Torquato Tasso, celebrat acum câte-va đile, cu mare pompă în Italia, a dat ocasiune, la Paris, unei interesante manifestațiuni provocată de către „Uniunea latină.

O sută cincieđeci de persóne se întruniseră la Sorbona în sala cea mică, unde se susțin tesele, spre a serba și glorifica memoria lui Tasso. Alături de d-nul Dejob, președintele societății studiilor italiene, se așeđaseră d-nii: contele Tornielli, ambasador al Italiei; de Hérédia, fost ministru; Pol Neveux, representând pe ministrul instrucțiunei publice, marchizul de Castrone, vicepreședinte al ligei franco-iteliene; Raqueni, secretar general al Uniunei latine, Alex. Boutrone, Rodocanachi, baron de Santa-Anna-Néry, Xavier de Carvalho. etc.

Dl François Copée, căruia i se oferise președinția de onóre a Academiei franceze, n'a putut asista la ceremonie.

Absența lui a fost fórte mult regretată, a fost acoperită cu aplause elocinta scrisóre ce trimisese organisatorilor.

„Ca și voi, a scris poetul, n'am putut nici odată sě věd de departe fără strângere de inimă acéstă mare umbră, una din cele mai durerose figuri de poet ce au esistat vr'odată.

Fără îndoială Tasso este marele liric italian alături de Ariosto, și Dante, dar a fost asemenea o victimă a spiritului, un martir al gândirii, al sforțărei, către frumusețea pură. Ómenii adesea l'au persecutat, adesea l'au ajutat din causa operei sale, în opera sa; dar spiritul i-a fost implacabil, gândirea și-a rěsbunat într'un mod crud de supunerile ce-i impusese. Ea 'l-a torturat cu o lungă agonie până la mórte, pentru-că o învinsese.

Póte că aci ar fi o aplicațiune a legilor misterióse care regulézǎ lucrurile vieței nóstre; nu ne putem gândi fără sě ne cutremurăm și voiu păstra până la sfârșit profunda emoțiune ce am simțit, când mi s'a arětat la Roma în mânăstirea de San-Onofrio, celula în care după atâtea alte închisori, s'a sbătut sufletul lui Tasso în ororile geniului sěu.

Noi, eștia Francesii, nu uităm nici n'o bilele dureri, nici marile talente; acésta vě dă o nouă dovadă. Și în special noi poeții francesi, esprimând pentru Tasso cele mai sincere regrete, ne aducem aminte că autorul „Ierusalimului liberat“ a fost amicul lui Ronsard.

Apoi, dl Dejob a schițat în termini înalți viața sbuciumată a lui Torquato Tasso insistând asupra admirațiunei ce Franța a avut în totdéuna pentru geniul autorului Ierusalimului liberat.

După aceea d-nii Rodocanachi în numele societății studiilor istorice; de Santa-Anna-Nerry, Macsime Fromont, Hippolyte Buffenoir. Xavier de Carvalho cântară, în proză sau în versuri laudele marelui poet italian. Dl Depos a dat cetire unui frumos sunet de Verlaine, reținut dela serbare din causă de bólă.

In numele ligei franco-italiene, dl marchiz de Castronne adresézǎ mulțămirile sale ministrului instrucțiunei publice, care a dispus ca sě fie representat, și d-nului conte Tornielli, ambasadorul Italiei.

Inainte de a se despărți, asistenții a adresat o telegramă de simpatie prințului Ruspoli, primarul Romei, ca respuns la depeșa sa, sosită în cursul ceremoniei și prin care mulțămea membrilor Uniunei latine pentru inițiativa ce luaseră dea sěrbători centenarul lui Tasso-

Punctul cel mai frómos al acestor fesţi va fi negreşit şi „Concertul“ ce 'l va ţea renumitul nostru profesor de musică Mureşianu ajutat fiind şi de fratele Traian Mureşianu plăcutul baritonist, scut prea bine la noi.

* * *

Scrierea unui renegat. Nenorocitul sêrb, Alexics György, care se pretinde a fi român, prof. la scólă comercială, din Pesta a pus la cale o nouă infamie. A scos de sub tipariu o cărticicică, prin care încércă sĕ rĕspândéscă în popor teoriile lui Rössler, despre orioinea nóstră. Ea pórtă titlul: „Rĕsunetul timpurilor, cercetări asupra obărsiei limbei române“, de Popa Coressi.

„Popa Coressi“ este însuşi nenorocitul renegat.

Tendinţele acestei cărţi ies la ivélă din următórele rênduri, cu cari sĕ începe capitolul ei final:

„Am urmărit istoria poporului român din vremurile cele mai bĕtrâne până la vécul XVI. Am dovedit (!) că obârşia nóstră trebue căutată în Balcan, de unde apoi mereu ne-am strecurat dincóce de Dunăre, unde adăpostindu-ne în decursul timpurilor am întemeiat două principate: Muntenia şi Moldova care lung timp fură ţĕri supuse stăpânirii ungurescí“.

* * *

Din Bucurescí. Cetim în „Timpul“: Luni, 17 Aprile, la órele 10¼ séra, MM. LL. regale şi regina, însoţiţi de AA. LL. RR. principele moştenitor şi principesa Maria, urmaţi de dómnele de onóre şi de adjutanţi, au mers la teatrul naţional pentru a asista la balul dat de către cercul oficerilor de reservă, pentru sporirea fondului de binefacere în folosul răniţilor în resbel. La sosire, Maiestăţile Lor au fost întimpinate de comitetul cercului, avênd în frunte pe dl general Călinescu, care a oferit buchete de flori M. S. reginei şi a A. S. R. principesei Maria. La intrarea Suveranilor în sala cea mare, musica intonà imnul naţional, şi un numeros public, compus din domni şi din dómne din societatea aléşă a capitalei, a salutat cu respect şi iubire pe Maiestăţile Lor. Indată după acésta începu un asalt cu floreta, esecutat de două părechi. In urma asaltului, Majestăţile Lor şi Alteţele Lor regale binevoiră a convorbi cu mai multe din persónele presente, şi cumpĕrară multe bilete de loterie. La órele 12½, regele, regina şi Alteţele Lor regale se urcară în loje, de unde priviră câtva timp sala, apoi se întórseră la palat.

* * *

Podul peste Dunăre în România, care va lega România proprie cu Dobrogea se va inaugura la 6 Iuliu. Acest pod e construit după proiectul inginerului român dl A. Saligny, care e şi director al lucrărilor de construcţiune. Podul va purta numele de „Podul regele Carol I“. Ér ca inscripţiune: „Făcutu-s'a sub domnia regelui Carol I, 1890—1895“. Inscripţiunea e comandată a se face pe o placă de marmoră şi cu litere de bronz.

* * *

Poporaţiunea României. In luna lui Decembre 1894 s'a făcut în România numerătórea poporaţiunii din ţéră. „Monitoriul Oficial“ publică resultatul acestei lucrări. Din tabela popóraţiunii întregei ţĕri reiese, că tótă România are o poporaţiune de 5,406.249 suflete din care 2,639.043 bărbaţi şi 2,667.206 femei. După religiune, ortodocsi 2,513.500 bărbaţi şi 2,435.918 femei; catolici, protestanţi etc. 75.558 bărbaţi şi 78.535 femei; mohamedani 22,941 bărbaţi şi 20.169 femei mosaici 118,685 bărbaţi şi 124.540 femei; alte religiuni 8.359 bărbaţi şi 8.044 femei. Sciu a scrie şi ceti 511.328 bărb ţi şi 174.558 femei; nu sciu a scrie şi a ceti 2,227.715 bărbaţi şi 2,491.648 femei. Étă şi poporaţiunea unor oraşe de frunte: Bucurescí 232.109 Iaşi 66.224; Galaţi 57.459; Brăila 51.116; Craiova 38.690; Ploeşti 37.391; Botosani 31.750; Bârlad 22.110; Focşani 19.904; Buzeu 19.423; Tulcea 19.062; Turnu-Severin 16.370.

* * *

O scenă îngrozitóre s'a sĕvîrşit ḑilele trecute în oraşul Panagiuriste de lângă Filipopol în Bulgaria, în următórele împrejurări: Un măcelar din acea localitate avea trei băeţi: unul de 11 ani, al doilea de 7 ani, ér al treilea de câte-va luni. Intr'o ḑi cei doi băeţi mai mari se jucau prin curtea casei părintesci, ér mama lor scălda pe cel mai mic într'o baie. Copilul cel mai mare jucându-se, propune celui mai mic sĕ se jóce şi de-a „înjunghierea“, precum înjunghie tatăl mieii. Micul primesce propunerea şi se şi pune jos imitând mielul; pe când fratele sĕu ia un cuţit ascuţit şi apucând pe cel mic de pĕr îi îndóie gâtul şi'l taie ca pe un miel. La ţipetele de desperare ale victimei alérgă mama lor, care se cutremură de scena îngrozitóre. In desperarea ei, se aruncă asupra micului criminal, dar el fugind cade jos, şi cuţitul pe care'l ţinea în mână, i-se înfige în piept lăsându'l pe loc mort. Nenorocita mamă la vederea acestora cade leşinată. Când vecinii o deşteptară, îşi aduse aminte că lăsase pruncul în baie şi se duse sĕ'l scótă. Dar bietul copil era fără simţire. Se înecase.

* * *

Iubileul mĕsurei metrice. In 7 Aprile a. c. au trecut o sută de ani, de când conventul frances a decretat sistemul metric pentru mĕsuri, greutăţi şi bani. Mĕsura metrică s'a întrodus în Francia prin legea dela 18 Germinal al anului III republican (7 Aprile 1795). De atunci încóce mĕsura metrică s'a întrodus în cele mai multe state ale lumei civilisate. In Austria s'a întrodus mĕsura şi greutatea metrică numai prin legea de 23 Iulie 1871 şi dela 1 Ianuariu 1876 încóce are valóre esclusivă în circulaţia publică. Dintre statele europene numai Anglia, Rusia şi Danemarca au rĕmas pe lângă sistemul cel vechiu de mĕsuri. Chiar şi tóte republicele din Sudul şi Centrul Americei, Egipetul, statul Congo, St. Domingo şi Mauricius au adoptat mĕsura metrică.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Galaţi, la 12/24 Aprile 1895.

Onorată redacţiune!

Invĕţătorii români gr. or. din protopresbiteratul Bistriţei au obţinut concesiunea mai înaltă, de a se grupa sau de a forma o corporaţiune sau reuniune învĕţătoréscă separată, cu acelaş drept de viaţă individuală ca şi celelalte reuniuni învĕţătoresci din archidiecesă, desfăcêndu-se astfeliu de corporaţiunea numită „Reuniunea învĕţătorilor români gr. or. din districtul de învĕţământ al VIII-lea al Reghinului“ din care făceau parte până acuma.

Motivul principal al acestei despărţir a fost mai mult depărtarea tractului nostru de tractul Reghinului, în care fiind centru, se ţineau mai adese adunările reuniunei. Depărtarea acésta prea adeseori preţiuḑind spese mai mari, ne făcea participarea, la adunări imposibilă, prin urmare nu ne puteam bucura de folósele practice ale reuniunei.

Dupăce am căpătat concesiunea amintită, în care ḑi acum nu-mi dă mâna a afla sau a sci cu hotărîre. In Februariu 1894 fiind convocaţi prin protopresbiteriul tractual, ne-am întrunit într'o şedinţă de constituire provisorie, şi ne-am compus statutele. Acestea au fost aşternute apoi pe calea sa, la Prea veneratul Consistoriu, unde au obţinut aprobarea.

Reîntorcênduse statutele aprobate la şeful tractului şi al reuniunei nóstre, într'o ḑi am primit următoriul:

Convocatoriu.

Nr. 235.895.

Cu acésta convocăm adunarea generală a reuniunei învĕţătoresci din tractul gr. or. al Bistriţei pre Dumineca Tomi adecă în 9/21 Aprile a. c. la 11 óre a. m. în scóla confesională din Borgo-Prund, şi învităm pre Domnii învĕţători ca membrii ordinari după oficiu, a lua parte.

Obiectele:

Şedinţa I la 11 óre a. m.

a) Constituirea definitivă a reuniunei după statute;

b) Alegerea unei comisiuni pentru inscrierea de membrii noi şi încassarea tacselor;

c) Disertaţiunea: „Tractarea cu pruncii nou veniţi sau începĕtori la prima primire ce li-se face lor în scólă“ de George Ghiţa.

Şedinţa II la 3 óre p. m.

d) Raportul şi propunerile comitetului reuniunei;

e) raportul comisiunei alésă la pnct. *b*.

f) tema practică din comput tractarea numerului 5“ de Ioan Janca, cu critică.

g) tema practică din scriptologie „compunerea şi descompunerea ḑicerilor în cuvinte, silabe şi sunete“ de Leo Ursace.

h) disertaţiune despre stupărit“ de Jacob Ónea.

Totodată cu acésta amesurat conclusului comitetului reuniunei din 25 Februar a. c. adus la pnct. III al protocolului apelăm la simţul iubirei şi interesul faţă de causa învĕţământului şi culturei poporului român a. On. Dni preoţi şi inteligenţi din tract şi îi învităm a se face membrii şi a lua parte la adunarea reuniunei.

On. Dni preoţi sunt rugaţi a împărtăşi acest convocatoriu cu toţi cei interesaţi şi a îl espeda cu grabă mai departe.

Din şedinţa comitetului reuniunei învĕţătoresci ţinută în Borgo-Prund la 25 Februariu 1895.

Preşedintele:
Simion Monda,
protopop.

Notariu ad hoc:
Ioan Janca.

Urmând glasului acestui convocatoriu, la timpul hotărît ne-am presentat la locut destinat pentru ţinerea adunărei, tocmai 10 învĕţători confesionali, din 17. Şepte fără a-şi înainta barem scusele în scris, au aflat mai comod a şedea acasă sĕ-şi vaḑă de alte lucruri. Intre cei absenţi vor fi póte şi de cei vrednici de scuse, dar fi vor, póte, şi de cei nepăsători din comoditate. Rĕu semn! Se vede că prin deasa şi repeţita neposibilitate de-a participa la adunările reuniunei districtului, cărui aparţineam mai nainte, póte, ne-am dedat la comoditate în acéstă direcţiune, ne-am dedat a lăsa sĕ trécă pe dinaintea nóstră atari convocatóre fără a le considera, ale da atenţiunea necesară, şi a le urma. E timpul ca sĕ ne ferim de-a ne face vinovaţi cu voia, de acest păcat. Interesele particulare este bine şi trebua postpuse intereselor comune, cu atât mai vêrtos datorinţei de oficiu, deci fraţilor la o parte cu comoditatea, cu nepăsarea! Jos cu somnulenţa cu lenea, şi haid la lucru! căci datorinţa avem sĕ ostĕnim lucrând partea nóstră în acest câmp al culturei, şi fiindcă acum nu avem de alergat peste hotarul nostru, ci mişcarea ni s'a restrins numai între marginile lui, pĕcat şi ruşine vom sĕvêrşi, şi vom secera, dacă şi acum vom mai sta, vom mai rĕmânea în amorţală, nepăsători şi ne lucrători, şi érăşi onóre ne vom face, şi ne vom arăta demni de numele şi chiemarea nóstră, dacă vom fi activi, căci: „în foc se lămuresce aurul“ şi destoinicia şi hărnicia prin muncă se dovedesce, ér productul muncei — faptele — arată demnitatea. Apoi scim şi aceea ca dedarea face pe măiestru.

Se credem, că fraţii colegi cari (de astă dată) au fost absenţi, au fost şi sunt şi ei tot atât de însufleţiţi pentru causă, ca şi cei ce s'au presentat, dar anumite împrejurări neprovĕḑute iau împedecat de a participa, şi se-i scusâm, deşi scuse nu şi-au cerut nici unul prin vre o scrisóre. Eu unul n'am auḑit aşa ceva cetindu-se sau aducêndu-se la cunoscinţa adunărei

Dintre preoţi încă n'am fost norocoşi a vedea între noi nici unul, afară de domnul protopop şi încă doi cari conduc şi oficiul de învĕţători; dar fiind eu învĕţător, de absentarea învĕţătorilor mĕ dóre mai mult, că domnii preoţi nu pot cerca atari adunări, e mai de scusat, una pentru că fiind acéstă adunare o adunare dăscăléscă nu póte fi de un mare interes pentru domnia lor, căci domnia lor în treburi scolare nu conduc decât postul de directori.... şi apoi a „afla vină“ învĕţătoriului când vrei, e lucru uşor, acésta se póte îndeplini şi fără de a mai fi necesitat a te plictisí óre de-arêndul stând, se privescí şi asculţi, în o şedinţă, la desbateri despre treburi dăscălesci, unde bieţii învĕţători care de care se silesc aşi arăta mai mult, unii altora, greşelele, nedostoinicia şi nepriceperea adecă vina, care în cele din urmă, toţi o avem; a doua că póte chiar în ăceea ḑi, cu deosebire dacă e şi sărbătóre, domnia lor sunt necesitaţi a savêrşi deosebite funcţiuni de-a chemărei preoţesci în popor, şi astfeliu sunt împedecaţi de a participa. Noi dascălii ne-am arăta chiar prea îndrăsneţi, prea necompletanţi, dacă am cârti asupra neparticipării domnilor la adunările nóstre. De aceea eu din partemi „nu răpştesc“! Casul acesta l-am spus aici numai ca se fiu, cât se póte, cronicar drept.

Mĕ reîntorc érăşi la firul istorisirei.

Mai avênd între noi pe domnii Pavel Beşa catechet şi învĕţător la şcóla fundaţională din Borgo-Prund şi Ilarion Bosga învĕţătoriu la aceea şcólă ne-am urmat lucrarea sub presidiul ordinariu, care după statute este totdeuna protopresbiterul tractual, dar ne-am vĕḑut necesisaţi a reduce programul, şi în loc de două, am ţinut numai o şedinţă în care am isprăvit aceste lucruri:

1. După deschiderea şedinţei prin vorbirea presidială s'a făcut „constituirea definitivă după statut“, alegând ca vice preşedinte pe dl Pavel Beşa, notari pe Ioan Ianca şi Ioan Şut, cassariu Simion Pahone, membrii în comitet pe: George Ghiţa Ioan Buzdug Ilarion Bosga şi Leo Ursace, bibliotecariu pe Ioan Ianca.

2. După constituire s'au făcut propuneri diferite.

3. Şi-a cetit George Ghiţă operatul seu, s'au făcut observările asupra acestuia.

Despre meritul, sau mai bine, despre reuşita s'au nereuşita acestui operat nu se ţine de competinţa mea se vorbesc, deci aceea o tac.

Altceva nu s'a putut lucra căci prelegerile practice, deşi au fost presenţi domnii învĕţători cari au fost însărcinaţi ale ţinea, totuşi nu s'au ţinut din motivul că n'au fost prunci chiemaţi, cu cari ar fi trebuit se tracteze acele prelegeri.

Dl Iacob Ónea încă şi-au trimis operatul seu, cu care a fost însărcinat sĕ-l pregătéscă, dar domnia sa nu s'a presentat, din care causă nu sciu, căci cerere de scusă, în scris, n'a înaintat. Aşa preste aceea lucrare s'au trecut, şi şedinţa s'a închis. Ne-am despărţit fără multă paradă- şi fiecare şi-a căutat de cale.

„Tot începutul e greu“. M'aş fórte bucura dacă la procsima adunare voiu fi norocos a vedea şi auḑi mai multe, ca se am mai multe şi mai bune de spus, de voiu trăi, ca se ne putem şi noi mândri cu afirmarea: ne pricepem, ne stimâm, ne-am silit şi ne-am împlinit datorinţa faţă de oficiul chiemării nóstre de învĕţători.

Un participant.

Bibliografic.

A apărut: Nr. 11 al revistei beletristice literare pentru familie „*Rândunica*“, cu următoriul sumariu:

„Din munţi“, de Margareta Moldovan. — „Icóne palide“, de Elena din Ardél. — „Judele Zăbun“, de I. E. Prodan. — „Dramă populară“, de Ilie Demtrescu. — „Păcală şi cei trei negustori“, de Gr. Sima al lui Ion. — „La escursiune“, de A. Ciato. — „Rămurele:“. „Schiţe şi portrete“, de Ilarie Chendi. — Feliurite.

* * *

„Rândunica“ apare în Sibiiu, de trei ori pe lună şi e redactată de d-l Silvestru Moldovan. Conţinutul ei e variat, amusant și instructiv. Prețul abonamentului e pe an 6 fl. pe ½ an 3 fl., pe ¼ an 1 fl. 70 cr.

*

A apărut Nr. 8 din anul al II-lea al revistei ilustrate pentru familie *„Vatra“*, avênd următoriul sumariu:

„Mitocanul“ (urmare) de Ioan Slavici. — „Păuna“ (urmare), de I. Górnă. „Fericirea perdută“, de Olive Schreiner Tr. de C. Ramură. — „O flóre ce ađi sě deschide“ (dia Scheley), versuri albe de J. Bonif.-Hetrat. — „Mica artistă“, de St. Basarabean. — „Din nóptea sântului Ion“, de Nicolaie Gogol. — „Leneșul împĕrătesc“, de M. V. Demetrescu. — „Telegrame diplomatice“, de Em. Florescu. — „Un vis ciudat“, de Mark Twain Tr. de G. Vasiliu. — „Nocturnă“, (poesie) de C. Berariu. — „Botezul“, (de Guy de Maupassant) de S. C. — „Fel de fel“. * * *

Ilustrațiuni:

O fată bulgarcă. — Căprióre. — In flagrant delict. — Tóleta pentru primul bal. — Somnul. — Lecțiune de amor. — Tip de romană.

Nr. 325. [59] 1—3

EDICT.

Ioan Dinu, gr. or. din Cristian carele de 14 ani a părăsit pe soția sa Paraschiva B. Mihaiu, tot din Cristian, fără a se sci de mai trăiesce, prin acésta sĕ citézĕ, ca în termin de 3 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Roman“ sĕ se presenteze la acest oficiu, căci la din contră procesul divorțial intentat de soția sa, se va pertracta și decide și în absența lui.

Zernesci, 4 Aprile 1895.

Oficiul prot. gr. or. al Branului

Traian Mețian,
protopresb.

Nr. 280 prot. [56] 2—3

EDICT.

George Iordache din Brașov care de 3 ani și 7 luni a părăsit cu ne credință pe soția lui Elisaveta G. Frunză fără a se sci unde petrece, pe basa resoluțiunei Venerabilului consistor archidiecesan din 1 Martiu a. c. Nr. 1727 B. sĕ citézĕ a se înfățișa la forul matrimonial gr. or. al Brașovului în termin de 6 luni de ₫ile dela prima publicare, căci altcum procesul divorțial intentat de soția lui, se va pertracta și decide și în absența lui.

Brașov 23 Martiu, 1895.

Forul matrimonial de I instanță al Brașovului.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Suferințe de piept,

Tusa cum și tóte bólele, catare de ale canalului de respirație, **gâtlej, plămâni, greutate de respirație, astma, flegmă, tusă măgăréscă, răgușélă, gâdilitură la gât, început de tuberculosă,** se pot depărta mai bine și mai ușor cu întrebuințarea renumitului și după prescripția medicală preparat și recomandat **Ceaiul Sf. George,** pachetul à 50 cr. și **Praful Sf. George,** care aparține ceaiului, cutia á 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuințării. *Succesul se simte după câte-va ₫ile.* Mai puțin de 2 pachete nu se trimi [230] 12—12

La trimitere cu posta 20 cr. mai mult, pentru pachetare și espedat. Tóte comandele sunt a se adresa direct la

St. Georgs-Apotheke,
Wien, V/2 Wimmergasse Nr. 33.

☞ *Sĕ se trimită prețul înainte cu mandat postal.*

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vên₫are următórele cărți: [169] 14

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	— 26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl.	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—·06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noa cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 47 Sibiiu, Joi, 27 Aprile (9 Maiu) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 26 Aprile 1895

Avem înaintea nóstră cele dóuĕ note, nota ministrului Bánffy şi a ministrului de esterne comun Kálnoky, pe basa cărora a fĕcut Bánffy în dietă, respunḑênd la interpelaţia lui Terényi, comunicaţiile, ce au produs atâta sensaţie.

Bánffy în nota sa, adresată lui Kálnoky, îi aduce la cunoscinţă, că uşor sĕ póte întêmpla, ca călĕtoria nunciului Agliardi sĕ fie obiect de interpelaţie în dietă, la care el ar voi sĕ rĕspundă numai decât. Bánffy cere părerea ministrului de esterne, cu privire la acest rĕspuns, mai cu samă din punctul de vedere. că „nu putem da dreptul nici unei puteri esterne de-a se amesteca în afacerile nóstre esterne, astfel nici scaunului apostolic, cu escepţiunea cestiunilor interne de credinţă ale biserici catolice“.

La acésta Kálnoky a rĕspuns în o notă mai lungă, la 25 Aprile, în care între altele accentuéză, că e fórte greu a constata, până când nu stau la disposiţie alte date, decât sciri din ḑiare că „în ce mĕsură s'a amestecat nunciul Agliardi în afacerile interne ale Ungariei.“ Kálnoky apoi spune, că ce se ţine de acésta el, Bánffy, este în posiţie de-a judeca asupra acestui amestec mai uşor, decât Kálnoky, care nu e la faţa locului, dar cu tóte aceste crede, că nunciul a purces cu netact că nu s'a îndestulit cu aceea, de a visita pe acei prelaţi, cari l-au învitat, ci în contrarietate cu alţi predecesori de-ai sei, a ţinut vorbiri publice, cari, luând în considerare punctul de vedere al scaunului apostolic, nu au putut fi decât contrare politicei guvernului. In fine ministrul de esterne declară, că e aplicat a face remonstraţiune pe cale diplomarică la Roma, contra păşirei lipsite de tact şi contra amestecului nunciului.

Din acéstă notă se vede, că ministrul de esterne a pretins date positive, cu privire la amestecul nunciului, ér Bánffy aceste nu le-a dat.

Abia acum se scie din comunicatele unor foi oficióse, că în ce ar consta acest amestec şi că prin ce ar fi trecut nunciul Agliardi preste acele graniţe, cari sĕ cuvin ca representantului unei puteri strĕine, în ceea-ce privesce cestiunile nóstre interne, după cum a ḑis Bánffy.

Sĕ vede, că unele espresiuni, ce le-a folosit Agliardi în vorbirile sale, prin cari a ţintit la legile politico-bisericesci dela noi, au supĕrat pe guvern. Oficiósele şi semioficiósele guvernului remarcă unele pasage din aceste vorbiri, ca vĕtĕmătóre. Astfel oficiósa „Kel. ért.“ publică dóuĕ pasage „neplăcute“ din vorbirile nunciului. Unul este scos din vorbirea ce a ţinut-o nunciul la Orade cătră corpul profesoral dela academia de drept de acolo, ḑicênd între altele:

„D-Vóstră îndepliniţi o frumósă şi sfântă problemă, dacă reflectaţi asupra esenţei păgubitóre a legislaţiunei moderne, valorând faţă cu acésta pretensiunile dreptului etern“.

Alt pasagiu de feliul acesta e scos din rĕspunsul, ce l-a dat nunciul la toastul lui Zichy şi e următoriul:

„Pe cum odinióră nobilimea evului mediu a stat în fruntea rĕsbóielor cruciate, astfel aḑi aristocraţia, mai ales nobilimea din imperiul Mariei, are datoria, ca sĕ conducă rĕsboiul cruciat contra legislaţiunei moderne“.

Un alt comunicat semioficios, ce'l aflăm în foile din Bpesta sosite aḑi, ne spune, că guvernul a aflat vĕtĕmătóre împrejurarea, că Agliardi a primit deputaţiuni, unde s'au ţinut discursuri, cari s'au publicat ca „mijlóce de agitaţiune“, căci în aceste vorbiri „s'a făcut de repeţite-ori espresă alusiune la acţiunea oposiţiei politicei bisericesci din dietă, în legătură cu cuvinte, cari îndemnau la tenacitate de luptă“. Sĕ ḑice apoi, că Agliardi în Budapesta a cercetat în mod demonstrativ pe capii oposiţiei proiectelor, ér pe alţi politici i-a încungiurat şi că, la scirea, că nunciul Agliardi va veni în Ungaria, nimeni, nici ministrul-president nu s'a gândit, „la o călĕtorie formal agitaţională, cu care ocasiune au jucat rol însemnat şi preoţi de naţionalitatea română“.

Aşa dar guvernul prin oficiósele sale ne spune, că Agliardi a agitat contra politicei bisericesci şi ca scusa sa sĕ fie şi mai ponderósă, implică şi pe preoţii români, cărora nu le-ar fi fost permis nici sĕ vorbésca cu Agliardi.

Ori cum sĕ fie, cestiunea nu e nici în destul clarificată, nici finalisată şi din ea multe încurcăli se pot nasce!

La un an. Alaltăieri, în 7 Maiu s'a împlinit anul, când s'a început marele proces al poporului român, procesul memorandului. Condamnaţii în acest proces, martirii nostri, sunt mai toţi în temniţele din Seghedin şi Vaţ, îndurând grele suferinţe pentru drepturile poporului român.

Românii din tóte părţile au serbat memoria acestei ḑile, şi au trimis felicitări celor zăvoriţi, ér' ḑiarele nóstre de ḑi tóte au scris prim-articoli în cestiune. Din Sibiiu s'au trimis adrese subscrise de un mare numĕr de inteligenţă, ér' alta din partea domnişórelor române de aici.

Revista politică.

Crisa şi respective conflictul dintre Bánffy şi Kalnoky a aflat o resolvare provisóră, aşa că ambii ministrii rĕmân deocamdată în posturile lor, — la dorinţa monarchului.

Monarchul la demisionarea lui Kalnoky, ce şi-a înaintat-o în 2 l. c. a rĕspuns prin un autograf, în care M. Sa îşi esprimă cea mai deplină încredere faţă de el şi totodată declară, că nu-i primesce abḑicerea.

Cu Kálnoky s'a resolvat aşa afacerea, că el rĕmâne de-o camdată fără aş'i retrage demisia. Bànffy de altă parte a cetit în şedinţa dietei din 6 l. c. nota ce a adresat-o el lui Kálnoky cu privire la călĕtoria lui Agliardi, şi rĕspunsul lui Kálnoky la acésta, pe basa cărora s'a vĕḑut îndemnat a da rĕspunsul cunoscut din cameră, adăugênd, că guvernul susţine şi acum acest punct de vedere.

Acésta vorbire a fost ca rĕspuns la interpelaţia, ce a făcut-o în cestiunea acésta Apponyi şi dieta a luat o la cunoscinţă. Cu acésta incidentul în dietă s'a terminat — până la altă rênduială, cum ḑice românul.

Despre cestiune se mai scriu următórele: Monarchul a fost atins fórte neplăcut de conflictul produs între ministrul sĕu de esterne şi întrĕ ministrul-president unguresc, mai ales că 'şi avea gata pe luni înainte programul de lucrare şi călĕtorie. Causa prin urmare numai acésta póte se fie că nu doresce o crisă pronunţată nici în Austria, nici în Ungaria.

La primirea sa în audienţă br. Bànffy a făcut M. S. un raport amĕnunţit despre rĕspunsul sĕu la interpelaţiunea din dietă şi i-a presentat actele primite dela contele Kalnoky în cestiunea călĕtoriei lui Agliardi. A spus, că rĕspunsul şi-l,a formulat numai pe basa actelor lui Kálnoky şi mai ales pe epistola, în care ministrul de esterne vorbesce într'un ton de tot aspru despre rolul lui Agliardi în Ungaria.

După-ce l'a ascultat, Maiestatea sa a declarat, că i ar plăcea, dacă causa s'ar puté aplana pe cale pacinică, şi la provocat, că dacă numai se póte, el sĕ şi reguleze cu Kálnoky tótă afacerea, fără a mai cere intervenţiunea Maiestăţii, căci „de Kálnoky nu mĕ pot lipsi, ér de Dta nu vreau sĕ mĕ lipsesc.“

După audienţa care a durat preste o jumĕtate óră, baronul Bánffy a eşit şi s'a dus de-a dreptul la ministrul a latere, la baronul Josika, apoi la ministrul comun de finanţe Kàllay, cari ḑiua întrégă au umblat dela Kálnoky la Bànffy, până ce în cele din urmă li-a succes sĕ aplaneze în parte certa dintre cei doi diplomaţi ai monarchiei.

Cu tóte aceste definitiva aplanare a conflictului rĕmâne cu totului în

---

FOIŢA.

Desamăgirea prinţului Domnitor.

Mircea Vodă în rĕsbóie fost'a lumei de mirare,
Dar şi fiul sĕu Vlad Dragul fu 'n dreptate şi el mare.

La supuşi vrênd s'afle păsul, sĕrac fie ori avut,
Umbla Mircea cât e ţara când tiptil, când cunoscut,
Preste Olt într'o livade de un lin părău stropită,
Zări el odat'o turmă d'un frumos păstor păzită.
Şi din vorbă aflând într'ânsul strălucite însuşiri,
Il luă pe lângă sine şi'l nălţă în fericiri.
Sub bĕtrânul domn viaţa dulce-i fu, neturburată;
Deşi el ofta adesea după liniştea d'odată
Ce-o perduse chiar în césul când din tinĕr păstoraş
Treptat Vodă'l înalţase păn'la mare cămăraş
Dar murind virtosul Mircea, la tron fiu-i Vlad urméză
Şi găsind prilej pizmaşii fac pe noul prinţ sĕ créḑă
Că Şerban a strâns bĕneturi, mii comori, scule de preţ
Din averile Domniei ce'l fac mândru şi sumeţ.
Noul prinţ, fără cercare, căḑu lesne 'n amăgire
Şi creḑu că este dréptă acea grea 'nvinovăţire.
Dar cum el pe vorbe numai lesne nu se prea 'ncredea,
Şi pe însuşi acusatul prea puţin îl cunoscea;
Socoti cu 'nţelepciune că nu'i drept sĕ'l osândéscă,
Până când cu probe vina va putea s'o dovedéscă.
Ca preludiu de motive pentru a fi destituit,
Ii ceru ca sĕ-i aducă spada tată-sĕu iubit,
Sculă rară 'n frumuseţe, fabulósă în valóre,
Strălucind de briliante — altă-dată — ca un sóre,
Dar acum acea podóbă dispăruse de pe ea
Şi prepusul tot asupra lu Şerban cu drept cădea.
Insĕ ei cu probe arată că din ordinul Domniei.
Mai nainte de-a fi dînsul în slujba cămărăşiei.
S'a scos tótă pietrăria, lucru bine constatat,
Şi de lipsa ei el nu e în nimica vinovat.

Ruşinaţi clevetitorii, ei mai mult se îndărjiră
Şi din nou pe lângă Vodă ca sĕ-l pérḑă stăruiră.
Ii se cere în şase ḑile cămăraşului! Şerban
Sĕ dea cont de scule, aur, de argint păn' la un ban.
Primind la termen lista, Vodă însuşi se pogóră
Şi străbate cu boerii din cămară în cămară
Ca sĕ vadă de esistă câte 'n listă s'au trecut.
O, mirare! Nici odată prinţul nu a mai vĕḑut
Sute, mii de lucruri scumpe aşa bine conservate
Şi la locul lor cu grije şi cu regulă-aşeḑate.

Isbit astfel de mirare începu a săgeta
Cu priviri fulgerătóre pe acei ce l seconda
Când d'odată 'i arătară cei pismaşi cum şi boerii,
O de fier ascunsă uşă în fundul unei galerii
„Étă uşa şi cămara, strigă ei triumfător,
„Zăvorite şi ascunse de vederea tuturor,
„Unde scule, nestimate, bani din vremile trecute
„El aci le ţine 'nchise: multe-au fost de noi vĕḑute“.

Din nou prinţul se încruntă privind locul cel ferit
Şi-a deschide acea uşă cât mai iute a poruncit.
Şerban cade în genunche la ale prinţului picióre
Şi plângênd pĕtruns de jale, face ruga următóre:
„Nu e drept, Mărite Dómne, într'un cés sĕ mĕ desbraci
„De o avere ce 'mi au dat-o născătorii mei sĕraci,
„După ce atâta vreme am slujit cu zel, dorinţă
„Pe al Măriei Vóstre taică, mulţămit de a mea credinţă.
„Ia-mi, Te rog, ce 'mi-a dat dênsul, lasă-'mi însĕ ce-'i al meu
„Căci tot ce am, este aicea; martor 'mi este Dumneḑeu“.

Pârâtorii rîd ca dracii şi scrâşnesc de mulţămire,
Éră Vodă îl silesce sĕ deschiḑă cu grăbire.
Deci Şerban 'şi îndréptă paşul cătră uşa cu secret

suspens, acésta se dovedesce şi prin împregiurarea, că în cercurile din Viena se vorbesce ca de un fapt împlinit atât de urmaşul lui Kálnoky, cât şi de a lui Bánffy, care nu ar fi altul decât baronul Iósika Samu, persóna gratisimă a Monarchului, ér alţii amintesc pe banul Croaţiei.

Foile îşi dau diferite păreri asupra decursului întregei afaceri. Étă unele din ele:

„Fremdenblatt", în nrul seu dela 5 Maiu, scrie între altele astfeliu:

„Contele Kálnoky, imediat după-ce a avut cunoscinţă despre declaraţiile lui Bánffy în afacerea Agliardi, a hotărît sĕ-şi dea demisia Prin aceste declaraţiuni lui Kálnoky i-se atribuia un pas, pe care el nu l'a făcut încă şi pe care ar fi trebuit sĕ-l facă la dorinţa guvernului magiar. Declaraţiunile lui Bánffy au trebuit sĕ influinţeze fórte vătĕmător asupra Curiei, la care aveau de gând sĕ recrimineze. Contele Kálnoky şi-a dat demisia înainte de a eşí în public comunicatul din „Pol. Corr." prin care se rectificau aserţiunile lui Bánffy din parlament. Cel ce a înţeles comunicatul acesta astfel, ca şi când prin el s'ar fi declarat rĕsboiu guvernului magiar şi partidei liberale, acela trebue sĕ recunóscă, că are o părere greşită. Nici-odată contele Kálnoky n'a jucat rolul, ce i-se atribue de unii oratori şi de unele ḑiare din Budapesta: el nici-odată nu s'a amestecat în afacerile interne, n'a fost nici-odată duşmanul acelei partide, „care a condus afacerile statului magiar independent".

Lui „Pester Lloyd" ii sĕ scrie din Viena.

După ce se spune, că iritaţiunea contelui Kálnoky vine mai cu sémă de acolo, că politica sa, „deşi tinde a sprijini politica unguréscă şi în esecutarea programului ei bisericesc politic", totuşi întêmpină aşa de aspre atacuri din partea cercurilor liberale magiare, se ḑice, că aceste atacuri l'au mâhnit pe contele Kálnoky cu atât mai mult, cu cât nu sunt fundate.

Dacă dară i-se cere acuma contelui Kálnoky, ca sĕ facă cu putinţă o aplanare onorabilă a conflictului, atunci acésta — ḑic amicii lui — s'ar putea întêmpla numai aşa, dacă nu s'ar avé în vedere numai o delăturare superficială a conflictului pe scurt timp, bună óră până după viitórele delegaţiuni, ci s'ar găsi un mijloc spre a delătura sincer neînţelegerile şi s'ar stabili o pace cinstită şi durabilă, care singură póte face cu putinţă o conlucrare salutară o oficiului de esterne cu guvernul unguresc. In scopul acesta e neapĕrat de lipsă, ca sĕ se constate, că nu este admisibilă o enunciare oficială asupra afacerilor esterióre într'unul din cele dóuĕ parlamente ale monarchiei, fără scirea prealabilă şi fără consimţĕmêntul prealabil al ministrului de esterne, pentru că asemeni enunciări, fără de o înţelegere premérsă cu ministrul de esterne, şi atunci, când nu se face provocare directă la el, pot nasce grave complicaţiuni; dacă însĕ se mai face şi provocare directă la ministrul de esterne, se pot nasce complicaţiuni, cari ar face cu neputinţă conducerea afacerilor esterióre. Contelui Kálnoky nu-i este nici în casul de faţă de persóna sa, ci de demnitatea şi de tradiţiunile oficiului sĕu, şi de aceea dacă ar primi garanţii, că pracsa întrodusă şi probată dela 1867 încóce, după care asemeni enunciaţiuni în parlamentul unguresc, numai în urma consêmţământului prealabil şi a unei înţelegeri cu ministrul de esterne se pot face, — se va respecta şi în viitor, aceste garanţii i s'ar părea lui Kálnoky aşa de preţióse, încât ar fi gata a da espresiune din parte i părerei sale de rĕu asupra formei, în care a fost ţinut comunicatul din „Politische Corespondenz". Acéstă comandă onorabilă — ḑic amicii contelui Kálnoky — în legătură cu constatarea, că de fapt esistă o consonanţă a părerilor actualului ministru de esterne cu actualul ministru preşedinte unguresc cu privire la călĕtoria nunciului papal, ar putea sĕ fie privită din partea lui Bánffy, ca satisfacţiune îndestulitóre.

* * *

Ḑilete aceste s,a rĕspândit scirea, că în Sêrbia ar fi turburări, revoluţie; scirea s'a dovedit de falsă, în Sêrbia e linisce. Scirea póte s'a născut în urma conflictului dintre Milan şi regele Alecsandru. Despre evenimentele de aici se comunică: O telegramă din Niş spune că vorbirea ce a ţinut o ministrul-preşedinte Cristici în şedinţa dela 4 Mai a scupştinei, a făcut o adêncă impresiune, mai ales în părţile prin cari a declarat, că el şi colegii lui rĕmân la postul lor, şi că vor servi cu credinţă şi devotament pe rege şi patriă. Declaraţiunea acésta a lui Crístici a surprins cu atât mai vêrtos, că se credea dimisionarea ministeriului în urma desvoltării Scupştinei. Despre călĕtoria lui Milan se spune, că ea s'a făcut pe nesciute. El n'a asteptat sosirea Nataliei, pe care voia s'o priméscă în mod deosebit de sărbătoresc, nici votul Scupştinei asupra apanagiului Se crede, că Milan nu se va reîntórce lung timp în Sêrbia, cu atât mai vêrtos, că — după cum se susţine — între el şi regele Alecsandru ar fi un aspru conflict. La plecare Milan nici nu şi-a luat rĕmas bun de la fiul seu. Conflictul s'a iscat din causă, că regele Alecsandru s'a opus cu tótă energia unei lovituri de stat, plănuită de Milan, cu scop de a aduce la guvern pe Pasci. Regele Alecsandru nu voia se audă despre o schimbare de sistem, şi a făcut aspre imputari lui Milan, că voesce se espună Sêrbia la nouĕ sguduiri interne.

* * *

Cu privire la pacea dintre China şi Iaponia sĕ scrie că se confirmă ratificarea tratatului de pace de către împĕratul Chinei.

Ultimele sciri spun că, Iaponia va lua numai Port-Arthur şi punctul estrem din peninsula Liao-Tung, până la Talinwan, care ar deveni de asemenea o posesiune japonesă. Ea ar mai cere o sporire mare a despăgubirii de resbel, în schimbul renunţării sale la o mai mare cesiune de teritoriu.

„Agenţia Reuter" află din Hon-Kong că situaţiunea devine din ce în ce mai gravă la Formosa. Echipagiile corăbiilor de resbel străine au fost debarcate, pentru a protege pe naţionalii lor. Marinarii englesi fac patrule în bărci armate.

„Allgemeine Zeitung" află din Berlin că rĕspunsul Iaponiei către cele 3 puteri este curtenitor, însă evaziv. Sĕ speră că se va ajunge la o înţelegere cu atât mai mult, cu cât o schimbare de vederi este aşteptată în Anglia în urma întórcerei Reginei Victoria.

Noutăţi.

Sântul Sinod al României, convocat în sesiunea de primăvară, pe 1 Maiu a. c va avé sĕ discute următórele cestiuni: 1) Mărturisirea Ortodocsă. 2) Iconografia bisericéscă. 3) Armonisarea legei civile cu cea bisericéseă în privinţa căsĕtoriei şi a jurămêntului preoţilor. 4) Serviciul pastoral al preoţilor de armată şi 5) Programul pentru studiul religiunei, în scólele secundare.

* * *

In contra ireligiosităţii. Primatele Vaszary în un discurs ce l-a ţinut în prima Maiu calend. nou a. c. cu ocasiunea deschiderii adunării generale a societăţii sântului Stefan a ḑis între altele următórele: „poporul, carele nu are altă evangelie, decât codicele de legi, poporul carele n'are altă cunoscinţă, decât téma de poliţie, poporul, carele nu are alt Dumneḑeu, decât statul, nu va sci nici odată, ce este ordinea socială, şi ce este iubirea de patrie".

* * *

Religia şi sciinţa. Acum câtă-va vreme s'a deschis între savanţii francezi, o discuţie fórte importantă, asupra faptului dacă sciinţa s'a ţinut de promisiunile pe cari ea le-a dat, dacă ea a corêspuns aspiraţiilor speranţelor, ce a deşteptat în lumea întrégă.

Unii savanţi francezi, fără sĕ tăgăduiască marile progrese realisate de sciinţă constatată însĕ prea mică cantitate de fericire ce ea a împarţit în lume, şi conchide că în rĕsboiul ce de un secol e deschis între religie şi sciinţă acésta din urmă a rĕmas învinsă.

Religia singură póte sĕ dea resolvirea marelor probleme ale universului ea singură ne póte spune, „ce suntem noi", „unde mergem", şi „ce trebue sĕ facem". Religia ajutată de morala creştină, a eşit triumfătóre dar, din lupta la care sciinţa le-a provocat.

Sciinţa la rîndul ei, îşi recunósce slăbiciunea forţelor sale. Ea mărturisesce că orice progres scientific îndepărtéză şi mai mult cucerirea întregului adevĕr: că la orice pas pe care'l face înainte, orizonturile care i se desfăşóră, se lărgesc. Din tótă lumea, astăḑi savanţii sunt care recunosc mai mult întinderea nemĕsurată a necunoscinţei lor.

Dar dacă s'a probat infinitatea ridiculă a omului în mijlocul universului; dacă noi scim că pămêntul nostru nu este decât un neînsĕmnat atom în sistemul solar, dacă cunóscem că si acest sistem solar, e un nimic în lumea stelelor viḑibile, şi la urmă că şi acéstă lume a stelelor viḑibile sĕ pierde în infinitatea spaţiului; de unde avem cine a stabilit óre, tóte aceste mĕsuri de nimicinicia şi ignoranţa nóstră.

De sigur că sciinţa; şi ea făcându-ne sĕ cunóscem necunoscinţa nóstră, infinitatea nóstră ridiculă, a făcut deja prin acésta fórte mult.

* * *

Conferenţă. „Vocea bisericei" scrie: Duminecă 19 Martiu a. c. în şedinţa ordinară, ce societatea studenţilor în teologie a ţinut în sala No. 17 dela universitate, d-nul Ioan A. Grigoriu, un distins student al acestei facultăţi şi-a desvoltat cu deosebit succes subiectul conferinţei sale „Sciinţa prin credinţă". Dsa prin câteva cuvinte bine alese arată mai întâiu situaţia în care sĕ află ori cine, când vine sĕ vorbéscă de o cestiune religiósă în acord cu una sciintifică, sau numai o cestiune de credinţă, căci n'apucă bine sĕ-şi termine de desvoltat subiectul şi numai decât apar grămezi de soluţionişti cari sub vretecstul înarmării cu sciinţa, dar cari sunt departe de a o poseda şi utilisa, au pretenţiunea sĕ te nimicéscă numa cu gesticulaţiunea, argument de care dispun ori-când. Trece apoi în desvoltarea subiectului şi arată că credinţa astfel cum ea constitue virtutea în creştinism, nu contraḑice întru nimic bunului raţionament. Că sciinţa nu perde nimic prin credinţă, ci din contră este ajutată de acésta în desvoltare sa. Pe basele sciinţei numai, nici odată nu se póte întocmi o organisaţie socială. Credinţa însĕ este mobilul conduitei şi al constituírei societăţilor omenesci. Descriind credinţa astfel precum este înţelésă în creştinism, arată în definitiv că ea nu întunecă absolut de loc mersul spre progres al sciinţei, dar că acéstă din urmă sĕ nu-şi iasă din limitele competinţei sale. Espune înţelesul credinţei la Tertulian, Anselm, Clemente Alexandrinul şi alţi părinţi bis.; Clemente Alex., părinte fórte învĕţat şi filosof ecletic, stabilesce un raport între cre-

---

Şi o deschide cu durere în adêncul sĕu regret.
Dumneḑeule prea Mare! dar ce vĕd când ei întrară?
Toţi uimiţi înmărmuriră când nimic alt nu aflară
Decât caţa, pălăria, opinci, zeghe şi un caval
Ce formau averea 'i tótă şi al lui dulce ideal:
Erau hainele-i de ţară ce cu el le adusese
Şi la care cu iubire venind el privea adese
Sĕ-'i mai spună de acea stare sfântă, dulce de păstor
Şi de liniscea naturii ce o iubea cu un tainic dor.

„Étă, Prea Mărite Dómne, restul fericirii mele
„Primitive, Şerban ḑice; étă sculele acele:
„Comori scumpe, nestimate, ce iubesc mai cu temei;
Étă-mi dulcea fericire ce nu-'i drept ca sĕ 'mi o iei.
„De ajuns e cui voesce a trăi cu cinste în lume,
„Nu cu năluciri ce pórtă fals al fericirii nume.
„Cu voi, simple şiiubite bucurii de pre pământ,
„Co-'mi aţi legănat pruneia, voiu sĕ întru în mormênt.
„Iţi las, Dómne Prea Mărite, îţi las făr' de nici o jale
„Câte-mi dete fericitul taică al Măriei Tale:
„Averi, ranguri, boerie, strălucite haine noi
„Şi ţin numai ce avusesem când păscém drăguţe oi".

Revenindu şi abia Prinţul din adênca sa uimire,
Spre invidia sfruntată varsă foc a lui privire.
Deci convins de inocenţa lui Şerban a poruncit
Se le taie la toţi limba câţi din pismă 'l au bârfit.
Dar Şerban ne vrênd sĕ guste a dulceţii rĕsbunare,
Din nou cade în genunche mijlocind a lor iertare.
„Sĕ fugiţi de aici, crunţi demoni, strigă Voda înfuriat;
„Datoriţi iertarea vóstră astui suflet nepătat".
Ia iertat, dar depărtându-i din servicii ocupate,
Pe Şerban l-a făcut Vornic dându-i sarcini delicate.
De-ocamdată priimesce tot ce-'i dă, fără refus;
De o favóre ce o meriţi e nedrept sĕ faci abus.
Mulţămind Măriei Sale cu adâncă umilinţă
Guvernéză cinci luni ţéra cu 'nţeléptă socotinţă
Face legi, aşeḑĕminte, tot ce 'nalţă un popor
Şi-i asigură speranţa de un falnic viitor.
După-ce 'n lucrare pune tot ce statului prieşte,
La palat se 'nfăţişéză ş'astfel Domnului vorbesce:

„Prea 'Nălţate Dómne, fie întru mulţi ani sĕ trăeşti
„Ca sĕ sprijini cu dreptate tronul ţĕrii românesci.
„Mulţumesc Măriei Tale ce cu drept ai moştenit
„Părintesci vîrtuţi prin care am fost şi eu fericit.
„Dar... iertaţi-mi a Vĕ spune că în lume fericire
„Nu e, dacă omul n'are sufletéscă liniscire.
„Ş'acest bun nu dăinuesce în averi, plăceri, măriri
„Ranguri, vise fugitive, şi deşarte năluciri
„Unde intriga şi pisma, clevetirea, lăcomia,
„Vinovatele dorinţe şi cu mama lor mândria,
„Câte odată chiar şi crima contra dreptului crâşnesc,
„Inocenţa o sugrumă. şi pe principí amăgesc
„Aţi dorit sĕ fiu ferice prin favórea cea Domnéscă
„Şi ferice pot fi numai în viéţa păstorescà.
„Daţi-mi voie sĕ-mi iau zeghea, caţa şi cavalul meu
„Sĕ me duc la satul unde pot muri ferice eu.
„In istorie sunt pılde, le sciţi, Dómne Prea Mărite,
„Că chiar domni, regi, lăsând slava şi palatele-aurite,
„Au ales viaţa simplă şi-al ei traiu curat, firesc
„Cu plăceri nevinovate ca scump dar Dumneḑeesc".

La o ruga atât de caldă mişcat Domnul lăcrăméză
Şi ca cel mai bun părinte pe Şerban îmbrăţişéză.
Îi dă voie.... La plecare, când rĕmas-bun 'şi-au luat
Vodă, faţă cu boierii, sărutându-l a strigat:
„Fericit! eşti tu, Şerbane, cu dorinţe cumpĕtate!
„Fericit! căci fericirea-i rodul inimii curate.
„Suveranii lumii numai preste corpuri stăpânesc,
„Cei aleşi de Domnul însĕ chiar în inimi ei domnesc.

dinţă şi sciinţă sĕ stea neatinsă în credinţa tradiţională a bis , trebue ca filosofia sĕ se edifice pe fundamentul cunoscinţei creştine, — a credinţei bisericei, după acest principiu : *Fides praecedit intelectum* ; principiu admis mai târḑiu şi de Fer. Augustin. Raportându-se la inventata propositie, „Crede şi nu cerceta“, ce cu nesaț se mai invócă şi astăḑi, creḑêndu-se că prin ea se pune proptea sciinţei, arată cum ea este o pură minciună inventată încă din sec. II. de Cels in scrierea sa *ὁ ἀληθεῖς λόγος* dar combătută cu mult succes de marele scriitor bisericesc Origen. Nicăiri în sânta scriptură nu se găsesce un atare versal Trecênd dela păr. bis. la corifeii sciinţei citéză dintre cei mai celebri ca Bois-Reymond Claude Bernard, Paul-Bert şi alţii cari toţi în definitiv recunosc fără înconjur impotenţa esperienţei sciintifice şi necesitatea credinţei deci a religiunei, ca singura satisfăcĕtóre în aflarea începutului substanţei şi a determinărei scopului final. Trecând la viaţa practică şi aici credinţa religiósă jócă rolul cel mai important,. Bunul simţ cât şi raţiunea conduc pe om la necesitatea creştină într'un Dumneḑeu, creatorul totului şi fără acéstă virtute creştină conchide Dsa, ori-cine e ca mort între ceilalţi.

* * *

Dela Vaţ. In Joia trecută dl Dr. Alecsandru Mocsonyi, provĕḑut cu licenţă dela ministrul de justiţie, a cercetat pe dl Dr. Branisce şi pe ceialalţi deţinuţi politici în temniţa din Vaţ, după cum scrie „Drept“.

* * *

Procesul abiturienţilor din Braşov. In cunoscuta aface ré a celor 5 abiturienţi din anul trecut dela gimnasiul român din Braşov, scrie „Gazeta“ afară de tinerii universitari A. Leményi şi A. Ciato, Sâmbăta trecută după améḑi a mai fost ascultat la judele investigator din Timişóra şi al treilea soţ al lor, tinĕrul Nicolau Ionescu, student în drepturi şi colaborator intern la „Dreptatea“. Interogatorul i-l'a făcut judele Gerdanovici, care s'a produs prin o procedură cât se póte de bruscă faţă de numitul acusat. Incepênd sĕ-i asculte în limba magiară tinĕrul acusat a refusat ori şi ce rĕspuns în acéstă limbă, la ceea c judele investigator, voind sĕ-l teroriseze, a chiemat numai decât un pandur. Tinĕrul acusat a rĕmas neclintit şi a pretins sĕ fie ascultat în limba română. In fine judele s'a vĕḑut silit sĕ-'l asculte prin tâlmaciu; protocolul însĕ, luat fiind în limba magiară, acusatul nu l'a subscris.

* * *

Un legat al archiducelui Albrecht. Archiducele Albrecht a lăsat prin testament o sumă considerabilă pentru ostaşii veterani, cari au luat parte la luptele dela Custozza. Ministrul de resboiu a adresat o circulară către tóte comandele de corpuri din Austro-Ungaria, ca sĕ cerceteze după acei veterani cari au luat parte în numita luptă. Probabil, că se vor găsi mulţi ostaşi veterani, pe cari marinimosul archiduce nu i-a uitat.

* * *

„Ah! de nu aşi fi la cârmă cu o grea îndatorire
„Ca Şerban aş vrea pe lume sĕ n'am altă fericire.

Reîntors Şerban la satul şi cătunul lui iubit,
Intre toţi ca de frăţie tot avutu-i a 'mpărţit,
Fie-cărui dând atâta cât ţinu şi pentru sine,
Creḑênd starea păstoréscă cea mai dulce 'n traiu cu bine.
Şi păstor, precum fusese, mai trăind a reposat
Lăsând scumpa-i amintire şi un nume neuitat.
Dela el în sat rĕmase lui Vlad Dragul de i ḑice:
Ne-amăgitul Domn ferice.

Ér esemplul de iubire pentru starea de păstor
Ce-l uni Şerban cu titlul şi de binefăcĕtor,
Toţi pe-a vécurilor aripi cu proverbe'l înălţară
Incât chiar cu mândrul sóre pe Şerban 'l asemănară.
Astfel ei când vĕd c'apare blândul sóre după ploi,
Ḑic cu inimă voiósă: *se uită Şerban la noi.*

(Din „Vocea [Bisericei“.) *Pr. G Floru.*

Insoţire de economie şi credit în Cernăuţi. Duminecă la 28 Aprile s'au adunat numĕróse persóne în sala societătii pentru cultura şi literatura română pentru a se înţelege în cestia înfiinţării unui institut românesc de economie şi credit — ḑice „Gaz. Buc.“ Adunarea, presidată de dl Modest cav. de Grigorcea, s'a înţeles în principiu pentru înfiinţarea institutului. La discuţia ce a avut loc, au luat parte d-nii Dr. I. G. Sbiera, păr. Zaharie Voronca, M. cav. de Grigorcea, profesorii D. Luţa şi Gr. Halip, fiind cu toţii de părere, că înfiinţarea de institute de credit din partea românilor ar fi de folos, mai ales dacă ele ar da nascere înfiinţării de institute Raiffeisen prin comunele nóstre. Proiectul de statute cetit, a fost dat unei comisiuni de 5 membri, cari au sĕ studieze statutul şi sĕ-'l presinte adunării constitutive, care se va convoca în curênd.

* * *

Necrolog. Ilustra d-nă Iosefina Mocsonyi de Foen născ. baronesa Brudern, vĕduva fericitului întru aducere aminte bărbat al bisericii şi naţiunii nóstre Antoniu Mocsonyi de Foen şi mama ilustrului domn Zeno Mocsonyi de Foen a trecut la cele eterne în 26 Aprile n. în etate de 84 de ani. Decedata a fost una dintre cele mai valoróse şi mai iubite matróne ale familiei Mocsonyi.

* * *

Duel cu concesiune ministerială. In ministeriul de justiţie rusesc — după cum scriu foile rusesci — de present sĕ lucră la un proiect de lege, care ar ţinti la micşorarea duelelor ofiţeresci. Dacă — conform proiectului — cutare oficer va voi sĕ se bată cu un „civilist“, mai nainte de tóte va trebui sĕ se presinte la procurorul de stat, acesta anunţă duelul ministrilor de justiţie şi resbel, şi numai după-ce ambii ministri sĕ învoiesc, au respectivii voie sĕ dueleze.

* * *

Ciclon în America. Se anunţă din New-York că un teritoriu de trei miluri geografice, din apropierea oraşului Rioux-Falls, a fost mai în ḑilele trecute cu desĕvêrşire nimicit prin un ciclon. Centrul ciclonului a bântuit cam 45 mile geografice spre nord dela Sioux-Fals. Numĕrul persónelor căḑute victime ciclonului îngrozitoriu se urcă până la 50. Dauna materială e enormă

* * *

Cum postesc Muscalii? Rusía, ţara muscalilor e cunoscută astăḑi între cele mai religióse ţĕri, de óre-ce acolo atât poporul de rênd, cât şi tóte persónele de distincţiune ţin cu sânţenie la prescripţiunile religei lor. Acésta se póte vedea şi din modul cum ţin ei posturile.

In Petersburg în timpul postului se vinde carnea cu preţuri fórte mari, dar nici aşa nu se prea póte cumpĕra, aşa ca vrênd nevrênd trebue sĕ postéscă chiar şi aceia a căror consciinţă póte că iar ierta sĕ mânânce şi de dulce. Timp de şése sĕptămâni cât ţine postul, poporul nu mânâncă, decât pâne, ridichi, cépă, varză şi céiu. Din când în cand mai ia şi câte puţin pesce. Militarii, cu tótă slujba lor cea grea, sunt siliţi sĕ postéscă şi ei ca ceilalţi. Modul acesta de viaţă pe mulţi îi slăbesce tare, ér bólele de stomac se înmulţesc peste mĕsură, mai ales fiind-că clima cea rece a Rusiei reclamă o hrană bună şi nu e nici decum potrivită cu postul.

E mare raritate, dacă în Rusia nu ţine cineva posturile. Chiar şi aşa numiţii „liberi cugetători“ ţin, dacă nu mai mult, dar cel puţin prima şi ultima sĕptămână a postului. Causa este şi faptul, că în Rusia puterea statului nu numai că nu lucréză în contra religiosităţi creştinilor, cum sĕ întêmpla aiurea, dar din contră, ea însĕ-şi îngrijesce de respectarea ei. Aşa de esemplu, ori-ce funcţionar de stat din Rusia, pentru ca sĕ pótă intra în slujbă, trebue sĕ dovedéscă cu act oficios, că cel puţin odată pe an s'a spovedit. Apoi în sĕptămânile de post nu este permis sĕ cânte nicăiri musica, teatrele sunt închise, concertele sunt oprite.

E de prisos a mai spune, că după un post atât de straşnic, pentru poporul Rusiei Crăciunul şi mai ales Pascile sunt sĕrbătorite în mod mai festiv, ca la alte némuri. In Sâmbăta Pascilor pe la miezul nopţii începe o viaţă nouă. Multe case se iluminéză, pe stradele oraşelor circulă mii şi mii de ómeni, ér de pe coperişele edificiilor fâlfaie stéguri în semn de bucurie. Când credincioşii lihniţi de fóme, se re'ntorc dela biserică, îşi găsesc mesele încărcate în mod aşa de bogat, cum rar se mai întêmplă în cursul anului.

Cestiune scolară.

Multe şi nenumĕrate sunt pedecile şi neajunsele ce are sĕ le întimpine învĕţătoriul din şcóla poporală în greaua sa muncă, pe terenul activităţii sale învĕţătoresci.

Şi nimenea afară de învĕţător, nu este chemat sau dator a medita mai serios şi cu sânge rece, asupra modului pentru delăturarea pedecilor, şi cu deosebire pentru delaturarea acelor pedeci cari cu intenţiune sau prin nebăgare de samă sunt îndreptate contra învĕţămêntului din şcólele nóstre poporale.

In tóte adunările reuniunilor învĕţătoresci se nisuesc învĕţătorii şi se întrec a afla mijlóce pentru ajungerea mai cu succes la ţinta ce trebue se o aibă în vedere fiecare învăţător consciu de chemarea sa. Se nisuesc adecă a afla diferite metóde întru ajungerea mai sigur la ţintă cu diferitele obiecte de învĕţămênt.

E de prisos se mai amintim la acest loc din fir în pĕr despre multele prelegeri practice şi criticile acelora în adunările generale învĕţătoresci.

E frumósă teoria pe carea se razămă prelegerile din adunările învĕţătoresci şi pe cari le numim „practice“ însĕ mulţi învĕţători şi cu doesebire cei de prin comunele rurale sunt necesitaţi a se abate chiar şi dela cele mai bune metóde.

Asupra delăturării celui mai mare obstacul din scóla poporală pe care'l scie fiecare învĕţător, s'au discutat fórte puţin s'au chiar de loc în adunările reuniunilor învĕţătoresci.

Nu-mi aduc adecă aminte, se se fie discutat vre-odată asupra temei. Cum ar fi ase propune cu succes singuraticele obiecte de învĕţămênt în scóla poporală unde pruncii nu frecuentéză regulat scóla.

Sĕ ne esplicăm luând de basă unul dintre cele mai ponderóse obiecte de învĕţămênt din şcóla poporală: Cetitul şi scrisul.

Scriptologia şi alte metóde ne arată în mod teoretic aşa ḑicênd metodul cum ar trebui sĕ se purcédă la propunerea cetitului şi scrisului în scóla poporală.

După metódele aflate şi aplicate cu bun succes de mulţi amici ai scólei se orientéză o parte dintre învĕţătorii scólei poporale, fără se cugete că vor ajunge ori nu la ţinta dorită.

Cei mai mulţi învĕţători însĕ vrênd nevrênd sunt siliţi a se abate chiar şi dela cele mai bune metode ori reguli pedagogice.

La începutul anului scolastic se află de esemplu în o scólă 6—10 prunci cari cercetéză pentru al doilea an scóla şí cari sunt de diferite virste.

Câţiva din scolari de şi nu au frecventat regulat scóla în anul prim, totuşi sunt iniţiaţi binişor în cetit şi scris.

Tot pentru al doilea an de scólă mai cercetéză scóla şi de acei prunci cari póte în anul prim din causă că au început târḑiu scóla; ba nici puţinul timp nu l-au frecventat regulat nu sciu decât fórte puţin din cetit şi scris.

O parte din toţi, până când alţii absentéză, ei frecventéză regulat până la o vreme, apoi încep şi aceia a mai absenta aḑi unul mâne altul, aşa că pruncii unui despărţĕmênt nici odată nu vor fi toţi de faţă şi nici odată unii şi aceiaşi. Se mai întêmplă ca pruncii unui despărţĕmênt difer unii de alţi, în virstă, în aplicare şi în memorie. Din pricina acésta unii ar înainta în cetit şi scris. Câtă vreme scim că un astfeliu de şcolariu numai până se desprimăveréză ne face îmbulzală în scólă şi câtă vreme ne temem că respectivul póte se numai frecventeze scóla în viitor, apoi trebe sĕ'l lăsăm sĕ înainteze în cetit şi scris cum numai sĕ póte.

Dacă e vorba sĕ lăsăm pe elevi se înainteze pe intrecute din cetit şi dacă e vorba că prelegerile să se predee după prescrisele metodicei, ceia ce trebuie sĕ se şi facă, apoi va putea óre învĕţătoriul se ţină atâtea prelegeri din limba română în o óră?

Dacă elevii unei scóle ar începe cam odată anul scolastic şi dacă ar frecventa regulat scóla nu ar încăpé discuţiune.

Mulţi vor ḑice că trebuie aplicate tóte mijlócele, ca se frecventeze regulat scóla şi póte mulţi şi cred că se póte acésta.

Esperinţa însă ne-a dovedit contrariul: Câtă vreme un copil de scólă în lucrurile mai uşóre ale economiei suplinesce pe un lucrător, apoi nu poţi ca se pretinḑi dela atari părinţi ca se 'şi trimită copilul regulat la scólă.

Dacă un învĕţător din scóla poporală, unde pruncii nu frecventéză regulat scóla, s'ar ţinea strîns de metodică şi planurile de învĕţămênt ţinênd prelegeri ca ori care învĕţător unde pruncii frecventéză regulat scóla, apoi ḑĕu nu sciu la ce resultat ar ajunge.

In împrejiurări de acestea: unde adecă unii prunci încep târḑiu anul scolastic şi unde peste tot pruncii nu frecuentéză regulat scóla, învĕţătoriul avênd la inimă înaintarea şi binele fiecărui scolariu trebuie sĕ afle metod că în ce chip ar puté sĕ foloséscă cu succes puţinul timp în care unii scolari frecventéză scóla.

Tema, cum ar fi a se propune cu succes singuratecele obiecte de învĕţămênt în scóla poporală, unde pruncii nu frecventéză regulat scóla, fiind o temă grea de rosolvat ar merita ca adunările reuniunei învĕţătoresci sĕ discute cât se póte mai serios asupra ei şi acésta, căci ar cădé în sfera de activitate a reuniunilor învĕţătoresci.

b.

Concurs de lucru manual.

Lucrul manual cuprinde tot mai mult teren în instrucţiunea din România. El este tot mai mult apreciat, ca un mijloc puternic de educaţiune şi silinţele acelora, cari cultivă şi propagă acest ram de instrucţie, între cari cu plăcere amintim pe zelosul profesor de lucru manual în Bucuresci şi compatriot al nostru, dl George Moian, vor fi încoronate cu frumóse succese. Societatea „Tinerimea română“ anunţă prin circulariul ce-l dăm mai la vale, că în anul acesta deschide concurs de lucrul manual pentru elevii scólelor primare, acum pentru întâia óră un astfel de concurs. Étă circulariul care s'a trimis direţiunilor scólelor primare:

> Sunt 11 ani de când societatea nóstră prin concursurile ce ţin în fie-care an, încuragiază pe cât posibil, tinerele generaţiuni la muncă, căci numai prin muncă pot deveni straturi puternice, care sĕ ridice la nivelul celoralalle naţiuni civilisate, naţiunea „română“.
>
> Sub acest raport avem consciinţa împăcată că ne-am făcut datoria şi suntem ferm hotărîţi a continua sĕ ne-o facem până la sfêrşit.
>
> Dacă sub raportul cultural de câţiva ani am făcut progreşe însemnate, nu este tot aşa sub raportul economic; în care suntem cu totul înapoi. Industria manufacturală, mai cu sémă, nu numai că nu a făcut nici un progres, dar pare chiar că perde din ce în ce mai mult.
>
> Acéstă stare de lucruri ne îngrijesce, şi acésta cu drept cuvênt, deóre-ce industria manufacturală nu este numai un mijloc de îmbogăţire dar şi un element de desvoltare intelectuală şi politică; este mantia ce în-

vălue arta şi sciinţa, légănul în care s'a desvoltat libertăţile şi drepturile omului.

O îmbunătăţire sub acest raport este absolut necesară şi ea va fi cu atât mai sigură cu cât mĕsurile de îndreptare ce se vor lua, sĕ vor începe chiar cu generaţiile cele mai tinere. Étă pentru-ce, societatea nóstră deschide pentru prima-óră anul acesta şi un concurs de lucru manual între elevii şi elevele învĕţământului primar urban şi rural.

A încuragia esersarea lucrului manual pe o scară cât de întinsă este scopul acestor concursuri şi fiind-că suntem convinşi că d-vóstră vĕ îngrijiţi asemenea de acéstă ramură de activitate vitală, sperăm că ne veţi da, ca în totdéuna, preţiosul d-vóstre sprijin.

Concursul lucrului manual se va ţiné în ḑiua de 14 Maiu a. c., órele 9 a. m., în localul scólei comunale C. A. Roseti, strada Clemenţei, în acelaşi timp pentru băieţi şi fete.

Concursul va consta dintr'o lucrare, din cele provĕḑute în programele oficiale şi pe cari scolarii le-au învĕţat anul acesta.

Lucrarea se va esecuta de scolari într'un timp determinat în faţa unei comisiuni speciale. Materialul necesar se va da de societate. Concurenţii vor trebui sĕ aducă numai unelte necesare (tórfeci, ace, degetare, igliţă, etc., după felul lucrărilor prevĕḑute în programul fie cărei clase.)

Esaminarea lucrărilor şi desemnarea celor cari se vor premia, se va face de o comisiune compusă din persóne speciale în acéstă materie.

Tóte celelalte amĕnunte se găsesc în regulamentul întocmit pentru aceste concursuri.

Distribuirea premiilor se face tot la 21 Maiu a. c. în palatul Atheneului.

Aducêndu-vĕ tóte ecestea, la cunoscinţă am onóre a vĕ ruga sĕ puneţi în vederea scolarilor din scóla ce conduceţi, ţinerea concursului lucrului manual şi a trimite, cel mai târḑiu până la 30 Aprile lista nominală a celor ce vor sĕ concureze, la adresa preşedintelui, Calea Victoriei Nr. 110.

Cu acésta veţi contribui mult la causa ce cu toţii trebue sĕ o îmbrăţişăm. Mulţumindu-vĕ, primiţi, vĕ rog asigurarea osebitei mele consideraţiuni.

N. S. Dumitrescu, preşedinte. *C. I. Manolescu,* secretar.

Convocare

„Reuniunea învĕţătorilor români gr.-or. din despărţĕmêntul Cohalmului“ îşi va ţiné a doua adunare generală din ĕstan *Dumenecă, în 7 Maiu st. v. a. c.* în comuna Merchéşa, la care sĕ poftesc a participa toţi membrii, precum şi alţi binevoitori ai scólei. Epitropiile parochiale şi scolare sunt îndatorate a provedea pe învĕţătorii membri cu diurne de 1 fl. şi pauşal de călătorie.

Programa:

1. Deschiderea şedinţei prin presidiu la 10 óre a. m.
2. Apelul nominal.
3. „Pilda cu sămĕnătorul“, din religiune de înv. George Maican.
4. „Scolariul diligent învaţă totdéuna lecţiunea bine“, analisă gramaticală, lecţiune practică de învĕţ. Ioan Ciucan.
5. „Triungiul“, lecţiune practică din geometrie, de învĕţătorul Ioan Bănuţiu.
6. „Fenomenele naturale, abor, róuă, negură, norii, lecţiune practică din fisică, de învĕţ. Avram Niculescu
7. Contra-critică la lecţiunea practică „România“ din geografia Europei, de învĕţ. George Andron
8. „Individualitatea elevului“, disertaţiune de învĕţ. Anania Boldor.
9. „Despre poesie“, prelegere practică de învĕţ. George Andron.
10. „Declamaţiune“, de învĕţăt. Anania Boldor.
11. Constituirea pe un nou period de 3 ani.
12. Incassarea tacselor.

Din şedinţa comitetului ţinută în Opidul Cohalm la 9 Aprile 1895.

N. D. Mircea, preşedinte. *I. Banuţiu,* notar.

Nr. 5/895 [57] 2—3

Publicaţiune.

Prin sentinţa Venerabilului Consistoriu archidiecesan dela 1 Martie 1895 Nr. 1416 B. este divorţiată Ana Corcheş n. Borlea gr. or. din Certegea de către pribegitul ei bărbat Gerasim Corcheş gr. or. tot din Certegea, ceea-ce în sensul §-lui 124 din procedura matrimonială sĕ publică.

Câmpeni, 15 April 1895.

Romul Furdui,
protop.

Nr. 397 [58] 2—3

EDICT.

Ioan Micu din Ruşi de rel. gr. or. care de 20 de ani 'şi-a părăsit pe legiuita lui soţie Ana Pĕcurariu, tot din Ruşi, fără a se sci locul ubicaţiunei lui, sĕ citéză prin acésta, ca în termin de trei luni de ḑile dela prima publicare în fóia archidiecesană „Telegraful Roman“ sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul divorţial încaminat sĕ va pertracta şi decide şi în absenţa lui, pe basa sântelor canóne, conform resoluţiunei venerabilului consistoriu archidiecesan dto 21 Martie a. c. Nr. 2398 B.

Forul matrimonial gr.-or. de 1 instanţă al Sibiiului.

Sibiiu, 19 Aprile 1895.

Ioan Papiu,
protopresb.

Anunţ de esarêndare.

Cassa de economii „Furnica“, societate pe acţiuni, esarêndéză cu *1 Iuliu 1895* Apoteca cu firma „*Hygaea*“ proprietatea sa cu drept real din oraşul Făgăraş, pe durata de 5 ani sub următórele condiţiuni:

Oferentul e dator a documenta, că este magistru de farmacie şi are dreptul de a administra singur o apotecă publică în patria nóstră.

Reflectanţii au a aşterne cel mult până inclusive *5 Iuniu 1895* la subsemnata direcţiune ofertul lor provĕḑut cu vadiul de 10% dela suma oferită minimală de fl. 2000 v. a. (douĕ mii florini) ca arêndă anuală.

Arêndatorul este dator la luarea în primire a apotecei a depune o cauţiune de 2500 fl. v. a. (douĕ mii cinci sute florini v. a.) în numĕrariu sau hârtii de valóre.

Apoteca respectivă este situată în piaţa oraşului provĕḑută cu tóte întocmirile şi localităţile corĕspunḑĕtóre, avênd un revirĕment anual (Umsatz) de 10,000 fl.

Oraşul Făgăraş ca reşedinţă a comitatului este emporiul principal, are 6000 locuitori, mai multe scóle confesionale, scólă de stat şi comerciale, garnisónă militară şi honveḑi, direcţiune de bunuri erariale, 6 medici practici civili şi 2 militari, 3 târguri de ţéră, şi têrguri de sĕptĕmână bine cercetate, staţiune de cale ferată, judecătorie cercuală şi cărţi funduare.

Arêndatorele póte avé în aceeaşi casă în care e aşeḑată apoteca şi locuinţa privată mai mare sau mai mică pe lângă chirie separată.

[60] 1—1

„FURNICA“,
cassă de economii, societate pe acţiuni în Făgăraş.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2,15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4,52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghîrbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11.32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12.50	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2,18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circulézá numai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta—Arad—Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35								
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliş		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborşin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	—
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11.40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest—Orşova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	Timişóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeş		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 48 Sibiiu, Sâmbătă, 29 Aprile (11 Maiu) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 65 Metr.

Miron,

din îndurarea lui Dumneḑeu archiepiscop al bisericei ortodocse în Transilvania, şi metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania,

Preasânţiţilor fraţi episcopi, venerabilelor consistorii eparchiale, onorabililor şi iubiţilor deputaţi congresuali, iubitului cler şi popor din provincia Nóstră metropolitană: dar şi milă dela Dumneḑeu, şi salutarea Nóstră cordială!

Avênd în vedere §§ 151 şi 152 din statutul organic, congresul ordinariu naţional-bisericesc al provinciei Nóstre metropolitane, care la terminul normal de 1/13 Octobre 1894 nu s'a putut întruní, prin acésta îl convocâm şi-l declarâm de convocat în mod supletoriu la biserica Schimbării la faţă din cetatea Sibiiu, pe Dumineca din 7/19 Maiu a. c., la 9 óre antemeridiane, când se vor începe ritualele bisericesci cu chemarea Duchului Sânt, ér terminate acestea, va urma deschiderea congresului şi se vor începe lucrările lui conform regulamentului pentru afacerile interne.

Dat în residenţa Nóstră archiepiscopală-metropolitană din Sibiiu, la 27 Aprile (9 Maiu) 1895.

Miron Romanul m. p.

Nr. 3309 Scol.

Circularıu

către tóte oficiile protopresbiterale din archidiecesa Transilvaniei.

Pentru facerea esamenului de cualificaţiune învěţătoresc în anul acesta se pune termin ḑiua de 30 Iuniu a. c. st. v. şi ḑilele următóre.

La facerea esamenului de cualificaţiune se vor admite acei candidaţi:

a) cari au absolvat studiile teologice sau pedagogice la un institut public;

b) cari, avênd pregătirea prescrisă de art. de lege XXXVIII din 1868 § 86, respective în regulamentul seminarial § 18, au împlinit anul al 19 al etăţii, şi au servit mai mulţi ani ca învěţători cu bun succes, făcênd pe cale privată esamenele din cursurile pedagogice.

Candidaţii reieptaţi odată la vreunul din esamenele anilor trecuţi, au a suplica din nou pentru repeţirea esamenului, dacă voiesc sě se supună unui esamen nou de cualificaţiune.

Cererile pentru admitere trebuie sě se astérnă la consistoriul archidiecesan prin concernentele oficii protopresbiterale sau şi deadreptul până la 31 Maiu a. c. st. v., şi sunt a se instrui:

1. Cu carte de botez.
2. Cu testimoniu despre studiile percurse.
3. Cu testimoniu despre serviciile practice şi succesele obţinute ca învěţători provisori, suplenţi sau adiuncţi.
4. Cu adeverinţă dela oficiul parochial despre purtarea morală.
5. Eventual cu alte documente recomandătóre
6. Cu o scurtă descriere a vieţii, din care sě fie evidente fasele mai însemnate din viéţa candidatului.

Dacă dela absolvarea studiilor pregătitóre până la intrarea în vre-o funcţiune de învěţătoriu a trecut timp de un an sau mai mult, sau dacă în serviciul practic învěţătoresc s'a întêmplat o întrerupere pe un timp mai lung, suplicantul are sě documenteze ocupaţiunea şi purtarea morală pe timpul cât a fost fără aplicare la servicii învěţătoresci.

Invěţătorii provisorii, cari au depus esamenul din limba magiară la vre-o preparandie de stat, au sě acludă la suplică diploma lor din limba magiară în original.

In special are fiecare suplicant pentru admitere la esamenul de cualificaşiune a aclude la cererea sa tacsa de 10 fl. prescrisă în statutul organic §. 126, dela care numai acei individi se pot dispensa, cari prin atestat dela oficiul comunal, vidimat şi de oficiul parochial, vor documenta, că sunt săraci, arătând totodată şi emolumentele ce eventual le vor fi avut în aplicarea lor provisorie la vre un post învěţătoresc.

Suplicele pentru admitere la esamenul de cualificaţiune, întrate după terminul indicat mai sus, nu se vor lua în consideraţiune.

Oficiile protopresbiterale sunt poftite a atrage asupra acestui circulariu atenţiunea acelora, cari sunt în pregătire de a face esamenul de cualificaţiune învěţatoresc.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolariu, ţinută la 27 Aprile, 1895.

Consistoriul archidiecesan.

Fondul de pensiuni archidiecesan.

Intre fondurile, cari s'au creat de credincioşii bisericei nóstre aparţinětori archidiecesei, cel mai nou este: fondul de pensiuni al archidiecesei, gr. or. române din Transilvania. Dacă tóte celelalte fonduri sunt destinate pentru binele credincioşilor bisericei nóstre, pentru ajutorarea şi înaintarea lor pe terenul bisericesc şi scolar, apoi de sigur acest mai nou fond este unul dintre acele, cari are în vedere per eminenţiam ajutorarea şi spriginirea, după serviciile prestate, a celor mai aleşi fii ai bisericii nóstre şi a familiilor lor, anume a funcţionarilor din gremiul consistorial, a profesorilor seminariali, a protopresbiterilor şi preoţilor şi a profesorilor, aplicaţi la scólele medii din archidiecesă.

De aceea şi vedem, că factorii principali ai archidiecesei, precum şi partea considerabilă a acelora, cari sunt îndreptăţiţi a fi membri la acest fond şi a se împărtăşi la timpul sěu de beneficiile lui, îi pórtă un viu interes.

Sinodul nostru archidiecesan, întrunit în sesiune ordinară la anul 1891 a făcut una din cele mai laudabile fapte şi a pus capět unei lipse arḑětóre, decretând înfiinţarea acestui fond şi votându-i statutele. A fost mare lipsă de acest fond şi el ar fi trebuit de mult creat, dacă bětrânii nostri nu ar fi avut mai nainte a se îngriji de necesităţi şi mai mari şi mai arḑătóre. A rěmas deci generaţiei actuale sarcina de a'l crea, de a'l pune în lucrare şi a îngriji ca el sě prospereze, ca astfel sě'şi pótă împlini menirea.

Şi precum un bun şi folositor lucru s'a făcut prin crearea lui, bune sě věd a fi şi resultatele de până acum. Acésta trebue negreşit sě ne îmbucure şi sě ne însufle speranţa întemeiată, că şi în viitor sctivitatea sa va fi pe ḑi ce merge tot mai binefăcětóre.

Deşi trecutul fondului este scurt, vedem, că el sě află în un progres îmbucurător, mărindu-se şi progresând pe o cale regulată şi normală. Infiinţat la 1891 când ii s'au votat statutele, şi intrând în activitate la 1 Ian. 1893, tóte sesiunile sinodale, ce au urmat de atunci incóce s'au ocupat cu acest fond, regulând diferitele referinţe ale lui. In sesiunea sinodului din anul trecut s'a votat instrucţiunea pentru acest fond, care pe basa statutelor preciséză în detaiu dreptul de pensiune, venitele şi modalităţile de administrare şi totodată a făcut disposiţiuni pentru încassarea restanţelor. In sesiunea din anul acesta s'a regulat cestiunea pensionării preoţilor prověḑuţi cu capelani şi s'a luat la cunoscinţă partea referitóre la acest fond din raportul general al consistoriului, în care sě constată starea actuală, progresarea lui şi împrejurarea, că deşi activat numai la 1893, deja sunt mai mulţi cari beneficiază de pensiuni dela acest fond.

Accentuând însěmnătatea lui şi binele, ce el va revěrsa în viitor, nu putem sě ne ascundem mirarea că sě află şi acum încă, deşi în număr mai mic, preoţi, cari nu s'au făcut membrii la acest fond, cu tóte că sunt obligaţi. Nu pricepem pentru ce persistă aceştia in renitenţa lor, căci siliţi suntem aşa sě numim acest lucru? Aceştia trebue sě-şi insemne bine faptul,

---

FOIŢA.

Datine la morţi,

la priveghiu şi înmormêntări la românii din ţinutul Zaranďului.

I.

In agonie.

Sě i căutăm „lumină“ se nu móră fără lumină, ca şi un păgân. Si luminiţa acésta de céră sě ţine bolnavului în mână, pre când 'şi dă sufletul. Se ţine a fi un mare pěcat, dacă cine-va n'a avut lumină în mână la mórtea sa. Ba! esistă şi un blěstăm în popor: „ajungerea-i se n'aibă cine-'ţi lumina“ adecă ca un nemernic părăsit de tótă lumea.

Luminiţa de céră făcêndu-sě cruce se pune în mâna drépta a mortului, împreună cu un cruceriu, pentru-că cruceriul se-i fie de plătit vămile pre ceea lume, éră luminuţa sě-i lumineze în drumul sěu către ceriu.

II.

Gătirea mortului.

După-ce omul şi-a dat ultima resuflare sě încep pregătirile pentru gătirea lui. Mortul sě ia cu tótă cuviinţa şi aşeḑându-se jos pre faţa casei pre o săltea neînplută sě spală bine bine pre întreg corpul cu apă călduţă, ca sě mérga curat înaintea lui Dumneḑeu.

Prin apa se curăţă omul venind în lume, tot prin apă trebue sě sě curăţe mergênd înaintea lui D-ḑeu.

Spălatul sě întêmplă cu mare grije, fiind că se crede a face un pěcat cel-ce spală mortul, dacă a rěmas undeva nespălat. Pre bărbaţi de comun îi spală un bărbat străin sau o rudenie mai departe, éră pre femei le spală o femeie. Pnntru spălat se dau sau vestminte de ale mortului, seu bucate, mai rar bani.

Odată spălat mortul, 'l şterge bine cu o pânzătură, apoi 'l îmbracă cu hainele cele mai buns ce le are, pre unii îi şi încalţă cu ciobote, şóle şau opinci, ori numai cu nesce ciorapi anume făcuţi din pânză sau altă materie.

In cele mai multe casuri bărbatul sau femeia lasă cu limbă de mórte în ce haine sě-l îmbrace. Acésta ultimă dorinţă i-o împlinesce cei rěmaşi cu tótă promptitudinea.

Gătit mortul 'l aşaḑă pe o laviţă, în mijlocul casei, ori pre o masă mai lungă, sau pre nisce scânduri anume aşeḑate în mijlocul casei. Pre ochi se pune o pânză. Mânile aşeḑêndu-le pre piept le légă cu o primă négră tot astfel şi picióre le.

In unele comune se pune pre mâni o secere — chipul morţii — şi busuioc ori lemnul domnului, éră în mână un cruceriu.

La prunci mici se pune în mână câte nn ou, şi dacă are mai mulţi fraţi morţi, atunci i-se bagă în sîn atâtea óue, câţi fraţi are morţi. Veḑi Dómne! aceste óue sě le ducă la fraţiori pre cea lume.

La capul mortului sě pune o perină sau mai multe, ca sě stea mai sus. Deoparte şi de alta se pun doue sfeşnice cu lumini aduse din biserică. In decursul nopţii se pun lumini de ard.

III.

Inceperea pregătirilor pentru înmormêntare.

Fiind aşeḑat mortul sě dă de scire preotului, ca sě vină sě cetéscă anumite molitve. La unii morţi cetesce preotul de câte 3 ori pe ḑi, ér la alţii numai în ḑiua înmormêntării. Crîsnicul bisericei încă e însciinţat pentru ca sě tragă clopotele. Şi se trag de 3 ori pe ḑi clopotele, dacă e bărbat sau femeie, om mare. Şi încă dacă e femeie sě rup clopotele de două ori, éră la bărbaţi de 3 ori. Se mai trage clopotul de adunare, şi când sě duce mortul la grópă.

Dacă ai casei nu au fărină pentru colacii de pomană şi a prinoselor, se trimite numai decât la móră cu grâu. Este datină observată cu sânţanie că la cine are mort în casă i-se macină şi afară de rênd.

Adusă farina acasă, muierea din casă ori dacă acésta e repausată atunci una dintre rudenii ori dintre vecine fac colacii şi pâne pentru priveghiu şi pentru înmormêntare. Ori cât de mare duşmănie sě fi fost între 2 vecini, în cas de mórte cel rěmas în viaţă merge la casa celui repausat şi dă ajutor la ce trebue.

Dacă sě întâmplă, că între casa în care e mortul, şi între vecini nu este fântână sau apă curgětóre, atunci vecinii, bărbaţi şi muieri nu lucréză nimic pe sama lor, cât ţine mortul la vecinu-so, ci ajută acestuia, deórece lucrând pe sama lor le-ar seca mânile.

IV.

Priveghiul.

Se începe în nóptea primă, după-ce a repausat cineva. La priveghiu cu deosebire prin luna lui Brumărel şi până pe la Pasci sě adună atâta mulţime, — bărbaţi, femei, juni şi june — încât abia încap în casele că prin neparticiparea lor, fondul nu este jignit de loc in interesele sale, dar ei înşişi işi causéză lor un rĕu, eschiḑêndu-sĕ pe sine şi pe familile lor dela un însemnat beneficiu pentru ḑile grele, de ceea ce sigur, că se vor căi.

Semne rele pentru mileniu.

Pegătirile pentru deschiderea espoziţiunei şi serbarea mileniului în a dóua reşedinţă a monarchiei nóstre în Budapesta, sĕ fac pe o scară întinsă în tóte părţile ţĕrei. Anul 1896 pentru magiari — au creḑut mulţi dintre ei — avea sĕ fie un an de mărire şi glorie. Aşa ar fi trebuit sĕ fie. Deschiderea unei esposiţiuni cu caracter universal în capital unui stat sĕ face totdéuna în timp de linisce, în têmpuri înfloritóre; când sĕ se pótă da doveḑi despre progresul şi avêntul ce a luat civilisaţiunea ţĕrei. Şi óre trăesce Ungaria în atari timpuri? Am fi optimişti în gradul suprem, dacă am şi vorbi de timpuri de linisce şi în belşugare în ţară. Miseria şi agitaţiunea cum nu s'a mai pomenit sunt caracteristicele presentului. Şi acésta nu numai noi o constatăm, ci ḑiaristica magiară nepreocupată.

Şi dacă totuşi pregătiri sĕ fac, pe aceste nu le observăm la maioritatea poporaţiunei din ţară, ci aprópe numai la magiari.

Naţionalităţile nu sunt şi nu pot fi încântate de deschiderea unei esposiţiuni carea la urma urmelor are se se închidă cu un deficit şi jertfe de bani pentru ţara întrégă; precum nici pentru serbarea unui mileniu în carele suferinţele nóstre şi-au ajuns culmea. Presemnele sunt rele însĕ nu numai din acest punct de vedere.

Finanţele ţĕrei sunt în decadenţă. Venitele statului în cuartalul prim au încurs de tot rĕu, relativ de anul trecut. Lipsa de bani în ţară şi stagnarea comerciului sunt bătătóre la ochi, chiar şi în cercurile finanţiali. Ei! şi totuşi sĕ cheltuiesce orbesce pentru esposiţie şi mileniu! Frecăriie între partidele magiare, între guvernamentali şi oposiţionali sunt vehemente. In specie partidul poporal catolic la carele e angajiat aprópe întreg catolicismul din Ungaria, a început lupta crâncenă şi pe faţă. A dóua alegere dela Nitra la carea abusul şi-a serbat de nou orgiele sale contra contelui Zichy, a aflat un viu resunet chiar şi în cercurile guvernamentali. Ḑiarele din oposiţiune vreau sĕ scie că din ansa acestei alegeri mai mulţi membrii aparţinĕtori partidului guvernamental nu vor vota cu guvernul la cele dóuĕ proiecte de legi politico-bisericesci reaşternute la casa magnaţilor.

De altă parte audienţa la regele a contelui Zichy fie că el a fost anume chemat la curte ca sĕ de informaţiuni, fie că el şi a cerut audienţa, a făcut o impresiune adâncă şi a căşunat mari îngrijiri în partidul liberal. Pentru-că deja e fapt constatat că la audienţă a venit pe tapet şi alegerea dela Nitra. Şi sigur se póte afirma că detaiurile contelui Zichy vor fi fost tot atâtea săgeţi veninóse pentru guvernul şi partidul liberal. — Comedia ce jócă însĕ guvernul nu se fini aci. Ca din senin vine pe tapet cestiunea Agliardi a nunciului papal din Viena. Ministrul preşedinte Bánffy a creḑut că e têmpul sosit spre a se arĕta grozav şi faţă cu Vaticanul. S'a creḑut că în Bistriţă, faţă de români şi saşi, sĕ-i sdrobéscă cu câte o ameninţare, ori cu câte un pumn dat în masă.

Dar a dat omul fudul cu capul de părete. Rĕspunsul sĕu dat deputatului guvernamental Terényi, anume pus la cale că se interpeleze: pentru ce nunciul papal sĕ amestecă în afacerile interne ale Ungariei? a fost o bombă, care a esplodat nu numai între magiari ci mai vêrtos în cercurile curţii şi în Vatican. El, Bánffy reformatul vestesce urbi et orbi că „a luat mĕsuri spre a întreveni la Papa“. Şi dacă ministrul preşedinte ar fi spus numai adevĕrul trécă ducăse, dar astăḑi un comunicat oficios ne spune că: „declaraţiunile lui Bánffy în mai multe puncte esenţiali sunt neesacte“. Bánffy a lucrat de capul sĕu, s'a compromis pe sine, guvernul şi partidul sĕu.

Aprópe întrégă ḑiaristica neoficială 'l condamnă ér ḑiarul vienez „Vaterland“ 'l numesce „Ungurul necioplit din Ardél.“ — O crisă ministerială, şi în locul prim demisiunea lui Bánffy e de asteptat. Crisa în total, ori demisiunea în special, la tótă întêmplarea va sgudui şi mai adânc partidul liberal, carele şi aşa cum este, trăesce numai din graţia saşilor, şi a câtor-va oposiţionali Kossuthisti.

Noi nu ne bucurăm de schimbarea ministrilor, în Ungaria, pre cât timp sistemul de guvernare remâne acelaş, şi pre cât partidul liberal va fi stăpân al situaţiunei. Constatăm totuşi evenimentele ca tot atâtea semne rele pentru serbarea mileniului. Ceeace însĕ dă mai multă grijă guvernului trebue se fie nouele alegeri dietali, de óre-ce mandatul deputaţilor din cameră espiră în 1896. E un fapt scint apoi că guvernul şi-a recrutat membrii în partidul liberal în urma corupţiunilor electorali şi cu deosebire între naţionalităţi. Dacă guvernul actual ori eredele lui din partidul liberal ar purcede la alegeri respectând votul electoral, atunci căderea partidului e ca şi sigură. Dacă guvernul însĕ va purcede ca şi la Nitra, va provoca chiar între magiari cea mai grósnică oposiţie. Las că şi naţionalităţile nu-şi vor mai da votul lor aşa eftin nici chiar forţaţi. Intêmple-se deci ori acum în 1895, mai nainte de termin, ori în 1896 alegerile dietali ele vor pune ţara întrégă în agitaţiune.

Ne apropiăm deci de deschiderea esposiţiunei şi serbarea mileniului avênd presemne fórte rele că marile serbări nu numai că vor afla pe maioritatea locuitorilor blăstămându şi sórtea, dar şi pre fii privilegiaţi ai ţĕrii îi vor afla nemulţumiţi şi încăieraţi. De o întórcere spre bine a lucrurilor nici sub cele mai optimiste speranţe, nu e de cugetat.

Revista politică.

Corespondentul din Budapesta al fóiei „N. Fr. Presse“, care-şi trage informaţiunile din clubul liberal, scrie în fóia amintită, că autograful Maj. Sale, adresat lui Kálnoky, a făcut impresiune deprimătóre asupra guvernului magiar. Bánffy despre acesta n'a sciut nimic; el a fost făcut numai la iniţiativa M. Sale şi astfel părerea majorităţii partidei liberale e, că cabinetul Bánffy sĕ demisioneze, ceea-ce ḑice corespondentul, sĕ va şi întêmpla după-ce M. Sa sĕ va reîntórce din Pola.

Afară de acésta şi alte lucruri supĕră pe adicţii lui Bánffy, Ḑiarul parisian „Matin“ şi după el „Vaterland“ din Viena aduc scirea, ca sigură, că ambasadorul austro-ungar de pe lângă Vatican, din însărcinarea contelui Kálnoky, a făcut paşii necesari, ca sĕ desavueze cuvintele grele, ce le-a folosit Bánffy în dieta Ungariei faţa de Agliardi, ér de altă parte precum anunţă telegramele din Berlin, Petersburg, Roma, etc., din incidentul acesta sĕ adreséză cuvinte fórte măgulitóre şi simpatice faţă de Kálnoky. — Etă păşirea „înţeléptă“ a lui Bánffy ce fructe aduce pentru magiari şi politica lor!

Referitor la cestiune mai dăm următórele:

„N. W. Tageblatt“ aduce scirea că mai este şi o a treia notă, pe care guvernul unguresc a adresat-o lui Kalnoky şi în care cel dintâiu, la dorinţa espresă a celui de al doilea, comunică cuprinsul convorbirei dintre ministrul de culte Wlassics şi nunciul Agliardi. In nota acésta se spune, că Msgre Agliardi n'a tăinuit de loc, că Vaticanul n'are dorinţa mai ferbinte decât ca sĕ se disólve parlamentul ungar, în care nu vede representanţa poporului, ci mai mult o hegemoniă a unei minorităţi, ér în locul acestui parlament sĕ se compună altul, în care sĕ fiă representat adevĕratul popor. Nunciul a declarat mai departe şi a pretins în formă categorică, ca scaunele episcopesci greco-catolice sĕ fiă ocupate de astfel de persóne, cari posed deplina încredere a bisericei, fără a se lua în considerare în ce raport stau acele persóne cu guvernul şi cu partida domnitóre. Prin aceste declaraţiuni nunciul Agliardi a esercitat un amestec aşa de adênc în afacerile interne ale Ungariei încât rapórtele despre acésta au produs cea mai mare impresiune la Curte şi la oficiul de esterne.

Din Roma se anunţă că modul „resolvării“ conflictului Kálnoky-Bánffy a produs în Vatican o nespus de mare surprindere. Se credea, că în rĕspunsul, ce l'a dat Bánffy la interpelaţia lui Apponyi, ministrul-preşedinte unguresc va face declaraţiuni mai puţin necruţătóre pentru nunciul Agliardi Insĕ hotărîrea cu care Bánffy s'a alipit de punctul seu de vedere esprimat la 1 Maiu, a făcut o rană adâncă în Vatican, aducênd prin acésta în nespus de grea situaţiune pe Agliardi.

„Oservatore Romano“ publică o telegramă, în care se schiţéză cuprinsul notelor lui Bánffy şi Kálnoky. Organul Vaticanului ḑice, că se îndoiesce în fidelitatea acestor note, deóre-ce sĕ scie în Roma, că Agliardi şi-a făcut călĕtoria în Ungaria cu prealabila cunoscinţă a lui Kálnoky şi că atât bar. Josika, cât şi bar. Bánffy au îndemnat pe nunciu, ca sĕ priméscă invitarea primatelui, care l'a chemat în Ungaria.

Dealtmintreni tótă lumea e de credinţa, că după reîntórcerea regelui din Pola crisa va deveni fórte acută.

In Austria încă este fórte probabil că din causa interpelaţiunii social-creştinilor făcută prin principele Liechtenstein în afacerea acésta, va erumpe crisa.

„Pesti Napló“ e de părere că şi românii voesc sĕ se foloséscă de situaţiunea critică şi sĕ pescuiască în tulbure.

* * *

Cu privire la cestiunea de limbă din Bucovina sĕ scrie, că în 24 Februariu a. c. s'a ţinut în Cernăuţi o adunare poporală, la care ocasiune comisarii guverniali n'au permis unor oratori poloni, ca în vorbirile ţinute sĕ se useze de limba polonă. In contra acestei opreli s'a înaintat din partea arangierilor adunărei un recurs guvernului tĕrei din Bucovina. Guvernul tĕrei însĕ, după cum împărtăsesce „Kurjer Lwowski“, a respins recursul aflând de justă procedura comisarilor guverniali. Respingerea recursului o baséză guvernul pe motivul, că limba polonă nu e obicinuită în Bucovina, ér' dela oficianţi nu se póte pretinde cunoscinţa altor limbi decât a acelora, cari sunt recunoscute de ale ţĕrei. In Bucovina sunt însĕ recunoscute ca limbi ale ţĕrei cea germană, cea română şi cea ruténă. Se înţelege, că polonii sunt de tot nemulţumiţi cu decisiunea acésta a guvernului ţĕrei.

* * *

In Austria şi în special în Viena antisemiţii, ómenii cinstiţi, câştigă tot mai mult teren, faţă de pseudo-liberali. Étă ce sĕ scrie din Viena: Alegerea de deputat în colegiul al III din Viena s'a ţinut Mercuri. Suma totală a voturilor date a fost 5550, dintre cari au primit: candidatul antisemit Steiner 3634; candidatul liberal cavalerul de Lenz 1569; candidatul bohem Dr. Engel 174 şi candidatul social-democrat Reumann 151 de voturi. Resultatul acestei alegeri demusstră într'un mod eclatant, că ce teren şi-a câscigat deja antisemitismul, când în colegiul al treilea la ultima alegere de deputat candidatul liberalilor Dr. Sammaragua, (în urma morţii căruia s'a ţinut alegerea acésta), întrunise faţă de contra-candidatul sĕu antisemit, o maioritate de 420 voturi. Acum tot în acel colegiu candidatul antisemiţilor întruni o maioritate de 2065 voturi faţă de candidatul liberalilor.

* * *

---

unde e mortul. Firesce cu cât repausatul ori repausata e mai cu stare şi mai vĕḑut cu atât merg mai mulţi la priveghiu. Tot astfel şi când móre cineva dintre ai familiei La ómenii mai sĕraci încă se adună vecinii din apropiere.

Priveghiul pentru ómenii de casă servesce spre a se odichni de strapaţiile ḑilei. şi pentru a mai fi distraşi dela durerea ce o sufer pentru repausaţi. Pentru cei adunaţi la priveghiu timpul cât îl petrec în decursul nopţii e o petrecere, carea se manifestéză prin diferite jocuri, glume, încât nici nu se scie cum trece nóptea. Rar fórte rar se jócă şi cărţi la priveghiu- şi cel care pierde capĕtă în palmă cu o lingură de lemn Numĕrul jocurilor îndatinate la priveghiu e fórte mare. A rĕmas bine păstrat prin tradiţiune că: la priveghiu nu e bine sĕ se mànie cineva. De aci şi jocurile precum şi glumele nici când nu dau ansă la neplăceri

Étă şi numele alor câte-va jocuri din cele mai îndatinate la priveghiu, anume:

1. „De-a Mocovina“. 2. „De-a aţa“. 3. „De-a gâsca“ sau „de-a găina“. 4. „De-a mîţa“. 5. „De-a uloiu“ 6. „De-a Craiu“. 7. „De-a căpăii“. 8. „De-a buţile“ 9. „De-a palma furată“. 10. „De-a purecele“. 11. „De-a oul“. 12. „De-a foitul“. 13. „La casa oraşului“. 14. „De-a toporul popii“. 15. „De-a mîţa órbă“. 16. „De-a albina sau bumbariul“. 17. „De a sita“. 18. „De-a crepat lemne“. 19. „De-a inelul“. 20. „De a calul“.

Esecutarea acestor jocuri se va descrie în fine, în cele mai mici amĕnunte.

Celor-ce iau parte la priveghiu la miedul nopţii li se dă câte ceva şi de mâncare, de comun pâne şi vinars, mai rar vin. Ómenii mai cu stare dau şi fierturi d. e. curechiu, mazere, póme ferte, broşbe, un fel de napi etc.

V.

Manifestarea jelei la cei de aprópe ai mortului.

Românii sunt fórte spornici şi puţin îi pasă dacă are 3—4 ori 8—10 prunci, numai minte sĕ aibă pruncii. Crescut mare un prunc e un capital pentru familie. De aci şi când móre un prunc, în familie e jele mare, ceea-ce însĕ cresce când capul de familie sau mama ori alt membru în etate e mort. Femeile din casă, şi rudeniile cât ţine mortul în casă, şi când îl duc la grópă, cântă în versuri tótă viéţa mortului şi planurile lui.

Pe lângă aceea sĕ mai dau mortului şi anumite solii ca sĕ spună la cei reposaţi din familiă, starea celor rĕmaşi d. e. în următorul bocet:

O Ioane, dragul meu
Dragul meu, spriginul meu,
Cum te-a luat D-ḑeu.
Dela mine dela fraţi
Dela vecini, dela cumnaţi
Dela surori dela fĕrtaţi (fraţi de cruce)
Şi mĕ laşi singură 'n casă
Cu d'inima friptă şi arsă
Iţi laşi carul şi-ţi laşi boi
Iţi laşi porci şi-'ţi laşi oi
Iţi laşi locul nearat
Şi grâul nesĕmĕnat,
Iţi laşi luncă şi grădină
Şi pe mini ca pe-o străină.

Si te du la tatăl-tĕu
Şi-i spune nĕcazul meu
Şi-i deschide inima
Şi-i arată jelea mea.
Că lacrimi multe-am vĕrsat
De când el s'o depărtat
Şi mi-am crescut floricele
Udate cu lăcrimele.

(Va urma).

Referitor la situațiunea din Sêrbia în cercuri bine informate se afirmă că ministrul president Cristici ar avé de gând se abḑică. Este probabil, că pe regina Natalia, a cărei sosire se aștéptă, o va întimpina un guvern radical ori radical-moderat Ministru-president sĕ prevede a fi generalul Sava. — Regele a început pertractările cu corifeii radicalilor și a oferit lui Pasici formarea cabinetului care ar fi avut sĕ propună de ministru al finanțelor pe Gruici. In urma postulatului radicalilor, ca se se reactiveze constituțiunea din 1888, pertractările se întrerupseseră, dar aḑil is'a luat de nou firul. Se ḑice, că regele ar fi declarat, că nu se învoesce sub nici o împrejurare, ca constituțiunea din 1888 sĕ se reactiveze. — Situațiunea devine din ce în ce tot mai complicată, findcă atât progresiștii cât și radicalii pun anumite condițiuni pentru a se angagia la formarea cabinetului. Regele se află în mare perplesitate. E probabil că Cristici va rĕmânea interimal în postul sĕu, ori se va forma un guvern de transițiune, căre va avé se fie compus din membrii progresisti, liberali și radicali. Se ḑice, ca Milan a sfătuit pe fiul sĕu se susțină între ori-ce impregiurări cabinetul Cristici și sĕ amêne cât mai indepărtat resolvarea crisei.

La agravarea situațiunii, pe lângă referințele confuse ale casei regale și pe lângă deplorabila stare a țĕrei, mai contribue și ambițiunea Nataliei, carea a denegat fiului ei împlinirea cererei de a rĕmânea timp mai îndelungat în Sêrbia, cât timp în fruntea guvernălui se va afla Cristici Nicola, pe care Natalia nu'l póte suferi. Dînsa poftesce, ca locul lui Cristici sĕ'l ocupe ori un guvern progresist, ori unul radical.

Pentru primirea Nataliei de altcum se fac grandióse pregătiri.

Noutăți.

Serbare de deschidere. Comitetul „Societății ardelene pentru sciințele naturale“ din Sibiiu, face cunoscut și învită p. t. public la serbarea deschiderii zidirii museului seu, edificată de nou, care va fi mâne, Duminecă, la 12 Maiu a. c. la 11 óre a. m. Ordinea serbării va fi: Predarea cheii prin architect. Discurs festiv. Visitarea museului. — Séra la 8 óre va fi în sala restaurațiunii Pankiewicz banchet.

* * *

Enciclopedia română. Dl Dr. Cornel Diaconovich a raportat în ultima ședință a comitetului „Asociațiunii“, că cu privire la Enciclopedia proiectată, i a succes a încheia cu librăria W. Krafft din Sibiiu un contract prin care acésta se angagiază a tipări enciclopedia în 3000 esemplare în formatul Brochaus (edit 14.) în estensiune de 120 cóle de tipar și a edita publicațiunea pe risicul propriu. Asemenea i-a succes a încheia un contract favorabil cu o librărie mare din Bucuresci care s'a angagiat la rĕspândirea publicațiunii în regatul român.

Fiind astfel asigurată partea materială a întreprinderii, D-nul Diaconovich promite, că va începe acum angaiarea colaboratorilor, și arată, că deja și până acum a câștigat numĕróse puteri scientifice și literare, dintre cele mai de frunte. Mai mulți profesori universitari din România, membri ai Academiei române și alți savanți și literați distinși l'au asigurat de concursul lor si au primit întreprinderea Asociațiunei cu multă bunăvoință.

* * *

Burse din fondurile Adamachi. Academia Română a scos la concurs bursele ce va acorda din fondurile legatului Adamachi; aceste burse sunt:

1. In anul scolar 1895—96, se vor acorda două burse de câte 100 lei pe lună studenților facultății de sciințe și două burse celor dela facultatea de medicină din Iași pe lângă cele acordate în anul 1894—95. Concursul pentru aceste burse se va ținé la Universitatea din Iași în ḑiua de 1 Octobre 1895 și cele următóre.

2. O bursă de 3600 pe an, plus cheltuelile de drum și scólă, pentru scóla de mine dela Freyberg (Sacsonia) pe termin de trei ani, începênd dela 1 Octobre 1895. Concursul se va ține la Universitatea din Iași în ḑiua de 15 Septembre 1895 și cele următóre.

3. O bursă de 100 lei pe lună pentru un student al scólei de poduri și șosele din Bucuresci. Concursul va începe la 25 Septembre 1895 la scóla de poduri și șosele din Bucuresci.

4. O bursă de 3000 lei pe an, plus cheltuelile de drum și scólă, pentru un licențiat în sciințe, eșit dela Universitatea din Iași și care va trebui sĕ urmeze la Universitatea din Viena studiul geologiei. Se va ține concurs la Iași la 15 Septembre 1895.

5. O bursă pentru un inginer al scólei de poduri și șosele din Bucuresci, care va trebui, în primul an, sĕ urmeze cursurile unei scóle de mine din Statele Unite (specialitatea esploatării petroleului), în al doilea an sĕ viziteze și sĕ studieze esploatarea petroleului în minele din Pensilvania și în al treilea an sĕ facă aceleași studii la minele din Caucaz.

Bursa, în primii doi ani, va fi ḑe 6.800 lei pe an, plus cheltuelile de scólă și acele de drum la ducere și întórcere din America în Caucaz și din Caucaz în țară după terminarea studiilor, precum și indemnizarea de transport pentru visitarea diferitelor mine. Pentru anul de petrecere în Caucas, cifra ei se va aloca la timp de Academie.

Pentru acordarea bursei se va constitui de Academie, la scóla de poduri și șosele din Bucuresci, în ḑiua de 15 Șeptembre 1895, un juriu compus din dl director al scólei de poduri și șosele, un membru al consiliului technic superior și un membru al Academiei, care va presida. Acest juriu va judeca titlurile candidaților și va alege pe cel care va merita bursa, fiind supus și unui esamen asupra noțiunilor de limba engleză.

* * *

Procesul părintelui Lucaciu. Din Lugoșiu se comunică „Dreptății“ scirea, că procesul intentat în contra părintelui Lucaciu, pentru pretinsa vătĕmare de onóre a pretorului A. Schmidt, s'a pus din nou în curgere la tribunalul reg. din Sătmar. Precum scim, acest proces s'a mai pertractat odată la numitul tribunal, care adusese sentență de condamnare în contra părintelui Lucaciu, dar constatându-se unele abusuri comise de judecătorie în decursul pertractării, aperătorul a cerut la tabla regéscă nimicirea pertractării, ceea-ce s'a și întêmplat. — Acum după cum scrie „Drept.“ nouapertractare finală este ficsată pe 7 Iunie n. a. c. Aflând despre acésta dl advocat din Lugoșiu Coriolan Brediceanu, apĕrătorul acusatului, s'a dus la Seghedin, pentru-ca sĕ se consulte cu prigonitul sĕu client în temnița de acolo asupra procesului. Cu acéstă ocasiune dl advocat Brediceanu a constatat, cu multă mâhnire, că stricteța întrodusă în temnița de stat de acolo, în urma noului regulament al ministrului unguresc, este în adevĕr insuportabilă. Directorul temniței n'a voit nici într'un chip sĕ-i permită dlui Brediceanu, ca sĕ vorbéscă nici măcar un cuvênt cu d-nii Dr. Rațiu și Iuliu Coroianu.

* * *

Un bărbat vrednic. Din Brad ni-sĕ scrie: In Criscior (Zarand) a murit la începutul lui Maiu n. fruntașul proprietar Georgiu Bocan. Repausatul a fost un fiu credincios al bisericei sale și prim epitrop. In diferite rînduri a contribuit cu sume pentru împodobirea lăcașului D-ḑeesc cu prapori, icóne, candelabre, vestminte preoțesci etc., ér la mórte a testat bisericei suma de 200 fl. A fost membru pe viéță al Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, și ușor contribuia cu obolul seu și la spriginirea afacerilor naționale de câte-ori numai era informat despre cele ce se petrec în sinul națiunei nóstre. Fie-i pomenirea eternă!

* * *

O faptă laudabilă și generósă. Cetim în „Dreptatea“: Ni-se scrie din Lugoș că în ḑilele trecute s'a presentat la consistoriul român gr.-cat. de acolo un moșnég cu pĕrul și cu barba căruntă, dar cu fruntea totdéuna senină și cu inima înflăcărată și plină de generositate față de némul sĕu, pentru ca întréga sa avere mobilă și imobilă în preț de 40.000 fl. v. a. sĕ o jertféscă pe altariul culturei naționale române. Generosul testator se numesce Nicolae Braia din Ticvaniul-mare și considerabila sa avere a dat'o în grija și administrarea consist. gr.-cat. din Lugoș. Fapta generosului Braia se laudă de sine și nu are trebuință, decât numai de imitația mai multor bărbați de inimă și cu dare de mână.

* * *

Conferență. Membrii societății „studenților în teologie“ dela universitatea din Bucuresci țin mâne, Duminecă, óre 2 p. m. în sala facultății de teologie, o întrunire, în care între alte agende curente, la ordinea ḑilei este conferința dlui G. Petrescu despre „Psichologia si filosofia în scrierile Noului testament“.

* * *

Congresul límbilor romanice. Intre 5 și 10 August a. c. se va ținé în Bordeaux un congres al limbilor romanice. Ministeriul instrucțiunii publice al României a primit regulamentul congresului și 5 cărți de învitare.

* * *

Un român împușcat de finanți. „Gazeta Transilvaniei“ scrie următórele: Sâmbăta trecută a fost împușcat, pe hotarul Zĕrnescilor, locuitorul român Ioan T. Cojenel, din comuna Măgura, rĕmânênd imediat mort. Ucigașul este un finanț unguresc dela Zĕrnesci. Casul, după-cum ni-se comunică, s'a petrecut astfel: I. T. Cojenel, un bărbat în etate de 27 ani, însoțit de un băiat de 17 ani, se reîntorcea de peste munți dela Rucăr, în România, cu scopul de-a veni acasă. In comuna Peștera însĕ a fost întimpinat de nisce finanți unguresci, cari pe cuvênt, că ar fi adus cu sine din România o ploscă cu țuică fără a fi vămuită, îi luară atât pe el cât și pe băiatul și-i escortară prin Valea-Jiții spre Zĕrnesci. Când au ajuns însĕ în hotarul Zĕrnescilor, în locul așa numit „Pe rîu“, românul, fiind-că apucase sĕ trécă înainte cu vre-o 10 pași, a fost împușcat din partea unui finanț, fără nici un scrupul, pe cuvênt, ca ar fi voit sĕ fugă. Acésta s'a întêmplat ḑiua mare, pe la 2 óre p. m. Românul a rĕmas imediat mort. Inmormêntarea lui s'a făcut Mercuri 9 Maiu n. Contra finanțului ucigaș s'a făcut arătare la autorități. — Pentru-ce óre tot numai cu românii se întêmplă astfel de casuri, ér cu sĕcuii și ciangăii, cari și ei fac ḑilnic aceeași cale, nu scim sĕ se fi întêmplat un singur cas? — întrébă cu multă dreptate „Gazeta“.

* * *

Hymen. Dl Ioan Chirca, v.-notar în Sĕliște și d-șóra Ana Iuga anunță cununia lor care se va serba Duminecă în 30 Aprile (12 Maiu n.) a. c. la 11 óre a. m. în biserica din Apoldul-mic.

* * *

Invitare la maialul studenților gimnaslali din Năsĕud care se va ținé Sâmbătă, la 25 Maiu st. n. a. c. în „Castru“ eventual în „sala de gimnastică“. Prețul întrării de persónă 40 cr. v. a. Inceputul la 10 óre a. m. In pausă se vor juca „Bătuta“, „Călușerul“ și „Romanul“. Venitul curat este destinat pentru pregătirea arenei de patinat dela gimnasiu.

Cestiuni bisericesci.

Din „*Raportul comitetului parochial gr. or. din Beliu*, către sinodul parochial ținut în S. biserică de acolo, la 12 Februariu 1894 st. v. ce ni s'a trimis spre publicare estragem următórele:

Onorat Sinod parochial.

Când comitetul parochial are norocire a raporta despre activitatea sa, în decursul anului 1894 aruncând o reprivire asupra stării bisericei nóstre de aici în timpurile vechi, arată: că precum sĕ repeḑesc viscólele cele mari asupra pomilor nobilitați, de pe care, de și rump câte un ram uscat, totuși trunchii rĕmân întregi: produc alte ramuri nóuĕ și fructe plăcute prețióse; așa a fost amenințată și biserica nóstră din comuna acéstă până la devastare! Mâna cea puternică alui D-ḑĕu însĕ o a protegiat, scutit, îmbrăcat în splendóre ca pe o făclie, a căreia raḑe, astăḑi strălucesc în mare îndepărtare.

Sciut este, că pe poporul român gr. or. dela întemeierea religiunei lui drept-maritórie, nimenea altul nu l'a ajutorat, numai singur bunul D-ḑeu. El din puținele sale averi și-a edificat biserici și scóle, le-a susținut și pe ele și pe funcționarii lor: preoți și învĕțători. . . .

După ce din trecut raportul amintesce, că o parte a poporenilor din Beliu au trecut la gr. cat. și că la 1857 chiar și preotul de atunci și-a părăsit legea, ér' biserica gr. or. fiind slabă și plecată spre ruină, a fost din partea judecătoriei închisă, continuă astfel:

Aflându-se acuma puțini români gr. or. din comuna acésta, cari și fără păstoriu sufletesc și fără de biserică, parochia nóstră devenise întru perico idescriptibil!! Ce a făcut D-ḑeu? a inzestrat cu tăria sufletéscă pe mamele, bunele și străbunele nóstre, ele au animet și încuragiat pe bărbații lor; părinții, moșii și strămoșii nostri, la toleranța, persevaranța, la conservarea bunei credințe, dragoste și nĕdejde în D ḑeu! astfel ei uniți în cugete și în simțiri au susținut religiunea străbună, au adus din Hașmaș pe fie iertatul preot gr.-oriental Ioan Căpitan, mai târḑiu adm. protopresbiteral, pe carele în lipsă de casă parochială lau încuartirat în casă esarendată.

Preotul acesta spre a consola pe poporenii sei în celea spirituale a sfințit sala de învĕțămênt, în carea deși era o casă vechiă întrată în pămênt, desolata a ținut serviciul divin 2 ani de ḑile. In respiriul acesta, reculegêndu-și parochienii nostri tóte puterile, au edificat păreții bisericei lor celei închise, din material de pétră, sub acoperemêntul și turnul cel vechiu din material de lemn.

După redeschiderea bisericei, peste puțin timp, anume în 26 Faur 1868 tocmai când învĕțătoriul nostru, Gavrilette, ținea prelegeri cu învĕțăceii sei s'a dĕrêmat asupra lor întreg acoperemântul scólei. Poporul nostru nici acuma nu-și perdu curagiul, ci cu credință în D-ḑĕu și cu puteri unite puseră in lucrare edificarea scólei numai decât, carea cu finea aceluiași an, sa terminat și predat destinațiunei sale.

Incepênd acum credincioșii nossrii a respira mai liber, din ḑi în ḑi, s'au înmulțit și au progresat în tóte binișor, deschilinit în instrucțiunea internă a scólei. Aici s'au pregătit elevii spre gimnasiu și institutul pedagogic, scóla acésta a fost și este de model.

In anul acesta vĕḑênd comitetul parochial, ca turnul și cerimea bisericei din timpurile vechi, sunt fórte slabe, și avênd témă, ca acela mai ales în timpuri furtunóse vor causa nenorociri mari, a propus și sinodul a aprobat edificarea turnului din material de pétră, renovarea bisericei, cumpărarea unui clopot bisericesc; acoperirea cu sindilă a edificiului scólei, edificarea unei chilie laterale, pentru locuința învĕțătoriului și padimentarea aceleia cu scânduri de brad,

Spre acoperirea speselor recerute la edificarea acestora, comitetul a făcut lista de colecte benevole, prin cari s'au coadunat mai numai din comuna acésta la 1780 fl. către cari adăugându-sĕ remanenția cassei din 1893 și alte venituri bisericesci și scolare în suma de 1483 fl. astfel cu începerea lunei lui August a c. st. v. intreprinḑitorul Augustin Vinter cu aprobarea Venerabilului Consistoriu, a început lucrurile din cestiune, și sub veghierea comitetului parochial în 20 Noembre a. c. st. v. le a terminat tóte conform convențiunei încheiate cu dênsul.

Deci poporul nostru de aicia astăḑi cu ajutorul lui D-ḑeu are biseriaa solidă cu coridoriu cu turn de pétră acoperit cu fer alb, pe al căruia vêrf strălucesce cu fală sfînta cruce, aurită, carea binevestesce tăria sufletéscă a credincioșilor sĕi, în credința, dragostea și nădejdea către D-ḑeu, are casa parochială cu edificiile laterale în stare bună, are scóla, carea prin progresul dovedit la tóte esamenele semestrale, a susţinut caracterul confesional, chiar şi al celorlalte din comuna acésta.

Poporul nostru mulţămită lui D-ḑĕu, în anul acesta a fost scutit de epidemii, a progresat în tóte binişor. Constă din 103 nr. case, 112 familii, 349 suflete, adecă mai multe cu 11 decât în anul 1893.

Din public.*)

Dare de sémă.

Pe lângă suma de: 247 fl. 10 cr. despre care mi-am dat sémă în decursul anului 1894 au mai întrat la adresa subscrisului pentru terminarea măreţei biserici din Cebea (ppresb. Zarandului) următórele sume:

Lista nr. 28 colectant Dr. Andreiu Monda medic în O.-Sz.-Györgyi cu 1 fl. Şuma 1 fl. Lista nr. 35 colectant Andreiu Puticiu, notariu în Ciuciu dela următorii d-ni: Andreiu Puticiu 2 fl., Nicolau Costina 50 cr., N. Madier 1 fl., Seunig Gy. 50 cr., Laurenţiu Juga 2 fl., N. Balts 1 fl., I. Popescu 50 cr., T. Nicóra 20 cr., Biserica gr. or. din Ciuciu 1 fl., Şerban Costa 1 fl., Moskovitz M. 1 fl., Zacharie Neamţ 1 fl., A. Petrişor 50 cr. Suma 12 fl. 20 cr.

Lista nr. 44 colectant G. Lazar, adv. în Vinga dela sine 2 fl. Suma 2 fl. Lista nr. 90 colectant Dr. Iosif Blaga, prof. în Braşov dela următorii d-ni: Const. de Steriu comerc. 5 fl., Tache Stănescu, comerc. 5 fl., M. Stănescu, comerc. 5 fl., A. 5 fl., G. B. Popp, comerc. 5 fl., I. Duşoiu 1 fl., Acsente 50 cr., P. Pop, jude 1 fl., I. Săbădean 2 fl., I. Priscu cap. 50 cr., Dr. E. Meţian, adv. 1 fl., Grig. Birea 1 fl., G. Navrea 1 fl., I. Petric, ppresb, 3 fl., St. Stinghe 2 fl., Diamandi Manole 5 fl., S. Dămian, adv. 2 fl., G. M. Zanescu 1 fl., N. Muntean 50 cr. Voina, protopr. 1 fl., Unsa s. jude 50 cr., Dr. D. Papp, adv. 1 fl., B. Baiulescu ppresb. 1 fl., Dr. Iosif Blaga, prof. 1 fl., D. Făgărăşan, prof. 1 fl. I. Socaciu, prof. 1 fl. N. Popoviciu prof. 1 fl., I. Aron înv. 1 fl. Butnar înv. 50 cr., Pomp. Dan prof. 50 cr., Bârsan înv. 50 cr. G. Belissimus înv. 1 fl., N. Óncea înv. 50 cr., I. Vătăşan înv. 50 cr., N. Sfetcovici înv. 50 cr., I. Dariu înv. 50 cr., P. Dima prof. 1 fl., L. Nastasi 50 cr., Ip. Ilasievici prof. 50 cr., I. Panţu prof. 50 cr., Virgil Oniţiu dir. gimn. 3 fl. A. Bêrsan 1 fl., G. Chelariu prof. 2 fl., P. Roşca prof. 1 fl., Iulian 50 cr., P. Budiu prof. 1 fl. N. N. 1 fl., I. B. Boiu 1 fl., Iord. I. Muntean 1 fl., Vas. Goldiş 50 cr., Librăria Ciurcu 3 fl., I. I. Burdulea 1 fl., Th. Christean 50 cr., I. Maxim 50 cr., N. N. 1 fl. Dr I. Bunea 50 cr., Eufemie Kertsch 1 fl., Eug. Arion 1 fl. — Suma 82 fl. 50 cr.

Lista nr. 95 colectant Petru Ilieş inginer în Piteşti dela D. V. Ursachi, 2 lei, P. Suciu 5 lei şi P. Ilieş 27 fl. — Suma 30 floreni.

Dela N. N. 6 fl. — Adecă suma de 133 fl. 70 cr. care sumă s'a administrat epitropiei parochiale gr.-or. din Cebea.

Esprimând mulţămită profundă tuturor marinimoşilor contribuitori şi preastimaţilor colectori, rog pe p. t. dd. colectanţi cari dispun de sume colectate spre acest scop sĕ binevoiască a le trimite la adresa subscrisului contribuind astfel la terminarea grabnică a bisericei din Cebea, care nu este numa proprietatea cebenilor, ci a tuturor românilor!

Brad, Maiu, 1895.

Dr. Pavel Oprişa,
dătător de sémă.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 325. [59] 2—3

EDICT.

Ioan Dinu, gr. or. din Cristian carele de 14 ani a părăsit pe soţia sa Paraschiva B. Mihaiu, tot din Cristian, fără a se sci de mai trăiesce, prin acésta sĕ citézā, ca în termin de 3 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Roman" sĕ se presenteze la acest oficiu, căci la din contră procesul divorţial intentat de soţia sa, se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Zernesci, 4 Aprile 1895.

Oficiul prot. gr. or. al Branului
Traian Meţian,
protopresb.

Nr. 280 prot. [56] 3—3

EDICT.

George Iordache din Braşov care de 3 ani şi 7 luni a părăsit cu necredinţă pe soţia lui Elisaveta G. Frunză fără a se sci unde petrece, pe basa resoluţiunei Venerabilului consistor archidiecesan din 1 Martiu a. c. Nr. 1727 B. sĕ citézā a se înfăţişa la forul matrimonial gr. or. al Braşovului în termin de 6 luni de ḑile dela prima publicare, căci altcum procesul divorţial intentat de soţia lui, se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Braşov 23 Martiu, 1895.

Forul matrimonial de I instanţă al Braşovului.
Ioan Petric,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		**Budapesta**		5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12		**Szolnok**		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		**P. Ladány**		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	**Oradea-mare**	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghîrbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	**Cluş.**	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2,18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	**Teiuş.**	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	**Copşa-mică**	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		-	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circuléză numai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	**Braşov**	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		**Predeal**		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	**Bucuresci**	pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.20	11.34	7.10	pl.	**Copşa-mică**	sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43		Şeica mare		9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.37	11.32	5.34	—	—
—	—	3.57	1.03	9.—		Ocna		8.11	10.58	5.12	—	—
—	—	4.19	1.25	9.26	sos.	**Sibiiu**	pl.	7.44	10.26	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	---	—	—
—	—	4.48	1.58	—		Şelimber		7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—		Veştem		7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Şebeşul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacii inf.		5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—		Cârtişóra		5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viştea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beşimbav		4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		**Budapesta**		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		**Szolnok**		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	**Arad**	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35								
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliş		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborşin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		**Simeria** (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		**Alba-Iulia**		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos.	**Teiuş**	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	**Budapesta**	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	Timişóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeş		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		**Verciorova**		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		**Simeria**		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.15
7.13	12.20	5.23	10.25		**Hunedóra**		4.45	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

4 50	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	—		6.42
6.49	10.46	—	4.35		Sepşi-S.-Georgiu	6.35	12 29	—		5.36
8 33	12.40	—	5.55		Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32		**Kezdi-Oşorheiu**	4.—	10.30	—		2.45

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9. 59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 49 Sibiiu, Marţi, 2|14 Maiu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Siibiu, 2 Maiu 1895

Mâne e ḑiua memorabilă în istoria poporului românesc din acésta patrie, ḑiua de 3/15 Maiu. Mâne, în 3/15 Maiu, sě împlinesc 47 de ani de când moşii şi părinţii noştri, adunaţi la Blaş, pe Câmpul libertăţii, 'şi-au format un program politic, basat pe principiul egalei îndreptăţiri şi a frăţietăţii tuturor popórelor, pe cari sórtea le-a aşeḑat aici, ca împreună sě vieţuéscă de secoli. Şi acest pas însěmnat, acésta mare acţiune naţională a înaintaşilor noştri apare şi va apăré ca un fapt radios, de care noi, cei de acum şi urmaşii noştri au drept sě fie mândrii în totdeuna şi care în depărtaţi secoli va fi o vie dovadă despre înţelepciunea politică a poporului românesc şi despre sentimentele sale cetăţenesci.

De secoli subjugaţi, de secoli purtând grelele sarcini ale iobăgiei, românii la 1848, când li s'a dat posibilitatea de a se pronunţa ca popor distins al acestei patrii, pe lângă aceea, că s'au declarat pe sine de popor liber, de popor eşit din iobăgie, au adoptat principiul egalităţii nu numai pentru sine, ci pentru tóte popórele conlocuitóre. Ce drepturi au cerut pentru ei, aceleaşi drepturi le-au pretins pentru toţi fii patriei, fără deosebire de lege şi limbă. N'au voit ei sě inaugureze o eră de supremaţie de rasă, o eră în care un popor sě domineze cu forţa preste celalalt, o eră de persecuţiuni, ci basaţi pe principiul etern al egalei îndreptăţiri, principiu ajuns în mai tóte ţerile europene la valóre în acest secol, au proclamat egalitatea popórelor, singură după care póte sě se guverneze o ţară poliglotă, ca ea sě nu fie teatrul frecărilor şi luptelor interne omoritóre dintre popor şi popor, ci prin emulaţiunea nobilă a popórelor ei sě prospereze şi înflorésca.

Étă însemnătatea ḑilei de 3/15 Maiu 1848, nu numai special pentru poporul nostru, ci şi pentru celelalte popóre, pentru întréga ţară.

Noi salutăm cu bucurie acéstă ḑi memorabilă şi cu reverinţă ne închinăm marilor şi sublimelor principii proclamate atunci. Şi acésta cu atât mai mult, cu cât şi aḑi, după aprópe un jumětate de secol, poporul românesc urméză şi luptă pentru principiul egalei îndreptăţiri şi frăţietăţi dintre popóre, şi-'l va urma în totdeuna, convins fiind, că valórea lui va fi spre binele patriei comune.

Acest principiu, fericitor de popóre, sě trage ca un fir roşu prin luptele nóstre politice, ce le am purtat în trecut şi le purtăm acum şi el mai curênd ori mai târḑiu trebue sě triumfe.

De giaba sě încércă politicianii şi presa magiară a presenta principiile şi acţiunea politică a părinţilor noştri dela 1848 de o acţiune resvrětitóre şi primejdiósă pentru patrie. Acésta este o seducere de sine şi o seducere a publicului mare, care nu póte duce spre bine. Adevěrul adevěr rěmâne şi el cu tóte pedecile îşi taie calea sa, eşind la ivélă.

Când politicianii magiari vor recunósce acest adevěr şi-l vor propovedui, vor sosi şi zorile fericirii mult dorite a patriei nóstre.

Revista politică.

Referitor la crisa produsă de afacerea Agliardi amintim, că Bánffy voiesce sě primésca şi el în o formă óre care satisfacţiune înaltă, cum a primit ministrul Kálnoky. Partidul liberal şi ministeriul pretinde, ca ministeriul Kálnoky sě trimită protestul guvernului contra lui Agliardi la Papa şi sě retragă atacul îndreptat contra lui în „Pol. Corr.“ Aceste sě ḑice că ar fi condiţiunile, cari dacă nu se vor împliní, Bánffy îşi dă abḑicerea cu înreg cabinetul. Spre acest scop Bánffy s'a dus Sâmbătă la Viena şi Duminecă a fost primit în audienţă la M. Sa, sosit la Viena.

Tot în cestiunea acésta a făcut o interpelaţie Helfy, în şedinţa dietei de Vineri, pretinḑênd, ca la Roma sě se trimită nota diplomatică, ér Bánffy sě demisioneze. Bánffy la acésta a declarat, că nu póte rěspunde în merit. Va rěspunde după întórcerea dela Viena. — Scirile mai nóue spun, că M. Sa a declarat lui Bánffy, că resolvarea şi-o reservă pentru sine. Astfel Bánffy întors la Bpesta, nu va rěspunde acum la interpelaţie.

Ministrul-president principele Widischgrätz a rěspuns în 10 l. c. la interpelaţiunile, ce s'a făcut în casa deputaţilor din Austria cu privire la conflictul Kálnoky — Bánffy. In rěspunsul sěu principele Windischgrätz refusă de a se ocupa mai deaprópe cu cestiunea acésta. Cu tóte acestea se póte vedea din declaraţiunile sale, că ministrul president al Austriei nu împărtăşesce părerea baronului Bánffy, cu privire la cercul de competenţă al papei.

Importantul ḑiar politic din Viena „Die Presse“ se esprimă despre crisa produsă de Bánffy după cum urméză: „Nunţiul se bucură asemenea cu ceialalţi funcţionari diplomatici din străinătate de imunitate stipulată pe base internaţionale. Ca corelat al acestei imunităţi este de sine înţeles, că în tóte statele civilisate faţă de representanţii străini atât presa, cât şi alţi factori publici observă o curtoasie şi o politeţă, care corespunde pe deplin concepţiunilor internaţionale ce unul fieşte carele dintre noi trebue sě le avem faţă de trimişii puterilor streine. Dar şi dacă n,am avé aceste consideraţiuni, ele ar trebui sě urmeze cu necesitate din concepţiunea eticei de ospitalitate. Cine încércă a větăma acest obiceiu, sgudue la basele internaţionale, pe cari este clădită comunicaţiunea. Când noi ne ridicăm vocea nóstră contra acestei transgresiuni, o facem nu avênd în vedere casul concret, de care este legată persóna Monsignorului Agliardi sau a contelui Kálnoky sau a baronului Banffy, ci noi avem în vedere înainte de tóte apěrarea principiului internaţional, pe care e basat comerciul. Stima şi cruţarea pe care noi o pretindem pentru representanţii nostrii în străinătate; tot acéstă stimă şi cruţare ar fi sě fie dătătóre de ton când e vorba de representaţii altor puteri în ţara nóstră.

* * *

Din Sofla se scrie, că un supliment al ḑiarului „Mir“ anunţă că s'a stabilit o înţelegere între Austro-Ungaria şi Bulgaria, atât în ceea-ce privesce cestiunea accizelor cât şi în ceeace privesce tratatul de comerciu, pe basa unui drept de import de 14 la sută, D. Stoiloff a fost autorisat sě semneze un proces-verbal, care va fi ratificat de guvernele respective.

Ḑiarul „Mir“ esprimă recunoscinţă către Austro-Ungaria; adaugă că tóte puterile au potestat în contra legii accizelor, în cas de rupere a resoluţiunilor cu Austro-Ungaria, ar fi fost o rupere între Bulgaria şi tótă Europa.

După ḑiarul „Mir“, legea accizelor va rěmânea în vigóre şi Bulgaria va fi autorisată sě sporésca tacsele pentru articolele care ar face concurenţă producţiunii bulgare.

* * *

Regina Natalia a sosit în 10 l. c. la Belgrad fiiind primită la gară de către regele, de către toţi ministrii, şi înalţi demnitari şi de o mulţime enormă, care a salutat-o cu entuziasm I s'au făcut onorurile militare.

D. Cristici a salutat-o în numele guvernului, şi preşedintele Scupcinei a citit adresa camerii.

Regina, însoţită de regele Alecsandru, a străbătut oraşul, care este decorat în mod splendid; de o parte şi de alta a drumului se afiau înşirate asociaţiunile şi scolile. O mare mulţime se îngrămădise în faţa palatului; ea a aclamat pe Regina şi pe Rege, care au eşit la balcon.

FOIŢA.

Datine la morţi,

la priveghiu şi înmormêntări la românii din ţinutul Zarandului.

(Urmare.)

Nu mai puţin îşi arată casenii jelea prin vestmintele ce le pórtă. Nu i veḑi în vesminte noue ci in vesminte mai vechi şi purtate. Nu se schimbă cât au mort în casă şi nu se peptenă. Se ia în nume de rěu unei femei, dacă se îmbracă în haine noue — albe şi spălate, chiar şi după mórtea bărbatului până la şase sěptěmâni. Bărbaţii şi astăḑi în cele 3 ḑile cât ţine mortul umblă cu capul descoperit fie vară fie iarnă. In unele comune până bine de curênd bărbaţii purta o năframă négră pe cap — în cele 3 ḑile — dacă le muria muerile. In alte comune 6 sěptěmâni umblau bărbaţii — în semn de doliu — cu capul descoperit dacă le muria muierea sau vre-un fecior june ori fată. Astăḑi a încetat acest obiceiu.

In casa, unde e mortul, gunoiul timp de 3 ḑile până după înmormêntare nu sě scóte afară ci sě mătură sub sicriu. După ce s'a scos mortul din casă, numai decât gunoiul din casă şi cu cel de sub sicriu, se mătură şi împreună cu paiele ori fênul pe cari a zăcut mortul fiind în viéţă, sě duc afară şi în o parte de grădină sě aprind şi sě ard. Dacă fumul sě întórce spre casă atunci are sě mai móră cineva în aceiaş casă, ori în partea în cătrău merge fumul. Scaunele tóte şi laviţele de prin case, îndată după scóterea mórtului se restórnă. Când se scóte mortul din casă, toţi căsenii au sě fie în lontrul casei şi sě aruncă grâu şi cucuruz prin casă ca sě nu péră roda dela casă, ori sě o ducă mortul.

VI.

Ce duce mortul cu sine în grópă?

In mâna dréptă luminiţa de céră, ce i s'a ţinuţ la darea sufletului împreună cu un cruceriu. Decumva nu şi-a închis ochii — mortul — i-se lipesc cu puţină céră, şi i se pun pe ochi 2 libre ori 2 cruceri. Afară de aceea sě taie pe pragul uşei un cruceriu în 2 părţi, din cari una se pune în sicriu. Decumva din cruceriu când sě taie sar ambe părţile afară, atunci mai móre cineva din casă; éră dacă o parte numai sare în lontru atunci casa e scutită de mort pe timp mai îndelungat.

In sicriu se pune şi měsura — aţa — cu care i-a měsurat grópa. La femei se pun şi un fuior, un fir de tort şi o aschiţă din rischitoriu — drept semn că şi-a purtat lucrul sěu cum se cuvine până la mórte.

Decumva a murit femeia încinsă, o descing căci la din contră bărbatul nu se mai póte însura; tot astfel dacă spălătórea cu carea a spălat mortul sě bagă în sicriu, atunci soţul de căsětorie numai cu greu se póte căsători. Sunt ómeni — bărbaţi şi femei — despre cari se crede că sunt strigoi. Acestia fiind în viaţă iau laptele şi manna dela vacile altora şi-o duc la ale lor. Sě mai crede că pot lua manna dela oile şi stupii altora, pentru-ca sě-şi facă sě prospereze ale lor. Acesti strigoi se mai scólă chiar şi din morţi şi vin ca sě strice vacile, oile şi stupii altora. Pentru-ca sě se încunjure acésta se pune în gura mortului un fir de aiu, de grâu, de cucuruz, apoi tămâie şi o crenguţă de rug, şi o bucăţică de pétră. Tóte aceste ca sě aibă ce róde mortul — sě nu se mai reîntórcă pe lume.

In unele locuri se pune în sicriu o aschiţă din lemn trăsnit ca sě nu între „relele“. S'au dat casuri próspete că mortului i s'a bătut un cuiu prin buric, alte ori se bate un dinte lung de fier din peptenii cu cari se trage lâna. Acésta sě întêmplă numai cu ómenii despre cari sě crede, că ar fi strigoi.

VII.

Ce sě dă pentru sufletul omului?

In ḑiua când sě înmormêntéza mortul femeile ce dau ajutoriu pregătesc o lumină cât este de lung mortul, acésta lumină numită „fuşte“ éră în unele comune „lumină de stat“ sau şi numai „statul“ sě pune în sfeşnic adus dela biserică, şi arde decum vine preotul la mort, precum şi pre drum până la grópă. După înmormêntare „statul“ se pune în biserică şi arde. Lumina se face din céră şi feştila din câlţi.

Când se face sărutarea icónei la cântarea: Veniţi sě dăm mortului sărutarea cea mai de pe urmă se începe datul lucrurilor de pomană, pentru sufletul mortului.

Anume mai întâiu sě dă de pomană o găină, şi încă mai totdeuna négră. Cu găina sě dă şi un cucuruz, un băţ şi o naframă Tóte aceste sě dau unei rudenii sau unui străin. Lucrurile amintite date de pomană e un ce general mai în tóte comunele. In unele locuri se dau celui ce face grópa lucrurile menţionate.

Găina sě dă pre sub sicriu şi în unele locuri pre de asupra. Găina négră de alt cum jócă mare rol în deosebitele obiceiuri şi descântece, precum şi în vrăjitórele usitate la popor.

Vrăjitórele nu întreprind nimic fără a li-sě duce şi o găină négră. Din zama de de găină négră se pregătesc farmece pentru juni şi june precum şi din carnea a lor doi porumbi. Tot de găina se folosesc babele pentru pregătirea de medicină la morburi, In timpul drumului dela gară la palat, s'au aruncat flori în trĕsura regală.

S'a observat mult la gară presenţa mai multora din foşti membrii ai cabinetelor radicale, printre cari d. Pasici.

Regina a primit după amédi o deputaţiune a Scupcinei.

Sara a fost iluminaţii şi retragere cu facle, o mulţime enormă a venit în faţa palatului ca sĕ aclame pe Regina şi pe Regele, cari s'au arătat de mai multe ori la balcon.

Adresa Scupcinei ḑice că ea este interpretul întregei populaţiuni, când urează bunăvenire Reginei şi când esprimă o adêncă părere de rĕu pentru faptul că regine ale cării elogii le face adresa, a fost nevoită se rĕmâie departe de ţară.

* * *

„Le Temps“ ocupêndu-se cu afacerile englese, ḑice, că declaraţiunea, în aparenţă incidentală, făcută de Sir Wiliam Harcourt în parlamentul engles cu prilegiul discuţiunei generale asupra budgetului; declaraţiune după litera căreia Sir Wiliam Harcourt ar presenta pentru ultima óră budgetul în calitate de cancelar, au produs credinţa în o eminentă crisă în cabinetul engles.

Dacă trebuie sĕ credem pe cei mai mulţi dintre comentatorii faptului, cabinetul Marei Britanii ar fi în prada unei crise din cele mai grave. Spiritele ar fi cu totul împărţite asupra cestiunilor celor mai urgente. O secţiune întrégă în fruntea căreia s'ar afla lordul Rosebery, ar socoti că interesul suprem al partidului este de a nu grăbi disolvarea, de a se acăţa de putere atâta vreme cât o maioritate óre-care, fie de un vot măcar, 'i-o va permite.

Minoritatea cabinetului, cu Sir Wiliam Harcourt drept principal campion, ar protesta contra unei tactice pe care o socotesce pe atât de stângace pe cât de umilitóre. După opinia acestora, singurul sorţ ce-i rĕmâne liberalismului este de a grăbi cu curagiu césul apelului către ţară.

Sir William Harcourt, după cum povestesc cronicarii culiselor parlamentare, ar fi hotărît sĕ jóce acéstă partidă decisivă asupra cestiunei temperanţei legale. In sensul acesta a presentat un proiect de lege care conferă maiorităţei, în împregiurări locale lămurit definite, dreptul, sub óre-care conditiuni, de a suprima cu totul sau de a reduce în cutare sau cutare proporţie debitele de beuturi spirituóse Acéstă mĕsură, care este resultatul unui sfert de secol de agitaţie, de propagandă şi de predică din partea marilor societăţi populare de temperanţă, ridică cele mai vii obiecţiuni din partea celor interesaţi şi a partisanilor libertăţei cu ori-ce preţ,

Dar în afară de cestiunile de principiu, cea ce provócă mai multă opoşiţiune este refusul sistematic de ori-ce compensaţiune, de ori-ce indemnisare în cas de nereînoire a licenţei care este curat vremelnică şi nu duréză decât un an. La viitórele alegeri, partidul liberal identificat de aci înainte cu partidul temperanţei obligătóre e mai sigur decât ori când de a vedea ridicându-se în potriva lui coaliţia formidabilă a Berei şi a Bibliei, a cârcimarilor ameninţaţi în dreptul lor de a otrăvi trupurile şi a clerului anglican ameninţat, prin separaţia bisericei de stat, în monopolul sĕu esclesiastic şi în dreptul sĕu de a salva numai sufietele.

In fond, acesta nu e lucru nou. Acéstă alianţă puţin stimabilă esistă şi funcţionéză dela 1874.

Sir William Harcourt, care e un om practic de stat, o scie acésta. El calculéză cu rĕcélă că esenţialul este sĕ opună ceva entusiasm acestei resistenţe a intereselor. Crede că proiectul sĕu va procura un bun teren de luptă. Iată de ce, în graba sa de a scăpa de acéstă stérpă şi obositóre ocupaţie de a umple butia Danaidelor, vrea sĕ pună cestiunea de cabinet la a dóua cetire a bilului sĕu asupra temperanţei.

In curênd se va sci cine a biruit în sinul ministeriului: partidul amânărei indefinite sau partidul repedei disolvări.

* * *

Despre pacea iapano-chineză sĕ mai scrie: Guvernul japonez a dat ascultare demonstraţiunilor celor trei puteri, care protestaseră contra tratatului de pace încheiat la Simonoseki şi a renunţat la anecsarea peninsulei mandciurice Liao-Tong, deci şi a Portului-Arthur.

Abia acum se póte ḑice, că va fi pace în Estremul-Orient.

Pentru atitudinea sa înţeléptă, guvernul lui Mikado merită felicitări sincere.

Corespunḑênd cererilor Europei, Japonia a întrat şi din punctul de vedere diplomatic în rêndul acelor state civilisate, care se silesc de un şir de ani sĕ contribuie prin sacrificii de tot felul, la menţinerea păcii universale.

Japonia posedă astăḑi o armată victoriósă şi obicinuită cu lupta şi o flotă, care a avut mai multe ocasii de cât ori-ce marină europénă ca sĕ încerce rĕsboiul pe mare cu arme moderne. Şi numai o parte a armatei japoneze a fost angajată în rĕsboiul contra Chinei. Divizia gardei şi o a doua divizie sunt încă intacte şi pătrunse de dorinţa de a lupta.

De altă parte Rusia nu e de loc pregătită, cum crede „Neue Fr. Presse“ pentru a începe un rĕsboiu în Estremul-Orient şi aşa ispita a fost mare pentru Japonia de a rĕspunde la cererile guvernului din Petersburg cu un refus hotărît.

Dacă Iaponia a cedat, Rusia trebuie sĕ mulţăméscă acésta faptului, că Francia şi Germania au susţinut cererile cabinetului din Petersburg. Bĕtrâna Iaponie a primit mai cu deosebire din Francia şi Germania germenii acelor reforme, care i-au mijlocit întrarea în rêndul statelor cultarale şi i-au copt în mare parte succesele, cu care Iaponia reîntinerită a pus lumea în uimire. Era deci un fel de datorie de recunoscinţă, îndeplinită de Iaponia faţă cu aceste state, când a dat ascultare poveţelor guvernelor din Berlin şi Paris, poveţe contrarii intereselor ei proprii.

In schimbul renunţării la anecsarea peninsulei Liao-Tong, Iaponia va pretinde cu drept şi va primi o mai mare despăgubire de rĕsboiu. Modificarea acésta a tratatului de pace se va face probabil la Ci-Fu. Afară de acésta Iaponia îşi va reserva de sigur dreptul de a ocupa Wei-Hai-Wei şi PortArthur până la complecta plată a idemnităţii şi sĕ radă fortificaţiile de a acolo înainte de a le părăsi.

Noutăţi.

Personal. Escelenţia Sa, I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a plecat cu trenul de eri, dela 5 óre la Budapesta, pentru a participa la desbaterile casei magnaţilor, unde vin aḑi de nou la decidere proiectele bisericesci respinse.

* * *

Esamene de vară. Esamenele de vară la scólele nóstre din parochiile protopresbiteratului Orăştiei se vor ţiné în anul curent sub conducerea adm. prot. Nicolau Ivan, din 2 Maiu până în 18 Iunie a c. Despre acésta sĕ aviséză în prima linie învĕţătorii şi comitetele parochiale prin cercular. Cu ocasiunea esamenului sĕ va face scontrarea cassei şi sĕ vor lua şi mĕsuri pentru delăturarea eventualilor scăderi în privinţa învĕţămêntului.

* * *

Dela tren. Trenul de plăcere dela Sibiiu la Ocna anul acesta va începe a circula cu ḑiua de 15 Maiu st. n. — Trenul dela Sibiiu la Cisnădie, care pleca la 2 óre 20 m d. p. începând cu 1 Maiu c. st. n. plécă de la Sibiiu la 1 óră şi 36 m. din ḑi.

* * *

Manevre. In anul acesta se vor ţiné manevre în Ardél la Hunedóra şi jur şi vor dura până în 26 Septembre a. c. Maiestatea Sa monarchul îşi va avé reşedinţa pe timpul manevrelor în Alba-Iulia.

* * *

La procesul abiturienţilor din Braşov. Precum se scrie din München, studentul în technică dl Iosif Schiopul a fost citat în 10 l. c. în cauşa procesului pentru agitare la judele Dr. Engelman. In urma cetirei recercărei judelui de instrucţie din Braşov, Dr. Engelman a pus mai multe întrebări dlui Schiopul, şi s'a purtat fórte prevenitoriu faţă de tinĕrul acusat.

* * *

Năluci. „Dreptatea“ scrie: Societatea „Petru Maior“ a fost denunţată, — probabil de către proprietarul casei, în care a avut până la 2 Maiu cuartir — la primăria din Budapesta de diferite lucruri: că ar face politică, că nu s'ar ţiné de statute, că ar permite în localele sale întruniri secrete, nocturne, agitatorice etc.... — Tot atâtea minciuni. In urma acesteia preşedintele din anul trecut al societăţii a fost citat la primariul Gerlóczy, şi a luat în proces verbal declaraţiunile dînsului, în cari a spus că totul este minciună, şi că din contră societatea se ţine strict de statute şi politica din sinul ei este eschisă. Primariul s'a purtat fórte gentil. Ca sĕ se dovedéscă înse aceste declaraţiuni, a fost esmis un comisariu, dl Amtmann I. notariu al consiliului comunal, care cu interprete lângă sine s'a presentat în localul societăţii şi a cercetat precesele verbale luate în şedinţele comitetului, şi cele ale şedinţelor societăţii; precum şi alte acte. Denunţarea s'a adeverit de mincinosă şi tendenţiósă....

* * *

Transferare. Judecătorul cercual din Zernesci, dl Nicolau Penciu la cerererea sa proprie a fost transferat, în calitate de asesor la tribunalul din Balassa-Gyarmat, — după-cum e informată „Gazeta“.

* * *

Seminarul român din Lipsca. In ḑiua de 1 Maiu st. n, s'au deschis la Universitatea din Lipsca cursurile seminariului român pe semestrul de vară. Dl Dr. Weigand, neobositul director al acestui seminar, ca întroducere în cursul gramaticei istorice române, a espus în timp de o óră aprópe scopul, pe care îl urmăresce filologia română, ţintind prin acésta a desvolta interesul auditorilor sei pentru studiul limbei române. Séra, toţi membrii seminariului român au fost învitaţi de dl Dr. Weigand, unde a avut loc o petrecere, care a durat până târḑiu de tot. Ceea ce este îmbucurător. e că încetul cu încetul a început sĕ mérgă la Lipsca mai mulţi români, cari, deşi unii nu studiază filologia, cu tóte acestea interesul limbei lor materne îi face sĕ urmeze şi la seminar. Astfel, seminarul român numĕră de astădată şepte români, dintre cari doi sunt din Macedonia. Aflăm cu plăcere, că dl Dr. Weigand a întrodus inovaţiunea, ca pe viitor doi dintre seminarişti sĕ locuiască chiar la seminar. Numai puţin bucuroşi ne simţim anunţând, că, Iahresbericht, „Darea de sémă anuală“ a seminariului, s'a pus sub tipar şi că deja s'au tipărit 5 cóle. De asemenea, în curênd vom puté ceti importanta lucrare a dlui Weigand „Călĕtorii la românii din Macedonia“, din care s'au şi publicat 8 cóle până acuma.

* * *

Costum nou preoţesc. In urma votului dat de S. Sinod al României în şedinţa dela 21 Martie şi în vîrtutea art. 15 din legea pentru alegerea metropoliţilor şi episcopilor eparchioţi, cum şi a constituirei S. Sinod, M. S. regele a sancţionat, prin „Monitorul oficial“ regulamentul pentru costumul clerului, al studenţilor în teologie şi al elevilor seminarişti.

Dispoşiţiunile din regulamentul acesta se vor aplica treptat şi în mĕsura înlocuirei hainelor întrebuinţate până acum.

* * *

Marina comercială română. Actualmente marina comercială română, fondată şi administrată de regia monopolului statului, posedă 5 remonchere, cele mai puternice care esistă pe Dunăre, 46 slepuri de fer din cele mai bine condiţionate şi 6 vapóre, din care 2 fac serviciul regulat de pasageri şi mărfuri între Giurgiu şi Rusciuc, 3 constituind o altă linie de servíciu regulat între Brăila-Galaţi-Sulina ér cel de al 6-lea care se construesce în şantierile din Severin cumpĕrate dela societatea austriacă de navigaţiune pe Dunăre, va începe în cursul lunei Iuliu viitor serviciul local între Brăila şi Galaţi.

Inlesnirile de tot feliul ce acéstă mică flotilă aduce statului şi comerciului a îndemnat pe ministeriul de finance sĕ céră şi camerile sĕ apróbe un credit de 1,600.000 fr. pentru sporirea materialului plutitor prin achisiţiuni sau construcţiuni de vase, precum şi pentru complectarea instalaţiunilor şi înfiinţarea de nouĕ ateliere la şantierul de construcţiuni navale din Turnu-Severin.

* * *

Plânsórea unui magiar contra guvernului. Profesorul de preparandie suspendat, Juliu Nagy din Nyiregyháza, a înaintat consulatului german din Budapesta o plânsóre, ce conţine mai multe cóle, în care între altele spune şi aceea, că guvernul ungar arangiază serbarea mileniului numai cu scop de-a asupri naţionalităţile şi de-a duce în rătăcire puterile mari europene. Mirare, că se află şi un magiar, care sĕ spună adevĕrul.

* * *

Noue clasificări în scóla. După-cum se scie, până acuma în scólele poporale şi normale se folosiau următórele grade de clasificări: eminent (1), bun (2), destulitor (3). şi nedestulitor (4). Ḑilele acestea însĕ ministrul de culte a dat o ordinaţiune, ca în amintitele scóle sĕ se foloséscă de acuma

---

Găina négră dată pentru sufletul mortului are sĕ împrăscie pĕcatele omului pre ceea lume, şi când vor învia morţii ea va da de scire sufletului

Alţii cred că gaina richeind face loc omului sĕ-şi urmeze calea pre cea lume; éră cucuruzul servesce drept proviant la găină. Băţul are sĕ servéscă de raḑim mortului pre cea lume, éră cu năframa îşi va sterge sudorile în muncile, ce le va avé.

Sĕ mai dau de pomană câte o lumină şi colac, şi la ómeni mai avuţi şi câte o năframă.

Colacul 'l sărută primitoriul ḑicênd: „sĕ-i fie pomană“ ori „sĕ-i fie ţerina uşóră“ Sĕ mai dau apoi haine de ale mortului tot cu acésta ocasiune.

Ba ce e mai mult sĕ dau ca pomană: altoi de meri, peri, mei, purcei, oi, câte o viţea ori vacă mai rar. La vite se pune şi câte un colac în corn. In unele locuri se numesce numai persóna căreia se dă de pomană vita, şi apoi predarea sĕ face după înmormĕrmêntare. Tot astfel sĕ întêmplă şi cu vestmintele. La ómenii cu stare până bine de curând sĕ dedeau multe lucruri de pomană până la risipă. Câte odată îşi are şi preotul partea sa bunişóră.

După-ce s'au împărţit lucrurile de pomană, sĕ mâncă pomana dându-le fertură, curechiu, mazere, laşca etc. câte un colac, şi beutură, mai des vinars, apoi se copere sicriul şi plécă cu mortul la grópă. Pre drum, unde cetesce preotul evanghelia o femeie din o păreche de desagi, ce are în spate împarte colaci la pruncii cari sunt prin apropierea sicriului, şi varsă apă dintr'un ol, ori ulcior în locul unde a stat preotul. La mormênt după-ce preotul a tras pământ cu sapa preste grópă varsă şi din apă sânţită, ce a mai rĕmas în ulcior.

In grópă în unele comune înainte de a astupa de tot mortul se aruncă cruceri ca la cas dacă cineva a rĕmas datoriu mortului acesta sĕ nu-l mai caute pre cel viu şi sĕ'l nelinistéscă.

Este credinţa în popor că unii morţi sĕ reîntorc nóptea la cei remaşi în vióţa şi-i rógă ca sĕ le plătéscă cutare detoria ce au negat'o în viéţă, ori vre un canon avut dela preot şi remas neîmplinit de el. Credinţa că morţii sĕ arată celor vii e fórte lăţită în popor şi nu odată se întêmplă că sunt chemaţi ómeni din vecini ca sĕ dórmă cu căsenii, sub cuvênt că li-se arată nóptea mortul. A merge nóptea în cimiteriu după înmormântare este un lucru fórte riscat şi nime nu cutéză al face.

(Va urma).

înainte următérele clasificări: La progres în învĕţămênt: fórte bun (1), eminent (2), bun (3), destulitor (4) şi nedestulitor (5); pentru purtarea morală: laudabilă (1), bună (2), destulitóre (3), neregulată (4) şi rea (5); pentru diliginţă: mare (1), corĕspundĕtóre (2), schimbăciósă (3), negligentă (4), puţină (5).

* * *

Fondul pentru pensionarea diariştilor magiari consta la finea anului trecut din 512,627 fl. Incassările în anul trecut au fost 55,220 fl. în care sumă sunt a se socoti şi diferitele fundaţiuni şi donaţiuni, ce s'au făcut în cursul anului şi cari se evaluéză la 16,824 fl. In present pensiunea unei vĕduve de diarist este asigurată cu 500 fl. anual, ér' pentru orfani câte 240 fl. După ce fondul se va mai mări, pensiunea unui membru se va urca la 1500 fl. anual.

* * *

Procesul de presă al turdenilor, pentru adresa de aderenţă, care s'a prescris, dar care s'a renoit de nou la decisiunea Curiei, sĕ pertractéză aqi. Apĕrători sunt dnii: Dr. George Popescu, I. Russu-Şirianu şi G. Suciu.

* * *

Pustiirea unui oraş prin foc. Oraşul Cubinul de jos din comitatul Arva a îndurat o mare nenorocire. Isbucnind un foc grozav, mai mult de jumĕtate oraşul a fost prefăcut în cenuşă. Intre alte edificii a ars şi biserica romano-catolică.

* * *

Foc. Din o corespondenţă ce ni se trimite estragem următórele: Sâmbătă pe la amédi, până acum neconstatat din ce causă în comuna Fizeş-Sânpetru s'a escat un foc înfricoşat care în câteva óre a prefăcut în cenuşe casele şi superedificatele jumĕtate a locuitorilor. Acésta calamitate este cu atât mai simţitóre cu cât abia în anul 1889 au mai ars 35 case cu tóte superedificatele cu care ocasiune a ars scóla, ér acum casa parochială.

După cum este cunoscut din cele publicate în acest diariu, în anul trecut, locuitorii ecestei comune fruntaşe din ţinutul „Valea-Almaşului“, după-ce în decurs de vre-o 25 ani a acuirat tóte proprietăţile aşa numite nemeşesci, a conclus o repartiţiune de preste 4000 fl. pentru zidirea unei biserici din material solid, acuirând într'aceea de scólă cea mai de frunte casă din comună cu 1600 fl., a cărui preţ în mare parte s'a acoperit tot prin repartiţiune, ca fondul parochial şi scolariu iniţiate de defunctul protopresbiter Petru Roşca se remână neatinse, până când vor puté corespunde meniţiunei pentru cari s'a creat.

Se mai amintesce în acésta corespondenţă că pe lângă greutăţile, ce se fac mai ales în ale păşunitului din partea organelor administrative, în pădurile acuirate dela foştii proprietari nobili, acum s'a pus în lucrare şi legea agrară cu tóte consecinţele, aşa, că o parte a locuitorilor, cari au ceva pământ şi cade tocmai în partea ce trebue se remână de islas, nu vor puté sĕ-şi acuire nici bucatele necesari pentru traiu, séu că trebue se robotéscă în proprietate străină.

* * *

Permutări în corpul diplomatic. „Tímpul“ scrie, că cu qiua de 1 Maiu s'a făcut următórea mişcare în corpul diplomatic şi consular al României.

Dl Const. Nanu, actual consilier de legaţiune la Paris, este transferat în aceeaşi calitate la legaţiunea din Belgia şi Olanda, cu reşedinţa la Haaga.

Dl. Const. M. Cogălniceanu, actual consul la Salonic, este transferat în aceeaşi calitate la Ismail, în locul dlui Al. Rosetti-Solescu, care trece la Rusciuk.

Dl Dim. C. Petrescu, actual consul la Rusciuk este transferat în aceeaşi calitate la Salonic.

* * *

Concert. Reuniunea română de cântări din Sas-Sebeş arangiază Dumineca în 19 Maiu n, 1895 „Concert“ în sala cea mare dela hotelul la „Leul de aur“. După concert petrecere cu dans. Preţul întrării pentru nemembri: 50 cr. ér pentru petrecerea cu dans: 20 cr. de persónă Program: 1. „Irmosul Invierii“, cor micst din repertoriul coral de I. Bunescu. 2. „Uite mamă colo'n sat“, cor bărb. de G. Dima. 3. a) „Când zorile s'arată“, cor micst din rep. cor. de I. Bunescu b) „Taci bărbate“, cor micst cu soli de I. Vidu. 4. Şaua şi ţiganul“, anecdotă de Th. Sperantă. Declamaţiune. 5. „Despărţirea vênătorilor. cor bărb. de F.dMendelsohn Bartholdy. 6. a) Sĕrmană frunză, cor micst de G. Dima. „Spusu-mia frunza de vie, cor mixt din „Musa română“. 7. „Étă qiua triumfală cor micst de W. Humpel.

* * *

Maial. Corpul învĕţătoresc dela scóla gr.-ort.din Porcesci invită la „Maialul“ ce se va da Joi 11/23 Maiu a. c. în pădurea „Zăvoi“, ér séra în scólă. La cas de timp nefavorabil, petrecerea se va ţiné în localul scólei. Venitul curat va fi dăruit în favorul înfiinţării unei „societăţi de lectură“ în Porcesci. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale diaristică.

Procanonul lui Petru Maior.

după manuscriptul autograf esistent în Academia română Transcris şi publicat de prof. C. Erbicean. Bucuresci 1894

„*Scribuntur haec, leguntur haec et lecta negliguntur*“, a qis un învĕţat scolastic despre scrierile sale, despre productul spiritual al vieţii sale întregi. Da multe sĕ scriu, sĕ cetesc chiar, apoi sĕ acoper cu vĕlul uitării sĕ pun la mucegăitul dosar, lăsêndu-se astfel rodul muncii oneste drept pradă şórecilor (iubitori de carte şi ei!), din gura cărora învĕţaţii tot mai mântuiesc câte çeva. Aceşti învĕţaţi apoi îşi dobândesc cu tot dreptul merite însemnate, căci ei descoper isvóre de cristal necunoscute, desgrópă comori perdute, cari pentru un ném întreg, ba póte pentru omenimea întrégă de deosebit folos pot fi.

Étă încă o scriere scósă, cum am qice, dintre dinţii flămânzilor şóreci şi a timpului. Rĕmâne numai ca sĕ o cetim şi apoi sĕ o folosim, cum vrednicia ei ne-o impune, dar sĕ nu o punem érăşi la o parte ca pe un capital mort, tăcênd asupra ei din consideraţiuni ascunse.

Scrierea acésta este „Procanonul“ lui Petru Maior. Este Petru Maior, lucéfĕrul de ziori al literaturei nóstre, acelaş, care prin „Istoria pentru începutul românilor“ ne este isvor de însufleţire; este „preotul cultului iubirii de neam, care era în stare sĕ arunce osândă asupra celor ce în loc sĕ 'şi purifice şi sĕ 'şi întemeieze cu trăinicie viaţa naţională, îşi părăsesce chiar némul“ *) şi legea. Scrierea acésta alui este o confirmare a celor susţinute despre el, a dorinţei lui, de a conserva datini strĕmoşesci, a „păstra neatins şi a întări tot ce e aptitudine de rasă şi tot ce alcătuiesce unitatea naţională“.**) Pricina că până acum ş'a dovedit atât de puţin interes faţă de acéstă scriere, dela publicarea ei prin meritosul profesor C. Erbicean, îmi pare curiósă. Nu'mi pot închipui că entusiasmul, veneraţiunea faţă de acel Apostol sĕ fi scădut, şi cu atât mai puţin nu, pentru-că scrierea este celorlalte genuină, şi esploatată fiind, ea potenţéză slăvirea creatorului ei, îi întregesce cununa mărirei, ér nóuĕ ne varsă în cale lumină. El ridică prin acésta cu mână măéstră perdéua, după care tupilate stăteau cestiuni apărate de mulţi cu cerbicositate, dar sigur nu din inimă, şi cari fac astfel un straşnic afront logicei, simţului religios şi ce-i mai presus: simţului naţional.

Petru Maior a fost la tot casul mai întâiu mare român şi apoi teolog distingându-se astfel spre fericirea nóstră de unii teologi moderni cari invers resonéză. Scrierile lui se impart în istorice, din care revedem pe românul în tótă nobilitatea sa, şi teologice cari formézĕ o parte întregitóre a individualităţii sale de român. Tot ce a scris el pe acest din urmă teren a fost menit de-a calma neamul românesc, de a-l scóte din rătăcire şi credinţă falsă şi falsificată, în care mâni nefaste, inimi pline de orgoliu şi iubire propiă, ómenii miopi l'au impins, şi alţi urmaşi ai acestora sĕ străduesc şi acum al ţinea încă în aceeaş rătăcire.

De acest gen adecă de genul scrierilor teologice e şi „Procanonul“ sĕu până acum inedit, în care tractéză cu cunoscuta-i profunditate cestiuni de dogmatică şi drept canonic, şi reduce la zero mult apărata dogmă despre infalibilitatea sau, cum el qice, nesmêntuiciă papală. Valórea scrierii e incontestabilă. E bine, că ni-a vorbit în acéstă cestiune o autoritate de toţi românii fără deosebire de confesiune recunoscută, a cărui părere pentru toţi trebue sĕ fie „nesmêntnică“.

*

Domnul Erbicean provede acéstă „operă necunoscută până acum şi care o publică spre onórea neamului şi neuitarea numelui autorului“ cu o introducere fórte instructivă. In acéstă mânecă de a dreptul din punctul de vedere al folosului practic, ce naţiunea nóstră póte trage din scrierea lui Maior. Spunênd, ca unaţia n'a adus nici un folos nici religios, nici politic românilor“, sĕ provócă la cei trei atleţi naţionali George Şincai, Samuil-Clain şi în special la Petru Maior. cari „au combătut cu tot sufletul şi inima lor unaţia.“ „Ei toţi acesti trei născuţi uniaţi, educaţi în sistemul acest amfibian al uniaţiei, dar luminaţi în urmă prin genealitatea lor, şi cunoscênd, că uniaţia nu i decât o simplă speculă deocamdată religiósă, dar care în urmă va ajunge şi periculósă naţionalităţii, s'au hotărît cu toţii a o combate până la mórte spre a face pe popor s'au se renunţe la ea, ori sĕ o considere cu indiferenţă, ca făcută numai cu scop de bun traiu pentru unele persóne din cler“, Astfel Domnul Erbicean despre unaţie!

Din punctul acesta de mânecare Dl Erbicean cu tot dreptul află din cale afară importantă necunoscuta scriere a teologului Maior, în care acesta spre binele neamului românesc „nu tratéză altceva, decât dovedesce alb pe negru că perogativele tendenţióse, pretenţiile Papei de Primăţie Universală, de infalibilitate, de superioritate faţă de sf. Sinóde etc. etc. în Biserica lui Christos sunt nedrepte, necomforme nici cu sf. scriptură, nici cu tradiţia nici cu pracsa din biserică, nici cu citatele din sf. Părinţi.“ Importanţa şi valórea preţiósă a procanonului qace deci in înprejurarea, că un teolog erudit „unit“, care însuşi timp mai îndelungat a studiat în Roma în nemijlocita apropiere a scaunului papal, şi care românilor uniţi în cele bisericesci autoritate trebue sé le fie, s'a pronunţat astfel asupra dogmei, ce acum formézĕ radĕmul cardinal al bisericei unite, murul chinez între cele douĕ biserici, spinele în inima ori cărui bun român.

„O, de ar fi trăit mai mult Petru Maior părintele istoriei nóstre şi politică şi bisericesci, mult s'ar fi întristat şi mâhnit vĕdênd slăbiciunea omenéscă ridicată la dogmă, qice Dl Erbicean, făcênd de sigur alusiunea la „proclamarea infalibilităţii de dogmă în anul 1870“ şi la reposatul metropolit Vancea, „care cu sinodul provincial dela 1872 mărturisind pe pontificele Roman de cap al bisericei întregi, de carea se ţine şi biserica românéscă unită, a mărturisit numai aceea, ce a mărturisit biserica unită timp de mai 200 ani!“ *) Petru Maior a fost însĕ un duşman hotărêt al acestei mărturisiri, el nu a recunoscut acel cult al puterii supranaturale întrupate, şi cu vorbe înţelepte şi glas de profet naţional admoniază pe semenii sei a face asemenea. Acéstă scriere a lui este un puternic adminicul în lupta de purificare confesională în favorul naţiunei, ce în timpul mai recent s'a încins. „Acum chiar“, qice mai departe în întroducere Dl Erbicean, „esistă o ură mare şi vrăjmăşie neînpăcată între clerul român ortodocs din Transilvania şi între cel uniat şi care înverşunare religiósă sĕ resfrânge şi asupra poporului românesc!“ Aici nu póte altceva înţelege decât lupta acésta recentă, polemia cunoscută pin ceì doi ani mai din urmă, în care polemia durere numai o parte mânată de iubire de neam, a observat marginile demne între cari acéstă însemnată cestiune trebue tratată. Sunt convins însĕ, că atât aceste polemii cât şi noul „Procanon“ al lui Petru Maior formézĕ isvóre sigure şi abundante, teren pregătitor pentru cei ce la timpul sĕu chiemaţi vor fi a scóte spinele din corpul naţional şi a alunga cu mână binecuvêntătóre şi desinteresată blăstămul, ce planéză asupra biatului nostru popor. *Il. Chendi.*

(Va urma.)

Un apel

pentru nenorociţii din Laibach.

Comitetul pentru ajutorarea nenorociţilor prin cutremurul de pămênt dela Laibach, ne trimite apelul de mai jos, pe care îl recomandăm atenţiunii cetitorilor nostri rugându-i a contribuí. Contribuirile au sĕ se adreseze „Hilfscomité für Laibach und Umgebung, in Laibach“.

Apelul qice:

In nóptea de Paşti un grozav cutremur a bântuit capitala provincială Laibach şi într'o mare periferie şi împrejurimea ei.

Deja prima sguduitură întêmplată aprópe de miedul nopţii, a fost atât de puternică, încât tóte casele s'au cutremurat din temelii şi vieţi omenesci au cădut jertfe; celelalte lovituri nenumĕrate au completat opera de nimicire.

Milióne numĕră paguba edificiilor cădute în ruine, miseria economică ce ameninţă este şi mai îngrozitóre.

Fără de adăpost sunt mii de ómeni, ei locuesc în corturi şi barace şi între ei copii în cea mai fragedă vîrstă şi bolnavi.

Poporaţiunea stă impotentă în faţa acestor forţe naturale. Cu încredere în D-deu, ea se va ridica, îşi va reculege puterea încovoiată — totuşi şi ajutorul de-aprópelui îi este in mare mĕsură de lipsă, dacă este ca ea sĕ-şi reedifiee bisericile şi scólele, sĕ-şi facă noue locaşuri şi sĕ-şi asigure prin acésta condiţiile reînălţării sale economice.

Maiestatea Sa graţiosul şi bunul nostru împĕrat, a dat, ca adesea şi de astădată primul dar bogat.

Noi însĕ — stând încă pe pămêntul cutremurându-se — pătrunşi numai de un gând, de-a ajuta şi mântui poporaţiunea nenorocită, adresăm un apel călduros către tot de-aprópele compătimitor şi-i cerem ajutor!

Comitetul este compus din: presidentul ţerii Carinţiei, mareşalul ţerii, primarul oraşului Laibach şi alţi 25 bărbaţi de frunte.

La apel au fost alăturate 3 fotografii, cari arată starea după cutremur şi ieri ne-a sosit o fóie ocasională „Erdbeben Corespondenz“, în care sĕ află descrise loviturile cutremurului şi scenele din nóptea de Pasci.

Convocare

Membrii reuniunei învĕt. rom. gr. or. din districtul X Braşov desp. I. sunt prin acésta convocaţi la a II a adunare generală a despărţĕmêntului, ce se va ţinea *Vineri în 12/24 Maiu a. c.* în edificiul scólelor centrale din Braşov. Invitări speciale nu se fac.

Programa:

1. Deschiderea şedinţei la 9 óre a. m.
2. Apel nominal.
3. Rapórtele comisiunilor alese în adunarea generală din Cernatu.
4. Raport despre tema: Unificarea terminologiei în obiectul limbei materne.

---

*) G. B. Duică: Petru Maior, studiu biografic.

**) acelaş.

*) Cestiuni din dreptul şi istoria bisericei unite. Blaş, 1893 Pag. 69 şi 93.

5. Stabilirea modalităţii în care învĕţătorii din despărţĕmĕnt sĕ participe la esamene unii la alţii.

6. Eventuale propuneri.

Presmer în 27 Aprile 1895.

Georgiu Ludu,
preşed.

Bibliografic.

A apărut:

„*Monografia*“ comunei bisericesci române gr.-or. din Sânpetru, protopresbiteratul Braşovului de Toma Frateşiu paroch în Bacifalu (Săcele).

„*Monografia*“ comunei bisericesci române gr.-or. din Bacifalu (Săcele) protopresbiteratul Braşovului, de Toma Frateşiu paroch în Bacifalu (Săcele.)

Nr. 544 prot. 1894 [61] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postulni de paroch din parochia de clasa a III-a Căinel, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 402 fl. 40 cr. v. a.

Petenţii au a'şi aşterne cererile instruate în sensul normelor din vigóre în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 22 Aprile, 1895.

Vasiliu Damian,
protopresb.

Nr. 397 [58] 3—3

EDICT.

Ioan Micu din Ruşi de rel. gr. or. care de 20 de ani 'şi-a părăsit pe legiuita lui soţie Ana Pĕcurariu, tot din Ruşi, fără a se sci locul ubicaţiunei lui, sĕ citéză prin acésta, ca în termin de trei luni de ḑile dela prima publicare în fóia archidiecesană „Telegraful Roman“ sĕ se presenteze înaintea subsemnatului tor matrimonial, căci la din contră procesul divorţial încaminat sĕ va pertracta şi decide şi în absenţa lui, pe basa sântelor canóne, conform resoluţiunei venerabilului consistoriu archidiecesan dto 21 Martie a. c. Nr. 2398 B.

Forul matrimonial gr.-or. de 1 instanţă al Sibiiului.

Sibiiu, 19 Aprile 1895.

Ioan Papiu,
protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghîrbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriş	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apaţa	Circulézâ nŭmai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. Bucuresci pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.20	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43	Şeica mare	9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.37	11.32	5.34	—	—
—	—	3.57	1.03	9.—	Ocna	8.11	10.58	5.12	—	—
—	—	4.19	1.25	9.26	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.26	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl. sos.	7.28	8.33	--	—	—
—	—	4.48	1.58	—	Şelimber	7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—	Veştem	7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Şebeşul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacui inf.	5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—	Cârtişóra	5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viştea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beşimbav	4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.05	—	—	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42	4.10	Carei-mare	9.06	7.05	—	—	—
—	—	—	10.30	9.18	Zelău	4.20	2.25	—	—	—

Braşov — Zernesci

Tren micst	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	9.10			pl. Braşov sos.			7.36	1.44	8.31
9.05	5.13	9.25						7.21	1.29	8.16
9.37	5.45	9.48			Cristian			6.51	1.06	7.57
9.57	6.05	9 59						6.41	12.56	7.47
10 17	6.25	10.19			Tohanul vechiu			6.16	12.30	7.30
10.28	6.36	10.30			sos. Zernesci pl.			6.06	12.20	7.20

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35						
2.44	—	4.42	—	6.46	Glogovaţ	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18	Pauliş	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5.09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborşin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕştia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Şibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vinţul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos. Teiuş pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timişóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeş	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		Simeria		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.15
7.13	12.20	5.23	10.25		Hunedóra		4.45	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

4 50	8.50	—	3.10		Braşov	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	—		6.42
6.49	10.46	—	4.35		Sepşi-S.-Georgiu	6.35	12 29	—		5.36
8 33	12.40	—	5.55		Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32		Kezdi-Oşorheiu	4.—	10.30	—		2.45

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9. 59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.20	11.35	5.58		Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.52	6.14		Vinga		9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.10	7.39		Timişóra		8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.10	11.28	4.20		Simeria		10.33	3.24	8.47	—
—	7.31	12.48	6.03		Haţeg		9.05	2.03	7.34	—
—	9.55	3.40	9.05		Petroşeni		6.10	11.25	5.25	—
5.15	10.15	4.05	—.—				—.—	9.48	4.54	8.38
6.20	11.27	5.10	—.—		Vulcan		—.—	8.57	3.56	7.47
6.40	11.50	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.25	3.21	7.15

Sighişóră — Odorheiu

—	—	3.56	11.08		Sighişóră		9.51	5 32	—	—
—	—	6.34	1.50		Odorheiu		7.20	3.—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 50 Sibiiu, Joi, 4|16 Maiu 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Incidentul Bánffy-Agliardi.

Sunt aprópe douĕ sĕptĕmâni, de când acest incident neaşteptat, preocupă nu numai presa magiară de tóte colorile, ci şi diaristica europénă. Rana deschisă în Pesta, s'a agravat în Viena, şi când aci la dorinţa mai înaltă conflictul dintre premierul magiar Bánffy şi ministrul de esterne Kálnoky se părea aprópe de complanat, rana se deschide de nou în Budapesta, în cercurile magiare şi încă cu mai mare vehemenţă.

Autograful Maiestăţii Sale, prin carele esprimă perfecta sa încredere în ministrul de esterne, a fost ca şi o bombă aruncată în cercurile magiare. Kálnoky e om indispensabil astădi la departamentul afacerilor esterne, pe carele nu-l póte jertfí Coróna, pentru a măgulí netactica prim-ministrului ungar. Dar nu numai atât!

In presa oficiósă şi neoficiósă din Berlin, Roma şi Petersburg, rĕmânerea lui Kálnoky la esterne şi satisfacţiunea dată de constituţionalul rege al Ungariei este viu comentată, şi primită în mod ostentativ. Precum sĕ vede nu numai aci la noi în ţéră este Kálnoky omul situaţiunei, ci şi în faţa bărbaţilor influenţi, cari conduc destinele altor ţeri.

Étă mai vĕrtos de unde provine amărăciunea în cercurile magiare. Din acésta ansă diariul „Pesti Napló“ carele nu stă departe de sferele guvernamentali întrébă: „că pe lângă a cui responsabilitate constituţională s'a întêmplat conturbarea esistenţei magiare“? Intocmai ca şi când mituteii dela „Pesti Napló“ ar dispune asupra Corónei ca sĕ nu edé nici un autograf fără contrasignatura ministrului.

Ce lege a regatului interdice monarchului a nu se folosi de prerogativele sale după plac? Prin ce s'a călcat aci constituţiunea?

Jaluşi mai sunt diariştii magiari, când e vorba şi numai de drepturile lor părute, chiar şi faţă de coróna, éră când e vorbă de români le pare rĕu că numai esistă şi astădi „tragerea în ţépă“.

Pentru noi româniî incidentul întru atâta este numai de însemnat, încât prin el es la lumini lucruri, cari ne insuflă speranţe, că falsul liberalism, ce de atâţia ani ne amăresce dilele se apropie cu paşi repedi de bancrută, şi cum că mai sunt cercuri, în cari se lucră ca în Ungaria afacerile se apuce alt curs mai liniscit.

Din scrisorile obvenite între Kálnoky şi Bánffy nu numai sĕ constată că nu s'a făcut nici un demers la Roma spre a trage la respundere pe nunciul Agliardi, dar ce e mai mult sunt póte în vedere scuse pentru asprele cuvinte rostite de Bánffy în parlamentuc magiar la adresa nunciului apostolic.

Tot acest incident a scos la lumină că: Curia romană este şi va rĕmâne neîmpăcată faţă de legile politico-bisericesci ale guvernului magiar, şi cumcă Agliardi păşind pe pământul Ungariei, a lucrat în deplină consonanţă cu vederile Curiei. Convenirea lui cu şefii partidului popular catolic era ceva sciut înainte. Şi ar fi fost aprópe neesplicabil ca rafinatul Agliardi sĕ trécă marginile ce erau limitate din Roma.

Tot acestui incident avem de ai mulţămi eşirea la ivélă a opiniunei, ce domnesce în cercurile Curiei faţă de ocuparea scaunelor episcopesci gr. cat. ce sunt în vacanţă. Ca români ne pare bine că Curia romană ş'a însuşit convingerea că: numai un bărbat al bisericei, carele are încrederea ei va puté ocupa scaunul archieeresc, éră nu ómenii, cari sunt gata a face cuib de aagitaţiuni politice din sanctuariul bisericei.

Bine ar fi sĕ înţelégă odată guvernul că biserica română naţională în genere nu ar mai trebui şicanată, prin tot feliul de şicanări nedemne.

Ori-ce presiuni făcute asupra capilor nostri bisericesci numai le îngreuéză situaţiunea delicată şi-i pune în neplăcuta posiţiune de a nu lucra după cum le este propria convingere.

In faţa situaţiunii precarie, în carea e adus întreg guvernul magiar, dacă mai ţine la punctul sĕu de vedere ca Agliardi sĕ fie desavuat, e aprópe imposibil a predice dile liniştite pentru Bánffy şi consoţii sei. Mai mult suntem aplicaţi a crede că venitoriul va îngreuna situaţiunea mai mult.

Bine ar fi dacă în faţa furtunei, ce ameninţă în tot momentul a se descărca asupra Ungariei — noi cel puţin sĕ ne stringem mai bine rîndurile ca sĕ fim gata pentru ori-ce eventualitate.

Proiectele bisericesci în casa magnaţilor.

Budapesta, 14 Maiu 1895.

De mai mulţi ani petrec cu atenţiune discusiunile dietale din casa magnaţilor; dar o şedinţă agitată şi confusă ca cea de adi n'am mai vĕdut.

Venind la ordinea dilei acum a treia óră proiectul de lege pentru libera esertare a religiunei, discusiunea o a început primatele catolic Vaszary, care a susţinut dreptul papei de a da instrucţiuni credincioşilor sĕi pe diferite căi, chiar şi în cestiuni politice. Svavitatea vorbirei primatelui a fost în stare sĕ suprime ori-ce observare faţă cu cele prónunţate de primatele şi aşa discusiunea s'a redus érăşi la obiectul propriu, care este proiectul de lege despre libertatea religiunei.

Oposiţia condusă de Ferdinand Zichy a primit punctul de vedere al comisiunei triple, ca se nu între casa magnaţilor în o discusiune nóuă asupra §§-lor, cari au fost primiţi deja la ultima ocasiune conform proiectului venit dela casa representanţilor; ce privesce însĕ substratul discusiunilor din acéstă şedinţă, s'a născut numai decât o confusiune póte unică în feliul sĕu.

Nimeni nu era în claritate, dacă este începută o discusiune generală, sau că este pusă la cale o discusiune specială la capitolul III. Fiind bolnav preşedintele ordinariu Szlávy, şedinţa a fost presidată de vice-preşedintele baron Vay, şi — mi se pare — că lipsa de rutină a preşedintelui substitut a contribuit mult la generalisarea confusiunei.

In cele din urmă a succes contelui Ferdinand Zichy a formula o propunere, ca sĕ se decidă, dacă de basă la discusiunile speciale sĕ sĕ ia raportul comisiunei triple séu însuşi proiectul de lege presentat in tecstul primit de casa representanţilor, dar însoţit de alt tecst propus de comisiunea triplă.

La acésta preşedintele a enunciat, că la votare se póte pune cestiunea numai în formă: că primesce se raportul comisiunei triple ca basă la discusiunea specială asupra Capitolului III, da sau ba? totdeodată a enunciat şi aceea, că la cas de „ba“ obiectul se va restitui comisiunei triple pentru consultare din nou, în sensul regulamentului pentru afacerile interne.

S'a început apoi votarea nominală asupra acestei cestiuni; prelaţii catolici au votat toţi cu „ba“, apoi venind rêndul la prelaţii ortodocşi, patriarchul sêrbesc Brancoviciu a votat asemenea cu „ba“ ér metropolitul român ortodocs Miron Romanul cu „da“, pe când toţi ceialalţi a continuat cu „ba“; în urma urmelor după votări variante cu „da“ şi „ba“, s'a constatat că pentru „da“ a reuşit o majoritate de un vot.

Se înţelege de sine, că cestiunea pusă la vot era pur formală, carea de fel nu prejudecă meritului din proiect; şi dacă nu vom perde din vedere declaraţiunile violente din foile guverniale: că în cas de o respingere nóuă a proiectului, în douĕ-trei dile casa deputaţilor va remite casei magnaţilor şi a treia óră proiectul din cestiune, votul metropolitului Miron Romanul se esplică de sine,

---

FOIŢA.

Datine la morţi,

la priveghiu şi înmormêntări la românii din ţinutul Zarandului.

(Incheiere).

De cumva cel mort a fost un june ori jună i-se împlântă la cap o „suliţă“ frumos împrimurată cu tot feliul de prime şi o naframă cu deosebire roşie.

Acésta suliţă represintă stégul obicinuit pre la munte. In comunele muntene suliţa e un braduleţ frumos adus din munte, éră la comunele unde nu prosperéză bradul suliţa sĕ face din stejar ori alt arbore. De cumva mortul e dus în car atunci femeia, carea duce colaci în desagi, unde cetesce preotul evanghelia împarte din colaci şi celui ce mâna boii.

E de însemnat că atât la prohodirea mortului cât şi la mâncarea pomenei, şi pre drum, ori-ce animal afară de cele ce le dau ca pomană, sunt alungate din apropierea mortului.

La grópă dupa cetirea deslegărei se lasă mortul cu sicriul în grópă. In unele locuri numai aci se acopere sicriul cu coperişul. Celor ce au săpat grópa şi astupă mortul li se dau colaci şi lumini şi uneori şi vestminte de ale reposatului.

La 3 dile după înmormântare cei remaşi în viéţă duc la preotul un colac, o cană, lumină şi beutură şi preotul cetesce nisce rugăciuni pentru sufletul mortului.

La 6 sĕptămâni se ridică parastas pentru mort la biserică. Cei rĕmaşi în viéţă cumpĕră cane, ori doniţe, în cari bagă puţină apă, duc şi colaci, apoi vinars şi vin cât e de lipsă le sânţirea parastasului luând tóte aceste în desagi le duc la biserică împreună cu un parastas mărişor anume făcut. Preotul în mijlocul bisericii éră în unele comune pre mormêntul reposatului face slujba părăstasului.

După finitul slujbei parastasul remâne la preot, éră canele, ulciórele, colacii şi beutură se împarte înaintea bisericii ca pomană la cine voesce cel ce face pomană. Pomana nu se finesce aci ci se face şi acasă, unde se chiamă anume ómeni rudenii, vecini şi sĕraci cari din întêmplare sĕ abat pre acolo. Acestora li se dă de mâncare şi beutură.

Se mai ridică părăstas şi la anul. Cei mai cu stare fac pomană în fiecare an a doua di de Pasci. Se mai face pomeniri la liturgie Dumineca şi în sĕrbători.

Rari sunt apoi aşa numitele „Sărîndare“ adecă preotul slugesce 40 liturgii pentru sufletul mortului — pe plată firesce.

In Sâmbăta morţilor din prima sĕptămână a postului mare se fac aşa numiţii „moşi“ nisce colăcei lungureţi şi acestea se trimit prin vecini pentru sufletele rĕposaţilor.

In Sâmbăta Floriilor se duc miţuşi de de salce, înflorită, pre mormêntul celor reposaţi, şi din o cană se varsă apă pre mormênt, ca nu cumva sufletul mortului se sĕ ardă de sete.

Pre mormêntul morţilor se plântéză pomi apoi scrinte (melin, liliac), şi unii pun şi flori busuioc şi lemnul domnului. La mormênt se aşédă şi o cruce de lemn ori de pétră.

VIII.

Ducerea mortului la grópă.

Unde cimiteriul e aprópe sicriul cu cel repausat sĕ duce de bărbaţi, ori juni dacă reposatul a fost june. Sĕ duce însĕ mortul şi cu carul în multe comune. In fruntea convoiului doi juni ori june duc „suliţa“ pe umeri fiind frumos împodobită, dacă reposatul a fost june ori jună. La ómeni bĕtrâni şi prunci în fruntea convoiului sĕ duc praporii bisericei, urméză apoi felinarele preoţii şi cantorii. Imediat sĕ duce sicriul, éră în urma lui merg rudeniile plângĕnd şi publicul asistent. Pe drum cantorii cântă obicinuitele cântări menite pentru morţi, éră preoţii cetesc 3, 6 sau 12 evangelii, după-cum sunt plătiţi. Evangeliile se cetesc când mortul e adus din depărtare la „rugi“ adecă la crucile ce sunt aşedate ici-colo pe lângă drumul pe unde trec cu mortul. „Rugă“ sĕ numesce crucea de lemn ori de pétră aşedată lângă drum pe hotar. La mormênt după cetirea deslegărei slobodiudu-se sicriul în lăuntru, cantorii cântă o „jalnică“, vers anume pregătit pentru mort. Unele din „jalnice“ sunt generali. Altele sunt anume pregătite după personalitatea mortului. Câte odată „jalnica“ sĕ cântă acasă înainte de plecare.

Versurile, ce se cântă sunt făcute de cantori sau alţi ómeni pricepuţi din comună şi sĕ păstréză din generaţiune în generaţiune.

Dacă reposata a fost fată mare, sicriul îl duc 4—6 feciori, éră pe lângă sicriu de o parte şi de altă merg cu pĕrul despletit tot atâtea june. (Herţegani-Sĕlişte). In urma sicriului merge şi o femeie cu o păreche de desagi în spate şi cu o cană cu apă în mână Unde stă preotul sĕ cetéscă evangelia după ce a cetit-o, acésta femeie împarte din desagi nisce colăcei mici numiţi „pisăraşi“ în cari sunt băgaţi câte un cruceriu şi o lumică el a voit sĕ se decidă cestiunea în mod definitiv încă de astădată, fiind prospecte de reușire cu resultat bun în merit, ca apoi archiereii nostri sĕ nu mai aibă a alerga pe la Budapesta, la o pertractare și mai nouă, eventual chiar pe timpul menit pentru agendele congresului național-bisericesc.

Intrând după acestea casa magnaților în discusiunea §-lui 22 din proiect, acesta fu abandonat cu o majoritate de 4 voturi, de asemenea și §. 23 cu o majoritate — pre cât am priceput — de 2 voturi, și cu aceste ședința de ąi s'a încheiat pe la 3½ óre, anunțându-se continuarea discusiunilor asupra restului pe ședința de mâne, la 11 óre.

Silințele guvernamentalilor pentru recepțiunea religiei israelite se par a fi desperate. *Raportor.*

Revista politică.

Crisa stagnéză. Scirile, cari circuléză nu sunt sigure și variază în diferite forme. Astfel este scirea, că ministrul Bánffy încă va primi un autograf regal, calificându-l prin acésta a conduce mai departe afacerile. Scirea acésta sĕ dă cu tótă reserva și este mai mult o dorință a mamelucilor lui Bánffy.

Cel mai nou fapt in afacerea Agliardi este acum interpelația, ce a făcut o deputatul Ugron în dietă, care, după cum spun foile, a produs mare agitație și amărăciune în partidul liberal. Ugron constată, că prin rĕspunsul ce l-a dat Bánffy la interpelația lui Terényi și prin cele ce au urmat, demnitatea țĕrii a fost atinsă și întrébă, că până când va fi trasă în tină demnitatea Ungariei. Accentuéză apoi, că prin rĕspunsurile ce le-a dat până acum Bánffy, încă n'a arătat cu nimic, că prin ce a trecut nunciul preste sfera sa de competență Ugron crede, că prin nota, ce eventual s'ar trimite la Roma, încă nu va fi reparată vătĕmarea, ce a îndurat-o ministrul-president. In fine sĕ adreséză cu următórea întrebare la ministrul-president:

S'a trimis notă diplomatică la scaunul papal prin ministeriul de esterne, cu privire la afacerea Agliardi și își susține guvernul pretensiunea de-a sĕ trimite o astfel de notă?

Cari sunt faptele sau declarațiunile, prin cari nunciul a pășit peste sfera sa de competență și astfeliu a dat ansă la trimiterea notei?

Primita-a satisfacție ministrul-președinte și în ce formă, pentru vătămarea ce a suferit-o din partea ministeriului de esterne prin atacul semioficial?

Și-a dat guvervul abąicerea?

Interpelația a fost comunicată cu ministrul-president.

Cu privire la crisă, N. Fr. Presse ąice, că în cercurile normative din Viena situația politicei magiare o țin de fórte gravă. Reclamația în cestiunea călĕtoriei nunciului, pe care Bánffy a anunțat-o în dietă, nu s'a trimis și s'au ivit pedeci nouĕ de-a sĕ putea trimite.

Din Viena se anunță, că pe ąi ce merge se înmulțesc manifestațiuțiunile demonstrative pentru nunciul Agliardi. Astfel comisariatul catolicilor germano-boem a edat un apel, în care sunt provocați toți membri bisericesci din Austria și tóte reuniunile catolice, ca sĕ-și manifeste în mod demonstrativ simpatia pentru representantul Papei, care a fost ofensat în mod atât de brusc, și sĕ ia posiție față cu dușmanii catolicismului. Numĕroși membri din aristocrația înaltă visitéză ąilnic pe nunciul, astfel principii și principesele Windischgraetz, Schwarzenberg Liechtenstein, Auersperg, Clary, Hohenlohe, conții și contesele Schönborn, Czérnin, Harrach, Stolberg, Falkenhayn, Thun, Zichy, Hoyos, Salm, Kinsky. Chorinsky etc. precum și aprópe toți deputații catolici.

* * *

Fóia englesă „Times“ se ocupă într'unul din numerii mai recenți cu situația lui Kálnoky în fața deschiderii delegațiunilor. Fóia englesă ąice, că chiar la cas, dacă delegațiuneă magiară nu va vota încredere lui Kálnoky, el nici atunci n'ar trebui sĕ demisioneze, presupunênd, că el întrunesce tóte voturile delegațiunei austriace. Dacă singuraticele delegațiuni se declară întro ąi pro, întraltă ąi contra, atunci va hotărî monarchul întro parte, sau alta. „Times“ se provócă la Iuliu Andrassy, care cu ocasia desbaterii asupra ocupațiunei Bosniei a declarat, că nu va demisiona, dacă delegația ungară va vota pentru el. Că ce va face Kálnoky, — nu sĕ scie. Bánffy probabil nu-și va părăsi postul până-ce îl sprijinesce partida dela putere și până când nu va cere însuși monarchul demisia lui. Tot așa ar fi și cu Kálnoky.

* * *

Camera italiană a fost disolvată și escrise alegeri nouĕ. Fóia oficială publică decretul de disolvare a camerei. Alegerile s'au ficsat pentru 26 Maiu; balotagiile la 2 Iunie și deschiderea parlamentului la 10 Iunie.

Raportul pentru Rege pentru disolvare este semnat de toți ministrii; el ąice că cealițele create într'un scop de residență și scirile amintite rĕspândite în țară în privința actelor și intențiunilor guvernului și a altor manifestațiuni, ar putea ușor se facă sĕ se închipuiască că camera redeschisă în aceste condițiuni nu ar da decât o lucrare desordonată și rĕu nemenită pentru necesitățile grabnice ale țĕrii. „Acuma se póte determina o ąi apropiată când poporul sĕ fie chemat sĕ și alégă representanții sei, se găsim acéstă ąi pe care noi o asteptăm cu linisce, pentru că sperăm că va pune capĕt tuturor nesiguranților și că va deschide era muncii legislative folositóre.“

Referitor la mișcările electorale, se anunță, că o scrisóre a dlui di Rudini adresată amicilor sĕi politici conține programul sĕu de reforme în administrație.

D. di Rudini combate reformele prin decretele care au putere de legi; declară că camera va avea de esaminat dacă d. Giolitti trebue se fie tradus înaintea senatului constituit în Inaltă curte de Justiție. Termină esprimând speranță într'un triumf al oposiției.

Fostii ministrii Villa și Luzzatti au rostit discursuri înaintea alegătorilor lor.

D. Villa a vorbit ın sensul ministerial; a ąis că cabinetul Crispi a restabilit ordinea turburată și a dat țĕrii liniscea și încrederea.

D. Luzzatti, care aparține oposiției, a desvoltat un program de muncă legislativă în favórea lucrătorilor. A constatat prin numĕróse indicii că viața economică a Italiei intră într'o noua faza înfloritóre.

* * *

S'a dovedit, că optimismul scirilor din Madrid asupra stărilor din Cuba revoltată, este fals. După cum se scie, Spania în fine trimise pe mareșalul Martinez Campos, ca sĕ sugrume revolta. Scirile mai nóuĕ din capitala Spaniei anunță, că suprimarea rescólei e aprópe de finit. Cu totul însĕ altfel se anunță din New-York, că adecă conducĕtoriul insurgenților, Gomez, a raportat în 6 l. c. la Gudimare o învingere strălucită asupra trupelor espedițiunei spaniole.

* * *

Am amintit că Japonia în schimbul peninsulei Lia-Tong va primi o conpensație pecuniară. Negocierile pentru a ficsa compensația acésta sunt in curgere. Cedarea Japoniei nu a pus însĕ capĕt înțelegerei stabilite între cele trei puteri protestatóre; acestea vor continua sĕ lucreze in comun acord până ce se va ficsa cifra conpensațiunei și se vor îndeplini obligațiunile tratatului chinezo-japonez.

In raporturile lor cu Japonia, aceste trei puteri nu au părăsit nici un moment atitudinea lor curtenitóre și amicală. Acum, ele se simt moralmente obligate sĕ sprijinéscă ori-ce cerere a Japoniei pentru o compensație pecuniară legitimă. Lnând astfel lucrurile un curent favorabil opìniune-publică în Englitera încă s'a schimbata

Presa engleză, cu Times în frunte. care blamase atât de des învoiala celor trei puteri găsind-o stranie. aprópe ridicolă, aplaudă astăąi resultatul obținut; ea este aprópe pe punctul de a crede că povețile Angliei a adus resultatul acesta, pre când Englitera nu a făcut, prin refusul ei oficial de a se alătura la protestul celor trei puteri, decât sĕ măriască pericolul unui nou rĕsboiu. Din fericire, Japonia a înțeles situația.

In privința cifrei indemnităţii, „Times“ află că Japonia va primi, ca compensație pentru retrocedarea peninsulei Liao-Tung, o indemnitate de rĕsboiu adițională de 250 milióne de franci.

New-York Herald scrie insĕ, că indemnitatea se va urca la 500 milióne franci.

Nu se scie deci incă nimic positiv in privința acésta.

Marea insulă Formosa, va trece în curênd în posesiunea Japoniei. Din Tokio se raportéză, că vicomtele Kabajama, noul vice-rege al Formosei, ve pleca cu mare suită sĕ iee în primire dela chinezi insula Formosa Midzum, secretariul camerei deputaților iaponezi, va merge cu Kabajama în calitate de administrator civil. Vice-regele va fi însoțit în drumul sĕu de douĕ vase de rĕsboiu japoneze.

Mesagiul regal român.

Din mesagiul cu care regele Carol a închis a patra sesiune a Corpurilor legiuitóre a României, dăm urtórele pasage în cari sĕ reoglindéză activitatea din acésta sesiune:

Ați urmat în liniște și cumpĕtare opera de reforme pe care ați început'o în prima sesiune. Inzestrând țara cu o nouă lege a Curții de compturi, dând armatei legea statului-major și sĕvêrșind revisuirea în parte a condicei penale și a condicei de comerciu, ați mai împlinit unele din lipsurile legislațiunei nóstre și ați făcut un pas înainte în revisuirea și îmbunătățirea întregului nostru organism de stat

In acéstă sesiune ați dat și o deosebită atențiune intereselor comunelor nóstre, și mai ales acelora ale capitalei. Prin mĕsurile ce ați votat, ați asigurat Bucurescilor mijlóce de propășire potrivite cu starea ce se cuvine capitalei regatului român.

Munca Domniiilor-Vóstre de căpetenie, însĕ, a fost îndreptată către nevoile economice ale țĕrei.

Pentru a lor îndestulare ați îndeplinit cerințele constituantei din 1866 care a pus legea minelor printre mĕsurile cari trebuiau realisate în ce

---

niță de céră. Cea mai mare parte din „pisărași“ se vine pruncilor ce se alătóră pe lângă sicriu. Numĕrul „pisărașilor“ e totdeuna fără soț d. e. 13, 15, 21, 23 etc. Tot astfel și blidele la pomană trebue sĕ fie fără soț.

După-ce s'a astrucat mortul sĕ împlântă crucea și eventual „sulița“ pe mormênt. Din cana cu apă se mai varsă pe urmă apă pe mormênt apoi împreună cu un colac și lumina sĕ dă unui gropaș.

Se mai plantéză pe mormênt și pomi ori scrinte (mălin).

IX.

Diverse.

La prunci mici scândura de de-asupra a sicriului e mai scurtă, așa încât rĕmâne câtva loc gol. Acésta se întêmplă când a murit primul prunc.

In unele comune pruncii se dau pe feréstră afară când îl duc la grópă, nu cumva mórtea sĕ mai răpéscă și pe alții.

Părinții nu merg — in unele locuri — cu primul prunc mort la grópă.

Cel-ce începe grópa face cruce în lung și lat, apoi încep a săpa. Gropașii mâncă dela casenii unde se află mortul, și nu încep a mânca până nu se spală cu apă sfințită. Ei lucră descinși dar cu capul acoperit.

Une-ori ducerea la grópă, „juni și june“ se face cu lăutari.

Rudeniile se cântă după mort, cu deosebire când aud că se trag clopotele după el. De cumva vine un cunoscut la mort, atunci ai casei îl întimpină cu plângeri. Cântatul după mort sĕ întêmplă mai mult la cap. Sĕ mai cântă femeile și afară în curte și prin grădină.

Crucea ce se pune de-asupra mormêntului e sau din lemn sau din pétră. Crucea e făcută sau din un lemn numai cu crestături la vêrf, și atunci se ąice că e făcută în „brățariu“ sau e făcută din dóuĕ lemne avênd forma acésta †. Tot acésta formă o are crucea și când e făcută din pétră. Crucea făcută din un lemn cu crestături spre vêrf, sau din pétră, se pune cu deosebire, și în unele comune esclusiv numai la femei; crucea cu douĕ brațe se pune la bărbați și în parte și la femei.

Praporii se duc prin ómeni mari în etate anume chemați.

Morții se îngrópă în cimiter, dar și în grădinile proprii în loc mai ridicat. Sinucișii cu câțiva ani înainte nu se îngrópau în cimiter, ba une-ori nici preotul nu mergea la înmormêntare.

Sinuciderea e considerată ca un blăstem dela D-ąeu sau ca o nebunie, și se ąice că diavolul de-adreptul îl îndémnă pe cel sinucis la fapta lui.

In unele comune e datina ca trei ąile după înmormêntare are sĕ ardă în casa, unde a fost mortul, lumină de céră. A treia ąi apoi se duce un colac, lumină și o cană ori doniță, ori ol de pămênt, și se dă de pomană la un vecin, i se mai duce tot a treia ąi și apă de beut acasă, ca sĕ-i fie paus mortului.

X.

Bocet (comuna Valeabrad).

Aio! dragă soțul meu
Soțul meu, iubitul meu!
Când cocoșul mi-o cântat
In greu nĕcaz m'ai lăsat.
O! mórte fără cruțare
Cum întrași 'n casa mea-re?!
Aio! dragă soțul meu
Aio! cum te îndurași
Și pe mine mĕ lăsași.
Nu-ti fu milă și bănat
Sĕ mĕ lași singură 'n sat
Fără frați, fără surori
Ca și picată din nori.
Aio! dragă soțul meu
Cum îți lăsași pruncii tĕi
Cum îi lăsași singurei
Ca mĕrul de lângă drum
Câți-mi trec 'l sburăturesc
Si de cloambe 'l sărăcesc.
Aio! dragă fața albă
Cum imi faci inima négră.
Că vin din viță n'oiu mai be
Nicii prietini n'ou mai avé.
Din căsuța ce ai avut
O! ție nu ți-o plăcut
De tu alta ți-ai cerut:
Rădăcina goronului
Din mijlocul codrului
Ne scăldată ne'nfășată
Numa 'n vênturi legănată

Aio! dragă soțul meu
Ąiuă bună iați acum
Dela frați dela surori
Dela grădina cu flori
Dela copii, ce plâng
Și-s cu fața la pămênt
In grea cale te gătași
Nici o vorbă nu lăsași
In calea fără'nturnare
Unde omul prietini n'are
Numai tu cu atale fapte
Ii sta singurel pe o parte.

Ion dela Brad.

mai scurt timp, şi aţi înlesnit astfel descoperirea şi esploatarea avuţiilor nóstre minerale, fără de cari nisuinţele nóstre pentru crearea unei industrii naţionale ar fi rĕmas sterpe. Ţara va sci sĕ recunóscă meritul celor cari i-au deschis acest nou isvor de bogăţie.

Prin legea căilor ferate de interes local aţi asigurat sporirea reţelei nóstre de drumuri de fer, fără a îngreuna sarcinele contribuabilor, şi, înlesnind transportul aţi pregătit o însemnată îmbunătăţire în condiţiile de luptă ale producţiei nóstre. Aceeaşi dorinţă v'a însufleţit şi când aţi autorisat guvernul Meu ca, din escedentele nóstre budgetare, sĕ înzestreze marele tĕrg al Bucurescilor cu o nouă gară, şi sĕ uşureze astfel nevoile comerciului, acum mai ales când sfîrşirea podului peste Dunăre va pune Capitala în legătură directă cu Marea. Tot în anul acesta se va deschide primul nostru serviciu de navigaţiune maritimă între Constanţa şi Constantinopole.

Grija Domniilor vóstre pentru comunicaţiile de uscat nu v'a făcut sĕ uitaţi marea nóstră arteră fluvială. Dând guvernului Meu şi în acésta sesiune mijlócele de a spori şi întari serviciul nostru de navigaţiune pe Dunăre, aţi îndeplinit una din cele mai vii dorinţe ale României.

Astfel mulţămită muncei Domniilor vóstre luminată şi patriotismului Domniilor vóstre neclintit, propăşirea economică a scumpei nóstre patrii va lua un avênt din ce în ce mai puternic, cu atât mai mult cu cât efectele crizei agricole, prin care am trecut, s'au împuţinat în mod simţitor şi s'a dovedit temeinicia prevederilor din Mesagiul nostru de deschidere, în care vĕ spuneam, că greutăţile în cari ne aflam nu puteau sĕ fie decât trecĕtóre.

Cestiunea despărţirei ierarchice a românilor de cătră sêrbi.

„Fóia diecesană“ aduce în un adaos al sĕu (la Nr. 18) următórele informaţiuni despre acésta cestiune:

Este sciut, că în multe comune micste despărţirea ierarchică numai pe cale procesuală s'a putut efeptui, în ceea-ce privesce averea bisericéscă comună, şi încă cu privire la multe comune micste procesul e parte în curgere, parte pe cale de a se pune în curgere.

Ar fi fost de dorit ca spesele mari încopciate cu astfel de procese sĕ se evite, dar durere, până acuma nu s'au putut evita.

Sĕ vede, că şi coreligionarii nostri sêrbi au simţit necesitatea unei înţelegeri frăţesci în causele de despărţire, căci numai aşa a putut urma, că comitetul administrativ al congresului naţional sêrbesc a ales o comisiune de trei membri cu chemarea de a se pune în înţelegere cu o asemenea comisiune a delegaţiunei nóstre congresuale. In comisiune s'a ales Prea Sânţitul episcop al Vêrşeţului Nectarie Dimitrieviciu şi d-nii Dr. Polit şi Dr. Nedelcoviciu.

Fiind delegaţiunea nóstră congresuală încunosciinţată prin I. P. S. Sa archiepiscopul şi metropolitul bisericei ortodocse sêrbe, George Brancoviciu din Carloveţ despre esmiterea acelei comisiuni, ea încă a ales o comisiune de trei membri.

In comisiunea română s'a ales Prea Sânţitul episcop al nostru Nicolae Popea şi domnii Iosif Gal şi Vincenţiu Babeşiu.

Ḑiua întrunirei comisiunei micste s'a fost ficsat pe Joi în 27 Aprile a. c. şi astfel Prea Sânţitul nostru Episcop diecesan a plecat de aici Mercuri diminéţa cu trenul accelerat spre Timişóra, unde ajungĕnd după 7 óre diminéţa a petrecut în mijlocul inteligenţei române de acolo până la 11 óre, când apoi a plecat spre Vêrşeţ însoţit fiind de părintele protopresbiter al Ciacovei Ioan Pinciu şi de părintele administrator protopresbiteral al Buziaşului Aureliu Drăgan.

In decursul călĕtoriei, la Jebel învĕţătoriul Ciuta i-a făcut o surprindere plăcută Prea Sânţitului, prin presentarea sa împreună cu scolarii şi cu alţi creştini evlavioşi la staţiunea de acolo a căleiferate. Şi la staţiunea din Voiteg au întimpinat creştinii în mod frumos pe Archiereul lor.

La gara Vêrşeţului Prea Sânţia Sa a fost întimpinat de părintele administrator protopresbiteral Mihail Juica şi de inteligenţa nóstră română din loc.

De asemenea şi din partea coreligionarilor nostri sêrbi i-s'a făcut Prea Sânţitului o primire strălucită, conducênd ei în sunetul clopotelor pe Prea Sânţia Sa în biserica catedrală, unde a fost întimpinat de 5 preoţi îmbrăcaţi în ornate. După sĕvêrşirea rugăciunilor îndatinate Prea Sânţia Sa a fost condus la reşedinţa episcopéscă, unde l-a primit Prea Sânţitul Episcop al Vêrşeţului Nectarie Dimitrieviciu, carele i-a fost oferit mai înainte locuinţă în reşedinţa sa.

Cu plăcere amintim aicea, că Prea Sânţitul Episcop Nectarie, a arĕtat o deosebitĕ afabilitate şi dragoste frăţéscă faţă de Inaltul óspe al sĕu, Prea Sânţitul Episcop al nostru.

In ḑiua următóre Joi, întrunindu sĕ comisiunea micstă, a desbătut obiectul pentru carele s'a întrunit, şi după cum suntem informaţi, resultatul este favorabil şi mulţămitor pentru ambele părţi.

Terminându-şi comisiunea micstă agendele sale, Prea Sânţia Sa a plecat dela Vêrşeţ Vineri la 1 óră, şi sara după 9 óre a ajuns în pace acasă.

Noutăţi.

Procesul de aderenţă al celor 18 din jurul Turdei s'a pertractat Marţi la Cluş. Acusator public a fost procurorul Sámi. Apĕrătorii au fost Dr. George Popescu eminentul advocat din Turda şi I Russu-Şirianu. Ca martor a fost de faţă dl Eug. Pătăcean drd. în drept. Constituindu-se curtea s'a făcut interogatorul acusaţilor. Depunerile lor culminéză şi consună, că adresa au subscris şi trimis-o „Tribunei“ spre publicare, dar numai odată sĕ o publice. Acusaţii toţi rĕspund românesce, afară de Gelan, care vorbesce unguresce. După-ce presidentul în numele tribunalului, declară că trebue sĕ se ia în desbabatere meritorică procesul, se ţine rechisitorul şi dl Dr. George Popescu ţine vorbirea de apĕrare succesă. In urmă acusaţii afară de Gelan, sunt condamnaţi cu toţii la plătirea de amende anume: S. Nicóră e condamnat la 100 fl.; S. Poruţiu, I. Gaia, I. Giurgiu, St. Mariş şi Iul. Petricaş la câte 50fl.; I. Cădar, V. Mureşian, N. Rusu, R. Romonţan, G. Tatar, C. Florian, Val. Moldovan, T. Trîmbiţaş la câte 25 fl. Afară de acésta la purtarea in solido a speselor de proces de 332 fl.

Dl Balteş e condamnat la 2 luni temniţă ordinară.

Din cauţia „Tribunei“ sĕ confiscă 400 fl.

⁂

Fondurile şi fundaţiunile eparchiei Aradului. Starea activă a fondurilor şi fundaţiunilor eparchiei Aradului la finea anului trecut, 1894, a fost următórea:

Fondul general, 12064 fl. 45½ cr. Fondul instruct epitropesc, 7215 fl. 97 cr. Fondul seminarial diecesan 9603 fl. 0½ cr. Fondul pensiunilor învĕţătoresci 9729 fl. 87 cr. Fondul capelei Arad-Gai 545 fl. 91 cr. Fondul bibliotecii preparandiale, 619 fl. 82 cr. Fondul sinodal congresual, 8034 fl. 74 cr. Fundaţiunea Patriciu Popescu 458 fl. 50 cr. Fundaţiunea Popovici Paffy, 14,442 fl. 18 cr. Fundaţiunea George Popa de Teiuş 1050 fl. fl. 47 cr. Fundaţiunea Forray din Soborşin 878 fl. 01 cr. Fundaţiunea contelui Almássy din Chitighaz 1735 fl. 07 cruceri. Fundaţiunea Gavril Faur din Lipova 1539 fl. 15 cr. Fundaţiunea Gavril Faur din Oradea mare. 7230 fl. 08 cr. Fundaţiunea Iorgovici Ebesfalvay. 5412 fl. 66 cr. Fondul diecesan de asigurare contra focului. 25,121 fl. 65 cr. Fondul gimnasial diecesan. 7113 fl. 63 cr. Fundatiunea Teodor Papp. 64,777 fl. 16 cr. Fondurile foste comune: Fondul bisericescclerical. 401,993 florini 32 cr. Fondul scolar şi aucta. 53,242 florini 65. Fondul pensional. 30,147 florini 38 cr. Fundaţiunea „Balla“. 11,100 fl. 55 cr. Fondul preoţesc 265,802 fl. 84 cr. Deposite: Deposite comune cu diecesa Caransebeşului. 9760 fl. 61 cr. Capitalul pentru despărţirea comunelor micste. 16,178 fl. 34 cr. Deposite de cassă. 71,759 fl. 13 cr.

⁂

Esamen de cualificaţiune pentru limba magiară se va ţiné la 27 Iuniu n. c. in institutul preparandial al statului din Cristurul-sĕcuesc. Esamenul este menit pentru acei învĕţători români şi germani, cari pentru a puté propune limba magiară în scólele lor sunt îndatoraţi, în sensul articolului de lege 18 din 1879, a-şi câştiga diplome La esamen vor fi admişi numai învĕţători cari sunt în funcţiune şi cari şi-au câştigat diplomele învĕţătoresci înainte de 1892. Doritorii de-a depune asemenea esamen au de a-şi înainta cererile, provĕḑute cu timbru de 50 cr., cu carte de botez, diploma de învĕţător şi atestat de serviciu, până la 15 Iuniu n. c., inspectoratului scolar din comit. Odorheiului, în Cristurul-sĕcuesc. Cererea are sĕ şi o înaintoze fie-care învĕţător prin inspectorul ung. de scóle din comitatul sĕu.

⁂

Meetingul Ligei şi presa magiară. Luând notiţă foile „patriotice“ despre meetingul Ligei proiectat pe Dumineca Rusaliilor în Bucuresci, fac cunoscut publicului lor cetitoriu, că cu ocasiunea acelui meeting se va protesta „în contra barbarismului magiar. şi că întemniţaţilor dela Vaţ şi Seghedin li se vor trimite mai multe adrese de aderenţă şi încuragiare. „Se svonesce“ — scriu ele — că la o intervenţiune (!) a contelui Kálnoky guvernul va opri ţinerea meetingului“. Sĕ svonesce . . . da, câte bazaconii tóte să svonesc prin foile magiare.

⁂

Un prânḑ uriaş Prânḑul ce'l va da împĕratul german Wilhelm cu ocasiunea serbărilor dela Kiel, va costa 100.000 marce. Cu arangiarea prânḑului ce se va servi în Holtenau, e încredinţat furnisorul curţii imperiale din Berlin Borchard, şi va fi servit pentru 1000—1200 persóne. Oficiul de marină s'a angagiat sĕ construeze trei bucătării cu un inventariu de aramă, şi sĕ transporteze mesele şi scaunele trebuinciόse. Reuniunea bucătarilor din Berlin va pune la disposiţiune 2 bucătari-şefi şi 42 bucătari ordinari. Băieţii de serviciu vor fi recrutaţi din pedestrimea aflătóre în Kiel. Penrru fiecare óspe e calculată o sumă de 100 marce.

⁂

Sporirea populaţiunii. La an sĕ înmulţesce poporul: în Sêrbia cu 2·27, în România cu 1·93, în Grecia cu 1·63 în Germania cu 1·20, în Britania cu 1·09, în Rusia cu 0·94, în Italia 0·86, In Portugalia 0·83 în Spania 0·74, în Austria 0·66, în Francia 0·45 şi în Ungaria 0·37 procente. Românii din Ungaria sĕ înmulţesc cu aprópe 1% la an.

⁂

Cutremur nou în Laibach. Precum sĕ anunţă din Laibach, alaltăeri nópte s'au simţit de nou trei sguduituri mai domóle. Aceste au causat pagube nóue. Numĕrul caselor, cari au sĕ fie demolate sĕ înmulţesce.

⁂

Catastrofă pe mare. Din Brest sĕ depeşéză, că la insula Sein s'au ciocnit în timp de nópte. dóuĕ vapóre Vaporul „Esmeralde“ care mergea la Hamburg şi era încărcat cu aramă s'a lovit de vaporul „Maritana“. Acest dinn urmă s'a cufundat în câteva minute şi din 19 matrozi, ce se aflau pe el 11 lipsesc.

⁂

Ḑiaristica japoneză. Rĕsboiul recent dintre China şi Japonia a făcut sĕ se constate în tótă lumea admirabilele progrese, ce le-a făcut Japonia, de când şi-a însuşit cultura europénă. Dovadă în privinţa acésta este şi literatura ḑiaristică a Japoniei. In 1868 nu se afla în Japonia nici un ḑiar adevĕrat, pe când astăḑi numai în Tokio se află 400 de ḑiare şi 300 de reviste japoneze. Acésta o constată Motoyoti-Seiso, care e unul dintre cei mai populari poeţi şi scriitori japonezi.

⁂

Cas de mórte. Din Sibiiu ni sĕ anunţă trista scire: *Elisaveta Crăciun* născ. *Bădilă*, a rĕposat Marţi, în 2/14 Maiu, în etate de 21 ani. Inmormêntarea se va face astăḑi, Joi, în 4/16 Maiu, în cimitirul din loc, suburbiul Iosefin.

⁂

Necrolog. Primim următorul anunţ: Simeon Anciu, oficial la tribunalul reg. în Arad şi soţia Elena născ. Petroviciu ca părinţi, Filimon şi Alesandru ca fraţi, Leontie Pai ca unchiu, aşa şi în numele tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor, cu inima frântă de cea mai adâncă durere, anunţăm încetarea din viéţă a mult iubitei şi în veci neuitatei nóstre fice, respective soră, nepótă, şi consângénă *Veturia*, care după grele şi îndelungate suferinţe, şi-a dat blândul şi nobiļul sĕu suflet în mânile Creatorului la 8¼ óră séra la 28 Aprile (11 Maiu) c. în al 20-lea an al etăţii sale. Rĕmăşiţele pĕmêntesci ale scumpei nóstre decedate sĕ vor aşeḑa spre odichna eternă după ritul sântei biserici gr. or. române în 1/13 Maiu c. la órele 3 după améḑi. Fie-i ţerîna uşóră şi memoria eternă! Arad, la 29 Aprile (11 Maiu) 1895.

Procanonul lui Petru Maior.

după manuscriptul autograf esistent în Academia română. Transcris şi publicat de prof. C. Erbicean. Bucuresci 1894.

(Incheiere).

Manuscriptul autograf e astfel intitulat: Procanon, ce cuprinde în sine cele ce sunt de lipsă spre înţelesul cel deplin şi desĕvêrşit al canónelor şi a tótă tocméla bisericéscă, spre folosul mai cu samă a românilor, alcătuit şi întocmit de Petru Maior. Anul dela Christos 1783. Acesta are formatul 8° şi e scris pe hârtie ordinară albă, dar durere necomplet. Dl Erbicean l'a găsit la Academie şi la transcris cu multă îngrijire provĕḑêndul şi cu note esplicative şi foiţe interesante. Una însĕ a uitat a ne spune transcriitorul, şi adecă cum a ajuns Academia în posesiunea manuscriptului unde l'a aflat mai întâiu, ceea-ce nu este tocmai indiferent.

Cuprinsul necomplet este împărţit în VI. „Titluri“, şi aceste sunt împărţite în capitole. A trata asupra fiesce-cărui titlu în special nu se ţine de cadrul unei simple dări de samă, voi espune deci numai unele titluri în liniamente generale şi citând unele escerpte din ele.

Titlul prim şi al doilea stau în strînsă legătură, şi sunt mai pe larg elaborate. In primul ni se vorbesce despre împărţirea adecă puterea bisericei, ér în al doilea despre nesmântnicia adecă infalibilitatea acesteia.

Spunêndu-ne mai întâiu că biserica are puterea de-a crea legi, ne arată şi puterea acesteia de a pedepsi pe călcătorii de lege, drept aceea incuză pe unii eretici, prelaţi papistaşi din occident, cari trag la îndoială aceste, îi afurisesce şi blastĕmă pentru „învĕţătura lor cea cu otravă amestecată“, pentru-că „orbiţi fiind mişeii cu negura eresului şi cercând numai cele ce simţurilor sunt plăcute, ei nu înteleg scripturile“. Putere legislativă în biserica lui Christos a fost dată numai unora, la început tuturor Apostolilor. Aşa dovedesce, că „putere, stăpânirea şi împărăţirea asemenea şi întocmai precum lui Petru, aşa şi celorlalţi fieş-căruia o au dăruit“.

„Ce faci dar tu o omule osebire întru darurile dumneḑeesci?

După ce evident arată că basa pe care o biserică sĕ menţine şi guvernéză este cea constituţională; ne spune, „că italianii vreau şi prea cu asupra pohtesc sĕ înalţe pe Papa deasupra bisericii şi a soborului şi sĕ supuie sub piciórele lui pe toţi episcopii şi metropoliţii şi patriarchii... el singur sĕ fie în biserică adevĕrat stăpân şi poruncitor, precum preoţilor aşa şi mirenilor; el singur, ér nu soborul sĕ se crédă al dogmelor nesmântnic tâlcuitor şi hotărîtor“.

Tâlcuind apoi cu o rară măiestrie locurile din sânta scriptură, pe care acéstă vană credinţă sĕ întemeéză, şi provocându se la sfinţii părinţi şi alte scrieri ale teologilor după Christos, el declară de nălucită puterea, infalibilitatea Papei. Cu durere ne arată, că unii merg aşa departe încât îşi nălucesc „ca şi nesmântnicia Bisericii dela Papa ar fi împrumutată şi biserica fără Papa, învĕţând ceva, ar puté greşi“. Dar aceste nu au temeiu, sunt nălucite!

La locul acesta, când luam notiță despre credeul marelui român Petru Maior e bine, că în antiteză sĕ punem cele ce biserica și învĕțații uniți astăḑi cu cerbicositate profeséză. „Pontificele roman după dreptul divin(?) este judecĕtoriul suprem al credincioșilor, și în tóte causele supuse judecății bisericesci sĕ póte face recurs la dînsul, — enunță faimosul „sinod provincial al metropolitului Vancea ținut la 1872 în Blaj.*) Ér Petru Maior:

„Au singur Petru canonea și pedepsea? Au nu și ceialalți fără osebire?“.

Biserica catolică învață, „că Papa și singur fără conciliul ecumenic este organ, prin care Dumneḑeu enunță adevĕrul dogmatic, când cere lipsa.“ **) Ér Petru Maior:

„Precum la acestea prici așa și la celelalte pururea soborut le-au făcut sfĕrșit, nu Papa, pururea soborul au împreunat, au unit inimile credincioșilor, ér nu cel întâi șeḑĕtor, nu Papa. Ci pe Papa încă îl aducea la rĕnd soborul“.

In celelalte „titluri“ vorbesce Petru Maior despre hotarele puterii bisericesci și împărătesci; despre sobóre și în fine despre canónele cele primite și întărite în biserica rĕsăritului. Aceste la rĕndul lor încă au o valóre nedisputabilă și contribue mult la însĕmnătatea manuscripului găsit, pe care nu am cuvinte destul de potrivite de al recomanda spre atențiunea tuturor. Da, sĕ-l cetim și sĕ l folosim! Sunt convins, că inimi mari și iubitóre de neam sĕ vor umplea de mulțumire față de învĕțatul autor, dar inimi mici contrariul ver simți, căci — încheiu cu vorbele lui Maior (p. 17) — „și acuma se află unii și prin părțile nóstre, cari învățând la Roma toelogia socotesc că numai acelea sunt adevĕrate, care le-au auḑit la Roma și doar sângele și l'ar vĕrsa pentru monarchia Papei. O! de ar fi apĕrat Dumneḑeu neamul românesc de acest fel de ómeni învățați și teologi“.

Martiu 1895.

Ilarie Chendi..

---

*) Cestiuni din dreptul și istoria bisericii unite.

**) Acelaș op.

Nr. 147/895 [62] 1—3

EDICT.

Oprea I. Pĕtra, gr. or. din Sibiel protopresbiteratul Sĕliștei, care a părăsit cu necredință pre legiuita lui soție Iliană Gligorea tot din Sibiel mai bine de 7 ani fără a se sci unde se află și dacă mai trăiesce, pe basa resoluțiunei consistoriale din 7 Martie a. c. Nr. 1862 B. se citéză a se presenta înaintea subsemnatului Oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestul edict, căci la din contra procesul divorțial intentat asupră-i de soția lui se va pertracta și decide și în absența lui.

Sĕliște, 1 Maiu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al Sĕliștei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Nr. 5/895 [57] 3—3

Publicațiune.

Prin sentința Venerabilului Consistoriu archidiecesan dela 1 Martie 1895 Nr. 1416 B. este divorțiată Ana Corcheș n. Borlea gr. or. din Certegea de către pribegitul ei bărbat Gerasim Corcheș gr. or. tot din Certegea, ceea-ce în sensul §-lui 124 din procedura matrimonială sĕ publică.

Câmpeni, 15 April 1895.

Romul Furdui,
protop.

Nr. 325. [59] 3—3

EDICT.

Ioan Dinu, gr. or. din Cristian carele de 14 ani a părăsit pe soția sa Paraschiva B. Mihaiu, tot din Cristian, fără a se sci de mai trăiesce, prin acésta sĕ citéză, ca în termin de 3 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Roman“ sĕ se presenteze la acest oficiu, căci la din contră procesul divorțial intentat de soția sa, se va pertracta și decide și în absența lui.

Zernesci, 4 Aprile 1895.

Oficiul prot. gr. or. al Branului

Traian Mețian,
protopresb.

Nr. 544 prot. 1894 [61] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postulni de paroch din parochia de clasa a III-a Căinel, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 402 fl. 40 cr. v. a.

Petenții au a'și așterne cererile instruate în sensul normelor din vigóre în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 22 Aprile, 1895.

Vasiliu Damian,
protopresb.

Avis!

Basat pe pracsa de 34 ani, îmi permit a face cunoscut onor. cler, că pregătesc tot feliul de

reverenḑi, ornamente bisericesci,

precum și tot felul de

vestminte pentru domni,

pe lângă prețul cel mai ieftin și după cea mai nóuă modă.

— Pentru lucrare fórte bună, elegantă și promptă garantéză subscrisul. —

Comande din provincie sĕ efectuesc grabnic.

Pentru sprijinul și încrederea de până acum sunt fórte mulțămitor, și sper că și în viitor voiu fi onorat cu comande din partea P. T. public.

Sibiiu, 1 Maiu 1895.

Cu distinsă stimă:

Ioan Stasney,
croitor. — Strada Baier Nr. 2.

[63] 1—3

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2,40	—	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apața	Circuléză numai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. Bucuresci pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta—Arad—Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—						
2.30	—	4.30	7.05	6.35	pl. sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.44	—	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18	Pauliș	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5.09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborșin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11.40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest—Orșova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timișóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeș	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea—Oșorheiu—Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 51 Sibiiu, Sâmbătă, 6|18 Maiu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 5 Maiu 1895

Din cele dóuĕ proiecte politico-bisericesci ale guvernului Wekerle și acum Bánffy, deși primite în general, la desbaterea specială unul a fost respins, afară de unii paragrafi, acum a treia óră în casa magnaților, ér al doilea a fost primit ciuntat, cu votul presidentului.

Politica bisericéscă a guvernului Wekerle si Bánffy, care sĕ manifestéză în cele 5 proiecte politico-bisericesci, din cari trei au fost votate și sancționate, ér dóuĕ aștéptă sĕ fie, și modul cum ele sunt așa ḑicênd forțate, ca sĕ fie votate, aruncă o stranie lumină asupra stărilor dela noi.

Este sciut, că de când proiectele au fost concipiate și cunoscute publicului, au produs multă și mare agitațiune în țara întrégă. Adunări preste adunări s'au ținut, în tóte părțile țerei, protestând contra lor. Diferite corporațiuni bisericesci încă s'au pronunțat contra lor, protestând și arĕtând, că votarea și introducerea lor nu este ceclamată de nici o nesesitate a locuitorilor, ba ele vor avea chiar efect stricăcios. In favorul lor nu s'au declarat, decât unele adunări puse la cale de guvern, la porunca acestuia, va sĕ ḑică la porunca urḑitorilor lor și apoi „patrioții cei mai mari“ — ovreii și șoviniștii influințați de aceștia și de presa lor.

Din adunări și proteste a eșit de cu vreme la ivélă faptul, că marea maioritate a locuitorilor Ungariei, romano-catolicii, românii, sêrbii etc. sunt în contra acestor proiecte, nu le apróbă și le află de vĕtămătóre și stricăcióse pentru biserică și credincioși.

Tras-a însĕ guvernul consecința din acéstă împrejurare? Ținut-a el cont de sentimentul și convingerile maiorității cetățenilor țĕrii, ce o guvernéză? Nu! In loc sĕ le abandoneze cu totul, ca nepotrivite pentru noi și în parte superflue, sau în casul cel mai rĕu, înainte de a le presenta în cameră sĕ facă apel la țară, sĕ disólve camera și sé ordineze nóue alegeri, el persistă mai departe în forțarea lor. Scim noi, că modalitatea acésta din urmă tot la resultatul de acum ducea; alegerile nouĕ, după cum se obicinuesc a sĕ face la noi alegerile, ar fi dat ca resultat probabil o maioritate pentru guvern, cum o are și acum, o maioritate, care mai mult din diferite interese spriginesce puterea, — dar cel puțin în formă lucrul sĕ presenta óre-cum legitimat.

Ce face însĕ guvernul „liberal“ Wekerle și Bánffy? Le presintă în cameră, face, ajutat de ovrei, cele mai mari presiuni asupra deputaților, sĕ aliază cu șoviniștii din stânga estremă, numai și numai ca sĕ le vadă valorate. Și după-ce trec prin cameră, dar dau de resistență în casa magnaților, le presintă de nou și ér de nou deliberării acestui corp legislativ.

In fine ii succede, ca și casa de sus sĕ le voteze pe cele trei dintâiu, dar cum? Cu o maioritate de 2—3 voturi, scósă cu chiu cu vai. Tot acésta manoperă o repetéză cu cele douĕ respinse până a treia óră. Ele sunt presentate în casa magnaților, în speranță, că în cele din urmă, lipsind dela vr'o ședință unul-doi din contrarii proiectelor, vor fi votate și ele cu o majoritate de un vot sau chiar cu votul dirimător al presidentului.

Ce va sĕ ḑică acésta procedere? Unde, în ce țară constituțională sĕ mai întêmplă, ca o întrégă serie de legi, cari taie adânc în referințele și viața publică a poporațiunii, sĕ fie octroate fără voia și contrar intereselor ei? Acésta numai la noi sĕ póte întêmpla și este o nóuă dovadă, că în mânile „liberalilor“ magiari constituționalismul a decăḑut de tot, este falsificat și sub masca lui sĕ pot lua ori ce mĕsuri, sĕ pot crea ori-ce legi, fie ele și stricăcióse pentru țară. „Ca la noi, la nimeni“.

Proiectele bisericesci în casa magnaților.

In ședința de Miercuri s'a continuat desbaterile asupra proiectelor bisericesci în casa magnaților. Opozițiunea, ca și în ședința anterióră a pretins votare nominală mai la fiecare paragraf și a respins restul paragrafilor din proiectul pentru libera esercțare a religiunii.

După acésta a urmat proiectul despre recepțiunea religiunii israelite. Zichy propune, ca proiectul sĕ se respingă în general și sĕ nu sĕ ia de basă la desbatere specială. Făcêndu-se votare nominală, pentru primirea proiectului, au votat 107, contra lui tot atâția. Fiind voturile egale, dirimă votul președintelui, în favórea proiectului. Astfel sĕ începe desbaterea specială. Paragraful prim s'a primit prin sculare, dar fără ca președintele sĕ facă o contra probă. Paragraful al doilea s'a respins cu o maioritate de 11 voturi și apoi sĕ încheie ședința.

Joi s'a continuat desbaterile.

La § 3., care norméză estinderea dispozițiunilor articolului de lege 53 din an. 1868 și asupra religiunii ovreesci, contele Zichy Ferdinand face propunerea, ca acest paragraf sĕ se omită.

Făcêndu-se votarea, sĕ constată că pentru primirea paragrafului au votat 92, contra 92.

Fiind astfel paritate de voturi, decide presidentul, care votéză pentru primirea § lui.

La §. 4, prin care se dispune, că fiind rabinii și ceialalți dignitari ovrei cetățeni ungari, aceștia sunt siliți a se cualifica pentru acestea numai în Ungaria, Zichy Nándor propune omiterea lui.

Făcêndu se votarea, paragraful se primesce.

La §. 5 prin care se încredințéză guvernului aplicarea proiectului de lege, se nasce o mică discuție. Contele Zichy Nándor și contele Szapáry István vorbesce contra paragrafului, declarând, cĕ dênșii la a treia cetire vor vota contra întregului proiect.

După acésta urméză desbaterea proiectului în a treia cetire, punêndu-se la vot se constată, că pentru proiect au votat 96 ér' contra 96.

Fiind paritate de voturi, decide votul președintelui, care votéză pentru primirea proiectului.

Astfeliu proiectul de lege despre recepțiunea ovreilor se primesce și în a treia cetire, cu votul dirimător al președintelui.

*

Cu privire la votul Escelenției Sale metropolitului nostru, un corespodent al „Dreptății“, care a interwievat pe Esc. Sa, scrie în nr. de Joi al „Drept.“ următórele:

Când am intrat în salon Escelența Sa cetia ḑiarele de aḑi. Erà singur. M'a primit fórte bine, cunoscêndu-mĕ din altă ocasiune, și m'a înbiat sĕ șed. Credeam că nici sĕ nu mai șed, sĕ întreb iute, și iute sĕ ies. Dar la insistința Sa grațiósă am ocupat loc.

— Sĕ mĕ scusați, Escelență, că Vĕ incomodez puțin, aș vré însĕ sĕ întreb ceva cu privire la votisarea de ieri, din casa magnaților... Votisarea aceea a făcut asupra nóstră, a tutnror românilor de aici, o impresiune fórte....

—.... Fórte rea! — mĕ întrerupse Esc. Sa, accentuând tare, și zimbind puțin.

— Da, fórte rea. Nu știm însĕ ce se credem.... Foile de astăḑi cele mai multe ḑic, că ar fi fost din greșală.

— Nu! Nu din greșală! Le-am cetit și eu, și vĕd că tóte spun, că póte ași fi greșit. N'am greșit. Eu știu ce fac și ce ḑic.

— Dar se întêmplă câte odată, la votisări...

— Se întêmplă, cu alții dar' cu mine nu s'a întêmplat nici odată. Eu am votisat cu da și cred că astfeliu am votisat bine.

— Dar' Esc. V. ați ajutat guvernul, căci chiar numai un vot...

— Da, numai un vot a hotărît. Dacă eu votam contra, voturile erau chiar întors: 117 ba, 116 da. Dar' eu cred, că chiar așa e bine....

Eram și mai uimit decât până aci. Nu sciam: sĕ mai întreb, sau sĕ-mi iau pălăria și sĕ plec fără a mai ḑice nici măcar ḑiua bună.

— Lucrul stă așa — continuă Esc. Sa. Intrebarea n'a fost pusă asupra proiectului în general, ca altă dată; pentru că comisiunea de trei a casei a referat, că paragrafii primiți deja sĕ nu se mai iee la desbatere, ci numai partea, care a fost respinsă. Intrebarea era deci: Primesce casa referada comisiunei de trei ca basă a pertractării speciale? Da — sau ba?

Eu am rĕspuns da, adecă eu primesc referada de basă, ca sĕ trecem la desbaterea pe paragrafi, și astfeliu sĕ aruncăm paragraf de paragraf din ea, precum am și făcut deja cu vre-o câți-va, și vom face aḑi și cu ceialalți.

— Dar Esc. V. nu credeți, că neprimindu-se referada comisiunei, cu aceea s'ar fi respins întreg proiectul, așa că nici sĕ nu mai fie vorbă de el? — Astfeliu s'ar fi dat o lovitură grea guvernului însuși.

— Nu era vorbă despre întreg proiectul, numai despre părțile neprimite încă. La acésta s'a învoit apoi și contele Eszterházy, numai Zichy nu sciu ce mai voia Că era o confusie grósnică, vorbiam câte 5—6 de-odată și nu mai sciai, care ce vrea. Lucrul stă astfel: Dacă referada comisiunei nu era primită, atunci conform regulamentului casei — îmi pare rĕu că nu-l am aici, ca sĕ-ți cetesc paragraful 57, conform acestui paragraf proiectul se retrimetea de nou comisiunei de 3. Atunci comisiunea peste o ḑi ori douĕ venia de nou cu o referadă, și se punea érăși la vot. Ei, dar eu mâne séră deja trebue sĕ plec la Sibiiu. Pe Duminecă e congresul, eu și episcopii mei nu mai puteam lua parte la ședințe și lipsiam chiar atunci, când lipsă era de voturile nóstre la combaterea paragrafilor, pe cari casa nu i a primit de loc. Eu încă pe Vineri la 10 ore am convocată o ședință a consistoriului, ca sĕ pregătim lucrările congresului. De acea eu am voit ca sĕ se dee curs liber pertractării, și paragraf de paragraf sĕ o combatem, căci altcum, pe atunci, pe când și așa ar fi venit la rênd, noi nu mai puteam lua parte, căci la congres trebuie sĕ fim neapĕrat, altcum congres fără episcopi, ce congres ar fi?

*

In feliul acesta Esc. Sa mi-a dovedit, și pe mine m'a convins, — ḑice coresp. — că a procedat corect și mai ales bona fide. In casul de neprimire a referadei comisiunei nu sciu ce ar fi urmat, dar cred, ceea ce Esc. Sa mi-a spus cu provocare la §-ul 57 al Regulamentului intern al casei.

Cetind decursul ședinței în „B. H.“ întru adevĕr se vede că și Eszterházy M. Moricz a primit referada comisiunei de trei, protestând însĕ contra procedurei, ca sĕ nu serviască de precedent.

Despărțirea bisericéscă dintre români și sêrbi. Ḑiarul sêrbesc din Verșeț, „Sêrpstvo“ scrie despre conferențele delegațiunilor bisericesci româno sêrbe următórele:

„Joi, 27 Aprile st. v. s'a întrunit în Verșeț delegațiunea sêrbo-română, care a avut drept scop de a procede pe cale pacinică, la despărțirea bisericéscă între sêrbi și români“.

După-ce sĕ înșiră aci membrii delegațiunilor, publicați deja de noi și spune, că delegațiunile au ținut ședințe dela 9 óre diminéța, până la 1 după améḑi, și dela 4 până la $6^1/_2$ continuă:

„Sêrbii au făcut propunerea sĕ sĕ sisteze cele 6 procese acum în decurgere, anume ale comunelor: Marghita-mare, Saravola, Ciacova, Feleac, Deliblat și Sânmiclăușul-mare pentru-ca averea lor sĕ fie împărțită pe basa parității, adecă jumĕtate sêrbilor și jumĕtate românilor.

„Delegații români au declarat, că ei nu pot sĕ priméscă propunerea, că n'au căpĕtat împuternicirea de a hotărî numai asupra acelor comune, în care împărțirea are sĕ se întêmple pe calea procesului, ci sĕ se esprime principii generale pentru despărțirea tuturor comunelor bisericesci micste sêrbo-române; spre acest scop sĕ se completeze învoiala sêrbo-românéscă dela Carloveț din anul 1871, anume: că în comunele, unde sêrbii și românii sunt în numĕr egal, sau nu e mare deosebire între numĕrul unora și altora, averea sĕ se împartă pe jumĕtate; unde însĕ deosebirea numerică e mare, naționalitatea mai numĕróse sĕ capete $^2/_3$, ér' cea mai puțin numĕrósă $^1/_3$ din averea comună, astfel încât în modul acesta împărțirea sĕ se pótă sĕvêrși în fiecare obștie, ori unde o va cere mai mulți decât 100 parochieni.

„Cu acésta propunere a românilor delegaţii sêrbi nu s'au putut învoi, ci au în cercat a îndupleca pe români pentru propunerea lor, dar acestia n'au vrut sĕ priméscă. De aceea delegaţii sêrbi au declarat, că iau simplu la cunoscinţă propunerea românéscă, adaugênd, că protocolul şedinţelor îl vor înainta comitetului congresual, pentru ca acesta sĕ aducă hotărîrea“.

Revista politică.

Privitor la crisa guvernului unguresc şi a ministeriului de esterne, precum anunţă telegramele sosite eri, Kálnoky şi-a dat de nou demisia şi Maiestatea Sa a primit-o. Foile oficióse aduc acésta surprindĕtóre scire în ediţie separată. De urmaş al lui Kálnoky sĕ ḑice, că e designat Goluchovshy. Goluchovschy e polon, de present e ambasador în Bucuresci şi sĕ ḑice că e unul dintre cei mai abili diplomaţi, ce-i are monarchia. Scirea despre depărtarea lui Kálnoky din postul sĕu va producc surprindere şi în strĕinătate, unde Kálnoky sĕ bucură de multe simpatii, pentru tactul şi întelepciunea, cu care conducea afacerile.

De câte-va ḑile s'a rĕspândit prin foi scirea, că nunciul Agliardi va fi rechemat. Aceste sciri le desminte o depeşă, ce a trimis-o eri nunciul contelui Szapáry Géza, pe care acesta a primit-o pe când decurgea desbaterea în casa magnaţilor asupra proiectelor bisericesci.

Depeşa e de următorul cuprins:

Tóte acele sciri, cari vestesc rechemarea mea la Roma, sunt false şi tendenţióse. Posiţiunea mea prin evenimentele ḑilelor din urmá, a devenit mai solidă, atât în Roma. cât şi în Viena. *Agliardi.*

* * *

Mare sensaţie a produs în Viena căderea partidei liberale şi învingerea antisemiţilor în frunte cu deputatul Lueger, care a fost ales cu maioritate de voturi vice-primar al oraşului Viena. Căderea acésta n'a fost neaşteptată, ea se pregătise de mult dela alegerea din urmă a senatorilor, cu care ocasiune antisemiţii au dobândit o respectabilă minoritate. Nime însĕ nu credea, că din acéstă minoritate va eşi aşa de curând o maioritate, mai ales, că dintre 140 magistraţi orăşenesci, numai 66 erau antisemiţi. Insĕ îndată după nouĕle alegeri s'a lăţit scirea, că primarii urbei împĕrătesci vor demisiona şi că Lueger va ajunge la putere. La acésta a dat ocasiă împrejurarea, că unul dintre magistraţi cu numele Richter, a trebuit sĕ demisioneze şi sĕ se supună la o nouă alegere. Insĕ înainte de ce s'ar începe lupta, liberalii au părăsit terenul şi s'au dus la ministeriu, ca sĕ-şi dea demisia, declarând totodată, că chiar şi la cas dacă vor fi realeşi, ei nu vor mai primi funcţia la comună. Declaraţia acésta au făcut'o de sigur, în conscienţa, că dispunênd numai de-o neînsemnată maioritate, şi lipsiţi de încrederea şi spriginul moral, nu vor putea susţiné lupta faţă cu contrarii. Astfel s'a întêmplat, ca se fie ales cu maioritate de voturi Lueger şi alegerea lui sĕ fie primiţă cu strigăte furtunóse de Hoch! In urma acésta primarul Grübel şi-a dat demisia din post, declarând însĕ, că va rĕmânea şi pe viitor în consiliul orăşenesc. Alegerea noului primar se va face sĕptĕmêna viitóre şi antisemiţii speră firm, că Lueger va re uşi sĕ fie ales primar. Partida liberală germană sperézá însĕ şi ea, că va stórce promisiunea guvernului, ca la cas, dacă va fi ales Lueger de primar, sĕ nu recomande monarchului spre întărire alegerea.

* * *

Proiectul de lege contra uneltirilor subversive a căḑut Sâmbăta trecută în Reichstag ul din Berlin. In ajun se respinsese articolul I din proiect (§. 111 din lege) şi sĕ sfîrşise astfel o parte însemnată, dar se spera că primind §. 112, paragraful militar, rana se va vindeca; în zadar. Nici centrul nu a voit sĕ 'şi ia legea pe suflet, nici conservatorii, partidul imperiului şi naţional-liberalii nu au voit sĕ se unéscă cu centrul pentru a accepta redacţiunea propusă de guvern. Cu modul acesta, paragraful militar a căḑut şi în tecstul comitetului delegaţilor şi în tecstul guvernului.

Reichstag-ul renunţă apoi la votarea restului din proiect, tóte propunerile de modificare şi tóte amendamentele fură retrase, şi fără desbateri tóte părţile proiectului sĕ restogoliră în urma paragrafului militar şi înmormêntară întréga lege.

Asupra desbaterilor din şedinţa acésta memorabilă avem amĕnuntele următóre:

Pe când deputatul Hausman vorbia contra §. 112 care ar zădărnici ori-ce critică ar voi sĕ se facă instituţiunilor militare, ministrul de rĕsboiu Bronsart von Schellendorf şi ministrul de iustiţie convorbiau în mod animat cu dnii Bennigsen şi Levetzow şi declaraţia finală din discursul de mai târḑiu al ministrului de rĕsboiu a fost de sigur resultatul acestei convorbiri.

In discursul acesta, d. Bronsart von Schellendorf făcu sĕ reiasă că armata trebuie sĕ fie apărată de agitaţiunile democraţiei sociale; cât timp zidul armatei va sta în picióre, social democraţia nu va putea sĕ îndeplinéscă nici un punct din programul ei şi mai cu samă înfiinţarea republicei. Guvernul, a adăugat ministrul de rĕsboiu, menţine §. 112 din proiectul guvernului; redacţiunea propusă de comitetul delegaţilor slăbesce intenţia guvernului.

Ministrul de rĕsboiu respunse apoi la întrebarea deputatului naţional-liberal Osann, dacă guvernul ţine la adoptarea §. 112, că nu póte da un rĕspuns în numele guvernului federal; personal preferă §. 112 din proiectul guvernului. D. Spahn observând, în numele centrului, că redacţiunea comitetului delegaţilor fusese concepută în înţelegere cu guvernul, secretarul de stat dela justiţie, Nieberding contesta acésta în mod hotărît şi declară şi d-sa că menţine tecstul primitiv al guvernului.

D. de Kardorff (partidul imperiului) declară atunci, că în urma acestei declaraţiuni a guvernului, partidul sĕu va vota numai pentru proíectui primitiv.

După un discurs al dlui de Roon care califică anul 1848 ca un „an de ruşine“ pentru propăşirea Germaniei, d. de Levetzow declară în numele conservatorilor, că aceştia ar fi votat *faute de mieucs* pentru §. 112 cum a fost redactat de comitetul delegaţitor deşi nu le convine cu totul; dar pentru că în urma declaraţiunilor guvernului numai esistă nici o speranţă pentru alcătuirea unei legi, care se corĕspunḑă cu scopurile proiectului, vor vota pentru redacţiunea primitivă.

Punându-se la vot întêiu tecstul comitetului delegaţilor şi apoi tecstul primitiv, ambele fură respinse. Pentru cel dintâi votase numai centru, pentru cel de al doilea numai conservatorii şi naţional-liberalii.

Deputatul Richter propuse atunci ca se nu mai continue discuţiunea şi sĕ se înmormênteze proiectul în câte va minute. In ilaritatea generală a camerei, d. de Manteuffel consimţi la propunerea acésta şi în nu mai mult de cinci minute s'au respins tóte amendamentele comitetului delegaţilor şi tóte paragrafele proiectului.

Când preşedintele, d. de Buol, anunţă la sfêrşit, că întregul proiect de lege este respins, întréga stângă isbucni în aplause.

Pentru a termina vom adăuga că în contra acestui proiect Reichstagul primise 22,000 de petiţiuni.

* * *

Germania, sub conducerea lui Hansemann, conducĕtoriul societăţei de discont, a format un puternic grup, care e aplecat la emiterea împrumutului chines, presupunênd, că garanţele împrumutului se vor supune controlei unei comisiuni europene. Puterile interesate la restabilirea păcei probabil că s'ar învoi ca împrumutul sĕ fie esmis în parte între Germania, Francia, Italia şi Anglia. Imprumutul face deocamdată 50 mil. f. st. Pe încetul, la intervaluri hotărîte, ar urma altele, ca nu cumva prin un singur împrumut piaţa sĕ fie prea îngreunată. Se ḑice, că China însaşi nu voiesce sĕ plătéscă repede suma despăgubirei de rĕsboiu, ci poftesce chiar, ca trupele japonese, cari până la achitarea despăgubirei vor avea sĕ steie pe teritoriu chines, sĕ nu fie în curênd rechiemate, pentru ca astfeliu dînsa sĕ aibă timp deajuns spre a-şi reconstrui puterea sa armată în casul când stegarii negri vor inscena tulburări.

* * *

Din Roma se scrie, că alegerile escrise pe 26 a curentei după tótă probabilitatea se vor termina cu învingerea lui Crispi. La ultimile alegeri provinciale şi oraşenesci municipale încă au învins candidaţii guvernamentali, chiar şi în astfel de oraşe, unde până în timpurile din urmă radicalii erau în maioritate, ca d. e. în Brescia. Judecând după aceste presemne, guvernul va avea în cameră o astfel de maioritate, cum n'a avut nici când până acum.

Dela procesul turḑenilor.

Vorbirea de apĕrare a domnului Dr. George Popescu.

Am urmărit cu atenţiune până în sfîrşit rechisitoriul dlui procuror în speranţa, că luând pasagiu de pasagiu articolul încriminat, motivând şi direct, va arĕta vătĕmarea dreptului obiectiv (positiv). Aşteptarea mea a fost cu atât mai întemeiată, cu cât şi în actul de acusă sunt a se specifica espresiunile punibile căci altfel s'ar constata gravamen de nulitate. Cu atât mai ales trebue făcut acésta la pertractarea finală, când juraţii sunt chemaţi sĕ judece îndeosebi amĕsurat greutăţii acusării şi apĕrării. Regret că n'am găsit acésta. In schimb însĕ dl procuror discută asupra calităţii de cetăţeni a acusaţilor şi asupra datorinţelor lor cetăţenesci şi intenţionat nu voesce sĕ se emancipeze de sub discutarea celor sĕvêrşite de A. C. Popovici după osândirea sa, împrejurare care este cu totul indiferentă, — precum e indiferentă şi des citata sentenţă a Curiei, adusă în procesul Replicei, pentru-că în decisiunea Curiei, care în casul present a ordonat continuarea procedurii contra acusaţilor, se ḑice: „Nu este necondiţionat esclusă hotărîrea noilor juraţi“, — va sĕ ḑică; deosebite curţi cu juraţi asupra unui şi aceluiaşi fapt pot sĕ aducă verdicte diferite. Hotărîrea juriului de aḑi nu formézá prejudiţiu pentru un verdict ce eventual s'ar aduce mâne, deóre ce verdictul de aḑi nu are caracterul de „res judicata“, fiind-că asupra chestiei de fapt hotărîrea o aduce curtea cu juraţi.

Rechisitoriul mai are însĕ o altă parte Intr'însa, dl procuror se tânguesce asupra atitudinei nepatriotice a acusaţilor, ér în textul încriminatei adrese vede ameninţată idea de stat magiar şi puterea statului; astfel dsa cere osândirea acusaţilor nu pentru că adresa e punibilă, ci în interesul ideii de stat magiar şi al puterii statului, din care causă, şi modestele mele observări în acéstă direcţie am sĕ le fac. Voiu demonstra, că atari fapte nu periclitézá nici pe una nici pe cealaltă.

In viaţa de stat mai modernă, sunt 2 puteri cari stau faţă în faţă, ambele îşi dispută tronul şi tinde sĕ se înfăţişeze ca regulatorul sorţii mersului statului şi a vieţii omenesci. Una este tendenţa statelor de a concentra în mânile lor întréga forţă, ér cealaltă este principiul libertăţii individuale. Lupta acésta este analogă cu stările de lucruri cari au precedat şi urmat epoca feudalismului. Lungă şi sângerósă luptă s'a cerut pentru-ca principiul libertăţii individuale sĕ vadă lumina sórelui, din causă că mult a trebuit sĕ se lupte contra puterii absolutistice, ai cărei detentor a fostîn diferite epoce când ţara când coróna.

In interesul întrupării acestui principiu a trebuit sĕ intervină reformaţiunea şi revoluţia franceză.

Luther a fost acela. care a emancipat spiritul, ér Voltaire a scos trupul omenesc de sub puterea statului şi le-a dat libertate. Ér aḑi, din acest motiv se cer, ba se înfiinţézá chiar instituţiuni pentru a puté apĕra acest principiu. O astfel de garanţie este şi instituţiunea libertăţii de presă, care se înfăţişézá şi ca o garanţie cu caracterul constituţionalismului. Aşa dar' este îndoită importanţa ei şi chiar din acéstă causă, în interesul ei precum şi a drepturilor apĕrate de ea, şi puterea ce se judecă asupra ei, este scósă din opera puterii de stat şi se încredinţézá curţilor cu juraţi, cari nu sunt legate de litera legii, ci aduc verdictele pe basa convingerii proprii, independente şi neinfluinţate. Acésta din causă, că mai ales în justiţia criminală residă puterea de a pedepsi a statului. Condus de aceste principii, chiar şi absolutisticul domnitor Iosif II, al cărui spirit înalt şi prin absolutism numai binele obştesc 'l a voit, prin edictul de toleranţă a conces libertatea de presă si în legătură cu ea, libertatea de cugetare şi religionară, a cărui martir a ajuns, apoi funcţionarii lui, cu caracter de agenţi, propuseseră în urmă restrîngerea libertăţii de presă, sub pretecst, că prin ea se fac abusuri, deóre-ce presa se ocupă chiar şi cu persóna sacră a Monarchului. La ce domnitorul, consciu de sine, rĕspunse că el vrea sĕ se îndrepteze şi de aceea nu o va restrînge, pentru-că numai prin aceea se póte informa despre eventualele sale greşeli şi despre opiniunea publică, care prin restrîngerea libertăţii de presă nu se póte înăbuşi, ci reduce numai guvernul. In primul loc deci, acest înalt punct de vedere trebue sĕ-l considere onoraţii domni juraţi, când vor delibera în procesul de aḑi. — Dar, în locul al doilea, dacă contemplăm libertatea individuală ne convingem, că acésta, precum şi gémăna ei: egalitatea, cari sunt simbólele epocei moderne, numai ca eflucsul principiului de naţionalitate se presentă.

Inaintea desvoltării principiului de naţionalitate, ele erau concepte necunoscute, căci dacă scrutăm desvoltarea ideii de stat, vedem că aceea s'a concretisat în trei forme anume: idea statului omnipotent d. e. Roma Sparta, unde individul era numai o parte fără viéţă a statului a cărui representanţi erau numai civi romani ori spartani.

In acéstă epocă nu póte fi vorbă de egalitate, precum nu póte fi a doua-óră — în epoca feudalismului ce a urmat celeia; a treia óră nici în idea de stat creată de Ludovic al XIV-lea, unde idea esclusiv numai în deţinĕtorul ei a esistat.

A trebuit sĕ se ivéscă principiul de naţionalitate ca manifestaţiune a desvoltării conscienţii popórelor şi a conscienţii valórei individualităţii, ca apoi sĕ se pótă desvolta causa“.

Valórea libertăţii şi a egalităţii depinde aşa dar' dela valórea principiului dc naţionalitate şi deci acesta trebue respectat şi apĕrat chiar în interesul celor de mai sus. Principiul de naţionalitate, răpind epoca modernă cu sine, o stăpânesce şi referitor la acésta baronul Eötvös ḑice că este resultatul legii progresului şi ca dacă a devenit general nu póte fi înăbuşit.

După-cum ne spune economia naţională chiar şi viéţa socială arată anumită regularitate, atât în simţĕmintele popórelor cât şi viéţa de stat, cari sunt fructele desvoltării firesci şi nu pot forma obiectul de preocupare a administraţiunii. Fórte frumos se esprimă în privinţa acésta Széchenyi István cel mai mare magiar, cum îl numiţi. El ḑice: „Nu e destul sĕ facem numai legi bune, ci trebue sĕ şi deşteptăm în popóre simpatie pentru aceste legi. Pentru-că îndată-ce legile se pun în contradicţie cu simţĕmintele popórelor, litera rece a legii póte lovi individul, îl póte pedepsi, dar' acésta nasc fanatism, care la rindu-i produce martiriu. Astfel domnii, juraţi, în rêndul al doilea, de aceste consideraţiuni morale şi de oportunitate trebue sĕ se conducă, avênd în vedere că verdictul d-vóstre, după epoce. este schimbăcios şi sĕ referă la stări ce nu representă princ ipiul universal, ci cel par-

[illegible] și ca verdictul referindu-se și la viitor, din el trebue sě rěsune și voci de ale viitorului.

Adresa încriminată este și ea un eflux al principiului de naționalitate. Tot omul se iubesce pe sine însuși. Étă o lege generală pe care basat, Mill Stuart presentă administrația de stat ca pe un lucru de prisoș. Acest principiu nu se póte desconsidera, desvólte-se el chiar și numai la o clasă.

Fie-cine iubesce și pe cei cari îi aparțin. Pentru-că inima omenéscă nu cuprinde universalul.

Tiněrul se înflăcăréză pentru principii și pentru aceia cari luptă pentru elé. Insuflețirea pentru idei naționale nu atinge viéța de stat.

Ele pot sě stee alături, fără ca prima sě fie periclitată. Pildă e Elveția. Vreau sě dovedesc, că Ungaria nu-i nici ea periclitată prin ideile naționale și cu atât mai puțin prin aderență încriminată. Pentru-că conscienţa de comunitate încă e factor eficace, câtă vreme simțemintele poporelor nu sunt atacate în însușirile lor particulare, în individualitatea lor. Mai de mult deosebirilor religióse li-se atribuia caracterul primejdios statului.

Adi însě, în měsură ce libertatea religionară a ajuns la expresie, pretinsul caracter primejdios și-a perdut din intensivitate.

După Tertulian, lumea s'ar sfîrși deodată cu apunerea imperiului roman apusean. El dar identifica aceste douě, ér drept causă socotea religia creștină. Ér Origene, dintr'o inspirație divină, a afirmat că religiunea crestină póte fi universală, fără ca lumea sě se sgudue din temelie.

Creștinismul s'a și lățit, ér lumea își urméză neconturbată cursul seu.

„Și Ungaria póte sě stee alăturea cu deosebitele naționalități, — dice Eötvös, și nu cred sě fie mai slabă; și chiar dacă ar fi, dubitez că principiul de naționalitate ar fi causa.

Statul papal a cădut, religia însě și adi esistă și încă în state naționale, independente.

Nici aceea nu se póte afirma, că în statele naționale simțul religios ar fi mai slab și că corupțiunea va fi mai mare decât în epoca când se tindea la realisarea ideii statului bisericesc.

Și în statele naționale pot viețui poporele păstrându-și individualitatea națională, fără ca din acésta sě resulte crisele amintite. Pentru-că puterea, care ține strînse elementele unui stat, nu residă în principiul unitar, ci în sentimentul populației din provinciile singuratice.

(Va urma.)

Noutăți.

Personal. Escelenția Sa, I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul a sosit dela Budapesta eri, cu trenul de diminéță. Tot atunci au sosit în orașul nostru pentru ședințele Consistoriului metropolitan și Congres ilustrii Domni: P. S. S. episcopul Nic. Popea și Alecs. Mocsonyi, ér adi a sosit P. S. Sa episcopul Mețianu.

⁂

Congresul studenților magiari s'a început alaltăeri în orașul Dobrițin. Deputațiunile studențesci dela diferitele institute superióre din țară au început a se aduna încă Dumineca trecută și au fost primite în oraș cu mare tămbělău patriotic. Mai întâiu a sosit deputațiunea universitarilor magiari din Cluș, apoi cei dela universitatea din Pesta și alte deputațiuni dela academiile magiare de drepturi. Luni au depus coróne pe statua libertății și pe monumentul poetului magiar Csokonyai din Dobrițin. Congresul a fost deschis eri la órele 9 diminéță, fiind de față vre-o 200 universitari magiari, cari la deschidere au fost salutați și bineventați din partea primariului și de rectorul academiei de acolo. Orașul arangiază în cinstea lor un banchet cu 400 cuverte.

⁂

Nișni-Nowgorod inundat. Din Petersburg sě telegraféză, că orașul Nișni-Nowgorod renumit prin tërgurile sale, a fost inundat de fluviul Wolga. In partea mai jósă a orașului au fost surpate o mulțime de case și s'au înecat 15 persone. Esundarea e atât e mare, încât apa ajunge până la etagiul prim al teatrului. Locuitorii părăsesc orașul în masse mari.

⁂

Ioan Orth în Bulgaria. Multe sciri se rěspîndesc despre simpaticul fost archiduce, acum cu numele Orth. Până acum sě credea că e mort, dar mai de curênd s'a rěspândit scirea, că el traesce și e în Japonia. Ce va fi adevěrat din tóte acestea nu sě scie. „Köln. Zeitung“ primesce din Sofiia o scrisóre, în care sě spune, că Orth, înainte de-a merge pe mare, unde sě dice că și-ar fi aflat mórtea, a mers în Bulgaria și a voit sě între în armata bulgară. Principele, la sfatul lui Stambuloff, nu l'a aplicat pe Orth. Stambuloff a scris apoi o scrisóre lui Orth, în care l'a rugat sě părăséscă Bulgaria, unde și așa nu puté sě-și creeze un viitor. Orth a împlinit rugarea lui Stambuloff și a plecat din Bulgaria.

⁂

Cum trăesce romancierul Tolstoi. Câte-va indiscrețuni asupra vieții romancierului rus Leo Tolstoi:

Contele Leo Nicolaevici Tolstoi e vegetarian. El găsesce ne uman lucru a ucide și a mânca animalele. In tóte diminețile se scólă la 5 césuri. Dela 5 până la 6 își face tóleta și ia céiul à la Russe, mânêncă pâne ouě și bea bere. Dela 6—12 lucréză fisicamente, adecă face ghete, Tolstoi e cizmar, sau curăță curtea de zăpadă. La óra 1 'i-se aduce prândul, în totdeuna servit fără carne și fără pesce.

După masă, Tolstoi dórme douě óre, după care scrie trei óre.

Nici odată nu lucréză intelectualmente mai mult. La órele 6 séra, érăși mânêncă, însě aceleași bucate dela prând.

Tolstoi se culcă de obiceiu la órele 8. Traiul lui după cât se vede, e fórte regulat.

Ilustrul scriitor a terminat de curênd un nou uvragiu care va apare cel mult peste două luni, și va face probabil tot atâta sgomot ca și ultímul sěu roman Sonata Kreutzer.

⁂

Ingropată de vie. Un fapt îngrozitor s'a petrecut acum câte-va dile la Haute-Savoie, la Doussard, pe marginea lacului Annecy.

Sě înmormêntase o femee Rassat, mórtă în ajun, când unul dintre cioclii cari astupau grópa cu pămênt, audi un șir de lovituri. Cioclul chemă pe un tovarăș care lucra lângă dênsul; acesta constată acelasi lucru.

Césurile erau aprópe nooué de diminéță. Sgomotele durară o jumětate de cés și apoi încetară.

Abia atunci credură cioclii că e ceva de făcut, și se duseră de încunosciințară autoritățile.

Cel dintâiu ajunse în cimitir preotul. Dar fiind-că nu sosise autorisarea de desgropare, nimeni nu puse mâna sě sape, ci se mulțămiră sě facă nisce găuri în mormênt ca sě pótă pětrunde aerul.

Abia pe la prând se îndepliniră tóte formalitățile și hotărîră sě scótă cosciugul. La óra acésta femeea mai era ea óre viuă? Martorii dic că da: unii dic că au vědut-o roșind, deschidênd și închidênd ochii. Un lucru e sigur, anume că, când se hotărîră sě cheme un doctor, erau șése césuri sara! Medicul a afirmat că nenorocita nu era mórtă decât de cinci sau șése óre.

⁂

Himen. Dșóra Gizela Truța și domnul Dr. Emilian Popescu. prof. își anunță fidanțarea lor.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Petroșeni, la 3/15 Maiu 1895.

Onorate dle redactor!

Vin a vě raporta pe scurt despre concertul dat de învěțătoriul din Petrila Georgiu Sandru cu scolarii sěi în otelul „Adan“ din Petroșeni în diua de „Sângeorgiu“ a. c.

Concertul s'a început la 9 óre séra cu poiesia „Cântă cucul în pădure“ esecutat cu tact și esactitate de corul scolarilor compus din 10 fetițe și 8 băieți. Apoi a urmat poesia „Prin pădurea cea stufósă“ esecutată de corul scolarilor între aplausele publicului asistent.

Al treilea punct din program a fost „îmbrățoșarea meseriașilor“ piesă teatrală localisată de G. Sandru. Acéstă a fost o icónă fidelă representată prin copii, cum românii, locuitorii și stăpânitorii locurilor muntóse dela Petroșeni sunt sroși din moșia stăpânită dela Traian și esploatați de către venetici și némuri streine din alte părți și țěri și ni se oglindéză cum devin acelea locuri, dela început românesci, proprietatea strěinilor și poporul nostru pelângă că e lipsit de stare și avere este batjocorit în strěmoșescul sěu pămênt.

Iți vine sě verși lacrimi de durere, vědênd starea lucrului trecutul cu presentul. Piesa a fost representată cu dibacia rară și cu cunoscință perfectă de către elevii scólei din Petrila Ioan Ranța, Ioanu Muntean și Pavel Popa cu fetițele: Sabina Preda, Maria Bunea și Raveca Dădălig.

A urmat apoi poesia: „O fată de păstor“ și „A trecut iarna gerósă“ ambele esecutate bine de corul scolarilor între aplausele publicului.

Al șasele punct a fost „Norocul și Mintea“ dialog esecutat fórte frumos de scolari: Nicolae Androne și Văsia Paraschiv.

S'a cântat „Românașului 'i place“ de corul scolarilor apoi a urmat dialogul „Cine ce face lui își face“.

Prin acésta sa combătut vițul „minciuna“ care stăpânesce adi în lume începênd dela micii copii până la bětrâni.

In acésta au escelat Lucreția Sandru și Țili Samuel, carea deși strěină cu totul de némul nostru, dar și-a esecutat rola cu tact și fórte frumos, deasemenea bine și spre laudă și-au esecutat rolurile lor și Văsia Paraschiv cu Victor Șandru.

Pe urmă s'a căntat poesia „Ședětórea“.

Cu acésta s'a terminat concertul dat de elevii scólei române gr. orient. din Petrila sub conducerea bravului învěțător George Șandru, carele dovedesce că este născut pentru causa scolară, pentru binele și causa poporului.

Succesul cu atât este mai strălucit cu cât ca micuții scolari erau îmbrăcați în vestmintele strămoșesci, curăjioși și continuu cu presența nestrămutată.

In shimb pentru zelul și ostenéla dată, căutându-ne o atare distracție ar trebui ca și spriginul sě nu lipsască și cu deosebire dela cei de o carieră și națiune.

Incurăjindu-l pre Dl Șandru în ale scólei, ca un pioner zelos întru sdrobirea lanțului intunerecului în care sě află poporul nostru mult cercat îi doresc ca succesul obținut, de care póte fi mândru. sě-i încoroneze totdeuna întreprinderile sale.

Sentinela.

Esposiția din 1900.

Directorul clădirilor pentru esposiția internațională din Paris, care trebue sě se deschidă la 1900, dl Bouvard și-a terminat planul general pentru esposiția acésta.

In prima linie a trebuit se ție sémă de turnul Eiffel, care trebue menținut pentru că societatea de esploatare a turnului nu vrea sě'l dărîme fără o despăgubire mare, deși costul sěu s'a plătit deja în timpul esposiției din 1889. Turnul Eiffel va fi chiar pe câmpul lui Marte singura rěmășiță vizibilă a esposiției precedente.

Acolo unde mai stau astădi palatele artelor frumóse și al artelor industriale se va ridica o sumă de clădiri până la hala mașinelor, care vor fi unite printr'o galerie acoperită în douě caturi. Intre aceste clădiri se va face o grădină mare începênd dela turnul Eiffel și sfîrșind la hala mașinelor. Pe locul galeriei de 30 metri se va ridica palatul electricității, adevěratul clou al esposiție și în fața lui o cascadă după modelul celei din St. Cloud.

Marea hală a mașinelor va fi împărțită în trei părți. Cea din mijloc e reservată ca sală de serbări, în celelalte douě se vor instala industriile chimice și agricultura

Imprejurimile palatului Trocadero vor fi complect schimbate. Pe locul micului pavilion forestier se va arangia esposiția colonială.

Partea cea mai interesantă a esposiției va fi Seina cu cele douě maluri, cheiul Dorsay la stânga și cheiul dela Conférence la drépta Malurile vor fi cu totul reclădite așa că cheiurile vor avea o lărgime de 25 și 20 metr. Aci se va ridica un șir lung de clădiri, cari vor susține înspre Seina douě galerii una peste alta. Cheiurile aceste vor fi menținute și după esposiție.

Dela Champs-Elysées până la Esplanada Invalidilor, trecênd peste Cours-la-Reine, se va crea o avenue largă și la ambele sale părți se va clădi câte un palat. Cel din stânga, care vine cam pe locul actualului palat al industriei și e destinat pentru artele frumóse, va fi încungiurat de o cale rotundă care va fi întrebuințată mai târdiu pentru sěrbările concursului hippique. Tot locul liber de pe Esplanada Invalidilor e destinat pentru clădiri mari, în care vor avé loc manufacturile statului, fabricațiunea de mobile și diversele industrii.

Pentru înlesnirea vizitatorilor din întrul esposiției s'au proiectat douě căi ferate: o mică cale Décauville pe malul drept și un drum de fer electric pe cel stâng.

Dl Bouvard estiméză costul tuturor acestor clădiri la 100 milióne franci și camerile vor avé sě se pronunțe în curênd asupra planului financiar al esposiției. Subvenția orașului Paris va fi probabil de 20 milióne.

Esposiția din 1889 a costat 40 de milióne și a produs mai mult de 50 milióne.

Convocare

P. T. membri ai reuniunei învěțătorilor români gr. or. ai despărțěmêntului Sěliște se convócă prin acésta la adunarea generală a despărțěmêntului. ce se va ținea Dumineca în 14/26 Maiu a. c. la 10 óre a. m. în edificiul scólei din Sěliște.

Program.

1. Deschiderea adunărei prin presidiu și apelul nominal al membrilor.
2. Raportul comitetului.
3. „Movila dela Șelimber“ lecțiune practică din istorie pentru anul al VI de Ioan Chipară.
4. O lecțiune practică din geometrie, de Mihail Stoia.
5. Discuție asupra esamenelor anuale cu privire la trecut și viitor.
6. Incassarea tacselor.
7. Eventuale propuneri.

Sěliște, din ședința comitetului reuniunei, ținută în 1 Maiu 1895.

Dr. *N. Maier*, președinte.

A. Gogonea, secretar.

Bibliografic.

A apărut;

„*Eminescu élcte és müvei*“ (Viața și operile lui Eminescu) studiu din literatura română mai nouă, de Ilie Cristea. Tesă de doctorat în litere, presentată la universitatea din Buda-Pesta.

*

A apărut nr. 12 al revistei liter.-beletristice, pentru familie „*Rândunica*“ cu următoriul sumar: „Din Munți“, de Marg. Moldovan — „Dorința“, de Petrea dela Cluș. — „Din Greșală“, Gr. Mărunțean. — „Versuri triste“, Emiliu Sabo. — „Casa mărginénului“, de A. Amlacher. — „Dor și dor“, de V. B, Muntenescu. — „Rămurele“. — „Feliurite“, de ⁂.

„Rândunica“ apare în Sibiiu, de trei ori pe lună și e redactată de Dl Silvestru Moldovan. Conținutul ei e variat, amusant și instructiv, Prețul abonamentului e pe an 6 fl. pe ½ an 3 fl pe ¼ an 1 fl. 70 cr.

Avis!

Basat pe pracsa de 34 ani, îmi permit a face cunoscut onor. cler, că pregătesc tot feliul de

reverenḑi, ornamente bisericesci,

precum și tot felul de

vestminte pentru domni,

pe lângă prețul cel mai ieftin și după cea mai nóuă modă.

Pentru lucrare fórte bună, elegantă și promptă garantéză subscrisul.

Comande din provincie sĕ efectuesc grabnic.

Pentru sprijinul și încrederea de până acum sunt fórte mulțămitor, și sper că și în viitor voiu fi onorat cu comande din partea P. T. public.

Sibiiu, 1 Maiu 1895.

Cu distinsă stimă:

Ioan Stasney,
croitor. — Strada Baier Nr. 2.

[63] 2—3

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 5—21

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.25	7.—	1.50	8.1
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08	—	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. Oradea-mare sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghîrbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. Cluș. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. Teiuș. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. Copșa-mică sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apața	Circulézâ nŭmai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. Brașov sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. Bucuresci pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.20	11.34	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43	Șeica mare	9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneș	8.37	11.32	5.34	—	—
—	—	3.57	1.03	9.—	Ocna	8.11	10.58	5.12	—	—
—	—	4.19	1.25	9.26	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.26	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl. Sibiiu sos.	7.28	8.33	--	—	—
—	—	4.48	1.58	—	Șelimber	7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—	Veștem	7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Șebeșul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacii inf.	5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—	Cârtișóra	5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viștea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beșimbav	4.14	4.54	- -	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—						
2.30	—	4.30	7.05	6.35	pl. Arad sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.44	—	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07	Gyorok	10.25	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18	Pauliș	10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Soborșin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timișóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. Timișóra sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeș	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		Simeria		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.15
7.13	12.20	5.23	10.25		Hunedóra		4.45	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

4 50	8.50	—	3.10		Brașov	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	–		6.42
6.49	10.46	—	4.35		Sepși-S.-Georgiu	6.35	12 29	–		5.36
8 33	12.40	—	5.55		Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32		Kezdi-Oșorheiu	4.—	10.30	—		2.45

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9. 59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 52 Sibiiu, Marți, 9|21 Maiu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Ședințele congresului național-bisericesc.

Ședința 1 s'a deschis Duminecă în 7/19 Maiu a. c. la 12½ óre în biserica din Sibiiu cetate. Escelenția Sa Inalt Presânțitul Domn archiepiscop și metropolit Miron Romanul, însoțit de Preasânțiții episcopi Ioan Mețian al Aradului și Nicolau Popea al Caransebeșului, ocupă locul la masa presidială, și deschide sesiunea cu următórea cuvêntare:

Preasânțiți domni episcopi! Preastimați domni deputați congresuali! Iubiți frați. Iubiți fii sufletesci!

Congresul nostru național-bisericesc, ca suprema corporațiune representativă în provincia nóstră metropolitană, avea după rêndul periódelor lui și după normele din vigóre sĕ se întrunéscă încă în anul trecut, la 1/13 Octobre 1894; el însĕ se întrunesce numai astăḑi, și adecă într'un timp estraordinariu, cu 7 luni mai târḑiu peste terminul normal.

Ce privesce amânarea acésta, un raport special al consistoriului metropolitan sĕ va ocupá cu detaiurile incidentului, ca congresul însuși sĕ se pótă pronunțà în merit; mie-mi rĕmâne numai sĕ amintesc aici, că amânarea congresului — după cum m'am convins pe deplin — a întrevenit din considerațiuni politice, pentru cari nu a putut urmá la timp resoluțiunea preaînaltă, dela care s'a făcut ￼dependentă și în trecut convocarea congresului.

O amintesc acésta cu deosebire, pentru-ca totdeodată sĕ Vĕ pun în vedere motivul, pentru care trebue sĕ Vĕ rog din capul locului, ca în consultările congresuale, în cari vom întrá cu ajutoriul lui Dumneḑeu încă astăḑi, sĕ evităm chiar și umbra unei ingerențe în afaceri strîns politice, și precum am urmat la congresele din trecut, așa și astădată sĕ ne mărginim la agendele indicate în statutul nostru organic, ca nu cumva în fața curentelor pentru noi nefavorabile, prin vre-o digresiune sĕ dăm ansă la suspiționări, cași cum noi am voí sĕ folosim biserica de un teren pentru acțiuni politice.

Ori câtă divergență de păreri sĕ fie între noi pe terenele vieții publice și sociale, într'una cred că suntem și trebue sĕ fim strîns uniți, ca adecă sĕ ne apĕrăm din tóte puterile instituțiunile autonomice ale bisericei nóstre naționale, create pe basele din statutul organic, înțelegêndu-se de sine, că în apĕrarea acestora avem sĕ îmbinăm energia cu moderațiunea, cari ambele numai îmbinate ne pot aduce resultate salutare în luptele nóstre: de aceea ni se impune și mai tare datorința de a ne ferì, ca sĕ nu provocăm noi înșine vre-un pericol pentru instituțiunile bisericesci.

Domniile Vóstre veți fi sciind fără îndoélă, că preocupațiunile personale și patimile fanatice întunecă mintea omului, încât cei cuprinși de aceste rele nu vĕd adevĕrul, nu voiesc sĕ-l vadă; nu cunosc dreptatea, nu voiesc sĕ o aplice. Aceste rele fórte lățite în ḑilele nóstre trebue sĕ le eschidem din adunările bisericesci și în locul lor sĕ aducem la predominare prudența și adevĕrata iubire frățéscă în tóte consultările nóstre, ca aceste sĕ-și conserve nealterat caracterul lor bisericesc.

Recomandându-Vĕ aceste prețuitei atențiuni, Vĕ salut cu iubire la întrunirea de astăḑi, și implorând din nou ajutorul lui D-ḑeu asupra acestei adunări, congresul național-bisericesc ordinariu pentru periodul anilor 1893/4, 1894/5, și 1895/6 îl declar de deschis.

Cuvêntarea a fost ascultată cu mare atențiune, și a produs adêncă impresiune asupra deputaților congresuali, și asupra publicului distins, care a ocupat ambele galerii ale bisericei și locul spre ușă rĕmas liber.

La învitarea Escelenției Sale se constitue biroul interimal, constătătoriu din Dr. Traian Putici, Mateiu Voileanu și Dr Traian Bădescu, deputați din cler, și din Dr. Nicolau Olariu, Victor Tordășian, Georgiu Feier, Paul Pap, Dr. Nicolau Popovici și Georgiu Bogoevici, deputați mireni.

Se presentéză apoi actele dela consistoriul metropolitan despre alegerile deputaților congresuali, și credenționalele deputaților aleși atât ale celor presenți, cât și ale celor absenți.

Actele dimpreună cu credenționalele se împart în secțiuni spre a se face verificările.

Secțiunile se compun în modul următoriu: deputații din archidiecesă verifică pe cei din diecesa Caransebeșului, cei din diecesa Caransebeșului vor verifica pe cei din diecesa Aradului, în fine deputații din diecesa Aradului verifică pe cei din archidiecesă.

Cu aceste s'a încheiat ședința I.

Ședința a II-a s'a ținut Luni în 8/20 Maiu a. c. începênd la órele 11 a. m. S'a cetit protocolul ședinței 1. dela 7/19 Maiu a. c. și s'a autenticat, după care a urmat raportul secțiunilor.

Secțiunea I. a lucrat sub presidiul Domnului archimandrit și vicariu Iosif Goldiș, raportor a fost Vasiliu Mangra

Aflându-se în ordine actele din archidiecesă comisiunea a declarat de verificați pe următorii deputați:

Din cler:

1. Dr Ilarion Pușcariu, cercul Sibiiu.
2. Nicolau Ivan, din cercul Sebeș-Alba-Iulia.
3. Ioan Papiu, din cercul Deva-Hațeg.
4. Avram Pĕcurariu din cercul Ilia-Geógiu.
5. Vasiliu Damian din cercul Zarand.
6. Zacharie Boiu din cercul Târnava.
7. Demetriu Coltofean din cercul Trei-scaune.

Dintre mireni;

1. Parteniu Cosma din cercul Sibiiu.
2. Dr. Ioan Mihu din cercul Deva.
3. Ambrosiu Bârsan din cercul Hațeg.
4. Victor Tordășan din cercul Ilia.
5. Petru Pipoș din cercul Geógiu.
6. Simeon Damian din cercul Zarand.
7. Dr. Vasiliu Preda din cercul Câmpeni.
8. Dr. Nicolau Olariu din cerc. Solnoc.
9. Dr. Emilian Popescu din cercul Bistrița.
10. George Dima din cercul Têrnava.
11. Valeriu Bologa din cercul Trei-scaune.
12. Ioan Lenger din cercul Brașov.
13. Ioan cav. de Pușcariu din cerc. Bran.
14. Ioan Turcu din cercul Făgăraș.

Celelalte acte dificultate parte din oficiu, parte prin proteste se relégă la comisiunea verificătóre, care se va alege.

Actele din diecesa Aradului le-a avut secțiunea deputaților din diecesa Caransebeșului. President Filaret Musta, raportor Traian Barzu.

Aflându-se actele în ordine se declară verificați

a) din cler:

1. Vasiliu Mangra, din cercul Giula.
2. Georgiu Popovici, din cercul Șiria.
3. Constantin Gurban, din cercul Buteni.
4. Voicu Hamzea, din cercul Birchiș.
5. Augustin Hamsea din cercul Lipova.
6. Dr. Traian Putici, din cercul Timișóra
7. Iosif Goldiș, din cerc. Oradea-mare.
8. Petru Suciu, din cercul Tinca.
9 Ignatiu Popp, din cercul Beiuș.

b). dintre mireni:

1. Georgiu Feier, din cerc. Jenopolea.
2 Dr. Constantin Groza, din cercul Halmagiu.
3. Paul Rotariu, din cercul Timișóra.
4. Dr. Emil Babeș, din cercul Banat-Comloș.
5. Vincențiu Babeș, din cercul Vinga.
6. Michail Velici, din cercul Chișinĕu.
7. Vasiliu Pagubă, din cercul Arad.
8. Petru Truța, din cercul Buteni.
9. Aureliu Suciu, din cercul Șiria.
10. Nicolau Zigre, din cercul Oradea-mare.
11. Ioan Popp, din cercul Pesteș.
12. Dr. Ioan Buna, din cercul Tinca.
13. Paul Popp, din cercul Beiuș.
14. Dr. Georgiu Popa, din cerc. Vașcău.

FOIȚA.

Legenda privighitórei

de

S. Fl. Marian.

A fost odată ca nici odată, că de n'ar fi nu s'ar povesti.

A fost odată un împĕrat fórte vestit și puternic, de care toți împĕrații de prin prejur se temeau, căci când se supĕra sau se mânia din te miri din ce pricină, era varga lui Dumneḑeu nu alteeva!.... tótă țara și tóte împĕrățiile de prin prejur tremurau de frica lui.

Impĕratul acesta avé o copilă, care după-ce a crescut mare, s'a făcut așa de frumósă și arătósă, așa de plăcută, că sĕ fi umblat lumea de-a lungul și de-a surmezișul alta ca dênsa n'ai mai fi aflat.

Ș'apoi..... când e omul frumos, mai frumos de cum sunt ceialalți ómeni, nu se póte ascunde de ochii lumei ca sĕ nu-l vadă și nimĕrui nu i póte opri sĕ-i placă, dacă i place.

Acésta a fost adecă așa că faima despre frumusețea și gingășia acestei copile în scurt timp s'a lățit, cum merge vorba, preste nouă țĕri și nouă mări.

Cei mai voinici, mai vestiți și mai frumoși feciori de împĕrați, cum prinseră de veste că iacă cum și iacă cât de frumósă și fermecătóre este fata cutărui împĕrat, îndată alergară din tóte părțile cu fel de fel de daruri scumpe ca s'o pețéscă. Și cum ajnngeau la împĕratul, tatăl copilei, i-se închinau, îi sărutau mâna și-i ḑiceau: „Inălțate împĕrate! avere-ai parte de sănĕtate și de o viéță îmbelșugată!... am venit la Măria ta sĕ-ți cerem domnița în căsătorie, căci frumusețea ei cea rară ne-au fermecat inima ne au săgetat, și totă fericirea nóstră stă într'un fir de pĕr, dacă nu vom puté o câștiga! Și apoi... nici noi nu suntem nesce ómeni de respins și alungat afară!... Suntem feciori de împĕrați avuți și puternici... lumea ne scie, lumea ne cunósce!“

Impĕratul, vĕḑênd că au venit nisce pețitori așa de voinici, frumoși, isteți și avuți, îi rîdea inima de bucurie și fala cea mare și răsucindu-și mustața și neteḑindu și barba în semn că sosirea óspeților îi este fórte plăcută, chemà pe fiica sa la sine și rostindu-i nisce cuvinte fórte alese, precumpĕnite, dulci și blânde, îi ḑise:

— Ascultă, copila mea! anii se strecóră pe nesimțite... tu ai crescut acum mare... 'ți-a sosit timpul măritișului!..... Étă aici tinĕr, voinic ca un făt frumos, un fecior de împĕrat, ca și mine, te cere de nevastă, merge-vei după dênsul?...

Și astăḑi așa, mai după vre-o câte-va ḑile sau sĕptĕmâni ér așa, îi ḑise împĕratul în vr'o câte-va rênduri.

Dar fata, când auḑia acésta, sta mai multe minute ca împetrită locului, apoi începênd a plânge și a se ruga părintelui sĕu, ḑicênd:

— Tată!... iartămĕ!... dar eu nu pot sĕ merg după dênsul, căci... nu sunt încă de măritat... mai este încă vreme!...

Impĕratul de câte-orì o întreba, creḑênd că ceea-ce îi spune fiica sa e adevĕrat, n'o silea mult, ci-i da pace, așteptând până-ce 'și-a mai lua pe sémă.

Dar n'a fost așa, cum își închipuia el.

Fiica sa iubea acuma de mult pe un alt tinĕr, și din pricîna aceluía pe toți feciorii de împĕrați, câți sosirà și voirà s'o ia de nevastă, îi respingea de arîndul, ḑicênd că: ba unul nu-i place, ba altul e prea urît ba că altuia alt-ceva îi lipsesce... mai scurt fie-căruia îi afla câte o codiță.

Impĕratul, în urma urmelor, vĕḑênd că fiica sa pe toți pețitorii îi respinge, se mânià foc pe dênsa și întrebuințà tóte mijlócele ca sĕ afle care este gândul ei și din ce pricină nu voesce sĕ se mărite.

Tinera domniță, se vede că s'a priceput ce voesce sĕ facă tatăl seu. De aceea, pentru-ca sĕ nu i descopere secretul, căută sĕ se întâlnéscă cu iubitul seu numai nóptea jurându-'și unul altuia credință până la mórte.

Intr'una din nopți însĕ petrecênd asemenea tótă nóptea în gradina împĕrătéscă colea când s'a revărsat de ḑori, luându-și feciorul fericit rĕmas bun dela iubita sa, îi ḑise:

— Scumpa mea! acuma a sosit timpul ca sĕ ne despărțim. Dar cum va trece ḑiua de astăḑi și va sosi nóptea; am sĕ vin și am sĕ te fur, și atunci nimeni n'are sĕ ne mai turbure fericirea, nimeni n'are sĕ ne păḑéscă, ci vom petrece fără témă tótă viéța!

Așa cuvêntà tinĕrul și se despărți de iubita sa, care rĕmase veselă și petrecu tótă

Celelalte acte fiind atacate prin proteste, parte nefiind date credenţionalele, se dau comisiunei de verificare.

Asupra actelor electorale din diecesa Caransebeşelui se pronunţă secţiunea deputaţilor din archidiecesă. President Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit, vicariu archiepiscopesc, raportor Victor Tordoşan.

Se declară de verificaţi următorii deputaţi:

a) din cler.

1. Dr. Traian Bădescu din cercul Jebelului.
2. Andreiu Ghidiu din cercul Verşeţ.
3. Alecsandru Popoviciu din cercul Oraviţa.
4. Mihail Popovici din cercul Mehadia.

b) dintre mireni.

1. Dr. Alecsandru Mocsonyi din cercul Lugoş.
2. Ioan Ionaş din cercul Buziaş
3. Traian Barzu din cercul Ghilad.
4. Dr. Nicolau Popovici din cercul Verşeţ.
5. Coriolan Bredicean din cercul Caransebeş.
6. Petru Corcan din cercul Iam.
7. Ilie Trăilă din cercul Sasca montană.
8. Ioan E. Ţĕran din cercul Oraviţa.
9. Ioan Popoviciu din cercul Ohaba-Bistra.
10. Patriciu Drăgălină din cercul Teregovă.
11. Ilie Curescu din cercul Domaşnia.
12. Dr. Ioan Popovici din cercul Prigor,
13. Iosif Bălan din cercul Alibunariu.

Celelalte acte dificultate se dau comisiunei verificătóre.

Constatându-se că sunt verificaţi 62 de deputaţi, congresul se declară capace de a lua concluse în merit.

Se purcede apoi la constituirea congresului, şi se alege biroul definitiv, tot din membrii biroului provisoriu, dintre cari notariu general se designéză Mateiu Voileanu

Se purcede la compunerea comisiunilor sinodale, cari se susţin cele din trecut, se institue una specială pentru atacerile fundaţiunei Gozdu, şi astfeliu se alege:

1. In comisiunea verificătóre:

Nicolau Ivan, Paul Rotariu, şi Ilie Trăilă.

2. In comisiunea organisătóre:

Dr. Ilarion Puşcariu, Iosif Goldiş, Filaret Musta, Ioan Cav. de Puşcariu, Parteniu Cosma, Vincenţiu Babeş, Nicolau Zigre, Dr. Alecsandru Mocsonyi, şi Coriolan Bredicean.

3. In comisiunea bisericéscă:

Ioan Papiu, Ignaţiu Popp, şi Filip Adam, Ioan Turcu, Petru Pipoş, Paul Rotariu, Dr. Eugeniu Mocsonyi, Dr. Nicolau Popovici, şi Petru Corcan

4. In comisiunea scolară:

Demetriu Coltofean, Aug. Hamsea, Alecsandru Popovici, Ioan Lenger, G. Dima, Dr. Georgiu Popa, Zeno Mocsonyi, Ioan Ionaş, şi Iosif Bălan.

5. In comisiunea financiară.

Zacharie Boiu. Vasiliu Mangra, Michail Popovici, Dr. Ioan Mihu, Simeon Dămian, Ioan Popp, Georgiu, Feier, Traian Barzu, şi Ilie Trăilă.

6 In comisiunea petiţionară:

Vasiliu Damian, Voicu Hamsea, Dr. Traian Bădescu, Pantaleon Lucuţa, Dr. Vasiliu Preda, Petru Truţa, Dr. Ioan Buna, Ioan Ţĕran, Georgiu Bogoevici.

7. In comisiunea pentru afacerile fundaţiunei Gozdu:

Iuliu Dan, Voicu Hamsea, Michail Popovici, Ioan Lenger Ioan Turcu, Nicolau Zigre, Zeno Mocsonyi, Coriolan Bredicean, şi Ilie Trăilă

La ordinea ḑilei a urmat apoi presentarea credenţionalelor deputaţilor Iuliu Dan, Zeno Mocsonyi şi Dr. Eugeniu Mocsonyi, presentate în persónă, şi ale deputaţilor, Dr. Iosif Gall, Dr. Aureliu Oprea, Ioan Budinţan Ioan Pinciu, Dr. Georgiu Popovici, Sebastian Olariu şi Trifon Miclea, trimise pe cale postală. Credenţionalele se dau comisiunei verificătóre.

Se presentéză cereri de concediu.

Pentru câte 3 ḑile, dela deputaţii Ioan Budinţan şi Dr. Aureliu Oprea, pentru 14 ḑile dela deputatul Ioan Beleş, pe timp nedeterminat dela deputatul Ioan Pinciu, şi pe întréga sesiune sinodală dela deputaţii: Tit Haţeg, Sebastian Olariu, Trifon Miclea, Constantin Radulescu, Ioan Popovici, Dr. Ioan Popovici, Dr Constantin Groza, Dr. Emilian Popescu, Georgiu Popovici, Vasiliu Beleş, Dr. Vasiliu Preda, Valeriu Bologa, Ilie Curescu şi Andreiu Ghidiu. Concediile cerute pentru cei verificaţi se dau

Din partea consistoriului metropolitan se presentéză rapórtele, despre afacerile, cu cari se va ocupa congresul.

Raportul general din plenul consistorial, cel privitoriu la înfiinţarea de douĕ eparchii nóuĕ, cel despre arondarea cercurilor electorale, cel despre delegaţiunea congresuală actele privitóre la convocarea congresului, modalitatea representării bisericei la ocasiuni festive, afacerea actelor electorale mai vechi de 10 ani, cari tóte se dau comisiunii organisătóre.

Raportul senatului bisericesc despre activitatea lui se dă comisiunii bisericesci; cel al senatului scolariu, cel privitoriu la alegerea de învĕţătoriu la scólele susţinute de mai multe comune bisericesci; apoi cel privitoriu la regularea salarielor învĕţătoresci se dă comisiunei scolare.

Raportul senatului epitropesc despre activitatea lui, proiectul de regulament despre afacerile epitropesci, proiectul de budget pe anul 1895 - 96 şi 1897 raţiociniile pe anii 1891, 1892 şi 1893 şi raportul în obiectul daunei causate la fondul celor 2 eparchii se dă comisiunei financiare.

Raportul delegaţiunei congresuale raţiociniile fundaţiunei Gozsdu, şi raportul fundaţiunei Gozsdu despre unele pretensiuni ale fostei vĕduve Gozsdu pentru a i se da usufructul încă dela 2 acţii din emisiunea a dóua a primei casse de păstrare pestane. Se dau comisiunei pentru afacerile fundaţiunei Gozsdu.

In fine cererea parochului din Mărişel Teodor Lungu în afacerea cu suspensiunea lui se dă în competinţa comisiunei petiţionare.

Deputatul Vasiliu Mangra face propunerea următóre: In conformitate cu esigenţele parlamentarismului, discursul Escelenţiei Sale Inalt Preasânţitului archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul rostit la deschiderea congresului naţional bisericesc, cea mai înaltă corporaţiune representativă şi legislativă în provincia nóstră metropolitană, sĕ se predea unei comisiuni speciale, care sĕ-l studieze, şi se presente congresului un proiect de rĕspuns potrivit posiţiei primului nostru Ierarch, cât şi cu situaţiunea, în care se găsesce biserica naţională autonomă

Propunerea se dă comisiunei organisătóre.

După ce s'a anunţat şedinţa procsimă pe Marţi la órele 11 a. m. şedinţa s'a încheiat la órele 1½

Prea multă rĕutate.

Votul Escelenţiei Sale metropolitului nostru, dat la 14 l. c. în casa magnaţilor *pentru primirea raportului comisiunei ḑe trei în general drept basă la desbaterea specială,* încă şi astăḑi, când tótă lumea cunósce adevĕratul motiv al aceluia, este *cu intenţiune fals interpretat,* cu scopul vĕdit, de a suspiţiona pe metropolitul nostru, şi de a-l presenta credincioşilor sei ca pe un inimic al bisericei sale.

Este lucru firesc că atunci, când se scia că archiereii români *a treia óră* au alergat la casa magnaţilor, ca cu votul lor se contribue la respingerea proiectelor de lege ale guvernului, pentru admiterea neconfesionalităţii şi pentru recepţiunea evreilor, în toţi românii, pentru-că în cestiunea acésta toţi românii sunt de o părere — se producă consternaţiune o scire ca acésta: „Metropolitul Miron a votat pentru proiectul guvernului".

Dacă însĕ conform adevĕrului se scria atâta cât chiar în momentul prim se sciea positiv, adecă, că „metropolitul Miron a votat pentru primirea raportului comisiunei de trei drept basă la desbatere specială, ér când s'au pertractat insuşi proiectul guvernului din § în § (pe articole) *a votat contra proiectului*", efectul era cu totului tot altul, şi cei-ce la moment nu se puteau orienta, cel puţin se puneau în reservă. până când primeau desluşiri.

Scopul unei părţi al jurnalisticei nóstre însĕ nu este de a arăta adevĕrul când este vorba de metropolitul nostru, ci de a produce şi nutri în continuu un curent duşmănos faţă de el în sus şi în jos, ér de aceea, că mai târḑiu faptele îi vor da de minciună, puţin le pasă.

„Efect momentan sensaţional, şi cât se póte de duşmănos Metropolitului Miron", asta este losinca lor.

Corespondentul „Dreptăţii" a avut bunul tact a merge în persónă la Metropolitul şi a-i cere desluşiri, pe care imediat le-a comunicat prin telefon ḑiarului seu, ér în Nrul din 4/16 l. c. le-a comunicat şi în o lungă corespondenţă, în care între altele ḑice; „In feliul acesta Esc. Sa mi-a dovedit *şi pe mine m'a convins că a procedat corect şi mai ales bona fide,*" şi totuşi redacţiunea „Dreptaţii" în acelaş numĕr, în care publică acest raport, dă loc unui prim articol în care se afirmă, că Metropolitul nostru *„îşi dă votul unui proiect anti-bisericesc, numai ca se facă o plăcere guvernului"*.

„Tribuna" care deja grăbise cu scirea falsă că metropolitul nostru a votat pentru proiectele guvernului, în Nrul sĕu 102 din 5/17 l. c. în acelaşi numĕr adecă, în care a luat act de desluşirile publicate în „Dreptatea" şi când din tóte foile din capitală aflase deja cursul desbaterii şi al votării şi asupra proiectului guvernului, carele cu concursul Metropolitului nostru căḑuse, într'un articol de fond scris în terminii cei mai murdari, proprii numai acestei foi, insultă pe Metropolitul nostru de slujbaş al liberalismului magiar, fără al cărui vot casa magnaţilor ar fi „trântit întreg capitolul III. al proiectului de lege asupra neconfesionalităţii" etc. Ba tot în acelaşi numĕr în raportul despre şedinţa din 14 Maiu a casei magnaţilor, cu rea intenţiune falsifică întreg cursul desbaterii cu propunerea lui Eszterházy Miklós Moricz şi cu conclusul luat cu tot.

Étă cum informéză „Tribuna" pe cetitorii sei despre acea votare:

„Contele Eszterházy Miklós Moricz în loc de ori-ce discurs face o mică propunere, în sensul căreia *proiectele* sĕ nu fie primite nici ca basă a desbaterii speciale", „Urméză votarea"... „Va sĕ ḑică *proiectele* despre neconfesionalitate *şi* recepţia ovreilor au fost *primite* în general ca basă a desbaterilor speciale cu majoritate de un singur vot".

Cine numai din „Tribuna" s'a informat despre actul votării trebue sĕ créḑă:

1. Că contele Eszterházy a făcut o propunere cu privire la respingerea ambelor proiecte de lege ale guvernului.

2. Că votarea s'a făcut asupra propunerei astfel concepute a contelui Eszterházy.

3. Că votul Metropolitului nostru s'a decis asupra ambelor proiecte de lege.

In faptă însĕ nici una din aceste afirmaţiuni nu este adevĕrată, pentru-că propunerea lui Esterházy este tecstual următórea:

„Határozza el a méltóságos főrendiház hogy a vallás szabad gyakorlatárol szóló törvényjavaslatnak III fejezetét el nem fogadja".

Românesce: „Se decidă ilustră casă a magnaţilor că nu primesce capitolul III al proiectului de lege despre liberul eserciţiu al religiunei".

Va sĕ ḑică despre recepţiunea ovreilor nu este şi n'a putut fi vorbă în propunerea lui Eszterházy, pentru-că acel proiect de lege încă nu era la ordinea ḑilei.

Dacă se admitea la votare propunerea contelui Eszterházy Metropolitul nostru negreşit vota pentru ea, pentru-că în acest scop s'a dus

---

ḑiua aceea tot cântând şi aşteptând cu dor sosirea nopţii următóre.

Dar de geaba!... Nu e aşa cum vrea omul, ci cum dă domnul!... Impĕratul dete de urma lor şi porunci la toţi curtenii ca în nóptea următóre sĕ fie toţi deştepţi dóră vor pune mâna pe înşelătorul fiicei sale.... Cine nu va asculta ceea-ce le-a poruncit, aceluia sĕ nu-i pară rĕu, dacă va fi pedepsit cum n'a mai fost altul în lume.

Curtenii nu aşteptară sĕ le mai spună încă odată. Ei sciau destul de bine cine e împĕratul şi ce e în stare sĕ facă, dacă sĕ mănie... Fie-care se puse deci la locul sĕu şi aşteptară cu nerăbdare dóră vor putea pune mâna pe înşelător.

Fata cât colea, pe când începuse a se amurgi bine, tinĕrul nostru, socotindu-se omul cel mai fericit din lume, se apropie în vêrful degetelor de curtea împĕrătéscă, de locul unde scia el că'l va aştepta iubita sa, voind s'o fure pe acésta, şi ducêndu-se apoi cu dênsa cine scie unde în altă parte a împĕrăţiei sau chiar şi în altă ţară strĕină acolo sĕ petrécă în linişte tótă viaţa.

Dar s'a înşelat fórte amar în aşteptările sale, căci abia s'a apropiat de curtea împĕrătéscă şi curtenii, cari stau la pândă, prinḑându-l îl legară butuc şi îl duseră înaintea împĕratului.

Impĕratul, cum îl vĕḑu, îl cuprinse o mănie aşa de mare şi înverşunată, că îndată porunci sĕ-i taie capul.

Şi cum a poruncit, aşa s'a şi făcut.

Tinĕra domniţă, cum a vĕḑut acéstă daună, şi-a pierdut minţile, că nu scia singură pe ce lume'i de scârbă şi durerea cea mare. Şi în acéstă stare se duse ea la o vrăjitóre, căreia îi istorisi tótă întêmplarea dela început până la sfêrşit, şi în urmă o rugă ḑicêndu-i:

— Draga mea vrăjitóre! Dacă vrei tu ca sĕ faci cuiva vre-un bine în lumea acésta, apoi acel bine mi'l vei putea face numai mie, şi dacă vrei sĕ capeţi o plată cum nu ai mai căpătat dela nimeni altul până acum apoi aceea o vei căpĕta-o numai dela mine, dacă îmi vei asculta rugămintea şi me vei preface într'o pasăre..

Vrăjitórea, cum sunt tóte vrăjitórele, vĕḑênd că i-a sosit norocul în casă, nu se mult îmbiată şi rugată, ci luând nisce unsori descântece şi vrăjite şi ungând-o pe faţă apoi mai rostind şi nisce cuvinte încurcate şi neînţelese, tinĕra domniţă îndată sĕ prefăcu într'o păsăruică, care de atunci şi până în ḑiua de astăḑi a rĕmas tot păsăruică, şi cântă dela înserate şi până târḑiu nóptea, ér diminéţa de cum sĕ zăresce de ḑiua şi până ce rĕsare sórele, adecă cam pe timpul acela când şi a luat iubitul sĕu rĕmaş bun dela dênsa când a avut de gând s'o fure.

Dumneḑeu, care vĕḑuse cât de rĕu îi pare după iubitul sĕu, cât de mult îl jelesce ea, i-se făcu milă de dênsa, şi pentru ca sĕ nu móră de dorul lui, a prefăcut şi pe iubitul ei asemenea într'o păsăruică şi i-l'a dat sĕ-i fie pe veci soţ.

De atunci apoi, de când s'a întêmplat acésta, petrec ei împreună mai tótă nóptea cântând şi veselindu-se. Şi fiind-că ei tótă nóptea priveghiază, de aceea s'au şi numit ea Priveghitóre, ér el Priveghitoriu.

la dietă, astfel a votat mai nainte de dóuĕ ori, şi tot în acest sens, a votat şi de astădată, când capitolul III s'a supus votării.

Asta însĕ n'a fost posibil, pentru-că preşedintele n'a admis la votare propunerea lui Eszterházy, ci a formulat alta, cu espresa hotărîre, că dacă raportul comisiunei nu s'ar primi în general drept basă la pertractarea specială, proiectul se va înapoia la comisiune, ca sĕ-l pertracteze şi sĕ-l raporteze de nou.

Étă cum a decurs cérta asupra cestiunii de votare:

Contele Eszterházy dechiară că este aplecat a-şi revoca propunerea dacă-l va asigura guvernul, că-i va admite la votare următórea propunere:

„Se decidă casa magnaţilor că nu primesce raportul comisiunei de trei nici măcar drept obiect al desbaterei generale.“

Preşedintele recunósce că votarea cerută nu se póte denega, dar ce se va întêmpla dacă sar primi propunerea? Ne fiind nimíca primit, in locul raportului, Casa, *în sensul regulamentului intern, va trebui se îndrume pe comisiune ca se raporteze de nou.*

Gf. Zichy Ferd. nu voiesce ca sĕ se voteze asupra raportului comisiunei. Situaţiunea nu se póte lămuri decât sau pe basa propunerei lui Eszterházy, sau dacă preşedintele va pune intrebarea, că „voiesce casa se pertracteze proiectul de lege aşa ca în rênd l trecut sau ba? (Adecă sĕ se supună votării întreg capitolul III cu §§ primiţi deja cu tot, ér nu numai §§ respinşi, în rêndul trecut cum propune comisiunea. Red.)

Preşedintele accentuéză de nou, că nu póte pune întrebarea altfel, decât aşa, că: „voiesce Casa sĕ între în desbaterea capitolului III în sensul raportului comisiunei de trei sau ba?“

Wlassics, ministrul de culte şi instrucţiune publică: Nu se póte admite ca şi §§ 30—33 primiţi deja sĕ se supună votării. Cere deci ca §§ primiţi de ambele Case sĕ nu se supună de nou votării.

Gajzágó crede că se va învoí şi Eszterházy cu amandamentul ce l face la propunerea lui, ca sĕ nu se ḑică, că întreg capitalul III sĕ se respingă, ci numai acei §§, cari nu sunt deja primiţi de ambele Case.

Gf. Dessewffy Aurel se alătură la propunerea lui Gajzágó, ca sĕ se pună la vot întrebarea ca sĕ se omită §§ 22—29.

Gf. Keglewich Istv. se învoesce ca sĕ se supună votării raportul comisiunei de trei.

Gf. Zichy Nándor: Intrebarea nu póte fi alta decât aceea: că pe basa raportului de trei voiesce casa sĕ pertracteze proiectul din cestiune, sau în tecstul primit dela Casa representanţilor?

Cérta asupra *întrebării* ce era sĕ se pună la vot era atât de vehementă, cum n'a mai fost în Casa magnaţilor, oratorii nu se ascultau unul pe altul şi vorbeau mai mulţi de-odată.

In fine o a curmat-o preşedintele cu următoriul enunciat:

„Punerea întrebării este dreptul meu presidial, ér eu nu o pot face astfel, decât în sensul regulamentului intern. Ve spun hotărît, cĕ dacă cine-va nu voiesce se priméscă în general *raportul comisiunei* şi se va cere votare nominală asupra *acestei întrebări*, póte vota după convingerea sa“.

„Ve spun deci întrebarea: *Primesce-se raportul comisiunei de trei in general drept basă pentru desbaterea specială da! sau ba!?*“

Aci a fost momentul de a se decide: ce este mai consult?

A vota cu „*da*“ ca eventual imediat după votare se ai ocasiune a vota cu „*ba*“ *asupra tuturor §§-lor oneroşi pentru biserica nóstră?*

Sau a vota cu „ba“ ca proiectul guvernului sĕ se restitue la comisiunea de trei, carea apoi peste 3—4 ḑile sĕ-l presenteze de nou spre desbatere, *când însĕ archierei nostri nu vor mai putea participa la votare în Casa magnaţilor* fiind ei ocupaţi în consistoriul metropolitan convocat deja cu 3 ḑile nainte de congres, eventual chiar în congres? *şi prin asta a ajuta reuşita guvernului.*

Unicul om din oposiţiune, carele la moment a priceput situaţiunea a fost Metropolitul nostru carele cu votul seu „da“ în general asupra *raportului comisiunei de trei*, a procurat posibilitatea pentru întréga oposiţiune, ca în momentul următor *se respingă proiectul guvernului* § de §, şi Capitolul III se-l restitue la Casa de jos mutilat ca mai nainte.

Asta a fost impresiunea momentului, şi timp de a se consulta nici măcar cu colegii sei episcopi n'a fost. Deci întrebarea, că: dacă votul acesta a fost în interesul bisericii, pentru-ce n'au făcut şi ceialalţi episcopi asemene? nu este de a i-se pune Metropolitului.

Cei ce cu tóte acestea afirmă morţiş, că Metropolitul nostru cu votul seu „*da*“, dat pentru luarea în considerare a raportului comisiunei de trei, a spriginit proiectul guvernului deşi îndată a votat cu „*ba*“ asupra tuturor §§-lor proiectaţi de guvern, carii apoi *au şi căḑut*, nu numai mistifică cu intenţiune opiniunea publică şi duce în eróre pe cei simpli, ér maioritatea cetitorilor lor cade în categoria acestora, — dar dovedesc şi o reutate a inimei, o duşmănie sistematică faţă cu *Capul bisericei nóstre ca prin asta sĕ strice înseşi bisericii*, ţinênd la sentinţa „Batevoiu păstoriul şi se vor risipi oile“.

Ér când nu dau creḑĕmênt cuvintelor Lui, că „pentru aceea a votat cu „da“ pentru luarea în considerare a raportului comisiunei de trei, ca atât El cât şi colegii sei episcopi sĕ aibă ocasiune a contribui cu votul lor la respingerea proiectelor guvernului“ — dovedesc o lipsă totală de cultură, pentru-că ori-ce imputări i-s'ar puté face Metropolitului nostru, aceea nu i-se póte face, că ar vêna după popularitate, şi că n'ar avé curagiul a-şi manifesta pe faţă vederile sale fie acelea chiar şi opuse curentului bolnăvicios al opiniunei publice.

Ér a susţiné că dacă eventual nu se luà în considerare raportul comisiunei de trei, cabinetul Bánffy ar fi trebuit sĕ demisioneze, este mai mult decât ignorarea situaţiunei.

Orb este acela, care nici acuma nu vede, că Corónа nu va demisiona nici pe un cabinet magiar din incidentul căderei acestor proiecte de lege în Casa magnaţilor, ba diletant este în politică şi acela, care nu vede, că însaşi Casa magnaţilor s'a urît a mai continua lupta cu casa de jos ci se mulţumesce cu aceea, ca din legea pentru liberul eserciţiu al religiunei sĕ elimineze §§ privitori la neconfesionalitate, ér din cele pentru recepţiunea ovreiior se elimineze §§ referitori la trecerea dela religiunea crescină la cultul israelit, ceea ce s'a şi făcut de astă dată. Dar în principiu recepţiunea ovreilor o au admis deja magnaţii, lăsând odiul numai asupra preşedintelui. Voturile egale la toţi §§ pentru recepţiunea ovreilor n'au fost numai întêmplare órbă, ci au fost aranjate astfel cu plan.

Noutăţi.

Congres. Duminecă înainte de deschiderea congresului a celebrat sânta liturgie Escelenţia Sa Inalt Preasânţitul Domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, asistat de Preacuvioşiile lor archimandriţi: Dr. Ilarion Puşcariu, vicariu archiepiscopesc, Iosif Goldiş, vicariu episcopesc în Oradea-mare, şi Filaret Musta, apoi de protopresbiterii Ioan Papiu şi Michail Popoviciu. Ca diacon a funcţionat profesorul Ioan Popovici.

Cântările liturgice le-a esecutat corul elevilor seminariali sub conducerea profesorului George Dima.

* * *

Schimbare de redactor. Eri, Luni, în 8/20 Maiu a. c. redactorul ḑiariului nostru, domnul Silvestru Moldovan s'a presentat la preşedintele comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane, şi a declarat că demisionéză din postul de redactor. Totodată a predat şi cheia dela biroul redacţiunei, accentuând din nou, că numai lucréză la ḑiariu.

In urma acestui incident s'a întrunit eri spre séră comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane, şi a concreḑut în mod interimal redactarea fóiei secretariului sĕu **Dr. Nicolau Olariu.**

* * *

Concert. „Reuniunea română de musică din loc“, la dorinţa generală, va repeta concertul sĕu ultim Joi în 23 Maiu st. nou cu concursul capelei regimentului de infanterie Nr. 31 în sala dela „Gesellschaftshaus“ după următorul program:

1. *Psalmul 42*, pentru soli, cor micst şi orchestră de F. Mendelssohn-Bartholdy.

2. *Patru cântece poporale*, întocmite pentru cor micst de G. Dima.

a) Cucule cu pénă sură.
b) Mândruliţă de demult.
c) Sub fereastra mândrei mele.
d) Legăn verde de mătasă. (Colindă.)

3. *Dor de primăvară.* (Frühlingsfantasie), piesă de concert pentru solo-quartett, (sopran, alt, tenor şi bass) piano şi orchestră de N. W. Gade.

4. „Trei cântece poporale slovăcesci“, întocmite pentru cor micst de G. Dima.

a) Nu m'ar stinge dorul;
b) Anica;
c) Cărăuşul.

5. „*Hora*“ piesă de concert pentru cor micst şi orchestră de G. Dima.

Biletе de intrare se vor da în ḑiua concertului, dela órele 11—1 p. m., în localul dela „Musikverein“, precum şi séra la cassă. Intrarea pentru membrii reuniunei este gratuită, ér pentru ceialalţi se vor solvi următórele tacse:

Cercle I. 1 fl. 50 cr. v. a., Cerele II. 1 fl. v. a. Locuri numerotate 60 cr. v. a.

Inceputul la $7^1/_2$ óre séra.

* * *

Nou profesor român de gimnastică. „Dreptăţii“ sĕ comunică din Pesta, că dl Teodor Şimon, de nascere din Năsĕud şi absolvent al academiei de desemn şi pictură din Budapesta, a obţinut la numita academia diploma de profesor de gimnastică. Dl Şimon este al doilea tinĕr român la noi, care ese din numita academie ca profesor diplomat în cunoscinţele gimnasticei.

* * *

De ale Clujului. „Familia“ scrie: Am anunţat că dl Ludovic Lakos a scos la lumină în Oradea-mare în limba magiară un volum intitulat: „Amintiri din resbelul ruso-româno-turc“, în care scrie cu multă simpatie despre armata română, ceea ce au probat şi ḑiarele nóstre politice. Acum aflăm că librariul de aici la care se află în comisiune cartea, a trimis un numĕr de esemplare şi unui librar (Stein) din Cluş; acela însĕ a înapoiat cărţile, observând, că din causa tendinţei cărţii, nu póte sĕ vênḑă nici un esemplar. Cartea d-lui Lakos se află de vênḑare în Oradea-mare, la librariul Kutasy cu 2 fl.

* * *

Invitare la Maialul ce va arangia Reuniunea Pompierilor din Rĕşinari Joi, la 11/23 Maiu 1895 în Dumbrava-mică. In cas nefavorabil în edificiul scólei. Venitul curat este destinat în favorul reuniunii. Inceputul la 11 óre a. m. Intrarea de familie 80 cr., de persónă 40 cr. Pentru pompieri de fam. 40 cr., de persóna 20 cr. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică.

— Invitare la Petrecerea de vară ce o va arangia „Reuniunea pompierilor voluntari din Sĕlişte“ la „Inălţarea Domnului“ în 11/23 Maiu a. c. în locul numit „Mailat“. In cas de timp nefavorabil petrecerea sĕ va ţinea în sala cea mare a scólei gr. or. din loc. Invitări speciale nu se fac, astfel ori-ce binevoitor al reuniunei sĕ se privéscă prin acésta de învitat. Venitul curat este destinat pentru fondul reuniunei. Ofertele marinimóse se vor cuita pe cale publică.

Comitetul arangiator.

Convocare

Onoraţi membrii ai „Asociaţiuni transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român de pre teritorul despărţĕmêntului Sĕlişte, cum şi toţi aceia, cari doresc propăşirea afacerilor acestui despărţĕmênt şi în genere a-le „Acociaţiuni transilvane“, sunt învitaţi la *adunarea generală ordinară din acest an*, ce se va ţinea în edificiul şcólei din Sĕliste Duminecă la 9 Iunie st. n. a. c. la 10 óre a. m. pre lângă următorul:

Program.

1. Deschiderea adunării din partea directorului.
2. Apelul nominal.
3. Raportul comitetului şi al casariului, împreună cu propunerile şi proiectul de budget pre anul următor.
4. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi, pentru încassarea tacselor dela membri vechi şi pentru censurarea obiectelor de sub p. 3.
5. Disertaţiune „despre stupărit şi cultura vermilor de mătasă de Romul Simu.
6. Disertaţiune poporală „din chemia practică“ de domnul Dumitru Banciu, farmacist în Sĕliste.
7. Raportul comisiunei de sub p. 4.
8. Alegerea alor doi representanţi pentru adunarea generală a Asociaţiuni din acest an.
9. Eventuale propuneri.

Sĕliste, în 15 Maiu, 1895.

Liviu Lemény, director. *Romul Simu*, actuar.

Nr. 179. [48] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din Ludeşti şi filia Costesci în protopresbiteratul Orĕştiei devenind vacant în urma strămutărei parochului la altă parochie, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau preste tot suma de 500 fl., şi sunt statorite în şedinţa comitetului parochial din 7 Aprile a. c.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua la oficiul protopresbiteral şi la comitetul parochial.

Concurenţii au sĕ-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oreştie, la 10 Aprile 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Orĕştiei în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 418 prot. [65] 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de paroch din parochia de a III-a clasă Vurper, pentru ocuparea aceluia sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia archidiecesană „Tel. Roman“.

Emolumentele împreunate cu acel post, sunt cele prescrise în regulamentul pentru parochii de clasa III.

Cei ce voiesc a reflecta la acel post, vor avea sĕ şi astérnă suplicile de concurs instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 26 Aprile, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 201 prot. [66] 1—3.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din Orĕştióra de jos, protopresbiteratul Orĕştiei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau preste tot suma de 401 fl. v. a. şi sunt statorite în şedinţa comitetului şi sinodului parochial din 5 Aprile a. c.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei sĕ pot lua la oficiul protopresbiteral şi la comitetul parochial.

Concurenţii au sĕ-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Orĕştie, la 10 Aprile 1895.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Orĕştei în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 223 prot. [67] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a treia Criş cu filia Felţa, se publică conform veneratului ordin consistorial din 15 Novembre, 1894 Nr. 7531 B. concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 373 fl 99 cr. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestui post de paroch se primesc la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a competa la acest post au a şi asterne petiţiunile instruate conform prescriselor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral.

Sighişóra, 13 Martie, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan, protopr.

Nr. 283 prot. [64] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Călian din protopresbiteratul Cluşului, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 559 fl. 50 cr. după cum s'a statorit în şedinţe comitetului parochial din 14 Aprile a. c. şi pentru cari venite acest comitet garantéză şi respective asigurézá pre fiitorul paroch.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiţi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre, la sta biserică ca se fie cunoscuţi din partea poporului, ér suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre, a le înainta subsemnatului oficiu pănă la terminul indicat, dela care îşi póte lua informaţiune detailată despre starea acestei parochii.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluş, 25 Aprile, 1895.

Tuliu Roşescu, protopresb.

Nr. 147/895 [62] 2—3

EDICT.

Oprea I. Pĕtra, gr or. din Sibiel protopresbiteratul Sĕliştei, care a părăsit cu necredinţă pre legiuita lui soţie Ilianâ Gligorea tot din Sibiel mai bine de 7 ani fără a se sci unde se află şi dacă mai trăiesce, pe basa resoluţiunei consistoriale din 7 Martie a. c. Nr. 1862 B. se citéză a se presenta înaintea subsemnatului Oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestul edict, căci la din contra procesul divorţial intentat asupră i de soţia lui se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Sĕlişte, 1 Maiu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al Sĕliştei

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	Budapesta	5.50	7.25	7.—	1.50	8.1
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24	Rév	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriş	—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	—	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apaţa	Circulézâ nŭmai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos. Bucuresci pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.20	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43	Şeica mare	9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.37	11.32	5.34	—	—
—	—	3.57	1.03	9.—	Ocna	8.11	10.58	5.12	—	—
—	—	4.19	1.25	9.26	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.26	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl. sos.	7.28	8.33	--	—	—
—	—	4.48	1.58	—	Şelimber	7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—	Veştem	7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Şebeşul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	-	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacii inf.	5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—	Cârtişóra	5.01	5.48	-	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viştea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beşimbav	4.14	4.54	- -	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren miest	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35	Glogovaţ	10.48	—	8.44	—	6.47
2.44	—	4.42	—	6.46	Gyorok	10.[illegible]5	—	8 20	—	6.18
3.15	—	5.03	—	7.07	Pauliş	10.11	—	8.08	—	6.02
3.32	—	5.14	—	7.18	Radna-Lipova	9.58	7.29	7.56	—	5.47
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Conop	9.25	—	7.24	—	5 09
4.30	—	5.56	—	7.58	Bêrzava	9.09	—	7.07	—	4.50
4.50	—	6.12	—	8.14	Soborşin	8.21	6.33	6.26	—	4.—
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Zam	7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.28	9.10	9.24	Gurasada	7.18	—	5.19	—	—
—	—	7.54	—	9.50	Ilia	7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06	Branicica	6.44	—	4.42	—	-
—	—	8.28	—	10.24	Deva	6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Simeria (Piski)	6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Orĕştia	5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Şibot	4.44	—	2.56	9.39	—
—	6.39	10 29	—	12.06	Vinţul de jos	4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.11	10.53	—	12.30	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44	sos. Teiuş pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55
—	8.13	11.54	11 40	1.20						

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7. —	10.—	pl. Budapesta sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos. Timişóra pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl. sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—	Caransebeş	5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	—	Băile Herculane	3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—	Verciorova	1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		Simeria		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.15
7.13	12.20	5.23	10.25		Hunedóra		4.45	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

4 50	8.50	—	3.10		Braşov	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	—		6.42
6.49	10.46	—	4.35		Sepşi-S.-Georgiu	6.35	12 29	—		5.36
8 33	12.40	—	5.55		Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32		Kezdi-Oşorheiu	4.—	10 30	—		2.45

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9. 59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 53 Sibiiu, Joi, 11|23 Maiu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi insertiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 10 Maiu 1895.

Intre obiectele, cu cari se va ocupa congresul nostru naţional-bisericesc în sesiunea actuală, este şi un proiect, care ţintesce la regularea vieţei interne în scóla nóstră.

Până acuma nu am avut normative uniforme pentru întrégă metropolia, ci fiecare eparchie şi-a avut regulamentul seu general, cari regulamente erau între cadrele regulamentului congresual pentru scóle, dela 1878.

Regulamentul din 1878 era un estras al dispoşiţiunilor generale din legea de instrucţiune a statului, art. XXXVIII din 1868. Erau estrase principiele generale, dar viéţa internă nu era regulată.

Dintre normativele din singuraticele eparchii cel mai amplificat era normativul din archidiecesă, care se estindea asupra tuturor momentelor din viéţa scolară.

Se înţelege că ca început şi normativul acesta 'şi are neajunsurile şi defectele sale, şi acésta e lucru natural, căci întrégă viéţa scolară în statul nostru e încă numai la început şi şi acest început e portat pe cărări rătăcite, fiind influinţat mersul instrucţiunei prin politica de stat, care urmăresce scopuri şi indică căi, combătute de sciinţa pedagogică, contrarie cu desvoltarea de o mie de ani a statului nostru.

Constatăm deci defecte în normativele de până acuma întrebuinţate în metropolia nóstră, şi acésta ni'o şi scim esplica.

In lipsă de viéţă proprie scolară, şi de o desvoltare istorică basată pe o îndelungată practică, noi am luat model regulamentele statului. Am dat deci în competinţa comitetului parochial lucruri, cari la scólele comunale şi de stat le au scaunele şi respective eforiile scolare, şi am esperiat, că nu întru tóte a fost practicabil, ceeace noi am împrumutat.

Am dat drept de disciplinare comitetului parochial, am dat drept de disciplinare inspectorului districtual, şi în zelul nostru de a face bine am mers aşa de departe, încât am dat protopresbiterului autorisarea, ca el după mintea şi voia sa sĕ destitue comitetul parochial pentru negligenţă în afaceri scolare.

Conduşi de idea stabilităţii corpului didactic şi de posibila ei aplicare am dictat norme evident în detrimentul personal al învĕţătorilor, îndatorându-i sĕ renunţe dela post prin Maiu, dacă voiau sĕ-şi asigureze posturi cu dotaţiune mai bună. Prin Octombre acei ómeni nu mai puteau da de post stabil şi în multe casuri din om aşeḑat şi asigurat pe viéţă rĕmâné pe strade spre descuragiarea întregului corp didactic.

Mai erau ele şi alte defecte, cari vor trebuí îndreptate, şi cari în proiectul presentat de către consistoriul metropolitan s'au şi eliminat.

Sinodul nostru archidiecesan, căruia s'a comunicat proiectul din cestiune, l'a considerat ca bun material pentru desbatere în sinul congresului. Comisiunea scolară din sinul congresului e compusă din bărbaţi cu practică în cele scolare, şi presenţa în sinul congresului a tuturor referenţilor scolari ni dă speranţe, se credem la o îndreptare în normativele nóstre scolare.

Am auḑit şi voci, cari criticau cu multă asprime proiectul presentat de către consistoriul metropolitan. Chemarea congresului e sĕ facă ceva mai bun, de aceea toţi ómenii de bine vor simţi cu noi, când ḑicem, că nu ajunge numai critica, ci trebuie sĕ arĕtăm ce e mai bine în locul celor cu neajunsuri din proiect.

Putem sterge tot ce e acolo, numai cât trebue se punem ceva mai bun, dacă nu o putem face acésta, atunci se conservăm cee ce este, ca se nu rĕmânem cu nimica.

Asemenea avem un proiect despre regularea administraţiunei în averile bisericesci. Deopotrivă sunt de mare importanţă ambe aceste proiecte, căci dela buna administraţiune a averilor bisericesci atârnă şi inflorirea şcólelor şi prosperarea bisericilor. Bărbaţii dela administraţiunile averilor centrale, bărbaţii încredinţaţi cu controla administraţiunei averilor din singuraticele comune bisericesci încă sunt în congres, şi putem spera un operat bine chipsuit şi în direcţiunea acésta.

Aceste am creḑut sĕ le accentuăm acuma la începutul desbaterilor spre a atrage asupra lor atenţiunea deosebită a membrilor congresului.

Sibiiu, 10 Maiu 1895.

Suflete negre, ómeni pitici la suflet, au fost de când e lumea.

Existenţe catilinari, ómeni lărmuitori şi certăreţi sunt în tóte societăţile — norocul e, că sunt în minoritate disparentă, şi cei cu judecata calmă, conduc destinele societăţii.

Burueni cresc în fiecare holdă — şi firesc lucru e ca şi în holda nóstră românéscă şi vedem atari apariţiuni.

Vorba însĕ e, că prea se obrăsnicesc buruenile şi ameninţă sĕ năpădéscă peste holda cea curată, ca sĕ o nimicéscă.

Aici e periclul şi cu acest pericol avem sĕ ne facem sémă.

Ani de-arĕndul s'a scris de surugii dela ziarul din loc cele mai grave acuse la adresa capului bisericei nóstre, făr' ca sĕ se dovedéscă una măcar de întemeiată.

Societatea cultă, ómenii de înţeles, au trecut peste invectivele aruncate fără nici o cruţare la ordinea ḑilei.

Elemente semidocte — la a căror credulitate contéză speculanţii — însĕ i iau în de bani buni, disciplina în biserică se sdruncină, autoritatea bisericii este pusă în joc şi scopul mărşav în parte e ajuns, căci abonenţii — de ei e vorba — au sĕ se înmulţéscă fie chiar şi pe conta bisericei.

Acest joc diavolesc cu ce avem mai scump se jócă de ani de ḑile, dar' cu atâta infamie, cu atâta neruşinare şi fără pic de gen ca acuma nu s'au mai folosit.

Lexiconul lor e abundant de cele mai grósnice murdării — şi culmea o atinge acum prin publicarea schiţelor din congres, unde ómeni cu autoritate, bărbaţi binemeritaţi, sunt tractaţi în mod brutal şi cu atâta cinism, încât te cuprinde mirarea, cum s'au putut strica ómenii pân la mĕduvă, ca sĕ-şi pérdă tot simţul de ruşine şi sĕ se presenteze atât de goli, atât de desbrăcaţi de tóte simţurile omenesci înaintea publicului lor credul.

Noi cunóscem pe voinicoşii conducĕtori şi cunóscem valórea lor morală. Sunt însĕ ómeni, cari nu-i cunosc, nu sciu cine sunt, ce trecut au la spatele lor şi uşor se lasă seduşi, încep chiar sĕ şi crédă minciunile lor puse pe hârtia, care multe sufere.

Sunt ómeni, cari în naivitatea lor cred, că metropolitul nostru a votat legile jidovesci — cred că acel prelat, care acum ani de-arĕndul a luptat ca sĕ zădărnicéscă acele legi, a fost în stare sĕ ajute jidovilor, ca sĕ devină recipiaţi, până ce votul metropolitului — genial — a trântit tóte tendinţele guvernului de a înarticula liberul esercitiu al confesiunei. Acestia sunt, aceia ce se hrănesc cu lectura celei mai pĕcătóse foi, ce a vĕḑut cândva lumina la noi în Ardél.

Modul acesta de a scrie l-a importat fie iertatul Slavici din mahalalele Bucurescilor şi acum cu un esces de zel îl continuă nisce tineri aroganţi, închipuiţi şi fără nici o scólă politică.

Acesti abecisti în ale politicei şi în ale bunei cuviinţe sĕ cred cei mai competenţi de a da lecţiuni congresului, în care şed bărbaţi cu valóre necontestabilă şi dintre cari, şi cel din urmă e superior sĕrmanilor închipuiţi.

Sĕrmană naţie românéscă ce ai ajuns! Ómeni de un calibru atât de dubiu, ómeni atât de cinici şi pĕcătoşi sĕ şi arógе dreptul a te pune sub tutelă şi a dicta din întunecatul lor cap, ce ai sĕ faci şi ce sĕ nu faci.

Rĕul 'şi-a ajuns culmea, ómenii nu se mai cunosc, o gălăgie spurcată turbură minţile celor nevinovaţi, şi remediile trebue căutate, ca sĕ se salveze bunul simţ al poporului, pe care tind a-l ponegri sufletele mici şi ómenii pitici.

FOIŢA.

Ospĕţul

De *Th. de Beauville.*

(Trad. de *O.*)

Nina Saboche era o copilă mică, care nu mânca nimic, fiind-că n'avea ce. In Paris poţi afla multe fetiţe, şi şi alte persóne, cari au aceaşi sórte. Sĕ înţelege că în acest oraş cu fasani aduşi din Dieppe sĕ găsesc pastete escelente şi peste tot, după saison, tot felul de mâncări bune, dar nu's pentru ori şi cine. Saboche fusese lucrător escelent într'un atelier de lăcătărie, şi ce-i mai mult, soţ şi tată fórte bun; când însĕ muri scumpa lui nevastă Alice, el îşi eşi din fire. El nu voia sĕ bage pe Nina în lucrătóre, mai întâi fiind-că ea cosea deja ca o ḑină, şi apoi fiind-că 'i era grózā de singurătate. El voia sĕ-i stea fetiţa acasă, sĕ-i îngrijéscă de casă, sĕ-i vadă de bucătărie, şi sĕ-i ţină hainele în rênduială; de altcum el găsí pe la cunoscenţii sei lucru destul pentru ea, care'l putea isprăvì acasă, şi astfel mănuia dênsa acul în tăcuta singurătate şi-şi vedea şi de celelalte ocupaţiuni fără ca sĕ mai audă cuvinte dure şi necuviinciόse.

In chipul acesta tóte mergeau bine. Cu 10 ani Nina era o mică menageră şi lucra ca o femeie în vêrstă. Dar în curênd Saboche, pe care mereu îl urmăria fantoma nevestei sale Alice, începù, pentru ca sĕ mai uite, a bea, colinda tóte cârciumele, numaí lucra nimic, şi astfel fórte rar ducea bani acasă. Fetiţa, cu tóte că făcea minuni în cruţare, cumpĕra legume veştede, făcea o supă din nimic, spăla rufele în rîu, totuşi nu putea umplea golul cel mare cu mânuţele cele mici. Şi măcelarul, brutarul, băcanul, stăpânul casei — acesta striga mai tare ca toţi ceilalţi — asediau mica locuinţă şi o făceau loc de scene murdare. Familia Saboche locuia în piaţa Maubert, în care sĕ vĕd tóte tocmai ca la un teatru. Nina numai putea sĕ înfrunte privirile aţintite asupra ei, şi numai eşia pe afară decât numai séra. Trecură doi ani în acest iad. Nefericita nu obosi în eroica sa luptă pentru esistenţă, şi trebuia sĕ îngrijască de tatăl seu, trebuia sĕ-l pue în pat când venia mort de beat acasă, şi sĕ lovea cu capul de păreţi.

Când sĕ începe acéstă istorie, Nina era de 12 ani. Saboche, care sĕ stricase cu totul, nu mai lucra nimic; numai din când în când mai venia pe acasă. Chiar nici Nina nu mai lucra fiind-că nu mai avea aţă şi ac pentru cusut. Ómenii numai voiau sĕ-i dea de lucru, şi ea nu putea sĕ mérgă sĕ îşi aducă, deórece era acoperită numai cu sdrenţe, pe cari atât le tot cususe una de alta până când a abḑis de acéstă muncă zădarnică. Odaia n'o mai mătura, deórece n'avea mătură. Cămaşa de pe trupul ei era négră ca cernéla, şi un ban ea n'avea ca sĕ-'şi cumpere pe el săpun. Era fericire pentru ea, când din când în când putea sĕ mănânce ceva, vre-o câte-va coji de pâne luate pe furiş, sau nisce bucături de carne, care o vênd măcelarii pentru câni.

Dar mai mult decât acéstă miserie o chinuia pe ea singurătatea, că ea nu mai vorbia cu nici un suflet de om, si nu 'şi mai auḑia tonul vocei sale. Nici odată nu umblase mult printre ómeni, dar pe timpul, când eşia încă ḑiua pe afară avea un amic, a cărui cunoscinţă o făcuse pe stradă, la care admira particularităţile lui, ochii lui cei frumoşi şi pĕrul lui cel des şi negru. Micul Burlurut, mai bĕtrân cu 1 an ca dênsa, sĕ afla tot în aceaşi stare ca şi Nina. Părinţii lui, spririte, care par a fi murit de mult, şi sunt pe pământ numai în urma unei deosebite încăpăţinări, erau portari sau Concierges, cum sĕ numiau, într'o casă din strada de Noyers, casă care trebuia demolată, şi de jumĕtate sĕ şi dĕrîmase. Chiriaşii acestei case, ţigani şi banditi, nu plătiau nici odată, o procedură, pe care şi stăpânul casei o observa faţă de portarul seu. Nimeni n'ar fi putut spune, din ce trăesce familia Burlurut. Ce privesce pe copilul lor, apoi nu-i dau nimic, mânecând dela principiul, că omul sĕ nu atârne dela nimeni, şi sĕ stea pe piciórele proprii. El sĕ presentase la toţi măestrii vecinătăţii sale, dar fiind şi mai rĕu adjustat decât Nina Saboche, toţi îl alungase, înainte sĕ între. Ar fi şi murit de fóme de 100 ori, dacă n'ar fi avut cuţitul şi geniul seu. Dar el posedea aceste două lucruri. Geniul 'i-l dăruise Dumneḑeu cu marinimositate; ér' ce privesce cuţitul, acela îl găsişe în strada des Noyers între dărîmături. Cu dibăcie estraordinară, cu estraordinară putere satirică cioplia el capete, şi figuri comice de femei şi bărbaţi din căstane aruncate, din mere pe jumĕtate putrede sau din códele periilor vechi de dinţi, pe care le găsea în gunoi.

Aceste bagatele drăguţe le oferia el

Revista politică.

În politica esternă și acuma domineză crisa cu demisionarea contelui Kálnoky, și cu denumirea lui Goluchovszky de ministru de esterne.

Ḑiarele guvernamentale au presentat crisa ca învingere a supremaţiei magiare și în politica esternă. Cu deosebire se accentua o deosebită influinţă a ministrului president unguresc în manifestaţiunile politicei esterne, influinţă, de care vorbesc și ḑiarele, cari au stat aprópe de fostul ministru Kálnoky. Ḑiarul „Fremdenblat“ din Viena a spus fără încungiur, că Kálnoky a voit sĕ aibă mână liberă în conducerea politicei esterne, și când au fost mai mari presiunile din partea guvernului unguresc, a preferit se provóce crisa și sĕ se retragă.

Ḑiarele guvernamentale din Budapesta la finea sĕptămênei trecute au publicat cu mare emfasă scirea, că ministrul Bánffy faţă cu noul ministru de esterne a și formulat pretensiunile ungurilor, și a luat posiţiune hotărîtă încă dela începutul nóuei ere a politicei de esterne.

Amărăciunea acuma e de tot mare căci ministrul nostru president reîntors dela Viena s'a presentat în parlament, și nu a voit se dea nici o declaraţiune în afacerea cu crisa în ministeriul de esterne.

De ce a mers Kálnoky? de ce a venit Goluchovszky? aceste rĕmân numai taine, și tăinuirea acésta a făcut mult sânge rĕu.

Mai multă amărăciune a produs declaraţiunea ministrului president în ce privesce nóuĕle pretensiuni unguresci în afacerile esterne. Lucrurile se vor continua între cadrele de până acum.

Rĕmân deci ca amăgiri declaraţiunile anterióre ale ḑiarelor guvernamentale.

Situaţiunea e altcum apreţiată cu interes și în străinĕtate.

Despre schimbările în ministeriul de esterne dela noi cetim în ḑiarul „Timpul“ următórele:

Ne găsim în faţa a trei fapte îndeplinite: contele Kálnoky s'a retras dela ministerul afacerilor strĕine; baronul Bánffy s'a întors la Budapesta satisfăcut de modul cum s'a resolvat conflictul și contele Agenor Goluchowscky a fost numit ministru de esterne.

Pentru cei iniţiaţi în amĕnuntele politicei din Austria și Ungaria și pentru cei cunoscĕtorii ai situaţiunei partidelor și a opiniunei publice din regatul Ungariei nu putea esista altă soluţiune a diferendului dintre ministrul comun al afacerilor străine și ministru-președinte al cabinetului din Budapesta: în faţa atitudinei deschis ostile a partidului și ministeriului liberal magiar, ministrul de esterne, care represintă în afară ambele părţi ale monarchiei, nu putea sĕ rĕmâe la postul sĕu, cu tótă încrederea cea mare a împĕratului.

Pe deplin conștient de necesitatea acésta, contele Kálnoky nu a hezitat de a-și cere retragerea și acum douĕ sĕptĕmêni și acum patru ḑile, și dacă prima demisie i a fost respinsă în termini atât de elogioși, împĕratul s'a convins de astă dată că tóte împrejurările concurg, pentru a provoca despărţirea definitiva de ministrul sĕu de esterne.

Fără a vorbi acum de motivele care au precipitat retragerea contelui Kàlnoky, — telegramele din ultimele ḑile și mai cu deosebire articolul din Fremdenblatt, organul minísterului de esterne din Viena, articol semnalat telegrafice, au epuizat aprópe cu desăvêrșire subiectul acesta, — se ivesce involuntar observaţia că până acum mai toţi ministrii de esterne ai Austro-Ungariei- au căḑut în urma unor complicaţiuni inferióre E surprinḑĕtor acésta, dar esplicabil în același timp.

Ministrul de esterne al Austro-Ungariei trebue sĕ-și apere budgetul în faţa delegaţiunilor, la a căror compunere nu ia nici o parte. Cele douĕ guverne — din Viena și Budapesta — trebue sĕ-i dea maioritatea trebuincióśă, sĕ-i garanteze cu modul acesta încrederea parlamentară și sĕ acopere pe ministrul comun al afacerilor strĕine. El depinde fórte mult de cabinetele din Austria și Ungaria, și valurile interne îl lovesc fără a se putea interesa de ele pe cale legală. Guverne tari sau slabe, partide moderate sau radicale sunt pentru el adesea o cestie de esistenţă și totuși el trebue sĕ priméscă schimbările fără a se potrivi.

Cât de apropiată este deci ispita pentru a interveni la un bărbat, care dispune de influenţe mari și de o putere mare și posedă încrederea împĕratului? Și ispita e cu atât mai mare, cu cât se ivesc neapărat multe cestiuni de politică internă, cari ating cestiuni esterióre.

Sĕ ne gândim, scrie „Neue Freie Presse“, numai la certele cu Românii din Transilvania, cari nu pot fi indiferente pentru relaţiunile esterióre ale monarchiei. Aci presupunerea că ministrul afacerilor strĕine devine impersonal în politica internă și perde ori-ce convingere practică, nu se realiséză nici odată. In cestii de asemenea natură Beust a înlăturat articolele fundamentale ale constituţiunei, Andrassy a simţit că nu are loc lângă contele Taaffe, și Kálnoky și-a atras dușmănia partidului liberal din Ungaria.

Și ministrul de esterne este om si nu-și póte potoli natura în așa grad, încât se devie fărĕ opiniune acolo unde adesea e în joc binele monarchiei. O asemenea mașină de óse și carne nici nu ar fi bună pentru a fi ministru, pentru-că responsabilitatea fără opiniune nu are raţiunea de a fi. Dacă s'ar găsi însĕ un ministru, care ar voi sĕ evite tóte dificultăţile politicei interne, acésta ar folosi fórte puţin. Politica internă se lipsesce adesea de ministrul de esterne și atunci fuga e zadarnică.

Contele Kálnoky, continuă „Neue Freie Presse“, s'a aflat acum în faţa necesităţii de a se hotărî pentru sau contra unei plângeri contra călătoriei nunciului. Parlamentele nu vor sĕ renunţe la mijlócele de presiune ale politicei esterne. Camera magiară a cerut ca sĕ se facă un demers la Roma contra nunţiului papal, O maioritate ultra clericală în delegaţiunea austriacă ar fi pericolul cel mai mare pentru alianţa cu Italia, o maioritate radicală slavă ar sdruncina alianţa cu Germania. Nici un zăgas nu e destul de puternic pentru a apăra în permanenţă politica esternă contra curentelor politicei interne și contra efectelor parlamentare.

Statul e un corp viu, ale cărui părţi nu pot fi sfășiate și desfăcute în mod artificial.

Noul ministru de esterne contele Agenor Goluchowsky, a depus jurămêntul.

Cercurile politice din strĕinătate au primit bine numirea contelui Goluhowsky; numai în Ungaria nu sunt satisfăcute tóte nuanţele politice. Aceste nemulţămiri mici nu contéză însĕ pentru moment, căci lumea inteligentă din Ungaria își ḑice cu drept cuvênt, că trebue sĕ vază pe noul ministru de esterne la lucru, înainte de a se pronunţa pentru sau contra lui.

Ședinţele congresului naţional-bisericesc.

Ședinţa a III a s'a deschis Marţi la órele 11 și după cetirea protocolului ședinţei a II s'au presentat actele întrate.

S'au considerat cererile de concediu ale deputaţilor Drăgălină și Dr. Babeș

Cererile de concediu dela deputaţii neverificaţi sau ţinut în suspens până va urma eventuala lor verificare.

Din incidentul cererilor de concediu deputatul Vasiliu Mangra a propus sĕ se dea concediu deputaţilor Aureliu Suciu și Mihaiu Veliciu, cari nu-și pot esercia dreptul de a se presenta la ședinţele congresului, și nici concediu nu și pot cere.

Presidiul a observat că deputatul Vasiliu Mangra în sensul regulamentului nu póte cere pentru alţi concediu, ci cei împiedecaţi de a lua parte la ședinţele congresului se céră înșiși concediu.

Dep. Parteniu Cosma crede, că cestiunea mai bine, se va deslega, când va veni biroul sĕ constate în sensul regulamentului cine nu și-a cerut concediu în terminul de 5 ḑile. Atunci congregul va considera forţa majoră și nu va lipsi de mandat pe deputaţii amintiţi.

Deputatul Vasiliu Mangra, mulţămit cu modalitatea indicată, nu mai insistă asupra propunerií sale.

Se presentéză raportul consistoriului metropolitan privitoriu la mĕsurile ce vor fi sĕ se ia în faţa nouelor legi religiónare, și cel privitoriu la dotarea clerului de către stat, cari ambele se dau comisiunei bisericesci.

In fine cererea comunei Macea din diecesa Aradului, în obiectul întregirei parochiei, se dă comisiunei petiţionare.

Urméză ordinea ḑilei cu referata comisiunei verificătóre.

La propunerea referentului comisiunei a deputatului Pavel Rotariu se verifică alegerea deputatului din cler Mateiu Voileanu, ales în cercul Solnoc.

A urmat apoi alegerea din cercul clerical al Clușului.

La acéstă alegere au resultat voturi egale pentru cei doi candidaţi, anume au obţinut voturi egale candidatul Tuliu Roșescu protopresbiter în Cluș, și Dr. Remus Roșca profesor seminarial în Sibiiu, o bilă a fost albă.

In sensul regulamentului trebuia sĕ se mai facă odată alegere între acesti doi candidaţi, și dacă și la acea a dóua alegere erau voturile egale, atunci venia tragerea cu sorţi, colegiul de alegere însĕ cu desconsiderarea regulamentului a tras sorţi îndată după prima alegere și sórtea a căḑut asupra protopopului Tuliu Roșescu..

Din acest defect de formă la propunerea comisiunei verificătóre s'a anulat alegerea.

A urmat apoi alegerea de deputat mirenesc în cercul Turdei, credenţionalul s'a dat domnului Pantaleon Lucuţa. Protestul s'a îndreptat contra comisariului consistorial Silvestru Moldovan, care ar fi respins o sumă de protocóle altcum neesceptionabile. Comisiunea verificătóre a constatat adevĕrul celor cuprinse în protest, și așa alegerea s'a cassat. Tot din asemene motive s'a cassat alegerea deputatului Ioan Șandru din cercul mirenesc al Sighișórei. și a deputa-

---

trecĕtorilor și astfel deslegà problema, care îi ocupă pe mulţi artiști învĕţaţi: cum poţi trăi din arta plastică. Cumpĕrătorii îi dau unu, doi și chiar și trei sous, și atunci micul Burlurut sĕ învita, ca și Lucullus, însuși la masă. Dacă însĕ nu găsia mușterii, atunci sĕ mulţămia, sĕ esercite arta numai de dragul artei, și înlocuia fugitivul deliciu prin contemplarea idealului pe care fiecare îl pórtă în sine. Acesta era copilul, căruia îi dăruise Nina Saboche amiciţia sa, dar ea nu sĕ mai întâlni nici odată cu el, fiind-că nu putea eși decât seara, care ii ascundea sdranţele ei.

In acéstă ḑi însĕ, era la Dumineca Tomii, — de 30 de césuri ea numai mâncase nimic și o fóme nebună o chinuia — nu sĕ mai putu reţinea, părăsi casa și fără scop merse pe uliţe, în speranţă că Dumneḑeu își va aduce aminte de ea.

Merse până la boulevardul Saint-Germain și sĕ așeḑă în faţa stradei de Hautefeuille, flămândă prăpădită, aprópe leșinată, nu sĕ puse însĕ pe o laviţă, de frică sĕ n'o mânjéscă cu hainele sale, ci pe marginea trotoirului. Orașul era pustiu, parisienii sĕ refugiseră la ţéră. Sosi séra, cerul furtunos sĕ coloră cu negru și violett, și din piaţa S. Andrè des Arts, unde scamatori își arĕtau arta lor, aducea vêntul din când în când sunetele sgomotósei musici. In acest moment trecù pe acolo un om beat, a cărui faţă era decorată cu cele mai frumóse colori, pe cari le póte produce vinul, roșu, vînĕt galbin, suriu Beţivul, care era prada unei bucurii nebune, juca în mâna sa o grămadă de sous și sĕ delecta la acest sunet, încântător pentru urechia lui.

„Ah“, striga el cu voce plină, ca un erou de pe scenă, „m'a alungat cărcimarul ḑicênd că nu mai am bani. Și eu mai avém încă bani! Eu n'am căutat în fundul buzunariului meu, fiind-că e prea lung. Aici sunt bani. Îi voi trimite din ei lui Rotschild, ca sĕ pótă plăti acest om amicilor sei un păhar de beutură când nu va avé bani, că voiesc ca tótă lumea sĕ bea! Nóptea își închid ómenii boltele ca sĕ economiséscă lumina de gaz, și atunci îţi vine sĕ te prăpădesci de sete. Dar eu am o idee: voi lumina litrele din lăuntrul omului cu lumină electrică, și atunci nu va mai esista nóptea; vom putea bea mereu. Tóte le poţi face când ești bogat, și planul meu îl voiu esecuta momentan“.

Omul cel beat stase în loc. cât a ţinut acéstă vorbire, și sĕ tot juca cu banii din mână. După aceea o luà la fugă, de sigur ca sĕ pue mai iute în lucrare, ceea-ce născocise cu atâta succes. Câteva minute mai târḑiu mica Nina observà la piciórele sale doue pete închise; erau 2 monede de câte 2 sous, pe cari de sigur le perduse moșnégul. Copila le ridicà, și slăbită și eshauriată cum era, începù sĕ fugă din tóte puterile, ca sĕ le dea înapoi omului. Ea însĕ nu putù sĕ-l ajungă pe bĕtrânul fantast, și după o alergare de 5 minute trebui sĕ abḑică de acésta. Dar acum ce sĕ facă? Cei 4 bani de sigur că acum sunt ai ei. Merse la un brutar și-și cumpĕrà o bucată mare de pâne, dintr'o pâne ușóră, galbină ca aurul, cu cója puţin arsă, cum îi plăcea ei.

In loc însĕ s'o mânânce îndată, sĕ duse ca sĕ-și facă prânḑul și mai delicios la piaţa unde aflase banii, fiind-că de acolo sĕ auḑia musica.

Dînsa sĕ așeḑà comod pe pămênt, pe marginea trotoariului, și voia sĕ încépă minunatul ospĕţ; pe cine zări însĕ doi pași departe de dînsa aţintindu-și privirea tristă asupra ei?

Era micul Burlurut!

Alb ca păretele, tremurând, abia era în stare, sĕ se ţină pe picióre. Sĕ vede că plastica n'avuse noroc, că tinĕrul artist nu vânduse nimic, nici la privaţi, nici guvernului.

„Sĕ-ţi spun ceva? Tu, tu esci flămând ḑise, copila, uitându-se la el cu milă.

„Nu, mie nu mi-e fóme! rĕspunse cu mândrie micul Burlurut, care vĕḑuse bucata cea mare de pâne, nu voia însĕ sĕ scurteze pe mica sa amică.

„Dute încolo“, ḑise Nina, „sciu eu, mĕ pricep!

Eu îţi spun că ţie ţi-e fóme! Dar noi vom mânca împreună fiind-că te învit eu. Uităte numai ce mare e pânea mea, și ce bine e cóptă, aurie, cója négră și fórt móle și uite câtă am. Vino, punete lângă mine, dar îndată, nu fă istorii“.

Micul Burlurut sĕ supuse. Sĕ așeḑà lângă Nina Saboche, aprópe de tot, și dînsa îi neteḑi fruntea cea ferbinte și trecu cu degetele cele mici prin pĕrul cel des al artistului. Ei apropiară genunchii unii de alţii și étă că masa era așternută, și Nina puse pe ea bucata cea frumósă de pâne. Dinţii ei cei mici, albi sĕ pregăteau deja ca sĕ muște din ea; dar cât e de departe dela păhar și până la buze! Deodată sĕ auḑi din Saint Andrè des-Arts larmă și strigăte: „Un hoţ! Un hoţ!“ Urletul unei mulţimí de ómeni sĕ apropia. După aceea eși din strada tului Gavrilette. din cercul mirenesc Beliu, diecesa Aradului.

Fiind actele în ordine, s'au verificat alegerile deputaţilor Zeno Mocsonyi, Dr. Eug. Mocsonyi, Dr. Oprea, Budinţan, Dr. Mangiuca, Georgiu Popovici, Filaret Musta, Dr. Georgiu Popovici, Sebastian Olariu, Ioan Pinciu, Trifon Miclea şi Adam Filip.

A urmat apoi la ordinea ḑilei raportul general din plen al consistoriului metropolitan. Raportorul comisiunei verificătóre a fost deputatul Coriolan Brediceanu.

Raportul s'a luat la cunoscinţă în vederea impregiurărei, că aprópe fiecare punct se va ilustra cu rapórte speciale.

Deóre-ce acuma se implinesc 25 de ani dela inaugurarea constituţionalismului în biserica nóstră, la propunerea consistoriului metropolitan şi a comisiunei momentul acesta se va eternisa prin o docsologie festivă arangiată din acel incident. Docsologia se va celebra Joi la înălţarea Domnului în biserica din Sibiiu-Cetate, la care congresul va lua parte în corpore. Acest conclus unanim s'a luat cu mare însufleţire.

Noutăţi.

Multă dragoste. „Gaz. Transilvaniei“ care ni-a sosit aḑi, produce din Sibiiu douě telegrame particulare, una despre deschiderea congresului, şi alta despre demisiunea fostului nostru redactor Silvestru Moldovan.

In telegrama despre deschiderea congresului cu multă rĕutate anunţă „Gazeta“ cetitorilor sĕi, că Escelenţia Sa metropolitul nostru a rostit discursul de deschidere „cu o voce răguşită, şi cu trăsăturile feţei abătute“, şi apoi adauge „că a întimpinat o primire rece, şi nemulţămire generală“.

Este tréba „Gazetei“, dacă şi ea e lipsită de buna cuviinţă, şi cade în greşelile pe cari le impută „Tribunei“. Dacă cineva e bolnav şi răguşit, şi dacă încă trebue sĕ rostéscă cuvêntarea după-ce a sĕvêrşit funcţiuni obositóre de 3 óre, ca şi Escelenţia Sa inainte de deschiderea congresului, acésta le dă ómenilor de bine îndreptăţirea se batjocuréscă şi persifleze. Şi „Gazeta“ după-cum vedem cu dragoste o face, căci e vorba de capul bisericei române gr.-or., în care a da are specială predilecţiune şi „Gazeta“.

Nu scim de unde a putut observa corespondentul „Gazetei“, că discursul de deschidere a avut întimpinare rece şi a produs nemulţămire generală. Noi cari am fost presenţi, şi cari ne învêrtim între deputaţii congresuali, am esperiat tocmai contrariul.

Cu demisiunea redactorului nostru S. Moldovan aşa se are lucrul, după-cum am scris în nrul trecut.

Nu scim ce motive, speciale a putut avé domnul Silvestru Moldovan când şi-a anunţat renunciarea sa prin ḑiarele nóstre, înainte de a sĕ fi pronunţat asupra ei corporaţiunea aceea, care l'a instituit, şi care era chemată sĕ-i judece activitatea în sensul programului, după care el a fost angajat.

Dacă dl Moldovan nu se grăbea a face capital din eşirea dela „Telegraful Român“, póte ne dispensa şi pe noi dela apreţiarea ţinutei sale, aşa însă ne silesce sĕ ne mai ocupăm cu el, însĕ de altădată.

* * *

Instalare. După-cum anunţă ḑiarele nóstre instalarea Preasânţiei Sale a domnului archiepiscop şi metropolit greco-cat. Dr. Victor Mihályi va avé loc Duminecă în 14 Maiu a. c. Pentru primirea şi întimpinarea festivă a noului metropolit se fac în Blaş mari pregătiri.

* * *

Concert. Saisonul concertelor şi teatrelor e aprópe pe sfîrşit, şi acum un nou concert ni se pune în vedere, dela care n'ar fi sĕ lipsésca nici un om iubitor de musică.

Trei musici orbi, cari cântă împreună trio, precum şi solo pe harmoniu, clavir, cello şi vióră, vor face pe la începutul lui Iuniu un tournée prin Transilvania, şi vor concerta în oraşele Cluş, Alba-Iulia, Sighişóra, Sibiiu, Braşov şi Sebeş. Deorece dnii Rudolf Braun, Franz Brisar şi Karl Erath au cântat deja în Viena cu succes fórte bun, prin urmare nu trebue sĕ se sfiască de o critică severă, putem fi şi noi siguri de un deliciu musical adevărat artistic bogat în variaţiuni. Cu deosebire Braun care a cântat în sala Reuniunii de musică din Viena împreună cu alţi artişti — şi a dat un atestat strălucit despre scóla sa.

Ḑilele diferite la concerte încă nu sunt ficsate sĕ vor da însĕ la timp de scire.

* * *

Coróne false. S'a constatat, că în timpul din urmă, sunt puse în circulaţiune o mulţime de coróne false. Corónele acestea pórtă inscripţiunea magiară, cu anul 1893, şi se deosebesc de cele adevĕrate prin colórea lor surie, prin gravura aprópe ştérsă, dar mai ales prin aceea, că dungile n'au inscripţiunea „Viribus unitis“.

* * *

Liturgie glagolitică la Roma. O procesiune mai mare, compusă din istrieni, dalmaţieni şi croaţi, peregrinase la Loreto. In drumul lor spre casă, ajunseră în a 12 a. c. la Roma, unde în biserica închinată s-ţilor Cyril şi Methodiu, li s'a servit misă glagolitică. Peregrinii şi-au esprimat dorinţa de a fi primiţi în audienţă la papa, şi se crede că acesta i-a şi primit. Prin acestea liturgia dară şi-a câştigat dreptul cetăţenesc chiar şi în capitala catolicismului.

* * *

Invitare la maialul ce-'l va arangia corpul învĕţătoresc cu reuniunea pompierilor din Rĕhău Duminecă în 14/26 Maiu a. c. cu ocasiunea adunărei reuniunei învĕţătoresci în pădurea comunală „Padina“. La cas nefavorubil în edificiul scólei. Invitări speciale nu se fac. Damele sunt rugate a se îngriji de victualii, pentru vin gratuit îngrijesce comitetul arangiator.

Apel.

Onorată redacţiune!

La 11 Maiu st. n. a. c. pe la améḑi, până acum neconstatat din a cui negrije, în comuna nóstră Fizeş-Sânpetru, comitatul Solnoc-Dobâca, s'a escat un foc îngrozitoriu, care ajutorat de un vênt mare, în decurs de 2 óre cel mult, a lăsat în totală miserie, şi fără nici un adăpost, pe jumĕtate locuitorii.

După constatarea subscrisei primării, au ars cu totul 80 de case cu tóte supraedificatele, la Nr. 208, câteva vite, bucate, vestminte etc.

Paguba, după constatarea primărîi se urcă la enorma sumă de 43 mii fl.

Intre edificiile arse este şi casa parochială cu supraedificatele, cari însĕ dimpreună cu alte 3 case a fost asigurate.

In vederea acestei stări deplorabile în care a ajuns acésta comună fruntaşă, caracterisată din acest incident regretabil pe scurt, dar esact în Nr. 49 al „Tel Rom.“, pelângă paşii întreprinşi la autorităţile administrative, ca sĕ vină într'ajutoriul celor nenorociţi, aflăm a fi de o supremă necesitate a apela şi la simţul de caritate a Onoratului public, adresându-ne cu rugarea, ca se binevoiéscă a veni într'ajutoriul acestor nenorociţi, cari, după cum am amintit, se află în estremă miserie, şi şi pentru a-şi alina fómea, sunt avisaţi la mila celor induraţi la inimă.

Totodată însemnăm, că bine voitórele oferte sĕ se trimită sau la Onorata redacţiune, sau la dl profesor seminarial Dr. Remus Roşca din Sibiiu, carele, este născut din acésta comună, şi pe lângă că pentru a se întimpina în câtva supremele lipse, a binevoit a trimite acestei primării 10 fl., la rugarea nóstră a binevoit a primi şi eventualele încassări de oferte.

Fizeş-Sânpetru, 21 Maiu, 1895 st. n.

Grigoriu Pop, primariu.

Markovits József, not. cercual.

La acest apel se alătură şi oficiul parochial.

Paul Roşca, paroch şi prot.

Dela procesul turḑenilor.

Vorbirea de apĕrare a domnului Dr. George Popescu.

(Incheiere).

Pentru unitate se pot însufleţí bărbaţi de stat, dar simţĕmêntul covêrşitor, iubirea de patrie a popórelor se manifestéză faţă de provincie, faţă cu particularitatea patriei sale mai restrînse şi numai pentru apĕrarea acesteia faţă cu ideea imperiului unitar. Chiar dacă am nimici primul sentiment, n'am câstigat pe al doilea.

Lăsând sĕ precedeze aceştea, cuget că am marcat punctele de plecare în general. Deci voiu trece la a doua parte a vorbirii mele de apĕrare, în care voiu analisa minuţios adresa de aderenţă încriminată.

Dacă esaminăm cuprinsul adresei încriminate numai decât ne convingem, că lipsesc din ea elementele, cari ar constitui substratul subiectiv şi obiectiv al delictului.

„Intoleranţa şovinistă“ etc.

Dacă facem paralel între espreşiunea acésta şi §. 174 din codul penal, îndată va apăré contrastul dintre ele, căci §. 174 presupune, ca faptul sĕ fie declarat de condamnabil espres prin codul penal, pe când în espresiunea amintită „intoleranţa şovinistă“ se presentă ca judecător. Cuvêntul martir însémnă luptătorul unei idei sau principiu, fără considerare la aceea, dacă principiul e just sau ba, precum fără considerare şi la calitatea faptului ameninţat de cod l penal eventual în acest mod chiar şi condamnat.

Nu e de lipsă deci la conceptul acesta sentenţa condemnativă, care în casul present şi de altcum nu se póte întrebuinţa, deóre-ce pe timpul facerii adresei, sentenţa adusă asupra lui Popovici nu s'a fost ridicat la valóre de drept.

„Sus stindardul naţional! suntem gata la ori-ce jertfe!“ Intr'acestea se înţeleg jertfe, aducerea cărora nu cade afară de cadrul legii. Nu se ḑice aici că jertfele ce le ar aduce vor fi cele oprite de lege.

Ér în cadrul legii este permis a tinde la reforme constituţionale şi în interesul acesteia a aduce jertfe. Lipsesce deci voinţa de a lăuda pe Popovici ca pe un condamnat.

Nu este în lume program politic, care n'ar aduce jertfe pentru realisarea lui; ér prigonirea acestora ar avé de resultat, că s'ar introduce un guvern perpetuu.

După acestea trec la alte douĕ momente, cari au caracter pur juridic, şi ca atari sunt a se subtrage din sfera de competenţă a curţii cu juraţi, căci sfera ei se estinde esclusiv asupra chestiei de fapt.

Am fost rugat on. tribunal, ca prealabil sĕ decidă asupra responsabilităţii, chestie juridică de caracter prejudiţial. Acésta însĕ tribunalul denegându-mi-o, o aduc acum înaintea dlor juraţi.

§. 34 din patentă statoresce gradaţiunea responsabilităţii în înţelesul căreia pentru cuprinsul publicaţiunii e responḑabil redactorul, editorul etc., dacă cumva acestia nu dovedesc că n'au conlucrat la publicare. Acestia deci se absólvă dela responsabilitate dacă n'au conlucrat. Din acésta prin analogie şi *argumentum a contrario* ajungem la conclusiune, că nici autorul nu e responḑabil atunci când n'are sferă de activitate.

Ér la acusaţii de aḑi, publicându-se adresa a doua-óră, chiar acésta lipsesce. De aci resultă totodată, că chestia acésta este pur juridică.

Mai departe la substractul unui delict ca element constitutiv sĕ recere; intenţiune pĕcătósă, şi acţiunea care concretiséză acésta; apoi legătură între fapt şi resultatul acestuia. Nu e necondiţionat de lipsă ca cele dintâiu douĕ elemente sĕ ocure aceeaşi persónă, precum sĕ recere acésta în unele chestii juridice, dar pentru aceea fie-care numai în acea mĕsură este responsabil pentru resultatul ce a urmat, în care mesură a conlucrat la constituirea substratului.

Nimenea nu e responḑabil pentru faptul altuia.

Dacă făptuitorul trece peste marginea marcată de mandatar, de esemplu în loc de furt comite omor, atunci pentru plusul numai el e responḑabil.

Acesta este punctul de vedere pe care stă dreptul penal modern.

Acceptând acesta ca punct de mânecare casul de faţă încă e analog.

După-cum s'a constatat, autorii au trimis adresa pentru a se publica numai odată ceea-ce şi aduce natura lucrului cu sine, ér contrarul acestuia nici chiar dl procuror nu l'a demonstrat.

Redacţiunea din cause espuse aici acum cu ocaciunea pertractării finale, a publicat şi a doua-óră adresa fără scirea şi învoirea autorilor. Pentru acésta responḑabilă póte fi numai redacţia, pentru-că după prima publicare comiterea faptului era fapt împlinit (sĕvêrşit), ér ce privesce acésta primă publicare ea a trecut în prescripţie, precum a şi declarat-o acésta on. tribunal.

De *excessus mandati* este deci vorbă aici, unde numai mandatarul póte fi responḑabil, întocmai ca în dreptul privat în casul de falsus procurator. §. 174 alineat 2 ḑice, că trecênd trei luni dela comiterea faptei fără ca aceea sĕ se fi insinuat, ea trece în prescripţie.

Pentru prima publicare responḑabilitatea s'a prescris, ér pentru a doua nu se póte constata în mod juridic.

Bucuros aşi admite, că Curia în decisiunea în care a ordonat continuarea procedurii, acel punct de vedere l-a luat de directiv, că voinţa autorilor s'a îndreptat şi pentru a doua publicare şi din causa acésta a concreḑut resolvarea chestiei curţii cu juraţi.

După-ce însĕ a obvenit împregiurarea, că aici e vorbă de *excessus mandati*, care e o chestie de drept, şi ca atare cade în sfera de competenţă a tribunalului, de aceea asupra acesteia are sĕ se delibereze independent de decisiunea Curiei, sau din partea tribunalului, sau dacă acesta n'ar voi, din partea d-lor juraţi.

Astfel considerând lucrul, decisiunea Curiei nu forméză prejudiţiu la verdictul ce va sĕ se aducă aici.

Dacă decisiunii Curiei nu 'i-s'ar da înţelesul, care 'i l'-am atribuit eu, atunci acésta n'ar fi altceva, decât escluderea pe căi laterale a prescripţiei, care împregiurare ar avé o importanţa fatală în justiţia criminală şi ar fi în contraḑicere cu principiile generale ale dreptului penal, în înţelesul cărora nu se póte interpreta astfel ca codul penal sĕ fie estins spre defavorul acusaţilor.

Sĕ presupunem, că articolul acesta ar apăré din nou peste 10 ani, fără conlucrarea autorilor, întreb că compatibil ar fi cu simţul de drept, că şi atunci sĕ fie trase la rĕspundere persóne, cari n'au avut parte, şi că prescripţia când întră? In casul din urmă devine de prisos întréga parte a codului penal privitóre la prescripţie.

Şi la crime ordinare spre esemplu cineva fură de douĕ-ori, pentru primul furt póte întra prescripţia, în casul acesta pentru al doilea furt, ca fapt de sine stătător, este de a se constata responsabilitatea.

Chiar aşa e şi procesul de aḑi.

Ér dacă luăm decisiunea Curiei, atunci nici aici nu póte fi vorbă de prescripţie nici odată.

De altcum Curia în decisiunea ei dela 12 Iunie 1885 sub numĕrul 16320 a enunţat, că publiearea de mai multe-ori în aceeaşi fóie a unui articol de cuprins politic, nu constitue cumulaţiune de crimă.

De aci urméză, că între publicaţiuni nu e de a se constata legătură, şi astfel avênd a se delibera asupra singuraticelor, ca de sine stătătóre în mĕsură cum au conlucrat, ér cel-ce n'a conlucrat la publicarea a doua sau a treia nici nu póte fi responsabil.

Cu aceste cred că am arĕtat cât de indiferent e faptul din punctul de vedere al dreptului penal, şi încreḑêndu-mĕ în iubirea de adevĕr a dlor juraţi, îi rog sĕ aducă verdictul achitator.

Haetefeuille un scamator şi ca fulgerul trecù pe lângă ei. După el tot aşa de iute fugiau sergenţii, ca sĕ'l ajungă, şi în fuga lor sĕ isbiră de cei doi copii, aşa că pânea le căḑù într'o baltă. Iute ca fulgerul o scóse Nina, o întórse pe tóte părtile şi plină de spaimă o visita, dacă n'ar fi posibil, sĕ salveze o parte din ea şi prin o tractare potrivită s'o facă sĕ se pótă consuma.

Dar zadarnică credinţă.

Pânea era acoperită, penetrată, udată muiată în noroi, şi nu mai era altceva decât o bucată de noroi.

Mulţimea lármuitore dispăruse după fugar şi dupĕ sergenţi în întunerec. Cerul devenise sur întunecat, şi deja cădeau picături mari de plóie. Parisul era deşert. Era mai mult ca sigur, că copii nu mai pot aştepta nici un ajutor, şi nu vor mânca nimic. Ei schimbară o lungă privire de desperare, care cu încetul sĕ schimbă în o resignaţie mută. Apoi sĕ aruncară unul în braţele celuilat, şi buzele lor arḑênde de friguri sĕ uniră într'o sĕrutare.

In acest mod făcură esperinţa, că amorul e aici pe pămênt unica plăcere, care nu costă nimic — cu condiţia, sĕ înţelege, că cei ce iubesc sĕ n'aibă nici un ban în buzunar, şi peste tot sĕ nu posédă nimic.

Nr. 418 prot. [65] 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de paroch din parochia de a III-a clasă Vurper, pentru ocuparea aceluia sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia archidiecesană „Tel. Roman“.

Emolumentele impreunate cu acel post, sunt cele prescrise în regulamentul pentru parochii de clasa III.

Cei ce voiesc a reflecta la acel post, vor avea sĕ și astérnă suplicile de concurs instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 26 Aprile, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 223 prot. [67] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a treia Criș cu filia Felța, se publică conform veneratului ordin consistorial din 15 Novembre, 1894 Nr. 7531 B. concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt 373 fl 99 cr. v. a.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestui post de paroch se primesc la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a competa la acest post au a și asterne petițiunile instruate conform prescriselor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral.

Sighișóra, 13 Martie, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan, protopr.

Nr. 544 prot. 1894 [61] 3—3

CONCURS.

Pentru intregirea postului de paroch din parochia de clasa a III a Căinel, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post dau suma de 402 fl. 40 cr. v. a.

Petenții au a'și așterne cererile instruate în sensul normelor din vigóre în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 22 Aprile, 1895.

Vasiliu Damian,
protopresb.

Nr. 179. [48] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din Ludești și filia Costesci în protopresbiteratul Orĕştiei devenind vacant în urma strămutărei parochului la altă parochie, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post dau preste tot suma de 500 fl., și sunt statorite în ședința comitetului parochial din 7 Aprile a. c.

Informațiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua la oficiul protopresbiteral și la comitetul parochial.

Concurenții au sĕ-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oreștie, la 10 Aprile 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Orĕștiei în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

[169] 14

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțământului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl.	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—.06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru nou cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și penselele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor responsabil prov. Dr. Nicolau Olariu.
Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 54 Sibiiu, Sâmbătă, 13|25 Maiu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de doue ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

După 25 de ani.

Sibiiu, 11/23 Maiu.

Privim în trecutul bisericei nóstre.

Fidelă oglindă a bucuriilor, fidelă oglindă a durerilor și a suferințelor nóstre, trecutul ne arată cum am fost, ne spune ce se alegem și de ce sĕ ne ferim.

Și e bogat acest trecut, bogat și în bucurii, bogat și în suferințe.

Partea cea mai bună o am avut în alipirea clerului și a poporului cătră instituțiunile nóstre bisericesci.

S'au făcut formale góne asupra nóstră, proscrisă a fost biserica nóstră, maltratați archireii și preoții nostri, dar tocmai persecuțiunile și maltratările au întărit sufletele și inima credincioșilor nostri, au produs martirii credinței, și causa care produce martiri, după testificarea istoriei, nu este causă perdută

Persecuțiunile s'au înmulțit, durerile sufletesci s'au duplicat când o parte din némul nostru a cădut în cursele iesuiților. Strêmtorarea nóstră era și mai mare, căci ni o făcea sânge din sângele nostru, dar în mĕsura în care crescea persecuțiunea, crescea și se întăria alipirea cătră maica nóstră biserică, și robia de 70 ani, la care am fost condamnați după unire a fost dovada cea mai mare despre simțul crescinesc al poporului ortodocs din Transilvania.

Apăsat-a asupra preoțimei nóstre jugul greu al iobăgiei, apăsat-a, greu a apăsat intoleranța iesuiților de tot soiul, preoțimea nóstră însĕ, cu credința mucenicilor din timpul gónelor păgâne, a susținut credința în sufletul poporului român ortodocs.

Incetul cu încetul au străbătut și în patria nóstră radele luminei, și cu ele o sórte mai puțin mașteră pentru biserica nóstră.

La radele libertății s'a luminat ceriul și asupra bisericei nóstre, și conducĕtorii ei au căutat sĕ-i asigure esistența pentru eventuale dile de grea cercare.

Provedința dumnedeéscă ni-a pus în fruntea bisericei ómeni luminați, ómeni cu prevederi, ómeni, cari au sciut apreția situațiunile așa precum ele erau.

Și acesti ómeni înțelepți ni-au dat nóuĕ constituțiunea de adi.

Adi clerul și poporul nostru lucră mână în mână pentru consolidarea bisericei și pentru desvoltarea sănătósă a instituțiunilor ei

De ani 25 se continuă acéstă binefăcĕtóre lucrare în provincia nóstră metropolitană.

In tóte corporațiunile nóstre bisericesci găsim bine imbinată armonica conlucrare a clerului cu representanții poporului, cu mireni.

Așa suntem organisați în parochie așa în protopresbiterat, așa în consistorii, așa în sinóde, așa în congrese, pretutindenea aflăm împreună conlucrare spre binele și prosperarea bisericei

Locuim împreună în înțelesul dumnedeescilor cuvinte ale dumnedeescului Părinte David.

„Étă acum ce e bun, sau ce e frumos, fără numai a locui frații împreună, că întru acésta a făgăduit Domnul viéța de veci".

Da! Din inimă strigăm și noi cu Psalmistul: Étă ce bine e, când noi putem fi ca frați împreună!

Étă ce bine e, când noi putem lucra ca frați împreună!

Étă ce bine e, când noi desbrăcați de patimile lumesci, ca frați putem chipsui mĕsurile cele mai salutare pentru consolidarea bisericei nóstre, pentru fericirea vremelnică și vecinică a poporului nostru român.

Ce frumos, ce măreț spectacol când frații in pace pot lucra împreună.

Urmăm cărările străbătute de strămoșii nostri și in cele naționale, și în cele bisericesci.

Români și otodocși ni-au adus aici pe aceste frumóse văi și șesuri, ca români și ortodocși am avut dile de bucurie și de jele, ca români și ortodocși lucrăm străbătând cărările stremoșilor, ca apoi copiii nostri, ca români ortodocși se continue lucrarea pentru binele neamului nostru, preamărind pacinica nóstră frățéscă lucrare, precum și noi preamărim alipirea cătră biserică și neam a părinților nostri.

Sufletul nostru trece în revistă mărețele figuri ale acelora, cari au lucrat la facerea statutului nostru organic.

Sufletul nostru se delectéză privind la aceia, cărora providența divină le-a făcut parte se pună în practică constituțiunea nóstră bisericéscă.

In locul prim privirile nóstre sufletesci se înalță spre locașurile vecinice, unde odichnesc figurile mărețe ale bisericei nóstre ortodocse.

Din locașurile cele vecinice căutați spre noi voi întemeietorii constituționalismului nostru bisericesc, și rugați pre cel a tot puternic se întăréscă în pace și armonie inima nóstră.

Cei ce sunt încă în viață, afle resplata cuvenită în conscienta lor, că în dile grele ca cele de adi, strêmtorați de dușmaniii neamului nostru și ai bisericei nóstre, supicionați și vecsați de unii dintre ai nostrii, au avut tăria se conducă desvoltarea constituționalismului în spiritul întemeietorilor lui.

După ani 25 în viață constituțională cu drag privim în trecutul bisericei nóstre.

Și cu deosebită satisfacțiune o facem tocmai acuma, când suntem întruniți în congresul provinciei nóstre metropolitane.

Conscienta, că suntem întruniți pentru consolidarea și desvoltarea bisericei, ne dă tărie în luptă, conscienta, că stăm strêns legați în fața pericolelor, ne asigură învingerea.

Stăm toți pentru unul, și unul pentru toți și, când suntem toți pentru unul și unul pentru toți, nici porțile iadului nu ne pot face rĕu.

Fericită a fost diua, când s'a îmbinat conlucrarea clerului și a poporului pentru binele bisericei

Se cuvine ca acuma după 25 de ani cu cuvenita demnitate sĕ ne aducem aminte de întroducerea constituționalismului în biserica nóstră, și sĕ serbăm sĕrbătóre duchovnicéscă.

Călcăm pe cărările strămoșilor nostri ortodocși, în spiritul lor ortodocs consolidăm și desvoltăm instituțiunile bisericesci.

După alți 25 de ani cu asemenea loyalitate vor sesba copiii nostri, binecuvêntând pacinica conlucrare a nóstră.

Di mare e acésta, di dată nouĕ dela Dumnedeu pentru preamărirea némului lui.

Sĕ ne plecăm genunchele la **„Docsologia festivă"** de adi, și sĕ mulțămim lui Dumnedeu pentru darurile, de cari ne-a făcut părtași.

Sĕ se facă lumină.

„Gazeta Transilvaniei" de bună samă tot din specială dragoste pentru biserica nóstră și pentru Escelenția Sa capul bisericei nóstre, în numĕrul de Mercuri din nou se ocupă cu cuvêntarea de deschidere a Escelenției Sale metropolitului nostru, susținênd, că ea a produs amărăciune că ea a produs rea impresiune.

Suntem siliți și noi din nou se reflectăm în interesul adevĕrului, că cele din corespondențele Gazetei sunt lucruri inventate, și că membrii congresului 'și continuă lucrările lor fără nici o amărăciune.

Accentuăm din nou: „Gazeta Transilvaniei e dusă în rătăcire prin corespondentul sĕu, și cade în pĕcatul, pe care-l combate la diariul de aici „Tribuna".

Dacă am voi, am sci sĕ ne esplicăm ținuta „Gazetei", nu scim însĕ sĕ ne esplicăm ținuta „Dreptății" în fața votului dat de Escelenția Sa în casa magnaților.

„Dreptatea" atacă în mod violent pe Escelenția Sa pentru votul din casa magnaților, și-i însinuă, că prin el a ajutat guvernului tocmai în acel numĕr, în care corespondentul ei comunică deslușirile date de Escelenția Sa, și în care se spune, că junimea din Pesta după chiarificarea lucrului

---

FOIȚA

XV. Capitol.

Viață și datine în Uganda. — Țĕranul. — Căpetenia. — Impĕratul. — Țara. — Observări generale. — *M.* Stanley.

Ca sĕ putem priví deplina desvoltare și frumseță a rasei africane, trebue sĕ cercetăm țĕrile ecuatoriale ale Africei, unde sĕ putem ședea în umbra rĕcoritóre a arborelui Pisang, și în mijlocul abundantei vegetății ce o produc acele țĕri. După-ce călĕtorul european a observat bananul cu lungimea lui, cu crengile lui străluciόse, de un verde admirabil, estensiunea lui, și mărimea și numĕrul fructelor, după-ce a vĕdut pămêntul cel gras și deosebit de fructifer, vegetația, care totdéuna e în splendórea primăverei, sórele cel orbitor, și multe alte trăsături caracteristice din sceneria naturei, ajunge în curênd la convingerea, că locuitorii harmonéză pe deplin cu aceste scene, și că ei în felul lor sunt tot așa de perfecți, ca și bananele cele fragede, cópte, care atârnă deasupra capetelor lor.

Deja trăsurile feței lor par a vestí: Noi trăim în o țéră a vinului, a untu'ui și a abundanței, unde curge lapte și miere, într'o țéră de livedi și văi bogate. Puterea pămêntului, care n'are lipsă de odichnă, pare a fi și în vinele lor. Ochii lor focoși, strălucitori, cu privirea cea vie, neliniștită, par a fi prins în sine raze din sóre. Trupurile lor de colórea bronzului, netede, moi ca catiféua, umede de continua transpirațiune, și unse cu unt, cόrdele cele puternice, muschii dela brațe și dela șolduri, cari ies la ivélă ca nisce noduri, tóte aceste tradéză viéța cea plină de putere și de voie, care pulséză în ei.

Permiteți-mi încercarea sĕ desemnez o schiță a unui țĕran sau copi din Uganda la el acasă, ca un tip al acestor ómeni tari, vênjoși.

Țĕranul sau Kopi.

S'ar putea dice, că țĕranul din Uganda întrunesce în sine idealul fericirei, la care aspiră toți ómenii, și a cărui posesiuni i-ar ferici, dacă n'ar mai fi ceva de obiecționat. Ca sĕ-l putem vedea în fantasie naintea nóstră, trebue sĕ abandonăm din închipuirea nóstră pe arabul cel murdar, beat sau chirchilit, încunjurat de mueri grase și de o cétă de copii cu fóle mare. E posibil, că e trândav și negligent, dar tot nu e așa de indolent, ca sĕ-și neglige interesul propriu, pentru că grădinile lui prosperéză, plantațiunile lui înfloresc, și pe câmpurile lui spicele unduléză. Căsuța lui e nouă și n'are lipsă de reparaturi ci curțile cele îngrădite, care o încunjură, sunt tóte în stare bună.

Sĕ ridicăm acum perdeaua, și să-l privim acum pe el și împrejiurimea lui mai bine.

El ese din coliba sa, în flórea și puterea vieței, ca un om curat, modest și decent, îmbrăcat în portul țerei: o haină de colórea lutului lungă până la picióre, legată la umeri cu un nod, tot de colórea lutului și făcută din pei de vite. El la aparență e un om mulțămit, ba fórte fericit, pentru că venind chiar acum o fâșie din lumina sórelui pe fața lui, o putem observa mai bine și ajungem la convingerea că în ea sĕ oglindéză o mulțumire fericită.

Aședându-și haina bine, observând regulele bunei cuviințe, a lene merge la locul lui obicinuit, la pórta curții din afară, peste care sĕ ridică un puternic banan ca un turn, umbrindu-l cu crengile sale de o estindere mare.

Voios și mulțămit sĕ uită la grădina care se estinde în fața lui. Acésta e împărțită în diferite straturi, printre cari sunt cărărușe strîmbe. Acolo cresc cartofi mari, dulci, rădăcini de Yanis sau de pâne, mazĕre verde, fasole nobilă, pusă pe pari sau estindêndu-sĕ pe pămênt, fasole de câmp, Wike și nisce mere. Grădina e îngrădită cu plante de ricin, manioc, și tutun și cu arbori de cafea. De ambele părți sunt câmpuri înguste de păsat, sesam și trestie de zăhar. In dosul casei și a curților, încadrându-le cu frundișul lor, sĕ află estinsele plantațiuni de banane și de pisang, precum și câmpuri de cucuruz și de grâu. Aceste îi dau principalele mijlóce de trai, și din unele își prepară și vinul seu, din cealaltă berea sa cea tare, numită „Pombe". Presărați printre crengile bananilor stau smochinii cei umbroși, din a căror cóje își prepară materia pentru hainele sale. Dincolo de aceste plantațiuni este lăsat un loc mare cu iérbă, unde pasc laolaltă vitele și caprele lui și ale vecinilor lui.

s'a bucurat din inimă, și și-a continuat veselia, începută din alt incident.

Nu mult după aceea gratifică votul Escelenției Sale cu drăgălașul epitet „flagellum dei", mai susținênd, că acésta e părerea în cercurile catolice.

Credeam, că prin cele comunicate în numĕrul nostru de Marți, se va face lumină, și se va produce un nou curent printre români, anume curentul purului adevĕr.

Se vede însĕ, că „Dreptatea" nu voesce se vadă adevĕrul si lumina,, căci deja în numĕrul de Mercuri se ocupă la locul prim tot cu Escelența Sa metropolitul nostru, și provócă chiar pe deputații congresuali, ca ei sĕ facă lumină, provocând pe calea interpelațiunei pe Escelenția Sa sĕ se declare în privința votulu seu din casa magnaților. *„care atâta sânge rĕu a produs printre români."*

Ca se vorbim cât se póte de domol, nu din considerare cătră redactorii dela „Dreptatea", cari nu voesc se pătrundă adevĕrul, ci din considerațiune specială cătra acei stimabili bărbați, cari au înființat, și cari prin mari jertfe susțin „Dreptatea", trebue sĕ spunem fără încungiur impresiunea, ce a produs asupra nóstră „Dreptatea", și acésta e, că *„Dreptatea"* în casul concret nu e de bună credință.

Și ca lumină se se facă în tóte direcțiunile se mai adaogem ceva.

Din incidentul conclusului sinodal în afacerea Cristea tóte diarele românesci au dat navală asupra Escelenției Sale a metropolitului nostru, susținênd, că el voiesce sĕ răpéscă preoțimei dreptul cel mai cardinal cetățenesc, anume dreptul de-a-și manifesta convingerile sale politice.

Și aici zace marele neadevĕr, care se esploatéză în contra Escelenției Sale.

La votul separat al deputatului Nicóră care se referea la o cestiune petrecută în conferența confidențială, și care era în stare se seducă, și sĕ întunece adevĕrul, Escelenția Sa a dat tot în sinod o declarațiune, care s'a aclus la actele protocolare.

Declarațiunea acésta trebuia se fie publicată îndată după cetirea ei în sinodul nostru archidiecesan, îndată dupa ce s'a publicat votul separat al deputatului Nicóră, ca lumea se vadă adevĕrul, și se nu fie sedusă.

Dacă redacțiunea diarului nostru nu a avut bunul simț pentru adever și dreptate, venim acuma și dăm publicului ocasiunea sĕ se convingă din acte despre adevĕrata stare a lucrului.

Mai accentuăm, desbaterea asupra raportului consistorial cu incidentul Cristea a urmat în conferență confidențială, și Escelența Sa la espresa dorință a deputatului Valeriu Bologa a făcut declarațiunea în acea conferență confidențială, și după ce votul separat a atins lucruri petrecute numai în conferența confidențială și deci publicului necunoscute, Escelenția Sa s'a vĕdut necesitat a da declarațiunea și în scris.

Eată declarațiunea:

După litera și spiritul canónelor sântei nóstre biserici, funcționarilor bisericesci, fie din cler, fie mireni, nu le este permis „a se împletici în lucruri lumesci", nici „a se pogorî la purtări de grije și conduceri politice și lumesci"; ci din contră ei au „sĕ păzéscă mintea lor liberă de fie-ce turburare și zarvă luméscă, și sĕ se ocupe cu oficiile și trebuințele bisericii". (A se vedé Pidalionul la can. apost. 6 și 81.)

Situațiunea gravă, carea ni s'a creat mai ales în timpurile din urmă, și interesele vitale ale sântei nóstre biserici, ér mai ales casul concret cu asesorul consistorial, protopresbiter Nicolau Cristea și cu profesorii seminariali: Dr. Daniil Popoviciu Barcian și Dumitru Comșa, ne impun cu tărie, ca sĕ împrospĕtăm prescriptele canonice citate mai sus.

Ca sĕ fiu bine înțeles, trebue sĕ observ din capul locului aceea, ce am susținut și accentuat și la alte ocasiuni: că — ce e drept — nici instituțiunile canonice, nici legile statului, nicí pracsa din trecut a vieții publice, nu opresce pe nimeni, fie preot, fie învĕțătoriu sau profesor, sau ori-ce funcționariu bisericesc, ca sĕ nu se foloséscă pentru persóna sa de drepturile comune cetățenesci; ba din contră, și funcționarii bisericesci au intre marginile legilor libertatea de a urma individualminte în cestiuni politice după vederile lor proprii.

Libertatea acésta însĕ, cât pentru funcționarii bisericii, are marginile sale trase prin disciplina internă bisericéscă, și ea se termină acolo, unde se începe politica militantă, anume rolul de conducĕtoriu sau de membru al cluburilor politice, cari au programul de a pune în mișcare mulțimea pentru anumite scopuri politice și se angajéză pentru acțiuni, cari pot sĕ producă în public animositate, colisiuni, amărăciuni, și peste tot discordie între civii statului.

O astfel de politică militantă pot sĕ o facă între marginile legilor ómenii independenți și liberi de angagiamente față cu oficiile publice bisericesci și civile, nu însĕ funcționarii bisericesci, cari prin astfel de rol politic, respective prin urmările lui nu numai s'ar abstrage în mare parte dela chemarea lor, ce o au în biserică, bunăóră ca în casul concret cu funcționarii numiți mai sus, ci totdeodată ar compromite biserica însași, și ar pune în pericol instituțiunile ei, mai ales când acțiunea lor politică se consideră din partea potestății ca o pornire dușmănósă în contra statului.

Ședințele congresului național-bisericesc.

Ședința a IV-a la 10/22 Maiu 1895. Ședința sĕ deschide la órele 10 diminéța. Sĕ cetesce protocolul ședinței a III-a și se autentică.

Președintele presintă credenționalul deputatulni Ioan Bran de Lemeni care se transpune comisiunei verificătóre

Președintele presintă cererile de concediu ale deputaților: Constantin Gurban. Ioan Papp, Vasile Pagubă, Ioan Bran de Lemeny pentru întrégă sesiunea și Ioan Buna pe 8 dile; concediile cerute se acórdă cu escepțiunea concediului cerut de Ioan Bran de Lemeny, încă neverificat, a cărui cerere se transpune comisiunei verificătóre.

Președintele presentă raportul consistoriului metropolitan, ca senat epitropesc, însoțit de rațiociniile fundațiunei „Gozdu" pe anul 1894, revĕdute, aflate în regulă și aprobate de acela; se transpune comisiunei speciale

In necs cu conclusul de sub Nr. prot' din ședința trecută deputaților: Ioan Pinciu, Titu Hațeg, Sebastian Olariu, Trifon Miciea, Vasile Beleș, Georgiu Popovici, Aurel Novac, Ioan Mangiuca, Ioachim, Fulea, și Dr. George Popovici, se acórdă conform cererei lor concediile cerute.

Se pune la ordinea dilei raportul comisiunei bisericesci, carea prin referentul Ignatie Papp referéză asupra raportului general despre activitatea consistoriului metropolitan ca senat strîns bisericesc în periodul dela congresul din 1891 până la 31 Decembre 1894, la care este aclus conspectul datelor statistice despre teritorii și mișcarea poporațiunei, despre statul personal al clerului, despre fluctuațiunea în cler, despre personalul didactic la institutele clericale despre clerici (candidați la preoție) și despre causele matrimoniale și disciplinare

Cetindu-se acest raport la propunerea comisiunei congresul îl primesce în general de basă la desbaterea specială și se aclude la protocol.

Trecênd la desbaterea specială comisiunea propune ca „Raportul sĕ se ia la cunoscință cu adausul, că consistoriul metropolitan se continue a stărui ca consistoriile eparchiale se provadă cu datele recerute tóte rubricile formulariilor staverite pentru culegerea și ascernerea datelor statistice conform concluselor congresuale Nr. 62/886 157 888 și 57/891 Deputatul Ioan cav- de Pușcariu propune ca în conspectul datelor statistice sĕ se trécă o nóuĕ rubrică, în care sĕ se inducă suma totală a datelor din tóte eparchiile. Congresul primesce propunerea comisiunei cu amandamentul deputatului Ioan cav. de Pușcariu.

Aceeași comisiune avênd în vedere că despre tipărirea cărților bisericesci cu litere, consistoriul metropolitan nu amintesce nimic în raportul sĕu, avênd în vedere, că lipsa acelor cărți devine din di în di tot mai simțită, propune și congresul decide consistoriul metropolitan se însărcinéză a stărui, ca conclusele congresuale despre tipărirea cărților bisericesci cu litere latine sĕ se esecute cât mai curênd.

Se presintă opiniunea comisiunei scolare relativ la propunerea consistoriului metropolitan dto 5 Maiu a. c. Nr. 43 în causa ameliorării dotațiunilor învĕțătoresci după art. de lege 26 din 1893.

In conformitate cu dispozițiunile §-ului 28 din regulamentul afacerilor interne congresuali se va pune la ordinea dilei după pertractarea raportului general al consistoriului metropolitan ca senat scolar.

La ordinea dilei raportul comisiunei financiare, carea prin referentul Traian Barzu referéză asupra raportului general al consistoriului metropolitan ca senat epitropesc pe timpul dela 1 Octombre 1891 până la 31 Decembre 1894.

Dându-se cetire raportului la propunerea comisiunei congresul îl ia la cunoscință atât în general cât și în special și îl alătură la protocol.

Aceeași comisiune referéză asupra raportului consistoriului metropolitan, în care cu provocare la conclusul congresual de sub Nr. 162 1891 arată, că în privința daunei de fl. 184.06, causată prin fostul controlor Eliă Măcellariu în averea fondului celor douĕ eparchii înființânde, a inacționat lăsământul acestuia și că a câștigat procesul, dar esecuțiunea n'a efeptuit-o din motivul, că nu este nici o speranță pentru escontentare cu suma de sus: deci consistoriul metropolitan, avênd în vedere, că din suma arătată de fl. 184.06 fostul cassariu Atanasie Cimponeriu a solvit la cassa metropolitană suma de fl. 64.25 propune: Congresul sĕ ștérgă din evidență pretensiunea fondului celor douĕ eparchii contra lăsământului fostului controlor Eliă Măcellariu, ca neincasabilă.

La propunerea comisiunei se ia următorul conclus:

Deóre-ce pretensiunea din cestiune și așa este intabulată pe realitățile rĕmase după rĕposatul controlor Eliă Măcellariu, sĕ se aștepte până se va realisa licitațiunea din altă parte interesată, avênd apoi consistoriul metropolitan conform resultatului a face la timpul seu propunere în privința eventualei ștergeri a pretensiunei de fl. 184 06.

Cu acestea președintele din causa sĕrbătórei „Inălțării Domnului", anunțând ședința procsimă pe poimâne la 9 óre înainte de amédi și punênd la ordinea dilei rapórtele comisiunilor — ședința presentă o declară de încheiată.

Concert.

Concertul repetat al reuniunii române de musică din Sibiiu a avut loc eri in sala dela Gesellchafthaus înaintea unui public numĕros și distins. Programul a fost tot același ca și la ultimul concert, și s'a repetat la dorința generală, cu deosebire însĕ în onórea óspeților, cari de present sunt aici din incidentul congresului național-bisericesc. Deórece la príma representațiune au fost aprețiate în mod onorific atât prestațíunile corului cât și partiile solo, de astădată ne vom mărgini numai asupra punctelor principale.

In psalmul de Mendelssohn Domnișóra A. Cunțan cu vocea sa cea gingașă și plăcută a secerat aplause vii, asemenea Domnii Popovici, Stinghe, Stroia, și Saftu, și corul sĕ desvoltà cu deosebire puternic în partea din urmă.

E vĕdit, că acest om iubesce tăinuirea și singurătatea, pentru că el a încunjurat propria sa locuință și colibele familiei sale — a căror vêrfuri sĕ zăresc deasupra — cu curți, care sunt închise cu gard înalt din trestie tare și trainică.

Lăsênd pe proprietarul sĕ sĕ ute la grădina sa, noi sĕ întrăm, și sĕ căutăm a ne forma judecata nóstră proprie despre modul lui de trai.

In interiorul curții de din afară ajungem la o colibă mică în patru unghiuri care este consacrată spiritului păzitor al familiei, lui Musimu al menagiului. Judecând după darurile și jertfele aduse, acest geniu nu pare a fi un spirit prea pretensiv și avid, pentru că lucrurile cele mai simple ca d. e. căsulii de melci, globuri făcute din lut, o amestecătură de diferite burueni, bucățele de lemn de soc, și o bucată de corn de cerb, provĕdută cu un vêrf de fer, și împlântat în pământ, sunt de ajuns, ca sĕ-'l domoléscă și sĕ-'l facă prevenitor.

Mergênd mai departe, printr'un drum lateral ajungem în a doua și înaintea ochilor avem coliba cea înaltă, conică și zidită frumos, a cărei strașină lată umbresce ușa care forméză o linie curbă, și care de douĕ laturi are nisce snopi făcuți din legături de foi de urez.

Coliba are o periferie însemnată, și e plăcutâ de tot. La prima vedere interiorul ne pare cam întunecos, dar îndată ce s'a dedat ochiul cu întunerecul începem sĕ deosebim obiecte. Ceea-ce atrage mai întâiu privirile nóstre, este mulțimea de pari, cu care este îndesată, și care au sĕ proptéscă coperișul. Sĕ pare ca și când te-ai afla sub un coperiș de frunze într'o pădure cu arbori deși. Acești pari servesc însĕ pentru ca sĕ arete proprietarului drumul la patul sĕu de trestie, dar numĕrul lor ar face de tot confus pe un strĕin, care s'ar furișa înlăuntru. Rîndurile parilor forméză în faptă coridóre, prin cari locuitorii colibei sĕ pot strecura la vre-un colț sau obiect anumit.

Coliba este, după-cum mai putem vedea, împărțită în douĕ odăi, în odaia de dinainte, și de dindĕrĕpt, și acésta prin un zid vertical de trestie, care la mijloc are o crepătură, prin care țĕranul póte observa ori-ce persónă care întră fără ca el sĕ fie vĕdut.

In odaia de dindĕrĕpt sunt făcute dealungul păreților alcovuri pentru gazda casei și familia lui. Peste ușa colibei sĕ pot observa câte-va obiecte pentru farmece, în a căror putere și grije își concrede țĕranul casa și averea sa mișcătóre.

Tare bate la ochi lipsa de mobiliar, și și numerul vaselor e mic, și calitatea e rea, și sărăcăciósă. Sub titlul prim sĕ pot rangea vre-o câte-va scăunele cioplite, și o scândură pentru un joc, obicinuit în țară, numit „Puff"; sub cel din urmă ceva peste o duzină de óle de pământ, vre-o câteva filigene împletite din érbă sau din salcă. Inventarul mobilelor din casă îl forméză un mic numĕr de piei de vite, câte-va lance, un scut, o tobă, una sau douĕ sĕcuri de rĕsboiu, o păreche de sape, câte-va bâte și pipe, și o covată pentru prepararea vinului de banane.

In dosul locuinței proprii a țĕranului sĕ află încă douĕ colibe, și astea încunjurate de curți, cari fac și mai puține pretensiuni la comfort, și unde putem vedea femeile din familie la lucru. Unele sunt fórte ocupate cu frământatul bananelor. Ele voiesc adecă sĕ stórcă din ele sucul, care când ajunge la dospit sĕ numesce Maramba, și, dacă e bine pregătit, dă o beutură deliciósă. Altele sortéză plante pentru beuturi. lécuri, și pentru vre-un rafinat mijloc de vraje; altele éră întind foi de tabac ca sĕ se usce, pe când cele mai bĕtrâne sĕ delectéză cu fumatul din lulele cu țevi lungi, și printre rotogólele de fum care cu tichnă le slobod, își povestesc în rate pățaniile din viéță.

Așa trăesce Kopi în casa sa. Dacă acest tablou nu e întocmai fidel la toți ceì de o sémă cu dînsul, acésta trebue sĕ o atribuim de obiceìu trândăviei, sau vre-unei nenorociri, care l'a ajuns de curênd. Din aceste sĕ póte vede că Wagandii au în general bune și diferite mijlóce de traiu în abundanță, că locuiesc fórte comod întru cât o cer trebuiuțele lor, că au femei multe și harnice, și sunt scutiți de inimici într'atâta, încât o póte face acésta un suveran puternic, și cetele rĕsboinice. Cu tóte acestea mai este de împlinit o condițiune care e necesară la fericirea lor, și aceea e: scut față de propriul lor suveran.

(Va urma.)

Au urmat cântecele poporale de Dima din cari transpiră un aer curat naţional, şi cari prin disposiţiunea proprie melancolică, asemenea prin interesantul mod de composiţie au avut un farmec deosebit. Ţinênd cont de disposiţiunea festivă a urmat apoi Dorul de primăvară de N. W. Gade.

Vecinic ţinut în incordare prin gingăşia melodică, îţi vine se credi, că audi şagalnica acţiune a spiritelor din adêncurile pămênturilor.

Şi aici au avut frenetice aplause d-na M. Crişianu, dna M. Dima şi domnii Popovici şi Saftu, asemenea a fost viu aplaudată dna Minerva Brote, distinsa nóstră pianistă. Tótă lauda se cuvine şi capelei regim. Nr. 31.

Deosebit efect a avut şi de astă dată cântecele slovace, şi deosebita lor importanţă zace mai ales în armonisarea lor.

La urmă sě punem corónă, şi sě vorbim de Hora, care a făcut onóre atât compositorului, domnului directorul de musică G. Dima, cât şi reuniunii.

Dorim din tótă inima, ca domnul Dima sě continue lucrarea pe basa musicei naţionale, şi încă sě aibă fericirea a sta mulţi ani în fruntea reuniunii române de musică, spre a secera deopotrivă cu ea meritatele laude ale publicului iubitor de arta musicală.

Noutăţi.

Docsologie. Conform conclusului congresual din şedinţa de Mercuri, eri a fost „Docsologie“ festivă în biserica nóstră din Sibiiu-cetate.

Sânta liturgie o a celebrat Preasânţia Sa părintele episcop al Aradului Ioan Meţianu, asistat de Preacuvioşia Sa domnul archimandrit Iosif Goldiş, Augustin Hamsea protosincel, şi de protopresbiterii Ioan Papiu şi Ignaţiu Papp. Ca diacon a funcţionat profesorul Dr. Remus Roşca.

Cântările liturgice le-a esecutat corul elevilor seminariali sub conducerea domnului Georgiu Dima.

Imnul „Inălţărei Domnului“, o admirabilă composiţiune a dlui Georgiu Dima, l'a esecutat un cor micst, compus din membrii reuniunei române de musică din Sibiiu.

La liturgie şi docsologie a asistat congresul în corpore.

După sânta liturgie a urmat Docsologie, sub decursul căreia s'a cetit rugăciunea de mulţămire, în care s'a intercalat rolul mare ce jócă autonomia nóstră bisericéscă, ca scut al religiunei şi naţionalităţii nóstre.

In amintirea iubileului de 25 de ani ai constituţionalismului nostru s'au fotografat ieri toţi membrii congresului.

Tabloul acela va fi un dulce suvenir pentru deputaţi, şi o frumósă eternisare a dilei, pe care cu atâta drag o am iubilat.

A fost curată întêmplare, că tocmai in acea di festivă s'a dat şi concertul reuniunei române de musică din Sibiiu.

* * *

Concert. Corul din Sělişte învită la concertul, ce se va ţinea Duminecă în 14/ 6 Maiu 1895 în sala scólei din loc. Program: 1. „Deşteptăte Române“. cor micst, cuartet de G. Musicescu. 2. „Hei leliţă din cel sat“, cor micst, cuartet de G. Dima. 3. „Mórtea vitéză“, esecutată de elevii scólei, de Stefanescu. 4. „Nevasta care iubesce“, cor micst secset de G. Musicescu. 5. „Spusu-'mi-a frunza de viie“, după „Musa Română“. 6. „Mândruliţă dela munte“, solo, cântată de dl N. Roman. 7. „Ileana“, cor micst, secstet de G. Musicescu. 8. „Ca un glob de aur“, esecutată de elevii scólei, de Stefanescu. 9. „Disa badea“, cor micst, secstet de G. Musicescu. 10. „Stăncuţa“, cor micst, secstet de G. Musicescu. După concert petrecere cu joc. Inceputul la 8 óre séra. Ofertele marinimóse sunt destinate pentru înfiinţânda reuniune română de cântări.

* * *

Foc mare. După cum cetim în diarele din Budapesta în oraşul Sas-Sebeş a isbucnit Mercuri un foc mare, care a prefăcut în cenuşe două strade. Ómenii şi animalele s'au refugiat pe câmp, ca sě-şi scape viéţa.

* * *

Un mort înviat. Acum şepte ani a murit în Belgrad un copil în vêrstă de şepte ani, fiul unui negustor de fructe, numit Georgevici; în Sêrbia au obiceiul ca sě se pună în sicriul rěposatului câteva monede.

Comerciantul de fructe fiind bogat, pune o mulţime de bani în sicriul fiului sěu. Groparii aflând acésta, sě hotărîră sě pună mâna pe bani. In timpul nopţii ei se reîntórseră în cimitir, scóseră capacul sicriului şi sě pregătiau sě ia banii, când copilul sě ridică de odată, aruncând in jurul seu priviri înspăimântate.

Când hoţii 'şi veniră puţin în fire luară pe micul înviat şi'l duseră la un doctor.

Intâmplarea voi ca acest doctor sě fie tocmai acela, care constatase decesul copilului. Cum el avea interes ca greşala sa sě rěmână necunoscută, şi cum pe de ăltă parte groparii nu voiau de loc sě facă sgomot împrejurul acestei afaceri, ei se hotărîră sě cocoloşéscă lucrurile. Doctorul dădu pe copil în îngrijirea unei familii, care locuia într'un sat fórte depărtat de Belgrad. Acum de curênd acéstă familie s'a mutat la Belgrad.

Tiněrul Georgevici fu însărcinat într'o di sě cumpere fructe, şi din întêmplare copilul se duse tocmai la prăvălia părintéscă. Mama sa fu fórte mirată de ciudata asěmănare dintre acest copil şi rěposatul sěu fiu.

Ea făcu cercetări spre a-i afla numele familia şi trecutul lui. Běiatul îi povesti că „sunt mulţi ani de când sě deşteptase într'un loc întunecos şi nisce necunoscuţi l'au dus la un domn, care a fost fórte bun pentru el“, Se făcu imediat o anchetă şi se descoperi că in adevěr copilul acesta e fiul Georgevicilor; nu se putu însę da de urma doctorului şi a groparilor.

E interesant, că părinţii adoptivi ai copilului nu vor cu nici un chip sě'l dea adevěraţilor sěi părinţi; de aici se desvóltă un proces, care va veni în curênd înaintea tribunalelor şi care va pasiona opiniunea din Sêrbia.

* * *

Cariera unei diariste. Acum câţi va ani s'a vorbit mult în lumea veche şi în cea nouă de miss Nelly Bly, reportera diarului New-York-World. Cuconiţa Nelly nu a făcut nici mai mult, nici mai puţin decât a intreprins şi încă cu succes, o călětorie în jurul lumei, fără sě aibă măcar o lescae la sine. De atunci nu s'a mai prea vorbit de dênsa, până acuma, când foile americane aduc scirea că miss Nelly Bly s'a decis din nou la o întreprindere, care nu e însě atât de periculósă ca cea dintâi. Miss Nelly s'a măritat adecă cu dl Scaman, care posedă 72 milióne de dolari şi 72 de ani. Mirésa are numai 30 de ani, ceea ce ne lasă a presupune. că şi acéstă „întreprindere“ a dómnei Scaman are sě fie încoronată de succes.

* * *

Victime ale imprudenţei. Femeia Constantina Despa, din comuna Leurdeni, judeţul Muscel, în diua de 15 Aprile a. c. lăsând in casă pe copilul sěu Dumitru în etate de 5 ani, şi dându-i un ou spre a 'l cóce la focul ce se afla în sobă, s'a dus pentru $1/_2$ óră în vecinătate; la înapoiere a găsit copilul cu cămaşa de pe el aprinsă şi cu arsuri grave pe cósta din partea dréptă şi pe mână; ér în diua de 27 Aprile copilul a încetat din viaţă.

In diua de 24 Aprile a. c., órele 12 din di, copila Maria I. Borş, în etate de 3 ani, fiica locuitorului Ioan Borş, din comuna Şendreşti, judeţul Tutova, fiind lăsată singură în casă cu doi copii mici, fraţi ai ei, şi jucându sě la foc, au sărit scântei cari 'i au aprins hainele, causându-i-se mai multe arsuri pe corp, din care causă numita copilă Maria a încetat din viéţă.

In diua de 24 Aprile a. c., un copil, anume Marin, în etate de 4 ani, fiiul locuitorului Ioan Paise, din comuna Bucani, judeţul Dâmboviţa, jucându-se pe marginea iazului dela móra d-nei Elena Dales, care este situată pe rîul Ialomiţa, şi voind sě se spele pe picióre în iaz, a cădut în apă şi s'a inecat. Cadavrul a fost scos de săténul Ioniţă Dumitru Călcărigă.

Casul s'a comunicat parchetului, care a autorisat înmormêntarea.

In diminéţa de 27 Aprile a. c., pe la órele 9, femeea Sevasta Gh. Chiriac, din comuna Ţuţcani, judeţul Covurlui, făcênd foc pe vatra casei 'i s'au aprins hainele, şi eşind în curte spre a cere ajutor, focul ajutat de vênt puternic, 'i a consumat tóte hainele, causându-i arsuri grave pe corp. După 23 óre numita a încetat din viaţă.

* * *

Starea sămĕnăturilor, timpul. La urma urmelor — scrie „Dreptatea“ — suntem în posiţiunea de a esprima mult doritul cuvênt: plóie. Da, plóie, însě puţină. Ploile de până acuma, abia au putut satisface dorinţelor economilor din părţile apusene ale ţerei, până când prin părţile rĕsăritene, economii n'au vědut strop de plóie în decurs de 6—8 sěptěmâni, ér ploile de acum se pot asemĕna mai mult cu o róuă bună. Multe ţinuturi au fost cercate şi de grindină, daune însĕ numai ici-colea a causat. E drept, că cu umedéla ce domnesce de present prin ţéră, temperatura a scădut, nu însě într'un grad, ca sě pótă fi stricăciósă. Mai mare desastru e, că insectele stricăcióse, ca vermii, omidele, apoi musca de hessen, fritt etc. se ivesc într'un numěr îngrijitoriu şi mai ales în ţinuturile mai uscate. Nenorocirea cea mai mare e, în urma diferitelor calamităţi îndurate în anul acesta pe aprópe $^2/_3$ părţi ale teritoriului nostru, că bucatele sunt atât de slabe, încât sě vină ploi peste ploi şi cu tóte acestea nu putem fi aşteptaţi la o recoltă ca cea din anul trecut. In părţile rĕsăritene şi de médă-nópte stâm fórte rĕu cu sĕmĕnăturile, dar nu ne putem lăuda că stăm mai bine nici chiar în comitatele cele mai roditóre cum sunt Bichiş, Arad, Hajdu, Borşod, Heveş şi Timiş. In aceste ţinuturi nici sĕmănăturile de tómnă, nici cele de primăvară nu ne prea îndémnă sě tragem nădejdea la o recoltă nici măcar mijlocie; ba se vor fi aflând şi comune de acelea, cari abia vor căpĕta îndoită sau întreită sĕmênţa sĕmănată, dar şi asta numai atunci, când plóia de acuma se va desvolta într'o plóie de ţéră. Cu mult mai îmbucurătóre e starea viilor, despre cari constatăm cu bucurie că se sădesc mereu prin tóte părţile; fênaţele însě sunt arse, şi puţine ţinuturi sunt unde cositul o sě fie mai mănos.

* * *

Un consul îngropat de viu. Diarele grecesci povestesc că consulul Italiei din Mersina (Asia mică), dl Ovidio Rossi, a murit sěptěmâna trecută şi că înmormêntarea s'a celebrat cu mare pompă, în mijlocul unei mulţimi enorme în care se remarcau membrii corpurilor consulare, autorităţile locale, etc. Ingroparea a avut loc în cimiteriul catolic al oraşului.

Dar chiar în séra înmormêntării unul din păditorii cimitirului audi nişte ţipete ce eşiau din fundul criptei care era închisă. Ingrozit de acest fapt, fugi sě prevină familia. O mare mulţime se strînse la cimiteriu şi s'a deschis sicriul. Atuncî o priveliştе îngrozitóre se desfăşură înaintea ochilor celor cari erau de faţă: corpul era întors în convulsiuni grozave, pěrul smuls, faţa umflată, ochii eşiţi din cap, pumnii încleştaţi. Dl Ovidio Rossi fusese îngropat de viu şi a murit înăduşit în sicriul seu.

* * *

Publicaţiune. Dela Academia română ni se trimite spre publicare următoriul anunţ:

Cu începerea viitoriului an scolariu 1895—96 se vor primi cinci-spre dece fete în institutul de fete fundat de Ioan Ottetelesanu şi înfiinţat de Academia română, sub Inaltul Patronagiu al M. S. Regelui, cărora li se va da, conform disposiţiunii testamentare a rěposatului fundator, o crescere casnică şi instrucţiunea cuvenită unei „bune mame de familie, fără pretenţiuni sau lux“.

Cursul va fi de 5 ani, în timpul cărora elevele vor avé tótă întreţinerea în institut.

Sunt admise în institut copile pe deplin sănătóse, cari au trecut de 11 ani, dar n'au împlinit încă 14 ani, au pregătirea ce se dă în scólele primare din România, şi sunt născute din părinţi români sěraci.

Părinţii aspirantelor ori representanţii legali ai acestora au sě trimită — până la *1 August 1895* — cererile, însoţite de act de nascere, act de paupertate şi atestat scolar despre cele patru clase primare, la Academia română (calea Victoriei Nr. 135), pentru comisiunea fundaţiunei Otteteleşanu, care, esaminând actele şi luând informaţiunile ce va crede de cuviinţă, va dispune ca concurentele ce îndeplinesc condiţiunile mai sus precisate, sě fie supuse la un esamen de primire, prin care se va constata gradul de pregătire, în ceea-ce privesce cetirea şi scrierea, analisa etimologică şi cea sintactică, cele patru operaţiuni, geografia şi istoria ţĕrilor române.

Resultatele esamenului se vor supune, dimpreună cu tóte actele, printr'un raport Augustului Protector al Academiei române Maiestăţii Sale regelui, căruia îi aparţine a decide.

Esamenele se vor face în localul Academiei la 4 Septembre, ér cursurile vor începe la 18 Septembre 1895.

Nr. 7200. — Bucuresci 5/17 Maiu 1895.

* * *

Americanisme. Juristul Brownson ajungênd într'o posiţie critică hotărî sě se mute la Nashville cu speranţa că acolo va căpĕta un post la judecătorie. Fără o singură para în buzunar, el merse la gară şi se urca în trenul care mergea spra Nashville.

Când veni conductorul şi ceru biletele dela călětori, Browson dise:

— Eu aparţin redacţiunei diarului „Nash-Times“, deci cred că o sě mě laşi în pace.

Conductorul sě uita rěu la el, apoi dise:

— Editorul diarului, de care vorbesci, şade în cupeul învecinat; dacă te cunósce tóte sunt în regulă.

Brownson, cam cu frica în spate, urma pe conductor la cupeul amintit, şi aci editorul declară în adevěr cu Brownson e un membru din redacţiunea diarului „Nashville Times“.

— Pentru ce diseşi că me cunosci? întreba juristul pe editor, după ce amêndoi remaseseră singuri, căci în realitate eu nu sunt redactor.

— Nici eu nu sunt editor, ci călětoresc numai cu biletul lui, şi aşi fi păţit'o rěu. dacă m'ai fi denunţat, fu rĕspunsul celuilalt,

* * *

Un prinţ în Siberia. Intre cele 750 de persóne deportate lunile trecute în Siberia, se află şi prinţul Andrei Macsucoff Istoria acestui ţinĕr nefericit e următórea: In timpul când bântuia cu furie colera, prinţul fusese numit şeful unei comisiuni sanitare. Intr'o di a visitat o comună în care nu se luase nici o mĕsură preventivă. Masucoff a făcut aspre imputări administraţiei comunale pentru negligenţa ei. Un ţĕran a început sě-l înjure, sě-l ameninţe. Prinţul înfuriindu-se a tras ţĕranului vr'o câte-va lovituri de baston peste cap. Ţĕranul a intentat un proces prinţului care a fost condamnat de tribunalul din Cazan la 2 ani de închisóre. Macsucoff care era căsětorit de curênd şi-şi iubea fórte mult nevasta, se gândia diua şi nóptea cum sě fugă din puşcărie. El a si găsit un plan îndrăsneţ. Cu ajutorul unei pile a tăiat gratiile dela ferêstra celulei; a sărit apoi pe feréstră în curte şi a luat'o spre secţia unde sunt închise femeile. Aci paza nu e aşa de mare. Când a ajuns însĕ în coridor, a dat de 2 paznici, care vorbeau împreună. Prinţul, om puternic, a dat unui paznic o lovitură de pumn în cap. Paznicul a cădut ameţit la pămênt. Pe cel'alalt paznic l'a trântit de zid. Pórta puşcăriei fiiind deschisă, prinţul a eşit afară în uliţă. Unul dintre paznici venindu şi în fire s'a luat după prinţ. Acesta a început sě fugă. Macsucoff, fiind lovit de un glonţ în spate, a căzut la pămênt. El a fost arestat de nou. De astădată curtea cu juraţi l'a condamnat la 17 ani de muncă silnică. Tinera şi frumósa lui nevastă s'a hotărît sě împartă suferinţele cu sĕrmanul prisonier şi a plecat cu el la Siberia.

Bibliografic.

Nu peste mult va eşi de sub tipar opul: *„feladatunk a polgári házassággal szemben,“* care e basa encyclicelor papale, decisiunilor Curiei Romane şi a auctorităţilor valoróse demustră ce au de a face în forul intern şi estern mai vêrtos preoţii. Il pot folosi însě şi advocaţii. Va cuprinde în sine şi renumita „Instrucţiune“ a lui Rauscher, precum şi cele două legi despre căsătoria civilă. — Preţul de prenumeraţiune e 1 fl. 50 cr. (cel de boltă ar fi 2 fl.) care se póte trimite atât la actuor (Vartolomeu Bagossy, ceremonier episcopesc) cât şi la editor (Librăria Ioan Reisen) în Sătmar. — Tot de aici se póte procura opul didactic: „Palestina“ (preţul 30 cr.) Preoţii le pot procura ambele opuri şi erga sacra dela autor.

Nr. 201 prot. [66] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din Oréştióra de jos, protopresbiteratul Orĕştiei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau preste tot suma de 401 fl. v. a. şi sunt statorite în şedinţa comitetului şi sinodului parochial din 5 Aprile a. c.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei sĕ pot lua la oficiul protopresbiteral şi la comitetul parochial.

Concurenţii au sĕ-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Orĕstie, la 10 Aprile 1895.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Orĕstei în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 283 prot. [64] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Călian din protopresbiteratul Cluşului, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 559 fl. 50 cr. după cum s'a statorit în şedinţe comitetului parochial din 14 Aprile a. c. şi pentru cari venite acest comitet garantéză şi respective asigurézǎ pre fiitorul paroch.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiţi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre, la sta biserică ca se fie cunoscuţi din partea poporului, ér suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre, a le înainta subsemnatului oficiu până la terminul indicat, dela care îşi póte lua informaţiune detailată despre starea acestei parochii.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluş, 25 Aprile, 1895.

Tuliu Roşescu,
protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1894.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15		Budapesta		5.50	7.25	7.—	1.50	8.15
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08	—	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.		sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2 14	3.46	3.24		Rév		—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05		6.13	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.23	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.53	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circulézǎ nŭmai Vineri	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	10.37	7.01
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	9.57	5.57
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.—	1.12	—	9.30	5.16
—	8.45	—	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl	—	7.45	—	4.40	8.50

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.20	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9 34	12.42	6.20	—	—
—	—	2.50	12.—	7.43		Şeica mare		9.08	12.15	6.01	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.37	11.32	5.34	—	—
—	—	3.57	1.03	9.—		Ocna		8.11	10.58	5.12	—	—
—	—	4.19	1.25	9.26	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.26	4.49	—	—
—	—	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	--	—	—
—	—	4.48	1.58	—		Şelimber		7.16	8.20	—	—	—
—	—	5.04	2.14	—		Veştem		7.01	8 03	—	—	—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Şebeşul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	·	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacul inf.		5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—		Cârtişóra		5.01	5.48	-	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viştea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beşimbav		4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17			Ghiriş			5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.37			Turda			4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42	4.10		Carei-mare		9.06	7.05	—	—	—
—	—	—	10.30	9.18		Zelău		4.20	2.25	—	—	—

Braşov — Zernesci

Tren micst	Tren micst	Tren micst								Tren micst	Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	9.10			pl.	Braşov	sos.			7.36	1.44	8.31
9.05	5.13	9.25								7.21	1.29	8.16
9.37	5.45	9.48				Cristian				6.51	1.06	7.57
9.57	6.05	9 59								6.41	12.56	7.47
10 17	6.25	10.19				Tohanul vechiu				6.16	12.30	7.30
10.28	6.36	10.30			sos.	Zernesci	pl.			6.06	12.20	7.20

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.35	1.20	6.30	—	—
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Szolnok		4.18	11.15	2.45	9.30	11.35
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos.	Arad	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55	—	7.—
2.30	—	4.30	7.05	6.35								
2.44	—	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.48	—	8.44	—	6.47
3.15	—	5.03	—	7.07		Gyorok		10.26	—	8 20	—	6.18
3.32	—	5.14	—	7.18		Pauliş		10.11	—	8.08	—	6.02
3.58	—	5.32	7.50	7.35		Radna-Lipova		9.58	7.29	7.56	—	5.47
4.30	—	5.56	—	7.58		Conop		9.25	—	7.24	—	5 09
4.50	—	6.12	—	8.14		Bêrzava		9.09	—	7.07	—	4.50
5.40	—	7.—	8.51	8.56		Soborşin		8.21	6.33	6.26	—	4.—
—	—	7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.49	—	—
—	—	7.54	—	9.50		Gurasada		7.18	—	5.19	—	—
—	—	8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08	—	—
—	—	8.28	—	10.24		Branicica		6.44	—	4.42	—	-
—	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.20	5.17	4.18	11.32	—
—	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	—
—	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.40	3.18	10.37	—
—	6.39	10 29	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.56	9.39	—
—	7.11	10.53	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.32	9.12	—
—	7.28	11.07	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	—
—	8.13	11.54	11 40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.25
6.39	5.25	7.54	4.59	—	sos.	Timişóra	pl.	9.20	—	8.55	7.50	11.—
6.47	6.15	8 02	5.52	—	pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
—	9.33	10.25	9.10	—		Caransebeş		5.39	4.05	—	5.39	11.10
11.05	—	12.28	11.47	~		Băile Herculane		3.02	—	4.35	3.21	5.12
11.45	—	1.20	1.19	—		Verciorova		1.—	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.10	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea		7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoş		7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu		5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—			5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.		3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	9.43		Simeria		5.25	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.01		Cerna		5.09	10.05	2.54	8.15
7.13	12.20	5.23	10.25		Hunedóra		4.45	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

4 50	8.50	—	3.10		Braşov	8.19	1.50	—		7.20
5.36	9.33	—	3.43		Prejmĕr	7.41	1.20	–		6.42
6.49	10.46	—	4.35		Sepşi S.-Georgiu	6.35	12 29	–		5.36
8 33	12.40	—	5.55		Covasna	4.55	11.13	—		3.51
9.19	1.26	—	6.32		Kezdi-Oşorheiu	4.—	10.30	—		2.45

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
7.07	1.01	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.15	—	—	—
9. 59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.20	11.35	5.58		Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.52	6.14		Vinga		9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.10	7.39		Timişóra		8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.10	11.28	4.20		Simeria		10.33	3.24	8.47	—
—	7.31	12.48	6.03		Haţeg		9.05	2.03	7.34	—
—	9.55	3.40	9.05		Petroşeni		6.10	11.25	5 25	—
5.15	10.15	4.05	—.—				—.—	9.48	4.54	8.38
6.20	11.27	5.10	—.—		Vulcan		—.—	8.57	3 56	7.47
6.40	11.50	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.25	3.21	7.15

Sighişóră — Odorheiu

—	—	3.56	11.08		Sighişóră		9.51	5 32	—	—
—	—	6.34	1.50		Odorheiu		7.20	3.—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 55 Sibiiu, Marți, 16|28 Maiu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Ședințele congresului național-bisericesc.

Ședința a V-a, ținută la 12 Maiu 1895. Ședința se deschide la 9 óre înainte de amédi și cetindu se protocolul ședinței a IV-a se autentică.

Se presintă credenționalul deputatului Dr. Alecsandru Bireescu, care sě predă comisiunei verificătóre.

Se presintă cererea deputatului Dr. Nicolau Oncu, ca sě fie verificat și fără credențional dândui-se totodată și concediu pe întréga durată a sesiunei congresului, care se transpune comisiunei verificătóre.

Se presintă rugarea deputatului Dr. Alecsandru Bireescu pentru concediu pe întréga durată a sesiunei congresuale, care până la verificare se ține la biurou.

Se presintă rugarea deputatului Dr. Iosif Gall pentru concediu pe întréga durată a sesiunei congresuale, care până la verificare se ține la birou.

Se presintă rugarea deputatului Simeon Demian pentru concediu pe restul actualei sesiuni congresuale; concediul cerut se acórdă.

Consistoriul metropolitan presintă proiectul de regulament despre organisarea învěțămêntului în scólele poporale, care se transpune comisiunei scolare.

Raportul delegațiunei congresuale în afacerile pendente, referitóre la despărțirea ierarchică, se transpune comisiunei organisătore.

Inainte de a trece la ordinea dilei deputatul Ioan cav. de Pușcariu espune propunerea în afacerea fundațiunei Mutovsky, care se transpune comisiunei speciale în afacerile fundațiunei Gozsdu.

Tot înainte de a trece la ordinea dilei Escelența Sa Inalt Preasânțitul Domn archiepiscop și metropolit Miron Romanul propune, ca mâne Sâmbătă la 9 óre a. m. se se celebreze părăstas pentru fericitul archiepiscop și metropolit Andreiu Baron de Șaguna și pentru fericitul mecenat Emanuil Gozsdu, care se primesce.

Urmédă ordinea dilei.

In conformitate cu propunerea comisiunei verificătóre deputații mireni: Ioan Bran de Lemény ales în cercul Sěliște, Dr. Nicolau Oncu ales în cercul Giula, Dr Alecsandru Bireescu ales în cercul Panciova se verifică și totodată li se acórdă concediul cerut pe întréga sesiune congresuală.

Comisiunea verificătóre raportéză asupra alegerilor deputaților mireni în cercul Cluj și Arad Radna și propune: Actul electoral din cercul mirenesc Cluj și cel din cercul mirenesc Arad-Radna se află în ordine, cu tóte acestea pentru ponderóse motive bisericesci propunerea în meritul verificării deocamdată se ține în suspens cerêndu-se prealabila opiniune a sinodului archieresc asupra dreptului pasiv electoral al aleșilor.

Deputatul Dr. Ilarion Pușcariu face următórea contra propunere: Deóre-ce comisiunea verificătóre constată că actele electorale sunt în ordine, deputații cercului Cluj și cerc. Arad-Radna sě se verifice; ér dacă esistă óre-care fapte vătěmătóre pentru interesele bisericei, cari s'ar fi comis din partea deputaților aleși, acelea sě se dea în calea sa spre cercetare.

Deputatul Dr. George Popa face propunerea, ca propunerea comisiunei sě se redee aceleia spre stilisare nouă

Deputatul Vasile Mangra face următórea contra propunere: Considerând, că biserica ortodocsă română din Ungaria și Transilvania ca biserică autonomă își reguléză, administréză și conduce afacerile sale după dreptul ei canonic garantat și prin art. de lege 9 din 1868 în forma representativă:

considerând, că representanța cea mai înaltă a întregei nóstre provincii metropolitane este congresul național bisericesc;

considerând, că de competința și de chemarea congresului se ține: îngrijirea pentru susținerea libertății religiunei și a autonomiei bisericei române ortodocse;

considerând, că deputații Dr. Iosif Gall și Dr. I. Beleș prin votul lor dat în casa magnaților și în dieta țěrii pentru căsătoria civilă și interconfesionalism au luat posiție hotărîtă în contra religiunei și bisericei ortodocse și că prin acésta 'și-au perdut dreptul de cetățenie în biserica ortodocsă: în conformitate cu dispozițiunile cuprinse în canonul 1 al sinodului VI ecum. că: dacă cineva dintre soții nu vor ținé și îmbrățoșa predisele dogme ale cinstirei de Dumnedeu, și nu vor slăbí și nu vor propoveduí așa, ci s'ar apuca a meșteșugí în potriva acestora, fie anatema, și din christianicescul catalog ca un strěin sě se scótă și se cadă, propun: ca măritul congres național bisericesc sě anuleze alegerea de deputați congresuali a dlor Dr. Iosif Gall și Ioan Beleș.

Punându-se la votare propunerea de amânare a deputatului Dr. George Popa acea se primesce și așa propunerea comisiunei verificătóre se redă spre stilisare nouă.

Comisiunea scolară prin referentul ei Ioan Ionaș raportéză asupra raportului general al consistorului metropolitan ca senat școlar pe periodul de 3 ani dela 1891/92 până 1893/94.

Dându-se cetire raportului deputatul Nicolae Zigre propune și se enunță: Raportul se primesce drept basă pentru desbaterea specială și se aclude la protocol.

Trecêndu-se la desbaterea specială comisiunea scolară propune ér președintele enunță:

1. Consistoriul metropolitan se însărcinéză de a lua și mai departe dispozițiile de lipsă pentru ameliorarea frecuentării atât a scólei de tóte dilele, ca și acelei de repetiție.

2. Cu privire la scólele comunale și de stat, locuite de credincioși de ai nostri, consistoriul metropolitan se stăruéscă, ca elevilor nostri, cari cercetéză acele scóle, sě li-se propună religiunea și cântările bisericesci, iar la finele anului scolar protopresbiterii tractuali se țină cu dênșii esamen din acele obiecte.

3. Deórece în raport nu se arată câți elevi de religiunea nóstră cercetéză scólele medii, care nu sunt sub direcțiunea metropoliei nóstre, pe viitor consistorul metropolitan se raporteze și despre acésta.

Comisiunea organisătóre prin raportorul ei Coriolan Bredicean referéză asupra comunicatului consistoriului metropolitan din ședința plenară în causa amânării congresului național bisericesc și constată că

1. pe basa actelor Escelența Sa Archiepiscopul și metropolitul a făcut la 1/13 Aprile 1894 la locul competinte prealabila notificare in scopul convocărei congresului național bisericesc pe 1/13 Octombre 1894 punctual, conform §-lui 152 din statutul organic și în înțelesul conclusului congresual Nr. 142/886 p. II.

2. la rescriptul Dlui Ministru de culte și instrucțiune Nr. 26260 din 30 Maiu 1894, prin care se notifică Escelenției Sale, că din causa agitațiunei politice a poporului român Dl ministru nu a aflat oportun a așterne pe acel timp prealabila notificare a Escelenției Sale la Maiestatea Sa, — dară a pus în vedere așternerea notificărei prealabile în decursul verei acelui an, încât împrejurările politice amintite vor lua o direcțiune favorabilă, Escelenția Sa la acest rescript ministerial a solicitat în 22 August 1894 așternerea notificărei prealabile la Preaînaltul loc, arătând necesitatea imperiósă a întrunirei congresului pentru funcționarea normală și legală a organelor sale, apoi remonstrênd în contra motivului Dlui ministru de culte și instrucțiune, că considerațiuni politice ar putea avea influință asupra convocărei la timpul statutariu a congresului național-bisericesc, accentuând în special ca un fapt de notorietate publică, cumcă congresul nostru bisericesc național nu se întrunesce ocasionaliter, ci în perióde regulate și nu

---

FOIȚA.

XV. Capitol.

Viață și datine în Uganda. — Țěranul. — Căpetenia. — Impěratul. — Țara. — Observări generale. — *M.* Stanley.

(Urmare.)

Mkungu sau căpetenia.

Mulți, cari nu cunosc datinele și obiceiurile din Uganda, vor crede, că dacă deja sórtea unui țěran în țara aceea e atât de invidiat, aceea a unui Mkungu sau căpetenie de primul rang trebue sě fie de o mie de ori mai fericită. Ca sě rectific astfel de păreri, și ca sě dau peste tot informațiuni despre viața din societatea mai înaltă a Ugandei, ofer cetitorilor următórea schiță din viața actualului prim ministru sau Katekiro din Uganda, a cărui nume original acum dat aprópe uitării, a fost Magassa. Ca sě feresc pe cetitorul de eventuale rătăciri, va fi potrivit, ca aici sě i spun, că poporul Waganda, dela împěrat și până la țěran, își schimbă numele după rangul, pe care după tacsarea poporului îl ocupă în stat.

Pe timpul, când Mtesa, urmând tatălui seu, porunci sě se decapiteze căpeteniile cele mai de etate din Uganda, atențiunea curții fù atrasă de un băiețandru fórte îndemănatec, isteț și frumușel, care neobosit servea pe Monarchul și din ochi cetea ori ce dorință a lui. Era fiul unui Mtongoleh sau subcăpitan și sě numia Magassa. Pe lângă celelalte calități ale sale mai avea și nisce dinți frumoși, albi, ochi strălucitori și o presentare fórte impunětóre. Lui Mtesa îi cădù drag băiatul, și-l făcù păzitor peste locul împěrătesc de spălat, un oficiu fórte important în Uganda, concredut numai celor mai de frunte ómeni.

Când Mtesa ajunse etatea de bărbat și băiatul Magassa sě făcu mare, și păstrând și perfecționând încă calitățile, cari îi atrăgeau atențiunea monarchului, de timpuriu fù avansat de Mtongoleh la garda împěrătéscă. El primì o pușcă și i-se puseră la disposițiune praf de pușcă, câte va glonțe și capsule, tot lucruri, pentru cari inima tiněrului Magassa crescea de bucurie. Póte că era chiar mai mândru pentru posesiunea puscii decât de rangul sěu, că adese-ori un Mtongoleh dela gardă sě póte lăuda numai cu un titlu gol.

Deóre-ce era Mtongoleh sau colonel, era posibil, ca fie-care moment sě fie trimis cu ordine speciale în părți depărtate ale imperiului, și în fine sosì și diua, când Magassa fù ales la un astfel de serviciu.

Sě ne închipuim un oficer tiněr englez, pe care îl trimite regina și căruia ea regina îi croncrede un serviciu special. Cum îi bate inima cea jună, cum tremură de fericire fie-care nerv în el! Cu pas elastic sě preumblă, și capul și'l ridică la stele. Dacă un oficer tiněr, englez sě simte așa de plăcut atins la alegerea suveranului seu constituțional, ce trebue cě simtă atunci alesul unui suveran despotic cum e împěratul din Uganda?

Deabea a eșit din audiența dela împěratul, a cărui poruncă măréță îi sună încă în urechi, și deja i-se umflă capul, și pare că vrea se-i crepe de o nebunie amețitóre. Spatele lui încovoiate de obicinuitele închinăciuni servile de atâta vreme, deodată s'au făcut țapăne și drepte ca lemnul lancei lui, și o seriositate neobicinuită a feței lui a luat locul surisului lingușitor care, până acum îi dase o espresiune blândă. Dóră nu e el deja „Kabaka“ când împlinesce comisiunea împěratului? Dóră soldații lui nu rěspund poruncei când îi adună cu vioiciune, și impunětor cu cuvintele: „Kabaka, aici suntem?

Vai de acea partidă care ar da ansă la vre-o ofensă, când tiněrul Magassa cu ostașii sei era trimis contra lor. Și vai de ostașul, care cât timp sta sub porunca lui Magassa, calcă într'un fel poruncile disciplinei sau chiar și de acela care în decursul marșului, întreprins în serviciul special al împěratului, nu-i împlinea voile și capriciile lui! Lancea lui Magassa era ascuțită, și sbura iute, mânile lui erau destere și iuți la adunatul trofeelor, și în curând sě observă, că Magassa cel sěrac sě făcea tot mai bogat în sclavi, numele lui tot mai important, și influința lui la curte tot mai mare

Iuțala și îndemânarea cu cari împlinea tóte poruncile, fură rěsplătite cu avansări; el primì daruri bogate constătătóre din țeri, sclavi și vite și în fine Magassa devenì un Mkungu sau căpetenie de rangul al doilea.

Un spirit însě, ca al lui Magassa nici pe departe nu era încă mulțumit cu atâta cu tóte că erau mulți de rang mai înalt ca el, cari nu sě putéu lăuda nici cu a decea parte din istețimea și talentul lui, cari orbiș privéu numai la capriciile despoticului monarch, și căutau sě le prevină. Dar sosì o di când un Mkungu de primul rang, cu numele Pokino, îl supěră pe Mtesa.

(Va urma.)

au amestecat nici când în consultările sale întrebări politice, ci ea corporațiune de caracter curat bisericesc, a lucrat totdeuna în cadrul seu legal statorit în statutul organic.

3. că, neprimind Escelenția Sa nici în urma solicitării de sus resoluțiunea dorită la notificarea prealabilă, și apropiându-se terminul de 1/13 Octombre 1894, la care avea sĕ se întrunéscă congresul național bisericesc, a înaintat la 22 Septembre 1894 de nou o solicitare la ministrul de culte și instrucțiune, dar tot fără resultat.

4. Dl ministru de culte și instrncțiune abia la 31 Octombre 1894 după terminul, când era se fie întrunit congresul, a notificat Escelenției Sale sub Nr' 54342/94 că Maiestatea Sa a bine voit al autorisa; sĕ pótă deocamdată amâna convocarea congresului.

5. Escelenția Sa a așternut tóte actele referitóre la acest obiect consistorului metropolitan, carele în ședința VI-a din 1 Noembre 1894, luând cu regret act despre situațiunea abnormală, ce s'a creat bisericei nóstre, mai întâi prin impedecarea convocărei congresului la terminul statut ariu, ér mai târḑiu prin amânarea congresului pe timp nedeterminat, și având în vedere interesele generale ale bisericei, a defipt terminul pentru întrunirea congresului pe ḑiua de 7/19 Maiu a. c. Totodată a decis consistoriul metropolitan ca, înaintêndu-se notificarea prealabilă despra convocarea de nou a congresului național-bisericetc prin ministrul de Resort la Maiestatea Sa, cu acea ocasiune sĕ se combată de nou motivele din primul rescript ministerial, cari póte că sau folosit ca argumente și pentru amânarea congresului prin rescriptul ministerial din urmă.

6. Urmând apoi la notificarea prealabilă făcută pe basa decisului Consistoriului metropolitan de mai sus resoluțiunea ministrului de culte și instrucțiune Nr. 23243 din 6 Maiu 1895, prin care comunică Escelenției Sale Dlui archiepiscop și metropolit, cumcă Maiestatea Sa a binevoit preagrațios a lua la cunoscință aprobatóre convocarea de nou a congresului, Escelenția Sa la convocat pe ḑiua de 7/19 Maiu a. c. Pe basa acésta propune: Congresul ea la cunoscință procederea și ținuta Escelenției Sale și a Consistoriului metropolitan, apróbă toți pașii întreprinși pentru susținerea nestirbită a dreptului bisericei nóstre de a ținea congres național bisericesc în vigórea §-lui 152 al statutului organic, și are încredere, că Escelenția Sa Inalt Prea sânțitul Domn archiepiscop și metropolit precum și Consistoriul metropolitan și în viitor tot cu acea resoluțiune și energie va apĕra constituțiunea bisericei nóstre ca și de astădată.

După aceste deputatul Paul Rotariu face următoriul amendament: Spre evitarea împedecărilor de asemene natură în viitoriu, congresul 'și esprimă adênc simțitele sale regrete pentru împiedecarea suferită pe motive neîntemeiate din partea guvernului și totodată autoriséză pe Consistoriul metropolitan, ca se continue a dovedi ministeriului rĕtăcirea sa de până acum.

Punêndu-se propunerea comisiunei la vot, cu delăturarea amendamentului făcut de deputatul Paul Rotariu se primesce propunerea comisiunei.

Se pune la ordinea ḑilei Raportul comisiunei financiare asupra Raportului consistoriului metropolitan referitoriu la „Regulamentul despre administrarea afacerilor epitropesci“.

Referentul comisiunei dl Traian Barzu spunênd istoricul acestui obiect, începe dela congresul din 1868 când dl cav. de Pușcariu a presentat un proiect de acéstă natură, ajunge la propunerea d lui Parteniu Cosma făcută în congresul din 1881, apoi la conclusele luate de congresul din 1886 și 1891 cari tóte solicitau crearea acestui regulament, vine la surprinḑetórea constatare că tóte decisiunile luate în trecut în acéstă cestiune vin în conflict cu statutul organic, care asigură autonomia tuturor părților constitutive ale Metropoliei nóstre, că afacerea din cestiune nu cade în competența congresului, ci în a singuratecelor sinóde eparchiale, că congresul póte regula numai afacerile epitropiei metropolitane, carea în sensul §-lui 168 din stat. org. nu póte administra altă avere decât numai „fondurile“ metropoliei „ca atare“ ér în proiectul din cestiune, pe calea apelatei s'ar da consistoriului metropolitan ingerință și în afacerile financiare ale eparchiilor supragane, ceea-ce nu cade în competința lui.

Deci în numele comisiunei financiare face următórea propunere:

„Congresul enunță, că nu este de lipsă a regula afacerile epitropesci în metropolia întrégă, și deci nu intră în desbaterea meritorie a proiectului de regulament din cestiune, presentat de către consist metropolitan, fiind-că:

1. Conform punct I. din disposițiunile statutului nostru organic fiecare eparchie 'și póte regula afacerile sale epitropesci independent de celelalte eparchii, ér prin regulamentul din cestiune eparchiile se lipsesc de acest drept cardinal al lor, fără ca acéstă ingerință în afacerile interne ale eparchiilor sĕ fie justificată prin interese bisericesci mai înalte, neavênd singuraticile eparchii între sine nici o o causă comună, care se reclame o procedere uniformă.

2. Deórece în regulamentul din cestiune se admite dreptul de apelațiune la consistoriul metropolitan în tóte afacerile epitropesci, cea ce e în vĕdită contraḑicere cu spiritul și cu disposițiunile apriate ale statutului organic, căci §. 167 din statut, prin care s'au stabilit causele apelabile la consistoriul metropolitan, arată lămurit că afacerile de natură epitropéscă administrativă nu sunt cuprinse între cele apelabile.

3. Fiind-că consistoriul metropolitan nu este astfel organisat, încât se pótă corespunde datorințelor ce i-se impun prin amintitul regulament, căci prin admiterea apelabilității în tóte afacerile epitropesci, agendele consistoriului metropolitan s'ar inmulți fórte, și deci administrațiunea averilor bisericesci numai s'ar complica fără vre-un folos practic, și fără vre-o necesitate simțită.

4. In fine deórece acum afacerile epitropesci în tóte trei eparchiile sunt deja regulate prin normative speciale, cari sunt puse de mai mulți ani în pracsă, și s'au dovedit de corĕs punḑĕtóre, ér prin întroducerea unui regulament nou și scóterea din vigóre a celor esistente, s'ar causa spese și greutăți nejustificabile“.

Atât vorbirea provocătóre, dealtmintea binesimțită a referentului, cât și mai ales propunerea comisiunei a produs o mișcare generală și proteste vii în congres.

Escelenția Sa Metropolitul imediat după cetirea propunerei a și dat espresiune indignațiunei sale asupra spiritului ce se manifestă în propunerea comsiunei, tendință carea arduce la descompunerea ér nu la consolidarea metropoliei, și fiind timpul înaintat a încheiat ședința, anunciând cea următóre pe după médăḑi la 5 óre, când se va continua desbaterea asupra acestui obiect.

In ședința de dup'améḑi, cel dintâiu orator, care a și făcut contra propunere, carele a topit tóte argumentele comisiunei financiare, și o a induplecat la capitulare a fost.

Dl Parteniu Cosma, carele nainte de tóte constată, că obiectul acesta de când s'a pus pe tapet în congresele nóstre, totdeuna s'a dat spre pertractare la comisiunea organisătóre, și numai din nebăgare de samă s'a putut da de astădată la comisiunea financiară, carea apoi în necunoscința anteactelor din intuițiunea proprie, a putut se vină la resultatul susprinḑĕtor care ni-l'a presentat.

Dl raportor — ḑice dl Cosma — află sorgintea acestui obiect în congresul din 1868 și anume în aclusul D, al protocolului acelui congres pe carele îl atribue d-lui cav. de Pușcariu.

Este adevĕrat că congresul din 1868 s'a ocupat cu acest obiect, aclusul D nu este însĕ propunerea individuală a d-lui cav. de Pușcariu, ci este elaboratul comisiunei de 27 a acelui congres.

Anume fericitul metropolit Șaguna între alte proiecte a presentat congresului un „Regulament pentru organisarea trebilor bisericesci, scolare și fundaționale“.

Acesta a fost cel mai ponderos obiect al congresului din 1868 din care s'a născut Statutul nostru organic.

Suntem câți-va și în congresul acesta carii ca membrii ai congresului din 1868 din intuițiunea proprie cunóscem sorgintea proiectului din cestiune, și nu din conclusul Nr. 105/868 la care s'a provocat dl raportor.

Congresul a esmis din sinul seu o comisiune de 27, ca se studieze amintitul proiect de Regulament și se-l pregătéscă pentru pertractare în plen.

Șepte inși suntem acı și anume toți trei preasânțiți archierei, apoi Ioan cav. de Pușcariu, Dr. Alecsandru Mocsonyi, Vincențiu Babeș și eu, cari am fost membrii ai congresului din 1868 și toți septe am fost și membri ai comisiunei de 27.

Comisiunea a împărțit vastul material după natura obiectelor ce conținea în trei părți, și anume: în afaceri bisericesci, economice, și scolare, ér pe sine pentru accelerarea lucrurilor s'a împărțit în trei subcomisiuni în bisericéscă, economică și scolară, având fiecare a lucra separat, și a-și presenta elaboratul la plenul comisiunei de 27 spre pertractare.

Tóte trei subcomisiunile și-au terminat elaboratele sale. De ar fi dat Dḑeu ca membrii congresului se aibă pacientă ale pertracta pe tóte, căci între împrejiurările de atunci tóte ar fi obținut sancțiunea Prea înaltă. In muncă intersivă de trei sĕptămâni însĕ toți am obosit, și n'a ajuns la pertractare nici în sinul plenului comisiunei nici în congres decât numai elaboratul subcomisiunei I. acesta a fost Statutul organic de astăḑi, ér elaboratele subcomisiunei II a cărei referent a fost dl Ioan cav. de Pușcariu. și al comisiunei III s'au alăturat la protocol și s'au păstrat ca material pentru procsimul congres.

Congresul în 1870 s'au ocupat numai cu proiectul III despre organisarea provisorie a învĕțământului, ér proiectul II „despre economia bisericéscă, scolară și fundațională“ a rĕmas tot numci ca material în protocolul congresului din 1868, până la congresul din 1881, când congresul a îndrumat pe consistoriul metropolitan, ca folosindu-se și de acel material se pregătéscă proiectul, carele în fine ni s'a presentat în formă de „Regulament despre administrarea afacerilor epitropesci“.

Și acum după o muncă grea de atâța ani, vine comisiunea financiară, și prin raportul sĕu cu un zel și cu un foc vrednic de o causă mai bună, ne învinuesce, că noi, când nĕ suim se regulăm afacerile epitropesci, afacerile de avere ale bisericei în mod uniform în intréga metropolie de jos până sus, nu facem nici mai mult nici mai puțin, decât *violăm legea nóstră fundamentală: Statutul organic*, prevaricăm în dreptul sinódelor eparchiale, pentru că numai ele sunt îndreptățite a regula afacerile epitropesci, fie-care pentru eparchia sa, ér noi congresul numai cu administrarea averei metropoliei ca atare ne putem ocupa.

Dar sĕ-mi arate dl referent, carele trage la îndoiélă competența congresului în cestiuni de „regulare“, acel § al statutului organic, carele autoriséză pe sinódele eparchiale ca se reguleze asemene cestiuni în eparchii.

Nu va fi în stare dl raportor sĕ mi dovedéscă acésta, pentru-că §-ul 96 al stat org. carele norméză tacsativ competința sinodului eparchial, nu cunósce astfel de drept al sinodului, ci în punctul 3 îl mărginesc la: „îngrijirea și controlarea averei mișcătóre și nemișcătóre a realităților și fondurilor, cari fac proprietatea eparchiei“, din contră eu îi dovedesc cu §-ul 154 al statutului org. că numai congresul are acest drept.

Étă ce ḑice § ul 154: „De competința congresului se ține: ...2, *Regularea* și conducerea *tuturor* trebilor bisericesci, scolare și *fundaționale* pentru întréga metropolie“.

Acésta este o cestiune deja de mult resolvită.

In puterea acestui drept a făcut congresul deja mai multe regulamente cu putere obligătóre pentru întréga metropolie.

Astfel este „Regulamentul pentru parochii“. Au nu sunt parochiile ale dieceselor? „Procedura disciplinară“, „Procedura în procesele matrimoniale“ etc. etc. Póte mâne vom pertracta aci „Regulamentul pentru organisarea învĕțământului în metropolie“ carele este distribuit între deputați, și numai afacerile epitropesci sĕ nu le pótă congresul regula uniform pentru întréga metropolie?

Nu pricep: pentru-ce se feresc organele diecesane așa tare de controla organelor metropolitane chiar în cestiunile de avere?

Se ḑice că în proiectul acesta este admisă apelabilitatea la consistoriul metropolitan în prea multe cause secundare, prin ce s'ar împedeca administrarea averilor bisericesci fără nici o necesitate.

Ei bine! dacă acésta nu le convine dieceselor, de ce nu și-au făcut observările în acéstă direcțiune, ca aci în congres la desbaterea specială a proiectului sĕ le considerăm?

Sinódele eparchiale însĕ la repetitele provocări ale congresului nu și-au luat ostenéla ca sĕ studieze proiectul și sĕ și facă observările asupra tecstului proiectului, ci doue din ele cel archidiecesan și cel aradan, nici nu ne-au rĕspuns de loc, ér al Caransebeșului ne denégă categoric dreptul de a regula afacerile epitropesci în întréga metropolie, reclamând acest drept pentru sinódele eparchiale.

Dacă dl raportor cu provocare la § l 168 din Stat. org. denégă dreptul senatului epitropesc al consistoriului metropolitan de a decide în instanța ultimă causele epitropesci apelate, îl întreb eu, cu ce drept pretind consistoriile eparchiale ca comunele bisericesci, sĕ subștérnă la ele rațiociniile și preliminarele parochiale spre revisiune, cu ce drept decid causele epitropesci din parochii apelate la consistoriu, pentru că §-l 132 al Stat. org. care norméză competința senatului epitropesc al consistoriului eparchial nu cunósce alte afaceri decât numai cele privitóre la averea „episcopiei.“?

Tóte aceste sunt afaceri, care trebue sĕ le provadă consistoriile în puterea competenței lor ca foruri administrative și judecătoresci, ér în sensul § lui 158 al St. org. Consistoriul metropolitan este: „organul suprem administrativ și judecătoresc pentru întréga provinciă metropolitană"

Da! în mod provisoric au trebuit ca sinódele eparchiale se reguleze tóte afacerile bisericesci, scolare și epitropesci, și o-au și făcut acésta tóte eparchiile, fie-care pentru sine.

Tóte au câte un regulament provisoriu și pentru regularea afacerilor epitropesci, și tóte aceste regulamente au venit drept material pentru consist. metropolitan la facerea acestui proiect. Însě tóte sunt defectuóse, și proiectul care este acuma la ordinea ḑilei este mai bun și mai perfect decât tóte.

Dar nici acuma după o pracsă de 25 ani sě nu fi sosit timpul ca și pe acest teren sě aibă întréga biserică un organism uniform.

Fiind-că dl raportor s'a provocat și la proiectul din 1868, dați-mi voie sě vě cetesc câți-va §§-fi din acel proiect.

La Capul VII despre esactoratul bisericesc se ḑice:

„Pentru censurarea și controlarea socotelilor bisericesci, scolari și fundaționali se așéḑă la metropoliă un esactorat *central* bisericesc *cu ecspositură* la fiecare eparchie sufragană".

Ér § 49 ḑice: „Chiămarea esactoratului este: 1. a censura, controla, și ține în evidență, tóte socotelile și inventarele bisericesci, scolare și fundaționale" etc. etc.

Étă cum contemplă congresul cel mare din 1868 autonomia dieceselor cu privire la afacerile epitropesci!

Sě vedem acum ce ḑice proiectul consistoriului metropolitan?

§ 1. Parochia, protopresbiteratul eparchia și metropolia, dispun de averile lor, în cadrul normelor bisericesci, *în mod autonom*, și se îngrijesc în aceleași condițiuni de procurarea și folosirea venitelor necesare, și de administrarea și controlarea afacerilor economice."

Póte încape aci temere de vătămarea autonomiei dieceselor prin acest proiect de regulament!?

Sinódele care prin atitudinea lor neesplicabilă nici acuma după o lulucrare de 14 ani, nu ne dau mână de ajutor ca se regulăm acéstă afacere, ar morita o procedere cât de aspră față cu ele din partea congresului, eu însě nu voiu se propun luarea de měsuri disciplinare, pentru-că sciu cum se petrec astfel de afaceri prin sinóde. Nime nu-și ie ostenéla se citéscă elaborate așa voluminóse cum este și acesta, ci la finea sesiunei primesc propunerea referentului ori-cum ar fi ea, numai ca se termine și sě se pótă întórce acasă la ale sale.

Nu propun nici chiar aceea, ce ar fi mai corect în situația actuală, adecă, ca raportul comisiunei dinanciare sě se iee dela ordinea ḑilei, ér proiectul din cestiune sě se transpună la comisiunea organisătóre cu îndrumarea ca încă în sesiunea presentă sě vină cu propunere asupra lui, ci voind a da ocasiune sinódelor eparchiale, ca sě-și emendeze greșala din trecut, propun, ca consistoriul metr. sě le provóce de nou, ca în procsima sesiune se pertracteze în merit *tecstul* acestui regulament, și imediat sě-și înainteze eventualele observări la același consistoriu, ca apoi congresul viitor se pertracteze proiectul ori care ar fi părerile sinódelor eparchiale.

Acéstă cuvêntare a fost primită cu vii aprobări din partea întregului congres.

Dl raportor Tr. Barzu, mulțămesce dlui Cosma pentru deslușirile date și pentru propunerea făcută pentru-că individual numai aceea a intenționat și el, ca sinódelor eparchiale sě li se mai dee ocasiune odată, ca sě se esprime asupra tecstului proiectului, — ér mai târḑior înțelegêndu-se cu membrii comisiunei, își *revócă* propunerea

Președintele constată că nime nu este însinuat la cuvênt, și că nefiind altă propunere decat alui Cosma o va supune votării

Se cetesce propunerea în tecstul următor:

„Considerând, că cestiunea este decisă deja în principiu prin conclusele anteriori ale congresului (Nr. 88/881, 204/886 și 52/891) și considerând, că sinódele eparchiale nu și-au dat părerea asupra tecstului proiectului de regulament despre administrarea afacerilor epitropesci: se însărcinéză consistoriul metropolitan, sě le provóce din nou, ca în procsima sesiune se pertracteze tecstul regulamentului, și fără întârḑiare sě și înainteze observările la consistoriul metropolitan, care va înainta proiectul la procsimul congres, când se va pertracta în merit ori care ar fi părerea sinódelor eparchiale."

Deputatul Truța, ḑice că el a privit propunerea lui Cosma ca o simplă propunere de amânare, acum vede însě din tecstul cetit, că după aceea, cestiunea în principiu se consideră de resolvită deja, rógă sě nu se încheie desbaterea, ci sě i-se permită se facă o propunere simplă, ca de nou sě se îndrume diecesele sě pertracteze în merit proiectul acesta.

Admițându-se continuarea desbaterei se încinge o discuție cam înfocată asupra cestiunei principiale, la care au participat și Inalt Preasânția Sa președintele metropolit și Preasânția Sa Episcopul Caransebeșului, Ales. Mocsonyi și alții.

Peste tot erau temeri nejustificate că în propunerea d-lui Cosma sar atinge in cât-va autonomia dieceselor, și peste tot ambii Preasânțiți dela Arad și dela Caransebeș se vedeau tare interesați pentru primirea propunerei ținută in termini mai generali a d-lui Truța. Au și votat ambii pentru ea, și astfel aceea s'a și primit cu maioritate de doue voturi, adecă cu voturile ambilor archierii. Președintele firesce n'a votat.

Propunerea primită tecstual este următórea:

„Fiindcă sinódele eparchiali încă nu s'au dechiarat, în causă, se restituie sinódelor cu îndrumarea, ca în sinódele procsime sě se pronuncie în meritul acestui proiect de regulament."

In esență nu diferă de propunerea dlui Cosma, esența ambelor este, ca sinódele eparchiale sě-și facă eventualele observări asupra tecstului proiectului din cestiune, ca apoi congresul viitor se pertracteze causa definitiv și cel puțin peste 3 ani se avem un regulament uniform în întréga metropolie. Asta se va întêmpla și vom scăpa de multe greutăți ce întimpină astăḑi epitropiile parochiale la purtarea rațiociniilor.

Datorințele pressei.

(Tl.) In statele civilisate ale Occidentului gustul d'a ceti gazete a devenit o necesitate indispensabilă aprópe pentru fie-care individ. Te cuprinde mirarea, când veḑi câte-un ḑiler, care abia câștigă 60 cr. pe ḑi, scoțêndu-și în repausul dela améḑi după mâncare jurnalul abonat din buzunar, și cetindu-l cu atențiune din doscă în doscă.

Simți o adevărată bucurie, când constați, că în timpul din urmă s'a desvoltat și la noi, Românii, binișor gustul d'a ceti gazete. Care dintre noi n'a avut ocasiunea, sě se convingă, cum mai ales Dumineca după eșirea din biserică, câte un țĕran cu școlă cetesce cu glas tare o fóie sau alta, ér alți 15—20 de inși îl ascultă cu plăcere, ca sě auḑă și ei, cum mai merge cu politica? Este, fără îndoială, un început bun și îmbucurător, care trebue continuat cu ori și ce preț

Nu mai încape întrebare, că pressa este un mijloc fórte puternic pentru cultivarea poporului, și că esercită o deosebită influință asupra părerilor lui. Ași putea sě afirm, că aceea ce înțelegem noi, sub opinia publică, care astăḑi în ori-ce instituțiune, chieme-se biserică ori stat, este o putere însemnată, este în mare parte resultatul pressei.

Este un adevĕr incontestabil istoric, că pentru tóte evenimentele mari trebue mai întâi și mai întâi pregătit spiritul poporului. Cine îndrăsnesce sě s'apuce de esecutiva unui plan în viața națională și politică a unui popor, fără de-a-i fi pregătit în destul spiritul lui, trebue sě dea chix.

Iar între mijlócele, prin cari sě pregătesce astăḑi spiritul poporului, póte cel mai de căpetenie este: Pressa.

Stând dar lucrurile astfel, avênd pressa o influință atât de puternică asupra opiniei publice și peste tot o misiune atât de nobilă și de frumósă, urméză de sine, că pentru ca sě și-o pótă îndeplini, cum sě cade, i sě impun și ei unele datorințe esențiale, dela cari nu sě póte subtrage nici cel mai din urmă gazetar.

Vom scruta, întru cât ne vor permite puterile, aceste datorințe privindu-le din punct de vedere psichologic, linguistic, estetic și etic.

I. Ori-care individ, ori-care grup politic, sau ori și care societate pe acțiuni, când înființéză o gazetă, nu trebue sě pérdă din vedere rolul, ce trebue sě-l aibă în vieața unui popor, și nobila misiune, care i sě impune a priori. Când în locul cultivării poporului și pregătirii spiritului lui într'o direcțiune sănĕtósă, ura personală, și tendințe rĕutăcióse constitue motivele ascunse psichice, cari au provocat de fapt înființarea jurnalului respectiv, atunci rolul pressei din nobil și frumos ce a fost, devine infect și odios. Pressa este un cuțit cu dóuĕ tăișe; pus în mâna unor copilandrii devine o armă cât se póte de stricăciósă și de periculósă; Așa dar înainte de tóte originea jurnalului, motivele înființării lui trebue sě fie, fără doar și póte, nobile și folositóre.

Dacă e vorba, ca sě contribue la deșteptarea poporului, atunci gazeta trebuie redigeată astfel, ca acesta s'o și pricépă, s'o și înțelégă. De geaba voiu umplea eu colónele ei cu teoreme metafisice, de geaba voiu trata eu desvoltarea istorică a Mexicanilor și a Beduinilor etc. astea sunt cestiuni, cari pe poporul nostru întâi nu l interesézā, al doilea nu e în stare sě le pricépă.

Trebue deci, ca gazetarii sě țină cont de psichologia poporului, de stadiul lui de pricepere. Trebue sě fim mai practici, și sě nu ne ocupăm, decât cu cestiuni, cari-l interesézā; ér pe aceste sě le scriem astfel, încât cetitorul sě pótă pricepe ori și ce cuvênt.

II. Din punct de vedere linguistic avênd pressa și datorința de a cultiva limba literară la Români, limbagiul, în care scrie gazetarul, trebuie sě fie un limbagiu curat românesc, liber de tot feliul de provincialisme și străinisme.

Eu pretind, și cu tot dreptul, ca jurnalistul român sě cunóscă literatura nóstră națională cât se póte de bine, și sě aibă un stil, care sě nu lase nimic de dorit.

Este fórte greșită părerea, că aprópe toți tinerii, cari nu și-au putut termina studiile și din acéstă causă nu pot ocupa nici o funcțiune de dai dómne nici în stat, nici în biserică, sě-și găsécă ultimul asil în panteonul jurnalismului.

Un fapt adevĕrat, care — durere — sě póte constata și la noi românii. Cutare student dela universitate, care nu și-a putut face rigurósele, prin urmare nu s'a putut cualifica pentru o funcțiune de judecător la tribunal sau de concipient la vre-un advocat — sě simte capabil și-și arógă cu îngâmfare dreptul, de-a influința ca gazetar cursul afacerilor bisericesci, scolari și politice ale unui popor. *Quod non?* Étă, pentru-ce astăḑi — cu durere trebuie sě recunosc, că la noi pressa, deși la începutul ei, a cam degenerat Astfel apoi se și esplică, că la noi în general pressa nu-și póte împlini datorința linguistică. In locul unui limbagiu curat și neaoș românesc te întâlnesci cu o mulțime de străin isme, de frase întortochiate, cari calcă bunul simț și din punct de vedere gramatical și sintactic. Acésta se întêmplă cu deosebire la traduceri din limba germană sau unguréscă în limba română.

III. O causă și mai gravă, pentru care eu susțin că pressa la noi a cam degenerat, este de natură estetică, este stilul, care în luptele iritătóre politice este lipsit și de cea mai mică demnitate Lucrul se esplică fórte ușor: un tinĕr, care nu și-a putut termina studiile și prin urmare nu a putut face carieră, dacă are o consciință vie, trebue sě fie nemulțămit cu sine. Mai pune pe lângă sentimentul acesta de nemulțămire și iritațiunea, care o aduc cu sine totdeuna luptele politice, mai pune și focul și sburdălnicia tinereții, și ori cine va înțelege ușor, că un astfel de om, mai ales, când vrea sě-și rĕsbune, nu se mai gândesce la demnitatea stilului. Astfel a ajuns pressa cu degenerarea ei acolo, încât sunt gazetiști, cari cred, că cu cât vor sci înjura mai bine, cu atât vor fi cetiți mai cu plăcere; astfel au decăḑut unele gazete până într'atât, încât îndrăsnesc sě întrebuințeze cuvinte ordinare, când vreau sě combată bună óră fapta unui cap bisericesc, unui ierarch, față cu care și celui mai mare dușman i-se impun a priori anumite reserve, anumită decență. Ei, astfel de gazete, nu pot și nu vor putea nici odată desvolta gustul de cetit, și prin urmare gustul estetic al cetitorilor lor. Resultatul, la care trebue sě ajungă cu stilul lor lipsit de cea mai mică picătură de demnitate, este că la urma urmelor și cetitorii vrênd nevrênd își vor însuși unele din floricelele condamnabile ale stilului lor atâta e tot.

Va urma,)

Noutăți.

Dela congres. Congresul național-bisericesc s'a încheat eri luni la órele 1 p. m. după-ce și-a terminat tóte obiectele.

In ședința de eri s'au făcut și reconstituirea consistoriului metropolitan.

Locuri vacante au fost în senatul bisericesc cel al asesorului Crăciunescu, care a rĕposat, în senatul scolariu cel al fostului profesor seminarial Ioan Popescu, în senatul epitropesc cel al asesorului Frateș, care s'a declarat vacant, fiind domnul asesor Frateș greu bolnav, și din acéstă causă pensionat.

In senatul bisericesc s'a ales vicariul Iosif Goldiș, archimandrit, în senatul scolar s'a ales asesorul consistorial Zacharie Boiu, în cel epitropesc asesorul consistorial Mateiu Voileanu.

In senatul epitropesc s'a ales asesor suplent în locul decedatului protopresbiter Romul de Crainic, profesorul seminarial Dr. Remus Roșca.

Prin alegerea de asesor ordinariu în senatul bisericesc a archimandritului Iosif Goldiș, devenind vacant un loc de asesor suplent în senatul bisericesc, s'a ales de asesor suplent protosincelul Augustin Hamsea și prin alegerea de asesor ordinariu în senatul scolariu a domnului asesor Zacharie Boiu, devenind vacant un loc de asesor suplent în acest senat, s'a ales de suplent protopresbiterul Iuliu Dan.

⁂

Personal. Cu trenul de aséră au plecat spre casă aprópe toți deputații congresuali. In timpul cât au fost aici, deși era scurt timpul de repaus și de conveniri, totuși s'au convins deputații congresuali, că aici în Sibiiu din partea cercurilor normative se continuă o lucrare pacinică, și că dacă ar înceta agitațiunile unora, pacea și bunaînțelegere 'și-ar lua din nou lăcaș în pacinicul nostru oraș.

Nr. 201 prot. [66] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din Oréştióra de jos, protopresbiteratul Orĕştiei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau preste tot suma de 401 fl. v. a. şi sunt statorite în şedinţa comitetului şi sinodului parochial din 5 Aprile a. c.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei sĕ pot lua la oficiul protopresbiteral şi la comitetul parochial.

Concurenţii au sĕ-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Orĕstie, la 10 Aprile 1895.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Orĕstei în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 283 prot. [64] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Călian din protopresbiteratul Cluşului, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 559 fl. 50 cr. după cum s'a statorit în şedinţe comitetului parochial din 14 Aprile a. c. şi pentru cari venite acest comitet garantéză şi respective asiguréză pre fiitorul paroch.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiţi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre, la sta biserică ca se fie cunoscuţi din partea poporului, ér suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre, a le înainta subsemnatului oficiu până la terminul indicat, dela care îşi póte lua informaţiune detailată despre starea acestei parochii.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluş, 25 Aprile, 1895.

Tuliu Roşescu,
protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	P. Ladány	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3.42	7.08	—	1.48	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	—	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghîrbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriş	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.40	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apaţa	Circulézā numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl	—	8.35	—	3.15	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12.—	7.41	Şeica mare	9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneş	8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6.35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.36	1.46	—	pl. sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.48	1.58	—	Şelimber	7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—	Veştem	7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Şebeşul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—	Cârtişóra	5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viştea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beşimbav	4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.05	—	—	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.19		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.39		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36	Circulézā dela 1 Iun. p. 15 Sept.	7.40	Carei-mare	7.10	3.16	Circulézā dela 1 Iun. p. 15 Sept.	9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Braşov — Zernesci

Tren micst	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	9.15			pl. Braşov sos.			7.36	1.29	8.31
9.05	5.13	9.30						7.21	1.14	8.16
9.37	5.45	9.53			Cristian			6.51	12.51	7.57
9.57	6.05	10.04						6.41	12.41	7.47
10 17	6.25	10.24			Tohanul vechiu			6.16	12.15	7.30
10.28	6.36	10.35			sos. Zernesci pl.			6.06	12.05	7.20

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35	Glogovaţ	10.38	—	8.43	—	6.46
—	2.44	4.42	—	6.46						
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	—	8.19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17	Pauliş	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	—	5.07
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53	Soborşin	8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22	Zam	7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		-
—	—	8.52	9.57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10 08	11.02	Simeria (Piski)	6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕştia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06	Şibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vinţul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.18	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos. Teiuş pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10.25	pl. Budapesta sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	—	
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	10.28		Simeria		4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna		4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12		Hunedóra		4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.05		Braşov	8.20	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.48		Prejmĕr	7.42	1.16	—		6.34
6.45	10.49	—	5.14		Sepşi-S.-Georgiu	6.36	12.25	—		5.28
8 08	12.48	—	7.08		Covasna	4.55	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	7.54		Kezdi-Oşorheiu	4.—	10.25	—		2.37

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	5.55

Arad — Timişóra

—	6.20	11.30	5.—		Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.47	6.14		Vinga		9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.05	7.39		Timişóra		8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		Simeria		4.25	10.33	8.47	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03		Haţeg		2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05		Petroşeni		12.—	6.10	5 25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.48
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.40	—	3.56	8 57
6.40	11.55	5.30	—.—		Lupeni		7.15	—	3.21	8.25

Sighişóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighişóră		9.51	5 32	—	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	3.—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 56 Sibiiu, Joi, 18/30 Maiu 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Disciplina bisericei.

Incă în anul 1893 când s'au ivit mai intâiu prin presă proiectele politico-bisericesci ale guvernului, scirea acésta a produs ferbere în sinul credincioşilor bisericei nóstre, şi a pus pe gânduri pe bărbaţii nostri, cari desinteresaţi de laude şi deşertăciuni lumesci, neîncetat lucră fără sgomot pentru consolidarea bisericei şi pentru ferirea ei de pericole.

Neobositul luptătoriu naţional şi bisericesc, vecinic tênĕrul şi sprintenul Vincenţiu Babeş, cu domnii Dr. Alecsandru Mocsonyi şi Parteniu Cosma, cari dela începutul constituţionalismului nostru au fost totdéuna între primii legislatori şi primii sfătuitori ai aplicării constituţiunei nóstre bisericesci, punêndu-se în contact cu archiereii nostri, au căutat calea cea mai potrivită pentru-ca biserica nostră sĕ ia posiţiune hotărită în afacere până când actualele legi religionare erau încă proiecte.

Nu mai e aḑi secret, că susnumiţii domni în primăvara anului 1893 au avut dese intâlniri şi capacitări reciproce aici în Sibiiu, şi resultatul conferenţelor dintre ei au fost propunerile făcute în sinódele eparchielor nóstre, propuneri tóte de unul şi acelaşi cuprins în cestiunea programului politico-bisericesc al guvernului.

In sinodul Aradan propunerea o a făcut veteranul nostru luptătoriu, bĕtrânul vecinic tinĕr, domnul Vincenţiu Babeş, în cel din Caransebeş o a presentat domnul Dr. Alesandru Mocsonyi, în sinodul nostru archidiecesan o a presentat şi motivat domnul Partenie Cosma.

Tóte trei sinódele eparchiale au adus concluse cu vot unanim, cari au culminat în enunciaţiunea finală:

„*Sinódele repudiéză intenţionata întroducere a matriculelor de stat, şi a căsătoriei civile, ca pe unele reforme distrugĕtóre, cari nu purced din necesităţile popórĕlor, cari nu sunt justificabile prin nici un interes de stat, şi cari deopotrivă ar fi perniciόse pentru stat, pentru societate şi pentru biserică*“.

Prin acest conclus adus cu conlucrarea şi cu consensul archiereilor, aceştia, — precum e şi natural — erau strîns legaţi cu biserica şi în acéstă cestiune. Sinódele însĕ au ţinut se dea şi prin conlus espresiune datorinţei archiereilor de a se ţiné strîns legaţi de biserică, de aceea conclusul sinodal continuă:

„*Totdeodată sinodul* — citâm din protocolul sinodului nostru archidiecesan — însărcinéză *pe Escelenţia Sa Părintele archiepiscop şi metropolit, ca împreună cu Preasânţiţii episcopi ai dieceselor Aradului şi Caransebeşului, sĕ întrevină cu întréga lor influinţă legală la toţi factorii competenţi pentru ferirea sântei nóstre biserici de pericolele ce o ameninţă*“.

Conclusele aceste sunt eclatantă dovadă despre angagiarea bisericei cu vot unanim de a combate proiectele guvernului cu tótă tăria, şi pe tótă linia.

Acéstă generală angagiare a bisericei a produs adevĕrată însufleţire în sinul sântei nóstre biserici, şi ne-a mângăiat conscienţa, că suntem intruniţi în cugete şi în simţiri pentru combaterea unui pericol, care amenință sânta nóstră biserică.

In anul următoriu se întrunesc din nou sinódele nóstre în sesiunea ordinară, dară ce straniu şi dureros spectacol.

Nici unul dintre mirii bisericei nu împodobesce cu acéstă ocasiune fruntea divină a miresei, a bisericei lui Christos, nici un archiereu nu este în diecesa sa, ei toţi sunt în legislativa ţerei, pentru a combate proiectele de legi bisericesci ale guvernului, care a aflat cu cale a le pune spre desbatere tocmai pe timpul, când archiereii nostri trebuiau se conducă desbaterile sinodale.

Puşi în colisiune de datorinţă, archiereii nostri au sciut alege partea leului din greutăţi şi responsabilitate, şi au rĕmas în legislativa ţerei, combătênd proiectele de legi ale guvernului.

In şedinţa dela 25 Aprile, 1894, sinodul archidiecesan tot la propunerea Domnului Parteniu Cosma a ţinut se mai dea o manifestaţiune din partea sa, şi a luat tot cu vot unanim următoriul conclus:

„Sinodul ia act cu bucurie de hârtia Inaltpreasânţiei Sale Archiepiscopului şi Metropolitului nostru Miron Romanul din 22 l. c. Nr. 3146 Pres. adresată Preacuvioşiei Sale dlui archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, prin care i-se anunţă, că însoţit de Preasânţiţii episcopi ai dieceselor nóstre, va participa la pertractarea proiectului de lege pentru dreptul matrimonial, respective pentru întroducerea căsătoriei civile obligătóre pentru tote confesiunile, primit deja în casa representanţilor dietei ungare, şi pus la ordinea ḑilei în casa magnaţilor pe ḑiua de astâḑi

„Totodată susţinênd întru tóte conclusul seu Nr. 21 din 5/17 Aprile 1893, relativ la programul politico-bisericesc al guvernului, special cu privire la intenţionata întroducere a căsătoriei civile, şi de astădată sinodul declară solemn în numele archidiecesei gr.-orient. române din Transilvania;

„că consideră căsătoria civilă de o instituţiune, care ignoréză sacramentele sântei nóstre biserici şi violéză autonomia ei garantată prin legile statului şi prin statutul organic sancţionat prin Maiestatea Sa, Preagraţiosul nostru Rege şi Impĕrat;

o consideră de o instituţiune perniciόsă pentru stat, pentru societate şi pentru biserică, care n'a fost provocată de biserica nóstră şi nu purcede din necesităţile popórelor statului; şi carea în consecuenţele sale a produs deja la guvern idea de a admite la cetăţenii statului şi neconfesionalismul, ér acésta în mod elementar va produce despreţuirea religiunei şi aşeḑĕmintelor sacre, şi prin asta demoralisarea poporului, carele lipsit de credinţă şi de Dumneḑeu, nu va mai avea simţ nici pentru patriotism, nici pentru respectarea legilor lumesci şi a instituţiunilor statului.

Deci sinodul repudiază întroducerea căsĕtoriei civile, şi dacă cu tóte acestea legislativa o va impune, biserica se va supune, dară totodată o va considera de o nenorocire pentru sine şi pentru statul nostru, şi-şi va ţinea de a sa sântă datorinţă creştinéscă şi patriotică, ca cu tóte mijlócele legale se conlucre pentru desfiinţarea ei.

Acest conclus se comunică pe cale telegrafică Escelenţiei Sale archiepiscopului, cu rugarea, ca cu graiu viu sĕ-l aducă la cunoscinţa casei magnaţilor.

Asemenea concluse au luat şi celelalte sinóde ale dieceselor surori.

Incă sub durata sesiunei sinodale din 1894 sosesce în mijlocul deputaţilor Escelenţia Sa Inalt Preasânţitul Domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, care cu rară bărbăţie a apărat în legislativa ţĕrei interesele bisericei atacate prin proiectele de legi ale guvernului.

Sinodul îi face o primire grandiósă, ese în corpore la gară, îl întimpină cu căldură, îl petrece până acasă, a doua ḑi în şedinţă publică sinodală i mulţumesce prin rostul deputatului Nicolau Garoiu pentru apĕrarea intereselor bisericesci.

De atunci de trei ori au mai alergat archiereii nostri în legislativa ţerei spre a combate proiectele de legi bisericesci ale guvernului.

Acésta a fost ţinuta întregei biserici în cestiunea legilor politico bisericesci.

Votul unanim al sinódelor eparchiale în 2 sesiuni, ţinuta bărbătéscă a archiereilor au trebuit sĕ insufle respect fiecărui fiu credincios al bisericei nóstre. Manifestarea generală a bisericei a trebuit sĕ insufle spirit de disciplină faţă cu toţi credincioşii bisericei nóstre.

Şi totuşi nu s'a întêmplat aşa.

S'au aflat 2 fii ai bisericei nóstre, cari s'au simţit dispensaţi dela observarea disciplinei bisericesci în acéstă gravă cestiune, şi acestia au dat şi espresiune nesupunerei lor la disciplina bisericéscă.

Espresiunea acésta a fost votul deputatului dietal Ioan Beleş şi al membrului din casa magnaţilor Dr. Iosif Gall.

FOIŢA.

XV. Capitol.

Viaţă şi datine în Uganda. — Ţĕranul. — Căpetenia. — Impĕratul. — Ţara. — Observări generale. — *M.* Stanley.

(Urmare.)

Mtesa îşi aruncă ochii împrejur, ca sĕ afle un următor pentru cel căḑut în disgraţie, şi ei sĕ opriră pe ochii scânteietori şi străluciósa faţă a lui Magassa şi decisiunea lui îndată a fost gata.

„Hai încóce Magassa!“ strigă impĕratul şi curténul cel perfect sĕ aruncă pe pământ la piciórele lui, ca sĕ-i audă porunca „Fugi Magassa, ea'ţi ómeni cu tine, şi înghite numele şi ţara lui Pokino, că bĕtrânul Pokino m'a uitat“.

„Twijansi, jansi!“ plânse el de bucurie, şi tot mai emphatic îşi miorlăia pe „Twijansi, jansi, jansi“ al seu, frecându-şi într'aceea obrazul de praful de pe pământ. Apoi sări în sus, îşi apucă lancea, o ridică, ca şi când ar vrea s'o arunce, şi strigă tare: „La porunca împĕratului mĕ duc, ca sĕ-'l mânênc pe Pokino. Eu îl voi scóte din numele şi ţara sa şi din Magassa sĕ va face Pokino. O împĕrate, étă-mĕ aici la porunca ta!“ şi éră sĕ aruncă la pământ, îşi sbieră cu recunoscinţă „Twijansi“ sei, şi sĕ tîri în pulbere cu loialitate servilă.

Indată ce sĕ termină audienţa, Magassa, care ardea de nerăbdare, de a-'şi schimba numele seu cu acela al lui Pokino, porunci sĕ se bată tobele de rĕsboi, îşi desfăcu stégul şi-şi adună suita. După aceea îl prinse pe neghiobul Pokino cu ghiarele ca şi un leopard necăjit, şi-i fură în curênd viaţa, numele şi ţara. Pe cea din urmă o şi luà îndată în posesiune. Dar ambiţiunea şi aviditatea tinĕrului Pokino nu era mulţămită nici chiar cu estinsul teritoriu şi proprietăţile bĕtrânului Pokino. Curând după aceea îi porunci împĕratul sĕ-l mânênce pe Namudjurilva, Achile al Ugandei“, şi prin setea de avere şi putere a junelui Pokino sĕ întêmplă ca Madjwara, un copil al aceluia, devenì un sclav al lui Ndjara din Unjanjenbe, dela care i am rĕscumpĕrat eu libertatea în 1871. Mai târḑiu i-l'am trimis lui Livingstone şi cu credinţă a slujit tinĕrul acolo, până la mórtea marelui călĕtor.

Cu căderea lui Namudjurilwa ţinĕrul Pokino devenì stăpân peste întréga provincie Uddu, dela valea Katonga până la Nilul Alecsandra, un district de 7500 chlm. în care 20 de subcăpetenii îl recunoscéu de stăpânul lor. El posede acolo 2 oraşe principale acela al lui Naumdjurilva în Masaka, şi al lui Pokino, mai departe sute de sclave şi mii de sclavi tineri de ambele secse. Şi vitele lui numĕră cu miile, şi numĕrul locuitorilor din ţara lui sé urcă la 100,000. Ce avansare grozavă din posiţia unui supraveghietor al locului împĕrătesc de spălat.

Viaţa lui Pokino în Masaka, capitala ţerei sale în Uddu, era ca a unui rege. El nimicise (mâncase) ţerile celor 2 căpitani mari, a bĕtrânului Pokino, şi a lui Namudjurilva cel ca un leu, şi acum el, care a mâncat avuţiile altora şi a fost sever împarte carne şi blândeţe. Curtea lui de vicerege e plină de ómeni, cari sĕ rógă sau pretind daruri, şi de sclavi, cari trebue hrăniţi.

Posturi bune sĕ împart cu mână darnică, şi vitele sĕ taie cu sutele, aşa că Uganda întrégă vorbesce de marinimositatea şi dărnicia lui Pokino.

Prin acéstă dărnicie inţeléptă 'şi-a câştigat iubirea tuturor indigenilor din Uganda şi-a câştigat amiciţia capilor celor mari dela curte, şi şi-a asigurat mulţămirea împĕratului.

Dar e óre acum mulţămit Pokino. Incă nu, mai esistă încă un oficiu, care îl póte da Mtesa; dar pentru acesta trebue sĕ mai aştepte ceva.

Impĕratul aude, că undeva în vestul ţerei Gambaragara, este o ţară bogată în ciurde mari de vite, cu numele Usongora, şi el poruncesce lui Pokino, sĕ mérgă acolo şi sĕ adune vite. Indată toba cea mare de rĕsboi din Masaka dà signalul şi indigenii dela malurile nilului Alecsandra, dela Platoul Koki, şi de pe lângă tóte rîurile dela Alecsandra şi până la Katonga rĕspund, venind cu miile, pentru că acesta este pentru ei un apel pentru a aduna trofee, şi când a stat un ţĕran din Uganda vreodată pe gânduri la un astfel de apel?

Când sĕ plece Pokino, face descoperirea, că o óste puternică stă sub comanda sa, pentru că şi alte căpetenii sunt representaţi aici în rênduri întregi. Kitunsi a trimis pe Sambusi din valea Katonga, şi Mkwenda, Kangan şi Kimbugwe încă au trimis subcăpitani cu sute de ostaşi. Populaţiunea din Gambaragara sĕ retrage înaintea óstei celei mari a lui Pokino în sus în muntele lor de zăpadă, şi acesta, urmĕrindu-i până unde îl ertă înţelepciunea, vede din depărtare platoul cel undulos, acoperit cu earbă din Usongora, şi dincolo de el întinḑêndu-se un lac colosal, care după cum i se spune, e Muta-Nsige.

(Va urma.)

Nu cercetăm valórea acestor voturi în partea morală a legilor religionare Pe noi ne interesézĕ acuma disciplina bisericei.

Atât dl Ioan Beleş cât şi domnul Dr. Iosif Gall au fost aleşi de membrii ai congresului naţional-bisericesc, care şi-a terminat agendele sale ḑilele trecute.

Congresul nu a verificat alegerile lor, altcum în ordine şi neatacate prin proteste, ci a luat următorul conclus:

„Alegerile deputaţilor Dr. Iosif Gall şi Ioan Beleş în partea formală se află în ordine; considerând însĕ, că numiţii aleşi deputaţi, ca membrii ai legislaţiunei ţĕrei în cestiunile aşa numite politico bisericesci au luat o ţinută, care stă în contrast cu simţĕmêntul general al clerului şi poporului nostru, şi cu esprcessele declaraţiunii ale sinódelor eparhiale, şi ale altor corporaţiuni bisericesci din întrégă provincia nóstră metropolitană, cari află în respectivele proiecte de legi un evident pericol pentru interesele vitale ale bisericei nóstre: cestiunea verificării numiţilor doi deputaţi se ţine deocamdată în suspens, şi sântul sinod episcopesc al provinciei nóstre metropolitane este rugat a se pronunţa pe basele canonice ale disciplinei bisericesci, dacă aceşti doi membrii ai bisericei în casurile concrete sunt ori nu culpabili de vătămarea principielor şi a disciplinei bisericesci.“

Până aci conclusul congresului.

Toţi ómenii de bine ai bisericei nostre au fost de credinţa, că numiţii doi membri ai bisericei nóstre vor trage ei înşişi consecuenţele din faptele lor.

Nu o au făcut ei, o au făcut forul suprem legislativ din biserica nóstră, o a făcut congresul, în interesul susţinerei disciplinei în biserică.

Şedinţele congresului naţional-bisericesc.

(Continuarea şedinţei a VI-a)

Urméză la ordinea ḑilei raportul comisiunei bisericesci. Raportor deputatul Ignaţiu Papp. Consistoriul metropolitan cu datul 5 Maiu a. c. Nr. 81 a făcut raport congresului, în care a arĕtat că ministrul de culte a recercat pe consistoriele eparchiale se arete în un conspect general dotaţiunea parochielor. In obiectul acesta sinodul diecesau din Caransebeş, căruia încă i s'au comunicat actul guvernului, cere inviaţiuni dela congres pentru o procedere uniformă.

Consistoriul metropolitan la 21 August, 1894 ocupându-se cu afacerea din cestiune, a luat următoriul conclus: Se avisézĕ consistoriele eparchiale sĕ adune şi sĕ substérnă domnului ministru datele despre dotaţiunile parochiale pelângă espressa reservă, că regularea dotaţiunilor parochiale aparţine esclusiv autorităţilor nóstre bisericesci, şi în acéstă afacere nu se póte de loc admite ingerenţa guvernului, dar punêndu-se în vedere din partea regimului urcarea subvenţiunei de stat, şi presupunênd noi că datele se cer spre mai bună orientare, în acest scop le subscernem în asceptare, că subvenţiunea se va asemna la dispositiunea autorităţilor bisericesci superióre într'o sumă generală, precum s'a urmat faţă cu alte confesiuni din ţară, pelângă susţinerea intactă a autonomiei nóstre bisericesci.

In conformitate cu propunerea comisiunei bisericesci mĕsurile decretate de către consistoriul metropolitan se iau cu aprobare la cunoscinţă.

Find timpul înaintat, şedinţa s'a încheiat. Şedinţa procsimă se va ţinea în ḑiua următóre îndată după celebrarea părăstasului în memoria fericitului metropolit Andreiu Baron de Şaguna şi a fericitului mecenate Emanuil Gozdu.

Şedinţa a VII-a s'a ţinut Sâmbătă cu incepere dela órole 9½. După deschiderea şedinţei s'a cetit şi autenticat protocolul şedinţei precedente.

La propunerea Escelenţiei Sale a Inalt Prealuminatului şi Preasânţitului domn Archiepiscop şi metropolit Miron Romanul s'a luat act la protocol atât despre docsologia festivă, celebrată Joi la ḑiua înălţărei Domnuluì ca espresiune a bucuriei nóstre din incidentul de 25 ani ai vieţei nóstre constituţionale bisericesci, cât şi despre celebrarea de aḑi a părăstasului în memoria fericitului archiepiscop şi metropolit Andreiu baron de Şaguna şi a mecenatului Emanoil Gozsdu.

A urmat apoi la ordinea ḑilei raportul comisiunei bisericesci in obiectul legilor politice-bisericesci. Raportor Ignatiu Pap. Cetindu-sĕ raportul consistorial, comisiunea propune luarea lui la cunoscinţă şi ca basă la desbatere specială.

Deputatul Vasiliu Mangra faţă cu propunerea comisiunei a făcut contra propunerea:

Deórece propunerile Ven. Consistoriu metropolitan cu privire la nóuele reforme religióse cuprind astfel de norme şi principii, cari ating basele de drept canonic al bisericei ortodocse române din Ungaria şi Transilvania, în conformitate cu §. 174 al statutului organic propun a se transpune în competinţa sinodului episcopesc spre a se pronuncia în înţelesul canónelor asupra lor.

Preşedintele, Preasânţitul archiepiscop şi metropolit, dă desluşiri, că toţi trei archiereii, cari formézĕ sinodul archieresc, au participat în consistoriul metropolitan la crearea propunerilor făcute de către consistoriul metropolitan şi au consimţit şi consimt cu ele.

Cu delăturarea propunerei deputatului Vasiliu Mangra se primesce propunerea comisiunei, şi astfel raportul consistorului metropolitan se ia spre sciinţă şi de basă la desbatere specială.

In desbaterea specială in conformitate cu propunerea comisiunei bisericesci unanim se primesce următoriul conclus, propus de către consistoriul metropolitan, care se servéscă ca directivă pentru ţinuta organelor nóstre bisericesci.

„Congresul lând cu părere de rĕu la cunoscinţă acţiunea pornită din partea statului de a introduce instituţiuni, cari sunt cualificate de a slăbi legătura internă a bisericei, şi a submina temelia religiósă morală a societăţii bisericesci, apróbă întru tóte paşii întreprinşi din partea organelor eparchiale în contra introducerei acelor reforme, şi cu plăcere ia act despre démna apĕrare a intereselor bisericei din partea prelaţilor nostri; totodată enunţă că biserica ortodocsă română va lucra şi în viitoriu pe terenele legale spre scopul de a esopera ridicarea din valóre a acelor instituţiuni de reforme, cari sunt păgubitóre pentru interesrle bisericei.“

Cu privire la căsătoria civilă, comisiunea bisericéscă propune a se primi următórea propunere a consistoriului metropolitan:

„Biserica ortodocsă română numai acea căsĕtorie o va considera de validă din punct de vedere bisericesc care pe lângă actul civil va fi încheiată după prescrisele bisericei, drept acea toţi credinciosii bisericei nóstre vor avé şi după întroducerea cĕsătoriei civile — după încheierea actului civil — a primi şi taina căsătoriei bisericesci amĕsurat prescriselor canonice ale bisericei“.

La propunerea deputatului Dr. Alecsandru Mocsonyi în loc de cuvintele „din punct de vedere bisericesc“ se pune cuvêntul „ca atare“ după cuvintele biserica ortodocsă română, şi la propunerea deputatului Dr Traian Badescu se eliminézĕ cuvintele „pelângă actul civil“, în fine se sterge cuvêntul „şi“ dinaintea cuvintelor „taina căsătoriei bisericesci“ dela sfêrşitul punctului 1. Astfel emandată sĕ primesce propunerea consistoriului metropolitan.

Cu vot unanim se primesce punctul 2 din propunerile consistoriului metropolitan, care e de următoriul cuprins:

Tóte acele căsătorii încheiate de credincioşii bisericei nóstre, cari pelângă actul civil nu vor fi încheiate după prescrisele bisericesci, în sensul canónelor bisericei, vor fi considerate de nevalide“.

Venind la punctul *B* din propunerile consistoriului metropolitan, comisiunea propune primirea neschimbată a aceluia în următorul tecst:

„Spre scopul de a înlesni şi uşura susţinerea căsĕtoriei bisericesci pentru toţi credincioşii bisericei: deodată cu introducerea căsătoriei civile vestirile (promulgările) prealabile, urmate în biserică, se reduc la una pentru publicitate, éră licenţa protopresbiterală se sterge, respective se ridică din valóre“.

Faţă cu aeéstă propunere, deputatul Augustin Hamsea propune omiterea părţii din urmă, referitóre la licenţa protopresbiterală.

Deputatul Vasile Mangra propune omiterea întregei propuneri.

Cu delăturarea ambelor propuneri se primesce întru tóte propunerea consistoriului metropolitan.

Cu unanimitate se primesce punctul 4 din propunerile consistoriului metropolitan în tecstul următoriu:

„După terminarea procesului divorţial înaintea forurilor civile, părţíle litigante aparţinĕtóre bisericei nóstre vor avé a presenta sentenţa civilă definitivă la forurile matrimoniale ale bisericei, şi a cere deslegarea matrimoniului încheiat după prescrisele bisericei ér torurile matrimoniale bisericesci vor avé a urma după procedura sumarică, şi a delibera asupra causei de divorţiu în înţelesul canónelor“.

Pentru a introduce o procedură cât mai uşóră şi scurtă, regulamentul congresual pentru procedura matrimonială se va lua sub revisiune“.

Asemenea cu unanimitate de voturi s'a primit şi punctul 5 din propunerile consistoriului metropolitan în tecstul următoriu:

„Deşi statul civil după legea sa sancţionată va purta registrele matriculare civile, totuşi biserica nóstră ortodocsă română în interesul propriu va continua conducerea matriculelor bisericesci, amĕsurat dispoşiţiunilor de mai nainte introduse în biserică, şi pentru ca acele matricule se coréspundă scopului urmărit de biserică, biserica nóstră pe calea organelor sale administrative are a controla cu tótă rigórea, şi a lua mĕsuri speciale ca metriculele bisericei nóstre sĕ fie conduse cât mai esact, ca acele sĕ pótă serví şi de o controlă faţă de matriculele civile; prin urmare preoţimea bisericei nóstre din întréga metropolie este îndatorată şi mai departe în tótă regula şi esact a purta tóte matriculele introduse în biserică, adecă: a continua purtarea matriculelor botezaţilor (născuţilor), cununaţilor şi ale morţilor“.

La punctul 5 din propunerile consistoriului metropolitan privitoriu la recompensarea protopresbiterilor pentru perderea causată prin ştergerea licenţelor de cununii s'au desvoltat o discussiune fórte viuă.

Comisiunea bisericéscă a propus primirea propunerei presentate de către consistoriul metropolitan în următórele:

Deórece prin stergerea licenţelor protopopesci de cununii protopresbiterii vor perde tacsele avute dela acele licenţii, cari au format o parte considerabilă a dotaţiunei protopopesci, eparchiele sufragane vor avé a se îngriji pentru recompensarea şi rebonificarea acelor perderi după împregiurări.

Deputatul Vasiliu Mangra a produs stergerea acestui punct, căci de sine se înţelege îngrigirea de dotaţiunea servitorilor bisericei.

Deputatul Dr. Traian Bădescu a propus luarea următorului conclus:

Măritul congres prin o representaţiune către Inaltul guvern sĕ céră despăgubire pentru deteriorarea dotaţiunei protopresbiterale.

Deputatul Vasiliu Dămianu a presentat următórea propunere:

Se ind umă eparchiile, ca din ḑiua, în care se scot din valóre licenţiile protopresbiterale, şi încétă tacsele, ce au fost împreunate cu acele, sĕ recompenseze pe protopresbiteri amĕsurat perderilor, ce li s'au causat.

Deputatul Dr. Ilarion Puşcariu accentuând cu deosebire starea precarie a protopresbiterilor din archidiecesă, a cărora unice venite erau tacsele din licenţele de cununii, susţine motivarea din propunerea consistoriului metropolitan dar propune luarea următoriului conclus meritoric:

Eparchiile se îndrumézĕ a face îngrijiri în general pentru o dotaţiune corespunḑĕtóre a protopresbiterilor.

După încheierea desbaterei se pun la vot aceste propuneri, cari tóte se resping, şi astfel se primesce propunerea făcută de către consistoriul metropolitan.

Punctul final asemene s'a primit cu unanimitate în nrmătoriul tecst:

„Consistoriul metropolitan va avé a da o instrucţiune detaiată pentru întroducerea şi esecutarea principiilor enunţate“.

In conformitate cu conclusele amintite mai sus conclusul normativ în obiectul legilor politico-bisericesci este de următoriul cuprins:

„Congresul luând cu părere de rĕu la cunoscinţă acţiunea pornită din partea statului de a întroduce instituţiuni, cari sunt cualificate de a slăbí legătura internă a bisericei, şi a submina temelia religiósă morală a societăţii bisericesci, apróbă întru tóte paşii întreprinşi din partea organelor eparchiale în contra întroducerei acelor reforme, şi cu plăcere ia act despre démna apĕrare a intereselor bisericei din partea prelaţilor nostri; totodată enunţă că biserica ortodocsă română va lucra şi în viitoriu pe terenele legale spre scopul de a esopera ridicarea din valóre a acelor instituţiuni de reforme, cari sunt păgubitóre pentru interesele bisericei“.

„Biserica ortodocsă română ca atare numai acea căsătorie o va considera de validă care va fi încheiată după prescrisele bisericei, drept acea toţi credincioşii bisericei nóstre vor avé şi după întroducerea căsătoriei civile — după încheierea actului civil — a primi şi taina căsătoriei bisericesci amĕsurat prescriselor canonice ale bisericei“.

Tóte acele căsătorii încheiate de credincioşii bisericei nóstre, cari pe lângà actul civil nu vor fi încheiate după prescrisele bisericesci, în sensul canónelor bisericei, vor fi considerate de nevalide“.

„Spre scopul de a înlesní şi uşura susţinerea căsătoriei bisericesci pentru toţi credincioşii bisericei: deodată cu întroducerea căsătoriei civile vestirile (promulgările) prealabile, urmate în biserică, se reduc la una pentru publicitate, éră licenţa protopresbiterală se şterge, respective se ridică din valóre“.

„După terminarea procesului divorţial înaintea forurilor civile, părţile litigante aparţinĕtóre bisericei nóstre vor avé a presenta sentenţa civilă definitivă la forurile matrimoniale ale bisericei, şi a cere deslegarea matrimoniului încheiat după prescrisele bisericei ér forurile matrimoniale bisericesci vor avé a urma după procedura sumarică, şi a delibera asupra causei de divorţiu în înţelesul canónelor“.

Pentru a întroduce o procedură cât mai uşóră şi scurtă, regulamentul con-

gresual pentru procedura matrimonială se va lua sub revisiune".

„*Deşí statul civil după legea sa sancţionată va purta registrele matriculare civile, totuşi biserica nóstră ortodocsă română în interesul propriu va continua conducerea matriculelor bisericesci, amĕsurat disposiţiunilor de mai nainte întroduse în biserică, şi pentru ca acele matricule se corĕspundă scopului urmărit de biserică, biserica nóstră pe calea organelor sale administrative are a controla cu tótă rigórea, şí a lua mĕsuri speciale. ca matriculele bisericei nóstre sĕ fie conduse cât mai esact, ca acele sĕ pótă serví şi de o controlă faţă de matriculele civile; prin urmare preoţimea bisericei nóstre din întréga metropolie este îndatorată şi mai departe în tótă regula şi esact a purta tóte matriculele întroduse în biserică, adecă: a continua purtarea matriculelor botezaţilor (născuţilor) cununaţilor şi ale morţilor*".

„*Deórece prin stergerea licenţelor protopopesci de cununii protopresbiterii vor perde tacsele avute dela acele licenţii, cari au format o parte considerabilă a dotaţiunei protopopesci, eparchiele sufragane vor avé a se îngrijí pentru recompensarea şi rebonificarea acelor perderi după împregiurări*".

„*Consistoriul metropolitan va avé a da o instrucţiune detaiată pentru întroducerea şi esecutarea principiilor enunţate.*

Find timpul înaintat, şedinţa procsimă se anunţă pe ḑi la 5 óre, şi cea de acum se încheie la órele 1 p. m.

Datorinţele pressei.

(Incheiere).

IV. In strênsă legătură cu datorinţa linguistică este cea ortografică: Tóte popórele culte, Germanii, Francesii, Italienii au o singură ortografie, fie aceea fonetică, fie etimologică, numai la noi, la Românì, scrie fiecare după capul lui, ca şi când fiecare s'ar simţi în drept de-a şi considera ortografia lui, ca singură mântuitóre.

Extra ortographiam meam — pare că ḑice fie-care — *non est salus*; afară de ortografia mea nu e mântuire.

Ei dar nu merge aşa. Şi noi Românii avem o academie, căreia îi compete esclusiv — după părerea mea — dreptul, de a regula ortografia, o cestiune, cu care în timpul din urmă academia s'a şi ocupat mai de aprópe.

Părerea mea categorică este: Că tot Românul cu carte sĕ-şi acomodeze ortografia lui după a academiei, altfel este cu neputinţă, sĕ ajungem la o singură ortografie. Este dar o datorinţă cardinală pentru gazetar, pentru preoţi, profesori, advocaţi, învĕţători etc. sĕ-şi acomodeze ortografia lor întocmai după a academiei. *Tertium non datur.* Dacă profesorii şi învĕţătorii vor instrui astfel pe elevii lor, atunci în câte-va ḑeci de ani noi avem unitate în ortografie; — şi cine se mai îndoesce, că unitatea ortografică este un pas însemnat spre globul nostru de aur: Spre unitatea culturală?!

V. Din punct de vedere etic unui gazetar nu i-e permis, sĕ umple colónele cu minciuni tendenţióse, ci totdeauna şi sub ori-ce împrejurări sĕ spună adevĕrul; dar şi adevĕrul acesta sĕ nu-l cionteze reproducênd numai o parte din el, ci sĕ-l comunice în tótă întregitatea lui.

Este un proverb vechiu românesc, că cu minciuna prânḑesci, dar nu mai cinezi. Nu póte fi nici-odată chemarea jurnalistului, sĕ umple capul cetitorilor cu frase góle, a căror cuprins sĕ constea din minciuni sdravene. Este o crimă — după părerea mea — contra eticei pressei, a seduce opinia publică spre a-ţi înmulţí numĕrul abonenţilor. Este o crimă, a scorní neadevĕruri pe contul unui dignitariu bisericesc sau a altei persóne, care jócă un rol între Români. Câştigul material dobândit pe acéstă cale nu ţine mult, întocmai ca şi banii câştigaţi cu înşelăciune; ér încrederea publicului cetitor dispare din causa minciunilor, cât ḑici, ce faci. Caracterul, mintea şi inima cetitorului sunt cu mult mai scumpe decât creiţăruşii

Unui jurnalist nu 'i-e permis, sĕ jidovéscă cu speculă stricând moralul adevĕrat al poporului, pentru care scrie.

VI. Aşa dar nimic nu póte fi mai preţios pe lângă inteligenţa, limbagiul, demnitatea şi ortografia unui popor, ca inima lui, moralul lui. Şi acum sĕ mergem un pas mai departe: Moralul poporului românesc este fórte strîns legat cu religiositatea lui; ér religiositatea lui îşi are reşedinţa stabilă în sinul bisericei românesci. Sper, că nici un Român cuminte nu va contesta afirmaţiunea, că un ţĕran religios, este şi un om de caracter, şi cu inimă bună, că un ţĕran care ţine cu sfinţenie la biserica lui, ţine cu aceeaşi sfinţenie şi la naţionalitatea lui.

Admiţênd aceste premise necontestabile este o crimă contra moralului, când jurnalistul îndrăsnesce sĕ ofenseze simţul religios al poporului român!

Nu e mai puţin adevĕrat, că acest sentiment scump religios poţi sĕ-l cunosci într'o comună, şi după legăturile de iubire sau neiubire, cari esistă între creştini şi paroch. Intr'o comună unde parochienii nu pun preţ, ba chiar batjocoresc pe preotul lor, acolo de sigur şi simţul religios al lor este sub tótă critica.

Stând lucrurile astfel, că dela iubirea, ce esistă între parochieni şi paroch depinde în mare parte sentimentul religios şi cu acesta *tăria înăuntru şi afară de parochie*: O crimă comite ori-care individ, care aţîţă pe parochieni contra parochului.

Şi dacă mergem cu acéstă analogie şi mai departe, atunci noi toţi românii gr. orientali formăm o parochie mare, al cărei cap este şeful suprem al bisericei nóstre: Escel. Sa D-nul nostru archiepiscop şi metropolit. Iubirea reciprocă dintre cel mai mare paroch şi dintre parochieni singură e în stare, sĕ garanteze sentimentul religios, cea mai puternică temelie a esistenţei nóstre şi politice şi naţionale.

Când încercaţi, din norocire fără nici un succes, sĕ răpiţi parochienilor ortodocşi iubirea naturală, care trebue s'o aibă către cel mai mare paroch al lor, atunci voi comiteţi nu numai un atentat asupra bisericei, dar şi un atentat naţional, căci ofensaţi ce avem noi mai sfênt, sentimentul religios şi împreună cu acesta şi pe cel naţional!

Sĕ nu uite deci nici un gazetar; că la noi, la români, naţionalitatea e strîns legată de biserică, că cel ce strică bisericei, strică şi mai mult naţionalităţii. Aducă-şi tot jurnalistul aminte de vorbele poetului Lăpĕdat:

„Românul în astă lume,
„Ori-ce rele o-a suferì,
„In *legea*, în care se nasce,
„In ea scie a murì".

Legea dar şi mai marii ei ar trebui sĕ trécă sub rubrica: *Nolli me tangere.*

* * *

Şi acum sĕ reasumăm pe scurt datorinţele essenţiale ale pressei:

Pressa: Sĕ aibă o origine nobilă, sĕ nu sĕ înfiinţeze din ură personală şi cu tendinţe rĕutăcióse. Sĕ trateze cestiuni, cari intereséză pe cetitori şi sĕ le scrie astfel, ca sĕ fie pe deplin înţelese. Sĕ pórte un stil plin de demnitate şi sĕ foloséscă o singură ortografie, ortografia academiei. Sĕ nu publice minciuni, ci adevĕrul în tótă integritatea sa. Sĕ contribuie la formarea caracterului susţinênd cu energie sentimentul religios. In consecinţă sĕ cultive pe tóte căile nu ura, ci iubirea curată între parochieni şi paroch, între toţi Românii greco orientali şi între şeful suprem al acestei biserici!!

Ér cetitorilor, cari vreau sĕ înţelégă, le recomand în propriul lor interes, dacă le cade în mână câte o gazetă, care calcă aceste datorinţe, care îşi consideră de scop final a lovì în sentimentul lor religios, lovind fără cruţare în mai marii bisericei nóstre. ce recomand, sĕ fie cuminte şi astfel de poreclite gazete, nedemne de nobila misiune a pressei, mai bine sĕ nu le mai citéscă, căci în loc sĕ i aducă vre-un folos, le strică răpindu-le timpul de géba!!

Primirea I. P. S. Sale noului metropolit gr.-cat. Dr. Victor Mihályi de Apşa.

Sâmbătă în 25 l. c. n. I. P. S. S. noul metropolit gr.-cat. Dr. Victor Mihályi a sosit în Blas, unde în 26 l. c. a fost întronisat.

Primirea, ce i-s'a făcut din partea credincioşilor a fost fórte căldurósă. I. P. S. S. D. metropolit a sosit pe la Teiuş cu trenul dela Alba-Iulia. La Teiuş I. P. S. Sa D. metropolit s'a întêlnit cu Escel. Sa Domnul episcop al Oradiei Mihail Pavel, carele a fost designat ca comisariu bisericesc la întronisare; tot aici I. P. S. S. a fost aşteptat de o numerósă deputaţiune sosită din Blaş şi de alţi onoraţiori din jur, precum şi de o mare mulţime de popor.

După sosirea trenului înalţii prelaţi s'au bineventat reciproc, apoi dl Stefan Popp din Mihalţ ţinù vorbirea de întimpinare, la care rĕspunse I. P. S. Sa; vorbí apoi d-nul Dr. Aug. Bunea, la care de asemenea îi rĕspunse I. P. S. Sa în cuvinte călduróse şi părintesci.

La Blaş I. P. S. Sa a fost întimpinat de un numĕr mare de inteligenţă, de tinerimea studiósă din Blaş şi de o mulţime mare de poper. La gară fu bineventat de dl director al preparandiei Munteanu; la primul arc de triumf de dl notariu comunal Munteanu, ér la capitol de Rever. Sa Dl vicariu-metropolitan Ioan Moldovănuţ.

Dela întimpinare s'a obţinut cu totul dl episcop şi capitlul din Gherla. O tristă împregiurare este de remarcat şi de astădată. Funcţionarii dela tren în timpul vorbirilor de întimpinare şi în timpul rĕspunsurilor puneau maşinele dela trenuri în mişcare spăriind astfeliu publicul aglomerat, încât putea sĕ se întêmple şi nenorociri. La Jibot, precum se spune, I. P. Sa era sĕ rĕmână pe jos, dacă nu întrerupea vorbirea şi alerga sĕ se urce în tren.

Intronisarea s'a făcut Dumineca trecută între mari festivităţi arangiate de clerul şi poporul bisericei române greco-catolice.

Escelenţla Sa Inalt Preasânţilul nostru archiepiscop şi metropolit Miron Romanul s'a representat la festivităţ le întronisărei prin Părintele protopresbiter şi asesor consistorial Ioan Papiu şi prin secretariul consistorial Dr. Remus Rosca, cari au inmanuat noului metropolit şi un autograf al Escelenţiei Sale.

Din inimă luăm şi noi parte la bucuria metropoliei române greco-catolice din acest festiv incident, şi dorim noului metropolit viéţă şi sănĕtate îndelungată pentru binele bisericei române greco-catolice, şi pentru consolidarea bunelor raporturi dintre cele două metropolii române.

Noutăţi.

Reuniunea română de musică din Sibiiu. După-cum suntem informaţi reuniunea de musică din Sibiiu în feriile Rusaliilor va face o escursiune, şi va concerta în **Bucuresci**, **Ploiesci** şi în **Braşov**.

Reuniunea acésta sub conducerea domnului Dima s'a avêntat la locul prim între reuniunile de acest soiu în patria nóstră.

Presentarea ei în capitala României este un act, pe care cu drag i-l înregistrăm noi, şi cu fală-l vor lua la cunoscinţă toţi românii, cărora le zace la inimă desvoltarea culturală a poporului nostru.

Din patria nóstră s'a sădit cultura în regatul învecinat.

Domnul Dima cu reuniunea română de musică umblă pe cărările marelui dascăl Lazăr.

Dumneḑeu sĕ încoroneze cu succese stăruinţele nobile culturale ale acestei reuniuni, şi ale distinsului ei conducĕtor.

* * *

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu", învită la Concertul împreunat cu teatru şi joc ce se va aranjia Duminecă în 2 Iunie n. (ḑiua de Rosalii) 1895 în pavilonul dela „Hermannsgarten". Inceputul la órele 8 séra. Preţul de întrare de familie à 3 persóne 1 fl. 30 cr., pentru domni 60 cr. pentru dame 40 cr. Suprasolviri benevole se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică. Bilete de întrare se capătă începênd de Joi 30 Maiu n. la „Institutul Tipografic" (strada Măcelarilor Nr. 21), la „Librăria archidiecesană" (strada Măcelarilor Nr. 45) şi séra la cassă. Intre pause precum şi la dans publicul va fi delectat de musica militară. Program: 1. „Deşteptă-te Române", esecutat de musică. 2. „Românul", de ***, esecutat de corul reuniunii. 3. „Fóie verde alunaie", de Ventura, esecutată de musică. I. „*Harţă Rezeşul*". Operetă într'un act, de Vasile Alecsandri. Persónele: Harţă Rezeşul, dl George Poponea; Bursuflescu, dl Augustin Gruiţa; Lunceanu, primar, dl Ioan Imbăruş; Tarşiţa Garoféscа, vĕduvă, d-şóra Elena Pop; Măriuca, tinĕră ţĕrancă dşóra Eugenia Grecu; Un lacheu, ***; 4. „Tu care eşti perdută", de Dinic, esecutată de musică. 5. „Din depărtare", de I. Vorobchievici, esecutată de corul reuniunii. 6. „Aş vrea", de ***, esecutată de musică. II. „*Turnu-Măgurele*". Scenă în versuri într'un act, de Vasile Alecsandri. Persónele: Adela, tinĕră vĕduvă, d-na Maria Imbăruş; Horcea, sergent de dorobanţi, ***; Doctorul, dl George Mocean. 7. „Marşul lui Mihaiu-Vitézul", esecutat de musică, Intre pausă se va juca „Căluşerul" şi „Bătuta" sub conducerea dlui George Poponea. Fumatul înainte de orele 10 este oprit.

Inteligenţa română este respectuos rugată a se considera prin acésta ca învitată.

* * *

Incendiu la Londra. Se depeşéză, că Dormontey o parte a oraşului Londra a fost ieri nóptea cercată de un incendiu teribil. Nenumĕraţi sunt aceia, cari şi-au perdut tótă averea prin foc, fiind-că partea acésta cercată e locuită numai de sĕraci. Daunele sunt estimate la 200.000 funţi de sterlingi, ceea-ce e mai mult decât două milióne de floreni.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român".

Cohalm, 10 Maiu.

Onorate dle redactor!

Pe 7 Maiu st. v. a fost convocată „Reuniunea învĕţătorilor gr.-or. din despărţĕmêntul Cohalmului la adunarea generală în comuna Merchiaşa, unde mai întêiu s'a ţinut esamenul cu copii de scólă, de faţă fiind învĕţătorii: 1. I. Urs, Caţa. 2. I. Bănuţ Cohalm. 3. G. Berghea Fântâna. 4. I. Şolcă, Felmer. 5. I. Ciucan Mateiaş. 6. A. Niculescu Merchiaşa, 7. G. Maican Ticuşul-rom. şi 8. G. Andron Ungra.

Esamenul s'a început înainte de 9. şi a durat până după 11 óre cu asistenţa unui public fórte numĕros din comună, între care pe lângă învĕţătorii susnumiţi era şi preotul din Mateiaş, Ioan Brotea, şi după esamen dimiţînduse copii neîntrerupt s'a deschis şedinţa „Reuniunei" prin preşedintele ei, domnul Nicolau D. Mircea protopop printr'un cuvênt acomodat. Pertractarea s'a început cu întrebarea din partea preşedintelui, dacă află adunarea cu scop aş face dd. învĕţători mai întêiu observările cuvenite la întrebărtle învĕţătoriului esaminător şi la rĕspunsurile scolarilor esaminaţi? Ceea-ce primindu-se, s'a început a se cerne cu cea mai mare scrupulositate mai de toţi învĕţătorii pe rĕnd tóte mişcările învĕţătoriului esaminător, privirea, ţinuta şi tonul de vorbire, cari observări în parte recunoscêndu-le dl Niculescu, pe altele le rĕspingea cu alte motive.

Vĕḑînd interesul cel mare din partea învĕţătorilor presenţi la aceea adunare pentru câsciparea unui metod cât se póte mai practic, am cugetat că numai acest punct încă ar fi meritat întrunirea „Adunărei“. Laudă şi recunoscinţă se cuvine celor ce au dispus ţinerea esamenului cu adunarea învĕţătorilor, pentru că observările făcute la o astfel de ocasinne sunt o scólă fórte bună pentru cei mai mulţi, dacă nu chiar pentru toţi învĕţĕtorii.

Interesul cel mare faţă de scólă l'au dovedit însĕ d-nii învĕţători, Maican, Bănuţ, Andron, Niculescu, Berghea şi Ciucan prin desvoltarea temelor publicate în „Telegraful Român“ Nr. 47. c. ce le au predat în adunare, dintre care cu puţină deosebire a fost lucrată una mai bine ca alta.

Ambiţiunea de cei întâi învĕţători între cei presenţi şi au arătat'o învĕţătorii Ioan Bănuţ şi George Andron, cari la lecţiunea practică România din Geografia Europei în critică şi contra critică, nelăsând nici un punct neobservat, ambii voiau se ţină locul prim.

Purtarea şi interesarea de postul, cel ocupă învĕţătorii participanţi la acéstă adunare a umplut pe cei interesaţi de bucurie, dar apoi pe conducătoriul Reuniunei despărţĕmêntului, se póte crede, că şi de mândrie, căci prin resultatul acestor învĕţători 'şi vede încâtva ostenelele recompensate putênd cu timp convinge prin atari învĕţători pe cei indiferenţi de sub conducerea sa (înţelegând junele comune) despre însĕmnătatea şi folósele scólei.

După constituirea pe un period nou de 3 ani, bine reuşită şi încassarea tacselor dela unii membrii s'a încheat şedinţa prin presidiu cu cuvinte călduróse de îmbărbătare la adresatul învĕţător.

Incă ceva de notat. Dupe pertractarea unor puncte din programă fiind timpul înaintat s'a făcut pausă, în care parochul local d. Pomp. Predovici a întrunit în casa sa la un prânḑ gustos, servit de dómna preotésă pe toţi învĕţătorii cu d. conducător înfrunte; ér dupa încheere d. inv. Niculescu asemenea a servit cu o ojină bună ca merinde de drum pe toţii dd. după care stringêndu şi mânile, luându-şi adio a urmat fie-care calea sa.

Nr. 147/895 [62] 3—3

EDICT.

Oprea I. Pĕtra, gr. or. din Sibiel protopresbiteratul Sĕlişteí, care a părăsit cu necredinţă pre legiuita lui soţie Iliană Gligorea tot din Sibiel mai bine de 7 ani fără a se sci unde se află şi dacă mai trăiesce, pe basa resoluţiunei consistoriale din 7 Martie a. c. Nr. 1862 B. se citéză a se presenta înaintea subsemnatului Oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestul edict, căci la din contra procesul divorţial intentat asuprâ-i de soţia lui se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Sĕlişte, 1 Maiu 1895.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Sĕliştei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Nr. 241/895 [68] 1—1

Publicaţiune.

Prin sentenţa Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan dto 2 Maiu 1895 Nr. 3178 B. Vasile Cărpinean gr. or. din Porcesci este despărţit legal de pribegita lui soţie Martha Ciocănel tot de acolo, cea ce în sensul §. 124 din procedura în cause matrimoniale din 1878 se aduce la cunoscinţă publică.

Avrig, 7 Maiu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului ca for matrimonial de prima instanţă.

Ioan Cândea,
protopop.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

[169] 15

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemente de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace voue de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—.03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noa cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta pănă la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. pănă la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor responsabil prov. Dr. Nicolau Olariu. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 57 Sibiiu, Sâmbătă, 20 Maiu (1 Iuniu) 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La pogorîrea Duchului sânt.

„Duchul înțelepciunei, duchul înțelegerei, duchul temerei de Dumnedeu.“

Așa cântăm noi din cărțile bisericesci.

Trimis'a Dumnedeu duchul sânt peste apostolii sei în chipul limbilor de foc.

Și ei toți au început a grăi cu streine graiuri, cu streine învățături, cu streine cuvinte ale sântei Treime.

Admirabil de frumos illustréză sânta scriptură rolul limbilor în viața omenéscă.

Trecú potopul infiorător, care fu trimis pe lume pentru fărădelegile ómenilor.

Și s'au innecat toți cei rĕi, și a rĕmas numai bunul Noe.

Lumea s'a înmulțit din nou.

Din copiii cei buni ai lui Noe s'au născut și s'au imulțit ómenii cei buni, din Ham cel rĕu s'au născut cei rĕi.

Și s'au amestecat cei buni cu cei rĕi, și cei rĕi erau mai mulți, căci din buni se făceau rĕi, dar din rĕi buni nu se făceau.

Și s'au hotărît ómenii se facă un turn mare, care se ajungă cu vêrful până la nori.

Și ómenii au lucrat cu puteri încordate, și lucrul da inainte, și ómenii cu drag se desfătau la privirea pomposului edificiu, eșit din creeri lor, eșit din lucrul mânilor lor.

Și erau făloși ómenii, și ei in superbia lor au uitat și de legile omenesci și de cele Dumnedeesci, căci ochii lor erau ațintiți numai spre turn, făceau drumul numai prin nori, și piciórele, cari trebuiau sĕ se ficseze numai pe pământ, au trebuit sĕ se poticnéscă

Și au amestecat Dumnedeu limbile lor.

Și ómenii s'au turburat, și ómenii nu s'au mai cunoscut unii pe alții.

Și au incetat lucrarea turnului babilonic, și ómenii au început a se grupa după limbă.

Și popórele, cari vorbiau o limbă s'au adunat la un loc, și au format o familie, au închiegat un stat, și s'au desvoltat statele naționale, și caracteristica statelor au fost limbile.

Așa ne istorisesce în mod de tot plastic istoria biblică, așa o am învĕțat noi din frageda pruncie, și ni s'a tipărit, adânc ni s'a tipărit ea în inimile nóstre.

Și de câteori audim frumósa cântare bisericéscă: *„Când s'au pogorît limbile amestecând, despărțit'au némurile cel prea înalt“* totdéuna ne aducem aminte de istoria biblică, unde am vĕdut, că Dumnedeu au amestecat limbile, care amestecare a produs confusiunea, și din confusiune a isvorît impărțirea ómenilor in staturi naționale.

Și cu durere vedem repețindu-se lucrurile, căci în lume trăim și noi, și în lume lucrurile se repețesc.

După teribilul potop de cutropire din 1848 a urmat prima eră după vijelie. Aer mai curat, voie la lucru, si nóuă viață in cei rĕmasi.

Și cei rĕi din nou au început a se consolida, si ei se înmulțiau, si si cei buni deveniau rĕi, căci omul dela fire e mai aplicat spre rĕu decât spre bine.

Și era acuma de tot mic numĕrul celor buni, numĕrul celor ințelepți, si acestia numai erau ascultați.

Și au inceput ómenii la zidirea turnului babilonic, care cu ori ce preț se ajungă până la nori, contra voiei lui Dumnedeu, și contra desvoltării firesci a omenimei.

Și popórele sunt cu forța impinse la lucru. Intreg aparatul statului modern e pus in serviciul turnului babilonic, căci turnul trebue sĕ ajungă până la ceriu.

Și lucrarea dă înainte. Unii cară var, alții cărămidă, inspectorii supraveghiază lucrarea, architecții din consiliul diregĕtoriilor fac planurile, privirile sunt îndreptate tóte spre nori, și mileniul din apropiere e chemat sĕ pună coperișul turnului. In vêrful turnului nu vine crucea, semnul păcei și al iubirei, în vêrful turnului vine stindardul roșu semnul, neunirei, signalul discordiei, signalul cu motto: *bellum omnium contra omnes*“.

Și a mestecat Dumnedeu limbile, au mestecat inimile, și ómenii nu se mai pot înțelege.

In cutezanța lor ómenii s'au atins de conscienţa nóstră națională și religiósă, s'au atins de datinele nóstre, ne împing în o direcțiune contrară desvoltării nóstre bisericesci și naționale, tot spre a contribui la turnul babilonic, care trebue sĕ ajungă până în nori.

Și a mestecat Dumnedeu limbile, și ómenii nu se mai înțeleg, căci privirile sunt înălțate tóte spre nori, și omul cu ochii în nori, nu vede bolovanii cari stau în drumul lui

Despărțit'au némurile cel prea înalt. Da, némurile nu mai contribue la lucrările începute, căci ele duc la descompunere, și noi nu voim descompunere, noi voim consolidarea statului pe base sănĕtóse, cari sĕ asigure fiecărui ném desvoltare după legea și după limba lui.

Suntem în ajunul sĕrbărei pogorîrei Duchului sânt

In chipul limbilor de foc s'a pogorît duchul sânt peste apostoli, și pe toți i-au chemat în unire, la lucrare armonică.

Sublima învĕțătură a bisericei ne impune datorința, sĕ accentuăm în deo sebi importanța simbolică a acestei sĕrbători.

Sĕ ne rugăm Domnului ceresc pentru luminarea minței și a inimei bărbaților, chemați a conduce destinele patriei nóstre!

Sĕ vină peste ei duchul înțelepciunei, duchul înțelegerei, duchul temerei de Dumnedeu!

Sĕ dispară duchul vanității, care a produs confusiunea babilonică de adi, sĕ dispară duchul grandomaniei, care-i pórtă tot prin nori, și în visuri fantastice, în visuri de un frumos stat național unitar, cu o singură limbă, și cu aceleși particularități de rassă.

Din confusiunea dela Turnul babilonului s'au desvoltat statele naționale, căci fiecare individ s'a grupat pelângă limba sa.

Confusiunea babilonică a statului unitar de adi nu va fi pentru consolidarea Ungariei.

Adi în internul patriei nóstre domnesce o nemulțămire generală, căci politica de stat s'a atins de credința popórelor, de limba lor, de datinele și de obiceiurile eredite dela strămoși.

Nici în timpurile biblice n'a fost poporul o massă crudă, din care sĕ poți ridica un turn babilonic după plac.

Mai puțin e adi o asemene massă crudă el, bună numai pentru a fi pusă în fenomenala mașină a lui Grünwald și Baross, care dacă bagi la un capĕt un slovac, sau român, din celalalt sĕ ese ungur cu tóte insușirile și particularitățile rassei magiare.

Sĕ ne rugăm lui Dumnedeu în ajunul acestei mari sĕrbători.

Trimite-le dómne duchul înțelepciunei, duchul înțelegerei, duchul temerei de Dumnedeu“!

Ședințele congresului național-bisericesc.

Ședința a VIII-a la 13/25 Maiu 1895. Ședința sĕ deschide la 5 p. m. Protocolul ședinței dinainte de amédi, nefiind pe deplin redactat, autenticarea lui se amână pe altă dată.

La ordinea dilei e comisiunea scolară. Raportor Dr. Georgiu Popa. Obiectul e raportul consistoriului metropolitan despre sistemisarea salarielor învĕțătoresci cu suma de 300 fl. în fața articlului de lege XXVI din 1893.

Raportul consistorial arată la locul prim cuprinsul articlului de lege XXVI din 1893 cunoscut cetitorilor nostri.

La locul al doilea arată, că consistoriul metropolitan a pus la cale o colectă pentru ameliorarea salarielor învĕțătoresci, care până acum a ajuns la suma de 72.664 fl. 78 cr.

Suma acésta nu va asigura esistența scólelor nóstre, deórece trebuințele sunt așa de multe, încât am avé necesitate de 2 milióne floreni, ca din interese sĕ putem acoperi salariele normale, și acele însĕ numai la scólele esistente. Dacă însĕ am voi sĕ înfiiințăm scóle în tóte acele comune, cari adi nu au scólă confesională, ci elevii cercetéză scólele de stat sau comunale din respectivele comune, atunci ni-ar trebui numai pentru personalul didactic suma de 5 milióne.

In special ni s'a arĕtat, că în archidiecesă din scólele esistente nu sunt asigurate 276, și că pentru întregirea salarielor învĕțătoresci la aceste sĕ recere o sumă anuală de 34.699 fl. 65 cr.

In districtul consistoriului din Oradea-mare se recere la an suma de 16.460 fl. 86 cr. pentru 136 de scóle.

In districtul consistoriului din Arad se recere suma de 5636 fl. 40 cr. pentru 39 de scóle.

In general pentru asigurarea scólelor esistente din archidiecesă și din diecesa Aradului se recere suma anuală de 56.796 fl 91 cr.

Din diecesa Caransebeșului n'a intrat conspect nici despre scólele, cari n'au dotațiunea corespundĕtóre, nici despre suma, care s'ar recere pentru intregirea salarielor învĕțătoresci la suma minimală de 300 fl.

In conformitate cu propunerea comisiunei cu unanimitate s'au luat următórele concluse:

1. Comunele bisericesci, organisate în conformitate cu statutul organic, sunt obligate a susținea una sau mai multe scóle poporale confesionale, și amesurat prescriselor art. de lege XXVI. din 1893 a presta pelângă cortel și grădină salariu anual de cel puțin 300 fl. pentru un învĕțătoriu ordinariu și cel puțin 200 fl. pentru un învĕțătoriu adiunct.

2 Comunele bisericesci sunt indatorate a se îngriji preventiv ca cuincuenalele de câte 50 fl. la numĕr cinci, cu 250 fl sĕ se asemne învĕțătorilor cualificați și definitivi cu începere dela 1 Octobre 1898, adecă: îndreptățirea la cuincuenale se începe cu 25 Septembre 1893 — pentru învĕțătorii aplicați de mai înainte cu cualificațiune deplină și definitiv, deci prima cadență sau rată pentru solvirea de cuincuenale este la 1 Octobre 1898; éră pentru învĕțătorii, cari intră mai târdiu în funcțiune, se computa îndreptățirea dela intrarea lor în serviciu ca definitivi.

3. Salariele învĕțătoresci se pot constitui din bani în numĕrariu, din naturalii, din realități, sau din venitul pământului.

4 Față de acele comune bisericesci, cari nu-ar presta prin organele proprii salariul învĕțătoresc prescris, consistoriele eparchiale sunt obligate a procede din oficiu, adecă a procura repartițiunea salariului în sarcina parochianilor, și a lua mĕsuri pe calea autorității administrative pentru încasarea aceluia.

5. Comunele bisericesci, cari vor dovedi, că din causa sărăciei nu pot întregi salariul învĕțătoresc, vor avea a recurge după ajutoriu la Consistoriul concernent.

Consistoriul, aflând cererea intemeiată, va asemna ajutoriul recerut din fondul menit spre acel scop, sau va esopera subvențiune dela stat.

6. Se recomandă eparchiilor, ca la încuviințarea ajutórelor sĕ fie cu considerare mai ales la comunele centrale, micste și mărginașie, și la asecurarea cuincuenalielor.

7. Colecta efectuită de consistoriul metropolitan se împarte între eparchii în proporțiunea trebuințelor, anume primesce:

a) archidiecesa 3/6 parte.

b) eparchia Aradului ambele consistóre 2/6.

c) eparchia Caransebeșului 1/6 parte.

Acésta dotațiune, precum și alte resórte destinate spre acest scop, vor forma în fiecare eparchie un fond de sine, menit spre întregirea salarielor învĕțătoresci.

8. Colecta pentru aceste fonduri sĕ se continue și de aci înainte, ér resultatul colectei sĕ se distribue între eparchii în fiecare an în proporțiunea stabilită în punctul precedent.

A urmat apoi la ordinea dilei raportul comisiunei organisătóre în

---

Din causa sântei sĕrbători a „Pogorîrii Duchului sânt“, numĕrul procsim al fóiei nóstre va apăré Joi în 25 Maiu a. c. st. v.

obiectul împărţirei cercurilor electorale pentru alegerea de deputaţi la congresul naţional-bisericesc. Raportorul Nicolau Zigre în numele comisiunei arată, că eparchiele singuratice sunt învoite cu noul proiect de împărţire al cercurilor electorale, unicul sinod diecesan din Caransebeş a cerut sĕ se susţină pracsa vechie, anume ḑece cercuri mirenesci sĕ se dea pentru fostul confiniu militariu.

Consistoriul metropolitan cu considerare la proporţiunea sufletelor din acea eparchie, şi la principiul enunciat în statutul organic, care prescrie că tot dóue cercuri electorale mirenesci au se facă un colegiu pentru un deputat preoţesc, şi în casul, când s'ar da fostilor grăniţeri ḑece cercuri mirenesci, ar trebuì sĕ li se dea şi cinci colegii preoţesci, şi aşa o terţialitate din populaţiunea Caransebeşului ar alege faptice jumĕtate deputaţii la congres cu scurtarea populaţiunei de 2/3, a ajuns la proiectul de împărţire propus. Comisiunea organisătóre propune deci sĕ se accepteze întru tóte proiectul consistoriului metropolitan.

La obiectul acesta s'a desvoltat o desbatere fórte animată. Primul vorbitoriu contra propunerei făcute de comisiunea organisătóre a fost deputatul Ioan Ionaş, care din considerare, că atât statutul organic cât şi articlul de lege IX din 1868 provede apriat 10 deputaţi mireni pentru graniţa militară, propune susţinerea împărţirei vechi cât pentru diecesa Caransebeşului.

Deputatul Coriolan Bredicean a susţinut propunerea comisiunei. Pretensiunea de a se da grăniţerilor 10 cercuri mirenesci a avut loc până când a esistat graniţa, acum însĕ după ce prin lege s'a desfiinţat graniţa, şi după ce şi scólele din fostul confiniu militar s'au declarat de scóle comunale, luânduli-se caracterul confesional naţional, pretensiunea numai are sens. Dênsul sĕ miră cum nu a venit până acum cele 2/3 părţi din populaţiunea diecesei Caransebeşului, şi sĕ si céră parte drépă în representarea diecesei la congres.

Vorbirea deputatului Brediceanu a avut efect sdrobitoriu, care nu s'a micşorat nici după-ce vorbitoriul a fost atacat personal prin deputaţii din diecesa Caransebeşului.

După eshauriarea vorbirilor a vorbit în urmă raportorul comisiunei deputatul Zigre, şi a spus celor cu privilegii pentru grăniţeri, că dacă aşa de mult ţin ca pentru graniţă sĕ se dea 10 cercuri, atunci se stăruéscă a se restituí instituţiunea de grăniţeri, căci acel privilegiu s'a dat în special pentru militari, dar nu pentru următorii lor acuma nemilitari.

La vot s'a primit propunerea comisiunei organisătóre, şi cu acésta şedinţa s'a încheiat la órele 7 séra.

Şedinţa a IX-a ţinută la 14/26 Maiu 1895. Şedinţa se deschide la 10 óre a. m. şi se cetesce protocolul şedinţei a VII-a care cu unele modificări stilare se autentică.

Protocolul şedinţei a VIII-a cetindu-se asemene se verifică.

Notificarea preşedintelui că deputaţilor Ioan Turcu şi G. Dima le-a acordat concediu pe 3 ḑile se ia spre scire.

Preşedintele presentă:

a) petiţiunea comitetului parochial din Mehadia, ca protopresbiterul acelui tract în înţelesul dispoşiţiunilor esistente, sĕ resideze acolo; şi ca sĕ i-se dee in acésta causă o resoluţiune óre-care, deóre-ce consistoriul din Caransebeş dela 1892 încóce nu i-a resolvit nimic în acest merit.

b) cererea telegrafică a comunei bis. Agadici (eparchia Caransebeşului) în afacerea cu preotul de acolo Ioan Simu. Ambele se transpun la comisiunea petiţionară

Referitor la întregirea şi respective reconstituirea consistorului metropolitan, în care trei şi eventual patru locuri clericale au devenit vacante, şi anume: *a)* un post de asesor ordinariu în senatul bisericesc prin repausarea ppresbiterului G. Crăciunescu; *b)* un post de asesor ordinariu în senatul scolar prin mórtea ppresbiterului Ioan Popescu; *c)* un post de asesor suplent în senatul epitropesc prin mórtea ppresbiterului Romul de Crainic; şi eventual *d)* un post de asesor ordinariu în acelaşi senat prin morbul psichic al protosincelului Nicanor Frateşiu, presidiul propune ér congresul enunţă a se pune la ordinea ḑilei, ca obiectul prim în şedinţa de mâne.

Biroul avênd în vedere § 24 din Regulamentul afacerilor interne congresuale raportéză, că deputaţii Mihaiu Velici şi Aurel Suciu, nici nu s'au înfăţişat la congres în cele 5 ḑile prime, dar nici nu 'şi-au legitimat absentarea

Deputatul P. Cosma propune ér congresul consideră de justificată absentarea lor, fiindu-i cunoscute causele pentru cari acesti doi deputaţi nu s'au putut înfăţişa.

Urméză la ordinea ḑilei raportul comisiunei organisătóre, carea prin raportorul seu Nicolau Zigre referéză şi face propunerea în obiectul înfiinţărei eparchielor noue pe teritoriul provinciei nóstre metropolitane.

Deputatul Nicolau Ivan face următórea contrapropunere: Infiinţarea de episcopii noue între împrejurările actuale, din motivele relevate în raportul consistoriului metropolitan, nefiind posibilă, — se ţine în suspens până la timpuri mai oportune.

După o desbatere mai îndelungată, punêndu-se la vot ambele propuneri, se primesce propunerea comisiunei.

Congresul deci aduce ca conclus: Consistoriul metropolitan se însărcinéză, cu considerare atât la împărţirea teritorială şi numĕrul poporaţiunei, cât şi cu privire la cuota din fondurile eparchiale actuale, la carea ar puté fi îndreptăţite înfiinţândele eparchii, a elabora câte un proiect detaiat de arondare:

a) pentru înfiinţarea a doue eparchii nóue contemplate în conclusul congresual de sub nr. 243 din a. 1878.

b) pentru înfiinţarea a trei eparchii noue, din care una sĕ fie propusă pe teritoriul archidiecesei.

Ambele proiecte sĕ le comunice sinódelor eparchiale actuale pentru a se pronunţa asupra acelora, ér după aceea împreună cu enunciaţiunile sinódelor eparchiale sĕ le presente la timpul seu congresului naţional bisericesc spre resolvire în merit.

Aceeaşi comisiune raportéză asupra propunerei consistorului metropolitan, privitóre la regularea modului de representare a bisericei nóstre la tóte ocasiunile, când va avé a se presenta.

La propunerea comisiunei se enunţă: deóre-ce nu e oportun a se regula în uniformitate şi în mod obligător modalităţile representărei bisericei nóstre la anumite ocasiuni, sinodul de astădată nu intră în regularea acestui act de curtuasie, ci lasă cestiunea în competenţa prelaţilor nostri.

Tot comisiunea organisătóre referéză asupra propunerei deputatului V Mangra, ca discursul Escel. Sale I P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, rostit la deschiderea congresului, sĕ se predee unei comisiuni speciale, ca sĕ-l studieze şi sĕ presente congresului un proiect de rĕspuns.

Deputatul Vasile Dămian propune eliminarea motivului al doilea din propunerea comisiunei.

Cu delăturarea acestei propuneri, congresul primesce propunerea întrégă a comisiunei şi se enunţă: avênd în vedere, că după regulamentul afacerilor interne congresuale, şi după usul urmat în trecut, la cuvêntul presidial de deschidere, nu se dă rĕspuns; avênd în vedere, că momentele principale din viéţa nóstră bisericéscă asupra cărora are congresul a se pronunţa au sĕ fie cuprinse tóte în rapórtele consistoriului metropolitan, ca organ esecutiv al metropoliei, din aceste consideraţiuni propunerea făcută de deputatul V. Mangra, de a se da cuvêntul de deschidere unei comisiuni speciale, spre a-l studia şi a veni cu un proiect de rĕspuns la acela — nu se primesce, ci se trece la ordinea ḑilei.

Asupra cererei consistoriului metropolitan de a i-se da autorisarea, ca sĕ pótă nimicí actele electorale congresuale — cu esceptiunea protocólelor de scrutiniu — cari sunt mai vechi de 10 ani, aceeaşi comisiune propune, ér congresul conclude: considerând, că actele electorale dela singuraticele comune şi preste un timp mai îndelungat pot conţiné unele date locale de valóre istorică, autorisarea cerută nu se acórdă, ci este avisat consistoriul metropolitan a se îngrijí de păstrarea şi conservarea acelora.

Fiind timpul înaintat, presidiul anunţă şedinţa procsimă pe mâne la 9 óre a. m., ér cea de astăḑi se încheie.

Şedinţa a X-a la 15/27 Maiu 1895. Şedinţa sĕ deschide la órele 9 diminéţa; se cetesce protocolul şedinţei a IX-a şi se autentică.

In legătură cu conclusul congresual, mai nainte de a se pune la cale alegerile asesorilor ordinari şi suplenţi în consistoriul metropolitan, deputatul Parteniu Cosma propune şi congresul decide:

Deóre-ce este notoric, că asesorul ordinar în senatul epitropesc, Nicanor Frateş este greu morbos de alienaţie mentală incurabilă, din care motiv posturile, ce le-a ocupat în consistoriul archidiecesan ca asesor, în sinodul archidiecesan şi la congresul actual, ca deputat ales s'au declarat de vacante — se dechiară vacant şi postul ce'l ocupă în consistoriul metropolitan.

Preşedintele propune, ca asesorii actuali ai senatelor sĕ se declare de aleşi şi pe viitor şi sĕ se întregéscă numai locurile devenite vacante; ér deputatul Vasile Mangra propune aditamentul, ca congresul din motivele, pentru cari s'a ţinut în suspens verificarea deputatului Dr. Iosif Gall, făcênd'o pendentă dela votul sinodului episcopesc — se declare vacant şi locul dlui Dr. Iosif Gall, de asesor ordinar în senatul scolar.

Congresul cu delăturarea aditamentului deputatului Vasile Mangra hotăresce·

Asesorii actuali ai senatelor bisericesc, scolar şi epitropesc la consistoriul metropolitan sĕ declară aleşi şi pe viitor, şi au sĕ se întregéscă numai locurile devenite vacante la aceleaşi senate.

Vacante sunt: *a)* un post de asesor ordinar în senatul bisericesc;

b) un post de asesor órdinar clerical în senatul scolar;

c) un post de asesor ordinar clerical în senatul epitropesc; şi

d) un post de asesor suplent clerical în senatul epitropesc.

In necs cu conclusele precedente punêndu-se numai decât la ordine alegerea asesorilor la posturile vacante şedinţa sĕ suspinde pe 10 minute pentru eventuale combinări. Redeschiḑêndu-se şedinţa, alegerea se face prin votare secretă cu şedule, pentru care la apelul nominal rĕspund 47 deputaţi şi 3 archierei.

Constatat fiind, că numĕrul şedulelor este egal cu numĕrul votanţilor se alege pentru efeptuirea scrutiniului o comisiune consistătóre din deputaţii: Demetriu Coltofean, Petru Truţa şi Georgiu Feier.

Comisiunea financiară prin raportorul sĕu Dr. Ioan Mihu, referéză asupra raportului consistoriului metropolitar, ca senat epitropesc cu data 23 August 1894 Nr, 56—60 M., şi cu data de 6 Maiu a. c. Nr. 20 M. prin care sĕ aştern raţiociniile fondurilor metropolitane pe aniii 1891, 1892, 1893 şi 1894 La propunerea comisiunei congresul ia următoriul conclus:

Raţiociniile fondurilor metropolitane pentru anii 1891, 1892, 1893 şi 1894. aflate esacte şi în regulă — se apróbă, încuviinţându-se totodată super-erogatul de fl 402·21, făcut la fondul domestic în anii 1893 şi 1894 şi votându-se absolutoriul recerut pentru anii, la cari sĕ refer raţiociniile, — ér scontrarea efeptuită prin comisiunea financiară la cassa metropolitană, din care resultă, că atât purtarea registrelor la cassă, cât şi starea efectelor şi valorilor s'au aflat în ordine — se ia spre sciinţă.

In fine sĕ însărcinéză consistoriul metropolitan a alătura pe viitor la raportul sĕu, care însoţesce subşternerea raţiociniilor, şi un sumariu, din care sĕ fie evident: cu cât au crescut sau au scăḑut fie-care fond dela ultima sesiune congresuală, ér în însuşi raportul a face evidentă şi a motiva fiecare abatere dela preliminariu.

Aceeaşi comisiune raportéză asupra budgetului consist. metrop. pentru anii 1895, 1896 şi 1897.

Conform propunerii comisiunei congresul statoresce budgetul anual al consist. metrop. cu valóre pentru anii 1895, 1896 şi 1897, precum urméză:

I. Recerinţe.

1.	Salariul secret. metrop. . .	fl.	1200
2.	Adaus pers. secret metr. . .	„	800
3.	Remuneraţiune pentru cassar şi controlor	„	1000
4.	Remuneraţiune pentru fiscal .	„	200
5.	Unui scriitoriu salariu . . .	„	600
6.	Chirie pentru cancelarii . .	„	350
7.	Spese de cancelarie, lemne tipărituri etc.	„	300
8.	Unui servitoriu remun. . .	„	120
9.	Diurne şi spese membrilor consistoriali	„	800
10.	Mobile	„	100
11.	Spese neprevĕḑute	„	100
	.	fl.	5570

II. Acoperire.

1.	Economii la casa domestică .	fl.	1700
2.	Din venitul fondului general .	„	1200
3.	Tacse apelaţionale	„	200
4.	Dela fundaţiunea Gozsdu . .	„	1200
5.	Dela fondul celor 2 eparchii ca contribuţiune de administraţiune	„	400
6.	Protocóle congresuale . . .	„	200
7.	Interese intercalare	„	100
8.	Contribuiri anuale dela eparchii à 200 fl.	„	600
	.	fl.	5600

Comisiunea scrutinĕtóre esmisă raportéză că:

a) pentru postul de asesor ordinar în senatul strîns bisericesc a întrunit archimandritul vicar episcopesc Iosif Golpiş 36, 12 şedule albe şi de pe 2 şedule au fost şters numele;

b) pentru postul de asesor órdinar în senatul scolar protopresbiterul Zacharia Boiu 37, şi protopresbiterul Nicolae Cristea 1 vot; 12 şedule albe;

c) pentru postul de asesor ordinar în senatul epitropesc protopresbiterul Mateiu Voileanu 36, judele de tablă în pensiune Petru Pipoş 1 şi protodiaconul Dr. Remus Roşca 1 vot;

d) pentru postul de asesor suplent în senatul epitropesc a întrunit protodiaconul Dr. Remus Roşca 33, protopresbiterul Dr. Nicolau Maier 3, protopresbiterul Moise Lazar 1, protopresbiterul Mateiu Voilean 1; 12 şedule albe;

In urma acestui resultat: archimandritul vicar episcopesc Iosif Goldiş se declară ales asesor ordinar în senatul strîns bisericesc; pe care Escelenţia Sa I. P. S. D. metropolit în sensul statutului organic îl întăresce la acest post. Deputaţii: protopresbiterul Zacharia Boiu se declară ales asesor ordinar în senatul scolar, şi protopresbiterul Mateiu Voileanu în senatul epitropesc; ér protodiaconul Dr. Remus

Roşca se declară ales asesor consistorial suplent în senatul epitropesc.

In legătură cu punctul precedent si cu considerare, că asesorii suplenţi Iosif Goldiş şi Zacharia Boiu, au fost aleşi de asesori ordinari, au venit în vacanţă dóuĕ posturi de asesori suplenţi, şi anume unul în senatul strîns bisericesc şi altul în cel scolar, se pune la ordinea ḑilei alegerea câte a unui asesor clerical suplent în senatul strîns bisericesc şi în cel scolar, şi spre scopul eventualelor combinări şedinţa sĕ suspinde pe 10 minute, ér după redeschidere se pune la ordine votare, şi se constată, că la apelul nominal rĕspund 44 deputaţi, şi 3 archierei, numĕr ce consună cu numĕrul sedulelor. Şedulele se predau spre scrutinare comisiunei esmise.

In causa verificării deputaţilor aleşi Dr. Iosif Gal şi Ioan Beleş, comisiunea verificătóre prin raportorul Ilie Trăilă face următórea propunere: „Alegerile deputaţilor Dr. Iosif Gal şi Ioan Beleş în partea formală se află în ordine; considerând însĕ, că numiţii aleşi deputaţi ca membri ai legislaţiunei ţerei, în cestiunile aşa numite politico bisericesci, au luat o ţinută, carea stă în contrast cu sentimentul general al clerului şi poporului nostru, şi cu espresele declaraţiuni ale sinódelor eparchiale şi ale altor corporaţiuni bisericesci din întrégă provincia nóstră metropolitană, cari află în respectivele proiecte de legi un evident pericol pentru interesele vitale ale bisericei nóstre: cestiunea do verificare a numiţilor doi deputaţi se ţine deocamdată în suspens, şi sântul sinod episcopesc al provinciei nóstre metropolitane este rugat a se pronunţa pe basele canonice ale disciplinei bisericesci, dacă acesti doi membri ai bisericei în casurile concrete sunt ori nu sunt culpabili de vătămarea principiilor şi a disciplinei bisericesci“.

Faţă cu acésta propunere deputaţii: archimandritul şi vicar archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu îşi susţine propunerea pentru verificarea numiţilor, formulată sub Nr. prot. anter. şi deputatul Vasile Mangra pentru anularea alegerii.

Punêndu-se la vot contra propunerile, au căḑut, şi congresul ridică la valore de conclus propunerea comisiunei verificătóre.

Comisiunea organisătóre prin raportorul Nicolae Zigre dă cetire raportului presentat din partea presidiului delegaţiunei congresuale alese pentru causele remase pendente după despărţirea ierarchică a românilor de sêrbi, raport despre activitatea aceleia în periodul dela congresul din 1891 şi până la 6 Maiu a. c., din care este evident, că pe calea procesului, trecênd causa prin tóte istanţele, până acuma s'au despărţit definitiv şi spre mulţămirea tuturora numai comunele: Chinez, Pojejena rom. şi Mehala; în comunele Ciacova, Marghita mare, Deliblata, Fenlacu, Sarafola şi S. Nicolaul mare, causa despărţirii se află în curgere pe calea procesului; în comunele: Monostor, Lucareţi, Herniacova, Dobriţia, Timişóra Fabric biserica Sântului George, Becicherecul mic, Panciova, Omoliţia s'au iniţiat parte încercări pentru despărţire pe cale de proces; din acelaşi raport mai departe este evident că in urma rescriptului Sfinţeniei Sale patriarchului sêrbesc G. Brancovici dto. 14/26 Novembre a. tr., comitetul administrativ al congresului naţional sêrbesc a ales o comisiune de 3 membri cu chemarea se încerce cu o asemenea comisiune aléâă de delegaţiunea română încă odată o deslegare pe cale pacinică a tuturor despărţirilor, ce mai sunt a se îndeplini, şi că aceste comisiuni s'au şi întrunit la 9 Maiu n. c. la Vêrşeţ. Aici membrii sêrbi au declarat, că au mandat a tracta numai despre împăcarea celor şase comune, a căror causă e în proces, ér românii că au mandat a tracta despre regularea despărţirii pacinice pentru tóte comunele, câte mai sunt încă nedespărţite cea ce s'a şi luat la cunoscinţă din partea sêrbilor, cu adausul, că o vor recomanda comitetului congresual sêrbesc permanent; acelaşi raport relevează, că mai sunt vr'o 15—20 comune cunoscute cu un numĕr aprocsimativ de 20 mii suflete, în cari e necesar a se face despărţirea românilor de sêrbi, unde însĕ până acum nu s'a făcut nici o încercare din lipsa de ómeni apţi. In ceea ce privesce causa mânăstirilor de revindicat dela ierarchia sêrbéscă pe calea procesului raportul constată, că pelângă basele canonice învocate s.au aflat şi base istorice valoróse pentru dovedirea comuniunei seculare de drept şi de us relative la mânăstirile din Bănat, şi prin urmare pentru instruirea unei acţiuni judecătoresci. Intr'aceea în archivele statului s'au descoperit şi documente de natură juridică; delegaţiunea însĕ mai nainte de a se păşi la proces înaintea unui tribunal, a cărui delegare deosebit va fi a se cere dela Majestatea Sa, a ţinut ca causa se fie supusă apreţierii şi disposiţiunei congresului.

In legătură cu cele premerse se cetesce recercarea Preasânţiei Sale domnul episcop Ioan Meţian, conform căreia consistoriul din Arad avênd în vedere, că procesele comunelor micste, ce cad în teritorul sĕu, în curênd vor fi terminate, şi aşa vor rĕmânea de regulat numai din unele comune, ce cad în teritorul diecesei Caransebeşului, la 31 Martie a. c. a luat conclusul se róge congresul pentru sistarea delegaţiunei, şi se concreadă causele încă pedente aceleia dintre eparchii, căreia aparţin comunele încă neregulate, ér la din contră Preasânţia Sa se rógă se fie absolvat dela conducerea mai departe a presidiului în delegaţiune.

Dl deputat V. Babeş, ca referent al delegaţiunei dela înfiinţarea ei, luând cuvêntul, pentru ca sĕ esplice şi completeze raportul delegaţional, mai vêrtos că acesta sună numai despre trei ani şi este proprie numai al biroului delegaţional, ér d'altă parte, fiind-că sĕ cere disolvarea delegaţiunei; deci şi pentru d'a orienta mai bine pe membrii congresului asupra întregii activităţii de 25 de ani şi resultatele acesteia, espune în trăsuri principale. în resumat următórele:

Delegaţiunea, constituită la congresul din 1868 cu misiunea d'a representa şi regula prin tratamente cu o asemenea instituţiune din partea ierarchiei sêrbesci din Carloveţ tóte cestiunile şi interesele bisericei române, câte cu ocasiunea despărţirii ierarchice au rémas pendente séu ne esecutate, anume a fondurilor, a comunelor mestecate şi a mănăstirilor, — şi-a început activitatea îndată după întrarea în viaţă a Statutului organic. Mai întêiu a esoperat din partea congresului sêrbesc asemenea delegaţiune; cu acésta la 1871 a încheiat „Invoéla“ regulătóre a baselor şi procedurei pentru desfacerea cu averea comună a Sêrbilor de cătră Români, şi a acestora de catră Sêrbi prin comunele amestecate, care învoélă la 1872 a obţinut altisima aprobare. Conform acestui normativ în decursul anului 1872—1874, prin comisiuni micste la faţa locului, au încercat conplanare amică în 37 comune micste, succedênd asemenea conplanare în 25, ér 12 fiind avisate la proces, conform legii, şi pentru aceste procese esoperând mai târḑiu dela Maiestatea Sa delegarea Tribunalului regiu urban din Budapesta. Deci fiind la delegaţiunea nóstră înregistrate ca comune mestecate 52 şi din acestea 25 stergêndu-se ca regulate pe cale amică, ér mai târḑiu stergêndu-se 7, ca fórte neînsemnate şi imposibile de despărţit, au rĕmas în registrate, parte pentru proces, parte pentru ulterióra încercare de conplanare amică 20. Dar mai târḑiu însinuându-se şi respective denunţêndu-se delegaţiunei încă alte comune micste cu mulţi români, numĕrul astorfel de comune s'a urcat la 37. Dintre acestea până în moment 3 s'au despărţit prin proces, spre deplină mulţămire a românilor, ér 6 se află în proces, dintre cari 4 deja cu sentinţe în fond favorabile dela prima instanţă, celelelte două adăstând şi ele sentinţe cât mai curênd

Din aceste 9 procese şi cu cele 25 comune despărţite pe cale amică, numĕrul românilor revindicaţi dela Ierarchia sêrbéscă va atinge cifra de cel puţin 40 mii suflete, cu o avere cel puţin de 10 ori atât; şi ar mai rĕmânea de revindicat din vro 27—30 de comune, un numĕr de români până la 20 de mii.

Sêrbii avênd în partea comunelor micste din diecesa Aradului vr'o 5000 suflete, prin conplanare amică fără de mai nici o dificultare din partea nóstră şi-au revindicat cam 4200 de ai sei în 5 comune, mai remânênd vr'o 500 resfiraţi prin 3—4 comune.

Dintre comunele şi respective credincioşii nostri revindicaţi cad jumĕtatea mai mare în partea Caransebeşului, de asemenea şi dintre cei încă de revindicat.

Partea ce ni se cuvenia din fondurile comune cele bisericesci din Carloveţ, cât şi cele scolare din Budapesta, cu aprobarea sinódelor ambelor diecese proprietare, cât şi a guvernului ţĕrii, s'au primit încă la 1872—1873 şi acéstă afacere se află pe deplin regulată.

In causa mănăstirilor carea din partea nóstră deja este studiată din destul, deórece din partea sêrbéscă, carea se află în posesorio, la tóte încercările nóstre de conplanare amică nu ni s'a respuns decât cu absolut refus, nu ne rĕmâne decât a păşi pe calea procesului.

Spesele întregei activităţi a tuturor operaţiunilor studielor, adunărilor de documente, se urcă până acuma, adecă în ani aprópe 25 la suma aprocsimativă de 28000 fl. Ele s'au luat, în tip de împrumut din fondul ce la 15 Sept. 1871 s'a primit dela ministeriu ca un rest din bugetul ţĕrii pe 1869, rubrica „Pentru biserica ortodocsă“, în suma de 13178 fl. v. a cu destinaţiunea: „Pentru înlesnirea despărţirii erarchice a comunelor mestecate, şi repective din cametele decursive ale acestui fond, din care la 1 Ian. 1895 mai era disponibil un rest de 5300 fl în numĕrariu, ér la comunele revindicate prin proces o pretensíune din anticipaţiuni în sumă aprocsimativă de 10 mii fl. a cărei reîncassare însĕ întimpină mari greutăţi. Dar fondul întreg la timpul sĕu trebue reîntregit şi împărţit comunelor mai sĕrace. Şi — étă aci zace causa strêmtorii în care se află delegaţiunea, precum şi în lipsa de ori ce fond pentru revindicarea prin proces a mănăstirilor.

In fine, încât pentru tratamentele, ce din iniţiativa metropoliei de Carloveţ au avut loc în ḑiua de 9 Maiu a. c. în Vêrşeţ, între delegaţii români şi sêrbi în scopul de a încerca încă odată stabilirea de principii şi norme pentru o complanare amică a diferiţelor şi despărţirilor prin comunele micste, dl referent al delegaţiunei espune întregind raportul delegaţional, că membrii delegaţi ai părţii sêrbesci deşí au dechiarat a nu fi provĕḑuţi cu mandat pentru alte comune, decât cele 6 în proces, totuşi asupra propunerilor din partea română au discutat împreună tóte punctele propuse şi contribuind chiar cu votul lor la statorirea şi stilisarea acelora, le-au primit — *ad referendum et recomendandum.* Ér acele puncte sunt:

1. In comunele, unde poporaţiunea română şi cea sêrbă sunt în numĕr aprocsimativ egal, adecă diferinţa între ele nu trece peste 25$^0/_0$, averea comună se împarte în două părţi egale.

2. Unde numĕrul unei părţi este superior cu mai mult de 25$^0/_0$ maioritatea are $^2/_3$, ér minoritatea $^1/_3$.

3. Basa procederei rĕmâne „învoiala de Carloveţ“ din 18/30 Iuniu 1871, cu adausele: că pentru esecutare fie-care diecesă esmite câte o comisiune de trei membrii, şi că, un numĕr mai mic de una sută suflete nu póte cere parte din averea comună.

Dl Babeş crede că acéstă situaţiune, face posibilă sistarea delegaţiunei şi continuarea afacerilor ei prin eparchii, respective încât pentru mănăstiri prin metropolie.

Congresul în conformitate cu propunerea comisiunei organisătóre ia următoriul conclus:

a) Raportul atât în general, cât şi în special se ia la cunoscinţă;

b) Delegaţiunea congresuală pentru despărţire sĕ susţine şi mai departe pentrucă afacerile de despărţire ierarchică aparţin jurisdicţiunei metropolitane.

c) Se îndrumă delegaţiunea a preîngriji şi a lua mĕsuri, ca afacerile de despărţire sĕ fie cu înteţire resolvate şi în deosebi se ia tóte disposiţiunile necesare şi în privinţa mănăstirilor, avênd a raporta la congresul ordinar următor;

d) In cât suma disponibilă pentru acoperirea speselor de despărţire nu s'ar ajunge, ambele eparchii vor avé a anticipa fie-care în special spesele procesuale ale acelor comune mestecate, care se vor incorpora la respectiva diecesă.

e) In delegaţiunea congresuală se declară de realeşi sub presidiul Părintelui archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, eventual al Părintelui episcop Ioan Meţian ca vice preşedinte, următorii membrii: Dr. Iosif Gall, Vincentiu Babeş, Zeno Mocsony, Filaret Musta, şi Ioan Lengeru.

Comisiunea scrutinătóre raportéză, că

a) pentru postul de asesor suplent în senatul strîns bisericesc protosincelul episcopesc Augustin Hamsea, a întrunit 33 voturi, Dr. Traian Badescu 3, Moise Lazar 1 şi 10 sedule albe;

b) pentru postul de asesor suplent în senatul scolar a întrunit protopresbiterii Iuliu Dan 26, Vasile Damian 5, Nicolae Ivan 3, Nicolae Cristea 1, advocatul Ioan Budinţan 2, 10 sedule albe.

Conform acestui resultat protosincelul episcopesc Augustin Hamsea se declară ales asesor suplent în senatul strîns bisericesc, pe care Esc. Sa I. P. S. D. metropolit 'l întăresce în sensul statului organic; şi protopresbiteriul Iuliu Dan de asesor suplent clerical în senatul scolar.

Comisiunea scolară prin raportorul sĕu Ioan Lengher presintă „Regulamentul pentru organisarea învĕţământului poporal in metropolie“ şi, arĕtând istoricul desvoltării acestei cestiuni comunică împărţirea materialului din regulament în privinţa formală şi cuprinsul singuraticelor capitle în fond.

Pe basa acestui material astfel lucrat şi revĕḑut face în numele comisiunei şi congresul primesce următoriul conclus:

I. Partea referitóre la organisarea şi administraţiunea învăţĕmêntului poporal, se acceptéză en bloc în forma presentată de comisiunea scolară şi se introduce în metropolie în mod provisoric, autorisând diecesele al pune în aplicaţiune. Totodată consistoriul se însĕrcinéză ca la procsimul congres se presinte acest proiect de nou cu observările făcute în privinţa aplicabilităţii lui.

II. Partea, care tractéză planul de învăţĕmênt, sĕ separéză de partea administrativă a regulamentului, şi consistoriul metropolitan se însĕrcinéză a elabora cu ascultarea consistoriilor eparchiale un nou plan de învĕțĕmênt și al substerne procsimului congres.

Proiectul se esclude la prot.

Comisiunea specială alésă pentru afacerile fundațiunei Gozsdu prin raportorul Ioan Lengeru referéză asupra rațiociniilor fundațiunei pe 1889—1892, revĕḑute și aprobate de consistoriul metropolitan; și

b) asupra rațiociniilor pe 1893 și 1894, pe care consist. metropolitan lea presentat spre revisiune și aprobare congresului; comisiunea comunică desvoltarea averii în decursul anilor revidați de consistoriu, arată că rațiociniile esaminate de comisie însași pe ani 1893 și 1894 s'au aflat în deplină regulă și propune, ér congresul decide:

a) se ia la cunoscință starea averii pe basa rațiociniilor, revĕḑute de consistor pro 1889—1892 și apróbă rațiociniile revĕḑute de comisie pe 1893 și 1894.

b) Representanței și inspectorilor averii acestei fundațiuni se esprimă multămită.

c) Representanței se dă absolutoriul pentru rațiociniile pro 1889—1894.

d) consistoriul metropolitan sĕ în sărcinéză a îngriji, ca prin o persónă corĕspunḑătóre sĕ se scrie biografia repcsatului fundator Em. Gozsdu, carea prin broșuri sĕ se rĕspândéscă gratuit între popor. Aceste broșuri se conțină și chipul marelui fundator.

Aceeași comisiune prin numitul raportor arată asupra normativului, proiectat pentru regularea referințelor dintre representanța fundațiunei și congres, proiect acceptat în mod provisoric de congres sub Nr. 200/891.

Comisiunea propune și congresul decide acest normativ sĕ susține în mod provisoric și mai departe.

Aceeași comisiune prin același raportor, referéză, că dómna Melania Nemeshegyi, fost vădHvă Gozsdu face pretensiuni asupra venitului din acțiile cumpĕrate dela institutul „Hazaibank“ și că representanța administrațiunei spre egalisarea acestor pretensiuni s'a învoit cu dînsa ai ceda in locul cererei dênsei fructul a 2 acții de ale primei casse de păstrare din Budapesta; în consonanță cu propunerea comisiunei congresul decide;

Pacea încheiată între representațiune și dómna Melania Nemeshegyi, se apróbă.

Tot comisiunea amintită și prin același raportor comunică congresului, că dedutatul Ioan cav. de Pușcariu face propunerea, ca suma de 500 fl. testată de fericitul Teodor Mutovsky, macedo-român din Budapesta, în favorul fundațiunei Gozsdu, sĕ se administreze pe viitor ca fundațiune de sine stătătóre și nu cum se face astăḑi, ca parte întregitóre a fundațiunei Gozsdu?

La propunerea comisiunei causa se relégă la consistoriul metropolitan cu însărcinarea, ca la procsimul congres sĕ facă o propunere basată pe dispozițunile testamentare substernênd congresului și testamentul din cestiune.

Comisiunea scolară prin raportorul Ioan Lengeru referéză asupra propunerii consistorului metropolitan în causa alegerii învĕțătorilor la scólele susținute de mai multe comune în înțelesul §-lui 29 dir Statutul organic. Conform acestei propuneri comitetul scolar provĕḑut in §-ul 28 din statutul organic, care în diversele părți ale metropoliei se numesce representanță sau delegațiuni scolare, se autoriséză a face și alegerea de învĕțători, comisiunea recomandă propunerea consistoriului a se primi, ér congresul decide: Comitetul scolar provĕḑut in §-ul 28 al Statutului organic se consideră ca sinod scolar al comunelor, cari susțin scólă, și ca atare se autoriséză a alege pe învĕțători sub presidiul protopresbiterului tractual competent.

Comisiunea petiționară prin referentul Ioan E. Țeran raportéză asupra cererilor întrate la congres și propuneér congresul decide:

a) Petiția preotului Teodor Lungu din Mĕrișel, pentru primirea regulată a competințelor parochiale;

b) Petițiunea credincioșilor din comuna Macea. pentru întregirea parochiei;

e) Rugarea telegrafică alui Franțiu Ioan și Pavel Moldovan din Agadiciu, în causa procesuală contra preotului Ioan Simu și

d) Rugarea comitetului parochial din Mehadia, prin care cere a se satisface concluselor anterióre congresuale, ca protopresbiterul se locuiască în parochia protopresbiterală: se transpun tóte consistorului metropolitan spre resolvire.

Notariul general congresual presintă budgetul de cassă pentru acésta sesiune congresuală, specificând pentru fie-care diecesă diurnele deputaților și spesele lor de călătorie, conform conclusului de sub Nr. 157/891, apoi detragerile ce se fac din viatic în proporțiune cu absentele unor membrii, și în fine detragerile de 5% în favorul fondului congresual și spesele biroului.

Votându-se acest budget în tóte detaiurile, pentru esecutarea lui se dispune: ca fie-care eparchie se escontenteze pe deputații sei, și spre acest scop biroul congresual se spedeze la respectivele consistóre eparchiale câte un estras din acest budget specifiic, avênd aceleași a detrage dela fie-care deputat 5% din competințele sale, și aceste sume detrase a le transpune la fondul congresual administrat de consistoriul metropolitan.

Ne fiind alte obiecte pentru sesiunea presentă congresuală, președintele înainte de încheierea sesiunei, propune a se lua dispozițiunile de lipsă pentru autenticarea protocolului ședinței presente.

Congresul ia următorrl conclus:

Protocolul ședinței de aḑi, se autentică în comisiune mâne la órele 12 din ḑi, la care act vor participa toți membrii congresuali, presenți la acel termin în Sibiiu.

Urmând a se încheia congresul present, președintele archiepiscop și metropolit aduce mulțămita sa ferbinte deputaților congresuali, cari au participat cu zel la resolvirea agendelor. Cu privire la resultatul lucrărilor lasă sĕ'l aprețieze și sĕ'l judece alții, ér din parte'și Escelenția Sa crede că cogresul si-a făcut bine datorința Implorând binecuvêntarea lui Dumneḑeu asupra lucrărilor, și rugând pe deputați sĕ propage spiritul bun. frățietate și concordie, căci atunci Dḑeu va ajuta în butul ispitelor ce ne vin din altă parte — declară sesiunea ordinară a congresului național-bisericesc de încheiată.

La cuvêntul de încheiere rĕspunde în numele congresului deputatul Ioan cav. de Pușcariu și esprimă mulțămită Escelenției Sale Inaltpreasânțitului domn archiepiscop și metropolit pentru buna conducere a desbatorilor congresuale, precum și Preasânțiilor Sale domnilor episcopi pentru conlucrare. Membrii congresuali cu urări pentru presidiu se despart între salutări cordiale.

Avis.

Domnii membri ai clubului municipal român din comitatul Sibiiului sunt rugați a se întruni in conferență, *Marți în 4 Iuniu căl. nou la 6 óre după prânḑ*, in localul casinei române din loc.

Sibiiu, 31 Maiu, 1895.

Presidiul clubului.

P. t. cetitorilor nostri recomandăm în deosebită atențiune inseratul de mai jos din numĕrul nostru de astăḑi al dlui *Constantin Dragoș, pantofar în Sibiiu, strada Măcelarilor nr. 37* care prin serviciul prompt și prin marfă solidă și bună și-a asigurat simpatia unui larg cerc de mușterii, încât astăḑi este unul dintre cei mai căutați și mai bine arangiați meseriași români. Cercetând și tîrgurile mai însemnate din Transilvania, dl Dragoș este totdéuna în posiție de a servì cu marfă gata, lucrată numai în lucrătórea sa.

In prăvălia de manufactură a subscrisului **se caută un**

învĕțăcel român,

care cunósce **o limbă străină** și sĕ fie în etate de 13—14 ani.

Orĕștie, (Szászváros).

Ioan Lazaroiu,
comerciant.

[69] 1—3

Nr. 223 prot. [67] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a treia Criș cu filia Felța, se publică conform veneratului ordin consistorial din 15 Novembre, 1894 Nr. 7531 B. concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 373 fl 99 cr. v. a.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestui post de paroch se primesc la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a competa la acest post au a și asterne petițiunile instruate conform prescriselor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral.

Sighișóra, 13 Martie, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopr.

Nr. 179. [48] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din Ludești și filia Costescu în protopresbiteratul Orĕștiei devenind vacant în urma strămutărei parochului la altă parochie, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau preste tot suma de 500 fl., și sunt statorite în ședința comitetului parochial din 7 Aprile a. c.

Informațiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua la oficiul protopresbiteral și la comitetul parochial.

Concurenții au sĕ-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oreștie, la 10 Aprile 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Orĕștiei în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Marfă gata după plăcere.

Comandele se efectuesc iute.

Lucru solid, bun și durabil.

Constantin Dragoș,

măiestru pantofar,

Sibiiu, str. Măcelarilor 37,

anunță onoratului p. t. public, că în **lucrătórea sa** de **păpucărie** efectuesce tot felul de încălțăminte pentru **domni, dame** și **copii**, precum și tot felul de **reparaturi**, cu **prețurile cele mai moderate**, oferind totodată spre mulțămirea **tuturor marfă solidă** și **prompt esecutată**.

[70] 1—6

Prețuri fórte ieftine.

A v i s !

Basat pe pracsa de 34 ani, îmi permit a face cunoscut onor. cler, că pregătesc tot feliul de

reverenḑi, ornamente bisericesci,

precum și tot felul de

vestminte pentru domni,

pe lângă prețul cel mai ieftin și după cea mai nóuă modă

— Pentru lucrare fórte bună, elegantă și promptă garantéză subscrisul. —

Comande din provincie sĕ efectuesc grabnic.

Pentru sprijinul și încrederea de până acum sunt fórte mulțămitor, și sper că și în viitor voiu fi onorat cu comande din partea P. T. public.

Sibiiu, 1 Maiu 1895.

Cu distinsă stimă:

Ioan Stasney,
croitor. — Strada Baier Nr. 2.

[63] 3—3

Redactor provisoriu **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 58 Sibiiu, Joi, 25 Maiu (6 Iuniu) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se inapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 7774 Scol.

Notificare oficială.

Sub titlul „*Népoktatásügyi községi közigazgatás kézikönyve*“, a eșit de sub tipar o carte în care sunt adunate legile și ordinațiunile privitóre la afacerile scolare în comune.

Autorul este Dr. Michail Szabó, subinspector de scóle în Cluș.

Cartea, de care e vorba, e fórte folositóre pentru toți, cari au de a face cu cestiuni de scóle. Se póte procura dela autorul cu prețul de 2 fl. 20 cr. Prețul în boltă de 2 fl. 60 cr.

Atragem atențiunea tuturor bărbaților de scólă asupra ei.

Sibiiu, din ședința senatului scolariu ținută la 20 Aprile, 1895

Consistoriul archidiecesan.

Centralisare.

Sibiiu, 24 Maiu 1895.

In congresul bisericesc din acest an, a fost obiect de pertractare și un proiect de regulament pentru afacerile epitropesci. Precum s'au convins cetitorii nostrii din rapórtele publicate despre ședințele congresului dl Tr. Barzu, deputat din diecesa Caransebeșului ca raportor al comisiunii financiare, la care incompetenter se transpusese acel obiect, a combătut acel proiect în consonanță cu sinodul diecesan din Caransebeș, susținênd că nu este nici o necesitate de o administrare uniformă, a averilor bisericesci în întréga Metropolie, denegând totodată dreptul congresului de a regula afacerile epitropesci în diecese, aparținênd aceea afacere numai competenței sinódelor eparchiale.

Combătut de dl deputat Parteniu Cosma cu argumente basate în statutul organic (veḑi cuvêntarea dlui P. Cosma, publicată în Nr. 55/95 al ḑiarului nostru) dl Barzu îndată a revocat propunerea sa, aderând și el la propunerea dlui Cosma. Cu tóte acestea dl Barzu a aflat, că este dator se 'și publice cuvêntarea, ca se afle comitenții sĕi de acasă, cât de aprig a sciut el apĕra vederile lor în congres. și maimutilându-și ici cólea cuvêntarea și propunerea unde tonul era mai provocĕtor a trimis-o Monitoriului oficial al diecesei Caransebeșului spre publicare, ceia ce „Monitoriul“ — „Tribuna“ a și împlinit, sub titlul: „Centraliștii afacerilor epitropesci“, cu întroducerea, că discursul s'a ținut în congres în contra încercărilor de centralisare ce sĕ fac prin regulamentul din cestiune.

Nu publicarea discursului d-lui Barzu ne face sĕ ne ocupăm de acéstă cestiune, ci intențiunea ce o urmăresce „Tribuna“ din acest incident, creḑênd póte că prin asta face un bun serviciu patronilor sĕi din Caransebeș, și póte discreditéză pe alți bărbați distinși ai bisericei nóstre. Ea aruncă în lume cuvêntul „centralisare“. De unde centralisare? Este vorbă în proiectul din cestiune de centralisarea averilor dieceselor la metropolie? Nu este. Nici chiar dl Barzu nu vorbesce de centralisare. Scopul este numai ca administrarea averilor bisericesci sĕ fie uniformă în tóte diecesele, ér ceea-ce nu le place unora este, că după dînșii ar fi prea multe cestiuni de avere apelabile la consistoriul metropolitan.

Cel ce a cetit proiectul din cestiune, ér redactorii „Tribunei“, din cari cel puțin trei erau totdéuna presenți în congres, dacă au voit au putut sĕ'l aibă și sĕ'l cetéscă, trebue sĕ constate însĕ, că în cele mai multe casuri, din cele contemplate în proiect apelabilitatea la consistoriul metropolitan este fórte necesară. O controlă din partea unui organ suprem asupra procederii consistórelor eparchiale numai folositor póte fi și numai mângăere póte produce pentru părțile litigante și pentru întregul popor din tóte diecesele Dar așa se vede, că nici „Tribuna“, nici autorul prim-articolului din numĕrul seu 115 nu scie unde lovesce atunci, când crede că dă în unele persóne lor neagreate.

Proiectul din cestiune este fĕtul consistoriului metropolitan carele în contra votului sinodului din Caransebeș, cu tótă energia insistă pe lângă stabilirea prin congres a regulamentului din cestiune, ér în consistoriul metropolitan sunt representate tóte trei diecesele, în numĕr egal în o terțialitate preoți și douĕ terțialități mireni. Toți trei archiereii sunt membrii consistoriului metropolitan, ba, după-cum suntem informați, în consistoriul metropolitan nici nu au fost divergințe de păreri în privința acelui obiect ci chiar și acei caransebeșeni cari ca membrii ai consistoriului metropolitan au vorbit în congres contra proiectului, în consistor nu l'au combătut.

Tot în același numĕr al „Tribunei“, în care se publică discursul dlui Barzu, adecă în nr. 115, din 2 Iuniu n. la primul loc „cu plăcere“ dă loc „Tribuna“ unui articol în care autorul dând publicității un act necontrolat și oficial neadmis nici măcar de a fi cetit în sinod, la care a fost înaintat, îl presentă ca o „teribilă“ probă în contra centralistilor I. P. S. Metropolitul și Parteniu Cosma.

Deci și înțeleptul autor al acestui articol a auḑit deja de devisa „Centralisare“ cu care crede, că póte discredita în biserică pe I. P. S. Metropolitul și pe dl P. Cosma. Nu ne impórtă opinia autorului acelui articol, pentru că el nici când n'a fost consciu de opinia sa, ci om blăjin din firea sa, dar esaltat și van de a trece de mare naționalist se lasă a fi esploatat de alții mai șireți.

Avem însĕ de al trage la dare de sémă pentru publicarea unui act oficial înaintat la sinod, pe care însĕ sinodul nu 'l-a admis nici spre a fi cetit, până când corporațiunea, pe care o privesce nu se dechiara asupra lui.

Este vorba de cestiunea de desdaunare de circa 700 fl. defraudați de fostul director al tipografiei archidiecesane și destituit prin comisiunea administrativă a acelei tipografii pentru defraudare și negligență în oficiu.

Comisiunea administrativă a raportat despre acel cas la sinodul din anul trecut, arĕtând și suma daunei causate prin destituitul director. Sinodul a ținut resolvirea causei în suspens, până când pe calea consistorului se va dovedi dacă nu pórtă cumva și membrii comisiunei administrative vina prin neobservarea controlei necesare asupra directorului destituit. Toți membrii comisiunei cari erau și membrii în sinod și anume d nii Dr. Ilarion Pușcariu, P. Cosma, I. de Preda cu Escelența Sa Metropolitul ca președinte în frunte, au insistat ca sĕ se iee un conclus în acel sens și fie sigur ori și cine, că acei ce se va constata că nu și-au făcut datoria la timp, nu vor esita a satisface și respunderei materiale al oficiului lor de altmintrea onorific.

Consistoriul, rectius referentul, precum se vede a lăsat lucrul baltă până în ajunul sinodului din acest an și numai în 24 Martie l-a referat când apoi consistorul a esmis din sinut seu pe dl cassar Pantaleon Lucuța se cerceteze la tipografiă și la librariă. Dl Lucuța a cercetat, cum a putut, în câteva ḑile și și-a făcut raportul ddto 5/17 Aprile a. c. către consistor, va se ḑică numai patru ḑile înainte de deschiderea sinodului din estan. Consistorul a pertractat acest raport în ultima sa ședință înainte de sinod, când nu mai era timp nici de a cere deslușiri dela comisiunea administrativă a tipografiei asupra celor cuprinse în raportul comisarului seu, nici a studia însuși raportul și a 'și forma o opiniune a sa către sinod ci, ca se nu rĕmână dator sinodului cu respuns la conclusul din anul trecut, a transpus simplu raportul dlui Lucuța la sinod.

Comisiunea financiară a sinodului prin referentul sĕu Dr. Ioan Mihu, când s'a pus la ordinea ḑilei acest obiect, a raportat sinodului, că consistoriul n'a satisfăcut conclusului din anul trecut, că din partea sa n'a înaintat nici o opiniune, ci un raport al dlui Lucuța, care nu 'l-a comunicat nici măcar cu comisiunea administrativă

FOIȚA

Ucigaș.

Slăbit ḑace călugărul
Și biruit de bólă;
Chilia împrejurul lui,
Ce tristă e și gólă!

Bĕtrân e și trecut de tot
Cu chipul ca de céră,
Cum e chipul bolnavului
Intr'a vieții séră.

La cap stă rĕstignit Iisus,
Ér candela aprinsă
Iși odichnesce razele
Pe fața lui cea stinsă.

De-alăturea duhovnicul
Il mângăe cuminte;
Cuvêntul lui atât de blând
In suflet cald îl simte.

Și lacrimi es bolnavului
Pe genele cărunte —
— De focul unei amintiri
E tot sudori pe frunte.

Dintr'un trecut îndepărtat
Ea'-l mustră 'ngrozitóre
Cu un pĕcat de ucigaș,
Chiar și acum când móre.

Din lumea morții, din mormênt
'I-aduce o femeie —
— In ochii lui la peptul alb
Plângênd ea se descheie;

Pe el o rană de cuțit
Mai sângeră ș'acuma —
— Sigilul morții pe un piept
Curat și alb, ca spuma.

— „Tu cine esci, de unde vii
„Așa de mustrătóre?
„Și rana de pe pieptul tĕu
„De ce-mi arĕți tu óre?

„Vai! sânge m'a stropit din ea
„Cum stai tu dinainte-mi!“ —
„Pe fruntea mea îl simt arḑênd
„Adênc până în minte-mi!

Fugi! te cunosc!.... femeia mea!
„Eu ucigaș nemernic!
„Nici chipul morții, ca al tĕu
„Nu-i grósnic și puternic!

„Vai! lasă-mĕ sĕ mor odat'
„Nu-'mi mai lungi sfârșitul! —
„Ascundeți rana de pe pept
„Și értă pe greșitul!“

. . . .

„'Ți e greu!“ — îi ḑice preotul
Punêndu-'i o făclie —
— In mâna lui ea tremură
Ca tristă mărturie.

De-odată ochii mari și albi
Sub frunte i-se cască...
...Bĕtrânul s'a plătit acum
De dajdia ceréscă.

Atunci lumina a scăpat
Pe fața lui un picur —
— In lipsa altor lacrime
Jelitu'la el singur.

Brașov. *I. Priscu.*

XV. Capitol.

Viață și datine în Uganda. — Țĕranul. — Căpetenia. — Impĕratul. — Țara. — Observări generale. — *M.* Stanley.

(Urmare.)

Coborind muntele de zăpadă cu iuțală de necreḑut, plécă la Usongora, adună cu brațele sale lungi și sigure ciurde mari de vite, cu tóte că poporele de acolo să apĕrau cu vitejie turbată, adună mii de femei și copii frumoși, cu nasuri drepte și buze subțiri și le mână înaintea sa către Uganda.

Dar pe drum dă de diferite greutăți. Șesul din Usongora e acoperit cu sare și în și cu Alkali, a căror folosire peste mĕsură la mulți le aduce mórtea. In văi clocotesc isvóre de nămol, și din vârfurile munților conici ese foc și fum deosebit, și din când în când chiar și din pămênt sĕ aude un sunet surd, și pămêntul pare a tremura.

Și poporul din Wanjoro sĕ aliază cu miile cu indigenii din Gambaragara, ca sĕ-i facă greutăți la reîntórcere. Ei îl pândesc și-l chinuesc și-l torturéză ḑi și nópte. Dar curajul lui Pokino e mare. El resistă sunetelor supranaturale din Usongora, țară plină de minuni, și prin iuțală și minte ageră evită mrejele, întinse ca sĕ'l prindă în ele, și, a tipografiei spre justificare, deci propune ca actul sĕ se se restituie consistoriului spre finalisare, cu îndrumarea, ca la procsima sesiune se 'și presenteze părerea sa asupra întrebării ce i-s'a pus, ér până atunci resolvirea obiectului în merit se ține în suspens.

Un deputat a cerut sĕ se cetéscă raportul dlui Lucuța, sinodul însĕ n'a admis sĕ se cetéscă și prin asta sĕ se dee publicității un act necontrolat, un raport al unui comisar consistorial menit a rĕmânea în archiva consistoriului, ér nu a se înainta la sinod neesaminat de consistor, ci a primit propunerea comisiunei.

Deputatul respectiv în urma acestui vot s'a dus la masa biroului sinodal, a luat actul la sine, l'a cetit după aceea în fața sinodului și l'a decopiat.

In calitatea sa de deputat a avut drept sĕ facă chiar și acésta ca la timpul sĕu, în cas de lipsă sĕ facă uz de el în sinod. Indată ce sinodul n'a admis cetirea lui însĕ și prin asta l'a subtras dela publicitate, nici în calitate de deputat nu i-a fost permis sĕ'l dee publicității.

Cu tóte acestea, firea nu l'a lăsat sĕ păstreze discrețiunea obligată, ci când a creḑut, că póte strica autorității capului bisericii sale l'a dat publicității în organul care își consideră de a sa chemare micșorarea autorității acelui cap bisericesc. A simțit el necuviința ce comite prin acéstă perfidie și pentru asta ḑice în articolul sĕu, că actul l'a primit într'un plic anonim, dar cu astă minciună stupidă pe noi care cunóscem paserea de pe pene nu ne póte seduce. Și până când îl va trage sinodul la rĕspundere noi suntem siguri că disprețul tuturor celor nepreocupați este plata lui.

Cu astfel de arme luptă „Tribuna“ contra bisericei nóstre. Dar abstracție făcênd dela incorectitatea armelor și admițênd că tóte cele cuprinse în raportul dlui Lucuța sunt adevĕrate și anume că nici organul de controlă imediată instituit de însuși Șaguna, prin testamentul seu pe viéță, nici corporațiunea întrégă nu 'și-a împlinit datorința de-a controla manipulațiunea persónelor angajate cu responsabilitate la tipografie și la librărie și prin asta au periclitat o parte a averii archidiecesei, au nu chiar acésta dovedesce necesitatea ca sĕ esiste un for suprem peste archidiecesă, carele cel puțin în cas de apelată se pótă interveni și a controla și prin controlă, a salva averea archidiecesei? Sĕ ne închipuim d. e. că membrii comisiunei administrative, constatată fiind dauna causată prin negligența lor, n'ar voi sĕ o restitue, sĕ ne închipuim mai departe că fiind ei afară de dl P. Cosma, toți membrii și ai consistoriului, acela n'ar voí sĕ-i constrîngă la plată pe cale disciplinară ba chiar 'i-ar absolva; ar fi bine pentru fonduri ca sĕ nu esiste alt for neinteresat, cum este consistoriul metropolitan, carele în urma apelatei, se vină a i obliga sĕ restitue dauna averii archidiecesane.

Iată deci, că chiar casul produs de înțelepții dela „Tribuna“ pentru a combate apelabilitatea causelor epitropesci din eparchii la consistoriul metropolitan — căci acésta este perhorescata centralisare prin proiectul de regulamen t — se dovedesce necesitatea lucrului care vor ei se-'l combatăcu el.

Dar în fine se vorbim puțin și de centralisare. Au nu este centralisare deja însĕ-și Metropolia? Au nu este interesul nostru nu numai bisericesc, ca tóte trei diecesele se năsuiască a fi una în instituțiuni, în simțiri în aspirațiuni și ca tóte acestea sĕ 'și aibă directoriul lor la un loc în Metropolie?

Ar slăbi diecesele prin acéstă centralisare la Metropolie? Noi credem din contră, că atât părțile constitutive ale Metropoliei cât și biserica întrégă concentrată în Metropolie prin asta numai câștiga ar puté în vază și în putere, în sus și în jos, în lăuntru și în afară.

„Tribuna“ de ani de ḑile luptă ca pe teren politic se concentreze la un loc, nu numai pe toți Românii, și chiar pe Slovaci, Sêrbi, Ruteni, Nemți, Sași, etc. ca astfel toți împreună sĕ 'și pótă validita drepturile, cari ca singuratici nu le pot, ca cei slabi sĕ devină tari prin concentrare.

Au numai pentru biserică sĕ învólve pericol concentrarea puterilor?

Numai comunardii combat concentrarea puterilor ér munca comunarḑilor n'a fost crearea ci distrugerea.

Étă programul „Tribunei“ și amicilor ei pentru biserica nóstră.

Sibiiu 23 Maiu 1895.

În numĕrul trecut al ḑiarului nostru am terminat cu rapórtele despre sesiunea actuală a congresului nostru național-bisericesc, deși am dispus de puțin spațiu, căci și alte lucruri au trebuit sĕ ne atragă atențiunea, totuși ne-am silit sĕ terminăm cu reproducerea momentelor mai importante din lucrările congresului nostru, ca cetitorii nostri se aibă înaintea ochilor o icónă viuă și esactă a celor petrecute, spre a se putea orienta.

Am reprodus fidel decursul desbaterilor, am grupat la un loc conclusele, cari au privit obiecte mai importante, și cari și de congress au fost privite ca directive, și tot așa trebuie sĕ fie considerate și din partea cetitorilor nostri.

Sesiunea actuală a congresului a fost bogată în momente de adevĕrată însuflețire pentru desvoltarea sănătósă a ínstituțiunilor nóstre bisericesci, și pentru căutarea de căi spre a fi ferită de cursele, cari i sunt puse înainte.

Pietatea cătră marii binefăcĕtori ai sântei nóstre biserici, căci cu pietatea voim sĕ ne facem reprivirile nóstre, pietatea cătră marii binefăcĕtori a fost totdéuna caracteristica bisericei nóstre. In spiritul acestei pietăți s'a ținut și în prima Sâmbătă a actualei sesiuni congresuale parastas pentru rĕposatul nostru marele metropolit Andreiu Baron de Șaguna, și pentru odichna sufletului rĕposatului marelui mecenate Emanuil Gozsdu.

Ambii acești doi Macedo Români au fost cu trup și suflet în mijlocul credincioșilor români ai sântei nóstre biserici ortodocse române. Ca români ortodocși au trăit pentru biserica română ortodocsă și-au jertfit întreg capitalul lor spiritual și material, și în ambe direcțiunile ni-au lăsat o bogăție de comori, cari pe veci i-au făcut nemuritori.

Model viu de români ortodocși pentru trecut, model viu de români ortodocși vor rĕmânea și pentru viitoriu, demni de imitat de cătră toți credincioșii bisericei nóstre.

Ómeni geniali, suflete superióre, ei s'au ridicat mult peste contimporanii lor, și ca toți ómenii mari, n'au fost nici ei de un gust cu toți ceialalți în aprețiarea lucrurilor, în judecarea cursului lumei. Nici nu ia înțeles întru tóte lumea contimporană, și vecinic semnificative vor rĕmânea cuvintele lor, cu cari se mângăiau la cărtirile contimporanilor lor: după mórte mĕ vor cunósce.

Și aḑi după 2 decenii dela réposarea lor, figurile acestor doi Macedo-Români măreți sĕ ridică în istoria culturală a desvoltării nóstre bisericesci-naționale, și ca far luminéză cărările tinerei nóstre generațiuni.

La locul al doilea cu mândrie relevăm adevĕrata bucurie, cu care s'a celebretiubileul de 25 de ani ai constituționalismului în biseriea nóstră.

La „Inălțarea Domnului“ am ținut în biserica nóstră catedrală de aici „Docsologia festivă“ și am înălțat la ceriu ferbinte rugăciuni pentru facerile de bine, pe cari Dumneḑeu le-a revărsat asupra nóstră.

Suntem aḑi întruniți în o metropolie toți românii greco-orientali din Ungaria și Transilvania. Prin instituțiuni sĕnătóse s'a atras în consultările nóstre elementul laic al bisericii. Ómenii cu inimă, cu vaste cuconscințe de impregiurări și de ómeni sunt puși în singuraticele organisme ale bisericei nóstre. De aceea am ḑis noi, că a fost fericit momentul, când am putut întruni la lucrare comună elementele din biserica nóstră

Verificările deputaților la aparență nu au dat mult de lucru, cu tóte aceste în sesiunea acésta verificările deputaților ni-au presentat și momente importante.

Congresul a descoperit alusuri în aplicarea constituțiunei, de aceea a anulat mai multe alegeri, voind a esercia dreptate și a lua dela început tăișul abusurilor, cari dóră ar voi sĕ între în sinul bisericei.

Mai inportantă ni se pare cestiunea cu ținerea în evidență a douĕ alegeri nu pentru defecte formale, căci alegerile erau făcute formal în regulă, ci pentru ținuta deputaților aleși în afaceri, cari ating biserica.

Prin voturile lor în legislativa țĕrei doi fii ai bisericei nóstre s'au pus în flagrant contrast cu voturile sinódelor nóstre eparchiale, cu voturile archiereilor nostri, cu sentimentul general al bisericei nóstre. Cu un cuvênt ei au vĕtămat disciplina bisericéscă.

Judecata încât sunt ei culpabili pentru vĕtĕmarea acelei discipline s'a dat în competința sântului sinod archieresc.

Vor sci deci credincioșii bisericei nóstre, că ținuta lor nu e indiferentă bisericei, și la ocasiuni date ea vine sub judecata bisericei în interesul disciplinei bisericesci și al moralului public, care trebue sĕ reguleze viéța singuraticilor.

Moment principal au fost legile politico-bisericesci, cari ating de tot simțitoriu biserica nóstră.

Consistoriul nostru metropolitan merită tótă recunoscința pentru viul interes, cu care a tractat acéstă cestiune de tot delicată și de o mare gravitate, și deosebită importanță pentru intacta conservare a instituțiunilor nóstre bisericesci.

Propunerile consistoriului metropolitan în acéstă importantă cestiune au fost primite cu unanimitate de voturi, și contrapropunerea principală de a se remite propunerile la competința sinodului archieresc asupra nóstră au făcut impresiunea, că ea e calculată pentru efect pe séma publicului din galerie, și din afară, care dă mult pe o oposițiune în tóte lucrurile numai pentru-ca ea sĕ fie oposițiune.

Prin articlul de lege XXVI din 1893 s'au creat o stare precariă pentru scólele nóstre confesionale. La aparență la locul prim vine dotațiunea corpului didactic, în care punct noi nu vom puté ținé concurență cu statul, lucrul principal însĕ sĕ reduce la ingerința cea mare, care prin numita

---

când sĕ dă ocasiune, el însuși pune curse inimicilor, și-i nimicesce și în fine sosesce în capitala împĕrătéscă cu o trofeă de vite și sclavi, cari sunt în stare sĕ umple de bucurie chiar și inima împĕratului.

Impĕratul defige o ḑi ca sĕ-l priméscă pe el și pe ostașii sĕi, și ca recompensă sĕ se dea numai celor viteji, el a poruncit sĕ se prepare vase colosale pline de bere tare de Pombe, care se servéscă ca o probă, din care sĕ se cunóscă cei tari din cei slabi.

Ḑiua cea mare a sosit. Impĕratul își ocupă tronul cu pompă deosebită, la spatele lui haremul, de amêndouĕ părțile căpeteniile lui, așeḑate după rang, musketierii la posturile lor de pază, tobașii și musicanții lângă ei. Multe stéguri. vărgate alb și roșu colorile primite de împĕrăție, fâlfăe în aer. Inaintea împĕratului sunt așeḑate — ca și nisce probe pentru vitejia cea veritabilă — vase mari cu bere.

Pokino sĕ apropie, sĕ aruncă la pămênt și începe sĕ povestéscă despre călĕtoriile sale cele aventurióse și faptele sale din Usongora pe când eroii cari au luat parte la marea invasiune, stau acolo cu grămada și ascultă vorbele lui.

După ce și a terminat povestirea împĕratul îi ḑice scurt: „Bea dacă poți!“

Pokino sĕ ridică sĕ apropie de vasele cu bere, ia o lingură mare și o cufundă în Pombe; apoi o scóte, o ridică în sus și întorcêndu se cătră ostașii, cari l'au urmat strigă: „Tekeh?“ („Sunt vrednic, sau nu sunt?“)

„Tekeh“ („Esci vrednic!“) rĕspunde mulțimea chiuind de bucurie.

Incă odată întrébă „Tekeh?“ și érăși răsună strigătul de bucurie „Tekeh!“cu repețite aplause, și deórece a fost recunoscut de vrednic, bea, esprimă împĕratului recunoscĕtorii sei Twijansi, și sĕ retrage, ca sĕ facă loc altora sĕ bea berea de probă. Cei aflați de demni sunt lăudați, cei nedemni sunt condamnați prin sentența poporului la mórte.

Curênd după acéstă ḑi festivă lui Katekiro Mjandja îi aflară vina, că împins de vanitate și sumetie, fără considerare la dreptul stăpânului seu, și-a luat mai întâi partea sa, și a ținut pentru sine cele mai frumóse sclave; el căḑu în disgrație, și după un scurt proces fù decapitat.

Devenind astfel liber postul de primministru, Pokino fù denumit de urmaș în acest însemnat oficiu, și astfel Magassa cel modest de odinióră s'a ridicat până la ministru, care în putere stă mai aprópe de împĕratul, și-și au ajuns c a mai estremă țintă a ambițiunei sale.

El șade ḑilnic la drépta suveranului seu pe covor, supraveghiază tóte afacerile imperiului, comandă armata, și când sĕ duce din apropierea stăpânului seu, împĕrat e însoțit și salutat cu respect de toti căpitanii provinciilor sale, și de o mulțime de popor care toți se grăbesc a-i sta în cale, ca sĕ-l vadă cum trece. Mai departe are dreptul, sĕ alégă care i place dintre femeile devenite róbe în rĕsboi, și sĕ-și reserveze sie-'și animalele ce le mai frumóse. Din tóte stofele mărgelele, vinul, și alte daruri, cari le primesce Mtasa, el își capătă partea sa, pentru-că Katekiro, odinióră Pokino, și-și mai de mult Magassa, acum e prim-ministru, așa ḑicênd primul în țară, caucelarul ei. Dar acum ce mai vine?

Intr'o ḑi, când mĕ cercetă în locuința mea, îl lăsai sĕ-'mi cercetcze farmacia mea. După ce i-a ținut o conferență despre diferința întrebuințare cu Landanum, spre mirarea mea, suspinênd făcu observarea: „Ach asta e medicina, care doresc s'o posed. Nu mai ai puțin și pentru mine?“

Sĕrmane Magassa! sĕrmane Pokino! sĕrmane Katekiro! De acum, când e încă tinĕr și e în flórea vieței, stă la pândă, și are nopți nedormite, că nu cunósce césul, când domnul dela funie“ îl va chema și pe el, ca pe antecesorul seu.

Rĕmâne sĕ auḑim despre o întâlnire cu Kasudju, primul dintre călăii împărătesci ceea ce o las unui alt călĕtor.

Kabaka sau împĕratul.

Perdéua sĕ ridică, și ne desvĕlesce un deal, acoperit cu colibe înalte, conice, îngrădite cu garduri înalte de trestie. Din frunzișul arborilor pisang și al bananilor ici și colo sĕ zăresc vêrfurile acestor colibi. Drumuri late, bine planate duc în sus; de laturile lor sĕ estînd palisa de trestie, și în dosul acestora la lumina sórelui grupe de colibi apar sure din verdéța cea désă, care le încunjură. Indigeni, îmbrăcați în costume bizare, sĕ îndesuiesc la întrările cele late. Haine albe strălucesc la lumina sórelui, și față cu cele roșii ca sângele, sau simple cafenii fac un deosebit contrast. Ómenii își îndréptă pașii cătră cortul împărătesc de pe vêrful délului. Până când nu e permisă întrarea, ci sĕ îndesuesc la porți povestind, sau schimbând salutări între sine.

(Va urma.)

lege s'a dat statului la instituirea și mai cu sémă la disciplinarea învĕțătorilor, congresul și în acéstă afacere a luat concluse, cari apĕră interesele nóstre bisericesci.

Estensiunea mare a provinciei nóstre metropolitane, numĕrul populațiunei și în deosebi buna administrațiune reclamă înmulțirea episcopielor, respective crearea de episcopii nóue. Necesitatea acésta o a constatat Șaguna încă până era în viéță, când a înființat fondul celor doue episcopii istorice din Oradea-mare și Timișóra. Congresul și în acest obiect a luat disposițiuni, ținênd cont și de specialele interese ale archidiecesei

Principiul apelabilității ține în febrilă încordare încă și acuma singuraticele diecese. Desbaterile congresuale și în punctul acesta sunt de tot instructive.

Pentru orientarea cetitorilor am făcut acéstă scurtă reprivire asupra activității din actuala sesiune congresuală.

Vom mai reveni, căci multe momente importante aflăm în desbaterile din sesiunea congresului trecut.

„In ajunul falimentului“.

Cetim în „Dreptatea“ Nr. 113 din 20 Maiu (1 Iuniu) 1895:

Cine nu crede că politica urmată de cei dela „Tribuna“ este în ajunul falimentului, n'are decât sĕ cetéscă articolul ei de eri „Moderații au cuvêntul“ și se va convinge pe deplin.

Acest articol se pare că e o ultimă spasmodică svêrcolire, pentru ca de nou prin seducerea opiniunei publice românesci sĕ se întăréscă în posițiunea care amenință a le scăpa din mână.

Tactica acésta urmată de organul partidului poporal e atât de vechie cât de veche e esistența acestui diar. De dóuĕ arme s'a folosit cu deosebire „Tribuna“ pentru a-'și ajunge scopurile sale: de minciună și scandal. Prin minciună totdéuna a suspiționat, prin scandal a făcut sensație.

Se 'nțelege, că nici de astădată nu póte sĕ nu se foloséscă într'un chip sau într'altul de aceste meschine arme. Noi de altcum înțelegem perfect acest mod de procedere a ei, pentru că suntem in clar și cu scopurile ei.

Acésta mică digresiune în treacăt, și acum „Moderații au cuvêntul“.

Tótă lumea scie, că unde am ajuns prin politica urmată de noi pân' acum, o sciu acésta mai bine de cât toți și ómenii „Tribune“. Situațiunea nóstră actuală e pe cât se póte de próstă.

Suntem stânginiți în tóte acțiunile nóstre așa, în cât nu ni-a mai rĕmas aprópe nici un teren, pe care sĕ ne mai putem liber mișca.

In fața acestei stări de lucruri noi suntem condamnați a sta cu mânile legate, pentru-că nimenea nu ne spune, ce și cum avem sĕ lucrăm. Comitetul nostru național, carele pân' avea primul cuvênt, când era vorbă de o acțiune mai energică, s'a desființat prin ordin ministerial și desființat a rĕmas pe lângă tóte pro testările ridicole ale unor fruntași membri din noul comitet, cari declară de neesistent ordinul ministerial, de și încă până 'n diua de adi nu s'a făcut nimic, pentru a conchiema comitetul, pe care dînșii nu-l cunosc de desființat.

Nu póte dar' sĕ surprindă pe nimenea, dacă în fața acestei situațiuni încurcate și desolate, mulți dintre noi sunt cuprinși de un sentiment de neliniscе pentru cele ce au sĕ se întêmple în viitoriu.

De acéstă încurcătură, de acésta situație penibilă, în care politica de pân' aci ne a înglodat, ar dori bucuros ómenii „Tribunei“ sĕ scape cât se póte de eftin, și dacă numai posibil va fi, așa, ca dênșii tot de-asupra sĕ rémână.

O potrivită ocasiune pentru ajungerea scopului acestuia le da scirea lansată de biroul de presă din Budapesta, conform căreia moderații avéu sĕ se întrunéscă în Sibiiu și apoi în Blașiu, pentru ținerea unei conferențe, unde avé sĕ se discute asupra atitudinei ce vor avea de observat în actuala sesiune politică.

Svonul acesta, după cum înșiși cei dela „Tribuna“ recunosc, a fost de sigur făurit în oficina biroului de corespondențe. Că ce tendințe se vor fi urmat cu lansarea acestei sciri, este altă cestiune. Póte în urmă sĕ fie dorința guvernului magiar ca sĕ înjghiebeze între noi un partid „moderat“; dela o simplă dorință însĕ până la concretisarea aceleia e o mare distanță. Acésta o scie și „Tribuna“, scopul ei era însĕ, ca sĕ ne înfățișeze pe noi ca „moderați“, de cari la un dat, guvernul magiar cu drag se va apropria, de óre-ce noi „moderații“ suntem speranța magiarilor între resolvarea favorabilă a cestiunei valache.

Și cum sĕ nu, când tot acest guvern

„a făcut tot posibilul ca sĕ obléscă terenul dinaintea așteptatei „acțiuni“ a „moderaților“. Comitetul central al partidului național a fost strivit. Majoritatea membrilor ce-l compuneau zac în temniță, sau au fost siliți sĕ se espatrieze. Partidul național de asemenea a fost paralisat în organisațiunea și activitatea prin faimósele ucasuri ale faimosului „împăciuitoriu“ Hieronymi. Ba mai mult: Grație energiei guvernului și a zelosului sĕu referent în cestiunea naționalităților, a providențialului Jeszenszky, românii nu mai au voie sĕ se întrunéscă nici trei la un loc, când vorba e de ceva cu miros „ultraist“. Solgăbirĕii, procurorii, judii de instrucție, gendarmii, funcționarii de vamă și și de postă, spionii și lingăii, cu un cuvênt tótă haita de care „liberalismul“ celor dela putere dispune, este în picióre, opresce, dă în judecată, închide, secuestrézĕ confișcă tot ce samĕnă a manifestație a vieții naționale române“.

Ceea-ce va sĕ dică, „Tribuna“ ne înfățișéză deoparte ca ómeni cari suntem gata sĕ întrăm în serviciul guvernului magiar, de altă parte vrea sĕ-si scuze neghiobiile comise în politică pân' acum prin împrejurarea, că tóte fărădelegile câte a făcut guvernul magiar ce-a le-a făcut de dragul „moderaților“. Urmarea acestei perverse gândiri ar fi, că dacă noi „moderații“ am contribuit la înrĕutățirea situațiunei nóstre, atunci érăși noi trebue se contribuim la clarificarea ei deórece: „moderații au dóră cuvêntul!“ Cu alte cuvinte „moderații“ ar trebuí sĕ scótă carul din imala în care l'au înglodat tribuniștii.

E adevĕrat că „Tribuna“ se mângăie cu împrejurarea „că opinia publică română este departe de a fi accesibilă pentru politeca moderaților“ de órece „ea stă în conflict cu sentimentui public al poporului român“, totuși pe de altă parte ea „doresce“ precum „doresce și guvernul magiar“ — vedi Dómne — sĕ ne vadă la lucru.

Plăcerea acésta prin care „Tribuna“ caută sĕ scape atât de eftin din situația desolată în care ne-a împins, nu i o vom face.

Ar fi cea mai mare neghiobie ce ar putea sĕ comită așa numiți „Moderați“ dacă dânșii și ar eși din reservele pe cari și le-au impus. Trebue sĕ lăsăm odată pe ómenii „Tribunei“ sĕ isprăvéscă cu politica lor de răchete, și numai după ce se vor fi usat până la neputinșă atunci au sĕ între nu „moderații“ în acțiune, ci ómenii cari vĕd mai departe decât până înaintea nasului.

Că momentul acesta nu este departe, nu dovedesce articolul citat. Suntem în ajunul falimentului“.

Noutăți.

„Scrisóre deschisă către regele“. Inainte cu câte-va luni fusese osândit diaristul Caspar A. Zarándy la un an închisóre de stat, deórece îndată după mórtea lui Kossuth el publică sub titlul de mai sus în diarul „Olvasd“ un articol, în care procurorul de stat află vĕtămare de Majestate. Curia reg. cassă însĕ sentința tribunalului din motivul, că jurații la întrebarea că conține articolul lesa Majestate, votară 6 cu „da“ și 6 cu „nu“, ér la întrebarea, că vinovat e Zarándi, votară 7 contra, și 5 pentru; astfel deci a fost contradicere în rĕspunsurile date la întrebări. Alaltăeri s'a pertractat din nou procesul de pressă. Jurații însĕ votară în favorul lui Zarándy cu 8 contra a 4 voturi, și astfel tribunalul achită pe acusat. — Óre cu un român în casul acesta ce s'ar fi întêmplat?

* * *

Introducerea legilor politice-bisericesci. După-cum aflăm dintr'o scire a lui „Neue Freie Presse“ din 31 Maiu n. primită din Budapesta, ministrul de culte și instrucțiune publică, Dr. Wlassics, și-a terminat deja ordinațiunea privitóre la esecutarea legei despre religiunea copiilor, sancționată deja. Acéstă lege, dimpreună cu celelalte legi politice bisericesci, va întra în vigóre cu 1 a Octombre a. c. și tot atunci se va scóte din vigóre ordinațiunea lui Csáky privitóre la botezul copiilor.

* * *

Nunciul Agliardi, după cum se anunță din Roma, este așteptat acolo în luna viitóre pentru de a raporta Papei. Se dice, că îndată după aceea va urma numirea lui de cardinal și va fi chiemat din Viena.

* * *

Invitare. Dela Societatea scientifică literară „Tinerimea română“ din Bucuresci, primim următórea învitare: Societatea nóstră serbând Duminecă 28 Maiu, óra 2 p. m. în noul palat al Atheneului, a XVIII-a aniversare a sa, vĕ rugăm sĕ binevoiți a ne onora cu presența Domniei-Vóstre.

Serbarea se va deschide de Președîntele societății, Nicolae S. Dumitrescu, printr'o cuvêntare în care se va arĕta scopul și mersul Societății, după care dl Ștefan V. Nanu va vorbi despre Studiul limbei române și în urmă se va face distribuția premiilor pentru studiu și lucru manual la elevii și elevele învĕțământului primar, cari s'a distins la concursul ținut de Societate în anul acesta.

In speranță că vom fi încurajați, prin presenta D-vóstră, vĕ rugăm, a primi încredințarea osebitei nóstre considerațiuni. Președinte, Nicole S. Dumltrescu. Secretar, G. Al. Roșianu.

* * *

O distincțiune germană refusată. Din incidentul festivităților dela Kiel, provocă împĕratul Wilhelm academia din Berlin, sĕ-i propună pe mai mulți învĕțați strĕini, pe cari el sĕ-i decoreze cu crucea pentru merite prusiană. Profesorul francez Pasteur, care încă era însemnat pe lista celor ce avéau sĕ fie decorați, respunse scurt, că el sĕ simte onorat, ca om de sciință, nu póte însĕ uita resbelul din 1870 și nu va primi nici odată un ordin german.

Din împrejurarea, că Pasteur a refusat ordul oferit din partea împĕratului Wilhelm, inteligința din Paris se pregătesce a-i face mari ovațiuni. S'au luat deja mĕsuri pentru arangiarea unei demonstrațiuni monstre. Mii sunt telegramele și epistolele de felicitare ce de atunci încóce mereu le primesce savantul francez.

* * *

Cel mai nou roman al lui Alesandru Dumas. O depeșe din Paris anunță, că ranumitul romancier Alesandru Dumas se însóră în timpul cel mai scurt. Mirésa e fiica unui bine-cunoscut actor francez. Mirele e de 71 de ani.

* * *

Hymen. Domnul Alesandru Mihailovici, ingineriu la căile ferate în Solnoc s'a logodit cu domnișórea Iuliana Nădășan Eremici.

* * *

Cas de mórte. Parochul nostru din Metesiu Nicolau Ursa, fost asesor al scaunului protopresbiteral al tractului Albei-Iulia a rĕposat în domnul în etate de 72 de ani. Inmormêntareâ a fost Luni la 8 Maiu a. c. Il deplânge soția sa vĕduvă, fiiul Ioan paroch în Poian și o mulțime de rudenii și cunoscuți.

* * *

Adunarea comitatensă. La încheerea fóiei am primit dela vice-comitele Sibiiului următórea încunosciințare: Mâne în 6 Iuniu a. c. st. n. la 10 óre se vor continua desbaterile adunării generale a municipiului.

La Ţintă.

„Meditațiune politică“ de N. Cristea asesor consistorial, Sibiiu Institut tipografic T. Liviu Albini 1895.“

Acesta este titlul unei broșuri apărute în săptămâna trecută.

Broșura este de 73 pagine tipar garmond cam greu de cetit, împărțită în XII puncte.

Tecstul este garnisit cu multe citațiuni franțozesci și nemțesci.

Intreg cuprinsul ei, afară de prefață este lucrat pe timpul când d-l Cristea era în internatul politic din Vaț.

Dl Cristea nu o spune dar noi dăm cu socotéla, că încât privesce atitudinea politică ce au sĕ o urmeze românii în situațiunea actuală, este sfatul tuturor colegilor sĕi din Vaț, adecă, a maiorității membrilor comitetului central al partidului național, condamnați la închisóre din incidentul memorandului.

Dar fie ideile cuprinsĕ în acéstă broșură chiăr numai ideile d-lui Cristea, el a fost unul dintre cei mai valoroși membri ai acelui comitet, și el a fost primul, carele în procesul din Cluș a avut curagiul a primi fără reservă rĕspunderea pentru faptele sale și prin asta a salva onórea causei ce o representă în fața tribunalului și a lumii, compromisă binișor prin fasiunile șovăitóre ale colegilor carii-l precedase.

Este legitimă deci curiositatea publicului de a afla vederile pătițului politic N. Cristea relativ la sanarea situațiunei politice încurcate de astădi, când nu mai esistă nici o autoritate, care sĕ pótă vorbi în numele partidului național.

Dl Cristea istorisesce multe lucruri vechi și nóuĕ face alusiuni la multe esemple din istorie potrivite și mai putin potrivite. Consecuențele cele trage din ele însĕ nu sunt tóte logice, și cu deosebire aprecierile ce le face isbênzilor magiarilor față de Viena sunt chiar contrare vederilor opiniunei publice esterne.

Cine s'ar pune a-l critica punct de punct, cu cea mai mare înlesnire ar putea sĕ-i restórne tóte consecuențele numai din esemplele citate de el însuși.

In multe locuri apare de tot naiv, ici colea face pe diplomatul care scie lucruri mari, dară încă nu află timpul potrivit ca sĕ le descopere, pretinde de repețite ori cu tótă energia ca iute și degrabă sĕ ne punem pe lucru, și când ne descopere marele secret: „ca ce sĕ facem dară“, ne pomenim că în aspra scólă politică de 8 luni în Vaț a învĕțat ceva franțozesce, dar pétra înțelepciunei tot nu o aflat, ci chiar urmând sfatul lui, în casul cel mai bun tot acolo am rĕmânea unde suntem astădi.

Deja în prefață comunică un esemplu, care ne denunță pe diplomatul, carele însĕ este în contrast cu direcțiunea politicei românesci după-cum o presentă dl Cristea în tecstul propriu al broșurei.

Étă esemplul:

„In Germania „Național-Vereinul“ ne agitá pe la anii 1860 pentru Germanie cu Prusie în frunte și cu Austrie dată afară din federațiunea germână. In mijlocul acestei agitațiuni apare **Bismark** ministru president prusian în Viena. Se preumblă de braț cu contele Rechberg, ministru austriac de esterne. Urméză alianța austro-prusiană, și pe urmă cooperaţiunea (1864) pentru Schleswig-Holtstein contra Daniei. Agitaţiunea pentru Germanie cu Prusie în frunte, devenise o „închipuire“ a acelor ce nu se „pricep“ la politică: Cu tóte acestea, nu mai departe decât după doi ani (1866) a avut loc vestitul resboiu „frăţesc“ prin care Austria a fost dată afară din Germania“.

De acestea se mai pot întêmpla ḑice dl Cristea — şi de aceea ţin că nu este superfluă observarea acésta, mai ales în timpuri încurcate, cum sunt cele din ḑilele nóstre.

Ne-a remas dator însĕ dl Cristea cu presentarea Bismakului nostru ér analogia între poporul român de aici şi între statul Prusia vrênd nevrênd îţi citéză în memoriă cunoscuta fabulă alui Esop despre „Rana rupta“.

Ca un fir roşiu se estinde peste întréga broşură cultivarea tradiţionalei loialităţi a poporului român cătră Viena, pe carea se vede a o lua în apĕrare faţă cu „moderaţii“.

In punctele I şi II polemiséză cu cei ce afirmă că „cestiunea naţionalităţilor“ nu esistă.

In punctul III ajunge la momentul subşternerei Memorandului.

„Ajunşi la momentul subşternerei Memorandului, am ajuns la un moment, asupra cărui planéză încă un mister“.

„Nu ne vine a crede că numai sforţările magiarilor şi calumniile lor au determinat pe monarch a nu primi deputaţiunea, a nu primí cel puţin Memorandul dus spre subşternere“.

Arată apoi faptele resboinice ale Românilor din anii 1848—1849, pentru care au obţinut dela monarchul distincţiunea tipărită în aur „Für standhaftes Ausharren in der beschworenen Treue“, apoi tot asemenea fapte în rĕsbóiele din 1859 şi 1866 pentru care nu numai monarchul ci chiar şi archiducii s'au esprimat cât sĕ póte de favorabil despre virtutea militară a „feciorilor nostri“.

„Ce dar, a putut hotărî pe monarch a nu primi deputaţiunea sau Memorandul ei, mai ales după-ce deputaţiunea prin o telegramă specială şi-a esprimat lealitatea într'un mod încât mai leal nu s'a putut?“ esclamă autorul apoi repetéză: „Un mister planéză asupra acestei afaceri enigmatice“.

Nu! dle Cristea, aci nu planéză nici un mister.

Dl Al. Mocsonyi vi-o a spus din capul locului atunci, când primind întrégă propunerea lui pentru facerea şi presentarea Memorandului la Corónă, cu privire la timp aţi preferit a primì dela E. Brote „fără amânare“, — că în situaţiunea politică de atunci nu veţi putea străbate până la Corónă. V'a spus şi aţi trebuit sĕ sciţi şi Dvóstră, că regele Francisc Iosif de astăḑi nu mai este împĕratul Francisc Iosif din 1848—1849 şi din 1859 şi 1866, ci este Rege încoronat al Ungariei cu guvern rĕspunḑĕtor parlamentar şi că dacă guvernul seu ungar nu ve va deschide calea cătră Burgul din Viena nici porţile Burgului nu vi se vor deschide.

Dvóstră aţi ţinut că Brote mai bine se „pricepe“ la politică decât Mocsonyi, aţi abandonat pe acesta şi pe cei mulţi cari erau de vederile lui, şi aţi urmat pe Brote, ca involuntar se justificaţi pe Mocsonyi.

Nu acésta este enigma dle Cristea, ci enigmă este pentru cei mai mulţi români — nu pentru toţi — **motivul** care v'a îndemnat pe dvóstră sĕ credeţi şi sĕ faceţi şi pe alţii sĕ créḑă, că în situaţiunea politică de atunci **Coróna aşteptă Memorandul cu braţele deschise**, pentrucă **asta era losinca.**

Dar sĕ vedem tot în acest punct şi pe diplomatul:

„Nu scrutăm de astădată ḑice autorul cercând a desvăli causele misterului. Ne mărginim a ḑice: Procesul prin care Monarchia austro-ungară trece, e departe încă de a fi încheiat. Nici nu se va încheia aşa curênd şi aşa uşor“. Monarchia Austro-Ungară, după-ce a contribuit **negativ** la străformarea hartei europene, în curênd se va vedé chemată a coopera **activ** la aceaşi operă“...... „Monarchia nóstră deci va avé o misiune salutară în Peninsula Balcanică“. ....

....„Veni-va timpul, când se va puté discuta pe faţă asupra enigmei vieneze; când nimenea nu va mai avé temerea, că discuţiunea pe faţă va conturba cercurile politice şi va zădărnici probleme de cea mai mare importanţă politică“.

Nu voim se tragem la îndoială legăturile diplomatice ale d lui Cristea cu Cercurile în care se clocesce rectificarea chartei europene, pentru-că sciut este pe aici, că adoratorii d sale îl tacsau încă nainte de nascerea Memorandului de „Bismark“ al Românilor, — ca laici în ale diplomaţiei însĕ, ne permitem a observa, că o astfel de problemă a Monarchiei nóstre ar fi fost cel mai puternic motiv **pentru** primirea Memorandului din partea Corónei.

(Va urma).

Convocare

Adunarea generală a despărţĕmêntului Sas-Sebeş al asociaţiuni transilvane, pentru literatura şi cultura poporului român, se convócă pe Duminecă în 9 Iunie a. c. n. în comuna Şugag.

La acéstă adunare se învită cu tótă onórea toţi membri, precum şi toţi amicii şi binevoitorii acestei instituţiuni

Onoratele agenturi sunt rugate, a îngriji pentru încassarea tacselor dela membri, a întreprinde colecte în comunele lor, în favorul asociaţiunii şi tacsele încassate precum şi colectele adunate a le preda cu ocasiunea ţinerei adunărei gen. a despărţĕmêntului.

S.-Sebeş, în 16 Maiu 1895.

Dr. P. Isacu, director. *Z. Mureşan*, secretariu.

Diverse.

Pungaşi din Londra stau, sĕ întrécă pe colegii lor din Berlin şi Paris. Un călĕtor povestesce, că într'una din ḑilele trecute stetea înaintea galantarului unei prăvălii, când sĕ pomení deodată încungiurat de o duzină de pungaşi. Cât ḑici ce faci — portofelul lui din buzunar dispărù. Eu pusei mâna pe unul dintre ei, care era mai aprópe, când venì spre mine un domn bine îmbrăcat şi îmi ḑise: „Mĕ tem, că ai perdut ceva dle“. — Perdut (?!) rĕspunsei eu — în tot casul şi pungaşul ăsta négă, că mi-a furat portofelul, deşi el face de un pătrar de óră pe sentinela buzunarului meu“.

— „Îmi permiţi sĕ te întreb, cam pân la ce sumă era în portofel?“ — „Au fost esact 14 guinee în aur“. „Cunosci dta numĕrul bancnotelor, ca sĕ poţi aduce acésta la cunoscinţa băncii, ca sĕ ţi-le opréscă?“ — „Numĕrul nu-l sciu“. — „Atunci dl meu“ — adause omul care acum îl compătimea — „eu unul îţi sunt recunoscĕtor pentru acésta desluşire. Mişelul care ţi-a furat portofelul susţine morţiş, că el a găsit numai 2 guinee. Noi suntem trei şi ar veni prea puţin pe unul“. — Când mĕ pregătiam sĕ-i cârpesc una, — povestesce mai departe negustoriul — a disparut într'o stradă laterală Intr'aceea sĕ strînse o mulţime de omeni în giurul nostru şi omul, pe care-l ţineam de guler, aştepta sĕ vaḑă un poliţist căruia me pîrî pentru-că l-am atacat pe stradă! Uitându-me la el mai cu atenţiune, mi se păru, că e într'adevĕr un om fórte liniştit, şi cinstit şi mĕ căiam, că l'am tacsat de hoţ. Ii cerui ertare şi me oferii sĕ-i dau satisfacţia cuvenita El sĕ jură că e un lucru mare pentru un gentleman, deşi decăḑut din punct de vedere material, sĕ fie acusat în public pentru furt. In fine sĕ învoi cu o despăgubire de 20 guinee. Din norocire cunosceam un comerciant în Londra, dela care cerui banii împrumut. Când i-am pus în mână, nobilul gentleman ḑise: „Fămi plăcerea, şi nu le spune celorlalţi doi prietini ai mei bazaconia asta, căci ea este numai o cestiune privată între noi amêndoi. Acum însĕ trebue sĕ me grăbesc, ca sĕ nu perd a treia parte din banii găsiţi în partofelul Dtale“.

Mai nou.

Bucuresci, 4 Iunie n. Concertul „Reuniunii de musică din Sibiiu“, dat Duminecă séra la „Ateneu“, a reuşit pe deplin. Domnului dirigent G. Dima 'i-s'au făcut mari ovaţiuni, oferindu-i-se şi o cunună de argint. Pentru astăḑi i-s'a acordat dlui Dima o audienţă la M. S. regele Carol. Astă-séră se va da al doilea concert.

Bucuresci, 5 Iunie n. Concertul dat ieri în sala Atheneului a succes grandios. D-nul Dima a fost chemat de douĕ-ori în logia reginei. După concert a fost banchet în onórea reuniunei dat de societatea damelor.

Nr. 418 prot. [65] 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de paroch din parochia de a III-a clasă Vurper, pentru ocuparea aceluia sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia archidiecesană „Tel. Roman“.

Emolumentele împreunate cu acel post, sunt cele prescrise în regulamentul pentru parochii de clasa III.

Cei ce voiesc a reflecta la acel post, vor avea sĕ şi astérnă suplicile de concurs instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 26 Aprile, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu,
protopresb.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 6—21

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Sorţirea în 13 Iuniu a. c.

Marea loterie de Hamburg. încuviinţată şi garantată din partea statului, oferă în cel mai favorabil mod un câştig principal de

500,000 mărci.

Avantagiósa împărţire a noului plan este este astfel întocmită, că în decursul alor puţine luni vin la sorţire 7 clase de 115.000 losuri cu 57.000 câştiguri în suma totală de

11,348.795 mărci

între cari obvin câştiguri principale de până la

500.000 mărci

şi anume:

1	câştig	á 300.000
1	„	„ 200.000
1	„	„ 100.000
2	câştiguri	„ 75.000
1	câştig	„ 70.000
1	„	„ 65.000
1	„	„ 60.000
1	„	„ 55.000
2	câştiguri	„ 50.000
1	câştig	„ 40.000
3	câştiguri	„ 20.000
21	„	„ 10.000
56	„	„ 5000
106	„	„ 3000
231	„	„ 2000
812	„	„ 1000
1415	„	„ 400
39755	„	„ 155

15290 câşt. á 300, 200, 150, 134, 100, 98, 69, 42, 20, de mărci.

Dintre câştigurile evidente aci, vin la sorţire **2000 din clasa primă,** cu suma totală de **117,200 mărci.**

Câştigul principal din I clasă e de **50,000** mărci şi se urcă în a II-a clasă la **55,000,** în a III-a clasă la **60,000,** în a IV-a cl. la **65,000,** în a V-a clasă la **70,000,** în a VI-a clasă la **75.000,** în a VII-a clasă până la **500,000,** special însĕ până la **300,000** şi **200,000** mărci.

Cea mai de aprópe sorţire de I clasă a acestei mari lotorii, garantată de stat, este ficsată **oficios** şi se va face

deja în 13 Iuniu a. c.

pentru acésta sorţire

1 sorţ original costă 6 mărci = 3 fl. 50 cr.
$^1/_2$ „ „ „ 3 „ = 1 „ 75 „
$^1/_4$ „ „ „ 1 50 „ = — „ 90 „

Tóte comandele se efeptuesc la moment pe lângă **anticiparea** preţului sau încasarea aceluia cu **rambursă** şi astfel fie-care amator primesce în mânile proprii **sorţul original** provĕḑut cu insigniele statului.

Deodată cu espedarea sorţilor se trimit gratis şi planurile oficióse şi după fie-care sorţire trimitem tuturor clienţilor nostri listele de câştiguri fără de a fi recercaţi.

La cerere espedăm anticipande planul oficios franco şi declarăm, că suntem gata a primi înapoi înainte de sorţire toţi sorţii, ce nu vor conveni pe lângă restituirea preţului.

Licuidarea câştigurilor se efeptuesce prompt conform planului şi **sub garanţia statului.**

Colectura nóstră a fost de multe-ori favorisată de fortuna, căci am plătit clienţilor nostri adese-ori cele mai mari câştiguri ş. a. câştiguri de **250,000, 100,000, 80,000, 60,009, 40,000** mărci etc. etc.

E de prevĕḑut, că la o astfel de întreprindere **pusă pe o basă atât de solidă,** participarea va fi cât se póte de mare ne rugăm ca comandele pentru **apropiata sorţire** sĕ se facă **cât mai îngrabă direct** cătră

Kaufmann & Simon,

[71] 1—3 banca şi casa de schimb în Hamburg.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 59 Sibiiu, Sâmbătă, 27 Maiu (8 Iuniu) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se inapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 26 Maiu 1895.

In ḍilele aceste, anume în sĕrbătorile Rosalielor, s'a ținut în orașul Odorheiul secuiesc un iubileu, care ne dă materie de vorbit și nouă românilor.

Sunt ḍece ani de când în capitala țĕrișórei nóstre mai restrinse, în Cluș, s'a format o reuniune cu numele pur cultural, dară cu tendențe și scopuri pur politice, reuniunea pentru magiarisarea Ardélului, botezată pe scurt Emke.

In sĕrbătorile Rosalielor și-a serbat acéstă reuniune iubileul de 10 ani ai esistenței sale, și la aceste serbători au luat parte aprópe toți bărbații de frunte ai vieței politice din statul nostru.

Publicul cetitoriu cunósce activitatea de 10 ani a acestei reuniunii. In liniamente generale vom schița activitatea ei și noi, ca sĕ fim mai bine orientați.

S'a făcut o agitațiune ne mai pomenită nici chiar la unguri, cari altcum ușor sĕ entusiasméză, și bucuros aduc jertfe. In scurtul timp de 10 ani s'a adunat un capital peste un milion și jumĕtate, s'au înființat scóle unguresci prin locuri curat românesci, s'au promovat colonisări de secui tot prin locurile cele mai românesci, sunt terorisați puținii amploiați de români, cari îi mai avem prin comitate, și în cele din urmă s'au atras în cercul de vederi al acestei reuniuni întrégă viéța de stat, și după modelul ei s'au înființat asemenea reuniuni de magiarisare în mai multe ținuturi.

La iubileul de 10 ani, de care vorbim acuma, s'au accentuat mai multe lucruri.

Făcênd un preamblu istoric s'a marcat cu mult aplomb, că Transilvania e fortăréța Ungariei, și că dacă perdem acéstă fortăréță, atunci e perdută și patria

Este fapt incontestabil, că Transilvania e dela posiția sa naturală o fortăréță, dar reuniunea de magiarisare nu în acest sens o interpretéză.

Transilvania e fortăréța magiarismului care, veḍi Dómne, e periclitat

Și de cine, din a cui parte e periclitată acéstă espusă fortăréță? Cine a pus în cestiune ;esistența nepoților lui Atilla (sĕcui) și pe cea a nepoților lui Arpád (unguri)?

La locul prim scisiunea dintre partidele unguresci, cari au corupt ungurimea, vin apoi naționalitățile, cari țin pas cu ungurii.

In perire e deci ungurimea, căci emigréză secuii, e în perire prin ungurime Ardélul, și prin Ardél e în perire Ungaria, căci după catastrofa dela Mohács (1526) numai Transilvania a mai susținut viéța unguréscă.

Trebue deci salvată fortăréța în tóte direcțiunile.

Secuimea trebue ținută in țéră, căci emigrarea ei în România e pericol național unguresc.

Naționalitățile trebuesc frânte, căci ele sunt permanent pericol pentru magiarism.

Și în punctul acesta recepta o a dat cu multă pricepere fostul secretariu de stat în ministerul de culte, actualul vicepresident al parlamentului de jos, Adalbert Berzeviczy.

Trebue pusă scóla în serviciul magiarismului. Nu cultură trebue aici în țéră. Politică sĕ se facă în scólă. Invĕțătură și cultură națională trebue sĕ se câstige, și acésta se póte ajunge prin scole, dar prin scóle cari stau în mâna și la dispozițiunea statului.

Sĕ se înființeze deci scóle de stat, sĕ se desvólte cele esistente, și atunci va fi atinsă ținta acelei reuniuni: magiarisarea, și prin ea întărirea fortăreței, întărirea Ardélului, întărirea Ungariei.

Contele Apponyi lasă instrucțiunea în mânile fostului secretariu de stat, și ca mâne ministru de culte, Berzeviczy. Dênsul caută alt teren.

Consolidarea statului național e idealul lui Apponyi, sĕ fie acest stat unguresc în tóte nuanțele.

Spre acest scop statul trebue se mérgă paralel ca reuniunea de magiarisare din Cluș. Terenul de luptă va fi Ardélul, deci cine va eși învingĕtoriu din acéstă luptă decisivă, acela va da statului caracter. Vor învinge naționalitățile, atunci statul nu va fi național, vor învinge cei dela Kulturegylet, atunci statul va fi unguresc în tóte manifestațiunile sale. Deci la luptă pe viéță și pe mórte.

Ni se vorbesce deci destul de clar, și scim cu cine avem de lucru.

De 10 ani o am sciut acésta. O am spus-o încă dela înființarea reuniunei, dară bărbații ei conducĕtori consecuent și cu îndĕrjire o au negat

Acuma după 10 ani de activitate cu grandióse succese o mărturisesc aceia, cari consecuent o au negat. E dată pe față ordinea de bătaie, și românii vor face bine, dacă vor da atențiunea cuvenită signalului de luptă.

Am pĕcătuí contra adevĕrului, dacă n'am mai releva și alte merite ale acestei sprintene reuniuni de magiarisare

S'au magiarisat aprópe în întreg Ardélul numele comunelor, numele munților și al riurilor.

Și la aceste succese meritul principal e al reuniunei de magiarisare.

S'au magiarisat numele de botez românesci, și în acéstă direcțiune lucrurile au ajuns până la înălțimea academiei unguresci de sciințe.

Academia a dat o consemnare în ungurescе a numelor românesci, și ele sunt atât de schimonosite, încât nici noi, cari scim ungurescе, nu le mai putem cunósce.

De sine înțeles acele consemnări sunt impuse tuturor direcțiunilor scolare, și ca mâne se vor introduce oficial în matriculele de stat.

Cu succes material și moral a lucrat în 10 ani acéstă reuniune, și bine ar fi dacă am lua și noi esemplu dela acéstă febrilă activitate.

Interpelațiunea delegatului Dr Iosif Gall către ministrul de resbel. Intr'una din ședințele delegațiunei din anul trecut delegatul Dr. Iosif Gall a făcut interpelațiune către ministrul de resbel pentru aplicarea principiului egalei îndreptățiri confesionale și în privința clerului gr.-oriental, ce funcționéză la miliție, asemenea a interpelat delegatul Hegedüs în privința clerului protestant.

După cum comunică „Pester Lloyd“ s'a sistemisat în budgetul militar pre anul 1896 postul unui paroch gr. ort. și al unui paroch protestant cu rangul de maior, va sĕ ḍică interpelațiunile au avut care-va resultat?

Revista politică.

Dl V. A. Urechiă a trimis senatorilor și deputaților români, cari fac parte din conferența interparlamentară, următórea adresă, prin care 'i convócă la o întrunire:

Bucuresci, 16 (28) Maiu 1895.

Domnule coleg!

Jurnalele unguresci ale ḍilei sunt pline de informațiuni, care de care mai bătĕtóre la ochi cu referență la prosima conferență interparlamentară ce este sĕ sĕ țină la Brucselle.

Colegul nostru dl Pázmándy, prestându-ne tot feiul de intențiuni neamice și fantastice, îndémnă grupul parlamentar magiar sĕ mĕrgă la Brucsela în numĕr mare, ca sĕ lupte in contra unei pretinse decesiuni ce am fi luat noi grupul român, de a duce în conferență interparlamentară cestiunea română, dar mai ales pentru a dobândi, de astă dată victoria contra românilor obținênd votul, ca conferența interparlamentară din anul 1896 se sĕ țină la Budapesta cu ocasiunea sĕrbării milleniului unguresc.

Este absulută necesitate, ca grupul parlamentar românesc sĕ se întruniască de urgență spre a lua o decesiune față cu manoperele grupului magiar. Ar fi fórte nepotrivit, ca după-ce în 1894 representanța nóstră în conferența interparlamentară dela Haaga și-a făcut atât de românesce datoria, în anul acesta sĕ lipsim cu toții dela post.

Nu mĕ îndoesc, că aprețiați, ca și mine gravitatea situațiunii și că dar

---

FOIȚA

XV. Capitol.

Viață și datine în Uganda. — Țĕranul. — Căpetenia. — Impĕratul. — Țara. — Observări generale. — *M.* Stanley.

(Urmare.)

Deodată amuțesce sgomotul vocilor, și sĕ aude vibrarea tobei cu tonul ei zârăitor, care arată mulțimei adunate, că împĕratul a ocupat pe scaun loc pentru audiențe. Porțile sĕ dau la o parte, și o cétă mare de căpetenii, soldați, țĕrani, strĕini lărmuind trec prin opt sau ḍece curți, către sala de audiențe, și de pe graba lor cea tumultuósă sĕ pot cunósce primele simptóme ale acelei servilități târăitóre, care e caracteristică pentru servitorii despoților.

Mai departe ajungem la o parte din o casă de paie, cu un coperiș de felul celor holandeze, încunjurată de cămări, înaltă cam de $7^{1}/_{2}$ m., lungă de 18 metri, și lată de $5^{1}/_{2}$ metri.

La marginea estremă vedem, în lumina care cade prin întrarea cea lată, figura unui om, care șade pe un fotoliu, îmbrăcat cu o haină albă, și pe deasupra una roșie, brodată, păḍit de amêndouĕ părțile de o părechе de purtători de Sasce, și de doi soldați cu pusci. Căpitanii, cari tocmai acum sĕ grăbesc sĕ ese prin pórta curții, și persónele distinse, sĕ închină adânc înaintea lui. Unii după obiceiul mahomedănilor, îi sărută palma alții dosul mânei, alții, credincioși încă originalelor obiceiuri din țéră, sĕ aruncă pe pământ înaintea lui, și cu mânile întinse spre el strigă îngenunchiând: „Twjansi, jansi“, după aceea se duc la locurile lor, ordinate singuratic după rang. Astfel forméză de-alungul păreților, făcuți din trestie, douĕ lungi șiruri de ómeni, șeḍênd în sala de audiență, fie care întors cu fața către mijlocul sălii, unde e lăsat loc gol pentru eventualii strĕini, pentru cei cu rugări, pentru îngrijirea afacerilor sau pentru divan etc.

Fiind-că ni-s'a dat deosebit privilegiu, întrăm și noi, și ocupăm loc la drépta lângă Katekiro, de unde putem observa comod și bine pe monarch. Trăsurile feței lui netede și strălucióse, fără nici o créță, ne presentéză un om în vîrstă de 20—35 ani. Capul lui e ras ca napul, și acoperit cu un fes, piciórele îi sunt góle și odichnesc pe o pele de leopard, pe a cărei margine e așeḍat un dinte alb de elefant și poleit; lângă acesta stă o pereche de pantofi turcesci, de colóre roșie carmoizin. Lungile degete dela mâna dréptă țin strîns mănunchiul de aur al unei săbii arabice; mâna stângă e așeḍată pe genunchiul stâng, încât omul își revócă în memorie posiția lui Ramses în Thebe. Unica însușire caracteristică a feței, prin care se deosebesce de celelalte fețe din jurul nostru, zace în ochii lui cei vioi, nelinisciți și mari, cari par a cuprinde tóte cu o singură privire.

Espresiunea feței însĕ curând sĕ schimbă nici când e liniscit, nu-i lipsesce puterea și grandeza; dar când cugete neplăcute ca și fulgerul trec prin capul lui, el își adună buzele, ochii i-se măresc, și i-se înhólbă, mânile îi tresar convulsiv, și curténul simte, că o descărcătură vulcanică a furiei e aprópe. Când însĕ împĕratul află în ceva plăcere, atunci se pare, că ochii sĕ adună, buzele, mai înainte puternic încordate, acuma sĕ móie, și în curênd un rîs din inimă străbate prin sală.

Dar tăcere! 10 până la 12 ómeni vin prin locul cel lungăreț dela mijloc spre împĕratul, sĕ aruncă înaintea lui la pământ, și încep sĕ-i spună ceva prin vorbitorul lor, și ce e lucru curios, împĕratul pare că nici nu-i ascultă. Prin mijlocirea unui dragoman aflăm, că acésta e o deputațiune a banditului Mirambo, care, auḍind că Mtesa va trimite 50,000 de purtători de lance, ca sĕ-l prindă, a trimis acesti ómeni, cari prin daruri sĕ-l domoléscă, și totodată cu umilință sĕ declare că Mirambo n'are nici o causă, ca sĕ se sfădéscă cu Uganda. Apoi înaintea tuturor sĕ espun obiectele și se numĕră: atâtea și atâtea materii, atâta sîrmă, vre o $^{1}/_{2}$ duzină de talere de masă din Europa, o tavă mare de cositor pentru cafea, un pumnal arabic cu mâner de argint, și o haină roșie.

Intr'aceea Mtesa, fără ca sĕ ia câtuși de puțin notiță de deputațiunea, care îl agrăia, 'și-a petrecut în linisce cu căpeteniile sale, dar de-odată își îndréptă ochii cei mari ardĕtori asupra deputaților, și vorbesce iute și resolut:

„Spuneți-i lui Mirambo, că mie nu-'mi trebue darurile lui, dar că îmi trebue capul aceluia dintre ómenii lui, care a omorît acum un an pe căpetenia mea Singiri, când tocmai sta sĕ sĕ întórcă din Sanzibar la Uganda. Capul acelui ucigaș trebue sĕ-'l am, căci dacă nu, voi merge asupra lui Mirambo cu mai mulți Waganḍi, ca câți arbori are în țara sa. Mergeți!

veţi face sacrificiu de a vĕ afla la Bucuresci la ḑiua de 22 Maiu v. când în localul Ligei (Strada nouă nr. 6) la órele 3 p. m., vom avé sĕ ne însrunim ca grup interparlamentar român, pentru a ne întelege asupra acţiunii nóstre in conferenţa interparlamentară dela Brucsela 1895.

Vĕ rog mult sĕ nu lipsiţi, căci asupra umerilor nostri apasă respunderer mare faţă cu naţiunea română.

Primiţi, vĕ rog, domnule celeg, asigurarea deosebitei mele consideraţiuni. Preşedintele grupului: *V. A. Urechiă.*

* * *

Congresul internaţional al parlamentelor din Europa nu se va ţinea după cum şi noi am amintit, în 21, ci la 12 August. Schimbarea acésta a terminului a fost de lipsă din causa, că congregaţiunile comitatense din Francia, cari se încep cu 20 August, ar fi împedecat pe deputaţii şi senatorii francesi de a puté lua parte la congres.

* * *

Ministrul de justiţie Erdelyi Sàndor s'a dus Duminecă la Dunaszerdahely, unde şi-a făcut darea de samă înaintea alegĕtorilor. In primul rênd ministrul a mulţămit alegĕtorilor, că ei i-au dat posibilitatea sĕ ia parte în anii din urmă în parlament. Legile bisericesci-politice — ḑice ministrul — sunt inarticulate. Mai sunt dóuĕ proiecte, cari nu sunt votate în întregitatea lor; părţile lor esenţiale însĕ s'au votat şi e speranţă, că şi părţile restante se vor vota. Cu acestea apoi politica bisericéscă va fi încheiată pe întréga linie. Ministrul făcu apoi o sarbădă schiţă a activităţii parlamentului. Despre crisa ministerială ḑise, că acei bărbaţi, cari au început reformele şi le-au dus până peste calea jumĕtate s'au retras, ca sĕ le ocupe alţii locul, însĕ cu aceleeaşi principii. Crisa acésta s'a resolvat prin susţinerea intactă a constituţiei şi a independenţei Ungariei, şi ţara a vĕḑut pe marele ei rege, ca cel mai sincer paznic al independenţei şi constituţiei sale. Noul guvern-Bánffy s'a format din încrederea corónei şi a partidei liberale, şi membrii lui sunt conduşi de ideia înflorirei patriei şi de prosperarea ei. De când a'ajuns în fruntea conduceri afacerilor, guvernul acesta a ajuns sĕ asigure mersul sigur al trebilor politice, ér marile reforme s'au realisat într'o anumită parte. Aceste reforme se vor şi pune în practică în timpul cel mai scurt. Ministrul declară apoi, că guvernul îşi va da tótă silinţa se introducă şi reforma administraţiei de stat.

* * *

Consiliul comunal din Viena s'a disolvat. Faptul are o importanţă netăgăduită pentru situaţia politică din capitala Austriei, care pare împărţită astăḑi în dóuĕ tabere distincte: aşa zişii creştino-sociali seu antisemiţi şi liberalii între cari şi Evreii.

Luna trecută, efectuându-se mai multe alegeri parţiale pentru consiliul comunal al Vienei antisemiţii reuşiră sĕ obţie atâtea mandate, în cât în consiliu era paritate de voturi între antisemiţi şi liberali. Primariul Vienei d. Dr. Grübl, crezu atunci că numai este espresiunea maiorităţii consiliului comunal, deci nici a alegĕtorilor capitalei, şi-'şi dete demisia. In acelaşi timp trebuia sĕ se efectueze alegerea primului ajutor de primar şi după câte-va scrutine, care nu dăduse maioritatea absolută nici unuia din candidaţi din causa parităţii de voturi d. dr. K. Lueger, şeful antisemiţilor, fu ales la balotagiu cu maioritatea relativă.

Triumful antisemiţilor era evident. Pentru demnitatea de primar, creştinosocialii hotărîră, îndemnaţi de primul succes, sĕ puie tot candidatura dlui dr. Lueger.

Mercuri, consiliul munipal a procedat la acéstă alegere. In cele dóuĕ dintêiu scrutine, d. dr. Lueger obţinu odată 67, a dóua óră 68 de voturi, pe când maioritetea absolută a consilierilor presenţi reclamă 70 de voturi. La al treilea scrutin, candidatul antisemiţilor obţinu în sfêrşit cele 70 de voturi trebuinciós. Atunci d. dr. Lueger se retrase împreună cu partisanii sĕi într'o sală de alăturí şi după câte va minute reveni, anunţând că nu primesce alegerea făcută. Şeful partidului crestino-social ţinea sĕ nu fie ales la limita strictă a voturilor şi spera că un al patrulea rînd de scrutiniu 'i va da câte-va voturi mai mult.

Se înşelase. Al patrulea scrutin numai aduse pentru d. dr. Lueger decât 65 de voturi şi aşa ajutoriul de primar trebui sĕ ridice şedinţa fără resultatul dorit.

Pentru conducerea provisorie — până după nóuĕle alegeri — a afacerilor comunale, guvernul a instituit o comisiune interimară compusă din 15 membrii ai tuturor partidelor representate în uitimul consiliu, sub preşedinţa unui funcţionar al Statului.

* * *

Noul proiect de lege electorală în Austria cuprinde două clase nouĕ de alegeri: prima se compune din toţi aceia cari plătesc un imposit mai mic decât 5 fl. Până acum impositul de 5 fl. era considerat ca un minimum. A doua clasă cuprinde pe lucrătorii membrii a caselor publice de ajutor pentru casurile de bólă.

Prima clasă va da 34 de deputaţi a doua 13, astfel că cifra totală a deputaţilor se va urca dela 343 la 400.

Se consideră că numĕrul alegĕtorilor de clasa I-a ar fi de 1,202,843 şi acela al alegĕtorilor de clasa II de 600,000.

Deputaţii primei clase vor fi aleşi în oraş, cu scrutin direct, şi la ţară, îne al II-a grad.

Deputaţii clasei muncitóre se vor alege în al II a grad.

* * *

Odjek, organul principal al radicalilor, ocupându-se cu propaganda lui Rizov referitóre la încheerea unei uniuni personale între Sêrbia şi Bulgaria, observă, că ideia acestei uniuni a esistat în Sêrbia în tóte timpurile şi că deja principele Mihail se nisuia din tóte puterile pentru realisarea ei. Cestinnea macedonénă s'ar puté deocamdată neutralisa. Greutatea ar consista încă numai în neclarificata situaţiune internaţională şi cea de vasalitate a Bulgariei faţă cu Turcia.

Condiţiunea principală a uniunei au fi deci sĕ fie, ca şi Bulgaria sĕ ajungă în aceeaşi clară situaţiune internaţională în carea se află Sêrbia.

* * *

Poliţia din Constantinopol a secuestrat la vama principală un transport ce conţinea mare mulţime de arme: pusci, revolvere. muniţiuni, etc. Transportul era adresat unui sudit austriac cu numele Iacob, care — după cum se pare — avea misiunea sĕ contrabandeze aceste arme, dar i-s'a sfeclit, căci a fost deţinut şi s'a întrodus contra lui cercetare. Resultatul perchisiţiunei domiciliare întreprinse în locuinţa dînsului se ţine în secret, dar totuşi a transpirat deja faima, că armele erau menite pentru comitetele armene.

Noutăţi.

Concertul dela Ateneu. Cetim în „Timpul“ din 5 Iuniu 1895. Alaltă-eri am auḑit pentru prima óră în sala Ateneului, corul micst al „Reuniunii române de musică din Sibiiu“, sub direcţiunea dibace a dlui G. Dima. Efectul a fost măreţ; era o adevĕrată fericire pentru ori-ce suflet românesc de a asculta cântecele nóstre naţionale esecutate cu măestrie de voci românesci. E de prisos sĕ mai spunem că publicul era entusiasmat; cântecul naţional este un stimulent din cele mai puternice ale patriotismului; cu atât mai mult ne sălta inima când simţeam că dulcele melodii pe care le auḑiam rĕsunând veniau de dincolo de Carpaţi, din plaiurile române unde durerea mută a unui popor se transformă şi se întrupéză în armonii frumóse şi scumpe ori-cărui suflet românesc.

Aşteptăm concertul de astăḑi pentru a face o dare de sémă asupra părţei artistice şi musicale. In orì-ce cas, este trist de a vedea că capitala României neatârnate, care are de 30 de ani un conservator, este întrecută de oraşe ca Sibiiul şi Braşovul care au coruri şi orchestre permanente şi escelente, pe când în Bucuresci n'avem decât cor nemţesc şi abia se póte aduna o orchestră pentru concerte simfonice.

Ar fi de datoria nóstră sĕ căutăm mijlocul de a umplea acest gol simţitor.

Aḑi, la órele 2, dl G. Dima harnicul diriginte al reuniunei va fi primit în audienţă de M. Sa regele.

Astăséră are loc al doilea concert, la care probabil va asista şi M. Sa Regina.

* * *

Reuniunea română de musică din Sibiiu. După cum suntem informaţi, reuniunea română de musică din Sibiiu, a dat a treia ḑi de Rusalii concert propriu al seu în Bucuresci, sala Atheneului.

Joi séra a concertat în Braşov, în sala redutei celei nóuĕ.

Ambele concerte au avut succes grandios.

O parte a membrilor bărbaţi din reuniune s'au rentors Vineri cu trenul de diminéţa, spre a-şi continua afacerile oficiului întrerupte de o sĕptĕmână; restul va sosì Vineri séra.

Despre concertele aceste vom vorbì în special în numĕrul viitoriu.

* * *

Promoţiune. La universitatea din Bupesta au fost promovaţi la gradul de Dri în filosofie d-nii: Ilie Cristea din Topliţa-română, teolog şi stipendist al consistoriului nostru şi Ilie Dăian, colaboratorul „Dreptăţii“.

* * *

Fruptele reformelor politico-bisericesci. In comuna Taţ (comitatul Fejér în Ungaria) ţĕranii Kis István de o parte şi Györök József cu fiul sĕu de altă parte, disputau în birt asupra căsătoriei civile. Din vorbă în vorbă au ajuns lucrul până la încăierare, în urmă Kis apĕrătoriul căsătoriei civile a ajuns de desupt rănit şi de un cuţit. Scăpat Kis din situaţiunea penibilă, a alergat acasă, şi-a încărcat puşca şi luând la gónă pe oposanţi i-a împuşcat pe amêndoi. Bĕtrânul Györök a *rĕmas mort* pe câmpul de onóre, ér fiul s'a ales cu o rană grea. Infiorat Kis de efectul vitejiei sale, a fugit acasă, a aruncat arma, şi se pregătea de pribegire, dar în momentul când era sĕ o iee la sănĕtósa l'au surprins gendarmii, l'au legat şi l'au dat pe mâna judecăţii. Étă morala şi religiositatea care produce legile „liberale“ impuse de legislativa poporului, care nu le-a cerut, în favorul jidanilor şi francmasonilor!

* * *

Limba magiară tîmpesce mintea. Intr'o conferenţă învĕţătorésca ţinută în sĕptămâna trecută în Nyárádszereda, în Sĕcuime, la care au participat 40 învĕţători, toţi magiari, Dabóczy György profesor la scóla civilă, a ţinut o prelegere despre planul de învĕţămênt pentru scólele elementare, în care solicitéză *eliminarea limbei magiare* din planul de învĕţămênt

---

O altă societate urméză. A rĕposat o căpetenie, şi ei ar vrea sĕ scie, cine sĕ-i urmeze. Ei au adus cu sine pe fii rĕposatului, ca sĕ alégă împĕratul între ei.

Mtesa zimbesce, şi rógă pe căpeteniile sale, sĕ numéscă pe urmaşul. Unul propune pe Bugomba altul pe Taniciva, al treilea pe Kasedje, al patrulea pe Sempa. Căpeteniile nu sĕ pot uni, şi Mtesa întrébă glumind: „Cine sĕ fie aşa dară căpetenia?“ şi maioritatea numesce pe Tanisiva ca pe cel ales. După aceea auḑim pe cel preferit la alegere strigànd: Twijansi, jansi, şi totdeodată jurămintele sale ferbinţi, prin cari se închină împĕratului, şi-i jură credinţă.

Tocmai în acest moment sosesce o lungă procesiune de femei, tinere şi bĕtrâne, La vederea lor sĕ ridică împĕratul, şi toţi îi urméză esemplul. Curioşi întrebăm cine sunt şi aflăm că sĕ trag dela Kamania şi Suna, şi sunt pupile şi membrii ai familiei regale. Se vede că aceste dame sĕ pricep la aceea, sĕ-'şi alégă la visitele lor timpul potrivit, şi cu intenţiunea vin târḑiu la audienţă, precum sĕ crede despre damele europene, că ele vin târḑiu la biserică, ca sĕ atragă asupra lor atenţiunea.

Pe când aceste dame păşesc până la covor, Mtesa salută pe fiecare cu un cuvênt amicabil, şi după ce ele au ocupat loc, el sĕ duce la unele din ele, sĕ pune în póla lor, şi le îmbrăţişéḑă pe tóte pe rênd. Ca recompensă pentru aceste favoruri regale, ele dăruesc împĕratului galiţe vii (hóre cum se ḑice prin Sibiiu) pe cari el le primesce din mânile lor, şi le dă unui căpitan sĕ le ţină ca nu cumva sĕ se pară, că el ar refusa vreuna din aceste găiní. Când un monarch aşa de despotic sĕ demite la o purtare atât de amicabilă şi de binevoitóre faţă de femei, atunci de sigur trebue sĕ fie în caracterul lui o trăsătură bună.

Dar în diminéţa acésta împĕratul sufere de guturaiu. Căpeteniile cele atente au observat acéstă mică indisposiţiune, şi îndată ce sĕ arată vreun simpton al guturaiului o jumĕtate de duzină din ei se aruncă în genunchi, şi oferă cârpele lor de cap, ca sĕ se uşureze împĕrătescul nas în ele.

Impĕratul glumind sĕ dă îndĕrăpt pe scaunul seu, şi ḑice: O atâtea nu îmi trebue!

„Bine, atunci mĕ rog s'o luaţi pe a mea“ ḑice unul.

„Nu, pe a mea, Kabaka; a mea e albă şi făcută — din stofă fină, móle“ — şi Mtesa, cucerit prin ţesătura cea albă şi móle, o ea, îşi uşuréză nasul cel întronat, şi o dă apoi éră stăpânului ei, care cu asprime o fréců, ca şi când ar voi sĕ pedepséscă stofa, care a causat acéstă indisposiţiune.

Deodată sĕ aude dintr'o parte a salei un sgomot, ca şi când o persónă, atacată şi ea de cathar, şi-ar derege glasul; împĕratul repede îşi pironesce ochii pe nefericul, dar căpeteniile strigă nĕcăjiţi: „Afară afară cu tine iute!“ Atraşi prin acéstă provocare seriósă şi peremtorică, o jumĕtate de duzină de „domni ai strĕngului“ îl apucă pe sĕrmanul catarhalic, şi îl aruncă într'un mod puţin delicat pe uşe afară.

După acéstă întrerupere sĕ aud tonurile harfei, obicinuite în ţară, şi împĕratul strigă musicantului, sĕ cânte pe instrumentul seu, ceia ce virtuosul dĕ harfă o şi face cu prevenire. Dar pe când ascultăm musica cea monotónă toţi tresar la detunătura unei pusci.

Sĕ aud o duzină de rugăciuni şi esclamaţiuniuni, şi tot atâtea căpetenii sar afară ca sĕ afle causa acestei întâmplări conturbătóre; dar „domnii strĕngului“ cei sprinteni şi îndemânatici, le-au şi prevenit. Ei au aruncat gilţurile lor în jurul gâtului unui om, şi tărându-l, aşa încât mai îl sugrumă, îl aduc înaintea împĕratului, a cărui nervi sunt cam agitaţi prin neaşteptate esplosiune a prafului de puşcă. Ingenunchind călăii raportéză, că omul acesta stând strajă, a lăsat sĕ-i cadă puşca din mână şi ochii lor par a întreba: „Ce sĕ facem cu el?“ „Daţi-i 50 de beţe“ strigă împĕratul nĕcăjit, şi sĕracul om este târît mai departe, ca sĕ sufere o pedépsă care-l va face olog pe o lună de ḑile.

Deodată sĕ aud vite, boi graşi şi vaci cu lapte, ce mugesc în curtea de dinaintea salei de audienţă. Un om sĕ apropie, şi după o închinăciune şi mai mulţi „Twijansi“, spune, că a adus un dar dela Maukorongo, regele din Usui.

„Hm! Uită-te la ele, Katekiro, şi dă o bucafa Marşalului meu Ka-uta, ca s'o pregătéscă pentru masă, şi dă fie cărei căpetenii aḑi un bou, şi gardei mele personale dă i ḑece“. Plin de bucurie de acéstă dărnicie, tóte căpeteniile înaintéză sĕ pléćă până la pămênt şi strigă cu voce tare „Twijansi“.

După-ce şi-au esprimat în acest mod mulţămita lor, căpeteniile éră îşi ocupă locurile. Indată după aceea sosesce un sol dela malurile nilului Victoria şi spre mirarea monarchului raportéză că Namiondju, un mic principe din apropiere de Unjoro s'a lăpĕdat de tóte datorinţele de credinţă şi supunere faţă de el, şi a început negocieri cu Kabba-Rega, regele din Unjoro.

(Va urma.)

pentru-că învĕţarea limbei magiare *are influinţă tîmpitóre asupra facultăţilor spirituale ale copiilor.* Cu tóte acestea n'are nici o escepţiune, ca în scólele elementare cu limbă de propunere nemagiară sĕ se propună şi limba magiară. Mulţămim de bunăvoinţă!

⁂

Oprire. Vice-comitele comitatului Sibiiu ne încunosciinţézâ, că în urma ordinului ministrului de agricult. Nr. 34554/95 opresce deocamdată estradarea certificatelor pentru porci meniţi a fi transportaţi la Steinbruch în urma episotiei, ce domnesce acolo într'un grad destul de mare.

⁂

Musce columbace. In Abrud şi jur s'au ivit muscele columbace.

⁂

Un moţ mort în Bucuresci. Se anunţă: Astă nópte pe la órele 3 a încetat subit din viéţă, în Têrgul Moşilor, individul Stefan David din Transilvania. Nenorocitul venise împreună cu soţia sa de câte-va ţile în capitală spre a vinde un car de doniţe.

⁂

Morburi de vite cornute. In comuna Cherşetiu din comitatul Hunedórei a perit o vită, ér în comuna Galaţ din acelaşi comitat au perit două vite de splină.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Bucuresci 23 Maiu.

Pentru sĕrbătorile Pogorîrei duchului sânt s'au arangiat în capitala nóstră mai multe festivităţi. Deosebită bucurie ni s'a făcut însĕ prin faptul că „reuniunea română de musică din Sibiiu„ sub conducerea domnului George Dima a făcut escursiune aici, ca din incidentul sĕrbătorilor se dea un concert în capitala ţĕrei nóstre.

Vĕ scriu de astădată numai în fuga condeiului, şi sub adânca impresiune, ce a făcut reuniunea română de musică din Sibiiu.

In pressa nóstră nu s'a făcut absolut nici o amintire despre intenţiunea acestei reuniuni de a concerta în Bucuresci.

S'au strecurat ici colea unele mici notiţe despre acea, că corul român din Sibiiu, sub conducerea lui G. Dima va da un concert, acesteia însĕ nu i-s'a dat importanţă, căci noi pe aici nu punem mult pe corurile, cari concertéză.

Sunt considerate de întruniri de ómeni, cari cântă din profesiune pe bani, şi pentru aşa ceva publicul din capitală nu se entusiasméză.

Situaţiunea acuma e cu totul schimbată în favorul reuniunei române de musică din Sibiiu, în favorul muncei conscie şi desinteresate, care ţintesce la cultivarea artei, pentru-ca ea artă se rĕmână.

Reuniunea română de cântări din Sibiiu a cooperat Duminecă séra la festivităţile arangiate în sala Atheneului de către societatea dómnelor române de aici în favorul loteriei pentru copii sĕraci, şi a esecutat în sala Atheneului mai multe piese românesci *„Cucule cu pénă sură“*, *„Mândruliţă“*, *„Légăn verde de mĕtasă“*, *„Fântână cu trei isvóră“*, *„Rĕmâi sănătósă“*, *„Două inimi nu-mi dau pace“*, tóte composiţiile dlui Dima, şi a fermecat inimile ascultătorilor.

Domnului Dima şi reuniunei i s'au făcut manifestaţiuni grandióse, ca isbucnirea inimilor doióse de-a auţí bine esecutate cântările românesci.

Viforóse aplause a secerat şi d-na Lucia Cosma din Timişóra, fost-a elevă a domnului Dima, prin esecutarea piesei *„Trio“*, pentru piano, violină şi cello de Mendelsohn Bartholdy.

Dominarea pianului prin dómna Cosma, siguranţa şi eleganţa în joc şi nuanţare a răpit publicul la sgomotóse manifestaţiuni.

Pe Marţi séra e insinuat concertul propriu al acestei reuniuni tot în frumósa sală dela Atheneu.

Publicul este fermecat, şi cu dor aştéptă ţiua de mâne.

Este măgulitoriu pentru noi ardelenii sĕ auţim elogiurile, cari se aduc înrîurirei culturale ale muncei stărui tóre ce au ardelenii.

Din Ardél s'a făcut descălecarea, din Ardél a dus făclia sciinţei nemuritoriul Lazar, şi din Ardél a dus arta dl Dima.

Lucrarea culturală a ardelenilor astfel reiese în relief, valórea muncei oneste şi conscie iese la ivélă, şi sub farmecul conscienţei liniştite serbăm aceste grandióse festivităţi.

Despre concerte voi serví cu raport special şi detaiat. *Cor.*

La Ţintă.

„Meditaţiune politică“ de N. Cristea asesor consistorial, Sibiiu Institut tipografic T. Liviu Albini 1895.“

(Urmare.)

In punctul IV se ocupă cu istoria regatului ungar dela întemeerea lui ca stat poligtot până la căderea dela Mohacs, cu ingratitudinea magiarilor faţă de Habsburgii germâni, carii au scăpat Ungaria de turci, cu eşecul lui Kossuth, cu grandomania magiari lor de a preface pe toţi magiari, cu „idea de stat magiar unitar“, care în consecuenţele sale îi duce la „ceterum censeo: *Romanismum esse delendum*“.

In punctul V se ocupă cu pertractarea procesului Memorandului, cu însufleţirea românilor şi spaima magiarilor sub durata acelui proces, cu justiţia magiară faţă cu acel proces, cu eşecul lui Hieronymi, cu spaima activităţii partidului naţional, cu efectul resoluţiunilor din 16/28 Novembre 1894 asupra pressei magiare.

In punctul VI se ocupă cu efec tul luptei românilor de pâna aci Luptă laudabilă şi în unele părţi chiar ad mirabilă, carea însĕ nu este terminată. Indémnă la perseveranţă până când vom ajunge la ţintă, ér la ţintă vom fi ajuns „când vom putea lua parte ca români şi nu ca „oláh ajku magyarok“ la viaţa publică în stat, începând de jos dela comună până sus în parlament şi nu numai fiind tîrîţi înaintea tribunalelor pentru pretinse delicte şi crime politice, ca sĕ fim închişi în prinsori de stat şi ordinare“, şi închieie:

„Evenimentele nici atâta nu ne permit: Sĕ stâm la constatarea acésta. Ele ne împing şi încă cu tot înadinsul la acţiune mai departe. Este timpul suprem. Şi aşteptarea şi amânarea este pĕcat de mórte naţional“.

In punctul VII se ocupă cu căderea cabinetului Wekerle şi ţice că căderea primă a urmat îndată după terminarea procesului memorandului.

Autorul nu voiesce sĕ presupună cineva că căderea lui Wekerle o aduce în vre-o legătură causală cu procesul memorandului. Mai la vale admite totuşi că „chiar şi dacă au fost altele causele căderii ministeriului **sigur** că purtarea guvernului magiar cu românii nu i a uşurat, ci i a agravat posiţiunea“.

În punctul VIII se ocupă cu denumirea cabinetului Bánffy, în care între impregiurările date, după faimele rĕspândite şi în străinătate se pare a se fi aflat bărbatul care s'ar fi angajat a inaugura o epocă nóuă:

„Cu tóte acestea se spun lucruri despre cabinetul cel nou — ţice autorul — care adeverindu-se, cabinetul ar fi egal cu începerea unei epoce nouĕ în viaţa constituţională a Ungariei . . . .

. . . . „Inţelepciunea politică a corifeimei magiare, în loc de a progresa a căţut din tréptă în tréptă. După 28 ani ea este acolo unde o dusese beţia politică a lui Kossuth Lajos înainte cu 48 ani. Póte Monarchia şi întru acésta Ungaria păşi înainte pe calea apucată de 28 ani încóce?“

„Noi credem că nu. Şi cu tóte că nici aţi Monarchia în persóna contelui Kálnoky nu are nici pe Cavourul nici pe Bismarkul seu, punêndu-ne încrederea în înţelepciunea politică a Monarchului, sperăm, că timpul experimentărilor sterpe sĕ apropie de sfîrşit. Póte că de aceea scria şi „National Zeitung“ din Berlin nu de mult, că **„în Ungaria situaţiunea s'a schimbat în fond“** că **„crisa este pornită din palatul imperial dela Viena şi e ţesută cu fire tari“**, şi încheie:

„Ajunşi aci înse, am ajuns la alt punct fórte momentos în viaţa politică a românilor. Am ajuns acolo, unde **reluarea firului acţiunei ni-se presentă cât se póte de indispensabilă“.**

In punctul IX se încércă a justifica încâtva pausa intrată în acţiunea românilor cu sórtea memorandului şi a procesului intentat din causa lui, mai revine asupra crisei ministeriale, citéză un pasagiu din programa guvernului actual. O citéză însĕ fals, afirmând că „conform aceluia cetăţenii unguresci nemagiari au se fie consideraţi şi pretensiunile lor au se fie cosiderate întrucât vor fi în consonanţă cn articolul de lege 44 din 1868“, pe când Bánffy a vorbit tecstual astfel:

„Vom avé însĕ în vedere acele pretonsiuni drepte, cari pe basa art. de lege 44 din 1868 **şi fără restringerea caracterului naţional unitar al statului** li-se cuvin concetăţenilor nostri nemagiari“.

Şi însufleţit de acest „eveniment“ la alt loc esclamă cum urméţă:

„Ér dacă cu tóte acestea br. Bánffy nu glumesce, atunci e semn, că în anumite sfere trebuie că esistă o influenţă nevĕţută, dela care capul cel nou de cabinet primesce inspiraţiuni, care sunt de altă natură, decum erau odineóră ale profetului din Geszt. Imprejurarea acésta ar fi cea mai importantă stare nóuă de lucruri. Acésta ar dovedi, **că în Ungaria situaţiunea s'a schimbat în fond, şi că crisa este pornită din palatul imperial din Viena şi e ţesută cu fire tari“.**

Dar ca sĕ nu ne supărăm cumva dacă totuşi nu s'ar ameliora lucrurile, spre scusa Vienei la alt loc scrie următórele:

„Precum se vede, situaţiunea, pe lângă cea mai bună voie **a celor din Viena**„ ca se fie schimbată în fond are fatalităţile sale simptomatice. Şi apoi din istoria trecutului óre nu scim de câte-ori şi în câte feluri intenţiunile cele mai bune alle Vienei au fost eludate prin anxietatea şovinistilor magiari?“

Se ocupă şi cu partidele politice magiare care tóte sunt egal de şoviniste. Amintesce şi de partidul în formaţiune care se numesce partidul „poporului“ pe când în faptă este partid „romano catolic“. Esperienţa din trecut nu ne îndreptăţesce a ne pune încrederea deplină în stătornicia lui.“

La punctul X la primul loc se ocupă pe larg cu Şaguna şi cu creaţiunile lui, cu oportuniştii, cu „moderaţii“, apoi éră îndémnă la lucru. Vom cita mai multe pasage din acest punct interesant:

Faţă cu acei Români, carii pentru îndreptarea lucrurilor politice spre bine ţic că trebue aşteptată „împlinirea vremei“ d-l Cristea ţine cu Guilelmo Pepe, care ţice că **„Ómenii sunt vremile.“**

„Dacă ne aruncăm privirea — ţice — peste bucata de timp dela 1846—1871, şi judeeăm nepreocupaţi, óre nu observăm că ómeni ca Andreiu baron de Şaguna **au făcut** vremi epocale, la care putem căuta cu mândrie naţională? Un om singur a creat lucruri monumentale, care vor rĕmânea superióre printre cele contimporane şi ale viitoriului ca şi piramidele Faraonilor din câmpiile Egiptului“.

Inşiră apoi faptele lui Şaguna cunoscute din „Biografia“ lui, de N. Popea.

Tace însĕ faptul istoric, că după ce s'**au schimbat „vremile“** când s'au început numai inaugurarea „vremilor“ de astăţi **nici Şaguna n'a mai putut face nimic**, ci la provocarea poporului ca sĕ se pună în fruntea luptătorilor pentrn recâştigarea drepturilor confiscate, a esclamat: *„Flere possem sed iuvare non!“*

Dacă vrea se fie drept d-l Cristea nu póte trece cu tăcerea peste acest moment istoric.

Póte că aici era locul potrivit, sĕ ne arete dl Cristea şi causele, pentru care d-sa, ca cel mai adict luptător Şagunist, după o luptă aprigă de 15 ani, a abondonat politica inaugurată de Şaguna?

Mai face alusiune şi la cei ce suer aţi în temniţă pentru lupta politică naţională, ca sĕ dovedéscă, că şi astăţi „ómeni i fac vremile.“

După acestea se ocupă pe larg apoi cu combaterea acelora **„carii au început a agita contra politicei tradiţionale românesci cu privirile îndreptate spre Viena“.**

Se vede că l'a supĕrat mult un articol energic al d-lui Branisce publicat în „Dreptatea“ câte-va ţile nainte de a merge şi el la Vácz, cu care însĕ nu s'a putut refuí în acel institut, pentru-că, când a întrat Branisce a eşit Cristea.

Ne temem că nici peste doi ani, când va scăpa şi dl Branisce de Vacz, nu va fi prea târţiu sĕ se lămuréscă unul pe altul.

„Nu avem de cuget se intrăm în discuţiuni polemice — ţice dl Cristea — cu vre-o parte sau peste tot cu presa română, din simpla causă, că noi nu scriem ţi de ţi broşuri. Nu putem lăsa înse neatinsă acéstă simptomă politică din timpul mai din urmă, după-ce s'a arĕtat, deşi într'o parte fórte neînsemnată a presei române, şi ceea ce e de tot curios, în a acelora, cari bucuros vreau între români se trécă de **moderaţi“**.

„Se aduc motive contra politicei cu privirile îndreptate spre Viena, şi anume: se face provocare la istoria lui Horia, la anul 1848, la revendicaţiunile anului 1863 „dispărute în regiuni aboróse“ şi la Memorandul din 1892. Ér în urmă sĕ conolude, că Viena a trezit, a nutrit şi a înşelat speranţe, fiindu-i politica egală cu **„divide et impera“** . . . . . .

. . . . . „Românii înainte de tóte nu trebue sĕ uite că Viena nu e reşedinţa unei autocraţii, că nici Viena nu le póte tóte, după cum ar voi. Şi ca este legată cu condiţiuni politice, care se razimă pe factori politici şi pe instituţiuni politice. Aceste pot vĕtăma dreptnri şi pot jigni mulţime de cetăţeni în drepturile şi în sentimentele lor politice. Ele însĕ pot fi modificate şi înlăturate numai prin lupte constituţionale şi nu la simpla voinţă a unui monarch“. .

. . . . „Se poftesce dóră ca românii sĕ-şi întórcă privirile dela Viena spre Budapesta, unde cu vapor sĕ lucră la magiarisarea, la nimicirea românilor? Fac cei din Budapesta ceva, prin ce ar distrage pe români dela Viena, ca sĕ-i atragă spre Budapesta?

Nu e de acésta vorbă ní se va rĕspunde Este vorbă de „emanciparea de sub tutela seculară“ şi de „inaugurarea unei politice independente, libere de ori-ce influinţe neadmisibile (?) căci altmintrelea nici vorbă nu póte fi de politică seriósă şi adevĕrat naţională“.

„Va sĕ ţică, Românii independenţi sĕ facă politică. Cum sĕ fie independenţa nu se spune, dar sĕ înţelege, că independenţi de Viena, care a „trezit“, a „nutrit“ şi a „înşelat speranţe“. Apoi sĕ se mai mire moderaţii, că se află ómeni cari ţic, că sunt kossuthisti? Şi Kossuth Ferencz, cu aderenţii lui, tot independenţă predică şi propagă.

Va se ţică — ţicem noi acuma, dl Cristea nu direct timbréză pe „moderaţii“ de „Kossuthisti“ cum o face dl E. Brote în broşura sa nemţéscă, ci indirect îi identifică cu Kossuthiştii, pentru-ca se justifice pe amicul sĕu Brote, carele o ia pré pe întregul, făcênd rĕspundĕtor pe Alecsandru Mocsonyi pentru faptele lui Andreiu Mocsonyi.

După acestea arată că scopul ducerei Memorandului la Corónă, n'a fost numai împlinirea unei forme de lealitate ci şi un scop politic.

„Au credut dară Românii — dice — că se ţine de datorinţa lor patriotică, după ce au vĕdut, că factorii politici dela putere nu aud, nu vĕd, decât idea de stat magiar, se alerge la factorul suprem din stat şi sĕ-l róge, ca în puterea prerogativelor ce i-le dă constituţiunea, sĕ aducă afacerile politice, debordate prin uşurinţă şovinistică în alvia sa firéscă în cadrul legalităţii“.

.....„Credem prin urmare că este o consecuenţă fórte logică, că dacă, ori din ce causă, nisuinţa nu a putut fi esecutată cu resultatul dorit, Românii cu tótă decisiunea sĕ caute a o esecuta de aşa, încât se urmeze şi resultatul dorit“.

.....„O dietă transilvană şi recunóscerea dreptului civil al nemagiarilor neţermurit, sunt postulate indispensabile pentru fericirea veritabilă a patriei nóstre comune.

...„Românii deci sĕ nu mai cuncteze. Românii sĕ desconsidere vocile acelora, cari simt ceva, dar nu sciu ce....

.....Un pĕcat politic de mórte ar fi, dacă românii ar suferí, ca patria din nou sĕ fie abandonată, pradă unor vênători de putere publică a statului“......

...„Românii pot sĕ vază dară şi sĕ înţelégă: ce pĕcat politic de mórte ar face decă lucrul început l'ar lăsa baltă şi ar suferì şi mai departe ca sub pretecste „patriotice“ cum sunt „idea de stat magiar“ şi „unitate naţională“ sĕ-şi bată joc de idea dreptăţii, şi ca nisce lipitori, psendopatrioţii se sugă sucul şi mĕduva din organismul patriei comune. (Va urma).

Concurs literar.

Adunarea generală ordinară a reuniunii districtuale învĕţătoresci aradane, în şedinţa sa a doua dela 6/18 Aprile a. c. sub Nr. protocolului, conform punctului II. din raportul general al comitetului central, a decis, ér comitetul prin subscrisul birou, escrie prin acésta premiu de 100 fl. (una sută) fl. v. a. pentru cea mai bună carte românéscă menită ca manual în scóla poporală, din ori ce ram al învĕţămêntului, cu termin de concurs până la 1 Martiu n. 1896, pe lângă următórele condiţiuni:

1. Cartea sĕ conţină întreg materialul de învĕţămênt al ramului respectiv.

2. Cuprinsul sĕ nu fie vast, dar împărţit în grade concentrice; sĕ fie espus în stil clar şi concis, şi scris cu ortografia academiei.

3. Lângă manuscriptul scris în trei esemplare anonime sĕ se acludă o cuvertă sigilată provĕdută cu un motto, carea se conţină în lăuntru numele autorului.

4. Dreptul de proprietate se va regula special între reuniune şi autor.

5. Manuscriptele sĕ se trimită la adresa preşedintelui reuniunei în Arad, cel mult până la terminul susamintit.

Arad, din şedinţa ordinară a comitetului central, ţinută la 4/16 Maiu, 1895.

Teodor Ciontea, preşedinte. *Nicolae Ştefu*, secretar I.

Bibliografic.

Nu peste mult va eşi de sub tipar opul: „feladatunk a polgári házassággal szemben“, care pe basa encyclicelor papale, decisiunilor Curiei romane şi a autorităţilor valoróse demustră, ce au de a face în forul intern şi estern mai vêrtos preoţii. Îl pot folosi însĕ şi advocaţii. Va cuprinde în sine şi renumita „Instrucţiune“ alui Rauscher, precum şi cele dóuĕ legi despre căsătoria civilă. — Preţul de prenumeraţiune e 1 fl 50 cr. (cel de boltă va fi 2 fl) care sĕ póte trimite atât la auctor (Vartolomeu Bagossy, ceremoniar episcopesc) cât şi la editor (Libraria Ioan Reiser) în Sătmar. — Tot de aici sĕ póte procura opul didactic „Palestina“ (preţul 30 cr). Preoţii le pot procura ambele opuri şi „erga sacra“ dela autor.

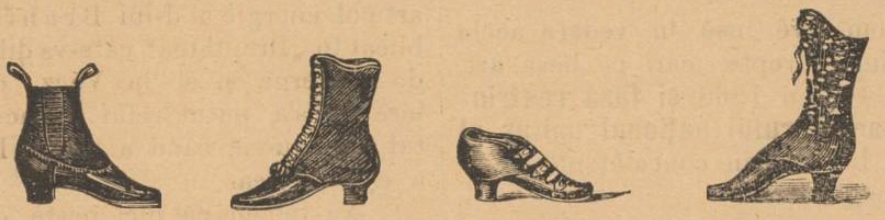

Marfă gata după plăcere.

Comandele se efectuesc iute.

Lucru solid, bun şi durabil.

Constantin Dragoş,
măiestru pantofar,
Sibiiu, str. Măcelarilor 37,

anunţă onoratului p. t. public, că în **lucrătórea sa** de **păpucărie** efectuesce tot felul de încălţăminte pentru **domni, dame** şi **copii**, precum şi tot felul de **reparaturi**, cu **preţurile cele mai moderate**, oferind totodată spre mulţămirea **tuturor marfă solidă** şi **prompt esecutată.** [70] 2—6

Preţuri fórte ieftine.

Nr. 90 9—1895. IV. (72) 1—1

Publicaţiune.

Spre asigurarea reparărei podului rîului **Sebeş** din **Peterfalĕu Nr. 5** de pe drumul municipal **Sas-Sebeş—Şugag**, se publică pe basa decisiunei comitetului administrativ din 25 Maiu 1895 Nr. 528 pertractare cu oferte care se va ţiné în **11 Iunie 1895 la 10 óre a. m.** în sala mică din palatul comitatens.

Doritorii de a întreprinde acéstă lucrare, sunt provocaţi sĕ 'şi subştérnă ofertele referitóre la întreprinderea esecutărei acestei lucrări *până la órele 9 a. m.* a dilei determinate la vice-comitele comitatului. Ofertele întrate mai târdiu nu se vor considera.

Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate şi provĕdute cu vadiul de 5% după suma preliminată cu 1996 fl. 23 cr.

Operatul technic şi condiţiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedé la oficiul de construire reg. ung. în órele de oficiu.

Sibiiu, în 29 Maiu 1895.

Reissenberger,
vice-comite.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui
Antoniu Novotny
în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕdute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 6—21

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Sorţirea în 13 Iuniu a. c.

Marea loterie de Hamburg. încuviinţată şi garantată din partea statului, oferă în cel mai favorabil mod un câştig principal de

500,000 mărci.

Avantagiósa împărţire a noului plan este este astfel întocmită, că în decursul alor puţine luni vin la sorţire **7 clase de 115.000 losuri cu 57.000 câştiguri** în suma totală de

11,348.795 mărci

între cari obvin câştiguri principale de până la

500.000 mărci

şi anume:

1	câştig	á 300.000
1	„	„ 200.000
1	„	„ 100.000
2	câştiguri	„ 75.000
1	câştig	„ 70.000
1	„	„ 65.000
1	„	„ 60.000
1	„	„ 55.000
2	câştiguri	„ 50.000
1	câştig	„ 40.000
3	câştiguri	„ 20.000
21	„	„ 10.000
56	„	„ 5000
106	„	„ 3000
231	„	„ 2000
812	„	„ 1000
1415	„	„ 400
39755	„	„ 155

15290 câşt. á 300, 200, 150, 134, 100, 98, 69, 42, 20, de mărci.

Dintre câştigurile evidente aci, vin la sorţire **2000 din clasa primă,** cu suma totală de **117,200 mărci.**

Câştigul principal din I clasă e de **50,000** mărci şi se urcă în a II-a clasă la **55,000,** în a III-a clasă la **60,000,** în a IV-a cl. la **65,000,** în a V-a clasă la **70,000,** în a VI-a clasă la **75.000,** în a VII-a clasă până la **500,000,** special însĕ până la **300,000** şi **200,000** mărci.

Cea mai de aprópe sorţire de I clasă a acestei mari lotorii, garantată de stat, este ficsată **oficios** şi se va face

deja în 13 Iuniu a. c.

pentru acésta sorţire

1 sorţ original costă 6 mărci = 3 fl. 50 cr.
½ „ „ „ 3 „ = 1 „ 75 „
¼ „ „ „ 1 50 „ = — „ 90 „

Tóte comandele se efeptuesc la moment pe lângă **anticiparea** preţului sau încasarea aceluia cu **rambursă** şi astfel fie-care amator primesce în mânile proprii **sorţul original** provĕdut cu insigniele statului.

Deodată cu espedarea sorţilor se trimit gratis şi planurile oficióse şi după fie-care sorţire trimitem tuturor clienţilor nostri listele de câştiguri fără de a fi recercaţi.

La cerere espedăm anticipande planul oficios franco şi declarăm, că suntem gata a primi înapoi înainte de sorţire toţi sorţii, ce nu vor conveni pe lângă restituirea preţului.

Licuidarea câştigurilor se efeptuesce prompt conform planului şi **sub garanţia statului.**

Colectura nóstră a fost de multe-ori favorisată de fortuna, căci am plătit clienţilor nostri adese-ori cele mai mari câştiguri ş. a. câştiguri de **250,000, 100,000, 80,000, 60,009, 40,000** mărci etc. etc.

E de prevĕdut, că la o astfel de întreprindere **pusă pe o basă** atât de solidă, participarea va fi cât se póte de mare ne rugăm ca comandele pentru **apropiata sorţire** sĕ se facă **cât mai ingrabă direct** către

Kaufmann & Simon,
[71] 2—3 banca şi casa de schimb în Hamburg.

Sosirea si plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copşa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 19 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 1 óră 25 minute, diua, tren de persóne.
La 9 óre 15 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraş:

La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 33 minute sara, tren de persóne.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute, diua, tren de persóne.
La 10 óre 30 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraş:

La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 1 óră 46 minute, diua, tren de persóne.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 60 Sibiiu, Marți, 30 Maiu (11 Iuniu) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strĕinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 29 Maiu 1895.

In numĕrul trecut al ḑiariului nostru am publicat la locul al doilea o notiță, care de bună samă va face bună impresiune în cercul cetitorilor nostri. Cestiunei i s'au dat in un grad óre-care caracter personal, încât ea s'a adus în legătură cu o interpelare făcută în anul trecut în delegațiuni de către domnul Dr. Iosif Gall.

Ni s'a vestit adecă în mod autentic, că în bugetul armatei comune pentru anul 1896 s'a provĕḑut sistemisarea unui salariu pentru un preot greco-oriental cu rang de maior.

Cestiunea e presentată deci ca o învingere a bisericei greco-orientale, și a eliberărei ei de sub tutela bisericei romano-catolice în sinul armatei comune.

Asemene nóuă condițiune e pusă în perspectivă și pentru biserica protestantă din patria nóstră.

Noi privim lucrurile mai rece, și ne reservăm o aprețiare meritorică după ce vom cunósce tóte amĕnuntele sistemisărei din cestiune.

Până de present lucrurile au avut o formă fórte umilitóre pentru bisericele din monarchia austro-ungară, fiind în cele militare tóte supuse supremației și tutelei bisericei rom.-cat.

Biserica romano-catolică e pusă ca instituțiune în cadrul organismului militar. In fruntea ei stă vicariul campestru cu rang de archiereu, care ocupă în armată o înaltă demnitate, și dintre cari sĕ aleg înalții dignitari în biserica romano-catolică.

Sub acest vicariu cu drept de iurisdicțiune sunt puse tóte confesiunile din monarchie în afacerile lor de natură militară.

Starea acésta umilitóre nu se mărginesce numai la corelațiunile dintre vicariul campestru și preoții activi în miliție, ci ea sĕ estinde și asupra autorităților bisericesci, din sinul cărora se inroléză așa numiții capelani militari.

Lucrurile nu se mărginesc nici la atât ci dintre preoții militari și superioritatea lor bisericéscă se taie tóte legăturile spirituale, canonice și de disciplină bisericéscă, și faptice lucrurile sĕ desvóltă și mai nefavorabil, așa că suprema autoritate a bisericei nóstre ortodocse d. e. nu a avut cunoscință despre modul cum s'a propus studiul religiunei și al moralei în institutele militare, ce manuale se folosesc și încât acele manuale au atorisarea canonică a sinonodului archieresc. Suprema nóstră autoritate bisericéscă la recomandarea candidaților pentru postul de preoți militari prin comarda militară au fost necesitată se corespondeze cu vicariatul romano-catolic, și nu cu ministeriul de rĕsboiu direct.

Despre alte multe lucruri, cari adênc taie în ordinea și disciplina bisericéscă, acuma numai vorbim.

Asemene anomalii erau prea bătĕtóre la ochi, și ele în desvoltarea actuală a independenții bisericilor nu póte fi tolerată.

Congresul nostru național bisericesc în mai multe sesiuni au accentuat acéstă anomalie, și a întețit delăturarea ei pe cale legală.

Nu avem cunoscintă despre eventualele mĕsuri ce dóră va fi luat patriarcatul sêrbesc în afacere, avem însĕ deplină cunoscință despre energica intrevenire a consistoriului nostru metropolitan în acéstă afacere, despre un memoriu adresat de către fericitul metropolit al Bucovinei Silvestru ministrului comun de rĕsboiu îndată după denumirea sa de metropolit, avem cunoscință despre un asemenea memoriu adresat ministeriului de către părintele protopresbiter onorariu Sava Popoviciu din Viena, care de ani 45 servesce în armata comună ca preot militariu, și care din propria esperiență cunósce neajunsurile legate de tutela, sub care e pusă biserica ortodocsă din Austro-Ungaria în organismul armatei comune.

Preoții greco-orientali ca capelani până acuma puteau avansa la rangul de căpitani classa I. Acesta era rangul suprem.

După cum ni se spune de aci încolo ei pot merge înainte, și unul din ei póte avansa la rangul de maior.

Accentuăm, noi nu cunóscem mĕsurile luate în favorul bisericilor din monarchie, de acea ne reservăm o posterióră tratare a cestiunei.

Deocamdată cu plăcere luăm act despre spiritul de echitate, care pentru prima dată se manifestă în sinul armatei față cu bisericele din monarchie.

Ne place sĕ credem, că spiritul de ecuitate și de dreptate nu se va restrânge numai la darea unui rang de maior.

Noi credem, că dacă s'a deschis ușa pentru egală îndreptățire a confesiunilor și în armată, atunci egalitatea și ecuitatea va fi de sistem, și se va face o nouă regulare, care va respecta demnitatea bisericilor și legăturile canonice și de disciplină dintre preoții militari de ori ce rang și autoritatea superióră bisericéscă a lor

Regularea acésta se va face cu concursul autorităților bisericesci pentru fiecare confesiune, și se va pune în cumpĕnă ecuitatea și egalitatea, ca bisericile la finea seclului XIX se nu mai fie supuse la tutela uneia dintre sororile lor.

La ajungerea acesteia sunt chemați se lucreze toți fii bisericei nóstre, și în acéstă a lor conlucrare, dacă sĕ cere și accentuarea de momente personale, în cas de succes, cu plăcere o facem și acésta.

Revista politică.

În sĕptĕmâna trecută s'au întrunit în Viena delegațiunile ambelor parlamente pentru regularea afacerilor comune dintre Ungaria și Austria.

De importanță sunt la deschiderea lor discursurile presidenților.

In anul acesta cu óre-care curiositate și încordare se așteptau enunciațiunile delegațiunilor, deóre-ce ele stau în fața unui fapt împlinit, care stă în cea mai strînsă legătură cu activitatea delegațiunilor, stau în fața faptului cu retragerea ministrului comun de esterne, a contelui Kálnoky, și cu funcționarea unui nou ministru de esterne, care va trebuí sĕ respundă pentru proiectele presentate de antecesorele seu, și pentru politica aceluia.

Judecând după tonul rĕsboinic, ținut în ḑiarele unguresci din incidentul conflictului dintre Kálnoky și ministrul president al Ungariei, Baronul Bánffy, până la demisionarea celui dintâi, și la îngâmfarea, cu care accentuau isbânda intereselor unguresci după demisiune, judecând la rĕcéla, cu cari a fost primită în cercuri unguresci denumirea noului ministru de esterne; lumea se aștepta la enunciațiuni grave la deschiderea delegațiunilor, și la presentarea lor în fața monarchului.

Lucrurile au luat în ambe direcțiunile calea mijlocie. Vreo-câteva săgeți trimise după fostul ministru de esterne au satisfăcut orgoliul celor înflăcărați pentru rĕsbunare.

Față cu noul ministru de esterne delegațiunile unguresci s'au pus în posițiunea celui mai tare, esprimându-și dorința, că și el va avé în vedere specialele interese ungnresci în conducerea afacerilor esterne.

Din incidentul deschiderei delegațiunilor s'a escat un rĕsboiu domestic între presidentul delegațiunilor și între ministrul president br. Bánffy.

Presidentul delegațiunilor unguresci contele Andrássy susține, că ministrul president i-a falsificat cuvêntarea de deschidere, însinuându-i cuvêntul „și“, unde e vorba de ministrul comun de esterne. Prin cuvêntul și ér da un feliu de testimoniu bun fostului ministru de esterne Kálnoky.

Acéstă cértă internă pe noi nu ne intereséză.

De interes general sunt cuvêntările, prin cari delegațiunile s'au presentat înaintea monarchului.

La locul prim s'a presentat delegațiunea ungară cu allocuțiune, în care s'a esprimat loyalitatea membrilor din delegațiune, și tradiționala alipire și credință către tron. Promit

---

FOIȚA

XV. Capitol.

Viață și datine în Uganda. — Țĕranul. — Căpetenia. — Impĕratul. — Țara. — Observări generale. — *M.* Stanley.

(Incheiere).

Când aude împĕratul aceste sciri ale solului, ochii lui sĕ măresc, es afară, și el esclamă: „Ce! Au murit toți supușii mei din Nakaranga? Nu mai am eu popor, nu mai am eu nici o căpetenie de cutéză Namiondju sĕ se pórte astfel cu mine?

Rĕspunsul află un rĕsunet in vocile căpeteniilor, cari sar toți de-odată în sus, sĕ aruncă la intrarea salei de audiențe, își apucă lancele sau bastónele și cu voce înaltă îl provócă pe împĕratul, sĕ-și vadă și sĕ-și numere căpeteniile, cari îi stau la poruncă. Cu gesticulări sĕlbatice și espresive își ridică ei lancele și brațele, mișcându-le sgomotos, așa încât un strĕin și ar putea închipui că sĕ prepară momentan o revoluție de palat. Impĕratul însĕ rĕspunde în tótă liniscea: „E bine“, la ce căpeteniile își pun din nou lancele afară și-și reocupă locurile.

După ce a privit în jur, își alege pe o căpetenie tinĕră, plină de foc cu numele Maur-Ugungu, care la moment sare dela loc, sĕ prosterne la pămănt înaintea lui, strigând: „Kabaka, aici sunt.“

„Plécă Maur-Ugungu, ia 5 Watongoleh cu ómenii lor, și dintr'una sĕ înghiți pe Namiondja dimpreună cu țara lui.

Maur-Ugungu, care cât a primit o astfel de poruncă e gata a o și esecuta cu iuțala maimuței, adreséză împĕratului nenumĕrați „Twijansi“ apoi sare în sus, ia vreo câteva lance și un scut, cu tot focul unui adevĕrat fiu al lui Mars, sĕ pune în o positură heroică, și strigă cu voce tare:

„Impĕrate, sunt gata. Impĕratul poruncesce, Namiondju va muri și eu voiu aduna prada. Dintr'una voi înghiți țara. Twijansi, jansi, jansi -- și tot așa până în infinit.

Acum sĕ ridică împĕratul. Tobașul Tori bate toba, și tóte căpeteniile, toți curtenii, pagii, cei cu jalbele, solii și strĕinii sar în sus. Impĕratul sĕ retrage fără a mai ḑice vre-un cuvênt în apartamentele sale, și primirea de diminéța e terminată.

Aceia, cari ar voi sĕ afle mai mult despre viéța împĕratului, trebuie sĕ caute sĕ ajungă, trecênd printre o mulțime de străgi stricte, pagi și călăi cari sĕ îngrămădesc în curte înaintea salei de audiențe, în curțile secrete, dintre care multe, după cum vom vedea, la aparență n'au alt scop, decât ca sĕ asigureze mai bine tainica retragere, și sĕ încurce pe strĕini.

Intr'una din aceste curți sĕ póte vedea Mtesa, cum își învață amazonele, și cum sĕ jócă de-a cătanele cu favoritele sale. Tóte sunt aramii și drăgălașe, cu sin frumos, virginal. Mai bătătóre la ochi e însĕ efectul disciplinei. Acele priviri timiḑi și ingrijațe, cari le ațintesc asupra monarchului, ca sĕ-i ghícéscă și cea mai mică dorință, dovedesc că ele totuși au fost martore și la alte scene, nu numai la scene amoróse.

In altă curte putem întâlni pe Mtesa cum s'a așeḑat tocmai la un prânz simplu, care constă din banane cópte și lapte închegat, sau îl aflăm riḑênd și povestind cu copiii sei favoriți, și cu fetițele sale cele mici. Toți șed în jurul lui și par a-'și intocmi fețele după caprițiile despotului. Din întâmplare câte odată îl putem afla ocupat cu pagiul seu favorit, cercetând conținutul averilor sale, unde sunt adunate darurile diferiților călĕtori europeni, turci și arabi, sau dimpreună cu Tori, Factotum-ul seu, sĕ cugetă incordat asupra unei nouĕ invențiuni in forma unei căruțe, unei corăbii sau a unei luntre, sau este o altă idee, care a cuprins loc în spiritul lui, și a cărei realisare o doresce.

Țéra.

După-ce prin schițele de până aci încât ni a fost posibil am putut cunósce caracterul țĕranului, al căpeteniilor și al monarchului, ni-a mai rĕmas se privim țéra, estensiunea ei, posițiunea ei naturală și starea ei peste tot.

Forma imperiului locuit de Mtesa mai bine se póte asemĕna cu o semilună. Lungimea cea mai mare face cam 500 km. și lățimea 100 km. așa că cu insulele Sesse, Lulamba, Bufve, Sadsi, Lulamha, Damba, Lukomeh, Iramba, Irvadji, Kiva, Vema, Kibibi, Usiri, Vansi, Uramba, Utamba, Mvama, Ugejeja, Usamu, și Namungi, are o suprafață de 78000 km. cuadrați. Dacă mai adaugem la aceste și țerile Unjoro, Ukedi, și Ankori, cari sunt țeri tribute și recunosc sprematia lui Mtesa, atunci trebue sĕ mai adnecsăm o suprafață de 100,000 km. cuadrați, așa că estensiunea Ugandei se urcă la 180,000 chilometri cuadrați.

Ar trebui sĕ dăm și o sumă cel puțin aprocsimativă a locuitorilor, sĕ nu perdelegaţiunele, că vor urma calea de până acuma, şi cumpănind bine proiectele puse înainte, vor vota mijlócele cerute, ca armata sĕ se desvólte tot mai mult, şi sĕ fie în stare a asigura monarchiei actuala posiţie de mare putere în concertul statelor europene

Cu tótă încrederea în iubirea monarchului către popórele credinciose şi înţelepciunea ministrilor, monarchia are convingerea, că pe lângă jertfele cerute, se vor avé în vedere şi forţele poporului contribuitoriu.

Delegaţiunile austriace s'au apropiat mai mult de inima monarchului. După îndatinata espresiune de loyalitate, presidentul delegaţiunilor austriace şi-a adus aminte de durerea monarchului, durere, care i s'a pricinuit prin trecerea din viaţă a archiducelui Albrecht, care a fost fala armatei, credincios consilieriu al Maiestăţii Sale şi ajutătoriul celor cari erau în suferinţe. Din acest incident esprimă condolenţele delegaţiunei.

După aceste manifestaţiuni, cari au atins inima monarchului, delegaţiunele au făcut promisiunea, că vor esamina proiectele, cari li s'au ascernut, şi vor vota mijlócele, cari asigură vaḑa şi posiţiunea de mare putere a monarchiei.

Ambelor a rĕspuns Maiestatea Sa în chipul următoriu:

„Primesc cu adevĕrată satisfacţiune sentimentele de credinciósă supunere, care mi le tălmăciţi cu acéstă ocasiune. Cu viuă satisfacţiune pot accentua, că dela ultima sesiune a delegaţiunilor situaţiunea esternă a monaschiei a rĕmas în tóte direcţiunile de tot mulţămitóre. Raporturile de prietinie către tóte statele europene, cari cu abundant succes au fost cultivate, au contribuit mult la ridicarea conscienţei de linişţire şi la consolidarea păcei generale. Ţinĕnd strĕns la basele probate ale potiticei nóstre de până acuma, nisuinţele guvernului meu şi de aci înainte vor fi îndreptate spre consolidarea acelei situaţiuni, care ne corespunde nóuĕ, şi corespunde intereselor comune ale Europei.

Urcarea trebuinţelor armatei e acomodată directivelor din anul trecut, şi corespunde lipsei, de a desvolta mai de parte organisarea marinei şi echiparea ei — sĕ înţelege cu reflectarea la jertfe aduse din partea popórelor mele — şi acestc 2 ramuri ale armatei sĕ le susţinem la nivoul missiunei lor, însĕ tóte aceste cu considerare la situaţiunea economică şi financiară a monarchiei.

Starea Bosniei şi a Herţegovinei atât din punct de vedere economic, cât şi din altele ne arată o desvoltare neschimbat destulitóre. Ţĕrile aceste şi în anul viitoriu vor acoperí din venitele proprii trebuinţele lor.

Recomandând zelului patriotic şi înţelepciunei totdéuna probate proiectele, cari se vor presenta, doresc succes lucrărilor DVósstre şi Vĕ salut din tótă inima“.

---

dem însĕ din vedere, că locuitorii numai aprocsimativ pot fi luaţi, după-cum adecă s'au putut trage conclusiune din armata, pe care Mtesa o a adunat la Nakaranga, şi din populaţiunea, pe care călĕtoriul o póte observa în trecerea sa prin districte şi sate.

Districte şi ţĕri:

Uganda în sens propriu dela cataractele Ripon până la riul Catonga,	locuitori	750.000
Uddu	„	100.000
Bveva	„	30 000
Koki	„	70.000
Usoga	„	500.000
Mkedi	„	150.000
Ujoro	„	500.000
Usagara sau Ankori	„	200.000
Karagve	„	150.000
Usin	„	80.000
Usongora	„	200.000
Insula Sesse . . .	„	20.000
Nouma	„	15.000
Celelalte insule . .	„	10.000
	locuitori	2.775.000

Cifra acésta dă cam 15 persóne pe un teritoriu de 1 km. pătrat din Uganda.

(Va urma,)

Reuniunea română de musică din Sibiiu.

Bucuresci, 25 Maiu.

Scriu sub impresiunea grandióselor ovaţiuni de aséră din sala Atheneului, ovaţiuni bine meritate la adresa Maiestăţii Sale, reginei nóstre, şi la adresa reuniunei române de musică din Sibiiu.

Asemene grandióse ovaţiuni de mult nu am mai vĕḑut în Bucuresci. S'a manifestat în ele inima, s'a manifestat sufletul geniului românesc, şi din acéstă puternică manifestaţiune am supt hrană sufletéscă pentru noue speranţe, că lupta românismului nu va fi zadarnică, ci în curĕnd va adia şi în ţéra vecină Ungaria şi Transilvania vĕntul libertăţii, pentru libera desvoltare a fraţilor nostri, acuma împedecaţi în nisuinţele lor culturale.

Pe ḑiua de ieri era anunţat concertul reuniunei române de musică din Sibiiu. Precis la óra 8 şi jum. intră în sala Atheneului regina, şi poftesce în logia regală pe directorul reuniunei române de musică, domnul G. Dima.

In sala Atheneului era puţin public, căci publicul bucurescean nu e dedat la ordine şi la disciplină; dacă concertul e anunţat pe órele 8 şi jum. după obiceiurile de aici el trebuia sĕ se încépă cel puţin cu 1 óră mai târḑiu.

Regina însĕ, chemată a susţiné ordinea şi disciplina, era la locul seu la terminul concertului, tot asemenea şi corul reuniunei, a cărui principală virtute e ordinea şi disciplina.

Dimis graţios din logia reginei, domnul Dima şi-a comandat reuniunea pe podiu. Şi s'a început concertul cu Psalmul 42, pentru soli, cor şi orchestră de F. Mendelssohn-Bartholdy, în sala pe jumĕtate gólă. Şi publicul a tot venit sub durata cântărei, şi vecinic a conturbat şi pe cântăreţi, şi pe ascultători, mai ales pe acestia.

Esecutarea Psalmului a avut un efect enorm. Sopran solo l'a esecutat dşóra Alecsandrina Cunţan, în cuintet tenor I. domnul Vasiliu Popovici, oficial la consistoriul metropolitan din Sibiiu, tenor II. dl Sterie Stinghe cleric în seminariul din Sibiiu. Bass I. dl Dr. Vasiliu Saftu, bass II. Dr. Ioan Stroia, ambii profesori la numitul seminariu. Acesti solisti şi au esecutat rorurile fórte bine. Deosebit efect a avut însĕ corul, şi mai ales a răpit publicul grandiósa fugă, cu care sĕ încheie Psalmul. Aici zace pétră de probă pentru cor, căci fie-care voce merge alternativ, independent una de alta, parte imitându-se, parte alternându-se, şi cea mai mică greşélă fie în cântare fie în tact pune în joc esecutarea întregului.

Repetăm, efectul a fost enorm, şi publicul a erupt în frenetice aplause. Signalul de aplause era dat de M. S. regina.

De tot frumos a cântat dómna Dima trei cântece solo penrru o voce de alt. Modul cum dómna Dima a interpretat cântarea a stors torente de aplause Mai mare efect a făcut frumosul cântec „A fost odată-un rege“, de Rubinstein. şi şagalnica cântare poporală „Sci tu mândră ce ţi-am spus“, arangiată de G. Dima La tóte trei acompaniarea la piano o a provĕḑut în mod distins dómna M. Brote.

A doua solistă a fost Dómna Maria Crişan, cu aria pentru Sopran şi orchestră din „Creaţiunea“, de Haydn. Frumósa voce a dómnei Crişianu e ca şi creată pentru interpretarea admirabilei composiţiuni de Haydn.

Natura e în splendórea sa. Dumneḑeu despărţise apa de pământ, acesta produse iarbă verde, pomi şi flori. Creă Dumneḑeu sórele, luna şi stelele. Şi când natura avù tóte condiţiunile de a se desvolta, atunci în natura cea mórtă pune creatorul vietăţi: „*Paserile ceriului şi Pescii mării*„.

In acest stadiu al creaţiunei pune Haydn aria pentru Sopran. Desmierdatul amoros al turturelelor, vioiciunea şi saltul ciocârliei au răpit pe compositor la tonuri sublime, pre cari sublim le-a restălmăcit dómna Crişanu, şi sublimă a fost şi impresiunea asupra auditoriului.

Aplausele erump acuma cu putere elementară, căci urméză piesele românesci de G. Dima.

„Cucule cu pénă sură“, „Sĕrmană frunză nenorocită“, „Ce faci Ioano“, „Dóuĕ inimi nu-mi dau pace“, „Cucuruz cu frunza 'n sus“, „Hei leliţă din cel sat“, şi „Hora“ tóte aceste mărgăritare ale musicei naţionale românesci, au fost tot atâtea atacuri asupra inimilor românesci, atacuri admirabil plăcute, cari au transpus publicul în alte sfere mai înalte.

După încheerea programei, Maiestatea Sa regina a învitat pe Domnul Dima din nou în logia regală şi i-a mulţămit, rogându-l se mai cânte ceva afară de program.

In decursul acestei scene publicul a aclamat cu imposantă însufleţire pe graţiósa regină, care în asemene mod scie distinge pe conducătoriu şi pe reuniune, şi prin ei nisuinţa, nobila nisuinţă spre cultură şi artă a fraţilor nostri din Sibiiu, cari jertfesc şi timp şi bani pentru perfecţionarea lor în arta musicei.

La dorinţa reginei s'a mai căntat afară de program „Fêntênă cu trei isvóre“, „Mândruliţă de demult“, şi Dóuĕ inimi nu-mi dau pace.“

Cu aceste s'a terminat concertul, care a fost adevĕrat eveniment pentru Bucuresei.

După concert damele din Bucuresci au dat un banchet în onórea reuniunei. Banchetul s'a dat în sala de marmoră dela „Union.“

Insufleţirea şi aici au fost enormă. S'au ţinut mai multe toaste.

Primul toast l'a ridicat profesorul Sihlean pentru reuniune, al doilea P. Grădiştean tot pentru reuniune, arĕtând cuprinsul pieselor cântate, al treilea „Dela Vrancea“ pentru cor, al patrulea prof. din Iaşi Aron Densuşian pentru femeia română, al cincilea bĕtrânul Maniu pentru unirea inimilor în activitate literară, al şeselea deputatul Orovian pentru unirea culturală între fraţi, al 7 I. Klein pentru fetiţe, al 8. G. Dima directorul corului, care a accentuat cu mult aplomb, că reuniunea nu a venit sĕ facă politică, căci ea de politică sĕ feresce ca de foc, misiunea ei e cultivarea musicei, şi la acésta ţine cu tótă tăria.

Au mai vorbit Adamescu pentru preoţi, O. Tilea pentru cultură, Arion pentru conducĕtorii popórelor în general, E. Brote pentru reuniune, Russu pentru dómnele din Bucuresci, Sihlean pentru scólă, Maniu pentru musică Dr. Şpan şi Dr. Saftu, mulţămind pentru buna primire şi accentuând munca roditóre.

Reuniunea română din Sibiiu s'a făcut nemuritóre prin prestaţiunile sale.

Vrednic este lucrătoriul de plată. Domnul Dima şi reuniunea drept plată priméscă recunoscinţa nóstră.

Concertul „Reuniunei române“.

Cetind notiţele, cari au apărut în presa nóstră, cineva ar puté crede, că succesul dobândit de acest concert a fost provocat în mare parte de un simţĕmênt de mândrie naţională. Chiar dacă ar fi aşa, nu ne-am sfii a o mărturisí; puţin şovinism în materie de artă nu e un rĕu, mai ales când este justificat şi din punctul de vedere artistic. Da, am fost fermecaţi ascultând melodiile nóstre naţionale; dar acest simţĕmênt nu s'ar fi manifestat cu atâta putere în sufletul nostru, dacă producţiunile, pe care le-am auḑit, nu ar fi fost totodată frumóse şi din punctul de vedere al artei. Auḑi cântece naţionale pe tóte drumurile; în ori-ce birt, la ori-ce petrecere sunt lăutari, cari se îndeletnicesc cu musica naţională; dar vai! de biata musică românéscă, dacă s'ar mărgini la acest gen degradator. Inainte de tóte, adevĕraţii lăutari, în originalitatea lor, acei lăutari, cari au încântat şi pe un Liszt, dispar încetul cu încetul; cei mai mulţi din ei s'au apucat de musica occidentală, pe care o schimonosesc şi au perdut caracterul cel original, care le dădea tótă valórea lor.

Chiar atunci, când au pretenţiunea de a cânta ceva românesc, se apucă de romanţe moderne de o banalitate uimitóre, de un italianism fals şi lasă la o parte frumósele nóstre melodii poporale, pe care părinţii lor le cântau atât de duios. Folklorismul musical este in plină decadenţă la noi. Pĕcat, mare pĕcat, căci într'însul este un adevĕrat tesaur, în care compositorii români ar puté găsi giuvaeruri preţióse.

In acéstă privinţă concertul „Reuniunei române“ din Sibiiu a fost o revelaţiune pentru publicul nostru.

Mai întâiu, pentru prima dată s'a auḑit un cor românesc de bărbaţi şi femei. La noi cântecul coral este cu totul negligiat. In Germania, în Francia, în Italia, în Rusia, mai pretutindeni în fine, auḑi càntece de ansamblu. Chiar în ţĕri locuite de români, ca Transilvania, Banatul, Macedonia se cântă coruri populare. La noi nu le auḑi nicăiri; nu a pătruns încă în moravurile nóstre obiceiul de a cânta împreună. Nici în oraşe, nici în sate nu auḑi cântându-se la sĕrbători; la sate mai ales bărbaţii ar fi priviţi ca nebuni, dacă s'ar pune sĕ cânte. Când îi întrebi „de ce?“ iţi rĕspund: „asta e tréba lăutarilor!“ Nu vom întra aci în esaminarea istorică a causelor acestei lacune a moravurilor nóstre; póte că este o tradiţiune moştenită dela romani, cari şi ei priveau arta ca ceva nedemn pentru un bărbat. Ori cum ar fi, la noi se cântă puţin, mai ales în cor nu sĕ cântă aprópe de fel.

Mare ne-a fost dar bucuria, când am vĕḑut, cum publicul a primit cu entusiasm producţiunile corale ale „Reuniunei“ din Sibiiu. Acésta ne-a dovedit că nu ne lipsesce decât un stimulent, o iniţiativă, pentru ca şi la noi cântul de ansamblu sĕ dobândéscă dreptul de cetate.

Şi ce mare folos ar fi pentru ţéra întrégă! Un mare scriitor german ḑice: „Cântecele populare sunt cea mai bună gimnastică a patriotismului!“

Ce operă moralisătóre şi patriotică ar fi de a lucra cu dinadinsul pentru a introduce cântul coral în oraşe şi în sate. Ce frumos ar fi ca în ḑilele de sĕrbători flăcăi şi fete sĕ cânte şi ei în biserică, şi eşind sĕ se veseléscă cântând şi întinḑĕnd hori totodată dănţuitóre şi melodióse.

Aceste reflecsiuni ni le făceam ascultând corurile „Reuniunei“ din Sibiiu. Era o adevĕrată sĕrbătóre a sufletului sĕ auḑi ansamblul perfect, cu care sĕ esecutau tóte numerele programului, — din care unele erau bucăţi destul de complicate. Din soliste am observat pe dna Dima, cu frumósa-i voce de alt, pe dşóra Alecsandrina Cunţan, care a cântat fórte corect aria de sopran din Psalmul 42 de Mendelsohn-Bartholdy, şi pe dna I. Crişian, care a eşit cu onóre din greua sarcina ce-i impusese esecutarea ariei din „Creaţiunea“ lui Haydn.

Dar tóte acestea au dispărut în faţa efectului imens produs de corurile poporale: „Rĕmâi sănĕtósă“, „Ce faci Ioană“? „Cucuruz cu frunza în sus“, Douĕ inimi nu-mi dau pace“, şi superba „Horă“ a lui G. Dima.

Nu ne mai săturam de a asculta aceste melodii frumóse, simple, originale în tótă suavitatea, în tot parfumul lor poporal. Pare că simţiam o dulce adiere de romanism, un val de sunete dulci, care ne săltau inima şi sufletul spre plaiurile locuite de fraţii nostri.

Pe de altă parte, o adêncă tristeţă ne cuprindea, căci ne ḑiceam: Cum? la Sibiiu un oraş de 25,000 locuitori se forméză un cor atât de complect, în Braşov, oraş de 35,000 locuitori esistă o orchestră escelentă şi permanentă, susţinută de autoritatea municipală, şi aci în capitala regatului român, în Bucuresci, unde locuesc peste 200,000 de ómeni, cu un conservator, cu un teatru subvenţionat, nu ne am învrednicit încă a avea nici orchestră permanentă? Un concert ca acela al „Reuniunei“ din Sibiiu ar fi cu neputinţă la noi. Ascultăm operile clasice strěine, facem operetă strěină, umplem sala când e vr'o trupă strěină, fie chiar o cântăréţă de café chantant, aplaudăm cu frenezie pianişti, strěini cari ca rěsplată rîd de ómeni şi se presintă în faţa publicului cu fumurile vinului în cap, dar când vine tótă flórea societăţii române din Sibiiu, sě ne de un concert, în care resună cântece românesci admirabil esecutate, sala Ateneului nu e plină; d-nele nóstre se plimbă la şosea, şi nu-'şi dau măcar ostenéla de a încuragea o întreprindere atât de desinteresată ca aceea a lui G. Dima!

Noroc că situaţiunea a fost scăpată de M. S. Regina, care a arětat şi de astădată acea delicateţă de simţemênt şi înălţare de suflet, care o caracteriséză. Aclămările publicului entusiasmat au rěsplătit'o; ele pornéu din inimi românesci şi se adresau iubitei Suverane ca un omagiu bine meritat.

In resumat, concertul ni-a lăsat o impresiune neştérsă; fie ca el sě fie scânteia, care va aprinde focul sacru la acei, care se arětau până acum indiferenţi faţă cu musica nóstră naţională.

Am adus pe dl Dr. Babeş din Budapesta, de ce sě nu aducem pe G. Dima din Sibiiu, şi sě-'i dăm mijlócele de a lucra românesce pe pămêntul României libere, pentru a combate microbul strěinismului în artă?

(„Timpul“).

La verificarea mandatelor congresuale. *)

Din sesiunea actuală a congresului ne a venit la cunoscinţă un cas, care denotă un simptom bolnăvicios necorespundětor spiritului bisericei nóstre, din care motiv nu'l putem trece cu vederea.

Era anume la ordine în şedinţa a III-a din sesiunea actuală verificarea alegerilor protestate şi dificultate. Referentul comisiunii verificătóre, dl Pavel Rotariu, referase pe rênd, şi aprópe tóte alegerile protestate s'au cassat.

Referada însě asupra alegerii deputatului mirean din cercul electoral al Albei-Iulia, a fost din cale afară deochiată. S'a strecurat — precum suntem informaţi din isvor deplin acreditat — ca pe nesimţite, fără nici o dare de sémă despre motivele întemeiate ale protestului.

Cu privire la acésta alegere, sě vede, au fost resóne mai înalte sě se mistifice lucrul. Şi graţie simţului de dreptate al referentului, că a succes.

Datoria de publicişti însě ne impune sě rectificăm barem acum, ce sě mai póte, pentru opinia publică, în special din deferenţă cătră publicul nostru din cercul respectiv.

Lucrul stă asa:

Comisariu consistorial pentru scrutiniu, în cercul electoral al Albei-Iulie, a fost numit Dl Ioachim Fulea, advocat în Alba-Iulia. In acest cerc însě a candidat şi D-sa, ceeace nu i-se va lua în nume de rěu, pentru că este un drept de care sě póte bucura oricare alegětor de competinţă.

Dar alta este partea umbrósă a lucrului. Anume că Dl Fulea a abusat de onorifica posiţie ca comisariu consistorial la scrutiniu şi astfel s'a ales pe sine însuşi din presidiu deputot congresual.

Pentru că dsa mai întâi la scrutiniu şi-a ales tóte protocólele, din cari a vědut că îi este asigurată maioritatea ottată; ér pe cele periculóse dintre protocóle, cari 'i-ar fi conturbat ecuilibrul, le-a respins din presidiu sub diferite pretecste subiective.

Şi numai după sěvârşirea acestui act — caracteristic — a cedat presidiul unui bărbat de încredere, ca acela apoi sě-'i numere voturile, ce dênsul şi le a ales în chipul arătat. Şi mai hazliu e apoi că la cedarea presidiului Dl Fulea a subscris protocolul de scrutiniu, şi astfel abusul se dovedesce în mod eclatant prin chiar făptuitorul sěu.

Lucru de înţěles, că acéstă procedură a consternat adânc pe bărbaţii de înctedere mai pricepětori, şi s'a înaintat protest la timpul normat.

Domnul referent însě, deşí a avut actele la sine, pare a nu fi observat abusul de care s'a făcut amintire. Ceea-ce ne îndreptăţesce a conclude, că d-sa nu şi-a luat ostenélă sě cetéscă barem odată cu atenţie protocolul scrutiniului şi protestul. Pentru-că odată numai de le frunzărea, era imposibil ca sě nu-i bată în ochi faptul. Aşa s'a referat causa cu abatere tendenţiósă dela cuprinsul faptic al actelor.

La acésta póte a fost sedus dl referent de protopopul tractului şi cercului respectiv, părintele N. Ivan, deasemenea membru în comisiunea verificătóre. Ceea-ce s'ar mai puté întrucâtva tâlcui.

Ori una ori alta, spre onóre nu le servesce. Şi noi, câtă vreme scire avem, suntem datori a înfera asemenea fapte şi nu vom suferí sě se încuibe în sinul corporaţiunilor nóstre bisericesci manevrări lipsite de ori-ce bunăcredinţă.

Pentru aceea ne împlinim numai o datorie, când descoperim un colţişor din vělul faptului ilustrat şi ne-am bucura mult, dacă s'ar publica însuşi actul de sub întrebare, spre a se ilustra şi mai precis adevěrul cuvintelor nóstre.

X. X.

Noutăţi.

Fundaţiunea „Ioan Popescu“. Dnul Ioan Şandru, senator la magistratul din Sighişóra, a contribuit la fundaţiunea *„Ioan Popescu“* cu suma de 5 fl. Suma s'a administrat la Preaveneretul consistoriu archidiecesan, unde s'a predat fundaţiunea. Sibiiu, 29 Maiu 1895. Mateiu Voileanu, asesor consistorial.

* * *

Scolariu. La scóla elementară de fete a Reuniunei femeilor române din Sibiiu esamenele anuale se vor ţiné Luni, în 12/24 Iuniu a. c. dela órele 8–12 a. m. şi 3—5 după amédi.

Marţi se va face la órele 11 încheerea solemnă a anului cu cântări şi declamaţiuni.

Program:

Luni în 12/24 Iuniu 1895.

8—9	religiunea cu tóte 4 classele
9—10	limba română cu tóte 4 classele
10—11	comput cu tóte 4 classele
11—12	limba magiară cl. II III şi IV
3—3½	limba germână cl. III şi IV
3½—4	limba francesă cl. IV
4—5	geografia cl. IV

Sibiiu, 8 Iuniu, 1895.

Direcţiunea.

* * *

Invitare. P. t. membrii „Reuniunei române de musică din Sibiiu“ şi toţi amicii acesteia sunt poftiţi a sě întruni mâne, Marţi în 11 Iuniu n. la 8 óre séra în pavilonul din „grădina Herman“ la o covenire socială. Din însěrcinarea mai multora:

Dr Russu.

La Ţintă.

„Meditaţiune politică“ de N. Cristea asesor consistorial, Sibiiu Institut tipografic T. Liviu Albini 1895.“

(Urmare.)

In punctul XI dl Cristea face érăşi pe diplomatul, carele prevede „evenimente mari“ şi stărue ca lumea română sě nu fie impacientă, din causă că „aspiraţiunile rěmân neîmplinite“ pentru-că:

„Sě înţelege, că împlinirea sau realisarea aşpiraţiunilor, în casurile cele mai multe este legată de **evenimente mari**, care nu se arată în tóte dilele, septemânile lunile sau în toţi ani“.

„Dator însě este politicul cu minte a nu sě lăsa sě fie răpit de sentimente. Politicul practic este bine sě-şi întocméscă lucrurile după cum şi scriptura sacră ne spune: „**Fiţi gata că nu sciţi óra**“. Căci se întâmplă de un incident mic provócă un şir de evenimente mari şi importante. Atunci vai de popórele, pe care astfel de evenimentele le află nepregătite, şi prin urmare neapte de a participa activ la deslegarea problemelor, care aşteptau demult deslegarea şi care păşesc în plan ca provocate de evenimentele de care lumea s'a vědut surprinsă“.

„Étă de ce stăruiam şi stăruim ca ceea ce românii din Transilvania şi Ungaria au început sě caute a şi sfîrşi“.

Aici apoi se ocupă pe larg cu Rusia, ale cărei tendenţe espansive în tot momentul pot provoca „în Peninsula Balcanică **conflicte cu unele dintre puterile europene**, nu mai puţin interesate“....

.....„Astfel stând lucrurile a fost fórte firesc lucru înfiinţarea alianţei triple, al cărei scop în prima linie se vede a fi sě nu permită esundarea ori-cărui pericol din Rusia pentru pacea europénă“.

„După-cum afirma ministrul de esterne austro-ungar, contele Kálnoky, în delegaţiunile de astă tómnă, regatul României încă ar fi câştigat pentru alianţa acésta“.

„Românii din Austro-Ungaria au luat cu bucurie cunoscinţă despre descoperirea acésta. Cu atât mai vêrtos, cu cât ei în conferenţa delegaţilor români dela 1890, ţinută în Sibiiu, la propunerea comisiunei de treideci, prin raportorul Vincenţiu Babeş, (totuşi a fost bun şi Babeş de ceva. Red.) au votat enunciaţiuni fórte determinate şi clare, conform căror s'au declarat că consimt cu alianţa“.

„Politicilor magiari însě nu le-a venit şi nu le vine la socotélă consimţirea acésta“.......

„Politicii magiari de aceea în modul cel mai neconscienţios caută a produce confusiune de idei şi de concepte şi cu ori-ce preţ ar lucra într'acolo, ca românii din Transilvania şi Ungaria sě trécă de iredentişti. Cu un cuvênt, politicii magiari îşi dau tótă silinţa ca românii sě trécă de inimici resvrătitori ai monarchiei austro-ungare, care este un factor principal în alianţă“.

„Eată dar ce au de a face lucrurile din Bulgaria, Sêrbia Muntenegru cu afacerile nóstre de natură cu totul internă din regatul unguresc. Dacă cestiunile acestea din Bulgaria, Sêrbia etc: devin ascuţite, puterea espansivă a Rusiei ér se va pune în mişcare. Cum şi în ce chip? nu putem **spune**. (Va se dică, diplomatul nostru Cristea o scie, dar nu „póte“ spune. Red.) Dar ca o ilustraţiune a a felului cum s'ar puté desvolta evenimentele, facem menţinne de împrejurarea, că în armata ruséscă cu tot adinsul se învaţă limba magiară. Sigur, nu la îndemnul şi la stăruinţele kultur egylet-urilor magiare“.

Din aceste contemplaţiuni urmédă logic, că Ruşii, pentru rectificarea hartei Peninsulei Balcanice se vor încăiera cu tripla alianţă, vor intra în Ungaria, căci numai aici se va puté folosi armata rusécă de cunoscinţa limbei magiare, aici însě cu ajutoriul românilor din România şi cu al românilor de aici **vor mânca bătaie**, şi de aci, — verosimil din gratitudinea magiarilor, cari în tripla alianţă sunt cei mai prononsaţi inimici ai ruşilor — se va nasce autonomia Transilvaniei şi egalitatea de drepturi naţionale pentru noi.

Aşa pricepem noi pe dl diplomat Cristea. Dar dacă din întêmplare alianţa triplă ar mânca bătaie, ce am profita din „evenimentul“ contemplat? La asta n'a reflectat dl Cristea?

Dar sě vedem ce dice mai departe:

„Ne surprinde însě faţă cu cele de mai sus, că nici ministerul austro-ungar, nici cel al României, n'are cunoscinţă de enunciaţiunile românilor ungureni **privitor la alianţa triplă.**

Asta într'adevěr e mare minune!

Se nu iee diplomaţia act de enunciaţiunile ce le fac din când în când conferenţele partidului naţional român!

Trebuia comitetul naţional până când era încă sănětos, sě tragă la rěspundere pe ambasadorii sěi de lângă curţile din Viena şi Bucuresci pentru că n'au notificat la timp conclusul din cestiune cu guvernele statelor, la cari sunt acreditaţi:

N'aţi făcut'o dle Cristea? Acuma ne temem că e prea târdiu.

.....„Nici o mirare dar — dice la alt loc — dacă pe români a pus şi'i pune mereu pe gânduri, când věd guverne care guvernéză fără de a cunósce pe cei ce i guvernéză şi fără de a le sci apreţia dorinţele şi aspiraţiunile lor“.

.....„Vorbă scurtă, românii trebue sě caute a informa Coróna despre starea adevěrată a lucrurilor şi despre nisuinţele politicei magiare, de a duce în rătăcire pe consilierii Corónei, puşi în fruntea monarchiei şi a afacerilor esterne ale acesteia“.

.....„Inceputul bine s'a făcut, (Urmările dovedesc. Red.) dar adevěr este érăşi, că ceea-ce s'a început nu s'a şi terminat. Şi ori şi ce lucru început şi neterminat, e mai rěu decât dacă nu s'ar fi început de loc“.

La acest adevěr trebuia sě te socotesci dle Cristea înainte de a fi început ce aţi început, şi atunci n'aţi fi ajuns unde aţi ajuns.

(Va urma.)

Convocare

Adunarea generală a Reuniunii învěţătorilor gr. o. români din despărţěmêntul Sibiului se va ţiné la 9/21, Iuniu a. c. în Sibiiu, seminariul „Andreian“, la care sě invită cu tótă onórea P. T. membrii ai reuniunii şi onoraţiorii, cari doresc a-se interesa de binele scólei române.

Programa:

1. Serviciu divin cu invocarea duchului sânt, la 9 óre a. m. în biserica din Sibiiu-cetate.
2. Deschiderea şedinţei prin presidiu.
3. Apelul nominal, constatarea membrilor presenţi şi absenţi.
4. Incassarea tacselor restante şi curente.
5. Raportul comitetului despre activitatea sa din anul espirat.
6. Movila dela Şelimber, prelegere practică din istoria patriei pentru despěrţământul al VI, ţinută de dl Candid Popa, învěţător în Sibiiu-cetate.
7. Pregătirea planului pentru zidirea unei case ţěrănesci, prelegere practică din geometrie, ţinută de dl Constantin Vulcan, învěţător dirigent în Boiţa.

(Conferenţă după fiecare prelegere).

8. Eventuale.

Sibiiu, 28 Maiu 1895 st. v.

Dr. V. Bologa, preşedinte.
Lazar Negrilă, secret.

Cerculariu resp. învitare.

La adunarea generală a Reun. fem. rom. din Mediaş şi jur, care se va ţiné în 6 Iuliu st. n. a. c. d. am 2 óre în sala II. Hotel Schützen, sunt învitaţi p. t. membri fund. Ana Chendi, soţie de protopop; Maria Moldovan Bucşa, propriet.; Maria Bozoşan, soţie de preot; Judita Rusan, propr.; Maria Marian Botorca, propr.; Rafira Tilea, soţie de preot; Amalia Helerea propr.; Maria Rusan, propr.; Elena Neagoe, propr.; Elena Dozsa, propr.; Ioana Derca, propr.; membri ord: Maria Moldovan, soţie de protop.; Paraschiva Mircea, soţie de protop.; Anica Lichiric, soţie de not.; Ana Băgăţan, soţie de preot; Ana Stoian, soţie de preot; Istina Chendi, soţie de preot; Maria Ioanoviciu, soţie de preot; Ana Fodorean, soţie de preot; Maria Bardaş, soţie de scriitor; Ióna Racoţia, soţie de medic; Maria Domşa, soţie de preot; Sofia Popescu, soţie de preot; Ana

---

*) Dăm loc acestor nedumeriri, cari ne-au venit din un loc bine cunoscut, se înţelege fără a prejudeca prin publicare în vr'o parte sau alta. Redacţiunea.

Stuchirian, soţie de înv.; Maria Necşa, soţie de învĕţ; Maria Ivan, soţie de adv.; Aurelia Decei, soţie de preot; Fimia Nadeşan, econ.; Maria Nadeşan, económă, şi Victoria Călburean soţie de comerc.; precum şi fie-care binevoitor al acestei reuniuni.

Agendele adunării gen. sunt cele cuprinse în §. 6 lit. *a)* şi *b)* în §. 13 a statutelor şi în fine primirea membrilor noi cari se vor insinua pănă şi în decursul şedinţei.

Mediaş, 1 Iuniu, 1895.

Presidentă:
Maria Roman
membră fundatóre.

Secretară:
Sofia Puşcariu,
membră ordin.

Cassieră:
Elena Suciu,
membră ordinară.

Din public.*)

Mulţămită publică.

In urma apelului antistiei comunale din Fizeş-Sânpetru, publicat în Nr. 53 al „Tel. Rom.“, pentru cei păgubiţi prin foc, dela P. T. Domni deputaţi congresuali am primit spre administrare sus numitei antistii suma de 40 fl. 50 cr. şi adecă dela:

Dr. Il. Puşcariu, archim. vic. archiep. 5 fl., Filaret Musta, archimandrit. 2 fl., Georgiu Bogoeviciu, esactor la fund. „Gozsdu“ 1 fl., Ioan Budinţan, advocat, 1 fl., Iosif Bălan, profesor, 1 fl., Petru Corcan, protopretor, 1 fl., Filip Adam, protopresbiter, 1 fl., Dr. Alesandru Mocsonyi, proprietar mare, 2 fl., Dr. Nicolau Popoviciu advocat 1 floren. Elia Trăilă 1 fl., Traian Barzu, ases. cons. 2 fl., Alesandru Popoviciu, protopresb. 1 fl., I. cav. de Puşcariu, jude la curia reg. în pens. 1 fl., Nicolau Ivan, protopresb. 1 fl., Iuliu Dan 1 fl., Victor Tordăşian, oficial la esact. cons. 50 cr., Zacharia Boiu, ases. cons. 1 fl., Petru Pipoş, jude la tabla reg. în pens. 1 fl., Pantaleon Lucuţa, cassariu cons. 2 fl., Georgiu Dima, prof. sem. 1 fl. Ioan Turcu, protonot. comit. 1 fl., Dr. Nicolau Olariu, ases. cons. 2 fl. Suma 30 fl. 50 cr.

Afară de acestea contribuiri am mai primit dela Preast. Domn Alesandru Lebu, mare proprietariu, în Sibiiu 10 fl., cu totul dar suma 40 fl. 50 cr.; ceea ce din parte-mi sĕ cuitéză pe acéstă cale cu observarea, că sub acest dat suma indicată mai sus s'a trimis antistiei comunale spre distribuire între cei nenorociţi, după buna aflare a antistiei comunale.

Sibiiu, 27 Maiu, 1895.

Dr. Remus Roşca
prof. sem.

Nr. 9487—1895. IV. [73] 1—1

Publicaţiune.

Spre asigurarea reparărei podului Nr. 1 de pe drumul municipal Cristian-Orlat-Sĕlişte, se publică pertractarea cu oferte, care se va ţiné în **14 Iunie 1895 la 10 óre a. m.** în sala mică din palatul comitatens.

Doritorii de a întreprinde acéstă lucrare, sunt provocaţi sĕ 'şi subşternă ofertele referitóre la întreprinderea esecutărei acestei lucrări *pănă la órele 9 a. m.* a ḑilei determinate la vice-comitele comitatului. Ofertele intrate mai târḑiu nu se vor considera.

Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate şi provĕḑute cu vadiul de 5°/₀ după suma preliminată cu 986 fl. 78 cr.

Operatul technic şi condiţiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedé la oficiul de construire reg. ung. în órele de oficiu.

Sibiiu, în 6 Iuniu 1895.

Reissenberger,
vice-comite.

In prăvălia de manufactură a subscrisului se cautā un

învĕţăcel român,

care cunósce o limbă străină şi sĕ fie în etate de 13—14 ani.

Orĕştie, (Szászváros).

Ioan Lazaroiu,
comerciant.

[69] 2—3

Nr. 9725/895. [74] 1—2

CONCURS.

Se publică concurs pentru un post de protonotariu la magistratul din Sebeş, cu un salariu de 1000 fl.

Concursele provĕḑute cu carte de botez şi cu documentele de cualificaţiune se mi-se trimită pănă la 21 a lunei curgĕtóre.

Sibiiu, 7 Iuniu, 1895.

Reissenberger.
vicecomite.

Sorţirea în 13 Iuniu a. c.

Marea loterie de Hamburg, încuviinţată şi garantată din partea statului, oferă în cel mai favorabil mod un câştig principal de

500,000 mărci.

Avantagiósa împărţire a noului plan este este astfel întocmită, că în decursul alor puţine luni vin la sorţire **7 clase de 115.000 losuri cu 57.000 câştiguri** în suma totală de

11,348.795 mărci

între cari obvin câştiguri principale de pănă la

500.000 mărci

şi anume:

1	câştig	á 300.000
1	„	„ 200.000
1	„	„ 100.000
2	câştiguri	„ 75.000
1	câştig	„ 70.000
1	„	„ 65.000
1	„	„ 60.000
1	„	„ 55.000
2	câştiguri	„ 50.000
1	câştig	„ 40.000
3	câştiguri	„ 20.000
21	„	„ 10.000
56	„	„ 5000
106	„	„ 3000
231	„	„ 2000
812	„	„ 1000
1415	„	„ 400
39755	„	„ 155

15290 câşt. á 300, 200, 150, 134, 100, 98, 69, 42, 20, de mărci.

Dintre câştigurile evidente aci, vin la sorţire **2000 din clasa primă**, cu suma totală de **117,200 mărci.**

Câştigul principal din I clasă e de **50,000** mărci şi se urcă în a II-a clasă la **55,000**, în a III-a clasă la **60,000**, în a IV-a cl. la **65,000**, în a V-a clasă la **70,000**, în a V-a clasă la **75.000**, în a VII-a clasă pănă la **500,000**, special însĕ pănă la **300,000** şi **200,000** mărci.

Cea mai de aprópe sorţire de I clasă a acestei mari lotorii, garantată de stat, este ficsată **oficios** şi se va face

deja în 13 Iuniu a. c.

pentru acésta sorţire

1 sorţ original costă 6 mărci = 3 fl. 50 cr.
1/2 „ „ „ 3 „ = 1 „ 75 „
1/4 „ „ „ 1 50 „ = — „ 90 „

Tóte comandele se efeptuesc la moment pe lângă **anticiparea** preţului sau încasarea aceluia cu **rambursă** şi astfel fie-care amator primesce în mânile proprii **sorţul original** provĕḑut cu insigniele statului.

Deodată cu espedarea sorţilor se trimit gratis şi planurile oficióse şi după fie-care sorţire trimitem tuturor clienţilor nostri listele de câştiguri fără de a fi recercaţi.

La cerere espedăm anticipande planul oficios franco şi declarăm, că suntem gata a primi înapoi înainte de sorţire toţi sorţii, ce nu vor conveni pe lângă restituirea preţului.

Licuidarea câştigurilor se efeptuesce prompt conform planului şi **sub garanţia statului.**

Colectura nóstră a fost de multe-ori favorisată de fortuna, căci am plătit clienţilor nostri adese-ori cele mai mari câştiguri ş. a. câştiguri de **250,000, 100,000, 80,000, 60,009, 40,000** mărci etc. etc.

E de prevĕḑut, că la o astfel de întreprindere pusă pe o basă atât de solidă, participarea va fi cât se póte de mare ne rugăm ca comandele pentru apropiata sorţire sĕ se facă cât mai îngrabă direct cătră

Kaufmann & Simon,
banca şi casa de schimb în Hamburg.

[71] 3—3

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6.25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	P. Ladány	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3.42	7.08	—	1.48	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	—	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12.50	—	10.40	7.27	Ghiriş	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.40	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	—	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2.18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1.10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apaţa	Circuléză numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	3.15	—

Budapesta—Arad—Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—						
—	2.30	4.30	7.02	6.35	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaţ	10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	—	8.19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17	Pauliş	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	—	5.07
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53	Soborşin	8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9.22	Zam	7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		—
—	—	8.52	9.57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02	Simeria (Piski)	6.05	5.07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕştia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10.16	—	12.06	Şibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vinţul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.20	sos. Teiuş pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest—Orşova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10.25	pl. Budapesta sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8.02	5.49	—	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	—	
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	—	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 61 Sibiiu, Joi, 1/13 Iuniu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 31 Maiu 1895.

Intre instituțiunile mai nóuĕ, realisate în biserica nóstră în timpul din urmă, un loc de frunte ocupă instituțiunea fondului archidiecesan de pensiuni, și mai master tractată, mai puțin spriginită de cătră cei interesați ca și acésta, nu a fost nici una.

Necesitatea ei s'a constatat încă dela era constituțiunei nostre bisericescí, căci ea nu s'a inventat de nimenea, nu a fost nici importată nici provocată, ci a fost o firéscă urmare a lucrurilor lumesci.

Ḑi de ḑi obveniau casuri de mórte în familiele preoților nostri. Trecia la cele eterne preotul, și rĕmânea vĕduva preotésă cu o cétă de copii fără de capul familiei, dar în cele mai multe casuri fără casă, fără masă. Vĕduva și copiii rĕmâneau pe strade, rĕmâneau muritori de fóme, avisați la mila crescinilor.

Și casuri de aceste sĕ repetau des, și la privirea lor inima ni se stringea de durere, și în asemene casuri durerea'și spărgea drum din inimile nóstre, și isbucnia cu vehemență, cerênd dela biserică sanarea rĕului, îngrijirea de vĕduva și orfanii parochului, care cu credință și devotament a servit la altariul Domnului.

Am fost însĕ martori și la scene mai sdrobitóre.

Au obvenit casuri de nenorociri în viéța preotului, cari i-au luat posibilitatea de a mai puté împlini funcțiuni preoțesci. Casuri de nenorociri sunt multe, și ele nu aleg, căci și preotul este om. In asemene casuri venia la sórtea de cerșitoriu nu numai familia preotului, dară și el însuși. Și atunci țipetul de durere cu puteri unite striga după ajutoriu, cerea sanarea rĕului.

Aceste necesități au dat nascere ideeí de a se pune în viéță instituțiunea fondului de pensiuni pentru preoțimea din archidiecesă și pentru funcționarii bisericesci din centru.

Posibilitatea de a se face, de a se puté face nu o atras nime la îndoélă. Aḑi și cele mai mici și mai modeste institute au create din mijlóce proprii fonduri de pensiuni. Dacă asemenea mici institute au putut crea fonduri de pensiuni spre a asigura în cas de neputințe și de mórte esistența funcționarilor și a familiilor lor, cum se nu o pótă face o biserică mare ca archidiecesa cu o mie de parochii, căci în cele din urmă instituțiunea se face pentru preoți și pentru familiele lor, și cine e chemat sĕ lucre în locul prim pentru realisarea ei, dacă nu preoțimea dela sate, în interesul căreia era și este ea contemplată.

Din capul locului instituțiunea fondului de pensiuni a fost maștor tractată. Ḑeci de ani a mers un proiect, care contempla înființarea unei bance de asigurare, ḑeci de ani a mers acel proiect dela consistoriu la sinod și dela sinod la consistoriu fără a fi dat lucrul măcar cu un pas înainte.

In cele din urmă a luat sinodul lucrul în mână și a făcut statutele de aḑi, și le a pus în practică, în cea mai bună credință, că prin acésta corespunde unei necesități de mult accentuate.

Și acuma spre uimirea nóstră vedem, că tocmai o parte a preoțimei nóstre este, care nu face absolut nimica pentru ca cuvêntul trup să se facă. O parte din preoțimea nóstră față cu instituțiunea fondului de pensiuni archidiecesan arată o asemene punibilă desinteresare, încât nu numai tacsele personale de 4—5 fl. anuali nu le solvesc, dară nici cele dela comunele bisericesci nu le încasséză, și prin punibila lor negligență pun la probă esistența instituțiunei chiar.

In sinodul din anul trecut am vĕḑut cum consistoriul archidiecesan a venit, și a presentat un conspect despre preoțimea cu tacse restante încă de pe anul 1892.

Sinodul archidiecesan din nou a enunciat obligativitatea pentru întreg personalul bisericesc din archidiecesă, și a îndrumat pe consistoriu se purcédă față cu cei negligenți în cale disciplinariă.

La sinodul din anul acesta nu s'a mai adus afacerea, deóre-ce s'a pus pe teren disciplinariu, și consistoriul a fost de credința, că prin o energică întrevenire a protopresbiterilor se va puté aduce la mai bună pricepere și preoțimea negligentă, în al ei propriu interes.

Nu voim sĕ susținem, că actualele statute ale fondului de pensiuni sunt perfecte, și îndreptarea nu ar mai avé luc. Sunt și ele lucruri de mâni omenesci, deci perfecționabile, și scim bine că ele se vor mai și perfecționa.

Deja până acuma s'au făcut unele întregiri și esplicări prin concluse sinodali.

In anul acesta s'a pronunțat sinodul în privința regulărei afacerei cu pensiunea preoților, cari au capelani.

Consistoriul archidiecesan a dat de greutăți încă în primul an, când s'a pus în practică instituțiunea fondului de pensiuni, și greutățile i-s'au presentat și în formă și în fond ca abusuri, în detrimentul fondului de pensiuni.

După-cum e bine cunoscut noi avem mulți preoți cu capelani. Instituțiunea capelanatului cu drept de succesiune e regulată la noi în biserică. In practică se așéḑă capelani și pe lângă preoți în deplină putere. E bine, ca încă până e preotul în putere sĕ-și vadă așeḑat lângă sine pe un fiu, sau pe vre-un ginere, și practica nu a fost contra acestor tendențe.

După inactivarea fondului de pensiuni au venit preoții cu capelani, și ca aḑi și-au rescumpĕrat tacsele odată pentru totdéuna cu suma de 200 fl. și ca mâne au cerut pensiunea anuală cu suma de 200 fl.

Consistoriul a cunoscut în persónă pe preoții aspiranți în acel mod la pensiune, și în faptul că ei au cerut pensiune încă în putere fiind, au vĕḑut intențiunea de a păgubi fondul în detrimentul nobilului scop, pentru care el s'a înființat.

A derivat deci cestiunea la competința sinodului, care a enunciat, că preoții cu capelani actuali pot fi și ei membri ai fondului de pensiuni, dar în pensiune li-se computĕ venitele jumĕtate din parochie până la mórte.

Dacă nu le convine acéstă dispozițiune, atunci, dacă au solvit deja tacsele la fond, acele lise vor restituí și vor fi sterși dintre membri fondului.

Preoții cu capelani ad personam se consideră ca și când nu ar avé capelani, căci asemenea capelani nu au drept de succesiune în parochie, fără de a se mai publica concurs pentru întregirea parochiei.

In chipul acesta s'a tăiat calea unei intențiuni de a se face abus în detrimentul fondului.

Suntem de credința, cĕ preoțimea nóstră va pătrunde nobila intențiune din care a isvorit acéstă instituțiune, și vor da tot spriginul pentru a i-se da viéță.

Revista politică.

Parlamentul din Budapesta și-a luat ferii, și feriele le folosesc deputații parte pentru recreațiune, parte pentru a se pune în contact cu alegĕtorii, și a-și da séma despre succesele sesiunei trecute.

Unii fac escursiuni și țin cuvêntări pentru a-și câștiga partisani, pentru a-și lărgí cercul de influență. Intre acestia se numĕră și pretendentul la tronul și la guvernarea Ungariei, Fr. Kossuth, fiiul sântului dela Turino, după-cum le place ungurilor sĕ numéscă pe bĕtrânul Kossuth.

Clironomul acesta a fost Dumineca trecută în Kecskemét, însoțit de șeful seu, de deputatul dietal Carol Eötvös, și a cucerit inimile alegĕtorilor.

Indrăsneț vorbitoriu a fost deputatul Eötvös, care a spus, că mai nainte cu 2 ani, tocmai în ḑiua de 9 Iuniu a fost la Turin, și a spus bĕ-

---

FOIȚA.

XV. Capitol.

Viață și datine în Uganda. — Țĕranul. — Căpetenia. — Impĕratul. — Țara. — Observări generale. — *M.* Stanley.

(Urmare.)

Productele țerei sunt fórte feliurite, și dacă ar fi trase în combinațiunea comerciului európén, s'ar puté trece cu bun preț. Amintim cu deosebire fildeșul, cafeaua, deosebite soiuri de gummi și de rășină, smirnă, peile de lei, leoparḑi, berbeci și de capre, peile de boi, peile de maimuțe și de vite, apoi animalele cele frumóse cu córne, oile și caprele. Dintre productele vegetabile amintim pomul de pepeni, de banane și de pisang, rĕdăcinile de Yăms, cartofii cei dulci, deosebite soiuri păstăióse, apoi pepenii, crastaveții, sucurile de plante, manioc și paradaisele, Dintre cele cu bóne amintim: Sĕcara, orezul, cucuruzul, sesam, păsatul, și mazărea.

Teritoriul țerilor din jurul mărei, începênd dela partea estremă din Usoga până la Nilul Alecsandra este de o productivitate nesecată. Pădurile sunt înalte și dese; arborele Teak și cel de bumbac, Tamarid și cel de Gummi au o înălțime estraordinară, și unele districte nelocuite din jurul lacurilor se disting prin desimea, frumseța si varietatea vegetațiunei.

Regiunile situate mai sus, fără arbori, par a fi menite pentru pășune, deși și aici aflăm arbori, cum e Pisangul și smochinul care cresce, ca și in piscurile din jurul lacurilor.

Spre apus dela aceste regiuni, cari formézĕ mici valuri cu districte acomodate pășunatului vitelor, caracteristice pentru internul din Usoga și din Uganda, după cum am amintit, 'și perde țéra pășunatul și frumósa formațiune de valuri, și se ridică déluri și munți puternici cu stânci ascuțite și ramificate, și dacă străbatem mai departe în internul țerei, aceste déluri și acești munți se prefac în stênci de un caracter deosebit frumos, cu piscuri, asupra cărora ochiul omului numai în unele ḑile senine póte priví. Văi formodabil de adênci despart aceste stênci, și din adêncul lor auḑim vuitul cataractelor. Pe cóstele, cari se întind în mari depărtări sunt îngropate masse de bucăți de stênci. Ele au rĕmas acolo, de când s'au rupt de cătră stêncile, cari cu mândrie 'și ridică fruntea în nori. Trecând preste aceste locuri muntóse, ajungem la regiuni, unde toți munții se concentrézĕ și se pare ca și când s'ar contopí délurile și munții în o massă grandiósă și enormă. Inălțimea și mărimea acestei masse de munți întrece pre cele vĕḑute până acuma, și creștetul lor, ferit de ochii profani ai muritorilor, se ascunde în vecinici nori și-și în zăpadă permanentă.

Trecerea și schimbarea regiunilor dintre lacurile Victoria și Albert Nyanza se face așa de gradat, încât acest cordon lat de 160 km. s'ar puté împărți în 5 despărțĕminte de aceiași înălțime- și s'ar puté clasifica după schițele date. Sĕ ne închipuim o cale teretă dela un lac la altul, ce scenerie s'ar desfășura acolo, scene cari pentru frumseța lor, pentru desvoltarea și pentru varietatea lor nu ar avé sémĕn.

Plecand dela un șes aprópe egal cu suprafața mărei Victoria, călĕtoriul ar ajunge în adêncimile unei păduri de munte, a cărei arbori cu vêrfuri încrucișate produc vecinică nópte, apoi ar pătrunde în pesceri de frunziș, unde gigantica Sycomore, înaltul Moule, și arborii de gummi cu desele lor crengi se luptă pentru spaciu, și în a căror umbră pomișorii mai puțin pretensivi, tufe, liane, palmi și încă alți mulți arbori se luptă pentru a puté și ei străbate.

Din acéstă lume a plantelor póte omul priví în șesuri binecuvêntate de orbitóre raḑe de sóre, șesuri în formă de valuri, presărate cu coline ici colea cu déluri și cu stênci despicate, și prin aceste sunt estinse pășune ca tufișuri și cu mușunóie. Arborii devin tot mai rari, abia ici colea se observă o candelabră, Tabariscă sau nisce salcămi.

Și aceste scenerii se repețesc, de câte ori eșim din dosul unei puternice stênci, care ni a acoperit privirile, de câte ori eșim din o vale stêncósă, și privirile ni-se îndréptă spre alte icóne, care de care mai fermecătóre.

Trecând călĕtoriul pre lângă aceste scenerii, se vede încungiurat de munți sĕlbatici, unde vede formarea antică a stêncilor în mase puternice, sdrobite, de colóre cenușie, pe care li-o dă mușchiul.

Mai departe dă preste rupturi mari de stênci, aruncate una preste alta ca în o ruină de ciclopi, stênci rupte și crepate de puterea elementelor, cu cari au stat în luptă. La picióreIe lor zac dărâmături de Granite și Cuarzuri și stênci de colórea ferului, cari se par că voesc se țină drumul rîurilor. Apa însĕ 'și face drum cu o impertinentă nepăsare, și fuge spre șesurile libere de obstacole, până ajunge în rîul ce curge lin, ale cărui maluri sunt păḑite de mladiósa de trestie și de crăcile de Papyrus.

trânului Kossuth, că ce versiune circulă prin Ungaria.

După descoperirile deputatului Eötvös acum doi ani Ungaria era guvernată din Viena din Roma și din Turin.

Dênsul nu admite nici o guvernare dela Viena, căci acea e germână, nici din Roma, căci acea e confesională, nici din Turin, căci acea nu e acasă, ci a cerut ca, cei din Turin sĕ vină acasă. Acuma e acasă fiul sântului, stă cu stégul desfășurat, deci sĕ se învoleze toți sub acest stindard.

A început cel cu stindardul, a început fiul lui Kossuth, și și a început vorbirea cu reprivire la popularitatea tatălui seu, care se revarsă și asupra lui.

Se bate cu pumnul în pieptul plin de speranțe pentru misiunea, ce are se împlinéscă.

'Mi pun în cumpĕnă — ḑice Kossuth — numele tatălui meu pentru independența și libertatea patriei, și am mare trebuință, ca lumea se scie, că țéra m'a învestit pe mine cu legendara iubire, pe care o a avut și față cu tatăl meu, m'a învestit cu cea mai mare comóră, pre care cei mai mulți o merită abia la sfîrșitul vieței lor după multe și grele lupte.

Și acéstă pavăză, acest farmec miraculos tinĕrul deputat unguresc 'l pune în serviciul guvernului unguresc. Forța vorbirei lui este îndreptată întru apĕrarea căsătoriei civile, care are deja și aprobarea corónei. Apărarea o face față cu partida catolică, care în cele din urmă va puté combate numai punerea în practică a căsătoriei civile.

Raporturi încordate sunt tocmai acuma între Anglia și între Turcia din incidentul turburărilor dintre armenii din Turcia. In vara anului trecut armenii supuși Turciei s'au resculat și au voit sĕ se emancipeze de sub supremația ottomană. Revolta a fost ca și provocată de Anglia, care a sumuțat pe locuitori, și le-a dat pe sub mână și arme. Intr'aceea gazetele englese au adus sciri despre grozave atrocități comise de către autoritățile turcesci față cu femeile și cu copii armenilor, și guvernul Angliei sub firma umanităței a cerut satisfacție dela guvernul turcesc. Urmarea a fost o anchetă compusă din delegați francesi, ruși și englesi, cari au scos la ivélă, că scirile gazetelor englezesci nu s'au întemeiat pe adevĕr. Intracea guvernul Angliei, care și a concentrat întrégă flota marină spre Constantinopole, a fost silit sĕ se retragă în fața pășirei categorice a Turciei, care nu a suferit amestec estern în afacerile sale interne.

Complicațiunile se par a se do molí, deórece energicul ministru de esterne turcesc tocmai acuma a demisionat, făcênd loc altuia, care de bună sémă va face Angliei un pod de aur, ca sĕ se pótă retrage cu onóre din încurcătura, în care a întrat.

Luni s'a deschis din nou parlamentul italian prin cuvêntarea de tron rostită de regele. Deschiderea a fost fórte solemnă, au fost de față regina, clironomul și representanții puterilor strĕine; atât la întrare cât și la eșirea din parlament părechea domnitóre a fost viu aplaudată, asemenea ovațiuni i-a făcut poporul pe strade.

La deschidere au fost de față mulți senatori, aprópe toți deputații. Vorbirea de tron a fost des întreruptă.

Bună impresiune a făcut cuvêntarea în locurile, unde s'au accentuat restabilirea ecuilibrului finanțiar și restabilirea ordinei interne, care a trebuit sĕ fie suprimată prin forță militară. Cuvêntarea a accentuat bunele relațiuni dintre regat și dintre celelalte puteri europene, cu deosebire bună impresiune a făcut amintirea de deosebită afecțiune dintre regat Germania și Anglia.

Reuniunea română de musică din Sibiiu.

Sub acest titlu publică „Kronstädter Zeitung“ din Brașov în No. 131 din 8 Iunie a. c. următórea recensiune, pe care o dăm în traducere românéscă:

„După cele ce s'au întêmplat la primirea în Bucuresci a reuniunei de musică din Sibiiu, ai fi putut, sĕ te aștepți, ca și concertul din Brașov sĕ fie mai mult o demonstrație politică, decât o întreprindere artistică*.) Cu tóte acestea reuniunea a dovedit pe deplin prin prestațiunile sale de eri, că n'a călătorit în lume sub un stindard fals, că n'a făcut nici un abus cu arta. Ce i drept, cei 6 numeri din program au constat pe jumĕtate din cântece poporale românesci și slovăcesci, dar și acestea au fost ridicate prin eleganta composiție pentru cor micst alui Dima la un nivel atât de înalt, încât armonia artistică a serii n'a perdut absolut nimic, fără ca de altă parte acele cântece poporale sĕ fi fost desbrăcate de caracterul lor original național. Mai frumos a ajuns la valóre acest gen de composiție în nostimul cântec „Sub feréstra mândrii mele,“ un cântec pentru serenadă, compus într'un mod peste mĕsură de drăgălaș și tot așa de frumos cântat.

Greutatea cea mare la întrările estreme de complicate a învins'o corul cât sĕ póte de bine, — acésta a fost o prestațiune de măiestru din partea componistului *Dima*. Póte că cel mai mare succes l'au avut cele 3 cântece poporale slovăcesci; aplausele colosale, provocate de acestea, sunt a sĕ atribui în parte alianței dintre naționalități**)

Intre prestațiunile corului micst, care s'a distins cu deosebire printr'un Sopran puternic pătrunḑĕtor și plin de viață juvenilă, trebuie sĕ accentuăm *Psalmul 42* de *Mendelssohn*, care i-a dat și capelei nóstre orășenesci ocasiunea de a da o producțiune frumósă și armonică. Frumos rotunḑit și într'un stil înalt cântat a fost Cuintetul (Sopran, 2 tenori și 2 bassi). In *tóte* producțiunile corului a eșit la ivélă o scólă démnă de admirat, acea disciplină severă, acea legătură intimă, liniștitóre d'intre dirigent și cântăreți, care caracteriséză ori-și-care reuniune de cântări, care tinde la progres pe o cale seriósă.

Dóuĕ soliste cu voci estraordinar de simpatice am cunoscut noi în soția dirigentului, *Dna Dima Bologa* (alt) și în dșóra *Roșca* (adecă Dna Crișan. Red. (Sopran). Cea d'intâiu a dovedit o fineță mișcătóre în interpretarea cunoscutei ode alui Sapphi compusă de Brahms; feliul discret și nepretențios al cântecului ei, — Dómna dispune de o voce fórte duiósă, — face un efect fórte bun, întocmai cum l'ar fi avut póte si lipsa de tărie suplinită prin o scólă aprópe perfectă. In aceeași categorie de cântărețe bine cultivate cu voce melodiósă cade și amintita sopranistă; ea a cântat recitativul și aria din „Creațiunea“; musica duiósă și plină de veselie alui Haydn a găsit într'însa o personificare fórte drăguță.

După concert a fost în hotel „Europa“ un banchet, la care membrii reuniunei au găsit în cercul connaționalilor lor de aici o recreație binemeritată pentru strapațele călĕtoriei lor.

---

*) Pe cât de recunoscĕtori suntem ḑiarului „Kronstädter Zeitung“ pentru favorabila sa recensiune, pe atât de energic trebue sĕ-l rugăm sĕ desmintă alusiunile, ce le face: *Este absolut fals* și *neadevĕrat*, că s'ar fi întêmplat vre-o demonstrație politică la primirea reuniunei nóstre de musică în Bucuresci. *Este și mai fals* și *și mai neadevĕrat*, că însăși reuniunea s'a dus în capitala României sĕ facă demonstrație politică.

Departe a fost de reuniunea nóstră în totdéuna ori și ce politică; ér escursiunea făcută acum a fost curat și esclusiv de natură artistică. Acest lucru trebue sĕ'l înțelégă odată tótă lumea! Red.

**) Ce-am ḑis mai sus. *Red*

Concertul reuniunei de musică sibiene în Brașov.

Splendida reușită, ce-a avut'o reuniunea sibiană de musică în concertul dat în Bucuresci, — la care concert însăși Majestatea Sa regina Elisabeta a luat parte și și-a arĕtat în mod fórte viu mulțămirea sa prin aplause, chiemând chiar pe zelosul și talentatul dirigent al corului, pe dl G Dima, în logia regală spre a i mulțămi și a'l ruga sĕ repete și sĕ mai cânte, — ne-a făcut și pe noi impacienți de-a mai auḑi încă odată, după trei ani, corul dlui Dima și sĕ gustăm marea plăcere, ce ni-o póte oferí un asemenea bine organisat și și mai bine disciplinat cor. Venise lume multă din oraș și de prin prejur, ca sĕ ia parte la acest concert și sĕ se delecteze de prestațiunile acestui cor eminent; sala era plină aprópe numai de public românesc.

Psalmul 42, de F. Mendelssohn-Bartholdy recunoscut de întréga lume musicală ca un op de valóre eminent artistic, a fost cântat din partea reuniunei cu un succes ce întrece tóte așteptările. Nuanțările cele mai fine ale tonurilor, ce le-am putut auḑi, dovedesc conducerea și instruarea escelentă a corului. *Recitativele* pentru sopran, cântate de dșóra Cunțan, au produs cel mai bun efect prin tonurile curate și corectitatea, cu care au fost predate. *Quintettul* cântat de sopran, 2 tenori și 2 bași, a fost partea aceea a psalmului, la care s'a putut mai mult admira armonia minunată a vocilor.

Cântecele poporale române, precum și *cele slovace*, arangiate pentru cor mixt de dl G. Dima, dintre cari cele mai multe sunt bine cunoscute și deja popularisate, nu mai au lipsă a fi lăudate. Reuniunea sibiiană le și cântà aceste drăgălașe creațiuni ale conducĕtorului ei cu o artă numai ei proprie și mai greu de imitat. D-na Dima escelenta altistă a corului, a cântat cu o voce cât sĕ póte de plăcută și c'un timbru impunĕtor trei cântece cu acompaniare de pian.

Amintim frumosul cântec: *„A fost odată un rege“, de Rubinstein*, prin care a dovedit cât de adânc pĕtrunde acéstă frumósă melodie a distinsului compositor. *Recitativul* și *Aria* din *„Creațiunea“ lui Haydn* au fost cântate de d-na Crișan cu o adevĕrată măestrie. Vocea d-nei Crișan posede mult farmec și ți oferă ocasiune a-i admira desteritatea și dibăcia, cu care predomnesce tonul în tóte formele și figurile lui. Piesa cea din urmă din program, *„Hora“*, de George Dima, a produs incontestabil cel mai mare efect asupra publicului. Predarea acestei composiții escelente și bine armonisate a fost atât de viuă, încât involuntar ți-se părea, că stai în mijlocul jocului național atât de plăcut la tineri și bĕtrâni, și joci după nisce tonuri feerice.

Distinsul și talentatul măiestru fu de repețite-ori rechemat, publicul nu voia sĕ se depărteze din sală, așa încât a trebuit sĕ repete și sĕ mai adaugă încă și alte cântece. De remarcat la acest unic cor este escelenta disciplină, care póte nu o gasesci mai perfectă la nici un cor din tótă monarchia. Ne-a bucurat asemenea fórte mult, vĕḑênd, cu câtă iubire membrii reuniunei se dedică artei musicale și cât de mult țin la conducĕtorul lor.

Concertului i-a urmat o cină comună în otel „Europa“, unde se întruní aprópe întreg publicul românesc, ce luase parte și la concert. Șase mese întinse de-alungul și de-alatul salei, în jurul cărora ședea o societate distinsă și veselă, avênd în mijlocul seu pe iubiții óspeți sibiieni. Un șir lung de toasturi a urmat unul după altul, cel dintâiu l'a ținut dl director gimnasial V. Onițiu în onórea d-lui G. Dima și a corului. Au mai toastat p-nii Diamandi Manole, Ier. Barițiu, prof. Vlaicu, Sim. Damian, V. Bolega. Dl G. Dima mulțămi brașovenilor pentru buna primire, și asemenea mulțămiră d-nii Dr. Șpan Dr. Saftu și Russu-Șirianu. Intrunirea a fost fórte veselă și animată. Spre fine s'a încins o horă mare între brașoveni și sibieni, îți era drag sĕ o privesci. Petrecerea, fórte animată, a durat până diminéța.

Óspeții sibiieni au plecat astăḑi cu trenul de 2 óre 40 minute după améḑi și fură însoțiți până la gară de un numĕr frumos de brașoveni. („Gaz. Trans.“)

Noutăți.

Érăși o victimă a temniței. Primim trista scire, că contabilul „Bistrițanei“ din Bistrița **Nicolau Roman**, a reposat Luni în 10 l. c. n. după un morb greu de piept.

Precum părintele Macaveiu așa și Nic. Roman și-a atras morbul în temnița de stat din Szegedin, unde a stat un an întreg pentru rĕspândirea „Replicei“, ceea-ce a fost numai o ficțiune.

Nu preste mult observà călĕtoriul, că văile devin mai înguste, déluri încep a sĕ mărì, până când ajunge la Gordon-Bennet, acest rege al munților, care se înalță spre ceriul azur, îmbrăcat cu un vĕl alb ca corónă, încungiurat de stânci romantice, și de sĕlbatice înălțimi. In fața maiestatei acestui gigante, ii stă omului respirația, și-și recunósce inferioritatea. Eșind din apropierea acestui munte-rege, treci preste un platou negru, ars de sóre, și îndată dai de o grozavă prăpastie. Aici viséză lin și vesel albastrul lac Muta-Nșige, în ale cărui curate ape se oglindéză păreții platoului.

Observări generale.

Am se mai adaug unele detaiuri interesante.

In forma cum s'a presentat cetitoriului Mtesa, anume în rola unui împărat în audiența de diminéța, el ni se presentă ca o persónă vagă și neînsemnată, de acea pentru completarea portretului voesc sĕ mai adaug următórele observări.

După cum am ḑis la prima întâlnire el se presentă ca un bărbat deosebit plăcut, care te cuceresce, și dacă călĕtoriul s'ar cugeta se elibereze acest continent din blăstĕm și din focul cel vecinic, de bunăsémă din toți Africanii acest împĕrat e mai potrivit pentru convertire, căci atât ideile, cât și însușirile lui naturale 'l pun pe o tréptă fórte înaltă, asigurările de afecțiune, cu cari asigură pe streini, sunt de tot remarcabile, și filantropia lui nu cunósce margini. Dacă ar fi fost crescut în Europa, abia mai încape îndoială, că ar fi devenit un demn membru al societății omenesci, deórece însĕ a crescut în mijlocul întunerecului păgân, și nu are nici un grad academic, decât credința deșĕrtă și nesciința, astfel aḑi el este nici mai mult nici mai puțin decât un african esceptional.

Ori cât de măgulitóre este pentru míne onórea de a fi câștigat pentru creștinătate pe pĕgânul împĕrat din Uganda, tot nu pot ascunde faptul, că încreștinarea lui e numai nominală, și că pentru seriósa continuare a acestei opere se cere un missionariu pacient, neobosit și zelos. O convorbire de câte-va luni despre Christos și despre binecuvêntata lui activitate pe pământ a avut farmec pentru Mtesa, nu a fost însĕ suficientă de a scóte cu totul din el corupțiunea, care de 35 de ani o a impregnat în sufletul lui o stare de lucruri brutală, sensuală și plină de tóte pĕcatele. Estirparea acestor rele reclamă lucrarea unui păstoriu sufletesc un zel neobosit și cu abnegațiune față cu datorințele sale spirituale, reclamă, o adevĕrată îngrigire părintéscă. Deórece însĕ eu sum consciu de inaccesibilitatea operei mele, și cunosc bine marea lui aplicare spre păcate, am creḑut, că e bine sĕ arĕt adevĕratul caracter al convertitului meu. Nota caracteristică, grandiósă, din caracterul lui Mtesa, care acopere pe cele rele, este admirațiunea luí față cu toți cei albi, deși în cele din urmă și acésta se baséză pe intențiuni egoistice.

La prima întrare în Uganda i-se pare călĕtoriului, că calea i este presărată có flori, felicitări, presente de binevenire se schimbă cu iuțélă una după alta, pagi și curtisani îngenunchie înaintea lui, și dorința cea mai mică i-se împlinesce la moment, căci el cu nimica nu câștigă pentru sine pre împĕratul mai tare, decât când i dă ocasiunea de a da daruri. Cât timp strĕinul este încă o aparență nóuă, cât timp însușirile lui și valórea nu-i sunt fundamental studiate și esbauriate- viața lui în Uganda se pare a fi o vecinică sĕrbătóre.

(Va urma,)

El era contabil la „Institutul tipografic“ atunci proprietatea dlui Eugen Brote, și ca atare n'a făcut alta, decât a împlinit porunca stăpânului seu, espedând colectele acolo, unde a dispus cel ce-i da pânea.

Pentru un astfel de lucru, nici după o lege în lume nu se póte face responsabil un funcționar, carele nu este dator sĕ cunóscă cuprinsul tipăriturilor, ce i-se dau spre espedare, carele în astă privință nu este stăpân pe voia sa.

Intrebat la pertractarea finală, dacă „primesce rĕspunderea pentru rĕspândirea Replicei?“, el ca un tinĕr cu inimă curată, a cugetat că se cuvine, ca sĕ substitue pe „practicul“ seu stăpân, carele numai din înălțimea Sviței privea la arena din Cluș, și a rĕspuns că: „da! primesce“. Urmarea a fost un an de robie, ér urmarea robiei oftica, și apoi cosciugul.

Regretăm din inimă acéstă nevinovată victimă a onestității sale.

La Țintă.

„Meditațiune politică“ de N. Cristea asesor consistorial, Sibiiu Institut tipografic T. Liviu Albini 1895.“

(Incheiere).

In punctul XII ajungem post tot discrimina rerum se aflăm **ce avem de făcut ca sĕ ajungem la țintă.**

După atâtea apeluri la acțiune, eram fórte curioși se aflăm firul Ariadnei, carele se ne scótă din labirintul, în care ne au băgat **„ómenii carii fac vremile,“** din carii unul este și dl Cristea, se aflăm un mijloc, carele nu numai sĕ ne ducă la „țintă,“ dar totodată sĕ și impună adversarilor nostri politici.

Și ce ne recomandă dl Cristea?

Sĕ mai încercăm și a doua óră a subscerne un Memorand la Corónă.

Ér dacă nici de astădată nu ar succede deputațiunei a străbate la Corónă, nici atunci sĕ nu ne descurajăm.

Ci când situațiunea ar permite **sĕ mai încercăm și a treia óră.**

Și dacă nici atunci nu vom fi primiți **„fiindu-le românilor mințile mai luminate, vor fi în stare a lua decisiuni nouĕ“.**

Va se ḑică: **de trei ori trebue sĕ fim bătuți, ca sĕ ni-se „lumineze mințile,“** pentru că *„Alle guten Dinge sind drei“*, ḑice némțul, ér românul trebue dresat după tipicul nemțesc.

Dar némțul mai ține cel puțin la aceea că „svabului numai în etate de 40 ani i-se „luminéză mințile,“ dl Cristea însĕ se vede a crede, că românul și în astă privință trebue sĕ fie inferior némțului.

Dar sĕ lăsăm sĕ vorbéscă dl Cristea:

„In situațiuni critice se cern bărbații de stat și se aleg cei veritabili de cei de ocasiune“ . . . . .

„Bărbații politici ai magiarilor, după-ce au vĕḑut că le-a succes sĕ zădărnicéscă pe români în a subșterne Corónei Memorandul, s'au cugetat numai decât și la folosirea cu prisosință a succesului obținut, și de aceea nu s'au mulțămit numai cu trimbițarea succesului prin ḑiaristica lor în lume, ci după-cum este sciut, îndată s'au apucat și de persecuțiuni teroristice, mai teroristice decât cele ale celor mai mari autocrați, despoți sau tirani din lume“.

. . . . „Românii au rĕmas neînfrânți pe lângă tótă truda teroristică“.

„Așa este“.

„Insĕ gravaminele românilor, cu tóte acestea, tot n'au ajuns a fi subșternute Corónei din partea românilor. . . . Acum când guvernul s'a schimbat, a rĕmas același curs, care era sub guvernul precedent, lucrurile sunt mai încurcate decum erau mai nainte . . . . In astfel de împregiurări sĕ nu se afle nimenea, care sĕ pășască înaintea Corónei și sĕ o róge sĕ pună odată capĕt economiei de jaf a țerii, care o duce la sigură ruină? Românii, înțelegem pe cei din Ungaria și Transilvania, sunt datori loruși, sunt datori patriei se spună Corónei păsurile aceleia“. . . . .

„Consecuențele credem că și le póte închipui ori și-cine“. (Póte, póte. Red.)

„Nesuccederea cu Memorandul prim nu póte fi invocată și nu póte servi de argument contrar **unui Memorand repețit.** Românii trebue sĕ străbată la Corónă, trebue sĕ se pună în contact cu dênsa ca cu factorul cel mai înalt politic în stat“. . . . .

„Ar fi trist, când nesuccederea primă ar serví de pretecst pentru împedecarea unei încercări noue de a subșterne un Memorand. Acésta ar dovedí, că în politica națională română precumpenesce inima cu sentimentul de regret, dar nu capul, care trebue sĕ raționeze după logica matematică a faptelor“.

„Departe de noi sĕ admitem asemenea idei în sfera cugetării nóstre, nici chiar în a **gândirii**“ (Nu pricepem profunditatea frasei acesteia cu diferința între „cugetarea“ românéscă și „gândirea“ unguréscă. Red.) Nu. Pentru-că asemenea idei dacă ar prinde rădĕcini în lumea cugetătorilor și gânditorilor (cari sunt unii și cari sunt alții? Red.) români ar fi un pericol, pe lângă care sentența în procesul Memorandului ar fi ca un țânțar pe lângă un elefant“. (Mocsonyi v'a reflectat la acest pericol, de ce nu v'ați tras sémă atunci cu consecuențele? Red.)

„Pentru-că sĕ esaminăm puțin abandonarea unei încercări noue de a informa Coróna despre români de cătră români“.

„Cum s'ar presenta acésta? Ar fi óre în consonanță deplină cu telegrama deputațiunei române din luna lui Maiu 1892 adresată Maiestății Sale Monarchului“.

Cine v'a pus, ca în acel moment deprimător se dați acea telegramă pe care lumea nu o pricepea? Din o greșală de tactică vreți sĕ formați acum titlu pentru altă greșală?

„Ar fi în consonanță cu tótă politica tradițională a românilor, cu deosebire cu cea dela 1848, 1861, 1863, 1865 și 1881 încóce care nu crede în erezia politică cu „speranțe trezite, nutrite și înșelate?“

„Dar nu numai atâta“.

„Abandonarea ar sĕmĕna cu părăsirea terenului de luptă. (Nici decum! Red.) Inainte de tóte, românii ar apărea, că recunosc politicilor magiari victoria completă“.

Pentru aceia, pentru cari substernerea Memorandului la Corónă a fost **scopul** luptei sau **„ținta“** cum o numesce dl Cristea, **și nu un mijloc de a ajunge la scop**, da! pentru-că pusă cestiunea, ca cestiune de **putere**, cel mai tare totdéuna învinge **ori are drept ori ba**. Ér că guvernul cu tóte mijlócele statului, **plus și consimțirea Corónei** este mai tare decât comitetul central al partidului național, credem că va concede și dl Cristea.

In fine, „n'ai ce-i face“. Cel ce alérgă după căruța, care nu-l așteptă, **se espune la aceea se mai capete și câte o plésnă de biciu peste ochi**, ér dacă și dup'aceea mai jócă **„halaripul“** în jurul căruței, **se mai face și de rîs**, și la urmă tot el rĕmâne pe jos, avênd a se rentórce de unde a pornit, obosit ca vai de el.

Acestea tóte vi-le-a pus în vedere huiduitul Al. Mocsonyi.

„Dar ni se póte pune întrebarea: ce sĕ facem însĕ atunci când și a doua-óră o pățim ca prima-óră“.

„La o întrebare ca acésta este greu de a rĕspunde înainte de a vedé resultatul. Pentru-că și dacă am presupune ceea-ce nu e permis a presupune așa ușor, că resultatul ar fi și a doua óră **negativ**, nu numai resultatul ca atare are sĕ fie normativ. **Impregiurările**, între cari resultatul negativ s'ar obține, încă au se contribue la respunsul ce ar fi a se da la întrebarea de mai sus“.

„Noi însĕ ne închipuim că resultatul nu va fi nu va puté fi negativ. (Mare vorbă! Red.) ne închipuim, că deputațiunea, care ar avea se subștérnă de nou un Memorand, **va pregăti Memorandul conform tuturor recerințelor, când e vorba de a'l subșterne unui Monarch. Ne închipuim, că-și va sci pregăti calea, ca sĕ nu afle uși încuiate pentru dînsa**“.

Asta-i altă căciulă dle Cristea!

Asta nu este „continuarea acțiunei începute.“

Acesta este programul lui Mocsonyi.

Dar atunci unde rĕmâne „fără amênare“ al dvóstră:

Va se ḑică recunosci, că aceia, carii au pus la cale „demonstrațiunea“ din Viena nu au tinut cont de „împregiurări“ Nu au pregătit Memorandul **„conform tuturor recerințelor, când e vorba de a-l substerne unui Monarc.“** Nu și-au sciut pregăti calea. **„ca se nu afle uși încuiate“ la Corónă.**

Un vot de blam mai hotărît decât acesta nime nu póte da fostului comitet central al partidului național.

Dacă aceste vederi ți-le validitai dle Cristea la timpul sĕu în sinul comitetului din care ai făcut parte, multe lucruri n'ar fi ajuns unde au ajuns. Comitetul ar esista și astăḑi, partidul n'ar fi desființat, Trannsilvania n'ar fi o casarmă de gendarmi, Dta și soții Dtale din comitet, și mulți alții **n'ar fi făcut cunoscință cu temnițele magiare**. Atunci ați fi dovedit, ceea ce ți-ar plăcea se scoți la cale acum, că „în politica națională română nu are se precumpĕnéscă sentimentul de regret, **ci capul, care trebue sĕ raționeze după logica matematică a faptelor.**

„Ér dacă cu tóte acestea, nu ar succede deputațiunei a străbate la Corónă, românii ar avé sĕ supună unei esaminări fórte serióse împregiurările **și apoi a păși mai departe.**

„Sunt d. e. aceleași obstacule și la a doua încercare, care au fost la cea dintâiu, sunt aceleași împrejurări, aceeași situațiune politică, care au fost la încercarea cea dintâiu, atunci la cestiunea: ce facem? este greu rĕspunsul. La tótă întêmplarea, nici atunci desperării nu trebue sĕ i-se dea loc. Nu, acésta n'ar puté avé loc când situațiunea ar permite **și a treia încercare, și și aceea fără alt resultat decât cu resultatul încercării prime.** Căci atunci, **fiindu-le românilor mințile mai luminate**, vor fi în stare a lua decisiuni nóue, **decisiuni, cari vor avé sĕ se conformeze situațiunii** din timpul resultatului **negativ** al doilea sau chiar al treilea“.

Mare înțelepciune póte zăcé în acest „ibis redibis“ dar nóuĕ nu ne este rușine a mărturisi că nu o pricepem, pentru-că étă ce ḑice mai la vale:

„In ori-și-ce împregiurări, un leac politic trebue sĕ se afle și pentru Români“.

Cum se nu se afle, când ne presentăm lumii atât de curagioși pe hârtie?!

„Se va găsi și pentru români ceva. S'a aflat leac pentru o biată comună bisericéscă protestantă din Meran (Tirol) pe care în timpul polițianismului renumit al principelui Meternich, ultramontanii nu o lăsară sĕ-și zidéscă biserică, până n'a intervenit Berlinul pentru dênsa. (Slabă asemĕnare. Red.) De ce sĕ nu se găséscă pentru un popor leal de trei milióne, care a dovedit lealitatea sa, nu la masa albă, între pocale de champagne, ci pe câmpurile verḑi stropite cu sânge, între guri de tunuri si de pușți. Și credem că se va găsi leac și pentru Români, adecă pentru suferințele lor, fiindcă astăḑi trăim într'o lume, în care am vĕḑut interes pentru sêrbi, pentru bulgari și vedem pentru armenii depărtați în Asia mică și espuși maltratărilor turcesci“. (Monarchia Austro-Ungară cu „Viena“ în frunte, după cunoscințele nóstre nu este în Turcia. Redacțiunea.)

„Étă feluri de eventualități: succedere și nesuccedere de a subșterne un Memorand la Corónă. Pentru amêndóuĕ am avut în vedere partea practică a afacerei. (? Red.) Cum s'ar puté face ca sĕ succédă, și ce ar resulta dacă nu ar succede subșternerea unui Memorand înaintea Corónei“.

Noi însĕ din capul locului trebue se protestăm contra amăgirei publicului român cu „eventualitatea“ din urmă, cu aspirarea la o **intervențiune esternă**.

A stîrni în poporul român astfel de aspirațiuni, care el nu le are și nici odată nu le-a avut, nu numai ne espune **fără vina nóstră** la persecuțiuni și mai aspre decât cele de astăḑi din partea puterei de stat, și încă cu un fel de îndreptățire a ne suspiționa patriotismul, ci este și o seducere a elementelor, care se țin dispensate a cugeta ce fac, când ómenii despre cari cred ei că sunt cuminte, îi îndemnă la acțiuni naționale, sciind prea bine și dl Cristea și soții sĕi, că nu numai străinii, dar nici chiar frații nostri din România nu se vor încumeta a interveni pentru noi nici chiar pe cale diplomatică la guvernul nostru, cu atât mai puțin în alt mod, și când prea bine sciu, că chiar de ar interveni, mai mult ni-ar agrava situațiunea decât ni-ar ajuta.

Astfel de sfaturi póte da dl Brote din Bucuresci dar nu dl Cristea din Sibiiu.

Ar mai afla dl Cristea încă o modalitate „pentru a nu rĕmânè românii cu causa lor la calea jumĕtate“. Și acésta ar fi „un congres, în care sĕ se întrunéscă tóte naționalitățile nemulțămite“.

Va se ḑică mult bucinatul „congres al naționalităților“.

Dar n'are nici o speranță ca acéstă „modalitate“ sĕ se pótă realisa. „Voința — ḑice — din partea românilor pentru un astfel de congres ar fi destulă. Putința de a realisa este mai puțină. Pentru-că un astfel de congres nu atîrnă numai dela voința românilor“, ér celelalte naționalități, afară de slovaci nu vor se participe la un astfel de congres.

„Vor fi și ómeni — ḑice dl Cristea — care vor ḑice, că de se póte ori nu se póte congres, numai vorbă, ba larmă chiar sĕ se facă cu congresul. („Tribuna“ la locul prim. Red.) Dacă nu din alte motive dar cel puțin sĕ se sparie contrarii naționalităților nemagiaré“.

„Cui îi plac sensațiunile și efectele momentane, cerce și stimpereși pofta cu încercări problematice. Noue însĕ ne convin mai bine întreprinderile care au în urma lor consecuențe practice reale“.

„De aceea cugetându-ne asupra posibilităților și imposibilităților, când e vorba de un congres de naționalități ne-am ḑis, că dacă congresul e imposibil, Memorandele tot se pot mai cu înlesnire. (Praxa l'a învĕțat. Red.) . . . . .

. . . . . „Deci fiind-că se tratéză de interesul patriei, românii cu ceilalți nemagiari, ér dacă acésta nu se póte, — singuri **iute se facă ceea-ce este de făcut**, ca óstea, acum alui Bánffy, sĕ fie redusă din vreme la ceea ce i-se cuvine, ca mai târḑiu sĕ nu devină incomódă, prin încurcăturile ce le-ar puté provoca, mișcării libere a Monarchiei în interesul cetățenilor și al respectului Monarchiei ca putere mare. Totodată și acelora ce au început a se boci și văiera de speranțe trezite, nutrite și înșelate sĕ li se smâncéscă pretextul de a zăpăci ómeni buni, cari nu se pot orienta la moment, și nu se pot orienta unde și la ce țintesc bocitorii…

Apoi încheia astfel:

„Românii prin bărbaţii lor, carii îi vor crede chemaţi spre acest sfîrşit, să-şi aducă aminte de datorinţa lor de a sprigini şi de a conduce mişcarea naţională începută, până când vor fi ajuns la ţintă. **Ora acţiunei nu că are se soséscă, ci după tóte semnele timpului e pe aci se trécă.** Românii se provóce dar pe bărbaţii lor, ca **resoluţi** chiar **cutezători** se ducă la sfîrşit **la ţintă** mişcarea naţională“.

Va să ḑică **„resolut“ „cutezător“** chiar îndémnă dl Cristea pe nu scim cine la activitate.

Dar se nu vă spăriaţi, că imediat după aceste frase energice urméză un duş rece. Étă-l!

„Insă să nu uite a le aduce cu aceeaşi ocasiune aminte, să aibă în vedere cuvintele lui Cavour (dela 20 August 1860) ca se combine cu cutezarea **circumspecţiune** şi **precauţiune** şi se nu uite nici decum **de marginile, între care în state constituţionale este permisă lupta pentru drept şi dreatate**“.

Ne-am luminat! Vorbesce ca un oracul.

Dar ne temem că aceia, cari ar crede că se cuvine să iee în serios pe un bărcat cărunt şi păţit ca dl Cristea, vor da de mari perplecsităţi încercând a uni focul cu apa.

Una este sigur şi anume aceea, că dl Cristea, cu solicitarea ca „iute şi de grabă“ să se pornéscă la acţiune, imitéză pe „espatriatul de bună voie“ E. Brote, cu energicele frase de „resolut“ şi „cutezător“ voiesce să se apropie de escelentul tribun Dr. Lucaciu, ér cu filosoficeştile poveţe cum să se facă memorandul? cum să se pregătéscă calea, ca să nu afle uşi încuiate, şi cu avisarea la cuvintele lui Cavour? **face concurenţa lui Alecsandru Mocsonyi**

Şi tóte acestea le numesce dl Cristea sfaturi „practice“ şi „realisabile“.

Se vedem pe „ucenicii“, carii le vor pune în lucrare, ca să-i admirăm!

Altul!

Programa esamenelor publice

dela scóla civilă de fete cu internat a Asociaţiunii transilvane, cu finea anului scolastic 1894/95.

Marţi în 25 Iuniu n.

La órele 10 a. m. esamenul privat cu elevele din cursul complementar.

Mercuri în 26 Iuniu n.

a) înainte de améḑi:

dela 8—9 óre Religiunea cu tóte elevele.
„ 9—10 „ Istoria univ. şi geogr. cu cl. II.
„ 10—11 „ Limba română cu clasa IV.

b) după améḑi:

dela 3—4 óre Aritmetica cu clasa III.
„ 4—5 „ Limba franceză cu desp. III

Joi în 27 Iunie n.

a) înainte de améḑi:

dela 8—9 óre Istoria năturală cu clasa II.
„ 9—10 „ Limba germană cu cl. IV.
„ 10—11 „ Limba magiară cu cl. I şi II.

b) după améḑi:

dela 3—4 óre Istoria univ. şi geogr. cu cl. III.
„ 4—5 „ Fisica cu clasa IV.

Vineri în 28 Iuniu n.

Dela 9—11 óre musica instrumentulă şi vocală; declamaţiuni.

La 11 óre încheerea solemnă a anului scolastic şi distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână femeesci sunt espuse în decursul esamenelor într'una din salele institutului.

Direcţiunea.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

[169] 15

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15.—
Chiriacodromion (Çazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	--.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace voue de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia naţională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—.03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserîci esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru nou cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 62 Sibiiu, Sâmbătă, 3/15 Iuniu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 2 Iuniu 1895.

Un mare neajuns întâlnim în practica bisericei nóstre în multele comune bisericesci, cari de ani de ḑile stau vacante, fără a se puté întregí în cale ordinară cu clerici, cari au absolvat în regulă cursul teologic.

Nime nu se îndoesce de multele neajunsuri legate de o asemenea věduvie a parochielor.

Parochul la noi e capul comunei bisericesci, conducětoriul spiritual al credincioșilor încredințați conducerei lui. El e povățuitoriul comunei în tóte afacerile ei, și precum în familie părintele asigură vaḑa, bunăstarea și fericirea membrilor familiei, așa în o parochie preotul, părintele ei sufletesc.

Věduvia este deci în detrimentul comunei bisericesci, și noi de ḑeci de ani nu am ajuns încă sě putem delătura acest neajuns.

Mai mult, numěrul parochiilor vacante în loc de a scădea încă cresce, și acest semnificativ simptom ne pune pe gânduri.

Sunt tracte protopresbiterale, unde de ḑeci de ani sunt vacante parochiile și credincioșii nostri duc lipsă în cele spirituale, sunt tracte, unde numěrul parochiilor vacante întrece pe cel al celor cu păstoriu sufletesc, și noi când scriem aceste nu ne cugetăm la tractul Hațegului, de unde a venit la sinod un conclus al sinodului protopopesc, în care s'a cerut, ca pentru acel tract protopresbiteral sě se ia měsuri escepționale, anume sě se pótă întregí parochiile cu indiviḑi fără cualificațiune normală, așa cum va da bunul Dumneḑeu, și cum vor voí ómenii, numai parochia sě aibă odată păstoriul seu sufletesc.

Asupra lucrului am cugetat mai mult, și îngrijiri serióse ne-au cuprins, când am cugetat cum se vor esecuta în practică legile politico-bisericesci.

Biserica are trebuință de preoți cualificați, de preoți la locul lor pentru a ținé pre popor în alipire către instituțiunile bisericesci, preoți cari se pătrundă în spiritul concluselor luate de către congresul nostru național bisericesc în sesiunea din anul acesta chiar în obiectul legilor politice-bisericesci ale guvernului, preoți cari se scie paralisa urmările desastróse ale acelor legi pentru moralitate, religiositate, și mai vêrtos pentru disciplina bisericéscă.

Asemene ânger păzitoriu trebue sě fie de aḑi încolo parochul ortodocs român.

De sine înțeles, e vai de comuna, care nu are pe acest ânger păḑitoriu, și vai de comuna, unde preotul în lipsa de cualificațiune, în lipsa de crescere bisericéscă nu scie, nu póte sě fie ângerul păḑitoriu al poporului credincios.

Asemene gânduri ne muncesc acuma când vedem, că în loc de a da înainte cu lumea și în punctul sucrescenței cu clerul tiněr, noi dăm îndărět. Ne dóre când trebuie sě constatăm, că an de an suntem în decadență în ce privesce cualificațiunea candidaților nostri de preoție. Ne dóre când vedem, că an de an trebuie sě instituim preoți fără cualificațiunea normală pentru acéstă grea misiune culturală în sinul poporului nostru.

Nu ne am putut ocupa ex professo cu causele, din cari provine rěul, de care ne ocupăm în acest articol, și nu am putut medita asupra měsurilor, cari ar fi să se ia pentru delăturarea lui.

Semnalăm rěul după impresiunile, cari el ni-le-a imprimat, dăm espresiune durerei și nedumeririlor nóstre și accentuăm pericolul, care amenință biserica din causa acestui rěu.

Organele chemate vor afla de bună samă mijlócele cuviincióse pentru sanarea rěului.

Incidentul nu se va lua din acest articol, sinodul archidiecesan prin conclus a cerut dela consistoriul archidiecesan raport despre parochiile vacante în general, și în special despre starea parochiilor vacante din tractul Hațegului.

In ḑiua de aḑi chemarea pressei române sě estinde asupra tuturor cestiunilor, cari pot promova binele comun. Intre aceste sórtea clerului român ocupă un loc de frunte.

Am deschis rubrică pentru acéstă cestiune în colónele ḑiarului nostru, care de ani de ḑile nu s'a mai ocupat de cestiuni bisericesci, fiind pus în mâni de ómeni, cari nu au nici simț nici crescere bisericéscă.

Deschidem rubrică acestei cestiuni în interesul culturei religióse morale a poporului nostru.

Revista politică.

Comisiunea esmisă din sinul delegațiunilor unguresci pentru esaminarea afacerilor de politică esternă, a ținut Mercurea trecută o ședință.

După ce bineventă presidentul Coloman Tisza pe ministrul de esterne, contele Goluchowski, își făcu ecsposeul în chipul următor: Numit din grația M. S. Impěratului și regelui, ministru de esterne, am onorul a mě presenta aici în acéstă calitate. Am considerat ca o deosebită onóre faptul, că eu am fost ales ca succesor al binemeritatului bărbat de stat, care a condus aprópe 14 ani cu atât noroc, ca și cu atâta dibăcie, afacerile esterne ale monarchiei; sub el a prins rědăcini atât de afunde acea politică, pe care noi trebue s'o recunóscem, ca cea mai dréptă și mai potrivită cu interesele nóstre. Acéstă politică, a cărei aderent credincios și convins am fost eu în totdeauna se póte reasuma în câte-va cuvinte: Susținerea neclătită a fundamentului creat prin alianța de pace a celor 3 puteri centrale europene, care nu numai că nu eschide, ba chiar impune cultivarea relațiunilor celor mai bune și amicale cu tóte celelalte state fără deosebire.

Fiți convinși, domnilor, că eu nu voiu trece cu vederea nimic din aceea, ce promovéză relațiunile cele mai amicale cu Germania și Italia; menținerea și promovarea acestor referințe o consider pentru mine ca o poruncă morală.

Din cele ḑise până aici v'ați putut convinge, că deși în ministerul de esterne s'a făcut o schimbare de persóne, de o schimbare în direcțiunea politicei nóstre ecsterne sau de o schimbare de sistem nu póte fi de loc vorba. Resultatele, obținute pe calea de până acum, sunt atât de mulțumitóre, încât nu ne putem dori ceva mai bine; și asta cu atât mai puțin, cu cât situațiunea creată corespunde mai fidel tradițiunilor și aspirațiunilor monarchiei, care, departe de a urmări tendențe agresive, s'a năsuit în totdeauna, sě-și caute mulțumirea și satisfacțiunea în desvoltarea pacinică a relațiunilor internaționale, în întărirea vaḑei sale și puterii sale în afară, cum și în promovarea progresului și binelui popórelor sale. Dela întrunirea din urmă a delegațiunilor, precum am constatat, situațiunea îmbucurătóre politică n'a suferit nici o schimbare; și eu nu věd pe orizont nici un nor întunecat, care mi-ar putea inspira téma, că în viitoriul apropiat situațiunea ar avea sě sufere vre-o turburare.

In fața constelațiunilor atât de linistitóre eu věd mai întâiu pentru mine un teren deosebit de activitate în desvoltarea puternică a politicei nóstre comerciale, și în legătură cu acésta în organisarea mai rațională a sistemului nostru consular.

Pentru acest scop la delegațiunile din anul viitor vě voiu face propuneri, cari, ce-i drept vor pretinde nóuě jertfe, a căror esecutare însě se pare nece-

---

FOIȚA

XV. Capitol.

Viață și datine în Uganda. — Țěranul. — Căpetenia. — Impěratul. — Țara. — Observări generale. — *M.* Stanley.

(Urmare.)

Acuma însě se apropie vremea, când el trebue sě se revancheze pentru primirea binevoitóre a darurilor și a onorurilor, cari i s'au făcut. Este surprins prin întrébarea, dacă scie fabrica arme, dacă scie vărsa tunuri, dacă póte zidi corăbii, sau case din petri frânte sau din bloțuri. Dacă din întêmplare el este preot sânțit, cea ce se cunósce după haina cea lungă, și după purtarea blândă și liniscită, atunci are puțin de lucru cu ei; el are se învețe și se predice. Dacă el e soldat, atunci pentru ce n'ar sci el face pusci, tunuri, corăbii și case de petri? Dacă declară regelui, că nu se pricepe la asemene lucruri, atunci trebue se plătéscă cu alți bani. A adus cu sine pusci, trebue sě le dea; are orológie, sau diferite mărunțișuri de valóre d. e. o cerusă cu mănunchiu de aur, sau un inel de aur, trebue sě le facă cinste; are el haine bune, trebue sě le dea, are mărgăritare, materie și sirmă, trebue sě le dea, și sě tot dea până rěmâne sěrac și cerșitoriu. Dacă nu póte face cinste cu dărnicia lui Speki (Speake) și a lui Stamlih (Stanley) cari ḑi de ḑi vor fi citați ca model de dărnicie spre a-l aduce în perplesitate și a-l rușina, atunci se vor afla alte căi și mijlóce spre a-l ușura de avere. Ómenii lui vor deveni necredincioși, și seduși prin darurile lui Mtesa și prin descrierile dărniciei lui vor deserta, și în o bună diminéță, când tocmai i va veni sě se felicite pre sine, pentru marea sa fericire, de care alții nu s'au mai făcut părtași, va afla că-i lipsesce jumětate sau dóră chiar 3 părți din avuția sa. Dacă călětoriul afirmă, că are unele desterităţi, atunci ómenii aștéptă de multe-ori luni de ḑile, ca pe lângă multă întrebuințare de vreme și de paciență se documenteze în faptă cea ce scie; și atunci însě se va păré șagalnicilor vagandi puține prestațiunile lui, și prin înșelăciune se vor silí se i mai ușureze pachetele de arme și de stofe.

De sub acésta vecsare și esploatare numai un misionariu permanent póte fi eliberat, căci el ar rěsplăti în abundanță lipsa de daruri prin activitatea sa învěțând și predicând, și cu timpul el ar ajunge adevěratul împěrat. Inaintea lui s'ar pleca Mtesa cu tótă supunerea unui ucenic ascultătoriu, și ar privi spre el cu stimă și simpatie. Natura lui caprițiósă, îndărětnică și neconsecuentă ar primi nouě forme, și față cu călětorii europeni ar păși în o formă plăcută prevenitóre. Mtesa e cel mai interesant om în Africa și vrednic de cele mai călduróse simpatii, și repet, singur prin el s'ar puté câștiga Africa centrală pentru civilisațiune și pentru crescinism.

Se va mira lumea, că eu am numit pe Mtesa consecuent „împěrat", și nu „rege" după-cum au făcut antecesorii mei Speke și Grant.

Sě nu uite însě cetitorii mei, că precum s'a amintit și în schița de mai nainte despre ministru-president, toți vaganda, dela împěrat până la țěran își schimbă titlul și numele după prețuirea, ce li-o făcea opiniunea publică.

Inainte de mórtea lui Suna Mtesa era un Mlangiva (principe), când urmà tatălui seu ca om tiněr se numia cu titlul Mukavja sau Mkavja din Uganda (rege) după ce însě s'a distins prin supunerea celorlalți regi, și a ajuns la drepturi împěrătesci, a primit titlul Kabaka, sau Kavaka (împěrat, căci după-cum s'a ḑis imperiul Uganda cuprinde în sine afară de Uganda în sens propriu și alte țěri.)

Până a nu petrece timp mai îndelungat la curte, nu am avut idee, și n'am putut cuprinde cu mintea diferitele deosebiri și trepte de ranguri. Titlul „Mkama" d. e. Mkama Rumanica din Caragve, Mkama Mankorongo din Usui, însemnéză vice-rege, sau sub-rege deși literar tradus, însemnéză domn. Curtisanii lui Mtesa, când se tăvăliau la pămênt înaintea lui, îi strigau: *„Mkama ange"* (domnul meu propriu).

Copiii lui Mtesa sě numesc toți Ulangira (principi). Sub acest titlu nu mai este altă numire pentru treptele și raporturile ereditare, afară de Kopi (țeran). Vakungu și Vatongoleh sunt asemenea țěrani, deși ei sunt póte căpetenii de rangul prim și al doilea, generali sau coloneli. De aci vine, că când Mtesa în Nakaranga, a promis, că cel ce va pune mai întâiu piciorul pe insula Ingira, va primi titlul de Katekiro, căpeteniile au întrebat: Dară Pokino nu este și el un țěran numai?

Caracterul moral al poporului stă mult sub cel al împěratului. In faptă nime n'ar cuteza sě călětoréscă în Uganda, dacă nu o ar face aceea pentru împěratul. Poporul Uganda n'are respect de viața și de dreptul omului. Intre sine recunosc numai forța, și Mtesa ar puté fi scusat, dacă ar fi și mai strict ca cum este în realitate, căci acest popor fălos și iute de fire voesce sě fie ținut în o strictețăfără margini după-cum o făsară luând în considerare evenimentele recente din orientul îndepărtat. Şi acum permiteţi-mi, Domnilor, sě evit alte cestiuni. Sunt prea de curênd în oficiu şi prea puţin întrodus în detailurile resortului meu, ca sě întru în měrunţişuri. Imi mai rěmâne numai, sě vě cer bunavoinţă Dvóstră fiind convinşi, că nu voiu negliga nimic, ca sě mě bucur şi pe viitor de încrederea dvóstră. Căci nu trebuie sě vě assigurez, că precum îmi ḑac strîns la inimă interesele întregei monarchii, aşa îmi ḑac la inimă şi interesele Ungariei, şi că totdéuna îmi voiu da silinţa, sě le represînt după cea mai bună a mea sciinţă şi consciinţă!

Apă limpede şi cristalină.

(*Tl*). S'au strecurat ani la mijloc în învălmăşagul fără de sfêrşit al vremilor, de când o samă de ómeni nechemaţi au avut rara îndrăsnială, ca sě îmbete lumea cu apă turbure şi mocirlósă. Ani de-arêndul o parte din poporul român s'a supus orbesce unor corăbieri nepricepuţi, cari s'au încumetat sě pornéscă vaporul naţional în întinsul oceanului, fără busolă, fără direcţiune, cu un cuvênt fără ca ei înşişi sě scie, unde vreau sě ajungă. Au urmat una după alta catastrofe, cu consecinţe cât se póte de triste şi stricăcióse pentru sěrmana nóstră opincă, căreia nu s'au sfiit corăbierii cu gura mare, sě-i promiţă marea cu sarea! Trebile au mers din ce în ce tot mai rěu. Nici neîmpěcatul Neptun, nici nemilosul Aeolus, nici şiretele Sirene, n'au voit sě ţină cont de strigătele lor. Vaporul naţional stă astăḑi în largul teribilului ocean fără nici o direcţiune şi aprópe, aprópe sě sufere un naufragiu irreparabil. Unii d'intre matadori, mai cutezători la început — au şters-o către sfêrşit la tutélca şi cu ajutoriul unei luntrii pline de vrajă au scăpat cu viaţa pe o insulă fericită, a cărei indigeni nu i-au băgat, nu-i bagă şi nu-i vor băga nici odată în samă. Şi cum şi îndrăsnesc ei sě pretindă onoruri şi ovaţiuni dela alţii?

Ei, cari în loc sě sufere cu cei ce i-au băgat în foc, au preferit sě devină nisce fugari de rênd?

Şi cu tóte acestea: Aceşti indiviḑi temerari, cari în calitatea lor de corăbieri naţionali, şi-au părăsit cu totală necredinţă periclitaţii lor pasageri, deşi în insula, pe care au ajuns, nu se bucură de nici o trecere, totuşi au nechibzuita cutezanţă, sě scrie prin pamflete şi broşuri, celor ce nu s'au urcat pe vaporul espus, că ei acolo în insula Sansalvador, sunt purtaţi pe braţe, că lor li se aduc ovaţiuni peste ovaţiuni, că cu un cuvênt numai ei şi numai ei, cei ce au fugit din luptă — sunt şi capabili, sě scape vaporul naţional din immінentul pericol, în care l'au înfundat! Sě vede, că trăim într'un fin de siècle, dacă se mai găsesc după atâtea triste esperienţe şi astăḑi ómeni atât de naivi, ca sě se încrédă în nisce marinari atât de nepricepuţi!

Dar, ce sě mai veḑi?! a opta minune.

Pasagerii sbiară de frica morţii; mulţi dintre ei, cari s'au trezit din învălmăşala sufletéscă, la care au ajuns fără voia lor, înjură pe corăbierii temerari şi nechibzuiţi. Şi cu tóte acestea, unul dintre acesti din urmă, destul de matur, ca sě-şi recunóscă greşala, tocmai când e mai tare clătinat opresce strigătele mulţimii şi îi ḑice cu glas tare: La ţintă numai eu vě pot duce şi altul nu!

Scena întrégă are un aspect cam caraghios. După atâtea probe evidente de nedibăcie politică, sě-ţi mai atribui aerul de salvator. — Cetitorii ḑiarului nostru s'au putut convinge din articolii publicaţi sub titlu: „La ţintă" în Nrii 58—61 a. c. despre obscurul mijloc, cu care vrea şi de astă dată temerarul corăbier, sě salveze situaţiunea periclitată şi prin conlucrarea lui proprie.

Nici mai mult, nici mai puţin: El, ca în totdeauna, face şi de astădată: Promisiuni vage şi fără basă; le profeţesce „evenimente mari", cari vor duce vaporul naţional la limanul dorit, ca şi cum el ar fi cancelarul de fer al Europei, deşí tripla alianţă „în inferióra ei posiţie" n'a vrut sě ţină cont de aiurările ultimului referent al celei din urmă conferinţe naţionale. Cu un cuvênt le ḑice românilor: Veniţi după mine, apa turbure, în care veţi plutí, e mai hrănitóre, ca apa limpede şi cristalină. S'au schimbat şi legile fisice, ce vreţi voi? Nu e bine sě sciţi voi, care representaţi mulţimea seducibilă, cum se petrec lucrurile în faptă? Noi şi éră noi — şi nici decum alţii — suntem predestinaţi, sě vě conducem la ţintă chiar şi prin apă turbure şi mocirlósă.

Sunteţi nisce naivi, nisce agiamii, dacă v'aţi încreḑut voi, vě încredeţi, sau vě veţi încrede în şefii bisericei nóstre, şi prin urmare şefii naturali şi ai naţiunei nóstre! Sunteţi nisce copii, dacă urmaţi voi în luptele vóstre politice unui Mocionyi, care totdeauna v'a dat apă limpede şi cristalină sě beţi, dar nu ca noi apă turbure şi hrănitóre. S'au schimbat vremile! In secolul al 19-lea apa limpede şi cristalină a lui Al. Mocionyi nu mai e la modă! Şi aşa mai departe; în reasumat astfel se presintă dibăcia politică a celor ce nimeresc totdeauna şi sigur la ţintă, cum au nimerit şi până acum. Deşí e códa vécului, tot nu mě pot stăpâni sě esclam un homeric: *Risum teneatis!*

Ér voi, iubiţi cetitori indulgenţi, voi pasageri seduşi ai scumpului vapor naţional, vě rog, treziţi-vě odată din încurcătura, în care aţi fost mulţi viriţi fără voia vóstră! Cetiţi şi rěscetiţi ca şi mine, articolii amintiţi „la ţintă" din ḑiarul nostru şi convingeţi-vě, barem într'al 11-lea ceas, că ceea-ce vě dă broşura cu numele „La ţintă", e apă turbure şi mocirlósă, care nici odată nu vě póte duce la ţintă; ér observările *reale* şi *logice*, ce le face autorul articolilor publicaţi sub titlul „la ţintă" în fóia nóstră, constitue o fântână vie de apă limpede şi cristalină, care vě va lumina mintea astfel, ca sě nu fie prea târḑiu. Preferiţi, vě ḑic eu cu sinceritate, totdeauna utopiilor întunecate, singura apă mântuitóre, care şi după legile nestrămutabile ale firei, este şi va rěmânea cea limpede şi cristalină.

Din România.

Nisuinţele culturale ale fraţilor nostri din România trebue sě ne intereseze şi pre noi, şi în deosebi trebue sě ne bucurăm, când vedem cum progreséză biserica ortodocsă română, lăsată până acuma în neputinţă, ba de multe-ori considerată ca o pedecă în calea desvoltărei şi a consolidărei statului român.

Patrioticul guvern actual, şi în deosebi actualul energic şi inteligent ministru de culte a adus mai multe legi favorabile desvoltărei clerului, şi în general şi a luat în programul seu regenerarea bisericei şi prin ea regenerarea poporului pe calea moralei şi a culturei.

De astădată reproducem după „*Vocea bisericei*" momentele mai importante din sesiunea de primăvară a sântului sinod:

Sesiuunea s'a deschis la 1 Maiu şi a durat numai până la 9 curent şi acésta din pricină că, în sesiunea estraordinară care s'a închis la 9 Martie a. c. se resolvaseră multele lucrări cari au fost venite la sântul sinod; aşa că în acéstă sesiune, s'au terminat curênd puţinele cestiuni cari au venit la ordinea ḑilei.

Deşi scurtă acéstă sesiune, totuşi a fost interesantă, prin cestiunile importante, cari s'au discutat în sântul sinod. Aceste cestiuni vitale pentru biserică, au fost următórele:

I. Armonisarea legei civile cu cea bisericéscă în privinţa căsětoriei;

II. Jurământul preoţilor; şi

III. Iconografia bisericéscă.

In privinţa celei dintâiu, sântul sinod a decis a se interveni pe lângă guvern, ca sě se ia měsuri spre a se introduce în legiuirile ţěrei nóstre cu privire la acéstă materie următórele dorinţe ale bisericei;

a) A întroduce în codul civil obligativitatea binecuvêntărei religióse a căsětoriei cum este în constituţie.

b) A întinde oprirea căsětoriei pâně la spiţa a VII-a inclusiv a rudeniei colaterale, cum prescriu aşeḑěmintele sf. nóstre biserici, ér nu până la spiţa a 4-a cum prescrie codul civil, adoptat dela eterodocşi.

c) A institui pentru despărţirile de căsětorii un tribunal compus din magistraţi în vîrstă de 40 ani împliniţi şi căsětoriţi, ér împreună cu ei sě ia parte la procesul de despărţirea căsětoriei şi un representant al bisericei numit de Chiriarchul respectiv".

Relativ la jurământul preoţilor, s-tul sinod decide:

a) „A se încuviinţa preoţilor jurământul după formula stabilită în procedura civilă.

b) A interveni la on. guvern spre a dispune ca preoţii, cari vor trebui sě depună jurământ, sě-'l depună în biserică în faţa parochului respectiv şi a delegatului judecătorului.

c) A modifica în sensul acesta art 42 din regulamentul pentru disciplina bisericéscă".

In fine, relativ la iconografia bisericéscă „s-tul sinod însărcinéză pe directorul tipografiei cărţilor bisericesci, a se consulta cu ómeni competenţi asupra condiţiilor în care s'ar putea înfiinţa la tipografia sântului sinod un atelier de litografie pentru icóne şi asupra costului instalaţiei".

Noutăţi.

Sciri militare. Manevrele în anul acesta se vor ţiné în jurul Cluşului. La manevrele acestea va lua parte în persónă Maiestatea Sa monarchul. După-cum cetim în ḑiarele din capitală, comandantul de corp din Timişóra a petrecut 2 ḑile în Huedin şi giur, cercetând terenul din punct de vedere de tactică.

La manevre vor participa corpurile de armată din Ardél şi din Timişóra, şi honveḑimea.

⁂

Internat pentru candidaţii de profesor la scólele medii.) Ministeriul regesc unguresc de culte şi instrucţiune publică a comunicat autorităţilor bisericesci, că cu începerea anului scolariu viitoriu va deschide în Budapesta un internat pentru aspiranţii de profesori în scólele medii. Internatul se va deschide în Septembre a. c. Deocamdată se deschid 30 de locuri, dintre acestea 15 sunt reservate pentru tineri, cari în anul acesta fac esamenul de maturitate, şi voesc sě-şi încépă cursurile academice.

La locul prim se va reflecta la aceia cari voesc sě se perfecţioneze pentru limba franceză şi germană, mai departe, cari voesc sě se pregătéscă pentru limbistică din limba magiară, latină şi grecă, sau limba latină în legătură cu istoria. Pe lângă cualificaţiune egală vor fi preferiţi cei sěraci. Cererile instruate cu testimoniu de maturitate, de sěrăcie şi despre starea sănătăţii sě se aştérnă direct la ministrul de culte până în 5 Iuliu n. a. c.

⁂

Hymen. Din Bucuresci ni se anunţă căsătoria domnului Georgiu Coşbuc, bine cunoscut prin poesiile sale, cu domnişóra Elena Sfetea. Trimitem sincere felicitări tinerei părechi.

— Joi în 6 Iuniu n. a. c. s'a celebrat cu mare pompă în biserica sântului Nicolae din Zernesci cununia d-şórei Maria Garoiu cu domnul Dr. Teodor Popescu din Buteni

Sě fie într'un cias bun.

⁂

De ale timpului. In cele din urmă a sosit şi plóia mult aşteptată. Aḑi s'a pornit o plóie lină, care promíte a ţiné mai mult, şi a adăpa pămêntul setos de plóie.

⁂

Zootia de porci. Oficiul de vicecomite al comitatului Sibiiu prin ordinul din 6 Iuniu a. c. Nr. 9865 opresce darea de bilete pentru espedarea porcilor către Pesta, din causa zootiei, care bântue în Steinbruch.

⁂

Esamen nou de maturitate. La gimnasiul din Neutra se va face din nou esamenul de maturitate din scripturistică, căci după cum cetim în „Pester Lloyd", unii studenţi au făcut la ministrul de culte arătarea, că unii dintre colegii lor au sciut temele scripturistice din mai multe studii.

Directorul gimnasiului din considerare la buuul renume al institutului, încă s'a învoit cu acéstă corectură.

E fórte probabil deci, că se va face nou esamen de maturitate din scripturistică.

⁂

Grevă în băile dela Reşiţa. In băile dela Reşiţa s'au întêmplat neînţelegeri cari au luat un caracter fórte periculos. După cum ne spun ḑiarele din capitală lucrătorii nu au voit sě mai între în lucru, deórece nu li-s'a urcat plata, şi nu li-s'a regulat pensiunea. Amărăciunea a mai crescut şi prin faptul, că ministeriul nu a transferat pe doi amploiaţi, cari tiranisau pe lucrători. A intrevenit pretorele pentru restabilirea ordinei, dară fără resultat. Directorul în urmă a denegat estradarea de articlii de mâncare din magazin, ceea-ce a provocat adevěrată revoluţie. Muerile au întrat cu forţă în cancelaria directorului şi l'au insultat. aşa că el a fost silit sě se refugieze în locuinţa sa proprie. Mulţimea a fugit după el şi era sě'l omóre. Din norocire tocmai când au spart uşile şi au tăbărit asupra directorului şi asupra familiei lui, a sosit gendarmeria, şi bietul director pe căi laterale a putut fugi cu familia sa în satul vecin. S'a recuirat gendarmerie din Caransebeş şi miliţie din Timişóra, şi acuma situaţiunea s'a schimbat în câtva spre bine. In grevă sunt vre-o 800 de lucrători.

Bine se prepară terenul pentru legile anticreştine ale guvernului.

Luaţi din inima poporului frica de Dumneḑeu, şi e gata anarchia.

⁂

Grevă. In ḑilele trecute s'au pus în grevă tabelarii (Briefträger) din Budapesta din causă, că erau prea slab plătiţi şi erau tractaţi rěu din partea superiorilor lor.

Dóuě ḑile au durat acestă situaţiune neplăcută pentru comerciul din capitală.

In urmă li s'au promis relut de cuartir, şi o tractare mai umană, de acea 'şi-au reluat din nou activitatea.

⁂

P. S. Archiereu Atanase Craiovénu, profesor la facultatea de teologie şi direc-

---

cea Suna în un mod teroristic. In general Vaganda sunt un popor, vioiu, şiret, înşelătoriu, mincinos, hoţ şi tâlhariu, şi se pare a fi inăscută pornirea irresistibilă de a ajunge la stare prin furturi, omoruri, şi prin siluire. In acésta saměnă el cu celelalte popóre africane, cu deosebire numai, că acest instict la el e mai desvoltat ca la celolalte. Aşa e însě de mare frica de pedépsă, încât călětoriul póte umbla prin Uganda aprópe fără de nici o frică, şi în calitate de óspele împěratului (Mgeni), e bine věḑut şi bine primit. Ajunge ca o persónă mai marcantă se dea parola „Nganja" (pradă) şi te vei mira de nesaţiul, care se manifestă pretutindenea

Din vechime s'a adeverit proverbul: „Cum e domnul, aşa şi stăpânul". Purtarea căpeteniilor documentéză din destul, că aşa sě practică în Uganda; căci precum se pórtă împěratul, asemenea despotice manierc au şi căpeteniile şi pretind, ca supuşii sě-i servéscă cu o servilitate despreţuitóre şi cu o iuţală sclavică. Precum împěratul, aşa şi căpeteniile iubesc pompa şi parada, şi acéstă vanitate o manifestéză încât numai îi értă rangul şi mijlócele.

(Va urma.)

tor al internatului teologic, a terminat importanta sa lucrare, „*Teologia morală*“. Acéstă carte conţine 740 pagine şi este destinată nu numai pentr studenţi teologi şi preoţi, dar chiar şi pentru fie-care creştin în genere.

Suma necesară pentru tipărirea' acestei cărţi a fort dată de P. S. episcop al Argeşului, D. D. Gerasim. P. S. autor a decis, ca sumele ce vor resulta din vinderea cărţei sĕ formeze un fond pentru tipărirea teselor de licenţă ale studenţilor teologi, lipsiţi de mijlóce.

Opera în cestiune se găsesce de vêndare la tipografia cărţilor bisericesci, pe preţul de 5 lei.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

De prin comunele tractului Haţeg la 12/24 Maiu 1895.

Stimate dle redactor!

Trăim în secolul al 19-lea, numit „secolul culturei“ — şi nu fără basă — căci e lucru constatat, că popórele cu paşi gigantici fac progrese uimitóre pe terenul cultural. Şi românul? deşi numai de decenii am puté ḑice 'şi-au frânt legăturile umilitóre; numai de un timp prea scurt în viaţa unui popor 'şi-a învins libertatea şi esoperat concesiunea a se esercita liber în cele culturale şi scientifice; deşi nu în tótă perfecţiunea, ca popórele surori favorisate de sórte şi predomnitóre, dar suficient! Incă şi astăḑi i-se machinéză unele, ba putem ḑice multe greutăţi din partea vrăşmaşilor sei, dar prin vioiciunea sa, aceste capituléză, şi ca un popor de viéţă póte merge până la punctul cel mai sublim al culturei, avênd de basă „sciinţa şi morala“ care nu se pot ignora. Cu mândrie, ca demni descedenţi ai „Romei“, astăḑi, ca români, stăm pe un nivel cu celelalte naţiuni de mult şi cu mult mai favorisate de sórte ca noi românii.

Biserica nóstră română greco-or. mult cercată şi atât de umilită, într'un interval atât de scurt, prin sciinţă şi morală, astăḑi rivaliséză, ba stă aprópe pe un fundament mai solid, ca cele surori, cari pe timpurile de „tristă memorie“ a ei şi a nóstră sĕ bucurau de privilegiile şi protecţiunea stăpânitorilor acelui timp.

Astăḑi ne bucurăm şi noi de un „cler“ bine disciplinat, scientific şi moral; cu alte cuvinte: nu am rĕmas înapoi în cultură, convinşi fiind, că „cultura este isvorul din care curge aptitudinea de a progresa pe tóte alte terene.

Reasumând cele sulevate de până ací, declar: că cu regret am cetit în nrul 44 al preţuitului nostru ḑiar „Telegraful Român“ despre conclusul Veneratului sinod protopresbiteral al tractului Haţeg, înaintat sesiunei Preaveneratului sinod archidiecesan din est an, spre încuviinţare, prin care conclus sĕ cere, ca parochiile din tractul menţionat, sĕ se întregéscă prin indiviḑi cu mai puţină cualificaţiune decât cea normală“.

Curiósă ivire omenéscă! După vederile Ven. sinod protopresbiteral al tractului Haţeg, ne-am prea diochiat cu progresul pe terenul bisericesc, ca şi cum preoţilor nostri nu le-ar şedea bine „sciinţa“, ér până alte naţiuni nisuesc a ridica „clerul“ la gradul cel mai înalt al sciinţei clerul român gr. or. se retereze spre regres, sĕ revină érăşi la urgisitul primitiv, sĕ se reducă starea şi cultura clerului nostru la minimul de mai nainte „cetirea Evangeliei şi Psaltirei“. Óre ar fi ceva mai potrivit la acésta? decât provorbul latin „*Hi pueri, pueri, pueri puerilia tractant*“. A lua la vr'o desbatere se riósă un conclus ca acesta şi încă tocmai în timpurile de astăḑi, însemnéḑă a discuta „*de lana caprina*“.

Nu voiu prin aceste a condamna pe ven. sinod protopresb. întru cât e o realitate că numĕrul parochiilor vacante în tractul „Haţeg“ este atât de considerabil încât e uimitoriu. Sanarea acestui rĕu prin întregirea lor cu indiviḑi fără cualificaţiune e cu totul nepotrivită cu spiritul timpului, étă că s'au strecurat şi póte sĕ vor mai strecura unele esceptiuni, „transit“ „*nulla regula sine esceptione*“ dar sĕ ne păḑim ca de focul arḑiu sĕ nu vătĕmăm „legea fundamentală a bisericei nóstre, care de şi póte s'ar călca în o mică parte la mari strimtoreli, dar ea este documentul iubirei nóstre de progres.

Problema menţionatului sinod protopresb. merită seriositate şi e vrednică de laudă ca propunere spre desbatere, dar e condamnabilă încât şi-au ales cele mai nepotrivite mijlóce pentru resolvare, cari ar servi mai mult spre bolnăvire decât sanarea causei.

După părerea mea individuală mijlocul cel mai potrivit ar fi sĕ se facă o organisare binevenită a parochiilor şi aci sunt chemaţi şefii tractuali ca cei mai de aprópe cunoscători a ţinuturilor şi împregiurărilor, sĕ vină cu rapórte ér greміul consistorial sĕ distribue astfel parochiile, ca un preot sĕ aibă cel puţin două sau trei parochii, cari sunt învecinătate sau în apropiere unele de altele.

Ar fi timpul suprem pentru o astfel de organisare atât pentru interesul poporului cât şi bunăstarea preoţimei . De ce sĕ fie un preot dirigentul numai unei comune de abea vro 80—90 familii? ce stare îşi póte face un preotaci prin un venit atât de bagatel? cel ţine legat de sărăcie şi duce o viaţă deplorabilă şi mai rea ca cel din urmă econom! éră parochia din inmediată apropiere la voia poporului fără cultură şi fără vro judecată seriósă, sĕ se întregéscă în mod estraordinar prin indiviḑi, cari afară de scóla comunală alta nu cunosc, care au învĕţat a ceti şi rĕu a scrie apoi mergând pe la biserică au învĕţat dela vr'un cantor a cânta schimosit, acum poporului îi place că are „glas bun“ sĕ-l punem în céta preoţéscă şi étă e „popă“ ca şi ceialalţi cari şi au petrecut aprópĕ întrégă viaţa sa copilărescă până la crescerea barbei „prin scólă apoi sĕ astepţi respect dela popor, căci la poporul incult acela e mai învĕţat care sbéră mai tare „glasnic.“

Când scriu aceste „nu mĕ preocupă nici interese personale, nici dorinţa a arunca cu tină în ochii altora, şi cu atât mai puţin a ignora pe deaprópele meu, ci mai mult o fac acésta din îndemnul moral, ca un creştin zelos iubitoriu de ném şi maica biserică pentru a căror progres pe terenul cultural, scientific şi moral sunt devotat cu inima şi sufletul meu.

Incheiu cu cuvintele „Mântuesce D-ne poporul Tĕu şi bine cuvêntă biserica „Ta“.

„*Frabiţiu*“.

Datine şi obiceiuri.

Poporul nostru sĕ distinge între popórele conlocuitóre prin alipirea cu cerbicositate de datinele şi obiceiurile moştenite dela părinţi, moşi şi strămoşi, Datinele şi obiceiurile poporului nostru, fiind-că celelalte popóre conlocuitóre nu le au, *per eminentiam* sĕ numesc „ datini şi obiceiuri romănesti.“

S'a ḑis şi se ḑice şi acum, şi cu drept cuvênt, că pedeca neinvingibilă ce a stat în calea acelor duşmani ai nostri, cari au vrut sĕ înstrĕineze poporul nostru de biserica şi naţionalitatea sa a fost de o parte datinele şi obiceiurile românesci, de altă parte firea poporului nostru de a sĕ ţinea morţiş de ele, de acele datini şi obiceiuri.

Cumcă poporul nostru şi în timpul de faţă sĕ ţine cu cerbicositate pe datinele şi obiceiurile moştenite dela părinţi, moşi şi strămoşi — dovedeşte cu deosebire faptul, că de câte-ori cine va vrea ca sĕ înlocuiasca un obiceiu sau datină veche cu altă nóuă, ori a o şterge, poporul de atâtea ori esclamă caracteristicele cuvinte: „nu ne lăsăm de ceeace ne-am pomenit!“ şi — credincios esclamaţiunei sale — nici nu sĕ lasă, în butul tuturor încercărilor celor ce vreau a 'l face ca sĕ se lase. Mulţime de esemple s'ar puté aduce spre confirmarea celor ḑise.

Poporul nostru în trecut s'a ţinut morţiş de datinele şi obiceiurile strămoşesci, şi în chipul acesta ne-a lăsat ca moştenire iubirea de biserică şi ném, cele mai scumpe odóre aici pe pământ. Dacă împregiurarea acésta ne impune recunoscinţă şi gratitudine faţă de părinţii, moşii şi strămoşii nostri, atunci împregiurarea că generaţiunile actuale ale poporului nostru séměnă în acésta privinţă cu cele anterióre ale aceluiaş, — trebue sĕ ne umple sufletul de o mângăiere nedescriptibilă în aceste ḑile de grea încercare pentru biserică si naţiune; trebue sĕ ne facă ca acum, când sĕ atentéză asupra sfinţeniei uneia dintre Tainele aşeḑate de Christos Mântuitorul lumei, sĕ atacă legătura dintre păstorul sufletesc şi turma sa cuvêntătóre — sĕ avem mare nădejde, că simţul iubirei de relegie, de limbă şi de ném, simţul de iubire şi respect faţă de păstoriul sufletesc din pepturile românilor nu sĕ vor putea estirpa prin nici un fel de mijlóce. Pentru-că nădejdea nóstă în astă privinţă sĕ se împlinéscă, şi pentru-ca aceste simţuri de iubire se se strecure neviolate din present în viitor, precum s'au strecurat din trecut în present, e de neapĕrată trebuinţă ca poporului sĕ i sĕ lămuréscă însemnătatea datinelor şi obiceiurilor nóstre românesci, şi sĕ se cultive înadins firea lui de a sĕ ţinea morţis de ele.

Indatorirea de a face acésta, cade asupra fiecărui fiu al naţiunei, dar mai cu sémă asupra preotului, păstoriului sufletesc şi conducĕtorului firesc al poporului.

Preotul póte împlini acéstă îndatorire a sa la multe şi feliurite ocasiuni; şi mai cu sémă cu ocasiunea prânzurilor, pe care creştinii nostri le dau după sĕvêrşirea unor anumite servicii preoţesci, bună-óră botezuri, cununii, masluri, sfestănii etc. etc.

E în deobşte sciut, că crescinii nostri bucatele, ce le pun pe masă cu ocasiunea prânzurilor, ce se dau după sĕvêrşirea unor anumite servicii preoţesci, nu le consumă înainte de a fi binecuvêntate de preot Preotul deci trebue în virtutea funcţiunei sale sĕ mérgă la casele în cari sĕ dau prânzurile, la cari de regulă pe lângă sluşbaşii bisericei mai iau parte şi alţii, mai mulţi sau mai puţini dintre creştini.

Creştinii nostri onoréză cu o deosebită ascultare pe preot, când el esplică tecstul poeticelor cântări bisericesci, intonéză înălţătórele melodii ale acelora, sau când vrea sĕ vorbéscă cu scop de a lumina şi povăţui. Dovadă eclatantă în acésta privintă este împregiurarea, că de câte ori preotul vrea sĕ vorbéscă sau sĕ cânte, de atâtea ori cei ce sunt împreună cu el la prânz, sĕ fac atenţi ei de ei unii pe alţii la ascultare, prin cuvintele: „sĕ ascultăm pe Părintele!“ şi apoi 'l ascultă toţi aşa, precum pe altcineva nu l'ar asculta.

Preotul la asemenea ocasiuni, findcă se bucură în deplină mĕsură de atenţiunea celor din împrejurul sĕu, dacă e la înălţimea misiunei sale póte stîrni în pepturile ascultătorilor sĕi simţul de evlavie şi religiositate, simţul de iubire faţă de biserică şi aşeḑămintele ei, simţul de alipire cătră datinele vechi şi bune, póte lumina şi povăţui, scurt ḑis în cercul sĕu de competinţe şi activitate, póte nimici tótă truda acelora, cari din rĕsputeri sĕ silesc. ca cu puterea legei sĕ înstrăineze pe poporul nostru de biserica şi némul sĕu. Casele crescinilor nostri, când în ele după anumite servicii preoţesci sĕ dau prânzuri, cu drept cuvênt se pot asemĕna cu nisce cetăţui, din cari preotul cu cele mai sigure prospecte de succes póte purta lupta pentru păstrarea originalităţii datinelor şi obiceiurilor nóstre strămoşesci, şi fără témă de a i se putea face vre o stricăciune din partea duşmanului contra căruia sĕ luptă.

Deórece cu ocasiunea prânzurilor din întrebare póte preotul mai bine, ca sĕ stârnéscă în popor alipirea cătră datinele şi obiceiurile vechi şi bune, şi deórece în ultima analisă şi acele prânḑuri nu sunt decât o datină străveche a creştinilor aparţinĕtori bisericei nóstre ortodocse-orientale, — preotul în prima linie trebue sĕ stărue pentru susţinerea acelor prânḑuri.

Ómeni cu capete luminate şi cu durere de inimă pentru causele nóstre bisericesci şi naţionale, avênd dorinţa de a vedea preotul dotat în mod corespunzĕtor frumósei sale posiţii sociale — între altele au ḑis şi ḑic, că ar fi mai bine dacă bucatele ce se consumă la prânḑurile ce sĕ dau după anumite servicii preoţesci, fără ca creştinii sau preotul sĕ aibă din aceea ceva folos material, s'ar preface în bani şi apoi s'ar da preotului în semn de competinţă pentru serviciul prestat.

E adevĕrat că preotului dacă s'ar face aşa, — presupunênd, darĕ neadmitând casul, că s'ar putea face, — din punct de vedere material i ar merge mai bine decum îi merge acum, însĕ nu cu mult; e adevĕrat şi aceea, că înlocuindu-se datina de a se da prânḑuri ca cele despre cari e vorba aici, cu datina de a se preface în bani, prin aceea s'ar lua din mâna preotului cel mai bun prilegiu de a-şi împlini sublima misiune de luminător şi povăţuitor al poporului, — éră creştinii nostri s'ar lipsi de ocasiunea onorifică de a vedé în casele sale şi la mesele sale pe preotul luminând, îndemnând, povăţuind şi mângăind, şi în chipul acesta apoi s'ar slăbi — ca sĕ nu ḑic s'ar nimici — simţul de sinceră şi prin urmare de adevĕrată iubire şi stimă al creştinilor faţă de preot. Pe lângă aceste pe rênd şi încetul cu încetul s'ar şterge şi alte datini şi obiceiuri spre slăbirea nóstră şi spre bucuria celor ce ne vreau perirea.

Se ḑicem şi noi cărturarii, precum ḑice poporul nostru de rênd: „nu ne lăsăm de ceea ce ne-am pomenit!“ Sĕ lucrăm cu toţii întru susţinerea datinelor şi obiceiurilor moştenite dela părinţii, moşii şi strămoşii nostri şi cu deosebire întru susţinerea datinei de a sĕ da prânḑuri, respective pomeni la casele crestinilor nostri, după unele anumite servicii preoţesci. O pretinde acésta interesul bine priceput al conservărei religiosităţii, precum şi cel al naţionalităţii nóstre. Incheiu cu cuvintele poetului: „Preoţi cu crucea'n frunte!!!...

Romanus romanorum.

Bibliografic.

In editura şi tipariul lui W. Krafft de aici a apărut „*Indreptar pentru întemeierea băncilor rurale după sistemul F. W. Raiffeisen*“ de Ioan Costin preot şi redactorul „Economului.

Raportul general al societăţii delectură „Petru Maior“ a tinerimei române din Budapesta pe anul scolastic 1894/95. Localul societăţii: Strada zöldfa 43 parterre 4.

Budapesta 1895 Proprietatea societăţii.

Concurs.

La magistratul din Sas-Sebeş a devenit vacant un post de cancelist, cu salariu de 600 fl.

Concursele instruate cu carte de botez şi cu testimonii de cualificaţiune sunt de a se subşterne subscrisului până în 21 a lunei curente.

Sibiiu, 1895, Iuniu 9.

Reissenberger,
vicecomite.

Nr. 33/1895. [75] 1—3

Publicaţiune.

Din partea subscrisului oficiu parochial se aduce la cunoscinţă publică, cumcă **Duminecă în 7 Iuliu st. n. a. c. la 2 óre p. m.** sĕ va da în licitaţiune publică minuendă, în cancelaria parochială din comuna Poiana Mĕrului, clădirea edificiului scolar din acéstă comună, constătător din 6 odăi, conform planului de edificare, aprobat din partea Preavenerabilului consistoriu în şedinţa de dto 14 Ianuarie 1895 Nr. 8961 Epitr

Condiţiunile de licitaţiune, planul, precum şi preliminarul speselor sĕ pot vedé la cancelaria oficiului parochial în ori-ce bună vreme

Doritorii de a întreprinde acéstă clădire vor fi datori a depune un vadiu în bani gata, sau hârtii de valóre în sumă de 10% dela suma de esclamaţiune statorită cu *6612 fl. v. a.*

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. din Poiana Mĕrului, ţinută la 26 Februariu 1895.

Oficiul parochial gr.-or.
Moise Micu,
preot.

In prăvălia de manufactură a subscrisului **se caută un**

învĕţăcel român,

care cunósce **o limbă străină** şi sĕ fie în etate de 13—14 ani.

Orĕştie, (Szászváros).

Ioan Lazaroiu,
comerciant.

[69] 3—3

Nr. 9725/895. [74] 2—2

CONCURS.

Se publică concurs pentru un post de protonotariu la magistratul din Sebeş, cu un salariu de 1000 fl.

Concursele provĕdute cu carte de botez şi cu documentele de cualificaţiune se mi-se trimită până la 21 a lunei curgĕtóre

Sibiiu, 7 Iuniu, 1895.

Reissenberger.
vicecomite.

Marfă gata după plăcere.

Comandele se efectuesc iute.

Constantin Dragoş,
măiestru pantofar,
Sibiiu, str. Măcelarilor 37,

anunţă onoratului p. t. public, că în **lucrătórea sa** de **păpucărie** efectuesce tot felul de încălţăminte pentru **domni, dame** şi **copii**, precum şi tot felul de **reparaturi**, cu **preţurile cele mai moderate**, oferind totodată spre mulţămirea **tuturor marfă solidă** şi **prompt esecutată.**

[70] 3—6

Lucru solid, bun şi durabil.

Preţuri fórte ieftine.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	**Budapesta**	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	**Szolnok**	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	P. Ladány	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3.42	7.08	—	1.48	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	—	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriş	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.40	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2.18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apaţa	Circuléză numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	**Predeal**	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. **Bucuresci** pl	—	8.35	—	3.15	—

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	**Szolnok**	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35						
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaţ	10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	—	8.19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17	Pauliş	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	—	5.07
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53	Soborşin	8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22	Zam	7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		—
—	—	8.52	9.57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10 08	11.02	**Simeria** (Piski)	6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕştia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06	Şibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vinţul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	**Alba-Iulia**	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos. **Teiuş** pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10.25	pl. **Budapesta** sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	**Verciorova**	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

–	2.25	8.10	3.11	8.59	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	—	
—	7.19	12.21	7.19	—	**Reghinul-săs.**	—	7.49	3.25	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	10.28		**Simeria**		4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna		4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12		**Hunedóra**		4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.05		**Braşov**	8.20	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.48		Prejmĕr	7.42	1.16	–		6.34
6.45	10.49	—	5.14		Sepşi-S.-Georgiu	6.36	12 25	-		5.28
8 08	12.48	—	7.08		Covasna	4.55	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	7.54		**Kezdi-Oşorheiu**	4.—	10 25	—		2.37

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	5.55

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. **Copşa-mică** sos.	9.34	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12.—	7.41	Şeica mare	9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneş	8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6.35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.36	1.46	—	p. sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.48	1.58	—	Şelimber	7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—	Veştem	7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Şebeşul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—	Cârtişóra	5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viştea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beşimbav	4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.05	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 63 Sibiiu, Marți, 6/18 Iuniu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 5 Iuniu 1895.

In Austria este în formațiune o crisă acută, care póte avea urmări grave pentru desvoltarea lucrurilor în monarchia nóstră. Legătura intimă dintre statul nostru ungar și cealaltă jumĕtate a monarchiei care cuprinde statele Cislaitanice ne impune dorința, sĕ ne ocupăm mai de aprópe cu crisa acésta.

In Austria propriu ḑisă situațiunea politică s'a desvoltat mai favorabil pentru singuraticele țĕri și popóre. In raport cu referințele de aici statele din Austria în virtutea autonomiei lor locale au avut mai multă considerațiune față cu interesele singuraticelor popóre.

Mersul lucrurilor din Ungaria au avut înriurință asupra desvoltărei lucrurilor și în Cislaitania. Grozava centralisare a puterei de stat în mâna unei singure naționalități, hegemonia magiară, care dela era dualismului au mers tot progresând, avêntul luat de puterea șovinismului unguresc care a fost și este continuu alimentat prin temperamentul poporului magiar: tóte aceste au stêrnit în nemții din Austria dorințe de hegemonie, dorințe de stăpênire absolută peste celelalte popóre din jumĕtatea monarchiei.

De aci sĕ esplică eșirea nemților din Austria din passivitatea, în care i-a fost împins era Taaffe la 1879, de aci nisuințele lor de a pune mâna pe frênele guvernului, căci passivitatea nici pentru ei nu s'a dovedit conducĕtóre la scop.

Un deceniu și jumĕtate s'a susținut la putere guvernul Taaffe cu oscilațiunile când în o parte când în alta.

In cele din urmă în Austria s'a format un guvern din coalițiune, care s'a compus din poloni, din germâni, și din clubul Hohenwart, dela care și-a primit și coalițiunea numele sĕu.

Coalițiunea acésta a pus în guvern 2 bărbați din partida „stinga întrunită“ a germanilor, și cel mai de valóre dintre acestia a fost șeful ei Plener, căruia în ministeriu i s'a încredințat portofoliul finanțelor.

Dela intrarea nemților în partida, care conduce destinele Austriei, au început a se manifesta tot mai vĕdit dorința lor de a ajunge la putere esclusivă, de a monopolisa forțele materiale și morale in stat.

Isbucnirea s'a făcut acuma din incidentul unui gimnasiu inferior în Cilli.

Micul orășel Cilli cu populațiunea sa slovenă a fost spine în ochii germanilor, doritori de a monopolisa puterea precum o fac aḑi magiarii în statul nostru.

Cestiunea a rĕmas ca moștenire încă de sub guvernul lui Taaffe. In sesiunea parlamentară din acest an guvernul austriac a provĕzut în bugetul țerei suma necesariă pentru inaugurarea gimnasiului slavon în orășelul Cilli. In guvern pentru votarea sumei au fost și cei doi ministri ai partidei germane.

Venind lucrul în comisiunea pentru bugetul țĕrei, germanii s'au opus contra gimnasiului intenționat în Cilli, au întrerupt desbaterile comisiunei, și au convocat partida în ședință spre a a lua concluse în respectul ținutei germanilor față cu întreg ministeriul și față cu coalițiunea.

Ținuta nemților este deci vĕdită. Dacă se primesce budgetul cu gimnasiul din Cilli, atunci germanii es din coalițiunea actuală, și Austria e pusă în fața unei crise, ale cărei urmări nu se pot provedé.

S'au inițiat pertractări, cari se par a fi favorabile germanilor. In casul acela vor eși din actuala cualițiune deputații sloveni, și între acestia va eși și contele Hohenwart, care e ales în un cerc slavon.

Cu câtă îndĕrĕtnicie lucră germanii pentru a ajunge din nou la hegemonie în Austria se vede și de acolo, că ei s'au pus în contrast chiar și cu dorințele monarchului.

In ḑilele trecute Maiestatea Sa, monarchul, s'a esprimat, că un gimnasiu în Cilli nu e lucru mare

Dorința monarchului însĕ nu e normativă pentru politica germanilor. In punctul acesta ei au luat lecții dela magiari, cari chiar și cei mai mameluci, când vĕd tendențele corónei de a împĕca popórele din monarchie, amenință cu trecerea la Kossuthism.

Pentru a se consulta asupra situațiunei monarchul a chemat la sine pe consilierul seu cel mai fidel și mai probat pe fostul ministru president Taffe.

Bărbatul cel cu mai multe șanse de a puté forma un nou eventual cabinet este însĕ guvernatorul Galiției, contele Badeni. Acesta încă e chemat la Viena, și până acuma a avut consultări cu toți conducĕtorii deosebitelor fracțiuni politice.

Deocamdată crisa nu va isbucní. Tocmai acuma sunt întrunite delegațiunile la Viena pentru desbaterile asupra afacerilor comune ale monarchiei. E deci probabil că crisa nu va isbucni acuma, de amânat însĕ nu se va puté amâna.

Germanii din Austria au deosebită poftă de a imita pe unguri în folosirea puterei și a șovinismului.

Póte vor fi avênd și ei un soiu de Kossuthism, cu care se teroriseze pe Corónă, și se teroriseze popórele din țĕrile austriace.

România.

In numĕrul trecut al ḑiariului nostru am amintit despre lucrările de primăvară ale sântului sinod al României, și în liniamente generale am schițat activitatea lui.

Avem puternice legături cu biserica ortodocsă din vecinul regat România, și se cuvine ca mai de aprópe se cunóscem desvoltarea ei, mersul lucrurilor acolo, și instituțiunile create pentru bunăstarea spirituală și materială a clerului și poporului credincios din vecinul regat.

Avem aceleși dogme, aceleși canóne, cari în general, reguléză viéța bisericéscă. Avem unul și același rit, unele și aceleși cărți canonice și rituale. Avem una și aceeași limbă în tóte afacerile bisericesci, și unele și aceleși ne sunt și aspirațiunile nóstre, de a ținea strîns la instituțiunile bisericei ortodocse orientale, de a fi uniți în cugete și în simțiri toți ordocși, de a ne înzestra cu armele sciinței, ca astfeliu uniți și înzestrați cu armele puterei morale, sĕ fim demni următori ai părinților bisericei nóstre.

In cele următóre dăm după „*Vocea Bisericei*“ cuvêntarea cu care I. P. S. Domnul metropolit primate a deschis sesiunea din Maiu a sântului sinod.

Prea Sânțiți Părinți și în Christos Iubiți frați!

Cu duhovnicéscă bucurie întimpin dragostea Prea Sânțielor Vóstre și Vĕ salut de bună venire cu triumfătórele cuvinte ale crescinismului de „Christos a înviat“!

Sesiunea ordinară de primă-vară a sântului sinod din anul curent fiind deschisă prin decretul regal Nr. 2128, Vĕ aduc la cunoscința Prea Sânțielor Vóstre nevoile și trebuințele simțite de biserica autocefală ortodocsă română, precum și o schiță de lucrările, cu cari se va ocupa sântul sinod în acéstă sesiune.

In luna Ianuariu espirat, fiind convocat acest matur corp bisericesc în sesiune estraordinară, prin decretul regal Nr. 304, pentru resolvarea unor cestiuni urgente și mai ales pentru alegerea archiereilor titulari în locu·

FOIȚA

XV. Capitol.

Viață și datine în Uganda. — Țĕranul. — Căpetenia. — Impĕratul. — Țara. — Observări generale. — M. Stanley.

(Incheiere).

In urma acestei aplicări spre lucs monarchul consecuent are în giurul seu cam la 40 tobași, 20 de fluerași, 10 ḑicĕtori interni de ghitară, diferiți negußĕtori, scamatori, pitici, o cétă de espreși, pagi, soli, curteni și ómeni cu jalbe, afară de aceea o însemnată sumă de gardiști, și doi stegari, cari umblă înaintea sau îndĕrĕptul lui, îndată ce el se presentă în public, spre a-și arăta posiția și rangul. Căpeteniile asemenea își au stegarii și pagii sei în suită, și acésta o continuă așa până la cel din urmă țĕran și păstoriu cari și ei au câte un puiu de sclav, care le vine în urmă cu pavăza și cu sulița.

Poporul Vaganda e de statură înaltă și svelt. Sute de bărbați am vĕḑut, cari aveau o înălțime de preste 1.88 metr. și unul am vĕḑut de o înălțime de 1.98 m. Trebue sĕ facem deosebire între Vaganda indigeni, și între streini și sclavi, și descendenții acestora, cari au venit din țeri supuse acelora. In general Vaganda se disting prin un esterior mai plăcut și prin fețe mai simpatice. Acésta se póte atribuí și unei aplecări spre curățenie și modestie, care o putem afla la toți, dela cel mai mic până la cel mai mare. O persónă neîmbrăcată sau nemodestă este o adevĕrată spaimă între membrii din suita lui Mtesa, și chiar și cei mai sĕraci țĕrani privesc cu dispreț și cu batjocură la un om de tot gol.

S'a amintit mai sus, că poporul Vaganda întrece pe celelalte seminții africane prin ființa lor șirétă și înșelătóre; acésta însĕ se póte interpreta și ca un mai mare grad al lor de inteligență. Părerea acésta se documentéză și prin multe altele. Vestmintele lor sunt făcute mai fin, locuințele lor sunt mai bune și mai curate; lancele lor sunt dóră cele mai bune în tótă Africa, și în folosirea acestei arme omoritóre ei sunt de o deosebită desteritate și abilitate; scuturile lor în tóte țerile sunt admirate, și luntrele lor sunt cele mai frumóse în acestă lume a sĕlbaticilor.

Poporul Vaganda de multe-ori ia refugiu și la desemnuri, pe cari le face în țĕrênă, spre a face mai intuitivă descrierea verbală. Am rĕmas de multe ori uimit de desteritatea și de perfecțiunea, cu care desemnau asemenea ilustrațiuni în trăsături generale. Dacă voesc sĕ motiveze ceva în trei rênduri după olaltă, atunci iau un lemn, și-l rump în mai multe bucăți. Bucata primă o dau ascultătoriului cu gesturi pline de espresiune, și apoi acela o primesce cu seriositate, și o pune în palmă, pe când vorbitoriul își spune primul motiv; o a doua bucată însemnéză a doua conclusiune finală. Dacă vine rêndul și la a treia bucată, atunci se ridică amêndóuĕ mânile, își întorc palmele în afară, ca și când ar voí sĕ ḑică: veḑi, mi-am spus tóte motivele, acuma trebue că m'ați înțeles.

Aprópe toți cei dela curte cunosc alfabetul arabic. Regele și mulți dintre căpetenii scriu și cetesc cu ușurință, și se folosesc adese ori de scrisóre, dacă voesc sĕ se înțelégă între sine, sau dacă trimit sciri în depărtare. Materialul, de care se folosesc, constă din cója pomului de bumbac. Mtesa are mai multe asemenea table, pe cari sunt scrise „cărțile înțelepciunei lui“, așa numesce el convorbirile sale cu ómenii cei albi. E posibil, ca un călĕtoriu sĕ traducă odată acele cărți ale înțelepciunei din notițele impĕratului, și ca curiosum sĕ scim și noi ce a vorbit împĕratul cu călĕtorii strĕiní.

Indigenii au vedere fórte ageră. De multe-ori vederea lor e mai ageră ca și un ochian. Asemenea fin e și auḑul lor.

E uimiteriu sĕ veḑi la câte lucruri, spre câte scopuri scie întrebuința sĕlbaticul din aceste regiuni o singură plantă. Sĕ luăm de pildă Banana. La prima vedere neorientatul european civilisat e de părerea, că ea n'are alt folos, decât, că după soiul deosebit aduce deosebite fructe. Trunchiul nu e bun pentru foc, ramurile verḑi se veștejesc, se uscă și cad, și décă sĕlbaticii nu ar fi aflat deosebita întrebuințare a acestei plante în mod ingenios, omul cu cultură abia 'i-ar da ceva importanță. Și totuși ea în Uganda se folosesce în fórte multe chipuri, și aduce mari folóse.

1. Fructul bananei, fie verde sau copt este principalul nutremênt. Când bananele sunt verḑi, poporul Vaganda le curăță de cóje, le așéḑă în forma unui snop acoperit de frunḑe verḑi, pun apoi puțină apă în ólă, și așa fierbe snopul în apă ferbinte. Metoda de a fierbe astfeliu bananele, le dă un aspect frumos, și au un gust fórte bun. Când bananele sunt cópte se folosesc ca un admirabil dessert și pentru unele constituțiuni sunt și un escelent mijloc purgativ.

Bananele sunt de multe specii, și poporul Vaganda le dă deosebite numiri, întocmai precum face și grădinariul european cu diferitele specii de cartofi. Unele au o lungima de $7^{1}/_{2}$ cm. au cójă grósă și verde și sunt de tot nutritóre. Altele au o lungime de 15 cm., colóre verde, și se consideră de cele mai bune; altele din contră sunt mici, cărnóse, și mai ales se folosesc ca fructe

Unele specii se pot cunósce după un punct negru, au un gust ceva cam acriu de rile vacante de locotenenţi la episcopiile: de Argeş, Rîmnicul, Noul-Severin şi Dunărea de jos, sântul sinod a lucrat cu o deosebită sîrguinţă, dându-se astfel curs tuturor lucrărilor venite la ordinea ḑilei, şi complectându-se în acelaşi timp locurile vacante de archierei, prin alegerea Prea cuviosului archimandrit Pimen Georgescu în locul vacant de archiereu locotenent al episcopiei de Argeş cu titlul de Piteştean; a prea cuviosului archimandrit Atanasie Mironescu cu titlul de Craiovean şi a prea cuviosului archimandrit Meletie Dobrescu cu titlul de Gălăţean. După alegerile sântului sinod şi confirmările guvernului, hirotoniele acestor Presânţiţi archierei s'au sĕvîrşit în biserica catedrală a sântei Metropolii din Bucureci, după orênduirile canonice.

In urma acestor preînoiri, ce au avut loc în treptele ierarhice, convocându-se marele colegiu electoral prin decretul regal Nr. 289, pentru alegerea episcopului de Roman în locul devenit vacant prin trecerea din viaţă a preasânţitului episcop Inochentie, sorţii căḑênd asupra preasânţitului archiereu Ieronim Ploescean, vicariul sf. metropolii al Ungro-Vlahiei, a fost ales de marele colegiu în ḑiua de 25 Februariu a. c. Episcop al eparchiei văduvite. Ér în locul de archiereu locotenent al sântei metropolii din Bucuresci, rĕmas astfel vacant, s'a ales de sf. sinod şi confirmat de Maiestatea Sa regele prea cuviosul archimandrit Nifon Niculescu cu titlul de Ploescean, care a fost hirotonit la 25 Martie espirat în catedrala din Bucuresci.

Tot în acea sesiune estra-ordinară, pelângă aceste însemnate acte, s'au mai resolvat şi următórele cestiuni: uniformisarea costumului preoţesc, al studenţilor în teologie şi al elevilor seminarişti, al cărei regulament, fiind votat de sântul sinod şi înaintat dlui ministru de culte pentru sancţionare, s'a şi decretat de Maiestatea Sa regele, care cugetă ḑiua şi nóptea la ridicarea şi înflorirea bisericei. Cartea întitulată „Pnevma“ lucrată de părintele Simeon Popescu, încredinţându-se spre cercetare unei comisiuni, compuse din Preasânţiele lor: Gherasim episcopul de Argeş, Pimen Piteştênu şi Atanasie Craiovén,şi apreciindu-se ca depărtată de spiritul dogmelor bisericei creştine ortodocse, s'a respins de sântul sinod şi s'a comunicat dlui ministru al cultelor şi instrucţiunei publice spre cele de cuviinţă. Apoi s'a luat hotărîrea de a se scrie Preasânţiţilor episcopi pentru unele modificări de parochii. In acelaş timp s'a atras luarea aminte a sântului sinod şi asupra seminariştilor cu 4 clase, pe cari legea i-a aflat cu drepturi câscigate de hirotonie.

Sântul sinod, a mai avut fericirea, ca în acea sesiune, pelângă atâtea lucrări folositóre sĕ facă şi prima revisuire a cărţei simbolice: „Mărturisirea ortodocsă“ şi avem deplină speranţă, că în acéstă sesiune se va face şi ultima ei revisuire, ca astfel sĕ putem a o pune sub tipar, spre a se adăpa credincioşii din isvórele acestei comori de învĕţături, şi tot-odată a se introduce fără schimbare în scólele secundare din ţară. Acestea tóte şi alte multe cestiuni cu bucurie s'au înregistrat în analele sântului sinod, în sesiunea sa estra-ordinară din Ianuarie espirat.

Preasânţiţi părinţi.

In sesiunea acésta avem sĕ ne ocupăm de restul lucrărilor rĕmase nelimpeḑite în sesiunea trecută, precum şi de următórele cestiuni, cari reclamă imperios resolvarea lor şi anume: 1) jurămêntul preoţilor şi legiferarea lui după vederile sântei nóstre biserici; 2) armonisarea legei civile cu cea bisericéscă in privinţa căsătoriei; 3) iconografia bisericei române ortodocse; 4) programa de învĕţămênt religios în scólele primare şi secundare din ţară; 5) serviciul pastoral al preoţilor de armată; 6) retipărirea Bibliei, şi 7) cestiunea luminărilor de céră, punêndu-se o stavilă falsificărei lor, spre a nu se mai aduce în biserica lui Dumneḑeu jertfa necurată compusă din feliurite materialuri.

Preocuparea nóstră, Preasânţiţi şi iubiţi fraţi în Domnul, este, ca biserica lui Dumneḑeu din regatul României, încredinţată nouĕ păstorilor sufletesci şi pândari ai naţiunei române, sĕ fie cât mai mult apărată în curăţenia doctrinei sale şi pusă pe o cale de propăşire, potrivit cu cerinţele timpului de faţă.

Reclamele, pe cari ḑilnic le primim noi ierarchii ţĕrei, cu privire la nevoile bisericei şi ale clerului, Ne pun în posiţiune, sĕ le facem cunoscute sântului sinod, ca împreună lucrând, sĕ ajungem la împlinirea dorinţelor legitime ale pioşilor creştini şi la mulţumirea sufletéscă a servitorilor altarului. Aşa d. e. pămêntul bisericilor care prin legea clerului mirean cade în folosul preoţilor parochi şi supranumerari, precum si al întregului personal bisericesc, urméză sĕ îngrijim, ca sĕ nu se înstrĕineze ori sĕ se arendeze, după cum sunt acum pornite unele vederi. Corpul cântăreţilor de pe la bisericele urbane necontenit reclamênd, că cu îmbunătăţirea sórtei clerului, posiţiunea lor a rĕmas destul de umilită, urméză sĕ ne ocupăm şi de aceste plângeri. Lipsa de seminarişti de gradul II pentru trebuinţa comunelor rurale, la vacanţele parochiale, a provocat acum propunerea pe biroul camerei a unui proiect de lege din iniţiativa parlamentară, pentru a se da dreptul de hirotonie seminariştilor cu patru clase aflaţi în acéstă categorie în preḑiua votărei legei clerului mirean. Regulamentul Consistorielor, având unele lacune şi ne putând prin urmare sĕ împace în totul spiritul de perfectă armonie, ce trebue sĕ domnéscă între stat şi biserică, credem, că e bine a se mai îndulci unele articole prin modificările cerute de timpul de faţă. Defensorii ecclesiastici, fiind un lucs în corpul funcţionarilor bisericesci, credem că este mai bine, ca cu salariele lor sĕ se amelioreze sórta precară a protoiereilor şi subprotoereilor, cari singuri duc greutatea administraţiunei bisericesci.

Aceste puncte fiind cunoscute nóuĕ tuturor, urméză sĕ chibzuim împreună asupra mĕsurilor de îndreptare, şi apoi prin Domnul ministru de culte şi instrucţiune publică sĕ putem ajunge la ţinta dorită pentru mersul regulat al sfintei nóstre biserici.

Preasânţiţi Părinţi.

In urma votului dat de sântul sinod în şedinţa dela 6 Martie espirat în favórea Preasânţitului archiereu Calistrat Cărlădeanu, ca sĕ fie adecă numit într'una din funcţiunile pendinte de sântul sinod, am disposat, că Preasânţia Sa cu începere dela 1 Aprile espirat sĕ fie numit ca membru redactor şi preşedinte al revistei „Biserica ortodocsă română“ în locul Domnului Ioan Cornoiu, actualmente director al cultelor şi profesor la facultatea de teogolie.

Tot asemenea, potrivit votului indicat, am dispus, că la tipografia cărţilor bisericesci, sĕ fie numit director în locul dlui C. Erbiceanu, demisionat la 1 a curentei din motive de sănătate, Preasânţia Sa archiereul Valerian Râmnicénu, pe care l'am însărcinat mai întâi sĕ priméscă cu inventariu în regulă avutul acelei tipografii şi al revistei, şi apoi sĕ între în tóte drepturile provĕḑute de regulamentul sântului sinod.

Dar pentru că, afacerile financiare şi materiale ale tipografiei, în timpul de faţă sunt mult mai numĕróse decât în trecut şi reclamă prin urmare ḑilnic un preţios timp pentru a fi casa în ordinea recomandată de dispoşiţiunele comptabilităţei şi pentru ca comandele şi încassările sĕ fie într'un serviciu de perfectă regulă s'a simţit de aceea nevoia de a sĕ înfiinţa şi un post de controlor, atât pentru avutul tipografiei, care să ridică la o sumă considerabilă, cât şi pentru al casei revistei „Biserica ortodocsă Română“. Tóte acestea se vor supune la cunoscinţa Preasânţielor Vóstre printr'un raport amĕnunţit.

In fine, Preasânţiţi Părinţi, sĕ ne rugăm cu căldură duhovnicéscă, ca Dumneḑeul puterilor sĕ fie cu noi, şi sĕ trimită în mijlocul nostru pe Mântuitorul seu Duh, ca sĕ ne inspire şi sĕ ne lumineze la lucrările folositóre sântei biserici autocefale ortodocse române şi scumpei nóstre ţĕri, ca astfel sesiunea acésta sĕ fie cât mai rodnică, după aşteptările iubiţilor nostri fii sufletesci.

Noutăţi.

Distincţiune. După cum cetim în ḑiarul din România „Timpul“ domnul profesor seminarial George Dima a fost distins de către regele României cu medalia „*Bene merenti*“ classa 1. pentru merite artistice.

* * *

Străinătatea despre noi. Cetim în „Timpul“ Dl profesor Bogdan a publicat în anul trecut o broşură despre „Insĕmnătatea studiilor slave pentru români“; acéstă broşură a fost apreciată în ultimul numĕr din „Archivul pentru filologia slavă“ ce ese la Berlin într'un mod fórte favorabil de către dl V. Iagici, primul slavist al timpului nostru. Reproducem cu plăcere acéstă apreciere în ziarul nostru, pentru ca lumea sĕ scie cum sunt apreciaţi în strĕinătate tinerii nostrii cu adevĕrate merite. Étă ce spune dl Iagici despre broşura d-lui Bogdan:

„Acéstă mică scriere, care tratéză despre însemnătatea studiilor slave pentru români, ne aduce la cunoscinţă un fapt îmbucurător întêmplat acum doi sau trei ani, anume deschiderea cursului de filologie slavă la universitatea din Bucuresci. In specialitatea nóstră, dl profesor Bogdan e cunoscut şi apreciat ca un învĕţat şi şi scrutătător eminent serios şi ager, care s'a dedicat studiilor sale cu multă iubire şi cu strălucite succese. Universitatea din Bucuresci póte sĕ se felicite pentru o astfel de achiziţiune. Sĕ spĕrăm că iubitului nostru coleg şi amic îi va succede sĕ pregătéscă terenul şi sĕ câştige pentru studiile slave în România cât mai curênd aderenţi, cari se pótă trage din cunoscinţa limbelor slave un câştig bogat pentru cercetările lor istorice şi filologice. Căci într'adevĕr, românii, dacă vor sĕ-şi înţelégă limba, istoria şi aşeḑĕmintele lor juridice, nu se pot lipsi de filologia slavă. In acéstă serie de idei se mişcă lecţia de deschidere a d-lui profesor Bogdan, care a avut de scop sĕ arate tinerimei universitare române însemnătatra studiilor slave. Acésta nu era greu; limba şi istoria a dat conferenţiarului un bogat material pentru argumentele sale, etc“.

* * *

Muşcaţi de un câne turbat. Cetim în „Fóia Diecesană“: Vineri în 31 Maiu a. c. au fost mai mulţi copii din Caransebeş muşcaţi de un câne turbat. Intre cei muşcaţi este şi o fotiţă de 10 ani a părintelui din Iaz, Nicolae Ionescu. Deşi esistă mai multe ordinaţiuni cu privire la cei muşcaţi de câni turbaţi, si deşi aceste ordinaţiuni prescriu categoric, că cei muşcaţi au sĕ fie trimişi imediat la institutul de bacteriologie din Budapesta pe spesele Statului sau a comunei, cu părere de rĕu aflăm, că în privinţa celor muşcaţi de câne nu s'au luat din partea magistratului nostru nici o disposiţie şi copii muşcaţi se află încă acasă la părinţi, afară de fetiţa părintelui Ionescu, care a fost imediat dusă de fratele ei, profesor Ionescu, la institutul de bacteriologie al dr-ului Babeş din Bucuresci. Suntem informaţi, că dl Dr. Babeş a primit cu bunăvoinţă fetiţa în institutul sĕu, unde va sta sub tratament 16 ḑile. Tratamentul se face gratuit.

* * *

Foc. Luni séră pe la órele 8 a isbucnit în Braşovul-vechiu un foc în grajdul de cai, ce sĕ află în curtea d-lui Schmidt, fost director de poştă. In grajd se aflau patru cai dela reg. Nr. 1 de husari. Un soldat vrênd sĕ aprindă o lampă, acésta a esplodat şi la momént au luat foc paele de pe padiment şi din pod. D-şórele Schmidt au avut atâta presenţă de spirit, de n'au lăsat pe soldaţi sĕ se depărteze, şi astfel au reuşit a scăpa un cal din flacări. Ceilalţi trei cai, spăriindu-se de flacările ce învăluiseră deja întrarea grajdului, n'au putut fi imediat scoşi din mijlocul focului. Alarmându-se vecinii Goldschmidt, Stinghel, Neustädter şi comisarul de poliţie Fischer, au întrat în grajdul arḑênd şi după 20 minute, sub conducerea d-lui căpitan de artilerie Popa, au scos caii din grajd încă vii dar arşi în mare parte. Cu ocasiunea acésta 2— 3 din vecinii numiţi au căpătat prin arsură câte-va răni mai mici. In fine alergênd pompierii la faţa locului au reuşit a localisa focul. Grajdul a ars, ér doi dintre cai au murit deja aḑi.

* * *

Cireşele. Cireşele, atât de gustóse în fragezimea lor primăvăratică, au sosit. La Science française le consacră, cum au apărut, o notă interesantă.

Lucullus e considerat în cărţi ca importatorul în Europa al cireşului, ce ar fi adus din Asia minoră. De un timp imemorial ni se afirmă deci că datorim o recunoscinţă ore-care acestui roman fastuos şi mâncăcios

---

acea nu se pot folosi la mâncare, sunt însĕ reservate pentru prepararea vinului deórece spre acest scop se pot întrebuinţa.

2. Fructele dela specia din urmă dau indigenilor beutura Maramba, un feliu de vin dulce ca mierea, şi dacă se pune în el puţin păsat atunci are gust de bere. Dacă cea din urmă dospesce, devine o beutură fórte tare, şi ajunge o litră, ca şi omul cel mai tare sĕ-şi pérdă ecuilibrul. Sunt însĕ şi beţivi renumiţi, cum e spre pildă principele Kaduma, cari beau şi preste 4 litre, şi totuşi numai puţin se observă că sunt cam chirchiliţi. Un păhărel de Maramba luat diminéţa pe nemâncate, îmi făcea fórte bine.

3. Ramurele bananelor se folosesc pentru acoperirea caselor, pentru îngrădirea curţilor şi pentru facerea de aşternuturi. Tot cu rămurele de banane se îngrădesc vasele de lapte, de apă şi cele de făină spre a nu le acoperi praful, din ele se face lespede, pe cari se pune mâncarea pe masă; şi precum învălim noi cu gazete şi cu hârtie, asemenea învĕlesc indigenii cu banane bananele cele cópte, untul, carnea óuĕle, pescii şi altele. Se mai întrebuinţéză şi ca serviette pe care ne fierbem Budding. Umbra rece şi désă a banalului e bine cunoscută, şi în părţile tropice ea e adevĕrată necesitate.

4. Trunchiurile se folosesc ca pari la garduri, în multe casuri şi ca suluri spre a rostogolí cu ele buşteni bĕtrâni, sau luntre şi canoe, dacă planurile de rĕsboiu reclamă transportarea acelora. Mĕduva, sau massa internă a ramurilor, o rad afară, şi din ele se fac nisce plăcinte în formă de bureţi, de cari omul póte observa aprópe în tóte locurile de spălat.

De multe ori persóne leneşe frămêntă un asemenea burete próspĕt, şi se spală cu el, în loc de a merge la riu, la lac sau la fântână, sau în loc de a-şi aduce un vas cu apă de spălat.

Fibrele ramurilor se folosesc ca sfori, şi se pot folosi întocmai ca şi sforile. Ţĕranii mai sĕraci îşi fac din ramuri scuturi bunişóre, pe când pescarii pe mare îşi fac din ele pălării mari, spre a fi feriţi de raḑele sórelui. Aş mai puté aminti încă de multe multe, spre cari se folosesce arborele banana, ajung însĕ cele spuse ca dovadă că ţĕranul din Uganda din banane face multe, multe: pâne, cartofi, fructe, vin, bere, medicină, casă, garduri, pat, haine, vase, pânzături, hârtie pentru pachetat, aţă, fune, sfóră, burete, baie, scut, pălărie lată de paie, şi chiar şi luntre, face deci aprópe tóte cele trebuincióse, numai carne şi fier nu. Cu arborele Banana e fericit indigenul, trăiesce şi îi merge bine, fără banane duce fóme, e nemulţămit, devine omul cel mai pĕcătos şi necăjit, care pe ceas ce merge e împins spre mórte.

Pare însĕ că nu datorim nimic aprópe nimic lui Lucullus.

Un pomolog distins din secolui al XVIII-lea, abatele Rozier, publică în 1785 un articol, în care demonstra peremptoriu că cireşii derivau, fie prin sămênţa lor, fie prin hydridaţie, din cireşile selbatice cari rare în Italia, sunt indigene în Galia, Marea-Britanie şi Germania, şi indică, în diferitele lor specii sĕlbatice, sursele principalelor varietăţi. Lucrarea acésta în care logica şi observaţia sa sprijineau pe o sciinţă arboricolă remarcabilă, a fost adoptată de Lamarch, care, reproducênd-o în Encyclopédie méthodique, îi dedea reazĕmul autorităţii sale.

Lucullus ar fi întrodus deci fórte simplu în Italia o varietate de cireşi mai dulci decât cei cunoscuţi până atunci.

Pliniu descrise ḑece specii fără nici o alusie la Lucullus. Putem deci mênca în linişte cireşi fără a fi obligaţi a ne gândi la Lucullus cu recunoscinţa stomacului.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Sadu 28 Maiu 1895.

Onorabilă Redacţiune.

In Nr. 101 al ḑiarului „Tribuna“ din acest an a apărut o corespondenţă subscrisă cu fictivul nume „Argus“.

La acea corespondenţă referitóre la filia Cisnădia aparţinătóre materei Sadu, subscrisul m'am simţit deobligat a rĕspunde.

Rĕspunsului meu i-a dat loc susnumitul ḑiar abia în Nrul 118 sub titula „din Cisnădiă o întimpinare.“

Nu aş avé mult de observat în contra întârḑiărei publicărei rĕspunsului meu, deórece biroul acestei redacţiuni ḑice că e tare înbulzit cu material: deşi din câte publică „Tribuna“ multe sunt de utilitate, dar, accentuez, multe sunt în detrimentul bisericei şi scólei, şi în consecinţă, şi al mult cercatei nossre naţiuni.

Departe e de mine pretenţiunea de a mĕ cunósce în cele ale politicei, dar susţên cu tăriă cele afirmate mai sus.

Premiţênd deci acestea se revin la obiect. Susnumita redacţiune, din motive. cari o caraeteriséză, a lăsat afară din rĕspunsul meu acea parte care era menită a releva purul adevĕr şi astfel a se vedea miopia şi maliţia corespondintelui „Argus“, carele, după cât sciu eu nu e altul, ci tot vreunul din mulţii chiemaţii şi nechiămaţii scribleri în redacţiunea „Tribunei“. Autorul corespondenţei „Argus“ mĕ presintă pe mine şi pe protopopul tractului „ca pe nesce negligenţi în chiămarea nóstră faţă de filia Cisnădiă, şi susţine a subversa asupra mea o afacere, deocamdotă tăinuită, referitóre la fondul întemeiat încă în 1872 pentru o edificândă biserică în filia Cisnădiă, şi ca eu şi protopopul lăsăm poporul în grija domnului aşa că poporenii ei de ei au fost siliţi sĕ-şi compună listele de colectare, şi sĕ adune milă.“ Nimic mai uşor ca a învinovăţi şi critica, mai ales când criticantele pe lângă miopiă mai posede şi o bună dosă de maliţiă.

Cumcă noi negligenţii, preot şi protopop îngrijim de afacerea din filia Cisnădie dovedim nu cu vorbe ci cu acte.

Au nu şi listele de colectare sunt provĕḑute cu subscrierea mea şi sigilul oficiului parochial? Cerceteze „Argus“ şi va afla că concesiunea de colectare şi acuirare de alte mijlóce pentru ajungerea scopului s'a iniţiat de negligentul preot şi protopop, ca factori chiemaţi spre acest lucru. Căci organele superióre politice şi bisericesci nu cunósc pe Savu Drăgoi, ci pe oficiul parochial şi protopresbiteral. Prin aceste organe s'a procurat încuviinţarea de colectare a milei pentru edificânda biserică, dela locurile competente atât politice cât şi bisericesci. Prin aceste organe va trebui sĕ se mai facă şi alţi paşi ulteriori întru ajungerea scopului.

Deci dle „Argus“ până când umbli pe calea anonimităţii cu astfel de pamflete, te declar nu de un „Argus“ ci de un perfect miop şi maliţios. Cu publicaţiuni de ale Dtale nu ajuţi ci strici causei. Iţi recomând Dtale deci pocăinţa dată nouĕ, şi te consult a te întórce dela calea pe care umbli.

Ioan Popovici,
par. gr.-or. în Sadu,
şi filia Cisnădie.

Cunţa, 3 Iuniu 1895.

Onorabilă redacţiune!

O îndoită sĕrbĕtóre a avut frumósa comună Sĕliştea la 9 Iuniu a. c. Şi adecă după ce la altare s'a adus rugi ferbinţi Dḑeului celui bun şi îndurătoriu ba după-ce la biserica din centru poporul curgea în mod neobicinuit şi acésta fiind că aflase că acolo are sĕ servéscă un preot şi protopop tinĕr D. Romul Mircea. Şi pe drept nici nu s'au înşelat, tinĕrul protopop a servit şi cu simpatica şi dulcea sa voce a sciut sĕ divinizeze nu numai poporul dar şi inteliginţa care aprópe tótă dame şi domni au asistat sĕ vede ca mai mult în onorul numitului protopop.

După eşirea din biserică fie-care se vedea atras către scólă unde îi aştepta o nouă desfătare sufletéscă, şedinţa adunării generale a despărţĕmêntului al V-lea al Asociaţiunii transilvane pentru literatura şi cultura poporului român. Şi pe drept că pregătirile ce s'au făcut în causa acésta au fost de aşa încât încă din piaţă trebuia sĕ atraga atenţiunea trecĕtorilor. Calea din piaţă până la scólă era împodobită cu verdéţă, curtea scólei cu braḑi ér arangiamentul salei celei mari în deosebi frontul era atât de cu artă împodobit prin flori naturale încât aşa ceva numai la oraşele mari se póte aştepta.

In adevĕr nu sciai ce sĕ admiri mai mult arta ori zelul bravilor arangiatori. Şedinţa s'a deschis la órele 10½ în faţa unui public respectabil.

In termin modest au fost de faţă aprópe 100 inteligenţi dame şi domni şi cirea 250—300 poporeni aleşi din Sĕlişte şi jur. Notarii cari aparţin acestui despărţĕmênt au participat aprópe toţi, învĕţătorii au fost puţini preoţi şi mai puţini.

Pe viitoriu ar fi de dorit ca preoţii, învĕţătorii precum şi toţi inteligenţii din despărţĕmânt lipsirea fără motive binecuvêntate sĕ-o ţină şi considere de o ruşine naţională.

Cuvêntul de deschidere a mult zelosului director a fost de un cuprins care a trebuit se intusiasmeze şi şi pe cel mai flegmativ dintre asistenţi.

In dînsul s'a arĕtat importanţa cultivării poporului de rênd cu carea razimă puterea tuturor statelor şi carea singură forméḑă puterea viaţa şi vecnicia unui popor.

Arată până la evidenţă cum cele mai numĕróse popóre neprimind cultura au trecuit sĕ dispară cu desĕvîrşire în abisul perirei vecinice şi din contră cultura poporului a făcut din popórele mici subjugate popóre puternice libere şi independente. Asociaţiunea transilvană este acea instituţiune egală în jurul căreia cu toţii putem sĕ ne coucentrăm tóte puterile intelectuali şi morali şi anume pentru cultivarea poporului carele este singura nóslră putere.

La lucru dar cu toţii la muncă cinstită şi rodnică şi viitoriul cel mai apropiat o sĕ ne aducă îndestularea carea de vécuri oftăm.

Acestuia 'i-a urmat raportul comitetului despre activitatea sa din care s'a observat că despărţĕmêntul a făcut un început salutar A fost primit cu mare satisfacţie.

Acestuia 'i-a urmat prelegerea porală a d-nului R. Simu, despre cultura albinelor, a vermilor de mătasă precum şi modul creerii altor mijlóce de câştig pentru popor.

Graiul a fost poporal, cunoscinţele temeinice, succesul pentru popor deplin satisfăcĕtor. Sperez mult că acéstă prelegere o sĕ aibă pentru popor urmări binecuvêntate.

D-nul Simu şi cu acéstă ocasie a arătat că este şi un bun dascăl a poporului.

Tot asemenea a fost şi prelegerea d-nului Dumitru Banciu, carea deşí a obosit niţĕl poporul totuşi 'i-a succes a-i da unele instrucţii de tot necesari din formarea şi conservarea beuturilor spirituóse. Şi una şi alta dintre prelegeri au lucrat cu efect la cultivarea şi nobilitarea poporului nostru.

Şedinţa a durat preste 2 şi jum. óre şi în fine s'a putut observa că pe lângă câştigul intelectual şi moral a mai reeşit şi un câştig material în suma de 333 fl. v. a.

Étă dar ce póte un om înzestrat dela Dumneḑeu cu cele mai nobile porniri de cultură şi progres. Prudinţa, tactul şi zelul cu cari lucră neobosit, bravul director al despărţĕmêntului al 5-lea pe tóte terenele culturali, în curênd o sĕ câştige încrederea desĕvîrşită a întregei mărginenimi, ceea ce o şi merită.

Aceste sunt fapte şi nu vorbe, progrese şi nu păreri.

„Adevĕrul“.

Programa

esamenelor publice la institutul Andreian pedagogico-teologic greco rĕsăritean în Sibiiu cu finen anului 1894/5.

A. Secţiunea teologică.

Luni în 19 Iuniu a. m. Enciclopedia şi Isagogia cl. I., prof. Dr. I. Stroia şi I. Ghibu, p. m. Morala cl. II, prof. I. Hannia.

Marţi în 20 Iuniu a. m. Pastorala şi Liturgica cl. III, prof. Dr. I. Hannia, p. m. Istoria bisericéscă cl. I. prof. Dr. Remus Roşca.

Mercuri în 21 Iuniu a. m. Dreptul canonic cl. III., prof. Dr. P. Şpan, p. m. Pedagogia generală cl. II. şi ped. II., prof. Dr. P. Şpan.

Joi în 22 Iuniu a. m. Dogmatica şi Polemica cl. II., prof. Dr. V. Saftu, p. m. Economia cl. III şi ped. III., prof. Dr. I. Stroia.

Vineri în 23 Iuniu a. m. Didactica şi Metodica cl. III. şi ped. III., prof. Dr. P. Şpan, p. m. Esegesa şi Ermeneutica cl. I., prof. I. Ghibu.

Luni în 26 Iuniu a. m. Literatura română cl. I., prof. Dr. V. Saftu.

Marţi 27 Iuniu a. m. Cântările bisericesci şi Tipic toţi elevii, prof. Dem. Cunţan, p. m. Musica vocală şi instrumentală toţi elevii, prof. G. Dima.

Mercuri în 28 Iuniu a. m. Omiletica cl. III., prof. Dr. V. Saftu, p. m. Conferenţa profesorală pentru stabilirea clasificaţiunilor.

B. Secţiunea Pedagogică.

Luni în 19 Iuniu a. m. Limba magiară ped. I., prof. Dr. Remus Roşca, p. m. Geografia ped. I. şi II., prof. Dr. I. Stroia.

Marţi în 20 Iuniu a. m. Limba magiară ped. II. şi III., prof. Dr. R. Roşca, p. m. Istoria universală ped I. prof. Ioan Ghibu.

Mercuri în 21 Iuniu a. m. Istoria bisericéscă ped. II., prof. I. Ghibu, p. m. Fisica ped. III., prof. Dr. I. Stroia.

Joi în 22 a m. Istoria naturală ped. I. şi II., prof. Dr. I. Stroia, p. m. Constitutia patriei ped. III., prof. Dr. P. Şpan.

Vineri în 23 Iuniu a. m. Istoria patriei ped. II., prof. Dr. Remus Roşca. p. m. Limba română ped. I. şi II., prof. Dr. V. Saftu.

Luni în 26 Iuniu a. m. Computul ped. I. şi II. prof. I. Ghibu, p. m. Limba română ped III. prof. Dr. V. Saftu.

Marţi în 27 Iuniu a. m. Cântările bisericesci şi Tipicul toţi elevii semin. prof. D. Cunţan p. m. Musica instrument. şi Gimnastica toţi elevii prof. G. Dima, Dr. P. Span.

Mercuri în 28 Iuniu a. m. Religia ped. I. şi III., prof. I. Ghibu, p. m. Conferenţa profesorală pentru stabilirea clasificaţiunilor.

Joi în 29 Iuniu a. m. Serviciu divin cu rugăciune de mulţămită şi încheierea solemnă a anului scolariu.

Vineri în 30 Iuniu a. m. Estradarea absolutoriilor şi atestatelor.

Sibiiu, din conferinţa profesorală, ţinută la 3 Maiu 1895.

I. Hannia,
director.

Epizootia din Ungaria.

Cu privire la bóla ce bântăe sălaşurile de râmători dela Steinbruch. găsim în numĕrul dela 6 Iunie ştilul nou al ḑiarului „Pester Loyd“ următórele amĕnnnte:

In unul din numerile trecute ale acestei foi am reprodus o ordonanţă a dlui Iulius Mikloş, secretar de stat în ministerul de agricultură, prin care guvernul arată tóte mĕsurile necesare pentru stêrpirea epizootei râmătorilor.

Ordonanţa, esmisă de consiliul de ministri şi aprobată de M. S. Impĕratul, are de scop în prima linie de a arăta esact origina şi esistenţa epizooticei, apoi, prin instrucţiunile sale, arată mijlócele pentru a cunósce bóla şi a o circumscrie. Ministerul, avênd în vedere marele pericol ce ameninţă tot comerciul cu râmătorii din Ungaria, a luat tóse mĕsurile posibile pentru înnăbuşirea bólei importate din Statele de vest, a reuşi mai iute de cât d e.: Englitera, unde mijlócele de stârpire s'au luat deja de un an şi jumĕtate.

Pentru a ajunge la scop, trebue în prima linie ca serviciul de denunţare sĕ fie fórte esact şi sever şi propietarilor de râmători pentru a nu ascunde nimic, li se va acorda o despăgubire pentru râmătorii omorîţi.

Indată ce vor sosi datele esacte de ivirea epizootiei, se va începe acţiunea din partea organelor veterinare ale ministerului, prin care se speră mai intâiu a se localisa şi mai pe urmă a se sfêrşi cu desăvârşire bóla.

De altmintrelea, trebue sĕ constatăm că ivirea epizootiei nu a ajuns la acel grad, după cum unele organe de publicitate o presupune.

S'a dovedit că bólele recunoscute au avut de multe ori cu totul un alt caracter (râie, pojar), şi atunci numai era trebuinţă de o oprire a comerciului.

Nu mai puţin este adevĕrat totuşi, că situaţiunea e tristă. Mai cu samă starea dela Steinbruch este penibilă şi guvernul împreună cu comuna şi cu părţile interesate nu vor întârḑia de a lua tóte mĕsurile pentru a readuce acest têrg la înălţimea lui de odinióră. Acum epizootia continuă a esista şi ce e mai trist este că râmătorii îngrăşaţi au fost atinşi de bólă.

Conform datelor ce avem, numĕrul celor dispăruţi din sălaşele din Steinbruch s'a urcat la 32.461 din care 6724 au căḑut, 2709 au fost ucişi fiind molipsiţi, şi 23.028 au fost tăiaţi.

Starea actuală nu o cunóscem tocmai precis. S'a dovedit că arătările făcute în timpul din urmă nu au fost esacte şi autorităţile au ordonat numĕrarea rêmătorilor ce sĕ află în sălaşe. Avem informaţiunea că s'ar afla 55.000—60.000 bucăţi. După căm scim, cererea ministrului de agricultură făcută către guvernul din Austria, pentru a permite exportul a 3000 rêmători pe săptămênă pentru piaţa din Viena, a fost admisă.

Cel dintâiu transport va avea loc în ḑilele acestea sub un control veterinar sever.

Celebrul profesor dr. Schűtz din Berlin, care dimpreună cu d. Lofber a descoperit baccili la epizootia rêmătorilor, a fost trimis de guvernul german la Steinbruch ca sĕ studieze epizootia rêmătorilor. In timp de 4 ḑile a terminat, împreună cu d. dr. Ratz, numĕróse cercetări bacteriologice şi a ajuns la acelaş resultat ca și Academia veterinară din Budapesta, adecă a declarat bólele contagióse din Steinbruch ca epizootie.

Convocare

„Reuniunea învĕțătorilor români gr.-or. din despărțĕmêntul Făgărașului“ își va ține a doua adunare generală din estan *Dumineca în 18 Iuniu a. c. st. v.* în opidul Făgăraș, la care sĕ conchiamă toți membrii și sĕ învită a participa toți binevoitorii acestei corporațiuni. Epitropiile parochiale și scolare sunt îndatorate a provedé pe învĕțători cu diurne de 1 fl. și paușal de călĕtorie.

Programa:

1. La 8 óre a. m. serviciu Dḑeesc în biserică.
2. Participarea în corpore la esamenul scólei române din loc.
3. Deschiderea ședinței.
4. Conferința didactică asupra esamenului.
5. „România“, prelegere practică de I. Ciungara.
6. „Fasolea“, prelegere practică de V. Bărbat.
7. „Pilda sămĕnĕtorului“, prelegere practică de D. Chiujdea.
8. „Triunghiul“, prelegere practică de M. Mușat.
9. „Fenomenele naturale aborii, norii, plóia, zăpada, róua și bruma“, prelegere practică de N. Roșca.
10. „Balcanul și Carpatul“, declamațiune de N. Ludu.
11. Raportul cassariului și încasarea tacselor.
12. Inchiderea ședințelor.

Făgăraș, în 23 Maiu 1895.

Nicolau Aron, președinte.
I. Berescu, secretariu.

Nr. 363 [77] 1—2

CONCURS.

Pentru un oficial de esactorat de nou înființat la comitatul Sibiiu, care post e împreunat cu un salariu de 600 fl. 100 fl. bani de cuartir, și care post se întregesce prin denumire din partea comitelui suprem se publică concurs.

Concursele provĕḑute cu documentele de cualificațiune cuprinse în alinea primă §. 18 art. de lege I. din 1883 se fie promovate până la 28 Iuniu a. c. la mine.

Se cere cauțiune în mărimea salariului anual.

Sibiiu, 13 Iuniu 1895.

Comitele suprem al comit. Sibiiu
Thalmann.

Nr. 33/1895. [75] 2—3

Publicațiune.

Din partea subscrisului oficiu parochial se aduce la cunoscință publică. cumcă **Duminecă în 7 Iuliu st. n. a. c. la 2 óre p. m.** sĕ va da în licitațiune publică minuendă. în cancelaria parochială din comuna Poiana Mĕrului, clădirea edificiului scolar din acéstă comună, constătător din 6 odăi, conform planului de edificare, aprobat din partea Preavenerabilului consistoriu în ședința de dto 14 Ianuarie 1895 Nr. 8961 Epitr

Condițiunile de licitațiune, planul, precum și preliminarul speselor sĕ pot vedé la cancelaria oficiului parochial în ori-ce bună vreme

Doritorii de a întreprinde acéstă clădire vor fi datori a depune un vadiu în bani gata, sau hârtii de valóre în sumă de 10% dela suma de esclamațiune statorită cu *6612 fl. v. a.*

Din ședința comitetului parochial gr. or. din Poiana Mĕrului, ținută la 26 Februariu 1895.

Oficiul parochial gr.-or.
Moise Micu,
preot.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți: [169] 15

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat.	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemente de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—·06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru nou cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 64 Sibiiu, Joi, 8/20 Iuniu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 7 Iuniu 185.

Incă câteva ḑile, şi se vor închide uşile scólelor nóstre 10 luni au muncit învěţătorii noştri, 10 luni au resunat glasurile lor, propoveduind fiitorilor cetăţeni.

Vîrtutea nóstră in suferinţe şi-a aflat partea sa cea mai bună, şi acésta mai potrivit o aplică le sine dascălii dela satele nóstre. Suferinţele au fost partea cea mai bună din resplata lor.

Legislaţiunea s'au grijit de multe dar nu a avut cunoscinţă despre năcazurile, cu cari se luptă poporul nostru, despre něcazurile, cari se pun în calea entusiasmului, cu care tiněrul învěţătoriu şi începe cariera sa în sinul poporului român.

Pe noi de astă dată ne preocupă něcazurile, cari se pot delătura pe lângă o activitate neobosită a direcţiunilor locale scolare, şi pe lângă o disciplină de fer, aplicată fără de nici o considerare.

Greutatea cea mai mare o observăm la delăturarea neajunsurilor în ce privesce absenţiile scolare, şi încassarea salarielor învěţătoresci la scólele, unde salariul se solvesce din repartiţie.

Aici întêlnim greutăţi, cari trebue sě ne pună pe gânduri, şi sě cugetăm serios pentru delăturarea lor.

Ne-am pus în contact cu bărbaţi de scólă din diferitele părţi ale ţěrei nóstre, şi am observat o plângere gegerală în ce privesce multele absenţii de scólă.

Legile patriei nóstre au enunciat ca principiu în educaţiune şi instrucţiune obligativitatea, şi ca remediu pentru neobservarea acestui principiu enunciat a pus pedepsele, şi pedepsele sunt de tot grele.

Nu stă în nici un raport principiul obligativităţei, cu cel al esecutivei, unde vine aplicată şi pedépsa.

Obligativitatea în instrucţiune pretinde logice o instrucţiune gratuită. Dacă oblig pe părinţi la trimiterea pruncilor la scólă, aşa în tesă generală, atunci ca stat cultural trebuie sě-i dau instrucţiune gratuită.

Statul însě nu o face acésta. De aci vine legionul de greutăţi, cu care ne întêlnim în viéţa practică.

Multele casuri de absenţă în cele mai multe locuri se scusă cu sěrăcia poporului.

La locul al doilea vin referinţele locale de comunicaţiune, şi la locul al treilea indolenţa şi nepriceperea organelor chemate a lumina poporul, şi a controla ordinea internă din scólă.

Neajunsurile aceste sunt generale, nu le întêlnim numai la noi, le întêlnim la scólele susţinute de stat, la scólele comunale, le întêlnim pretutindenea, şi va trece încă vreme la mijloc, până ne va succede sě ajungem în punctul frecuenţei scolare la o stare normală.

Neajunsul al doilea zace în prestarea dotaţiunei învěţătorului. A îngrigit legea, ca învěţatorilor sě le asigure o dotaţiune onestă, a luat měsuri, ca dotaţiunea sě se şi încasseze regulat, însě neajunsuri întêlnim şi aici, şi nu numai la scólele confesionale sunt asemene neajunsuri, ei chiar şi la cele susţinute de stat sunt casuri, unde învěţătoriul e vecsat fără de nici o cruţare.

Neajunsul aici nu e în sistem, ci în esecutivă zace rěul, care pune grozave pedeci în calea progresului în scolele poporale.

Ne mărginim numai la scólele nóstre, şi constatăm acest rěu, care cu o ḑi mai nainte trebue delăturat.

După legea cea nóuă, care regulézǎ salariele învěţătoresci, dacă dotaţiunea învěţătoréscă se solvesce din repartiţie anume din naturalii, salariul trebue se fie asigurat încă de prin Novembre pentru întreg anul scolariu.

Durere, la noi acésta se observă în puţine locuri, şi dacă s'ar aplica o rigóre din partea oficielor protopresbiterale, uşor s'ar puté esecuta fără multe greutăţi, căci poporul când are, bucuros dă pentru scóle, bucuros dă pentru scopuri generale bisericesci, numai sě i se céră la timp, şi sě se deschidă calea la inima lui cea milósă.

Am sulevat încă de acuma aceste lucruri, ca cei chemaţi sě caute a şi împlinî datorinţa în consciinţă de timpuriu.

In dar vom aduce regulamente preste regulamente, în dar vom accentua în articlii avêntaţi importanţa scólei şi binefacerile ei pentru desvoltarea culturală a némului românesc.

Aramă sunătóre, şi chimval rěsunětoriu vor fi tóte, dacă nu vom priví lucrurile în practică, şi nu vom căuta acolo îndreptarea rěului.

In practică sě ne îndreptăm neajunsurile, şi atunci vom da înainte. Dumneḑeu sě ne ajute!

Revista politică.

In ministeriile de interne şi de justiţie lucrézǎ ómenii din rěsputeri, ca sě sě pótă pune în aplicare cu 1 Octobre a. c. cele d'întâi trei legi politice-bisericesci: Legea pentru dreptul matrimonial, pentru religiunea copiilor şi pentru matriculele de stat.

In ce privesce organisarea acestora, adecă a matriculelor de stat, vor fi în tótă ţara 23 de districte matriculare, cari vor consta din un numěr proporţionat de cercuri matriculare. In fruntea fie-cărui district matricular sě va denumì un inspector de matricule. Acesti inspectori vor căpăta ca funcţionari de stat pensiunea lor după legea statului. Ḑece inspectori vor fi salarizaţi după cl. VII de salarii cu câte 2000 fl. pe an, ceilalţi trei spre ḑece după cl. VIII cu câte 1400 fl. pe an; afară de acésta vor avea şi bani de cuartir potrivit cu împregiurările locale şi câte 600 fl. paușal de călătorie. Concursul pentru ocuparea acestor posturi sě va publica în numěrul de Dumineca al fóiei oficiale. Petiţiunile întrate până aḑi (e lucru curios, că la aceste posturi sě îmbulḑesc şi o mulţime de preoţi, deşi ei sunt espres escluşi prin lege), vor fi luate în considerare la concurs; ba cei interesaţi le vor puté şi întregì, dacă va fi de lipsă. Concursul espiră la 10 Iuliu st. nou.

Denumirea inspectorilor de matricule sě va face pe la mijlocul lui Iulie; cei denumiţi vor avea sě facă pe la începutul lui August un curs special de 3 până în 4 ḑile. Ei vor avea apoi datorinţa, sě iniţieze pe conducětorii de matricule în afacerile lor aşa, că cu 1 Octobre sě se pótă începe negreşit. Numěrul conducětorilor de matricule sě va urca dela 4800—4900; dintre acestia vor avea 4008 şi dreptul de a încheia căsětorii, ceilalţi vor avea sě conducă numai matriculele celor născuţi şi a celor morţi.

Numěrul şi împărţirea cercurilor matriculare este stabilit deja aprópe pentru ţara întrégă: mai sunt numai nişte pertractări cu câteva comitate dar şi acestea sě vor isprăvi în procsimele ḑile. Conducătorii de matricule vor fi aleşi cu deosebire dintre notari, judecători şi amploiaţi dela administraţie, ér onorarul lor va fi după putinţă acelaş. Unele comune şi cercuri matriculare n'au stabilit un onorar special pentru conducětorii de matricule; cu tóte acestea nu se póte pretinde, ca amploiaţii respectivi sě nu fie renuměraţi cu nimic pentru munca lor. Ca conducětori de matricule, sau mai bine ḑis ca conducětori substituiţi de matricule se vor denumi în tot casul, însě într'un numěr fórte restrîns şi învěţători, însě numai acolo, unde vor permite aceste autorităţile bisericesci.

Pentru acoperirea speselor cu întroducerea matriculelor e pusă în budgetul de acum numai suma de 275.000 fl. Acéstă sumă însě nu va ajunge, pentru-că spesele de tipar sunt cu mult mai mari decât cheltuelile, ce le are statul cu persónele, ce le va angaja. Fie-care conducětor de matricule primesce un volum mare de cărţi de matricule, solid legat; un astfel de volum póte sě dureze într'unele comune 10—15 ani, căci în fie-care carte sě pot întroduce 600

FOIŢA

Documente pentru limbă şi istorie.

Nr. 1680, 6 Aprile, 1780.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul guvernium, precum a sa preaosfinţită chesaro-crăéscă şi apostolicéscă mărire prin milostivul seu decretum care au eşit la 11 Martiu anul curgětoriu cu milostivire bine i-au plăcut a porunci ca toţi preoţii sě facă protocolum în care sě scrie tóte poruncile împěrătěsci şi guvernialicesci.

Nr. 4679, 26 Septembre, A. 1780.

Cu milostivire poruncesce înălţatul crăesc guvern ca de acum înainte care ómeni sě judecă sě nu se mai globéscă cu bani, ci după vină se vor canoni cu bătae.

Nr. 4857, 14 Septembre, A. 1780.

Cu milostivire arată înălţatul crăesc guvernium precum a sa preaosfinţită chesaro-crăéseă şi apostolicéscă mărire cu milostivire bine i-au plăcut a porunci ca preoţii neuniţi sě nu îndrăsnéscă a cununa ómeni de dóue legi.

Şi noi tare vě poruncim sě nu cutezaţi a cununa ómeni de dóue legi nici din alte parochii.

S'au dat în Sibiiu, 10 Novembre, 1780.

Ioan Popovici,
vicariş neuniţilor.

Nr. 6371, 7 Dechemvrie, A. 1780.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul guvernium precum a sa preaosfinţită chesaro-crăéscă şi apostolicéscă mărire prin milostivul seu decretum care au eşit la 16 Noemvrie anul curgětoriu cu milostivire bine i-au plăcut a porunci ca preoţii neuniţi sě nu cuteze a boteza copii de legea papistăşască sau unită.

Şi mai cu tărie vě poruncim sě nu botezaţi copii de alte legi, feştecare om sě boteze la popa de legea sa.

S'au dat în Hondol, 30 Dechemvrie 1780.

Ioan Popovici,
vicariş neuniţilor.

Nr. 141, 18 Ianuarie, A. 1781.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul guvernium precum a sa preaosfinţită chesaro-crăéscă şi apostolicéscă mărire prin milostivul seu patenş care au eşît la 22 Dechemvrie, anul trecut cu milostivire bine i-au plăcut a porunci, ca noviţiuşii cari sě duc la mănăstiri sě nu fie slobod a da mănăstirii sau bisericii mai mult decât 1500 florinţi, pentru-că ce va fi mai mult se va întórce la rudenii şi cotractuşul se va strica.

Nr. 3445, 15 Maiu, A. 1781.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul guvernium precum a sa preaosfinţită chesaro-crăéscă şi apostolicéscă mărire prin milostivul seu decretum care au eşit la 25 Aprilie anul curgětoriu cu milostivire bine i-au plăcut a porunci că fără scirea împěrăţii nici dela o lege sě nu se mai ia bisericile.

Nr. 4533, 16 Iunie, A. 1781.

Cu milostivire arată înălţatul crăescul guvernium şi poruncesce ca preoţii neuniţi sě nu cuteze a cununa cătane împěrătesci numai care va avé carte de sloboḑire dela regementul sěu.

Păziţi preoţilor înălţatele porunci sě nu cădeţi la mare pedépsă.

S'au dat în Sibiiu, 10 August 1781.

Ioan Popovici,
vicariş neuniţilor.

(Va urma.)

de casuri de nascere, de mórte, sau de căsătorie. Hârtia e cât să póte de durabilă. După astfel de pregătiri numai rămâne îndoială, că e posibil, ca cu 10 cr. să se introducă matriculele de stat dice „Neues Pester Journal“.

In ministeriul de justiţie au trebuit să se lucreze 9 ordinaţiuni, cari privesc punerea în aplicare a legilor politico-bisericesci.

1. ordinaţiunea de introducere a legii pentru dreptul matrimonial.

2. Ordinaţiunea cu privire la procedura judecătorăscă în casuri de plângeri contra purtării necorecte şi nelegale a conducătoriului de matricule.

3. ordinaţiunea cu privire la procedura judecătorăscă în causa reclamaţiunilor, în cas, când amêndóuĕ esemplarele de matricule s'au perdut s'au au devenit nefolosibile.

4. ordinaţiunea cu privire la procedura judecătorăscă contra refusului amploiatului civil este a da desluşiri în ce privesce condiţiunile căsătoriei şi conlucrarea lui la încheierea căsătoriei.

5. ordinaţiunea cu privire la procedura judecătorăscă în cas când să fac rectificări în matricule.

6. Instrucţiunea cu privire la procedura ce privesce condiţiunile şi încheierea căsătoriei precum şi purtarea registrelor de căsătorie.

7. ordinaţiunea în ce privesce terenul, pe care sunt în vigóre amintitele ordinaţiuni; instrucţiunea pentru cetatea şi cercul Fiume.

Din partea consiliului de ministri s'au lucrat următórele două ordinaţiuni:.

8. Ordinaţiunea de esecutare în ce privesce intrarea în vigóre a legilor pentru dreptul matrimonial (cum şi pentru religiunea copiilor) şi pentru matricule de stat.

9. Ordinaţiunea pentru aplicarea art. de lege XXXI şi XXXII, 1894 în cetatea şi cercul Fiume.

Ministeriul de culte şi instrucţiune publică a pregătit două ordinaţiuni, cari să refer la legea religiunei copiilor. Cea dintâiu din acestea va fi emisă numai din partea ministeriului de culte, şi priveste intrarea în vigóre a amintitei legi; ea scóte totdeodată din vigóre ordinaţiunea pentru boteze din Februarie 1890. A doua ordinaţiune, care să va emite şi din partea ministrilor de justiţie şi de interne, norméză în detail formalităţile învoielilor şi declaraţiunilor, ce să refer la religiunea copiilor, norméză procedura, care trebue observată la introducerea acestor declaraţiuni în matricule şi trecerea dela o religiune la alta cu învoiala tutorului,

Tóte acestea ordinaţiuni de esecutare să vor publica în decursul lunei lui Iulie.

România.

Ne vom ocupa cu liga română după impresiunile, ce ni-au făcut congresul din urmă, care s'au ţinut în Bucuresci în Dumineca şi în Lunia Rusalielor.

La alegerile în comitetul conducătoriu al ligei s'au ales numai bărbaţi din partidul liberal astădi în oposiţiune, şi astfeliu dela conducerea ligei s'au eschis tóte elementele conservatóre şi cele cari stau în ceva legătură cu guvernul actual.

Prin acésta şi nominal a devenit liga, cea ce a fost în anii din urmă, un instrument în mâna liberalilor, un instrument al patimei de partidă, spre marea perdere a scopului cultural, pentru care ea a fost iniţiată, şi care i dă titlu de esistenţă.

Şi acum mai bine se vor înţelege multe lucruri, cari până acum se mai scusară cu resóne de înaltă politică, pe care noi nu o am cunoscut şi nu o am putut pricepe.

Nu ne-am amestecat nici odată în luptele interne dintre partidele din România.
Am apreciat faptele, după cum ele ni se presentau că au valóre normală pentru consolidarea statului român, şi ni-a fost irrelevant dacă la putere au fost liberalii sau conservativii.

Denunţiaţiunile domnului Sturdza din tómna anului trecut au produs consternaţiune în tot sufletul românesc, şi a fost generală opiniunea românilor dela noi, că o asemene denunţare, o asemene provocare a guvernului din Budapesta nu şede bine în gura unui bărbat de stat, care are în vedere binele ţărei sale şi greutăţile materiale, cu cari luptăm noi românii de aici pentru lăţirea culturei în sinul poporului nostru.

Din sala Ateneului denunciaţiunea s'a mutat în senatul României şi lucrurile au luat o formă de denunciaţiune cu sistem.

Guvernul din Budapesta prin graiul deputaţilor magiari au cerut esplicări dela ministrul de esterne Kálnoky, şi acest om circumspect a sciut linisci delegaţiunile, fiind el, ministrul de esterne al Austro-Ungariei, mai român ca secretariul general al academiei române, fostul ministru de culte în România, românul Mitică Sturdza.

Activitatea ligei s'a luat de pe terenul cultural, şi s'a pus în serviciul luptelor de partidă.

La alegerile din anul acesta a fost scos din comitet bărbatul, care în istoria de desvoltare a României va juca adi mâne rolul principal, a fost scos primarul oraşului Bucuresci Nicu Filipescu, şi nealegerea lui s'a esplicat cu demonstraţiunile din Septembre trecut, când studenţii români s'au reîntors în Bucuresci dela congresul din Constanţa.

Nealegerea lui Filipescu a tras cu sine eşirea lui Ionel Grădişteanu din comitetul Ligei, şi astfel s'au lipsit acéstă instituţiune cu meniţiune culturală de cele mai escelente puteri, şi a devenit un surogat de luptă pentru răsturnarea guvernului conservator.

Pusă astfel cestiunea, guvernul va trebuí să se pună în apărare, şi în loc de a vedé întrunite ambele mari partide întru sprijinirea scopului cultural le vedem în aprigă luptă tocmai în jurul instituţiunei, care ar trebuí să le unéscă.

Ce mare deosebire între patriotismul liberalilor din România şi între cel al bărbaţilor de stat unguri!

Dar să nu vorbim noi dela noi în acéstă materie. Să dăm cuvêntul unui organ din Germania, care trage paralelă între unguri şi între românii din vecinul regat şi în mod marcant scóte la ivélă caracterul naţional şi în o parte şi în alta.

Despre congresul Ligei culturale din România se scrie diarului din München *„Allgemeine Zeitung“* o corespondenţă din Bucuresci, şi între altele se dice:

„Congresul Ligei culturale române în anul acesta a avut curs liniştit. Adunarea de popor usitată altcum la asemene ocasiune, şi împreunată cu procesiuni pe strade nu s'au ţinut, sub cuvêntul, că guvernul nu permite asemenea manifestaţiuni, în realitate însă din motivul, că a scădut interesul general şi importanţa Ligei, a scădut prin discordiile ivite în sinul ei. Liga s'a înfiinţat înainte cu câţiva ani, ca un contrapond faţă cu reuniunile culturale magiare. Dară precum celor din urmă nu le zace la inimă lăţirea culturei adevărate în sinul poporului de rassă magiară, ci adevăratul scop este magiarisarea popórelor nemagiare, deci combaterea mişcărilor naţionalităţilor din Ungaria, asemenea nu se potrivesce nici pentru reuniunea română numirea de Ligă culturală a poporului român. Nisuinţele ambelor sunt esclusiv naţionale; deosebirea e, că magiarii purced agresiv, românii însă defensiv. Cei dintâiu voesc să întemeieze un stat curat naţional magiar, cei din urmă în aceste tendenţe şi prin ele în contopirea românilor din Ungaria cu ungurii văd un pericol pentru esistenţa naţiunei române în general, şi în special pentru esistenţa naţională a regatului lor. La ambele deci posiţiunea internă politică a membrilor e lucru indiferent, din punct de vedere curat naţional, nu e normativă colórea internă politică, de aceea şi aici (în România) şi în Ungaria faptice tóte partidele politice s'au întrunit în o nisuinţă comună tuturora, şi pentru toţi de egală importanţă; în chipul acesta ambele reuniuni au mulţi membrii, şi probabil şi dispun de bogate mijlóce materiale.

Magiarii însă aici s'au dovedit cu mai multă, scólă politică. Deşi în Ungaria oposiţiunea a combătut pe regim cu tótă tăria, s'a ferit consecuent de a pune lupta şi pe terenul reuniunei culturale, şi din ţinuta guvernului faţă cu reuniunea nici odată nu a făurit armă de luptă contra guvernului. Acésta se esplică şi din împrejurarea, că în ce privesce scopul final toţi magiarii sunt de o convingere, şi luptele politice proced numai din punct de vedere de tactică, ca scopul final să se ajungă mai îngrabă sau mai încet Oposiţiunea română însă a făcut greşéla, că şi cestiunea aşa numită naţională o esploatéză pentru discreditarea guvernului în şi afară de parlament şi-l acusă de negligenţă în o cestiune de mare datorinţă naţională.

Aici însă vine în contradicere cu trecutul seu propriu, şi 'şi descopere tot scopul adevăratei sale ţinte, de a trênti cu ori ce preţ guvernul conservativ. Pre când ministeriul liberal al lui Brătianu a fos cu mult mai fără consideraţiune în cestiunea naţională, şi la cererea Ungariei a espulsat mai mulţi români ardeleni, cari au stat în legătură cu mişcarea iredentistă, guvernul actual s'a mulţămit cu oprirea demonstraţiunilor proiectate de a se face înaintea consulatului austro-ungar; ambe guvernele şi au dat silinţa se susţină tradiţionalele raporturi de pretenie către statul vecin, căruia România are se-i mulţăméscă multe, şi ambele şi au făcut datorinţa ce le impune interesul ţerei lor. Lupta pusă în sinul ligei, sub cuvêntul de a se compune un comitet esecutiv mai omogen a avut de ţintă eliminarea aderenţilor partidei guvernamentale, a avut drept resultat eşirea din ligă a conservatorilor mai de influenţă, între acestia este şi primariul oraşului Bucuresci; acestia apoi nu s'au mai interesat de ligă, şi aşa la congresul din urmă conservatorii n'au mai luat parte şi după resultatul alegerilor din urmă conducerea mai departe a ligei a trecut cu totul în mânile opcsiţiunei. Ori spre care partidă inclină majoritatea ţerei şi fie-care partide se cred a avé majoritatea, ori unde va inclina majoritatea, un lucru stă că adecă acţiunea ligei s'a slăbit, şi din acésta în locul prim trage folósele acela, contra căruia e îndreptată lupta, anume magiarii

Că prin acésta va intra o pausă în mişcarea naţionalităţilor din Ungaria, special în mişcarea românilor, acésta rămâne irrelevant, nu trebue se perdem însă din vedere, că românii ardeleni stau departe de ori şi ce mişcare iredentistă, că ei precum o au dovedit dela 1881 încóce, se baséză pre puterea lor proprie şi pre cea a împregiurărilor, şi-şi susţin programul faţă cu prigonirea aspră aplicată contra lor; se póte deci crede, că secesiunea în liga culturală română nu va avé vre-o influinţă însemnată.

Noutăţi.

Ministrul de comunicaţiune, prin ordinul de datul 2 Iuniu a. c. Nr. 36.308 interdice transportarea de porci pe teritoriul Croaţiei şi Slavoniei din causa epidemiei ce s'a ivit între vite în acele ţinuturi.

⁂

Petrecere. Diletanţii români din Sebeşul-săsesc vor arangia Duminecă în 23 Iuniu st. n. o producţiune teatrală în hotelul „La Leul de Aur“. Intrarea de persónă 50 cr. Venitul curat e destinat pentru scopuri filantropice. Se va representa opereta comică „Harţă Rezeşul“ şi comedia „Cinel-Cinel“. După representaţiune urméză joc.

⁂

Foc mare. In Berlin a ars depositul numit „Victoria“. Paguba se urcă la 1,400.000 marce.

⁂

Zidire de biserică. Biserica română gr. or. din opidul Cohalm e gata din zid şi e deja pusă sub coperiş într'un stil frumos modern. Ţăgla de pe coperişul bisericei 16 mii o au cumpărat: Nicolau D. Mircea paroch-protopop, Ioan Buzea asesor opidan, Bucur Borcoman vechiul epitrop şi Niculae Buzea econom din Cohalm, dând fie-care câte 40 fl. va să dică cu totul 160 fl.

Cealaltă parte a lucrului bisericei să va începe la primăvara viitóre, astfel ca cu ajutorul lui D-deu, biserica să fie gata de sânţire până la finea Iulie 1896, conform contractului încheiat cu interprenorul.

Biserica sa zidit şi întreg lucrul atât din zid cât şi din lemn sa făcut şi să face sub controla archietectului Kovacs din Şighişóra.

⁂

Sinucidere. Fóia „Independance belge“ aduce scirea că generalul van der Smissen s'a sinucis.

⁂

Falsificători de bani. Din Dobrica (comit. Torontal) se anunţă că acolo gendarmeria în dilele trecute a arestat o societate întrégă de falsificători de bani. Societatea se ocupă tot numai cu falsificarea corónelor şi fillerilor.

⁂

Nenorocire. In comuna Daia română, lângă Alba-Iulia, în dilele trecute a venit o plóie cu rumpere de nor. Apa în păraie a venit cu atâta vehemenţă, încât a înecat pe o muiere şi o fată, care era în câmp la lucru.

⁂

Politic nebun. Din Viena se vestesce că în dilele trecute un om tinăr a întrat în casele ducelui Windischgrätz strigând: Piară Windischgrätz! Piară coaliţiunea! tot ce i a venit în mână a stricat, până în cele din urmă servitorilor le-a succes să-l scótă afară şi să-l predee poliţiei.

⁂

Luptă crâncenă între români şi turci. In teritoriul Macedoniei după-cum i-se telegraféză din Sofia fóiei „Budapesti Hirlap“ s'a întêmplat o luptă crâncenă între câţi-va români şi turci din causa unei fete de român. Turcii au omorît atât pe fată cât şi pe doi fraţi ai ei. In lupta acésta turcii au mai omorît şi 4 gendarmi.

⁂

Kossutistii mari politici. Fiul sfântui răposat în Turin Kossuth Ferencz în fóia „Egyetértés“ dela 16 Iuniu vorbind în articolul de fond despre coaliţiunea Austriei constată că poporul magiar are un interes deosebit pentru a sprigini aspiraţiunile polonilor, cehilor şi slavilor din Austria. Óre pentru promovarea intereseler şi aspiraţiunilor legitime ale naţionalităţilor din Ungaria ce lecţiuni are de gând să dee poporului magiar acest fiu al rebelului?

⁂

Căpitani de poliţie conscii de chiemarea lor. După-cum vestesce fóia „Hazánk“ eu datul 16 Iuniu a. c. n. căpitanul de poliţie din Makó Cseresnyés Iános şi cu cel din Hódmező-Vásárhely numit Póka László ambii unguri acum de curênd şi au petrecut într'o crişmă în Hodmező-Vásárhely. Petrecerea şi o au finit-o cu o straşnică bătaie din care Póka László a eşit învingător. Astfel de ómeni meniţi a susţinea ordinea publica numai în era liberalismului magiar se pot găsí!

⁂

O scenă interesantă într'un spital milităresc. Cu câteva dile înainte de acésta a avut loc în Viena o întêmplare pe cât de tragică pe atât de comică. Weil Rezső membru al firmei din Berlin numită Jünger într'o séră îşi petrecea în o cafeneauă cu mai mulţi amici ai sei. — In apropiere de dînsul la o altă masă se afla un căpitan de ulani care avea o privire de tot curiosă; dar mai interesantă decât acésta era împrejurarea că acest căpitan nu saluta pe nimeni nici chiar pe superiorii sei. Deodată căpitanul se scólă dela masă, chiamă la o parte pe Weil și-i ḑice:

Dle sĕ me petreci acasă.

Weil surprins îl întrébă: de cine am onóre?

Acésta e tot una dta ai datorință sĕ me petreci acasă, ḑise oficerul.

Weil vĕḑênd că are de a face cu un nebun îl întrébă:

Unde locuiesci?

Nu sciu, rĕspunse oficerul.

Nu sci? Dar apoi mĕ rog cum te voiu putea petrece acasă?

Mie mi-e tot una ḑise oficerul; dta trebue sĕ me petreci acasă.

Fără de a mai schimba vorbe Weil se urcă într'o trăsură cu oficerul și merse la un spital milităresc. Dar aicea ce sĕ veḑi? Soldații cari erau postați salutau pe căpitan iar acesta arĕtând înspre Weil ḑice soldaților: „Aici am adus un nebun. Prindeți-l“.

Weil privea lucrul de glumá, însĕ soldații luară pe Weil și îl legară.

Dlor, strigă spăriat omul, nu eu sum nebun ci acest domn. Pentru aceea l'am adus fiind-că.....

Nu putu continua deóre-ce oficerul începu a'l lovi cu sabia. In scurt timp se schimbă érăși lucrul, Weil incepu se sară sĕ jóce, sĕ strige. Soldații numai decât au priceput că nu Weil ci oficerul e nebun; au pus pe Weil pe picior liber ér pe oficer l'au legat.

* * *

Scusă nu-i vorbă. In „Kolozsvár“ Nr. 136 din 17 Iun. cetim următórele:

„Tribuna“ reproducênd după ḑiarul nou român din Orĕștie numesce esces de zel fapta protopopului greco-catholic Stefan Pop diu Oreștie, carele a participat la procesiunea romano catolicilor dela Joia-verde și încă îndeplin ornat ducând cădelnița după preotul romano-catolic carele ducea potirul. Dovadă de mare sĕlbătăcire, că vocile române atacă și acel obiceiu vechiu și frumos, de a serba greco catolicii împreună cu romano-catolicii Joia-verde. Și la noi în Cluș au participat la procesiunea romano-catolicilor dela Joia-verde protopopul greco-catolic Ioan Laszlo dimpreună cu vicariul castrens Demetriu Pop în ornat bisericesc“.

Fără a ne amesteca în afacerile interne ale fraților nostri greco-catolici ne permitem a observa numai, că după cunoscințele nóstre „Joia-verde“ (Urnapja) nu este sĕrbătóre greco-catolică, că greco-catolicii au susținut ritul oriental, și că rolul acelor preoți greco-catolici, carii participă la procesiuni romano-catolice, nu este *rol de frunte* cum s'ar cuveni óspeților.

* * *

Amor prea târḑiu. In Viena s'a întêmplat că o femeie cu numele B...t cu tóte că a fost născut nu mai puțin ca 13 copii, totuși ardea de dorul de a se despărți de cărbatul ei și a se cununa cu altul pe care îl iubea peste mĕsură.

Femeia numită nu ținea în secret lucrul; a și spus'o bărbatului ei legitim că-l va părăsi și va încheia o altă căsătorie cu mult mai fericită. Și ce sĕ veḑi? Intr'o ḑi se opresce înaintea casei lor o căruță anume comandată din partea amoresului ei pentru de a-i transporta mobiliarul. Bărbatul care era de față privesce nemișcat până ce femeia își încărcă mobiliarul pe căruță și se așéḑă și dênsa.

Plecând cu amoresul ei din casă în casă fiind că el — alesul inimii sale — nu-și găsia cuartirul, în urmă vĕḑênd că înoptase venise la convingerea că iubitul ei nu voiesce altceva decât sĕ-i fure mobiliarul, aceste spunêndu-le visitiului, acesta îi descarcă mobiliarul și o lasă în mijlocul drumului. Nu mult și femeia étă că sĕ întórce la bărbatul ei legitim ḑicêndu-i:

Aci sum iarăși; nu s'a ales nimic din planul meu.

Așa e? Cum ți s'a întêmplat întrebă acesta.

M'a lăsat înșelătorul.

Bărbatul clătinând din cap îi ḑise: A fost o purtare necorectă din partea respectivului; și va sĕ ḑică totuși amêndoi vom rĕmânea.

Acestea ḑicênd, bărbatul ca totdeuna concesiv și bun de inimă strinse la piept atât pe femeie cât și pe copii sĕi.

* * *

Ungurul și în America e vitéz. După cum se telegrafézá din New-York în redacțiunea fóiei „Amerikai Nemzetőr“ a întrat un ungur și aflând acolo pe vĕdava redactorului Erdélyi Sz. Gusztáv a întrebat-o despre numele unui preot catolic. După ce și-a primit rĕspunsul a scos cuțitul și apropiindu-se de femeie a strigat:

„Acum te omor!“

Femeia din cestiune a scos cuțitul din mâna acestuia dar într'aceea s'a rănit la mână fórte grav așa încât numai intervenţiunei medicului se póte mulțămi că a scăpat de mórte. Omul acesta numai decât a dispărut și astfel până la moment este necunoscut.

* * *

Un deputat magiar bătut. Dr. Vázsonyi Vilmos advocat și deputat al Budapestei într'una din ḑilele trecute s'a dus sĕ visiteze locurile unde se transportézá gunoiurile cu scop ca sĕ-și câștige date pentru a puté face interpelațiune cu privire la aceste locuri. Un om care se afla în apropiere merse la el, îi luă bățul din mână și-l bătu cât se póte de bine. Intrebat fiind cine e, a spus că e inspectorul acestui magazin, causa pentru care l'a bătut pe deputatul Vázsonyi n'a voit sĕ o spună.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Sĕliște, 13 Iunie st. n. 1895.*)

Onorabilă Redacțiune.

Duminecă în 9 Iuniu a. c. s'a ținut în Sĕliște adunarea generală a despărțământului nou constituit al Sĕliștei al „Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“.

Sĕliștenii bravi ca totdéuna, și conscii de recerințele ospitalității — au pregătit o primire démnă de numele comunei Sĕliște, ridicêndu se la scólă, din partea primăriei o pórtă de verdéță și flori cu inscripția „bine ați venit“, ér sala cea mare a scólei de altfel destul de frumósă — a fost decorată cu mult gust așa încât ori cine vedea, că Sĕliștea cu bucurie aștéptă pe óspeți la sĕrbătóre.

Au și participat óspeți din tóte părțile și din tóte straturile sociale așa încât abia mai încăpeau în sala cea mare a scólei.

Adunarea s'a deschis cu o prea frumósă cuvêntare a vrednicului director al despărțământului Dr. Liviu de Lemeni, carea a făcut tare bună impresiune asupra întregului public ascultătoriu, însoțită fiind de vii aclamări „sĕ trăéscă“!

Dintre conclusele adunărei amintesc, că s'a decis împărțirea a dóuĕ premii de câte un galbin împărătesc pentru dóuĕ femei de țĕran, cari vor dovedi progres pe terenul cultivărei legumăritului — un ram de cultură încă negligat la poporul nostru în genere; s'a decis și aceea, ca și ședințele despărțământului sĕ fie împreunate din când în când cu prelegeri publice poporale.

In decursul ședinței s'au ținut și dóuĕ prelegeri poporale tare instructive: una din partea domnului Romul Simu director al scólei grănițeresci din Orlat, care într'un limbagiu poporal fórte frumos, a preles despre „cultura vermilor de mĕtasă“ și despre „stupărit“ — împreunată cu descrierea în mod cât se póte de practic a unui stup de model; ér alta din partea domnului magistru de farmacie Dumitru Banciu din Sĕliște, despre „Chemia practică“, carele deasemenea cu multă pricepere a sciut se încopcie de prelegerea sa, multe frumóse și folositóre învĕțături chemice pentru popor, cari ambele au fost rĕsplătite de publicul cel numĕros cu călduróse aplause.

Dar nu numai resultalul moral și cultural al acestei strălucite adunări a fost așa de frumos, ci și resultatul material, însinuându-se un șir întreg de membrii noi între cari amintesc pe comuna politică Sĕliște, și pe dl proprietariu Dumitru Vulc din Sĕliște, cari s'au făcut membrii pe viață, — așa în cât s'a adunat o sumă de preste 300 fl. v. a. pentru scopurile mărețe culturale ale asociațiunii nóstre.

După încheerea adunărei, partea cea mai mare a publicului adunat s'a așeḑat la masa comună în grădina hotelului comunal, și lucru firesc, că simțĕmêntul general de entusiasm și bucurie produs printr'o adunare atât de pompósă, și a și aflat espresiunea într'un șir întreg de frumóse cuvêntări la masă. Prima cuvêntare s'a ținut din partea domnului director al despărțĕmêntului în sănătatea Ilustrului președinte al asociațiunei a dlui vicariu metropolitan Ioan Moldovan, apoi au mai urmat și altele în sănătatea d. director al despărțĕmêntului Dr. Liviu de Lemeni, a femeei române a preoților și în deosebi în sănătatea harnicului notariu comunal Nicolau Henţiu și a primarului Nicolau Mosora etc. Dar și cu ocasiunea acésta d. învĕțător D. Lăpădat din Sĕliște, cunoscut dealtcum și sub numele de „Trică“ — a binevoit a-și ridica glasul sĕu și cu obicinuitu-i humor ne-a delectat și ne-a atins în modul cel mai plăcut córdele inimilor nóstre.

Intre óspeți mai din depărtare cu bucurie am salutat în mijlocul nostru pe patru domni profesori din Blașiu în frunte cu Domnul Dr. Șmigelschi apoi pe dl protopresbiter gr.-or. din Mediașiu Romul Mircea cu soția sa.

Atât la ședință cât și la prânzul comun am avut fericirea sĕ vĕd o comună frumósă de dame în frunte cu preastimata și démna soție a directorului dómna Eleonora de Lemeni născută Dörr, carea deși de origine germână, crește românesce cinci copii români și cu deosebită plăcere participă și conlucră la tóte afacerile de bine ale românilor, fără ca se aștepte altceva decât iubirea și respectul cari cu înbelșugare îi sunt asigurate.

Iată, onorată redacțiune, ce frumósă și strălucită adunare am avut prilej a vĕ descrie, ca dovadă că Sĕliștenii într'adevĕr merită numele cel bun care-l au prin tóte părțile locuite de români, și că se află aci vrednici și harnici conducători, cari fără larmă multă dar în acelaș timp activi și zeloși, promovézá cu viu interes cultura poporului nostru pe tóte terenele. Onóre lor! *Unul pentru mulți.*

Prospect

pentru subscrierea de 200 bucăți acțiuni (neoptate) din emisiunea II a institutului de credit și economii „Albina“ în Sibiiu.

In sensul prospectului Nr. 7600 din 8 Aprile a. c. au optat pe lângă observarea tuturor condițiunilor prescrise până la terminul ficsat pe ḑiua de 15 Iuniu 1895 st. n. 548 acționari în total 2800 bucăți acțiuni din emisiunea II. de acțiuni a institutului nostru.

Au rĕmas deci nesubscrise 200 bucăți acțiuni, cari în sensul conclusului Nr. VII. al adunării generale din 27 Martiu a. c. sunt reservate tot pentru acționarii de până acum ai institutului *cu prețul de fl. 200 v. a.*

In sensul acestui conclus direcțiunea subsemnată deschide subscripțiunea la aceste 200 bucăți acțiuni pe lângă următórele cundițiuni:

1. *Drept de opțiune* au toți acționarii actuali ai institutului.

2. *Insinuarea* se face după formularul de pe fóia a doua a acestui prospect, pe lângă indicarea numerilor acțiunilor și a numĕrului, sub care aceste au fost introduse în registrul emisiunei noue.

Presentarea acțiunilor deja stampilate nu se recere. Acționarii însĕ, cari până la 15 Iuniu nu s'au insinuat la emisiunea nouă, au se observe întru tóte condițiunile ficsate în prospectul Nr. 7600 din 8 Aprile a. c.

3. *Terminul ultim* al insinuării este ḑiua de **31 Iuliu a. c. st. n.**

4. *Prețul* acțiunilor de fl. 200 v. a. se va rĕspunde în sensul §-lui 9 din statute în 5 rate trimestrale de câte 20% și anume:

I. și II. rată până la 1 Octobre 1895.
III. „ „ „ 1 Ianuariu 1896.
IV. „ „ „ 1 Aprilie 1896.
V. „ „ „ 1 Iulie 1896.

Se pot plătí însĕ și mai multe rate sau prețul întreg deodată.

Față cu acționarii, cari nu vor plătí ratele regulat, se va aplica § 10 din statute.*)

5. *Acțiunile noue* se vor estrada cu datul de 1 Iulie 1896 și vor participa la dividenda anului 1896, din care causă după ratele ce se vor solví după 1 Ianuariu 1896, sunt a se rĕspunde și 5% interese dela acest termin. Pe anul 1895 acționarii vor primí după valórea nominală 5% interese pe timpul dela sosirea banilor la cassă până la 31 Decembre 1895.

6. *Numĕrul acțiunilor*, ce le póte subscrie fie-care acționar, este nelimitat. La cas dacă până la terminul de 31 Iuliu se vor subscrie mai multe acțiuni decât 200, reducerea se va face în proporțiunea ficsată în § 6 al statutelor, însĕ astfel ca în primul rênd fie-care optant sĕ priméscă câte o acțiune, ér însinuându-se mai mulți acționari decât 200 diferența se va scóte prin sorț.

Sibiiu, 16 Iuniu 1895.

„Albina“, institut de credit și de economii.

Directorul esecutiv:
Cosma.

Bibliografic.

Buletin statistic general al României publicat de direcțiunea statisticei generale (directorul statisticei generale C. E. Crupenski) Anul III Nr. 1 și 2 Sumarul: Statistica agricolă pe anul 1891/2, precedată de un raport al directorului Statisticei generale și o introducțiune de C. E. Crupenski, directorul Statisticei generale și G. R. Turburi, șeful biroului II al directorului Statisticei generale. Bucuresci, Lito-tipografia Carol Gőbl strada dómnei 16. Prețul 3 lei 50 bani.

*

A apărut nr. 11 din anul al doilea al revistei ilustrate pentru familie „*Vatra*“, avênd următoriul sumar; O familie domnéscă în exiliu (urmare și fine), de Neculai Iorga; Zestrea, de Guy de Maupassant, Tr. de C. Ramură; Sburătóre, de Ion Brézu; unei visătóre, poiesie de Ion Țicudian; Paricidul, de Guy de Maupassant, Tr. de C. Ramură; Nora, dramă în trei acte, de Henric Ibsen (urmare) Tr. de B. Marian; Dela sat, poesie de Maria Cuuțan; Majoratul, de Hoffmann, (urmare și fine) Tr. de C. Ramură; Fel de fel. * * * Ilustrațiile: Căḑut!; La rugăciune; După culise; Chopin; O telegramă; Mănăstirea Voronețu; Tinere Japonese la recolta céiului.

---

*) Publicăm și corespondența acésta despre despărțĕmêntul din Sĕliște al asociațiunei, deórece ea tinge momente sociale cari nu s'au cuprins în corespondența din numĕrul trecut. Red.

*) §. 10. Pentru ratele de acțiuni, cari nu s'au numĕrat la terminul ficsat, sunt a se plătí institutului 5% interese de întârḑiare

Acționarilor, cari n'au numĕrat la termin vre o rată, li se pune, prin publicarea numerilor acțiunilor respective în foile societății (§. 4) un termin peremptoriu de șase sĕptĕmâni, și dacă nici până la espirarea aceluia nu vor face versamintele cerute, atunci sumele plătite de ei mai nainte cad în folosul institutului, ér titlurile acțiunilor lor se anulézá și sub aceiași numeri se emit alte titluri de acțiuni. Anularea se publică.

Nr. 363 [77] 2—2

CONCURS.

Pentru un oficial de esactorat de nou înfiinţat la comitatul Sibiiu, care post e împreunat cu un salariu de 600 fl. 100 fl. bani de cuartir, şi care post se întregesce prin denumire din partea comitelui suprem se publică concurs.

Concursele provĕdute cu documentele de cualificaţiune cuprinse în alinea primă §. 18 art. de lege I. din 1883 se fie promovate până la 28 Iuniu a. c. la mine.

Se cere cauţiune în mărimea salariului anual.

Sibiiu, 13 Iuniu 1895.

Comitele suprem al comit. Sibiiu
Thalmann.

Concurs.

La magistratul din Sas-Sebeş a devenit vacant un post de cancelist, cu salariu de 600 fl.

Concursele instruate cu carte de botez şi cu testimonii de cualificaţiune sunt de a se subşterne subscrisului până în 21 a lunei curente.

Sibiiu, 1895, Iuniu 9.

Reissenberger,
vicecomite.

Nr. 33/1895. [75] 3—3

Publicaţiune.

Din partea subscrisului oficiu parochial se aduce la cunoscinţă publică, cumcă **Duminecă în 7 Iuliu st. n. a. c. la 2 óre p. m.** sĕ va da în licitaţiune publică minuendă, în cancelaria parochială din comuna Poiana Mĕrului, clădirea edificiului scolar din acéstă comună, constătător din 6 odăi, conform planului de edificare, aprobat din partea Preavenerabilului consistoriu în şedinţa de dto 14 Ianuarie 1895 Nr. 8961 Epitr.

Condiţiunile de licitaţiune, planul, precum şi preliminarul speselor sĕ pot vedé la cancelaria oficiului parochial în ori-ce bună vreme

Doritorii de a întreprinde acéstă clădire vor fi datori a depune un vadiu în bani gata, sau hârtii de valóre în sumă de 10% dela suma de esclamaţiune statorită cu *6612 fl. valuta austriacă.*

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. din Poiana Mĕrului, ţinută la 26 Februariu 1895.

Oficiul parochial gr.-or.

Moise Micu,
preot.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	P. Ladány	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3.42	7.08	—	1.48	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.48	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	—	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriş	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.40	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2,40	—	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	...	3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apaţa	Circulézá numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl	—	8.35	—	3.15	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12.—	7.41	Şeica mare	9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneş	8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6.35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.36	1.46	—	pl. sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.48	1.58	—	Şelimber	7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—	Veştem	7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Şebeşul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	–	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—	Cârtişóra	5.01	5.48	–	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viştea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beşimbav	4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.05	—	—	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.19		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9,12
7.53	11.20	4.20	10.39		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36	Circulézá dela 1 Iun. p. 15 Sept.	7.40	Carei-mare	7.10	3.16	Circulézá dela 1 Iun. p. 15 Sept.	9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zeiău	6.36	2.42		8.46	—

Braşov — Zernesci

Tren micst	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	9.15			pl. Braşov sos.			7.36	1.29	8.31
9.05	5.13	9.30						7.21	1.14	8.16
9.37	5.45	9.53			Cristian			6.51	12.51	7.57
9.57	6.05	10.04						6.41	12.41	7.47
10 17	6.25	10.24			Tohanul vechiu			6.16	12.15	7.30
10.28	6.36	10.35			sos. Zernesci pl.			6.06	12.05	7.20

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35						
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaţ	10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	—	8.19	—	6.17
—	3,31	5.15	—	7.17	Pauliş	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53	Soborşin	8.20	6,34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22	Zam	7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		-
—	—	8.52	9.57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10 08	11.02	Simeria (Piski)	6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕştia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06	Şibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vinţul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos. Teiuş pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10.25	pl. Budapesta sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	—	
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	11.35	4.25	10.28		Simeria		4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna		4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12		Hunedóra		4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.05		Braşov	8.20	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.48		Prejmĕr	7.42	1.16	–		6.34
6.45	10.49	—	5.14		Sepşi-S.-Georgiu	6.36	12 25	–		5.28
8 08	12.48	—	7.08		Covasna	4.55	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	7.54		Kezdi-Oşorheiu	4.—	10 25	—		2.37

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	5.55

Arad — Timişóra

—	6.20	11.30	5.—		Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.47	6.14		Vinga		9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.05	7.39		Timişóra		8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		Simeria		4.25	10.33	8.47	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03		Haţeg		2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05		Petroşeni		12.—	6.10	5 25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.48
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.40	—	3.56	8.57
6.40	11.55	5.30	—.—		Lupeni		7.15	—	3.21	8.25

Sighişóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighişóră		9.51	5 32	—	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	3.—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 65 Sibiiu, Sâmbătă, 10/22 Iuniu 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 9 Iuniu 1895.

Ḑi de ḑi tot mai strânse devin lanțurile, în cari este încătușată biserica nóstră.

In numĕrul trecut am schițat mĕsurile, intenționate de guvern pentru punerea în practică a legilor politice bisericesci.

Se crează deci o mulțime de oficii nouĕ în contul contribuabililor cetățeni, sĕ sistemiséză o mulțime de posturi grase pentru o lucrare, care tot atât de bine, și dóră și mai bine o a făcut până acuma biserica, și tóte aceste se fac fără a fi fost provocate de necesități recunoscute, fără a fi fost reclamate de cetățenii statului, din contră ele s'au făcut în contra demonstrațiunilor popórelor din patrie, în contra demonstrațiunilor bisericilor crestine, contra demonstrațiunilor repetate ale casei magnaților, care e chemată sĕ tempereze mersul în galop al lucrurilor în statul nostru.

S'au făcut deci tóte sub firma liberalismului, și tot sub firma liberalismului sĕ și intenționéză de a se pune în practică.

Ascuțișul legilor bisericesci s'au îndreptat în contra nóstră a românilor, și scopul final și aci este întărirea statului unitar-național, cu cuvinte mai la înțeles magiarisarea.

La primul loc vine reforma cea nouĕ cu conducerea matriculelor de stat, și deocamdată pe acésta se pune pondul cel mai mare.

De aci va purcede magiarisarea, căci în condica cea nouĕ numele de botez se va introduce magiarisat, cu ortografie unguréscă și schimonosit va fi introdus și numele de familie, și cu deosebire în comunele mari, unde ómenii se cunosc numai după ce la numele de familie se mai adaoge cel din botez al moșului și al strămoșului, se va nasce o confusiune babilonică, din care numai bunul Dumneḑeu ne mai póte scóte.

Destul că primul atentat se va face aici, și este datorința preotului nostru sĕ îngrijéscă de a pune copilului nou născut nume bisericesc, care sĕ nu pótă fi schimonosit, și a îngrigi ca în matricula de stat acela sĕ fie corect indus.

Greutățile altcum se vor arăta în practică, și noi nici ideiă nu putem avé despre modul cum ele se vor manifesta, la ori ce cas însĕ biserica nóstră și va sci face datorința în fața tuturor atentatelor.

La locul al doilea vor urma căsătoriile civile, cununia și desființarea căsătoriei. Sânta taină a căsătoriei, cu frumosul ceremonial, cu rugăciunile de inimă înălțătóre, s'a degradat la un contract de bunăvoință între douĕ persóne, contract care sĕ încheie și când țĕranul cumpĕră un purcel. Cel puțin de s'ar fi luat în lege obligativitatea binecuvêntărei bisericesci. Atunci însĕ unde rămânea caracterul liberal al legislațiunei?

Legea despre confesiunea copiilor va da din nou curs liber proselitismului religionariu, care s'a fost curmat prin articolul 53 din 1868. Deslănțuite patimile se va satisface orgoliului liberalismului, care se va desfăta la sfășierea între confesiuni

Aceste trei legi sunt cele mai principale căci recepțiunea evreilor este numai o formalitate. Ovrei au guvernat țara și până acuma fără de a fi recipiați, tot ei vor guverna și după recipiare, căci firea lui nu se schimbă.

Proiectul cu libera eserciare a convingerei religionare ori cât de liberal sună la ureche până acuma nu a putut convinge pe nimeni, că guvernul are în vedere numai convingerea consciinței individuale.

In fața legilor bisericesci biserica nóstră a luat posițiune hotărîtă și la congresul, care s'a ținut în luna trecută.

Și până când vom puté publica mĕsurile speciale ale consistoriului metropolitan cu privire la modul esecutărei concluselor congresuale, reproducem la acest loc întreg conclusul congresual, care e de cuprinsul următoriu:

„Congresul luând cu părere de rĕu la cunoscință acțiunea pornită din partea statului de a introduce instituțiuni, cari sunt cualificate de a slăbi legătura internă a bisericei, și a submina temelia religiósă morală a societății bisericesci, apróbă întru tóte pașii întreprinși din partea organelor eparchiale în contra introducerei acelor reforme, și cu plăcere ia act despre démna apĕrare a intereselor bisericei din partea prelaților nostri; totodată enunță că biserica ortodocsă română va lucra și în viitoriu pe terenele legale spre scopul de a esopera ridicarea din valóre a acelor instituțiuni de reforme, cari sunt păgubitóre pentru interesele bisericei“.

„Biserica ortodocsă română ca atare numai acea căsătorie o va considera de validă care va fi încheiată după prescrisele bisericei, drept acea toți credincioșii bisericei nóstre vor avé și după introdueeraa căsătoriei civile — după încheierea actului civil — a primi taina căsătoriei bisericesci amĕsurat prescriselor canonice ale bisericei“.

Tóte acele căsătorii încheiate de credincioșiii bisericei nóstre, cari pe lângă actul civil nu vor fi încheiate după prescrisele bisericesci, în sensul canónelor bisericesci, vor fi considerate de nevalide“.

„Spre scopul de a înlesni și ușura susținerea căsătoriei bisericesci pentru toți credincioșii bisericei: deodată cu introducerea căsătoriei civile vestirile (promulgările) prealabile, urmate în biserică, se reduc la una pentru publicitate, éră licența protopresbiterală sĕ șterge, respective se ridică din valóre“.

„După terminarea procesului divorțial înaintea forurilor civile, părțile litigante aparținĕtóre bisericei nóstre vor avé a presenta sentența civilă definitivă la forurile matrimoniale ale bisericei și a cere deslegarea matrimoniului încheiat după prescrisele bisericei ér forurile matrimoniale bisericesci vor avé a urma după procedura sumarică, și a delibera asupra causei de divorțiu în înțelesul canónelor“.

Pentru a introduce o procedură cât mai ușóră și scurtă, regulamentul congresual pentrn procedura matrimonială se va lua sub revisiune.

„Deși statul civil după legea sa sancționată va purta registrele matriculare civile, totuși biserica nóstră ortodocsă română în interesul propriu va continua conducerea matriculelor bisericesci, amĕsurat dispozițiunilor de mai nainte introduse în biserică, și pentru ca acele matricule se corĕspundă scopului urmărit de biserică, biserica nóstră pe calea organelor sale administrative are a controla cu tótă rigórea, și a lua mĕsuri speciale, ca matriculele bisericei nóstre sĕ fie conduse cât mai esact, ca acele sĕ pótă servi și de o controlă față de matriculele civile; prin urmare preoțimea biserieei uóstre din întréga metropolie este îndatorată și mai departe în tótă regula și esact a purta tóte matriculele introduse în biserică, adecă: a continua purtarea matriculelor botezaților (născuților) cununaților și ale morților“.

„Deórece prin stergerea licențelor protopopesci de cununii protopresbiterii vor perde tacsele avute dela acele licenții, cari au format o parte considerabilă a dotațiunei protopopesci, eparchiele sufragane vor avé a se îngriji pentru recompensarea și rebonificarea acolor perderi după împregiurări“.

„Consistoriul metropolitan va avé a da o instrucțiune detaiată pentru introducerea și esecutarea principiilor enunțate.

Revista politică.

Precum am amintit în numĕrul nostru de Joi, fóia oficială a publicat deja concursul (în numĕrul sĕu din Dumineca trecută, 14 Iunie nou) pentru denumirea celor 23 inspectori de matricule. Pe lângă cele ḑise la acest loc avem sĕ mai adaugăm, că în petițiune nu trebue sĕ sĕ céră un post anumit, că trebue sĕ sĕ alătureze certificatul de nascere, eventuale testimonii despre funcțiile de stat cari le-a purtat până acum, date despre limbile obicinuite în patrie, cari le vorbesce cel ce petiționéză, că în fine aceia, cari până acum n'au fost în serviciul statului, au sĕ dovedéscă,

---

FOIȚA.

Bene merenti clasa I.

Directorul reuniunei române de musică din Sibiiu, profesorul seminarial Georgiu Dima, a fost distins de către suveranul României Carol I. cu medalia: Bene merenti clasa I. Distincțiunea s'a făcut pentru meritele domnului G. Dima pe terenul musicei naționale.

Scirea acésta a produs bucurie în cercurile românesci dela noi, și în deosebi a produs ea o mândrie națională în noi, cari cunóscem pe domnul Dima, și cari de un deceniu și jumĕtate îi urmărim cu mult interes, și în mod just, cu multă bunăvoință activitatea pe terenul musicei naționale.

Sunt puțini, cari cunosc pe dl Dima din părțile cele bune, așa precum eu îl cunosc; puțini, cari au convenit așa de des cu domnul Dima, pentru-ca sĕ-l cunóscă ca om, puțini, cari sĕ vină în contact mai intím cu bărbați specialisti în cele ale musicei, dela cari sĕ pótă auḑi păreri despre cualificațiunea musicală a domnului Dima, așa după cum mie mi s'a dat ocasiune.

Se cuvine deci ca, după ce a eșit la ivélă importanța acestui distins bărbat al națiunei nóstre, se ridic perdéua, și se privim în trecutul de 15 ani ai activității dlui Dima aici în Sibiiu.

Domnul G. Dima s'a presentat prima dată publicului din Sibiiu ca Adam în oratoriul de I. Haydn „Creațiunea“.

Așadară „*Adam*“, primul om pe pămênt; și cel ce ne represintă pe Adam devine primul român, care se pune în fruntea reuniunei române de musică

Și de ani 14 acest „*om*“ și-a dovedit bărbăția sa, căci a ridicat reuniunea română de musică din Sibiiu la gradul de onóre între reuniunile de acest soiu în țéra nóstră.

Cu 1 Maiu 1881 a fost angajat domnul Dima ca dirigent al reuniunei. Frumosa lună Maiu a oferit auspiciile cele mai plăcute, căci ce e mai frumos ca o frumósa ḑi de Maiu. Și succesele frumóse ale reuniunei nóstre din 21 și 23 Maiu vor rĕmânea vecinice suveniri plăcute în inimile nóstre, cari sub conducerea domnului Dima am sciut stórce admirațiunea fraților nostri din vecinul regat.

In anul 1884, a cântat pentru prima dată reuniunea nóstră opul cel mai de valóre al domnului Dima „*Mama lui Stefan cel mare*“.

Pe atunci eram redactorul ḑiarului nostru „Telegraful Român“, și mi-am luat de problemă sĕ arăt publicului român pe domnul Dima în lumina, în care îl presentéză bărbații specialisti în cele ale musicei, bărbați strĕini de némul nostru, cari numai arta o aveau înaintea ochilor, liberi fiind de preocupațiuni personale. cari nóuĕ celor aprópe de domnul Dima cu drept ni se puteau imputa.

Un deceniu și mai bine am stat aprópe de acest ḑiariu și m'am ținut de problema, care mi-o am luat.

Recensentul ḑiarului „Tageblatt“ de aici timp îndelungat a fost domnul Victor de Heldenberg, cel mai profund cunoscĕtoriu de musică în Sibiiu, și ne'ntrecut artist în pian.

La 21 Aprile 1884 domnul Victor de Heldenberg a făcut recensiunea asupra concertului reuniunei române de cântări din Sibiiu și între altele a ḑis:

„După aceste a urmat un op mai mare al lui Dima, așteptat cu óre-care încordare.

„A urmat **„Mama lui Stefan cel mare“**, poesie de Bolintinénu, musică pentru Mezzo-Sopran, bass solo și cor mict și acompaniare la piane, de G. Dima. Este peste tótă îndoiala, că aici avem de lucru cu un *specialist cu adânci cunoscințe, preste aceste se adaugă un frumos talent, ajutat de inspirațiuni naturale, nemeșteșugite.* Claviatura în efectele orchestrale, ne arată că ea suplinesce orchestra numai din necesitate, și că efectul trebue cugetat în lipsa orchestrei.

„Cu motivul din cântarea poporală corul istorisesce cu efect narațiunea poporală, prin bass solo — (seminaristul Popa) vorbesce însuși Stefan eroul, bătut și vulnerat și sopran solo (dómna Brote) cu eroism de maică îndémnă pe fiul seu sĕ se întórcă la bătaie, sĕ învingă sau sĕ móră pentru patrie.

„Renumitul motiv al lui Coriolan în Beethoven din substratul orchestral ne dă o paralelă a ambilor eroi. Nu scim cu intențiune sau fără intențiune s'a făcut acéstă paralelă. Destul că aplausele n'au fost vehemente, *altcum recunoscința pentru autor trebuia sĕ se potenteze până la viforul unei* **apotheose naționale**.

„Nu va trece multă vreme și juna generațiune română în privința entusiasmului că sunt cetăţeni ai Ungariei. Vor fi preferiţi acei concurenţi cari vor avea cualificaţie pentru serviciul de administraţie.

Residenţa şi resortul inspectorilor de matricule sunt următórele:

1. Budapesta pentru comitatele Pesta şi Strigoniu şi pentru municipiile orăşenesci Budapesta şi Kecskemét.

2. Alba-Regală pentru comitatul Albei, Vesprim şi Comarom, şi pentru municipiile orăşenesci Alba-Regală şi Comarom.

3. Cinci-Biserici pentru comitatele Tolna şi Baranya, şi pentru municipiul orăşenesc Cinci-Biserici.

4. Nagy-Kanizsa pentru comitatele Somogy şi Zala;

5. Szombathely pentru comitatele Vas şi Sopron, şi pentru municipiul orăşenesc, Şopron.

Pojon pentru comitatele Mosonyi Pojon şi Győr şi pentru municipiile orăşenesci Pojon şi Györ;

7. Neutra pentru comitatele Neutra şi Bars.

8. Rozsahegy pentru comitatele Trencsin, Arva, Liptó, Zolyom şi Turócz;

9. Losoncz pentru comitatele Hont Nograd şi Gömör, şi pentru municipiul orăşenesc Şemnitz;

10. Caşovia pentru comitatele Abaui Torna, Szepes şi Sáros şi pentru municipiul orăşenesc Caşovia.

11. Nyiregy-Háza, pentru comitatele Zemplin, Szabolcs şi Hajdu, şi pentru municipiul orăşenesc Debreczin;

12. Beregszász pentru comitatele Ung, Bereg, Ugocsa şi Maramureş.

13. Szatmár-nĕmeti. pentru comitatele Szatmăr şi Szilágy, şi pentru municipiul orăşenesc Szatmár-Németi.

14. Dej pentru comitatele Bistriţa-Năsĕud, Szolnok-Doboka şi Cluş, şi pentru municipiul orăşenesc Cluş.

15. Maros-Vásárhely, pentru comitatele Maros-Torda, Têrnava mică Udvarhely şi Csik, pentru municipiul orăşenesc Maros-Vásárhely;

16. Braşov, pentru comitatele Háróromszék (Treiscaune) Braşov, Făgăraş şi Têrnava-mare.

17. Nagy-Enyed pentru comitatele Sibiiu, Alba-inf. şi Turda-Arieş.

18. Deva pentru comitatele Huniadóra şi Arad şi pentru municipiul orăşenesc Arad.

19. Timişóra pentru comitatele Caraş-Severin şi Teius, şi pentru municipiile orăşenesci Timişóra şi Wersetz;

20. Nagy-Becskerek, pentru comitatul Torontal, şi pentru municipiul orăşĕnesc Pancsova.

21. Teresiopolea pentru comitatele Bács Csongrad, Csanád şi Békés, şi pentru municipiile orăşenesci Ujvidek, Zombor, Baja, Teresiopolea Szegedin şi Hódmezö-Vásárhely.

22. Oradea-mare pentru comitatele Bihor, şi municipiul orăşenesc Oradea mare.

23. Eger pentru comitatele Szolnok, Heves şi Borsod.

⁂

Ministeriul Windischgrätz din Austria şi-a dat demisiunea; M. S. Impĕratul i-a primit-o şi eri s'a presentat înaintea camerei din Viena un alt ministeriu în frunte cu contele Kielmansegg, fostul guvernator al Austriei de jos. Pentru că acest cabinet n'are un caracter politic, ci curat birocratic; pentru că contra lui nu s'a pornit nici o animositate mai remarcabilă până acum, este esclus un nou obstrucţionism şi dieta Austriei sĕ va închide după 4 până în 6 sĕptĕmâni E vorba, ca sub acest cabinet, care nefiind cu caracter politic va fi numai un cabinet de transiţie, sĕ se voteze budgetul, apoi sĕse facă în privinţa ministeriului un alt aranjament.

Faptul, că ţarul tuturor ruşilor a decorat pe presidentul republicei francese, Faure, cu ordinul sf. Andreiu a deşteptat ideile vechi de alianţă.

In hârtiile oficióse sĕ feresc şi unii şi alţii, ca sĕ întrebuinţeze cuvêntul „alianţă“, se folosesc însĕ de terminul „relaţiunii“ amicale, o espresiune usitată de toţi diplomaţii şi mai în tóte mesagiile de tron. De un pact formal între ruşi şi francesi nu póte fi vorbă.

Noutăţi.

Ovaţiuni binemeritate. Proba din Miercurea trecută a fost memorabilă pentru reuniunea română de musică din Sibiiu. Punct 6 p. m. am fost toţi membrii activi presenţi, fiind că aveam sĕ salutăm în mijlocul nostru pe iubitul dirigent, care cu câte-va ḑile mai 'nainte fusese decorat de M. S. Regele României, Carol I, pentru merite artistice: Cu ordinul *Bene merenti, classa 1.*

Din feţele tuturora puteai cetì o adevĕrată bucurie. După ce îşi ocupă dl G. Dima locul sĕu, membrul Dr. V. Saftu rostì în numele Reuniunei câte-va cuvinte felicitându-l pentru ìnalta distinctiune şi dând espresiune sentimentelor de bucurie şi de mândrie, de cari eram toţi copleşiţi. Cuvintele d-lui Dr. Saftu au fost urmate de un întreit şi puternic „Sĕ trăiéscă“ din partea nóstră. Dl G. Dima mulţămí pentru călduróseIe felicitări amintind, că o bună parte din meritele, pentru cari a fost decorat, i-sĕ cuvine corului şi îndemnând pe membrii şi mai departe la muncă plină de seriositate şi de zel, ca în chipul acesta reuniunea sĕ mérgă tot înainte!

In aceeaşi séră câţi-va membrii activi am constituit un cor de bărbaţi şi am surprins pe iubitul nostru dirigent cu o serenadă! Dare-ar bunul D-ḑeu, sĕ ne întâlnim cât mai des cu ocasiuni de acestea mândre, sĕrbătoresci şi dătătóre de viaţă!

Un membru.

⁂

Premiu pentru costum naţional. Despărţĕmêntul XI (Blaş) al Asociaţiunei transilvane a decis sĕ acórde un premiu de 40 coróne în aur scelei dómne sau domnişóre care cu ocasiunea adunări generale pe care despărţămêntul va propune sĕ se ţină în 27 August n. c. în Blaş se va presenta în cel mai curat, mai original şi mai frumos costum naţional românesc din Ardél.

⁂

Armata română pe ḑi ce merge progreséză. M. S. Regele Carol în Sâmbăta trecută a inspectat escadronul II de tren. Despre resultatul acestei inspecţiuni scrie „Lupta“ că nici odată nu s'a vĕḑut până astăḑi o trupă mai bine instruită ca acésta. Tóte mişcările au fost esecutate cu o rară perfecţiune, defilarea a fost de model, aşa încât Regele a ḑis că nici o trupă n'a obţinut-o. La sfirşit Regele a strîns mânile căpitanului Clăbescu, comandantul escadronului conferindu-i totodată încă acolo pe teren „Stéua României“. Regele, adauge „Lupta“ a mai ḑis: „Aci am sĕ trimit pe nepotul meu sĕ înveţe cavalerie“.

⁂

Biserică trăsnită. In 26 Maiu a. c. biserica filială cu hramul Sânta Treime din cătunul Cozieni (România) aparţinĕtóre comunei Bălănesci a fost trăsnită şi a ars până în temelie.

⁂

Cutremur. In 6 Iuniu a. c. in Belgrad cam pe la 9 óre séra s'a observat un cutremur de pămênt care însĕ n'a durat mult

⁂

Foc mare. In New-York a ars teatrul numit „Iacob“. Paguba se urcă la 25.000 dolari.

⁂

Atentat contra unui şef de poliţie. Se vestesce din Petropolea că Vosinin şeful de poliţie şi consilierul de stat voind se asculte pe un culpabil şi trimiţându-şi afară poliţiştii omul din cestiune a apucat de pe masă un luminariu de bronz şi la aruncat în capul lui Vosisin, aşa încât acesta îndată a cădut jos.

⁂

Omoruri. Din Constantinopole se scrie că în teritoriul locuit de armeni se sporesc pe ḑi ce merge omorurile. In decursul unei sĕptămâni numai puţini ca 12 armeni au fost omoriţi. Deşi din partea autorităţilor turcesci s'au dispus cele de lipsă în privinţa acésta, totuşi până la moment făptuitorii nu s'au putut găsi. Locuitorii sunt aşa de înfricoşaţi încât după ce înoptéză nu cutéză a se depărta de casă.

Esamenele în scólele nóstre poporale.

In întréga archidiecesă decurg esamenele la scólele nóstre poporale. An de an scóla română face progres, pe lângă tóte pedecile ce le întimpină. Numĕrul celor ce sciu ceti şi scrie se înmulţesce, deşi nu în acelaşi grad percum e dorinţa nóstră. In straturile poporului, tot mai mult pătrunde convingerea că: cine are carte are parte. E atât de păţit românul, încât astăḑi observă şi el că cel fără carte adese e nedreptăţit şi în multe casuri despoiat fără cruţare. Şi noi credem că cu cât păţaniile sunt mai aspre cu atât mai mult va cresce şi îndemnul de a ne lumina mintea, ca la timpul sĕu sĕ ne scim apĕra de multele ispite, ce vin asupra nóstră din tóte părţile, mai mult însĕ din partea strĕinilor, cari rêvnesc nu numai la avutul nostru, ci la ceea-ce ne este mai scump la limba, la viéţa nóstră naţională.

Minte! Minte! când te vei lumina! esclama fericitul Chichindeal în zelul seu de a-şi vədé naţia luminată. Éră noi de astăḑi, cari vedem că pe cale culturală se atentéză asupra nóstră, trebue sĕ fim nespus de mult atenţi asupra scólei, şi în specie asupra scólei poporale, din care massele îşi primesc nutrimêntul.

Esamenele din scólele poporale sunt o bună ocasiune de a medita asupra rolului ce are scóla poporală.

Suntem convinşi, că în multe din scólele nóstre progresul va fi bun, în altele chiar fórte bun, în unele mijlociu; éră în o mare parte nu de ajuns. Inspectorii scolari — protopopii tractuali -- în prima linie vor puté sĕ constate încât resultatele învĕţămêntului corespund jertfelor mari, ce le aduce poporul şi în parte biserica. Şi încât resultatele esamenului nu corespund de loc aşteptărilor celor ce susţin scóla, este o datorinţă sfântă a inspectorului tractual a cura rana, aplicând chiar fierul unde va fi de lipsă.

Cu considerări personale, cu lasămă ca sĕ te las, nu se vor vindeca relele, şi stagnarea în învĕţămênt. Şi aici sĕ ivesce prima recerinţă a unui inspector de scóle: energia în delăturaarea rĕului.

Căci pe cât timp inspectorii scolari, cari au mâna liberă în controlarea scólei, nu vor fi la înălţimea misiunei lor, neghina nu se va stirpi din scólă. Până când căpeteniile scólei vor rĕmânea îndiferente faţă de scólă până atunci nu e de sperat îndreptarea rĕului.

Şi nu e lucru tocmai aşa mare, pentru un inspector a-şi face datoria nu se recere aici multă filosofie, ci mai vêrtos multă inimă pentru causa poporului, şi o bună dosă de tact. Pracsa de tóte ḑilele ne arată cu vii esemple că nu preste tot, acolo face scóla mai mult progres în tract unde cheful are cualificaţiune academică, ci acolo unde cheful este om interesat de afacerile culturale ale poporului.

Un atare chef este duch de viaţă dătătoriu pentru comunele din tractul

---

se va mĕsura aḑi mâne cu cea unguréscă, şi încă cu succes. Prin acésta arta nu va spera mare câştig, căci arta şi rĕsboiul nu se unesce între sine, în artă însĕ trebue sĕ fie luptă. Acéstă nevinovată luptă o vom purta cu plăcere şi onest, deopotrivă cu compatrioţii nostri români, şi în stimabilul nostru amic G. Dima încă de acum recunóscem un *brav general*, a cărui mică armată va cresce îndată ce bărbaţii din fruntea societăţii române vor începe a nu mai considera musica de amusare a ómenilor dăruiţi de Dumneḑeu cu auḑ.

După acéstă prestare a luì Dima inteligenţa română şi afară de Sibiiu, *şi în special cea din România are sĕ-şi esprime admiraţinnea sa faţă cu primul ei compositor, propriu naţional, şi în propriul ei interes sĕ-l îmbărbăteze la lucru*“.

Aceste le-a scris domnul Heldenberg în Aprile 1884, şi eu le-am tradus şi publicat în ḑiariul „Telegraful Român“ din 1884 Nr. 48.

Au trecut de atunci 11 ani.

Profeţia domnului Heldenberg s'a împlinit aprópe în tóte detaiurile, şi dacă se póte bucura cineva de distincţiunea „*Bene merenti classa I*“, mai mare îndreptăţire la bucurie póte avea dl Heldenberg.

Entusiasmul la noi n'a fost general pentru dl Dima. Am fost puţini cari i-am urmărit cu iubire jigantica lui activitate, mulţi însĕ nu l'au cunoscut póte nu l'ău putut cunósce. Şi abia sunt 2 ani, de când aversiunea contra direcţiunei croite în reuniune de domnul Dima a erupt cu rĕutate elementară.

Am fost deci departe de o apoteosare naţională.

Tinĕra generaţiune a crescut s'a desvoltat şi s'a desvoltat şi entusiasmul pentru domnul Dima, şi astăḑi după entusiasmul din sala Atheneului dela Bucuresci numai este unul care sĕ nu recunóscă agerimea domnului Heldenberg în caracterisarea generalului.

Da. Domnul Dima s'a avêntat la posiţiunea de general în reuniune, mica armată de atunci a crescut, şi ea aḑi are simpatiile publicului român din Sibiiu, şi generalul are admiraţiunea bărbaţilor români, cari în musică apreţiéză puterea de cultură, ce nu se mai póte disputa.

Imbărbătarea dlui Dima.

Da, sĕ nu trecem nici presta acésta. Încă în primăvara anului 1882 au recunoscut bărbaţii cu inimă de aici forţa morală, care zace în d-nul Dima, şi au căutat sĕ-l ţină cu ori ce preţ aici, şi sĕ-i dea teren de lucru în sinul bisericei, căci la noi numai biserica mai póte ocrotí puterile de lucru, numai ea póte fi protectóra sciinţelor şi a artelor.

Lumea de aḑi cuprinsă de ură personală nu voesce sĕ recunóscă binele, dacă vine el dela ómeni, ai căror ochi nu le convin.

Nu vom amintí nominal persóne, rĕsplata sĕ o caute fie-care în fapta bună ce a făcut. Ajunge a se amintím, căîn sinodul archidiecesan s'a creat în anul 1883 o nouă catedră pentru musica vocală şi instrumentală, la seminariul nostru archidiecesan, care s'a dat domnului Dima.

Elevii domnului Dima aḑi au format coruri în diferite centre ale românilor, şi cultivă musica spre delectarea poporului român.

Sunt chemaţi acum bărbaţii din România sĕ imiteze pe cei din Sibiiu, şi cea ce acestia cu mijlóce mai restrînse au făcut în cerc mai restrîns în sinul bisericei, cei din România, cari dispun de mijlóce materiale, cari au teren vast, şi cari au detorinţă morală sĕ sprijinéscă arta, şi cei din România se admire pe primul compositor şi director de musică român şi sĕ-l îmbărbăteze.

Terenul acum e bine preparat. Reuniunea română de musică din Sibiiu în Maiu anul curgĕtoriu a concertat în Bucuresci, şi a încălḑit inimile românilor din capitala regatului.

Ne-am dus la Bucuresci din îndemn curat şi numai pentru artă. O activitate de 14 ani merită sĕ fie cunoscută în centrul cultural al românismului, căci numai cultura a fost motorul ei. Prestaţiunile reuniunei şi-au aflat rĕsplata cuvenită. Entusiasmul a fost mare, nu voiu sĕ ḑicem, că el a fost trecut în apotheosă naţională pentru domnul Dima, ajunge sĕ ḑicem, că a fost adevĕrată însufleţire.

Regina poetă a distins pe poetul artist, şi în acest moment sublim entusiasmul s'a manifestat ca adevĕrată apotheosă naţionala. Regele şi guvernul au dat espresiune entusiasmului general, şi au distins activitatea domnului Dima.

Bene merenti classa I.

Dorinţa tuturor românilor e, că ómenilor cu cunoscinţe şi cu talent sĕ li se desseu, el va sci desamorţi organele subalterne parochiali la lucru şi viaţă pentru scólă. Proverbul latin ḑice: qualis rex talis grex. Precum e păstoriul atare e turma. Un inspector apt va sci fără a produce sguduiri a delătura din sanctuariul scólei, ómeni, cari numai de nevoiă s'au susţinut până acum aici, fiind ca şi nesce părăsiţi ai scólei, şi pre încetul va observa că numĕrul învĕţătorilor definitivi cresce în tract, éră nu scade. Din contră acolo unde cheful tractual dórme somnul dulce al neapolitanului, acolo scóla va decadé an de an, éră învĕţătorii buni vor fi corbi albi.

Am amintit aceste acum la încheierea anului scolar când vor trebuí sĕ se ia dispoziţiunile necesari pentru ocuparea posturilor de învĕţători şi alte intocmiri ce sunt a se face pre la scóle în decursul feriilor de vară.

Ne rĕmâne a vorbi ceva şi despre generaţiunea, carea păşesce afară din scóla populară, parte împlinind anii obligaţi prin lege, parte trecând la alte scóle ori la meserii.

Cei mai mulţi elevi părăsind scóla, şi presupunênd că au făcut ceva şi progres, sunt apoi cu totul lăsaţi în scirea lui D ḑeu, şi cunoscinţele avute şi câştigate în scólă, pre încetul sĕ pierd éră folosul scólei rĕmâne aprópe nul. Atunci pentru-ce atâta perdere de timp cu scóla? Étă o întrebare la carea trebue sĕ meditâm serios.

In faţa acestei împregiurări cred că numai doue sunt mijlócele de scăpare: readucerea în viaţă a scolei cu adulţii, şi înfiinţarea fără amânare de biblioteci populare. Cu aceste doue cestiuni momentóse ar merita cred eu sĕ se ocupe despărţămintele asociaţiunii, cari în multe locuri sunt numai birouri administrative, şi tótă activitatea li-se reduce la câte o adunare generală unde se jócă şi adună bani; rar se mai vorbesce ceva-şi şi pentru binele poporului.

O parte din elevii scólei populari apucă calea la institute de învĕţământ voind se continue studiul. Nu avem nimic contra acestor tineri, ci din contră ni se umple inima de bucurie crescênd o generaţiune tinerâ mai instruită carea aḑi mâne vor păşi ca luptători în viéţa naţională.

Una însĕ trebue se observâm. Spesele la scólă astăḑi sunt atât de mari încât numai ómeni mai cu stare pot se le supórte, până în fine. Bine dară trebue sĕ sĕ cugete cine 'şi dă pruncul ca sĕ studieze căci numai târḑiu fórte târḑiu cei ce şed pre băncile scólei pot sĕ-şi agoniséscă pânea de tóte ḑilele după muncă îndelungată. Pre când la meserii şi comerciu lucrul merge cu mult mai uşor. Sĕ insistâm deci ca o mare parte din fii poporului sĕ apuce pre cele din urmă dóue cariere. Sĕ nu aşteptâm până când Jidovii sĕ formeze colonii în comunele nóstre înavuţindu-se din vinderea de mărfuri mĕrunte şi din spirituóse.

Se fim ómeni mai practici şi se căutâm carierele mai rentabile, şi la cari mai uşor putem ajunge la stare. Sĕ nu rîvnim cu toţii a ne face numai domni din fii noştri!

I. G.

---

chidă teren de lucru, şi sĕ fie îmbărbătaţi. Da, sĕ li se dea posibilitatea de a puté lucra.

Dacă cu elemente, cari numai în timpul liber pot studia, s'au putut ajunge la resultate frumóse, cu cât mai mult succes putem aştepta dela elemente, cari din profesiune au chemarea sĕ cultive arta musicală.

In casul concret distincţiunea a atins inimile românilor din Sibiiu cu mai mare putere, căci ei de un deceniu şi jumĕtate urmăresc cu bunăvoinţă activitatea domnului Dima.

Stima şi admiraţiunea mea datéză de când am avut fericírea sĕ fac cunoscinţa amicului meu Dima, şi dacă am făcut o escursiune în trecutul activităţei lui, cu acésta din egoism mi-am măgulit amorul propriu, şi dacă acuma în faţa distincţiunei lui n'am putut tăcea, sĕ nu uite tênĕrul proprietariu al medaliei *Bene merenti classa I.*, că inima când e plină de iubire nu mai are astêmpĕr, trebue sĕ se verse.

Şi la mai mare, şi la mai mare, căci arta nobilitéză inima omului.

Mateiu Voileanu.

La cestiunea verificărilor congresuale.

Onorabilă redacţiune!

In nrul 60, apărut la 30 Maiu (11 Iuniu) a. c. al demnului organ metropolitan „Telegraful Român“, am cetit suspiţionările dlui X. X. adresate eschisiv la persóna mea, ca fost referent în comisiunea verificătóre a măritului nostru congres naţional-bisericesc, din incidentul referadei resp. verificărei actului electoral al deputatului mirean din cercul Alba-Iulia. Aceste suspiţionări, causându-mi dureri sufletesci, mĕ silesc sĕ apelez la bunătatea d-vóstră, onor. redacţiune, cu rugarea: sĕ binevoiţi a-mi dona niţĕl spaţiu în numĕrul procsim al fóiei, pentru următórele declaraţiuni:

Faţă de onor. public nepreocupat şi de bună credinţă declar că în nici un cas de verificare nu am lucrat eu singur şi de capul meu, ci totdeauna şi în tóte causele ce s'au distribuit comisiunei de verificare, comisiunea însaşi, întrunită în şedinţă regulată, fiind membrii ei toţi şi de-odată presenţi, au censurat şi esaminat împreună actele, apoi au adus şi luat conclusele pe cari eu, la timpul seu, ca referentul ei, le-am propus măritului congres. Motivarea cutărei propuneri, se înţelege de sine, puté sĕ fie mult, puţin, a mea proprie, fiind-că asta, după natura lucrului, nici că se póte altcum, pe cât timp referentul, avênd datorinţa de-a susţiné propunerea comisiunei, une-ori trebue sĕ reflecteze şi sĕ combată eventualele vederi sau păreri contrare ce s'ar iví cu ocasiunea desbaterii obiectului referat în plen.

Astfel s'a întêmplat în comisiunea de verificare, ca şi în plen, şi cu actul de sub întrebare.

Nu mi rĕmâne dar decât, răḑimat pe principiul: că nime sub sóre nu este infalibil, deci nici eu, nici comisiunea verificătóre nu ne ţinem de atari, sĕ admit o eventuală greşélă în referada actului de sub întrebare. Susţin însĕ sus şi tare că greşala, dacă a obvenit într'adevĕr, a fost şi este involuntară, fără scirea şi intenţiunea mea şi a comisiunei. Şi rog, ca eventuala greşală, sĕ se atribue împrejurărilor în cari ne aflam, mai ales scurţimea timpului, care, în proporţiune cu voluminósele lucrări ale comisiunei, se póte numí cel mai minimal.

Sĕ scie că în sensul regulamentului afacerilor interne al măritului congres, comisiunea de verificare are datorinţa sĕ delibereze şi refereze cu preferinţă asupra actelor sale, până când timpul, de care dispune ea, nu este mai lung, ca dela încheierea unei şedinţe congresuale până la începutul procsimei şedinţe, va sĕ ḑică: restimpul de preste nópte. In astfeliu de restimpuri a lucrat comisiunea de verificare. Intr'un astfeliu de restimp a censurat şi esaminat comisiunea, dacă nu mĕ înşală memoria, circa 16 acte de alegere. La fie-care act obvenind câte 40—60 de protocóle electorale, la fie-care protocol câte o listă de alegĕtori, apoi protocólele de scrutiniu, tóte voluminóse şi cu sumisări de voturi, cu mai multe ḑecimi de protocóle electorale „acceptate“ sau „respinse“, în fine proteste etc., este posibil, un om de bunăcredinţă trebue sĕ admită posibilitatea unei eventuale greşeli involuntare, provenită din grăbire, ori din zelul d'a ajunge cu lucrarea gata la timp potrivit, ori în fine, din oboséla ochilor şi puterilor fisice a muncitorilor.

Repet dar: admit posibilitatea unei eventuale greşeli involuntare, dar o fac acésta numai şi numai pentru de-a dovedí onor. public că nici eu, nici onor. comisiune de verificare nu ne am creḑut când-va, nici n'o credem aḑi, de infalibili, şi fiind-că aḑi şi în locul de unde scriu, nu-mi stă la disposiţiune nici însuşi actul electoral, nici referada mea, ca cu ajutorul lor sĕ pot combate pe dl X. X.

O declaraţiune solemnă pot însĕ sĕ dau şi aḑi şi şi din acest oraş, şi adecă: asigurez pe toţi şi pe ori-cine, că comisiunea de verificare, ca şi eu personal, în tóte lucrările nóstre am proces cu inimă şi cu intenţiuni curate, în mod obiectiv, fără nici o privire la persónele deputaţilor aleşi, sau la coloritul ori caracterul lor bisericesc-politic, ci unica basă ce o aveam, era legea, resp. regulamentul respectiv şi disposiţiile sale. Şi cu asemenea vigóre şi stricteţă am fost atât pentru dreptul alesului, ca şi pentru dreptul alegĕtorilor, ambele fiindu-ne nouă scumpe şi sânte.

Ér încât sĕ atinge dl X. X. şi de relaţiunile mele personale cu ale dlui deputat Fulea declar pe consciinţa şi pe onórea mea, cumcă cunoscinţa nóstră derivă numai, cum se ḑice de comun, „de pe stradă“; eu nu-i cunosc nici vederile nici principiile d sale, nici însuşirile cari înaintea mea l'ar fi tăcut demn pe dl F. de „resóne mai înalte“, nu am avut nici am onorul de-a sta cu d-niasa în relaţiuni de prietenie, de amicéţă, de intimitate socială, ba nici chiar de bună cunoscinţă personală. Prin urmare ţin de logică şi corectă deducţiunea ce o fac, adecă: chiar dacă aş fi eu un om de caracter atât de depravat, de consciinţă atât de elastică, precum mĕ crede dl X X. în rătăcirea sa, totuşi mi ar fi lipsit cu desĕvêrşire motivul de-a „avé resóne“ de ori-care natură pentru şi în dragul dlui Fulea.

Astea în general şi, repet, faţă de onor. public nepreocupat şi de bunăcredinţă, căruia m'am închinat şi mĕ voiu închina totdéuna.

Faţă de dl X. X. pe carele n'am onórea de-al cunósce şi care prin suspiţionările sale îndreptate asupra mea, aḑi suspiţionéză chiar şi a măritului congres vaḑă şi demnitate, fiind-că actul aḑi este al congresului, nu al meu sau al comisiunei, mĕ vĕd constrîns a declara, ceea-ce o fac cu multă părere de rĕu, că trebue sĕ i trag la îndoélă atât bunăcredinţa, cât şi simţĕmintele d sale de onestitate, rĕmânênd eu în acéstă părere despre d-sa până atunci, până când dl X. X nu-şi va înainta cătră Preavenerabilul consistoriu metropolitan, ca for competinte în causă, acusa şi rugarea motivată şi documentată a d-sale în contra mea şi spre disciplinarea mea, pe motivul că eu am „mistificat“, că „al meu simţ de dreptate“ a esoperat „succesul“ actului „deochiat“ etc. etc.

Până la acel timp, până când investigarea va procura doveḑile de lipsă resping din parte-mi cu adâncă indignaţiune tóte presupunerile dlui X. X publicate asupra mea, declarându-le de nedemne de considerare şi de a reflecta la ele, şi timbrându-le de o insultă şi calumniare nemotivată şi nesocotită, de un atac făcut din tufiş la onórea şi caracterul meu individual şi de deputat congresual.

Timişóra, 5/17 Iuniu 1895.

Pavel Rotariu,
deputat congresual.

Corul reuniunei române de musică din Sibiiu.

Étă o frumósă reuniune artistică, reuniune compusă eminamente din români şi românce, fraţi şi surori, al némului nostru de preste Carpaţi. Noi, în ţara nóstră liberă, guvernată de noi, liberi în cugetare, liberi în voinţă şi fapte, nu putem şi nu vom fi în stare, încă mult timp, sĕ urmâm frumosul esemplu al fraţilor nostri,

Obiceiurile, carecterul nostru slab şovăitor, provenit dintr'o educaţiune falsă,, ne depărtéză fórte mult de adevĕratul frumos, de idealul la care aspiră ori-ce inimă nobilă.

Pretutindeni esistă inviḑi; în tot locul întâlnim şi ómeni rĕi şi de cei buni, dar la noi întrece cu mult numĕrul celor perfiḑi, mincinoşi, invidioşi cu patimă şi cu sufletele negre. Minoritatea celor buni, este prea remarcată, ca ea sĕ fie în stare a ţinea pept relelor porniri.

La noi lipsesce bunul simţ, esactitatea, adevĕrul, ţinerea cuvêntului dat, şi mai mult ca tóte disciplina, se înţelege nu cea militară, ci acea disciplină care e punctul de reazâm al adevĕratei şi solidei educaţiuni.

Cine e acea reuniune de cântări din Sibiiu? din cine e formată? Cine e dirigintele ei artistic? Uşor de a avea rĕspunsul. Tot ce românii din Sibiiu au mai remarcat, fruntaşi oraşului fac parte din reuniune, împreună cu nevestele, fii şi ficele lor. Prin urmare reuniunea e formată din elita românismului cari cu drag sĕ întrunesc şi contribuesc, şi apoi cânt! Cânt din inimă şi suflet românesc.

Sĕ vedem cine e dirigintele acestei reuniuni de elită? Este un român plin de simţĕminte frumóse, este un fiu de fruntaş al românilor, este profesorul de muşică din oraşul Sibiiu. Ei bine, tóte damele şi bărbaţii din elita Sibiiului, cari fac parte din reuniune, ascultă cu cea mai deplină supunere şi respect iubitor, de dirigintele reuniunei, de profesorul lor de atistul respectat.

I.

Sĕ ne întórcem acum la noi, la noi nenorociţii de îngâmfaţi, şi sĕ presupunem că am vrea să imitâm pe fraţii nostri de dincolo! Ce credeţi că s'ar întêmpla? La început foc de paie, toţi şi tóte sĕ facem şi apoi la prima adunare s'ar discuta competenţa, la a doua cértă şi la a treia n'ar mai veni nimeni.

De ce astfel, ne întrebâm? Pentru că fiecare ar vrea sĕ-şi impue cu forţa voinţa lui; Unul n'ar vrea sĕ asculte de altul, pentru că sĕ trage din cutare familie; apoi toţi nu s'ar supune dirigintelui, cum am vĕḑut că se supunéu cei din Sibiiu şi în fine mai nainte de a se nasce va fi şi mórtă o astfel de reuniune la noi.

II.

Corul reuniunei, din punct de vedere artistic s'a distins mult. Vocile de soprane şi alto de o acurateţă şi justeţă tonală fórte corectă. Vocile de bărbaţi de asemenea curate în intonaţie, dat faţă de femei prea slabe, puţini la numĕr, puţin volum de voce, mai cu sémă başii. In aceste două mari diviḑiuni a le vocilor, nu era proporţia.

Ca justeţă, acurateţă şi interpretare corul a fost la înălţime. Sĕ cunósce că se studiază serios, nu se dă peste ochi cu piesele ce se pun în studiu. Modul cum a interpretat şi esecutat bucăţile clasice şi populare, mĕ îndreptăţesce sĕ ḑic, că corul reuniunei din Sibiiu, póte rivalisa cu cele mai bune coruri similare din Occident.

Domnul G. Dima este un dirigint şi un artist distins, din feliul cum a dat intrepretarea Psalmului din Mendelssohn, corul şi solurile din aceste, şi din musica populară, precum şi din composiţiunile sale, mai ales Hora pentru cor micst. un capp-d'opera de armonisare şi formă, cu o introducere şi intermezo de un caracter adevĕrat românesc, am constatat că d. Dima are o întinsă cunoscinţă musicală teoretică, este un escelent musicant.

Nu pot termina fără sĕ aduc omagiile mele solistelor diletante dómnelor I. Crişan, G. Dima şi d-şórei Al. Cunţan, cari au cântat nu ca diletante ci ca artiste reputate.

(„Rom. Music.“) *C. M. Gordoneanu.*

137 szám 1895. [78] 1—2

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881 évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a nagyszebeni kir. törvényszék 1894 évi 6534 számu végzése következtében Dr. Russu Oktáv nszebeni ügyvéd által képviselt Albina takarék és hitelintézet javára vizaknai id. Banu Vasilie és társai ellen 130 frt. s jár. erejéig foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 365 frt. becsült 5 tehén, 2 ökör szekér, 1 bornyu, 2 sertés és 20 hecto csös kukuriczából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a vizaknai kir. járásbiróság 927 1895 számu végzése folytán 130 frt. tőkekövetelés, ennek 1894 évi junius hó 14 napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 7 frt. 52 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Vizaknán végrehajtást szenvedőknél leendő eszközlésre 1895 évi Junius hó 27-ik napjának délelött 9 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108 §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is elfognak adatni.

Kelt Vizaknán 1895 évi Junius hó 12 napján.

Eishner Károly,
kir. jbirósági végrehajtó.

Nr. 160/1895. [79] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia Mag, protopresbiteratul Sĕliștei, pe basa resoluțiunei consistoriale din 14 Martiu a. c. Nr. 2122 B. se escrie a treia-óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Dotațiunea împreunată cu acest post este de 350 fl. v. a.

Informațiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanții la acest post își vor așterne cererile lor concursuali, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕliște, 25 Aprile, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Sĕliștei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

☞ în Timișóra — Fabrică ☜

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

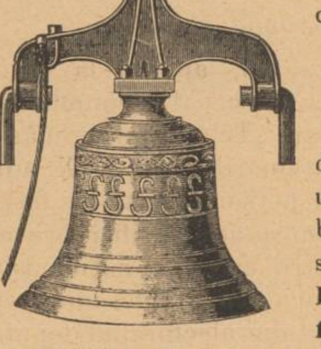

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 7—21

☞ *Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.* ☜

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		**Budapesta**		5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		**Szolnok**		2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48		**P. Ladány**		12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3.42	7.08	—	1.48	2.12	sos.	**Oradea-mare**	pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl.		sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		—	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	**Cluș.**	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27		**Ghiriș**		—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.40	1.25	—	11.25	7.50		**Cucerdea**		—	8.54	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2.18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	**Teiuș.**	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos.	**Copșa-mică**	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		-	3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15		Apața		Circulézä numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	**Brașov**	pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31		**Predeal**		5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	**Bucuresci**	pl	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.19		**Ghiriș**		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.39		**Turda**		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36	Circulézä dela 1 Iun. p. 15 Sept.	7.40	Carei-mare	7.10	3.16	Circulézä dela 1 Iun. p. 15 Sept.	9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Brașov — Zernesci

Tren micst	Tren micst	Tren micst									Tren micst	Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	9.15			pl.	**Brașov**	sos.				7.36	1.29	8.31
9.05	5.13	9.30									7.21	1.14	8.16
9.37	5.45	9.53				Cristian					6.51	12.51	7.57
9.57	6.05	10.04									6.41	12.41	7.47
10 17	6.25	10.24				Tohanul vechiu					6.16	12.15	7.30
10.28	6.36	10.35			sos.	**Zernesci**	pl.				6.06	12.05	7.20

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		**Budapesta**		7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05		**Szolnok**		4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos.	**Arad**	pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35								
—	2.44	4.42	—	6.46		Glogovaț		10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06		Gyorok		10.15	—	8 19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17		Pauliș		10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34		Radna-Lipova		9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57		Conop		9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13		Bêrzava		9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53		Soborșin		8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22		Zam		7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48		Gurasada		7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04		Ilia		7.08	5.45	5.05	Tren	—
—	—	8.26	—	10.22		Branicica		6.44	—	4.39	micst	-
—	—	8.52	9.57	10.48		Deva		6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02		**Simeria** (Piski)		6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43		Orĕștia		5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06		Șibot		4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30		Vințul de jos		4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44		**Alba-Iulia**		4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.20	sos.	**Teiuș**	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10.25	pl.	**Budapesta**	sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos.	Timișóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeș		5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—		**Verciorova**		12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	—	
—	7.19	12.21	7.19	—	**Reghinul-săs.**	—	7.49	3.25	—	

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl.	**Copșa-mică**	sos.	9.34	12.35	6.20	3.39	—
--	5.18	2.50	12.--	7.41		Șeica mare		9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21		Lómneș		8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6.35	3.57	1.03	8.50		Ocna		8.11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos.	**Sibiiu**	pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marți și Vineri	—
--		4.48	1.58	—		Șelimber		7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—		Veștem		7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Șebeșul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacul inf.		5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—		Cârtișóra		5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viștea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beșimbav		4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 66 Sibiiu, Marți, 13/25 Iuniu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 12 Iuniu 1895.

In sĕrbătorile Rusaliilor s'au ținut în micul oraș din sĕcuime Odorheiu serbări de caracter curat național magiar, despre cari am luat și noi notiță

Am luat la analisă în diarul nostru partea politică a enunciațiunilor făcute cu acea ocasiune, deore-ce mai mult ne preocupa tendența politică a reuniunei ardelene de magiarisare

Și cu óre-care îndreptățire am pus pondul pe partea politică, deóre ce numita reuniune 'și-a serbat iubileul de 10 ani al esistenței sale, și a trebuit sĕ punem în vederea cetitorilor nostri succesele mari, la cari a ajuns o reuniune, care s'a înființat cu entusiasm, se agitéză cu entusiasm în favorul esistenței ei, și entusiasmul nu a scădut până acuma, din contră el e în crescere, și în scurt timp reuniunea a acuirat un capital, care se apropie de 2 milióne.

Cu gândul trecem la reuniunea nóstră culturală și facem o mică asemĕnare.

Reuniunea nóstră culturală e înființată de ani 34 și ea în tóte privințele adi e mai interióră celei de magiarisare ardelene, mai inferióră în entusiasm, inferióră în agitațiunea, care se face în favorul ei, inferióră, de tot inferióră în privința mijlócelor materiale, realisate pentru promovarea scopurilor urmărite, și în fine inferióră în manifestațiunea puterei de viéță, cu care ea ni se presentéză.

Nu voim sĕ dicem, că la noi a lipsit la început entusiasmul pentru Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român. Despre entusiasmul de atunci ni-ar puté vorbí puținii bĕtrâni, cari au luat parte la ședința de constituire din 1861 în Brașov, și ar fi bine, ca din când în când bĕtrânii nostri sĕ mai vorbéscă despre entusiasmul de atunci, ca sĕ se mai încăldéscă și junimea de adi, care se vede a nu mai avé simț pentru entusiasm în scopuri culturale. căci dacă ar avé, atunci nu am sta așa de deplorabil de rĕu cu Asociațiunea nóstră și cu entusiasmul pentru nobilele ei scopuri tocmai în centre curat românesci, cari se pare a fi în cele politice agitate până la un óre-care grad de fanatism, dară și acesta în esență rĕu aplicat.

A fost un entusiasm óre-care când s'a înființat Asociațiunea transilvană, dară acel nobil entusiasm a scădut în unele locuri la gradul sub nulă, și durere că degenerarea se ivesce pe locuri, unde sunt date tóte condițiunile de prosperare. E și inteligență, sunt și ómeni cu avere, dară nu e cine sĕ agiteze, nu e cine sĕ producă entusiasm.

Ne lipsesce elementul de agitațiune din firea magiarului, ne lipsesce acel vice președinte de onóre din kulturegylet-ul unguresc, care se scie alimenta entusiasmul, se scie ține inima în perpetuă palpitațiune, în vecinică emoțiune pentru scopurile urmărite de Asociațiunea nóstră.

Primul pas spre îndreptare e recunóscerea pĕcatului, și noi trebue sĕ recunóscem, că în privința entusiasmului suntem inferiori ungurilor, și nu avem tactul politic. ca sĕ ne scim pune entusiasmul la locul cuvenit și după-cum fórte potrivit s'a dis în diarul *„Münchener Allgemeine Zeitung“*, noi românii nu avem superioritatea politică, ca în acțiunile nóstre culturale sĕ nu mestecăm politica, care apoi ne divizéză și mai rĕu ne sfâșiem între noi ca fiarele cele sĕlbatice.

La ce grad de fanatism au degenerat în presa nóstră luptele de partid și invectivele personale, importate aici prin ómeni, cari 'și-au făcut puțina educațiune nu politică, ci de diariști, în mahalalele Bucurescilor, o scim cu toții, și durere, cu îmbelșugare o esperiem mai cu sémă tot la ocasiuni festive

Se rĕmânem însĕ la paralela dintre noi și unguri pe teren pur cultural.

Spre a se da Asociațiunei transilvane mai mare avênt, s'au format despărțĕmintele, și s'au înscenat adunările generale, cari se atragă poporul, și se țină în el la înălțime entusiasmul și conscientă națională, mai pe sus de tóte a ținé deschisă inima lui pentru jertfă pe altariul culturei naționale.

Și spre rușinea némului nostru deci de ani nu s'au putut constituí despărțĕmintele în cele mai curate ținuturi românesci.

La locul prim a mers cu bun esemplu cel mai curat centru cultural național, Sĕliștea, unde avem popor inteligent și cu dare de mână.

Despre Sighișóra, Têrnava mică, Valea Almașului și altele nici nu mai facem amintire.

Asemenea dureróse aparițiuni ilustrau în mod strigĕtoriu la ceriu gradul de decădință al entusiasmului nostru pentru reuniunea nóstră culturală, și dacă am fi conscii de chemarea nóstră, ar trebuí sĕ deschidem rubrică permanentă în diarele nóstre, în care se arĕtăm cu laudă cum lucră ungurii pentru reuniunea lor de cultură, care în cele din urmă culminéză în magiarisarea elementelor nemagiare ce entusiasm se manifestéză în lucrările lor și acuma după un interval de ani 10 ce sumă au adunat ei pentru scopurile urmărite de ei, și cum sciu agita, cum sciu terorisa chiar când e vorba se producă resultat.

Perirea nóstră e nematuritatea politică, cu care în tóte acțiunile nóstre ne divisăm după colóre politică.

In anul trecut nu s'a putut constituí despărțĕmêntul din Brașov — audi lume — cel din Brașov dóră pro memoria primei adunări generale, ținute acolo înainte cu 30 de ani?

Sĕ privim puțin asupra Sĕliștei.

Centrul cel mai românesc în întreg Ardélul, popor inteligent și cu dare de mână, protopop în loc, scólă cu 8 învĕțători, 4 parochi, o mulțime de meserieși, de neguțĕtori, tot atâtea elemente pentru a sĕ face lucru bun în acest centru.

Cu ocasiunea nóuei organisări a despărțĕmintelor Asociațiunii transilvane, s'a creat un despărțĕmênt special pentru acest centru, pentru Sĕliște.

4 ani de dile acest despărțĕmênt nu a ajuns nici până la constituire, căci persóna, căreia comitetul central i-a încredințat conducerea lucrărilor, nu a făcut nimica, dară absolut nimica bine, ci a făcut mult rĕu, ca lucrul bun sĕ nu se pótă pune la cale.

Și de unde vine acea tristă și durerósă aparițiune? Au dóră protopopul din Sĕliște nu are inimă pentru binele comun românesc, nu are pricepere pentru nobilele scopuri ale Asociațiunii, nu are trecere ca se scie întrupa pe toți la o comună lucrare pentru cultura poporului român.

Dómne feresce. Are protopopul și inimă are și pricepere, are și trecere căci ani 4 a sciut ținé în neactivitate multele elemente bune, și le mai reține și adi.

Atunci pentru bunul Dumnedeu de unde atâta indolență sau dacă e mai corect de unde atâta reință?

Nefericitele referințe de partide dela noi. Protopopul are alte vederi politice — așa se vede — comitetul central al Asociațiunii, care nici odată nu a făcut politică, care nu póte face politică, care nu póte avé vederi politice, — se dice — acest comitet alte vederi politice are.

Deci destul motiv, ca sĕ nu lucrăm nimica pentru scopul comun, pentru Asociațiune.

In anul trecut a fost trimis la Sĕliște un bărbat din sinul comitetului care a constituit despărțĕmêntul.

Acésta faptă — detestabilă — o vor numí unii — a și fost timbrată în presa nóstră, ca tóte faptele detestabile îndreptate spre binele comun.

„Tribuna“ în numĕrul din 10/22 Iuniu 1894 astfeliu a salutat învierea despărțĕmêntului Sĕliște:

„Delegatul comitetulu central, dl P. Cosma, a reușit prin atitudinea sa se îndepărteze dela acel act o mare parte din inteligența locului, care i-a declarat, că nu ar putea sĕ între decât cu reserve în societatea acésta. Tot poporul și meseriașii presenți au părăsit sala, dicênd, că acolo unde nu se permite discusiuni, nu e adunare de popor. Despărțĕmêntul s'a constituit deci numai cu funcționarii comunali. O nouă probă s'a dat, că unde trimiți o mână nenorocită, nu se face trébă“.

S'ar crede, că în adevĕr poporul s'a arĕtat strĕin și cu aversiune către scopurile culturale ale Asociațiunii, și că dragostea din popor, cuprinsă în notița intercalată, are temelie în inima poporului!

Dómne feresce!

Despărțĕmêntul Sĕliștei, constituit sub acea mână nenorocită, în dilele trecute și-a ținut prima adunare generală.

In jurul bravului conducĕtoriu s'au grupat tóte elementele bune, și la o singura adunare s'au adunat o sumă de bani aprópe de 400 fl.

Poporul e bun, dară avem pĕcate noi cei inteligenți, cari și în cele culturale ne separăm după partidă.

Pĕcatul acesta se va rĕsbuna rĕu, numai de s'ar rĕsbuna cât de curênd.

Revista politică.

Delegațiunea austriacă a ținut în Sâmbăta trecută o ședință plenară, în care s'a desbătut asupra budgetului ministeriului de esterne. Referentul **Dumba** constată, că marea majoritate a comisiunei budgetare a luat cu bucurie la cunoscință declarațiunile contelui Goluchowski, că asigurările de pace cuprinse în mesagiul de tron au produs o impresiune inveselitóre asupra popórelor monarchiei, și că ele au găsit un ecou puternic în dilele trecute și la canalul mării nord-ostice.

Delegatul **Kaftan**, care aparține grupului compus din cehii tineri, atinse între altele și cestiunea nunciului Agliardi, precum și demisiunea contelui Kálnoky.

Ar fi interesant, dise el, sĕ aflăm, ce a îndemnat adecă pe atât de precautul conte Kálnoky, sĕ i adreseze ministrului Bánffy o notă atât de aspră. Póte că motivele ascunse au fost tendințele, cari progreséză din an în an, ale Ungariei ca sĕ câștige o influință normativă în politica esternă; și póte că tot din acéstă causă a și demisionat. Kaftan a întrebat pe contele Goluchowski, dacă după cele întêmplate în timpul din urmă politica esternă a monarchiei depinde esclusiv dela consimțĕmêntul Ungariei și unde e bariera acestei influințe? Prin pactul dela 1868 s'a creat între amêndouĕ statele o uniune reală cu o paritate perfectă, deși raportul d'intre cuote sĕ are ca 30 70. Oratorul ceh apeléză apoi la unguri rugându-i sĕ aplice cu dreptate legea de naționalitate din anul 1868 și față cu slovacii și față cu românii.

Dualismul încă nu și-a împlinit misiunea. Stabilitatea monarchiei nu s'a ajuns, dacă sĕ radimă numai pe dóuĕ puncte, trebuie sĕ se mai caute și un al treilea punct, pe care-l representă țĕrile corónei boemice. Fără acest puternic factor nu póte fi vorba de o pace durabilă de un progres al monarchiei. Toți sĕ înșală, cari cred, că prin persecuțiuni și legi esceptionale pot suprima în poporul boem dorul de libertate, năzuința lui d'a recâștiga dreptul de stat al Boemiei.

Cehii nu votéză peste tot încrederea guvernului și vor vota contra și la desbaterea specială.

Delegatul croat **Bianchini** din Dalmația, accentuéză, că în ce privesce pe Dalmația legile esistente dualistice nu se esecută, că numele întreg al monarchiei ar fi monarchia austro-ungară-croată. Oratorul descrie urmările stricăcióse ale politicei interne și esterne pentru croați; poporul croat sărăcesce pe di ce merge apropiindu-se tot mai tare de peire. Deórece esistă un pact între Austria și Italia în privința Dalmației, el pretinde, sĕ se spună espres în ce constă acest pact. Organisarea dualistică a monarchiei, după părerea lui, nu póte sĕ aibă durată lungă. Regretă retragerea contelui Kálnoky, pentru că sub masca liberalismului sĕ calcă în picióre și cele mai însemnate privilegii ale bisericei catolice.

Tripla alianță după părerea lui Bianchini, nu e pentru statul nostru. El, ca croat nu póte aproba politica assassinătóre de acum și primesce opinia lui Kaftan!

Delegatul **Russ** afirmă contrarul, că fără tripla [illegible]anță nu s'ar puté susținé pacea europénă, și că părerile lui Kaftan și ale lui Bianchini în privința politicei esterne sunt cât se póte de greșite. El combate pe Kaflan, că prin pretențiunile cechilor din dualism s'ar face pluralism și votéză încredere ministrului actual de esterne.

Au mai vorbit câțiva delegați pro și contra, la urmă după discursul de încheiere al referentului Dumba s'a votat budgetul fără nici o modificare.

Și în Anglia e vorba de o crisă ministerială. In Vinerea trecută i s'á dat ministrului de rěsboiu Campbell-Bannermann, deși el sě bucura de multă trecere la oposiție, un vot eclatant de neîncredere. I-s'a făcut imputarea, că n'a adunat cantitate suficientă de praf fără fum, și că dacă ar isbucni vre-un rěboiu praful cel are disposiție, s'ar isprăvi la cea d'intâiu mobilisare. Ministrul de rěsboiu nu s'a putut apěra prin desmințiri speciale și detaiate, și din causa acésta casa deputaților (135 voturi contra 125) a luat conclusul, sě se ștérgă din léfa ministrului 100 funți sterlingi Acéstă pedépsă a ministrului — mică în feliul ei — a provocat amênarea discusiunei, ér cabinetul ministerial s'a declarat solidar; sě aștéptă de misiunea întregului ministeriu s'au disolvarea parlamentului. Crisa duréză.

La Kiel sě sěrbătoresce deschiderea canalului dela marea nord-ostică. Vapóre de rěsboiu dela diferitele puteri europene s'au grăbit a satisface invitațiunei făcute din partea Germaniei. Sě ḑice, că împěratul Germaniei s'a pronunțat de repețite ori, că el vrea pace pentru tot deauna. Francesii, cum am amintit noi și într'unul din numerii trecuți, sě măgulesc cu idea că presidentul republicei ,Faure, ar fi primit o învitare la sěrbările, ce sě vor face cu ocasiunea încoronării țarului rusesc. Ambasadorul francez din Petersburg, contele Montebollo se ḑice, că se ocupă cu construirea unui palat în Moscva pentru festivitățile, ce au de gând, sě le arangeze francesii din incidentul încoronării.

România.

Ingrigíați de noi înșine și de instituțiunile nóstre bisericesci, îngrigiați de conservarea acésta și de sănătósa lor desvoltare în sensul liberal al constituțiunei nóstre bisericesci, și ocupați ḑi de ḑi cu noi și cu ale nóstre, nu ni-a mai rěmas timp fisic sě ne ocupăm și cu instituțiunile bisericesci ale fraților de dincolo, cu instituțiunile bisericei ortodocse române din România, cu dulcea nóstră soră, dela care am primit multă mângăiere în vécul trecut, când sânta nóstră biserică, lipsită de metropolia sa, lipsită de archiereu, era ca o corabie fără cărmaciu, aruncată în valurile mărei

Da, așa era. Naia bisericei nóstre fără cărmaciu plutia pe marea înălțată de viforul ispitelor, și limanul, și linul liman era metropolia din Bucuresci, care ca o dulce soră sě îngrigia de sórtea credincioșilor ortodocși din țara nóstră, și ne trimitea preoți. cari îngrigiau de binele sufletesc al poporului năcăjit, al poporului dosădit de aici.

In amărăciunea sufletului nostru trecem în revistă tóte suferințele nóstre din vécul trecut, tóte atentatele de a nimici ortodocșia din inima poporului român, și ne înfiorăm când vedem, că mai sunt ómeni, cari află cuvinte de laudă pentru causa acelor persecuțiuni, pentru unirea aruncată între români ca sě ne nimicéscă.

Amărăciunea însě dă loc recunoscinței și gratitudinei. Și la aceste cugetăm când e vorba de instituțiunile bisericei ortodocse din România, care ne a mângăiat în ḑile de grea cercare.

Voim sě avem [illegible] rubrică permanentă pentru România. Aḑi publicăm un articol din „Vocea Bisericei", în care aflăm momente din viéța bisericei române în ce privesce justiția.

Étă acel articol:

Omul din natura sa înclină mai mult spre rěu decât spre bine, și deci sě reclamă imperios dela el o educație morală seriósă, care sě'l întórcă dela rěu și sě'l facă bun. Pe lângă acésta trebuie o putere care sě judece asupra faptelor omului și sě rěsplătéscă fie-căruia după gradul sěu de purtare. Biserica nóstră română crescină ortodocsă are ca instanță judecătoréscă mai înaltă sinodul, unde se decide în ultima instanță o cestiune fie ea de drept bisericesc sau de ori și ce altă natură bisericéscă. Apoi fie care episcop în parte, dispune în eparchia sa de ori-ce drept față de acéstă eparchie, cu restricțiunea ca apelând cine-va la sinod sě'l pótă aprecia dacă a procedat bine sau rěu. Și în fine lăsând la o parte pe protoerei, ca autoritate judițiară, mai este consistoriul, în care figuréză după nóua lege a clerului și revisorul eparchial sau defensorul ecclesiastic, care îngreuie sau susține acusațiunea ce se aduce celui ce sě judecă.

Prin urmare în biserica nóstră un preot greșind se cértă de Protoereu, neascultând se trimite la Consistoriu, care judecându-l și condamnându-l, trebue după noua lege sě observe multe lucruri și sě facă mari încercări ca sě pótă scăpa.

In civil, cestiunile se judecă de judecătoriile de ocol, apoi de tribunale de curtea de apel, și apoi de cea de casație, unele de curtea cu jurați în ultima linie. Comparând judecătoriile cele bisericesci cu cele civile, ajungem la conclusiunea, că diferă între ele, deosebit de natura pedepselor, care la judecătoriile bisericesci este curat spirituală și cele civile materială, și în modul lor de procedare la judecarea inculpaților. Așa în civil modul de apěrare jócă un rol însemnat, pe când în consistorii dreptul acesta lipsesce cu totul și nu înțeleg, care a fost motivul ca legiuitorul nouei legi a clerului sě admită acusator și în același timp sě nu dea dreptul acusatului ca sě se apere prin ómeni competenți In civil unde judecătorii sunt preparați anume și au esperiență întinsă în cestiuni de drept, se lasă liberă apěrarea prin persóne strěine de causă, și se procedéză astfel de la cea mai de jos instanță până la cea mai înaltă. In biserică, unde judecătorii nu au ocasiune de a asculta în decursul pertractării procesului argumente basate pe jurisprudența bisericéscă, aduse pro și contra față de cestiune, și astfel fiind lucrul pot lesne a publica un canon, care e mai puțin referitor la cestiune decât altul, în care cas, pedépsa aplicată nu este în totul dréptă considerațiune, care reclamă în gradul cel mai înalt necesitatea de a se introduce apěrători.

Biserica creștină în genere și în special a nóstră are nisce drepturi de cari trebue sě useze și față de stat, când se coatinge cu el. Așa dar sciința dreptului bisericesc la noi merită o deosebită atențiune, atât pentra ca biserica sě fie representată demn, cât și penrtu a face din preoți buni judecători și cunoscětori tot de odată de rolul lor, când vor fi chemați înaintea judecăței. In urma acestui mic parantes sě revin la cestiunea dreptului de apărare, care a lipsit în biserica nóstră sub regimul vechiu bisericesc și care lipsesce și în urma votărei legei clerului și contra căruia nu numai că nici un canon nu se opune dar chiar rațiunea sănětósă o cere. Óre n'ar fi bine ca preoții acusați sě fie susținuți înaintea judecătorilor lor spirituali, precum legea civilă le dă dreptul a se apăra înaintea tribunalelor și acésta, mai cu deosebire aḑi, când sunt și procurori consistoriali în persóna Revisorului și a Defensorului? Eu ḑic că e bine și am în vedere întâiu darea dreptăței acelor ce o au, prin înminarea ce se va face de susținători, al doilea punerea în posițiune a judecătorilor sě studieze bine cestiunea, în fine desvoltarea sciinței dreptului în biserica nóstră prin concursul judecătorilor și al apărătorilor de a pune adevěrul în evidență, pe basa sciințifică a canónelor bisericesci. Apoi dacă se adaogă resultatul practic, că se dă dreptate aceluia, care o are și care sub presiunea acusațiunilor se teme a'și espune greșalele sale și cu tóte că e nevinovat nu știe sě respingă acusațiunile nedrepte aduse în contra sa, reforma acésta se reclamă cu prisosință. Acum chiar ar fi timpul potrivit pentru acésta, căci trăim sub regimul unei legi, care întroduce procurori în persóna Revisorului și a Defensorului și reforma n'ar fi nici de cum radicală, când cugetăm că inculpatul se acusă într'una fără a avea dreptul sě se apere. Pe lângă aceste considerațiuni. apoi avem o facultate de teologie, ai cărei studenți pe lângă cunoscințele de drept canonic căpătate aci, sunt obligați prin programa acestei facultăți, a asculta cursurile de drept roman și și român de la facultatea de drept.

Prin urmare ridicându-se prin permisiunea apărărei preoților înaintea consistorielor de advocați nedreptățile ce din eróre sau nebăgare de samă s'ar fi putut face, se dă acestor apărători posibilitatea de a studia cu seriositate nu numai dreptul bisericesc, dar și pe cel civil și ar fi la timp și buni apărători ai bisericei față de nedreptățile venite de la cei din afară de biserică. Acești apărători însě, sě fie licențiați în teologie, ca sě pótă sigur și cu competință esercita acest drept și sě fie admiși ca atari înaintea instanțelor de judecată bisericéscă.

Introducerea acestor apărători în biserica nóstră se reclamă și de timpul în care trăim, când militarii sě apără de militari, civil de civil etc. Nu e rěu deci, dacă bunul și vrednicul Archipăstor. I. P. S. Metropolit Primat, care conduce cu multă energie și demnitate biserica română, care cu concursul sf. sinod pe care îl presidéză în mod strălucit, a făcut atâtea reforme salutare în biserica nóstră, sě gândéscă și la acest lucru și de l va crede folositor sě facă cu autoritatea pe care o are, și pentru, care merită laude și respect, a sě cerceta și resolvi cestiunea acésta, așa precum va crede mai bine, spre a mulțumi pre cei nedreptățiți și a împlini un gol ce de mult și de mulți a fost simțit.

Diaconul Ilie Teodorescu.

Noutăți.

„Reuniunea română de musică din Sibiiu" va da Joi în 15/27 Iunie, cu concursul capellei regimentului de infanterie Nr. 31, în sala dela „Gesellschafshaus" un concert cu următorul program:

1. Schubert F. *„Păstorul pe stâncă"* cântec pentru o voce de sopran cu acompaniare de piano și clarinetă, orchestrat de C. Reinecke.

2. Lubicz Zd. *„Vêrful cu dor"*, baladă românéscă în 3 părți, pentru soli, cor și orchestră. Tecstul de Carmen Sylva.

Inceputul concertului la $7^1/_2$ óre séra. Edarea biletelor va avea loc Joi dela 11—1 în sala dela Musikverein. Bilete de întrare pentru nemembrii à 1 fl. v. a. sě pot căpěta și în séra de concert.

* * *

„Conducětor de matricule al moților". Sub acest titlu publică fóia „Budapesti Hirlap" următórele: „ministrul ung. de interne esaminând cu de-aměnuntul împărțirea cercului pentru matriculele civile al comitatului Turda-Arieș, a constatat că numai un post pentru conducerea matriculelor civile cu reședința în Albac nu e suficient pentru ținuturile muntóse ale acestui comitat, a ordonat deci înființarea încă a unui cerc cu reședința Scărișóra". Comisiunea administrativă a comitatului din cestiune s'a nisuit din tóte puterile ca acest ordin sě se esecute, însě durere până la moment acésta nu s'a putut face". Și óre din ce causă? Rěspunsul e următoriul: domnii din fruntea comitatului Turda-Arieș pe basa cunoscințelor lor geografice, au constatat, că „în Scărișóra a cărei locuitori sunt esclusiv sași, nu se află nici un om inteligent care ar puté fi denumit conducětor de matricule civile". Va se ḑică Scărișóra unde picior de sas n'a călcat de când e lumea, ungurii sunt în stare sě o declare oficios de comună săséscă! Cât privesce cealaltă parte a corespondenței că anume în Scărișóra nu e nici un om inteligent, apoi acésta e ușor de resolvat pentru-că har domnului avem în pustietățile Ungariei destui ómeni culți!?

* * *

Adunarea generală a Reuniunii învěțătorilor gr.-or. români din despărțěmêntul Sibiiului, s'a ținut conform programei publicate în 21 Iuniu a. c. n. în seminariul Andreian". Adunarea a fost fórte bine cercetată, succesul deosebit. Membrii bărbați în puterea cuvêntului, adevěrată mândrie pentru scóla nóstră!!

* * *

Inscrierile la gimnasiul de stat din Sibiiu. Direcțiunea gimnasiului de stat din Sibiiu aduce la cunoscință că înscrierile la acest gimnasiu pentru anul viitoriu scolar se vor face cu finea anului scolar și anume începênd din 30 Iuniu până în 5 Iuliu n. a. c.

* * *

Magiarii despre Liga romană. Fóia „Egyetértés" din 21 Iuniu n. c. publică scirea că senatorul V. A. Urechiă ar fi adresat o epistolă mai multor fruntași din nému1 lui Israil, în care-i provócă ca sě desvólte o activitate cu mult mai mare pe terenul cultural și în special în scopul Ligei. Noi așa credem că magiarii confundă Liga română cu kulturegyletul. Tocmai acésta e deosebirea esențială între Liga română și kulturegyletul magiar că pe când acésta reuniune culturală din urmă are lipsă de ajutoriul jidanilor pe atunci Liga română n'a avut și nici nuva avea nici odată trebuință de capacitățile și mijlócele acestui ném cunoscut și sub numirea de perciunați.

* * *

Ordine esemplară în Budapesta. In Budapesta pe ḑi ce merge se sporesc acusele contra poliției magiare de acolo, din causa multelor iregularități. Dacă și chiar în Budapesta care e capitala țěrei se comit abusuri, apoi ce va trebui sě se ḑică despre ilegalitățile ce se comit pe sate de către gendarmeria ungurécă?

* * *

Mănăstire arsă. In ḑilele trecute a ars mănăstirea augustiniană de lângă Reichenberg. In mănăstire au ars fórte multe lucruri prețióse.

* * *

Deputați duelanți. Deputații croați Czenkovics și Tamasics au duelat. Nici unul nu s'a rănit.

* * *

Revoluțiune în Macedonia. Foile ce ne sosesc aḑi aduc scirea că în teritoriul Macedoniei ar fi isbucnit revoluția. Revoluționarii au avut deja mai multe atacuri cu armata turcéscă. In atacul din urmă au căḑut dintre revoluționari 8 ér din armată 23 inși.

* * *

Sinucidere. Subcolonelului Linero care se afla în insula Cuba din causa multelor desertări întêmplate în regimentul seu, s'a sinucis.

* * *

Bólă între porci. Vicecomitele comitatens al comit. Alba-de-jos prin hârtia Nr. 10690 interḑice transportarea porcilor în și de pe teritoriul comunelor Magyar-Csesztve, Sorostély și a orașului Aiud din causă de epidemie.

Vorbirea de deschidere,

ținută de directorul despărțământului Sĕliștei al Asociațiunei transilvane Dr. Liviu de Lemeni cu ocasiunea adunărei generale.

Onorată adunare!

Mărturisesc sincer, că cuprins de sfiélă mă vĕd la locul acesta împovărat cu sarcina de a deschide prima adunare a despărțământului nou constituit al Sĕliștei, ca parte întregitóre al Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român.

Sfiéla acésta provine în prima linie din cunoscința proprie a puterilor mele modeste de conducere și a lipsei mele de esperiență pe acest teren, de altă parte însĕ din considerarea aceea, că sciut este cât e de greu ori ce început și cât de important este ca începutul făcut sĕ fie bun.

Cu tóte acestea vĕdênd că alți ómeni póte mai chemați și înzestrați, dacă nu dela fire dar prin posițiunea lor favorabilă, cu mai multă autoritate morală sĕ retrag dela acest loc onorific fiindcă nu avéu destulă încredere în sprijinul necesar; — eu condus fórte puțin de ambițiune personală și fórte mult de simțul meu de datorință, pe care mĕ silesc al cultiva chiar și în posiții grele, nu am pregetat a lua asupra'mi acéstă sarcină, deși cunosc greutățile naturale și artificiale, cari esistă și póte sĕ vor mai făuri, pentru-că cunosc prea bine poporul care locuesce acest ținut ca sĕ nu fiu sigur că totuși voiu afla destul sprijin pentru a promova măcar în grad mai mic scopurile mărețe urmărite de Asociațiunea nóstră transilvană.

Intr'adevĕr pute-s'ar óre altfeliu? Pute-s'ar óre, ca un român cu óreși care inteligență sĕ nu conlucre din rĕsputeri pentru cultura poporului român?

Pute-s'ar óre, ca un om de înțeles din jurul Sĕliștei, sĕ nu se bucure dacă spre acel scop măreț are prilej a lucra într'un despărțământ al sĕu care-i pórtă numele?

Póte-'și óre închipui cineva neinteresare față de cultura poporului român, la un român tocmai în timpurile de adi, când lupta culturală între popóre — fie mai offensivă fie pur defensivă ca a nóstră — este mai înfocată ca ori când?

Au dóră credeți dvóstră că esistă un teren mai minunat pentru asigurarea vieței unui popor decât desvoltarea culturală?

Óre nu sciți că totdéuna acele popóre au perit, cari nu au avut cultură sau o au perdut? Nu sciți că cultura superióră a învins și atunci când mulțimea crudă a barbarilor a înfrênt'o călcându-o în picióre? Nu s'a ridicat óre éră acea cultură din cenușă?

Unde sunt astădi goții învingĕtori ai Romei, unde sunt acele multe popóre, cari au năvălit asupra Daciei? Limba italiană și limba ei soră limba nóstră dulce română sunt dovedi strĕlucite despre biruința culturei Romei bătrâne, odrasle vii din rădăcina de 2000 de ani. Óre nu cu mândrie constatăm noi că aparținem gintei latine?

E drept că cultura nóstră a românilor, în timp de lungi și plini de amărăciune secoli, a fost călcată la pămênt în totală amorțélă, e drept că a trecut puțin timp de când în fine și pentru poporul nostru a resunat trimbița puternică a deșteptărei, și noi suntem departe incă de a ajunge pe surorile nóstre mai mult favorisate de provedința divină.

Dar tocmai pentru acésta datori suntem cu puterile incordate se facem pași cât mai mari pentru ca sĕ ne apropiem în tóte privințele de acele surori mai bogate în cultură, căci dóră și în inimile nóstre acelaș sânge bate, care ne încuragiază dar totodată ne și impune, ca sĕ ne arĕtăm demni de nobila nóstră origine și de nobilele nóstre și bogate surori, cari atunci ne vor îmbrățișa cu deplină iubire, când prin fapte vom documenta și nu numai prin derivațiuni istorice și vorbe góle, că da suntem și noi din viță latină

Sciți D-vóstră ce tristă posiție are într'o familie un copil scăpătat.

Ei bine noi suntem copil scăpătat al Romei!

Am fost puși în lanțuri, mama a fost silită sĕ ne părăséscă cu ochii duioși și multă vreme a trebuit sĕ stăm la întunerec — numai ici colea în rare intervaluri 'și ridică capul bietul român.

Dar a venit óra deșteptărei, și iată-l pe român la lucru, étăl apucând pe calea culturei, și étă-l că deja atrage atențiunea lumei asupra-și prin vênjoșia sa, prin progresele sale culturale.

Și noi sĕ nu conlucrăm, și pentru ca sĕ ne putem concentra modestele puteri sĕ nu ne unim, sĕ nu formăm al nostru despărțĕmênt?

Veți fi observat onorată adunare, că abia am amintit literatura și m'am ocupat aprópe numai cu terminul mai general al culturei.

Acésta nu fără cugetare am făcut'o.

Intr'adevĕr, noi în cadrul despărțemêntului nostru cu soiul puterilor cari ne stau la disposiție tare puțin vom putea lucra pe terenul literaturei, — acest teren cu mai mult succes 'l va cultiva centrul asociațiunii nóstre

Chemaaea nóstră va fi din cadrul atât de vast al culturei, pe lângă promovarea după putință a operelor literare făcute de alții și introduse cu bună alegere în straturile cele mai inferióre ale poporului nostru, mai cu sémă și în prima linia lățirea culturei de inimă și a culturei economice.

Cultura de inimă s'au cu alte cuvinte cultura nobilă socială, o vom lăți mai ușor prin dese conveniri, prin reciprocă purtare frățéscă între noi.

Frecarea socială aduce cunoscință de ómeni, aduce cunoscință de sine însuși, ajută la delăturarea greșalelor proprii și astfel promovéză cultura socială.

Óre pentru acest scop esistă mai bun mijloc decât despărțĕmêntul nostru?

Alt scop pe care avem sĕ'l urmărim noi este progresul în cultura economică Cetiți domnilor, mica broșurică, carea tractéză despre „regularea mijlócelor spre ajungerea scopului asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, — cetiț'o vĕ rog și vĕ veți convinge ce teren vast ne stă la disposiție pentru promovarea culturei economice.

Trebue sĕ presupunem că puțini dintre Dvóstră și pote nimenea dintre aceia, cari de astădată nu s'au presentat nu au cetit acea mică broșurică și astfel nici nu sunt in destul orientați despre scopul pe cât de măreț, pe atât de vast al asociațiunii nóstre și al despărțĕmêntului nostru, ceea-ce esplică încât-va puțina interesare care s'a arătat până acuma.

Iată domnilor, motivele pentru cari am luat sarcina asupra mea, pentru cari am conlucrat ca acest despărțĕmênt sĕ se constitue.

Mulțămesc deci onoraților domni, cari s'au presentat în urma convocărei în acéstă sală menită asemenea culturei poporului nostru, și vĕ rog ca sĕ promovați din rĕsputeri scopurile sânte, cari le urmăresce asociațiunea transilvană și în specie despărțĕmêntul nostru al Sĕliștei, sĕ lățiți în cercuri cât mai largi cunoscința acestui scop că cu cât mai mulți sĕ ne întrunim și laolaltă sĕ conlucrăm, căci știți bine, dlor, „unde-i unul nu-i putere“. Cu aceste declar adunarea despărțĕmêntului Sĕliște al asociațiunii transilvane de deschisă.

Sĕliște, 9 Iunie st n 1895.

Dr. Liviu de Lemeni.
director

Dimitrie Popovici.

Reputația baritonului nostru, Dimitrie Popovici, care de mai mulți ani este angajat ca prim bariton la opera din Praga, astădi e stabilită.

Dimitrie Popovici e prenumĕrat printre cei dintâiu baritoni din Europa. Diferitele jurnale germane îi aduc multe laude compatriotului nostru, laude pe cari cu plăcere le vom reproduce și noi ori de câte ori vom avea la îndemână astfel de jurnale.

Dăm astădi după „Prager Tagblat“ din 31 Maiu 1895, următórele:

După o activitate de șése ani, activitate plină de merite, d. Dimitrie Popovici ne părăsesce astădi cântând pentru ultima óră în opera Balo în Maschera, în care a escelat în totdéuna.

Sgomotósele ovațiuni ce s'au făcut artistului, care plécă, au fost destulă dovadă de simpatia și iubirea de care s'a bucurat d. Dem. Popovici la Praga.

Domnul Popovici nu este un artist de operă ca mulți alții, acésta se observă deja din individualitatea sa sudică, cu care da el culoritura rolurilor sale artistice și cărora le dedea farmecele cele mai atrăgĕtóre. Fiind român din nascere, el și-a însușit avantagele metodei italiene. Și sub acest stég, el a cucerit de multe ori frumóse victorii pe câmpul operilor italiane.

Cunóscerea limbei germane, pe care a dobêndit-o pe când făcea studii juridice, l'a pus în stare sĕ se aprovisioneze cu acele comori, cari conține literatura musicei germane, la care Popovici în totdéuna s'a simțit atras. Acésta a fost causa că artistul s'a decis, fiind animat și de regina țĕrei sale, Carmen Sylva, protectóra artelor, a urma cariera artiștilor germani. Și pentru acest scop s'a dus la celebrul Gänsbacher din Viena, unde 'și-a terminat și complectat studiile musicale.

In creațiunile Wagneriane, Popovici în rolurile Hans Sachs și Telramund, a ajuns la culmea artei. In urma acestor succese, Popovici a primit onorabila chemare la teatrul din Bayreuth, o distincțiune de care numai el s'a bucurat până acum dintre toți artiștii nostri de operă.

Chipul și talentul lui dramatic, cu care esceléză, și l'a dovedit în totdéuna, ne vor rĕmâne întipărite și le vom avea înaintea nóstră ori de câte ori aceste roluri vor fi representate prin alți artiști.

(„România Musicală“).

Ordinea

esamenelor publice dela scóla română gr.-or. din Rĕșinari, cu finea anului scolar 1894/95.

Sâmbătă în 17 Iuniu 1895 st. v.

Dela 8—9½ óre a. m. clasa I a fetițe
„ 9½—11 „ „ „ „ II-a „
„ 11—12½ „ „ „ „ III-a „
„ 3—4½ „ „ „ „ I-a băeți
„ 4½—6 „ „ „ „ IV-a fetițe

Duminecă în 18 Iuniu 1895 st. v.

Dela 8—10½ óre a. m. clasa II a băeți
„ 10½—12 „ „ „ „ III a „
„ 3—4½ „ p. m. „ IV-a „

La 5 óre producțiunea corului și încheierea anului scolar.

Lucrurile de mână femeiesci sunt espuse în o sală a edificiului scolar în tot timpul esamenelor.

La órele 6 p. m. escursiune în grădina scolară

Rĕșinari, din ședința corpului didactic, ținută la 18 Maiu 1895 st. v.

C. Hămbășan,
director.

Programa esamenelor

dela scólele medii rom. gr. or. din Brașov cu finea anului scolastic 1894—95.

Esamenele de maturitate.

In 14 și 15 Iuniu v. va fi esamenul oral de maturitate la scóla comercială.

In 19, 20 și eventual și în 21 Iuniu v. va fi esamenul oral de maturitate la gimnasiu.

La esamenele de maturitate nu pot lua parte scolarii; pentru publicul mare ele sunt deschise.

Esamenele publice de încheere.

A) La gimnasiu.

Joi, în 22 Iuniu v.

7½—8½ G. p. cl. VII. — Dr. I. Blaga.
8½—9½ L. m. cl. VI. — Dr. I. Bunea.
9½—10½ Ist. (ev. m.) cl. V. — V. Goldiș.
10½—11½ Limba rom. cl. IV. — P. Dan.
11½—12 Declamațiune.
3—4 Rel. și l. g. cl. III. — I. Popea.
4—5 Geom. cl. II. — D. Făgărășan.
5—6 Limba latină cl. I. — P. Dan.

B) La scóla comercială și reală.

Vineri, în 23 Iuniu v.

7½—8 Dreptul c. II. c. — I. Socaciu.
8—$9^{1}/_{3}$ Merc. II. com. — A. Vlaicu.
8½—9½ Principii și arit. com. I. com. — I. C. Panțu.
$9^{1}/_{1}$—10½ Limba magiară IV reală — N. Bogdan.
10½—11½ Fisica, III reală. — I. Macsim.
3—$3^{1}/^{1}$ Germâna, II reală. — I. B. Boiu.
3½—4 Istoria naturală. II reală — G. Ghelariu.
4—4½ L. rom. I reală. — I. B. Boiu.
$4_{2}/_{2}$—á Geografia, I reală. — P. Dan.

C) Tote scólele medii vor avé Sâmbătă, în 24 Iuniu v. 5—6 p. m. esamenul public din gimnastică, ce se va ține în sala de gimnastică a scólelor medii. P. Roșca.

Joi, în 29 Iuniu v. (diua sânților apostoli Petru și Pavel), după serviciul divin, la care vor participa toți scolarii, se va încheia anul scolastic 1894/95 cu un discurs ocasional rostit de directorul institutului, după care va urma cetirea clasificațiunilor și distribuirea premiilor în sala cea mare a institutului.

La esamenele acestea precum și la festivitatea de încheiere a anului scolastic se învită cu tótă stima părinții scolarilor, amicii și binevoitorii acestor scoli.

Brașov, în 5 Iuniu v. 1895.

Direcțiunea.

Programa

esamenelor publice dela gimnasiul rom. gr.-or. din Brad și dela clasele normale adnecsate.

Lnni în 26 Iuniu st. v.

Dela 8—11 cl. III. norm. cu tóte obiectele
„ 2—5 „ IV. „ „ „ „
„ 5—6 esamen din gimn. cu cl. gimn.

Marți în 27 Iuniu st. v.

Dela 7—9 cl. I. g. din ob.: Lat. Magh. Arit.
„ 9—11 „ „ „ „ „ Rom. Arit. Geogr.
„ 2—4 „ III. „ „ Germ. Geom des.
„ 4—6 „ IV. „ „ Lat. Rel. Mat. Rom.

Mercuri în 28 Iuniu st. v.

Serviciu divin cu docsologia, solemnitatea încheierei anului scolar, împărțirea premiilor și a „testimoniilor“.

Brad, 5 Iuniu 1895.

Georgiu Părău,
dir. gimn.

Convocare

Conform §. 21 din statutele Asociațiunei transilvane, precum și în sensul conclusului subcomitetului despărțĕmêntului din 2/14 Iuniu a. c. punct 5, prin acésta sĕ conchiamă a V-a adunare generală a despărțĕmêntului XXVII Cohalm al „Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, ce se va ține *Duminecă în 2/14 Iuliu a. c. la 2 óre p m.* în localul scólei gr.-or. din Cohalm cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunărei prin directorul despărțĕmêntului.
2. Constatarea membrilor; înscrierea de membri noi și încassarea tacselor.
3. Raportul subcomitetului și al cassariului.
4. Defigerea locului și timpului ținerii adunării generale procsime.
5. Inchiderea adunării.

La acéstă adunare sĕ învită toți membrii dimpreună cu întréga inteligență și poporul român precum și alți iubitori de progres ai poporului român din acest despărțĕmênt.

Cohalm, în 7 Iuniu 1895.

N. D. Mircea, directorul despărț.
P. Predovici, actuar.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Pentru cei păgubiţi prin foc din comuna Fizeş Sânpetru, după publicarea mulţămitei publice din Nr. 60 al „Telegrafului Român“ am mai primit următórele contribuiri:

Dela onorata direcţiune a institutului de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu 100 fl. şi dela on. domn paroch Iosif Goga din Rĕşinari 2 fl., cu totul 102 fl., care sumă deasemenea s'a trimis antistiei comunale spre distribuire între cei nenorociţi.

Sibiiu, 12/24 Iuniu 1895.

Dr. *Remus Roşca*,
prof. semin.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Marfă gata după plăcere.

Comandele se efectuesc iute.

Lucru solid, bun şi durabil.

Constantin Dragoș,
măiestru pantofar,
Sibiiu, str. Măcelarilor 37,

anunță onoratului p. t. public, că în **lucrătórea sa** de **păpucărie** efectuesce tot felul de încălțăminte pentru **domni, dame** și **copii**, precum și tot felul de **reparaturi**. cu **prețurile cele mai moderate**, oferind totodată spre mulțămirea **tuturor marfă solidă** și **prompt esecutată**.

[70] 4—6

Prețuri fórte ieftine.

Nr. 160/1895. [79] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia Mag. protopresbiteratul Sĕliştei, pe basa resoluţiunei consistoriale din 14 Martiu a. c. Nr. 2122 B. se escrie a treia-óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este de 350 fl v. a

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii la acest post îşi vor aşterne cererile lor concursuali, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕlişte, 25 Aprile, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţământului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noi cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45

Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta pănă la 50 cr. bucata.

Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.

Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.

Pene de scris dela 50 cr. pănă 1 fl 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.

Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata

Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.

Notese dela 4 cr. pănă la 1 fl. bucata.

Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.

Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 67 Sibiiu, Joi, 15/27 Iuniu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 14 Iuniu 1895.

Intre obiectele, cu cari s'au ocupat sinódele eparchiale în cesti doi ani din urmă, și congresul ținut în anul acesta, cel mai de căpetenie a fost după a nóstră părere articlul de lege, care a regulat salariele învĕțătoresci, și care sub titlul acesta binesunătoriu a regulat disciplinarea învĕțătorilor dela scólele confesionale.

Congresul din anul acesta a enunciat un principiu, care dacă va fi pretutindenea bine aplicat, vom puté salva în cele mai multe locuri esistența scólei confesionale, vom puté salva esistența învĕțătoriului, care prin articlul de lege XXVI din 1893 e pus la volnicia inspectorilor regesci de scóle, și la a comitetelor administrative din comitat.

Provocatul articol de lege a pus pondul principal pe disciplinarea învĕțătorilor, de aceea s'a codificat în lege direcțiunea contra statului, și acțiunile cari vin a se înșira sub direcțiunea contra statului.

Póte noi suntem prea pessimiști, când vedem un period de persecuțiuni al învĕțătorilor dela scólele confesionale chiar și când ele asigură esistența învĕțătorilor, prestându-le ele confesiunile întrégă dotațiunea In acest cas ingerința guvernului e mai mică, și numai sub titlul de uneltiri contra statului ia guvernul în mâna sa disciplinarea. In celelalte casuri de obiecțiuni ministrul trebue sĕ lase curs liber disciplinei, care o aplică confesiunea în virtutea normelor sale.

Avem casuri concrete, din care trebue sĕ concludem la o crâncenă eră de persecuțiuni în statul învĕțătorilor dela scólele nóstre confesionale.

Susceptibilitatea guvernului a degenerat până la un grad de slăbiciune, care trebue sĕ pună la serióse gânduri pe autoritățile superióre bisericesci.

Paralel cu susceptibilitatea organelor, cari stau la porunca guvernului, merge neprecauțiunea învĕțătorilor confesionali, cari nu pot cuprinde cu mintea, nu pot străbate situațiunea actuală, și faptul, că ei mai mare serviciu aduc națiunei române, dacă sunt la înălțimea chemărei lor în scólă, și dacă evită ocasiunile de a vení în con flict cu §. din lege, care norméză direcțiunea contra statului.

Mai de multe-ori am scris despre acéstă materie, și totdeauna am întins binișor córda pessimismului, și nu fără cuvênt.

Am vorbit de susceptibitate, care degenerézâ până la slăbiciune.

Sĕ ilustrăm temerile nóstre.

Se face o denunciare către guvernul țerei de cuprinsul, că cutare învĕțătoriu urmăresce o direcțiune contra statului.

Guvernul denunță casul autorității bisericesci, și cere din capul locului suspendarea învĕțătoriului, și cercetarea casului denunțat.

Suprema autoritate bisericéscă judecă lucrul cu sânge rece, pune la cale cercetarea, și nu suspendéză pe învĕțătoriu, căci n'are cu cine-l înlocuí la mijlocul anului.

E deci gata conflictul între biserică și stat, căci guvernul ia refugiu la represalii.

Până acuma nu se scie, dacă învĕțătoriul e vinovat sau ba, cum se póte deci suspenda un învĕțătoriu fără a sci autoritatea bisericei vina adusă contra lui.

Sĕ punem alt cas în contemplațiune. Guvernul dice: cutare învĕțătoriu a pus pe elevi sĕ scrie în caiete cântări, cari provócă la agitațiune contra națiunei magiare. Deci suspendare și disciplinare, căci scóla respectivă a asigurat ea dotațiunea invĕțătoriului, alt cum disciplina ar trece la competința comisiunei administrative comitatense.

Confesiunea nici în acest cas concret nu póte suspenda pe învĕțătoriu, căci nu cunósce tecstul cântărilor cu pricina.

Și aici e gata cu conflictul, căci guvernul amenință cu aducerea unei legi nóuĕ, care sĕ disciplineze pe învĕțătorii dela scólele confesionale prin organele statului fără privire dacă statul contribue sau nu contribue la dotațiunea învĕțătoriului.

Se pune în vedere altă posibilă eventualitate.

Se pune în proces la comisiunea comitatensă un învĕțătoriu sub cuvêntul direcțiune contra statului. Din capul locului sĕ cere suspensiunea. Dar cum va urma o asemene procedură biserica, cum se póte face ea instrument orb unei porniri bolnăviciόse, și pentru ce nu i se dă posibilitatea, ca se judece și ea, și pentru ce sĕ nu fie possibil, ca în casul unde organele statului pronunță verdictul vinovat, biserica sĕ dică „nevinovat“, căci înaintea nóstră poesia lui Bolintinean: „Ca un glob de aur“, nu constitue elementele crimei: direcțiune contra statului?

La asemene conflicte noi nici nu reflectăm!

Susceptibilitatea în asemene grad ne insuflă nóuĕ seriόse îngrijiri, de acea vedem în perspectivă o eră de crâncene persecuțiuni asupra învĕțătorilor.

Sĕ revenim însĕ la adevărata témă a meditațiunilor nóstre la conclusul congresului.

Nisuințele bisericei au fost și sunt îndreptate în direcțiunea, ca dotațiunea scólei și a învĕțătoriului se o presteze comuna bisericéscă, care susține scóla. In acest cas ingerința guvernului în afacerile scólei confesionale se reduce numai la casurile estreme cu direcțiunea contra statului.

Spre a ajunge la acésta congresul a enunciat principiul, că asupra comunei bisericesci din oficiu sĕ se repartițieze dotațiunea învĕțătoriului, care în sensul legei trebue sĕ o încasseze organele politice din comună.

Mĕsurile aceste au trebuit enunciate din congres dela suprema autoritate legislativă în biserică, ca sĕ se înlesnéscă lucrarea în jos, căci s'au ivit casuri concrete, unde sinódele parochiale seduse de rĕuvoitorii bisericei, nu au voit sĕ ratifice repartițiunile presentate de comitetul parochial.

Sila acésta spre un lucru atât de nobil nu ne presentéză lumei în colorile cele mai liberale, este însĕ vorba de esistența scólei românesci, de esistența scólei confesionale, și poporul nostru în unele locuri e redus la mintea copilului, și e bine, dacă i se face binele chiar și contra voinței lui.

Atêrnă acum dela oficiele protopresbiterale, ca ele sĕ aplice cu cuvenitul tact mĕsurile decretate de către congresul nostru național-bisericesc, și sĕ îngrijéscă pentru esecutarea lor cu rațiune.

După cum am mai accentuat tot la acest loc, poporul nostru e bun, el dă când are, și dă bucuros pentru biserică și scólă, și mai ales dă bucuros, când vede în scólă și progres.

Sĕ se încasseze repartițiunile la timpuri potrivite, și atunci lucrul va merge strună.

Greul lucrărei și aici trebue sĕ-l ia asupră-și protopresbiterii nostri, căci altcum ispravă nu se va face.

Comitetele nóstre parochiale încă nu au ajuns la acea maturitate, ca ele sĕ-și scie împărți lucrul, și sĕ-l esecute la timp.

Sunt și multe miserii locale, dușmănii personale, cari sĕ rĕsbună în locul prim asupra învĕțătoriului, și apoi asupra poporului, ca resultat final asupra scólei.

De acasă nu le va puté face aceste protopopul, și va trebui sĕ ese în fiecare comună, sĕ reguleze încassările, și apoi cu vigóre sĕ supravegheze promta esecutare. Cu chipul acesta se va da viață conclusului congresual, se va asigura esistența scólelor nóstre și se va deda poporul nostru la ordine și la disciplină, fără a simți vre-o

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Iosif al doilea

cu mila lui Dumnedeu ales al romanilor, împĕrat pururea august, craiul apostolicesc al Germanii, Ungarii, Bohemii, Dalmații, Croații, și Slavonii, archipovățuitoriul Austrii, iproci.

Cinstiților și de bun ném iproci! De vreme ce binele supușilor nostri celor credincioși pravoslavnici de legea grecéscă poftesce dela noi, ca în gândul împuținării sĕrbătorilor aceiași, împĕrătéscă și părintéscă purtare de grije sĕ avem către dînșii, carea și către cei neuniți o am arătat, și vouă crăescului nostru guvernium prin preaînaltul în 7 dile August anul 1786 supt numĕrul 8861 dat rescriptum al nostru cunoscută a vi-o face ném milostivit, și pentru acéstasi pricină și pentru ca încât e cu putință, întru tótă aceiași rênduială sĕ se ție între uniți, și între neuniți, fórte de lipsă este, ca sĕrbătorile care noi pentrubiserica neunită a rĕsăritului le-am aședat acelea, și pravoslavnicii de legea grecéscă sĕ le ție: (afară de cel ce pentru fieşte care ném de osăbi sau fost dat, adecă: a S. Sava archiepiscopul a S. Sfințitul Constantin și Elena, și a S. Paraschevei) drept aceea spre plinirea acestora milostivesce rênduim, ca de acuma înainte, și neuniții pravoslavnici de legea grecéscă numai acelea sĕrbători sĕ le ție, care aici urméză, adecă:

In luna lui Ianuarie.

1. In diua 1-a. Tăerea împrejur a domnului nostru Iisus Christos.

2. În diua a 6-a. Botezul Domnului nostru Iisus Christos.

3. In diua a 30-a. Trei sfinți archierei, Vasile Grigorie și Ioan Zlatoust.

In luna lui Fevruarie.

4. In diua a 2-a. Stretenia, adecă întimpinarea domnului nostru Iisns Christos.

In luna lui Martie.

5. In diua a 25-a. Bunavestire a Născătórei de Dumnedeu.

In luna lui Aprile.

6. In diua a 23-a. Sfântul Mucenic George.

In luna lui Iunie.

7. In diua a 24-a. Nașterea sfântului Ioan Botezătoriul.

8. In diua a 29-a. S. S și întru tot lăudații apostoli Petru și Pavel.

In luna lui Iulie.

7. In diua a 20-a. Sfântul proroc Ilie.

In luna lui August.

10. In diua a 6-a. Schimbarea la față a domnului nostru Iisus Christos.

11. Io diua a 15-a. Adormirea preas. născătórei de Dumnedeu.

12. In diua a 29-a. Tăerea capului sf. Ioan Botezĕtoriul.

In luna lui Septemvrie.

13. In diua a 8-a. Nașterea S. Născătórei de Dumnedeu.

14. In diua a 14-a. Inălțarea Sfintei Cruci.

In luna lui Octomvrie.

15. în diua a 26-a. Sfântul marele mucenic Dimitrie.

In luna lui Noemvrie.

16- In diua a 8-a. Soborul sființilor îngeri Michail și Gavril.

17. In diua a 21-a. Intrarea în biserică a prea sfintei Născătórei de Dumnedeu.

In luna lui Decemvrie.

18. In diua a 6-a. Cel dintru sfinți părintele nostru Nicolae.

19. In diua a 25-a. Nașterea Domnului nostru Iisus Christos.

greutate, fără a se simţi împovarat.

Sĕ fie fiecare cu tótă inima la locul seu, căci trecem prin timpuri de grea cercare.

Rĕspuns prealabil la articolii „Ce sunt ei?“ din „Tribuna“.

Pe pagina a patra a „Tribunei“ Nr. 124 din 2/14 Iuniu a. c. cetim următórele:

„Institut Tipografic“, societate pe acţii în licuidaţiune.

Bilanţ în 10 Octomvrie 1893.

Active:		Pasive:	
Acţii needate	fl. 400.—	Capital social	fl. 40,000
Depuneri la banca „Albina“ .	„ 6925.49		
Numerar în cassă	„ 93.26		
Perdere	„ 32,581.25		
	fl. 40,000.—		fl. 40,000

Sibiiu, în 10 Octomvrie 1893.

Dr. **A. Brote** m. p. Dr. **Cioran** m. p. Dr. **D. P. Bareian** m. p.

Bilanţul de faţă s'a aflat esact şi în deplină conformitate cu registrele respective.

Sibiiu, în 14 Octomvrie 1893.

Demetriu Comşa m. p. **Petru Ciora** m. p. **Victor Tordăşianu** m. p.

Socotélă finală.

Active:		Pasive:	
Depuneri la banca „Albina“ . .	fl. 6925.49	Replătiţi pe 389 acţii	fl. 6893.08
Numerar la cassă	„ 93.26	Diverse spese	„ 76.77
Interese după depuneri	„ 102.99	Depuşi la tribunalul din Sibiiu pentru 7 acţii nepresentate .	„ 124.04
		Sald	„ 27.85
	fl. 7121.74		fl. 7121.74

Comitetul de licuidare:

Dr. **A. Brote** m. p. Dr. **Cioran** m. p.

Revĕdută, confrontată cu documentele s'a aflat in regulă din partea subscrişilor.

A. Lebu m. p. **Ioan Preda** m. p.

Va se dică din întreg capitalul social de fl. 40.000 numai acea parte le-a rĕmas acţionarilor, de ce nu s'au putut atinge administratorii dela „Tribuna“ — cauţiunea depusă la perceptoratul reg.

Perderea minimală este:

1. In capital	fl. 32,581.25
2. Interese á 5% după capitalul social de fl. 39,600 pe 12 ani	„ 23,760.—
3. Contribuiri de 5 fl. de acţiune á fond perdu în 1889 .	„ 2,000.—
Total . .	fl. 58,341.25

Va se dică circa fl 60,000 a costat pe poporul român numai în bani, *ura personală cătră capul bisericei nóstre* a acelora, carii ca se aibă organ, în carele sĕ-şi pótă vĕrsa după plac veninul asupra Lui, şi sĕ-i micşoreze autoritatea în sus şi în jos, sub pretecste false au esploatat credulitatea publicului român, pregătit spre jertfe pentru un scop sublim, şi cu ajutoriul material al lui au înfiinţat „Institutul Tipografic“ ca se îndópe pe „Tribuna“.

Étă cum a prognosticat dl Parteniu Cosma acest tragic sfêrşit in cunoscuta sa broşură „Procesul de presă“ din 1889 la pag. 175.

„*Tirănia autorităţii*“ după cum au observat dnul Enea Hodoş a prins rădăcini atât de puternice prin unele părţi a societăţii nóstre, încát mulţi fórte mulţi, nu dispun nici într'atâta de curagiul opiniei lor, ca cel puţin sĕ protesteze în causa acestei molime a societăţei nóstre.“

„Sunt éraşi mulţi, care sĕ simt fericiţî că s'au pus sub aripile ocrotitóre ale tiràniei autorităţii.“

„E dureros, când vedi ce fericiţi se simt şi vre-o câţi-va tineri cari s'au pus sub pavĕza acestei aripi ocrotitóre etc. etc.“

„In astă direcţiune a progresat acest diar („Tribuna“) organ al malcontenţilor, al „nihilistilor“ români, până când le-a succes a strica solidaritatea, ce începuse binişor a se manifesta în tóte acţiunile mai importante ale inteligenţei române, a învrăjbi societatea în tóte centrele de mai nainte, a amăgi pe o parte a tinerimei neesperte, a sĕmĕna ură între frate şi frate, a submina disciplina în biserică şi în scólă şi a deda publicul seu sĕ se nutréscă numai cu lucruri sensaţionale, fie şi în contul moralităţii publice şi al bunului simţ, până când ajunsese a se sfii ori-care bărbat serios, carele avea nenorocirea a fi lăudat în „Tribuna“, — dar acel „mare partid“ al viitoriului tot nu s'a închegat, şi aprigii „combatanţi“ an prin Octobre, cu puterile sleite, zăceau deja sub ruinele casei, căreia ei îi dăduse foc, şi astădi póte că ar aparţiné numai domeniului istoriei, dacă „*bĕtrânii*“, cei combătuţi de ei, Mocsonyescii şi Babeş cel urgisit, nu aveau generositatea sĕ le întindă mâna şi sĕ-i ridice din penibila situaţiune, în care ajunsese, făcênd o încercare cu ei, dacă cu ajutoriul lor moral şi material mai este posibil sau ba sĕ scape de perire o avere considerabilă naaţională şi se salveze numele unui organ oposiţional?“ [1]

„Dic „numele“ căci atacurile contra „autorităţilor“, contra „bisericilor“, contra „instituţiunilor“ şi contra „societăţii“ române, după scirea mea positivă trebue sĕ fie eliminate din colónele „Tribunei“ dacă ea mai contéză la spriginul Mocsonyescilor“. [2]

„Avé-va acéstă generositate şi jertfă a dlor Mocsonyesci resultatul dorit de ei sau ba? este o mare întrebare a viitoriului“.

Incât până acuma, cele 5500 fl. ce le-au donat familia Mocsonyi ca valórea nominală alor 55 acţiuni — ce nu le mai cumpĕră nime — ale Institutului tipografic, precum dovedesce raportul direcţiunei cátră adunarea generală ţinută la 13 Aprile a. c. şi bilanţul din 31 Dec. a avut negreşit acel efect, că „deocamdată“ a scăpat întreprinderea de insolvenţă, dar pentru aceea situaţiunea este tot critică, càci, cu tóte că acele 5500 fl. s'au vĕrsat în cassa Institutului tipografic în numerar în ultimul pătrar al anului espirat la 31 Decembre, faţă de o datorie efectivă de fl. 6107·09 cr., în cassă în numerar erau numai fl. 258·28 cr., ceea ce este un picur în mare pentru 1 Ianuariu, ca sĕ pótă mângăia personalul unei redacţiuni şi tipografii, care au spese la an de fl. 24029 82 cr. Deficitul n'a scădut, ci a crescut dela fl. 1480·72 cr. la fl 7712·27 cr.; — ér cu intrarea dlor Antoniu de Mocsonyi, Dr. Alexandru Mocsonyi, Vincenţiu Babeş şi Coriolan Bredicean în direcţiune au avut şi d-lor norocirea a fi subsumaţi între aceia, cari, întru esecutarea conclusului adunării generale, prin scrisórea direcţiunei din 16 Aprile a. c. au provocat pe acţionari se mai contribue de fie-care acţiune „deocamdată“ câte 5 fl. „à fond perdu“.

„Vor fi negreşit şi de acei acţionari, carii vor mai aduce şi acest sacrificiu, şi mai cu sémă membrii direcţiunei presupun că 'şi vor respecta conclusul propriu, dar marea majoritate a acţionarilor nu cred se fie aplecată a-şi mai arunca paralele în vênt, numai pentru-ca sĕ mai aibă ce róde câte-va luni aceia, carii cu atitudinea lor pătimaşă pe lângă desastrul moral ce l'au produs au mai periclitat şi considerabilul capital de fl. 40,000 al inteligenţei unui popor atât de lipsit cum este al nostru“.

„Dar chiar se contribue toţi acţionarii suma ce li-se cere „deocamdată“, aceea este numai fl. 2000, ér cu o subvenţiune de fl. 2000 la an, nu sĕ póte susţiné o redacţiune atât de sumptuósă cum este a „Tribunei“, şi acel „*deocamdată*“ denunciă deja intenţiunea direcţiunei, că dacă acéstă încercare nu va duce la scop, va mai cere şi alte sacrificii, şi în fine, dacă nu se va afla vr'un mecenate, carele an de an se arunce multe mii de florini pentru „Tribuna“ *licuidarea nu se va putea evita,* [1]) ér atunci cifrele „Activelor“ bilanţului pe lângă tóte reducerile de cari vorbesce Raportul direcţiunei, se vor micşora considerabil“.

La o eventuală licuidare: inventariul tipografiei, carele figuréză în budget cu cifra de fl. 15.544.89 cr. se va reduce cel puţin la jumĕtate, debitorii cu cifra de fl. 3623.97 cr. la nimica, valórea editurei de fl. 9971.57 cr. la o sumă fórte neînsemnată, căci, fie cărţile cât de valoróse, în asemenea casuri mai numai hârtia se plătesce, valórea „Tribunei“ de fl. 3000 sĕ duce în vênt, şi astfel unicul obiect carele la moment se póte preface în bani — efectele, depuse cauţiune pentru „Tribuna“ de fl. 5430.30 cr. nefiind suficiente pentru acoperirea datoriilor, cari la 31 Decemvrie erau de fl. 6107.09 cr., şi cari după firea lor cresc mereu, *acţionarii se vor alege cu nimica tótă.* [2])

„Cine pe basa raportului direcţiunei, şi a bilanţului, póte face o combinaţiune mai favoritóre pentru acţionari sĕ şi-o facă; eu adi nu mai cred în minuni, şi ţin, că întreprinderea *în condiţiunile de până aci,* nu o mai póte duce mult timp [3]) ér a vegeta numai, şi a trăí din datorii, nu ţin posibil din momentul ce au întrat în direcţiune *bărbaţi* ca domnii Antoniu şi Alecsandru Mocsonyi“.

„Étă unde a dus „Tribnna“ şi pe Institutul tipografic!“

„Ce a mai rĕmas la români nedevastat de ea?“

„Astfel de speculanţi sĕ predice necontenit morală şi sĕ pórte de nas o naţiune ca a nóstră în timpurile critice de astădi?“

„Dacă este vorbă de politică militantă eu astădi nu aparţin nici la un partid“.

„M'am retras cu tótă seriositatea de pe terenul politic în 1884, când am eşit din comitetul naţional, şi-'mi fac datoría de român pe alte terene după putinţa şi priceperea mea; dar am aparţinut totdéuna la partidul naţional, şi m'am silit ca acela sĕ cuceréscă cele mai bune şi mai solide puteri ale naţiunei [4]), şi sĕ devină organisat astfel ca sĕ insufle respect şi românilor şi străinilor. [5])

„Tribuniştii pot se vorbéscă în numele lor, şi dacă află de cuviinţă a se mai ocupa şi de mine ca de om politic [6]) pot sĕ mĕ eschídă din partidul lor, la carele

---

[1] Generositatea li s'a şi rĕsplătit şi încă li se resplătesce mereu, după tipicul „martirului“ E. Brote. Redacţiunea.

[2] Au fost eliminate până când purtarea lui E. Brote i a eliminat şi pe Mocsonyescii din direcţiunea Inst. tipogr. Red.

[1] Mecenatele s'a aflat, dar licuidarea totuşi au urmat, pentru-că subvenţiunea n'a întrat în cassa „Institutului tipogr.“ ci în a altor matadori dela „Tribuna“. Red.

[2] Uti figura docet. Red.

[3] Aşa s'a şi întêmplat. Red.

[4] Dar între acelea nu se numĕrau luceferii E. Brote şi soţii. Red.

[5] Astădi este mai bine *organisat* pentru-că dl E. Brote este „vice-preşsdintele“ comitetului naţional. Red.

[6] Da încă cum? Red.

---

20. In diua a 26-a. Soborul preas. Născătórei de Dumnedeu.

21. In diua a 27-a. Sfântul întâiul Mucenic şi archidiacon Stefan.

Lângă acestea.

22. Vinerea mare din sĕptĕmâna patimilor.
23. A doua di de Paşti.
24. A treia di de Paşti.
25. Inălţarea Domnului nostru Iisus Christos.
26. A doua di de Rusalii.

Dintru care chiar sĕ înţelege cumcă tóte sĕrbătorile care aici nu sunt însemnate, trebue sĕ se socotéscă a fi deslegate, şi scădute.

Insă după rînduiala, carea prin înaltul crăescul al nostru din 7 August o am arĕtat, şi acum poruncim ca sĕrbătorile şi cele legate, şi cele deslegate, totdeuna cu împĕrătescul nostru nume preoţii (în biserică) sĕ le vestéscă. Şi acéstă preaînaltă a nóstră rênduială tuturor judecătorilor, şi deregĕtorilor locurilor sĕ li se facă în scire, dânduli-se înainte, cum că bună grije sĕ aibă, ca sĕrbătorile care pentru pravoslavnicii cei de legea grecéscă le-am întărit, şi le-am aşedat a se ţinea sĕ se vestéscă a fi legate: éră celelalte se se vestéscă deslegate întru acesta chip cum întru cele deslegate fără de împedecare fieşte carele se-şi pótă lucra lucrurile sale. Éră decumva undeva acéstă preaînaltă a nóstră poruncă nu s'ar ţiné atunci episcoipilor locurilor, sau de va fi lipsă şi deregătorilor celor mai mari se se facă însciinţare.

Aşişderea şi acésta poruncim, ca preoţii cei pravoslavnici de legea grecéscă se nu se îndestuleze numai cât cu gura au vestit norodului serbătorile cele deslegate ci şi ei însuşi întru acele dile lucrând la câmp, şi la alte trebi se dea pildă bună; Aşişderea mai marii locurilor prin semne dinafară, precum sunt slobozirea têrgurilor întru aceste dile, deschiderea boltelor, şi oprirea jocurilor (unde numai în serbători se pădia acestea) se se sirguéscă deplin a areta, cum că aceste serbătorí sunt deslegate.

Aşişderea vor putea fi pravoslavnicii de legea grecéscă de aci înainte a ţinea serbătorile sfînţilor întru a cărora cinste ar fi vro biserică sânţită (adecă hramul). Iară nădăjduim cum de aici înainte şi archiereii cei pravoslavnici de legea grecéscă nu vor sfînţi vre-o biserică, nici vor alege hramul întru cinstea vre-unui sfânt ca acela, a cărui serbătóre au sau deslegat, sau nici odată n'au fost legată. Drept aceea pentru mai mare încredinţare şi episcopii cei pravoslavnici de legea grecéscă, datori vor fi în sfîrşitul fieşte cărui an, a trimite vouă catastihul bisericilor care preste an le-au sfinţit.

Acéstă împărătéscă a nóstră rînduială vouă crăescului nostru guvernium cu o poruncă ca acésta vi se face în scire, ca spre plinirea ei tóte cele ce sunt de lipsă deplin despre părţile sĕ rênduiţi şi aşa sĕ aşedaţi lucrul, ca împuţinarea sĕrbătorilor la uniţi si la neuniţi tot întru aceiaşi vreme sĕ se încépă. Dat în Viena 1 Ianuarie 1787.

Iosif m. p. *Carol grof Palfi* m. p.
Alecsandru Pastori m. p.

3083. 1788.

Cuprinderea,

Acelor meşteşuguri, şi mai nainte purtări de grije, care doftorul varmegii Iaurinului Budélco pentru curăţirea' şi întórcere spre hrană a bucatelor celor ne curate, şi stricătóre de sănătate spre partea locului aceluia au aflat, şi au dat afară.

Intâiu. Bucatele cares cu osigă, cu neghină, sau cu tăciune, de aceste bine trebue curăţite.

A doua. Casnicul mai nainte de a vrea a duce la móră acel feliu de bucate, bine sĕ le uşte într'un cuptoriu de pită; că prin acea mare parte a stricăciunei piere. Şi acésta fără nice o împedecare sĕ póte face atuncia, cànd pita cóptă se scóte din cuptoriu afară, şi cuptoriul cel de pită îi bine cald. Insĕ pitarii, cari voesc mai multe bucate a usca decât deschiliniţii casnici, pot a întórce spre uscarea bucatelor sale acelea îndemânări care le-au spre uscarea Slaturilor.

(Va urma.)

nici când n'am aparținut nici nu voiu aparținé[1], fie cât de puternic „marele partid al viitoriului“ întemeiat în redacțiunea „Tribunei“, – în numele „partidului național“ însĕ nimene nu i-a autorisat a vorbi[2], nu au drept nici a escomunica din acel partid, nici a înrola în el pe nimene.

„Partidul național, pe lângă tóte opintirile lor — nu i-a primit de organul seu[3], și după atitudinea și succesele herostratice obținute dela nascerea „Tribunei“ până astădi — nici nu-i póte primi[4]) ér dacă ar fi cândva în patria nóstră un partid, carele pe un diar ca „Tribuna“ l'ar considera de demn ca sĕ-l priméscă de organ al sĕu, și dacă eu a-și avé slăbiciunea de a me mai ocupa cu politica militantă, eu o spun fără sfială n'aș întra în acel partid nici chiar dacă s'ar numi el „național“.

Astfel și-a încheiat dl Cosma broșura sa, în care ce s'a pertractat s'a împlinit până astădi ad literam.

Am reprodus mai mult decât ce privesce „Institul Tipografic“, pentru că și de d-lui este vorbă în articolii „Cine sunt ei“? Și partea din urmă este deja un fel de respuns la marea dragoste, cu care e întimpinat dl Cosma și acum și totdéuna în colónele „Tribunei“.

Dar revenind la „Institutul tipografic“, constatăm, că ceea ce a prognosticat dl Cosma atunci, când dlui E. Brote în urma unei călĕtorii pela Capolnaș, și în urma unor angajamente, cinstite cum pot numai primi Mocsonyescii, îi succese a îndupleca pe dnii Mocsonyesci cu aderenții lor Babeș și Brediceau, ca atât cu punga cât și personal sĕ între în „grupul“ Tribuniscilor, *s'au împlinit întocmai.*

„Institutul tipografic“, unica întreprindere intemeiată de „grupul“ tribunist, în mânile lor s'a dus pe copcă, acționarii ademeniți cu prospecte umflate, au rĕmas cu buzele umflate, ér profit din acea avere națională sleită a avut numai o persónă.

Acea persónă, carea pe ruinile Institutului tipografic, din un pitic ce era cu cunoscințele sale de „econom“ a devenit mare și tare „conducĕtor politic“.

Carele după-ce a dus „Institutul“ la licuidare, carele unul ca din intuițiune proprie sciea ce valóre representă „inventariul“ și cunoscea și ofertele altora, cu un plus ofert bagatel, l'a cumpĕrat dela licuidatori, și după-ce în doi ani de dile a realisat ce a fost realisabil, dupăce în acel timp a făcut un bun „geschäft“ cu tipărirea replicei plătită din dóuĕ părți în mod splendid, cu Memorandul, pe carele pentru a face reclam fóiei sale l'a tipărit fără autorisarea comitetului național *nainte de timp* și l'a rĕspândit, prin ce a *înfundat intreg comitetul în temniță*, minus *prețuita sa persónă*, ér după ce i-se înfundase cu tactica: sĕ rĕmână și proprietar al intreprinderei aici și martir espatriat voluntar preste munți a pus cuțitul în cósta comitetului, carele nu voia sĕ rĕmână în timpul cel mai critic fără organ și *i-l'a vêndut cu preț îndoit*, vêndêndu i chiar și cel mai rentabil product „Fóia Poporului“, care era întemeiață de însuși comitetul cu cauțiune din punga membrilor comitetului afară de el.

Acela, carele cu tóte acestea, folosindu-se de situațiunea proprietarilor, împedecați prin forță majoră de a-și validita drepturile, și astădi în faptă este „dispunetoriul“ la „Tribuna“ și o conduce când îi convine chiar în direcțiune opusă voinței proprietarilor ei.

Și cine este acel mare bărbat, conducĕtor național?

Sĕ o spună adoratorii lui dela „Tribuna“

Ear noi deocamdată vĕ punem întrebarea: *Cine sunteți voi?*

Revista politică.

In numĕrul trecut al diarului nostru am amintit despre crisa ministerială din Anglia. Astădi sĕ scie positiv că guvernul liberal în frunte cu lordul Rosebery și a dat demisiunea și că regina a însărcinat pe șeful conservatorilor, lordul Salisbury cu formarea noului cabinet. Ca prim-ministru acesta s'a distins și până acum prin o politică esternă înțeléptă și favorabilă pentru tripla alianță; în deosebi în Austro-Ungaria lordul Salisbury și-a câștigat mari simpatii. După scirile cele mai nouĕ șeful conservatorilor a primit sĕ formeze noul cabinet numai cu condițiunea, ca în cas de trebuință regina sĕi acórde disolvarea parlamentului.

* * *

Cu ocasiunea întrunirei delegațiunilor austro-ungare în Viena a făcut mare sensațiune faptul, că M. S. împĕratul la un dineu a agrăit într'un mod fórte afabil pe delegatul Herold care face parte din grupul cehilor-tineri. „Mĕ bucur fórte mult — dise împĕratul către Herold, — că ai vorbit astădi mai cu blândeță.“ Herold: „Eu caut în totdéuna, sĕ-mi esprim convingerea mea“. — Impĕratul: „Și în cestiunea Bosniei ai luat D-ta o posiție obiectivă“. — Herold: „Acesta a fost totdéuna scopul nostru“.

La un prând dat de ministrul de esterne, contele Goluchowsky, au fost fórte interesantă conversația d'intre delegații poloni și unguri.

Cei d'intâi au încercat sĕ înduplece pe colegii lor unguri, ca sĕ permită slavilor și românilor a vorbi în dieta țĕrii în limba lor maternă, ceea-ce, se înțelege de sine, delegații unguri au refusat categoric, deși într'un mod politicos. Sĕ vede că polonii nu-și prea cunosc colegii de sigur n'ar mai fi încercat marea cu degetul!!

In Italia s'a pornit decâte-va sĕptĕmâni o campanie energică contra ministrului president Crispi. Dușmanul cel mai aprig al acestuia, deputatul Caralotti acusă pe Crispi, că a falsificat un contract de căsătorie, că s'a mai amestecat în alte dóuĕ căsătorii, că în cestiunea cu banca romana a fasionat fals înaintea tribunalului și că tot cu ocasiunea asta a fost corupt de Tanlongo că un astfel de om face din politică geșeft. Marția trecută Cavalotti și-a cerut cuvêntul, ca sĕ aducă cestiunea inaintea camerii italiene. Refusându-i-l presidentul din causă, că nu era acéstă cestiune la ordinea dilei, s'a escat între dușmanul lui Crispi și president o discusiune mai înflăcărată, care a provocat inmediat suspendarea ședinței. După redeschidere Cavalotti a cerut de nou cuvêntul în cestiune personală. Presidentul i-l refusă și sĕ ridică ședința. In aceeași di seara maioritatea camerii italiene într'o adunare a primit pe Crispi cu mari ovațiuni și cu strigăte de „sĕ trăéscă“, felicitându-l pentru faptul, că dușmanilor lui nu le-a succes, să-l nimeriască. S'a rĕspândit svonul, că maioritatea va vota o moțiune de necondiționată încredere pentru Crispi.

După scirile cele mai nóuĕ în Macedonia a isbucnit o rĕscólă formală. Locuitorii turci sunt cuprinși de o panică grozavă. Miliția turcéscă a avut mai multe ciocniri cu câte-va bande de insurgenți. După „Agence Balcanique„ rescóla nu e așa periculósă, insurgenții vor fi aduși în scurt timp la ordine.

Noutăți.

Hymen. Dl George Albu cleric abs. din Geoagiul de sus își anunță fidanțarea sa cu domnișóra Aurelia Cado, fiica preotului Nicolae Cado din Pâclișa.

* * *

Concert. După cum cetim în diarele din loc o parte din membrii activi ai reuniunei române de musică din Sibiiu sub conducerea d-lui G. Dima va da Duminecă un concert în comuna Sĕliște, cu scop de binefacere.

* * *

Gimnastic român escelent. La esamenul de gimnastică dela gimnasiul ev. ref. din Sătmar s'a distins un tinĕr român numit Desideriu Borbola student în clasa a VII-a. Acest tinĕr brav a ridicat într'o mână de cinci ori după olaltă o bucată de fer în greutate de 72 chilograme. Putem sĕ fim mândri cu un astfel de tinĕr brav!

* * *

Esamenul de cualificațiune la preparandia din Blaș s'a terminat în 15 Iuniu. La esamen au fost admiși 43 de învĕțători. Din aceștia 19 au depus esamenul cu succes, éră 24 au cădut, partea cea mai mare din limba magiară, deși unii din ei vorbesc unguresce póte mai bine decât primministrul unguresc. Dintre cei căduți 20 pot repeți esamenul după trei luni, éră 4 sunt relegați pe un an. („Gaz. Trans.“)

* * *

Casina română din Blaș — dice „Unirea“ — care s'a reorganisat în anul trecut pe basa statutelor aprobate de guvern în 1863, după mai multe șicanări din partea autorităților administrative, s'a declarat de disolvată din partea ministrului de interne, pe motivul că nu are statute. Pe cum suntem informați, comitetul casinei a esmis o comisiune de trei, care sĕ lucre un proiect de statute. Acesta va fi presentat adunării generale, și deodată cu publicarea ordinului de disolvare se vor vota nouĕle statute, cari se vor subșterne ministrului spre aprobare.

* * *

Programa esamenelor publice dela scóla rom. gr.-or. din Sas-Sebeș cu finea anului scolastic 1894/5. Vineri în 16/28 Iuniu dela 7—9 clasa I. de eleve, dela 9—12 cl. III. de elevi și eleve, dela 3—6 clasa V. și VI. de elevi și eleve. Sâmbătă în 17/29 Iunie: dela 8—10 cl. I. de elevi, dela 3—6 cl. II. de elevi și eleve. Duminecă în 18/30 Iuniu: dela 10—12 cl. IV. de elevi și eleve, dela 2—5 cântări; împărțirea premielor, promovări și încheierea festivă a anului scolastic. La acestea esamene sĕ învită cu tótă onórea părinții elevilor, precum și toți amicii și binevoitorii acestei scóle. Sas-Sebeș, in 6/18 Iuniu 1895. Direcțiunea.

* * *

Bólă între porci. Ministrul de comunicațiune cu provocare la decisiunea guvernului Croației, Slavoniei și Dalmației, interdice din nou transportarea de porci din Ungaria pe teritoriul Croației și Slavoniei, până la o altă disposițiune.

* * *

Impositul celibatarilor. Celebrul academician frances François Coppée se pronunță categoric în contra acestui imposit într'un admirabil articol, ce a apărut deunădi în diariul parisian „Le journal“. Étă punctele esențiale, care l'au determinat sĕ combată impositul. Acest imposit vecsatoriu, după dênsul, lovind o clasă fórte numĕrósă a societății, nu este altceva, decât o formă mai atenuată a căsĕtoriilor, ce se făceau altă dată în stepele Rusiei, cu sila, sub loviturile cnutului. Frumósă libertate, indulgență și părintéscă democrație este aceea care spune cetățenilor: „însurați-vĕ, căci alminteri dacă aveți poftă sĕ durmiți singuri, trebue sĕ vĕ deslegați băerile pungilor, și sĕ plătiți bir statului“. Și apoi dice François Coppée, ideia pe care ne-am făcut-o până acum despre celibatari e absolut falsă. Noi socotim, că ei au rĕmas neînsurați, numai pentru a se deda mai în voie la o viéță de desfrănări. Ei bine, realitatea e cu totul altfel. In majoritatea casurilor, un obstacol fórte respectabil a obligat pe celibatari sĕ lupte în potriva instinctului așa de puternic, de a-și lua o soție, de a supraviețui în progenitura lor. Motivul celibatului lor e în totdéuna legitim și adeseori nespus de dureros: miseria, o sănătate rea, ori o profundă și tainică supĕrare. Unii dintre dênșii întrețin o familie numĕrósă și s'au gândit, că n'au dreptul sĕ-și asocieze o femeie la traiul lor miserabil și precar. Alții și mai de plâns, sciau că pórtă în sângele lor germenii unei bóle ereditare și se cutremurau la ideia, că însurându-se ar da nascere unor nenorociți osândiți la o viéță întrégă de chinuri. Dacă acest imposit se va vota, lucru puțin probabil, éta ce se va întêmpla. Sau aceștia vor fi puși la amendă și acésta ar constitui un act de nedreptate strigĕtóre, sau ei vor avea dreptul sĕ invóce motive de scutire. In casul din urmă însĕ, ei vor trebui sĕ vie înaintea unui funcționar special sĕ-i mărturiséscă rușinea sau întristarra lor intimă sĕ-i povestéscă dramele lor de familie și tainele inimei lor. Dar se póte óre institui un jur de psihologi pentru a aprecia durerile sufletesci și o comisiune medicală, care se va asigura dacă contribuabilul e în adevĕr scrofulos, sau epileptic? Negreșit, că nu. Étă dar că proiectul acesta de imposit este grotesc. Pentru François Coppée acest deposit e nedrept pentru tóte classele sociale. Un lucrător bună-óră nu sĕ însóră fiind-că ceea ce câștigă prin munca sa, nu póte fi suficient nici pentru el singur, cu atât mai puțin pentru soția și copii, cari pot sĕ soséşcă mai târdiu. De ce sĕ plătéscă acesta un bir mai mare, decât cine-va căruia căsĕtoria îi aduce o zestre, din care ar putea trăi trei sau patru familii? Étă, sfârșesce talentatul scriitor, loviți zestrele cu un imposit, și atacați rușinosul obiceiu, pe care îl au unii tineri de a se vinde, și părinții de familie de a-și procura un ginere, cum și ar cumpĕra un cal din târg; dar nu faceți se plătéscă dări absurde nisce ómeni nevinovați de nenorocirea lor.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Onorată redacțiune!

A doua di de Rusale, 22 Maiu a. c. s'a ținut esamenul public la finea anului scolastic în comuna nóstră Agârbiciu, ppresb. gr.-or. al Turdei, ca comisariu presidial a fost on. domn Petru Roșca protopresbiter, au participat în frunte cu comitetul parochial inteligința și întreg poporul român din comună; se vedea de timpuriu, că acéstă di va fi îndoită di de sĕrbătóre înălțătóre. Numĕrul copíilor de față a fost 58, toți in vestminte sĕrbătoresci, esamenul s'a început punct la 1 óră p. m. cu cântul „Impĕrate ceresc“, și a durat până la 6 óre séra.

S'au esaminat toți elevii din tóte obiectele de învĕțămênt; rĕspunsurile au fost precise și uimitóre din partea elevilor, satisfăcênd întru atâta, încât publicul întreg a fost pus în mișcare. S'a făcut bun progres cu desp. I., II. și III., dar apoi cu deosebire despărțĕmêntul IV., V și VI. din cetire, din gramatică din scriere, comput, istoria patriei și biblică peste așteptarea tuturor, ba numai în norme s'ar puté constata; cu un cuvênt un astfel de esamen nici când nu s'a mai dovedit în comuna nóstră. Deci în domnul învĕțător Constantin Ciontea, nu ne am înșelat când votul ni l'am dat și l'am ales în mod definitiv, căci ne-au satisfăcut întru atâta, încât tótă încrederea o are în întreg poporul din acésta comună, și cu bucurie ne jertfim pentru un astfel de învĕțător, totdéuna cu tributul nostru De încheiere onoratul domn protopresbiter a ținut o vorbire fórte acomodată și pătrundĕtóre față de progresul observat, îndemnând pe dl învĕțătoriu, ca și pe viitoriu sĕ lucre cu acest zel.

La copii ca îndemn de diligință li s'a împărțit ca premiu 5 fl. din partea epitropiei bisericesci.

Un poporén ca participante.

---

[1] L'au și dechiarat de „mort“ pentru dênșii luceferii dela „Tribuna“ pe dl Cosma. Red.

[2] Ba da! dice „Tribuna“ de când a ajuns dl „vicepreședinte E. Brote suveran în comitetul național. Red.

[3] Conclus de al conferinței nu esistă, ei însĕ sciu ce sciu de când sunt și grăunțe. Red.

[4] Ce nu se póte cu bună „chibzuială“?

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Scólele superióre de fete*)

de

Dr. Vasilie Saftu.

Nobil, inteligent şi dibaciu din fire, românul merge tot înainte. Nu vede vre-o instituţiune bună la naţiunile superióre în cultură, şi sĕ nu încerce a o întroduce şi la al acasă, când îi permit împregiurările. Astfel aḑi, pe lângă alte multe şi folositóre instituţiuni, avem şi o scólă superióră de fete în Sibiiu. Ce odor scump, ce giuvaer nepreţuit este acest institut pentru naţiune! Fie, ca fructele lui sĕ corespundă pe deplin asteptărilor nóstre!!

Educaţiunea fetiţelor, ca şi a copiilor, a fost supusă faselor de desvoltare, prin cari a trecut societatea omenéscă. In copilăria ei acéstă societate n'a sciut preţui valórea femeii, de aceea nu s'a îngrijit de loc de dênsa. La chinezi, indiani, egipteni şi perşi nici vorbă de o educaţiune a femeii. Poporul roman e singurul în anticitate, care a cunoscut *„familia“* singurul, la care acéstă sântă instituţiune a servit ca basa societăţii şi statului „Emanciparea femeii, recunóscerea drepturilor sale, libertatea, ce i s'a dat, spre a-şi desvolta puterile sale, au avut, nu mai în cape nici o îndoială, cea mai mare influinţă asupra destinelor poporului roman şi au fost pentru el isvorul multor virtuţi necunoscute altor naţiuni.**) Sfinţenia căsătoriei, necunóscerea divorţului (cel dintâiu pe la 231 a. Chr.), castitatea şi câte alte virtuţi frumóse, care nu i-ar strica nici timpului nostru. Mai mare vază a avut femeia la germani; cavalerii evului mediu o au adorat. Cu tóte acestea, abia prin sec. XIV încep a sĕ ocupa *Hieronimianii* (un ordin de călugări) cu instrucţiunea fetiţelor. Mai târḑiu la dorinţa lui Luther „ca fie care cetate sĕ aibă câte o scólă de fetiţe“, sĕ întemeiază mai multe scoli prin diferite oraşe. Inflorirea industriei, meseriilor, comerciului, etc. în sec. XVIII provoca înmulţirea acestora, ér prin sec XIX sĕ rĕspândesc şi mai tare.

Mână în mână cu progresul societăţii a trebuit sĕ mérgă şi scóla. Bărbaţi, încărcaţi cu cunoscinţele, cari şi le-au câştigat prin gimnasii, scoli reale, civile, comerciale etc., universităţi, au început sĕ pretindă şi dela fete, viitórele lor soţii, o civilisaţiune mai înaltă. Astfel sĕ înfiinţară aşa numitele *„scoli superióre de fete“* (numele datéză de 20 ani), cu scop de a educa p'acele fetiţe, cari aveau sĕ devină soţiile amploiaţilor, profesorilor, negustorilor etc.

Numĕrul acestor scoli a tot crescut. Fiind că era vorba de înmulţirea cunoscinţelor, ele au fost organisate după şablonul scólelor reale de copii mai cu acelaşi plan ge învĕţământ. Nu s'a ţinut cont de „diferinţa de secs“ şi fiindcă lumea cerea, ca fata sĕ fie *„studiată“*, obiectele de învĕţământ s'au propus din ce în ce tot mai pe larg. De subtilităţi teologice în religie, de minuţiosităţi geografice, istorice de reguli şi esceptiuni gramaticale a diferitelor limbi strĕine, e plină instrucţiunea. „E lucru de mirare — ḑice un scriitor german***) — cum sĕ scie afla o „fată superióră“ în fiecare colţ al lumii; cum scie ea dela toţi munţii înălţimea, dela tóte cetăţile locuitori; cum îţi póte spune numai decât cutare an, ca un istoric şi decursul cutărei lupte, ca un strateg; cum îţi înşiră la nume latinesci a diferitelor plante din botanică; cât de bine scie scóte rădăcina cubică etc. etc.“ Numĕrul órelor de instrucţiune la scólele superióre de fete în Germania au ajuns aşa de departe, că pentru o fetiţă de 10 ani sĕ urcă la 32 óre pe sĕptamână, afară de lucrul de mână. Mai tot timpul îl ocupă scóla; fetiţa nu mai are când sĕ inveţe ceva şi din lucrurile „casnice“; sĕ incarcă cu o muţime de cunoscinţe in parte netolositóre, cari le uită in scurt timp, după ce a eşit din scólă.

Acéstă împregiurare a provocat o reacţiune îndoită: Educaţiunei pur intelectuale i s'a pus în faţă educaţiunea fisică de o parte, şi cultura „inimei“ de altă parte. Femeii, ca „damă de spirit“ i s'a pus în faţă femeia, ca soţiă şi mamă adevĕrată!

„Cestiunea grămădirei“ scolarilor şi scolăriţelor — die Ueberbürdungsfrage — face aḑi mare svon în lumea pedagogică. Toţi, cari cer împuţinarea órelor de instrucţiune, o cer mai cu samă în numele educaţiunei fisice. Şi într'adevĕr câte rele nu s'ar delătura prin îngrijirea mai bună de corp! Dar, dacă la copii trebue sĕ ţinem samă de desvoltarea lor corporală, cu atât mai mult la fetiţe, căci acestea au sĕ ne garanteze cu sănătatea şi integritatea corpului lor vigurositatea generaţiunei viitóre! Nu-mi e scopul a întra în detail, lucrul e destul de clar.

Sunt alţii apoi, cari impută scólelor superióre de fetiţe, că fac c'ei drept, din scolăriţele lor femei de spirit; dar nici decum soţii bune. Deja Diesterweg nu era muţţămit cu educaţiunea fetiţelor de pe timpul sĕu; „Spre a fi o găzdóie (Hausfrau) bună nu e de lipsă sĕ cunóscă pe Shakespeare sau pe Moliere, Raçine ori Voltaire, nu e de lipsă nici sĕ scie conjuga verbele neregulate sau sĕ scie aplica diferitele particule; nu e de lipsă nici cunóscerea poeţilor şi poetelor, cari au urmat după Goethe, numai sĕ fie o găzdóie harnică, o soţie bună şi o mamă adevĕrată, care sĕ scie domni în casa ei cu credinţă şi conform tradiţiunilor germane, şi sĕ scie îndulci viaţa bărbatului ei“.*)

(Va urma).

---

*) In anul 1886, ca student la universitatea din Lipsca, am publicat în fóia pedagogică „Scóla şi Familia“ din Braşov, cu ocasiunea deschiderei solemne a institutului nostru, un articol despre scólele superióre de fete. Ideile d'atunci nu şi-au perdut actualitatea nici astăḑi, de aceea găsesc cu cale a-l reproduce în programul scólei, al cărei profesor am onorul sĕ fiu şi eu.

**) Iules Paroz: „Histoire universelle dela Pedagogie.“

***) Veḑi: „Die Föchtererziehung“ de Fr. L. Geegenwart“: Nr. 34 1886.

*) Adolph Diesterweg: „Die Lehrerinnen und Guvernanten“ în „Rheinische Blätter für Erziehung und Unterricht“ 13. B. 1864, redigeate de dênsul.

Pelagra.

Una dintre bólele cele mai straşnice şi mai întinse prin poporaţiunea dela ţară este pelagra. Toţi cei ce s'au ocupat de sănătatea ţĕranului nostru au avut, din nenorocire, prea adeseori prilegiul a se întêlni cu acéstă bólă uriciósă şi mult păgubitóre pentru temelia statului; din acéstă pricină am creḑut, că este bine, scrie „Apărătorul sănătăţii“, sĕ ḑicem câte-va cuvinte asupra ei, precum şi asupra mijlócelor de a o preveni şi a o combate, dênd câte-va sfaturi sănătóse celor ameninţaţi de ea şi celor chiemaţi a supraveghia şi îmbunătăţi starea sănătăţii poporului românesc.

Pelagra este cunoscută în poporul nostru sub numele de pârleală (Muntenia), lepricā sau liprică (Moldova:)

Mai toţi învĕţaţii ḑic că pelagra se datoresce hrănirei cu porumb stricat. Ea nu este o bólă numai de sărăcie; nu se produce nici odată pelagra în ţĕrile în cari nu se mănâncă porumb. Tot astfel ea nu provine nici din arşiţa sórelui, căci acolo unde lumea abia póte trăi de căldură nu se póte vedea acéstă bólă.

Credinţa nóstră este că pelagra provine din otrăvirea corpului omenesc cu porumb stricat. O practică de mai mulţi ani la spitalele rurale ne a arătat, că atât locuitorii bogaţi cât şi cei sĕraci, sunt de o potrivă atinşi, căci în privinţa hrănei tótă lumea scie, că fruntaşul satului mai de loc nu se deosebesce de cel calic. Am vĕḑut ómeni bogaţi, buni gospodari cum se ḑice, cari nu cumpĕră porumb nici odată, cari au vitele lor de lucru şi pământ îndestulător pentru întreţinerea familiei lor şi pentru alte trebuinţe, am vĕḑut chiar inteligenţi cu dare de mână, cari sufer tot aşa ca cei ce n'au nimic şi cari trăiesc din mila altora, şi acésta numai din pricina că se hrănesc cu porumb stricat.

O dovadă mai bună despre acésta este şi împrejurarea, că cei mai mulţi morţi de pelagră se vĕd în anii cari urméză recóltelor rele de porumb. Tot-déuna când porumbul se culege necopt, fie din causa nepriceperei şi rĕului obiceiu, fie din pricina timpului, şi dacă acest porumb necopt sĕ asvêrle în podul casei, în pat sau în coşar, el se mucezesce şi se strică. Mămăliga făcută de făină dată de acest porumb este cenuşie. négră şi amară, aşa de amară şi de rea, încât nici porcii, după spusa proprie a ómenilor, nu vréu s'o mânce, cea ce nu-i împedecă a o mânca ei şi copiii lor. Nu vrea românul sĕ cumpere când are, şi tot ce'l îngrijesce este numai sĕ aibă; bun sau rĕu el mâncă, căci aşa 'i-a dat Domnul!

Dintre tóte părţile anului, primăvara şi vara sunt cele mai priincióse pentru desvoltarea pelagrei; tómna scade şi iarna se ascunde a isbucni în primăvara viitóre. Cea mai bogată în pelagră este luna lui Cuptor.

Din cele ḑise până aci resultă, că pârléla se datoresce unei otrăvi ce se nasce din porumbul stricat. Care este acéstă otravă? Unii învĕţaţi au creḑut, că ea nar fi altceva, decât nisce ciuperci fórte mici, mici de tot cari s'ar desvolta în mucegăiala porumbului necopt, ciuperci numite de Francesi verdeţ, ér italieni verderamo. Astăḑi cei mai mulţi susţin că otrava este un alcaloid numit pelagrazeina, care se nasce din porumbul necopt suu rĕu ţinut. Acéstă otravă este fórte puternică, încât nici prin fierbere nu piere, din care pricină vine şi primejdia mămăligei preparate din astfel de făină otrăvită.

Pelagra atinge atât bărbaţii cât şi femeile, pe copii ca şi pe ómeni mari

Sĕ vedem acum cari sunt semnele acestei bóle, cum se arată ea?

De obiceiu pârléla trece prin trei grade sau perióde. I, II şi III. Dar aceste grade nu sunt bine lămurite şi de multe ori nu se urméză aşa regulat, astfel că la unii bóla începe într'un fel, ér la alţii într'alt fel. Din acéstă pricină noi ne vom mulţămi a spune, că semnele pelagrei sunt de trei feliuri: cutanate, digestive şi nervóse.

Semnele cutanate sau mai bine ḑis ale pielei sunt un fel de pârleală de unde şi numele bólei în popor: pârléla se arată pe acele părţi ale corpului cari sunt isbite de lumina şi căldura sórelui, adecă fruntea umerii obrazului, nasul, sgârciul urechei, gâtul şi ceafa, peptul, mânile până la cote şi picióre în sus de glesne. Acéstă pârleală sĕ ivesce în totdeauna odată cu primăvara şi nici odată iarna. Pelea începe a se înegri sĕ pătéză se usucă, devine lucie, sĕ crapă (plesnesce), apoi se acopere de niste bubuliţe de colóre mai mult sau mai puţin închisă. Alte ori sĕ ivesc nesce beşicuţe, ca de arsură, pline cu un fel de apă, cari sĕ sparg şi sĕ scurg lăsând în urma lor nesce răni roşetice şi forte dureróse.

Semnele degistive sau ale canalului mâncărei sunt multe: căptuşala gurei şi a limbei sĕ înrotesce, plesnesce, se deslipesce ori se acopere de beşicuţe cari se sparg şi lasă răni puţin adânci. Bolnavul simte un fel de arsură şi o uscăciune, care se întinde în jos până la capul pieptului: el este chinuit de o sete, pe cere nu o póte potoli; scuipă mult; are râgăituri, urinare de sânge. Pofta de mâncare la unii era fótte mare, ar mânca cât ursul după propia lor spusă.

Semnele nervóse sau ale sâmţirei sunt; greutate ori durere de cap, ameţală, vederea slăbită, împăinginită, alte ori bolnavii vĕd scântei verḑi; auḑul turburat, aud diferite sgomote de clopote, lovituri de ciocan, împuşcături, huet de móră şi mai cu osebire ţiituri de greeri (un bolnav în tóte ḑilele mĕ poftea sĕ-mi apropiu urechia de a lui ca şe aud cum îi cântă greerii), un fel de strânsură în furca peptului; dureri pe şira spinării, prin mâni şi picióre, alte ori sgârci la pulpa şi furnicături în palme şi tălpi cu arsură, slăbiciune în tot corpul şi mai cu samă în picióre, de unde şi greutatea la umblet, omul merge ca şi cum ar fi beat, când într'o parte când într'alta. In cele din urmă bolnavul devine trist, nepăsător, tăcut şi nu şe mai ocupă nici de sine, nici de ai lui nici de a le muncei, sfârşind prin a-şi perde mintea, prin nebunie.

Nebunia este de mai multe feluri: unii i-au câmpii, amblă în nesciinţă din loc în loc, alţii stau locului, nemişcaţi, cu ochii ţintiţi la pământ cu mânile pe piept, plângând sau vorbind cuvinte fără şir şi neînţelese, unii se închină, se rógă şi cântă bisericesce tótă ḑiua; alţii sunt neastêmpĕraţi, rĕsvrĕtitori, bătăioşi, sĕ desbracă, îşi rup hainele, sar, fug; unii se aruncă în apă, se înécă alţii 'şi taie gâtul cu ce le vine în mână numai ca sĕ scape de chinul, în care au căḑut. Nu trebue sĕ uităm, că sunt sunt unii nebuni pelagroşi, fórte primejdioşi, cari sar la ómeni ca sĕ-i lovéscă, creḑêndu-se urmăriţi cine scie de cine.

După un an, trei sau mai mulţi, bolnavul devenind din ce în ce mai slab pere sleit de tóte puterile, dacă nu cumva şi-a curmat singur ḑilele. Acesta este tristul tablou a pelagrei care isbesce într'un mod aşa de cumplit poporul român.

„Timpul“.

Loterie.

Miercuri, în 26 Iuniu n. 1895.

Sibiiu: 10 49 8 87 81

Nr. 211 prot. 1895. [80] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Şeica mare, protopresbiteratul Mediaşului, prin acésta se escrie concurs cu terminu de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau preste tot suma de 445 fl. v. a. statorite în şedinţa comitetului parochial din 30 Aprile a. c.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua la oficiul protopresbiteral şi la comitetul parochial.

Concurenţii au sĕ-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mediaş, la 10 Maiu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Romul Mircea,
adm. protopr.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 68 Sibiiu, Sâmbătă, 17/29 Iuniu 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3473 Scol.

Notă.

Venerabilul sinod archidiecesan din anul acesta prin conclusu seu dela 15/27 Aprile a. c. Nr. 90 a admis spre introducere și folosire în scólele nóstre din archidiecesă următórele manuale din studiul religiunei, lucrate de Domnul archimandrit vicariu archiepiscopesc Dr. Il. Pușcariu, și anume:

a) Manual de istoria bisericéscă pentru tinerimea de confesiunea gr.-or. din scólele medii și comerciale în 2 părți;

b) Istoria bisericéscă pentru scólele poporale;

c) Istoria biblică pentru scólele medii inferióre și scólele civile, și

d) Istoria biblică în folosul scólelor poporale.

Acésta se aducela cunoscința ofi-
protopresbiteale spre sciință și
ciilor blicare și punere în lu-
ulterióră ptocksului sinodal premen-
crare a c
ționat. i, din ședința senatului sco-
Sibii la 1 Iuniu 1895.
lariu ținută **oriul archidiecesan.**
Consis

16 Iuniu.

iu ḑi de doliu în biserica
16 Iuonală.
nóstră nagerul a străbătut în întrégă
Ca fu română greco-orientală tri-
metropoliă metropolitul Șaguna nu
sta scire, itre cei vii.
mai este régă metropolia nóstră s'a
In înul lugubru al clopotelor,
auḑit suneor mai tineri, cari abia ici
și nouĕ cem auḑi la scólele unguresci
colea pute despre marele metropolit,
câte ceva ne sună în ureche micele
și acuma lela bisericele românesci, si-
clopotele mai în marginea orașului,
tuate toci, ca acolo se străbată su-
spre pădu na natură, sĕ nu conturbe
netul în bățenilor streini de legea nó-
liniscea ce nai streini de némul nostru.
stră, și și le atunci 22 de ani.
Sunt polia întrégă au alergat spre
Metro a da cea din urmă onóre
Sibiiu, spr primului metropolit ortodocs în metropolia reînviată.

Partea pămêntéscă a marelui archiereu odichnesce lin în cimiterul din Rĕșinariu.

Acolo odichnesc și cei dintâiu 2 episcopi, cari au fost trimiși de Dumneḑeu pentru a alina durerile ortodocsului popor român, chinuit și schingiuit de către agenții unației pentru tăria sa în credința ortodocsă; pentru ce sĕ nu odichnéscă tot în acel sacru pămênt și primul metropolit, după reînvierea metropoliei, pentru ce sĕ nu fie trei martori classici toți la un loc, în același pămênt, care a auḑit bubuitul tunurilor pentru tăria în ortodocsie a locuitorilor de pe acele locuri.

Asemene fapte istorice trebue onorate, și comuna Rĕșinariu onorată au fost, când archiereii au avut ultima dorință se dórmă vecinicul somn în sinul acestui credincios popor!

Biserica nóstră, vecinic recunoscĕtóre pentru neperitórele merite ale nemuritoriului archiereu, a făcut din ḑiua morței lui ḑi de amintire evlaviósă, căci ḑiua morței este, care face legătura între viața pămêntéscă și cea vecinică a marelui archiereu!

Regulamentul nostru seminarial modificat și respective amplificat în sesiunea sinodală din anul 1892 a făcut din acéstă ḑi însemnată ḑi de ferii.

Elevii nostri seminariali pe când scriem noi aceste sunt în biserica din parochia Sibiiu cetate, și asistă la părăstasul făcut pentru odichna sufletului marelui archiereu.

Părăstas pentru rĕposatul în Domnul!

In biserică totul e preparat anume pentru evlavie. Frumósele nóstre tecste și rugăciuni, întocmite pentru părăstas, frumósele melodii, în cari ni se recitéză tecstele din cărțile rituale, impunĕtoriul nostru rit ortodocs, tóte sunt ca și întocmite pentru contemplațiuni, pentru meditațiuni asupra deșertăciunei lumei acestia, pentru meditațiuni asupra marelui archiereu, care și-a închis ochii trupesci pentru totdeauna la 16 Iuniu.

In acest chip sĕ onoréză memoria marelui Șaguna. Acésta este cea mai démnă aducere aminte, cea mai impunĕtôre serbare în memoria nemuritoriului Șaguna.

Și în aceste momente sĕrbătoresci ochii inimei nóstre se înalță spre regiunile ceresci, și vĕrsênd o lacrimă ferbinte la aniversarea morții marelui Șaguna, una câte una ne trec prin mintea nóstră mărețele lui fapte pentru biserica nóstră.

Ochii trupesci ne sunt scăldați în lacrimi, căci noi suntem datori vecinică recunoscință acestui mare archiereu, și plata datoriei o putem da numai in lacrimi de recunoscință.

Și precum tămâia dela jertfele din testamentul vechiu se înălța spre ceriu, asemene sĕ înalță spre ceriu și suspinurile nóstre, către Dumneḑeul puterilor, dela cere cerem tărie spre a putea suporta greutățile de tot feliul, cari vin asupra bisericei nóstre.

Modul acesta de a eternisa memoria Marelui Șaguna este unicul mod demn, pe care voim noi sĕ-l transplantăm în inima junimei nóstre, ca eșind în viéță tot asemene sĕ serbeze memoria acestui mare archiereu.

Da! rugăciuni în biserică, părăstas în ḑiua de 16 Iuniu, predică în biserică despre mărețele fapte ale acestui archiereu, contemplațiuni religióse, meditațiuni asupra valórei unei vieți active și morale, da! aceste le recomandăm noi in memoria marelui archiereu Șaguna.

Așa vom glorifica viéța lui plină de fapte mărețe. așa ne vom arĕta demni de memoria lui Șaguna, dar nu prin teatre cu scene obscene de pe pămêntul turcului și cu anecdote din viéța țiganilor, date în memoria lui Șaguna.

Ḑiua de 16 Iuniu e ḑi de doliu în biserica nóstră. Se ridicăm rugăciuni pentru vecinica odihnă a aceluia, care acum 22 de ani a închis pentru totdéuna ochii sĕi trupesci.

Vecinică memoria metropolitului Șaguna.

Denunciantii.

In numĕrul 64 al ḑiariului nostru sub titlul „România“ ne am ocupat cu Liga română și am reprodus un articol al ḑiariului „*Münchener Allgemeine Zeitung*“, care a făcut o paralelă între românii din România și între unguri, și a scos la ivélă maturitatea politică a ungurilor, cari în cestiunea reuniunei lor așa numită culturală, sunt toți una, și și-au ferit reuniunile culturale de lupta dintre partide, pe când în Româna liberalii au degradat Liga culturală la un mijloc de luptă de partidă, au scos din comitetul Ligei pe toți conservatorii, și prin Ligă voesc sĕ restórne guvernul conservator.

Prin articlul acesta am arătat pe liberali în lumina cea adevĕrată. Adevĕrul dóre, și tare se vede ai fi durut și pe cei cari au degradat Liga la un surogat de luptă contra guvernului actual, căci prin organul lor „Voința Națională“ publică o scrisóre din Sibiiu care e plină de neadevĕruri.

Noi nu avem ḑiariul „Voința Națională“ nu scim ce scrie corespondentul lui din Sibiiu, aflăm însĕ în ḑiariul „Budapesti Hirlap“, care ne-a sosit aḑi următórele:

„Amicii ungurilor“.

Ḑiariul din Sibiiu „Telegraful Român“ mai ḑilele trecute în un articol a atacat Liga culturală, pentru-că la congresul trecut a scos din comitet notabilitățile partidei conservatóre, în special a scos pe primariul orașului Bucuresci, Filipescu. Pentru acel articol s'a supĕrat fórte tare „Voința Națională“, și prin o scrisóre trimisă din Sibiiu, a dat strașnică năvală asupra „Telegrafului Român“, scriind între altele în chipul următoriu:

> „Fóia metropolitului, care stă în strînsă legătură cu „*Timpul*“ din Bucuresci, între altele mai scrie: Punênd astfeliu cestiunea guvernul român va trebuí sĕ se pună în posițiune de apĕrare, adecă datorința lui e sĕ se pună in posițiune ostilă față cu Liga. Acésta o ar voí și ungurii!

FOIȚA

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

ia. Deci bucatele acestea trebue a se mă-
A tı obiceiu, și tărâțele alese prin seculețul cel
cina dupa
de sită. tra. Mai cu samă aluatul bine trebue sĕ
A p prin care pita nu numai va fi ușóră și bună
dospéscă, stricăciósa putere piere: spre care sfîrșit
ci și tótă i uscat și mai bun grâu fórte acru aluat
din cel mt și tare sărat ca aluatul sĕși capete ade-
trebue găıl sĕu puternic miros, din acéstă dospitură
vĕratul și că trebue a mesteca în aluatul cel de pită
nu numaile càtu-i obiceíu, și încă fórte de folos va
mai mult a frămêntat doi pumni de leșie închegată
fi a pune ce potașe) sau neavênd de acésta vr'o câ-
(care se ḑi de rênd de vinars.
teva lingu cia. Aluatul sĕ se lase optspreḑece cé-
A ci iască, și până va dospi sĕ se țină în mai
suri sĕ dosă.
mare căldu. Din aluat mai mici pite trebue făcute
A șé spicinuit a se face.
decât s'au ea. Cuptoriul din tâiaș de dată nu tre-
A șe păldit ca cója pitei deodată sĕ nu se în-
bue tare în vêrtoșeze, și pita mai lung sĕ se lase în cuptoriu decât altfeliu de pită.

Fiind că pânea care după acéstă învĕțătură sau gătit, și mai vêrtos care îi din sĕcară crescută, tot mai grea va fi la mistuit, decât altă pâne bună, pentru aceea, ca acea grea mistuire sĕ se pótă ocoli, casnicul acestea încă aici următóre învĕțături va ave *a* le păḑi.

Intâiu. Din pânea acésta odată nu mult trebue a mânca.

A doua. Caș sau slănină cu pâne de acésta nu trebue a mânca.

A treia. In celelalte păḑituri care se gătesc cu verdețuri și cu legumi de grădină, adecă cu chimin, cu cépă, cu hirén sau cu diresuri mai mult trebue pus și din verdețuri, și din legumile de gradină și și din direisur.

Mai pe urmă. Pentru încunjurarea acelor întêmplări care ar putea isvori din mâncarea pânii cei stricăcióse, sĕ se poruncéscă sub grea pedépsă morarilor, ca nice un feliu de bucate sau grăunțe, sĕ nu macine de nu vor fi bine curate, și uscate.

Adevĕrat este,

cumcă până acuma, tóte faptele cele vitejesci a cătanelor celor cari sunt în tótă viața sa cu slujba cătănii legați, ori de câte ori s'au dovedit, și s'a adeverit acésta vitejie în fața comandirtului, adecă înaintea povățuitoriului celui mare de ostași, cu bani au fost resplătită, din care toți purtătorii de vitejie altă nimica nu câștiga fără numai o rĕsfățare, și o dobândă, sau un folos fórte în grabă trecĕtor, și apoi nici numelui seu pentru faptele sale cele vitejesci nu puté lăsa după sine o pomenire vecinică, și nici pe soțiile sale cele cătănesci nu le putea deștepta spre îndrăsnélă și spre rêvna faptelor, și lucrurilor celor de vitejie.

Drept aceea au hotărît chesaro-crăéscă și apostolicéscă mărirea ca de acum înainte tóte și deosebi faptele și lucrurile cele vitejesci a cătanelor celor ce se ostesc, cu un semn de cinste, vĕḑător și remàitor care totdeuna va dovedi vitejia vitézului și în veci nu va fi uitată sĕ se dăruiască cu care semn de cinste fiind ei căsătoriți și vrênd ei sĕ se învrsdnicéscă și fii lor de acéstă neuitată pomenire îi pot îndemna și deștepta spre slujba stării cei de obște.

Acest semn de cinste sau monetă și folosul ccela în care este cuprinsă mila cea împĕratéscă, vor putea căpăta nu numai cătanele de rênd și tisturile cele mai mici din țara acésta, ci și cătanele și tisturile cele mai mici care nu sunt din țara acésta.

Semnul cel de cinste care chiar pentru vred
cia acésta s'au făcut este de două feliu
de argint, și s'au trimis la genera
peste oștile cele ce sĕ ostesc, ca

Dacă nu am sci că acele şiruri au eşit din condeiul lui *Diaconovich*, căci scie întreg Sibiiul, că el e agentul de aici al lucrurilor din România, şi dacă n'am sci, că domnul *Diaconovich* de curênd a fost în România, de unde a luat anticipaţiuni pentru Enciclopedia, despre care tótă lumea scie, că în veci nu va vedé lumină, şi acésta din simplul motiv, căci *Diaconovich* nu se pricepe la asemenea lucru, n'aş fi scris nimica despre rêndurile criminale ale amicului guvernului D-Vóstre. Aşa însĕ a trebuit sĕ arăt, ce ómeni plătesce guvernul D-Vóstre.

Mai departe spre a se arăta recunoscĕtoriu cătră guvernul, din a cărui bani trăesce ca un baron, dă năvală şi asupra lui Sturdza, şi îl înjură, făcênd următórea asemănare: „Ce deosebire e între patriotismul liberalilor din România şi între cel al bărbaţilor de stat unguri!“ Prin acésta Diaconovich a făcut alusiune la Apponyi, care a fost la adunarea generală a reuniunei Emke. Lucrul însĕ stă altfeliu; nu pe liberali îi ţinem noi de rĕi patrioţi, căci aceia lucră activ în ligă, începem însĕ a ne face neplăcute noţiuni despre conservatori, cari, dacă nu au putut străbate în comitetul Ligei, se folosesc şi de Miron Roman spre a lovi în Ligă, care instituţiune numai pe unguri i póte avé de inimici“.

Până aici ḑiariul unguresc din Budapesta.

Din aceste vedem, că „Tribuna“ din Sibiiu s'a angajat ca denunciantă pentru ḑiarele din România, şi cea ce aici nu ar avé trecere, deóre-ce publicul, care cetesce ḑiariul nostru, scie, că denunciaţiunile din cestiune sunt minciuni, cea ce aici nu ar avé trecere, acea o trimite la „Voinţa Naţională“, care o publică, fără a mai controla

Ca sĕ restabilim adevĕrul, trebue sĕ spunem, că în articolul nostru nu am atacat cu nici un cuvênt liga culturală. Din contră am condamnat nematuritatea liberalilor, cari şi din acéstă instituţiune culturală au făcut armă de partid, spre a rĕsturna guvernul actual, pe care prin acéstă faptă nesocotită îl împinge vrênd nevrênd se ia posiţiune de apĕrare.

Conclusiunea nóstră a fost:

„Nealegerea lui Filipescu a tras cu sine eşirea lui Ionel Grădişteanu din comitetul ligei, şi astfel s'a lipsit acésta instituţiune cu meniţiune culturală de cele mai escelente puteri, şi a devenit un surogat de luptă pentru rĕsturnarea guvernului conservator.

Pusă astfel cestiunea, guvernul va trebui sĕ se pună în apărare, şi în loc de a vedé întrunite ambele mari partide întru spriginirea scopului cultural, le vedem în aprigă luptă tocmai în jurul instituţiunei, care ar trebui sĕ le unéscă.

Ce mare deosebire între patriotismul liberalilor din România şi între cel al bărbaţilor de stat unguri.

Cine are inima la loc nu va descoperi în cele ḑise de noi atac contra ligei.

Nici alusiunea cu domnul Sturdza nu o a nimerit denunciantul din Sibiiu. Nu am adus pe Sturdza în legătură cu Apponyi şi cu reuniunea de magiarisare.

Despre domnul Sturdza am scris astfel:

Denunciaţiunile domnului Sturdza, din tómna anului trecut, au produs consternaţiune în tot sufletul românesc, şi a fost generală opiniunea românilor dela noi, că o asemene denunţare, o asemene provocare a guvernului din Budapesta nu şede bine în gura unui bărbat de stat, care are în vedere binele ţĕrei sale şi greutăţile materiale, cu cari luptăm noi românii de aici pentru lăţirea culturei în sinul poporului nostru.

Din sala Ateneului denunciaţiunea s'a mutat în senatul României şi lucrurile au luat o formă de denunciaţiune cu sistem.

Guvernul din Budapesta prin graiul deputaţilor magiari au cerut esplicări dela ministrul de esterne Kálnoky, şi acest om circumspect a sciut linisci delegaţiunile, fiind el, ministrul de esterne al Austro-Ungariei, mai român ca secretariul general al academiei române, fostul ministru de culte în România, românul Mitică Sturdza.

Omul consciu de faptele sale trebue se tragă tóte consecuenţele, şi secretariul general al academiei române încă va trebui sĕ ajungă la consecuenţele, la cari am reflectat noi, chiar şi în materie de politică.

Denunciantul din Sibiiu aduce în legătură pe domnul Dr. Corneliu Diaconovich, susţinând, că el a scris articolul din ḑiarul nostru şi că în general el susţine rubrica „România“ din ḑiarul nostru

Ori cât de simpatic ne este domnul Diaconovich, trebue sĕ declarâm că el n'a scris nimica în ḑiarul nostru, şi că nu stă cu noi în nici o legătură.

Acésta bine o scie şi denunciantul nostru din Sibiiu, el însĕ voesce sĕ lovéscă în Enciclopedia, pe care voesce sĕ o publice Domnul Diaconovich, care e un spine în ochii celor dela „Tribuna“, şi care cu tóte denunciările lor, totuşi o va publica.

Se înţelege că din acéstă denunciaţiune nu a putut lipsi nici Escelenţia Sa metrepolitul nostru.

Primul punct din programul „Tribunei„ este atacul asupra capului bisericei nóstre. Cum s'ar fi putut trece deci peste acest punct la o ocasiune atât de bună, când e vorba de a-l presenta în faţa publicului, care cetesce numai „Voinţa Naţională“.

Este fapt, că ḑiarul nostru „Telegraful Roman“ este propietatea tipografiei archidiecesane, fapt este însĕ şi acea, că Escelenţia Sa nu a avut nici o cunoscinţă despre acel articol înainte de publicarea lui.

Un lucru ne pune în uimire. Pentru-ce „Voinţa Naţională„ n'a publicat articolul nostru per estensum, dacă a voit sĕ-l facă cunoscut publicului sĕu, sau dacă a reprodus numai inţelesul pentru-ce nu l'a reprodus genin, pentru-ce falsifică sensul articolului nostru? Scim că în cestiunile de afaceri interne şi de partid discusiunea în România degeneréză până la cel mai mare grad, eram însĕ în drept, ca cel puţin în afacerile cu noi cei de aici sĕ se fie observat bunăcuviinţa, pe care o reclamă onestitatea în ḑiaristică.

„Voinţa Naţională“ dacă voesce sĕ se ocupe cu noi şi cu cele scrise de noi, sĕ se adreseze la prietenii sĕi din ligă, cărora li se trimite gratuit ḑiarul nostru.

A da însĕ teren liber denunciaţiunilor de aici nu e lucru onest, şi atâta demnitate cerem chiar şi dela „Voinţa Naţională“ ca cel puţin în raport cu noi sĕ respecteze onestitatea.

Revista politică.

Comitetul insurgenţilor din Macedonia a telegrafat lui Ignatieff la Petersburg, sĕ mijlocéscă ajutor din partea Rusiei pentru revoluţiune.

După „Agence Balcanique“ ministrul de rĕsboiu din Bulgaria a primit sciri telegrafice dela graniţa ţĕrei despre faptul, că sentinelele turcesci au trecut bariera la Tamruş spre Filipopol. Sĕ ḑice, că turcii au provocat pe bulgari, sĕ se retragă, şi pentru că aceştia n'au voit s'o facă, turcii au ocupat o posiţie mai favorabilă decât a bulgarilor. Oficerul bulgar, care comanda, a telegrafat la Filipopol după trupe de întărire. Ministrul de rĕsboiu a luat mĕsuri.

O depeşă oficială din Kűstendil constată, că în 9 l. c. s'au întêmplat mai multe atacuri între trupe şi insurgenţi pe teritoriul turcesc din giurul ţinutului Egri-Palanca. O bandă de indiviḑi fu teribil bătută de trupele turcesci, s'au făcut 8 prisonieri şi trei insurgenţi au rĕmas morţi. Prisonierii au fost aruncaţi în lanţuri şi aduşi la Palanca, unde s'au espus în public şi capetele celor morţi!

După scirile cele mai nouĕ guvernul bulgar neprimind dela Pórtă nici un rĕspuns mulţămitor în ce privesce nota pentru despăgubirile, ce i-sĕ cuvine Bulgariei pentru recentele călcări de teritoriu cum şi în cestiunea numirei celor 5 episcopi noi în Macedonia, şi-a revocat ambasadorul din Constantinopol. Acésta se privesce ea un eveniment, care póte sĕ aibă urmări seriόse.

* * *

In Anglia s'a constituit repede noul cabinet: Lordul Salisbury la esterne ducele de Devonshire va fi presidentul consiliului de ministrii şi va purta presidiul şi în noul comitet al gardei naţionale. Balfour la finanţe, Göschen la marină, Chamberlain ministru pentru politica colonială, şi alţii toţi ómeni probaţi. Alegerile generale cele nouĕ sĕ vor face probabil pe la 10 Iulie a c.

Noutăţi.

Concertul reuniunei române de musică din Sibiiu, amânat din cause neprevĕḑute, se va da astăḑi **Sâmbătă în 17/29 Iuniu a. c. la óra 7½ séra în sala dela Gesellschaftshaus“.** Biletele sĕ găsesc tot mâne Sâmbătă (pentru nemembri 1 fl.) dela órele 11—1 a. m. în sala dela „Musikverein“ şi **séra la cassă.**

* * *

Esamene. Luni s'au ţinut esamenele anuale la scóla elementară de fete a Reuniunii femeilor române din Sibiiu.

Rĕspunsurile au fost în tótă privinţa mulţămitóre, dovadă, că scóla îşi împlinesce cu succes misiunea culturală, pentru care ea a fost înfiinţată şi pentru care se susţine cu mari jertfe.

Esamenele au fost presidate de dómna vicepresidentă a reuniunei Ióna Bădilă, suplinind pe dna presidentă Maria Cosma, care e la băi spre a-şi căuta de sănătate.

In acéstă scólă au fost în acest an scolariu 30 de eleve.

Atât la esamene, cât şi la încheierea solemnă a anului scolariu a luat parte un public distins.

* * *

Românii distinşi în K

siunea revistei escadrelor trĕin**iel.** Cu oca-
române au făcut cea mai bun bastimentele
M. Sa împĕratul Wilhelm a impresiune.
colonelul Urseanu ca sĕ transmsărcinat pe
rile sale M. Sale Regelui Carolită mulţămi-
miterea vaselor române la Kiel pentru tri-
Impĕratul Wilhelm a dec
Urseanu cu ordinul Vulturul roşat pe dnul
pe dl major Cóndă cu acelaşi cu cl. I., ér
rdin cl. III.

* * *

Ajutor de stat pentru b

nistrul de culte şi instrucţiune serică. Mi-
în scopul reparării bisericei române a dat
din Doboli inf. un ajutor de 150âne gr. or.
votată de cătră legislaţiune pe sél. din suma
din archidiecesă şi ajutorarea cna preoţilor
sericesci. munelor bi-

* * *

Falsificători de bani.

din Avrig, că în comuna Raco i se scrie
gendarmeria o bandă de falsificţa a prins
mai ales de lei din România, şi ori de bani
10 şi 20 fileri. monede de

Corespondenţa interesantă
blica în numĕrul procsim. vom pu-

* * *

Urmările căsătoriei civi

de religiositate sĕ manifestă e şi a lipsei
în statele unite. In New-Yo ai puternic
mat în timpul din urmă reuniuk s'au for-
de sinu-

---

cea cătanelor celor viteji, când se vor purta întru asĕmĕnare următórelor punctumuri.

Fieştecine care va dobândi acéstă monetă are slobozenie şi în slujbă şi afară de slujbă de faţă a o purta, şi va căpĕta încă şi o adăugare de bani pe lângă plata sa cea de tóte ḑile, care au rînduit-o şi au învoit preînălţata împĕrăţie pentru aceia, cari se vor numi şi se vor afla vrednici de a căpĕta semnul cel de cinste şi de vitejie.

Voia împĕrătescii măriri cum trebue păşit peste tot în rêndul semnului celui de cinste de aicea urméză:

1. Semnul acesta sau moneta care este dela turma ostaşilor pe sama tisturilor celor mai mici, şi pe séma cătanelor celor de rênd rênduit nu este un ordin (adecă semne ce s'au obicinuit a se da diregătorilor ţĕrii pentru ostenelele cele orăşenesci) ci este un dar pentru lucru cel de vitejie, şi un semn de cinste şi vĕḑător pentru ceia, care sĕ arată cu pildă şi cu faptă de vitejie în rĕsboiu.

2. Semnul cel de cinste sau moneta o póte fiesce care cine se află în slujba chesaro-crăéscă căpĕta începênd dela strajamester în jos, fie el pedestraş, călăreţ, pontoner, iager, pioner, măcar şi sluga ari de-şi va arĕta osebită vrednicie.

se va da cu deschilinire la cei strĕ-
turma ce sĕ ostesce semnul cel de cinste aşa se va da şi supuşilor celor cari aicea s'au născut, şi sunt cătane.

4. Care va face însuşi cu faţa sa vitej e osebit nu din nebunie sau pentru furtişag ci ca sĕ se-şi mântuéscă pe tisturile sale sau pe soţii sei cari vor sta înaintea vrăşmaşului pentru împlinirea slujbei sale şi pentru folosul cel de obşte din primejdia vrăşmaşului cu vitejia sa şi va apĕra visteria împĕrătéscă dovedită acea vitejie cu mărturii vrednice de creḑut vor dobândi moneta sau semnul de cinste.

5. Semnul cel de cinste sau moneta nu se póte da la întreg şvadronul, sau la întrégă compania, şi la toţi volentiri. cari ar sta, şi bine s'ar purta supt povăţuirea unui tist, da şi cinsti şi numai la aceea cari de osebi cu faţa sa au făcut o vitejie, pentru-că numai pentru aceea este gătit semnul acesta şi ei înşii numai sĕ pot învrednicii de dînsul.

6. Moneta cea de argint sau semnul cel de cinste sĕ va da la aceea, cari vor face lucruri de vitejie mai mici, éră la aceia care vor face vitejii fórte vestite, cea de aur, pentru aceea póte şi o cătană de rênd o monetă de aur, éră un tist mai mic adecă un caplar, sau strajemestere monetă de argint dobândi; Şi de va face de iznov cătana aceea, care ar fi căpĕtat moneta de argint la altă întêmplare érăşi vre-o vitejie vrednică de laudă, atuncia dând el moneda de argint îndĕrăpt póte căpĕta o monetă de aur; Şi apoi după acésta unul ca acesta care va avé o monetă de aur, şi va face şi de al
doilea un lucru nou de vitejie va căpĕta esplătirea
vitejii sale în bani.

7. Acésta monetă numai la aceia tre
vor face vre-o vitejie, socotindu se faptele ne dată,
bine, pentru ca sĕ nu se înmicşorcze vredi fórte
Şi altul nimenea nu póte acéstă monetă da cia ei;
au făcut vitejie, fără numai generalul cel celui ce
stă, şi sĕ osteşte cu vrăşmaşul, cercetànd re, care
de întêmplare, şi fapta vitejii, care fiind i nainte
şi prin mărturii dovedită, şi el însuşi va h evĕrată
sĕ dobândéscă moneta de argint, şi cine darî, cine
când trebue schimbată moneta cea de arg aur, şi
de aur. cu cea

8. Cine după aflarea generalului celui
dobândi acest semn de cinste, trebue sĕ-l tinare va
din mâna comendaşului sĕu, celui de regi trimésca
de un corp în faţa cătanelor celorlalţi, şi ent sau
gată la tótă moneta pantlică sĕ-l pórte pe adău-
din afară. laina sa

9. Acela care va dobândi o monetă
va căpĕta încă din mila preaînaltei mărire argint
tesci peste plata lui încă o jumĕtate ca pîmpĕră-
racterului sĕu; éră acela, care va dobândi otă a ca-
aur, acela va căpĕta peste plata caracterulmonetă de
o porţie întrégă, îndoită plata a statuluii sĕu încă
sĕu.

(Va urma.)

cidere; poliția a descoperit în ḑilele trecute una cu numele „Round Robin“. Membrii reuniunei, sĕ ḑice, că n'au nici un motiv de a sĕ sinucide. Clubul s'a înființat prin Ianuariu. In 12 Martiu s'a sinucis un bărbat; în 27 Martiu i-a urmat soția lui; în 11 Aprile un tinĕr, ér în 26 Aprile altul. In Maiu și-au luat viața douĕ femei. In 10 și în 25 Iuniu au urmat alte sinucideri. Clubul întreg a constat din 13 membri; numai atunci se primesce unul, când e loc vacant. Ruleta și cubul decid ordinea sinuciderilor. Unul dintre membrii clubului s'au esprimat astfel: „Noi nu găsim nici o plăcere în viață Cei mai mulți d'intre noi sunt sĕraci. La început n'am voit să primim și femei, deși multe au voit sĕ între în club, pentru-că din el făceau parte amanții lor“. Poftim consecințe și principii de viață.

Sĕ scie, că nicăiri nu esistă atâta libertate, ca în statele unite; nicăiri, ca acolo nu sĕ luptă ómenii după emancipare; nicăiri, ca acolo n'a prins rĕdăcini mai afunde salvatórea societății omenesci, cinstita căsĕtorie civilă; nicăiri, ca acolo nu e mai laxă confesionalitatea și mai în putere neconfesionalitatea; nicăiri, ca acolo nu simte lipsa de religiositate!

Étă, unde au ajuns americanii cu atâta libertate. Urmările naturale sunt: Cluburile de sinucidere! Sapienti sat.

Românul sĕ învețe minte și sĕ nu sĕ lase una cu capul de sânta sa biserică!

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Din Țara Oltului.

Onorată redacțiune!

In timpul când salariile învĕțătorilor nostri confesionali în cele mai multe comune erau departe de a puté corĕspunde prescrierei legii, învĕțătorii nostri pentru a-și puté asigura esistența vrênd nevrênd erau necesitați a-și vedé și de alte ocupațiuni d. e. de economie; acésta de sine se înțelege se făcea în contul și detrimentul învĕțămĕntului și al educațiunei preste tot. Aḑi însĕ când salariile învĕțătoresci sunt sistemisate, când esistența învĕțătoriului este mult puțin asigurată, se observă un progres îmbucurător în scólele nóstre poporale; învĕțătoriul adecă este aḑi mai puțin avisat la economie și astfel chemarea sa salutară de educator și-o póte îndeplinì într'un mod cu mult mai corĕspunḑĕtor ca în trecut.

Ne aducem aminte cu toții, când din partea autorităților nóstre bisericesci s'au fost luat mĕsuri pentru ridicarea salariului învĕțătoresc la minimul de 300 fl., poporul în cele mai multe locurì protesta contra acestei dispozițiuni. Și acésta dór se făcea din causă că poporul român nu pricepea sau nu scia binele ce are sĕ resulte din ameliorarea salariului învĕțătoresc? Nu. Miseria în care poporul român se află îl împingea ca el în dispositiunile părintesci ale organelor nóstre superióre bisericesci sĕ vadă o intențiune rĕuvoitóre. Pe lângă miserie mai sunt a se considera și dările precum și contribuțiunile, pe cari bietul om ori va avé ce mânca ori nu, el este silit a le suporta. Disposițiunile organelor nóstre bisericesci în privința acésta pe lângă tóte greutățile și pedecile au ajuns a fi aplicate cu succes

Sĕ vedem acum, dacă salariul minimal învĕțătoresc corĕspunde prescrierei legei, óre resultatul activității învĕțătorilor este el baremi întru câtva corĕspunḑĕtor?

Cine a avut fericirea ca cu finea anului scolastic de față sĕ asiste la esamenele publice ale scólelor române gr.-or. din tractul Avrigului fără îndoélă va avé se rĕspundă că: da

Comisariul esamenelor a fost protopresbiterul tractual, reverendisimul domn Ioan Cândea, care ca totdéuna așa și în anul de față a condus esamenele publice cu un deosebit tact și cu o dibăcie rară.

Progresul făcut în decursul anului scolastic și documentat cu ocasiunea esamenelor în general se póte constata ca deplin satisfăcĕtor. Ba unii dintre învĕțătorii tractuali cu ocasiunea esamenelor prin sporiul și progresul făcut în decursul anului scolastic au stors admirațiunea atât a d-lui protopresbiter tractual cât și a tuturor celor presenți.

La scóla din Avrig în anul scolastic espirat au funcționat patru învĕțători și anume Ioan Druhora director, George Postea, Nechita Spârlea, și Ioan Racota învĕțători. Esamenul acestei scóle s'a ținut la 4 Iuniu a. c. Acest esamen a fost o adevĕrată sĕrbătóre pentru poporul român din Avrig. Ar fi prea obositor a circumscrie cu deamĕnuntul decursul întreg al acestuia mĕ mărginesc a constata numai o împregiurare, și anume: la finea esamenului poporul care era adunat în numĕr fórte mare a erupt în strigăte de „Sĕ trăiéscă învĕțătorii nostri“. Acéstă împrejurare arĕtă în destul sporiul și progresul ce acesti învĕțători l'au făcut în decursul anului scolastic espirat Aci fie-mi permis a mai aminti pe unii dintre învĕțătorii tractuali cari cu ocasiunea esamenelor au arĕtat că 'și îndeplinesc chiemarea de aducători cu zel și diligență: Acesti dascăli sunt: Ioan Banciu înv. în Viștea-sup., George Stoica înv. în Sebeșul-inf., Trandafir Dragomir înv. în Streza-Cârțișóra, Teodor Orlea și Pompiliu Bânda înv. în Porcesti, Solomon Făgărășan înv. în Drăguș și George Bărbat înv. în Ucea-superióră

Constatând în general resultatul bun și mulțămitor al activității învĕțătorilor din tractul Avrigului, aflu cu cuviință a-mi esprima recunoscința mea față de ilustra persónă a d lui protopresbiter Ioan Cândea care cu un zel neobosit a lucrat și lucră în scopul educațiunei și înaintărei poporului nostru român din tractul al căruia șef demn este.

Olténul.

Apel.*)

cătră fostii domni membrii ai societății academice „România Jună“.

Adresăm rugarea cătră toți fostii domni membrii ai societății academice social-literare „România Jună“ sĕ binevoéscă a ne trimite cât mai curênd adresele Dlor spre a-i puté informa despre tóte disposițiunile ce le am luat și le vom lua pentru sĕrbarea iubileului de 25 de ani ai esistenței sale. Adresa: *Viena IX/2 Lazareth Gasse Nr. 26.*

Pentru comitet:

Președinte:	Secretar:
A. Fodoru-Crețulescu, student medicinist.	*T. Popovici,* stud. techn.

---

*) Tóte foile române sunt rugate a reproduce acest apel.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA

Scólele superióre de fete

de

Dr. Vasilie Saftu.

Cu tóte acestea scolile de fete au urmat direcțiunea apucată; reacțiunea a devenit tot mai aprigă, așa încât se găsesc câte unii, cari aruncă scalda cu copil cu tot. „Cu risicul de a 'mi trage inimiciția tuturor mamelor, cari au „fete superióre“ — ḑice același scriitor în „Gegenwart“ — cutez a susținé, că cum stau lucrurile aḑi, ar fi mai bine, dacă s'ar închide tóte scólele superióre de fete, și vacanța ar dura până în veci“.

Vedem dar, că aḑi în Germania, acest „pămênt classic al pedagogiei“ — cum îl numesce Jules Paroz, — ale cărei scoli servesc de model organisațiunei scólelor streine, sĕ pretinde óre care reformă în planul de instrucțiune al scólelor superióre de fete, o reformă care sĕ dea fetițelor tóte cunoscințele necesare lor în viață, dar care sĕ îngrijéscă mai mult de „inima“ lor, o reformă, care pune pe o soție bună și o mamă adevĕrată mai pe sus, decât pe o damă de spirit!

Acesta e faptul.

Multe din împutările, ce li se fac scólelor superióre de fete, așa cum sunt ele aḑi organisate, pot sĕ fie esagerate, dar în parte sunt îndreptățite. Nu arare-ori avem ocasiune sĕ vedem, cum o femeie „studiată“ negligă datorințele impuse ei dela natură, ca soție și mamă Ce 'i drept, în afară sĕ scie presenta fórte bine, în societate scie „conversa“ despre fel de fel de lucruri; în de-ale casei însĕ: economie, bucătărie, spălat etc. nu sĕ cam pricepe; dênsa are lipsă de 2, 3 servitóre, bucătărésă etc. lucruri cari costă multe parale și cari te fac sĕ nu te miri, de ce sunt căsătoriile aḑi așa de rare Quaeris, quod nollim te ducere, Galla? Diserta es (Martial XI, 20): Mĕ întrebi, de ce nu te iau de soție, Galla? Pentru-că esci învĕțată. Noi nu suntem nici decum de ideia, ca fetele sĕ nu învețe carte, din contră, însĕ sĕ și însușéscă cunoscințe, cari cad mai mult în sfera lor de activitate și li sunt folositóre în viața practică. De ce folos le e pentru viață scóterea rădăcinii cubice?

Pare, că fără rădăcini cubice n'ar fi în stare sĕ pórte condica bucătăriei?! — In tot casul sĕ se țină cont de „diferența de secs“. Organisațiunea femeii nu permite nici decum aceeași ocupațiune spirituală, ca a bărbatului, nici în extensiune, nici în intensiune. Bărbatul e minte, femeia „inimă“. In caracterele inimei secsului femeiesc — ḑice Kant*) — sĕ cuprind însușiri proprii, cari sĕ deosebesc ecspres de caracterele secsului nostru, și cari tind cu deosebire a sĕ manifesta sub marca „frumosului“. Tótă educațiunea și instrucțiunea trebue sĕ aibă acésta în vedere, și tótă ostenéla sĕ aibă de scop promovarea perfecțiunei morale. Invĕțătură obositóre și bătăi de cap, cari chinuesc pe om, nimicesc preferințele proprii secsului femeiesc“. In locul subtilităților teologice, minuțiosităților istorice, geografice etc. sĕ se predea mai multă literatură, în casul nostru literatură românéscă, căci acésta e un adevĕrat mijloc de educațiune pentru fete. Cea mai mare mândrie a unei fete române sĕ fie, că scie vorbi bine, corect și frumos românesce, și că în literatura nóstră națională e acasă! Un Alecsandri, un Bolintinean e pentru mine mai mult decât un Goethe, un Schiller, mai mult decât un Corneille, un Raçine! In religie și istorie sĕ li se dea copilelor exemple de caractere, femeesci și bărbătesci, căci puterea exemplului e unica în feliul ei: „O exemplu, o exemplu! — esclamă Rousseau în cartea V. din „Émile“ — fără el nu poți sĕ faci nimic din copil“. N'avem nimic în contră, sĕ se predea tóte obiectele de învĕțĕmênt introduse deja: musică, desemn inclusiv, însĕ în proporții cuvenite, și sĕ se țină totdeauna cont și de viéța practică.

Nimic mai adevĕrat, ca aceea, ce a ḑis dl Dr. N. Pop: „că educațiunea fetițelor nóstre numai atunci va fi, după cum trebue sĕ fie, dacă la pregătirea lor sĕ va ținea samă de condițiunile, în care ajung după ce intră în viața practică“. E bună calea, care o recomândă dênsul pentru educarea fetițelor ca soții; a uitat însĕ sĕ amintéscă ceva despre educațiunea fetițelor ca „mame“, deși și acéstă cestiune aparține vieței practice, ba după părerea mea e mai însemnatâ decât cea dintâiu.

„Natura a destinat femeia nemijlocit sĕ fie mamă și numai mijlocit se fie soție“ ḑice Jean Paul**). Nici că sĕ póte o chemare mai frumósă pentru o femeie decât a fi „mamă“. Mamă! Ce cuvênt sublim și cât de dulce sună el în gura unui copil! Tóte mijlócele de cultură, de cari dispune societatea omenéscă aḑi, ar trebui sĕ contribue la formarea „mamei adevĕrate“, căci ajuns odată acest măreț resultat, viitorul némului omenesc e pe deplin asigurat. In special noi, românii sĕ ne punem tóte puterile, ca sĕ ne educăm mame la înălțimea lor, căci acestea garantéză viitorul iubitei nóstre națiuni. „Viitorul unui copil este totdeauna opera mamei sale“ (Napoleon) și copiii sunt speranța națiunei. Charul lui D-ḑeu va cădea preste noi, când fiecare mamă română va fi „mamă“, în tótă puterea cuvêntului!!

Sĕ ne gândim deci de vreme l mijlócele de lipsă. Inainte de tót numai încape nici o îndoială, că fiin vorba de mame adevĕrate esistența doicelor și guvernantelor e pusă sub întrebare. Ori și care mamă póte fi sigură, că nu póte avé altă ocupațiune mai plăcută pe acest pămênt, ca îngrigirea de îngerii sĕi.

„In zimbitul copilului e o mar de fericire! Contactul cu tineretul t ține fraged și voios, și nu esistă o fericire mai mare decât aceea, de a contribui la cultura și desvoltarea generațiunei viitóre, de a servi nemijlocit lui D ḑeu, ajutându-i la realisarea mărețului sĕu op, care la urma urmelor nu constă în altceva decât în venirea împĕrăției lui D-ḑeu pe pământ“.*) Da, așa este! O mamă care îngrijesce de copii sĕi, contribue nemijlocit la apropierea împĕrăției lui D-ḑeu, în chipul acesta își împlinesce datorințele cătră D-ḑeu și ómeni, cari îi sunt datori la rêndul lor tot respectul; din contră o mamă, căreia i se urĕsce în mijlocul copiilor sĕi, care ca sĕ scape de ei, petrece pe la teatre, concerte, baluri etc., este în legea lui Jean Paul (Levana §. 80) démnă de dispreţuit.

In fața acestor adevĕruri necontestabile, ar trebui, ca și scólele superióre de fete sĕ se gândiască cât de puțin la viitórele mame. De aceea nu pot decât sĕ recomand cu căldură părerile unor pedagogi, cari s'au interesat de cestiune. Ar fi bine, ca în anul din urmă — ḑic unii — să se introducă ca obiect obligatoric și pedagogia. Nu e vorba, de a li se propune fetițelor atâta pedagogie, câtă li se cere acelora, cari vreau sĕ devină invețătóre. Precum li sĕ dă din alte obiecte de învâțĕmênt elementele, sĕ li sĕ dea și din pedagogie: sĕ li sĕ spună, cam cum are o mamă sĕ îngrijéscă și sĕ créscă copiii sĕi etc. Idea e nouă, dar după părerea mea e fórte bună și cu viitor. Fiind fetițele de 14—16 ani, li s'ar putea preda — ca sĕ revenim la metodă — în dictate acest studiu. In chipul acesta ar afla și în viitor óre-care interes în cetirea de scrieri și cărți pedagogice. In legătură cu aceste prelegeri ar avé fetițele sĕ cerceteze cât mai des sub conducerea profesorului vre-o „grădină de copii“, de vor avé vre-una la îndemână Dómna Marenholz-Bülow numesce grădinile de copii „Universitățile“ femeilor și cu mare drept, căci nicăiri ca aici nu pot învĕța frumósa artă a educațiunei, de care au atâta trebuință. „Fie care fetiță după terminarea anilor de scólă — ḑice Diesterweg**) — ar trebui sĕ mérgă în grădina de copii: grădinile de copii nu trebue considerate numai institute de crescere pentru cop mici, ci ca institute de crescere pe tru întregul secs femeiesc“. — Amê douĕ ideile sunt fórte nimerite și dem de recomandat. In chipul acesta a îngriji și de educațiunea fetițelor „ me“, și eu cred, că munca nóst fi rĕsplătită cu prisos.

(V

---

*) Kant: „Beobachtungen über das Gefühl des Erhabenen und des Schönen“.

**) Jean Paul: „Levana“. §. 85, ér §. 83: „Cu comóra iubirei a înzestrat natura pe soții în viață, nu dóră, cum cred adese-ori bărbații, ca ei înșiși sĕ fie iubiți de soțiile lor de sus până jos, ci ca sĕ devină mame și sĕ și pótă iubi copii lor, cărora au sĕ le aducă, dar dela cari n'au sĕ aștepte jertfe“.

*) Dr. Lange: Schüler Dank und Schüler Undank“ in Rhein Blätter. XIX B. 1867

**) Adolph Diesterweg, citat de D Rodwart întro epistolă: Rhein Blätter XX B. 1867.

Nr. 215 prot. 1895 [81] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Cinciş cu filiile: Lingila şi Dobêca sĕ deschide din non concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post cari se pot vedé în protocolul sinodului parochial dela 20 Aprile 1895 dau suma de 474 fl. 10 cr.

Doritorii de a reflecta la acéstă parochie au a-'şi aşterne suplicele lor concursuale instruite conform prescriselor în vigóre, pănă la terminul indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Haţelui, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroşeni, la 27 Aprile, 1895.

Aram Stanca,
adm. protopresbiteral.

Nr. 204 prot. 1815 |82[1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch în parochia de clasa a III-a Moşna, sĕ publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 568 fl. 80 cr. despre care sĕ pot lua informaţiuni mai detaiate dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile concursuale, instruate în sensul legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mediaş, 3 Maiu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Romul Mircea,
adm. protopresb.

Nr. 160/1895. [79] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de pa- h în parochia Mag, protopresbiteratul Sĕliştei, pe basa resoluţiunei consistoriale din 14 Martiu a. c. Nr. 2122 B. se escrie a treia-óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este de 350 fl. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii la acest post îşi vor aşterne cererile lor concursuali, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕlişte, 25 Aprile, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 362/1895 [85] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători din vacantele comune bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Têrnavelor se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ nume :

1. Blăşel, salariu anual 300 fl. v. a. solviţi în rate trei lunare anticipative, cuartir şi grădină de legumi.

Concurenţii la acest post au sĕ-şi producă documentele în original şi alesul sĕ ţină în Dumineci şi sĕrbători strana cu copii la liturgie.

2. Boian, salariu 300 fl. v. a. în bani solviţi în rate trei lunare anticipative, cuartir lemne de foc şi grădină de legumi.

Dela concurenţi se recere sĕ-şi producă atestatul de botez precum şi celelalte documente în original şi sĕ se presenteze odată în comună, spre a fi cunoscuţi poporului arĕtândn şi desteritatea în cântările bisericesci.

3. Cetatea de baltă, salariu 300 fl. v. a. în bani solviţi în patru rate, cuartir şi grădina din jurul scólei.

La acest post dela concurenţi se recere, sĕ aibă esamen de cualificaţiune şi dacă învĕţătoriul ales va conduce corul în biserică, apoi poseḑênd scrisóre frumósă, aplicat în órele libere în cancelaria oficiului protopresbiteral, se va bucura de remuneraţiune în întreg viptul seu bani şi chiar alte venite, dealtcum sunt preferiţi clerici absoluţi.

4. Cerghidul mare, scolariu 300 fl. v. a. solviţi în şase rate, cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

5. Cràciunel, salariu 300 fl. şicuartir.

6. Sânbenedic, salariu 300 fl. şi cuartir.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, pre lângă condiţiunile speciale stipulate la unele comune de mai sus, vor avea a aşterne rugările de concurs instruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Kükü övár) pănă la terminul ficsat.

Cetatea de baltă, 1 Iuniu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului „Têrnava“, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran.
protopresbiter.

Nr. 690/895 [86] 1—3

CONCURS.

Pentru staţiunile învĕţătoresci vacante din tractul Branului, enumĕrate mai jos, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Teiegraful Român“ şi anume pentru următórele staţiuni:

1. Codlea, pentru clasa a II-a cu salariu anual de 430 fl.
2. Poiana Mĕrului, 2 posturi cu câte 300 fl.
3. Reşnov, 2 posturi cu cute 300 fl.
4. Zernesci, pentru cl. III cu 300 fl.
5. Şirnea, cu 300 fl.
6. Moeciul superior, cu 300 fl.
7. Şimon, cu 300 fl.
8. Vlădeni, cu 300 fl.

precum şi cuartir liber, câte 2 stângini de lemne şi grădină de legumi de ½ jugĕr pentru fie-care post învĕţătoresc.

Dela concurenţi se pretinde a ţiné şi strană în biserică, căci aceste posturi învĕţătoresci sunt împreunate şi cu cantoratele.

Pentru Codlea vor fi preferiţi aceia, cari vor puté dovedí că sunt în stare a înfiinţa un cor cu copii de scólă sau cu poporenii, asemenea şi în Zernesci se pune condiţiune a înfiinţa fiitorul învĕţător un cor micst spre a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în biserică la liturgie.

Doritorii de a competa la vre-una din staţiunile sus enumerate vor avé a-şi trimite cererile lor instruite conform legii la subsemnatul oficiu.

Zernesci, 4 Iuniu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Branului, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Traian Meţian,
protopresbiter.

Nr. 516/895 [83] 1—3

CONCURS.

La scóla nóstră poporală cu trei învĕţători din Sadu devenind vacant un post sĕ escrie concurs pentru îndeplinirea aceluia cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Tel Rom“.

Emolumentele împreunate cu acel post sunt 300 fl. cuartir în edificiul scólei şi lemnele de lipsă pentru încălḑit apoi jumĕtate din venitul grădinei scolare.

Doritorii de a reflecta la acest post vor avé a-şi asterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Sibiiu, 1 Iuniu 1895.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 464. [84] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante dela scólele elementare române gr.-or. din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Sebesului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Român“.

1. Sebeş, două posturi învĕţătoresci fie care cu salariu anual de 400 fl. şi cuincuenalele legale. In acest salariu este computat şi relutul de cuartir.

2. Şugag, două posturi, pentru clasa I. cu salariu de 300 fl. ér pentru clasa a II-a cu salariu de 520 fl. Fie-care învĕţătoriu mai primesce cuartir liber, 1 şi jum. stângini de lemne de foc şi folosirea grădinei scolare.

3. Lancrăm. cu salariu de 300 fl., cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

4. Daia rom. cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul scólei, jumĕtate din grădina scolară şi un stângin de lemne de foc.

5. Căpâlna, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

Petrifalĕu, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

Salariile în comunele 1—4 se solvesc în rate lunare anticipative.

Fie-care învĕţătoriu, care va ocupa vre-unul din posturile de mai sus este îndatorat a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică şi a cânta cu copii la sânta liturgiă.

Doritorii de a reflecta la posturile acestea învĕţătoresci, au a-şi înainta cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre, pănă la terminul susindicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 5 Iuniu, 1895.

In conţelegere cu comitetele parochiale respectivn: Oficiul protoprosb. al Sebeşului.

Sergiu Medean,
adm. prot.

Nr. 362/895. F. G. [87] 1—3

CONCURS.

Spre conferirea de stipendii nóuĕ din „Fundaţiunea lui Gozdu pe anul scolastic 1895/6 pentru studiile mai înalte sĕ escrie concurs pe lângă următórele condiţiuni:

1. Concurenţii sĕ documenteze cu documente originali sau autenticate de notariu public: că sunt fii de cetăţeni ungari şi sĕ ţin de biserica ortodocsă orientală română, spre care scop sĕ cere ca pelângă atestatul de botez sĕ alăture şi adeverinţă dela parochul respectiv că şi în presinte sunt greco orientali;

că studiază cu succes bun la vre-un institut din patrie, ceea-ce trecuetanţii dela gimnasii sĕ documenteze cu atestat despre anul scolastic 1894/95 ér cei dela facultăţi cu indice despre tóte cursurile ascultatate;

că nu sunt în stare a sĕ susţiné la studii din averea sau a părinţilor lor.

2. Cei-ce vor sĕ studieze la vre-un institut afară din patrie au sĕ-şi esopereze concesiune ministerială.

3. Petiţiunile instruate cu documentele necesare sunt a sĕ adresa la representanţa fundaţiunei lui Gozdu (Budapest, király u. 13 sz.) pănă la 1 August, a. c. cal. n.

4. Totodată sĕ provócă stipendistii actuali ca până la terminul susindicat sĕ arete resultatul studiilor din anul scolastic 1894/5 căci altcum li se va sista stipendiul.

5. Petiţiunile cari nu sunt instruate cu documentele amintite în concursul present sau sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

Din şedinţa representanţiei fundaţiunei lui Gozdu ţinută în 24 Martie, 1895 n.

Estradat prin

George Bogoevici.
notariu.

Marfă gata după plăcere.

Comandele se efectuesc iute.

Constantin Dragoş,
măiestru pantofar,
Sibiiu, str. Măcelarilor 37,

anunţă onoratului p. t. public, că în **lucrătórea sa** de **păpucărie** efectuesce tot felul de încălţăminte pentru **domni, dame** şi **copii**, precum şi tot felul de **reparaturi** cu **preţurile cele mai moderate**, oferind totodată spre mulţămirea **tuturor marfă solidă** şi **prompt esecutată**.

[70] 5—6

Lucru solid, bun şi durabil.

Preţuri fórte ieftine.

Sosirea si plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copşa (Budapesta, Predeal):
La 4 óre 19 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 1 óră 25 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 15 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraş:
La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 33 minute sara, tren de persóne.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):
La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 30 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraş:
La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 1 óră 46 minute, ḑiua, tren de persóne.

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesa

Nr. 69 Sibiiu, Marţi, 20 Iuniu (2 Iuliu) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Scóla „Asociaţiunii“.

Inima svîcnia în mine de bucurie, cu cât m'apropiam de strada morii. Pașii mei devenirĕ tot mai iuţi, până când m'am pomenit, că o iau la fugă, ca sĕ pot ajunge la esamenul fetiţei mele. Cine scie, ce va sĕ ḑică a fi „tată“ și a avea un unic odor, o singură fetiţă, își póte esplica și bătăile inimei mele și grăbirea pașilor mei. Intrând pe pórtă, un edificiu măreţ se deschide ochilor mei. Priveliscea era cu atât mai încântătóre, cu cât întreg institutul era acum în haine de sĕrbătóre. Un miros plăcut de braḑi m'a însoţit până la intrarea mea în frumósa sală de gală, unde sĕ strînsese multă lume, ca sĕ aprecieze munca de un an a elevelor și profesorilor. Nu m'am mulţămit a asista numai la esamenul fetei mele, ci am ascultat la tóte pe rĕnd, ca sĕ-mi pot face o idee clară și despre situaţiunea învĕţămĕntului în internat.

Trebue sĕ accentuez însĕ înainte de tóte alte cestiuni, cari încă merită tótă lauda și considerarea: Precum era institutul împodobit, așa și elevele erau în drăgălașa lor uniformă de gală. Ce m'a surprins pe mine însĕ mai mult a fost, că curăţeniei esemplare din institut, — laudă neobositei directóre Elena Petrașcu — îi puteai pune în faţă curăţenia eminentă a elevelor și ce e și mai mult: înfăţișarea robustă și sănĕtósă a corpului lor. Imi rîdea inima în mine, și nu mĕ mai putém sătura uitându-mĕ la feţele acelea roșii și frumóse, la corpurile acelea sdravene și sănĕtóse. Măi, ḑiceam eu în gândul meu, ce mai mame românce o sĕ iasă din astea! Ţi mai mare dragul! Conclusia logică este, că în internatul Asociaţiunii, trebue că nu sĕ trage nimic dela gură, cum durere, sĕ întêmplă mai în tóte internatele și din alte ţĕri. Comitetul, profesorii și profesórele trebue, că sunt convinși, că la om cu deosebire astăḑi, și la o fată prin urmare, corpul cade în rubrica I. Am întrebat pe tóte internele câte le cunoscém și tóte mi-au mărturisit, că sunt fórte mulţămite cu mâncarea. De aceea le ḑic tuturor părinţilor, sĕ-și aducă ca și mine fetele aici, căci în internatul Asociaţiunei trăiesc și din punct de vedere al hranei, ca la sînul mamei. Am ţinut sĕ constat mai întâi acésta, pentru-că este principala diferenţă între internatul nostru și celelalte internate. Mi-am ḑis în mine: sĕ vede, că comitetul Asociaţiunei n'a făcut și nu face din instituţiune, cum sĕ face în alte părţi, un mijloc de speculă. Comitetul Asociaţiunei a jertfit și jertfesce din punga Asociaţiunei numai, ca sĕ facă Românce mândre, sănĕtóse și bine crescute!

Miercuri în 26 Iunie am asistat la esamenele: Din religiune cu tóte elevele (profesori dl asesor Z. Boiu și dl cooperator I. Togan); din istorie și geografie cu classa II (prof. dl diacon I. Popovici); din limba română cu cl. IV (prof. dl director Dr. V. Bologa); din aritmetică cu cl. III (profesóră d-șóra E. Trif și din limba francesă cu desp. III și IV (prof. d-șóra directóre a internatului E. Petrașcu.)

Joi în 27 Iunie nou am asistat la esamenele: Din istoria naturală cu cl. II (prof. d-șóra E. Trif), din limba germână cu cl. IV (prof. Dr. V. Saftu), din limba magiară cu cl. I și II (prof. I. Popovici), din istoria universală și geografia cu cl. III (prof I. Popovici), și din fisică cu cl. IV. (prof. d-șóra E. Trif).

Rĕspunsurile elevelor în general m'au umplut de bucurie. Tot ce ași mai dorì, ar fi, sĕ sĕ dedea, ca sĕ vorbiască ceva mai tare și mai rar. Sĕ se desveţe elevele de idea, că cu cât vor rĕspunde mai repede, cu atât au rĕspuns mai bine. Repediciunea în vorbire e un lucru caracteristic secsului frumos; dar cu tóte acestea judecata, coróna de aur a ori-cărei eleve, — sĕ manifestă numai într'un rĕspuns clar, scurt, precis, cu ton și rar. Sĕ ne conjurăm a nu învĕţa de rost lucruri, cari sĕ ţin de judecată

N'ar strica apoi, ca nu numai în decursul anului, ci chiar și în decursul esamenului în sciinţele reale (fisica, botanica, chemia etc.) sĕ sĕ facă cât se póte mai multe esperimente, sĕ se descrie plantele după natură, dacă sĕ póte și sĕ sĕ accentueze și mai mult folosul practic pentru viaţa casnică a numitelor plante. Peste tot intuiţiunea în sciinţele reale e inevitabilă, întocmai ca și desemnarea pe tablă a figurilor în geometrie. Repet, că pe mine unul rĕspunsul elevelor m'au încântat, ceea-ce dovedesce, că profesorii și profesórele își pricep pe deplin sublima lor chemare, și că prin urmare, precum le putem încrede cu consciinţa veselă nutrirea elevelor, așa le putem încrede la sigur și desvoltarea lor intelectuală.

Nu pot trece cu vederea și cele douĕ esposiţii de lucruri de mână. Eu nu sunt pricepĕtor în treburi d'astea, dar am auḑit dela diferite dómne, că atât esposiţia cursului complimentar, cât și a elevelor din cl. I—IV civilă, le-au stors admiraţiunea.

Vineri în 28 Iunie n. a fost încheierea solemnă a anului scolar 1894/5. Membrii comitetului încungiuraţi de părinţii elevelor, de profesorii și profesórele institutului, o mulţime de streine s'au grăbit, sĕ audă producţiunile musicale și declamatorice. Nu găsiai un locșor, atât erau de mulţi; Cei cari au sosit mai târḑiu, ascultau din coridor. Fetiţele fără deosebire au dovedit frumósă desteritate pe instrumentele: clavir și violină. Mult m'au surprins și declamaţiunile: Eleva Aglaia Lupu cu satira III de M. Eminescu; eleva Octavia Stănescu cu „Frau Hitt“ de Ebert și Maria Seleski cu „Lusignan à sa fille“ de Voltaire. Tóte trei au dovedit, că înţeleg, ce va sĕ ḑică a declama. Schimbările fisiognomice și de ton la Aglaia Lupu; pronunţia clară și corectă, espresiunea indignării și compătimirii din poesie, la Octavia Stănescu; espresiunea corectă și cu căldură la Maria Seleski — sunt tot atâtea probe evidente, că profesorii respectivi au făcut pe eleve sĕ înţelégă, că la o declamaţiune cea d'intâiu condiţiune este, ca declamatórea sĕ simţă, ce vorbesce. Corul din urmă de L. Cherubini, condus de harnicul dirigent și componist român G. Dima m'a făcut, sĕ mĕ gândesc fără voie la corul îngeresc al cheruvimilor!

După esecutarea bogatei programe, dl asesor consistorial, Z. Boiu, ca delegat al comitetului asociaţiunii, a mulţămit directórei internatului, directorului și corpului profesoral pentru zelul, cu care și-au împlinit frumósa lor chemare; de asemenea a mulţămit părinţilor și publicului de faţă pentru interesul dovedit în causa scólei, și în fine a adresat câte-va cuvinte căldurose tuturor elevelor.

După discursul bine alcătuit și fórte bine rostit al dlui delegat luă cuvêntul directorul scólei, Dr. V. Bologa, care plin de însufleţire și căldură a ḑis, întru cât îmi aduc eu aminte, cam următórele:

Venerabile d-nule delegat!
Onorat public!

Poporul nostru a ajuns acel grad al desvoltării, când s'a simţit adênc în sinul seu necesitatea ridicării unei scóle superióre de fete. Și bărbaţii, devotaţi intereselor poporului au jertfit mult în proporţie cu puterile lor și au întrupat idea, respective au întemeiat acest institut, pentru-ca sĕ asigure femeii române partea ce i-se cuvine din domeniul sciinţei și moralei, ca tovarășă nedespărţită a românului atât de mult și greu cercat.

Jertfele lor ne au rĕmas nóue moștenire ca o comóră nepreţuită, spre a o esploata în folosul némului. Acésta e credinţa nóstră nestrămutată, căci cel ce nu respectéză jertfele culturale și umanitare ale unui popor, acela comite mai mult decât pĕcat!

Noi am primit în tómna trecută odorul onorabililor părinţi, ca sĕ contribuim după perceptele înţeleptei pedagogii la acea zestre morală și intelectuală, care n'are samĕn pe pământ și e nepreţuibilă în viéţa de tóte ḑilele. Acésta implică ţinta nóstră supremă și în sporiul acestei lucrări încheem și acest an scolar cu liniștită consciinţă, că am satisfăcut intenţiilor

---

FOIŢA

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

10. Plăţile acestea, peste porţia caracterului adăugate, tot întins până vor fi unii ca acestia în slujbă, cu acest modru i se vor da, adecă omul acela, care are peste obicinuită porţia sa o adăugare de jumĕtate de porţie, trebue acolo unde va fi rînduit în vremea păcii, la facerea slujbelor, după obiceiul ţĕrii împreună cu plata sa cea obicinuită fără tótă mutarea lucrului, măcar de va și pășí o cătană la o tistie mai mică, și fraiter la caplarie, sau de va trece dela pedestrie la călărie, sau dela călărie la pedestrie la Măina sĕ o capéte.

11. Întêmplându-se ca sĕ se facă unul ca acela care au câștigat sĕmn de cinste, un tist mai mare, trebue sĕ fie și atuncea moneta cea dobândită, și sĕ capete adăugarea cea de bani cătră porţia sa cea obicinuită.

12. Și de va vení vre-unul din aceia, cari aŭ semn de cinste în șpital, sau se va duce cu slobozenie la casa sa, nici decum întru amândóuă întêmplările plata cea adăugată cu sĕmnul cel de cinste nu se va opri, și cele rênduite fiind în șpital va avé.

13. Éră de va fi primit un om cu semn de cinste în casa invaliḑilor, adecă în casa cătanelor celor neputincioși, va căpăta el lângă hrana sa, încă și o jumĕtate de porţie adecă plata întrégă.

14. Éră de sĕ va însĕnătoșa un om ca acesta așa, cât sĕ pótă eșí de acolo, și sĕ pótă slují ca mai nainte, atuncea érăși: până nu va întra și de al doilea la casa invaliḑilor, și el capătă acolo rînduită hrană, lângă porţia sa cea obicinuită va căpăta și bani cei de cinste adăugaţi.

15. Dela aceia érăși, carii ar avé acésta monetă, și ar cădea întru o vinovăţie mare pentru faptele lor cele rele, și apoi dela judecată ar fi osândiţi spre pedépsă, trebue luat semnul cel de cinste, și așa apoi perd și bunătatea cealaltă a acestui semn.

16. Măcar cine de va vinde, au va perde-o în joc de cărţi, sau cu alt modru acésta monetă, va rĕmâné în pagubă, și va perde și celelalte cu dênsa primite folosuri.

17. Dovedind unul dintre cei cu monetă, cum că i au furatu-o, sau peste vrerea lui au perdut-o el, atunci va căpĕta altă monetă sau sĕmn de cinste.

18. Acéstă monetă, după mórtea unui căsătorit rĕmâne la muierea, sau copii lui; Éră după mórtea unui neînsurat, trebue luat, și generariului celui mare în mână adusă.

19. Și eșind ţĕranii nostri din slușba cătănii pentru voea economii adecă găzdășagului celui de sub porţie; Și cei strĕini după făcută între părţile cele ce se oștesc legătura, sau a bătăi sfĕrșit, lăsând regimentul, patalionul, sau corpușul sĕu, sĕmnul cel de cinste, care l'au dobândit prin bună purtare și vitejia sa, ca o bunătatea sa cu sine îl pot duce; Éră porţia cea adăugată în ḑiua aceea în care va primí porţia cea cătănéscă mai pe urmă, va înceta, și va scade de tot.

20. Éră de vor fi cătanele acelea care au eșit la economia de sub porţie, vĕduvi, și fără copii, sau necăsătoriţi, și vor murí fără copii, atuncea semnele cele de cinste, după mórtea lor trebue sĕ le ea comendașu regimentului, batalionului sau a corpușului supt care vor fi slujit, îndĕrĕpt, și sĕ le trimĕtă la generalii cei mari; Și ce sĕ atinge de cătanele cele strĕine, fie ei și neînsuraţi, sĕmnul cel de cinste, și afară din ţéră îl pot duce cu sine.

(Va urma.)

nobile ale părinţilor şi autorităţii nóstre superióre, care este espresia voinţei poporului.

Aşa am lucrat pănă acum, aşa vom continua în viitor.

Esprimă apoi mulţămita, în numele direcţiunii scolare, tuturor factorilor, puterilor didactice ordinare şi ajutătóre, cari au contribuit la conducerea şi la realisarea problemelor culturale şi de educaţiune ale institutului.

In sfêrşit anunţă, că procsimul an scolar sĕ va începe după normele din vigóre la 1 Septembre 1895, st. n., în care privinţă sĕ va publica şi un avis la timpul sĕu.

*

Şi încă una înainte de a termina. Mĕ întâlnesc cu un părinte al unei fete din Ungaria şi mĕ oplesce în loc. „Ian uitâte — îmi ḑise el — la fata mea şi la mine; eu sunt perfect de mulţămit şi cu interiorul şi cu esteriorul ei; dacă n'ai mai vĕḑut părinte fericit, uită-te la mine. Când o vor vedé pe fata mea, domnii cunoscuţi din Ungaria îşi vor ridica pălăriile, ér dómnele îşi vor face reverinţele“ Pare că mi-a vorbit din inimă, aşa simţiam şi eu în mine.

In fine o declar pe faţă: Sunt mândru, de ce am vĕḑut cu ochii mei. Institutul Asociaţiunii — după părerea mea — n'are păreche; şi părinţii, cari vreau sĕ-şi créscă fetele bine, sĕ se grăbéscă a le trimite aici, căci, ca şi noi amêndoi, îşi vor esprima marea lor fericire la finea fie-cărui an scolar.

Dḑeu sĕ ţie scumpa nóstră Asociaţiune, onoratul comitet şi colegiul profesoral încă ani mulţi, ca sĕ mai pótă face bucurie şi multor altor părinţi, cum mi-au făcut mie!!

Un tată.

Revista politică.

Asupra revoluţiunei din Macedonia circulă şi astăḑi veşti cât se póte de curióse: după unele depeşi e vorba de o revoluţie formală, după altele de nisce nemulţămiri incidentale, cari s'au şi aplanat. Astfel, după comunicările unui membru din comitetul revoluţionar macedonean, revoluţia a isbucnit mai întâiu în Sofia; Macedonenii sĕ întorc cu grămada în ţara lor, ca sĕ ia parte la mişcare. Intrarea Bulgariei intregi în luptă e numai o cestiune de timp. Resistenţa trupelor e mai slabă în faţa inmulţirei insurgenţilor.

Fóia oficială din Belgrad desminte scirile publicate de foile bulgăresci cu privire la revoluţie

„Swoboda“ fóie oposiţională din Sofia, atacă guvernul bulgar pentru atitudinea lui în cestia macedoneană stigmatizându-o ca o tradare şi provócă pe poporul bulgar şi pe Macedonenii din Bulgaria, sĕ se înarmeze, ca sĕ sară într'ajutor Macedonenilor. Cercurile guvernamentale din Bulgaria nu atribue acestei provocări nici o însemnătate.

* * *

In Constantinopol sĕ vorbesce de o crisă, în care a ajuns funcţiunea de mare vizir. Se ḑice că propunerile actualului Said Paşa în ce privesce ocuparea celorlalte portofolii şi luarea de diferite mĕsuri administrative, întêmpină oposiţie, şi de aceea marele vizir e hotărît sĕ se retragă.

* * *

O deputaţiune de Bulgari în frunte cu metropolitul Climent din Tirnowo, după-ce a avut audienţă la principele Ferdinand, a plecat prin Viena la Petersburg, ca sĕ depună o cunună de aur pe mormêntul ţarului Alecsandru III.

* * *

In camera francesă s'au discutat în ḑilele trecute asupra creditelor necesare pentru acoperirea speselor avute cu cestia Sudanului. Camera după o lungă deliberare a amênat votarea acestor credite cu 433 contra 90 voturi. Deputatul Castelin a propus, sĕ se facă cercetare. Ministrul coloniilor Chautemps a combătut acéstă propunere, cari apoi a şi căḑut, 347 contra 193 voturi. Camera la urmă a votat încredere guvernului.

* * *

Schimbarea cabinetului ministerial în Anglia va provoca, sĕ ḑice, şi unele remanieri de ambasadori. E vorba, că la Constantinopol ambasadorul Sir Filip Curriel sĕ fie înlocuit cu altul.

Lordul Salisbury încă nu s'a declarat asupra politicei sale. El a spus numai atât, că scopul lui principal e disolvarea parlamentului şi efeptuirea nóuelor alegeri generale, cari se vor face — după cum am amintit şi în fóia nóstră, pela 8 ori 9 Iulie nou. Lordul Rosebery îşi esprimă surprinderea, că guvernul îşi face politica depedentă de alegeri şi întrébă pe Salisbury, de ce a provocat pe ministrul de rĕsboiu de pân' acum, Campbell Bannermann, sĕ-şi depună sigiliul oficiului sĕu-o procedură neobicinuită.— Salisbury a rĕspuns că după părerea lui a fost în interesul importantelor datorinţe ale ministeriului de rĕsboiu, ca sĕ nu urmeze interegn, ci acest post sĕ se ocupe inmediat. Relaţiunile între el şi Campbell Bannermann sunt dintre cele mai amicale, de ofensă nu póte fi vorba. Lordul Rosebery s'a declarat mulţămit cu rĕspunsul.

Musica corală în România.

Suum cuique.

Sĕ-i dăm fiecăruia ce este al lui, aşa ḑice sentinţa pusă în fruntea acestui articol. In întrégă viaţa nóstră pentru drépta aplicare a acestui principiu ne-am nevoit, şi acésta o facem şi acuma, când ne încercăm sĕ restabilim adevĕrul denaturat prin un profesor cu bun nume, denaturat prin profesorul din Iaşi A. D. Xenopol.

Nu este vorba de scrierile istorice ale Domnului profesor Xenopol. Incă ca student tinĕr am admirat pe domnul Xenopol în scrierile sale istorice. Teoria lui Rőssler în cestiunea continuităţii românilor din Dacia-traiană a aflat în domnul Xenopol combatantele cel mai aprig.

Aşa se întêmplă când se baséză omul pe adevĕr. Se întêmplă însĕ, că ómenii cu renume sĕ mestecă şi în lucruri, pe cari nu le cunosc, despre cari nu bine sunt informaţi. Necunóscerea lucrurilor voesc sĕ o acopere cu autoritatea numelui lor.

Aşa o a păţit şi domnul A. D. Xenopol. In ḑiarul „Evenimentul“ din Iaşi dela 8 Iuniu a. c. sub titlul **„Musica corală în România“** se ocupă în special cu Reuniunea română de musică din Sibiiu, şi scrie multe lucruri, pe cari credem că aşa le-a auḑit, după cum le predă, dară cari cuprind multe neadevĕruri.

Étă ce aflăm în numitul ḑiariu:

Primim dela dl A. D. Xenopol un articol întitulat „Musica corală în România“. Acest articol a fost trimis ḑiarului „Timpul“ care pănă aḑi nici nu l'a publicat şi nici nu l'a înapoiat, după cum ceruse autorul.

In scrisórea ce ne adreséză d. Xenopol ḑice:

Rog pe onor. redacţiune a „Evenimentului“ sĕ binevoiască sĕ arate unor confraţi ai sĕi ca „Timpul“, „Adevĕrul Literar“, şi alţii care este adevĕrul în acéstă chestiune.

Cu prilejul concertului dat de eminentul cor românesc din Sibiiu, câţiva critici musicali au găsit de cuviinţă odată cu laudele bine meritate aduse corului sibian, sĕ rostéscă adânci păreri de rĕu asupra lipsei unui cor în România, care sĕ delecteze sufletele românilor cu ascultarea frumóselor arii eşite din inspiraţia musicală a poporului român. Se miră mai ales mult adâncii critici că în Braşov şi Sibiiu, cu o poporaţie atât de mică, s'a putut înjgheba coruri atât de minunate, pe când în Bucuresci, oraş cu 200.000 ómeni nu se află un singur cor, care sĕ cânte într'un chip suportabil.

Recunóscem şi noi justeţa observaţiilor erudiţilor critici, numai un lucru ne permitem a adauge: Domniile lor cred, după cât se vede, că Bucurescii sunt România, şi că dacă nu se află ceva în strălucita capitală a ţĕrii, apoi nici nu trebue căutat aiurea.

Admirabilii critici, se vede că nu cunosc nici n'au auḑit vr'odată că esistă un cor la Iaşi, care a ajuns la o perfecţiune de esecutare din cele mai mari, că acest cor compus din 24 dómne şi domnişóre, 24 copii şi 24 bărbaţi esecută pe lângă musica religiósă originală compusă de conducĕtorul sĕu dl G. Musicescu şi pe lângă musica clasică încă şi bucăţi naţionale şi anume producţiuni poporale armonisate în modul cel mai potrivit de dl G. Musicescu, că acest cor a fost auḑit nu numai în tótă Moldova şi Muntenia dar şi în Transilvania şi Banat (în 1890) unde pretutindenea au stârnit un entusiasm nediscriptibil. E drept că în Bucuresci din împrejurări independente de voinţa conducĕtorului sĕu, corul iaşan n'a concertat, dar acéstă împrejurare nu póte scusa trecerea lui sub tăcere din partea erudiţilor critici, deórece tóte gazetele anilor trecuţi sunt pline de laude la adresa corului iaşan şi criticii nostri ar fi putut sĕ iea cunoscinţă de ele.

Dar este încă ceva de care învĕţaţii critici nici habar n'au: că dacă au auḑit pe corul sibian cântând arii românesci, acésta se datoresce faptului că corul din Iaşi făcĕnd escursiuni în Transilvania au deşteptat la românii de acolo gustul musicei naţionale, care înainte de anul 1890 era cu totul neglijat acolo. Étă ce găsim asupra acestei împrejurări în articolul „Ceva despre cultivarea musicei naţionale (în Transilvania), publicat în jurnalul „Gazeta Transilvaniei“, nr. 61 din 1893:

„....Ne surprinde însĕ şi ne dóre, „când ḑi de ḑi ne convingem, că cultivarea „musicei şi a cântării nóstre naţionale din „partea reuniunii de cântări din Sibiiu e dată cu totul uitării, se póte, că conducĕtorii acestei reuniuni sunt pătrunşi de convingerea, că e mai bine ca acéstă reuniune sĕ păşască pe calea ce duce la perfecţiune în cultivarea musicei strĕine. E posibil, că în Sibiiu „se ţine de fală şi un ce frumos, ca corul „român cu producţiunile sale sĕ rivaliseze „cu celelalte coruri strĕine în ce privesce „materia producţiunilor şi modul esecutării“.

„Eu însĕ susţin, că acéstă rivalisare „nu póte avea nici un resultat folositor pentru cultivarea musicei nóstre române, şi reproducerea ori cât de esactă şi fidelă a „creaţiunei lui Haydn, a finalului din actul „I. a operei „Loreley“ de F. Mendelsohn „Bartholdy, sau a lui „Stabat Mater“ de G. „Rossini nu au nici cel mai mic efect pentru desvoltarea gustului, a musicei române „şi pentru aţâţarea dorinţei şi aplecării pentru cultivarea musicei naţionale.

„Cred dar, că nu am greşit când am „ḑis, că o durere şi intristare ne cuprinde „fără voe, auḑind de noul succes, pentru „că acésta e o nouă dovadă despre părăsirea „cultivării musicei şi cântării nóstre naţionale. „Cu părere de rĕu trebue sĕ constat, că neinteresarea pentru cultivarea musicei şi cântării nóstre naţionale nu domnesce numai în Sibiiu, ci s'a lăţit de un timp încóce „şi în Braşov, deórece şi corul din Braşov „condus odată de neuitatul C. Porumbescu, „a început a se abate dela direcţiunea de „mai înainte şi acum prin reproducerea pieselor strĕine, pe cari cu predilecţie le numesce clasice, încércă a se avânta asupra „corurilor strĕine“.

In 1894 corul reuniunei române din Sibiiu concertéză pentru prima óră cu un program de cântece naţionale, şi acéstă inovaţiune este recunoscută de gazetele de peste munţi ca un efect al puternicei intipăriri lăsate de corul Iaşan prin oraşele din Transilvania şi Banat. In o scrisóre adresată d-lui Musicescu de către dl I. Broju din Sibiiu şi inserată în „Telegraful Român“ din 19 Martie 1894 Nr. 32 cetim:....

„Moştenirea bogată a acelor escursiuni „ne-au rĕmas nouĕ cântecele populare vioaie, „dulci şi melodióse, ce ni le-aţi adus dela „Milcov, cântece, cari au electrisat tóte unghiurile românesci, şi care au format podóba concertelor date de corurile plugarilor „români, de corurile formate de învĕţătorii „şi preoţii eşiţi din seminariul nostru archidiecesan. Inrîurirea lor binefăcĕtóre se „manifestéză ca o dulce şi caldă sărutare, „neuitată, ce o trimit fraţii liberali altor „fraţi care încă n'au fost norocoşi sĕ guste „aerul dulce al libertăţii, şi cari se jelnesc „în doruri.....

„Ca o legitimă recunoscinţă şi ca o reîmprospătare şi a unui simţĕmênt de plăcere izvorît din dorul „naţiei“ e de a se considera după mine împodobirea programului de concert cu cinci cântece poporale „armonisate“ de D-ta: *a) Baba şi moşnégul; b) Nevasta care iubesce; c) Congazul; d) Stăncuţa şi e) Dor dorule.*

„Efectul, ce au făcut aceste cântece „asupra publicului s'a manifestat prin aplausele lungi, entusiasmate şi repetate. Publicul Sibian, publicul român şi strĕin distins, „care a luat parte la concert în numĕr considerabil de mare, a simţit căldura şi focul „românesc, ce cuprind cântecele nóstre poporale, a simţit fondul lor original, accentul naţional, a simţit caracterul motivelor „inrudite cu firea românilor.

„A şi fost o artă accentuarea lor, o „artă ajunsă la perfecţiune, aşa cum la noi „numai la corul D-lui G. Dima póte sĕ o „atingă“.

Prin urmare vor recunósce *armonioşii critici* că iniţiatorul musicei corale românesci este corul metropolitan din Iaşi, care cor şi astăḑi face progrese ne încetate pe calea artistică devenind unul din elementele cele mai însemnate de propăşire musicală dela noi din ţară.

Pot D-lor deci se jeléscă şi se plângă pe pustietatea corală a Bucurescilor nu însĕ pe acea a ţerei întregi şi mai ales nu pe acea a Iaşului care ca în multe alte direcţiuni şi aici s'a făcut iniţiatorul unui însemnat curent civilisator.

Până aci domnul Xenopol.

Trei lucruri din acest articol ne ating pre noi. Le reasumăm.

Se ḑice că în Iaşi esistă un cor compus din 24 Dómne şi Domnişóre, 24 copii şi 24 bărbaţi, care a ajuns la o perfecţiune de esecutare din cele mai mari, care esecută pe lângă musica religiósă originală compusă de conducĕtoriul corului dl G. Musicescu şi pe lângă musica classică încă şi bucăţi naţionale, şi anume producţiuni populare armonisate în modul cel mai potrivit de d. G. Musicescu, că **acest** cor a fost auḑit nu numai în tótă Moldova şi Muntenia dar şi în Transilvania şi în Bănat (1890) unde pretutindenea a stêrnit un entusiasm nediscriptibil.

Constatăm, că în Sibiiu nu acest cor a concertat în 1890, căci numai mai ḑilele trecute ne a spus tot domnul Xenopol, că domnul Musicescu numai acuma de curênd a luat în corul sĕu vocile femeiesci, cari au stabilit proporţia în corul domnului Musicescu.

La noi a fost corul numai cu băieţi şi cu bărbaţi. Cântările poporale au fost bine esecutate.

Aşa a fost în 1890. Cum e acum, noi nu scim, şi pentru present credem domnului profesor Xenopol.

Mai ḑice domnul Xenopol, că dacă corul din Sibiiu a cântat arii românesci, acésta sĕ datoresce faptului că corul din Iaşi făcĕnd escursiuni în Transilvania, au deşteptat la românii de acolo gustul musicei naţionale, care înainte de 1890 era cu totul negligat acolo.

Ca om conscienţios domnul Xenopol produce şi dovedi. Cu mari greutăţi a adunat doveḑile, dar nu din biblioteca unde le afla uşor, ci le-a adunat din „Gazeta Transilvaniei“ (Nr. 61 din 1893, şi din „Telegraful Roman“ (Nr. 19 din 1894).

Nu scim cum a ajuns domnul Xenopol tocmai la acele classice doveḑi spre a dovedi. că corul din Iaşi a desvoltat în Transilvania gustul musicei naţionale, care după domnia sa înainte de anul 1890 era cu totul negligat. Dacă domnia sa s'a interesat de mersul cultural al musicei aici la noi, şi a voit se rămână cu bunul nume de om al sciinţei, atunci de rele isvóre a dat.

Ne mărginim deocamdată numai la reuniunea română de musică din Sibiu, şi din programele concertelor, cari din întêmplare ni stau la disposiţiune, estragem cântările românesci, observênd, că tóte sunt composiţiunile dlui **Dima**, cele poporale, tot de el sunt armonisate.

6 Decembre 1881:

1. Dóuĕ inimi nu-mi dau pace, horă pentru cor micst şi orchestră
2. Hei leliţă din cel sat, cor micst.
3. Cucuruz cu frunza 'n sus, cor micst.

14 Ianuariu 1883:

4. Étă hora se pornesce, pentru cor micst şi orchestră.

8 Aprile 1883.

5. Copilă tinerică, cor micst.
6. Fêntână cu trei isvóră, cor micst.
7. Codrul verde
8. Ḑiua bună } Bariton şi acomp. de pian.
9. Secuidilă

23 Decembre 1883:

10. Hei leliţă din cel sat, cor micst.
11. Dóuĕ inimi nu-mi dau pace, cor micst.
12. Meḑul nopţii } pentru bariton şi acomp.
12. Ciobanul

30 Aprile 1884:

14. Hai în horă de a juca, cor micst.
15. La un loc cumplit sĕlbatic
16. Stelele } bariton şi acompaniare
17. Ceriul meu
18. Mama lui Stefan cel mare, baladă pentru soli, cor micst şi orchestră.

22 Decembre 1884:

19. Irmosul Rusalielor, cor micst.

2 Februariu 1886:

20. Rĕmâi sănĕtósă, cor micst.
21. Fêntână cu trei isvóre, cor micst.
22. Eu simt a ta suflare, pentru alt şi acompaniare.

11 Ianuariu 1887.

23. Étă hora se pornesce, cor micst şi orchestră.

15 Februariu 1888:

Dóuĕ cântări funebr. pentru cor bărb.:
24. Cu adevĕrat deşertăciune.
25. Marea vieţei.

30 Aprile 1888:

26. La un loc cumplit sĕlbatic
27. Meḑul nopţei } bariton şi acompaniare
28. Secuidilă

11 Decembre 1888:

29. Cu adevĕrat deşertăciune, cor de bărbaţi.
30. O ce veste minunată } colinde pentru
31. Dómne Iisuse Christóse } cor micst.

5 Iuniu 1889:

32. De tine se bucură
33. Cu trupul lui Christos } cor de bărbaţi.
34. Hai în horă

15 August 1889:

35. Rĕmâi sănĕtósă
36. Sum soldat român } cor de bărbaţi.
37. Cu adevĕrat deşertăciune
38. Intre piatra detunată
39. Când te-am zărit } Bass şi acompaniare.
40. Scii tu mândră

11 Iuniu 1890:

41. Imn festiv, pentru cor micst.

22 Decembre 1890:

42. Irmosul bunei vestiri, cor micst.
43. Mama lui Stefan cel mare, soli, cor micst şi orchestră.

22 Decembre 1891:

44. Intre piatra Detunata, cor micst.
45. Dóuĕ inimi nu-mi dau pace, cor micst.

11 Iuniu 1892:

46. Ce faci Ioană, cor micst.
47. Fêntână cu trei isvóre, cor micst.
48. Copilă tinerică, cor micst.
49. Sĕrmană frunză, nenorocită, cor micst.
50. Sum soldat, cor de bărbaţi.
51. Cu trupul lui Christos (pricésnă), cor de bărbaţi şi bariton solo.

9 Iuniu 1894:

52. Flórea 'n câmp, cor micst.
53. Ce faci Ioană, cor micst.
54. Fêntână cu trei isvóră, cor micst.

2 Aprile 1895:

55. Cucule cu pénă sură, cor micst.
56. Mândruliţă de demult, cor micst.
57. Légăn verde de mătasă (colindă) c. micst.
58. Étă hora sĕ pornesce, cor micst.

22 Maiu 1895:

59. Rĕmâi sănătósă
60. Ce faci Ioană
61. Hei leliţă din cel sat } cor micst.
62. Cucuruz cu frunza 'n sus
63. Dóuĕ inimi nu-mi dau pace
64. Étă hora se 'nvêrtesce, cor micst şi orchestră.
65. Sub feréstra mândrei mele, cor micst.
66. Pre mare-mi fericire, alt şi acomp.
67. Aprópe sunt de tine.
68. Când trist de ger cuprinsă.
69. Ângerii, cor micst.
70. Scii tu mândră.

Cifrele vorbesc destul de clar.

Tabloul acesta altcum nu cuprinde tóte cântecele românesci, câte le a cântat reuniunea nóstră, fiindcă am semnat numai programele, cari din întêmplare mi-au venit la mână.

Dar şi din cele înşirate se vede, că dl profesor Xenopol nu a fost bine informat, când a afirmat, că reuniunea nóstră numai la 1894 concertéză pentru prima dată cu un program de cântece naţionale.

Dacă s'a pus pe chârtie acea afirmaţiune, ca pe ea sĕ se baseze cele următóre: *şi acéstă inovaţiune este recunoscută de gazetele de peste munţi ca un efect al puternicei întipăriri lăsate de corul Iaşan*", atunci în articol vedem o tendenţă, care se caracteriséză ca pe sine.

In numĕrul de 70 aflăm 44 de piese al domnului Dima, cari s'au cântat în reuniunea nóstră. Domnul Dima are mai multe composiţiuni, dar asupra acelora nu vorbim din incidentul acesta.

Aceste sunt cântările românesci cântate de reuniunea română de musică din Sibiu, decând e aici domnul Dima. Le am reprodus ca dovadă contra isvórelor provocate de domnul Xenopol.

Conclusiunea sĕ o facă domnul profesor Xenopol, ea însĕ acum de bună samă nu va mai fi cea din Evenimentul: „Prin urmare vor recunósce armonioşii critici, că iniţiatorul musicei corale românesci este corul metropolitan din Iaşi".

Nu corul din Iaşi a fost iniţiatorul musicei corale românesci la noi, am cântat însĕ cu plăcere şi cântecele armonisate de domnul Musicescu, la cari face provocare domnul Broju.

Dacă domnul profesor de istorie, eruditul Xenopol nu persifla cu atâta emfasă pe criticii dela „Timpul" pe cari îi numesce când „**eruditi**" când „**admirabili**", şi în urmă „**armonioşi**", chiar, am încheia cu cele de până acuma. In interesul adevĕrului înse trebue sĕ spunem domnului Xenopol, cele ce confraţii dela „Timpul" din modestie o au retăcut. Criticii dela „Timpul" s'au informat dela isvor despre activitatea reuniunei nóstre încă când eram în Bucuresci, şi am stors aplaudele publicului.

Dacă voesc sĕ încépă polemia cu domnul Xenopol, o pot face acuma, când noi am publicat materialul.

Va trebuí deci o mică corectură la încheierea articlului domnului Xenopol. Aici la noi nu Iaşul s'a făcut iniţiatorul însemnatului curent civilisator în cele ale musicei.

Mateiu Voileanu.

Noutăţi.

Productiva şi neobosita reuniune română de musică din Sibiu a dat în ḑilele trecute două concerte unul după altul: cel d'intâiu, Sâmbătă în 17/29 Iunie în sala dela „Gesellschafsthaus" conform anunţului publicat în nrul trecut al fóiei nóstre; al doilea Duminecă, 18/30 Iunie în sala cea mare a scólei capitale din Sĕlişte.

Succesul a fost ca totdéuna grandios. Asupra acestor concerte vom mai reveni.

⁂

Consul dispărut. Consulul german din Florenţa cu numele Kuhfu a dispărut. Autorităţile îl urmăresc, însĕ până la moment nu l'au aflat.

⁂

Papa Leo XIII s'a mâniat foc pe scriitoriul francez, Emile Zola, şi a autorizat pe fostul intendant al operei din Pesta, contele Geiza Zichy cu ocasiunea unei audienţe, ce a avut acesta în Vatican, sĕ-l combată pe Zola din rĕsputeri. Pentru acest scop Zichy va ţinea prin mai multe oraşe mari conferinţe publice antizolaiste.

⁂

Ómeni, nu tufă. La gara din Szentes s'au întâlnit în ḑilele trecute protopretorul Mátéffy Kálmán şi cu deputatul dietal Sima Ferencz, ambii unguri. De bine ce s'au întâlnit patrioţii au început la bătaie. Mátéffy a eşit învingĕtor, din care causă judecĕtoria l'a şi distins cu o pedépsă în sumă de 450 fl. — Óre şi acestia vor lua parte la mileniu?

⁂

Mare concurenţă se face aḑi în Londra între cele mai mari tragediane din lume, între Sarah-Bernhardt şi italiana Duse: Amêndouĕ au jucat piesa lui Sudermann „Heimath", pe care a jucat-o şi Agata Bârsescu la noi in Sibiiu. Foile englezesci sĕ unesc în ideia, că victoria a câştigat-o Sarah-Bernhardt. Foile franceze o apoteozéză.

⁂

Un filosof ḑicea că femeia, ca sĕ fie bună trebue sĕ întrunéscă următórele condiţiuni: sĕ se asemene cu melcul, adecă sĕ stea în casa ei, dar sĕ nu pună pe spinare tot ce posedă; sĕ se asemene cu ecoul, care nu rĕspunde decât când este întrebat, dar sĕ nu repete, ca ecoul, tot ce aude; sĕ se asemene cu ciasornicul public, adecă sĕ fie esactă, dar se nu facă ca ciasornicul public al cărui sgomot se aude în tot oraşul.

Falsificători de bani.

De mult nu s'a scris nimica de pe lângă Olt — póte că nu s'au aflat persónele cari se scrie, póte că nici nu au fost întêmplări mai marcante şi de interes pentru publicul cetitoriu — acum dândumi-se ocasiune a vedé însumi nisce lucruri de mare interes pentru publicul cetitoriu îmi iau voie a Vĕ ruga a da publicităţii următórei întêmplări şi descoperiri, care face laudă sergentului de gendarmi din Avrig dlui Szotyori Mihály care Marţi în 13/25 Iuniu a. c. însoţit de gendarmii Nechita Timot, Varga András şi Büchler Albert au descoperit în comuna Racoviţa comitatul Sibiiului o bandă de falsificători de monede de România de 5 lei, 2 şi 1 leu, şi de monede austro-ungare piţule de 10 cr. fórte bine reuşite, şi monede de câte 20 fileri mai puţin reuşite; după o ostenélă mare şi o dibăcie rară, laudă zelului dlui sergent Szotyori le-a succes a descoperi şi deţinó pe autorii principali ai bandei în persónele ţiganilor Ioan Balea şi Nicolae Comisa locuitori în Racoviţa la cari s'au aflat până acum 13 maşini de aramă pentru monede de România şi 3 maşini tot de aramă pentru monede austro-ungare şi mai mule din gyps pe lângĕ aceea o sumă însemnată de monede false de 5 lei 105 darabe de câte 2 şi 1 leu, o mulţime éră de 10 cr. şi de 20 fileri un săculeţ parte imprimate bine parte încă necurăţite.

Falsificatele din România de câte 5, 2 şi 1 leu, bine reuşite pórtă semnul împrimărei din 1880, Carol Domnul României, éră cele austro-ungare pórtă semnul împrimărei din 1893, e tare interesant cum nisce simpli ţigani au putut ajunge la astfel de falsificări sigur trebue sĕ fie şi vre-un inteligent amestecat — care a pregătit formele — maşinele simple dar bine reuşite căci gravurile sunt fórte reuşite şi acésta nisce ţigani simpli nu cred a fi în stare de a grava astfel, căci acestia nu s'au ocupat numai cu imprimarea de monedele numite ci au o mulţime de sigile bisericesci şi dela comunele politice şi altele făcute în gyps bine reuşite, şi e tare interesant că aceste forme de sigile gravate fórte reuşit în gyps unele sunt legate cu aţă (şpargă) ca sĕ nu crepe — pentru ce scop vor fi făcut şi sigilele vor fi sciind ei a bună sémă numai spre a falsifica documente.

Destul că numitul sergent descoperind pe acesti falsificători au scăpat populaţiunea de multe nĕcazuri şi pagube, ce prin lăţirea acestor monede false i-ar fi adus pe mulţi la sărăcie, şi e mai mult ca sigur că numitul sergent prin iscusinţa sa va putea descoperi şi pe ceilalţi tovarăşi şi va putea aduna tóte monedele false încă ne puse în circulaţiune, căci astăḑi au plecat din nou cu autorii principali ca sĕ mai caute scule şi monede şi alte falsificări, şi cred că le va şi succede a mai aduna încă multe pe lângă cele deja aduse la casarma din Avrig unde au adus deja un sac plin de maşini — scule sigile şi monede false precum şi linguri şi altele, Te prinde óre cum mirarea şi te iau fiori când privesci mulţimea monedelor false parte imprimate bine parte încă nelustruite curăţite — şi când privesci micele forme (maşini) de aramă legate cu drot, şi formele din gyps legate cu aţă şi sigilele imprimate în gyps îţi stă mintea în loc cum nisce ţigani simpli sunt în stare a produce asemenea lucruri.

Cea mai mare mirare ne-a surprins pe toţi când am vĕḑut că monedele false descoperite până acum sunt din România — e posibil că vor fi monede false şi de un floren şi póte şi coróne însĕ până la moment nu au putut descoperí astfel de falsificate, cu tóte acestea cercetarea decurge şi partea cea mai mare de unelte sunt descoperite căci acesti falsificători 3 la numĕr deja sunt prinşi căci ei nu au lucrat în pivniţă sau undeva ascuns, ci au lucrat chiar în casele lor unde s'au găsit tóte uneltele, ba monede false s'au găsit ascunse într'o şură de paie în coperiş.

Acestea am aflat de interes a Vĕ comunica spre a face us de ele pentru ca poporul sĕ fie făcut atent la primirea monedelor, ca nu din nebăgare de sémă sĕ pice în primejdie.

Ioan.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Scólele superióre de fete

de

Dr. Vasilie Saftu.

(Incheiere.)

M'am mărginit a atinge numai în liniamente generale cestiunea scólelor superióre de fete. Am arătat pe scurt, ce „reforme" cer acei dintre pedagogi, cari nu sĕ pot învoi întru tóte cu organisaţiunea lor de aḑi, şi mi am dat silinţa a aprecia după merit părerile lor.

Ce privesce scóla nóstră superióră de fete, acésta sĕ află la începutul activităţii sale. Ómeni competenţi o au organisat şi o conduc, de aceea trăim cu tótă încrederea în viitor. Cum am ḑis mai sus, institutul măreţ din Sibiiu e pentru naţiunea nóstră un giuvaer nepreţuit. Mai repet odată! Dea D-ḑeu ca fructele lui sĕ corespundă pe deplin aşteptărilor nóstre! Dea D-ḑeu, ca din fie care fetiţă, care va fi educată în scóla superióră de fete din Sibiiu, sĕ iasă câte o Cornelia română. Când tóte soţiile române vor fi tot atâtea Cornelii, nu va mai fi naţie pe pămênt mai alésă, decât naţia românéscă!!

Lipsca, Septembre 1886.

Până aici articolul scris în 1886. Aş vrea sĕ mai adaug câte-va cuvinte.

Numai încape nici o îndoială, că cea mai bună educaţiune a femeii, este aceea, care 1. ţine cont de diferenţele fisice, fisiologice şi psichice. 2. Care corĕspunde scopului suprem al femeii, scop impus şi de natură şi de D-ḑeu: Femeia sĕ fie soţie şi mamă.

Dacă comparăm femeia cu bărbatul, observăm, că în genere ea are o constituţie mai slabă şi mai delicată.

Structura óselor şi musculatura bărbatului e mai robustă, mai massivă, şi prin urmare şi mai potrivită pentru o muncă mai grea decât a femeii. Sângele la bărbat e în mai mare cantitate, de aceea, pulsul lui îi bate ce-i drept mai încet, dar mai cu putere şi mai plin: respiraţiunea lui e mai voluminósă şi mai profundă decât a femeii: din contră sistemul nervos al acesteia mai delicat şi mai fin. Intregul proces de viaţă al bărbatului decurge cu mai multă energie şi în mai mare mĕsură, observă Dr. Horwicz: bărbatul desvóltă o putere corporală şi intelectuală cu mult mai mare decât femeia. Activitatea lui spirituală e mai durabilă, mai profundă şi mai estinsă. Dar tocmai din causa, că procesul de viaţă decurge mai în putere, bârbatul sĕ simte în urma unei munci grele tare obosit şi la corp şi la spirit. Când e vorba de a lucra ceva mai uşor, dar migălos, lui îi lipsesce indulgenţa şi răbdarea, care o are femeia cu prisosinţă. Bărbatul are curagiul faptei, femeia eroismul răbdărei; bărbatul stă pe câmpul de rĕsboiu în faţa morţii, femeia este un adevĕrat erou lângă patul bolnavului; ea supórtă cu răbdare aceea, ce bărbatul nu póte suferi fără de a-şi esprima nemulţumirea.

Şi mai caracteristică ni se pare diferenţa psichică când ne gândim, că femeia întrece cu mult pe bărbat în ce privesce profunditatea, estensiunea şi fineţa sentimentelor. „*Inima*“ este, care ridică femeia înaintea bărbatului: calitatea inimei este barometrul, cu care sĕ mesură valórea ei. La bărbat trebue sĕ prepondereze inteligenţa, la femeiă inima; contrarul dela acésta e nenatural. O femeiă plină de inteligenţă, dar fără pic de inimă, ar fi o caricatură, care în legea lui Rousseau n'ar putea impune decât ómenilor fără judecată.

Din contră o armonie potrivită între inteligenţă şi inimă constitue fericirea familiei, ca şi a individului. Tocmai „prisosinţa inimei“ — ca sĕ dic aşa — face femeia capabilă pentru educaţiune. Căci; Unde sĕ cere mai multă inimă, mai multă iubire, mai multă răbdare ca la educaţiune? Care sentiment póte fi considerat superior iubirei de mamă? Din acestea să vede în mod evident, că tocmai predisposiţiunile fisice, fisiologice, psichice, justifică singurul şi adevĕratul scop al femeii, ca sĕ fie soţie şi mamă.

1. Cel dintâiu lucru, de care sĕ ţinem cont în educaţiunea femeii, este *corpul ei*. Acesta are sĕ garanteze vigurositatea generaţiunilor viitóre. Prin urmare, înainte de tóte trebue sĕ-l îngrijim într'un mod *positiv*: Dându-i o chrană escelentă şi o igienă corĕspundĕtóre, al doilea într'un mod *negativ*: Ferindu l de tot, ce i-ar puté strica şi împedeca desvoltarea lui. Astfel trebue sĕ evităm prea multa ocupaţiune cu scrisul, care împedecă desvoltarea pieptului şi aşa mai departe. După părerea mea funcţiunea de telegrafistă e contra educaţiunei fisice; nu arare-ori s'a întêmplat, că fiind sistemul ei nervos prea încordat, telegrafista a trebuit sĕ leşine. Cu un cuvênt — nu vreau sĕ întru în detailuri — corpul femeii vine în linia dintâiu în considerare.

II. In a doua linie trebue sĕ considerăm *viaţa practică*. Femeia trebue *sĕ fie o găzdóie bună*, ca sĕ întrebuinţez acest termin generalisat la noi. De aceea îndată ce fetiţa dispune de puterile fisice suficiente, sĕ înveţe din fundament tóte lucrurile de casă, ca sĕ mĕ esprim aşa, dela ţĕsĕturile cele mai fine până la spălatul vaselor. Şi acésta din mai multe puncte de vedere: Mai întâiu pentru că avênd servitóre si pricepênd lucrurile, ce au sĕ săvêrşiască acestea, nu va fi nici tirana, dar nici păpuşa lor. Al doilea nu va trebui sĕ plătéscă la strĕini, va face astfel economie, care nu e tocmai o rubrică neînsemnată în viaţa familiară.

Pentru ca sĕ pótă însĕ fetiţa învĕţa tóte lucrurile „casnice“ şi sĕ pótă deveni o găzdóie bună, sĕ înţelege de sine, că trebue sĕ aibă timpul fisic necesar. Scólele şi astădi în mare parte îi răpesc acest timp. După 32 de óre pe sĕptĕmâna pentru o fetiţă de 10 ani, şi după miile de lucrări, cari are sĕ le facă acasă, când sĕ mai înveţe şi economia dela mamă-sa?!

Prin urmare încărcarea cu prea multe studii şi óre e contra educaţiunei fisice a femeii şi contra vieţii ei practice. Din contră, dacă ţinem cont de diferenţele amintite mai sus dintre bărbat şi femeiă, atunci un plan de învĕţământ potrivit ar trebui sĕ aibă următórea înfăţişare: Pe lângă un corp sdravĕn, sănătos şi frumos; pe lânga cunoscinţele economice ar trebui sĕ se pună mai mare pond înainte de tóte pe acele studii, cari au directă influinţă asupra *inimei*, şi acestea sunt

I. *Religiunea*. Sĕ li se pronună religiunea, cum este, ca cestiune de inimă, nu de inteligenţă. In religiune eleva nu trebue atât sĕ scie, cât sĕ simţă. Religiositatea este o corónă de aur pe capul fie-cărei femei; nereligiositatea o împinge cu paşi repedi spre cea mai murdară decădinţă.

II. *Literatura naţională în legătură cu limba maternă.*

III. *Istoria naţională şi universală.*

Pe lângă aceste trei studii cardinale, cari ocupă rangul întâiu, pentru că cultivă inima fetiţelor, adaug că nici inteligenţa lor nu trebue negligată De aceea în al IV-lea rênd vin luate în considerare: *Sciinţele naturale*, cu deosebire fisica, mineralogia şi chemia. Cunoscinţele din aceste sciinţe le desvóltă inteligenţa, ér de altă parte li sunt folositóre pentru economia casei. In legătură cu acestea li s'ar putea propune ceva din *anatonomie* şi *fiisiologie*, ca sĕ aibă mama de mai târdiu o idee despre organismul femeesc şi condiţiunile, sub cari acesta sĕ póte desvolta.

V. In fine trebue luată în considerare şi *cunoscinţa limbilor streine*, pe care adi sĕ pune prea mare pond.

VI. Fetiţa se înveţe şi *matematică*, dar nici decum ecuaţiuni cu 15 necunoscute. De folos e şi desemnul.

VII. Deşi musica are mare înfluinţă asupra inimei, totuşi am pus-o numai acum la rênd. Causa este, că cu deosebire în dilele nóstre ea devine o pasiune, aşa că fetiţa numai vrea sĕ scie de ale casei, ci îşi perde tot timpul cu mazurcile lui Chopin sau cu rapsodiile lui Liszt. Inţeleg sĕ se ocupe în timpul liber cu musica, dar nu, când va fi mamă, sĕ-şi neglige copii pentru plăcerea lui Beethoven.

Ca supliment repet şi părerea amintită în articolul de mai sus: Grădinile de copii sunt universităţile femeilor!!

O femeie crescută în acest mod e bine crescută, pentru-că: Inainte de tóte are un corp sdravĕn, sănĕtos şi frumos, al doilea e o găzdóie vrednică. Mai departe inima ei, cultivată prin studiul Religiunei şi istoriei e plină de sentimente nobile. Iubirea şi înţelepciunea ei, ca soţie şi mamă, e démnă de admirat. Limba şi literatura naţională a făcut d'intrênsa un stêlp puternic, sciinţele naturale i-au înarmat inteligenţa cu cunoscinţe folositóre pentru necesităţile dilnice. Dênsa scie vorbi una sau dóuĕ limbi streine binişor şi sĕ póte încânta pe sine şi cei ce o ascultă în timpul liber şi cu musica.

Acésta este, după părerea mea, singura cale, pe care putem noi ajunge la „Cornelii române“!!

Constat cu o vie satisfacţie pe basa esperienţei mele de profesor, că eu nu cunosc altă scólă superióră de fete românéscă, care cu deosebire în timpul din urmă sĕ fi pus atâta pond pe principiile sănătóse de mai sus, ca scólă civilă de fete a Asociaţiunei transilvane din Sibiiu.

Incheiu, reperând cuvintele dela 1886: Dacă vom merge tot aşa înainte, nu va fi naţie mai alésă pe pământ, decât naţia românéscă!

Loterie.

Sâmbătă, în 2 Iuliu n. 1895.

Viena:	**17**	**57**	**16**	**75**	**2**
Timişóra:	**88**	**9**	**57**	**74**	**32**

Nr. 282/895 [88] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa III-a Abrudsat, protoprebiteratul Abrudului, sĕ escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în diarul „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau anual suma de 551 fl. 75 v. a. şi sunt statorite în şedinţa comitetului parochial din 11 Maiu a. c.

Informaţiuni mai deaprópe despre starea parochiei sĕ pot lua dela oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Concurenţii au sĕ-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrudului în conţelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 15 Maiu, 1895.

Petru Popovici,
adm. prot.

Nr. 317—1895 [89] 1—3

CONCURS

Posturile învĕţătoresci la scólele nóstre confesionale din protopresbiteratul Orĕştiei din comunele mai jos însemnate, fiind parte vacante parte de nou sistemisate, pentru ocuparea acelora sĕ escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în diarul „Telegraful Român“, şi anume:

1. Binţinţ, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, lemne suficiente de foc.

2. Dêncul mare, salariu de 300 fl. v. a cuartir natural şi lemne de foc.

3. Dêncul mic, salariu de 300 fl. v. a. cuartir natural şi lemne de foc.

4. Gelmariu, salariu de 300 fl. v. a. cuartir natural şi lemne de foc.

5. Ludesci-Costesci, salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, şi lemne de foc.

6. Petreni, salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, şi lemne de foc.

7. Romos, postul al doilea salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

8. Romoşel, postul al doilea salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, şi lemne de foc.

9. Şibot, postul al doilea salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

10. Tămăşasa, salariu de 300 fl. v. a. cuartir natural şi lemne de foc.

11. Vinerea, postul al treilea (III) cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir în natură grădină, 2 stângini lemne de foc.

Dela concurenţi sĕ recere cu deosebire la cei de sub 1, 2, 7, 9 şi 11, sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în parochii ca sĕ-şi arete desteritatea în cântările bisericesci, fiind prospecte sigure de a primi onorar dacă pot înfiinţa şi conduce corul în biserică. Salariile se solvesc din cassa bisericii, în unele parochii cu dotaţiune din alodiul comunei, şi altele dela universitatea săséscă, în unéle din repartiţie pe popor, — pretutindenea e însĕ asigurată incasarea regulată şi la timp.

Petiţiunile sĕ se înainteze la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Orĕştie, la 8 Iuniu, 1895.

Oficiul protopresbiteral al tractului Orĕştiei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Ivan,
adm. protopresb.

Nr. 341/05 Prot. [90] 1—1

Publicaţiune.

Duminecă în 25 Iuniu a. c. la 2 óre d. m. sĕ va da în licitaţiune (7 Iuliu publică minuendă în cancelaria parochială din Brîsnic clădirea unei biserici, conform planului de edificare aprobat de preaveneratul consistoriu archidiecesan la 12 Iuniu a. c. Nr. 4255. Epitr.

Informaţiuni detaiate sĕ pot lua dela subsemnatul oficiu.

Se recere vadiu 100 fl. dela suma statorită cu 4480 fl. 71 cr. v. a.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Dobrei.

Dobra, 14 Iuniu, 1895.

Avram S. Pĕcurariu,
adm. prot.

Nr. 362/895. F. G. [87] 2—3

CONCURS.

Spre conferirea de stipendii nóuĕ din „Fundaţiunea lui Gozdu pe anul scolastic 1895/6 pentru studiile mai înalte sĕ escrie concurs pe lângă următórele condiţiuni:

1. Concurenţii sĕ documenteze cu documente originali sau autenticate de notariu public: că sunt fii de cetăţeni ungari şi sĕ ţin de biserica ortodocsă orientală română, spre care scop sĕ cere ca pelângă atestatul de botez sĕ alăture şi adeverinţă dela parochul respectiv că şi în presinte sunt greco-orientali;

că studiază cu succes bun la vre-un institut din patrie, ceea-ce trecuetanţii dela gimnasii sĕ documenteze cu atestat despre anul scolastic 1894/95 ér cei dela facultăţi cu indice despre tóte cursurile ascultatate;

că nu sunt în stare a sĕ susţiné la studii din averea sau a părinţilor lor.

2. Cei-ce vor sĕ studieze la vre-un institut afară din patrie au sĕ-şi esopereze concesiune ministerială.

3. Petiţiunile instruate cu documentele necesare sunt a sĕ adresa la representanţa fundaţiunei lui Gozdu (Budapest, király u. 13 sz.) până la 1 August, a. c. cal. n.

4. Totodată sĕ provócă stipendistii actuali ca până la terminul susindicat sĕ arete resultatul studiilor din anul scolastic 1894/5 căci altcum li se va sista stipendiul.

5. Petiţiunile cari nu sunt instruate cu documentele amintite în concursul present sau sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

Din şedinţa representanţiei fundaţiunei lui Gozdu ţinută în 24 Martie, 1895 n.

Estradat prin

George Bogoevici.
notariu.

Nr. 215 prot. 1895 [81] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Cinciş cu filiile: Lingila şi Dobêca sĕ deschide din non concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în diarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post cari se pot vedé în protocolul sinodului parochial dela 20 Aprile 1895 dau suma de 474 fl. 10 cr.

Doritorii de a reflecta la acéstă parochie au a-'şi aşterne suplicele lor concursuale instruite conform prescriselor în vigóre, până la terminul indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Haţelui, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroşeni, la 27 Aprile, 1895.

Aram Stanca,
adm. protopresbiteral.

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 70 Sibiiu, Joi, 22 Iuniu (4 Iuliu) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La cestiunea preoţilor militari.

Onorată redacţiune.

Cu privire la cele publicate în Nrul 60 al „Telegrafului Român“ în privinţa preoţimei militare, i-mi iau libertatea a vě ruga sě publicaţi următórele reflecsiuni:

Am şi eu cunoscinţă despre representarea făcută din partea congresului nostru şi a Metropolitului din Cernăuţi în causa preoţimei militare, nu însě despre aceea a protopresbiterului onorar Sava Popoviciu, asemenea nu am cunoscinţă, că consistorul metropolitan din Sibiiu în timpul mai nou, adecă după 1892, sě fie făcut vre-o representaţiune energică în asta privinţă, de óre-ce ca membru al consistoriului ar trebui sě sciu şi eu ceva despre acésta; conced însě că a făcut în timpurile de mai nainte.

Representaţiunile acestea au avut efect, ce se vede de acolo, că în regulamentul privitoriu la serviţiul preoţimei militare, publicat la 1892 sub titlul „Organische Bestimmungen für die MilitärSeelsorger“ cuprinde în multe privinţe un progres faţă de trecut d. es. în p. VIII al acelui regulament se recunósce apriat: că capelanii gr. or. î'şi esercézǎ funcţiunea preoţéscă pe basa jurisdicţiunei primite dela ordinariatul, care i-a presentat, până când catolicii primesc jurisdicţiunea, după p. IV dela vicariul apostolic campestru, mai încolo capelanii gr. or. formézǎ după p. III un stat congresual separat, împărţit în douě clase. Au rěmas însě totuşi unele mancităţi de întregit în organism şi dispusěţiuni, cari după părerea mea şi a altora nu corěspund pusaţiunei de drept public a bisericei greco-orientale, după cum am espus în vorbirea mea în şedinţa delegaţională din 5 Octombre a anului trecut, care a fost publicată şi în „Telegraful Român“ din 1894.

Fiind causa de natură delicată n'am intrat în detailuri, ci am caracterisat numai în genere acele dispusaţiuni şi mancităţi. Fiind provocat din mai multe părţi sě intervin la delegaţiune, unde se pertractézǎ budgetul ministeriului comun de resbel, pentru îmbunătăţirea stărei preoţimei nóstre militare, după-ce am studiat causa şi m'am convins că e necesariu a inter veni am căutat a convinge pe ministrul de resbel despre lipsa de indreptarea unor dispusěţiuni şi după ce m'am convins, că este bunăvoinţă de a ajuta causei, am păşit în public în şedinţa din 5 Octobre a delegaţiunei anului trecut, unde am adus în legătură dificultăţile nóstre cu ale protestanţilor, pentru cari păşise delegatul Alesandru Hegedűs, am primit numai decât încă în aceea şedinţă asigurarea ministrului de resbel prin repr. seu generalul Zsoldos, că va studia causa şi va dispune în privinţa tuturor confesiunilor ce e equitabil.

In budgetul militariu de 1896 subşternut cum este delegaţiunei s'a sistemisat deja şi un post de paroch (plébános, Pfarrer) gr. oriental cu rang şi plată de major; plata 1680 fl cuartir 825 fl. 88 cr. până acum erau numai parochi catolici în armata, preoţii gr. orientali fiind rangeaţi toţi numai în rang de capelani de I şi a II cl.; asemenea s'a sistemisat câte un post de paroch pentru protestanţii de ambele confesiuni şi pentru gr. catolici. Acesta e un progres însemnat, mai ales dacă i se va da parochului un cerc de activitate cum e la catolici de a supraveghia pre capelanii gr. orientali, ai cualifica, a le da instrucţiuni şi a fi un consiliar al comandei militare în causele serviciului militariu preoţesc al capelanilor gr. orientali. Tocmai pentru acésta ar fi necesarii sě se sistemiseze pentru gr. orientali douě posturi de parochi; unul pentru români, altul pentru sêrbi.

Acésta m'a îndemnat de în şedinţa delegaţiunei de est an, ţinută în 25 Iunie căl. nou 'mi-am ridicat vocea éră în asta causa şi am dat ansă totodată generalului Zsoldos la dechiaraţiuni forte momentuóse; pentru orientare vě trimit atât vorbirea mea, cât şi rěspunsul generalului.

Din dechiaraţiunea generalului Zsoldos, care spune altcum apriat. că la reclamaţiunea, ce s'a făcut în delegaţiunea din anul trecut (din parte'mi pentru gr. or., din partea delegatului Hegedűs pentru protestanţi) ministrul de resbel a făcut dispusaţiuni pentru îmbunătăţirea stărei preoţimei militare; sunt 4 momente de însemnat:

1. că s'a luat în budget una sumă mai mare pentru dotarea serviciului preoţesc militariu; aci e a se înţelege nu numai sistemisarea de paroch gr. or., protestant şi gr. catolic, ci şi remunerarea preoţilor locali, cari sěvêrşesc servicii bisericesci pentru militari, unde nu este la mână un capelan militar.

2. că s'a dispus sě fie relaţiunile de rang şi avansarea la tóte confesiunile într'o proporţiune cât se póte de egală;

3. că s'a sistemisat şi pentru necatolici câte un post de paroch (plébános,Pfarrer) cum arată rěspunsul, însě astă dată mai mult, numai titular, ce din budgetul substernut nu se putea vedea, căci acolo e vorba de post ordinariu, în fine a dechiarat: că e de mare însěmnătate, căci cuprinde esplicarea regulamentului din 1892 într'un spirit fórte favoritoriu şi pentru greco-orientali, când ḑice: că preoţii diferitelor confesiuni nu stau faţă de olaltă în nici una relaţiune de subordinaţiune.

Nu'mi închipuesc, ca consideraţiuni personali ar fi produs resultatul amintit, din contră şi eu m'am provocat la representaţiunile congresului şi consistoriului nostru metropolitan, ca şi a organelor competente, când am făcut reclamarea din anul trecut: însě atâta dór va recunósce şi autorul articolului din nrul 60 al „Telegrafului Român“, care alt-cum cautǎ a reduce însěmnětatea intervenirei mele la nulă, că reclamarea mea a dat ansă la studiarea nouă a cestiunei, din care a resultat îmbunătăţirile sus amintite ale preoţimei nóstre militare.

Cu tótă stima fiind,

Dr. Iosif Gall

Vorbirea

delegatului Dr. Iosif Gall, în şedinţa publică a delegaţiunei din 25 Iuniu c. n. în causa preoţimei militare.

Incă în şedinţele delegaţiunei din anul trecut am adus înainte în privinţa preoţimei militare, că regulamentul publicat la 1892 sub numirea de „Organische Bestimmungen über die Militär Seelsorge des Heerwesens“, în mai multe privinţe e manc şi că mai ales ce sě atinge de protestanţi şi gr.-orientali, nu corěspunde pusăţiunei de drept public al acelor biserici. Am făcut atunci propunere în 3 direcţiuni: una a fost, sě se înmulţéscă numěrul capelanilor gr.-or. după necesitate, după-cum s'a arătat în representările respectivelor autorităţi mai înalte bisericesci, ca sě pótă provedea deplin nu numai serviciul divin, ci şi instrucţiunea religiósă a tinerilor gr.-or. din institutele militare; a doua propunere a fost, sě se întregéscă articolul X din acel regulament, ca în cas de mobilisare sě se aplice lângă fie-care comandă de armată câte un preot de rang mai înalt şi pentru gr.-or.; acel articol dispune acésta în privinţa tuturor confesiunilor, numai în privinţa greco-orientalilor nu; a treia propunere a fost, şi acésta e cea mai însemnată, ca sě se organiseze o autoritate superióră bisericéscă militară şi pentru gr.-orientali, aşa cât capelanii gr.-orientali încă sě aibă la miliţie autoritatea lor superióră gr.-orientală, căreia sunt supuşi în privinţa causelor de serviciu, încât privesc acele relaţiunile militari ale serviciului (împărţirea capelanilor, supravegherea lor, darea instrucţiunilor necesari, darea de informaţiuni despre conduite etc. autorităţilor superióre militare.)

Am cerut în astă privinţă sě se organiseze în ministeriul de rěsboiu o autoritate superióră în douě despărţěminte, unul pentru gr.-or. români, celalalt pentru gr.-or. sêrbi.

Iau la cunoscinţă cu plăcere, că ministrul de rěsboiu a căutat a preveni acestei

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

3706. 1788.

Scriere de prin prejur

a unui pontonir, adecă cătană prost de luntri, carele în luna acésta, la 24 de ḑile desdiminéţă la un cias după méḑă nópte dela Maroşporto au fugit.

Veňţel Iaborsci cătană prost luntraş din Presburg din ţara unguréscă născut, bětrân de 23 de ani, necăsătorit, de legea catolică, fără meşteşug, nalt de 5 şuhi, 4 pălmi, şi de douě trăsuri la ochi. şi sprâncene plaviţ, la obraz lunguliu, în ochiul cel drept au căpătat la o întêmplare un semn; Au dus cu sine dintre hainele Mundirului:

1 pălărie corsicană.
1 păreche de nădragi de postav.
1 păreche de păpuci.
1 păreche de ştibli.
Ştie nemţesce şi ceva românesce.
S'au dat în Maroşporto 24 Aprile 1789.

F. Amoş,
untărlaidnant.

3707. 1789.

Scriere de prin prejur

a cătanelor celor care drept patentul sunt puşi în stare celor spre slujba netrebuincioşi, şi fiind în spitalele slujitori de beteji au fugit: ădecă

Oltean Nistor din Gaal Teube din varmegia Belgradului, în Ardél născut, bětrân la 65 de ani, căsătorit, unit, fără meşteşteşug, la stat este mic slab la faţă, şi cam negru la pěr, la sprâncene, şi la barbă galben, au luat din Mundir cu sine aceste haine:

Un pieptar.
O păreche de nădragi nemţesci.
O păreche de ştrimf.
O păreche de păpuci.
Dóuě camaşe.
Au fugit din Monoradia la 24 Aprile.

Slugitor de beteji Constantin Petru din Bistriţa în Ardél născut, de 59 de ani bětrân, de legea unită căsătorit fără meşteşug, la stat este lung, şi slab, la pěr, la ochi, la sprâncene şi la barbă negru au luat cu sine din hainele Mundirului:

Un pieptar.
O păreche de nădragi nemţesci.
O păreche de păpuci.
O păreche de ştrimf.
Un citel, haină de pânză.
Au fugit din Monoradia la 24 Aprile.

Slojitor de beteji Gavriel Liscai din Vizokna din varmegie Sibiiului născut, bětrân de 26 de ani de legea reformată, căsătorit şi fără meşteşug, este în stat nici mic nici mare, slab şi vênăt la obraz, aşişderea şi la ochi, la pěr negru, ştie nemţesce românesce, unguresce şi ceva latinesce. Au ḑus din mundura lui:

Un pieptar cu mâneci.
O păreche de nădragi nemţesci.
O păreche de ştrimfi.
O păreche de păpuci sau călţuni.
Douě cămăşi şi un citel.
Au fugit din Sibiiu din spitalul cel de frunte, la 6 Aprile a. c.
In Sibiiu 29 Aprile 1789.

M. Erdeg, c. m. s.
căpitan.

(Va urma.)

dorinţe, încât după budgetul subşternut delegaţiunei în est an s'a sistemisat şi un post de paroch (plébános, Pfarrer) gr.-or.; acéstă dispositiune va servi în tot chipul spre mulţumirea credincioşilor de acéstă confesiune, e de dorit însě ca acéstă dispositiune sě se mai întregéscă.

Anume, gr.-orientalii din monarchie, deşí au cu toţii aceeaşi confesiune, sunt împărţiţi în două biserici separat organisate, după-ce e o trăsură caracteristică a bisericei gr.-or., ca serviciul divin şi tóte funcţiunile, cu un cuvênt tóte agendele sě îndeplinesc în limba poporului şi acésta limbă e şi limba oficiósă a bisericei respective, după deosebitele popóre s'au format biserici deosebite cu ierarchii bisericesci independinte una de alta. Aşa şi în Ungaria este o biserică gr.-or. sêrbă cu ierarchia sa proprie independentă şi o biserică gr.-or. română cu ierarchia sa separată, independentă. Acum dacă e numai un post de paroch militariu, denuméscă-se la acel post un membru al bisericei gr.-or. române ori sêrbe, totdeauna se va nasce o anomalie, căci capelanii gr.-or. ai celeialalte biserici vor fi supuşi unui organ bisericesc mai înalt, care sě ţine de cealaltă ierarchie bisericéscă; de acì se pot nasce frecări. Dar apoi preoţii acestor două ierarchii nu-şi înţeleg limba una altuia, fiind-că altă limbă oficiósă e într'o biserică şi alta în cealaltă; numai într'o a treia limbă comună s'ar puté înţelege, în cea germană, fiind-că sunt şi capelani gr.-or. din părţile austriace; limba acésta nu o posed însě pe deplin cei din Ungaria, mai ales nu prea generaţiunea mai nouě. Dar şi mai greu e unui atare organ bisericesc a se înţelege când vin în contact cu feciorimea cu ocasiunea visitaţiunilor ori ceremonielor bisericesci.

Din parte-mi dar esprim acea dorinţă, ca în budgetul viitoriu sě se sistemiseze două posturi de paroch (plébános, Pfarrer) gr.-or., adecă postul sistemisat acum sě se mai înmulţéscă cu unul, ca din fie-care ierarchie sě pótă fi aplicat câte unul.

Acésta îmi iau libertatea a recomanda onoratului ministru de rĕsboiu.

*

La acésta a rĕspuns generalul Zsoldos, în numele ministrului de rĕsboiu următórele:

Premit că în armată este făcută dispositiune în tóte privinţele, ca sě se mulţăméscă lipsele şi pretensiunile religionari a membrilor fie-cărei confesiuni, acésta e garantată în normative şi se pune pond pe acésta în tot locul.

Amĕsurat reclamărei făcute anul trecut în delegaţiune, ministrul de rĕsboiu a făcut dispositiune pentru îmbunătăţirea situaţiunei, întâiu prin aceea, că a luat în budget sume mai mari pentru împlinirea serviciilor preoţesci militari, de altă parte a dispus, ca relaţiunile de rang şi înaintarea preoţilor militari de confesiuni deosebite, sě se întêmple ecuitabil cât se póte în proporţiune egală.

Deóre-ce s'a sistemisat la două confesiuni (protestanţi şi gr.-or.) câte un paroch (plébános, Pfarrer) de clasa a VIII-a şi cu acésta s'a dat ajutoriul cel mai necesariu.

Ce atinge sistemisarea oficielor preoţesci mai înalte la comandele militare, acésta n'ar fi motivat prin relaţiunile serviciului pentru-că abia li s'ar puté câştiga ceva de activitate.

Imi iau îndrăsnéla sě observ încă, că preoţimea militară a diferitelor confesiuni nu stă nici într'o relaţiune de subordinaţiune una faţă de alta, fără stă fie-care în privinţa trebilor militari şi militari administrative nemijlocit sub respectiva comandă militară; ér ce se atinge de trebile confesionali stă nemijlocit sub autoritatea sa superióră bisericéscă. In acéstă privinţă e regulată causa cum sě póte mai bine. (Aprobare.)

Ce s'atinge de serviciul aucsiliar de es. între preoţii de religiunea helvetică şi augustană (luterană), acésta ce e drept sě întêmplă, dar nici când din volnicie, ci cu învoirea reciprocă a autorităţilor bisericesci competente; aşa în acéstă privinţă nu póte obvení plânsóre.

Pentru cas de mobilisare şi de rĕsboiu e provĕdut pe deplin despre serviciul preoţesc. Ér după-ce o provisiune mai departe mergĕtóre nu stă în strînsă legătură cu paraţiunea armatei la rĕsboiu (Schlagfertigkeit der Armee), ministrul de rĕsboiu cu părere de rĕu trebue sě enuncie, că în viitoriul cel mai de aprópe nu póte pune în vedere o estindere mai departe, deóre-ce budgetul şi aşa e fórte restrîns şi alte cestiuni fórte însemnate încă aşteptă resolvire.

Delegaţiunea a luat apoi acéstă declaraţiune la cunoscinţă.

Revista politică.

Fóia oficială publică un ordin al prim-ministrului, în puterea căruia legile pentru căsătoria civilă, pentru matriculele de stat si pentru religiunea copiilor, cu 1 Octobre intră în vigóre.

* * *

S'au denumit cei şase membrii ereditari ai casei magnaţilor: Sigismund de Bohus, care a fost şi până acum membru pe viéţă; mai departe doi fraţi mai tineri ai acestuia, apoi deputatul şi marele proprietariu Ladislau de Solymosy, marele proprietariu Alecsandru de Vigyázó şi în fine Iosif de Zeyk, unul d'intre notabilii Transilvaniei. Pe Alecsandru Vigyázó şi pe urmaşii sĕi legitimi M. Sa regele 'i-a făcut conţi; pe Sigismund Bohus, Ladislau Solymosy, Iosif Zeyk şi pe urmaşii lor legitimi 'i-a făcut baroni; acest titlu cu tóte drepturile împreunate cu denumirea de membru ereditar, al casei magnaţilor sě estinde şi asupra fraţilor mai tineri ai lui Bohus: Ladislau şi Stefan.

Se ḑice, că în decursul lunei lui Iuliu sě vor mai denumí încă 4 membrii ereditari în casa magnaţilor. Este evident, că la toţi, câţi au fost denumiţi până acuma sau se vor denumí pe viitor, nu se iau în considerare numai meritele lor individuale, ci cu deosebire importanţa şi valórea lor politică. Acésta se vede lămurit din faptul, că cei denumiţi aparţin cu toţii partidului liberal. Scopul principal este prin urmare, ca elementul liberal din casa magnaţilor sě se întăréscă şi din punct de vedere numeric, din causă, că majorităţile, cu cari au învins clericalii la unele din votările din urmă, sě reduceau numai la 4 până în 6 voturi. Denumirile făcute vor asigura prin urmare liberalilor şi preponderanţa lor numerică în casa magnaţiior. Foile guvernamentale atribue o mare importanţă acestor acte regesci de denumire, interpretându-le în acel sens, că prin ele M. Sa regele şi-a esprimat clar voinţa sa, ca sě se pună odată capĕt luptelor politice bisericesci şi în chipul acesta sě se deschidă calea altor reforme folositóre. Opinia publică din Ungaria — mai adaugă ḑiarele guvernului — a salutat cu mare simpatie înaltele resoluţiuni ale M. S. regelui Prin ele sě dovedesce şi împrejurarea, că posiţia ministeriului Bánffy s'a întărit şi că acest cabinet sě bucură în present de tótă încrederea corónei.

Bucuria ḑiariştilor guvernamentali este causa adâncii nóstre întristări, pentru că, după cea mai sinceră convingere a nóstră, resultatul legilor politice-bisericesci va fi cât se póte de nefavorabil şi desastros şi pentru stat şi pentru mult cercata nóstră biserică şi naţiune.

Contele Ferdinand Zichy continuă a îmbărbăta mereu pe aderenţii sěi la luptă contra amintitelor legi; în organul seu special „Fejérmegyei Napló“ îndémnă întréga ţéră, sě privéscă cu neîncredere la introducerea matriculelor de stat, şi pentru motivul, că s'ar apropia un nou pericol: Ca guvernul sě ia confesiunilor, şi în linia întâiu catolicilor, scólele şi averea. Contele Zichy adauge, că în urma unei resistenţe statornice tot trebue sě se retragă legile politice-bisericesci, şi sě li se recunóscă confesiunilor autonomia lor. El încheiă astfel: „Noi continuăm lupta pentru dogmele, drepturile şi libertăţile bisericei nóstre; o continuăm pentru drepturile nóstre constituţionale şi contra corupţiunei, care ameninţă constituţia şi patria! Inainte!“

* * *

Deputaţiunei bulgare, — despre care am vorbit noi tot la acest loc în numĕrul trecut, — care s'a dus la Petersburg, ca sě depună o cunună de aur pe mormêntul ţarului Alecsandru III, i sě atribue misiunea politică, d'a mijloci o apropiere între Bulgaria şi Rusia; d'a face o schimbare şi în politica Bulgariei, prin care vor apărea şi mişcarea din Macedonia şi înstrĕinarea provocată prin acésta între Bulgaria şi Turcia într'o lumină mai seriósă.

* * *

Sě ḑice, că cu ocasiunea formării noului cabinet din Anglia, s'ar fi manifestat nisce diferenţe între conservatori şi unionişti; că radicalii au hotărît, sě-i dea noului cabinet în sĕptĕmâna acésta un vot de neîncredere. In cercurile parlamentare esistă o mare iritaţie mai ales pentru motivul, că Balfour în discursul, ce l'a ţinut înaintea alegĕtorilor sĕi din Manchester, a declarat, că noul guvern sě-va retrage, îndată ce î i va face oposiţia dificultăţi.

Noutăţi.

Programa esamenelor anuale dela scóla capitală gr. or. din Dobra. In 23 Iuniu v. dela 9—12 óre a. m. cl. I. II. şi de băeţi, dela 3—6 p. m. clasa III şi IV. de băeţi. In 24 Iuniu v. dela 9—12 a. m. tóte clasele de fetiţe, dela 3—6 p. m. cântul şi gimnastica şi încheierea anului scolar. Dobra la 17 Iuniu 1895. *Direcţiunea*

* * *

Publicaţiune. Subscrisul comitet central electoral aduce la cunoscinţa pulică, că din pin 5—25 Iuliu a. c. se vor espune spre vedere publică:

1. listele provisorice ale alegĕtorilor dietali din cele patru cercuri electorale ale comitatului Sibiiu pentru anul 1896 în reşedinţa comitetului central electoral, în biroul comitatens de espediţie (casa comitatensă);
2. listele provisorice ale oraşului Sebeşul-săsesc în biroul magistratului din Sebeşul-săsesc, listele comunelor mari în cancelariile comunelor respective, ér listele comunelor mici în cancelariile notariatelor respective.

Fie-care póte în timpul acesta dela 8--12 óre a. m. lua intuiţiune în liste, éră dela 2—6 óre p. a. a-şi lua copii de pe ele.

In timpul din 5—15 Iulie póte reclama: fie-cine în privinţa persónei sale şi contra listei a unui cerc, precum şi fie-care, care este indus în lista, cu privire la ori-ce înducere în listă, s'au stergere. Reclamaţiunile de asemenea se vor espune in localităţile amintite spre vedere publică şi fie-care îndreptăţit de a reclama, îşi póte face din 16—25 observările sale asupra reclamaţiunilor.

Reclamaţiunile şi observările sunt a sě adresa comitetului central-electoral în scris şi provĕḑute cu documentele necesare, şi a sě subscerne magistratutului din Sebeşul-săsesc, respective primăriei acelei comune mari, sau notariatului cercual al acelei comune mici, contra căruia liste sa făcut reclamaţiunea.

In un script sě pot face reclamaţiuni cu privire la mai multe persóne, observările însě trebue făcute separat la fie-care reclamaţie (§. 44, 45 şi 46 din art. de lege XXXIII din anul 1874).

Sibiiu, în 24 Iuniu 1895.

Comitetul central-electoral al comitatului Sibiiu.

Reissenberger m. p., preşedinte.
Bock m. p., notar.

Lucrurile de mână în scóla superióră de fete din Sibiiu.

Escelentul pedagog şi scriitor I. I. Rousseau ḑice în monumentala sa lucrare Emil, *că ómenii vor fi totdéuna aceea, ce va plăcea femeilor.*

Aplicând înţelesul acestei afirmări faţă de noi, putem susţine, că némul român va deveni aceea, ce vor voi româncele.

Istoria naţională ne arată timpuri, când limba română era scósă din biserici, scóle, administraţie, ba chiar şi din salónele familiilor fruntaşe. Fii de boieri sě ruşinau a o vorbi. Acéstă lipsă de sentimente românesci ar fi devenit fatală pentru noi, dacă casa ţărănéscă, condusă de-o româncă bravă, n'ar fi sciut sě dee pept cu vitregitatea timpurilor.

Femeea, respective românca, conscie de originea ei, ne-a salvat în trecut bunurile cele scumpe şi ni le va mântui în viitor, dacă nu va perde consciinţa némului sĕu.

Acésta o afirm cu atât mai vêrtos, cu cât cred a fi mai presus de ori-ce indoială, că vatra scólei şi nu scóla este templul naţionalităţii, ér femeea mama — este preotésa acestui templu.

Sub îngrijirea ei nu sě póte stênge focul vestal sacru al naţionalismului.

Cu puterea vatrei familiare scóla nu sě póte lupta cu succes, căci unde limba scólei impuse este în contrast cu limba unei poporaţiuni compacte, acolo scóla trebue sě pérdă.

Avĕnd în vedere aceste adevĕruri uu numai că nu-i ertat sě fim indiferenţi faţă de creşterea, ce se dă vitórelor mame române ci din contră avem cu toţii datorinţa a fi cu ochii în patru mai ales când e vorba de cultura femeii române

Ocupaţiunile oficiului nu mi-au permis a urmări cu atenţiune ultimul esamen încheiat în scóla „Asociaţiunii ....“ sĕptămâna trecută, nu mĕ pot deci pronunţa asupra succesului dobêndit în cele teoretice. Inţěleg însě că asistenţii atât oficii şi cât şi privaţi au fost pe deplin mulţumiţi cu icóna câştigată despre mersul învĕţămêntului prin rĕspunsurile dela esamen. Dar cu atât mai de aprópe am privit lucrurile de mână atât ale elevelor de cursul complementar, cât şi ale celor 4 clase civile.

Sala Nr. 30.

In acéstă sală erau espuse lucrurile cursului complementar, cercetat anul acesta de 11 fetiţe. Nrul obiectelor, dintre cari mai ales unele reclamă timp destul de îndelungat şi o pricepere deosebită, sě urca la 112.

Intrégă sala îţi presenta un fel de trecere dela scólă la viaţă practică. Şi numai înşirarea speciei diferitelor obiecte îţi indică, că institutul nostru urmăresce scopul de a cresce femei conscie de datorinţa, ce li se impune devenind ministrul de interne al vieţei familiare. Obiectele erau tóte indispensavere pentru o casă, bine aranjată.

Am observat cămeşi bărbătesci şi femeiesci, camisóle, fuste, sorţe, bluşe, salii, ştergare etc. Mai ales atrăgeau atenţiunea privitorilor hainele croite şi gătite de însaşi mâna elevelor şi întinse pe diferite modele Haina creme a d-şórei *Hortensia Cosma* sě presenta mai cu gust atât referitor la croitura şi esecutarea lrcrului, cât şi la combinarea colorilor. Corect şi frumos erau esecutate şi hainele d-nişórelor *Mărióra Popescu* şi *Victoria Venter* (Arad) éră haina cenuşie a d-nişórei *Ecaterina Antonescu* (România) înfăţişa órecare eleganţă boeréscă.

Domnişóra Antonescu, care a 2-a óră cercetéză cursul complementar, merită a fi ridicată în relief prin împrejurarea, că a fost cea mai harnică. Singură a espus 22 obiecte, dintre cari cele mai frumóse erau: o ţinătóre de batiste (sache) lucrată în stil rococo. Florile cusute nu cu fir ci cu pantlici de diferite colori, erau încunjurate de arabescuri; o perină de salon şi o ţinătóre de ştergare, împodobită cu flori de mĕr.

O specială abilitate şi corectitate am observat în lucrările d-nişórei *Miţi*

Seleschi din Bucovina. Nu-ţi putea-i din destul pasce ochii mai ales pe mileux-ul, (scutitor de masă Tiscläufer) brodat cu flori de fuxie, ce îţi venia sĕ le pui în butonieră. Platcele aplicate pe cămăşi, precum şi ştergarele de in admirabil lucrate de d-sa în ajur, o înfăţişau, ca pe o bucovinénă, care cu intenţiune ţintesce a întroduce în casele fruntaşe ajurarea atât de des folosită de ţĕranca română în lucrurile sale şi care consistă în scóterea firului.

Nu mai puţin presentabile erau tableta cu flori şi provĕdută cu monogramul E R. a d-nişórei *Minodora Radivoievici* (Bănat), brodăriile d-nişórei *Octavia Bariţiu* (Năsĕud), precum şi dantelele crochetate (geheckelt) şi aşa numitele dantele – klöppel, lucrate de celelalte eleve.

Sala Nr. 22.

Aci erau espuse obiectele elevelor din 4 clase civile, dintre cari au escelat prin frumseţa lucrurilor lor mai ales elevele absolvente.

Eu am admirat mai mult tabletele d-nişórei *Octavia Stănescu.* Acum în sesonul fragilor mai îmi venia sĕ calc advertismentul scris pe părete: „*Nu atinge!*“ şi sĕ întind mâna după căpşunele brodate pe ele.

Nu mai puţin admirabile erau acoperitórele de credenţ a dşórei *V. Roşescu* brodat cu pausele (un fel de barba împĕratului) trifoi şi lăcrimióre a dşorei *Elena Achim* şi mai ales mileux-ul cel cu flórea sórelui lucrat de dşóra *Aglaia Lupu* (Bucovina).

Aranjarea obiectelor din acéstă sală presenta diferite stiluri. In frunte erau aşedate lucrurile în forma unui altariu pe care sta perinele de stofă ale d-nişórelor *Maria Cheresteş, Otilia Filipan* şi *Delia Olariu*, şi obiectele ţintuite pe părete de-asupra lor formau óre cum icónele. Dintre aceste strălucea mai ales scutitoriul de masă, lucrat de d-nişóra *Alecsandrina Popescu* cu multă desteritate.

Pe alt părete erau aranjate lucrurile în stil chinen. Intre sculele cele mai succese putem numĕra şi ţinĕtórea de note (portenote) a d-şórei *Aristiţa Petrescu* (Bucovina) brodată cu rose sĕlbatice, ţinĕtórea de orologiu a d-şórei *Elena Patiţa,* chindisiturile cu 2 feţe (hohlbein) ale d-şórei *Filipan.* Celelalte obiecte erau mai mult: ţave desemnate, acoperitóre de pâne brodate cu mierióre (nu mĕ uita), călţuni, ciucuri, împletituri, cămăsuici, monograme, batiste de sura, cusute pe tüll, matinee, ţinĕtóre de pose şi cărţi de visită, modele de croit desemnuri, filaturi (Netz arbeiten) etc. etc.

Abstrăgênd dela lucrul adese-ori migălos şi cu efect stricător asupra ochilor, am constatat la tóte obiectele un defect destul de însemnat. Colorile naţionale erau adecă disparent de puţin considerate la combinarea diferitelor colori. Abia le am putut descoperí în spicele de grâu, flórea grâului etc. brodate pe tabletă de d-şóra *Elena Achim.* Afară de acésta numai 4 punguliţe am mai aflat lucrate în colori românesci de d şórele *Achim, Elena Bratu, Ana Jantea* şi *I. Banciu.*

In general însĕ esposiţia lucrurilor de mână a fost spre mulţumirea generală. Chiar si lipsind numele elevelor lucrătóre, puteai gâcí, că obiectele sunt confecţionate de representantele femeei române, care posede o mână atât de măiéstră, încât a stors prin lucrul mânilor sale admiraţiunea celor mai distinşi bărbaţi de specialitate. Esposiţia din Paris şi cea din Viena, la care a participat Bucovina, adeveresc spusa nóstră.

Restéză acum, ca elevele absolvente sĕ continue lucrarea începută în scólă în o direcţiune sănĕtósă.

Este lucru cunoscut, că în literatura popórelor culte acei scriitori au devenit epocali, cari au desvoltat literatura pe basele literaturei poporale produse de massa némului respectiv. Productul, care nu întrunesce notele corĕspundĕtóre geniului şi spiritului naţional, n'au valóre dăinuitóre.

Acest principiu trebue aplicat şi pe terenul, ce ne preocupă.

Sculele femeilor române inteligente vor avea valóre artistică, atunci când în chindisiturile, brodăriile, ajurările lor vor lua drept model formele atât de frumóse şi metrice şi neîntrecute ale ţĕrancei române, pe cari le aflăm pe ştergarele, fundurile de perini, vernicele, cătrinţele, piepturile, cuipagiurile şi mai ales feliuritele altiţe, eşite din abila ei mână.

Acésta lucrare sĕ impune cu atât mai vĕrtos femeiei române cu cât alţii esploatéză în favorul lor acest talent românesc. Esistă chiar o întreprindere mai mare, care liferézá modele de ţĕsături, cusuturi etc, colectate esclusiv din ţinuturi românesci şi dela române. O adevĕrată contrabandă sĕ face în acéstă privinţă şi noi rĕmânem cu desĕvîrşire indiferenţi:

O nepreţuibilă comóră naţională sĕ lăţesce în lume din Kalotaszeg sub falsa firmă ösrégi magyar minta.

O lovire mai buscă a adevĕrului nu sĕ póte. Cine vrea sĕ se convingă n'are decât sĕ călătorésca puţin printre secui şi va observa, că ősrégi-magyar minta constă nici mai mult nici mai puţin decât din nesce pândă de buci de grosimea unui deget, din neste ţĕsĕturi de fuste, colorate, fără nici un gust si din o traistă cu vrĕste albe-negre, ce si gólă abia o duci pe umĕr.

In speranţă, că în viitor femeea română va înţelege datorinţa si chemarea ei în acéstă privinţă si va esploata cu diliginţă de mine indicatul teren înţelenit, îi doresc cel mai splendid succes. Când preţuitele forme si modele ţĕrănesci vor fi colectate şi aplicate pretutindenea în lucrurile femeilor nóstre, atunci ne vom putea cu mândrie presenta înaintea lumei cu un *stil original românesc.*

Sibiiu, 18 Iuniu 1895.

Elie Dinurseni.

Douĕ concerte.

In numĕrul trecut al fóiei nóstre am amintit, că productiva şi neobosita reuniune română de musică din Sibiiu a dat în dilele din urmă douĕ concerte unul după altul; Cel dintâi în Sibiiu, Sâmbătă în 17/29 Iuniu st. n. în sala dela „Gesellschafthaus“; al doilea în 18/30 Iuniu n. în sala cea mare a scólei capitale din Sĕlişte.

Ad. I. După ce s'a terminat cel dintâi concert mi-am adus aminte de clasificarea ómenilor din punct de vedere musical, clasificare făcută de un artist distins. După părerea lui, pe trépta cea mai inferióră musicală sĕ găsesc acei ómeni, cari simt mai multă plăcere în cântările, a căror valóre sĕ concentréză în ritm şi în tact, bună-óră cum sunt marşurile. Care dintre noi n'a avut ocasiune, sĕ vadă sutele de ómeni, cari însoţesc mergênd în tact musica militară în fie-care Vineri séra, după ce a cântat alte cântece frumóse în piaţa mare? Eu bănuiesc, că celor mai mulţi le mai plac marşurile.

A doua clasă superióră celei dintâi o constitue acei ómeni, cari găsesc mai multă placere în variaţia de arii şi de melodii. Pe asttel de ómeni îi audi totdeauna cerênd, sĕ li sĕ cânte romanţa cutare, aria cutare etc. După părerea mea acéstă classă e binişor populată: ea îşi recrutéză ómenii sĕi dintre aceia, cari şi-au însuşit şi o cultură mai potrivită.

Operile italiene, cari încă sunt abundante în arii, constitue stadiul de trecere la trépta cea mai superióră musicală, pe care stau aceia, cari găsesc mai multă plăcere în armonii, în coruri. Comparate cu operile italiene unele opere germane sunt abundante în coruri, în armonii. Sĕ înţelege, că pentru ca sĕ găsiască cineva mai mare plăcere în armonii, el însuşi trebue sĕ aibă o cultură musicală mai superióră; acésta din urmă clasă e mai puţin înpopulată. Constat tot de odată, că omul din cl. III. cea mai superióră din punctul de vedere musical, — eo ipso posede tóte calităţile celor din clasele premergĕtóre; cu alte cuvinte cel din cl. III póte avea plăcerile şi celor din cl. II şi celor din cl. I; invers însĕ nu merge, căci un ucenic de cismar, care sĕ simte fericit, că póte fluera şi călca în tact după musica militară, când cântă acésta un marş cunoscut, nu simte nici o plăcere în opera „Tannhäuser“ a lui Wagner sau în simfoniile lui Bethowen. Care dintre noi n'a audit ţĕrani esprimându se, că mai bine cântă fĕnogiul*), decât ori-şi care orchestră din lume? Invĕţătura morală este, sĕ ne nisuim a merge în casul de faţă tot spre cl. III, ca cea mai superióră.

Ér acum sĕ vĕ spun şi pentru ce am amintit eu clasificarea cunoscută.

Judecând — după cât mĕ taie capul, — punctul principal al concertului din Sâmbăta trecută: Composiţia „Vêrful cu dor“ de Zd. Lubicz, aş avea de dis următórele:

Ca baladă românéscă, compusă în limba germână de neîntrecuta şi eminenta regină, Carmen Sylva, este escelentă, privită ea din tóte punctele de vedere ale poeticei;

Ca traducere făcută de cel mai mare poet român, de M. Eminescu, este escelentă;

Ca composiţie musicală însĕ de Zd. Lubicz, judecată din punctul de vedere al categoriilor amintite mai sus, ea cade tare aprópe de cl. II. şi tare departe de cl. III, fără sĕ îndrăsnesc a afirma, că s'ar putea pune pe o tréptă cu operile italiene. Cine póte tăgăduì, că tot „Vêrful cu dor“ „nu e plin de arii şi de melodii“? Ér corurile n'au nici decum pretenţiunea de a prepondera faţă cu ariile, ceea ce totdeauna e caracteristica unei opere musicale din cl. III; dar şi cele mai multe arii respiră aer cam italienesc, şi nu pur românesc, cum ar trebuì, sĕ fie.

In ce privesce uşurinţa sau greutatea esecutării, trebue sĕ constat, că deşi composiţia e mai aprópe de cl. II, totuş e greu de esecutat si iată pentru ce: Sunt o mulţime de intercalări de cor, solişti şi orchestră, cari sĕ manifestă des una după alta şi sĕ succed într'un mod cât sĕ póte de întrerupt. Câte-va tacte cântă Maria, câte-va tacte Ionel, trei vorbe dice corul, o vorbă păstorii, altă vorbă spiritele şi tot aşa urméză până la sfêrşit.

Tocmai aceste întrări, sciu cei ce pricep musică, că sunt cele mai grele. Judecând după esactitatea şi precisiunea întrărilor, după curăţenia şi fineţa tonurilor, corul reuniunei române de musică din Sibiiu îl pun cu inima şi sufletul perfect de liniscit în classa superióră, în cl. III.

Mult, fórte mult a câştigat composiţia d-lui Lubicz prin geniala interpretare şi din punct de vedere vocal şi instrumental a d-lui dirigent, G. Dima. El şi-a împlinit şi de astădată „scumpa“ lui datorinţă punênd „viaţă vie“ şi „sentimente calde“ şi în esecutarea solurilor şi a corurilor, şi în acompaniarea orchestrei. Din ce învĕţ a-l cunósce mai bine pe dl Dima, acest român într'adevĕr musical, din ce în ce îl iubesc şi-l stimez mai mult

Noi Sibienii încă nu scim în de ajuns, ce odor nepreţuit este el pentru noi!

Intre diferitele coruri din „Vêrful cu dor“ cel mai frumos este fără îndoială cel cântat de spiritele muntelui: „Un ger cădu peste tot, peste tot etc. (P. II). Caracteristic este şi corul cântat de spiritele negurei „Tot mai sus plutiau ca gêndul etc. (P. II). Frumos e şi corul cântat de spiritele copacilor: „Trezitune-am în ori-ce ram etc. (P. III.)“

Corul cântat de fete, flăcăi şi păstori: „Din al văii fund umbros“ (P. III) are o melodie prea usitată şi ar fi putut avea un aer şi mai vesel, ér cel din urmă „Cum codrul stă în priveghiu“ (P. III) un aer şi mai tragic, căci e vorba de mórtea lui Ionel şi priveghiul lui.

Solurile au fost bine împărţite.

Dna Crişan, (Sopran): (Maria) a cântat cu mult sentiment şi cu putere dramatică. Din mişcările ei, din fisionomia ei şi din escelenta coloratură a tonurilor puteai sĕ cunosci, că simte, ce cântă.

Dna Dima a avut rolul „Dorului“, a cărui caracteristică i-a succes după părerea mea mai bine lui Lubicz. Cu vocea dênsei dulce de alt, trecută printr'o escelentă scólă şi cu deosebire în tonurile de jos, cari s'apropie de contra-alt, fórte pătrundĕtóre, îţi rupea inima, când cânta: „Ori-cine în ochi-mi s'a uitat, în vale în veci nu mai cobóră etc. (p. II) Rolul „Isvorului“ l'a esecutat dşóra Catinca Simonescu; a cântat bine; pare că vedeai, cât de viu sĕ întrec undele isvoraşului, ca sĕ iasă care de care mai curênd la suprafaţă. Primul debut al dşórei Simonescu e de bun augur.

Tenoristul reuniunei, Vasilie Popovici, care cu o di dóuĕ înainte de concert fusese cam răguşit, şi-a împlinit cu tóte acestea datorinţa cântând rolul lui Ionel, un rol mare şi principal, fórte frumos şi destul de esact. Dl Popovici dispune de o voce rară, puternică şi fórte simpatică, voce, care prin o scólă continuă şi seriósă póte s'o ducă fórte departe. Numai în acest mod îşi va putea însuşi tenoristul cu viitor şi aceea, ce numesc ómenii din cl. III coloratura tonurilor, care esprimă sentimentul şi puterea dramatică, care garantéză efectul cântecului. Cu deosebire în duetul Mariei cu Ionel aceste dóuĕ calităţi ar fi ridicat mult cântarea.

Rolul „Păstoriului“ cântat de basistul Dr. Stroia are, după părerea mea, un caracter mai românesc. Cu vocea lui profundă şi puternică Dr. Stroia i-a dat cântecului adevĕrat sentiment, garantându-i în chipul acesta efectul avut.

Tenoristul Sterie Stinghe şi baritonistul Dr. Saftu, cari în partea II au cântat rolurile spiritului I şi II, ér în partea III rolurile de păstori, şi-au împlinit misiunea cu precisiune şi esactitate. Cu deosebire în p. III diferenţa d'intre ambele voci sonore, clare şi simpatice au contribuit mult la ridicarea efectului produs prin corul *din* urmă (cor împreunat cu solo).

Acompaniarea de pian a esecutat-o în modul cunoscut dna Minerva Brote.

Tóte prestaţiunile corului, ale solistelor şi soliştilor, justifică pe deplin părerea mea de mai sus: Din punctul de vedere al categoriilor musicale reuniunea română din Sibiiu ocupă fără îndoială unul din cele d'intâi locuri din classa superióră. Acésta privesce, sĕ înţelege, esclusiv esecutarea, nu composiţia în sine, despre care mi-am spus părerea mai sus.

Tot interesant a fost şi celalalt punct din program: Schubert F: Păstoriul (der Hirt auf dem Felsen) cântec pentru o voce de sopran, cu acompaniare de piano şi clarinettă, orchestrat de C. Reinecke. Domnişóra Alecsandrina Cunţan, care a cântat acest cântec, dispune de o voce dulce, plăcută şi bine cultivată Dênsa a şi cântat cu multă căldură şi esactitate; câte odată însĕ acompaniarea orchestrei era prea tare în comparaţie cu vocea cântăreţei. De altă parte observ, că în necazul unelor mişcări dramatice, cari îmi angajiau privirea împedecându-mi, sě înțelege pentru câte-va momente, atențiunea auḑului, cu tóta acestea mie mi-a plăcut mai mult aceea parte din cântec, unde sě începe allegro adecă acolo la întorsětură, unde într'adevěr sě făcea fórte tare bine. Nu mai încape îndoială, că dșóra Cunțan este o putere escelentă a reuniunei.

---

*) Un musicant specialist de pe la Mercurea.

Atât despre concertul din Sibiiu. Ad. II. In ce privesce programa concertului al doilea dat în Sělişte, n'aşi avea multe de ḑis pentru-că s'au cântat aceleaşi cântece, despre cari fóia nóstră s'au pronunțat în mai multe rênduri cu entusiasmul recerut. E de prisos astăḑi a mai caracterisa genialitatea dlui Dima în compositia şi dirigearea corurilor românesci naționale. El e, după părerea mea — în ce privesce corurile românesci naționale astăḑi fac-totum. El a început sě facă brazde escelente în acest teren, care înaintea lui a fost acoperit cu burueni. El este α; asupra acestei întrebări numai póte încăpea discută între ómenii drepți, nepărtinitori, şi neînteresați pentru ei înşişi; — dea Dḑeu şi geniul némului românesc sě nu fie şi ω!!

Cel mult trebue sě laud şi aici prestațiunile cunoscute ale dnei Crişan (dênsa numai a cântat solo) şi neprețuita ospitalitate a Sěliştenilor şi celorlalți mărgineni din jur: Sala era atât de îndesată, încât d'abia puteau străbate cântăreții şi cântărețele, în fruntea cărora mergea spre podiu nostima şi drăgălaşa dómnă, Lucia Minodora Cosma.

In special trebue sě accentuez cu recunoscință şi la acest loc bine reuşitele merite, cari şi le-a câştigat şi de astădată prin neobosită muncă şi ostenélă, vrednicii şi harnicii bărbați din Sělişte, protopretorul Dr. Liviu de Lemenyi şi notarul Nicolae Hențiu. Cunoscuta ospitalitate a Sěliştenilor a recompensat în deajuns sudorile produse prin teribila căldură din sala concertului

Şi acum, ca epilog la amêndóuě concertele — încheiu şi eu cu dorința: Ajute Dḑeu, sě trăéscă dl Dima mulți ani, ca sub înțelépta şi priceputa lui conducere reuniunea română de musică din Sibiiu sě mérgă tot înainte!! *Eu.*

„Albina“ Institut de credit şi de economii în Sibiiu.

A opta tragere la sorți publică a scrisurilor fonciare de 5% ale Institutului de credit şi de economii „Albina“ a urmat în 1 Iuliu 1895 în presența Domnului notar public reg. Gavril Zagoni şi a patru membrii ai comitetutului de supraveghiare al institutului. S'au tras, în valórea totală de fl. 47.000 următorii numeri

à fl. 500 Nr. 14, 131, 177, 185, 233, 253, 269, 311, 317, 346, 390, 407, 422, 431, 447, 472, 491, 510, 544, 563, 643, 649, 656, 685, 693, 812, 950, 992.

à fl. 1000 Nr 24, 37, 42, 85, 103, 112, 139, 141, 157, 225, 249, 323, 366, 538, 560, 561, 564, 568, 592, 597, 631, 642, 646, 647, 650, 666, 782, 802, 803, 805, 807, 811, 814.

Cu începere dela 1 Ianuariu 1896 aceste scrisuri fonciare se rěscumpěră la cassa institutului în Sibiiu, în filiala sa în Braşov, la Wechselstuben-Actien-Gesellschaft „Mercur“ Viena şi la Pester ungarische Comercial-Bank, Budapesta, în întréga valóre nominală împreună cu interesele curente; aceleşi sě rescumpěră şi mai nainte oricând prin escomptare, sau se pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul ḑilei.

Cu 1 Ianuariu 1896 încétă interesele lor mai departe şi cuponii de interese scăḑětori mai târḑiu, dacă la presentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eşite la sorți la tragerile de mai nainte nu s'au presentat încă pentru rescumpěrare următórele:

á fl. 500: Nr. 235, 281, 285, 300.
á fl. 1000: Nr. 133, 334, 577.

Sibiiu, în 1 Iuliu 1895.

Direcțiunea.

Nr. 516/895 [83] 2—3

CONCURS.

La scóla nóstră poporală cu trei învěțători din Sadu devenind vacant un post sě escrie concurs pentru îndeplinirea aceluia cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Tel Rom“.

Emolumentele împreunate cu acel post sunt 300 fl. cuartir în edificiul scólei şi lemnele de lipsă pentru încălḑit apoi jumětate din venitul grădinei scolare.

Doritorii de a reflecta la acest post vor avé a-şi asterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

In conțelegere cu comitetul parochial oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Sibiiu, 1 Iuniu 1895.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 204 prot. 1815 [82[2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch în parochia de clasa a III-a Moşna, sě publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 568 fl. 80 cr. despre care sě pot lua informațiuni mai detaiate dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile concursuale, instruate în sensul legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mediaş, 3 Maiu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Romul Mircea,
adm. protopresb.

Nr. 215 prot. 1895 [81] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Cinciş cu filiile: Lingila şi Dobêca sě deschide din non concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post cari se pot vedé în protocolul sinodului parochial dela 20 Aprile 1895 dau suma de 474 fl. 10 cr.

Doritorii de a reflecta la acéstă parochie au a-'şi aşterne suplicele lor concursuale instruite conform prescriselor în vigóre, până la terminul indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Hațegului, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroşeni, la 27 Aprile, 1895.

Avram Stanca,
adm. protopresbiteral.

Nr. 362/895. F. G. [87] 3—3

CONCURS.

Spre conferirea de stipendii nóuě din „Fundațiunea lui Gozdu pe anul scolastic 1895/6 pentru studiile mai înalte sě escrie concurs pe lângă următórele condițiuni:

1. Concurenții sě documenteze cu documente originali sau autenticate de notariu public: că sunt fii de cetățeni ungari şi sě țin de biserica ortodocsă orientală română, spre care scop sě cere ca pelângă atestatul de botez sě alăture şi adeverință dela parochul respectiv că şi în presinte sunt greco-orientali;

că studiază cu succes bun la vre-un institut din patrie, ceea-ce trecuetanții dela gimnasii sě documenteze cu atestat despre anul scolastic 1894/95 ér cei dela facultăți cu indice despre tóte cursurile ascultate;

că nu sunt în stare a sě susținé la studii din averea sau a părinților lor.

2. Cei-ce vor sě studieze la vre-un institut afară din patrie au sě-şi esopereze concesiune ministerială.

3. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a sě adresa la representanța fundațiunei lui Gozdu (Budapest, király u. 13 sz.) până la 1 August, a. c. cal. n.

4. Totodată sě provócă stipendistii actuali ca până la terminul susindicat sě arete resultatul studiilor din anul scolastic 1894/5 căci altcum li se va sista stipendiul.

5. Petițiunile cari nu sunt instruate cu documentele amintite în concursul present sau sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

Din şedința representanției fundațiunei lui Gozdu ținută în 24 Martie, 1895 n.

Estradat prin

George Bogoevici.
notariu.

Nr. 282/895 [88] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa III-a Abrudsat, protoprebiteratul Abrudului, sě escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cn acest post dau anual suma de 551 fl. 75 v. a. şi sunt statorite în şedința comitetului parochial din 11 Maiu a. c.

Informațiuni mai deaprópe despre starea parochiei sě pot lua dela oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Concurenții au sě-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrudului în conțelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 15 Maiu, 1895.

Petru Popovici,
adm. prot.

Nr. 464. [84] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învěțătoresci vacante dela scólele elementare române gr.-or. din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Sebesului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Român“.

1. Sebeş, douě posturi învěțătoresci fie care cu salariu anual de 400 fl. şi cuincuenalele legale. In acest salariu este computat şi relutul de cuartir.

2. Şugag, douě posturi, pentru clasa I. cu salariu de 300 fl. ér pentru clasa a II-a cn salariu de 520 fl. Fie-care învěțătoriu mai primesce cuartir liber, 1 şi jum. stângini de lemne de foc şi folosirea grădinei scolare.

3. Lancrăm. cu salariu de 300 fl., cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

4. Daia rom. cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul scólei, jumětate din grădina scolară şi un stângin de lemne de foc.

5. Căpâlna, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

Petrifalěu, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

Salariile în comunele 1—4 se solvesc în rate lunare anticipative.

Fie-care învěțătoriu, care va ocupa vre-unul din posturile de mai sus este îndatorat a ținé Dumineca şi sěrbătórea strană în biserică şi a cânta cu copii la sânta liturgiă.

Doritorii de a reflecta la posturile acestea învěțătoresci, au a-şi înainta cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre, până la terminul susindicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 5 Iuniu, 1895.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective: Oficiul protopresb. al Sebeşului.

Sergiu Medean,
adm. prot.

Nr. 690/895 [86] 2—3

CONCURS.

Pentru stațiunile învěțătoresci vacante din tractul Branului, enuměrate mai jos, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume pentru următórele stațiuni:

1. Codlea, pentru clasa a II-a cu salariu anual de 430 fl.
2. Poiana Měrului, 2 posturi cu câte 300 fl.
3. Reşnov, 2 posturi cu cute 300 fl.
4. Zernesci, pentru cl. III cu 300 fl.
5. Şirnea, cu 300 fl.
6. Moeciul superior, cu 300 fl.
7. Şimon, cu 300 fl.
8. Vlădeni, cu 300 fl.

precum şi cuartir liber, câte 2 stângini de lemne şi grădină de legumi de ½ jugěr pentru fie-care post învěțătoresc.

Dela concurenți se pretinde a ținé şi strană în biserică, căci aceste posturi învěțătoresci sunt împreunate şi cu cantoratele.

Pentru Codlea vor fi preferiți aceia, cari vor puté dovedí că sunt în stare a înființa un cor cu copii de scólă sau cu poporenii, asemenea şi în Zernesci se pune condițiune a înființa fiitorul învěțător un cor micst spre a cânta Dumineca şi sěrbătórea în biserică la liturgie.

Doritorii de a competa la vre-una din stațiunile sus enumerate vor avé a-şi trimite cererile lor instruite conform legii la subsemnatul oficiu.

Zernesci, 4 Iuniu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Branului, în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Traian Mețian,
protopresbiter.

Nr. 211 prot. 1895. [80] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Şeica mare, protopresbiteratul Mediaşului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau preste tot suma de 445 fl. v. a. statorite în şedința comitetului parochial din 30 Aprile a. c.

Informațiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua la oficiul protopresbiteral şi la comitetul parochial.

Concurenții au sě-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mediaş, la 10 Maiu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Mediaşului în conțelegere cu comitetul parochial.

Romul Mircea,
adm. protopr.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 71 Sibiiu, Sâmbătă, 24 Iuniu (6 Iuliu) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul III. Iuliu-August-Septembre al anului 1895, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit cu ultima Iuniu 1895, sĕ-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Sibiiu 23 Iuniu 1895.

Esamenul de maturitate este actul, prin care tênĕrul student încheie studiele sale generale, cari-l cualifică pentru cariera la universitate spre studii speciale, ca apoi eșit în viéță sĕ pótă fi membru folositoriu al statului, al bisericei și al națiunei, care l'a crescut.

Este deci un act sĕrbătoresc acesta în viéța unui student, act care lasă în om adênci impresiuni póte pentru viéța întrégă.

E naturală și esplicabilă incordarea studenților în fața acestui act, esplicabilă și deosebita atențiune, cu care urmăresce presa cursul acelor esamene.

Și mai cu seamă la noi românii între impregiurările critice actuale ni se impune indoită datorință sĕ urmărim cu deosebită atențiune esamenele de maturitate dela gimnasiele nóstre, fiind órecum afaceri publice, de cari toți ne interesăm.

In anul acesta au intrevenit unele regretabile incidente, cari au atras mai ales atențiunea generală asupra institutelor nóstre și asupra esamenelor de maturitate.

Este un obiceiu vechiu în Blaș, că elevii din clasa a VIII se fotografézä în un tablou împreună cu profesorul de classă.

Tabloul rĕmâne suvenir plăcut pentru viéța întrégă, și omul de câte ori privesce asupra chipurilor din el, cu drag 'și reamintesce ȡilele din copilărie.

Așa au făcut și actualii studenții din clasa a VIII, s'au fotografat dimpreună cu profesorul de clasă, și pe tablou au pus ca totdéuna o inscripțiune, ca devisă a vieței lor viitóre.

In curentul național de aȡi, curent național care a străbătut în tóte păturile societății românesci, studenții au creȡut, că ei încă trebuie sĕ-și ia o devisă națională.

La ómenii tineri sângele circulézä mai iute, entusiasmul este mai mare, și ar fi păcat când ei încă din gimnasiu ar pierde din sacrul idealism, și ar începe a resona.

In sacrul lor idealism studenții din Blaș au pus pe tabloul lor inscripțiunea: „Otravă vom lua, în sânge ne vom scălda pentru idealul național“.

Acéstă inofensivă inscripțiune a avut grave consecințe. Ministrul de culte și instrucțiune publică a suspendat pe timp nehotărît facerea esamenului de maturitate, și a dat afacerea în mânile procurorului dela tribunalul din Alba-Iulia

Consistoriul greco-catolic din Blaș a intrevenit la ministru cu scopul de a atrage judecarea lucrurilor în competența sa, guvernul însĕ nu a cedat, ci a rĕmas la punctul seu de judecată ca adecă afacerea sĕ mérgă pe calea cercetărei criminale.

Nu voim sĕ privim în acest act o predilecțiune personală a actualului ministru de culte, care întréga viéța sa cu criminalistica s'a ocupat, nu voim sĕ privim ȡicem afacerea ca predilecțiune a profesorului de dreptul criminal, caracteristic este la tot casul, că în afacere nu s'a dat curs liber judecății bisericesci, căci în sensul legei ministrul e ținut sĕ denunțe eventualele scăderi consistoriului, și numai în casul, când acesta nu ar sana rĕul, numai în asemenea cas póte intreveni statul cu autoritatea sa.

S'a pus deci la cale cercetarea, și după cum cetim prin ȡiare autorul intelectual al inscripțiunei s'a și aflat în persóna unui student din clasa a VIII a.

Se pare deci, că lucrurile se vor deslega în mod pacinic. Studenții vor fi admiși la esamen póte cu esceptiunea autorului intelectual a tinĕrului Brediceanu, care în acest chip a ajuns sĕ fie martir

Pe întreg rotogolul locuit de români e generală opiniunea, că guvernul a dat prea mare importanță acestei afaceri, și în zelul seu cel mare, a călcat dreptul unei biserici, cea ce trebue sĕ ne pună pe gânduri, căci dacă se calcă în picióre aȡi dreptul bisericei române greco-catolice, ce garanție mai putem avé că nu se va călca dreptul și față cu celelalte biserici

Aici vedem noi pericol, acésta ne pune pe gânduri.

Cestiunea personală a tinĕrului Brediceanu la totă întêmplarea e interesantă pentru a caracterisa pe om. Bĕtrânul Brediceanu e cunoscut ca cel mai infocat român, ca cel mai înflăcărat naționalist, nu ne mirăm de loc, dacă și Brediceanu junior a pășit pe cărările tatălui seu.

Mai accentuăm odată, pe noi ne pune pe gânduri nervositatea ministrului, care din o afacere internă disciplinară a făcut o celebră causă criminală, a pus în mișcare întreg aparatul criminal, ca și când ar fi Dumneȡeu scie ce conjurațiune.

E formidabilă puterea esecutivă a statului, căci în cele din urmă i stă la disposițiune întrégă armata, și armata nóstră representă forțe formidabile.

Cine se folosesce de acéstă forță ia mare responsabilitate asupra sa, și nu este permis nici unui guvern se pună în mișcare puternicul aparat al statului în cestiuni secundare, cari pot fi judecate la alte foruri, nu este permis se producă în cetățeni convingerea că s'a lucrat fără destulă premeditare, s'a lucrat în esces de zel.

Și asupra nóstră procederea guvernului face impresiunea unui esces de zel.

Esces de zel e și inscripțiunea însași dară pre tineri i scusă etatea și entusiasmul propriu junimei. Escesul de zel din partea unui guvern totdeuna trebue se insufle serióse îngrijiri, și între împrejurarile de aȡi seriόse îngrijiri ne cuprind și pe noi nu pentru sórtea tinĕrului din cestiune, ci pentru pornirea, care se manifestă în acéstă afacere.

Revista politică.

Legile politice-bisericesci.

In fóia oficială se publică ordinațiunile ministrilor cu privire la punerea în aplicare a legilor politice-bisericesci.

1. In ordinațiunea generală dată din partea întregului minister sĕ face cunoscut, că consiliul de ministri a hotărît în ședința dela 9 Iuniu, sĕ pună în aplicare cu 1 Octombre 1895 articlul de lege 31 din anul 1894 relativ la dreptul matrimonial. Sĕ provócă la §. 148 din legea amintită, în puterea căruia legea intră în vigóre numai la un an după promulgarea ei, guvernul însĕ are dreptul s'o pună și mai nainte în aplicare. De acest drept sĕ folosesce acum guvernul parte, ca se pună odată capĕt agitației confesionale, parte ca sĕ între de odată întregul complecs de legi în vigóre; în acéstă privință încă s'au luat disposițiuni. Ordinul e subscris în numele guvernului de ministrul Bánffy.

2. Al doilea act eliberat de întregul guvern și subscris de Bánffy privesce specialele disposițiuni pentru introducerea cu 1 Octombre a legilor politice-bisericesci și în Fiume.

FOIȚA

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

3021. 1789.

Adaugere.

In tréba scrierii de prin prejur, care încă la 14 Februarie a. c. supt Nro, 372, în tréba a lui Mihail Hold, celui ce au primit de 5165 de zloți, și 50 de cr. lucruri sau marfă de vênȡare dela Anton Kenik negociantul al armadiei, și cu banii din marfa vêndută primiți au fugit din Timișóra, ș'au fost afară dat, este încă și acésta de vestit cumcă numitul Mihail Hold este făcĕtor de pantlici, și fără de muierea a lui, și 5 copii este încă și sora a muierii lui cu el fiind schiópă de un picior, are încă și o cocia cu trei cai, și în vremea de vară pórtă o haină nemțasce (roc) acum de postav în fața murg vinetă, acum în fața argintului.

3023. 1789.

A unuia cu modrul înșelăciuni de 7735 de zoloți făcĕtoriul de datorie, și la 13 Martie a. c. din Beciu, prin Purhers-Torf fugitului bărbat;

Acesta sĕ numesce Mavouix, nălțimea statului alui este de 5 și un jumĕtate de șuh, trupos și în față alb, și strìcat de vărsat, sau de bubat, și ochii lacrimos, pĕri plaviți, și borzos tare, încă și la barbă este plăviț; bĕtrân de 34 de ani, din ném franțuzesc este chiar născut, știe puțintel și nemțesce dară așa, cât grăind așa, acțĕnturile cele franțusesci fórte bine se dovedesc, din cuvêntarea a lui, are lângă sine și un pașuș nelegiuvit, către Turin povățuitor spunênd el că acesta îl are el dela solul stăpânul sĕu, hainele lui care le-au aflat cu sine, sunt mai cu samă tóte cu atlas, și barșon, la poștă și-au dat alt nume Perier.

3478. 3681. 1789.

Scriere de prin prejur

a unui jidov, anume Prețlav Gașpar Iacob, carele locuind în dominiumul Berlin, și făcênd multă datorie, la 4 Martie a. c. au fugit.

Acest Gașpar Iacob, născut din Prețlav, avênd 45 de ani, este mic și slab în statul, trupului sĕu slab la față, la nas mare, la pĕr roșu, pórtă paroca și are și mustețe, și tabacul cel de nas fórte tare îl trage, pentru aceea pórtă și o tabachere mare cu sine, și vorbesce fórte umilit, lângă care și cu mâna sa neîncetată arată semnele cuvintelor, umblă direpț și cu mândrie, pórtă o haină nemțască (Iberroc) în fața olivilor, cu nasturi mari și galbeni, și supt acésta un roc cam galben și nadragi negri.

Scriere de prin prejur

a lui Anton Fux, carele cu încredințați 500 de zloți prin stăpânul ceu fleșer Ignaț Kaffmann din Gedosdorf din dominimiul Șenvoruer au fugit.

Acest Anton Fucs, este născut din Bohemia din Șromiți, la stare de mijloc, la pĕr fórte deschis, la față slab și de bube semnat, grăiesce curat nemțesce. Banii aceia, cari i-au fost dat stăpânul sĕu ca sĕ plătéscă vitele cele cumpĕrate au fost, întregi și jumĕtate de soferendori galbeni împĕrătesci, aggio taleri și doaozeciarnici.

Imprejurată scriere lucrurilor,

și sculelor celor care la 10 Aprile a. c. la 9 ciasuri séra, cu înșelăciune scoțindu-le furul dela altă față s'au furat, adecă:

O păreche de cercei, cu briliant îndoit, făcuți.

Un ac iarăși tremurător fără de o parte lui, cu un galant de briliant în fața roji.

Un inel în fața roji cu brilianturi îndoit, și îndoit carmajinit, care au plătit douĕ mii, și jumĕ-

3. Inmediat după acestea urméză ordinaţiunea ministrului de interne, Desideriu Perczel, relativă la introducerea matriculelor de stat. Ea conţine în detail tóte datorinţele funcţionarilor însărcinaţi cu purtarea lor. Concursele s'au escris deja precum am arătat în fóia nóstră, şi în Iuliu vor urma denumirile conducĕtorilor de matricule.

4. In al 4-lea rĕnd urméză ordinaţiunea ministrului de justiţie, Alecsandru Erdély, relativă la căsătoria civilă. Ea conţine în detail tóte dispoziţiunile, de cari are sĕ se ţină respectivul funcţionar al stării civile.

Căsătoria civilă are sĕ se facă într'un local oficios, care trebue sĕ fie curat, şi în timpul oficiării liber, ca sĕ nu se conturbe de loc „solemnitatea căsătoriei“; dacă pretind cei-ce se căsătoresc, — cine scie din ce motive — funcţionarul póte eschide publicul d'a lua parte la sĕvĕrşirea căsătoriei.

Este necondiţionat necesar, ca cei ce vreau sĕ se căsătorescă (mirele şi mirésa) sĕ vină în persónă şi deodată înaintea funcţionarului stării civile, unde în presenţa a doi martori au sĕ declare personal, că vreau sĕ se căsătorescă. Funcţionarul întrébă mai întâiu pe mirele, apoi pe mirésa în limba magiară, dacă vrea sĕ se căsătorescă cu N. N Dacă amêndoi au dat o declaraţiune afirmativă, funcţionarul dă în limba magiară urmatórea declaraţiune: „Eu vĕ declar pe basa identicei D Vóstre enunciaţiuni în sensul legei de căsătoriţi“. Funcţionarul e obligat, sĕ se presinte la actul oficios cu o eşarpă pe la brâu în colorile naţionale (magiare se înţelege) şi într'un costum cât se póte mai acomodat, dacă se póte în costum „Attila“; şi sĕ aibă grije, ca încheierea căsătoriei sĕ se facă cu solemnitatea recerută şi cu seriositatea corĕspundĕtóre însemnătăţii ei“.

Apoi se mai ḑice în ordinaţiune din cuvênt în cuvênt: „Cu tóte acestea nu e nici decum permis funcţionarului, sĕ dea sĕ se înţelégă, că căsătoria civilă ar fi o imitaţie a ceremonialului bisericesc şi că el reţine pe căsătoriţi dela căsătoria bisericéscă. Funcţionarul civil este după încheierea căsătoriei obligat, sĕ facă atenţi pe cei căsătoriţi, că prin căsătoria civilă ei încă nu au satisfăcut datorinţelor lor religióse.

Ne aducem aminte că la propunerea contelui Aladar Andrássy cu învoiala fostului ministru Szilágyi, s'a primit în lege dispoziţiunea (§. 148), care declară într'un mod academic, că prin dispoziţiunile legii datorinţele bisericesci n'au sĕ fie atinse de loc. Pe basa acestui § s'a impus funcţionarului civil datorinţa, sĕ înveţe pe cei căsătoriţi, că cu căsătoria civilă n'au satisfăcut şi căsătoriei religióse. Aceeaşi tendenţă urmăresce şi o altă dispoziţiune din ordinaţiune, care face posibilă căsătoria civilă atunci, când căsătoriţii au timpul potrivit sĕ priméscă inmediat şi binecuvêntarea bisericéscă; sĕ înţelege, că acésta dispoziţie privesce numai căsătorii, la cari nu esistă nici o pedecă canonică şi căsătoriţii doresc de voie liberă sĕ priméscă binecuvêntarea bisericei.

S'a amintit în ordinaţiune si casul, când cei ce vreau sĕ se căsătorescă n'ar sci limba magiară: se va lua îndată un tălmaciu jurat, o împregiurare, care trebue notată în registru. Statul nu pretinde pentru însemnata funcţiune nici o despăgubire (remuneraţie); liber de ori-ce cheltuială póte fie care cetăţén, sĕ închee singura căsĕtorie recunoscută ca valabilă din partea statului, şi diferitele biserici nu sĕ pot plânge, că statul stabilesce un fel de concurenţă materială. — Astfel sĕ eprimă foile guvernamentale.

5. Ministrul de culte şi instrucţiune publică, Dr. Wlassics, în înţelegere cu colegii sĕi dela justiţie si interne încă dă o ordinaţiune, prin care ridică espres din vigóre renumita ordinaţiune de rebotezare a lui Csáky din 23 Februariu 1890, care a dat ansă la marea reformă politico-bisericéscă. Acéstă ordinaţiune a lui Csáky e de prisos acum, când religiunea copiilor, cari ies din căsătoriile micste, este regulată într'un mod, care nu lasă nici o bănuială; acum, când părinţii au voiă liberă sĕ încheie căsătoria după libera lor înclinare. Ce-i drept biserica catolică a reuşit, sĕ facă sĕ se retragă acéstă ordinaţiune a lui Csáky, dar ea o'a plătit scump si Ungaria îi este fórte recunoscĕtóre, pentru că ea a câştigat un drept matrimonial civil modern şi matriculele de stat. — Tot foile guvernamentale sĕ esprimă estfel,

6. Ministrul de justiţie va mai da neste ordinaţiuni scurte asupra dreptului matrimonial. Una din acestea privesce luarea în primire a actelor din procesele divorţiale, prin funcţionarii statului dela autorităţile bisericesci, cari au purtat până acum matriculele. Competenţa acésta a funcţionarilor civili începe tot cu 1 Octombre 1895. Foile guvernamentale laudă deosebita consideraţiune a ministrului faţă cu biserica şi din punctul acesta de vedere. Ele ḑic, că în întréga ordinaţiune nici nu sĕ amintesce posibilitatea, că un for bisericesc ar refusa edarea actelor. Sĕ ḑice numai simplu, că forurile bisericesci în sensul §. 137 art. de lege 31 din anul 1894 (legea pentru dr. matr.) de tóte instanţele au se trămită procesele curente de încredinţare şi de divorţ la tribunalele regesci competente. Numai în §. 3 al ordinaţiunei sĕ află un pasagiu, care s'ar putea aplica la casul de refusare al actelor: sĕ ḑice acolo: „Dacă actele sosesc la tribunalul regesc competent într'un timp, când procesul s'a început deja la tribunal, actele procesului pendent sĕ se incorporeze la celelalte şi despre acésta sĕ se încunoştiinţeze părţile.“

De aici sĕ vede fără îndoélă, — ḑic foile guvernamentale, — că în casul de colisiune cu forul bisericesc procesul are, sĕ se încépă fără nici o consideraţie la anteacte simplu la tribunalul statului, a cărui putere judiciară acum singură singurică este competentă. Acésta e adevĕrata despărţire care prin reforma politică bisericéscă a făcut un escelent serviciu nu numai în cestiune de procese, ci şi în alte cestiuni de competenţă d'intre stat şi biserică.

Astfel foile guvernamentale.

* * *

Ghiarĕle vulpii din sac trebue sĕ se vaḑă în totdéuna; a fost şi este lucru evident, că prin legile politice bisericesci sĕ ocrotesc şi sĕ vor ocroti în linia întâi interesele ovreilor. Faptul următor luat din „Neues Pester Journal“ justifică pe deplin aceste afirmaţiuni: Sĕ scie că în anul 1885 s'a împărţit tótă ţara cam *în 500 de cercuri matriculare israelite.* Fie-care cerc a trebuit, sĕ-şi institue un rabin sau un substitut de rabin, ca sĕ pórte matriculele. Mai mulţi d'intre aceşti conducĕtori de matricule au creḑut, că cu introducerea matriculelor de stat posiţia lor e ameninţată şi de aceea s'au adresat către cancelaria generală a israeliţilor, care sĕ află în Pesta, ca sĕ le dea deslușiri. Ei au şi primit rĕspunsul dorit: Că adecă introducerea legilor politice-bisericesci nu alteréză intru nimic posiţia conducĕtorilor israeliţi de matricule; ei rĕmân în posesiunea matriculelor purtate de ei şi sunt espres îndreptăţiţi, sĕ dea estrase din aceste matricule; mai departe vor rĕmâné în vigóre şi acele ordinaţiuni, cari reguléză drepturile conducĕtorilor israeliţi de matricule faţă cu comunele israelite. — Aferim: Dar óre de ce sunt mai buni rabinii israeliţi decât preoţii creştini fie ei de ori şi care confesiune ar fi.

Lucrul e lesne de înţeles: „Das geld regiert die Welt“ adecă cei cu bani stăpânesc lumea! Trist, de zece ori trist, că e aşa!

* * *

Fostul ministru de finance şi şeful partidei liberale din dieta Austriei, Dr. de Plener şi-a depus mandatul de deputat. Acest fapt a produs mare sensaţie în cercurile politice din Viena. Motivele, cari l'au îndemnat la acest pas însemnat sunt: 1. Purtarea membrilor din partidul liberal faţă cu dênsul Acestia nu numai, că nu l'au susţinut, ci l'au părăsit. 2. Mai mult, sĕ ḑice, că a influinţat asupra lui Plener imputarea, ce 'i-a făcut-o împĕratul cu ocasiunea audienţei de despărţire, imputarea, că tocmai sub Plener s'a trăgănat votarea budgetului. 3. Mai deprimătóre pentru Plener a fost conclusiunea, ce şi-a scos-o el din mai multe espresiuni ale împĕratului, că cestiunea partidei liberale în Austria s'a dus pe copcă nu numai pentru moment, ci şi pentru un timp mai îndelungat.

Se ḑice, că împĕratul i-a promis Drului Plener, cá-l va denumí în curênd ca ambasador.

* * *

Deputatul antisemit din Viena, Dr. Lueger a ţinut în dieta austriacă un discurs înfocat contra politicei magiare. El protestéză, contra preponderanţei, ce o esercită guvernul unguresc în tóte afacerile politice şi economice ale statului austro-ungar. Aduce ca esemplu evident cestiunea cu Kálnoky — Bánffy şi Agliardi. El e de părere, că acéstă influinţă a ungurilor vatămă vaḑa statului, cu deosebire pentru orient. „Cum sĕ trăiască — ḑice el — regatul României, cu noi în bune relaţiuni, când scie, că în Austro-Ungaria are acea partidă cea mai mare influinţă, care apasă naţiunea românéscă fără nici un scrupul şi consideraţie?“; şi într'alt loc sĕ esprimă. „Domnesce o partidă, care apasă pe români în modul cel mai fără scrupul, ba aruncă în temniţă şi pe bărbaţii credincioşi împĕratului, e partidă, care e un pericol imminent pentru dinastie şi imperiul întreg“. După ce în tot discursul a întrebuinţat termini fórte aprigi propune următórea resoluţiune: „Sĕ sĕ provóce guvernul, sĕ pâşiască energic contra ingerinţelor guvernului unguresc pe tóte terenele vieţii politice şi economice şi sĕ apere cu tótă energia tóte ţĕrile de pe teritoriul corónei faţă cu Ungaria!

Prim-ministrul Austriei, contele Kielmansegg regretă discursul înflăcărat al lui Lueger. El va cultiva relaţiuni de prietinie cu guvernul unguresc, dar când va simţi necesitatea, va păşì cu energie pentru interesele ţĕrilor din coróna habsburgică.

* * *

Tótă lumea s'a aşteptat, ca pomposelor sĕrbători de pace dela Ham-

---

tate de zloţi

Furul acesta sĕ numia Fon Viaşeviţ, şi spune cumcă ar fi din Edeburg din ţara unguréscă, şi trăiesce din bunul seu, arĕta ca când ar fi numai de 28 de ani bĕtrân, dară tot a fost cevaşi mai bĕtràn, la stât era de mijloc şi slab, avé pĕr deschis barnaci, şi tare împuteriţi, şi de-i dirept întru o pantlică înfăşuraţi, Tupeoa şi Buchelele avé dirept tăiate, spânḑurând la obraz, la faţă lunguliu şi prunet, adecă barnaci, dară era puţintel cu suliman roşu văpsit în faţă şi gengenele după negrimea feţii văpsite, avea un nas lung şi de vêrf ridicat peste care avea el un flaster negru în lungul nasului pus, şi acésta póte ca pentru vre-o întêmplare pórtă; In haine; pórtă un căput lung de moldon în faţa mierie deschis, cu bumbi mari şi galbeni, nădragi galbeni şi cisme nemţesci, şi o cârpă albă la grumazi, cu şpiţuri (sau cipci) pălăria rotundă cu pantlică négră încinsă, el grăiesce chiar după modrul cĕlor din ţara nemţéscă.

2068. 1789.

Scriere de prin prejur

a sculelor şi hainelor, care în anul acest curgĕtoriu în luna lui Februarie în 13 ḑile afară din linia Meţlenesc Dorfului dintru sac de piele, adecă (Parnajac) sau furat.

1-mo. O părĕche de haine nouă cătănesci cu bumbi albi, şi cu capagi roşii pe din afară un pieptar roşu şi nădragi albi aceste sunt făcute de postav franţuzesc fain şi blanite cu mătasă din lăuntru.

2-do. Un căput nou murg, din postav englezec.

3-tio. O haină nemţéscă adecă (Frac) în faţa argintului, de postav franţuzesc, blănit cu blană asemenea postavului sĕu şi cu bumbi împletiţi.

4-to. Un pieptar de Moldon englezesc cam vênăt, şi cruciş cu trasuri albe şi roşii ţesut.

5-to.Un manşester negru, şi

6-to. O părĕche de nădragi de picuet alb.

7-timo. Cinci cămeşi faine cu şapodel fără de Taţli.

8-tavo. O cămaşă cu taţli şi cu slovele I. A. şi Nro. însemnată.

9-no. Şepte năfrămi roşii, şi

10-mo, Şase năfrămi vinete.

11.mo. Opt năfrămi de grumazi cu I. şi A. însemnate.

12-mo. Doi ştergari în mijloc roşii, şi la capete netedi.

13-mo. O căciulă de nópte.

14-mo. O părĕche ştrimfii cămaşil.

15-mo. Un ştergar de masă cu slova I. A. însemnat.

16-mo. Un lepedeu de pat de pielea cerbului şi pantlică albă tivit.

17-mo. Douĕ perini cu feţe albe.

18-vo. O haină mare pentru pieptenat, şi alta mai mică (adecă putermantel).

19-no. Douĕ părĕchi de ştrimfii de aţă cu slova I. şi A. însemnate.

20-mo. Un port de eppe.

21-mo. Douĕ părechi de ştible (cismele nemţesci) fără sufulcătură, şi cu cătărămi din dĕrĕpt întocmite

22-do. Bucălariu de piele, în care au fost scrisórea a domnului Oberşt Lambati, a domnului Lanc secretariului răsboinicesc al grofei a lui Franz Haisenştan din ţara nemţéscă al baronulut Reţerin, şi la baronésa lui Krauze, împreună cu psaltichia de musică.

23-tio. O legătură pentru mustra spalirurui.

24-to. O specificaţie a pometurilor celor din ţara strĕină, care era într'un sac de piele négră aşeḑate şi legată.

A lui Mihail Hold, căruia încredinţànd Anton Kenih vênḑăteriul de haine, şi Mihail Gernţt Maier liferant al taberii cei împĕrătesci multe feliuri de lucruri sau scule de preţ mare ca sĕ le vênḑă împreună cu tótă casa sa şi cu sluga sĕu, neplătind preţul lucrurilor celor lui încredinţate, au fugit din Timişóra.

(Va urma.)

burg şi dela Kiel sě le urmeze o atmosferă mai liniştită politică. Nu sciu, cum se face, însě în cele mai estinse cercuri esistă un sentiment închis, care îţi dă sě înţelegi, că situaţiunea actuală politică a Europei nu-ţi oferă tocmai tihna cuvenită. Sě inţelege, că în general duşmăniile sě reduc până acum numai la lupte de gazete, însě ministrul de rěsboiu al Franciei a intrebuinţat intr'o comisiune întrunită pentru afacerile armatei espresiunea, că un rěsboiu universal póte sě irupă în tot momentul. Deşi ministrii de rěsboiu cam ameninţă cu vorbe d'astea, pentru-ca sě li se voteze creditele cerute, totuşi trebue sě recunóscem, că în espresiunea amintită sé cuprinde şi un simptom nu tocmai liniscitor pentru situaţia politică de astădi.

* * *

Fóia oposiţională sêrbéscă „Straza“ din Neusatz comunică cu mare bucurie scirea, că M. S. Regele Ungariei s'a îndurat a sancţiona statutul de pensiune lucrat de *congresul bisericesc sêrbesc* pentru preoţii sêrbi greco-orientali, pentru věduvele şi orfanii lor, mai departe statutul de pensiune pentru amploiaţii şi profesorii acestei biserici. După 20 de ani nefructiferi, dice amintita fóie, — acesta este cel d'intâiu semn, că puterea statului începe sě inaugureze o nóuě direcţiune, luând în considerare dorinţele şi trebuinţele îndreptăţite ale sêrbilor. Fóia e convinsă, că acesta e numai începutul, şi că celelalte vor urma într'atât, încât va fi possisibil fără d'a vătěma interesele statului. Dice mai departe, că poporul sêrbesc mulţămit va forma cel mai puternic stêlp al statului unguresc, căci interesele némului unguresc şi sêrbesc sunt identice. Baronul Bánffy este cel d'intâi prim-ministru unguresc, care îşi dă silinţa sě judece drept, sě considere şi sě respecte dorinţele congresului bisericei sêrbesci.

Fóia esprimă mulţămită pentru acésta regelui, şi guvernului. — Diarele guvernamentale reproduc aceste rênduri cu mare satisfacţie.

* * *

In Sêrbia ér e vorba de o crisă politică: Sě dice, că guvernul şi-a presentat în Lunia trecută demisiunea înaintea regelui, pentru că guvernul vrea sě convóce scupcina la Nisch, ér regele nu sě lasă de intenţia d'a o convoca la Belgrad. Regele a refusat deocamdată primirea demisiei, pentru că motivele n'ar fi destul de ponderóse. Cu tóte acestea în cercurile competente sě vorbesce, că cabinetul actual chiar în decursul acestei sesiuni va trebui sě facă loc altui cabinet în frunte cu Novakovici. La 19 Iunie a demisionat presidentul Scupcinei şi sě speră, că va demisiona şi vicepresidentul ei.

Mişcările din Macedonia şi demisiunile din Sêrbia nu prea au fost, nici nu prea sunt semne liniştitóre pentru peninsula balcanică. Tot aici s'a aprins mai totdéuna cea d'intâiu schinteie.

* * *

Atenţiunea politică, după cum sě póte vedea şi din cele amintite mai sus, este îndreptată asupra peninsulei balcanice. Sě comunică din Sofia, că pórta (guvernul turcesc) e fórte conciliantă. Guvernul bulgar a cerut prin o notă dela cel turcesc o despăgubire de 10000 franci pentru acei cetăţeni bulgari dela graniţă, cari au fost răniţi prin invasiunea soldaţilor turci. Pórta încă nu s'a pronunţat asupra acestei cereri; marele vizir însě contestă că ar fi întărit trupele dela graniţă şi că ar fi dat deosebită plenipotenţă comandantului de corp. Din contră pórta nutresce faţă cu Bulgaria cele mai amicale şi mai bune intenţiuni. Din cele de păn' aici sě póte aştepta, ca sě se împace relaţiunile dintre Bulgaria şi Turcia.

Sě vorbesce că puterile mari i-au dat Bulgariei o admoniare seriósă ca sě nu escite cestiunea macedoneană.

Mîţa cu clopot.

(Tl.) Intr'una din şedinţele dietei unguresci, care a urmat după sancţionarea legilor politice-bisericesci guvernul a declarat, că acestea se vor pune în aplicare cel mai târdiu la 1 Decembre 1895. Un membru marcant din oposiţie a făcut observarea, că el e sigur, că ministeriul va cere dela cameră amênarea terminului. Siguranţa deputatului acum, după ce au început sě se publice diferitele ordinaţiuni în fóia oficială, — ceea ce am arătat şi în diarul nostru, — s'a dovedit de fórte problematică. Firesce, deputatul oposiţional s'a gândit la enormele greutăţi, pe cari trebue sě le învingă un guvern înainte de a pune în aplicare nisce legi atât de radicale şi cardinale. S'a gândit la timpul cel scurt, care îi stă guvernului la disposiţie, pentru-ca sě pótă pregătí nenuměratele disposiţiuni şi mulţimea de paragrafi absolut indispensabili pentru procedura în practică a legilor. Tóte bune: Membrul din oposiţie însě, precum arată faptele şi spre durerea nóstră, s'a înşelat. Toţi ministrii fără deosebire s'au pus pe o muncă de fer şi din acéstă causă le succede, ca sě pună legile în aplicare cu dóuě luni deja înainte de terminul indicat. După stăruinţa energică, pe care totdeauna au avut-o guvernele unguresci în cestiunea legilor politice-bisericesci, strădania ministrilor este o consecuenţă logică. Dar sě ne întrebăm acum sincer: După sancţionare făcut-au ei vr'un svon, pentru-ca sě anunţe prin fanfare sunătóre, că cu diua cutare legile vor intra în vigóre? Trimis au ei în tóte cuiburile Ungariei miţe cu clopote, ca sě alarmeze lumea şi s'o facă atentă asupra timpului când are sě se întêmple evenimentul într'adevěr mare?

Rěspunsul drept şi sincer trebue sě fie: Nu. Toţi ministri, ómeni cuminte, au tăcut şi au făcut. Fie-care d'intre ei s'au retras linisciţi în birourile lor, au împărţit lucrul pe la lucrătorii angajaţi, au muncit aceştia, au muncit şi ei, ca sě ajungă mai repede şi mai sigur la resultat. Aşa a şi fost; fóia oficială a statului o dovedesce pe deplin.

Multora li se va părea la început, că noi am descris acéstă procedură a guvernului, ca sě-i facem acestuia panegirice ecsagerate. Mulţi alţii, mai agiamii, dar mai îndrăsneţi, ca sě nu întrebuinţez vre-un termin indecent, — termini, cari de altcum constituesc caracteristica essenţială a altei foi, — ne vor arăta massei cu degetul strigând în gura mare: Priviţi pe trădătorii; uitaţi-vě la ei, cum sě întrec, ca sě aducă osanale guvernului asupritor! Nu vedeţi, că şi ei, prietenii magiarilor, sě bucură din suflet, că i-a succes ministeriului, s'aplice legile din cestiune mai curênd?! Şi câte şi mai câte invective de natura asta — sě înţelege esprimate într'un mod şi mai drastic, nu vor scorni acei ómeni, a căror singură şi unică meserie constă în calumnii temerare şi nejuste!

Noi însě nu i-am băgat, nu i băgăm şi nu-i vom băga nici odată în samă, întâiu, pentru-că n'am avut şi n'avem pe cine, al doilea pentru că suntem pe deplin convinşi şi esperienţa o a dovedit într'un mod escelent, că şi în politică adevěrat şi prea adevěrat e proverbul românesc, că „găina, care cotcorogesce sara, diminéţa n'are ou“. Aşa a fost, de când e lumea, şi aşa va fi şi pe viitor.

Dacă am arětat, cum a sciut guvernul să lucre în tăcere şi cu energie, fără sě bată doba, la ordinaţiunile necesare pentru aplicarea legilor, o spunem sincer, că nu o am făcut, pentru ca sě-l lăudăm şi sě-i facem osanale, pentru-că nóuě ni se rupe inima rěu, — un lucru care l'am declarat în totdéuna, — când siliţi suntem, sě ne convingem, că visurile de odinióră ale nepretinilor nostrii cu legile bisericesci în curênd au sě devie fapte; şi nedrepţi au fost şi sunt aceia, cari şi îndrăsnesc, sě ne conteste nóuě acéstă convingere declarată.

Am zugrăvit însě tactica guvernului şi o vom zugrăvi, pentru ca sě lămurim odată şi sě încercăm cel puţin a convinge „mulţimea seducibilă“ asupra cestiunei: Cum trebue şi cum nu sě póte face altfel politică!

Esperienţa din istorie şi esperienţa proprie m'au convins, că nicăiri ca în politică nu sě impune mai tare un fel de muncă statornică şi plină de energie, dar în tăcere şi linisce.

Câţi mari bărbaţi de stat am audit eu vorbind prin parlamente, n'am observat sě facă vorbă multă şi sě strige în gura mare, ci toţi fără deosebire vorbiau încet, scurt, precis şi logic. Nu e vorbă însě şi nu pot tăgădui, căci aş contradice istoriei, că vin în viaţa popórelor momente, când alţii, nu politicii serioşi, însě la îndemnul acestora, fac gură mare prin popor, ca demagogi, pentru ca sě-i pregătéscă pentru un scop bine precalculat. Sě înţelege de sine, că politicii adevěraţi şi serioşi sunt cei dintâi normativi, şi numai la sfatul şi sub controla strictă a acestora îşi încep şi îşi continuă demagogii activitatea lor.

Sě înţelege de sine, că tot acei politici, cari lucréză în tăcere şi cu zel, tot adevěraţii politici serioşi au singuri capabilitatea şi dreptul sě hotărască momentul, când trebue sě încépă activitatea demagogilor, ca sě pótă fi folositóre.

Ce-i drept, că aprecíarea acestui moment în viaţa popórelor este lucrul cel mai riscat şi cel mai greu, care póte sě esiste!! Cel ce a pătruns în secretul de aur al evenimentelor istorice nu va îndrăsni, sě mě contradică. Faptul nu numai categoric, dar şi apodictic, pe basa istoriei se presentă astfel: Politicii maturi, serioşi, liniştiţi şi muncitori trebue sě premérgă neapěrat demagogilor nu totdeuna serioşi, nu totdeuna maturi şi cu atât mai puţin liniştiţi. Numai şi numai în chipul acesta sě póte aştepta un resultat favorabil. Dacă însě sě întêmplă tocmai contrarul: Dacă demagogii, cum or fi ei, premerg şi o iau înaintea politicilor maturi şi serioşi, atunci reuşita este în gradul superlativ problematică, ba uneori resultatul cu totului tot contradictoric opus scopului într'adevěr cu bună credinţă intenţionat

Păn' acum sě póte dice şi despre noi românii: *Ut figura docet.* . . .

. . . .

Premiţênd aceste afirmaţiuni scóse din esperienţele, ce ni le dă istoria trecutului şi a presentului, las sě judece „mulţimea seducibilă“ şi până acum esploatabilă şi peste cap esploatată, care din cele dóuě proceduri politice la noi românii s'a dovedit păn' acum mai matură şi mai cuminte.

Sě scie mai departe, că prietinul îţi spune ce faci, duşmanul însě te învaţă, ce trebue sě faci. Étă pentru ce am amintit noi procedura guvernului unguresc în cestiunea legilor bisericesci, ca sě învěţăm dela el, sě-şi facă fie-care la locul sěu datorinţa muncind cu stăruinţă şi cu seriositate, dar nici decum strigând în gura mare şi alarmând lumea cu planurile lor puţin precugetate

A fost de când e lumea, este şi va fi un adevěr incontestabil:

„In politică mai curênd ca în ori şi ce altceva mîţa cu clopot nu prinde şóreci“.

*

Ér acum, iubiţilor cetitori: *Cherchez la femme*, şi gâciţi dvóstră, cine e mîţa cu clopot la noi Românii?!

Noutăţi.

Interesant. Făcêndu-se nouě săpături la Adam-Klissi, s'a găsit la o adêncime de doi metri, un capac de mormênt, compus din patru părţi, de piatră şlefuită. Piatra s'a păstrat bine şi e sculptată în mod artistic cu diferite flori.

Pe o parte a capacului se cetesce, în litere gravate, următórea inscripţie în latinesce:

„Zeilor nemuritori, Luciu Emiliu Verus din legiunea XIII gemina, a trăit 9 ani şi 8 luni cu Elia Marchina, nevasta sa. Modestus Emilius Verus, în timpul proconsulului Emilius Verus, fiului din partea tatălui. A bine meritat dela tatăl“.

Capacul acesta de mormênt datéză prin urmare pe timpul lui Vespasian, în secolul al 3-lea după Christos.

* * *

Concertul instrumentul dat Miercuri (3 Iulie n.) în „Hermansgarten“ din partea dlor: Prof. Raymund Drescher, Iohann Wimetal, Robert Seifert şi Karl Scharf, — membrii ai orchestrei dela opera din Pesta, — a fost fórte frumos. Rar are omul ocasiune sě audă Waldhorn quartette, pentru că nici nu e lucru uşor. Dibăcia concertanţilor a ieşit la ivélă cu deosebire în pct. 6 din program Waldandacht de Abt, şi pct. 9: Pilgerchor (corul peregrinilor) de Richard Wagner, Ar fi de dorit, ca publicul sibian pretins atât ne musical sě nu lipsiască dela astfel de ocasiuni, ci sě încuragieze pe concertanţi, cari vin din depărtare cu mari spese, ca sě le procure plăceri nobile.

* * *

Ţarului Nicolae i-au dat medicii sěi într'o di sfatul sě se lase, sě fie frecat pe spinare. Ţarul nu avea nici un om în giurul sěu, căruia sě-i încrédă acéstă operaţiune însemnată. Ajuns în dilemă s'a decis sě-i scrie lui Frideric Wilhelm IV şi sě-l róge, ca sě-i trimită câţi-va suboficeri prusieni la Petersburg. Suboficerii îşi făcură datorinţa, cum sě cade; cura terminată, ţarul îi rěsplăti galant şi-i trimise îndărăt în Prusia. Intrebând Frideric Wilhelm IV pe ţarul mai târdiu pentru ce n'a încredut operaţiunea nici unui rus, rěspunse stăpânitorul tuturor muscalilor: „Câtă vreme mě uit eu în ochii ruşilor mei, tóte merg bine, dar tot n'aş cuteza, sě-i las sě facă ceva la spatele mele“.

* * *

O cestiune de drept. Un turc pe cât de bogat, pe atât de sgârcit din Beirut, care nu mai putea vedea cu amêndoi ochii, sa hotărît sě sě supună unei operaţiuni. Spre scopul acesta a întrat în pertractări cu un medic, care a declarat, că pentru o mie de mărci îl face sě vadă. Medicul a rěuşit, sě-i opereze un ochiu cu mare succes, dar când era sě s'apuce de al doilea, pacientul a declarat immediat, că el cu un ochiu vede destul şi că mai bine rěmâne chíor, decât sěrac. El sě oferì sě plătéscă ½ din preţul, cu care sě învoise adecă 500 de mărci (300 fl.) Medicul însě şi-a pretins mia întrégă din motívele, că el a fost gata, se opereze şi al doilea ochiu, şi că conform promisiunei l'a făcut sě vadă — e indiferent, că cu amêndoi sau numai cu un ochiu.

Tribunalul are sě decidă.

* * *

Hazliu. Pe un ţigan îl condamnase la spânzurătóre. Veni diua când era sě-'l spânzure şi ţiganul fu dus către locul unde erau furcile. Când sě sui pe scară, îşi puse luleaua lângă piciorul scărei şi se urcă amărît în sus. Când era gata sě-i pună ştréngul în grumazi sosi deodată o scire dela împěratul, că ţiganul a căpětat ertare — era scăpat dar cioroiul.

Cum se scoborî de pe scară, drept la pipă se duse şi începu sě tragă gros din ea, că se cam stinsese. Nĕcăjit, ţiganul se resti către cei de faţă:

Mĕi drace! cu gluma vóstră era sě mi se stingă luleua.

Nr. 92/895 szhoz közgb. [91] 1—2

CONCURS.

Comisiunea economică a comitatului Sibiiu publică, că sunt de a sĕ conferi deocamdată pe anul scolar 1895/6 4 stipendii şi anume unul de 400 fl., unul de 200 fl. şi douĕ de câte 100 fl. la elevi dela vreuna scólă specială de economie din patrie.

La stipendiul de 400 fl. pot concura numai atari competenţi, cari au absolvat cel puţin 4 clase gimnasiale sau ale altei scoli egale cu gimnasiul, la cel de 200 fl. numai atari, cari au absolvat cel puţin douĕ clase gimnasiale, reale sau civile, pe când la cele doue stipendii de câte 100 fl. pot concura atari, cari sunt cualificaţi pentru primirea în gimnasiu sau în altă scólă egală cu gimnasiul, sub înţelegându-se că competenţii la cele douĕ stipendii de 400 şi 200 fl. au sĕ frecuenteze o scólă specială superióră din patrie, éră competenţii la stipendiile de câte 100 fl. scóla economică din Mediaş sau altă scólă specială analogă din patrie.

Concurenţii, cari în tot casul trebue sĕ apărţină acestui comitat, au sĕ-şi substérnă rugările provĕdute cu documentele despre studiele lor teoretice şi practice şi despre indigenat până în 1 August 1895 st. n. la 2 óre d. a. la vice-comitele comitatului Sibiiu ca president al comisiunei economice.

Sibiiu, în 21 Maiu 1895.

Comisiunea economică a comitatului Sibiiu.

Nr. 317—1895 [89] 2—3

CONCURS

Posturile învĕţătoresci la scólele nóstre confesionale din protopresbiteratul Orĕştiei din comunele mai jos însemnate, fiind parte vacante parte de nou sistemisate, pentru ocuparea acelora sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“, şi anume:

1. Binţinţ, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, lemne suficiente de foc.

2. Dêncul mare, salariu de 300 fl. v. a cuartir natural şi lemne de foc.

3. Dêncul mic, salariu de 300 fl. v. a. cuartir natural şi lemne de foc.

4. Gelmariu, salariu de 300 fl. v. a. cuartir natural şi lemne de foc.

5. Ludesci-Costesci, salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, şi lemne de foc.

6. Petreni, salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, şi lemne de foc.

7. Romos, postul al doilea salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

8. Romoşel, postul al doilea salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, şi lemne de foc.

9. Şibot, postul al doilea salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

10. Tămăşasa, salariu de 300 fl. v. a. cuartir natural şi lemne de foc.

11. Vinerea, postul al treilea (III) cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir în natură grădină, 2 stângini lemne de foc.

Dela concurenţi sĕ recere cu deosebire la cei de sub 1, 2, 7, 9 şi 11, sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în parochii ca sĕ-şi arete desteritatea în cântările bisericesci, fiind prospecte sigure de a primi onorar dacă pot înfiinţa şi conduce corul în biserică. Salariile se solvesc din cassa bisericii, în unele parochii cu dotaţiune din alodiul comunei, şi altele dela universitatea săséscă, în unele din repartiţie pe popor, — pretutindenea e însĕ asigurată încasarea regulată şi la timp.

Petiţiunile sĕ se înainteze la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Orĕştie, la 8 Iuniu, 1895.

Oficiul protopresbiteral al tractului Orĕştiei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Ivan,
adm. protopresb.

Nr. 362/1895 [85] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători din vacantele comune bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Têrnavelor se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. Blăşel, salariu anual 300 fl. v. a. solviţi în rate trei lunare anticipative, cuartir şi grădină de legumi.

Concurenţii la acest post au sĕ-şi producă documentele în original şi alesul sĕ ţină în Dumineci şi sĕrbători strana cu copii la liturgie.

2. Boian, salariu 300 fl. v. a. în bani solviţi în rate trei lunare anticipative, cuartir lemne de foc şi grădină de legumi.

Dela concurenţi se recere sĕ-şi producă atestatul de botez precum şi celelalte documente în original şi sĕ se presenteze odată în comună, spre a fi cunoscuţi poporului arĕtându şi desteritatea în cântările bisericesci.

3. Cetatea de baltă, salariu 300 fl. v. a. în bani solviţi în patru rate, cuartir şi grădina din jurul scólei.

La acest post dela concurenţi se recere, sĕ aibă esamen de cualificaţiune şi dacă învĕţătoriul ales va conduce corul în biserică, apoi poseḑênd scrisóre frumósă, aplicat în órele libere în cancelaria oficiului protopresbiteral, se va bucura de remuneraţiune în întreg viptul seu bani şi chiar alte venite, dealtcum sunt preferiţi clerici absoluţi.

4. Cerghidul mare, scolariu 300 fl. v. a. solviţi în şase rate, cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

5. Crăciunel, salariu 300 fl. şicuartir.

6. Sânbenedic, salariu 300 fl. şi cuartir.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, pre lângă condiţiunile speciale stipulate la unele comune de mai sus, vor avea a aşterne rugările de concurs instruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Küküllövár) până la terminul ficsat.

Cetatea de baltă, 1 Iuniu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului „Têrnava“, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran.
protopresbiter.

Nr. 516/895 [83] 3—3

CONCURS.

La scóla nóstră poporală cu trei învĕţători din Sadu devenind vacant un post sĕ escrie concurs pentru îndeplinirea aceluia cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Tel Rom“.

Emolumentele împreunate cu acel post sunt 300 fl. cuartir în edificiul scólei şi lemnele de lipsă pentru încălḑit apoi jumĕtate din venitul grădinei scolare.

Doritorii de a reflecta la acest post vor avé a-şi asterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Sibiiu, 1 Iuniu 1895.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 211 prot. 1895. [80] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Şeica mare, protopresbiteratul Mediaşului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau preste tot suma de 445 fl. v. a. statorite în şedinţa comitetului parochial din 30 Aprile a. c.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua la oficiul protopresbiteral şi la comitetul parochial.

Concurenţii au sĕ-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mediaş, la 10 Maiu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Romul Mircea,
adm. protopr.

Nr. 204 prot. 1815 [82[3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroch în parochia de clasa a III-a Moşna, sĕ publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 568 fl. 80 cr. despre care sĕ pot lua informaţiuni mai detaiate dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile concursuale, instruate în sensul legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mediaş, 3 Maiu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Romul Mircea,
adm. protopresb.

Nr. 464. [84] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante dela scólele elementare române gr.-or. din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Sebesului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Tel. Român“.

1. Sebeş, douĕ posturi învĕţătoresci fie care cu salariu anual de 400 fl. şi cuincuenalele legale. In acest salariu este computat şi relutul de cuartir.

2. Şugag, douĕ posturi, pentru clasa I. cu salariu de 300 fl. ér pentru clasa a II-a cu salariu de 520 fl. Fie-care învĕţătoriu mai primesce cuartir liber, 1 şi jum. stângini de lemne de foc şi folosirea grădinei scolare.

3. Lancrăm. cu salariu de 300 fl., cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

4. Daia rom. cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul scólei, jumĕtate din grădina scolară şi un stângin de lemne de foc.

5. Căpâlna, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

Petrifalĕu, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

Salariile în comunele 1—4 se solvesc în rate lunare anticipative.

Fie-care învĕţătoriu, care va ocupa vre-unul din posturile de mai sus este îndatorat a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică şi a cânta cu copii la sânta liturgiă.

Doritorii de a reflecta la posturile acestea învĕţătoresci, au a-şi înainta cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre, până la terminul susindicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 5 Iuniu, 1895.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective: Oficiul protoprosb. al Sebeşului.

Sergiu Medean,
adm. prot.

Marfă gata după plăcere.

Comandele se efectuesc iute.

Constantin Dragoş,
măiestru pantofar,
Sibiiu, str. Măcelarilor 37,

anunţă onoratului p. t. public, că în **lucrătórea sa** de **păpucărie** efectuesce tot felul de încălţăminte pentru **domni, dame** şi **copii**, precum şi tot felul de **reparaturi**, cu **preţurile cele mai moderate**, oferind totodată spre mulţămirea **tuturor marfă solidă** şi **prompt esecutată**. [70] 6—6

Lucru solid, bun şi durabil.

Preţuri fórte ieftine.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui
Antoniu Novotny
în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 8—21

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 72 Sibiiu, Marți, 27 Iuniu (9 Iuliu) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 26 Iuniu 1895.

De câteva ḑile ne-a sosit vestea despre turburări în Macedenia. Scirile până acuma sunt de tot laconice. E vorba de o revoluțiune internă între populațiunea creștină și între miliția turcéscă, care maltrata pe creștini.

Scirile se susțin ḑi de ḑi, și telegramele cele mai próspete ne comunică un lucru, care dacă se va adeverí atunci turburările din Macedonia își perd caracterul lor local, și iau caracter general, care insuflă îngrijiri în toți ómenii, cari țin la pacea europeană.

Telegramele mai próspete ne spun, că guvernele puterilor mari din Europa prin o notă colectivă au admoniat Bulgaria, sĕ observe strictă neutralitate, și sĕ nu ațițe pe insurgenți contra guvernului lor legitim.

Prin pasul acesta cestiunei i s'a dat caracter european, de aceea ne ocupăm și noi cu ea pentru orientarea cetitorilor noștri.

La început cestiunea s'a presentat după-cum am ḑis. ca lucru curat intern între guvernul turcesc și sudiții creștini

Primele atacuri au avut de urmare răniți și morți în ambele părți.

In timpurile mai recente asemenea revoluțiuni interne s'au ivit mai des una după alta, și lumea s'a dedat órecum sĕ privéscă în imperiul otoman un cadavru în descompunere. Se considera deci ca și naturale revoluțiunile interne, căci din asemenea interne și mici revoluțiuni s'a format actualul regat al Sêrbiei. Din asemenea revoluțiuni cu mic început s'a format Bulgaria aḑi ca și independentă și de sine stătătóre. Lumea a considerat deci ca cestiune de timp strîmtorarea Turciei cu totul din Europa.

Indată după primele ciocniri guvernul Bulgariei s'a adresat către guvernul turcesc, cerênd esplicări, dacă acesta e în stare sĕ asigure localisarea revoluțiunei, căci la cas contrariu Bulgaria pentru siguranța sa, va fi necesitată sĕ întăréscă la granița sa forțele militare.

Rĕspunsul afirmativ al guvernului turcesc a liniscit temerile bulgarilor, și bunele relațiuni de prietenie dintre cele 2 guverne se păreau a fi asigurate pe timp îndelungat.

Insurgenții însĕ au tras învĕțătură din revoluțiunile de mai nainte. In strîmtorarea lor ei au făcut apel la frații creștini din Bulgaria, cerênd ajutoriu în rĕsboiul contra inimicului comun, contra dominațiunei turcesci.

Apelul creștinilor din imperiul turcesc pentru ajutoriu contra inimicului care acum de sute de ani persecută și omóră pe creștini, nici odată nu a rĕmas fără de efect. Și cumcă insurgenții au primit resurse și în brațe de luptă, și în arme moderne, și în mijlóce de traiu, se vede din împrejurarea, că lupta se susține cu forțe aprópe egale, și că diplomația europeană sĕ vede îndemnată a trimite o notă colectivă în Bulgaria, îndemnându-o la observarea neutralității celei mai stricte.

Nota acésta ne presentéză lucrurile în altă lumină. Fără ansă puterile europene nu bucuros dau sfaturi binevoitóre nici chiar Bulgariei, care acuma de mult e lăsată de capul sĕu

In delegațiunile din anul trecut monarchul puternicei nóstre monarchii a avut deosebite cuvinte de laude la adresa Bulgariei, pentru pacinica ei ținută, pentru pacinica ei desvoltare.

In anul acesta lucrurile se pare a se mai fi schimbat. Un bărbat cu mână de fer și cu voință de fer a luat în mânile sale frênele statului în momentele cele mai critice pentru Bulgaria, când machinațiunile Rusiei au dat în mânile unor revoluționari pe eroul dela Slivnița, când acesta s'a dat preste graniță, și la Reni pus pe pămênt rusesc.

Pășirea lui Stambulov a nimicit planurile Rusiei. Guvernarea lui Stambulov 8 ani de ḑile a pus un nou principe pe tronul Bulgariei, și a deșteptat în populațiune gustul pentru lucruri folositóre interne.

Mâna de fer a lui Stambulov a oprimat douĕ crâncene revoluțiuni interne, și le-a înecat în sânge.

Increderea Europei în stabilitatea lucrurilor din statul bulgar era deci legată de guvernul lui Stambulov. La acéstă adresă au fost ḑise și cuvintele monarchului nostru.

Aḑi lucrurile s'au schimbat. Omul cu brațe și voință de fer, Bismarckul Bulgariei aḑi zace în închisóre, ca cel din urmă făcĕtoriu de rele.

Guvernul de aḑi nu mai are nici nimbul lui Stambulov, nici autoritatea lui.

Cine póte deci garanta, că spre a se puté ține la putere, spre a puté da altă direcțiune lucrurilor, spre a puté face se amuțéscă ómenii lui Stambulov, guvernul bulgar nu ațîță el însuși revoluțiunea.

Acésta temere s'a încuibat în noi când am luat notiță despre nota colectivă la adresa Bulgariei, ca ea sĕ observe strictă neutralitate.

După-cum am ḑis, tóte acțiunile mari cu asemenea mici începuturi s'au inițiat.

Terenul altcum e binișor preparat și în vecinul regat Sêrbia, unde crisele ministeriale se perondéză cu înspăimêntătóre iuțime.

In Sêrbia mai e și neajunsul, că actuala dinastie a Obrenovicilor nu a prins încă rădĕcini, și încă e în curgere procesul contra acelora, cari au voit sĕ restórne dinastia actuală și se restitue dinastia Carageorgevici.

Orientul încă și acuma e cuibul de materii esplosibile. Ivit focul în Macedonia, nime nu e sigur, că nu va lua foc Sêrbia și Bulgaria.

De aici îngrijirile puterilor europene, de aici nota colectivă la adresa Bulgariei.

Revista politică.

Pentru motivul, că cu 1 Octombre n. intrĕ în vigóre legile politice-bisericesci, se ḑice, că episcopii romano-catolici vor ținea conferințe. Cea dintâiu se va ținea pe la mijlocul lunei lui Iulie nou; se vor stabili ideile principale din instrucțiunea, ce o vor da episcopii din incidentul introducerii legilor politice bisericesci.

Acéstă instrucțiune va avé forma unei epistole pastorale comune, care se va stiliza în a doua conferență pe la mijlocul lunei lui August. Instrucțiunea se va ceti apoi în sĕrbătorile din 15 și 20 August de pe amvon în tóte bisericele romano-catolice!

* * *

Camera de comerciu și de industrie din Eger ar declarat cu unanimitatea alegĕtorilor de candidat al ei, tot pe Dr. Plener, despre care am amintit în nrul trecut, că și-a depus mandatul de deputat. Alegĕtorii i-au trămis Drului Plener o adresă fórte măgulitore în acest sens,

* * *

Partida Starcevici din Croația începe a sĕ discompune. De luni de ḑile erau nisce diferențe financiare de natură privată între șeful partidei, Dr. Anton Starcevici și între nepotul acestuia David Starcevici, Cel dintâiu făcuse o declarațiune, că el nu va mai apărea întro partidă. unde ia parte și nepotul sĕu. In urma acestei declarații David Starcevici a fost eschis din partid.

* * *

Crisa ministerială din Sêrbia încă nu s'a terminat. Nu sĕ scie positiv, dacă va rĕmânea tot cabinetul actual cu Cristici în frunte încă cât-ve timp la putere, sau va lua frânele un alt cabinet în frunte cu Novacovici.

* * *

Tóte scirile despre Macedonia sunt de un caracter negativ. Turcia nu face pregătiri militare, Bulgaria sĕ lasă de ele.

Agentul Bulgariei din Constantinopol nu e revocat, ci s'a dus numai în concediu, și cu pórta n'a tractat de loc în cestiunea episcopatelor. Bulgaria nu și-a reînoit cererea, care o înaintase guvernului turcesc, pentru despăgubiri.

* * *

FOIȚA

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Acesta este de stat mijlociu, pĕrul capului lui fiind în fața castanelor, lung și gros îl pórtă cu pantlică învăluită la nas lunguleț la ochi negru la față galben, sĕ trage la patruḑeci de ani, pórtă o haină nemțască sură, și cu blan negru din afară blănită, nădragi nemțesci negri de manșester, cisme nemțesci, și o pălărie în trei cornuri.

Și muierea acestuia este de vre-o douĕḑeci de ani, trasă sau uscată la obraz, și la stat mijlocie, pórtă o rochie albă, și un rechil cam galben, și o căiță în cap bogat încărcată cu aur.

Iară feciorul acestuia, este pe la patruspreḑece sau cincispreḑece ani, pórtă un pieptar cu mâneci în fața argintului, și nădragi de piele négră și cisme nemțesci.

Și sluga lui anume Karl Maderer din Silezia în orașul Tropau este născut, la stat de mijloc la pĕr bărnaci, are la 24 de ani sau la 25.

Míhail Friț fecior făr de stăpân, și pustiu, la ḑiua al 3-lea lui Februarie au fugit din încunjurul scaunului Attenburg din țara nemțască este la stat tare și așeḑat nalt de 5 șuhi și de patru degete, și gras la nas têmpav, și pórtă perii rotunzi tăiați, și acestia sunt în fața castanelor, la mustăți și la barbă negru, la ochi spărios, pórtă un pieptar alb de materie si nasturi albi de metal, și un căput de postav, adecă o haină crepată de drept nemțască în ața drojdiilor și blănită cu pânză de ca de acéstă față. Nădragi de piele sparți, și ștrimfi de lână albă, păpuci negri cu cătărami albi de oțel, o pălărie bĕtrână, și rotogólă, are și o șapla de barșon purtată.

Georg graf Kannfi, c. m. s.
guvernator.
Grof Teleki Domokos, c. m. s.
secretar.

Din mila a preaînălțatului împĕrat

rîmlenesc, și a craiului apostolicesc, tuturor și fieşte căruia de osebi, se face de știre.

Preaînălțată mărirea sa împĕratul, și craiul apostolicesc îndatăși după primirea împĕrăției, și stăpânirii sale cei bogate,spre dovedire dragostei, și a milii sale cei osebite care o are către ostașii sĕi, sau milostivit , un general pardon, adecă mila și o ertare, tuturor cătanelor, cari dela regementurile măririi sale au fugit, și altă vină grea sau greșală mare n'au făcut, ce numai cu vina fugi sale dela regementul sĕu ar fi îngreuați, fie unul ca acesta măcar afară din țĕrile împĕrăției sale cele moștenitóre, măcar în țĕrile cele moștenitóre a împĕrății sale ascuns și fugit, ale dărui.

Drept aceea, cu puterea acestui patent de General pardon, care din ḑiua vestirii sale adecă: din ḑiua dintâiu ale lunii lui Noemvrie anului curgĕtor 1792 până în sfêrșitul a lunii lui August anului viitor 1793 adecă peste 10 luni neîncetat va ținea tuturor desertorilor, sau cătanelor celor fugite, cari între vremea celor 10 luni, se vor întórce, și vor călca dela fugirea sa îndĕrăpt la regementurile sale în țara acésta locuitóre, sau măcar la ce feliu de loc în țara acésta s'ăr arĕta sau și înaintea solilor nostri cei ce stau în țĕrile cele strĕine ar mĕrge, și s'ar ivi, și de greșala lor, sau călcarea jurămêntului le-ar părea rĕu, pocăinduse, s'ar făgădui fórte tare, cum că la regementurile sale, dela care au fugit de acum înainte fără călcarea jurămêntului statornicesce vor rĕmânea neîncetat, și ce s'au băgat pe soroc în cătane, adecă pe o vreme sciută, că vor împlini vremea sa, s'ar făgădui tótă pedépsa și frica fapta acésta următóre, și li-se iartă si se ridică de pe dînsii și cînstea va rĕmânea întru tóte nevătĕmată.

(Va urma,)

☞ *Din causa sfintei sĕrbători a sfinților apostoli „Petru și Pavel“, numĕrul pvocsim al fóiei nóstre va apăré Sâmbătă in 1 Iuliu st. v. a. c.* ☜

Intre punctele luate în programul noului guvern din Anglia sunt: Intărirea flotei, desvoltarea Africei, uşurinţa comunicaţiunei între Anglia şi coloniile ei, reforma îngrijirii sĕracilor, oprirea immigrărilor din partea strĕinilor fără mijlóce, ameliorarea locuinţelor sĕracilor etc.

* * *

Se ḑice, că lui Crispi (Italia) i sĕ va da titlul de conte, de archiduce sau de principe.

* * *

Noul cabinet al Sêrbiei s'a constituit astfel: Novacovici president şi la esterne, Stefan Popoviciu la finanţe, Ninciri la interne, Franassovici la rĕsboiu, Petrovici la lucrări publice şi comerciu, Marinkovici la justiţie şi prof. Seinici la instrucţie.

Ingrîjirea preoţilor români

la esecutarea căsătoriei civile în Transilvania şi Ungaria şi la purtarea matriculelor de stat.

Legea bisericéscă art. XXXI ex 1893 asupra dreptului matrimonial s'a sancţionat şi cu ḑiua de 1 Octombre a. c. ministrii au ordonat sĕ se pună în practică. Faţă de acéstă esecutare trebue sĕ ne supunem.

La căsătoria civilă, sĕ vor întreba mirii în limba magiară: „Declari dta N. N. că doresci sĕ păşesci la căsătorie cu N. N., care este de faţă aci? Vor rĕspunde „da sau ba“ şi s'a gătat, sĕ înmatriculéză şi sĕ subscrie.

Matriculele de stat încă se vor pune în practică cu 1 Octombre a. c. şi la acestea încă nu putem a ne opune.

Umplutu-sa inima românilor de mâchnire, de îngrijire şi de temere.

Douĕ motive puternice au românii sĕ fie mâchniţi şi sĕ se témă de rĕu. Unul este, că li sĕ atacă autonomia bisericii lor, altul şi cel mai ponderos este, că legea are de scop: a desgrădi pe român, şi pre alte némuri de biserica lor, pentru ale lega mai strâns de patrie. Despre acest scop ne-a încredinţat fostul ministru dl Szilagyi, care a conlucrat la aceste legi. „Gazeta Transilvaniei“ în Nr. 21/894 a publicat din darea de samă a dlui Szilagyi înaintea alegĕtorilor sei din Pojon următórele: Dl Ministru faţă de legea civilă şi despre celelalte legi bisericesci a ḑis: „Recunosc pe faţă, că naţionalităţile au o „causă seriósă de a ataca proiectele „bisericesci, pentru-că ele ţintesc a „delătura esclusivismul confesional şi „naţional şi se apropie pre cetăţeni „mai mult unii de alţii“; (magiarisarea) ca sĕ slăbim separatismul lor, trebue sĕ-i deslipim de biserica lor.

Scopul este lămurit: deslipirea creştinilor de biserica lor.

Pe cine óre privesce acest scop mai mult? Negreşit că pe preoţi, ei sunt păstorii oilor, ei au a îngrigi se nu între lupii în turma oilor lor. Legea căsătoriei civile nu conţine, că creştinii sĕ părăséscă religia lor. Drept acestea avem a ţinea pre credincioşi strênşi la religia şi la biserica lor.

1. Căsătoria civilă.

Pe mine cel ce scriu acestea nu mĕ înspăimêntéză căsătoria civilă, pentru-că românii vor face un contract de căsătorie înaintea unui magiar sau jidan; nu e nici o temere că au mai făcut românii contracte de altă natură înaintea astorfel de diregĕtori şi n'au perit. Mĕ îngrijesce însĕ temerea pentru scopul declarat de dl Szilagyi, că funcţionarii căsătoriei civile şi cei ai matriculelor de stat vor primi instrucţiuni: cum sĕ vorbéscă cu crestinii, cum sĕi desgrădéscă de biserica lor şi deosebit cum sĕ fie petrecuţi în matriculele de stat. Faţă de aceste temeri trebue sĕ ne cunóscem de suntem la înălţime a ne apĕra? Trebue sĕ facem o recunóscere a terenului şi a inspecţiona santinelele cum grijesc ele? Cu alte vorbe: Óre ţinem noi cu fanatism la biserica nóstră şi sunt preoţii nostri pĕtrunşi de rĕspunderea lor faţă de fii lor sufletesci? Mĕ tem fórte mult, că un curent ajută inimicilor bisericii nóstre şi acesta este; indiferentismul nostru de cele religióse. Sĕ ḑicem câteva cuvinte asupra acestui inimic pentru lămurirea nóstră. Unii bărbaţi de sciinţă ḑic: lăţirea culturei şi desvoltarea sciinţelor produce indiferentismul faţă de cele religióse. Contra acestei afirmări citâm câteva cuvinte din scrierile renumitului învĕţat Herbert Spencer din Anglia, el ḑice: „Adevĕrata sciinţă şi adevĕrata religie sunt dóuĕ surori gemene, pe cari nu le putem despărţi, fără sĕ pricinuim mórtea a mêndorora. Sciinţa prosperéză cu cât este mai religiósă şi religia înfloresce,cu cât se întemeéză pe sciinţă. Nereligiositatea nu arată sciinţă si nici nepăsarea de religie. Adevĕrata sciinţă este religiósă, pentru-că dă loc unui respect adânc pentru unitormitatea de acţiune. Omul dobândesce o credinţă nestrămutată în legăturele neschimbate ale fenomenelor. Atunci când ne conformăm acestor adevĕruri, inaintăm către o desĕvêrşire către fericire“.

Étă resónele pentru a fi religiosi: Faţă de acea întrebare: Óre sunt preoţii nostri pĕtrunşi de chemarea şi de rĕspunderea lor pentru fii lor sufletesci? Eu nu dubitez, că sunt în maioritatea lor, însĕ sunt şi indiferenţi, de acestia găsesc, că e necesar a ḑice câteva cuvinte.

Deşi am deplină credinţă, că Ven. Consistor prin un circulariu va da îndrumări preoţilor nostri, ce au a face faţă de punerea în lucrare a căsătoriei civile şi a matriculelor de stat; totuşi astfel şi mai cu deamĕnuntul vorbim unii du alţii, decât un cercularіu fie el cât de părintesc de acésta mi permit a atrage atenţiunea la următórele. Trebue întâi legile publicate sĕ le cunóscem.

Inspectorii de stat pentru căsătoria civilă şi pentru matriculele de slat ce chemare au? Aceşti funcţionari au o chemare deosebită şi instrucţiuni deosebite vor avea, cari noi nu le scim. Faţă de aceştia noi avem pe domnii protopopi.

Prea On. dni protopopi vor avea acum negreşit o îndoită grijă, decât cea de păna acuma. Dacă guvernul a denumit inspectori pentru căsătoria civilă şi pentru matriculele de stat şi biserică — cam ca la scólele confesionale trebue sĕ aibă inspectori confesionali. Ţin de necesar a atrage atenţiunea dlor protopopi la cea ce scrie Ap. Pavel către ofeseni c. 6 v. 10. Fraţilor îmbrăcaţivĕ cu tóte armele lui Dḑeu, ca sĕ puteţi sta în potriva meşteşugurilor diavolului, că nu ne este nóuĕ lupta în potriva trupului şi sângelui, ci în potriva căpetenielor stăpânirilor întunerecului; împotriva duchurilor rĕutăţi. Pentru acea luaţi armele lui Dumneḑeu, ca sĕ puteţi sta împotrivă în ḑiua cea rea; luaţi paveza credinţei cu care veţi stânge tóte săgeţile viclénului cele aprinse. In sensul acestei învĕţături au sĕ însufleţéscă dnii protopopi pe preoţi şie-şi subordinaţi sĕ facă inspecţiuni dese în parochii şi de nu se póte, sĕ fie preoţii chemaţi la oficiul protopopesc a raporta verbal despre tóte ce sĕ întêmplă în protopopiat; ai povĕţui şi îndruma în nĕcasurile lor. In posturi şi aşa au datoria sĕ se mărturiséscă se dea esemplu crestinilor, atunci sĕ fie ei îndrumaţi în datoriile despre fii lor sufletesci cum au a îngriji de ei, ca sĕ nui pérdă.

Referitoriu la datoriele preoţilor sciu dênşii ceea ce învaţă M. Christos. „Păstorul cel bun merge înaintea oilor şi oile merg după dênsul, căci cunosc glasul lui după cel strein nu merg, căci nu cunosc glasul streinilor: Urméḑă a îngriji, ca fii lor sufletesci sĕ fie intim legaţi de păstor ca fii cei trupesci de părintele lor.

Se nu uităm învĕţătura sf. Ap. Pavel către Galateni la c. 22 v 16: „Fraţilor! Sciind, că nu se îndreptéză omul din faptele legii ci numai prin credinţa în Iisus Christos“; şi către Corinteni c, 6 v. 11: „Fraţilor! Ajutorind vĕ rugăm, sĕ nu luaţi darul lui D-ḑeu în deşert. Intru nimic sĕ nu daţi nici o smintélă, ca slujba vóstră sĕ fie fără prihană; în necasuri, în nevoi în închisori, în temniţe cu armele dreptăţi sĕ vĕ apĕraţi. Multe sunt scârbele drepţilor şi de tóte acelea îi va mântui pre ei Domnul“. Şi către Efeseni cap 5 v. 8: „Fraţilor! ca fii luminii se umblaţi adeverind ce este bine şi plăcut lui D-ḑeu şi sĕ nu vĕ amestecaţi cu faptele cele fără de ródă ale întunerecului... Socotiţi drept acea cum umblaţi cu pază, nu ca nisce neînţelepţi, ci ca cei înţelepţi, rescumpĕrĕnd vremea, că ḑilele rele sunt“.. Urméză din acestea: *a)* Ca preoţii sĕ fie la înălţimea chiemării lor; *b)* Ca sĕ fie esacţi în oficiile lor; *c)* Sĕ fie dulci în vorbirea lor cu parochienii lor; *d)* Sĕ jertféscă interesul lor şi se nu lase a se ivi vre o neînţelegere, vre-o împărechere; *e)* fiind ei osêndiţi pe dreptate se sufere; *f)* Se îngrijască că cea mai mică greşală a lor se va folosì la desgrădire; şi precum trecerile dela o lege la alta din neînţelegere şi proselitism s'au făcut; aşa se va întêmpla şi la desgrădirea de biserica lor: *g)* Neevlavia unor preoţi va rĕci evlavia crestinilor şi se va părăsì. Tot asemenea: Sĕ se înfrâneze dela pasiuni petreceri beţie etc. *i)* Mărturisirea creştinilor sĕ se facă cu mai mult studiu decât până acum: Sĕ întăréscă în credinţa strămoşască şi se i lege strîns de biserica lor; *k)* In scóla catechisaţiunea se o facă preoţii *l)* Asemenea catechisaţiunea junilor şi fetelor negligiată, sĕ se facă în tótă Dumineca. *m)* De căsĕtoria micstă sĕ feriţi pre parochienii D-Vóstră ca de foc, ca acelea sunt un pas la părăsirea religiei sau la indiferentism. Şi alte casuri rele care preoţii le întimpină sĕ le delătureze, ca se nu aibă urmări rele. Referitor la parochieni, la creştini sau mai lămurit ḑis românilor le trag atenţiunea la cele ce se cetéscă în biserica lor scrise în Psalmul lui David 77 v: 1—3: Luaţi aminte poporul meu la legea mea. Câte am „auḑit şi le-am cunoscut şi părinţii „nostrii ne-au povestit nóuă ţineţile. „Nu sau ascuns fii lor întru alt neam“.

II.

Faţă de purtarea matriculelor de funcţionarii statului, eu unul nu a şi avea nici o temere, când a-şi avea asigurarea, că n'au scop ascuns. De acésta ḑic: îndulcéscă ne guvernul prin faptele lui părintesci, şi ne vom apropia de el.

Un lucru este pe faţă şi se va vedea la petrecerea în matricule, căci pe Niculae Florea îl vor traduce şi petrece sub numele Virág Mikloş. Acum poftéscă Virág Miklos sĕ moştenéscă dela unchiu seu, care a murit în România cu numele Ioan Florea, că va fi respins. De acésta este a se stărui, ca conumele şi numele sĕ se petrécă în matricule cum se numesc românii şi nu traduse. Dacă nu vor voi atunci pentru-ca sĕ ferim pre români de încurcături şi totuşi se ascultăm de lege le a-şi consulta, că la copii ce se vor nasce sĕ le pue nume romane: de esemplu: Romul. Traian, Adrian, Casian, Vespasian, Marcelin. Anton, Policarp, Valenţiu, Flavian, Aurelian, Diocleţian, Tit, Longiu, Heracliu, Eusebiu, Iustin, Iustinian. Caius, Lucean, Visarion, Virgil, Silviu, Corneliu, Achila, Emilian, Tadeu, Absolon, Laurenţiu, Antilu, Vavila, Eumeniu, Calistrat, Hariton, Mircea, Vlad, Ţepeş, Aron, Muhnea, Neagoe, Movila, etc. etc.

La copile sĕ se dea nume: de esemplu: Cornelia, Apolonia, Constanţa Dorotea Drosida, Theodosia, Pelagia, Irina, Lucreţia, Patronela, Amalia, Cristina, Aurelia, Martha. Tecla, Areta, Condula, Sabina, Telicia, Cecilia, Lucia, Judita, Melania, Victoria etc. E trist, e dureros, se te aperi, ca se nu te înghită cine-va? Guvernul tĕu în neamul sĕu. Mulţi domni Magiari sĕ întrébă: Care e causa, că nu se alipesc românii de ei? Causa o sciu dênşii fórte bine. Ea este magiarisarea. Sĕ se lase de acest şovinism şi după tóte torturele vor vedea o apropiere. Sub guvernul lui Andrasy. Sub a lui Slavi, se începuseră apropieri, însĕ de când au înaintat magiarisarea în scóle în viaţa socială şi torturele, de atunci fug românii de inimicii lor. Privéscă guvernul, la sătenii români şi la sătenii magiari pre unde sunt la olaltă că ei trăesc în înţelegere. Pentru-ce? Pentru-ca nu sĕ tem unii de aiţii. Altfel e pre la oraşe şi faţă de dregĕtori, fiind-că ei cer magiarisare. De acésta 26 de ani sunt de când românii stau în resistenţă. In acest timp au perdut ei fórte mult, mai ales dela 1880 încóce; de ce? fiind-că au venit la cârma ţerii ómeni şovinisti. La acésta şi românii órtă vina, căci deputaţii şovinisti şi au ales guvernul în cercurile românilor şi ale slovacilor. Magiarii au ales pe deputaţii oposiţionali. De erau 50—60 deputaţi ai naţionalităţilor ţineau cumpĕnă şi nu ajungiau lucrurile şi apĕsările unde au ajuns de suferim aşa greu şi cine scie ce mai au în programa lor.

Au perdut românii fórte mult, căci fii lor pregătiţi cu mari spese nu sunt aplicaţi în posturi după legea naţionalităţilor din anul 1868; acésta lege s'a călcat. De erau 2—3000 juni români aplicaţi, românii deveniau mai mulţămiţi. Şi de erau românii şovinisti ca şi guvernul, el tot nu-i aplica, pentru-că este cestie de esistenţă. Nu vor da ei pânea românilor până când ai lor şi evreii n'au ce mânca.

Din acéstă causă nici notari prin satele românesci nu pun, necum diregători. Românii sunt persecutaţi în cultivarea lor in scólele confesionale şi medii în societate, până în grădinile de copii mici sĕ lucréză la magiarisare. Gimnasii române la Arad şi la Caransebeş n'au lăsat sĕ se facă. Germanii absolutisti în anul 1850—1860 au dat concesiuni a sĕ face gimnasii.

Torturile de aḑi au înaintat până şi în biserică. Étă sĕ introduce căsătoria civilă şi matriculele de stat cu scop sĕ desgrădéscă pe creştini de biserica lor, şi sĕ răpéscă venitele preoţilor. Sĕ împedecă românii în desvoltarea lor materială, căci sărăcesc. Pre lângă acestea gendarmii îi torturéză şi leagă şi închid după denunţări şi bănueli. Sunt închişi cei mai valoroşi bărbaţi pentru-ce? Pentru-că au dus o petiţie la Monarchul şi închid mereu până au ajuns şi la femei şi la fetiţe nevinovate. Şi totuşi pretind sĕ sărutam bâta cu care ne bate şi sĕ ne apropiem de ei. Perderile şi torturele acestea n'au atâta preţ ca câştigul cel profită românii din apĕsarea guvernului. Câştigul este colosal, că sĕ desvóltă tot mai mult consciinţa românilor fără de carte şi cu carte de naţionalitatea lor, de drepturile lor. Nici sĕ'l fi plătit pe guvern nemţii nu ne putea face mai bine.

Este natural, că atâta vreme câtă eşti atăcat în esistenţa ta, trebue sĕ te aperi. Privesci la armele inimicului şi te armez şi tu ca el. Astfel s'au luptat magiarii un secul pentru-ca sĕ nu-i germaniseze nemţii şi ei prin acésta au câştigat consciinţa lor naţională. Românii s'au luptat numai un pătrar da secol şi au învĕţat cât magiarii. Durere numai, că cea ce făceau nemţii cu magiarii mai perfid fac ei cu naţionalităţile din Ungaria pentru magiarisare Numai perdem vorbe, că tot nu-i mai póte nimenea capacita, şi au propus ei magiarisarea, cred că au profit şi nu i póte nimenea abate. Sĕ ne vedem noi de noi şi sĕ ne apĕrăm. Precum magiarul sĕ mândresce cu naţiunea, lui cu limba lui şi cu religia lui, şi românul trebue sĕ se mândréscă în asemenea fel. Au fost românii în seculii al 16 şi al 17-lea şi mai persecutaţi şi nu sau predat. Ĕtă ce scrie istoricul Bălcescu.

„Deschideţi români sânta carte şi cetiţi acolo, unde sĕ află scrisă gloria strămoşilor voştri. Cetiţi despre luptele lor uriaşe pdntru credinţă, libertate şi naţionalitate pentru care s'au luptat românii în seculul al 16 lea. Turcii şi Ungurii cereau sĕ schimbe sórtea unui întreg popor şi nu au putut. Cum puteau ei schimba o societate puternică înţepenită în credinţă în limbă şi în datinele ei?

Inimicii voiau sĕ desgrădéscă pe români de biserica lor, dară nu au putut, că poporul român nu i-a ascultat. Au vĕḑut românii după faptele lor cine sunt vrăjmaşii lor. Românii sunt o naţie mobilă, care nu doresce altceva, decât un guvern drept, care va respecta legile, religia limba caracterul naţional al unui popor care va respecta dreptatea şi egalitatea.

A.

Noutăţi.

M. S. Monarchul nostru va asista la încheierea manevrelor de tómnă din Bohemia cari vor avé loc începĕnd din 2 până în 4 Septembre; de asemenea va participa cam prin 22 Septembre şi la manevrele din Ungaria. La aceste manevre sunt învitaţi toţi ataşaţii statelor strĕine.

Cam prin 1 Septembre va merge M. Sa la Budweis unde au sĕ se sĕvêrşéscă manevrele, ér în Kaplitz va fi încuartirat. In 22 Septembre va sosi în Cluş, de unde în acea ḑi va merge la Huedin şi în tot timpul manevrelor va fi aici.

* * *

Episcop contra lucrurilor de mână lucsóse femeiesci. Din Vaţ primim o scire fórte interesantă: La scóla civilă de fete de acolo care stă sub conducerea călugăriţelor s'a arangiat esposiţia din lucrurile de mână. S'au espus cu acéstă ocasiune lucruri de mână pe cât de frumóse pe atât de lucsóse şi preţióse. Călugăriţele au învitat la esposiţie şi pe episcopul catolic Const. Schuster. Se aştepta laude la adresa elevelor pentru obiectele espuse; însĕ în loc de laude, s'a întêmplat chiar contrariul.

Episcopul clătinând din cap, ḑise: „Sunt lucruri fórte scumpe, iubitelor mele. Pe părinţi 'i-au costat mulţi bani, ér noi trăim în timpuri fórte grele. Spune, dragă soră, dacă fetiţele acestea au învĕţat a peteci haine, cămeşi etc., dacă sciu ele sĕ prefacă hainele vechi, fiind-că ele nu sunt ca mine, care port o haină 40 ani. Arată-mi ceva lucru petecit dragă soră“. Insĕ lucruri de acelea nu erau espuse.

Episcopul vĕḑu o faţă de masă şi întrebà: „Dar acesta ce e?“

— „Este o faţă de masă“, rĕspunse călugăriţa.

— „D'apoi ce lipsă are omul sĕrac de forme de felul acesta; destul e şi pânḑătură simplă în locul acesteia.

Mai tare s'a supĕrat episcopul după-ce a vĕḑut vasele din esposiţie.

— „Spune-mi dragă, dacă episcopul din Vaţ n'ar fi aşa cruţător cât ar trebuí sĕ plătéscă pentru acest vas?“

— „Şase sute floreni“, rĕspunse călugăriţa.

Episcopul se mirà de acest rĕspuns si ḑise: „Dragile mele, nu fiţi aşa pretensive şi lucsóse, nu uitaţi că şi vasul de 1 cr. e bun, numai sĕ pótă omul mânca din el“.

Episcopul combătu apoi sistemul crescerei moderne; prin astfel de sistem se cultivă simburele nefericirei. Scóla acésta, ḑise el, care este civilă, arată chiar prin numirea ei, cum trebue sĕ se facă crescerea în ea, ca sĕ pótă fi folositóre omului muncitor. — Prin sistemul crescerei de aḑi se înrădăcinéză în copil inclinarea spre pompă, şi daca acésta se continuă, din pompă se nasce cestiunea de pâne, şi astfel se cultivă socialismul şi alte multe nevoi. Cât de modest era înainte chiar şi funcţionarul, industriaşul etc. Inainte de acésta casa îi era luminată de o simplă luminare, aḑi însĕ îi trebue candelabre împodobite cu nimicuri pompóse de cari vĕd aici; îi trebue mobiliar lucsos, şi pe când bĕtrânii mâncau cu linguri de tinichea şi de lemn, pe atunci aḑi le trebue ómenilor linguri de argint şi orológe de aur. Astfel de stări nu sunt sănĕtóse şi nu pot sĕ fie binecuvêntătóre nici pentru patrie şi nici pentru omenime“.

* * *

Din programul politic al kossuthiştilor. — Kossuth Ferencz fiul sfântului din Turin declară într'un articol de fond al fóiei „Egyetértés“ că el persecută paiangenii.

Va sĕ ḑică în era liberalismului magiar şi paiangenii pot fi persecutaţi!

* * *

Invitare. Tinerimea studiósă din jurul Sibiiului invită la producţiunea teatrală împreunată cu declamări, cântări corale şi urmată de dans ce se va ţiné Duminecă în 2/14 Iuliu în grădina dlor „Fraţii Borger“ din Avrig. Programa: 1. „Ziua a apus“, cuartet. 2. „Trei, Dómne, şi toţi trei“, poesie de G. Coşbuc, declamată de dl Patriciu Marcu, student. 3. „Acorduri amoróse“, cor micst (cuartet duplu). I. „Sărăcie lucie“, comedie cu cântece într'un act, de Iosif Vulcan. Persónele: Sivu Iernilă, epitrop dl Toma Măhăra, asc. de ped., Veselina, fata lui d-şóra Aurelia Săvoiu, Ioţa, cărăuş dl Const. Cristin, asc. de ped., Trĕilă Liliac, fecior holteiu dl Nic. Rădoiu, asc. de ped. Viligă, nebunul satului dl Ioan Fanea, stud., Sanda, ţigancă vrăjitóre ***. O fată, Un fecior, Altă fată, Alt fecior. O nevastă, Altă nevastă. Scena se petrece într'o comună din Bănat. 4. „Cât e ţéra“, cor de bărbaţi. 5. „Ce vênat, mânca-'i-aş ochii“, de I. Cândea, declamat de dl George Postea, învĕţător. 6. „Nevasta care iubesce“, cor micst. II. „Bucóvnă n'a 'nvĕţat şi umblă la 'nsurat“ sau „Vlăduţul mamii“, comedie cu cântece într'un act de Ioan Lupescu. Persónele: Vlăduţul mamii, scolar de sat dl N. Schiau, student, Iftimi Sbârciog, bĕtrân pădurar dl George Henţia, student, Costică Şoimescu, tinĕr boier dl Teofil Caliman, student, Sevasta, mama lui Vlăduţ d-ra Aurelia Indrieşiu, Smărăndiţa, fiica lui Iftimi d-şóra Mariţi Sebeşan. Inceputul la 7 şi jum. óre séra. Venitul curat este destinat pentru înfrumseţarea mormêntului George Lazar. Preţul de întrare: de persónă 50 cr., de familie á 3 persóne 1 fl. 20 cr. Suprasolviri marinimóse se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică. Ofertele benevole primesce comitetul arangiator în Avrig.

* * *

Un lucru fórte trist. Cu ocasiunea sesiunei din Iuliu a curţii cu juraţi din Paris, consilierul comunal, socialistul Lampué, când presidentul a adresat juraţilor întrebarea obicinuită, dacă au sĕ facă ceva observări, a dat următórea declaraţie: „Eu cred, că trebue sĕ comunic curţii, că eu nu pot presta jurămêntul pentru că nu cred în D-ḑeu“. Procurorul îl rugà sĕ trécă în biroul sĕu. Când vení vorba la jurămênt Lampué refusà categoric; presidentul Dittédeu îl făcù atent la prescripţiunile legii, dar pentru-că Lampué s'a opus, fu silit sĕ pronunţe sentinţa, că Lampué va fi pentru acésta pedepsit. Acesta îl întrerupse ḑicênd: „Unul din colegii mei m'a făcut atent, că refusând eu jurămêntul, prelungesc arestul preventiv al acusatului. Acéstă împrejurare mĕ îndémnă, sĕ prestez jurămêntul; o fac însĕ cu tótă reserva“.

Dómne, Dómne, unde a ajuns lumea cu atâta civilisaţie? Te cuprinde gróza!

. . . .

* * *

O şagalnică suprindere. Mitica regină Vilma a Holandei nu de mult a cercetat renumitele spelunce subterane de lângă Maastricht, pe păreţii căreia mulţi óspeţi ilustri şi-au gravat numele, între cari şi marele Napoleon şi vre-o câţi-va regi holandezi. Mica regină încă a fost rugată sĕ-şi graveze numele lângă cel al tatălui sĕu. Când însĕ a început sĕ satisfacă acestei rugări, deodată au apărut din fondul speluncei trei gnomi şi i-au strigat în ton ameninţătoriu: „Datorinţa nóstră este sĕ priveghiăm asupra numelui regelui Vilhelm III imprimat în acéstă stâncă: cine eşti tu de ai temeranţă sĕ-ţi gravezi numele lângă acest binecuvêntat nume?“ Mititica nu s'a înspăimântat de acésta stranie apariţiune, ci în ton consciu de posiţiunea sa a rĕspuns fără nici o frică: „Eu sunt fiica şi succesóra lui pe tronul Holandiei“. La acest rĕspuns curagios gnomii s'au închinat şi s'au depărtat în întunecimea speluncei, ér' copila regină şi-a gravat în deplină linisce numele lângă cel al tatălui sĕu.

* * *

O scrisóre la regele. O deosebită idee a avut servitórea Sándor Eszter care ar voi sĕ se mărite, din causa lipsei de parale însĕ nu-şi putea duce la îndeplinire propusul sĕu, şi acésta cu atât mai vîrtos cu cât şi alesul inimei ei era sĕrac ca degetul. O idee: O scrisóre la împĕratul şi totul e mântuit. Sándor Eszter şi-a şi esecutat propusul ei adresând o scrisóre împĕratului carea a şi ajuns la destinaţia ei. In ḑilele trecute după cum anunţă „Szeg. Napló“, petiţiunea fetei a ajuns îndĕrĕpt, ca ea sĕ se ie în deosebită considerare. Astfeliu este de sperat că Sándor Eszter îşi va vedé visul realisat.

* * *

Bravura unei fete. „Dreptatea“ scrie: Rar a sĕvêrşit cineva o faptă mai curagiósă ca Miss Evans, tinĕra fiică a doctorului Evans din Hyte (Anglia). Mergênd acum câteva ḑile la Southampton cu o prietenă a ei în plimbare pe lângă ţĕrmurii mărei, deodată auḑí strigăte după ajutoriu a trei persóne, a căror luntre se rĕsturnă, şi ei căḑură în apă. Fără a se gândí mult, fata sărí în mare şi scóse mai întâiu pe o femeie. Apoi înotà până la celelalte două persóne, un bărbat şi un copil. Nenorociţii voiau sĕ se acaţe de înotătóre, acésta însĕ îi apucă de pĕr şi-i ţinù de-asupra apei, până când ómenii de pe ţĕrmuri îi aruncară o funie, cu ajutoriul căreia putù sĕ scape pe bărbat. Intr'aceea copilul însĕ se cufundà érăşi. Miss Evans sărí după el şi-l mântuí şi pe acesta. Astfel tinĕra fată a îndeplinit o faptă, de care ar puté fi mândri şi cei mai îndemânateci înotători.

* * *

Sinucidere. Aşa se vede că pe ḑi ce merge înclinarea în spre sinucidere ia dimensiuni tot mai mari. In ḑilele trecute în comitatul Alba-Regală s'au întêmplat nu mai puţin de opt casuri de sinucideri.

Opt ómeni, din causa, miseriei au fost siliţi sĕ-şi curme firul vieţii, au fost siliţi sĕ se omóre.

Ĕtă dar că sórtea poporului pe ḑi ce merge devine tot mai grea şi mai insuportabilă.

Timpurile nu sunt prea favorabile, bucatele nu se fac, dările şi contribuţiunile se măresc bietul ţeran ajunge în posiţie cât se póte de critică până în cele din urmă este silit a-şi jertfi chiar şi viéţa numai şi numai din causa miseriei. Şi cine e chiemat a sana acest rĕu? Nimeni altul decât guvernul; el este chiemat a îmbunătăţi sórtea poporului şi casuri de sinucideri cel puţin în popor, sigur nu se vor mai ivi.

* * *

Fiară sĕlbatice. In teritoriul Branului s'a sporit fórte tare urşii şi lupii. Mai ḑilele trecute în pădurea numită „Barbuleţ“ au fost mâncate dóue vaci de către aceste fiară sălbatice.

* * *

De ce nu póte merge nici un advocat în ceriu (o istorióră poporală în Neapol). Abia ajunse cel d'intâiu advocat în ceriu — cine scie pe ce căi laterale — şi sĕ şi legă de sf. Ioan botezătorul. „San Giovanii“, ḑise el, se vede că până acum n'a fost nici un advocat în ceriu. Cum, tot bĕtrânul Petru mai ţine cheile? După ce drept? Aş vrea sĕ sciu. Tu eşti vĕr adevĕrat în gradul cu domnul Iisus Christos. Tu ai mers înaintea lui şi ai lucrat pentru dênsul când nici nu era vorba de Petru. Tu ţi-ai dat şi capul pentru adevĕr şi ai rĕmas tótă viaţa credincios mêntuitorului, fără ca sĕ fi cântat cocoşul vre-odată pentru tine. De aceea ḑic eu, că nu se póte suferì din punct de vedere de drept, ca sf. Petru sĕ fie succesorul D-lui Christos“. „Tu n'ai nedreptate“ rĕspunse sf. Ioan, „dar testamentul e făcut deja“. — „Dar pentru aceea nu urméză, că trebue sĕ rĕmâie aşa şi pe viitor. Poţi strica testamentul“. — „P'al nostru nu cred aşa uşor“. — „Un advocat dibaciu e în stare, s'o facă şi p'asta“. — „Atunci ce ar fi de făcut“? — „Un proces“. — Ḑis şi făcut, advocatul face acusa şi i-o trimite S-tului Petru. Acesta cetesce actul, şi deşi îl pricepea numai pe jumĕtate totuşi înţelege, că lucrurile sunt pentru el cam delicate. Intr'o ḑi trimite acusatorilor sĕi următorul rĕspuns: „Iubite frate în Christos, ace a ce spui tu în acusa ta, nu mi-sĕ pare nici mie a fi fără de nici un temeiu, deşi s'ar putea rĕspunde la multe. Sĕ facem dar procesul! Numai tu trebue sĕ mai îngădui puţin. Tu ţi-ai găsit advocatul tĕu; sĕ aşteptăm; până ce va venì în ceriu al doilea pentru mine“ — De atunci a fost Sf. Petru mai atent la uşile ceriului, şi de câte ori s'a arĕtat vre-un advocat, totdeauna l'ai putut auḑi strigând cu o voce puternică: „In iad cu advocaţii“.

* * *

Trĕsnet. Din Hidiş, în comit. Turda-Arieş, ni se scrie, că la 25 Iunie n. în muntele Gerzud s'a descărcat un trăsnet, care dintr'odată a omorît patru vite, anume trei junci şi o junincă.

* * *

Problema Schakespeare-Bacon, care a transpus într'o mare agitaţie inimile schakespeare-ianilor, se va deslega repede, dacă se va esecuta următorul sfat al unui critic.

Intr'un teatru din provincie s'a dat „regele Lear“, din acest incident priceputul critic a scris următórele:

„Producţiunea de eri a „regelui Lear“ a fost atât din causa próstei înscenări cât şi din causa nepriceperii actorilor, necondiţionat superfluă; de ceva tot a fost bună. Acum poţi afla cine a fost autorul dramei. Sĕ deschidă cineva mormintele lui Schakespeare şi a lui Bacon. Acela din amêndoi care s'a sucit în grópă este autorul dramei“.

* * *

Educaţie chinezască. Un missionariu scrie într'o revistă lunară: Chinezii conduc fórte puţin pe copii lor; acestia sunt lăsaţi mai mult în libera lor voie. Dacă fac ei ceva, ce provócă mănia părinţilor, atunci acestia îi dojenesc fórte aspru sau îi bat fără cruţare. Pedépsa stă fórte arareori în proporţie cu vina; o greşală, o întêmplare, o transgresiune provenită din nesciinţă, sĕ pun pe aceiaşi cumpĕnă ca şi o transgresiune intenţionată etc.

Minciuna, înjurăturile şi iritaţiunile copiilor stêrnesc la cei mai mulţi chinezi numai un zimbet, care îndémnă pe copii sĕ repeteze ce-au făcut. Pe chinezi nu-i poţi face sĕ înţelégă, că sĕ pot cresce copii şi altfel, fără vorbe dure şi bătăi.

Copii cari au fost aduşi în scólele misionare, au fost făcuţi atenţi totdeuna de mamele lor, sĕ nu iriteze pe învĕţători. Ĕtă un esemplu despre ignoranţa chinesilor din provincia cea mai îndepărtată Yünnan: Chinezii întrébă pe misionari fórte adeseori nu puteţi voi vedea la mai multe urme adâncime în pămênt? Voi adunaţi lucrurile preţióse de pe munţi nostrii? N'a luat împĕratul nostru în càsătorie vre-una din femeile vóstre?

Cestiunea din urmă o cred mai toţi, pentru-că pentru locuitorii din Yünnan Mandciuria este într'o depărtare negurósă. De Peking au auḑit ei odată ceva; afară de Peking însĕ ca în palmă nu sciu nimic. Ei cred, că Anglia e tare aprópe de Peking, şi aşa mai departe.

* * *

Haz. Femeia: Veḑi bărbatule, tu în tótă nóptea vini beat acasă; se vede că nu mĕ mai iubesci.

Bărbatul: Aşa, cum sĕ póte, eu tot în sănĕtatea ta beau!

Loterie.

Sâmbătă, în 6 Iuliu n. 1895.

Budapesta: 68 28 19 29 73

Nr. 282/895 [88] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa III-a Abrudsat, protoprebiteratul Abrudului, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau anual suma de 551 fl. 75 v. a. şi sunt statorite în şedinţa comitetului parochial din 11 Maiu a. c.

Informaţiuni mai deaprópe despre starea parochiei sĕ pot lua dela oficiul protopresbiteral şi comitetul parochial.

Concurenţii au sĕ-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrudului în conţelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 15 Maiu, 1895.

Petru Popovici,
adm. prot.

Nr. 362/1895 [85] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători din vacantele comune bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Târnavelor se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. Blăşel, salariu anual 300 fl. v. a. solviţi în rate trei lunare anticipative, cuartir şi grădină de legumi.

Concurenţii la acest post au sĕ-şi producă documentele în original şi alesul sĕ ţină în Dumineci şi sĕrbători strana cu copii la liturgie.

2. Boian, salariu 300 fl. v. a. în bani solviţi în rate trei lunare anticipative, cuartir lemne de foc şi grădină de legumi.

Dela concurenţi se recere sĕ-şi producă atestatul de botez precum şi celelalte documente în original şi sĕ se presenteze odată în comună, spre a fi cunoscuţi poporului arĕtându şi desteritatea în cântările bisericesci.

3. Cetatea de baltă, salariu 300 fl. v. a. în bani solviţi în patru rate, cuartir şi grădina din jurul scólei.

La acest post dela concurenţi se recere, sĕ aibă esamen de cualificaţiune şi dacă învĕţătoriul ales va conduce corul în biserică, apoi poseḑênd scrisóre frumósă, aplicat în órele libere în cancelaria oficiului protopresbiteral, se va bucura de remuneraţiune în întreg viptul seu bani şi chiar alte venite, dealtcum sunt preferiţi clerici absoluţi.

4. Cergăidul mare, scolariu 300 fl. v. a. solviţi în şase rate, cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

5. Crăciunel, salariu 300 fl. şi cuartir.

6. Sânbenedic, salariu 300 fl. şi cuartir.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, pre lângă condiţiunile speciale stipulate la unele comune de mai sus, vor avea a aşterne rugările de concurs instruate conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Küküllövár) până la terminul ficsat.

Cetatea de baltă, 1 Iuniu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului „Târnava“, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolae Todoran.
protopresbiter.

Nr. 690/895 [86] 3—3

CONCURS.

Pentru staţiunile învĕţătoresci vacante din tractul Branului, enumĕrate mai jos, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume pentru următórele staţiuni:

1. Codlea, pentru clasa a II-a cu salariu anual de 430 fl.

2. Poiana Mĕrului, 2 posturi cu câte 300 fl.

3. Reşnov, 2 posturi cu cute 300 fl.

4. Zernesci, pentru cl. III cu 300 fl.

5. Şirnea, cu 300 fl.

6. Moeciul superior, cu 300 fl.

7. Şimon, cu 300 fl.

8. Vlădeni, cu 300 fl.

precum şi cuartir liber, câte 2 stângini de lemne şi grădină de legumi de $^1/_2$ jugĕr pentru fie-care post învĕţătoresc.

Dela concurenţi se pretinde a ţiné şi strană în biserică, căci aceste posturi învĕţătoresci sunt împreunate şi cu cantoratele.

Pentru Codlea vor fi preferiţi aceia, cari vor puté dovedí că sunt în stare a înfiinţa un cor cu copii de scólă sau cu poporenii, asemenea şi în Zernesci se pune condiţiune a înfiinţa fiitorul învĕţător un cor micst spre a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în biserică la liturgie.

Doritorii de a competa la vre-una din staţiunile sus enumerate vor avé a-şi trimite cererile lor instruite conform legii la subsemnatul oficiu.

Zernesci, 4 Iuniu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Branului, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Traian Meţian,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	**Budapesta**	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	**Szolnok**	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	**P. Ladány**	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. sos.	—	2.19	10.44	8,38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	—	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4,52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. **Cluş.** pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriş	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.40	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2,40	—	1.—	8.33	sos. **Teiuş.** pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. **Copşa-mică** pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apaţa	Circulézâ numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. **Braşov** pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	**Predeal**	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. **Bucuresci** pl.	—	8,35	—	3.15	—

Ghiriş — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.19		**Ghiriş**		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.39		**Turda**		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36	Circulézâ dela 1 Iun. p. 15 Sept.	7.40	Carei-mare	7.10	3.16	Circulézâ dela 1 Iun. p. 15 Sept.	9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Braşov — Zernesci

Tren micst	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	9.15			pl. **Braşov** sos.			7.36	1.29	8.31
9.05	5.13	9.30						7.21	1.14	8.16
9.37	5.45	9.53			Cristian			6.51	12.51	7.57
9.57	6.05	10.04						6.41	12.41	7.47
10 17	6.25	10.34			Tohanul vechiu			6.16	12.15	7.30
10.28	6.36	10.35			sos. **Zernesci** pl.			6.06	12.05	7.20

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	**Szolnok**	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. **Arad** pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35						
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaţ	10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	—	8.19	—	6.17
—	3,31	5.15	—	7.17	Pauliş	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53	Soborşin	8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22	Zam	7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		-
—	—	8.52	9.57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02	**Simeria** (Piski)	6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕştia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06	Şibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vinţul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.20	sos. **Teiuş** pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10.25	pl. **Budapesta** sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	**Verciorova**	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	—	
—	7.19	12.21	7.19	—	**Reghinul-săs.**	—	7.49	3.25	—	

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. **Copşa-mică** sos.	9.34	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12.—	7.41	Şeica mare	9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneş	8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6.35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.36	1.46	—	pl. sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marţi şi Vineri	—
--		4.48	1.58	—	Şelimber	7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—	Veştem	7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Şebeşul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	-	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—	Cârtişóra	5.01	5.48	-	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viştea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beşimbav	4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.05	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 73 Sibiiu, Sâmbătă, 1/13 Iuliu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe săptămână, deschidem pe pătrariul III Iuliu-August-Septembre al anului 1895, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit cu ultima Iuniu 1895, sĕ-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

Sistem de prigoniri.

Compatrioții nostri unguri se apropie tot mai tare de serbarea iubileului milenariu dela așeḑarea lor pe aceste locuri. Visul lor de aur a fost și este, ca la serbarea iubileului sĕ se presenteze ca stat pur național.

Programul lor dela dualism încóce s'a manifestat mai ales prin contopirea popórelor din patria nóstră în rassa magiară.

Intre împrejurări normale, dacă e ca contopirea sĕ se facă, atunci ea urméză de sine. Condițiunea principală a contopirei de sine este însĕ o cultură superióră, de care fără veste sĕ fie fermecate popórele destinate pentru amalgamisare.

Acéstă condițiune nu o are rassa magiară. Conducĕtorii politicei magiare o au înlocuit cu prigoniri, cari mai ales de vre-o 20 de ani ni se presentéză în sistem bine precugetat.

Omul propune, și Dumneḑeu dispune. Dacă va fi făcut planul și la provedința divină, ca planul guvernelor magiare sĕ se realiseze, atunci noi vom perí, căci sistemul de prigoniri spre perirea nóstră este îndreptat.

Planurile provedinței Dumneḑeesci noi nu le putem străbate. Privim deci cu încredere în vitalitatea nóstră, și desvoltăm resistență până la ultima rĕsuflare.

Mai cu înverșunare sunt îndreptate prigonirile asupra scólelor nóstre. La anul 1879 s'a adus legea, prin care limba unguréscă s'a întrodus în scólele nóstre confesionale ca obiect obligat.

De ani 15 e pusă în practică legea cu obligativitatea limbei magiare în scólele poporale, și privind la resultatul de 15 ani, ne vine a crede, că ea în locul prim a făcut greutate dascălilor, și tendența legislatorilor a fost sĕ ne lipséscă de dascăli, ca apoi în scólele nóstre sĕ nu mai funcționeze dascăli eșiți și crescuți din sinul poporului nostru.

Rigórea aplicată mai ales în anii din urmă la esamenele de cualificațiune ale candidaților nostri de învĕțători ni se presentéză ca persecuțiune, avêntată la un grad, pe care numai o nervositate asemenea bine avêntată o póte justifica.

Lucrul și aici s'a făcut cu sistem. Comitatele locuite de români mai ales au fost fericite de a provoca deosebita îngrijire a ministrului de culte și instrucțiune publică. In aceste comitate s'au instituit ca inspectori de scóle bărbații cei mai șoviniști, și acestia ca sĕ se presenteze cu demnitate grației domnului ministru tótă activitatea și o au dedicat prosperărei limbei ungare.

Ca resultat al activităței lor amintim, că aḑi limba românéscă la noi în Transilvania numai în trei comitate mai e susținută ca limbă protocolară.

La începutul erei constituționale lucrurile se păreau că bine se croesc.

Legea de naționalități din 1868 se pare a fi liberală. In sensul acelei legi, dacă 1/5 partea membrilor municipali *doresc* numai, ca limba română se fie limbă protocolară, atunci dorința acésta se ridică la valóre de lege.

In anii primi ai erei constituționale limba română a fost faptice întrodusă ca limba protocolară în comitatele cu poporațiune în preponderanță românéscă. Așa a fost în comitatul Hunedóra, în comitatul Coșocna, în comitatul Turda-Arieș, Murĕș-Turda, Solnoc-Dobâca, Bistrița-Nĕsĕud, Târnava-mare și Târnava-mică, Alba de jos, Sibiiu, Brașov și Făgăraș. Aḑi au mai rĕmas numai cele trei din urmă, unde limba română și-a mai susținut posiția sa de drept.

In celelalte comitate dreptul a eșit din us.

Am cerut ioformațiuni de prin tóte locurile, și ni s'a spus, că membri români ai adunărilor municipale din curtuoasie către amploiați și către colegii lor unguri nu au pretins luarea protocolului și în limba română. Cu timpul dreptul a eșit din us, și aḑi nu se mai primesce nici un act în limba română.

Personal nu au simțit acei membri scăderea provenită din curtoasia lor, și nici acuma uu o simt, când li spunem, că limba română e știrbită în drepturile sale.

O simt însĕ autoritățile superióre bisericesci, cari din actul de curtoasie acuma trebue sĕ corespondeze numai ungaresce, și în special o simt învĕțătorii nostrii.

Ansă la scóterea limbei române din comitate a dat în locul prim inspectorii de scóle, căci în mâna lor era instrucțiunea, în mâna lor era corespondența cu autoritățile bisericesci.

Românii nostri au trebuit sĕ facă politică înaltă în teorie politică de passivitate, faptice au sacrificat dreptul limbei române din comitate.

Aḑi nici dorința din lege nu o mai manifestéză. Cu tóte aceste noi, cari ținem la sânțenia legei, cari scim că un drept acuirat prin us nu se póte șterge, scóterea limbei române din comitate o înregistrăm între prigonirile de sistem.

Ni se scrie, că acum cutezanța așa a mers de departe, încât sĕ cere ca protopresbiterii români se corespondeze cu inspectorii de scóle numai în limba magiară.

Pretensiunea acésta față cu protopresbiterii sĕ motivéză cu §. 16 din legea de naționalități, unde sĕ ḑice, că suprema și cea mai înaltă autoritate bisericéscă cu organele comitatense, unde limba română nu e limbă protocolară, trebue sĕ corespondeze pelângă limba română, și în limba magiară.

Observăm, că oficiile protopresbiterale ale nóstre nu sunt autoritatea supremă, care o posede legea de instrucțiune.

Cumcă pretensiunea e prigonire cu sistem, sĕ vede și de acolo, că ea sĕ face și față cu oficiile parochiale și față cu aceste nu se póte face provocare nici la o lege.

Revista politică.

Fóia „Hazánk“ într'un articol de fond se ocupă cu cestiunea română în general. Intre altele îi place fóiei magiare a crede, că cestiunea română va lua pe viitoriu cu totul altă formă. Nu póte sĕ trécă cu vederea acțiunea ce o desvóltă președintele ligei culturale dl V. A. Urechiă privitor la congresul interparlamentar, ce are sĕ se țină în Brucsela.

Scim cu toții adecă, că la congresul din Brucsela are sĕ fie pusă la ordinea ḑilei și cestiunea română. — Póte din causa acésta vor fi ḑicênd domnii dela „Hazánk“ că cestiunea română va lua o altă formă. Imprejurarea acésta durerósă, îi face pe magiari sĕ se pună pe lucru, îi îndémnă ca sĕ céră ajutoriu dela guvern. Ce sĕ-i faci? Când nu mai ai alte argumente vrênd nevrênd trebue sĕ-ți iai refugiul la forță!

⁂

Din Constantinopol se scrie, că pórta a cerut ca guvernul Bulgariei sĕ pună la graniță o pază cât se póte de bună din causa mișcărei ce se observă.

FOIȚA

ȚIGANUL.

— Schiță pedagogică. —

I.

„Ce naiba, da încă tot nu ești gata?! In urma urmelor va trebui sĕ plec și singur!“

Acestea sunt cuvintele, cu cari sĕ adresà rĕstit dl Manasie, din orașul N., către soțióra sa, care sta înaintea oglinḑii. Aurelia, astfel sĕ chema dómna, voia sĕ mérgà la bal într'un costum elegant roșu-deschis; — deși óre întregi trecuseră, de când începuse sĕ-și facă toaleta, totuși i se părea, că nu e destul de dichisită, și întreba mereu pe Maris (servitórea), de-i stă bine ori ba. Dênsa i-ar fi imputat soțului sĕu pentru tonul aspru, cu care i-s'a adresat, dacă nu i-ar fi cunoscut de mai nainte temperamentul; ținênd cont de acésta, îi aruncà drept rĕspuns o căutătură drăgălașe promițêndu-i, că se va grăbi cât va puté mai iute.

Manasie se duse în odaia sa și se pregăti de plecare. Ce-i drept, a trebuit sĕ mai aștepte o lécă bunicică de timp, căci dichisirea pentru femei e o fericire, care încă trebue gustată. Noi, bărbații, nu scim, ce simte o femeie, când se împodobesce cu fel de fel de podóbe, când vede cum cresce farmecul ei, frumsețea ei cu fie-care pantlică, cu fie-care giuvaer. Manasie era p'aci sĕ-și pérḑă răbdarea; cam mănios se duse în odaia soției sale, dar n'o găsi aci. Cu toaleta isprăvise, dár Aurelia mai avea încă sĕ-și împlinéscă și datoriile sale de mamă. Si acestea sunt prețióse pentru o mamă adevĕrată, și nu se pot asemena cu nimic din lumea acésta. Ce ar ḑice o mamă care sĕ jertfesce de diminéța până séra pentru drăgălașii sĕi copii, dacă i-ar lua cineva și în locul lor i-ar da tóte cele de lipsă pentru o viață liniștită și fără griji? Aurelia a aflat în iubirea de mamă un isvor vecinic pentru bucuria și fericirea sa; acum sta lângă légănul fetiței sale Reli (Aurelia), care n'apucase a împlini trei ani, voind sĕ și ia adio; o giugiulea neteḑându-i obrăjorii și sărutându-o ca o mamă, care abia se putea despărți de dênsa.

„Te întorci îndată mamă?“ întrebà îngerașul și mama îi rĕspunse: „Da, draga mea, numai decât mĕ voiu întórce și-ți voiu aduce și bonbóne multe și dulci, din cari vei mânca tu mâne diminéță; acum culcă-te draga mamii, și dormi“.

„Haid sĕ mergem“, reflectà Manasie și Aurelia se grăbi de drum. Inainte de-a eși din casă, porunci servitórei, sĕ îngrijéscă bine de copilă, sĕ nu cumva sĕ iasă din odaie sau sĕ adórmă, până ce se vor întórce dela bal.

Era pe la nouĕ óre séra. Aprópe de hotelul, în care avaa sĕ fie petrecerea, băgară de sémă, că se făcuse cam frig. Aurelia era tare îngrijată pentru copila sa.

„De o va lăsa cumva Maris singură în odaie, peste nópte descoperindu-se fórte ușor se póte rĕci“, ḑicea dênsa către bărbatul sĕu,

„Ah, cine sĕ se mai gândéscă la tóte posibilitățile“, esplica acesta.

„Nu sciu, cum îmi vine, dar nu sunt în voie bună; mie cam témă! gândul meu va fi mai mult acasă, ca la bal“.

„A-și strica cineva cheful numai pentru niște góle presimțiri, e o mare slăbiciune. Nu te-ai mai lăsat de superstițiile tale?“

Aci se întrerupse conversația; trăsura era înaintea hotelului; se dară jos și în curênd se amestecară în pestrița și voiósa societate a balului.

II.

Sĕ auḑim acum ce s'a întêmplat acasă, după ce plecară stăpânii. Îngerașul adormise; în odaie era mare liniște, cât și bâjbăitul muscei îl puteai auḑi. Peste câtva timp bate cineva la ușe.

„Tu ești, János?“ întreba servitórea încetinel.

„Da“, rĕspunse o voce din afară „deschide“.

Maris deschise și un tinĕr corporal (căprar) întră; se retrag într'o odaie, nu departe de cuhnă (bucătărie) și se pun pe taifasuri multe și mĕrunte, pe cari sĕ me ierte cetitorul dar nu le mai descriu. De odată se aude un plânset amar.

E Reli, lua-o-ar naiba s'o ia, că-mi mânâncă ḑilele, me îmbĕtrânesce fără de vreme“, murmurà Maris.

„Astupă-i gura“, strigà brutalul soldat, când sĕ duse Maris sĕ liniștéscă copila.

„Maris, Maris, rĕmâi aici!“ strigă copila.

„Ah! nici o vorbă de rĕmas; culcă-te numai decât și dormi; sĕ nu te mai aud că plângi, că îndată chem pe țiganul sĕ te ia și sĕ te ducă; auḑitu m'ai?“

Servitórea se duse la Ianoș, peste câte-va minute copila începu sĕ plângă din

Guvernul Bulgariei a dat pórtei o asigurare cât se póte de bună în privința acésta.

* * *

Din Berlin se scrie, că ministrul Bőtticher a dat cetire decretului regal, prin care sesiunea parlamentară este declarată de închisă.

* * *

Se desminte scirea diarelor, că împĕratul Germaniei pe la mijlocul lunei lui August va asista la iubileul de 25 de ani al resbelului din 1870 arangiat în Elsația și Lotharingia, din contră sĕ susține că împĕratul reîntorcêndu-se din Anglia va veni la Berlin respective se va reîntórce în palatul seu pentru a puté asista la punerea petrii fundamentale a stattuei împĕratului Wilhelm I.

* * *

Diarul „Kőln. Ztg“. publică scirea, că representații Bulgariei au fost primiți de către ducele Lobanov într'un mod fórte afabil. O telegramă din Sofia afirmă că representanții Bulgariei vor fi primiți de țarul Rusiei.

* * *

După-cum sĕ scrie din Porthsmouth, în onórea marinarilor italieni s'a dat acolo un banchet; la care au presidiat lordul Goschen. — Intre cei invitați au fost și ducele de Iork precum și ducele de Genua. Lordul Goschen a toastat în onórea regelui și reginei Italiei. La toastul lordului a rĕspuns ducele de Genua, bênd în sănătatea marinei englese.

* * *

Intr'una din ședințele trecute ale Scupcinei s'a presentat proiectul de lege referitor la cestiunea financiară. Proiectul s'a trimis fără de a fi pus la discusiune comisiunei financiare. Tot în acea ședință a făcut Csurcsics o interpelațiune referitóre la cestiunea Macedoniei. Rĕspunsul la acésta interpelațiunea, pe carea președintele n'a voit sĕ-l cetéscă, s'a trimis guvernului.

* * *

Foile de adi ne aduc scirea că în parlamentul Italiei s'a pus la ordinea dilei discusiunea asupra afacerilor interne și financiare. Se afirmă că tóte discusiunile aceste se vor fini cu aceea, că cabinetului Crispi i se va da vot de încredere.

Noutăți.

Comite suprem al comitatului Têrnava-mare. Primim scirea că în locul baronului Apor fost comite suprem în acest comitat, va fi numit Paul Béldi.

* * *

Liberalism magiar. Pe scóla rom. din Békés-Gyula sĕ află inscripțiunea „Scóla română“. Foile magiare aduc scirea că episcopul Mețianu n'a voit sĕ modifice acésta inscripțiune și din causa acésta comisiunea administrativă comitatensă a fost necesitată sĕ delăture cu forța acésta „inscripțiune nepatriotică“. — Liberalism nu glumă! Și încă liberalism magiar!

* * *

Bancheri deținuți. Mare sensațiune a produs în Brüsela deținerea mai multor banchieri, la cari s'au aflat bani în numĕrariu și hârtii de valóre în preț de una jumĕtate milion, care sumă s'a confiscat.

Toți deținuții bancheri se bucurau și stau în cea mai mare autoritate.

Unul dintre acestia era și membru al consiliului orășenesc.

Toți acesti banchieri deținuți ar fi și membri a unei bande internaționale de hoți care de prrsent se curentéză.

* * *

Duel. Intre deputatul austriac Levitzki și diaristul polonez Inländer a avut loc dilele acestea un duel. Inländer a fost greu rănit.

* * *

Artist nebun. Carol Wesselsky membru al teatrului național din Berlin a nebunit pe bină. Acéstă întêmplare tragică a avut loc în predarea piesei senzaționale „Nebunul“.

* * *

Invitare. Tinerimea română din Timișóra și jur, invită la Petrecerea de vară ce o va arangia Duminecă în 14 Iuliu n. în sala societății de tir (Bürgerliche Schisstätte) din suburbiul Iosefin. Inceputul la 8 óre sara. Prețul întrărei: de persónă 2 coróne; de familie 4 coróne. Venitul curat este destinat în favorul societății de lectură „Petru Maior“ din Budapesta. Suprasolvirile se vor cuita pe cale diaristică. Damele sunt rugate sĕ se presinte în toaletă simplă de stradă.

* * *

Sinucidere. Din Berlin ni se scrie că oficerul de origine ungur numit Deșan Gerő s'a sinucis. — Deșan, nume unguresc! Nu credem.

* * *

Ciocnire de tren. In apropiere de Kevis-Quebec s'a intêmplat ciocnire de tren. Aprópe 25 de ómeni au murit, ér 30 inși sunt greu răniți.

* * *

Sinucidere modernă. O fată frumósă cu numele Eugenia Bader din Pojon din causă, că părinții nu o au lăsat se mérgă la preumblare a voit sĕ se omóre. S'a suit în etagiul al doilea și de acolo s'a aruncat jos. Până acum încă nu e mórtă. Și se dice că fata din cestiune ar fi destul de bine crescută!

* * *

Omor. Din Messina primim scirea că profesorul de universitate de acolo Prodali, a omorît pe unul dintre studenții ce se aflau încuartirați la dênsul, anume pe baronul Francesco Ioppolo. Prodali a fost arestat numai decât.

* * *

In 3 dile din Europa în America. Richard Puniton din Pensilvsnia a inventat o mașină cu aburi, cu care se dice, că se va putea face în trei dile călĕtoria dintre Europa și America. La vapor sunt aședate două rênduri de róte anume construite, dintre care o părechie e aședată înainte, spre a tăia apa și a mări iuțala prin micșorarea fricțiunei. Celelalte 20 de róte sunt aședate sub apă, avênd fie-care un diametru de 5 urme. Acéstă construcție dă vaporului o iuțală enormă și îl ține totdéuna în echilibru chiar și în timpul furtunei.

Niște mașini mari din mijlocul vaporului produc forță motrice și lucréză direct asupra roților dinainte. Un avantagiu principal presintă faptul că axele rótelor urméză independent unele de altele, așa că ruperea uneia din ele rĕmâne fără urmări cu privire la mersul vaporului. Astădi sĕ pierd două treimi din forța motrice la tóte vaporele, căci cele două róte ce au, pot lucra numai asupra unei mici cantități de apă, pe când 20 de róte înving de 10 ori mai multă apă. Despărțĕminte impermeabile sunt aședate de ambele părți ale noului vapor

O fóie din Filadelfia spune că acum se construesce un model al acestei invențiuni, care va fi condus prin electricitate și va ilustra în practică efectele acestui sistem Supraveghierea construirei s'a încredințat dlui Heinrich Busse din Hamburg un inginer naval experimentat. Amiralitatea engleză a învitat pe inventator sĕ ducă modelul în Anglia spre examinare. Modelul însĕ va fi arătat mai întâiu la New-York.

* * *

Esistă ómeni uniformi? Directorul oficiului anthropometric din Paris a publicat dilele acestea o statistică fórte interesantă, din care reiese, că între un milion de ómeni abia se află doi, a căror formă esterióră sĕ fie identică întru tóte. Mai ales la degete e deosebirea cea mai mare la ómeni.

* * *

Haz. Un profesor dela facultatea de medicină întrébă pe un bolnav de piept.

— Ce profesiune ai?

— Sunt musicant.

— Vedeți domnilor, zise profesorul către elevii sei. Suflatul continuu în instrumentul musical vatĕmă plămânii și adese-ori artistul se bolnăvesce de oftică cum s'a bolnăvit și domnul acesta ...

Apoi întorcêndu-se spre bolnav îl întrébă:

— Cu ce instrument cânți?

— Cu vióra! rĕspunse bolnavul.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Din jurul Deeșului finea lui Iuniu 1895.

Onorată redacțiune!

Din întêmplare fiind de față la adunarea generală a reuniunii învĕțătorilor gr. or. rom din despărțĕmêntul Deeșului, ținută în comuna Magógea la 24 Iuniu, a. c. st. v., despre decursul acestei adunări, folosindu-mĕ de ospitalitatea onoratei redacțiuni, îmi permit a comunica pentru stimații cetitori ai prețuitei foi ce ridigiați, următórele:

Din capul locului observ, că adunarea a fost cam slab cercetată, căci abia s'au presentat a treia parte din membrii reuniunii, un simptom, care dacă va dura încă, nu putem avé prospecte îmbucurătóre nici pentru viitor. O singură mângăere avem, că la acésta nu învĕțătorii sunt absolut de vină, ci cu deosebire epitropiile parochiale, cari nu-i provĕd la timp cu diurnele necesare, și apoi în casul de față, chiar președintele reuniunii, dl Ioan Buzura, paroch în Gostila, carele, acum deja de vre-o 7—8 ani, de când e președintele reuniunii, n'a desvoltat nici cea mai neînsemnată activitate pentru promovarea scopurilor ei, — dovadă chiar și convocarea acestei adunări, care nu la inițiativa dênsului, ci la a vice-presidentului ei s'a convocat. Apoi și din presidența reuniunii districtuale a fost destituit érăși numai din causa negligenției. Ba ce e mai mult, comitetul reuniunii, în ajunul adunării, a adus chiar și jertfa de a trimis o comisiune specială în comuna vecină pentru de a-l ruga (!?) sĕ vină la adunare, numai și numai pentru a-l scuti de neplăcerile mai mari ce le-ar fi putut avé absentând și dela acéstă adunare. In urma acestei curtuasii și jertfe, nemeritate a și venit (aprópe la sfêrșitul adunării), și ce a făcut? Lucrul cel dintêiu i a fost, că a voit sĕ disólve adunarea, din causa, că vice-presidentul nu i-a putut presenta în scris concesiunea dela autoritățile politice în causa ținerii adunării, deși verbal i-a presentat'o. Abia dupăce însuși primarul local, fiind de față, l'a asigurat, că sĕ póte ținé adunarea, a cedat și a luat făr de nici o pregătire conducerea ședinței mai departe.

Adunarea anterióră a fost disolvată fără motive suficiente din partea autorităților politice dușmane scólelor nóstre, ér acésta era sĕ fie disolvată chiar din partea presidentului ei, carele însuși era datoriu sĕ se îngrijască de convocarea ei în regulă, dacă a primit onórea de a fi președintele reuniunii. Apoi și dacă s'a presentat, nici raport, nici rațiocinii, nici nimic, n'a pregătit, nici însuși, nici prin alții, astfel, că întrégă adunarea a decurs fără de nici o pregătire prealabilă din partea dênsului, căci fiind întreg archivul la dênsul, vice-presidentul și comitetul reuniunii, n'au fost în stare sĕ dee nici o deslușire mai detaiată basată pe acte despre mersul afacerilor reuniunii de când dênsul este președintele ei, ci au convocat adunarea iac'așa numai după bunul lor simț mai mult pentru de a sĕ sfătui ce ar fi de făcut ca reuniunea sĕ-și reia firul activității de un-

---

nou. Ca o leoică sĕ repede nemulțumita guvernantă în odaiă:

„Ce vreai?“ strigă ea mâniósă către copilă.

„Rĕmâi, dragă Maris, aici cu mine, că mi-e frică de țigan, și nu pot sĕ dorm“.

„Adormi, ori îl chem îndată? E numai colea la ușă; cum vei plânge, îl și las înăuntru!“ trânti ușa și o închise.

Se duse în odaia, unde era corporalul și nici că-i mai pasă. Ușile erau încuiate și nu mai putea audi nici plânsetul, nici vaetul copilei.

III.

Pe când în casa lui Manasie se întêmplau lucruri, cari revóltă pe ori-ce om, fie cât de puțin símțitor, în hotel era mare veselie. Plăcere peste plăceri; la musică și joc se uită tóte grijile, ce apasă inima omului. Vinul încă nu-și greșise efectul; nu e deci mirare, că si mama nóstră uitase pentru cât-va timp presimțirile.

Dar o întâmplare i le revócă din nou. Când a voit bărbatul sĕu sĕ-i umple un păhar cu vin, îi cădu sticla din mână și-i sparse păharul. Din acest moment Aurelia n'a mai voit sĕ bea nici o picătură, ci chema mereu pe Manasie acasă. Bărbatului nu-i cam venea la socotélă; cu „stai că ne vom duce“, „stai că ne vom duce“, au mai trecut vre-o câteva óre; îi mergea și lui la păhar, ca soției sale înaintea oglindii. In fine după multe rugăminte se găsi și el de ducă. Negăsind din nenorocire nici o trăsură neocupată, trebuiră sĕ mérgă pe jos. Le tremurau dinții în gură, așa se făcuse de frig.

„Ah Dómne, Dómne, ce va face drăguța mea de Reli? dicea Aurelia, când sta înaintea ușii, ardênd de dorul de a-și vedea îngerașul. Ceva ceva mai 'nainte sĕ fi venit și dau peste corporal în casa lor. Tocmai târdiu, după ce bătu de mai multe-ori le deschise Máris ușa.

„Ce face Reli? Dórme? Ai îngrijit bine de ea“. Astfel întreba îngrijata mamă pe servitórea sa. Un „da“ posormorât fu rĕspunsul acesteia.

Nici n'apucă buna mamă sĕ se desbrace și alérgă într'un suflet la légăn. sĕ-și drăgostéscă cu mii de sărutări odorul sĕu. Dar ce sĕ vedi? Légănul era gol. Aurelia țipă un țipet, care-ți sfâșia inima. Bărbatul și servitórea spĕriați veniră, sĕ vadă ce-i.

„Copila mea, copila mea“, strigă sĕrmana mamă și, ca și când și-ar fi eșit din fire, alerga dint'o odaie într'alta. Ah, ce spaimă! Când tocmai în cea mai din fund găsi copila într'un unghiu înghețată, mórtă. Mititica nu putea sĕ se scape de gândul, că va venì s'o ia; de frică se sculă din légăn și alergă dintr'o odaie într'alta obosită adormì și înghețǎ. Tóte ostenelele medicului au fost zadarnice. Ce-i drept, blăstĕmata de Máris a fost la moment alungată, ba și pedepsită, dar ce folos?! Bunii părinți și-au perdut odorul lor cel mai scump, și ani întregi a plâns sĕrmana mamă după copila sa.

* * *

Ce învĕțăm de aici?

1. Sĕ nu încredem copii nostri la servitóre sau guvernante, cari pe lângă absolută nepricepere, mai au și o inimă de pétră.

2. Când plânge copilul, sĕ cercăm înainte de tóte a afla causa, pentru care plânge. Lucrul e mai greu, până ce copilul nu póte vorbi; dacă póte vorbi, ni-o spune singur. Dacă causa nu e vr'un morb (dice Beneke), copilul plânge cât plânge, apoi tace de sine; sĕ nu-l giugiulim, sau sĕ-l compătimim, sau se i procurăm plăceri sensuale (dulcețuri, apă cu zăhar etc.), căci prin acésta 'l facem de regulă sĕ plângă și mai tare, ér de alte ori va plânge anume, ca sĕ-i dăm zăhar etc. Din contră sĕ vorbim cu el cam indiferent și sĕ-i atragem atențiunea asupra lucrurilor de prin prejur; în chipul acesta 'l dedăm la răbdare și îi promovăm tăria sufletului. Numai în casul, când causa ar fi vr'un morb, îi putem alina durerea prin procurarea de plăceri sensuale ca cele amintite prin compătimire etc., dar și atunci sĕ fim cât se póte de moderați. *Pĕcat neiertat pedagogic este fără îndoială: a cerca sĕ domolesci plânsul copilului, spunêndu-i că dacă nu tace chemi pe țiganul, vrăjitórea (șișca), ori alte năluci etc., de cari se folosesc unele mame, fără sĕ cunóscă relele urmări, în educațiunea copiilor lor.* Frica și spaima (acésta póte provoca o mórte momentană) au o influință fórte deprimătóre asupra copilului, îl fac mic de suflet, fricos și schimbăcios; din contră încrederea și curagiul produc un caracter de fer, care fără a se înfrânge ține pept valurilor vieții. „Luați omului frica și puteți face din el un deu!!“ *S.*

de-va puté până la alte mĕsuri din partea celor competenţi, decât să se ocupe cu alte probleme, de cari nu s'a putut apuca din causa negligenţei preşedintelui.

Trist lucru, fórte trist, când conducerea unei instituţiuni culturale atât de importante pentru poporul nostru înapoiat, cade în mâna unui astfel de om!

M'am oprit înadins mai mult timp la acest neajuns al reuniunii, ca pe viitoriu acésta să se scie orienta cui face onórea de a-l pune în fruntea conducerii afacerilor sale.

Trecênd la decursul adunării, acésta a fost deschisă după servіţiul divin la órele 10 a. m. în sala de învăţĕmênt dela scóla din loc prin o cuvêntare fórte instructivă şi acomodată stării actuale a reuniunii, din partea vice-presidentului reuniunii, dl Gregoriu Gavriş, învĕţătorii în Giurgesci, şi a fost rĕsplătită cu aplause binemeritate din partea celor presenţi.

După cuvêntarea de deschidere, a urmat conform programului (făcut de vice-preşedinte şi comitet ér numai cum au putut) cetirea catalogului membrilor reuniunii din care a resultat, că din 27 învĕţători s'au presentat numai 10 inşi.

Urmând la încassarea tacselor, s'a încassat pare-mi-se un singur floren, spre durerósa suprindere a tuturor. Ne-a imbucurat însĕ încât-va desluşirea dlui vice-president, că acelea în cea mai mare parte sunt încassate deja din partea P. O. D. protopresbiter Teodor Herman, când cu luarea esamenelor dela finea acestui an scolar procsim espirat Nu ne póte însĕ da desluşiri detaiate în privinţa acésta, deóre-ce raţiociniul din cause independente de dênsul, nu s'a presentat adunării spre censurare.

Trecênd preste unele puncte mai neînsemnate din programă, mĕ opresc puţin la prelegerile practice ce s'au ţinut, şi anume:

Dl Vasile Conţiş, învĕţătoriu în Poiana Blenchi, a preles despre nascerea lui Moisi şi nascerea lui Iisus Christos (dóue prelegeri);

Dl Teodor Coroian, învĕţătoriu în Ciceu-Hăsmaş, a preles despre litera „f“;

Dl Gavriil Ţolca, învĕţătoriu în Ding. a preles despre „numĕrul“ 11 şi:

Dl George Prigónă, învĕţătoriu în Magógea, a preles despre „comună“.

Observ şi aci înainte, că nici prelegerile n'au dovedit pe deplin practicabilitatea lor, deórece nu au fost ţinute cu elevi anume, ci cu pseudo-elevi formaţi din învĕţătorii presenţi. Cu tóte acestea din predarea învĕţătorilor respectivi şi din apucăturile pseudo elevilor, ne-am putut închipui, care la ce resultat ar fi ajuns la elevii cei cu aceste lecţiuni, atât în privinţa instrucţiunii cât şi a educaţiunii preste tot.

Trecênd în special la prelegeri, dl Conţiş a legat în cât-va atenţiunea elevilor sei prin o predare veselă adeseori nu însĕ fără risic de a fi acésta în defavorul obiectelor predate, prin urmare şi în defavorul educaţiunii elevilor. A încercat a esplica prea detaiat relaţiunile familiare dintre Iosif şi Maria referitóre la nascerea lui Iisus Christos, aşa încât n'a putut evita unele espresiuni, pentru a căror înţelegere se recere o minte mult mai cóptă şi presupun cunoscinţe teologice mult mai multe decât pot avé elevii din scóla poporală cotidiana. Cred însĕ, că acestea le-a făcut numai din considerare către publicul matur present. Aşa d. e. „au şedut la olaltă de şi au post numai logodiţi“ o espresiune fórte elastică, din care elevii fórte uşor s'au putut alege cu idea despre concubinat, cu atât mai vêrtos, că acesta este fórte lăţit în unele părţi din acea împrejurime; apoi ér „în ceriu fără mamă şi pre pămênt fără tată“, o espresiune poetică, desi reală după credinţa bisericei, din domeniul teologiei la înţelegerea căreia însĕ ne recer mult mai multe cunoscinţe teologice decât pot avé nisce prunci din scóla poporală, deşi s'a adaus nu tocmai la timp. că „Iisus Christos a fost conceput dela Duchul sânt“. Apoi n'a controlat din destul nici atenţiunea elevilor în decursul prelegerilor, şi nici defectele observate în respunsurile atât cu privire la formă cât şi la cuprins, nu le a cores la timpul potrivit. Unul i-a rĕspuns manc, şi şeḑênd, altul întors cu faţa de jumĕtate; pe unul la agrăit numai pe numele de botez, pe altul numai pe numele de familie; cu unii s'a ocupat prea mult, ér cu alţii de loc etc. In urmă nici învĕţătura morală n'a fost destul de precisă.

Abstrăgênd dela aceste defecte, provenite póte numai din causa, că prelegerile au fost ţinute nu cu elevi, anume, ci cu pseudo-elevi, acestea în general au fost destul de reuşite şi sperăm, că pe viitoriu va debuta cu mult mai mult succes, deóre-ce e încă învĕţătoriu tinĕr şi nu fără calităţile şi zelul recerut.

Fórte bine a fost însĕ reuşită prelegerea dlui Coroianu despre litera „f“. Atât metodul, cât şi ţinuta sa faţă de elevi, au fost cât se póte de perfecte. A folosit însĕ vre-o câteva provincialisme, precum: „amu“ în loc de „acum“, „şuhan“ în loc de „nici-odată“, „vorovesce“ în loc de „vorbesce“, „şir“ în loc de „fir“ (de tort, aţă) etc. de cari, aşa cred, că uşor se va desvĕţa

De asemenea fórte bine reuşită a fost şi prelegerea dlui Prigónă despre „comună“, deşi întroducerea 'i-a fost cam lungă şi definiţiunea la urmă nu destul de precisă. In genere dintre prelegĕtori, dênsul a dovedit mai mult că scie sĕ-şi câştige iubirea elevilor în scopul unei educaţiuni solide şi pentru viitoriu.

Puţin reuşită a fost însĕ prelegerea dlui Ţolca despre „numĕrul 11“. Sigur, ori nu s'a pregătit din destul, ori, fiind timpul fórte înaintat, a cercat, în urma oboselei neîntrerupte dela 10 óre a. m. până la 3 óre p m. ascultând şi celelalte prelegeri, sĕ scape cât mai îngrabă de ea. In urma acesteia nu i-a succes sĕ susţină în mod corĕspunḑĕtoriu nici atenţiunea, nici disciplina faţă de elevi. Sperăm, că luând lucrul mai de aprópe, de altădată va obţiné şi dênsul mai mari succese în prelegerile sale.

Cât pentru observările făcute la finea prelegerilor, d-nii Păltinean, Gavriş, Prigónă şi Farcaş merită tótă lauda, căci acestea le au putut face numai împlinindu şi cu scrupulositate datorinţele în scólă şi cetind mereu şi opuri pedagogice mai noue.

In genere, tóte prelegerile au durat mai mult timp, decât ar fi trebuit sĕ dureze în scólă cu elevi anume. Recomând a se lua acésta în considerare la viitórele adunări.

După terminarea prelegerilor şi a observărilor făcute la acestea în presenţa şi cu participarea tuturor celor de faţă, a urmat reconstituirea despărţĕmêntului pe restul periodului de trei ani şi spre mirarea tuturor, ér a fost reales de preşedinte, preşedintele cel vechiu. Sigur acésta, numai din consideraţiuni locale în momentul reconstituirei şi pentru de a i-se da ocasiune ca prin o activitate intensivă în viitoriu, sĕ-şi pótă repara reputaţiunea sdruncinată prin neactivitatea din trecut şi prin acésta şi scopurile reuniunii sĕ fie promovate cu mai mult zel şi cu mai mult succes.

Adunarea preste tot a decurs în mod fórte frumos, mulţămită tactului dlui vice-preşedinte, şi ar fi decurs şi mai frumos dacă se făceau tóte pregătirile la timp şi în modul recent de statutele reuniunii. Ne mângăem şi cu împrejurarea, că nu partea principală (prelegerile), ci partea secundară (administrativă) a fost neglésă, ceea-ce sperăm, că pe viitoriu nici acésta nu va fi neglésă.

O singură observare mai am sĕ fac, şi anume: sĕ nu se ţină câte o şedinţă atât de lungă ca acésta (dela 10 óre a. m. până la 4 p. m.), ci sĕ se împartă obiectele pe dóue ori mai multe şedinţe când sunt atâtea, căci atuncia sĕ vor resolva şi mai cu temeiu şi şi publicul le va urmări cu mai mult interes.

Intre óspeţi am putut vedé pe dl paroch Vasile Andreiu din Coroieni, dl paroch Victor Cupşa, dl primariu Arsenta Ciceu, Alexa Cupşa şi Ioan Hango, proprietari toţi din Magogea, şi dl Gavriil Hango, presbiter şi econom seminarial din Sibiiu.

După încheierea adunării prin presidiul ordinar, membrii presenţi ai reuniunii s'au bucurat de ospiţalitatea dlor Victor Cupşa paroch, George Prigónă învĕţătoriu, şi Arsente Ciceu, primariu din loc, ér de către séră toţi s'au depărtat din comună fie-care la ale sale mai mult cu câte o învĕţătură ce şi a putut câştiga din decursul acestei adunări. *Magogeanul.*

Raportul

comitetului Reuniunii femeilor române din Mediaş şi jur, despre starea materială a Reuniunii asternut adunării generale în 6 Iuliu 1895.

1.	Cassa în numerar aḑi . .	fl.	113.99
2.	In obligaţiuni şi cambii .	„	5899 80
3.	Starea depunerei la institutul „Albina“	„	38
4.	Mobiliar în valóre de . .	„	105
	averea activă a reuniunei deci în suma de	fl.	6156.79

Dela adunarea generală ultimă din 26 Octobre 1893 până aḑi s'a făcut:

Incassări:	título capital . . .	fl.	2348.20
	„ interese . . .	„	612.21
	„ tacsă	„	366
	suma	fl.	3326.41
Erogaţiuni:	titulo capital . .	„	2850
	titulo spese restituibile . .	„	—.—
	„ „ nerestituibile .	„	362.50
	suma	fl.	3212.50

Suma încassărilor şi a erogaţiunilor, adecă mişcarea cassei dela 26 Octobre 1893 până aḑi face deci fl. 6538.91.

Subtrăgênd din venitul brut totalul eşirilor resultă un profit net al anului de fl. 615.71, cu fl. 53.85 mai mare decât în anul precedent.

Amĕsurat §. 17 al statuteior reuniunei fondul trebue sĕ ajungă la suma de 10,000 fl. pentru a puté din interesele lui „întemeia scóle de învĕţământ şi lucru, precum de a da şi ajutóre materiale fetiţelor române din Mediaş şi jur“, reuniunea debitéză şie şi deci aḑi încă cu 3461 fl. 09 cr. adecă cu 769 fl 23 cr. mai puţin decât în anul precedent.

Dela 26 Octobre 1893 până aḑi s'a acordat împrumuturi în valóre totală de fl. 2850.

Mediaş, 4 Iuliu 1895.

Maria Roman,
preşedinta.

Elena Suciu, casară. *Sofia Puşcariu,* secretară.

Bărbaţi de consiliu: Dionisiu Roman, Ioane Moldovan, Ioane Chendi, Iosif Barbu George Crişan.

Constituirea pentru periodul 1895 până 1898 o următórea: presedinta: Maria Roman n. Popescu; casară: Elena Suciu.

Membri ord. ai comitetului: Maria Roman, actuala presidentă; Maria Moldovan, soţ. de protopop; Paraschiva Mircea, soţ. de protopop; Iustina Chendi, soţ. de preot. Sofia Puşcariu, soţ. de v.-notariu v.; Maria Bozoşan, soţ. de preot; Sofia Popescu, soţ. de preot; Ioana Racoţa, soţ. de medic; Ana Todorean, soţ. de preot; Elena Suciu, sot. de învĕţătoriu; Maria Necşa, soţ. de învĕţătoriu; Maria Bardaş, soţ. de scriitoriu.

Membri suplenţi: Maria Nadesan. Sofia Suciu, Mariţi Bardaş, n. Man, Maria Indrea, Ludovica Barbu, Ana Neagoş.

Bărbaţi de consiliu: Dionisiu Roman, c. adv., Ioane Moldovan, prot. gr. cat., Romul Mircea- prot. gr. or., Ioane Chendi, preot. gr. or, Filon Necşa, învĕţ. gr. or., controlor: Romul Mircea, prot. gr. or.

NB. Secretarésa se va alege în procsima şedinţă a comitetului § 14 a statut.

Convocare

Despărţĕmêntul XXXI al asociaţiuni transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român 'şi va ţiné adunarea generală din acest an în Reghinul săsesc la 1 August s. n. la 3 óre p. m. în scóla greco-catolică, despre ce sĕ încunosciinţéză toţi membri, inteligenţa şi poporul român din prejurul acestui despărţĕmênt, pracum şi toţi iubitorii de prosperarea binelui nostru, şi sunt rugaţi a participa la acéstă adunare în numĕr cât se póte de mare.

Programul adunării se va împărtăşi în ḑiua ţinerii aceleia.

Din şedinţa comitetului despărţământului XXXI al asociaţiunii transilvane, ţinută în Reghinul săsesc la 1 Iuliu 1895.

P. P. Barbu, preşedinte. *Iosif Popescu,* secretar.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Sinodul parochial gr.-or. din opidul Haţeg şi-a propus prin comitetul seu a procura un clopot mare în locul celui crepat; totodată din propriul îndemn şi din iubire către sânta biserică şi domnii B. Popoviciu cu soţia sa Susana şi Ioan Baciu cu soţia sa Şarlota au promis a procura din al dlor propriu câte un clopot în locul celor două mai mici, ca astfeliu comandându-le deodată tóte trei din unul şi acelaşi loc sĕ armoniseze mai bine.

Cuvêntul trup s'au făcut.

Clopotele s'au comandat dela firma P. Hilzer din Viener Neustadt şi au sosit cu preţurile: Clopotul cel mare cu 671 fl. 88 cr.

Dl Bucur Popoviciu cu soţia sa Susana pentru al doilea a plătit suma de 416 fl. şi

Dl Ioan Baciu cu soţia sa Şarlota n. Theodorici a plătit pentru cel mai mic suma de 221 fl. 94 cr., pe lângă acestea comuna parochială a suportat şi spesele cu facerea scaunului şi aşeḑarea clopotelor în turnul bisericei cu circa 200 fl.

Clopotele s'au sfinţit Duminecă în 28 Maiu 1895 v. prin administratorul protopresbiteral on. domn Avram Stanca asistat de preoţii Dionisie Ungur şi Ioan Medrea cu solemnitatea şi pompa cuvenită.

Deci comitetul parochial, pe când aduce acésta la cunoscinţă pubiică, vine a-şi împliní o sântă datorinţă, a esprima şi pe acéstă cale sincera sa mulţămită pentru marinimósele fapte şi generósele jertfe, aduse de către vrednicile familii: B. Popovici cu soţia sa Susana şi Ioan Baciu cu soţia sa Şarlota făcuse în semn de iubire, stimă şi veneraţiune pentru biserica nóstră, împodobindu-ne turnul bisericei cu două clopote nouă.

Totodată venim a esprima mulţămită tuturor cari au contribuit cu dinariul lor la acoperirea speselor cu procurarea clopotului şi facerea grilajului la biserică.

Tot asemenea mulţămim onor. domn protopresbiter Avram Stanca, care pentru a ne face o sĕrbătóre măréţă şi însemnată n'a cruţat ostenélă nici afacerile, ci a venit în mijlocul nostru cu bucurie şi cu plăcere, ca în totdeauna, când cere trebuinţa, servind lui D-ḑeu şi cu rugăciunile înălţate către tronul D-ḑeesc a sfinţit clopotele.

In fine nu putem trece cu vederea sacrificele epitropilor parochiali care în administrarea averei bisericesci au arătat interes iubire şi atragere către biserică totdéuna.

Domnii epitropi Stefan Sielariu şi Todor Făgărăşan merite neperitóre între chivernisirea averei bisericesci cu dragoste şi cu atragere către biserica nóstră, pentru ce venim a le esprima sincera nóstră mulţămită, dorindu-le mulţi ani, pentru prosperarea, binele şi înflorirea bisericei nóstre.

Din şedinţa comitetului parochial gr.-or. din opidul Haţeg.

Ambrosiu Bersan, preşedinte. *Nicolae Sănzian,* secretariu.

Loterie.

Miercuri, în 10 Iuliu n. 1895.

Sibiiu: 80 31 36 52 74

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 115—1805 [92] 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕțătoresc dela scóla nóstră contesională din comuna Nucșóra în protopresbiteratul Hațegului, prin acésta sĕ escrie concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul nostru „Telegraful Roman“.

Emolumentele impreunate cu acest post învĕțătoresc sunt: 260 fl. v. a. încasênḑi prin repartițiune dela popor și cuartir liber cu lemnele necesare, în sumă de 40 fl.

Doritorii de a reflecta la acésta stațiune au a-și asterne suplicele concursuale în terminul indicat — la subscrisul oficiu protopresbiteral. In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Hațegului

Petroșeni în 20 Februariu 1895.

Avram Stanca,
adm. prot.

Nr. 92/895 szhoz közgb. [91] 2—2

CONCURS.

Comisiunea economică a comitatului Sibiiu publică, că sunt de a sĕ conferi deocamdată pe anul scolar 1895/6 4 stipendii și anume unul de 400 fl., unul de 200 fl. și douĕ de câte 100 fl. la elevi dela vreuna scólă specială de economie din patrie.

La stipendiul de 400 fl. pot concura numai atari competenți, cari au absolvat cel puțin 4 clase gimnasiale sau ale altei scoli egale cu gimnasiul, la cel de 200 fl. numai atari, cari au absolvat cel puțin douĕ clase gimnasiale, reale sau civile, pe când la cele doue stipendii de câte 100 fl. pot concura atari, cari sunt cualificați pentru primirea în gimnasiu sau în altă scólă egală cu gimnasiul, subînțelegându-se că competenții la cele douĕ stipendii de 400 și 200 fl. au sĕ frecuenteze o scólă specială superióră din patrie, éră competenții la stipendiile de câte 100 fl. scóla economică din Mediaș sau altă scólă specială analogă din patrie.

Concurenții, cari în tot casul trebue sĕ aparțină acestui comitat, au sĕ-și substérnă rugările provĕḑute cu documentele despre studiele lor teoretice și practice și despre indigenat până în 1 August 1895 st. n. la 2 óre d. a la vice-comitele comitatului Sibiiu ca president al comisiunei economice.

Sibiiu, în 21 Maiu 1895.

Comisiunea economică a comitatului Sibiiu.

Nr. 317—1895 [89] 3—3

CONCURS

Posturile învĕțătoresci la scólele nóstre confesionale din protopresbiteratul Orĕștiei din comunele mai jos însemnate, fiind parte vacante parte de nou sistemisate, pentru ocuparea acelora sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“, și anume:

1. Binținț, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, lemne suficiente de foc.
2. Dêncul mare, salariu de 300 fl. v. a cuartir natural și lemne de foc.
3. Dêncul mic, salariu de 300 fl. v. a. cuartir natural și lemne de foc.
4. Gelmariu, salariu de 300 fl. v. a. cuartir natural și lemne de foc.
5. Ludesci-Costesci, salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, și lemne de foc.
6. Petreni, salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, și lemne de foc.
7. Romos, postul al doilea salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei și lemne de foc.
8. Romoșel, postul al doilea salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, și lemne de foc.
9. Șibot, postul al doilea salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei și lemne de foc.
10. Tămășasa, salariu de 300 fl. v. a. cuartir natural și lemne de foc.
11. Vinerea, postul al treilea (III) cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir în natură grădină, 2 stângini lemne de foc.

Dela concurenți sĕ recere cu deosebire la cei de sub 1, 2, 7, 9 și 11, sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în parochii ca sĕ-și arete desteritatea în cântările bisericesci, fiind prospecte sigure de a primi onorar dacă pot înființa și conduce corul în biserică. Salariile se solvesc din cassa bisericii, în unele parochii cu dotațiune din alodiul comunei, și altele dela universitatea săséscă, în unele din repartiție pe popor, — pretutindenea e însĕ asigurată încasarea regulată și la timp.

Petițiunile sĕ se înainteze la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Orĕștie, la 8 Iunio, 1895.

Oficiul protopresbiteral al tractului Orĕștiei, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Ivan,
adm. protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	P. Ladány	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3.42	7.08	—	1.48	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.48	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	—	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.40	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2.18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuș pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apața	Circulézã numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriș—Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.19		Ghiriș		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.39		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu—Cisnădie

—	5.30	1.36	Circulézã dela 1 Iun. p. 15 Sept.	7.40	Carei-mare	7.10	3.16	Circulézã dela 1 Iun. p. 15 Sept.	9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Brașov—Zernesci

Tren micst	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	9.15			pl. Brașov sos.			7.36	1.29	8.31
9.05	5.13	9.30						7.21	1.14	8.16
9.37	5.45	9.53			Cristian			6.51	12.51	7.57
9.57	6.05	10.04						6.41	12.41	7.47
10 17	6.25	10.24			Tohanul vechiu			6.16	12.15	7.30
10.28	6.36	10.35			sos. Zernesci pl.			6.06	12.05	7.20

Budapesta—Arad—Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35						
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	—	8.19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17	Pauliș	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53	Soborșin	8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22	Zam	7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		-
—	—	8.52	9.57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02	Simeria (Piski)	6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest—Orșova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10.25	pl. Budapesta sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea—Oșorheiu—Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	—	
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	—	

Copșa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9.34	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12.—	7.41	Șeica mare	9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6.35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.36	1.46	—	pl. sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marți și Vineri	—
--		4.48	1.58	—	Șelimber	7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—	Veștem	7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Șebeșul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—	Cârtișóra	5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viștea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beșimbav	4.14	4.54	- -	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.05	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 74 Sibiiu, Marți, 4/16 Iuliu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sistem de prigoniri.

Prigonirile cele mai crâncene s'au pornit asupra invĕțătorilor nostri sub cuvênt, că ei agitéză contra statului, agitéză contra națiunei magiare, că ei provócă la ură contra acestei națiuni.

Basa acestei prigoniri se află în cele formale codificată în articlul de lege XXVI din 1893 acolo e codificată direcțiunea contra statului.

Incă în tómna anului 1892 când actuala lege era numai proiect diarul nostru s'a ocupat cu acel proiect în mai mulți articoli, și a fost unic el în pressa română, care a supus proiectul unui studiu amĕnunțit, chemând asupra lui atențiunea invĕțătorilor mai ales, căci ascuțișul contra lor era îndreptat.

Am susținut că ameliorarea dotațiunei invĕțătorilor e numai pretecst, dar nu pretecst bine sunătoriu, scopul proiectului este, ca disciplinarea invĕțătorilor sĕ vină în mâna guvernului.

Conclusiunea finală a fost, că acéstă lovitură în scólele nóstre va fi cea mai mare din câte ni s'au dat până acuma, că invĕțătorii nostri sunt dați pradă volniciei organelor dela administrațiune, volniciei guvernului, că acestia maltratați, și în cele din urmă amenințați în esistența lor pot deveni agenți provocatori în sinul poporului român.

Casul din urmă l'am reservat pentru cei slabi de înger, și deja avem și de aceștia.

Avem tristă datorință sĕ constatăm, că prevederile nóstre s'au împlinit.

Fatalele dispozițiuni din articlul de lege XXVI din 1893 culminéză în luarea de mĕsuri drastice cu privire la disciplinarea invĕțătorilor pentru delictul de direcțiune contra statului.

Am aflat în lege o dispozițiune care ni sĕ părea că va putea fi aplicată în favorul invĕțătorilor nostri. Disciplinarea trebue sĕ o céră ministrul de culte, și am dis că aici putem avé óre-care garanție. Furia șovinismului actual nu se va descărca cu atâta ușurință asupra invĕțătorilor nostri, sistemul de prigoniri se va împedeca la ministrul de culte, care va cumpăni bine lucrurile, înainte de a pune procesul în curgere.

Speranța acésta însĕ ne-a înșelat, căci ministrul a trecut chiar și peste dispozițiunile legei, anume cere și mai multe, decât cere lege.

Sĕ privim lucrurile în practică. Organele dela administrațiune denunță guvernului pe cutare invĕțătoriu român cu uneltiri contra intregității statului.

Guvernul fără a mai lua alte informațiuni în causă, provócă autoritățile bisericesci, ca ele sĕ suspendeze pe invĕțătoriul din cestiune dela oficiu și beneficiu și apoi după suspensiunea făcută, sĕ cerceteze afacerea, se dispună după cum va afla de cuviință, și sĕ raporteze ministrului.

Intre impregiurări normale suspensiunea se face numai în casurile cele mai grave, când funcționarea respectivului invĕțătoriu e iminent pericol. Altcum se dă curs liber cercetărei, și numai după ce sunt adunate motivele vine aplicată pedépsa gravă legată de suspensiune.

Ne putem închipui multe multe, cari se vor fi aducênd asupra invĕțătorilor.

Cutare e acusat, că acum 10 ani a fost colector de dare, și nu a manipulat bine cu banii. Se pune în curgere cercetarea, chemată sĕ facă lumină. Cestiunea se învêrte în jurul de 20 fl. se dicem. Invĕțătoriul susține, că aici e numai o mistificare, de óre-ce banii sunt bine administrați. Notariul comunal afirmă contrariul. Judecătoria e chemată sĕ facă lumină. Guvernul însĕ pretinde suspensiunea invĕțătoriului, căci vedi Dómne e periculum in mora. Invĕțătoriul trebue stigmatisat, apoi resultatul cercetărei *póte* sĕ fie în favorul lui, acésta nu impórtă.

Acest închipuit cas concret e însĕ unul dintre cele mai mici.

Pot fi altele și mai pronunciate.

Cutare invĕțătoriu e acusat că în o societate a vorbit cuvinte asupra ungurilor, și a spus ómenilor, că adi mâne e gata cu lumea unguréscă, e gata cu domnia lor.

Se pune la cale cercetarea criminală, guvernul însĕ cere din capul locului suspensiunea.

Sĕ ne închipuim și alte casuri din viéța scolară. Cutare invĕțătoriu e acusat, că în scólă cu elevi cântă cântece „de stat rĕsturnătóre“, ca sĕ folosim topica proprie a limbei unguresci.

Guvernul cere cercetare, dar mai întâiu sĕ premérgă suspensiunea invĕțătoriului dela oficiu și beneficiu.

Elevii în scólă scriu și poesii. Se denunță guvernului acest cas grozav de agitațiune. Fără a indica poesiile scrise, guvernul cere suspensiunea invĕțătoriului, și cercetarea asupra acelei crime.

Vor mai fi póte și alte casuri, despre cari însĕ acum nu mai vorbim.

In procedura guvernului vedem noi sistem de persecuțiune și totala lipsă de respect față cu autoritățile bisericesci.

Dacă pentru asemene lucruri de puțină publică importanță se procede îndată cu suspensiune, dacă cântările nóstre, dacă decopierea prescriselor nóstre sunt considerate ca agitațiune contra statului, atunci dascălii nostri ce vor mai avé sĕ facă în scólă, ca în ochii micelor organe din comune și din comitate se nu trécă de agitatori.

Sistemul de persecuțiune în cele din urmă degeneréză în totala lipsă de respect față cu autoritățile bisericesci, cari trebue sĕ închidă ochii, și spre rușinea vécului sĕ devină părcălabul, organul esecutiv, cel mai de rênd organ esecutiv, al guvernului.

Biserica nóstră este o corporațiune morală, cu specială misiune civilisatorică și moralisătóre Ca corporațiune autonomă ea 'și are normativele sale, după cari trebue sĕ se îndrepteze tóte acțiunile ei.

In sensul normativelor din biserică, sentența criminală întrată în putere de lege forméză delict disciplinariu, și forul competent are a urma și din partea sa spre a pedepsi bisericesce pe cei ce au venit în conflict cu legile civile.

Este deci o adevĕrată insultă, când sĕ cere ca biserica sĕ aplice pedepse în contra normativelor sale, fără a-i fi cunoscute delictele celui învinovățit, mai mult fără a fi fost constate în calea procesului acele delicte.

Ne închipuim casul, că cel învinovățit, nu sĕ află și vinovat, în acel cas biserica ar veni în conflict cu moralul creștinesc, pedepsind pe un om, fără a-i face judecată în ordine.

Altcum noi din respect către sânțenia legei nu cerem dela nime sĕ vateme moralul public, cu atât mai tare ne dóre, când vedem că o cere acésta dela biserică.

Ne închipuim până la ce grad póte merge sistemul de persecuțiune în materie de politică.

Ce va fi de invĕțătorii nostri, când vor veni sĕ-și esercieze drepturile politice, și vor vota contra guvernului?

Ne înfiorăm, când cugetăm la persecuțiunile ce vor veni atunci asupra invĕțătorilor nostri.

Revista politică.

Chinezilor le-a succes, sĕ facă în Rusia un împrumut de 400 milióne de franci. Multe diare esplică impregiurarea, că guvernul Chinei nu a făcut apel la băncile Germaniei, ci la ale Rusiei prin faptul că acésta din urmă a desvoltat de un secol și mai bine o activitate laudabilă în Orientul îndepărtat atât din punct de vedere economic cât și politic și militar. Sĕ dice, că acest împrumut l'a făcut gu-

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Așa cât greșala lor în veci nu li sĕ va mai pomeni, și înainte aduce, ce va trece întru zăuitare și întru nebăgarea de sémă, și îndatăși cum se vor ivi la locurile cele numite, fără nici o sudalmă, și socotélă sau întârdiere, și fricoșare, vor fi primiți, și în slujba sa cea mai dinainte aședați și puși, fapta lor, și greșala nici odată nu li se va arunca îo ochi, ce tóte cele, cu modrul arĕtat vor trece întru vecinică nepomenire; Așa dară voi totuși cari ați fugit dela regementurile vóstre, slobod, și fără nici o frică de podèpsă între vremea cea hotărită, vĕ puteți înainte arĕta, măcar aicea în țara moștenitóre, măcar afară la solii noștrii și lă alte deregĕtorii ale nóstre care s'ar afla acolo. Așa și voi cari n'ați mai fi în stare mai încolo slujba ostășască în regimenturile împĕrătesci a o face, fără nici o frică vĕ puteți întórce, și și după acésta în părțile cele stăpânitóre a măririi sale slobod a lăcui și a viețui.

Spre mai mare dară încredințarea vóstră cum că aceste tóte, așa vor fi, și așa se vor împlini precum mai însus s'au milostivit mărirea sa împĕrătéscă a hotărî, étă, și generalilor, și oberșterilor, și la tóte alte tisturi sĕ poruncesce, ca sĕ fie despre partea sa fórte tare luătoriu de sémă, și tóte punctumurile în tréba dezertorilor, sau cătanelor celor fugite cari între vremea cea legată se vor arĕta, și din fugirea sa se vor întòrce la regementurile a măririi sale, fôrte bine ca pe o milă osĕbită împĕrătéscă, până la o cértă mai mică sĕ le pădéscă și sĕ le săvêrșască.

Și precum s'au întru un chip ceia cĕ se vor întórce și înainte se vor arĕta, de mila și ertarea cea împĕrătéscă mai sus pomenítă se vor împărtăși. Așa aceia cari vor rĕmânea vremea hotărită întru calcarea jurământului sĕu, și nu se vor sili a se învrednici de rodul milii cei împĕrătesci, nici odată mai mult nepedepsiți nu se vor primi la regimenturile sale, și de ertarea cea de obște nu vor avé parte ce măcar când fiind aflați, și prinși după dreptate articulușului a legilor cejor cătănesci chiar așa, ca și aceia. cari ar îndrăsni după sorocul acestui patent a fugi, fără tótă mila, și ușorarea, fórte tare vor fi pedepsiți.

Așa dară tot însuși, pentru înstreinarea tuturor nenorocirilor dela sine, dator este acésta poruncă a o împlini și a o pădi. S'au dat în Viena, în diua cea dintâiu a lu Noemvrie anul Domnului 1792.

Grof Balis Mihail. (L. S.)

Prin preaosfințită mărireesa împĕrătéscă, și apostolicéscă, crăéscă.

In anul și diua mai sus pomenită.

Șloisnic Iacob.

7917. 1792.

Copie,

a cărții domnesci cei poruncitóre la Bătași plaiuritor și la județele mai jos însemnate, trimisă.

Sluga domnii mele Bătaș din Plaiu cu cutarea îți facem domnia mea în scirea cum pentru bărsani țuțueni ce vin cu oile lor în hrană în pășunea în pământul țĕrii domnii mele, măcar că aveți poruncile domnii mele, date mai dinainte strașnice spre a pădi dreptatea lor întru tóte după ponturile domnii mele, dară pentru ca nu care cumvași vre-un dăn boi batașilor óre la scoborirea lor în țară cu vitele lor la întórcere sĕ vĕ cutezați în vre-un fel de chip ale face în potrivă vre-o supĕrare. Eată de iznov întărim poruncile ce sunt date pentru dînșii, vĕ poruncim strașnic ca fórte sĕ ve feriți de cea mai mică și cât de puțină cerere, și supĕrare în potriva ponturilor, și poruncilor domnii mele, șiepădind dreptatea lor întru tóte sĕ fie feriți și bine ocrotiți; pentrucă ori multă ori cât de puțiră de vor fi supĕrați de cinevași în potriva ponturilor, pine sĕ sciți, că acel vămaș, sau ori ce slujbaș chiar acolo în Plaiu va cerca cea mai grea pedépsă a domnii mele pentru pildă tuturor in saam recoh Gvin. S'au dat în Bucuresci în luna lui Septembre în 29 de dile 1792.

Ioan Mihail Constandin,
sutul voevod n Gpdnă Zemlu Blașcon.

(Va urma.)

vernul Chinei ca sĕ plătéscă mai întâiu Iapanului despăgubirile de rĕsboiu apoi cu ce va rĕmânea sĕ-și organiseze armata ridicêndu-o la un nivel mai superior. Nu mai încape îndoială că tristele esperiențe, cari le-au făcut chinezii în timpul din urmă îi vor sili sĕ întroducă mai multă cultură în țéra lor spărgênd póte pentru totdauna zidul chinezesc, cari i a separat și-i separéză de popórele civilisate. Rĕsboiul din urmă dintre chinezi și japonezi este încă o dovadă vie ce mare putere este cultura la un popor, fie acela și mai puțin numĕros.

* * *

După ce au atras representanții puterilor mari atențiunea guvernului bulgăresc asupra activității revoluționare a emigraților macedoneni în Bulgaria, care a provocat apoi ivirea mai multor bande revoluționare pe teritoriul turcesc, guvernul Bulgariei a adresat un circular către agenții diplomatici ai acestor puteri cu scop, ca sĕ lămuréscă politica și atitudinea lor față cu bulgarii emigrați din Turcia.

Acest circular constată, că relațiunile dintre Bulgaria și Turcia până la isbucnirea incidentului armean au fost dintre cele mai amicale. In Bulgaria a fost o liniște perfectă. Din causă că mișcarea armenească a desceptat simpatiile puterilor mari, au voit emigrații macedoneni în Bulgaria sĕ atragă atențiunea acestor puteri asupra necesității de a sĕ întroduce reforme și în provinciile europene ale imperiului turcesc. Legile țĕrii nu au dat motiv guvernului bulgar, ca să pășiască contra acestei mișcări curat morale. Ar fi fost chiar și periculos ca sĕ iai o posiție ostilă față cu agitațiunea aceea deschisă, pentru că aceasta sĕ prefăcea de sigur atunci într'o agitație ascunsă. Guvernul bulgar și-a ținut de datorință să influințeze cu mijlóce morale și sĕ ia cele mai potrivite disposiții la graniță. El contestă scirea, că au trecut bande înarmate din Bulgaria în Macedonia. Circularul sĕ termină dând espresie speranței, că puterile mari vor găsi mijlóce, sĕ liniscéscă inimele ómenilor din provinciile europene ale Turciei, cum au găsit astfel de mijlóce și pentru Turcia.

* * *

Ear cu privire la cestiunea macedonénă, ḑiarul „Timpul“ face următórele aprecieri:

„Scirile ḑiarelor din strĕinătate asupra celor ce se petrec în Macedonia, au avut ḑilele trecute un caracter îngrijitor. Nu am creḑut și nu credem că așa sĕ fie adevĕrul, suntem covinși că pretinsa agitare din Macedonia nu are nici o însemnatate și că nu este decât un fel de spărietóre pentru a se obține óre-care concesiuni, acum când chestia arménă a pus ér la ordinea ḑilei reformele din imperiul otoman.

De și nu putem face bunilor nostri vecini, bulgarilor, imputarea că vor sĕ turbure liniștea în Peninsula Balcanică, am înregistrat totuși cu o deosebită plăcere vestea că guvernul nostru a dat și el sfaturile sale amicale guvernului bulgar.

România scie dintr'o durerósă esperiență că turburările din Peninsula Balcanică o forțéză fără voia ei sĕ ia parte la desfășurarea evenimentelor, și noi suntem prea sinceri partisani ai păcei, de care stau legate tóte interesele nóstre, și în raporturi de prea bună amiciție cu imperiul otoman, pentru ca sĕ nu ne măhnéscă chiar bănuéla că liniștea ar puté fi turburată.

Suntem convinși că bulgarii vor sci sĕ aprecieze amicala nóstră atitudine. Am dat Bulgariei atâtea dovedi de adevĕrată simpatie, începênd cu enormele sacrificii pe care le-am făcut în rĕsboiul de acum 18 ani și sfârșind cu înțelépta neutralitate pe care am păstrat-o în timpul unirei Bulgariei cu Rumelia, atunci când se rupea în folosul Bulgariei statul-quo din Balcani într'atâta, în cât Sêrbia găsise de a sa datorie sĕ provóce un rĕsboiu:

Noi am vĕḑut cu plăcere unirea Rumeliei, provincie curat bulgară cu Bulgaria de Nord. Dorim neapărat și Bulgarilor din Macedonia progres cultural și viață națională culturală înlăuntrul imperiului otoman și suntem siguri că bulgarii pot în deplină libertate sĕ-și desvólte viața națională în Macedonia sub domnia directă a Turciei, după cum și o pot desvolta și românii din Macedonia cari dacă sunt mai puțin numeroși decât Bulgarii, represintă însĕ un element important și puternic.

De altfel, firea însăși a populației Macedoniei, în care nici una dintre naționalități nu are maioritate, face evident — indiferent chiar de interesele păcii generale — că dominația directă a sultanului este condiția esențială a libertăței și bunei stări a fiecărei din naționalitățile conlocuitóre.

Noi, încă odată, suntem convinși despre bunele intențiuni ale vecinilor nostri și nu facem decât sĕ îndeplinim o datorie când afirmăm, că România doresce înainte de tóte liniscea și respectul tratatelor.

* * *

Mare surprindere face scirea din Serbia, că ambasadorul acesteia dela Paris, Garasanin a fost alest presi dent al Scupcinei. Acesta a fost șepte ani prim-ministru în Serbia și a întreținut cu Austro-Ungaria totdeuna cele mai bune relațiuni. El a purtat greaua responsabilitate pentru pĕcatele lui Milan și pentru că s'a opus divorțului, a fost alungat cu rușine din postul sĕu, predat rĕsbunării radicalilor și acusat de „Contele de Tacova“, că ar fi omorit în temniță dóuĕ surori. Garașanin este omul, care póte face, ca guvernul lui Novacovici sĕ aibă o durată mai lungă. Reîntórcerea lui în patrie mai are și altă importanță. Impăcarea lui cu ex-regele e numai la aparență; dacă s'ar simți cumva vre-un nou amestec al lui Milan în afacerile statului sêrbesc, atunci Garașanin nu și-ar fi părăsit postul sĕu de ambasador. Din contră sĕ ḑice, că regina Natalia va rĕmânea mai mult timp în Belgrad. Ea prețuesce fórte mult pe Garașanin, care a suferit persecuțiuni, pentru că s'a opus divorțului. — Mare sensație a făcut agrațiarea celor condamnați în procesul Cebinac, cari au fost puși imediat pe picior liber“.

* * *

Guvernul magiar se ocupă în present în deosebi cu compunerea listelor pentru alegerile electorale dietale. Unul dintre ḑiarele magiare se ocupă mult cu uneltirile prim-ministrului Banffy, ḑicênd despre el că în guvernarea lui se folosesce mai mult de forță, fiind-că capacitate și așa nu are. Se plânge apoi fóia magiară, din causă că prevede ce va sĕ se întêmple la nóuele alegeri, deore-ce scie bine, că Bánffy în tocmai așa are sĕ procédă la efeptuirea acelora precum procedea încă pe timpul când era comite suprem al comitatului Bistrița-Năsĕud. Ḑice apoi mai departe că Bánffy scie bine amăgi pe contrarii sei, prin promisiuni. El nu face deosebire între magiari, sași sau români când e vorba de interesul lui propriu. Susține, că el, adecă Bánffy — a făcut pact cu sașii însĕ înainte de nouele alegeri are lipsă și de români. Politicianii din Viena și în deosebi ministrul de esterne Goluchovsky lucră într'acolo ca naționalitățile sĕ fie împăcate și acésta sĕ se facă cu atât mai vêrtos cu cât prin împăcarea naționalităților și România ar fi satisfăcută.

Ḑice apoi că Bánffy va avea sĕ céră amnestia martirilor din Seghedin și Vaț sĕ înțelege de sine că dacă martirii națiunii române vor fi eliberați atunci va trebui ca tot Bánfiy sĕ céră și eliberarea contelui Klebelsberg precum și a lui Lepcsényi, fiind-că acestia sunt mai puțin vinovați.

Mai departe continuă fóia magiară a documenta cum guvernul lucră în defavorul partidului oposițional prin aceea că lasă afară din listele de alegeri voturi de aleoposițiunei.

Prin astfel de mijlóce dacă va continua guvernul magiar, parlamentul va ajunge acolo încât nu se va mai putea numi representanța poporului.

Noutăți.

Români conscii de drepturile lor. Representanța politică a comunei Galșa (comit. Arad) a decis cu unanimitate, ca de aḑi încolo limba oficială a acestei comune sĕ fie limba română! Onóre românilor din Galșa!

Foile patriotice sunt supĕrate din causa acésta; ele cer cu insistință intervențiunea ministrului, căci altcum patria e în pericol.

Cu greu vor putea domnii magiari documenta la mileniu, că statul magiar e stat național!

* * *

Prigoniri fără margini Ḑilele trecute au fost citați la primăria orășenĕscă din loc, domnii Liviu Albini și Ioan Moța. S'a luat interogator cu dênșii în cestiunea colectei făcute în scopul ridicării unui monument pentru Avram Iancu. Nu mult după interogator s'a adus și sentența, conform căreia dl Liviu Albini este condamnat la 5 ḑile închisóre, ér dl Ioan Moța la 3 ḑile închisóre precum și la suportarea cheltuelilor de întreținere în închisóre. Pe lângă acésta mai sunt îndatorați a depune și banii colectați în suma de 3780 fl. 63 cr., și 330 lei și 50 bani. Osêndiții au înaintat recurs contra sentinței.

* * *

Cutremur de pământ. După-cum anunță o depeșe din Petropolea, în orașele Astrachan, Usun-Adan, Crasnowodek și Aschabad s'a simțit un cutremur mare de pământ. In Aschabad și Crasnowek s'au dărâmat mai multe case, așa încât aḑi o mulțime mare de locuitori sunt adăpostiți sub ceriul liber.

* * *

Nou comite suprem. Pentru comitatul Bács-Bodrog va fi denumit comite suprem Dr. Stefan Vojnits.

* * *

Gendarmi împușcați. Din Ozora (comit. Torontal primim scirea, că feciorii lui Avram Liffa, au împușcat pe un conducĕtor de post de gendarmi numit Szász Iános și pe gendarmul Galbara. De sigur, că nu fără motiv!

* * *

Venitul unui portar. In Brucsela a murit portarul primăriei, care avea chiemarea de a călăuzi pe vizitatori și de a le arĕta lucrurile mai însemnate din localul primăriei. Venitul lui este socotit la 25·000 franci pe an. Pentru ocuparea acestui post, devenit vacant au concurat între alții 33 advocați, 21 ingineri, 3 chemiști, 1 astronom și 1 ḑiarist.

* * *

Foc mare în palatul unui ambasador german. După cum se vestesce din Londra, în palatul ambasadorului german de acolo a isbucnit un foc mare. O parte a padimentului a ars cu desĕvêrșire. Paguba este fórte mare.

* * *

Rassă bună. O fóie spaniolă spune cu multă mândrie, că în America locuesce o păreche căsătorită, cu numele Berniter care în timp de 40 ani dela cununie a sporit poporațiunea Spaniei cu 32 copii. Dintre acestia 26 sunt în viață, anume 20 bărbați și 6 femei. Acestia căsătorindu-se, unul dintre ei are 11 copii, altul 8, al treilea 7 etc. Dacă familia Beniter ar voi sĕ se întrunéscă la un prânz cinstit, ar trebui sĕ taie cel puțin 4 viței.

* * *

Haz. Cât de mult mĕ bucur, gândindu-me că se apropie vara și prin urmare băile și vilegiaturele.

De ce? Te duci unde-va?

Eu nu... dar creditorii mei!

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Valea Hațegului la 29 Iuniu 1895.

Onorabilă redacțiune!

In numĕrul 62 apărut la 3/15 Iuniu în necs cu numĕrul 44 a. c. al ḑiarului „Telegraful Român“, am cetit unele corespondențe particulare de prin comunele tractului Hațeg la 12 Maiu v. a. a. de „Fabrițiu“.

Constatez din capul locului că departe este și va fi intențiunea mea de a vătĕma persóna cuiva și cu atât mai mult vre-e societate (corporațiune, sinod) însĕ ca om devotat cu trup și suflet tagmei preoțesci, și în interesul pur al adevĕrului voiu a constata că acele corespondințe ating în mod cât se póte de simțitoriu tristul conclus adus de sinodul nostru protopresbiteral al tractului Hațeg de a se cere dela Preaveneratul sinod archidiecesan că „parochiile vacante (bisericile) din tractul menționat sĕ se întregéscă cu indiviḑi cu mai puțină cualificațiune decât cea normală“, și cu el deodată se atinge și vaḑa membrilor acelui sinod protopresbiteral din care și subscrisul fac parte, deși cu părere de rĕu împedecat în mod neașteptat nu am putut lua parte activă la acel sinod (ședințe) unde mi-ași fi dat tótă silința spre a combate un astfeliu de conclus carele așa cred că e unic în feliul sĕu în întréga nóstră archidiecesă, dându-se acestui tract atestat de paupertate intelectuală, și punêndu-se la cumpĕnă gradul de cultură al acestui tract protopresbiteral înaintea lumei civilisate.

Așa dară spre chiarificarea publicului cetitoriu, precum și în interesul causei nóstre bisericesci, și spre salvarea onórei mele la care, țin mult, voiu a aminti că pe când tóte popórele sĕ năzuesc din rĕsputeri care de care a face pași mai mari și mai gigantici spre cultivare și luminare, tot asemenea și poporul nostru comparêndui-se trecutul cu presentul în adevĕr au făcut, și face frumóse progrese spre cultivare și luminare, ba chiar și în arta musicală.

Dorul (simțul) de cultivare și luminare zace în născuta fiecărui om după-cum ḑice sf. sriptură că „omul este făcut după chipul și asĕmĕnarea lui Dḑeu“, așa dară ca omul sĕ pótă corĕspunde acelei asemĕnări numai prin cultivare și luminare are deci datorința sfêntă în zecită și în sutită spre a se cultiva și lumina, apoi dacă fiecare individ este îndatorat, și chiar deoblegat ase cultiva și lumina, cu atât mai mult în sutita, și în miită datorință au corporațiunile nóstre bisericesci spre acésta. Binele, progresarea, ori regresarea unei societăți sau corporaținni depinde mult dela conducĕtoriul sĕu.

Așa și sinodul nostru protopresbiteral.

Tractul nostru al Hațegului ca sĕ nu ḑic că e cel dintâiu, dară sigur al doilea atât în privința estensiunei cât și a mărimei din întréga nóstră archidiecesă, dar fie-mi permis a ḑice că este singur carele înapoéză în privința culturei, dovadă destul de clară mai sus menționatul conclus al sinodului nostru protopresbiteral anul curinte

Acesta se vede că nu are devisa, și nu-i zace la inimă cultivarea și luminarea clerului și poporului din acest tract protopresbiteral, și deși dispune acest tract de un numĕr însemnat de preoți moraliști, totuși apare că nu e mulțumit și îndestulit, ci voesce, și doresce cu trup și suflet a duce preoțimea nóstră cu têmp la tristul grad de cultură al preoților de pia memorie înainte de acésta cu 5 decenii intenționând de a face preoți și de aceia cărora le lipsesce pregătirile de lipsa recerută de legile nóstre bisericesci și de timpul în care trăim.

Altcum nu dubitez nici un moment, ca venerabilul Consistoriu archidiecesan, va sci în mod satisfacatoriu regula şi decide asupra unor astfeliu de concluse, care după părere-mi, póte mai mult, sau din nestudiarea profundă a causei, sau din anumite interese personale ale unor interesaţi, fără precugetarea cuvenită a adus astfel de concluse pripite a câror sanare fieste-care binevoitoriu al bisericei şi al constituţiunei nóstre póte fi sigur, că va urma din partea superiorităţii nóstre bisericesci.

Termin cu cuvintele clasice ale Sf. scripturi „perirea ta din tine israile.“

Corespondentul.

Raportul general

al comitetului societăţii de lectură „Andreiu Şaguna la finea anului scolar 1894/95.

Onorată societate!

Timpul present dă o deosebită atenţiune progresului în cultură. Incătrău ne-am îndrepta privirea vedem o lucrare dintre cele mai vii, cu scop de a se desvolta tóte forţele omenesci. Este sciut că mintea şi inima condiţionéză perfecţionarea individului. Asupra lor deci sĕ influinţéză din rĕsputeri. Sĕ cultivă mintea pentru ca omenii sĕ devină ómeni inteligenţi şi se cultivă inima, pentru-ca sĕ devină ómeni morali. Timp îndelungat s'a observat un zel esagerat în prima direcţiune, şi o negligenţă regretabilă cu privire la formarea inimei. Natural că resultatul a fost contrar intenţiunilor.

Lumea nu a devenit mai fericită, ci cu mult mai nefericită. In urma acestor esperienţe triste, ómenii au venit la convingerea, că civilisaţiunea numai atunci va fi o binefacere pentru omenime, când cultura spirituală nu se va favorisa în contul culturei morale, ci ambele se vor desvolta egal. Astfel au luat calea acésta tóte instituţiunile culturale, cari lucră în educarea generaţiunei. Intre acestea un loc de frunte ocupă societăţile de lectură. Scopul lor vor sĕ-l ajungă dând membrilor ocasiune sĕ-şi desvólte forţele lor spirituale prin producerea de lucrări originale, prin traducerea tractatelor şi opurilor preţióse, lăsând loc liber discusiunilor de tot feliul şi punênd la disposiţiunea membrilor biblioteci bogate, diferite jurnale şi reviste. Societatea nóstră de lectură „Andreiu Şaguna“ pe lângă aceste mai urmăresce un scop însemnat şi anume întroducerea tinerilor ei membrii în formele vieţii constituţionale, cari îi aştéptă ca viitori funcţionari ai sfintei nóstre biserici şi ca cetăţeni ai statului. Premiţênd acestea comitetul îşi ia voie a presenta următoriul

„Raport general al comitetului societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“, cu finea anului scolar 1894/5

I.

Activitatea societăţii în decursnl anului şcolar espirat.

1. Activitatea societăţii însaşi.

Societatea şi-a ţinut şedinţa de constituire la 15 Septembre v. 1894 în sala cea mare a seminariului Andreian sub preşedinţa dlui prof. sem. I. Ghibu, alegêndu-şi de preşedinte pe dl Dr. P. Şpan prof. sem.; vice-preşedinte: Marcu Jantea, cleric c. III; notar: Romul Maieruşan, cleric c. II.; redactor al fóiei „Musa“: Andreiu Badiu, cl. c. III.; archivar şi notar al corespondenţelor: Avram Sêrb, cleric c. III.; bibliotecar: I. Savu, cl. c. III.; v. bibliot. Vasile Butură ped. c. I.; cassar: Iacob Manuil, cl. c. I.

Membrii în comisiunea literară:

Nicolae Albu şi Ioan Toma, cl. c. III Ioan Aldea şi Vasile Stan, cl. c. II.; Vincenţiu Orăşan şi Iuliu Prodan, cl. c. I.; Visarion Bica, ped. c. III, şi I. Pavel, pedagog c. II.

Astfel constituindu-se, societatea şi-a început activitatea şi a ţinut pentru pertractarea agendelor ei preste tot 17 şedinţe, parte administrative, parte literare, şi parte mixte. Dintre acestea 14 au fost ordinare, 1 estraordinară, 1 de constituire, şi 1 festivă.

Preşedintele Dr. P. Şpan a condus 11 şedinţe. vice-preşedintele Marcu Jantea 5, ér şedinţa de constituire o a condus — după cum s'a amintit — dl I. Ghibu, prof. seme. In acestea şedinţe societatea a adus diferit concluse, cari tóte s'au esecutat.

Inaintea publicului şi-a încercat societatea modestele puteri la 29 Nov. v. 1894 în presara sf. Andreiu, arangiând ca şi în anii trecuţi o şedinţă festivă în pia memorie a marelui archipăstoriu A. Şaguna.

Cu ocasiunea acésta s'a întrunit în sala cea mare a seminariului Andreian aprópe întrégă inteliginţa română din Sibiiu şi un numĕr frumos de familii şi persóne fruntaşe din jur, ascultând cu atenţiune şi cu deosebită plăcere prestaţiunile tinerilor debutanţi. După şedinţă membrii societăţii s'au întrunit conform usului la restaurantul George Ardean, unde au petrecut circa 2 óre în presenţa preşedintelui lor, a mai multor profesori seminariali şi a altor bărbaţi inteligenţi, îndemnându-se din partea acestora prin vorbire declamaţiuni şi cântări potrivite şi elocuente de a se insufleţi pentru tot ce este adevĕrat bun şi frumos şi producându-se înşişi cu vorbiri. Foile române din loc s'au declarat satisfăcute cu intocmirea şi esecutarea programului şi ne-au adresat cuvinte de laudă, ér în ce privesce resultatul material, cu bucurie şi cu adêncă recunoscinţă faţă de onoratul public romănesc' constatăm un venit curat de 85 fl. 81 cr.

In anul asesta societatea a numĕrat 22 membrii fundatori, 106 membrii ordinari şi 1 membru ajutător, cu 39 membrii ordinari şi cu 2 membrii ajutători mai puţin ca în anul trecut.

B. In special.

Activitatea societăţii sĕ împarte în literară şi administrativă.

a) La societate ca corporaţiune literară au incurs 14 operate. Dintre acestea au fost 4 de cuprins teologic, 2 de cuprins istoric, 2 de cuprins literar, şi 6 de cuprins poetic; admise pentru de a sĕ induce în fóia „Musa“ au fost 8, 4 le-a declarat comisiunea lilerară de neadmisibile pentru de a se induce în fóia „Musa“ şi s'au înapoiat autorilor, ér 2 presentate prea târdiu, n'au mai putut fi censurate şi s'au înapoiat autorilor.

Tóte operatele au fost temeinic şi nepărtinitor criticate de comisiunile esmise de comitet şi în parte de societate. Operatele prime s'au indus în fóia „Musa“ carea a apărut în 12 numeri, ér criticele dimpreună cu operatele originale sĕ păstrezâ în archiva societăţii.

In decursul anului, s'au declamat de diferiţi membri ai societăţii mai multe poesii pe cari societatea le-a ascultat cu plăcere şi făcêndu-şi observările sale atât cu privire la predare, cât şi cu privire la forma şi cuprinsul lor.

b) Societatea s'a îngrijit ca averea ei sĕ sĕ administreze în cea mai bună rênduială. A veghiat, ca cărţile din bibliotecă şi jurnalele din cabinetul de lectură, mobiliarul din bibliotecă şi sala de lectură de asemenea şi archiva cu colecţiunea numismatică şi de cântări sĕ sĕ afle în stare bună; s'a nisuit ca capitalul sĕu sĕ-l plasese într'un mod cât sĕ póte de sigur şi rentabil. Ca concluse mai însemnate, luate în direcţiunea acésta amintim următórele:

α) Constatând societatea, că întréga ei avere imobilă este neasigurată şi că astfel la cas de foc ar rĕmânea lipsită fără de nici o rebonificare, de cel mai mare bine al ei, a asigurat la institutul de asiguraţiune „Transilvania“ biblioteca şi sala de lectură cu tóte obiectele, ce sĕ află în ele în sumă de 4500 fl.

β) Pentru mai buna asigurare şi fructificare a capitalului neatingibil, societatea la îndemnul preşedintelui ei, a cumpĕrat un scris fonciar în valóre de 1000 coróne dela institutul de credit şi economii „Albina“.

γ) Deóre-ce s'a aflat, că inventariul averei imobile a societăţii este manc, în mare parte neisprăvit, din care causă biblioteca sĕ află în óre-care disordine, societatea a esmis o comisiune, carea după o muncă îndelungată şi anevoióśă a îndreptat şi amplificat inventariul cel vechiu şi aşa astădi societatea dispune de un inventar esact despre întréga ei avere imobilă cu escepţiunea unui numĕr neînsemnat de cărţi, cari au a se induce la an.

δ) Dispunênd societatea încă de un numĕr considerabil din „Almanachul“ edat cu ocasiunea iubileului de 25 de ani dela întemeiarea ei, a depus 50 esemplare la librăria archidiecesană cu rabat de 25% pentru mai uşóra vêndare.

2. Activitatea comitetului.

Comitetul şi-a început activitatea îndată după constituirea societăţii şi în prima şedinţă şi-a ales de notar şi referent al sĕu pe I. Toma cl. III şi a numit conform § 5 din regulamentul afacerilor interne ale comitetului 2 comisiuni permanente, una controlătóre şi alta bibliografică. Comisiunea controlătóre a supraveghiat activitatea funcţionarilor societăţii şi a presentat în douĕ rînduri rapórte detaiate ér comisiunea bibliografică, ţinênd în evidenţă apariţiunile literare mai nóuĕ prin raport special a făcut comitetului propunere referitóre la procurarea opurilor mai însemnate.

Comitetul a ţinut în tot decursul anului 20 şedinţe, dintre cari 18 ordinare, ér 2 estraordinare. Tóte şedinţele au fost conduse de preşedintele ordinar M. Jantea, afară de a 9 ordinară, carea in absenţa preşedintelui ordinar, s'a condus de Nicolae Albu cl. c. III ca preşedinte ad hoc. In şedinţele sale comitetul a adus diferite concluse, dintre cari nu s'au putut esecuta conclusele de sub N-rii protocol 13 şi 81 éră conclusul de sub Nr. prot. 120 este pe cale de a se esecuta.

a) La comisiunea literară s'au presentat 14 operate. Prin comisiune specială s'au censurat 12 operate, dintre cari 8 s'au înaintat la onorata societate spre ulterióră afacere, ér 4 operate, s'au declarat de neadmisibile pentru de a fi induse în fóia „Musa. Dóue operate s'au restituit autorilor fără de a fi critisate, deórece au incurs prea târdiu.

b) In ceea-ce privesce activitatea administrativă constatăm, că comitetul şi-a îndreptat atenţiunea mai de aprópe asupra tuturor lucrurilor cari au interesat societatea, a făcut paşii de lipsă, ca afacerile societăţii sĕ aibă un mers regulat şi liniscit, a venit cu propuneri de diferită natură la societate şi ca organ esecutiv a adus în deplinire tóte conclusele luate de onorata societate.

(Va urma.)

Denunţare.

Meseria de denunciant şi-o împlinesce „Tribuna“ de aici cu mare conscienţiositate. In numĕrul de Duminecă denunciată este biserica nóstră şi în special Escelenţia Sa metropolitul nostru este denunciat, ca unul, care nu grijesce de interesele bisericei sale.

Ansă la nóua denunţare a dat facerea esamenelor de cualificaţiune la institutul nostru pedagogic-teologic.

In sensul articolului de lege XVIII din 1879 pentru facerea esamenului de cualificaţiune învĕţătoresc din limba magiară, guvernul ţĕrei sĕ representă séu prin inspectorul regesc de scólă al comitatului, unde e respectivul institut pedagogic, sau prin un comisariu special

In cei 2 ani din urmă guvernul ţĕrei s'a representat prin inspectorul de scóle Réthy, în anul acesta prin cel din Caransebeş, şi „Tribuna“ pentru acésta pănă acum nu a aflat numirea de „nelegiuire“. O face însĕ acum, căci acuma i convine sĕ o facă.

Nu scim, ce a cerut dela comisiunea esaminătóre representantele guvernului, credem, că ce s'a întêmplat în conferenţa prealabilă dintre comisiune şi comisariul guvernului nici „Tribuna“ nu o scie. Actele respective sĕ vor ascerne la consistoriu, şi consistoriul de bună samă 'şi va sci face datorinţa.

Atacurile contra comisariului guvernului, că nu a admis la esamen pe absolvenţii de cursul teologie, sunt fórte nejuste.

Nu comisariul, ci guvernul nu a admis pe teologi la esamen din limba unguréscă.

Denunciarea în acest punct însĕ e pĕcătósă.

Culmea denunţărei o aflăm noi în cuvintele: Şi ce face cunsistorul, şi mai ales metropolitul, pentru apĕrarea autonomiei scólelor de sub îngrijirea sa părintéscă? Étă ce: Pe profesori îi lasă singuri, ca inspectorul sĕ-i forfece după plac, ér referentul scolar, care după merit ori fără merit — nu căutăm — represintă consistorul în afaceri scolare, precum şi părintele metropolit, sprijinul archidiecesei, — lipsesc din Sibiiu.

Vom reveni.

Dacă „Tribuna“ 'şi dă aerul de a sci ce se petrece în sinul comisiunei, care încă n'a terminat esamenele şi nu a putut promova la consistoriu actele, atunci ea trebue sĕ scie, că comisiunea nu e lăsată singură, ca inspectorul se o fórfece după plac.“

Comisiunea are acolo pe representatele Escelenţiei Sale a metropolitului nostru, are acolo ca comisariu pe însuşi presidiul substitut al conconsistoriului, pe domnul asesor consistorial Zacharie Boiu, care presidéză şi conduce

Acesta este chemat în comisiune sĕ apere autonomia bisericei.

Escelenţia Sa metropolitul şi referentul scolariu vin în rêndul al doilea, când comisariul va promova la consistoriu lucrările comisiunei şi protocólele luate.

Aici în consistoriu se vor esamina actele, şi încât se va fi călcat autonomia bisericei, consistoriul îşi va face datorinţa şi faţă cu guvernul ţerei, la a cărui mandat a lucrat comisariul guvernului, şi faţă cu comisariul seu, care dóră ar fi permis sĕ se vateme autonomia bisericei, fără a face inmediat raport capului bisericei.

Denunciarea după părerea nóstră se face la adresa comisariului consistorial, noi însĕ nu credem cele scrise în „Tribuna“, de acea respingem atacurile miserabile făcute asupra Escelenţiei Sale metropolitului, şi asupra comisariului consistorial.

Referentul scolariu atât de iubit în redacţiunea „Tribunei“ e dus în concediu în cause sanitari. De 10 ani acesta i este primul concediu. Denunciările „Tribunei“ făcute la adresa lui, dovedesc pelângă lipsă de esactă informaţiune o mare dosă de iubire faţă cu ómenii bisericei nóstre, căci denunţarea şi calumnia li e devisa.

Deocamdată numai atâta.

Convocare

Adunarea generală anuală a despărţĕmêntului XXX (Sighişóra) al Asociaţiunii transilvane pentru literatura şi cultura poporului român conform conclusului comitetului din 7/19 Iuniu a. c. se convocă în comuna „Ferihaz pe diua de 16/28 Iuliu a. c. 2 óre d. a în biserica română.

La acéstă adunare suut rugaţi a participa în numĕr cât de mare atât membri despărţĕmêntului, cât şi toţi românii cari cunoscênd scopul măreţ al acestei instituţiuni culturale române se intereséză de înaintarea ei. In special se rógă Onorata preoţime a influinţa împreună cu domnii învĕţători în acéstă direcţiune asupra poporului, în fine toţi acei p t. domni cari stau în fruntea agenturilor aparţinătóre de acest despărţĕmênt sunt rugaţi, a încassa tacsele restante şi curente şi a le administra în persónă ori pe cale postală până în diua susmemorată cassarului despărţĕmêntului Lazar Gavrilă în Sighişóra.

Obiectele de pertractare vor fi:

1. Deschiderea adunărei prin directorele seu.
2. Insinuarea membrilor noi şi încassarea tacselor.
3. Comunicarea ordinelor comitetului contral al „Asociaţiunei Tran-

silvane“ din 11 Ianuariu 1894 Nr. 598 din 1 Novembre 1894 Nr. 430 din 6 Decembre 1894 Nr. 439 și din 6 Ianuariu 1895 Nr. 37.

4. Disertațiuni cari au a se presenta directorului în scris cu opt ḑile înainte de adunarea generală.

5. Raportul comitetului despărțământului despre activitatea sa în decursul anului: și raportul cassarului.

6. Staverirea listei membrilor Asociațiuneì din acest despărțământ.

7. Designarea locului pentru procsima adunare generală.

8. Propuneri din partea membrilor.

9. Esmiterea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal.

10 Inchiderea adunărei prin directorul.

Intrunire socială.

Sighișóra, 7/19 Iuniu 1895.

Din ședința comitetului despărțământului al XXX (:Sighișóra:) al Asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român ținută la anul luna și ḑiua sus memorată.

Director:	Notariu:
D. Moldovan,	*Zacharie Ganea*,
protopop.	paroch.

Nr. 115—1805 [92] 2–3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕțătoresc dela scóla nóstră confesională din comuna Nucșóra în protopresbiteratul Hațegului, prin acésta sĕ escrie concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul nostru „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post învĕțătoresc sunt: 260 fl. v. a. încasênḑi prin repartițiune dela popor și cuartir liber cu lemnele necesare, în sumă de 40 fl.

Doritorii de a reflecta la acésta stațiune au a-și asterne suplicele concursuale în terminul indicat — la subscrisul oficiu protopresbiteral. In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Hațegului

Petroșeni în 20 Februariu 1895.

Avram Stanca,
adm. prot.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	P. Ladány	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	—	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghîrbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.53	3.--	5.21
10.40	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	--	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apața	Circulézā numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	Tren de persóne	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08		7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.19		Ghiriș		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.39		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36	Circulézā dela 1 Iun. p. 15 Sept.	7.40	Carei-mare	7.10	3.16	Circulézā dela 1 Iun. p. 15 Sept.	9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Brașov — Zernesci

Tren micst	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	9.15			pl. Brașov sos.			7.36	1.29	8.31
9.05	5.13	9 30						7.21	1.14	8.16
9.37	5.45	9.53			Cristian			6.51	12.51	7.57
9.57	6.05	10.04						6.41	12.41	7.47
10 17	6.25	10.24			Tohanul vechiu			6.16	12.15	7.30
10.28	6.36	10.35			sos. Zernesci pl.			6.06	12.05	7.20

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28		Simeria		4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna		4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12		Hunedóra		4.10	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5 20	8.50	—	3.05		Brașov	8.20	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.48		Prejmĕr	7.42	1.16	—		6.34
6.45	10.49	—	5.14		Sepși S.-Georgiu	6.36	12 25	—		5.28
8 08	12.48	—	7.08		Covasna	4.55	11.08	—		8.43
8.45	1.37	—	7.54		Kezdi-Oșorheiu	4.—	10 25	—		2.37

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.46
—	2.44	4.42	—	6.46	Gyorok	10.15	—	8 19	—	6.17
—	3.14	5.04	—	7.06	Pauliș	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.31	5.15	—	7.17	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Conop	9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.30	5.57	—	7.57	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	4.50	6.13	—	8.13	Soborșin	8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	5.40	6.58	8.48	8.53	Zam	7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.26	9.07	9 22	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	7.52	—	9.18	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Branicica	6.44	—	4.39		-
—	—	8.26	—	10.22	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	8.52	9.57	10.48	Simeria (Piski)	6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.06	10 08	11.02	Orĕștia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Șibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10 16	—	12.06	Vințul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.40	—	12.30	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	10.54	11.17	12.44	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55
—	—	11.30	11 40	1.20						

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl. Budapesta sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	—	
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	—	

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9 34	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12.–	7.41	Șeica mare	9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6.35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8 11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1 25	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.36	1.46	—	pl. sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marți și Vineri	—
--		4.48	1.58	—	Șelimber	7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—	Veștem	7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Șebeșul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	-	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—	Cârtișóra	5.01	5.48	-	—	—
—	—	7.25	4 43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viștea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beșimbav	4.14	4.54	- -	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbă a inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.05	—	—	—

Arad — Timișóra

—	6.20	11.30	5.—		Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.47	6.14		Vinga		9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.05	7.39		Timișóra		8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		Simeria		4.25	10.33	8.47	3.24
12.48	7 31	12.48	6.03		Hațeg		2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05		Petroșeni		12.—	6.10	5 25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.18
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.40	—	3.56	8.57
6.40	11.55	5.30	—.—		Lupeni		7.15	—	3.21	8.25

Sighișóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighișóră		9.51	5 32	—	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	3.—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 75 Sibiiu, Joi, 6/18 Iuliu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 5 Iuliu 1895.

I.

In cei doi numeri premergĕtori ai fóiei nóstre am arătat mai de-aprópe intențiunile, cari guvernul magiar le urmăresce pe tóte terenele, pentru a eschide întrebuințarea limbei nóstre cu desĕvêrșire chiar și acolo, unde prin lege e garantată; am indicat cu ce necrutare, cu călcarea legilor esistente și neabrogate, prin ordinațiuni, precum și fără acestea prin organele statului, mai cu sémă prin cele administrative, în mod direct și indirect, așa ḑicênd terorisézā pe toți aceia, cari mai au curagiul pe basa legii a-și apĕra limba și naționalitatea.

Conducĕtorii poporului nostru înainte de anul 1848 și după aceea au fost pe lângă puțina inteligență, de care ne bucuram, atunci, mai cu sémă preoți și învĕțători, de cari legat strîns de acestia prin moralitatea și religiunea sa, în tóte împrejurările, și la bine și la rĕu asculta cu supunere necondiționată de ei, și prin acésta s'a întărit în credința sa strămoșéscă, ținênd strêns la religiunea și naționalitatea sa.

Ba mai mult, tóte asupririle, ce au venit asupra capului seu din partea inimicilor neîmpăcați ai lui, din partea guvernelor asupritóre și a acelor națiuni conlocuitóre, cari nici odată nu a voit binele neamului românesc, nu a fost în stare sĕ abată pe români dela propusele lor, n'a fost în stare sei abată dela viua consciință nici sei atingă simțul care în toți vecii a nutrit pentru a trăi în religiunea sa strămoșască, a trăi ca român, a trăi ca atare și a lupta pentru câștigarea libertății, de a fi egal cu celelalte națiuni, cari parelel cu noi românii asupriți în același timp se bucurau de libertate mai mare și de priveligii, cu cari asupriau poporul nostru și îi făceau traiul vieții aprópe imposibil și nesuportabil.

Tóte acestea, dar nici sistemul lui Bach, nu numai că nu a micșorat numĕrul poporului român, ci din contră a escitat din nou simțul, sa înmulțit pre basa vitalității sale înăscute, pre basa puterii sale morale și spirituale, sa cultivat și s'a întărit astfel, încât astăḑi când, dispunem de o frumósă inteligență în tóte ramurile sciinței, aḑi când dispunem de un cler luminat și cu studii înalte, este o utopie o închipuire preste puterile de care póte dispune guvernul unguresc, când socotesce, că prin legile aduse în timpul din urmă, va putea magiarisa pre români, pre lângă tóte persecuțiunile, ce acestia trebuie se indure, vĕtămândui în simțul lor religionar și voind prin legi drastice ale timpi și simțul lor de naționalitate, ai face ca în scurt timp se numai scie că sunt români. Acesta nu se mai putea nici înainte cu 5 decenii; astăḑi e prea târḑiu; încercările ce se mai fac, pot avea momentan succes în formă, nici decum în realitate durabilă

Legile și sistemul Bachian nu au fost în stare a germanisa, deși sistemul era măgulitoriu, mai cu sémă pentru noi românii, contrariu tocmai de sistemul inițiat de guvernul magiar.

In asta privință ar putea lua guvernul magiar învĕțătură intenționând astfel a-și asigura esistența statului unitar și suprimarea tuturor celoralalte naționalități.

Guvernul magiar însĕ din 1868 încóce, pe lângă tótă legea naționalităților a început cu sistem, parte prin ordinațiuni parte pe alte căi a face ilusorice tóte legile aduse de el însuși, cari s'au părut că dau prea multă libertate naționalităților conlocuitóre, ale delătura, firesce așa ca lumea și naționalitățile ale acestui stat poliglot sĕ nu simță intențiunile lui de a nimici tot, de a persecuta pe toți aceia cari nu ar propaga idea de magiarisare, și cari ar cuteza a avea alte cugetări decât cele ale Kulturegyletului din Cluș!

Acésta însĕ nu a durat mult.

Cu era sdrobitoriului de naționalități încă la 1875 s'a început și pe față asupririle și prigonirile; mai întâiu cu legile asupra scólelor cenfesionale, elementare apoi medii, din motiv de esplicat, căci în tinerime voiesce a stinge simțemêntul ei de român, de aceea persecutarea învĕțătorilor noștri o consideră guvernul magiar de un punct principal al programului seu de magiarisare.

Actualul guvern nu s'a mulțămit și nu sĕ mulțămesce cu nenumĕratele prigoniri pe tóte terenele; a aflat necesar, ca sĕ aducă și legea despre căsătoria civilă precum și introducerea matriculelor de stat, cu cari doresce a-și realisa și ultimele sau penultimele planuri ascunse. Acestea legi ating tóte naționalitățile din Ungaria, dar mai vătĕmătóre, mai funeste sunt pentru poporul nostru pentru religiunea nóstră din motivele următóre: pentru-că pericol a fost legile pentru introducerea limbi magiare în scólele nóstre confesionale, pericol legea pentru salarisarea învĕțătorilor, pericol și legea pentru asilele de copii, acestea însĕ în mare parte nu sau realisat și cu greu sĕ vor putea realisa, după gustul puterei statului, după ce nici naționalitățile și cu atât mai puțin noi nu am stat și nu putem sta cu mânile în sin.

In ce privesce însĕ pericolul și nedumeririle, cari ne înfiórā față cu legile ce se vor introduce și cu presiunile ce au sĕ urmeze pe basa lor față de clerul nostru, de viitoriul acestuia și a poporului sĕu credincios ne reservăm a reveni

Revista politică.

Cum sĕ petrec într'adevĕr lucrurile astăḑi în **Macedonia**. nimenea nu póte sĕ o spună esact. Unii vorbesc despre bande revoluționare, cu cari s'au întêmplat lupte sângerós e; alții ḑic, că pórta are atâta armată în Macedonia, încât mișcarea nu póte lua în nici un cas dimensiuni mari; tot ce e suspect, este însĕ faptul, că până acum încă nu esistă o linisce deplină. Nu cumva reține o mână nevĕḑută aplicarea iataganului? Unele puteri au adresat guvernului bulgar provocarea urgentă, ca sĕ se țină departe de mișcarea macedonénă, ba sĕ se dea chiar și prefecților ordine severe în acest sens; cu tóte acestea însĕ în poporul bulgăresc esistă un entusiasm bine pronunțat pentru mișcarea din Macedonia. In tot casul nu e întêmplare, că tocmai acum s'a trimis o deputație bulgăréscă la Petersburg. La început fu primită, ce-i drept, cam rece, mai pe urmă însĕ se încălḑiră și rușii tot mai tare pentru frații lor bulgari. Ei fură primiți prin tóte locurile mai înalte. Nu este de puțină importanță și împrejurarea, că reuniunea slavonă de binefacere, care jócă în Rusia un rol mare, a primit pe deputații bulgari, și presidentul acestei reuniuni, care este totodată și v.-president al sântului sinod, le-a ḑis între altele și următórele: „Inimile Rușilor sunt cuprinse de aceiași iubire către voi, ca și mai nainte. Sosirea vóstră aici dovedește deșteptarea spiritului național bulgăresc și recunóscerea acelei idei, a cărei desvoltare dă poporului bulgar atât de scump nouĕ posibilitatea, sĕ ocupe locul, ce i-se cuvine între celelalte popóre slave“. Din acestea sĕ vede, că Rusia ér ar fi înclinată, sĕ folosésca Bulgaria ca instrument pentru cunoscutele sale scopuri în Orient. Deputațiunea bulgară s'a întreținut și cu **Theodorow**, redactorul foaiei „Novosti“. Acesta a ḑis între altele: „Principele Ferdinand n'a făcut Bulgariei nici un rĕu; noi îi suntem recunoscĕtori, că ne-a scăpat de Stambulow. El doresce sincer o împĕcare cu Rusia, și pentru că iubesce într'adevĕr Bulgaria, el e gata sĕ facă totul pentru realisarea acestei împăcări. Vina la tóte evenimentele triste, cari s'au întêmplat în cei din urmă 8 ani în Bulgaria, o pórtă mai mult Stambulow decât principele Ferdinand. Nu mai încape nici o îndoială, adause Teodorow, că Sobrania va da pe Stambulow în mâna judecății. Trebue s'o și facem asta în interesul viitoriului, ca sĕ nu-i mai trăsnéscă nimĕnui prin minte, sĕ abuseze de puterea încredută lui“.

FOIȚA

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Copie.

Miltiv Vasiu Ioan Mihail Costandin suțul veovod in Gpdină zemli Blașcon; dumineavóstră tacsandarilor, i voao slujbașilor Oeri de sud Argișî vĕ facem ín scire pentru văcăritul strĕinilor care îl plătesc sudiți căsaro-crăesci la vremea Oeritului pă vitele ce le au aicea în țară la pășune, adecă de vita mare câte bani 33. și de vită mică pe jumĕtate, că cu acest cuvênt ce sĕ ḑice de vită mică pe jumĕtate, s'au întêmplat în anul cel trecut, a face slujbași oeri la uni din sudiți supurare împotrivă vechiului obicaiu, făcênd tunși cai mari, și sugători vite mici pe care slujbași iam pus domnia mea de au întors înapoi bani ce au luat, mai mult plătind și cheltuind sudiților, deci pentru ca sĕ nu se mai întêmple și pe viitoriu vremĕ a face vre-un slujbaș tălmăcirea acestui cuvênt întralt chip, măcar că am poruncit domnia mea c. și la punturile slujbi sĕ se deslușască, dară iată și la mànile sudiților am dat acéstă domnéscă carte mainainte; prin care poruncim deobște slujbașilor Oeri ca la vremea cea obicinuită a Oeritului să nui superați împotrivă ce tunși și mânzați, aveț ai socoti drept vită mică, dela care aveț a lua văcăritul pe jumĕtate, adecă doi drept și unul, érā cu sugĕtori nu aveț a face, in saam recoh Gospodetvami. In Bucuresci 29 August anul domnului 1792.

(L. P.) *Ioan Mihail Corstandiu,*
suțul Voevod Gospodin Zemli Blașcon.

Copie.

Sluga domnii mele Bătași din Plaiul Argeșului sud, îți facem domnia mea în știre că pentru lăcuitori al nemțescii ce au vitele lor la pășune aicea în țara domnii mele, visau poruncit de obște prin deosebite cărțile domniĭ mele, dela șapte ale lui August, întru care sĕ cuprinde, ca lana și mițele dela vitele lor ce le tund sus în munți, lângă hotar, sunt slobozi după poruncile împerătesci a o trece în lăuntru fără de a lise cere nimic, nici cu nume de habaet nici cu nume de vamă. Dară fiind că se jăluiră sudiți cum că fără cartea domnii mele de slobozenie nu li se dă voe, étă vĕ poruncesc strașnic, ca pentru aceea lână și mițe, tunse dela vitele lor sus în munți lângă hotară fără de a li se cere cartea domnii mele de slobozenie sau măcar adeverință dela spatarie sau dela ispravnici, a o trece înlăuntru, urmând după cuprinderea cărții domnii mele dela 7 ale lui August. Așișderea arĕtară si pentru ciobani cari vin dela vale, si se suie în munți la stăna cu malai de hrana mâncării si cu cele trebuincióse la stănele ce au în pămêntul țĕrii domnii mele, sĕ opresce de către vămasi în Plăiasi cerêndu-le răvas de slobozenie, si cu acésta pricină sĕ zăbăvesc, si se trépedă câte doua trei ḑile până sĕ nu mérgă la ispravnici sĕ aducă răvas, care, acésta fiind de trebuință. când acei ciobani nu au a trece acésta fiind si alte trebunciόse peste hotar, ce la stênele lor, ce sunt sus pe munte, a pămêntului țĕrii domnii mele îți poruncim ție vătas de plaiu ca si acéstă cerere de răvas sĕ lipsésca, si sĕ fie slobozi a merge la stăna fără de rĕvas ispravnicesc cu malaiul cel trebuincios a hranei lor. Grijind numai tu vătas, ca sĕ nu trécă peste hotar cu cât de puțin zaharea. Fiind că acesta este poruncă.

(Va urma.)

Étă cum se vĕd ghiarĕle vulpii din sac şi cum se dovedesce amestecul ascuns al Rusiei în afacerile interne ale Bulgariei. Stanbulow — după părerea Ruşilor, trebue în tot casul sacrificat, căci numai el a ţinut şi cultivă cu atâta energie politica triplei alianţe în Bulgaria împedecând în chipul acesta mult dorita împĕcare cu Rusia.

După eele mai próspete telegrame din Sofia, Stambulow a fost victima unui atentat. El a fost, nu departe de clubul-Union, atacat pe stradă de 4 persóne şi rănit greu parte prin împuşcături, parte cu pumnale. Numai e nici o speranţă sĕ scape. Cu el era şi cumnatul sĕu, Petcow, căruia nu i s'a întêmplat nimic Pe stradă erau o mulţime de ómeni.

Sic transit gloria mundi! Intrigile obicinuite ale Rusiei au pus bine pe un bărbat care atâţia ani de-a rêndul a condus Bulgaria cu o mână de fer tocmai atunci, când situaţiunea era mai periculósă. Mai acum câţi-va ani nu era bulgar, care sĕ nu adóre pe Alecsandru de Battenberg şi pe Stambuloff. Sórtea acestor doi mari bărbaţi ai Bulgarilor acum e cunoscută. Slab testimoniu îşi dau bulgarii prin miserabila lor purtare faţă cu amêndoi. Descuragiatóre şi tristă este acéstă espresie de recunoscinţă. Slab, de ḑece ori, slab lucru!!

* * *

Ḑiarul oficios al Germaniei „Norddeutsche allgemeine Zeitung“ scrie din incidentul aniversării rĕsboiului dela 1870 următórele şirĕ interesante: „Noi n'am înţelege un rĕsboiu de revanşe din partea Franciei. Ar fi un anachronism. De altă parte noi nici nu avem intenţiunea, sĕ influinţăm cu energie asupra relaţiunilor Franciei; noi aşteptăm din contră acéstă hotărîre cu sânge rece. Dar trebue sĕ fii orb, ca sĕ nu recunosci, că noi am întrat în o fasă a istoriei universale, în care state europene fac paradă pentru care nu sunt responsabile, cu rĕsbóie, în cari îşi consumă reciproc puterile lor, şi pun în joc într'un mod nepermis viitorul Europei cu deosebire din punct de vedere economic. Problemele presentului pentru puterile mari europene sunt pe teritoriul continentelor streine, şi ţînta sĕ póte ajunge numai astfel, dacă sĕ evită ceartă internă europeană şi sĕ asociéză puterile de muncă. Pe acest drum ar trebui sĕ pornéscă şi Francia, dacă nu vrea, sĕ pórte din causa încăpăţinării şi îndărătniciei sale o politică neprevĕḑĕtóre. Bine judecă ḑiariul german: De ce atât rĕsboiu în pace? De ce sĕ nu se facă scoli în loc de casarme? Câte bunătăţi nu s'ar putea realisa, dacă ar purcede tóte statele astfel!

* * *

In Anglia sĕ fac alegerile generale pentru parlament. Intre cei aleşi este şi un fiu al lordului Salisbury cu numele lordul Cranborne şi Stanley

Noutăţi.

Invĕţători de model. La scóla română din Boiţa unde în est an au functionat ca învĕţători Const. Vulcan, N. Şoldea şi N. Istrate, s'a ţinut esamenele în 25 Iuniu a. c. sub presidiul Rev. domn Ioan Papiu protopresbiterul tractual. La finea esamenelor dl protopresbiter a declarat, că dintre tóte esamenele scolare din tractul seu, esamenele scólei din Boiţa au fost cele mai slabe. Acest resultat trist provine din conflictul ce esistă între învĕţătorii aplicaţi la acéstă scólă.

După dl protopresbiter a cuvêntat dl epitrop Radu Istrate, care la adresa învĕţătorilor a ḑis cam următórele: „mergeţi în cătrău vĕ va milui D-ḑeu, duceţi-vĕ la alte scóle şi ne daţi pace că prin purtările D-vóstră ne stricaţi copii, şi ne periclitaţi scóla“.

Frumos testimoniu!! Dl învĕţător Istrate a declarat publice că 'şi dă demisiunea dacă şi colegii lui o vor face acésta. Vulcan şi Şoldea însĕ nu voiesc a demisiona fiind-că ei póte raţionéză altcum nu ca colegul lor Istrate, ei vor fi creḑênd póte, că e destul dacă 'şi ridică regulat salariul, la ce sĕ se mai cugete şi la educaţiunea copiilor încredinţaţi conducerii lor.

Un participant.

* * *

Denumiri. Judelui regesc al judecătorii cercuale din Năsĕud Vasilie Pop, şi judelui dela tribunalul din Sibiiu Eugen Iovian li s'a conferit titlul şi caracterul de juḑi ai tablei regie.

* * *

Comite suprem superstiţios. Foile magiare aduc scirea, că Dr. Stefan Vojnits fiitoriul comite suprem al comitatului Bács-Bodrog e atât de superstiţios, încât în momentul când ministrul Perczel l'a încunosciinţat că are sĕ fie numit comite suprem, a rĕspuns acestuia că numai aşa va primi postul oferit, dacă denumirea nu i-se va face Miercurea sau Vinerea.

Avis celor cari se ocupă cu păscălia!

* * *

Fóie revoluţionară. In Sofia a apărut fóia numită „Revoluţiunea“ cu devisa: „Libertate! Nu metropolit, ci revoluţie ne trebue“. Titlul fóiei este ilustrat, în care se pot vedé capete de ómeni în suliţi; de după munţi rĕsare sórele libertăţii, ér din jos e tipărit: „Libertate, ori mórte“!

* * *

Cele mai potrivite raporturi de etate între însurăţei. In „Revue d'économique politique“, directorul oficiului de statistică din Budapesta publică un studiu în care se ocupă cu cestiunea: în ce raporturi de etate se potrivesc mai bine soţii în căsătorie? — Pe basa datelor statistice cele mai fericite căsătorii au fost acelea, în cari raportul între etatea bărbatului şi a nevestei a fost 25—19, 31—21, 40—24, 45—29.

Avênd în vedere raportul dintre ani, se recomândă fetelor de 18—19 ani sĕ se căsătoréscă cu bărbaţi mai bĕtrâni cu 7 ani, decât dênsele, pe când cele de 21—29 ani se pot mulţămi şi cu bărbaţi cari sunt cu mai mult de 7 ani mai bĕtrâni decât dênsele. — Femeilor mai bĕtrâne decât 30 ani, nu li se dă nici o instrucţiune, póte din causă că la acestea nu au nici o influenţă anii bărbatului.

* * *

Muscă periculósă. Din Timişóra sĕ scrie că o copilă de 8 ani a fost pişcată de o muscă şi în urma acestia a murit.

* * *

Haz. Iţig: Cucóne Ghiţă, am venit sĕ-mi plătiţi poliţa.

Cuconul Ghiţă: Nu plătesc nimic unui jidan.

Iţig: Bine cucóne, am sĕ viu după prânḑ ca protestant.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Valea Someşului castrul Năsĕudului, finea lui Iuniu 1895.

Stimate domnle redactor!

Preumblând în ḑilele acestea prin promenada cea de 100 ani din castrul Nĕsĕudului şi metitând asupra sórtei poporului românesc mia venit ideia depusă în articlul de mai jos, pe care vĕ rog ca sĕ o publicaţi cât de îngrabă în colónele ḑiarului ce redigiaţi.

Este mai mult ca sigur că cu 1 Octombre 1895 vor întra în vigóre legile pentru căsătoria civilă şi pentru matriculele de stat.

Legea amintită la primul loc va jigni mult interesele capilor districtuali al organismului nostru bisericesc, protopresbiterii tractuali vor fi lipsiţi de venitele lor de până acuma, cari îşi aveau titlul lor în tacsele ordinari dela cununii şi cu venitele din procesele divorţiali.

Fiesce care protopresbiter va perde un venit anual dela 300—600 fl. şi în unele locuri până la 800 fl.

Şi pe lângă tóte acestea, acesti oficiali cardinali din organismul nostru bisericesc, sunt chemaţi a representa statul nostru bisericesc faţă de organele publice şi faţă de popor cu óre-şi care demnitate, măréţă şi vaḑiă.

Dar cum va fi posibil ca sĕ representeze ei biserica dacă nu vor avea mijlócele necesari, dacă vor fi siliţi sĕ se lupte cu lipsă şi cu neajunsurile de tóte ḑilele, pentru-că nu ne este permis a presupune ca acelea persóne cari au studiat şi în cea mai mare parte au trecut prin cursurile mai înalte academice, se vor apuca éră de córnele plugului sau vor căra lemne pe la târguri ca odinióră fericitul Filipanu ca sĕ-şi pótă asigura esistenţa lor şi a familiei lor, de tóte ḑilele.

Tóte confesiunile din patrie s'au îngrijit de mult ca preoţii şi mai cu samă capii lor tractuali protopopii lor sĕ fie salarisaţi pe cât de bine, aceia dară şi dacă vor perde tacsele dela cununii din procesele divorţiali, tót sunt în stare de a trăi domnesce şi de a representa bisericile lor cu tótă vaḑa şi cu tótă demnitatea.

Singur capii nostri tractuali sunt aduşi la sapă de lemn, singur ei vor fi lipsiţi de mijlócele care le îndemâna până acuma un traiu mai potrivit cu înalta lor posiţie.

A sosit dar timpul ca noi se ne punem pe lucru şi se le asigurăm onorifica lor esistenţă

Cum se o facem acésta fără ca sĕ impunem poporului nostru nóuĕ sarcini.

După părerea mea daslegarea sau resolvarea acestei întrebări sĕ ar putea efeptui într'un mod fórte uşor fără ca poporul sĕ nu simtă, şi étă cum:

Tóte bisericele nóstre au câte o proprietate, ba unele au şi fondurile lor bisericesci, apoi mai este datina, ca în bisericele nóstre să se adune bani cu discul pentru acoperirea trebuinţelor bisericesci.

In fie care tract protopopesc se află comune bisericesci cu o stare bună, apoi cu o stare mai mijlocie în cea mai mare parte comune bisericesci sĕrace şi mai sĕrace.

Pentru a putea asigura pe protopresbiter de un venit sigur anual de cel puţin 600—800 fl. v. a. ar trebui înainte de tóte sĕ se conscrie averile bisericesci din fie care parochie fire-ar ori consta-var acelea din venitele realităţilor ce le are biserica atât în parochiile matre cât şi în filii, din venitele capitalelor ce le posed bisericele şi din venitele mijlocii cari resultă din banii adunaţi cu discul pre sama bisericei şi apoi clasificându-se parochiele după proporţia venitelor ce le are, sĕ se arunce o cotizaţiune anuală 10, 20, 30, şi 40 fl. şi chiar şi 50 fl. în parochii mai avute pentru statorirea salariului protopresbiteral.

Nefiind tracturile protopopesci de una şi aceeaşi mărime, ba aflându-se unele tracturi mai avute ér celelalte mai sĕrace, firesce că nu se ar putea ajunge în tóte tracturile unul şi acelaşi resultat pentru statorirea salarielor protopresbiterali, dar acea împrejurare încă nu ne îndreptăţesce a nu îngriji de salarisarea capilor nostri bisericesci tractuali cu câte 500 —600 fl. ori chiar şi cu 800 fl. la an, pentru-că onórea naţională, dreptul nostru de a esista şi de a ne putea presenta în tot locul ca români şi ca un popor consciu de demnitatea sa, ne impune ca sĕ ne îngrijim cât de îngrabă de salarisarea persónelor din cestiune.

Aruncul care ar fi sĕ se facă asupra fiecărei parochii, în care ar fi sĕ se verse la reşedinţa protopresbiterală în 1 Ianuariu 1 Aprile 1 Iuliu şi 1 Octobre a fiecărei ar an trebui sĕ 'şi iee un caracter voluntar pornit din simţul religios care trebue sĕ-l nutréscă fiecare român, pentru-că numai sub simţul bisericei şi al religiunei strămoşesci mai putem rĕmânea români, deci dar fiecare comitet parochial ori eforie bisericéscă, ar trebui sĕ redigĕ un protocol după una şi aceeaşi formă în linia căruia sĕ obligă respectiva parochie din propriul sĕu indemn a vĕrşa cotisaţiunea statorită întru salarisarea capului sĕu tractual.

Tot după acéstă normă dar pe o basă mai largă se ar putea proceda şi la salarisarea preoţilor până la cel puţin 200—300 fl. anual pentru-că e cea mai mare durere a vedea pe preoţii nostri dela cari pretindem studii fără de nici un salariu fics.

'Mi vor reflecta mulţi şi mai cu samă românii aparţinĕtori de confesiunea greco-catholică, că preoţii şi protopopi lor, nu trebue salarisaţi căci cu regularea congruei şi fără de altă îngrijire vor fi salarisaţi din fondul religionar.

Pe noi românii sĕ ne feréscă D-ḑeu de asemenea salarisări căci atunci respectivii protopopi şi preoţi nu vor mai fi ai nostri ci vor fi nisce oficiali dependenţi dela voinţa şi bunul plac al statului care i va susţinea.

Eu cu întroducerea congruei în statul preoţilor români greco-cath. nu vĕd altă decât contopirea acelora în statul preoţilor romano-catholici, nu vĕd altă decât abandonarea şi părăsirea cu têmp a ritului şi orinduelelor nóstre bisericesci orientali, nu vĕd altă decât separarea preotului de turma sa, nu vĕd altă decât crearea unei caste, inteligente care sĕ nu se mai intereseze de sórtea sĕrmanului popor românesc, lipsit şi fără de acea prin întroducerea căsătoriei civile de factorulinteligent eşit pin sinul sĕu.

Eu ca român care în viéţa mea nu am putut aduna neşte averi mari, mam asecurat pe viéţă la societăţile de asecurare Anker şi Gresham până la suma de vre-o câteva mii, şi aceea sumă o am destinat pentru o fundaţiune din care sĕ se pótă salarisa în primul loc preotul din satul meu natal şi după acea protopopi românesci de ambe confesiunile din Transilvania, pentru-că eu mai înainte de tóte sunt român şi apoi greco-catholic ori greco oriental, de ce dar pe toţi demnitarii bisericelor românesci i iubesc şi trebue sĕ i iubesc de o potrivă.

Rêndul întru conferirea salariului din fundaţiunea mea, va trebui sĕ se trécă întru toţi têmpii dela protopopul greco-oriental la altul greco-cath. ori vice versa.

Deci dar iubiţilor români! apucaţivĕ cu o ḑi mai îngrabă la lucru şi salarisaţi protopresbiterii nostri după modul indigetat de mine şi eu voiu adormi mai mângăiat şi 'mi voi lăsa osteneala mea din decursul vieţei mele mai cu mare iubire.

Conchiemaţi numai decât adunări prealabile pentru consfătuire asupra causei, conscrieţi consciinţios tóte venitele bisericesci, redigiaţi protocólele parochiali relative la cotisaţiunile posibile, lăsaţi sĕ umble prin biserici discuri separate spre acest scop şi rĕspundeţi la 1 Octobre 1895 acelora cari a lipsit pe dignitarii nostri bisericesci de venitele lor usitate de secoli, cu salarele ce le veţi institui cu acea ḑi. *)

Aşa sĕ ne ajute D-ḑeu şi geniul nostru românesc.

B. Başota Moţiu Dêmbul.

---

*) In privinţa acésta a luat disposiţiunile necesare congresul nostru naţional bisericesc, din Maiu cur. ér consfătuirile sunt precisate în statutul organic. Altcum consistoriele nóstre, suntem siguri, că vor lua de timpuriu mĕsurile de lipsă, fiind cestiunea salarisării protopresbiterilor şi îmbunătăţirea salarelor preoţilor de tot urgentă, devenită prin legile din întrebare, Red.

Raportul general

al comitetului societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ la finea anului scolar 1894/95.

(Incheiere).

II.

Averea societăţii.

1. Biblioteca.

A. Cărţile.

La începutul anului scolastic biblioteca numĕra 2114 opuri în 2198 vol. 415 fasc. In decursul acestui an s'au înmulţit cu 74 op. în 84 vol. 68 fasc.: prin urmare numĕră de present 2188 opuri în 2282 volume şi 483 fascicole, adăugênd biblioteca patristică, care sĕ administrézā separat cu 45 opuri în 65 vol. 39 fasc., resultă că întréga bibliotecă constă din 2233 opuri 2347 vol. 522 fasc.

a) A donat bibliotecii nóstre:

		op.	vol.
	Academia română:		
1.	Analele acad. rom. pro 1891--92	1	1
2.	„ „ „ „ 1892—93	1	2
3.	„ „ „ „ 1893—94	1	1
4.	Basmele române pro 1893—94	1	1
5.	Despre transmiterea proprietăţilor imusante prin sângele animalelor imusante	1	1
6.	Mihail Cogălniceanu (discurs de Xenopol)	1	1
7.	Episcopul Melchisedec (discurs de Calinderu)	1	1
8.	Cuvênt de primire de Naum	1	1
9.	V. Alecsandri de Olănescu	1	1
	Dl Zacharia Boiu:		
10.	„Transilvania“	1	1
11.	Institutul Otteteleşanu	1	1
	Dl D. C. Cordescu:		
12.	Desbinarea în bis. rom. de Pop	1	1
	Dl Silvestru Moldovan:		
13.	Amintiri de student de I. Demetrescu	1	1
14.	Comptabilitatea sărutărilor de I. Demetrescu	1	1
15.	Tipuri şi moravuri de I. Demetr.	1	1
	D-na Crişan:		
16.	Magyar-román kézi szotár de Putnoky şi Crişanu	1	1
	Dl Ioan Popovici:		
17.	Der deutsche Sprachunterricht de Dr. Cohn	1	1
18.	Anweisung zur Behandlung deutsche Lesestücke	1	1
	Dl Vasile Mangra:		
19.	Evangeliile de Genadie	1	1
	Dl Russu-Şirianu:		
20.	Novele, de donator	1	1
	Dl Ilie Cristea:		
21.	Eminescu élete és művei, de donator	1	1
	Dl Ilie Dop:		
22.	Comasările, de donator	1	1
	Dl Ioan Costin:		
23.	Îndreptar pentru întemeierea băncilor rurale, de donator	1	1
	Dl G. Hango:		
24.	Fóie de legi şi de actele guvernului 1 op 1 vol. 68 fasc.		
25.	Buletinul legilor pro 1863—64	1	1
26.	Concordia jurnal pro 1866	1	1
	Societatea „Petru Maior“:		
27.	Raportul general pro 1894—95	1	1
	Dl Marcu Jantea, cl. c. III.:		
28.	Deutsche Roman Zeitung	1	1
29.	Repetitorium der organischen Chemie	1	1
30.	Magyarisirung in Ungarn	1	1
31.	Erdélyi ország története, de Szilágyi	1	1
	Dl Nicolae Albu, cl. c. III.:		
32.	Sfaturi bune, de Carol Sigerius	1	1
33.	Decretum tripartitum iuris consuetudinarii incliti regni Hungariae, de Verböczi	1	1
34.	Leitfaden in der deutschen sprache	1	1
35.	Stilübungen in den Elementarschulen	1	1
	Dl Traian Mihaiu, student:		
36.	Illustrirte Bibliotek Prohasca	1	1
	Dl N. Palade, cl. c. II:		
37.	Cestiunea română din Ungaria şi Transilvania, de E. Brote	1	1
38.	Solidaritatea latină	1	1
	Dl Iacob Manoil, cl. c. I.:		
39.	Duh muscălesc, (traducere de membrii societăţii Clain	1	1
	Dl Iuliu Prodan, cl. c. I.:		
40.	Die St. Georger Säuerlinge, de Dr. P. Alecsi	1	1
	Dl V. Ferghete, ped. c. III:		
41.	Petru Maior, studiu biografic de G. B. Duică	1	1
	Dl Romul Gomboş, cl. c. II:		
42.	Istoria bisericéscă, de A. Şaguna.		

Ţinem de datorinţa nóstră a esprima şi cu acésta ocasiune adânca recunoscinţă generoşilor donatori.

b) Din fondul societăţii s'au procurat:

		op.	vol.
43.	Poesii, de George din Moldova	1	1
44.	Din góna vieţii. de A. Vlăhuţă	1	1
45.	Heimat (Schauspiel) de Herman Suderman	1	1
46.	Poesii, de I. Roman	1	1
47.	Poveşti şi anecdote de P. Petrescu	1	1
48.	Poesii poporale, de M. Canian	1	1
49.	Ţara nóstră, de S. Moldovan	1	1
50.	Scrieri către C. Emilian şi fica Henrieta şi M. Eminescu	1	1
51.	Dan, roman de A. Vlăhuţă	1	1
52.	Carte de cetire, de V. Oniţiu	1	1
53.	Un an de luptă, de A. Vlăhuţă	1	1
54.	Iubita, de I. Demetrescu	1	1
55.	Mihail Cogălniceanu şi Răpirea Basarabiei	1	1
56.	Ardélul, de I. Slavici	1	1
57	Isprăvile lui Păcală, de P. Dulfu	1	1
58.	Schiţe din lit. rom. de N. Iorga	1	1
59.	„ „ „ „ „ „ „	1	1
60.	Incercări din Metafisică, de V. Conta	1	1
61.	Teoria Fatalismului de V. Conta	1	1
62.	Teoria Undulaţiunei de V. Conta	1	1
63.	Poesii, de G. Lazu	1	1
94.	Prosă, de Th. Speranţă	1	1
65.	Anecdote, de Th. Speranţă	1	1
66.	Poveşti şi povestiri, de P. Petrescu	1	1
67.	Poesii, de Nicoleanu	1	1
68.	Impresiuni de călĕtorie din Italia de I. Demetrescu	1	1

Compactate şi înregistrate: Convorbiri literare,“ „Revista nouă,“ „Familia“. „Musa“, „Biserica ort. rom.,“ „Candela“.

B. Foile.

a) In decursul anului scolar espirat au sosit la societatea nóstră următórele jurnale reviste literare şi scientifice gratuit:

„Telegraful Român“, „Fóia Dicesană“, „Biserica şi Scóla“, „Lumina“, „Candela“, „Unirea“, „Rândunica“, „Familia“, „Viata“, „Convorbiri literare“, „Gaz. Orĕştiei“, „Românía Musicală“, „Vulturul“, „Tribuna“, „Dreptatea“, „Gazeta Transilvaniei“, „Tageblatt“, „Gazeta Bucovinei“, „Fóia Poporului“, „Fóia de Dumineca“, „Nĕptanitók lapja“.

Priméscă onoratele redacţiuni espresiunea sincerii nóstre mulţămite pentru acest sprigin însemnat.

b) Abonate au fost: „Vatra“, „Revista Nóuă“, „Lumea Ilustrată“.

Tóte foile înşirate ne-au venit regulat. Pe lângă acestea ne-au mai venit: „Biserica ort. rom“., „Cavalul“ şi „Redeşteptarea“, dar fórte neregulat.

Tóte foile s'au pus la disposiţiunea membrilor în cabinetul de lectură în timpul prescris.

2. Cassa.

Averea societăţii în bani gata cu finea anului scolastic 1894—5 este 1100 fl. 16 cr. v. a. dintre cari 600 fl. sunt depuşi la institutul de credit şi de economii „Albina“, ér un scris fonciar în valóre de 1000 coróne cumpĕrat dela banca „Albina“ pentru mai mare siguranţă s'a depus spre păstrare la on. Direcţ. sem. pe lângă revers valid.

Intratele acestui an fac	277 fl.	65 cr.
Eşitele	167 fl.	33 cr.
resultă deci un venit curat şi îmbucurător de	110 fl.	32 cr.

3. Archiva.

In anul acesta archiva s'a înmulţit cu 69 acte, cari tóte sunt induse în protocolul archivariului.

4. Colecţiunea numismatică.

Colecţiunea numismatică s'a înmulţit cu 24 piese în valóre nominală 98 cr. cari adaugêndu-sĕ la cele 226 piese în valóre nominală de 32 fl. 18 $1/2$ cr. v. a.

Afară de acestea mai numĕră 2 lei $1/2$ liră 15 stotnichi, 16 baiochii şi o suliţă veche.

5. [illegible]olecţiunea de cântări.

Co[illegible]iunea de cântări s'a sporit cu piesa „Ma[illegible] festivale“ donată în 4 bucăţi de un recunoscut binevoitor. Mai departe s'au scris unele cuartele nóuĕ în colecţiunea de cuartete ale societăţii, sau compactat piesele musicale nelegate şi s'au indus în un catalog nou spre mai bună îngrijire.

Archiva dimpreună cu colecţiunea numismatică şi de cântări sĕ află în cea mai bună stare şi în cea mai esemplară ordine.

Mobiliarul societăţii.

La mobiliarul societăţii s'au adaus 2 tablouri ale teologilor şi pedagogilor absolvenţi din anul acesta, dăruite ca suvenire. In bibliotecă s'a simţit lipsa unui nou dulap, cere însĕ nu s'a putut procura, deóre-ce nu sĕ mai află loc pentru el.

Mobiliarul sălei de lectură nu s'a sporit cu nimica dovedindu-sĕ pe deplin corespundĕtor.

Intreg mobiliarul represintă o valóre de 564 fl. 65 cr. ér întréga avere computată în bani sĕ urcă la o sumă de circa 6000 fl.

Adaus:

Acest raport general s'a făcut pe basa rapórtelor anuale ale oficianţilor societăţii de lectură acluse sub: A. B. C. D. E. şi F.

In fine recomandând tineretului seminarial ca sĕ îmbrăţişeze cu căldură societat a de lectură „Andreiu Şaguna“ al cărei scop nobil este înaintarea membrilor ei în cultură, rugăm pe onorata societate ca sĕ binevoiască a da comitetului absolutoriul.

Comitetul societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“.

Ioan Toma,
secretariu comit.

Marcu Jantea,
preş. comit.

Nr. 3550.

Cerculariu.

Tuturor pt. protopresbiteri şi inspectori scolari preoţi, directori locali şi învĕţători în diecesa Aradului.

Au obvenit adeseori casuri, că unele organe şi corporaţiuni de ale nóstre, au negles repararea şi curăţirea edificiilor de scólă şi a localelor de învĕţămênt, în timpul potrivit, din carea causă nu s'a putut începe anul următoriu scolariu la terminul prescris, dănându-se astfel învĕţămêntul şi atragênd asupra nóstră feliurite reflecsiuni din partea autorităţilor de stat municipali.

A preveni aceste desordini, dispunem încă de acum cu începerea feriilor scolari, curăţirea şi repararea edificiilor de scólă şi a localelor de învĕţămênt peste tot. — P. T. protopresbiteri şi inspectori scolari vor dispune şi în particulariu la fiecare parochie, unde cunosc lipsa de lucrări mai speciali şi intensive, anumind şi indegetând lucrările de intreprins.

După esperienţele din anul trecut scolariu, cu durere ne vedem îndemnaţi a accentua curăţenia, o recerinţă ce nu s'a satisfăcut încă deplin. Multe scoli au curatori, ingagiaţi de către comitetul parochial, atari indiviḑi, cari nu cunosc regulele de curăţenie, nu postulatele sanitarie ale unui local de învĕţămênt, în scurt nu sciu ce şi când este curat. Ar trebui se le fie învĕţătorilor de ajutoriu, dar de pedecă li sunt de multe ori. Pre cine se tragem la respundere? pre învĕţători! Deci unde nu sunt curatori cu recerută cualificaţiune, acolo protopresbiterul şi directorul local scolariu vot stărui ca comitetul parochial sĕ impună învĕţătoriului curatoria, cu sarcină şi cu remuneraţiune cu tot, pentru că fiind curăţenia o disciplină scolară, noi pre învĕţătoriu îl putem chiema în proces disciplinariu, precum pentru necurăţenia elevilor aşa şi pentru murdăria localelor.

Localul de învĕţămênt trebue se conserve, si în feriile mari, nevatemat postulatele meniţiunei sale. Acésta o spunem ca sĕ combatem un obiceiu rĕu, ce s'a încuibat, adecă obiceiul a folosi acel local la scopuri profane. Fiind că în ferie e gol acel local, crede ici comuna sĕ-l foloséscă de deposit, colea învĕţătoriul de măgăzin pentru bucatele ce le adună, ba avem casuri în cari câte un local de scólă a devenit cuibariu de galiţie. Acésta nu se póte suferi. Depositele şi magazinele produc umeḑélă şi muceḑélă, daunézā pĕreţii şi infiltrézā acelui local miasme ce ameninţă lung sănătatea scolarilor; éră rĕmăşiţele după galiţe, dacă au pĕtruns în podile, podilele sau inpregnat, de nu mai sunt bune, nu eşe rĕul din doşcă sau scândură în butul frecatului şi a leşiei.

Metodul învĕţămêntului reclamă ton, voiĕ, spirit, adecă o veseliă a scolarilor. Scolarii veseli se găsesc numai în locale frumóse, curate, cu icóna lui Christos pe părete.

Avem cu toţi esperiinţe ce mare disclinire este între scólă şi scólă. In locale neîngrijite, învĕţătorii sunt supĕraţi, elevii bosumflaţi şi de céртă. Deci recomendând curĕţenia, nu sarcini nouĕ voim se impunem acum onoratului corp didactic, ci oferim avantage în folosul învĕţătorilor şi în al învĕţămêntului.

Aduserăm aci numai câte-va esemple, pe când sunt fórte varie relaţiunile locali, deci pt protopresbiteri şi inspectori cunoscênd variaţiunile la edificiile scolari din cercul submanuat, vor lua însişi mĕsurile şi despuseţiunile părticularie la fie rare parochiă, luminând şi îndemnând comitele parochiali, preoţi şi învĕţători, la curmarea abusurilor.

Avem deci şi în timpul feriilor datorinţă a purta grije pentru curăţenia localelor de învĕţămênt, şi anume sĕ le ventilăm regulat spre a svênta păreţii, éră în acele locale, în care s'au sentit miróse grele, se aseḑăm var sau cărbuni spre desinfcţiune, în fine pentru restaurarea localelor umede sĕ fie consultaţi zidarii. Şi pentru-că comunele sunt bine provĕḑute cu medici oficiali, comitetele parochiali pot sĕ-i învite în casuri singuratice a da îndrumări, a censura preste tot condiţiunile sanitare ale edificielor, vrem sĕ ḑicem că medicul sĕ vină a colauda curăţenia, cum pretinde oficiul dênsului. Mai departe, a grijí ca scóla sĕ aibă îndemână fântână cu apă bună, este o datorinţă a antistiei comunali, deci dênsa încă trebue învitată sĕ-şi împlinéscă oficiul. Curtea scolii, frumos sciu s'o împodobéscă unii învĕţători, şi de ce nu fac toţi acésta?! Invĕţătorii sciu cumcă mâne poimane sunt trei sute de ani, de când Torricelli, filosof şi matematic, a ḑis că „grópa de gunoiu, este baia cea de aur a plugariului“, deci se premérgă cu esemplu, adecă economul cel bun, nu ţine gunoiul în ocolul seu, până se péră evaporând a pagubă, sau — precum a fost casul an — până se vină organele administraţiunei a constrînge la curăţire şi scótere, de téma morburilor molipsitóre. Ci economul înţelept duce gunoiul în grădină şi pe holdă. Aşteptăm dela iubiţii nostri învĕţători sĕ pórte grije pentru curăţenia scólelor şi a grajdurilor din jurul edificielor scolare, pentru starea corĕspunḑĕtóre a umblătorilor, şi se gunoéscă grădinile scolare, că aşa se împrennă estetica cu igiena şi cu economia, şi împreunarea acésta o pretinde cultura.

Societatea ne arată cu degetul calea ce a luat-o spre întărirea şi desvoltarea sa; de esemplu, era învĕţătura mai nainte numai facultativă, adecă învĕţa cine voia; dar acum e un obligament general la scóla cotidiană, şi părintele care a negles înscrierea pruncului seu de bună voie, ajunge sĕ-l vadă înscris din oficiu de către autoritatea publică, éră pentru absenţiile scolari se croesc glóbe şi alte pedepse, ce caută sĕ le supórte cei vinovaţi, şi nu li se şede frumos. Dela învĕţătură purcedem la curăţenie, carea încă era numai facultativă până de unăḑi, dar acum pe calea desvoltării a ajuns un obligament general, de sub care nu ne putem subtrage dacă vrem sě scăpăm de multele feliuri ale miseriilor şi ale morburilor lipicióse; adecă la curăţenie încă este îndreptăţită pedepsirea celor vinovaţi, şi nu li se şede frumos celora, cari aştéptă sě vină glóba. Globi cu sute şi sute de florini au dictat şi au încassat organele administraţiunei civile an, de prin atari locuri, unde noi credeam că avem bărbaţi harnici în fruntea afacerilor nóstre. Ne este cu greu sě spunem aceste fapte în public; dar a le tăinui, ar fi pěcat!

Autonomia în afacerile nóstre bisericesci şi scolare — e un principiu frumos, unde găsesce o aplicare genuină, va se ḑică, cu autonomia unde se guvernéză, acolo premerge mai întâiu învěţătura, apoi vine lucrul. Deci cerem dela organele nóstre sě înveţe şi sě lumineze poporul, când îl chiamă la un lucru sau la o întreprindere. Luminat, omul autonom, lucră cu bucuriă: cei neluminaţi fac crimpiţie. Aducem esemple: Dacă cerem sě podéscă scóla, sě-i esplicăm întâiu importanţa acestui lucru, că impedecă miasmele ce evaporéză în continuu din pămênt, şi cari intrând în localul scólei, strică sănětatea scolarilor; că un local podit se póte curăţi mai cu îndemânare scl. Până nu l luminăm despre acésta dacă a şi făcut podele, nu le grijesce, se sparg şi se aruncă, încât nu face serviciu pentru oprirea miasmelor nici pentru curăţiă, şi pentru-că astfel sunt urâte la vedere, ne causéză impresiuni neplăcute şi ne desgustă dela sala de învěţămênt. E mai greu a-i îndupleca pe popореni sě facă ferestri duple la salile de învěţămênt. Trebue însě ca şi în astă privinţă sě încordăm stăruinţele şi nisuinţele nóstre, spunêndu-le credincioşilor atât condiţiunile igienice cât şi interesul economic, adecă cum că se economiséză şi se cruţă lemne multe, éră lemnele devin tot mai scumpe.

Acestea sunt în scurt vederile nóstre despre curăţirea şi repărarea edificielor scolare şi a localelor de învěţămênt sub timpul ferielor. Le-am adunat în acest cerculariu, care, tipărit în numěr recerut de esemplarie, se trimite la fie-care pt. protopresbiter şi inspectoriu scolariu, spre a comunica cu parochiile submanuate, cu pt. preoţi, directori locali şi învěţători.

Despre resultatul dispuseţiunilor acestora, aşteptăm raport dela fie care protopresbiter şi inspector scolariu până la 25 August a. c. observând că pt. protopresbiteri din districtul consistorial dela Orade, vor trimite rapórtele lor la acel Venerabil Consistoriu.

Arad, 22 Iuniu 1895,

Ioan Meţian, m. p.,
episcopul Aradului.

Loterie.

Miercuri, în 17 Iuliu n. 1895.

Brünn: **4 61 51 55 67**

Nr. 266/895 [93] 1—1

Publicaţiune.

In sensul §. 124 din procedura judecătorésca în cause matrimoniali sě aduce la cunoscinţă publică că Ana Daniil Moga din Sělişte prin sentenţa consistorială din 16 Maiu a. c. Nr. 3419 B s'a despărţit total de către bărbatul ei pribegit Michail Bêrză tot din Sělişte.

Sělişte, 27 Iulie 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sěliştei

Dr. Nicolae Maier,
protopresb.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vêndare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.--
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	--.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	— 26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	--.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invěţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	--.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouě de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murěşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia naţională de P. Petrescu	„	--.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învěţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg. din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sěptěmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noii cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 76 Sibiiu, Sâmbătă, 8/20 Iuliu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3941 Bis.

CONCURS.

Prin acésta sě publică concurs pentru un stipendiu de 500 fl. din ajutoriul de stat al bisericii nóstre din archidiecesa transilvană și destinat pentru cualificarea mai înaltă a clericilor absoluți din archidiecesă la o facultate teologică ori filosofică.

Aspiranții la acest stipendiu au sě-și aștérnă suplicele la Consistoriul archidiecesan *până la 15 August* st. v. a. c. instruite cu următórele documente:

a) Testimoniu de maturitate;

b) Absolutoriu clerical dela seminariul Andreian;

c) Atestat medical, că sunt deplini sănătoși;

d) O declarațiune separată, prin care sě constate, că după absolvare vor întra în serviciul bisericesc-scolar, ce li se va conferi.

In fine au sě numéscă în suplică universitatea, la care doresc a studia și sě indice pentru facultatea filosofică specialitatea studiilor alese d. e. pedagogie, istorie, filologie etc.

Sibiiu, din ședința senatului strîns bisericesc, ținută la 6 Iuniu, 1895.

Consistoriul archidiecesan.

La însărcinarea Escelenției Sale Dlui archiepiscop și metropolit:

Zacharia Boiu. *Dr. Elie Cristea,*
secretar.

Sibiiu 7 Iuliu 1895.

II.

Cu legile mai sus amintite sub pretecstul ameliorării salarielor învěțătoresci, dar' cu intențiunea de a deveni și învěțători sub nemijlocita putere a statului, contând la slăbiciunea stării financiare a confesiunilor și mai cu sémă a unora, s'a intenționat a face imposibil confesiunilor de a-și puté susținé pe spesele lor proprii învěțători, și așa sě devină învěțătoriul și prin urmare nemijlocit și scóla sub chiverniséla guvernului, când apoi natural învěțătoriului eo ipso i se închide ori și ce cale, de a mai puté fi adevěrat învěțătoriu al tinerimei și al poporului, așa precum e datoriu și precum simțul lui i dictéză, sciind prea bine, că ori și ce învěțătură pentru luminarea, progresarea și cultivarea némului seu, s'ar cualifica de delict pentru propagarea de idei contrare statului unitar, ér de altă parte sabia lui Damocle ar fi permanent asupra capului seu, avênd continua temere că ori și ce mișcare după convingerea sa, ar avé consecințe rele pentru sine, sau tras în cercetare disciplinară, sau suspendat, sau dat pe mâna justiției pentru că au dat tinerimei sau némului seu cu cutare sau cutare ocasiune învěțături cari conturbă idea de stat și care pot, vedi dómne, aduce pericol pentru instituțiunile și legile fundamentale ale statului.

Mult și în multe locuri póte sě i se realiseze guvernului magiar scopul propus, a aduce sub stăpânirea sa pe mulți, dubitâm înse hotărît, deși nu suntem optimiști, deși prevedem cât de departe a mers guvernul cu forța sa intimidătóre și riscată, dicem dubitam, că adi ar mai fi posibil a-și realisa întru tóte propusele cu tóte legile, a căror conținut este mai mult decât vědit, unde vor sě culmineze în fine; astădi e prea târdiu pe acéstă cale pe care a pornit.

Căci sunt lucruri nenaturale, instituțiuni și legi pripite, forțate, cari nu pot sě ducă la îmbunătățirea stării materiale a popórelor din regatul Ungariei, și nici la buna conțelegere a naționalităților și confesiunilor, la ce ar trebuí sě țintéscă tóte guvernele, dacă vor a avé pace, linisce, și dacă vor bunăstarea și întărirea statului, ca atare, căci numai în mulțumirea tuturor popórelor o pote afla în timpuri de grele încercări.

Dacă fostele guverne, guvernele mai cu sémă dela 1872 încóce, precum și cel actual ar face o revistă asupra statelor și a cursului acelora, dacă ar cumpěni preste tot binele și rěul acelora, și acestea le-ar pune în comparațiune cu politica, putem dice ușóră, care a urmărit'o fostele guverne, și care o urmăresce actualul guvern, ușor s'ar puté convinge, că tóte sforțările, tóte legile aduse sub falsul pretecst al libertății, nu vor și nu pot duce la scopul propus, pentru-că acesta este fals, este imposibil, ca se nu dicem ridicul la realisarea lui întru tóte.

Sunt dóuě decenii, de când guvernul și-a pus tótă puterea pentru magiarisarea scólelor confesionale, firesce indirect, și sub falsul scut al legii, nu credem înse că în acest restimp i s'ar fi împlinit propusul nici a decea parte, din causa prea naturală: că tótă acțiunea își are și reacțiunea sa și din propusul sěu a resultat tocmai contrariul.

Legea pentru căsătoria civilă, nu este resultatul timpului nu este necesitatea imperativă prin care guvernul chiar acum ar putea justifica punerea ei în pracsă; acésta lege nu a fost reclamată de nici o considerațiune superióră a statului, de nici una naționalitate de nici una confesiune și nici de națiunea și poporul magiar, ci a fost un punct între celelalte multe ale guvernelor dela 1875 încóce care a urmat la ordine pentru împlinirea acelor scopuri nerealisate, cari sunt a se realisa pe basa ei anume: „sub scutul legii".

Afară de fii lui Israil nime în Ungaria, nu a fost și nu este, care sě sprijinéscă sau sě fie voit aducerea și introducerea acestor legi adevěrat păgânesci; ér forța majora, care s'a întrebuințat la votarea lor e prea bine cunoscută, decât a o mai aminti aci.

Aici cu drept cuvênt sě póte aplica proverbul: „sic volo sic jubes", uitând cu totul de reson mai înalt, și de urmările cari pot obveni pe neașteptate.

Indignarea și îngrijirea a tuturor confesiunilor față de acestea legi e mare și nespusă, pentru toți; pentru că jignesc adânc simțul religionar al tuturor deoparte, ér de altă parte pre bine scim ce se intenționéză cu aceste legi adevěrat jidovesci.

Pentru tóte religiunile pentru tóte confesiunile abstracție iudeii, este acéstă lege periculósă și demoralisătóre, pentru-că prin căsătoria civilă, prin lege așa cum s'a votat se vatămă bunul simț creștinesc al tuturor popórelor, se nutresce indiferentismul față cu religiunea și morala, se depărtéză fii sufletesci de păstori lor, se disolvă tóte legăturile, cari a conținut și conțin unitatea crestinéscă, eredită dela Mântuitoriul lumii.

Față cu celelalte confesiuni asemenea sunt periculóse acestea legi; dară mai periculóse ținem aceste pentru poporul nostru și în special pentru clerul nostru greco-oriental, atât din punct de vedere religionar, cât și din punct de vedere material. Despre acestea pericole; și despre nisuirea de a lucra din tóte puterile și pe tóte terenele pentru a paralisa după putință, intențiunile stricăcióse cari ar ruina poporul nostru moralicesce l'ar abate dela credința sa strămoșască și l'ar desbrăca de naționalitatea sa și de némul seu, precum și despre posiția în care devine clerul nostru gr. or. vom vorbi în procsimul număr.

Turburări în Orient.

Din Bulgaria ne-au venit scirea sensațională despre asasinarea lui Stambulow. Aměnunte încă avem despre asasinare, și tóte culminéză în faptul că aici avem de lucru cu un omor politic, care póte avé cele mai triste urmări pentru Bulgaria.

Momentul uciderei acestui bărbat cu voință și cu putere de fer coincide cu deputațiunea bulgară, care a mers la Petropole spre a cere grația țarului rusesc.

Cel mai mare inimic al influenței rusesci în Bulgaria a fost Stambulow.

Comisiunea bulgară și a cerut audiență la țarul, și ca umilirea bulga-

---

FOIȚA

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Așișderea sě jeluiră domnii mele că nici acum la acéstă vreme nu sunt slobodi a-și trece înlăuntru brênză dela vitele lor, după ce au încetat a da cași la cășărnea pentru care îți poruncim strașnic ca înpotriva ponturilor sě nu te cutezi ale face càt de puțin supěrare, și necazuri nici tu, nici plăiși těu ce sě fie slobodi întracéstă vreme orênduită care este după ponturi a-și trece dela vitele lor înlăuntru nesupěrați de vamă sau de altă cerere, cu ori ce fel de numiri, că înpotriva poruncilor domnii mele care v'am dat după ponturile înpărătesci cu cât de puțin de-i veți supěra, și veți necăji sě sciți că negreșit te vom pedepsi strașnic urmând și întru tóte celelalte după cartea domnii mele dela August în șapte ce s'au dat la mânile lor.

Așișderea au arětat domnii mele cinstita agenție, cum că slujbași ce sě orênduesc cu vacăritul strěinilor apucă pe sudiți a plăti văcăritul strěinilor și pentru cai i boi ce vin din lăuntru împoverați pe cai, și în cară cu boi, și érăși sě întorc, care vite nu rěmân în țara domnii mele la pășune ce nu mai merg și vin. Pentru care căutându-se condinca divanului de cealaltă domnia nóstră. S'au găsit la anul 1783 și la anul 1785 poruncile domnii mele date după vechiul obiceiu cătră vameși, și cătră văcari ai slujbi vămărituri, ca unele vite ca acestea sě nu sě supere de văcărit. Deci poruncim domnia mea deobște tuturor slujbașilor, ceveți a rêndui cu slujba oeritului, și văcăritului strěinilor în vremea cea obicinuită, ca pentru acest feliu de vite înpovărate ce merg și vin dinlăuntru, care n'au pășunea lor aice în pămêntul țěrii domnii mele supěrare sě nu li se facă. Pentru care s'au dat la mânile lor aceste domnesci ale nóstre cărți lângă celelelalte din trecut luna lui August, după care sě aveți a fi următori in saam recoh gostvami. S'au dat în Bucuresci în 7 August 1782.

(L. P.) *Ioan Mihail Constandin,*
sutul voevod Zemli Blașcon.

La num. 4111. 1799.

Odatornicéscă.

(Ofițialis).

Insciințare din Londeh în 4 Aprile eșită, despre a frâncilor (franțozilor) în ținutul acela prin petrecere făcute grósnice vrășmășii și nelegiuiri, din care adevěratele urmări mai jos se arată.

Lângă drumul ce sě chiamă Fințigauis în satele pe lângă Nanders aședate Reșhén și Grau, unde macar că mai blând, și mai domol s'au purtat frâncii de cât pe airea, totuși cătanele cele próste pe unde au ajuns ce au vědut cu ochii tot au cules cu mânile; casăle acelea, care a mărițiu, si sěracii lăcuitori le părăsêsă, le-au stricat și le-au prădat; ba încă și însuși povățuitoriul generaliș porția de pe sěracii lăcuitori pe sama sa au traso, și au scoso în Nandăr cu grósnică vrășmășie întrând.

Unde numai decât césul cel mai dintâiu casele cele mai bune, și Bóltele negutătorilor le-au prădat ușile și lăzile le-au spart, ba încă și fețele (Pardosalele) casălor le-au despicat, și le-au stricat, sculele cele ma scumpe tóte cu sine le-au dus; éră celelalte mai slabe le-au stricat, și de nimic le-au făcut, înzădar s'au silit sěracii lăcuitori, pe sine dela acești făcětori de rěu cu bani a se rěscumpěra, că decum va întru acest chip două sau trei tabăre dela sine le-au și depărtat, la patrălea și al cincilea taběră numai decât în urma acelora au sosit, și dela sěracii lăcuitori tóte averile au prădat.

(Va urma.)

rilor sĕ fie mai bine primită, amicii bulgari ai ruşilor s'au îngrijit şi de o jertfă bineprimită, care sĕ móie inima ţarului, şi jertfa acésta este Stambulow.

Incât acéstă jertfă va împăca politica rusécă, şi va aduce în Bulgaria din nou era influenţei rusesci, era lu Kaulbar, acésta deocamdată nu se póte sci, una e sciută, pe altariul rusofilismului zace jertfa, şi la privirea ei se încălzesce inima bărbaţilor de stat ruşi.

Intrégă Europa cu indignaţiune a primit scirea despre omorul de pe stradele, şi din scirile de până acuma judecând, asasinarea s'a făcut cu scirea guvernului.

Cel mai mare bărbat de stat al Bulgariei moderne şi-a terminat cursul vieţii ca martir, şi iataganele ucigaşilor când au lovit în Stambulow, au lovit în libertatea şi independenţa Bulgariei, care erau întrupate în Bismarkul Bulgariei, în Stambulow.

Omorul acesta tocmai între împregiurările actuale se consideră ca îndreptat în contra libertăţei, căci în Bulgaria Stambulow a representat idea libertăţei şi a indepedenţei.

Complicitatea guvernului o indică multe împregiurări. Indată după retragerea lui Stambulow dela putere, guvernul a lucrat din tóte puterile pentru nimicirea lui. A tolerat ca mulţimea sedusă sĕ-l atace în modul cel mai infam pe strade, pe urmă la aruncat în închisóre, şi când prin agerimea consulului român din Sofia s'a constatat, că contra lui Stambulow e inscenată o conjuraţiune, guvernul nu a voit se-i dea paşaport pentru a se refugia în strĕinătate.

Omorul se face séra la órele 8 în strada cea mai frecuentată. Abia câţi va paşi de locul crâncenului omor stau argaţii gavernului poliţiştii şi nu fac nimica pentru împedecarea omorului.

Servitoriul lui Stambulow ia la ochi pe unul dintre asasini, şi 'l urmăresce în fuga mare, poliţia însĕ îl reţine cu forţa ca astfel sĕ nu se pótă descoperii atentatorii.

Tóte indicele vorbesc deci pentru duplicitatea guvernului în acest crâncen omor, care a procurat lui Stambulow nemurirea, căci numele lui rĕmâne pe vecie cu litere de aur scris în istoria liberărei şi a independenţei Bulgariei. Omorul înse va rĕmânea cea mai urîtă pagină în istoria Bulgariei, pagină, ca şi conjuraţiunea asupra eroului dela Slivniţa, care a provocat dispreţul întregei lumi civilisate.

Sângele vĕrsat pe stradele Sofiei cere rĕsplătire la ceriu, şi e tare verosimil, că rĕsplata o va plăti de tot scump Bulgaria aḑi liberă şi independentă.

In orient politica rusécă mai cu efect a lucrat, când şi-a luat refugiul la asasinări.

Acesta este al treilea act de aplicare a politicei rusesci în orient, şi în special în Bulgaria. Tóte au fost îndreptate în contra persónelor mai marcante ale noului regat. După asasinarea fostului ministru de justiţie Belcef a concerut asasinarea ambasadorului bulgar din Constantinopole, şi acum cea a lui Stambulow.

Acésta însĕ a pus coróna, căci s'a delăturat pedeca cea mai mare a influinţei rusesci în Bulgaria.

Deputaţiunea din Petropole tocmai acum are audienţă la ţarul tuturor ruşilor.

Ochii Europei sunt îndreptaţi spre orient unde din nou sĕ prepară o nóuĕ invasiune rusécă.

Principele Ferdinand a creḑut, că e bine sĕ dea la o parte pe Stambulow şi sĕ implóre graţia Rusiei.

Asasinarea lui Stambulow va rĕmâne pată vecinică în istoria Bulgariei.

Revista politică.

Deputaţiunea Bulgariei au fost primită de către ministrul de interne Durnorov, după scirile unor ḑiare în curênd va fi primită şi de către Obrucsow. „Neue Fr. Presse“ scrie, că deputaţiunei bulgare i s'ar fi făcut promisiunea, că Rusia 'şi va trimite representaţi consulari în Sofia, cari fără a recunósce pe principele Ferdinand, vor avea sĕ comunice numai cu guvernul.

* * *

După-cum se vestesce din Constantinopol, în apropierea comunei Cratova au fost deţinuţi de către 8 gendarmi turcesci nu mai puţin ca 25 bulgari resculanţi.

* * *

Ḑiarele ce ne sosesc aḑi, tóte se ocupă cu atentatul sĕvêrşit contra lui Stambulow, ḑicênd că din causă, că marele bărbat al bulgarilor şi-a iubit naţiunea, şi-a iubit patria pentru a cărei indepedenţă a lucrat în întrégă viaţa, a trebuit în cele din urmă sĕ cadă jertfă.

Atentatului comis faţă de Stambulow i se atribue o importanţă fórte mare în cercurile politice cu atât mai vêrtos cu cât Stambulow este cunoscut ca inimic mare al ruşilor. Factorii principali ai politicei bulgare sunt împărţiţi în dóuĕ părţi, unii nutresc aspiraţiunile ruşilor, ér alţii sprijinesc rĕscóla din Macedonia. Pentru descoperirea asasinilor lui Stambulow guvernul bulgar a pus un premiu de 10,000 franci. Petkow care a fost de faţă a declarat că nu cunósce nici pe unul dintre asasini Mai mulţi inşi au fost deţinuţi în causa acésta, făptuitorii însĕ nu s'au găsit. — Ḑiarele cele mai de valóre esprimă simpatii la adresa lui Stambulow.

* * *

O telegramă din Karlsbad aduce stirea, că Stambulow a murit. Se ḑice, că guvernul bulgar a dispus ca înmormêntarea sĕ se facă pe spesele statului, familia lui Stambulow a făcut nesce declaraţiuni cari au de scop, zădărnicirea intenţiunei guvernului.

Se afirmă că soţia lui Stambulow, ar fi respins ori ce condolenţă din partea curţii.

Fóia bulgară „Swoboda“, face rĕsponsabil pentru cele întêmplate pe principe şi guvern.

Maiestatea Sa Monarchul nostru şi-a esprimat condolenţa Sa faţă de Stambulow, prin contele Goluchowski.

* * *

Ḑiarele din Paris „Iustice“ şi „Estafette“ publică nisce articoli de mare importanţă cu privire la cestiunea română arĕtând tratamentul barbar, la care sunt supuşi întemniţaţii din Vaţ şi Seghedin şi dreptele acuse aduse contra politicei de magiarisare a guvernului unguresc Şi ce ḑice Ováry Lipót la acestea? Apoi ce se ḑică, e supĕrat fórte tare!! Nu-i nimica, o rêndunică ori va voi, ori nu, tot nu e în stare sĕ facă primăvară!

* * *

Alegerile parlamentare în Anglia s'au terminat. Sunt aleşi: 145 unionişti, 13 liberali, 4 parnelişti, 4 antiparnelişti şi 1 un membru al partidului lucrătorilor.

* * *

Din Roma sĕ scrie, că senatul a primit proiectul de lege prin care, ḑiua de 20 Septembre sĕ declară, ca sĕrbătóre naţională.

* * *

Episcopul catolic Zardetti din Bucuresci nu de mult şi-a dat demisiunea; se ḑice, că motivul pentru care a demisionat a fost, că n'a lucrat cu energie destulă în scopul realisării uniunei între biserica orientală şi cea catolică.

* * *

După o depesă mai nóuĕ, deputaţiunea bulgară condusă de metropolitul Clemente a fost primită în audienţă de ţarul în Peterhof.

†

Generalul Traian Doda

reposat.

Din partea familiei am primit aḑi următoriul anunţ:

Ana Zunea născută Doda şi Elisabeta Doda ca surori, Alisandru Zunea cu soţia Cornelia născută Teodory ca nepoţi, înfrânţi de nespusă durere aducem la cunoscinţă tuturor némurilor, amicilor şi cunoscuţilor, că scumpul şi neuitatul nostru frate respective unchiu, **Traian Doda**, general-maior ces. şi regesc distins cu mai multe decoraţiuni militare, fost deputat dietal şi primul preşedinte al comunităţii de avere a fostului regiment confiniar romano-bănăţan Nr. 13 după împărtăşirea cu sântele taine, a rĕposat în Domnul astăḑi la 2 óre din ḑi, în etate de 73 de ani. Rĕmăşiţele pământesci ale scumpului nostru defunct se vor depune spre eternă odichnă în cimiteriul gr. or. român din Caransebeş Vineri în 7/19 Iulie a. c. la órele 5 d. a. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria eternă! Caransebeş, 4/16 Iulie 1895.

Trimitem jalnicei familii sincerile nostre espresiuni de condolenţă, şi ne reservăm a reveni asupra acestui mare bărbat al naţiunei nóstre.

Noutăţi.

Moştenitoriul tronului român în Arad. In ḑilele trecute moştenitoriul tronului român în călĕtoria sa la Bucuresci, a stat puţin şi în Arad.

* * *

Inimicul reformelor politice-bisericesci. Mihaiu Payer preotul cat. din St. Margita (comit. Sopron) într'una din Duminecile trecute a ţinut o cuvêntare în biserică, în care ar fi atacat guvernul şi legile politice-bisericesci. Procuratura a făcut arĕtare contra lui Payer.

* * *

Recomandare pripită. Din valea-Almaşului ni se scriu următórele: „Fiul d-lui preot Ioan Pop din Miluan s'au mai bine ḑis conducĕtoriul petrecerei arangiate de curênd în Hida, a scris pe învitările acelei petreceri: „Ioan Pop cleric a. III“.

Contra numelui n'avem nimic de ḑis, suntem siliţi însĕ sĕ tragem la îndoială că ar fi cleric în anul al III, cât timp avem informaţiuni positive că dênsul obţinênd cu finea anului scolastic espirat calculul „nesuficient“ din Teologia Dogmatică, deocamdată încă nu póte fi promovat pe anul al III clerical. Stând lucrul astfel, numitul cleric numai repeţind esamenul din studiul menţionat, se póte folosi de învitările din cestiune.“ *„Unul“*.

* * *

CREDINŢA FEMEII.

I.

Viaţa e o artă şi viaţa în căsĕtorie e partea cea mai grea din acéstă artă. Cu aceste cuvinte îşi începe un satiric german contemplările sale asupra vieţii în căsătorie.

Dintre tóte raporturile esistente între om şi om, cel mai natural şi cel mai general este căsătoria, pentru că, abstracţie făcênd de câte-va plante şi animale, care stau pe nivelul cel mai inferior al desvoltării, natura pretinde dela ori-care fiinţă organică sĕ stea în acel raport.

Lupta ce sĕ póte vedea pas de pas, în întréga natură, şi pe care de regulă o numim lupta între cel mai tare şi cel mai slab, deja la animale se póte observa între cele douĕ genuri. Domnia celui mai tare, a bărbătuşulu, percurge întreg sistemul naturei, şi regatul Amazónelor precum şi armata de femei alui Behanzin, fostul rege din Dahomey, sunt mai interesante decât un curiosum forţat. Domnia amintită în prima linie în stadiul cel mai primitiv se manifestă astfel că bărbatul, în starea naturală, adecă la începutul culturei, privesce în femeie un animal domestic şi nu o trateză mai bine, decât pe calul sĕu, vaca sa sau viţeii sĕi.

Câte mii de ani nu au trebuit sĕ trécă, până când femeia din starea aceea a ajuns la înălţimea, în care o Pompadour, o Dubarry, au putut sĕ esiste într'o stare familiară cu totul neregulată şi afară de ori ce lege.

In Testamentul vechiu, care este cea dintâiu manifestare a civilisaţiunei omenesci, femeia are un rol fórte subordonat. Inşişi patriarchii nu o priveau cu mult mai mult, decât ca pe un animal domestic înţelept, cu care puteau vorbi, şi pentru care însuşi Moisi a prescris ca lege, că „voinţa ta totdéuna se fie supusă voinţei bărbatului tĕu“.

In viaţa socială femeia nici odată n'a avut rol, ba din contră, bărbaţii în anumite împregiurări au numĕrat'o între animalele necurate. E cunoscută de toţi legenda, că orbind odată unul din Faraoni şi adunându-se învĕţaţii din Egipet sĕ se sfătuéscă cu ce ar putea vindeca pe puternicul domnitor, după o lungă consultare hotărîră ca sĕ-şi ungă ochiul cu scuipatul unei femei curate. Faraon porunci numai decât servitorilor sĕ caute în împĕrăţia sa o mare femeie curată şi acestia căutară dar n'o găsiră.

Insuşi Metellus care a trăit în era mai cultă a Romei, într'un discurs public ḑise despre femei: „Dacă natura ni-ar fi permis nouĕ, bărbaţilor, sĕ putem crea familia fără femei, atunci n'am avea lipsă de acesti soţi de viaţă periculoşi. Căsătoria e o jertfă pe care o aducem statului“.

Din acéstă posiţiune socială urgisită a genului femeiesc a urmat apoi că bărbatul n'a privit în femeiă o fiinţă de rang egal cu sine; o cumpĕra cu bani şi esercita drept de posesiune asupra ei.

Acest drept de posesiune este isvorul acelei datorinţe, pe care o numim credinţa femeii.

In India locuitorii indigeni légă viaţa femeii strêns de viaţa bărbatului. Dacă bărbatul móre, femeia sĕ lasă a fi arsă pe mormêntul bărbatului sĕu Când s'a născut acéstă datină, nu se póte constata. Orientaliştii nu află date sigure privitóre la acest fapt în cărţile sfinte ale Indienilor, dar Brahmanii afirmă că datina acésta a esistat deja în era Vezilor. Legenda ne spune că cea dintâiu femeie, care de buna voie a păşit la mórte a fost ḑeiţa Parvati, soţia ḑeului Siva. In istorie prima dată o avem din 1176 a. Chr. despre Sandjogatta, care a fost fiica lui Radjputtell, domnitoriul statului sânt Canoj.

Când turcii pustiiră Canojul, ér cel din urmă domnitor, Prihtari, căḑu în luptă, îi urma la mórte şi soţia Sandjogatta.

Obiceiul acesta într'atâta s'a înrădăcinat în India, încât englezii voind sĕ'l curme în 1812 prin lege, poporul bengal s'a resculat.

Nici Testamentul nou nu a dat femeii o posiţie socială mai înaltă. S. Paul ḑice, că femeia e supusă bărbatului şi trebue sĕ'l asculte.

Căsĕtoria romană, conjugum, după înţelesul etimologic al cuvêntului nu însémnă altceva decât înjugare; şi în adevĕr femeia romană numai atunci s'a bucurat de o posiţie socială mai cinstită, când lictorul era dator a pleca înaintea acelor femei cari sĕ simţiau mame, fasciele, pe cari le ţinea în mâni, când era în funcţiune şi cari representau protestarea statului.

Se înşală fórte mult acei cari voesc sĕ deducă credinţa femeii din is-

Decorațiuni. Cu ocasiunea visitei făcute de către încrucișetorul român „Elisabeta“ în portul Stockholm, M. S. regele Svediei și Norvegiei a binevoit a conferí oficerilor români următórele decorațiuni: Dlui colonel Urseanu, comandantul bastimentului, ordinul Spadei în gradul de mare oficer. Acelaș ordin în gradul de oficer dlor maior Mănescu și căpitan Poenaru: în gradul de cavaler dlui locot. Pantazi.

Dl Dr. Patzelt, medicul bastimentului, a primit ordinul Vasa în gradul de oficer.

⁂

Concurs. Pentru conferirea alor 3 stipendii de jumĕtate destinate pentru acei indivizi cari voiesc a cerceta cursul de 3 ani al scólei de vierit din Aiud se escrie concurs.

Condițiunile de concurs sunt:

1. Estras de botez, care va avé sĕ documenteze că respectivul concurent a trecut etatea de 16 ani;

2. Atestal medical despre starea sanitară și vaccinare;

3. Testimoniu scolastic despre absolvarea cel puțin a celor 4 clase elementare;

4. Testimoniu despre locul nascerei și a purtărei morale, estradat din partea primăriei comunale;

5. Declarațiune estradată din partea părinților prin care acestia se obligă că elevul primit, în decurs de 3 ani nu va părăsí institutul;

6. Documentele amintite provĕdute cu timbrele necesare, sunt a se subșterne până în 20 August inclusive direcțiunei scólei de vierit în Aiud.

a) Cei primiți vor avé sĕ-și ducă cu sine haine, precum și tóte recuisitele necesere d. e. cuțite, fórfeci etc.; locuință, pat, luminat, li se dă gratis:

b) Cei stipendiați cu stipendii întregi se împărtășesc de vipt întreg și spălat; cei stipendiați de jumĕtate vor primí prânzul și cina; de pâne și spălat însĕ ei înșiși au sĕ se îngrijéscă;

c) Cei cari n'au stipendii, dacă numĕrul celor primiți nu trece peste suma de 24, se vor bucura de favorurile înșirate sub *a*); de provisiune ei înșiși au a se îngrijí în institut pentru prețul de 7 fl. v. a. pot căpĕta viptul de jumĕtate, ér pentru prețul de 14 fl. a. viptul întreg. Chiar și cei cu stipendii de jumĕtate pot sĕ capete viptul cu 7 fl. și în deosebi atunci când le succede sĕ se înțelégă cu bucătariul în privința acésta.

Direcțiunea scólei de vierit reg. ung.

Aiud, 16 Iuliu 1895.

Stefan Morágyi m. p.,
director.

⁂

Descoperire interesantă. După-cum ne informéză „Fóia Diecesană“, dl architect Adrian Diacon a aflat în ruinele coloniei romane de odinióră „Bersovia“, lângă Bocșa, documente cari arată în mod vĕdit, că Romanii, special cei cari aparțineau legiunei a IV-a numită Flavia Felix, cunosceau deja în vécul al II-lea după Christos arta tipografiei cu litere mobile și se foloseau în castrum stativum din Bersovia. Dealtcum reese și din un citat pe care îl găsim la Cicero, că Romanii cunosceau tipariul cu singuratice caractere. Acéstă descoperire epocală a fost esaminată de către doi membri ai Academiei române din Bucuresci și aflată esactă. — Atât părerea germanilor, cari susțin că Ioan Gutenberg e inventatorul tipariului, cât și a italianilor cari o atribue lui Pamfilio Castaldi din Feltre, e deci inecsactă.

⁂

Invitare la petrecerea de vară ce se va arangia Joi, la 1 August n (20 Iuliu v.) 1895 în sala „Hotelului dela sóre“. Venitul curat este destinat în favorul scólei române gr.-or. din Toplița-română. Inceputul la 8 óre séra. Prețul întrării: de persónă 1 fl., de persónă în familie 80 cr. Pentru comitet: George Maier, președinie. Octavian Popescu, cassar. Grigore Popescu, controlor.

NB. Cei-ce n'au primit învitări speciale și fac pretensiune la acelea, sĕ se considere pe acésta cale ca învitați.

⁂

Holeră. Din Constantinopol se telegraféză, că acolo s'au ivit mai multe casuri de holeră. Autoritățile au făcut în privința acesta disposițiuni fórte stricte.

⁂

Regimente noue în Galiția. Din Lemberg se scrie, că garnisóna din Galiția se va spori pe viitor cu 7 regimente. Intre acestea sĕ află și regimentul de husari Nr. 12 din Miscolț. care va fi transferat pe la începutul lunei lui Septembre.

⁂

O familie răpită de bandiți. In Taenza (Italia) s'a întêmplat în zilele acestea, că 6 bandiți au răpit chiar de lângă pórta orașului pe familia contelui Ottaviano Ferniani. Bandiții au pretins 50,000 lire pentru punerea în libertate. Tinerul conte se duse în oraș ca sĕ câștige banii; în timpul acesta însĕ bandiții au fost atacați de carabinieri și țĕrani cari au eliberat pe contesa, fica și pe fiu, punĕnd totodată mână și pe trei dintre bandiți.

⁂

Un consul turcesc omorît de tren. După-cum se vestesce din Paris, Devullici consulul turcesc de acolo sosind din Dippe, s'a dat jos din tren, și a pășit pe șinele din apropiere. Din nenorocire pe șinele acestea tocmai venia un tren, consulul acésta neobservându-o la moment a fost călcat de róte și sdrobit.

⁂

Omor. Din Lugoș se scrie că proprietarul de acolo Petru Borduz a fost împușcat pe feréstră. Borduz imediat a căzut mort. Făptuitoriul e necunoscut.

Póte în Lugoș nu va fi poliție!

⁂

Ungur spânzurat. Acest nepot al lui Árpád s'a numit Molnár Iános, de nascere din comitatul Borsod, care neputĕnd trăi a emigrat în America.

Nu demult nu se scie din ce causă a ucis pe un unchiu al seu și din causa acésta a fost condamnat și omorît prin ștrangulare. Cu tótă vitejia lui, când i-s'a publicat sentența, a leșinat.

⁂

Sinucidere. După-cum anunță o depeșe din Turin, profesorul de universitate Dr. Josif Müller s'a împușcat.

⁂

Călĕtoria unui cap de om. Din Paris sĕ scrie, că în trenul care circuléză între Paris și Corbeille s'a găsit într'un cupeu un cap de om învĕlit într'o năframă. Medicii au constatat, că capul acesta numai cu câte-va zile înainte a fost tăiat de către corp.

⁂

In teatru chinezesc din New-York (America) se dă de present o bucată sub titlul: „Lada cu teiu scupitóre“.

Representațiunea acastei bucăți s'a început în luna lui Aprile curent și va dura până la finea lui Iuliu.

In fie-care séră se jócă un act, așa încât acest spectacol va consta din aprópe 100 de acte.

Originala și curiósa este solvirea prețului de întrare în acest teatru chinezesc.

Dacă un act din representațiunea unei seri, este de tot teribil și îngrozitor, adecă dacă representațiunea conține cel puțin o jumĕtate de duzină de omoruri, și tot atâtea csecuțiuni (decapitări) în acest cas prețul de întrare costă 30 de centimi, pe când în acele seri, în cari numai una sau douĕ persóne „se trimit în ceea lume“ (decapitéză) pentru astfeliu de delectare, se solvesce preț de întrare numai 16 centimi.

Frumósă petrecere!

⁂

Originea batistei. In timpul de érnă ori-cine are lipsă de batistă, mai ales când afurisitul de guturaiu se anină de nasurile ómenilor. Așa stând lucrul, ori-cine póte pune întrebarea: De când sunt inventate batistele, căci de sigur Adam și Eva n'au avut?

Un cronicar hazliu, care și-a pus și el acéstă întrebare, ne dă următoriul rĕspuns: Cea dintâiu batistă fu purtată acum 350 de ani, de către o venețiană de tótă frumsețea care făcù furori prin batista sa. Curênd batistele trecură peste Alpi și se rĕspândiră în Francia unde fură adoptate de seniori, și de damele dela curtea lui Henric al II-lea. Pe atunci batistele fiind fórte fin brodate, costau fórte mult și erau obiecte de lucs. Din Francia ele trecură în Germania, unde în scurt timp deveniră fórte populare în cercul seniorilor. Deóre-ce însĕ și poporul voí sĕ le întrebuințeze, un edict publicat la Dresda în 1595 oprí cu desĕvîrșire ca ómenii din popor sĕ întrebuințeze batistele. Cu timpul însĕ ele se vulgarisară și astfel tótă lumea căpătă dreptul de a le purta.

⁂

Haz. Nu te-a dat afară Pingelescu când i-ai cerut sĕ-ți plătéscă datoria?

— Sĕ mĕ dea afară? din contră, m'a rugat sĕ mai viu peste o lună.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Craiva, la 4 Iuliu 1895 st. v.

Stimate dle redactor!

Vĕ rog sĕ binevoiți a publica în numĕrul procsim următórele:

Un incident trist mĕ face sĕ pun condeiul și acum cam târziu după ce m'am recules încâtva spre a aduce la cunoscința onoratului public cetitoriu trista întêmplare din acésta comună mică, care înainte de acésta numai cu 20 ani a mai suferit o asemenea catastrofă

Sâmbătă nóptea spre Duminecă în 2 Iuliu v. după mezul nopții a isbucnit un foc în casa locuitorului Simion Suciu, care a prefăcut în cenușe 15 case, 10 șuri, și alte supraedificate. Scóla, biserica și casa parochială a rĕmas scutite de acest element îngrozitoriu. Spaima era mare și generală mai ales că puțina apă ce o avem prin nesce fântâni fórte mici, nu era suficientă spre a preveni primejdia. Focul nu se scie din ce s'a escat, atât însĕ e sigur, că cu intențiune nu a fost pus pentru-că locuitorii sunt pacinici și trăesc în bună înțelegere.

Mulțămită datorim primăriei din comuna Cricău, care la moment cât ce a înțeles despre acésta tristă veste nóptea ne-a trimis ajutoriu de brațe cari ca nesce pompierii împedecau focului sub conducerea vice-primarului Ionuț Popa din Cricău.

Vieți omenesci nu s'au periclitat, deși întêmplarea a fost nóptea precum nece animale. Asigurat nau fost nimenea.

O loviteră acésta destul de grea pentru comuna nóstră mică constatătóre abia 80 familii, carea făcea pași spre tóte trebile bune.

Datorim mai departe mulțămita locuitorului Ioan Pop l. Chiril din Bucerdea vinósă care s'a întrepus pentru acesti nenorociți, adunând din Bucerdea pâne și legumă și Dumineca după amézi înpărțindu-le în presența preotului și a primariului celor nenorociți, alinându-le prin acésta fómea și setea și mângăindu le încât-va și sufletele întristate în acest timp critic. Asemenea, și chiar și alte ajutóre ar fi binevenite și le-am primi în scopul ajutorărei celor nenorociți din partea ori și cui, dând socotélă la timpul sĕu despre sumele incurse în favorul nenorociților.*)

Ioan Moruşca,
preot gr. ort.

---

*) Tragem atențiunea binevoitorului public pentru ajutorarea acelor nenorociți prin incendiu declarând că primim cu plăcere oferte marinimóse în scopul amintit, cari se vor publica și transpune la locul destinațiunii, pentru a se împărți între cei arși.

Din public.*)

Dare de sémă.

Pentru ajutorarea locuitorilor din Sas-Sebeș, nenorociti prin incendiul dela 9/21 Maiu a. c. au incurs următórele daruri și ajutóre marinimóse:

Biserica gr. or. din S.-Sebeș au dăruit 100 fl.; „Albina“, Institut de credit și de economii în Sibiiu 100 fl.; „Sebeșana“, institut de credit și economii în S.-Sebeș 50 fl.; Vecinătățile române din S.-Sebeș 27 fl. 60 cr.; Un anonim 10 fl.; D-nii: S. Medean Z. Murĕșan, I. Drăgan, Dr. P. Isac, C. Krețoescu, I. Paraschiv și I. Bojiță câte 5 fl.; Dr. I. Elekeș, Forro Gergely, și d-na Zinca, Balomiri câte 3 fl.; N. Todea, I. Tipeiu, G. Ștefan, N. Tămaș, P. Opincariu, A. David, d-nele: Ver. Pop, E. T. Mețianu, Carolina Crețar și Ana Beu câte 1 fl.; N. Opincariu. I. Urs, N. Dicu, Ios. Onіț. L. Nagy, G. Oprița, A. Onіț și R. Moga câte 50 cr.; G. Tătar, 80 cr., I. Gubaș, 40 cr., G. Trif, 20 cr. — Suma totală 347 fl.

Suma acésta, subsemnatul comitet, luând în considerare starea materială și pagubele suferite, a împărțit-o între nenorociți precum urméză:

Ioan Oprița a primit 15 fl.; Sim. S. Androne, N. Vlad, P. Radu, I. Becan câte 14 fl.; Ioan Tincu, 12 fl., P. Oprița, 10 fl.: P. S. Ordean, 9 fl 50 cr. Maria Ion Moga, a primit 7 fl. 50 cr., S. Androne, V. Sêrbu, S. G. Oprița, Rach. Opincariu, I. Stricat, Ana I. Oprița și Iosif Oprița au primit câte 9 fl.; Ir. Androne, N. Stricat, I. Chirca, S. Ordean, G. Gavrilă, I. Besne, N. Limbean, Ios. Moga, I. Tecău. I Radu, I. Opincar, Ir. Oprița. I. S. Ordean, I. St. Moga, P. V. Opincariu, I. V. Moga, P. C. Moga, S. Muntean. A. Zacharie, G. Alinte, N. Oprița, P. V. Moga, A. Moga și Toma Pĕcurariu câte 6 fl. 50 cr. — Suma totală 347 fl.

Când ne permitem a arĕta pe acésta cale ajutórele întrate și împărțirea lor, ne ținem de strînsă datorință, ca în numele nenorociților incendiați sĕ aducem marinimoșilor donatori celea mai călduróse mulțămiri, rugând pe părintele ceresc, ca pentru dragostea ce au dovedit-o și cu ocasiunea acésta, alergênd întru ajutorarea deaprópelui, sĕ le rĕsplătéscă însutit.

Sebeș, 4/16 Iuliu 1895.

Pentru comitetul, instituit pentru ajutorarea incendiaților din S.-Sebeș.

Președinte: *Sergiu Medean,* adm. prot.
Cassariu: *Zevedeni Mureșan,*

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacțiunea nu e responsabilă. Red.

---

vóre fisiologice sau metafisice. Genul femeesc se supune pur și simplu numai ordinei naturei, când se plécă înrintea voinței celui mai tare, și acele mișcări ridicole, pe cari le-au pornit unele femei în timpul din urmă în interesul emancipațiunei, au numai o însemnătate academică. Căci chiar dacă s'ar șterge ori și ce piedecă legală, care face ca femeile sĕ nu pótă păși în viața publică în scurt timp ele iarăși ar fi scóse din acestea, pentru că în fapt ele sunt mai slabe.

II.

Conform ordinei naturale femeiei îi este permis a-și căuta adevĕratul cerc de activitate numai în familie.

Singur numai împrejurarea, că copilul până la etatea de 15 – 16 ani nu e în stare sĕ-și câștige condițiunile de traiu, au adus cu sine ca genul omenesc sĕ creeze instituțiunea căsătoriei care leagă pe bărbat cu femeea dentru întrégа viață. Cum că căsătoria pentru om nu este un scop vital, ci numai o condițiune de viață, dovedește și faptul că dreptul mai nou aprópe ori și unde desface căsătoria în minutul, în care acésta nu corĕspunde acelor condițiuni de viață, cari atât din punctul de vedere material, cât și moral și spiritual, sunt necesare pentru esistența personală.

Genului femeesc i-a făcut numai atâta conceciune, că dênsul încă póte pretinde desfacerea căsătoriei, și încă cu asemenea drept.

Când bărbatul pretinde dela femee credință, în fapt nu pretinde altceva decât recunóscerea că el e mai tare și că femeea, ca mai slabă, trebue sĕ i-se supună. Faptul acesta în tot casul e lipsit de ceea ce noi de regulă privim ca basă pentru raportul esistent între femee și bărbat, adecă de iubire, dar gândindu-ne serios, cestiunea iubirei are numai însemnătate secundară, când vorbim despre credință.

Nici odată nu e permis sĕ se confunde credința cu iubirea. Acésta o dovedește însa-și împrejurarea, că aflăm credință și acolo, unde nu este iubire, și din contră, femeea, care arde de iubirea cea mai înfocată, póte deveni necredinciósă; și avem pentru acésta destule esemple concrete sigilate cu sinucideri.

(Va urma.)

Nr. 162/895 [98] 1—3

CONCURS.

La scólele medii române gr. or. din Braşov sunt a sĕ ocupa următórele posturi vacante de profesori.

1. Un post de profesor ordinar la gimnasiu cu cualificaţiune specială pentru *limba latină şi română;*

2. Un post de profesor ordinar la scóla reală şi comercială cu cualificaţiiune specială pentru *limba germână şi română.*

3. Un post de profesor suplent la gimnasiu pentru *limba română şi magiară.*

Pentru ocuparea acestor posturi sĕ escrie concurs cu terminul până la 15 August st. vechiu 1895.

Concurenţii vor adresa subscrisei Eforii scolare petiţiunile lor instruite cu documentele:

a) că sunt români de rel. gr. or.

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii, cât şi în relaţiunile civile;

c) că sunt de constituţiune fisică firmă şi deplin sĕnătoşi;

Concurenţii la posturile de sub Nrii 1 şi 2 vor documenta:

d) că au terminat cursul universitar de 8 semestre şi au depus cu succes conform artic. de lege XXX din 1883 cel puţin esamenul fundamental şi special din obiectele lor de specialitate.

Preferiţi vor fi cei cu cualificaţiunea completă.

Concurenţii la postul de sub Nr. 3 vor documenta:

e) că au terminat cursul universitar de 8 semestre şi au depus cu succes esamenul fundamental profesoral în patrie.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru posturile de profesor ordinar în timpul serviciului provisor (prevĕdut în § 30 a legii de instrucţiune din 1883) salariu anual de *900 fl.*, ér începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salariu anual de *1200 fl.*, cinci cuincuenalii de câte *100 fl.*, şi relut de cuartir *200 fl*, drept de pensiune.

2. Pentru postul de profesor suplent salariu anual de *800 fl.*, fără alte emolumente.

Concurenţii la tóte aceste posturi vor declara în petiţiunile lor, că sĕ vor supune legilor nóstre bisericesci şi scolare, precum şi normativelor şi disposiţiunilor ce sunt în vigóre.

Braşov, 26 Maiu 1895 st. v.

Eforia scólelor centrale române ort. rĕs.

Nr. 259 [94] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post învĕţătoresc la scóla română din Sĕlişte sĕ escrie concurs cu terminul de 30 ǰile dela prima publicare.

Dela concurenţi sĕ recere pe lângă cualificaţiunea învĕţătoréscă prescrisă sĕ aibă cunoscinţe musicale, spre a putea instrui în mod sistematic, cântările în scólă, sĕ pótă forma un cor bisericesc, asemenea sĕ ţină o strană Dumineca şi sĕrbătórea în biserică.

Cu acest post este împreunat un salariu anual de 300 fl. şi 50 fl. v. a. bani de cuartir şi lemne din fondul scólei, mai departe un adaus de 100 fl. din fondul bisericei mari.

Reflectând la acest un concurent carele pelângă condiţiunile susamintite are pracsă învĕţătorésca de cel puţin 5 ani, aceluia i-se va adauge acum încă 50 fl. v. a. ca cuincuenal la salariu, eventual i se va adauge la ajungerea acelui timp de servit, ér de aci încolo se vor adauge cuincuenalii de 50 fl. până se va ridica salariul acestui post la suma de 700 fl. v. a.

Salariul se solvesce în rate lunari anticipative

Concurenţi la acest post sĕ-şi înainteze cererile instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis şi sĕ se presenteze 'nainte de alegere în o dumineca sau sĕrbătóre în biserică, spre a-şi arĕta desteritatea în cântări.

Sĕlişte, în 20 Iuniu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei conţelegere cu comitetul paroal concernent.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 490 [95] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea pósturilor învĕţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 ǰile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Ohaba, douĕ (2) posturi fie care cu salar de 300 fl. cuartir, lemne de foc şi grădină.

2 Pianul infer. cu salariu de 300 fl. cuartir şi grădină.

3. Berghin, cu salariu 300 fl. cuartir, lemne ue foc şi grădină.

3. Rĕchita, cu salariu 300 fl.

5. Vingard, un post de învĕţător adiunct, cu salariu de 200 fl. cuartir şi grădină.

Acei cari vor ocupa posturile acestea sunt îndatoraţi a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică şi a cânta cu copii la s. liturgiă.

Concurenţii au aşi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul susindicat subsemnatului oficiu protoprĕsbiteral.

Sebeş, 19 Iuniu 1895.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşuiui, în conţelegere cu comitetele parochi-respective.

Sergiu Medean,
adm. prot,

---

[96] 1—3

CONCURS

Pentru conferirea a 10 ajutóre a 10 fl. v. a. la băeţi aplicaţi la măestrii din despărţĕmêntul S. Sebeşelui al Asociaţiunii transilvane pentru literatura şi cultura poporului român, cari nu au alte ajutóre ori stipendii din alte fonduri, se escrie concurs cu terminul până în 15 August 1895 n.

Doritorii de a sĕ împărtăşi de vre unul din acestea ajutóre au a-şi scrie însuşi rugările şi provĕǰute cu:

1. Contractul încheiat cu măestrul,

2. Cu adeverinţă dela măestrul sĕu despre sporiul cel face în măestrie, şi despre purtarea sa preste tot. au ale trimite dlui Zevedeiu Murĕşan paroch gr.-or. în S. Sebeş secretar al despărţementului.

Din şedinţa subcomitetului despărţĕmêntului S. Sebeş al Asociaţiunii transilvane pentru literatura şi cultura poporului român, ţinută la S. Sebeş, in 4 Iuliu 1895.

Dr. P. Isacu, director. **Z. Murĕşăn,** secretariu.

---

[97] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea unui post învĕţătoresc devenit vacant la scóla gr. or. rom. din Satulung bis. „Sf. Adormiri" protopresbiteratul Braşov, sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ǰile dela prima publicare în „Telegraful Roman".

Emolumentele împreunate cu acest post învĕţătoresc sunt:

1. 300 fl. v. a. solvibili în rate lunare anticipative.

2. 25 fl. v. a. ca relut de cuartir.

3. 5 fl. v. a. pentru ¼ jugĕr de pămênt.

Condiţiunile ce se recer dela concurenţi sunt:

a) Producerea testimoniului de cualificaţiune;

b) Testimoniu despre eventuala funcţionare la altă scólă şi eventual alte testimonii.

Cei cu cualificaţiune superióră vor fi preferiţi.

Alesul învĕţător dacă va fi în stare a forma un cor bisericesc cu copii de scólă ca sĕ cânte Dumineca şi sĕrbătórea, va primí o remuneraţiune.

Concurenţii la acest post vor avé a-şi aşterne suplicele instruite conform condiţiunilor de sus la Preaonoratul oficiu protopresbiteral al Braşovului până la terminul arătat.

Din şedinţa comitetului parochial gr.-or. rom. dela biserica „Sf. Adormiri" din Satulung ţinută la 28 Maiu 1895.

Radu Popea, paroch şi preşedinte. **N. Dogariu,** not. com. parochial.

Nr. 115—1805 [92] 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc dela scóla nóstră confesională din comuna Nucşóra in protopresbiteratul Haţegului, prin acésta sĕ escrie concurs cu terminul de 30 de ǰile dela prima publicare în ǰiarul nostru „Telegraful Roman".

Emolumentele împreunate cu acest post învĕţătoresc sunt: 260 fl. v. a. încasênǰi prin repartiţiune dela popor şi cuartir liber cu lemnele necesare, în sumă de 40 fl.

Doritorii de a reflecta la acésta staţiune au a-şi asterne suplicele concursuale în terminul indicat — la subscrisul oficiu protopresbiteral. In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Haţegului

Petroşeni în 20 Februariu 1895.

Avram Stanca,
adm. prot.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕǰute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 9—21

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Sosirea si plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copşa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 19 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 1 óră 25 minute, ǰiua, tren de persóne.
La 9 óre 15 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraş:

La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 33 minute sara, tren de persóne.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ǰiua, tren de persóne.
La 10 óre 30 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraş:

La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 1 óră 46 minute, ǰiua, tren de persóne.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 77 Sibiiu, Marți, 11/23 Iuliu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinatate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3941 Bis.

CONCURS.

Prin acésta sĕ publică concurs pentru un stipendiu de 500 fl. din ajutoriul de stat al bisericii nóstre din archidiecesa transilvană și destinat pentru cualificarea mai înaltă a clericilor absoluți din archidiecesă la o facultate teologică ori filosofică.

Aspiranții la acest stipendiu au sĕ-și aștérnă suplicele la Consistoriul archidiecesan *până la 15 August* st. v. a. c. instruite cu următórele documente:

a) Testimoniu de maturitate;

b) Absolutoriu clerical dela seminariul Andreian;

c) Atestat medical, că sunt deplini sănătoși;

d) O declarațiune separată, prin care sĕ constate, că după absolvare vor întra în serviciul bisericesc-scolar, ce li se va conferi.

In fine au sĕ numéscă în suplică universitatea, la care doresc a studia și sĕ indice pentru facultatea filosofică specialitatea studiilor alese d. e. pedagogie, istorie, filologie etc.

Sibiiu, din ședința senatului strîns bisericesc, ținută la 6 Iuniu, 1895.

Consistoriul archidiecesan.

La însărcinarea Escelenției Sale Dlui archiepiscop și metropolit:

Zacharia Boiu. asesor consistorial. *Dr. Elie Cristea,* secretar.

Sibiiu 10 Iuliu 1895.

III.

Magiarii totdeauna au fost inimici și asupritori românilor; trecutul se póte esplica prin vitregimea timpurilor, căci asupriri s'a întêmplat și la alte popóre vestice; de orient nu vom face mențiune.

Dar ei mai asupritori și inimici s'au arătat nouĕ românilor dela era dualismului încóce, dela 1867, de când și-au câștigat libertatea lor, și guvernarea independentă de ceealaltă parte a Austro-Ungariei, și prin acésta supremația preste celelalte naționalități conlocuitóre.

Nici o naționalitate însĕ nu a fost și nu este un punct așa odios în programul guvernului ca noi românii; și între acestia mai presus de tóte noi greco-orientalii, căci acestia în tóte timpurile și în cele mai critice a fost mai firmi în credința și religiunea lor, mai constanți în perseveranță; nici chinurile, nici torturele cele mai îngrozitóre în era catolicismului și a calvinismului, nu 'i-a putut abate dela religiunea lor; religiunea le-a conservat naționalitatea, le-a conservat românismul.

Trebue sĕ observăm că póte asupririle în dreptate mai mult asupra bisericei nóstre s'ar puté esplica și prin împrejurarea neatêrnătóre de noi, prin întêmplarea și coincidența, că România încă e greco-orientală; dar și prin faptul, că suntem români și nu ne putem face unguri, nu voim sĕ ne facem, ér de altă parte singuri facem aprópe a cincea parte din regat. Acestea douĕ fapte nedisputavere ii supĕră, ii neliniștesce; de aceea legi peste legi, ordinațiuni publicate și secrete date organelor statului, tóte cari țintesc la scurtarea drepturilor nóstre și la eliminarea limbei și în afaceri curat private.

La noi românii greco orientali, póte și la alții, este religiunea, confesiunea astfel încopciată, în astfel de legătură strînsă cu caracterul românesc, încât una fără alta, de sus până în jos, la întreg poporul românesc nici nu se póte închipuí și afară de Ungaria, dacă dici: „că ești român“, implică de sine și religiunea greco-orientală și viceversa.

Este departe de noi a ne atinge de alte naționalități, de parte de a aduce la îndoélă bunul simț al românilor gr.-catolici; Luptă și vor lupta egal cu noi, pentru conservarea și ferirea némului nostru de a nu fi contopit în națiunea domnitóre, căci basa ei este falsă, și nu corĕspunde timpului în care trăim.

Una suntem, una sĕ fim cu toții în susținerea idei supreme naționale, în conservarea caracterului nostru național românesc; în cele religionare însĕ noi nu avem Roma la spate.

De aceea, periculósă este legea pentru căsătoria civilă, legea cu matriculele de stat pentru toți, și mai cu sémă pentru noi, căci deșí avem o frumósă constituțiune bisericéscă, calamitățile ce vor urma prin amintitele legi sunt de tot îngrijitóre pentru unii ca și pentru alții. Prin cea dintâiu amintită lege, este periclitată cu totul legătura strînsă ce a esistat între preot și popor cu privire la cele religióse; prin acésta lege se încércă a îndepărta poporul de conducetoriul seu sufletesc și a se înstrăina de mângăerea ce afla în preot la bucurie și la întristare; ce concepte își va face poporul atunci, când odată i se va spune dela „puternici“ că la cutare sau cutare act religios nu e necesar sĕ mérgă la preot, nu e necesar sĕ mérgă la biserică, pentru că e superfluu, pentru că prin actul sĕvêrșit și-a împlinit tóte datorințele.

Ce feliu de taină a căsătoriei va fi aceea când cine scie ce fel necualificat și Dumnedeu scie de unde importat îi va schimonosi nisce cuvinte chinuite și neînțelese, care suflet de român nu le va pricepe și după acestea torturi deodată se va trezi cununat! Nu vom vorbi de paragrafi adevĕrat draconici, căci mulți sunt de așa natură, cari in pracsă nici odată cât va esista Ungaria nu vor putea fi aplicați, pentru-că după părerea nóstră a trecut timpul ca naționalitățile din Ungaria, cari constitue mai bine de dóue terțialități ale locuitorilor se pótă fi vre-odată contopite și prefăcute în magiari!

Mileniul este dinaintea ușei, și nu vĕd că în acest timp n'a fost în stare nime și nici magiarii sĕ ne contopéscă cu atât mai puțin vom pute fi în viitoriu; legile din întrebare ne fac mari îngrijiri, căci încercările se fac pe tóte căile de a ne răpi limba, legea și naționalitatea; — vom trece și preste acest vifor, căci suntem dedați a suferi; ca sĕ putem face acésta, datori suntem sĕ ne adresăm clerului și poporului nostru, a păstra tăria sufletéscă, a ținea strêns la religiunea și némul seu, căci mari sunt încercările ce vin asupra capului nostru, nu prin legile necreștine, cât prin sateliți, cari vor fi destinați ale pune în pracsă, căci acestia vor fi tirani poporului, acestia vor întrebuința tóte mijlócele legale și ilegale, pentru a se face meritați stăpânirii lor; afirmăm acestea pentru-că simțim și esperiăm di de di.

Ideea supremă sĕ fie a clerului nostru, a preotului și învĕțătoriului, ca sĕ învețe poporul în morala creștinéscă, a ținea strêns la biserica și națiunea sa, și atunci fie legea pentru căsătoria civilă, fie pentru întroducerea matriculelor de stat, șovinismul jidovesc, n'a fost și nu va fi, în stare a face din noi altceva, decât aceea, ce suntem și am fost.

Prin acestea legi se intenționéză pelângă scopul vedit al magiarisărei și detragerea acelor puține venite ale preoților și protopresbiterilor nostri atât în mod legal, dacă odată acésta va fi întrodusă, cât și pe alte căi ilegale cari le ținem mai periculóse și cari s'au comis și până acum.

După întroducerea acelora vor abusa denumiții pentru încheierea căsătoriei civile și pentru purtarea matriculelor de stat, mai tare decât Kultur-egyletisti din Cluș și vor aduce cu tóte forțele posibile pe mulți preoți în ispită, de a le dovedi, că mai bine va fi a primi pânea stăpânirei, decât a trăi în miserie, după ce acum statul i-a luat puținele venite, de care s'a bucurat.

Simțitóre și seducătóre va fi pentru preoți întroducerea căsătoriei civile din punct de vedere nu numai al autorității preotului și protopresbiterului, dar deosebit din punct de vedere material, dacă ar succede statului, a înstrĕina pe popor la diferite acte a numai merge și în biserică.

FOIȚA

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Intêmplarea unui crișmar, care ca deregătoriu lângă iageri era rênduit, și mai înainte cu o di de întrarea înpotrivitorilor franțozi, au fost murit, zăcând mort în casă și amărîta lui vĕduvă de supĕrare și de amar bolnavă, cât și de suspinurile sĕracilor prunci împrejurată zăcee, neputênd muia și domoli inimile acelor făr de omenie franțozi, mortul pe feréstră l'au aruncat afară, éră pe ămărâta vĕduvă bolnavă în locul bărbatului sĕu au pus'o, pentru-ca sĕ pótă roscoli și căuta și în pat.

Cu fiesce cine care dinaintea vrăjmășiilor n'au putut scăpa și fugi, grósnic au urmat.

Sila cu care au asuprit pe partea fomeiască, ba încă și pe fomeile cele bĕtrâne, fără vătĕmarea cinstii, cu tóte stările împrejur nu se póte spune. Insuși generaliși, despre o parte jalbele (ponoslurile) nu le-au fost ascultând, éră despre altă parte, spre trăsuri neobraznică pildă o fost arătând.

Unul dintre dînșii, au poftit pentru porția aprinderii 200 de galbeni ce sĕ chiamă lundor, cu acea amelințare că și ținutul Nanderului, ca măgăzinumul cel împĕrătesc, care tocmai atuncia cu flacără ardea, îl va aprinde, decumva bani cari i-au poftit, în 2 césuri nu or căpĕta și nu or da la mâna lui, pe ascuns ca alte tisturi franțozesci despre aceea nimic sĕ nu scie, și numai cu mare rugare și făgăduință abia s'au putut mijloci, sĕ se îndestuléscă cu sumă mai mică.

Ținutul Fundului cu ceva au fost mai norocos decàt al Nanderului, pentru-că acolo s'au fost dus un generaliș, care urmările cele rele a cătanelor încâtva le-a contenit. Dară cât s'au mișcat acesta de acolo, care au fost rĕmas înapoi, deloc au început a prăda casăle și cu grabă a stringe tóte cele ce au aflat; éră fiind că s'au apropiat cătanele cele împĕrătesci, vremea prădătorilor s'au scurtat, și óre câți-va dintre dînșii întârdiinduse au cădut robi în mânile cătanelor celor împĕrătesci éră aceia, ce au pățit și au prădat ținutul ce sĕ chiamă Taufers este peste firea și crederea omenéscă, că pe preotul l'au împușcat, ținutul tot l'au prădat, și cu sĕracii lăcuitori vrăjmășește au urmat.

Pe locuitori din ținutul ce sĕ chiamă Gesurene care nu s'au putut ascunde în pivnițe i-au închis între niște ziduri de pétră. Orașul l-au prădat, și l'au aprins, pe birău și pe preotul locului în pielea gólă desbrăcêndu-l i-a gonit de acolo afară, și i-au duduit; éră dintre ceialalți locuitori, care s'au fost ascuns, mulți de foc și de fum au pierit; Așișderea un sat de lângă margine ce sĕ chiamă Malș, până la cinci casă au ars, și s'au făcut praf și cenușe.

In Șhuldere 15 casa prin foc s'au prădat, éră pe celelalte le-au màntuit óstea cesaro-crăescului feldmarșal generaliș Belegarde, care au sosit după aceea acolo. Din Laoci, Burgans, Firștenburg și din Marienburg tot ce au aflat culegând și prădând au dus cu sine împotrivitorii franțozi. Țipetele vaetele și năcazurile acelor nenorociți care sĕ rógă de ajutoriu, sunt minunate, și vrednice de milă.

(Va urma.)

Susţinem sus şi tare că acésta nu se va putea întêmpla, basând în tăria şi constanţa preoţilor şi protopresbiterilor nostri, cari cunoscându-şi misiunea, vor sci învěţa şi lumina poporul, ca acésta mérgă nu mérgă la „domnul“ căsătoriei civile, însě în biserică sě mérgă, şi numai atunci sě se ţină şi căsătoriţi dacă a primit binecuvêntarea preotului şi dacă acesta a săvêrşit actul religios al logodnei şi cununiei în biserică.

Revista politică.

Faptul, că deputaţiunea bulgară a fost primită atât de călduros în Petersburg, a deşteptat în Bulgaria speranţa, că acum nu sě va face numai împăcarea cu Rusia, ci se va recunósce şi principele Bulgariei. Aceste douě cestiuni însě trebuesc bine deschilinite. Posiţia principelui Ferdinand sě póte regula numai pe calea internaţională a pactului dela Berlin, ori cât de intime ar fi relaţiunile între Rusia şi Bulgaria. In sensul acestui pact iniţiativa în acéstă cestiune îi compete esclusiv Turciei, pe când tóte celelalte puteri fără considerare la influinţa lor asupra Bulgarilor, au sě-şi dea, dacă vreau numai consimţěmêntul. In Constantinopol lumea oficiósă nu se ocupă cu aşa ceva, póte pentru că atenţiunea ei e absorbită prin evenimentele din Macedonia şi prin noua [politică alui Ferdinand. In tot casul nu se póte admite, ca pórta se abḑică de dreptul ei de iniţiativă în causa principelui; acésta se vede şi din împregiurarea, că ea s'a simţit neplăcut atinsă, când au pomenit unele foi despre un amestec strěin în Macedonia. Părerea acésta a Turciei e fórte corectă: a ei e chemarea, sě liniscéscă lumea în Macedonia, când va crede de lipsă, şi tot ei îi rěmâne după pactul dela Berlin, misiunea, sě ia iniţiativa pentru recunóscerea principelui Ferdinand.

* * *

După ştirile cari sosesc din Sofia, s'ar părea, că atentatul asupra lui Stambulow ar fi un act de rěsbunare personală provocat parte prin duşmanii, ce şi 'i-a făcut Stambulow, când a fost la putere, parte prin tonul ofensator al pressei, care sta sub ocrotirea lui. Guvernul bulgar, sě pare, că regretă mult acest act de rěsbunare, dar sě consoléză cu idea, că astfel de incidente s'au mai întêmplat şi în state cu cultură mai superióre. Faptul, că din causa acésta s'a turburat liniscea şi siguranţa cetăţenilor în Bulgaria, probéză marea impresie, ce a făcut-o atentatul asupra Bulgarilor. Guvernul promite, că va prinde pe atentatori şi îi va pedepsi fără nici o cruţare.

Vorbă sě fie! Bine a ḑis Talleyrand: „D ḑeu i-a dat omului limbă, ca sě-şi ascundă gândurile“, aşa şi guvernul bulgar. Cread-o cine o va vrea! părerea nóstră e, că între deputaţia din Petersburg, şi schimbarea politicei din Sofia, şi între atentatul lui Stambulow esistă nu numai cea mai mare coincidenţă, ci şi cea mai mare legătură. Tot aşa a făcut Rusia de când e ea!

* * *

Mórtea lui Stambulow a provocat sentimente de durere şi compătimire în tóta pressa In Berlin cestiunea Bulgariei e privită cu ochi fórte pessimişti. Étă ce ḑice ḑiarul oficios al Germaniei „Nord deutsche Allgemeine Zeitung“: „O judecata finală asupra meritelor şi greşelilor lui Stambulow, ca om politic, încă nu e penibilă, nu sě pot însě în tot casul trage la îndoială motivele patriotice, de cari a fost condus în tótă activitatea sa publică, plină de energie şi circumspecţiune. Guvernul din Sofia şi principele Ferdinand, care petrece în Karlsbad, vor regreta mult, că n'au conces lui Stambulow, sě-şi caute recreaţia în Karlsbad“.

Foile independente din Germania sě esprimă cu mult mai aspru şi deduc chiar din cestiunea atentatului nimicirea ca stat al Bulgariei Astfel sě esprimă „Naţional Zeitung“. „Mortul va fi încă mai înspăimêntător pentru omorîtorii sei, decât cum li-a fost el, când era în viaţă“. Numele bulgăresc va fi de aici înainte numai un semn pentru esprimarea celei mai brutale recunoscinţe şi celei mai dejositóre decădinţe. Un viitor nu póte sě aibă Bulgaria şi nici principele Ferdinand nu ştie, unde are sě-şi petrécă restul ḑilelor sale. In interesul moralei publice a Europei nici nu te poţi gândi la o altă desfăşurare a cestiunei.“ Au multă dreptate foile germane; sentimentul omenesc ne face, sě le aprobăm: Purtarea Bulgarilor faţă cu Stambulow e sub tótă critica, ori câtă ostănélă îşi dă guvernul bulgar, ca s'o acopere. Din istoria Bulgariei vor rěmânea cu vreme numai douě nume:

Alecsandru de Battenberg şi Stambulow!

* * *

Sě înţelege de sine, că pressa franceză trebue sě scrie într'un alt ton. Ea pretinde dela guvernul bulgar, ca sě descopere pre atentatori şi sě-i trateze cu tótă asprimea legei. Acésta este singura cale, pe care îşi pot ministrii spăla faţa de pe obrajii lor: până când ucigaşii sunt liberi, tótă lumea îi consideră de complici. Cam aşa va şi fi!

* * *

Intre telegramele de condolenţă sě află şi din partea principelui de Wales, din partea guvernelor din Anglia şi România. Cadavrul lui Stambulow se va imbalsama. Tufectschieft, unul dintre atentatori, este prins. La el s'a găsit un revolver, care samênă mult cu cel găsit la locul, unde s'a săvêrşit atentatul.

* * *

Étă şi telegrama, care a adresat-o principele Ferdinand al Bulgariei dómnei Stambulow: „Plin de indignare şi durere, aducêndu-mi aminte în faţa oribilei morţi numai de însuşirile escelente ale aceluia, care a făcut patriei bulgare servicii atât de memorabile, împreună cu lacrimile Dvóstră compătimirea mea cea mai profundă şi mai durerósă, rugând pe D-ḑeu sě te proteagă în acéstă încercare înspăimêntătóre şi sě-ţi dea mângăierea, ca sě gândesci, că istoria va conserva memoria eternă a patriotului, pe care l'a răpit un atentat miserabil din braţele amicilor sěi“, (subscris). Ferdinand.

* * *

Pare, că te revolţi în internul těu, când cetesci, că departe de sicriul celui mai eminent bulgar, metropolitului Climent i sě aduc ovaţiuni. Astfel i-a ḑis principele Golenicev-Kutosow cam următórele;

„Eminenţia Vóstră! Am fericirea sě salut în persóna Eminenţiei Vóstre pe renumitul servitor al bisericei bulgăresci, împodobit cu înalte virtuţi creştinesci, care săvêrşesce acum actul de mult dorit de noi al împăcărei cu Rusia. In Dvóstră, dlor de legaţi, salut pe conlucrătorii Eminenţiei sale. Eu şi cu prietenii mei sperăm şi suntem convinşi, că înţeleptului vostru esemplu îi vor urma şi ceilalţi conducětori ai poporului bulgar cu aceeaşi înţelegere, cu care au început bulgarii în anii de grea încercare lupta eliberării lor“. Metropolitul Climent l'a assigurat, că Bulgaria nu va uita nici odată pe eliberatorii sěi.

Frumósă coincidenţă!

* * *

După o telegramă nóuě, populaţia bulgară nu sě îmbulḑesce, ca sě vadă cadavrul lui Stambulow; acesta e un fapt, care durere, nu sě póte contesta; ea simpatiséză cu ucigaşii. Ce miserie mai póte fi şi asta! Slab lucru repetăm şi cu acéstă ocasiune! Ori-cât de absolutist va fi fost Stambulow, o rěsbunare atât de ordinară n'o póte aproba nici cel mai decăḑut om din punct de vedere moral!? Acesta e un lucru încontestabil!

* * *

In cercurile bine informate din Constantinopol sě vorbesce despre eventualitatea unei conferinţe europene pentru aplanarea cestiunei armenesci şi macedonene; noi nu credem, că Turcia, care ţine la dreptul ei cu energie, sě se hotărască a cere intervenţia puterilor europene. 6000 de soldaţi din garnisóna Constantinopolului au căpătat ordin, sě marşeze spre Macedonia.

In peninsula balcanică ér sě petrec lucruri, cari ne pun pe gânduri. Nu prea poţi fi sigur, că într'un moment dat sě încinge un foc, care, ca şi păn' acum, póte încurca tótă Europa! Viitoriul singur o scie.

†
Traian Doda.

Generalul-major ces. şi reg. distins cu mai multe orduri militare, fost deputat dietal şi întâiul preşedinte al fondurilor fostului regiment în confiniul militar.

Precum am amintit în numěrul precedent generalul *Traian Doda* a reposat în 16 Iuliu c. în Caransebeş.

Ne împlinim trista datorinţă dacă după cunoscinţele ce avem, aducem următórele date din viaţa acestui general şi mare bărbat al naţiunei române.

Traian Doda s'a născut în comuna Prilipeţ, comitatul Caraş-Severinului la 29 Iuliu 1822.

Imbrăcând cariera militară a cărui părinte asemenea a fost grăniţeriu s'a distins prin rara inteligenţă, prin firmitatea caracterului seu şi şi a eluptat merite neperitóre pe câmpul de bătălie.

Inaintând pe cariera acésta militară dela tenente succesiv până la gradul de general în un timp relativ scurt căci la anul 1840 a fost denumit de locotenente şi până la anul 1866 a percurs tóte gradele de oficer în armată la gradul de general maior.

Ca oficer şi militariu a servit statului 32 de ani cu rara devotaţiune, când apoi în anul 1872 pre langă recunoscinţa mai înalt,ă a fost pus în pensiune.

Rěposatul general a luat parte la tóte resbelele cele mai însemnate ce a purtat monarchia nóstră dela anul 1840 încóce şi anume în cel dela 1848, 1859, 1863 şi 1866 în cari s'a distins deosebit prin bravura şi vitejia, ce a arětat în aceste resbele crâncene, pentru cari în fiesce care a fost decorat de Majestatea Sa cu diferite orduri militare.

Dar şi după ce s'a retras din activitate, iubirea şi rîvna cătră némul sěu nu l'a lăsat sě fie neactiv şi astfel la dorinţa generală a tuturor grăniţerilor satisfăcênd acestia, a fost ales de deputat al cercului Caransebeş în parlamentul din Pesta

Este prea bine cunoscută ţinuta sa faţă cu parlamentul din Budapesta şi cunoscută scrisórea ce a adresat'o în timpul de atunci preşedintelui casei deputaţilor magiare, tot asemenea bine cunoscută ţinuta sa faţă cu dieta şi în fine prea bine cunoscută şi dejudecarea lui la temniţă de 2 ani, şi pedépsă de 1000 fl. în bani.

Acésta pedépsă ce i-s'a dictat pe nedreptate deşi prin graţia monarchului i-s'a ertat şi nu a suferit'o, l'a mâhnit atâta încât după aceea a decăḑut în morb care succesive i-a tăiat firul vieţii.

Reposatul a fost una din cele mai iubite, din cele mai populare persóne ale confiniului militariu, pentru-că şi ca militariu în activitate şi în retragere a servit tronului şi anţiunei sale, jertfindu-se în tóte direcţiunile iubirea nespusă faţă de dênsul s'a dovedit şi la înmormêntarea lui, care a fost una din cele mai grandiósă şi mai pompósă pre-

---

CREDINŢA FEMEII.

(Incheiere.)

Credinţa femeii are dóuě base esenţiale: una socială şi alta naturală.

Basa socială e onórea femeei, pe care nu o putem despărţi de credinţa ei. Dar acésta sě reduce la basa naturală, care se manifestă prin faptul că femeea sě simte atrasă, sě alipeşte de bărbat, de cel mai tare, aflând în dênsul şi prin dênsul asigurarea esistenţei sale. Şi în realitate, în lume esistă cu mult mai multe femei gelóse decât bărbaţi geloşi, fapt care sě baséză numai pe împrejurarea amintită.

Credinţa femeii e privită ca o astfel de datorie, şi păstrarea credinţei e privită ca atât de naturală, în cât cele zece porunci, estractul sublim al învěţăturei morale omenesci, nu impun femeilor ca datorie ca sě fie credincióse, pe bărbat însě îl opresc în mod hotărît sě între în legături de dragoste cu soţia altuia.

Acum câţi-va ani s'a pornit între femeile din Anglia o mişcare pentru a introduce iubirea liberă. Ba şi o damă dela curtea reginei Victoria a ţinut într'un salon din Londra o prelegere asupra iubirei liberă. Natural că lucrul s'a sfêrşit printr'un scandal şi dama de curte a fost silită sě părăséscă Londra, ér mai târziu şi Anglia.

Femeile învinovăţesc pe bărbaţi că sunt egoişti, ḑicênd că ei îşi permit lucruri, pe cari femeilor le interzic. Acésta nu are însě nici un temeiu, pentru-că omul, atât bărbatul cât şi femeea, este cu mult mai supus legilor naturei decât ca sě pótă lucra din simplu egoism. Precum fie-care alt fapt, aşa şi acest pretins egoism are base şi motive, cari zac cu mult mai adênc.

Bărbatul, de şi inconscient, dar în realitate în interesul generaţiunei viitóre, pretinde dela femee credinţă. Şi acésta este singurul lucru în lume, pe care trebue sě-l judece omul serios.

Filosofii şi teologii de mii de ani dispută despre scopul final al lumei. Nici astăḑi n'au mers nici măcar cu un pas mai înainte şi cine scie dacă vor putea deslega vr'o dată acéstă cestiune. Căci ceea ce ḑic filosofii că lumea, statul, omul, cu un cuvênt totul îşi are un scop subiectiv, este absurd.

Coralul, care trăesce şi piere, de sigur crede în sine că are un scop subiectiv. Noi ómenii, cari stăm pe un grad mai înalt al desvoltărei, vedem însě că chemarea acelui acelui coral este ca sě se formeze din cója lui vărósă într'o mie de ani o insulă, pe care sě pótă trăi ómeni. Uităm însě că şi chemarea nóstră este, ca sě servim şi noi cu viéţa şi mórtea nóstră unei lumi, de care nu avem nici o idee, şi despre care chiar atât de puţin ne putem imagina, ca şi melcul, că şi afară de gheoacea lui mai este viaţă.

Cu tóte aceste însě ne alipim de viaţă, o ţinem de cel mai mare bun, ér mórtea ne îngrozesce. Şi la acest instict de a voi sě trăim, trebue sě reducem tóte faptele nóstre, tóte conceptele nóstre. Acest instinct este pentru priceperea mărginită a omului: începutul şi sfêrşitul.

(„Timpul.“) *V. S.*

cum rar a mai fost alta în părţile Caransebeşului. Esprimându-se şi aici durerea ce o simţim pentru perderea defunctului general, dicem în veci pomenirea lui şi neuitat va fi numele lui la neamul românesc

Noutăţi.

Domnitori ofensaţi. După „Budapesti Hirlap“ din teritoriul Bulgariei s'au espedat o mulţime de telegrame Monarchului nostru, reginei Engliterei şi regelui României. In telegramele aceste se dice, că acesti trei domnitori au fost consoţii jefuitoriului Stambulow. Telegramele sunt acoperite cu o mulţime de subscrieri de ale bulgarilor.

* * *

Denumire. La propunerea ministrului de justiţie, judele de tablă din Timişóra dl Avram Berlogia este denumit de către M. S. monarchul nostru, jude de curie. — Felicitările nóstre!

* * *

O cestiune lămurită. Nu de mult foile magiare atacau pe metropolitul grecocatolic din Blaş I. P. S. Dr. Victor Mihályi, dicênd că acesta în conţelegere cu consistoriul sĕu pórtă corespondenţele oficióse cu municipiul comitatului Turda-Arieş, numai în limba română. Foile magiare cereau ca statul prin autoritatea sa, sĕ disciplineze pe metropolitul Mihályi care nu respectéză prescrisele legei. — Unele dintre diarele române aduceau laude la adresa metropolitului Mihályi pentru ţinuta sa în cestiunea acésta.

Afacerea însĕ, nu e tocmai aşa precum credeau şi respective susţineau unii.

Fóia „Kolozsvar“ acum de curênd a publicat o declaraţiune, în care constată, că nu e adevĕrat că metropolitul Mihályi şi cu dênsul in frunte consistoriul din Blaş ar fi purtat vre odată corespondenţele oficióse cu municipiul comitatului Turda-Arieş în limba română, ci corespondenţele oficióse între aceste dóuĕ foruri se pórtă esclusiv numai şi numai în limba magiară.

Va sĕ dică aşa stă lucrul, şi nu altcum!

* * *

Consul nou. După-cum se vestesce, regele Svediei şi Norvegiei a denumit de consul pentru Austro-Ungaria pe consiliarul Sevenhapt.

* * *

Scire plăcută. Oficerii bastimentelor române „Elisabeta“ şi „Mircea“, cu ocasiunea aflărei lor în portul englez Spithed, au fost învitaţi sĕ mérgă la Londra pentru a asista la balul Curţii dat în palatul Buckingam. Oficerii români, 10 la numĕr, au fost primiţi la bal în mod deosebit.

A dóua di s'au întors înapoi la Spithed şi apoi au plecat la Brest.

* * *

La congresul de geografie ce se va ţine sĕptĕmâna viitóre la Londra, România este representată prin dnii G. Lahovari, preşedintele înaltei Curţi de compturi şi Gr. Tocilescu, senator şi profesor de universitate.

* * *

Primirea în preparandia de stat din Deva. In cursul I al preparandiei de stat din Deva, se primesc atari studenţi, cari sunt trecuţi de 15 ani, sĕnătoşi, şi cari au absolvat patru clase gimnasiale, reale sau civile sau în casul contrar, cari supunêndu-sĕ esamenului, de primire, din limba magiară, comput, istorie şi geografie, vor raporta succes mulţămitor.

Petiţiunile sunt a se adresa consiliului direcţiunei, până inclusive 20 August a. c. n. şi sunt a se trimite subscrisului. Sunt a se aclude: 1. estras de botez; 2. testimoniu scolastic; 3. testimoniu medical şi de revaccinare; 4. atestat de paupertate, pentru ajutoriu; 5. declaraţiune estradată din partea părinţilor, prin care acestia se deobligă a-'şi provedea copii lor în decursul anului cu cele trebuinciόse.

Toţi acei elevi sĕraci, cam 18—20 inşi, din tóte 4 cursurile, cari pe lângă o purtare esemplară documentéză şi sporiu bun în studiu, se provĕd în institut cu locuinţă, încăldit, luminat, spălat şi cu viptul întreg gratis. Alţii mai puţin sirguincioşi, se pot bucura de aceste favoruri numai pe lângă 4, 6, 8 sau 12 fl. solviţi din partea părinţilor lor cel mult până în 5 a fiesce-cărei luni, la mâna directorului institutului.

Părinţii elevilor primiţi în acest institut sunt îndatoraţi a-şi provedea copii cu albiturile şi îmbrăcămintele necesare, apoi a solvi pentru cărţile didactice 10—12 fl., pentru eventuala stricare a obiectelor 2 fl., pentru medicamente 1 fl., pentru societatea de lectură 1 fl. 50 cr., tóte aceste sume sunt a se solvi cu ocasiunea inscrierei elevului.

Esamenele de primire şi repetiţiune se vor ţinea în 2 Sept. a. c. n., ér înscrierile vor face în în 3 şi 4 a lunei amintite Prelegerile se încep în 5 Sept. a. c. n.

Deva, 17 Iuliu n. 1895.

Carol Boga,
director.

* * *

Rĕscólă mare în Macedonia. După o scire mai nouă venită din Sofia, aprópe în întrégă Macedonia a isbucnit revoluţie. Turcia nu va fi în stare sĕ se susţină în provincia acésta, numai prin o armată cât se póte de puternică.

* * *

Mişcările în Bulgaria. După scirile primite, în Sofia se împart prin popor nenumĕrate apeluri tipărite cu roşu şi subscrise de şése oficeri în reservă. In apeluri este provocat poporul, a lua arme şi a trece în Macedonia. — Oficerii cari au subscris apelurile sunt trecuţi deja în Macedonia.

* * *

Duel. Din Lemberg se scrie, că acolo baronul B. a duelat cu un oficer. Oficerul a fost omorît.

* * *

Nu-i glumă. „Ecoul Moldovei“ scrie că preste Prut se întêmplă mobilisări mari de trupe. Din interiorul Rusiei sunt în marş spre Basarabia mai multe regimente.

* * *

Rescóla în Macedonia. Din Küstendsil se telegraféză, că între Radovics şi Strumica resculanţii s'au bătut cu 5000 de turci. Cei din urmă au perdut vre-o 60 de persóne. Se afirmă că şi în ţinutul Mălsovo s'ar fi întêmplat bătaie între turci şi resculanţi.

* * *

Manevre mari în România. După diarul „Timpul„ manevrele în România se vor ţinea prin luna lui Septembre. Vor lua parte, dóue corpuri de armată, şi anume: corpul I sub comanda d-lui general Berendeiu, şi corpul II sub comanda d-lui general Arion Efectivul.

Vor luu parte şi dóue divisiuni independente de cavalerie sub comanda d-lor generali Salmen şi Candiano. Fiesce-care divisiune va consta câte din 6 regimente de cavalerie (3 de roşiori, şi 3 de călăraşi).

Terenul manevrelor va cuprinde zona între rîul Ialomiţa şi fortificaţiunile Bucurescilor, o distanţă cam de 40 chilometri.

Artileria va fi representată prin 160 de tunuri pentru ambele corpuri de armată.

Tema este următórea;

Inimicul vine din Nord-Vest spre Bucuresci şi isbutind a trece Ialomiţa, înaintéză spre capitală. Apĕrătoriul caută sĕ se opună, dar este învins şi este silit a sĕ retrage în lăuntrul regiunei fortificate spre a apăra capitala. Punctul special interesant în aceste manevre este, că după lupta principală, înaintarea corpului inimic şi retragerea corpului de apĕrare se va face într'un mod care va lăsa o libertate aprópe deplină de mişcare a ambelor părţi luptătóre, astfel că acéstă parte a manevrelor va da o icónă aprópe esactă despre o operaţiune de rĕsboiu.

Dintre persónele de distincţiune care vor asista la manevre putem deja cita pe A. S. Ducele de Meiningen.

* * *

Luptă gróznică cu un urs. Sergentul de gendarmi Alesandru Nicóră şi consoţul seu A. Tamaş, au călĕtorit în dilele trecute pe muntele Cucului. Deodată numai se întâlnesc cu un urs. Fiara sĕlbatică sări la ei. Gendarmii sĕ apĕrară cu armele însĕ fără resultat, căci Nicóră a fost sfăşiat aşa încât a rĕmas mort, ér Tamaş a fost greu rănit. — Gendarmii au fost găsiţi de către nisce ţĕrani cari i-au transportat la Sighetul-Marmaţiei.

* * *

Rĕscóla din Cuba. Intre Bayama şi Mancarino 3000 insurgenţi au fost atacaţi de către cavaleria condusă de mareşalul Martinez Campos. Insurgenţii au avut mulţi morţi şi răniţi; spaniolii au perdut pe generalul San Tocildez şi 3 oficeri răniţi. Şeful insurgenţilor Antonio Maceo e rănit şi e deţinut ca prisonier. Depeşile din Santiago anunţă, că trupele spaniole au suferit perderi mari.

* * *

Mileniul asigurat. Ministrul de interne al Ungariei a oprit întrarea în ţara nóstră a fóiei slovace: „Duch Volnosti“, pentru ţinuta sa antipatriotică. Fóia acésta apare la Chicago în America. Bravo!

* * *

Drum peste Niagara. Planul cel mai nou al americanilor este sĕ facă un drum peste Niagara. Drumul voiesce sĕ-l facă o societate, în următoriul mod: Se construesc doi pilastri puternici de ambele laturi ale cataractei, cari vor sta în legătură printr'o funie. Pe acéstă funie va trece un fel de coşarcă, întocmită astfel, ca sĕ se misce dela un stêlp la celalalt. Partea de desupt a acestui cupeu-coşarcă, va fi transparentă, aşa ca sĕ nu se împedece priveliştea. Mişcarea se va face cu electricitate. Se vor lua tóte mĕsurile pentru încunjurarea nenorocirilor.

* * *

Omorît de o muscă. Medicul român din Socodor Dr. George Vessa, a fost muşcat da o muscă otrăviciósă. Muşcătura l'a înveninat într'atâta încât tóte încercările medicilor făcute cu scop de al vindeca, au fost zădarnice. Medicul Vessa a rĕposat între chinurile cele mai grósnice. Fiei ţĕrîna uşóră! D-rul Vessa a fost unul dintre medicii cei mai onoraţi din tot cercul. Trimitem familiei rĕmase, condolenţele nóstre!

* * *

La finea jocului. Se scrie din comuna C., comitatul Timişului, că o română soţia lui Pavel Grobşorian, care se afla în stare binecuvêntată, s'a dus într'una din Duminecile trecute la joc. Invêrtindu-sĕ în horă şi dênsa, i-s'a făcut rĕu şi în scurt timp chiar în locul de joc a născut trei fetiţe sĕnătóse şi frumóse. Atât mama cât şi mlădiţele tinere se simt fórte bine.

* * *

Fulgerul şi telefonul. Renumitul istoric naturalist Henri de Parvile, desfăşură în „Journal des Débats“ în ce proporţiune stă în timpul de vară fulgerul şi telefonul unul faţă de altul.

In teorie e decis, că firul telefonic scutesce de trăsnet.

Prin esperienţa din pracsa sa a constatat că trăsnetul în oraşe cu telefon, faţă cu cele fără telefon stă în proporţiune că 1 la 5.

Pe basa aritmeticei e constatat că trăsnetul e pentru fie-care óră pentru cetăţile fără telefon 5 şi pentru cele cu telefon 3.

Acestea calculări s'a făcut pre basa observaţiunilor în aprópe 1000 de oraşe.

* * *

Haz. — Aşa am înţeles, că de când te-ai căsătorit spesezi cu mult mai puţin ca în timpul când erai june?

— Aşa e. Ce fericit aş fi când şi despre soţia mea s'ar putea dice astfel!

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică

Cu ocasiunea sfinţirei stindardului „Reuniunei pompierilor români din Rĕşinari“ sĕvêrşită la 29 Ianuariu (10 Februariu) a. c. şi apoi la petrecerea cu joc arangiată în aceeaşi di de acéstă reuniune, au binevoit a contribuí următorii p. t. domni şi dómne:

a) La sfinţirea stindardului:

Magdalena B. Dancăş, naşa stindardului 10 *fl*, Aleman Dancăş, primar 10 fl., George Vancea de Buteasa, căpitanul pompierilor (Blaş) 5 fl., W. Göllner, v.-căpitanul pompierilor (Sibiiu) 5 fl., Eremia Dancăş, comerciant 5 fl., Caliopi Cioran, preotésă 5 fl., Bucur Droc 5 fl., Victor Turcu (Blaş) 3 fl., Moise Frăţilă, înv. şi căpitanul pompierilor 3 fl., Ioan Banciu, v.-căp. pomp. (Sĕlişte) 2 fl., Dumitru Pascu, capit. pomp. (Sadu) 2 fl., Iacob Israilă, v.-primar 2 fl., Nicolae Giurcoiu, jurat 2 fl., Iacob Ciucian, poliţaiu 2 fl., Coman Droc, comerciant 2 fl., Bucur Dancăş jun., cassarul pomp. 2 fl., Aurel Salca, comerciant 2 fl., Vasile Bârsan (Blaş) 1 fl., Stefan Oltean (Blaş) 1 fl., Ioan Răchiţan, înv. şi căpit. pomp. (Galeş) 1 fl., Ioan Goţa, căpit. pomp. (Poplaca) 1 fl. Reuniunea femeilor din Rĕşinari 1 fl., Bucur Dancăş sen. 1 fl., Iosif Goga, paroch 1 fl., Maniu Vidrighin, v.-notariu 1 fl, Petru Vidrighin, jurat 1 fl., Şerban Ilcuş 1 fl., V. Bloţ 1 fl., Ioan Marin, învĕţ. şi adj. pomp. 1 fl., Bucur Lungu, cmdt. pomp. 1 fl., Şerban Cioran, înv. şi condt. pomp. 1 fl., Ioan Bucurel, comdt. pomp. 1 fl., Nicolae Creţu 1 fl., Petru Israilă 1 fl., Petru Mişinger 1 fl., Ioan Lubinschi 1 fl., Ilarie Ciucean 1 fl., Constanţa P. Barcian 1 fl., George Sas 1 fl., Gavrilă Tónca 1 n., Andreiu Simtion, gregar 1 fl., Oprea Ihora 1 fl., George Crăcea 1 fl., Şerban Cioran sen. 1 fl., Sora Al. Dancăş 1 fl., Bucur Dan Omota 1 fl., Gherasim Cărpinişan, not. (Rĕhău) 1 fl., d-şóra S. B. 1 fl. 50 cr., Eremia Roman, căpit. pomp. (Tălmăcel) 50 cr., Şerban Marcu 50 cr., Bucur Sturzulescu 56 cr., George Stoica 50 cr., Radu Băcilă, vigil silv. 50 cr., Dumitru Goţa 50 cr., Andreas Schartner, căp. pomp. (Cristian) 30 cr., Maniu Barbăalbă 10 cr.

b) La petrecere:

Dumitru Radu (Blaşiu) 2 fl., Ioan Banciu (Sĕlişte) 2 fl., Şerbau Cioran, paroch 2 fl., Bucur Dancăş sen. 2 fl., Eremia Dancăş 2 fl., Coman Droc 2 fl., Aurel Milea, notar (Poplaca) 2 fl., Aurel Salca 2 fl., Iosif Goga, paroch 1 fl. 50 cr., Moise Frăţilă învĕţ. 1 fl. 50 cr., Bucur Giurcoiu 1 fl. 50 cr., Vasile Constantinescu, funcţ. vamal 1 fl. 50 cr., Niţă Tănăsescu, funcţ. vamal 1 fl. 50 cr., Bucur Lungu 1 fl. 50 cr., Ioan Marin înv. 1 fl. 50 cr., Bucur Dancăş jun. 1 fl. 50 cr., Nicolae Giurcoiu 1 fl. 20 cr., Şerban Ilcuş 1 fl. 20 cr., Şerban Cioran, învĕţ. 1 fl. 19 cr., Ioan Răchiţan 1 fl. 1 cr., George Vancea de Butésa, Stefan Oltean, Victor Turcu, Vasile Bârsan, N. Mühlstefen, Petru Alem. Opriş, El, Silviu Corcheş. adj. not., (Sadu), Ilariu Comşa (Sĕlişte), Mateiu Tomoiagă (Sĕlişte), N. Şuluţ, calfă, Aurel Spătariu, calfă, N. Bálog, calfă, Ioan Bucurel, Nicolae Fleschin jun., Maniu Lungu, învĕţ., Petru Israilă, Nicolae Fleschin sen., Stan Marin, Comşe Mitrea, Şerban Smunchin, George Frăţilă (Bongard), Şerban Pitariu, Dumitru Maniu Vidrighin, Stan Iliuţ, Iacob Israilă, Petru Vidrighin, Dan Cruciat, Petru Voicu, Ioan Israilă, Nicolae Creţu, Petru Mişingĕr, George Stoica, Vasile Mărtin, Bucur Sfraciog jun., Maniu Capotă, Voicu Duca, toţi câte 1 fl.; Gyürnik János 80 cr., Ferencz János 70 cr., Ioan Viţĕlariu învĕţător 70 cr., Alecsandru Popa, înv. 70 cr., N. N. 70 cr., Opreana Albu 60 cr., Stanca O. Albu 60 cr.; Ioan Goţa (Poplaca), Nicolae Muntiu, M. Göllner, N. Marschall, N. Binder, N. Rubitschek, Karl Hust, N. Everth, N. Schultz, N. Landmann, And. Schartner, Joh. Konnerth, George Vĕlean, Gavrilă Tónca, Bucur Muntean, Radu Băcilă, Ioan Lubinschi, Şerban S. C. Dancăş, Andreiu Simtion, Dumitru Pascu, Dumitru C. Hăuş, Petru I. Sasu, Vlad Bosdoghină, Bucur Sturzulescu, Comşe Tăpălagă, Ioan Pascu, Ioan Capotă, Bucur Omotă, Maria Lubinschi, Mihail Bisbak, Parăsch. Bratu Alem., Stanca Bratu Maniu, Sora Suroiu, Stanca Licoiu, Ana Droc Ioan şi Maniu Pinciu, toţi câte 50 cr.

In total 193 fl. 30 cr., din care sumă subtrăgêndu-se spesele de 102 fl. 80 cr. resultă un venit curat de 90 fl. 50 cr., destinat pentru stindardul reuniunei pompierilor rĕşinăreni.

Cuitând în public primirea sumelor ma sus amintite, comitetul subscris îşi ţine de datorinţă a aduce şi pe calea acésta tuturor stimaţilor domni, dómne şi d-şóre cea mai respectuósă mulţumită pentru sprijinul moral şi material, prestat în favorul reuniunei nóstre.

Rĕşinari, în Martie, 1895.

Comitetul arangiator.

Loterie.

Sâmbătă, în 20 Iuliu n. 1895.

Budapesta: 84 31 13 51 71

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 162/895 [98] 2—3

CONCURS.

La scólele medii române gr. or. din Braşov sunt a sĕ ocupa următórele posturi vacante de profesori.

1. Un post de profesor ordinar la gimnasiu cu cualificaţiune specială pentru *limba latină şi română;*

2. Un post de profesor ordinar la scóla reală şi comercială cu cualificaţiiune specială pentru *limba germână şi română.*

3. Un post de profesor suplent la gimnasiu pentru *limba română şi magiară.*

Pentru ocuparea acestor posturi sĕ escrie concurs cu terminul până la 15 August st. vechiu 1895.

Concurenţii vor adresa subscrisei Eforii scolare petiţiunile lor instruite cu documentele:

a) că sunt români de rel. gr. or.

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii, cât şi în relaţiunile civile;

c) că sunt de constituţiune fisică firmă şi deplin sĕnătoşi;

Concurenţii la posturile de sub Nrii 1 şi 2 vor documenta:

d) că au terminat cursul universitar de 8 semestre şi au depus cu succes conform artic. de lege XXX din 1883 cel puţin esamenul fundamental şi special din obiectele lor de specialitate.

Preferiţi vor fi cei cu cualificaţiunea completă.

Concurenţii la postul de sub Nr. 3 vor documenta:

e) că au terminat cursul universitar de 8 semestre şi au depus cu succes esamenul fundamental profesoral în patrie.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru posturile de profesor ordinar în timpul serviciului provisor (prevĕdut în § 30 a legii de instrucţiune din 1883) salariu anual de *900 fl.*, ér începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salariu anual de *1200 fl.*, cinci cuincuenalii de câte *100 fl.*, şi relut de cuartir *200 fl*, drept de pensiune.

2. Pentru postul de profesor suplent salariu anual de *800 fl*, fără alte emolumente.

Concurenţii la tóte aceste posturi vor declara în petiţiunile lor, că sĕ vor supune legilor nóstre bisericesci şi scolare, precum şi normativelor şi disposiţiunilor ce sunt în vigóre.

Braşov, 26 Maiu 1895 st. v.

**Eforia scólelor centrale
române ort. rĕs.**

Nr. 259 [94] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post învĕţătoresc la scóla română din Sĕlişte sĕ escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Dela concurenţi sĕ recere pe lângă cualificaţiunea învĕţătorésca prescrisă sĕ aibă cunoscinţe musicale, spre a putea instrui în mod sistematic, cântările în scólă, sĕ pótă forma un cor bisericesc, asemenea sĕ ţină o strană Dumineca şi sĕrbătórea în biserică

Cu acest post este împreunat un salariu anual de 300 fl. şi 50 fl. v. a. bani de cuartir şi lemne din fondul scólei, mai departe un adaus de 100 fl. din fondul bisericei mari.

Reflectând la acest un concurent carele pelângă condiţiunile susamintite are pracsă învĕţătorésca de cel puţin 5 ani, aceluia i-se va adauge acum încă 50 fl. v. a. ca cuincuenal la salariu, eventual i se va adauge la ajungerea acelui timp de servit, ér de aci încolo se vor adauge cuincuenalii de 50 fl. până se va ridica salariul acestui post la suma de 700 fl. v. a.

Salariul se solvesce în rate lunari anticipative

Concurenţi la acest post sĕ-şi înainteze cererile instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis şi sĕ se presenteze 'nainte de alegere în o duminecă sau sĕrbătóre în biserică, spre a-şi arĕta desteritatea în cântări.

Sĕlişte, în 20 Iuniu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei conţelegere cu comitetul paroal concernent.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 256/1895 [99] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post:

1. de învĕţătoriu (învĕţătóre) ordinariu, şi

2. de învĕţătóre pentru lucrul de mână la scóla civilă de fete a „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ din Sibiiu, cu începere dela 1 Septembre a. c. n. prin acésta sĕ escrie concurs.

Doritorii de a ocupa postul de sub p. 1. au sĕ presente următórele documente:

a) atestat de botez;

b) document despre cualificaţiunea cerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de învĕţători (învĕţătóre) ordinari la scóle civile;

c) o arĕtare despre studiile pregătitóre şi despre ocupaţiunea de până acum;

d) arătarea specialităţii, pentru care sunt pregătiţi, cu deosebire

e) sĕ dovedéscă, că posed perfect limba română şi limba germană în vorbire şi scriere.

Cunóscerea şi capabilitarea de a propune perfect limba germână, sĕ consideră ca condiţiune absolută pentru conferirea acestui post.

Concurentul, care va fi ales învĕţătoriu (învĕţătóre) ordinariu, se obligă a propune până la macsimul de 30 óre pe sĕptĕmână.

Iar pentru postul de învĕţătóre pentru lucrul de mână se recere afară de atestatele de sub p. *a*, *b* şi *c* de mai sus, încă şi producerea unui atestat în regulă despre cunocinţa în teorie şi pracsă a lucrului de mână femeesc.

Invĕţătoriul ordinariu, până când e provisoriu, va primi salariu anual de 700 fl. şi 150 fl. bani de cuartir, ér învĕţătórea, până când e provisoriă, va primi salariu anual de 400 fl. şi întréga intreţinere în internat, devenind definitivi: învĕţătoriul ordinariu va primi salariu anul de 900 fl., şi 200 fl. bani de cuartir şi tot la 5 ani de serviţiu câte 100 fl. adaus cuincuenal la salariu. Ér învĕţătórea ordinară definitivă va primi salariu anual de 600 fl. întréga intreţinere în internat şi cuincuenalii ca învĕţătorii. Salariul se solvesce în rate lunare anticipative, iar intreţinerea în internat este numai pentru persóna sa.

In fine învĕţătórea pentru lucrul de mână, care încă are sĕ propună până la 30 óre pe sĕptĕmână, are remuneraţiune anuală de 300 fl., solviţi deasemenea în rate lunare anticipative, precum şi întréga intreţinere în internat éraşi numai pentru persóna sa, avênd însĕ a da directórei mână de ajutoriu şi la alte agende ale internatului.

Concursele însoţite de documentele numite mai sus, sĕ se presente subsemnatului comitet, până la 15 August a. c. n.

Sibiiu, din şedinţa comitetului Asociaţiunii transilvane, ţinută la 13 Iuliu 1895.

I. Hannia, membru comitet.
Z. Boiu, secretar.

---

[97] 2—5

CONCURS.

Pentru întregirea unui post învĕţătoresc devenit vacant la scóla gr. or. rom. din Satulung bis. „Sf. Adormiri“ protopresbiteratul Braşov, sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post învĕţătoresc sunt:

1. 300 fl. v. a. solvibili în rate lunare anticipative.

2. 25 fl. v. a. ca relut de cuartir.

3. 5 fl. v. a. pentru $^1/_4$ jugĕr de pămênt.

Condiţiunile ce se recer dela concurenţi sunt:

a) Producerea testimoniului de cualificaţiune;

b) Testimoniu despre eventuala funcţionare la altă scólă şi eventual alte testimonii.

Cei cu cualificaţiune superióră vor fi preferiţi

Alesul învĕţător dacă va fi în stare a forma un cor bisericesc cu copii de scólă ca sĕ cânte Dumineca şi sĕrbătórea, va primí o remuneraţiune.

Concurenţii la acest post vor avé a-şi aşterne suplicele instruite conform condiţiunilor de sus la Preaonoratul oficiu protopresbiteral al Braşovului până la terminul arătat.

Din şedinţa comitetului parochial gr.-or. rom. dela biserica „Sf. Adormiri“ din Satulung ţinută la 28 Maiu 1895.

Radu Popea, paroch şi preşedinte.
N. Dogariu, not. com. parochial.

Nr. 490 [95] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea pósturilor învĕţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Ohaba, douĕ (2) posturi fiecare cu salar de 300 fl. cuartir, lemne de foc şi grădină.

2 Pianul infer. cu salariu de 300 fl. cuartir şi grădină.

3. Berghin, cu salariu 300 fl. cuartir, lemne ue foc şi grădină.

3. Rĕchita, cu salariu 300 fl.

5. Vingard, un post de învĕţător adiunct, cu salariu de 200 fl. cuartir şi grădină.

Acei cari vor ocupa posturile acestea sunt îndatoraţi a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică şi a cânta cu copii la s. liturgiă.

Concurenţii au aşi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul susindicat subsemnatului oficiu protoprĕsbiteral.

Sebeş, 19 Iuniu 1895.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşuiui, în conţelegere cu comitetele parochi-respective.

Sergiu Medean,
adm. prot,

---

[96] 2—3

CONCURS

Pentru conferirea a 10 ajutóre a 10 fl. v. a. la băeţi aplicaţi la măestrii din despărţĕmêntul S. Sebeşelui al Asociaţiunii transilvane pentru literatura şi cultura poporului român, cari nu au alte ajutóre ori stipendii din alte fonduri, se escrie concurs cu terminul până în 15 August 1895 n.

Doritorii de a sĕ împărtăşi de vre unul din acestea ajutóre au a-şi scrie însuşi rugările şi provĕḑute cu:

1. Contractul încheiat cu măestrul,

2. Cu adeverinţă dela măestrul sĕu despre sporiul cel face în măestrie, şi despre purtarea sa preste tot. au ale trimite dlui Zevedeiu Murĕşan paroch gr.-or. în S. Sebeş secretar al despărţemêntului.

Din şedinţa subcomitetului despărţĕmêntului S. Sebeş al Asociaţiunii transilvane pentru literatura şi cultura poporulni român, ţinută la S. Sebeş, in 4 Iuliu 1895.

Dr. P. Isacu, director.
Z. Murĕşăn, secretariu.

Sosirea si plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copşa (Budapesta, Predeal):
La 4 óre 19 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 1 óră 25 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 15 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraş:
La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 33 minute sara, tren de persóne.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):
La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 30 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraş:
La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 1 óră 46 minute, ḑiua, tren de persóne.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 78 Sibiiu, Joi, 13/25 Iuliu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3941 Bis.

CONCURS.

Prin acésta sĕ publică concurs pentru un stipendiu de 500 fl. din ajutoriul de stat al bisericii nóstre din archidiecesa transilvană și destinat pentru cualificarea mai înaltă a clericilor absoluți din archidiecesă la o facultate teologică ori filosofică.

Aspiranții la acest stipendiu au sĕ-și aștérnă suplicele la Consistoriul archidiecesan *până la 15 August* st. v. a. c. instruite cu următórele documente:

a) Testimoniu de maturitate;

b) Absolutoriu clerical dela seminariul Andreian;

c) Atestat medical, că sunt deplini sănătoși;

d) O declarațiune separată, prin care sĕ constate, că după absolvare vor întra în serviciul bisericesc-scolar, ce li se va conferi.

In fine au sĕ numéscă în suplică universitatea, la care doresc a studia și sĕ indice pentru facultatea filosofică specialitatea studiilor alese d. e. pedagogie, istorie, filologie etc.

Sibiiu, din ședința senatului strîns bisericesc, ținută la 6 Iuniu, 1895.

Consistoriul archidiecesan.

La însărcinarea Escelenției Sale Dlui archiepiscop și metropolit:

Zacharia Boiu, asesor consistorial. *Dr. Elie Cristea,* secretar.

Sibiiu 12 Iuliu 1895.

IV.

Am accentuat că acestea dóuĕ legi din dóuĕ puncte de vedere ne fac îngrijiri seriόse; ținta de a desbina poporul credincios de preoți și învĕțătorii lui, și starea pe care, în o mare parte devine clerul nostru.

Preoții și învĕțători noștri, în partea cea mai însemnată sĕraci, și până acum au trebuit sĕ se lupte mult pentru esistența lor de tóte ᶁilele, căci venitele parochiali a fost și sunt și acum, cu puțină esceptiune, fórte slabe, și astfeliu a fost necesitați, a se ocupa și căuta și pe alte căi mijlócele de esistență mai corĕspunᶁĕtóre, și mai cu samă aceia, cari au familie numĕrósă, dacă au voit sĕ dea la fii și ficele lor o crescere bună și corĕspunᶁĕtóre posițiunei lor. Miseria și sĕrăcia la mulți e așa de mare, încât mulți voind și ținêndu-și copii la scólă, pentru susținerea acestora, iau plugul de córne ca sĕ câștige pânea de a o trimite copiilor lor.

Ceva fi dacă odată întroduse legile din întrebare, și puținele venite stolare, cari le erau sigure, le vor perde? Și acestea se vor perde de o parte prin legea ce se va întroduce, pentru că poporul și așa asuprit cu greutăți și imposite care nu-le mai póte suporta, cu tótă bunăvoiața, nu va putea solvi tacse îndoite și la stat și la preot, fie direct, fie indirect, când cugetăm că astăᶁi adausele darei fac aprópe 100 de percente. Lângă acésta calamitate mai obvine și împregiurarea, că preste tot locul, se vor afla, și mulți slabi de înger; și cei mai de căpetenie, se timpesce succesive și bunul simț crescinesc, ca poporul se aducă ca până acuma jertfa la altariul bisericii și sĕ susțina tóte usurile bune și religióse față de preoți.

Poporul nostru e așa de tare pĕtruns în religiunea sa, încât, cunoscut este, că nenumĕrate parochii sunt, cari n'au nici un venit sigur pentru preot; totuși evlavia credincioșilor e așa de mare, încât pe multe locuri emuléză uni cu alți cari se jertféscă mai mult pentru biserică și preot: mulți preoți avem, cari trăesc numai din stola, numai din venite nesigure, și încâtva și sigure.

Temerea nóstră, am dori sĕ nu fie justificată, este că se vor întrebuința din partea adversarilor noștri tóte mijlócele posibile, precum se practiséză mai bine de 2 decenii, ca se abată poporul dela usurile bune, dela tóte instituțiunile bisericesci și religionare, dela tótă morala, simpatia, supunerea, și atarnarea benevolă înăscută, prin credința lui față de preot, de păstoriul seu sufletesc și de conducĕtoriul și sfătuitoriul în tóte afacerile și în tóte nĕcazurile lui. Cu un cuvênt a-l abate dela religiunea sa, dela limba și dela naționalitatea sa; perdute odată acestea, lucru natural mai ușor și mai de timpuriu se póte face magiar,, dacă și nu după consciință, cel puțin în esterior și în formă.

Datori suntem deci a face atent clerul nostru, a persevera în calitățile cele bune ce le-a arĕtat și documentat până acuma; datori suntem sĕ ne supunem legii, ne vom supune; dară totdeodată datori suntem a combate tóte relele, cari ar veni asupra nóstră, pe nedreptate, silindu-ne a contrabalansa acelea prin stăruința nóstră pe tóte cărările posibile pe basele garantate noue; vom merge mână în mână, fără a jigni relațiuni delicate fără a pierde din vedere interesele supreme bisericesci și naționale ale elementului românesc.

Punem mare pond pe preoțimea nóstră, care la timpul seu va sci ce posițiune sĕ ia contra acelora, și contra acelor afaceri, cari ar fi în detrimentul nostru și cari ar face încercare a seduce poporul și abate dela legea și naționalitatea lui. Perᶁênd unele terene, cari ni se vor lua, vom sci pe altă parte cu atât mai tare a ne consolida și vom sci sĕ reparăm și perderile ce ar trebuí sĕ suferim, băsând mai înainte de tóte în puterile nóstre proprii, îngrijind ca preoților și protopresbiterilor noștri sĕ li se asigure, dacă nu mai bună, cel puțin esistența de până acum, căci în prima linie ei sunt superiori poporului, ei sunt în nemijlocita atingere cu el si ochii lui spre ei sunt țintiți.

Situațiunea presentă este destul de grea pentru noi; de aceea cu atâta mai mult trebue sĕ ne încordăm activitatea nóstră, fiesce-care pe terenul lui, că ce vom perde pe deoparte sĕ câștigăm pe de altă parte. Precum am comunicat în o notiță a fóiei nóstre, sinódele și congresul nostru național bisericesc din anul acesta s'a ocupat cu aceste cestiuni delicate și deciᶁĕtóre pentru viitorul poporului nostru. Cu resolvirea acelora mai cu sémă ce privesce starea morală religionară precum și cea materială; suntem în deplină convingere că superioritățile nóstre bisericesci, vor sci întimpina la timp, ca în tóte timpurile, tóte greutățile în ambele direcțiuni și nu dubităm nici un moment, că se vor lua tóte mĕsurile necesare pentru a paralisa și sana rĕul, cari prin legile ce sunt a se întroduce, ar bântuí instituțiunile bune ale biserici nóstre și ale poporului nostru, și cari ar puté periclita esistența solidă a preoților și protopresbiterilor noștri.

Unde sĕ țintesce, putem de acum prevedea, și fie ne permis a cita un singur nume ca sĕ dovedim cele afirmate, anume ca protopretorele Deeșului *Flott Adolf* este denumit de inspector peste conducĕtori matriculelor de stat din cercul Clușiu, Deșiu, Bistrița, Nĕsăud.

Câți inspectori și conducĕtori vor mai fi denumiți cu astfeliu de nume caracteristice, vom vedea.

Cum sĕ prevenim la tóte acestea, cum sĕ ne ajutăm, cum sĕ eșim din impasul, ce ne amenință, și cum sĕ ne asigurăm, nevom desfășura părerile nóstre cu procsima ocasiune.

Revista politică.

Fóia oficială a statului a publicat denumirile inspectorilor de matriculele, între acestia se pare a fi un singur român: vice-notarul dela comitatul Clujului Ladislau Dumbrava. Suntem informați că concurenți au fost destui români, cu cualificațiune escelentă, dar în zadar, căci a murit de mult regele Mateiu.

FOIȚA

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

6192. 1802.

Cuprinderea pe scurt

a învĕțăturei aceea care spre încredințarea și a camării împĕrătești, și acelor ce dau porția după urmarea în rosoluții din 18 Fevruarie 1802 prin crăescul guvernium întâia ᶁi a lui Iulie a mai sus amintitului an s'au dat afară.

Punctumul I.

Despre judele satului și despre culegĕtorii dării, sau porții, și despre datoriile notarășilor satelor încâtui despre băgarea porții la prețitori.

§. 3.

Ce trebue sĕ facă biraele când adună porția prin alta a 22 Maiu 1794 Nro. 2916 vestită orênduială sau poruncit; aici drept aceea numai aceea sĕ poruncesce cum dînșii porția adunată pe drept sĕ o bage la prețitori. Spre plinirea acestui lucru.

§. 4.

In locul în care se scrie primirea porții, care carte amintrelea sĕ chiamă Tabelușe care scriitorii de porții comisarești până acuma au putut'o face după voia lor după așeᶁĕmêntul de acum a porții aceiași comisari scriitori de porție împurumu tabelii de porție care până acuma rĕmânea la dînșii isprăvindu-se scrierea porții minteni pe loc scriindu'l sĕ'l dea fără plată la plată la judele satului, și culegĕtoriului de porție, éră încâtui despre băgarea porții la prețitori vor face creești prețitori cărți de cvităluit (adecă: a fi primit) care la prețitori după preț hotărît, și așeᶁat se vor plăti, în cărțile acestea îndată primind estracturile porții prin esectorat așeᶁate și acelor ce trebue sĕ se mai adaugă și cea hotărîtă pe ani, și cea care sĕ mai adaugă porție drept sĕ o scrie numind din decretumurile gubernialicesci pe lângă care el extracturile acelea le-au primit.

§. 5.

Cărțile acestea de cvităluit cu o singură încredințare pentru culegĕtorii și dovadă de îndreptare acestora éră a creeștilor prețitori de mântuință totdéuna trebue sĕ fie în mâna culegĕtorilor de atunci afară de întêmplările când sau spre luarea și darea da sémă de peste ani, sau spre ceva cercare deosebi sunt de lipsă, în care întêmplări totuși nu almintrele fără dându-se dela tisturi rețepis adecă: carte că le-au luat trebue sĕ se iase, și isprăvind tréba, îndată la culegĕtori de porție sau strângĕtori de dare sĕ se dea înderĕpt, ba sĕ se ție în lada satului depreună cu impuru tabeli cei de dare sau porții.

§. 6.

De câte ori judele setesc cu jurați, și culegĕtorii bagă banii la prețitori sau duc banii, totdeuna sunt datori a duce la crăescul prețitoriu și cărțile sale, a acestor datorie este ca suma banilor primiți supt rubrica anului cuviincios cu însemnarea acelui ce au dat bani, a ᶁilei și a anului dării cu cuvinte și și cu numĕrușu sĕ o scrie în carte, și cvitanția acésta și cu numele sĕu serie a o întări. Éră decumva porția s'ar duce la prețitori în vremea în care după §. 5 dela strângĕtoriul de porție sau luat cartea. arĕtând cel care euce porția rețepisa (adecă cartea n'au dat tabelușa) îi datoriu creescul prețitoriu despre banii deschilınită căietanție a-i da, care întorcêndui-se cartea o duce cu carte cu carte cu tot la prețitoriu și scriindu-se în carte o strică.

§. 6.

Fiesce care jude sătesc cu juratu sĕu au în locurile cele mai mari cu mai mulți jurați îi datoriu porția de pe biräitu sĕu sau de pe vremea judii sale încât prin datul ilișului, și ertarea celor păgubiți nu scade deplin după cum sau scris a o da. Éră culegĕtorii de porție de prin orașe, și cetăți pentru aceștea numai sĕ vor porția încașe au grije,, și mai adeseori nici scrie nu sciu sĕ fie pe cinci ani deplin cari normalicești cuprinᶁindu-se și anul curgĕtoriu sĕ fac plin d'acestea, sau întru acestia murind culegĕtoriul de porție cât reștanție făr de vina lene-

Cum sĕ va înţelege acum inspectorul, care ştie numai unguresce, cu mult apăsaţii nostri ţĕrani! Dómne, Dómne; Ţi se rupe inima, când te gândesci!!

* * *

Foile germane îşi fac haz: Ocupându-se la aniversarea rĕsboiului din 1870 cu date memorabile, pomenesc şi de faptul, că tot atunci s'a cetit în biserica Sf. Petru din Roma şi bula papală „Pastor aeternus", prin care se sancţiona infalibilitatea papei. Curiósă coincidenţă: Durduitul tunurilor şi (în sec, XIX) om fără greşială?!

* * *

Intrebat primatele Ungariei, cardinalul Vaszary, dacă învĕţătorilor dela scólele confesionale catolice le e permis, sĕ funcţioneze ca conducĕtori de matricule, a rĕspuns, că e o necesitate necondiţionată acésta, pentru-că nu mai are nici un înţeles, sĕ te opui şi mai departe legii. Congregatio inquisitionis din Roma a aprobat părerea primatelui şi acesta a şi comunicat organelor lui decisiunea.

Acum câte-va ḑile a venit pe neaşteptate din Roma o adresă a secretarului de stat Rampolla, care pórtă datul de 25 Iunie, prin care la porunca papei sĕ nimicesce amintita decisiune şi se opresce publicarea ei!

Ce sĕ-i faci: *Pastor aeternus!!*

* * *

Din incidentul adresei cardinalului Rampolla amintită mai sus „Pester Lloyd" din 19 Iuliu nou publică un articol de fond cu motto: „*Non est pax impiis*". Sub „impiis" înţelege el pe Vaticanul, care nu permite învĕţătorilor dela scólele confesionale catolice sĕ fie conducĕtori de matricule. El laudă pe Vaszary, ca bun magiar şi-şi varsă tot focul asupra păstorului aeternus. Tot din acest motiv privesce cu neîncredere şi cu mare îngrijire la conferinţele episcopilor catolici, despre cari am amintit în ḑiarul nostru. Sĕ plânge, că unii episcopi hiperzeloşi vreau cu ori-ce preţ lupta culturală in pessima forma, vreau sĕ silésca statul, ca sĕ pedepséscă pe preoţii recalcitranţi.

La urmă face apel la episcopii patriotici, ca sĕ nu mai aţîţe clerul contra statului. Nimic pe lume nu e mai greu, decât o reformă religiósă. Ea taie totdeauna în carne vie, de aceea cine sĕ jócă cu religiunea, sĕ jócă cu focul, care iute îl póte arde şi încă fórte rĕu!!

* * *

Intre telegramele de condolenţă trimise d-nei Stambulow se află şi una din partea regelui Francisc Iosif I. şi una din partea guvernului italienesc.

D-na Mutkurow a refusat cununa principelui Ferdinand declarând, că Stambulow a făcut şi pe principele Ferdinand responsabil pentru mórtea sa.

Familia Stambulow a avut în continuu o atitudine duşmănósă şi ofensătóre faţă cu trimişii principelui Ferdinand; acéstă atitudine prin refusarea cununei şi-a ajuns culmea. Din acéstă causă principele Ferdinand a adresat mareşalului suprem al curţii următórea telegramă: „Avênd în vedere purtarea necualificabilă a familiei Stambulow faţă cu paşii mei loiali şi plini de respect deóre-ce eu nu mai pot espune credincioşii mei servitori la ofense şi înjurii, mĕ vĕd silit, sĕ Vĕ interḑic D-Vóstră şi membrilor casei mele civile şi militare ori şi ce participare la înmormêntarea domnului Stambulow." Sĕ vede, că la energia rară a lui Stambulow a contribuit cu o dosă destul de mărişóră şi harnica dómnă Stambulow!

* * *

După telegramele mai noue tóte anunţurile funebrale, cari le-a dat familia Stambulow şi pe cari le-a lipit pe case, au fost rupte; în locul lor s'au afişat în unele locuri placate, cari conţin pĕcatele politice ale lui Stambulow şi provócă poporul, sĕ nu participe la înmormêntare. Cu tóte acestea, deputaţiuni din tótă ţara alérgă la sicriul lui Stambulow, îngenunchiază înaintea lui, varsă lacrimi amare şi jură că-l vor rĕsbuna. Conductul sĕ va oprì la locul unde s'a sĕvêrşit atentatul; acolo sĕ vor ţinea discursuri. Cununile curg neîntrerupt.

In 20 Iulie nou (Sâmbăta trecută) la 2 óre p. m. s'a sĕvêrşit înmormêntarea. Nu mai puteai încăpea de public. Inainte erau carĕle cu preste 300 de cununi. După acestea urma corul şi clerul; carul funebral era tras de 8 cai. După el urma dómna Stambulow, bĕtrâna mamă a acestuia şi membrii familiei, apoi toţi consulii şi representanţii pressei streine. Mai din tóte oraşele Bulgariei erau representaţi însĕ nici o persónă oficială sau dela curte. Inaintea casei lui Stambulow nu sĕ vedea nici un poliţist, ceea ce a contribuit, ca conductul sĕ sĕ misce cu anevoie. La locul, unde s'a sĕvêrşit atentatul, conductul sĕ oprì. După o rugăciune scurtă ţinù Petkow (cumnatul lui Stambulow) un discurs. El ḑise între altele următórele: „In locul acesta a căḑut sub lovitu rile ucigaşilor angagiaţi cel mai bun om, care a făcut atât de mult pentru patria sa".

La aceste cuvinte a strigat unul din mulţime: „Tu minţi". O panică teribilă urmă după acest strigăt. Copii, cari purtau unele cununi, le aruncară de frică; tot conductul sĕ retrase pe trotoar, cu care ocasiune mai mulţi inşi căzură jos. Intervenind poliţia liniscea se restabili.

In aceeaşi ḑi. în care s'a îngropat cel mai mare bărbat al Bulgariei; în aceeaşi ḑi, în care şi principele Ferdinand a asistat în biserica rusésca din Karlsbad la un tedeum funebral pentru Stambulow, ḑic, în aceeaşi ḑi, deputaţia bulgară a fost primită în audienţă de ţarul rusesc. Primirea a fost cál durósă; ce a întrecut tóte aşteptările. Ţarul a dat Metropoli tului Climent chipul D-lui Christos in aur. Intréga deputaţie a fost învi tată la dejun. Incă odată: Curiósă coincidenţă! Sĕrmanul Stambulow!

* * *

Cum am ḑis noi în ḑiarul nostru, în Macedonia tot nu e lucru curat. Telegramele mai noue ne spun că între Radovic şi Strumica a fost o crâncenă bătaie între insurgenţi şi 5000 de turci. Cei din urmă au luat-o la fugă, după-ce au perdut 600 de ómeni; insurgenţii au ocupat o posiţie grea de luat. O altă ciocnire s'a făcut în districtul Malşavc, insurgenţii au fost şi aici învingĕtori, In cercurile diplomatice sĕ simt preîngrijiri Mai ştii, că în curênd se póte începe o încăerare generală!!

* * *

Una d'intre cele mai curióse apariţiuni în legislaţiuuea modernă este legea contra Haiducilor, care s'a înaintat în ḑilele trecute Scupcinei din Belgrad. Espunerea motivelor făcută de ministrul de interne aruncă o lumină caracteristică asupra situaţiunei din acea ţéră interesantă, în care haiducul se bate şi astăḑi, ca acum 100 de ani, cu autorităţile şi cetăţenii ţĕrei. Étă cum se esprimă ministrul:

„Precum este cunoscut, de sute de ani au esistat Haiduci în Sêrbia, cari s'au ridicat contra legii şi autorităţilor ţĕrei şi cu tóte disposiţiunile nenumĕrate şi aspre, cari s'au luat, nici odată n'a succes sĕ se stârpéscă acest rĕu cu deosebire în unele locuri din ţéră. Dacă ne-a succes, sĕ devenim stăpâni peste haiduci în unele părţi, ei eşiau la ivélă într'altele. Mai tare s'a lăţit haiducismul în districtul Uşiţa, unde n'au încetat nici odată şi de unde porniau haiducii jafurile lor şi în localităţile vecine. Posiţia muntósă a districtului Uşiţa, Rudnik, Valiw şi parte a celor de lângă Dunăre, dau haiducilor posibilitatea, ca sĕ se opună autorităţilor. Dar cu tóte acestea iute am puté pune mâna pe haiduci, dacă nu s'ar găsí destui complici ca sĕ-i ascundă. Dacă ne-ar succede sĕ-i prindem pe acestia din urmă, atunci i-am nimicí şi pe haiduci. Sporindu-se în timpul din urmă haiducii, trebue sĕ luăm cele mai seriόse disposiţiuni pentru nimicirea complicilor, căci numai în chipul acesta putem stârpí haiducismul.

„După disposiţiunile legii sĕ consideră acela ca haiduc, care singur sau cu consoţi comite crime. In districtele, unde sĕ ivesc haiduci, sĕ se comaseze satele şi coloniile astfel, ca sĕ formeze grupe de cel puţin 10 case. Curţi şi colibe isolate trebue sĕ se nimicéscă şi familiile haiducilor sĕ se trimită în alte districte. Dacă se va simţí necesitatea, ca sĕ se trimită gendarmi sau trupe, atunci districtele sunt obligate, sĕ supórte spesele de întreţinere şi sĕ desdauneze pagubele făcute de haiduci".

Astfel de legi se aduc ín secolul poreclit al luminilor! Curios fenomen, şi mai curiósă cultură, când siguranţa vieţii depinde de moment! Sĕ vede, că sêrbii tot fac parte din Orient!

Noutăţi.

Politică de — fete. Ḑiarele magiare se ocupă cu epistola d-şórelor Felicia şi Dorina Raţiu, adresată dlui Tintorescu şi publicată în „Românul". In epistola acésta aflăm şi următórele rênduri: „Se vorbesce, că întemniţaţii vor fi eliberaţi la milenium: Tata însĕ va refusa, nevrênd graţia ungurésca, ci dreptatea".

Nu scim ce folos ar puté sĕ aducă causei române astfel de scrisori: scim însĕ una, şi anume: femeia sĕ nu se amestece în politică!

* * *

In ajunul mileniului. „Magyar ország" scrie, că ministrul de culte şi instrucţiune publică a declarat de nule şi fără valóre tóte acele diplome învĕţătoresci, cari s'au dat în limba română la esamenul de cualificaţiune ţinut fără representantul guvernului în pedagogia română gr. or. din Sibiiu, la finea anului scolastic 1892/3, şi din cari lipsesce iscălitura inspectorului scolar.

Astfel dar, ministrul va scóte din scólele nóstre confesionale pe 25 învĕţători, dintre cari cea mai mare parte sunt clerici absoluţi. Din graţie însĕ ministrul va concede ca învĕţătorii din cestiune sĕ pótă funcţiona şi în anul scolastic viitoriu.

Şi Ungaria, se numesce ţara libertăţii!!

* * *

Nou ḑiar român. Incepênd din 1 Septembre, dl Roberto Fava, cunoscutul filoromân, va redacta în Bucuresci o fóie sĕptĕmânală cu titlul „Mesagerul Naţional".

* * *

---

virii unul ca acestuia mai este îndĕrĕpt de a plăti îi datoriu culegĕtoriul care în locul acestuia va urma a o aduna şi plini. Éră dacă óre care culegetoriu de porţie de deregătoria sa înainte de a se plini cinci ani sĕ va lăsa din pricini necuviinciόse atuncia reştanţiiile de pe vremea în care au fost el însuşi îi datoriu ale scóte şi plini. Cu totuşi dacă unul sau altul întru acestă vreme de cinci ani măcar când s'ar găsi că s'au întins la bani ţinêndu-se minteni, şi după vrednicia faptei pedepsindu-l paguba comorii împĕrătesci din averile lui sĕ se plătéscă, şi reştenţiile ce mai au dătători de porţie de a plăti, judele cel nou ales sau culegĕtoriu sĕ le scótă.

§. 8.

Ca banii de porţie adunaţi sĕ nu se cheltuéscă în trebile satului, numai judele satului cu juratu sĕ strângă porţia care tótă sĕ o bage în cassa preţitorésca, éră adunarea cheltuelilor pe sat împărţite (ce sĕ chiamă cu alt nume mâncări) şi mai vêrtos în locurile cele slobode ce au venituri măioreşti, altul unul dintre juraţi după orênduiala înălţată din 25 Iulie 1799 Nro. 6014 şi 6463 şĕ se încredinţeze.

§. 9.

Cum sĕ pórtă şi ce face judele satului cum sĕ chivernisesce cassa celor ce sĕ adună, sau a veniturilor cât mai puţin de douĕ ori în ani, cea dintâiu prin tisturile din proţes, éră al doilea prin o faţă numită din Magistrat înţelegêndu-se cu creescul preţitoriu sĕ se cerce, şi aflàndu-se ceva strâmbătate sĕ lucreze după §. al şeptelea.

§. 10.

Jude şi juraţi în locurile cele nemeşesci, puindu-se înainte dela obşte feţe harnice, şi cu credinţă dintru acestea luând aminte şi la pofta posesorilor încât s'ar lovi cu încredinţarea căşii, Tisturile pe cei mai harnici, sĕi nu e în locurile cele slobode, aşişderea prin obşte sĕ se alégă, mai pe urmă în oraşe şi cetăţi dintre cei aleşi dela obşte harnici, şi cu moşii magistratu sĕ pue culegĕtori de porţie. Dară obştile cele alegĕtóre, de judele sau juratul sau culegĕtoriul s'ar întinde la banii cei de porţie cari nu se pot erta. Incât acestia n'ar puté din averile lor plăti şi la tisturi că la faptele acestora n'au luat sama nu s'a putea împuta, însuşi au de a da sémă şi a rĕspunde.

§. 11.

Cu sfirşitul anului ostesc judele satului cu juratu care-i lângă el, precum şi culegĕtoriu trebue sĕ dea sémă despre cele ce le-au adunat, şi despre cele ce au dat afară după-cum sau orênduit în partea a doua cap dintâiu.

§. 12.

In sat judele cu un jurat, şi după mărimea locurilor, şi cu mai mulţi juraţi spre adunare sunt destul. Êră în oraşe şi cetăţi numerul culegĕtorilor trebue sĕ fie după lipsa locului, şi mulţimea porţii; cei dintâiu adecă judele şi juraţii câţi or fi aleşi spre culegerea porţii sĕ fie scutiţi de porţie şi de slujba domnéscă care obştea o va plini. Pentru cei din locurile cele nemeşesci, şi cele slobode rumpându-se plată şi pentru culegĕtorii deschilinită plată din venituri dară aşa ca plata acésta sĕ nu fie mai mare decât doi de pe sută din porţia ce o culeg ei preste an.

§. 13.

A notareşilor de pe sate pe care obştea din ómenii harnici, scoţând afară, cei cam sunt în ceva slujbă de obşte pentru că acestia pentru contrelărie nu pot sĕ ia acéstă deregătorie, tocmindu-se cu ei pot pune datorie este

a) ca din impurumu Tabeluş care-i dat după §. la patrulea obştii, şi din numirea celor ce trebue sĕ se adaogă, sĕ scótă pe altă carte numele numai acelor ce dau porţie de osebi, şi cântă fiesce care porţie are de a da după forma de supt A. şi în cartea acésta se însemnéză deschilinit cât au plăttt la porţie şi în bani, şi în însuşi sau cât sau ertat, şi osĕbirile care întru acestea s'ar întêmpla între jude şi între cei ce dau porţie de aceştia nu le-ar puté îndrepta, crăescului preţitoriu spre îndreptare sĕ le dea înainte.

(Va urma.)

Mileniul în pericol. Ḑiarele semioficióse spun, că losurile magiare date din incidentul serbării mileniului, în Austria sunt fără valóre.

In Austria aşa dar nu se vor cumpĕra losurile magiare amintite, ér neobservarea acestei disposiţiuni se va pedepsi conform § 7 din 28 Martie 1889!

* * *

Teatru nou. Clădirea noului teatru din Iaşi este aprópe terminată. Acum se lucrézá platonul şi decoraţiunile logelor. Se afirmă, că modul cum se esecută acéstă lucrare este cât se póte de artistic.

* * *

Pregătiri pentru mileniu. Una dintre foile magiare face propunerea, ca din incidentul mileniului toţi Ovreii din teritoriul Ungariei sĕ-şi magiariseze numele, dând prin acésta dovadă că ei, adecă jidanii, sunt patrioţi buni.

La lucru numai, căci vremea trece!

* * *

Rĕscóla în Macedonia. Rĕscóla din Mecedonia ia dimensiuni tot mai mari. După cum se vestesce din Künstendsil, lupta dintre rĕsculanţi şi miliţia turcéscă s'a finit cu aceea, că rĕsculanţii au eşit învingĕtori.

* * *

Ciocnire de vapóre. O ciocnire s'a întêmplat în 21 Iuliu nóptea la înălţimea insulei Tino între două vapóre italiene „Orsiglia“ şi „Maria“. Vaporul „Maria“ s'a cufundat, din 173 pasageri, 144 s'au înecat.

* * *

Căsătoria la indieni. Legăturile vieţii conjugale sunt considerate la indieni cu mult mai sânte decât la noi la europeni. Fata în momentul când sĕ căsătoresce, sĕ desface de familia în care s'a născut. Cu strămutarea locului, primesce totodată şi alţi părinţi noi; d. e. sócra înlocuesce pe mama lăsată acasă. Tinĕra nevastă primesce adevĕrata educaţiune de soţie şi mamă numai în nóua sa familie. Bărbatul şi-l cinstesce ca pe Dumneḑeul ei, ori ce fel de greşeli ar comite acesta, dênsa are datorinţa sĕ-l iubéscă şi sĕ-l îngrijéscă din tótă inima, ei, — adecă nevasta — are sĕ rĕmână întotdéuna nealterată şi la culmea chiemării şi idealului femeiesc, căci dênsa este a bărbatului şi numai a lui în veci de veci, aici şi dincolo în cealaltă lume.

Din causă, că indienii ţin aşa mult la sânţenia căsătoriei, sĕ esplică faptul, că ei sĕ îngrozesc de a doua căsătorie!

Dacă sĕ întêmplă, ca bărbatul sĕ móră femeia rĕmâne şi mai departe membră a familiei bărbatului ei, — şi acésta din causă, că ea crede, că bărbatul n'a murit ci a plecat în o călĕtorie lungă: la sfîrşitul călĕtoriei aştéptă sĕ se întâlnéscă cu alésa inimei lui. După principiul indienilor, a doua căsătorie, este adulteriu trădarea şi profanarea legăturilor sânte ale căsătoriei, pentru-că căsătoria este unirea nu numai trupéscă ci şi sufletéscă.

Étă dar indienii pe cari noi îi numim „barbari“ şi „inculţi“ ce concepţiuni sublime au despre căsătorie!

Noi europenii, ómeni culţi degradăm acéstă instituţiune săntă, la un simplu contract de vindere sau cumpĕrare.

* * *

Dansul (jocul). Originea dansului (jocului) datézá din timpurile primitive. Cele dintâiu popóre dansau în ḑilele de sĕrbătóre, în jurul divinităţilor lor. Grecii avéu dansuri sacre, profane şi militare. Romanii mai întâiu respinseră dansul, ca un ce nedemn, pe urmă érăşi se deprinseră cu el până la depravaţiune.

Pe timpul împĕratului Constantin cel Mare se aflau în Constantinopol trei mii de dansatori. Poporul îi iubea aşa, că odată fiind espulsaţi, a trebuit numai decât sĕ fie aduşi îndĕrăt.

In Franţa, dansul a ajuns la modă în evul mediu sub Ludovic al XIV şi Ludovic al XV, menuetul fu în mare cinste; apoi fu înlocuit cu gavota, care avu mare succes în 1789 şi 1790, şi dispăru apoi în curênd

Original din Anglia, cuadrilul a fost introdus în Franţa de către Trenitz, de aceea a şi purtat mai întâiu numele de trénis. Valsul nu-i de origine germână, cum se crede aprópe în genere; în Provence au vălsuit ómenii mai întâiu, şi dansul acesta se numia atunci volte. Germânii l'au adoptat mai apoi ca dans naţional şi l'au numit Walzer.

Galopul e unguresc(?); redowa şi mazurca sunt dansuri poloneze. Polca datézá de prin anul 1345 şi a fost adusă în Franţa de o suedeză. Baletul a fost întrodus în Franţa de Caterina de Medicis. Ludovic al XV-lea nebun după acest dans, figura în multe baleturi organisate de Molière.

Prima metodă pentru a învĕţa dansul apăru în oraşul Langres din Franţa în 1663. Autorul e un călugăr anume Iohan Tabouret.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Braşov, 11 Iulie 1895.

Tótă lumea, care cetesce gazete sĕ află astăḑi sub o impresiune iritătóre: Germania şi cu Francia îşi serbézá aniversarea rĕsboiului din 1870; în România sĕ discută mult cestiunea financiară dela Galaţi; în Rusia, vecinic iubitóre de meschine, sĕ aduc ovaţiuni deputaţiei bulgare sigilând o faptă nespus de criminală, sĕvârşită în Bulgaria; locuitorii acestei ţĕri nepricepĕnd de loc, ce va se ḑică recunoscinţa unui popor civilisat faţă de ómenii sĕi mari, privesc cu nepăsare, cum sĕ omórá în ḑiua mare şi pe stradă publică cel mai genial creştin al lui Metodiu şi Ciril; întréga Europă simţitóre, care sĕ póte ridica peste pasiunile politice privesce cu dispreţ asupra acestor slavi, nedemni d'a face parte din continentul ei; tóte puterile mari europene îşi dau silinţa, sĕ stingă în mod pacinic focul isbucnit cu tendinţă epidemică în Macedonia; pare că în tóte colţurile de ţĕri ameninţă eruperea unor vulcani ascunşi, totul e în nedumerire şi agitaţie..... numai Braşovul, pitulat la spatele unor munţi vii, îşi îndréptă, ca picior de raiu, cum a fost botezat, privirea spre o sferă mai înaltă Toţi viseazá de rĕsboiu şi arme — numai Braşovenii pun pétra fundamentală la clădirea unui locaş sfênt, menit a garanta pentru tóte timpurile, parochienilor sĕi un viitor mai sănĕtos, mai liniştit şi mai fericit!

Am simţit o adevĕrată mângăiere sufletéscă, când am cetit, că în Dumineca trecută are sĕ se pună pétra fundamentală la biserica românéscă ortodocsă orientală din centrul Braşovului. Abia am aşteptat óra 11 a. m. ca sĕ-mi îndrept paşii spre locul, unde nu sĕ mai vorbia de atentate şi rĕsbóie, ci de iubire şi credinţă, de locaşul sfênt al bunului D-ḑeu. Ḑică ori-cine, ce va vrea: Eu unul vĕd în acei parochieni cari clădesc biserici pentru întărirea lor în credinţă, o garanţie puternică şi sigură pentru viitor, fie acésta cât de greu!! abia am aşteptat, sĕ mĕ conving: Cum sciu braşovenii, sĕ se entusiasmeze pentru o faptă atât de nobilă şi măréţă!! Dar ce decepţiune: La locul mănăstirei sĕ adunase din miile de români, cari locuesc în acest poetic oraş, o mână de ómeni (bărbaţi şi femei); mult, dacă vor fi fost 50—60 de inşi cu totul!*) Cei mai mulţi erau locuitori din cetatea propriu ḑisă; cei din suburbii au fost slab representaţi, ca şi cum clădirea bisericii din centrul oraşului n'ar fi un act de mândrie pentru tot puiul de braşovean!

Dl protopresbiter onorar şi parochul locului, Bartolomei Baiulescu, a făcut serviciul divin prescris pentru astfel de ocasiuni solemne. La sfêrşit tot domnia sa interpretă în câte-va cuvinte călduróse sublima menire a locaşului, ce sĕ clădeşte. Din faţă îi puteai ceti satisfacţia, care o bine merită după atâta muncă şi atâta zel. După informaţiile, ce le am, al parochului Baiulescu e meritul principal din acest act măreţ pentru Braşoveni. I se cuvine deci, cu drept cuvênt şi la acest loc public, laudă şi recunoscinţă.

Tot domnia-sa a cetit apoi şi actul fundaţional cu numele unor bărbaţi, cari au contribuit cu mai mult la realisarea nobilei dorinţe. Aş fi dorit, sĕ-i cetéscă pe toţi donatorii şi cu sume mai mici, căci sĕ póte ca cel ce dispune de 50,000 fl. sĕ dea o mie, ér cel ce câştigă pe ḑi 2 fl. sĕ dea 1 fl. Din punct de vedere moral fapta celui din urmă e superiórá celui d'intâi! De altă parte cetirea tuturor numelor era şi este un mijloc de îmbărbătare şi pentru alţii. Cari păn' acum nu contribuiseră cu nimic!

După cetirea actului fundaţional acesta fu depus într'o tinichea, care ar fi trebuit sĕ fie antopată hirmetic, care se pune apoi la locul destinat. Terminându-se întreg actul, publicul se împrăştiă.

M'a surprins mult următórele lucruri.

1. Că biserica nu va fi situată spre târgul grâului;
2. Că braşovenii n'au avut ambiţiunea sĕ ridice o biserică mare, care sĕ se apropie cel puţin de celelalte biserici din oraş, ci s'au mulţumit numai cu o capelă situată la mijlocul curţii. E drept, că un astfel de lăcaş ar fi costat mult mai multe parale şi s'ar fi cerut un timp mai îndelungat pentru adunarea acestora; în schimb însĕ rĕmânea o mândrie ortodocsă şi naţională românêscă pentru tóte timpurile. Asupra unui strĕin, fie el şi român, în comparaţie cu celelalte biserici din oraş capela nu va face impresia aşteptată.*) In astfel de cestiuni trebue sĕ căutăm totdeauna sĕ ne întrecem cu creştinii de alte confesiuni; mult contribue la cultivarea sentimentului religios o biserică mare şi pompósă.
3. N'am auḑit pomenindu sĕ autorisaţia Escelenţiei Sale a iubitului nostru archiepiscop şi metropolit Miron Romanul care e cel dintâiu act, ce ar trebui cetit la astfel de ocasiuni solemne.**)

In fine pe lângă mângăerea sufletéscă amintită mai sus, ce o am avut asistând la punerea petri fundamentale a bisericei ortodocse orientale românesci din centrul Braşovului, o cestiune, care sĕ cuprinde şi în actul fundaţional m'a atins dureros: Este procesul, ce l'au avut românii cu grecii pentru biserică şi tristul lui resultat. Mi am ḑis în gândul meu: Cum s'au putut sub sóre, ca câţi-va greci sĕ pună mâna pe biserica clădită şi susţinută cu prisosinţă prin banii binefăcĕtori ai neuitatului domn român (nu grec) Constantin Brancoveanu? Cum s'a putut, că românii din Braşov, destul de inteligenţi sĕ nu aibă la timpul sĕu mântuitórea precauţiune, sĕ nu încépă procesul în împregiurările politice de atunci şi de astăḑi?! De ce n'au dat ei lucrurilor pace, lăsându-le pe sama viitorului, care de sigur aducea biserica perdută prin proces în absoluta proprietate a românilor?!***)

Dar acuma e târḑiu; sĕ le uităm tóte, ca la înviere, sĕ aruncăm vĕl asupra trecutului! Românii braşoveni cu un entusiasm mai viu sĕ privéscă cu mândrie şi la capela, ce se va zidi după mari osteneli şi multe cheltueli,*) şi după ce va fi gata s'o şi cerceteze, bărbaţi şi femei cât sĕ póte mai des şi mai regulat, căci cu aceste timpuri de grea încercare, singură biserica ortodocsă orientală românéscă, ne mai rĕmâne, ca o stêncă de granit nemişcată de valuri şi vênturi ameninţătóre, singura scăpare, singurul asil al legii nóstre strĕmoşesci şi al scumpei nóstre naţionalităţi!!

Un trecĕtor.

Brad Iuliu, 1895.

Esamenele publice la scólele confesionale române gr. or. din Zarand s'au terminat cu cele din Brad, ţinute la 26 şi 27 Iuniu v.

Partea cea mai mare dintre esamenele dela scólele primare din acest protopresbiterat a avut resultat îndestulitor şi numai prea puţine bun. Causa e ase atribui parte lipsei de învĕţători cualificaţi şi zeloşi, parte nesiguranţei posiţiei celor cualificaţi, parte împrejurărei că în decursul anului scolar curg. prelegerile ar fi fost sistate la mai multe scóle din causa difterisului, care şi în anul acesta a răpit multe speranţe ale învĕţătoriului nostru.

Organele competente au mult, de făcut pe terenul scolar în Zarand, căci altcum esistenţa scólelor e ameninţată.

Mai bun a fost resultatul la scólele primare împreunate cu gimnasiul din Brad Aci sórtea învĕţătorilor fiind nependentă de poporul prea puţin connependenţă interesele sale vitali, ér prelegerile au decurs regulat, neobvenind bóle epidemice sau alte pedeci, esamenele au fost adevĕrate momente festive.

Deasemenea bun a fost resultatul şi la gimnasiul din Brad. Dintre 105 elevi înscrişi în cele 4 clase gimnasiale numai 10 s'au îndrumat la repetarea clasei, toţi ceilalţi s'au promovat.

In 28 Iuniu v. s'a încheiat anul scol. 1894/5 cu care gimnasiul şi-a terminat al 26-lea an al esistenţei sale.

Programa anului curg. e sub tipar, va apărea în curênd şi atunci vĕ veţi convinge, despre starea acestui institut cultural şi progresul pe terenul educaţiunei şi culturei naţionale.

Curênd după încheerea prelegerilor la 2/14 l. c. s'a ţinut în Brad o producţiune de cântări. Concentraţi a fost mai mulţi inteligenţi din loc şi jur amestecaţi cu meseriaşi români din loc. Cestia folosind timpul liber cu perfecţionarea în cântări naţionale şi bisericesci deteră o producţiune în favorul fondului corului bisericei gr. or. din Brad. Reuşita servesce spre laudă dirigentului P. Cioran înv. la scólele normale din Brad. Resultatul moral şi material servéscă drept înpintenare concertanţilor, deóre-ce în cele amintite întreg publicul din Brad şi jur ascultă cu atenţiune şi aplaudă cu căldură prestaţiunile bine reuşite ale concertanţilor: ér venitul curat de 50 fl. se puse drept temelie al înfiinţândului cor şi cu timpul reuniune de cântări.

Dea D ḑeu ca începutul făcut sĕ şi afle cotinuitori vrednici! Astfel iniţiatorii şi coriştii se vor convinge, că cultivând musica naţională şi bisericéscă vor contribui la nobilitarea simţemintelor lor şi la progresarea lor pe terenul naţional şi religios-moral, şi prin ea fraţilor lor, cari îi ascultă cu plăcere şi-îi spriginesc din puteri.

Dr. P. O.

---

*) Abţinerea dela festivitatea acésta e fórte uşor de esplicat, căci după cunoscinţele nóstre nici superioritatea bisericéscă şi nici o parte însemnată din Braşov nu o a consimţit şi nu a putut consimţi, ca în timpul de aḑi sĕ se mai edifice o biserică în curte îndărăpt, când tótă lumea nisuesce faţa şi lumina. Red.

*) Nici nu se póte, căci pracsa a documentat, că domnii din Braşov fac multe cum îi taie capul, nu mai aştéptă resolvire dela forul competent, şi aşa se vede, puţin i dóre capul şi de opiniunea publică; sunt adevĕrat lucruri braşovenesci. Red.

**) Se vede că un astfeliu de act nu esistă, pentru că nu credem, că capul bisericii nóstre ar fi putut consimţi cu o astfel de zidire mai considerând şi starea financiară în care se află românii din Braşov-Cetate. Red.

***) Causă forţată ca şi zidirea bisericei! Red.

*) Ce frumósă ar fi fost zidită pe loc liber, locuri destul de frumóse şi favorabil situate. Red.

Nr. 2980/1895. [101] 1—1

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de medic în cercul sanitar Poiana-Sina-Rod se escrie concurs.

Beneficiile medicului sunt: 1400 coróne salar, 200 coróne pauşal de călĕtorie şi tacsele de visitare statorite în mod statutar de comună.

Doritorii de a concura sunt poftiţi a-şi trimite cererile lor instruate cu documente despre cualificaţiunea prescrisă în § ul 9 al art. de lege I. din 1883 respective în §-ul 143 al art. de lege XIV din 1876 şi despre cunoscinţa limbei române, la pretura din Mercurea (Szerdahely, Szebenvár megye) pănă în 30 August a. c. la 6 óre p. m.

Cererile mai târḑiu sosite nu se pot lua în considerare.

Alegerea se va sĕvêrşí în *1 Septembre a. c. la 9 óre a. m.* în cancelaria comunei Poiana.

Mercurea, în 17 Iuliu 1895.

Primpretorul cercual:
Dragits.

Nr. 162/895 [98] 3—3

CONCURS.

La scólele medii române gr. or. din Braşov sunt a sĕ ocupa următórele posturi vacante de profesori.

1. Un post de profesor ordinar la gimnasiu cu cualificaţiune specială pentru *limba latină şi română*

2. Un post de profesor ordinar la scóla reală şi comercială cu cualificaţiiune specială pentru *limba germână şi română.*

3. Un post de profesor suplent la gimnasiu pentru *limba română şi magiară.*

Pentru ocuparea acestor posturi sĕ escrie concurs cu terminul pănă la 15 August st. vechiu 1895.

Concurenţii vor adresa subscrisei Eforii scolare petiţiunile lor instruite cu documentele:

a) că sunt români de rel. gr. or.

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii, cât şi în relaţiunile civile;

c) că sunt de constituţiune fisică afirmă şi deplin sĕnătoşi;

Concurenţii la posturile de sub Nrii 1 şi 2 vor documenta:

d) că au terminat cursul universitar de 8 semestre şi au depus cu succes conform artic. de lege XXX din 1883 cel puţin esamenul fundamental şi special din obiectele lor de specialitate.

Preferiţi vor fi cei cu cualificaţiunea completă.

Concurenţii la postul de sub Nr. 3 vor documenta:

e) că au terminat cursul universitar de 8 semestre şi au depus cu succes esamenul fundamental profesoral în patrie.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru posturile de profesor ordinar în timpul serviciului provisor (prevĕḑut în § 30 a legii de instrucţiune din 1883) salariu anual de *900 fl.*, ér începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salariu anual de *1200 fl.*, cinci cuincuenalii de câte *100 fl.*, şi relut de cuartir *200 fl*, drept de pensiune.

2. Pentru postul de profesor suplent salariu anual de *800 fl*, fără alte emolumente.

Concurenţii la tóte aceste posturi vor declara în petiţiunile lor, că sĕ vor supune legilor nóstre bisericesci şi scolare, precum şi normativelor şi dispoşiţiunilor ce sunt în vigóre.

Braşov, 26 Maiu 1895 st. v.

Eforia scólelor centrale române ort. rĕs.

Nr. 259 [94] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post învĕţătoresc la scóla română din Sĕlişte sĕ escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Dela concurenţi sĕ recere pe lângă cualificaţiunea învĕţătoréscă prescrisă sĕ aibă cunoscinţe musicale, spre a putea instrui în mod sistematic, cântările în scólă, sĕ pótă forma un cor bisericesc, asemenea sĕ ţină o strană Dumineca şi sĕrbătórea în biserică

Cu acest post este împreunat un salariu anual de 300 fl. şi 50 fl. v. a. bani de cuartir şi lemne din fondul scólei, mai departe un adaus de 100 fl. din fondul bisericei mari.

Reflectând la acest un concurent carele pelângă condiţiunile susamintite are pracsă învĕţătoréscă de cel puţin 5 ani, aceluia i-se va adauge acum încă 50 fi. v. a. ca cuincuenal la salariu, eventual i se va adauge la ajungerea acelui timp de servit, ér de aci încolo se vor adauge cuincuenalii de 50 fl. pănă se va ridica salariul acestui post la suma de 700 fl. v. a.

Salariul se solvesce în rate lunari anticipative.

Concurenţi la acest post sĕ-şi înainteze cererile instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis şi sĕ se presenteze 'nainte de alegere în o duminecă sau sĕrbătóre în biserică, spre a-şi arĕta desteritatea în cântări.

Sĕlişte, în 20 Iuniu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕliştei conţelegere cu comitetul paroal concernent.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 256/1895 [99] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post:

1. de învĕţătoriu (învĕţătóre) ordinariu, şi

2. de învĕţătóre pentru lucrul de mână la scóla civilă de fete a „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ din Sibiiu, cu începere dela 1 Septembre a. c. n. prin acésta sĕ escrie concurs.

Doritorii de a ocupa postul de sub p. 1. au sĕ presente următórele documente:

a) atestat de botez;

b) document despre cualificaţiunea cerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de învĕţători (învĕţătóre) ordinari la scóle civile;

c) o arĕtare despre studiile pregătitóre şi despre ocupaţiunea de pănă acum;

d) arătarea specialităţii, pentru care sunt pregătiţi, cu deosebire

e) sĕ dovedéscă, că posed perfect limba română şi limba germană în vorbire şi scriere.

Cunóscerea şi capabilitarea de a propune perfect limba germână, sĕ consideră ca condiţiune absolută pentru conferirea acestui post.

Concurentul, care va fi ales învĕţătoriu (învĕţătóre) ordinariu, se obligă a propune pănă la macsimul de 30 óre pe sĕptĕmână.

Iar pentru postul de învĕţătóre pentru lucrul de mână se recere afară de atestatele de sub p. *a*, *b* şi *c* de mai sus, încă şi producerea unui atestat în regulă despre cunocinţa în teorie şi pracsă a lucrului de mână femeesc.

Invĕţătoriul ordinariu, până când e provisoriu, va primi salariu anual de 700 fl. şi 150 fl. bani de cuartir, ér învĕţătórea, pănă când e provisoriă, va primi salariu anual de 400 fl. şi întréga intreţinere în internat, devenind definitivi: învĕţătoriul ordinariu va primi salariu anul de 900 fl., şi 200 fl. bani de cuartir şi tot la 5 ani de serviţiu câte 100 fl. adaus cuincuenal la salariu. Ér învĕţătórea ordinară definitivă va primi salariu anual de 600 fl. întréga intreţinere în internat şi cuincuenalii ca învĕţătorii. Salariul se solvesce în rate lunare anticipative, iar intreţinerea în internat este numai pentru persóna sa.

In fine învĕţătórea pentru lucrul de mână, care încă are sĕ propună pănă la 30 óre pe sĕptĕmână, are remuneraţiune anuală de 300 fl., solviţi deasemenea în rate lunare anticipative, precum şi întréga intreţinere în internat érăşi numai pentru persóna sa, avênd însĕ a da directórei mână de ajutoriu şi la alte agende ale internatului.

Concursele însoţite de documentele numite mai sus, sĕ se presente subsemnatului comitet, pănă la 15 August a. c. n.

Sibiiu, din şedinţa comitetului Asociaţiunii transilvane, ţinută la 13 Iuliu 1895.

I. Hannia, membru comitet. **Z. Boiu,** secretar.

---

[97] 3—5

CONCURS.

Pentru întregirea unui post învĕţătoresc devenit vacant la scóla gr. or. rom. din Satulung bis. „Sf. Adormiri“ protopresbiteratul Braşov, sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post învĕţătoresc sunt:

1. 300 fl. v. a. solvibili în rate lunare anticipative.

2. 25 fl. v. a. ca relut de cuartir.

3. 5 fl. v. a. pentru $1/_4$ jugĕr de pământ.

Condiţiunile ce se recer dela concurenţi sunt:

a) Producerea testimoniului de cualificaţiune;

b) Testimoniu despre eventuala funcţionare la altă scólă şi eventual alte testimonii.

Cei cu cualificaţiune superióră vor fi preferiţi

Alesul învĕţător dacă va fi în stare a forma un cor bisericesc cu copii de scólă ca sĕ cânte Dumineca şi sĕrbătórea, va primí o remuneraţiune.

Concurenţii la acest post vor avé a-şi aşterne suplicele instruite conform condiţiunilor de sus la Preaonoratul oficiu protopresbiteral al Braşovului până la terminul arătat.

Din şedinţa comitetului parochial gr.-or. rom. dela biserica „Sf. Adormiri“ din Satulung ţinută la 28 Maiu 1895.

Radu Popea, paroch şi preşedinte. **N. Dogariu,** not. com. parochial.

Nr. 490 [95] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea pósturilor învĕţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Ohaba, douĕ (2) posturi fiecare cu salar de 300 fl. cuartir, lemne de foc şi grădină.

2 Pianul infer. cu salariu de 300 fl. cuartir şi grădină.

3. Berghin, cu salariu 300 fl. cuartir, lemne de foc şi grădină.

3. Rĕchita, cu salariu 300 fl.

5. Vingard, un post de învĕţător adiunct, cu salariu de 200 fl. cuartir şi grădină.

Acei cari vor ocupa posturile acestea sunt îndatoraţi a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică şi a cânta cu copii la s. liturgiă.

Concurenţii au aşi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, pănă la terminul susindicat subsemnatului oficiu protoprĕsbiteral.

Sebeş, 19 Iuniu 1895.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului, in conţelegere cu comitetele parochirespective.

Sergiu Medean,
adm. prot,

---

[96] 3—3

CONCURS

Pentru conferirea a 10 ajutóre a 10 fl. v. a. la băeţi aplicaţi la măestrii din despărţĕmêntul S. Sebeşelui al Asociaţiunii transilvane pentru literatura şi cultura poporului român, cari nu au alte ajutóre ori stipendii din alte fonduri, se escrie concurs cu terminul până în 15 August 1895 n.

Doritorii de a sĕ împărtăşi de vre unul din acestea ajutóre au a-şi scrie însuşi rugările şi provĕḑute cu:

1. Contractul încheiat cu măestrul,

2. Cu adeverinţă dela măestrul sĕu despre sporiul cel face în măestrie, şi despre purtarea sa preste tot. au ale trimite dlui Zevedeiu Murĕşan paroch gr.-or. în S. Sebeş secretar al despărţemêntului.

Din şedinţa subcomitetului despărţĕmêntului S. Sebeş al Asociaţiunii transilvane pentru literatura şi cultura poporului român, ţinută la S. Sebeş, in 4 Iuliu 1895.

Dr. P. Isacu, director. **Z. Murĕşân,** secretariu.

Szám 4542/1895—Polg. [100] 1—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzé teszi, hogy Szász Pián község határa tagositásának magengedhetősége feletti tárgyalást boori Bömches Frigyes odavaló birtokos kérelme folytán elrendelte és annak határnapjául 1895 évi szeptember hó 17 ik napját d. e. 8 órakor a szász piáni községi iródába kitűzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel hivatnak meg hogy a megnem jelenő birtokosok a kérelemhez csatlakozóknak fognak tekintetni.

A nagyszebeni kir. törvényszéknek 1895 julius 18-án tartott üléséből.

Jánosi Sándor, elnök. *Sebestyén,* jegyző.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 79 Sibiiu, Sâmbătă, 15/27 Iuliu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3467 Plen.

Cercularîu

cătră tóte oficiile protopresbiterale din archidiecesă.

In cestiunea pensionării parochilor, cari au capelani, Venerabilul sinod archidiecesan în şedinţa sa dela 14/26 Aprile a. c. Nr. 77 a luat următorul conclus:

„Parochilor provĕduţi cu capelani le stă în drept a-şi pretinde înapoi sumele solvite la fondul de pensiuni, cu cametele lor, sau apoi a-şi susţiné şi mai departe dreptul la pensionare

„Dacă un atare paroch optézā pentru susţinerea pensiunei, în pensiune i se va computa venitul ce-l primesce dela capelanul seu, după cum s'a calculat acel venit la concursul pentru ocuparea postului respectiv".

Oficiile protopresbiterale din archidiecesă primesc acest conclus sinodal în forma acestui cerculariu într'un numĕr de esemplare corĕspundĕtoriu şi sunt însărcinate a-l aduce la cunoscinţa tuturor oficiilor parochiale din protopresbiteratele lor spre scire şi eventuală conformare.

Sibiiu, din şedinţa plenară ţinută la 10 Iuniu 1895.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu 14 Iuliu 1895.

V.

(Articol final.)

Prea bine scim, că poporul nostru dela natură e blând şi ascultător, dedat în tóte privinţele a asculta de mai marii sei, dedat şi la supunere, nu însĕ numai de mai marii sei, ci de toţi aceia cari i ţine superiori faţă de el; astăḑi cu atât mai mult, fiind-că şi lui i s'a deschis ochii şi luminat mintea, şi până la cel din urmă a străpuns simţul de libertate şi cunoscinţa, că român e şi ca atare voesce sĕ trăéscă şi rĕmână

A preveni pericolelor iminente putem numai aşa dacă în prima linie noi toţi, de sus până jos, nu vom sta cu mânile în sân la timp de grele încercări ci basându-ne pe forţele nóstre proprii ne vom ajuta după putinţă, in ce privesce partea materială, căci poporul nostru totdéuna a fost gata a jertfí ori şi ce, când s'a pus la ispită religiunea şi naţionalitatea sa, după prea cunoscutul proverb: *„et pati et facere fortia Romanorum est"*.

Dóuĕ direcţiuni sunt după părerea nóstră, prin care materialicesce ne putem ajuta, şi prin cari putem supliní acelea venite, cari eventual le vor perde preoţii şi protopresbiteri nostri prin introducerea legilor din întrebare.

Una direcţiune a sulevato amicul nostru B. Başiota în numĕrul 75 al fóiei nóstre, şi anume basaţi, cum am ḑis, pre blândeţa, buneţa şi adevăratul simţ crestinesc şi basaţi pre alipirea şi iubirea, ce nutresce poporul faţă de păstoriul sufletesc, nu dubităm, ca bine condus, dândui-se adevĕrate învĕţături, el este capace a aduce ori şi ce jertfă pentru preot şi învĕţătoriu; în asta privinţă am pute da eclatante esemple; în prima linie sunt deci contribuirile benevole în biserică in diferite moduri şi în urma acestora sporirea capitalului şi averei bisericesci aşa încât anual se i-se pótă vota şi pune în budget parochului o sumă óre-care prin care tóte suplinesc acele venite, cari s'ar perde prin legile ce se vor introduce. Acésta deja se practiséză în multe comune.

Pe lângă acésta avem mulţi creştini destul de buni, cari mai fac şi donaţiuni şi testéză mulţi întru ameliorarea posiţiunei sistărei materiale a preotului lor.

Suntem datori deci cu ori şi ce mijlóce se asigurăm cât de bine esistenţa preoţilor nostri, ca nemijlocitórea lumina a poporului şi atunci multe a trecut preste capul nostru şi nici acestea legi, cărora ne vom supune nu ne vor duce la perire. Astfel preoţimea nu va fi avisată a implora bunăvoinţa şi ajutoriul statului.

A doua direcţiune e, despre ce altcum nu dubităm şi avem deplina speranţă că Consistoriile nostre vor sci a căuta modul şi mijlócele necesari, ca ce vor perde preoţi şi protopresbiteri prin legile odată introduse, sĕ li se rebonifice pe altă cale, căci numai aşa vor putea purta oficiul lor cu demnitatea şi autoritatea recerută.

Protopresbiterii, ca şefi ai tractelor lor vor avea mult de făcut, pentru ca afacerile şi în viitoriu se curgă regulat şi ca poporul se nu fie jignit întru nimica nici slăbit în tăria lui morală şi sufletéscă: nu dubităm nici de unii nici de alţii că-şi vor înplini cu scumpĕtate oficiul şi datorinţa lor, dară datori suntem sĕ ne îngrigim şi de asigurarea esistenţei lor, de o dotaţiune corĕspunḑĕtóre posiţiei lor, căci ori cum ne vom învârti, causa materială jócă un rol principal în tótă lumea şi prin urmare şi la noi. Asigurată odată acésta, uşor va fi a învinge obstaculele şi pedecile, ce ni s'ar putea pune în ori şi ce privinţă şi uşor vom eşi din impasul, ce ar obveni asupra capului nostru.

Dela noi atêrnă deci în prima linie, ca sĕ scim rĕspinge tóte tentaţiunile, fie acelea din ori şi ce parte, fie acelea în mod blând şi seducătoriu, pe acelea întrebuinţate si mai cu asprime; ne vom deda şi vom învĕţa a sci cu cine avem de lucru şi atunci vom sci şi cum sĕ ne apĕrăm, ferindu-ne de aceea ce ar putea fi stricăcios şi primind ce e bun şi în interesul causei şi biserici nóstre naţionale.

Aprecierile şi părerile nóstre sunt sincere şi leale, ér scopul nostru e în conservarea şi desvoltarea liberă a individualităţii şi culturei nóstre ca atari în biserică scólă şi peste tot locul în patria în care trăim şi pe care toţi asemenea o iubim. Dacă aḑi în viéţa nóstră politică nu suntem pe deplin linisciţi despre sórtea şi viitoriul nostru, despre susţinerea nóstră ca atare, hotărît nu purtăm noi vina. Posibilitatea la tóte aceştea pentru a împrăscia îngrijirile, nóstre basate pe triste esperinţe ni se va da, dacă guvernul magiar va fi drept, ecuitabil, şi mai conciliant întru tóte faţă de noi şi de toţi conlocuitorii, căci toţi fără diferinţă de religiune şi naţionaltiate în asemenea grad purtăm sarcinile statului şi asemenea ne iubim patria; dar cu durere trebue sĕ mărturisim, că până acum puţină bunăvoinţă s'a arĕtat cătră noi românii cei mai credincioşi ai tronului şi patriei.

Revista politică.

Publicul este alarmat prin bucinarea „Tribunei" că în 10 August n. a. c. se va ţiné în Budapesta Congresul naţionalităţilor, anume al românilor, sêrbiior şi slovacilor din Ungaria. Scirea este destul de sensaţională, mai lipsesce numai sĕ se convingă publicul şi acum că: *„parturiunt montes, nascitur ridiculus mus"*; ceea-ce în românesce însemnézā, că tribuniştii tot tribunişti remân, ori-ce sĕ se întêmple cu bietul nostru popor, mult sedus şi mult condus la rĕtăcire, prin profeţii sei falşi.

⁂

După unele sciri, când a vorbit Petcow în locul, unde sĕ sĕvârşise atentatul asupra lui Stambulow, unul din mulţime a puşcat. Panica produsă prin acésta i-a pus pe ómeni pe fugă de frica, ca sĕ nu fie omorîţi. Fireşte, s'a putut întêmpla în acea grozavă învălmăşală, ca unii sĕ fi căḑut şi jos. Sĕ ḑice, că unora d'intre ambasadorii şi consulii, cari erau de faţă, li s'au întêmplat mari neplăceri. O telegramă, pe care a primit-o „Fremdenblatt" din Constantinopol, susţine, că vice-consulii, sêrbesc şi românesc, au fost trântiţi la pământ şi călcaţi cu piciórele, ér dómnelor lor li s'au rupt umbrelele. Ambasadorul turcesc a luat-o la fugă de frică, sĕ nu-şi îndrepte mulţimea mânia asupra fesului sĕu. Vice-consulul austro-ungar din Filipopol a căpătat o lovitură de baston peste cap, a căḑut jos şi şi-a perdut consciinţa.

FOIŢA

Documente pentru limbă şi istorie.

(Urmare.)

b) de câte ori vrea judele sĕ ducă porţia la preţitori totdéuna la numĕrarea banilor carea totdéuna înaintea juraţilor pe loc trebue sĕ fie a sĕ afla de faţă şi sĕ ia sama óre de faţăs toţi banii de porţie câţi după cartea mai sus ḑisă sĕ găsesc a fi daţi judelui dei de faţă atunci dă scrisóre judelui numind banii care îi duce la preţitoriu, eră de nu sĕ aibă grije cu juraţi ca judele minteni sĕ plinéscă cât lipsesce şi de n'ar plăti minteni, érăşi sĕ dea scire la preţitoriu, apoi or mai avea grija notaroşii.

c) A cerca vine judele dela preţitoriu óre acesta cviteluitau tótă suma de bani ce s'au fost dat judelui, şi de n'ar fi atuncia lucru cu numele obşti sĕ-l dea înaintea Magistratului, a fibirĕului, a vicecăpitanului vicecraibirĕului cari vor cerca partea banilor cea necvităluită, cine, judele sau preţitoriu au ascuns'o? şi vor griji ca sĕ se întórcă acea pagubă aşişderea.

d) Despre Iliş dat, despre Forşpon. şi despre banii cei scoşi prin Jurat cel rânduit sĕ aibă grijă dea scóte cheltuelile, sau mâncările care sunt deosebi împărţite sĕ pórte scrisóre deschilinit, şi sĕ ia samă ca nu cumva dătătorii de dare mai mult decât seu fost împărţit pre ei cu unele ca acestea sĕ se îngreueze, şi dându-i acestea spre alte, nu spre care sunt rânduite sfârşituri şi trebi sĕ se cheltuiéscă şi sĕ se întórcă mai pe urmă despre cele ce sau adunat le-au primit după rênduială gubernialicéscă crăéscă din 25 Iuniu 1799 Nro. 6014 şi 6463 sĕ dea în tot anul samă.

2012. 1800.

Aruncare.

Milostenia şi faptele cele bune cu care sau sirguit supuşii Austrii împĕrătesci la lipsele fraţilor sĕi viteji a tirolilor şi a foralbenzilor ce prisosit a griji îndémnă pe cârmuitori ţerii însuşi acestor milostivi supuşi împărătesci, a mai arĕta şi altă sumă de ómeni trebnici şi cetăţeni de ai lor, care au ajuns la stare jalnică, şi ar pofti ca şi pentru aceştia asemenea sĕ-şi arĕte mila lor şi facerea de bine.

Cel dinainte supus împĕrătesc, care îndată la începutul rĕsboiului s'au făgăduit a fi gata spre apĕrarea lucrului celui bun, şi cu îndrăznire au eşit împotriva duşmanului au căutat sĕ-şi privéscă cu ochii covârşirea locului sĕu de taberile pismaşilor prin întêmplările bătăi, tóte nevoile de furtişaguri şi şi de răpiri cu durere ale petrece.

Aşa petrecură locuitorii dela Ortenau, la Marclei şi la Goldşaer, acei din Menţinge şi din Liptingen în Usagul Nailenburg, şi satul Friendorf, Austria şvabilor, care au pierdut 178 de casă prin foc, toţi acestia căḑură din starea lor cei bună la sărăcia cea mai de pe urmă.

Aşa păţiră satele Altpraisac, Rotbail, Burgheim Ahcarei, Grindlingen şi Uhtingen, şi ţerile Frictal Merlibah şi Laufenburg, de împreună cu oraşul Constanţ, cărora tóte averile, vitele şi bucatele prin răniri se prăpădesc, şi prin întêmplările acestea gazda cel de frunte a locurilor acestora căḑu la starea cea mai jalnică, care stare cu atâta mai amară o simţi căci că dădu şi érna cea grea preste dênsul, şi tot câştigul lui pentru hrana vieţii sĕ împedecă.

Aceşti ómeni nenorociţi cu copii şi cu muerile sale ar trebui dară sĕ cadă de tot la perire, de nu s'ar mângăia şi ei cu acea, că Tiroli şi Foralbenzi întru asemenea primejdie fiind prin darurile cele vestite ce li-au curs dela creştini sau ajutat.

Nădăjduesc dară şi sĕracii aceştia dela ceialalţi creştini şi cetăţenii lor milă şi ajutoriu, ca sĕ se pótă mângăia din amarul şi primejdia ce au căḑut, după cum s'au mângaiat tiroli şi foralbenzi prin milostenia cea vestită a crestinilor acestora.

Când şi-a venit în fire, s'a vĕdut în clubul „Union“ unde fusese transportat. Tot aşa a păţit-o şi consulul grecesc. Soţia ambasadorului român a fost ameninţată cu bastóne ridicate; un servitor dela consulatul austro-ungar a parat loviturile. Ambasadorul engles a fost rănit la picior Toţi representanţii diplomatici vreau sĕ facá un protest energic contra lipsei totale de apărare din partea poliţiei. Guvernul bulgar i-a făcut atenţi, că li sĕ póte întêmpla ceva periculos. Unele ambasade sunt încungiurate de soldaţi pentru siguranţă, sĕ susţine, că furia plebei s'a îndreptat cu deosebire asupra ambasadorului român, pentru-că acesta a fost un prieten intim alui Stambulow şi pentru-că regele Carol a trimis o telegramă de condolenţă fórte simpatică. Mulţi atribue aceste scene îngrozitóre apariţiunei unui manifest, care caracteriséză domnia lui Stambulow, ca o domnie draconică, ér pe Stambulow, ca pe un trădător„ care a întrodus în ţara lui politica cosmopolită — semitică. „El a vorbit sĕ facă, — dice manifestul — din capitala Bulgariei un buleward al Budapestei şi din armata bulgară un corp de armată unguresc. Tiranului din Tirnovo i-au fost florenii austriaci şi creţarii mai scumpi, decât idealul bulgăresc“. Manifestul face apel la popor, sĕ iubéscă numai pe aceia, cari dispreţuesc pe Stambulow.

Eu nu cred, că póte esista un tablou mai trist, ca acesta, pentru Bulgaria. Audi acolo: Intr'un stat, care are pretenţiunea sĕ se numêscă europén; intr.un stat, care sĕ luptă pentru recunóscerea principelui sĕu prin puterile mari europene, ambasadorii şi consulii acestora, faţă cu cari un stat civilisat trebue sĕ observe totdéuna cea mai mare ospitalitate, sunt espuşi la maltratări ordinare. Lucru ne mai audit în Europa!

Apoi n'a avut Bismark drept, când a dis despre Bulgaria, că e o Hecuba pentru el (o insulă fictivă a lui Schakespeare).“ Ba bine a dis şi cu multă dreptate: In casul cel mai bun Bulgaria prin cele din urmă acte şi-a mâncat omenia înaintea lumii civilisate pentru multă vreme Ţi sĕ revóltă simţul în tine, când cetesci că de frică rugăciunile la înmormêntarea lui Stambulow au fost fórte scurte, ér discursurile au trebuit, sĕ rĕmână afară. Ţi sĕ revóltă simţul, când cetesci mai mult, că atunci, când s'a pus cadavrul lui Stambulow în grópă, s'au audit în nemijlocită apropiere strigăte de bucurie şi musică veselă. Nu-şi póte închipui cineva mai miserabil şi mai revoltător decât acest fapt. Şi apoi mai au bulgarii temeraritatea, sĕ fie consideraţi, ca un popor civilisat?! Sĕ întrebăm póte în privinţa asta pe cei din Dahomey, dar nu pe ómenii culţi din Europa occidentală!!

Atentatorii se prind fórte anevoie, acésta încă e o probă pentru complicitatea guvernului. Până acum sunt prinşi trei: Georgiew, Tufecciew şi Halew, cari cu greu îşi mărturisesc crima. Cercetarea sĕ continuă.

Se dice, că principele Ferdinand, îndată ce a primit ştirea despre atentat, a voit, sĕ se reîntórcă în ţară. Guvernul însĕ nu s'a învoit, ca sĕ nu dică lumea, că situaţia în Bulgaria e periculósă.

In urma celor întêmplate, până şi pressa franceză crede, că Ferdinand va trebui sĕ abdică.

* * *

In Macedonia lucrurile iau un aspect mai ameninţător. Sĕ întêmplă mereu ciocniri între trupe şi bandele revoluţionare. Turcii trebue sĕ trimită în continuu batalióne mobilizate, ca sĕ împrăştie pe insurgenţi. Sĕ speră însă, că trupele turcesci vor fi în stare cu tóte acestea, sĕ restabiliască liniştea.

* * *

In apropiere de Genua s'a întêmplat o ciocnire între douĕ vapóre; s'au prăpădit 147 de ómeni.

* * *

Ministrul president al Franţei Ribot, cu ocasiunea inaugurărei gimnasiului dela Saint-Pol, a dis întrealtele următórele: „In afară pot s'o spui tare, am ridicat sus stindardul Franţei. Noi am proclamat în faţa lumii amiciţia nóstră cu marea naţiune, care e pentru noi o garanţie de siguranţă şi de demnitate.“ A înţeles de sigur naţiunea ruséscă. Haide hai! In Bulgaria turburări periculóse, în Macedonia revoltă, între Rusia şi Franţa pretinie, tóte acestea te fac, să miroşi a praf de puşcă!!

Stambulow.

Stambulow s'a născut în Tirnovo la 31 Ianuariu 1854; a fost prin urmare la mórtea sa, numai de 42 de ani. Părinţii dedicându-l carierei preoţesci, l'au înscris la seminariul teologic din Odesa; în curênd însă s'a rentors de aici din causă că nu-i plăcea a asculta studiile clericale.

Incă de tinĕr nutria nisce planuri fórte frumóse; avea un scop sublim şi anume: eliberarea Bulgariei de sub dominaţiunea turcéscă. A luat parte activă la rĕscóla bulgără din anii 1870 şi 187 3, condusă de Levsky şi Kosucsev. După căderea celui din urmă însuşi Stambulow s'a pus în fruntea mişcărei şi prin ţinuta sa bravă, prin activitatea sa şi vorbele sale încuragiatóre, a ajuns a fi iubit de toţi.

Turcii îl urmăriau pas de pas şi din causa acésta a fost silit sĕ-şi părăséscă patria şi sĕ se refugieze în România. La anul 1876, Stambulow vine érăşi în Bulgaria pentru-că a fost înţeles, că se fac pregătiri pentru o nóuĕ rĕscólă. Precum rĕscóla cea dintâiu n'a avut nici un resultat bun pentru bulgari, întocmai aşa şi acéstă rĕscólă s'a finit fără ca Bulgaria sĕ-şi fi ajuns scopul nutrit. In anul 1877, adecă pe timpul resbelulni ruso-turc, Stambulow se afla ca secretariu la prefectura din Tirnovo, ér în anul 1879 ajunge ca ministru de interne. Nu mult după acésta îl vedem pe Stambulow retrăgêndu-se din serviciul statului, şi remânênd ca deputat până în cele din urmă ajunge a fi presidentul sobraniei. In calitatea acésta se afla şi in anul 1886, când principele Alecsandru de Battemberg fu detronat.

Stambulow, după detronarea lui Battemberg se proclamă pe sine de locoţiitor al acestuia, ca astfeliu sĕ pótă lupta contra acelora cari zădărnicesc nisuinţa şi scopurile Bulgariei de a ajunge odată a fi independentă. Stambulow a purtat frânele guvernărei din 1886 până 1887, când fu ales de principe al Bulgariei Ferdinand de Coburg.

După alegerea acestuia fu preşedintele consiliului de ministri până în 1894. In decursul acestui timp acest mare bărbat al Bulgariei a desvoltat o activitate rară în afacerile interne şi esterne ale patriei sale.

In activitatea sa pe terenul politic şi-a câştigat şi inimici, cu tóte acestea însĕ lucra eu zel şi cu energie în interesul patriei şi al poporului bulgar.

In timpul când deputaţiunea bulgară conferéză la Petropolia cu factorii principali ai Rusiei, marele diplomat Stambulow este ucis în capitala Bulgariei.

Astfel de jertfe cere pretinia ruséscă!

Dela curtea ţarului.

Un corespondent din Petropole al diarului „Münchener Allgemeine Zeitung“ scrie:

In cercurile cele mai înalte ale societăţii dela curtea împărătéscă esistă de present o frică aşa de mare încât se pare că se teme unul de altul, „mai mult ca ori şi când zace decisul în tóte afacerile statului în mâna împĕrătesei Maria Fedeorovna“. La acestea s'ar mai puté adăuga că şi în mâna ministrului de finance Witte. Ce causéză acéstă rĕcélă şi nesiguranţă este viaţa retrasă a tinĕrului ţar şi a ţarevnei, care e mai mult decât bătătóre la ochi; ei evită ori şi ce comunicaţiune cu lumea, şi chiar de a primí în audienţă pe representanţii puterilor străine.

Astfeliu audienţa ambasadorului francez contele Montebello s'a esoperat numai prin ministrul de finance Witte, ca sĕ fie primit de mama împĕrătesei.

Imprejurarea, care cei neinformaţi nu o observă, că în faptă tot mai marcant reésă puterea mamei impĕrătesei; afară de acésta multe alte împrejurări dau ansă la cele mai neliniscite faime. Se vorbesce că în Petropole s'ar fi facut şi planuri de atentat contra vieţii ţarului, care din norocire s'ar fi zădărnicit. In sĕptĕmânile din urmă nu s'a întêmplat însĕ nimic, ce ar fi putut avé numai aparenţa, că s'ar fi intenţionat atentat contra vieţii ţarului.

Retragerea şi traiul împĕratului eschis de tótă lumea, póte fi numai artificiósă. Nime nu are întrare la ţar şi ţarevnă.

Unui diplomat nu de mult i-s'a întêmplat, că cerênd audienţă şi presentându-se în Peterhof, i-s'a comunicat că ţarul şi ţarevna nu se află bine, şi nu-l póte primi, póte însĕ ca mama împĕrătesei sĕ fie mijlocitórea, dacă totuşi dl ambasador poftesce audienţă. Ambasadorul însĕ nu a voit acésta, s'a reintors la Petropole, ce atât aici cat şi acolo sĕ fi făcut sânge rĕu

Dacă s'ar fi întêmplat o astfeliu de procedere, care mai că nu e de credut, dar care se colportéză în cercurile aprópe de curte şi bine informate, acésta ar fi o dovadă pentru aceea, că aceia au reson şi drept, cari vĕdênd cum mama împĕrătesei voiesce sĕ domnéscă, ţin tóte de posibil şi nu eschid posibilitatea, că la curtea împĕrătéscă s'au ivit complicaţiuni de natură cum au obvenit în seculul trecut şi la începutul acestui secol. Óreşicare basă au aceste împrejurări şi istorii care s'au lăţit în popor, cumcă la finea secolului acestuia se va sui pe tronul Rusiei un Grigori (George), care ca un incendiu va purifica pămêntul de inimicii Rusiei şi marginele imperiului rusesc le va lărgi şi în apus şi în rĕsărit.

Acest George are sĕ fie cunoscutul clironom şi inimicnl neîmpĕcat al Germaniei, fiul iubit al împĕrătesei Maria Feodorovna, marele principe George Alecsandroviciu.

Pe lângă acésta mai e a se lua în consideraţiune şi faptul, că faţă cu acésta opiniune, că profes. renumitul Leyden s'a esprimat în privinţa tinĕrului clironom fórte măgulitoriu. De altă parte pe popor îl neliniscesce şi aceea, că încoronarea tinerei părechi până în diua de adi nu s'a făcut.

La num. 9343. 1801.

In numele

preaînălţatului împĕrat al românilor, şi craiului ţĕrii ungurescí, şi al Bohemii, Francisc al doilea marelui prinţip ţĕrii Ardélului, Domnului Domnului noue prea milostivului prin acêsta la toţi sĕ face înscíinţare.

Preaînălţatul împĕrat cu acea osĕbită omenie cu care cătră statuşul cătănesc în tótă vremea şi la tóte stările împrejur sau arĕtat, milostivesce au priceput că ertarea de obşte (Pardonul) care în anul trecut s'au fost dat pentru ale rĕsboiului învrăjbiri care după a pomenitului Pardon vestire îndată s'au început, după cuviinţă deplin pretutindenea nu s'au putut vesti, şi că mai încolo a oştii franţozesci adunare, şi a povăţuirilor (Commando) verbuncului ţerii nemeşesci, dela osĕbitele sale stări (staţii) depărtare pe multe faţă înpotriva voirii sale neputinciósă le-au făcut de a-şi putea gândul sĕu despre venirea înapoi până la hotărîta vreme arĕta, şi din făgăduita îngăduirîi milă a se împărtăşi;

Din aceea dară milostivă luare de samă cu toţi aceia, care prin mai sus pomenitele stări împrejur dela întórcerea înapoi s'au împedecat, încă tot supt pedépsa în legi hotărită sĕ află, şi numai pentru frica pedepsii nu cutéză a se întórce înapoi s'au milostivit preaînălţatul împĕrat a hotărî, ca aceea în anul trecut vestită, şi cu sfirşitul lui Fevruarie acestui curgătoriu an fără putere rĕmasă de obşte ertare încă pe patru luni să se mai întindă, şi de nou de obşte sĕ se vestéscă.

Intru aceste preaînălţate hotări urmare de obşte sĕ vestesc acestea următóre rêndueli:

Intâiu. Acestui înoit pardon vreme ţine dela diua dintâiu Noemvrie acestui curgĕtor an, până la sfîrşitul lui Fevruarie a viitoriului an 1802.

A doua. Toţi chesaro-crăescii, care supt curgerea acestor patru luni la părăsita sa slujbă de bună voe se vor îutórce înapoi, şi în ţĕrile chesaro-crăeşti la fiesce-care cătănéscă povĕţuire (comando) regement sau la altă fiesce ce feliu de deregĕtorie, éră afară din ţĕrile preaînălţatului împĕrat la chesaro-crăeştile solii, sau la povăţuirile verbuncului din ţara nemţéscă se vor arĕta, pentru călcarea de jurămênt se vor căi, şi se vor făgădui, că de acum înainte în slujba chesaro-crăéscă de zăstăm or rĕmânea, după cuprinsul acestui mai după urmă de obşte pe lângă ertarea înfruntării, şi a pedepsi fără scăderea numelui şi a cinstii negreşit de nou se vor primi, şi nu se va face nice o băgare de samă despre cei din ţĕri strĕine şi despre cel din ţĕrile chesaro-crăesci, nice despre aceia care acum în ţĕrile preaînălţatului împĕrat, sau în ţĕri strĕine sĕ ocrotesc, şi fără nice o împotrivire, sau greutate primindu-se la a slujbei cătănesci purtare se vor lua şi greşala, care prin părăsirea ştégurilor sale au făcut'o, pururea în veci uitată va fi.

A treia. Aşişderea, şi acelea cătane fugite, care nu sĕ vor afla în putere de a mai puté sluji după ce se vor întórce în ţĕrile preaînălţatului împĕrat slobodi şi în pace or puté rĕmânea.

A patra. De aci supt cele douĕ mai dinainte pontumuri făgăduită milă numai aceea sĕ lipséscă care mai nainte de fugire, şi întru alte mari fapte rele s'au amestecat.

A cincia. De împreună şi acelea faţă de acéstă milă sĕ lipsăsi care după vestirea acestei milostive rêndueli cumva ar fugi, fiind-că aceia cu pedépsă în legile căsaro-crăeştilor oşti hotărită negreşit sĕ vor pedepsi.

A şasa. Pentru ca toţi aceia, care de acéstă milă nu sĕ lipsesc, cu mai mare cutezare sĕ îndrăsnéscă a urma chemărilor sale la care cu punerea jurămêntului sau legat, cu acésta dempreună la toţi generarii, Oberşterii, şi la ceialalţi tisturi li s'au făcut datorie cu deadinsul a privegia ca cele mai sus făgăduită şi prin alţi sĕ se ţin.

(Va urma.)

De motivele basate, precum e doliu pentru Alecsandru III şi stadiul binecuvêntat al tinerei împĕrătese, ce justifică sublime speranţe, nu voiesce se scie poporul nimica. Poporului i este timpul prea lung, ca încoronarea sĕ se amâne până în Maiu viitoriu. Scrutătorii opineza că până atunci se pot multe schimba

In acestea circumstări se vĕd a fi basate faimele ce se colportéză; pentru că în Rusia ţarul şi tarevna nu mai atunci se consideră ca perfect (împĕrat şi împĕrătésă) dacă ei în Creml la Moscova a primit darul sfinţirei.

Dacă va fi urmat acest act, atunci se vor convinge toţi, atât poporul rusesc cât şi trimişii esterni (ambasadori, legaţi, residenţi şi consuli), cumcă ţarul în faptă domnesce şi numai stă sub tutelă, atunci se va da împĕrătesei domnitóre posiţia ce-i compete; se va evita ca în acéstă direcţiune sĕ se mai comită paşi greşiţi şi netactici, precum s'a întêmplat chiar acum la primirea deputaţiunei din Abisinia, care mai întâiu a fost primită de muma împĕrătesei, şi căreia deputaţiunea i-a adus cu mult mai preţióse daruri, decât împĕrătesei domnitóre; ḑicem după ce se vor împlini tóte acestea atunci vor dispărea tóte faimele îngrijitóre, de cari sunt cuprinşi sus amintiţii.

Noutăţi.

Maiestatea Sa monarchul in Londra

M. S. monarchul nostru va merge cu finea lunei lui August la Londra, cu care ocasiune va primí titlul de: cetăţén de onóre al acestui oraş.

⁂

Alegere de preot. In 2|14 l. c. s'a sĕvêrşit alegerea de preot în parochia Ludeşti-Costeşti, tractul Orĕştiei. Alegerea a fost condusă de Reverendismul Domn protopresbiter Nicolau Ivan. A fost ales cu majoritate dl Aurel Giura teolog absolut. In dl Aurel Giura, Ludeşti-Costeşti ceştiga un bun preot, devotat bisericei şi némului sĕu.

⁂

Protestul papei. Din Roma se scrie, că papa Leo XIII a înaintat protest tuturor curţilor catolice contra serbărei naţionale din 20 Septembre.

⁂

In era liberalismului magiar. Se scrie din Moroda (comit. Aradului) că poliţia de acolo a întrat în casa învĕţătoriului P. Costin, care de present se află la deprindere de arme în Oradea-mare. După-ce poliţiştii au spart uşa, au luat din casă tóte scrisorile şi le-au dus cu sine. Se afirmă, că ou ocasiunea acésta au dispărut mai multe lucruri de valóre din casa învĕţătoriului amintit.

Óre într'adevĕr în secolul al XIX-lea trăim?

⁂

Rugare! P. T. domni, cari au primit listele pentru colectă în scopul edificândei biserici din filia Cisnădie. protopresbiteratul Sibiiului, comitatul cu acelaş nume, sunt cu tot respectul rugaţi a trimite eventualele colecte împreună cu listele cel mult până la finea lui August a. c. la adresa subsemnatului oficiu, pentru-ca de o parte sĕ se pótă ajunge scopul ce 'l urmărim, éră de eltă parte sĕ se pótă da o socótă finală. Sadu în 7/18 Iuliu 1895. Oficiul parochial gr. or. al Sadului şi filia Cisnădie. *Ión Popovici*, paroch gr. or.

⁂

Rĕsbunare pentru Stambulow. Din Moscva se comunică scirea, că în Petersburg ar fi sosit scrisori, cari ameninţă că se va lua rĕsbunare pentru mórtea lui Stambulow. Castelul ţarului este fórte bine păḑit din causa acésta.

⁂

Ḑiarul „Lumina“ pe timp nehotărît a încetat de a mai apărea. După-cum suntem informaţi, acest ḑiar, va fi transformat în ḑiar „politic-bisericesc“.

⁂

Congresul interpelamentar. La congresul interpelamentar ce se va deschide în Brucsela al 13 August n., parlamentul magiar va fi representat prin deputaţii: Mauriciu Iokai. Albert Berzeviczy, contele Albert Apponyi, Neményi Ambruz, Bartok Lajos, Horánszky Nándor, Pázmàndy Dénes, Nicolau Şorban, contele Ladislau Szapáry, Iuliu Rosenberg. Foile magiare provócă pe deputaţi ca sĕ se presenteze acolo în numĕr cât se póte de mare, pentru-că ḑic ei „membrii români vor propune ca sĕ se pună la ordinea ḑilei şi cestiunea română“ şi aşa ei adecă magiarii, sĕ fie mulţi în congres, ca sĕ pótă combate pe români“.

Dacă deputaţii magiari vor aminti în discursurile lor chiar şi numai bravurile gendarmilor unguresci sĕvêrşite faţă de poporul român, atunci aşa credem că delegaţii statelor strĕine se vor convinge că românii nu sunt persecutaţi!(?)

⁂

Constatare sinceră. „Hazánk“ vorbind despre denumirile inspectorilor pentru matriculele de stat constată că între cei denumiţi, cei mai mulţi sunt protonotari şi protopretori. Intre altele ḑice următórele: „dacă acesti protonotari şi protopretori, au fost nisce puteri bune în administraţiune, atunci au fost pagubă a-i scóte pe acestia din administraţiune, cât timp comitatele şi aşa au lipsă de puteri bune. -- Dacă însĕ acestia au fost nisce oficianţi slabi, atunci eróre a fost a-i distinge pe ei cu astfel de posturi onorifice şi bine salarisate“.

Noi nu mai adaugem nimica!

⁂

Invitare. Tinerimea studiósă din Sĕlişte invită la petrecerea cu joc, ce o va arangia Joi în 20 Iulie (1 August) (sft. Ilie) a. c. în grădina scólei din loc. Inceputul la 12 óre m. Preţul de întrare: de persónă 1 corónă: de familie 2 coróne. Venitul curat este destinat fondului menit pentru ajutorarea studenţilor seraci din loc. Suprasolvirile se cuitéză prin ḑiare. La cas de timp nefavorabil petrecerea se va ţinea în sala scólei.

⁂

Trăim în ţara libertăţii! „Dreptatea“ scrie, că ministrul Wlassics a dat un ordin, prin care întreg corpul profesoral din Blaş în frunte cu directorul sunt luaţi la interogator, din causă că cu ocasiunea instalării noului metropolit, *studenţii au purtat cocarde şi brîuri naţionale*, şi au cântat „Deşteptă-te române!“

Va se ḑică înainte de a se fini aface rea maturisanţilor dela gimnasiul din Blaş ministrul află cu cale a acusa şi pe profesorii acelui institut!

La congresul interpelamentar însă, ungurii pe lângă tóte aceste sĕ laudă că ei vor sĕ arete lumii, că românii nu sunt persecutaţi aici în Ungaria!!

⁂

Concert. Din A.-Iulia ni-se scri: Corul micst ţĕrănesc din Orĕştie, sub conducerea dirigentului sĕu, dl Ioan Branga, învĕţătoriu invitat de inteliginţa română din Alba-Iulia, va da în 4 August st. n. a. c. în Alba-Iulia un concert după care va urma. dans. Concertul e variat şi interesant. Invitările şi programul sĕ va distribui în câte va ḑile.

Credem, că On. public din Alba-Iulia şi jur va sprijini concertul, prin participare numerósă.

⁂

Abḑicerea principelui bulgar. După raportul ḑiarului „Times“, ministrul-president Stoilov, a dat principelui Ferdinand sfatul, ca sĕ *abḑică de tron.*

⁂

Consul francez nebun. Se scrie din Zürich, că consulul francez de acolo, a nebunit.

⁂

Nenorocire. In Brüćs, un oraş din nord-vestul Boemiei, s'a întêmplat în nóptea din 19 spre 20 Iulie nou o mare nenorocire: Pe la $9^1/_2$ óre sara s'au stins de odată în oraşul întreg lampele. La început sĕ credea, că causa este vre-un defect în construcţia gazoductului. Imediat însĕ s'a rĕspândit vestea, că o mare parte a stradei, care duce spre gară, s'a cufundat. Acum era lucrul clar, că e vorba de o usurpare a terenului. S'au luat repede tóte disposiţiile de scăpare; tóte casele din strada amintită au fost evacuate de locuitori, ér circulaţiunea oprită printr'un cordon de soldaţi. Pe la 10 óre în aceeaş sară sĕ cufundă o casă cu un etagiu; imediat urmară şi altele aceeaşi cale. Până la 3 óre după miezul nopţii sĕ succedară cufundările a peste 100 de case. Miseria e fórte mare; panica teribilă, ér paguba sĕ urcă la $1^1/_2$ milion floreni.

⁂

Ruşii în Macedonia. Ḑiarele ce ne sosesc aḑi, spun că în Macedonia se află o mulţime de oficeri ruşi, cari aştéptă sosirea a mai multor soţi de ai lor, cu cari împreună sĕ trécă în Bulgaria. Acesti oficeri sunt provĕḑuţi cu bani şi sunt primiţi cu ovaţiuni de către sêrbi.

⁂

O catastrofă s'a întêmplat la institutul technic ce tocmai acum se zidesce în Iaşi. Un părete din etagiul al doilea s'a dărîmat, îngropând cinci lucrători.

⁂

Epidemie. Din Agârbiciu, lângă Turda ni se scrie, că acolo grasézä morbul epidemic „difteritis“. Până acum au murit un băiat şi 2 copile.

⁂

Revoluţia din Macedonia. Scirile ce ne socotesc, spun că s'au întêmplat deja mai multe ciocniri între miliţie şi insurgenţi.

⁂

Un bou dresat. Numai de aşa ceva nu s'a mai auḑit. Nemţii însĕ, câte nu fac. Sĕ scrie din Berlin, că un locotenent din regimentul al 2-lea de ulani de gardă, a făcut acum 6 luni un rĕmăşag curios; el s'a prins că în decurs de 6 luni va dresa un bou, aşa ca sĕ pótă mesge în fruntea frontului. Timpul rămăşagului a sosit. Boul fu adus din hipodromul casarmei de ulani în strada invaliḑilor, în presenţa oficerimei de cavalerie şi se părea că dl locot. de E. va câştiga rĕmăşagul, era vorba de 2000 mărci.

Animalul tinĕr, inteligent, făcuse progres în educarea sa de cal la post, mergea la pas, galop la drépta, galop la stânga, şi asculta de ori ce apăsare cu genunchii călăreţului seu, dar nu a fost în stare, — din care causă locotenentul a perdut rĕmăşagul, — sĕ fugă 6 paşi în cerc.

Cu tóte acestea, dl de E. care l'a călĕrit însuşi, póte fi mulţumit de succesul seu; pentru prima dată s'a putut face isprava unui cal de cavalerie cu un bou, ceea-ce arată în destul desteritatea locotenentului din cestiune.

⁂

Haz. In gară:

Cucóna plécă la băi, îşi ia adio dela soţ şi punêndu-şi piciorul pe scara vagonului îi ḑice:

— Inc'odată adio, bărbate. Scrie-mi cât se póte de des. Când voiu avea lipsă de parale îţi voiu scrie şi eu!

Convocare

Onoraţii membri a despărţĕmêntului VIII Deva a „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ precum şi inteligenţă şi poporul român depe teritoriul acestui despârţĕmênt sĕ invită la adunarea generală a despărţĕmêntului ce se va ţinea în Deva la 3 August a. c. st. n. în localităţile societăţii de lectură române, la 3 óre d. a.

Ordinea de ḑi:

1. Raportul presidentului.
2. Raportul cassariului:
3. Alegerea a lor 2 delegaţi la adunarea gen. din Blaj.
4. Inscrieri de membri noi şi încassare de tacse.
5. Eventuale propuneri.

Deva, la 21 Iuliu 1895 st. n.

I. Simionaş, director. *Dr. A. L. Hosszu*, actuar.

Bibliografic.

A apărut fasciculul II din valorosul op „Istoria împĕratului Traian şi a contimporanilor sĕi“, de Dr. Heinr. Franche, tradus în românesce de dl Petru Broştean. Cuprinsul e următoriul: Rĕsbóiele Goţilor sau Dacilor înainte de Traian (urmare din fascicul întâiu); Primul rĕsboiu al împĕratului Traian contra Dacilor; Al doilea rĕsboiu al împĕratului Traian contra Dacilor; Anticităţile Daciei.

Recomandăm acest op de valóre în binevoitórea atenţiune a publicului român. Abonamentele sunt a se adresa dlui traducĕtor P. Broştean în Braşov (strada gărei Nr. 45).

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică

La petrecerea de vară (Maialul) arangiată de „Reuniunea pompierilor români din Rĕşinari“ la 11/23 Maiu a. c. au binevoit a contribui următórii p. t. domni şi dómne:

Petru Comşa, comerciant Sĕlişte 2 fl., Teodor Popescu, comerciant Sibiiu 2 fl., Gustav Kleisch 2 fl., Iosif Goga, parech, Şerban Cioran, paroch, Eremia Dancăş şi Dr. Iulius Grecu, medic toţi câte 1 fl. 50 cr., Rădoshein (Viena), Langer (Viena), Bălcz Karl (Viena), Reinert Samuel, Coman Baca, preot (Poplaca), Moise Frăţilă, învĕţ. şi căpit. pom., Bucur Dancăş jun., Coman Droc, Şerban Ilcuş, Nicolae Giurcoiu, Bucur Giurcoiu- Bucur M. Fruman, Ernst Sigerus, farmacist, Gherasim Cărpinişan, not. (Rĕhĕu), Mihail Jourca, not., Georgescu, şef de vamă A. Prĕdescu, funcţ. vamal, Ioan Bucurel, Constantin Bogdan, Dumitru Suroiu, Ioan Marin, învĕţ., adj. secret pomp. toţi câte un fl.; El 1 fl.; Vasile Vesa, Şerban Pitariu. Nicolae Fleschin, Bucur Fruman toţi câte 80 cr.; Şerban Cioran învĕţ. 60 cr., Ioan Lubinschi, Stanca O. Albu, Ioan M. Lungu, Maniu Vidrighin, A. B., C. D.. Ana A. Dancăş, Ana Ş. Cioran, Bucur Suroiu, Gyürnik gendarm, Viola gendarm toţi câte 50 cr.; Petru Mişinger, George Stoica, Gavrilă Tónca Nicolae Susu, Peter Sturm vcăp. pomp. Cisnădie, Wilhelm Bönfert pomp. Cisnădie, M. Paulini pomp. Cisnădie, Johann Barmes p, (Cisnădie), Petru Suroiu, Stanca Licoiu, Ioaneş Suroiu, Nicolae M. Lungu, Comşe Tăpălagă, Dumitru Vidrighin, Şerban C. Dancăş, Bucur Pinciu, Bucur Ţincu, Şerban Blónca, Bucur Bĕra, George Drăguş şi Comşe Mitrea toţi câte 40 cr.; Andreas Schartner, căpit. pomp. (Cristian) 30 cr.; Nicolae Creţu 30 cr.; Bucur Omotă, Petru Oprişor, Petru Cioran, Şerban Miţ, Ioan Muntoiu, Bucur Muntoiu, Petru Albu, Ioan Droc Mitrea jun., Bucur Pinciu şi Nicolae Cânean toţi câte 20 cr.

In total 54 fl. 70 cr. din care sumă substrăgêndu-sĕ spesele de 31 fl. 88 cr. resultă un venit curat de 32 fl. 82 cr. destinat în favorul reuniunei pompierilor din Rĕşinari.

Cuitând în public primirea sumelor de mai sus, subscrisul comitet îşi ţine de datorinţă a aduce şi pe calea acésta tuturor stimaţilor participanţi şi contribuenţi cea mai respectuósă mulţămită pentru sprijinul moral şi material prestat în favorul reuniunei nóstre.

Rĕşinari, în Maiu 1895.

Comitetul arangiator.

Poşta redacţiunii.

Corespondentului A., în Braşov. — Corespondenţe anonime, fără a sĕ sci numele autorului nu putem publica. Te rugăm deci a ne scrie în cestiunea acésta şi bucuros satisfacem.

D. Const. Vulcan, Poiana. — Dacă te simţi atacat prin corespondenţa publicată despre esamenele scólei române din Boiţa, acésta încă nu te îndreptăţesce, ca numai decât sĕ însulţi pe autorul aceleia.

Ḑiarul nostru nu este menit ca sĕ publice corespondenţe calumniatóre. Acésta ai fi putut-o sci fără sĕ ţi-o spunem noi.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 349 [102] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante dela scólele elementare române gr.-or. din comunele jos însemnate, protopresbiteratul Dobrei, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Brâsnic, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie pe popor, cuartir şi lemne suficiente de foc.

2. Lăpugiul sup. cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, lemne de foc şi tacsele dela înmormêntări computate în 15 fl. v. a.

3. Lăpuşnic, cu salariu anual de 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

4. Roşcani-Mihăeşti, cu salar de 360 fl. v. a. şi cuartir in edificiul scólei.

Informaţinni detaiate se pot lua dela subsemnatul oficiu.

Concurenţii au sĕ se presenteze în vreo Duminecă ori sĕrbătóre la biserică spre aşi arĕta destaritatea în cântările bisericesci şi tipic.

Rugările instruate în sensul normelor din vigóre sĕ se aştérnă la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Dobra, 27 Iunie 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Dobrei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

A. S. Pĕcurariu,
adm. prot.

Nr. 149,895 [103] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scóla conf. gr. or. din parochia Sĕcărêmb, tractul protopresb. Geógiu II, sĕ escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în „Telegraful Rom.“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt anual 366 fl. v. a. solvibili din cassa bisericei în rate lunare anticipative, cuartir şi lemne pentru foc.

Dela alesul învĕţătoriu sĕ pretinde ţinerea stranei în Dumineci şi sĕrbători.

Doritorii de a reflecta la acest post sunt rugaţi aşi asterne cererile instruite cu documentele necesarii la subscrisul oficiu, până la terminul sus indicat.

Sĕcărêmb, Nagyág, 20 Iuniu 1895.

Oficiul protopresb. gr. or. în conţelegere cu comitetul parochial.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr. 505/895. [104] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor vacante învĕţătoresci din mai jos numitele comune, aparţinĕtóre tractului protopresbiteral al Treiscaunelor, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Roman“.

1. Marcoş, cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber şi lemnele trebuiuciórse pentru încălḑit.

2. Poiana-sărată, postul al doilea cu salariu de 300 fl. în numerar, locuinţă în edificiul scolar, 12 metrii cubici lemne de foc şi grădină pentru verḑĕturi.

Fiind postul de sub pct. 1. împreunat cu cantoratul, dela concurenţi sĕ cere cunoscinţa cântărilor bisericesci avênd a se presenta în biserică în vr'o Dumineca sau sĕrbătóre. Reflectanţii îşi vor aşterne cererile concursuale, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu în termin deschis.

Breţcu, (Bereczk) 22 Iuniu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al tractului Treiscaunelor.

Dimitrie Coltofean,
protopresbiter.

Nr. 64/895 [105] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţător devenit vacant la scóla porală elementară gr. orientală din Braşovu-vechiu în protopresbiteratul Braşovului sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar anual de 325 fl. v. a. platibil în rate lunare anticipative, 40 fl. v. a. relut de cuartir precum şi o parcelă din grădina scolară în mărime de ¼ jugĕr.

Invĕţătoriul ales este dator a ţinea afară de prelegerile cuotidiane prescrise şi prelegerile în scóla de repetiţiune; a conduce pe elevi în ḑile de Dumineci şi sĕrbători la biserică; şi a cânta cu ei cântările liturgiei.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi înainta cererile instruite conform normelor în vigóre la prea onoratul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat şi eventual până la ḑiua alegerei a se presenta în una din Dumineci în biserică spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci.

Braşov, 15 Iuniu 1895.

Comitetul parochial dela sânta Adormire din Braşovu vechiu.

In conţelegere cu prea onoratul oficiu protopresbiteral.

George Perşinariu,
paroch preşed.

Nr. 280/895 [106] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea definitivă a posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate, se peblică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“ şi anume în:

1. G-Hodac, salariul anual fl. 300 plătibil în 4 rate egale din repartiţiune şi cuartir natural în edificiul scolar;

2. Poleţi, salar anual 300 fl. din repartiţiune, şi cuartir, în edificiul scolar.

3. Idicel-sat, salar anual 300 fl. din repartiţiune, cuartir şi douĕ orgii lemne pe preţióre.

Informaţiuni mai detaiate se pot trage dela oficiul protopresbiteral.

Petenţii vor avea a-şi înainta suplicele concursuali instruite conform legilor în vigóre subscrisului, la Reghinul sĕsesc, care e şi p. u.

Oficiul protopresbiteral gr. or al Reghinului, în conţelegere cu comitetele parochiale

Reghinul sĕsesc, 20 Iuniu, 1895,

Galaction Şagău,
protopresbiter.

Nr. 457/895 [108] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători din vacantele comune bisericesci mai jos însĕmnate în protopresbiteratul Têrnavelor se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“ şi anume:

1. Botez, cu salariu anual de 380 fl. care constă din 25 jugĕre 242☐ pămênt arĕtoriu şi fênaţ, învĕţătorul dĕcă va fi apt de serviciile cantorale, atunci are sĕ priméscă şi stola usitată ca atare plus curtea şi grădina cantorală apoi cuartir liber în edificiul scólei şi grădină de legumi.

2. Fărău, cu salariu 300 fl. şi cuartir.

3. Heria, cu salariu 300 fl. cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

4. Sĕlcud, cu salariu 300 fl. şi cuartir.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi, vor avea aşi asterne rugările instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Küküllővár) până la terminul ficsat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cetatea de baltă, 300 Iuliu 1895.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Nr. 256/1895 [99] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post:

1. de învĕţătoriu (învĕţătóre) ordinariu, şi

2. de învĕţătóre pentru lucrul de mână la scóla civilă de fete a „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ din Sibiiu, cu începere dela 1 Septembre a. c. n. prin acésta sĕ escrie concurs.

Doritorii de a ocupa postul de sub p. 1. au sĕ presente următórele documente:

a) atestat de botez;

b) document despre cualificaţiunea cerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de învĕţători (învĕţătóre) ordinari la scóle civile;

c) o arĕtare despre studiile pregătitóre şi despre ocupaţiunea de până acum;

d) arătarea specialităţii, pentru care sunt pregătiţi, cu deosebire

e) sĕ dovedéscă, că posed perfect limba română şi limba germană în vorbire şi scriere.

Cunóscerea şi capabilitatea de a propune perfect limba germână, sĕ consideră ca condiţiune absolută pentru conferirea acestui post.

Concurentul, care va fi ales învĕţătoriu (învĕţătóre) ordinariu, se obligă a propune până la macsimul de 30 óre pe sĕptĕmână.

Iar pentru postul de învĕţătóre pentru lucrul de mână se recere afară de atestatele de sub p. *a*, *b* şi *c* de mai sus, încă şi producerea unui atestat in regulă despre cunoscinţa în teorie şi pracsă a lucrului de mână femeesc.

Invĕţătoriul ordinariu, până când e provisoriu, va primi salariu anual de 700 fl. şi 150 fl. bani de cuartir, ér învĕţătórea, până când e provisoriă, va primi salariu anual de 400 fl. şi întréga intreţinere în internat, devenind definitivi: învĕţătoriul ordinariu va primi salariu anul de 900 fl., şi 200 fl. bani de cuartir şi tot la 5 ani de servitiu câte 100 fl. adaus cuincuenal la salariu. Ér învĕţătórea ordinară definitivă va primi salariu anual de 600 fl. întréga intreţinere în internat şi cuincuenalii ca învĕţătorii. Salariul se solvesce în rate lunare anticipative, iar intreţinerea în internat este numai pentru persóna sa.

In fine învĕţătórea pentru lucrul de mână, care încă are sĕ propună până la 30 óre pe sĕptĕmână, are remuneraţiune anuală de 300 fl., solviţi deasemenea în rate lunare anticipative, precum şi întréga intreţinere în internat érăşi numai pentru persóna sa, avênd însĕ a da directórei mână de ajutoriu şi la alte agende ale internatului.

Concursele însoţite de documentele numite mai sus, sĕ se presente subsemnatului comitet, până la 15 August a. c. n.

Sibiiu, din şedinţa comitetului Asociaţiunii transilvane, ţinută la 13 Iuliu 1895.

I. Hannia, membru comitet. **Z. Boiu,** secretar.

311/95 of. prot. [107] 1—3

Licitaţiune minuendă.

Zidirea scólei române confesionale gr.-or. din Cetea, protopresbiteratul Albei-Iulia, se dă în întreprindere pe calea licitaţiunei publice ce se va ţiné **Marţi, 6 August st. n. la 10 óre a. m.** în cancelaria oficiului parochial din Cetea.

Preţul strigărei e de 3591 fl. 02 cr. v. a. Doritorii de a licita au sĕ depună un vadiu de 10% în bani sau hârtie de valóre.

Edificiul se va pune până în 31 Octombre a. c. sub coperiş, ér anul viitor se va termina tot lucrul până în 1 Iuliu. Comuna bisericéscă dă tot materialul: pétră, cărămidă, var, năsip şi apă, şi va săpa fundamentul cu puteri de concurenţă.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiile de licitare se pot vedé în cancelaria subsemnatului.

Alba-Iulia, 10 Iuliu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Albei-Iulia, în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

Szám 4542/1895—Polg. [100] 2—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzé teszi, hogy Szász Pián község határa tagositásának magengedhetősége feletti tárgyalást boori Bömches Frigyes odavaló birtokos kérelme folytán elrendelte és annak határnapjául 1895 évi szeptember hó 17 ik napját d. e. 8 órakor a szász piáni községi iródába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel hivatnak meg hogy a megnem jelenő birtokosok a kérelemhez csatlakozóknak fognak tekintetni.

A nagyszebeni kir. törvényszéknek 1895 julius 18-án tartott üléséből.

Jánosi Sándor, elnök. *Sebestyén,* jegyző.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 80 Sibiiu, Marți, 18/30 Iuliu 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu 17 Iuliu 1895.

Diarele nóstre au publicat în dilele din urmă un apel, care a înșirat unele din plângerile nóstre în cele politice, și la urmă convócă un congres al naționalităților.

Congresul e convocat la Budapesta pe primele dile ale lui August și apelul e subscris de doi români, de doi sêrbi și de doi slovaci.

Scopul lui e combinarea de modalități pentru o luptă comună, căci comune sunt și gravanimele naționalităților din partea nóstră.

In numele românilor a subscris convocarea domnii Vasiliu Mangra, profesor în disponibilitate și Dr. Stefan Petrovici, advocat în Lugoș.

Luptele nóstre ale românilor nu sunt de eri de alaltăeri, tot asemene și cele ale naționalităților.

Când a fost comun pericolul, comună a fost și combaterea lui, comună a fost apărarea, și ea s'a manifestat în faptă, și a stors admirațiunea Europei întregi.

Nu s'au convocat congrese, nu s'au pus în fruntea mișcărei unele personage neprobate problematice, și nu s'a făcut vorbă multă în formă.

Unde e multă vorbă, puțină este isprava.

Suntem popor sĕrac, și în sistemul păcătos al apăsărei de adi e pĕcat de tot minutul perdut cu vorbe fără de ispravă.

Contemplăm evenimentele petrecute în anul 1879. Era la ordinea dilei în desbaterile parlamentare actuala lege pentru propunerea limbei magiare în scólele poporale.

Cestiunea atingea pe tóte naționalitățile din patria nóstră. Deopotrivă erau amenințate scólele românesci, sêrbesci și săsesci.

Și lumea a privit uimită la resoluțiunea, cu care s'au luptat în parlament deputații naționalităților.

Au mers mână în mână sașii, sêrbii și românii.

De slovaci atunci nu era vorba.

Și lumea cu drag a privit la admirabila alianță faptică a naționalităților din Ungaria, și alianța s'a făcut fără congres, fără multă vorbă, s'a făcut din necesitatea, care a împins pe popóre la apărare comună.

O asemene comună conlucrare mai vedem în anul 1883 când s'a făcut legea pentru scólele medii.

In comparare cu anul 1879 lupta comună e cu mult mai neînsemnată. Românii au lipsit aprópe cu totul din parlament, asemene și sêrbii.

De slovaci nu a fost vorbă nici atunci.

Ca tabloul sĕ fie complet în ce privesce apărarea din partea românilor, cu deosebită energie a combătut legea în casa magnaților Escelenția Sa metropolitul nostru.

Lupta comună s'a susținut cu multă însuflețire, și noi credem, că interesele comune au provocat cooperarea comună.

De atunci nu mai vedem luptă faptică.

Pentru ce, se va întreba fie-care om cugetătoriu, și pentru ce în locul faptelor au cuprins terenul vorbele și o crâncenă luptă pe hârtie, luptă internă, care a consumat un frumos capital în bani, care a destinat puterile națiunei și le a consumat în o sterilă luptă, care a avut de scop numai interese personale?

Pentru-ce acuma așa de meșteșugit alianța naționalităților, și pentru-ce din acéstă alianță lipsesc sașii ardeleni, și pentru ce înlocuirea lor cu slovacii, cari până acuma nu s'au manifestat publice în apĕrarea națională, din contrá din sinul lor au eșit cei mai încarnați representanți ai curentului șovinistic de adi?

La întrebările acestea noi nu am aflat rĕspunsul cuvenit până acuma.

Asemenea nu aflăm rĕspuns nici la întrebarea deschisă, pentru-ce nu vedem în curentul acestei noue alianțe pe veteranii nostri luptători mai ales din Bănat, cari sciu apreția din propria esperiență simțul de dreptate și de iubire al sêrbilor.

Alianțele se încheie din identitatea de interese. La noi faptice s'a manifestat lupta comună în dóuĕ casuri concrete de cari am făcut amintire.

De atunci identitatea de interese faptice nu s'a mai manifestat.

Acuma se caută o alianță, care precum ni se spune se pregătesce de 3 ani, și care acuma se va realisa sub auspiciile nóuelor figuri politice.

Sĕ dea Dumnedeu ca alianța sĕ afle interese comune, și prin urmare luptă comună, ca sĕ putem priví și la succese.

După croiéla făcută, noi nu legăm mari speranțe de nóua încercare.

Poporul nostru e sătul de esperimentări politice, cari tóte au provocat prigoniri tot mai mari.

Cine simte în sine forță și putere, acela sĕ atace, și sĕ dea, a provoca însĕ lupta, și apoi a o lua la sănĕtósa lăsând acasă truda și nĕcazul pe séma altora, nu e lucru politic, și dacă ar fi sĕ fie politic, nu e lucru cinstit.

Revista politică.

In urma neplăcerilor, ce li s'au întêmplat ambasadorilor și consulilor streini din Sofia, ministrul bulgar de esterne și-a esprimat în mod oficios regretele sale; acéstă împregiurare a contribuit, ca representanții puterilor din capitala Bulgariei sĕ nu mai facă protest colectiv pentru maltratările, la cari au fost espuși. Sĕ dice, că unele sciri publicate din foile esterne, au fost cam esagerate. Cu tóte acestea e caracteristic un articol, care a apărut înainte de asasinarea lui Stambulow în fóia oficiósă a Bulgariei, întitulată „Mir“. Intre altele sĕ dic următórele:

„Noi am amintit adese-ori în organul nostru, că Stambulow și Petcow acești doi *monstrii* — sunt capabili de cele mai mișelesci și mai urgisite fapte possibile, dacă le convin și dacă viața lor e asigurată. Noi am dis adese-ori, că, dacă aceste dóuĕ lăpĕdături ar mai rĕmânea încă doi până în trei ani în oposiție, departe de putere, ei nu vor pregeta nici un moment, dacă le va fi numai cu putință, sĕ se ridice cu arma în mână contra guvernului, sĕ străpungă pe toți dușmanii lor și sĕ tradeze Bulgaria acelora, cari le vor oferí condițiunile cele mai avantagióse.

Luați numai numĕrul 1698 al scârbosului lor organ și veți găsi într'ênsul cea mai miserabilă trădare, care s'a ivit vre-odată în analele presei. Comentând o telegramă dată de Agence Balcanique, în care între altele sĕ dice: „Guvernul neagă, că bande înarmate au trecut din Bulgaria în Macedonia“, scriu patrioții Petcow și Stambulow din cuvênt în cuvênt următórele:

„Nu sĕ póte cuprinde cu mintea nerușinata minciună, că n'au percurs bande diferite Bulgaria, și că guvernul cu principele în frunte n'au luat parte la acéstă cestiune“.

Sĕ dicem, că ar fi adevĕrat, că bande înarmate au trecut prin Bulgaria și că guvernul împreună cu principele într'adevĕr au luat parte, esistă însĕ o trădare mai mare, un spionagiu mai miserabil, decât acesta: Ca doi bulgari cu numele Petcow și Stambulow sĕ spună streinilor: Nu băgați în samă, ce vĕ spun guvernul și principele, adecă, că n'au trecut prin Bulgaria bande înarmate, și că ei n'au luat parte. Voi europenilor, voi turcilor din Constantinopol ascultați, ce vĕ spunem noi, pentru-că noi scim, că totul s'a întêmplat și sĕ întêmplă cu scirea guvernului?!

FOIȚA

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

A șeptea. De cumva întră cătanele, care întru acesta chip sau ertat, sar afla unele ca acelea fețǎ, care uitându-și datoria sa, și ne luând în samă acésta a preaînălțatului împĕrat milă întru călcarea sa de jurămênt împetriți or rĕmânea, și acest la patru luni înlungit termin fără de a sĕ întórce la slujba sa a trece vor lăsa, acea tocmai după cuprinsul legilor obstesci sĕ vor pedepsi.

Pentru acea dară toți derĕgători strâns sĕ îndatoresc, ca după înplinirea acestui de patru luni, termin, pe cătanele cele fugite în tot chipul sĕ le caute și, sĕ le prindă, ca acelea; care și fără de acea de acel pardon pururea sĕ lipsască în articulușurile chesaro-crăeștilor oști hotărîtă fără nice o băgare de samă sĕ sĕ pedepsască.

Archipovățuitoriul *Carol*,
mai marele povățuitoriu al oștilor.

Prin chesaro-crăiasca și apostolésca mărire.
In diua, și în anul precum mai sus sĕmnat.
(L. P.) *Ioan Lang.*

Noi Francisc al doilea,

din mila lui Dumnedeu ales împĕrat al românilor craiul Germaniei, Ungariei, Bohemiei, Galiției, și a Lodomeriei, archipovățuitoriul Austriei, povĕțuitoriu Burguidii, și a Lotaringiei, marele povățuitoriu Hetrurii, iproci.

Fiind că terminul cel prin pateișul din 15 Martie a anului curgătoriu ca banii cei de doispredece crețari sĕ încete de a umbla, hotărît în 31 de dile August a. c. sĕ sfârșesce, și așa de ci înainte banii aceia nu vor mai umbla; de lipsă a fi am socotit, ca despre acei bani de doispredece crețari, care până la împlinirea numitei vremi nau mai eșit, acésta rênduială sĕ se facă, și fiesce căruia spre ținerea sĕ i-sĕ însciințeze.

1. După orânduiala prin numitul patenș din din 15 dile Martie a anului acestuia făcută érași de obște sĕ vestesce precum omblarea banilor de doispredece crețari în avutul sĕu până acum de doispredece crețari preț, de și pururea în tótă Monarchia nóstră încétă. Dară totuși

2. Hotărîm ca acei bani de doispredece crețari în loc de a sĕ duce cu plinirea hotărîrei vremi la prețul lor cel din lăuntru, adecă: la cât le ajunse argintul, încă dela diua cea dintâi alui Septembre a anului acestuia în șepte luni, adecă; până 31 de dile alui Martie anul 1803 de obște sĕ mai umble în acel preț în care umblă banii cei buni de argint care în diua cea dintâiu Aprile au început a umbla adecă: în șepte crețari, și după trecerea acestii vremi, adecă: dela diua dintâiu alui Aprile a anului viitoriu sĕ sĕ socotéscă ca banii din curgerea, sau umblarea afară puși, și numai cu prețul cel din lăuntru (Pagament).

3. Ce sau fost îngăduit prin maî sus numitul patenș din 15 Martie a anului acesta în § al treilea și al patrălea și pe aci încolo rĕmâne.

După care acei bani de doispredece crețari la tóte cașșele țĕrilor nóstre, și fundușurilor de astădată de a primi bani împrumut deschisă dela diua cea dintâiu alui Septembre a anului acestuia încă în trei luni, adecă: Septembre, Octobre, și Novembre precum la plătirea țĕrii, datoriilor, și altor fiește ce venituri care sĕ vor da la comóra cea împĕrătéscă, așa și la locul acela unde capitalușurile cu camătă patru florini după suta pe partea statușului sĕ vor băga, în cel până acum de 12 crețari avut de plin sĕ vor lua.

4. Spre mai mare luminare, și încungiurarea greșelilor cari s'ar putea întêmpla acestea sunt cașșele, și locurile în care acei de doispredece crețari bani după rênduială ce mai sus făcută până la sfârșitul lui Novembre acestui an în tóte țĕrile nóstre cele de moșie, adecă: în Bohemia, Germania, Ungaria, Ardél, și Galiția încă sĕ vor mai putea da

☞ *Din causa sântei sĕrbători a sântului „Proroc Ilie“, N-rul procsim al fóiei nóstre va apărĕ Sâmbătă în 22 Iulie v. 1895.* ☜

Dacă ar trăi în Bulgaria o generaţie, în a cărei vine ar circula numai puţin sânge frances sau unguresc, atunci pentru astfel de vorbe pronunţate în 28 Iunie, în 29 Iunie, în ḑiua sfinţilor apostoli Petru şi Pavel, până la 12 óre din ḑi, casele lui Stambulow şi ale lui Petcow, le ar fi prefăcut în cenuşe şi din ruinele lor ar fi adunat óseele acestor doi *bandiţi-redactori*, ca sĕ ţină de asupra lor numai o ceremonie creştină religiósă!! — Am ḑis la început, că e caracteristic articolul acum reprodus. Ideile, dar cu deosebire tonul, în care este scris, probéză până la evidenţă *ura* de viaţă şi mórte, ce o avea fóia oficiósă, prin urmare cercurile guvernamentale faţă cu Stambulow şi cu Petcow. Şi apoi sĕ mai îndrăsnéscă cineva a susţinea, că guvernul bulgar n'a spriginit, cel puţin pe ascuns, omorul unuia dintre aceşti doi monstrii, dintre aceste dóuĕ lăpĕdături, d'intre aceşti doi bandiţi-redactori?! Cestiunea sĕ presentă cu ochi şi cu sprâncene.....

* * *

In numĕrul trecut am ḑis tot la acest loc, că întréga situaţiune cu deosebire în Macedonia te face, sĕ miroşi a praf de puşcă. Sĕ ḑice, că mai mulţi oficeri bulgari cari iau parte la revoluţia din Macedonia, au adresat, un apel cătră armata bulgară, în cari provócă pe cameraḑii lor, sĕ alerge Macedonenilor într'ajutor şi sĕ între în luptă pentru independenţa lor. Étă şi proclamaţia: „Fraţilor! Lupta s'a aprins“! Macedonia a ridicat stindardul revoluţiei, stindardul libertăţii. Fraţii nostri, însufleţiţi de sfînta ideie a libertăţii sĕ duc flămênḑi, goi şi fără arme, dar cu curagiu, la mórte.

Batjocurirea mamelor nóstre desonorate şi sângele părinţilor şi al fraţilor nostrii omorîţi cer rĕsbunare. Şi noi, credincioşi datorinţelor nóstre de oficeri şi jurământului depus, ca sĕ ne sacrificăm viaţa pentru patrie, suntem gata, sĕ le ajutăm fraţilor nostri şi sĕ-i rĕsbunăm. Şi voi, fraţilor veţi refusa participarea la suferinţele fraţilor nostri bulgari din Macedonia? Vĕ veţi uita la luptă cu indiferenţă? Noi nu credem! Pentru-că noi suntem din aceeaşi carne şi din acelaş sânge, şi suferinţele Macedonenilor vĕ apasă inima vóstră şi vĕ storc lacrimele vóstre. Din vêrfurile Pinin-Planina strigăm noi de odată cu întréga Macedonia sfênta losincă de eliberare: „Libertate sau mórte,“ şi adresăm cătră voi ultima nóstră rugare: „Fraţilor, veniţi cu noi sĕ murim.“ Subscrişi: Naçew, Lucow, Mutavow, Garnfolow, Wenedicow şi Sarafow. — Hm! Hm! Periculósă situaţiune!

* * *

Interesantă a fost discusia asupra Macedoniei în parlamentul Greciei (16 Iuliu). Bulgarii sĕ revóltă contra Turciei, ca sĕ-şi elupte cu sacrificiu de sânge libertatea lor, şi grecoteii discută la masa verde *de lana caprina*: Ministrii şi oratorii sĕ întrec a afirma, că Macedonia tótă e grecéscă, că fie-care rîu, fie care munte, fie-care petec de pămênt e grecesc, şi strĕinătatea sĕ ştie, că ori cât de sdruncinate ar fi relaţiunile interne ale Greciei, ea e în stare, sĕ sacrifice totul pentru Macedonia! *Risum teneatis*; Par'că sunt caracavtoşii, cari s'au adunat în Olimp, ca sĕ hotărască sórtea ţĕrilor. Na ţi-o frêntă, că ţi-am dres-o! Te pomenesci, că pigmeii lui Achiles iar mobiliséză ḑecile de soldaţi, ca şi pe vremea rĕsboiului sêrbo-bulgar, ca sĕ arete Europei, că sunt rĕsboinici, dar de bătae, nici pomană!

* * *

Teritoriul principal, pe care îşi fac mendrele bandele bulgare, este Perimdagh. Din causa munţilor, trupelor turcesci le vine fórte cu greu, sĕ le urmăréscă; cu tóte acestea sĕ ḑice, că în ḑilele din urmă mulţi insurgenţi fugari s'au reîntors în Bulgaria într'o stare miserabilă, parte răniţi.

Acestia au fost numai decât desarmaţi şi depărtaţi de graniţă. Şapte dintre ei au mărturisit, că cea mai mare parte dintre bande au fost bătute în ruptul capului de trupele turcesci. — Sĕ pare că Turcia tot va restabili liniscea şi va scăpa în felul acesta Europa de o încurcătură generală!

* * *

„Dreptatea“ publică ştirea după „Magyar Hirlap“, că România sub protecţiunea alianţei triple şi a Angliei va întra cu armata în Bulgaria ca sĕ restabiléscă ordinea. Scirea acésta este confirmată de corespondentul ḑiarului „Times“ esmis la Bucuresci.

România 'şi va îndeplini acéstă misiune pe basa unei hotărâri adusă de cătră un congres européan ce în curênd are sĕ se ţină.

* * *

După o telegramă dată din Solonichi, poliţia a făcut o perchiziţie în casa profesorului Andrei Stoianow, care era tot deodată şi secretarul episcopului bulgăresc Sinesius; a facut perchisiţie şi pe la alţi profesori. S'a constatat prin acte, că Stoianow ca conducătoral propagandei bulgăresci a împărţit la mandatul episcopului Sinesius pe la mulţi învĕţători-preoţi şi alţi agitatori bulgari din Macedonia superióră pentru servicii de spionagiu şi agitaţiune numai puţin ca un milion şi 200,000 de franci. Toţi aceia, cari au primit şi împărţit bani, vor fi daţi pe mâna judecăţii!!

* * *

In Anglia decurg alegerile generale. Resultatul final îl vom comunica şi noi cetitorilor nostri.

Deslușiri.

In necs cu notiţa dintre noutăţi din numĕrul 75 al fóiei nóstre sub titlul: „descoperire interesantă“ la recercare publicăm cu plăcere reflecsiunile date de autor.

Sĕ ne înţelegem.

Budapesta, 14/26 Iuliu 1895.

Da: sĕ ne înţelegem asupra unei mici neînţelegeri, carea însĕ deja are urmări fórte neplăcute, cel puţin pentru mine.

Tinĕrul meu amic, dl architect A. Diaconu, a publicat de curênd în „Fóia Diecesană“ din Caransebeş un comunicat de cuprinsul, că *i-a succes sĕ afle în ruinele romane dela Berzovia documente nedisputabile, cumcă Romanii, anume legionarii lui Traian dela legiunea a IIII F. F. cunosceau deja în vécul al II-lea d. Chr. arta tipografică cu litere mobile şi sĕ foloseau de ea.*

Am citat acest tecst după „Dreptatea“ Nr. 139, fiind-că din „Fóia diecesană“ tocmai Nrul cu acel comunicat nu 'mi-a venit. Cred, că fóia timişoréna va fi reprodus comunicatul din „Fóia diecesană“ destul de fidel; cred acésta cu atât mai vêrtos, deóre-ce şi alte foi, până şi din străinătate, în acelaşi sens au luat notiţe de *„importanta descoperire“*; dar şi unii amici ai mei, cari cetiră comunicatul, ba şi unii străini, cari în călĕtoriile lor se întâlniseră cu dl Diacon, tot asemenea mĕ informară — după cele auḑite din chiar gura dlui Diacon; nu numai mĕ informară, ci — fiind-că din întêmplare cunosceau precedinţele, mĕ şi provocară, sĕ le dau esplicaţiuni în causă. Destul, că după tóte acestea, fiind-că lucrurile stau într'adevĕr cam *fórte altfel*, decum le consideră şi propagă dl Diacon, şi fiind că atât de mulţi mĕ sciu în necs cu afacerea, nu pot trece cu vederea adevĕrul, ci tsebue sĕ le spun cum î-l sciu eu, întreg şi limpede.

Mĕ tem, se nu păţim şi cu acéstă *„descoperire“* cum am păţit-o înainte de asta cu mai mulţi ani, când se bucinase — paremi-se tot prin colónele „Fóiei diecesane“ — cumcă a succes a descoperí staţiunea legionară *„Caput Bubali“*, după-ce dl Carol Torma, cu mulţi ani mai nainte deja făcuse săpături la aceeaşi localitate şi o constatase formal înaintea Academiei magiare!

Étă cum s'a petrecut pe ce cale şi prin ce rătécire a ajuns dl Diacon la noua sa *„descoperire“*.

Incă cu mulţi ani înainte, mi-a venit la cunoscinţă şi mi-am notat o cărămidă romană în Museul naţional din Budapesta cu inscripţiunea: EG. I. AdℲ, care inscripţiune sĕ cetesce: *Legio I. adjutrix pia fidelis* şi presentă două litere PF întórse cu capul în jos.

In vara anului trecut 1894 petrecênd la băile din Ocna-Sibiiului, am primit dela metropolitul Miron, carele scia, că me ocup cu plăcere de archeologie *Anuariul al VI-lea* *) tocmai pe acel timp publicat de societatea archeologică din Alba-Iulia, despre resultatul săpăturilor în 4 cicle precedente — la *„Apullum“*, în care trunzărind cu atenţiune patru observaţiuni mi-a cucerit atenţiunea mai vêrtos. Mĕ restring a aminti *douĕ*, cari m'au pus din întêmplare în atingere cu dl Diacon. Adecă:

Printre obiectele desgropate la Apullum se găsiau *96 variante* de ale inscripţiunilor legiunei XIII gem. inscripţiuni pe cărămiḑi şi tegulae=ţigle legionare; apoi — ér mi s'au înfăţişat printre inscripţiuni *litere întórse* Sub aceste impresiuni — étă ce am scris în cartea mea de notiţe:

„Mulţimea de variante între inscripţiunile legiunei a XIII gemină, aducênd'o în legătură cu *mulţimea* de localităţi pe unde s'au desgropat cărămiḑi cu inscripţiuni de ale acestei legiuni, nu sĕ póte esplica altfel, decât că, fiind acéstă legiune unica dintre tóte, despre care sĕ scie că ne'ntrerupt a staţionat în Dacia lui Traian dela prima ocupaţiune 101—102, până la ultima retragere preste Dunăre 271—273, adecă timp de 171—172 ani, pururea cu centrul în castrul dela Apullum, pururea avênd multe cohorţi şi centurie prin multe alte castre a lăsat cele mai multe şi mai diverse urme.

„Literile, une-ori póte chiar şi cuvinte întórse şi perschimbate în inscripţiunile cheramitale — abia sĕ pot esplica altfel decât că, literile în formele de lemn erau *mobile*, şi sĕ înţepeneau prin cuie dosale; că deci desfăcêndu-se ele câte odată în zelul lucrării spornice, lucrătorii cari nu le cunosceau le puneau iute la loc, cum le venia bine şi — lucrau mai departe. De mirare, că n'au dat păn' acum de nici un epigraf, care sĕ suleveze şi deslege acésta apariţiune; dar şi mai de mirat este, că genialii şi practicii romani n'au mers un pas doi mai departe ca sĕ facă litere şi mai mĕrunte şi sĕ le aplice la tipărirea de cărţi, mai vêrtos după ce cunoscură şi papirul!“

Aceste observaţiuni ale mele le-am comunicat ocasional mai multor amici ai mei, precum şi unor domni colegi dela Academie însĕ pururea numai pentru scrutare ulterióră pentru-că causa apoi la timpul sĕu sĕ pótă fi supusă aprecieriii Academiei.

In ḑiua de Vineri, 10 Maiu a. c. aflându-me în Vêrşeţ la conferinţa delegaţională cu esmişii ierarchiei sêrbesci, am întâlnit pe amicul meu A. Diaconu, carele spunêndu-mi că are adunate în podul casei sale din Bocşa-montană mai multe cărămiḑi dela Berzovia, castrul în care lung timp a staţionat leg. IIII F. F. îndată ii comunicai şi lui observaţiunile şi studiile mele, întocmai cum le espusei mai sus, rugându-l ca ocasional sĕ caute printre cărămizile sale legionare: *nu*

---

*) „Alsó-fehérmegyei történelmi régészeti és természettudományi Évkönyve, 1894.

în doispreḑece creţari de plin, adecă: la tóte împĕrăteştile, şi a ştatuşurilor de dare, şi ajutorinţa caşşe, la cea de rând, şi din afară de rând dare, şi împărţita ajutorinţă, la darea jidovilor, şi a moşiilor, cu un cuvênt la fiesce cum numită împĕrătéscă dare sĕ vor primi.

La tóte vămile, şi varminţiile împĕrătesci, la tóte locurile unde vamă, drumărie, trecerea hotărîrilor, apelor, şi a podurilor a plăti sĕ cuvine.

La acele a tuturor bancalicesci, şi caméralicesci diregătorii, carii spre crescerea tacselor priveghiază sĕ vor lua aceea în plată pentru petrecere acolo, la tóte diregătoriile de sare, tăbac, de însemnare hârtii (ştempel) aşişderea, şi la aceea, care sare, tăbac, şi hârtie însemnată în magazinumuri ar aduna şi cu acelea s'ar creşcădui.

La tóte loteriile cele de până acum de obşte, şi la cea de acum deschisă.

La tóte caşşele băilor nóstre, şi la acele diregătorii, unde pentru slujba, pentru dişma sau alte datorii sĕ plătesce.

La a tuturor cameralicesci de obşte funduşurilor caşşe când la aceste despre vremea trecută a óre căruia lucru plata sau arênda camătă, şi plătire îndĕrăpt a capitalişurilor.

La plătirea fiesce-căruia iudiţialicesci, şi politicesci tacse, care şi pentru însemnarea hàrtii, şi alte cele sĕ cuvine.

La tóte diregătoriile de poşti din lăuntru ce sĕ cuvine peutru cărţi, şi pentru cărăuşie mai pe urmă.

Lá tóte acuma spre primirea banilor împrumut deschisă a nóstre caşşe.

La cea de aicea a datoriilor statuşului caşşe a veniturilor statuşurilor.

La amêndóuĕ cele de credinţă cameralicesci caşşe în Buda, şi în Şvaţ, unde capitalişurile cu patru florini de camătă după sute sĕ iau înlăuntru Éră totuşi la aceste caşşe spre încunjurarea unor greutăţi mai mică sumă de o sută de florini ca căpitan nu sĕ va lua înlăuntru.

De cele mai de sus sĕ ţine şi acésta însemnare cumcă la caşşele mai sus pomenite întru aceste numite trei luni cu bani de doispreḑêce creţari în preţ deplin sĕ vor puté plăti, tóte datoriile, tóte răstănţiile de dări, pentru aceea dară fiesce căruia i-sĕ poruncesce, ca cineva supt óre care nume sĕ află datoriu la comóra împĕrătéscă vremea mai sus numită spre plătirea restanţiei sale sĕ o foloséscă. Precum despre acésta la locurile cuviincióse, şi la diregătoriile fiscuşesci puternica rânduială sau trimis, ca cele mai mari erarilicesci restanţii cu sârguinţa ca sĕ scóţă.

5. Acei de doispredece creţari bani de dela ḑiua cea dintâiu Novembre, până la sfârşitul lui Martie a anului 1803 la tóte caşşele de bancute întru alor cel de acum mai jos la şepte creţari scoborît sĕ vor schimba.

Sau dat în cea de frunte, şi locuitóre a nóstră cetate Viena în 15 August în anul 1802.

(L. P.) *Franz.*

Prokop Graf Lazanski,
bohemicesc, împĕrătesc, şi crăesc obrister, şi al marii povăţuiri întâiul canţler austriecesc.

După preaînalta împĕrătéscă, şi crăiască poruncă,
Ioann Nepomuk de Geislern,

Vestire.

Prin acésta vestiră se dă de scire tuturor, şi fiesce căruia, precum chesaro-crăescul magazinul Ilişului, la Sibiiu în 22 Iuliu a. c. sunt de vênḑare, adecă de ale patului trebuinciόse unelte, saci de pânză şi dăraburi de pânză de magazin, dóge de buţi cu fundurile lor, de ale cuptorului multe cele trebuinciose pentru coptul pânii, aşişdere şi grâu de supt ciur care este încă bun, dinpreună şi tăriţe; la 9 óre înaintea prânḑului sĕ vor vinde cu cucnovehi, (adecă care va da mai mult) cu bani gata; aşadară cine va pofti ca sĕ cumpere de aceste mai sus numite, va pofti de sĕ va afla la numitul în sus loc şi ceas. Sau dat.

Prin a chesaro-crăiască, a
Ilişul cancelarie.

(Va urma.)

cumva va găsi — printe inscripţiuni variante sau litere ori chiar cuvinte inverse, şi sĕ-mile comunice, cari le ar găsi.

Dl A. Diaconu încă în aceiaşi ḑi a plecat cu noi însoţindu-ne până la Timişóra ér eu pe cale în presenţa şi auḑul celor 2 conmembri delegaţionali i-am dat esplicaţiuni în privinţa inscripţiunilor din cestiune.

Ḑece ḑile mai târḑiu, adecă la 20 Maiu mi se adresézâ următórea depeşe telegrafică (o public în tecstul original german verbalminte):

Babes Budapest vámházkörút 4. Römischer Legionsziegel aus Berzovia mit verdrehten Lettern wirklich in meinem Besitze sehr schönes Exemplar. Trajans legionäre und nicht Guttenberg waren also die Erfinder der Buchdruckerkunst. Architect Diaconovici. Care va sĕ ḑică; amicul meu, îmi anunţă, că *posede într'adevĕr un esemplar fórte frumos de inscripţiune pe cărămidă legionară cu litere inverse*; adăugênd: „*Nu deci Guttenberg, ci legionarii au fost inventatorii artei tipografice*; esact: „artei de-a tipări cărţi“ („Buchdruckerkunst“.)

Şi étă prin acest adaus, dl Diacon *şi-a pierdut sărita!* D'acilea datéză neînţelegerea şi mulţi paşi ai Dsale! Căci —

Cumcă *nu Guttenberg a inventat arta tipografică*, este lucru vechiu. Acéstă contestare cei mai mulţi o află încă ca studenţi, din gura profesorilor; ér cumcă nu „*legionarii lui Traian*“, *au inventat arta tipografică, şi mai vêrtos arta de a tipări cărţi*“, — vom vedé îndată, dacă nu ne ajung faptul peste tot cunoscut. că — n'avem o unică carte tipărită de romani, şi că a trebuit sĕ mai trécă multe sute de ani, până sĕ vedem *prima carte tipărită* — nu de romani!

Pre când amicul Diacon îmi trimitea depeşa sa la Budapesta eu — întocmai că şi an pe acelaş timp, mĕ aflam la Băile din Ocna-Sibiiului, aprofundat în esaminarea din mai multe puncte de vedere — a cărţii lui *Ackner* şi *Müller* (Viena 1865,) cu 1028 inscripţiuni din Dacia lui Traian, printre cari inscripţiuni găsisem multe lucruri nóue şi memorabile pentru studiile mele, ér încât se ţine de observaţiunile mele în privinţa literilor întórse şi strămutate, îmi lărgisem cunoscinţele considerabil. Am aflat adecă inscripţiuni nu numai cu litere inverse şi strĕmutate, ci întregi cuvinte cu locul lor schimbat; apoi nu numai pe cărămizi şi ţigle legionare, ci şi pe vase de lut! Numai ca d. e. pun aci câte una de probă:

Pe o ţiglă se vede, în loc de ALAS= „*ala singularis*“, — SAJA, adecă invers întregul.

Pe brêul unei *amforme*, stampilia fabricantului aşa: 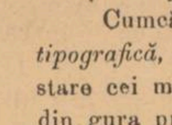 în loc de DANICI CRAT numele fabricantelui. Va sĕ ḑică, şi litere, şi cuvinte, şi chiar şiruri inverse. Va sĕ ḑică — întrégă stampilia, se desfăcuse şi lucrătorii necunoscĕtori de litere, au aşezat în pripe litere şi cuvinte, cum le-a venit a mână!

Evident iasă de aci numai atâta, că *literile erau mobile* — nu numai la *legionari* pentru formele lor de ţiglă şi cărămidă, ci şi la fabricanţii de vase de lut, pentru stampilele lor, şi — póte şi la alţii mai mulţi póte încă de mai naintea lui Christos; Dar dela aceste litere mobile până la invenţiunea *artei d'a tipări cărţi cu litere mobile* — multe sute de ani au trecut!

Din tóte acestea — aşa cred, că pot conclude, cumcă tinerul meu amic *A. Diacon*, rĕu a înţeles cele ce i-am comunicat, şi n'avea drept a-mi spune mie şi a bucina în lumea largă, decât că: *într'adevĕr posede o cărămidă a legiunei IIII F. F. cu inscripţiune cu unele litere inverse.* Ceea-ce a mai adaus, nu era de chiemarea şi competenţa sa. Deci pentru greşala sa resp. escesul de zel şi ambiţiune al seu — dênsul rĕmâne rĕspunḑĕtoriu.

Da — cam aşa este mai peste tot tinerimea dela finele secolului al XIX-lea. Puţin pregătită, d'odată vrea sĕ ajungă renumită; însĕ rĕmâne încurcată!

Ei bine: ce sĕ-i facem? — Este a nóstră o iubim; deci trebue sĕ-i iertâm; căci — şi errando discimus.

Am ḑis.

V. Babeş.

Noutăţi.

Parastas. Dumînecă s'a ţinut în biserica din Sibiiu-cetate parastas pentru rĕposatul Nicolae Roman, în presenţa unui public ales şi numĕros.

Nicolae Roman după-cum scim a rĕposat în vêrstă de 28 ani în Bistriţa unde era aplicat ca comptabil la bancă de acolo. La finea parastasului dl protopresbiter Ioan Papiu a ţiuut o cuvêntare fórte bine alésă şi acomodată, arĕtând meritele ce acest bărbat tiner şi-a dobândit prin activitatea sa desvoltată pe terenul bisericei şi al naţiunei

Acest bărbat a ḑis dl protopresbiter va fi privit ca o adevĕrată icónă înaintea acelora cari îşi iubesc biserica şi naţiunea.

* * *

Regele Carol la monarchul nostru. Din Bucuresci se telegraféză, că regele Carol în curênd va pleca la scăldile din Ragaz. Cu ocasiunea întórcerei sale de acolo va face o visită monarchului nostru, care se va afla în Ischl. Visita acésta se ḑice, că va sta în legătură cu stările politice din Orient.

* * *

In mult rĕu, şi puţin bine. In unul din numerii fóiei „Budapesti Hirlap“ şi anume, în foişóră, sub titlul „Era lui Bach şi Valachii“ scrie dl Ürmösy Lajos despre poporul român şi drepturile aceluia. — In scrierea acésta aflâm şi o constatare bună, care la tot casul merită atenţiune. Dl Ürmösy vorbind şi despra Iancu ḑice: „fiind vorba despre Iancu, notez, că e o greşélă de a timbra pe acest bărbat de „bandit ucigaş“. Şi érăşi la alt loc: „putem se condamnăm principiile şi părerile, însĕ cu titlul de bandit nu se póte timbra la nici un cas“ (adecă Iancu. not. Red). Când ajunge dl Ürmösy a vorbi despre monumentul pe care voiau românii sĕ-l ridice lui Iancu, ḑice: „fórte bine a făcut guvernul, când a oprit ridicarea monumentului lui Iancu.“ — Va se ḑică din causă că Iancu e român, — în zadar a luptat el pentru patrie şi tron, — nu-'i iertat sĕ i se ridice monument!

In scrierea sa dl Ürmösy vorbind şi despre români în genere, ḑice: „nimenui nu-i plesnesce prin minte a trage la îndoélă meritul românilor câştigat în rĕsbóiele întêmplate pe teritoriul Ardélului“.

Aceste constatări juste merită atenţiune din causă, că chiar un ungur le-a făcut, ceea-ce la noi se întêmplă fórte rar.

* * *

Conjuraţiune contra ţarului. Din Odessa se depeşéză, că acolo în ḑilele trecute s'au întêmplat mai multe deţineri. Se ḑice, că poliţia ar fi dat de urma unei societăţi secrete, care avé de scop a comite un atentat contra ţarului cu ocasiunea călĕtoriei ce acesta are sĕ facă pe vară la Krim.

* * *

Concert. Corul micst din Orĕştie, sub conducerea dirigentului sĕu, dl învĕţător Ioan Branga, invitat din partea subsemnatului comitet, va da Dumînecă în 4 August st. n. a. c. în pavilonul dela hotelul „Sóre“ din Alba-Iulia un Concert la care învită cu tótă onórea. Programa concertului. 1. „Deştéptă-te române“, cor micst cu acompaniare de pian de G. Musicescu. 2. „Taci bărbate“, cor cu soli de I. Vidu. 3. „Gintea latină potpouri pentru pian de Carol Birilo esecutată de dna Maria Corvin. 4. „Retour Victorieux“, cor micst de H. Bianchi. 5. „Fragment din satira a III-a de Eminescu declamată de dna Margareta Moldovan. 6 „Fântână cu trei isvóre“, cor micst de G. Dima. 7. „Trecui valea“, cor micst de T. Mureşan. 8. „Fost-ai lele“ şi „Ḑis'a badea“, coruri micste cu acompaniare de pian de G. Musicescu. „Bobocele şi inele“, cor bărbătesc de I. Vidu. 10. „Brâul popilor“, cor micst de G. Musicescu. Inceputul precis la $7^1/_2$ óre séra. Preţul întrării de persónă: Locul I. 1 fl., Locul II. 80 cr., Parterre 60 cr. După concert urméză dans. Comitetul arangiator: Dr. Ioan Marciac preşedinte. Publiu. Rozor cassar. Iosif Cirlea controlor. Venitul curat este destinat jumĕtate pentru corul micst din Orĕştie, jumĕtate pentru despărţĕmêntul Alba-Iulia, al „Asociaţiunii transilvane“. Suprasolviri sĕ primesc cu mulţămită şi sĕ cuitéză în public. Bilete se află de vênḑare în neguotoria dlui Petru S. Cirlea din Alba-Iulia şi séra la cassă.

* * *

— Invitare la petrecerea de vară arangiată de „Reuniunea femeilor române din Rĕşinari“ care va avea loc Dumînecă în 23 Iulie st. v. a. c. în „Dumbrava mică“. La cas de timp nefavorabil în edificiul scólei. Plecarea în pădure la 12 óre a. m. Venitul curat este destinat pentru fondul reuniunei. Preţul de întrare: a., de persónă 50 cr. b., de familie 1 fl. Oferte marinimóse sĕ primesc cu mulţămită şi sĕ vor cuita pe cale ḑiaristică. Invitări speciale nu sĕ fac, astfel binevoitorii reuniunei sĕ se privéscă prin acésta de învitaţi.

* * *

Rusia şi Italia. Cu ocasiunea pertractărei bugetului ministeriului de esterne în parlamentul din Roma, deputatul Campi a ḑis, că Italia ar trebui sĕ stea cu Rusia în relaţiuni cât se póte de bune, Blanc ministrul de esterne l'a întrerupt ḑicênd, că relaţiunile între Italia şi Rusia sunt escelente. Campi s'a declarat mulţămit cu rĕspunsul.

* * *

Jidanii persecutaţi. Se afirmă, că oficianţii rusesci numai sub condiţiunea aceea vidiméză paşapórtele strĕinilor, décă aceia pot motiva, că sunt creştini. Din acésta resese evident, că jidanii n'au loc în Rusia.

* * *

Ciocnire între dóue vapóre. Intre vapórole englese „Clevelend“ şi „Dussilde“ s'a întêmplat o ciocnire. Vaporul „Cleveland“ s'a cufundat. Şepte ómeni au murit.

Convocare.

Adunarea generală a „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, conform §§. 14 şi 21 din statutele Asociaţiunei, sĕ convócă în *opidul Blaş*, pe ḑilele *27 şi 28 August 1895 st. nou*, pe lângă următórea

Programă:

Marţi, în 27 August.

Şedinţa I-mă cu următórea ordine de ḑi:

1. Deschiderea şedinţei prin presidiu la 10 óre a. m. în localul, ce se va designa spre acest scop.
2. Raport general despre activitatea comitetului în decursul anului 1894, dimpreună cu aclusele aceluia.
3. Alegerea comisiunilor de câte 3 membri şi anume:
   - *a)* pentru esaminarea raportului general pro 1894;
   - *b)* pentru esaminarea raţiociniului pro 1894 şi a proiectului de budget pro 1896;
   - *c)* pentru esaminarea propunerilor comitetului referitóre la modificarea statutelor; şi
   - *d)* pentru încassarea tacselor dela membrii vechi şi dela cei, cari se vor înscrie de nou;
4. Insinuarea propunerilor şi a eventualelor interpelări;
5. Raportul comisiunei pentru înscrierea membrilor, şi
6. Cetirea eventualelor disertaţiuni insinuate la timp.

Miercuri în 28 August.

Şedinţa a II-a, cu următórea ordine de ḑi:

1. Deschiderea şedinţei la 10 óre a. m.
2. Verificarea procesului verbal din şedinţa I ă;
3. Rapórtele comisiunilor esmise în şedinţa I-ă;
4. Cetirea eventualelor disertaţiuni.
5. Alegerea comitetului şi funcţionarilor Asociaţiunei pe noul period de 3 ani 1896—1898;
6. Defigerea locului pentru procsima adunare generală a Asociaţiunei;
7. Dispoşiţiuni pentru autenticarea procesului verbal din şedinţa II a.
8. Incheerea şedinţelor adunării generale.

Sĕ observă, că eventualele disertaţiuni au sĕ fie presentate presidiului Asociaţinnei în scris, cu 8 ḑile înainte de adunarea generală.

Sibiiu din şedinţa comitetului Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută la 29 Iuliu 1895 stilul nou.

Dr. Il. Puşcariu v.-preşedinte.

Z. Boiu, secretariu I.

Prin acésta sĕ convócă adunarea generală a despărţământului X Brad al Asociaţiunii transilvane pentru literatura şi cultura poporului român, pe Dumînecă în 30 Iuliu 11 August 1895 la Boiţa.

La acésta adunare sunt poftiţi a participa membrii precum şi toţi binevoitorii şi sprijinitorii acestei instituţiuni culturale.

Sĕ observă, că eventualele disertaţiuni au sĕ fie presentate subsemnatului în scris cn 5 ḑile înaintea adunării.

Obiectele:

1. Deschiderea adunării prin preşedinte la $10^1/_2$ óre a. m. în biserica gr. or.
2. Raportul comit. pe 1894/5.
3. Insinuarea de membrii noi şi încassarea tacselor dela membri vechi şi noi.
4. Cetirea eventualelor disertaţiuni.
5. Designarea locului pentru adunarea generală viitóre.
6. Alegerea a lor 2 delegaţi pentru adunarea generală a Asociaţiunii transilvane din acest an, convocată în opidul Blaş pe ḑiua de 27 August st. n. şi cele următóre.
7. alte afaceri, cari cad în sfera de competinţă a adunării.
8. Inchiderea adunării.

Brad, la 12/24 Iuliu 1895.

Vasiliu Damian, director.

Adunarea generală a despărţĕmêntului al III-lea (Făgăraş) al „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român sĕ convócă în comuna Vistea inferióră pe Dumînecă în 11 August st. n. a. c. la 11 óre a. m.

Drept aceia toţi membrii despărţĕmêntului şi toţi iubitorii de progresul cultural al poporului român sunt rugaţi cu deosebită stimă a participa la acéstă adunare anuală, ér ajenturile a 'şi trimite cel puţin câte doi representanţi.

Programa se va distribui în Vestea inferióră.

Făgăraş din şedinţa comitetului ţinută în 13 Iuliu 1995.

Direcţiunea despărţĕmêntului.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Câteva din causele şi urmările irreligiosităţii

de

Dr. Vasile Saftu.

> „Te umple de uimire „faptul că în fondul tuturor „cestiunilor noi regăsim theologia“. *)

Câţi ómeni „moderni“ nu vor da din cap, când vor cetí aceste cuvinte rostite de încarnatul comunist, *Proudhon!*... şi cu tóte acestea cel ce a pĕtruns în adevĕrurile invariabile ale istoriei, sĕ va fi convins, că aşa a fost în totdeauna, aşa este în present şi aşa va fi şi în viitor: Tóte evenimentele sociale sĕ învêrtesc în jurul centrului fix, în jurul religiunei.

N'au schimbat fie-care reformă religiósă cu desĕvêrşire viaţa socială? Pentru-ce au fost şi sunt rĕsbóiele

---

*) Il est étonnant, qu'au fond de toutes les choses nous retrouvu la théologie“; a înţeles de sigur *religiunea.* — La acésta i'a făcut spaniolul ultramontan *Donoso Cortes*, hazlia observare: „Dans ce fait il n'y a rien d'étonnant, que l'étonnement de Mr. Prouddon, adecă: In acest fapt nu este nimic uimitor, decât uimirea Dlui Proudhon.

religióse mai oribile decât celelalte? Pentru-că ele ating cele mai fine córde ale omului, pentru-că ele sé pórtă întru apĕrarea celor mai nobile şi mai intime sentimente ale lui. Religiunea a avut şi are în totdéuna admirabila putere de a se identifica pe deplin cu individualitatea omului. Acesta privesce în tot, ce aparţine religiunei sale, ce póte fi mai scump pentru el. Numai astfel sĕ póte esplica puterea de odinióră a turcilor isvorîtă şi basată pe fanatismul religios.

Pe când tóte sciinţele din lume împreună cu politica, — (care predomină atât de mult secolul nostru, încât toţi ómenii fără deosebire sĕ simt predestinaţi a conduce popóre şi naţiuni), — sĕ adreséză mai mult *inteligenţii* nóstre; pe atunci religiunea străbate în *inima* nóstră. Cestiunile, cu cari se ocupă tóte sciinţele din lume, trebue sĕ aibă un caracter *obiectiv*, căci altfel nu valoréză nimic; cestiunile, cu cari sĕ ocupă religiunea, sunt de caracter *subiectiv*. Este un adevĕr incontestabil, că ori şi care om de pe lume e mult mai angagiat, ca individ, în cestiunile *subiective*, decât în cele *obiective*. Ori-cât de mare progres ar face stiinţele cu *obiectivismul* lor, tot *subiectivismul* omului va fi motivul psichic al celor mai multe acţiuni omenesci. Étă, pentru ce religiunea străbătând afund în inima omului, îl identifică pe acesta cu principiile ei, pentru cari apoi individul e în stare, sĕ desvólte cea mai teribilă energie. Da, aşa este: Religiunea e per eminentiam *o cestiune a inimei*; dar aşa şi trebue, sĕ fie în totdeauna, căci altfel nu póte da ródele dorite. — O religiositate simulată, o făţărnicie perversă. — însuşiri, cari cu durere trebue s'o spun, că sĕ ţivesc astăḑi în proporţia de 70%, — nu pot fi calificate, castiuni ale inimei. Ipocriţii, fariseii, nu sunt ómeni religioşi, ci nesce indiviḑi periculoşi societăţii omenesci: Tot, ce pórtă numele „religios“, trebue sĕ provină „din inimă“; *tertium non datur*.

Cât timp religiunea peste tot, şi în special creştinismul a stăpânit şi condus „inima“ ómenilor, a fost binele în mijlocul societăţii omenesci; îndată ce a început, sĕ dea îndărăt acéstă stăpânira, îndată ce a început sĕ scadă religiositatea, societăţii omenesci, resp. creştine, i-a mers rĕu.

Fiind atât de importantă acéstă cestiune, sĕ analisăm câte-va din causele şi urmările irreligiosităţii. Am ḑis anume câte-va, pentru că a mĕ ocupa cu tóte într'o lucrare pentru programa seminariului nu e nici posibil, nici consult. —

Asupra acestor cause trebue sĕ se facă cu atát mai curênd lumină, cu cât ne convingem, că ómenii devin pe ḑi ce merge tot mai nemulţămiţi.

Acum 85 de ani de ḑile se plângea un german cuminte, că societatea e espusă unei catastrofe mari sociale. Periculul e mai imminent ca ori-când în ḑilele nóstre: Astăḑi tótă lumea vorbesce de *fin de siècle*; socialismul câştigă din rĕsputeri în teren; nihilismul sĕ cóce sub spuză; anarchismul seceră la sacrificii nevinovate; idealismul sĕ ascunde; sensualismul şi materialismul sĕ estind; optimismul bate în retragere, ér în locul lui pessimismul cuceresce capete de filosofi şi literaţi pornind în chipul acesta un curent periculos pentru societatea omenéscă; ómenii se satură de viaţă şi-şi iau iute şi de grabă aceea, ce ei singuri nu şi-au putut şi nu şi pot da; în ţara emancipării (America) sĕ forméză chiar şi reuniuni de sinucidere, la cari — lucru curios — se îmbulḑesc şi femeile.

Tóte statele fac mereu la politică şi ér la politică luptând cu energie, ca sĕ micşoreze, ba sĕ nimicéscă ori şi ce influinţă din partea bisericilor. In locul căsătoriei sfinte, religióse, sĕ introduce căsătoria civilă, redusă la un contract, ca ori şi care altul dinaintea tribunalului. Din punct de vedere intelectual sciinţele sbóră în avêntul lor glorios, din punct de vedere moral crimele sĕ rafinéză şi sĕ înmulţesc silind astfel pe diferitele guverne în loc sĕ creeze scóle, sĕ clădéscă la temniţe. Ei bine: Nu sunt astea destule simptóme, cari sĕ convingă pe ori şi care om, care resonéză, că catastrofa de acum 85 de ani a lui Johannes Müller e *ante portas*. Şi în acéstă critică, fórte critică situaţiune, ce fac conducĕtorii popórelor? Dau în bisericĕ fără nici o milă, ca sĕ-şi asigure lor pe vecie influinţa absolută a ómenilor, ca sĕ pună un fundament neperitor drepturilor politice, de cari bâjbăie esclusiv lumea de astăḑi Politică, politică şi numai politică: Étă caracteristica guvernelor şi a guvernaţilor. Sociolegie — moralisare — religiositate — sunt noţiuni şterse din catastiv, Oamenii pĕtrunḑĕtori sĕ plâng în tóte părţile de crescerea colosală a demoralisării şi cu tóte acestea puţini fórte puţini sunt, cari vĕd vizunia rĕului. In faţa unui tablou atât de trist trebue sĕ ḑic că drept are Proudhon; ca şi el şi pressa franceză, care odinióră nu voia sĕ scie, ba batjocoria tot, ce era bisericesc, tot ce era religios, în frunte cu „Le Figaro“ — unul din cele mai rĕspândite ḑiare ale Franciei. In nrul sĕu din 13 Februarie 1894 din incidentul unui atentat, sĕvêrşit de anarchisti, scrie între altele următórele şire fórte caracteristice: „Un nou atentat, din fericire tot aşa de puţin decisiv ca al lui Vaillant, a pus aséră Parisul în oróre.

Este un rĕspuns la ghilotinarea lui Vaillant, vor ḑice unii.

— Este o probă, vor rĕspunde alţii, că este reson, sĕ tratezi cu cea mai mare rigóre pe ómenii, cari s'au conjurat, sĕ distrugă societatea şi cari, de altmintrelea, sĕ prind aţât de prost.

Cetisem tocmai acum în jurnale o notă despre manifestaţiile, cari sĕ fac dumineca, şi al căror obiect e mormêntul lui Vaillant.

E vorba aici, de *embrionul unui cult*; şi rĕmâi puţin turburat în faţa imbecilităţii unei mulţimi, cari sĕ plăteşte cu vorbe, cu frase absurde, a unei mulţimi, *pentru care Vaillant* (anarchistul) *este un martir şi chiar un martir „glorios“*.

Voltairienii au ḑis deja, că poporului 'i trebue o religiune; ei s'au înşelat; poporului îi trebue cu deosebire amuleţi (icóne portative superstiţióse) şi ḑeităţi fetişiste ca şi negrilor din Guinea: decând cu Liga, Parisienii nu s'au mai schimbat crucilor albe din nóptea sântului Bartolomei, măcelăririlor dela procesiunile Ligei li-au urmat idoli mai periculoşi: Ghilotina şi **ḑeiţa raţiune** în 1793, astăḑi Ravaşolii şi Vaillanţii.

Parisianul nu crede în Dumneḑeu; *el se mulţămesce cu cultul sfinţilor, pe care şi-'i fabrică el din reliquii, din idoli mai mult sau mai puţin grosolani, în cari încarnéză el poftele sale, mâniile şi rĕsbunările sale.*

Póte muri un om, care a făcut fapte folositóre, póte muri un mare inventator, un mare binefăcĕtor al sĕracilor, o soră de caritate, care a îngrijit 20 de ani 20 de generaţii de bolnavi, dacă mórtea lor nu trece nebăgată în samă, amintirea lor în schimb va fi cu atât mai iute ştérsă. Cine sĕ mai gândesce astăḑi la mormêntul lui Victor Hugo?

Mormêntul lui Vaillant devine un cal de peregrinagiu. El n'a făcut decât o crimă ordinară şi altceva nimic. Dar el a afirmat, că a lucrat din dragoste cătră omenime şi gură-căscaţii l'au creḑut pe cuvênt.

Étă, unde am ajuns în secolul XIX. Étă unde împing ei tot orgoliul liberei cugetări, tot gunoiul instrucţiei obligatóre: Micul scolar iese în lume, uită iute — dacă a stiut vreodată, — cine a inventat locomotiva sau telegrafia electrică, dar nu va mai uita numele lui Vaillant, nici pe al acelui miserabil, care l'a imitat.

Recunósteţi, că acesta e un lucru, care te descuragiază.

Ce sĕ facem? Nimic. *Resonamentul nu prind nici de cum*, cred eu, *la spirite, cari sunt capabile sĕ transfórme assassinii în martiri sau în sfinţi*. Trebue sĕ-i facem impossibili; dacă sĕ găsesce vre-un mijloc, trebue sĕ întreprindem fără întârḑiere o reacţiune contra falsei sensibilităţi, de care am fost toţi puţin atinşi şi care a creat acea atmosferă, **în care a devenit possibilă religiunea bombei.**“

Sĕ póte un tablou mai îngrozitor decât acesta?!

Numai încape deci îndoială, că în faţa unei astfel de şituaţiuni, trebue sĕ se întrebe omul serios: cari sunt causele, cari au provocat aceste stări nesĕnătóse? Dacă *lipsa de religiositate* e causa cea mai generală şi cea mai de căpetenie, atunci sĕ vedem, cari au fost causele acestei lipse de religiositate, ca sĕ le cunóscem şi eventual sĕ ne ferim de ele.

Causele irreligiosităţii le împart eu în 3 categorii principale: I. Filosofice, II. Politice, III Clericale,

Din capul locului declar, că din causa timpului şi a spaţiului nu mĕ voiu estinde la păgânism, ci mĕ voiu mărgini numai la creştinism.

(Va urma.)

Loterie.

Sâmbătă, în 27 Iuliu n. 1895.

Viena:	**38**	**1**	**83**	**40**	**10**
Timişóra:	**20**	**59**	**84**	**38**	**49**

Nr. 349 [102] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante dela scólele elementare române gr.-or. din comunele jos însemnate, protopresbiteratul Dobrei, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Brâsnic, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie pe popor, cuartir şi lemne suficiente de foc.
2. Lăpugiul sup. cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, lemne de foc şi tacsele dela înmormêntări computate în 15 fl. v. a.
3. Lăpuşnic, cu salariu anual de 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.
4. Roşcani-Mihăeşti, cu salar de 360 fl. v. a. şi cuartir in edificiul scólei.

Informaţinni detaiate se pot lua dela subsemnatul oficiu.

Concurenţii au sĕ se presenteze în vreo Duminecă ori sĕrbătóre la biserică spre aşi arĕta desteritatea în cântările bisericesci şi tipic.

Rugările instruate în sensul normelor din vigóre sĕ se aştérnă la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Dobra, 27 Iunie 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Dobrei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

A. S. Pĕcurariu,
adm. prot.

Nr. 149/1895 [103] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scóla conf. gr. or. din parochia Sĕcărêmb, tractul protopresb. Geógiu II, sĕ escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în „Telegraful Rom.“.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt anual 366 fl. v a. solvibili din cassa bisericei în rate lunare anticipative, cuartir şi lemne pentru foc.

Dela alesul învĕţătoriu sĕ pretinde ţinerea stranei în Dumineci şi sĕrbători.

Doritorii de a reflecta la acest post sunt rugaţi aşi asterne cererile instruite cu documentele necesarii la subscrisul oficiu, până la terminul sus indicat.

Sĕcărêmb, Nagyág, 20 Iuniu 1895.

Oficiul protopresb. gr. or. în conţelegere cu comitetul parochial.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr. 505/895. [104] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor vacante învĕţătoresci din mai jos numitele comune, aparţinĕtóre tractului protopresbiteral al Treiscaunelor, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Roman“.

1. Marcoş, cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber şi lemnele trebuinciόse pentru încălḑit.
2. Poiana-sărată, postul al doilea cu salariu de 300 fl. în numerar, locuinţă în edificiul scolar, 12 metrii cubici lemne de foc şi grădină pentru verḑĕturi.

Fiind postul de sub pct. 1. impreunat cu cantoratul, dela concurenţi sĕ cere cunoscinţa cântărilor bisericesci avênd a se presenta în biserică în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre. Reflectanţii îşi vor aşterne cererile concursuale, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu în termin deschis.

Breţcu, (Bereczk) 22 Iuniu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al tractului Treiscaunelor.

Dimitrie Coltofean,
protopresbiter.

311/95 of. prot. [107] 2—3

Licitaţiune minuendă.

Zidirea scólei române confesionale gr.-or. din Cetea, protopresbiteratul Albei-Iulia, se dă în întreprindere pe calea licitaţiunei publice ce se va ţiné **Marţi, 6 August st. n. la 10 óre a. m.** în cancelaria oficiului parochial din Cetea.

Preţul strigărei e de 3591 fl. 02 cr. v. a. Doritorii de a licita au sĕ depună un vadiu de 10% în bani sau hârtie de valóre.

Edificiul se va pune până în 31 Octombre a. c. sub coperiş, ér anul viitor se va termina tot lucrul până în 1 Iuliu. Comuna bisericéscă dă tot materialul: pétră, cărămidă, var, năsip şi apă, şi va săpa fundamentul cu puteri de concurenţă.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiile de licitare se pot vedé în cancelaria subsemnatului.

Alba-Iulia, 10 Iuliu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Albei-Iulia, în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

Szám 4724/895—urb. [109] 1—3

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi királyi törvényszék ezennel közhirré teszi, hogy Sálya község határa általános tagositásának megengedhetősége iránt báró Apor Zoltán kir. törvényszéki biró vezetése alatt megtartandó tárgyalás határnapjául az **1895 szeptember hó 16 napjának,** dél elötti 9 óráját a helyszinére Sálya község hivatalos helyiségébe kitüzte, mikorra a nevezett község összes birtokosai azzal idéztetnek meg, hogy a meg nem jelenők ugy tekintetnek mint a kik a tagositásba beleegyeznek és hogy a kereset első példányát érdekeltek ezen kir. törvényszéknél a hivatalos órák alatti betekinthetik.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1895 julius hó 20-án tartott üléséből.

Vén András, elnök. *Schüller,* jegyző.

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 81 **Sibiiu, Sâmbătă, 22 Iuliu (3 August) 1895.** **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ orí 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 5043 Scol.

CONCURS.

La începutul anului scolar 1895/96 sunt a sĕ conferi din fondurile archidiecesane următórele stipendii:

1. Un stipendiu de 50 fl. din fundațiunea „Peioviciu“ pentru studenți de scólele medii.

2. Un stipendiu de 30 fl. din fundațiunea „Ecaterina Rațiu“ pentru studenți de ori ce categorie.

Aspiranții la aceste stipendii au sĕ-și aștérnă suplicele la Consistoriul arcsidiecesun *până la 15 August st. v. a. c.* instruite cu următórele documente:

a) Atestat dela oficiul parochial al comunei, căreia aparțin, că sunt români gr. or.;

b) Atestat scolar despre progresul făcut în studii în anul din urmă respective testimoniul de maturitate;

c) Atestat medical, că sunt sănĕtoși;

d) Atestat dela primăria comunală despre posițiunea socială și starea meterială a părinților lor și

e) Eventual alte atestate recomêndătóre.

Suplicanții au a numi în suplicele lor și institutul de învĕțămênt, la care vor sĕ-și facă studiile.

Sibiiu, 15 Iuliu, 1895.

Consistoriul archidiecesan.

Zacharie Boiu,
asesor consistorial.

Sibiiu 17 Iuliu 1895.

Evenimentele din orient încep a lua dimensiuni tot mai mari și forme tot mai pronunțate, și nu e departe timpul, când va întreveni diplomația europénă pentru potolirea focului.

Cumcă mișcarea din Macedonia s'a făcut la instigarea Rusiei prin agenți din Bulgaria și cu conlucrarea guvernului bulgar, despre acésta acuma nime nu se mai îndoesce, în special nu acuma în fața stărilor de lucruri din Sofia după omorîrea lui Stambulow.

Deja acest fapt în sine a compromis tótă autoritatea guvernului actual bulgar.

Europa întrégă se indignéză de acest fapt barbar, guvernul bulgar însĕ stă cu mânile în sin, și principele, care e chemat sĕ salveze onórea țĕrei și a tronului cel puțin pentru ochii lumei, stă în platonică neactivitate la băi, și lasă frêu liber elementelor revoluționare

Ce rol trist jócă guvernul din Sofia, au documentat lucrurile întêmplate după uciderea lui Stambulow.

S'a întêmplat barbarismul ne mai pomenit în vécul nostru, că Stambulow nici pe catafalc nu a fost cruțat de tirănia ucigașilor. La înmormêntare poliția a stat la o parte și a privit cum mulțimea fanatisată a atacat cosciugul, a împușcat în carul cu corónele de pe cosciug, și a insultat pe representanții puterilor strĕine.

Și pe când asupra cosciugului lui Stambulow se aruncau primele glii de pămênt, mulțimea fanatisată cu musică și prin strigături demonstra la mormêntul celor esecutați pentru încercare de a submina ordinea publică.

Nu mult după acele scene revoltătóre s'a arangiat o demonstrațiune la mormêntul celor ce au împușcat pe fostul ministru de justiție Belcev, cu care ocasiune s'au ținut cuvêntări sgomotóse contra erei lui Stambulow.

Și guvernul în fața acestora stă cu mânile în sin.

Ținuta acésta a guvernului demonstră nu neputință, ci conivență cu asasinii lui Stambulow.

Deputațiunea bulgară într'aceea se presentéză înaintea țarului Rusiei, carele o asiguréză, că el értă pĕcatele poporului bulgar, și nu l va lipsí de spriginul seu.

Din însuși mărturisirile deputațiunei reese, că ea a mers la țarul Rusiei cu consensul principelui Ferdinand.

Pe lângă aceste fapte, cari presentéză în adevĕrată lumină ținuta guvernului bulgar, se mai adaugă altele, cari scot la ivélă legătura dintre guvernul bulgar și rĕscóla din Macedonia.

Guvernul bulgar a perdut terenul de sub picióre, și adi el nu mai dominéză situațiunea.

Dela asasinarea lui Stambulow politica Bulgariei o conduc masele de pe strade.

Politica europénă privesce cu îngrijire spre Orient. Ambasadorii puterilor europene au cerut satisfacțiune pentru insultarea consulilor strĕini cu ocasiunea înmormêntărei lui Stambulow.

Cumcă în Orient sĕ pregătesc lucruri cu grave urmări, se vede din mĕsurile preventive luate de către statele vecine.

După scirile mai próspete guvernul Sêrbiei în fața încurcăturilor din Orient a trimis pe fostul regent și ministru-president Ristici la monarchul nostru spre a implora scutul monarchiei austro-ungare.

Pasul guvernului sêrbesc a dat signalul de alarm, și tóte diarele din monarchie se ocupă serios cu încurcăturile din Orient.

Sĕ ventiléză idea unui congres european, care ar autorisa România sĕ între cu armata în Bulgaria, și sĕ restabileze ordinea.

In acest cas trebue sĕ avem în vedere un nou rĕsboiu oriental, deórece Rusia a promis ajutoriu bulgarilor și mandatul puterilor europene ar sta în fața îndĕrătniciei Rusiei, care din nou a aruncat tăciunele aprins în peninsula balcanică.

Evenimentele în Orient încep a lua forme tot mai pronunciate, și deodată cu mórtea lui Stambulow a cădut stâlpul, care susținé independența Bulgariei.

Stăm în fața evenimentelor, cari ușor pot pune întreg Orientul în flacări.

Revista politică.

Ministrul de culte și instrucțiune publică, Dr. Vlassics, a trimis mai în dilele trecute magistratului din Budapesta o adresă nostimă. El întrébă, dacă n'ar fi bine, pentru-ca elevii din scólele elementare sĕ nu fie prea îngrămădiți cu studiile, ca limba germână sĕ nu mai fie obiect obligat de învĕțămênt. Ministrul își motivéză părerea cu următórele 3 afirmațiuni: 1. Elevii, cari vreau sĕ învețe limba germână, o pot învĕța în scólele medii. 2. In scólele primare sunt prea îngrămădiți cu studiile 3. Dacă ar fi elevii scutiți de limba germână, atunci scólele primare și ar puté împliní mai ușor misiunea lor principală, misiunea națională!

Ințelege tótă lumea, numai e trebuință de comentar!!...

* *
*

Deși nu tóte versiunile, cari vin în public despre situația din Macedonia, nu merită credĕmênt, totuși nu putem trece cu vederea scirea, că vaporul „Gagarin“ al societății dunărene a transportat de curênd numeroși individi îmbrăcați în civil și înarmați la Lompalanka, de unde s'au dus în Macedonia. Se dice despre ei, că ar fi fost soldați și oficeri rusesci. Tot așa s'a început și în 1876 transportul așa numiților voluntari rusesci.

Esistă și o altă versiune, că insurgenții din Macedonia sunt sprigniți de deputații bulgari rusofili și de Evloghie Georgiew, un mare bogătan din Bucuresci, care dispune peste mai multe milióne și are o bancă

FOIȚA

Povestire scientifică.

Carburul de calciu și acetilenul. — Producția alcoolului artificial.

Acetilenul a fost descoperit de Berthelot, care a arĕtat tóte aplicațiunile publice ale acestui gaz. El se póte prepara în mai multe feluri, în general se obține descompunênd o materie organică prin căldură.

Reacțiunile de laboratoriu neputênd da o producțiune industrială de acetilen, se perduse speranța de a utilisa acest gaz așa de bogat în aplicațiuni de tot felul, când întêmplarea se însărcină sĕ resólve problema

In 1894 dl L. J. Wilson încercă sĕ prepare calciu încăldind într'un cuptor electric un amestec de calce și de antracit în pulbere; el obținu o masă grea, cu aspect metalic, care nu era calciu. Aruncând acest produs într'un vas cu apă, ce degagiă un gaz care rĕspândea un miros infect și ardea cu o flacără funinginósă. Astfel dl Wilson, grație întêmplărei, găsi mijlocul de a prepara acetilenul în chip economic prin amestecul a douĕ substanțe eftine: var și cărbune. Carburul de calciu astfel preparat, tratat cu apă, dă nascere acetilenului.

Acesta fiind principiul, mai multe mijlóce au fost preconisate pentru prepararea carburului de calciu.

Dl Wilson ia un amestec de 20 părți var și 12 părți cărbune (cok, antracit, grafit, cărbune de lemn) pe care le încăldesce într'un cuptor electric. Aparatul cere o forță de 4—5000 amperi.

Cuptorul Wilson are câte-va incoveniente: micile cantități de carbur obținute, necontinuitatea producțiunei, impuritatea produsului și în fine imposibilitatea de a supraveghia mersul operațiunei.

Cuptorul electric al dlui Moissan înlătură tóte inconvenientele semnalate.

Costul carburului de calciu, după datele americane ar fi:

1200 livre engleze de cărbune pulverisat	12.50 lei
2000 livre engleze de var pulverisat	20.00 „
180 cai electrici timp de 12 ere	30.00 „
lucru	12.50 „
200 livre engleze carbur de calciu	75.00 „
2000 livre engleze carbur acetilen	187.00 „

După. dl Lewes însĕ carburul se póte obține cu preț de 100 de lei tona, acetilenul revenind atunci la 24.40 pentru 100 a. m. c., căci o tonă de carbur dă aprópe 4000 m. c., de gaz.

Acetilenul ($C_2 H_2$) e un gaz transparent cu un miros pătrunzător, amintind pe acel a usturoiului. El arde cu o flacără funinginósă și detună cu violență.

In presența a douĕ volume de oxigen, cu arama și cu argintul, forméză de asemen a amestecături esplosibile.

Acest gaz e fórte primejdios pentru om; el lucréză în acelaşi chip ca oxidul de cărbune, asfixiând organismul.

O proprietate interesantă a acestui gaz e marea sa proprietate de a lumina; în adevĕr, puterea sa luminătóre e de 15 ori mai mare ca aceea a gazului de iluminat.

D. Lewes propune, pentru iluminatul în mic cu acentilenul un cilindru de oțel conținênd 400 gr. de carbur și o cantitate de apă proporțională; un mic bec cu flacăra lată care ar da o lumină de 20 luminări engleze timp de 10 óre cu o consumație de 15 litre de gaz pe óră.

O altă aplicațiune a acentilenului este convertirea gazurilor sĕrace în gazuri bogate remediind slabei puteri de iluminare a gazului ordinar.

In fine flacăra acentilenului ne avênd după d. Lewes, decât o temperatură de 100°, cu egală putere de luminat el încălzesce camerile de șase ori mai puțin decât gazul·

Luminatului cu acetilen i-s'a imputa că atacă cuprul și argintul.

Remediul e simplu, neîntrebuințându-se decât ferul pentu becuri.

Pe de altă parte acetilenul e toxic și face cu aerul amestecuri explosibile; ajunge pentru a înlătura aceste incoveniente, a ventila bine sălile luminate cu acetilen și a veghia ca arderea sĕ fie complectă.

Avantagiile ce le presintă însĕ acest gaz, sunt cu mult mai mari decât inconvenientele. El luminéză de 15 ori mai mult decât gazul ordinar, nu costă decât 2 lei 40 suta de m.c., și produce ardênd mai puțini vapori de apă și acid carbonic.

Intrebuințarea sa e indicată pentru luminarea publică și de curênd consiliul comunal al Parisului (Bulletin municipal officiel), învită administrația a studia aplicațiunile luminatului cu acetilen.

Unul din produsele cele mai interesante ce se pot produce cu furnalul electric este carburul de calciu care descompunêndu-se în presența apei, produce acetilenul, gaz cu o putere luminătóre fórte mare și care în curênd se va întrebuința la iluminat.

Acetilenul obținut cum diserăm mai sus, mai póte serví și la producția alcoolului pur și fórte ieftin.

Tona de carbur de calciu preparată cu forța idraulică revine la 100 lei, și o tonă în capitala României. Acesta stă în legătură cu societatea panslavistă din Petersburg și a avut de curênd conveniri secrete cu Karavelow și cu Petcow. Pentru-că purtarea lui Karavelow a atras atenţiunea poliţiei din Bucuresci, el a plecat la Petersburg.

* * *

Cercurile politice din capitala Turciei împreună cu guvernul otoman au întors fóia faţă cu Bulgarii din causa deputaţiunei, care s'a dus la Petersburg și din causa atentatului sĕvêrșit asupra lui Stambulow. Bunăvoinţa, care a avut-o Turcia faţă cu Bulgaria, încrederea, care a pus-o în viitorul ei, pare că a dispărut deodată, ambele evenimente amintite au creat și puterilor europene, cari jócă prin representanţii lor din Constantinopol un mare rol în cestiunea orientului, o posiţie fórte neclară, nici acestia nu sciu până acum, cum sĕ se pórte faţă cu Bulgaria. — Trist lucru pentru Hecuba lui Bismarck!

* * *

Scirile mai nouĕ din Sofia constată, că mai tóte bandele revoluţionare din Macedonia au fost total nimicite, un oficer care a sosit dela graniţa ţĕrii, comunică că p'acolo e liniște completă. In ḑilele din urmă au sosit 200 de strĕini desarmaţi; ei au fost duși în interiorul ţĕrii. Sĕ susţine, că comitetul central al revoluţionarilor a dat ordin subcomitetului, ca pentru moment sĕ suspende ori și ce agitaţiune.

Versiunea, care am adus-o noi în numĕrul trecut, despre unul cu numele Spiricostov, este desminţită chiar de presidentul comitetului macedonean.

Guvernul din România caută sĕ suprime ori și ce încercări de agitaţiune pentru Macedonia. Un individ cu numele Spiru Ivanow, căruia i-a succes sĕ seducă pe 17 strĕini, ca sĕ plece în Macedonia și aceia dintre ei, cari n'au avut pas, au fost espulsaţi. Ori-ce corupere cu bani în acest sens e urmărită judecătoresce.

Sĕ vede, că România, acum ca în totdéuna, este o ţară de ordine pentru Orient și o sigură garanţie pentru pace.

* * *

Un corespondent al ḑiarului „N. Fr. Presse“, a avut o convorbire cu deputaţiunea bulgarilor, care a fost la Petersburg. Estragem din acest interview și noi următórele:

Metropolitul Climent nu e om bĕtrân, are 55 de ani și o figură orientală. Sufletul deputaţiunei a fost Teodorow, un advocat cu vervă din Rusciuc. El face impresiunea unui om puternic și energic care merge numai după temperamentul și capul sĕu. Toţi fac impresiunea unor ómeni obosiţi de o călĕtorie de 5 sĕptĕmâni; în cele politice sunt fórte reservaţi.

Toţi sunt încântaţi de primirea, ce li s'a făcut în Rusia; la atâta bunăvoinţă și dragoste nu s'au așteptat. Scopul lor a fost duplu: sĕ depună o cunună de aur pe mormêntul lui Alecsandru III. și sĕ informeze Rusia despre adevĕrata situaţiune din Bulgaria.

Teodorow a afirmat, că călĕtoria în Rusia s'a făcut în bună înţelegere cu principele Ferdinand.

Intrebat despre cuprinsul întrevorbirei, care a avut o Metropolitul Climent cu ţarul, Teodorow a ḑis, că nu-l póte comunica pressei precum n'au comunicat la têmpul sĕu nici Stambulow și nici Stoilow întrevorbirea ce o a avut cu împĕratul Francisc Iosif I.

Trecênd la cestiunea cu atentatul lui Stambulow advocatul Teodorow a ḑis: de *mortuis nihil nisi bene*. Totuș eu protestez contra acuselor, ce sĕ aruncă asupra principelui și a guvernului. Este notoric, că atât principele cât și ministrii bulgari au arĕtat multă bunăvoinţă faţă cu Stambulow. Acésta nu numai că n'a avut nici popularitate, dar a fost un om urît de tótă lumea (?) Guvernul n'are nici un motiv, sĕ-și dea demisia din causa acésta; versiunea, că principele Ferdinand nu sĕ va mai întórce în ţară, e o fabulă. – In ce privesce relaţiunile Bulgariei cu Astro-Ungaria, ḑise Teodorow, nu e nici un motiv, ca sĕ se strice. Pot susta aceste relaţiuni și atunci, când noi ne-am pus pe un picior mai bun cu Rusia (?) — Asupra promisiunilor Rusiei în causa recunóscerii principelui, Teodorow n'a voit, sĕ discute, ḑicênd, că politica esternă cade peste tot în competinţa guvernului, ér nu a deputaţiunei. — Astfel a vorbit Teodorow, mai târḑiu a aflat totuș corespondentul, că comisia de cercetare a Sobraniei nu și-a terminat misiunea nici după omorîrea celui mai urît om de partid, alui Stambulow, ci și-o va continua și contra complicilor acestuia.

* * *

In fine deputaţiunea mărturisi, că își va da raportul sĕu înaintea Sobraniei, care a trămis-o.

Se înţelege, că cestiunile capitale nici aici nu sĕ vor descoperi. Printre rênduri poţi ceti, că — ceea ce am ḑis noi totdeauna în fóia nóstră, — între principele, deputaţiune și atentatul lui Stambulow nu e numai coincidenţă, ci mare legătură. Viitorul o va dovedi!

* * *

In numĕrul trecut am vorbit despre o demonstraţiune monstră ce au făcut-o anticlericalii în Brüssel contra proiectului scolar, care lasă inspecţia asupra învĕţămêntului religios în mâna bisericei. Se ḑice că la demonstraţiune au luat parte peste 100,000 de ómeni în frunte cu deputaţii socialiști. Cu tótă manifestaţia păgânilor și falsilor liberali ministrul de culte al Belgiei, Schollaert, n'are de gând, sĕ și dea dimisia mai vêrtos, că clericalii după manifestaţie au avut în Ostende la alegere o victorie strălucită. — Fórte bine face; nici sĕ nu și-o dea, până nu duce la triumf lupta binelui contra rĕului, lupta bisericei pentru fericirea ómenilor contra liberalilor falsi și a socialiștilor, cari propagă numai desfrîu și necredinţă!!

---

de carbur de calciu descompusă prin apă dă 4.090 m. c. de acetilenă.

In aceste condiţiuni procedeul d-nului Villon permite a obţiné alcool cu preţ de 0.35 lei klgr., preţ care s'ar puté reduce la 0.30 lei utilizând forţa motrice pentru a produce carburul de calciu și hidrogenul prin electroliză în loc de a-l prepara prin zinc și un acid.

Din punctul de vedere practic, ameliorând reactivul absorbant și înlocuind acidul printr'o sare care se regenerézá continuu, alcoolul pur la 93° nu costă mai mult de 0.15—0.20 lei klgr.

Étă și reacţiunile care permit producerea alcoolului cu acetilenul.

Sulfatul de protoxid de crom amoniacal absorbind acetilenul, îl transformă la cald în etilen. Reactivul se preface în sulfat de peroxid, care trebue redus cu hidrogenul produs de zinc și un acid pentru a-i reda puterea absorbantă; acţiunea acésta, am vĕḑut mai sus, se obţine mai economic producênd hidrogenul prin electroliză.

Etilenul produs este absorbit de acid sulfuric cald la 80°—85°, care îl transformă în acid sulfo-vinic. Acest acid e amestecat cu apă și fiert, alcoolul se degajéză. Servindu-se de o colónă de destilaţiune se póte obţiné alcool la 90°—96° centesimale.

(„Timpul“.)

Noutăţi.

In secolul al XIX lea. „Egyetértés“ aduce scirea, că cărciumarii și otelierii din Budapesta au hotărît, ca „sĕ nu dea nici cuartir, nici mâncare membrilor congresului naţionalităţilor, ori cât de scump ar voi acestia sĕ le plătéscă“. Ei, în ţara libertăţii sĕ pot aduce ușor astfel de hotărîri!

* * *

O faptă sĕvêrșită în capitala Ungariei. O fată tinĕră, frumușică, cu numele Maria Petrușca venise nu de mult la Budapesta pentru a ocupa un post de casseriţă, când deodată dispăru. Părinţii fetei primiră o epistolă, în care se ḑicea, că fica lor 'i va cereeta în curênd, trimiţêndu-le și dóue giamantane. Nu mult timp, și părinţii primiră dóue giamantane. Părinţii erau neliniscìţi vĕḑênd că giamantanele au sosit și fata încă nu. Deodată mirosul cel greu venit dintr'un giamantan, le păru suspect si desfăcêndu-l aflară cadavrul fetei aprópe discompus. Poliţia urmăresce pe făptuitor.

* * *

Falsificători de bani deţinuţi. Din Oraviţa se scrie, că gendarmeria de acolo a deţinut în ḑilele trecute o bandă de falsificatori de bani.

* * *

Locotenent sinucis. Din Reșiţa primim scirea, că locotenentul Stefan Dragicevici s'a sinucis. Causa sĕ ḑice că ar fi fost un amor.

* * *

Inecaţi. Directorul bancei sêrbesci Petru Manoilovics însoţit de soţia și fica sa, precum și de mai mulţi amici, în ḑilele trecute a făcut o escursiune la Oppova care se află în apropiere de Bega. Fetiţa lui Manoilovics care era în etate de 15 ani s'a scăldat în Bega. Tata și cu muma se uitau de pe ţermuri. Deodată însĕ fata fu răpită de valuri. Manoilovics sări în Bega pentru de a o scăpa. Câte-va minute și ambii fură înecaţi. Corpurile lor până la moment nu sunt afiate. Membrii direcţiunei bancei sêrbesci au telegrafat numai decât vice-comitelui, ca în casul când ar fi afiate corpurile lor, acele se fie transportate la Belgrad.

* * *

Avis. Atragem atenţiunea onoraţilor nostri cetitori asupra publicaţiunei de pe pagina 4-a a ḑiarului nostru, rnferitóre la alimentarea elevilor institutului nostru pedagogic teologic din loc.

Cerculariu

tuturor p. t. protopresbiteri și inspectori scolari în diecesa Aradului.

Despre cărţile de scólă anunţăm cumcă consistoriul, ascultând opiniunea comisiunei anchetarie ce s'a emis din sinodul diecesan în causa cărţilor de scólă, a primit și pentru anul scolariu ce vine 1895/96 lista cărţilor manuale de scólă de pre anul scolariu trecut 1894/5. Acea listă, din datul 9 August 1894 Nr. 3432 este cunoscută tuturor p. t. protopresbiteri și inspectori scolari.

Credem deci a fi de prisos repeţirea listei. Folosim însĕ acéstă ocasiune, a comunica observaţiunile și esperienţele nóstre relativ la procurarea și întrebuinţarea de cărţi și de recuisite scolarie și invităm organele nóstre se nisuéscă la îndreptarea relelor și la suplinirea defectelor.

Un defect constatat în multe scóle, este că elevii nu se provĕd de timpuriu și adecă îndată la începutul anului scolariu, cu recuisitele și cărţile necesare, că din localul scolariu lipsesce mașina de comput, și alte recuisite, éră tabla négră de socótă e rósă de nu se mai pot esprime nes cari cifre cu cretă etc. și așa învĕţămêntul nu póte înainta.

Ca se preîntimpinăm acéstă stagnare și pedecă, p. t. D-Ta vei dispune prin organele și corporaţiunile submanuat, ca încă acum în ferii, se se înzestreze localele de învĕţămênt cu recuisitele necesare, și se se procure cărţile de lipsă pentru scolari, ca astfel Duminecă în (20 August st. v.) 1 Septembre st. nou, a. c. făcênd invocarea Duchului sânt, sĕ se pótă începe numai decât învĕţământul.

Ce privesce procurarea cărţilor, este datorinţa fie-cărui părinte a îngriji pentru fiul seu; éră pre scolarii sermani are comitetul parochial se i provadă cu cărţi și cu recuisite. Durere însĕ, ce am constatat anul decurs, că în unele comune mari, și dela Dumneḑeu cu bună stare binecuvêntate, scolarii abia jumĕtate avéu cărţi; — că nu se îngrigiseră nici părinţii nici comitetul parochial, éră învĕţătoriul stetea așa ḑicênd cu mânile în sin, și nu scia sĕ-și ajute barem atâta, se facă o arĕtare la consistoriu.

Mai aducem câte-va casuri de acestea, nu pentru înfruntarea unora, de óra ce singuraticii vinovaţi au fost trași la respundere, despre cari ni s'a făcut arĕtare, ci le aducem și le spunem spre îndreptarea relelor până nu se respândesc mai tare. Așa e casul cu tăbliţe. Li-am rĕspuns acelora, și repeţim acuma tuturora, că fie-care elev dela inscrierea în scólă are lipsă de tăbliţă prin tóte clasele. că este o îndemnare la tóte, precum la desemn și scriere, socótă și stilistică, și costă numai puţini cruceri; — din cari consideraţiuni și mai departe avem se stăruim ca după eșirea din scólă încă, fie-care tinĕr sĕ între cu tăbliţa în lucrul seu și peste tot în economia casei sale. Se-i facem dragă tăbliţa, și se l legăm de ea pre viaţă!

Mai stranie ni-se par casurile, cari se referesc la întrebuinţarea cărţilor și recuisitelor, ce le au procurat comitetul parochial. Comitetul crede că el a procurat pentru scólă și așa însémnă și pre obiect cumcă „e cartea scolii din N.“ sau „tăbliţa e a scolii din N.“ éră apoi învĕţătoriul capĕtă îndrumare dela comitet, a îngriji de cărţi și de recuisite, ca de ale scólei, ca pruncii se nu le strice, ci scóla se le aibă și mai departe. că nu se pot cumpĕra în tot anul! Ba s'au găsit învĕţători, ales dintre cei provisori, cari adoptând asemene vederi dela comitetul parochial, au inchis în sicriniele scolare tóte obiectele, cărţi, tăbliţe până și cerusă și cretă, dispunênd ca scolari se le capete numai în scólă și numai pre timpul prelegerii. Acesta e un rĕu, ce trebue dires.

Cartea sau tăbliţa nu este a scolii, ci a elevului Comitetul nu le a putut procura pentru scólă, carea nu învaţă ci pentru elevul cel serman din scólă, carele vrea sĕ înveţe. Onoratele comitete se dăruiască sermanilor, dar se fie darul înţelept, întreg și crestinesc: Ce s'a donat scolarilor, rĕmână proprietatea lor!

Faceţi, ca scolarii cei sĕrmani, sĕ pótă devení și dênșii stăpâni pe o mică și modestă avere: pe tasca lor cea cu manuale de scólă! Vor învĕţa și în scólă și pe acasă, pretutindenea și în tótă óra, cum îi trage inima; ér dacă sĕ strică cărţi și tăbliţe, este bună dovadă că le-au întrebuinţat, au învĕţat și deci fac progres, și pentru aceea cu bucurie sĕ le cumpĕrăm altele nóue, tot spre scopul de mai nainte.

P. T. protopresbiteri și inspectori scolari sunt poftiţi a distribuí fie-cărui oficiu parochial câte un esemplariu din acest cerculariu pentru a îndepliní însărcinările aparţinĕtóre competinţei lor și totodată a l comunica și cu învĕţătorii din parochiă, érăși pentru a îndepliní cele aparţinĕtóre competinţei acestora.

Arad, din ședinţa consistorială dela 6/18 Iuliu 1895

Ioan Meţian m. p.,
episcopul Aradului.

Convocare.

„Reuniunea învĕţătorilor români gr.-or. din districtul VIII al archidiecesei transilvane“ este convocată în adunare generală pe ḑiua de 27 August st. v. a c. şi următórele în comuna Iabeniţia, învitându-se prin acésta la participare toţi iubitorii de scólă.

Programa:

1. După sĕvêrşirea s liturghii cu chemarea sântului Duch în biserica română din Jabeniţa, urméză deschiderea şedinţei şi constituirea

2 Raportul comitetului despre activitatea sa şi mersul afacerilor reuniunei sub decursul anului espirat.

3. Parabola evangelică „Fiiul cel rĕtăcit“, prelegere metodică din religiune de înv. Iosif Popescu.

4 Technica cetitului cu litere mobile, prelegere practică cu cursul I. de scólă, de înv. D. Moisin.

5. „Colonisarea Daciei“, prelegere practică din istorie cu cursul III de scólă e înv I. Cofariu.

6. Raportul comisiunei, esmise pentru censurarea raportului general al comitetului, cu propunerile sale.

7. „Omul în luptă cu natura“. disertaţiune de înv. I. Popescu

8. „Munţii apuseni“, prelegere practică din geografie cu curs VI de scólă de inv. G. Truţa.

9. „Regula de trei şi a societăţii“, prelegere practică din comput cu curs. V şi VI de scólă de înv. D. Moisin.

10. „Disciplina în scólă“, disertaţiune de înv. Gr. Nicóră.

Reghin, din şedinţa comitetului reuniunei ţinută la 27 Iuniu st. v. 1895.

N. Maneguţiu, preşedinte. *D. Moisiu,* notariu.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Câteva din causele şi urmările irreligiosităţii

de

Dr. Vasile Saftu.

(Urmare.)

I.

Era prin vecul al 17-lea, când s'a format în *Anglia* o direcţiune filosofică, numită *deism*, ca sĕ se deosebéscă de teism. Contra acelor ómeni, cari admiteau într'o religiune revelată numai în cas oportun resonamente, contra ţeistilor, s'a constituit o clasă de filosofi cu *Anselm de Canterburg*, cu *Schaftesburg* şi alţii în frunte, cari au inaugurat deismul încercând a dovedi tóte credinţele — de natură subiectivă sĕ înţelege — cu argumente (din stiinţă) obiective. Atunci s'au creat cunoscutele argumente pentru esistenţa lui Dumneḑeu: Argumentul cosmologic, teleologic, moral, istoric şi — ca sĕ-l amintim şi pe cel mai slab, argumentul ontologic.

Intregei acestei direcţiuni i s'a pus din capul locului un fundament greşit pentru puternicul motiv, că creştinismul ca religiune revelată, sĕ baséză pe dogmele credinţei, cari în cea mai mare parte sunt neînţelese de mintea omenéscă şi au un caracter pur subiectiv. Romano-catolicul are convingerea lui subiectivă, că numai în eclesia catolică sĕ póte mântui, protestantul in biserica luterană, calvinul în cea calvină şi ortodocsul în cea greco-orientală. Ori-cât de mult ar încerca cineva, sĕ convertéscă pe unul din acestia cu argumente obiective ştientifice — după hotărâta mea părere — *mai mult îi strică decât îi folosesce*, căci în ori şi cari cestiuni subiective argumentele obiective nu valoréză mult.

Francezului bună óră, ca sĕ aduc un esemplu şi mai uşor de priceput îi place Marseilleza, germanului die Wacht am Rhein etc. Tóte acestea sunt cestiuni subiective, de inimă, — şi în zadar se va încerca germanul sĕ convingă pe francez, că die Wacht am Rhein e mai frumósă decât Marseilleza sau viceversa. Am adus aceste esemple, ca sĕ lămuresc pe deplin, ce va se ḑică cestiuni obiective şi cestiuni subiective Póte veni germanul cu tóte argumentele obiective din sciinţa musicei, póte invoca tóte autorităţile din lume, dar un francez cum se cade, tot nu va recunósce, că die Wacht am Rhein e mai frumósă decât Marseilleza. Aşa stă lucrul — fie-mi permis sĕ fac acéstă comparaţie — şi cu religiunile revalate peste tot şi în special cu creştinismul. Póte veni cel mai învĕţat iesuit, fie şi cardinal, înaintea unui român mai simplu, dar ortodocs, cum se cade, ortodocs dela rótă şi nu-i va succede cu tóte argumentele stientifice obiective, sĕ-l convingă, că esistă vre-o lege mai bună pe lume ca cea greco-orientală. Étă, pentru-ce am ḑis eu, că a fost din capul locului greşită direcţiunea şi fundamentul deismului. Greşită însĕ cum a fost, ea s'a rĕspândit mai întâiu în *Anglia*, apoi în *Francia*. Au început omenii sĕ crédă numai aceea, ce şi puteau esplica şi înţelege cu ajutorul raţiunei; cu alte cuvinte au degradat creştinismul ca religiune revelată la o religiune naturală. După temperamentul, după caracterul popórĕlor unele au fost urmările deismului în Anglia şi altele în Francia.

„Pe când în Anglia tendenţele negative au fost împinse îndărăt de interesele mai profunde religióse, cari au predominat în acest popor, şi până în ḑiua de aḑi dau direcţiune spiritului general al poporului, deosebindu-l într'un mod avantagios de alte popóre, pe atunci în Francia spiritul frivol al lui Voltaire şi eloquenţa radicală a lui Rousseau au aprins un foc, care cu tóte sguduiturile, prin cari a trecut acest popor de atunci încóce, cu tóte nisuinţele ultramontane de contrarevoluţiune, totuşi mai arde şi astăḑi“.*)

Că renumitul profesor Luthardt a avut tótă dreptatea o dovedesc împrejurările de astăḑi din Francia ilustrate prin citatul amintit din „Le Figaro“. Deistii au început, enciclopediştii din Francia au continuat cu focul care caracteriséză pe francez, promovarea celei dintâiu cause filosofice a irreligiosităţii, cunoscută sub numele de *Raţionalism*

„Noi înţelegem sub raţionalism de regulă un sistem teologic: acel cerc religios teologic de gânduri, care domina la sfêrşitul secolului trecut şi la începutul vécului acestuia amvónele şi scólele, şi a cărui particularitate — după cum arată cuvêntul *ratio* — raţiune — constă într'acea, că el consideră raţiunea, adecă cugetarea şi voinţa naturală a individului ca cel mai din urmă isvor şi cea mai înaltă normă, aşa dar ca cea mai hotărîtóre în cestiuni de religiune şi morală“.**)

Cea dintâiu şi cea mai consequentă urmare a raţionalismului a fost, că fie-care individ şi-a însuşit dreptul, a admite din creştinism aceea, ce putea sĕ între în capul lui. In lături cu istoria, în lături cu obiceiurile şi tradiţiunile naţiunei lui, în lături cu învĕţăturile preoţilor; *singură raţiunea* lui are sĕ decidă, ce e bun şi ce e rĕu din creştinism. Işi póte închipui ori şi ce om cuminte, în ce chaos de idei ajunsese lumea creştină.

In focul revoluţiunei franceze raţionaliştii îşi schimbau icónele, îşi proclamau sfinţii, la care sĕ se închine după capul lor, cu un cuvênt era un potop de învălmăşeli din cari nu mai ştiau, cum sĕ iasă. Acestea sunt fructele lui Rousseau, Voltaire etc. în cestiunile religióse.

Situaţiunea, în care — durere — se gândesce astăḑi Francia din punctul acesta de vedere, are s'o mulţăméscă în linia I. acestor enciclopedişti. Cu alte cuvinte *în biserică* fie-care raţionalist făcea ce vrea. — Işi póte apoi închipui cineva, de e posibilă religiositatea între astfel de împrejurări. De sigur, că nu.

Dar n'a fost destul cu atât. Raţionalismul întrodus în biserică a trecut mai departe şi în *scólă*. Rousseau a dat cel dintâiu impuls. Nu e vorbă, reforma pedagogigă făcută de el, a avut urmări escelente, dar şi destule părţi rele. Paralel cu promovarea *studiilor reale* s'a propagat şi raţionalismul, care a micşorat tot mai tare şi mai tare importanţa studiului religiunei, care mai nainte era obiectul principal. Incepênd d'atunci stiinţele reale şi esacte au tot făcut la progrese enorme, studiul religiunei — vorbesc ca obiect de învĕţămênt, a stat pe loc, prin urmare a regresat. Astfel am ajuns astăḑi acolo, că obiectul religiunei e privit mai în tóte scólele ca a 5 rótă la car.

Din biserică şi din scólă a trecut apoi acest raţionalism în *viaţa socială*. Fie-care individ din causa egoismului lui — natural la ori şi care om — nu sĕ mai gandia la binele societăţii întregi, ci la binele sĕu propriu. Raţionalismul a rupt pe individ de societate şi l'a lăsat singur.

Işi póte acum închipui ori şi cine când fie-care membru al societăţii nu sĕ gândesce decât numai la binele sĕu propriu şi nu la al întregei societăţi, unde ajunge némul omenesc?

De regulă sĕ întêmplă, că în societate sunt ómeni şi bogaţi şi sĕraci. Ce-i drept unii ajung la avere prin moştenire, şi nu prin munca lor proprie. Vine individul egoist şi raţionalist şi sĕ întrébă: Dar *după care raţiune* motofletele acela de om sĕ aibă dreptul sĕ moştenéscă dela tatăl sĕu un milion, şi eu muncesc de diminéţa până séra şi n'am ce-mi trebue.

Un cas fórte interesant, care ilustréză pe deplin situaţiunea, este esemplul din Francia dela o curte cu juraţi, pe care l'am cetit eu, cum îmi aduc aminte, într'o statistică a crimelor:

Erau la universitatea din [illegible] doi studenţi fórte sĕraci: unul medicinist, celalalt iurist, amêndoi nisce băieţi fórte destepţi. Cu deosebire medicinistul sĕ pricepea la *chirurgie*; nici un doctor în medicină, nici un profesor dela facultate nu scia sĕ facă atât de escelent autopsii; juristul promitea sĕ devină unul dintre cei mai celebri jurisconsulţi ai Franciei; în medicinist vedeau profesorii dela facultate pe viitoriul *Billroth* al francezilor. Destul, că amêndoi erau fórte sĕraci. O femeie fórte bĕtrână din Paris care n'avea pe nimenea pe lume, nici fraţi nici surori, şi care din lăptărie îşi strînsese vre-o 10.000 franci, le aducea în tótă diminéţa lapte. Ea le confià lor tot; le spusese, că are 10.000 franci şi că îi pórtă totdéuna în sîn ca sĕ nu rĕmâie fără ei. Au trecut câteva luni la mijloc. Intr'o séră iuristul începe *sĕ raţioneze*:

„Mĕi, ḑice către colegul sĕu, bĕtrâna asta de-abia îşi tîrăe piciórele, are bani şi noi suntem tineri şi n'avem cu ce trăí Ea n'are pe nimenea pe lume. Hai s'o omorîm şi sĕ-i luăm banii, ca sĕ trăim mai uşor“.

Ḑis şi făcut. A doua ḑi de diminéţă, când a venit femeia cu laptele fu lovită la cap şi omorită. Ii luară banii ér medicinistul secsă cadavrul frumos îl puse într'un geamantan şi a doua ḑi de diminéţă plecară cu trenul. Ei s'au dus până la procsima staţie şi s'au re întors la Paris, ér geamantanul dat fără destinaţie nu s'a oprit până la Strassburg. Aici a rĕmas în magazin; dór va veni proprietarul se şi-l ia.

Intr'aceea nisce vecini ai bĕtrênei nemai vĕḑêndu-o, aduc lipsa ei de atâta timp la cunoscinţa poliţiei. Caută acésta în drépta şi în stênga, dar n'a putut afla nimic. Intr'aceea funcţionari dela ştaţia din Strassburg observă, că conţinutul geamantanului începuse, sĕ rĕspândéscă un miros neplăcut. Ei desfac geamantanul şi găsesc cadravrul. Pentru-că ei cetiseră în foile francese despre un eventual omor, trimiseră geamantanul poliţiei din Paris. Acésta chemă pe decanul facultăţii de medicină, ca om specialist, sĕ deducă identitatea persónei după cadavru. Decanul atât a fost de frapat de escelenta autopsie a cadavrului, încât îl cerea în continuu sĕ i l dea, ca sĕ-l ducă ca model, la facultate; el îşi uitase pentru-ce a fost chemat. In stêrşit după multă bătaie de cap, el bănui, că numai medicinistul cutare a fost în stare sĕ facă aşa ceva.

Poliţia îi chemă pe amêndoi, ei îşi mărturisiră crima, cáutând s'o acopere cu raţionamentele lor, dar înzadar: Fură predaţi curţii cu juraţi, care pelângă tóte insistenţele miilor de studenţi şi a tuturor profesorilor dela universitate, i-a condamnat pe amêndoi la mórte. După cât-va timp au fost ghilotinaţi acei doi băieţi geniali ai Franciei De sigur greşit raţionament şi-au făcut ei.

In chipul acesta încetul cu încetul şi pe nesimţite s'au format *anarchiştii* (ómeni, cari mai leneşi, ar vrea sĕ trăéscă bine şi fără muncă), cari astăḑi teroriséză Europa. Işi póte cineva închipui, până la ce grad de ură ajunge un anarchist, când aruncă bomba într'o cafenea, unde nu esistă nimenea, care sĕ-i fi făcut vre-un rĕu.

Acestea sunt urmările raţionalismului în biserică, în scólă şi în viéţa socială. Sĕ înţelege, că în ele sĕ dovedeşte pe deplin lipsa de religiositate, căci un om cu frica lui Dumneḑeu nu sĕ pórtă atât de rĕu în biserică, nu desconsideră religiunea ca obiect de învĕţămênt în scólă şi nici nu se face în vecii vecilor anarchist.

Étă, unde au ajuns ómenii din lipsa de religiositate şi sub scutul raţionalismului filosofic. Acum toţi simţiau, că e rĕu şi că merg tot mai repede spre peire. Ce sĕ facă? Sĕ-şi ia filosofia refugiul tot la religiune relavată, la creştinism? Asta n'o putea ḑice. Au vĕḑut ei, că nu e bine fără religiune, nu e bine fără Dumneḑeu, şi — cum de regulă sĕ întêmplă, dintr'un estrem au trecut într'altul. Raţionaliştii tot ciontau, tot ciontau din cestiunile d-ḑeesci, până ce rĕmaseră mai cu nimic şi încercau sĕ creeze ei după capul lor alte dogme nóuĕ. Astfel din raţionalism trecură tot filosofii la panteism. Pe când cei d'intâiu voiau sĕ scótă credinţa revelată în Dumneḑeu din tóte locurile prin raţiune, cei d'al doilea voiau tot prin raţiune sĕ facă tocmai contrarul: Din tóte D-ḑeu. Astfel sĕ născu Panteismul

Panteismul nu-l mai numĕr între causele filosofice ci între cele politice, pentru-că, după cum vom vedea urmările lui s'au valorat mai mult pe terenul politic.

(Va urma.)

---

*) Dr. Chr. Erust *Luthardt*: „Die modernen Weltanschaungen und ihre praktischen Consequenzen“. Lipsca, 1880. S. 11.

**) Luthardt, acelaş op, pg. 20.

Bibliografic.

In editura lui Enric Zeidner, librar în Braşov, a apărut:

Carte de cetire pentru anii din urmă ai scólelor poporale şi de repetiţiune lucrată de Nicolau Pilţa profesor la gimnasiul rom. gr. or. din Braşov şi Dometiu Dogariu învĕţător dirigent în Satulung (Săcele).

Preţul: broşurat 70 cr. legát 85 cr. (1 cor 70 fil.)

Loterie.

Miercuri, în 31 Iuliu n. 1895.

Brünn: 85 17 31 18 75

Nr. 356/895 [110] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci la scólele nóstre populare din comunele mai jos însemnate se deschide concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. Poiana, un post de învĕțătoriu și dóuĕ de învĕțătóre cu salariu de câte 300 fl., 50 fl., bani de cuartir, și 20 fl. relut pentru grădină.

2. Cunța, un post cu salariu de 300 fl. și 20 fl. bani de cuartir.

3. Gârbova, un post, salariu de 300 fl. cuartir natural în edificiul scólei și 4 stîngini de lemne de foc din cari e a se încălḑi și sala de învĕțămênt.

4. Gusu, un post cu salariu de300 fl.

5. Reciu, un post cu salariu 300 fl. cuartir în edificiul scólei și lemne de foc.

6. Broșteni, 1 post cu salariu de 300 fl.

7. Sêngetin, 1 post, salariu 300 fl. și cuartir în edificiul scólei.

Dela concurenți se cere ca cei aleși de învĕțători fiind cântăreți, sĕ țină în Dumineci șt sĕrbători strană și sĕ cânte cu scolarii la liturgie.

Concurenții sĕ-și înainteze cererile subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Mercurea la 6 Iuliu 1895.

Oficiul protopreșbiteral gr. or. al Mercurei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
protopresb.

Nr. 54/895 [111] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea în mod provisoriu a postului de conducĕtóre la scóla froebeliană a bisericei sf. Nicolae din Brașov Scheiu sĕ publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Concurentele la acest post vor documenta:

1. Că sunt române gr.-or.

2. Că au absolvat cu succes o scólă civilă de fete sau alt institut echivalent.

3. Că au absolvat cursul de conducĕtóre de grădini de copii la o scólă publică și au obținut diploma de calificațiune conform prescriselor legii.

4. In fine sĕ dea declarațiune, că se vor supune tuturor dispozițiunilor presente și viitóre ale organelor nóstre bisericesci.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Léfă anuală de fl. 400 — și bani de cuartir fl. 60.

Suplicele se vor adresa președintelui comitetului parochial al bisericei sf. Nicolae din Brașov Scheiu.

Brașov, 8 Aprile 1895.

Comitetul parochial al bisericei române ort. rĕs. dela sf. Nicolae în Brașov.

David Almășan, președinte. **Arseniu Vlaicu,** secretar.

Nr. 149,895]103] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu la scóla conf. gr. or. din parochia Sĕcărêmb, tractul protopresb. Geógiu II, sĕ escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în „Telegraful Rom.“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt anual 366 fl. v a. solvibili din cassa bisericei în rate lunare anticipative, cuartir și lemne pentru foc.

Dela alesul învĕțătoriu sĕ pretinde ținerea stranei în Dumineci și sĕrbători.

Doritorii de a reflecta la acest post sunt rugați ași asterne cererile instruite cu documentele necesarii la subscrisul oficiu, până la terminul sus indicat.

Sĕcărêmb, Nagyág, 20 Iuniu 1895.

Oficiul protopresb. gr. or. în conțelegere cu comitetul parochial.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr. 349 [102] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci vacante dela scólele elementare române gr.-or. din comunele jos însemnate, protopresbiteratul Dobrei, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Brâsnic, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiție pe popor, cuartir și lemne suficiente de foc.

2. Lăpugiul sup. cu salariu de 300 fl v. a. cuartir în edificiul scólei, lemne de foc și tacsele dela înmormêntări computate în 15 fl. v. a.

3. Lăpușnic, cu salariu anual de 300 fl. din repartiție, cuartir și lemne de foc.

4. Roșcani-Mihăești, cu salar de 360 fl. v. a. și cuartir in edificiul scólei.

Informaținni detaiate se pot lua dela subsemnatul oficiu.

Concurenții au sĕ se presenteze în vreo Duminecă ori sĕrbătóre la biserică spre ași arĕta desteritatea în cântările bisericesci și tipic.

Rugările instruate în sensul normelor din vigóre sĕ se aștérnă la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Dobra, 27 Iunie 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Dobrei în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

A. S. Pĕcurariu,
adm. prot.

Nr. 457/895 [108] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători din vacantele comune bisericesci mai jos însĕmnate în protopresbiteratul Têrnavelor se escrie concurs cu termin de *30* ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“ și anume:

1. Botez, cu salariu anual de 380 fl. care constă din 25 jugĕre 242 ☐ pământ arĕtoriu și fênaț, învĕțătorul dĕcă va fi apt de serviciile cantorale, atunci are sĕ priméscă și stola usitată ca atare plus curtea și grădina cantorală apoi cuartir liber în edificiul scólei și grădină de legumi.

2. Fărău, cu salariu 300 fl. și cuartir.

3. Heria, cu salariu 300 fl. cuartir în edificiul scólei și grădină de legumi.

4. Sĕlcud, cu salariu 300 fl. și cuartir.

Doritorii de a ocupa vre unul de acestea posturi, vor avea ași asterne rugările instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Küküllővár) până la terminul ficsat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cetatea de baltă, 30 Iuliu 1895.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Nr. 280/895 [106] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea definitivă a posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“ și anume în:

1. G-Hodac, salariul anual fl. 300 plătibil în 4 rate egale din repartițiune și cuartir natural în edificiul scolar;

2. Poleți, salar anual 300 fl. din repartițiune, și cuartir, în edificiul scolar.

3. Idicel-sat, salar anual 300 fl. din repartițiune, cuartir și douĕ orgii lemne pe prețióre.

Informațiuni mai detaiate se pot trage dela oficiul protopresbiteral.

Petenții vor avea a-și înainta suplicele concursuali instruite conform legilor în vigóre subscrisului, la Reghinul sĕsesc, care e și p. u.

Oficiul protopresb. gr.-or al Reghinului, în conțelegere cu comitetele par.

Reghinul-sĕsesc, 20 Iuniu, 1895.

Galaction Șagău, protopresb.

„ALBINA“, institut de credit și de economii în Sibiiu.

Publicațiune.

în sensul articol. de lege XXXVI din anul 1876 §. 29.

1. Suma scrisurilor fonciari puse în circulațiune cu ḑiua de 30 Iuniu 1895 face s. a . . . . **fl. 1,751.000.—**

2. Pretensiunile institutului de imprumuturi hipotecare cari servesc de acoperirea acestor scrisuri fonciari sunt de . . . . . . „ **1,911,587.01**

3. Valórea hipotecelor luate de basă la susnumitele împrumuturi hipotocare este de . . . . „ **7,892.200.—**

4. In sensul §. 97 din statute „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor fonciari e de . . . . „ **200.000.—**

acesta e indus în cont separat și plasat în efecte publice.

Sibiiu, 1 Iuliu 1895.

[112] 1—1

Direcțiunea.

Publicațiune.

Pentru liferarea de:

a) Pâne de grâu curat;

b) Jimble albe de lapte;

c) Fărină de grâu curat Nr. 2 și 3;

d) Carne de vită;

e) Carne de vițel;

f) Carne de óie;

g) Carne de porc și

h) Unsóre de porc, tóte de prima calitate, în scopul alimentării alor 150—160 elevi dela seminariul teologic pedagogic gr.-ort. rom. „Andreian“ din Sibiiu, apoi

i) pentru provederea serviciului de pedel și servitori de casă;

l) pentru spălatul vestmintelor de pat, și

m) pentru spălatul albiturilor de corp ale acelorași elevi, în anul scolar 1895/6, cu începere dela 1 Septembre a. c. st. v., prin acésta se escrie concurs.

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posițiuni, sĕ-și înainteze ofertele în scris, respective sĕ se insinue la subsemnatul până la *15/27 August a. c*, de unde vor afla mai detaiat și condițiunile pentru încheierea contractului.

[113] 1—3

Sibiiu, 1 August st. n. 1895.

Gavriil Hango,
presbiter, econom seminarial.

311/95 of. prot. [107] 3—3

Licitațiune minuendă.

Zidirea scólei române confesionale gr.-or. din Cetea, protopresbiteratul Albei-Iulia, se dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice ce se va ținé **Marți, 6 August st. n. la 10 óre a. m.** în cancelaria oficiului parochial din Cetea.

Prețul strigărei e de 3591 fl. 02 cr. v. a. Doritorii de a licita au sĕ depună un vadiu de 10% în bani sau hârtie de valóre.

Edificiul se va pune până în 31 Octombre a. c. sub coperiș, ér anul viitor se va termina tot lucrul până în 1 Iuliu. Comuna bisericéscă dă tot materialul: pétră, cărămidă var, năsip și apă, și va săpa fundamentul cu puteri de concurență.

Planul, preliminariul de spese și condițiile de licitare se pot vedé în cancelaria subsemnatului.

Alba-Iulia, 10 Iuliu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Albei-Iulia, în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

Nr. 505/895. [104] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor vacante învĕțătoresci din mai jos numitele comune, aparținĕtóre tractului protopresbiteral al Treiscaunelor, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Roman“.

1. Marcoș, cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber și lemnele trebuincióse pentru încălḑit.

2. Poiana-sărată, postul al doilea cu salariu de 300 fl. în numerar, locuință în edificiul scolar, 12 metrii cubici lemne de foc și grădină pentru verḑeturi.

Fiind postul de sub pct. 1. împreunat cu cantoratul, dela concurenți sĕ cere cunoscința cântărilor bisericesci avênd a se presenta în biserică în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre. Reflectanții își vor așterne cererile concursuale, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu în termin deschis.

Bretçu, (Bereczk) 22 Iuniu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al tractului Treiscaunelor.

Dimitrie Coltofean,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 10—21

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 82 Sibiiu, Marţi, 25 Iuliu (6 August) 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 24 Iuliu 1895.

Diarele din capitală iubiléză.

E mare bucuria în Israil, şi ea e mare, căci vorba e de un pas înainte spre purificare.

In anul viitor sĕ serbéză iubileul de 1000 de ani al descălecărei. Şi pe atunci capitala ţĕrei, care trebue sĕ manifesteze în tótă puritatea sa caracterul naţional magiar al statului, nimica strein sĕ numai aibă.

E mare deci bucuria, căci actualul ministru de culte a luat mĕsuri, ca în scólele elementare din capitală se nu se mai propună limba germână.

Pe noi încă ne atinge acest nou act al ministrului de culte, nu pentru mĕsurile luate în scopul de a elimina studiul limbei germâne din scólele elementare ale capitalei, ci pentru motivarea ministrului.

Asemenea ne intereséză săltarea pressei din capitală, şi nu motivul bucuriei ne atinge pe noi, ci argumentarea adusă pentru scóterea urgisitei limbi germâne ne face să luăm notiţă de bucuria pressei unguresci.

Ministrul de culte în ordinul sĕu accentuéză trei lucruri trei adevĕruri neresturnabile:

„Invĕţarea limbei germâne în scólele elementare şi aşa nu póte arĕta aprópe nici un resultat“.

„Cine are trebuinţă de limba germână, o póte învĕţa în scólele mai înalte“.

„Obiectul acesta fără îndoélă face elevilor mari greutăţi“.

Aceste adevĕruri le aduce ca motive ministrul de culte al Ungariei, şi ca resultat ne spune încă un adevĕr:

„Dacă scólele din capitală se vor elibera de acea sarcină, atunci în mĕsură mai mare vor putea deslega problema naţională, cătră care problemă ele — adecă scólele elementare din capitală — nisuesc şi acum cu un rol vrednic de laudă“.

De mult nu am audit pe ministrul de culte al Ungariei vorbind în asemene armonice glasuri, de mult nu am audit accentuându-se din înălţimea scaunului ministerial asemene adevĕruri statorite de sciinţa pedagogică, asemene sentenţe pline de adevĕrată eruditiune.

Ni se pare că cetim sublimele sentenţe ale fostului ministru de culte, bar. Eőtvős Iosif, care a creat actuala lege de instrucţinne, ni se pare că audim sublimele acórde ale unei musice, cari ni sunt bine cunoscute, acórde armoniose, cari ne aruncă în vêrtegiul luptelor parlamentare din 1879

O quae mutaţio rerum. Dumnedeule cum sĕ schimbă lucrurile din lume.

In anul 1879 asemene era mare bucurie în Israil. Diarele saltau de veselie, şi ea se manifesta ca şi un fel de estas, un fel de beţie, adusă ca tămâie deputaţilor şi ministrilor unguresci.

Şi dithirambele sunau atunci la adresa rĕposatului Trefort, şi la cea a deputaţilor, pentru că ei combăteau principiile profesate adi de actualul ministru de culte.

Duo, si facinut idem, non idem.

Era vorba în anul 1879 de întroducerea limbei magiare ca studiu obligat în scólele elementare din întrégă patria.

Parlamentul unguresc serba atunci sĕrbătóre familiară, căci sĕ credea, că prin forţarea limbei magiare în scólele elementare se va întări ideea de stat unguresc, un lucru care până adi încă nime nu l'a definiat, nu l'a codificat, ca sĕ scie şi lumea ce mai e şi acésta.

Naţionalităţile din patria nóstră s'au spăriat de pasul cutezat al parlamentului unguresc.

Şi lumea a asistat la frumosul spectacol **al alianţei naţionalităţilor.**

Saşi, români şi sêrbi, fiecare pentru sine a simţit pericolul, care sĕ provócă asupra scólelor elementare. Şi fără congresse, al căror scop e numai demonstraţiune, ciorobor pentru nimica, fără vorbărie, care e esenţa politicei nóstre de adi, toţi într'o unire au combătut pornirea parlamentului.

„Propunerea limbei magiare în scólele elementare şi aşa nu va arĕta ceva resultat“, aşa au resonat deputaţii naţionalităţilor, şi adi practica vieţei în un interval de ani 16 tot aşa dice.

Resultatul practic deci nu se ajunge căci *„cine are trebuinţă de limba magiară, acela o póte învĕţa în scólele mai superióre“*, şi faptice aşa şi este, căci adi rari sunt ómeni cu carte, ómenii trecuţi prin scóle, cari să nu vorbéscă limba unguréscă, şi e fals principiul aruncat de foile unguresci, că cunóscerea limbei unguresci are farmecul, de mai tare légă pe om de acéstă patrie.

Suntem legaţi de acéstă patrie prin interesul nostru de esistenţă In acéstă patrie zac osemintele părinţilor nostri, de ea suntem noi legaţi cu tótă tăria inimei nóstre, pentru fericirea ei au muncit părinţii nostrii, chiar şi dacă nu au sciut limba magiară, pentru fericirea acestei patrii au asudat părinţii legislatorilor dela 1879, cari nu în limba unguréscă au legiferat timp de o mie de ani, şi dacă va fi ca Ungaria se mai esiste 1000 de ani, atunci esistenţa ei nu cunóscerea limbei unguresci o va asigura, ci iubirea, concordia, alipirea popórĕlor, cari în sistemul desastros de adi, nu pot serba şi ele iubileul descălecărei.

„Limba magiară, fără îndoélă e sarcină în scólele elementare“, şi ţinta educaţiunei mai uşor sar puté ajunge, dacă scólele elementare ar fi eliberate de acea sarcină.

Ministrul de culte al Ungariei nu dela sine a inventat adevĕrurile semnalate şi de noi, acele adevĕruri le-au spus în parlamentul Uugariei deputaţi români, saşi şi sĕrbi.

Şi pentru acele adevĕruri ei atunci au fost timbraţi de nepatrioţi, adi ministrului Wlassics tot pentru acele i se cântă osanale.

De unde deci divergenţa de păreri la unul şi acelaşi lucru? Dóră pentru a sĕ susţinea disa latină: *duo, si faciunt idem, non est idem?*

Atunci era vorba de limba unguréscă, adi e vorba de cea nemţéscă.

Fie cum ar fi, adevĕrul rĕmâne adevĕr, şi bine a dis „Gazeta Transilvaniei“, că actualul ministru de culte a desavuat parlamentul din 1879.

Nu ne mirăm de ministru, care póte dice, că de atunci a mai îmbĕtrânit, şi a prins minte.

Mirarea nóstră sĕ estinde asupra pressei unguresci, care se ţine a fi mai consecuentă ca şi ministrul de culte.

Presa unguréscă face directe provocare la germâni, cari *„par escelence* sunt filosofi şi pedagogi, şi cari de mult au spus, că cunóscerea limbilor nu se face, nu se câştigă prin scóle, şi că studiul limbilor strĕine de regulă sunt în detrimentul scólei.

Aceste constatări le face diarul kossuthist „Egyetértés“ şi în numĕrul din Vinerea trecută astfeliu încheie articolul prim:

„Am dori sĕ ne vedem scutite scólele nóstre de obiecte, a căror învĕţare, atât după teorie, cât şi după practica învechită nu arată nici un resultat, din contră ele periclitéză alte obiecte scolare, cari au se cultive înţelegerea, moralitatea şi gustul“.

Fiat aplicatio, dicem noi. Accentuând, că adevĕrurile adevĕruri rĕmân în faţa tuturor lucrurilor, fie ele limba germână, unguréscă sau idea de stat unguresc.

Şi adevĕrul sĕ şi rĕsbună. De ar da bunul Dumnedeu sĕ se îndrepte lucrurile până nu e prea târdiu. Până va dura însĕ curentul estrem în ambele tabere, adevĕrul nu va putea triumfa.

Denuncianţi.

„Tribuna“ din Sibiiu este acuma în elementul sĕu. Denunciările şi atacurile contra Escelenţiei Sale metropolitului nostru ornéză colónele ei.

In numĕrul de Duminecă cetim următórele graţiosităţi la adresa Escelenţiei Sale:

„Román Miron, a hazafi“, este titlul articolului de fond al diarului „Pesti Hirlap“ dela 1 August. In articol metropolitul

FOIŢA

Salama sĕcuiului.

Pentru omul dela sate o mâncare mai alésă
Fie dintre cele bune, tot îi pare curiósă.
Căci nu scie s'o gătéscă, şi de cumva e gătită
Lui nici atunci nu-i convine, căci ar vrea sĕ fie friptă,
Bună-óră chiar salama, cum o iei din prăvălie
Nu-'i mai faci nici o gătélă ci o pui pe farfurie,
Şi o tai felii subţiri şi-o mânânci în bună pace
Căci este gătită gata, şi ori cine aşa face.

Numai un sĕcui, sĕrmanul, care plecând la oraş,
S'a oprit lâng-o boltiţă cu salamă şi cârnaţi
Şi se uită lung la marfa, aşedată spre vêndare
Ba întrébă chiar boltaşul, dacă marfa-'i de mâncare?
Căci sĕrmanul de sĕcuiu, aşa ceva n'a vĕdut
Şi pe lângă tóte acestea era şi nepriceput.

Boltaşul îndată vede cu cine are a face,
Şi îi iese înainte, dicêndu-i: poftesce bácsi,
Căci am marfă fórte bună, poţi alege ce poftesci,
Aşa marfă de-i lua, sciu bin' că mĕ pomenesci.

Şi sĕcuiul nu se trage, ci se bagă 'n prăvălie,
S'apucă şi têrguesce, nu aştéptă sĕ-'l îmbie,
El anume ia salamă, bucata ce-a fost mai mare,
Ş'a plătit'o fără vorbă, dând pe ea bune parale,
Şi pe când era sĕ plece, stă pe loc şi se opresce,
Căci întrébă cum s'o mânce, căci aşa ciudă cum este
I se pare o poveste, el sĕrmanul nu scia
Că salama şi nefriptă o póte omul mânca.

Boltaşul fără zăbavă, îi spune totul ce scie,
Că salama sĕ o taie, feliuţe în farfurie
Şi frumos sĕ-i ia peliţa, şi s'o mânânce cu cépă,
Şi de nu va avé vin, póte bea după ea apă,
Ba oţĕt mai póte pune, c'aşa fac pe la oraş,
Pun oţet, ardeiu şi cépă, mai dice acel boltaş.

Dar sĕcuiul din atâtea, ce s'alégă, zĕu, nu scie,
De aceea el se rógă de boltaş, ca sĕ i-o scrie,
Căci de nu, póte sĕ-şi uite, şi n'o mai póte mânca
Ş'atunci zĕu, ar fi prea mare, pentru dênsul paguba.

Boltaşul meu îl asaultă şi îi face un bilet
Pe care sĕcuiu'l pune în şerpar şi se ia 'ncet,
Cu salama subsuóră, îşi ia drumul cătră casă,
Şi precum mergea el singur, vede lâng'un birt o masă,
Ér la masă se afla, un sĕcuiu din satul lui,
Şi încă un cunoscut, chiar vecinul Dumnialui.

Cât ce-'l vede, el îi strigă: tu eşti András? jó estét!
Áldjon isten Sándor bácsi, hai că de mult te aştept,
Haí şi şade tu la masă, şi să ceri un cop de vin,
Ca sĕ bem noi împreună, dór de-aceea ţi's vecin.

Şi se pune lângă masă, cu salama lângă ei,
Şi pe când ei sĕ cinstesc, un afurisit căţel,
Pune gura pe salamă, şi o ia la sănĕtósă,
Ei nici griji n'aveau de alta, ci de sticla de pe masă,
Dar unul din ei observă, şi se scólă de vestesce
Pe vecinul lui; dicêndu-i: că salamă nu mai este.

Ba'l îndémnă sĕ alerge după bóla de căţel,
Haida Mişca mai ingrabă, sĕ ne luăm după el,
Taci, mĕi András, stăi pe pace, că tot nu-l póte mânca,
Dór biletul dela boltă, este încă în mâna mea.

Şi căţelul tot nu scie, ca sĕ-l taie feliuţe
Ba nu are nici ardeiu, ş'o sĕ-l mânce cu peliţă,
Şi dacă s'a 'mbolnăví, el sĕrmanul va vedé,
Căci eu unul sciu prea bine, că nu îi voiu ajuta.

Bucuresci, Iulie, 1895.

Ioan Cândea.

trădător al bisericii sale este lăudat pentrucă a votat proiectul de lege jidovesc şi în pamfletul seu din Sibiiu sĕ face *slugă şi mai miserabilă* a guvernului unguresc.

Când foile magiare îl laudă, românii se întorc cu scârbă dela acest *prelat nemernic.*

Vorba cea veche: *au dacter calomniare.*

Dela întemeierea „Tribunei“ punctul cardinal a fost atacurile contra Escelenţiei Sale, şi acésta se continuă cu sistem.

Escelenţia Sa a apĕrat cu rară bărbăţie biserica nóstră, şi mistificările „Tribunei“ aḑi nu mai prind.

La recepţiunea ovreilor Escelenţia Sa a votat pentru punerea în desbatere specială a capitlului cu recepţiunea ovreilor ca sĕ se pótă elimina §§. periculoşi bisericei nóstre, şi aceia faptice s'au delăturat cu votul Escelenţiei Sale.

Acésta o dovedesce şi broşura politică „Rĕsboiul religionariu în Ungaria“, care nu e inspirată de Escelenţia Sa.

„Tribuna“ se va fi supĕrat pe ḑiarul, nostru că nu apróbă politica bucinată de ea.

Acésta e altă căciulă. Politica „Tribunei“ e politica desperatului, care nimicesce totul în jurul sĕu, şi după sine lasă pustiire.

Asemenea politică pórtă ómenii cari aḑi sunt aici mâne airea, unde li se plătesce după proverbul: *Ubi bene ibi patria.*

Noi cari ne iubim biserica şi naţiunea trebue sĕ căutăm calea şi modalităţile, ca sĕ putem trăi aici şi sĕ ne desvoltăm ca români şi ortodocşi.

Pentru acésta înjurăturile „Tribunei“ şi mânia ei.

Noi îi rĕspundem cu ḑicerea străbună:

Vana sine viribus ira.

Alţi denuncianţi.

In numĕrul din Sâmbăta trecută ḑiarul din Timişóra „Dreptatea“ din incidentul reformelor bisericesci se ocupă cu biserica nóstră şi cu ḑiarul nostru, şi insi uă lucruri, preste care nu putem trece fără a restabili adevĕrul denaturat.

Articolul din cestiune îndată la început face amintire de căsătoria civilă şi de matriculele de stat, apoi continuă:

> „După-ce nefericitele proiecte au devenit legi, congresul bisericei române gr. or. a fost cea dintâi corporaţiune, care a neteḑit calea inactivărei legilor raducênd numĕrul vestirilor şi stergênd şedulele protopopesci“.
>
> „Ordinaţiunile despre întroducerea legilor nici nu erau cunoscute încă, şi congresul le-a pregătit calea“.

Dela jurnalistica română mai pe sus de tóte cerem onestitate, şi bună credinţă.

Aceste lipsesc cu totul din primarticolul „Dreptăţii“.

Autorul articlului se presentéză ca cel mai ordinariu denunciant al supremei nóstre corporaţiuni legislative bisericesci, când insinuă congresului, că el a tradat interesele bisericei, prin reducerea vestirilor la una, şi prin stergerea şedulelor protopopesci.

La congres a luat parte activă şi deputatul Dr. Alecsandru Mocsonyi, care după cât scim noi susţine cu mari jertfe ḑiarul „Dreptatea“, şi noi credem, că se póte influinţa la redacţiunea ḑiarului dênsului, ca pentru decor cel puţin Domnia Sa sĕ nu fie insultat şi în „Dreptatea“, că neteḑesce calea proiectelor guvernului, sĕ-i ajungă cea ce scrie o altă fóie, care ex proffeso, denuncie toţi paşii domnului Mocsonyi.

Cât pentru noi şi pentru conclusul congresului, respingem cu tótă tăria denunciaţiunile articolului din Dreptatea.

Congresul nostru a luat posiţiune destul de hotărâtă în faţa reformelor bisericesci, el a fost prima corporaţiune legală, care a făcut afront legilor bisericesci, şi dacă autorul articlului din cestiune era de bună credinţă, póte afla ce a făcut congresul, căci tocmai în acel conclus se află şi reducerea vestirilor şi stergerea şedulelor protopopesci.

Congresul a avut în vedere ţinerea poporului strîns lipit de biserică, de acea a redus vestirile la una pentru publicitate, şi a sters tacsele protopopesci, ca credincioşii sĕ nu aibă spese şi aşa nici umbră de pretecst sĕ nu aibă pentru a se rumpe de biserică.

A insulta în asemene mod o corporaţiune cum e congresul nostru, sĕ recere un mare grad de îndrăsnélă şi de rea credinţă.

Făcênd paralelă între biserica catolică şi între biserica nóstră, autorul citéză broşura „Rĕsboiul religionariu în Ungaria“, cu care ne ocupăm şi noi la alt loc, şi care prepară publicul catolic pentru o viitóre revisiune a legilor, apoi trece la noi, (gr. or.) căci numai biserica greco-orientală se ocupă şi ḑice:

> Aşa au întimpinat catolicii ordinaţiunile ministeriale. Ér' noi? — noi, pentru cari nouele legi sunt o duplă lovitură, credinţei şi naţionalităţii nóstre? Eu n'am observat altceva decât nisce articoli în „Telegraful Român“ şi mai pe urmă unul în „Tribuna“.
>
> „Telegraful“ a adus o serie de articoli fără titlu, fără stirşit, fără spirit şi fără idei; o zamă lungă, apătósă, ca de cute, prin care trebue sĕ pescuiesci ca printr'o mare de banalităţi şi frase tocite ca se găsesci vr'o gândire, vr'o declaraţiune. Şi ce idei? Ne spune resunetul ce acesti articoli au avut în presa magiară. Telegrame s'au dus în tóte părţile, că „Telegraful“ organul metropolitului Miron recomândă *supunere* legilor bisericesci; ma o fóie magiară („Pesti Hirlap“) aşa de mult s'a încălḑit de tonul lor rece, încât s'a avêntat la un primarticol în care îi spune primatelui Vaszary, ca sĕ nu se lase întrecut în patriotism de metropolitul Miron.
>
> Fără îndoială, în articolul lui „P. H.“ e prea multă rea voinţă şi rea credinţă, dar în schimb trebue sĕ recunóscem, că din articolii „Telegrafului“ respiră numai lipsă de voinţă şi credinţă“.

Din cei cinci articoli *„fără sfêrşit“*, *„fără spirit“ şi „fără idei“*, scóte essenţa, că preoţimea trebue rebonificată materialicesce, apoi face conclusiunea:

> „In acésta se cuprinde opiniunea articolilor în ce privesce paralisarea rĕului ce ar puté proveni din întroducerea nouelor reforme. Scurt, „Telegraful“ crede, că cu banii se póte repara totul. El vede pericolul mai mare pentru *cler*, decât pentru *popor*; nu decădinţa morală ce ar proveni, ci scăderea venitelor i-se pare „Telegrafului“ mai mare lovitură. De aceea crede, că despăgubind pe *„funcţionarii bisericei“*, va paralisa tot rĕul. O credinţă cu totul greşită.“

Respectăm entusiasmul junelui teolog catolic pentru catolicism nu ne putem esplica însĕ neorientarea în ce privesce ţinuta bisericei nóstre faţă cu legile bisericesci.

Biserica catolică oficios şi oficial încă n'a luat nici o posiţiune faţă cu legile bisericesci. Biserica nóstră a luat posiţiune hotărîtă în congresul ţinut în luna luí Maiu.

Congresul a vorbit oficial în numele întregei metropolii gr. or. române. Prin urmare biserica nóstră stă în punctul apărărei în locul prim.

Nu cerem ca redacţiunea gr. cat. a ḑiariului „Dreptatea“ sĕ aibă dragoste faţă cu biserica nóstră, pe care se vede că o uresce cu fanatism, una o pretindem cu ori-ce preţ, sĕ fie dréptă faţă cu noi.

Congresul nostru s'a ţinut în luna lui Maiu, şi pentru că el atunci a luat posiţiunea démnă în faţa legilor, „Dreptatea“ face denunciarea, că congresul nostru a neteḑit calea guvernului.

„Cerem revisuire“. Paremi se de acésta s'a încălḑit autorul articlului din Dreptatea şi de aici entusiasmul pentru catolici şi pentru lupta lor.

Sĕ distingem niţel, căci *„qui bene distiguit, bene docet“*.

Catolicii dau alarmă până acum în o broşură anonimă, oficial nimica.

Biserica nóstră oficială a condamnat legile bisericesci şi au luat mĕsuri pentru a paralisa decadinţa morală a poporului.

Revisuire. Şi în punctul acesta a premers biserica nóstră tot în mod oficial.

Facem plăcerea autorului, şi i spunem că sinodul nostru archidiecesan în şedinţa a 2 dela 25 Aprile, 1894 sub punctul 19 a luat între altele conclusul următoriu:

> Deci sinodul repodiéză introducerea căsătoriei civile, şi dacă cu tóte acestea legislativa o va impune, biserica se va supune dară totodată o va considera de o nenorocire pentru statul nostru şi-şi va ţinea de a sa datorinţă creştinéscă şi patriotică ca cu tóte mijlócele legale sĕ conlucre la desfiinţarea ei.

Asemenea a enunciat şi congresul nostru din Maiu a. c. revisuirea pe cale legală.

Aceste enunciaţiuni oficiale vor fi avênd átâta valóre cât cele ale unei broşuri anonime, fie ele chiar şi ale urgisitei biserici greco-orientale.

Mulţămim deci autorului pentru iubirea cea mare de adevĕr, şi pentru sfatul ce ni-l dă nóuĕ ortodocşilor.

La 20 August se întrunesce consistoriul metropolitan în şedinţă ordinară, atunci se vor lua la desbatere conclusele congresuale, şi vor urma cercularièle în sensul enunciaţiunilor congresului.

Atât am creḑut că trebue sĕ reflectăm ḑiariului „Dreptatea“, şi sĕ le rugăm, sĕ încete cu atacurile asupra bisericei nóstre. O face acéstă cu multă predilecţiune un alt ḑiariu special greco-catolic, sĕ nu o facă cel puţin organul ortodocşilor Mocsonyi.

La atacurile asupra „Telegrafului“ nu ne simţim îndemnaţi sĕ vorbim multe. Cei 5 articoli sunt scrişi şi cu „voinţă“ şi cu „credinţă“.

Părerile desvoltate în acei articoli sunt individuale ale redacţiunei, şi greşesc toţi, câţi le atribue acele şi capului bisericei nóstre

Vederile Escelenţiei Sale metropolitului nostru sĕ esprimă în conclusele congresuale, reproduse în numĕrul 65 al ḑiariului nostru, şi in mĕsurile cari se vor lua pentru punerea în practică a acelor concluse.

Rĕsboiu religionar în Ungaria.

In decursul lunei Iuliu s'au publicat ordinaţiunile ministeriale privitóre la punerea legilor bisericesci în practică.

Biserica nóstră şi-a precisat punctul seu de vedere faţă cu aceste legi, cari voesc sĕ restórne din temelie taina căsătoriei, şi unele din orênduielile bisericesci.

Incă până când legea era numai proiect s'au pronunciat în merit tóte trei sinódele nóstre eparchiale. In Maiu a. c. s'au pronunciat în meritul acelor fatale legi supremul nostru for legislativ în metropolie, şi a indigitat principiele, după cari vor urma ulteriórele disposiţiuni.

Singură biserica nóstră a luat până acuma posiţiune hotărîtă în corporaţiunile sale legale. Celelalte biserici au rĕmas încă în reservă, şi în special biserica rom. cat. a rĕmas sĕ se pronunţe acuma în August.

Vom rĕspunde la alt loc redacţiunei greco catolice a ḑiariului după nci necatolic din Timişóra, schimbăciósei „Dreptatea“, care s'a încercat sĕ atace biserica ortodocsă parte pentru cele făcute, dar mai mult pentru cele după ea nefăcute, la acest loc ne vom ocupa cu o broşură, care sub titlul: *Rĕsboiul religionariu în Ungaria. Lupta statului necredincios contra creştinismului. Apel pentru apĕrarea bisericei*“, a apărut în ḑilele acestea şi se póte considera ca un program de luptă al partidului catolic din ţéră.

La început broşura constată, că în patria nóstră a domnit pacea confesională mai ales dela anul 1848 încóce. Meritul acestei păci este al bisericei rom. cat. care ca biserică de stat avé preponderanţă în legislativă, şi mai ales avé pe partea sa pe regele apostolic, legat cu jurămênt sĕ promoveze interesele bisericei romanocatolice.

Prudenţa şi patriotismul a îndemnat biserica la pace. In ţéra nóstră trăesc credincioşi cu diferite confesiuni. Atât greco-orientalii cât şi protestanţii au biserici cu vechiu organism, şi dintre acestia sêrbii, românii şi saşii din Ardél au biserici cu caracter naţional. Sunt comune, în cari afli credincioşi de trei şi patru confesiuni. Intre asemenea condiţiuni bărbaţii de stat au veghiat cu sânţenie, ca sĕ nu se turbure pacea între confesiuni.

După aceste constatări generale unele adevĕrate, altele nu întocmai, autorul trece la starea de aḑi, şi sorgintea rĕului o află în sistemul aşa numit liberal de aḑi, care e creaţiunea erei Tisza

Liberalismul a dat mâna cu jidanii, au întrodus corupţiunea, şi aceste mână în mână una cu alta au împins lucrul până la stările de aḑi.

In art de lege 53 din 1868 s'au regulat confesiunea copiilor. Pruncii aveau sĕ urmeze confesiunea tatălui, fetiţele pe cea a mamei. Acestei legi s'a dat numai putere declaratorică. Inţelepciunea lui Deak a ferit ţéra de urmările, când legei s'ar fi dat putere esecuţiunei cu forţa. Din acéstă natură a legei a urmat, că preoţii puteau boteza pe pruncii cari li se presentau spre botez şi îi induceau în matriculele lor, fără ca din acésta sĕ se nască reclame. Şi erau casurile, când intrevenia aplicarea legei, anume numai la orfani, şi la stipendişti venia ea aplicată, în celelalte viéţa de tóte ḑilele îşi sciau ajuta fără a face reclame.

In asemenea mod platonic ne presentéză broşura pacea internă, şi tot rĕul îl reduce la ordinaţiunea lui Csáky, prin care legei i s'a dat esecutivă.

De aici rĕsboiul dintre biserică şi stat, care a avut de urmare actualele legi bisericesci.

Urmăm firul noţiunilor din broşura citată, şi facem odată pentru totdéuna observarea, că biserica catolică e causa actualelor legi bisericesci.

Dacă biserica catolică nu se opunea la esecutarea art. de lege 53 din 1868, aḑi nu am avé nici căsătoria civilă, nici matricolele de stat, nici recepţiunea ovreilor. Provocat statul, acesta a pus cestiunea: cine e mai tare, şi în acest cas tot statul a fost mai tare, şi ne temem, că încă tot el va rĕmâné cel tare, şi bisericile vor fi cele asuprite

La 26 Februariu 1890 a eşit ordinaţiunea ministrului Csáky prin care se dă legii putere esecutivă. Un an de ḑile a percurs lupta între guvern şi preoţimea de rênd, până când în Februariu 1891 la propunerea lui Szivák concipiată de ministrul Szilágyi parlamentul enunţă că ordinaţiunea ministerială e legală şi astfel lupta s'a pus acuma între preoţime şi între parlament.

La lupta acésta a luat parte şi biserica reformată căci frecările mai ales între aceste 2 biserici s'au pronunţat faptice.

Intr'aceea guvernul a venit cu legea pentru căsătoria civilă, şi prin acésta s'a estins pericolul asupra tuturor bisericilor. Căsătoria civilă, matriculele civile sau de stat, recepţiunea evreilor, liberul esercițiu al religiunei şi respective neconfesionalitatea, aceste atingeau pe tóte bisericile din patrie.

Autorul broşurei arată tactica liberalilor cu aducerea acestor legi.

Tisza cu Wekerle au trântit cabinetul Szapáry tómna, când nu era nici bugetul votat, nici maioritate compactă în parlament. Cu acésta au făcut presiune asupra corónei, care a dat prealabila încuviinţare pentru pregătirea şi presentarea legilor.

Ruptura a fost acuma şi în sinul parlamentului gata. O parte dintre liberali au eşit din sinul partidei, în schimb însě s'au grupat în jurul guvernului partida independentă, carea primea comanda din Turin.

In tómna anului 1892 la pertractarea bugetului s'a manifestat prima ciocnire, când oposiţiunea din casa magnaţilor au votat neîncredere guvernului.

Broşura se ocupă în detaiu cu sórtea guvernului, care trăgea de mórte. Guvernul Wekerle, éră a recurs la tactica nedémnă, că a forţat coróna în favorul legilor bisericesci. La desbaterea budgetului guvernul a stors dela corónă promisiunea, că va da prealabila încuviinţare proiectului de lege pentru căsătoria civilă.

Proiectul a trecut prin parlament, dar a cădut în casa magnaţilor.

Guvernul l'a trecut din nou prin casa de jos şi s'a pregătit sě-l presenteze din nou casei magnaţilor.

Nu era însě sigură de maioritate, de aceea a păşit a treia óră cu forţă asupra corónei.

Ministrul Wekerle sě presentéză la monarch cu demisiunea întregului cabinet, décă nu i se face voia. Şi voia lui Wekerle era, că monarchul sě ia posiţie făţişă în favorul guvernului, sě opréscă dignitarilor dela curte votarea contra proiectului, sě denuméscă noi membrii în casa magnaţilor dintre aderenţii guvernului, şi în urmă sě denumésca membrii cu drept de succesiune tot dintre aderenţii guvernului.

La aceste pretensiuni s'a disgustat şi coróna şi a primit demisiunea cabinetului Vekerle.

Şi aci traducem din literă în literă un pasagiu:

„Şi acest „parvenu" (Wekerle) stât se consideră de inevitabil, încredut în egoismul partidului liberal şi în sprijinul pressei, încât chiar şi după demisie s'a împotrivit corónei, şi şi-a reclamat posiţiunea.

Regele a chemat la Viena pe Kuen-Hedervàry, banul Croaţiei, asemene aderent al programului politic-bisericesc, dar mai moderat şi mai de bună credinţă, ca acesta se compună un nou cabinet din partidul liberal, cu care regele s'a dedat în timp de 19 ani, Wekerle o a telegrafat acésta aderenţilor sei, şi a venit acasă. Aderenţii lui au ţinut adunări, una în edificiul Lloyd, alta în cafeneua „Abbazia", colo la propunerea intimului lui Tisza, a deputatului Darányi s'au luat conclusul, că lor nu le trebue Kuen-Hedervàry, că în general nu le trebue altul ci numai Wekerle şi Szilágyi, şi că numai un asemene guvern vor sprijini, care va esecuta neschimbat programul politico-bisericesc al cabinetul Wekerle; din Abbazia Carol Eötvös, Gabriel Károlyi şi Otto Herman prin tipărituri au provocat stradele la demonstraţiuni, tinerimea din suburbiul Leopold şi Teréz au eşit la gară, au luat pre Wekerle la mijloc, ia desprins caii, şi când Wekerle a ajuns în clubul liberal, în lăuntrul aplauda legiunea lui Tisza, şi afară demonstrau legionarii lui Kossuth. Acesta a fost rĕspunsul la adressa regelui".

Resultatul se scie. A rĕmas tot Wekerle, şi coróna a luat angagiamentul se influinţeze asupra magnaţilor în sensul guvernului. Şi regele şi-a ţinut cuvêntul a chemat la sine pre mai mulţi bărbaţi, dintre oposiţionalii din casa magnaţilor, li-a spus dorinţa sa, şi legea s'a primit cu o majoritate de 4 voturi.

In tómna acelui an însĕ oposiţia din casa magnaţilor respinge proiectele privitóre la recepţiunea evreilor şi la neconfesionalitate. S'a dus deci majoritatea din Iuniu.

Intr'aceea nu mai sosia sancţiunea asupra legei cu căsătoria civilă. Guvernul Wekerle era în mare strîmtorare. S'a recurs deci din nou la presiune asupra corónei. S'a trecut în fuga mare peste tóte consideraţiunile. Au pus la cale călĕtoria lui Francisc Kossuth prin ţară, ca o presiune asupra corónei, că dăcă va cădea Wekerle vor urma Kossuthistii, şi atunci e gata cu dualismul. Presiunea acésta nu a fost de ajuns. Din Septembre până în Decembre nu s'a votat bugetul. Sub aceste presiuni au voit se stórcă dela monarch sancţionarea legei cu căsĕtoria civilă, ca apoi acésta se fie un fel de admoniţiune pentru casa magnaţilor.

Sancţionarea însĕ întârdia. Aici cităm din literă în literă.

„Atunci cu o resoluţiune de desperare s'a decis guvernul la pasul cel din urmă. Din consiliul ministerial au adresat corónei o representaţiune, citând protocolul unei consultări ministeriale ţinute sub presidenţa Maiestăţii Sale în vara anului 1893, când s'a dat concesiune pentru presentarea legei cu căsătoria civilă, şi unde în un punct au furişat (becsusztatták) promisiunea că dacă acea lege în essenţă va fi neschimbat acceptată de către ambele parlamente, atunci nu se va impedeca sancţionarea. Cu acésta au voit se facă presiune asupra cavalerescului principe, ca el se împlinéscă cea ce s'a pus în acel conclus. Representaţiunea o a dus la cabinet. Şi au adus promisiunea de sancţionare în legătură cu crisa. In 18 Decembre s'au sancţionat legea în 20 Decembre s'a primit demisiunea cabinetului Wekerle.

Consumatu est. Căsĕtoria civilăm e lege obligătóre în Ungaria.

(Va urma.)

Noutăţi.

Parastas pentru Doda. In 15/27 Iuliu la 10 óre a. m. s'a celebrat în biserica română din Orşova un parastas solemn întru memoria neuitatului general Traian Doda. De faţă a fost un public numĕros şi distins.

* * *

Pregătirea ungurilor pentru congresul interparlamentar. Bĕtrânul ungur Jókai Móritz cunósce limba franceză însĕ nu o póte vorbi. Un diarist din Budapesta s'a dus dilele acestea la el şi aflându-l declamând franţuzesce, l'a întrebat: O faci din plictisélă? „Nu." rĕspunse Jókai. „Mĕ esercitez. Sciu scrie şi ceti corect franţuzesce însĕ vorbirea mi-e cam grea. Trebue însĕ sĕ mĕ esercitez, deóre-ce în luna viitóre merg la Brucsela la congresul interparlamentar. Acolo însĕ trebue regulamentaţi valachii în limba franceză dacă ei se vor mişca. Aşa dĕu". „Dar va fi nĕcaz pe acolo?" întrebă diaristul. „Nu, dar se póte întêmpla, că la congresul păcii ne vom certa aşa încât nu s'a mai audit".

Până la jumĕtatea lunei lui August deci bietul Jókai negreşit trebue sĕ-şi însuşască limba franceză, altcum „idea de stat magiar" e periclitată!

* * *

Cununie. Dl *Ioan Crăciun* şi d-şóra *Ana Ioan Pinciu*, işi anunţă serbarea cununiei lor care se va celebra Duminecă în 10 August st. n. la 4 óre p. m. în biserica gr. or. din Sibiiu Suburbiul-Iosefin.

* * *

Detto. O tinĕră păreche ajunse la căsnicie proprie, îşi procură cele necesarii în bucătărie dintr'o prăvălie vecină, pe carte de conto.

Lucru firesc, că în familie şi peste tot la căsnicie sĕ întrebuinţéza fórte multă cafea, şi prin urmare posiţia: cafea venia tare des în cărticică. De aceea comerciantul, pentru înlesnire, adăugea totdeuna un detto la vechia posiţiune. Acest cuvênt însĕ nu încăpea de loc în capul tinerei femei care venise dela sate. Ascultă dragă — întrebă ea pe bărbat — ce însemnéză cuvêntul detto? Dar — lucru ciudat — nu sciu sĕ-i esplice înţelesul cuvêntului. Noi nu procurăm nici odată detto, şi plătim atât amar de bani pentru el dise femeia năcăjită. In fine bărbatul sĕ duse la comerciant, pentru a cere desluşiri. După ce comerciantul îi spuse că detto însémnă tot aceea, plecă acasă la nevastă-sa. Intrebat fiind din nou de către femeie despre însĕmnătatea cuvêntului detto rĕspunse rĕstit: Dacă esci chiar aşa de curiósă îţi spun, însémnă: că tu drăguţă eşti o măgăriţă, şi eu detto.

* * *

O fată care mânca carne de om. Se scrie din Valdenburg (Silesia): Nu departe de Langvaltersdorf, în colonia Krickwiese, trăia de un lung şir de ani pânzarul respectat şi bine vĕdut de 70 ani, numit Iungnitsch cu fică-sa, o fată de 40 de ani, care conducea economia de când murise mamă-sa. Inainte cu vre-o trei ani se vedeau semne de nebunie la fată, din care causă fu internată pe spesele comunei într'o casă de nebuni. După un an fu eliberată în firma credinţă, că e pe deplin vindecată. Deodată, cuprinsă érăşi de un atac de nebunie, se repedi la tatăl ei, omorându-l şi sfărimându-l cu un cuţit de bucătărie, ba începù chiar sĕ mânânce din carnea tatălui seu, şi acest lucru s'a continuat mai multe dile, în decursul cărora fata nici n'a mai eşit în piaţă, ca sĕ-şi cumpere cele de lipsă pentru mâncare. De urma a estei fapte îngrozitóre s'a dat prin aceea, că fu aflată o mână de a betrânului din partea unui învĕţăcel de brutar. Ajungĕnd lucru la judecată, fata n'a putut fi trasă la rĕspundere din causa nebuniei.

* * *

Haz. — Uite tată, cum mĕ urmăresce deputatul acela cu privirile sale!

— Nu te face de rîs, Eleno; o fată bĕtrână ca tine.

— Dar tată, că sum aşa bĕtrână, nu trebue sĕ mi faci reproşuri! Causa nu sum eu, ci eşti tu!

— Cum?

— Aşa bine, pentru-ce te-ai căsătorit aşa de timpuriu?

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Câteva din causele şi urmările irreligiosităţii

de

Dr. Vasile Saftu.

(Urmare.)

II.

Am vĕdut, că raţionalismul întrodus în biserică, în scólă şi în viaţa socială a rupt pe individ de tradiţiţiuni, de datine şi obiceiuri, de ori ce legături istorice, l'a rupt de societate şi l'a redat propriei sale raţiuni. Individul gândia şi făcea, ceea-ce după raţiunea lui stăpânită de egoism i se părea, că e bine şi folositor pentru persóna sa. Raţionalistul purcede totdeuna dela sine şi din punctul sĕu de vedere. Deosebirea cardinală între raţionalism şi între panteism este, că cel din urmă purcede — tocmai contrar raţionalismului — dela tot la individ. Raţionalismul pune pe individ *mai pe sus* decât societatea întrégă, panteismul din contră consideră pe indivizi, ca pe nisce cifre în istoria universală, pe cari le arangiază cum vrea divinitatea absolută. „Panteismul desconsideră personalitatea omului, raţionalismul desconsideră personalitatea lui Dumnedeu." *)

In istoria filosofiei a fost cel dintâiu *Spinozza*, care a desvoltat sistemul panteismului. După părerea lui totul e Dumnedeu, ér fiinţele şi lucrurile din lume sunt numai nesce *modi* ale lui Dumnedeu. Caracterul panteismului lui Spinozza este religios. In evul nou a fost filosoful *Hegel*, care a continuat cu panteismul; el însĕ i-a dat un caracter par excellence *politic*. Acest filosof, ca profesor la universitatea din Berlin, câştigase un mare renume în lumea întrégă şi o influinţă nemărginită în afacerile Germaniei. Un profesor de filosofie, care nu ar fi primit sistemul lui în prelegerile sale, nu sĕ póte susţinea în funcţiune. Bietul *Benecke* pedagogul, a trebuit din causa asta sĕ-şi părăséscă catedra dela universitatea din Berlin; atât de grozav era Hegel.

Panteismul şi prin urmare şi a lui Hegel, denégă *personalitatea* d-deirei. Universul, totul e Dumnedeu. Universul însĕ are treptele sale de desvoltare. Cea mai superióră tréptă este omul, dar nu individul (ca raţionalism), ci totalitatea ómenilor, omenimea întrégă. *Cea mai înaltă organisaţie morală a omenimei este însĕ statul.*

Statul represintă raţiunea absolută — cu deosebire de raţiunea individuală a raţionalismului.

Statul este cea mai înaltă raţiune şi cea mai înaltă moralitate învestite cu atributele puterii.)* — Astfel sunt vederile panteistice ale lui Hegel, care în chipul acesta a proclamat mai pe sus de ori şi ce în lumea asta *omnipotenţa* statului. Ètă, pentru ce am considerat eu panteismul între causele politice ale irreligiosităţii.

Atunci însĕ când şi-au rĕspândit el aceste vederi societatea europênă nu era un fel de *tabula rasa*, ca sĕ pótă sĕ şi le rĕspândiască, fără dificultăţi, fără oposiţie.

Cea d'intâiu instituţiune, de care s'au isbit principiile lui Hegel, a fost biserica romano-catolică. Nici nu era de pretins, ca acea instituţiune, al cărei şef a ţinut pe regele Henric IV trei dile desculţ în timp de érnă între zidurile palatului dela Canossa, ca sĕ se pocăéscă, nici nu era de pretins dic eu, că biserica romano-catolică, care fusese odinióră singură omnipotentă, sĕ recunóscă cu una cu dóuĕ omnipotenţa statului. Astfel sĕ începu o luptă crâncenă între stat şi biserică, între state şi biserici luptă, în care eşia când statul când biserica învingĕtóre. *De atunci acéstă luptă sĕ continuă până şi în dilele nóstre.* Sub acéstă rubrică cade lupta culturală (Kulturkampful din Germania), în care sĕ scie, că contra cancelariului de fer al Germaniei, Bismark, după o resistenţă de 13 ani, a triumfat biserica romano-catolică. In acéstă rubrică cad legile politice-bisericesci din statul nostru, legi, în care sĕ scie, că a triumfat statul contra bisericilor.

Lupta esistă şi astădi, şi după simptómele, cari sĕ vĕd, sĕ va continua. Statul în tótă Europa va căuta sĕ se ridice la omnipotenţa recunoscută lui de Hegel. Insĕ *urmările* vederilor lui Hegel, prin urmare ale panteismului, ale luptei dintre biserică şi stat, au fost şi sunt cât se póte *de triste*. Sĕ înţelege de sine, că religiositatea a trebuit sĕ scadă pe di ce merge. Cum şi sĕ mai fie creştinul religios, când panteismul şi al lui Spinozza şi al lui Hegel denégă personalitatea atât de esenţială în creştinism, alui Dumnedeu? Cum sĕ mai fie creştinii religioşi, când statul, guvernul şi toţi funcţionarii subordinaţi desconsideră biserica şi luptă contra ei? Lucrul e evident. Sĕ înţelege de sine, că, ca şi raţionalismul, panteismul şi-a făcut intrarea sa în biserică, în scólă şi în viaţa socială. Cum sĕ întêmplă astădi în statul nostru aşa s'a întêmplat bună-óră şi în Germania. Statul a luptat contra bisericei şi a introdus legi, ca cele ce vor întra în vigóre cu 1 Oct. la noi.

Ètă cum descrie renumitul Luthardt *resultatele* lor**):

„In Sacşonia au murit dela 1 Ianuarie 1878 până la 31 Martie 1879: 3638 de copii nebotezaţi şi în anul 1876 nu s'a făcut căsătoria în 2159 de casuri; în acelaşi an numai în Hamburg nu s'au sĕvêrşit 1074 de căsătorii. In Berlin a aflat un inspector într'o singură casă dintr'un suburbiu 22 de copii nebotezaţi şi 19 căsătorii nesěvêrşite. *In întréga istorie a bisericei creştine nu s'a mai ivit o astfel de desconsiderare a botezului şi căsătoriei*".

---

*) Luthardt, acelaş op, pg. 1 13.

*) Hegels Philosophie des Rechts §. 257, 258, (op. VIII.)

**) Acelaş op, pag. 152.

Étă cum caracteriséză Luthardt acurateţa şi esactitatea funcţionarilor civili, — acestea sunt dovedi istorice. Apoi, când copiii cu zecile de mii nu sě mai botéză când ómenii cu ḑecile de mii nu sě căsătoresc, (ci trăesc sě înţelege în concubinat) mai putem noi vorbi de religiositate, de moralitate?!

Dar nu e destul cu atât: Panteismul lui Hegel cu ajutorul statului, a întrat şi în *scólă*.

Nu mai au bisericile cu religiositatea lor sě conducă şi sě administreze scólele; nu mai trebue scoli *confesionale*, ci neconfesionale, adecă *scoli de stat*. Se înţelege, că până când stau scolile sub administrarea bisericilor superiorii lor sě mai îngrijesc şi de educaţia religiósă a elevilor, pe care pun ei cel d'întâi pond. Indată ce ajung pe mâna statului religiositatea e de a 4, 5 mână. De aceea sě esprimă Luthardt cu multă dreptate: „a desbrăca scóla de caracterul ei confesional însemnéză a majorisa minorităţile confesionale şi în fine a *descreştina* scóla".*)

Ca şi raţionalismul trecu mai departe panteismul şi în viaţa *socială*. Pe când sub raţionalism individul avea din punctul sěu de vedere, sě-şi reguleze viaţa socială, panteismul, sě înţelege o pune şi p'acésta în mâna atotputernicului stat. Dacă statul e totul, atunci trebuie sě reguleze şi viaţa *economică* a omenimei; nu esistă nici o deosebire între stat şi societate. Astfel şi a luat începutul tot din pateismul lui Hegel aceea direcţiune cunoscută în politică sub numele de *socialism*. Dela socialism până la *comunism* nu e decât un pas de loc. Socialismul obligă pe stat, ca sě sě îngrijască de esistenţa tuturor cetăţenilor, căci el e omnipotent după panteismul lui Hegel; *comunismul* cere, ca viaţa tuturora sě sě petrécă în comun: bună óră statul sě dea mese mari, la cari sě ia parte toţi ómenii fără deosebire. Sě înţelege, că pentru ca s'o pótă face statul acésta, trebuie mai întâi nimicită *proprietatea privată*: Numai statul sě aibă, cu ce ţinea pe toţi cetăţenii, individul sě n'aibă nimic. Şi s'a găsit un comunist *Proudhon*, pe care l'am amintit eu la început, care a declarat „că proprietatea individuală e hoţie" şi aşa mai departe.

Nu pot întra în detalii, ca sě descriu cu deaměnuntul principiile socialismului şi ale comunismului; mě mulţumesc numai, că le-am atins în general.

Acum întreb eu:

Mai putem vorbi de religiositate, şi de moralitate, când asupra scólei biserica nu mai esercită influinţa ei binefăcětóre şi naturală?

Mai putem vorbí de religiositate şi de moralitate, când cuceresce terenul socialismul şi comunismul?

Acestea sunt urmările triste ale panteismului întrodus în biserică, în scólă şi în viaţa socială.

Sě înţelege de sine, că scăḑênd valórea bisericei şi a preoţilor şi ridicându-se puterea statului, a trebuit sě decadă şi încă tare şi *idealismul*, atât de sublim şi de măreţ în creştinism; ér în locul *idealismului nobil creştinesc* s'a rěspândit paralel socialismul şi comunismul, *materialismul* şi *sensualismul*. Étă încă douě cause puternice, cari promovéză irreligiositatea.

Un om, care tótă ḑiua numai la bani şi ér la bani sě gândesce ajunge cu timpul acolo, că el *numai* pentru bani face un serviciu semenului sěu sau societăţii întregi. Toţi materialiştii fără deosebire, dacă au ei un caracter filosofic sau economic, nu sunt şi nu pot fi buni creştini Ce sě mai ḑicem apoi de acel om care tótă ḑiua şi tótă nóptea nu se gândesce la altceva decât la mâncare şi la beutură, cu un cuvênt la plăceri sensuale? Ce sě mai ḑicem despre acei ómeni, pe cari escelent îi caracteriséză *Goethe*:

„Astfel mě tăvălesc eu
din pofte în plăceri,
„Şi în plăceri mi se scurge
inima după pofte" *)

Şi apoi după câţi-va ani sě presentă ér ca un tip, despre care ḑice Goethe tot în Faust:

„Numai pofta e mare,
„Dar puterea e mică" **)

Ei, sě ne întrebăm acum: Un astfel de om este religios? Un astfel de om póte fi optimist? Nu — ci cea mai apodictică conclusiune este, că el în restul vieţii sale trebue sě fie *pessimist*. Pessimismul străbate tot mai tare în sinul societăţii omenesci, pentru că a găsit un teren bun şi fórte mânos.

Astfel afară de socialism şi comunism am mai constatat ca cause ale irreligiosităţii: materialismul, sensualismul şi pessimismul, fără, sě înţelege, de a întra în detaliile lor.

Păn' acum s'ar părea, că causele irreligiosităţii au provenit numai *din afară* de creştinism, sau ca sě mě esprim mai bine *din afară de biserica vie (cler) şi fără vina ei*. Aş fi un om nedrept. când aş susţinea aşa ceva. Trecem de aceea la causele clericale.

(Va urma.)

---

*) Acelaşi op, pg. 155.

*) Faust: „So tauml ich Begierde
zu Genuss,
„Und im Genuss verschtmacht' ich
nach Begierde".

**) Faust: „Allein die Lust ist
gross,
„Und die Kraft ist
klein".

Bibliografic.

Doine şi strigături din Ardél este titlul unei colecţiuni de poesii poporale ardelenesci, culese şi arangiate de Dr. Ión Urban Iarnik şi Andreiu Bârsanu. Conţine 431 de pagine, cu o mulţime de doine de dragoste, de dor şi jale de mustrări şi blăstěmuri, doine haiducesci, cătěnesci, apoi strigături şi colinde. Un esemplar costă 75 cr. Se află de vênḑare la librăria Ciurcu în Braşov.

Loterie.

Sâmbătă, în 3 August n. 1895.

Budapesta: 29 59 27 81 80

Nr. 64/895 [105] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învěţător devenit vacant la scóla poporală elementară gr. orientală din Braşovu-vechiu în protopresbiteratul Braşovului sě escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar anual de 325 fl. v. a. platibil în rate lunare anticipative, 40 fl. v. a. relut de cuartir precum şi o parcelă din grădina scolară în mărime de ¼ jugěr.

Invěţătoriul ales este dator a ţinea afară de prelegerile cuotidiane prescrise şi prelegerile în scóla de repetiţiune; a conduce pe elevi în ḑile de Dumineci şi sěrbători la biserică; şi a cânta cu ei cântările liturgiei.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi înainta cererile instruite conform normelor în vigóre la prea onoratul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat şi eventual până la ḑiua alegerei a se presenta în una din Dumineci în biserică spre a-şi arěta desteritatea în cântările bisericesci.

Braşov, 15 Iuniu 1895.

Comitetul parochial dela sânta Adormire din Braşovu vechiu.

In conţelegere cu prea onoratul oficiu protopresbiteral.

George Perşinariu,
paroch preşed.

Nr. 356/895 [110] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci la scólele nóstre populare din comunele mai jos însemnate se deschide concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. Poiana, un post de învěţătoriu şi dóuě de învěţătóre cu salariu de câte 300 fl., 50 fl., bani de cuartir, şi 20 fl. relut pentru grădină.

2. Cunţa, un post cu salariu de 300 fl. şi 20 fl. bani de cuartir.

3. Gârbova, un post, salariu de 300 fl. cuartir natural în edificiul scólei şi 4 stîngini de lemne de foc din cari e a se încălḑi şi sala de învěţămênt.

4. Gusu, un post cu salariu de300 fl.

5. Reciu, un post cu salariu 300 fl cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

6. Broşteni, 1 post cu salariu de 300 fl.

7. Sêngetin, 1 post, salariu 300 fl. şi cuartir în edificiul scólei.

Dela concurenţi se cere ca cei aleşi de învěţători fiind cântăreţi, sě ţină în Dumineci şt sěrbători strană şi sě cânte cu scolarii la liturgie.

Concurenţii sě-şi înainteze cererile subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Mercurea la 6 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mercurei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
protopresb.

Szám 4724/895—urb. [109] 2—3

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi királyi törvényszék ezennel közhirré teszi, hogy Sálya község határa általános tagositásának megengedhetősége iránt báró Apor Zoltán kir. törvényszéki biró vezetése alatt megtartandó tárgyalás határnapjául az **1895 szeptember hó 16 napjának,** dél előtti 9 óráját a helyszinére Sálya község hivatalos helyiségébe kitüzte, mikorra a nevezett község összes birtokosai azzal idéztetnek meg, hogy a meg nem jelenők ugy tekintetnek mint a kik a tagositásba beleegyeznek és hogy a kereset első példányát érdekeltek ezen kir. törvényszéknél a hivatalos órák alatti betekinthetik.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1895 julius hó 20-án tartott üléséből.

Vén András, elnök. *Schüller,* jegyző.

Nr. 457/895 [108] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învěţători din vacantele comune bisericesci mai jos însěmnate în protopresbiteratul Têrnavelor se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român" şi anume:

1. Botez, cu salariu anual de 380 fl. care constă din 25 jugěre 242 □ pămênt arětoriu şi fênaţ, învěţătorul děcă va fi apt de serviciile cantorale, atunci are sě priméscă şi stola usitată ca atare plus curtea şi grădina cantorală apoi cuartir liber în edificiul scólei şi grădină de legumi.

2. Fărău, cu salariu 300 fl. şi cuartir.

3. Heria, cu salariu 300 fl. cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

4. Sělcud, cu salariu 300 fl. şi cuartir.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi, vor avea aşi asterne rugările instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Küküllővár) până la terminul ficsat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cetatea de baltă, 30 Iuliu 1895.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Nr. 54/895 [111] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea în mod provisoriu a postului de conducětóre la scóla froebeliană a bisericei sf. Nicolae din Braşov Scheiu sě publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Concurentele la acest post vor documenta:

1. Că sunt române gr.-or.

2. Că au absolvat cu succes o scólă civilă de fete sau alt institut echivalent.

3. Că au absolvat cursul de conducětóre de grădini de copii la o scólă publică şi au obţinut diploma de calificaţiune conform prescriselor legii.

4. In fine sě dea declaraţiune, că se vor supune tuturor disposiţiunilor presente şi viitóre ale organelor nóstre bisericesci.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Léfă anuală de fl. 400 — şi bani de cuartir fl. 60.

Suplicele se vor adresa preşedintelui comitetului parochial al bisericei sf. Nicolae din Braşov Scheiu.

Braşov, 8 Aprile 1895.

Comitetul parochial al bisericei române ort. rěs. dela sf. Nicolae în Braşov.

David Almăşan, preşedinte. **Arseniu Vlaicu,** secretar.

Nr. 280/895 [106] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea definitivă a posturilor învěţătoresci din comunele mai jos însemnate, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român" şi anume în:

1. G-Hodac, salariul anual fl. 300 plătibil în 4 rate egale din repartiţiune şi cuartir natural în edificiul scolar;

2. Poleţi, salar anual 300 fl. din repartiţiune, şi cuartir, în edificiul scolar.

3. Idicel-sat, salar anual 300 fl. din repartiţiune, cuartir şi douě orgii lemne pe preţióre.

Informaţiuni mai detaiate se pot trage dela oficiul protopresbiteral.

Petenţii vor avea a-şi înainta suplicele concursuali instruite conform legilor în vigóre subscrisului, la Reghinul sěsesc, care e şi p. u.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Reghinului, în conţelegere cu comitetele par.

Reghinul-sěsesc, 20 Iuniu, 1895.

Galaction Şagău, protopresb.

Publicaţiune.

Pentru liferarea de:

a) Pâne de grâu curat;
b) Jimble albe de lapte;
c) Fărină de grâu curat Nr. 2 şi 3;
d) Carne de vită;
e) Carne de viţel;
f) Carne de óie;
g) Carne de porc şi
h) Unsóre de porc, tóte de prima calitate, în scopul alimentării alor 150—160 elevi dela seminariul teologic pedagogic gr.-ort. rom. „Andreian" din Sibiiu, apoi
i) pentru provederea serviciului de pedel şi servitori de casă;
l) pentru spălatul vestmintelor de pat, şi
m) pentru spălatul albiturilor de corp ale aceloraşi elevi, în anul scolar 1895/6, cu începere dela 1 Septembre a. c. st. v., prin acésta se escrie concurs.

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posiţiuni, sě-şi înainteze ofertele în scris, respective sě se insinue la subsemnatul până la *15/27 August a. c*, de unde vor afla mai detaiat şi condiţiunile pentru încheierea contractului.

[113] 2—3

Sibiiu, 1 August st. n. 1895.

Gavriil Hango,
presbiter, econom seminarial.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 83 Sibiiu, Joi, 27 Iuliu (8 August) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 28 Iuliu 1895.

Regatul român pórtă aḑi vestmênt de sărbătóre, căci aḑi întrégă pressa europénă sĕ ocupă cu părechia regală română.

Ḑiarele ne aduc sciri despre primirea festivă, ce monarchul nostru a făcut în Ischl părechei regale române, și tóte comentéză primirea festivă ca o deosebită distincțiune făcută personal reginei și regelui român, și României, al cărei tron e ornat de cătră actuala păreche regală.

Simțim o deosebită bucurie vĕḑênd onorurile, cari le face împĕratul și regele monarchiei Austro-Ungare regelui României. Simțim o deosebită mândrie, când vedem înbrățisându-se puternica dinastie a Habsburgilor cu un puternic ram din vênjósa dinastie Hohenzollern. Și intimitatea dintre Austro-Ungaria și România ne încălḑesce inima, și privim cu încredere în asigurarea acestor state pentru ḑile de grea cercare.

Intêlnirea monarchilor totdeauna s'a considerat ca prevestirea unui pericol comun, în unele casuri ca prevestirea unui crâncen rĕsboiu, de aceea lumea politică totdeauna face combinațiuni publice din intrevederea capetelor încoronate.

Acésta se face și acuma. Visitei regelui României la monarchul nostru i se dă o importanță politică cu atât mai vêrtos, cu cât în orient tot mai mult ese pe față un nou avênt al politicei rusesci și România e considerată ca avantgarda Europei în restabilirea ordinei în Orient.

Ridică mult importanța acestei visite împregiurarea, că monarchul nostru a citat la sine pe ministrul de esterne, care se află la Ischl. Asemenea se află acolo ministrul plenipotențiat al Germaniei.

Inainte de sosirea regelui României ca óspe al Impĕratului Rege al nostru, ministru de esterne al monarchiei nóstre au cercetat pre cancelarul imperiului german, și astfel tóte semnele sunt pentru părerea, că aici nu avem de lucru numai cu un act de curtoasie, și că pre lângă momentele personale sunt de a se considera și speciale interese politice, cari au provocat visită tocmai acuma.

Ḑiarele din Viena din incidentul visitei dela Ischl scóte la ivélă însemnătatea României între statele din Orient Organul ministrului de esterne „Fremdenblatt“, vorbind despre visita părechei regale române la Ischl, între altele ḑice:

„Părechea imperială aștéptă la Ischl pe óspeții sĕi scumpi. Intrevederea celor doi suverani la Ischl trebue se fie interpretată, ca o nouĕ dovadă a relațiunilor amicale și cordiale, cari unesc pre cele doue familii domnitóre, pentru marea bucurie a popórelor lor. *România a devenit un element sigur și sever de ordine în Balcani, un păḑitor al păcii și al stării legale.* Raporturile amicale *legate* între România cu Austro-Ungaria, una din puterile triplei alianțe, au fost totdéuna sincere și durabile.

„România a fost de asemenea recunoscută, ca un element necesar printre statele tinere ale Balcanilor, încercările de desordine prin mijlocul cărora s'a încercat în numĕróse rênduri sĕ se turbure o pace prețiósă, n'au găsit nici odată ecou în România; de aceea, *amiciția României a devenit prețiósă puterilor mari europene în interesul păcii.*

„Austriacii salută în regele României pe credinciosul amic al patriei, pe ilustrul suveran, adevĕrat prinț și tată al poporului sĕu; în regina ei adóră pe femeia generósă și pe principesa, care a găsit așa de repede drumul inimei poporului român.

„România este o vecină bună și onestă, căreia 'i strînge mâna cu bucurie“.

Ḑiarele din Budapesta încă sunt de acord cu părerea generală, că visita din cestiune are importanță politică. Ele fac reflecsiuni și la rapórtele interne din statul nostru, și speréză o îndreptare și în raporturile interne incordate dela noi.

Un lucru pare a fi sigur, anume în un eventual rĕsboiu oriental România nu va mai fi singură, ci va coopera alăturea cu armata austro-ungară. Acestia dau espresiune tóte ḑiarele, mai adăugênd, că deja și esistă o alianță militară între Austro-Ungaria și România.

Noi românii din monarchia austro ungară cu deosebită satisfacțiune luăm notiță despre deosebita festivitate, cu care e primită de cătră casa Habsburg părechia regală română, și despre intrarea României în alianța triplă a celor trei puteri mari din centrul Europei.

Consolidarea României, raporturile interne între noi și România, între armata nóstră și cea română vor avé înrîurire și asupra politicei interne din statul nostru, și vom afla terenul comun, ca sĕ ne desvoltăm fie care dupa firea nóstră spre binele și consolidarea patriei nóstre.

Revista politică.

Ḑiarele ce ne sosesc aduc scirea, că ministeriul român de interne a dat ordin tuturor prefecților, ca față de agitatorii bulgari și ruși sĕ purcédă cât sĕ póte de energic. In urma acestui ordin procuratura din Craiova a făcut perchisițiune domiciliară la doi comercianți bulgari de acolo: Spiru și Cosmov, cu care ocasiune a găsit la dênșii 220 de puști sistem Peabody, o mulțime de scripte și proclamațiuni, 35 revolvere și multă munițiune. Scriptele și proclamațiunile confiscate sĕ referesc la rĕscóla din Macedonia. Ambii acești agitatori sunt deținuți și vor fi espulsați din țară.

* * *

In cercurile diplomatice sĕ vorbesce, că visita ce o va face regele Carol monarchului la Ischl, se întêmplă la dorința espresă a monarchului nostru, care prin o epistolă a rugat pe regele român sĕ-i facă plăcerea și sĕ-l cerceteze pe vre-o câte-va ḑile.

* * *

Nu demult deputațiunea bulgară fu primită la țarul Rusiei. In același timp în Sofia fu ucis marele inimic al rușilor, Stambulow. Deputațiunea a sosit acasă și a fost frumósă primirea aceleia în Bulgaria. Pe cât de frumósă a fost însĕ primirea ei în Sofia, pe atât de urîtă este fapta sĕvêrșită din nou în teritoriul bulgar. In Tatar-Basartsik s'a sĕvêrșit ḑilele trecute érăși un omor cât sĕ póte de grósnic. Deputatul Matantiev, fost amic intim a lui Stambulow a fost omorît cu cuțite chiar în mijlocul stradei. Omorul s'a întêmplat înaintea localității polițenesci. Matantiev a aparținut partidului liberal și a fost un mare inimic al rușilor, din causa acésta sĕ vede că a trebuit și el sĕ fie jertfit întocmai ca amicul sĕu Stambulow, pentru-ca astfel apoi bulgarii sĕ se pótă bucura de favorul și grația rusilor. Ce rușine!!

* * *

Episcopii din Brucsela au ținut un consiliu, în care au luat hotărîri ca sĕ convóce în curênd un mare congres catolic, cu scop ca sĕ aducă decisiuni în privința împedecării mișcărilor socialistice.

* * *

Din Schangai sĕ vestesce că în Ku-Cseng (China) au fost măcelăriți fórte mulți creștini, între aceștia au fost omorîte și cinci femei streine.

* * *

Sultanul a agrațiat pe acei cinci bulgari, cari au fost condamnați de cătră autoritățile turcesci și se aflau închiși în Tripolis.

* * *

Guvernul se vede că nici după numirea de magnați noi nu dispune de maioritate. Va trebui deci sĕ se mai facă o numire de magnați. Dupăcum cetim, vor fi numiți în curênd de magnați: Stefan Inkey (cumnat cu fostul ministru de culte br. Eötvös

FOIȚA.

Ce vênat mâncai-aș ochii.

Un țigan ca toți țiganii, lăcătuș meșter de fer
Căpătase nu-'ș de unde, se repare un revolvor,
Il ia 'n mână și-l întórce, i-se pare frumușel,
Și își ḑice 'n sine singur, o sĕ fac vênat cu el,
Căci stăpânul lui nu scie, cum și unde am plecat
Ii l'oi repara atuncia, când mĕ 'ntorc dela vênat.
După tóte aceste vorbe, el plecă la vênătóre
Spre pădure ca sĕ pusce, totul ce-i va veni 'n cale.
Și mergênd cu bucurie, el zăresce în tufiș
Cum o epuróică mare, dórme cu ochii deschiși
El s'apropie de dênsa, și vĕḑênd'o jos culcată
Inainte de-a o prinde, el îi face judecată:
„Picióręle de dinainte, o sĕ le frig pe cărbune
Și pe cele dinapoi, o sĕ le pun sĕ s'afume
Din costițe fac bucăți, și le frig bine 'n frigare
O sĕ fac atunci din ele, ceva prea bun de mâncare.
Ér din cap sĕ fac o ciorbă, acră colea cu ardei
Ș'o sĕ mânc odată strașnic, cu toți puradeii mei,
Și strigând poftiți la masă, epuróica s'a sculat
Ș'a fugit lăsând țiganul, lângă tufă buzumflat,
„Bre! ce epure fricos, cum de iute s'a cărat
N'a stat nici sĕ-i spună omul, că revolvĕru-i stricat“.
Nu făcuse vorbă multa, ci plecase 'n alui cale
Cu nădejdea că va prinde, vr'o dihanie mai mare
Și mergênd cânta din gură, căci sĕ póte din tufiș
Ca sĕ iasă vre-o lupóică, care mușcă pe furiș
Și gândind că o sĕ'l musce, sĕ uitase 'n jur de sine
Și ocheste un lup în cale. „Taci că-i bine“,
Vênătóre ai lângă mine, ce mai lucru minunat
Dórme fără nici o grije, nu cumva va fi aflat,
Că revolvĕru'i stricat? Și s'a pus ca sĕ se culce
Cu nădejdea că sunt prost, și păn' lângă el m'oi duce?
„Sus cumetre, că nu'i trébă!“ strigă el în gură mare
Fugi dihanie spurcată, ce te pui la om în cale
Fugi că n'am arme la mine, nici n'am venit la vênat
Eu sunt om de omenie, și la cărbuni am plecat
El strigase din puteri, lupul nici habar n'avea
Era mort de patru ḑile, nu se mai putea mișca
„Taci că'i bine: „lupu'n cale, lupu-i mort
O sĕ-l duc acum acasă, și o sĕ mi'l pun pe cort
Ba mai ḑic că l'am pușcat, cătră ómenii din sat
Și-o sĕ fie omul nostru, de tot satul lăudat,
Il ia 'n mână îl trântesce, ba în spate l'a umflat
Și plecă cu el cântând, ca sĕ l ducă drept în sat.
„Ce vênat mâncai-aș ochii, ce om vrednic m'am făcut
O sĕ-mi ḑică tótă lumea, că's vênător priceput
Și vorbind pe cale singur, étă-l că ajunge în sat
Și se vede 'n scurtă vreme, de popor încunjurat
„De creștini, vedeți voi bine, cum v'am scăpat eu de rĕu,
Pușcând lupul în pădure, spuneți nu sunt harnic eu?
Am luptat mai tótă ḑiua, până ce l'am înșelat
De s'a pus cu capu'n tufe, apoi de l'am și pușcat.
O sĕ'l duc acum acasă, și-o sĕ-l pun sus pe bordeiu
Ca sĕ vadă tótă lumea, ce om vrednic mai sunt eu“.
El îl duce deci acasă, și îl pune sus frumos
Voind ca s'arete lumei, că nu este om fricos
Țigana sciuse bine, că pe lup mort l'a aflat
Căci mirosa din depărtare, era mai de mult pușcat.
Dar nu ḑise chiar nimica, îl lăsă în bună pace
Căci ea cunoscea prea bine, cu cine are a face.
„Vin'o 'n casă de mânâncă, și te odichnesce 'n pat
Că-i fi alergat destul, până lupul ai pușcat“.
„O sĕ viu nevastă dragă, că sunt tare obosit
Sĕ me culc odată bine, și se adorm liniștit“.
Vine 'n casă sĕ desbracă, și s'aruncă 'n pat sub țol
Ér nevasta mai cuminte, ese afară 'n ocol
Ia un sac plin cu cărbuni, și în sus îl priponesce
Apoi vine 'ncet în casă, și pe țigan îl trezesce
„Scólă Culo! te îmbracă, că afară te aștéptă
Tata lupului pușcat, cu tine vrea sĕ vorbéscă“.
„Dute fă, mâncațaș ochii, spunei tu adevĕrat
Că lupul sta mort în cale, de altcineva pușcat“.
„Nu me duc că nu mĕ crede, el cu tine are trébă
Și a ḑis că vine'n casă“. „Dute fă! eși mai în grabă
Spune-i sĕ fiu blăstĕmat, de-am umblat eu la vênat
Dór tu scii mâncațaș ochii, că revolveru-i stricat
Sĕ mĕ ia dracul pe mine, și sĕ mĕ stropșéscă'n cort
De-am pușcat eu astăḑi ceva, de nu era lupul mort.
Dute fă mâncațaș ochii, că mĕ jur pe sfântul sóre
Că'n viața mea întrégă, n'o sĕ mai fac vênătóre
Dute fă mâncateaș tótă, dute fă drăguța mea
De vorbesce tu cu dênsul, și mĕ scapă de belea“.

Ioan Cândea.

Lórand), I. Stanhoranszky, Andor Semsey, Frideric Harkányi, și un Iankovics.

„Vaterland“ ḑice, „după numirea acésta nóuă, guvernul va rĕuși cu proiectul despre neconfesionalitate, ér oposiția creștină nu va putea face altceva decât sĕ se abțină dela pertractare și votare, lăsând celor vinovați rĕspunderea pentru politica acésta“.

Călĕtoria părechei regale române.

Despre primirea părechei regale române de către monarchul nostru cetim în ḑiare următórele amĕnunte:

„Cu mult înainte de sosirea părechei regale române, peronul din gară era întreg ocupat, așa, încât în cele din urmă abia au putut străbate câte-va persóne mai distinse Inainte a mers ducele Ludovic Victor, după dînsul contele Goluchovski cu mai mulți membrii de ai casei domnitóre și în urmă MM. LL. Francisc Iosif și Regina. Regele încă pe peron a presentat pe Goluchovski, ducesei Gizela. Intr'aceea sosí trenul cu părechia regală română. Primirea a fost cât se póte de afabilă. Regele Carol a îmbrățișat pe monarchul nostru, după aceea a sărutat mâna Reginei; MM. LL. reginele îmbrățișându se, de mai multe-ori s'au sărutat. Regele român a salutat pe Goluchovski cu care apoi s'a întreținut și în vorbă Óspeții români au fost petrecuți până la locuința de către întrégă familia regală. In trăsura cea dintâiu închisă a șeḑut Francisc Iosif cu regele român, în ceealaltă regina nóstră cu regina română. Pe trepte în sus monarchul nostru a condus pe regina României, ér regele român pe regina nóstră. La 5 óre monarchul nostru érăși s'a dus la hotelul Elisabeta și a învitat părechia regală la prânḑ.

La 5 óre s'a servit la monarchul nostru prânḑul de curte la care au luat parte: părechia regală română, mai mulți principi, ambasadorul german contele Eulenburg, ministrul de esterne contele Goluchovski și membrii suitei. Regina României a șeḑut la drépta M. Sale reginei nóstre, și la stânga M. Sale Monarchului; ér regele român a șeḑut la drépta monarchului nostru.

La teatru au luat parte MM. LL. regele și regina României, precum și alți membrii de ai casei domnitóre. Teatrul precum și logile curții erau fórte frumos împodobite. M. Sa monarchul nostru a petrecut părechia regală română până la locuință și apoi s'a întors la palat.“

Rĕsboiu religionar în Ungaria.

(Incheiere.)

Urméză era cea mai nouă era lui Bánffy, tot cu programul radical al guvernului. Denumirea acestui cabinet se deosebesce mult de celelalte. La demisiunile de până acum monarchul și-a luat informațiuni numai dela aderenții partidei liberale. Acuma s'a emancipat coróna de sub tutela partidei liberale, și a luat informațiuni dela bărbați din tóte partidele și dela prelații bisericilor.

După aceste informațiuni despre opiniunea publică din țéră a presentat noul cabinet legea despre recepțiunea ovreilor și despre libera eserciare a confesiunei, și de dóuĕ-ori a picat în casa magnaților.

Intr'aceea a venit incidentul cu călĕtoria nunciului Agliardi, care a provocat conflictul dintre ministrul-president Bánffy și ministrul de esterne Kálnoky. Crisa s'a terminat cu retragerea lui Kálnoky. Esplicarea ni-o dă broșura în următórele:

„Invingerea interimală are a se atribuí împrejurărei, că erau aprópe delegațiunile, și regele a pus mare temeiu pe trecerea fără pedeci a budgetului armatei prin delegațiuni. S'a făcut deci de nou presiune asupra corónei. Și din nou am auḑit sbierăturile liberalilor indieni, că dacă nu piere Kálnoky, ei se vor rĕsbună la afacerile comune în delegațiuni. De aceste s'a speriat și Kálnoky și curtea“.

Urméză acuma votarea legei despre liberul esercițiu al religiunei.

Ḑiarele nóstre seduse de ómenii dela „Tribuna“ au alarmat lumea cu sciri false, că legea acésta s'a primit numai cu votul Escelenței Sale al metropolitului nostru, și că dacă el nu vota pro, atunci din legea întrégă nu se alegea nimica.

Noi am arătat că „Tribuna“ a fost și este de rea credință și în afacerea sa, că ea falsifică lucrurile și aici ca în tóte, când e vorba de Escelenția Sa metropolitul nostru.

La pertractarea acelei legi presidentul nu a admis nici la desbatere nici la votare întreg proiectul de lege, căci în acest cas el pica și a treia-óră, ci a pus în desbatere și la vot numai capitolul, care a fost respins de către casa magnaților.

Astfel stând lucrul, metropolitul nostru a votat pentru luarea din nou în desbatere a acelui capitol, ca sé se pótă elimina tóte disposițiunile periculóse bisericei.

Asemenea ținută au observat și matadorii magnați catolici, cari inteligenți și ei au străbătut planurile guvernului.

Votul Escelenței Sale al metropolitului nostru a salvat deci interesele bisericei, și totuși malcontenții dela „Tribuna“ încă și acuma mai îmbată lumea, adecă publicul lor ușor de sedus cu noima, că Escelența Sa metropolitul nostru a vêndut ovreilor biserica.

Broșura cu care ne ocupăm e scrisă de unul dintre matadorii catolicilor, acésta o afirmă cei inițiați în afacerile catolice.

Acestora se va da creḑĕmênt în espunerile lor despre sórtea acelui proiect de lege.

Traducem verbal:

„A evidat deci căderea (adecă Bánffy în conflictul cu nunciul papal) dar nu și-a putut salva și proiectele. Nici promisiuni nici astuție nu a fost în stare sĕ slăbéscă oposițiunea. Dacă au trecut unii la guvern s'au reîntors alții, și totuși a învins legiunea creștină. Și învingerea ar fi fost completă, dacă presidentul casei magnaților, baronul Vay *prin terorisare nelegală nu ar fi restălmăcit regulamentul casei, și dacă ar fi admis la desbatere sau la votare* **întreg proiectul de lege despre liberul esercițiu al religiunei. El însĕ a pus la ordinea ḑilei numai acele capitole, în care casa de jos a venit în diferență cu cea de sus. N'a admis deci desbatere generală.** Așa se jócă liberalii cu parlamentarismul, cu regulamentul casei, și cu usul observat până acuma, dacă prin aceea pot strica oposițiunei, și prin terorism de tiran își pot scóte cu forța politica lor condamnabilă. Scopul însĕ totuși nu și l'au ajuns. Prin curagiu și prin perseveranță în ședințele cele lungi *s'a respins și s'a sters neconfesionalitatea și libertatea de a trece la religiunea judaică.* Proiectele guvernului s'au trimis deci la casa de jos și a treia-óră ciungărite cum au fost“.

S'a putut forța legea privitóre la recepțiunea ovreilor, însĕ fără trecere reciprocă. Guvernul s'a mulțumit acum și cu atâta, și-a reservat însĕ se aducă din nou proiectul privitoriu la liberul esercițiu, dară nu a cutezat sé-l presenteze îndată a patra-óră, ci a lăsat lucrurile spre tómnă.

Are deci guvernul de esecutat 2 legi cardinale, matriculele civile și căsătoria civilă. Scopul lor e sĕ frângă autoritatea preoților și influența bisericei asupra poporului.

In decursul verei a elaborat ordinațiunile privitóre la esecutarea acestor legi.

Pentru o mai bună și mai eficace apărare a intereselor bisericesci s'a format în decursul acestui an partidul poporal, care și-a scris pe stindard revisuirea, și a provocat pe toți cei interesați la luptă, ca legile păgâne sĕ fie scóse din vigóre.

Capitlul următoriu se ocupă cu ordinațiunile ministeriale privitóre la punerea legilor în practică.

Ordinațiunile acestea au trecut marginile date puterei esecutive.

Broșura escepționéză ordinațiunea privitóre la căsătoria civilă, căci ea e subscrisă numai de ministrul president, pe când în sensul art. de lege XXXI din 1894, trebue sĕ o emită întreg consiliul de ministri.

La locul al doilea se atacă ordinațiunea ministrului de justiție, care a luat procesele divorțiale din mânile bisericei, și le-a dat tribunalelor

Acésta nu o póte ministrul pe calea de ordinațiuni, ci trebue adusă o lege specială.

Art. de lege 54 din 1868 în §. 22 dă bisericilor rom.-cat., gr.-cat. și gr.-or. drept de a judeca în afaceri de despărțenie. Acest drept nu se póte lua pe calea ordinațiunilor

Art. de lege 4 din 1869 despre competința tribunalelor în § 21 dispune următórele:

Sistarea judecătoriilor statorite prin lege, cade în competința parlamentului, tot parlamentul póte instituí și alte judecătorii, el póte schimba competința judecătoriilor esistente, tot el póte schimba cercurile și numĕrul judecătoriilor.

Cine nu observă aceste legi, acela lucră contra lor, în casul concret le-a călcat ministrul.

Urmarea este că tribunalele bisericesci nu pot estrada afacerile divorțiale pendente, și tribunalele lumesci nu le pot primí, deși ministrul de justiție pe calea ordinațiunei a dispus estradarea și respective primirea.

Și mai departe urmare e, că la noi în afacerile divorțiale a întrat o stagnare involuntară, căci în sensul legei celei noue, bisericile nu mai pot pertracta procese divorțiale, judecătoriile civile nu sunt autorisate sĕ le priméscă, căci spre acest scop trebue lege positivă.

In capitlul din urmă broșura se ocupă cu alegerea din Nyitra, unde s'au comis illegalități, ca sĕ învingă candidatul guvernului.

Parastas.

Dumineca trecută în 23 Iuliu (4 August nou) s'a ținut în biserica cea mare a sfintei Treimi din Reșinari un parastas pentru odihna și amintirea reposatului Servian Popoviciu Barcian fost consilieriu la tabla regie din Murĕș-Oșorheiu înmormêntat la 23 Iuliu 1888 (acum 7 ani) în Reșinari, locul natal, în nemijlocita apropiere a capelei în care odihnesce marele Andreiu.

La parastas, care a durat $1^{1}/_{2}$ óre a participat poporul și onorațiori de acolo, cărora li s'a împărțit lumini. Asemenea întrégă familie a venit la Reșinari la acest act de pia memorie a iubitului ei părinte.

Rugăciunile parastasului, sub sunetul clopotelor dela amêndouĕ bisericile s'au sĕvêrșit sub conducerea demnului paroch primariu Emilian Cioran asistat de preoți Iosif Goga și Șerban Cioran.

Reposatul a fost un demn bărbat al bisericii și națiunii sale. Nu putem sĕ nu amintim faptul, că reposatul archiepiscop și metropolit Andreiu, ḑiua iubileului de 25 ani ai episcopiei sale (August 1871) a petrecut-o retras la Reșinari în casa familiei Barcian, unde se aflau acum ambii reposați frați Sava și Servian.

Noutăți.

Pázmándy și congresul naționalităților. Pázmándy Dénes, care va representa guvernul magiar la conferența interpelamentară din Brucsella, scrie o epistolă deschisă ministrului de interne unguresc în cestiunea congresului naționalităților, ce are sĕ țină în 10 Aug. c. n.

Intre altele ḑice: „sĕ oprescí imediat congresul plănuit pe 10 August, și pe cei cari totuși s'ar presenta, se-i închiḑi în temniță“.

Aceste sunt cuvintele unui bărbat de stat, care e chiemat sĕ spună celor adunați în Brucsela că Ungaria se numesce țara libertății!

* * *

Scóle de stat în comitatul Treiscaunelor. Foile unguresci saltând de bucurie, aduc scirea, că în curênd au se se înființeze în comitatul Treiscaunelor o mulțime de scóle unguresci de stat.

Inainte numai, că se apropie mileniul!

* * *

Limba română și gimnasiile săsesci. Fóia săséscă „Bistritzer Ztg.“ într'unul din numerii sĕi mai noi arată, că mai la tóte universitățile germane și austriace se sistemiséză catedre de limba română, și din causa acésta ḑice ea: ar fi de lipsă ca sĕ se întroducă limba română ca studiu în gimnasiile săsesci. „E curios, ḑice acéstă fóie, că chiar la gimnasiul nostru din Bistrița, care sĕ află într'un comitat locuit mai ales de români, nu li se dă scolarilor ocasiune ca sĕ învețe limba română, atât de apropiată de noi, atât de neapĕraat necesară în viața practică și atât de interesantă din punctde vedere scientific. Viéța ne silesce pe toți din cea mai fragedă copilărie, sĕ învĕțăm a vorbi românesce, și totuși nici unul nu scim scrie și ceti. Și cât de des vin în perplesitate (din causa necunóscerei limbei române) chiar cei ce au absolvat scóle medii și inferióre. Judecător, advocat, funcționar de administrație, preot, învĕțător: nici unul nu se póte lipsi de ea.

* * *

Activitatea lui Pázmándy. După-cum scrie „Budapesti Hirlap“, Dionisiu Pázmándy a scris o broșură francesă asupra cestiunei române cu scop ca sĕ lămuréscă veḑi Dómne, pe membrii congresului interpelamentar din Brucsela, asupra acestei cestiuni La broșură bine ar face dl Pázmándy dacă ar aclude și epistola ce acum de curênd o a fost trimis ministrului de interne în cestiunea cu congresul naționalităților.

* * *

Foc mare. Di Pilsen se scrie ,că edificiul de bererie de acolo, de curênd zidit cu prețul de 800.000 floreni, a ars. Un muncitoriu, care ajuta la lucrările de localisare, a căḑut de pe acoperiș între flacări.

* * *

Circus Enders și csárdásul. După cum scim, de mai mult timp sĕ află aici Circus Enders. Cu representațiunile date de acéstă trupă de circus nu ne ocupám mai cu deamĕnuntul. Un lucru e curios și anume: în circusul amintit aprópe în tótă sara se jócă „csárdás“-ul. — Așa e timpul acuma, și siibenii deși nu sunt toți unguri în aceste mari călduri nu se supără nici de csárdás!

Serbarea

la punerea petrii fundamentale la clădirea bisericei române ortodocse în centrul Brașovului, în 9/21 Iulie 1895.

După o luptă încordată, pentru a sĕ putea presenta românii cetățeni, ca societate civilisată în centrul Brașovului sub nume de comună românéscă, de biserică română ortodocsă, după o luptă culturală în o sută de ani purtată de vrednicii comersanți și cetățeni români, dela începutul acestui secul în contra agresiunelor adunăturelor de alte neamuri și sub persecuția guvernelor vitrige, românii nu au fost îmbrânciți, ci au progresat.

In urma unui proces impus de interese politice de stat, cu mult mai înalte decât ca procesuanții sĕ le pótă înțelege, au vĕḑut românii la anul 1887 limba lor scósă din biserica St. Treime și cu ea și ei însuși, pentru că guvernul și tribunalele o au declarat de națională grecéscă. Scoși a fost din acéstă biserică pe care strămoșii românilor cu alți creștini o au clădit şi pe care principele român Grigore Brancoveanu la anul 1821 o a înzestrat cu doue moşii: Sâmbăta şi Poiana-Mĕrului.

Tristă şi de despreţuit este după istorie viaţa creştinilor ort. din Orient, pentru luptele dintre sine, încât turcii n'au avut la ce rêvni lor. Din Turcia trecênd unii creştini comersanţi sub nume de greci, cu aceleaşi moravuri în Transilvania, au continuat aceiaşi luptă mărétă, ca şi în Orient.

Istoria bisericii Sf. Treime din cetatea Braşovului care pe scurt s'a publicat în acéstă fóie în anul 1887 arată, ca într'o oglindă ceea-ce o firmăm noi.

Un proces purtat de greci contra românilor în o sută de ani numai pentru a le scóte afară limba română din biserică judecat de ereticii şi inimicii bisericii gr.-or. constatéză ceea ce am afirmat noi.

Lupta românilor cetăţeni contra grecilor în trei rênduri sau perdut: la 1796, la 1828 şi la 1887 Perderea a fost însĕ rentabilă şi se va considera mai mult în viitor, fiind-că lupta s'a purtat încă din seculul trecut pentru limbă; atunci când nici vorbă nu era de naţionalism.

Din acéstă luptă s'a născut gimnasiul românesc din Braşov şi alte scóle medii. Şi cine le-a născut? Biserica română. Nu se putea altfel în Transilvania în timpurile vitrige trecute decât sĕ pérdă românii, căci principiul domnirii era: „Sĕ i ţinem legaţi de glie“. Românii erau numai suferiţi.

De acésta nu e mirare că limba română a fost scósă din o biserică făcută de români.

Românii la anul 1832 cumpĕrară casele cele mai frumóse din piaţa Braşovului şi înfiinţéză o comună română bisericésca în centrul Braşovului. Ei înfiinţéză o capelă şi la anul 1835 înfiinţéză în aceleaşi case o scólă cu 2 clase şi cu 4 profesori, renumiţii bărbaţi: George Bariţiu, Andreiu Mureşanu, Ioan Popovici, şi Ilustritatea Sa Cavalerul Puşcariu. Infiinţéză o tipografie în care s'a tipărit cărţi bisericesci şi comerciale. Dela scóla poporală înaintéză ei în anii 1839—1844 şi sĕ luptă a înfiinţa un gimnasiu; la anul 1846 proiectéză a înfiinţa o scólă comercială. Mărire acelor bărbaţi cari în timpuri grele sub guverne vitrege au sciut înainta, mândrie românilor cari sub robie au progresat. Étă sĕmênţa aruncată la anul 1839, că la anul 1850 a rĕsărit. Comuna română din cetate, cu cea dela sf. Nicolae înfiinţéză gimnasiul român din Scheiu éră la anul 1866 scólele reale şi comerciale. Vedeţi ce inspiră biserica cea adevĕrată? Nu e mirare că fericitul Ioan Iuga jertfesce 40.000 fl. şi alţii alte mii pentru cultură. Nu e mirare că alţi 5 binefăcĕtori forméză la anul 1855 un fond de 12,000 fl. cu care voiau încă atunci sĕ zidéscă o biserică română în Tîrgul-grâului. Mirare este însĕ, că trăind ei şi-au pus întrebarea: Ce e mai de lipsă, scóla sau biserica? Şi fondul bisericii îl dau ei sĕ se acopere lipsele gimnasiului românesc.

Marele archiepiscop şi metropolit Andreiu Şaguna opresce zidirea bisericei şi la anul 1857 reîntroduce limba română în biserica sfintei Treimi după care a urmat un proces încordat. A eşit sĕ cerceteze causa o comisiune micstă bisericéscă şi guvernială în anul 1868 Pe basa acestei cercetări şi pe basa documentelor fundaţionale Ven. consistoriu archidiecesan gr.-or. din din Sibiiu sub Nr 85/868 a adus sentinţă în puterea canónelor că biserica sf. Treimi e confesională şi are a se folosi pe basa parităţii de limba romanéscă în o sĕptĕmână şi de cea grecéscă în altă sĕptĕmână perondându-se, éră la administrarea averii bisericesci sĕ fie un comitet parochial de 10 membri: cinci greci şi cinci români.

Nemulţămiţi fiind grecii cu sentinţa au recurs la ministeriu, nu pe calea bisericii la consistoriul metropolitan. Ministrul Baron Eötvös în anul 1869 a recunoscut hotărîrea consistoriului Nr. 85 cât pentru limba română, éră administrarea averii o a lăsat în suspens. In anul 1871 contrarii au dat petiţie la dieta Ungariei şi acésta a îndrumat pe ministrul de culte sĕ decidă şi partea administrării averii bisericesci.

In anul 1881 ministrul de culte Trefort a presentat dietei Ungariei un proiect de lege pentru pricinile de avere dintre bisericile gr.-or., şi dieta l'a primit şi s'a denumit tribunalele din Budapesta pentru astfel de cause bisericesci.

In anul 1882 ministrul silesce pe românii din Braşov a-şi căuta dreptul lor la tribunalul din Budapesta altminteni sĕ ésă din biterica sf. Treime. Siliţi fiind au purtat proces, şi în anul 1887 tribunalele şi curia au adus sentinţă că biserica sf. Treime e naţional grecéscă. In puterea acestei sentinţe limba română au fost scósă din biserica sf. Treimi şi cu ea şi parochieni români.

Comuna română din cetatea Braşovului una dintre cele dintâiu comune bisericesci nu putea rĕmânea în decădere fără de biserică, de acésta sinodul parochial în anul 1889 a luat conclus: a se face colecte, a se face planuri şi decise, a se clădi o biserică în centrul parochiei în têrgul-grâului. Colecta cu aprobarea Ven. Consistor s'a făcut în care a întrat 23,000 fl. cu subscrierile parochienilor; planurile şi devisele bisericii şi ale casei parochiale s'au aprobat de Ven. Consistor şi de autorităţile politice; licitaţia minuendă încă s'a făcut în acest an şi contractul încheiat cu anteprenorii aprobat fiind de Ven. Consistor s'a început clădirea şi Duminecă în 9/20 Iulie a. c. sa făcut sĕrbarea punerii petrei fundamentale.

După sĕvêrşirea dumnezeeştei liturgii fiind present pe locul zidirii un public ales şi numĕros: domni şi dómne, s'a început serbarea în mod solemn. S'a sĕvêrşit sfinţirea apei s'a cetit rugăciunea prescrisă pentru punerea petrei fundamentale. După acestea dl paroch şi protopop Bartolomeiu Baiulescu a ţinut un cuvênt pe cât l'am cuprins de următoriul conţinut:

Onoraţi domni şi onorate dómne!

„O dorinţă ferbinte aveau antecesorii nostrii înainte cu 65 de ani la anul 1833, sĕ vadă ceea-ce vedem noi şi sĕ sĕvêrşéscă ceea-ce sĕvêrşim noi. O hotărîtă formă au avut fericiţii fundatori Ioan Sĕcărean, Ioan Iuga, George Ioan, Vasile Bureţia, Vasile Lăcea şi Zamfir Răduţ, se esecuteze la anul 1855 înainte cu 40 de ani cea ce esecutăm noi.

„Şi ce esecutăm?

„Pétra fundamentală o punem astăḑi unui sfênt lăcaş ce sĕ clădesce aici, care se va numi biserica gr. or, cu hramul sf. Adormiri, în centrul Braşovului. Sĕvêrşim rugăciuni şi cerem ca Atotputernicul Dumneḑeu sĕ întăréscă şi sĕ apere acésta biserică ca nici cutremurul, nici potópele nici viforele şi nici barbarii sĕ nu o clătinéscă. Fundament punem aḑi acestei biserici care are misiunea de a lega membrii ei, fii ei, în cugete şi în simţiri ca pe fraţii cei adevĕraţi de mama lor: sĕ nu se abată dela credinţa lor strămoşéscă, dela limba lor şi dela datinele lor naţionale.

„Acésta biserică va avea misiunea de a preda fiilor ei lumina, cultura, căci intemeietorul bisericei Mântuitorul Christos învaţă: „lumină am venit în lume“; a preda cultura inimii, căci fără de acésta nu pot creştinii sĕ devie umani; a preda morala, căci sânta evangelie ne învaţă: „sĕ lăpĕdăm lucrurile întunerecului (pasiunele) şi se luăm armele luminii. Se va preda aici corecţiunea pocăinţa, căci numai făcênd fapte bune putem ajunge la viaţa de veci.

„Scurt ḑis, sĕ vor preda principiele învĕţăturii creştinesci: Credinţa, dragostea si nădejdea......

„Credinţa, căci fără credinţă nu e cu putinţă a bine plăcea lui D-ḑeu: credinţa inspiră pe creştini. Prin credinţă prorocii, apostolii şi sf. părinţi au învins pe prigonitorii învĕţăturii d-ḑeesci. Credinţa însĕ fără de fapte bune e mórtă. Credinţa trebue sĕ fie lucrătóre.

„Lucrarea credinţei se numesce dragoste creştinéscă. Despre dragoste învaţă sf. ap. Pavel. „De aşi grăi în limbi omenesci şi îngeresci şi dragoste nu am, m'am făcut aramă sunătóre şi chimval resunător. De aşi sci tóte tainele şi de aşi avea credinţă încât se mut şi munţii, éră dragoste nu am nimica nu sunt“...

„Dragostea îndelung rabdătóre se milostivesce, nu pismuesce, nu se înalţă nu se mândresce nu caută numai ale sale, nu gândesce rĕul, nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevĕr: tóte le crede tóte le rabdă, nădejde are. „Nădejdea este balsam ceresc“. In luptele vieţii, în contactul cu indiviḑi fără caracter în nenorocirile ce le întimpinăm, cuprinşi devenim de suferinţe şi întristare. La tóte acestea mângăerea o aflăm numai în casa lui D-ḑeu; însufleţirea şi reculegerea numai prin rugăciune o dobândim. Auḑim cum învaţă biserica: „fericiţi cei ce plâng, că se vor mângăia“.

„Se vor preda în acest sf. locaş sântele taine, prin cari vor primi creştinii darurile Duchului sânt.

„Prin aceste principii ale învĕţăturii creştinesci câştigă creştinii cel mai scump, dar care cu nimica alta nu se póte rescumpĕra: mulţămirea sufletéscă, fericirea, ajungerea la viaţa cea de veci“.

Étă în scurte cuvinte prima parte a serbării de astăḑi.

A doua parte cuprinde un act istoric local; este actul comemorativ făcut de comitetul parochial, care se va pune în pétra fundamentală, de următoriul cuprins:

Act comemorativ.

„Cu ajutorul lui Dumneḑeu Tatăl, Fiul şi sântul Duch sĕ pune pétra fundamentală la zidirea bisericei cu hramul Sântei Adormiri a Maicii Domnului, pentru comuna română ortodocsă orientală din Cetatea Braşovului.

Acésta sĕ întêmplă astăḑi în 9/21 Iulie anul Domnului 1895 sub domnirea Maiestăţii Sale Impĕratului şi Regelui Francisc Iosif I, fiind metropolit al românilor gr. or. din Transilvania şi Ungaria, archiepiscop al Transilvaniei Escelenţia Sa Domnul Miron Romanul, éră protopresbiter al Braşovului Prea On. Domn Ioan Petric.

La punerea petrii fundamentale comuna bisericéscă gr. or. din Cetatea Braşovului constă din 463 suflete cu 113 capi de familii care stă sub conducerea Prea On. Domn Bartolomeiu Baiulescu paroch local, protopop onorar şi asesor consistorial. Administraţia averii parochiale sĕ sĕvêrşesce de un comitet parochial de 11 membrii ales cu persónele domnilor Bartolomeiu Baiulescu preşedinte, Dimitrie Stănescu, Constantin de Steriu, George B. Pop, Nicolae Strĕvoiu, Petru Nemeş, Simeon Damian, Nicolae Petra Petrescu, Lazar Nastasi notar, Victor Popescu şi Grigorie Birea. Suplenţi: Ioan Socaciu, Ieronim G. Bariţiu şi Teodor Spuderea. Şi de doi domni epitropi: Niculae Flustureanu şi George M. Zănescu.

Comuna acésta bisericéscă dimpreună cu comuna bisericéscă dela biserica Sf. Nicolae din Scheiu încă dela anul 1850 a înfiinţat scólele centrale române gr.-or. din Braşov, ridicând şi un edificiu pompos în Greaver cu faţa de către Cetatea internă a Braşovului.

Numitele scóle constau astăḑi dintr'un gimnasiu complet, cu 8 clase; dintr'o scólă comercială cu 3 clase; dintr'o scólă reală inferióră cu 4 clase şi dintr'o scólă elementară capitală de băeţi cu 4 clase şi de fetiţe cu 5 clase.

Aceste institute sĕ administréză de o corporaţiune numită: „Eforia scólelor centrale ort. rĕs. din Braşov“ constătătóre din 12 membri, cari astăḑi sunt următorii:

Nicolae Strĕvoiu preşedinte, Vasile Voina vice-preşedinte, Sterie Stinge cassar, Ioan Petric, Bartolomeiu Baiulescu, Constantin de Steriu, Teodor Nicolau, Petru Nemeş, Valeriu Bologa, Lazar Nastase, Nicolae P. Petrescu, Iordan Munteanu.

La şedinţele eforiale iau parte cu vot consultativ directorul scólelor medii şi directorul scólelor elementare capitale de băieţi. Eforia sĕ alege de delegaţiunile scolare, o corporaţiune de 26 membrii, cari se aleg câte 13 membri de sinodul parochial din cetate şi de cel al bisericii sf. Nicolae din Scheiu cari au fundat scólele acestea

Delegaţiunile sunt conduse de preşedintele ordinar care este totdéuna protopopul actual al Braşovului, chemat la acest post de Statutul organic: legea fundamentală a metropoliei române gr. or. din Transilvania şi Ungaria.

Binefăcĕtorii cei mai însemnaţi, cari au dăruit la clădirea bisericii a cărei pétră fundamentală se pune astăḑi sunt următori (s'au scris numele lor şi s'au cetit), cărora li se cuvine recunoscinţă atât din partea nóstră cât şi din partea viitorilor membri ai comunei acestei biserici.

In fine voiu sĕ fie sciut şi după seculi că comuna bisericéscă română gr. or. din Braşov-Cetate a aparţinut de biserica cu hramul sf. Treime din cetatea Braşovului, care la anul 1876 de românii gr. or. din cetate şi de alţi creştini gr. or. s'au înfiinţat pentru toţi creştinii ortodocşi din cetatea Braşovului şi a fost înzestrată de principele român Grigorie Brancoveanu cu dóuĕ moşii Sâmbăta-superióră şi Poiana-mĕrului, dar purtând un proces grecii din Braşov pentru acéstă biserică în anul 1887 prin o sentenţă a tribunalului suprem din Budapesta a fost recunoscută de naţional grecéscă şi românii despoiaţi de dreptul lor, eschiḑêndu-se limba română din biserica sf Treime în contraḑicere cu actele fundaţionale şi cu tóte principiele de drept.

Dumneḑeu sĕ ne ajute şi sĕ ne protégă în viitor în tóte întreprinderile nóstre“.

Acest act s'a pus în pétra fundamentală un esemplar, şi altul la archiva parochială. La punerea actului dl paroch şi protopop Bartolomeiu Baiulescu puind unt de trei ori a ḑis:

„Sĕ se ridice acéstă sfântă biserică şi sĕ fie şi în viitor ca în trecut un centru de lumină, de cultură, de virtuţi şi de fapte mari naţionale. Sub scutul acestui lăcaş membrii parochiei şi toţi românii se înfloréscă în bună stare, în prosperitate“. *A.*

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA

Câteva din causele şi urmările irreligiosităţii

de

Dr. Vasile Saftu.

(Incheiere.)

III.

Este fórte adevĕrat, că raţionalismul (în biserică, în scólă şi în viaţa socială) e de origine, *filosofică*; este fórte adevĕrat, că panteismul (în biserică, în scólă şi în viaţa socială) are un caracter *filesofic-politic*, după cum am veḑut; este fórte adevĕrat, că socialismul şi comunismul, materialismul, sensualismul şi pessimismul au mai mult caracter *social;* dar tot așa de adevĕrat este, că mult a contribuit și însași *biserica vie* adecă *clerul* la desvoltarea irreligiosității.

Sĕ începem în linia întâiu cu biserica romano-catolică, acea mare instituțiune, care cu mare succes și de multe ori a făcut crâncenă oposiție statului lui Hegel.

Óre șefii ei din Roma, când era ea într'adevĕr *singură omnipotență* au promovat religiositatea? Cine nu-și aduce aminte de indulgințele papale, cari încă au contribuit la isbucnirea reformațiunei? Promovat-au preoții catolici d'atunci prin viața lor proprie și prin sĕvêrșirea conscientiósă a tainelor religiositatea în popor? Din contră: Atât „statul" Germania cât și „statul" Francia s'au vĕdut silite, sĕ aducă legi de espulsare a întregului ordin iesuitic. Óre puternicul *coelibat* de astădi din biserica romano-catolică póte representa un propagator de moralitate și religiositate? Dar nu numai biserica romano catolică pórtă vina tótă; o parte cade și asupra celorlalte biserici. Óre ce motiv, dacă nu lipsa de religiositate, a îndemnat pe principele Cuza sĕ seculariseze mănăstirile din România și sĕ reducă în chipul acesta enormele venituri ale lor, venituri, cari nu se sciau folosi cum se cade? Acestea sunt fapte istorice. Dar sĕ ne folosim și de esperința proprie: Care dintre noi n'a vĕdut și în biserica nóstră preoți, cari nefiind destul de religioși ei înșiși, sĕvârșesc tainele și chiar și Sf. liturgie într'un mod, care indignéză și pe cel mai linistit creștin? Ingână douĕ, trei cuvinte și gata.

El nu-și dă silința, sĕ ridice, cât póte, *solemnitatea* serviciului. Cred, că am adus destule motive, cari sĕ justifice asertiunea de mai sus, că și biserica vie — resp. preoții — pórtă o parte măricică din vina irreligiosității, — de aceea am amintit, că sunt și cause clericale.

* * *

Am arĕtat pĕn' acum și causele și urmările funeste ale irreligiosității. Cu durere am trebuit, sĕ constat, că nu numai popórele civilisate din occident, dar și noi românii suferim de irreligiositate. *Bisericile sunt mai totdéuna góle.* Nu cred, că esistă român serios și cuminte, căruia sĕ-i pară bine, că e așa sau sĕ dic ceva mai mult, care *sĕ nu se înspăimênte de stadiul moral și religios al societății de adi.*

Sĕ nu dic despre irreligiositate, ceea ce a dis Luthardt despre socialism: Irreligiositatea este un sfinx, care stă în drumul, pe care are sĕ mérgă omenimea. Ori deslégă societatea enigma sfinxului și atunci merge calea, care o aștéptă în viitor; ori n'o deslégă și atunci *mĕ tem, că va cădea în abis.*

Ei, vor fi dicênd acuma unii: Ne-ai arĕtat causele și urmările irreligiosității, ne-ai făcut un tablou grozav de închis și ne-ai spus că catastrofa socială e *ante portas*; e vorba acum, *ce sĕ facem*, ca sĕ îndepărtăm pericolul?

Eu la tóte aceste întrebări trebue să vĕ réspund cu vorbele lui *Pascal*:

„*Il faut désespoir*" *ou croir*" — Trebue să disperăm sau sĕ credem; sau trebue sĕ strig împreună cu pressa francesă: — „*Réligion, réligion!*"

Nu mai încape îndoială, că la noi la români din fericire încă n'au străbătut relele sociale, cari bântue lumea mai civilisată. Sĕ ne și ferim de ele ca de foc; dar nu ne vom putea feri de ele decât dacă înainte de tóte nu vom da copiilor nostri o *educațiune religiósă*.

Pentru acest scop nobil trebue sĕ fie mai întâiu „*Familia*" *religiósă.* Tocmai pentru că státul omnipotent al lui Hegel a început, sĕ triumfe și pe la noi, *datorințele* preoților s'au înmulțit și au *devenit și mai imperative.* Neconsciențios — ca sĕ nu dic mai mult, — va fi acel preot, care nu va căuta, să dea tótă *solemnitatea cuvenită* în sĕvêrșirea tainei botezului și a Ungerii cu sf. Mir. Neconsciențios va fi acel preot, care nu va îndemna cu cuvêntul și cu fapta pe părinții copilașului botezat, ca si până la 6 ani, când intră în scólă sĕ-i premérgă cu esemple religióse, și sĕ-i dea educațiunea posibilă religiósă.

Micul copil, cu un cuvênt, sĕ petrécă, începênd dela nascere, în sinul unei familii religióse în tótă puterea cuvêntului.

Rolul religios al familiei n'are și nu e permis, sĕ înceteze până la mórte Dela 6 ani în sus însĕ mergênd copilul la scólă, *scóla* trebue sĕ-i vie în ajutor familiei.

1. Sĕ sĕ organiseze serviciul cateehetic, cum sĕ cade. 2. Sĕ sĕ pună catecheți pricepuți. 3. Sĕ sĕ dea studiului religiunei importanța care trebue s'o aibă spre binele individului și al societății.

Sĕ nu învețe elevii sau elevele religiunea *de rost*, cum o învață —, de dece ori durere, — și astăzi.

Catechetul trebue sĕ propună astfel, ca elevul *sĕ simță* și cu timpul sĕ-și însușască un *sentiment curat religios. Sentimentul religios e cu mult vrednic decât tóte cunoscințele.*

Tot pentru acest scop nu le e permis elevilor, sĕ nu sĕ spovedéscă și sĕ nu sĕ cuminece sau sĕ lipséscă vre-o Dumineca sau sĕrbătóre dela biserică. Scóla cu un cuvênt are sacra datorință, sĕ i sară familiei și în privința asta în ajutor și sĕ promoveze din tóte puterile ei religiositatea.

Clericii de prin seminare fiitorii instructori și educatori religioși ai adulților, trebue *sĕ fie cu mult mai religioși, decât cum sunt astădi.* Mai mult preț pun eu pe un cleric cu mai puține cunoscințe, dar per eminentiam religios, decât pe un cleric fórte învĕțat și nereligios. Cu tóte acestea eu cer dela clerici cu deosebire astădi, în împrejurările actuale ale statului nostru, în fața omnipotenții lui Hegel, ca sĕ aibă fără dór și póte *o cultură superióră,* sĕ în înțelege, împreunată cu o *convingere religiósă*, care a pĕtruns inima lor. Viitorii preoți sĕ crédă *din convingere!*

Étă pétra unghiulară a religiosității. Pentru acest scop e o greșală capitală, dacă profesorul nu-i pune în curent cu *ideile și bune și rele* cari jócă rol în societate. Clericul sĕ scie, ce e raționalism, panteism, socialism, comunism, anarchism, pessimism etc. și sĕ învețe a aprecia urmările acelora dovedite cu esemple din istorie și din viață practică.

Când iese clericul din seminar, el sĕ fi trecut într'un mod *favorabil* prin scepticism și sub conducerea măiastră a prof. sĕ iasă cu *o credință luminată, cu o convingere într'adevĕr religiósă.* Sĕ scie el în rațiunea lui și sĕ *simtă în inima lui* apodictica *convingere*, că ori și ce *societate din lume fără religiositate, fără creștinism piere.* Când va avé clericul în internul seu o astfel de *neprețuită convingere*, atunci de sigur, că va sĕvêrșí și tainele cu mai multă religiositate, când va fi preot.

Mai departe pentru-că mulți români inteligenți nu dau cu anii pe la biserică, din causă, că preotul nu slujesce frumos, cântărețul cântă pe nas și așa mai departe. Preoții sunt datori sĕ slujască frumos, cântăreții sĕ cânte bine; sĕ ne dăm silința, sĕ întroducem *corurile* prin biserici.

Și apoi încă un lucru: Tóte bisericile au făcut progrese într'o privință, numai noi nu. Este timpul suprem și cu deosebire acum, *sĕ se întroducă predicile.* Este o adevĕrată rușine, că în privința acésta în biserica nóstră nu s'a făcut mai nimic. Pentru că serviciul e lung, predica sĕ nu dureze mai mult decât 10—15 minute, s'o înțelégă poporul și sĕ se deprindă astfel, încât după 15—20 de ani de dile sĕ nu-i mai placă preoții, cari nu vor sci predica *bine!*

Astfel *familia, scóla* și *preoții* sunt cei trei factori, cari muncind cu devotament pot scăpa poporul nostru mult cercat de funestele urmări ale irreligiosității; acesti 3 principali factori, dacă vor desvolta energia cuvenită, vor puté combate cu sigur succes încercările nefolositóre ale panteismului lui Hegel în sinul harnicei nóstre națiuni!

Ér acum în necazul raționalismului și al panteismului, în necazul socialismului și comunismului, în necazul materialismului și al pessimismului îmi esprim și eu firma mea convingere cu cuvintele renumitului prof. de filosofie *Brentano*, dela universitatea din Viena: „*Insĕ cele trei vorbe ale credinței* (credința, dragostea și nădejdea), cum le numesce Schiller, *vor rĕsuna pentru aceea cu atât mai puternic în inimă și vor arangia viéța internă și esternă spre bine.*

— Dea D-deu! Da — eu am încredere într'aceea — că el va face, sĕ fie așa și nu altfel".*)

---

*) Franz Brentano: Die vier Phasen der Philosophie und ihr augenblicklicher Stand. 1895. pg. 38.

Nr. 64/895 [105] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕțător devenit vacant la scóla poporală elementară gr. orientală din Brașovu-vechiu în protopresbiteratul Brașovului sĕ escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Roman".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar anual de 325 fl. v. a. platibil în rate lunare anticipative, 40 fl. v. a. relut de cuartir precum și o parcelă din grădina scolară în mărime de ¼ jugĕr.

Invĕțătoriul ales este dator a ținea afară de prelegerile cuotidiane prescrise și prelegerile în scóla de repetițiune; a conduce pe elevi în dile de Dumineci și sĕrbători la biserică; și a cânta cu ei cântările liturgiei.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și înainta cererile instruite conform normelor în vigóre la prea onoratul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat și eventual până la diua alegerei a se presenta în una din Dumineci în biserică spre a-și arĕta desteritatea în cântările bisericesci.

Brașov, 15 Iuniu 1895.

Comitetul parochial dela sânta Adormire din Brașovu vechiu.

In conțelegere cu prea onoratul oficiu protopresbiteral.

George Perșinariu,
paroch președ.

Nr. 54/895 [111] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea în mod provisoriu a postului de conducĕtóre la scóla froebeliană a bisericei sf. Nicolae din Brașov Scheiu sĕ publică concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare.

Concurentele la acest post vor documenta:

1. Că sunt române gr.-or.
2. Că au absolvat cu succes o scólă civilă de fete sau alt institut echivalent.
3. Că au absolvat cursul de conducĕtóre de grădini de copii la o scólă publică și au obținut diploma de calificațiune conform prescriselor legii.
4. In fine sĕ dea declarațiune, că se vor supune tuturor disposițiunilor presente și viitore ale organelor nóstre bisericesci.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Léfă anuală de fl. 400 — și bani de cuartir fl. 60.

Suplicele se vor adresa președintelui comitetului parochial al bisericei sf. Nicolae din Brașov Scheiu.

Brașov, 8 Aprile 1895.

Comitetul parochial al bisericei române ort. rĕs. dela sf. Nicolae în Brașov.

David Almășan, președinte. **Arseniu Vlaicu,** secretar.

Nr. 356/895 [110] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci la scólele nóstre populare din comunele mai jos însemnate se deschide concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare.

1. Poiana, un post de învĕțătoriu și douĕ de învĕțătóre cu salariu de câte 300 fl., 50 fl., bani de cuartir, și 20 fl. relut pentru grădină.
2. Cunța, un post cu salariu de 300 fl. și 20 fl. bani de cuartir.
3. Gârbova, un post, salariu de 300 fl. cuartir natural în edificiul scólei și 4 stîngini de lemne de foc din cari e a se încăldi și sala de învĕțământ.
4. Gusu, un post cu salariu de300 fl.
5. Reciu, un post cu salariu 300 fl cuartir în edificiul scólei și lemne de foc.
6. Broșteni, 1 post cu salariu de 300 fl.
7. Sêngetin, 1 post, salariu 300 fl. și cuartir în edificiul scólei.

Dela concurenți se cere ca cei aleși de învĕțători fiind cântăreți, sĕ țină în Dumineci și sĕrbători strană și sĕ cânte cu scolarii la liturgie.

Concurenții sĕ-și înainteze cererile subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Mercurea la 6 Iuliu 1895.

Oficiul protopreșbiteral gr.-or. al Mercurei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
protopresb.

Szám 4724/895—urb. [109] 3—3

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi királyi törvényszék ezennel közhirré teszi, hogy Sálya község határa általános tagositásának megengedhetősége iránt báró Apor Zoltán kir. törvényszéki biró vezetése alatt megtartandó tárgyalás határnapjául az **1895 szeptember hó 16 napjának,** dél elötti 9 óráját a helyszinére Sálya község hivatalos helyiségébe kitüzte, mikorra a nevezett község összes birtokosai azzal idéztetnek meg, hogy a meg nem jelenők ugy tekintetnek mint a kik a tagositásba beleegyeznek és hogy a kereset elsö példányát érdekeltek ezen kir. törvényszéknél a hivatalos órák alatti betekinthetik.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1895 julius hó 20-án tartott ülésébõl.

Vén András, elnök. *Schüller,* jegyzö.

Publicațiune.

Pentru liferarea de:

a) Pâne de grâu curat;
b) Jimble albe de lapte;
c) Fărină de grâu curat Nr. 2 și 3;
d) Carne de vită;
e) Carne de vițel;
f) Carne de óie;
g) Carne de porc și
h) Unsóre de porc, tóte de prima calitate, în scopul alimentării alor 150—160 elevi dela seminariul teologic pedagogic gr.-ort. rom. „Andreian" din Sibiiu, apoi
i) pentru provederea serviciului de pedel și servitori de casă;
l) pentru spălatul vestmintelor de pat, și
m) pentru spălatul albiturilor de corp ale acelorași elevi, în anul scolar 1895/6, cu începere dela 1 Septembre a. c. st. v., prin acésta se escrie concurs.

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posițiuni, sĕ-și înainteze ofertele în scris, respective sĕ se insinue la subsemnatul până la *15/27 August a. c*, de unde vor afla mai detaiat și condițiunile pentru încheierea contractului. [113] 3—3

Sibiiu, 1 August st. n. 1895.

Gavriil Hango,
presbiter, econom seminarial.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu. Editura și tipariul tipografiei archidecesane.

Nr. 84 Sibiiu, Sâmbătă, 29 Iuliu (10 August) 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3484 Scol.

Notă.

Sĕ aduce la cunoscința publică a tuturor, pe cari îi privesce, că cartea întitulată: *„Limba română. Ființa originea, rudeniile și istoria ei"* Manual pentru gimnasii, scóle reale și pedagogice (normale) de Virgil Onițiu, directorul gimnasiului român din Brașov. — Brașov 1894, se admite ca manual de scólă în scólele respective ale archidiecesei nóstre.

Sibiiu, din ședința senatului scolariu, ținută la 1 Iuniu, 1895.

Consistoriul archidiecesan.

Moise Lazar, asesor consistorial. Dr. *Elie Cristea*, secretariu.

Sibiiu, 28 Iuliu 1895.

Poporul nostru trăesce aprópe esclusiv numai din economia câmpului și a vitelor.

Ca popor agricol este tare espus tuturor întêmplărilor și neajunsurilor, și e necesariu sĕ l ținem în curent cu avêntul, care l'a luat adi agricultura, altcum el nu mai póte ține concurență și sărăcesce pe di ce merge.

Poporul nostru din fire e conservativ, el ține la obiceiurile vechi, la datinele strămoșesci, la legea și tradițiunile părinților, și acésta este virtutea poporului român, acésta e taina care esplică esistența lui ca român între tóte vitregitățile timpurilor.

Conservatismul din firea românului se manifestéză și în modul lui de viață, în modul de a-și lucra agrii sei, în modul de a-și îngrigi ródele câmpului.

Și pe când conservatismul în datinele și legea strămoșéscă i-a fost îngerul păditoriu, tare ne temem, că ținerea de cele părintesci în cele economice nu va fi spre consolidarea românilor.

Astădi când omenimea si-a pus în servițul seu puterea animalelor aprópe la tóte lucrurile, și în unele lucră cu puterea vaporului și cu iuțéla fulgerului, astădi când sau perfecționat uneltele agronomice, s'au nobilitat tot soiul de plante, s'au nobilitat tot soiul de animale, s'au nobilitat prepararea productelor agricole și animalice, astădi, când în tóte au dat lumea înainte, poporul nostru nu mai póte rĕmânea la datinele și obiceiurile vechi în cultivarea pămĕntului, în prăsirea vitelor, în producerea de nutreț, în prepararea productelor agricole și animalice, ci el trebue sĕ țină scurt de progresul făcut și pe aceste terene.

După obiceiul din alte țeri civilisate s'au format și în patria nóstră reuniuni agricole, cari țin adunări în comune, comunică cu poporul, și i deschid ochii, ca el se vadă cum a progresat lumea, și cum sĕ se țină în curent cu progresul si pe terenul acesta.

Asemene reuniuni până acuma s'au făcut în puține comitate, mai cu sémă comitatele locuite cu sași și cele mărginașe se bucură de asemene reuniuni.

Datorința pressei e se țină poporul in curent cu progresul de adi pe tóte terenele.

Canalul prin care pressa póte străbate în sinul poporului român până acuma sunt preoții și învĕțătorii noștri. și puțina inteligență mai cu dare de mână. Acestia au se lumineze mintea poporului, și ce e lucru principal, se mérgă cu esemplu, căci poporul nostru voiesce sĕ se convingă din intuițiune proprie, și dacă odată vede lucrul bu , nu se rabdă până nu face și el așa.

Scóla în deosebi e chemată se prepare pre elevi pentru viéța practică, și grădina scolară în miniatură se fie o mică economie bine arangiată în tóte privințele.

Diferite sĕmênțe de bun soiu, uneltele cele mai moderne, modul de a le întrebuința, pomologia și mai cu sémă plantologia și în acest ram legumăritul ar trebui generalisat mai mult la români, și aceste ar fi un isvor de venit pentru el, și de traiu pentru casa și familia lui.

Nu va fi una dintre cele din urmă datorință ale preotului și învĕțătoriului de a îndemna poporul sĕ-și asigureze productele și în general și supraedificatele economice.

Filogelul muncei poporului până când ródele sunt în câmp este ghiața și apa. După ce ródele sunt puse în curtea economului vine focul care în câte va minute le preface în cenușă.

Datorința inteligenței o se indemne pe popor la asigurarea productelor și a edificiilor.

La asigurare se fie cu luare aminte ca ea sĕ se facă la institute cu bun nume, și unde sunt mai mari avantagiile.

Sunt adi cu sutele institutele de asigurare. La unele asiguranță iau rĕspunderea și pentru eventualele perderi ale institutului, și pot obveni casuri, când în loc de câștig, omul se trezesce cu pagube preste pagube.

In toiul politicei de frase de adi, nu va fi rĕu, dacă ne vom întórce ochii și spre necazurile poporului în cele economice.

Revista politică.

Bulgaria a devenit — după cum credem noi în defavorul ei, — pentru present atât de interesantă, în cât di de di trebue sĕ publicăm noutăți despre procsimul deocamdată întunecatul ei viitor. S'a vorbit mai în dilele trecute, că se va numi din partea Russiei un agent diplomatic oficios, care însĕ nu o va representa în mod „formal", ci va avea numai misiunea, sĕ sondeze terenul. Inainte de a-și schimba Rusia ținuta ei față cu Bulgeria, acésta va avea sĕ priméscă condițiunile, cari i sĕ vor impune, agentul Rusiei sĕ va institui la espresa dorință a principelui. Tóte partidele bulgare sĕ într'unesc în convingerea, că stadiul de astădi al anarchiei administrative nu mai e de suportat.

* * *

Incât privesce atitudinea Rusiei oficiósă față cu Bulgaria sĕ comunică următórele: cercurile conducătóre rusesci sunt nemulțămite, că foile din Viena și din Londra rĕspândesc asupra acestei cestiuni vești false. Gazeta de Colonie, care sĕ crede bine informată, susține, că Rusia pretinde trecerea principelui Ferdinand la confesiunea ortodocsă, și în cas când principele nu s'ar decide pentru un astfel de pas, atunci ar veni în combinațiune pentru tronul Bulgariei fiul rĕposatului conte Hartenau. Și acéstă veste probéză că gazeta de Colonia („Kőlnische Zeitung") e forte fals informată. Pentru-că astfel de sciri au scopul, sĕ seducă opinia publică și sĕ arunce o lumină nejustă asupra ținutei loiale (?) și corecte (?) a guvernului rusesc în cestia bulgară, sĕ preciséză punctul de vedere al Rusiei astfel: Pe basa informațiilor luate din ministeriul de esterne sĕ asigură, că pentru Rusia nu esistă nici cel mai mic motiv sĕ se împace cu poporul bulgăresc, pentru-că acest popor nici odată n'a încetat, sĕ cultive sentimentele celei mai profunde recunoscințe către marele popor frățesc căruia are sĕ-i mulțăméscă eliberarea sa. Acésta sĕ vede și din primirea căldurósă, care a avut'o deputația bulgăréscă în Bulgaria.

Câtă vreme va rĕmânea Bulgaria oficiósă supusă unei guvernări ilegale, impuse de un usurpator, Rusia n'are nici un motiv, ba nici posibilitatea, sĕ intre în óre-cari relații cu Bulgaria. De trecerea principelui Ferdinand la confesiunea ortodocsă nici n'a fost vorba; tot așa nu e adevĕrată scirea, că contele Arsenie Hartenau ar fi pretendent la tronul bulgăresc. Guvernul rusesc sĕ ține strict de

---

FOIȚA.

Rolul învĕțătoriului ca educatoriu

de

Demetriu Micu.

Dintre tóte făpturile pămêntesci, cărora bunul Dumnedeu le a dat viéță, în anii cei dintâi omul este mai debil, pe când celelalte creaturi, îndată după venirea lor în lume, se ridică, caută după nutremênt, cu un cuvênt tóte se desvóltă mai repede. Causa acestei debilități, în care se află omul în cei dintâiu ani ai vieții, este a se căuta în natura lui cea nobilă și complicată, și acéstă natură e causa de ființa omenéscă se desvóltă așa încet și e avisată la sprijin străin mai mult decât ori și care făptură. Este lucru cunoscut că natura tóte lucrurile le produce în stare brută și tóte se desvóltă și de sine. numai după legile naturali, la care sunt supuse; o astfel de desvoltare sĕ numesce desvoltare naturală. Dar afară de acéstă desvoltare naturală, pe lângă o îngrijire rațională, tote fac un progres mai intensiv în desvoltarea lor, și tóte ne aduc un folos óreși-carele cu mult mai însemnat, d. e luăm doi meri, unul care a crescut de sine și altul care s'a împărtășit de o îngrijire óreși-care, și prea ușor ne vom convinge, că între ei este mare deosebire, căci celce s'a împărtășit de o cultivare óreși care afară de desvoltarea sa naturală, va produce fructe cu mult mai frumóse și mai gustóse ca celalalt.

Apoi, dacă pentru celelalte făpturi nu ajunge numai desvoltarea naturală, cum sĕ fie atunci acésta desvoltare de ajuns pentru om, carele este zidit după chipul și asemânarea lui D-deu! Nu ajunge desvoltarea naturală, pentrucă după cum ne este cunoscut omul este compus din douĕ părți anume din trup și suflet; aceste părți constitutive ale ființei omenesci trebue desvoltate în armonie. Prin desvoltarea naturală sĕ desvóltă însĕ numai trupul și desvoltarea acésta premerge și totodată servesce de basă vieții spirituali. După cum vedem dară desvoltarea naturală, la care e supus și omul, n'are nici o influință asupra spiritului, ci numai asupra trupului, despre ce ușor ne putem convinge, căci dacă băiatul în etatea cea mai fragedă ar fi părăsit, ar fi lăsat fără de nici o îngrijire, atunci nu s'ar deosebí întru nimic de animale. De aici resultă, că omul afară de desvoltarea naturală are neîncungiurată lipsă de o altă desvoltare promovată, care desvoltare are mare influință asupra spiritului capabil de o perfecțiune a cărei margini nu sĕ pot prevedé; spiritul este, prin care omul ajunge stăpânitor preste tóte făpturile; tot prin spirit se apropie omul către Dumnedeu, carele este idealul a tótă perfecțiunea.

Pentru ca omul se pótă corespunde acestei destinațiuni, trebue sĕ se împărtășéscă de o adevĕrată crescere încă din frageda lui copilărie. Primele cunoscințe le primesce copilul din gura mamei sale și a celor din giurul sĕu, în casa părintéscă, după aceea în scóla poporală. Scóla poporală primesce în sinul sĕu copii din tóte clasele omenimei. Nu face deosebire între avut și sĕrac, între mare și mic. Aici se dă tuturor minorenilor cultură umană generală, fără privire la originea lor, sau la chiemarea ce-i aștéptă în viéță. In scólă primesc ei elemente din tóte cunoscințele necesare pentru viéță. Conducĕtoriul scólei poporali este învĕțătoriul; el este adevĕratul apostol și propăgătoriu al culturei umane generali, pe care elevii o primesc în scóle.

Invĕțătoriul este un individ chiămat de Dumnedeu ca sĕ corégă, sĕ continue și sĕ aducă la desĕvêrșire educațiunea elevilor începută în familie și astfel sĕ-i pregătéscă pentru viéța națională, pentru biserică și stat. Pentru ca învĕțătoriul sĕ-și pótă împlini chiemarea, trebue sĕ posédă o mulțime de calități, de cari cuget că e de prisos a mĕ ocupa cu acésta ocasiune mĕ voiu ocupa, după putință numai cu zelul educătoriului ca factor însĕmnat al educațiunei.

Sciut este că pe ori-ce teren primul pas al progresului este, ca sĕ ne învĕțăm a încungiura acelea greșeli, ce am fi aplicați ale sĕvêrși. Tocmai astfel și învĕțătoriul înainte de tóte trebue sĕ cunóscă stâncile care se pun în calea corabiei sale, și totodată calea pe care mergênd va puté încungiura acele stânci, cari altcum dóră pactul dela Berlin, care trebue sĕ se esecute Conform acestuia însĕ principele Bulgariei trebue sĕ fie ales de o sobranie legală, apoi după ce va consimţi pórta cu acéstă alegere, la propunerea acesteia are sĕ o apróbe tóte puterile signatare. — Astfel sĕ clarifică pe deplin posiţia Rusiei faţă cu Bulgaria. Foile oficióse rusesci însĕ tac cu desĕvêrşire despre lucrarea ei suterană şi despre efectul rublelor, cari au eşit des la ivélă cu deosebire în peninsula balcanică!!

O putere mare, ca Rusia, n'ar trebuí sĕ se foloséscă nici odată de mijlóce ascunse nepotrivite de loc cu tăria ei!

* * *

Se afirmă, că Stoilow, ministrul-president al Bulgariei fiind interwievat de către nisce ḑiarişti, ar fi ḑis, că Rusia nu pretinde altceva decât ca ducele Boris sĕ trécă la religiunea ortodocsă, şi acésta este şi voinţa poporului bulgar.

* * *

Din Sofia se scrie, că guvernul bulgar va pune sub acusă pe Cankov şi Caravelov, din causă că acestia lucră cu scop de a detrona pe principele Ferdinand.

* * *

După unele sciri mai noue în Sofia este rĕspândită faima, că partida lui Caravelov va comite atentat contra lui Ferdinand. In scopul acesta mai mulţi din acéstă partidă s'au dus în Sêrbia. Din causa acestei sciri, în Bulgaria este o temere mare, că în curênd va isbucní un rĕsboiu civil.

* * *

După-cum se scrie din Budapesta, guvernul magiar a permis ţinerea congresului naţionalităţilor, care se va întruni în „Hotel Naţional".

* * *

Ḑiarul „Egyetértés" într'unul din numerii sei vorbind despre congresul naţionalităţilor, ḑice: „că nu înţelege, din ce motiv unele ḑiare magiare pretind ca guvernul se interḑică congresul naţionalităţilor, vrênd prin acésta a da mână de ajutor speculanţilor martiri ai naţionalităţilor O astfel de interḑicere ar discredita guvernul magiar", ḑice fóia magiară.

Din aceste e uşor a deduce, care e motivul ce a îndemnat pe guvernul magiar, de a conces ţinerea congresului naţionalităţilor. In ḑilele aceste se începe congresul interparlamentar la Brucsella, şi domnii magiari aici voesc sĕ arete, că Ungaria e ţéra libertăţii!

* * *

Părechea regală română a plecat dela Ischl, asemenea s'a depărtat şi diplomaţii cari au fost acolo.

Visita acésta a părechei regale române, dată părechei domnitóre a statului nostru, a avut peste tot un caracter mai mult amical şi confidenţial. Nu de natură politică precum la început presupunea cu óre-şi-care siguranţă mai tótă presa, care s'a ocupat de acéstă întêlnire.

Asemenea şi conversarea cancelarului german a principelui Hohenlohe cu ministru de esterne contele Goluchowski a fost de caracter intim.

Intrevederea acestor bărbaţi de stat se reduce la întărirea şi continuarea relaţiunilor bune cari esistă între Germania şi Austro-Ungaria.

Nu este eschis că aceşti doi bărbaţi de stat vor fi conferat şi despre politică; Nu e însĕ verosimil că cu acésta ocasiune s'ar fi statorit intre dênşi anuale puncte pentru vre-o eventualitate politică neprevĕḑută.

Scirea că cu acésta ocasiune România s'ar fi apropiat mai tare de tripla alianţă, nu se adeveresce. Din contră pre regele Carol l'ar fi atins tare neplăcut svonurile ca călĕtoriei lui la Ischl i-se dă tot feliul de esplicări false.

Adevĕrat, România nu se póte uita indiferentă la cele ce sĕ petrec în Bulgaria; de vre-o acţiune însĕ nu póte fi vorba, întêmple-se ori şi ce la Sofia. România voiesce şi doresce sĕ se desvólte în pace mai departe.

Fapte frumóse şi demne de imitat.

Ni se scrie din Apaţa, comitatul Braşovului că biserica gr.-or. de acolo care la anul 1889 fusese închisă de autorităţile politice, din causă că era ruinată de tot, s'a reedificat din fundament, cu mult mai mare şi mai frumósă de cum fusese mai înainte.

Edificiul nou, făcut după un plan frumos al architectului Augusto Mazzuchi, este gata şi în scurt timp se va sfinţi, şi se va preda credinciosului popor care de 6 ani a folosit scóla din sat ca biserică.

Spesele edificiului nou le-au purtat ficele reposatului Rudolf R. Ioanovici, fundatorul primei biserici din Apaţa, şi adecă: Ecaterina Tomescu din Bucuresci, Zoe Horstman din Feldióra, Elena Mureş şi Maria Poppovici din Bucuresci, cari tóte de câţi-va ani la iniţiativa dlui Iordan I. Muntean, asesor la scaunul orfanal din Braşov, ginerile dnei Z. Horstman, au depus la dl Muntean suma de 4000 lei în în bonuri.

Ne ajungênd aceşti bani şi interesele lor, precum şi ajutoriul de 600 fl. dat de Venerabilul consistoriu archidiecesan din fundaţiunea Şaguna, dl Iordan I. Muntean, nu a trágănat afacerea, ci s'a pus pe lucru deja în anul trecut şi în mijlocul lucrărilor i-a succes a mai esopera dela numitele dómne un nou ajutor de 2000 lei noi.

Cu aceste sume şi cu concursul moral şi material al Dlui Iordan I. Muntean s'a termint frumósa biserică, care aştéptă ca cât mai îngrabă sĕ fie sfinţită dată spre folosinţă credinciosului popor din Apaţa ca lăcaş sfânt de pomenire şi rugăciune.

Credincioşii nostrii din Apaţa vor ereḑi pentru veciă cea mai mare recunoştinţa harnicilor binefăcĕtori.

*

Inregistrând cu deosebită plăcere scésta nobilă faptă credem, că atât dómnele susamintite, care au donat considerabila sumă de **lei noi 6000**, *cât şi d-nnl asesor Iordan I. Munteanu din Braşov pentru iniţiarea, ostenéla, jertfele şi conscienţiósa conducere a acestui frumos şi laudabil fapt merită tótă lauda şi recunoscinţa organelor competenţe.*

Recomandăm tuturor zelul şi iubirea, ce au dovedit-o amintiţii binefăcători pentru scóla şi biserica nóstră.

Noutăţi.

Teatralisti magiari fluieraţi. Din Eszék sĕ scrie, că Dumineca séra s'a dat o representaţiune teatrală ungurésca. Din partea croaţilor a fost primită acéstă representaţiune cu fluerături. Ḑiarele magiare din causa acésta sunt fórte tare supĕrate.

* * *

Congresul romanistilor. Congresul limbilor romanice s'a început deja în Bordeaux (Francia). Ministrul român de instrucţie va fi representat prin dl V. A. Urechiă, profesor de universitate. După cum scrie „Timpul" e probabil că al doilea congres se va ţinea în Bucuresci, în urma învitaţiunei ce o va face delogatul român.

* * *

Duel. Din Berlin sĕ anunţă că în Chorin, a avut loc un duel între căpitanul Stosch şi locotenentul Früson. Acest din urmă a fost omorît.

* * *

De câte-ori şi-a scos Napoleon sabia? S'ar putea părea aprópe cu neputinţă, cu marele Napoleon, căre îşi conducea oştile din învingere în învingere, sĕ-şi fi scos sabia el însuşi numai de trei ori. Şi lucrul este totuşi adevĕrat.

Intâia dată şi-a scos sabia ca sĕ se apere la 1812 pe când reîntorcea din Rusia cu suita sa şi pe drum fusese atacat de o trupă de Cazaci. Ajuns în strîmtóre, Napoleon se puse în fruntea vitejilor sĕi cu sabia în mână şi fugări pe inimic.

A doua óră la 1814. Generalul frances Colbert atacase la Arci-sur-Aube cu cavaleria francesă trupele ruso-austriace, dar pedestrimea inimică împroşca glónţele asupra francesilor cu atâta furie, încât aceştia, intorcând spatele, fugeau nebunesce, ca sĕ şi scape viéţa. Cavaleria rusă s'a luat după ei, când de odată Napoleon observă acésta şi eşindu-le înainte, strigă că vocea-i tunătóre:

Cine cutéză sĕ se retragă?

In momentul acela voi sĕ-şi scótă sabia, dar ea era ruginítă. Era aprópe sĕ fie încungiurat de Cazaci. In urmă însĕ reuşi sĕ şi o tragă din técă. Numai decât ajunse cavaleria francesă şi punêndu-i-sĕ în frunte începu atacul. Martori oculari spun că s'a repezit între inimici cu atâta turburare, încât acestia oprindu-se, se retrăgeau, ér ostaşii francesi au prins inimă şi í-au alungat.

Mai pe urmă a mai scos sabia la Waterloo, dar atunci a tras'o prea târḑiu şi el însuşi a fost silit sĕ se refugieze.

* * *

Espediţie la Polul Nord în balon. Dl Andrée a adresat de curênd un raport Academiei franceze în care sunt tratate în detaliu punctele principale asupra espediţiei ce'şi propune a face la Polul Nord.

Balonul va avea o capacitate de 22—23 m. c. şi o putere de ascensiune de 3000 kg. Umplerea balonului se va face în Spitzberg urmând procedeurile oficerilor francezi cu o viteză de fabricaţiune de idrogen 150—200 m. c. pe óră. Balonul va avea o dublă învelitóre, pentru a înlătura perderile de gaz, care nu vor fi mai mari de 59 kg. pentru 30 ḑile.

Pentru al dirige el va fi transformat într'un fel de corabie aeriană atârnându-i o greutate care sĕ se târască pe sol sau pe mare. Cu acest simplu aparat şi o pânză balonul póte sĕ se deplaseze din direcţia vêntului după cum au arĕtat esperienţe esterióre cu 27°—48°.

* * *

Cum îşi petrec milionarii? Nu de mult s'a sĕvêrşit în Londra nunta ficei milionarului Viliam Donglas Sloane, cu milionarul James din America. La acéstă nuntă au luat parte aprópe tot numai milionari, a căror avere se evalua la vre-o 4 miliarde. Despre decursul interesantului ospĕţ se spun între altele: Unul dintre óspeţi, rudă cu mirésa, a calculat suma banilor nespesaţi în casul, dacă mirele îşi va ţiné mirésa îmbrăţişată timp de 5 minute, la 15 dolari, el a făcut adecă următórea socotélă: In fie-care minută speséză 3 dolari, prin urmare în 5 minute cât se ocupă cu puicuţa lui, rĕmân în pungă 15 dolari. Milionarul (120 milióne) Vauderbilt a ḑis la şampaniă: „Nu-mi place sculatul de diminéţă, căci: „ciasurile de diminéţă sunt cu aur în gură. Intâiaşi-dată sunt bimetalist, a doua, nu voesc sĕ aflu aur, ci diamant". Darurile ospĕţului representă 700,000 dolari. Cu acésta ocasiune a ḑis un óspe: „Darurile mici susţin prietenia". Se mai spune, că curăţitórele de dinţi au fost făcute atâtea pene din tot de vulturi puşcaţi anume spre scopul acesta. Tinĕrul Vhitney, de altmintrelea din bună familie, scoţênd o hârtie de 1000 dolari, o rĕsucí în forma unei zaharicale şi apoi o ţinu el de un capĕt, ér celalalt capĕt îl dete d-şórei Shepard, ca sĕ o rupă în două. Hârtia s'a rupt şi dintr'ênsa a căḑut un admirabil inel cu petrii scumpe. Acésta pentru petrecere

---

ér causa multe neplăceri, dacă nu şi naufragiu!

Invĕţătoriul în întrégă activitatea sa sĕ póte asĕmĕna cu un grădinariu. Căci precum grădinariul conscienţios are datorinţă de a plivi, de a scóte ce e rĕu din grădina sa şi a delătura tot ce împedecă desvoltarea plântelor şi florilor, dacă doresce ca acele sĕ nu fie împedecate în desvoltarea lor, ci sĕ se desvólte liber; tocmai astfeliu învĕţătoriul este chiemat, ca prin educaţiune sĕ suprime înclinările cele nenobile în elev şi sĕ desvólte şi sĕ întărésca pe cele nobile. Elevul are sĕ fie mai mult înclinat spre fapte bune decât spre fapte rele, căci după cum va avé aplicare dela inceput spre bine sau rĕu, astfel va fi şi fericirea sa. Invĕţătoriul sĕ scie că: „*Binele tinerimei încredinţate lui este depus în mânile sale şi aceea tinerime îl va binecuvênta, ori îl va blăstĕma, după cum o va fi sciut conduce*". Sĕ ne învĕţăm dar a preţui chiemarea nóstră după adevĕrata sa valóre, avênd totdéuna în vedere cuvintele mai susamintite ale marelui bărbat: **Calasanza.**

Viéţa învĕţătoriului trebue sĕ fie pentru societate o învĕţătura continuă, faptele sale sĕ nu desmintă nici odată învĕţăturile ce le dă el scolarilor. Invĕţătoriului i-se cuvine sĕ servésca inferiorilor sĕi ca esemplu şi în faptă sĕ arete, că este demn de a fi imitat, căci faptele învĕţătoriului sunt cărţile, din cari pot învĕţa inferiorii sĕi şi numai dacă tulpina e dréptă vor fi şi ramurile drepte.

Invĕţătoriul este sarea pământului; dela el trebue sĕ emaneze tótă puterea, ce intăresce, conservă, scutesce de putreḑiune şi direge sufletul elevilor. Pentru-ce lui nu-i este iertat a-se odichni sau a slăbi în nisuinţa de a-se cultiva. Pentru-că numai prin studiu neintrerupt işi póte insuşl tact şi rutină intru aplicarea metódelor.

Invĕţătoriul urmând preceptul: *Sĕ iubesci pe de aprópele tĕu, ca însuşi pe tine*" are sĕ fie o adevĕrată pildă de iubire. Să conlucre în acea ca elevii sĕ se simţésca în giurul sĕu ca într'o familie, şi el să fie considerat din partea acelora ca un adevĕrat părinte, sĕ-i întimpine totdeuna cu iubire.

Acéstă iubire a demândat-o învĕţăceilor sĕi însuşi Isus Christos când a ḑis: „Lăsaţi pruncii sĕ vină la mine." Prin iubirea, ce o arată învĕţătoriul faţă de de discipolii sĕi, inimile lor se vor deschide, prin ce învĕţătoriului i se dă o bună ocasiune de a delătura ori ce însuşire rea, care e înrădĕcinată în elevi, căci numai astfel educaţiunea ulterióră pate avé resultatul dorit.

Invĕţătoriul însĕ numai aşa e învĕţătoriu adevĕrat, dacă la rêndul sĕu şi el ascultă de marele păstoriu, al sufletelor, va se ḑică el are sĕ fie un om pios şi cu frica lui Dumneḑeu; căci după părerile lui Francke, ştiinţa fără pietate este mai mult păgubitóre, decât folositóre şi totodată numai acel domnitor va putea guverna bine pe supuşii sĕi, carele simţesce în continuu atêrnarea sa dela Dumneḑeu, şi crede în rĕplata ce-l aştéptă în viaţa viitóre.

Invĕţătoriul cu credinţă şi consciienţă neschimbată are sĕ lucreze sub tótă durata ḑilei urmând preceptul: De are cineva un oficiu, sĕ-şi împlinésca acel oficiu din tot sufletul. Va se ḑică învĕţătorul are sĕ fie un om consciinţios, faţă de chemarea sa. Sĕ sĕ nisuésca a fructifica talanţii ce i-a primit, când a luat asupra şi sarcina de a fi învĕţătoriu, pentru ca sĕ nu păţésca şi el când va fi tras la rĕspundere ca servitoriul cel-ce a primit un talent; sĕ aibă în vedere totdeuna, că conscienţa de a fi făcut bine valoréză mai mult decât tóte comorile lumei acesteia.

Ori cât de bine a îndeplinit cineva lucrarea învĕţătorésca, sĕ nu devină superb şi încreḑut în sine, ci sĕ recunóscă: Eu am lucrat mai mult decât ei toţi, însĕ nu eu ci îndurarea lui Dumneḑeu, e care a fost cu mine şi a luctat prin mine." Acéstă mărturisire este, sĕ póte ḑice, culmea activităţii învĕţătoriului. Prin acésta învĕţătoriul se micşoréză întocmai ca Ioan Botezĕtorul carele, întrebat de ómeni de este Mesia, ş'a micşorat înaintea lui Iisus ḑicênd: „nu sunt eu Mesia, dar vine după mine acela, la care eu nu sunt vrednic a-i deslega curelile încălţămintelor. Tocmai astfel şi învĕţătoriul sĕ mărésce pe Dumneḑeu, învĕţând pe scolarii sei, că

Milienarul Vanderbilt, care e mai sĕrăcuț, căci are numai — 75 milióne dolari a ḑis între altele: „Timpul e ban, dar aş voí sĕ am atâta timp, câți bani; atunci m'aş puté duce liniştit într'o călĕtorie de plăcere cam pe 30 de ani“. -- Cutiile pentru țigări costau câte 5000—10.000 dolari una. Că ce fel de țigări vor fi fost în aceste cutii, nu se spune, dar nici nu-i de lipsă sĕ se spună....

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Onorate domnule redactor!

Pentru-ca o judecată condamnătóre sĕ fie recunoscută de dréptă, acea trebue sĕ fie basată, pe lângă circumstări, pe adevĕr, drept şi dreptate.

Până când eruarea adevĕrului nu va urma, şi până când atomii nu sĕ vor cunósce, o judecată seriósă şi dréptă e imposibilă, şi astfel denaturând adevĕrul atentéză cu denunciațiuni tendențióse, cualificație ce se póte atribui celor cuprinse în corespondințele din Nri 62 şi 74 a ḑiariului „Telegraful Român“ referitor la represen tațiunea sinodului protopresbiteral al tractului Hațegului făcută către sinodul archidiecesan din ăstan, în causa întregirei parochielor (mai puțin dotate) prin indiviḑi cu mai puțină cualificațiune decât cea normală.

Dl corespondent „Fabrițius“ şi mai mult „Corespondentul“ după-ce se avêntă şi se postéză fără a cunósce adevĕrata stare a lucrului, condamnă conclusul sinodului protopresbiteral ca şi când, dacă ar fi fost presenți, tacite nu l'ar fi primit?!

E frumos şi laudabil a serví ca corespondent a unui ḑiar cu date positive, laşitate însĕ este când spiritul corespondinței — departe de adevĕr — țintesce la denunciațiuni false

Eu încă aş sprijiní zelul dlor corespondenți, ba şi ideile lor, fiind-că după cum ḑic anonìmii, ambii sunt membrii în sinodul protopresbiteral; dar fiind-că cunosc starea poporului, împrejurările şi miseria lui, precum şi situațiunea locurilor, mĕ simt îndatorat a clarifica onorabilului public adevĕrata stare a lucrului — carea s'a mai ventilat prin ḑiarele nóstre — ca astfel d-nii corespondenți sĕ nu fie în rătăcire şi cu domnialor opinia publică şi adecă:

Cererea din cestiune s'a făcut către sinodul archidiecesan, dar nu cu scopul, nici cu intențiunea „sĕ se reducă starea şi cultura clerului nostru la minimul de mai nainte, la urgisitul primitiv“, ceea-ce cu drept ḑis ar deroga sântul scop, fără cu privire la numérul considerabil al parochiilor vacante în acest protopresbiterat şi în special relativ la parochiile cele mai slabe, cum sunt cele dela pădurile Hunedórei, unde poporul fără mijlócele de traiu, este fórte sérac şi unde avem 22 comune — afară de celelalte — una după alta fără preoți, şi unde fie-care parochie are câte 1—3 filii.

Pentru parochiile acestea s'a deschis concurs în repețite rînduri, dar indivịdi nici fără cualificațiune nu au reflectat, pentru-că slaba situațiune a locului şi împrejurările poporului de aici sunt de aşa natură.

Indiviḑi la teologie ori la pedagogie nu avem nici unul, cu tóte că tractul e mare, şi cu tóte că oficiul protopresbiteral a intrevenit de ajuns, ba a creat şi un stipendiu de 60 fl. pentru un pedagog, dar totul în zadar.

In Sibiiu este înființat de mult un curs estraordinar pentru escepțiuni şi pentru întrégă archidiecesa, aşa dar de beneficiele aceluia nu ne împărtăşim numai noi, ci întrégă Transilvania respective archidiecesa.

Ergo, Noi am dori ca sĕ avem preoți, toți luminați absoluți şi descepți mai mult şi decât dl „Corespondentul“ dar lipsa strică dorința fiind că „e rĕu dar mai rĕu fără de rĕu“, pentru-că poporul rătăcesce în mase, orbecând în întunerec, nici la 2—3 luni nu merge odată la biserică şi nici funcțiunile preoțesci nu are cine sĕ i-le împlinéscă pentru-că dacă nu-'şi are în apropierea sa pre păstoriul sĕu sufletesc — fie acela şi mai cu puțină cualificațiune dar morala sĕ nu-i lipséscă sĕ nu fie corupt ori stăpânit de patima beției, înjuriei şi altele, cari bântue poporul nostru — poporul sĕ clătină în credință, sĕ demoraliséză, corupe şi ce e mai mult sĕ deslipesce chiar şi de către datinele sale strămoşesci.

Suplica înaintată deci, după cum sĕ vede şi după cum vĕ puteți convinge, s'a făcut din absoluta necesitate departe de ori-ce intențiune de a strica sau vătĕma legea fundamentală, pre carea o cunóscem şi o avem la inimă póte mai mult ca dl „Corespondentul“.

S'a făcut deci, cu privire la slaba dotațiune. la miseria poporului la situațiunea locurilor grea şi anevoiósă şi din causa proselitismului şi nici decum referitor la tóte comunele vacante ci numai referitor la celea fórte slabe de cari sĕ află în tóte protopresbiteratele archidiecesei, cari nu sĕ pot afla la alte comune nici administra şi cari apoi au reclamat înființarea cursului estraordinar nu numai la noi ci şi la românii greco-orientali.

Suplica a trecut prin şedința sinodului archidiecesan bucurêndu-se de sprijinul încuviințător, prin urmare dl „Corespondul“ prin apelata sa către Măritul consistoriu şi au dat numai un *testimonium paupertatis*, fiind-că nu se află în curent cu decursul lucrurilor din cari face seriositate pe conta altora.

Dl „Corespondentul“ aprețiesce dar judecă conclusul sinodului protopresbiteral din partea lui cea mai de jos precum a făcut'o acésta şi cu articlul de lege XXVI din 1893 despre ameliorarea salarielor învĕțĕtoresci — când de sub obroc sĕ svârcolea — ca membru al sinodului protopresbiteral — ca salariul sĕ nu se pótă urca la minimul pretins de lege, ca sĕ capete astfel de învĕțători de cari sĕ pótă profita.

Prin acésta nu vreau sĕ ḑic ca sĕ nu sĕ afilieze 2—3 parochii comune la olaltă, ca preotul dotat mai bine sĕ pótă corespunde pe deplin misiunei sale, dar dacă fie-care parochie dela pădurile Hunedórei îşi are 1—2—3 filii şi dacă anecsiunea altor parochii este imposibila din causa situațiunei, depărtărei locurilor delóse muntóse, atunci *nolens volens* trebue sĕ te mărginesci la arondarea făcută şi dacă totuşi dnii corespendenți mai au suferințe şi dureri poftéscă a se întórce către locul de locuire care e sinodul protopresbiteral, dar nu ca dl „Corespondentul“ care îşi varsă arama şi bârfue după obiceiul cel caracteriséză pentru-că de atari injurii şeful acestui tract nu s'a învinovățit nici când.

Pe dl „Corespondentul“ deşi e un membru vechiu al sinodului protopresbiteral dar nici când şi nici odată nu l'am auḑit ridicându-şi vocea pro sau contra vre unei desbateri, (ergo: „lauda de sine.....) şi astăḑi în defața altora bârfue în gazete nutrind publicul cetitor cu nisce idei scalciate rĕsbunătóre, lăudându-se pe sine şi înşelând şi pe redactorul acestui jurnal.

In fine, că cuprinsul corespondențelor sunt închipuiri de rĕsbunare sĕ póte judeca şi din premisa, că corespondenții sĕ jenéză a eşi de sub tufă ér eu numai cu atari bărbați stau de vorbă, cari nu se jenéză de ce au scris şi cari părăsind anonimul, subscriu cu numele lor — dar şi numai ideile ce isvoresc din proprii lor creeri.

Nicolae Sânzian,
not. sinodului protopopesc.

---

omul nimic nu póte face fără ajutorul lui Dumneḑeu.

Frumósă este chemarea învĕțătoriului şi însĕmnat factor este el în educațiune, pentru-că el este chiemat a instrua şi a face din discipolii sĕi membrii folositori națiunei, bisericei şi statului şi óre — *„Póte sĕ aduce so-societății şi statului un dar mai scump decât crescerca şi instrucțiunea bună a tinerimei“* întrébă marele Cicero.

E adevĕrat că noi pe cariera nóstră învĕțătoréscă întimpinăm o mulțime de greutăți. mai ales noi învĕțătorii confesionali suntem amenințați de regulă de cele mai mari pericole, întocmai ca stânca din codru, care e amenințată şi espusă tuturor furtunelor; dar trebue sĕ răbdăm până în sfêrşit că „cel-ce rabdă până în sfêrşit se va mântui“.

„Cariera învĕțătoréscă este avută în greutăți, dar sĕracă în rĕsplătire“, aşa sĕ esprimă un pedagog însĕmnat, dar de câte ori vom întimpina pe cariera acésta atât de mărétă greutăți, sĕ cugetăm la acéstă sentință dréptă şi sĕ ne mângăiem.

Invitare la abonament. *)

In Nrul 86 al „Dreptăței“ publicasem o recensiune asupra cărței **Re-amintiri despre Turcia** (Visszaemlékezés Törökországra) scrisă de Lakos Lajos, fost oficer în legiunea polonă pe timpul rĕsboiului *ruso-românoturc*. Fiind acésta carte rară, ba unica aparițiune de soiul acesta în literatura magiară, am creḑut de cuviință sĕ i fac recensiunc favorabilă, cu atât mai adins, că fie-care român iubitoriu de cinstea şi renumele neamului sĕu póte sĕ o cetéscă cu adevĕrată mângăiere sufletéscă, şi póte cu deplină mândrie s'o deie în mâna ori cărui strĕin. Caldul sentiment de simpatie față de elementul român, iubirea de adevĕr cu care autorul descrie evenimentele din peninsula balcanică, evenimente din cari a resultat indepedența României şi ridicarea sa la regat, apoi elogiile ce la aduce armatei române pe carea o pune paralel cu renumita gardă a lui Napoleon I., precum şi maturităței politice a principatului român de pe acel timp, — aḑi speranța şi mândria tutulor românilor: *România liberă*, — mi-au dat încă de pe atunci idea de a o introduce în limba română, pentru ca astfeliu sĕ o fac accesibilă şi pentru publicul care nu înțelege limba magiară. Avênd însĕ nedumerirea, că da dacă voiu fi greşit în apreciarea deosebitei importanțe a acestei scrieri, şi astfel sĕ dau în mâna publicului român o carte care prin conținutul ei nu justifică interesul ce eu i'l dau, — am aşteptat sĕ vĕd ce părere-şi dau asupra ei factori mai mult chiămați a judeca importanța ori neimportanța opurilor.

Că nu m'am înşelat în judecata ce făcusem scrierei dlui Lakos, afară de scrisorile lăudătóre sosise la adresa autorului chiar şi dela persóne de distinsă posițiune socială din România, şi afară de interesul ce publicul cetitoriu al „Dreptăței“ la arĕtat față de cei trei capitli reproduşi drept specimen, — cea mai strălucită dovadă mi-o dă următórea notiță bibliografică din *Bibliotéque internaționale de L' Alliance stientifique universelle* Tom. II. fasc. I. pg. 209:

„**Lakos Lajos.** *Visszaemlékezések a török-román-orosz háboruból.* 1 vol. 8° Nagyvárad 1894.

C'est une „rara avis“! Un hongrois voulant être juste vis-á-vis des Roumains! Mr. Lajos Lakos s'occupant de la guerre Roumanie-Russo-Turque, de 1877, fait ressortir la valeur de l' armée roumaine et ne refuse point au soldat roumain les plus brillantes qualités de bravoure, d'intelligence de discipline... L'auteure reconnait que c'est bien á l'armée roumaine qu'est dûe la prise de Plevna . . .

Dieu soit béni! Nous avons enfin trouveré un ennemi *intelligent* . . . Pourvu que la semence ne s'en perce pas á jamais!“

In traducere:

(**Lakos Lajos.** *Re-amintiri din rĕsboiul turco-româno-rus.* 1 vol. 8° Oradea-mare, 1894.

Acésta e o „rara avis“! Un magiar voesce sĕ fie just față cu românii din România! Dl Lajos Lakos tractéză despre rĕscoiul româno-ruso-turc din 1877, scóte în relief valórea armatei române şi nu hesitéză a recunósce briliantele calități de bravură, inteligență şi disciplină ale soldatului român.. Autorul recunósce, că al armatei române e meritul că a căḑut Plevna . .

Binecuvêntat fie Domnul! Avem în fine şi noi un inimic *inteligent*... De nu i-s'ar perde sĕmênța nici odată!)

Astfeliu liniştit în conscință, că voiu face un lucru bun şi folositoriu, am esoperat dela autor dreptul de traducere şi editare şi în curênd onoratul public român va avea la disposițiune o carte, care pelângă aceea, că 'i va procura momente de rară mângăiere re'mprospetându-i în memorie faptele eroice ale şoimilor armatei române, îl face tot odată sĕ cunóscă originea şi esenţa aşa numitei *cestiuni orientale*, presentându-i totodată în fidelă icónă politica ruséscă, carea acuşi în tempo mai moderat, acuşi în mai fórte — după împregiurări — tinde necontenit sĕ cuprindă în brațele sale de polip popórele creştine din Balcani.

Deşí cartea sĕ ocupă cu evenimente petrecute în timpuri relativ îndepărtate, are totuşi o deosebită actualitate în împregiurarea, că tocmai acum sĕ petrec în colțul sud-ostic al peninsulei balcanice evenimente, cari sunt copia fidelă a celor cari în 1876 au format preludiul rĕsboiului ruso-româno-turc, ér în 1885 al revoluțiunei din Rumelia şi rĕsboiului sêrbo-bulgar. In 1876 agenți provĕḑuți din greu cu bani rusesci cutrierau Sêrbia şi Muntenegru şi agitau poporațiunea la rĕscólă contra Turciei. Focul instigat pe sub ascuns a produs róde. Din afacerea unui jaf ordinar s'a desvoltat titanicul rĕsboiu care trei ani durat'a şi care în privința ,teritorială era estins dela Marea-adriatică până pe platourile din Erzerum în Asia. — Tot asemenea incidente la aparență de puțină importanță au dat nascere revoluțiunei din Rumelia şi rĕsboiului sêrbo-bulgar.

Uniformitatea aprópe plictisitóre, prin carea sĕ pun la cale conflagrațiunile în peninsula balcanică, nu lasă nici o îndoélă, că tóte aceste provin din una şi aceeaşi fabrică. . . Cred deci, că cetitoriul cărței *„Re-amintiri despre Turcia“* va afla criteriul şi pentru înțelegerea lucrurilor ce sĕ petrec acum în Macedonia şi în Bulgaria.

Cartea acésta va avea în traducere română 14—15 cóle de tipariu 8° mare, şi va costa numai *1 fl. 50 cr. pentru Austro-Ungaria*, ér pentru România 4 lei.

Prețul orignalului este 2 fl.; eu însĕ deoparte ținênd cont de starea materială nu prea strălucită a cărturarilor români, ér' de altă parte nerîvnind la câştig material, am ficsat prețul numai cu 1 fl. 50., din care, pelângă sprijinul binevoitoriu al onoratului public, sper că mi-se vor rebonifica spesele de tipariu şi cele avute cu cumpĕrarea dreptului de traducere.

Pentru ca sĕ mĕ pot orienta însĕ în privința tiragiului, rog pe onorații domni, cari vor avé bună voința sĕ reflecteze la acésta carte, sĕ trimită abonamentele la adresa de mai jos *cel mult până la 15 August st. v.*

Timişóra, 15 Iuliu 1895.

Aureliu Trif,
colaborator la „Dreptatea“.

---

*) Sunt rugate tóte celelalte redațiuni, în special redacțiunile ḑiarelor din România, sĕ binevoéscă a reproduce acéstă invitare.

Nr. 428/895 [114] 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învěţătoresc pentru clasa I. dela scóla elementară gr.-or. din comuna Bacifalu, protopresbiteratul Braşovului, pentru ocuparea lui sě escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 350 fl. v. a. solviţi în rate trilunare anticipative din cassa bisericei.

Invěţătoriul ales va avea datorinţa a ţinea strană la biserică în tóte ḑilele, şi a instrua pe elevii scólei de repetiţiune dumineca şi sěrbătórea.

Doritorii de a ocupa acest post vor avé aşi înainta cererile lor, instruite în sensul legilor din vigóre, óficiului protopresbiteral subsemnat în tetminul deschis.

Braşov, 11 Iulie 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric,
protopop.

Nr. 311-1895 [115] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea dofinitivă a staţiunei de învěţător ambulant la scóla română gr.-or. din Ibanesti-pădure şi gr.-cat. din Ibanesti-sat se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegrafui Român“.

Emolumentele sunt 300 fl, solvibili în 4 rate egale anuale de câte 75 fl. v. a., cuartir natural şi dreptul de pădurit după o sesiune anticua în pădurea fostilor iobagi.

Reflectanţii vor avé a-şi înainta suplicele concursuale instruite conform legilor în vigóre, oficiului protopresbiteral gr.-or. al Reghinului (p. u. Szász-Régen)

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Reghinul sěsesc, 9 Iuliu 1895

Galacteon Şagău,
protopresbiter.

---

[116] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învěţătoresci vacante, din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Giogiului I sě escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. Certesul superior, salariu anual de 240 fl. v. a. şi cuartir. Respectivul învěţătoriu pre lângă acest salariu, va fi datoriu a conduce ca cantor şi strana în Dumineci şi sěrbători.

2. Hărău, salariu anual 260 fl. cuartir şi 2 stîngini de lemne, din cari se va încălḑi şi scóla.

2. Rapoltu-mare, salariu anual 300 fl. v. a. pauşal de cancelarie 4 fl. pentru conferinţe 12 fl. cuartir, grădină scolară, şi dela fie-care elev dela 6—12 ani câte 50 cruceri pentru lemne de foc.

4. Usoiu, salariu anual 240 fl. dela comună, şi 70 fl. dela stat, cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii au a-şi adresa cererile lor instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul susindicat.

Hondol, 18 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geógiului I, în conţelegere cu comitetele parochiali respective.

Vasilie Pipoş,
protopresbiter.

Nr. 233/895 [117] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate sě escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Crăciunesci, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

2. Iuncul de jos şi de sus, cu salariu de 300 fl cuartir şi lemne de foc.

3. Mesteacăn, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

4. Vaca, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

Petiţiunile de concurs, instruate conform normelor din vigóre sě sě astérnă sub semnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 15 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 366. [118] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învěţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Dobrei, sě escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Dobra, un post de învěţătóre la scóla capitală, cu salariu anual de 400 fl. v. a. dela fondul tractului.

2. Făgeţel-St.-Ohaba, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

3. Lăpugiul-inf., cu salariu de 300 fl. v. a., cuartir, lemne de foc şi grădină.

Invěţătoriul are sě ţină strană Dumineca şi în sěrbători.

4. Panc-Sělişte, cu salariu de 300 fl. v. a., cuartir, lemne de foc şi grădină.

5. Rădulesci, cu salariu de 300 fl. v. a. şi cuartir.

Concursele instruite cu documentele recerute de normele în vigóre sě se presente subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Dobra, 14 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Dobra, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram S. Pěcurariu,
administrator prot.

Nr. 332/895. [119] 1—3

CONCURS.

Posturile învěţătoresci din protopresbiteratul Unguraşului, din comunele mai jos însemnate, fiind vacante, pentru ocuparea acelora se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“ şi anume:

1. Rachiş, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, grădină pentru legumi şi 4 orgii de lemne, din cari vine a se încălḑi şi sala de învěţământ.

2. Bosna şi Bodia, cu salariu de 300 fl., cuartir în edificiul scólei şi folosirea grădinilor scólelor.

3. Unguraş, un post pentru învěţătoriu adjunct cu salariu de 200 fl. cuartir în edificiul scólei şi folosirea grădinei scólei.

4. Dânc, un post pentru învěţătoriu adjunct cu salariu de 200 fl. şi cuartir în edificiul scólei.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne cererile la subsemnatul oficiu protopresb. în terminul deschis.

Fizeş-Sânpetru, 17 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Unguraşului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Paul Roşca,
protopresbiter.

Nr. 489/895 [120] 1=3

CONCURS.

La scóla rom gr.-or. cu trei clase din Preşmer, protopresbiteratul Braşovului, este un post de învěţător vacant, spre a cărui ocupare sě escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele:

1. Salariu anual solvit în rate lunare anticipative	fl.	300
2. Relut de cuartir	„	40
3. Patru gălete de grâu dela morile comunale computate à 6·25 fl.	„	25
4. O fênaţe cu venit anual de.	„	10
5. Dela $1/2$ familiile române gr. or. anual câte 20 cr. circa	„	10
Suma .	fl.	385

Doritorii de a competa au a-şi înainta suplicele instruate conform legilor în vigóre la Prea On. oficiu protopresbiteral al Braşovului. Alesul e dator a ţinea şi strană în biserică tot a doua sěptěmână, ér Dumineca şi sěrbătórea totdéuna a ţinea scólă de repetiţiune şi a conduce cântările în biserică şi scólă. Cei cu cunoscinţe musicale teimeinice vor fi preferiţi.

Pentru comitetul parochial rom. gr.-or.

Georgiu Ludu,
preşed.

În conţelegere cu mine:

Ioan Petric,
p otopresb.

Nr. 492/895 [121] 1—3

CONCURS.

Devenind vacant un post învěţătorsc la scóla elementară gr.-or. română din Sânpetru protopresbiteratul Braşovului, pentru ocuparea lui sě escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. In bani gata din cassa alodială	fl.	187.50
2. Dreptul de păşune a 4 boi	„	30.—
3. Venitul dela un fênaţ .	„	20.—
4. Didactrul dela copii de scólă	„	25.—
4. Venitul dela un strat de varză	„	3.—
6. Adaus din cassa bisericei	„	34.—
7. Venitele cantorale circa	„	20.—
Suma	fl.	320.—

pe lângă cuartir natural în edificiul scólei.

Invěţătoriul ales va fi totodată şi cântăreţ la biserică şi va avea sě instrueze pe elevii scólei de repetiţiune Dumineca şi sěrbătórea.

Doritorii de a ocupa acest post îşi vor înainta cererile lor instruate in sensul legilor în vigore subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Braşov, 21 Iuliu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Ad Nr. pp. 739—895 [122] 1—3

CONCURS.

Pentru întrepirea postului de învěţătoriu la scóla din comuna Mănăşturul ung. sě escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima pubicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariul anual de 350 fl. solviţi în rate lunare, cuartir în edificiul scólei cu grădină de legumi şi lemne de foc

Doritorii de a ocupa acest post, au a şi asterne suplicele de concurs, ínstruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat, şi sunt poftiţi, ca înainte de alegere, sě se presente în vre-o Duminecă sau sěrbătóre la biserică, ca sě şi arěte desteritatea în cântări.

Concurenţii, cari vor fi în stare dea înfiinţa un cor bisericesc, vor fi preferiţi şi remuneraţi.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluşiu, 12 Iuliu 1895.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 493/895 [123] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învěţător dela clasa I dela scóla poporală elementară din Tărlungeri protopresbiteratul Braşovului prin acésta sě escrie concurs pe termin de 30 ḑile începênd dela data de mai jos

Emolumentele împreunate cu acest post de învěţător sunt:

1. 200 fl. v. a. din repartiţiune şi
2. 100 fl. v. a. din venitele cantorale.

Competenţii, cari doresc a ocupa acest post de învěţător sunt îndatoraţi aşi înainta petiţiunile instruate în sensul legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresb. Tot odată sě îndatoréză a sě presenta în una din Dumineci sau sěrbători spre a-şi arěta desteritatea în cântările bisericesci.

Braşov, în 21 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului în conţelegerile cu comitetul parochial.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 413/895 [124] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învěţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, sě escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegratul Român“.

1. Bucium-Cerbu, cu salariu anual de 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

2. Bucium-Sat, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.

3. Bucium-Isbita, cu salariu anual de 260 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

4. Buninginea, cu salariu anual de 300 fl, din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc.

5. Ciuruleasa, cu salariu anual de 250 fl. din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc.

6. Feneş, cu salariu anual de 300 fl. şi adecă 70 fl din venitul regalului 180 fl. din repartiţie şi folosirea unui agru în mărime de 4 jugěre 399 stîngini ☐ computat în 50 fl. cuartir gradină şi lemne de foc.

7. Pětrângeni cu Valea-Bulzului, cu salariu anual de 300 fl. şi adecă 135 fl. din venitul regalului, 10 fl. 50 din interesele obligaţiunei de stat şi restul din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc.

8. Roşia, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

9. Soharu, cu salariu anual de 240 fl. şi lemne foc.

10. Valea-Dosnului, cu salariu anual de 300 fl. şi adecă 20 fl. dela biserică, 16 fl. 80 cr. din interesele obligaţiunei de stat ér restul din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

11. Vulţoriu cu Zlatna, salariu anual de 300 fl. parte din cassa bisericeii parte din repartiţie, pentru cuartir 36 fl. şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat, ér concurenţii la posturile de sub N-rii 1, 2, 4, 6, 7, şi 11 au a sě presenta în vre-o Duminecă sau serbătóre la biserică spre a-'şi areta desteritatea în cântări şi tipic.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrudului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Petru Popovici,
adm. prot.

Nr. 13464/895 XI. [125] 1—2

Licitaţiune minuendă.

Spre asigurarea lemnelor de foc tari neplutite pentru oficiul comitatens de aici (cantitate de 200 metri cubici) se va ţiné în **19 l. c. st. n. la 10 óre a. m.** în cancelaria subsemnatului o licitaţiune minuendă. Condiţiunile se pot vedea în cancelaria subscrisului.

Sibiiu, 3 August n. 1895.

Reissenberger m. p.,
vice-comite.

13081/95. IV. [126] 1—1

Publicaţiune.

Spre asigurarea reconstruirei podului Nr. 9 de pe drumul municipal Sibiiu-Şuramică-Ocna, se va ţiné în **13 August 1895 la 10 óre a. m.** în sala mică a palatului comitatens pertractare cu oferte.

Doritorii de a întreprinde acésta lucrare sunt provocaţi sě-şi subştérnă ofertele referitóre la întreprinderea esecutărei acestei lucrări până la **óra 9 a. m.** a ḑilei determinate la vice comitele comitatului. Ofertele întrate mai târḑiu nu se vor considera.

Ofertele trebue sě fie închise, sigilate şi prověḑute cu vadiul de 5% după suma preliminată cu 694 fl. 25 cr.

Operatul technic şi condiţiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedé la oficiul de construire reg. ung. în órele de oficiu.

Sibiiu, în 4 August 1895.

Reissenberger,
vice-comite.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu. Editura şi tiparul tipografiei archidecesane.

Nr. 85 Sibiiu, Marți, 1/13 August 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 31 Iuliu 1895.

In biserica nóstră apostolii culturei au fost totdeauna preoții.

Incă în vécurile triste ale trecutului pentru noi întunecos și plin de suferințe, preoțimea română ortodocsă a ținut făclia aprinsă, și la lumina acelei făclii și-a făcut poporul român calea sa, cale plină de suferințe, dar tare a fost el în credința sa, tare în obiceiurile și datinele românesci, tare în alipirea către patria acésta, care pentru el era mașteră

Biserica totdéuna a fost conscie de votul preotului ca învěțătoriu, de aceea când a început a lumina și pentru noi sórele dreptății, când bisericei i-a fost dată sě se organiseze de nou pe basele constituționale actuale, parochului i-s'a dat o deosebită rolă în cercul instrucțiunei publice din scólele nóstre elementare.

In planul de învěțământ din seminariul nostru, studiul pedagogiei s'a pus ca studiu obligat atât pentru clerici, cât și pentru pedagogi.

După așeḑămintele nóstre bisericesci, preotul este directorul local al scólei din comuna sa.

A fost deci natural, ca preotul în prima linie sě fie crescut pentru învěțătorie, ca el în anii primi după absolvarea studiului sě fie faptice aplicat ca învěțătoriu, ca apoi cu atât mai consciu sě scie conduce ca director scóla din parochia sa.

Biserica nóstră a pus în practică în mod geniu cuvintele din evangelie. Preotul în locul prim sě fie învěțătoriu: *„Mergênd învěțați tóte neamurile“* și apoi se administreze tainele.

Și faptice cei mai buni învěțători din scólele nóstre au fost clericii nostri, și acésta și în virtutea studiilor lor mai multe dar mai vêrtos în virtutea vocațiunei lor în biserica nóstră, căci și ca preot partea principală din viața lui trebue sě o cuprindă învěțarea poporului.

Au început deci preoții nostrii ca clerici ca tênera generațiune, ca apoi sě continue cu adulții, și învěțătura sě o urmeze până la ușa mormêntului.

Așa s'a urmat până acuma la noi în Transilvania și din necesitate locală, deóre-ce la noi în multe locuri a fost și este necesitat până în ḑiua de aḑi sě facă funcțiuni învěțătoresci, neavênd noi contingent suficient pentru învěțătorie.

In chipul acesta viața poporului s'a contopit cu viața preotului și viceversa.

Raportul acesta intim se vede că nu a plăcut curentului politic de aḑi, de aceea s'au luat în timpul mai nou mêsuri pentru înstrěinarea preotului de către scólă, pentru a opri pe clerici dela funcțiunea de învěțători, sau și décă tocmai acésta nu, atunci měsurile mai nouě ale guvernului țěrei au de scop punerea de pedeci, ca clericii nostrii sě se desguste dela cariera de învěțător.

Acésta este credința nóstră și acésta ne-au împins situațiunea cea nouě, care s'a creat clericilor nostri.

Tendențele de a îngreuna clericilor nostrii calea spre dăscălie s'a manifestat prima dată în anul 1875, în articlul de lege XXXII. Regulând pensiunea învěțătorilor s'a enunciat în lege, că cine părăsesce cariera de învěțător, acela își perde cotisațiunile solvite în fond.

Deóre-ce legea obligă pe toți învěțătorii sě participe la fondul de pensiuni, inspectorii de scóle făceau silă clericilor nostrii sě între în fondul de pensiuni. Venia însě pentru ei dispozițiunea mai sus provocată și ei numai temporal funcționau ca învěțători, până când ajungeau în vre-o parochie.

Situațiunea încurcată o au deslegat guvernului țěrei în anul 1880 ministrul pe calea ordinațiunei.

In ordinațiunea sa ministrul de atunci Augustin Trefort a accentuat specialele instituțiuni ale bisericei nóstre, în sensul cărora clericii înainte de a întra în stadiul preoției sunt ținuți sě facă funcțiuni ca învěțători, a accentuat împregiurarea, că în seminariul nostru, pedagogia e studiu obligat și pentru teologi, și că prin urmare clericii nostri au specială pregătire și pentru pedagogie. In urma acestor constatări ministrul a enunciat, că clericii nostri trebue priviți ca candidați de învěțătorie, ergo ei trebue sě fie membri ai fondului de pensiuni. La casul când întră în cler și din acéstă causă părăsesc cariera de învěțători, li se restitue sumele solvite în fond.

Regularea acésta a ținut 13 ani, și în acești 13 ani noi nu cunóscem casuri, unde sě se fie păgubit fondul de pensiuni prin clericii nostri ca învěțători.

Modalitatea acésta de regulare o a făcut însuși guvernul proprio motu, în interesul fondului de pensiuni, ca sě pótă sili la participare și pe clericii nostri ca învěțători.

In anul 1893 prin fóia ordinațiunilor se publică un comunicat al ministrului de culte, care scóte din valóre ordinațiunea fostului ministru Trefort. Měsura cea nóuě se motivéză cu resóne financiare.

Stăm deci în fața unor měsuri pentru clericii nostri de tot oneróse.

In esecutivă ordinațiunea ministerială a fost comentată din partea cea mai umbrósă.

Au obvenit casuri, că la părăsirea carierei de învěțători prin întrare în cler, cererea pentru restituirea sumei solvite a fost respinsă de către inspectorii de scóle cu provocare la ordinațiunea mai nóuě ministerială.

S'au dat deci ordinațiunei putere retroactivă pe ḑeci de ani. și cu provocare la scutul statutului iau denegat restituirea unei sume, a cărei restituire însuși statul o a garantat.

Asemene lucruri s'ar păré imposibile în un stat de drept, imposibile în ambe direcțiunile.

Nu e compatibil cu conscienţa de drept se statoresci lucruri, combătute de starea faptică a lucrului, combătute prin acte publice de ale guvernului, și nu e compatibil cu conscienţa de drept se denegi solvirea unor sume, a cărei solvire a fost garantată.

Afacerea s'a resolvit la intrevenirea autorităței bisericesci, și s'a resolvit pentru noi de tot nefavorabil.

Se susține ordinațiunea cea nóuă a guvernului. Va se ḑică în viitoriu nu se mai restitue clericilor sumele solvite ca învěțători în fondul de pensiuni.

Cele solvite sub garanția statului de a fi restituite, acele sě restitue.

Fără voie ni se impune o serie de serióse cugete și seriόse îngrijiri.

Se susține obligămêntul general din legea de pensiuni. Fiecare învěțătoriu trebue sě fie membru al fondului de pensiuni. Pe când sě enuncie un principiu în general, vine guvernul și enuncie, că sumele solvite nu se mai restituie învěțătorilor clerici.

Va sě ḑică clericii ca învěțători din capul locului sunt supuși la o grea sarcină, sunt siliți se ia asupra-și sarcini, fără a se bucura de beneficiele legate cu instituțiunea care impune sarcinile

La cestiunea acésta încape multă discusiune. Vom mai reveni, pentru astădată facem conclusiunea, că měsurile guvernului sunt îndreptate spre nimicirea scólelor nóstre, sunt numai o zală din lungul lanț al planului guvernului contra scólelor nóstre.

Cu altă ocasiune, altă zală.

Revista politică.

Știrea, răspândită de o gazetă din Belgrad, că la Ischl sě decide sórtea Bulgariei și că tripla alianță a asigurat pe regele Carol, că va fi ales de principe al Bulgariei, a produs în capitala Sêrbiei mare iritațiune. Ómenii din Sêrbia sunt fórte simțitori pentru cestiunile din Bulgaria. Planul unei uniuni personale între Sêrbia și Bulgaria a fost în totdeauna o idee de predilecțiune a politicilor sêrbi. Din causa acésta unirea

FOIȚA.

Cestiunea ocupațiunii private a scolarilor

de

Virgil Onițiu,
director gimnasial.

Este un lucru asupra căruia nu póte sě încapă discuție, că scólele medii fiind institute de educațiune, problema lor nu și-o pot resolva, dacă își mărginesc activitatea numai între cadrele scólei, a instrucțiunei în órele de învěțământ și a ținutei morale și scolarilor când ei stau sub paza directă a profesorilor.

Timpul ce-l petrec scolarii *în* scólă este abia a patra parte a timpului, pe care îl petrec afară de ea. Ér acéstă petrecere afară de scólă póte sě zădărnicéscă tóte succesele educative ale învěțământului, dacă nu sě supune și ea unei reguli. De aci datorința neapărată pentru corpul didactic, a fi preocupat serios de aceea ce fac și direg scolarii în timpul lor liber. Și de óre-ce o supraveghiare directă și continuă afară de scólă asupra tuturor scolarilor e pe de o parte o sarcină enormă pentru corpul didactic, la care nu s'ar putea supune și de órece acéstă supraveghiare chiar esercitată fiind ar avé influință stricăciósă asupra crescerii de caractere independente și stăpâne preste sine, ceea ce cu drept cuvênt sě cere dela scólă — urméză, că corpul profesoral trebue sě aducă prin dispozițiuni potrivite pe scolari acolo, ca viața și ocupațiunile lor private sě fie de natură a sprigini succesul educativ al învěțământului scolar nu a'l zădărnici.

Lucrul acesta sě póte ajunge pe douě căi, cari nu sě eschid, ci pe cari trebue a sě urma paralel.

Una este, că corpul didactic trebue sě stea în raport cu părinții sau îngrijitorii scolarilor, cari înțelegênd intenția nobilă a educatorilor sě pórte aceeași supraveghere directă afară de scólă asupra scolarilor, pe care o pórtă profesorii în scólă.

Mě mărginesc a aminti numai aci acéstă cestiune de atâta importanță, fără de a întra mai de aprópe în apretiarea ei.

Calea cealaltă — și aci ajung la obiectul conferinței nóstre de aḑi — este, că *corpul didactic are sě se îngrijéscă de ocupațiunea spirituală corěspunḑětóre a scolarului afară de scólă*, ca el și singur sě muncéscă bucuros, căci plăcerea de a munci este mama moralității, o notă esențială a caracterelor firme.

Elevii scólelor medii sunt ocupați peste ḑi *în* scólă în termini de mijloc cu câte 5—6 óre. In restul de 18—19 óre ale ḑilei ei nu stau sub directa supraveghiare a profesorului. Prima cestiune, care trebue s'o clarificăm deci ar fi sě ne întrebăm, în ce chip acest timp liber sé întrebuințéză de scolari și în ce chip trebue sě fie întrebuințat?

Dacă luăm 18—19 óre libere pe ḑi, din aceste 7 óre pentru scolarii mai mari și 8 pentru cei mai mici e normalul ce se póte pune pentru recreațiunea prin somn a puterilor fisice și psichice. Rěmân 11 óre. Din aceste 11 óre luând ca maximal 2 óre pentru dejun, prânḑ și cină, împreună cu repausul de digestiune, scolarul mai dispune de 9 óre libere și dacă scădem încă și din aceste 1 óră pentru îmbrăcare, spălare și calea la scólă vor mai prisosí 8 óre timp disponibil pe fie-care ḑi. Pentru preparațiunea la lecții de pe o ḑi pe alta, putem pune érăși ca macsimal 3—4 óre, din prisosul de 5—4 óre luând 3—2 óre pentru distracție (jocuri, patinat, scăldat, plimbare) ne rěmân încă cel puțin 1 óră, normal 2 óre libere pe ḑi. Acest timp de 2 óre pe ḑi este acela, pentru a cărui folósitóre și plăcută ocupare trebue corpul didactic în deosebi sě îngrijéscă, presupunênd, că controla restului de tímp sě face prin îngrijitorii casnici ai scolarilor și prin esaminarea ḑilnică a lor în scólă.

Timpul acesta în calcul mediu de 2 óre pe ḑi este, despre a cărui potrivită ocupare voi sě vě întrețin de astădată, Dlor colegi.

Dacă aruncăm o privire asupra programei normale de viéță a scolarilor nostri, ea sě presentă în chipul următor:

Óre pe ḑi:

1. Viața vegetală și recreația fisică: Somn 7—8, hrănire 2, varia. 1, distracție fisică 3—2 = 13—14 óre.

Bulgariei cu România a privită de sêrbi ca o amenințare a intereselor lor. Noi credem, că sêrbii pot fi pe deplin linistiţi, pentru că România, care din fericire e un stat bine organisat, nu sě va alia cu turbulenta Hecubă alui Bismarck!

* * *

Ḑiarul rusesc „Nowoje Vremja“, care stă în relaţiuni intime cu ministeriul de esterne din ţara cazacilor, publică următórele şire interesante: „Deputaţia bulgară s'a întors acum în Sofia, şi conducĕtoriul ei, Metropolitul Climent, a declarat publice, că el a adus din Petersburg, convingerea, că Rusia are bunăvoinţă faţă de Bulgaria.

Chiar şi sub domnia de teróre a lui Stambulow nu i-a trăsnit nimĕnui prin minte în Rusia, sě facă responsabili pentru întêmplările de atunci pe poporul sau preoţimea bulgăréscă. Acum s'au întors deputaţii poporului bulgar plini de bucurie pentru primirea pretinéscă, ce li s'a facut în Rusia. Insě noi dubităm, că vor fi în stare sě formuleze condiţiunile, sub cari s'ar putea realisa speranţele poporului bulgar. In Sofia sě mai găsesc încă şi astăḑi representanţii acelui sistem care nu póte fi recunoscut de Rusia cu nici un preţ. Ce pot sě le spună acestor representanţi şi principelui Ferdinand Metropolitul Climent şi cu Teodorow? Metropolitul Climent şi cu Teodorow ştiu fórte bine, că o împăcare completă între Rusia şi Bulgaria să póte face numai atunci, când sistemul actual din Sofia va fi înlocuit cu altul, care sě fie recunoscut de Rusia, ca legal. Însě o astfel de metarmofosă este posibilă numai prin alegerea unui principe nou, a cărui candidatură sě fie aprobată de Rusia şi de celelalte puteri signatare. Chiar dacă s'ar întêmpla imposibilul, ca Rusia sě nu sě opună unei realegeri locale a principelui Ferdinand sau candidaturei fiului sěu, atunci Viena şi póte şi Berlinul ar refusa aprobarea, ori şi care altă candidatură însě presupune călětoria de bunĕ voie a domnitoriului actual şi illegal din Bulgaria. Cestiunea bulgară e de aceea fórte încurcată; resolvirea ei nu sě va face în curênd cu tóte suvenirile plăcute, cu cari s'au întors metropolitul Climent şi soţii lui din Rusia“.

Astfel sě esprimă ḑiariul bine informat rusesc. Cum sě potrivesce acum acéstă scire cu svonul teribil, cari l'au făcut rusofilii cu isprăvile deputaţiei bulgare? Noi trăim într'un timp, când cu deosebire în politică sě adeveresce faptul, că mîţa cu clopot nu prinde şóreci!

* * *

In China sě intêmplă barbarisme nemai auḑite. In 7 August nou după améḑi o mulţime de ómeni înfuriaţi au atacat pe misionarii englesi şi americaní din Fu-cian şi au nimicit spitalele. Unii din misionari au scăpat cu fuga, alţii au rĕmas în Fu-cian. S'au trimis un vapor englezesc de rěsboiu pentru restabilirea ordinei. Sě ḑice, că în scurt timp toţi misionarii vor fi alungaţi. Reuniunea aşa numită a vegetarianilor constă acum din 12,000 de ómeni, cari sunt bine organisaţi şi înarmaţi, şi prin urmare pot resista trupelor chinese.

* * *

Foile socialiste din Paris aduc sciri din Carmaux, că lucrătorii dela sticlăriile de acolo au început o grevă, din causă că au fost daţi afară doi agitatori; că după câte-va ḑile lucrătorii s'au hotărît sě reîncépă munca. Societatea însě refusă de a deschide atelierele, dacă lucrătorii nu vor declara, că nu se vor lăsa sě mai fie înfluinţaţi de deputaţii socialişti şi în special de dnul Iaurès. Lucrătorii, cari n'aveau bani, cu ce sě susţină greva, au întrebat pe Iaurès de sfat şi acesta a trebuit, sě-i sfătuéscă ca sě reîncépă munca. In schimb însě deputatul Iaurès, ţine, vorbiri înflăcărate şi s'a rěspândit svonul prin Paris, că dacă nu va interveni guvernul, sě póte sě vie şi la vĕrsare de sânge. Fiind camera închisă, a espirat şi dreptul de imunitate al deputaţilor. Dacă va continua dl Iaurès, póte avea de lucru cu judecătoriile.

* * *

Bărbatul de stat al Angliei, Mr. Gladstone a ţinut un discurs despre cestiunea armenéscă. Intre altele a accentuat, că cestiunea armenéscă nu e nici o cestiune de partid, nici religiósă; deslegarea ei ar trebui, sě se facă după principiile umanităţii şi ale dreptăţii. Starea actuală din Armenia este resultatul celei mai miserabile administraţiuni posibile. O cercetare nepătimaşe ar fi dovedit acésta pe deplin. Situaţiunea sě póte caracterisa ca 4 vorbe: „Furt omor, sîlă şi teróre“. Pentru tóte astea e responsabil guvernul din Constantinopol şi agenţii lui.

Părerea că turcii au voit numai sě esprime încercările de revoluţiune, e ridiculă Pactele 1856 împuternicesc pe puteri, sě marşeze în Armenia şi sě ia administraţie din mâna Turciei. Ar fi de dorit. ca Anglia sě provóce pe Turcia, ca sě iasă din Armenia şi sě nu lase din justele ei pretensiuni. Cine scie, ce ar mai eşi şi din asta. dasă ar face Anglia, cum ḑice Gladstone!!

* * *

Congresal naţionalităţilor dupăcum spun ḑiarele a decurs în ordine. Unul din punctele programului sună astfel: „viitoriul congres înaintéză *un Memorand la Majestatea Sa*“.

După ḑiarul „Magyarország“ acţiunea comună a naţionalităţilor sě referă la următórele pretensiuni principale:

1. Reforma legei electorale;
2. Revisuirea legilor bisericesci şi a celor de învĕţământ;
3. Vindecarea vătĕmărilor autonomiei;
4. Validitarea limbei naţionalităţilor în justiţie şi administraţie;

Românii mai au încă o pretensiune separată: autonomia Ardealului.

Intre planurile celor trei partide primul rênd îl ocupă: aducerea unei hotăriri comune şi obligătóre pedtru tóte trei naţionalităţile cu privire la atitudinea faţă de viitórele alegeri.

Acesta este cel mai delicat punct al lucrărilor Congresului, întrebare fiind, dacă Românii vor părăsi passivitatea.

Noutăţi.

Reîntórcerea principelui Ferdinand la Sofia. Din Viena se scrie, că principele Ferdinand în curênd va sosi în Sofia. Dupăcum se svonesce, în Sofia va sta numai câteva ḑile, apoi va pleca la Varna.

* * *

Aşa lucră ungurii! Ḑiarul „Dreptatea“ aduce scirea, că aprópe toţi notarii din cercul Panciovei au fost citaţi la pretorele Jáblonszky; şi locuitorii români şi sêrbi au fost treziţi din somn şi chiemaţi de către slujbaşii comunali tot la pretorele amintit cu scop ca sě subscrie o declaraţiune contra congresului naţionalităţilor. Prin astfel de mijlóce voiesc ungurii sě combată plângerile naţionalităţilor!

* * *

Proces de presă. După unele ḑiare ungurescì, procuratura din Cluş a intentat proces de presă fóiei „Tribuna“, din causa mai multor articoli de conţinut agitatoric.

* * *

Hymen. D-na Sabina Todea n. Cetatian şi Iosif Popescu şi-au serbat cununia în biserica din Reghin la 7 August 1895.

* * *

Catastrofă. Vaporul englez „Copperthum“ s'a cufundat în mare. O parte a călĕtorilor au fost scăpaţi, mulţi însě au dispărut.

* * *

Demonstraţiune repetată. Se scrie din Eszék, că studenţii croaţi érăşi au demonstrat contra trupei teatrale magiare. Inainte de representaţiune s'au adunat vre-o 3000 de ómeni, cari pe publicul magiar ce voia sě ia parte la teatru, l'au primit cu strigàte de „Abzug“.

In sală erau vre-o 25 de gendarmi. Slovacii atât pe gendarmi cât şi pe publicul magiar i au dat afară.

Nu strica nimica!

* * *

Defraudare. Din Copenhaga se scrie, că în Orstedt cassariul băncei de acolo a defraudat 300.000 de coróne.

* * *

Furtună mare. Ni-se scrie din Ticuşul român (comit. Têrnavei mari), că acolo în 23 Iuliu v. a. c. la órele 3 şi 1/2 p. m. a fost o furtună ne mai pomenită. Paguba ce s'a făcut, este fórte mare. Vêntul a rupt chiar şi pomi din rădăcină. Mai mare pagubă s'a causat însě în bucate. O mulţime de case sunt descoperite.

* * *

Un inimic al cognacului Chimistul Daremberg surprinse ḑilele din urmă Academia de medicină din Paris cu o descoperire interesantă. In disertaţiunea sa, ţinută despre alcoolul periculos, spuse că cognacul şi liqueurul conţin venin fórte tare. El spune că în aceste beuturi se află o mare cantitate din aşa numitul venin furfol.

Avis beuturilor de alcool!

* * *

Necrolog. Ernestine Manu născută Aringer, ca soţie, Emil Manu ca nepot şi alţi numĕroşi consângeni cu inima frântă de durere anunţă încetarea din viaţă a iubitului şi mult regretatului soţ, unchiu şi consângean *Gabrielu Manu de Bóerfalva* advocat, fost jude suprem în Comitatul Solnocu-interior, membru fundator al „Asociaţiunei Transilvane“, presidele senatului scólei principale gr. cat. din Lăpuşul ung. etc. întêmplată după un morb repentin în 9 August a. c. la 3 óre diminéţa în anul al 71-lea al vieţei şi al 19-lea al fericitei sale căsătorii. Inmormêntarea scumpului defunct se va face în 11 August a. c. la 3 óre d. am. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată! Deş, în 9 August, 1895.

* * *

„Nu-i nevoie!“ Din Berlin sě anunţă: Mare ilaritate produse deunăḑi, întro adunare a croitorilor următorul incident: Preşedintele deschise şedinţa cu călduróse cuvinte de întristare pentru decedatul membru Schröler şi învită pe membrii ca în cinstea memoriei sě şi esprime condolenţe prin sculare.

Atunci sě auḑi din fundul sălei protestul unui membru care striga: „Nu-i nevoe!“ Acest membru care-şi asculta pomenirea cu faţa suriḑĕtóre era însuşi decedatul. Preşedintele fusese indus în eróre prin faptul, că cetise în fóia de diminéţă o notiţă despre mórtea unui croitor cu numele omonim Schröler şi, fără de a mai cerceta, creḑu că acesta este membrul din societatea sa.

* * *

Un nevinovat osândit. Un proprietar din Svedia voi înainte cu opt ani sě-şi vêndă bunurile sale spre a trece în Danemarca, o ţara învecinată. Ca cumpĕrătoriu afla pe vecinul sěu baronul N., care-i şi cum-

---

2. Viaţa psichică: Lecţii în scólă 5—6, preparaţie 3—4, Ocup. spirit. lib. 1—2 = 11—10 óre.

Că de-o îngreunare psichică peste mĕsură a scolarilor nu póte sě fie vorba resultă din împrejurarea, că în acest conspect timpul ocupaţiunii psichice e dat în cifre macsimale, ér cel al vieţii fisice vegetale în cifre minime şi că nu sunt considerate cele 2 după améḑi libere pe sĕptĕmână, nici Duminecile şi sĕrbătorile. Şi într'adevĕr esperienţa de tóte ḑilele ne arată, că scolarii nostri dispun de fapt de prea mult timp liber, pe care neavênd cu ce'l ocupa, sunt espuşi la tentaţiunile imorale ale trândăviei şi ale unei vieţi puţin promiţĕtóre pentru viitorii bărbaţi.

Astfel dar ni se impune necesitatea de-a îngriji, ca şcolarii sě foloséscă plusul lor de timp liber aşa, cum interesele educaţiunii o cer, de sine înţeles, fără negligarea ecsigenţelor fisice.

Eu cred, că scopul acesta sě póte ajunge prin avisarea la o ocupaţiune spirituală liberă, folositóre şi plăcută totodată. Ér o astfel de ocupaţiune sě oferă în *lectura privată* corespunḑĕtóre. Părerea mea este, că lectura privată, ca cel mai bun mijloc de crescere în viaţa privată a scolarilor trebue sě formeze obiectul deosebitei nóstre îngrijiri.

După ce am arĕtat, că firesce lucrul e cu putinţă, rĕmâne sě analisăm marea importanţă educativă a a acestei cestiuni.

Dacă ne cugetăm asupra felului cum scóla angagéză la muncă psichică pe scolari, trebue sě mărturisim, că acéstă muncă este de natură dependentă. Ea are caracterul de ceva impus, de ceva ce trebue a sě face anume aşa cum o cere profesorul, în terminul dat de profesor, în mĕsura impusă de el. Scolariul obicinuit cu mâna de fer a disciplinei scolare, pe lângă marile ei avantagii, este espus şi la primejdia de a'şi perde tótă independenţa personală, tótă libera dispunere asupra pensului sěu de muncă psichică. Ér acésta devine primejdie cu deosebire în clasele superióre şi sě manifestă grav după terminarea gimnasiului, la întrarea în cursurile universitare cu „libertatea lor academică“ neţĕrmurită.

Óre este cineva, d lor colegi, între noi care sě nu cunóscă serii de esemple de viaţă, cum absolvenţi distinşi de gimnasiu ajungênd la universitate s'au prăpădit cu desĕvêrşire. Gimnasistul diligent de odinióră a devenit la universitate un perde-vară, ér în viaţa practică un om stricat, fără plăcere de munci, cu o viaţă neregulată, — un balast al societăţii.

Vor fi diverse causele acestui surprinḑĕtor de dureros fenomen, dar îmi pare că nu mĕ înşel, dacă din acel complecs de motive relevez ca pe unul dintre cele mai însemnate, sistemul învechit al învĕţământul nostru, care nu face nimic întru *a obicinui pe scolari la muncă spirituală liberă şi independentă.* Deşi nimic mai firesc, decât tendinţa acésta după libertatea de a dispune asupra'şi neţĕrmurit, după independenţa voinţii, în inima omului tinĕr, în deosebi în vêrsta scolarilor din cursurile superióre. Tendinţa acésta este un bold firesc, care în neţĕrmurita sa manifestare ar fi sigur fórte primejdios, pe care însě *a-l estirpa cu totul este o încercare nebună şi desastrósă în consecuenţă.*

Peste tot — şi aci sě-'mi permiteţi a face o mică digresiune — sistemul de crescere obicinuit la germani şi după modelul lor la noi, mi-se pare a nu ţiné cont î sistemul instrucţiunii publice de ecsigenţele psichicului la scolarii de 15—18 ani. Ei sunt supuşi aceluiaşi sistem, ca şi colegii lor de 9—14 ani din cursurile inferióre, măcar că firea lor este atât de disparată, ceea ce însémnă, că natură lor este siluită, că sunt opriţi în desvoltarea lor firéscă, în loc de a fi mânaţi înainte. Invĕţământul potrivit firii lor ar trebui sě devină treptat tot mai liber, ca universitatea sě le pară o naturală continuare a studiilor gimnasiile, ér ou un minunat eldorado de ne mai gustată libertate, faţă cu silnicia sclavagiului spiritual dela scólele medii. Nu o libertate fără margini, nu asta ar sana rĕul, dar o firéscă gradaţiune în sistemul învĕţământului în spre libertate, gradaţiune, care sě mérgă pas pĕră bunurile. După ce sĕ facu însĕ têrgul baronul audi, că vêndĕtoriul nu a lucrat tocmai cinstit, deóre-ce i-a vêndut nisce păduri asupra cărora n'avea nici un drept. Se duse deci la proprietar, ca sĕ-l întrebe, cum s'a făcut acésta. Intre ei isbucni dela o vreme o cértă aspră şi baronul părăsi fórte mănios pe proprietar.

Indată ce plecà însĕ baronul, proprietarului îi părù rĕu de asprimea sa şi se hotărî, sĕ mérgă la el, ca sĕ-i céră ertare Nevastă-sa îl ruga sĕ aştepte până a doua ḑi diminéţa, dar el n'o ascultà şi plecà numai decât.

Era în mieḑul iernei, totul acoperit cu zăpadă şi ghiaţă, şi se întunecase binişor. Pe acest timp pleca proprietarul într'o sanie. El îşi luă cu sine douĕ pistóle, deóre-ce drumul prin pădure nu era sigur. Când ajunse în pădure, sloboḑì un foc, ca sĕ vadă, dacă pistólele sale se aflau în bună rînduială.

Nu mult după aceea însĕ auḑi un gemet în pădure, plecà intr'acolo şi dete de un bărbat, care zăcea în zăpadă, avênd o rană mare şi sângerósă la cap. Il ridicà şi vĕḑu, spre marea lui spaimă, că acesta era baronul N. Indată începù sĕ-l spele cu zăpadă şi sĕ îngrijéscă pe sĕrmanul rănit.

Intr'aceea însĕ sĕ apropia de ei o altă sanie cu 2 gendarmi. Deóre-ce acestia aflaseră pe nenorocitul proprietar singur în pădure, cu un om sângerând şi aprópe mort creḑură că el e ucigaşul. Il prinseră deci şi şi îl duseră la căpitanul gendarmilor. Preste câteva césuri rănitul muri fără a-şi fi venit în fire. Proprietarul fu învinuit, că el l'a ucis şi deórece glonţul care se găsi în capul baronului, se potrivea tocmai bine la pistolul sĕu, fu osândit la douĕ-ḑeci de ani închisóre. Când nefericita lui nevastă auḑi de asta îşi pierdu minţile şi fu dusă într'o casă de nebuni, unde mai târḑiu şi muri. Copilul proprietarului, singurul lui copil, se împuşca de supĕrare.

Târḑiu după aceea muri într'o închisóre din Svedia un ucigaş, care puţin înainte de mórte mărturisi, că el a omorît pe baronul N. El s'a năpustit asupra lui în noptea aceea de iarnă, de acum opt ani, ca sĕ-l jefuiască, dar fugi, îndată ce auḑi, că se apropie o sanie — sania nenorocitului proprietar.

Dovedindu-i-se nevinovăţia, proprietarul a fost liberat din închisóre, ce e drept, dar acum el este un neputincios şi la trup şi la suflet, şi va muri în curênd din causa unei bóle, ce a căpătat'o în închisóre. *X.*

* * *

Un tren spaniol atacat de tauri. Intre staţiunile Moravei şi Canaverel, lângă graniţa portugheză, s'a întêmplat deunăḑi o aventură puţin comună călĕtorilor cari vin din Spania.

La întorsătura unei curbe care domină o câmpie, maşinistul observă că linia era astupată de o turmă de tauri pe care nu-'i păzea nici un văcar. Fluerà de câteva-ori şi dobitócele speriate sĕ împrăştiară, afară de unul care, mai voinic, se năpustí cu capul în contra monstrului de fier, fără îndoélă ca sĕ-şi pregătéscă córnele pentru picadori în viitor. Debutul însĕ nu-'i fu fericit.

Isbitura spintecà taurul în douĕ şi bucăţile se înfăşurară aşa de puternic pe rótele locomotivei încât o făcură sĕ sară de pe şine.

Funcţionarii trenului reuşiră sĕ înlăture un accident mai mare strângênd frânele, apoi făcură apel la călĕtori ca sĕ-i ajute sĕ descurce maşina. Călĕtorii se puseră pe lucru.

Dar taurii, cari se retrăseseră de o parte pentru a contempla spectacolul, îndârjiţi de emanaţiunile sângelui camaradului lor, se asvârliră ca o vijelie asupra călĕtorilor. Acestia părăsesc lucrul şi se baricadéză în vagóne. Taurii îi asediară.

După primul moment de zăpăcélă, gendarmii cari însoţesc în totdéuna trenurile spaniole, se gândiră sĕ organiseze resistenţa. Cu ajutoriul funcţionarilor se aprovizionară cu bolovani şi începură sĕ dea în duşman.

Bătălia durà dóuĕ césuri.

In fine, la apropierea nopţei, ciréda se hotărî sĕ bată în retragere. Cu mare greutate maşina porni. Dar când convoiul ajunse la frontieră, la Valenţa d'Alcanta, diligenţa portugheză, plictisită de aşteptare, o luase la picior. Toreadorii trebuiră dar, cu tótă ciuda lor, sĕ caute asil la hanurile din sat.

* * *

Onorarul medicilor în Roma veche. Măestria medicală la vechii romani era una dintre cele mai proventuóse. Medicii de casă ai celor d'intâi cesari primiau câte 250,000 sesterţii plată anuală, ceea ce face în bani de ai nostri cam 32,000 fl. Familiile patriciane plăteu de asmenea fórte bine pe medicii lor de casă, şi pe lângă aceea le mai dau la diferite ocasiuni de vindecare câte un onorariu fórte mare. Aşa d. e. renumitul medic Galien primi cu ocasiunea vindecării soţiei unui consul din Palestina 5000 fl. în aur. Pliniu amintesce douĕ casuri, în care premiul pentru vindecare nu era mai puţin decât 25,000 fl. Nu avem aşadară sĕ ne mirăm nici decât, dacă Stertinius şi-a adunat din pracsa medicală o avere de 180,000 fl. Un alt medic renumit, Crinas, a lăsat fiilor sĕi de moştenire o avere de 10 milióne sesterţii, adecă 1 milion şi jumĕtate florini. Tot cam atâta a spesat în viaţă pentru scopuri de binefacere. Dar stând aşa lucrul, mat târḑiu începură toţi traşi-împinşii şi flămênḑii a se face medici, ceea ce a fost fórte uşor, căci pe atunci nu erau academii şi esamene ca acum, de altă parte nici responsabilitatea nu era aşa de mare. Nu arareori se întêmpla însĕ şi aceea, că medicii lăsându-şi meseria, se făceau gladiatori, fauri etc. ca sĕ nu móră de fóme.

* * *

Brósce care fuméză. La Tonkin se găsesc cele mai variate specii de brósce. Cele mai curióse însĕ din acestea sunt bróscele-bou, gróse ca de doi pumni şi care sunt întrebuinţate pentru a se scăpa de ţînţari prin ajutorul unei stratageme fórte originale. Se prind douĕ sau trei din aceste brósce şi li-se pune în gură o lulea aprinsă. Din momentul ce au tras unul sau douĕ fumuri, ele rĕmân nemişcate şi continuă a fuma, până se consumă tot tutunul. Unii le aşază, armate cu lulele, pe marginea mesei unde lucréză; ele scot fum ca o locomotivă şi acest fum alungă repede insectele.

Scóla Asociaţiunii.

Condiţiuni de primire

în şcóla civilă de fete, cu drept de publicitate, a Asociaţiunii transilvane din Sibiiu şi în internatul aceleia.

Pentru primirea în scóla civilă de fete se cere atestat despre absolvarea claselor scólei elementare, sau atestat despre clasa corespunḑĕtóre premergătóre dela o altă şcólă de categoria scólei civile. In lipsa unui astfel de atestat primirea se face pe basa unui esamen de primire.

Inscrierile pentru anul scolar 1895/6, se fac din 1—5 Septembre a. c. st. n.

Esamenele de emendare şi primire se in în 4 şi 5 Septembre, c. st. n.

Prelegerile sĕ încep în 6 Septembre, c. st. n.

Didactrul e fixat cu 2 fl. v. a. pe lună, şi pentru elevele, ce întră pentru prima dată în acéstă scólă, o tacsă de înmatriculare de 2 fl. v. a.

Pentru elevele cursului complementar, provĕḑut în §. 6 din statut, didactrul este de 2 fl. pe lună, şi la prima înscriere tacsa amintită de inmatriculare.

Elevele, cari voesc sĕ fie primite în internat, fie eleve ale scólei civile, sau ale scólei elementare a reuniunii femeilor, au sĕ se însciinţeze de timpuriu în tot casul înainte de începerea anului scolastic, prin părinţi sau tutori la direcţiunea scólei pentru a se puté face disposiţiunile necesare. Taxa internatului e de 200 fl. v. a. pe an, plătiţi înainte în 2 sau cel mult 4 rate. Cărţile trebuinciόse, materialul de scris, de desemn, de lucru de mână, se înţelege, nu sunt cuprinse în tacsa amintită, ci cheltuelile reclamate în acéstă privinţă sĕ pórtă de părinţi, întocmai precum tot de dênşii se pórtă cheltuelile pentru îmbrăcăminte şi încălţăminte, pentru instrucţiune în musica instrumentală şi în limba franceză.

Taxele pentru instrucţiunea în piano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voiesce sĕ iee órele singură, sĕ computǎ la 2 óre pe sĕptĕmână taxa de 9 fl. pe lună; dacă 2 eleve împreună iau instrucţiune în aceiaşi óră, taxa se computǎ la 2 óre pe sĕptĕmână cu 6 fl. de elevă; sau

b) dacă o elevă voesce sĕ iee órele singură, se computǎ la 2 óre pe sĕptĕmână taxa de 6 fl. pe lună; dacă sĕ întrunesc 2 eleve în aceiaşi óră taxa se computǎ la 2 óre pe sĕptĕmână cu 5 fl. pe lună de elevă.

Pentru instrucţiunea în limba francesă, câte 2 óre pe sĕptămână, se computǎ pe lună câte 1 fl. de elevă.

Tóte tacsele se plătesc direcţiunii scolare, care remuneréză pe instructori

Elevele din internat, afară de scólă, au în fie-care ḑi anumite óre de conversaţiune în limba francesă, magiară şi germână. Pe lângă aceea ele se prepară şi-şi învaţă lecţiunile sub conducerea şi cu ajutoriul directórei şi al guvernantelor.

Elevele cari voesc sĕ fie primite în internat, mai au se aducă cu sine: o saltea, un covoraş la pat, 2 perini, 4 feţe de perini, o plapomă sau ţol de coperit, 4 ciarşafuri, (linţoluri, lepedee), 6 ştergare, 6 servete, apoi: perie de dinţi, săpun şi 2 pepteni, care tóte rĕmân proprietatoa elevei. Afară de aceste schimburile de trup sau albiturile, câte ½ duzină din fie-care, ciorapi şi fuste de colóre închisă şi batiste (mărămi) câte 1 duzină, un parapleu şi încălţămintea trebuinciósă. Cât pentru toalete nóue, părinţii şi tutorii sunt consiliaţi a nu face de acestea pentru copilele lor, căci pentru a obţiné o uniformitate în îmbrăcăminte pentru tóte internele, acele toalete cu preţuri moderate, sĕ fac aici prin îngrijirea direcţiunii internatului. Strîns de uniformă sĕ ţin: o haină, dóuĕ şurţe, în forma unei haine, o pălărie de iarnă şi una de vară, cari necondiţionat au sĕ se facă aici şi cari preste tot vor costa cam 16—22 fl. v. a.

Doritorii de a avea „Statutul de organisare“ precum şi „Regulamentul intern“ al scólei şi „Regulamentul pentru cursul complementar“ le pot primi dela direcţiune pentru câte 20 cr. unul. Tot dela direcţiune se póte primi pentru 1 fl. şi „Monografia“ scólei, în care pe lângă istoricul institutului, sĕ află descris edificiul scólei şi al internatului în tóte amĕnuntele lui.

Sibiiu, în August 1895.

Dr. V. Bologa,
director.

Bibliografic.

Au apărut programele următórelor scóle medii române:

A XXXI-a programă a gimnasiului mare public român de religiunea gr. orientală din *Braşov*, a scólei comerciale şi reale şi a scólelor primare împreunete cu gimnasiul pe anul scolastic 1894—95. Programa e publicată de dl Virgil Oniţiu, directorul scólelor medii. La gimnasiu au funcţionat 12 profesori, la scóla reală şi comercială 11. Elevi au fost înmatriculaţi la gimnasiu 325, lă reale 148, la comerciale 88, la scólele primare 728. Suma totală 1289. Faţă de anul 1893—94 sĕ arată o crescere de 69 scolari.

AXXXII-lea programă a gimnasiului superior fundaţional din *Năsĕud* pentru anul scolastic 1894—95“ vedem, că în decursul acestui an au funcţionat 17 profesori sub direcţiunea d-lui Ioan Ciocan. Au fost inscrişi de tot 274 elevi, dintre cari 3 privatişti. La finea anului au fost esaminaţi 262. Esaminaţii au fost după limba maternă 257 români şi 5 germani.

La esamenul ge maturitate s'au presentat 30; dintre aceştia: *a*) la scripturistic clasificaţi cel puţin cu „destulitoriu“ 25, la scripturistic respinşi pentru reţinerea eţamenului 5, *b*) la verbal dechiaraţi matur cu „eminenţă“ 1, matur cu „bun“ 2, matur 8, la verbal respinşi pentru emendare după trei pentru 10, la repeţirea esamenului după un an 3, s'a presentat 1.

A gimnasiului sup. gr.-cat. şi a scólelor normali din *Beiuş* pe anul scolariu 1894—95, se vede că în decursul anului scolastic espirat au funcţionat 14 profesori snb direcţiunea dlui Ioan Butean.

Elevi înmatriculaţi: 345, mai puţini cu 27 decât în anul de mai nainte. După religiune: gr. or. 138, gr. cat. 127, rom. cat. 24, ev. reformaţi 5, israeliţi 23. După naţionalitate: 265 români, 52 magiari (născuţi şi făcuţi). Sciu vorbi numai romănesce 36, numai unguresce 33, unguresce au sciut 281.

Loterie.

Sâmbătă, în 10 August n. 1895.

Viena:	**47**	**53**	**75**	**72**	**34**
Timişóra:	**57**	**24**	**84**	**88**	**81**

---

cu aplicarea spre independenţă înăscută tinĕrului din cursurile superióre ale scólelor medii. Ei, dar astfel de modificări nu se pot face decât de legislativa statului şi de bună samă după multe şi seriόse cumpeniri. Nouĕ nu ne rĕmâne, decât în cadrul sistemului actual, observând defectele lui, sĕ tindem pe tóte căile posibile, pentru ca sĕ le facem mai puţin păgubitóre.

Şi un mijloc puternic în acéstă direcţie este regularea lecturei private a scolarilor.

Prin aceea, că i se dă voie scolariului într'un cadru potrivit a lucra liber, a'şi agonisi cunoscinţe mai largi, muncind după un program propriu, scóla ţine samă de aplecarea lui firéscă la independenţă şi 'i cresce într'un caracter independent.

Căci scolariul dispunênd de libertatea a'şi alege între marginile destul de largi, ce i se vor indica, lectura — se va obicinui a'şi validita independenţa în acţiunile sale şi ca bărbat în mod salutar. Ajuns la universitate, el a făcut deja scólă în muncirea liberă, şi libertatea academică nu numai că nu'l va zăpăci, ci îi va da un teren şi mai larg pentru validitarea boldului sĕu spre independenţă. Èr în viéţa practică va fi un caracter, care va sci apreţia binefacerile libertăţii si va sci înfrunta pe aceia, cari o calcă 'n picióre sau fac abus de ea

* * *

Un alt moment educativ nu mai puţin important, ce'l are lectura privată a scolarilor este, că prin ea sĕ cultivă în inima scolariului *dragostea de muncă, impulsul de-a cerceta şi a sĕ osteni mult, pentru de-a ajunge la resultatele căutate.*

Natura învĕţămêntului scolar este astfel, că numai o mână pedagogică bine rutinată póte sĕ desvólte în scolari dragostea de-a munci, eu socotesc, că abia 5% dintre profesori au o astfel de rutină pedagogică. Scóla de fapt cresce o mulţime de spirite passive, cari primesc resultatele muncii altora din gura profesorului, fără ca ei înşişi sĕ fi fost activi, pentru de-a cunósce ostenéla ce reclamă acele resultate de cunoscinţe. Astfel de ómeni nu devin nici-când puteri productive în lume, ci ajung nisce spirite receptive, cari în sfera specialităţii lor nu vor sĕvêrşi munca de a controla resultatele de sciinţă ale altora, ci le vor primi totdéuna fără critică, fără controlă.

Lectura liberă e chiemată a contribui şi aci de a îndrepta defectele învĕţămêntului scolar. Ea 'l va obicinui pe scolar *a munci* pentru de-a ajunge la resultate. Scolariul va urmări cu atenţiune o serie de gândiri depuse într'un volum pentru susţinerea póte a unei singure tese. Scóla póte îi dă numai tesa, lectura îl silesce a munci însuşi până a ajunge la tesă. Şi câtă plăcere îi va face acum resultatul agonisit, cum va sci el apreţia acum munca, ce l'a condus la resultat. Spiritul lui devine scrutător şi critic, el însuşi vrea sĕ cerce, sĕ caute, sĕ se convingă despre adevĕrul unei cestiuni. Ér acésta este scóla spiritului activ, a acelui, ce e chemat a contribui la înaintarea generală a omenimii.

(Va urma.)

Nr. 278/895 [128] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante din parochiile mai jos însemnate ale protopresbiteratului gr. or. al Sĕliştei se scrie concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Sibiel**, cu salariu anual de 300 fl. şi cuartir liber.

2. **Topârcea**, cu salariu anual de 300 fl. v. a. folosisea unui pămênt drept relut de cuartir şi o parte din grădina scolară

Aleşii învĕţători la amêndouĕ posturile vor fi obligaţi a ţinea Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică spre care scop se cere ca ei sĕ se presinte înainte de alegere în respectivele biserici spre a-şi arĕta desteritatea lor în cântări.

Reflectanţii la aceste posturi sĕ-şi aştérnă rugările lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕlişte, 22 Iuliu, 1895.

Oficiul protoprosbiteral gr.-or. al Sĕliştei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Nr. 639/1896 [130] 1—3

CONCURS.

Pentru oruparea posturilor de învĕţători la scólele din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sibiiului sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Rom.“

1. **Cornețel**, cu salariu anual 300 fl. cuartir şi lemne.

2. **Riu-Sadului**, salariu anual 300 fl. cuartir şi lemne.

3. **Slimnic**, învĕţătoriul primariu 300 fl. venitul din grădina scolară şi alte remuneraţiuni pentru servicii cantorale până la 40 fl., învĕţătoriul al doilea 200 fl. ambii cu cuartir în scólă şi câte doi stângini lemne de încălḑit.

4. **Şura-mare**, cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei cu lemnele de lipsă pentru încălḑit şi jumĕtate din venitul din grădina scolară.

5. **Tălmăcel**, cu salariu anual de 300 fl.

6. **Turnişor**, cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scolar şi lemne de încălḑit.

7. **Vesĕud**, cu salariu anual 300 fl cuartir şi lemne.

Concurenţii vor face bine dacă înainte de ḑiua alegerei se vor presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comună spre a-şi documenta desteritatea în cântări şi tipic.

Suplicele concursuale instruite în sensul legilor şi regulamentelor în vigóre adresate sinódelor parochiale sĕ se promoveze în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Sibiiu, 29 Iuliu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetele parochiale.

Ioan Papiu,
protopresb.

---

[127] 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de asesor la magistratul oraşului Sasebeş prin acésta escriu concurs.

Salariul împreunat cu acest post este 1100 fl.

Concursele instruite cu estras de botez, precum şi atestatele de cualificaţiune şi serviciu sunt a se substerne subscrisului până în 20 August 1895; 12 óre a. m.

Sibiiu, în 3 August 1895.

Reissenberger,
vice-comite.

Nr. 208/895 [129] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante dela scolele comunelor bisericesci gr. or. din protopresbiteratul Câmpelor se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă.

1. **Certege**, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie şi casa bisericei şi locuinţa recerută.

2. **Lăpuş**, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţa recerută.

3. **Poiana-Valea-verde**, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţa recerută.

4. **Ponorel**, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţa recerută.

5. **Sohodol-Peleş** cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţa recerută.

6. **Vidra-medie** cu salariu de 300 fl. v. a. din fondul scolar şi locuinţa recerută.

La tote aceste posturi se recere ca învĕţătorii sĕ cânte în biserică şi se lucre grădinile de pomărit.

Doritorii de a ocupa aceste posturi se trimită cererile lor concursuale în timpul deschis subscrisului oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr. or. din Câmpeni.

Câmpeni, 10 Iulie, 1895.

Romul Furdui,
protopop

Nr. 428/895 [114] 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc pentru clasa I. dela scóla elementară gr.-or. din comuna Bacifalu, protopresbiteratul Braşovului, pentru ocuparea lui sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 350 fl. v. a. solviţi în rate trilunare anticipative din cassa bisericei.

Invĕţătoriul ales va avea datorinţa a ţinea strană la biserică în tóte ḑilele, şi a instrua pe elevii scólei de repetiţiune dumineca şi sĕrbătórea.

Doritorii de a ocupa acest post vor avé aşi înainta cererile lor, instruite în sensul legilor din vigóre, óficiului protopresbiteral subsemnat în tetminul deschis.

Braşov, 11 Iulie 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric,
protopop.

Nr. 311—1895 [115] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea dofinitivă a staţiunei de învĕţător ambulant la scóla română gr.-or. din Ibanesti-pădure şi gr.-cat. din Ibanesti-sat se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 300 fl, solvibili în 4 rate egale anuale de câte 75 fl. v. a., cuartir natural şi dreptul de pădurit după o sesiune anticua în pădurea fostilor iobagi.

Reflectanţii vor avé a-şi înainta suplicele concursuale instruite conform legilor în vigóre, oficiului protopresbiteral gr.-or. al Reghinului (p. u. Szász-Régen)

Oficiul protopresbiteral gr.-or al Reghinului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Reghinul sĕsesc, 9 Iuliu 1895

Galacteon Şagău,
protopresbiter.

---

[116] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante, din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Giogiului I sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. **Certesul superior**, salariu anual de 240 fl. v. a. şi cuartir. Respectivul învĕţătoriu pre lângă acest salariu, va fi datoriu a conduce ca cantor şi strana în Dumineci şi sĕrbători.

2. **Hărău**, salariu anual 260 fl. cuartir şi 2 stîngini de lemne, din cari se va încălḑi şi scóla.

2. **Rapoltu-mare**, salariu anual 300 fl. v. a. pauşal de cancelarie 4 fl. pentru conferinţe 12 fl. cuartir, grădină scolară, şi dela fie-care elev dela 6—12 ani câte 50 cruceri pentru lemne de foc.

4 **Usoiu**, salariu anual 240 fl. dela comună, şi 70 fl. dela stat, cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii au a-şi adresa cererile lor instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul susindicat.

Hondol, 18 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geógiului I, în conţelegere cu comitetele parochiali respective.

Vasilie Pipoş,
protopresbiter.

Nr. 233/895 [117] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. **Crăciunesci**, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

2. **Iuncul de jos şi de sus**, cu salariu de 300 fl cuartir şi lemne de foc.

3. **Mesteacăn**, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

4. **Vaca**, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

Petiţiunile de concurs, instruate conform normelor din vigóre sĕ sĕ astérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 15 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 366. [118] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Dobrei, sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Dobra**, un post de învĕţătóre la scóla capitală, cu salariu anual de 400 fl. v. a. dela fondul tractului.

2. **Făgeţel-St.-Ohaba**, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

3. **Lăpugiul-inf.**, cu salariu de 300 fl. v. a., cuartir, lemne de foc şi grădină.

Invĕţătoriul are sĕ ţină strană Dumineca şi în sĕrbători.

4. **Panc-Sĕlişte**, cu salariu de 300 fl. v. a., cuartir, lemne de foc şi grădină.

5. **Rădulesci**, cu salariu de 300 fl. v. a. şi cuartir.

Concursele instruite cu documentele recerute de normele în vigóre sĕ se presente subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Dobra, 14 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Dobra, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram S. Pĕcurariu,
administrator prot.

Nr. 332/895 [119] 2—3

CONCURS

Posturile învĕţătoresci din protopresbiteratul Unguraşului, din comunele mai jos însemnate, fiind vacante, pentru ocuparea acelora se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“ şi anume:

1. **Rachiş**, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, grădină pentru legumi şi 4 orgii de lemne, din cari vine a se încălḑi şi sala de învĕţămênt.

2. **Bosna şi Bodia**, ca salariu de 300 fl., cuartir în edificiul scólei şi folosire grădinilor scólelor.

3. **Unguraş**, un post pentru învĕţătoriu adjunct cu salariu de 200 fl. cuartir în edificiul scólei şi folosirea grădinei scólei.

4. **Dânc**, un post pentru învĕţătoriu adjunct cu salariu de 200 fl. şi cuartir în edificiul scólei.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne cererile la subsemnatul oficiu protopresb. în terminul deschis.

Fizeş-Sânpetru, 17 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. ai tractului Unguraşului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Paul Roşca,
protopresbiter.

Nr. 489/895 [120] 2—3

CONCURS.

La scóla rom gr.-or. cu trei clase din Preşmer, protopresbiteratul Braşovului, este un post de învĕţător vacant, spre a cărui ocupare sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele:

1. Salariu anual solvit în rate lunare anticipative	fl.	300
2. Relut de cuartir	„	40
3. Patru gălete de grâu dela morile comunale computate à 6·25 fl.	„	25
4. O fênaţe cu venit anual de.	„	10
5. Dela $1/2$ familiile române gr. or. anual câte 20 cr. circa	„	10
Suma .	fl.	385

Doritorii de a competa au a-şi înainta suplicele instruate conform legilor în vigóre la Prea On. oficiu protopresbiteral al Braşovului. Alesul e dator a ţinea şi strană în biserică tot a doua sĕptĕmână, ér Dumineca şi sĕrbătórea totdéuna a ţinea scólă de repetiţiune şi a conduce cântările în biserică şi scólă. Cei cu cunoscinţe musicale teimeinice vor fi preferiţi.

Pentru comitetul parochial rom. gr.-or.

Georgiu Ludu,
preşed.

În conţelegere cu mine:

Ioan Petric,
p otopresb.

Nr. 492/895 [121] 2—3

CONCURS.

Devenind vacant un post învĕţătorsc la scóla elementară gr.-or. română din Sânpetru protopresbiteratul Braşovului, pentru ocuparea lui sĕ escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. In bani gata din cassa alodială	fl.	187.50
2. Dreptul de păşune a 4 boi	„	30.—
3. Venitul dela un fênaţ .	„	20.—
4. Didactrul dela copii de scólă	„	25.—
4. Venitul dela un strat de varză	„	3.—
6. Adaus din cassa bisericei	„	34.—
7. Venitele cantorale circa	„	20.—
Suma	fl.	320.—

pe lângă cuartir natural în edificiul scólei.

Invĕţătoriul ales va fi totodată şi cântăreţ la biserică şi va avea sĕ instrueze pe elevii scólei de repetiţiune Dumineca şi sĕrbătórea.

Doritorii de a ocupa acest post îşi vor înainta cererile lor instruate in sensul legilor în vigore subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Braşov, 21 Iuliu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Ad Nr. pp. 739—895 [122] 2—3

CONCURS.

Pentru întrepirea postului de învĕţătoriu la scóla din comuna Mănăşturul ung. sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima pubicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariul anual de 350 fl. solviţi în rate lunare, cuartir în edificiul scólei cu grădină de legumi şi lemne de foc

Doritorii de a ocupa acest post, au a şi asterne suplicele de concurs, înstruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat, şi sunt poftiţi, ca înainte de alegere, sĕ se presente în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică, ca sĕ şi arĕte desteritatea în cântări.

Concurenţii, cari vor fi în stare dea înfiinţa un cor bisericesc, vor fi preferiţi şi remuneraţi.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluşiu, 12 Iuliu 1895.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu. Editura şi tiparul tipografiei archidecesane.

Nr. 86 Sibiiu, Joi, 3/15 August 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiel archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se inapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

„Dreptatea“ și dreptatea.

In numěrul 82 al ḑiarului nostru am luat posițiune față cu ḑiarul din Timișóra „Dreptatea“, care cu provocare la reformele bisericesci a insinuat congresului nostru național-bisericesc și în general bisericii nóstre conivență cu guvernul. In special despre congresul nostru din Maiu a. c. a susținut, că el a neteḑit calea guvernului, ca el sě pótă aduce ordinațiunile sale pentru esecutarea legei cu atât mai ușor.

La întimpinarea nóstră rěspunde ḑiarul „Dreptatea“ în nrul de Sâmbăta trecută.

Autorul articolului susține, că „Dreptatea“ nu a denunciat biserica nóstră și sě miră de unde am ajuns noi la asemenea convingere greșită:

Étă ce ḑice:

„*Telegraful*“ nepricepênd articolul nostru, sau pricepêndu-l rěu, ne face „denuncianți“ ai congresului bisericei gr. or. române. Dar' cui și cum am denunciat noi congresul? Incidental, în trécăt, în 8 șire, am esprimat o părere despre impresiunea ce ni-au făcut *unele* disposițiuni luate de congres. In articolul nostru de eri am esplicat și mai detaiat cele spuse, și credem, că acum nici „Telegraful“ nu va mai vorbì despre „insulte“ și alte grobianități.

Ne mai ocupăm odată cu acéstă afacere, care atinge onórea bisericii nóstre, și vom da esplicări.

Premitem, că pe noi ne-a atins de tot dureros denunciările din ḑiarul „Dreptatea“.

Biserica nóstră, metropolitul, archiereii și toți ómenii grupați în jurul archiereilor sunt tractați în o parte a pressei române mai rěu ca nisce criminaliști.

Sunt suspiționați și batjocoriți toți bărbații nostri de valóre, începênd dela Babeș, Mocsonyi, Cosma, Brediceanu până la cel din urmă om, care mai ține la onórea bisericii nóstre.

Și cu durere am vědut, că la acéstă ticălósă meserie s'a angagiat și „Dreptatea“.

Autorul articlului în ochii nostrii a trecut și trece de om cult și consciu de ce face, de aceea noi din capul locului am aflat în acel articol tendență, de a lovi în biserica nóstră, nepriceperea nici acuma nu o admitem.

Sě ne esplicăm.

Biserica greco-orientală română a luat din capul locului posițiune hotărîtă în fața reformelor bisericesci.

Incă pe când legile erau numai proiecte sinódele nóstre eparchiale în sesiunea anului 1893 au luat următórele concluse:

„Considerând, că reformele de mare importanță puse în vedere în programul politico-bisericesc al guvernului, dacă s'ar realisa, lipsind pre tóte relațiunile familiare ale cetățenilor statului de basa lor religiósă-morală nealterabilă de aḑi, le-ar așeḑa pe base de drept de tot noue, profane, pur lumesci și prin urmare schimbăciόse, ér de altă parte deopotrivă cu interesele celorlalte biserici din patrie în multe privințe ar vătěma în mod grav drepturile și interesele vitale ale bisericei nóstre ortodocse naționale, basate pe învěțăturile nealterabile ale lui Christos și în legile străvechi ale patriei;

considerând, că sinodul archidiecesan ar comite o negligare a datorințelor sale, dacă în fața unor pericole atât de amenințătóre pentru biserică nu ar lua měsurile posibile între marginile legale ale competinței sale, pentru evitarea acelora, încă în stadiul de acum al reformelor intenționate;

considerând, că reformele contemplate nu derivă din vr'o necesitate generală simțită de popórele creștine ale patriei nóstre, ci din contră ele ar vătěma adênc, și în urmă ar sgudui în mod îngrijitoriu sentimentele religióse morale, astăḑi încă adênc înrădăcinate, mai ales în inimile credincioșilor bisericei nóstre;

considerând, că introducerea matriculelor de stat și-ar greși cu desěvêrșire scopul principal, adecă cel relativ la botezurile necompetente, pentru-că matriculele de botez, despre un act sacramental, carele nu mai preotul îl póte sěvêrși, nici odată nu se pot preface în matricule de stat, ér aci numai astea ar fi de considerate că pe lângă acea că astfel de měsuri, în starea presentă a administrațiunei nóstre politice ar sgudui în mod serios siguritatea și autenticitatea acestor registre publice, și credincioșilor bisericei nóstre, ca contribuabili ai statului, le-ar impune sarcini nóuě, grele și nejustificate, ele ar altera legătura spirituală dintre părinții sufletesci și credincioșii lor, și ar causa clerului nostru o daună simțitóre în venitele sale și altmintrea insuficiente; că prin urmare introducerea matriculelor de stat ar fi o měsură necorěspunḑětóre scopului contemplat, costisitóre și asemenea dăunósă pentru stat, ca și pentru biserică;

considerând, că dacă s'ar întroduce intenționata căsătorie civilă, așeḑămintele sacre ale dreptului canonic al bisericei nóstre ar perde mult din vigórea legală, de carea se bucură astăḑi, judicatura bisericéscă în afacerile matrimoniale s'ar desființa, ér cununia bisericéscă, despoiată de vigórea ei de drept, în ochii masselor, care ușor pot fi confundate prin astfel de měsuri distrugătóre, s'ar puté degrada la o ceremonie cu totul superfluă, fiind ea lipsită de tótă valórea practică, și totuși împreunată cu unele spese; deci biserica ar fi grav lovită în douě privințe, fiind-că deoparte prin astfel de reforme deși în contra intențiunilor autorității de stat s'ar provoca și promova indiferentismul religios ér de altă parte plenitudinea autorității bisericei, de carea se bucură de secoli, s'ar reduce la minimul ei;

considerând, că o atare devalvare fatală a străvechei autorități bisericesci, ar face biserica incapabilă de a păși cu efect în contra respândirei necredinței, de care tocmai în urma astorfel de reforme trebue sě ne temem, ér prin acésta biserica ar deveni totodată incapabilă și de a corěspunde în deplină měsură misiunei sale publico-politice, adecă de a servi statului, ca ultimul, cel mai puternic și cel mai sigur razim al ordinei sociale:

Căsatoria civilă intenționată, ar fi deci deopotrivă periciósă pentru stat ca și pentru biserică.

Sinodul archidiecesan repudiéză intenționata întroducere a matriculelor de stat și a căsătoriei civile obligătóre, ca pe unele reforme distrugătóre, care nu purced din necesitățile popórelor, care nu sunt justificabile prin nici un interes de stat, și care deopotrivă ar fi periciόse pentru stat, pentru societate și pentru biserică.

Totdeodată sinodul recércă pre Escelenția Sa părintele archiepiscop și metropolit, ca împreună cu Preasânțiții episcopi ai diecesel or Aradului și Caransebeșului, se intrevină cu întréga lor influință legală la toți factorii competenți pentru ferirea sântei nóstre biserici de pericolele ce o amenință“.

In anul 1894 proiectele se pun în desbaterile casei magnaților tocmai pe Dumineca Tomei, când archiereii bisericei nóstre trebuiau sě fie acasă la credincioșii lor, sě participe în biserică la celebrarea liturghiei și la invocarea Duchului sânt, sě deschidă sinódele și sě le conducă.

Guvernul a aflat cu cale sê pună pe credincioșii nostri în trista situațiune de a rěmânea fără de archierei tocmai în ḑilele cele mai grele.

Sinodul nostru archidiecesan încă pe când Escelenția Sa archiepiscopul nostru se afla în Budapesta și combătea legea cu căsătoria civilă a luat următoriul conclus:

„Sinodul ia act cu bucurie de hârtia Inaltprrasânției Sale archiepiscopului și metropolitului nostru Miron Romanul din 22 l. c. Nr. 3146 Pres. adresată Prencuvioșiei Sale dlui archimandrit și vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, prin care i se anunță, că însoțit de Preasânțiții episcopi ai diecesel or sufragane, întru apěrarea intereselor nóstre, va participa la pertractarea proiectului de lege pentru dreptul matrimonial, respective pentru întroducerea căsătoriei civile obligătóre pentru tóte confesiunile, primit deja în casa representanților dietei ungare, și pus la ordinea ḑilei în casa magnaților pe ḑiua de astăḑi.

Totodată susținênd întru tóte conclusul seu Nr. 21 din 5/17 Aprile 1893, relativ la programul politico-bisericesc al guvernului, special cu privire la intenționata întroducere a căsătoriei civile și de astădată sinodul declară solemn în numele archidiecesei gr.-or române din Transilvania:

că consideră căsătoria civilă de o instituțiune, care ignoréză sacramentele sântei nóstre biserici și violéză autonomia ei garantată prin legile statului și prin statutul

FOIȚA

Cestiunea ocupațiunii private a scolarilor

de

Virgil Onițiu,

director gimnasial.

(Incheiere.)

Ocupațiunea cu lectura potrivită *contribue mai departe și la obicinuirea cu o viéță regulată, în care residéză totdéuna moralitatea.*

Scolarul însuși prin faptul, că are într'un restimp mai mare sě facă un anumit pens de lectură privată, e ținut a se cugeta, cum sě-și împarță timpul, pentru-ca acésta sé fie cu putință. Iși va regula deci el însuși viéța, pentru-ca sě și pótă împliní chemarea. Ér o deprindere în acésta direcție are drept consecuență aceeași regularitate și în viéța lui ca bărbat. Că acésta este o putere enormă, care-l reține dela o consumare imorală a timpului, este evident.

* * *

Pentru de a se puté însě realisa ocuparea resonabilă a scolarilor prin potrivita lectură privată sě cere și *reforma sistemului nostru de bibliotecă.* Biblioteca scolarilor nostri conține material atât de diferit în același cadru, încât scolarii nu pot urma o lectură concentrată, nici chiar din causa, că de cele mai multe-ori cărțile neapěrate nu le stau la disposiție, fiind în mâna altora. De aceea cestiunea ocupațiunii private stă în strînsă legătură cu decentralisarea bibliotecii pentru scolari, despărțindu-se cărțile în *biblioteci de clasă*, unde lectura sě fie adecuată vrêstei și studiilor clasei, ér cărțile principale, a căror lectură sě impune mai imperios sě se găséscă încât de multe esemplare. Principiul va fi: considerăm cărțile după valórea lor educativă și instructivă, nu după varietatea și numěrul lor, vom preferí deci puține cărți bune în multe esemplare, decât prea multe cărți în un esemplar.

* * *

Aceste considerațiuni sunt de natură de a ne da inviațiune asupra modului, cum trebue sě realisăm cestiunea ocupațiunii cu lectura privată a scolarilor.

Étă câteva tese în privința acésta:

1. *Pe lângă o lectură minimală impusă tuturor scolarilor din clasă, sě se dee scolarilor libertate absolută în alegerea lecturei private, între marginile bibliotecii de clasă.*

2. *Profesorii sě nu eserciteze o controlă severă* (d. e. cu pedepse și nesuficienți) *asupra ocupațiunii private, ci sě-i dee numai o binevoitóre atențiune supunênd-o la o prietinéscă controlă, întrând în discuții, conversațiuni din timp în timp cu scolarii asupra materialului cetit.* Peste tot profesorul sě se mărginéscă a da sfaturi nu a dispune, a încuragia la muncă de bunăvoie, nu a sili la muncă de poruncélă. Astfel se va nasce o nobilă emulațiune între cei aleși mai întâi, care va atrage cu încetul și pe scolarii mai leneși, ridicându i prin gustarea ródelor libertății de muncă.

3. *Scolarii sě aibă un caet, în care sě însemne când și ce au cetit, în care sě facă escerpte mici sau notițe scurte, sě-și noteze eventualele observațiuni, impresii, precum și partiile, cari ar cere a fi deslușite mai de aprópe.* Tóte acestea pentru sine, nu în vederea revisiunii profesorale.

4. Cu mijlocul lunilor Novembre, Februariu și Maiu sě se céră caetele de lectură privată de către profesorul de limba română, pentru de a se vedé ce, cum și cât au cetit scolarii. Ér la sfêrșitul numitelor luni sě se țină óre de conversație, discuțiune și deslușiri asupra materialului cetit. Órele le va țíné profesorul de limba română, putênd sě fie asistat de acela dintre profesori, în specialitatea căruia din caetele de notiță s'a observat, că au cetit mai mult scolarii. Aci se va griji prin îndrumări potrivite pentru directiva salutară în modul de a cetí.

Notă. Observăm că tesa Nr. 4 s'a modificat de corpul profesoral în conferența pedagogică din 30 Ianuariu v. 1895. In privința acésta estragem din procesul verbal al citatei conferințe profesorale următórele:

„La tesa nr. 4 sě desvóltă o discuțiunei mai îndelungată în deosebi asupra cestiunii, dacă e consult a sě pune termine *ficse* penorganic sancţionat prin Maiestatea Sa Preagraţiosul nostru Rege şi Impěrat;

o consideră de o instituţiune perniciósă pentru stat, pentru societate şi pentru biserică, care n'a fost provocată de biserica nóstră şi nu purcede din necesităţile popórelor statului; şi carea în consecuenţele sale a produs deja la guvern idea de a admite la cetăţenii statului şi neconfesionalismul, ér acesta în mod elementar va produce despreţuirea religiunei şi aşeḑěmintelor sacre, şi prin asta demoralisarea poporului, carele lipsit de credinţă şi de Dumneḑeu nu va mai avé simţ nici pentru patriotism, nici pentru respectarea legilor lumesci şi a instituţiunilor statului.

Deci sinodul repudiază întroducerea căsătoriei civile, şi dacă cu tóte acestea legislativa o va impune, biserica se va supune, dară totodată o va considera de o nenorocire pentru sine şi pentru statul nostru, şi îşi va ţiné de a sa sântă datorinţă creştinéscă şi patriotică, ca cu tóte mijlócele legale sě conlucre la desfiinţarea ei.

Acest conclus se comunică pe cale telegrafică Escelenţiei Sale archiepiscopului, cu rugarea ca cu graiu viu sě-l aducă la cunoscinţa casei magnaţilor“.

Conclusul acesta pe cale telegrafică s'a trimis la Escelenţia Sa, cu rugarea, ca eventual sě facă întrebuinţare verbală de el în casa magnaţilor.

Conclusul s'a comunicat şi casei magnaţilor prin graiul Escelenţiei Sale al metropolitului nostru.

La reîntórcerea Escelenţiei Sale din Budapesta sinodul nostru i-a făcut primire oficială. La întimpinat în corpore la gară, şi l'a bineventat.

A dóua ḑi în şedinţa publică a sinodului i s'a votat Escelenţiei Sale mulţămită pentru apěrarea cu bărbăţie a intereselor bisericesci.

In Maiu a. c. se întrunesce congresul nostru naţional bisericesc, şi la propunerea consistoriului metropolitan s'au enunciat în obiectul legilor politico-bisericesci următórele concluse:

„Congresul luând cu părere de rěu la cunoscinţă acţiunea pornită din partea statului de a întroduce instituţiuni, cari sunt cualificate de a slăbi legătura internă a bisericei, şi a submina temelia relígiósă morală a societăţii bisericesci, apróbă întru tóte paşii întreprinşi din partea organelor eparchiale în contra întroducerii acelor reforme, şi cu plăcere ia act despre démna apěrare a intereselor bisericei din partea prelaţilor nostri; totodată enunţă că biserica ortodocsă română va lucra şi în viitoriu pe terenele legale spre scopul de a esopera ridicarea din valóre a acelor instituţiuni de reforme, cari sunt păgubitóre pentru interesele bisericei.

„Biserica ortodocsă română ca atare numai acea căsatorie o va considera de validă, care va fi încheiată după prescrisele bisericei, drept aceea toţi credincioşii bisericei nóstre vor avé şi după întroducerea căsătoriei civile — după încheierea actului civil — a primi taina căsătoriei bisericesci aměsurat prescriselor canonice ale bisericei“.

„Tóte acele căsătorii încheiate de credincioşii bisericei nóstre, cari pe lângă actul civil nu vor fi încheiate după prescrisele bisericesci, în sensul canónelor bisericesci, vor fi considerate de nevalide.

„Spre scopul de a înlesni şi uşura susţinerea căsătoriei bisericesci pentru toţi credincioşi bisericei: deodată cu întroducerea căsătoriei civile vestirile (promulgările) prealabile, urmate în biserică, sě reduc la una pentru publicitate, éră licenţa protopresbiterală sě şterge, respective sě ridică din valóre.

„După terminarea procesului divorţial înaintea forurilor civile, părţile litigante aparţinětóre bisericei nóstre vor avé a presenta sentenţa civilă definitivă la forurile matrimoniale ale bisericei şi a cere deslegarea matrimoniului încheiat după prescrisele bisericei, ér forurile matrimoniale bisericesci vor avé a urma după procedura sumarică, şi a delibera asupra causei de divorţiu în înţelesul canónelor.

„Pentru a întroduce o procedură cât mai uşóră şi scurtă, regulamentul congresual pentru procedura matrimonială se va lua sub revisiune.

„Deşi statul civil după legea sa sancţionată va purta registrele matriculelor civile, totuşi biserica nóstră ortodocsă română în interesul propriu va continua conducerea matriculelor bisericesci, aměsurat disposiţiunilor de mai nainte întroduse în biserică, şi pentru ca acele matricule sě corěspundă scopului urmărit de biserică, biserica nóstră pe calea organelor sale administrattve are a controla cu tótă rigórea, şi a lua měsuri speciale, ca matriculele bisericei nóstre sě fie conduse cât mai esact, ca acele sě pótă servì şi de o controlă faţă de matriculele civile; prin urmare preoţimea bisericei nóstre din întréga metropolie este îndatorată şi mai departe în tótă regula şi esact a purta tóte matriculele întroduse în biserică, adecă: a continua purtarea matriculelor botezaţilor (născuţilor) cu nunaţilor şi ale morţilor.

„Deóre-ce prin ştergerea licenţelor protopopesci de cununii protopresbiterii vor perde tacsele avute dela aceste licenţii, cari au format o parte considerabilă a dotaţiunei protopopesci, eparchiele sufragane vor avea a se îngriji pentru recompensarea şi rebonificarea acelor perderi după împrejurări.

„Consistoriul metropolitan va avé a da o instrucţiune detaiată pentru întroducerea şi esecutarea principiilor enunţate.

Acésta e ţinuta bisericei nóstre în faţa reformelor bisericesci, acésta e ţinuta **„oficială“** a ei.

„Dreptatea“ ne spune, că ea voesce o *discusiune cinstită principială* a reformelor bisericesci, şi a ţinutei bisericilor în faţa lor, de acea a scris în acest obiect.

Sě vedem cum esecută „Dreptatea“ „cinstita discusiune principială“.

Vorbind de legile bisericesci autorul articolului din „Dreptatea“ trece îndată la biserica nóstră şi ḑice:

„După-ce nefericitele proiecte au devenit legi, congresul bisericei române gr. or. a **fost cea dintâi corporaţiune,** care a **neteḑit calea** inactivărei legilor, reducênd numěrul vestirilor, şi stergênd şedulele protopopesci.

„Ordinaţiunile despre întroducerea legilor nici nu erau cunoscute încă, şi congresul **le-a pregătit** calea“.

Ce a făcut adecă biserica gr. or, ce a făcut supremul for legislativ al bisericei gr. or. române?

Ce sě facă ḑice autorul din „Dreptatea“, credeţi, că a luat posiţiune în faţa legilor? Dómne feresce! Sě o facă aeésta actualii conducětori ai bisericei gr. or? nemernicii conducětori de aḑi ai ei!

Nu! din contră, abia au devenit legi nefericitele proiecte, şi congresul bisericei române gr. or. a fost cea dintâi corporaţiune, care a **neteḑit calea** inactivărei legilor, care le-a **pregătit** calea.

Bine sě notaţi un lucru, congresul bisericei române gr. or. a fost **prima corporaţiune**, care a neteḑit calea guvernului. Puteau urma alte corporaţiuni lumesci, cari şi ele stau în legătură cu guvernul, dară nu, tocmai congresul bisericei gr. or. a fost prima corporaţiune, care s'a pus în serviciul guvernului, şi încă când? când ordinaţiunile guvernului încă nici nu erau cunoscute.

Mai lipsia sě se spună, că congresul tocmai spre acel scop a fost convocat.

Acésta clarisime domnule Dr. nu însemnéză discusiune cinstită, şi încă discusiune principială.

Cine voiesce sě discute în mod cinstit, principial, acela spune tot ce a făcut contrariul, cu care voesce sě pórte discusiunea.

Despre congresul nostru însě „Dreptatea“ nu spune absolut nimica. ci numai reducerea vestirilor la una şi stergerea şedulelor protopopesci le amintesce ca din ele sě argumenteze, că biserica netezesce calea gnvernului.

Acésta **„cinstită discusiune principială“** ne-a supěrat peste měsură de tare, ne-a indignat grozav, şi acestei indignaţiuni am dat espesiune în ḑiariul nostru.

Aici am pus pondul principal, căci aici a fost insultată biserica, celelalte au fost lucruri secundare.

„Dreptatea“ însě tocmai pe lucrurile secundare pune pondul, i vom urma deci şi în cele secundare, şi i vom rěspunde.

Conclusele sinodului din 1893, şi şi cele congresuali, reproduse mai sus s'au luat în mare parte la iniţiativa şi cu conlucrarea dlui Dr. A. Mocsonyi. De aci am scris noi, că prin cele din Dreptatea e insultat dl Dr. A. Mocsonyi.

La aceste „Dreptatea“ scrie:

„Inainte de tóte „Telegraful“ sě face advocat *nechemat* al dlui Mocsonyi. A doua óră noi, redactorii „Dreptăţii“, nu ne obicinuim a *insulta* pe nime, cu atât mai puţin pe dl Mocsonyi. In fine constatăm, ca mai competenţi decât „Telegraful“ din Sibiiu că *„Dreptatea“* nu-i ḑiarul dlui Mocsonyi, şi că nu numai dl Mocsonyi, ci fórte mulţi sunt acei bărbaţi cari susţin *„Dreptatea“*. Deci e invan, dar ridicol chiar, când „Telegraful cere o *„influinţare“* la redacţiunea nóstră. Aici nu merge cu „influinţarea“, cum póte se óbicinueşte la Sibiiu“.

Rěu destul, că la ḑiarul „Dreptatea“ nu are nici o **influinţă** capul luminat şi diplomat al domnului Dr. Alecsandru Mocsonyi, care e unul dintre cei dintâiu bărbaţi cu cap între români.

La ḑiarul nostru nu numai póte, dar chiar se face o influinţă binefăcětóre. La noi e punct în program, sě nu atacăm nici o biserică, şi peste tóte mai sus sě ţinem la onestitate şi bunăcredinţă.

O asemene influinţare nu ar fi de prisos nici la redacţiunea „Dreptăţei“.

Am făcut amintire şi de iubirea specială a „Dreptăţei“ faţă cu catolicii, şi de ură cătră biserica nóstră.

La aceste eată ce scrie „Dreptatea“:

„„Telegraful“ se mai produce cu o specialitate, când ne ascrie *confesionalism*, şi vrea cu ori-ce preţ sě ne presinte de „redacţiune greco catolică“. In acésta insinuare tendenţiósă „Telegraful“ nu se póte lăuda níci măcar cu originalitate, căci 'l-a prevenit demult — „Controla“.

Declarăm odată pentru totdéuna, că *„Dreptatea“* este *organ uaţional*, ér nu confesional. In redacţiunea nóstră, au fost şi sunt redactori de ambele confesiuni românesci, redacţiunea ca atare însě nu e nici greco-orientală, ni i greco-catolică, ci *românéscă* şi numai românéscă. Noi stăm cu aceeaşi iubire şi obiectivitate faţă cu ori şi care biserică românéscă, de aceea, când „Telegraful“ ne insinuă „ură“, şi încă ură fanatică faţă de biserica ortodocsă, spune un clasic neadevěr“.

Sě facem şi aici puţină analisă.

Apare o broşură anonimă, în care se face afront guvernului şi se pune în vedere revisuirea legilor bisericesci pe cale legală, In acea broşura se află şi espesiuni mai drastice, căci anonim multe se pot scrie.

Broşura anonimă pune în estas pe autorul articlului din „Dreptatea“ şi el în estasul seu esclamă Etă cum lucră catolicii, étă ce fac catolicii.

Ér noi? Şi aici rěspunde: *„Eu n'am observat altceva, decât nisce articoli în „Telegraful Român“*.

Auḑi frate! Noi nu am făcut absolut nimica, nici batăr cât o broşură anonimă, din care vorbesc catolicii.

Aici vine confesionalismul domnului autor, aici vine rea credinţa că pe când la catolici laudă o întimpinare anonimă, la gr.-or. nu scie nimica, nu are un cuvênt pentru ţinuta oficială a bisericei nóstre pentru conclusele luate în în supremele foruri legislative.

Săritura acésta ne-a indignat chiar şi în o discusiune cinstită principială.

Atâta însě nu ajunge.

Din dragostea cea mare cătră noi greco orientalii, autorul identifică ţinuta bisericei cu articlii din ḑiarul „Telegraful Român“, scrişi pe timpul sesonului de crastaveţi.

Şi din deosebită dragoste ne şi desmérgă, că articlii drăguţii au fost: fără sfârşit, fără spirit şi fără idei, o zamă lungă, apătósă ca de cute, prin care trebue se pescuiesci ca printr'o mare de banalităţi şi frase tocite, ca sě găsesci vr'o gândire, vr'o declaraţiune.“

In aceste nu este nici un confesionalism, căci autorul din ḑiariul „Dreptatea“ aşa ne ḑice.

Noi nu am ḑis până acuma asupra „Dreptăţii“ nici un cuvênt, căci noi o judecăm după cele scrise.

Nu cercetăm bunăvoinţa, cu care ni se spune, că noi dela „Controla“ am învěţat a cunósce, că „Dreptatea“ e greco-catolică. „Controla“ va fi avênd póte şi cunoscinţe personale, noi nu avem.

Noi după cele scrise am judecat, şi am dori ca păşirea nóstră sě aibă cel puţin acel efect, care l'a avut un avertisment dat mai astă-primăvară ḑiariului „Dreptatea“, de către „Unirea“ din Blaş, pentru un lucru care nu atingea atât de direct onórea bisericei gr.-catolice.

Nici acum nu ne atingem de iubirea cătră biserica greco-catolică. Când ḑiceţi însě că staţi cu aceeaşi iubire şi obiectivitate faţă cu ori şi care biserică românéscă, vě rugăm sě ne spuneţi, ce a făcut până acuma biserica greco-catolică în faţa legilor bisericesci, şi cum o aţi tractat pe ea pentru ale ei fapte în acest obiect.

Şi dacă ne veţi arěta, ce a făcut ea, şi dacă o veţi tracta cu atâta obiectivitate şi cu aceeaşi iubire, ca şi pe noi, atunci, da tunci vom esperia că faţă cu ambele biserici românesci aveţi aceeaşi ură, şi aceeaşi iubire de a denatura lucrurile.

Noi nu am provocat acest dureros conflict, şi am dori sě ni se dea doveḑi, că autorul articlilor din „Dreptatea“ în adevěr a greşit fără intenţiune, ne-a denunciat numai din iubire.

Cu ignorarea nu ne faceţi multă supěrare, cel puţin înstrěinaţi pe ómeni, cari au stat cu inima caldă cătră „Dreptatea“, şi i-a făcut şi unele bune servicii.

Ca de încheere observăm, că „Telegraful Român“ nu mai este în mânile din anii trecuţi, când insultele le adresa capului bisericei nóstre şi la adresa instituţiunilor nóstre bisericesci erau trecute cu vederea, quasi se aprobau tacendo.

Ómenii de acuma din redacţiune au crescere bisericéscă, stau cu inima şi cu sufletul pentru binele bisericei, nu ca cei anteriori, şi nu vor suferi insulte le adresa bisericei.

Atâta, şi pe acest teren noi am încheiat discusiunea.

Primim însě din tótă inima o discusiune, dară sě fie principială, şi atunci ea va fi şi cinstită, câci noi chiar şi provocaţi numai cu mare mâchnire ne-am apěrat.

---

tru controlarea ocupaţiunii private a scolarilor şi dacă nu ar trebuí uşurată sarcina profesorului de limba română prin o controlă sěvêrşită după specialităţi de profesorii competenţi. Conferenţa nu crede a fi de trebuinţă sě se susţină *„terminul fics“*, dar din resónele de concentraţiune pedagogică apróbă părerea raportorului, că anume profesorul de limba română sě sěvêrşéscă controla generală asupra lecturei private a scolarilor unei clase. Astfel tesa nr. 4 sě primesce în următórea redacţiune:

„4. *La ocasiuni potrivite, mai ales la repetiţiunile obicinuite, profesornl de limba română se va informa despre lectura privată a scolarilor şi va discuta cu scolarii materialul cetit, luând despre acésta act şi în ḑiarul de clasă*“.

5. *Pentru de a face peste tot cu putinţă potrivita lectură privată a scolarilor sě institue bibliotecile de clasă, cari se vor pune sub controla profesorului de clasă şi în îngrijirea unuia dintre scolarii cei mai buni ai clasei.*

6. *Intocmirea bibliotecelor de clasă precum şi aprovisionarea lor cu cărţi se va face din încasările tacselor pentru bibliotecă, ce sě plătesc la înscriere.*

Congresul naţionalităţilor.

Congresul convocat la Budapesta s'a ţinut Sâmbătă, şi în timp de 2 óre s'a şi terminat, primindu-se un program din mai multe puncte.

Mai la vale publicăm întreg programul.

De astădată facem numai uneie constatări generale, reservându-ne o apreţiare de altădată.

Din capul locului observăm, că presidiul s'a compus din bărbaţi vrednici şi cu autoritate.

Pentru români a fost o fericire, că a scăpat din închisórea politică domnul **Georgiu Pop de Băsesci**, altcum nu scim pe cine ar fi pus românii, cari s'au adunat la Budapesta, ca sĕ stea asemenea cu Dr. **Polit** şi cu **Mudron**.

Era cu mult mai cu minte, dacă arangierii acelei adunări de popor lăsau întrare liberă şi acelora, pe cari i-au oprit la uşi din motivul, că nu erau de o părere cu ei. In acel cas se făcea desbatere în regulă, arangierii şi aşa dispuneau de majoritate, şi nu dau foilor unguresci ocasiunea se pótă constata, că programul votat e numai al acelora, cari din graţia arangiatorilor au avut întrare liberă.

Din lungul program numai un punct e nou, punctul care provede un ministru al celor trei naţionalităţi.

Nu scim, când va sosí acel timp contemplat, tare ne temem, că greutăţile tocmai la eventuala realisare se vor iví, căci nu se va sci din care naţionalitate sĕ fie acel ministru.

Étă programul:

I.

Alianţa română, sêrbă şi slovacă declară că va ţinea la întregitatea ţerilor corónei Stului Stefan în tóte direcţiunile sale.

II.

Respectând raporturile etnice şi desvoltarea istorică a Ungariei, în puterea cărora Ungaria nu este un stat căruia un singur popor ar putea sĕ-i dee caracterul sĕu naţional, ci numai totalitatea popórelor ungare unite într'un întreg, póte da caracterul acestui stat, Românii, Slovacii şi Sêrbii locuitori în Ungaria şi Transilvania, susţinênd întregitatea ţerilor corónei Stului Stefan, voesc sĕ tragă din raporturile etnice esistente şi din desvoltarea istorică a Ungariei tóte acelea consecuenţe, cari sunt trebuincióse pentru administrarea statului cu respect la susţinerea şi desvoltarea singuraticelor popóre ale Ungeriei.

III.

Natura statului ungar produsă prin raporturile etnice şi prin desvoltarea istoriei, nu permite, ca un singur popor, care nici nu formézǎ majoritatea poporaţiunei, sĕ-şi aróge dreptul de a-şi forma el singur statul. Numai totalitatea popórelor Ungariei, au dreptul de a se identifica cu statul, după cum acésta declarat este şi în legile esistente. In consecuenţă, aşa numita ideiă de stat numai pentru un singur popor, care e în minoritate şi cu ajutorul puterii de stat aquirate, servind astfel celelalte popóre ale Ungariei, cari sunt în majoritate: este în contradicere cu raporturile etnice şi cu desvoltarea istorică a Ungariei, dar este totodată şi periclitare a condiţiunilor de esistentă pentru celelalte popóre ale Ungariei, cari compun majoritatea ţĕrii.

IV.

In faţa acestei periclitări, care deja prin fapte se pregătesce a nimici condiţiunile de esistenţă ale celorlalte popóre ale Ungariei şi Transilvaniei, cari formézǎ majoritatea ţerei; Românii, Slovacii şi Sêrbii din Ungaria şi Transilvania, susţinêndu-şi programele lor proprie, naţionale de până acum, *închee alianţă* pentru a-şi apĕra cu tóte mijlócele legale naţionalitatea lor şi nădĕjduesc, că din acelaş interes la acéstă alianţă se vor alătura şi ruşii (rutenii) şi germanii Ungariei, căci acésta alianţă nu va conţiné nimic illegal, ci mai vêrtos se nisuiesce cu tóte mijlócele legale a pune Ungaria pe base fireşti. Drept basă firéscă are a se considera autonomia naţională în cadrul arondării comitatense.

Acésta alianţă a naţionalităţilor nu eschide, că fie-care naţionalitate după împrejurările sale deosebite sĕ pótă nisui la o desvoltare proprie şi spre scopul acesta naţionalitătile aliate 'şi şi promit ajutoriu reciproc.

VI.

Popórelor nemagiare ale Ungariei amĕsurat hotarului graiului lor, sĕ li se dee deplină libertate, astfeliu ca respectivelor teritorii autonome (comitate, oraşe municipale, comune) prin aplicarea limbei naţionale la autorităţile administrative şi judiciare sĕ li se dea caracterul naţionalităţii respective. Unde însĕ limbile sunt amestecate, acolo în interesul administraţiunei mai uşóre, comitatele sĕ fie arondate după limitele limbilor.

VII.

Din acest punct de vedere românii, slovacii şi sêrbii nu se pot mulţămi cu aşa numita lege a naţionalităţilor din anul 1868. Acésta lege, după cum se pare, a fost adusă numai ca sĕ servéscă de mască înaintea străinătăţii pentru pretinsa toleranţă faţă de naţionalităţi. Dn fapt acésta lege nu se ţine şi este cu totul ilusorie. Până când acésta lege a naţionalităţilor este în valóre, sêrbii, românii şi slovacii vor respecta-o ca lege, dar' pretind dela potestatea statului, ca ea şi faţă de ei sĕ fie respectată, ba încă sĕ fie lărgită în favorul naţionalităţilor şi al egalei îndreptăţiri. Dacă vre-odată naţionalităţile vor fi puse în posibilitatea de a fi representate în parlamentul ungar, ele vor nisui la schimbarea legii de naţionalităţi de comun în inţelesul principiilor autonomiei naţionale cuprinse în acest programam, şi anume: ele vor insista, ca datorinţa statului de a sprijini din mijlócele statului scopurile culturale ale diferitelor popóre din Ungaria, sĕ se esecute imparţial în tóte direcţiunile.

VIII.

Naţionalităţile Ungariei sunt aduse în trista posiţie pe a nu putea lua parte la legislaţiunea statului ungar. Deóre-ce Ungaria este considerată ca domeniul unui singur popor, puterea statului sĕ muncesce sĕ dea parlamentului ungar caracterul representării unui stat naţional. Mânecând din acest punct de vedere pentru Transilvania s'a creat o lege electorală nedréptă şi horendă; dar' chiar după legea electorală din Ungaria proprie, cercurile electorale sunt astfeliu formate şi listele electorale de regulă astfeliu se compun, că alegĕtorii naţionalităţilor apar delăturaţi şi striviţi, la alegeri, apoi autorităţile administrative folosesc faţă de naţionalităţi astfeliu de mijlóce horende de presiune şi disposiţii brachiale încât aşa ceva la alegeri nicăiri în Europa civilisată nu se póte întêmpla. Intre astfeliu de împregiurări, când dreptul sacru al libertăţi electorale a devenit ilusoriu, — sêrbii, slovacii şi românii ca partide sunt siliţi a se ţinea deocamdată dela alegeri pentru parlament.

IX.

In legătură cu acésta, alianţa naţionalităţilor doresce introducerea sufragiului universal direct şi secret, doresce o arondare mai dréptă a cercurilor electorale, sistarea influinţării administrative la alegeri şi abrogarea acelor disposiţii legislative, după cari, omisiunea plătirei contribuţiei atrage perderea dreptului electoral.

X.

Deóre-ce în Ungaria nu esistă nici o lege pentru dreptul liberei întruniri şi asocieri, ér ordinaţiunile ministeriale privitóre la acésta cestiune învechită şi echivocă, organele administrative le esplică şi aplică în mod arbitrar, aşa, că pentru adunările publice şi pentru formarea de asociaţiuni ale naţionalităţilor se pun în cale tóte piedecile posibile, şi pentru ele dreptul de întruniri şi asocieri aprópe nu esistă, alianţa naţionalităţilor pretinde crearea unei legi precise şi democratice pentru dreptul de întruniri libere şi asocieri.

XI.

Deóre-ce prin sistemul actual autonomiile bisericesci şi scolare garantate prin lege au devenit ilusorii prin amestecul arbritrar din partea guvernului, alianţa naţionalităţilor cere respectarea autonomiei legale bisericesci şi scolare şi lărgirea ei în înţelesul adevĕrat al autonomiei.

XII.

Considerând, că în Ungaria măréţa instituţiune a juriului esistă escepţional numai pentru afaceri de pressă, şi avênd în vedere, că dislocaţiunea acestor jurii este cu intenţiune astfel întocmită, ca în afacerile de pressă ale nemagiarilor judecă numai magiari cu sentimente duşmănóse faţă de naţionalităţi, cari nici nu înţeleg limba nemagiarilor, ceea-ce o dovedesce evident mutarea juriului din Sibiiu la Cluş, şi deóre-ce astfel acésta instituţiune este falsificată şi îndreptată contra ori cărei mişcări mai libere a presei naţionalităţilor, cari in acest chip sunt total despoiate de libertatea pressei, — alianţa naţionalităţilor pretinde — ori dislocarea acestor jurii în astfel de localităţi unde prin ridicarea instituţiunei dăunóse a tălmaciului va fi cu putinţă a pertracta în limba originală a productului de pressă, ori cassarea totală a instituţiunei juriilor şí supunerea afacerilor de pressă competinţei tribunalelor ordinare.

XIII.

Deóre-ce în Transilvania esistă o lege escepţională pentru afacerile de pressă, ér în Ungaria libertatea pressei e restrênsă prin impunerea cauţiunei, alianţa naţionalităţilor pretinde o lege unitară pentru libertatea nelimitată a pressei.

XIV.

Alianţa nationalităţilor doresce libertatea pe tóte terenele, şi astfeliu în prima linie luptă pentru libertatea confesiunilor esistente.

Din acest punct de vedere alianţa naţionalităţilor va lupta cu tóte mijlócele legale pentru revisuireag leilor politice-bisericesci, cu atât mai mult, ca acelea sunt îndreptate contra vieţii naţionale a singuraticelor popóre.

XV.

Naţionalităţile ungare doresc representarea intereselor lor prin un ministru denumit de corónă, după chipul cum este representată Croaţia şi Slavonia, prin un ministru fără resort.

XVI.

Pentru ajungerea scopurilor propuse şi în vederea unei conduceri unitare, alianţa slovacilor, sêrbilor şi românilor va fi representată prin un comitet ales de delegaţii sêrbilor, slovacilor şi ai românilor, care comitet va fi compus din câte 4 membrii din fiecare naţiune.

XVII.

Acest comitet va dispune cele de lipsă spre efectuirea unei organisări şi va îngrijí, ca din timp în timp la tóte ocasiunile sĕ se ridice protest contra politicei de desnaţionalisare a deţinĕtorilor actuali ai puterii de stat.

XVIII.

Comitetul va fi cu băgare de sémă ca buna înţelegere între singuraticele naţionalităţi sĕ fie păzită şi totul sĕ fie depărtat ce ar puté ştirbí acésta bună înţelegere.

XIX.

Pentru de a chiarifica marele public european, care nu este destul de orientat asupra raporturilor naţionale ale Ungariei, comitetul se va nisuí a orienta pressa europénă.

XX.

Congresul hotăresce a se întruní periodic şi încredinţézǎ comitetul conducĕtoriu de a hotărî locul şi timpul şi de a îngrijí de convocarea lui.

XXI

Comitetul convocătoriu are sĕ elaboreze încă înainte de întrunirea procsimă a congresului un Memorand, care în numele popórelor representate prin acésta alianţă sĕ espună pe deplin situaţiunea în scopul de a fi presentat Maiestăţii Sale Imp. şi Reg.

XXII.

La cas că întrunirea comitetului delegat va fi zădărnicită, principiile cuprinse în acest program vor serví ca directivă politicei naţionale a Slovacilor, Sêrbilor şi Românilor.

Noutăţi.

Conferenţa episcopilor catolici. Se scrie din Budapesta, că în Aug. a c. se va ţiné conferenţa episcopilor catolici, care precum se observă promite a fi interesantă. Conferenţa va avé sĕ hotărască ţinuta clerului faţă de reformele bisericesci. Unii dintre episcopi nu vor sĕ împărtăşéscă vederile primatelui în cestiunea acésta. Primatele sĕ ḑice că a început deja pertractările cu privire la predarea institutelor pedagogice pe mâna statului. Şi în punctul acesta mulţi dintre episcopi nu apróbă ţinuta primatelui.

Astfel deci guvernul se póte aştepta la cea mai mare oposiţie din partea catolicilor

* * *

Congresul limbelor romanice. Cu privire la congresul limbelor romanice întrunít la Bordeaux, se scrie, că acolo au fost presenţi d-nii Urechiă, Busilă, Steureanu. Primirea românilor a fost cât se póte de simpatică. Congresul şi a esprimat dorinţa, ca limba română sĕ fie predată în scólale superióre şi speciale. Congresul a adus cu unanimitate hotărîrea ca: „viitoriul congres din 1895 sĕ se ţină în Bucuresci“.

* * *

Mişcarea revoluţionară în Macedonia. Din Sofia se scrie, că mişcarea revoluţionară în Macedonia e aprópe terminată.

* * *

Halucinaţiunile unui jucător de şach. Mr. Blackburne, cunoscutul jucător de şach, are după fie-care joc halucinaţiuni curióse. Pămêntul îi este împărţit în câmpuri de şach, şi el singur, după-cum mărturisesce într'un articol în Chess-Iurnal, se simte ca o figură de şach.

„Eu imitez atunci — scrie el — tóte mişcările figurei care cred că sunt. Ca fugar, fug din tóte puterile dea curmezişul, ca pioner fac câte un pas cu precauţiune, sau mĕ reped asupra cuiva care îmi ese în cale. Nu demult am apucat de mână pe un domn necunoscut; „Nu veḑi că faci o trăsĕtură greşită? In 4 trăsĕturi!“

Omul, care nu scia că sum jucător de şach, mĕ credea nebun. Altădată m'am repeḑit asupra unei dómne streine.

Şach reginei“ strigai eu, şi ea zimbi prietinesce, ca la un compliment.

* * *

Haz. — E de prisos sĕ mai tăgăduiesci ḑise procurorul către un acusat. N'ai auḑit ce au spus martorii?

— Da . . . dar d-le judecător, ce însemnézǎ numai 2 martori într'un oraş de peste 200,000 de locuitori?

Loterie.

Miercuri, în 14 August n. 1895.

Brünn: 36 33 50 70 5

Nr. 249 Scol. [131] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postuvilor învĕţătoresci vacante la scólele române gr.-or. din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Solnocului, sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

1. Costeni, afiliată la Cupşeni cu salariu anual de 300 fl. v. a. din repartiţiune de pe popor, la învĕţătoriul ambulant şi cuartir în edificiul scólei.

2. Valeni, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi cuartir în edificiul scólei.

3. Libotin, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi cuartir în edificiul scólei.

Doritorii de a reflecta la aceste posturi sunt rugaţi a-şi aşterne cererile instruite cu documentele necesare la subscrisul oficiu prin posta ultimă Oláh-Lápos până la terminul sus indicat.

Cupşeni, 19 Iuliu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului în conţelegere cu comitetele parochiale.

S. Cupşa,
protopresbiter.

Nr. 382/895 [132] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scóla populară gr. or. din comuna Cinadie se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este:

Salar anual 304 fl. locuinţă corĕspuuḑĕtóre în edificiul scólei, lemne de foc după trebuinţă şi grădină de legumi în mărime de 334°☐

Concurenţii îşi vor adresa cererile lor de concurs subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Mercurea, la 27 Iuliu 1895.

Oficiul protopresb. al tractuluiMercurii.

Ioan Droc,
protp.

Nr. 248—895 [133[1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele însemnate mai jos, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Blăseni Plai şi Sat, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

2. Pescera, cu salariu de 300 fl. din cari 180 fl. în bani şi victualii în preţ de 120 fl., şi cuartir.

3. Şesuri, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

Concurenţii au aşi asterne cererile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Brad, la 29 Iuliu 1895.

Oficiul protopr. gr.-or. al tract. Zarand.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Szám 4542/1895—Polg. [100] 3—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzé teszi, hogy Szász Pián község határa tagositásának magengedhetősége feletti tárgyalást boori Bömches Frigyes odavaló birtokos kérelme folytán elrendelte és annak határnapjául 1895 évi szeptember hó 17-ik napját d. e. 8 órakor a szász piáni községi iródába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel hivatnak meg, hogy a megnem jelenő birtokosok a kérelemhez csatlakozóknak fognak tekintetni.

A nagyszebeni kir. törvényszéknek 1895 julius 18-án tartott üléséből.

Jánosi Sándor, elnök. *Sebestyén,* jegyző.

Nr. 208/895 [129] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante dela scolele comunelor bisericesci gr. or. din protopresbiteratul Câmpelor se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă.

1. Certege, cu salariu de 300 fl. v. a, din repartiţie şi casa bisericei şi locuinţa recerută.

2. Lăpuş, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţa recerută.

3. Poiana-Valea-verde, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţa recerută.

4. Ponorel, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţa recerută.

5. Sohodol-Peleş cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţa recerută.

6. Vidra-medie cu salariu de 300 fl. v. a. din fondul scolar şi locuinţa recerută.

La tote aceste posturi se recere ca învĕţătorii sĕ cânte în biserică şi se lucre grădinile de pomărit.

Doritorii de a ocupa aceste posturi se trimită cererile lor concursuale în timpul deschis subscrisului oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr. or. din Câmpeni.

Câmpeni, 10 Iulie, 1895.

Romul Furdui,
protopop

Nr. 428/895 [114] 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc pentru clasa I. dela scóla elementară gr.-or. din comuna Bacifalu, protopresbiteratul Braşovului, pentru ocuparea lui sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 350 fl. v. a. solviţi în rate trilunare anticipative din cassa bisericei.

Invĕţătoriul ales va avea datorinţa a ţinea strană la biserică în tóte ḑilele, şi a instrua pe elevii scólei de repetiţiune dumineca şi sĕrbătórea.

Doritorii de a ocupa acest post vor avé aşi înainta cererile lor, instruite în sensul legilor din vigóre, óficiului protopresbiteral subsemnat în terminul deschis.

Braşov, 11 Iulie 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric,
protopop.

Nr. 311—1895 [115] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea dofinitivă a staţiunei de învĕţător ambulant la scóla română gr.-or. din Ibanesti-pădure şi gr.-cat. din Ibanesti-sat se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegratul Român“.

Emolumentele sunt 300 fl, solvibili în 4 rate egale anuale de câte 75 fl. v. a., cuartir natural şi dreptul de pădurit după o sesiune anticua în pădurea fostilor iobagi.

Reflectanţii vor avé a-şi înainta suplicele concursuale instruite conform legilor în vigóre, oficiului protopresbiteral gr.-or. al Reghinului (p. u. Szász-Régen)

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Reghinul sĕsesc, 9 Iuliu 1895

Galacteon Şagău,
protopresbiter.

---

[116] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante, din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Giogiului I sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. Certesul superior, salariu anual de 240 fl. v. a. şi cuartir. Respectivul învĕţătoriu pre lângă acest salariu, va fi datoriu a conduce ca cantor şi strana în Dumineci şi sĕrbători.

2. Hărău, salariu anual 260 fl. cuartir şi 2 stîngini de lemne, din cari se va încălḑi şi scóla.

2. Rapoltu-mare, salariu anual 300 fl. v. a. pauşal de cancelarie 4 fl. pentru conferinţe 12 fl. cuartir, grădină scolară, şi dela fie-care elev dela 6—12 ani câte 50 cruceri pentru lemne de foc.

4 Usoiu, salariu anual 240 fl. dela comună, şi 70 fl. dela stat, cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii au a-şi adresa cererile lor instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul susindicat.

Hondol, 18 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geógiului I, în conţelegere cu comitetele parochiali respective.

Vasilie Pipoş,
protopresbiter.

Nr. 233/895 [117] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Crăciunesci, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

2. Iuncul de jos şi de sus, cu salariu de 300 fl cuartir şi lemne de foc.

3. Mesteacăn, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

4. Vaca, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

Petiţiunile de concurs, instruate conform normelor din vigóre sĕ sĕ asternă sub semnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 15 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 366. [118] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Dobrei, sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Dobra, un post de învĕţătóre la scóla capitală, cu salariu anual de 400 fl. v. a. dela fondul tractului.

2. Făgeţel-St.-Ohaba, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

3. Lăpugiul-inf., cu salariu de 300 fl. v. a., cuartir, lemne de foc şi grădină. Invĕţătoriul are sĕ ţină strană Dumineca şi în sĕrbători.

4. Panc-Sĕlişte, cu salariu de 300 fl. v. a., cuartir, lemne de foc şi grădină.

5. Rădulesci, cu salariu de 300 fl. v. a. şi cuartir.

Concursele instruite cu documentele recerute de normele în vigóre sĕ se presente subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Dobra, 14 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Dobra, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram S. Pĕcurariu,
administrator prot.

Nr. 332/895 [119] 3—3

CONCURS

Posturile învĕţătoresci din protopresbiteratul Unguraşului, din comunele mai jos însemnate, fiind vacante, pentru ocuparea acelora se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“ şi anume:

1. Rachiş, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, grădină pentru legumi şi 4 orgii de lemne, din cari vine a se încălḑi şi sala de învĕţămênt.

2. Bosna şi Bodia, cu salariu de 300 fl., cuartir în edificiul scólei şi folosire grădinilor scólelor.

3. Unguraş, un post pentru învĕţătoriu adjunct cu salariu de 200 fl. cuartir în edificiul scólei şi folosirea grădinei scólei.

4. Dânc, un post pentru învĕţătoriu adjunct cu salariu de 200 fl. şi cuartir în edificiul scólei.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne cererile la subsemnatul oficiu protopresb. în terminul deschis.

Fizeş-Sânpetru, 17 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. ai tractului Unguraşului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Paul Roşca,
protopresbiter.

Nr. 489/895 [120] 3—3

CONCURS.

La scóla rom gr.-or. cu trei clase din Preşmer, protopresbiteratul Braşovului, este un post de învĕţător vacant, spre a cărui ocupare sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela publicare.

Emolumentele:

1. Salariu anual solvit în rate lunare anticipative	fl. 300
2. Relut de cuartir	„ 40
3. Patru gălete de grâu dela morile comunale computate à 6·25 fl.	„ 25
4. O fênaţe cu venit anual de.	„ 10
5. Dela ½ familiile române gr. or. anual câte 20 cr. circa	„ 10
Suma	fl. 385

Doritorii de a competa au a-şi înainta suplicele instruate conform legilor în vigóre la Prea On. oficiu protopresbiteral al Braşovului. Alesul e dator a ţinea şi strană în biserică tot a doua sĕptĕmână, ér Dumineca şi sĕrbătórea totdéuna a ţinea scólă de repetiţiune şi a conduce cântările în biserică şi scólă. Cei cu cunoscinţe musicale teimeinice vor fi preferiţi.

Pentru comitetul parochial rom. gr.-or.

Georgiu Ludu,
preşed.

În conţelegere cu mine:

Ioan Petric,
protopresb.

Nr. 492/895 [121] 3—3

CONCURS.

Devenind vacant un post învĕţătorsc la scóla elementară gr.-or. română din Sânpetru protopresbiteratul Braşovului, pentru ocuparea lui sĕ escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. In bani gata din cassa alodială	fl. 187.50
2. Dreptul de păşune a 4 boi	„ 30.—
3. Venitul dela un fênaţ	„ 20.—
4. Didactrul dela copii de scólă	„ 25.—
4. Venitul dela un strat de varză	„ 3.—
6. Adaus din cassa bisericei	„ 34.—
7. Venitele cantorale circa	„ 20.—
Suma	fl. 320.—

pe lângă cuartir natural în edificiul scólei.

Invĕţătoriul ales va fi totodată şi cântăreţ la biserică şi va avea sĕ instrueze pe elevii scólei de repetiţiune Dumineca şi sĕrbătórea.

Doritorii de a ocupa acest post îşi vor înainta cererile lor instruate în sensul legilor în vigore subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Braşov, 21 Iuliu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Ad Nr. pp. 739—895 [122] 3—3

CONCURS.

Pentru întrepirea postului de învĕţătoriu la scóla din comuna Mănăşturul ung. sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima pubicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariul anual de 350 fl. solviţi în rate lunare, cuartir în edificiul scólei cu grădină de legumi şi lemne de foc

Doritorii de a ocupa acest post, au a şi aşterne suplicele de concurs, înstruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat, şi sunt poftiţi, ca înainte de alegere, sĕ se presente în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică, ca sĕ şi arĕte desteritatea în cântări.

Concurenţii, cari vor fi în stare dea înfiinţa un cor bisericesc, vor fi preferiţi şi remuneraţi.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluşiu, 12 Iuliu 1895.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu. Editura şi tiparul tipografiei archidecesane.

Nr. 87 Sibiiu, Sâmbătă, 5/17 August 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 4 August 1895.

Splendida primire ce s'a făcut părechei regale române din partea monarchului nostru au atras din nou atenţiunea presei europene asupra României, şi se consideră ca fapt împlinit întrarea acesteia în tripla alianţă, şi regularea prin contract a posiţiunei României faţă cu cele trei puteri mari din centrul Europei.

In special cu partea din urmă cu regularea prin convenţiune a raportului dintre România şi tripla alianţă sě ocupă o corespondenţă din Bucuresci publicată în ḑiarul din Viena „Neue Freie Presse“.

România a fost mult timp considerată ca un stat, care e pericol pentru pacea europénă.

Părerea acésta o avea cu deosebire presa din monarchia nóstră, şi nu fără cuvênt, căci în România era un curent vědit duşmănos esistenţei statului nostru.

Acelui curent s'a dat manifestaţiune publică la desvălirea monumentului lui Stefan cel mare. La banchetul dat din acel incident în Iaşi deputatul Petru Grădisteanu a toastat pentru cele trei petrii scumpe, cari lipsesc din coróna României. Acésta a fost prima manifestaţiune publică făcută în presenţa regelui, şi tendenţa ei era, sě se arete în mod oficial curentul care domnesce în statul vecin până şi în cercurile guvernamentale.

După aceste premise corespondenţa din ḑiarul vienez face descoperirea, că guvernul Germaniei pe cale confidenţială a dat României sě înţelégă pericolul, la care e pusă pacea europénă prin manifestaţiunile din România.

Guvernul lui Ioan Brătianu a priceput situaţiunea, şi de aci s'a auḑit apropierea României de tripla alianţă.

Ministru president Ioan Brăţianu sě întêlnesce în vara anului 1883 în Gastein cu cancelariul Germaniei, şi cu ministrul de esterne al Austro-Ungariei. Ce au vorbit acei trei bărbaţi de stat nu sě scie, esenţa vorbirilor însě o a esprimat Ioan Brătianu în cuvintele „Domnilor, v'am adus pacea“ cuvinte rostite populaţiunei oraşului Bucuresci, care l'a întimpinat la gară.

Acéstă fasă în politica esternă a României nu a fost primită cu plăcere de către diplomaţia ruséscă. A urmat apoi opera grandiósă a fortificărilor în România, operă grandiósă care a fost aprobată de ambele mari partide din România, şi oposiţiunea făcută s'a redus numai la motive financiare, în esenţă însă atât liberalii cât şi conservativii erau de acord, ca statul sě se îngrijéscă pentru un eventual rěsboiu

Fortificările erau privite cu ochi rěi de către diplomaţia ruséscă, întocmai ca şi apropierea României de alianţa celor trei puteri mari, de acea căderea liberalilor din 1888 a fost binevenită Rusiei, care punea mari speranţe în un cabinet al conservatorilor.

După liberali au urmat cabinetul Rosetti-Carp. Acest cabinet era considerat al partidei junimiştilor, şi faptice Carp ca ministru de esterne era adevěratul conducětoriu Iunimiştii înse erau declaraţi încă din 1883 pentru apropiere de alianţă întreită. Cu deosebire s'a dat espresiune ţinutei junimiştilor în o şedinţă a parlamentului când a fost interpelat guvernul pentru ţinuta sa în politica esternă. Ministrul de esterne P. Carp a rěspuns fórte clar. România — a ḑis ministrul prin posiţiunea sa geografică e osêndită sě devină terenul de rěsboiu la un eventual atac al orientului asupra occidentului civilisat. In acest cas nu póte fi vorbă de o neutralitate, care în ambele direcţiuni ar fi privită cu neîncredere, este deci o datorinţă pentru esistenţa statului, ca România încă de acum sě se alăture la statele din occident, cari nisuesc a susţinea pacea, şi cari prin acésta şi prin referinţele culturale către România dau cele mai bune garantii pentru priinciósa desvoltare a ţěrei. Declaraţiunile aceste au fost destul de clare, şi politica esternă a junimiştilor nu a mai fost secret pentru nimenea.

Până atunci însě nu erau declaraţi conservatorii, şi speranţele diplomaţiei rusesci de acestia erau legate.

In anul 1889 urméză cabinetul conservator în frunte cu L. Catargiu, şi resortul esternelor sě dă lui A. Lahovari. Puţinii bărbaţi oppositionali, cari mai ţineau la acţiunea, ca România sě nu-şi lege mânile, au creḑut că vor aduce pe ministrul de esterne în perplesitate, dacă i vor aminti de ţinuta sa până acum în politica esternă. Ministrul însě a declarat, că politica esternă o statoresce consiliul de ministri, şi că altcum judecă un ministru iniţiat cu tóte detaiurile politicei esterne, şi altcum un oposiţional, care face combinaţiuni numai. Altcum ministrul revócă publice eventualele enunciaţiunì, făcute în contra alianţei întreite.

S'au manifestat deci pentru alianţa cu puterile din vest tóte trei partidele din România. Faptice au şi esistat alianţa, însě era legată numai esistenţa guvernului, şi la o eventuală schimbare de guvern nu era eschisă posibilitatea schimbărei şi în politica esternă Lipsia un contract formal cu putere obligătóre pentru stat, care sě nu fie espus schimbărilor

Un asemene contract formal a pretins P. Carp, şi dela acéstă şi-a făcut condiţionată întrarea sa în cabinetul Catargiu.

Cestiunea acésta s'a regulat de trei ani, şi dacă acuma numai s'a dat în forma unei visite la împěratul rege al Austro-Ungariei publicităţei, acésta sě esplică ca faptul, că numai acuma s'au terminat fortificaţiunile, şi sě crede că ele au fost condiţiunea, sub care cele trei puteri au garantat României inviolabilitatea, întregitatea teritorului şi a intereselor ei de stat.

Aceste le comunică ḑiarul vienez ca întregire a visitei dela Ischl. Din ele resultă întrarea României în alianţa întrěită, care de bună sémă nu va fi fără de inriurire şi asupra politicei interne dela noi.

Noi sperăm o îndreptare spre bine însě numai în casul, când din ambele părţi se va observa o ţinută mai conciliantă.

In încordarea de aḑi cu greu vom ajunge la o înţelegere.

Revista politică.

Noi am amintit în fóia nóstră despre **proiectul scolar** al guvernului din **Belgia**. Cu tóte demonstraţiile arangiate de socialisti şi anticlericali, ministrului de culte, **Schollaert**, i-a succes sě asigure prin amintitul proiect bisericei ingerinţa binefăcětóre asupra învěţămêntului religios din şcóle. Totuşi a fost silit, sě admită un articol, prin care póte cere cineva dispensarea dela studiul religiunei. Sě găsesc şi în Belgia ómeni fără prevederi cari îndémnă sě nu-şi lase copii în óra de religiune. Astfel sě esprimă unul în chipul următor: „Eu sper, că toţi ómenii vor dispensa pe copii lor de învěţămêntul religios. Şi acésta nu o ḑic, pentru-că sunt duşmanul religiunei, ci pentru-că eu gândesc că religia trebue sě se înveţe în biserică şi sciinţa în scólă“. **Mai mare nonsens** n'a putut vorbi consilieriul de scóle, **Morichar**. Şcóla nu trebue nici odată separată de biserică; dacă se rupe legătura naturală dintre ele, atunci societăţii omenesci trebue sě-i mérgă rěu. Aibă un om capul plin de sciinţă, dacă acésta sciinţă nu are **fundament religios-moral** nu numai că nu plătesce nici o cépă degerată, dar póte deveni chiar şi **stricăciósă**.

* * *

Buddhiştii vegetariani continuă a sěvêrşi cele mai **îngrozitóre crime** asupra misionarilor creştini din **China**. Catolicii au aici

---

FOIŢA

Momente din literatura mai nouă a saşilor transilvăneni.

(*„Neaga“* oder *„Frauenherz und Frauenehre“*, dramatisches Gedicht in fünf Acten von C. F. **Armin**. Berlin 1894.) *)

Vě este tuturor bine cunoscut poporul din Transilvania, care timp de şase secoli şi ceva, a avut şi are în posesiunea sa plaiurile cele mănóse, mieḑul ţerii celei încununate de munţi, văile de alungul rîurilor, a Bârsei, a Cibinului, a Têrnavelor, a Bistriţei şi a Oltului. Este poporul săsesc, cea mai mică dintre naţionalităţile cu drepturi istorice din Transilvania. Popor blajin, liniştit şi laborios, ajuns în urma posiţiei favorabile prin cultivarea pămêntului şi prin alte împrejurări esterne la o stare materială şi culturală remarcabilă — este şi astăḑi un factor cultural integrant în şirul popórelor din Ungaria. Şi acest mic popor are un frumos trecut!

E drept, că acest trecut e póte mai lipsit de tragedii ca al nostru; e drept, că pe timpul necontenitelor rěsbóie aiţii dedeau mai întâiu pept cu diferiţii duşmani, până-ce acestia sosiau la cetăţile lor; e drept, că ei au fost totdéuna cei dintâiu cărora li se împărţiau cu belşugul favorurile, dar cu tóte acestea, au adus şi ei frumóse tributuri pe altarul istoriei patriei nóstre comune. Ba ai sta sě creḑi, věḑêndu-i aşa apatici cum sunt ei, fără o lécă de însufleţire, silitori din cale afară şi îngrijiţi de a rîcăi, ca şi o găină muncitóre numai în miezuina sa, numai pentru sine, ai sta sě creḑi, ḑic, că obosiţi şi resignaţi sě lasă la o parte şi doresc acum a trăi numai cu trecutul lor.

Gremiul culturei saşilor este Nord-Vestul Europei, blonda Germanie, léganul lor, unde vecinic se viséză, un isvor de cultură, ce a devenit acum aşa ḑicênd comun, şi adapă o lume întrégă cu sciinţă. Acésta le-a dat sprigin, le a dat bărbaţi mari, reformatori, precum nouě mai târḑiu Roma pe cei trei luceferi ai redeşteptării nóstre ne-a dat. Şi ei îşi cinstesc mult mama lor genuină. Şi aḑi încă mai tresar de bucurie şi le cresce consciinţa, cetind despre miturile germane bogate, care sunt şi ale lor, despre ḑeul Odin, cel încungiurat de virginele „Walküre“, despre Baldur ḑeul Asilor, despre Freya şi altele. Gândurile lor se primblă cu drag pe malurile încântătóre ale Rinului şi caută pe „Loreley“; apoi prin locurile unde Siegfried, Dietrich şi alţi eroi strămoşi sě luptau cu cruntii bălauri. Şi e bine, laudabil, când un popor îşi stiméză léganul copilăriei sale, cu atât mai mult în casul, cum e cel de faţă, când un popor datoresce acelui légăn esistenţa sa etnică.

Conservarea de neam, după-cum scim, este în prima linie conservarea limbei, séu cu alte cuvinte, limba este sucul conservărei proprii a unui popor. saşilor li s'a dat de către germani o limbă literară, limba întrodusă prin reformaţiune în biserică şi scólă, prin acésta limbă saşilor li s'a dat şi o trăinicie corěspunḑětóre. Până ce între ei nu esistă unitate de limbă, nu putea fi vorbă nici de o unitate culturală, dar nici chiar de unitate etnică şi prin urmare nu puteau spera în un viitor mai lung pe aceste plaiuri. Octroarea limbei germâne a fost quasi o nobilă altuire pentru conservarea imună a valórei lor de naţionalitate în — Ungaria.

Limba germână a devenit deci şi limba lor, în biserică, în scólă şi comunicaţiune, cu ea li se treḑesce şi conscienţa de popor german, prin ea li se creéză o basă de cultură. Vorbind deci despre o literatură a saşilor înţelegem o literatură făcută în acéstă limbă şi nu în cea comună săsască, ceea-ce natural nici nu putem, căci nu esistă.

In limba săséscă primordială nu s'a scris. Causa este lipsa unui dialect mai ciselat şi mai prevalent, care sě domineze aprópe în tóte cercurile din Transilvania locuite de saşi. E cunoscută împregiurarea, că diversitatea dialectelor săsesci şi în special fluctuaţiunea vocalelor (motěr, muotěr, matěr mectěr etc.) este atât de imensă, încât bistriţanul cu braşovénul dacă nu nemţesce apoi numai românesce sě sciu înţelege. Un cas aprópe analog avem aci în Ungaria, unde sêrbul şi slovacul, veri de o limbă, sě înţeleg în limba germână, (ca sě nu ḑic magiară!) Şi dacă totuşi sě scrie acum ceva să-

---

*) Studiu cetit în o şedinţă a societăţii „Petru Maior“ din Budapesta.

41 episcopi, 664 preoţi europeni, 34 mănăstiri, 559 preoţi chinezi, 34 colegii, 1,092.518 de convertiţi. Acesta e resultatul unei munci de 300 de ani la o populaţie de 400 milióne. Misiunile peotestante esistă numai de 100 de ani. Numĕrul misionarilor protestanţi sĕ urcă la 5000. Anglia contribue pe an $^1/_2$ milion punţi sterlingi pentru misiunile sale din China.

* * *

Scirea, că principele Ferdinand al Bulgariei, ar voi, sĕ sĕ proclame de rege, e falsă! Lui i s'a făcut o primire grandiósă, pentru că prin acésta Bulgarii au vrut, sĕ arete lumei intregi, cât e mult ţin ei la dinastia lor.

E vorba, sĕ sĕ convóce în curênd o nouă Sobranie, în care sĕ sĕ înarticuleze éră̦ş art. 28 din constituţie, prin care sĕ cere, ca principele moştenitor sĕ fie de confesiunea ortodocsă. Tóte toile streine şi deputaţiunea bulgară confirmă, că acésta ar fi un act prevenitor faţă cu Rusia, care ar face-o sĕ trateze mai cu dragoste pe Bulgari. Un bărbat de stat al acestora a mărturisit, că ori cât de bine ar sta ei cu ruşii, Bulgaria bulgăréscă şi independentă va rĕmânea. Dea D-ḑeu, dar ni-e témă de contrarul!

* * *

Omul, care are aḑi multă popularitate în Bulgaria, este prim-ministrul Stoilow. Acesta a comunicat redactorului ḑiariului frances, Matin, că Rusia n'a impus nici o condiţiune Bulgariei, ci a dat numai sĕ înţelégă deputaţiunei că trecerea principelui Boris la confesiunea ortodocsă ar fi o garanţie pentru bunele intenţiuni ale principelui Ferdinand. Guvernul nu va face nici o presiune asupra principelui în acéstă privinţă Nici metropolitul, Climent, nu va trece peste cercul sĕu de activitate. Bulgaria nu vrea nici o schimbare de dinastie.

„Noi suntem sătui de crise. Desminte scirea că noi am fi chemat pe principele George din Grecia, ca principe al Bulgariei. Poporul bulgăresc privesce cu încredere la decisiunea principelui. Nu se va revolta nici atunci, când Ferdinand n'ar satisface aşteptările poporului“! — Vederemo.

* * *

Prim-ministrul Austriei, Kielmansegg a dat o ordinaţiune funcţionarilor de stat, prin care îi face atenţi asupra datorinţelor lor faţă cu secretul de oficiu şi faţă cu esercitarea drepturilor politice. Intre altele ḑice, că nici un funcţionar nu e permis, sĕ facă publicitate din secretele oficiale; că fiecare funcţionar îşi póte esercia liber dreptul de cetăţean, la alegeri bună óră, însĕ numai într'o astfel de formă, ca sĕ nu-şi calce jurămêntul depus; că în general nu le e permis funcţionarilor, sĕ convóce şi sĕ conducă adunări publice, sau sĕ agite poporul în sau defavorul guvernului. — Tóte aceste lucruri sĕ înţeleg de sine. Cu tóte acestea în Ungaria funcţionarii nu numai că agită, dar dela ei depinde mai în totdéuna majoritatea guvernului. Ce e drept, cam aşa sĕ întêmplă mai în tóte ţĕrile constituţionale: Funcţionarii trebue sĕ fie samsarii guvernului, ca sĕ-şi asigure esistenţa. Nu e corect, nici frumos dar aşa e. Kielmansegg şi-a esprimat o dorinţă justă, dar nici odată realisabilă!

* * *

O telegramă din Constantinopol comunică următórele: In cercurile diplomatice sĕ confirmă scirea, că declaraţiunile făcute de curênd din partea Turciei asupra cestiunei armene prea puţin au contribuit la regularea acesteia. Nu sĕ póte tăgădui, că pórta în cea mai din urmă notă a arĕtat mai multă prevenire, ca de altă dată, făcênd unele declaraţiuni, cari păn' acum nu le-a făcut şi în cercând sĕ motiveze observările ei cu privire la propunerile de reformă făcute de cele 3 puteri. Acésta însĕ nu împedecă pe Turcia, ca sĕ refusă consimţĕmêntul ei în ce privesce punctele principale.

* * *

Incoronarea ţarului se va face pe la jumĕtatea lunei Aprilie, stil vechiu în Moscva. Mari comercianţi de giuvaericale lucréză la tacâmurile de argint deja de acum. După încoronare părechea imperială va petrece câte-va sĕptĕmâni în Moscva. Ambasadorul austro-ungar şi-a ales din vreme locuinţa, care o va avé în timpul sĕrbărilor de încoronare.

Fără podóbe, fără alaiu!..

Sub aaest titlu scrie „Revista Orĕştiei“ un articlu de fond, pe care îl reproducem:

„Precum am vestit şi noi, cu ḑiua de 1 Octobre, noua lege despre căsătoria civilă, întră în vigóre. Trecem peste tristul adevĕr, că acéstă lege contra aducerii căreia cu toţii am protestat pe când încă era numai plan, ne jignesce dureros în simţĕmintele nóstre şi în crescerea nóstră de creştini. Am fost deprinşi din străvechi vremuri a vedea în căsătorie o taină sfântă, ce sĕ încheie cu tótă curăţenia şi evlavia în faţa lui Dzeu şi a slugitorilor Lui, — dela 1 Octobre încolo însĕ vom fi îndatoraţi a socoti căsătoria ca pe un ori-care alt contract ce îl închei înaintea slugitorului statului, în faţa martorilor, asupra unui pămênt, unei case sau ori-ce alt lucru lumesc, şi numai dacă vreau însurăţeii mai trebue sĕ mérgă şi în faţa altarului, înaintea slugitorului lui Dzeu, sĕ-şi jure credinţă vecinică. Că e bine ori nu e bine, că aşa rênduiesce noua lege, nu ne mai e ertat sĕ spunem. E lege întărită, nu ne mai rĕmâne deocamdată decât sĕ ne plecăm ei.

Inainte însĕ de a sĕ face întâiele cĕsătorii civile, datorinţa nóstră a tuturor este, sĕ ne gândim şi sĕ ne sfătuim asupra chipului cum avem sĕ purcedem, ca prin supunerea la formele nouei legi, căsătoria nóstră sĕ rĕmână totuşi cât sĕ póte de mult, şi cu mai puţină ştirbire, aceea ce a fost până acum!

Şi asta, după părerea nóstră, sĕ póte prea uşor, numai bunăvoinţă ne trebue, şi înţelegere de a urma la fel, în tréba căsătoriei. Preoţii nostri sĕ se străduiască a da cuvenitele poveţe poporului, ér' bunul nostru popor sĕ asculte de sfatul preoţilor în acéstă privinţă. Şi étă care este părerea nóstră în deosebi, despre ţinuta ce avem s'o urmăm în faţa legii celei nóuă:

Ne vom supune ei. Inainte de a merge la biserică, vom merge, precum ea poruncesce, la slujbaşul însărcinat cu încheerea contractului, spre a ne face datorinţa faţă de lege. Legea cere sĕ fie de faţă: mirele mirésa şi doi martori, înaintea cărora mirii declară, că vor sĕ se căsătoréscă şi el îi declară îndată de căsătoriţi şi — gata!

Atât şi nimic mai mult sĕ facem! Sĕ plinim litera legii, dar' nici o jumĕtate de literă peste ea!

Fie mirele, fie mirésa, se îngrijască de cei doi martori ce sĕ cer, ori fie-care de câte unul, şi sé mérgă cu ei la cancelaria de încheierea căsătoriei.

Sĕ mergem însĕ, şi mire şi mirésă şi martori îmbrăcaţi fórte simplu, fără nici o flóre, fără nici o podóbă, fără nici un sĕmn de sĕrbătóre, fără nici un alaiu, ne lăsând sĕ ne însoţéscă, afară de prescrişii martori, nici chiar părinţi, nici rude! Mergem numai pentru plinirea prescriselor legii, ne dând întregului lucru nici o înfăţişare de sĕrbătóre!

După încheierea celor prescrise apoi sĕ ne întórcem acasă, sĕ ne împodobim cu flori, cu haine de mire şi de mirésă, sĕ luăm părinţi şi rude şi prietini, şi cu vesel alaiu sĕ mergem la casa lui D-ḑeu, sĕ ne facem datorinţa cea sântă şi bună de creştini, ca şi până aci!

In chipul acesta urmând, va rĕmâvea scutit de ori-ce primejdie frumosul şi sântul obiceiu străbun al căsătoriei, şi nici sânţenia lui stirbire nu va suferì!

In acest înţeles e datorinţa dlor preoţi sĕ propoveduiască şi sĕ pregătéscă poporul pentru întrarea în ḑilele legii celei noue, căci acésta este, după cea mai bună a nóstră credinţă, calea curată şi óblă pe care va trebuì sĕ umblăm ca credincioşi ai lui D-ḑeu şi ai naţiunii nóstre. Şi mult am dori şi bine ar fi, când acéstă părere ar fi a tuturor românilor de pretutindenea, şi s'ar potrivì cu toţii ei!

Pe lucru dar', iubiţi preoţi, învĕţători şi cărturari, propoveduìţi în acest fel si pregătiţi poporul!“

Noutăţi.

Marţi, în 8/20 August, fiind ḑiua regelui Stefan, legea opresce ca sĕ se lucre în ateliere şi astfel numĕrul procsim al fóiei nóstre va apăré Joi, în 10/22 August a. c.

* * *

Liberalism magiar! Ministrul de interne unguresc a oprit întrarea în ţara nóstră a fóiei române „Scóla Română“, şi a ḑiarului sêrbesc „Boegradski Glasnik“, pentru ţinuta lor contrară statului magiar.

* * *

Adunare oprită. Adunarea învĕţătorilor români gr. or. din comitatul Timişului a fost oprită. Ḑiarele unguresci saltă de bucurie din causa acésta. — Nu mai încape îndoială, în Ungaria „liberală“ se pot interḑice şi chiar adunările învĕţătoresci!

* * *

Esamene pentru păḑitorii de pădure. Esamenele pentru păzitorii de pădure se vor ţiné în comitatul Sibiiului la 21 Octombre n. c. şi ḑilele următóre în sala cea mare a comitatului şi anume: cele scripturistice în 21, ér cele verbale în ḑilele următóre.

Cei cari voiesc a se insinua la facerea acestor esamene, au a-şi aşterne cererile instruite cu documentele necesarii inspectoratului reg. de pădure din loc până în 10 Octombre n.

Sibiiu, în 12 August 1895.

Nicolau Söcs m. p.,
inspector regesc de pădure.

* * *

Atentat contra lui Ferdinand. Se scrie din Budapesta, că poliţia de acolo era avisată despre atentatul pus la cale contra lui Ferdinand, când acesta va trece prin capitala Ungariei. Poliţia a luat dispositiunile de lipsă în privinţa acésta. S'a constatat în în cele din urmă că despre atentat nici vorbă

---

sesce, acésta sĕ face mai mult în interesul filologiei germane comparative şi în parte şi pentru de a conserva obiceiuri, jocuri, espresiuni originale şi altele. Inceputul l'a făcut, după-cum sciu, fostul preot în Şaieşul săsesc Haltrich, care într'o colecţiune mărişóră de povesti pretinse săsesci a întreţesut şi unele scrise în limba populară săséscă, ceea-ce a surprins plăcut pe scriitorii din Germania.*) Poveştile lui Haltrich, între care fórte multe vor fi auḑite dela Români, au fost fórte bine primite în Germania, ele ajung aprópe nivoul poveştilor fraţilor Grimm şi ale măestrului Andersen, şi merită şi din partea nóstră atenţiune din mai multe puncte de vedere.

Incercări în limba săséscă s'au mai făcut cu diferite prilejuri, mai succese sunt cele publicate în jurnalul social-literar „Volksfreund“ în jurul căruia s'au grupat un numĕr de puteri tinere în timpul mai recent.

De tot puţină, sau aprópe nici o activitate nu se desvóltă în privinţa culegerii şi publicării eventualelor poesii populare ceea-ce tot din punct de vedere filologic, dar în deosebi pentru de a cunósce estetica poporului, nu ar fi fără intereres. Ce e drept limba acésta lipsită fiind de eufonii şi de accente mai subtile pare a nu întruni deloc cerinţele desvoltării unei activităţi de terenul poesiei; apoi chiar şi poporul cu temperamentul ce oscilézā între flegmatic şi apatic, pare a nu fi născut de creator şi cultivator al poesiei séu Musei rurale. Lipsa de sentimente este o parte sĕracă sufletéscă a lor — dacă o putem numi astfel.

Dintre puţinele lor poesii citez aci un fragment, ce pare a fi viu o baladă mai mărişóră:

Um Ôlt, um Ôlt, um gielen rín
Do sôs ĕ médchĕn gonz ĕllín
Gor munchen foal, gor munchen ris
Det orĕmchĕn ent woassĕr schmiss.*)

Srofa e drăguţă şi nu tocmai fără poesie întrênsa. Étă-o pe romănesce:

La malul galben al Oltului
Şedea o fată singurică
Ş'arunca rose'n apa lui
Ş'arunca câte-o viorică.

Aceste însĕ cum am ḑis, sunt rare. Aḑi călĕtorind prin satele săsesti, întêlnesti séra, cei drept, ca şi la români, juni şi june în portiţă, dar pe când ai nostrii cântă doinele strămoşesci, acompaniaţi de un fluer şi sĕ resfaţă cu natura, pe atunci tinerimea lor cântă monotóne marşuri într'o limbă nepricepută deajuns, marşuri învĕţate dela „şoler“ şi dela adjuvanţii*) lor şi cântate aprópe mechanice, fără un leac de sentiment. Ba nu arare ori îi auḑi cântând şi românesce, şi în deosebi la jocurile lor de Dumineca îi auḑi adoptând obiceiurile românrsci de a ţipa (chiui), firesce nu în limba lor.**) (Va urma.)

---

*) Haltrich: Deutche Volkmärchen aus dem Sachsenlande in Siebenbürgen. Ed. IV. 1885.

*) Auḑită în Laslea-săséscă. E tipărită şi în un calindar mai vechiu.

*) Adjuvanţii sunt saşii care formézā un chor instrumental în sat.

**) Atrag aci atenţiunea asupra colecţiunei de basme scrise în limba săséscă de preotul Ernst Tullnĕr din Bertan, intitulate „Ous der Rokestuf“ (din şeḑĕtóre), tip. 1891. Dedicate scriitorului M. Albert.

Grija bună păzeşte primejdia rea.

Dómne, mare-ţi e puterea şi mult eşti îndurător,
Căci grijesci de cel sĕrac ca şi de un domnitor;
Tóte-'s bune şi 'nţelepte, căci aşa ni le-ai creat,
Dar de când esistă lumea, unele s'au mai stricat,
Aḑi şi-un dascăl dela sate trebue sĕ bage sémă
Ca sĕ nu îl compromită copii chiar la esamen.

Ţin minte, c'un biet de dascăl, la esamen a 'ntrebat,
Pe-un băiat despre potop: cum a fost de s'a 'ntêmplat?
Băieţelul îi rĕspunde: „Dumneḑeu dac' a simţit
Că lumea a dat spre rele, s'o potopéscă s'a gândit,
Şi 'n loc de-a ḑice potop, copilul a ḑis topor,
Şi făcu pe bietul dascăl de ruşine la popor.

Nu-'i destul numai cu-atâta, dar e alta şi mai mare,
Unii póte nu vor crede, dar i-aşa şi nu-i mirare,
Ér la scólă la esamen, un sĕrman învĕţător
A vorbit de creaţiune, şi de Domnul creator,
Ḑicênd că: „omul când móre, sufletul lui tot trăesce,
Şi deşi el nu se vede, dar la ori-ce om el este,
Sufletul e nevĕḑut; dar e partea primă 'n trup,
Ér partea, care se vede, este făcută din lut“.

nu putea fi, ci acest svon a fost rĕspândit de cătră ómeniii principelui. Se ḑice că de când cu mórtea lui Stambulow, principele Ferdinand a devenit fórte fricos, se teme adecă, că ómenii lui Stambulow vor sĕ-şi rĕsbune.

* * *

Soţia lui Stambulow. Ḑiarul „Ilustrirte Zeitung“ din Lipsca, publică despre soţia şi familia lui Stambulow următórele: „Polixena Stambulow este o femeie elegantă, are în faţă nisce trăsuri fórte fine, ochi negri, pĕr întunecat şi de present e cam de 26 de ani. S'a născut în Bucuresci din părinţi avuţi. Tatăl ei a fost comerciant mare. Prima educaţiune şi-a primit-o în claustrul Sacré-Coeus, de unde a mers în Dresda, petrecênd acolo 6 ani în pensionat. Soţia lui Stambulow vorbesce afară de limba bulgară, limba germână, franceză şi română. Din Dresda s'a dus în Bulgaria şi anume în oraşul Sistovo, unde s'a fost mutat tată-seu.

Când ducele Ferdinand înainte de acésta cu 8 ani a fost venit în ţéră, Stambulow care ţiné frênele guvernărei, l'a întimpinat în Sistovo. Acolo a făcut cunoscinţă cu soţia sa. Cu câteva ḑile mai târḑiu s'a dus la Sistovo şi s'a căsătorit. Soţia lui Stambulow are 3 copii: o fetiţă de 4 ani, un copil de 6 ani şi unul de câteva luni. Copilul cel mai mic nici nu e botezat încă. Stambulow a fost avut de gând ca sĕ pună numele copilului Arzen, cum şi-a fost botezat Alecsandru Hartenau copilul lui. Vĕduva din motivul acesta va pune numele copilului Arzenau.

Soţia lui Stambulow va merge în România pe timp mai lung, întorcêndu-se éraşi în Bulgaria ca sĕ ducă în deplinire planul nutrit de Stambulow. Stambulow adecă a lăsat, că în casul când ar muri sau ar fi omorît, copii lui sĕ fie crescuţi în spirit curat bulgăresc. Avere n'a rĕmas după Stambulow, dar soţia dispune de avere destulă, pentru a şi puté cresce copiii.

Despre ultimele ḑile ale lui Stambulow se scriu următórele: Soţia lui Stambulow a stat continuu lângă patul bărbatului seu, cerênd acesta apă; odată a pretins sĕ i-se dea bromnatriumul, pe care el l'a fost pus pe dulapul din odaia sa de lucru.

Odată a ḑis către soţia sa:

„Te rog atinge degetul tĕu de al meu ca sĕ vĕd, esistă încă mâna mea“.

Inainte de mórte a ḑis: „Medicii greşesc, când ḑic că nu voiu muri, eu sciu că am sĕ mor, acésta se observă din durerile ce le simt în capul meu“.

Miercuri séra simţindu-se fórte rĕu, a ḑis:

„Polixena, îmbrăţişéză-mĕ, mi se apropie sfêrşitul; dar tu numai în casul acela eşti vrednică de a mĕ îmbrăţişa, când graţia curţii o vei respinge“.

In momentul acela a lăcrămat. A cerut ca sĕ vină preotul. Când metropolitul din Sofia şi-a finit rugăciunea, Stambulow a ḑis: „Fă-mi cruce, căci eu nu pot“.

Şi'ntr'aceste vine vorba de, de suflet el întrébă:
Ş'un băiat mai mititel, îi rĕspunde acum îngrabă:
„Suflet este......, ḑĕu eu sciu“, „dacă sci, rĕspunde dară!“
„Suflet este sora-mea, că te-am auḑit aséră
Domnule învĕţător, cum ḑiceai surorei mele:
„Sufletul meu eşti tu dragă, tu eşti tótă a mea avere“.

. . . .

Poftim, vedeţi, nu e ruşine, pentru un învĕţător
Sĕ-şi audă atari vorbe într'o lume de popor,
Dar n'ai ce face, el e vina, căci s'a fost îndrăgostit,
Cu fetiţa unui om, şi aşa s'a păcălit.

. . . .

Copilaşii dela scólă deşi n'au cam priceput,
De unde vin astea vorbe, dar ómenii au sciut,
Şi unii din ei au ḑis: că lor nu le trebue 'n sat,
Dascăl tinĕr, ne 'nsurat, ci bĕtrân şi aşeḑat.

Şi bietul învĕţător, tu silit sĕ plece 'ndată,
Lăsându-şi în urma lui, sufleta cam supĕrată.

Bucuresci, August, 1895.

Ioan Cândea.

Soţia atunci l'a îmbrăţişat şt i-a dat ultima sărutare. După câte-va minute a rĕposat.

* * *

Haz. Coconiţa: Dómne, ce ar fi dacă s'ar aprinde teatrul!

Ḑiaristul: Eu aş fi primul care aş scăpa.

Coconiţa: (oftând) Şi pe mine aici mĕ ai lăsa?

Ḑiaristul: O, nu coconiţă! Aş fugi numai decât după trăsură, apoi aş merge la oficiul telegrafic şi aş telegrafa despre casul acesta ḑiarului meu, şi apoi aş grăbi ca sĕ te scap pe Dta.

Inştiinţare.

Pregătite fiind afacerile pentru inactivarea „Hondolenei“ însoţire de anticipaţie şi credit în Hondol, ne luăm voe, a aduce şi pe acésta cale la cunoscinţa on. membrii ai însoţirei nóstre cumcă: Sâmbătă în 19/31 August 1895 órele 2 după améḑi, sĕ va face deschiderea susnumitei însoţiri.

Hondol, 1/13 August 1895.

P. A Mihuţ, director.

Eugen Grecu, secretar.

Irigaţiunele în prosperitatea agriculturei.

Nimic nu póte fi mai interesant în lume ca observaţiunea desvoltărilor succesive a unei plante, din momentul când germenul începe a se nutri din materia de rezervă conţinută în sĕmênţă, pană la ultima fasă a maturităţei, adecă până în momentul formărei fructelor, speranţa rasei sale. Dacă cercetăm în mod minuţios viaţa unei plante, putem observa, în prima linie, că ea ca sĕ pótă trece prin tóte fasele vieţei, are trebuinţă mare de apă. Apa jócă un rol mare în vegetaţiunea plantelor. In adevĕr, germinaţiunea îşi ia începutul prin absorbirea apei care disolvă materiile de reservă din sĕmênţă, le modifică şi le oferă embrionului ca nutremênt. Urmând cu absorbirea apei, învĕlişul sĕ îmbibă, în cele din urmă crapă, înlesnind pătrunderea în afară a tigelei cu cotiledonul, care, îndreptêndu-se în sus, tind a forma viitorul trunchiu cu ramuri şi frunze; ér pe de altă parte, de desubt sĕ ivesc radiculele, care vor forma rădăcinile plantei cu peri absorbanţi (tricom), guri de nutriţiune. Tênĕra plantă care la început se nutria din materia de reservă conţinută în sĕmênţă, sĕ silesce acum a-şi agonisi singură nutremêntul trebuincios. In casul acesta ca şi mai nainte, apa realiséză o condiţiune capitală, jócă un rol considerabil în nutriţiunea ei. Apa servesce ca vehicul, aducênd cu sine alimentele din părţile mai depărtate în spre tricomii rădăcinilor, le disolvă şi le trece prin îmbibaţiune în păreţii celulelor, apoi prin puterea cspilarisăţei sunt transportate în diferitele părţi ale plantei la foile cele mai estreme.

Fără sĕ pătrudem în descrierea acestor fenomene, trebuesce stabilit, că, apa care servesce ca mijloc de disolvare şi transport serurilor şi corpurilor organice, contribue încă la formarea substanţelor organice dând plantelor prin descompunerea sa ocsigenul şi hidrogenul necesar, întreţine corporaţiunea ori transpiraţiunea lor.

Cunoştinţa acestor fapte misterióse este întinsă, dar al cărei studiu pare a fi până în zilele nóstre încă necomplect. Un numĕr mare de ómeni ai ştiinţei, ca: Pasteur, Ville, Dumas, Chevreul, Barral, Payen, Marié, Davy. Corinwinder, Hervé, Mangon, etc., continuă descoperirile începute de Ruffon şi Lavoisier. pentru a scóte agricultura din starea de înapoere călăuzită de obiceiurile tradiţionale.

Acesti naturalişti constatară că planta ca şi animalul nu pot trăi fără de apă Ea trebue a-í satisface pofta începând din prima fasă a apariţiunii până la ultima a nutriţiunii

Plantele găsesc apa trebuinciósă vieţei în stratul arabil ce le înconjóră rădăcinele. Aci se aprovizionéză prin doue căi diferite: condensaţiunea vaporilor din atmosferă în plóie, róuă, şi prin absorbiţiunea invizibilă a umidităţi din aer sau din subsol. Acest îndoit mod de aprovizionare satisface cerinţele plantei fie ca mijloc de nutriţiune ori transpiraţiuni. Insĕ acésta o putem admite numai în anumite circumstanţe. Aşa, în ţerile unde pământul este puţin cultivat avênd şi o climă umedă, acolo, zic, umiditatea aprovizionată prin cele douĕ căi póte fi îndestulătóre; nu însĕ acelaşi lucru va fi pentru ţĕrile bântuite adesea de secete îndelungate şi acolo unde agricultura forméză unica avuţie naţională: în acest din urmă cas suntem datori sĕ asigurăm plantelor o nutriţiune mai energică prin mijlocul udăturilor succesive. Aceste udături sunt cu atât atàt mai necesare cu cât solul este mai puţin umed, cu atât mai utile cu cât plantele au foile mai largi, ori cu atât mai active dacă clima va fi mai caldă, secetele mai adesea, cum se întêmplă şi la noi în ţéră, scrie „Jurnalul soc. centr. agricole“.

Rolul apei odată cunoscut, rĕmâne ca sĕ realisăm folósele produse prin ea şi prin mijlócele de a o puté utiliza. Avem la noi în ţéră destule ape pe care le putem folosí mai ales atunci când din causa secetelor, plantele se veştejesc, se usucă şi pier. In primul rang liveḑile trebue sĕ utiliseze cât mai mult apele nóstre, pe care le posedăm în abundenţă, căci am admis că ele jócă rolul cel mai mare în avuţia ţĕrei.

Sĕ studiem lucrurile puţin mai adênc şi vom constata, cumcă noi românii, din causa lipsei de nutreţuri, stăm rĕu de tot cu producţiunea animalelor, de acolo terenurile ţĕrei nóstre încep a sărăci treptat şi ca consecinţă fatală recoltele devin din ce în ce mai puţin abondante.

Agricultura nóstră este încă fără putere de a vení în ajutorul larg şi economic la trebuinţele populaţiunei.

Observaţi bine, ne găsim în faţa unei stări critice, rîul este destul de mare, însĕ nu póte fi fără remediu.

Mijlocul cel mai eficace de a creşte avuţia naţională, depinde mult dela ameliorarea raselor de animale, prin urmare de ameliorarea şi întinderea păşunelor şi liveḑilor irigate. Vom întinde treptat liveḑile irigate, vom asigura populaţiunei nóstre un viitor mai fericit. Pe acéstă cale producţiunea animală va lua un sbor mai puternic, familiile muncitóre vor găsí un adăpost mai îndestulător, ér prosperitatea agriculturei va fi mai bine realisată.

Dacă o proprietate are pe dênsa, pelângă alte amelioraţiuni şi instalaţiuni de irigare, arendarea ca şi vinderea ei se va face cu sume mai remunerătóre; chiar clima locală sĕ moderèză sub influenţa irigaţiunilor. Pretutindenea unde arta irigaţiunilor a luat o desvoltare mai mare, se găsesc acolo nutreţuri multe, animale frumóse şi bine întreţinute, pământurile sunt mai fertile, ér agricultura mai înaintată. Sĕ fim dar siguri că agricultura ţĕrei nóstre va găsi în practicia irigaţiuniior un amic care o va conduce spre un progres realisabil. D. S. P. Radianu, directorul ziariului societăţei centrale agricole, în No. din 13 August 1894, vorbind de îmbunătăţirea agriculturei, învederéză că prin crisa ce străbatem suntem siliţi chiar sĕ variăm şi sĕ perfecţionăm cultura, ér ministeriul de agricultură este dator pe cale administrativă de a pune pe cultivatori în putinţă sĕ facă cultură ameliorată; luând pentru acésta ca esemplu pe vecina nóstră Austro-Ungaria care în acest chip, a transformat repede agricultura Bucovinei, Bosniei şi Herţegovinei. D sa insistă mult la introducerea treptat şi in mic a irigaţiunilor — luând şi aici de basă sistemul austro-ungar — mărginindu-ne însĕ deocamdată numai la producerea nutreţurilor de care ţara nóstră sufere astăḑi, pentru întreţinerea şi ameliorarea animalelor domestice atât de folositóre agriculturei. In cestiunea irigaţiunilor dsa se esprimă in modul acesta:

„Agricultura nóstră are nevoe sĕ fie ajutorată. Avem ape care sĕ perd. Pentru moment n'avem nevoe sĕ înzestrăm ţara cu sisteme de irigaţiuni complicate, s e. cum sunt cele din nordul Italiei, ne aparţine numai sĕ găsim mijlocul prin care sĕ adoptăm in modul cel mai folositoriu irigaţiunile potrivit cu regimul apelor şi cu nevoile ţĕrei. Deocamdată sĕ mărginim irigaţiunile numai la producerea nutreţurilor, dând esemple de terenuri irigate pe intindere de 15—20 hectare pe domeniele statului. Aşa au făcut ungurii şi aḑi Ungaria are mai mult ca 600 mii jugăre cadastrale irigiate. Sistemele mari de irigaţiuni, care ne-ar costă cât şi drumurile de fer, trebue înlăturate. In tóte regiunile ţĕrei nóstre esista preparate elementele creaţiunei irigaţiunilor lesne şi economic, care aştéptă numai suflarea inteligenţei ministeriului de agricultură.

Agricultura de munte şi de câmpie, industria, strĕinătatea publică sunt interesate la creaţiunea irigaţiunilor. Ne facem datoria sĕ atragem băgarea de sémă a celor în drept.

Susţinerea acestei cause, care este chiar a patriei, ne va aduce cultură ameliorată; ea preocupă lumea politică şi economică a ţĕrei nóstre“.

Deci, constatăm încă odată mai mult, că prin introducerea acestor amelioraţiuni vom merge spre un sfêrşit mai fericit. Ar fi de dorit sĕ se ia şi a noi mĕsuri seriόse în acésta privinţă. Sĕ utilisăm isvórele ce se nasc prin livezi sau riurile şi riuleţele ce strĕbat proprietăţile nóstre. Sĕ încercăm şi vom vedea că resultatele sunt bune de tot. Ear ni s'ar putea reproşa că lipsa de bani ţine progresul pe loc.

Este adevĕrat. „Lipsa banului paraliséză iniţiativa, ér lipsa iniţiativei face banul nefolositor“ ḑicea dl Vidalin un agronom francez.

Ori-ce început este greu. Insĕ statul care se ocupă cu interesele generale ale ţĕrei este dator sĕ stimuleze iniţiativa privată stabilind irigaţiuni model pe proprietăţile sale în mic şi treptat: cu ocasiunea acésta se vor găsi mulţi iniţiatori, doritori de binele lor propriu. In privinţa acésta dl Radianu se pronunţă:

„Credinţa nóstră stă în stabilirea irigaţiunilor după sistemul austro-ungar:

1. Ministeriul de agricultură stabilesce irigaţiuni model pe proprietăţile sale pe întinderi mici, 5—10 hectare;

2. Prin inginerii sĕi face planuri particularilor doritori sĕ creeze irigaţiuni pe proprietăţile lor“.

Acest procedeu este unicul de a reuşi, mai ales că ţara nóstră se găsesce aprópe în aceleaşi condiţiuni ca climă şi teren cu Austro-Ungaria.

Cunoscêndu-se dar importanţa irigaţiunilor pentru agricultură, rĕmâne numai ca faptele sĕ devină în adevĕr pipăite asigurând agriculturei nóstre un viitor salutar.

Vom căuta sĕ vorbim asupra irigaţiunilor fiind atat de necesare în prosperitatea agriculturei.

„Timpul“.

Nr. 935—895 [134] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învĕţători la scólele nóstre confesionale din comunele mai jos însemnate aparţinĕtóre protopresbiteratului Agnitei sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman“ şi anume.

1 Agnita, cu salariu anual de 300 fl. solvibil în rate lunare decursive cuartir în localitatea scólei, lemne şi grădina de legumi.

2. Alţina, postul prim învĕţătoresc cu salariu anual de 300 fl. cuartir liber în edificiul scólei, lemne şi grădină de legumi.

3. Ghijasa, cu salariu anual de 300 fl. solvibil în rate trei lunare anticipative, cuartir liber în edificiul scólei, lemne de foc şi grădina pentru legumi.

4. Nocrichiu, cu salariu anual de 300 fl. solvibil în rate lunare decursive, cuartir liber în edificiul scólei lemne de foc şi grădina pentru legumi.

Doritorii de a reflecta la vre unul dintre acestia posturi vor avé a-şi asterne petiţiunile de concurs instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Agnita, Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiter:

Sabin Piso,
prot.

Nr. 30—895 com. par. [136] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de al III-lea învĕţătoriu la scóla gr. or. din Poplaca se deschide prin acésta concurs pe lângă următórele

Emolumente:

1. Salariu anual de 300 fl. v. a.
2. Relut de locuinţă 15 fl. v. a.
3. Relut de lemne 25 fl. v. a.

Concurenţii vor fi datori înainte de alegere a dovedi destoinicia în cântări şi tipic, avênd alesul învĕţătoriu obligămêntul de a cânta cu tinerimea scolară în cor la fie-care liturgie.

Purtarea agendelor direcţiunei scolare împreunată cu o remuneraţiune anuală de 50 fl. v. a. precum şi instrucţia în scóla de repetiţiune şi în cea de pomărit (grădina scolară) se va împărţi prin comitetul parochial în conţelegere cu corpul învĕţătoresc între toţi trei învĕţătorii la începutul anului scolastic.

Competinţele învĕţătoriului ales se solvesc tóte în rate trilunare anticipative din cassa bisericéscă, ér concursele instruite conform legilor din vigóre sunt a se aşterne la oficiul protopresbiteral gr. or. din Sibiiu în termin de 30 ḑile dela I-a publicare în „Telegraful Român“.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. in Poplaca ţinută în 21 Maiu 1895.

Preşedintele:
Aureliu Millea,
notariu com.

Nr. 652/895

Cu consensul subscrisului.

Sibiiu, 4 August 1895.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 217—895 [135] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele din comunele mai jos însĕmnate sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Brad *a)* un post de învĕţătóre cu salariu de 300 fl. şi 50 fl. bani de cuartir *b)* un post de învĕţătoriu cu salariu 300 fl. şi cuartir

2. Băiţa, un post de învĕţătoriu cu salariu de 365 fl. din cari 50 fl. sunt computaţi din venitele cantorali, ér 15 fl. în preţul unui stângen de lemne şi cuartir.

Concurenţii au a sĕ presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre pentru a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci. Cei cari vor fi în stare a instrui şi conduce corul în biserică vor fi preferiţi şi li sĕ pune în vedere o remuneraţiune însĕmnată.

3. Bucesiu, un post de învĕţător cu salariu de 300 fl. din cari 36 fl. sunt computaţi în preţul celor 3 stângeni de lemne per 12 fl. 14 fl. în venitul cantoral, şi cuartir.

4. Curechiu, un post de învĕţător cu salariu de 300 fl. şl cuartir.

5. Ormindea, un post de învĕţătoriu cu salariu de 355 fl., din cari 40 fl. sunt computati din venitul cantoral, ér 15 fl. în preţul unui stângen de lemne.

Invĕţătoriul va avé sĕ ţină, dela începutul utrenii, o strană în biserică.

Petiţiunile de concurs instruate conform normelor din vigóre sĕ se asternă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 4 Iuliu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial respective.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 493/895 [123] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător dela clasa I dela scóla poporală elementară din Tărlungeri protopresbiteratul Braşovului prin acésta sĕ escrie concurs pe termin de 30 ḑile începênd dela data de mai jos

Emolumentele împreunate cu acest post de învĕţător sunt:

1. 200 fl. v. a. din repartiţiune şi
2. 100 fl. v. a. din venitele cantorale.

Competenţii, cari doresc a ocupa acest post de învĕţător sunt îndatoraţi aşi înainta petiţiunile instruate în sensul legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresb. Tot odată sĕ îndatoréză a sĕ presenta în una din Dumineci sau sĕrbători spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci.

Braşov, în 21 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului în conţelegerile cu comitetul parochial.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 413/895 [124] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegratul Român“.

1. Bucium-Cerbu, cu salariu anual de 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

2. Bucium-Sat, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.

3. Bucium-Isbita, cu salariu anual de 260 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

4. Buninginea, cu salariu anual de 300 fl, din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc.

5. Ciuruleasa, cu salariu anual de 250 fl. din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc.

6. Feneş, cu salariu anual de 300 fl. şi adecă 70 fl. din venitul regalului 180 fl. din repartiţie şi folosirea unui agru în mărime de 4 jugĕre 399 stîngini ☐ computat în 50 fl. cuartir gradină şi lemne de foc.

7. Pĕtrângeni cu Valea-Bulzului, cu salariu anual de 300 fl. şi adecă 135 fl. din venitul regalului, 10 fl. 50 din interesele obligaţiunei de stat şi restul din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc.

8. Roşia, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

9. Soharu, cu salariu anual de 240 fl. şi lemne foc.

10. Valea-Dosului, cu salariu anual de 300 fl. şi adecă 20 fl. dela biserică, 16 fl. 80 cr. din interesele obligaţiunei de stat ér restul din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

11. Vulţoriu cu Zlatna, salariu anual de 300 fl. parte din cassa bisericeii parte din repartiţie, pentru cuartir 36 fl. şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat, ér concurenţii la posturile de sub N-rii 1, 2, 4, 6, 7, şi 11 au a sĕ presenta în vre-o Duminecă sau serbătóre la biserică spre a-'şi areta desteritatea în cântări şi tipic.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrudului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Petru Popovici,
adm. prot.

Nr. 208/895 [129] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante dela scolele comunelor bisericesci gr. or. din protopresbiteratul Câmpelor se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă.

1. Certege, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie şi casa bisericei şi locuinţa recerută.

2. Lăpuş, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţa recerută.

3. Poiana-Valea-verde, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţa recerută.

4. Ponorel, cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţa recerută.

5. Sohodol-Peleş cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie şi locuinţa recerută.

6. Vidra-medie cu salariu de 300 fl. v. a. din fondul scolar şi locuinţa recerută.

La tote aceste posturi se recere ca învĕţătorii sĕ cânte în biserică şi se lucre grădinile de pomărit.

Doritorii de a ocupa aceste posturi se trimită cererile lor concursuale în timpul deschis subscrisului oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr. or. din Câmpeni.

Câmpeni, 10 Iulie, 1895.

Romul Furdui,
protopop

Nr. 249 Scol. [131] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante la scólele române gr.-or. din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Solnocului, sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

1. Costeni, afiliată la Cupşeni cu salariu anual de 300 fl. v. a. din repartiţiune de pe popor, la învĕţătoriul ambulant şi cuartir în edificiul scólei.

2. Valeni, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi cuartir în edificiul scólei.

3. Libotin, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi cuartir în edificiul scólei.

Doritorii de a reflecta la aceste posturi sunt rugaţi a-şi aşterne cererile instruite cu documentele necesare la subscrisul oficiu prin posta ultimă Oláh-Lápos până la terminul sus indicat.

Cupşeni, 19 Iuliu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului în conţelegere cu comitetele parochiale.

S. Cupşa,
protopresbiter.

Nr. 278/895 [128] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante din parochiile mai jos însemnate ale protopresbiteratului gr. or. al Sĕliştei se scrie concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Sibiel, cu salariu anual de 300 fl. şi cuartir liber.

2. Topârcea, cu salariu anual de 300 fl. v. a. folosisea unui pămênt drept relut de cuartir şi o parte din grădina scolară

Aleşii învĕţători la amêndouĕ posturile vor fi obligaţi a ţinea Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică spre care scop se cere ca ei sĕ se presinte înainte de alegere în respectivele biserici spre a-şi arĕta desteritatea lor în cântări.

Reflectanţii la aceste posturi sĕ-şi aştérnă rugările lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕlişte, 22 Iuliu, 1895.

Oficiul protoprosbiteral gr.-or. al Sĕliştei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Nr. 639/1896 [130] 2—3

CONCURS.

Pentru oruparea posturilor de învĕţători la scólele din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sibiiului sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Rom.“

1 Corneţel, cu salariu anual 300 fl. cuartir şi lemne.

2. Riu-Sadului, salariu anual 300 fl. cuartir şi lemne.

3. Slimnic, învĕţătoriul primariu 300 fl. venitul din grădina scolară şi alte remunneraţiuni pentru servicii cantorale până la 40 fl., învĕţătoriul al doilea 200 fl. ambii cu cuartir în scólă şi câte doi stângini lemne de încălḑit.

4. Şura-mare, cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei cu lemnele de lipsă pentru încălḑit şi jumĕtate din venitul din grădina scolară.

5. Tălmăcel, cu salariu anual de 300 fl.

6. Turnişor, cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scolar şi lemne de încălḑit.

7. Vesĕud, cu salariu anual 300 fl cuartir şi lemne.

Concurenţii vor face bine dacă înainte de ḑiua alegerei se vor presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comună spre a-şi documenta desteritatea în cântări şi tipic.

Suplicele concursuale instruite în sensul legilor şi regulamentelor în vigóre adresate sinódelor parochiale sĕ se promoveze în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Sibiiu, 29 Iuliu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetele parochiale.

Ioan Papiu,
protopresb.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se aflâ totdéuna gata în magazin. [43] 11—21

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

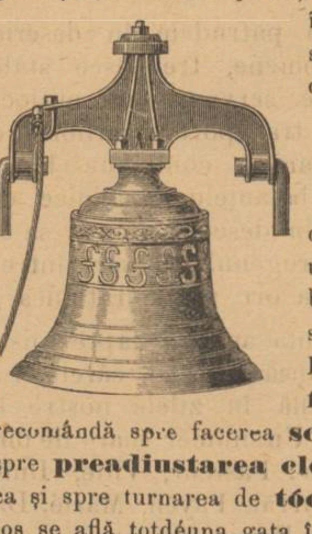

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tipariul tipografiei archidecesane.

Nr. 88 Sibiiu, Joi, 10/22 August 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 9 August 1895.

In veacul nostru s'au perfecţionat armele până la un grad, care te pune în uimire.

Rĕsbóiele în veacurile nóstre sunt deci mai crâncene ca în cele trecute, şi în un rĕsboiu înfricoşat aḑi în o singură ḑi mai multe vieţi sĕ perd, ca mai de mult în rĕsbóie, ce ţineau cu sĕptĕmânile.

Pe lângă motive de caracter pur umanitar póte şi perfecţionarea armelor au împins pe ómeni la cugete serióse: ca pacea vecinică, si desarmarea generală.

Pace şi desarmare generală sunt noţiuni, cari pot avé mulţi aderenţi, pot fi predicate cu entusiasm, dar cari până când omul e om nici odată nu se vor ajunge, nu se vor realisa.

Cultura ce e drept are o influinţă óre care moderătóre asupra caracterului rĕsbóielor, dar ca sĕ le delăture cu totul, la acésta nu a ajuns.

A făcut multe cultura, a instituit în sistemul armatei instituţiuni humanitare de mare importanţă, a oprit mijlóce barbare de omor, a oprit otrăvirea fĕntênilor, a oprit folosirea de materii esplosive, cari nimiceau în masse vieţile omenesci, şi paralel a luat mĕsuri umanitare pentru îngrigirea celor răniţi din ambele tabere, multe a îmblênḑit cultura, dar sĕ delăture rĕsbóiele, acésta nu o a putut, şi cel mai drastic esemplu de rĕsboiu între ómeni culţi a fost crâncenul rĕsboiu din 1870 dintre Germania şi Francia, cari au purtat faclia culturei printre popórele europene.

Lumea s'a încercat sĕ-şi ajute pe altă cale, şi s'au arangiat consultări confidenţiale, chemate a delătura causele, din cari isvoresc neînţelegerile şi rĕsbóele între popóre.

Consultările de acest soiu încep a lua faţă tot mai pronunciată, şi atrag tot mai mult asupra lor atenţiunea pressei europene.

In timpul din urmă asemene consultări se ţin în diferite ţĕri, şi din partea guvernelor li se fac înlesnirile cele mai mari.

Li sĕ fac învitări călduróse, şi sĕ ţin fericite ţĕrile, în cari sĕ ţin congresele de pace, căci acésta e numirea, care cu predilecţiune se dă consultărilor, de cari vorbim.

Fiind ele de caracter general pentru tóte statele şi pentru tóte naţiunile, şi fiind scopul curat umanitar, la aceste pot lua parte toti ómenii, cari simt in sine puterea de a sta la o masă cu ómenii cei mai învĕţaţi, cei mai talentaţi, căci cei mai luminaţi şi cei mai talentaţi iau de comun parte la aceste conferenţe internaţionale.

Şi e natural sĕ ia parte cei mai culţi, cei mai geniali bărbaţi la acele conterenţe mai întâiu pentru scopul umanitar, de care sunt conduse acele conferenţe, şi la locul al doilea pentru cuvêntul, că participanţii sunt consideraţi ca cei mai distinşi fii ai poporului, căruia ei aparţin.

Şi se consideră ca cei mai distinşi pentru-că ei representă pe poporul respectiv, representă cultura, talentul, aspiraţiunile, sunt cu un cuvênt cei mai aleşi ai acelui popor priviţi din tóte punctele de vedere.

Convingerea acésta a străbătut aḑi în conscienţa popórelor, şi tocmai din acéstă consiḑeraţiune numai bărbaţii celebrii iau parte la acele consultări, ca representanţi ai conaţionalilor lor.

In anul acesta congresul de pace se ţine în Bruxela.

Intre obiectele de desbatere era vorba sĕ se pună şi cestiunea naţională din statul nostru.

Incă din anul trecut era vorba sĕ se învite congresul pentru 1896 la Budapesta, ca iubileul de 1000 de ani al descălecărei sĕ fie onorat şi cu congresul de pace, care e idealul umanitar al seclului nostru.

Imprejurarea, că în acest congres se va pune în desbatere cestiunea română din Ungaria, şi învitarea congresului pentru 1896 la Budapesta a dat congresului o specială importanţă şi pentru noi.

Ungurii s'au îngrijit de timpuriu sĕ fie representaţi prin bărbaţii lor cei mai geniali, cei mai cu autoritate şi în Europa cea mare.

A fost în joc demnitatea naţională a Ungariei, aşa au cuprins lucrul ungurii de aceea s'au dus acolo bărbaţii cei mai de valóre.

Primul romancieriu şi cel mai mare cunoscĕtoriu dintre unguri al tainelor inimei, Mauriciu Jókay, s'a dus la Bruxela, ca sĕ vorbéscă în numele ungurilor. Cel mai cu autoritate bărbat politic al ungurilor, cel mai vestit orator şi bărbat de stat, contele Apponyi încă s'a dus ca sĕ apere punctul de vedere politic al ungurilor în cestiunea naţională.

Atât cestiunea naţională, cât şi ţinerea congresului în Budapesta s'au pus pe tapet.

Cestiunea e pusă aşa: cine va învinge la congresul de pace: ungurii sau românii?

E vorba de onórea românilor din Ardél şi Ungaria, pe cari, după „Tribuna“, îi representă la acel congres de ómeni celebri domnul advocat Dr. Stefan Pop din Arad, şi domnul Ioan Russu din Sibiiu.

Scirea acésta cu tendenţă de a produce sensaţiune se publică în „Tribuna“ sub rubrica „*Mai nou*“, în numĕrul 174, ca telegramă particulară a „Tribunei“, trimisă direct dela Bruxella.

Citâm din cuvênt în cuvênt:

„Representanţii Românilor din Ungaria şi Ardél domnii Dr. St. Pop şi Russu-Şirianu sunt întimpinaţi cu cordialitate; ei au fost învitaţi la o escursiune şi la banchet“.

Sĕ ni se permită aici o mică corectură.

Ca se pótă numiţii domni representa în congresul de pace pe românii din statul nostru, ar trebuí sĕ fie membrii ai vre-unui parlament, căci ca membrii ai parlamentului „Tribunei“ nu li se va da drept sĕ vorbéscă.

Dar sĕ nu ne oprim la notiţe de grandomanie, menite a stêrni sensaţiune.

Sĕ rĕmânem la resultatul congresului, care a primit oraşul Budapesta pentru ţinerea şedinţelor în anul viitoriu.

Infocata campanie purtată de ani de ḑile s'a terminat deci cu un fiasco din partea românilor.

Şi pentru ce a mai trebuit şi acest fiasco ne întrebăm noi, şi cu noi toţi, câţi mai ţin, ca noi sĕ ne presentâm cu demnitate în faţa lumii civilisate?

Au creḑut serios romanii din acel congres, că representanţii ţerilor culte vor refusa un act de curtoasie dela unguri tocmai când ei serbézá cea mai mare sĕrbătóre naţională a lor, aniversarea de 1000 de ani a descălecărei lor în acéstă patrie?

Şi décă au creḑut acésta, atunci pentru ce nu s'au presentat acolo cu un aparat stientific superior ungurilor, pentru ce nu au adus acolo bărbaţi cari în renume şi în talent se stea alăturea cu Iokai şi contele Apponyi?

Pentru ce şi-au arătat inferioritatea faţă cu ungurii în faţa Europei culte, şi pentru ce au espus onórea parlamentului român faţă cu parlamentul unguresc, pentru ce tocmai în aceste ḑile de grea cercarc pentru noi.

Pentru ce? Se o spunem.

Din cestiunea naţională s'a făcut cestiune de partid, din liga culturală s'au eschis bărbaţii cei mai talentaţi, şi resultatul a fost fiasco în Brucsela, şi fiasco nu se va opri aici.

La lucruri mari trebue bună judecată, şi o mare causă naţională se nu se devalveze la causă şi armă de partid, căci în acel cas causa e perdută.

Sapienti satis.

FOIŢA.

Momente din literatura mai nouă a saşilor transilvăneni.

(„*Neaga*“ oder „*Frauenherz und Frauenehre*“, dramatisches Gedicht in fünf Acten von C. F. Armin. Berlin 1894.)

(Urmare.)

Dar m'am abătut, voiam a scrie ceva despre literatura acestui popor şi nu despre datinele lui.

O literatură săséscă, propriu ḑisă, cum am accentuat mai sus, nu esistă, ci numai nesce fragmente, pe cari nu le putem numi nici literare, esistă însĕ o activitate literară a saşilor în limba germană, modestă ce-i drept, dar destul de însĕmnată ca sĕ ne ocupăm cu ea câtu-şi de puţin. A scrie despre tóte productele lor literare nu este scopul nostru, ci numai a atrage atenţiunea asupra câtorva şi anume dintre cele mai nouĕ.

Aşa ocupa un loc de frunte decedatul Michael Albert, fost profesor în Sighişóra care a sciut esploata momente înălţătóre din istoria trecutului lor. Graful Harteneck, care şi el ocupă o frumósă dar tragică pagină în istoria saşilor, i a servit lui Albert, ca material la o dramă în 5 acte, ce póte rivalisa cu productele celor mai destoinici literaţi germani actuali. Zace ceva deosebit în tragedia asta, ea este un moment din jalnicele scenerii ivite pe arena luptelor din Ardél, ea 'ţi reamintesce spiritul lui Mihaiu, care şi el a căḑut jertfa intrigilor ca şi graful Harteneck. Albert a mai întrupat încă momente din istorie în novelele sale edate într'un volum sub titula „Altes und Neues“, scurt înainte de mórte; a mai scris încă: „Die Türken vor Schaessburg“ şi altele: Dintre poesiile lui amintesc în special una: „Die Repser Burg“. El a murit în anul 1892, deplâns de întreg poporul săsesc.

De o frumósă valóre literară e apoi romanul istoric „Georg Hect“ de Traugott Ientsch din Sibiiu, apărut în anul trecut. Acest roman este o oglindă fidelă a stărilor sociale în special din Sibiiu, de pe timpul rĕsbóielor purtate de saşi, ca naţiune mai consolidată atunci în contra turcilor, în Transilvania.

Multă popularitate şi-a câştigat între saşi apoi V. Kästner, prin colecţiunea sa de poesii, scrise în ton popular, autorul cunoscutului imn al sasilor; „Sebenbürgen Land des Segens“..

Nu mĕ opresc la espunerea acestora nici la o apreţiare a altor scriitori mai puţini însemnaţi pe terenul beletristic, ci trec dea dreptul la opul mai recent scris de un sas transilvănean şi tipărit în Berlin. Acesta este Neaga, o poesie dramatică în 5 acte, de C. F. Armin.

E sciut că saşii sunt pretutindenea împrejmuiţi de români, că noi secoli de-arêndul am împărţit sórtea cu ei, — deşi în unele privinţe fórte neegal, — care împrejurare sĕ testifică şi în scrierile lor. Nu arare-ori ne întâlnim în acestea cu tipuri şi caractere romànesci, cu descrierea relaţiunei de reciprocitate şi altele; aşa găsim dese pasage în romanul „Georg Hecht“, şi în sfêrşit şi la mai puţin însemnaţii Amlacher, Leonhardt, Schuster, Fr. Müller ş. a. Dar dintre toţi mai mare atenţiune i-a dat poporului nostru C. F. Armin (pseodonim) care ne presintă în tragedia sa scrisă în versuri pe un prototip de femeie română, pe Neaga.

Étă conţinutul acestei drame, ce se petrece într'un oraş săsesc, în ultima decadă a secolului al 19-lea şi e adecă în tóte privinţele actuală:

E pe timpul aşternerei „Memorandului“ de către români. In comitat e o mare nelinisce. Coutele Tatári, comitele suprem, sĕ află în oficiu şi cetesce mai multe scrisori, venite din provincie, care tóte aduc vestea despre mişcarea nemulţumiţilor români. Ungur încărnat cum e, pórtă mare ură asupra românilor ce sĕ vede din cuvintele lui:

„Es heulen laut wie Wölfe und Hyänen
Die ewig unzufriedenen Romänen.
Mir klingt im Ohr ganz wie Vergil's Infandum
Ihr allerjüngstes, heit'res Memorandum.
Den Untergebnen werd ich schleunigst schreiben
Berichten soll'n sie mir das Thun und Treiben
Der Memorandum-Narren auf dem Lande:
Zersprengen will ich die Rebellen-Bande.“

Deodată sĕ opresce însĕ în mersul acestor idei, căci pe la feréstră vede

Revista politică.

Principele Bulgariei, Ferdinand, şi-a serbat aniversarea de 8 ani de ḑile a suirei sale pe tron. Festivităţile au decurs fără nici un incident. Manifestaţiile aşteptate nu s'au făcut; au decurs tóte în cea mai laudabilă ordine. Mare satisfacţie trebue, că a avut principele, când privia la representanţii veniţi din tóte păturile poporului bulgăresc; până şi preoţimea, cu metropoliţii Gregor şi Climent, în frunte, s'a grăbit sě-i facă ovaţiuni. După o domnie de 8 ani majoritatea bulgarilor îl recunósce de principe, un fapt, care l'a accentuat şi presidentul Sobraniei, Teodorow. Numai Caravelow şi cu Zancow mai stau la îndoélă, ce sě facă Acesta din urmă sě se fi esprimat: „Noi nu voim, decât aceea, ce voesce întreg poporul, adecă restabilirea relaţiunilor normale cu Rusia, cum sunt ele naturale între eliberaţi şi eliberatori, şi astfel, precum le a amintit Bismarck adese-ori, relaţiuni, cari singure sunt juste şi pot garanta pacea. Rusia nu cere dela noi nici un sacrificiu; peste tot ea nu cere nimic altceva, decât cer ceialalţi signatori, ca noi înşişi adecă sě observăm pactul, la care ne provocăm atât de des în cestia Macedoniei şi sě îngrijim, ca sě ajungem la un principe recunoscut de tóte puterile. Cine va fi acesta, e lucru secundar; principele Ferdinand probabil nu va fi, pentru că el a fost illegal instituit prin Stambulow şi pentru-că el a fost mai mult decât Stambulow causa lungei nóstre despărţiri de Rusia“.

Cu privire la atitudinea Rusiei în cestiunea Bulgariei scrie „Berliner Tageblatt“ următórele: „Rusia deocamdată vrea sě aştepte. Lumea vrea sě vadă, cum sě pórtă Ferdinand după omorîrea lui Stambulow, îşi va creşte el pe fiiul seu, principele Boris în confesiunea ortodocsă, şi de nu cumva pórtă o politică austriacă. Numai atunci va chibzuí Rusia, ce e de făcut. E probabil mai departe, că ministerul de esterne rusesc vrea sě vadă, ce impresie va face asupra societăţii rusesci crescerea ortodocsă a principelui Boris, şi apoi că e posibilă începerea unor relaţiuni bune cu principele Ferdinand. Aceste consideraţiuni i s'au comunicat şi deputaţiunei bulgare. Lui Climent şi consoţilor sei li s'a ḑis, sě se întórcă liniştiţi acasă, şi sě lucreze într'acolo, ca Bulgaria nu numai cu cuvêntul, dar şi cu fapta sě pórte o politică loială faţă cu Rusia, şi sě crésca pe principele Boris în confesiunea ortodocsă“. Din acestea sě vede, că Rusia încă nu vrea sě se pronunţe nici albă, nici négră, nici că va recunósce, nici că nu va recunósce pe principele Ferdinand, ci mai întâiu de tóte aştéptă sě vadă, cum sě pórtă.

* * *

Ministrul de esterne al Franciei a dat un ordin prin care ameninţă cu inmediată espulsare pe acei străini, cari iau parte la manifestaţii antipatriotice. Foile germane aduc acest ordin în legătură cu intenţiunea unor societăţi militare din Germania d'a cerceta câmpurile de resboiu din Francia; în Paris sě ḑice, că privesce numai pe anarchişti, cari sunt *„sans patrie“*. Sunt însă şi foi germane, cari desapróbă intenţiunea amintită a societăţilor germane tocmai acum, când s'a serbat aniversarea rěsboiului din 1870/71. Tot din acésta din urmă consideraţiune sě ḑice, că nu sě va face nici călětoria unor peregrini germani la Lourdes, pentru-că — după cum sě esprimă gazeta de Francfurt — sě tem, că peregrinii germani din causa aniversării din 1870/71 vor fi espuşi la insulte în Francia, lucruri, cari ar putea provoca neinţelegeri între ambele guverne. — Care va sě ḑică, poporul francez n'a uitat rěsboiul din 1870/71.

* * *

In Anglia s'a deschis parlamentul. Mesagiul de tron constată cu bucurie, că nu s'au ivit complicaţiuni internaţionale, cari ar puté conturba pacea Europei. Rěsboiul dintre China şi Iaponia s'a terminat cu o pace durabilă. Mai departe condamnă aspru mesagiul de tron maltratările misionarilor englezi din Turcia. In cestiunea Armeniei ambasadorul englez, cu cel frances şi cu cel rusesc din Constantinopol, au propus pórtei reforme, asupra cărora a rěmas, sě se pronunţe resultatul.

* * *

In Belgrad s'a întêmplat un atentat asupra reginei Natalia. Când a eşit acésta din biserică şi s'a urcat în trăsură, o femeiă nebună a sărit şi-a lovit-o în piept. Natalia a prins'o şi-a predat-o poliţiei.

* * *

Ḑiarul „Neue Freie Presse“ publică următórea telegramă dela Brucsela: „In decursul unei escursiuni de plăcere făcută pe vaporul „Emerande“ escursiune la care au luat parte toţi membrii congresului internaţional, a declarat delegatul român Urechiă către mai mulţi jurnalişti, că el va combate din tóte puterile propunerea, ca congresul viitor sě se ţină în Budapesta: „Noi nu putem merge acolo, ḑise Urechiă, unde sufer asupriri mai multe milióne de fraţi de-ai nostri; unde Românii n'au acelaşi drept electoral ca ungurii, unde Românii dacă cer dela domnul ţěrii egalitate politică, sunt simplu închişi, şi unde temniţele sunt pline cu patrioţi, cari sunt espuşi celei mai mari batjocuri“. Contele Apponyi combate de altă parte tóte acusele lui Urechiă. „Românii, ḑise el, pot sě aibă unele pretensiuni juste, dar noi nu vom ţinea cont de ele, câtă vreme vine agitaţia din afară, cât timp ei pretind drepturi corporative, ca sě formeze o grupă separată în naţiunea ungurèscă. De altfel Românii nu sunt la noi de loc asupriţi (?) o diferenţă în censul electoral esistă numai în Transilvania, unde majoritatea populaţiei constă din unguri (?) Lumea politică din Ungaria e hotarîtă sě facă un cens egal pentru toţi. Românii sunt în temniţă nu pentru că s'au plâns regelui, la ceea-ce au fost îndreptăţiţi, ci pentru-că şi-au publicat plângerile lor într'o broşură, care a provocat poporul sě despreţuiască legile“.

Noutăţi.

Lucru creştinesc şi românesc. Dl Alesandru cav. de Goian, mare proprietar în Zadova (Bucovina) care în anii trecuţi a avut o copilă aici în scóla civilă de fete şi în internatul „Asociaţiunei“, trimite la adresa dómnei Cosma 50 fl. pentru scóla civilă de fete. In epistola sa se esprimă astfel:

„Cu ajutoriul lui Dumneḑeu terminându-mi casa, cu prilegiul sânţirei ei am cugetat şi la scóla civilă română pentru fete din Síbiiu, pentru care trimit 50 fl.“

Ne cade bine a înregistra astfel de esemple rare, demne de imitat.

* * *

Parastas pentru memoria fericitului Emanoil Gozsdu. Astăḑi după terminarea serviciului divin, şi după-ce pentru Monarchul nostru s'a făcut rugăciunea cuvenită în biserica veche gr.-or. din Şimon, preoţii Nicolae şi Ioan Mănoiu, pe spesele lor au făcut frumos parastas pentru memoria marelui fundator Gozsdu. Toţi credincioşii au asistat cu multă evlavie la acest serviciu şi la cetirea molitvei au îngenunchiat cu toţii, ţinênd în mână lumini aprinse, ce sě împărţiseră deja la începerea parastasului, după a cărui terminare s'a împărţit credincioşilor colivă şi pâne. Mare efect a avut cuvêntarea ţinută de veteranul preot Mănoiu, despre faptele marelui mecenate, la ceea-ce poporul plin de mulţumire a strigat: „D-zeu sě-l odichnéscă în împěrăţia ceriului“.

La parastas a participat şi stipendistul din fundaţiunea „Gozsdu“, N. Mănoiu, jurist în Budapesta.

Sciut este că acest mecenate Gozsdu, s'a jertfit pentru naţiunea română, deci sântă datorinţă are fie-care preot român sě ridice rugăciuni pentru binefăcětorul nostru, şi sě nu rěmână loc, în care sě nu străbată numele lui Gozsdu, ca raḑele luminei binefăcětóre. *n.*

* * *

Dr. V. Lucaciu din nou condamnat! In 14 August n. s'a publicat de către tribunalul din Seghedin sentenţa tablei regesci, conform căreia părintele Lucaciu e condamnat *la 6 luni temniţă ordinară.* Sentenţa acésta s'a adus în procesul intentat din partea protopretorului Schmidt contra părintelui Lucaciu pentru vătěmare de onóre şi calumniare. Sě scie, că tribunalul din Sătmar ca primul for, a fost pertractat acest proces achitând pe părintele Lucaciu. Procurorul însě a apelat contra sentenţei de achitare şi apoi pe basa acestei apelaţiuni tabla regéscă a condamnat pe Dr. Lucaciu *la 6 luni închisóre ordinară.* — Părintele Lucaciu a apelat contra acestei sentenţe la Curia regéscă.

* * *

Purtători de matricule, împedecaţi dela ocuparea oficiului. Ḑiarele unguresci spun, că între purtătorii de matricule, sunt denumiţi şi atari ómeni cari nu-şi vor puté ocupa posturile chiar în 1 Octombre. Aşa d. e. un purtător de matricule numit Kovács Dezsö, va fi împedecat dela ocuparea postului sěu prin simplul fapt, că — este mort! Mai norocos a fost însě ministrul în alegerea lui Ivanovits Isidor, pentru-că, acesta deşí nu-şi va ocupa postul chiar în 1 Octombre, cel puţin nu se póte scusa prin faptul, că — se află în temniţă.

* * *

Cas de mórte. Luni în 7/19 August a. c a rěposat aici în Sibiiu advocatul Ioan Pop de Galaţi, care a ajuns la o etate de 50 de ani, şi care în întrégă viéţa sa a trăit numai pentru sine.

Dumneḑeu sě-l odichnéscă!

* * *

Alegere. Comitetul Asociaţiunii transilvane, în şedinţa sa din 17 l. c. a ales unanim de învěţătóre suplentă, în postul vacant la scóla de fete a Asociaţiunii pentru lucru de mână femeesc, pe d-şóra Aglaida Bacilla din Caransebeş, absolventă a preparandiei de stat şi a scólei superióre industriale de stat din Szabadka.

Ér în postul de învěţătóre, ca a patra putere ordinară la acea scólă, a ales unanim pe domnişóra Eugenia Iovescu, din Bozovici, absolventă a preparandiei superióre pentru scóle civile de fete din Budapesta.

Ambele puteri nóue sunt cualificate în sensul legilor din vigóre cu distincţie. Felicitările nóstre!

* * *

Ciocnire de trenuri. După cum se scrie din Brucsela, trenul de persóne Brucsela-Ostende s'a ciocnit cu un tren de povară. Conducětorul trenului a murit imediat, un călăuz şi un maşinist au fost răniţi grav.

* * *

Lumea Ilustrată a publicat în numěrul ei de aḑi sub titlul de Lumea Ilustrată-Salon, tablourile espuse în Ateneu în esposiţia din estan.

Fascicula e cât se póte de frumósă şi interesantă şi o recomandăm cu tot dinadinsul cetitorilor nostri.

* * *

---

trecênd o româncă frumósă ca un boboc, gătită cu crătinţă şi pachiol, un tip de mărgínéncă. In inima lui haină sě nasce atunci dorul, pofta de a-şi dobândí pe acéstă fiinţă. Chiamă deci pe secretariul Iltis, care îi comunică, că aceea e Neaga, o tiněră věduvă de învěţător român, şi promite că va încerca a o da pe mâna lui. Şi se bucură rîvnitorul comite, căci cu tóte că e de 50 de ani, e încă burlac. Are ce-i drept o veche iubită, pe Adela de Blumenberg şi cu ea şi o fiică ilegitimă Bertha, un suflet blând şi nobil care iubesce din cale afară pe ungurul Nemes, comisar de poliţie, — dar cu tóte acestea casa comitelui e o aulă de prostituţie şi de destrăbălare.

Iltis, o fire neasěměnat de perversă, care are tótă încrederea lui Tatári, dar în ascuns lucră la subminarea lui împreuna cu Adela de Blumenberg cu demonul în chip de femeie, isbutesce a-i trimite pe Neaga.

Acésta se înfăţişéză înaintea comitelui cerênd o mică pensiune după bărbat. Şi Tatári îi promite că o va ţinea la el în casă, o va purta pe mâni ca pe o porumbiţă îi va da bani mulţi, mulţi.... Prea mult pentru Neaga, prea a iubit ea mult pe soţul reposat; şi înspăimântată fuge afară frumósa femeie.

Impresiunea ce a causat-o însě asupra lui Tatári a fost adêncă, el vrea cu tot preţul s'o aibă. Sě încep deci intrigile în contra sêrmanei femei, tare în vêrtute, intrigi meschine sěvêrşite de diavolul Iltis, care le plănuia cu Adela, şi cari voiau a esploata împregiurarea în favorul lor vrênd a demasca pe Tatári. Atacurile în contra Neagăi însě nu succed. In zadar voiesce Iltis s'o fanatiseze, ḑicênd, că dacă sě va arunca în braţele comitelui, acesta va uşura sórtea asupriţilor români, căci:

Niemals wird ein Volker hassen
Dem Neaga angehört.....

In zădar apoi îi sě aprinde tot de către Iltis, şura, ca apoì prin ajutorul în bani ce îi trimite contele după foc, sě o deoblige, — căci ea retrimite indignată cele 3000 fl. contelui:

...... Nein!
Bevor du frevelnd mich entweiht,
Stürzt Sonne, Mond und Himmel ein,
Versiegen Ströme, See'n und Meere:
Es gibt noch eine Frauenehre!

Şi a resistat ispitelor! A urmat însě cea mai grea lovitură îndreptată în contra ei, o scenă fórte actuală. Ca sě o pótă sili a recurge tot la comitele, ii sa pus în feréstră nesce scrisori:

Ungarn feindlich, russenfest,
Frisch gedruckt in Bucarest...

Planul a fost de a-i face perchisiţie, ai afla scrisorile agitatóre şi a o deţiné, până ce nu va primi ajutorul şi graţia resplătită a lui Tatári. Planul acesta s'a zădărnicit însě prin Bertha, care avea cunoscinţa de el şi sosind la Neaga, pe care o iubia cu tot focul ei de fecióră, a nimicit scrisorile. Bertha şi-a propus a scuti pe acéstă virtuósă femeie de planurile mamei sale Adela de Blumenberg, şi a isbutit a trage pe partea ei şi pe Nemes, comisarul de poliţie, care era acum şi logodnicul ei, şi era trimis de a face perchisiţie domiciliară la Neaga.

Aici culminéză intriga, de aci sě începe cu actul al patrulea şi desnodămêntul.

Nópte târḑie! In o stradă scundă ce duce la gară sě află Iltis, tăciunarul Iltis, — el voiesce sě fugă din oraş împreună cu Adela de Blumenberg. Treì maieri români, cari îl păḑesc, ca sě 'şi resbune pentru-că lea dat foc, îl zăresc şi... îl repun cu ciomegele lor. Intr'acea trece pe acolo. ducêndu-sě către casă, Neaga şi zărind mortul, striga după ajutor. Tatári, paserea de nópte era pe acolo, şi plin de orgoliu, incércă ultimul pas, o numesce pe Neaga ucigătóre. La strigătele ei desperate însě, sosesce şi Biederman, şeful de poliţie, bunul Biederman, care stiméză mult pe Neaga deja de când cu focul, şi scie de tóte cursele puse ei de comitele.

„Verhaften Sie das Weib als Mörderin!“

Ii strigă cel ce cugeta, că nime nu-i mai póte scóte pe Neaga din ghiarăle-i viclene. Dar a scos-o, Biederman o a scos, căci el stiméză pe nobila Neaga şi uresce pe mârşavul sěu stăpân, pe Tatári şi ia spus o acestuia verde în faţă.

(Va urma).

Falsificare de cambiu. Din Varşovia se scrie că acolo a produs mare sensaţiune o falsificare de cambiu, şi anume în valóre de 600.000 ruble. Falsificătorii încă nu sunt prinşi.

* * *

Necrolog. Rafila Oniţiu násc. Moga înfrântă de nespusă durere, aduce în numele propriu şi al rudeniilor la cunoscinţa tuturor amicilor şi cunoscuţilor, că scumpul şi neuitatul ei soţ resp. tată, frate, cumnat şi nepot *Ioan Oniţiu, comerciant*, după un morb îndelungat, împărtăşit fiind cu sfintele taine, şi-a dat în 16 August st. n. la $11^1/_2$ óre séra în etate de *30* ani nobilul sĕu suflet în mâ nile Creatoriului.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului defunct se vor aşeḑa spre eterna odihnă la 18 August 1895 st. n. 4 óre p. m. în cimiteriul gr.-or. din Sebeşul-săsesc. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată! Sebeşul-săsesc în 17 August 1895 st. n.

* * *

Un cas de „nona“ în Iaşi. „Timpul“ aduce scirea, că în ḑiua de 26 Iuliu n. o fată numită Victoria Teodorovici, care se afla în serviciul restauratorului dela gara Iaşi, a fost cuprinsă de un somn profund. După 4 ḑile vĕḑêndu-se că nu se mai deştéptă, s'a făcut cunoscută întêmplarea acésta moşului seu, care a şi dus-o la Pascani, judeţul Suceava, unde se află tot în starea acésta. Medicii au constatat că fata numită sufere de bóla „nona“, prescriindu-i totodată şi medicină.

* * *

Un oraş musical. Pare că în nici un oraş din lume nu se face o critică mai aspră esecuţiunilor musicale ca în San Antonio, capitala statului Texas. In acest Emporium pentru musică clasică s'a inaugurat de curênd o superbă sală „Beethoven“ pentru concerte clasice. Acésta nu ar fi nimic estraordinar, căci s'au mai întêmplat aşa lucruri. Dar cât de înflăcăraţi trebue sĕ fie locuitorii din Texas pentru musică dovedesce următórea inscripţie care strălucesce d'asupra podiului salei Beethoven în caractere aurite:

„Publicul e rugat sĕ nu tragă asupra pianistului. Acesta îşi dă tóte silinţele ca sĕ facă cum e mai bine!“

Rugămintea acésta e fórte justificată; s'a întêmplat de multe ori ca nisce cunoscĕtori prea simţitori în ale musicei sĕ fi tras cu revolverul asupra pianiştilor care nu le plăceau.

* * *

O superstiţie a marinarilor. Marinarii au o superstiţie, care în unele împrejurări e fórte primejdiósă pentru nouii căsătoriţi. Marinarii cred că un vapor, care are pe bordul sĕu tineri, cari îşi fac voiagiul de nuntă, trebue sĕ fie apucat de furtună.

Intr'o ḑi un mare vapor american avênd pa bordul sĕu vre-o 300 de pasageri, a plecat din New-York spre Liverpool. Intre pasageri se afla şi un diplomat englez, care călătoria cu tinera sa soţie, o americană bogată. Cele dintâiu 2 ḑile de călătorie au fost liniştite şi senine. In ḑiua a treia pilotul află că pe bord îşi face voiagiul de nuntă nisce soţi tineri. Vestea se respândi ca fulgerul, în tot vaporul şi nu numai marinarii, dar şi bieţii fochişti (chinezi) fură cuprinşi de o gróză teribilă. Toţi proroceau o mare nenorocire.

In ḑiua a şasa a isbucnit într'adevĕr o furtună. Marinarii şi au adus aminte de nouii căsătoriţi, şi unul dintre ei propuse ca tinerii soţi sĕ fie aruncaţi în valuri. Din fericire, căpitanul prinse de veste, duse pe tineri în cabina sa, îi încuiă acolo şi puse de pază patru ómeni de ai sĕi credincioşi. Intr'aceia pe bord isbucnise deja revolta unei părţi din marinari. Căpitanul cu alţi matrozi au făcut us de arme şi numai aşa au putut sĕ potoléscă pe cei rĕsculaţi. Cinci dintre ei au fost legaţi şi ţinuţi astfel până când vaporul ajunse la Liverpool, fără ca furtuna sĕ-i fi adus vre-o stricăciune.

* * *

Culmea reclamei. Blondin eroul Niagarei, povestesce în memoriile sale anecdota următóre:

Intr'o ḑi cetii într'un ḑiariu, spre marea mea surprindere, că aşi fi murit. Gazeta spunea că la o trecere a Niagarei, aş fi căḑut şi ni-aş fi găsit mortea în valurile cataractului. Natural că scirea mĕ înveseli, dar fui şi mai surprins când cetii în ediţiile de sară ale ḑiarelor că „mâne“ va avea loc înmormêntarea mea. Tóte amĕnuntele ceremoniei erau publicate cu îngrijire. „Ei, îmi ḑisei, trebue sĕ asist şi eu la ceremonia acésta“.

Intr'adevĕr, la óra fixată, apăru în faţa locuinţei mele un car funebru înhămat cu şase cai albi. Mii şi mii de ómeni se grămădiră în stradă; din tóte casele şi edificiile publice fâlfâiau drapele cernite. Era aprópe de necreḑut.

Deodată auḑii o bătae în uşe şi directorul întră.

— Pardon un moment! ḑise el, se apropià de ferêstră şi strigă în stradă:

— Ladies şi gentlemen! Cum aflu acum spre marea mea bucurie, dl Blondin nici nu e mort. Blondin trăesce! Da, trăesce aşa de adevĕrat că Sâmbătă, în 17 Iuliu, va întreprinde o nouĕ trecere peste Niagara pe o funie de sîrmă.

Mulţimea isbucni în strigăte:

— Sĕ-l vedem! Sĕ-l vedem!

Directorul meu mĕ trase la ferêstră mulţimea mĕ recunoscu şi 'mi făcu ovaţiuni grandióse.

* * *

Ani nestoriani Pe basa celor mai nouĕ date statistice din Franţa, s'a putut constata că în acea ţară trăesc acum 213 indiviḑi cari au trecut etatea de 100 ani, şi anume 66 bărbaţi şi 147 femei. Dintre bărbaţi numai 11 au trăit necăsătoriţi, pe când dintre femei au rĕmas nemăritate 23. Este interesant că dintre femeile vĕduve numai 38 au rĕmas în vĕduvie, pe când 102 şi au căutat mângăere într'o nouĕ căsătorie.

* * *

Haz. Nevasta: Bine, Nichie, ce a făcut mama de o urăsci aşa de tare?

Bărbatul: Te-a făcut pe tine!

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Din comitatul Hunedórei.

După „Congres“.

Nu e lucru mare ce vĕ scriu, dar e caracteristic pentru „Gusti nostru“, carele prin sinóde şi înaintea tinerimei vrea sĕ trécă de cel mai „teribil“ naţionalist, ér când e la „adecă“ îşi face „códa colac“ şi şede acasă.

Prin colónele „Tribunei“ nu e român ca el în întreg comitatul nostru, dar în adunările comitatului nu-i auḑi gura, şi peste tot în comitat este cel mai blând faţă de cei dela putere.

In sinodul archidiecesan din anul trecut pe tóte căile se nisuia ca cu aşa numita petiţiune a tinerimei se bage politica militantă în sinod se induplece chiar sinodul ca se convóce congresul naţionalităţilor, apoi pentru asta tot el îşi făcea elogiuri prin „Tribuna“, în sinodul din estan tot el era care făcea politică militantă în sinod şi care presenta tóte nesdraveniile plămădite în biroul „Tribunei“ ca apoi fiie lăudat în acel ḑiar, ér când avea ocasiune ca în congresul naţionalităţilor convocat de Tribunişti sĕ-şi pótă validita facultăţile sale spirituale, şede acasă şi se mulţămesce cu o telegramă sforăitóre de cuprinsul următor: „Luptătorilor pentru libertatea *tutror popórelor* puternice aclamaţiuni. August A. Nicóră“. Cugeţi că cel puţin Garibaldi salută pe un Congres ecumenic carele s'a întrunit ca se elibereze pe tóte popórele.

Şi ce l'a împedecat pe dnul Augustin Nicóră ca se participe la congresul convocat de Mangra-Petrovici.

El este cel mai independent om. Nu are nici o funcţiune nici bisericéscă nici luméscă, nici nu póte aspira la vr'o funcţiune, nu depinde nici dela părinţi, nu are nici nevastă nici copii.

Intreb eu deci: pe dl Nicóră, carele pretinde ca părintele asesor consisrorial Cristea, sĕ facă politică militantă, ce l'a împedecat a participa la congresul naţionalităţilor?

Vedeţi, aşa lucră ómenii cei cu gură mare!

Vĕ cer scusele, că vĕ incomodez pe D-vóstră cu acéstă întrebare, pe când rĕspunsul îl astept dela „Tribuna“, dar mie nu-mi este atâta de rĕspuns, pentru-că acela şi-l póte da ori cine care cunósce pe dl Nicóră, ci voiu mai mult sĕ scie deputaţii sinodali, cine este acela „enfant terrible“, care cu şi fără causă face atâta gură prin sinodul archidiecesan.

Uu deputat sinodal.

De prin ţinutul Hunedórei 1/13 August 1895.

Guvernul ţĕrei nóstre a luat tóte mĕsurile pentru serbarea milleniului. Vor fi deci sĕrbări mari.

Naţionalităţile din acest „regat al sântului „Stefan“ şi cu deosebire noi românii vom absenta cu totul dela acésta serbare, care altcum ar fi sĕ fie comună, precum comune ne-au fost luptele pentru susţinerea în intregitate a patriei în care locuim ca fraţi de o mie de ani, prin urmare bucuria va fi esclusiv a fraţilor unguri.

Imprudenţa stăpânitorilor nostri, că mai simţibil şi mai istorici mai mult am simţit'o şi o simţim noi românii. Purcederea dênşilor faţă de noi au stêrnit în inimile nóstre cea mai mare consternaţiune şi în timp şi la ocasiuni am combătut paşii lor atât de greşiţi, ér basaţi pe evenimentele din trecutul altor popóre care întocmai s'au înălţat cu ochii închişi, dar au căḑut le am profeţit'o, că pe calea ce merg greşesc şi astfeliu mai curênd sau mai târḑiu nu putem esclude posibilitatea că vor trebui sĕ cadă şi dênşii. „Nu e suiş fara coborîş“ — însĕ la tóte aceste „ochi au şi nu vĕd, urechi au şi nu aud“, căci nu este iubire frăţéscă în inimile lor.

In consternaţiunea nóstră le vom ḑice cu ocasiunea „marei sĕrbări“ a dênşilor: Voi voi iubiţilor patrioţi! cari pe fraţii vostri împreună luptători contra elementelor inamice patriei nóstre, împreună şi póte şi mai mult contribuitori la bunăstarea şi fericirea ţĕrei — ne-aţi cotit la o parte, ne-aţi alungat pela masa încarcată cu jertfirile nóstre. — Săltaţi şi vĕ bucuraţi! A vóstră e bucuria şi a fost de când Dzeu v'a adus la noi, şi noi v'am primit cu iubire creştinéscă, voind a trăi aici ca „fraţi“.

Volniciţiva acuma. căci în mod volnic ne-aţi stăpânit pentru-că astfel v'a plăcut şi spre aceia înclinaţi şi astăḑi. Scara e în mânile vóstre, suiţi cât de sus, ca vĕḑêndu-vĕ la înălţime cu atât mai mare despreţ sĕ priviţi spre noi — dar sĕ nu uitaţi, căci cu atât mai mare va fi şi desamăgirea vóstră când veţi da a cobori în jos.

Suntem în ajunul inactivărei legei „poţitice-bisericesci“ şi ca aci nu s'au mai auḑit o activitate mai forţată din partea liberalului „guvern“, da principiile rele sunt inspirate de spiritul diavolului ér stăpânitoriul acelor spirite e grabnic în agendele sale căci scie că opera lui e scurt durabilă, ér bunele principii fiind inspirate de atotputernicul Dzeu sĕ desvóltă încet ca cu atât sĕ fie în veci durabile, căci la Dzeu „o mie de ani sunt ca ḑiua de eri ce a trecut“.

In butul tuturor acestora biserica nóstră română gr.-or. atât de ameninţată în dreptul sĕu constituţional câştigat cu scump sângele nostru — îşi desvóltă şi dênsa „activitatea sa. Datorinţa de creştini adevĕraţi ne impune se ne retragem dela alarmul „politic lumesc“ şi amĕsurat puterilor nóstre cu mic cu mare, preoţi şi mireni sĕ conlucrăm la prosperarea şi bună starea acesteia, căci prin aceste facem un serviciu sft. plăcut lui Dzeu, ér binele si fericirea nóstră numai dela Dumnezeu o putem aştepta în a cărui mâni creatóre sunt „sorţii“ nostri. „Devisa vóstră sĕ fie înainte“ aceste cuvinte a marelui „Şaguna“ sună şi vor suna şi în viitoriu pururea la urechile nóstre.

Unul dintre cele mai nóuĕ producte ale activităţei bisericei nóstre este şi înfiinţatul „fond archidiecesan“ pentru pensiunea preoţimei nóstre. O instituţiune mult dorită — şi póte cea mai salutară în biserica nóstră.

Prin acest fond am câştigat aceea mare bunătate, că am asigurat esistenţa preotului la bĕtrâneţă, la slăbiciuni şi alte nenorociri obvenind în viaţă. Mai mare bunătate sau făcut cu acésta „preoteselor vĕduve“ şi orfanilor acestora, cari in cele mai multe casuri rĕmân in starea cea mai de plâns fără ajutoriu de nu au unde-şi pleca capul.

Dar pe cât de salutar acest fond durere pe atât de mare e indiferentismul faţă de el la unii preoţi ai archidiecesei nóstre, cari nici in urma sfaturilor bune nici a ameninţărilor nu vor sĕ sĕ inscrie ca membrii.

Intreb acuma pe acesti fraţi preoţi? Iubiţilor! pentru ce „indiferentism“ „neconsecuente“, ba aprópe renitenţa, faţă de acestia binefĕcătóre instituţiune? Pe lângă aceea că veţi simţi-o înşivă şi va simţi-o familia vóstră, dar veţi fi notaţi la superiorii vostrii de „nesubordinaţi şi în unele cerinţe ale vóstre dela locurile mai înalte vise va reflecta cu cuvintele franceze: „Ote-toi, que jemy mette“ sau pe românesce „duceţi-vă dela mine.“

Sĕ stăm însĕ de vorbă aici! Sĕ mergem jurăm sĕ ne convingem exasse“. Fără a dubita fiesce care preot e pătruns de bunătatea acestui fond fără a astepta doveḑi reale, însĕ cred că nimenea încă nu s'au ocupat serios în causă, de ce şi pentru ce nu se inscriu ca membri la acest fond unii dintre preoţi? ci şi au dat verdictul scurt sunt indiferenţi, renitenţi şi neconsecuenţi.

Dar nu e aşa! Har Domnului avem preoţi conscii de chemarea şi datorinţele lor, însĕ pe lângă tótă bunăvoinţa nu le dă mâna a se face membrii. Sunt săraci încât nu-şi pot administra competinţele de înscriere la acest fond şi din venitele lor atât de neînsemnate nu-şi pot pune la o parte un capital de 80 fl., va sĕ ḑică: pentru anii prestaţi 10 = 40 fl, „tacsă fundamentală“ ér 40 fl. E sciut că poporul e rĕu platnic preotului, căci şi el pe lângă aceea că e sărac e sătul de dări — ér preotul e al nostru — pentru competinţă îţi voiu face „părinte“ ḑile de lucru — îţi voiu aduce vro două „lemne“ şi altele destea.

Mai capătă sĕ ḑicem un astfel de preot câte o parochiă spre administrare şi ai crede ca starea s'a întors mai spre bine — dar ce sĕ veḑi îi merge mai rĕu. Nu-şi póte încassa o terţialitate şi lui i-se cere jumĕtatea venitului în scopul „fondului“ şi pe lângă aceea va mai perde şi din parochia sa sĕ mai contribue de unde póte şi sĕ administreze „jumĕtatea“ prescrisă la „fond“.

Acum dară ce e de făcut în anomalia acésta? A ajuta pe astfeliu de preoţi nu avem de unde — prin urmare ori şi ce şicanare ori ameninţare a locurilor competente, mai mult îi va amărî ḑilele, dar resultat nici vorbă. „De unde nu-i, nici Dzeu nu ia“, ḑice românul.

După părerea mea individuală ar fi sĕ se lase preoţii nemembrii la acest „fond“ în pace şi mai ales când ne-am convins concret că numai din neputinţă nu se încriu ca membri — sĕ numai fie şicanaţi nici notaţi de „indiferenţi“ căci altcum pot [illegible] dânşii buni preoţi şi conscii de chemarea lor, — chiar la culmea misiunei.

Incheiu cu cuvintele: *„Flere possem, sed juvare non“*.

L. U. Z.

Loterie.

Miercuri, în 21 August n. 1895.

Sibiiu: 15 42 24 88 73

Nr. 246/1895. [138] 1—3

CONCURS.

Dela „Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român“ cu începutul anului scolar 1895/6, sunt de conferit următórele stipendii:

1. din fundaţiunea *„Başota“ unul á 20 fl. la an;*

2. din fundaţiunea *„Gallianǎ“ unul á 60 fl. la an;* la conferirea acestui stipendiu rudeniile fericitului fundator din familia „Pop“ şi „Anton“ se vor preferí *ceteris paribus;*

3. din fundaţiunea *„Roman“ dóuĕ á 60 fl. la an;*

Pentru conferirea acestora, tinerilor români, studenţi de gimnasiu ori scóla reală de aceeaşi categorie, se escrie concurs cu termin *până la 15 Septembre 1895.*

Cererile sĕ se înainteze până la terminul indicat, *comitetului Asociaţiunii transilvane etc. în Sibiiu (Nagy Szeben)* instruite cu următórele documente:

a) atestat de botez în original sau în copie legalisată;

b) testimoniu scolastic de pe anul din urmă scolar;

c) atestat de frecuentare dela direcţiunea institutului, în care de present urméză studiile;

d) atestat de paupertate, eventual de orfan, dacă concurentul este orfan.

Cererile întrate după termin, nu se iau în considerare.

Sibiiu, din şedinţa comitetului „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ ţinută la 8 August 1895.

Dr. Il. Puşcariu,
vice-preşedinte.

Dr. *V. Bologa,*
secretar II.

197/1895 [137] 1—2

CONCURS.

Comisiunea economică a comitatului Sibiiu publică, că sunt de a sĕ conferi deocamdată pe anul scolar 1895/6 2 stipendii şi anume unul de 600 fl. şi unul de 100 fl. la elevi dela vre-una scólă specială de economie din patrie.

La stipendiul de 600 fl. pot concura numai atari competenţi, cari voiesc se frecuenteze academia agricolă din Magyar Óvár, éră la cel de 100 atari cari voiesc se frecuenteze stóla agricolă din Mediaş sau alta scólă analogă din patrie. Asemnarea stipendiilor conferite se face numai după producerea documentului despre primire în institutul numit.

Concurenţii, cari în tot casul trebue se aparţină acestui comitat, au sĕ-şi substérnă rugările peovĕdute cu documentele despre studiile lor teoretice şi practice şi despre indigenat până în 5 Septembre st. n. la 2 óre d. a. vice-comitele comitatului Sibiiu ca president al comisiunei economice,

Sibiiu, în 17 August 1985.

Reissenberger.
vice-comite.

---

[127] 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de asesor la magistratul oraşului Sasebeş prin acésta escriu concurs.

Salariul împreunat cu acest post este 1100 fl.

Concursele instruite cu etras de botez, precum şi atestatele de cualificaţiune şi serviciu sunt a se substerne subscrisului până în 20 August 1895! 12 óre a. m.

Sibiiu, în 3 August 1895.

Reissenberger,
vice-comite.

Nr. 248—895 [133[1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele însemnate mai jos, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Blăseni Plai şi Sat, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

2. Pescera, cu salariu de 300 fl. din cari 180 fl. în bani şi victualii în preţ de 120 fl., şi cuartir.

3. Şesuri, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

Concurenţii au aşi asterne cererile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Brad, la 29 Iuliu 1895.

Oficiul protopr. gr.-or. al tract. Zarand.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 382/895 [132] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scóla populară gr.-or. din comuna Cinadie se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este:

Salar anual 304 fl. locuinţă corĕspunḑĕtóre în edificiul scólei, lemne de foc după trebuinţă şi grădină de legumi în mărime de 334°☐

Concurenţii îşi vor adresa cererile lor de concurs subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Mercurea, la 27 Iuliu 1895.

Oficiul protopresb. al tractuluiMercurii

Ioan Droc,
protp.

Nr. 13464/895 XI. [125] 1—2

Licitaţiune minuendă.

Spre asigurarea lemnelor de foc tari neplutite pentru oficiul comitatens de aici (cantitate de 200 metri cubici) se va ţiné în **19 l. c. st. n. la 10 óre a. m.** în cancelaria subsemnatului o licitaţiune minuendă. Condiţiunile se pot vedea în cancelaria subscrisului.

Sibiiu, 3 August n. 1895.

Reissenberger m. p.,
vice-comite.

Nr. 935—895 [134] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învĕţători la scólele nóstre confesionale din comunele mai jos însemnate aparţinĕtóre protopresbiteratului Agnitei sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman“ şi anume.

1 Agnita, cu salariu anual de 300 fl. solvibil în rate lunare decursive cuartir în localitatea scólei, lemne şi grădina de legumi.

2. Alţina, postul prim învĕţătoresc cu salariu anual de 300 fl. cuartir liber în edificiul scólei, lemne şi grădină de legumi.

3. Ghijasa, cu salariu anual de 300 fl. solvibil în rate trei lunare anticipative, cuartir liber în edificiul scólei, lemne de foc şi grădina pentru legumi.

4. Nocrichiu, cu salariu anual de 300 fl. solvibil în rate lunare decursive, cuartir liber în edificiul scólei lemne de foc şi grădina pentru legumi.

Doritorii de a reflecta la vre unul dintre acestia posturi vor avé a-şi asterne petiţiunile de concurs instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Agnita, Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiter:

Sabin Piso,
prot.

Nr. 30—895 com. par. [136] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de al III-lea învĕţătoriu la scóla gr. or. din Poplaca se deschide prin acésta concurs pe lângă următórele

Emolumente:

1. Salariu anual de 300 fl. v. a.
2. Relut de locuinţă 15 fl. v. a.
3. Relut de lemne 25 fl. v. a.

Concurenţii vor fi datori înainte de alegere a dovedi destoinicia în cântări şi tipic, avênd alesul învĕţătoriu obligămêntul de a cânta cu tinerimea scolară în cor la fie-care liturgie.

Purtarea agendelor direcţiunei scolare împreunată cu o remuneraţiune anuală de 50 fl. v. a. precum şi instrucţia în scóla de repetiţiune şi în cea de pomărit (grădina scolară) se va împărţi prin comitetul parochial în conţelegere cu corpul învĕţătoresc între toţi trei învĕţătorii la începutul anului scolastic.

Competinţele învĕţătoriului ales se solvesc tóte în rate trilunare anticipative din cassa bisericéscă, ér concursele instruite conform legilor din vigóre sunt a se aşterne la oficiul protopresbiteral gr. or. din Sibiiu în termin de 30 ḑile dela I-a publicare în „Telegraful Român“.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. in Poplaca ţinută în 21 Maiu 1895.

Preşedintele:
Aureliu Millea,
notariu com.

Nr. 652/895

Cu consensul subscrisului.

Sibiiu, 4 August 1895.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 217—895 [135] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele din comunele mai jos însĕmnate sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Brad *a)* un post de învĕţătóre cu salariu de 300 fl. şi 50 fl. bani de cuartir *b)* un post de învĕţătoriu cu salariu 300 fl. şi cuartir.

2. Băiţa, un post de învĕţătoriu cu salariu de 365 fl. din cari 50 fl. sunt computaţi din venitele cantorali, ér 15 fl. în preţul unui stângen de lemne şi cuartir.

Concurenţii au a sĕ presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre pentru a şi arăta desteritatea în cântările bisericesci. Cei cari vor fi în stare a instrui şi conduce corul în biserică vor fi preferiţi şi li sĕ pune în vedere o remuneraţiune însĕmnată.

3. Bucesiu, un post de învĕţător cu salariu de 300 fl. din cari 36 fl. sunt computaţi în preţul celor 3 stângeni de lemne per 12 fl. 14 fl. în venitul cantoral, şi cuartir.

4. Curechiu, un post de învĕţător cu salariu de 300 fl. şl cuartir.

5. Ormindea, un post de învĕţătoriu cu salariu de 355 fl., din cari 40 fl. sunt computati din venitul cantoral, ér 15 fl. în preţul unui stângen de lemne.

Invĕţătoriul va avé sĕ ţină, dela începutul utrenii, o strană în biserică.

Petiţiunile de concurs instruate conform normelor din vigóre sĕ se astérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 4 Iuliu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial respective.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 493/895 [123] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător dela clasa I dela scóla poporală elementară din Tărlungeri protopresbiteratul Braşovului prin acésta sĕ escrie concurs pe termin de 30 ḑile începênd dela data de mai jos

Emolumentele împreunate cu acest post de învĕţător sunt:

1. 200 fl. v. a. din repartiţiune şi
2. 100 fl. v. a. din venitele cantorale.

Competenţii, cari doresc a ocupa acest post de învĕţător sunt îndatoraţi aşi înainta petiţiunile instruate în sensul legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresb. Tot odată sĕ îndatoréză a sĕ presenta în una din Dumineci sau sĕrbători spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci.

Braşov, în 21 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului în conţelegerile cu comitetul parochial.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 413/895 [124] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bucium-Cerbu, cu salariu anual de 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

2. Bucium-Sat, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.

3. Bucium-Isbita, cu salariu anual de 260 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

4. Buninginea, cu salariu anual de 300 fl, din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc.

5. Ciuruleasa, cu salariu anual de 250 fl. din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc.

6. Feneş, cu salariu anual de 300 fl. şi adecă 70 fl. din venitul regalului 180 fl. din repartiţie şi folosirea unui agru în mărime de 4 jugĕre 399 stîngini ☐ computat în 50 fl. cuartir gradină şi lemne de foc.

7. Pĕtrângeni cu Valea-Bulzului, cu salariu anual de 300 fl. şi adecă 135 fl. din venitul regalului, 10 fl. 50 din interesele obligaţiunei de stat şi restul din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc.

8. Roşia, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

9. Soharu, cu salariu anual de 240 fl. şi lemne foc.

10. Valea-Dosului, cu salariu anual de 300 fl. şi adecă 20 fl. dela biserică, 16 fl. 80 cr. din interesele obligaţiunei de stat ér restul din repartiţie, cuartir şi lemne de foc.

11. Vulţoriu cu Zlatna, salariu anual de 300 fl. parte din cassa bisericeii parte din repartiţie, pentru cuartir 36 fl. şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-'şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat, ér concurenţii la posturile de sub N-rii 1, 2, 4, 6, 7, şi 11 au a sĕ presenta în vre-o Duminecă sau serbătóre la biserică spre a-'şi areta desteritatea în cântări şi tipic.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrudului în conţelegere cu comitetele parochiale resp ctive.

Petru Popovici,
adm. prot.

Nr. 278/895 [128] 3—2

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante din parochiile mai jos însemnate ale protopresbiteratului gr. or. al Sĕliştei se scrie concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Sibiel, cu salariu anual de 300 fl. şi cuartir liber.

2. Topârcea, cu salariu anual de 300 fl. v. a. folosisea unui pămênt drept relut de cuartir şi o parte din grădina scolară

Aleşii învĕţători la amêndouĕ posturile vor fi obligaţi a ţinea Dumineca şi sĕrbătórea strană în biserică spre care scop se cere ca ei sĕ se presinte înainte de alegere în respectivele biserici spre a-şi arĕta desteritatea lor în cântări.

Reflectanţii la aceste posturi sĕ-şi aştérnă rugările lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕlişte, 22 Iuliu, 1895.

Oficiul protoprosbiteral gr.-or. al Sĕliştei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbitır.

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura şi tipariul tipografiei archidecesane.

Nr. 89 Sibiiu, Sâmbătă, 12/24 August 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 11 August 1895.

Diarele din patrie s'au ocupat la timpul seu cu congresul ținut în Budapesta in dilele trecute. Aprópe tóte au fost de convingerea, că cestiunea naționalităților a ajuns în un stadiu, care reclamă o resolvire óre-care, căci frĕmêntarea de adi nu póte aduce nici un folos în nici o parte.

O mare parte a bărbaților nostri politici nu au luat solidaritate cu cursul de adi al politicei nóstre, și în special nu au consimțit și nu pot consimți cu mersul ei de adi conducĕtorii naturali ai poporului român, archiereii români, cari au atingere cu coróna și cu cercurile guvernamentale, și cari cunosc din isvor autentic dispositiunile mai înalte atât cele favorabile nouĕ, cât și cele nefavorabile.

Bărbații cu valóre și autoritate, bărbații nostrii cu trecut politic s'au dat la o parte și au lăsat conducerea ómenilor de adi. Al lor sĕ fie rĕspunderea pentru nouéle prigoniri, cari vor mai urma din politica de demonstrațiune și provocătóre de adi, și al lor sĕ fie și meritul, décă din politica de adi va trage folóse reale poporul nostru.

N'au putut fi mulțămiți cu politica actuală în special archiereii români, cari di de di vĕd cum atacurile pentru demonstrațiunile politicei nóstre actuale sĕ descarcă mai cu sémă asupra bisericilor românesci, și în special asupra instituțiunilor culturale susținute de biserică.

O simte acésta Sibiiul de mult, începe acuma a o simți și Blașul, își archiereii nostrii nu pot da bombasticul rĕspuns, că înpoliti ca românéscă de adi e indeferent lucru dacă guvernul va încuia gimnasiul din Brașov sau cel din Blaș.

Acésta o póte proclama ca dogmă politică un om, care face gură mare, dar care nu are sĕ pérdă nimica, și când e vorba sĕ rĕspundă pentru faptele sale, o ia la sănătósa, și din adăpostul dela Bucuresci dă ordin de căpitan în o parte a pressei române dela noi.

Archiereii nostri sunt legați de biserică, biserica cu credincioșii ei e legată de fericirea și esistența acestui stat. E deci cestiune de datorință, ca archiereii români sĕ caute a delătura neînțelegerile escate, a netedi calea, pe care mergênd sĕ ne putem desvolta în conformitate cu legalele nóstre aspirațiuni naționale.

Calea acésta însĕ este fórte grea, și mai ales în stadiul de adi al politicei nóstre preste mĕsură anevoiósă.

Ușor este a merge cu curentul, ușor este a arunca oleiu în focul, care a ajuns până la coperișul edificiului, dar e greu a lua mĕsuri pentru localisarea lui, căci cei ce varsă cu atâta ușurință oleiul în foc, nu-și pun întrebarea; unde se va opri focul? si ce vom mai puté salva?

Că lucrurile au ajuns la gradul actual, că relațiunile s'au încordat în asemene grad, încât se pare a se tăia și posibilitatea unei înțelegeri, vina o pórtă în locul prim guvernul, și pressa unguréscă, fanatică în cele naționale.

Părerei acesteia noi i-am dat mai de multe ori espresiune, și trebue sĕ-i dăm și acuma

O serie lungă de acte guverniale au atacat interesele bisericilor românesci, și glasul archiereilor nostri nu au fost ascultat.

In special biserica nóstră a fost tractată în unele casuri cu deosebire mașter, cea ce a stêrnit în credincioșii nostri rĕspunsă îngrigirea pentru sórtea bisericei și pentru desvoltarea normală a instituțiunilor ei.

Paralel cu guvernul a mers administrațiunea, și ambele au dat destulă materie nemulțămirei generale.

S'au încercat nu odată stabilirea unor raporturi mai sănătóse, s'au încercat realisarea unui program politic, cu minimul pretensiunilor naționale, în fruntea mișcărei s'au pus ómenii cei mai moderați, s'au pus și conducĕtorii naturali ai poporului român, archiereii români, ca program s'au luat numai drépta esecutare a legilor esistente, și guvernul nici pretensiunile legale cele mai moderate nu a voit sĕ le împlinéscă.

Ținuta acésta a guvernului a dat aripi curentului radical, și nu e mirare, dacă bărbații cu vederi mai moderate în fața relei voințe din partea guvernului s'au dat la o parte.

Vederei acesteia i-a dat espresiune diariul „Hazánk„ în un articol mai recent din incidentul ținerei congresului în Budapesta.

Diariul nostru nici odată n'a putut ignora faptul, că noi aici trebue sĕ trăim, de acea a fost departe de ori ce demonstrațiune politică, și a luat rolul de tot greu și nemulțămitoriu, de a predica totdéuna moderațiune în formă și energie în fond, după proverbul străbun: *fortiter in re, suaviter in modo*“.

Da, sĕ fim energici în esență, sĕ fim energici până la estrem în apĕrarea drepturilor nóstre, dar sĕ fim cu minte, sĕ nu facem demonstrațiuni zadarnice, cari pot sĕ ridice vanitatea unora, pot aduce venit material altora, pot fi meserie de a trăi pentru unii, dară cari poporului român, osêndit a suferi descărcătura furtunei, nici un bine nu-i póte aduce.

Fideli ținutei nóstre din trecut am luat posițiune dară și în fața înfrățirei proclamate cu mult alaiu în adunarea dela Budapesta.

Am accentuat, că faptica înfrățire o realiséză necesitatea, și în faptă fără alianță am luptat umĕr la umĕr naționalitățile, când au fost necesitatea.

Adi fără necesitate sĕ proclamă alianța pe hârtie, și nime nu face nimica pentru întărirea ei, și ea numai din senin nu sĕ face.

Am întrebat unde sunt sașii, și pentru-ce lipsesc din conferență bărbații bănățeni, cari cunosc din viéța de tóte dilele amiciția și dragostea sêrbilor către români.

Despre sași a vorbit organul lor din Sibiiu. Despre sêrbi a vorbit fórte categoric metropolitul din Blaș, care i cunósce din practică, căci 20 de ani a petrecut în Lugoș în apropiere de ei.

Cu altă ocasiune vom arĕta ținuta sașilor ardeleni în procesul politic de adi, și vom indica punctul lor de mânecare.

La alt loc reproducem declarările metropoliților nostri în obiectul congresului din Budapesta.

Cetitorii nostri vor cunósce modul de judecare al archiereilor români, și vor vedea, că în fruntea elementelor moderate stă biserica, care e mai îngrijată de sórtea credincioșilor sĕi, biserica, care e chemată se conserve tóte instituțiunile culturale legate de ea, și sĕ le desvólte în spiritul aspirațiunilor nóstre naționale.

Revista politică.

Pe când în Brŭcsella își bat capul delegații conferinței interparlamentare, ca sĕ găséscă mijlóce pentru menținerea păcii, pe atunci în Berlin sĕ pune peatra fundamentală la monumentul național, ridicat din partea recunoscĕtórei Germanii întru amintirea celui dintâiu împĕrat, întru amintirea lui Wilhelm I. 25 de ani au trecut de atunci, de când la Gravelotte regele Wilhelm în persónă a condus lupta tăindu-le Francesilor ori-și ce cale spre Paris. Mare sĕrbătóre pentru Germani, mare trebuie sĕ fi fost și entusiasmul lor național! Wilhelm I. și-a concentrat tótă activitatea sa în organisarea armatei, care după aceea i-a servit numai ca un mijloc puternic la susținerea păcii. Trist a fost numai, că dela o sĕrbătóre atât de mare națională a lipsit

---

FOIȚA.

Momente din literatura mai nouă a sașilor transilvăneni.

(*„Neaga“* oder *„Frauenherz und Frauenehre“*, dramatisches Gedicht in fünf Acten von C. F. Armin. Berlin 1894.)

(Incheiere.)

Urméză acum în actul ultim scenele cele mai frumóse din întréga dramă, scene petrecute la Neaga acasă, între ea și Biedermann. Căci ei, din momentul în care mai întâiu s'au întâlnit își nutresc ascuns în inimă o stimă reciprocă. Și acum, după-ce a luat-o sub scutu-i păditor față de acel tiran, i-o spune, îi spune că îi dragă, mai mult decât ceriul, mai mult decât viéța, și îi spune, că doresce sĕ o ducă la altar, ca ea sĕ pribegéscă de ací înainte de alăturea cu el în calea vieții, el sĕ o scutéscă.... Neaga? Simțesce focul sacru față de acest bărbat cu o inimă atât de bună și mare, dar nu, nu i-o póte spune, soție nu-i póte fi. Au nu jurase până la mórte credință reposatului ei soț? In sufletul ei sbuciumat sĕ încinge în acest moment o luptă.... Ah, étă unica ei mântuire! Credința jurată nu o póte frânge, a-l iubí și lua de soț pe Biedermann ar fi o călcare a credinței, ce-'i mai rĕmâne deci decât.... mórtea? Și s'a hotărît sĕ móră! Inainte de acéstă mórte însĕ o binefacere față de acest bărbat, care s'a espus pentru ea, și e amenințat a-și perde postul și pânea.

Biedermann în urma vinului ce a beut, în care Neaga a amestecat și un prăvșor, adórme. Néga sĕ gătesce sĕrbătoresce, și plécă la Tatári. Ah, cât a poftit o, și étă acum se presentéză „porumbița“ de bună voie...., cugetă acesta, și e vesel de a-și vedé realisat planul. Inainte însĕ de a se apropia el de dênsa, îl rógă Neaga în schimb pentru o binefacere, și adecă de a-l lăsa pe Biedermann în postul de șef al poliției. Tatári o face, îi subscrie îndată un decret, ce-l și trimite prin pandur lui Biedermann... Oh, ce n'ar fi făcut el în momentul acesta de estas pentru Neaga. Orbit de pasiune o învită pe divan:

„Sternen pracht und Mondenschein,
Laden uns zum kosen ein!
Liebchen hold! Wir sind allein,
Komm' zu mir und trink' vom Wein“.
(Sc. XIV.)

Și ea îi urméză, ridică paharul cu vin în care pe ascuns a turnat otravă și-l bea cu sete, îl bea până în fund.... căci numai mórtă avé sĕ dispună uliul de corpul ei. Și a murit salvându-și vírtutea, a murit din iubire, pentru iubire ca o eroină. La sicriul ei vin toți ómenii de bine, vine iubitul ei Biedermann, vin scutitorii ei Nemes și Bertha, vine chiar și Adela de Blumenberg și aici în fața martirei sĕ împacă cu Tatári, care stă și el plin de căință la o parte. Iși ea și el rĕsplata, căci prin o telegramă dela ministru e declarat de depus din post.

* * *

Acesta este pe scurt conținutul dramei, și după cum s'a vĕdut el este scos in stările sociale cele mai recente din Ardél, și în special dintr'un comitat locuit de cele trei naționalități. E cunoscut însĕ că nimic nu e mai greu la un autor decât a împreuna harmonic adevĕrul istoric cu fantasia, în o dramă, și cu atât mai mult atunci când adevĕrul acesta este relativ puțin îndepărtat de actualitate. Intru cât i-a succes acésta autorului de față a-ți audit; a ți vĕdut pe un tiran de comite suprem, trăind numai cu pasiunile și destrăbălările sale, o copie adevĕrată de pe natură, un dușman a tot ce-i cinstit, un dușman al românilor, pe cari îi persecuta în felul cum dilnic o vedem. A-ți vĕdut pe de altă parte pe o frumósă mărginéncă, purtând sus stindardul onestității și murind pentru acesta.

Douĕ sunt motivele cea voit autorul sĕ ni le scótă în relief, dintre aceste cel mai marcant, care sĕ tórce prin întréga dramă ca un fir roșu, pe care apoi sĕ grupéză tóte celelalte accidente, este virtutea femeiască. Acéstă comóră sântă cântată de sute de poeți secoli de-a rêndul, acest ideal întrupat de autorul nostru atât de frumos în cuvintele:

„Viel fester noch als Burg und Wehre,
Viel fester als der Fels im Meere
Steht auf der Welt die Frauenehre,
Ihr drohn nicht Herscher, drohn nicht Heere“,

el îl vede periclitat în epoca asta a întregilor, îl vede rar, devenit de

---

☛ *Din causa sfintei sĕrbători „Adormirea Maicii Domnului“, numĕrul proxim al fóiei nóstre va apăré Joi în 17 August st. v. anul curent.* ☚

marele Bismark, care are partea leului din unitatea Germaniei.“

* * *

După o ştire, care a venit din Constantinopol, se ḑice, că patriarchul ecumenic, Monseniorul Anthymos VII, a adresat un circular către metropoliţii greco-ortodocşi şi către alţi şefi ai comunelor bisericesci grecesci din Turcia, în care le comunică într'o formă sĕrbătoréscă înaltul favor al sultanului manifestat prin aceea, că împĕratul Turcilor: 1. i-a dat lui marele cordon al ordinului Osmania în briliante; 2. susţine 20 de tineri greci pe spesele sale în scólele superióre ale statului. Aceste acte neobicinuite astfel sĕ esprimă patriarchul în circular, nu-l privesc numai pe el, ci pe toţi supuşii greco-ortodocşi ai sultanului, şi pot servi de un îndemn, ca sĕ fie şi de aici înainte supuşi cu loialitate domnitorului şi guvernului. Adênc pătrunşi, patriarchul şi sfêntul sinod, provócă pe toţi episcopii, ca sĕ ţină rugăciuni sĕrbătoresci, în 31 August, în bisericele lor întru amintirea suirei pe tron a sultanului.

* * *

Episcopii evangelici din Ungaria au adresat din incidentul punerii în aplicare a legilor politice-bisericesci către conventele lor niste instructiuni, din cari estragem următórele puncte interesante: Publicarea tinerilor căsătoriţi nu se va face în forma de până acum, ci după ce s'a săvêrşit mai întâiu căsătoria civilă, apoi şi cea religiósă, în Dumineca următóre, va se ḑică postcipativ, înainte de améḑi, la serviciul divin, sĕ vor publica numele celor căsătoriţi. — In luna Septembre pot primi preoţii încunoştiinţări de căsătorie numai, dacă se póte face publicarea de trei ori şi logodna, tot în Septembre.

De căsătoria religiósă sĕ pot împărtăşi şi creştini şi necreştini dacă se vor adresa în acéstă cestiune către preoţi. In ce privesce religiunea copiilor, preoţii sĕ se nisuiască a îndupleca pe părinţi cel puţin la atât, ca sĕ esecute disposiţiile de până acum ale articolului de lege 53 din anul 1868, cari prescriu, ca copii după sexul lor sĕ fie crescuţi în confesiunea părinţilor lor. Matriculele trebue sĕ fie încheiate la 30 Septembre şi duplicatele trebue estradate autorităţilor competente până la jumĕtatea lunei Octombre. Dela 30 Septembre încolo matriculele au sĕ se continue în tot casul cu caracter pur bisericesc. Celelalte tacse pentru estrase vechi din matricule sĕ cuvin şi de aci înainte preoţilor, până când nu se va hotărî acéstă cestiune pe altă cale; părinţii sĕ fie provocaţi, ca sĕ anunţe naşterea copiilor lor mai întâi la conducĕtorul de matricule bisericesci apoi la al statului. Ceremonia bisericéscă la înmormêntări sĕ nu se facă până ce nu s'a anunţat casul de mórte la conducĕtorul de matricule al statului. Dacă vre-un preot, fie şi de altă confesiune, refusă înmormêntarea parochianului seu, atunci preotul luteran e dator' sĕ-l îngrópe.

* * *

Prim-ministrul bulgăresc, Stoilow, descrie către un corespondent al unui ḑiar mare actuala situaţiune politică a Bulgariei în următoriul chip: Deputaţia şi activitatea ei în Petersburg este cel mai însemnat eveniment. Sĕ scie, din cari dorinţe a eşit misiunea ei; ţara, camera a dorit împăcarea, La început s'a presins, ca acestei dorinţe sĕ se dea espresiune în mesagiul de tron şi în adressa către cameră; noi ne-am opus. Când însĕ în Rusia a murit ţarul' noi am creḑut, că e timpul oportun, ca sĕ depunem în semn de condolenţă o cunună pe mormêntu lui. Astfel sĕ ivi ocasia de împăcare. Noi am destinat pe membrii deputaţiei, noi le-am făcut adresele, cari au sĕ le întrebuinţeze, în cari sĕ esprimă mulţămita pentru eliberare, dorinţa pentru reîntórcerea unor relaţiuni mai bune şi rugarea, sĕ se sancţioneze actuala stare de lucruri. Au fost dóuĕ rênduri de pertractări. Mai întâiu au fost ómenii din Peteresburg fórte reci; apoi a suflat un vênt mai lin şi neînţelegerile s'au delăturat. Acéstă disposiţie amicabilă a înveselit fórte mult pe partidul aşa numit rusofil, căci şi el scia, că dacă acum ruşii refusă într'un mod brusc încercările nóstre, o înţelegere numai era nici odată possibilă Guvernul privia cu satisfacţie la acest succes. El scia, că mai e departe până la câştig, însĕ sĕ bucura că suflă o bóre mai dulce prin Petersburg.

Intr'aceea în opinia Europei vestice sĕ ridică o furtună contra nóstră. Nóuĕ ni sĕ părea, că lumea vrea sĕ mâne pe principele într'o direcţiune, care trebuia sĕ împedece planul nostru de împăcare. Recunoscênd situaţiunea am convocat un consiliu de ministrii. Eu am recomandat demisiunea, pentru-că póte corĕspunde interesului ţĕrii, ca principele sĕ aibă mâna liberă şi sĕ-şi alégă bărbaţi, cari sĕ susţină relaţiunile de mai nainte cu străinătatea. Acum însĕ tocmai membrii rusofili din cabinet erau contra demisiunei. Ei recunoscură onorabilitatea, cu care am dirigeat eu planul de împăcare şi demisiunea rĕmâne la o parte. Eu sunt mândru, că credinţa în acéstă onorabilitate sĕ rĕspândesce în tótă ţara. Eu primesc nenumĕrate telegrame, cari îmi mulţămesc pentru esecutarea onorabilă a voinţei şi datorinţei mele. Situaţia nóstră e clară: Noi vom aştepta, până când se va cóce fructul apropierii. Numĕrul aderenţilor nostri cresce. In Plevna şi în Rasgrad citadelele lui Zancow şi Caravelow, s'au ţinut adunări, în cari au declarat maiorităţile, că trec la guvern. Noi avem marea maioritate a Sobraniei

Eu repet, noi nu cunóscem nici o condiţiune. S'a vorbit prin gazete că principele se va supune unei a doua alegeri. Nici odată nu se va învoi un parlament bulgar cu aşa ceva. Alegerea principelui pretinde 3 împrejurări: Invoirea sobraniei, a porţii şi a puterilor. Intervalul dintre aceste trei nu e hotărît prin lege. Că este legală o sobranie, care face o alegere sau un conclus, asupra acestei cestiuni se pronunţă constituţia nóstră destul de clar! ea hotăresce că numai sobrania are sĕ hotărască asupra legalităţii ei.

Noi dorim din inimă ca sĕ fie odată pace între noi şi marea naţiune căreiu îi mulţămim libertatea; dar pentru preţul, ca sĕ dispute o putere strĕină asupra legalităţii nóstre, e imposibil s'o voim (pacea cu Rusia. Red) Că transmiterea unui ambasador rus s'a refusat, e lucru cunoscut.

In ce privesce crescerea moştenitorului în religia ortodoxă, eu recunosc că e şi dorinţa poporului bulgar. Exarchul şi metropoliţii încă s'au esprimat în acest sens. Noi însĕ privim acéstă cestiune numai ca o cestie personală a principelui, care la timpul sĕu va sci, ce are sĕ facă. *N'avem trebuinţă de o schimbare a constituţiei.* Principele are dreptul după § 38 sĕ-şi esecute voinţa sa!

Asociaţiunea transilvană gr.-orientală.

„Tribuna de eri se ocupă la locul prim cu Asociaţiunea transilvană, şi pune în vedere o discusiune energică şi bogată, pe care o va provoca generaţiunea tênĕră, spre a da alt curs mai avêntat Asociaţiunei.

Pe noi ne-a atins plăcut, articlul din „Tribuna“ şi noi încă dorim din inimă, ca generaţiunea mai tênĕră sĕ se intereseze de „**Asociaţiune**“, unicul nostru focular de sciinţă aici în Ungaria.

Neplăcut ne-a atins împrejurarea, că numitul ḑiariu susţine un lucru, care de bună sémă va produce sensaţiune. Afirmă adecă că conducerea Asociaţiunei e greco-orientală.

Acéstă mare descoperire se face tocmai acuma, în ajunul, când se va ţinea adunarea generală a Asociaţiunei în Blaş, şi se face cu scopul, ca conducerea sĕ se pună în mâni greco-catolice.

Se va face deci alegere nouă, şi din comitetul vechiu se vor scóte greco-orientalii: Preşedintele Ioan M. Moldovan, canonic în Blaş, care spre onórea lui fie ḑis, ia parte aprópe la tóte şedinţele comitetului. Se vor mai scóte tot gr.-or: I. V. Russu, protopop gr. cat. Baronul Urs, Iosif Sterea Şuluţ, Ioan Creţ şi Dr. Corneliu Diaconovich. Pe Ioan Pop de Galaţi l'a luat Dumneḑeu In locul acestora se vor pune ómeni gr. cat. Noi am recomanda pre domnii: Ioan Hannia, Ioan Papiu, Zacharie Boiu, Parteniu Cosma şi Leontin Simonescu. In locul protosincelului Nicanor Frateş, care e greu bolnav am puté recomanda pe universalul domn Ioan Bechnitz.

In acest mod am dispune de un comitet pur greco-catolic, şi astfeliu am feri Asociaţiunea de confesionalism, şi totodată am lucra şi după gustul celor dela „Tribuna“.

Atragem atenţiunea generaţiunei tênere asupra acestei împrejurări.

Archierei nostrii.

Ḑiarul oposiţional „Nemzeti Ujság“ din Budapesta a esmis pe un corespondent al seu, ca sĕ céră declaraţiunile archiereilor români despre congresul naţionalităţilor.

Numitul ḑiariu a dat publicităţii declaraţiunile ambilor metropoliţi, şi pe cele ale episcopului nostru din Arad.

Publicăm şi noi declaraţiunile din cestiune cu o mică corectură a unei observări din „Tribuna“, care fiind vorba de ţinuta archiereilor faţă cu congresul din Budapesta, între cei-ce nu apróbă ţinerea lui din partea episcopatului greco-catolic pune pe episcopul Dr. Szabó.

Corectura e, că însuşi metropolitul din Blaş este de vederi contrare celor dela „Tribuna“.

Étă ce au ḑis archiereii nostri:

„Metropolitul de Blaşiu, Drul *Mihály*, cu care am mai avut onóre, m'a primit cu o rară bunăvoinţă. La început am vorbit numai despre lucruri din Caraş-Severin, şi episcopul 'mi-a enarat lucruri fórte interesante despre relaţiunile de acolo, cari lucruri însĕ nu se ţin de cadrul raportului acestuia. Şi când a observat că eu cât de bine cunosc tóte cele enarate de dênsul, atunci, ca şi când numai acum ar fi observat, că acela care îl cercetéză nu 'i este necunoscut, reservaţia observată de dênsul până aci o puse la o parte şi deveni cu mult mai comunicativ.

---

tot rar . . . . însĕ îl găsesce în o colibă românéscă, în fiinţa Neagăi. Şi Neaga asta stă pe un nivel ne spus de înalt faţă de femeile nóstre de aḑi, ea-i un ânger de fiinţă, curăţenia sufletului ei te încântă, caracterul ei în genere te farmecă şi totuşi nu suntem destul de mulţumiţi cu ea. Ea e mare în decursul acţiunii, dar sfêrşitul ei, putem ḑice, nu stă în raport adevĕrat cu acéstă mărime. Da, ea sĕ luptă pentru libertatea morală, şi în sfêrşit cade jertfă patimei, sentimentului de iubire. Tocmai felul acesta de cădere însĕ nu mĕ póte îndestuli. După a mea părere valórea etică a dramei acesteia, şi în special caracterul Neagăi, ar fi dobêndit mult, dacă autorul ar fi desvoltat cu energie şi acel moment ce esplodéză gumai ici colea, iubirea de neam a Neagăi. In consecinţă atunci căderee ei ar fi trebuit sĕ urmeze şi din acest sentiment şi sfêrşitul, care altcum sĕ presentéză ca şi în romane, ar fi avut mai multă intensivitate dramatică . . . şi astfel drama ar fi corespuns întru tóte spiritului timpului. Numai creându-şi o fecióră dela Orleans, făcênd adecă pe Neaga în vre un chip martiră a naţiunei, a putut autorul se-i atribue muribundei frumósele cuvinte:

> „Romänen, die Ihr schon so viel ertragen,
> Doch niemals saht der Freiheit Morgenroth,
> Auf, folgt mir nach! Zur Freiheit führt der Tod.“

Altcum nu sunt justificate. O nóuă Penelope, soţia lui Ulise, o Desdemonă a lui Shakespeare, sau o Julie în epoca a acestui fel de realism, în vĕtejul acestor frământări sociale, nu mai sunt tipuri tocmai reale. Ne jigneste mult, vĕḑênd că autorul nu ne-a creat o mărime morală, cum a putut sĕ o creeze, corĕspunḑênd şi realităţii, corĕspunḑênd întru tóte spiritului vremii

Dar sĕ vedem pelângă onórea de femee, care este al doilea moment, ce ni l scóte autorul la ivélă?

Arĕtându-ne caractere clătinătóre, ba nisce parasiţi a vieţii actuale publice, pe graful Tatàri şi Iltis, carii administréză un comitat locuit de trei naţionalităţi, lasă sĕ transpire dorul acestor naţionalităţi de a se scutura de acest jug şi de a se împăca între sine. Adevĕrat că e fórte palid acest moment şi ii se dă espresiune numai la sfîrşitul dramei în Sec. XVIII Act V. prin cuvintele lui Biedermann (care sĕ vede a fi un sas „verde“!):

> Wir wollen keine Tyrannei,
> Nur gleichberechtigt, frank und frei,
> Geschwistern gleich für alle Zeiten
> Vereint zu treuer Arbeit schreiten!

Póte fi ceva mai hotărît şi mai lămuritor la situaţiunea naţionalităţilor în ochii cetitoriior streini? Nu, nici decât!... Numai că feliul cum momentul acesta e, cum am ḑice, tras de pĕr, cum acéstă conclusiune o rostesce însuşi autorul fără ca destul de vedit şi mărcant sĕ o întrupeze în fapte, deşi corĕspunde realităţii, jigneste o cerinţă cardinală a dramei, o frumseţe esenţială dramatică, unitatea acţiunei. Raportul în care stă momentul al doilea faţă de cel dintâi nu e absolut armonic... şi acésta încă e o urmare a premisei, că autorul nu a desvoltat în Neaga paralel cu sentimentul de iubire secsuală ca scut al onórei sale şi sentimentul iubirei de neam.

Pentru de aduce sentinţă asupra unei drame trebue sĕ o tractezi din punct de vedere dramatic, poetic şi etic; trebue sĕ cauţi, că voita autorul a presenta numai nesce întêmplări, a desvolta pasiuni sau a clădi caractere. A vorbi despre aceste în special, nu póte fi propusul meu pentru îngustul cadru al acestei recensiuni. Ci pe basa celor espuse mai sus, fieşte care s'a putut convinge, că valórea adevĕrată c poesiei dramatice de C. F. Armin ulmainéză în frumosul caracter a eroinei sale Neaga şi în contrast éraş cu acésta, în patima órbă a sensualului Tatàri, desemnat în conture fórte uimerite. Drama însĕ sufere din puncde vedere etic.

„Neaga“, care ni se pare este drama virginală a autoriului, e o lectură fórte plăcută cu părţi frumóse poetice, şi am cuvênt de a ḑice că autorul merită pelângă o deosebită stimă şi spriginul nostru.

Budapesta, Aprile 1895.

Ilarie Chendi.

Cele-ce mi-a spus despre unele-altele persóne, nu se pot da publicităţii, însĕ esenţa declaraţiunei sale de mare interes şi motivată prin numĕróse date, o pot esprima prin propoşiţiunea, *că cheia cestiunei naţionalităţilor e administraţiunea bună şi cinstită, apoi jurisdicţiunea imparţială.*

Dar, -- întrebaiu eu, — crede Escelenţa Vóstră, că sanarea neajunsurilor acestora e posibilă prin atari mijlóce, de cari se folosesc agitatorii naţionalităţilor, cum a fost şi congresul decurs în curênd?

Despre congres — rĕspunse metropolitul — eu nu pot sĕ vorbesc. Departe stăm noi de acela. Nu scim cine l'a iniţiat, şi că iniţiatorii ce voiesc. Despre asta nu pot sĕ mĕ declar. Dar un cuvênt tot a-şi avé de ḑis.

Auḑim adecă, că a fost vorbă de o alianţă cu sêrbii şi slovacii. Apoi, abstrăgênd că cu privire la acésta, dela nime mandat nu au primit, — cum şi stă dară lucrul acesta? Alianţă cu slovacii! Intr'adevĕr lucru fără păreche. Cu care clasă a slovacilor voiesc sĕ se alieze? Inteligenţa slovacă nu are causă sĕ fie neîndestulită. Că dóră o mare parte în ale guvernărei e în mâna lor. Tóte posturile mai înalte ale oficiilor administrative, financiare, jurisdicţionale se află în mânile lor. Şi ce urmézĕ de aici? Aceea, că acesti domni slovaci, ca sĕ-şi pótă menţiné oficiile sunt cei mai mari aderenţi ai guvernului, dar ce e mai mult, ei sunt aceia, cari, ca patriotismul lor sĕ se afirme mai presus de ori-ce îndoélă, lucră în contră şi sunt inimicii cei mai mari în gură ai românilor. Acesti domni, se înţelege, că nu sunt de faţă la congres, deşí ca sĕ pótă fi vorbă despre o alianţă, în prima linie ar fi de lipsă ca acesti slovací sĕ fie câştigaţi pentru ideiă. Acésta însĕ cu greu ar fi realisabilă, şi aşa ce sens are, ca românii sĕ se alieze cu slovacii?

Ér ce privesce pe sêrbi, acestia sunt duşmani juraţi ai românilor. Până într'acolo merg cu duşmănia lor, încât în comunele, în cari românii susţin scólele, sêrbii au declarat, că ei sunt sêrbi gr.-or. şi nu români gr.-or., prin urmare ei la susţinerea scólei nu vor contribuí. Chiar şi copii şi-i lasă mai bucuros fără scólă, decât sĕ fie siliţi a contribuí la susţinerea unei scóle române. Poftéscă sêrbii în comunele unde dênşii nu pot susţinea scóle sêrbesci, sĕ sprijinéscă pe cele române, atunci le voiu crede, că alianţa cu noi o doresc sincer.

Ce ḑiceţi Ex. Vóstră, la ceea ce voiesc românii cari au arangiat congresul, că adecă sĕ pună la o parte pasivitatea şi sĕ păşéscă pe terenul activităţii, în scopul căreia au legat alianţa cu sêrbii şi slovacii.

Activitatea? rĕspunse metropolitul rîḑênd. Atunci e sigur, că tótă întreprinderea va fi fără succes, deórece ardelenii nu o voiesc acésta sub nici o condiţiune.

*

Episcopul *Meţianu.* — La întrebarea, că ce părere are despre acum decursul congres al naţionalităţilor, rĕspunde, că sincer vorbind, *dênsul abia scie ceva despre congres.* Ḑice, că a fost prin Ardél, unde are niţică moşie, şi nici băeţilor sĕi de acolo nu li-a putut da rĕspuns despre acest congres. Apoi ḑice: *„Eu în general nu mĕ ocup cu politica, mĕ ţin departe de ea,* fiind-că numai neplăceri aduce cu sine. Dar' despre acest congres chiar numai atâta sciu, cât au vestit despre el ḑiarele. *Mie nu mi-au comunicat programul congresului, ba nici învitare nu mi-au trimis.*

La întrebarea, că cine sunt cei cari din partea românilor au convocat congresul rĕspunde de asemenea, că nu scie, fiind-că *cu dênsul nimenea nu a conferat în acésta afacere şi nici nu l'au încunoscinţat.*

Cu privire la alianţa dintre români, sêrbi şi slovaci şi cestiunea oportunităţei ei din punctul de vedere al postulatelor *juste* ale românilor tot aşa rĕspunde ca mai sus, repetând, că nici ideie n'are, că ce au voit convocătorii şi ce voiesc în viitoriu. Cei carí au luat iniţiativa, sĕ supórte şi responsabilitatea pentru eventualul fiasco, şi tot a lor sĕ fie şi cinstea, dacă tréba va duce la bun sfêrşit. *Eu şi întregul episcopat stăm departe de afacerea acésta, precum şi de ori-ce lucru aparţinĕtoriu politicei.*

La cestiunea eventualei abandonări a pasivităţei Preasânţia Sa rĕspunde, că *din a sa parte a fost totdeuna pentru activitate,* şi că convingerea dênsului e, că ceea-ce *suntem îndreptăţiţi prin lege a pretinde, sĕ pretindem pe cale legală, şi anume în parlament.*

La întrebarea, că n'a avut episcopatul ocasiune sĕ cerce regularea prin delăturarea pasivităţei, enarézĕ despre conferinţa ţinută în Budapesta cu clerul naţionalităţilor şi cu ministrii cabinetului Wekerle; archiereii au formulat şi predat franc tóte postulate naţionalităţilor; Wekerle a şi făcut promisiuni dar' într'aceea a venit alt guvern, ér ceea-ce un guvern promite, pentru cel următoriu nu e obligătoriu.

De ce nu reie firul pertractărilor actualul guvern?

— Pentru-că se teme, că-şi perde *majoritatea* prin eventuala intrare în parlament a deputaţilor naţionalităţilor.

*

Metropolitul *Miron Romanul:*

„ . . . Am dorit fórte sĕ sciu, că ce părere are despre congres capul bisericesc al românilor ortodocsi din Ungaria. Mărturisesc sincer, că am fost surprins, pentru că o declaraţie atât de francă şi atât de necondiţionat reprobătóre, cum a fost aceea a metropolitului, dela nici un prelat nu auḑisem.

Misiunea mea, spuseiu eu, este de a cere părerea prelaţilor naţionalităţilor despre adunarea poporală. Rog deci sĕ aveţi graţia de a-mi comunica vederile Esc. Vóstre despre adunarea acésta.

Despre congres? rĕspunse cu o accentuare tare moşnégul metropolit. Il ignorez! Il ignorez cu desĕvêrşire. N'avem nici o trébă cu cele ce acesti ómeni sĕvêrşesc. Cu astfel de ómeni ca acestia n'am nici o coatingere. Nici nu vreau sĕ sciu nimic de dênşii adause cu óre-care vehemenţă.

Intre astfel de împregiurări pe cine represintă aşadară acei domni, cari au convocat congresul şi au adus concluse?

Pe nime, ḑise cu vioiciune metropolitul, numai pe sine înşişi. Noi, adecă cei cu o direcţiune mai moderată, nu aflăm timpul de potrivit pentru a ne ocupa cu politica deóre-ce nu ţinem de posibil, ca sĕ ajungem la scop. Deci ne am tras la o parte. De acésta apoi se folosesc acei ómeni, cari nu sciu şi nu voiesc alta decât a demonstra în contra magiarilor, şi fac acum ei politică. Mĕ mir fórte, că au şi stat de vorbă sêrbii şi slovacii cu astfel de ómeni. —

Aşa dară, întrebaiu mai departe, convocátorii congresului n'au avut dela nime nici o încredinţare?

Dela nime, absolut dela nime! Tótă e întreprinderea lor privată.

Cum s'a întêmplat deci totuşi, că din partea Românilor chiar şi preoţi au fost mai mulţi la congres?

La acésta întrebare mi-a făcut apoi metropolitul unele declaraţiuni fórte importante, a dorit însĕ, ca sĕ le consider de confidenţiale.

Nu e nimica mai uşor în ḑiua de aḑi, decât a mâna poporul în câte gugumănii tóte. Nu trebue sĕ-i ḑic alta, decât că magiarul ne persecută, ne asupresce sĕ ne apĕrăm deci, apoi îndată sĕ află cari sĕ-ţi urmeze. In ceea-ce privesce preoţii, mărturisesc că pe mine într'adevĕr m'a surprins, că lui Mangra a bună-óră i-s'a permis sĕ ducă rolul de conducĕtoriu în afacerea acésta. Sunt fórte ocupat cu alte afaceri mai ponderóse, apoi sunt şi bolnav, dupăcum veḑi, căci de altfel m'aş fi interesat deja oficios sau semi-oficíos de afacerea acésta. De altfeliu spun sincer, ceea-ce şi înaintea guvernului am spus cu tótă ocasiunea neîndestulirea nu e de tot nemotivată. Multe sunt, cu cari nici eu nu pot consimţi. Administraţia în multe celea pĕcătuesce, alegerile sunt nelegale şi pline de violenţe, şi tot astfel multe sunt de tóte, cari pe ómeni îi atinge fórte neplăcut. —

Eu aşa sciu, că în anul trecut, între prelaţii naţionalităţilor şi între guvern au avut loc unele conferenţe. Din ce causă nu s'a pus atunci la cale o învoială órecare?

Da, au avut loc conferenţe, am şi primit pin partea lui Wekerle óre-cari promisiuni. Tóte înse au fost pendente dela ceea ce noi vom face şi cum ne vom disciplina preoţii. Eu am şi lucrat la un cerculariu ce aveam de scop al adresa preoţimei inferióre Intr'acésta însĕ se întêmplase, că guvernul s'a schimbat, şi vĕḑênd că guvernul actual desconsideră cu totul ceea-ce a iniciat antecesorul sĕu, am întrerupt şi noi toţi paşii făcuţi şi astfeliu din tot lucrul nu s'a ales nimica.

Avis.

La scóla elementară de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu" înscrierile se fac în *2 şi 3 Septembre a c. st. n*

Prelegerile se încep Miercuri în 4 Septembre a. c.

La scóla acésta didactrul e 20 fl.

Inscrierile se fac în cancelaria scólei civile de fete a Asociaţiunei transilvane.

Direcţiunea.

Noutăţi.

Ḑiar italian oprit. Ministrul de interne ungurесc a oprit întrarea în ţara nóstră a ḑiarului italian „Il Valore Italiano", din motiv că ar fi periculos pentru statul nostru.

* * *

La curtea cu juraţi. Sĕ judecă o afacere de bătae urmată de omor. Martore, ḑise preşedintele, istorisesce cum s'a întêmplat. Martorul (întorcêndu-se cătră juraţi) Uite cum: Intr'aceea acusatul fără sĕ fie provocat de cineva, a început sĕ strige: Tăceţi dobitócelor! Tăceţi măgarilor! Idioţilor! Preşedintele (cu blândeţe): Nu te adresa juraţilor, ci nóue, juḑilor!

* * *

Petrecere. Tinerimea studiósă din comuna Rĕşinari învită la petrecerea cu joc ce o va arangia Marţi în 15/27 August l. c. în „Dumbrava mică". Inceputul la 12 óre p. m. Séra continuare în sala scólei. Preţul de întrare de persónă 50 cr., de familie 1 fl. Venitul curat este destinat pentru înfiinţarea unei „biblioteci poporale". Suprasolvirile marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică. Invitări speciale nu se fac. *Comitetul arangiator.*

* * *

Porci îngropaţi in cimiteriu jidovesc. Ḑiarele magiare aduc scirea, că în Kislöd (comit. Veszprém) ivindu-se bólă între porci au perit nu mai puţin de 32 porci. Mulţimea acésta de porci a fost îngropată în cimiteriul jidovesc. Jidanii au făcut arĕtare în causa acésta.

* * *

O crimă în Salonic. Directorul operei din Salonic, Massini şi-a ucis ḑilele acestea amanta, dşóra Paolina şi pe copilul ei, posibil pentru a se scăpa de dînsa fiind-că era amoresat în o cântăréţă a teatrului sĕu.

Massini a fost arestat de către poliţia turcéscă şi în conformitate cu tratatele cu Italia, predat consulatului italian din Salonic care-l va trimite în Italia.

Massini se bucură în lumea musicală de renumele unui bariton de valóre.

* * *

Invitare la producţiunea corală-teatrală ce se va arangia Dumineca în 20 August st. v. (1 Septembre n.) în sala cea mare a scólei române din Şulumberg" cu următorul program: 1. „Sunt soldat", cor bărbătesc de G. Dima. 2. „Nevasta care iubesce", cor micst de G. Musicescu. 3. „Pe cea colină verde", cor bărbătesc de A. Boenicke. 4. „Oşténul român", cor micst de G. Musicescu. 5. *a)* „Sum vênător", cuartet de ***: *b)* „Vêntul suflă dela ost", cor bărbătesc de I. Dürrner. 6. „La bordeiu", cor micst de G: Musicescu. 7. *a)* „Momente dulci", cor bărbătesc de N. Popoviciu; *b)* „Deşteptă-te Române", cor bărbătesc de G. Dima. 8. „Paracliseriul" sau „Florin şi Florica", operetă în 1 act de V. Alesandri. După producţiune urmézĕ joc. Venitul curat este destinat pentru înfiinţarea unui fond al corului ţĕrănesc din loc. Preţul întrărei: Locul I: 60 cr., locul II: 40 cr., parter 30 cr. de persónă Inceputul la 7 óre séra. NB. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita publice.

* * *

Publicaţiune despre distribuirea premiilor pentru caii de prăsilă, ce va avé loc la Sibiiu Mercuri în 11 Septembre 1895.

1. Comisiunea pentru prăsitul cailor a comitatului Sibiiu în conţelegere cu vicecomitele comitatului Sibiiu va arangia în interesul promovării prăsitului de cai o premiare în Sibiiu pe locul tîrgului de vite Mercuri în 11 Septembre 1895 la 8 óre a. m., cu care ocasiune sĕ vor distribuì premii în bani şi medaile din ajutorul de 200 fl. de argint acordat prin înalta ordinaţiune a ministrului de agricultură din 12 Maiu a. c. la numĕrul 28190.

2. Premii în bani sunt destinate numai:

a) pentru atari iepe în etate dela 4—9 ani presentate dimpreună ca mânzul deplin lăptat, care sunt bine nutrite, sĕnătóse, puternice şi posed recerinţele pentru o iapă aptă de prăsilă; mai departe

b) pentru astfel de mânze în etate de 3 ani, care promit o deosebită facultate pentru prăsilă; în fine

c) pentru alţi mânzi şi mânze mai tineri dar în tótă privinţa escelenţi, care nu sunt amintiţi sub. p. *a)* şi *b)*.

3. Iepele precum şi mânzii, ce vor concura, sunt de a se presenta pe ḑiua numită în timpul dela 7—8 óre pe locul numit şi a sĕ posta în rênd după comune.

Presentarea şi postarea trebue sĕ sĕ termineze până la 8 óre a. m. Tacsă pentru loc nu sĕ solvesce.

Transportarea vitelor la locul destinat şi de acolo acasă sĕ întêmplă pe spesele şi risicul proprietarului.

4. Despre fie-care mânz sau iapă trebue sĕ sĕ arete ţidula de vite, precum şi atestatul comunal, prin care se dovedesce, ca respectiva persónă e de 6 luni proprietarul mânsului înfăţişat.

5. Comisiunea pentru împărţirea premiilor îşi va începe activitatea la 8 óre şi o va termina la 12 óre cu distribuirea premiilor.

Comisiunea împărţitóre de premii va alege cu acéstă ocasiune materialul de cai apţi, care se plănuesce din partea comitatului a se espune la esposiţiunea milenară din 1896 ca aşa numita colecţiune provincială, populară de prăsilă de cai, obligând pe proprietari a aduce tot aceiaşi cai la esposiţiune.

6. Numai acelui proprietar sĕ vor oferi premii în bani şi medaile, care locuesce pe teritoriul comitatului Sibiiu şi doresce, ca mânzul sau iapă înfăţişate la premiare le-a crescut el însuşi sau e cel puţin proprietarul lor de 6 luni.

7. Premii în bani vor obţiné numai agricultori, ér persóne mai avute sau de rang mai înalt vor căpĕta numai medaile.

In cas când un agricultor demn de premiat ar renunţa dela premiu de bani, atunci va obţiné o medailă.

8. Premiile de bani, cari vin la acésta împărţire de premii pentru prăsire de cai, de a se împărţi se vor da din partea comisiunei de premiare singuraticilor proprietari de cai pentru caii de premiat sub aceea condiţiune, ca respectivul se nu prîméscă suma acésta în anul curent, ci numai atunci, dacă acelaşi cal, care în anul curent s'a aflat apt de premiat, îl va duce în residenţa la esposiţiunea milenară în anul 1896 cu colecţiunea populară, prin ce referitoriu la spesele transportului pentru calul seu la esposiţiune, apoi a speselor proprii se va bucura de un avantagiu însemnat, ajungând şi un sucurs pentru apreţiarea calului seu la un preţ bun la esposiţiune.

In cas, ca proprietariul sĕ se deoblige, a transporta calul seu aflat apt de premiat în anul curent în cas de atitudine la esposiţiunea milenară pe spesele proprii, atunci premiile dejudecate se vor solvi încă în anul curent.

9. Premii în bani sunt:

I.

Pentru iepe cu mâns bine lăptat:

a) un premiu . . . . de 50 coróne;
b) „ „ . . . . . „ 40 „
c) „ „ . . . . . „ 30 „
d) trei premii . . de câte 20 „

II.

Pentru mânzi şi mânze de 3 ani:

a) un premiu . . . . de 40 coróne;
b) „ „ . . . . . „ 30 „
c) douĕ premii . . de câte 20 „

III.

Pentru mânzi şi mânze pe calitate eminentă sub 3 ani:

a) un premiu . . . . de 30 coróne;
b) patru premii . . de câte 20 „

10. Medaile se distribue cultivătorilor aparţinĕtori la ori care clasă în proporţiune cu calitatea calului şi după buna chipsninţă a comisiunei premietóre, anume: medailă de clasa I de aur, medailă de clasa II de argint, medailă de clasa III de bronz.

11. Sunt dară regaţi toţi acei cultivători de cai, cari doresc a concura pentru premiare, ca sĕ-şi presenteze în ḑiua şi locul numit cai lor înzestraţi cu recerinţeie mai sus înşirate făcêndu-sĕ totodată şi observarea acea, că în interesul bine priceput al prăsitului ge cai e de dorit, ca concurenţii sĕ sĕ înfăţişeze în numĕr cât mai mare.

Sibiiu, în 16 August 1895.

Comisiunea pentru prăsitul cailor al comitatului Sibiiu:

Thalmann,
preşedintele comisiunei.

Nr. 246/1895. [138] 2—3

CONCURS.

Dela „Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român“ cu începutul anului scolar 1895/6, sunt de conferit următórele stipendii:

1. din fundaţiunea *„Başota“ unul á 20 fl. la an;*

2. din fundaţiunea *„Gallianǎ“ unul á 60 fl. la an;* la conferirea acestui stipendiu rudeniile fericitului fundator din familia „Pop“ şi „Anton“ se vor preferí *ceteris paribus*;

3. din fundaţiunea *„Roman“ dóuě á 60 fl. la an*;

Pentru conferirea acestora, tinerilor români, studenţi de gimnasiu ori scóla reală de aceeaşi categorie, se escrie concurs cu termin *până la 15 Septembre 1895.*

Cererile sě se înainteze până la terminul indicat, *comitetului Asociaţiunii transilvane etc. în Sibiiu (Nagy Szeben)* instruite cu următórele documente:

a) atestat de botez în original sau în copie legalisată;

b) testimoniu scolastic de pe anul din urmă scolar;

c) atestat de frecuentare dela direcţiunea institutului, în care de present urméză studiile;

d) atestat de paupertate, eventual de orfan, dacă concurentul este orfan.

Cererile întrate după termin, nu se iau în considerare.

Sibiiu, din şedinţa comitetului „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ ţinută la 8 August 1895.

Dr. Il. Puşcariu,
vice-preşedinte.

Dr. *V. Bologa,*
secretar II.

Nr. 217—895 [135] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci dela scólele din comunele mai jos însěmnate sě escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Brad. *a)* un post de învěţătóre cu salariu de 300 fl. şi 50 fl. bani de cuartir *b)* un post de învěţătoriu cu salariu 300 fl. şi cuartir.

2. Băiţa, un post de învěţătoriu cu salariu de 365 fl. din cari 50 fl. sunt computaţi din venitele cantorali, ér 15 fl. în preţul unui stângen de lemne şi cuartir.

Concurenţii au a sě presenta în vre-o Duminecă ori sěrbătóre pentru a şi arăta desteritatea în cântările bisericesci. Cei cari vor fi în stare a instrui şi conduce corul în biserică vor fi preferiţi şi li sě pune în vedere o remuneraţiune însěmnată.

3. Bucesiu, un post de învěţător cu salariu de 300 fl. din cari 36 fl. sunt computaţi în preţul celor 3 stângeni de lemne per 12 fl. 14 fl. în venitul cantoral, şi cuartir.

4. Curechiu, un post de învěţător cu salariu de 300 fl. şl cuartir.

5. Ormindea, un post de învěţătoriu cu salariu de 355 fl., din cari 40 fl. sunt computati din venitul cantoral, ér 15 fl. în preţul unui stângen de lemne.

Invěţătoriul va avé sě ţină, dela începutul utrenii, o strană în biserică.

Petiţiunile de concurs instruate conform normelor din vigóre sě se astérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 4 Iuliu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parochial respective.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 248—895 [133[3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci din comunele însemnate mai jos, sě escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Blăseni Plai şi Sat, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

2. Pescera, cu salariu de 300 fl. din cari 180 fl. în bani şi victualii în preţ de 120 fl., şi cuartir.

3. Şesuri, cu salariu de 300 fl. şi cuartir.

Concurenţii au aşi asterne cererile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Brad, la 29 Iuliu 1895.

Oficiul protopr. gr.-or. al tract. Zarand.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 382/895 [132] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învěţătoriu la scóla populară gr. or. din comuna Cinadie se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este:

Salar anual 304 fl. locuinţă corěspuuḑětóre în edificiul scólei, lemne de foc după trebuinţă şi grădină de legumi în mărime de 334°☐

Concurenţii îşi vor adresa cererile lor de concurs subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Mercurea, la 27 Iuliu 1895.

Oficiul protopresb. al tractuluiMercurii

Ioan Droc,
protp.

Nr. 249 Scol. [131] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postuvilor învěţătoresci vacante la scólele române gr.-or. din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Solnocului, sě escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

1. Costeni, afiliată la Cupşeni cu salariu anual de 300 fl. v. a. din repartiţiune de pe popor, la învěţătoriul ambulant şi cuartir în edificiul scólei.

2. Valeni, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi cuartir în edificiul scólei.

3. Libotin, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi cuartir în edificiul scólei.

Doritorii de a reflecta la aceste posturi sunt rugaţi a-şi aşterne cererile instruite cu documentele necesare la subscrisul oficiu prin posta ultimă Oláh-Lápos până la terminul sus indicat.

Cupşeni, 19 Iuliu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului în conţelegere cu comitetele parochiale.

S. Cupşa,
protopresbiter.

Nr. 935—895 [134] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învěţători la scólele nóstre confesionale din comunele mai jos însemnate aparţinětóre protopresbiteratului Agnitei sě escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Roman“ şi anume.

1 Agnita, cu salariu anual de 300 fl. solvibil în rate lunare decursive cuartir în localitatea scólei, lemne şi grădina de legumi.

2. Alţina, postul prim învěţătoresc cu salariu anual de 300 fl. cuartir liber în edificiul scólei, lemne şi grădină de legumi.

3. Ghijasa, cu salariu anual de 300 fl. solvibil în rate trei lunare anticipative, cuartir liber în edificiul scólei, lemne de foc şi grădina pentru legumi.

4. Nocrichiu, cu salariu anual de 300 fl. solvibil în rate lunare decursive, cuartir liber în edificiul scólei lemne de foc şi grădina pentru legumi.

Doritorii de a reflecta la vre unul dintre acestia posturi vor avé a-şi asterne petiţiunile de concurs instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Agnita, Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral.

Sabin Piso,
prot.

„MIELUL“, cassă de împrumut şi păstrare în Poiana.

Nr. 50/1895.

Convocare.

Domnii acţionari ai cassei de împrumut şi păstrare „MIELUL“, societate pe acţii în Poiana, în virtutea §. 14 litera B., din statutele societăţii se invită la

Adunarea generală estra-ordinară,

care se va ţiné în Poiana la **14/26 Septembre 1895** la 2 óre după améḑi în sala cea mare a scólei nóue.

Obiectele puse la ordinea ḑilei sunt:

1. Modificarea §-ului 14 din statute, referitor la timpul, când are sě se ţină adunarea generală ordinară.
2. Raportul direcţiunei şi al comitetului de supraveghere referitor la regularea unor afaceri interne.
3. Reconstituirea direcţiunei, resp. a consiliului de administraţiune
4. Statorirea salarelor funcţionarilor pe anul de gestiune 1896.
5. Eventuale propuneri

Se atrage atenţiunea domnilor acţionari la disposiţiunea §-ului 16 din statute în sensul căruia la adunare pot participa numai acei acţionari cari sunt trecuţi cu 6 luni mai nainte ca acţionari în registrul acţionarilor şi care cel puţin cu o ḑi înainte de adunare au depus pe lângă revers la cassa societăţii acţiunile scrise pe numele lor, respective pe al acelora pe care i representă împreună cu doveḑile de plenipotenţă.

Acţiunile şi eventualele documente de plenipotenţă sunt a se depune la cassa societăţei cel mult până la 13/25 Septembre 4 óre p. m.

Poiana, 24 August 1895.

[140] 1—1

Direcţiunea.

---

[139] Se primesce 1—3

un învěţăcel

la

Albert Schaefer,
covrigar.
Sibiiu, Strada Morii Nr. 11.

Nr. 30—895 com. par. [136] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de al III-lea învěţătoriu la scóla gr. or. din Poplaca se deschide prin acésta concurs pe lângă următórele:

Emolumente:

1. Salariu anual de 300 fl. v. a.
2. Relut de locuinţă 15 fl. v. a.
3. Relut de lemne 25 fl. v. a.

Concurenţii vor fi datori înainte de alegere a dovedi destoinicia în cântări şi tipic, avênd alesul învěţătoriu obligământul de a cânta cu tinerimea scolară în cor la fie-care liturgie.

Purtarea agendelor direcţiunei scolare împreunată cu o remuneraţiune anuală de 50 fl. v. a. precum şi instrucţia în scóla de repetiţiune şi în cea de pomărit (grădina scolară) se va împărţi prin comitetul parochial în conţelegere cu corpul învěţătoresc între toţi trei învěţătorii la începutul anului scolastic.

Competinţele învěţătoriului ales se solvesc tóte în rate trilunare anticipative din cassa bisericéscă, ér concursele instruite conform legilor din vigóre sunt a se aşterne la oficiul protopresbiteral gr. or. din Sibiiu în termin de 30 ḑile dela I-a publicare în „Telegraful Român“.

Din şedinţa comitetului parochial gr. or. in Poplaca ţinută în 21 Maiu 1895.

Preşedintele:
Aureliu Millea,
notariu com.

Nr. 652/895

Cu consensul subscrisului.

Sibiiu, 4 August 1895.

Ioan Papiu,
protopresb.

197/1895 [137] 2—2

CONCURS.

Comisiunea economică a comitatului Sibiiu publică, că sunt de a sě conferi deocamdată pe anul scolar 1895/6 2 stipendii şi anume unul de 600 fl şi unul de 100 fl. la elevi dela vre-una scólă specială de economie din patrie.

La stipendiul de 600 fl. pot concura numai atari competenţi, cari voiesc se frecuenteze academia agricolă din Magyar Ovár, éră la cel de 100 atari cari voiesc se frecuenteze stóla agricolă din Mediaş sau alta scólă analogă din patrie. Asemnarea stipendiilor conferite se face numai după producerea documentului despre primire în institutul numit.

Concurenţii, cari în tot casul trebue se aparţină acestui comitat, au sě-şi substérnă rugările peověḑute cu documentele despre studiile lor teoretice şi practice şi despre indigenat până în 5 Septembre st. n. la 2 óre d. a. vice-comitele comitatului Sibiiu ca president al comisiunei economice,

Sibiiu, în 17 August 1985.

Reissenberger.
vice comite.

---

[127] 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de asesor la magistratul oraşului Sasebeş prin acésta escriu concurs.

Salariul împreunat cu acest post este 1100 fl.

Concursele instruite cu etras de botez, precum şi atestatele de cualificaţiune şi serviciu sunt a se substerne subscrisului până în 20 August 1895! 12 óre a. m.

Sibiiu, în 3 August 1895.

Reissenberger,
vice-comite.

Nr. 639/1896 [130] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învěţători la scólele din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Síbiiului sě escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. Rom.“

1 Corneţel, cu salariu anual 300 fl. cuartir şi lemne.

2. Riu-Sadului, salariu anual 300 fl. cuartir şi lemne.

3. Slimnic, învěţătoriul primariu 300 fl. venitul din grădina scolară şi alte remuneraţiuni pentru servicii cantorale până la 40 fl., învěţătoriul al doilea 200 fl. ambii cu cuartir în scólă şi câte doi stângini lemne de încălḑit.

4. Şura-mare, cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei cu lemnele de lipsă pentru încălḑit şi jumětate din venitul din grădina scolară.

5. Tălmăcel, cusalariu anual de300 fl.

6. Turnişor, cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scolar şi lemne de încălḑit.

7. Vesěud, cu salariu anual 300 fl cuartir şi lemne.

Concurenţii vor face bine dacă înainte de ḑiua alegerei se vor presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în comună spre a-şi documenta desteritatea în cântări şi tipic.

Suplicele concursuale instruite în sensul legilor şi regulamentelor în vigóre adresate sinódelor parochiale sě se promoveze în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Sibiiu, 29 Iuliu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetele parochiale.

Ioan Papiu,
protopresb.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 90 Sibiiu, Joi, 16/28 August 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Limba romană în Elveţia.

Elveţia este contemplată ca ţéra cea mai liberală şi în privinţa instrucţiunei, de aceea vom reproduce după ḑiarul *„Der freie Rätier“* desbaterea din consiliul cel mare al ţerei asupra planului pentru scólele elementare, care provede limba germână pentru anul al patrulea de scólă în scolele romane.

Dintre cantónele Elveţiei, cantonul Graubünden are în preponderanţă populaţiune romană. Pentru scólele romane s'a luat deci în plan limba germână începênd cu anul al 4.

Desbaterile sunt de tot interesante pentru noi Românii din Ungaria, căci şi la noi limba magiară e întrodusă ca studiu obligat în scólele poporale.

Deosebirea între noi şi Elveţia e însĕ de tot mare, căci la noi se cere propunerea limbei magiare din anul prim al scólei poporale.

Adevĕruri eterne s'au accentuat în consiliul scolar al cantonului Graubünden, şi e bine sĕ le scie şi cetitorii noştri, şi sĕ le cunóscă şi opiniunea publică unguréscă, şi sĕ tragă din ele consecuenţele.

Cele ḑise pentru cantonul Graubünden cu respect la limba germână sĕ potrivesce îndoit şi pentru referinţele nóstre, şi décă în bărbaţii de stat, cari conduc destinele Ungariei, ar fi curagiul, ca sĕ se pună în contra curentului bolnăvicios de aḑi, atunci nu ne ar mai chinui cu fantóma magiarisărei.

De ani 400 lucră fantóma germanisărei în cantonul Graubünden prin canalul colonisărei, şi totuşi nu s'a ajuns la nimica.

In Ilanz, Ems şi Tarasp de ani 60 instrucţiunea e esclusiv germână, şi totuşi limba poporului e limba romană.

E adevĕrată satiră recunóscerea proprie a consilierului guvernial în punctul puterei de asimilare a limbilor. Germânii din Elveţia stau sub puterea de assimilare a limbei retice romane, şi faptice copiii germanilor limba germână literariă trebue sĕ o inveţe ca pe o limbă strĕină.

Procesul acesta nu e numai în Elveţia, el e tot acelaş şi aici la noi în Ardeal.

Limba română la noi are o admirabilă putere de assimilare, şi acésta s'a dovedit încă de prin veacul trecut, când nici vorbă nu era de studiul limbei românesci în scóle, căci nóuĕ nu ni era permis sĕ învĕţăm carte.

Aḑi faptice limba comerciului în massele poporului e limba română, şi dacă un sas voesce sĕ facă têrg cu un ungur, limba mijlocitóre dintre ei e cea românéscă.

Am puté ilustra tesa acésta şi cu esemple pe alt teren, dară nu o facem din adins, căci nu acésta e scopul nostru.

Scopul nostru e sĕ arĕtăm cum fac alte state, şi care e diferenţa dintre noi şi acele.

Mai mult, am voit sĕ arătăm, care sunt punctele de atingere între noi şi acele state, şi care e adevĕrul etern şi aici şi acolo.

Étă interesanta desbatere, de care am făcut amintire:

Şedinţa din 30 Maiu.

Invĕţarea limbei germâne în scólele poporale romane.

Consiliele scolare din cele 30 comune ale districtului superior prin o petiţiune adresată consiliului celui mare doresc, ca din planul scolariu cel nou sĕ se ştérgă dispoziţiunile, în sensul cărora în scólele romane începênd din anul al 4-lea de scólă sé se propună şi limba germână, şi ca în locul acelora sĕ se reactiveze ordinaţiunile vechi, în sensul cărora în acele scóle limba germână sĕ propune numai încât cerea trebuinţa.

Pentru petiţiune au vorbit Disch, Decurtins şi Crameri, contra ei consilieriul guvernial Vital în un vot clar şi decisiv.

Referada din causa spaţiului va urma de altădată.

Urméză referada specială.

Disch: In planul cel nou zace o tendenţă de germanisare. Dacă s'ar face tot aşa şi cu celelalte limbi, atunci vor urma proteste întemeiate, şi astfeliu cu tot dreptul protestéză şi romanii. In secolul al 14-lea a început germanisarea cantonului Graubünden însĕ nu prin scólă, ci prin colonisarea de germâni, precum se întêmplă în Engadin. Mişcarea acésta acuma vine promovată şi prin scólă. Limba romană însĕ e de mare importanţă pentru poporul nostru, care emigréză în alte ţĕri în numĕr însemnat. Ea în raport cu numĕrul poporaţiunei are o literatură bogată, deşi ea trebue sĕ fie scósă la ivélă prin strĕini. Planul de învĕţămênt ne va face ce e deept sĕ uităm în parte limba romană, limba grea germână însĕ totuşi nu nu o am învĕţa. Educaţiunea, precum cu drept o susţine sciinţa, trebue sĕ se facă pe basa limbei materne. Limba germână ca limbă strĕină, o pot învĕţa romanii în scólele mai superióre. Spre a face loc limbei germâne, planul de învĕţămênt, ne ia şi ne scurtéză alte obiecte de învĕţămênt; noi însĕ nu voim sĕ eşim din scólă cu mai puţine cunoscinţe decât germânii. Voim şi noi cu plăcere sĕ învĕţăm nemţesce, însĕ nu voim ca la acésta sĕ fim siliţi. Marele consiliu sĕ spriginéscă deci petiţiunea. Sus deci la lucru toţi romanii. Germânii sĕ fie ecuitabili.

Decurtins: Limba reto-romană e o adevĕrată fiica a limbilor latine şi o soră egal îndreptăţită a limbilor romane. Ea are o însemnată literatură în prosă şi în poesie care se póte mĕsura cu celelalte. Durere literatura ei, mai veche a rĕmas ascunsă când au început ómenii a căuta după literatura cea mai veche în celelalte ţĕri romanice. Planul cel nou voesce sĕ fie făcut pe basele date de Ziller, însĕ prin obligativitatea limbei germâne el contraḑice principiilor statorite de el; naţionalitatea şi limba maternă, trebue sĕ fie basa la educaţiune. Copilul roman nu învaţă în scólá limba germană, el traduce numai, şi desvoltarea lui spirituală se împedecă prin impunerea limbei germâne. Romanii se vor apĕra în faţa acestei forţe. In limbă sĕ fie libertate, ca şi în religiune

Crameri (în limba italiană) spriginesce în tóte votul lui Disch şi Decurtins. Cantónele italiene vor lupta contra germanisării. Noi nu avem trebuinţă de limba germână. Ea altcum e şi prea grea pentru copii de alte limbi. Omul este un întreg compus din pricepere, memorie şi putere de închipuire, şi mijlocul cel mai bun pentru desvoltarea celor dóuĕ din urmă facultăţi este învĕţarea limbei materne, care nu trebue sĕ fie zădărnicită prin o altă limbă strĕină şi grea.

Vital, consilieriu guvernial. Supraveghierea şi conducerea instrucţiunei în scólele primare e afacerea guvernului. El, resp. consiliul de instrucţiune de mai nainte a dat ordinaţiunea din 1859. In acea ordinaţiune e prescrisă pentru scólele italiene şi romane învĕţarea limbei germâne, încât cere trebuinţa. Planul cel nou e numai o ordinaţiune de esecutare a instrucţiunei scolare întru cât ea numai ordinéză şi împarte materia prescrisă. De aceea stabilirea lui o face guvernul şi nu marele consiliu. Organele, cari emit o lege, sunt chemate sĕ o şi interpreteze. Cu asemenea speciale şi metodice cestiuni scolare marele consiliu nu s'a ocupat faptice nici odată, şi nici nu se póte ocupa. Nici cestiunea, când e trebuinţă sĕ se încépă învĕţarea limbei germâne nu o póte decide marele consiliu.

Guvernul (sau un organ special de instrucţiune) este deci singur competent sĕ lucreze planul de învĕţămênt. Aşa se întêmplă acésta în întrégă lumea. La acea lucrare însĕ el trebue sĕ fie cu considerare la dorinţele populaţiunei. Acésta s'a şi întêmplat. Invĕţătorii din districtul superior cu privire la începerea învĕţămêntului limbei germâne s'au pronunţat pentru al 5-lea an de scólă, cei din Eugadin pentru al 4-lea, cei din districtul Albula s'au pronunţat pentru al 3-lea. Planul de scólă a statorit într'aceea anul al 4-lea, el însĕ în anumite împrejurări deosebite permite o amĕnare pe alt an. O regulă trebue sĕ se statoréscă. Eu personal am fost pentru anul al 5-lea, ómenii specialişti însĕ au declarat de necesariu anul al 4-lea, ca sĕ se ajungă şi scopul instrucţiunei acceptat de cei din districtul de sus, scrierea de ḑiceri simple. Mai este apoi trebuinţă de o normă, spre a puté statori mijlócele potrivite de învĕţămênt. La aceste guvernul a fost cu tótă consideraţiunea.

Din cele 30 comune, cari au petiţionat, cele mai multe au instrucţiunea prescrisă a limbei germâne, aşa d. e. Ilanz are din 1838 scóle germâne, cum se póte arunca acuma asupra guvernului învinuirea, că el strică limba romană? Propunerea petenţilor se referéză cel mult la 150 copii de scólă. Ce e drept, limba germână face greutate romanilor, însĕ şi elevii germâni trebue sĕ înveţe limba în scris germână ca pe o limbă strĕină. Ingreunarea romanilor deci în raport cu germanii este fără nici o importanţă. Eu nu permit sĕ mi se ḑică, că germanisez ţéra. Invĕţarea pretinsă a limbei germâne nu are nici o influinţă asupra limbei poporale romanice, precum dovedesce casul din Ilanz, unde şi aḑi limba poporului este cea romană, asemenea în Ems şi Tarasp. Dacă limba romană e în decadenţă, causa trebue căutată airea.

Pentru-ce nu şi-au manifestat cei din districtele superióre dorinţa contra limbei germâne când au fost provocaţi d. e.? Ei atunci au dorit sĕ aibă numai un plan deosebit, dară stergerea limbei germâne nu. Din contră ei au considerat limba germână ca ceva, ce de sine sĕ înţelege, şi aḑi n'au voe sĕ atace planul de învĕţămênt. Cu tóte aceste guvernul póte lua în consideraţiune dorinţele lor.

Propunere: Marele consiliu din considerare de incompetenţă sĕ nu între în meritul petiţiunei, dar sĕ recomande guvernului sĕ considere dorinţele petenţilor, dacă le va afla de bune.

(Va urma).

Revista politică.

Un jurnal renumit din Germania, cu numele „Naţional-Zeitung“, care apare în Berlin, a publicat un articol despre politica Germaniei, a Austriei şi a peninsulei balcanice. El este îndreptat cu deosebire contra foilor germâne din Budapesta, cari sĕ plâng, că Germania sĕ îngrigeşte prea puţin de interesele, ce le are Austria în peninsula balcanică şi că privesce cu nepăsare la tóte evenimentele din Bulgaria. Ḑiariul german observă, că dacă Austria nu-şi iese din politica sa de păn'acum, atunci acésta consună pe deplin cu a Germaniei. Tripla alianţă este dependentă dela buna înţelegere neîntreruptă a celor trei puteri asupra tuturor cestiilor însemnate europene. Nu póte fi nici decum vorbă, că aceea dintre puterile aliate, care din întêmplare este mai de aprópe interesată într'o causă internaţională, cum este d. e. Austro-Ungaria în peninsula balcanică, sĕ ia „comanda“ şi celelalte se-i urmeze. „Ţĕrii mai de aprópe interesate — astfel încheie gazeta germână, — îi compete în mod natural iniţiativa, însĕ ia nu va începe fără consimţĕmêntul aliaţilor, (de cumva n'ar vrea sĕ desconsidere tripla alianţă), o politică, care ar putea provoca nimicirea alianţei; deşi tecstul pactului nu eshauriséză de tot terenul, până unde póte merge fie-care putere, totuşi el forméză în tot casul o barieră contra întinderii unilaterale a solidarităţii prescrise. Noi credem, că asupra acestui punct, tocmai pentru-că sĕ pricepe şi de sine, esistă o înţelegere perfectă între cele trei puteri“! — Sĕ vede dar, că dela început s'au luat astfel de disposiţiuni, ca sĕ nu-i fie mâna legată prea tare nici unei puteri, de altă parte însĕ nu i s'a permis nici uneia sĕ mérgă prea departe fără consimţĕmêntul tuturor, tocmai pentru-ca tripla alianţă sĕ fie totdéuna tare şi mare, şi în chipul acesta o garanţie sigură pentru pacea Europei!

⁂

Catolicii din Germania sĕ adună mereu: In Dumineca trecută s'au strîns peste 10,000 de ómeni în capitala Bavariei şi centrul lor, în Münich; discursiunile au fost mai mult de natură politică cu scopul d'a întări partidul catolic din Reichstagul german; cu câte-va ḑile mai nainte au ţinut episcopii catolici o conferenţă secretă în Tilda. Sĕ ḑice, că discusiunile d'aici au fost de caracter curat papistăşesc: a fost vorba sĕ se trimită o adresă papei, în care sĕ se facă amintire despre nonsensul publicat acum dóuĕ ḑeci şi cinci de ani, adecă despre dogma infalibilităţii; tot de odată sĕ se pomenéscă şi despre răpirea statului papal lumesc în trecerea acestuia în posesiunea piemontezilor. Episcopii şi-au esprimat neclintitul lor devotamênt către principele bisericei(?!) şi vor îndemna prin circulare pe credincioşii lor, sĕ păstreze neatinsă legătura dintre ei şi locoţiitorul lui Christos(?!

Aceste douĕ însuşiri din urmă: devotamentul episcopilor şi al creştinilor catolici cătră papa din Roma, dar nu cătră principele bisericei sau locoţiitorul lui Christos, din punct de vedere al disciplinei, care trebue sĕ esiste în fie-care biserică, merită aprobare; însĕ cele două cestiuni dintâiu nu: Póte sta papa închis în vatican încă mulţi ani de ḑile, şi în loc sĕ tragă nădejde, (ca spânul de barbă), la recâştigarea puterii lumesci, mai bine sĕ se convingă acum după două ḑeci ani de ḑile, că nu esistă logică pe lume, ba nici Cant chiar n'ar puté trage de pĕr între categoriile lui cestiunea „infalibilităţii“ „unui om“!!

* * *

Partidul social-democratic ocupă în Germania tot mai mult teren, unele foi îngrigiate au început, sĕ se plângă, că a străbătut şi în reuniunile compuse din fosti militari. Una dintre acestea a mers atât de departe, încât i-a oferit presidiul socialistului Bebel: sĕ înţelege, că din acéstă causă a fost disolvată. Tristă situaţiune pentru germanii civilisaţi. Cuminte, fórte cuminte, împĕratul actual al Germaniei, care la tóte ocasiunile, când le vorbesce soldaţilor le pune la inimă dorinţa, sĕ fie totdeauna ómeni religioşi. Stie el, că fără religiositate ori şi ce instituţiune, fie chiar şi armată, nu póte esista spre bine. De aceea repetăm încă odată cuminte fórte cuminte, e: Wilhelm al Prusiei! Noi românii, sĕ ne deschidem ochii în patru, sĕ învĕţăm din esperienţa germânilor civilisaţi, sĕ fim religioşi şi sĕ iubim cu căldură pe preoţii nostrii şi pe şeful acestora şi la nostru, pe iubitul nostru archiepiscop şi metropolit! Acésta e calea cea mei bună de progres şi fericire!!

* * *

Sĕrbătorindu-sĕ, pre cum am amintit, în Germania aniversarea rĕsboiului din 1870/71, s'au ivit diferiţi bărbaţi, cari şi au spus părerile lor asupra Alsaciei şi Lorenei. Mai toţi fiind cetăţeni germani, să unesc în idea, că populaţia provinciilor cucerite atât de tare s'a alipit de imperiul german, încât nici nu viséză ba nici nu doresce o reîntórcere la francezi. Aceste opiniuni au produs sânge rĕu mai în tótă presa franceză. Ḑiarul „le Figaro“ le ignoréză numindu-le „opinions negligeables“. Un ḑiar mai moderat „la liberté“ recunósce, că deslegarea cestiunei Alsaciei şi Lorenei nu depinde dela sentimentele schimbăciόse ale populaţiei, ci dela guvernele interesate, fie prin diplomaţie, fie prin rĕsboiu; însĕ deslegarea acestei înfricoşate problemi e încă probabil fórte departe. Tótă Europa vrea pace, şi francezii ar rĕmânea singuri, când ar aduce acéstă cestie pe tapet. „In Paris şi în Berlin, — încheie La Liberté, — póte într'un congres european se va decide causa, dar nu la Strassburg sau la Metz.“ S'ar părea, că amintita fóie germână amână cestiunea ţĕrilor dela Rin ad calendas graecas.

* * *

Cu ocasiunea adunăriii generale (din 22 Aug. n). a comunei bisericesci reformate din Pesta, presidentul acesteia, deputatul Darànyi, şi-a esprimat speranţa, că legile politice-bisericesci nu numai, că nu vor micşora, dar vor întărì credinţa; că cu cât va ajuta biserica statului, ca sĕ esecute legile, cu atât va cresce şi numĕrul credincioşilor. Sĕ vede că dl deputat n'a cetit istoria şi n'a studiat resultatele căsătoriei civile prin statele, unde s'a introdus de mult, căci n'ar putea vorbi aşa. Este incontestabil faptul, că căsătoria civilă este în detrimentul espres al credinţei şi religiosităţii, prin urmare în detrimentul societăţii omenesci. Tocmai peutru acest puternic motiv li-sĕ impune preoţilor sânta datorinţă, ca sĕ ridice valórea căsătoriei religióse prin serviciu înălţător!!

* * *

Spun unele foi, că în Constanţa s'a descoperit o conjuraţie a unor bulgari cu tendinţa, ca sĕ aneсseze Dobrugea la Bulgaria. Nu mai încape îndoială, că acei criminalişti au fost innebuniţi de Zancow şi Caravelow, ér acesti doi din urmă de comitetul panslavist din vecinic turburătórea Rusie! Avem tótă încrederea în inteligentul guvern al României, că-i va învĕţa pe pĕcătoşii de bulgari mores, ca sĕ simtă, că ei sĕ găsesc într'un stat bine organisat, europén, ér nu în Hecuba lor! In chipul acesta nu va mai avea nici ḑiarul „Pester Lloyd“ ocasiune sĕ sĕ bucure de scânteia unui pericul fórte, fórte nepericulos. România e România, şi s'a isprăvit!

* * *

In Sofia au luat lucrurile o direcţie contrară: Trecerea principelui Boris la ortodocsism, e dubiósă. Mama principelui sĕ opune; sĕ ḑice, că dacă ar trăí Stambulow, ar fi grabnic chemat la putere! Nu scii ce sĕ mai creḑi despre cestiile din Hecubă!!

Principele bulgar despre stările din Bulgaria.

Principele Bulgariei a primit ḑilele aceste în audienţă pe corespondentul ḑiarului „N. Fr. Pr.“ Corespondentul scrie despre primire şi despre convorbirea ce a avut-o cu principele următórele:

Nici castelul nu e aşa ca şi cum era pe timpul lui Battenberg. In lăuntru castelului strică şi respective edifică, în partea de către curtea consulatului rusesc are palatul o aripă în care sunt odăi de primire şi refectorii. Din afară se póte privi pavilonul ducelui Boris. Principele din causa edificărilor nóue este necesitat a se mulţămi cu locuinţa veche, care până aḑi şi a păstrat originalitatea sa, numai pe păreţi se află chipul lui Battenberg, sau alte chipuri sânte din cari se pot bine vedé chipurile regilor vechi ai Bulgariei.

Principele nu m'a primit numai pe mine singur. El este încungiurat de mai mulţi ómeni de ai curţii. In decursul conversărei numai decât a început a vorbi despre politică.

Faţă de împrejurarea acésta trebue sĕ-mi esprim adênc simţitele mele regrete — ḑise principele, — dar sum convins, că viitorul va trece şi va eşi la ivélă că faţă de mine s'au comis mari nedreptăţi. Mi s'au ḑis, că şi după primirea nenorocitei telegrame, am rĕmas în strĕinătate; că evenimentul s'a sĕvêrşit în conţelegere cu guvernul meu. Mi se ḑice, că faţă de Stambulow am fost necunoscĕtor. Acésta nu o merit. Atât am fost cu el, până când interesele statului şi posiţiunea mea mi-au permis. In realitate Stambulow n'a avut mai bun amic decât pe mine. Durere însĕ n'a ascultat totdeuna de mine. Şi-a cerut concediu, şi la audienţa de adio i-am dat cele mai sincere îndrumări. L'am rugat ca sĕ se dea la o parte, se aştepte şi sĕ-şi asigure odihna; l'am consultat sĕ mérgă în strĕinătate. Un adevĕrat program de călătorie i-am compus îngrijindu-ne şi de cele necesarii. Am creḑut că după impresiunile ce le va primi în orient, se va întórce acasă curat şi limpede. Insĕ el n'a voit. El spre nenorocirea nóstră şi a lui — a ascultat de alţi amici, cari îl îndemnau sĕ lupte contra mea şi a guvernului meu. Situaţiunea mea deodată s'a schimbat. Odată a cerut audienţă, plângêndu-se că înaintea locninţei sale se fac demonstraţiuni. Inaintea palatului se adună popor mult. Eu l'am petrecut până la pórtă şi am strigat cătră popor următórele: „El e óspele meu, în semn de recunoscinţă cătră domnitorul nostru, cinstiţi pe óspele lui. Nimeni n'are drept sĕ tragă la îndoiélă loialitatea mea.

Nici pe mine şi nici pe guvernul meu nu ne póte atinge acusa, pentru cele întêmplate. Stambulow a căḑut jertfă din causa naturalului seu regretabil. Viitorul va documenta, că causa catastrofei e a se căuta în jertfa nenorocită.

Corespondentul a poftit succes principelui în urma primirei ce-i s'a făcut în Sofia precum şi în privinţa ţinutei sale cu privire la organisarea artmatei.

Mi-ar plăcea — ḑise principele — dacă oficeriii nemţi ar visita armata nóstră, resultatul acestei visite ar fi, că armata nóstră e de model. S'a ḑis că nu desvolt activitate cu privire la interesele armatei, şi eu am sporit armata, cu un cuvênt m'am îngrijit în deosebi de pregătirea aceleia. Primirea făcută în Sofia a dat un fel de recompensă pentru ilegalităţile ultimelor ḑile.

„Nici când n'am poftă de rĕsbunare. Am învĕţat, ca sĕ fiu gata totdéuna pentru momentele cele mai grele şi în urmă sum îndestulit şi cu puţin rĕu. Lucrul neaşteptat şi neprevĕḑut, jócă un rol însemnat în orient. Am făcut deja esperienţe multe: Acei ómeni pe cari i-am îngrămădit cu bunătăţi au devenit în cele din urmă cei mai neîmpĕcaţi inimici ai mei, şi din contră aceia cari mi-au fost inimici s'au întors cătră mine şi mi-au rĕmas fideli până în ḑiua de aḑi“.

Nu cumva schimbările politicei esterne au adus cu sine fidelitatea acésta?

„Ce vrei dta? Afacerile esterne decurg bine. Raportul deputaţiunei despre resultatul misiunei e favorabil. Şi în privinţa acésta pe nedrept se trage la îndoială loialitatea mea; s'a ḑis că produc intrige şi că deputaţiunea o am trimis o fără scirea guvernului. Nici odată n'aş fi fost în stare sĕ comit o astfel de crimă contra ministrilor mei de aḑi. In ei am cât se póte de mare încredere. Deputaţiunea a fost de lipsă a o trimite. Ea a fost în serviciul politicei de concesiune şi nu a avut misiunea a accelera recunóscerea mea. Fórte bine m'am simţit, când am fost numit „usurpator“. Eu m'am îndestulit cu resultatul pe care l'au documentările faptice de lucruri. Poporul la tot casul aşteptă recunóscerea şi în Balcan unde Rusia jócă rolul de elibaratóre, e şi o pretensiune naturală ca relaţiunea nefavorabilă cu Rusia sĕ se finéscă odată. Toţi aşteptăm ca împregiurările sĕ se schimbe şi har Domnului putem ḑice că cestiunile au luat o direcţiune favorabilă. Incordarea s'a micşorat şi sperăm că relaţiunile se vor îmbunătăţi în mĕsură şi mai bună“.

Impăcarea ar avea resultat denumirea unui consul rus. Nu-i într'acésta pericol? întrebă corespondentul.

„Nu sciu când se va da ocasiune pentru acéstă denumire, eu însĕ nu mĕ tem. M'am făcut bulgar tóte le pun în cumpĕnă şi apoi în interesul poporului meu. decid Intrégă viéţa mi-a fost plină de lupte şi până când mĕ simt în putere nu mi-e frică de luptă“.

Şi óre norul ce se ivesce asupra Bulgariei nu prevestesce pericol? întrebă corespondentul.

„Ba chiar a fost periculos. Tot ce ne-a stat în putere am făcut ca sĕ putem ţinea pept cu el. Pe oficerii cari au trecut peste hotar la rĕsculanţi i-am trimis înaintea tribunalului.

Toţi prietinii şi amicii sultanului ar trebui sĕ dorécă, ca administraţiunea macedonénă sĕ se îmbunătăţéscă. Sĕ se facă reforme în Macedonia, dacă nu vreau ca la primăvară mişcarea la a căreia nimicire am lucrat sĕ se ivéscă din nou“.

Noutăţi.

Personal. Cu trenul de ieri au sosit aici Preasânţiile Lor domnii episcopi Ioan Meţian şi Nicolau Popea, spre a lua parte la şedinţele fundaţiunei „Gozsdu“. Din membrii acelei fundaţiuni sunt aici domnii Ioan cav. de Puşcariu, Dr. Iosif Gall, Dionisiu Poienariu şi secretariul Georgiu Bogoeviciu.

* * *

Primirea elevilor la gimnasiul din loc se face începênd din 28 August până în 4 Septembre n. a. c. Cei cari se vor presenta după acest termin vor fi îndrumaţi la petiţionare.

Esamenele supletorice pentru clasele I—VIII gimn. se vor face în 3 Septembre n., ér cele de maturitate se vor face în 7 Septembre n. şi anume: înainte de améḑi la 8 óre.

Pentru facerea esamenelor private elevii se îndrumă a se presenta în 1 Sept. n. c.

* * *

Omor. Sâmbătă nóptea spre Duminecă s'a întêmplat aici un omor crâncen în una din stradele cele mai cercetate. Anume în strada Schewis, în faţa stradei bisericei este o cârcimă. In acea cârcimă s'a aflat Duminecă diminéţa omorîtă birtăşiţa, o muiere vĕduvă, şi servitórea, o fată de 15 ani.

Făptuitorii până acum nu sunt prinşi.

* * *

Congresul internaţional al pressei. Din 13 până în 17 Septembre n. se va ţinea la Bordeaux congresul interparlamentar al pressei. Programul acestui congres va fi următoriul: 1. Planul de unire între ḑiariştii din tóte ţĕrile; 2. Apĕrarea proprietăţii în materia de pressă şi în special al informaţiulor; 3. Reducerea tacselor telegrafice pentru ḑiare; 4. Instrucţiunea profesională pentru ḑiarişti.

* * *

Concert. Cetim în „Timpul“, că în séra de 13 August n., dl Th. Burada, cunoscutul folklorist şi profesor de musică din Iaşi a dat un concert în sala de concert a esposiţiei etnografice din capitala Boemiei.

Sala gemea de lume. La sfêrşitul concertului dl Burada a cântat doine şi alte cântece naţionale, cari pentru prima óră s'au auḑit aici. Prin originalitatea şi frumseţa lor au fost aplaudate cu frenesie, ér dl Burada a fost rechemat la rampă de nenumĕrate-ori. La sfêrşit s'au adus dlui Burada adevĕrate ovaţiuni.

* * *

Din pustietăţile Ungariei. Încă din timpurile vechi, în pustietăţile Ungariei jócă un rol deosebit familia unguréscă numită Csonka. Csonka János a fost amicul intim al renumitului Rozsa Sándor. După-cum se scrie din Seghedin, nepotul lui Csonka János numit Csonka Pista care de present a ajuns etatea de 14 ani, acum de curênd şi-a împlinit cei doi ani de temniţă la care a fost osândit. Directorul temniţei Hatzinger ii dădu în mână testimoniul, ḑicêndu-i sĕ mérgă cu acesta la poliţie. Copilul s'a dus de-adreptul în piaţă, a furat 50 de fi. şi şi-a cumpĕrat haine şi o pipă. Pista, băiatul de 14 ani în urma acestui furt va trebui sĕ fie din nou dejudecat.

* * *

Protopretor sinucis. Din Mako se scrie, că protopretorul ungur Gavriil Fail care odinióră a jucat mare rolă fiind şi candídat de vice-comite, s'a sinucis. Fail a fost de 39 de ani.

* * *

Psichologie la paharul cu bere. Un geniu necunoscut a făcut observaţiuni cum se pórtă diferitele naţiuni când le cade o muscă în păharul cu bere. Un spaniol plătesce paharul, îl lasă pe masă şi plécă imediat. Un frances face tot aşa, dar înjură cât póte. Un engles varsă păharul şi cere altul. Germanul scóte musca şi bea berea. Pe rus nu'l supĕră musca, el o bea împreună cu berea. Chinezul, în fine, scóte musca, o înghite şi apoi bea berea.

* * *

Ţarul şi artistul comic. Sunt mulţi ani de atunci — povestesce comicul englez Toole; mĕ preumblam pe Newski-Prospect în Petersburg, îmi aprinsei o ţigară şi îmcontinuai drumul liniştit. Un ofiţer se apropia de mine.

— Dle, sĕ resti el la mine, nu scii că aci nu e permis fumatul?

— N'am idee, rĕspunsei. Ear dacă nu e permis, sting ţigara, ceea-ce şi făcui.

In acelaşi moment doi poliţişti se repeḑiră la mine, mĕ apucară şi mĕ târîră la secţia poliţienéscă. Aci fui închis în carceră, unde se aflau deja mulţi tovarĕşi de dubiósă calitate. Trecu óră după óră, nóptea veni, veni şi ḑiua; în sfîrşit fui adus în faţa comisarului de poliţie.

– Ai vorbit cu ţarul, îmi strigă el. Nu scii că nimeni nu are voie sĕ se adreseze ţarului?

— Mĕ ertaţi rĕspunsei eu, linistit dar nu m'am adresat nimĕnui. In schimb un oficer mi-a atras atenţia că nu e permis sĕ se fumeze pe Newski-Prospect.

— Un oficer? Era ţarul. Nu ai stiut acésta?

— Nici idee.

Interogatoriul nici nu se sfîrşise şi fui condus într'o carceră mai cum se cade.

După câteva óre sě deschide uşa închisórei:

— Eşti liber. Maj. Sa doresce sě te priméscă astădi în audienţă.

Natural că m'am dus. Ţarul Alexandru al III-lea era fórte amabil, se scuză pentru cele întêmplate din pricina lui, vorbi mult de teatru şi de artă şi mě concediă fórte politicos. Inainte de a pleca, îmi luai încă inima în dinţi şi disei:

— Majestate, pot sě vě cer o graţie?

— Vorbesce, dise împěratul increţind puţin fruntea.

— Vě rog respectuos, Majestate, dacă mě mai intâlniţi, sě nu vě mai adresaţi mie.

* * *

Haz. La tribunal.

Judecătoriul: Ai dat vecinului dtale o palmă aşa de puternică, încât şi acum mai este umflat. Ce ai de dis la acestea?

Acusatul: Vě rog dle judecětor, sě pronunţaţi repede sentenţa, altcum omul acesta din rěutate, e în stare sě se umfle şi mai tare.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Cercul Cohalmului, 28 Iuliu 1895.

Stimate dle redactor!

Precum în alte cercuri, aşa şi la noi ni se ivesce din când în când câte un moment plăcut, câte o di desfătătóre, care ne stîrnesce simţěmintele în viitorul: cultura e viéţă. Ca prim focular spre acest viitoriu avem noi românii din acest cerc despărţěmêntul XXVII Cohalm al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ a cărei adunare generală s'a ţinut de astădată în 2/14 Iuliu în opidul Cohalm. Deci descriind în cele următóre decursul acestei adunări vě rog sě binevoiţi a-l publica în preţuitul nostru „Telegraful Român“ ce aveţi onóre a-l redigia.

Inainte de a descrie percursul adunărei cu regret trebue sě amintesc la acest loc, că deşí prea nevinovat ne era programul adunărei nóstre, totuşi cel dintâiu, carele s'a presentat la localul destinat pentru ţinerea adunărei a fost dl notar local Zink, ca comisar din partea administraţiei.

Fiind adunaţi membrii ordinari şi fórte puţin popor punct la 2 óre dl director Nicolau D. Mircea, protopop gr.-or. deschide adunarea prin o vorbire pătrundětóre, prin care desfăşură fasele poporului român în decurs de 47 ani ai desvoltărei sale, accentuând cu deosebire însemnătatea meseriilor pentru poporul român şi îndemnându-l spre îmbrăţişarea acestora. Ca dibaciu orator prin espresiunile-i acomodate şi prin impunětoriu i ton al vorbirei d-sale a sciut stîrni inimile ascultătorilor, încât vorbirea-i a fost acoperită cu o mulţime de „sě trăéscă“.

După acésta urmând în firul programului înscrierea de membri noi, cu regret trebue sě amintesc că nu s'a înscris nici unul. Causa e că poporul nostru e încă prea necunoscut şi neiniţiat în afacerile culturale. Dar unde sunt luminătorii lor preoţii şi învěţătorii? Căci într'adevěr de tot puţini eram. Ba chiar tocmai cei mai cu dare de mână lipsiau. Şi astfel eu îmi esplic că cel-ce sě retrage dela întrunirile nóstre naţionale-culturale, sě retrage şi dela datorinţele sale de luminători ai poporului nostru românesc. De aceea îi întreb: Ce cugetaţi dlor preoţi şi învěţători? Credeţi d-vóstră că şi adi trăim în era lui azibuche? Trediţi-vě din letargia culturală în care vě aflaţi şi dovediţi poporului în mijlocul căruia trăiţi că vě interesaţi de sórtea lui, căci atunci vě întemeiaţi scólele adevěrate şi vě întăriţi bisericile; ér viitorul vostru va fi cunună de aur. De astădată mě reţin dela amintirea persónelor, însě cu altă ocasiune voiu face ca albinele lucrătóre şi voiu scóte pe trândavi la ivélă.

Tacsele s'au încassat regulat, căci toţi membrii ordinari şi-au solvit tacsa şi astfel s'a încassat suma de 35 fl., ér dela membrii ajutători şi benevoli s'a încassat 9 fl. 50 cr. Cu totul s'a încassat în decursul adunărei suma de 44 fl. 50 cr.

Sě cetesce prin raportorul Pompiliu Predovici raportul general despre activitatea subcomitetului în decursul unui an, care raport a fost ascultat cu plăcere. Ca puncte mai însemnate ale acestui raport au fost: întregirea postului de actuar, alegêndu-se de atare parochul din Mercheaşa Pompiliu Predovici şi înfiinţarea agenturilor comunale. La înfiinţarea agenturilor comunale au vorbit aprópe toţi membrii despărţěmêntului concludênd înfiinţarea lor, însě pe basa regulamentului subcomitetul cercual sě destineze persónele chemate a sta în fruntea agenturilor

S'a ales doi delegaţi în persónele dlor Nicolau D. Mircea, director al despărţěmêntului şi protopop gr. or. şi Clemente Raicu, cassariul despărţěmêntului şi v.-protopop gr.-cat. spre a representa despărţěmêntul nostru la adunarea generală a „Asociaţiunei“ ce sě va ţiné la Blaş.

In fine s'a destinat ca loc al ţinerei adunărei generale viitóre comuna Fântâna. Şi precum fântâna adevěrată ne rěcoresce ferbinţelile nóstre; aşa şi comuna Fântâna în viitor sě trezéscă simţěmintele amorţite ale acelor preoţi-învěţători şi alţi inteligenţi ai poporului român din acest despărţěmênt, cari prea rar îi vedi la întruniri naţionale-culturale, ca sě putem dice cu toţii că: „unirea e putere; ér viéţa desbinată e mórte, e cădere“.

Filantropul.

Scólele medii gr.-or. române din Braşov.

Avis!

Inscrierile pentru anul scolariu 1895/6 la scólele medii gr.-or. române din Braşov (gimnasiul mare, scóla reală inferióră, scóla comercială medie) se vor face în dilele de *1/13, 2/14 şi 3/15 Septembre a. c.*

Studiile pregătitóre cari sě cer la aceste scóle sunt: *a)* pentru primirea în cl. I. gimn şi I. reală, absolvarea cu succes a clasei IV. elementare (primare) şi trecerea unui esamen de primire, ce este a se depune cu o di înaintea înscrierii, avênd scolarii sě dovedéscă un cuant suficient de cunoscinţe din cetire şi analisă şi din cele 4 operaţiuni simple ale computului; *b)* pentru primirea în cl. I. comercială se cere ca scolariul sě fi absolvat cu succes cel puţin 4 clase reale sau 4 gimnasiale, în casul din urmă sě depună esamenul de primire din limba francesă; — *c)* pentru primirea în celelalte clase ale scólelor medii se cere absolvarea cu succes cel puţin suficient a clasei precedente.

Esamenul de primire al scolarilor cari vor sě între în cl I. gimn. sau I. reală se va face în dilele de 31 August v. şi 1 Septembre v. a. c. Esamenele supletorii şi de emendare ale scolarilor căduţi din câte 1 studiu se vor ţinea din 31 August v. dela 8—12 óre a. m. şi dela 2—5 p. m.

Din causa aglomerării mari de scolari în cl I. gimn la înscrierea în acéstă clasă se va observa următórea ordine: In 1 Septembre v. se vor înmatricula numai scolarii cari au terminat clasele elementare cu nota generală de fórte bine, în 2 Septembre v. cei cu bine, ér în 3 Septembre v. cei cu suficient, — între ceşti din urmă în prima linie scolarii din Braşov şi comitatul Braşovului. In tóte celelalte clase înmatricularea se va face în ordinea presentării, fără aceste restricţiuni.

Scolarii, cari nu au absolvat clasa lor în anul precedent scol. la scólele nóstre medii, au sě se presinte la înscriere cu următórele documente:

1. Testimoniu scolar de pe clasa ultimă absolvată;
2. atestat de botez;
3. certificat de revaccinare (reoltuire). Scolarii trecuţi de 14 ani nu au sě presinte acest document.

Didactrul, din care cel puţin jumětate este a se plăti necondiţionat la inscriere, este pentru scolarii de religiunea gr or şi gr. cat. 7 fl. în gimnasiul inferior şi scóla reală inferióră, èr în gimnasiul superior şi în scóla comercială 11 fl. — Scolarii de alte confesiuni plătesc didactrul împătrat.

Afară de didactru fiecare scolariu trebue să plătéscă îndată la înscriere următórele tacse:

1. pentru bibliotecă scolarii din cele 4 clase inferióre câte 30 cr. ceilalţi câte 50 cruceri;

2. tacsa pentru testimoniu şi programa scolară 1 fl. 50 cr;

3. tacsa de primire de 2 fl, care o plătesc odată pentru totdéuna acei scolari, cari pentru prima dată se inmatriculéză la scólele nóstre.

Dela tacsele înşirate sub 1, 2 şi 3 nu se scutesce nimeni. Se observă însě, că scolarii dela scólele nóstre, cari au fost scutiţi de didactru în anul trecut scolar ca tacsă de testimoniu plătesc numai 1 fl.

Spre orientarea stimaţilor domni părinţi direcţiunea în conformitate cu repeţitele sale avisuri publicate în decursul anului scolar trecut, aduce la cunoscinţa celor interesaţi, că toţi acei scolari, cari frecuentând anul scolar precedent aci, nu 'şi-au fost plătit didactrul întreg până în 1 Iuniu v. a. c. nu vor fi înscrişi până nu vor plătí pentru anul scolar curent didactrul întreg înainte.

Petiţiunile de scutire de didactru ale scolarilor sěraci şi diligenţi, instruite cu atestat valabil de paupertate, sunt a se înainta în timpul dela 4—15 Septembre v. la domnii profesori de clasă, cari le vor presenta conferenţei profesorale spre ulterióră afacere.

Braşov, în 14 August v. 1895.

Direcţiunea scólelor medii gr.-or. române din Braşov.

Virgil Oniţiu,
director.

Convocare.

Conform conclusului comitetului central dela 20 Apriliu a. c. adunarea generală anuală a reuniunei învěţătorilor gr. or. români din districtul Sighişórei sě convócă pe dilele 10 şi 11 Septembre a. c. v. în biserica ortodocsă română din Haşfalěu protopresbiteratul Sighişórei (staţiunea primă dela Sighişóra — „Hejasfalva“) la care sě invită toţi p. t. domnii membrii ai reuniunei şi alţi iubitori de progres.

Programa:

Şedinţa I, Duminecă p. m. 10 Soptembre a. c. v.

1. Serviţiul divin cu învocarea sântului duch în biserica română din Haşfalěu.

2. Deschiderea şedinţei prin preşedintele.

3. Constatarea celor presenţi.

4. Incassarea tacselor dela membrii şi inscrierea membrilor noi.

5. Comunicarea ordinului Preaveneratului consistoriu archidiecesan dto. 1 Decembre 1894 Nr. 7156 scol.

Şedinţa a II-a Duminecă p. m. a c. v.

6. Verificarea procesului verbal din şedinţa I.

7. Cetirea raportului comitetului central al reuniunei, — al cassariului, bibliotecarului, — apoi alegerea de comisiuni.

Tema: „Cum are sě desvólte învěţătoriul simţul naţional în scólă?“ Elaboratori: Patriciu Pintea învěţător în Sighişóra şi Filon Necşa învěţător în Mediaş.

Şedinţa a III-a Luni 11 Septembre a. c v. a. m.

9. Verificarea procesului verbal din şedinţa aII-a.

10. *Tema*: „Cari sunt urmările cele bune ce provin din interesul poporului faţă de scólă, şi cari sunt relele ce resultă din indiferentismul poporului faţă de scólă.“ Disertaţiune de Chirion Muntean învěţător în Haşfalěu şi Emanuil Florea învěţător din Daneş.

Şedînţa a IV-a Luni 11 Septembre a. c. v. p. m.

11. Verificarea procesului verbal din şedinţa III-a.

12. *Tema*: „Inălţarea lui Isus Christos“, temă practică în scris. Elaboratori: Nicolau Brěnduşe învěţător în Ţelina şi Petru German învěţătoriu în Botia.

13. Raportul comisiunilor esmise.

14. Staverirea budgetului pe anul 1895/6.

15. Propuneri.

16. Reconstituirea reuniunei pe periodul nou de trei ani 1895/6, 1896/7, 1897.

17. Esmiterea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal din şedinţa a IV-a.

18. Incheerea şedinţei prin preşedinte.

Din şedinţa comitetului central al reuniunei învěţătorilor gr. or. români din districtul Sighişórei, ţinută în Sighişóra la 3 August 1895.

Preşedinte:	Notariu:
D. Moldovan,	*P. Pintea,*

Observare:

In diua primă de întrunire în 10 Septembre c. v. la 8 óre séra va avea loc şi o producţiune literară împreunată cu dans în scóla nóstră din Haşfalěu,

Comitetul arangiator.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

In urma catastrofei întêmplate prin incendiul din 2/14 Iuliu a. c. în comuna Craiva, unde a devenit pradă flacărilor 13 familii cu tot ce au avut. Subscrisul în numele acestor nenorociţi am apelat la marinimositatea amicilor şi cunoscuţilor mei trimiţêndu-le liste de contribuiri benevole în scopul ajutorărei acestora, spre a le deschide în cercul cunoscuţilor d-lor.

Dintre aceste liste mi-a sosit până acum lista nr. 2. Dela dl Dr. Laurenţiu Pop din Abrud ca colectant 2 fl., Alecsandru Filip, advocat în Abrud 2 fl., Dr. Enea Draia, director de mine în Abrud 2 fl., Basiliu Başota din Abrud 1 fl., Ioan Băbuţ din Bucium 25 cr., Ioan David Drăgan din Bucium 1 fl., Ioan G. Macaveiu din Bucium 50 cr., Silviu Lazar din Abrud 50 cr., Ioan Naiou din Bucium 50 cr., Candin David din Bucium 50 cr., Aurelian Danciu din Bucium 50 cr., Petru Macaveiu din Abrud 50 cr., Ioan David din Abrud 50 cr., Michail Cirlea din Abrud 1 fl. — Suma 12 fl. 75 cr. v. a.

Acésta sumă s'a împărţit din partea subscrisului în conţelegere cu primăria comunală între cei nenorociţi. Priméscă d-nii contribuenţi ferbintele mulţumiri din partea celor ajutoraţi şi prin acésta alinaţi încâtva în suferinţele causate prin greaua lovitură.

Pentru cei nenorociţi:

Craiva, la 12/24 August 1895.

Ioan Moruşca,
paroch gr.-oriental.

Loterie.

Miercuri, în 28 August n. 1895.

Brünn: 53 52 55 87 58

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 249/94. [142] 1—3

Concurs repețit.

Implinind comuna bisericéscă Bucium, fosta filie la Orăștióra de sus, condițíunile provĕḑute în § 3. din statutul organic și devenind parochie materă recunoscută de atare prin resoluțiunea Venerabilului consistoriu archidiecesan din 20 Septembre 1894 Nr. 5194 B. pentru ocuparea postului de paroch în Bucium sĕ escrie concurs repețit a treia óră cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. R.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt statorite în ședința sinodului parochial din 6 August 1890 și dau preste tot suma de 411 fl. v. a

Informațiuni mai detaiate despre starea parochiei și despre soiul venitelor sĕ pot lua dela comitetul parochial și dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanții la acest post sĕ-și înainteze petițiunile de concurs în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor din vigóre.

Orĕștie, la 8 Iuniu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Orĕștiei în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. protopresb.

Nr. 420/895. [143] 1--3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Apahida cu filia Pusta St. Miclăuș, clasificată de clasa a III-a prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „T. R“.

Emolumentele împreunate cu acest post, computate după calculul mediu a lor 5 ani din urmă, dau un venit sigur anual de 490 fl. 81 cr.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne suplicele lor de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu până la terminul sus indicat, și sunt poftiți, ca înainte de alegere, in vre-o Duminecă sau sĕrbătóre sĕ se presinte la biserică sau sĕ-și arete desteritatea în cântări, sau serviciul divin, și ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clușului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Clușiu, 12 Iuliu 1895.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 186. [144] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clasa a III-a Trestie protopresbiteratul Cetății de pétră pe basa înaltei resoluțiuni consistoriale din 25 Ianuariu 1895 Nr. 360 B. sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual de 101 fl. 50 cr. v. a.

Informațiuni mai detaiate asupra acestei parochii se pot lua dela oficiul protopresbiteral. Cererile concursuali în regulă instruite sĕ se aștérnă până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral (p. u Kápolnók Monostor.)

In conțelegere cu comitetul parochial.

Fênațe, la 25 Iuliu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cetății de pétră.

Teodor Șovrea,
adm. prot

Nr. 261/1895. [145] 1—3

CONCURS.

Pentru ocaparea postului de paroch în parochia de classa a III-a Metesiu, protopresbiteratul Albei-Iulia, de venit vacant în urma reposării fostului paroch, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 410 fl. v. a. cari venite au fost statorite în ședința comitetului parochial din 9 Iuniu a. c.

Informațiuni despre starea parochiei și despre isvórele din cari sĕ solvesce suma de sus sĕ pot lua la oficiul protopresbiteral și la comitetul parochial.

Reflectanții sĕ-și înainteze petițiunile de concurs în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Alba-Iulia, 15 Iuniu 1895.

Oficiul protopresbiteral al Albei-Iulia, în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

---

[144] 1—3

Un băiat

din casă bună póte afla la subscrisul **întrégă întreținerea** unde **își póte însuși totodată și limba magiară și germână.**

EDMUND SCHUCH,
învĕțător.
Theresianum Nr. 53.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	P. Ladány	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. Oradea-mare sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	—	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. Cluș. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.40	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. Teiuș. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. Copșa-mică sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apața	Circulézã numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. Brașov sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl.	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriș—Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.19		Ghiriș		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.39		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu—Cisnădie

—	5.30	1.36	Circulézã dela 1 Iun. p. 15 Sept.	7.40	Carei-mare	7.10	3.16	Circulézã dela 1 Iun. p. 15 Sept.	9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Brașov—Zernesci

Tren micst	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	9.15			pl. Brașov sos.			7.36	1.29	8.31
9.05	5.13	9.30						7.21	1.14	8.16
9.37	5.45	9.53			Cristian			6.51	12.51	7.57
9.57	6.05	10.04						6.41	12.41	7.47
10.17	6.25	10.24			Tohanul vechiu			6.16	12.15	7.30
10.28	6.36	10.35			sos. Zernesci pl.			6.06	12.05	7.20

Budapesta—Arad—Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. Arad sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35						
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	--	8 19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17	Pauliș	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53	Soborșin	8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22	Zam	7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		-
—	—	8.52	9.57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10 08	11.02	Simeria (Piski)	6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest—Orșova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10.25	pl. Budapesta sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. Timișóra sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	--	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea—Oșorheiu—Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	—	
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	—	

Copșa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9 34	12.35	6.20	3.39	—
--	5.18	2.50	12.–	7.41	Șeica mare	9.08	12.11	6.01	3.10	--
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6.35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.36	1.46	—	pl. Sibiiu sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marți și Vineri	—
--		4.48	1.58	—	Șelimber	7.16	8.20	—		--
—		5.04	2.14	—	Veștem	7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Șebeșul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	–	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—	Cârtișóra	5.01	5.48	–	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viștea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beșimbav	4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.05	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 91 Sibiiu, Sâmbătă, 19/31 August 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se inapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Asociațiunea transilvană.

Sunt puține ḑilele nóstre de bucurie.

Intrégă activitatea nóstră e îndreptată spre apărarea esistenței nóstre naționale.

Atacurile contra acesteia urméză ḑi de ḑi, cu plan, și ele sunt făcute în parte sub ocrotirea puterei statului.

De aci marea nóstră îngrijire.

Pe lângă acésta mai vin frecările dintre noi.

Și mai cu sémă aceste ne consumă timp scump și puteri și mai scumpe.

Sunt organe de publicitate, sunt ómeni, cari cu sistem nutresc frecările interne.

Și e mare păcat acesta, căci între tóte relele mai mare rěu e rěsboiul dintre noi.

E amărîtă viéța nóstră, si nu ne prinde mirarea, dacă puținele ḑile de bucurie au deosebit farmec în ochii nostri.

Și ḑilele Asociațiunei transilvane totdéuna au fost ḑile de veselie, și sunt ḑile de veselie.

Ne aflăm noi de noi în familie, în unicul nostru focularii cultural, unde toți lucrăm cu dragă inimă pentru literatura română și cultura poporului român.

Aici avem toți intrare, toți avem deosebită tragere de inimă, căci putem lucra neconturbați pentru binele poporului român.

Ințelepciunea părinților nostri ne-au creat o corporațiune, de unde sunt eschise luptele politice și urgia legată de pasiunile isvorîte la noi românii din acele lupte. Ne-a creat o corporațiune, din care sunt eschise rivalitățile confesionale. Ne-au creat un centru, unde toți întrăm ca români, desbrăcându-ne de legăturile nóstre de caracter politic și confesional.

Și în ḑilele nóstre e necesitate o asemenea recreare după multele sbuciumări.

Acéstă bucurie sufletéscă o am avut noi românii în decursul ḑilelor Asociațiunei, care s'a ținut la Blaș.

Inimile românilor au fost întrunite în aceste ḑile de veselie ale poporului român din patria nóstră, și bucuria a fost generală, bucuria a fost neconturbată.

Am věḑut întruniți la lucru pe toți ómenii de bine, căci cine nu va sprigini scopurile Asociațiunei, acela în ochii românilor nu póte trece de amic al causei nóstre culturale

Am věḑut întruniți bětrâni și tineri. Era măreț tabloul.

Trecutul și viitoriul sta înaintea ochilor nostri sufletesci.

Bětrânii plini de încredere în progresul nostru cultural, dar cu bogăția esperienței temperând, căci acésta e chemarea lor.

Junimea plină de sacrul foc al entusiasmului voind sě mérgă în sbor.

Mulți vor afla nefolositoriu causei nóstre culturale contrastul dintre moderațiunea bětrânilor și voința de a merge în sbor a tinerilor.

Noi nu împărtășim asemene vederi.

O națiune este mórtă, când junimea ei nu are idealuri sacre, și nu are focul entusiasmului, ca în sbor se realiseze acele idealuri.

Asemene e mórtă o națiune, dacă ea nu va avé înțelepciunea bětrânilor cu esperiențe, cari se modereze sborul și se delăture petrile, ca se nu se împedece de pétră piciorul junimei

Junimea are privirea tot în sus. Al ei trebue se fie idealul. Ea nu privesce pre pământ. De acea a dat Dumneḑeu esperiența și înțelepciunea bětrânețelor, ca ele se înlesnéscă calea, delăturând pedecile.

Lucrarea trebue deci sě fie comună.

Trebue sě combinăm focul juvenal cu înțelepciunea bětrânețelor și atunci vom da înainte.

Din mila lui Dumneḑeu avem și foc juvenil și avem și înțelepciunea bětrânilor.

Nici acestia nici aceia singuratici nu pot produce resultatul dorit.

Nici simulata supěrare și retragere din luptă a unei părți din tinera generațiune nu ne insuflă îngrijiri.

Mânia, supěrarea momentană, și trece momentan, și omul care simte în sine putere și forță de lucru, nu-și lipsesce națiunea sa de talentul, care i-l'a dat bunul Dumneḑeu.

Au trecut ḑilele frumóse ale Asociațiunei, și în noi a rěmas caldă aducerea aminte de ele, a rěmas cald entusiasmul, a rěmas firmă voința de a lucra pentru binele Asociațiunei, care prin statutele acuma modificate au întrunit pe toți românii din patria nóstră la o comună lucrare pentru cultura poporului nostru.

In inima nóstră nu e amărăciune.

Inainte deci, pentru binele cultural al poporului nostru.

Limba romană în Elveția.

(Incheiere.)

Ședința din 31 Maiu.

Crameri protestéză contra ținerei lui de oposițional. Trebue sě atragă atențiunea asupra împrejurărei, că d. e. în scóla din Puschlav învěțămêntul intensiv al limbei germâne a rěmas fără de nici un resultat.

Fontana: Intrebarea este, dacă voim noi romanii sě învěțăm nemțesce în scólă? Intrebarea acésta nu o putem judeca numai așa din nori, ci sunt normative unele deosebite circumstanțe. Trebue sě îngrijim, ca romanii sě pótă concura pretutindenea cu germanii: de aceea e trebuință ca ei în scólă sě priméscă instrucțiune în limba germână. Cu deosebire trebue sě îngrijim, ca ei sě între în scóla cantonală cu aceeași etate, la acésta se cere, ca instrucțiunea în limba germână sě nu se încépă în anul al 7-lea de scólă. Acésta e mai ales în interesul poporațiunei mai sěrace. Noi nu avem literatură adevěrată romană pentru cultivarea spiritului, unica e biblia și cărțile de rugăciune. Nu voim sě provocăm marele consiliu la luarea unui conclus, unde noi la nici un cas nu putem câștiga nimica.

Conrad se întórce contra celor spuse de comisariul guvernial Vital, necompetința consiliului celui mare. Consiliul cel mare are supravegherea și îngrijirea asupra întregei administrațiuni de stat deci și asupra mersului instrucțiunei. Póte deci considera petițiunea dacă voesce. Domnul Vital declară, că dacă se putea prevedea oposițiunea, altcum se făcea planul. Marele consiliu póte deci îndruma pe petenți la guvern, fără a se pronunța el în merit; îndreptățitele lor dorințe de bună sémă vor fi acolo considerate. Limba romană e în decadență, și noi nu voim se accelerăm acea decadență.

Disch trebue se accentueze contra domnului Vital, că el în afacerea acésta nici odată nu a fost întrebat despre opiniunea sa. Din părțile de sus s'a pronunțat pentru limba germână numai o singură conferență învěțătoréscă improvisată, și acésta nu este normativă. Despre o instreinare de către scólă nu póte fi vorba în părțile de sus, deși ici colea câte un părinte mai bucuros 'și dă copilul la lucru decât la scólă. Nici acea nu se póte ḑice, că scólele din părțile de sus sunt mai rele, decât cele din alte cantóne; la tot casul nu vor fi mai bune prin obligatul învěțămênt german. In al 4 an de scólă nici un copil nu va putea învěța o limbă strěină. Puținele cuvinte, cari se pot învěța în acel an, se și uită peste vară. In scólele separate se póte începe ce e drept cu anul al 6 și atunci se ajunge cu limba germână, ca și când s'ar începe în anul al 4. Copilul trebue sě-și învețe mai întâi limba sa maternă, și numai după acea se încépă la una strěină, altcum nici una nu o învață bine.

Reformații din Puschlav d. e. prin învěțarea limbei germâne și-au stricat italiana lor. Cestiunea limbei nu e deci numai o cestiune metodică, care cade în competința guvernului. Eu nu sum radical, însě eu pretind același drept pentru tóte limbile nóstre, în scólele germane nu se pretinde învěțarea unei limbi streine în anul al 4.

Soler este dureros atins pentru neîndreptățita imputare a neamiciției față cu scóla. Conferențele învěțătoresci nu au discutat nici odată obligativitatea limbei germâne, ci numai întreberea, când cere trebuința, ca sě se încépă instrucțiunea în acea limbă. Acest punct pentru fie-care comună póte se fie altul. In comunele, unde copiii aud ceva nemțesce pre strade, se póte începe mai de timpuriu, ca acolo unde pe strade

---

FOIȚA.

Originea învěțămêntului agricol în Francia.

I.

Cestiunea învěțămêntului agricol a preocupat mult, fórte mult, nu numai pe Francesi, dar și pe tóte popórele a căror agricultură sě vede astăḑi înflorită, pusă pe matca progresului.

Este o cestiune care trebue sě ne preocupe și pe noi românii în gradul cel mai înalt, căci — suntem o țară curat agricolă!

In Francia, ideia de învěțămênt agricol apăru încă din anul 1581 *), căci sě găsesce menționat în testamentul președintelui Godran la parlamentul din Dijon. Insě numai în a dóua jumětate a secolului XVIII-lea agricultura începu a fi considerată ca sciință. Așa, pentru prima dată (1753) academia de sciință admise „observațiunile de agricultură“ printre lucrări scientifice dând dreptul la un titlu corěspunḑětor. Puțin mai târḑiu (1762) Goyon, editorul „dela France agricole et marchande“ a cerut înființarea de scoli de agricultură, unde sě se dea fiilor de cultivator instrucțiuni necesare în meseria lor, consiliându-i a rěmâne atașați de viéța plăcută de la țară.

Cea dintâiu scólă de agro-arboricultură fu fondată la anul 1767, pentru 24 elevi găsiți, de Moreau dela Rochette, care a și avut câți-va imitatori; aceste încercări rěmaseră izolate, apoi dispărură cu autorii lor. Intre anii 1789—1838 organisațiunea învěțămêntului agricol popular a fost obiectul numěróselor discuțiuni în adunări, fiind-că opiniunea publică nu putea rěmânea indiferentă asupra unui subiect de interes general pentru țară.

Cu tóte acestea până pela jumětatea secolului în care trăim, nimic serios nu s'a putut realisa de stat pentru instrucțiunea profesională a țěranilor. Grație distinsului agronom Mathieu de Dombasle, care organisă cea dintâiu scola de Roville, servind de model pentru Grignon și Grandjouan, aruncând basele unei lucrări fecunde, deschizênd porțile spre progres și binele național.

Republica din 1848 prepară asupra învěțămêntului primar un proiect de lege unde agricultura figura printre materiile obligatóre din program Acest proiect nu fu pus în discuție și decretul-lege din 3 Octombre, care organisa învěțămêntul profesional agricol, rěmase aprópe literă mórtă. Legea din 1850 decise a face sě figureze în numěrul materiilor facultative de învěțămênt și „instrucțiuni elementare asupra agriculturei“; un regulament din 1851 prescrise studiul unui program de agricultură și horticultură, în scólele normale de învěțători, însě numai în al III-lea an de scólă. S'au mai făcut adunări și pela 1860 ocupându-se cu cestiunea acésta; trebuia însě ca anumite circumstanțe sě-i facă sě deschidă ochii mai bine.

In urma mai multor ani neproductivi, primele simptome ale crisei agricole au pus pe francesi pe lucru.

Până aci lucrurile au mers scăldându-se în dóuě ape, de aci înainte numai póte fi așa. Trebuințele omului se înmulțiră mai mult dar cu acésta și mijlócele de ale împăca. O cercetare fu prescrisă printr'un decret dat în 28 Martie 1866 în vedere de a căuta mijlócele posibile de a ameliora situațiunea primei industrii naționale.

Chestionarul acestei anchete era divisat în 5 capitole cuprinḑênd 100 și o chestiune: una din aceste din urmă era astfel formulată:

Instrucțiunea primară este ea dirigiată într'un sens favorabil pentru agricultură, și care este influența sa asupra alegerei de profesiuni?

Mărturiile esprimate asupra cestiunei fură unanime totdeuna asupra fondului *Pinet*, atunci inspector primar, care scóse o carte remarcabilă intitulată: *L'enseignement primaire devant l'enquete agricole.* „Trebue sě percurgem acéstă culegere de estracte autentice, ḑice dicționarul pedagogic de *Buisson*, pentru a vedea cu care unanimitate, cu care curěțenie de venu se aude nici o vorbă nemţéscă. Noi nu atacăm planul scolariu, care altcum ne convine, ci numai obligativitatea limbei germâne în anul al 4. Domnul director seminarial Caminada a recomandat totdeuna anul al 6. Scopul scólei poporale e se prepare pe om pentru viéţa practică şi nu pentru scóla cantonală şi pentru studiele literaturei germâne. Trebue se fie libertatea limbilor. Cassarea sau necassarea llmbei romane e afacerea romanilor, acésta ei au sĕ o decidă. Odată va peri limba romană, trebue însĕ ca germânii se nu o promoveze acésta forţat, precum o intenţionéză obligativitatea. Marele consiliu se îndrumeĭ petiţiunea la guvern în înţelesul de a se şterge obligativitatea.

---

*) René Leblanc L'enseignement agricole dans les écoles du degré primaire (garçons).

Steinhauser: Stergerea obligativităţii, şi întroducerea facultativităţei ne ar reduce la timpurile după 1859. Ordinaţiunea din 1859 între anumite premise prescrie instrucţiunea limbei germane. Guvernul e îndreptăţit se declare obligativă învĕţarea limbei germâne încât o cere trebuinţa. Nu se póte contesta, că între condiţiunile de comunicatiune şi cele economice aḑi învĕţarea limbei germâne e necesitate pentru romani. In cele speciale trebue se lăsăm afacerea în mânile guvernului. Corectă e propunerea domnului Vital pentru trecere la ordinea ḑilei.

Castelberg se vede prin numirea oraşului Ilanz necesitat se facă unele observări. Noi cei din Ilanz de mult avem din anul prim al scólei limba germână, şi totuşi am subscris petiţiunea. Motivul este următoriul: la locul prim, noi nu credem, că guvernul e competent se prescrie obligativitatea limbei germâne pentru scólele romane fără a prescrie în mod analog şi pentru germâni o limbă strĕină. A doua aflăm nelogic că încă în anul 4 sĕ se încépă o limbă strĕină, dacă copii în familie sau pe strade nu aud nici o vorbă din acea limbă. Dacă cei din Engadin şi Davos ar voi sĕ întroducă în anul al 4 limba engleză, guvernul de bună sémă o ar interḑice acésta din consideraţiuni pedagogice.

Calonder voesce a decide afacerea mai întâiu din punct de vedere al dreptului de stat. Planul e făcut de către autoritatea competentă, de către regim. Marele consiliu are drept se supravegheze mersul instrucţiunei. Are deci dreptul sĕ declare, că cutare sau cutare este contra constituţiunei, nu se póte însĕ lăsa în adevĕrata materie. Nu se póte pronunţa d. e. marele consiliu în cestiunea: e sau nu e bun din punct de vedere pedagogic planul de învĕţământ, acésta nu o póte el decide. Are la tot casul datorinţa sĕ cerceteze, dacă s'a călcat sau ba constituţiunea şi legea, precum afirmă petenţii. Nu putem accepta vederile, că planul voesce sĕ asupréscă limba romană. Nu este vorbă de călcarea constituţiunei. Legea, normativul scolariu prescriu limba germână în scólele romane încât o cere trebuinţa, esecutiva trebue sĕ se supună, trebue sĕ enunţe obligativitatea, dacă o crede de necesară. Nici despre călcarea legei nu e vorbă

Decurtins: Obligativitatea de nou întrodusă asupresce limba romană; acésta e o călcare a constituţiunei, care asigură asemenea drept tuturor limbilor.

Se cere şi se enunţă încheierea discusiunei.

Se mai dă cuvênt consilierului guvernial Vital.

Guvernul a creḑut, că obligativitatea se va considera ca un lucru de sine înţeles. Deórece s'a ivit oposiţiune, guvernul va reveni asupra cestiunei. De aceea va fi bine sĕ se priméscă ordinea de ḑi propusă de mine. După aceste reflectéză diferiţilor vorbitori, contestă că ar fi ḑis, că în scólele din districtele superióre s'a constatat o înstrĕinare faţă cu scólele. Dacă am voí sĕ germanisăm, atunci am procede ca ţarul. Nime nu cugetă la aceea, ca limba germână sĕ o facă limbă de propunere, dorinţa e numai, ca ea sĕ devină obiect de învĕţământ în interesul romanilor şi al legei.

Plattner e de părerea, că trebue satisfăcute dorinţele petenţilor, şi trebue restituită starea de mai nainte. Se cere însĕ prea mult dela consiliul cel mare, când se reclamă ridicarea obligatoriului. Normativul nostru datéză din ḑilele când germanii şi romanii au avut în vedere în locul prim necesităţile vieţei practice, care a indigetat la limba germană, ca limbă strĕină. De atunci au eşit la suprafaţă principiul naţionalităţei, şi cu el mândria limbilor. Noi voim sĕ prevenim acestor sentimente prin trimiterea petiţiunilor la guvern.

La votare s'a primit cu 48 contra 16 voturi următórea propunere a consilieriului guvernial Vital:

Pe basa declaraţiunilor regimului şi a asigurărei, că se va ţiné cont de îndreptăţitele dorinţe ale petenţilor, marele consiliu trece la ordinea ḑilei.

Revista politică.

Primatele **Ungariei**, cardinalul **Vaszary**, a convocat conferenţa episcopilor pe astăḑi, spre a stabili tecstul pentru circularul comun şi pentru instrucţiunile, cari au sĕ le dea clerului din incidentul punerii în aplicare a legilor politice bisericesci. — Presidentul cancelariei centrale **israilite** a trămis o adresă către **toţi** rabinii şi comunele evreesci din Ungaria, prin care pentru conservarea confesiunei şi a drepturilor autonome îi provócă serios, ca şi după punerea în aplicare a legilor politice-bisericesci sĕ pórte matriculele confesionale cu aceeaşi conscienţiositate ca şi până acum, el aminteşte şi despre declaraţiunea ministrului de culte, că districtele evreesci şi arondarea rabinalelor nu vor fi alterate întru nimic prin legile bisericesci. Ministrul va da un circular cu privire la acéstă cestiune — Sĕ înţelege de sine; unii ómeni trebuesc în **tóte** menagiaţi.

Prin senioratele **evangelice** din **Pojon**, **Neutra**, **Trencin**, **Arva** şi **Turocz** e o mişcare vie din causa legilor bisericesci, cari au sĕ se întroducă cu 1 Oct. a. c. Tot pentru acestea au fost chemaţi în ḑilele trecute toţi prefecţii la Budapesta.

* * *

Reserva, ce şi-a impus-o **Germania** cu ocasiunea aniversării victoriei din 1870/71, o laudă tótă presa **ruséscă**. Faptul, că împĕratul Wilhelm II. în descursurile sale a evitat tot, ce ar fi putut ofensa Francia, a desteptat în foile rusesci convingerea, că Germania vrea sincer pacea. S'a constatat deci, că temerile de mai nainte n'au fost basate. Tóte ḑiarele din Rusia sĕ grăbesc a lăuda cu recunoscinţă pe regele Prusiei, ca pe acela, care prin vorbirile sale intăresce pacea lumei şi dă probe evidente pentrn înţelepciunea politicei esterne a Germaniei.

* * *

In numĕrul trecut am amintit despre o **conspiraţiune** făcută de câţi-va bulgari din **Constanţa** cu scopul de a anecsa Dobrugea la Bulgaria. Sĕ ḑice, că şeful acestor capete într'adevér „**bulgăresci**“ este **Cristu Ilieff**, care stă în intime relaţiuni cu vice-consulul din Constanţa. Mai departe legăturile lor cu aderenţii lui Zancow şi Cararelow; precum şi cu comitetul revoluţionar din Macedonia probéză într'un mod evident, că ei se baséză la urma urmelor pe intriganta Rusie. S'a lăţit svonul, că perchiziţiile, cari s'au făcut prin case la ordinnl ministrului, P. Carp, care petrece acum în Constanţa au scos la ivélă lucruri surprinḑĕtóre. S'au gĕsit scrisori şi proclamaţii revoluţionare, şi prin acestea s'au descoperit tóte firele revoluţiunei. Guvernul României tratéză cestiunea după obiceiul sĕu cu seriositatea cuvenită şi astfel se va restabili liniscea, ér bulgăroii vor simţi şi vor învĕţa minte, cum au sĕ se pórte în Belgia orientului!!

* * *

In ḑiariul frances „**Le Figaro**“ a publicat un general (nu sĕ scie, dacă e activ sau pensionat, ba póte fi şi un nume fictiv) cu numele **Munier** o scrisóre **plină de ofense** la adresa **Germaniei**. Sĕ înţelege, că acéstă scrisóre a făcut mult sânge rĕu în pressa din Germania:

Unele foi provócă **guvernul german**, sĕ céră satisfacţie, altele sĕ o dispreţuéscă fiind scrisă de un om, care nu trebue băgat în samă.

* * *

După o telegramă din **Berlin** feliul şi chipul, **cum a decurs visita regelui României la împĕratul Francisc Iosif**, te face sĕ concluḑi, că au fost învoeli în acéstă privinţă de mai nainte în Anglia. Moştenitoriul tronului român, care s'a dus pe nesimţite în Anglia, este în tot casul acela, care a adus hotărîrile cari unesc cabinetul vienes cu cel engles. **Visita regelui în Ischl are o însemnătate mai seriósă**, ca alte călĕtorii. Politicii englesi au priceput, sĕ câştige Austro Ungaria pentru planurile lor.

* * *

In **Sofia** sĕ vorbesce de **remaniarea cabinetului**. **Stoilow**, care nu e numai un orator escelent, ci şi cel mai bun iurist din capitala Bulgariei, va lua portofoliul justiţiei. **Mincevici** e vorba, sĕ mérgă ca ambasador în Viena, fiind recunoscut ca un aderent sincer al Austriei. Guvernul bulgar sfătuesce pe principele, sĕ facĕ o călĕtorie prin ţară, ca sĕ se convingă, că provincia apróbă şi politica internă şi esternă, care vrea **pace** cu tóte puterile, şi că nu vrea s'o jertféscă pentru-ca principele să fie recunoscut. Acèstă călĕtorie s'o facă principele fără ministrii, ca sĕ-şi facă o idee clară despre situaţiunea din ţară.

Urmărirea judecătoréscă în causa atentatului mişalesc, sĕvêrşit asupra lui **Stambulow**, continuă. Inspectorul de poliţie, **Morfow**, a fost acusat de procuror, că a intervenit la arestarea servitoriului lui **Stambulow**; procurorul însĕ n'a cerut restituirea lui. Morfow pe basa unui ucas al principelui a plecat în concediu la Constantinopol. Ministrul de interne şi a luat angajamentul sĕ l aducă, îndată ce va cere tribunalul. Contra lui **Iurncow** sunt acuse mai grave. Ca **comisar de poliţie** el e acusat de **negligenţă** în urmărirea şi prinderea omorîtorilor. Acusa sĕ baséză pe împregiurarea că unul d'intre omorîtori a stat ascuns timp îndelungat în reionul comisariatului lui Iurneow şi că acesta cunósce numele omorîtorilor. Ministrul de interne şi-a dat consimţĕmêntul la urmărirea judecătoréscă contra lui Iurncow şi l'a destituit.

Nu inzadar am ḑis noi atunci, că şi poliţia e amestecată în atentat. Mîrşavă crimă şi urîtă a mai fost şi asta!

* * *

Sĕ scrie din **Constantinopol**, că mesagiul de tron din Anglia şi declaraţiunile lordului Salisbury au făcut acolo în primul moment o impresie fórte deprimătóre, care însĕ n'a durat mult. Astăḑi sĕ póte ḑice cu siguranţă, că póte nu-şi va schimba atitudinea ei în cestia **armenéscă**. Acolo sĕ ţine cont de reunirea care esistă în acéstă privinţă între cele trei puteri, ceea ce e un lucru drept. Cele trei puteri sĕ unesc în privinţa urgenteí necesităţi şi a naturei reformelor pentru Armenia, dar asupra mijlócelor de presiune contra Turciei, ca s'o siléscă sĕ priméscă reformele propuse, ele nu s'au pronunţat. Din acéstă causă s'a născut bănuiala, că, dacă va interveni Anglia singură ca sĕ-şi ajungă scopurile egoistice, celelalte dóuĕ puteri nu vor sta cu mânile în sîn. Étă pentru-ce tândălesce pórta cu rĕspunsul. Dar nici între palat şi pórtă nu e înţelegere. Marele vizir e înclinat, sĕ apróbe unele lucruri, consilierii dela curte sunt contra acelor puncte, cari ating suveranitatea sultanului şi autoritatea statului. O hotărîre în acéstă privinţă e fórte grea. Consideraţiile, cari are sĕ le observe sultanul, sunt mai dificile ca ale unui monarch constituţional El trebue sĕ ţie cont şi de partidul aşa numit vechiu turcesc, şi de aceea nu e uşor sĕ găsesci calea dréptă, ca sĕ mulţămesci şi puterile şi pe armeni şi sĕ nu vatĕmi pe supuşii mohametani.

* * *

In **China** s'au făcut alte crime nouĕ, de astădată nu asupra misionarilor, ci asupra autorităţilor locale. Trupele chineze au năvălit asupra palatului conducĕtorului lor din **Tìentsin**, l'au jefuit şi şi-au cerut restul din solda, care li-sĕ cuvenia. S'au omorît în luptă peste 100 de soldaţi. Organele guvernului s'au dovedit că n'au nici autoritate. Casul acesta din Tientsin esplică dar şi uşor, cum au putut chinezii sĕ fie bătuţi de iaponezi ordine, disciplină şi cultură fórte inferióră sunt defectele chinezilor, cari fac sĕ pérḑă ori şi ce valóre, deşi sunt fórte mulţi. Intre astfel de împregiurări puterile europene au datorinţa, sĕ îngrijască de supuşii lor din China.

Ḑilele Asociaţiunii.

Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român şi-a ţinut adunarea generală după-cum s'a anunţat deja în Blaş în ḑilele de 15 şi 16 August a. c.

Şedinţa primă s'a ţinut Marţi după celebrarea sântei liturgii, în biserica catedrală.

In şedinţa acésta s'a cetit raportul comitetului şi s'a ales comisiunile îndatinate pentru censurarea socotelilor, pentru înscrierea de membrii noi, şi pentru opinarea asupra propunerilor.

După şedinţă a urmat banchet.

Séra a fost concert dat de către reuniunea de cântări din Blaş. Culmea concer-

---

deri cultivatori, proprietari, consilieri generali s'acorda a cere reforma învĕţământului primar în sensul aplicaţiunilor agricole practice şi usuale, unicul mijloc de a lipi de odată copilul de scólă şi pe omul tinĕr de viaţa plăcută dela ţară.“

Ancheta s'a prelungit până la 1870, mari discuţiuni au avut loc în acest interval de timp, fiind-că doréu sĕ găséscă mijlocul cel mai eficace prin care ar putea sĕ lege pe omul dela ţară de pământul ce cultivă, punêndu l în posibilitate de a-l lucra în mod mai resonabil.

In urma atâtor discuţiuni a rĕmas ca învĕţământul agricol sĕ se propage în trei moduri diferite: în scólele primare, în stabilimente particulare pentru instruirea adulţiior şi, în fine, pentru a forma corpul de învĕţători şi profesori speciali

Inainte de tóte se simţea necesitatea de a forma pe învĕţători şi profesori, prin care sĕ pótă cultiva pe copiii adulţi.

In acest scop s'a cerut înfiinţarea unui curs de agricultură în tóte scólele normale de învĕţământ, ér cât pentru profesori, ei vor fi formaţi într'o scólă de agricultură oficială, instituită pentru sfêrşitul acesta. Se mai prevedea ca fiecare scólă normală sĕ aibă o grădină de practică agricolă şi horticultură sĕ fie dacă sĕ póte în apropiere de o fermă model.

In comunele principale sau reşedinţele de plasă, cel puţin sĕ se ţină conferinţe referitóre la acéstă specialitate, de către agricultorii instruiţi şi capabili, învĕţătorii sunt rugaţi a lua parte.

O comisiune compusă din agricultori, inspectori regionali şi inspectorul primar, era însărcinată de a visita scólele, a constata resultatele obţinute şi a da recompensele. Cu modul acesta într'un timp destul de restrêns, o dată cu punerea în aplicare a acestor mĕsuri, agricultura şi horticultura trebuiau sĕ facă parte din materiile obligătóre, la esamenul pentru obţinerea certificatului de studiu.

(Va urma).

tului a fost un op mai mare al domnului profesor Iacob Mureşanu „Mănăstirea de Argeş“, care a avut un splendid succes.

Mercuri s'a ţinut şedinţa a doua, în care s'a desbătut asupra raportului comitetului, s'a primit cu unele întregiri proiectul privitoriu la modificarea statutelor, s'a dat comitetului absolutoriu pentru raţiocinii, şi s'a ales comitetul pe un nou period de 3 ani.

Adunarea generală procsimă se va ţiné în Lugoş.

Séra a fost bal.

In numĕrul viitoriu urméză raport special.

Noutăţi.

Felicitări. Alaltăeri, Joi, în 17/29 August a. c. a fost ḑiua onomastică a Escelenţiei Sale Dlui archiepiscop şi metropolit Miron Romanul. Din acest incident diminéţa la órele 8 s'a serbat în biserica din cetate liturgie împreunată cu obicinuitele rugăciuni de mulţămită. Liturgia o a sĕvêrşit în absenţa parochului protopresbiter, asesorul consistorial Mateiu Voileanu protopresbiter.

La 10 óre s'au presentat la Escelenţia Sa comisiunea administrativă a fundaţiunei „Gozsdu“, sub conducerea Presânţiei Sale a domnului episcop al Aradului Ioan Meţianu, şi l'a felicitat.

La órele 11 asesorii consistoriali şi oneraţiorii din Sibiiu şi din apropierea Sibiiului s'au presentat la Escelenţia Sa sub conducerea asesorului consistorial Moise Lazar, felicitându-l din incidentul ḑilei onomastice.

In ḑilele aceste pentru noi românii pline de ispite şi de nevoi e adevĕrată fericire, că avem în fruntea nóstră archierei vrednici, cari îşi pun sufletul lor pentru poporul lor. Dumneḑeu sĕ ţină pe Escelenţia Sa încă în mulţi ani în depline puteri sufletesci şi trupesci spre a puté apĕra cu bărbăţie şi dibăcie rară, proprie Escelenţiei Sale, interesele sântei nóstre biserici şi interesele poporului român din patria nóstră.

* * *

Personal. La şedinţele fundaţiunei Gozsdu a mai sosit posterior Joi domnul Avram Berlogia jude la curie, şi dl George Szerb, deputat dietal.

* * *

Litiĕ. Ca în toţi anii, aşa şi în anul acesta s'a serbat ḑiua de 15/27 August cu mare solemnitate la mănăstirile nóstre române din Bălan şi Fizeşiu. Mănăstirea dela Bălan (gr.-orientală) a fost fórte bine cercetată, şi s'au sĕvêrşit sfintele rugăciuni din partea alor vre-o 18 preoţi în frunte cu vrednicul lor protopop Paul Roşca, care a ţinut şi o vorbire sâmburósă şi bine interpretată în faţa alor circa 4—5 mii de credincioşi. A mai rostit o cuvêntare părintele din Hida, care încă a fost fórte potrivită, arĕtând cu cuvinte bine alese timpurile grele de present. Aici am de observat că d-nul Ioan Popp, teolog anul al II-lea de religiunea gr.-or. s'a dus la mănăstirea dela Fizeşiu (gr.-cat.) ca prin rugăciuni făcute acolo, da de cumva îi va succede a corege calculul nesuficient din dogmatica gr.-orientală dobândit la finea anului scolastic espirat.

* * *

Concert. Domnul Vasiliu, tenorist la opera regală română din Bucuresci va da după cum suntem informaţi, Marţi, la 3 Septembre un concert în sala dela „Musikverein“. Detailuri vom publica în numĕrul procsim al ḑiarului nostru.

* * *

Voinicoşii din Turda, cari au dărîmat casele dlui Dr. Raţiu, sunt puşi sub acusă din partea tribunalului din Turda. Şi ce sĕ veḑi, acesti voinici 17 la numĕr au mai avut cutezanţa de a protesta contra punerii sub acusă! Tabla regéscă din Cluş a aprobat punerea sub acusă şi astfel pertractarea în afacerea acestor eroi, se va ţiné în curênd.

* * *

Necrolog. Dionisiu Roman ca sociu, Pavel Popescu, par. gr.-cat. şi Sofia născ. Domşa ca părinţi, cu inima frântă de durere anunţă, că iubita sa socie resp. unica lor fiică *Maria Roman* născ. *Popescu*, membră fundatóre şi preşedinta Reuniunei femeilor române din Mediaş şi giur, aḑi diminéţa la 6 óre după împărtăşirea cu sântele sacramente, în etate de 37 ani în al 21-lea an al fericitei căsătorii după grele suferinţe îndurate în timp de 10 sĕptĕmâni, a rĕposat în Domnul. Inmormêntarea va fi, după ritul gr.-cat. Vineri, în 30 l. c. d. am. la 2 óre în cimiteriul rom.-cat. Mediaş, 28 August n. 1895.

* * *

Ungur sinucis. Ḑiarele magiare aduc scirea că în Budapesta s'a sinucis ḑilele acestea un ungur numit Iakabfy. Acest cavaler era mare jucător de cărţi, în timpul din urmă a pierdut sume enorme, astfel că se pomeni cu o datorie de 400·000 fl. Clubul naţional din Pesta, la propunerea deputatului Rohonczy la eschis din sinul seu. Iakabfy vĕḑênd că nu mai e mod de a trăi, s'a sinucis, achitându-şi în modul acesta tóte datoriile sale.

* * *

Cantonul Graubünden. Graubünden sau Bundten (franc. Grisons, ital. Grigioni roman. Grischun) este cel mai mare canton în Elveţia. Suprafaţa e de 7185 chilometri cuadraţi.

Locuitorii în anul 1880 erau 94,991 suflete. Vine deci pe un chilometru cuadrat abia o populaţiune de 13 suflete. Acest canton muntos e unul dintre cele mai puţin împopulate.

După confesiune 53.168 de locuitori sunt reformaţi, 41,711 sunt catolici, israeliţi 38, de altă confesiune 74.

După limba maternă 43.664 sunt germâni, 12.976 italieni, 37.794 sunt reto-romani, 557 sunt de alte limbi.

Capitala este Chur.

Constituţiunea e curat democratică. Corpul legislativ e consiliul cel mare, tot pe 1300 de alegĕtori vine un representant, puterea esecutivă o are consiliul cel mic, sau consiliul guvernial, din trei membri, care pentru afaceri mai importante, şipentru prepararea de elaborate pe séma consiliului celui mare se mai înmulţesce cu 9 membri aleşi din consiliul cel mare pe 3 ani. Cantonul se împarte în 14 districte cu 39 de cercuri, dintre cari fie-care are consiliul seu cercual, şi judecătoria cercuală sub presidenţia unui president de cerc. Instanţa a doua constă din 14 judecĕtorii cercuale, cea supremă este judecătoria cantonală din 9 membri cu durată de 3 ani.

Reformaţii stau sub consiliul evang. bisericesc numit şi sinod, catolicii stau sub episcopul din Chur.

* * *

Păţania lui Sf. Petru. Intr'o ḑi fórte căldurósă. Iisus Christos a plecat pe o ţarină pietrósă şi prăjită de arşiţa sórelui. Toţi ucenicii lui îl însoţeau.

— Dacă fie-care dintre voi va lua cu sine câte o piatră, ḑise Mântuitoriul, atunci ţarina acésta va da în curênd o recoltă bogată.

Ucenicii luară cu toţi câte o piatră mare încât cu greutate le puteau duce. Numai Sf. Petru murmura:

— O arşiţă aşa de mare şi sĕ mai duci şi pietri?

El luà supĕrat o piatră cât un ou de mare şi o ascunse în cutele hainei. Iisus observà acésta, dar nu ḑise nimic.

La marginea câmpului se afla o colină cu arbori numeroşi şi umbroşi. Iisus se oprí cu ucenicii lângă un isvor cu apă limpede şi curată ca cristalul.

— Sĕ-şi pue fie-care înaintea sa piatra adusă, ḑise Iisus.

Sf. Ioan, ucenicul favorit al Domnului pusese înaintea sa o stâncă mare. Numai iubirea faţă de Mântuitorul îi dăduse puterea ca sĕ ducă piatra aceea enormă.

Ucenicii vĕḑênd piatra lui Sf. Ioan şi petricica lui Pf. Petru, au început sĕ rîdă.

Sf. Petru n'a băgat în sémă glumele lor; lui îi era fóme şi a zis Mântuitorului:

— Invĕţătoriule, 'mi-e fóme şi n'avem pâine.

— Cine muncesce are totdéuna pâine, rĕspunse Iisus, şi binecuvêntă pietrele.

Când colo ce sĕ veḑi? Pietrele se prefăcură în pâne şi cu toţii avură ce sĕ mănânce.

Numai Sf. Petru a rĕmas flămând, căci pânea era cât un ou de mică, dar el era prea mândru ca sĕ priméscă pâne dela cealalţi şi în deosebi dela Sf. Ioan.

La marginea ceialaltă a ţarinei curgea Iordanul. Ajungênd la ţĕrmul lui, Mântuitorul a ḑis:

— Nimenea sĕ nu facă binele cu gândul c'o sĕ fie rĕsplătit! Aruncaţi-vĕ pietrele în apă!

Astfel Sf. Petru a trebuit sĕ postéscă o ḑi întrégă şi sĕ înveţe pe lângă aceea multe lucruri frumóse.

Raport general

despre activitatea comitetului „Asociaţiuni transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ în decursul anului 1894.

Onorată adunare generală!

In sensul §-lui 35 din statutele Asociaţiunii, comitetul presentă onoratei adunări generale următoriul raport despre activitatea sa din anul ultim de gestiune, anume dela 1 Ianuariu până 31 Decembre 1894.

I. Şedinţele comitetului.

In decursul anului 1894, comitetul a ţinut 14 şedinţe, 12 ordinare, 2 estra ordinare. In acestea s'au resolvit tóte agendele mai importante ale Asociaţiunii, afară de unele cestiuni de administraţie internă, cari după natura lor s'au resolvit din presidiu. Numĕrul esibitelor în 1894 a fost 511.

Conclusele adunării generale din anul trecut s'au esecutat tóte, afară de conclusul ce sĕ refere la premiul de 50 fl. (recte 48 fl. 42 cr.) colectat de dl Gregoriu Maior, cu scop de a înfiinţa biblioteci poporale ambulante şi încredinţat comitetului ca sĕ-l voteze acelor despărţĕminte, care susţin asemenea biblioteci. Premiul nu s'a putut vota pentru-că până acum nu s'au înfiinţat încă asemenea biblioteci prin despărţĕmintele Asociaţiunii.

In special cu privire la însărcinările primite din partea adunării generale, avem onóre a raporta următórele:

1. Pentru publicarea de scrieri poporale instructive ş. a., în sensul conclusului adunării generale ţinute la Făgăraş în 1889, s'a escris concurs literar, cu datul 1 Novembre 1894, din fondul „George Bariţiu“ cu următórele trei premii şi anume:

a) *Un premiu de 200 fl.* pentru cea mai bună lucrare asupra subiectului:

„Resultatele comasării de până aci, bune şi rele, cu privire la ţĕranul român din Transilvania (partea I.), cu îndrumări practice pentru popor despre metodul, cum trebue întocmită economia nóstră după comasare, ca sĕ nu sufere poporul (partea II).

b) *Un premiu de 300 fl.* întru acoperirea speselor de tipariu, pentru un manual bun de învĕţământ pe sama scólelor medii, din ori-care obiect de învĕţământ, lăsându-se autoriului dreptul de proprietate.

c) Un premiu de 200 fl. pentru cea mai bună lucrare asupra subiectului:

„Dietetica poporală, cu deosebită considerare la modul de vieţuire al ţĕranului român“.

Terminul înaintării elaboratelor s'a ficsat cu ḑiua de 1 Octobre a. c. st. n.

Despre resultatul concursului se va raporta la procsima adunare generală.

2. Relativ la revisuirea statutelor Asociaţiunii, iniţiată prin adunarea generală din 1892, fiind provocaţi şi prin rescriptul înaltului ministeriu de interne Nr. 929/1895, ca sĕ se modifice în special §§. 5 şi 21, cari nu mai corĕspund actualelor împrejurări de stat, şi sĕ se adaugă un nou §. referitoriu la dreptul de suprainspecţiune al statului basat în lege, — comitetul înaintéză onoratei adunări generale, cu eshibit separat, noul proiect de statute pentru definitivă statorire.

Cu privire la stipendiile şi ajutórele conferite de Asociaţiune s'a observat pracsa din trecut, adecă s'au lăsat şi pe anul din urmă în folosinţa respectivilor stipendişti, cari n'au terminat încă studiile lor, dar au dovedit sporiu mulţămitoriu şi purtare morală corespunḑĕtóre. Ér pentru conferirea stipendiilor devenite vacante s'au escris concurs la timpul seu. In alăturare sub A) se aclude conseinnarea stipendistilor şi ajutoraţilor Asociaţiunii în timpul present cu numirea fondurilor, din care sunt împărtăşiţi.

(Va urma).

Anunciu.

Anul scolastic 1895/6 se va începe la gimnasiul public gr.-or. român din Brad şi scólele pregătitóre împreunate cu acesta în 1 Septembre v. 1895. Inscrierile se vor efeptui din 1—4 Sept. v. Tinerii, cari doresc a fi primiţi pentru prima óră in clasa I. gimnasială sau în clasele pregătitóre au a se presenta la direcţiunea gimnasială însoţiţi de părinţii sau tutorii lor şi provĕḑuţi cu carte de botez, de revaccinare şi cu atestatele scolari de pe clasa ultimă.

La clasa I. gimnasială sĕ primesc numai acei elevi, cari au împlinit etatea de 9 ani, dar nu sunt mai bĕtrêni de 12 ani. Asupra primirei celor mai bătrêni de 12 ani, decide corpul profesoral.

Elevii, cari se vor presenta fără atestate scolare sĕ vor supune unui esamen de primire şi sĕ vor primi după pregătirile şi etatea lor.

Esamenele de repetiţiune pentru elevii, cari au fost în clasele gimnasiali sau normali de aici şi au obţinut un nesuficient se vor ţinea din 31 August până în 3 Sept. v.

Didactru, atât în clasele gimnasiali, cât şi cele primare, solvesc toţi elevii din fostul comitat al Zarandului (protopresbiteratele Zarandului şi Halmagiului) 4 fl. pe an, ér cei din alte comitate respective protopresbiterate câte 8 fl. v. a.

Pentru biblioteca gimnasiului solvesce fie-care elev câte 1 fl. pe an, ér pentru fondul morboşilor câte 50 cr. v. a.

Competinţele aceste au a sĕ solvi deodată la înscriere sau în două rate şi anume: jumĕtate cu ocasiunea inscrierei, ér cealaltă jumĕtate cel mult până la 1 Martie, cari nu vor observa aceste disposiţiuni nu vor fi înscrişi, eventual se vor eschide dela prelegeri.

Dela solvirea didactrului se pot elibera numai scolari distinşi şi miseri în urma unei rugări motivate cu atestat scolastic şi de paupertate adresate comitetului gimnasial prin directiune.

Fără scirea şi învoirea direcţiunei gimnasiale nici unui elev nu-i este permis a-şi lua cuartir.

Brad, 15 August, 1895.

Direcţiunea gimnasială.

Apel.

Stimate domnule!

Când cineva este atins de sórte prin vre-o nenorocire, simţul de caritate şi umanitate ne îndémnă a aduce consolare şi ajutor celui nenorocit; — cu atât mai mult ne vom însufleţí de acésta datorinţă când nenorocirea nu cade numai asupra unui singuratic individ ci se estinde asupra mai multor familii întregi.

Un foc cumplit, care a isbucnit în 23 Iuliu (4 August) a. c. în comuna Mercurea, din comitatul Sibiiului, a prefăcut în cenuşă locuinţele, şurile pline de recolta din acest an, grajdurile cu vite, carĕle şi alte utensilii agricole a 19 familii românesci, cari şi până ací formau partea cea mai sĕracă a populaţiunei din acésta comună.

Acesti nenorociţi, cari prin muncă grea şi onestă de ani întregi au ajuns abia în stare de a se vedé pe sine şi familiile lor ocrotiţi de ploi şi ger sub scutul unei locuinţe omenesci, — cari după grea sudóre se bucurau de grânele şi nutreţul adus acasă, — în timp de mai puţin ca 3 óre au fost de nou isbiţi în négra miserie, aruncaţi pe strade, espuşi perirei de fóme, pentru-că nimic, afară de viaţă şi hainele de pe ei nu au putut mântui din flacări.

Strigătul de desperare al acestor nenorociţi a îndemnat pe mulţi conlocuitori de a le aduce primul ajutor, pentru a-i scutí cel puţin de chinurile fómei; acest ajutor însĕ, în comparaţie cu lipsele lor, este numai ca o picătură în mare.

Deci, pentru a i scóte din miseria de cerşitori, şi pentru a le mijlocí posibilitatea de a-şi vedé reedificate locuinţele lor cât mai curênd, mai mulţi locuitori din acésta comună, pătrunşi de simţul de umanitate, constituindu-se într'un comitet au hotărît ca în numele celor nenorociţi prin foc sĕ facă apel la marinimositatea publicului pentru ajutorarea celor lipsiţi.

Drept aceea stimate d-nule, comptând la sentimentele d-vóstre nobile, ne permitem a Vĕ adresa acest apel cu rugarea, ca sĕ binevoiţi a întreprinde o colectă de daruri şi contribuiri benevole între amicii şi cunoscuţii d-vóstre, folosindu-vĕ pentru consemnarea acelora de lista anecsată, pe care Vĕ rugăm a o înapoia cu ori-ce resultat, până la 1/13 Septembre a c. la cassarul acestui comitet dl Ioan Blaga, cancelist la oficiul pretorial în Mercurea (Szerdahely, Szeben vármegye, Transilvania.)

Colectele întrate se vor cuita pe cale ḑiaristică.

Mercurca, în 1/13 August 1895.

In numele comitetului:

Vasile Crişan, secretar.

Dr. *C. Albu*, preşedinte.

Nr. 327 Prot. [146] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Panc, cu filia Sĕliste, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post pelângă casă parochială dau suma de 397 fl. 65 cr. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe despe starea parochiei sĕ pot lua la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Petenţii au aşi asterne cererile instruate în sensul normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Dobra, 4 Iuniu, 1895.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Dobrei în conţelegere cu comitetul parochial.

Avram S. Pĕcurariu,
adm. prot.

Nr. 401/895. [147] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Sălciva de jos, protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu terminul pe 16 (28) Septembre 1895.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 321 fl. v. a. şi se va completa ulterior la suma prescrisă de regulament.

Din ce stau acestea venite interesaţii 'şi pot lua informaţiuni dela comitetul parochial sau dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a competa la acéstă parochie sĕ-şi aştérnă cererile concursuali provĕḑute cu documentele prescrise de Stat. or. în original sau în copii autentice la subsemnatul oficiu în terminul sus amintit.

Ofenbaia, în 11 Iuliu 1895.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv, oficiul protopresbiteral gr. or. a Lupşei.

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 261/895. [148] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Galeş, protopresbiteratul Sĕliştei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este de 414 fl. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela comitetul parochial respectiv şi dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii la acest post îşi vor aşterne cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕlişte, 1 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. **Nicolau Maier,**
protopresbiter.

---

[149] 1—3

CONCURS.

In parochia de a III clasă Vurpĕr publicându-se concurs şi neivindu-se nici un candidat cualificat sĕ escrie nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia archidiecesană „Teleg. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post, prescrise în regulamentul pentru parochii de clasa III, dau suma de 402 fl. 60 cr.

Doritorii de a ocupa acest post au se-şi astèrnă suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 21 Iuniu 1895.

Oficiul protepresb. gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 249/94. [142] 2—3

Concurs repeţit.

Implinind comuna bisericéscă Bucium, fosta filie la Orăştióra de sus, condiţíunile provĕḑute în § 3. din statutul organic şi devenind parochie materă recunoscută de atare prin resoluţiunea Venerabilului consistoriu archidiecesan din 20 Septembre 1894 Nr. 5194 B. pentru ocuparea postului de paroch în Bucium sĕ escrie concurs repeţit a treia óră cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. R.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt statorite în şedinţa sinodului parochial din 6 August 1890 şi dau preste tot suma de 411 fl. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea parochiei şi despre soiul venitelor sĕ pot lua dela comitetul parochial şi dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii la acest post să şi înainteze petiţiunile de concus în terminul deschis la snbsemnatul oficiu protopresbiteral, instruite conform normelor din vigóre.

Orĕştie, la 8 Iuniu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Orĕştiei în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. protopresb.

Nr. 420/895. [143] 2--3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Apahida cu filia Pusta St. Micláuş, clasificată de clasa a III-a prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „T. R“.

Emolumentele împreunate cu acest post, computate după calculul mediu a lor 5 ani din urmă, dau un venit sigur anual de 490 fl. 81 cr.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicele lor de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu până la terminul sus indicat, şi sunt poftiţi, ca înainte de alegere, în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre sĕ se presinte la biserică sau sĕ-şi arete desteritatea în cântări, sau serviciul divin, şi ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Cluşului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluşiu, 12 Iuliu 1895.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 186. [144] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clasa a III-a Trestie protopresbiteratul Cetăţii de pétră pe basa înaltei resoluţiuni consistoriale din 25 Ianuariu 1895 Nr. 360 B. sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual de 101 fl. 50 cr. v. a.

Informaţiuni mai detaiate asupra acestei parochii se pot lua dela oficiul protopresbiteral. Cererile concursuali în regulă instruite sĕ se aştérnă până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral (p. u Kápolnók Monostor.)

In conţelegere cu comitetul parochial.

Fênaţe, la 25 Iuliu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cetăţii de pétră.

Teodor Şovrea,
adm. prot

Nr. 261/1895. [145] 2—3

CONCURS.

Pentru ocaparea postului de paroch în parochia de classa a III-a Metesiu, protopresbiteratul Albeì-Iulia, devenit vacant în urma reposării fostului paroch, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 410 fl. v. a. cari venite au fost statorite în şedinţa comitetului parochial din 9 Iuniu a. c.

Informaţiuni despre starea parochiei şi despre isvórele din cari sĕ solvesce suma de sus sĕ pot lua la oficiul protopresbiteral şi la comitetul parochial.

Reflectanţii sĕ-şi înainteze petiţiunile de concurs în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Alba Iulia, 15 Iuniu 1895.

Oficiul protopresbiteral al Albei-Iulia, în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

---

[138] 3—3

CONCURS.

Dela „Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român“ cu începutul anului scolar 1895/6, sunt de conferit următórele stipendii:

1. din fundaţiunea „*Başota*“ *unul á 20 fl. la an;*

2 din fundaţiunea „*Gallianã*“ *unul á 60 fl. la an;* la conferirea acelui stipendiu rudeniile fericitului fundator din familia „Pop“ şi „Anton“ se vor preferí *ceteris paribus*;

3. din fundaţiunea „*Roman*“ *dóuĕ á 60 fl. la an*;

Pentru conferirea acestora, tinerilor români, studenţi de gimnasiu ori scóla reală de aceeaşi categorie, se escrie concurs cu termin *până la 15 Septembre 1895.*

Cererile sĕ se înainteze până la terminul indicat, *comitetului Asociaţiunii transilvane etc. în Sibiiu (Nagy Szeben)* instruite cu următórele documente:

a) atestat de botez în original sau în copie legalisată;

b) testimoniu scolastic de pe anul din urmă scolar;

c) atestat de frecuentare dela direcţiunea institutului, în care de present urméză studiile;

d) atestat de paupertate, eventual de orfan, dacă concurentul este orfan.

Cererile întrate după termin, nu se iau în considerare.

Sibiiu, din şedinţa comitetului „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ ţinută la 8 August 1895.

Dr. **Il. Puşcariu,**
vice-preşedinte.

Dr. *V. Bologa,*
secretar II.

[139] Se primesce 2—3

un învĕţăcel
la
Albert Schaefer,
covrigar.
Sibiiu, Strada Morii Nr. 11.

[141] 2—2

Un băiat

din casă bună póte afla la subscrisul **întrégă întreţinerea** unde **îşi póte însuşi totodată şi limba magiară şi germână.**

EDMUND SCHUCH,
învĕţător.
Theresianum Nr. 53.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 12—21

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 92 Sibiiu, Marți, 22 August (3 Septembre) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 21 August 1895.

O serie întrégă de persecuțiuni s'a pornit asupra învĕțătorilor nostri, și prin ei asupra scólelor nóstre, asupra mersului natural al instrucțiunii în scólele poporale.

Persecuțiunile se fac mai cu sémă pentru amestecul învĕțătorilor nostri în politica militantă.

Ni se scrie anume din diferite părți ale țĕrei, că învĕțătorii nostri mai întâiu fac cunoscință cu baionetele gendarmilor, apoi cu judecătoriile criminale, și în cele din urmă cu ministrul de culte, care întrevine, și cere disciplinarea lor și pe cale bisericéscă.

Rĕul acesta a luat dimensiuni tot mai mari și e vĕdit în detrimentul instrucțiunei în scólele poporale.

Noi am prevĕḑut că lucrurile vor ajunge la stadiul de aḑi, am prevestit critica stare de acuma înainte de acésta cu trei ani, încă pe când era numai proiect articlul de lege XXVI din 1893 care reguléză salarele învĕțătoresci și în legătură cu ele înăspresce dispozițiunile referitóre la disciplinarea învĕțătorilor.

Faptice învĕțătorii nostri sunt persecutați acuma pentru ținuta lor politică, și e ușor a aplica asupra lor asprele dispozițiuni ale legei din 1893.

Invĕțătorii români agitéză contra statului. Acésta e vina lor, pentru acésta sunt trași în cercetare, pentru acésta sunt suspendați, pentru acésta e pusă în discusiune esistența scólelor nóstre confesionale.

Și anume în ce stă óre agitațiunea?

Invĕțătorii nostri fac și ei politică, se jócă de-a martiriul, și aḑi e lucru ușor sĕ devii martir, e lucru ușor mai ales învĕțătorilor.

Ințelegem agitarea spiritelor în sistemul politic de aḑi, ințelegem agitarea spiritelor mai cu sémă dacă considerăm nechibzuința organelor nóstre de publicitate, cari angagiază pe învĕțători în frământările politice, bine sciind sub ce dispozițiuni escepționali stau ei tocmai în punctul ținutei lor politice.

In sistemul politic de aḑi s'a întrodus mania de a publica dela frunză și érbă scrisori de aderență.

E vorba de crescere politică, și nu voim sĕ ne spunem părerea despre modul, cum se fabrică aḑi manifestațiunile de aderență. Nu esaminăm în casuri concrete nici valórea lor morală.

Nu cercăm ce valóre are publicarea de aderențe dela cetățenii unui stat strĕin pentru înscenarea de demonstrațiuni politice în statul nostru.

Seriόse îngrijiri nu ne face seducerea amărîtului nostru popor prin zugrăvirea de lucruri, cari nu le putem realisa în cadrul legilor actuale de stat. Poporul se va desamăgí ușor, căci viéța de tóte ḑilele nu-l lasă sĕ trăéscă în visuri deșerte.

Seriόse îngrijiri ne insuflă lipsa de conscientă cu care o parte a presei nóstre sumuță pe învĕțători la demonstrațiuni politice, și prin acésta i espune pe ei urgiei persecuțiunilor și scólele nóstre le împing la peire.

Și scóla acésta se practică acuma de 10 ani.

Paternitatea cade în sarcina ómenilor dela „Tribuna“.

Inceputul s'a făcut în anul 1885.

In un proces de presă rĕposatul Georgiu Barițiu a fost achitat de juriul din Sibiiu. Românii din Sibiiu au voit sĕ serbeze prin un banchet acest îmbucurător eveniment, dar poliția din loc nu le-a conces acéstă manifestațiune de bucurie.

Inteligența din Sibiiu s'a adunat atunci în casină la o consultare. Era pusă la cale trimiterea de felicitări din tóte părțile.

Resultatul conferenței a fost, că peste 40 de bărbați adunați s'au pronunțat pentru publicarea felicitărilor, însĕ fără subscrieri. Erau multe telegrame dela studenți, și înțelepciunea ne dicta sĕ nu espunem pe acei ómeni fanatismului, care conduce aḑi politica din statul nostru.

Contra conclusului in acea conferență a dóua ḑi „Tribuna“ a publicat aderențele cu iscăliturі cu tot, și prin acésta a provocat urgia senatului universitar din Cluș asupra tinerilor, cari și ei au trimis o telegramă de aderență.

Acestia au fost primii martiri.

Prin crearea lor nu s'a făcut națiunei nici un serviciu, dară nici scopul „Tribunei“ nu a fost acela.

Și de atunci la tóte ocasiunile curg manifestațiunile de aderență, și se crează martiri.

De acest soiu de martiri sunt cei mai mulți dintre învĕțătorii nostri.

Resultatul e păgubitoriu personal pentru învĕțători și în general e păgubitoriu el pentru scólele nóstre.

E datorința nóstră a presei se ridicăm glasul nostru contra acestui mod de a crea martiri. E datorința nóstră sĕ impedecăm în mersul ei crâncena persecuțiune pornită asupra învĕțătorilor pentru nesocotința, cu care ei se aruncă in valurile politice.

Sĕ ne punem toți tóte puterile și se capacităm pre învĕțătorii nostri, că în timpurile critice de aḑi mai mare serviciu fac ei națiunei române, dacă, lăsând la o parte frământările politice, luptele politice, 'și vor vedé de scólă.

Sunt fórte aspre dispozițiunile legei din 1893 unde ele definiéză agitațiunea contra statului. *E agitațiune contra statului ori-ce acțiune îndreptată contra constituțiunei statului, contra caracterului național, contra unității, contra independenței sau întregității lui teritoriale, contra folosirei hotărîte în lege a limbei magiare ca limbă a statului, întêmplese acțiunea în scólă, afară de scólă sau pe teritoriul unui stat strĕin, prin graiu viu prin scrisóre sau prin tipăritură, prin reproducere plastică, prin cărți scolare sau prin alte mijlóce de instrucțiune.*

In fața acestor dispozițiuni în numĕrul 123 al ḑiariului nostru din 9/21 Novembre 1893 am scris următórele:

„E grozavă acéstă codiță la §. 13 și ea în aplicare póte avea urmările cele mai funeste pentru învĕțătorii nostri, și în cele din urmă pentru înseși scólele nóstre. E grozavă astfel definiată direcțiunea contra statului și cumcă lucrurile nu vor împinge pe bieții învĕțători la desperare, unica garanție avem în acea dispozițiune a legei, care pornirea unui asemenea proces o pune în mânile guvernului. Guvernul va da deci ordin pentru încriminarea unui asemenea proces și noi suntem de credință, că guvernul înainte de a porni un asemenea proces odios, va cumpĕni bine delictul atribuit învĕțătoriului nostru, delict care cade sub dispozițiunile, cari formézä direcțiunea contrară statului.

Acésta ne mângăie, căci dacă ar fi sĕ ne luăm după vederile esprimate în pressă, atunci nu ni-ar rĕmâne nici un singur învĕțător, deóre-ce spre pildá, ca din sutele de esemple sĕ aducem numai unul, noi toți așa scim că statul acesta e stat poliglot, pe când presa magiară încă pe timpul fie ertatului Trefort susținea, și susține, că Ungaria e stat național magiar.

Acésta ar fi contra caracterului național al statului și dacă din asemenea delicte s'ar porni procese disciplinare asupra învĕțătorilor, acele s'ar putea acoperi cu §. 13 alinea ultimă din acéstă lege, ar forma însĕ un delict, care nu ar mai fi delict îndată ce l'ar comite un neînvĕțătoriu, sau un învețătoriu dela scólele confesionale nesubvenționate.

Acestea și altele ca acestea mult timp vor mai tormenta mintea învĕțătorilor nostri, și mulți își vor trage séma cu consciința lor națională înainte de a întra în un asemenea jug greu, cum e și direcțiunea contrară statului definită chiar și numai în general după cum o a făcut acest proiect de lege.

Acestea sunt dispozițiunile privitóre la disciplinarea învĕțătorilor. Invĕțătorii nostri bine vor face, dacă le vor ceti și érăși le vor receti, căci în cele din urmă mai ales pe ei li privesce acéste lege. Și noi mult am meditat asupra acestei legi, și suntem în mare nedumerire sĕ vedem instrucțiunea, cu care ea va fi pusă în viéță, deóre-ce acolo vom afla dispozițiuni mai domóle și mai precise, ca sĕ ne scim feri de ispítă și sĕ ferim și pe dascălii nostri.

Am vĕḑut de atunci și instrucțiunea pe lângă care s'a pus legea în practică, vedem faptica ei aplicare și cu durere trebue sĕ mărturisim, că în faptă nu mai esistă nici unica garanție, în care noi ne-am pus speranța: înțelepciunea guvernului. Aḑi guvernul

---

FOIȚA.

Originea învĕțământului agricol
în Francia.

(Incheiere.)

II.

Pentru scólele primare se făcuse un regulament, care prevedea că învĕțătorul se facă esercițíi în clasă cu copiii, sĕ se siléscă a'i face sĕ înțelégă lucruriie mai bine prin esperiențe ușóre și demonstrative. In ḑilele frumóse vor face primblări (mici escursiuni) pe moșia proprietarului ori în fermă. Va face practică în grădina scólei cu elevii cei mai înaintați în vêrste. Practica sĕ fie făcută mai mult asupra părților indispensabile de agricultură și horticultură, care vor fi folositóre copilului atunci când el însuși va deveni agricultor. S'a ficsat un program general servind de basă învĕțământului, s'au ales cărți elementare de agricultură, adoptându-se pentru tóte scólele rurale ca carte de lectură agricolă.

In fine, cât pentru învĕțământul agricol destinat pentru adulți, sĕ se dea în serile de iarnă 1—2 óre pe sĕptămênă, prin învĕțător, care va ceti în fața lor cartea de agricultură admisă, le va esplica și li se vor da consiliile trebuinciόse. Toți cultivatorii datori de instrucțiune sĕ fie liberi a lua parte la aceste conferențe populare. Deci, tóte mĕsurile pentru învĕțământul agriculturei propuse de la ancheta cea mare agricolă, fură în conformitate cu dorințele publice. Intre mĕsurile luate în 1866 pentru învĕțământul agricol s'au mai propus acelea ale ministrului Duruy, caro dedură o vie impulsiune intrucțiunei populare.

O comisiune specială numită „Commision agricole“ fu însărcinată sub auspiciile celor doi ministrii de instrucțiune publică și agricultură, de a studia și de a propune „mĕsurile necesare pentru desvoltarea cunostințelor agricole și horticole în scólele normale, scólele rurale și cursurile pentru adulți.“ Lucrările acestei comisiuni se găsesc reunite în „Bulletin administrativ“ din anul 1867. Aceste mișcări laboriόse se făcură spre binele național, încet, încet sĕ desvoltară, însĕ cu ocasiunea evenimentelor din 1870—71 totul fu paralizat. In urma resbelului, Francezii au înțeles că unicul mijloc de a repara perderile suferite ar consta în desvoltarea mai ales din punct de vedere practic și profesional al educațiunei și instrucțiunei maselor de jos. „poporul“. In scurt timp se și puseră pe lucru. Cu începerea anului 1873 estensiunile se reînoiră, se multiplicară în scopul de a organisa stiințificeste învĕțământul agricol și diversele sale servicii; prin legea din 59 Decembre 1873 se înființă scóla de horticultură de la Versailles; legea din 30 Iulie 1875 creă scóle practice d'agricultură; prin cea din 9 August 1876 se puseră basele Institutului Agronomic din Paris; se făcură ameliorațiuni considerabile organisându-se scólele naționale de agricultură. Scólele practice ca și fermele copiii eșiți din scólele primare, cu un mic bagaj de cunoștințe agricole, unde vor avea ocasiunea sĕ perfecționeze practica agricolă. Numĕrul acestor scóle credêndu se a fi prea mic o cătime din masa poporulni ar rĕmâne numai cu cunostințele primite dela învĕțătorul rural, de aceea legea din 16 Iunie 1879, pentru a putea atinge mai bine scopul, a stabilit catedra departamentale cu titlu provisoriu: profesorul d'agricultură va preda lecțiuni la scóla normală a departamentului, asemenea va face lecțiuni în alte stabilimente de instrucțiune publică și va ține conferințe prin comune la învĕțători și agricultori.

Articolul 10 al legei din 16 Iunie 1879 a specificat că noțiunile elementare de agricultură vor fi cuprinse în materiile obligatóre ale învĕțământului agricol. Legea din 28 Martie 1882 a confirmat prescripțiunile legei din 16 Iunie 1879 inscriind printre materiile obligatóre ale învĕțământului primar „elementele sciințelor fisice și naturale cu aplicațiunile lor la agricultură“, Reglementațiunea organică și organisațiunea pedagogică care a urmat, nu a făcut altceva, decât au precisat dispozițiunile prescrise de lege; s'a ficsat prin instrucțiune și programe pornesce cu ridicata asemene procese odióse, şi condiţiunea primă ce o pune guvernul este suspensiunea celui acusat înainte de a se fi cercetat vinovăţia lui.

O serie întrégă de persecuţiuni s'a pornit asupra învĕţătorilor nostri pentru manifestaţiunile lor politice.

E pusă în cestiune esistenţa scólelor nóstre prin persecutarea învĕţătorilor.

E datorinţa nóstră a tuturora se scutim pe învĕţători dela amestec în politică, şi acésta în interesul lor propriu şi al instrucţinnei în scólele nóstre poporale.

Fundaţiunea Gozsdu.

Intre instituţiunile nóstre culturale un loc de frunte ocupă acuma fundaţiunea făcută de fericitul Emanuil Gozsdu.

Născut în patria nóstră ca român ortodocs, fericitul Gozsdu a trăit pentru acest popor ortodocs român şi prin fundaţiunea sa s'a făcut nemuritor.

Şi în viaţa sa fericitul Gozsdu de mulţi a fost nu odată insultat şi înşirat în tabĕra contrariă.

Gozsdu nici odată nu a urmat politica radicală, care şi-a avut şi pe timpul lui aderenţi, întocmai precum şi aḑi are încă aprigi aderenţi.

Combătut a fost Gozsdu cu asprime întocmai precum aḑi combătuţi şi suspiţionaţi suntem toţi, câţi căutăm punctele de înţelegere între poporul nostru şi celelalte popóre din patrie.

Suspiţionat a fost şi Gozsdu în cele mai nobile sentimente ale lui, şi dacă nu ar fi avut tăria conscienţei, că lucră în interesul şi pentru binele poporului roman ortodocs din patria nóstră, Dumneḑeu scie spre ce scopuri şi-ar fi destinat averea sa.

N'am învĕţat noi români din păţeniile trecutului, absolut nimica nu am învĕţat.

Nu respectăm convingerile politice individuale, mai mult: în timpurile nóstre într'atâta a degenerat o parte a presei, încât a tras în tină pe prelaţii nostrii bisericesci, şi a format o opiniune publică bolnăviciósă, care la timpul seu se va rĕsbuna, tare ne temem, se va rĕsbuna în defavorul causelor nóstre bisericesci culturale.

Fundaţiunea Gozsdu ar trebui sĕ fie rubrică permanentă în pressa română, ar trebui sĕ fie regulator în discusiunile nóstre politice, ca sĕ înfrêne passiunile, şi se ne înveţe a respecta în fie-care om convingerile politice.

In sinul altui popor fericitul Gozsdu póte dispărea, la nici un cas memoria lui nu sĕ puté eternisa cu atâta tărie, ca în sinul poporului român.

Chiar de nu ar fi avut inimă pentru binele poporului român, chiar de nu şi-ar fi identificat fiinţa sa cu sórtea poporului român ortodocs, chiar şi în acel cas interesul propriu, ḑicem vanitatea personală ar fi trebuit sĕ-l lege de sórtea acestui popor lipsit în cele materiale, dar cu inimă nobilă, recunoscĕtoriu pentru binele, ce i se face.

Intre românii ortodocşi de aḑi singurul domnul Dr. Ioan Gall póte fi asĕmĕnat cu Gozsdu.

Născut în sinul poporului, în sinul lui a crescut, şi prin vrednicia sa sa avêntat la o posiţiune, la o vaḑă, de care trebue sĕ se mândréscă naţiunea nóstră.

Şi în cele materiale sĕ asèmênă el cu fericitul Gozsdu.

Legat de biserica ortodocsă şi de poporul român ortodocs de bună samă ochii luì sufletesci vor zimbi, vĕḑênd pietatea, cu care biserica şi poporul nostru onoréză memoria fericitului Gozsdu pentru a lui alipire de sórtea poporului român.

Ómenii mari după mórte se cunosc. E nerecunoscĕtóre lumea, fericit bărbatul a căruia inimă în nobleţa sa nu se alteréză prin nerecunóscerea contimporanilor lui.

Fericitul Gozdu şi-a creat monument nemuritoriu prin fundaţiunea sa.

Sĕ ne închinăm memoriei marelui mecenate al românilor ortodocşi, sĕ ne închinăm memoriei lui Gozsdu.

După cum am amintit în notiţele din numerii precedenţi fundaţiunea Gozsdu şi-a ţinut şedinţele în ḑilele 28, 29, 30, şi 31 August a. c.

Pe noi ne intereséză în special activitatea comitetului în ce privesce stipendiile date tinerilor.

Vom face deci o schiţă a acestor stipendii.

Stipendisti vechi au fost 106.

Prin terminarea studielor au eşit dintre stipendisti 6, anume 1 Dr. în drepturi, 3 Dr. în medicină, 1 ingineriu, 1 academist comercial. S'au scos din alte motive 13 cu totul deci 19 rĕmênând stipendisti 87.

Aceştia se împart érăşi în rigorosanţi şi cei ce acuma sunt in studii.

Rigorosanţi sunt: în drepturi 19, medicină 6 cu totul 25. In studii: juristi 29, medicină 6, filosofie 4, technică 9, silvicultură 1, scóle comerciale 4, scóle medii 9.

Stipendii nóue s'au votat 26, anume: pentru juristi 9, mediciniscì 5, filosofi 4, technici 1, silvicultură 1, scólele medii 6.

Sunt cu totul 113 stipendisti de present.

Sumele votate sunt:

1.	Rigorosanţi	fl.	6.179.10
2.	Stipendii vechi . . .	„	14.980.—
3.	Ameliorări	„	3.470 —
4.	Stipendii nóuĕ . . .	„	3.900.—
	Suma	fl.	28 529.10

Stipendisti sunt:

1.	Transilvăneni	41
2.	Ungureni	35
3.	Bănăţeni	37
	Suma	112

După specialităţi:

1.	juristi	57
2.	medicinisti	17
3.	filosofi	8
4.	technici.	10
5.	silvicultori.	2
6.	comercianţi	4
7.	scóle medii	15
	Suma	113

Fie vecinică memoria marelui mecenate Emanuil Gozsdu.

Revista politică.

Ţarul Rusiei a făcut un dar fórte curios „singurului prietin al ţĕrii sale“ **principelui din Muntenegru**; i a dăruit 30,000 pusci, 15 milióne cartuşe, mai departe tunuri, mitraillese, dinamită şi alt material de rĕsboiu. Acest dar îşi are şi importanţa sa politică: Rusia doresce, ca în primăvara viitóre, când va fi ea equipată cu puştile cele nouĕ, sĕ fie şi Muntenegru bine înarmat. Dorinţele Rusiei au fost mai întotdéuna pătate cu sânge. Cine scie, dacă în primăvara anului viitoriu nu va fi peninsula balcanică din nou un câmp crâncen de rĕsboiu?

* * *

Noi am amintit în ḑiarul nostru despre punerea petrii fundamentale la monumentul ridicat în onórea celui d'intâiu împĕrat al Germaniei. A fost o sĕrbătórea mare naţională, care a trebuit sĕ deştepte entusiasm în tot puiul de german! Dar ce sĕ vĕḑi: Intocmai cum vreau sĕ turbure şi sĕ strice la noi aşa „porecliţii“ tribunişti ori şi ce lucru bun prin ridiculul lor savantism, care e identic cu o netrebnică sfătoşală, aşa şi gazetele „**social-democratice** din Germania n'au pregetat a batjocorí poporul, care sĕ adunase sĕ-şi esprime mândria naţională, şi pe marele rĕposat, întru a cărui amintire sĕ ţiné serbarea. „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“, o fóie fórte seriósă e plină de indignare şi cere dela guvern, sĕ facă legi, prin cari sĕ se pună capĕt unor astfel de obrăsnicii!

* * *

Scirea, că nunţiul **Agliardi** va fi rechemat din **Viena**, e falsă. Cestiunea lui a ajuns într'un stadiu atât de liniscit, încât monseniorul Agliardi îşi va începe activitatea sa de până acum, după-ce se va înapoia din Gastein. Sĕ póte însĕ ca papa sĕ ia o hotărîre neaşteptată şi pentru nunţiu. El însĕ până acum întreţine cele mai bune relaţiuni cu contele Goluchowski şi cu guvernul unguresc sĕ pórtă cât se póte de corect. In chipul acesta crede Agliardi că posiţia sa e asigurată!

* * *

Sĕ ḑice că şi **Macedonenii** au căpătat pofta de a trimite o deputaţiune la puterile europene, ca sĕ le róge a interveni ca sĕ se facă şi la ei reforme. Dorinţa lor e fórte indreptăţită; póte în chipul acesta se va pune capĕt omorurilor întêmplate şi mai în ḑilele trecute. Astfel de casuri aruncă asupra Macedoniei o lumină fórte tragică. Pentru că Macedonenii n'au bani s'au găsit între ei câţi-va ómeni mai energici, cari au emis acţiuni; cu banii adunaţi în chipul acesta va pleca deputaţiunea alésă în strĕinătate. Intrebuinţarea directă a acţiilor în politică e de tot originală.

* * *

Unitarii din Ungaria şi-au ţinut sinodul lor în **Bölön** (Transilvania) Iată cum s'au esprimat ei despre legile politice-bisericesci: „Legile alteréză fórte esenţial drepturile de până acum ale bisericei nóstre; este cu neputinţă, ca sĕ nu ne esprimăm părerea de rĕu asupra acestei perderi, cu atât mai vêrtos, cu cât o parte din ele lovesce şi în venitele nóstre. De altă parte însĕ nu trebue sĕ uităm, că în interesul bine înţeles al unui stat toţi cetăţenii trebue sĕ aibă aceleaşi drepturi **fără considerare la confesiune**. Noi trebue sĕ nisuim din tótă puterea într'acolo, **ca scopul urmărit de stat prin aceste legi sĕ se realiseze** şi astfel şi biserica nóstră are datorinţa sĕ îndemne pe credincioşii sĕi la supunere.

* * *

Din incidentul, că la **adunarea catolicilor** din **Múnich** au fost şi conţii Ferdinand **Zichy** şi Nicolae Moriz **Esterházy** scrie „Pester Lloyd“ mai în ḑilele trecute un articol de fond. Precum am amintit noi în numĕrul trecut, una din cestiunile, cu cari s'au ocupat catolicii, este şi **rehabilitarea puterii lumesci a papei**. „Pester Lloyd“ a fost curios, sĕ scie, cum gândesc amintiţii conţi asupra acestui lucru. Intre altele sĕ esprimă ḑiarul guvernamental cam în chipul următor: Nu ne impórtă, că principiile, ideile şi tendinţele lor în acéstă privinţă au viaţă sau nu; însĕ, că ei cu puterea luméscă a papei sunt aprópe de abis, întocmai, ca un caic, pe care 'l legi de catartul unei corăbii sparte şi cufundate, nu mai încape nici o îndoială. Domnia luméscă a papei a fost **înghiţită** de marele proces istoric, din care s'au ridicat imperiul german şi Italia; redobândirea acestei puteri s'ar putea face numai dacă acest proces s'ar reînoi şi **imperiul german şi cu Italia unită de astăḑi ar cădea în ruine**. Cine propoveduesce rehabilitarea puterii lumesci a papei, acela propoveduesce rĕsboiul de estirpare al unităţii Germaniei, el predică nimicirea triplei alianţe, care susţine pacea lumei — lucruri, pre cari catolicii în adunarea lor nu le pot finalisa.

Mai departe „Pester Lloyd“ nu înţelege cum sĕ potrivesc **politici unguri** cu catolicii din Germania. El constată, că e o anomalie completă şi că ceea ce vreau catolicii din Germania **stă în flagrantă contradicţie cu politica imperiului german şi cu politica Austro-Ungariei**. De aceea sĕ miră, cum au putut cei doi conţi lua parte la adunare, pentru-că dór nu voesc, sĕ se pună în contraḑicere cu politica esternă a statului nostru si încheie articolul cu cuvintele că **pia fraus** numai are astăḑi trecere — Cestiunea puterii lumesci a papei, pe care am atins-o şi noi pe scurt, e luminată acum şi din punct de vedere **politic**. Este drept, că rehabilitarea puterii papei, respective a catolicilor, aşa cum a fost ea în evul mediu, în Germania şi Italia, implică în sine nimicirea acestor state — un lucru, cu care astăḑi un om întreg nu şi mai bate capul. Étă pentru-ce am ḑis noi, că póte sta papa încă mulţi ani închis în Vatican şi ceea ce tot mai viséză, nu sĕ póte realisa!

* * *

Conventul evangelic din Panciova opreşte pe preoţi şi învĕţătorii, ca sĕ agite contra scólelor confesionale, ca acestea sĕ se facă scoli de stat; opreşte pe toţi învĕţătorii evangelici sĕ se facă conducĕtori de matricule la stat fără permisia autorităţii confesionale; preoţii şi învĕţătorii n'au voie sĕ facă parte din reuniuni, cari sunt contra spiritului bisericei evangelice.

* * *

Gazeta oficială militară din Sofia publică un ucas, prin care

---

natura şi întinderea învĕţămêntului agricol în scólele normale, scólele primare, elementare şi superióre; au creat asemenea scoli profesionale şi au instituit premii speciale pentru învĕţători şi profesori, care îşi dau mai multă silinţă şi îndeplinesc cu mai mult zel sarcina ce li sa impus, scrie **Jurnalul soc. centr. agricole**.

In fine, de câţi-va ani de ḑile învĕţămêntul agricol primar, secundar şi superior a luat o întindere enormă.

Astăḑi puterile publice sĕ preocupă încă mult de tot cu lăţirea luminei agricole, mai ales printre tinerimea dela ţară.

Invĕţătoriul este o lumină bine făcĕtóre în masa cea mare a poporului cultivator.

Se iau disposiţiuni nóuĕ pe fiecare ḑi, se dau premii celor ce sĕ ocupă cu mai multă ardóre, se fac concursuri, esposiţiuni etc., agricultorii sunt încuragiaţi prin tóte căile.

Constatăm deci odată mai mult, cum că cestiunea învăţĕmêntului agricol a preocupat pe francesi în gradul cel mai înalt, începênd dela originea lui şi până în ḑilele nóstre francesii s'au ocupat şi se ocupă cu multă tragere de inimă de amelioraţiunile ce trebuesc aduse primei industrii naţionale.

Dar noi românii, când óre vom fi preocupaţi cu cestiuni de soiul acesta!? Realisăm o datorie sacră aducênd primei industrii naţionale amelioraţiunile ce ni se impun de împrejurările ce ne încunjură.

Francesul a înţeles bine că numai prin carte póte desvolta agricultura şi numai prin înflorirea agriculturei o naţiune póte sĕ ajungă la măreţie.

Organisaţiunea învĕţămêntului agricol în gradul primar mai ales, nu este o lucrare de o ḑi, ea a fost studiată timpuri îndelungate prin ómeni de scólă şi învĕţaţi de competinţă recunoscută. Estensiunile astăḑi sunt mult mai mari ca altă dată; proiecte de legi şi modificări se fac din ḑi în ḑi, resultatele sunt bune, amelioraţiuni considerabile se manifestă în situaţiunea materială şi morală a ţĕrei.

Vom reveni asupra învĕţămêntului agricol din scólele rurale.

sĕ eliberéză soldaţii, cari îşi termină serviciul cu sfêrşitul anului. Prin acésta armata bulgăréscă sĕ reduce la numĕrul jumĕtate prescris pentru timp de pace. In Ianuarie viitor sĕ fac rerecrutările. — Sĕ vede, că nu e mare pericol.

* * *

In Spania încă nu lipsesc turburările. Sĕ stie că în Cuba a isbucnit revoluţiunea acum câta-va sĕptĕmâni; în sĕptĕmâna trecută au trebuit, sĕ plece câte-va batalióne, ca sĕ restabiléscă ordinea. Armata spaniolă e bună armată, de aceea sĕ speră, că lucrurile sĕ vor linisti. Insurgenţii însĕ vreau, sĕ estindă revoluţia şi în patrie (Spania). Scopul lor este, sĕ facă republică. Astăḑi, când mai tóte trupele sunt duse la Cuba, încercarea uşor ar putea sĕ producă turburări. Totul atârnă dela tăria partidei republicane Cu tóte acestea sĕ póte prevedea, că nu vor ajunge la resultatul dorit. Armata nu se póte învoi cu forma de guvernamênt repupublican şi astfel s'ar putea ḑice, că dacă guvernul va fi cu tact, şi în Spania neliniştită astăḑi, uşor sĕ póte restabili ordinea.

Noutăţi.

Consistoriu metropolitan. Duminecă în 20 August a. c. s'a întrunit consistoriul metropolitan la şedinţele sale ordinare.

Şedinţele aceste sunt de o deosebită importanţă, fiind a se lua mĕsurile cuviinciόse pentru ţinuta clerului şi a poporului nostru în faţa legilor celor nóuĕ politice bisericesci.

La şedinţele aceste s'au presentat asesorii strĕini: Vicariul Iosif Goldiş, archimandrit, Filaret Musta archimandrit, protopresbiterii Mihail Popovici, Dr. Gregoriu Popovici şi Iuliu Dan, apoi membrii laici: Vincenţiu Babeş, Dr. Alecsandru Mocsónyi, Iulian Ianculescu, Ioan Lenger, Nicolau Zigre şi defensorul matrimonial Ioan Bran de Lemény.

In şedinţa primă membrii noi aleşi ai consistoriului metropolitan protopresbiterii Iuliu Dan, şi Mateiu Voileanu, apoi protodiaconul Dr. Remus Roşca profesor şi director seminarial, au depus jurămêntul.

* * *

Fundaţiunea Gozsdu. Terminând afacerile sale comisiunea administrativă a fundaţiunei Gozsdu, acésta şi-a încheiat şedinţele sale Sâmbătă în 19/31 August a. c. şi membrii fundaţiunei Ioan cav. de Puscariu, Dr. Iosif Gall, Georgiu Szerb, Dionisiu Poynár şi Avram Berlogia s'au depărtat din Sibiiu.

* * *

Matriculant de stat pus sub acusă. Domján Gyula, notariu comunal în Darány, este acusat că ar fi omorît pe un păḑitoriu de pădure numit Palotai, şi din motivul acesta se află în închisóre în Kaposvár. Precum suntem informaţi, dênsului acolo în inchisóre i s'a oferit postul de matriculant de stat, încredinţat fiind totodată şi cu încheierea căsătoriilor.

Ce neplăcut va fi pentru bietul Darány, sĕ stea şi în temniţă şi sĕ încheie şi căsătorii!

* * *

Arestarea unui advocat ungur. Se scrie din Budapesta, că acolo a produs mare sensaţie arestarea advocatului Dr. Zoltán Takáts, conducĕtoriul socialistilor din Ungaria şi arangiator de demonstraţiuni. Se presupune că el ar fi luat parte la o defraudare sĕvêrşită de fraţii Berecz la anul 1893 în sumă de 50.000 fl. din care sumă Dr. Z. Takáts ar fi primit 20.000 fl. — Şi acésta sĕ întêmplă chiar în ajunul mileniului!

* * *

Hymen. Dl Ioan Crăciun, fiiul marelui proprietar Samuil Crăciun din Dostat şi-a încredinţat în 19/31 August a. c. de fiitóre soţie pe d-şóra Elisaveta Bogdan, fica proprietariului şi magistrului de postă Ilie Bogdan din Săsciori.

* * *

Dreptate ungurésca. Ni-se scrie că preotul gr.-cat. din Csáki-Gârbău acum de curênd a cerut permisiune pentru a arangia o petrecere în favorul bisericei. Protopretorul de acolo, ungur, nu i-a dat concesiune. In „liberala“ Ungarie se pot întêmpla astfel de lucruri.

* * *

Cassarea timbrului pentru inserate. „Köln. Ztg.“ primesce scirea din Budapesta, că tóte autorităţile municipale unguresci au primit propunerea oraşului Cluş de a cere, ca parlamentul sĕ casseze timbrele pentru publicaţii şi inserate ḑiaristice.

* * *

Invitare la concertul corului bisericei gr. or. din Deva, ce-'l va da în Hunedóra, Duminecă, la 27 August (8 Septembre) 1895 în sala otelului „Hunyadi Várhoz“ cu următorul program: 1. „In pădure“, de N. Popovici. 2. „Coróna cufundată“, de H Bönicke. 3. „Sfânt e Domnul Savaot“, de G. Dima. 4. „Uite, mamă“, de G. Dima. 5. „Cântec de séră“, de N Popovici. 6. „Asta-i mândra“, de N. Popovici. 7. „Serenada“, de Marchner. 8. „Cucuruz“, de W. Humpel. 9. *a*) „Musicanţii din Praga“, de Krause. *b*) „Momente dulci“, de N. Popovici. In Dumineca concertului, diminéţa la 9 óre va cânta corul s. liturgie în biserica greco-orientală din Hunedóra, composiţia eminentului George Dima. Preţul de întrare: de persónă 50 cr. de familie până la 3 membri 1 fl. 20 cr. Inceputul precis la 7 óre séra. După concert urméză petrecere cu joc. Suprasolvirile sĕ achită în ḑiare.

* * *

Muşcătură de muscă. Din Târgul-Frumos se comunică un cas de mórte provenit din împunsătura unei muşte.

Evreii Moisi Gritz şi Alter Zalmanovici, ḑis şi Căciularіu, ducêndu-se în una din ḑilele sĕptĕmânei trecute la comuna Buznea spre a cumpĕra nisce piei, cu negoţul cărora dênşii se ocupă, au fost muşcaţi pe drum de o muscă.

Ambii n'au dat deocamdată atenţiune împregiurărei acesteia. Reîntorşi în oraş, Zalmanovici, vĕḑênd că locul unde a fost pişcat de muscă se umflă, s'a arĕtat la doctor şi rĕul a putut fi înlăturat. Gritz însĕ, mai nepăsător a neglijat de a consulta vre-un medic.

Congrena care s'a declarat după douĕ ḑile dela pişcătura muştei, 'i-a adus mórtea.

Casul acesta este identic cu cel întêmplat în 1881 profesorului, dela liceu Constantin Copăcineanu, care împuns asemenea de o muscă, pe când se afla la berărie a sucombat după câte-va ḑile de suferinţă.

Atât e adevĕrat că buturuga mică rĕstórnă carul mare sau că marile efecte sunt totdéuna provocate de mici cause!

* * *

Sculat din morţi. Ḑiarul rusesc „Kijevl“ anunţă despre o întêmplare sensaţională din comuna Vola Kaniowska. De curênd adecă murise acolo după lungi suferinţe posesorul de pămênt Zaleski.

Mortul fu îmbrăcat şi aşeḑat în cosciug. A treia ḑi tótă vecinătatea veni la înmormêntare în Vola Kaniowska

Era acum aşteptat singur numai preotul, când deodată sĕ întêmpla ceva estraordinar. Óspeţii şi rudeniile adunate în sufragerie, începură a ţipa în mod îngrozitor, alergară în odăile învecinate şi se ascunseră în tóte unghiuleţele, femeile căḑură în leşin — cu un cuvênt, sĕ născu o zăpăcélă înfiorătóre.

Causa acestei panice a fost apariţiunea neaşteptată a „mortului“ Zaleski. Posesorul de pămênt păşise între cei adunaţi, fiind fórte palid, şi îmbrăcat cu aceleaşi vesminte, cu cari îl aşeḑaseră în cosciug. Când vĕḑu el, ce grózâ a produs apariţia lui merse spre coridor şi de aci pe o verandă a casei.

In momentul acesta sosi preotul. Când vĕḑu visitiul pe domnul seu stând pe verandă, fugi strigând în staol, preotul însĕ cobori din trăsură şi începu a rosti rugăciuni cu voce tare. Caii tineri dela trăsură, speriaţi de strigătele visitiului, o luară la fugă, peste câmp cătră pădure şi sdrobiră tótă trăsura.

Posesorul de pămênt sculat din morţi, care abia putea sĕ stea pe picióre de slab, se îndrepta cătră preot cu rugarea, ca sĕ-l ducă în dormitor şi sĕ-i ajute, ca sĕ se culce.

— „Imi este atât de rĕu, atât de rĕu“ repetă Zaleski, „nu sciu, ce sĕ întêmplă cu mine, unde am fost“.

Preotul care într'aceea se reculese din spaima lui, conduse pe Zaleski în dormitor şi trimise numai decât după un medic.

In fine se constată, că bolnavul căḑuse în somn letargic, adecă adânc, ca şi mórtea. Işi póte ori-cine închipui bucuria soţiei sale şi a copiilor sĕi, când vĕḑură pe soţul şi tatăl lor în viéţă. Medicul îi asigură, că va trăi şi va deveni cu totul sănĕtos.

Raport general

despre activitatea comitetului „Asociaţiuni transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ în decursul anului 1894.

(Urmare.)

II. Scóla Asociaţiunii.

Scóla civilă de fete cu internat, şi drept de publicitate, a Asociaţiunii este în progresivă desvoltare spre deplina mulţămire a tuturor factorilor competenţi.

In decursul anului scolar 1894/5 au fost înmatriculate 79 eleve în cursurile ordinare şi 11 eleve în cursul complementar cu totul 90 eleve, cari tóte au frecuentat scóla în regulă până la încheierea anului scolar.

In internatul scólei au fost adăpostite în acest an 64 eleve, dintre cari 4 au frecuentat scóla elementară a Reuniunii femeilor române din Sibiiu.

Instrucţiunea s'a provĕḑut prin puterile didactice din anul trecut cu următórele escepţiuni: pentru provederea gimnasticei a fost numită dşóra Minna Wagner, profesóră la scóla superióră de fete evangelică săséscă din Sibiiu; ér pentru provederea lucrurilor de mână în cursul complementar, depărtându-se din Sibiiu din cause familiare dşóra Maria Roman, a fost suplinită din 1 Martiu până la finea anului scolar prin dşóra Cornelia Surdu din Sibiiu.

Comitetul a eserciat dreptul seu de supraveghiare prin vice-preşedintele Asociaţiunii, ca delegat al sĕu şi constată cu plăcere că mersul învĕţămêntului, spiritul scólei şi internatului a fost deplin mulţămitoriu.

Date mai amĕnunţite cu privire la starea scólei şi a internatului în decursul anului 1894/5 se cuprind în programa scólei publicată prin direcţiunea scolară, din care se alătură un esemplar sub B).

Starea economică a scólei continuă a se îmbunătăţí. Din raţiociniul scólei şi al internatului, presentat de direcţiunea scolară pro 1894/5, se constată că percepţiunile au ajuns în acest an suma de 17,848 fl. 26 cr. ér erogaţiunile suma de 17,459 fl. 14 cr. şi a resultat la finea anului un sald activ de 389 fl. 12 cr., avĕnd încă o restanţă de încassat din anul 1894/5 în suma de 635 fl.

Raţiociniul se subşterne sub C) onoratei adunări spre informare în sensul conclusului adunării generale din 1891, dimpreună cu budgetul scólei stabilit pentru anul scolariu 1895/6.

III. Averea Asociaţiunii.

Averea Asociaţiunii se administréză după noul sistem de comptabilitate introdus la începutul anului 1893. Şi se constată în timpul din urmă un interes şi îmbunătăţire considerabilă şi în ce privesce administrarea tacselor de membrii din afară.

In alăturare sub *D*) presentăm onoratei adunări generale raţiociniul fondurilor Asociaţiunii pe anul 1894, compus de cassariul Asociaţiunii pe anul 1894, şi esaminat din partea comitetului.

Din raţiociniu se constată, că venitele fondului general în anul 1894 au fost: 15,197 fl. 26 cr., erogaţiunile au fost: 8,781 fl. 45 cr., resultând la finea anului un sald: 6415 fl. 81 cr.

Averea fondului general a fost la finea anului 1894: 131,528 fl. 64 cr. şi Lei: 85,000 pentru care sumă în lei decurge încă proces.

Intrégа avere administrată de comitetul central al Asociaţiunii a fost: 157,733 fl. 18 cr. şi Lei: 85,000

Oferte benevole la fondul „George Bariţiu“ în anul 1894, au incurs: 1,216 fl. 93 cr. cu acestia fondul „George Bariţiu“ a crescut la suma de: 3,411 fl. 16 cr.

Dimpreună cu raţiociniul pro 1894, presentăm onoratei adunări generale proiectul de budget al Asociaţiunii pro 1896, în alăturare sub *E*).

In legătură cu acestea se aduce la cunoscinţa onoratei adunări generale, că la Asociaţiune sunt pe cale de a se întemeia următórele fundaţiuni nóue:

a) Dómna Zinca Roman, soţia fericitului advocat Ioan Roman din Făgăraş, s'a hotărît sĕ împlinéscă disposiţiunea testamentară a soţului seu de pie memorie cu privire la douĕ stipendii à 60 fl. la an pentru scolari gimnasiali, şi anume: s'a obligat a solvi an de an suma stipendiilor şi a o pune anticipative la disposiţia acestui comitet pentru distribuire, ér capitalul fundaţional s'a obligat al întabula în locul prim cu spesele proprii pe casele sale din Făgăraş. In urma acesteia se constată, că d-na Zinca Roman a şi transpus cu datul 5 Februarie 1895, la comitetul central suma de 120 fl. cu menirea de a se vota douĕ stipendiii à 60 fl. pro 1895/6 studenţilor gimnasiali, în care privinţă s'au făcut disposiţiile necesare.

b) Din anul curent amintim, că fericitul advocat George Filep din Tăşnad, reposat în 3 Februarie a. c. a testat Asociaţiunii 20,000 fl. sub titlul: „Fundaţiunea George Filep“, pentru scopuri filantropice curat române. Din acésta sumă, libelul Nr. 744 1894 despre 14,500 fl. elocaţi în scopul amintit la institutul de credit „Silvania“ în Şimleu, s'a transpus deja la acest comitet prin mijlocirea dlui Andreiu Cosma, advocat în Şimleu; ér restul fundaţiunii se va primi după pertractarea lăsĕmêntului, în care scop este autorisat a representa Asociaţiunea dl advocat Andreiu Cosma.

IV. Donaţiuni.

Din anul 1894 înregistrăm următórele donaţiuni făcute în favorul Asociaţiunii:

a) 500 fl. dela institutul de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu, pentru trebuinţele curente ale scólei Asociaţiunii;

b) 500 fl. dela acelaşi institut, pentru 10 stipendii à 50 fl. pro 1894/5, pe séma elevelor adăpostite în internatul scólei civile de fete a Asociaţiunii;

c) 433 fl. 41 cr. din colecta de binefacere deschisă de dl Parteniu Cosma, director de bancă, pentru pardositul în curtea edificiilor Asociaţiunii şi spre uliţă.

d) 728 fl. 67 cr. din aceeaşi colectă, pentru introducerea apaductului în edificiile şi scóla Asociaţiunii;

e) 100 fl. dela dl Eugen Crişan, mare proprietariu în Reghinul săsesc, pentru trebuinţele curente ale scólei Asociaţiunii;

f) 50 fl. dela dl Gregoriu Venter, advocat în Arad, pentru fondul scólei Asociaţiunii.

V. Membrii Asociaţiunii.

Membrii Asociaţiunii au fost în 1894:

1. fundatori 73,
2. pe vieţă 162,
3. cu tacse anuale 714, dintre cari 412 au solvit deja tacsele pro 1894.

Consemnarea membrilor noi ai Asociaţiunii, primiţi de comitet dela ultima adunare generală încóce şi provĕḑuţi cu document de legitimare, se alătură sub *F*), éră sub *G*) se alătură consemnarea membrilor Asociaţiunii reposaţi în restimpul amintit, compusă pe basa rapórtelor primite dela direcţiunile despărţămintelor.

(Va urma).

Din public.*)

Mulţămită publică.

După-cum la timpul seu s'a scris aprópe în tóte foile române, la 8/20 Maiu a. c., escându-se un foc în comuna nóstră, au ars 84 case, între cari şi casa parochiala, ce cu alte dóuĕ case a fost asigurată la banca de asigurare „Transilvania“ din Sibiiu, şi prin acésta se constată din partea subscrisului comitet parochial, că suma asigurată din partea numitei bănci s'a solvit parochiei prompt şi în modul cel mai culant, precum şi celoralalţi doi particulari, ceea-ce se póte considera ca o adevĕrată binefacere.

Fizeş-Sânpetru, 3 August 1895.

Comitetul parochial.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Loterie.

Sâmbătă, în 31 August n. 1895.

Budapesta: 23 83 18 35 81

Nr. 426/895 [150] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate sĕ escrie concurs cu terminul 7 Septembre v.

1. **Sălciva de jos**, cu salariu anual în bani 300 fl. cuartir şi lemne.
2. **Sălciva de sus**, cu salariu anual în bani 300 fl. cuartir şi lemne.
3. **Cacova-Ieri**, cu salariu anual în bani 250 fl. în naturale (bucate şi legume) 50 fl. total 300 fl. cuartir lemne şi grădină.
4. **Bedeleu**, cu salariu în 250 fl. şi în naturale 50 fl. la olaltă 300 fl. cuartir şi lemne.
5. **Poşaga de jos**, cu salariu 300 fl. cuartir şi lemne.
6. **Şasa**, cu salariu 300 fl. cuartir şi lemne.
7. **Lunca şi Vidolm**, învĕţător ambulant salariu 300 fl. (câte 150 fl. dela una comună.
8. **Buru şi Ocolişul mic**, învĕţătoriu ambulant salariu câte 150 fl. dela una comuna la olaltă 300 fl.
9. **Runc** şi filia **Lunca-largă** cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi au a şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la sucsemnatul oficiu până la terminul indicat.

Oficiul protopresb. gr.-or. al tractului Lupşa.

Ofenbaia, în 31 Iuliu. 1895.

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 348/895 151 1—3

CONCURS.

Posturile învĕţătoresoi la scólele nóstre confesionale din protopresbiteratul Oreştiei din comunele mai jos însemnate fiind vacante, pentru ocuparea acelora sĕ escrie concurs cu termin de 15 ḑile, dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Rom." Şi anume:

1. **Acmar**, cu salariu de 300 fl. cuartir natural şi lemne de foc.
2. **Geledinţi-Măgură**, un post de învĕţător ambulant, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de de foc.
3. **Martineşti**, cu salariu de 300 fl. cuartir şi legume de foc.
4. **Pişchinţi**, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.
5. **Sibişelul-vechiu**, cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul scólei, şi lemne de foc suficiente.

Dela concurenţi sĕ cere ca sĕ sĕ presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în respectivele parochii, spre a-'şi arĕta desterităţile în cântări.

Cererile instruite conform normelor din vigóre sĕ se asternă la subsemnatul în terminul deschis.

Orĕştie, la 7 August 1895.

Oficiul protopresbiteral al Orĕştiei în conţelege cu comitele parochiale.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 298—895 [152] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele gr. or române din comunele mai jos numite, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman"

1. **Bacea** cu filia **Cueş**, cu salariu anual de 300 fl. repartiţiaţi în popor, cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.
2. **Câmpuri C. Surduc**, cu salariu de 300 fl. din care au a sĕ procura şi lemnele de încălḑit, cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.
3. **Cărmăzenesci** cu filia **Dănulesci** cu salariu de 300. şi anume: bani din repartiţie 236 fl. *b*) din camĕta împrumutului de stat 64 fl. cuartir şi grădină.
4. **Gialacuta** cu filia **Căbesci** salariu anual 300 fl. şi adecă: a, în bani repartiţiaţi în popor 100 fl. b, în bucate 100 mĕsuri cucuruz 140 fl. c, venitele cantorale 30 fl. d, lemne de foc 3 stângeni 30 fl. cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.
5. **Tămăşesci**, cu salariu anual de 300 fl. din repartiţie în popor.
6. **Têrnava**, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: a, în bani gata din repartiţie 100 fl. b, în bucate 100 mĕsuri de cucuruz 140 fl. c, venitele cantorale 30 fl d, lemne de foc 3 stângeni 30 fl. cuartir în edificiul scólei şi grădină pentru legumi.
7. **Uleş**, cu salariu anual de 300 fl. repartiţiaţi în popor, cuartir libĕr şi grădină de legumi.

Dela reflectanţii la aceste posturi sĕ recere sĕ se presenteze până la alegere în vre o Dumineca ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care a concurat spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle şi modul de plătire al salarielor.

Invĕţătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în scóla de repetiţie înpreună cu instruarea în cântările bisericesci, va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană, avênd a conduce şi cu scolarii cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-şi astérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 31 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. ort al Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 373/895 [153] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci mai jos însemnate dela scólele confesionale gr.-or. din tractul protopr. al Treiscaunelor sĕ escrie concurs cu termin până la 31 August a. c.

1. **Dobêrlău**, 307 fl. 50 cr. in bani şi naturalii, cuartir liber în edificiul scólei şi lemne pentru încălḑit.
2. **Doboli inferiori**, salariu 300 fl. în bani şi naturalii dela popor 100 flor. ajutoriu dat de Ven. consistoriu archidiecesan pro 1895/6, cuartir liber cu supraedificate economice şi lemne pentru încălḑit. Dela concurenţi sĕ cere vorbirea limbei magiare, carea este limbă de propunere.
3. **Intorsătura Buzĕu**, clasa II, salariu 300 fl. din repartiţiune şi relut de cuartir.
4. **Lisnĕu**, 163 fl. din fond şi repartiţie, 150 fl. ajutor dat de ven. consistoriu pro an. scol. 1895/6 cuartir liber în edificiul scólei şi lemne necesare de foc. Dela concurenţi se cere vorbirea limbei magiare, carea este limbă de propunere.
5. **Vama-Buzĕu**, ca salariu de 300 fl. cuartir liber în edificiul scólei şi lemnele necesarii pentru încălḑit.
6. **Zagon**, salariu 300 fl. din fond şi repartiţie cuartir liber în edificiul scólei şi lemnele trebinciόse.

Fiind posturile împreunate cu cantoratul, dela reflectanţi sĕ cere desteritate în cântări şi tipicul bisericesc. Cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre, sĕ vor aşterne în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Breţcu (Bereczk) 5 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al tractului Treiscaunelor în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Dimitrie Coltofean,
protopresb

---

[154] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Făgăraşului se escrie concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare, şi anume:

1. **Berivoii mari şi mici**, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
2. **Breaza**, postul primariu, cu salariu anual de 300 n., cuartir şi lemne.
3. **Coman a inferióră**, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
4. **Dridif**, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
5. **Galaţi**, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
6. **Grid**, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
7. **Herssni**, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
8. **Hurez**, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
9. **Pâreu**, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
10. **Perşani**, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
11. **Riuşor**, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
12. **Rucăr**, cu salarlu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
13. **Sâmbăta-infer.**, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
14. **Sâmbăta-super. apus.**, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
15. **Sâmbăta-super. rĕs.**, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
16. **Şercăiţa**, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
17. **Şona**, cu salariu anual de 300 fl, cuartir şi lemne.
18. **Şinca-nouă**, postul secundar adjunct, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
19. **Veneţia-inferióră**, postul secundariu la scóla capitală, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
20. **Veneţia-super.**, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

Concurenţii au a subşterne suplicele lor instruite conform legii la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Făgăraş, 9 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Făgăraşului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Iuliu Dan,
protopresb.

Nr. 327 Prot. [146] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Panc, cu filia Sĕliste, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman".

Emolumentele împreunate cu acest post pelângă casă parochială dau suma de 397 fl. 65 cr. v. a

Informaţiuni mai de aprópe despe starea parochiei sĕ pot lua la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Petenţii au aşi asterne cererile instruate în sensul normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Dobra, 4 Iuniu 1895.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Dobrei în conţelegere cu comitetul parochial

Avram S. Pĕcurariu,
adm. prot.

Nr. 261/895. [148] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna **Galeş**, protopresbiteratul Sĕliştei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Dotaţiunea împreunată cu acest post este de 414 fl. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela comitetul parochial respectiv şi dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii la acest post îşi vor aşterne cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕlişte, 1 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. **Nicolau Maier,**
protopresbiter.

Nr. 401/895. [147] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Sălciva de jos, protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu terminul pe 16 (28) Septembre 1895.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 321 fl v. a. şi se va completa ulterior la suma prescrisă de regulament.

Din ce stau acestea venite interesaţii 'şi pot lua informaţiuni dela comitetul parochial sau dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a competa la acéstă parochie sĕ-şi aştérnă cererile concursuali provĕḑute cu documentele prescrise de Stat. or. în original sau în copii autentice la subsemnatul oficiu în terminul sus amintit.

Ofenbaia, în 11 Iuliu 1895.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv, oficiul protopresbiteral gr. or. a Lupşei.

Ioan Danciu,
protopresb.

---

[149] 2—3

CONCURS.

In parochia de a III clasă Vurpĕr publicându-se concurs şi neivindu se nici un candidat cualificat sĕ escrie nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia archidiecesană „Teleg. Rom".

Emolumentele împreunate cu acest post, prescrise în regulamentul pentru parochii de clasa III, dau suma de 402 fl. 60 cr.

Doritorii de a ocupa acest post au se-şi astèrnă suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 21 Iuniu 1895.

Oficiul protepresb. gr. or. al Sibiiului

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 261/1895. [145] 3—3

CONCURS.

Pentru ocaparea postului de paroch în parochia de classa a III-a Meteşiu, protopresbiteratul Albeì-Iulia, devenit vacant în urma reposării fostului paroch, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Român".

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 410 fl. v. a. cari venite au fost statorite în şedinţa comitetului parochial din 9 Iuniu a. c.

Informaţiuni despre starea parochiei şi despre isvórele din cari sĕ solvesce suma de sus sĕ pot lua la oficiul protopresbiteral şi la comitetul parochial.

Reflectanţii sĕ-şi înainteze petiţiunile de concurs în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Alba Iulia, 15 Iuniu 1895.

Oficiul protopresbiteral al Albei-Iulia, în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

---

[139] Se primesce 3—3
un învĕţăcel
la
Albert Schaefer,
covrigar.
Sibiiu, Strada Morii Nr. 11.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 93 Sibiiu, Joi, 24 August (5 Septembre) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 23 August 1895.

Abia câteva ḑile ne mai despart dela întrarea în viéță a legilor celor noue bisericesci. Ḑi de ḑi cetim în ḑiare consemnarea persónelor, cărora s'a încredințat împlinirea funcțiunilor luate din mânile preoțimei.

O mie de ani și mai bine bisericile din patrie au grijit cu scumpătate de afacerile date acuma în mânile organelor anume create pentru purtarea lor. O mie de ani căsătoria a fost ținută de taină săntă dela Dumneḑeu așeḑată, și tocmai când vine statul sĕ serbeze marele eveniment al mileniului dela descălecare, atunci vine și reforma adênc tăietóre în viéța popórelor din statul nostru, chemată a produce raporturi opuse acelora, cu cari popórele patriei bine au trăit în una mie de ani.

Nu voim sĕ mai caracterisăm natura reformelor. Numai câteva ḑile ne mai despart dela punerea legilor în vigóre, de aceea gândul nostru se îndréptă acuma spre esecutivă, căutând a afla ce au făcut bisericile din patria nóstră.

Privirile nóstre au fost îndreptate mai ales asupra bisericei romano-catolice, fiind ea cea mai puternică biserică din patrie.

După înverșunatele lupte în contra proiectului de lege, după înverșunatele lupte parlamentare pe când actuala lege era numai proiect, a urmat constituirea partidului catolic, care a luat în mânile sale lupta acuma contra legei pe cale legală constituțională.

In fruntea partidei catolice s'au pus tot aristocrația, tot aceleși persóne, cari au condus oposițiunea în casa magnaților. E numai continuare pe alte terene, și din acest fapt nu fără cuvênt s'a considerat tactica acestei partide ca o manifestațiune a bisericei romano-catolice.

Era declarată o luptă pe față în contra legilor celor nóuĕ, și ómeni inițiați în secretele bisericei catolice identificau noul partid cu biserica catolică.

Ținuta bisericei catolice o reguléză însĕ episcopatul de acea noi am asteptat manifestațiunea oficială a bisericei catolice, am așteptat se vedem resultatul conferențelor episcopesci, cari s'au deschis în capitală in Sâmbăta trecută.

Resultatul conferențelor ni i'au comunicat ḑiarele pe calea firului electric. Unele ḑiare au schițat și cuprinsul concluselor aduse de episcopatul bisericei romano-catolice.

Esența lucrului e, că biserica catolică sĕ mărginesce la rol passiv, și susține instituțiunile sale întocmai după cum le-a avut, va lucra ca credincioșii ei sĕ le observe în viitoriu, și pe lângă datorințele cari ile impune legea civilă, sĕ satisfacă datorințelor, cari ile impune biserica.

Bisericile predică pace, și acomodare, biserica sĕ plécă înaintea legei ca înaintea unei forțe magiore, biserica toleréză starea nouĕ de lucruri creată prin parlamentele țerei, și sancționată de corónă.

Acésta este esența concluselor luate de biserica romano-catolică, se înțelege încât le cunóscem din comunicatele ḑiarelor, căci publicate oficial încă nu le avem.

Acésta ar fi ținuta oficială a bisericei, și în comparare cu cea a partidei catolice, ea este diametral opusă aceleia.

Cunóscem dar ținuta tuturor bisericilor din patria nóstră în fața legilor bisericesci.

Biserica reformată din capul locului nu a făcut nici o oposițiune, din contră episcopatul reformat a mers mână în mână cu curentul așa numit liberal, care a creat situațiunea de aḑi.

Lupta o au purtat numai cele dóuĕ biserici catolice, biserica catolică orientală și biserica catolică occidentală, biserica rĕsĕritului și cea a apusului, care ține strîns la cele 7 taine, care ține strîns la conservarea instituțiunilor bisericesci, așa cum s'au desvoltat ele in decursul de aprópe o mie de ani.

Conclusele episcopatului catolic se vor publica prin o circulară care se va trimite turmei credinciόse în limba magiară, preoțimei în limba latină, care e limba oficială a bisericei.

Conclusele episcopatului catolic sunt obligatóre pentru biserica greco-catolică, căci la conferența episcopilor catolici au luat parte și episcopii bisericei greco-catolice române.

Tocmai acuma e întrunit și consistoriul nostru metropolitan în sesiune ordinară, și obiectul cel mai principal sunt mĕsurile în fața legilor cari întră în vigóre cu 1 Octobre n. a. c.

Vom reveni asupra ținutei bisericei catolice după ce vom cunósce în mod oficial conclusele luate și vom face comparare între ținuta bisrricilor din patrie ca sĕ accentuăm punctele de întâlnire și cele de diferență.

Acuma ne mărginim a constata că biserica catolică încă toleréză situațiunea nou creată, și ține la caracterul sacramental al căsătoriei.

Misiunea bisericilor a fost pacea, și biserica a rĕmas credinciόsă misiunei sale. Pacea mea las vouĕ, pacea mea dau vouĕ, aceste sunt cuvintele Mântuitoriului, și acésta e și acuma devisa bisericei.

Incă câteva ḑile și vom avea în detaiu tóte mĕsurile luate de biserică pentru apĕrarea sa în fața legilor bisericesci.

Revista politică.

După cum am amintit în nrul penultim al ḑiariului nostru, în Sâmbăta trecută s'a ținut conferența episcopilor catolici din Ungaria, convocată de primatele cardinal Vaszary, s'a pus discusiunei proiectul de circular, presentat de primatele, în care sĕ accentuéză, că dela 1 Oct. în colo ies din vigóre pentru cler tóte dispozițiile statului cu privire la matricule; preoțimea are însĕ se pórte și în viitor în sensul conciliului tridentin matriculele observând, sĕ înțelege, numai dispozițiile bisericesci. S'a hotărît, sĕ se trimită, când vor întra în vigóre legile politice-bisericesci, dóuĕ circulare, unul către credincioși în limba ungurésca, altul către cler în limba latină. In cel dintâiu provócă pe credincioși, sĕ țină și în viitor la sfințenia căsătoriei bisericesci și s'o prețuéscă mai mult ca pe căsătoria civilă; în al doilea dau instrucțiuni cu privire la încheerea căsătoriei, la purtarea matriculelor și la religiunea copiilor.

* * *

In Germania s'a concentrat în 1 și 2 Septembre nou, tot interesul național și politic, asupra aniversării bătăliei dela Sedan, care se sĕrbătoresce în tot imperiul cu mare entusiasm. In unele locuri s'au început festivitățile de Sâmbătă. Berlinul a făcut o primire strălucită veteranilor, cari au venit pentru acest scop din America de Nord. Socialiștii au abstat de-a mai face demonstrațiuni contra sĕrbării naționale, demonstrații de altfel proiectate de mai nainte. Sĕ vede, că în ultimul moment și-au venit și ei în fire și au priceput, că astfel de lucruri sunt condamnabile sub ori-ce împregiurări. Nu e mai puțin adevĕrat, că îi vor fi pus în respect și dispozițiile luate de poliția din Berlin cu ocasia acestei serbări: Au fost închiși în arest preventiv cu duiumul. Prefectul poliției a provocat într'un ordin pe cetățeni, sĕ asculte de persónele, cărora s'a încreḑut inspecția stradelor. De mult n'au mai fost séra iluminate castelul regesc și monumentul lui Frideric cel Mare; pressa a comunicat cu pompă frumsețile sĕrbătórei. Din acéstă causă a fost o învălmășală grozavă, pentru că a alergat lumea din tóte părțile

FOIȚA

Vaccinul ofticei.

D. Maragliano, profesor la universitatea din Genua, a făcut dĕunăḑi, la congresul de medicină din Berdeaux, o importantă conferință asupra unui nou tratament al ofticei prin seroterapie. Descoperirea acésta e capitală. De aceea resumăm notee stenografice luate dela congres de corespondentul ḑiariului „Le Temps“ asupra acestei importante conferințe.

Strĕin din punctul de vedere geografic, a ḑis savantul italian, nu mĕ simt străin printre d-vóstră ca savant.

Francia este și a fost totdéuna patria savanților din tóte țĕrile; ea lea dat în totdéuna avantagiul autorităței sale, a marilor sale organe de rĕspândire, și în totdéuna cu cea mai mare bună-voință, cu cea mai mare curtenie.

De aceea, cu cea mai mare încredere, eu muncitoriul, viu aci printre muncitori sĕ comunic resultatele cercetărilor mele asupra unei cestiuni vechi prin ea însĕși, dar cu totul modernă prin mijlócele cu care își propune s'o resólve sciința de aḑi. Sĕ primesce în totdéuna, o sciu, cu neîncredere anunțarea unui nou tratamént al ofticei și trebue sĕ fii în totdéuna gata de a preveni bănuelile auditoriului când vorbesci despre o asemenea cestiune. Ne încrederea ce sĕ arată e fórte legitimă. Câte deziluzii n'am avut în privința acésta! Câte durerόse eșecuri, suferite chiar de savanți eminenți, prea grăbiți de a aduce un mare serviciu umanităței suferinde!

Cu tóte acestea, oftica se póte vindeca, și sciința a nimicit de acum afirmarea unui mare poet italian care a numit acéstă bólă *il male che non perdona.*

Câte esemple de centruri turbecuόse care s'au desvoltat în plumâni și care au rĕmas neobservate, în totdéuna stăpânite de organisms fără ajutoriul medicului și al medicinei, și constatate după mórte, mórte provenită mai târḑiu din bătrênețe sau din vre-o causă întêmplătóre!

Organismul, prin urmare, combate și vindecă numai prin puterile sale oftica ca și multe alte afecțiuni. Dar de ce natură sunt forțele acestea? Putea li-se va produce în mod artificial manifestațiunea și desvoltarea? Negreșit, altoirea, imunisările și seroterapia 'și-au tras originea din acéstă idee simplă și fórte limpede, care caută sĕ imiteze natura în procederile sale defensive în contra infectărilor, sĕ facă *teraupetică naturalistă*, cum a ḑis eminentul nostru președinte în strĕlucitul sĕu discurs de deschidere.

Putea-se-va înțelepțesce nădăjdui sĕ le aplici cu succes în tratamentul ofticei? Ideea acestei aplicațiuni și-a avut originea în Francia, în injecțiunile de sânge de capră și de câne, adecă, când s'a încercat de a duce în organismul omenesc mijlócele generice și naturale pe care animalele, mai totdèuna scutite, le întrebuințéză pentru apĕrarea lor, sau mai bine încă escitând în animale producțiunea mijlócelor specifice de apĕrare prin vaccinațiuni tuberculóse pentru a le transmite apoi în organismul altor animale și în al omului. Totuși, până acum, cu tóte sforțările încercate în acéstă ordine de idei, nu s'a ajuns la nici un resultat definitiv din punctul de vedere clinic. Richet, Héricourt și Babeș au cules de sigur materiile prețióse pentru studiul acestei probleme; dar nu avem încă elemente suficiente ca sĕ vorbim de o seroterapie în oftică. Dați-mi voe să vĕ spun aci ceea ce am făcut eu în privința acésta după trei ani de muncă și sĕ vĕ spun fără nici o pretenție, fără entusiasm, cu tótă severitatea pe care o cere o cestiune atât de desbătută.

Studiile mele sĕ rapórtă la serul specific, adecă la un serum care sĕ presupune că conține antitoxini tuberculoși. Cea dintâiu greutate constă în modul de al obține și cred că acéstă greutate a paralisat tóte silințele celor ce s'au ocupat până aci de acéstă cestiune.

In cercetările ce s'au făcut până aḑi în acéstă privință, s'a urmat metoda vaccinărei animalelor prin culturi de tuberculósă dela paseri sau dela om, spre a se ajunge la imunisare.

Acest punct de plecare, de și perfect logic și scrupulos scientific, nu duce decât la resultate fórte îndoióse. In afară de considerațiunea, că în totdéuna este rĕspingĕtoriu sĕ te servesci într'un scop terapeutic de un

Germaniei. Pentru-ca sĕ nu se evite nenorociri prefectul poliției a comunicat că locurile din giurul castelului și al monumentului vor fi închise. Tot asemenea a rĕmas închisă dela 10 óre diminéța până la 1 p. m. când s'a întors împĕratul dela paradă așa numita via triumphalis a Berlinului, dela castel până la strada lui Frideric, ér pe acésta din urmă au fost postați 30,000 copíii. Nici într'un an nu s'a sĕrbătorit bătălia dela Sedan cu atâta entusiasm. Ḑică ori-cine ce va vrea: Germanii au sciut și sciu, sĕ cultive iubirea și entusiasmul pentru patrie și împĕrat într'un mod escelent. Sĕrbatorile naționale ale lor mișcă chiar și pe strĕini. Tot puiul de german e astfel crescut, încât de mic el iubesce cu căldură pe împĕrat și patria lui. Scóla și ér scóla a fost și este puterea neprețuită a Germanului. — Sĕ învĕțăm și noi dela ei. Toți învĕțătorii și profesorii sĕ fie ómeni cuminte, sĕ-și implinéscă datorința cu consciențiositate, dar sĕ nu espună scumpa scólă, pentru că din vanitate personală póte face gură acolo, unde nu trebuie. Scólele sĕ le păstrăm ca pe ochii nostri din cap!!

* * *

Foile englezesci vestesc crime nouĕ comise în Armenia. Sĕ ḑice că 15.000 de soldați turcesci sub comanda lui Saki-pașa au nĕvălit în 13 August asupra cetății armenesci Kemach și asupra mai multor sate, au jefuit bisericile și mănăstirile, au dat foc la case și așa mai departe. Telegrame din Constantinopol ațîță pe Anglia contra Turciei. Dumineca trecută sĕ ḑice, că în tóte bisericile armene din capitală s'au ținut parastase pentru sufletele celor căḑuți în Sassun. Insuși patriarchul a predicat în catedrală întrebuințând tecstul: „Părinte, iartăle lor, că nu sciu ce fac.“ In Pera s'a esprimat metropolitul că am făcut tot possibilul, sĕ evităm vĕrsarea de sânge, dar n'am mai avut încătrău, trebue sĕ ne apĕrăm viața și credința. — Dacă vor fi adevĕrate știrile foilor englezesci, atunci în Armenia e revoluție în tótă forma. Cu tóte acestea noi nu credem, că Anglia sĕ va amesteca. După unele depeși, în Constantinopol s'au ținut consilii de ministrii, cari s'au ocupat numai cu reformele, ce ar fi sĕ se introducă în Armenia. Sĕ speră, că va face liniște!

* * *

Pentru casul, că s'ar reîncepe de nou mișcarea în Macedonia, Turcia a luat următórele disposiții: La granița amenințată s'a duplicat contingentul armatei astfel că s'au dislocat 25 batalióne de infanterie, 2 regimente de cavalerie și alte 2 douĕ de artilerie. Amintitele batalióne s'au întărit prin mobilisarea a 9500 de reserviști, câte 500 pentru un batalion. S'au mai mobilisat în corpul III de armată 8 batalióne și în corpul II 4 batalióne. Intărirea trupelor o fac cu totul 20,000 de ómeni. — Nu e lucru curat!

* * *

De când s'a descoperit conspirația câtor-va bulgăroi în Constanța cu scopul, ca sĕ ancheze Dobrogea la Bulgaria. „Pester Lhoyd“ publică mereu la corespondențe din Bucuresci, în cari încércă sĕ dea lecții românilor de dincolo: El ḑice, că, precum nu le place lor irridenta din Constanța, așa sĕ nu facă nici ei irridentă în Ungaria. — Nu sciu, când le va ieși din cap deținĕtorilor puterii din statul nostru gârgăunii de iridentism; asemĕnarea însĕ între nisce bulgăroi smintiți și românii din România e fórte nesărată. Așa și în nrul din Dumineca trecută, ḑiarul din Pesta ḑice, că relațiunile dintre România și Bulgaria s'au stricat „Sĕ știe, ce a fost România pentru Bulgaria înainte și după eliberarea acesteia; se póte ḑice, că fără concursul activ și passiv al României, Bulgaria póte nici astăḑi nu ar esista, pentrucă în România s'a lățit și desvoltat acea mișcare, care a dat ansă la rĕsboiul ruso-turc. România a fost totdeauna prietinul credincios al Bulgariei și zidul de apĕrare al acesteia contru Rusiei, ceea ce odată a și recunoscut Bulgaria, acéstă intimitate acum a dispărut, de când a ajuns în Bulgaria rusofilismul la putere. Guvernul României nu sĕ mai pórtă cu atâta prevenire față cu Bulgaria. In cestii economice cum e d. e. ridicarea unui pod peste Dunăre și admiterea unei societăți de asigurare bulgăresci, în Bucuresci ómenii se pun pe un punct de vedere ascuțit al intereselor.

* * *

Presa română pórtă un limbagiu cam aspru contra Bulgariei; cu un cuvênt în Bucuresci nu esistă astăḑi simpatie pentru bulgari, ceea-ce e un resultat natural al conspirații din Constanța. După astea „Pester Lloyd“ dă lecții românilor pentru irredentism. N'avem noi, sĕ-i apĕrăm, căci sunt ei mai bine decât noi în stare sĕ se apere. Repetăm însĕ că comparația între noi, cetățenii români ai Ungariei și câteva capete bulgăresci din România, e cât se póte de necălită. Noi aprópe 3 milióne de ómeni cu cultură și ei o mână de inși fără cultură, sĕ scie „Pester Lloyd“, că atunci când ne apĕrăm bisericile și scólele nóstre nu facem irredentism, ci ne facem datorința! Bulgăroii din Constanța însĕ au făcut o neghiobie, pentru care se vor căi dacă nu s'or fi căit păn' acum.

Adunarea generală a „Asociațiunei“.

Nu ne aducem aminte ca o adunare generală a „Asociațiunei transilvane“ se fi fost întimpinată din partea ḑiaristicei cu atâta interes cum a fost întimpinată cea de estimp, care a avut loc în 27—28 August în Blaș.

Era natural ca acéstă adunare sĕ stîrnéscă un interes viu, pentru că între obiectele ce avea sĕ resolveze ea era modificarea statutelor, un lucru al cărui necesitate era de mult simțită, dar totodată între imprejurările actuale cam delicat, apoi alegerea comitetului central încă era un obiect interesant din mai multe puncte de vedere, și în fine locul Blajul, cu noul seu metropolit încă a fost un bun stimul pentru public, ca față de acéstă adunare sĕ manifeste un interes deosebit.

Óre realisatus'au tóte dorințele și speranțele legate de acéstă adunare?

Nu credem.

Una constatăm din capul locului, și anume: că adunarea a fost fórte bine cercetată, că publicul din Blaș — cu escepțiunea otelierilor — a făcut tot ce a fost posibil, ca mulțimea estraordinară a cercetătorilor sĕ se rentórcă mulțămită de acolo, ér Escelenția Sa Metropolitul Victor Mihályi a îmbrățișat cu tótă culdura Asociațiunea, participând la ședința primă, la banchet, la concert, și dând însuși a doua ḑi un banchet splendid la atâța membri (60) ai adunării, câți au încăput în refectoriul reședinței Sale.

Se vedem acum ce-i cu speranțele și cu tendințele unora?

Este lucru de notorietate publică, că Tribunistii pe linea întrégă s'au purtat cu cea mai mare recélă față de Asociațiune, ba pe unele locuri s'au pus pe față ca se paraliseze activitatea ei, ér organul lor „Tribuna“ numai atunci își aducea aminte de ea și de așeḑĕmintele ei, când credea că a aflat vr'un motiv ca sĕ-și bată joc de ea.

Sĕ amintim aci numai critica ce o a făcut conclusului relativ la editarea Enciclopediei și atacurile contra persónei dlui Dr. Cornel Diachonovich care s'a apucat a conduce acéstă intreprindere literară.

Imediat înainte de adunarea generală însĕ o apucase pe „Tribuna“ o dragoste estraordinară cătră afacerile Asociațiunei și cu deosebire față de membrii comitetului.

Ne punea în vedere, că „tinerimea“ carea nu este mulțămită cu mersul lucrurilor, va pune lumea la cale în Blaș.

A atacat în mod necuviincios pe vice-președintele „Asociațiunei“ pe dl vicariu archiepiscopesc archimandrit Dr. Il. Pușcariu și familia din care sĕ trage, a atacat pe dl Togan, bibliotecariul Asociațiunei pentru un lucru de laudă, pentru catalogul bibliotecei Asociațiunei.

Ad captandam benevolentiam blășenilor a denunciat pe comitet, că conduce afacerile în direcțiune gr or. și s'a angajat la rolul veḑi dómne, fórte greu, de apĕsătoriu al gr. catolicilor în Blaș față cu gr. orientalii.

Inarmați apoi cu aceste clenodii au delegat pe dl Bogdan Duică ca se aducă sacrificiul de 5 fl. făcêndu-se membru și sĕ conducă tinerimea in Blaș.

A fost pe acolo și dl Nic. Cristea ca sĕ priméscă ovațiuni de martir pe la întrunirile sociale, dar el nici măcar acum la bĕtrânețe nu s'a făcut membru, ceea-ce „Tribuna“ constată cu plăcere.

Dl B-Duică a și pornit la Blaș 2 ḑile nainte de adunarea generală, și nu a dsale e vina dacă nu s'a făcut mai mult decât s'a făcut

Și cum a rĕspuns adunarea generală la atacurile „Tribunei“?

A luat act cu plăcere de conclusul comitetului relativ la editarea Enciclopediei, mândrindu-se cu pleiada de colaboratori, între cari este și însuși fratele dlui Duică, ér pe dl Dr. Diaconovich la reales de membru în comitet și pe de asupra de prim-secretar al Asociațiunii.

A esprimat mulțămită protocolară dlui Togan pentru compunerea catalogului bibliotecii și la reales de bibliotecar și de membru suplent în comitet.

A reales de vicepreședinte pe dl Dr Ilarion Pușcariu.

„Tribuna“ deci s'a reintors dela Blaș cu buzele umflate și cu o bună lecție. Nu scim dacă va sci profita de ea pe viitor.

Tinerimea póte fi mulțămită cu resultatul obținut. Ea a fost întimpinată cu simpatie din tóte părțile, și din propunerile ei acelea care au fost practice s'au primit. Urméză ca cu fapta sĕ dovedéscă aceea ce pretinde dela alții, adecă ca sĕ se pună la lucru și sĕ dee ocasiune Asociațiunei ca sĕ o încurajeze, nici pâna acuma nu i-a stat Asociațiunea în cale ca sĕ lucre....

D-nul Bogdan Duică încă póte fi mulțumit.

Amicii sei — 16 la numĕr, cum esclamă dl Aug Nicóră — dar în faptă mai puțini, s'au folosit de tóte apucăturile permise și nepermise, ca sĕ-l scótă de membru ordinar în comitet, apoi de secretar I, de secretar II, în fine de bibliotecar. Dar membrii comisiunei candidătóre, și apoi adunarea generală i-au dat sĕ pricépă, că cel ce voesce sĕ între în casă și la masă, nu pe feréstră are sĕ încerce intrarea, ci în mod cinstit bătênd la ușe, și de pe stradă 'l-au pus în antișambră, alegêndu-l de membru suplent în comitet. Depinde dela dînsul ca la timpul seu sĕ ocupe loc la masa verde. Nur Geduld!

Și cum s'a reîntors comitetul central dela Blaș?

In general sănĕtos, pentru-că gestiunea sa de un an a fost aprobată, lăudată chiar, dar doi din cei mai meritați membri ai sei, dl colonel în pens. baron David Urs și dl director seminarial în pensiune Ioan Hannia, au rĕmas pe „câmpul libertății“ și încă dlui Hannia a douaóră i s'a întêmplat acuma acest lucru în Blaș.

Locuri góle erau în comitet doue, și dacă era lipsă de mai multe locuri pentru puteri noue, credem că se aflau membri între cei vechi cu mai puține

---

serum exstras dela animale infectate oftică, este sigur că nu s'a obținut nici un probant nici asupra omului, nici asupra animalelor. Numai Babeș, judecând după ce ḑice pe scurt în comunicarea sa cătră congresul de tuberculósă, ar fi obținut un óre-care resultat mai bun; dar după acésta, pe cât sciu eu, n'a mai publicat nimic hotărîtor.

Paquin, din New-York, singur a asigurat de curênd, că preparase, prin vaccinare cu cultura turbeculozei pe cai, un serum care ar fi dat bune resultate. Dar comunicarea sa în ultimul congres al medicilor americani nu permite sĕ atribuim o valóre reală observațiunei sale.

Eu mi-am estras serul dela câni, dela măgari și dela cai. M'am servit esclusiv de substanțe fórte toxice extrase din culturi prea violente de tuberculosă umană și capabilă a ucide cobaii în douĕ sau trei ḑile.

Nimeni, pe cât știu, n'a întrebuințat vre odată pentru vaccinarea animalelor o substanță înzestrată, ca a mea, de așa de mare putere toxică. In momentul acesta cred că nu e vremea sĕ vĕ vorbesc despre modalitatea vaccinațiunilor, voi spune numai că tótă puterea anti-tuberculósă a serului depinde de aceste modalități.

Calitatea materialurilor întrebuințate în vaccinațiune și durata vaccinațiunei sunt factori esențiali ai puterei serului. La acésta mai concuréză și condițiunile individuale ale animalelor vaccinate. Vaccinațiunile progresive făcute cu metoda pe care am urmat-o eu, imuniséză pe câni în contra infecțiilor în vine a turbeculozei umane fórte activă. Totuși, nu dau prea mare importanță faptului acestuia. Poți avea animale neimunizate și capabile de a procura un serum înzetrat cu proprietăți terapeutice Faptul acesta, observat de alte infecțiuni este adevĕrat și pentru tuberculoză. De altfel imunizarea animalelor de obiceiu refractere, cum sunt cânii, caii măgarii, lăsa în totdeauna calea deschisă la obiecțiuni serióse. M'am ocupat sĕ stabilesc punctele de plecara fundamentale spre a determina puterea anti-tuberculósă a unui serum. Marea deosebire ce esistă între produsele toxice ale baccilului tuberculos și acelea ale altor microorganisme fac anevoe la ficsat în mod esact pentru serul anti-tuberculos, ca punct de plecare, neutralisarea unei cantități de materialuri toxice cu o cantitate de serum și de a stabili astfel cu cifre puterea imunizabilă a serului însuși. M'am ocupat mult de acéstă determinatiune; dar până aḑi n'am găsit nimic positiv.

Am vrut sĕ caut dacă e cu putință sĕ găsesc chiar asupra omului un punct de plecare spre a determina puterea serului. Asupra acestui punct am obținut resultate mai positive prin studiul acțiunei combinate a serului și a tuberculozei. Făcĕnd injecții de tuberculină și de serum în cantitate îndestulătóre la un obiect tuberculos, nu se obține nici o reacțiune nici generale nici locale. Acéstă capacitate de a nimici acțiunea toxică a tuberculinei, în punctul unde am ajuns cu cercetările mele, este mijlocul cel mai eficace pentru a judeca puterea terapeutică a unui ser anti-tuberculos. Datele procurate de aceste cercetări nu sunt de loc absolute ci relative, pentru că modul de a lucra în contra tuberculinei este diferit la diferiții tuberculoși.

(Va urma).

merite pentru Asociaţiune decât acesti doi, ca sĕ fie înlocuiţi cu alţii.

Pentru noi remâne o enigmă, pentru ce comisiunea candidătóre chiar pe acesti doi stâlpi ai Asociaţiunei i au inlocuit cu alţii?

Dl br. Urs are merite neperitóre pentru scóla Asociaţiunei care s'a edificat şi inaugurat sub conducerea lui, ér dl Hannia este unul din aceia carii au subscris petiţiunea către Maiestatea Sa pentru aprobarea statutelor Asociaţiunei.

In adunarea generală, în momentul alegerei. séra pe la 9 óre, după o gălăgie urită ce o provocase 2—3 inşi, carii cu ori-ce preţ voiau se impună pe Bogdan Duică, nu mai putea fi vorbă de corectură în lista comisiunei candidătóre, pentru-că publicul îşi perduse pacienţa, balul se începuse.

Obiectul cel mai important la tótă întêmplarea a fost modificarea statutelor.

O ceruse guvernul, pentru-că după starea actuală a lucrurilor, ḑice, nu mai are sens dispoşiţiunea §-lui 5 care condiţionéză alegerea de membri onorari din strĕinătate dela aprobarra guvernului transilvan, nici dispoşiţiunea §-lui 21, ca convocarea adunării generale sĕ se publice şi în „un ḑiar oficios al Transilvaniei“, mai pretinḑênd ca în statute sĕ se iee şi un § nou cu privire la dreptul de supraveghiare al statului, § care nu póte lipsi din nici un statut.

Comitetul avea deja mandat dela adunarea generală d n 1892 ca la timp potrivit se vină cu un proiect pentru modificarea statutelor, deci s'a folosit de ocasiune.

Numai dl Dr. Aurel Murĕşan a fost de părere, ca sĕ ne restringem la modificarea ce ni-o cere guvernul ér cealalaltă parte a proiectului sĕ se amâne până la procsima adunare.

Statutele noue sunt negreşit un progres însemnat faţă de cele vechi.

Tóte esperienţele de 30 ani sunt turnate în noii §§.

Mai esenţială schimbare este omiterea întărirei preşedinţilor din partea guvernului. Un anachronism acesta care numai în statutele vechi ale Asociaţiunei nóstre se mai afla, şi de care făcea us guvernul, deşi ordinaţiunea lui care suplinesce legea pentru reuniuni nu pretinde asemene lucru.

Ésenţială modificare este şi numirea funcţionarilor, care în viitor începênd dela secretariul II în jos va cădea în competenţa comitetului central. Adunarea generală va alege numai pe preşedinţi şi pe secretariul I carele are sĕ fie organul cel mai important al Asociaţiunei. Acesta se va alege la propunerea comitetului central pe basa unui concurs.

Numai preşedinţii se vor alege câte pe trei ani, ér celalţi funcţionari pe timp nedeterminat.

Esistenţa despărţĕmintelor încă se asigură prin statute.

Averea Asociaţiunei în cas de disolvare va trece în proprietatea Metropoliilor din Blaş şi Sibiiu în părţi egale, în locul gimnasiilor din Blaş şi Braşov cum era după statutele vechi.

Tóte modificările şi în a treia cetire întregul proiect s'a primit cu totalitatea voturilor.

Proxima adunare generală va fi în Lugoş. Invitarea s'a făcut din partea unui numĕr mare de fruntaşi cunoscuţi şi s'a primit cu mare însufleţire.

Sĕ fie în cias bun!

Noutăţi.

Felicitare. Cu ocasia aniversării bicentenariului monastirei Sinaia, M. S. regele a trimis următórea telegramă dlui G. Gr. Cantacuzino, preşedintele senatului:

„Pentru aniversarea de 200 de ani a fondaţiei mănăstirei Sinaia de către Spătariul Mihaiu Cantacuzino, trimitem călduróşele nóstre felicitări, şi urăm ca acest sfânt locaş sĕ mai trăéscă vécuri spre a aminti de a pururea timpurile fericite ale redeşteptării scumpei nóstre patrii. Regretăm mult că nu putem lua parte la acéstă frumósă serbare. Cugetările nóstre însĕ în mijlocul domniilor vóstre. *Carol*“.

La care onorabilul preşedinte al senatului a rĕspuns următórele:

„Cugetările şi urările nóstre de fericire au fost neîncetat îndreptate către Majestăţile Vóstre în ḑiua serbărei aniversărei de 200 ani dela fondarea mănăstirei Sinaia de către Spătarul Mihaiu Cantacuzino“.

„Dacă bolnavii şi sĕracii datoresc respect şi iubire memoriei acestui bărbat de bine, pentru pietatea cu care a închinat averea sa nenorociţilor, un popor întreg datoresce administraţiune şi dragoste Maiestăţei Vóstre, care i-a deschis calea către civilisaţiune, glorie şi mărire şi a cărui cugetare este pururea aţintită spre binele şi fericirea lui.

Al Majestăţei Vóstre supus servitor,
G. Gr. Cantacuzino“.

⁂

Alegere de medic. Ni se scrie din Poiana, că acolo Duminecă în 20 August v. (1 Septembre n.) a. c. s'a efeptuit alegerea de medic în cercul sanitar Poiana, Jina şi Rod. Ales a fost domnul Dr. Victor Mihu cu aclamaţiune. Felicitările nóstre.

⁂

Concert. Marţi séra s'a dat în sala dela Musikverein concertul anunţat de dl Gh. Vassiliu.

Concertul s'a dat cu următórea programă:

I. 1. Vassiliu: „Dorul Romăncei“, cântată de dl Vassiliu. 2. Vassiliu: „Cât aşi dorí“, cântată de dl Vassiliu. 3. ⁂. 4. „Mascagnio-Siciliana“, din opera „Cavaleria Rusticana“, dl Vassiliu. II. 1. „Te-am asteptat sĕ vii“, cântată de domnul Vassiliu. 2. „Vassiliu: „Frumósa Doina Oltului“, cântată de dl Vassiliu. 3. ⁂. 4. Vassiliu: „Freamătul Zăvoiului“, cântată de domnul Vassiliu.

Domnul Vasiliu are o voce de tenor de tótă frumseţea. Vibréză în ea o forţă juvenilă, o claritate rară şi o scie întrebuinţa cu multă artă.

Cu o forţă admirabilă se avêntă vocea curată a domnului Vasiliu până în C cel superior.

Măiestria domnului Vasiliu se esprimă mai ales, unde el o întrebuinţéză în mezzo voce şi falsetul dênsului în tonurile cele superióre farmecă.

Este adevĕrat interprete al cântărilor românesci, un special tenorist natural l'am puté numí, şi deşí nu am auḑit dela el cântări classice, nu ne îndoim că scóla perfectă care o a arătat în cântările naţionale, o va fi avênd şi în cele classice.

Cu un cuvênt, domnul Vasiliu duce cu sine simpatia şi admiraţiunea ómenilor iubitori de artă.

⁂

Hymen. Dl Ilie Moga, cleric absolut şi învĕţător la scóla de fete a „Reuniunei femeilor române din loc“ 'şi-a încredinţat de fitóre soţie pe d-şóra Eugenia Trif, profesóră la scóla de fete a „Asociaţiunei transilvane“ din Sibiiu.

⁂

Necrolog. *Stefan Comşa,* paroch gr. ort. în Tórcla protopopiatul Agnitei a rĕposat Dumineca în 13 August st. v. la 4 óre d. a. în al 76 an al etăţii şi al 51 an al activităţii sale preoţesci.

Acésta jalnică întêmplare se aduce la cunoscinţa tuturor rudeniilor, prietinilor şi cunoscuţilor.

Inmormêntarea s'a făcut în 15 August st. v. la 4 óre d. a. în cimiteriul gr.-or. din Tórcla. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată!

⁂

Marina comercială română. Sub acest titlu scrie „Curierul financiar“ următórele:

„Pe fie-care ḑi statul român îşi vede încoronate de succes silinţele ce fac pentru propăşirea sa economică; pe fie-care ḑi el înregistréză mari progrese şi câte o nóuă cucerire pe terenul pacific.

Podul colosal de pe Dunăre, care acum e gata şi peste 2 ḑile va fi inaugurat, póte fi considerat ca unul din aceste mari succese crearea unei marine comerciale române este asemenea un adevĕrat eveniment şi un mare triumf pentru care ori-ce român e dator sĕ se felicite, şi sĕ felicite pe acei cari şi-au pus inima şi inteligenţa lor pentru reuşita lui.

Deja de câtva timp, mulţumită directorului general al regiei tutunurilor, aveam vapóre care făcea serviciul de navigaţiune comercială pe Dunăre; acum putem înregistra cucu păcere că s'a pus temelia şi unei navigaţiuni comerciale marine române. Primul vapor maritim purtând pavilionul naţional sub numele „Medea“. încărcat cu cereale, a pornit din Brăila şi Galaţi, a atins porturile Sulina şi Constanţa şi acum se găsesce la Constantinopol, îndeplinid prima sa cursă maritimă.

Pretutindeni, în porturile române, bastimentul nostru a fost primit cu entusiasm, pentru că toţi vĕd în acest eveniment un mare progres, un pas mai mult pentru deservirea intereselor nóstre din mânile strĕinilor. De aci înainte vom fi mai puţin la disposiţia navigatorilor strĕini marina română cu progresul ce va mai face va căuta sĕ satisfacă interesele comerciale române.

Crearea portului Constanţa ale cărei lucrări vor începe în tómnă, va contribui la încoronarea operii“.

Raport general

despre activitatea comitetului „Asociaţiuni transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ în decursul anului 1894.

(Urma e.)

VI. Biblioteca Asociaţiunii.

Biblioteca Asociaţiunii la finea aunlui espirat a constat în general din 3232 opuri în 7389 tomuri, 5521 broşuri şi 15 charte, faţă cu 3176 opuri în 7113 tomuri, 4721 broşuri şi 15 charte dela finea anului 1893. In special biblioteca ne presintă urmĕtorul tablou:

A) Biblioteca proprie:

Secţ. I. Teologie 179 opuri în 208 tomuri şi 166 broş.;

Secţ. II. Filosofie 42 opnri în 52 tomuri şi 8 broş.;

Secţ. III. Pedagogie 56 opuri în 64 tomuri şi 90 broş.;

Secţ. IV. Limbă, literatură, artă 891 opuri în 1062 tomuri şi 579 broş.;

Secţ. V. Istorie şi geografie 541 opuri în 1087 tomuri şi 451 broş. şi 1 charte;

Secţ. VI. Istoria specială a Românilor 231 opuri în 290 tomuri şi 227 broş. şi 2 charte;

Secţ. VII. Sciinţe naturale, 118 opuri în 402 tomuri şi 211 broşuri şi 2 charte.

Secţ VIII. Matematică şi geografie 28 opuri în 36 tomuri şi 14 broş.;

Secţ. IX. Medicină 133 opuri în 158 tomuri şi 40 broş.;

Secţ. X. Sciinţe juridice şi politice 358 opuri în 481 tomuri şi 229 broş.;

Secţ. XI. Economie industrie comerciu 104 opuri în 72 tomuri şi 117 broş.;

Secţ XII. Diverse 492 opuri în 492 şi 1199 broş.;

Secţ. XIII. Foi periodice 40 foi 241 tomuri.

B) Publicaţiuni menite spre vênḑare parte în favorul Asociaţiunii, parte unele în favorul scólei civile de fete a Asociaţiunii şi una destinată a se distribui de aici gratuit, sĕ află în numĕr de 18 în 2747 tomuri şi 2190 broşuri şi anume:

1. Acte şi date despre conferinţa naţională ţinută în Mercurea ía 1869 — 86 es. à 50 cr.

2. Actele privitóre la urḑirea şi înfiinţarea „Asociaţiunii transilvane“ — 159 es. à 50 cr.

3. Adunarea (II.) generală a „Asociaţiunii transilvane“ ţinută la Braşov în 1862 — 240 es. à 50 cr.

4. Adunarea (III.) generală a „Asociaţiunii transilvane“ ţinută în Blaş la 1863 1 es. 50 cr.

5. Adunarea (IV.) generală a „Asociaţiunii transilvane ţinută la Haţeg în 1864, — 41 es. à 50 cr.

6. Adunarea (VI.) generală a „Asociaţiunii transilvane“ ţinută la Alba-Iulia în 1866, 1 es. 50 cr.

7. Analele Academiei române din biblioteca lui Simeon Mangiuca, ser. II. secţ. I. tom III—X şi XV., şi ser. II. secţ. II. tom. III., VII—X. şi XV. (18 vol.)

8. Analele „Asociaţiunii transilvane“ pe anul 1880, fasc. I. în 372 esemplare a 90 cr.

9. Baiulescu B., Despre necesitatea promovării şi protecţionării meseriilor între români. 36 es. à 20 cr.

10. Bergner R., Siebenbürgen. Eine Darstellung des Landes und der Leute. 26 es. à 3 fl.

11. Laurian A. Tr. şi Bălcescu N., Magazin istoric pentru Dacia. Tom. IV. şi din tom VII. fasc. I. tóte în câte trei esemplare.

12. Lazariciu I., Elemente de poetica română. 18 es. à 30 cr.

13. Meitanii G. G., Studii asupra constituţiunii românilor, căre sĕ dă de aici gratuit. Fasc. V. (5 es.) VII (6 es.) VIII (20 es.) IX, (23 es.) X. (108 es.) XI. (109 es.) şi XII (112 es.)

14. Monografia scólei civile de fete a „Asociaţiunii transilvane“. 222 esemplare à 1 fl.

15. Puşcariu I. cav., Date istorice privitóre la famíliile nobile române. Vol. I. 163 es. à 2 fl. şi vol. II. 303 es. à 4 fl. laolaltă vol I. II. 5 fl.

16. Stoica S., Higiena copilului dela nascere până la al 7-lea an al etăţii. 620 es. à 15 cr.

17 Şuluţ-Cărpinişanu A., Graiul ardelenesc în raport cu limba literară de peste Carpaţi. 25 es. à 20 cr.

18. „Transilvania“, organul „Asociaţiunei transilvane“ din următorii ani: 1869 (58 es.), 1870 (44 es.), 1871 (75 es.), 1872 (100 es.), 1873 (74 es.), 1874 (110 es.), 1875 (128 es.), 1876 (134 es), 1877 (113 es.), 1878 (193 es.), 1882 (72 es.), 1883 (86 es.), 1884 (79 es.), 1885 (270 es.), 1886 (292 es.), 1888 (52 es.), 1889 (88 es.), 1890 (108 es.), 1891 (18 es.), 1892 (28 es.), 1893 (5 es.), şi 1894 (é6 es.), à 2 fl.

La sporirea bibliotecei au contribuit şi în anul espirat: Academia magiară de sciinţe din Budapesta, Academia de sciinţe ces. reg. din Viena, Academia română din Bucuresci, Universitatea săsescă din Sibiiu Verein für Siebenbürgische Landeskunde, Siebenbürgischer Verein für Naturwissenschaften, Biblioteca naţională din Florenţa, Institutul geografic argentis din Buenos Aires şi câţi-va autori. Din suma preliminată pentru augmentarea bibliotecei s'au procurat în anul espirat 28 opuri în 36 tomuri şi 2 broşuri. Pre lângă aceea inventariul bibliotecei s'a mai sporit cu:

a) Higiena copilului dela nascere până la al 7-lea an al etăţii, de S. Stoica, op premiat şi tipărit cu spesele Asociaţiunei în 300 esemplare, dintre cari, după-ce 100 esemplaae s'au pus la disposiţia autorului, s'au vêndut şi s'au distribuit spre vênḑare între despĕrţămintele Asociaţiunei în total 2280 esemplare.

b) Date istorice privitóre la famtliile nobile române, vol. II. de I. cav. de Puşcariu, tipărit cu spesele Asociaţiunei în 500 esemplare, dintre cari, afară de 100 es. puse la disposiţia autorului, alte 97 esemplare parte s'au vêndut, parte s'au trimis gratuit mai multor redacţiuni de ḑiare, biblioteci publice şi bărbaţi de litere.

c) „Transilvania“, organul Asociaţiunei din anul 1894 în 86 esemplare.

d) Catalogul bibliotecei „Asociaţiunei transilvane“ tipărit în 500 esemplare.

Dintre scrierile periodice au incurs parte gratuit, parte în schimb pentru organul Asociaţiunei „Transilvania“ următórele: „Dreptatea“, „Fóia de Dumineca“, „Gazeta Transilvaniei“, „Telegraful Român“, „Gazeta Bucovinei“, „Familia“, „Minerva“, „Biserica şi scóla“, „Fóia diecesană„ şi „Scóla poporală“.

Faţă cu sporiul de mai sus statul bibliotecei a scăḑut în anul 1894 cu 91 tomuri şi 41 broşuri din publicaţiunile Asociaţiunei, parte vêndute, cea mai mare parte însĕ dăruite pentru biblioteci şi alte scopuri publice.

(Va urma).

Loterie.

Miercuri, în 4 Septembre n. 1895.

Sibiiu: **19 55 79 26 9**

Nr. 1068 [155] 1—3

CONCURS.

Posturile învěţătoresci la scólele nóstre confesionale din comunele mai jos însemnate aparţinătóre protopresbiteratului Agnita devenind vacante, pentru întregirea lor sě escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“ şi anume:

1. Fofeldea, cu salaiu anual de 300 fl. cuartir şi grădina scólei.

2. Cichindeal, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, lemne de foc şi grădina scólei.

3. Prostea, cu salariu anual de 300 fl. cuartir lemne de foc şi grădina scólei.

4. Măgărei, cu salariu anual de 300 fl. cuartir lemne de foc şi grădina scólei.

5. Verd, cu salariu anual de 300 fl. cuartir lemne de foc şi grădina scólei.

6. Zlagna, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, lemne de foc şi grădina scólei.

7. Şulumberg, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, lemne de foc şi grădina scólei.

Doritorii a ocupa vre-un post învěţătoresc la scólele din acestea comune au a şi aşterne petiţiunile instruite în conformitate cu prescrierile legei, până la terminul preclusiv la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Agnita, 1 August 1895.

Oficiul protopresbiteral al tractului Agnita în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sabin Piso,
prot.

---

[156] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de învěţător la scóla confesională greco-orientală din comuna Zizin, protopresbiteratul Braşovului, prin acésta sě escrie conaurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

a) Prin repartiţiă dela popor şi din cassa bisericei dela epitropie suma de 277 fl. 90 cr. *b)* Venitele cantorali aprocsimariv 22 fl. 10 cr. Suma totală 300 fl. v. a:

Fiind în comuna nóstră bisericéscă postul de învěţător împreunat cu cel de cantor, individul ales ca învěţător are a presta pentru suma sus menţionată şi serviciul de cantor la biserică în decurs de un an.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-şi aşterne suplicele lor în terminul indicat subscrisului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial gr. or.

Braşov, în 1/13 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Braşov.

Ioan Petric,
protopresbiter.

---

[157] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post, de învěţător la clasa I-a elementară gr. or. din Cernatul Sěcelelor sě escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salariu anual 300 fl. v. a. în numěrariu; 25 fl. v. a. ca relut, de cuartir şi folosinţa pe jumětate a grădinei de pe lângă scólă.

a) Invěţătorul ales va fi obligat a ţinea prelegeri şi la scóla de repetiţiune, în tótă Dumineca şi sěrbătórea.

b) Va fi obligat a conduce copiii şi copilele de scólă la biserică în tótă Dumineca şi sěrbătórea; a-'i instrui şi cânta cu ei cântările liturgiei divine.

c) Sě va supune hotărîrilor comitetului şi sinodului parochial aduse din timp în timp între marginile legii, pentru prosperarea scólei şi bisericei.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'şi înainta cererile instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral al Braşovului până la terminul sus indicat.

Concurenţii mai cualificaţi sau cei ce vor sci cânta şi cunósce musica vocală vor fi preferaţi.

Cernat, in 1 August 1895.

In conţelegere cu dl protopop.

G. Urdea,
paroch ca preşed. al com. par.

Vidi.
Ioan Petric,
protopresbiter.

Ad. Nr. 215/895 prot. [158] 1—3

CONCURS

Pentru întregirea postărilor învěţătoresci vacante în tractul protopresbiteral gr. or. al Turdei, înşirate mai jos, sě esceie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Banabic, postul împreunat cu cel cantoral cu salariu anual de 350 fl.

2. Găbud, cu salariu anual de 300 fl.

3. Hidiş, cu salariu anual de 300 fl.

4. Hărastăş, cu salariu anual de 300 fl

5. Soporul de câmp, postul împreunat cu cel cantoral cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

Doritorii a competi la aceste posturi învěţătoresci împreunate cu cele cantorale, au a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre la biserică spre a-şi documenta desteritatea lor în cânt şi tipic şi a face cunoscinţă cu poporul.

Suplicele de concurs au a se substerne subscrisului în terminul prescris per Gyéres în Egerbegy.

In conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Agârbiciu, 4 August, 1895.

Petru Roşca,
protopresbiter.

---

[159] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învěţătoriu dirigent la scóla centrală română gr.-or. din Bran, se escrie concurs, cu termin de 20 ḑile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual de 300 fl. plătibil în rate lunare anticipative.

2. Cuartir liber în edificiul scólei.

3. Trei stânjini lemne de foc, pentru încălḑitul locuinţei.

4. Folosirea a $^1/_4$ jugěr din grădina scólei.

Preferiţi vor fi acei concurenţi, cari vor dovedi desteritate la instruarea elevilor în cântările bisericesci corale.

Petiţiunile de concurs instruite în conformitate cu legile în vigóre, au a se înainta la presidiul eforiei scólei capitale din Bran în terminul deschis.

Bran, 29 Iuliu, 1895.

Eforia scólelor centrale române gr.-or. din Bran.

L. Puşcariu, preşedinte. **G. Babeş,** secretariu.

Nr. 451/895 prot. [160] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci dela scólele confesionale gr.-or. române din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Zoltan, cu salariu anual de 300 fl., şi anume: 248 fl. în bani, viptuale cu 28 fl., lemne cu 24 fl., pe lângă cuartir şi grădina.

2. Criş, cu salariu anual de 300 fl., şi anume: din cassa bisericei 150 fl., folosirea unei lunci cu 110 fl., 4 stânjini de lemne cu 40 fl. pe lângă cuartir şi grădină.

3. Hendorf, cu salariu anual de 300 fl.

4. Daneş, cu salariu anual de 300 fl. şi annme: 200 fl. în bani din alodiul comunal, 80 fl. din repartiţiune, grădină cu 20 fl., pe lângă cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc. Concurenţii pedagogi sau clerici absolvenţi, şi cei cu cunoscinţa şi a limbei germâne vor fi preferiţi.

5. Saschiz, cu salariu anual de 300 fl., şi anume: din alodiul comunal 50 fl., din repartiţiune 146 fl., din viptuale 20 fl., pământ arătoriu şi fênaţiu 70 fl., doi stêngini de lemne cu 14 fl., pe lângă cuartir gratuit în edificiul scólei.

Concurenţii sunt poftiţi a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în comună spre a-şi arăta desteritatea în cântari şi tipic.

Suplicele concursuale instruite în sensul legilor în vigóre, sě se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sighişóra, 3 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 420/895. [143] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Apahida cu filia Pusta St. Miclăuş, clasificată de clasa a III-a prin acésta sě escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „T. R“.

Emolumentele împreunate cu acest post, computate după calculul mediu a lor 5 ani din urmă, dau un venit sigur anual de 490 fl. 81 cr.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicele lor de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu până la terminul sus indicat, şi sunt poftiţi, ca înainte de alegere, în vre-o Duminecă sau sěrbătóre sě se presinte la biserică sau sě-şi arete desteritatea în cântări, sau serviciul divin, şi ca sě fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Cluşului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluşiu, 12 Iuliu 1895.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 186. [144] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clasa a III-a Trestie protopresbiteratul Cetăţii de pétră pe basa înaltei resoluţiuni consistoriale din 25 Ianuariu 1895 Nr. 360 B. sě escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual de 101 fl. 50 cr. v. a.

Informaţiuni mai detaiate asupra acestei parochii se pot lua dela oficiul protopresbiteral. Cererile concursuali în regulă instruite sě se aştérnă până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral (p. u Kápolnók Monostor.)

In conţelegere cu comitetul parochial.

Fênaţe, la 25 Iuliu, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cetăţii de pétră.

Teodor Şovrea,
adm. prot

Nr. 249/94. [142] 3—3

Concurs repeţit.

Implinind comuna bisericéscă Bucium, fosta filie la Orăştióra de sus, condiţiunile prověḑute în § 3. din statutul organic şi devenind parochie materă recunoscută de atare prin resoluţiunea Venerabilului consistoriu archidiecesan din 20 Septembre 1894 Nr. 5194 B. pentru ocuparea postului de paroch în Bucium sě escrie concurs repeţit a treia óră cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. R.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt statorite în şedinţa sinodului parochial din 6 August 1890 şi dau preste tot suma de 411 fl. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea parochiei şi despre soiul venitelor sě pot lua dela comitetul parochial şi dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii la acest post să-şi înainteze petiţiunile de concus în terminul deschis la snbsemnatul oficiu protopresbiteral instruite conform normelor din vigóre.

Orěştie, la 8 Iuniu 1895.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Orěştiei în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. protopresb.

Nr. 298—895 [152] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci la scólele gr. or române din comunele mai jos numite, sě escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“

1. Bacea cu filia Cueş, cu salariu anual de 300 fl. repartiţiaţi în popor, cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

2 Câmpuri C. Surduc, cu salariu de 300 fl. din care au a sě procura şi lemnele de încălḑit, cuartir în edificiul scólei şi grădină delegumi.

3. Cărmăzenesci cu filia Dănulesci cu salariu de 300. şi anume: bani din repartiţie 236 fl. *b)* din camětă împrumutului de stat 64 fl. cuartir şi grădină.

4. Gialacuta cu filia Căbesci salariu anual 300 fl. şi adecă: a, în bani repartiţiaţi în popor 100 fl. b, în bucate 100 měsuri cucuruz 140 fl. c, venitele cantorale 30 fl. d, lemne de foc 3 stângeni 30 fl. cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

5. Tămăşesci, cu salariu anual de 300 fl. din repartiţie în popor.

6. Têrnava, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: a, în bani gata din repartiţie 100 fl. b, în bucate 100 měsuri de cucuruz 140 fl. c, venitele cantorale 30 fl d, lemne de foc 3 stângeni 30 fl. cuartir în edificiul scólei şi grădină pentru legumi.

7. Uleş, cu salariu anual de 300 fl. repartiţiaţi în popor, cuartir liběr şi grădină de legumi.

Dela reflectanţii la aceste posturi sě recere sě se presenteze până la alegere în vre o Duminecă ori sěrbătóre la biserica din comuna la care a concurat spre a-şi arěta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle şi modul de plătire al salarielor.

Invěţătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sě ţină şi prelegerile în scóla de repetiţie înpreună cu instruarea în cântările bisericesci, va fi obligat a cânta Dumineca şi sěrbătórea în strană, avênd a conduce şi cu scolarii cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sě-şi astérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 31 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. ort al Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pěcurariu,
protopresbiter.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 94 Sibiiu, Sâmbătă, 26 August (7 Septembre) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 25 August, 1895.

In parte mare s'au deschis porţile scólelor, şi peste câteva ḑile se deschid şi cele ale scólelor nóstre românesci, cari se orientéză după călindariul vechiu.

In Octobre se deschid porţile şi pentru scólele poporale elementare dela sate, şi astfeliu învĕţământul s'ar fi început pe întrégă linia.

Poporul nostru român în acesti 40 de ani, de când a avut parte de libertate şi de binecuvêntarea scólei, a făcut considerabile progrese, şi aḑi e mic numĕrul acelora, cari trec în viéţa de tóte ḑilele, fără a duce cu sine elementele de cunoscinţe trebuincióse pentru viéţa de tóte ḑilele.

In statul nostru scóla şi binecuvêntarea legată de ea s'a considerat de către stăpânirea statului ca fică mașteră încât ne privesce pe noi românii.

In legea nóstră de instrucţiune s'a enunciat principiul sănĕtos cât pentru scólele elementare. S'a ḑis adecă în lege categorice că, fie-care elev sĕ fie instruat în limba sa maternă până acolo, unde se începe instrucţiunea superióră. Cu alte cuvinte s'a obligat statul, că pentru tóte popórele va face scóle, şi va îngrijí, ca fie care în limba sa sĕ pótă învĕţa în scólele elementare dela sate, în limba sa sĕ pótă învĕţa în scólele medii, până când va ajunge la învĕţământul superior, la universitate.

Acest principiu e enunciat în legea de instrucţiune a patriei nóstre, şi principiul e pus nu pentru ca el sĕ fie esecutat pentru binele poporului, pentru cultivarea lui, şi prin acésta pentru consolidarea şi înflorirea patriei prin cetăţeni cultivaţi şi luminaţi. Nu, nu pentru acea e pus acel principiu în legea de instrucţiune, ci pentru ochii lumei este el pus, pentru ca sĕ se pótă demonstra în lume liberalismul, care domnesce în patria nóstră în cele ale administraţiunei învĕţĕmêntului public.

Faptice se întêmplă tocmai contrariul. Nimica nu se întêmplă din cele cuprinse în lege. N'a făcut statul nici o singură scólă cu limba de instrucţiune a poporului nostru român, nu mai toleréză limba română, ca limbă de propunere nici chiar în scólele comunale, cari se susţin directe din mijlócele comune ale totalităţei locuitorilor.

Pe lângă aceste negative, aflăm şi lucruri positive diametral opuse cu principiul din legea de instrucţiune. Scóle românesci susţin numai bisericile romênesci din puterile lor proprii. Pentru susţinerea acestor scóle statul nu dă absolut nimica.

Mai mult, nu sĕ mărginesce la acest rol passiv, el ne pune pedeci în dóue direcţiuni: paralel cu scólele nóstre susţinute de biserică înfiinţéză scóle pur unguresci cu bani din visteria statului, şi ḑi de ḑi află căi şi mijlóce, prin care îngreunéză peste mĕsură susţinerea scólelor confesionale şi respective ajungerea progresului, la care am ajunge în scólele nóstre între împregiurări normale.

Atingem la locul acesta numai multele miserii provenite din impunerea limbei magiare ca obiect de învĕţământ în scólele elementare, şi góna pornită asupra învĕţătorilor nostri pentru ţinuta lor politică.

Sub asemenea auspicii geme astăḑi învĕţământul public din patria nóstră şi, ca tabloul sĕ fie mai complet, vom aminti şi faptul caracteristic, că guvernul ţĕrei nu ni-a permis, sĕ facem scóle medii nici din mijlócele nóstre proprii.

Intre asemene împrejurări 'şi continuă scólele nóstre esistenţa lor. E sântă misiunea, căci chemarea lor e să verse lumină în sinul poporului. E grea, de tot grea sórtea dascălului român în tóte categoriile de scóle, dar greutăţile le învinge convingerea, că lucră pentru luminarea poporului, pentru binele şi prosperarea lui.

Statul cu nimica nu contribue din visteria sa pentru susţinerea scólelor confesionale. Tótă greutatea cad deci pe umerii poporului, care şi altcum e copleşit de multele dări publice. Nu e deci mirare, dacă în multe părţi ale patriei nóstre dotaţiunea învĕţătorilor nu s'a putut asigura în suma minimală provĕḑută în lege.

In multe locuri dăm de resistenţă care ne insuflă îngrigiri.

Atenţiunea nóstră a tuturora e îndreptată spre acest rĕu, şi Dumneḑeu va fi cu noi, căci precum am învins sutele şi sutele de greutăţi, o vom învinge şi acésta, căci vorba e de luminarea poporului nostru.

„Tribuna“
şi
biserica greco-orientală.

Ḑiariul „Tribuna“ în numĕrul seu de Joi se ocupă cu consistoriul nostru metropolitan din incidentul întrunirei lui în sesiune ordinară pentru pertractarea agendelor curente, între cari în anul acesta per escellentiam ocupă locul prim legile politice-bisericesci, şi respective mĕsurile, pe cari biserica are sĕ le ia cu ocasiunea inactivărei acestor legi.

„Tribuna“ însĕ şi aici e consecuentă programului seu: de a da cu vreme şi fără vreme în toţi aceia, cari nu decoréză grupul de ómeni, staţionaţi în jurul ei.

Urgia ei de astădată e îndreptată în special în contra venerabilului luptătoriu al bisericei nóstre, în contra domnului Vincenţiu Babeş, care, veḑi Dómne, şi aici trebue lovit, căci el „*e înrolat în garda I. P. Sânţitului metropolit*“.

Étă resónele celor dela „Tribuna“:

„Un singur lucru ne dóre: că nu ni-a fost dat a vedé în acest cas o acţiune şi mai imposantă, o lucrare în dimensiuni mai mari.

Ne dóre, că acei bărbaţi, care pretindeau a fi „providenţiali“, care sunt ca V. Babeş etc. etc., până astăḑi înrolaţi în garda I. P. Sânţitului metropolit şi care mai cred despre sine, că *ar fi* destoinici a conduce *tóte* treburile, nu au avut nici idea de a face o astfel de acţiune, ori, de vor fi avut-o, nu au avut inimă de a o realisa.

Statutul organic, pe care ei sĕ laudă că 'l-au „făcut“ (?) — cunoscu-'l ei?

De-'l cunosc, de ce nu 'şi-au adus aminte de punctul IX. din disposiţiunile generale, care sună:

„*Spre susţinerea unităţii dogmatice şi canonice între cele două metropolii, română şi sêrbă, precum şi spre apĕrarea intereselor comune ale religiunii ortodocse rĕsăritene, sĕ constată necesitatea unui sinod comun constătător din ambii metropoliţi şi din episcopii sufragani ai ambelor metropolii*“.

Ar fi fost de sigur o faptă mare, sĕ se fi făcut pasuri în sensul acestui punct din statutul organic şi sĕ se fi unit tot episcopatul greco-oriental, român şi sêrb, la o acţiune prea vrednică.

In magnis et voluisse sat — am rĕspunde aeelor sceptici, ce 'şi dau, de altfel zadarnica silinţă, sĕ facă lumea sĕ créză, eă în aceste vremuri puţine ar mai fi posibile.

Dar nici n'au încercat, nici n'au voit, nici vor fi gândit.

Am fi curioşi sĕ scim, şi domnii dela „Tribuna“ mult ne-ar deobliga, dacă ni-ar spune cum îşi închipuesc ei „acea acţiune mai imposantă, acea lucrare în dimensiuni mai mari“, de care viséză în aceste ḑile de grea cercare pentru noi românii greco-orientali, şi care ar fi trebuit sĕ o facă biserica nóstră?.

In obiectul legilor bisericesci au luat posiţiune biserica nóstră cu cel mai mare aparat, a desvoltat acţiunea unica posibilă, a desvoltat acţiunea cea mai imposantă, în dimensiunile cele mai mari, căci tóte sinódele diecesane, congresul naţional-bisericesc au

---

FOIŢA

Vaccinul ofticei.

(Incheiere.)

II.

Am studiat acţiunea biologică a serului anti tuberculos, continuă d-nul Maragliano, şi étă ce resultate mi-au dat cercetările:

A. Influenţa asupra temperaturei Serul n'are nici o proprietate pirogenă specifică: el n'are decât proprietăţile pirogene inerente cantităţei întrebuinţate. Se scie că serul normal al unui animal sănĕtos, injectat sub piele într'o cantitate óre-care, produce ridicări termice asemenea celor produse de serul artificial.

Cantităţile terapeutice obicinuite (1—2 centimetri cubi) nu provócă nici o ridicare de temperatură.

Doze mai mari pot causa urcări de temperatură trecĕtóre, cari câte odată ating cifre considerabile. Intensitatea reacţiunei termice variază dela un individ la altul. Aceste cresceri sunt mai uşóre la tuberculoşi decât la cei sănĕtoşi şi pot dura două sau trei ḑile; dar ele nu sunt întovărĕşite de nici o manifestaţie locală în focarele pulmonare ale bolnavilor.

Bolnavii nu simt nici o jenă, afară de cea provenită din urcarea temperaturei.

B. Influenţa asupra circulaţiei. — Aparatul circulator nu resimte de loc influenţa acţiunei serului. Firesce că la cei ce întrebuinţéză injecţiuni, şi cari merg mai bine, se observă cu ameliorarea o descrescere în frecuenţa pulsului şi o crescere a presiunei intrearterială.

C. Influenţa asupra sângelui. — Pentru sânge, injecţiunile produc în totdéuna o crescere a lencocytrlor, crescere mult sau mai puţin mare, dar care atinge câte odată cifre considerabile: 25,000 globule albe pe mm. c., cu o mijlocie dela 3—4 milióne de globule roşii.

Globulele roşii şi hemoglobina cresc în proporţie cu amelioraţiunea.

D. Modificări în urină. — Urinele nu presintă nici o modificare remarcabilă. In câte-va casuri când se injectéză 10 cent cubi de serum, se observă după 4 sau 5 óre o uşóră peptonurie. Nici odată nu s'a remarcat nici glucosarie, nici albuminorie. Toxicitatea urinelor nu cresce.

E. Influenţa asupra nutriţiunei. — După injecţiuni, nutriţiunea generală resimte un efect binefĕcător. Apătitul cresce şi prin urmare se capĕtă lesne şi o crescere de greutate a corpului. Unul din bolnavi a câscigat până la 15 kgr. în greutate.

Acţiunea serului asupra simptómelor ofticei.

A. Frigurile. — Injecţiunile cu dose mari determínă îndată o crestere de temperatură, care duréză dela una până la dóuĕ ḑile, pe urmă ridicarea provocată descresce. Adese-ori, în urma injecţiilor, sĕ vĕd bolnavi cari de un timp îndelungat aveau căldură, chiar ridicată, devenind de o dată apyretici.

B. Focarele. — Injecţiunile esercită o influenţă vĕdită asupra focarelor de broncopneumonie tuberculósă.

Resultatele obţinute pot fi óre considerate ca vindecări adevĕrate? Cred că ne vom înţelege fórte uşor asupra acestui punct. Tuberculosa e ca sifilisul: ea póte rĕmâne mult timp latentă, apoi sĕ isbucnéscă şi sĕ redevie din nou latentă.

Un ofticos, de şi numai presintă nici un stigmat al bólei, nu póte fi nici odată considerat ca vindecat cu totul, pentru-că vedem câte odată reapărând, chiar după un şir de ani, nóuĕ manifestaţiuni ale bólei. Dar dacă începem a discuta pe terenul acesta, cădem uşor în metafisică. Atât la oftică, cât şi la sifilis, putem considera pentru moment ca vindecat pe un bolnav care numai presintă nici unul din fenomenele palpabile ale maladiei, când tóte simptómele au dispărut şi când avem tóte indiciile unei restabiliri complecte a sănătăţii.

Şi acum conchid, că pot sĕ ḑic că cazurile mele şi cercetările numĕróse ce am făcut m'am convins, că prin serul anti-tuberculos se pot obţine succese strălucite în formele circumscrie şi apyretice ale tuberculozei, că putem avea înbunătăţiri câte odată chiar considerabile în formele cele mai grave.

Şi într'adevĕr, din 83 tuberculoşi de o gravitate deosebită supuşi la tratamentul cu serum, 61 au avut, unii mai mult, alţii mai puţin, un profit real şi acei în cari bólă nu era prea înaintată sunt vindecaţi saau se apropie de vindecare.

luat posițiune, și au condamnat legile bisericesci cu tótă hotărîrea.

Noi în biserica greco-orientală nu cunóscem organ legal superior peste congresul național-bisericesc.

Deci încă odată ne esprimăm grozava nóstră curiositate, de a cunósce acea legală acțiune, de care viséză bisericanii nostri dela „Tribuna“.

Special sě susține, că biserica n'a făcut nimic întru esecutarea dispositiunilor generale punct. IX din statutul organic, unde sě provede necesitatea unui sinod comun cu archiereii sêrbesci pentru apěrarea intereselor comune ale religiunei ortodocse rěsěritene.

Constatăm și aici lipsa de bună credință din partea celor dela „Tribuna“, căci ei nu au citat și alinea a dóua din punctul IX al dispositiunilor generale din statutul organic, cari dispoziţiuni trebuesc citate spre a se cunósce modalitatea esecuțiunei.

Intregim noi cele întrelăsate de „Tribuna“

Statutul organic punct IX din dispositiunile generali în linia a dóua cuprinde următórele:

> „Constituirea acestui sinod sě concrede conțelegerei împrumutate cu congresul greco-oriental sêrbesc“.

Va se dică constituirea trebue sě se facă în conțelegere cu congresul sêrbesc.

Conțelegerea acésta s'a inițiat îndată după întărirea statutului organic și s'a continuat de atunci și până acuma. In special mai în detaiu s'a încercat realisarea ei în anul 1878 cu ocasiunea ținerei congresului sêrbesc, însě fără resultat.

In calea realisărei s'au pus vacanța cea deasă în scaunul patriarchal. In anul 1878 domnul Babeș a ajuns până acolo, încât din sinul congresului sêrbesc s'a emis și o delegațiune, pentru tractamente cu biserica nóstră asupra tuturor intereselor comune, special în ce privesce prevederea din citatul IX. Cu acésta sub conducerea membrului ei Dr. Macsimovici în conferințe congresuale sau încercat seriόse pertractări. Tóte înse au fost zadarnice, căcii sêrbi nu au voit sě între în meritul lucrului până când nu vor avé și ei statut întărit de monarchul și de organele legale din stat, atunci se vor ocupa cu ecéstă afacere.

Aceste le sciu toți, câți se interesézǎ de binele bisericei nóstre, le sciu toți, câți studiézǎ mersul lucrurilor în biserica nóstră.

„Tribuna“ nu o scie.

Bisericanii dela „Tribuna“ ar trebui se mai scie încă un lucru, tocmai în legătură cu acest punct din statutul organic.

Alinea a doua nu e productul congresului nostru, ci ea a venit impusă dela guvern.

Congresul și domnul Babeș au sciut bine, că îndată ce esecutiva se derivă la congrese, întrégă afacerea e mórtă, de acea congresul nostru a stăruit pentru susținerea punctului fără adaus, cum l'a fost statorit congresul nostru dela 1868, de unde congresul dela 1870 a și făcut representațiune în contra modificării sale unilaterale, care representațiune însě a rěmas până adi fără de nici un efect.

Ómenii dela „Tribuna“, cred că dacă ei nu fac nimica bine pentru biserică, numai sunt ómeni, cari se-i apere interesele.

Sě înșală însě și aici ca în multe altele.

Biserica nóstră are ómeni, cari cu tótă ardórea sufletului lor lucră pentru binele bisericei și pentru desvoltarea sănătósă a instituțiunilor ei. Istoria la timpul seu va înregistra numele apěrătorilor și am dori ca asemenea nume sě afle și în grupul ómenilor dela „Tribuna“, cari nu pot întrelăsa nici o ocasiune, ca sě nu lovéscă în metropolitul nostru, și în toți ómenii grupați în jurul lui la activitate onestă și asiduă pentru consolidarea bisericei și sănătósa desvoltare a instituțiunilor ei.

In articolul „Tribunei“ aflăm deci și acuma mala fides (rea credință) și neorientare. Asemenea ținută documentézǎ ea, de câte ori se ocupă cu afacerile nóstre bisericesci și cu Escelenția Sa metropolitul nostru.

Ocoșéla și-o încheie cu următórea frasă:

> „Doruri neîmplinite rěmân sě le împlinéscă ómeni mai buni, în vremuri (?) mai bune ori mai rele precum vor veni“.

Noi în punctul citat al statutului organic nu vedem numai „doruri“. Acele sunt dispoziţiuni legale, de mare interes pentru consolidarea bisericei nóstre și pentru sănătósa desvoltare a instituțiunilor ei

Va da Dumnedeu ómeni mai buni și din partea sêrbilor, după ce se va stinge din ei invidia contra bisericei nóstre ortodocse române, va da Dumnedeu și timpuri, vremi, sau dacă tocmai voiți „vremuri“ mai bune, și atunci le va succede și fraților sêrbi a se organisa și se vor esecuta și dispositiunile punct IX. din statutul organic: vom vedea unit tot episcopatul bisericei greco-orientale din patria nóstră pentru susținerea unității dogmatice și canonice între cele doue metropolii română și sêrbă, și spre apěrarea intereselor comune ale religiunei ortodocse rěsăriteno.

Nu pretind de a fi făcut o descoperire. Descoperirea a fost deja făcută când s'a demonstrat că prin unele proceduri se póte provóca la animale producerea substanțelor specifice, a apărării contra maladiilor infecțióse, că substanțele acestea sě găsăsc în serul sângelui și că prin el se pot transmite în organismul altor animale și al omului.

Principiul acesta stabilit, era prea natural ca sě studiez aplicațiunea sa la tratamentul diferitelor infecțiuni și, în consecință, a infecțiunei tuberculóse. Cred că mi-am atins scopul prin serul meu, și resultatele ce am obținut nu trebue sě ne surprinză, pentru că și Babeș le ar fi obținut, tot așa și Paquin.

Comunicarea mea diferă de cele precedente numai printr'un amănunt: pentru prima dată sě presintă o serie numěrósă de cazari studiate metodiceste într'o clinică medicală încunjurată de tóte garanțiile necesare. Afirmațiunile mele sunt basate nu pe esperiențe făcute asupra animalelor, ci asupra clinicei umane.

Revista politică.

Sedan! — Acesta este unicul cuvênt, în care sě póte reasuma tot cuprinsul foilor din Germania, cari au apărut în Dumineca și Lunia trecută Articoli entusiasmați la partea politică, descrierea victoriei în foiletóne, planuri asupra positiilor ocupate de armatele combatante, amintiri despre conluptători, — tóte acestea s'au făcut la sěrbătórea din 1 Septembre nou. Un sentiment curat patriotic respiră mai din fie-care rênd scris pentru preamărirea dilei „Sedan“; tot așa sě accentuiază cu greutate iubirea de pace a germanilor și resoluțiunea linistită, care îi conduc pe ei în conservarea acesteia. Trebue sě fie escelentă impresiunea, care au făcut-o articolii solemni din foile germane asupra lumei întregi. Parada au decurs într'un mod splendid, împěratul cuminte Wilhelm II, a fost aclamat cu căldură de toți germanii adunați în Berlin. Din palatul imperial al acestei capitale s'au trimis din partea harnicului cap al statului, telegrame de bucurie la tóte celelalte capete încoronate din țară; nu s'a uitat de astădată mai marele Bismark, care a și mulțumit cu căldură la depeșa împěratului. Toți și tóte au fost plini de bucurie. Numai social democrații pare, că au fost cu desăvêrșire pârliți. Ministrul de interne dăduse ordin strict, sě fie oprite tóte adunările lor convocate anume pentru sěrbătórea Sedanului, ér împěratul a făcut într'unul din toastele sale o alusiune aspră la adresa lor, care de sigur, că i-a pus în respect: „O ceată de ómeni, a dis el, cari nu merită sě pórte numele de Germani, îndrăsnesc, sě batjocuréscă pe poporul german, îndrăsnesc sě tragă în tină persóna nouě sfêntă a rěposatului împěrat. Găsiască întregul popor în sine puterea, sě respingă aceste atacuri ne mai audite. Dacă nu se întêmplă acésta, atunci vě provoc eu, ca sě scăpăm de ceata vinovată de înaltă trădare, sě purtăm o luptă, care ne eliberézǎ de astfel de elemente!“

Avem și noi în sinul națiunei și bisericei nóstre o mână de ómeni, fără scrupul, cari ca și socialiștii, își bat joc de popor înfundându-l cu fel de fel de minciuni, ca sě aibă ei cu ce trăi. Avem și noi gazetă, care ca și cele socialiste din Germania, caută sě conturbe cele mai înălțătóre festivități, care se susține, ca și „Universul“ din România, numai cu minciuni sensaționale. — Nu ne-ar prisosi nici nouě discursuri și fapte wilhelm-iane!!

* * *

Ministrul de interne, Desideriu Perczel, a publicat o instrucțiune, care cuprinde agendele și cercul de activitate al autorităților însărcinate cu suprainspecțiunea asupra purtării matriculelor de stat. Aceste autorități sunt afară de inspectorii de matricule: In Budapesta și în orașele cu drept municipal primariul; în cetăți cu magistrat regulat, chiar dacă acestea formézǎ cu alte comune un district matricular, primariul, și dacă acesta e și conducětoriu de matricule, vicespanul; în comunele mari și mici pretorul suprem, care residézǎ în sediul districtului matricular.

* * *

In al 19 lea an al domniei sultanului, a cărei aniversare s'a serbat în 31 August nou, posiția lui nu e tocmai de invidiat. Este cunoscut, că Anglia, Rusia și Francia au propus în acord comun unele reforme necesare pentru Armenia. Am arětat noi în fóia nóstră, pentru ce sultanul a trăgănat și trăgănézǎ cu rěspunsul. Lucrurile au ajuns acolo, ca sě se denuméscă o comisiune de controlă din partea Turciei cu misiunea d'a urmări esecutarea reformelor propuse. Sultanul s'a opus; din acéstă causă Lordul Salisbury s'a esprimat cam aspru și fără cruțare despre el. Cele trei puteri au făcut un pas și mai departe: Ele au pretins, sě-și aibă ómenii lor chiar în comisia de esecutare a reformelor. Nu sě scie, ce va face sultanul. — Este clar, că reformele propuse de puteri nu sunt în detrimentul imperiului otoman. Ideile progresului, europenisarea administrațiunei n'ar fi nefolositóre țerii. Sultanul, dacă s'ar pune în fruntea reformelor, n'ar perde din autoritate, ci ar câștiga. Religiunea mohamedană încă nu e o pedecă pentru progres; de aceea, bine ar fi sě se învoéscă și sultanul, ca astfel spre binele armenilor sě nu mai esiste neînțelegere între el și cele 3 puteri!

* * *

Unul dintre cei mai renumiți scriitori ai Franciei, vicontele Melchior de Vogué publică în „Revue de Deux Mondes“ amintirile sale despre rěsboiul din 1870/71: „Mai acum câteva dile — dice el — n'ai fi putut publica la noi astfel de cestiuni ca cele de față, fără de a face conclusia obligată: Nisce acuse aspre asupra poporului, care a meritat, sě ne răpéscă norocul armelor, și care s'a făcut nedemn de acest noroc, pentru că a abusat de avantagiul sěu. Astădi sě rețin toți ómenii cuminte dela acéstă declamație plângăciósă și iritătóre. Noi am fost învinși, vina e a nóstră, a nóstră a tuturora, esceptionând pe morții, pentru că acestia au ispășit-o. Greșéla învingětorilor a fost, privită din punctul de vedere al intereselor lor, aceea, că au scos din victorie o judecată nedréptățită. Nimenea nu póte sci, nici prevedé, cum póte fi întórsă acéstă judecată Fórte probabil, că se va întêmpla pe alte căi, nu pe acelea, în cari ne-am pus noi încrederea. Istoria merge înainte, ea nu înșală speranțele drepte, ea înșală numai combinațiunile, ea esecută opera sa logică prin mijlóce, la cari logicianii omenesci nu s'au gândit“. — Ca sě pricepem mai bine observările lui Vogué, trebue sě scim, că el cunósce fórte bine relațiunile din Rusia, și că el privesce cu mult scepticism la speranțele, ce le pun cei mai mulți francezi în alianța cu Rusia.

* * *

Cetățenii Vienei sunt în plină campanie electorală pentru comună. Antisemiții luptă pe viață și pe mórte cu liberalii, în mare parte filosemiți. Sě ivesc dese conflicte pe la diferitele adunări; resultatul seu sě póte prevedea.

* * *

In numěrul penultim al diarului nostru am amintit ceva despre revoluțiunea din Cuba. După o telegramă mai nouă la Ramon de las Jaguas a fost o crâncenă luptă între 850 spanioli sub conducerea generalului Canellar și 3500 de insurgenți sub conducerea lui Macco. Dintre spanioli a murit 1 oficer și 12 soldați, 9 oficeri și 30 de soldați au fost răniți. Dintre insurgenți au murit 36, și 80 au fost răniți. Și Canellar a fost ușor atins.

* * *

Din Constantinopol sě desminte scirea, că situația armenilor e démnă de compătimit, că mulți d'intre ei mor de fóme. — Tot asemenea sě desminte scirea unei foi italiene, că 39 de inși, cari au luat parte la revoluțiune, au fost condamnați la mórte. Nu e adevěrată nici scirea, adusă de unele foi germane și francese, că s'ar fi sěvêrșit vre-un atentat asupra guvernorului general din Monastir.

* * *

Din Sofia s'a rěspândit scirea, că 3 oficeri din reservă, cari aparțin oposiției, au adunat 30 de indivizi cu scopul, ca sě formeze o bandă și sě trécă granița turcéscă. Ei au fost surprinși de o trupă de soldați și împrăsciați. Cei trei oficeri și câți-va dintre bandiști au fost prinși și dați judecății!

Noutăți.

Consistoriul metropolitan. Eri 'și-au terminat agendele sale consistoriul metropolitan, care a lucrat de Dumineeă cu o deosebită încordare.

Obiectul principal în ședințele plenare a fost instrucțiunea, care se va da pentru acomodarea preoțimei și a poporului din incidentul inactivărei legilor bisericesci.

Senatele singuratice încă și-au terminat agendele.

La locurile vacante pentru oficiul de cassă s'au ales cassariu asesorul ordinariu în senatul epitropesc Mateiu Voileanu, și controlor asesorul onorariu în acel senat Dr. Remus Roșca.

Cu trenul de aséră au plecat asesorii consistoriului metropolitan.

* * *

Scóla centrală de agricultură din Bucuresci. In diua de 4 Septembre st. v. se ține la scóla centrală de agricultură din

Bucuresci esamen pentru ocuparea a 17 stipendii ale statului român. Condiţiile de admitere la esamen sunt: 4 clase gimnasiale sau reale şi vêrsta de cel puţin 16 ani. Absolvenţii a 8 clase gimnasiale şi cei cu testimoniu de maturitate se primesc fără esamen. Aspiranţii trebue sĕ fie presenţi la scólă în ḑiua de 3 Septembre. Informaţiuni mai de aprópe sĕ se céră la direcţia scólei de agricultură din Bucuresci. *Direcţiunea.*

* * *

Publicaţiune. In sensul §-lui 25 din art. de lege XXI din anul 1886 se aduce la cunoscinţa publică, cumcă comisiunea verificătóre chemată de a rectifica lista membrilor virilişti (celor mai mari contribuabili) ai comitetului municipal îşi va ţiné şedinţele în cancelaria protonotarului comitatens în Sibiiu *în 10, 11, 12 şi 13 Septembre a. c.*, că în ḑilele amintite lista menţionată va fi espusă intuiţiunei publice, şi se pot face reclamări pentru inducere într'însa.

In sensul §-ului 27 din citatul art. de lege se provócă toţi aceia, cari voesc a profita de favórea §-ului 26 al legii menţionate ca în decursul şedinţelor sĕ-şi documenteze îndreptăţirea verbal sau în scris, căci în casul contrariu vor rĕmânea de astădată lipsiţi de favórea §-lui 26, de a li se socotí duplu contribuţiunea.

Conspectele de dare dela perceptorat, cari servesc de basă la rectificarea listei viriliştilor, sunt espuse în biuroul protonotariului şi din ḑiua de astăḑi până în 10 Septembre inclusive se pot face reclamări contra acelora. Lista viriliştilor statorită se va afişa în 14 Septembre a. c. la casa comitatului şi se va espune intuiţiunei publice în decurs de 15 ḑile în cancelaria protonotariului comitatens; recursele contra ei se pot subşterne în terminul acesta la comisiunea de revisiune permanentă.

Sibiiu, în 24 August, 1895.

Gustav Reissenberger,
vice-comite.

* * *

Preot otrăvit. Din Breslau se scrie că preotul romano catolic Wodda din Crigheim după finirea serviciului divin, inmediat a rĕposat. S'a constatat că vinul ce l'a fost sânţit în serviciul divin a conţinut venin şi astfel se esplică mórtea repentină a preotului numit.

* * *

Nu-i lipsă de teatru unguresc! Ḑiarele magiare aduc scirea, că ḑilele trecute Deák Péter, directorul unei trupe teatrale unguresci a înaintat o petiţiune magistratului orăşenesc din Panciova, cerênd ca sĕ i-se permită a da representaţiuni în acel oraş începênd cu ḑiua de 20 Septembre n. a. c. — Magistratul Panciovei pe basa usului vechiu, conform căruia acolo teatralistii unguri nu sunt bine primiţi, a respins cererea lui Deák Péter.

* * *

Pentru candidaţii de însurătóre. Din Viena se scrie: Tribunalul civil va trebuí sĕ dea în curênd o sentinţă solomonică.

Rentierul Ottoman Gottlieb era dintre acei binefăcĕtori, cari dau cu o mână fără sĕ scie cealaltă. Consiliul comunal şi societăţile mai mari de binefacere primiau adese ori sume însemnate pentru sĕracii din Viena, cu iscălitura donatorului şi nimic mai mult. Astfel dl Gottlieb trecea de fórte bogat, dar n'a lăsat în urmă-'i decât 20 mii florini. El avé 4 nepoţi şi vrea sĕ lase tótă suma numai unuia: dar căruia?

Étă ce ḑicea în testament: „Dacă aş împărţí 20,000 florini între cei 4 nepoţi ai mei, fie-care ar avé o sumă prea mică spre a începe ceva. De aceea vreau ca banii sĕ rĕmână la un nepot, şi anume sĕ fie ai aceluia, care se va căsători mai întâiu. Dacă în timp de un an nu se va căsători nici unul, atunci banii rĕmân pentru sĕracii Vienei“.

Se înţelege că toţi 4 nepoţii au căutat sĕ-şi găséscă iute o nevastă Doi au fost mai norocoşi; ei avéu amante şi n'au avut nevoie sĕ mai caute. Incepu o adevĕrată întrecere de însurătóre. N'a fost nevoe de un an, căci într'o lună toţi patru nepoţii aveau neveste.

Fie-care se credea învingĕtor, dar întrebarea era care din ei a terminat mai curênd cu tote formalităţile. Trei dintre nepoţi s'au cununat în aceeaşi ḑi; al 4-lea ceva mai târḑiu. Ce era de făcut? Testatorul nu se gândise că mai mulţi nepoţi se pot cununa în acelaşi timp. Cei trei nepoţi căsătoriţi deodată sunt dispuşi sĕ împartă suma, dar al 4-lea protestéză, şi acum are sĕ decidă tribunalul.

* * *

Corsetul în antichitate. Scriitorii cari au criticat întrebuinţarea corsetului pretinḑênd că este un instrument de tortură inventat în secolul de mijloc, a comis o mare eróre. Corsetul se urcă până în vremea poporului grec. In ori-ce cas, antichitatea sa este pe deplin recunoscută în urma noilor săpături făcute la Acropole de lângă Atena. Intre descoperiririle care s'au făcut în timpul din urmă se găsesc obiecte cari stabilesc în mod neîndoios, că frumósele contimporane ale lui Pericles purtau corsete.

Cetim în Gaulois că ministrul de comerciu din Franţa a primit pe d-nii Ralli şi Apostolides, doi învĕţaţi greci, delegaţi din partea Greciei la esposiţie, care 'i au presentat mai multe fotografii de antichităţi grece, printre care se găsesc şi corsetele în cestiune.

Raport general

despre activitatea comitetului „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ în decursul anului 1894.

(Incheiere.)

VII. Publicaţiunile Asociaţiunei.

In editura Asociaţiunei au apărut în 1894 şi timpul mai nou, următórele publicaţiuni:

1. „Transilvania“ fóia Asociaţiunei pro 1894, în 12 numeri (a. XXV.), sub redacţiunea d-lui Zacharia Boiu, prim-secretariul Asociaţiunii:

2. „Numĕrul festiv“ al foii „Transilvania“, edat la finea anului 1894, din incidentul iubileului de 25 ani de prim-secretariul Asociaţiunii Z. Boiu;

3. „Date istorice privitóre la familiile nobile române“. Tom. II-lea în $53\frac{1}{2}$ cóle tipar, edat sub auspiciile Asociaţiunii de Ioan cavaler de Puşcariu;

4. „Higiena copilului dela nascere până la 7-lea an al vieţii“ de Simeon Stoica, medic în Abrud, — scriere pentru popor premiată de Asociaţiune în 1892;

5. Catalogul bibliotecei Asociaţiunii transilvane, compus de bibliotecariul Asociaţiunii N. Togan:

Sub tipar sĕ află:

6. O colecţiune de poveşti poporale, de Ioan Popu Reteganul, premiată de Asociaţiune în 1892:

7. In firul acestora avem onóre a raporta, că în primăvara anului curent, comitetul Asociaţiunei a luat iniţiativa pentru editarea unei scrieri enciclopedice, cu scop de a contribui şi pe acéstă cale la popularisarea sciinţelor şi artelor şi la lăţirea cunoscinţelor folositóre în sinul poporului român.

Acéstă publicaţiune se va redigea după sistemul aşanumitelor „Lecsicóne de conversaţiune“, cari la alte popóre au devenit scrierile cele mai populare şi aprope indispensabile şi a căror lipsă se simte la noi cu atât mai mult, cu cât literatura nóstră poporală până astăḑi este încă fórte mancă în cele mai multe ramuri şi poporul nostru — mai ales dincóce de Carpaţi — este lipsit de centre culturale, cari la alte naţiuni sunt factorii cei mai de frunte ai progresului cultural.

„Enciclopedia română“, după cum însuşi titlul ei arată, va fi o publicaţiune de caracter eminamente naţional, şi se va ocupa în primul rênd cu cestiunile de interes curat românesc, oferind în formă lecsicală o fidelă oglindă despre întreg trecutul şi presentul poporului român şi totodată va căuta a da publicului nostru cetitor un bun sfetnic şi conducĕtor pe tóte terenele sciinţelor şi artelor.

Cu conducerea acestei publicaţiuni comitetul a însărcinat pe membrul seu Dr. C. Diaconovich, şi în urma apelului publicat în acéstă causă s'au angajat până astăḑi aprópe o sută dintre cei mai valoroşi scriitori români, între cari numeroşi membrii ai Academiei române, profesori universitari şi dela scólele nóstre medii, precum şi mulţi alţi bărbaţi de sciinţe şi litere, de a contribuí la realisarea cât mai îndestulitóre a întreprinderii.

Lucrările pregătitore sunt deja în curgere şi preste câte-va luni se va puté începe publicarea opului, care este contemplat în estensiune de circa 120 cóle de tipar şi are sĕ apară în fascicole lunare în decurs de doi ani.

In fine mai amintim, că în urma unui contract încheiat cu cunoscuta şi binemeritata librărie W. Krafft din Sibiiu Asociaţiunea este scutită de ori-ce angajament material în acéstă afacere.

Despre resultatul întreprinderii se va raporta la timpul seu.

VIII. Despărţĕmintele Asociaţiunii.

Despărţĕmintele Asociaţiunii în mare parte funcţionéză spre deplina mulţămire a intereselor nóstre culturale. In special cu laudă amintim despre activitatea despărţĕmintelor: Abrud, Alba-Iulia, Bran, Braşov, Brad, Blaş, Cohalm, Dicio-Sân-Martin, Făgăraş, Haţeg, Mediaş, Murĕş-Ludoş, Murĕş-Oşorheiu, Năsĕud, Reghin, Orĕştie, Sebeşul-săsesc, Sĕlişte, Sibiiu şi Şimleul-Silvaniei.

Nici un semn de viaţă n'au dat în 1894 următórele despărţăminte: Agnita, Betlén, Ciachi-Gârbău, Deeş, Elisabetopole, Gherla, Mociu şi Treiscaune.

IX. Propuneri.

Supunênd acest raport aprecierii onoratei adunări generale, dimpreună cu aclusele sale, rugăm onorata adunare generală sĕ binevoéscă:

a) a lua spre scire acest raport;

b) a declara de membrii Asociaţiunii pe cei primiţi de comitet şi provĕḑuţi cu document de legitimare, după consemnarea presentată;

c) a da espresiune condolenţei pentru membri reposaţi ai Asociaţiunii, după consemnarea presentată;

d) a da absolutoriu pentru raţiociniile Asociaţiunii pro 1894;

e) a aproba proiectul de buget al Asociaţiunii pro 1896;

f) în fine a alege preşedintele, vicepreşedintele, membrii comitetului şi ceilalţi funcţionari ai Asociaţiunii pe un nou period de trei ani anume: 1895 –1898 inclusive.

Sibiiu, din şedinţa comitetului „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ ţinută în 8 August 1895.

Dr. Il Puşcariu, vice preşedinte.

Dr. V. Bologa, secretariu II.

Apel.

Lipsa unei biblioteci pentru tinerimea română din scólele secundare, ne-a silit sĕ facem ceva folositor pentru acéstă parte însemnată din corpul naţiunei nóstre. Astfel o grupă de câţi-va profesori reunindu-se, au luat hotărîrea a scóte o revistă pentru tinerime, în care sĕ se publice articole, cari se întregéscă şi sĕ lărgéscă ceea-ce se predă în cursul secundar şi totodată sĕ înfiinţeze în inima tineretului nostru dragostea pentru muncă, sciinţă, iubire de ném şi moralitate. Aceste nu se pot însĕ realisa decât dacă tinerimea nu va fi dusă pe un drum potrivit şi acésta credem că este şi cetirea cărţilor în adevĕr bune şi încă din cea mai fragedă vîrstă.

Din descrierile de viéţă a ómenilor mari, aflăm cu toţi mărturisesc, că ceea-ce mai mult a influenţat asupra lor, ca sĕ devină în adevĕr mari, a fost cetirea cărţilor bune. Astfel poesiile lui Omer au inspirat geniul lui Alexandru cel mare, biografiile ómenilor mari, scrise de Plutarc a produs pe Rousseau. Tot Plutarc a format pe Napoleon cel mare. Descrierea călĕtoriilor lui Marco Paulo a deşteptat în inima lui Cristofor Columb dorinţa de a descoperi ţĕri nóue: America. Numai prin cetirea autorilor buni, s'a format marele cetăţan american Beniamin Franclin. Şi în general ori-ce biografie am ceti, acelaş fenomen îl aflăm şi fie-care din noi scie din esperienţa proprie ce influinţă nespus de mare are cetirea cărţilor bune, a bucăţilor alese, asupra spiritului nostru.

Tinerimea nóstră însĕ nu sĕ află în posibilitatea a avé în totdéuna cărţi bune; de cele mai multe ori n'are de loc, astfel că cu tótă pasiunea de cetire ce esistă în sufletul ei- n'are la îndemână cărţi potrivite pentru dênsa; ea îşi petrece tinereţa fără plăcerile ce-i procură cărţile bune şi fără a'şi forma nisce idealе, pe care sĕ le urmeze în viéţă. Resumatele cele scurte ale cursurilor, de multe ori lipsite de atracţiune, întunecate şi neînţelegibile, îi lăsa rĕci şi chiar efectul contrar.

Institutele nóstre de cultură, scólele înseşi, nu posed biblioteci şi în casul când esistă undeva, rar li se dă scolarilor sĕ cetéscă. Şi ceea-ce ei ar putea afla în astfel de biblioteci ar fi mai mult scrieri istorice şi literare, pe când din sciinţele naturale, matematică, geografie ş. a., nu avem absolut nimic. Astfel tinerimea nóstră devine unilaterală — un defect primejdios la un popor mic ca al nostru, — dragostea pentru natură şi veselia, ce iubitoriul naturii le-ar găsi în tainele câmpiilor, pădurilor şi munţilor, lipsesce maiorităţii clasei nóstre inteligente.

Astfel pătrunşi de datoria ce profesorii au înainte de tóte, pentru ridicarea culturală cât mai puternica şi mai intensivă am luat hotărîrea sĕ scótem o revistă: „*Amicul tinerimii*“.

Revista va cuprinde articoli din tóte sciinţele şi obiectele de învĕţământ secundar scrise într'o limbă românéscă pricepută de toţi, şi cari vor complecta şi lărgi resumatele primite în clase. Articolii vor fi redactaţi pedagogicesce şi publicaţi într'o ordine sistematică, ca sĕ formeze după un timp óre-care, un întreg bine închiegat. Astfel după câţi-va ani am putea avé apoi o serie de scrieri publicate şi în ediţii separate, care vor puté forma biblioteca tinerimei, a scólelor, şi nu numai din istorie şi literatură ci şi din sciinţele naturale, geografie ş. a.

Revista va fi ilustrată, cu ilustraţiile cele mai frumóse şi mai curate, din timp în timp sĕ vor da şi ilustraţii colorate, tóte bine esecutate şi dacă esistenţa ei va fi pe deplin asigurată, se vor da ilustraţii colorate chiar în fie-care numĕr.

Revista va apare la început de doue ori pe lună, la 15 şi 25 a lunei câte o cólă sau o cólă şi jumĕtate, costând pe un an numai 9 cor. pe $\frac{1}{2}$ an $4\frac{1}{2}$ cor. pe 3 luni $2\frac{1}{2}$ cor. Dacă însĕ esistenţa ei va fi pe deplin asigurată prin abonamente suficiente şi plătite înainte va puté eşi şi de 3 ori sau chiar în fie-care sĕptĕmână.

Lucrul principal însĕ că acestă revistă, unică în feliul ei, şi de cea mai mare importanţă pentru cultivarea generaţiunilor tinere, sĕ pótă apare şi esista, este ca toţi D-nii părinţi, colegii nostrii profesori, tinerimea şi cei sinceri iubitori a ridicării némului românesc, sĕ binevoiéscă a ne ajuta şi a sĕ inscrie printre abonaţi şi sprijinitori.

Rev. nóstră va fi totodată astfel întocmită ca sĕ servéscă şi tuturor celor ce au trecut o parte sau tot cursul scólelor secundare, astfel ca sĕ-şi complecteze cunoscinţele şi sĕ afle lucruri nóue, de cari n'au avut ocasiune s'au nau putut sĕ aibă în scólele prin cari au trecut. Fiind pentru generaţiunile tinere acéstă revistă indispensabilă, am dori deci spre mai repedea ridicare culturală sĕ fie abonată în fie-care comună cel puţin de învĕţător sau preot, şi fie-care sĕ va convinge, că în schimbul neînsemnatului abonament de 9 coróne anual, va avé o lectură şi învĕţături, pe cari puţini le pot avé trecênd prin scólele secundare, sau fiind în viéţa publică chiar, din causa absolutei lipse de cărţi românesci de sciinţe etc........, ci numai dacă va avé fericirea sĕ-şi pótă procura însuşi sa se pótă împrumuta din vr'o bibliotecă scrierile autorilor francesi, germani etc., cea ce la noi asemenea este imposibil, afară póte vr'o câte-va oraşe mari.

Intrând mai afund în programa revistei nóstre amintim că vom publica articoli de morală practică, autorii clasici vor fi esplicaţi şi adnotaţi, unii sĕ vor traduce; asemenea şi clasicii moderni strĕini, istoria, îşi vor avé locul corespunḑĕtor, precum şi bibliografiile, descrierile geografice, de oraşe ţeri, popóre etc..., însoţite de ilustraţiuni. Matematica, va fi popular scrisă, pentru ca ori cine sĕ o pótă pe deplin pricepe şi astfel sĕ îndepărtăm prejudiţiul ce esistă, că matematica este cea mai grea sciinţă.

Cu deosebire vom pune mult pond pe rĕspândirea sciinţelor naturale, ulăturând la articolii respectivi cât mai multe ilustraţiuni în negru sau colorate şi dela sprijinul puternic al publicului va atârna sĕ le dăm în fie-care an câte o carte sau mai multe ilustrate ca supliment, care vor valora îndoit şi întreit cât preţul abonamentului revistei nóstre.

Astfel descrierea animalelor, obiceiurile şi viéţa lor sufletéscă, descrierea plantelor, a mineralelor, cestiuni de geologie, etnografie; astronomia, fisica şi chimia, higiena, filosofia, istoria civilisaţiunei omenesci, literatura, biografiile ómenilor mari şi a martirilor sciinţii, descrieri de călătorii, istoria invenţiunilor, chiar musica şí desemnul vor fi tractate în mod potrivit.

Şi ca să se convingă oricine, că în adevĕr revista nóstră, va aduce cele mai mari folóse tinerimei nóstre, rugăm pe toţi românii de inimă în interesul lor bine înţeles, sĕ se aboneze cel puţin pentru întâia jumĕtate a anului. Cum noi, în întreprinderea nóstră, nu urmărim folóse materiale. ci pur şi simplu ridicarea culturală cât mai intensivă şi mai puternică a tinerimei nóstre, aşa de negligiată, rugăm cu insistenţă pe toţi sĕ binevoiască a ne da tot sprijinul, fie material, fie prin consilii şi colaborare.

Nr. 1 va apăré la 19 Septembre a. c.

Abonamentele sĕ fac chiar de acum la adresa: Redacţia „Amicului tinerimei“ în Târgu Jiu (România).

Numĕrul întâi de probă sĕ va trimite la cerere gratis.

Scrisorile şi mandatele sĕ adroséză la Redacţia Amicului tinerimei în Târgu-Jiu.

I. Moisilŭ,
profesor.

Nr. 354 prot. [161] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Apoldul-superior protopresbiteratul Mercurei, sĕ deschide concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele ficse împreunate cu acest post statorite de comitetul parochial, ating cifra de 405 fl.

Doritorii de a ocupa acest post îşi vor înainta cererile lor instruite conform legilor în vigóre oficiului protopresbiteral subsemnat în terminul deschis.

Mercurea, la 2 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
protopop.

Nr. 327 Prot. [146] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Panc, cu filia Sĕliste, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post pelângă casă parochială dau suma de 397 fl. 65 cr. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe despe starea parochiei sĕ pot lua la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Petenţii au aşi asterne cererile instruate în sensul normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Dobra, 4 Iuniu, 1895.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Dobrei în conţelegere cu comitetul parochial.

Avram S. Pĕcurariu,
adm. prot.

Nr. 261/895. [148] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în comuna Galeş, protopresbiteratul Sĕliştei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este de 414 fl. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela comitetul parochial respectiv şi dela oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii la acest post îşi vor aşterne cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sĕlişte, 1 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. **Nicolau Maier,**
protopresbiter.

Nr. 371/1895. [162] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea catedrei a patra de învĕţătoriu (învĕţătóre) ordinariu la scóla civilă de fete a Asociaţiunii din Sibiiu, se escrie concurs repeţit cu terminul pănă *la 20 Septembre st. n. a. c.*

Petenţii (petentele) sĕ înainteze cererile pănă la terminul indicat Comitetului Asociaţiunii în Sibiiu (Nagy-Szeben, Mühlgasse 8), pe lângă următórele documente:

1. atestat de botez;
2. document despre cualificaţiunea recerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de învĕţători (învĕţătóre) ordinari la scólele civile;
3. arătare despre studiile pregătitóre şi despre ocupaţiunea de pănă acum;
4. arătarea specialităţii, pentru care sunt pregătiţi şi cu deosebire
5. sĕ dovedéscă, că posed perfect *limba română* şi *limba germână* în vorbire şi scriere.

Cunóscerea şi capabilitatea de a propune perfect limba germână, sĕ consideră de condiţiune absolută la conferirea acestui post.

Concurentul, care va fi ales învĕţătoriu (învĕţătóre) ordinariu se obligă a propune pe sĕptĕmână pănă la macsimul órelor de învĕţămênt, provĕḑut în legea statului.

Invĕţătoriul ordinariu pănă când e provisor primesce salariu anual de 700 fl. şi 150 fl. bani de cuartir, solvit în rate lunare anticipative, ér devenind definitiv primesce salariu anual de 900 fl., bani de cuartir 200 fl., 5 cuicuenale à 100 fl. şi drept de pensiune dela stat, unde va solvi taxele prescrise pentru pensiune; învĕţătórea provisoriă primesce salariu anual de 400 fl. şi întrégă întreţinerea în internatul scólei, ór ca definitivă primesce salariu anual de 600 fl, întréga întreţinere în internat, cuincuenale şi drept de pensiune ca învĕţătoriul. Avênd însĕ locuinţa în internat, va da directórei mână de ajutoriu şi la alte agende ale internatului.

Cererile întrate după terminul ficsat, nu se iau în considerare.

Sibiiu, din şedinţa comitetului Asociaţiunii transilvane, ţinută la 5 Septembre 1895.

Dr. **Il. Puşcariu** m. p.,
vice-preşedinte.

Dr. *V. Bologa,*
secretar II.

Nr. 348/895 151 2—3

CONCURS.

Posturile învĕţătoresoi la scólele nóstre confesionale din protopresbiteratul Orĕştiei din comunele mai jos însemnate fiind vacante, pentru ocuparea acelora sĕ escrie concurs cu termin de 15 ḑile, dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Rom.“ Şi anume:

1. Acmar, cu salariu de 300 fl. cuartir natural şi lemne de foc.
2. Geledinţi-Măgură, un post de învĕţător ambulant, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de de foc.
3. Martineşti, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.
4. Pişchinţi, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.
5. Sibişelul-vechiu, cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul scólei, şi lemne de foc suficiente.

Dela concurenţi sĕ cere ca sĕ sĕ presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în respectivele parochii, spre a-'şi arĕta desterităţile în cântări.

Cererile instruite conform normelor din vigóre sĕ se asternă la subsemnatul în terminul deschis.

Orĕştie, la 7 August 1895.

Oficiul protopresbiteral al Orĕştiei în conţelegere cu comitetele parochiale.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

---

[149] 3—3

CONCURS.

In parochia de a III clasă Vurpĕr publicându-se concurs şi neivindu-se nici un candidat cualificat sĕ escrie nou concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia archidiecesană „Teleg. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post, prescrise în regulamentul pentru parochii de clasa III, dau suma de 402 fl. 60 cr.

Doritorii de a ocupa acest post au se-şi astèrnă suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 21 Iuniu 1895.

Oficiul protepresb. gr.-or. al Sibiiului

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 373/895 [153] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci mai jos însemnate dela scólele confesionale gr.-or. din tractul protopr. al Treiscaunelor sĕ escrie concurs cu termin pănă la 31 August a. c.

1. Dobĕrlău, 307 fl. 50 cr. in bani şi naturalii, cuartir liber în edificiul scólei şi lemne pentru încălḑit.
2. Doboli inferiori, salariu 300 fl. în bani şi naturalii dela popor 100 flor. ajutoriu dat de Ven. consistoriu archidiecesan pro 1895/6, cuartir liber cu supraedificate economice şi lemne pentru încălḑit. Dela concurenţi sĕ cere vorbirea limbei magiare, carea este limbă de propunere.
3. Intorsătura Buzĕu, clasa II, salariu 300 fl. din repartiţiune şi relut de cuartir.
4. Lisnĕu, 163 fl. din fond şi repartiţie, 150 fl. ajutor dat de ven. consistoriu pro an. scol. 1895/6 cuartir liber în edificiul scólei şi lemne necesare de foc. Dela concurenţi se cere vorbirea limbei magiare, carea este limbă de propunere.
5. Vama-Buzĕu, ca salariu de 300 fl. cuartir liber în edificiul scólei şi lemnele necesarii pentru încălḑit.
6. Zagon, salariu 300 fl. din fond şi repartiţie cuartir liber în edificiul scólei şi lemnele trebinciόse.

Fiind posturile împreunate cu cantoratul, dela reflectanţi sĕ cere desteritate în cântări şi tipicul bisericesc. Cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre, sĕ vor aşterne în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Breţcu (Bereczk) 5 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al tractului Treiscaunelor în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Dimitrie Coltofean,
protopresb

---

[154] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Făgăraşului se escrie concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare, şi anume:

1. Berivoii mari şi mici, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
2. Breaza, postul primariu, cu salariu anual de 300 n., cuartir şi lemne.
3. Comana inferióră, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
4. Dridif, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
5. Galaţi, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
6. Grid, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
7. Herssni, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
8. Hurez, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
9. Păreu, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
10. Perşani, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
11. Riuşor, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
12. Rucăr, cu salarlu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
13. Sâmbăta-infer., cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
14. Sâmbăta-super. apus., cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
15. Sâmbăta-super. rĕs., cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
16. Şercăiţa, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
17. Şona, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
18. Şinca-nouă, postul secundar adjunct, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
19. Veneţia-inferióră, postul secundariu la scóla capitală, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
20. Veneţia-super., cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

Concurenţii au a subşterne suplicele lor instruite conform legii la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Făgăraş, 9 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Făgăraşului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Iuliu Dan,
protopresb.

---

[159] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu dirigent la scóla centrală română gr.-or. din Bran, se escrie concurs, cu termin de 20 ḑile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual de 300 fl. plătibil în rate lunare anticipative.
2. Cuartir liber în edificiul scólei.
3. Trei stânjini lemne de foc. pentru încălḑitul locuinţei.
4. Folosirea a $^1/_4$ jugĕr din grădina scólei

Preferiţi vor fi acei concurenţi, cari vor dovedi desteritate la instruarea elevilor în cântările bisericesci corale.

Petiţiunile de concurs instruite în conformitate cu legile în vigóre, au a se înainta la presidiul eforiei scólei capitale din Bran în terminul deschis.

Bran, 29 Iuliu, 1895.

Eforia scólelor centrale române gr.-or. din Bran.

L. Puşcariu, preşedinte.
G. Babeş, secretariu.

Nr. 298—895 [152] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele gr. or române din comunele mai jos numite, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“

1. Bacea cu filia Cueş, cu salariu anual de 300 fl. repartiţiaţi în popor, cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.
2 Câmpuri C. Surduc, cu salariu de 300 fl. din care au a sĕ procura şi lemnele de încălḑit, cuartir în edificiul scólei şi grădină delegumi.
3. Cărmăzenesci cu filia Dănulesci cu salariu de 300. şi anume: bani din repartiţie 236 fl. *b)* din camĕta împrumutului de stat 64 fl. cuartir şi grădină.
4. Gialacuta cu filia Căbesci salariu anual 300 fl. şi adecă: a, în bani repartiţiaţi în popor 100 fl. b, în bucate 100 mĕsuri cucuruz 140 fl. c, venitele cantorale 30 fl. d, lemne de foc 3 stângeni 30 fl. cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.
5. Tămăşesci, cu salariu anual de 300 fl. din repartiţie în popor.
6. Têrnava, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: a, în bani gata din repartiţie 100 fl. b, în bucate 100 mĕsuri de cucuruz 140 fl. c, venitele cantorale 30 fl d, lemne de foc 3 stângeni 30 fl. cuartir în edificiul scólei şi grădină pentru legumi.
7. Uleş, cu salariu anual de 300 fl. repartiţiaţi în popor, cuartir libĕr şi grădină de legumi.

Dela reflectanţii la aceste posturi sĕ recere sĕ se presenteze pănă la alegere în vre o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care a concurat spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle şi modul de plătire al salarielor.

Invĕţătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în scóla de repetiţie înpreună cu instruarea în cântările bisericesci, va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană, avênd a conduce şi cu scolarii cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-şi astérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Ilia, la 31 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.
Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 95 Sibiiu, Marți, 29 August (10 Septembre) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 28 August, 1895.

Ḑiaristica din capitala țerei nóstre de multe ori s'a ocupat cu cestiuni interne de a le nóstre în totală necunoscință de causă. Lucru înțeles, că în asemene casuri cestiunile au fost denaturate în mĕsură așa de mare, încât nu le-am mai putut cunósce nici noi.

Un asemene cas de totală necunoscință a tractat la finea sĕptĕmânei trecute pressa din capitala țerei nóstre, și ca ignoranța se iese și mai tare la ivélă, tóte ḑiarele au fost păcălite fără escepțiune.

S'a scris adecă în ḑiarele din capitala țerei nóstre, că Escelenția Sa metropolitul nostru a luat parte la conferențele episcopatului romano-catolic. că el a consimțit cu pastorala comună a episcopatului romano-catolic, și că Duminecă, în 20 August a. c. a și subscris acea pastorală.

Fiind-că în anii trecuți ḑiariul nostru copia cu multă predilecțiune din ḑiariul „Budapesti Hirlap“ vom arĕta, ce a scris acel ḑiariu Sâmbăta trecută în cestiunea, de care e vorba

Sub titlul „Miron Romanul și pastorala comună scrie următórele“:

> Mai multe ḑiare publică scirea venită atât din Sibiiu cât și din Viena, că metropolitul Miron Romanul nu va accepta pastorala comună, statorită de către conferența episcopilor, ci el și episcopii lui sufragani va da o altă pastorală comună.
>
> Scirea acésta nu corespunde adevĕrului căci metropolitul Miron Romanul a fost present la conferența episcopilor ținută în Buda și acolo Duminecă cĕtră 2 óre după améḑi, când s'au încheiat pertractările, în fața întregului episcopat a **subscris** și el ambele pastorale. Aceste 2 pastorale le va publica și metropolitul în solidaritate cu ceialalți prelați. Deosebirea va fi numai în procedură încât pastorala către popor el o va publica în limba română. Rătăcirea ḑiarelor provine din împregiurarea, că episcopii, cari sĕ țin de consistoriul metropolitan greco-oriental au voit sĕ dea și ei o pastorală comună separată, acésta însĕ nu o a putut subscrie metropolitul, deórece prin subscrierea de mai nainte era obligat se țină la pastorala comună a episcopatului din Ungaria.

Scirea acésta de bună samă a fost destinată sĕ facă sensațiune, și ea a și produs ceva, la publicul unguresc, care nu e datoriu sĕ cunóscă lucrurile din biserica nóstră, ea a produs póte sensațiune, la acel românesc scirea a produs nespus de multă ilaritate.

Publicul unguresc nu e detoriu sĕ scie, că biserica nóstră autonomă 'și reguléză independent de alte biserici din patrie tóte afacerile sale. Nu e detoriu sĕ ia notiță din ḑiarele românesci despre mersul afacerilor din biserica nóstră, și nu a fost detoriu sĕ scie, că tocmai pe când ḑiarele din capitală publicau acea scire sensațională, consistoriul nostru metropolitan era întrunit în sesiune ordinară, și sĕ ocupa cu mĕsurile, cari trebuiau luate pentru orientarea clerului și poporului ortodocs român în fața introducerei legilor celor nóue bisericesci.

Nu era detoriu se o scie acésta publicul cel mare unguresc, erau însĕ datori sĕ o scie acésta publicistii unguri, și sĕ nu se facă de rîs în fața lumei, trebuia sĕ o scie acésta acei factori cari conduc opiniunea publică unguréscă în aceste timpuri de frământări naționale.

Scirea s'a publicat în tóte ḑiarele și acésta dovedesce ignoranța generală în tóte redacțiunile ḑiarelor din Budapesta. Cu acésta trebue sĕ ne facem sémă, ca sĕ ne scim orienta în discusiunile nóstre publice cu ḑiaristica unguréscă.

Ne am ocupat special cu comunicările ḑiarului din „Budapesti Hirlap“ căci el precum am ḑis până mai eri alaltăeri era ḑiarul de predilecțiune în redacțiunea nóstră, și mai ales pentru cuvêntul, că el tractéză cestiunea mai fundamental.

Acest ḑiariu și motivéză. Episcopii cari se țin de consistoriul metropolitan greco-oriental au voit sĕ publice și ei o postorală comună pentru greco-orientali, însĕ metropolitul nu o a subscris.

Frapantă necunoscință de causă despre organismul bisericei nóstre, dar acuma acésta nu mai surprinde. Mirarea nóstră se reduce la împrejurarea, că numitul ḑiariu scie și motivul pentru care metropolitul nu a voit sĕ subscrie o pastorală special pentru clerul și poporul greco-oriental. Metropolitul greco-oriental a fost angagiat prin subscrierea pastoralei episcopatului catolic, de acea nu a subscris pastorala propusă de episcopii sufragani.

Minunată orientare în afacerile nóstre bisericesci. Dacă publiciștii unguri cu asemene aparat informéză publicul lor, atunci sĕ nu ne mirăm, că a doua ḑi tóte ḑiarele din capitală puclică o desmințire tóte de unul și acelaș cuprins.

Desmințirea se vede că e făcută din loc competent, căci e ținută în general, se constată, că la conferențele episcopatului catolic nu iau parte prelații bisericei greco-orientali, de acea scirea despre cooperarea metropolitului nostru la acele conferențe se reduce la informațiuni neesacte.

Mai special vorbesce desmințirea din ḑiarul guvernamental *„Pesti Napló“* aici se spune, că pe episcopii greco-orientali în general nu-i póte invita primatele din Ungaria la conferențele episcopatului catolic, căci asemene conferențe nu sunt sinóde, și pe episcopii greco-orientali sĕ obicinuesce a-i chema la sinódele ecumenice papa dela Roma, ei însĕ nu primesc nici acea chemare.

Inregistrăm deci și desmințirea despre cooperarea și aderarea metropolitului nostru la conferențele episcopatului catolic din Ungaria, și scirea cea mai nouĕ, despre învitarea ce se face episcopilor nostri din patrie la sinódele ecumenice.

Nu peste mult o va desminți presa din capitală și acéstă noue scire.

Revista politică.

Generalul frances, Munier, care a publicat în „Le Figaro“ — după cum am amintit și noi o scrisóre plină de ofense la adresa guvernului și corpului oficeresc german, a fost provocat de ministrul de rĕsboiu, sĕ numai scrie articoli prin jurnale. Munier s'a oferit, sĕ înainteze pe cale diplomatică împĕratului Wilhelm doveḑile sale, — la ceea-ce ministrul de rĕsboiu, sĕ ḑice, că n'a făcut nici o observație. Munier a povestit unuia, care l'a intervievat, cum a fugit din Wiesbaden ministrul de rĕsboiu, Lurlinden, care a fost în anul 1870 prisonier împreună cu el; el a sărit peste o grópă și a ajuns travestit în haine de țĕran la Berlin, de unde apoi a călĕtorit cu trenul la Basel. Generalul Saussier a fugit din Prusia de ost în Polonia ruséscă și de aici în Galiția. Munier recunósce, că e condamnabil pentru calomnie.

* * *

Sunt cunoscute cuvintele întrebuințate de împĕratul Germaniei, în timpul din urmă la adresa social-democraților. S'au făcut după aceea dese declarații, că nu e vorba de un proiect de lege, care sĕ nimicéscă prin forță acest partid. Cu tóte acestea foile germane conservative prepară punctele principale necesare unei astfel de legi. Ḑiarul „Kreuzzeitung“ își dă silința, sĕ convingă lumea, că legi escepționale sunt indispensabile, ér „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ scrie următórele: „Noi nu credem, că social-democrații pot fi nimiciți, fără de a se mări puterea autorităților și fără de a introduce disposiții anumite în codul penal. Noi credem însĕ și mai puțin, că vom puté pune mâna pe social-democrați, dacă cetățenii înșiși nu vor lupta din tótă puterea contra lor și dacă nu se vor îngriji, ca între ființa lor, între metoda lor politică și între aceea a social-democraților, sĕ nu fie nici urmă de o le-

---

FOIȚA.

Tip din viéță.

Pavel Brustureanu ar fi fost cel mai de trébă și mai lăudat flăcău din lume, dacă mintea i-ar fi putut stăpâni înclinările sĕlbatice. — Asta însĕ nu s'a putut. Câte-odată era un adevĕrat tip de sĕlbatic; era rabiat. In asemenea casuri nu-i te puteai impotrivi; trebuia sé cedezi tuturor năravurilor lui. Era vai și amar, de acela, care i-se opunea.

Așa între noi îl numiam „tigru“, și când pentru prima dată a auḑit de acéstă poreclitură, ne era frică, că o s'o pățim urît cu el; însĕ s'a întêmplat chiar contrariul: Sĕ vede, că-i convenia acest nume. Era mândru de el.

— Aveți dreptate; am un adevĕrat naturel de tigru: Câte-odată-mi vine sĕ fug în codri și sĕ sfâșiu tot, ce-mi iese în cale. De multe ori mi-e dor de sânge..... Cu un cuvênt sunt rabiat! Dar ce sĕ fac? Dḑeu m'a bătut cu natura asta! Așa voiu și rĕmânea până la mórte.

Și totuși n'a rĕmas. Coconul Pavel s'a îndreptat în tocmai ca și predecesorul sĕu din biblie Saul.

Indreptarea lui vréu sĕ vi-o istorisesc.

Intr'o frumósă ḑi din luna lui Iuliu, cu o căldură de aprópe 29°R. lui Pavel i-a trăsnit prin cap ideea sĕ numai lucre nimic. Nici una nici alta.. a lăsat simplaminte cancelaria în scirea tatălui.

— Așa o căldură blăstămată nu-i bună, decât de chef. Haideți la crâșmă.

Era zadarnică ori-ce opunere. Trebue sĕ te duci cu el.

Așa ne-a adunat pe toți, cum ne-a găsit pe stradă.

— Trebue sĕ vii cu mine, Punctum! Vréu sĕ chefuesc!

Și ne-am supus cu toții. Cine s'ar fi gândit sĕ i-se impotrivéscă. Când se înhólbă la noi cu ochii lui mari, negri, trebue sĕ i-ne supunem. Apoi era și zădarnică ori-ce impotrivire.

Astfel la învitarea lui „ospitală“ ne-am adunat după améḑi pela 6 cu toții într'o odaie ascunsă din crâșma numită „paragraf“ în jurul unei mese roșii.

Abia a început a se întuneca și afară, — căci salonul nostru din firea sa era întunecos — și deja ochii ni se încrucișau grozav de mult, ce am beut, nu atât de setoși ce eram, ci fiindcă pretenul nostru Pavel ne adăpa cu sila.

Ș'a propus, sĕ îmbete întrégă societatea. S'a și pus pe lucru din tóte puterile, pentru a-și realisa scopul.

Fie-care păhar trebue sĕ-l golim până în fund.

— In sănătatea mea!

Și ar fi fost vai de norocul aceluia, care ar fi lăsat ceva în păhar, când trebue sĕ bem în sănătatea lui, cu tóte că destul de sănătos ere sălbaticul nostru prietin și altcum, încât era de prisos sĕ mai bem în sănătatea lui.

Era ca o adevĕrată statuă clasică de a lui Hercule, (se vede că a crescut după principiile lui Kneipp.) Intre umerii-i largi, pe grumaḑii colosali, ce sĕmânau mult cu un stâlp, i zăcea capul întocmai ca și când ar fi fost cioplit acolo din marmoră. Nici decât din marmoră albă, ci chiar din cea mai întunecată. Apoi când își îndóie brațele și-și pune cotele teribile pe masă, muschi-i puternici de pe brațele-i colosale se îmbulzéu în afară, de ți sĕ părea, că vreau se rumpă vestmêntul subțire de vară, ce-i acoperea.

Incetul cu încetul céta se apropie de culmea veseliei.

Sticlele se golesc și se umpleau tot mai repede, și ochii devenéu din ce în ce mai schinteetori.

Tigrul nostru ne spune într'una la anecdote care de care mai drastice și rîdea la fie-care, de se clătinau ferestrile salonului, ce ne adăpostea.

Am început apoi a cânta!

Nu prea erau esecutate cântările nóstre și cu întrebuințarea urechilor, adecă cu observarea armoniilor și a semnelor de interpretare, după cum gătură spirituală". Din cele amintite sĕ vede, că cuvintele împĕratului au avut un ecou puternic. Observarea din urmă din „Norddeutsche Allgemeine Zeitung" e cea mai nimerită după părerea nóstră. Ori unde sĕ ivesce câte un curent bolnăvicios și stricăcios, fie el de natură politică, fie de natură socială, până sĕ se creeze legi, cari sĕ l oprime, e datorinţa sine qua non a ómenilor, sĕ se feréscă de el, întocmai cum sĕ feresc de epidemii.

* * *

Sesiunea parlamentului belgian după o durată de 10 luni s'a închis. Ţara și parlamentul au puternic motiv, sĕ privéscă cu satisfacţie asupra unei sesiuni, a cărei lucru de căpetenie a fost crearea unei legi scolare, care a recunoscut bisericei influenţa ei binefăcĕtóre, ca organ de control asupra învĕţămêntului religios din scóle. Legea acésta încă nu e sancţionată de rege. Nu mai rĕmâne însĕ îndoială, că în curênd o va sancţiona.

* * *

O broșură anonimă întitulată „Bulgaria sub Stambulow" a produs în presa rusécă o adevĕrată consternare. Rușii au început sĕ tragă la îndoială sentimentele de recunoscinţă esprimate de deputaţia bulgăréscă. O sentinţă aspră a adus o fóie din Moscva cn numele „Moskowkija Wiedomosti": Broșura umple Rusia cu neîncredere, căci în faţa celor publicate într'ênsa din viaţa principelui Ferdinand, suntem îndreptăţiţi, sĕ nu dăm nici un creḑĕmênt assiguraţiunilor făcute de deputaţia bulgăréscă despre iubirea poporului și a principelui către Rusia. Din acest incident publică Dr. Mollow, membru al deputaţiei bulgăresci și primar al Sofiei, in aceeași fóie din Moscva o scrisóre mai lungă, in care respinge cu energie indoiala esprimată despre iubirea Bulgarilor și a principelui Ferdinand faţă cu Rusia. Dr. Mollow ḑice, că dacă n'ar fi bulgarii rusofili, Stambulow n'ar fi lucrat 8 ani, ca sĕ omóre aceste sentimente rusofile. Trămiterea deputaţiunei în Rusia cu consimţĕmêntul principelui este cea mai bună probă pentru loialitatea acestuia faţă cu Rusia. De altfel principele Ferdinand și-a esprimat adese ori în faţa Drului Mollow respectul sĕu faţă cu marele popor rusesc. Metropolitul Climent, care n'a spus nici odată neadevĕruri dór nu va purta cu minciuni pe ţarul și pe bărbaţii de stat ruși. „I'am rugat pe Ruși, — astfel încheie Dr. Mollow, — sĕ aștepte. Pentru ce acéstă nerăbdare, pentru ce fac conclusiuni neprecugetate și dau creḑĕmênt ori și cărei intrigi?" Fóia din Moscva adauge la acéstă scrisóre, că acum împĕcarea între Bulgaria și Rusia s'a mai apropiat.

* * *

Mai tótă pressa dĕ atenţiune alegerilor comunale din Viena, despre cari am amintit și noi în nrul trecut. Sĕ ḑice, că principele de Liechtenstein s'a esprimat, că atenţiunea „Europei întregi" e îndreptată asupra lui. Pressa clericală esprimă autisemiţilor vienezi cele mai intime simpatii, un lucru, care e cunoscut dela alegerile trecute și de sine înţeles. De observat este însĕ, în ce privesce cérta d'intre fraţi, între antisemiţii naţionali germani și cei crescini-sociali, că pressa naţional-germână din provincie simpatiséză mai curênd cu cei din urmă decât cu cei d'intâiu; cel puţin Dr. Lueger a crescut în vaḑa ei fórte mult. El e fórte lăudat pentru motivul, că din causa lui n'a succes încercarea d'a întrebuinţa limba cehică în adunările electorale.

* * *

Pórta a dat cel puţin semne, că se va învoí cu reformele cerute pentru Armenia din partea Angliei, Franciei și Rusiei. Ea a resistat, cât a putut; în fine a trebuit sĕ se plece. Sultanul s'a învoit, ca puterile sĕ comunice prin ministerul de esterne cu comisiunea de supraveghiare, care esistă, ceea-ce puterilor nu le-a convenit. Pretensiunile lor au mers și mai departe; așa, că Turcan-pașa a consimţit ca ambasadorii sĕ comunice direct cu comisia de controlă. Dacă se va învoí acum și pórta cu acésta, atunci puterile n'ar mai pretinde, sĕ-și pună ómenii lor în comisia de esecutare a reformelor. In chipul acesta sĕ va restabilí buna înţelegere dorită dela început pentru binele Armeniei și și al Turciei.

Noutăţi.

† **Archiducele Ladislau,** fiul archiducelui Iosif, în urma ranei ce o a fost primit la vênătóre, a rĕposat în 6 Septembre n. la órele 10¼ la Budapesta.

* * *

Omor. Din Budapesta se vestesce, că Fischer József secretariul ministrului de interne, într'una din ḑilele trecute s'a dus la vênat într'o pădure din apropierea orașului, de unde apoi nici nu s'a mai întors viu. — Fischer adecă a fost găsit împușcat.

* * *

Cel mai mic ciasornic. Cel mai mic ciasornic de pe lume este espus vederii tuturor într'o feréstră a unui ciasornicar din Göttingen. Arătătorul acestui ciasornic pitic are o lungime de 8 milimetri.

Ciasornicul atârnă de un fir de pĕr. Mulţi iubitori de minunăţii ar voi sĕ-l cumpere și oferă sume mari pentru el, dar măestrul este atât de îndrăgostit în el, încât nu voiesce sĕ-l vêndă cu nici un preţ.

* * *

Un obiect de modă nesănĕtos. Nu a esistat un articol de modă care sĕ se fi popularisat așa, ca brâul lat, elastic, pe care îl pórtă astăḑi pretutindeni damele. *B*râul acesta la aparenţă nevinovat, este în realitate mai periculos decât corsetul, căci pe când acesta comprimă o talie de 70 centimetri până la 62 centimetri, brâul elastic o strânge până la 58 centimetri. Cu cât e mai tinĕr trupul femeii, cu atât cedéză mai mult apăsărei și cu timpul comprimă talia până la 20—22 centimetri.

Prin acésta se diforméză ficatul, stomacul, intestinele și rinichii și se comprimă în partea de desupt a corpului, apoi se produc dureri de spinare și cârcei de stomac etc. Cu un cuvênt brâul elastic este o invenţiune fórte nenorocită și părinţii n'ar trebui sĕ permită nici decum ca sĕ l pórte fetele lor.

* * *

Cum compunea Mozart? Étă cum se esprimă el într'o scrisóre:

„Când sunt bine dispus, vesel, precum sunt de esemplu în voiaj, într'o trăsură, sau la preumblare după un bun prânz, sau chiar nóptea când nu pot sĕ dorm, atunci ideile îmi vin cu grămada, și încă de cele mai bune. Acele care-mi plac, le reţin și le modulez după-cum mi-au spus alţii cel puţin. Când le reţin pe acestea îmi vin de ici colea idei de care m'aș puté serví, după cerinţele contra punctului, adecă sonorităţile în instrumente. Acestea îmi interbântă sufletul și crește într'una, când nici o pedecă nu se pune în contră-í, desvoltez ideile din ce în ce mai mult și lucrarea se termină în adevĕr cu totul în cap.

„Ori cât ar fi de lung, dintr'o privire cuprind totul cu spiritul, cum ași considera un frumos tablou. Acésta produce asupra mea efectul unui splendid ospeţ.

Combinaţiunile, ţesătura, tóte acestea trec ca un vis bine simţit, dar cel mai bun lucru este de a asculta totul împreună. Ceea-ce lucrez astfel nu uit nici-odată și acésta este póte cel mai preţios dar cu care D-ḑeu m'a înzestrat.

Când după aceea mĕ pun sĕ scriu, nu am decât a lua din busunarul crierului tot ceea-ce s'a adunat acolo după-cum am spus mai sus.

Prin acésta scrierea se îndeplinesce iute și reproduce fără nici o schimbare sau cel puţin acésta se întêmplă fórte rar, tot ceea-ce s'a așeḑat în spiritul meu. Étă pentru-ce póte sĕ mĕ deranjeze ori-cine când scriu, pot chiar sĕ și vorbesc, mai cu sémă de găini și de gâște, de Margareta, de Babeta și de alte lucruri, și scriu înainte.

Rochlitz istorisesce că într'o séră aflându-se cu Mozart la Doles, un musicant dela biserica S. Tomas din Lipsca, fórte iubit de Mozart, și măiestrul trebuind sĕ plece a doua ḑi la Viena, Doles îi ceru câteva linii ca suvenir. Mozart rîse mai întâi de acésta, apoi ceru o bucată de hârtie, o rupse în dóuă, scrise în timp de cinci sau șase minute și apoi dădu unul din manuscripte lui Doles și celalalt fiului seu.

Prima fóie conţinea un canon pentru trei voci, cu tecstul: „Adio, ne vom revedé"; descifrară bucata care fu găsită admírabilă și plină de melancolie. Sĕ ceti apoi al doilea manuscript care era de asemenea un canon pentru trei voci cu tecstul: „Numai scănci ca babele"; toţi riseră fórte mult așa era de comică musica improvisată. Se observă după aceea că ambele canóne sĕ puteau esecuta împreună și forman un tot șese părţi. Se reîncepu, efectul a fost inesprimabil și cum numai terminau cu complimentele mirându-sĕ de acéstă ușurinţă, Mozart își luă pălăria și repede strigând: „adio, copii mei"!

* * *

Artistul și birjarul. Intre hârtiile lăsate de marele violinist Paganini sĕ găsesce următoriul episod:

„Intr'o ḑi, istorisesce Paganini cutrieram stradele Vienei când deodată mĕ apucă o furtună. Plóia cădea de versa și vremea sĕ făcea din ce în ce mai tare. Eram singur, lucru ce mi-se întêmpla fórte rar, căci de obiceiu luam cu mine pe servitorul meu. Mai aveam mult până acasă și eram deja atât de ploat că începui a-'mi teme sânĕtatea. Mĕ întorsei după o birjă, trei trecură pe lângă mine dar birjarii nu înţelegeau italienește ér eu nu sciam nemţesce, a patra birje sĕ opresce în sfârșit la chemarea mea birjarul îmi era concetăţian. Inainte de a mĕ sui îl întrebai de preţul cursei. „Cinci florini, preţul unei întrări la concertul lui Paganini" ḑise el. Ştrengarule i respunsei furios, pentru o palmă de loc, ceri tu cinci florini? Paganini cântă pe o strună, dar tu cu greu vei conduce trăsura pe o singură rótă. Ah, domnul meu, nu este așa de greu cum sĕ crede de a cânta pe o singură strună. Şi eu sunt amator, astăḑi iau îndoit pentru o cursă ca sĕ ascult odată, pe acel artist ce sĕ numesce Paganini". Nu mai stătui de vorbă, mĕ suiu și în ḑece minute eram la hotel. Dădui birjarului cei cinci florini și o cartă de întrare la concertul meu.

A doua ḑi înainte de concert năvălia publicul la întrarea în sală. Tocmai întrai când unul din ómenii mei îmi strigă: „La ușă stă un om în haine murdare și necuviinciónse care vrea sĕ între numai decât. Era birjarul din ajun pe care cu tóte că avea cisme murdare îl lăsai sĕ între sperând că se va furișa prin mulţime. Dar nu! când mĕ arĕtai pe estradă la începutul concertului, îl zări în faţa mea, în mijlocul damelor în mare toaletă cari sĕ așezaseră în rîndul întâi.

Culesei și aici aplause frenetice, dar înaintea tuturora îmi arĕta birjarul meu în modul cel mai furtunos mulţămirea sa care sbucnia în mijlocul cântatului, astfel, încât el primi mustrări energice din partea auditorului care nu putea sĕ guste în tótă liniștea deliciurile musicei. Rare ori am avut un admirator atât de entusiasmat. A doua ḑi de diminéţă întră birjarul în odaia mea. „Domnule, îmi spuse el cu un ton de tot respectuos, îmi veţi putea face o mare graţie. Sunt părinte de familie sĕrac și concetăţénul Dvóstre! Din contră Dv. sunteţi bogat și renumit. Fericirea mea depinde numai dela Dvóstră. Ce vrei sĕ ḑici cu acestea? Daţimi voie de a scrie în dosul trăsurei mele aceste trei cuvinte: „Cabrioleta lui

---

am învĕţat-o acésta dela scumpul nostru artist Ghiţă D. dară cu atât mai mare era animaţia și disposiţia de sberat.

Pavel era în element. Douĕ sticle góle deja le-a isbit de pământ, apoi a început a sbera, sĕ aducă vin mai bun, căci acesta nici cânii nu-l béu.

— Bine merge, — gândém noi, — de aici nu ne-om duce acasă întregi.

Cu tóte acestea, de silă bucuroși bem mai departe.

— Fie, ce va fi, — cugetam în noi, — și cântam nisce doine duióse, de ţi-se rupea inima!

Numai practicantul cel mic, blond, Gugali încerca sĕ resoneze, când ne au adus pe masă din nou vre-o trei litre de vin.

— Acum nn mai pot!

Şi așa me dóre capul!

S'a sculat dela masă, și voia sĕ plece.

— Nu te supĕra Pavele dară nu pot sĕ mai rĕmân.

— Nici un pas!

Ba me duc, căci trebue sĕ me duc. Mâne diminéţă am o pertractare. Apoi nici șeful nu mi-e acasă.

— Ce-mi pasă mie!

— Ce'mi pasă mie!

— Aceia-i tréba ta! Eu numai atâta'ţi spun, că o păţesci mai urât dacă te-i încerca sĕ mergi de aci!

— Eu însĕ me duc chiar dacă te mănii.

— Póte tu nici nu m'ai vĕḑut mănios?! îl întrebă cu ochi scânteitori Pavel.

— Ba te-am vĕḑut, și nici nu te irit bucuros, însĕ datorinţa i cea din tâiu.

— Servilism miserabil!

— Nu, ci-mi place sĕ-mi fac datorinţa.

— Ești prostuţ încă fĕtul meu! adause batjocoritoriu Pavel.

Practicantul nostru se vede c'a prins curaj de viu, căci ceea-ce tréz pentru tótă lumea n'ar fi făcut a început a-i reflecta „tigrului".

— Aceia-i prostie, sĕ nu lași pe om, când vrea sĕ mérgă.

Pavel iute se scólă furios, și în primul moment se părea că vrea sĕ isbéscă cu ceva în Gugali. însĕ érăși sĕ așeḑa și l'a privit cu un dispreţ de sus până jos.

Ei, nu discut cu tine!

Ţi-am spus deja că ești băiat, eu îţi poruncesc ţie, și-ţi demând sĕ rĕmâi aci.

— Nu rĕmân! Apoi de demandat numai maica mea îmi demandă mie. Şi ea m'a rugat sĕ nu rĕmân afară la nópte; îi bolnavă, veḑi și pentru asta trebue sĕ me duc.

— Nu ţi-e rușine sĕ stai sub porunca unei hârce bĕtrâne!!

La auzul cuvintelor necioplite ca și când l'ar fi tăiat cineva c'un sbiciu peste obraz practicantul nostru la început palid, de iritat ce era, deveni roșu ca focul.

Ofensa bădărană și nemeritată l'a făcut sĕ uite totul. A uitat că mânuţele lui subţiri nu și le póte mĕsura cu feciorul acela ţépăn, care dacă îl atinge îl póte sdrobi ca pe o muscă și mâne ţi'l taie tot bucăţi, dacă i mai trebue și satisfacţie; — în acest moment de nimic nu și-a mai aduţ aminte numai de aceea că omul acela i-a vătĕmat mama, pe care el o are atât de dragă. Şi în momentul următoriu se repede furios asupra lui Pavel și i rade o palmă.

Acesta însĕ i'a împedecat lovitura cu braţul. Ce era pentru braţul acela de fer a prinde lovitura de băiat a lui Gugali, cel slăbuţiu.

Apoi ca pe o pilă l-a prins între mâni și l-a ţinut, ca și când ar fi voit sĕ-l svârle afară pe feréstra, ce era deschisă.

— Ce sĕ fac cu tine măi! măi!

Mĕ poţi omorî dar pe mama n'o necistí!

Ca și când deodată o lumină de mult ignorată s'ar fi aprins în inima „tigrului".

A vătĕmat mama acestui băiat! A avut dreptate, când a voit sĕ-l pălmuéscă pentru asta.

L'a lăsat.

— Mâni ne vom răfuí! — Mergi!

— Sĕracul Gugali — gândém noi după-ce s'a dus — mâni o fi vai de capul tĕu!

Paganini“. — Fre îi rĕspunsei riḑênd, scrie ce vrei pe trăsură. Omul acela a fost mai isteţ decât am creḑut.

In puţin timp era mai cunoscut în Viena decât mine, fiindcă trăsura lui Paganini avea mare trecere. Cu ea avu mare noroc tótă lumea voia sĕ se preumble în trăsura lui şi omul avea preţuri destul de cinstite. Când după doi ani mĕ întórsei la Viena, birjarul era proprietarul hotelului în care locuiam atunci, ér cabrioleta o vênduse unui englez cu preţul de o sută livre sterlingi

* * *

Săpunul. Intre obiectele de toaletă locul întâiu îl ocupă săpunul, care este cel mai vechiu şi cel mai întrebuinţat. Încă vechii germani cunosceau întrebuinţarea săpunului, ér Pliniu scrie că tinerii patricieni şi patriciene romane îl întrebuinţau nu numai ca un mijloc de curăţire, ci şi pentru cultivarea pelei.

Mai târḑiu s'au făcut încercări de a scóte din uz întrebuinţarea săpunului, înlocuindu-l cu diferite cosmetice dar fără succes. Unde sunt aḑi diferitele soiuri de pudre, uleiuri, alifii etc etc., care pe timpul Caterinei de Medicis şi a Mariei Antoineta avéu deosebită trecere în societatea înaltă? Tóte acelea nu mai sunt aḑi cunoscute nici măcar după nume, şi nu-i vine nimĕnui gustul de a le întrebuinţa. Mai vêrtos aḑi când fie-care scie că e de ajuns a întrebuinţa astfel de cosmetice numai cât-va timp pentru a strica cu desĕvêrşire pielea, lumea cultă se feresce de ele, scoţêndu-le cu desĕvêrşire din us.

Singur săpunul a mai rĕmas, ba consumul lui sporesce mereu, pentru că nu mai încape îndoială că acesta este cel mai important şi mai bun mijloc pentru îngrijirea pielei.

* * *

„Imposibil, domnule preşedinte!“

„Figaro“ din Paris povestesce următórea anecdotă din séra după alegerea dlui Felix Faure ca preşedinte al republicei:

Dl Faure se întorsese după 8 óre dela Versailles la ministerul de marină; mâncase în grabă, apoi s'a apucat de lucru spre a resolva încă câteva afaceri. Mai ântâi a dat ordin secretarului seu, ca a doua ḑi sĕ aducă dela bancherul Lehideux 25.000 franci, din cari 20 000 erau destinaţi pentru săracii din Paris, şi restul pentru cei în lipsă în oraşele de porturi. Apoi s'a adresat unui director al ministeriului:

— Vei da ordinele necesare ca ómenilor flotei sĕ li se dea porţiuni îndoite.

— Acésta e imposibil, domnule preşedinte!

— Cum imposibil?

— Domniavóstră nu vĕ puteţi începe funcţia cea nouă cu o illegalitate, domnule preşedinte. Nu mai sunteţi ministru, ér ca preşedinte nu aveţi dreptul de a ordonanţa o cheltuélă.

Dl Felix Faure înţelese că era aşa, şi astfel dl Dupuy, ca ministru de marină, a acordat a doua ḑi porţiuni îndoite ómenilor flotilei.

* * *

Cele 12 seminţii ale lui Israil. Un glumeţ a clasificat în modul următor pe jidanii cu nume nemţesci:

1. Jidani sadea: Pinchas, Jacob, Şloime, Moişe, Iţig, Nathan, Moriţ. Lebme. Iacheţ.

2. Jidani noi: Abrahamson, Jacobson, Nathanson, Iţigson.

3. Jidani mirositori: Mandelblüh, Kukurutzblüh, Feiglstock, Rosenstock, Blumenthal, Rosenthal.

4. Jidani de lemn: Baum, Mandelbaum, Kirschbaum, Teitelbaum, Rosenbaum.

5. Jidani de câmp, munte şi vale: Rosenfeld, Milienfeld, Herzfeld, Kornfeld, Blumenfeld, Grünfeld, Rosenberg, Feiglberg Schönberg, Mannaberg, Rosenthal, Sonnenthal, Grünthal, Engelthal.

6. Jidani sĕlbatici: Wolf, Ber, Löw, Fuchs, Adler, Gaier, Stier, Wildkatz.

7 Jidani domestici: Ganzl, Vogl, Fischer, Schäfer, Turteltaub, Katz, Krebs, Hahn.

8. Jidani geografici: Frankfurter, Presburger, Komorner, Lemberger, Budaspitz, Prager, Steier Holländer, Berliner.

9. Jidani astronomi: Sternlicht, Abendstern, Morgenstern, Weltkugel, Nordstern, Mondschein, Sonnenhitz.

10. Jidani coloraţi: Schwarz, Blau, Roth, Weiss, Braun, Gelb, Grünn, Rothmund.

11. Jidani de valóre: Diamant, Saphir, Gold, Silber, Goldstein, Silberstein, Rubinstein, Diamantstein, Silberspitz, Goldfinger.

12. Jidani aristrocaţi: Kaiser, König, Fürst, Herzog, Prinz, Graf, Edelmann.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Onorată redacţiune!

In nrul 88 din 10/22 August a. c. aţi publicat o corespondenţă în carea „un deputat sinodal“, fără subscriere, află de bine a mĕ ataca în sentimentul meu cel mai scump, în naţionalismul meu.

Daţi-mi ospitalitate a restituí adeverul în procsimul numĕr. Corespondentul afirmă, că în colónele „Tribunei“ nu ar fi român ca mine în întreg comitatul nostru, pe când în congregaţiunile ei: „nu-mi aude gura“.

Acéstă învinuire mi-a făcut-o întogmai şi dl Parteniu Cosma anul acesta, pe timpul sinodului; curios, că se repeţesce şi încă — din incidentul congresului naţionalităţilor; şi mai curios, că corespondentul tocmai în colónele „Telegrafului Român“ îmi cere samă, că de ce nu am luat parte la congres?

Ii rĕspund cu plăcere; onoraţii cetitori judece apoi îndreptăţirea acuselor.

I. In congregaţiunea comitatului nostru am fost ales abia anul trecut, din partea bravilor dobreni, cari mult s'au espus pentru mine, după lege însĕ numai acest an, dela 1 Ianuariu 1895, am îndreptăţire a mĕ folosí de dreptul meu. Dacă românii mai vechi ai congregaţiunii din Deva sau alte părţi nu au aflat în acest an nimic de întreprins în direcţie naţională, eu singur încă nu am întreprins nimic, deóre ce acţiunile politice nu sunt încercări de acrobaţi, ci ele au în vedere interese comune, unde sĕ cere plan chibzuit, cu scopuri bine determinate şi mai mulţi combatanţi, bine disciplinaţi şi unitar conduşi. Eu unul numai şi numai o atare acţiune comună a românilor o ţin de folositóre, aceea se iniţiază însĕ de timpuriu, sistematic şi are sĕ ţină — neîntrerupt, lucru principal.

Nu am avut deci nici timp (8 luni, de când am vot), nici ocasiune, nici soţi de luptă, nici plan sau vre-un incident mai important, unde sĕ fi putut vorbí în congregaţiune. Fie însĕ corespondentul în aşteptare; sigur mĕ va vedé între primii, cari sĕ espun dar numai şi numai în bună înţelegere cu soţii mei de principiu, fie ei chiar contrari personali de ai mei. In cause comune românesci şi duşmanului meu de mórte bucuros îi sar într'ajutor.

Invinuirea cade deci de sine.

II. Incât privesce congresul naţionalităţilor, étă de ce am rĕmas acasă: Sĕ scie, că convocarea aceluia a fost decisă în conferenţele nóstre naţionale, cari aveau tóte caracter representativ, cu delegaţi. Convocare specială aşa sciu eu, s'a trimis esclusiv delegaţilor conferenţelor naţionale. Eu nu am fost delegat, căci, unde m'au candidat, un rĕutăcios a scornit neadevĕrul, că am deja mandat într'alt loc şi astfel ómenii mei cei mai sinceri m'au lăsat din combinaţie; acésta s'a întêmplat chiar în cercul Dobrei unde m'au ales deputat sinodal, apoi membru în congregaţie.

Neavênd mandat lucru firesc că „nu-mi puteam validita facultăţile mele spirituale“, precum — cu plăcere aş fi de acord cu corespondentul — însumi aş fi dorit şi ar fi trebuit sĕ mi le „validitez“, E chestie de o datorinţă, pe carea nu puteam sĕ mi-o împlinesc mai bine căci — şi dacă mergeam la Bpesta — nu eram în drept a representa pe nime decât pe mine; vederile mele personale însĕ mi le-am „validitat“ prin telegrama trimisă cu subscrierea mea. Óre aşa de naiv sĕ fie corespondentul încât sĕ crédă că o aderenţă subscrisă de cineva şi publicată în „Tribuna“, cetită în congres însuşi este mai puţin luată în samă şi respectivul mai puţin luat la ochi, decât cel ce merge în persónă la congres şi nu are absolut alta de făcut decât sĕ privéscă, asculte mânânce şi bea?

„Validitarea facultăţilor mele spirituale“, neavênd mandat sau cerc de activitate mi-a fost cu neputinţă şi corespondentul pe nedrept a anticipat învinuirea că de câte ori vine tréba la „adecă“, mĕ retrag. Dela nici un act naţional eu nu m'am retras deşi unii fraţi de ai mei aşa sunt de mici la suflet încât mai mult de 10 ani de când luptă — pe căi iertate şi neiertate — ca sĕ *nu am* nici un cerc de activitate în biserică, la comitat, în societate, în politică, la bancă, în reuniuni ş. a. Cu tóte aceste, prin luptă onestă şi făţişă m'am susţinut pe acele terene unde pot mai mult folosi poporului şi mi-am creat însumi noue terene de activitate publică.

III. Neg cumcă, în sinodul archidiecesan din anul trecut pe tóte căile mĕ nisuiam ca cu aşa numita petiţiune a tinerimei sĕ *bag* politica militantă în sinod şi sĕ induplec chiar sinodul, ca sĕ *convóce* congresul naţionalităţilor.

Dacă corespondentul ţine a fi de bună credinţă şi onest binevoéscă şi-şi dovedéscă afirmarea luată din vênt şi îi voiu aduce contra doveḑi. E altcum o chestie de discutat şi interes public, dacă a fot *bine* sau *rĕu* respingerea adresei tinerimei, carea voia *conlucrarea tuturor archiereilor din amîndóuĕ bisericele surori* întru apĕrarea bisericelor şi scólelor periclitate din temelie, prin inaugurarea politicei de stat bisericesci şi scolare. E întrebare, cumcă, dacă s'ar uni capii *ambelor* biserici, pe basa unui singur program, óre fire-ar ministrii tot aşa de voinicoşi, ca acum, când lupta e isolată şi cam cu sfiélă?

Bine voéscă corespondentul condeputat a-şi motiva părerea din punct de vedere al binelui sau rĕului comun şi a sĕ subscrie, eu bucuros îmi voiu esprima vederile sincer şi obiectiv.

Neg, cum că în sinodul archidiecesan din est an am „făcut“ politică milititantă şi „am presentat tóte năsdrăvàniile plămădite în biroul „Tribunei“, ca apoi sĕ fiu lăudat“ ş. c. l.

Câte afirmări atâte insulte. Provoc pe dl condeputat sĕ probeze cari au fost acele pretinse nĕsdrăsvănii.“ Cu inimă curată şi fruntea ridicată pot ḑice, că tot ce am făcut — bine sau rĕu, corespondentul nu dovedesce nimic — singur şi din propria mea convingere şi iniţiativă am lucrat. Resping aceste calumnii şi mĕ mir, că un „deputat sinodal e capabil de atâta lipsă de demnitate.“

IV. Afirmarea, că eu aş pretinde, ca dl asesor consistorial Nic. Cristea sĕ facă politică militantă“ o resping cu indignare. Un fruntaş veteran, de talia Dsale, nu ar fi trebuit tras în combinaţie cu miseriile spirituale ale d-lui condeputat. Il respectez prea mult pe dl Cristea, decât sĕ „pretind“ dela D-sa ce politică sĕ facă; sciut'a D-sa în trecut şi sci va în viitor ce politică se facă, ca sĕ rĕmână totdeauna la înălţimea chiemării sale. Eu cred, că dl Cristea nu sĕ bucură de acel apĕrător al Dsale, carele presupune despre Dsa, că ar fi în stare sĕ facă şi altă politică, decât aceea, care i-a câştigat deja recunoscinţa vecinică a naţiunei sale iubite.

In fine întrebare pentru întrebare:

1. fost'a dl condeputat la congresul naţionalităţilhr ori trimis'a cel puţin adresă subscrisă de Dsa?

2. are curagiul convingerii sale de a sĕ subscrie, când atacă pe nedrept pe un coleg, arĕtându-l cu degetul?

Primiţi asigurarea stimei mele

August A. Nicóră,
deputat sinodal.

Bibliografic.

A apărut *Cursul elementar de musică*, pentru usul scólelor în genere de *Constantin M. Cordoneanu*

Cursul complect este divisat în 4 părţi. Primele 2 părţi sunt broşuri separate, conţinênd dela 50—60 pagine ér partea 3 şi 4 ,într'o singură broşură de peste, 70 pagine. In tóte broşurile se cuprinde atăt partea teoretică după program însoţite de esercіţii multiple şi gradate, după fiecare materie, cum şi un numĕr însemnat de piese scolastice, rugăciuni de scólă, piese corale patriotice, scolastice şi religióse.

Esercіţiile, începênd pe o voce, gradat urméză pe 2, 3 şi pe patru voci.

Broşurile partea I şi II-a un leu fie-care şi partea III şi IV lei 1 şi 50.

Se află de vênzare la tóte librăriile. Depositul general la librăria Graeve et Comp. Bucuresci.

Loterie.

Sâmbătă, în 7 Septembre n. 1895.

Viena: 20 85 78 76 84
Timişóra: 85 14 37 82 88

Cel mai escelent duelant a fost acest om puternic. O grămadă de ómeni a nenorocit pentru întréga lor viéţă.

Acum însĕ, ca şi când deodată s'ar fi schimbat. De altă-dată cu un fel de mândrie şi sete se cugeta, cum o sĕ taie mâni ori poimâni în acela, care l-a infuriat.

Trist, abătut şedé la masă; cu capul răzimat pe mâna stângă privea dus înaintea sa.

Reminiscenţe vechi curióse s'au deşteptat în inima lui. D ḑeu scie, când s'a cugetat mai pe urmă la muma sa de mult îngropată, şi acum deodată numai ce îşi aduce aminte. Pare că-i aude încă glasul şi-i simte atingerea mânei. I-se pare c'o vede stând înaintea lui cu o păreche de dăsagi mari grei, plini de tot feliul de mâncări aduse în spate pentru el, cine scie câte poşte şi cu câtă greutate.

— Pavele, Pavele! mult nĕcaz îmi mai faci tu mie! Étă şi căciula asta ţi ai rupt o! Tu scii cu câtă greutate şi trudă câştig banii, ca sĕ ţi pot cumpĕra alta! vai de capul meu!

Ca şi când ar stalângă ea, aşa-i aude vocea.

— Haideţi acasă ficiori!

Noi ne uitam la el miraţi, căci nici odată nu l'am vĕḑut atât de simţitoriu.

Când apoi ne ducém către casă, a început a cânta.

Tótă lumea-i dintr'un neam….
Numai eu pe nime n'am…

Dela o vreme nu se mai putù reţiné, a erupt din el durerea inecată şi-a început a plânge.

Noi am cugetat că-i beat. Cum sĕ nu cugetăm, când la despărţire ne-a ḑis:

— Spuneţi-i lui Gugali, că nu-s mănios.

In ḑiua următóre când s'au întâlnit s'a rugat de ertare, că fiind beat i-a vătĕmat pe muma sa.

Aşa s'a întêmplat îndreptarea lui Pavel.

Vasilie Popovici.

Nr. 1068 [155] 2—3

CONCURS.

Posturile învĕțătoresci la scólele nóstre confesionale din comunele mai jos însemnate aparținătóre protopresbiteratului Agnita devenind vacante, pentru întregirea lor sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“ și anume:

1. Fofeldea, cu salaiu anual de 300 fl. cuartir și grădina scólei.

2. Cichindeal, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, lemne de foc și grădina scólei.

3. Prostea, cu salariu anual de 300 fl. cuartir lemne de foc și grădina scólei.

4. Măgărei, cu salariu anual de 300 fl. cuartir lemne de foc și grădina scólei.

5. Verd, cu salariu anual de 300 fl. cuartir lemne de foc și grădina scólei.

6. Zlagna, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, lemne de foc și grădina scólei.

7. Șulumberg, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, lemne de foc și grădina scólei.

Doritorii a ocupa vre-un post învĕțătoresc la scólele din acestea comune au a-și așterne petițiunile instruite în conformitate cu prescrierile legei, până la terminul preclusiv la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Agnita, 1 August 1895.

Oficiul protopresbiteral al tractului Agnita în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sabin Piso,
prot.

---

[156] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de învĕțător la scóla confesională greco-orientală din comuna Zizin, protopresbiteratul Brașovului, prin acésta sĕ escrie conaurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

a) Prin repartiția dela popor și din cassa bisericei dela epitropie suma de 277 fl. 90 cr. *b)* Venitele cantorali aprocsimariv 22 fl. 10 cr. Suma totală 300 fl. v. a:

Fiind în comuna nóstră bisericéscă postul de învĕțător împreunat cu cel de cantor, individul ales ca învĕțător are a presta pentru suma sus menționată și serviciul de cantor la biserică în decurs de un an.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-și așterne suplicele lor în terminul indicat subscrisului oficiu protopresbiteral.

In conțelegere cu comitetul parochial gr. or.

Brașov, în 1/13 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Brașov.

Ioan Petric,
protopresbiter

---

[157] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post, de învĕțător la clasa I a elementară gr. or. din Cernatul Sĕcelelor sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salariu anual 300 fl. v. a. în numĕrariu; 25 fl. v. a. ca relut, de cuartir și folosința pe jumĕtate a grădinei de pe lângă scólă.

a) Invĕțătorul ales va fi obligat a ținea prelegeri și la scóla de repetițiune, în tótă Dumineca și sĕrbătórea

b) Va fi obligat a conduce copii. și copilele de scólă la biserică în tótă Dumineca și sĕrbătórea; a-'i instrui și cânta cu ei cântările liturgiei divin.

c) Sĕ va supune hotărîrilor comitetului și sinodului parochial aduse din timp în timp între marginile legii, pentru prosperarea scólei și bisericei.

Doritorii de a ocupa acest post au a-'și înainta cererile instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral al Brașovului până la terminul sus indicat.

Concurenții mai cualificați sau cei ce vor sci cânta și cunósce musica vocală vor fi preferați.

Cernat, in 1 August 1895.

In conțelegere cu dl protopop.

G. Urdea,
paroch ca președ. al com. par.

Vidi.
Ioan Petric,
protopresbiter.

Ad. Nr. 215/895 prot. [158] 2—3

CONCURS

Pentru întregirea postărilor învĕțătoresci vacante în tractul protopresbiteral gr. or. al Turdei, înșirate mai jos, sĕ esceie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Banabic, postul împreunat cu cel cantoral cu salariu anual de 350 fl.

2. Găbud, cu salariu anual de 300 fl.

3. Hidiș, cu salariu anual de 300 fl.

4. Hărastăș, cu salariu anual de 300 fl

5. Soporul de câmp, postul împreunat cu cel cantoral cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei și lemne de foc.

Doritorii a compeți la aceste posturi învĕțătoresci împreunate cu cele cantorale, au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a-și documenta desteritatea lor în cânt și tipic și a face cunoscință cu poporul.

Suplicele de concurs au a se subșterne subscrisului în terminul prescris per Gyéres în Egerbegy.

In conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Agârbiciu, 4 August, 1895.

Petru Roșca,
protopresbiter.

Nr. 401/895. [147] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Sălciva de jos, protopresbiteratul Lupșei, se escrie concurs cu terminul pe 16 (28) Septembre 1895.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 321 fl. v. a. și se va completa ulterior la suma prescrisă de regulament.

Din ce stau acestea venite interesații 'și pot lua informațiuni dela comitetul parochial sau dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a competa la acéstă parochie sĕ-și aștérnă cererile concursuali provĕḑute cu documentele prescrise de Stat. or. în original sau în copii autentice la subsemnatul oficiu în terminul sus amintit.

Ofenbaia, în 11 Iuliu 1895.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv, oficiul protopresbiteral gr. or. a Lupșei.

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 451/895 prot. [160] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele confesionale gr.-or. române din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighișórei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Zoltan, cu salariu anual de 300 fl., și anume: 248 fl. în bani, viptuale cu 28 fl., lemne cu 24 fl., pe lângă cuartir și grădina.

2. Criș, cu salariu anual de 300 fl., și anume: din cassa bisericei 150 fl., folosirea unei lunci cu 110 fl., 4 stânjini de lemne cu 40 fl. pe lângă cuartir și grădină.

3. Hendorf, cu salariu anual de 300 fl.

4. Daneș, cu salariu anual de 300 fl. și anume: 200 fl. în bani din alodiul comunal, 80 fl. din repartițiune, grădină cu 20 fl., pe lângă cuartir în edificiul scólei și lemne de foc. Concurenții pedagogi sau clerici absolvenți, și cei cu cunoscința și a limbei germâne vor fi preferiți.

5. Saschiz, cu salariu anual de 300 fl., și anume: din alodiul comunal 50 fl., din repartițiune 146 fl., din viptuale 20 fl., pămênt arătoriu și fênațiu 70 fl., doi stêngini de lemne cu 14 fl., pe lângă cuartir gratuit în edificiul scólei.

Concurenții sunt poftiți a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comună spre a-și arăta desteritatea în cântari și tipic.

Suplicele concursuale instruite în sensul legilor în vigóre, sĕ se aștérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sighișóra, 3 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 426/895 [150] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci vacante din comunele mai jos însemnate sĕ escrie concurs cu terminul 7 Septembre v.

1. Sălciva de jos, cu salariu anual în bani 300 fl. cuartir și lemne.

2. Sălciva de sus, cu salariu anual în bani 300 fl. cuartir și lemne.

3. Cacova-Ieri, cu salariu anual în bani 250 fl. în naturale (bucate și legume) 50 fl. total 300 fl. cuartir lemne și grădină.

4. Bedeleu, cu salariu în 250 fl. și în naturale 50 fl. la olaltă 300 fl. cuartir și lemne.

5. Poșaga de jos, cu salariu 300 fl. cuartir și lemne.

6. Șasa, cu salariu 300 fl. cuartir și lemne.

7. Lunca și Vidolm, învĕțător ambulant salariu 300 fl. (câte 150 fl. dela una comună.

8. Buru și Ocolișul mic, învĕțătoriu ambulant salariu câte 150 fl. dela una comuna la olaltă 300 fl.

9. Runc și filia Lunca-largă cu salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi au a și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu până la terminul indicat.

Oficiul protopresb. gr.-or. al tractului Lupșa.

Ofenbaia, în 31 Iuliu, 1895.

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 354 prot. [161] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Apoldul-superior protopresbiteratul Mercurei, sĕ deschide concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele ficse împreunate cu acest post statorite de comitetul parochial, ating cifra de 405 fl.

Doritorii de a ocupa acest post își vor înainta cererile lor instruite conform legilor în vigóre oficiului protopresbiteral subsemnat în terminul deschis.

Mercurea, la 2 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
protopop.

---

[159] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu dirigent la scóla centrală română gr.-or. din Bran, se escrie concurs, cu termin de 20 ḑile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual de 300 fl. plătibil în rate lunare anticipative.

2. Cuartir liber în edificiul scóle

3. Trei stânjini lemne de foc. pentru încălḑitul locuinței.

4. Folosirea a ¼ jugĕr din grădina scólei

Preferiți vor fi acei concurenți, cari vor dovedi desteritate la instruarea elevilor în cântările bisericesci corale.

Petițiunile de concurs instruite în conformitate cu legile în vigóre, au a se înainta la presidiul eforiei scólei capitale din Bran în terminul deschis.

Bran, 29 Iuliu, 1895.

Eforia scólelor centrale române gr.-or. din Bran.

L. Pușcariu, președinte.
G. Babeș, secretariu.

Nr. 371/1895. [162] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea catedrei a patra de învĕțătoriu (învĕțătóre) ordinariu la scóla civilă de fete a Asociațiunii din Sibiiu, se escrie concurs repețit cu terminul până *la 20 Septembre st. n. a. c.*

Petenții (petentele) sĕ înainteze cererile până la terminul indicat Comitetului Asociațiunii în Sibiiu (Nagy-Szeben, Mühlgasse 8), pe lângă următórele documente:

1. atestat de botez;

2. document despre cualificațiunea recerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de învĕțători (învĕțătóre) ordinari la scólele civile;

3. arătare despre studiile pregătitóre și despre ocupațiunea de până acum;

4. arătarea specialității, pentru care sunt pregătiți și cu deosebire

5. sĕ dovedéscă, că posed perfect *limba română și limba germână* în vorbire și scriere.

Cunóscerea și capabilitatea de a propune perfect limba germână, sĕ consideră de condițiune absolută la conferirea acestui post.

Concurentul, care va fi ales învĕțătoriu (învĕțătóre) ordinariu se obligă a propune pe sĕptĕmână până la macsimul órelor de învĕțămênt, provĕḑut în legea statului.

Invĕțătoriul ordinariu până când e provisor primesce salariu anual de 700 fl. și 150 fl. bani de cuartir, solvit în rate lunare anticipative ér devenind definitiv primesce salariu anual de 900 fl., bani de cuartir 200 fl., 5 cuicuenale à 100 fl. și drept de pensiune dela stat, unde va solvi taxele prescrise pentru pensiune; învĕțătórea provisoriă primesce salariu anual de 400 fl. și întrégă întreținerea în internatul scólei, ér ca definitivă primesce salariu anual de 600 fl, întrégă întreținere în internat, cuincuenale și drept de pensiune ca învĕțătoriul. Avênd însĕ locuința în internat, va da directórei mână de ajutoriu și la alte agende ale internatului.

Cererile întrate după terminul ficsat, nu se iau în considerare.

Sibiiu, din ședința comitetului Asociațiunii transilvane, ținută la 5 Septembre 1895.

Dr. **Il. Pușcariu** m. p.,
vice-președinte.

Dr. *V. Bologa,*
secretar II.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 96 Sibiiu, Joi, 31 August (12 Septembre) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 30 August, 1895.

Ne mai despart abia câte-va ḑile de terminul, când legile cele nóuĕ bisericesci intră în viéță. Cu ḑiua de 1 Octobre nou se încheie un period vechiu în viéța popórelor din patriă și începe unul nou, de care sunt legate mari speranțe în direcțiunea desvoltărei statului național magiar, de care viséză curentul liberal de aḑi.

S'au pus în mânile organelor statului matriculele, s'au pus în mânile lor încheierea căsătoriilor.

Un period nou se începe în viéța popórelor din statul nostru, un nou period, de care sunt legate mari speranțe.

Noi nu am putut străbate până acum în adevĕratele intențiuni ale legislatorilor.

Reforma cea nóuă nu a fost reclamată de popórele din patria nóstră, nu a isvorit din necesitatea ivită în viéța practică.

Statul acesta a esistat ani una mie fără matricule de stat, fără căsătorie civilă, nu popórele au reclamat deci ca a dóua mie de ani sĕ se încépă pe basa reformelor, cari acuma se pun în practică.

Necesitatea legilor o a constatat curentul liberal din patria nóstră.

Reformele au fost presentate ca condițiune de esistență pentru stat și pentru caracterul național al lui. Interese fórte mari sunt legate de legile bisericesci, interese vitale, dela cari depinde viitoriul lui. Aceste au fost motivele fostului ministru de justiție Szilágyi, când a presentat proiectul în parlament, aceste au fost accentuate mai ales de partida kossuthistă, când s'a angagiat în soldul guvernului spre a duce la învingere reformele începute.

In direcțiunea acésta a lucrat însĕ cu multă consecuență presa, care e aḑi putere în statul nostru, și pe care nu o mai putem desconsidera.

Ani de ḑile s'a variat una și aceași temă: reformele bisericesci, despre aceste s'au scris în articoli conducĕtori, în referada despre ședințele parlamentare, și s'a scris cu încordare cu fanatism chiar.

Ani de ḑile s'a ținut țéra în cea mai mare încordare tot pentru legile bisericesci, de cari sunt legate speciale interese naționale magiare.

In fața acestei priveliște noi trebue sĕ credem că speciale interese mai înalte de stat au reclamat aducerea acestor reforme.

Noi nu am putut străbate în secretele, cari au dat viéță acestor creațiuni, a rĕmas însĕ sĕ urmărim aplicarea lor, și sĕ ne ferim poporul de eventuale neajunsuri.

Poporul nostru a fost strîns legat de biserică și de instituțiunile ei.

La venirea pruncului în lume preotul a fost cel dintâiu, care a primit în brațele sale pe cel nou născut, și l'a increștinat.

Preotul a binecuvêntat căsătoria creștinului, el a împreunat pe muiere cu bărbat în o nóuă viéță creștinéscă și el a petrecut la grópă pe cei mutați din lumea acésta.

Intrégă viéța românului a fost strîns legată de biserică și de instituțiunile ei. Legătura acésta așa de adânc s'a înrădăcinat în inima poporului nostru, încât el 'și-a botezat pruncul cu numele sântului din ḑiua nascerei pruncului. S'a legat deci, strêns s'a legat ḑiua nascerei cu numele nou născutului și acéstă îmbinare fericită a petrecut pe om în întrégă viéța pămêntéscă.

Legătura poporului cu biserica l'a ținut strîns de datinile naționale, și la noi religiunea a fost legată cu naționalitatea.

Legătura acésta de aci încolo nu va mai fi atât de intimă, atât de familiară.

Intre preot și popor s'a pus purtătoriul de matricule cu o sumă de funcțiuni, reservate până acuma preotului.

Interese importante sunt legate de aceste legi, interese naționale de ordine mai înaltă se condiționéză dela aceste legi.

De ele ne mai despart numai câteva ḑile.

Sĕ stăm bine, sĕ stăm cu frică!

Revista politică.

In legătură cu cele ce am amintit noi despre mișcarea bulgarilor din Dobrogea comunicăm următórele: „Autoritățile judecătoresci din Constanța au descoperit acum câteva sĕptĕmâni o societate secretă compusă din bulgari macedoneni, cari cea mai mare parte erau supuși turcesci. Acéstă societate secretă avea de scop, sĕ înarmeze bande, ca sĕ le trimită la Sofia, de unde apoi sĕ fie trimise mai departe în Macedonia prin comitetul macedonean. Ei erau la numĕr cel mult *60*. Erau cu deosebire ómeni din popor, cari steteau sub influința unui profesor dela scóla bulgăréscă din Constanța Acesta era cel mai activ agent al comitetului secret și stetea în legătură cu societățile secrete din Burgas, Varna și Sofia. Era vorba, ca o bandă de 45 de ómeni sĕ plece din Constanța la Sofia și de aici în Macedonia, ca sĕ ia parte la revoluție contra Turciei. Guvernul român, îndată ce a descoperit societatea secretă a prins pe capi și i-a pedepsit fórte aspru. Acésta a fost tótă mișcarea din care apoi lumea rĕutăciósă a făcut o irridentă bulgăréscă contra României. Dacă te gândesci, că în Dobrogea din 240.000 de locuitori sunt numai a **6-a** parte bulgari, atunci îți poți închipui, cât de puțin îndreptățită a fost scirea rĕu-voitorilor despre irridenta bulgăréscă în România.

Noi ne-am spus dela început părerea, că acei câți-va bulgari vor învĕța minte, de a sĕ purta liniștiți într'o țară bine organisată în credințață conducerei unui guvern ințelept, cum e cel de astăḑi; ér bucuria malițiósă a dlor dela „Pester Lloyd“ a fost cel puțin prematură!

* * *

Țancow a adressat un circular către capii partidelor politice din Bulgaria, in care recomandă ca mijlóce pentru o împăcare perfectă cu Rusia: Introducerea §-lui din constituție, care se referă la confesiunea principelui, și trimiterea unei deputațiuni nouĕ în Rusia. Acest circular este viu comentat de foile rusesci. Tóte apróbă în esență programul lui Țancow, dar de inceperea unor relațiuni nouĕ diplomatice intre Rusia și Bulgaria nu vreau, sĕ audă nimic. Moskowskija Wiedomosti scrie: „Noi aprobăm programul lui Țancow, dar dubităm că Rusia e inclinată sĕ trimita un representant diplomatic în Bulgaria. Sobrania trebue, sĕ sĕ gandéscă intâi la aceea ca sĕ întroducă în constituție §. 38, pentru-că altmintrelea Rusia nu póte da nici un credĕmênt sentimentelor rusofile ale bulgarilor. In Rusia esistă speranța, că Ferdinand va ajunge la convingerea, că principele Boris trebue sĕ fie ortodocs. Dacă nu ar face acésta, atunci ar trebuí, sĕ părăséscă Bulgaria“. Din acéstă causă nu póte fi vorba acum de începerea relațiunilor diplomatice între Rusia și Bulgaria.

Dragoste „ruséscă“, nu glumă!

* * *

In sântul sinod din Petersburg s'a creat un resort nou, care are sĕ supravegheze tóte sectele din imperiu. Ca șef al acestui resort s'a denumit consilierul Scorțow, care avusese misiunea sĕ stârpéscă o sectă fórte rĕspândită cu deosebire în guvernamentul Kiewului. El s'a purtat acolo fórte aspru supunênd pe sectari la fel de fel de persecuțiuni. Numirea lui din partea sinodului este o dovadă, că tot aceleași mĕsuri aspre sĕ vor lua și sub domnia țarului Nicolae II.

Sĕ vede, că multe secte sunt în țara muscalilor, de vreme ce sântul sinod e îndemnat, sĕ-și creeze un resort nou pentru stîrpirea lor.

* * *

Impĕratul Wilhelm a adresa cancelarului Germaniei din incidentu

---

FOIȚA.

Mofturi d'ale „Unirei“ din Blaj *)

Numele „*Unirei*“, purtat de „neîntrecutele“ „armonii“ „wagneriane“, auḑite cu o „piramidabilă“ și „colosală“ prisosință la cea mai recentă adunare românéscă, a străbătut ca un ecou puternic dela rĕsărit la apus. Astăḑi scie Orientul barbar, ca și Occidentul civilisat, că au și Românii „un *Wagner*“, a cărui „prea dulci“ și „prea „artistice“ accente au fermecat inimile tuturor ómenilor „musicali“ din centrul artelor și au „înfierbêntat“ și „creerii cu organisație deosebită“ ai stimabililor domni, direcți representanți ai Vaticanului Astăḑi scie și trebue sĕ scie tótă lumea de pe uscat, și póte și cea din apă, că nu numai Germanii, dar și Românii au un „*Baireuth*“. Astăḑi trebue sĕ scie și Chinezii, că nu departe de pétra libertății apare pe sĕptĕmână odată un ḑiar „scientific-literar“, care în cel mai scurt timp va schimba *de sigur* constelația politică a Europei: Germania cea tare, în urma aprigei puteri a celor dela „Unirea“, va trebui, sĕ se plece și sĕ se împartă în principate, cum a fost ea înainte de 1870; regele Italiei cu miniștrii și parlament cu tot vor trebuì mult în cate-va ḑile sĕ-și ia catrafusele: Tóte *acestea* vor trebuì sĕ se întêmple întocmai așa, numai pentru-că domnii dela „Unirea“ vreau sĕ nimicéscă și Germania și Italia, *ca sĕ pótă reda* întréga putere luméscă „infalibilului“ și sacrului lor șef — din Roma. Ei sunt dedați sĕ nu alégă nici odată mijlócele, când e vorba de realisarea scopurilor lor.

Mi-a scris un cunoscut din Münich (München), unde s'a ținut congresul catolicilor din Germania, că s'a întâlnit pe stradă cu nisce ómeni, cari după „usul graiului“ i-s'au părut, că sunt români din Transilvania; erau câți-va din domnii dela „Unirea“. Făcênd cunoscință cu ei și întrebându-i ce caută prin capitala Bavariei, ei au mărturisit, că urmăresc două scopuri:

I. Sĕ céră audiență dela Ludovic II., regele Bavariei, ca sĕ-i presinte „cea mai mare și cea mai nouă“ creațiune a „Wagnerului românesc“. „Noi scim, — s'au esprimat ei, — că regele e cel mai mare protector al musicei wagneriane. Ne vom da silința sĕ'l convingem (sau dacă nu se va putea, *sĕ l învingem)*, că „Meșterul Manole“ nu e nici cât negru sub unghie inferior, ca composiție, lui Lohengrin, Tannhäuser etc. Și „*cam sémănă*“ aceste opere unele cu altele. Ne-am bucura fórte mult, dacă s'ar învoi, sĕ patenteze acéstă invenție celebră, apreciată cu destulă cunoscință de causă din partea „priceputei“ nóstre gazete, și dacă eventual ar avea bunăvoința, sĕ invite „opera“ nóstră, sĕ se producă odată înaintea Majestății Sale. Acesta e cel dintâiu scop.

Eu (îmi scrie cunoscutul meu) le-am spus, că regele Ludovic II a murit de mult: că prin urmare nu mai e în stare, sĕ le patenteze invenția; că în chipul acesta „Meșterul Manole“ atât de apreciat de „regina musicei classice“, de „Unirea“, deși sémână cu operile lui Wagner, nu sĕ póte da în opera regelui din capitala Bavariei; că prin urmare dl Traian Mureșanu (care și dirigéză și cântă în acelaș timp solo din potpourri) ar face mai bine, dacă sĕ va lăsa de idea de ac ânta în Baireuth-ul german, și se va mulțămì cu Făgărașul.

Le cetiam de pe față — adauge cunoscutul meu — grozava lor decepțiune; „Măi — ḑise unul mai înfumurat d'intre ei — cum sĕ nu sĕ potrivéscă „logica“ nóstră din Blaj „în privința musicei“ cu „logica“ ómenilor cu cunoscințe musicale din alte părți?; *Toți nu pricep absolut nimic*; era sĕrmanul de Ludovic II, care singur cu creerii lui ar fi fost în stare și în órele lui de pe urmă, sĕ aprecieze grandiositatea „neîntrecutului nostru fĕt“. E trist, dar cu opera am cam sfetit-o; sĕ ne vedem de celălalt scop măreț și politic și bisericesc“.

II. După ce s'au recules din amara lor supĕrare, unul d'intre ei — așa îmi scrie cunoscutul meu, — îmi puse aniversării de 25 ani a rĕsboiului din 1870 un edict, în care după ce laudă entusiasmul cetățenilor între altele sĕ întrebuințéză și următórele cuvinte: „Un popor, care-și cinstesce astfel pe rĕposații sĕi și își aduce în acest chip aminte de ei, va fi — eu sper cu siguranță, — totdeauna credincios împĕratului și imperiului și va sci, sĕ se apere de acei dușmani fără patrie ai organisării divine a lumei, dușmani (înțelege pe sociali-democrații), cari chiar în aceste ḑile de înălțare națională își ridică cu cutezanță capul si nu s'au sfiit, sĕ batjocuréscă amintirea marelui împĕrat și astfel sĕ vateme poporul german în suvenirile și sentimentele lui cele mai nobile.“

---

*) „Moft“ e superlativul absolut dela „caraghioslîc“. — „Unirea“ (Veḑi Nr. 36 a. c.) e cea mai renumită gazetă papală din Roma „nouă“, orășel al Transilvaniei.

Și merită social-democrații o dojană atât de aspră.

* * *

In Dalmația sĕ fac alegerile pentru dieta țĕrii; sunt lupte grozave în sênul partidei croate. Fracțiunea radicală în frunte cu Bianchini din 20 de mandate s'a ales numai cu 3; câștigul e pe partea oportuniștilor cu Claic în frunte, cari s'au aliat cu sêrbii, pe când italienii au cam perdut terenul.

Centenariul al doilea al sântei Uniri.

Sub acest titlu a apărut în Nrul 29 din a. c. al fóiei „Unirea“ din Blaș un articlu de fond, în care, după-ce autorul acestui articlu face unele constatări nu prea măgulitóre pentru istoria poporului nostru până la „s. Unire“, se adreséză către coreligionarii sei „sĕ se cugete serios la aceea, cum ar puté sĕ sĕrbeze în chipul cel mai demn centenariul al doilea al s. Uniri.

Bucuros subscriem și noi acea parte din introducerea acestui articlu unde se ḑice: „E lucru bun și de folos, ca aniversările evenimentelor mai însemnate, cari au născut, schimbări mari spre bine, popórele acelea, preste cari s'a revărsat acest bine, sĕ le sĕrbătoréscă, și cu cât óre-care eveniment e mai momentos în urmările sale cele bune, cu atâta mai bună și mai de folos este sĕrbătórea lui, cu atâta mai vrednică, mai solemnă și mai săntă are sĕ fie sĕrbătorirea acésta“.

Nu putem însĕ sĕ consimțim, nu numai ca ortodocsi dar nici ca români, cu acele părți din articlu, în cari dl autor cu atâta nesocotință cutéză a susțineé, că:

„Noi Românii nu putem, sĕ ne mândrim cu multe evenimente de acestea. Noi nu putem sĕ ne mândrim cu o istorie lungă, cu tóte, că poporul român petrece acum aprópe de optspreḑece vécuri în frumósa lui patrie dela Istru și din Carpați. Trecutul unui popor dacă nu cuprinde fapte istorice, nu póte sĕ se numéscă istorie. Adevĕrat, că în vécurile de mai nainte au rĕsărit dintre români nisce luceferi ca Stefan și Mihaiu. Dară ei singuri nu au putut sĕ dăruéscă românilor istorie, căci faptele lor, ori cât de mărețe au fost ele, totuși n'au lăsat urmări hotărîtóre pentru vécurile următóre ale vieții poporului român“.

„Istorie, carea sĕ merite acest nume, poporul român are nu chiar de dóuĕ vécuri“.

Ér causele acestei lipse de fapte istorice, cari sĕ merite a se numí istoria poporului român, după autorul acestui articlu ar fi fost:

„Cum, cum nu, noi nu scim, scie numai bunul Dumneḑeu, dar destul că poporul român deodată s'a vĕḑut înjugat la carul imperiului bizantin.... Cum, cum nu, noi nu scim, scie numai bunul Dumneḑeu, dar destul că poporul românesc după aceea a fost tras și el după stăpânul seu în nefericita desbinare dela biserica sântului Petru. Asemenea unor vampiri au dat năvală fanarioții și sêrboteii asupra acestui popor nefericit, ca sĕ-i sugă nu numai sângele din vine, ci chiar și mĕduva din óse“....

După-ce ne spune apoi cum nici fanarioții nici sêrboteii nu s'au putut nici macar pe sine civilisa cu bogățiile colosale stórse din sudórea românilor lipsindu-le spiritul de viéță dătătoriu și cum nici calvinilor nu le-a succes cu desĕvêrșire acțiunea destructivă asupra românilor din Ardél, esclamă estasiat:

„A sosit însĕ anul 1700. An memorabil a fost anul acesta pentru poporul român, an, ca și care mai memorabil nu a mai fost în viéța acestui popor. El a fost anul, în care românii s'au născut întru popor consciu de sine. El a fost anul, care a dăruit poporului român începutul istoriei lui. El a fost anul, în care ramurelul latin din rĕsărit a fost altoit în trunchiul lumii civilisate“.

„Cu puterile iadului s'au însoțit puterile omenesci dușmane românilor, fanarioți, sêrbi, calvini și luterani, și forțele acestea aliate au făcut tot posibilul, pentru ca sĕ zădărnicéscă reunirea românilor cu scaunul sfêntului Petru care unire s'a sĕvêrșit în anul 1700. Le-a și succes sĕ abată o parte mare a aceetor români dela s. Unire și sĕ nu i scape din ghiarele sele și i-a ținut apoi în ghiare încă mai bine de un veac, adecă până adênc în jumĕtatea cea dintâiu a veacului nostru cênd sedușilor în sfêrșit le-a succes a 'și emancipa biserica măcar în provința națională de jugul strĕin.

„Éră cei ce remaseră credincioși sfintei uniri, au trimis din sinul sĕu bărbați, cari sĕ alerge la Roma, și acolo sĕ adune raḑe de lumină.... și întorcêndu-se acasă au lăsat sĕ strălucéscă raḑele acelea în rêndul cel dintâiu preste soții sei credincioși Romei, dar cu o cale preste ceialalți de un sânge cu ei.

Intrégă desvoltarea acésta (în calea progresului) au isvorêt din isvorul, ce s'a deschis pe sama românilor în anul 1700“.

In urmă după ce își esprimă dorința, că: „Chemat la sĕrbătorirea acésta (centenariul al doilea al s. Uniri) ar fi întreg poporul român, precum și sĕ priméscă cuvêntul cel plin de iubire al nonagenariului următoriu al sfîntului Petru (Leo XIII.) în enciclica: Praeclara gratulaționis, prin carea 'l chiamă la unire“ și carele „nu cere altceva afară de jertfa iubirei față cu biserica lui Christos“, și după ce vede însĕ ca acéstă dorință nu i se va împlini, — lasă ca asupra nóstră (a ortodocșilor „desbinați de Roma, sĕ lucre grația lui Dumneḑeu“ si chimă pe coreligionarii sei români, sĕ se cugete serios la aceea cum ar putea ei sĕ serbeze în chipul cel mai demn centenariul al doilea al sfintei Uniri.“

Acestea sunt aserțiunile cari ne preocupă pe noi.

Mărturisim din capul locului că nu ne-am ocupa de dênsele, deóre-ce tóte atât de evident sunt combătute deja nu numai de erudiții ortodocși, ci chiar și de archierei și laici mai luminați uniți, încât cu greu vom puté găsi argumente nóuĕ ér pe cele vechi nici nu le-am puté reproduce pe tóte într'un simplu rĕspuns de ḑiariu.

Dar nu putem sĕ tăcem, când frații nostri uniți nu lasă sĕ trécă nici o ocasiune ca sĕ nu lovéscă înt'run mod atât de nedemn în biserica nóstră, de care dênșii cu atâta necredință s'au lăpădat pentru un blid de linte dat din partea dușmanilor nostri seculari nu numai ai bisericei ci și ai națiunei nóstre, făcênd acésta biserică ca atare rĕspunḑĕtóre pentru tóte nefericirile seculare ce au venit preste poporul român, și nu împregiurările esterne și interne politice ce s'au succedat preste capul lui. O biserică numai atunci póte fi rĕspunḑătóre pentru nefericirile popórelor sale, când acelea isvoresc din învĕțăturile sale, și nu căci acele popóre aparțin ei. Ér astfel de biserică, n'a fost nici odată biserica ortodocsă ca atare cu învĕțăturile ei, fie acelea de ori-ce specialitate, din sfera teologiei, ér pe alte terene nici n'a cercat a-și impune vederile sale, cum a făcut biserica papistașă chiar detrimentul sciinței.

Apoi nu putem sĕ tăcem nici din causa, căci frații nostri uniți sĕ ating de rane vechi și nevindecate încă în sufletul și inima poporului român, tocmai aḑi când mai mult ca ori și când avem trebuință de simpatiile unul altuia în luptele nóstre teribile cu dușmanii limbei și datinelor nóstre străbune aici în patrie.

In fine nu putem sĕ tăcem nici din causa, căci trebue sé ținem în curent și pe credincioșii nostrii cu tendențele atât de rĕutăcióse ale fraților nostri uniți față de biserica nóstră și astfel sĕ se scie și ei orienta ce sĕ le crédă în casuri de ispite și încercări de proselitism

Vom fi însĕ cât se póte de scurți și obiectivi în espunerile nóstre după principiul nemuritoriului Tacit: sine ira et studio.

(Va urma).

Noutăți.

Hymen. Dl Johannes Arthur Schmid profesor de musică în Berlin și-a încredințat de fiitóre soție pe dșóra Alexandrina Cunțan din Sibiiu.

* * *

Viață lungă. In ḑiua de 10 Agust a. c. a rĕposat în comuna Pechea județul Covurluiu (România) o femeie numită Anghelina Dumitru Alecsiu în etat de 108 ani.

* * *

Cas de mórte. Din Lugoș ne sosesce scirea despre repausarea lui *Constantin Radulescu*, advocat acolo. *Constantin Radulescu* a fost bine cunoscut în viéța nóstră bisericéscă, ca deputat în sinodul diecesan, și în congresul național bisericesc. In sinul consistoriului din Caransebeș el a purtat onorificul oficiu de fiscal consistorial.

Cu el se duce o marcantă figură din viéța nóstră bisericéscă.

Fie-i țĕrina ușóră.

* * *

Un copil cu douĕ capete. Cetim în „Timpul“ că femeia Radu Nițoi Ion Drăgan din comuna Cobia, județul Dâmbovița a născut o fetiță cu douĕ capete- fata a fost botezată și trăiesce însĕ nu este destul de sănĕtósă.

* * *

Haz. Bărbatul: De unde are copilul sgârietura acésta?

Nevasta: A căḑut.

Bărbatul: Cum a căḑut? Dacă îl țineai de mână nu ar fi putut sĕ caḑă.

Nevasta: Dar cum puteam sĕ-l țin? Intr'o mână trebuia sĕ-mi țin umbrela, ér cu ceealaltă șlepea rochiei.

Concertul d-lui Vassiliu.

Domnul Dr. Elie Cristea ne trimite o recensiune asupra concertului dat în sĕptĕmâna trecută de către domnul Vasiliu. Recensiunea domnului Cristea după a nóstră părere e prea aspră și nu e întru tóte déptă.

---

următórea întrebare: „Nu știi: Șefii congresului catolic s'au depărtat pe la residențele lor? Am dori, sĕ întâlnim pe câți-va d'intre dênșii, căci am avea sĕ le facem unele propuneri isvorîte „din logica“ nóstră a celor dela „Unirea“, propuneri, cari li-ar assigura pe deplin succesul, cu redobândirea puterii lumesci a papei, ér în linia a doua ar face pe tot muritorul din lume, sĕ admită dogma despre infalibilitatea papei“.

La aceste vorbe cunoscutul meu din Münich a rĕmas înmărmurit: Nu putea nici decum sĕ pricépă în împregiurările actuale politice ale Europei „logica“ „curiósă“ a d-lor dela „Unirea“, cari sĕ grăbiau, sĕ întindă mână de ajutor episcopilor catolici, cari sĕ într'uniseră la Fulda, ca sĕ schimbe constelația Europei. „Atât-a însĕ am putut constata — îmi scrie el. — că scopurile celor dela „Unirea“ și a celor din Fulda erau identice.

Inmărmurit, îi întrebai eu, dar V'ați gândit D-Vóstră serios la planurile, ce le aveți, ori sunteți încă tot sub puternica impresie a „corului peregrinilor“ din „Meșterul Manole“, pardon, am voit sĕ ḑic din „Tannhäuser“?

„Ce te miri — rĕspunse rĕstit unul mai înfumurat, — sĕ înțelege, că serios ne-am gândit. Sĕ vede, că dta ai *altfel* de creeri, de aceea nu pricepi „logica“ nóstră? Ce creḑi, că nu ne va succede nici *nóuĕ*, dacă nu le succede episcopilor catolici? Sĕ fi sigur, că ne succede, căci étă ce-am făcut noi, cei dela „Unirea“: Procedênd numai după „logica“ nóstră, de când ne ocupăm cu ideile mărețe desvoltate de episcopii catolici, noi cei dela „Unirea“ n'am mai angajat în tipografia nóstră decât culegĕtori de litere, născuți și crescuți în „Fulda“ căci aceștia în tot casul nu vor puté culege „Tilda“ în loc de Fulda. Veḑi, Domnule, ăsta e cap, nu glumă.

Mai e un ḑiar în Transilvania, îi ḑice „Telegraful român“, care nutresce un ortodocsism încarnat, și care, ca și dta, nu vrea sĕ înțelégă, că noi, cei dela „Unirea“, îi redăm papei puterea luméscă.

Dar i-am și făcut-o în timpul din urmă: S'a întêmplat, că culegĕtorii dela „Telegraful român“, ortodocși, cum sunt ei, n'au prea ținut cont de locul sacru, de „Fulda“ și au cules „Tilda“ în loc de „Fulda“. Erórea asta de tipar a trecut-o cu vederea și corectorul. Scii, ce le-am făcut? Le-am documentat, după cea mai incontestabilă logică „originală“ de a nóstră, că conclusiunea scósă din acéstă eróre de tipar este, că dnii dela „Telegraful român“ nu sciu geografie.

„Ér am rĕmas încremenit — îmi scrie cunoscutul meu, — Adevĕrat cap bulgăresc: Sĕ deducă ei d'intr'o eróre de tipar nesciința geografică nu a culegĕtorilor, nici a corectorului, ci a redactorilor. Auḑi acolo! o astfel de logică e possibilă numai în „Baireuthul“ românesc! Eu le spuseiu, că ei au fácut o săritură iesuitică în logică, și că d'intro eróre de tipar numai o apucătură iesuitică póte conclude nesciință (de altfel la ei scopul sfințesce mijlócele).

Din aceste vorbe ale mele observară ei, că eu am altă „logică“ în capul meu și că înclin spre părerea „Telegratului român“

Din acéstă causă unul d'intre ei sĕ adresă rĕstit către mine: Ei bine dle, aprobi dta purtarea „Telegrafului român“ și logica lui în cestia „infalibilității?“ Auḑi acolo, în secolul luminilor sĕ mai esiste ómeni, cari sĕ nu recunóscă infalibilitatea papei? Ce grozav anachronism?!

Este drept, că noi, cari am studiat în colegiul din Roma, n'am avut, de unde ceti, și cu atât mai puțin pricepe pe Cant. Scrierile acestuia „Kritik der reinen Vernunft“ și cu deosebire „Kritik der practischen Vernunft“ au fost considerate de superiorul nostru „infalibil“, ca eretice, și din acéstă causă nu era permis, sĕ ne ocupăm cu ele. Ba l'a mai pus n'aiba pe prostul ăla de Cant, în loc sĕ scrie latinesce, sĕ scrie nemțesce. Auḑi neghiobie! Auḑi caraghioslîc! Ce ne trebue nóuĕ un neamț prost, când avem pe infalibilul Tomas de Aquino?! Dar, scurtă vorbă: Admiți infalibilitatea papei ori nu?

La acéstă întrebare fórte energică rĕspunse cunoscutul meu: *Nu*, și nici odată *nu* și vĕ voiu dovedi până la evidență, că logica Dv. trebue sĕ aibă de isvor niște „creeri escepționali“, pentru că e cât se póte de nelogică.

Noi susținem recensiunea nóstră întru tóte, și declarăm, că ea e făcuta de cel mai bun music din Sibiiu.

Am ținut ca tocmai la acest concert ḑiariul nostru se fie representat prin cel mai bun music neromân din Sibiiu.

Recersentul nostru a fost încântat de frumósa voce a domnului Vasiliu, de estensiunea ei, de scóla, cu care domnul Vasiliu scie cânta, și l'a farmecat mezza voce, falsetul domnului Vasiliu.

Aceste sunt lucruri, asupra cărora nu putem accepta vederile domnului Cristea.

In celelalte noi nu ne pronunțăm, și credem, că domnul Vasiliu a căḑut în greșelile, a căror catalog e mărișor. Și ele se vor îndrepta cu atât mai vêrtos, cu cât o asemene frumósă voce, la un om încă tinĕr promite fórte mult, dar și cum e ea aḑi, cu demnitate póte delecta publicul operei române.

Cu acestea publicăm bucuros recensiunea, care ni-s'a trimis: Étă-o:

Sibiiu, 24 August, 1895.

Cu óre-care nerăbdare am așteptat ḑiua concertării dlui Gh. S. Vassiliu, anunțat inmediat după terminarea ședințelor „Asociațiunii“. Curiositatea nóstră era cu atât mai mare cu cât dl Vassiliu este anunțat ca „tenorul Operei române din Bucuresci“, care — după-cum suntem informați — se va deschide în 1 Octobre cu o operă originală românéscă.

Speranțele deșteptate nu s'au realisat întru nimic, căci dl Vassiliu posede cu mult prea puține însușiri ce se recer dela un bun tenorist, și mai ales dela un tenorist, angajat la o operă nou înființată, care prin torța personalului are sĕ se impue unui public artistic puțin cultivat.

Vocea d-sale este lipsită de timbrul și melodiositatea, care-ți gâdile urechile și produce entusiasm. Cel puțin în cântările de asară n'am aflat nimic atrăgĕtor, cu atât mai puți ceva, ce sĕ te farmece.

Estensiunea vocei încă e destul de îngustă. De se cobórea nițel, devenia îndată neauḑit ér la înălțarea tonurilor adeseori am observat cârțăituri. Spre evitarea acestora își luă des refugiul la falsete. In predarea fragmentului „Mascagnio-Siciliana“ din „Cavalleria rusticană“ — deși a fost predată de după culise — puteai observa chiar o sforțare fórte încordată. Cântându-se acest numĕr din altă chilie ochii publicului au fost cel puțin cruțați de mutrele concertantului, cari sigur nu vor fi fost plăcute.

Numai piesele „Te-am așteptat sĕ vii“ și „Frumósa Doina Oltului“ au stârnit în auditor óre-care sentimente de simpatie față de concertant.

Un alt defect simțit al dlui Vasiliu este că cântând nu póte reda în mod înțelegibil tecstul armonisat. In puține locuri am putut înțelege tecstul cântării. La aceste se mai adauge și greșita, uneori chiar urîta pronunțare a cuvintelor. Este imposibil se fi făcut dl Vasiliu vr'un curs de declamațiune română, căci defectele pronunțării încomodau des auḑul publicului. Așa am auḑit „țari straine“ („țĕri străine“) „sarut“ („sărut“) „traesc“ („trăesc“) „sa vii“ („se vii“), „*meu*“ și „*venit*“, cetite unguresce. Moldovenescul „și“ care tradéză originea ori crescerea dlui Vassiliu încă putea fi eliminat, căci numai estetic nu este.

Când accentuăm aceste greșeli nu pretindem a reproduce cântările în o limbă păsăréscă, care nici unde nu se vorbesce și care a câștigat ore-care teren la unele persóne din Reuniunea română de cântări din Sibiiu. Cerem însĕ, ca limba cântărilor, pronunțarea cuvintelor, sĕ fie în conformitate cu pretensiunile și legile limbei literare române, care se vorbesce de românii inteligenți și pe care mai ales cântăreții și actorii trebue temeinic s'o cunóscă.

Punctele programului, afară de partea din „Cavaleria risticană“ erau tóte composiții de ale d-lui Vassiliu, ceea-ce încă a contribuit mult la monotonia concertului, mai ales că nici pe terenul composițiilor nu pare a fi prea norocos. Afară de aceea a pune în un program de 8 puncte 7 composiții proprii nu mi se pare destul de modest lucru. Nici chiar compositorii cu mult renume nu sĕ bucură de atâta atenție.

In considerarea acestora nu putem consimți cu recensiunile foilor din Sibiiu, cari aduc d-lui Vasiliu — după a nóstră părere — laude nemeritate. Recensenții au căḑut și ei în curentul acelora, carí laudă necondiționat tóte producțiunile, ce sĕ fac la noi și încă cu termini și atribute, ridicate la gradul superlativ.

Asemenea purcedere însĕ nu e decât o sinamăgire, care póte avea urmări desastróse pentru arta română.

Noi îndrăsnim a ḑice, că dl Vassiliu este un mediocru cântăreț, care are lipsă de multă scólă și deprindere, până se ajungă a merita laudele aduse. Aprețiarea din „Tageblattul“ din Sibiiu, la spatele căruia stau ómeni cu pricepere în ale artei, o considerăm de un simplu act de curtuasie.

Nu deplângem deci pe cei ce nau avut fericirea a lua parte la concertul de Marți sara a d-lui Vassiliu, căci n'au perdut nimic. Sentimentul național nu te póte obliga a sprijini tóte mediocritățile.

Din contră facem d-lui Vassiliu imputarea că prin concertul d-sale ne-a mijlocit formarea unei păreri slabe despre opera română, abia înființată.

Ne mângăie însĕ informațiunea unui Bucurescén, că dl Vassiliu nu e cea mai bună putere a operei române.

Ce privesce acompaniamêntul pe pian al d-nișórei Melania Brândușan dela Blaș, n'avem nimic rĕu de observat. D-șóra Brăndușan, — pe care prima dată am avut onorul a o auḑi, — stăpânesce pe deplin instrumentul sĕu și sĕ presentă ca o pianistă dibace. Buchetul primit ia rĕsplătit ostenéla și surisul, cu care sĕ apropia de pian. Sperăm a ne mai revedea cu d-sa la Sibiiu cu ocasiunea altor concerte mai reușite.

Dr. Elie Cristea.

Convocare.

Adunarea generală din acest an a Reuniunii învĕțătorilor români gr.-or. dela scólele confesionali din diecesa Caransebeșului, carea este deooată și adunarea iubilară de 25 de ani a Reuniunii conform §-ului 17 din statute și a decisiunei luate în ședința comitetului ținută la 20 Iuliu a c. st. v. se convócă în orașul *Caransebeș pe zilele 10/22 și 11/23 Septembre a. c.*

La acéstă adunare sĕ învită cu tot respectul:

a) P. T. domni membri fundatori, ordinari, ajutători și onorari ai Reuniunii.

b) P. T. Reuniuni învĕțătoresci române din Ungaria și Transilvania.

c) P. T. Institute teologice și pedagogice române din Ungaria și Transilvania.

d) P. T. Direcțiuni ale gimnasiilor române.

e) Vennrabilile consistorii române.

f) Toți iubitorii de înaintarea scólelor și a învĕțămĕntulni poporului nostru român.

Programul adunării:

Duminecă în 10/22 Septembre înainte de améḑi

1. La 9 óre diminéța toți membrii și participanții se întrunesc în biserica catedrală din Caransebeș și asistă la sânta liturgie împreunată cu chiemarea spiritului sânt.
2. După liturgie întrunire în localitatea destinată pentru ținerea adunării și esmiterea unei deputațiuni ca sĕ învite pe P. Sânția Sa Domnul Episcop, protectorul Reuniunii.
3. Deschiderea adunării prin președintele Reuniunii.
4. Raportul general al comitetului despre întréga viéță și stare a Reuniunii dela înființare până în ḑiua de aḑi.
5. Raportul cassariului cu proiectul de budget pe a. 1895/6.
6. Raportul bibliotecariului.
7. Alegerea comisiunilor pentru censurarea rapórtelor de sub punct. 4, 5, 6, a unei comisiuni pentru înscriere de membrii și a unei comisiuni speciale.

După améḑi:

La 4 óre cetirea operatelor încurse pentru almanachul Reuniunii.

Luni, în 11/23 Septembre înainte de améḑi:

8. La 9 óre diminéța părăstas pentru episcopul de pie memorie și fundatorul Reuniunei Ioan Popasu și Constantin Diaconovici-Loga, în biserica s. Ioan din cimiteriu.
9. La 10 óre inaugurarea monumentului lui Constantin Diaconovici-Loga.

După améḑi:

10. Rapórtele comisiunilor.
11. Defigerea locului pentru adunarea generală viitóre.
12. Propuneri din partea membrilor.
13. Alegerea biroului și a comitetului pe anul 1895/6.
14. Alegerea comisiunii pentru autenticarea procesului verbal.
15. Inchiderea adunării.

Bocșa-Montană, în 1/13 Aug. 1895.

Iuon Ionașiu m p., președ. reuniunei.
Ioan Marcu m. p., notariul gen. al reuninnei.

Bibliografic.

Merceologia și Technologia pentru scólele comerciale, profesionale și studiu privat de prof Arseniu Vlaicu. Brașov, 1895. Tiparul tipografiei archidiecesane,

Sub titlul acesta a apărut în ḑilele aceste un op în mărime de 57 de cóle, care e chemat sĕ umple un gol simțit in literatura nóstră scolară.

Opul e destinat mai ales ca manual în scólele medii comerciale, și e tipărit cu spesele institutului de credit și economii Albina, care aduce însemnate jertfe pentru înflorirea scólelor comerciale. Vom reveni.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Din partea subsemnatului comitet prin acésta se esprimă cea mai căldurósă mulțămită următorilor domni cari au binevoit a dona bibliotecei nóstre următórele opuri, și anume:

Domnilor Dionisiu Făgărășan și Silvestru Moldovan pentru opul domnieilor „Geografia pentru scólele poporale române“; George Moian, pentru opul seu „Economia câmpului și grădinăritul, pentru scólele poporale“; Silvestru Moldovan, pentru opurile sale „Istoria Ungariei în legătură cu Istoria universală, pentru scólele poporale“ și „Micul prieten al copiilor“; Dionisiu Făgărășan, pentru opul seu „Fisica pentru scólele poporale“; Stimatei familii a domnului Ioan Popescu, profesor seminarial deja repausat pentru opul „Educațiunea națională“; Vasiliu Conțiș, înv. gr.-or. în Gostila pentru opul „Biografia Sântului Ioan Chrisostom“, de Georgiu Pașca și pentru opul „Gramatica limbei magiare“, de Octavian Barițiu; Unui anonim pentru opul „Aritmetica pentru scólele poporale“, de Visarien Roman; Alecsanoru Sighiartĕu, înv. gr.-or. în Negrilești pentru opul „S. Elena sau demonul lui Napoleon“, novelă istorică de C. Zatiand și domnului Gavriil Hango, pentru „Fóia ilustrată“ anul I., Nrii 1—14 de Dr. D. P. Barcian.

Ciceu-Poiană, din ședința comitetului central al reuniunei învĕțătorilor gr. or. rom. din districtul Dejului, ținută la 16 Aprile 1895.

Al. Sighiartĕu, capelan, președinte.
Al. Sighiartĕu jun., secretariu II.

Voi susțineți — continuă cunoscutul meu, — că dacă D-ḑeu e infalibil și papa e infalibil. Apoi ce cap aveți voi în seculul XIX?

Sĕ analisăm puțin consequența silogismelor: In creștinism D-ḑeu, ca perfecțiune absolută, e sfênt, și prin urmare și infalibil; așa dar în dogmatica creștină este o judecată *a priori* (cum i-ar ḑice Cant): D-ḑeu e infalibil. Asupra acestui sfênt principiu nu mai încape îndoială.

Tot în creștinism, D-ḑeu e în trei persóne: Tatăl, fiul și Duchul sfênt — iar o judecată *a priori*, asupra căreia nu se discută. Silogismele s'ar succede în chipul următor:

Silog. I. D-ḑeu (Tatăl) e infalibil, Fiul e D-ḑeu. Fiul e infalibil

Silog. II. D-ḑeu (Tatăl) e infalibil, Duchul Sfênt e D-ḑeu, Duchul Sfênt e infalibil.

Silog. III. Tatăl, fiul și Duchul Sfênt sunt infalibili. Tatăl, fiul și Duchul Sfênt constitue Sf. Treime, Sf. Treime e infalibilă

Nunc venimus ad fortissimum: La logica caraghiósă, care esistă și în capul dlor dela „Unirea“.

Silog IV. Dḑeu e infalibil, *Papa e om*. Papa e infalibil.

Unde e aici terminul mediu?

Și cei din Dahomei sunt în stare sĕ observe *colosala săritură* dela Dumneḑeu la om.

Logica nóstră și a lui Cant ḑice:

Toți ómenii sunt falibili, papa e om, concl: papa e falibil, dar nu infalibil.

Puteți Dv. cei dela „Unirea“ sĕ vĕ scranfuțiți, cât vreți, dar logica acésta nu o puteți suci, nici dacă ați scula pe Loyola din mormênt.

Și sĕ vĕ mai spun ceva: Cine a cetit „Die goldene Legende“ și „Die Geschichte der Päpste“ de Corvin — o carte istorică în adevĕratul înțeles al cuvêntului, — nu póte decât cel mult sĕ vĕ compătiméscă; acela are orórе de „infalibilitatea“ „unui *om*“, — fie el și papă.

Dar scim noi, unde ați voit s'o scóteți cu ridicula Dv. logică:

Silog V: Papa e infalibil, Noi cei dela „Unirea“ suntem papiști, *Noi cei dela „Unirea“ suntem infalibili.*

Va hi, — ar ḑice românul cuminte, dar nu sĕ prea coc strugurii. O astfel de logică ar cădea mai mult în domeniul psichiatriei.

In ce privesce lecția de estetică, cari ne-o dau „ridiculoșii infalibili“ dela „Unirea“, avem următórele de observat: Nu tóte faptele în lume sunt estetice; istoria papilor de Corvin probéză fapte neestetice sĕvêrșite de cei, cari au fost infalibili. De acolo, de unde n'a fost, poți sĕ scoți estetică?! Póte după „logica“ D-vóstră.

* * *

Mai bine sĕ Vĕ dăm noi un sfat: Episcopii din Tilda v'au denumit gazeta: Celd'intâi organ de apĕrare al episcopatului în frunte cu infalibilul. Am cetit în „Neue Freie Presse“ din 8 Septembre nou, Nr. 11149 pag. 4, că papa intenționéză sĕ facă *un protest* în 20 l. c. contra aniversării, ce s'a proiectat, prin care se va serba luarea Romei prin trupele italiene. Dv. sunteți convinși, că *fără Dv.* d-nii dela „Unirea“, ori-și-ce protest al papei e zadarnic. Grăbiți-vĕ deci cât mai curênd și dați-i puternicul Dv. ajutor, ca în chipul acesta sĕ-i puteți reda infalibilului puterea mult dorită luméscă. Noi suntem siguri, că cum Vĕ vor vedé, trupele italiene sĕ vor ascunde și întréga triplă alianță va deveni o ruină!

* * *

Lucrați, cum voiți, însĕ fiți consecuenți cu „logica“ Dv. și a celor din Tilda.

Inainte de a încheia sĕ Vĕ mai spun una și bună: Un preot greco-catolic, a întrebuințat nisce espresiuni nepotrivite la adresa autorității, care îl suspendase. Protopopul gr.-catolic (dór nu-'l veți confunda cu Mânegut?!) auḑise espresiunile și l'a pîrît secretariului autorității. Acesta — om mai cuminte, fiind-că era din vremea mai veche și mai avea și un temperament flegmatic și liniștit — a ḑis cu sânge rece: *„Dór' n'o va face“*.

* * *

Așa ḑicem și noi: Dór' n'o veți face. . . . .

Ortodocsul.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacțiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 371/1895. [162] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea catedrei a patra de învĕţătoriu (învĕţătóre) ordinariu la scóla civilă de fete a Asociaţiunii din Sibiiu, se escrie concurs repeţit cu terminul pănă *la 20 Septembre st. n. a. c.*

Petenţii (petentele) sĕ înainteze cererile pănă la terminul indicat Comitetului Asociaţiunii în Sibiiu (Nagy-Szeben, Mühlgasse 8), pe lângă următórele documente:

1. atestat de botez;
2. document despre cualificaţiunea recerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de învĕţători (învĕţătóre) ordinari la scólele civile;
3. arătare despre studiile pregătitóre şi despre ocupaţiunea de pănă acum;
4. arătarea specialităţii, pentru care sunt pregătiţi şi cu deosebire
5. sĕ dovedéscă, că posed perfect *limba română* şi *limba germână* în vorbire şi scriere.

Cunóscerea şi capabilitatea de a propune perfect limba germână, sĕ consideră de condiţiune absolută la conferirea acestui post.

Concurentul, care va fi ales învĕţătoriu (învĕţătóre) ordinariu se obligă a propune pe sĕptĕmână pănă la macsimul órelor de învĕţămênt, provĕdut în legea statului.

Invĕţătoriul ordinariu pănă când e provisor primesce salariu anual de 700 fl. şi 150 fl. bani de cuartir, solvit în rate lunare anticipative, ér devenind definitiv primesce salariu anual de 900 fl., bani de cuartir 200 fl., 5 cuicuenale à 100 fl. şi drept de pensiune dela stat, unde va solvi taxele prescrise pentru pensiune; învĕţătórea provisoriă primesce salariu anual de 400 fl. şi întrégă întreţinerea în internatul scólei, ér ca definitivă primesce salariu anual de 600 fl, întréga întreţinere în internat, cuincuenale şi drept de pensiune ca învĕţătoriul. Avênd însĕ locuinţa în internat, va da directórei mână de ajutoriu şi la alte agende ale internatului.

Cererile întrate după terminul ficsat, nu se iau în considerare.

Sibiiu, din şedinţa comitetului Asociaţiunii transilvane, ţinută la 5 Septembre 1895.

Dr. Il. **Puşcariu** m. p.,
vice-preşedinte.

Dr. *V. Bologa*,
secretar II.

---

[154] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Făgăraşului se escrie concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare, şi anume:

1. Berivoii mari şi mici, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
2. Breaza, postul primariu, cu salariu anual de 300 n., cuartir şi lemne.
3. Comana inferióră, cu salar anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
4. Dridif, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
5. Galaţi, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
6. Grid, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
7. Herssni, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
8. Hurez, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
9. Pâreu, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
10. Perşani, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
11. Riuşor, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
12. Rucăr, cu salarlu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
13. Sâmbăta-infer., cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
14. Sâmbăta-super. apus., cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
15. Sâmbăta-super. rĕs., cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
16. Şercăiţa, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
17. Şona, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
18. Şinca-nouă, postul socundar adjunct, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
19. Veneţia-inferióră, postul secundariu la scóla capitală, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.
20. Veneţia-super., cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

Concurenţii au a subşterne suplicele lor instruite conform legii la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Făgăraş, 9 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Făgăraşului în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Iuliu Dan,
protopresb.

Nr. 1068 [155] 3—3

CONCURS.

Posturile învĕţătoresci la scólele nóstre confesionale din comunele mai jos însemnate aparţinătóre protopresbiteratului Agnita devenind vacante, pentru întregirea lor sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“ şi anume:

1. Fofeldea, cu salaiu anual de 300 fl. cuartir şi grădina scólei.
2. Cichindeal, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, lemne de foc şi grădina scólei.
3. Prostea, cu salariu anual de 300 fl. cuartir lemne de foc şi grădina scólei.
4. Măgărei, cu salariu anual de 300 fl. cuartir lemne de foc şi grădina scólei.
5. Verd, cu salariu anual de 300 fl. cuartir lemne de foc şi grădina scólei.
6. Zlagna, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, lemne de foc şi grădina scólei.
7. Şulumberg, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, lemne de foc şi grădina scólei.

Doritorii a ocupa vre-un post învĕţătoresc la scólele din acestea comune au a-şi aşterne petiţiunile instruite în conformitate cu prescrierile legei, până la terminul preclusiv la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Agnita, 1 August 1895.

Oficiul protopresbiteral al tractului Agnita în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sabin Piso,
prot.

Nr. 348/895 [151] 3—3

CONCURS.

Posturile învĕţătoresoi la scólele nóstre confesionale din protopresbiteratul Orĕştiei din comunele mai jos însemnate fiind vacante, pentru ocuparea acelora sĕ escrie concurs cu termin de 15 ḑile, dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Rom.“ Şi anume:

1. Acmar, cu salariu de 300 fl. cuartir natural şi lemne de foc.
2. Geledinţi-Măgură, un post de învĕţător ambulant, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de de foc.
3. Martineşti, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.
4. Pişchinţi, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.
5. Sibişelul-vechiu, cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul scólei, şi lemne de foc suficiente.

Dela concurenţi sĕ cere ca sĕ sĕ presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în respectivele parochii, spre a-'şi arĕta desterităţile în cântări.

Cererile instruite conform normelor din vigóre sĕ se astérnă la subsemnatul în terminul deschis.

Orĕştie, la 7 August 1895.

Oficiul protopresbiteral al Orĕştiei în eon ţelegere cu comitetele parochiale.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 373/895 [153] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci mai jos însemnate dela scólele confesionale gr.-or. din tractul protopr. al Treiscaunelor sĕ escrie concurs cu termin pănă la 31 August a. c.

1. Dobêrlău, 307 fl. 50 cr. in bani şi naturalii, cuartir liber în edificiul scólei şi lemne pentru încălḑit.
2. Doboli inferiori, salariu 300 fl. în bani şi naturalii dela popor 100 flor. ajutoriu dat de Ven. consistoriu archidiecesan pro 1895/6, cuartir liber cu supraedificate economice şi lemne pentru încălḑit. Dela concurenţi sĕ cere vorbirea limbei magiare, carea este limbă de propunere.
3. Intorsătura Buzĕu, clasa II, salariu 300 fl. din repartiţiune şi relut de cuartir.
4. Lisnĕu, 163 fl. din fond şi repartiţie, 150 fl. ajutor dat de ven. consistoriu pro an. scol. 1895/6 cuartir liber în edificiul scólei şi lemne necesare de foc. Dela concurenţi se cere vorbirea limbei magiare, carea este limbă de propunere.
5. Vama-Buzĕu, ca salariu de 300 fl. cuartir liber în edificiul scólei şi lemnele necesarii pentru încălḑit.
6. Zagon, salariu 300 fl. din fond şi repartiţie cuartir liber în edificiul scólei şi lemnele trebinciose.

Fiind posturile împreunate cu cantoraul, dela reflectanţi sĕ cere desteritate în cântări şi tipicul bisericesc. Cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre, sĕ vor aşterne în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Breţcu (Bereczk) 5 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al tractului Treiscaunelor în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Dimitrie Coltofean,
protopresb

Ad. Nr. 215/895 prot. [158] 3—3

CONCURS

Pentru întregirea postărilor învĕţătoresci vacante în tractul protopresbiteral gr. or. al Turdei, înşirate mai jos, sĕ esceie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1 Banabic, postul împreunat cu cel cantoral cu salariu anual de 350 fl.
2. Găbud, cu salariu anual de 300 fl.
3. Hidiş, cu salariu anual de 300 fl.
4. Hărastăş, cu salariu anual de 300 fl
5. Soporul de câmp, postul împreunat cu cel cantoral cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

Doritorii a compeţi la aceste posturi învĕţătoresci împreunate cu cele cantorale, au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a-şi documenta desteritatea lor în cânt şi tipic şi a face cunoscinţă cu poporul.

Suplicele de concurs au a se subşterne subscrisului în terminul prescris per Gyéres în Egerbegy.

In conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Agârbiciu, 4 August, 1895.

Petru Roşca,
protopresbiter.

Nr. 451/895 prot. [160] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr.-or. române din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Zoltan, cu salariu anual de 300 fl., şi anume: 248 fl. în bani, viptuale cu 28 fl., lemne cu 24 fl., pe lângă cuartir şi grădina.
2. Criş, cu salariu anual de 300 fl., şi anume: din cassa bisericei 150 fl., folosirea unei lunci cu 110 fl., 4 stânjini de lemne cu 40 fl. pe lângă cuartir şi grădină.
3. Hendorf, cu salariu anual de 300 fl.
4. Daneş, cu salariu anual de 300 fl. şi annme: 200 fl. în bani din alodiul comunal, 80 fl. din repartiţiune, grădină cu 20 fl., pe lângă cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc. Concurenţii pedagogi sau clerici absolvenţi, şi cei cu cunoscinţa şi a limbei germâne vor fi preferiţi.
5. Saschiz, cu salariu anual de 300 fl, şi anume: din alodiul comunal 50 fl., din repartiţiune 146 fl., din viptuale 20 fl., pămênt arătoriu şi fênaţiu 70 fl., doi stêngin de lemne cu 14 fl., pe lângă cuartir gratuit în edificiul scólei.

Concurenţii sunt poftiţi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comună spre a-şi arăta desteritatea în cântari şi tipic.

Suplicele concursuale instruite în sensul legilor în vigóre, sĕ se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sighişóra, 3 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 426/895 [150] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate sĕ escrie concurs cu terminul 7 Septembre v.

1. Sălciva de jos, cu salariu anual în bani 300 fl. cuartir şi lemne.
2. Sălciva de sus, cu salariu anual în bani 300 fl. cuartir şi lemne.
3. Cacova-Ieri, cu salariu anual in bani 250 fl. în naturale (bucate şi legume) 50 fl. total 300 fl. cuartir lemne şi grădină.
4. Bedeleu, cu salariu în 250 fl. şi în naturale 50 fl. la olaltă 300 fl. cuartir şi lemne.
5. Poşaga de jos, cu salariu 300 fl. cuartir şi lemne.
6. Şasa, cu salariu 300 fl. cuartir şi lemne.
7. Lunca şi Vidolm, învĕţător ambulant salariu 300 fl. (câte 150 fl. dela una comună.
8. Buru şi Ocolişul mic, învĕţătoriu ambulant salariu câte 150 fl. dela una comuna la olaltă 300 fl.
9. Runc şi filia Lunca-largă cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi au a şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu până la terminul indicat.

Oficiul protopresb. gr.-or. al tractului Lupşa.

Ofenbaia, în 31 Iuliu, 1895.

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 354 prot. [161] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Apoldul-superior protopresbiteratul Mercurei, sĕ deschide concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele ficse împreunate cu acest post statorite de comitetul parochial, ating cifra de 405 fl.

Doritorii de a ocupa acest post îşi vor înainta cererile lor instruite conform legilor în vigóre oficiului protopresbiteral subsemnat în terminul deschis.

Mercurea, la 2 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
protopop.

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 97 Sibiiu, Sâmbătă 2|14 Septembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 1 Septembre 1895.

Ne apropiem de sfêrșitul ferielor parlamentare. Intrégă viața de stat sĕ pregătesce la nouĕ luptă. Deputații 'și dau sémă înaintea alegĕtorilor despre activitatea din sesiunea trecută.

Cuvintele lor sunt mĕsurate după posițiunea publică, ce ei ocupă în viața statului.

Cea mai importantă este la tótă întêmplarea darea de sémă, pe care o a făcut actualul ministru president Desideriu Banffy înaintea alegĕtorilor sĕi. Posițiunea acestui bărbat ca ministru president personal, și în general posițiunea întregului cabinet actual, considerat ca cabinet de transițiune ni se presentézâ în cuvêntarea ministrului president în colónele cele mai vii

Cabinetul Bánffy e plin de viață, a îmbrățișat o serie lungă de lucrări, pe cari voesce sĕ le realiseze încă înantea ferielor de Pasci din 1896. Vor urma apoi sĕrbătorile mileniului, și după acea se va continua lucrarea neintreruptă, luându-se în desbatere cestiunea tractată odată în principiu, administrațiunea de stat.

Dintre tóte enunciațiunile ministrului president cea de mai mare importanță politică se pare a fi cele făcute în cestiunea naționalităților, în care ministrul president pune în vedere agrațiarea românilor condamnați în procesul memorandului.

Nici o cestiune internă mai próspĕtă nu a fost discutată mai viu, ca și cestiunea națională din patria nóstră. Cunóscem toți peripețiile, prin cari ea a trecut, cunóscem fasele prin cari a trecut memorandul proiectat a se presenta corónei, fasele prin cari a trecut procesul intentat fostului comitet central, și sentența cea aspră, care o a dictat tribunalul din Cluș.

Mai mult de un an zac în temniță bărbații, cari s'au espus pentru vederile lor politice. Agitațiunea a crescut și a luat dimensiuni tot mai mari atât aici la noi, cât și în regatul vecin România.

Societatea română, pressa dela noi și cea esternă, a ținut în continuă ferbere agitațiunea, și era lucru de tact politic sĕ se taie isvorul agitațiunilor, și a nemulțămirei cel puțin în partea personală cea mai simțitóre.

La motivul acesta pur intern s'au mai adaus și motive din domeniul politicei esterne.

In vara acésta s'a dat cea mai formală espresiune raportului de bună amiciție dintre monarchia austro-ungară și vecinul ragat România. Căldurósa primire, ce s'a făcut părechei regale române la Ischl, de către monarchul nostru, cooperarea ministrului de esterne la acéstă grandiósă manifestațiune de prietenie, întâlnirea ministrului nostru de esterne cu cancelariul Germaniei înainte de a fi primirea la Ischl, participarea ministrului plenipotențiat german la serbările din incidentul venirei părechei regale române la Ischl, tóte aceste au dat visitei caracterul unui eveniment de deosebită importanță politică internațională.

România a intrat formal în alianța celor trei puteri mari din centrul Europei, și acestei împrejurări i-a dat confirmare un articol din Bucuresci al diariului „Neue Freie Presse“ din Viena, articol eșit din cercuri bine informate despre care am luat și noi notiță. In acel articol se pune deosebit pond pe fortificarea României, care dă garanția cea mai palpabilă despre valórea forțelor militare ale statului român la casul unui rĕsboiu în încurcăturile orientale.

Era peste putință consolidarea de raporturi mai intime între regatul român și monarchia nóstră, fără ca acelea sĕ nu aibă influință și asupra politicei interne din statul nostru. In special trebuia luată cel puțin în parte posibilitatea de a se mai încorda relațiunile interne și așa destul de încordate.

Trebuia sĕ se dea dovadă în o formă óre-care despre intențiunea unui modus vivendi pentru delăturarea neajunsurilor interne.

Deja cu ocasiunea visitei din Ischl s'a arĕtat tendența de a presenta lucrurile în o formă mai pretenéscă, căci s'a permis ținerea congresului naționalităților în capitala țerei nóstre.

Un articol publicat în diariul „Romanul“ din Bucuresci a luat un ton neobicinuit în pressa liberală din vecinul regat. Articolul din „Românul“ îndémnă la moderațiune în ambele părți, și la căutarea de teren comun pentru o lucrare armonică în interesul păcei interne din Ungaria.

Articolul acela a făcut bună impresiune în pressa unguréscă, și tocmai acuma publicăm în alt loc o scrisóre adresată diariului din Budapesta Pester Lloyd, de către redactorul dela „Românul, care atinge tot acea córdă.

Pasul cel mai decisiv însĕ pentru curmarea agitațiunei și căutarea de căi pentru conlucrarea armonică este agrațiarea condamnaților politici, care o pune în vedere ministrul-president în vorbirea sa.

Ministrul motivézâ propunerea de agrațiare cu un curent mai moderat în cestiunea națională.

„Cu desilusionarea își pierde și agitațiunea națională influința sa, și așa nu se recer mĕsuri deosebite față cu ea. Mai mult, situațiunea îndreptată spre bine a dat ansă guvernului, ca în timpul cel mai de aprópe se facă propunere pentru agrațiarea mai multor condamnați pentru agitațiuni de asemenea natură“.

Aceste sunt cuvintele ministrului president.

Despre vocile de pressă în acest obiect vom vorbi de altă dată.

Revista politică.

Diarele ungurescí aduc scirea, că cu ocasiunea venirei Majestății Sale la Cluș, privaților nu li se vor da audiențe.

In audiență vor fi primite numai deputațiuni a căror numĕr este fórte mare.

* * *

Din Sofia sĕ vestesce, că oficerii cari au luat parte la rĕscóla din Macedonia, sunt deținuți la poliție. Acestor oficeri li s'a făcut cunoscut, că în casul când în timp de trei dile nu-și află ocupațiune în Sofia, vor fi deportați în provincie.

După scirile unor diare, mulți dintre zancoviști sunt de părerea metropolitului Climent, că botezul prințului Boriș nu dă nici o garanță, că țarul va recunósce pe Ferdinand:

Alte diare susțin, că în Peterburg ar fi primit Climent sfatul, ca se recomânde principelui renunțarea, dacă doresce sprijinul Rusiei.

* * *

Cancelarul Germaniei, principele Hohenlohe, sosit în Rusia a fost întêmpinat la gară de ambasadorul german principele Radolin, consulul bavarez br. Gasser și de întreg personalul ambasadei germane. Séra s'a dat la ambasadorul Radolin un banchet, la care au luat parte, ministrul de esterne al Rusiei, principele Labanov, consilieriul intim Șischin, ministrul Durnovo, mareșalul de curte contele Beckendorf, principele Lichtenstein, ambasadorii Lasalles și Hussein pașa, personalul ambasadei germane și consulul Bavariei.

* * *

Guvernul României a hotărît sĕ-și provédă armata cu praf de pușcă fără fum. Până acum s'a procurat din Germania pentru armata română 60,000 kg. praf de calitatea amintită. Se dice că guvernul român a făcut disposițiuni, ca în teritorul României sĕ se edifice și o fabrică de felul acesta.

* * *

Din China sĕ scrie, că rĕscóla ia dimensiuni tot mai mari. Insurgenții au ocupat până acum 11 orașe. Din cercurile guvernamentale ale Pekingului se vestesce scirea, că pentru stabilirea ordinei va fi chemată Rusia într'ajutor.

* * *

Episcopii din Belgia au esmis un circulariu comun în care provócă

FOIȚA.

Vorbe góle.

Marele diplomat Talleyrand s'a esprimat, că omului i s'a dat limba ca sĕ-și ascundă gândul (ideile). Prin acésta disă pare-mi-sĕ și însuși Talleyrand a negat adevĕrul căci ómenii numai arare-ori au ce ascunde. Agera sa minte de sigur a observat, că în cele mai mult casuri nu stă nici o idee, nici o noțiune la spatele vorbelor și că ómenii fórte des grăesc fără nici o umbră de cugetare.

Nu sciu ocupatu-s'a Talleyrand cu originea limbei ori ba. De cumva s'a ocupat a bună samă i s'a impus întrebarea, „ce a esistat mai întâiu?“ ideile (cugetele) ori limba? Căutat'a omul mai întâiu sunetele pentru esprimarea cugetărilor sale sau i-au trecut sunetele înnăscute puterea și facultatea gândirii?

Singuraticii scrutători înclină spre părerea, că omul mai întâiu a vorbit apoi a cugetat.

Un cercetător nepărtinitor și nepreocupat de scință afirma póte că astădi fórte mult se vorbesce așa, încât vorbitorul nu cugetă absolut nimic nici înainte, nici în decursul vorbirii, nici după acea.

Astfel e d. e. modul de vorbire ce sĕ aplică, când tușesci, strănuți etc. Acesta e curat mechanic, fără nici un înțeles. Numai o naivitate copilaséscă sĕ încércă ai căuta înțelesul mai adênc.

Pe Goethe d. e. îl scoteai din sărite cu întrebarea: „Cum îți merge?“ Acest principe al poesiei avea tot dreptul a sĕ amărî, căci cel puțin în 99 de casuri din 100 îi este întrebătorului tot atât de indiferentă starea și aflarea nóstră, ca și numĕrul firelor din o mĕsură cu sĕmĕnță de in. Intrébă, „cum te afli?“ ca sĕ nu tacă. Dar tot atât de bine ne-ar putea întreba, dacă am fost în Timbuctu ori la Kamtschatka? Asta însĕ nu se obicinuesce. Intrebarea „cum iți merge?“ „cum te afli?“ sunt formule convenționale, obicinuite, vechi, și de acea sĕ folosesc.

Cât de puțin seriόse sunt asemenea întrebări sĕ póte vedea mai ales din încercarea de-a da un rĕspuns serios, d. e. „Că ne merge rĕu„ „de atunci și atunci“ și „din cutare ori cutare causă?“ Intrebătorul rĕmâne în asemenea cas nespus de uimit și surprins, nu scie, ce sĕ încépă? El nu vrea sĕ scie „cum ne aflăm“. Ce-i pasă lui de acésta?

De-i rĕspundem însĕ érăși cu un flosc fără înțeles, nu ne ascultă și vorba nóstră sună ér așa în vênt.

Anumite moduri de vorbire sunt legate de anu, timpuri. Apar și dispar la anumite date. In lunile Maiu și Iunie ne omóră lumea cu întrebarea: „Unde mergi în vară? Dóră vrea sĕ scie în adevĕr întrebătorul, unde voim a merge? Nici vorbă! Putem merge barem și la Kamtschatka.

După ce ni s'au tocit urechile de asemenea șciriciri după planul voiagiurilor nóstre de vară, întrebările sĕ schimbă.

Abia a sosit Septembre, și ómenii îndată după salutare ne întimpină cu: „Prospiciezi fórte bine“ Te-ai recreat de minune“. Acésta ni sĕ întêmplă des chiar dacă de loc n'am părăsit satul ori orașul locuința nóstre stabile și chilia de lucru și n'am căutat cea mai mică recreațiune.

Imi vine aminte la locul acesta un cas nostim. Un medic conducea un renumit institut de cură. Odată întâlnesce în parcul institutului un domn, căruia — urmând vechiului sĕu obiceiu — îi dice: „Prospiciezi deja mai bine. Dă numai așa înainte“. Agrăitul însĕ rĕspunde neimpresionat: „Scusă d-le profesor — nu sunt pacient; eu numai mĕ primblu“.

O interesantă specie de espresiuni de nimic cuprindĕtóre ne oferă uneori modul, în care voim a mângâia pe nĕcăjiți.

Un esemplu drastic aflăm în următórele: Un pictor întâlnesce pe un bun amic pe stradă. Cum î-ți mai merge? întrébă pictorul pe vecinul sĕu cunoscut. „Fórte rĕu, fórte rĕu“! fu rĕspunsul. — Cum așa?“ „Dar étă frate, a murit tatăl meu“. „Cum? ce bólă a avut?“ — „Aprindere de plumâni“. „*Așa! No fi fost chiar așa* preoţimea ca din tóte puterile sĕ lucreze la nimicirea socialismului, pentru-că — ḑic ei — socialismul este inimicul bisericei şi statului.

* * *

„Hamb Nachr." insistă cu tótă putera, ca guvernul sĕ aducă legi esceptionale faţă de socialistii-democraţi; ordinul edat din Stettin, din partea împĕratului este a se privi — ḑice nnmitul ḑiar — ca şi identic cu acţiunea ce o va desvolta în direcţiunea acésta guvernul. Cu privire la aceste se scrie din Berlin ḑiarului „Hamb. Corr", că atât ordinul amintit cât şi cuvêntarea premergĕtóre a împĕratului, sunt a se considera ca declaraţiunea personală a împĕratului.

* * *

După stirile ce ne sosesc, în Bulgaria de când cu sosirea principelui, domnesce linisce perfectă. — Se ḑice însĕ, că acéstă linisce va dura numai până la convocarea Sobraniei.

Centenariul al doilea al sântei Uniri.

(Urmare.)

I.

Auḑiţi români! „Noi nu putem sĕ ne mândrim cu o istorie lungă, cu tóte că poporul român petrece acum de optspreḑece vécuri în frumósa lui patrie dela Istru şi din Carpaţi". Auḑiţi români! „Trecutul poporului român nu cuprinde fapte istorice". Faptele strĕbunilor nostrii, nici chiar cele de ale unui Stefan cel Mare şi Mihaiu Vitézul n'au lăsat urmări hotărîtóre pentru vécurile următóre ale poporului român. „Istorie, carea sĕ merite acest nume, poporul român are nu chiar de dóuĕ vécuri". Cu un cuvênt, poporul român în decurs de 18 vécuri, n'a lucrat nimic, n'a făcut nimic ca sĕ aibă o istorie, ci precum putem deduce din aceste aserţiuni ale dlui autor, numai a durmit întins la sóre ori ascuns în vizuniile munţilor.

Ori prea multă ignoranţă, ori prea multă reavoinţă trebue sĕ supun despre autorul acestor aserţiuni când susţine şi profeséză astfel de lucruri despre poporul român. Dar érăşi mĕ întorc, şi nu-mi vine a presupune nici ignoranţa şi nici reavoinţă absolută într'însul, deóre-ce presupun că e român, şi ca român cunósce întrégă istoria poporului seu şi nu-i voesce rĕul.

Dar vĕd multă reavoinţă într'însul faţă de acea parte a poporului român, carea nu aparţine confesiunei lui, şi acésta din causă că ignoréză cu desĕvêrşire istoria poporului român până la anul 1700, adecă până la anul (1698) când o mică parte din acesta sedus de duşmanii sântei nóstre biserici ortodocse, s'a lăpădat de ea şi numai faptele sĕvêrşite dela acest an încóce prin bărbaţi uniţi le recunósce de istorie şi le glorifică.

Prea multă neprecauţiune faţă de întreg poporul român şi prea multă reavoinţă faţă de românii ortodocsi, prea multă laudă de sine (faţă de românii uniţi) şi prea multă îngâmfare iesuitică.

Un testimoniu mai desastros pentru poporul român în timpurile de faţă, nici cel mai neîmpăcat duşman al lui nu i ar fi putut da.

Ocuparea Daciei prin divul Traian, luptele cele multe cu ordele barbare al dacilor, gepiḑilor, avarilor, hunilor, ungurilor, polonilor şi turcilor, nu sunt ele óre demne de a face istoria poporului român. Suferinţele cele multe şi nenumĕrate, sângele cel mult vărsat în decurs de aprópe doue mii de ani în luptele cele crâncene pentru de a face istoria poporului roman? Descălecarea lui Dragoş în Moldova şi alui Negru Radu în Muntenia (ambele România de aḑi), victoriile cele glorióse raportate de Stefan cel mare, Mihaiu vitézul şi alţii faţă de semilună in favorul întregei crestinătăţi, n'au lăsat óre acelea „urmări hotărîtóre pentru vécurile următóre ale vieţii poporului român?" Insa-şi esistenţa de aḑi a poporului român, nu e óre urmare hotărîtóre ale faptelor istorice sĕvêrşite de străbunii nostrii pentru vécurile următóre ale vieţii poporului român? etc. etc.

Nu cred sĕ rĕspundă negativ nici dl autor la aceste întrebări.

Dar apoi, când de atâtea ori ne provocăm la drepturile nóstre istorice întru apĕrarea esistenţei nóstre naţionale în special noi românii din regatul ungar, ne provocăm óre la drepturi ce nu le-am avut. Un popor care n'a sĕvêrşit fapte istorice, n'are istorie şi cel ce n'are istorie n'are nici drepturi istorice, şi tocmai acésta susţine dl autor ca român despre poporul român. Nu e mirare deci că duşmanii nostrii ne négă şi cele mai elementare drepturi la esistenţa nóstră naţională, când sĕ află chiar români, cari susţin, că noi n'avem istorie până la anul 1700.

Adevĕrat că nu e destul totdéuna dreptul istoric pentru câştigare de drepturi nóuĕ ori pentru nedobândirea celor perdute, ci pelângă acésta (une ori chiar şi făr' acesta, ceeace însĕ la poporul român aci nu se póte aplica) şi pelângă esistenţa în numĕr corĕspunḑĕtoriu cu deosebire în statele poliglote, se mai recer jertfe de avere şi sânge aduse pe altariul patriei şi al omenimei. Dar nu e superflu nici dreptul istoric.

In Grecia de aḑi, nu mai mult pe basa drepturilor sale istorice pelângă celelalte jertfe în avere şi sânge aduse pe altariul patriei şi-a câştigat cu ajutoriul puterilor streine independenţa sa cu perire pentru totdéuna din partea turcilor? Căci cine nu scie, cum cu deosebire Anglia mai mult numai din considerare cătră anticii greci, cari atât de mult au contribuit la cultura omenimei, s'au întrepus pentru redobândirea independenţei strănepoţilor acestora.

Nu bagă de samă dl autor, că negând istoria poporului român până la anul 1700, îi négă prin acésta şi drepturile sale istorice, şi astfel mână apă tocmai pe móra duşmanilor nostri şi însuşi ne taie o puternică crengă de sub picióre Nu bagă dênsul de samă că prin astfel de afirmări, de şi neadevĕrate, dar destul de nesocotite, mai mult ne strică nóuĕ tuturor românilor, decât folosesce chiar şi numai coreligionarilor séi?

Nu-l credem atât de ignorant.

Dar îşi are şi dênsul motivele sale. Şi acestea sunt, intenţiunile de a ponegri biserica ortodocsă, făcêndu-o de şi pe nedreptul, rĕspunḑĕtóre pentru tóte nefericirile venite asupra poporului român chiar până în timpul de aḑi, ca apoi cu atât mai mult sĕ pótă lăuda biserica papistaşă şi biserica sa unită cu acésta.

Apoi acésta într'adevĕr nu e istorie, şi cu atât mai puţin istoria poporului român.

Ar trebui sĕ scriem întrégă istoria poporului român până la anul „s. Uniri", ca sĕ arătăm dlui autor tóte faptele istorice şi cari au lăsat urmări hotărîtóre pentru veacurile următóre ale vieţei poporului român, ceea ce însĕ nu putem face în cadrul unui rĕspuns de ḑiar, şi apoi prea bine le cunósce acestea şi dl autor, dar nu póte sĕ le recunóscă, căci nu-l lasă ambiţiunea personală şi confesională ci mai bine vrea sĕ piară în rătăcirile sale decât „sĕ se intórcă şi sĕ fie viu".

Apoi mai întrebăm pe dl autor: pentru ce faptele poporului român până la anul „s. Uniri" fac, iar cele după acest an, nu fac istoria poporului român. Au dór nu tocmai acelea sunt basa cestorlalte pe terenul politic? Nu vrem sĕ negăm victoriile glorióse ale eroilor nostrii din anii 1848 şi 1878, dar suntem încă în timp prea aprópe de dênşii, şi imprejurările esterne din acesti ani nu se pot compara cu cele dinainte de anul „s. Uniri", ca sĕ-i putem pune deocamdată preste un Stefan cel mare ori Michaiu Vitézul, carele cel din urmă este cel dintâiu român în timpul nou care a dat espresiune mai pronunţată unităţii nóstre naţionale, ori cum am înţelege-o aceea. Iar pe terenul bisericesc, spună mi dl autor numai un martir al credinţei sale de aḑi, carele sĕ se pótă mĕsura cu un S· Nichita Romanul ori Sava Brancovich.

Dar sĕ trecem mai departe şi sĕ vedem şi causele acestei lipse de istorii a poporului român până la anul „s. Unìri" după dl autor.

(Va urma).

„Românul" şi „Pester Lloyd".

In nrul de eri (10 Septembre n.) al ḑiarului „Pester Lloyd" din Budapesta cetim urmâtoriul comunicat:

Dela redactorul-şef al „Românului", dl Vasile Kogălniceanu, primim următórea scrisóre:

Bucuresci, 7 Septembre.

Stimate dle redactor!

In fie-care ḑi sosesc din Ungaria la adresa mea şi la a redacţiuni „Românului" scrisori anonime, în cari mi-se aruncă în faţă epitetele cele mai murdare posibile, şi în cari mi se trage la îndoială chiar şi naţionalitatea română, cu tóte că aparţin unei vechi familii române. Nu pentru de-a păşi în contra acestor învinuiri ridicule, mĕ vĕd silit a scrie aceste şire, cu rugarea ca sĕ le publicaţi, ci mai mult, — deóre-ce ḑiarele nóstre românesci nu trec graniţa — ca sĕ facem cunoscută în Ungaria pĕrerea nóstră asupra cestiunei ardelene.

Ca redactor-şef al „Românului" şi ca aderent pronunţat al triplei alianţe m'am nisuit a da acestui organ o tendinţă corectă şi pacinică. Ca fiu al patriotului Mich. Kogălniceanu militez pentru adevĕratul patriotism, cu tóte că acesta de present nu se prea unesce cu popularitatea.

Dacă cineva face patriotism pe contul popularităţii sale, atunci popularitatea lui se póte restabili mai târḑiu, dacă însĕ umblă omul după popularite în detrimentul patriotismului, atunci cu timpul amêndóuĕ sĕ pierd.

E fără îndoială, că noi, ca fie-care român bun, avem simpatii pentru fraţii nostri. ardeleni, dar suntem firm convinşi, că sumuţări reciproce pot numai strica atât ţĕrii nóstre, cât şi românilor din Ardél. Nu prin aţîţări vor putea fi convinşi vecinii nostri, că este un interes comun, de-a îmbunătăţi sórtea cetăţenilor lor de altă naţionalitate.

In sonsul acesta şi conform politicei naţionaliştilor vechi români aela 1860, 1861 şi 1868, *vom continua a lucra, în mânia tuturor atacurilor!*

Cum am ḑis, dl Vintilă C. A. Rosseti şi eu nu umblăm după popularitate, ci ne facem datoria, şi sĕ şi o facă asemenea pe a lor şi vecinii nostri, uşurând sórtea osândiţiţor politici, ca plângerile lor sĕ nu micşoreze în România adevĕratele sentimente de prietinie pentru Ungaria.

Bulevardul
Neatârnărei Nr. 5.

Cu deosebită stimă
Vasile M. Kogălnicénu.

Noutăţi.

Scolariu. Cu inceputul anului scolariu 1895/96 s'au facut mai multe schimbări personale în corpul didactic dela seminariul nostru archidiecesan. Venerabilul şi bĕtrânul director seminarial Ioan Hannia s'a retras în pensiune, ducênd cu sine recunoscinţa autorităţii bisericesci pentru îndelungatele servicii, şi iubirea preoţimei nóstre şi a învĕţătorimei eşite din seminariu în decursul unui jumĕtate de veac. In locul directorului retras în pensiune venerabilul consistoriu archidiecesan a concreḑut directoratul tinĕrului profesor Dr. Remus Roşca, care a luat în mânile sale afacerile seminariale şi ne dă garanţiile că în tóte direcţiunile va ţiné seminariul la înălţimea ce i se cuvine.

Postul de profesor ordinariu în secţiunea teologică devenit vacant prin retragerea domnului director Ioan Hannia s'a concreḑut profesorului suplent de până acuma, Dr. Vasile Saftu.

* * *

Necrolog. Ioan Cucu paroch gr. or. în Arpaşul inferior (tractul Avrigului) în etate de 72 ani şi în al 28-lea an a activităţii sale preoţesci, a rĕposat Luni în 28 August v. a. c.

Inmormêntarea s'a făcut în 30 Aug. v.

Serviciul funebral a fost îndeplinit de cătră o mulţime de preoţi în frunte cu protopresbiterul tractual Rev. Domn Ioan Cândea.

La finea actului funebral Rev. D. Ioan Cândea protopresbiter a rostit o cuvêntare care stórse lacrimi din ochii celor adunaţi în numĕr cât se póte de mare. La grópă a rostit dl Nicolae Borza preot în Vistea inferióră o cuvêntare fórte bună şi pĕtrunḑĕtóre. La înmormêntareau asistat fórte mulţi dintre strĕini, ceea-ce dovedesce că I. Cucu a fost iubit nu numai de români ci şi de cei de altă naţionalitate. Rĕposatul a fost unul dintre cei mai harnici preoţi ai tractului Avrigului.

Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată!

* * *

Esposiţia din anul 1900. Atâţia savanţi şi artişti de valóre şi-au frămêntat şi îşi frămêntă într'una mintea spre a dibăcí ceva „nou", neesistat încă, o operă măréţă, care împodobind marea esposiţie din 1900 din Paris, sĕ smulgă admiraţia lumei întregi. S'au presentat atâtea proiecte, unele mai ingeniόse ca altele, ér cărturarii tot se agită şi tot îşi frământă mintea, urḑind planuri peste planuri.

Acum doi pictori, Castellani şi René-Victor Meunier, au adresat comitetului de organisare al esposiţiei o cerere de concesiune de teren pentru o panoramă, care, ḑic ei, va fi una dintre inovaţiile celor mai atrăgĕtóre ale marei sĕrbări. Ideia, esplicată prin titlul ei: „Abizurile sub-marine", este şi originală şi măréţă. Şi ori-ce om înzestrat cu puţină imaginaţie, cred că ar dorí sĕ i se represinte straniile peisagii ale neecsplotatelor regiuni submarine. Pădurile unde „alghele" de sute de picióre înlocuesc stejarii; cavernele unde se cuprinde o întrégă lume bizară, cine n'ar dorí sĕ le vadă? Cine n'a cugetat la îngrozitorul spectacol al unei corăbii, care e înghiţită de valuri, cu echipagiul şi cu pasagerli ei? La zăpăcéla miliónelor de pesci de tóte teliurile? Şi cine n'a tremurat din creştet la tălpi imaginându-şi omul „scufundător în mare" cum se duce în jos în imensitatea apei, în tĕrîmul acesta unde fantasticul se întrece cu oribilul?!

Étă ce plănuesc artiştii francezi sĕ pue la disposiţia publicului doritor de emoţiuni puternice. După-cum vedem marea esposiţie din anul 1900 tinde a fi o glorie a naţiunei franceze.

* * *

Un tunel în Montblanc. Aḑi aprópe nu ne mai putem închipui un vêrf de munte, mai visitat de turişti, fără drum de fer. In

---

grozav!" Şi cu asemenea cuvinte de mângăiere sĕ departe pictorul, tare satisfăcut de modul în care şi-a dat espresiune condolenţelor sale.

Sunt şi astfel de espresiuni, cari însemnéză ceva, dar tocmai contrariul dela ce ḑici (ironice). Când ḑicem une-ori despre o tragedie, composiţie musicală ori pictură „că-i tare bună", atunci din tonul esprimării putem deduce, că e rea.

Despre o damă urîtă ḑicem: e culta copilă" etc.

Ateişti incarmaţi folosesc formulele. „Pe D-ḑeul meu! Mulţămesc lui D-ḑeu! Feréscă D-ḑeu! etc. şi dacă-i întrebi despre neconsecuenţa lor, îţi rĕspund, că n'au cugetat la ceea ce ce au ḑis. Adecă numai vorbe şi ér vorbe.

Şi câţi nu esistă, cari i-au vorbele fără fond şi conţinut şi afectaţiunile esterne de bani buni şi nu scrutéză rărunchii, adecă internul.

Deca.

Francia lumea s'a gândit deja sĕ facă chiar Montblancul accesibil publicului printr'un drum de fer. Proiectul făcut în acest scop de inginerul Issartier nu lasă nimic de dorit, atât în ceea-ce privesce eftinătatea şi originalitatea, cât şi învingerea dificultăţilor technice Planul constă în scobirea un tunel d 7400 m. de lungime începênd dela pasul „Miage“ (1800 m. d'asupra mării) pe d'asupra lui St. Gerwais, ér dela capul acestui tunel imediat în sus, vertical, un puţ cu o secţiune de 12 m. şi o înălţime de 2800 m. care iese tocmai în vêrful muntelui. După calculul lui Issartier, tóte lucrările ar dura 10 ani şi ar costa 10 milióne lei. Calea ar forma un tunel, întors în unghiu drept în sus, şi în partea verticală s'ar instala pentru suire ascesorii puse în mişcare cu apă întocmai ca în mine.

* * *

Credinţă fanatică în Rusia. Cât de rele urmări póte avea nesciinţa în popor, póte dovedi o întêmplare din satul rusesc Wjasovez din cercul Staro Constatinow. Unul din săteni, care ajunsese la sapă de lemn, voi din nou sĕ se îmbogăţéscă şi încă printr'o „minune“. Spre acest scop îşi dădú icóna vechiă a Domnului, ce o avea în casă, unui zugrav pentru ca s'o renoéscă, şi după ce fu gata, lăţi prin întreg satul faima, că D-ḑeu s'a milostivit de el şi peste nópte s'a prefăcut nou în chip. Faima acésta se lăţi ca fulgerul şi din tóte părţile, ba şi din satele învecinate, începură a curge ómenii, pentru ca sĕ vadă icóna şi sĕ se róge înaintea ei. Aşezară lumini în jurul icónei şi dăruiră pe stăpânul ei cu mulţi bani, cu pânză şi alte lucruri, cari pe ţĕran îl pot face bogat. Preoţii din sat, vĕzênd lucrul acesta, îl însciinţară prepuşilor, care ordonară ca icóna sĕ se aşeḑe în biserică. La acésta însĕ se opuse proprietarul norocos al icónei precum şi prietinii. Trebui sĕ se chieme poliţia, însă când sosiră gendarmii, 200 de ţĕrani, armaţi cu sape, lopeţi şi cu pari, ce aruncară asupra lor, îi legară şi îi predeteră femeilor şi copiilor, cari pe gendarmi îi chinuiră trei ḑile întregi. In fine trebui sĕ vină în comună un escadron de dragoni. care lua în popesiune icóna, prinsă pe conducători şi eliberă pe gendarmii prinşi. Acum va urma cercetarea judecătoréscă contra făptuitorilor şi înşelătorilor.

* * *

Intórcerea din Lourdes. O mulţime de pelerini, preoţi credincioşi, bolnavi, unii neavênd altă ţintă decât petrecerile, ér alţii întunecaţi, cu membrele slăbite şi paralisate, se îngrămădeau acum câtă-va vreme în gara din Orleans, plecând spre Lourdos. Acéstă lume, voiósă în genere, căci şi acei trişti nutreau speranţele frumóse, se întorcea acum câte-va ḑile.

Intórcerea nu avea de fel aspectul plecărei. Afluenţa în gară era acea-şi, dar impresiunile ce 'ţi sugera acum acésta mulţime, erau cu totul altele. Cei sănĕtoşi se coborau repede din vagóne, se urcau în trăsuri şi se îndreptau veseli către căminele lor în sinul familiilor, cari fericite, îi aşteptau cu nerăbdare. Cei nenorociţi, bolnavi şi infirmi, îţi făceau impresiunile cele mai durerόse. Pe ei nu 'i aştepta nimeni sau dacă îi aştepta cine-va, apoi aşteptarea acésta era aprópe nehotărîtă.

Şi acum, acei dintre dênşii cari s'au mai putut reîntórce, se târăe încet, cei sĕrmani se razimă istoviţi de ziduri, aşteptând sosirea unei mame, unui frate sau a unui amic, care sĕ-'i ajute a se duce acasă.

Pe timp de douĕspreḑece césuri consecutive, trenuri le au au adus un numĕr imens de persóne — ómeni, femei şi copii — din peregrinagiu. Trenurile se succedau din óră în óră. Cel mai important din aceste şiruri de trenuri era „trenul alb“, tren special pentru bolnavi. Erau mai mult de trei sute de bolnavi. Aspectul acestor nenorociţi, cu feţele uscate şi palide, cu ochii trişti şi măriţi de suferinţă, era într'adevĕr de plâns. Ei inspirau celor ce-i vedéu târându se pe uliţi, încet şi dureros, vederi triste şi aducătóre de milă.

* * *

Armata anarchiei. „Figaro“ din Paris aduce câte-va date interesante cu privire la anarchişti. In Francia sunt de present cam 2000 de anarchişti, dintre cari 500 de oridine francesă şi 1,500 streini. Contingentul cel mare îl dă Italia: aşa dintre toţi anarchiştii sunt 45% Italieni; Elveţia 25%, Germania şi Rusia 20%, ér Spania şi Bulgaria abia 2% E interesantă ocupaţiunea acestor „feciori de lele“. Anarchiştii francesi sunt cei mai mulţi lucrători; 10% dintre cei 500 sunt ḑileri, tot cam atâţia sunt perdevéră, fără de ocupaţiune. Indată după aceştia urméză pantofarii, mĕsarii, mecanicii, hotelierii etc. Caserio, asasinul lui Carnot, era brutar. In Rusia se claséză anarchiştii cu totul altfel. Nemulţămirea este aici mai vêrtos între studenţiune = 30%. In Elveţia contingentul mai mare îl dau sculptorii. In Germania cei mai mulţi anarchişti sunt croitorii = 25%, pantofari = 12%, tipografi = 10% mĕsari = 9%. In Austro-Ungaria sunt puţini archişti; 5% dintre aceştia sunt croitori şi 10% pantofari.

* * *

Deşertul Saharei. Sahara are reputaţia nejustificată de-a trece de un deşert cu totul sterp. Dacă aserţiunea e fondată pentru o sumă de casuri, ea nu e însĕ generală. In afară de óse, Sahara presentă óre-care resurse, puţin considerabile, e adevĕrat, dar pe cari sciu sĕ le preţuiască fórte bine popórele de păstori ce străbat acest deşert. După dl Künckel d'Herculais, găsesci în Sahara la fie-care pas, în regiunile năsipósei moşonóie mari acoperite cu plante cu rădăcinile cărora poţi face foc. Massele de tamar şi salcâmii gumoşi sunt dese, mai cu sémă în văile vechilor óse, unde trăesc carnivóre, erbivóre, furnici, etc. In apele minerale ale Saharei se găsesc feliurite animale. Ceea-ce rehabilitéză însĕ mai mult Sahara, e presenţa a fórte numeróse turme în timpul sesonului ernei. In 1892 mai mult de 9 milióne de berbeci au ernat în Sahara algeriană, plătind un imposit de 1,763.000 de franci. Acesti berbeci valorau 20 de fr. fie-care, adecă 2 milióne de capre şi 260.000 de cămile ce plătesc un imposit de 1,000.000 In óse, palmierii şi lămâii sunt în abondenţă şi se cultivă diferite legume. Ósele au 1 500.000 de datieri, al căror imposit raportéză 560.000 de franci. Produsul unui datier variază între 8 şi 10 franci; cei din deşert dau prin urmare aprópe 15 milióne pe an. Valórea unui palmier=datier este pe loc 200—250 franci.

* * *

Indemnisări parlamentare. Étă câte-va date asupra diurnelor ce primesc în mai multe ţĕri deputaţii şi senatorii:

In Belgia, fie-care membru al camerei representanţilor primesce 420 franci pe lună.

In Danemarca, membrii Landsthingului primesc câte 18 franci 15 centime pe ḑi.

In Portugalia, pairii şi deputaţii primesc câte 1675 franci pe an.

In Suedia, membrii dietei au 1672 fr pentru o sesiune de patru luni; dar plătesc câte o amendă de 13 fr. 75 c., pe fie-care ḑi de absenţă.

In Elveţia, membrii consiliului naţional au 12 fr. 50 c. pe ḑi, plătiţi de tesaurul federal; membrii consilielor de stat primesc câte 7 fr. 50 c. până la 12 fr. 50 c. pe ḑi.

In Statele-Unite ale Americei, representanţii statelor şi delegaţii iau câte 5200 fr. pe an, plus o îndemnisare de 1 franc pe milă pentru transport.

In Norvegia, membrii parlamentului primesc o îndemnisare de 16 fr. 50 c. pe ḑi, în timpul sesiunei parlamentare, care ţine numai 6 sĕptĕmâni.

In Italia, senatorii şi deputaţii nu sunt plătiţi; dar au dreptul la permise de circulaţie pe tóte drumurile de fer ale regatului şi alte avantagii şi privilegii.

In Spania, membrii adunărilor legislative de asemenea nu sunt plătiţi, dar au órecare imunităţi.

In Grecia, senatorii primesc câte 500 fr. pe lună şi deputaţii câte 550 fr.

In Germania, representanţii primesc în termin de mijloc câte 11 fr. 25 c. pe ḑi

In Austria, remuneraţia parlamentară este de 25 fr. pe ḑi.

In Francia, de asemenea 25 fr. pe ḑi.

In Anglia, membrii parlamentului, Marei Britanii sunt singuri cari nu primesc nici o îndemnisare şi nu au nici un privilegiu.

In România senatorii şi deputaţii au câte 25 lei pe ḑi.

* * *

Utilisarea cataractului Nilului. Inspectorul general al podurilor şi şoselelor din Egipt, d. Promt, a ţinut o conferenţă înaintea institutului egiptén, în care a susţinut cu multă căldură utilisarea forţelor motrice cle cataractelor Nilului. Plecând dela faptul, că dela 1882 valórea produselor agricole e într'o constantă scădere, el conchide, că e necesar sĕ se stabiléscă în Egiptul de sus un mare reservoiu de apă pentru cultura trestiei de zachăr şi a bumbacului, în locul cerealelor. Cum însĕ situaţia agricolă în Egipt e astfel, că deocamdată nu ş'ar puté ajunge la realisarea acestei idei, dl Prompt propune mai întâiu stabilirea unei uzini electrice în vecinătatea Asuanului, cu o cădere artificială a Nilului de 15 metri înălţime. Utilisarea acestei căderi ar face disponibile vre-o 40,000 puteri de cal şi s'ar mai puté strînge pentru irigaţie vre-o 500,000,000 metri cubi de apă. Un al doilea baraj de 5 metri înălţime ar trebui stabilit în vecinătatea Cairului. Forţa motóre costând astfel fórte puţin, s'ar puté acţiona 130 de filaturi ce ar ocupa 400,000 de lucrători şi ar produce 100,000 tone de bumbac. Lucrările necesare ar costa 40,000,000 franci, dar acéstă sumă ar assigura un beneficiu fórte important. Conferenţiarul a mai esplicat, că irigaţia unei suprafeţe de 280,000 de hectare, plantată acum cu cereale, ar da pe viitor 450,000 de tone zachar brut. Intre altele, preţul bumbacului ar spori pe jumĕtate, pentru-că piaţa egipténă ar asigura scurgerea acestui produs în ţĕră chiar. După „L'Eclairage electrique“, tóte aceste proiecte s'ar puté esecuta fără nici o subvenţie din partea statului.

Convocare.

Prin acésta se convócă adunarea generală ordinară a VIII-a a reuniunei învĕţătorilor gr.-or. români din districtul „Deeşului“ protopresbiteratele Cetatea de pétră, Deeş, Solnoc şi Unguraş, care se va ţiné *la 8 şi 9 Septembre a. c. st. v.* în comuna Chiueşti tractul „Deeş“ în sala de învĕţământ a scólei nóstre de acolo, cu următoriul program: aprobat prin resoluţiunea Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 3 August a. c. Nr. 4742 Scol.

Şedinţa I. la 8 Septembre a. m.

1. Celebrarea sântei liturgii cu chemarea Duchului sânt.
2. Deschiderea adunărei prin preşedinte.
3. Constatarea membrilor.
4. Raportul comitetului central.
5. Alegerea comisiunilor censurătóre.
6. Incassarea tacselor curente şi restante.

Şedinţa a II-a la 8 Septembre p. m.

7. „Orbul din nascere“, prelegere practică din religiune pentru anul al III-lea de scólă, tractată de Gavriil Garda învĕţător în Bonţida.
8. Modalitatea cum trebue sĕ se propună scrisul stilistic în scóla poporală „disertaţiune“ de Ceorge Prigónă învĕţător în Magógea.

Şedinţa a III a la 9 Septembre a. m.

9. „Tracterea globului terestru“, prelegere practică pentru anul al V-lea de scólă de Joan George învĕţător în Bălan.
10. „Stupăritul în general“, disertaţiune de Dimitrie Câmpean, învĕţăter în Jimborul mare.

Şedinţa a IV a la 9 Septembre p. m.

11. Referada comisiunilor censurătóre asupra raportului comitetului central.
12. Propuneri.
13. Incheierea adunărei.

Se observă, că contra acelor învĕţători, cari nu vor participa la adunare, li se vor aplica pedépsa statorită de reuniune, şi totodată vor fi arătaţi Venerabilului Consistoriu archidiecesan pentru negliginţă faţă de reuniune.

Fie-care membru al reuniunei sĕ se îngrijască a aduce cu sine atât tacsele curente cât şi cele restante căci numai aşa vom puté satisface datorinţelor nóstre, şi numai aşa va puté reuniunea sĕ înainteze.

In fine se observă, că epitropiile parochiale sunt îndatorate, ca în sensul legilor în vigóre sĕ provadă pe învĕţători cu spese de calĕtorie corĕspunḑĕtóre şi cu diurne câte de cel puţin 1 fl. de ḑi din cassa bisericei.

Ciceu-Poiană, 20 August 1895.

Comitetul central:

Al. Sighiartĕu, capelan, preşedinte.

Al. Sighiarteu jun., secretariu II.

Diverse.

Rubinstein întrebat de ce stă la pian fics şi fără sĕ-i pese de nimic ce-l încunjură rĕspunse: „Sunt cinci ani de când am dat un concert la Londra, mi se părea că auditorul se interesa de interpretaţiunea mea şi însuşi eu mĕ simţiam bine dispus. Cântând „Apasionata“ lui Beethoven îmi aruncai privirile asupra salei şi vĕḑui o „lady“ conversând fórte animat cu vecina sa. Acésta fu pentru mine un duş cu apă rece! Inchisei ochii şi din aceea ḑi n'am mai îndrăsnit sĕ privesc publicul“.

Un bulgar privea la podul ce s'a făcut preste Dunăre la Cernavoda şi nu sĕ putea din destul mira. Da, de ce dai atâta din cap îl întrebă un român ce era p'acolea. Cum sĕ nu dau bre! căci trebue sĕ sci că dacă ar fi făcut podul de-a lungul Dunărei nici în 1000 de ani nu ar fi fost gata.... Cap nu dovleac!....

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

La petrecerea cu joc arangiată la 27 August st. v. a. c. în favorul familiilor din Mercurea nenorocite prin focul din 23 Iulie st. v. a. c. au binevoit a contribui următorii domni:

Petru Dragits, prim-pretor, Ion Droc. ppresb, R. Capesius, forostier suprem, toţi din Mercurea şi N. Henţ, notar în Sĕlişte câte 5 fl.; E. Popp, notar în Poiana şi I. Isdrailă, întreprinḑĕtor din Rĕşinarl câte 4 fl.; Dr. C. Albu, ad vocat şi C. Cabdebo, comerciant, din Mercurea câte 3 fl.; D. Muntiu, notar în Reciu, Ion Oprean, preot em. din Cunţa câte 2 fl. 50 cr.; Ilie Bunea, George Muntean, Matilda Muntean, M. Weter, jude reg. M Wallentin, preot ev. lut., H. Schmidt, V. Csiky, comerciant, toţi din Mercurea, N. Opriş, paroch în Şura-mare, Ilie Mirion, din Ludoş, A. Acilenescu, notar în Galeş, Ion Juga, comer. şi I. Măcelariu notar în Apoldul de jos, Vasilie Aldea, notar substitut în Rod toţi câte 2 florini; Ilie Floaş, comerc. în Tilişca, Nemetz, sublocotenent, I. Helju, măcelar, A, Floaş, com, A. Zink, apotecar, S. Schmidt, notar, Petru Coşciu, protocolist, V. Langhammer, ingineriu, toţi din Mercurea şi Ioan Cărpinişan, din Gârbova câte 1 fl. 50 cr.; familia Ciugudean, K. Karthal, com., G. Stănese, A. Jankó, subjude reg., I. Luca. pantofar, I. Dragomir, com., H. Mangesius, pretor, Dr. Löw, adv., Dr' Lehrman, medic, Schiemerz Luise, I. Nemeş junior, I. Sufana, com., R. Martzi, I. Aciu, Ema Löw, com., toţi din Mercurea, I. Căian, teolog curs. III. din Sângătin, D. Juga, v.-not. din Tilişca, A. Micu, v.-not., R. Vraciu, înv., I. Oprean, A. Şerb, toţi din Poiana, N. Trónca, notar. în Ludoş, D. Orĕstean, I. Orestean, I. Beu, toţi din Apoldul de jos, N. Genie, înv. pens. din Rod, Const. Ţintea înv. din Sĕlişte, I. Popescu şi Const. Bucşan, din Sibiel, Ioachim Muntean, paroch în Gurarîului, F. Thalmann, ev. luth. în Reciu câte 1 fl.; G. Schun înv. în Mercurea 80 cr.; I. Huber, înv., A. Nemes, Geréb diurnist, toţi din Mercurea, V. Dobrescu, înv. Rod, I. Răchiţan înv. Galeş, I. Muntiu, primar Cărpiniş, W. Koch, G. Maniţ. teolog curs. III. Reciu, N. Popa. adj. not. Săcel, Aron Georgescu, Poiana câte 50 cr., şi G. Câmpean din Mercurea 40 cr.

Preste tot au incurs deci suma de 115 fl., 70 cr., din cari detrăgênduse spesele cu 28 fl. 69 cr. resultă un venit curat de 87 fl. 01 cr.

In numele comitetului de ajutorare a celor arşi sĕ aduce şi pe acésta cale mulţămită stimaţilor sprijinitori.

Mercurea, la 31 August 1895.

N. Simulescu, controlor.

Blaga, cassar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 179/895 [163] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Bârsău, devenit vacant prin pensionanarea veteranului paroch Teodor Glodean, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 406 fl. 60 cr. v.

Informaţiuni mai deaprópe despre starea parochiei, se pot lua atât la oficiul protopresbiteral, cât şi la comitetul parochial.

Petenţii au a 'şi înainta cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Hondol, 2 Iuniu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Geoagiului I în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Pipoş,
protopresbiter.

Nr. 319/885 [164] 1—3

CONCURS.

Pentru îrtregirea posturilor învĕţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediaşului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Brateiu, cu salariu anual de 300 fl. v. a cuartir şi lemne de fac.
2. Ernea săséscă, cu salariu anual de 300 fl. v. a. din repartiţie şi lemne de foc.
3. Haşag, cu salariu anual de 300 fl. v. a din repartiţia,
4. Lepindea, cu salariu anual de 300 fl v. a. din repartiţie.

Concursele instruite cu documentele recerute de normele în vigóre, sĕ se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiterel în terminul deschis.

Mediaş, 10 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului, în conţelegere cu comitetul parochial respective.

Romul Mircea,
adm. protop.

Nr. 311/1895 [165] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci la scólele gr. or. din mai jos numitele comune bisericesci în protopresbiteratul Murĕş-Oşorheiului, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare şi anume:

1. Gernesig, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi locuinţă în edificiul scólei;
2. Laslĕul român, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi locuinţă în edificiul scóle;
3. Petea de câmpie, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi locuinţă în edificiul scólei.

Informaţiuni mai ample despre starea acestor scóle, modul de plătire al salarielor etc. se pot lua dela subsemnatul protopresbiter.

Petiţiunile concursuali, în regulă instruite, sĕ se adreseze la subsemnatul oficiu ppresbiteral cu observarea terminului preclus.

M. Oşorheiu, 20 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al M. Oşorheiului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Nr. 364/895 [166] 1—3

CONCURS.

Pontru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante la scólele nóstre confesionale din comunele mai jos însemnate din tractul protopresbiteral al Haţegului se escrie concurs în ḑiarul „Telegraful Român" cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Băresti, cu salariu anual 300 fl. cuartir şi lemne.
2. Nadastia superióră cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.
3. Fizesti-Federi, cu sistem ambulant, cu salariu anual de 360 fl. cuartir şi lemnele trebuinciόse.
4. Valea Sângiorgiu-Grid, cu sistem ambulant cu salariu anul de 300 fl. cuartir şi lemne.

Invĕţătorii aleşi au a merge în dumineci şi sĕrbători cu elevii la biserică.

Reflectanţii la acestea posturi au a-şi aşterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre, — la subscrisul — în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Hăţeg, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Petroşeni, la 16 August 1895.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 413—895 [167] 1—3

CONCURS.

Spre ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Crihalma, cu salariu anual de 300 fl. dela popor în patru rate anticipative.
2. Draos, cu salariu anual de 300 fl. parte din lada bisericei parte dela popor, cuartir şi lemne.
3. Paloş, cu salariu anual de 300 fl. dela popor solvinḑi în 4 rate anticipative, cuartir şi folosirea grădinei scolare.
4. Ticuşul român, cu salariu anual de 300 fl. dela popor.
5. Ungra, cu salariu anual de 300 fl. parte din fondul bisericesc, parte dela popor, precum şi din alte isvóre, cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa aceste posturi sĕ trimită cererile lor concursuale în timpul deschis subscrisului oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului.

Cohalm, 12 August 1895.

Nicolau D. Mircea,
protopop.

Nr. 320—895 [168] 1—3

CONCURS.

Pentru ocupareă posturilor învĕţătoresci dela scólele din comunele mai jos, se escrie concurs cu termín de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom."

1. Glodgilesci, cu salariu de 302 fl. din care 151 fl. în bani, în bucate 49 mĕsuri cucuruz = 73 fl. 50 cr. folosirea unei grădini intravilane 10 fl. 50 cr., folosirea a 3 jugĕre de pămênt arătoriu şi pomi = 40 fl. 25 cară de lemne = 25 fl. şi cuartir în edificiul scólei.
2. Gothatea, cu salariu anual 300 fl. şi adecă: *a*) folosirea a 12 jugere pămênt = 200 fl. *b*) o prădină de 1 juger = 35 fl. *c*) în bani gata 35 fl. şi *d*) 3 stânjini lemne computate în 30 fl.
3. Micănesci, cu salariu de 300 fl. şi anume: *a*) în bani 200 fl. repartiţiaţi în popor, *b*) 80 cară de lemne în preţ de 80 fl., *c*) venitele cantorale computate în 20 fl., *d*) cuartir în edificiul scólei, şi *e*) grădină de legumi.
4. Tătăresci, cu salariu de 300 fl. în bani din repartiţie 100 fl.; din interesele împrumutului de stat 35 fl. 70 cr., folosirea unei grădini intravilane 50 fl., pămênt arătoriu şi pĕşune = 89 fl. 30 cr.; lemne 25 cară în preţ de 25 fl. şi cuartir în edificiul scólei.

Dela reflectanţii la aceste posturi sĕ recere sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre la biserica din comuna, la care au concurat spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle şi modul de plătire al salarelor.

Invĕţătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în scóla de repetiţie împreună cu instruire în cântările bisericesci, va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană avênd a conduce cu scolarii şi cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la teminul sus indicat.

Ilia, la 21 August, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Iliei în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 484/894. [169] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la scólele din comunele mai în jos numite sĕ escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român" şi anume:

1. Apahida, cu salariu de 300 fl., cuartir şi grădină de legumi.
2. Bedeciu, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc
3. Butene, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.
4. Calata-mare, cu salariu de 300 fl., cuartir şi grădină de legumi.
5. Călian, cu salariu de 300 fl., cuartir şi grădină de legumi.
6. Cojocna, cu salariu de 300 fl., cuartir şi grădină de legumi.
7. Geaca, cu salariu de 300 fl., cuartir şi grădină de legumi.
8. Mănăşturul-român, cu salariu de 300 fl., cuartir şi grădină de legumi.
9. Mociu, cu salariu de 300 fl., cuartir şi grădină de legumi.
10. Rogojel, cu salariu de 300 fl., cuartir şi grădină de legumi.
11. Sebeşul-mare, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
12. Someşul-rece, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi subşterne suplicele lor, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al Cluşului, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Cluşiu, 24 August 1895.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 264 [170] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea porturilor învĕţătoresci vacante la scólele române gr. or. din comunele mai jos însemnate protopresbiteratul Cetăţii de pétră sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român".

1. Cărbunariu împreună cu Curtusiul-micu, învetătoriu ambulant salariu anual 300 fl. v. a. şi anume: în Cărbunariu 140 fl. repartiţie de pe popor şi 5 jugĕre de pĕmênt arĕtoriu computat în 60 fl. Curtuiusiul-micu 70 fl. repartiţie de pe popor şi 1 jugăr şi 1000 stêngini □ pămênt erătoriu şi fênaţ computat în 30 fl. lemnele trebuinciόse de foc, cuartir liber în edificiul ori cărei scóle.
2. Fauresci afiliată la Leschia cu salariu anual de 300 fl. v. a. repartiţie de pe popor; la învĕţătoriul ambulant cuartir în edificiul scólei şi lemnele trebuinciόse de foc.

Doritorii de a reflecta la aceste posturi sunt rugaţi a-şi aşterne cererile lor instruite cu documentele necesare la subscrisul oficiu prin posta ultimă K. Monostor până la terminul susindicat.

Fênaţe, la 12 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetăţii de pétră în conţelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Şovrea,
adm. ppesc.

---

[156] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scóla confesională greco-orientală din comuna Zizin, protopresbiteratuí Braşovului, prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt:

a) Prin repartiţiă dela popor şi din cassa bisericei dela epitropie suma de 277 fl. 90 cr. *b*) Venitele cantorali aprocsimariv 22 fl. 10 cr. Suma totală 300 fl. v. a:

Fiind în comuna nóstră bisericéscă postul de învĕţător împreunat cu cel de cantor, individul ales ca învĕţător are a presta pentru suma sus menţionată şi serviciul de cantor la biserică în decurs de un an.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-şi aşterne suplicele lor în terminul indicat subscrisului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial gr. or.

Braşov, în 1/13 August 1895

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Braşov.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui
Antoniu Novotny
în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminόsă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

[43] 13—21

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 98 Sibiiu, Marți, 5|17 Septembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de **dóuě** ori 12 cr., — de **trei** ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Țínuta bisericei nóstre.

Consistoriul nostru metropolitan în sesiunea ordinară, care s'a început la 20 August a. c. și s'a terminat la 27, a avut sě deslege problema importantă, care sě fie ținuta bisericei nóstre în fața legilor politice bisericesci.

După-cum am anunțat încă atunci cetitorilor nostri suprema corporațiune administrativă în biserica nóstră, consistoriul metropolitan a și elaborat o instrucțiune pentru orientarea clerului și a poporului.

Instrucțiunea a luat de basă conclusele congresuale, și pe basa acelora, ca concluse principale, a făcut instrucțiunea strict pentru orientarea clerului și a poporului.

O literă nu este în instrucțiune, care dóră ar netedí calea esecutărei legilor politice-bisericesci, o literă nu se abate biserica dela principiele canonice.

Instrucțiunea arată, ce are sě facă preotul, ce are sě facă creștinul ortodocs, ca sě nu cadă sub grelele pedepse, dictate de lege. Arată însě, ce are sě facă preotul, pentru a corěspunde datorințelor impuse de oficiul seu, ce are sě facă credinciosul ortodocs, spre a fi fiu vrednic al bisericei sale, membru credincios al poporului român.

Legea cea nouă reguléză cununia, botezul și casurile de mórte. Acéstă împărțire o observă și instrucțiunea.

Stăm în fața unei situațiuni nóue, și nu putem sci, cum se vor desvolta lucrurile.

Instrucțiunea s'a făcut avênd în vedere ținuta bisericei în raport cu dispozițiunile legei, și mai mult spre a întimpina primele necesități.

In un an de ḑile vom avé și practica vieței, vom vedé cum se desvóltă lucrurile, și atunci vom întregí eventualele lacune, la cari acuma dóră nu am putut reflecta.

Biserica nóstră și în punctul instrucțiunei a premers celorlalte biserici ierarchice din patria nóstră. Ingrijată de sórtea clerului și a poporului biserica nóstră a făcut de capul seu, ce a creḑut, că trebue sě facă spre a salva instituțiunile culturale, chemate a ocrotí pe cler și popor sub aripile învěțăturilor Mântuitoriului.

Drept completare va urma la timpul seu pastorala archiereilor nostri.

Publicăm în estensiunea lor întrégă měsurile decretate de către consistoriul nostru metropolitan, și din cas în cas vom reveni cu esplicări la singuraticele puncte.

Urméză měsurile consistoriului metropolitan:

Nr. 138 Metr.

Instrucțiune

cu privire la procedura, ce vor avé a urmá organele, respective preoții și poporul dreptcredincios al bisericei gr. or. române din provincia nóstră metropolitană față de reformele nóuě politice-bisericesci.

După ce guvernul țerei pe basa împuternicirii primite dela legislațiune, prin ordinul de datul 29 Iuniu a. c. Nr. 2020/1895 M. E a decis și a luat měsuri pentru a introduce articlul de lege *XXXI* din 1894 referitoriu la căsătoria civilă, — articlul de lege XXXII din 1894 despre religiunea pruncilor din căsătoriile micste, — și art. de lege XXXIII din 1894 despre registrele matriculare civile, — și prin aceste a introduce în mod obligătoriu dóuě instituțiuni nóuě, adecă căsătoria civilă și registrele matriculare de stat, cari sunt menite a reformá întréga viéță familiară și socială, față de introducerea acestor reforme radicale, subsemnatul consistoriu metropolitan, ca organ suprem administrativ, pe basa conclusului congresual Nr. 85 p. 7 din a. c., vine a da inviațiunile, ce urméză:

Congresul național-bisericesc față de reformele nóuě susindicate a enunțat următórele:

1. Congresul luând cu părere de rěu la cunoscință acțiunea pornită din partea statului de a introduce instituțiuni, cari sunt cualificate de a slăbi legătura internă a bisericei și a submina temelia religiósă morală a societății bisericesci, apróbă întru tóte pașii întreprinși din partea organelor eparchiale în contra introducerei acelor reforme, și cu plăcere ia act despre démna apěrare a intereselor bisericei din partea prelaților nostri: totodată enunță, că biserica ortodocsă română va lucra și în viitoriu pe terenele legale spre scopul de a esopera ridicarea din valóre a acelor instituțiuni de reforme, cari sunt păgubitóre pentru interesele bisericei.

2. Biserica ortodocsă română ca atare numai acea căsătorie o va considera de validă, care va fi încheiată după prescrisele bisericei; drept aceea toți credincioșii bisericei nóstre vor avé și după introducerea căsătoriei civile — după încheierea actului civil — a primí taina căsătoriei bisericesci aměsurat prescriselor canonice ale bisericei.

Tóte acele căsătorii încheiate de credincioșii bisericei nóstre, cari pe lângă actul civil nu vor fi încheiate după prescrisele bisericesci, în sensul canónelor bisericei, vor fi considerate de nevalide.

3. Spre scopul de a înlesní și ușura susținerea căsătoriei bisericesci pentru toți credincioșii bisericei, deodată cu introducerea căsătoriei civile vestirile (promulgările) prealabile, urmate în biserică, se reduc la una pentru publicitate, éră licența protopresbiterală se șterge, respective se ridică din valóre.

4. După terminarea procesului divorțial înaintea forurilor civile părțile litigante aparținětóre bisericei nóstre vor avé a presenta sentința civilă definitivă la forurile matrimoniale ale bisericei și a cere deslegarea matrimoniului încheiat după prescrisele bisericei ér forurile matrimoniale bisericesci vor avé a urma după procedura sumariă și a delibera asupra causei de divorțiu în înțelesul canónelor.

Pentru a introduce o procedură cât mai ușóră și scurtă, regulamentul congresual pentru procedura matrimonială se va lua sub revisiune

5 Deși statul civil după legea sa sancționată va purta registrele matriculelor civile, totuși biserica nóstră ortodocsă română în interesul propriu va continua conducerea matriculelor bisericesci, aměsurat dispozițiunilor de mai nainte introduse în biserică, și pentru ca acele matricule sě corěspundă scopului urmărit de biserică, biserica nóstră pe calea organelor sale administrative are a controla cu tótă rigórea și a lua měsuri speciale, ca matriculele bisericei nóstre sě fie cât mai esacte, ca acele se pótă servi și de o controlă față de matriculele civile; prin urmare preoțimea bisericei nóstre din întréga metropolie este îndatorată și mai departe în tótă regula și esact a purta tóte matriculele introduse în biserică, adecă: a continua purtarea matriculelor botezaților (născuților) cununaților și ale morților.

6. Deóre ce prin stergerea licențelor protopopesci de cununii protopresbiterii vor perde tacsele avute dela aceste licenții, cari au format o parte considerabilă a dotațiunei protopopesci, eparchiele sufragane vor avea a se îngriji pentru recompensarea și rebonificarea acelor perderi după împregiurări.

7. Consistoriul metropolitan va avea a da o instrucțiune detaiată pentru introducerea și esecutarea principiilor enunțate.

Pe basa acestor normative principiale sě staveresc următórele regule:

I.

Relativ la căsătorii.

1. Aměsurat articlului de lege XXXI din 1894 §. 123 cu începere dela 19 Septembre st. v. — 1 Octobre st. n. — a. c. preoții parochiali numai după încheierea actului civil de căsătorie pe temeiul „adeverinței oficiale“, ce o vor produce părțile căsătorinde dela respectivul oficiant al statului (§§. 29—36) despre împlinirea actului civil de căsătorie vor puté îndeplini cununia bisericéscă.

Se observă, că acel preot carele va îndeplini taina căsătoriei înainte de încheierea actului civil și fără adeverință dela respectivul oficiant al statului, va fi supus la pedépsă grea proveḑută în § ul susprovocat din art. de lege despre căsătorii.

Abatere dela acésta dispozițiune se va putea face numai în casul, când una din părțile, care vor voi a se căsători, ar fi atât de greu morbósă încât ar fi amenințată cu mórte înainte de ce s'ar puté îndeplini formele recerute în legea civilă; acésta abatere însě preotul cununătoriu va fi îndatorat a o arěta numai decât respectivului funcționariu civil.

2. Spre scopul de a puté conserva în deplină sânțenie căsătoria bisericéscă și a întări legătura între credincioși și biserică, și după introducerea nóuelor reforme de căsătorii adecă dela 19 Septembre (1 Octobre st. n.) a. c. credincioșii bisericei nóstre, cari vor voi a păși la căsătorie, mai nainte de tóte ca și până aci vor avea a se presenta la parochul lor în persónă, prin părinții, tutorii sau împuterniciții dînșilor, spre scopul de a primi informațiunile necesare și a se înțelege asupra pregătirilor, pentru încheierea căsătoriei și numai după aceea vor avé a-și insinua voința la oficiantul civil, pentru publicarea și înregistrarea pretinsă din legea civilă.

3. Preotul (parochul) după însinuarea părților cari vor voi a păși la căsătorie, va eruá pedecile canonice, și încât aceste vor fi dispensabile, va esopera dispensarea acelora dela archiereul seu, va face vestirea căsătoriei în biserică, și în conțelegere cu părțile va stabili ḑiua, când după încheierea actului civil vor avea a se presentá la sěvêrșirea cununiei bisericesci. Acest termin póte fi pus numai pe ḑile, în care după prescrisele bisericei căsătoriile nu sunt oprite.

Incât preotul va afla, că esistă între părți astfel de pedecă canonică, care nu póte fi dispensată, va face atente părțile, că nu pot fi admise la căsătorie.

Despre înplinirea acestor dispozițiuni, preotul va lua act oficial și-l va păstra în archiv.

4. La terminul prefipt în înțelesul punctului precedent părțile, care vor voí a păși la căsătorie, proveḑute cu „adeverință“ despre împlinirea actului civil și îmbrăcați sěrbătoresce, conform usului din trecut, împreună cu nașii și nuntașii se vor presenta in biserică pentru de a primí dela preotul competent taina căsătoriei bisericesci după prescrisele canonice ale bisericei nóstre ortodocse. Éră preoții parochiali sunt îndatorați, după încheierea actului civil pe toți acei credincioși, între cari nu esistă pedecă canonică, precum și dacă pedeca canonică este dispensată, a-i cununa cu observarea tuturor formelor rituale prescrise de biserică.

5. După introducerea căsătoriei civile pot obvenì casuri, în care părțile, care vor voì a păși la căsătorie, vor fi admise la împlinirea actului civil și vor puté produce adeverință despre îndeplinirea acelui act, totuși esistând între acele părți pedecă canonică nedispensabilă, nu vor puté fi admise la cununie după prescrisele canonice ale bisericei nóstre ortodocse, precum sunt:

a) un individ aparținênd bisericei nóstre ortodocse nu póte fi admis la căsătorie bisericéscă cu alt individ, care nu aparține uneia din bisericele creștine recunoscute;

b) un individ, carele a fost căsătorit după prescrisele canonice ale bisericei nóstre, nu póte fi admis la altă căsătorie bisericéscă, până când nu va dovedi cu sentință definitivă dela forurile matrimoniale bisericesci, că căsătoria bisericéscă de mai nainte este desfăcută finalminte prin forurile competente bisericesci și că dênsul prin sentență este admis la altă căsătorie bisericéscă validă.

6. Preoții parochiali peste tot la sěvêrșirea căsătoriei bisericesci, pe lângă observarea strictă a dispozițiunilor din legea civilă sunt îndatorați întru tóte a se conforma prescriselor canonice ale bisericei nóstre ortodocse.

7. Deșí statul prin art. de lege XXXI din 1894 administrațiunea justiției matrimoniale cu începere dela 1 Oct. st. n. a. c. o a pus în competința județelor civile, totuși biserica nóstră și față de acésta lege civilă reservându-și dreptul de competință judecătoréscă în afacerile matrimoniale, relativ la căsătoria bisericéscă; — forurile matrimoniale bisericesci remân

în funcţiune şi cu observarea formelor legale vor avé şi în viitoriu a delibera causele matrimoniale bisericesci după legile canonice ale bisericei. Éră în special:

a) Forurile matrimoniale bisericesci vor avé a nisuí, ca causele divorţiale, cari sunt în curgere, până la 1 Oct. st. n. a. c. sě fie terminate cu sentinţă definitivă. Éră după 1 Oct st. n. a. c. în colo procesele matrimoniale neterminate (nefinalisate) vor fi a se transpune la forul competent civil, avênd forurile matrimoniale ale bisericei nóstre a reveni la acele numai după ce vor fi deliberate definitiv prin forurile civile, spre a deliberá asupra căsătoriei bisericesci.

b) In casurile de divorţiu părţile aparţinětóre bisericei nóstre în viitoriu după terminarea procesului civil vor avea a-şi presenta estrasul de cununie despre căsătoria bisericéscă împreună cu sentinţa definitivă a forurilor civile la scaunul protopopesc competent ca for de prima instanţă, şi a cere deslegarea matrimoniului bisericesc şi prin forurile matrimoniale competente ale bisericei.

c) După insinuarea părţilor litigante protopresbiterul, ca preşedintele scaunului, va avé a defige terminul de pertractare, a cita părţile, şi între acele încercând înpăciuire, a ţinea pertractare cu respectivele părţi, eventual şi cu una dacă cealaltă nu s'ar fi presentat, după procedura sumarie, a erua şi constata basa canonică, pe care se cere despărţirea, şi apoi încheiând pertractarea după ascultarea defensorului matrimonial, a supune causa scaunului protopopesc pentru deliberarea în prima instanţă.

d) Sentinţa scaunului protopopesc după publicare împreună cu tóte actele şi şi fără apelata părţilor din oficiu va fi a se substerne consistoriului concernent eparchial pentru suprarevisiune în a dóua instanţă. ér sentinţa consistorială, dacă părţile n'au apelat, devine definitivă.

II.

Relativ la religiunea pruncilor din căsătoriile micste.

(art. de lege XXXII. 1894).

8. In înţelesul art. de lege susprovocat la căsătoriile micste părţile înainte de încheierea căsătoriei se pot înţelege şi învoi, ca pruncii care se vor nasce fără diferinţă de sex se urmeze religiunea unuia dintre părinţi, acésta învoélă sě póte face prin act înaintea notariului public, judelui reg. primariului orăşenesc sau protopretorelui administrativ.

Invoéla acésta reciprocă mai târḑiu numai în casul acesta sě póte strămuta, când unul dintre părinţi trece la religiunea celuilalt şi astfeliu căsătoria devine de acea-şi religiune. In acest cas, însě pruncii născuţi mai nainte şi trecuţi peste anul al 7-lea până inclusive al 18-lea an de etate numai cu aprobarea autorităţii orfanale vor puté fi consideraţi de trecuţi în religiunea nóuě a părinţilor.

9. La casul dacă părţile, care păşesc la căsătoriă mestecată, nu s'au înţeles prealabil prin act oficial în privinţa religiunii pruncilor, atunci pruncii, cari se vor nasce din acésta căsătoriă micstă au se urmeze după secs (gen) religiunea părinţilor, amĕsurat art. de lege LIII 1868.

10. Pruncii nelegiuiţi fără deosebire de secs (gen) urméză religiunea mamei. Éră dacă mama trece la altă religiune, pruncii nelegiuiţi de ambele secse până la al 7-lea an al etăţii, se consideră de trecuţi cu mama lor la nóua religiune a dênsei.

Pruncii nelegiuiţi de partea bărbătéscă, cari nu au trecut peste anul al 7-lea de etate, dacă devin legitimaţi sau recunoscuţi prin act public de tata lor natural, dela legitimare şi respective dela recunóscere, în 6 luni pot fi reclamaţi de tată în religiunea dênsului şi în casul acesta vor urmá religiunea respectivului părinte.

11. Pentru crescerea religiósă a pruncilor născuţi din căsătorii micste înainte de punerea în viéţă (întroducerea) art. de lege susprovocat, rĕmân în vigóre legile şi ordinaţiunile de mai nainte.

12. Cu privire la disposiţiunile susînşirate ale legii civile, se iau următórele mĕsuri:

a) Preoţii parochiali ai bisericei nóstre sunt îndatoraţi a învěţa şi îndemna pe credincioşi, ca la casuri de căsătorii micste, sě nisuéscă şi sě insiste, ca toţi pruncii, cari se vor nasce din acele căsătorii micste sě urmeze religiunea nóstră străbună şi sě fie crescuţi în biserica ortodocsă.

b) Se îndatoréză preoţii, a învěţa şi a lucra respective a influinţa la căsătorii micste, ca partea căsătorită, care va aparţiné religiunei nóstre, nici la un cas sě nu se învoéscă la aceea, ca pruncii de secsul seu sě urmeze altă religiune, decât numai religiunea nóstră ortodocsă.

III.

Relativ la matricule.

13. Referitoriu la articlul de lege XXXIII din 1894 despre matriculele civile, se observă că deşi la 19 Septembre anul curent, vor întra şi acelea în viéţă, — totuşi congresul nostru naţional bisericesc a dispus ca fără privire la acésta, biserica nóstră, sě continue a purta şi în viitor, ca şi până acuma, matriculele sale bisericesci, inducênd în acelea, tóte casurile de botez (nascere), de cununie şi de mórte

14. Taina sântului botez la pruncii nou născuţi, se póte sevêrşi, ca şi până acuma, îndată după nascere, adecă, şi înainte de a se fi înmatriculat la oficiantul civil. Tot asemenea şi inducerea în matricula botezaţilor. Preoţii vor stărui, ca pre cât se póte, pruncii nou născuţi sě se şi boteze, până în 7 ḑile dela nascere, pentru că la insinuare sě fie deja botezaţi, lăsând cu totul, ori măcar amânând pe mai târḑiu ospeţele usuate la botez.

Totodată sě şi îndrume pe părinţii şi naşii pruncului sě insinue nascerea lui, negreşit până în 7 ḑile dela naşcere computate, oficiantului civil, căci la din contră vor fi greu pedepsiţi.

Decumva din careva cause, pruncii nu s'ar puté boteza în restimpul de 7 ḑile, până când vor fi a se insinua la oficiantul civil, atunci părinţii se stărue, ca oficiantul civil, numai acel nume sě l inscrie în registrul séu matricula civilă, pe care îl vor fi ales părinţii, în conţelegere cu preotul, îngrijind ca acel nume sě se inducă neschimbat şi în matricula civilă.

Numele sě fie dintre cele usuate în viaţa nóstră bisericéscă.

15. După ce legea dispune, că pruncii nu pot purta alt nume decât numai acela, care s'a indus în registrul civil, şi după ce de altă parte numai singuri părinţii au dreptul a da pruncilor lor numele, ce-l voesc atât la botez cât şi la înregistrarea ce o face funcţionariul civil; aşa şi preoţii sunt datori a îngrigi, ca acelaş nume, ce-l va primi pruncul în botez sě se inducă neschimbat şi în registrul dela funcţionariul civil.

Insinuările se pot face şi în scris din partea părinţilor; ér înscrisul îl póte face şi preotul, însě acela trebue sě fie subscris de tatăl pruncului.

Decumva funcţionarul civil n'ar induce numele pruncului precum doresc părinţii, se póte reclama în contra.

16. Cu privire la matricula cununaţilor se observă, că preoţii sunt îndatoraţi când vor cununa sě şi întroducă pe cei cununaţi în matricule, totodată se însinue în rubrica observărilor, şi datul şi numĕrul adeverinţei primite dela oficiantul civil despre îndeplinirea actului civil premers cununiei bisericesci.

17. La cununii micste are a se induce în matriculă şi învoiala, ce ar esista în privinţa creşcerii pruncilor, precum şi strămutările ce ar obveni în decursul timpului, în religiunea pruncilor, adecă: trecerea dela una la altă religiune.

18. La îmormêntări nu obvine altă schimbare în usul de până acuma, decât acea, că preotul va puté servi serviciul funebru, numai după ce oficiantul civil, ori în mod esceptional, antîstia comunală, va da licenţa de inmormêntare, când apoi va induce casul morţii şi în matriculă, ca şi până acum.

Disposiţiuni generali,

19. Cu privire la matricule se mai boservă în general, că în sensul §-ilor 93 şi 84 din articlul de lege XXXIII din 1894, matriculele bisericesci de cununie şi de morţi: purtate de preoţi până la 19 Septembre a c. precum şi estrasele din acele, se consideră de acte şi documente publice, şi preoţii purtători de matricule, sunt nu numai îndreptăţiţi, dar şi îndatoraţi a da părţilor estrase din acelea, pre lângă tacsa usuată ca şi până acuma; căci preotul, carele ar denega acésta, se va pedepsi aspru prin judecătoria r. competentă.

20 Estrasele oficiale, cerute de autorităţi, au a se da fără tacsă: ér cele în cause de căsătorii fără timbru, avênd a se induce pre cele oficióse, deasupra: „în causa oficiósă fără timbru“, ér pre cele pentru căsătorii: „In causă de căsătoriă liber de timbru.“

Din şedinţa plenară a consistoriului metropolitan, ţinută in Sibiiu, la 25 August, 1895.

Miron Romanul m. p.,
metropolit.

Leontin Simonescu m. p.,
secretar metropolitan.

Sibiiu, 4 Septembre 1895.

Cuvêntarea ministrului president unguresc către alegĕtorii sĕi a aflat rĕsunet în pressa din întrégă monarchia nóstră, şi efectul ei nu va rĕmânea neobservat nici în pressa din striĕinătate şi precum am amintit deja în nrul precedent acésta din douĕ motive.

Motivul personal zace în personalitatea ministrului-president. Pe timpul cât a fost comite suprem s'a distins cu deosebită violenţă ca magiarisător pe tóte terenele. Violentarea s'a mutat din comitatul Solnoc-Doboca în cel al Bistriţei-Năsĕudului, unde s'a potenţat mai ales în regularea dreptului de ingerinţă al guvernului în afacerile scolare şi financiare ale grăniţerilor.

Forţa lui pronunciată şovinistă i-a asigurat presidenţia în parlament după eşirea din postul de comite suprem. Un asemenea asupritoriu şi sdrobitoriu al autonomiei municipale, al nisuinţelor naţionale românesci nu a putut fi dat la o parte în partida liberală, care şi după retragerea lui Tisza a rĕmas tot sub influinţa tot sub faptica conducere a lui.

Intre politicii de aḑi ca representanţi ai şovinismului unguresc, ca născuţi şovinisti şi ţinuţi în şovinism nu prin interese personale, ca unguri deci în tótă părticica lor şi în tóte impregiurările a rĕmas Tisza şi Bánffy şi décă acela a rĕmas cu pronumele: „sdrobitoriul naţionalităţilor“, şi acesta cu pronumele de „paşă“ acésta însemnéză că acesti doi bărbaţi s'au distins prin violentări faţă cu naţionalităţile din patria nóstră.

Chemarea lui Bánffy în fruntea guvernului după căderea lui Wekerle a produs nelinisce în sinul naţionalităţilor, şi sĕ prevedé o serie lungă de nouĕ prigoniri.

Pe neaşteptate vine deci scirea din gura ministrului president, că va propune Maiestăţei Sale agraţiarea.

Scirea acésta e menită sĕ producă sensaţiune şi în cercuri românesci şi în cercuri ungouresci.

Ministrul president al Ungariei se presentéză alegĕtorilor tot în fiinţa sa de ungur şi înclinările lui personale nici ca ministru nu stau ascunse sub obroc. Ministrul president încă nici în curtea alegĕtorilor nu a întrat şi deja se presentéză în adevĕrata sa colóre, el e chemat sĕ desvólte şi sĕ întăréscă statul naţional magiar.

Primele cuvinte sunt deci o provocare a naţionalităţilor, şi mulţi o vor considera acésta de tactică. Vor ḑice mulţi primele vorbe au fost adresate şovinismului unguresc, ca apoi sĕ nu provóce resens enunciaţiunile despre agraţiarea condamnaţilor politici români.

Noi nu suntem de acéstă credinţă.

Ungurii nu de frică propun agraţiarea celor condamnaţi, nu de frică o face actualul ministru al Ungariei.

Este o virtute a ungurului, că el nu arată frică, şi nu arată nici chiar atunci, când ea în realitate şi esistă. In punctul acesta rassa magiară ne este superióră. Acest adevĕr s'a dovedit în tóte revoluţiunile interne, ungurii au dovedit nu odată, că pot fi periculoşi, că faptice şi sunt periculoşi, de acea valórea morală li-a crescut în ochii factorilor, cari conduc destinele statelor.

Dacă a întrat odată în luptă, ungurii au mers înainte, şi nu aflăm casuri, ca ei se sărute mâna celui ce i-a aplicat palmă, nu dai de casuri, ca ei se se prosterneze în momentul, când patronul închipuit i-a închis uşa la vêrful nasului.

In punctul acesta deci ungurii ne sunt superiori.

Nu de frică se propune agraţiarea, nu de frică o face acésta Bánffy mai ales, care bine cunósce firea servilă a românului de pe timpul când a violentat ḑeci de ani pre grăniţerii năsĕudeni crescuţi cu urma în mână, şi nu i s'au clătit nici măcar un fir din perii capului.

Credinţa nóstră e, că guvernul face acel pas din prudenţă politică, întocmai după cum prudenţa politică i-a dictat se concédă ţinerea congresului în capitala ţerei.

Ministrul president e convins despre acea, că din partea românilor esistenţa statului nu e ameninţată. Noi nu suntem elemente revoluţionare, noi nu provocăm revoluţiune, nu voim se resturnăm statul, ci cerem respectarea drepturilor nóstre între marginile constituţiunei.

Cu acésta guvernul e incurat.

Statului i s'a dat satisfacţiunea prin temniţele de până acuma. Autoritatea statului e salvată, un act de agraţiare deci nu póte altera posiţiunea statului, şi nu se póte considera ca slăbiciune.

Nu mai încape însĕ îndoélă, că agraţiarea va produce bucurie în cercurile românesci şi va contribui mult la mulcomirea spiritelor acuma încă destul de iritate. Va mulcomi spiritele aici, le va mulcomi însĕ şi în vecinul regat, în România, cu care noi stăm în legătură de aliat.

Aici zace inţelepciunea politică a actului de agraţiare, şi noi suntem de credinţa, că agraţiarea va fi generală, şi pentru cei ce s'au supus asprimei pedepsei, şi pentru cei ce au avut curagiul civic, ca se nu rĕspundă pentru faptele lor.

Natura agraţierei aduce cu sine, ca sĕ se arunce vălul uitărei peste actul întreg, şi sĕ se taie din fundament motivul agitaţiunei şi al nemulţămirei.

In punctul acesta noi suntem de părere contrarie cu cei dela „Pester Lloyd“, cari pledéză pentru o agraţiare parţială.

O agraţiare parţială ar fi lucru numai de jumĕtate, şi cine face lucru de jumĕtate, acela nu face nici o ispravă, mai bine nimica în asemene casuri decât numai lucrare de jumĕtate.

Și deodată cu încetarea recriminărilor în resortul ministrului de justiție, ar trebui sĕ înceteze procesele disciplinare inițiate de cătrâ ministrul de culte tot din incidentul procesului memorandului.

Se ni se redea liniscea cuvenită spre a puté restabili pacinica, armonica conlucrare comună pentru binele și înflorirea patriei nóstre comune.

Revista politică.

Sĕ scie, că împĕratul și regele nostru, Francisc Iosif I. a asistat la manevrele mari din Germania, unde a fost óspele împĕratului Wilhelm II. Din acest incident scrie „Norddeutscbe allgemeine Zeitung“ următórele: „După ce împĕratul Francisc Iosif a urmărit până la fine cu cea mai vie atențiune manevrele în provincia Pommern, sĕ înapoiază adi (12 Sept) în statele sale. Visita s'a referit mai întâiu la esercițiile militare, dară ea nu rĕmâne fără impresie asupra întregii populații a imperiului german, când vedem pe înaltul aliat și prietin al împĕratului nostru reinoind relațiunile intime, cari esistă între amêndoi domnitorii. Poporul german și popórele corónei hasburgice au dorit de mult alianța, naturală, la care s'a alăturat și Italia, și tocmai pentru aceea din amêndóuĕ părțile privesc ómenii cu atât'a încredere în acéstă alianță, ca la cea mai sigură garanție a păcii. Esprimând profundul respect, care i sĕ dă împĕratului Francisc Iosif mai de tóte națiunile Europei, împreună poporul încá și mulțumita cu care e dator acelui domnitoriu, care în cea mai bună și fidelă înțelegere cu împĕratul nostru a susținut neclătită și va susține pacea dorită de popórele Europei.

* * *

Consiliul comunal al cetății Roma a învitat pe generalul Cadorna, care a intrat acum 25 de ani în fruntea trupelor italiene în capitala de astădi a Italiei, sĕ ia parte la sĕrbătorirea iubileului. Cadorna scuzându-și absența sa, că e bolnav și bĕtrên, sĕ esprimă întro scrisóre despre situația creată prin nimicirea așa numitului „Dominium temporale“, astfel: „cu bucurie mĕ gândesc la aceea, că în decursul acestui pătrar de secol, de când s'a unit Roma cu Italia, s'a dovedit, că amêndouĕ puterile, care sunt după natura lor atât de diferite (regatul italian și papismul), pot resida una lângă alta în Roma, întocmai ca în primii secoli ai bisericei. Ba mai mult: Lipsa unei puteri lumesci a dat puterii spirituale un astfel de prestigiu, încât șeful celei din urmă a devenit un servitor al păcii și un judecător în cestii internaționale.“

* * *

Episcopii catolici din Austria au hotărît, ca din incidentul iubileului de 25 de ani, de când a încetat Roma sĕ fie capitala luméscă a papei, sĕ-i trĕmită acestuia o scrisóre colectivă. In acéstă scrisóre episcopii își esprimă părerea de rĕu, că relațiunile în Italia și în Roma sunt încă tot astfel, că papei îi e greu sĕ-și împlinéscă chemarea și că el însuși e încă tot un prisonier. Luând în considerare, că Austria și Italia sunt puteri aliate, episcopii nu vor trămite nici o pastorală credincioșilor lor, cum au făcut cei din Spania și din alte țĕri. Sĕ scie, că cei din Spania au umplut comunicatul lor cu recriminațiuni contra Italiei moderne. In secolul XIX sĕ petrec lucruri pe cari mai că nu ți vine sĕ le credi. De multe ori iți stă mintea in loc!

* * *

In fóia sêrbéscă „Videlo“ din Belgrad a apărut mai în dilele trecute un articol asupra relațiunilor d'intre Sêrbia și Rusia, d'intre Sêrbia și Austria Acest articol, care și-a atras asupră-și atențiunea generală, declară, că progresiștii împreună cu guvernul format din ei nu sunt antirusesci, însă sĕ baséză înainte de tóte pe ei înșiși și trăesc numai pentru interesele Sêrbiei Guvernul are voința și trebue s'o aibă, ca sĕ stea bine cu tóte puterile: tóte partidele politice din țară, în tocmai cum e în România și în Grecia, în ce privesce politica esternă nu pot avea alt program decât apĕrarea intereselor naționale de stat.

* * *

Cancelarul Germaniei, principele Hohenlohe, este în călĕtorie în Rusia. Din incidentul acesta scrie „Frankfurter Zeitung“, că prin denumirea principelui, Lobanoff, ca ministru de esterne, politica Rusiei a luat o direcțiune mai bună, din care causă acéstă denumire a fost întimpinată la început cu plăcere la curțile din Viena și Berlin. Mai târdiu însĕ s'au observat simptóme, cari dovedesc din contră, că situațiunea nu s'a schimbat: așa d. e. Intrunirea demonstrativă a flotei rusesci și franceze în Kiel, transportul de arme la Cetinje, cari probéză că e tot așa, ca și sub domnia țarului Alecsandru III. E possibil, ca politica Rusiei față cu Germania sĕ se înăspréscă și mai tare pentru că guvernul e fórte influințat de ministrul de finanțe, Witte, care stă în cele mai intime relațiuni cu cercurile panslaviste, „că se acomodéză numai Lobanoff sau că lucréză astfel pe basa liberei și propriei sale hotărîri, este de ocamdată un secret.“

Noutăți.

Scolariu. Cu dina de Vineri s'a început viéța scolară în seminariul nostru archidiecesan.

Pentru anul scolariu curent în secțiunea pedagogică s'a angajat din nou ca prof. suplent dl Dr. Ioan Stroia.

Vineri și Sâmbătă s'au ținut esamenele de primire în secțiunea pedagogică, și cu bucurie constatăm, că față cu anii trecuți s'au presentat element cu mult mai bun.

Adi se continuă esamenele de repetițiune și cele supletorii.

* * *

Legile bisericesci. Consistoriul nostru archidiecesan este adi intrunit în ședință ordinară plenară. Intre obiectele mai importante este notificarea dela consistoriul metropolitan, cu care s'a trimis instrucțiunea către cler și popor în afacerea legilor bisericesci.

Consistoriul a luat conclusul, ca instrucțiunea sĕ se espedeze cu tótă grăbirea spre a se sci orienta clerul și poporul nostru în fața legilor celor nóuĕ.

Noi facem serviciu clerului și poporului nostru publicând-o încă adi în întrégă estensiunea ei

* * *

In era liberalismului magiar. Cetim în diarul „Budapesti Hirlap“, că în apropiere de Murĕș Oșorheiu și anume în comuna Murĕș-Sângeorgiu au fost încuartirați dilele aceste o companie de husari.

Étă ce scrie fóia magiară despre acesti husari:

„Husarii peste nópte au alungat pe bieții ómeni afară din casă, dicênd, că ei au dreptul sĕ dórmă în pat și ómenii pot durmi și afară pe paie; primariul comunal a făcut arĕtare căpitanului contra abusurilor comise de husari, dar tóte încercările primariului au fost zădarnice;

Ómenilor nu le-au fost scutite de husari nici bucatele; **ba mai mult, bieților țerani nu li-au fost scutite de husari nici femeile;**

Au întrat în crâșmă și-au bătut o mulțime de ómeni;

Nechiemați au întrat într'o casă, unde era ospĕț, și acolo s'au bătut cu feciorii satului;

Pe un om l'au lăsat greu rănit; ér unul a rĕmas mort, lăsând după sine 7 copii!“

Nici dór în Asia nu se pot comite chiar astfel de sĕlbătăcii!!

* * *

Honvedi ucigași. Sub acest titlu publică „Dreptatea“ următórele: „Gazetei Transilvaniei“ i-se relatéză din Gherla următoriul cas de barbarie:

„In 7 l. c. honvedii de aici cu alți honvedi dela Turda se suiră pe tren ca se plece la manevre. Trenul însĕ a întârdiat până după miedul nopții. Séra pe la 9 óre honvedii s'au coborît din cupee, au beut la o câr·imă în o parte a orașului numită Galia. Un român, care era păzitoriu de nópte, cu numele Gavriil Raț, li-a dis cu cuvinte blânde, că au trecut 9 óre, sĕ se retragă în cupee. Curênd după asta honvedii se luară cu fuga după un alt român, care locuia în curtea celui dintâiu. Gavriil Raț, care în acest timp sĕ afla la cină, a eșit atunci din casă ca sĕ vadă ce sĕ întêmplă în curtea sa. Honvedii, vĕzêndu-l, fără ca românul sĕ le fi dis o vorbă, se aruncară asupra lui. Un sergent dete comanda strigând: „vágjad, az oláh istenét“, ér' honvedii cu pari tocară în cap pe român. Nevasta acestuia, vĕdêndu-și bărbatul cădut jos, l'au acoperit cu trupul sĕu, ca sĕ nu'l mai pótă loví în cap Au bătut'o însĕ rĕu și pe ea; după aceea au bătut pe mama lui Raț. Pe un vecin, care venise sĕ-i scótă, de asemenea l'au bătut grozav.

Toți locuitorii din partea aceea a orașului fugiră înspăimêntați pe dél, ér' honvedii au început a sparge ferestrile românilor așa că, de nu venea patrola curênd, honvedii unguri din Turda, după cum se aude, aprindéu casele.

După suferință crâncenă de 12 óre Gavriil Raț și-a dat sufletul“.

Óre în secolul al XIX-lea trăim?

* * *

Procurorul Gozsdu a impușcat doi ómeni. „Dreptatea“ aduce scirea, că procurorul Gozsdu în 5 Septembre n. a. c. a arangiat o vênătóre pe hotarul comunei Alibunari. In decursul acesteia Gozdu a impușcat pe copilul Dimitrie Boariu și pe proprietarul Balás Iván. Starea vulneraților e periculósă.

* * *

Nostimade. Foile vaticanului au devenit în mânia lor cam comice: „Observatore romano“ vede degetul lui Dumnedeu într'aceea că calul regelui Umberto a cădut la parada cea mare dela finea manevrelor, că ducele de Aosta a avut de curênd o nenorocire cu trăsura, care i-o dase regele etc. „Riforma“ și-a perdut răbdarea și scrie despre acest nonsens următórele: „Dacă organele catolice proced într'un astfel de mod atunci sĕ pot întêmpla escese în decursul serbării. Cine póte susținea, că vaticanului nu-i convin astfel de escese, ba că nu le pune el la cale cu intențiune?! — Poliția din Roma va avea mult de lucru la 20 l c. să împedece mânia poporului contra clericalilor.

* * *

Richard Wagner și Patti. Inainte cu 13 ani a fost întrebată Diva, care este opera ei de predilecțiune? Diva a rĕspuns fără întârdiere: „Una în care eu nici odată n'am cântat în public — Lohengrin. „Elsa“ mi se pare mie cel mai frumos și cel mai ideal caracter de operă“. — „Așa dară admiri pe Wagner?“ — „De sigur, mai mult decât ori și care alt componist! Mĕ sfiesc numai, sĕ cânt musica lui înaintea publicului, de témă *sĕ nu-mi stric vocea.* Dar eu am cântat musica lui fórte des în casa mea spre intensiva și propria mea plăcere“. — „Te-ai hotărît sĕ nu cânți nici odată musica lui Wagner în public?“ — „Mi-am reservat-o cu deosebire pe „Elsa“ pentru cel din urmă seson al carierei mele, ca cântăréță de opere. Atunci nu mĕ vei teme *că mi stric vocea*, și voi putea cânta admirabila lui musică, cum doresc eu. Mi sĕ pare fórte nimerit sĕ termin cariera mea aceea, ce mie mi se presintă ca cea mai înaltă musică, ce s'a scris vre-odată“. — Prin alte părți ne-divii încep cu opere à la Lohengrin și nu le e frică că-și strică vocea.

* * *

Ce nimerială! La esamenul pentru obținerea titlului de învĕțător:

Esaminatorul: Mĕ rog, ce deosebire este între un învĕțător cu titlul provizoriu și unul suplinitor?

Candidatul: Suplinitorul n'are ce mânca provizoriu, ér cel provizoriu rabdă fóme definitiv.

Convocări.

Pe basa Inaltei aprobări consistoriale din 10 August a. c. Nr. 5557 S. „Reuniunea învĕțătorilor români gr.-or. din districtul Devei, în archidiecesa Transilvaniei, își va ține adunarea generală în *9, 10* și *11 Septembre 1895 st. v. în Livezeni* (protopresbiteratul Hațegului) cu următoriul

Program:

Membrii reuniunei Sâmbătă diminéța vor asista în corpore ia serviciul divin împreunat cu învocarea Duhului Sânt în biserica din Livezeni. După serviciul divin va urma:

1. Deschiderea ședinței, în localul ce ni se va pune la disposiție.
2. Constatarea membrilor presenți.
3. Raportul comitetului central.
4. Raportul cassariului și al bibliotecariului.
5. Alegerea comisiunilor revĕdătóre și de controlare.
6. Cetirea disertațiunilor:
   - *a)* „Creștinismul și căsătoria civilă în educațiune“, de on. domn Avram Stanca, adm. protopresb. al Hațegului;
   - *b)* „Necesitatea și folosul lucrului de mână“, de Constantin Baicu, învĕțător-director în Orĕștie;
   - *c)* „Virtutea și vițiul din punct de vedere practic“, de Nicolau Mihăilă învĕțător în Romoșel;
   - *d)* „Imprumutul cambial“, tractat de Nichita Luculeț.
   - *e)* „Insemnătatea higienei în scóla porala“, de Ilariu Tulburean, înv. în Roșcani;
   - *f)* „Atențiunea copiilor“, de Ioan Fleșer, înv. în Romoșel.
7. Prelegeri:
   - *a)* Din istoria bisericéscă „Andreiu baron de Șaguna“, prelegere de Ioan Branga, învĕțător, dirigentele corului din Orĕștie.
   - *b)* Prelegeri practice din comput, de învĕțătorii: Constantin Dima, Ioanichie Olariu și Ioan Rus;
   - *c)* Prelegeri din scriptologie cu anul prim de scólă, de Toma Neamț, George Daniil și Nicolau Rus;
   - *d)* Prelegeri din învĕțământul intuitiv de membrii: Ioan Boța, Petru Hadan și Ioan Petruțoniu;
   - *e)* „Aerul și însușirile lui“, de Ioan Fleșer, înv. în Romoșel;
   - *f)* Prelegeri din limba magiară de Georgiu Reitescu și Vasile Milencoviciu;
   - *g)* „Predarea unei poesii“ la scolarii din despărțĕmêntul III. de Porfiriu Nicóră, învĕțător în Vinerea.
8. Raportul comisiunilor.
9. Constituirea reuniunei pe un nou period de trei ani.
10. Propuneri.

In 10/22 Septembre a. c. diminéța escursiune la Lupeni, unde vom ține și o ședință.

Membrii participanți au a se insinua la dl învĕțătoriu Constantin Dima în Livezeni p. u. Petroșeni, cu vr'o 1—2 dile înainte pentru încuartirare.

Din ședința comitetului central ținută în Deva la 18/30 Iuliu 1895.

Nicolae Sanzian,
președinte.

Constantin Baicu,
secretar I.

Concurs.

Institutul de credit și economii „Albina“ a înființat în casa sa din strada măcelarilor *„mésa studenților“* la care 50 studenți români dela scólele medii din Sibiiu vor căpăta prând gratuit, dela 1/13 Octobre până la 18/30 Iuniu a. c.

Pentru ocuparea acestor ajutóre sĕ publică concurs.

La suplică sunt de a se alătura.

1. Carte de botez.
2. Certificat despre inscriere de elev ordinar la gimnasiile sau la scóla reală din Sibiiu.
3. Testimoniul ultim pe basa căruia a fost primit în clasa ce o frecuentéză.
4. Atestat oficial despre mijlócele materiale ale părinților suplicantelui.

Suplicele netimbrate trebue presentate la institut până la 18/30 l. c. n.

Cele intrate mai târdiu nu se vor considera.

Sibiiu, 14 Septembre n. 1895.

*Direcțiunea instit. de credit
și econ. „Albina“.*

Loterie.

Sâmbătă, în 14 Septembre n. 1895.

Budapesta: 17 22 78 82 65

Nr. 264 [170] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea porturilor învĕţătoresci vacante la scólele române gr. or. din comunele mai jos însemnate protopresbiteratul Cetăţ*ii* de pétră sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. Cărbunariu împreună cu Curtusiul-micu, înveţătoriu ambulant salariu anual 300 fl. v. a. și anume: în Cărbunariu 140 fl. repartiţie de pe popor și 5 jugĕre de pĕmênt arĕtoriu computat în 60 fi. Curtuiusiul-micu 70 fl. repartiţie de pe popor și 1 jugăr și 1000 stêngini ☐ pămênt erătoriu și fênaţ computat în 30 fl. lemnele trebuincióse de foc, cuartir liber în edificiul ori cărei scóle.

2. Fauresci afiliată la Leschia cu salariu anual de 300 fl. v. a. repartiţie de pe popor; la învĕţătoriul ambulant cuartir în edificiul scólei și lemnele trebuincióse de foc.

Doritorii de a reflecta la aceste posturi sunt rugaţi a-și aşterne cererile lor instruite cu documentele necesare la subscrisul oficiu prin posta ultimă K. Monostor până la terminul susindicat.

Fênaţe, la 12 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetăţii de pétră în conţelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Șovrea,
adm. ppesc.

Nr. 484/894. [169] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la scólele din comunele mai în jos numite sĕ escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume:

1. Apahida, cu salariu de 300 fl., cuartir și grădină de legumi.
2. Bedeciu, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne de foc.
3. Butene, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc.
4. Calata-mare, cu salariu de 300 fl., cuartir și grădină de legumi.
5. Călian, cu salariu de 300 fl., cuartir și grădină de legumi.
6. Cojocna, cu salariu de 300 fl., cuartir și grădină de legumi.
7. Geaca, cu salariu de 300 fl., cuartir și grădină de legumi.
8. Mănăşturul-român, cu salariu de 300 fl., cuartir și grădină de legumi.
9. Mociu, cu salariu de 300 fl., cuartir și grădină de legumi.
10. Rogojel, cu salariu de 300 fl., cuartir și grădină de legumi.
11. Sebeşul-mare, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne de foc.
12. Someşul-rece, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-și subşterne suplicele lor, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al Clușului, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Clușiu, 24 August 1895.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 413—895 [167] 2—3

CONCURS.

Spre ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Crihalma, cu salariu anual de 300 fi. dela popor în patru rate anticipative.
2. Draos, cu salariu anual de 300 fl. parte din lada bisericei parte dela popor, cuartir și lemne.
3. Paloș, cu salariu anual de 300 fl. dela popor solvinḑi în 4 rate anticipative, cuartir și folosirea grădinei scolare.
4. Ticușul român, cu salariu anual de 300 fl. dela popor.
5. Ungra, cu salariu anual de 300 fl. parte din fondul bisericesc, parte dela popor, precum și din alte isvóre, cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa aceste posturi sĕ trimită cererile lor concursuale în timpul deschis subscrisului oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului.

Cohalm, 12 August 1895.

Nicolau D. Mircea,
protopop.

Nr. 320—895 [168] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele din comunele mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Glodgilesci, cu salariu de 302 fl. din care 151 fl. în bani, în bucate 49 mĕsuri cucuruz = 73 fl. 50 cr. folosirea unei grădini intravilane 10 fl. 50 cr., folosirea a 3 jugĕre de pămênt arătoriu și pomi = 40 fl. 25 cară de lemne = 25 fl. și cuartir în edificiul scólei.

2. Gothatea cu salariu anual 300 fl. și adecă: *a*) folosirea a 12 jugere pămênt = 200 fl. *b*) o prădină de 1 juger = 35 fl. *c*) în bani gata 35 fl. și *d*) 3 stânjini lemne computate în 30 fl.

3. Micănesci, cu salariu de 300 fl. și anume: *a*) în bani 200 fl. repartiţiaţi în popor, *b*) 80 cară de lemne în preţ de 80 fl., *c*) venitele cantorale computate în 20 fl., *d*) cuartir în edificiul scólei, și *e*) grădină de legumi.

4. Tătăresci, cu salariu de 300 fl. în bani din repartiţie 100 fl.; din interesele împrumutului de stat 35 fl. 70 cr., folosirea unei grădini intravilane 50 fl., pămênt arătoriu și pășune = 89 fl. 30 cr.; lemne 25 cară în preţ de 25 fl. și cuartir în edificiul scólei.

Dela reflectanţii la aceste posturi sĕ recere sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre la biserica din comuna, la care au concurat spre a-și arĕta desteritatea în cântările bisericesci și pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle și modul de plătire al salarelor.

Invĕţătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sĕ ţină și prelegerile în scóla de repetiţie împreună cu instruire in cântările bisericesci, va fi obligat a cânta Dumineca și sĕrbătórea în strană avênd a conduce cu scolarii și cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-și aștérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la teminul sus indicat.

Ilia, la 21 August, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Iliei în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 179/895 [163] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Bârsău, devenit vacant prin pensionanarea veteranului paroch Teodor Glodean, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 406 fl. 60 cr. v.

Informaţiuni mai deaprópe despre starea parochiei, se pot lua atât la oficiul protopresbiteral, cât și la comitetul parochial.

Petenţii au a 'și înainta cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Hondol, 2 Iuniu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Geoagiului I în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Pipoș,
protopresbiter.

Nr. 319/885 [164] 2—3

CONCURS.

Pentru îrtregirea posturilor învĕţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediașului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Brateiu, cu salariu anual de 300 fl v. a cuartir și lemne de fac.
2. Ernea săséscă, cu salariu anual de 300 fl v. a. din repartiţie și lemne de foc.
3. Hașag, cu salariu anual de 300 fl. v. a din repartiţia,
4. Lepindea, cu salariu anual de 300 fl v. a. din repartiţie.

Concursele instruite cu documentele recerute de normele în vigóre, sĕ se aștérnă subsemnatului oficiu protopresbiterel în terminul deschis.

Mediaș, 10 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului, în conţelegere cu comitetul parochial respective.

Romul Mircea,
adm. protop.

Nr. 311/1895 [165] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci la scólele gr. or. din mai jos numitele comune bisericesci în protopresbiteratul Murĕș-Oșorheiului, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare și anume:

1. Gernesig, cu salariu anual de 300 fl. v. a. și locuinţă în edificiul scólei;
2. Laslĕul român, cu salariu anual de 300 fl. v. a. și locuinţă în edificiul scóle;
3. Petea de câmpie, cu salariu anual de 300 fl. v. a și locuinţă în edificiul scólei.

Informaţiuni mai ample despre starea acestor scóle, modul de plătire al salarielor etc. se pot lua dela subsemnatul protopresbiter.

Petiţiunile concursuali, în regulă instruite, sĕ se adreseze la subsemnatul oficiu ppresbiteral cu observarea terminului preclus.

M. Oșorheiu, 20 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al M. Oșorheiului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Nr. 364/895 [166] 2—3

CONCURS.

Pontru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante la scólele nóstre confesionale din comunele mai jos însemnate din tractul protopresbiteral al Haţegului se escrie concurs în ḑiarul „Telegraful Român“ cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Bàresti, cu salariu anual 300 fl. cuartir și lemne.
2. Nadastia superiórà cu salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.
3. Fizesti-Federi, cu sistem ambulant, cu salariu anual de 360 fi. cuartir și lemnele trebuinciόse.
4. Valea Sângiorgiu-Grid, cu sistem ambulant cu salariu anul de 300 fl. cuartir și lemne

Invĕţătorii aleși au a merge în dumineci și sĕrbători cu elevii la biserică

Reflectanţii la acestea posturi au a-și așterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre, — la subscrisul — în Petroșeni.

Oficiul protopresbiteral gr. or al tractului Hăţeg, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Petroșeni, la 16 August 1895.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

---

[157] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post, de învĕţător la clasa I a elementară gr. or. din Cernatul Sĕcelelor sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salariu anual 300 fl. v. a. în numĕrariu; 25 fl. v. a. ca relut, de cuartir și folosinţa pe jumĕtate a grădinei de pe lângă scólă.

a) Invĕţătorul ales va fi obligat a ţinea prelegeri și la scóla de repetiţiune, in tótă Dumineca și sĕrbătórea

b) Va fi obligat a conduce copii. și copilele de scólă la biserică in tótă Dumineca și sĕrbătórea; a-'i instrui și cânta cu ei cântările liturgiei divin.

c) Sĕ va supune hotărîrilor comitetului și sinodului parochial aduse din timp în timp între marginile legii, pentru prosperarea scólei și bisericei.

Doritoriii de a ocupa acest post au a 'și înainta cererile instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral al Brașovului până la terminul sus indicat.

Concurenţii mai cualificaţi sau cei ce vor sci cânta și cunósce musica vocală vor fi preferaţi

Cernat, in 1 August 1895.

In conţelegere cu dl protopop.

G. Urdea,
paroch ca președ. al com. par.

Vidi.
Ioan Petric,
protopresbiter.

Sosirea si plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copșa (Budapesta, Predeal):
La 4 óre 19 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 1 óră 25 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 15 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraș:
La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 33 minute sara, tren de persóne.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copșa (Budapesta, Predeal):
La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 30 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraș:
La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 1 óră 46 minute, ḑiua, tren de persóne.

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 99 Sibiiu, Joi, 7|19 Septembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 6 Septembre 1895.

Crescerea tinerimei au luat dimensiuni tot mai mari şi în sinul poporului nostru, şi aḑi numai sunt comune, cari sĕ nu aibă scólă în regulă, învĕţători instituţi cel puţin după putinţă cualificaţi.

Suntem deci pe drumul cel mai bun de a cultiva poporul, de a-i deschide ochii, ca se vadă calea adevĕrului, sĕ se scie afirma ca român între multele ispite de aḑi, şi sĕ pótă resista multelor ispite, cari aḑi pun la grea probă statornicia poporului în credinţele şi datinele străbune.

Constatând ceésta în general ca un lucru îmbucurătoriu în sistemul nostru de educaţiune, cu durere trebue sĕ accentuăm nisuinţa guvernului de a eluda dispoşiţiunile legei de intrucţiune, unde sĕ dispune, ca cetăţenilor sĕ li se dea instrucţiunea în limba maternă până acolo, unde se incepe instrucţiunea superióră.

In direcţiunea acésta practica vieţei s'a desvoltat. tocmai în direcţiune contrariă dispoşiţiunilor din legea de instrucţiune.

Nu numai n'a instituit statul prin locurile locuite de români scóle cu limba română ca limbă de instructiune, ci el tocmai în direcţiune contrariă nu a permis ridicarea de scóle medii nici chiar din mijlócele nóstre proprii.

La începutul erei dualismului guvernul a introdus limba română, ca limbă de propunere în gimnasiele din locuri pe unde erau români, şi propunerea limbei române o au încredinţat unor persóne distinse, cari au dat garanţie, că propunerea limbei române se va face cu efect bun.

Aşa s'a urmat aici în Sibiiu, aşa şi în alte locuri, şi Timişóra, Lugoşul Aradul, Oradea-mare şi alte oraşe avéu catedre pentru limba română, ca studiu obligat.

Situaţiunea acésta s'a schimbat în mĕsura, în care a crescut curentul magiarisărei.

S'au delăturat persónele, cărora era încredinţată propunerea limbei române, şi în unele locuri catedra de limba română s'a cassat, în unele s'a mai susţinut pro forma.

Studiul limbei române s'a pus între studiele facultative şi cu propunerea s'a încredinţat unul dintre profesorii unguri, cari pricepéu ceva românesce.

In chipul acesta s'au eludat o practică, chemată a satisface cel puţin în parte dispoşiţiunilor legei.

Paralel s'au inăsprit mĕsurile luate în favorul magiarisărei instrucţiunei publice.

S'au magiarisat cele 4 classe superióre ale gimnasiului din Beius, s'au strîns în cătuşi gimnasiul din Năsĕud, prin lege s'a impus propunerea limbei şi a literaturei magiare în însaşi limba magiară în tóte scólele medii în cele 2 classe superióre, şi tot în limba magiară trebue sĕ se facă din acele studii şi esamenul de maturitate.

Urmărim curentul numai în scólele medii şi constatăm tendenţa magiarisărei cu forţa.

Intre asemene împregiurări ómenii cu inimă pentru sórtea poporului nostru s'au pus pe gânduri şi au meditat asupra mijlócelor de apĕrare contra acestor tendenţe destructive.

Planul curentului actual de magiarisare este luarea instrucţiunei din mânile confesiunilor şi darea ei în îngrijirea statului. Va se ḑică magiarisarêa întregei instrucţiuni publice.

Acésta e numai cestiune de timp, şi dacă va fi ca sistemul actual sĕ mai aibă viéţă, atunci vom ajunge sĕ vedem, cum vom fi constrînşi ca noi prin scólele susţinute de noi cu mijlócele nóstre sĕ contribuim la desnaţionalisarea nóstră, la destrăbălarea poporului nostru, şi în cele finale la magiarisare completă.

Acésta e icóna viitoriului scólelor nóstre, şi cu acésta şi-au făcut sémă toţi bărbaţii nostri cu durere de inimă pentru sórtea poporului nostru.

In numĕrul precedent al ḑiarului nostru am publicat un concurs dela direcţiunea institutului de credit şi economii „Albina“. In acel concurs ni se spune, că acest institut românesc, a înfiinţat *„masa studenţilor“*, şi 50 de elevi dela scólele medii din loc vor avé prânḑ gratuit.

Ne-am informat mai de aprópe, şi am aflat că în curtea institutului „Albina“ s'a edificat o sală mare, unde vor avé prânḑul elevii cei 50, cari se vor afla mai vrednici de spriginire.

Noi, cari am fost studenţi sĕraci, cărora părinţii nostri ne-au cărat în dĕsagi mâncarea din mari depărtări ḑeci de ani, până când am putut absolva la scóle strĕine învĕţământul mediu, noi cei cari cu sĕptĕmâna nu aveam mâncare caldă, scim ce va se ḑică pentru studenţii sĕrmani a avé prânḑul gratuit.

Un fapt filantropic a făcut institutul „Albina“, şi directorul ei esecutiv, care a iniţiat acéstă faptă de binefacere şi de caracter special românesc, deocamdată rĕsplata recunoscinţei sĕ o caute numai în conscienţa sa românéscă.

Gândul nostru e la miseriile scólelor nóstre în curentul bolnăvicios de aḑi.

„Masa studenţilor“ dela „Abina“ în ochii nostri e sĕmênţa de muştar, ea va încolţí, va cresce arbore mare, cu ramuri puternice, tot atâtea internate pentru băieţi prin oraşele cu scóle medii, internate românesci, şi cea ce va strica scóla, va îndrepta internatul românesc.

Inima nóstră tresare de bucurie.

Vedem cum ómenii de inimă, pe cari esistenţe de tot dubii vecinic î-i suspiţionézä şi atacă in cele mai nobile sentimente în romanismul lor, conduşi numai de binele public fără multă gâlcévă, fără a bate toba cea mare, fără a-şi pune românismul în licitaţiune se folosesc de posiţiunea lor favorabilă şi fac fapte de iminentă valóre naţională, au ochi pentru viitoriu tocmai acolo unde suntem mai atacaţi, unde putem perde mai mult, unde putem perde totul.

Gândul nostru e la miseriile scólelor nóstre. Vedem aruncat un grăunţ de mustar, din care va rĕsări un arbore puternic, şi ramurile lui se vor estinde asupra întregului rotogol locuit de români, căci mai avem ómeni şi cu inimă şi cu stare.

„Albina“ a aprins făclia luminei, românimea î va fi recunoscĕtóre.

Graţiarea condamnaţilor din procesul Memorandului.

Nici o sĕptĕmână n'a trecut de când baronul Bánffy a promis în Şimleul Silvaniei că va propune Majestăţii Sale graţiarea mai multor condamnaţi pentru agitaţiuni naţionalistice, şi cuvêntul trup s'a făcut.

Sĕ facă cât de des promisiuni în favorul naţionalităţilor şi tot aşa de promt se fie întru realisarea lor, şi românii bucuros vor uita pe Bánffy-Paşa de odineóră.

Luni după améḑăḑi s'au deschis uşile temniţelor de stat din Seghedin si Vaţ pentru prisonerii români judecaţi în procesul Memorandului.

Graţia Majestăţii Sale a Regelui nostru le-au redat libertatea şi ei astăḑi după o robie de un an şi dóuĕ luni sunt fericiţi în mijlocul familiilor şi amicilor lor, carii toţi au suferit cu ei.

Fie bineventaţi şi din partea nóstră, carii deşi n'am aprobat întru tóte modul acţiunei politice pentru care au fost condamnaţi, am reprobat şi ne am indignat de condamnarea lor, neadmisibilă într'un stat constituţional şi liberal cum se afirmă că ar fi statul nostru.

Organele guvernului afirmă că guvernul din îndemnul propriu a propus Majestăţii Sale graţiarea, cele mai multe ḑiare atât din patrie cât şi din străinătate susţin însĕ, că gra-

---

FOIŢA

Divanul ad hoc în palatul „Unirei“ din Blaş.*)

(Trei *pateri* „pârliţi“ de focul „năprasnic“ al „Telegrafului Român“. Scena sĕ petrece în odaia redacţiunii.)

Pater infalibilllimus: „V'au pus pĕcatele, că nu vĕ voiu ḑice altfel, sĕ vĕ legaţi în Nr. 36 al „Unirei“ de „Telegraful Român“ din Sibiiu. Acesta — *după cum v'aţi convins*, — în loc sĕ tacă şi sĕ ţină cont de „infalibilitatea“ vóstră, s'a apucat şi în foiţa din Nr. 96 *v'a ras, dar scii, v'a ras fără săpun*. Apoi aţi avut voi minte?

Apoi bine, pater infalibillior: Eu te ţineam om „musical“; eu sciam, că pricepi musica lui Richard Wagner din fundament, că ai tóte operile lui grandióse în degetul cel mic, dacă nu s'a putut, sĕ le ai în „eştepţionalii tĕi creeri“.

Tu te-ai apucat şi ai făcut în foiţa „Unirei“, după-ce s'a terminat cea mai din urmă adunare românéscă din acest an, o recensiune „classică“, plină de comparaţii *„năsdrăvane“*: Auḑi acolo: că „Meşterul Manole“ e *egal* cu Lohengrin ori cu Tannhäuser; că Baireuth-ul român e *egal* cu Baireuth-ul german; că şi noi Românii avem un *„Wagner“*; şi că din consideraţiuni „înalte“ „artistice“ are sĕ se institue un „telefon“ „fenomenal“ între Baireuth-ul românesc şi cel german, ca sĕ nu fie „proştii“ ăia de nemţi lipsiţi de „prea fericita“ ocasiune d'a auḑí barem din distanţă „tonurile divine“ ale *primadonului* vostru!.......... Apoi astea sunt comparaţii făcute de un om „recunoscut, ca capacitate musicală“?!

Te-a pus césul ăl rĕu şi ai „nebunit“ şi pe ăşti-lalţi colegi ai tĕi de „jurnalistică“ şi v'aţi dus cu toţii la München, ca sĕ vĕ faceţi „infalibilitatea“ *de rîs* şi sĕ căutaţi pe „rĕposatul“ rege, Ludovic II, ca sĕ vĕ „patenteze“ din mormênt *Wagneriadele*.

Apoi bine, tu n'ai sciut atât că Ludovic II. e mort de mult?!.... Ce „artist“ mai esti şi tu?!.....

Şi acum, ce sĕ-i faceţi „Telegrafului Român“? Vorbesce.....

Pater infalibillior (palid, ca un om, care ar sta înaintea tribunalelor de inchisiţie, instituite tot de „infalibili“). Vĕ rog de iertare, infalibilllime! *Până astăḑi* am trăit în idea, că nu esistă om pe lume, *afară de mine*, care sĕ pricépă pe Wagner, cum sĕ cade. „Inalte cercuri musicale“ au apreciat „autoritateamea artistică“. *Astăḑi însĕ, durere, m'am convins de contrariul.* Afurisitul de „Telegraf“ m'a făcut, sĕ mĕ uit în oglindă şi sĕ vĕd cu ochii mei proprii, cât de „falibilllimă“ e „infalibilitatea“ mea „musicală“. Dar sciu eu, ce am sĕ fac: Cât mai curênd mĕ voiu duce cu corabia din „der fliegende Holländer“ la Sibiiu şi-i voiu ḑice autorului „teribilei foiţe“ cu voce tare: „Din causă. *că nu mĕ taie capul, sĕ-ţi rĕspund*, mĕ voiu ruga de autoritatea „ta“ superióră, sĕ te pună la regulă, ca sĕ scap de tine!“.....

Pater infalibilis ḑice a parte mormăind: *„Doar n'o va face“*.....

După ce l'a mai lăsat pârţagul, *pater infalibillior* continuă astfel: „Sau, ca sĕ nu mĕ mai fac de rîs, ca şi în călĕtoria dela München, Vĕ rog, infalibilllime, sĕ daţi o „bulă“, în care sĕ escomunicaţi pe autorul dela „Telegraful Român“.

Pater infalibilllimus: „Cu alte cuvinte tu vreai sĕ mĕ „seduci“ şi pe mine, ca sĕ mĕ fac şi eu de rîs“.

Pater infalibilis a parte: *„Doar n'o va face“*. . . . .

Pater infalibillior: „Dacă cu acésta nu vĕ învoiţi, sĕ facem un foc mare după obiceiul antecesorilor nostrii „infalibili“ şi sĕ ardem „Tel. Rom.“

Pater infalibilis a parte: *„Doar n'o va face“*.

Pater infalibillior: Sau mai bine, sĕ punem mâna pe autorul şi pentru că noi faţă cu „foiţa aceea“ stăm într'o „totală *impotenţă intelectuală* de a-i rĕspunde“, sĕ l ardem pe rug....

Pater infalibilis a parte: *„Doar n'o va face“*

Pater infalibillior: „Trebue sĕ facem ceva cu autorul dela „Telegraful Român“. Auḑi acolo! După ce ne-a dovedit până la evidenţă „înalta nóstră pricepere musicală,“ apoi n'are de lucru şi ne-o spune verde, că n'avem nici o idee despre „prostul“ ăla de Cant, ci ne mulţumim numai cu „sacra“ „logică“ a „infalibilităţii“. — Afurisitul de autor, ḑice, că *papa e om*, par'că nu ne spune istoria, că s'a întêmplat, sĕ fie şi *altceva*. Afurisitul ţiarea este efectul întrării României în tripla alianţă, că s'a decis în Ischl când cu visìta Regelui Carol la Regele nostru, că iniciativa s'a luat în Bucuresci şi că pornită din ministeriul de esterne al României prin ministeriul de esterne al Austro-Ungariei a sosit ca lucru gata în biroul cabinetului Bánffy, ér „Timpul“ organul guvernului din Bucuresci, reproduce acéstă scire „fără comentar.“

---

*) Sub „divan“ sĕ înţelegea odinióră „înaltul sfat“ al ţĕrii. — Rĕspuns „Unirei“ Nr. 37 din 14 Septembre 1895.

Noi nu cercăm de unde a isvorit lucrul bun, carele trebue sĕ inveselécă pe toţi românii, ci ne bucurăm că s'a făcut ori cum s'a făcut, ne închinăm naintea simţului de dreptate al Regelui şi atribuim de merit pentru guvern, că a făcut propunerea pentru graţiare ori de unde ar fi fost ea iniciată, şi că a sciut alege momentul potrivit atât pentru Majestatea Sa, carele, dacă este adevĕrat că şi Regele României s'a întrepus pentru graţiare, acuma când la reintórcere din străinătate va fi óspele reşedinţei din Viena, îşi va întêmpina înaltul óspe cu faptul împlinit, ér când din incidentul manevrelor va cerceta Transilvania şi în special Cluşul, unde s'a făurit aspra condamnare, va afla inima credinciosului seu popor român mai veselĕ, cu o rană mai puţin, — cât şi pentru însişi prisonierii, carii cu familiile lor deranjate sosesc destul de timpuriu acasă, ca sĕ-şi continue afacerile şi îngrijirile normale.

Considerăm însĕ lucrul numai de începutul începutului.

Pentru-că actul nici ca atare nu este complet.

Complet ar fi numai dacă tóte procesele şi tóte condamnările, provenite mijlocit şi nemijlocit din incidentul Memorandului s'ar curma

Din incidentul Memorandului şi al pertractării din Cluş s'au scris articolii pentru care s'au condamnat redactorul „Dreptăţii“ Dr. Branisce şi un redactor al „Zastavei“, şi aceşti doi redactori au rĕmas încă în temniţă.

Tot din incidentul condamnării pentru memorand s'au intentat o mulţime de procese şi sunt încă unele în curgere pentru aderenţe către condamnaţii eliberaţi deja, ér procesele nu sunt sistate şi pe unii din condamnaţi îi aşteptă temniţa.

Intenţiunea, credem noi, a fost, ca procesul memorandului cu tóte consecuenţele sale sĕ se iee dela ordinea ḑilei.

Asta încă nu s'a făcut trebue sĕ se facă.

Dar chiar dacă se va face şi acésta, încă tot nu s'a făcut alta decât numai un început, *ca sĕ se pótă începe* crearea unui *modus vivendi* pentru Români în statul nostru.

Relele pentru cari conferenţele naţionale au decis ca sĕ se facă un memorand către Corónă, şi în care cestiune numai în privinţa timpului presentării Memorandului la Corónă au fost păreri deosebite între conducĕtorii Românilor — nu s'au curmat, din contră dela Memorand încóce s'au sporit.

Unicul bărbat de stat, fostul ministru Hieronimy avuse curagiul a recunósce că între gravaminele Românilor sunt unele şi de acelea, cari sunt juste, şi promisese cel puţin modificarea legii electorale, dar în urma admoniţiunei lui C. Tisza, nici el n'a mai cutezat sĕ vorbéscă de ea, şi astăḑi nime nu voiesce sĕ mai audă de acéstă reformă, fără care nu credem, că românii din Transilvania ar puté abandona politica de pasivitate faţă cu parlamentul Ungariei, observată de un pătrar de secol.

Dacă Hieronimy avea bunul tact de a face nainte de a întreprinde călĕtoria sa prin Ttransilvania, aceea ce a făcut acum br. Bánffy, călĕtoria lui negreşit avea alt resultat, şi astăḑi sigur nici cei dela putere, nici noi n'am fi acolo unde suntem.

Legile esistente pentru Români parte nu esistă parte se esecută cu mai multă asprime decât pentru alţii.

In special legea pentru egala îndreptăţire a naţionalităţilor, pentru români, este litera mórtă, pentru compatrioţii nostri saşi p e. este lege vie.

Legile şi ordinaţiunile scolare şi bisericesci în aplicare pentru unii sunt preserate cu zahar pentru noi cu ardeiu.

Dotaţiunna bisericilor pentru protestanţi se urcă şi se pune la dispoziţiunea bisericei, noue nici aceea nu ni-se dă ce s'a ereḑit dela regimul absolutistic şi a devenit un mijloc de corteşire în mâna organelor politice.

Deşi un popor de milióne cu biserică naţională, noi carii la început avém cel puţin în ministeriul de culte şi instrucţiune publică un secretar de stat, astăḑi n'avem nici măcar un cancelist.

Dar ce se mai amintim aci casuri concrete.

Tótă lumea scie, că noi deşi cel mai loial popor din patrie sub pretext că suntem Daco-romanisti, că nisuim la desmembrarea patriei şi că prin urmare suntem patrioţi suspecţi, suntem copii vitregi ai mamei comune, suntem tractaţi cu mĕsuri esceptionale.

Cerem sanarea acestei situaţiuni nesuportabile, şi ne place a crede că prin actul de graţiare de care ne ocupăm, s'a făcut începutul începutului şi în acéstă direcţiune.

Aşa sĕ fie!

ḑice, că fiind papa om, şi fiind toţi ómenii falibili, după „logică“ şi papa *trebue*, sĕ fie falibil. Apoi, infalibilllime, este asta „logică“ potrivită cu secolul luminilor?! Sĕ îndrăsnéscă el, sĕ ḑică, că nu esistă om pe lume (papa inclusiv) fără greşială!! Mare cutezanţă!! Apoi nu merită, sĕ-l stărîmăm cu „mânile“, dacă nu putem cu „capul“?!

Pater infalibilis a parte: „*Doar n'o va face.*“ . . . .

. . . .

. . . .

(Urméză o pausă lungă.)

Pater infalibilllimus mânios: „Cu durere trebue, sĕ constat şi eu, că atât în ce privesce „musica“, cât şi în ce privesce „logica“, tu, infalibillior, şi cu ai tĕi dela „Unirea“, aţi ajuns în urma foiţei din „Tel. Rom.“ într'un *corn de capră.* Ori câte vei ḑice, afirm şi eu, că, „*nu vĕ taie capul*“ nici în „musică“, nici în „logică“ şi nici în „jurnalistică“.

De aceea ascultă şi înţelege (par'că era cardinalul, care cântă blăstemul din opera „la Juive“ Jidovóica“, de Halévy — nu de Wagner):

„Fiind că m'am convins pe deplin, că în Sibiiu, adecă *in partibus infidelium, nu sunteţi şi nu veţi fi în stare,* sĕ faceţi pe „propaganda fide“ şi sĕ capacitaţi pe ómeni pentru „infalibilitate“, enunţ în puterea „mea“ următoriul conclus nestrămutabil: Tu, pater infalibillior şi cu toţi ai tĕi dela „Unirea“, sunteţi din minutul acesta *transferaţi.* Residenţa vóstră „permanentă“, — pe care sunt silit şi trebue, sĕ vi-o designez, — este institutul clienţilor pentru psichiatrie, „Mărcuţa“ din Bucuresci. *) Póte, că acolo veţi putea fi mai cu succes „misionari“ „nelogici“! — In Sibiiu însĕ aţi mâncat-o nespălată!! . . . .

Pater infalibilis a parte cam speriat: „*Dór n'o fa face*“ ...

Pater infalibilllimus (furios către pater infalibilis): „Taci odată, numai mormăi: *Am făcut-o şi basta*! **) . .

. . . .

. . . .

Ortodocsul.

---

*) Feréscă D-ḑeu pe tot omul!

**) Reproducerea acestei foiţe e permisă numai „*Unirei*“, ca un nou şi puternic motiv pentru mila cetitorilor sĕi, *milă,* la care a apelat în Nr. 37 a. c.

Revista politică.

Ḑiarul „Abendpost“ din Viena publică următórea preaînaltă scrisóre cu datul 11 Septembre a. c., care a adresat-o M. S. Impĕratul şi Regele nostru M. S. Impĕratului Germaniei: „Maiestatea Vóstră imperială şi regală Mi-aţi făcut o mare bucurie cu învitarea la manevrele armatei Vóstre. Ea Mi-a fost binevenită înainte de tóte ca o dovadă repeţită despre sentimentele de prietenie atât de scumpe Mie şi armatei Mele, şi am simţit o deosebită distincţiune, că am putut petrece din nou în mijlocul gloriósei armate a Maiestăţii Vóstre imperiale şi regale. O adevĕrată satisfacţie a umplut inima mea prin faptul, că prin înalta demnitate, cu care Maiestatea Vóstră imperială şi regală aţi binevoit, sĕ Mĕ onoraţi, M'am apropiat încă şi mai tare de armata Maiestăţii Vóstre imperiale şi regale. Insufleţit de dorinţa de a strînge şi mai tare relaţiunile intime ale armatelor Nóstre, Imi servesce de deosebită bucurie a Vĕ ruga pe Maiestatea Vóstră imperială şi regală sĕ binevoiţi ca colonel-proprietar (Oberstinhaber) a duor regimente a mai purta şi uniforma unui general de cavalerie din armata Mea. Acésta va priví în acest fapt o distincţiune înaltă şi un nou gaj pentru credinciósa nóstră frăţietate de arme“.

* * *

In Austria sĕ ḑice, că va fi însărcinat cu formarea noului cabinet ministerial contele Badeni. Ministeriul va fi compus astfel: Contele Casimir Badeni prim-ministru şi la interne, Bilinski la finanţe, Gautsch la instrucţie, Glanz la comerciu, Gleispach la justiţie, şi Ledebur la agricultură. In 14 ḑile va urma publicarea în fóia oficială şi ministeriul cel nou îşi va începe activitatea.

Intre punctele din programul noului guvern sĕ vorbeşte despre o nóuĕ lege electorală, care sĕ le placă tuturor partidelor. Guvernul va pune mare pond pe esecutarea reformelor în ce privesce darea către stat. In ce privesce convenţia cu Ungaria, guvernul va sta pe acel punct de vedere, că reînoirea ei e o necesitate de stat.

Unui deputat unguresc, care l'a felicitat pe contele Badeni (la Ischl), i-a rĕspuns acesta în următoriul chip: „N'ai la ce sĕ-mi gratulezi. In Austria este guvernarea numai o sarcină. La voi în Ungaria e cu mult mai uşor; la voi sĕ póte rĕḑima fiecare guvern pe o partidă, pentru că partidele sĕ grupéză după principii, nu ca la noi după naţionalităţi. Din acéstă causă la noi acum e numai un ministeriu de interese. Astăḑi e vorba numai de aceea, sĕ păşeşti energic faţă de tóte partidele estreme, pe ultraişti sĕ-i opresci pe tóte terenele“.

* * *

In Berlin s'au rĕspândit sciri, că bĕtrânul cancelar, Hohenlohe, va demisiona Sĕ ḑice, că el din capul locului a declarat, că primesce funcţiunea numai în mod provisoriu. Unele gazete aduc demisiunea în combinaţie cu „legea esceptională“, care ar avé s'o voteze Reichstagul contra socialiştilor; sĕ ḑice, că cancelarul nu s'ar prea învoí, sĕ presente o astfel de lege camerei. Părerea acésta din urmă e fórte problematică, mai ales pentru că mai tóte foile din Germania au convenit în idea, ca deocamdată sĕ nu se facă o astfel de lege, deşí din Friedrichsruh cam vin astfel de inspiraţii. Din tóte se vede, că nu e nimic serios cu demisiunea cancelarului.

* * *

In Belgrad s'a ţinut în Lunia trecută o întrunire monstră a liberalilor, la care s'au contopit partidele lui Avacumovici şi a lui Ribarac într'una şi i-au făcut grandióse manifestaţii fostului regent, Iovan Ristici. Acesta a vorbit pentru primadată, dela 1892, de când a căḑut, la o întrunire politică. Vorbirea acestui însemnat bărbat de stat al Sêrbiei e mai mult decât o vorbire politică, e programul de guvernare, la care póte ajunge în cel mai scurt timp. Punctele esenţiale din vorbirea lui sunt următórele: După tóte semnele perioda de pace în Orient s'apropie cu mult mai tare de sfîrşitul ei, decât póte şi-ar închipui cineva. Sêrbia n'are nici un motiv, sĕ provóce evenimente, dar nici nu-i e permis, sĕ le aştepte nepregătită. Dela înţelepciunea şi dreptatea actualului Sultan poţi aştepta, că va susţinea pacinica desvoltare a Macedoniei, prin introducerea unor reforme potrivite cu spiritul timpului, şi prin o dreptate egală către tóte naţionalităţile. Sêrbia de astăḑi n'are nici un interes, sĕ slăbéscă puterea Sultanului; dacă s'ar găsi însĕ cineva, care din considerare către situaţia nóstră financiară, sĕ îndrăsnéscă, sĕ deslege cestia macedonénă fără noi sau contra nóstră, acela s'ar înşela în calculul sĕu. Sêrbia a deslegat cele mai mari probleme naţionale cu mai puţine mijlóce. Sună cam paradocs, dar e aşa, şi noi (sêrbii) lucrăm mai cuminte fără bani decât cu bani. Magazinele nóstre de bucate sunt aliaţii nostri cei mai sinceri; de altfel poporul scie, sĕ supórte şi lipsă“. Revenind la cestiile orientale Ristici condamnă rĕsboiul din 1885. Rumelia de ost s'a ţinut din vechime de bulgari; nu stă lucrul însĕ aşa cu Macedonia, care este o moştenire pe deplin îndreptăţită a naţionalităţii sêrbesci. Interesele nóstre cele mai vitale sunt în Macedonia şi Sêrbia vechiă. Cine ar încerca, sĕ lucreze contra acestora, ne va găsi uniţi şi se va convinge, că Sêrbia nu stă singură In anul 1878 mi-a ḑis cel mai mare bărbat de stat al Europei: „O ţară bine înarmată este totdéuna un aliat căutat, chiar dacă este mai mică în teritoriu“.

Risticì e mulţămit cu deslegarea situaţiei financiare; Serbia se ţină la vaḑa ei ca stat. In ce privesce constituţia, liberalii vor evita estremele. Constituţia din 1888 trebue revizuită, în acest sens, cea din 1869 e un anahronism. Dar pentru tóte împregiurările şi pentru ori şi care constituţie sunt de trebuinţă caractere, cari trebuesc mai întâi formate. Dreptul acesta îl are partida liberală, care nici odată nu şi-a denegat credinţa politică. Decenii întregi a muncit acéstă partidă fără de a provoca sdruncinări sociale, fără lovituri de stat şi fără de a duce ţara pe căi periculóse. Acéstă direcţiune o va observa negreşit şi în viitor.

Centenariul al doilea al sântei Uniri.

(Urmare.)

II.

„Cum, cum nu, noi nu scim, scie numai bunul Dumneḑeu, dar destul, că poporul român deodată s'a vĕḑut înjugat în carul imperiului bizantin“... şi érăşi: „cum, cum nu, noi nu scim, scie numai bunul Dumneḑeu, dar destul că poporul românesc după aceea a fost tras şi el după stăpânul sĕu în nefericita desbinare dela biserica sântului Petru Asemenea unor vampiri au dat năvală fanarioţi şi sêrboteii asupra acestui popor nefericit, ca sĕ i sugă nu numai sângele din vine, ci şi mĕdua din óse.“.... Apoi: „S'au însoţit acestor vampiri ai poporului român alţii noi calvinii din Ardél“ esclamă dl autor.

La acéstă esclamare atât de tendenţiósă, putem sĕ-i rĕspundem şi noi aşa:

Cum, cum nu, noi nu scim, scie numai bunul Dumneḑeu dar destul că poporul român (încă cu mult înainte de dărêmarea imperiului român oriental deodată s'a vĕḑut înjugat la carul regatului ungar. Cum, cum nu, noi nu scim, scie numai bunul D-ḑeu dar destul că după aceea o neînsemnată parte a poporului românesc în frunte cu un archiereu trădătoriu de cele sfinte si laş au fost tras şi el după stăpânul seu în nefericita desbinare dela biserica universală crestină (acum biserica ortodocsă pentru un blid de linte. Asemenea unor vampiri au dat năvală iesuiţii şi unguril asupra acestui popor nefericit, ca sĕ i sugă nu numai sângele din vine, ci şi mĕdua din óse. S'au mai însoţit acestor vampirii ai poporului român şi papii dela Roma pentru filerii s. Petru.

Te întreb dle autor: îţi convine acest rĕspuns? Trebue sĕ-ţi convină, dacă ambii stăm pe acelaşi punct de vedere şi nu vrem sĕ aflăm causele suferinţelor poporului român aiurea şi nu în biserica sa până la „s. Unire.“ Ba eu susţin că e cu mult mai mult justificat respunsul meu decât aserţiunea Dtale, şi étă pentru ce:

Poporul român n'a fost nici odată înjugat la carul imperiului bizantin aşa precum înţelege dl autor. El a ajuns membru al acestui imperiu pe cale pacinică, când cu ocasiunea împărţirei imperiului roman în imperiul de rĕsărit cu reşedinţa în Constantinopol (vechiul Bizanţ, după ce a fost strămutată reşedinţa deja aici de mai nainte prin Constantin cel mare pentru întreg imperiul roman) şi în imperiul de apus cu reşedinţa în Roma, vechea reşedinţă a întregului imperiu.

Apoi nu stă nici acea afirmaţiune a dlui autor, că poporul român după aceea, adecă după ce a fost înjugat la carul imperiului bizantin“, a fost tras şi el după stăpânul seu în nefericita desbinare dela biserica „s. Petru“ Étă pentru ce:

Pe timpul împărţirei imperului roman în imperiul de rĕsărit şi în imperiul de apus prin Teodosiu cel mare, şi chiar multe vécuri după aceea, biserica crestină nu era desbinată aşa precum este ea desbinată aḑi din causa eresiilor papilor dela Roma, ci fie-care biserică particulară naţională respective dintr'o prefectură ori provincie politică era independentă faţă de tóte celelalte biserici în cele administrative, ba unele chiar şi în cele ale cultului divin, aşa după cum era cu prinsă în cadrul unei episcopii, metropolii ori patriarchii, şi numai prin unitatea credinţei erau dependente unele de altele şi tóte între sine. Deci nici poporul român n'a putut fi tras în nici o desbinare, până când acésta nu esista. El „s'a vĕḑut tras după stăpânul seu numai atunci în ne-fericita desbinare de către scaunul sântului Petru“, precum sĕ esprimă dl autor, când însuşi acest scaun s'a desbinat prin învĕţăturile sale eretice şi schismatice de către biserica creştină originală, acum biserica ortodocsă, ér el a rĕmas dimpreună cu „stăpânul“ seu şi mai departe credincios acestei biserici.

Apoi şi în cele administrative nu mai până atunci a fost poporul român supus „scaunului sântului Petru“ până când şi întru cât a fost sub imediata jurisdicţiune a episcopului din Roma locuind în diecesa acestuia în Italia înainte de colonisarea sa în Dacia şi după acésta numai până când şi întru cêt protempore n'ar fi avut episcopul seu propriu ori episcop vecin mai aprópe ca episcopul din Roma. Astfel a fost pracsa primitivă în biserică peste tot, şi astfel este ea şi aḑi în biserica ortodocsă.

Cum s'a făcut desbinarea în biserica crestină: în biserica orientală şi biserica occidentală, după împărţirea imperiului roman în imperiul de rĕsărit şi imperiul de apus; cum s'a făcut apoi desbinarea în biserica occidentală, în biserica papistaşă şi biserica reformată, ér de aci multe alte desbinări şi nefericiri venite asupra popórelor etc, scim prea bine cu toţii, şi nu va nega nimeni adevĕrul, că la tóte aceste mari desbinări şi nefericiri causa cea mai mare au fost eresiile, schismele şi abusurile de putere ale papilor dela Roma. De aceea nici nu stăruim asupra lor.

Nu-i vorba, işi au şi patriarchii din Constantinopol pĕcatele lor şi le-au şi plătit fórte scump mai târḑiu, întocmai ca şi papii dela Roma pe ale lor,dar pĕcatele acelora sunt numai pĕcate infiltrate întrênşii de către papi dela Roma, şi nici urmări atât de desastróse n'au lăsat pentru viéţa morală ale popórelor lor în seculii următorii, cum au lăsat acestia din urmă pentru ale lor.

A pune însĕ nefericirile politice ale unui popor în cârca bisericei sale când şi acésta era asuprită şi doborîtă la pământ nu numai din partea păgânilor ci chiar şi din partea bisericei sale surore, nu e lucru numai nedrept, ci e chiar barbar.

Dar apoi a şi profita de nenorocirile acelei biserici numai căci nu i se supune în contra învĕţăturilor lui Isus Christos, apoi acésta este tot atât ca, a te asocia cu cei ce aprind ca sĕ pótă ucide şi jăfui mai uşor.

Şi tocmai acésta a făcut o biserica „sântului Petru“ faţă de biserica ortodocsă şi în special faţă de poporul român, până la „s. Uunire“ şi în parte şi de atunci încóce.

In loc ca sĕ-i fie recunoscĕtóre şi sé se întórcă ér în sinul ei, face tocmai contrariul.

Aci mĕ va întreba, póte dl autor: ce are de a mulţămi biserica occidentală bisericei orientale ori popórele aceleia popórelor ceisteilalte?

Étă ce:

Până când biserica orientală s'a luptat cu mohamedanismul şi până când popórele ortodocse din orient au ţinut peptul cu popórele păgâne din jurul lor, până atunci biserica occidentală şi popórele aparţinĕtóre ei, s'au organisat şi consolidat, nu numai pe terenul bisericesc, ci şi pe cel cultural şi material. Că totuşi aceste popóre ortodocse crescine din orient au fost învinse pe mulţi ani şi supuse dimpreună cu biserica lor cu tot islamului, causa e, că parte duşmanii lor au fost forte mulţi şi puternici, parte că puterea luméscă s'a amestecat prea mult în afacerile interne ale bisericei de unde s'au produs apoi ne înţelegeri şi în cler. parte că clerul papistaş n'a lăsat nefolosită nici o astfel de ocasiune pentru de a pescui în tulbure, şi apoi mai pe sus de tóte, că papii dela Roma tocmai pe când se bucurau de deplină putere suverană luméscă, au privit indiferenţi până când Mohamed şi-a băgat sabia în inima bisericei orientale şi în inima imperiului oriental roman, făr' ca sĕ cugete la pericolul ce ameninţă prin acésta lovitură întréga creştinătate.

Pentru ce? Pentru că biserica ortodocsă n'a voit sĕ priméscă jugul papal în contra învĕţăturilor lui Isus Christos!

Au fost şi papi mai luminaţi cari au recunoscut victoriile glorióse ale unui Ioan Corvin de Huniad, Stefan cel mare, Michaiu Vitézul şi alţii, raportate contra Mohamedanilor în favorul crestinităţii, dar s'au mulţămit numai cu atâta, şi nimic mai mult n'au făcut, cum ar fi trebuit şi au putut face, ca sĕ le dee mână de ajutoriu sĕ-i pótă înfrânge pentru totdeauna şi astfel sĕ contribue şi ei în modul recerut pentru delăturarea pericolului ce ameninţă întréga creştinătate şi cultura omenimei. Iar când au întreprins câte ceva (cruciatele), au făcut acéste totdeauna făcênd prozelitism în biserica orientală şi subjugând popórĕle aparţinătóre ei. (Imperiul latin din Constantinopol.)

Sĕ se fi luptat papii dela Roma cu puterea lor de odinióră numei pentru cultură şi adevĕr şi nu numai pentru supremaţie preste biserici, popóre şi împĕraţi şi sĕ fi folosit averile lor colosale stórse prin abusuri de tot feliul numai pentru de a propaga moralitatea, deşi nu suntem pentru principiul că scopul sfinţesce mijlócele, aḑi întréga crestinătate şi multe popóre chiar păgâne din jurul ei ar sta pe o tréptă de bunăstare materială, culturală şi mai presus de tóte morală cu mult mai înaltă de cum stau; dar aşa banii s'au dus, puterea lumésaă şi o-au perdut, şi popórele totuşi s'au ridicat pe tóte terenele vieţei, de şi ceva mai târḑiu.

Nu vreau sĕ le neg nici meritele unor papi, ce le-au raportat pe terenul cultural şi moral la unele popóre, dar acestee tot nu sunt în proporţie, şi nici odată nu vor puté sĕ fie când-va atât de mari, ca sĕ dorim vre odată ca următorii lor sĕ ajungă ér la putere suverană luméscă ori sĕ le recunóscem când-va vre o suprematie în biserica lui Christos aşa precum o cer ei în contra învĕţăturilor divinului nostru învĕţătoriu.

(Va urma).

Noutăţi.

Conclusele comitetului central-electoral al comitatului Sibiiu, referitóre la reclamaţiunile contra listelor alegĕtorilor dietali din cele patru cercuri electorale ale acestui comitat pentru anul 1896, sunt espuse spre vedere publică în oficiul de vice-comite în timpul din 20 până la 30 l. c.

* * *

Comisiunea de conscriere a comitatului Sibiiu, compusă din incidentul conscrierii datelor agricole statistice, va ţiné în în 20 l. c. la 9 óre a. m. şedinţă în sala cea mare din edificiul comitatens.

* * *

Invitare. Reuniunea învĕţătorilor gr. or. români din districtul Şighişórei arangiază cu ocasiunea adunărei generale din a. c. ţinândă în Haşfalĕu în ḑiua de 10 Septembre v. a. o producţiune literală împreunată cu dans ce va avea loc în scóla română din loc. Program: 1 „Cuvênt ocasional“ rostit de Zacharie Ganea preot în Ferihaz. 2. „Noua călugăriţă“, solo de D. Stuchirean învĕţ. în Bertan. 3. Limba mea“, poesie de Nicu Stejărel, declamată de d-şóra Victoria Ganea. 4. „Pisica“, comedie în I act de Theochar Alecsi. 5. „Condamnarea strugurului“, poesie declamată de D. Stuchirean învĕţ. în Bĕrtan. După producţiune urméză joc. Inceputul cu „Căluşeriul“. Tacsa de întrare: pentru membrii şi ţĕrani 30 cr. pentru nemembri de persónă 50 cr. pentru pentru familie până la 3 membri 1 fl. peste 3 membri 1 fl. 50. Inceputul la 8 óre séra. Venitul curat e destinat pentru fondul reuniunei. Ofertele şi suprasolvirile sĕ cuitéză publice. NB. Pentru viptuale sĕ sĕ îngrijască fie-care.

* * *

Rectificare. In concursul „Albinei“ publicat în n-rul precedent al fóiei nóstre, unde se ḑice, că tinerii vor căpĕta prânḑ gratuit „dela 1/13 Octobre până la 18/30 Iuniu a. c.“ sĕ se pricépă „dela 1/13 Octobre a. c. până la 18/30 Iuniu 1896“.

* * *

Fermecătórele din Botoşani. Poliţia din Botoşani a descoperit două individe, anume Paulina Munténu şi Roza lui Ioniţă Ştefan, care retrase în împrejurimile singuratice ale fostei velniţe a lui Pascal Beraru esercitau meseria de fermecătóre, descântătóre, ghîcitóre, tămăduitóre de ori-ce bólă, cu un cuvênt făcătóre de minuni, scrie „Vocea Botoşanilor“.

Afară de mijlócele usitate în genere, cele ce sĕ ocupă cu acéstă meserie, Paulina şi Roza, povestesc descoperitorii, recurgéu şi la ajutorul diavolului, pentru vindecarea unor anume bóle.

Pe la miezul nopţei, pacienţii ţinuţi în „cura medicală“ auḑiau vuete sinistre prin pod şi pe la ferestri, simţeau greutăţi pe piept, erau siguri în sfârşit că diavolul vine sĕ-'i vindece. Mulţi avéu chiar halucinaţii.

Pentru desfăcut de fapt rĕu, pacientele le erau desbrăcate şi obligate sĕ facă mătănii la nisce óle nóue pline cu apă şi încunjurate de luminări, în care timp zgomotele sinistre nu mai încetau.

Lumea de tot felul, chiar din societăţile „superióre“, alerga în pelerinagiu la aceste făcătóre de minuni.

Cu chipul acesta bólele erau sau nu erau vindecate, dar individelor le mergea de minune tréba, căci tacsele erau fórte urcate. Numai pentru desfăcut trebuia sĕ se plătéscă 25 lei.

Convocări.

„Reuniunea învĕţătorilor români gr. or. din districtul al X-lea Braşov“, al archidiecesei Transilvaniei îşi va ţiné adunarea sa generală *la 25, 26 şi 27 Septembre st. v. a. c.* în comuna Rotbav, cu următórea

Programă:

Membrii reuniunei vor asista Luni, 25 Septembre la 9 óre a. m. în corpore la serviciul divin împreunat cu învocarea Duhului sânt şi parastas în memoria membrilor decedaţi ai reuniunei. Va urma apoi:

Şedinţa I a, Luni 25 Septembre la 10 óre a. m.

1. Deschiderea şedinţei prin presidiu.
2. Constatarea membrilor presenţi.
3. Raportul general al comitetului despre activitatea sa în decursul anului 1894/95.
4. Raportul cassarului despre averea reuniunei.
5. Raportul bibliotecarului.
6. Alegerea comisiunilor revĕḑĕtóre şi de scontrare.
7. Raportul special al comitetului asupra temei lucrate în despărţĕminte: „Cari sunt manualele cele mai practicabile din obiectul religiunei spre a puté fi folosite cu succes în scólele nóstre elementare?“

Şedinţa a II-a, Luni 25 Sept. la 3 óre p. m.

8. „Uniformitatea terminologiei în obiectul limbei materne“.
9. Raportul special al comitetului asupra temei lucrate în despărţĕminte: „Descrierea sobolului“, prelegere practică.

Şedinţa a III-a, Marţi 26 Sept. la 9 óre a. m.

10. Raportul special al comitetului reuniunei asupra temelor lucrate în despărţĕminte:

a) Cari sunt manualele cele mai practicabile din obiectul limbei materne spre a puté fi folosite cu succes în scólele nóstre elementare?“

b) „Care ar fi materialul cel mai potrivit din obiectul limbei magiare pentru scólele nóstre poporale, împărţirea lui după cursuri şi modul de predare“?

Şedinţa a IV-a, Marţi 26 Sept. la 3 óre p. m.

11. Discusiune asupra proiectului de „Regulament pentru organisarea învĕţămêntului în metropolie“.

Şedinţa a V-a, Mercuri 27 Sept. la 9 óre a. m.

12. „Cultivarea simţului de iubire al elevului către locul natal“, temă lucrată de dl preşedinte I. Popea.

Şedinţa a VI-a, Miercuri 27 Sept. la 3 óre p. m.

13. Rapórtele comisiunilor.
14. Stabilirea budgetului pro 1895/96.
15. Propuneri de sine stătătóre.

Din şedinţa comitetului central al reuniunei ţinută la 9 Iuniu v. 1895.

Ioan Dariu,
v.-preşed.

Nicolae Bârsan,
secretar I.

Comitetul reuniunei femeilor române din Mediaş şi giur, în puterea § 8 din St. reuniunei, pentru alegerea de presidentă în locul decedatei Maria Roman născ. Popescu, conchiamă prin acésta adunarea generală estraordinară pe 17/29 Septembre a. c. d. am. la 2 óre în scóla gr. or. din Mediaş, cu adausul: că comitetul ţine şedinţă estraordinaună în aceaşi ḑi şi localitate la 11 óre a. m.

Mediaş, 12 Septembre 1895.

Din şedinţa comitetului reuniunei.

Iustina Chendi,
pres. prov.

Sofia Puşcariu,
secretară.

Nr. 441/895. [171] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia din comuna Calbor, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual în sumă de 528 fl.

Concurenţii au a-şi insinua cererile instruate conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita.

Agnita, 3 Martiu 1895.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr. 319/885 [164] 3—3

CONCURS.

Pentru îrtregirea posturilor învĕţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediaşului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Brateiu, cu salariu anual de 300 fl. v. a cuartir şi lemne de fac.

2. Ernea săséscă, cu salariu anual de 300 fl. v. a. din repartiţie şi lemne de foc.

3. Haşag, cu salariu anual de 300 fl. v. a din repartiţia,

4. Lepindea, cu salariu anual de 300 fl v. a. din repartiţie.

Concursele instruite cu documentele recerute de normele în vigóre, sĕ se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiterel în terminul deschis.

Mediaş, 10 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului, în conţelegere cu comitetul parochial respective.

Romul Mircea,
adm. protop.

Nr. 311/1895 [165] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci la scólele gr. or. din mai jos numitele comune bisericesci în protopresbiteratul Murĕş-Oşorheiului, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare şi anume:

1. Gernesig, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi locuinţă în edificiul scólei;

2. Laslĕul român, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi locuinţă în edificiul scóle;

3. Petea de câmpie, cu salariu anual de 300 fl. v. a şi locuinţă în edificiul scólei.

Informaţiuni mai ample despre starea acestor scóle, modul de plătire al salarielor etc se pot lua dela subsemnatul protopresbiter.

Petiţiunile concursuali. în regulă instruite, sĕ se adreseze la subsemnatul oficiu ppresbiteral cu observarea terminului preclus.

M. Oşorheiu, 20 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al M. Oşorheiului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15.—
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Cors de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	— 50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noui cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi penselele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 100 Sibiiu, Sâmbătă, 9|21 Septembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 8 Septembre 1895.

Maiestatea Sa monarchul nostru cu ḑiua de mâne păşesce pe pămêntul Ardélului.

Fie binevenit în mijlocul credinciosului seu popor român!

Manevrele cele mari s'au concentrat în anul acesta în jurul Huedinului şi Maiestatea Sa împĕratul şi regele nostru a venit sĕ vadă cu ochii prestaţiunile bravei sale armate.

Binevenit fie preabunul nostru monarch!

Tóte popórele credinciόse s'au grăbit sĕ dea espresiune cuviinciόsă bucuriei lor din incidentul venirei Maiestăţei Sale în Ardél.

Poporul român pururea credincios dinastiei de Habsburg, pururea credincios casei domnitóre, încă şi-au presentat omagiile sale.

In ḑile bune şi în ḑile rele, privirile poporului român au fost îndreptate spre tronul împĕrătesc. Cu deosebire spre acest tron e îndreptată aḑi privirea românilor, când graţia împĕratului rege a redat libertatea românilor condamnaţi în un proces politic.

Poporul român nici odată nu a atribuit monarchului neajunsurile şi nĕcaḑurile, de cari a fost lovit. In ochii românului persóna monarchului e sacrosantă, şi la întărirea acestei credinţe în inima poporului român mult a contribuit biserica românéscă, care la tóte ocasiunile, în tóte slusbele bisericesci are deosebită rugăciune pentru monarch, pentru curtea şi pentru ostaşii lui.

Poporul român aḑi e representat ca totdeauna în biserica sa.

Biserica nóstră ortodocsă română din Ardél sub conducerea Escelenţiei Sale a archiepiscopului şi metropolitului nostru Miron Romanul se va presenta înaintea monarchului prin o deputaţiune imposantă şi va asigura pe Maiestatea Sa preabunul monarch despre loialitatea şi alipirea clerului şi poporului ortodocs român către tronul şi dinastia Maiestăţei Sale, despre iubirea şi alipirea către patrie şi respectul faţă cu ordinea de stat.

Nóuĕ ni este scumpă venirea Maiestăţei Sale în mijlocul poporului nostru. Ni se dă ocasiune sĕ presentăm omagiele bisericei, şi sĕ dăm doveḑi despre alipirea nóstră către dinastie şi tron, şi despre iubirea nóstră către acéstă patrie.

Graţia monarchului e deopotrivă pentru tóte popórele, intocmai precum aceaşi e bucuria tuturor, când pot saluta în mijlocul lor pe capul statului.

Biserica nóstră ortodocsă română esistenţa sa o mulţămesce în locul prim graţiei monarchului, e deci naturală bucuria nóstră, când şi din incidentul venirei sale la manevre biserica sĕ póte presenta înaintea monarchului, asigurându-l despre tradiţionala ei alipire către tronul şi dinastia Maiestăţei Sale.

Bine venit fie prea bunul nostru monarch în mijlocul credinciosului sĕu popor român!

Popor credincios între tóte împregiurările, noi stăm cu fruntea senină în faţa gloriosului nostru monarch.

Nici odată noi nu am ridicat arma contra dinastiei şi a casei domnitóre, nici odată noi românii nu ne-am călcat datorinţele faţă cu monarchul.

Stăm deci şi acuma cu faţa senină înaintea gloriosului nostru împĕrat şi rege.

Virtutea românului a devenit proverbială. E virtute vecinica lui alipire către dinastie şi tron şi în lumea materială de aḑi virtutea românului e considerată de slăbiciune.

Nu cercetăm întru cât virtutea acésta a românului ar puté fi slăbiciune, voim însĕ sĕ fie accentuat şi din acest îmbucurătoriu eveniment al sosirei Maiestăţei Sale la manevrele din Ardél, că între popórele din patria nóstră românul în ce privesce loialitatea şi alipirea către tron stă în locul prim, nici odată românul nu şi-a rupt credinţa sa.

Maiestatea sa Preagraţiosul nostru monarch fie bineventat pe classicul pămênt al Ardélului!

Revista politică.

Alegerile pentru consiliul comunal al Vienei s'au început în Marţia trecută. Din acest incident numeşte „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ din Berlin mişcarea antisemită „socialistă-revoluţionură: Nu sĕ póte aştepta, ḑice amintita fóie, ca guvernul sĕ dea pradă interesele capitalei unui chaos. Antisemitismul sĕ pare, că de fapt nu urmăresce alt scop decât chaosul, ca şi anarchismul. Pentrucă mărginirea drepturilor civile ale Ovreilor, cari sunt atacaţi atât de aspru de agitatori, chiar dacă ar reuşi, acéstă nedreptate nu póte sĕ aibă o durată lungă. Conducătorii, cari nu şi-au perdut firea, trebue sĕ scie, că chiar cu ajungerea acestui scop, n'au făcut nimic. Ce póte fi scopul suprem al acestei mişcări pătimaşe, nimenea nu scie. Aderenţii încarnaţi ai acestui curent pot conta numai la aceea, că sĕ va produce un choas şi că vor putea uşor pescui în apă turbure“.

Sĕ ne ierte ḑiarul german, dar e prea de tot, de tot aspru!

* * *

Ḑiarul „Neue Freie Presse“ de Mercuri din Viena publică un articol de fond din incidentul alegerilor comunale. „Lupta electorală e decisă“ — astfel îşi începe articolul. Viena e predată duşmanilor de mórte ai libertăţii, ai inteligenţii, ai progresului, ai desvoltării sale ca mare capitală, — nu, ea s'a aruncat singură în sclăvie, aceiaşi cetăţeni, cari acum 27 de ani cu mare alaiu au sfărîmat ca bărbaţi liberali de stat lanţurile concordatului, au proclamat dictatura curiosului sfênt, la a cărui icónă au peregrinat femeile bĕtrâne de amêndóuĕ secsurile şi ómenii obscuri bat pin palme în tótă Austria. Cea d'intâiu ḑi de alegere a decis lupta. — Cu alte cuvinte antisemiţii au triumfat şi liberalii au căḑut. E destul începutul articolului, ca sĕ veḑi furia teribilă, de care sunt cuprinşi cei dela „N. F. Presse“, pentru că au reuşit antisemiţii. — Ei, ei, e un Dḑeu, care mai ajută şi creştinilor câte odată!!

* * *

Ḑiarul „Graşdanin“ publică un articol interesant despre alianţa ruso-francesă. Un publicist rus scrisese de curênd în Moskovskija Wiedomosti o scrisóre din Petesburg, în care numia pe reposatul ţar, Alecsandru III, creatorul alianţei ruso-franceze.

In polemica sa contra acestui articol scrie principele Meşcersky următórele:

„Impĕratul Alecsandru III a creat întru cât e cunoscut, sfera pentru simpatiile ruso-franceze; o alianţă însĕ franceză-ruséscă n'a creat, întru cât îmi este mie cunoscut, ţarul Alecsandru III; şi anume tocmai pentru aceea nu, pentru că ideea unei alianţe stetea în contradicţie cu vederile fundamentale ale politicei sale. Tocmai împĕratul, Alecsandru III, care a fost creatorul politicei populare, basate pe înalt apreciare a tradiţiunilor istorice rusesci, nu putea în nici un cas, sĕ facă dependentă sórtea poporului sĕu *tare* şi *unit* prin *Ortodocsie* şi aristocraţie dela o alianţă cu un stat, în care lipsa unei puteri tari si *lipsa de religiune face nesigur ori-ce angajament* şi deschide uşa ori cărui nou aventurier politic, ori şi cărei complicaţiuni neprevĕḑute. N'a putut sĕ fie nici odată în intenţiile lui Alecsandru III, sĕ lege sórtea Rusiei cu aceea a unui stat, *care şi-a câştigat puterea pe ruinele bisericei* şi tradiţiunilor! — Cuvinte de aur a grăit principele Meşcersky: aşa a fost şi aşa va fi, cât va fi lumea. Francezii au perdut fórte mult şi înlăuntru şi în afară prin *nereligiositatea* lor.

Işi póte lua o bună lecţie d'aici şi guvernul unguresc, care-şi ridică puterea pe ruinele bisericei; va vedea statul mai târḑiu. — Şi noi, Românii ortodocsi ne mai putem convinge încă odată, că nu e nimic mai

---

FOIŢA

RUNDUNICA NÓSTRĂ.

Căsuţa cea din „Strada Mare“ este dărîmată, şi cu ea căḑu jertfă şi cuibul rîndunicei; noua zidire s'a făcut aşa în scurt timp, încât la sosirea rândunicelor, casa cea cu trei ferestri, era sub coperiş; şi cu tóte acestea era lucru neplăcut pentru rândunele căci în coperişul cel nou nu găsiau loc pentru a putea începe zidirea noului cuib. Ce sĕ facă cum sĕ învingă pedecile ce li se pun în cale? Iubirea faţă de locul natal a învins şi şi-au zidit cuibul chiar pe grinḑile de către ocol, ce stau puse cruciş una pe alta. Acolo şi-au scos puii; ér cu finea lunei lui Iuliu, cuibul era deşert.

După acésta, timp de şepte luni şi jumĕtate nu erau locuitori în căsuţa cea deschisă; pândiam şi aşteptam óspeţii, până în cele din urmă în 17 Aprile, étă că sosiră din lungul lor drum.

Ḑiua acésta a fost privită ca ḑi de sĕrbătóre pentru cei din casa nóstră. Toţi ne bucuram, copii mei salutau cu „Bine aţi venit“ pe emigrători. Bătrânii şi-au ocupat patria lor veche, dar unde au rĕmas copii cari erau deja mari şi crescuţi? cine ne-o ar putea nouă spune acésta?

Ḑilele ultime ale lui Aprile le au petrecut fără lucru, şi numai prin Maiu au început la repararea cuibului. Unde aflau vro crepătură o astupau, cuibul vechiu îl renovau, aruncând din el penele cele nóue, firele de fên şi ori-ce alt material vechiu, şi ducênd în locul acestora material nou şi aşa cu o voie şi diligenţă rară îşi isprăvesau munca.

Mai târḑiu cuibul era împopulat cu 5 puişori de rândunică. Şi cu ce dragoste grijeau părinţii de acest scump tesaur al lor! Nici pe un moment nu i-ar fi lăsat pe micuţii lor singuri, dacă unul din părinţi părăsia cuibul, celalalt îndată îi ocrotea sub aripile lui.

S'a întêmplat de mai multe ori, când era cam noros, că mueruşa întrégă ḑiua nu părăsia cuibul, zadarnice erau provocările şi rugămintele bărbătuşului, femeia nu asculta de cuvintele frumóse, bărbatul — lucru natural — era supĕrat şi i-ar fi plăcut a pedepsi pe cel îndĕrĕtnic, dar inima nu-l lăsa, şi după ce sĕ mulcomia începea a-şi hrăni femeia cu tótă iubirea. Acésta se linguşia pe lângă el, mâncarea o primia cu bucurie, şi îi permitea bărbatului ea sĕ mai şi odichnéscă în cuib. Bărbatul aflându-se în cuib nu scia ce sĕ facă de bucurie, ciripia şi-şi desmierda soţia.

In timpul clocirei nici când nu i-se permitea bărbătuşului ca sĕ petrécă nóptea în cuib, ci ori era timpul frumos ori urît, el trebuia sĕ-şi caute alt loc de odichnă.

Diminéţa de regulă dela 3 până la 4 óre se afla într'unul şi acelaşi loc în apropierea cuibului, ciripind şi curăţindu-şi penele din când în când.

Dacă chiar şi-ar fi părăsit cuibul, înainte de acésta sbura în el, ca şi când ar fi voit sĕ vadă, nu cumva puii s'au mai sporit. Apoi privia jur împrejur prin înălţime şi întorcêndu-se érăşi continua cântecele sale ciripitóre şi treḑitóre.

Cinci dimineţi una după alta am privit cu atenţiune la el, când se curăţia, şi totdeauna am esperiat, că mai întâiu pieptul, apoi aripa dréptă şi în urmă pe cea stângă, şi le neteḑesce de alungul şi numai în urmă îşi curăţesce spatele şi códa cea în forma furcuţei. Când este gata cu curăţirea lui regulată, sbóră la dejun. Dejunul duréză cam 15--20 minute. Apoi érăşi sbóră la cuib şi dacă mueruşa n'are voie sĕ părăsiască cuibul, atunci recurge la forţă, apucă femeia de cioc şi o scóte din cuib. Mueruşa cedéză forţei şi sbóră. Bărbătuşul rĕmâne în cuib. Incepe şi aici a ciripi. După-ce mueruşa în scurt timp a gătat cu dejunul, iute se reîntórce; bărbătuşul observând apropierea ei, îndată sbóră din cuib, de sigur voesce sĕ încunjure rĕsplătirea faptei comise.

Amestecarea óuelor se efeptuesce de 4—5 ori pe ḑi, ér mueruşa se aşéză pe ele aşa, încât căldura corpului sĕ le cuprindă pe tóte. Inainte de scóterea puilor, mueruşa este cuprinsă de o ferbinţélă estra-ordinară. Adese-ori se învêrte peste óuă, sĕ uită la ele ér pe bărbătuş îl primesce cu pişcături aspre şi îl sufere numai la o depărtare óre-care de cuib. Bărbătuşul sufere bucuros neplăcerile, căci aşa cugetă el în sine: la bucurie şi eu sunt părtaş.

Cója oului nu o aruncă afară din cuib, fără o apucă cu ciocul şi sbóră afară cu ea, o svîrle în ocol şi în sbor ca de săgétă se întórce érăşi la cuib.

Hrănirea puilor le va fi ocupaţiune comună, dar pe micuţii nu-i lasă singuri nici chiar pe un moment. Grozav le e témă, că li se va întêmpla ceva. Unul totdeauna aştéptă folotitor și mai scump, ca *religiunea.* Sě ne învěțăm odată minte, ca sě nu ne pară rěu mai târḑiu!

* * *

Familia regală a Italiei a sosit în Roma în 17 Sept. nou, ca sě deschidă marea și naționala sěrbătóre de ieri. Sě omora om pe om, atâta lume îi eșia la gară spre intêmpinare; sě înțelege papa s'a distins prin absență. O parte din popor a însoțit trăsura regală între nesfârșite urale până la Quirinal. Capitala e în plină viață, peste 200,000 de óspeți, d'intre cari 40,000 de streini.

„Pester Lloyd“ și „Românul“.

(Tl.) In numěrul de Marți „Pester Lloyd“ publică un articol de fond, în care mai întâiu laudă curagiul moral, care l'au avut d-nii Vintilă Rosetti și Vasilie Cogălniceanu, ca sě pășiască contra puternicului curent al șovinismului național român. Sě bucură, că o parte din presa română a ajuns la convingerea cuminte, că nu e bine, ca între Românii din regat și între Magiari sě esiste dușmănie, pentru-că cu toții au sě se apere în totdéuna de colosul dela Nord. Sě bucură, că prin noua atitudine a unor gazete și liga va înceta probabil agitațiile ei neprecaute, și că preste tot lucrurile vor lua direcțiunea, ca statul român sě întindă mâna de pace statului magiar și sě se alieze pe basa intereselor comune, ca astfel sě se pótă apěra România, ca a patra putere din tripla alianță, de eventualele atacuri ale dușmanului comun, ale Rusiei.

„Pester Lloyd“ își consideră de falà faptul, că el a fost cel d'intâiu ḑiar, care a sciut aprețiа acéstă direcție cuminte a presei române, și că a privit-o ca o basă, pentru ca sě se pună odată capět agitării artificiale și nefolositóre

In ce privesce însě prima condiție, pusă de dl Cogălniceanu pentru împăcarea Românilor cu Ungurii — publicată într'un articol din „Românul“ — în ce privesce adecă autonomia Transilvaniei, „Pester Lloyd“ o declară pe față, că esclusiv numai din acest motiv nu póte sta de vorbă. Când un Român moderat, ca dl Cogălniceanu, cere pentru Transilvania o autonomie, ca a Croației, atunci despre înțelegere nici vorbă; este imposibil — ḑice ḑiarul din Pesta, — ca un Ungur (cetățean), fie el de ori și ce rasă, de ori și ce limbă, sě mai stea la discuție. Acésta ar fi nimicirea organisației politice a statului unguresc, ruperea unității regatului Sf. Stefan, care esistă de 1000 de ani; acésta sě presentă întocmai așa, ca și cum ar pretinde cineva, sě se rupă Moldova dela România de astăḑi, și sě formeze un stat independent, autonom. „E greu, sě hotărěsci, dacă este o naivitate gólă sau simptomul unei sělbătěcii ne mai auḑite a șovinismului de rasă, când chiar și asupra spiritelor „moderate“ sě rěspândesce astfel de întunerec, încât ei țin cu putință, ca un stat, ca sě câștige amiciția póte în fine numai temporală a unui stat vecin, care nu este peste měsură puternic, și ca sě scutéscă granițele acestui stat mic de atacurile unei a treia puteri mari, sě-și distrugă propriul sěu organism politic și pentru cei avisați la ajutorul seu și pentru un vecin, care póte numai în fața pericolului iminent îi este aliat, sě sacrifice o parte din țéră și sě aducă jertfă propria sa integritate teritorială. Noi mai întrebăm odată. — continuă „Pester Lloyd“: Este naivitate, sau mărginire sufletéscă și intelectuală, démnă de compătimit, a pretinde, ca Ungaria sě dea de bună voie Transilvania, fórtăréța Ungariei de Ost. din care stăpânesce domnul fortăreții *ad libitum* șesul unguresc până la Tisa „în interesul desvoltării libere a rasei românesci“. — Ḑiarul din Pesta mai amintesce, că în Transilvania sunt 700.000 de Magiari, 300.000 de Sași, și 1,200.000 de Români; adauge însě, că între Români sunt numai 19·89 percente, cari sciu scrie și cetí, pe când între ceialalți 60 percente, și întrébă, că stând lucrurile astfel, cum s'ar cuveni Românilor autonomia Transilvaniei?

Mai târḑiu ceva pune casul, că Românii din Transilvania ar căpěta autonomia și prin urmare s'ar desvolta liberi în direcția națională, ce sě facă Românii din Ungaria, cari sunt și mai mulți? Ei sě nu se pótă desvolta în libertatea lor națională? Vedeți — așa ḑice autorul ḑiarului guvernamental, — în modul acesta ajung românii la „Daco-Romănie“. „Pester Lloyd“ încheie cu dorința, ca românii din România sě se lase de ideea de a pretinde o separare teritorială și după limbă pentru românii, cari trăesc pe teritoriul corónei ungurescі; căci când va fi atacată întregitatea Ungariei, atunci toți cetățenii credincioși ai acesteia, mare și mic, sě vor ridica întru apěrarea ei“.

Nu intrăm în meritul aprecierilor gazetei din Pesta, nici nu controlăm de ocamdată datele ei statistice: așteptăm rěspunsul din partea „Românului“. căci lui e adresat articolul ca sě-l comunicăm cetitorilor nostrii Un lucru însě tot putem învěța din el: Aici avem ocasiune, sě ne convingem, *cât de mare pond* sě pune și la drepturile politice pe carte, pe învěțătură. De aceea nu putem recomanda cu destulă inimă și căldură profesorilor și învěțătorilor nostri, sě fie *cuminte,* cu ochii în patru, si sě nu espună scólele, în fruntea cărora sunt puși, *căci tótă viața nóstră națională depinde și în present și în viitor numai dela scóle, și ér dela scóle!!*

Centenariul al doilea al sântei Uniri.

(Urma e.)

Dar sě vedem, ce au făcut papii dela Roma pentru poporul român, numai până la „s. Unire“ deocamdată. Voiu rěspunde și la acéstă întrebare cât sě póte de scurt și numai în general lăsând, ca cetitoriul însuși sě se convingă mai de aprópe resfoind istoria bisericéscă și cea politică a poporului nostru, unde sum sigur, că va afla destule doveḑi pentru asertiunile mele următóre.

Bine au sciut papii dela Roma, precum ne atestă unele epistole ale lor, că poporul român e de viță latină-romană, dar fiind că au aparținut și în marea lor majoritate aparține și aḑi bisericei orientale, totuși nu numai, că nu l'au ajutorat sě-și apere esistența sa națională și cultura sa romană în contra órdelor păgâne, ce au năvălit asupra lui din tóte părțile, ci din contră, nu numai că și în casul cel mai favorabil, au stat și au privit indiferenți în luptele lui unul contra ḑece, ba chiar înșiși au provocat în puterea lor falsă spirituală pe unii regi catolici, sě-i estirpéscă chiar cu foc și cu fer biserica, făr' a cugeta la aceea, că prin astfel de měsuri, înșiși contribuesc primo loco la nimicirea unui popor de viță latină-romană. Étă dar cât bine ne-au făcut papii, fiind-că suntem de viță latină-romană ca și dênșii. Eată dar, că nu imprejurarea că „poporul roman deodată s'a věḑut înjugat la carul imperiului bizantin“, nici că „după aceea a fost tras și el după stăpânul sěu în nefericita desbinare (ceea-ce nici nu esista pe atunci), ci dela biserica „sântului Petru“ este causa nefericirilor sale, și cea mai mare parte tocmai papii dela Roma. Apoi sě-mi spună dl autor. chiar și după „sânta unire“, când s'a întrepus vre-un papă chiar și numai pentru ușurarea sorții poporului român unit?

Dar chiar aḑi, când sunt pline temnițele ungurescі cu români, în mare parte uniți, pentru că luptă pentru apěrarea drepturilor poporului român, deși nu consimțim cu toții cu tóte mijlócele și cu tóte terenele ce și-au ales pentru aceea luptă, — ce fac acesti papi dela Roma pentru scăparea lor ori pentru apěrarea esistenței naționale a poporului român, de o viță cu ei? — Ne asmuță pe terenul bisericesc unul contra altuia trimițênd enciclice pentru „S. unire“ și misionari fanatici crescuți în institutul de propaganda fide, cari sub firma, că ne aduc cultură romană dela Roma, ne invrăjbesc și ațîță din nou focul infernal amintit de Bărnuț, tocmai aḑi când nu numai esistența națională, ci chiar și cea bisericéscă ne este amenințată și atacată, nu numai a românilor, „neuniți“ ci și uniți, din acéstă patrie, tocmai aḑi, când mai multă lipsă avem de bună înțelegere între noi, ca sě putem lupta cu puteri unite contra dușmanului comun

Au trebuit sě aștepte și românii și dimpreună cu ei și alte popóre, ca acele popóre păgâne sě se nimicéscă însuși pre sine prin decadența lor morală și sě vină marea revoluțiune francesă și anii eliberării din secolul nostru ca sě-și pótă elupta drepturile omenesci și pre cât s'a putut și cele bisericesci și naționale.

Au avut lupte și biserica occidentală cu popóre păgâne, dar acele lupte nici pe departe n'au fost atât de crâncene ca cele ale bisericei orientale și acésta din causă, că avênd și puterea luméscă în mână s'a putut fórte ușor nu numai apěra, ci chiar și ataca stându i într'ajutor și regii și împěrații „catolici“, apoi și acele popóre păgâne au putut trece în luptă contra ei numai slăbite prin luptele contra bisericei și popórelor ortodocse și n'a avut de a se lupta și contra altei biserici ei sorore: Nici un prestigiu din acestea n'a avut biserica orientală în luptele ei pentru apěrarea esistenței sale, căci mai bine a suferit sě fie înfrântă, dacă 'mi-e permis sě mě esprim așa, decât sě lingușéscă slăbiciunile morale ale vre unui rege ori împěrat, ca apoi cu ajutoriul acestora sě pótă subjuga popóre și sě le stórcă dimpreună cu ei.

Au dóră pentru-că au fost prea fericite s'au rupt atâtea popóre culte de către biserica Romei scuturând jugul papal? Reformațiunea pentru ce s'a făcut? Ce a produs acésta sguduitură puternică în sinul bisericei romane: Au dór, pentru că jugul papal a fost ușor și plăcut ca jugul lui Christos, a cărui locoțiitori se giréză papii a fi? Nici odată. Un cap ori guvern, fie acela bisericesc ori lumesc, care lucră totdéuna numai spre binele popórelor lor conform învěțăturilor divinului nostru învěțătoriu, nici odată nu 'și va învrăjbi fii sei, și acеștia nici odată nu se vor lěpăda de sinul mamei lor, care i a nutrit cu laptele credinței cel adevěrat, și nu falsificat.

Isus Christos n'a umblat nici odată după putere luméscă și nici pe învěțăcei sěi nu i-a îndemnat la acésta. El însuși ne-a spus, că împěrăția lui nu e din lumea acésta, deci sě caute și ei împěrăția cerescă drept îndreptând cuvêntul adevěrului, ér nu precum îl propagă deja de mult papii dela Roma umblând după putere luméscă numai, pentru ca cu atât mai ușor sě pótă supune și stórce popórele de-o credință cu ei, și apoi dacă acésta le-a succes, prin diferite mijlóce de corupție și promisiuni ceresci necualificabile, sě le foloséscă de căpăi pentru de a prinde și stórce pe alte popóre, cum au făcut în trecut cu poporul magiar la început ortodocs, apoi papistaș față de poporul român ortodocs etc.

Mai ḑice dl autor, că nici fanarioții, nici sêrboteii nu s'au putut măcar pe sine civilisa cu bogățiile cele colosale stórse din sudórea românilor lipsindu-le spiritul de viéță dătătoriu și nici calvinilor nu le-a succes cu desěvêrșire acțiunea destructivă asupra românilor din Ardél.

Așa e. Averea câștigată cu mijlóce nedrepte și spre scopuri imorale, nici când nu e binecuvêntată de D-ḑeu.

Dar sě-mi rěspundă și dl autor: averile cele colosale stórse din partea papilor cu ședulele de ertarea păcatelor dela popórele papistașe și cu puterea luméscă dela unele popóre nepapistașe, unde sunt? ce au făcut cu ele? Cum de n'au lucrat cu ele, ca popórele papistașe sě fie pe o tréptă morală mai înaltă decât popórele ortodocse? Sau cum de nu 'și-au putut păstra macar puterea luméscă cu ele, când odinióră împărțiau chiar corónе împěraților și regilor?

Da, nu s'a întêmplat nici una din acestea, căci au trecut acele vremuri, când din grația papilor póte întra cineva cu bilete în împěrăția lui Dḑeu, în tocmai ca la un banchet, ori când din grația acelorași, corónele se împărțiau ca cocardele între dansatori!

Étă dar, că și papilor le lipsesce spiritul de viéță dătătoriu atunci, când lucră contra învéțăturilor lui Isus Christos. Grijéscă deci, nu cumva căutând prea mult cele pământesci sě pérdă cu totul și cele ceresci.

Tot din acéstă causă nu le-a succes nici calvinilor cu desěvêrșire acțiunea destructivă asupra românilor din Ardél.

Dar póte îmi va reflecta dl autor, că fanarioții și sêrboteii, precum îi numesce dsa, storcêndu-ne materialicesce și-au întrodus și limba lor în biserica nóstră.

Așa e, dar mulțămită lui D ḑeu, căci nici prin acésta nu mult ne-am putut strica precum nici limba latină în biserica papistașă nu mult au stricat popórelor supuse ei Adaug însě și aici, că departe sě ne bucurăm de acest abus personal și nu isvorit din învěțăturile bisericei ortodocse al fanarioților și sêrbilor, din contră îl condamnăm. dar tot a fost mai puțină primejdie pentru poporul român, decât că s'ar fi unit cu biserica Romei. Étă pentru ce.

Biserica ortodocsă este biserică națională, ér nu cosmopolită ca cea papistașă. Acesteia îi trebue numai papistași, ér nu și națiuni. Apoi cultură și morală adevěrată numai pe base naționale se póte câștiga.

Că cosmopolitismul nu promovéză interesele naționale, numai încape nici o îndoélă. Dovadă tocmai biserica unită română.

---

până-ce se reîntórce celalalt. Pe micuții îi așéḑă în cuib pe rênd așa încât acestia sě fie cu capul în afară și așa pe rênd îi hrănesc. In ocupațiunea din primele ḑile nici unul din ei nu e crutat.

Cu tóte, că ouarea s'a făcut în 5 ḑile, scóterea puilor s'a întêmplat numai într'o ḑi, în 4 Iuniu; și acésta din causă, că înainte de a se fi gătat ouarea, nici clocirea nu e regulată. Muerușa numai atâta rěmâne în cuib, până-ce trece peste grelele dureri ale ouărei, apoi sbóră afară și numai din când în când se reîntórce, și și atunci numai pe scurt timp. Acésta regulă din urmă o observă și bărbătușul. Nóptea, nu o petrece muerușa stând pe óue, ci în marginea cuibului, sau și dacă ar sta în lăuntrul cuibului, atunci împinge tóte óuele înainte, așa, încât acele sě nu fie atinse de căldura corpului ei.

Tóte semnele învederate ale iubirei de mamă, fac o impresie adâncă asupra privitoriului. Cum îi grijesce, cum îi învață și cum îi apěra contra tuturor pericolelor. Dar vai pentru acela dintre micuți, care nu se supune, nu învață, nu se acomodéză ordinei, pentru-că acela are sě piară. Fața de o atare nenorocită creatură, iubirea de mamă se preface în ură și acéstă ură neîmpăcată se transplântă și în bărbătuș, și și acesta apoi nu mai cunósce grație. (Va urma.)

Póte și aci îmi va reflecta dl autor, că și bărbați români uniți luptă și sufer pentru drepturile nóstre naționale. Așa e. Dar astfel de bărbați mai luminați aveți fórte puțini, până când renegați fórte mulți

(Va urma).

Noutăți.

Personal. Cu trenul de ieri la órele 5 p. m. a plecat Escelenția Sa I. P. S. Domn archiepiscop și metropolit al nostru Miron Romanul spre Cluș, spre a conduce înaintea Maiestății Sale deputațiunea bisericei nóstre.

Escelenția Sa a luat cu sine în deputațiune din centru pe Preacuvioșia Sa Domnul vicariu archiepiscopesc Dr. Il. Pușcariu, archimandrit, pe Mateiu Voileanu, ases. consistorial ordinariu în senatul bisericesc, și pe Dr. Remus Roșca, director seminarial și asesor consistorial onorariu.

* * *

Maiestatea Sa în Cluș. Telegramele de eri ne aduc ordinea în care Maiestatea Sa va primi deputațiunile în Cluș. Ordinea e următórea:

1. Aristocrația presentă, 2. biserica rom. cat., 3. biserica greco-catolică, 4. deputațiunea bis. evang. augsb., 5. deputațiunea bisericei evangelice elveț., 6 biserica unitară, 7. biserica gr. or., 8. deputațiunea evreilor, 9. corpul oficierilor honvedi, 10. municipiile, 11. deputațiunea statului catolic din Ardél, 12. tribunalele, 13. reuniunea de maghiarisare Emke, 14. universitatea din Cluș, 15. oficiolatele reg. ung., 16. inspectoratele supreme de scóle, 17. camera comercială din Cluș, 18. reuniunea agricolă din Ardél, 19. camera advocațială, 20. notarii cercuali.

Acesta e casul prim, că la primiri oficiale biserica nóstră ierarchică episcopală e înșirată după bisericile reformate din patria nóstră, e pusă în rêndul din urmă al bisericilor creștine.

Maiestatea Sa sosesce în Cluș Dumineca diminéța la órele 7 și 35 minute, la 10 óre este primirea deputațiunilor.

* * *

Cas de mórte. Domnul notariu public de aici, Gavriil Zágoni, a suferit o grea perdere prin mórtea fiului seu tot cu asemenea nume. Tiněrul Zagoni era în anul al treilea la technică, și era bucuria și speranța părinților. După o bólă scurtă a rěposat în gingașa etate de 20 de ani.

Inmormêntarea se va face Sâmbătă în cripta familiară din cimiteriul dela Blumena din Brașov.

Dumnedeu sě dea mângăere părinților întristați.

* * *

Serbare comemorativă. La 1 Octobre a. c. st. n. preparandia de stat din Deva serbézá aniversarea a 25 dela înființarea sa. Din acest incident consiliul scolar în fruntea căruia stă inspectorele regesc de scóle din comitatul Huniedóra dl Ludovic Réthi consilieriu regiu, împreună cu directorul institutului preparandial, a învitat la acea serbare pe fostii elevi ai institutului, preparandiile din patrie, și pe toți bărbații de scólă.

Cu acéstă ocasiune se va esecuta un program de 10 puncte, și pe urmă va fi masă comună.

Inceputul sěrbărilor se va face la órele 9 a. m. în sala de gimnastică a institutului.

Salutăm și noi activitatea culturală a acestui institut, și a ómenilor, cari stau în fruntea lui.

* * *

Băgați de sémă, ómeni buni! Un țăran român din Mohu ne a povestit următórea întêmplare înspăimêntătóre: In dilele acestea, când a fost têrgul în Sibiiu, după ce mi-am isprăvit treburile, am plecat cătră séră pe jos cătră casă. Pe drum mé junge o căruță; caii îi mâna un sas, pe care nu l'am mai vědut pân' atuncia, și prin urmare nu-l cunosceam. Fiind numai el singur în căruță, l'am rugat, sě me ducă și pe mine că-l voi mulțămi cu ceva. Sasul m'a primit. După ce am ajuns în Șelimber, ne-am dat jos la cârciumă, și l'am întrebat: Ce beai? Sasul n'a vrut, sě priméscă dela mine nici vin, ni i rachiu; eu i-am cumpěrat 2 țigări și i le-am dat. El s'a retras dela masă și a beut vin, ér eu la altă masă rachiu. După un timp óre-care am plecat mai departe. Acum a venit pe lângă carul nostru un alt sas, care mergea călare. Abia am ajuns o depărtare bunicică pe câmp și sasul oprește căruța: „Tu ești negustor și ai bani mulți“ — dise el cătră mine și în minutul, când a dis aceste vorbe și eu i-am spus, că sunt om sěrac, *el a și dat cu cuțitul înspre inima mea.* Eu m'am apěrat repede cu mâna și așa a putut străbate cuțitul prin zechiă și mi-a sfâșiat și cămașa. De spaima cea mare am sărit repede din căruță și am fugit, cât am putut mai iute, prin cucuruze. Celalalt sas, care era călare, a sărit jos de pe cal și a fugit după mine prin cucuruze, dar nu m'a mai putut prinde. Eram ca mort de jumătate, când am ajuns acasă în Mohu. Nevestei mele, care era în posiție, de spaimă i-s'a făcut rěu, ceilalți copii plângeau. A doua di des de diminéță am venit cu nevasta la cârciuma din Șelimběr și am întrebat pe crâșmar, dacă cunósce pe sasul, care a beut vin la masă în séra trecută. Crâșmarul mi-a spus, că-l cunósce și că e din Tălmaciu. Atunci i-am spus întêmplarea și le am arětat la toți ómenii, cum mi a spintecat cămașa. — Țěranul român apoi sfătuit de alții s'a dus la postul de gendarmi, ca sě pârască pe criminalistul spunêndu-le, că dacă-l vor prinde, el numai decât îl cunósce. — Putea sěrmanul astădi sě fie mort. De aceea dicem noi: băgați de sémă și nu vě puneți în căruță la ómeni, pe care *nu i cunósceți,* nici nu vă duceți cu astfel de ómeni pe drum.

Convocare.

In sensul §-lui 12 al statutelor „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“, se convócă prin acésta pe diua de *Dumineca în 29 Septembre st. n. 1895 la 4 óre p. m.* a XXX-a adunare generală ordinară în localul societății române de lectură din Sibiiu („Albina“ parterre).

Obiectele:

1. Raportul comitetului.
2. Staverirea budgetului pe anul 1896.
3. Propuneri eventuale.

Toți p. t. membrii reuniunei sunt rugați a participa la acéstă adunare generală.

Sibiiu, 20 Septembre 1895.

Maria Cosma,
presidentă.

N. St. Șuluțiu,
sceretariu.

Anunciu.

Fiind convocată pe Dumineca în 17/29 Septembre 1895 adunarea generală estraordinară a „Reuniunei femeilor române din Mediaș și giur“, pentru alegerea de presidentă în locul decedatei Maria Roman născ. Popescu, în care di, după serviciul D-deesc, se va celebra părăstas în biserica gr.-or. din Mediaș, pentru întemeietórea și prima presidentă a acestei Reuniuni, věduva protopopésă Ana Chendi născ. Androne, rěposată la 7/19 August 1895, la care serviciu creștinesc sunt rugate a participa tóte membrele reuniunei și soriórele preotese din acest cerc, precum tóte și toți aceia, cari voiesc a se interesa de acéstă faptă caritabilă.

Tot cu acea ocasiune se vor aminti la sfânta rugăciune și numele primilor factori la înființarea Reuniunei, a protopopilor de pie memorie Dionisiu Chendi și Ioan Popescu, a parochului Ioan Bozoșan și a proprietariului Teodor Moldovan Bucșă.

Iustina Chendi,
presidentă provis. a reuniunei femeilor
și preotésă în Frâua.

Esposiție de vite

arangiată de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“.

I. Programul

esposiției de vite ce se va ține Dumineca la 1/13 Octobre 1895 în comuna Apoldul-de-jos.

In scopul de a înainta economia de vite, „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ va arangia la 1/13 Octobre 1895 în comuna Apoldul-de-jos o esposiție de vite împreunată cu distribuire de premii în bani.

Esposiția se va mărgini de astă dată la vite cornute cu esceptiunea caprelor.

2. Esposiția ce va ține în diua amintită, începênd dela 10 óre înainte de amédi și până la 2 óre dupa amédi, când va urma premiarea.

Cât ține esposiția, îndepărtarea vitelor întrate nu se îngădue.

Esposiția se va ține pe locul numit „La Cruce“ (sub potece).

3. In esposiție nu se primesc decât vitele locuitorilor din comunele Apoldul de-jos, Apoldul-de-sus, Mercurea, Ludoșul mare și Topârcia.

Pentru vitele aduse din aceste din urmă patru comune sě cer pasapórte în regulă.

Cerênd trebuința, proprietarii au sě dovedéscă că au ținut înșiși vitele în timp de $^3/_4$ de an cel puțin.

Oile trebue espuse în grupe de cel mai puțin 3 capete; altcum nu se premiază.

4. Primirea vitelor în esposiție se face prin comitetul arangiator local, care va publica din parte-și disposițiunile luate. — Comitetul póte refusa primirea, însě numai din cause binecuvêntate

La fie-care vită, respective grupă de oi, se alătură o tăbliță sau bilet, cuprindênd numěrul curent, etatea vitei și numele proprietarului

5. Esponenții sunt îndatorați a purta înșiși grije de vitele lor și a le da hrana trebuinciósă.

6. Se vor distribui douězeci-și-una de premii în suma totală de 200 coróne în argint, dăruiți de reuniune, și anume se vor distribui următórele premii:

Grupa I. Bovine de prăsilă (rasa indigenă și strěină.)

a) tauri de 3—5 ani: 2 premii de câte 16 coróne;

b) vaci de 3—8 ani: 1 premiu de 12 coróne, 1 premiu de 10 coróne, 1 premiu de 8 coróne și 1 premiu de 6 coróne;

c) junci, junince și tăurenci de 1—3 ani: 1 premiu de 10 coróne, 2 premii de câte 8 coróne și 1 premiu de 6 coróne;

d) vițěi și vițele de $^1/_4$—1 an: 1 premiu de 6 coróne și 1 premiu de 6 coróne.

Grupa II. Oi de prăsilă.

A. Rasa stogoșe și țigaie.

a) berbeci și noatini de 1—4$^1/_2$ ani: 1 premiu de 10 coróne și 2 premii de câte 8 coróne;

b) oi de 2—5 ani de fětat sau cu miei 1 premiu de 8 coróne și premii de câte 6 coróne.

B. Rasa bârsană (țurcană):

a) berbeci și noatini de 1—4$^1/_2$ ani: 1 premiu de 8 coróne și 2 premii de câte 6 coróne;

b) oi de 2—5 ani de fătat sau cu miei: 1 premiu de 8 coróne și 2 premii de câte 6 coróne.

II. Premiarea.

1. In scopul premierii, comitetul central al reuniunii agricole a ales un juriu de 19 membri în persónele domnilor: Iosif Pop ca președinte al juriului; Dr. Petru Șpan, profesor în Sibiiu; George Bobeș paroch în Sibiiu; T. L. Abini, proprietar în Sibiiu; Petru Ciora și Victor Tordășianu, funcționari consistoriali în Sibiiu; Ioan Chirca, vicenotar în Sělișté; George Dordea, proprietar în Bungard; apoi Ioan Măcelariu, notar, Ioan Orěștian, învěțător-diacon; Ioan Beu și Dimitciu Orěștian, econom din Apoldul-de-jos; Dimitriu Ivan și Dumitru Iridon, din Apoldul-de-sus; George Muntean si Ioan Câmpean, din Mercurea; Moise Pop, din Ludoș; Nicolae Schiau, notar, și Nicolae Hudițan,, econom în Topârcea, și de membri suplenți; Nicolae Marcu, primar; Ioan Iug.. și Moise Buta, proprietari din Apoldul de-jos; Ioan Lazar, econom în Apoldul-de-sus; George Stanese, din Mercurea; Nicolae Tănase, din Ludoș și Nicolae Aleman, par. în Toparcea.

2. Nu este iertat a funcționa nimenea ca juror, când este vorba de vitele proprii sau de-ale rudeniilor mai de aprópe.

3. Juriul ia în primire lista generală a vitelor espuse, esaminéză pe rind și cu deosebită luare aminte fie-care vită și apoi se consultă asupra premierii îngrijindu se ca publicul și esponenții sě nu înriuréscă câtuși mai puțin asupra hotărîrilor de luat.

4. In ședința ce urméză esaminării vitelor, membrii juriului se consultă din nou și se pronunță, dovedind îndreptățirea propunerilor și apoi hotărînd cu majoritate absolută de voturi.

Președintele votéză întotdéuna. La cas de voturi egale decide sórtea.

Asupra fie cărei premieri se votéză deschilinit.

5. Esponenții de premiat se petrec în o listă separată, care, odată stabilită, se subscrie de președinte și secretar, precum și de alți doi membri ai juriului.

6. Impărțirea premiilor urméză a se face în mod sěrbătoresc, ținêndu-se mai întâiu o vorbire în presența juriului și comitetului arangiator, a esponenților și publicului întrunit.

Esponenții premiați adeveresc primirea banilor prin subscrierea numelui în rubrica: „Adeveresc primirea în regulă a premiului.“

7. Secretariul juriului se însărcinéză a compune un raport special asupra esposiției și premiilor. Raportul subscris de președintele și secretaziul juriului se păstréză în archivul reuniunii.

III. Disposițiunile de premiare.

A. In general.

1. Scopul esposiției este mai ales a urnì și încuragia adevěrata propășire în economia vitelor. Drept aceea, în privire se va lua nu atât intențiunea vědită de a străluci cu vite de paradă, ci mai cu sémă buna chibzuire în alegerea vitelor de prăsilă, hărnicia și inteligența dovedită în realisarea scopului urmărit.

2. Prin urmare vitele, altcum defectuóse încât-va, se pot premia în rênd cu vitele óre-cum desěvêrsite. Intrevenind împregiurările de mai sus, chiar și întâietate se va da vitelor de a doua mână. Dar' nici măcar în totala lipsă de alte mai bune este iertat a premia vite hotărît rele sau avênd scăderi însemnate.

3. Astfel, dacă cutare grupă nu cuprinde îndestule vite vrednice de premiat, premiile ce ar prisosì se pot destina pentru o altă grupă. Premiile, care din una sau altă causă nu s'ar fi împărțit, se înapoiază reuniunii.

4. Aceia care au prăsit înșiși vitele, vor avé întâietate față cu aceia care au espus vite prăsite de altcineva.

Nimenea nu póte fi premiat, care n'a ținut vita în grija proprie $^3/_4$ en cel puțin.

5. Același esponent nu póte dobândì decât un singur premiu în aceea-și grupă. Față cu cel premiat în cutare grupă, concurenții din altă grupă au întâietate, presupunênd, că vitele lor sunt deopotrivă.

B. In special.

I. Bovine (viței, vaci, tauri).

1. Ca vrednice de premiat se consideră mai ales bovinele, care întrunesc în mare měsură însușirile vitelor mari, puternice, frumóse la trup, blânde, lăptóse, bune de prăsilă și de îngrășat.

Față cu vitele corcite se va da întâietate vitelor de rasă curată.

2 Intre scăderile care nu îngădue premiarea se numěră: Trup bolnăvicioș, murdar, cu totul slăbit sau cu bóle înăscute, cum și scăderi care supěră vederea (d. e. un corn rupt, un mers prost, rane urîte etc).

3. Ca semne de lapte mult se consideră: trup prelungit, piept larg și fóle șerpuit de vine grăse; uger plin și mare, nu prea cărnos, nici prea gras, înzestrat cu pěr scurt și móle și avênd patru țîțe moi, deopotrivă de mari; pele molatică, pěr subțire și privire blândă.

4. Ca bune de îngrășat sunt a se considera mai ales vitele trunchióse, cu capul mic, óse subțiri, piept larg și cărnos, șolduri îndepărtate, cópsă lătăréță, pele mișcăciosă, pěr móle.

5. Ca bune de muncă se consideră mai cu sémă vitele osóse, cu picióre cam lungi, piept larg și rotunzit, șolduri puternice copite sěnătóse, mers vioiu și regulat.

II. Oi.

2. Intâietate se cuvine mai ales oilor mari, cărnóse, lăptóse și bogate în lână frumósă și subțire și lungă, de asemenea se cuvine întâietate oilor de soiu vestit și însoțite de miei cu blană alésă.

2. Rasa țigaie și stogoșe se preferă rasei bârsane (țurcane).

Din ședința comitetului sentral al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“, ținută la Sibiiu în 6 Septembre 1895 st. n.

Iosif Pop,
vice preș.

Victor Tordășianu,
secretar.

Loterie.

Miercuri, în 18 Septembre n. 1895.

Sibiiu: 13 68 9 7 34

Nr. 179/895 [163] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Bârsău, devenit vacant prin pensionanarea veteranului paroch Teodor Glodean, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 406 fl. 60 cr. v.

Informaţiuni mai deaprópe despre starea parochiei, se pot lua atât la oficiul protopresbiteral, cât şi la comitetul parochial.

Petenţii au a 'şi înainta cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Hondol, 2 Iuniu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Geoagiului I în conţelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Pipoş,
protopresbiter.

Nr. 413—895 [167] 3—3

CONCURS.

Spre ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Crihalma, cu salariu anual de 300 fl. dela popor în patru rate anticipative.

2. Draos, cu salariu anual de 300 fl. parte din lada bisericei parte dela popor, cuartir şi lemne.

3. Paloş, cu salariu anual de 300 fl. dela popor solvinḑi în 4 rate anticipative, cuartir şi folosirea grădinei scolare.

4. Ticuşul român, cu salariu anual de 300 fl. dela popor.

5. Ungra, cu salariu anual de 300 fl. parte din fondul bisericesc, parte dela popor, precum şi din alte isvóre, cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa aceste posturi sĕ trimită cererile lor concursuale în timpul deschis subscrisului oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului.

Cohalm, 12 August 1895.

Nicolau D. Mircea,
protopop.

Nr. 364/895 [166] 3—3

CONCURS.

Pontru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante la scólele nóstre confesionale din comunele mai jos însemnate din tractul protopresbiteral al Haţegului se escrie concurs în ḑiarul „Telegraful Român" cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Bărești, cu salariu anual 300 fl. cuartir şi lemne.

2. Nadastia superióră cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

3. Fizesti-Federi, cu sistem ambulant, cu salariu anual de 360 fl. cuartir şi lemnele trebuinciόse.

4. Valea Sângiorgiu-Grid, cu sistem ambulant cu salariu anul de 300 fl. cuartir şi lemne

Invĕţătorii aleşi au a merge în dumineci şi sĕrbători cu elevii la biserică

Reflectanţii la acestea posturi au a-şi aşterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre, — la subscrisul — în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Hăţeg, în conţelegeee cu respectivele comitete parochiale.

Petroşeni, la 16 August 1895.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 264 [170] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea porturilor învĕţătoresci vacante la scólele române gr. or. din comunele mai jos însemnate protopresbiteratul Cetăţii de pétră sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român".

1. Cărbunariu împreună cu Curtusiul-micu, învetătoriu ambulant salariu anual 300 fl. v. a. şi anume: în Cărbunariu 140 fl. repartiţie de pe popor şi 5 jugĕre de pĕmênt arĕtoriu computat în 60 fl. Curtuiusiul-micu 70 fl. repartiţie de pe popor şi 1 jugăr şi 1000 stêngini ☐ pămênt erătoriu şi fênaţ computat în 30 fl. lemnele trebuinciόse de foc, cuartir liber în edificiul ori cărei scóle.

2. Fauresci afiliată la Leschia cu salariu anual de 300 fl. v. a. repartiţie de pe popor; la învĕţătoriul ambulant cuartir în edificiul scólei şi lemnele trebuinciόse de foc.

Doritorii de a reflecta la aceste posturi sunt rugaţi a-şi aşterne cererile lor instruite cu documentele necesare la subscrisul oficiu prin posta ultimă K. Monostor până la terminul susindicat.

Fênaţe, la 12 August 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetăţii de pétră în conţelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Şovrea,
adm. ppesc.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48		P. Ladány		12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3.42	7.08	—	1.48	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl.		sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		—	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghîrbĕu		2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.40	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circuléză numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriş — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.19		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.39		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36	Circuléză dela 1 Iun. p. 15 Sept.	7.40	Carei-mare	7.10	3.16	Circuléză dela 1 Iun. p. 15 Sept.	9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Braşov — Zernesci

Tren micst	Tren micst	Tren micst									Tren micst	Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	9.15			pl.	Braşov	sos.				7.36	1.29	8.31
9.05	5.13	9.30									7.21	1.14	8.16
9.37	5.45	9.53				Cristian					6.51	12.51	7.57
9.57	6.05	10.04									6.41	12.41	7.47
10 17	6.25	10.24				Tohanul vechiu					6.16	12.15	7.30
10.28	6.36	10.35			sos.	Zernesci	pl.				6.06	12.05	7.20

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05		Szolnok		4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35								
—	2.44	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06		Gyorok		10.15	--	8.19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17		Pauliş		10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34		Radna-Lipova		9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57		Conop		9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13		Bêrzava		9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53		Soborşin		8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22		Zam		7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48		Gurasada		7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04		Ilia		7.08	5.45	5.05	Tren	—
—	—	8.26	—	10.22		Branicica		6.44	—	4.39	micst	-
--	—	8.52	9.57	10.48		Deva		6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10 08	11.02		Simeria (Piski)		6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10.25	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7. —	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

–	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ladoş	7.03	1.58	7.43	12.32
–	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	—
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9 34	12.35	6.20	3.39	—
--	5.18	2.50	12.--	7.41		Şeica mare		9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21		Lómneş		8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6 35	3.57	1.03	8.50		Ocna		8.11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marţi şi Vineri	—
--		4.48	1.58	—		Şelimber		7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—		Veştem		7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—		Tálmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Şebeşul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	-	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacul inf.		5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—		Cârtişóra		5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4 43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viştea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beşimbav		4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 101 Sibiiu, Marți, 12|24 Septembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntarea

Escelenției Sale I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul, ținută cu ocasiunea presentării deputațiunei bisericii nóstre înaintea Maiestății Sale la Cluș în 10/22 Septembre a. c.

Maiestatea Vóstră cesareă și apostolico-regéscă! Preagrațióse Dómne!

Când și la acéstă ocasiune mai nóuă așteptată cu dor, avem fericirea sĕ ne presentăm înaintea feței preagrațióse a Maiestatei Vóstre în capitala acésta a părților ardelene ale țĕrii, și sĕ depunem din nou în numele locuitorilor greco-orientali români din acest ținut preaumilitele nóstre omagii, — dând uitării multele necasuri ale vieții nóstre publice, un singur simț de fericire viéză în sufletul nostru, care darurile cele sublime ale virtuților principale creștinesci ale credinței, speranței și iubirei, le traduce din viéța morală privată și la referințele nóstre publice de cetățeni ai statului, și constitue basa iubirei nóstre de patriă și a pióselor nóstre oftări: ca binecuvêntarea atotputernicului Dumneḑeu sĕ planeze totdéuna și pretutindeni preste preaînalta persónă și preste părintésca domnire a Maiestatei Vóstre estinsă încă la timpuri indelungate!

Și când prin acestea ne luăm voia a da, deși numai în cuvinte debile, espresiune credinței neclătite și alipirei nóstre pline de iubire către preaînaltul tron al Maiestatei Vóstre și preste tot către preaînalta casă domnitóre: ne rugăm totdeodată cu cea mai profundă venerațiune, ca sĕ Vĕ îndurați Maiestatea Vóstră preagrațios a împărtăși alăturea cu celelalte biserici din patriă și biserica nóstră strămoșéscă, espusă multor trântiri și neajunsuri, în preaînalta grațiă de domnitoriu și în puternica scutire a Maiestatei Vóstre!

(In limba română):

Sĕ trăiéscă fericit Maiestatea Sa, preabunul nostru monarch!

Rĕspunsul preagrațios al Maiestății Sale.

Omagiul și asigurarea fidelității D-Vóstre le primesc cu mulțămită.

Când înainte de asta cu opt ani, la locul acesta s'au presentat naintea mea representanții D-Vóstre, cu bunăvoința care totdeauna o nutresc față de credincioșii D-Vóstre, am indicat direcțiunea, carea urmându-o, nu numai interesele D-Vóstre le veți promova mai bine, ci veți puté conta totdeauna și la spriginul meu, și care direcțiune se concentréză într'aceea, ca fie-care confesiune fără diferință de naționalitate sĕ se simtă una, și sĕ se consolideze în fidelitatea către tron, în iubirea țerii mame comune, în respectarea legilor și în împlinirea obligămintelor patriotice.

Recomandând și de astădată cu tótă căldura urmărirea fidelă a acestor scopuri, și în așteptare că D-Vóstră numai în astă direcțiune veți folosi marea influință ce o aveți asupra credincioșilor D-Vóstre, cu plăcere Vĕ asigurez pe D-Vóstră și pe credincioșii D-Vóstre despre nestrămutata mea grație și bunăvoință.

Deputațiunea bisericei nóstre la Maiestatea Sa.

Cu tradiționala stimă și iubire s'a presentat și de astădată biserica nóstră înaintea Maiestății Sale a preabunului nostru monarch.

Totdeauna fideli, nestrămutați în credința nóstră, că tot binele bisericei dela tron și dinastie își ia sorgintea sa, ne-am presentat și în acest fericitoriu incident înaintea capului statului spre a-l asigura din nou despre nestrămutata statornicie a bisericei nóstre ortodocse-române în vîrtuțile străbune, cari au distins totdeauna pe românii ortodocsi: în alipire și loialitate către tron și dinastie.

Singură biserica nóstră a accentuat și de astădată caracterul seu național-român, și dóră pentru aceea am fost noi până acuma mai mașter tractați

După-cum am amintit Escelența Sa a plecat spre Cluș Vineri séra, însoțit de Preacuvioșia sa Domnul vicariu archimandrit Dr. Ilarion Pușcariu, și de asesorii consistoriali Mateiu Voileanu și Dr. Remus Roșca.

Maiestatea Sa a sosit în Cluș la órele 7½ Duminecă diminéța. Inainte de sosire gara splendid decorată era îndesuită de public distins, care ascepta sosirea. De față era ministrul president, ministrul de interne, și ministrul de lângă persóna Maiestăței Sale.

Escelenția Sa metropolitul nostru a conversat mai lung cu ministrul president, căruia a presentat pe Preacuvioșia Sa domnul vicariu Dr. Ilarion Pușcariu, care a avut cu Escelenția Sa întrare în pavilonul de curte, arangiat pentru primirea Maiestăței Sale.

In pavilonul al doilea au luat loc și deputațiunea clerului nostru, în numĕr de 10.

Primirea Maiestăței Sale a fost fórte pompósă.

Deputațiunile au fost primite la órele 10. Deputațiunea bisericei nóstre a fost de 40.

Amĕnunte în numĕrul procsim.

Mulțămita Memorandiștilor.

Din momentul grațierii condamnaților din procesul Memorandului, ḑiarele din capitală necontenit au publicat sciri care de care mai sensaționale despre efectul ce a produs grațiarea asupra condamnaților, unele chiar ridicole.

Noi nu am reprodus acele sciri, pentru-că nu este natura nóstră a vêna după sciri sensaționale.

Era vorba însĕ și despre modul în care grațiații vor mulțămi Maiestăței Sale pentru grațiare și guvernului pentru-că a propus grațiarea.

Și aci erau părerile diferite și mai ales ḑiarele române nu credeau, că grațiații vor mulțămi și guvernului.

Publicăm mai la vale un comunicat din „Budapesti Hirlap“, din care sĕ vede cu lucrul totuși s'a făcut, înse într'un mod ca sĕ rĕmână și varza și capra sătulă.

Un lucru nu este încă destul de lămurit pentru noi.

Ce legături au fost și sunt între victimele Memorandului și între cunoscutul deputat Pázmándy, carele i-a întimpinat la gară în Bpesta, a prânḑit împreună cu ei în hotel „Hungaria“ și a participat la consultările lor?

Étă ce publică „Budapesti Hirlap“ de Vineri:

„Mulțămita memorandiștilor“.

„Precum se scie, Lucaciu și soții sunt în Budapesta și se sfătuesc despre modul cum sĕ-și esprime mulțămita pentru grațiare. Despre resultatul consultărilor de până aci, au pus la disposiția presei următoriul comunicat“:

„Conducĕtorii români condamnați în procesul Memorandului, dorind a mulțămi cu cea mai omagială supunere Majestății Sale pentru preaînaltul act de grațiare, s'au întrunit în Budapesta, și au decis ca într'o preaumilită adresă sĕ dee espresiune simțemintelor lor de gratitudine. Acèstă mulțămită doresc sĕ o aștérnă cât mai curênd la treptele preaînaltului Tron, și aflând că ministrul-președinte voiesce încă aḑi de séră sĕ plece la Cluș ca sĕ priméscă pe Majestatea Sa, și până când vor putea toți subscrie amintita adresă de mulțămită și preda ministrului de resort ca sĕ o înainteze, au folosit ocasiunea și prin d-nii Dr. V. Lucaciu și Iuliu Coroianu au rugat și cu graiul pe Esc. Sa dl ministru președinte, ca pe Majestatea Sa Regele apostolic al Ungariei sĕ binevoiască a-l asigura despre simțemintele lor de gratitudine și totodată se insinue în mod prealabil proiectata adresă de mulțămită. Domnii amintiți întru împlinirea acestei misiuni aḑi la 5 óre p. m. s'au presentat în palatul ministrului-președinte, cu care ocasiune d-nul ministru-președinte le-a promis că la cel dintâiu prilej va fi interpretele fidel la preaînaltul loc al mulțămitei lor omagiale către Majestatea Sa“.

„Acest comunicat vede lumina, în forma stilisată de ea, și cetitoriul atent va observa cu plăcere, că robii eliberați încunjură în el necuviința de a face pose, din contră s'au îngrijit ca în espresiunile lor sĕ se acomodeze conceptului adevĕrat și corect. Cu un cuvênt, nu demonstréză ci-și împlinesc datoria de ómeni cinstiți. Asta atitudine este aptă a produce pretutindenea bună impresie și ca sĕ nu fie nime în țéră, care sĕ nu se bucure de liberarea lor“.

Ér la alt loc tot în acelaș numĕr comunică următórele:

„Lucaciu și soții la ministrul-președinte“.

„Românii grațiați numai cu greu au putut ajunge la resultat în conferența lor de ieri“.

„Opiniunile erau fórte diferite în privința cestiunei că ce au sĕ facă nainte de tóte. Cât i-a atins de plăcut grațiarea pe

---

FOIȚA

Pentru importanța istorică a actului presentărei deputațiunei bisericei nóstre înaintea Maiestăței Sale, reproducem cuvêntarea Escelenției Sale și rĕspunsul Maiestatic în tecstul original magiar:

A. Alocuțiunea.

Császári és Apostoli Királyi Felség! Legkegyelmesebb Urunk!

Midőn ezen óhajtva várt ujabb alkalommal is az ország erdélyi részeinek eme fővárosában Felséged legkegyelmesebb szine előtt megjelenni és e vidék gör.-kel román lakossága nevében legalázatosabb hódolatunkat ujonnan bemutatni szerencsénk van, elfelejtve közéletünk sok bajait, csak egy boldogitó érzület éled lelkünkben, mely a keresztényi főerények, a hit, remény és szeretet magasztos áldásait az erkölcsi magán életből állampolgári közviszonyainkra is átviszi, és alapját képezi honszeretetünknek s azon kegyeletes fohászkodásunknak, hogy a mindenható Isten áldása lebegjen mindenkor és mindenütt Felséged legmagasabb személye és a még hosszu időkre terjedő atyai uralkodása felett!

És midőn ezzel Felséged legmagasabb trónja és általában a fenséges uralkodóház iránti tántorithatlan hűségünk és szeretetteljes ragaszkodásunknak ha mindjárt csak gyenge szavakban is, kifejezést adni bátorkodunk, egyszersmind legmélyebb tisztelettel esedezünk: hogy a sok hányatásnak és nélkülözésnek kitett ősi egyházunkat a többi hazai egyházak során Felséged legmagasabb uralkodói kegyelmében és hatalmas oltalmában ezentúl is részesiteni legkegyelmesebben méltoztassék.

Sĕ trăiéscă fericit Maiestatea Sa preabunul nostru monarch!

B. Rĕspunsul.

Hódolatukat és hűségük biztositását köszönettel fogadom.

Midön nyolcz év előtt egyházuk képviselői e helyen előttem megjelentek, hiveik irányában mindenkor táplált jóakarattal jeleztem azon irányt, melyet követve, nemcsak saját érdekeiket fogják legjobban előmozditani, hanem mindenkori oltalmamra is számithatnak, — s mely irány abban öszpontosul, hogy minden felekezet, nemzetiségi különbség nélkül egynek érezze magát és egygyé forradjon a trón iránti hűségben, a közös anyaország szeretetében, a törvények tiszteletében és a hazafias kötelmek teljesitésében.

E czéloknak hű követését most is a legmelegebben ajánlva, és elvárva, hogy önök nagy befolyásukat hiveikre csak ez irányban fogják felhasználni, szivesen biztositom önöket és hiveiket változatlan kegyelmemről és jóakaratomról.

memorandişti, în atât de delicată situaţiune i-a împins“.

„Ei n'au cerut graţiarea, dar fiind-că ea totuşi a urmat, simţiau că sunt datori sĕ mulţăméscă Regelui pentru ea“.

„Cugetul cel mai seducĕtoriu pentru dênşii, ca sĕ céră audienţă dela Regele şi sĕ-i mulţăméscă în persónă pentru graţiare. Dar în contra acestui plan se accentua fórte serios obiecţiunea, că este posibil ca sĕ nu pótă obţiné audienţă la Regele, sau dacă da, apoi totuşi este posibil ca Regele sĕ le rĕspundă în mod apreventiv sau sĕ-i înfrunte chiar“.

„Totuşi mai plausibil a fost planul, ca pe calea guvernului sĕ-şi esprime mulţămita pentru graţiare. Dar aci érăşi vineau în contradicere cu posiţiunea lor, pentru-că ei tot aceea au publicat şi susţin, că au suferit temniţa nevinovaţi, şi astfel după părerea lor, guvernului care 'i-a condamnat chiar nu datoresc nici o mulţămită. Tóte aceste lucruri le-au discutat cu viu interes, şi în fine s'au decis, ca prin o adresă omagială sĕ mulţăméscă regelui pentru graţiare, ér acésta sĕ o înainteze pe calea guvernului, deci pe cale constituţională.

Acesta a fost conclusul luat ieri. Cei din Vaţ au şi călĕtorit cu trenul de aséră.

A intrevenit însĕ deputatul **Pázmándy Dénes**, carele spunêndu-le că Regele va fi Duminecă în Cluş unde se va întâlni cu ministrul-preşedinte, s'a nisuit sĕ capaciteze pe conducĕtorii români ca sĕ mérgă la ministrul-preşedinte şi sĕ-l róge, ca el sĕ dee espresiune mulţămitei lor înaintea Regelui.

Asupra acestei propuneri s'au discutat mult, dar când au aflat astădi dela Pázmándy că br. Bánffy încă adi de séră plécă spre întimpinarea Regelui la Cluş s'au decis ca sĕ urmeze sfatul lui Pázmándy şi se duc la baronul Bánffy. Asta s'a decis pe la 3 óre p. m. fiind şi cei din Vaţ de faţă, ér Pázmándy a isprăvit lucrul astfel că ministrul-preşedinte este gata sĕ i priméscă. Graţiaţii au delegat pe Dr. **Lucaciu** şi pe **Coroianu** ca pe representanţii lor la ministrul-preşedinte.

Bánffy a primit deputaţiunea la 5 óre p. m.

Lucaciu a mers în reverendă la audienţă ér Coroianu în frac. Pázmándy a condus deputaţia în sala de primire a ministrului-preşedinte şi i-a presentat baronului Bánffy, dup'aceea s'a retras“. *)

„Br. **Bánffy** a salutat pe cei doi agitatori prin o cordială stringere de mână, ér Lucaciu i-a adresat o cuvêntare scurtă, în care a accentuat, că deóre-ce le-a venit la cunoscinţă, că ministrul-preşedinte încă astădi plécă la Cluş spre întimpinarea regelui, ér ei ar voi pentru tóte eventualităţile sĕ-şi asigure, că mulţămita lor va ajunge la timp la regele, atât în numele lor cât şi în al soţilor lor rógă pe ministrul-preşedinte, ca şi până când adresa de mulţămită subscrisă de toţi graţiaţii pe cale constituţională va ajunge naintea regelui, sĕ binevoiască a mijlóci cu graiu viu şi a interpreta cea mai profundă a lor mulţămită cătră Majestatea Sa, asigurându-l totodată despre neclătita lor fidelitate“.

„Br. Bánffy rĕspundênd lui Lucaciu, nainte de tóte şi-a esprimat sincera sa bucurie pentru acest pas al graţiaţilor, dup'aceea i-a asigurat că la procsima ocasiune se va grăbí a le împlini dorinţa şi a da espresiune la preaînaltul loc sentimentului lor de fidelitate şi de gratitudine, promiţêndu-le că la timpul seu va înainta la Maj. Sa şi adresa lor de mulţămită“.

„La finea respunsului a accentuat ministrul-preşedinte şi aceea, esprimându-şi speranţa că acestea sunt şi vederile lui Lucaciu şi soţii, — că momentul acesta, când e vorba de mulţămită cătră regele, nu este potrivit pentru reflexiuni la cestiuni politice. Dar totuşi s'a esprimat că-i pare fórte bine că graţiaţii se pot rentórce în sinul familiei lor, şi speră că nici nu vor mai ajunge în posiţia din care au scăpat acum în puterea graţiei regelui.

Guvernul magiar, — dice Bánffy — **a contribut cu tótă resoluţiunea şi din resputeri ca graţiarea se devină faptă.**

Lucaciu respundênd la acestea, *atât în numele seu cât şi în al soţilor sei a dechiarat, că atât ei cât şi românimea întrégă sunt cu recunoscinţă cătră guvern pentru conlucrarea sa la graţiare.*

„Ministrul president dup'acestea a mai conversat cu Lucaciu şi cu Coroian, şi şi-a esprimat speranţa, ca în 1897 după alegeri va avé ocasiune se vorbéscă cu conducĕtorii români în parlamentul ungar despre resolvirea cestiunei române.

La acestea a observat Coroian, ca încât **modificarea legii electorale** şi garanţa libertăţii alegerilor ar face posibilă întrarea românilor în parlament, *ei eventual n'ar pune pedeci în calea realisării speranţei ministrului preşedinte*“.

„Ministrul preşedinte întindîndu-le mâna şi-a luat adio cordial dela Lucaciu şi soţul şi cu asta s'a terminat audienţa“.

Va sĕ dică delegaţii graţiaţilor totuşi au mulţămit şi **guvernului** pentru intervenţiune în cestiunea graţiării, şi noi nu aflăm nimic de reprobat în acest **act de curtoasie.**

Nu Bánffy ci Szilágyi a fost acela care a **pretins** condamnarea memorandiştilor, din contră Bánffy o fost acela care a propus **graţiarea lor.**

Deci dacă Dr. Lucaciu, mai ales provocat fiind în cursul conversaţiei prin Bánffy care i-a dat sĕ pricépă că cabinetul lui a esoperat graţiarea, ca om cult i-a rĕspuns cu curtoasie, n'a greşit nici chiar în casul dacă dela comitenţii sei n'a avut mandat spre acésta.

Ér din dechiaraţiunea dlui Coroianu **relativ la condiţiunea abandonării pasivităţii faţă cu parlamentul**, care dechiaraţiune o'a făcut-o, precum vedem din foile de Sâmbăta, şi naintea ministrului de justiţie Erdély, când i-a predat adresa de mulţămită, ba au făcut o *ex consilio toţi agraţiaţii în scris*, naintea corespondentului lui „Budapesti Hirlap“ cu scop ca sĕ facă us de ea în jurnalistica magiară, — ca adecă: *nainte de tóte guvernul sĕ modifice legea electorală cel puţin cu privire la censul din Transilvania şi sĕ garanteze libertatea alegerilor*, în care cas *românii vor avé titlu de a părăsí pasivitatea*, ca în parlament se stărue la deslegarea cestiunei române, — vedem cu satisfacţie, că **graţiaţii sunt pe un teren cu noi**, carii singuri şi consecuent am cerut şi cerem acésta ca sĕ putem inaugura o luptă constituţională intensivă şi energică pentru asigurarea esistenţei nóstre ca români şi ca fii egal îndreptăţiţi ai aceleiaşi mame.

Dómne ajută!

Revista politică.

Foile **francese** pun mare pond pe presenţa ministrului rusesc, a principelui **Lobanow**, la manevrele din **Mirecourt** „Le Figaro“ dice, că ministrul Rusiei a fost **oficios** învitat şi a primit învitarea în mod **oficios**. De aci înainte nu mai e cu putinţă, ca sĕ mai tragă cineva la îndoială esistenţa unei înţelegeri sau a unei **alianţe** între Francia şi Rusia. Ori cum ar considera cineva acéstă legătură, ea urmáresce numai **interesele pacinice** spre binele comun şi nici de cum interese individuale sau isolate. Chipiul cel alb al generalului **Dragomirow** lêngă péna generalului **Saussier** vor învĕţa şi pe cel mai încâinit, că s'a făcut un pas înainte în politica Europei; ér haina cea négră a principelui **Lobanow** pe tribuna oficială va convinge şi pe cel mai necredĕtor, că **schimbarea acésta are o însemnĕtate istorică.**

Printre rêndurile jurnalului frances ai putea, sĕ cetesci. cât de mândrii sunt francesii cu aşa numita alianţă cu ruşii şi ce mari speranţe pun ei într'ênsa. Aşa au fost şi sunt prietinii nostrii de rasa latină: D'intr'o întrevedere, d'intr'o visită reciprocă fac lucruri mari şi schimbă numai decât situaţia Europei. Aşa au făcut şi cu visita flotei francese la Kronstadt. De altă parte presidentul republicei francese, **Faure**, ţine toaste pela banchetul din Mirecourt bună óră şi spune oficerilor streini, că Francia **vrea pace**; ér cancelariul Germaniei, principele **Hohenlohe**, în călĕtoria sa la Petersburg împacă neînţelegerile cari le provocaseră Englesii între Rusia şi Germania, şi astfel ér sĕ slăbeşte pacea

Cu alte cuvinte şi chipiul cel alb al generalului rusesc şi péna generalului frances tot „pace“ însemnéză. Tóte puterile vreau numai pace!! Şi bine e aşa.

* * *

Pressa germană a dat o importanţă mare politică călĕtoriei principelui **Hohenlohe** la Petersburg. Prietinia politică între germani şi ruşi face o impresie deprimătóre asupra entusiasmaţilor francesi şi pentru ca sĕ-i liniscéscă, „Nowoje Vremja“ contestă călĕtoriei cancelarului Hohenlohe ori şi ce valóre politică. Diariul rusesc dice, că principele călĕtorind prin Rusia pentru afacerile sale particulare, a trebuit, sĕ se abată şi pela Petersburg, căci tocmai, dacă nu s'ar fi abătut, i s'ar fi dat şi mai multă însemnĕtate politică. N'a petrecut în Petersburg „cancelarul german“, ci „principele Hohenlohe“, un aristrocrat german, care are de nevastă o proprietară de moşii rusesci; ceea ce sĕ vede şi din faptul că principele n'a fost însoţit de nici un funcţionar din cancelaria imperiului. N'a fost nici un motiv, pentru ca sĕ confereze în cestii politice cu bărbaţii de stat ai Rusiei. — Observările gazetei rusesci, după cum am dis mai sus, sunt menite, sĕ tragă o sfóră dulce prin gura francesilor, încântaţi de visita lui Lobanow!

* * *

Serbările din Roma şi-au ajuns culmea, fiind favorisate şi de un timp admirabil. Cu miile alérgă ómenii pe strade, ca sĕ asiste la desvĕlirea monumentului lui Garibaldi. Afară de representantele Angliei, ambasadorii, streini n'au arborat stindardele lor; după eticheta internaţională, ce o au ei cu guvervul italian, ei sunt obligaţi sĕ arboreze stindardele numai la sĕrbătórea constituţiei, dar nu şi în 20 Sept. Demonstraţii contra Vaticanului nu s'au întêmplat, pentru-că guvernul au luat aspre mĕsuri contra lor; dar nici din partea clericalilor nu s'au făcut demonstraţii contra guvernului şi regelui. Acesta a şi fost un lucru fórte cuminte, căci a vătĕma astădi sentimentele naţionale ale poporului roman, ar fi o încercare periculósă şi ar fi putut avea cu tótă atenţia poliţiei grele consecinţe. Un decret regal a **amnestiat** pe toţi cei condamnaţi de tribunalele militare din Sicilia şi Massa-carrara, a căror pedépsă n'a trecut peste 10 ani. Acestora din

---

*) „Magyarország“ dice, că Pázmándy a stat cu ei până când a vorbit Dr. Lucaciu, şi numai când a început a rĕspunde Bánffy s'a retras. Red.

RUNDUNICA NÓSTRĂ.

(Incheiere.)

Am esperiat, că între cei 5 pui de rîndunică a fost unul priveligiat, acestuia îi cărau cele mai bune bucături, de dragul acestuia s'ar fi lipsit şi de hrana regulată; de 3—4 ori, ba chiar şi de 5 ori după o altă îi dădeau de mâncare. Era şi unul nefavorit, acesta flămândia. Când venia rêndul lui la mâncare, în loc sĕ-i dea o bucăţică îl încunjurau şi dădéu hrana celui următoriu. Flămênd alerga încóce şi încolo, da tonuri de plâns — dar tot înzădar; chiar şi fraţii se feriau de el, — în urmă a perit de fóme

Când era sĕ móră, fraţii lui se temeau de el, şi din acéstă causă tot schimbare de loc şi îmbulzélă era prin cuib. Bĕtrânii nu sciau ce sĕ facă căci puiul mort se împedecăcându-sĕ în cuib începu a se discompune; un roiu întreg de musce sbura în jurul cuibului până când în cele din urmă le-a succes a-l ridica din cuib şi a-l arunca depicior afară. In ocol l'a aruncat mumăsa pe el sĕracul. Óre ce a fost causa gróznicei pedepse a celui mic? pe lângă tóte brobabilităţile, causa a fost aceea, că el n'a învĕţat încă de timpuriu a se curăţi, ci el după mâncare — nu ca şi ceialalţi fraţi ai lui — murdăria cuibul.

Favoritul în 26 Iuniu a sburat pentru prima dată, respective atunci l'au scos părinţii cu forţa din cuib.

Că se pregătesce ceva, acésta se deducea încă des de diminéţă din împrejurarea că cele dóue rîndunice ce bĕtrâne, în mod neobicinuit sburau pe lângă cuib, necugetând ele la hrănirea puilor. Se aşedau când pe o feréstră, când pe cealaltă, ér micuţii urmăreea cu atenţiune sborul practic al acelora. Nici într'unul nu era destul curagiu, ca sĕ-şi părăsiască cuibul, şi aşa în cele din urmă mama prinsă de cioc pe favoritul ei îl trase afară şi aşa sbură cu el până pe canalul de plóie de sub straşina casei. Acolo s'au odihnit. Puiului nu-i plăcu acésta, lăsă pe mamăsa şi sbură înapoi în cuib. Mamăsa sburând după el, îl scóse afară din cuib; nu-i pardon, dicea ea, esti destul acuma de tare şi mare, probéză-ţi puterea!

Pe al doilea tot în asemenea mod îl duseră din cuib în diua de 8 Iuniu. Pe al treilea şi al patrulea în 30 Iuniu. Cuibul era deşertat, nici nu s'au mai întors îndĕrĕt afară de diua 5 Iuliu după amédi, când o furtună repede îi alungă înlăuntru.

In diua de 20 Iuliu întrégă familia de rîndunică cercetă din nou locuinţa părăsită şi se făcu începutul instrucţiunei pentru facerea cuibului. Bĕtrânii designară un loc pentru edificându-l cuib; după acésta sburară în ocol unde se afla o mocirlă pentru raţe şi din marginea cea svântată a acesteia începură a căra tină; cu ei trebuia sĕ lucreze şi copiii deja crescuţi. Până la amédi terminară fundamentul cuibului, ér continuarea mai departe o concredură copiilor. Acestia continuau lucrarea cu o nespusă iuţélă, dar resultat în urma lor puţin se vedea, pentru-că tina ce o duceau nu se lipia, şi apoi ce lipia unul, strica celalalt.

Prin 21 Iuliu au fost înaintat întru cât-va cu clădirea şi erau mai atenţi mai cu precauţiune şi chiar şi iuţéla cea ferbinte a fost dispărut. In 22 Iuliu numai doi inşi din cei patru fraţi, cu deosebire o păreche — cei logodiţi — continua edificarea, înainte bucurându-se de fericirea din viitoriu. In 23 Iuliu erau gata cu lucrul, şi ce cuib! Peste tot se observă în el esperienţa de viaţă şi lipsa de pracsă, e şi mic şi strêmb de el atârnă 15 fire de paie şi de fên, pe cari n'au fost în stare sĕ le aşede în edificiu.

Care e contrariul dintre casa părintéscă şi noul cuib; acela e larg şi incovoieturile uniforme..... drepte şi nu atârnă din el nici paie şi nici fên; acesta e strimt, abia încape pe părechea amoresată, afară de acésta se clătina întocmai ca...... dreptăţii; firele de paie şi fên ce atârna din el îţi reamintesc un cuib de pasere fără formă şi de disordine. Ca studiul sĕ fie cât se póte de complet mi-am estins atenţiunea şi asupra nutrirei. In 19 Iuniu dela 4 óre diminéţa până séra, la 9 óre făcêndu-mi notiţe, am ajuns la resultatul următoriu:

dela 4—5 óre de 7 ori, dela 5—6 de 8 ori, dela 6—7 óre de 9 ori, dela 7—8 óre de 14 ori, dela 8—9 óre de 27 de ori, dela 9—10 óre de 41 de ori, dela 10—11 de 37 de ori, dela 11—12 óre de 43 de ori, dela 2—3 óre de 39 de ori, dela 3—4 óre de de 44 de ori, dela 4—5 óre de 49 de ori, dela 5—6 óre de 53 ori, dela 6—7 óre de 21 de ori, dela 7—8 óre 62 de ori, dela 8—9 óre de 12 ori, respective în întrégă diua s'au adus copilaşilor de mâncare de 538 de ori, pe unul dar se vine 134 de nutriri. Ce iubire arată numĕrul acest considerabil; aruncă o lumină vie asupra rânzei şi mistuirei sănĕtóse a puilor de rundunică, din acest numĕr iese la ivélă cât de folositóre sunt rundunicile prin faptul că ne scutesc plantele din grădină de o mulţime nespus de mare de inimici.

După *Iosif Vidonyi.*

urmă li s'a iertat $^{3}/_{4}$ parte din pedépsă. Casul acesta din urmă slăbesce valórea amnestiei regale; Crispi ar fi făcut bine, sě propună regelui, să-i grațieze pe toți fără deosebire.

* * *

In Roma esistă o Comisiune de cardinali, cari se ocupă cu re unirea tuturor bisericilor, respective întórcerea lor în sînul bisericei catolice. „Corespondența politică“ publică o știre venită din Vatican, după care sě ḑice, că amintita comisiune sě va într'uni în luna lui Octobre. Una dintre cele d'intâi cestiuni supuse discusiunei va fi organisarea acelor institute de învěțămênt, pe cari intenționéză sě le facă papa în Roma și în Orient pentru planurile sale de uniune. Intre aceste institute se află și collegiul rutean, pentru care a dăruit împěratul Francisc Iosif I. 100,000 de franci. — Enciclica papală cătră Orientali, în care Leo XIII va aduce cu argumente istorice dovada, că archiepiscopul din Roma a avut până la Schisma de pe timpul lui Fotie primatul și preste bisericile orientale, abia se va putea publica, din causa unor studii încă necesare, înainte de Crăciun! — Aderenții „uniunei cu biserica romano-catolică“ muncesc și pe față și pe ascuns, și cu mijlóce permise și cu mijlóce nepermise. — E timpul suprem, ca „cei amenințați“ și acestia sunt ortodocșii, sě se deștepte și sě-și apere cu demnitate pe tóte terenele sfênta lor lege, căci acésta e prima lor datorință. — De altfel până acum și în împrejurările critice de astăḑi, când Italienii ridică pe Garibaldi într'al 7-*lea* cer, și când noi românii ne gândim, cum sě ně apěrăm limba și naționalitatea nóstră de dușmani, mai că ai putea sě ḑici despre intențiile papei: Satul arde și. . . . . .

Grațiarea condamnaților din Ungaria.

Eri a venit din Ungaria o veste care a îmbucurat pe toți Românii cei buni. Condamnații din procesul Memorandului au fost grațiați de Suveranul lor după propunerea cabinetului ungar.

In tot timpul ne-am ținut în reserva pe care ne-o impune situația nóstră de amici ai guvernului românesc în tot ce privea cestiunea românilor de dincolo, cu peripețiile ei bune și rele ca în ori ce luptă omenéscă.

Ca buni și adevěrați români nu am ascuns — și cine ne ar fi creḑut dacă ascundeam — simpatiile nóstre adânci pentru frații nostri, pe cari hotărîrile istoriei i-a făcut cetățeni ai regatului ungar. Nu am ascuns că ne-a fost, ne este și în totd'auna ne va fi cu neputință ca plângerile lor sě nu găséscă resunet în inimile nóstre. Vorbim aceeași limbă, înbogățim aceeași literatură, ne mândrim cu aceeași origină și stim că nici odată, în nibi un minut al vieței nóstre istorice, viețile nóstre sufietesci nu au fost străine una de alta.

Dacă nu ne-am ascuns simpatiile nóstre, nu ne-am dat însě înapoi dela îndeplinirea datoriei nóste de vecini cinstiți și prietinoși ai monarchiei austro-ungare. Am desaprobat manifestațiile sgomotósă ale câtor-va entuziaști și mai ales a câtor va pescuitori în apă turbure, manifestațiuni care fraților nostri nu le puteau aduce nici un folos, dar le pricinuiau îndoită pagubă de a face sě se nască într'inșii nădejdi deșerte și sě dea prilegiu vrăsmașilor de ai acusa de nu știm ce aspiratiuni, care sunt tot așa de departe de adevěratele lor intenții ca și da datoria lor de supuși credincioși ai monarchiei austro-ungare.

Mai este un adevěr în afirmarea căruia am fost neclintiți. In potriva jeluitorilor, cari vedeau cu ochi fricoși apropiindu-se peirea neamului românesc, noi, încrezětori în puterea dreptății și în înțelepciunea ómenilor de stat de pretutindeni, am sciut că sórtea fraților nostri se va îndrepta, și se va îndrepta cu atât mai repede, cu cât aci în România se va afirma cu mai multă putere hotărîrea nóstră de a ne îndeplini îndatoririle internaționale care le are ori ce guvern regulat.

De aceea am aprobat cu căldură politica guvernului nostru, care, în fața manoperilor pătimașe și lipsite de adevěratul patriotism al naționalilor-liberali, nu 'și-a perdut cumpětul și a așteptat ca evenimentele sě dovedéscă înțelepciunea politicei lui.

De sigur grațiarea osândiților din procesul Memorandului este o chestie de politică internă a regatului vecin, și noi nu ne vom lăsa sě alunecăm în discutarea aměnuntelor care au produs acéstă soluțiune. Un lucru însě îl scim și pe acesta îl înțelege ori-ce om cu minte: este că grațiarea condamnaților nu s'ar fi putut produce, dacă politica guvernului românesc ar fi fost condusă în loc de mânile hotărîte și mințile bărbătești ale ministrilor nostri, de neastêmpărul neputincios și isteria zăpăcită a dlui Dim. Sturdza și consorții.

De aceea acéstă ḑi de bucurie pentru némul românesc de pretutindenea, în afară de ori-ce hotare, este și o ḑi de mândrie pentru partidul conservator.

De sigur bucuria nóstră de parti-ani se înécă în fericirea nóstră de Români. Am fost însě așa de nedrept insultați batjocoriți, denunțați de nisce ómeni, în cari setea de putere este mai vie decât iubirea de patrie, încât aḑi, în acéstă ḑi mare de iertare, iertându-i creștinesce de tóte nesocotințele lor, n'am putut înăbuși în noi acest sentiment cam egoist, o recunóscem, dar adânc omenesc: bucuria că a eșit dreptate, în mod strălucit și necontestabil.

Ștergênd dar din sufletele nóstre ceea-ce este mic, fiind-că ne privesce pe noi, rěmâne sě ne bucurăm cu toți Românii de ceea-ce este mare, fiind-că îi privesce pe ei.

(„Timpul“.)

Centenariul al doilea al sântei Uniri.

„A sosit însě anul 1700; an memorabil cum n'a mai fost în viéța acestui popor; an, în care românii s'au născut într'un popor consciu de sine; an, care a dăruit poporului român începutul istoriei lui; an, în care ramurelul latin din rěsărit a fost altoit în trunchiul lumei civilisate“ esclamă ca în estase dl autor.

Da, a sosit anul 1700, an cum n'a mai fost în viéța poporului român dar nu an de bucurie și de veselie, ci an de jale, an de durere și an de nóuě suferințe cum într'adevěr n'a mai fost în viéța acestui popor, căci în anul acesta (recte 1698) s'a produs ura și acel foc infernal care ne-a despărțit în dóuě tabere dușmane până la mórte una alteia; în anul acesta s'a sporit cu unul și cu cel mai periculos, numěrul cel nesfêrșit al dușmanilor nostri milenari, cu ura între frați, carea mereu róde la rědăcina vieții nóstre pe tóte terenele.

Căci înzădar se accentuéză și de o parte și de alta solidaritatea în luptele nóstre naționale până când noi românii ortodocși neîncetat trebue sě ne apărăm biserica nóstră națională fața de biserica unită cosmopolită. Până când românii uniți nu se vor reîntórce ér în sinul bisericei lor mame, sau cel puțin până nu vor înceta cu desěvêrșire cu atacucurile fața de biserica nóstră, până atunci nici vorbă nu póte fi de unire sinceră în cugete și în simțiri, nici de o parte nici de alta.

Étă deci în ce stă memorabilitatea acestui an!

Apoi nu stă nici acea afirmare a dlui autor, că în anul acesta s'au născut românii într'un popor consciu de sine. Cetéscă dsa cronicarii români cu atențiune și va vedea, că consciința națională și a latinității sale a fost permanentă ori deșteptată în poporul român cu mult mai nainte de „S. unire“. Chiar și prin reformați și mai târḑiu după „S Unire“ prin papistași a fost numai redeșteptată prin tipărirea de cărți bisericesci în limba română, se înțelege, cu scopuri de proselitism ér nu de dragul românismului.

Pentru ce nu contribue acestia dar și aḑi la promovarea intereselor nóstre naționale? Pentru-că nu le trebue români, ci papistași ori calvini, sau mai bine ḑis unguri.

Dar a susținea, că anul acesta a dăruit poporului român începutul istoriei lui, este în tot casul mai mult decât a da cel mai miserabil atestat pe paupertate poporului român în ce privesce istoria lui dinainte de „S. Unire“. Acésta e ingratitudinea cea mai revoltătóre și profanarea cea mai păcătósă a povóelor de sânge vërsat din partea poporului român pentru patrie, limbă și lege în decurs de 19 sute de ani contra nenuměratelor órde barbare ce au năvălit asupra lui din tóte părțile.

Au dór de atunci se începe istoria poporului român, de când un archiereu român sedus de dușmanii sântei nóstre biserici și a mult cercatului nostru popor, cu călcarea jurěmêntului seu archieresc și cu desconsiderarea sângelui věrsat de antecesorii sei și a întregului popor pentru limbă și lege, însuși a inflpt cuțitul în inima miresei sale, a bisericei sale ortodocse române pentru un blid de linte?!

Au dór de atunci se începe istoria poporului român, de când o parte din clerul român înșelat de archiereul seu s'a lăpădat de biserica sa mamă pentru nisce promisiuni favorabile numai lor, și pe bietul popor l'au lăsat în robia sa de ḑeci de vécuri în loc sě sufere și ei alăturea cu dênsul până va fi sunat pentru toții óra libertății!?

Au dór de atunci se începe istoria poporului român, de când însuși acel archiereu nedemn de posiția sa înaltă și slab de inger, din metropolit ce era, a devenit pupilul unui barat papistaș?

Au dór de atunci se înce istoria poporului român de când însuși unii archierei și bărbați uniți mai departe vědětori au recunoscut, că românii au fost înșelați cu unirea și au rěmas numai cu ura între frați?!

Au dór de atunci se începe istoria poporului român, de cand strěinii ca un ic s'au virît în inima lui producênd în ea un foc infernal, ura între frați de care încă și aḑi suferim?!

Au dór de atunci se începe istoria poporului român, de când vedem protopopi „romani“ uniți mergênd la „úrnap“-uri în ornat bisericesc după plebanul papistaș fără de a avea nici în clin nici în mânecă ceva cu sěrbătorile papistașe și cu ceremonialul lor?

Au dór de atunci se începe istoria poporului român, de când archiereii români de aḑi, în contra voinței antecesorilor lor luminați, în ascuns și fără scirea și învoirea poporului român lor credincios, lucréză pentru contopirea bisericei unite cu totul în biserica papistașe cosmopolită?! Căci ce însemnéză alta sinódele restrinse și secrete ale archiereilor uniți dela anii 1872 și 1882. Pentru ce nu pășesc pe fața înaintea poporului cu astfel de lucrări, ci lucră ca sobolii în ascuns?

Sě i spună în față poporului român, că l'au unit cu biserica papistașă în ascuns, că liturghia și celelalte ceremonii bisericesci, ce le are și biserica ortodocsă sunt numai nisce comedii și e mult mai frumósă liturghia latină și celelalte ceremonii papistășesci; sě-l spună în fața că scopul clerului unit nu este, ca sě-l apropie de frații lor români ortodocși, ci de frații lor cei noi, papistași de tóte némurile numai români nu; sě-i spună drept, că ei nu voesc pacea, ci ura între români până când aceștia nu se vor lěpăda cu toții și cu totul legea lor strămoșéscă și apoi nu se vor contopi cu toții în alte némuri, căci a fi ortodocs nu mostenesci împěrăția ceriurilor ér a fi român, la noi în patrie, nu te împărtășesci de nici o bunătate pămêntéscă.

(Va urma).

Noutăți.

Personal. Escelenția Sa I. P. S Domn archiepiscop și metropolit Miron Romanul a sosit eri la órele 1$^{1}/_{2}$ d. a. dimpreună cu suita sa dela Cluș, unde a fost sě conducă înaintea Maiestăței Sale deputațiunea bisericei nóstre.

* * *

„Gründlichkeit“ unguresc. „Kolozsvár“ ḑice, că la sosirea în Cluș l'a primit pe metropolitul Mihályi protopopul Roșescu (gr.-or.) cu o cuvêntare lungă ér pe metropolitul Roman — protopopul László (gr.-cat.)

Acesti jurnalisti sunt chiemați sě informeze lumea despre noi.

* * *

Óre numai malițioși sau și proști? „Tribuna“ de Duminecă scrie:

„Biserica gr.-or. va fi representată la primirile din Cluș la Maj. Sa prin următorii dignitari bisericesci: Miron Roman, Mateiu Voilean, Ilarion Pușcariu și Remus Roșca. „*Acesti domni*“ vor fi primiți la locul al șeptelea, după programul publicat de „Hazánk“ după evangelici, elvetici și unitari și înainte numai de jidovi“.

Orbiți de patima ce-i stăpânesce pe „orthodoxii“ nostri dela „Tribuna“ fața cu „dignitarii“ pe cari i-au pus cu numele, ei s'ar fi bucurat de umilirea bisericei lor, ca ea sě fie primită chiar și după unitari „nainte numai de jidovi“, după-cum se publicase prin foile din Cluș.

Spre supěrarea lor însě lucrul s'a petrecut altmintrea.

Étă telegrama ce o am primit Dumінecă din Cluș:

„*Primirea în ordinea vechiă* (va sě ḑică după biserica catolică) *fórte grațiósă. Deputațiunea de 40 persóne. Rěspunsul și cercle pentru noi măgulitoriu.*

* * *

Costum național unguresc oprit. La universitatea din Budapesta se vor promova în curênd mai mulți tineri la gradul de Dr. Autoritățile competente au interḑis acestor tineri, ca sě se presente cu acea ocasiune în costum național unguresc. Ḑiarele magiare din causa acésta sunt supěrate.

* * *

Podul peste Dunăre. Inaugurarea podului de peste Dunăre se va face la 14 (26) Septembre a. c. Afară de Majest. Lor și Altețele lor regale române a anunțat și principele Leopold de Hohenzolern, că va veni sě asiste atât la serbarea inaugurărei acelui pod, cât și la marile manevre de tómnă.

* * *

Rěscólă în Macedonia. Din Sofia se telegrafézá, că aprópe 500 de bandiți macedoneni au atacat în apropierea orașului Cortovo pe ostașii turci și au alungat pe autoritățile turcesci.

* * *

Fără ocupațiune. Ḑiarele aduc scirea că în Italia aprópe la 40.000 lucrători se află fără ocupațiune; din ajutórele ce incurg pe séma lor, abia câteva sute de inși își pot alina fómea.

Loterie.

Sâmbătă, în 21 Septembre n. 1895.

Viena:	**64**	**76**	**34**	**61**	**20**
Timișóra:	**70**	**55**	**47**	**61**	**24**

Nr. 320—895 [168] 3—3

CONCURS.

Pentru ocupareă posturilor învěțătoresci dela scólele din comunele mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publícare în „Tel. Rom.“

1. Glodgilesci, cu salariu de 302 fl. din care 151 fl. în bani, în bucate 49 měsuri cucuruz = 73 fl. 50 cr. folosirea unei grădini intravilane 10 fl. 50 cr., folosirea a 3 jugĕre de pământ arătoriu și pomi = 40 fl, 25 cară de lemne = 25 fl. și cuartir în edificiul scólei.

2. Gothatea, cu salariu anual 300 fl. și adecă: *a*) folosirea a 12 jugere pământ = 200 fl. *b*) o prădină de 1 juger = 35 fl. *c*) în bani gata 35 fl. și *d*) 3 stânjini lemne computate în 30 fl.

3. Micănesci, cu salariu de 300 fl. și anume: *a*) în bani 200 fl. repartițiați în popor, *b*) 80 cară de lemne în preț de 80 fl., *c*) venitele cantorale computate în 20 fl., *d*) cuartir în edificiul scólei, și *e*) grădină de legumi.

4. Tătăresci, cu salariu de 300 fl. în bani din repartiție 100 fl.; din interesele împrumutului de stat 35 fl. 70 cr., folosirea unei grădini intravilane 50 fl., pământ arătoriu și pășune = 89 fl. 30 cr.; lemne 25 cară în preț de 25 fl. și cuartir în edificiul scólei.

Dela reflectanții la aceste posturi sĕ recere sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre la biserica din comuna, la care au concurat spre a-și arĕta desteritatea în cântările bisericesci și penru luarea de informațiuni mai detaiate despre starea acestor scóle și modul de plătire al salarelor.

Invĕțătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sĕ țină și prelegerile în scóla de repetiție împreună cu instruire în cântările bisericesci, va fi obligat a cânta Dumineca și sĕrbătórea în strană avĕnd a conduce cu scolarii și cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-și aștérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la teminul sus indicat.

Ilia, la 21 August, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Iliei în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 484/894. [169] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători la scólele din comunele mai în jos numite sĕ escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume:

1. Apahida, cu salariu de 300 fl. cuartir și grădină de legumi.

2. Bedeciu, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne de foc

3. Butene, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

4. Calata-mare, cu salariu de 300 fl., cuartir și grădină de legumi.

5. Călian, cu salariu de 300 fl., cuartir și grădină de legumi.

6. Cojocna, cu salariu de 300 fl. cuartir și grădină de legumi.

7. Geaca, cu salariu de 300 fl., cuartir și grădină de legumi.

8. Mănăşturul-român, cu salariu de 300 fl., cuartir și grădină de legumi.

9. Mociu, cu salariu de 300 fl., cuartir și grădină de legumi.

10. Rogojel, cu salariu de 300 fl., cuartir și grădină de legumi.

11. Sebeșul-mare, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne de foc.

12. Someșul-rece, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-și subșterne suplicele lor, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al Clușului, în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Clușiu, 24 August 1895.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg..	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	— 80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Mihelțan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—.03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—·06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noui cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45

Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.

Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.

Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.

Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.

Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata

Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.

Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.

Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.

Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Țințe de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 102 Sibiiu, Joi, 14|26 Septembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia. Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Deputaţiunea bisericei nóstre la Maiestatea Sa.

Stăm sub presiunea, care o a făcut asupra nóstră deputaţiunea bisericei nóstre înaintea Maiestăţii Sale a preabunului nostru monarch, şi sub cea a altor lucruri esperiate în Cluş.

Deputaţiunea a sosit în Cluş Vineri nóptea la órele 11. La gară aştepta preoţimea din jurul Cluşului în frunte cu protopopul din Cluş Tuliu Roşescu şi cu cel din Fizeş-Sân Petru Pavel Roşca. Cuvêntarea de bineventare o a rostit protopopul Cluşului Tuliu Roşescu, la care a rĕspuns Escelenţia Sa, mulţumind pentru frumósa întimpinare ce i se face

A dóua ḑi Sâmbătă Escelenţia Sa a făcut visite la notabilităţile Cluşului şi la persónele oficiale venite din incidentul cercetării Cluşului prin Maiestatea Sa. Intre acestia remarcăm pe ministrul-president Baron Bánffy şi pe şeful de cabinet al cancelariului Maiestăţei Sale, consilierul intim de stat Stefan Pápay.

Ministrul-president nu a primit în acea ḑi visite, şi Escelenţia Sa 'şi-a lăsat acolo biletul.

Dela consilierul intim de stat Pápay a înţeles Escelenţia Sa, că primirile la Maiestatea Sa se vor face tot după ordinea veche, va sĕ ḑică biserica nóstră va urma îndată după biserica catolică.

Am vĕḑut adunată pe timpul cât Escelenţia Sa a făcut aceste visite. am vĕḑut ḑic adunată preoţimea nóstră, care dând ascultare învitărei Escelenţiei Sale, venise la Cluş pentru a se presenta înaintea monarchului.

Erau de faţă protopresbiterii: Samuil Cupşa din Solnoc, Galacteon Şagău din Reghin, Teodor Herman din Deş, Petru Roşca din Turda, Pavel Roşca din Fizeş-Sân-Petru, Nicolau Maneguţiu din Murĕş Oşorheiu dimpreună cu preoţii din tractul lor şi discutau cu viu interes comunicatele din ḑiarele unguresci, cari anunţau preterarea bisericei nostre, şi punerea ei după biserica unitară, chiar înaintea evreilor. Nespusă indignare cuprinse pe toţi credincioşii bisericei nóstre în faţa umilirei bisericei. Preoţimea s'a întrunit în conferenţă şi a esmis o deputaţiune la Escelenţia Sa I P. S. Domn archiepiscop şi metropolit spre a-i cere inviaţiunile cuviincióse în noua situaţiune umilitóre, care s'a creat bisericei nóstre.

Intr'aceea Escelenţia Sa aflase despre ordinea, în care bisericile se vor presenta înaintea Maiestăţii Sale. Scirea acésta a străbătut ca fulgerul printre preoţimea nóstră, şi a produs adâncă emoţiune.

Indignaţiunea preoţimei pentru preterarea bisericei şi apoi bucuria ei pentru respectarea ordinei vechi ne-au umplut inima de adevĕrată bucurie. Biserica nóstră are preoţime conscie de sine, conscie de demnitatea sa. Uneltirile vrăşmaşilor nostri n'au stricat nimica preoţimei.

Ce contrast între preoţimea adunată în Cluş şi între ḑiariul „Tribuna“, inspirat de dignitari din centrul nostru archidiecesan. Onóre protopopilor şi preoţilor, cari s'au indignat, vĕḑênd anunciată umilirea bisericei nóstre. Ruşine celor dela „Tribuna“, cari s'au bucurat chiar şi la o simplă taimă de umilirea bisericei nóstre.

Restul ḑilei au rĕmas pentru a visita şi a priví Cluşul în haine de sĕrbătóre.

Şi era frumos oraşul Cluş.

Dela gară până in piaţa cea mare la palatul Bánffy, unde era făcut loc pentru Maiestatea Sa, casele erau decorate cu tricolor unguresc şi cu ghirlande de flori.

Pompos era arcul triumfal la podul preste Someş. Pe casele ministrului de lângă persóna Maiestăţei Sale, Br. Iózsika erau arborate trei stéguri. La mijloc era stindardul roşu alb verde, la drépta era stindardul negru galben (al casei de Habsburg), şi ca sĕ se demonstreze, că Ardélul mai esistă faptice, la stânga era stindardul alb albastru (cel al Ardélului.)

Stradele laterale încă emulară cu cele principale, cu un cuvênt oraşul avea caracter festiv.

Duminecă la órele 7. stradele oraşului băjbăiau de mulţimea ómenilor. La gară s'au fost adunat dignitarii bisericesci şi lumesci, cari asceptau sosirea Maiestăţei Sale.

Escelenţia Sa I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a mers la gară însoţit de Preacuvioşia Sa Domnul archimandrit şi vicariu Dr. Il. Puşcariu, şi au luat loc în pavilonul de onóre, prin care avea se trécă Maiestatea Sa. Ministrul president s'a întreţinut mult timp cu Escelenţia Sa, care i-a presentat pe Domnul Vicariu, archimandritul Dr. I. Puşcariu. In acel pavilon se afla şi domnul vicariu dela Oradea mare Iosif Goldiş care venise în deputaţiunea comitatului Bihorului.

Pe peron imediat lângă pavilonul de gală a avut loc deputaţiunea bisericei nóstre. căreia i s'au pus la disposiţiune 10 locuri. Intrarea se făcea numai pe lângă bilete estradate special spre acel scop.

Trenul regal a sosit punct la órele 7 şi 35 minute. Primirea Maiestăţei Sale a fost grandiósă, şi drumul dela gară până la palatul Bánffy a fost o cale triumfală, manifestaţiunile popórelor, cari cu iubire şi încredere privesc spre monarchul lor, dela care vine si binele şi fericirea lor.

La órele 9 Maiestatea Sa a mers la biserica romano-catolică, unde a ascultat sânta liturgie.

Către órele 10. deputaţiunea bisericei nóstre in ordine esemplară a plecat dela casa parochială, unde e locuinţa protopresbiterului Roşescu şi unde a fost adăpostit şi Escelenţia Sa, spre palatul Bánffy. Ordinea, în care a mers deputaţiunea bisericei nóstre a fost esemplară şi împunĕtóre. Uniforma nóstră preoţéscă, ţinuta démnă şi plină de modestie a preoţimei nóstre a stors admiraţiunea streinilor, cari nu credau, că noi scim representa cu demnitate biserica şi naţiunea română.

Deputaţiunile au fost primite în ordinea vechiă cunoscută. Deputaţiunea bisericei rom. cat. o a condus episcopul din Alba Iulia Lönhard, cea a bisericei greco-catolice Escelenţia Sa metropolitul Mihályi. De însemnat e, că biserica greco-catolică s'a presentat ca provincie metropolitană, fiind chemate tóte trei diecesele, Oradea mare, Gherla şi Lugoş pe lângă archidiecesa de Alba Iulia şi Făgăraş.

La locul al treilea a urmat deputaţiunea bisericei nóstre.

Deputaţiunea bisericei nóstre condusă de Escelenţia Sa I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul s'a compus din Preacuvioşia Sa Domnul Vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu archimandrit, din asesorii consistoriali Mateiu Voileanu şi Dr. Remus Roşca, din centru şi din alţi 37 de representaţi ai clerului nostru din părţile Cluşului.

Insemnăm persónele!

Din protopresbiteratul Bistriţei, protopresbiterul Simeon Monda profesorul catechet din Năsĕud. presbiterul Gregoriu Pletosu, apoi parochii Teodor Vrăşmaş din Borgo-Prund, Vasiliu Bălan din Blaşfalĕul de sus, Michail Pascu din Simotelnic şi Iuliu Suceava, capelan în Borgo-Prund.

Din protopresbiteratul Câmpeni, protopresbiterul Romul Furduiu şi parochul din Certegea Constantin Cotişel, din protopresbiteratul Cetatea de pétră, administratorul protopresbiteral Teodor Şovrea şi parochul din Surduc-Çopalnic Stefan Pop, din protopresbiteratul Cluşului protopresbiterul Tuliu Roşescu, şi parochii: Iosif Stanescu din Gerő-Oşorheiu, Gavriil Condor din Călata mare, Alecsandru Sava din Bedeciu, Ioan Pasca din Geaca, Vasiliu Metea din Lona săséscă, şi Florian Haşdĕu din Sebeşul mare, din protopresbiteratul Deş, protopresbiterul Teodor Herman, şi protopresbiterul onorariu Tit Gheaja din Gherla, apoi parochul Gavriil Buzura din Poiana-Blenchi şi Vasiliu Gog capelan în Olpret, din protopresbiteratul Murĕş Oşorheiu protopresbiterul Nicolau Maneguţ şi parochii: Ioan Bârsan din Egerseg, şi Nicolau Aron din Laslĕul român; din protopresbiteratul Reghinului, protopresbiterul Galacteon Şagău, din protopresbiteratul Solnocului, protopresbiterul Samuil Cupşa şi parochul Augustin Herman din Văleni, din protopresbiteratul Turda, protopresbiterul Petru Roşca şi parochii: Vasiliu Orăşan din Sân-Iacob, Ioan Iliescu din Banabic, Ignatiu Berindeanu din Cârcedea şi Georgiu Murĕşan din Hărăstaş, din protopresbiteratul Unguraş: protopresbiterul Pavel Rosca, şi parochii Gavriil Murĕşan din Jimborul mare, Nicolau Murĕşan din Baica, Ioan Pop din Miluan şi Iovian Murĕşan din Tresnea.

Cuvêntarea şi rĕspunsul a fost publicate în numĕrul trecut al ḑiariului nostru.

Maiestatea Sa prea bunul nostru monarch a avut bunăvoinţa de a se întreţinea cu mai mulţi membrii ai deputaţiunei, a pune întrebări relative la afacerile nóstre bisericesci şi scolare, arĕtând viu interes pentru sórtea bisericei nóstre.

In ordinea, în care am mers la Maiestatea Sa, ne-am reîntors la casa parochială, unde deputaţiunea s'au presentat înaintea Escelenţiei Sale, şi prin rostul protopresbiterului Galacteon Şagău i-a mulţămit pentru bunăvoinţa cu care a condus deputaţiunea şi pentru demnitatea, cu care a representat biserica nóstră. Trebue sĕ scótem ca în relief o notă caracteristică din tóte cuvêntările ţinute de Escelenţia Sa înaintea monarchului: accentuarea caracterului naţional al bisericei nóstre. Biserica nóstră e naţională românéscă, şi acéstă împregiurare se accentuéză înaintea Mai. Sale cu tóte ocasiunile. In timpurile mai próspete biserica nóstră asemene unei năi stă espusă pe valurile mărei. Viforul politicei moderne aruncă valuri peste valuri, şi corabia vine aruncată când ici, când colo. Acésta s'a spus acuma Maiestăţei Sale, şi i s'a cerut puternicul scut.

Toţi am simţit importanţa politică a acestei accentuări la locul, unde ea s'a făcut, şi vorbitoriul a dat interpretaţiune sentimentelor din inimile nóstre ale tuturora, când au mulţămit Escelenţiei Sale pentru demnitatea, cu care a representat biserica şi la ocasiunea acésta.

Escelenţia Sa a mulţămit în special pentru acéstă delicată atenţiune, şi în general pentru viul interes de sórtea bisericei, interes, căruia i s'a dat deosebită espresiune acuma prin presentarea preoţimei la glasul archiereului.

La órele 3 a plecat Maiestatea Sa spre Huedin. La gară se aflau toţi cei ce l'au bineventat la sosire. Intre aclamaţiuni de stimă şi iubire a părăsit Maiestatea Sa acel oraş, şi a dus cu sine conscienţa, că popórele din patria nóstră sunt popóre credinciόse. In special cu o dovadă mai mult a dus despre credinţa şi alipirea către tron şi dinastie a poporului român, care nici odată nu a făcut revoluţiune, nici odată nu a ridicat arma contra capului încoronat, contra dinastiei şi a casei de Habsburg.

Asigurările nóstre de fidelitate nu le desminte istoria. Acésta o a putut ḑice clerul român cu frunte senină.

Ce va crede Maiestatea Sa despre asigurările de fidelitate ale celorlalte deputaţiuni, noi nu voim sĕ cercăm nici chiar în lumina istoriei nu.

Duminecă la 4 óre p. m. după plecarea Maiestăţei Sale întrégă deputaţiunea s'a întrunit la un banchet în hotelul central, pe care în onórea deputaţiunei l'a dat Escelenţia Sa I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit al nostru Miron Romanul.

Şirul toastelor l'a deschis Escelenţia Sa pentru Maiestatea Sa împĕratul şi rege. Indată după acesta a urmat al doilea toast ţinut de către protopopul Maneguţ pentru Escelenţia Sa.

Protopopul Solnocului Cupşa a toastat pentru Preacuvioşia Sa domnul archimandrit şi vicariu archiep. Dr. Il. Puşcariu, acesta inmediat a vorbit pentru preoţimea adunată aisi; protopopul Monda pentru consistoriu şi în special pentru membrii presenţi din sinul consistoriului, parochul Orăşan pentru fostul director seminarial Ioan Hania şi pentru actualul director Dr. Remus Roşca, apoi multe altele pentru capul bisericei, care a fost fórte călduros sĕrbătorit de preoţimea adunată la Cluş din acest îmbucurătoriu incident.

La banchet a fost învitat domnul advocat din Cluş Vasiliu Almăşan, care a primit în casa sa ospitală pe doi membrii din suita Escelenţiei Sale, şi domnul Dr. Andreiu Monda, medic în Sângeorgiu. Aceşti doi membrii laici ai bisericei nóstre s'au distins totdéuna în alipire cătră instituţiunile nóstre bisericesci, şi au representat la banchet elementul laic. Escelenţia Sa a ridicat un toast în onórea acestor demni membri ai bisericei nóstre.

Pentru prima dată ni s'au dat ocasiune sĕ convenim mai intim cu preoţii nostri din părţile nordice ale Transilvaniei. Cu deosebită plăcere am constatat tăria lor în ortodocsie, iubirea şi stima cătră capul bisericei şi rara disciplină bisericéscă, care domnesce în sinul preoţimei

Esperienţa acésta ne cade bine mai ales în aceste ḑile de grea cercare pentru biserica nóstră.

Fie binecuvêntată memoria protopopilor rĕposaţi, cari au ţinut tari în credinţă pe preoţii nostri din acele locuri, şi recunoscinţa bisericei actualilor protopopi, cari pe acele locuri espuse susţin disciplina în sinul preoţimei. Onóre, de trei ori onóre preoţimei, care are inimă pentru biserică, şi iubire pentru capul bisericei.

Maiestatea Sa la Cluş.

Ḑiarul din Bucuresci „Timpul“ în numĕrul de Marţi publică următórele despre primirea Maiestăţei Sale în Cluş:

„Impĕratul a fost primit, la sosirea sa, de cătră ministrul-preşedinte, de ministrii Josika şi Perczel, de cler şi autorităţi. A fost salutat cu entusiasm de o mulţime imensă.

„Printre numerósele deputaţiuni cari s'au presentat împĕratului a fost şi acea a clerului gr.-or. român. Metropolitul Miron Romanul a rostit un discurs în care a ḑis între altele: „Uităm neplăcerile vieţei nóstre publice pentru a ne deda cu tot sufletul la sentimentul fericit de a îndrăsní sĕ salutăm pe Maiestatea Vóstră. O rugăm cu cel mai adânc respect de a păstra bisericei nóstre, lipsită de atâtea lucruri, înalta sa protecţiune“. A terminat strigênd pe românesce: „Trăiéscă Maiestatea Sa Impĕratul!“

„Impĕratul a rĕspuns: „Delegaţii bisericei Vóstre s'au presentat aci acum 8 ani. Le-am indicat, cu bunăvoinţa ce păstrez credincioşilor Vostri, direcţia de urmat în propriul vostru interes şi pentru a Vĕ puté bizuí în totdeauna pe protecţiunea mea. Acéstă direcţie cere ca fie-care biserică, fără deosebire de naţionalitate, sĕ se unéscă în credinţa cătră tron, iubire cătră patria comună, respectul legilor şi îndeplinirea datoriilor patriotice. Am recomandat în mod călduros de a urma acéstă cale. Sper că veţi usa de marea D-Vóstră influinţă asupra credincioşilor Vostri în acest sens“.

„Impĕratul a plecat la 2 óre si jumĕtate la Bánffy Hunyad, unde a sosit la 3 óre 45 m., salutat cu entusiasm de mulţime“.

Reproducem la acest loc alocuţiunea Preasânţitului metropolit Dr. Mihályi şi rĕspunsul Majestăţii Sale.

Alocuţiunea metropolitului este de următoriul cuprins:

Impĕrate maiestatic, rege apostolic!
Preagraţiosul nostru domn şi rege!

Prelaţii provinciei metropolitane gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş şi deputaţiunea clerului dieceselor lor salută pe Maiestatea Vóstră cu cel mai adênc omagiu de supus, când v'aţi îndurat a ferici cu preaînalta visită liberul oraş regesc Cluş.

Cu bucurie ne apropiem de tronul regal al Maiestăţii Vóstre, ca şi cu acéstă ocasiune sĕ ne facem datorinţa fidelităţii nóstre tradiţionale. Increderea nefrântă în dispositiunea apostolică regală ne impintenă la perseveranţă în implinirea importantei nóstre misiuni bisericesci, ne îndémnă la nesecată diligenţă în nisuinţele nóstre îndreptate spre înflorirea bisericilor încredinţate îngrijirei nóstre.

Biserica nóstră servesce patriei cu instituţiuni cari s'au dovedit de salutarie, desvoltarea acelora totdéuna a aflat ocasiuni în puterea regală a Maiestăţii Vóstre; clerul şi credincioşii şi între impregiurări grele consolarea o caută în graţia Maiestăţii Vóstre, în cele mai înalte intenţiuni ale Maiestăţii Vóstre cunosc direcţiunea cea corectă, în înclinaţiunile părintesci află şi în ḑiua de aḑi rĕsplată sigură.

Ne rugăm, aveţi şi mai departe în graţia Maiestăţii Vóstre biserica nóstră pre cler şi pre popor; nici pe viitoriu nu vom întrelăsa a aduce tributul nostru cu care datorim, noi cari fără încetare rugăm pe atotputernicul Dumneḑeu pentru gloria domnirei Maiestăţii Vóstre, pentru puterea imperiului, pentru fericirea popórelor, pentru bunăstarea gloriósei dinastii domnitóre, în fruntea căreia Dumneḑeul cetelor sĕ ţină pe Maiestatea Vóstră cu Maiestatea Sa regina în decurs de mulţi ani în deplină sănătate spre binele nostru al tuturora.

Rĕspunsul Maiestăţii Sale.

Cu plăcere primesc representanţii bisericei gr.-cat. din părţile ardelene, şi espresiunea simţemintelor lor fidele.

Cunósceţi nestrămutabila mea bunăvoinţă faţă cu biserica DVóstre despre care şi de astădată Vĕ asigurez cu acea dorinţă, ca fidelitatea cătră tron, respectul cătră legi şi iubirea cătră mama-ţéră comună sĕ fie totdéuna stéua conducĕtóre a activităţii DVóstre.

Nu mĕ îndoesc, că acéstă dorinţă a mea va afla rĕsunet prompt la DVóstră şi la credincioşii DVóstre, şi că prin împlinirea acelora vĕ veţi asigura şi pe viitoriu graţia scutitóre, pe care o aţi avut până acuma, şi cu care şi de astădată cu dragoste Vĕ salut.

Revista politică.

A apărut în fine şi circularul episcopilor catolici în cestia legilor politice-bisericesci, circular, care în Dumineca viitóre se va ceti de pe mii de amvóne. Din el resultă fără îndoială, că biserica catolică considerá noua ordine creată prin căsătoria civilă şi prin matriculele de stat, ca definitivă, şi nu voiesce sĕ mai întreprindă nici o încercare seriósă pentru clătinarea ei, precum sĕ lăudau unii mai nainte.

„Pester Lloyd“ sĕ bucură, că clerul catolic din Ungaria, ca şi cel din alte ţĕri tot la astfel de ocasiuni, s'a împĕcat cu noua situaţiune; sĕ bucură cu atât mai mult, cu cât purtarea acésta a episcopatului a fost pe deplin aprobată şi de Roma. In circular, după ce sĕ atrage atenţia credincioşilor, că dogmele bisericei catolice sĕ pot observa şi de aici înainte, fără de a venì în conflict cu legile în vigóre, însuşi episcopatul învaţă pe credincioşi, că legile cele nouĕ nu îi silesc pe ei la acţiuni, cari sunt contra credinţei, că supunêndu-sĕ formalităţilor prescrise ei nu fac altceva, decât ce fac fraţii lor de aceeaşi credinţă în alte ţĕri, unde e introdusă căsătoria civilă; însuşi episcopatul avisézá pe cler sĕ dea mână de ajutor credincioşilor, ca sĕ împlinéscă formele cerute, ca căsătoria sĕ fie validă. „Apoi unde e vre-o urmă — întrébă „Pester Lloyd“ — despre acele monstruosităţi ale unei fantasii prea înfierbêntate, cu cari au încercat sĕ ne sperie peste vară caplanii agitatori ai presei ultramontane? „Póte că biserica catolică a ajuns la cunoscinţa, că reforma nu implică în sine nici un pericol pentru dênsa, sau póte este iubirea de patrie a episcopatului unguresc care nu vrea sĕ aducă jertfă binefacerile păcii interne pentru predilecţiunile dogmatice a câtorva patroni bisericesci certăreţi, destul, că ansă şi pretecst pentru o luptă culturală, care ar fi fost binevenită câtor-va caplani, cari ar voì bucuros sĕ jóce un rol în publicitate, nu esistă în amêndouĕ circularele episcopatului unguresc. Biserica catolică şi-a manifestat sì de astă dată cu o resoluţie şi claritate netăgăduită în ordinaţiunile ei cătră cler şi credincioşi loialitatea ei şi iubirea de pace“.

Am aşteptat şi noi cu nerăbdare publicarea circularului dat din partea episcopatului catolic al Ungariei. Ori ce s'ar ḑice, în nici o ţară nu esistă un episcopat atât de bogat şi atât de puternic ca în ţara nóstră. După lupta înfocată din casa magnaţilor, după scrisórea contelui Zichy, conducĕtorul oposiţiei, o spunem drept, că lumea se aştepta, la încăerarea unei lupte culturale (unui Culturkampf) între stat şi biserica cea tare, cum n'a mai fost altul în istorie. Toţi, câţi au urmărit gazetele cu atenţiune în vara trecută, au trebuit, sĕ se aştepte la aşa ceva. Sĕ vede însĕ, că tot e adevĕrat, că adese ori aparenţa te înşală, căci ce s'a întêmplat: Astăḑi un ḑiar guvernamental dela rótă laudă cu bucurie ţinuta episcopatului catolic din tóte punctele de vedere, scoţind în relief cu deosebire iubirea lui de patrie, care predomină iubirea cătră dogme. — Apoi, când episcopatul catolic „cel tare şi mare“ din Ungaria sĕ pórtă astfel faţă cu statul, nu merită cel puţin desaprobare „gazeta plină de ură cătră biserica nóstră“, care înainte de a apărea instrucţiunea Consistorului nostru metropolitan scria, că d'abia aşteptă sĕ vaḑă, ce instrucţii sĕ dă clerului şi credincioşilor ortodocşi în causa legilor politice-bisericesci, ca sĕ se pótă apoi lega de acestea şi sĕ insulte din nou pe nedrept autorităţile nóstre superióre?

Facă acum ori şi cine comparaţie justă între instrucţiile date şi de episcopatul catolic şi de autoritatea nóstră superióră, şi dacă va judeca după consciinţă, va trebui sĕ recunóscă, cât de perverşi sunt unii ómeni, cari vĕd şi nu vreau sĕ înţelégă, că episcopatul nostru in frunte cu iubitul nostru archiepiscop şi metropolit şi a împlinit datorinţa cătră biserică şi în causa legilor politice bisericesci mai mult şi mai bine decât alte cleruri cu mult mai tari!.

* * *

„Lumea e într'adevĕr mulţămită în Germania — scrie ḑiarul francez „Le Figaro“ — şi nici în Austria, mai puţin în Italia şi deloc în Anglia! Predomina în aceste ţĕri îndepărtate una de alta dulcea plăcere, d'a vorbi în sens ironic despre înţelegerea ruso-franceză. Intrarea comună a ambelor flote în Kiel a fost o întêmplare órbă şi presenţa generalului Dragomirow la manevre un eveniment esclusiv militar. N'a putut însĕ nimenea nega, că acestea au fost simptóme caracteristice. Ţarul a trebuit sĕ facă o concesiune câtor-va elemente rele din armata sa, câtor-va oficeri risipiţi cari mai sunt filofrancezi. Din contră călĕtoria principelui Hohenlohe a avut cu totul altă însemnătate — cu acésta şi-a început diplomaţia opera sa. Acum însĕ vor trebui sĕ simţă ómenii cu totul altfel, căci presenţa principelui Lobanow la revista trupelor în Mirecourt valoréză mai mult, ca audienţa, ce a acordat-o ţarul ministrului de esterne al împĕratului german într'o residenţă de vară. Aici nu mai póte fi vorba de întêmplare. Invitarea şi primirea acesteia s'a făcut în mod oficios. Sĕ nu mai ḑică nimenea că e vorbe numai de cestii militare. Pentru că principele Lobanow a avut o convorbire cu ministrul Hanotaux şi va fi primit de presidentul republicei înainte de a părăsi el Francia şi Rusia. Până acum stă cestiunea la vorbe, „va ajunge ea însĕ şi la fapte“. Nimenea nu négă, că ţarul prin trimiterea generalului Dragomirow la manevre a dat armatei franceze o dovadă despre simpatia sa; nimenea nu trage la îndoială, că principele Lobanow a vorbit cu presidentul Faure şi cu ministrul Hanotaux cestii politice. Prin acestea înse ḑiarele franceze n'au dovedit întru nimic, că esistă o alianţă ruso-franceză, precum n'au dovedit'o acésta nici întêmplările dela Kronstadt, dela Toulon şi dela Kiel.

* * *

Pe când diplomaţia ruséscă în Orientul Europei a urmărit de seculi o politică destructivă-tradiţională în desavantagiul Turciei, pe atunci tendinţa cancelariei de stat din Petersburg este îndreptată spre susţinerea relaţiunilor actuale în Ostul Asiei. Spriginită de Germania şi de Francia Rusia a silit Japonia învingĕtóre, sĕ renunţe la cuceririle sale. Susţinerea imperiului chinez a devenit până acuma o acsiomă a politicei rusesci. Diplomaţia ruséscă s'a grăbit, sĕ ajute finanţelor decăḑute ale Chinei cu aur francez, şi acum e vorba, sĕ între şi oficeri chinezi în armata ruséscă, ca sĕ şi însuşéscă arta de rĕsboiu europénă, pentru-ca în o nouă luptă cu Japonezii sĕ se manifeste mai capabili de resistenţă, ca în decursul rĕsboiului din 1894/95. De când cu călĕtoria principelui Hohenlohe Ruşii sunt şi mai tare spriginiţi în politica lor favorabilă Chinei. Locuitorii acestei ţĕri din urmă sunt datori recunoscinţă guvernului german, pentru că acesta are o atitudine pronunţată contra Japoniei, deşí ei le-au jefuit staţiunea misionarilor germani din apropierea Swaton-ului. Francezii încă nu se pot lăuda, că Chinezii le au fost recunoscĕtori, pentru-că şi lor le-au atacat destule staţiuni ale misionarilor francezi. Numai Rusia póte fi mulţumită, pentru-că până acum nu i s'a atins nici unui Rus nici un fir de pĕr în China, ceea-ce sĕ póte astfel esplica, că Ruşii din principiu nu s'au amestecat în cestiunile interne ale Chinei şi s'au abţinut dela ori şi ce încercări de convertire. Sĕ póte însĕ întêmpla, ca acéstă abţinere a Rusiei sĕ încete, îndată ce va fi ajuns cel d'intâiu tren din Europa, străbătênd Siberia până la ţĕrmurul Oceanului pacific. Atunci va începe Rusia şi în Asia de Ost acea politică de subminare şi nimicire, pe care o practiséză dela pacea din Carlovitz încóce, nu totdeauna spre avantagiul sĕu, în Orientul Europei. Unica putere, care sĕ va puté opune cu succes visurilor de dominare rusesci în Ostul îndepărtat este Japonia. Bărbaţii de stat ai acesteia au recunoscut de mult pericolul; care nu ameninţă numai China, ci întrégă Asia de Ost din partea Rusiei, şi deja de astăḑi sĕ pregătesce Japonia, cum o dovedesce colosalele ei întăriri pe uscat şi pe apă, pentru o luptă decisivă cu Rusia.

Monumentul lui Garibaldi şi Crispi.

Prim-ministrul Italiei a ţinut la desvălirea monumentului lui Garibaldi o vorbire, în care a ḑis între altele: Amintirea ḑilei din 20 Septembre 1870 nu se póte serba mai bine decât prin desvălirea monumentului lui Garibaldi, a credinciosului şi adictului prietin a lui Victor Emanuel, în Roma. Cel din urmă făcuse în anul 1860 jurămêntul sĕ elibereze Roma, primind plebiscitul. Cetăţenii romani nu puteau fi heloţii uniunei, sclavii unui fanatism cosmopolit. Robia lor era o micşorare a suveranităţii naţionale, asupra căreia Italia îşi are dreptul sĕu în puterea esistenţei sale. Acéstă ḑi, acest loc ne amintesc cele mai obositóre, dar şi cele mai fructifere lupte ale libertăţii contra tiräniei. Anii cari s'au succedat dela 4 Iuliu 1849 până la 20 Septembre 1870, au fost cea din urmă probă pentru domnia luméscă a bisericei. Acésta s'a arĕtat neputinciósă, pentru-ca sĕ trăiască din propriile sale puteri şi a avut trebuinţă, ca sĕ se susţină de baionetele esterne, a căror sclav complet apoi a şi devenit. Aici a respins în 30 Aprile Garibaldi după o luptă sângerósă pe atacatorul, care, fără sĕ fie provocat, îşi luase asupra-şi misiunea barbară, de a restaura tirănia preoţilor. După reînceperea duşmăniilor au trebuit apĕrătorii dreptăţii sĕ se plece forţei aşteptând cu răbdare ḑiua reînvierii, 20 Septembre 1870. Duşmanii unităţii pot presenta sĕrbătórea de astăḑi ca o ofensă îndreptată contra papei, însĕ simţul sănătos al poporului respinge acéstă interpretare artificială. Cu toţii scim, că creştinismul după natura sa divină n'are trebuinţă pentru esistenţa sa de spriginul tunurilor.

După-ce a desvoltat oratorul acéstă idee, continuă:

De fapt doresc contrarii nosri rehabilitarea puterii lumesci a sfântului scaun, nu cu scop ca sĕ apere vaḑa religiei, ci din motive omenesci. Ei nu se gandesc, că principele lumesc nu póte fi sfênt, nu póte fi infalibil. Armele materiale, cari sĕ pun îndreptăţite prin resonul de stat şi restricţiunile legale turbură pacea sufletéscă a unui semiḑeu, îi răpesc tótă vaḑa şi omóră ori şi ce sentiment de veneraţiune faţă cu locoţiitoriul lui Christos pe pămênt, care este instituit, ca sĕ predice pacea şi sĕ deslege de pĕcate pe copii lui Adam prin rugăciuni şi indulgenţe. Religiunea nu este şi nu trebue sĕ fie o funcţiune de stat. In nici un stat n'a avut biserica catolică atâta libertate şi atât respect legal, ca în Italia, care singură a dat naţiunilor esemplu, că abḑice dela ori şi ce amestec în cestiile bisericesci.

După ce a espus mai pe larg şi acéstă idee, Crispi observă mai departe: Libertatea spirituală scutită şi garantată de noi sĕ fie o fortăreaţă, în care sĕ se închidă papa, în care sĕ nu pótă fi atacat. Lui i sĕ cuvin sufletele şi el le şi guvernează astfel, încât tóte puterile de pe pămênt îl pot invidia. Domnitorii protestanţi, ba chiar şi aceia cari nu cred în Christos, sĕ plécă înaintea lui şi primesc judecata lui plini de respect. Prin legea din Maiu din anul 1871 a deslegat geniul italian o problemă, care într'un alt timp s'ar fi părut nedeslegabilă. Papei i s'a asigurat în cercul oficiului sĕu preoţesc o libertate nemărginită, aşa încât numai pe Dḑeu îl are peste dênsul şi nici o putere omenéscă nu póte sĕ ajungă până la el. Ca principe lumesc ar avea papa o autoritate mai neînsemnată, pentru că ar fi deopotrivă cu toţi ceilalţi principi şi n'ar putea fi cel d'intâiu d'intre ei. Toţi s'ar lupta cu el, *precum s'au luptat ei vécuri spre paguba credinţei.* Autoritatea spirituală a domnitoriului independent, cum l'am făcut noi, întrece pe tóte; în ea stă puterea lui. Lumea catolică ar trebui sĕ fie recunoscĕtóre Italiei pentru serviciile făcute pontificatului roman. După 1870 a putut sĕ lupte Pius IX contra lui Bismark şi sĕ-l facă sĕ simţă, cât de mare e puterea armelor preoţesci.

Tóte acestea sunt opera nóstră, opera parlamentului, a regelui şi eu ḑic chiar, că s'a împlinit voia lui Dḑeu, că Italia a ajuns la unitatea sa.

Nu lipsesc temerari, cari sĕ opun lui Dḑeu în contra legii vecinice, şi trebue s'o spunem cu părere de rĕu, că sunt aceia, *cari sĕ numesc servitorii lui.* Dar ei nu vor ajunge de-asupra, pentru că Italia e fórte tare şi prea sigură de sine, ca sĕ se témă de încordările vreunei rebeliuni. Ei nu vor câştiga preponderanţă, dar vor deveni póte cuminte. Servitorii cultului sciu, că sunt inatacabili, dacă rĕmân între marginile legii, sciu însĕ, că dacă predică revoluţie contra legilor, opera lor ar folosi anarchiştilor, cari nu cunosc pe Dḑeu şi pe regele. Acéstă lucrare n'ar putea rĕmânea nepedepsită.

Prim-ministrul termină astfel: Sĕ nu conturbăm acéstă sĕrbătóre, la care alérgă întréga Italie, acest entusiasm naţional sĕ ne aducă aminte de datorinţa, sĕ apĕrăm patrimoniul victoriilor morale, cari s'au realisat prin ani îndelungaţi de jertfe, şi pe cari trebue sĕ le predăm intacte generaţiilor următóre. Acest monument n'a putut fi ridicat pentru alt scop, decât ca sĕ ne arete datorinţa, cari ni sĕ impune din partea trecutului. Trăéscă, regele! Trăéscă Italia!“

Judecând numai după acest discurs pe premierul Italiei sĕ pare un om plin de sarcasm şi ironie!!

Centenariul al doilea al sântei Uniri.

(Incheiere.)

Acestea, dar mai pe larg, ar trebui sĕ le spună clerul unit poporului român, ca acesta sĕ se scie orienta şi sĕ decidă însuşi asupra sorţii sale.

Nu o fac însĕ, pentru că sciu că îndată ce ar ajunge la cunoscinţa poporului modul cum s'au unit şi cu ce scop, îndată le-ar întórce dosul şi nu le-ar mai crede esortaţiunile cele fanatice despre „maica Roma“ şi „sântul şi „infalibilul“ părinte dela Roma, aşa poreclitul „locoţiitor“ al lui Isus Chr. de pe pămênt.

Că s'au revărsat şi asupra nóstră românii ortodocşi ceva raḑe de cultură dela Roma, aduse de bărbaţii uniţi cari au învĕţat acolo, tot atâta merit au şi papii cât şi calvinii din Ardél. Nici unul nici altul n'au contribuit la promovarea culturei între români de dragul românismului, ci numai de dragul confesiunilor lor. Sĕ fi sciut ei, calvinii şi papistaşii din patria nóstră, ca prin astfel de bărbaţi şi prin tipărituri de cărţi bisericesci în limba română, contribue înşişi la deşteptarea nóstră naţională, mai bine ne dau pace sĕ rĕmânem în intunerecul nesciinţei, căci rĕmânênd odată în acest întunerec şi fiind şi politicesce în mâna lor, nu numai de naţionalitatea ci şi de biserica nóstră mai uşor ne despărţiau, şi ne contopeau în biserica şi poporul lor. O vĕd şi ei acésta astăḑi, de aceea ne şi atacă atât de vehement pe tóte terenele culturei nóstre naţionale. Şi durere, la acésta contribue şi biserica unită ca instituţiune cosmopolită, dimpreună cu o parte din clerul ei, carele numai numele de român adevĕrat nu-l merită.

V.

Ne mai spune dl autor într'un loc în articolul seu, că:

„Cu puterile iadului s'au însoţit puterile omenesci duşmane românilor, fanarioţi, Sêrbi, Calvini, şi Luterani, şi forţele aceste aliate au făcut tot posibilul, pentru ca sĕ zădărnicéscă reunirea (?) românilor ardeleni cu scaunul sfêntului Petru, care unire sĕ sĕvêrşise în anul 1700. Le-a şi succes, sĕ abată o parte mare a acestor români dela „s. Unire“ şi sĕ nu-i scape din ghiarele sale, şi i-au ţinut apoi încă în ghiare mai bine de un véc, adecă până adênc în jumĕtatea cea dintâiu a vécului nostru, când seduşilor (?) în sfêrşit le-a succes a-şi emancipa biserica macar în privinţa naţională de jugul strein“.

Spunem sincer, că suntem fórte mulţămiţi cu acéstă constatare din partea dlui autor, când însuşi recunósce, că şi fără de a ne uni cu biserica „sfântului Petru“, ba fiind încă şi persecutaţi din causa acésta nu numai cu forţe intelectuale ci şi brachiale, totuşi ne-a succes a ne emancipa biserica tocmai în privinţa naţională, ceea ce biserica unită n'a putut face cu tóte mijlócele intelectuale şi materiale ce le capătă dela papii dela Roma, dacă capĕtă ceva şi spre acest scop.

Étă dar, că nóuĕ celor „seduşi“ ne-a succes a ne emancipa biserica în privinţa naţională de jugul strein; ba încă mai mult, nu numai în privinţa naţională, ci şi în cea administrativă, căci avem o biserică naţională independentă de ori care altă biserică avênd şi legături numai curat dogmatice cu celelalte biserici naţionale ortodocse, până când biserica unită, nu numai că nici prin legea statului nu e recunoscută de biserică naţională, ci chiar şi în cele administrative nu e independentă cu desĕvêrşire faţă de biserica catolică din patrie cu carea s'a unit şi a cărei cler şi popor este unul dintre cei mai mari duşmani nu numai ai bisericelor dar mai pe sus de tóte ai intereselor nóstre naţionale peste tot. Şi ce face biserica unită română pentru de a fi recunoscută ca biserică naţională independentă? Tace şi rabdă, căci rĕul e mult mai mare, decât sĕ şi cuteze macar a se atinge de el pentru de a-l vindeca. Ba mai mult, clerul unit, pare, că tocmai vrea sĕ împedece acéstă emancipare umblând după congrua, numai ca cu atât mai mare sĕ-i fie acest blid de linte.

Ḑic, fórte ne bucurăm, că acelor „puteri ale iadului însoţite cu puterile omenesci“ le a succes a ne împedeca în mare parte „reunirea„ cu biserica „sântului Petru„ şi am putut fi „seduşi“ în acéstă privinţă.

Ba mai mult, noi îi suntem mulţămi ori dlui autor şi pentru bunătatea sa esprimată faţă de noi, când lasă ca asupra nóstră (românii ortodocşi) „încă desbinaţi de Roma sĕ lucre graţia lui D-ḑeu 'şi chimă numai pe credincioşii sei sĕ se gândéscă serios la acaea, cum ar puté ei sĕ serbeze în chipul cel mai demn centenariul al doilea al sfintei Uniri.

O mai convenabilă promisiune pentru noi nici nu ne-ar fi putut face în casul de faţă. Numai de s'ar şi ţiné de cuvênt, căci atunci multe rele ar puté sĕ dispară dintre noi românii ortodocşi şi uniţi.

Dar sĕ vede, că numai forţat arată atâta bunăvoinţă faţă de noi, de óre ce e convins că nici un ortodocs, ba chiar mulţi şi dintre românii uniţi mai departe vĕḑĕtori nu se vor bucura la acéstă serbare vĕḑênd înainte ranele ce se vor deschide atunci din nou în sufletul şi inima poporului român.

Dar, ca iniţiatorilor acestei serbări sĕ le fie bucuria deplin, pentru ce nu se pregătesc sĕ o serbeze deodată cu mileniul ungurilor, cu fraţii lor cei noi de cruce cu cari s'au însoţit prin unirea cu biserica papistaşă şi s'au lăpădat de biserica lor strămoşéscă şi unica biserică adevĕrată a lui Iisus Christos carea apără şi ecsistinţa naţională a popórelor? Diferenţă de ani nu e, căci actul unirei aflat de Dl. N. Densuşan în Muzeul naţional din B-pesta la a. 1879, datéză deja din a. 1698, iar cestialalţi 2 ani nu impórtă la serbarea unui act atât de „măreţ“, şi când la serbarea lui se póte produce bucurie duplă?

Ne-am ocupat póte prea mult cu acest articlu, dar prevĕḑênd ranele, ce se vor desface ne fiind încă vindecate de ajuns în sufletul şi inima poporului român, n'am putut tăcea, ci ne-am făcut numai o datorinţă nu numai faţă de biserica nóstră ortodocsă din nou atacată ci faţă cu întreg poporul român.

Dureros, fórte dureros lucru, când fraţii nostri uniţi se pregătesc a sĕrbători astfel de acte din istoria poporului român, cari numai ḑile de bucurie n'au adus preste acest popor; dureros, fórte dureros lucru când fraţii nostri uniţi prin astfel de sĕrbări atacă rane vechi şi nevindecate încă în inima şi sufletul poporului nostru român, în loc sĕ se întórcă şi sĕ fie vii şi ca români adevĕraţi şi se evite cu deosebire aḑi ori ce ocasiuni de a produce noue rane, când mai multă lipsă avem de buna înţelegere şi ajutoriul reciproc în luptele crâncene ce avem a suporta în contra duşmanilor nostri milenari apĕrându-ne esistenţa şi drepturile nóstre naţionale.

Şi dacă totuşi vor sĕrbători astfel de acte de tristă memorie pentru noi românii ai căror urmări rele şi aḑi le mai simţim, ortodocsi şi uniţi deopotrivă, — nu pot sĕ ḑic decât:

Flere possem, sed juvare non.

⁂

Dixi et salvavi animam meam.

Sibiiu, în luna lui August 1895.

Un preot ortodox.

Noutăţi.

Personal. Preacuvioşia Sa Domnul vicariu archiepiscopesc, archimandritul Dr. Ilarion Puşcariu, a plecat cu trenul de eri diminéţa la Braşov, spre a conduce esamenele de maturitate suppletorii, cari se fac acuma în luna Septembre.

⁂

Pendant la epoca de pace actuală. Din incidentul graţiărei condamnaţilor în procesul Memorandului tótă lumea vorbesce de o nóuă eră, o eră de pace. Ilustraţiunea cea mai potrivită ni-o a dat junimea universitară din Cluş, acéstă flóre a naţiunei magiare acuma din incidentul presentărei clerului nostru în Cluş spre a saluta pre Maiestatea Sa.

Speranţa naţiunei magiare a esploatat întreg dicţionariul de insulte la adresa preoţimei nóstre, şi batjocurile au aflat manifestaţiune chiar şi când preoţii nostri veniau în cortegiul, care petrecea pre Maiestatea Sa.

S'a sĕlbătăcit cu totul junimea magiară, i-a secat cu totul simţul de ruşine, s'a încuibat în inima ei un fanatism, care ne pune pe gânduri.

Va trebui se créscă o nóuă generaţiune, cu altă cultură şi cu alte sentimente, ca sĕ se pótă face o apropiere între noi şi între inteligenţa magiară crescută în şovinismul de care e infiltrat Cluşul.

Sunt semnele timpului aceste şi ca semne ele sunt destul de rele.

⁂

Proces amânat. Pertractarea finală în procesul vitejilor din Turda, cari în anul 1892 dărimase casa dlui Dr. Raţiu, s'a amânat pe luna Novembre, din causă că la ḑiua pertractării din sĕptĕmâna trecută au lipsit unii diutre cei mai însemnaţi martori.

⁂

Congresul studenţilor români. Studenţii universitari din România întruniţi la congresul din Câmpu-lung au trimis Sâmbăta trecută Maj. Sale regelui o depeşe de felicitare, prin care depun la piciórele tronului mulţămirile lor pentru intenţiunile nobile esprimate de M. Sa în scrisórea fundaţională din 1891, în care Maj Sa Regele anunţă înfiinţarea „Fundaţiunea universitară Carol I“. Studenţii întruniţi în congres au hotărît sĕ rĕmână în Câmpu-lung trei ḑile pe cheltuiala lor. Preşedinte al congresului a fost ales State Dragomir student ieşan.

⁂

Programul esamenului final, ce se va ţiné la 13 Octobre 1895, 10½ óre a. m. în şcóla agronomică a comitatului Sibiiu, în privinţa aptitudinei învĕţăceilor în lucrările economice:

a) Lucruri de mână: 1. Tăierea de napi şi nutreţuri în diferite estensiuni. 2. Mulgerea vacilor. 3. Inhămarea şi prinderea la car a cailor şi boilor. 4. Cositul. 5. Scóterea şi curăţirea napilor de zăhar şi de nutreţ. 6. Săparea cu plugul de săpat al lui Gröben. 7. Sĕmănatul cu mâna şi cu maşina de sĕmănat. 8. Scóterea, plantarea, legarea şi îngrădirea pomilor. 9. Demustrarea diferitelor sisteme de altoire la pomi.

b) Lucrări cu vite: 1. Aratul cu plugul universal al lui Sack, şi anume: *a)* cu plugul singur; *b)* cu tăietoriul dinainte; *c)* cu plugul pe douĕ brazde; *d)* cu plugul pentru afunḑime; *e)* cu uneltele de curăţit; *f)* cu uneltele de grămădit; *g)* cu ecstirpatorul; *h)* cu făcĕtorul de gropi. 2. Aratul cu plug schimbător. 3. Săpatul şi grămăditul cu „Planet junior“. 4. Grăpatul. 5. Sĕmănatul cu maşina de sĕmănat. 6. Prelucrarea cânepei cu maşina.

Sibiiu, la 17 Septembre 1895.

Preşedintele comisiunei economice a comitatului Sibiiului:

Reissenberger,
vice-comite.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Din partea subscrisului oficiu parochial prin acésta se aduce mulţămită mai multor credincioşi ai bisericei nóstre greco-orientale cari în decursul anului acestuia au donat bisericei mai multe obiecte, şi anume: Avel Şerban 1 prapore vênăt în preţ de 15 fl., Ioan Ionescu lui George 1 prapore roşiu în preţ de 18 fl., George Suciu, crâsnic 1 molitelnic în preţ de 5 fl., şi érăşi Mihaiu Suciu alias Isac, Mihaiu Petric, Ioan Miclea cocoş, Beniamin Suciu, Avel Ionescu şi Iosif Bozian 8 icóne á 6 fl. = 48 fl. în preţ; şi érăşi tinerii: George Scurt, Toviche Isac, Bancuţ Ionesc, Ioan Popa, Mihaiu Suciu lui Munteanu, Ioan Isac, Avel Suciu, Gaspar Pĕcurariu şi Ioan Scurt un policandru cu 6 lumini din bronz aurit în preţ de 36 fl., acestia sunt toţi din Zlaşti, şi donatorii bisericei dênşilor gr.-or. din Zlaşti.

Mai departe Alecsandru Vlad din Hunedóră român gr.-or. a donat bisericei gr.-or. din Boziu 2 icóne în preţiu de 12 fl., éră una bisericei din Zlaşti în preţ de 6 fl.

Vĕduva Maria Arimie din Groş a donat bisericei gr.-or. de aici o cădelniţă de aramă galbină şi două sfeşnice de mână tot din aramă, în preţ de 8 fl.

Priméscă acesti marinimoşi creştini mare mulţămită din partea nóstră, ér bunul D-ḑeu sĕ-i învrednicéscă de rĕsplata sa cerésca.

Zlaşti, la 6/18 Septembre 1895.

Leontin Ungur,
paroch gr.-or.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 441/895. [171] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia din comuna Calbor, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual în sumă de 528 fl.

Concurenţii au a-şi insinua cererile instruate conform normelor în vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita.

Agnita, 3 Martiu 1895.

Sabin Piso,
protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48		P. Ladány		12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl.		sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		—	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.40	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		-	3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circulézā numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl.	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriş—Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt					Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.19		Ghiriş			5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.39		Turda			4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu—Cisnădie

—	5.30	1.36	Circulézā dela 1 Iun. p. 15 Sept.	7.40	Carei-mare	7.10	3.16	Circulézā dela 1 Iun. p. 15 Sept.	9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Braşov—Zernesci

Tren micst	Tren micst	Tren micst								Tren micst	Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	9.15			pl.	Braşov	sos.			7.36	1.29	8.31
9.05	5.13	9.30								7.21	1.14	8.16
9.37	5.45	9.53				Cristian				6.51	12.51	7.57
9.57	6.05	10.04								6.41	12.41	7.47
10 17	6.25	10.24				Tohanul vechiu				6.16	12.15	7.30
10.28	6.36	10.35			sos.	Zernesci	pl.			6.06	12.05	7.20

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28		Simeria		4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna		4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12		Hunedóra		4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov—Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.05		Braşov	8.20	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.48		Prejmĕr	7.42	1.16	—		6.34
6.45	10.49	—	5.14		Sepşi-S.-Georgiu	6.36	12 25	—		5.28
8 08	12.48	—	7.08		Covasna	4.55	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	7.54		Kezdi-Oşorheiu	4.—	10.25	—		2.37

Murĕş-Ludoş—Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta—Arad—Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05		Szolnok		4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35								
—	2.44	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06		Gyorok		10.15	—	8.19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17		Pauliş		10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34		Radna-Lipova		9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57		Conop		9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13		Bêrzava		9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53		Soborşin		8.20	6,34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22		Zam		7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48		Gurasada		7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04		Ilia		7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22		Branicica		6.44	—	4.39		-
—	—	8.52	9.57	10.48		Deva		6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02		Simeria (Piski)		6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10.25	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	—
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	—

Copşa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9 34	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12.—	7.41		Şeica mare		9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21		Lómneş		8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6.35	3.57	1.03	8.50		Ocna		8.11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marţi şi Vineri	—
---		4.48	1.58	—		Şelimber		7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—		Veştem		7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Şebeşul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	-	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacul inf.		5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—		Cârtişóra		5.01	5.48	-	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viştea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beşimbav		4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Arad—Timişóra

—	6.20	11.30	5.—		Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.47	6.14		Vinga		9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.05	7.39		Timişóra		8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		Simeria		4.25	10.33	8.47	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03		Haţeg		2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05		Petroşeni		12.—	6.10	5 25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.48
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.40	—	3.56	8.57
6.40	11.55	5.30	—.—		Lupeni		7.15	—	3.21	8.25

Sighişórā—Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighişórā	9.51	5 32	—	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu	7.15	3.—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 103 Sibiiu, Sâmbătă, 16|28 Septembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 15 Septembre 1895.

Presența Majestății Sale a monarchului nostru în Cluș, și primirea deputațiunilor a fost din capul locului considerată ca eveniment estraordinar de o deosebită importanță politică.

Din incidentul acesta se dă ocasiune capului încoronat sĕ vorbéscă către credincioșii sei, și cuvintelor monarchului din capul locului li s'a atribuit o deosebită importanță.

Ḑiariștica magiară a fost curiósă sĕ vadă rĕspunsurile capului încoronat la cuvêntările deputațiunilor.

Deși Maiestatea Sa monarchul la asemenea ocasiuni nu face manifestațiuni politice, ci se ține a da espresiune dorințelor sale numai încât acele privesc referințele publice de stat, totuși presa magiară a credut că în rĕspunsurile preaînalte, pentru cari numai guvernul e responsabil, va afla cel puțin indigitată direcțiunea generală politică, ca dorință espresă a capului statului.

Rĕspunsurile Maiestății Sale sunt viu discutate în presa din patria nóstră. Cu deosebire sunt comentate rĕspunsurile, pe cari Majestatea Sa le-a dat deputațiunilor bisericilor românesci.

Tóte ḑiarele unguresci constată importanța politică a rĕspunsurilor, și le declară de cea mai sântă voință a Maiestății Sale.

Ḑiarul kossuthist „Egyetértés“ face socotéla politică în chipul urmatoriu:

„Rĕspunsurile regale, deși se ridică peste cercul întrebărilor politice de tóte ḑilele, și se referă la referințele publice generale, totuși au o deosebită importanță netăgăduită din punctul de vedere al unor cestiuni politice actuale. Inainte cu câteva ḑile am accentuat necesitatea declarațiunilor regale cu scopul, ca în cestiunea armoniei dintre voința și simțĕmêntul regelui, și dintre faptele regale constituționale sĕ dispară acele îndoieli, pe cari le accentuéză cu sistem unii bărbați politici cu acea manifestă tendentă, ca îndreptățirea nisuințelor lor necurate se o documenteze cu voința individuală, și cu sentimentele domnitoriului. Și acuma declarațiunile dela Cluș ale regelui, cari de bună séma corespund adevĕratelor disposițiuni, celui mai corect mod de judecată a Maiestății Sale, au documentat din destul, că nici inimicii reformelor bisericesci, nici agitatorii naționali, cari luptă contra unității statului magiar și contra autorității lui, nu se pot provoca la nisuințele sau la sentimentele regelui“.

Din acéstă alineă sĕ vede apriat, că ḑiarul din cestiune face politică actuală, și voesce sĕ acopere cu persóna sacrosantă a Maiestății Sale politica funesta cu reformele bisericesci și cea asupritóre față cu naționalitățile în general, și față cu noi românii în special.

In direcțiunea acésta sĕ și esplică căci îndată continuă:

„Reformele bisericesci regele le consideră de fapte constituționale împlinite și prin legile sancționate de el sĕ manifestă „nisuințele lui părintesci îndreptate spre apĕrarea intereselor bisericei și ale statului“. Regele apostolic aștéptă deci dela clerul catolic, și dela representanții statului catolic, că ei în „nisuințele părintesci“ îl vor sprigini totdéuna cu patriotismul tradițional. Nu credem deci că Zichy Nándor pentru nisuințele revisionale ale partidului poporal se mai pótă făuri argumente din voința și din sentimentele regelui; acésta ar însemna nestima și nedemnitatea cea mai mare față cu capul încoronat, care totuși nu se potrivesce cu un consilieriu intim de stat“.

Aceste le spune la adresa catolicilor în legătură cu politica bisericéscă a guvernului, pe care au spriginit-o kossuthiștii.

Mai pe față esploatéză acest ḑiariu cuvintele regelui în ce privesce politica guvernului unguresc față cu noi românii. Metropoliții români au accentuat fie-care îndeosebi în numele cui s'au presentat înaintea Maiestății Sale. Escelenția Sa metropolitul nostru a accentuat că vorbesce în numele poporului român gr.-or. din jurul Clușului. Metropolitul greco-catolic a vorbit în numele provinciei Sale metropolitane.

Deși cuvêntul român obvine numai în alocuțiunea metropolitului nostru, deși numai acesta a aflat cu cale a aclama și în limba română pe Maiestatea Sa, nu mai încape îndoélă, că ambii metropoliți au representat bisericile românesci și pe poporul român.

Acésta o scóte la ivélă ḑiariul cu care ne ocupăm, căci étă ce mai scrie:

Mai clar și în formă mai hotărîtă vorbesce regele deputațiunilor celor 2 biserici românesci, cari ca representanța națiunei române s'au presentat înaintea Maiestății Sale. Miron Romanul în alocuțiunea sa face amintire de *„multele nĕcazuri ale vieței publice“*, prin ce a voit sĕ atragă atențiunea Maiestății Sale asupra referințelor naționale române. Rĕspunsul regelui e mai clar decât ochirile domnului metropolit. E de tot interesant, că Maiestatea Sa a aflat cu cale sĕ facă atenți pe representanții bisericei greco-orientale române la admonițiunile, pe cari li le-au dat acuma sunt 8 ani. Esperiențele triste de 8 ani au convins pe Maiestatea Sa, că românii din Ungaria nu au luat la inimă în mod suficient acele admonițiuni, de aceea acuma le-a repetat“.

Până ací am reprodus verbal. Estractiv reasumăm deducțiunile ḑiariului, cari culminéză în constatarea, că românii în politica lor de distrucțiune nu pot face provocare la spriginul regelui.

Precum se vede ḑiarele din Budapesta trag în politica militantă persóna sacrosanctă a regelui, și politica agresivă față cu scólele și biserica nóstră o acopere cu persóna regelui.

In asemenea ton scriu tóte ḑiarele unguresci.

E veche tendența presei unguresci de a trage în discusiunea politică persóna regelui, și dacă o face acésta și o parte a presei române, imitéză numai pe cea unguréscă, bine însĕ nu face nici una nici alta.

Revista politică.

„Neue Freie Presse“ din Viena amintind între altele și despre rĕspunsul, ce l'a dat Maiestatea Sa împĕratul iubitului nostru Archiepiscop și Metropolit, face următorul comentar: „Cuvintele (Maiestăței Sale) nu sĕ pot interpreta greșit. Admoniarea la iubire către „patria“ comună îndreptéză pe români pe terenul legal al constituției unguresci. De altă parte guvernul unguresc s'a manifestat prin grațiarea martirilor condamnați, că e gata, sĕ admită cerințe naționale, cari sĕ pot împlini între marginile statului unguresc. După ce s'a alăturat într'un mod intim și România la tripla alianță, vor pricepe românii din Ungaria bine aceste semne și le vor sci și aprecia“. Românii din Ungaria au fost în totdéuna loiali și credincioși către tron și dinastie. Nu esistă cas în istoria statului nostru, prin care s'ar putea dovedi, că poporul român și biserica nóstră greco-orientală în frunte cu clerul și episcopatul ei, n'ar fi păstrat cea mai nestrămutată credință către dinastie. Românii din Ungaria și-au iubit și își iubesc patria lor, pămêntul locuit de moșii și strămoșii lor. Sunt puține națiuni, cari sĕ țină așa de mult la patria lor, ca națiunea românéscă.

Din tóte acestea resultă, că „Neue Freie Presse“ ar face mai bine, sĕ țină lecție intimilor sĕi prietini adecă triumfătorilor antisemiți, ér nóuĕ, românilor greco orientali sĕ ne dea pace, căci știm noi, ce avem sĕ facem și cum avem, sĕ ne purtăm.

* * *

O fóie din Berlin comunică cu siguranță scirea, că cancelarul german, principele Hohenlohe, va folosi timpul, cât va petrece în Aussee, ca sĕ se mai întâlnéscă încă odată cu ministrul austro-ungar de esterne, cu contele Goluchovski, și sĕ-l informeze despre înțelegerile, ce le-a avut în Petersburg. Acestea ar consta de o parte într'aceea, ca Ger-

---

FOIȚA

Chestiuni agricole.

„Economia Națională“, cea mai veche revistă economică română, publică în Nr. de 15 August 1895, următórea interesantă revistă agricolă:

Ne apropiem pe nesimțite de epoca sĕmănăturilor de tómnă, fără ca mulți din agricultorii noștri sĕ-și dea sémă ce importanță au aceste sĕmănături făcute mai târḑiu sau mai de timpuriu asupra recoltelor viitóre. Ca probă că la noi sunt mulți chemați și puțini aleși, pe tărîmul agriculturei propriu ḑisă, avem ḑilnic înaintea ochilor noștri, modul de arături cum se fac pentru aceste sĕmănături și timpul când se fac, astfel că de aceste două timpuri nu se mai ține nici o socotélă. Singura socotélă care se ține la noi, este de a se sĕmăna cât se va puté mai mult și a doua socotélă asupra prețurilor. Noi totdeauna am combătut de a se face sĕmănatul unei semințe prea târḑiu, arătând și motivele pentru care nu putem admite și am arătat avantajele ce un agricultor puté trage dintr'o sĕmănătură făcută la adevĕrata epocă.

In privința acésta agronomul francez, dl Vilmorin, a cărui competință cu privire în materie agricolă este indiscutabilă, prin mai multe esperiențe făcute cu mai multe némuri de grâne, sĕmănate unele la adevĕrata lor epocă, ér altele prin Novembre, ne spune esact, că sĕmănăturile de grâu făcute la adevĕrata lor epocă au mare influință asupra recoltelor, pe când acele făcute târḑiu, o influință rea. Causa e că cele dintâiu sĕmănături intră în érnă puternice și pot sĕ resiste gerurilor îndelungate în timpul iernei, pe când sĕmănăturile făcute târḑiu, nu. Acest adevĕr este atât de aprópe de vederile fie-cărui agricultor, încât nici că mai încape vre-o îndoială de a se mai discuta.

Cu tóte acestea, la noi se găsesc încă mulți agricultori cari la cas dacă timpul le permite fac sĕmĕnături de grâu și de secară chiar până la sf. Nicolae (6 Decembre st. v.) Ce ḑic acesti agricultori? La cas dacă nu se face grâu, sémăn plante de primăvară, fără însĕ se mai țină socotélă de cheltuelile făcute cu aratul și sĕmĕnatul și fără se mai țină socotélă întru cât agenții atmosferei pot influența asupra acestui pămênt sĕmĕnat fără ca sĕ ai plante rĕsărite.

Sĕ lăsăm partea teoretică și sĕ ne întórcem la partea practică, care ne spune sĕ avem sĕmânță bună și se sĕmĕnăm la timp. Avem óre toți seminței bune? Nu. Fiind-că o sĕmânță bună se câștigă prin mai multe esperiențe și nu se póte recolta nici odată din aceeași holdă, unde secerătorul nu caută altceva decât sĕ secere cât se va puté mai mult. Deci holdele destinate pentru sĕmênță trebue secerate cu mai multă îngrijire, așa că spicele mai slabe, etc., se lasă la o parte sau după legarea snopului se smulg, lăsând pe cele mai sănĕtóse. Mulți nu pot face acéstă lucrare, prin urmare dacă voiesc a avé bune recolte trebuesc sĕ-și cumpere bune seminței dela acei agricultori a căror culturi sunt mai îngrijite și a cărora sĕmênță este mai bine garantată ca bună.

Intre acești rari agricultori ce sĕ găsesc la noi se prenumĕră și dl C. C. Datculescu, care n'are trebuință nici de condeiul meu spre a-i aduce laude, nici de a-'mi pune condeiul meu în serviciile d sale. Cei cari au cumpĕrat seminței de cereale cultivate pe moșia d lui Datculescu din județul R.-Sărat, cunosc mai bine decât mine avantagele acestor seminței semănate la timp. Că dl Datculescu a dat cea mai bună îngrijire recoltelor, spre a recolta o semânță mai bună și mai ameliorată pentru țara nóstră, se dovedesce chiar de către agronomul francez Vilmorin care a găsit de bine de a classifica între atâtea némuri de grâne și grâul românesc ameliorat de către dl Datculescu pe moșia d-sale Slobozi-Galben din județul R.-Sărat. In primul rênd onórea i se cuvine d-sale și în al doilea acelora cari cată a introduce sĕmințe românesci de grâu ameliorate în culturile lor, căutând cu modul acesta a-'si ameliora pe nesimțite recoltele viitóre.

Dar pe lângă sĕmênța bună trebue sĕ avem arĕturi bune, și mai tremania sĕ sprijinéscă cererea Rusiei în Asia de ost adecă ca Japonesii sĕ grăbéscă evacuarea Coreei și a peninsulei Liao-tong, și ea de altă parte față cu Bulgaria tóte puterile mari deocamdată sĕ se abțină dela ori și ce ingerințe, așa dară nici din partea Rusiei sĕ nu urmeze recunóscerea principelui Ferdinand. Contele Goluchowski s'a dus la începutul acestei sĕptĕmâni în Galiția, ca sĕ petrécă 8 ḑile la moșia sa și astfel de o camdată nu e probabil, că se va întêlni cu principele Hohenlohe la Aussee. Cancelarul german ar trebui sé-și prelungéscă petrecerea sa în Aussee până la reîntórcerea contelui Goluchowski în Viena. In cât privesce însĕ versiunile politice amintite, mai că n'ar mai fi trebuință de consimțĕmêntul Rusiei, că nu va recunósce pe principele Ferdinand acum, de óre-ce o astfel de intențiune mai că nici n'a esistat în Petersburg; Din contră se pare a fi just, că guvernul german s'a pus din nou alăturea cu Francia în serviciul Rusiei în ce privesce Asia de ost. O scire din Petersburg constată adecă, că Rusia, Francia și Germania au întreprins în comun un pas pentru evacuarea grabnică a peninsulei Liao-tong. Japonia încă n'a rĕspuns la acésta, totuș în Petersburg sĕ speră, că resultatul intenționat sĕ va realisa în curênd luând în considerare înțelegerea d'intre cele 3 puteri.

* * *

Sĕ vorbesce prin cercurile politice ale Franciei, că principele Lobanow ar fi vorbit cu ministrul Hanotaux, ca presidentul Faure sĕ-i facă țarului Rusiei o visită cu ocasiunea încoronării acestuia. Asupra acestei cestiuni se pronunță și foile rusesci: „Novoje Vremja“ ḑice, că după cum stau astăḑi relațiunile între Ruși și Francezi, ministrul de esterne al celor d'intâi nu putea în nici un cas, sĕ nu vorbéscă cu presidentul Faure.

Este motiv sĕ admiți, că călĕtoria principelui Lobanow n'a urmat numai din întêmplare immediat după visita din Petersburg a principelui Hohenlohe. A mai fost un cas de precedență în anul 1892, când a călĕtorit așa pe neașteptate marele principe Constantin Constantinovici la Nancy. Faptul, că și-a ales presidentul Faure ca loc de întâlnire cu principele Lobanow cetatea Mirecourt, unde s'au făcut și manevrele armatei franceze, ridică însemnătatea acestei întâlniri. Principele Lobanow a asistat la o sĕrbătóre militară, la care au participat elita armatei franceze cu cei mai buni generali, pe când companionul sĕu, ministrul Hanotaux, a fost acela, care în vara trecută a avut ocasiune sĕ ateste cu atâta efect tăria prietiniei ruso-franceze. Națiunea franceză a primit acum o nouă dovadă, deși nu e scrisă pe hârtie, că amiciția dintre Ruși și Francezi are ca basă tendința permanentă a cercurilor conducĕtóre din Rusia, tendința de a proba neclintita tărie a politicei urmate dela visita flotei franceze din Kronstadt încóce Din contră „Grașdanin“ consideră ca o politică fără tact faptul, că foile rusesci ridică întâlnirea dignitarilor rusesci cu bărbații de stat francezi la rangul unor evenimente politice, pentru ca sĕ șicaneze prin acésta pe Germania. Intr'acésta ḑice principele Meșcersky, e o înjosire și are aparența, că lumea e fericită în Rusia, când s'a învrednicit un bărbat de stat al Rusiei sĕ sĕ întâlnéscă cu un Francez.

* * *

De câte ori sĕ duce regele Belgiei în Paris, cetățenii de acolo îi strigă: „Vive le Roi“, adecă trăiască regele. Acest fapt îl interpretéză gazetele monarchiste din Francia într'un mod fórte caracteristic: Ele trag conclusia, că parisienii s'au săturat de republică și doresc sĕ vaḑă în fruntea lor un cap încoronat; că au înțeles în fine și parisienii, că națiunile, cari au un împĕrat sau un rege, nu sunt mai próste decât francezii. La aceste observări rĕspunde ḑiarul „Les Débats“ în chipul următor: „De sigur, și ele sunt tot așa de deștepte, ca și noi, și Elveția și Statele-Unite, cari n'au nici rege nici împĕrat sunt tot așa de inteligente ca și popórele monarchiste Dacă i se strigă regelui Belgiei pretutindenea „Vive le Roi“, în aceste cuvinte este espresia profundei venerațiuni, pe care o merită, și a respectului ce'l au francezii față cu poporul belgian. Popórele și guvernele cari difer mai tare de noi, ca d. e. Rusia, stiméză libertatea și instituțiunile nóstre republicane. De ce sĕ nu ne manifestăm și noi respectul nostru față cu instituțiunile lor monarchice? Parisienii sĕ supun unui instinct fórte just când îi strigă monarchului belgian: „Vive le Roi“. Ar putea tot așa de bine, sĕ strige: „Trăiască regina“ din Anglia, sau „trăiască împĕratul“ din Rusia și așa mai departe. Când s'ar duce și dl Felix Faure în streinătate, i-s'ar striga și lui: „Trăiască presidentul republicei“! Dar nici într'un stat monarchic nu va conclude presa, că opinia publică s'a abătut dela monarchie și a devenit republicană. — Bine le-a mai rĕspuns gazeta republicană!

* * *

In Roma s'au desvălit afară de monumentul lui Garibaldi, monumentul lui Cavour, monumentul ridicat în onórea lui Minghetti, și cel ridicat în onórea fraților Cairoli. Tóte aceste festivități au avut un caracter oficial; așa dară Italia oficiósă își preamăresce cu drept cuvênt pe nemuritorii bărbați, cari au luptat pentru dênsa. Marția trecută s'au publicat 14 depeși interesante, cari au fost trămise în Septembre și Octombre 1870 de secretariul general de atunci al ministeriului de esterne, baron Polane, care sĕ afla în Roma, ministeriului de esterne din Florența. Documentele sĕ referă la cucerirea Romei, la plebiscit și la pertractările oficiale cu cardinalul Autonelli. — Bine sĕ pórtă frații nostri Italienii; laudă lor, dau semne de un frumos viitor!

Suveranii români în străinătate.

— Relație oficială. —

Marți, 29 August, MM. LI. regele și regina, împreună cu AA. LL. RR. comitesa de Flandra și principesa Henrieta, principele Leopold, principesa Mathilda de Saxa, principesa Iosefina de Hohenzollern, și A. S. principesa Luisa de Hohenzollern, urmați de suite, au plecat, la órele 8 diminéța, cu trăsurile, dela Weinburg la Roschach, unde au luat trenul până la St. Gall, și de aci, cu drum de fer cu cremalieră, au mers la Gais, unde au dejunat. Apoi Maiestățile Lor și membrii Augustei Lor familii au urcat pe muntele Gabris pentru a privi frumósa panoramă; aci au luat o gustare pela órele 4 și jum. după améḑi, după care au mers la Altstätten și de aci cu trenul s'au întors, la órele 8 sara la Weinburg.

Mercuri, 30 August, la órele 11 și jum diminéța, A. S. R. marea ducesă de Baden a venit la Weinburg sĕ visiteze pe MM LL. și pe AA. LL. RR; ér la órele 6 sara s'a întors la Mainau.

Joi, 31 August, la órele 3 după amiaḑi, M. S. regele împreună cu AA. LL. RR. comitesa de Flandra și principele Leopold au mers cu trenul la St. Gall, unde au făcut o preumblare prin oraș și au visitat câte-va monumente; ér la órele 8 sara s'au reîntors la Weinburg.

Sâmbătă, 2 Septembre, la óra 1. d. a. MM. LL. regele și regina își luară rĕmas bun dela A. S. R. principesa Antoaneta de Hohenzollern, puțin cam indispusă, și însoțiți de AA. LL. RR. principesa mumă de Hohenzollern, principele Leopold de Hohenzollern și cei-l'alți membri ai familiei, au plecat din Rheineck, cu tren special, spre Münich.

La gara Bregenz, Maiestățile lor îmbrățișară cu căldură pe A. S. R. principesa mamă și pe membri Augustei Sale familii, care se întórseră la Weimburg; ér Maiestățile Lor, însoțite de A. S. R. principele Leopold, continuară călĕtoria.

La Lindau, regele și regina, împreună cu principele Leopold, făcură o mică preumblare prin oraș, după care Maiestățile lor își luară rĕmas bun dela Alteța Sa regală și apoi continuară călĕtoria spre Münich unde ajunseră la órele $7/_{1}\,^{2}$ sara. Pe peronul gărei se aflau: Esc. Sa d. de Coutouly, fost ministru plenipotențiar al Franciei la Bucuresci, cu dna de Coutouly și mai multe alte persóne, care salutară pe Maiestățile lor și oferiră buchete de flori M. S. Reginei. Maiestățile lor merseră, apoi la hotelul „Patru sesóne“ unde primiră visita A. S. I. Gisela de Bavaria.

Dumineca, 3 Septembre, la órele 11 diminéța, a sosit la Münich A. S. principele Frederic de Hohenzollern, care a venit sĕ vadă pe Maiestățile Lor: iar la órele 2 după amiazi, Maiestățile lor și A. S. principele, împreună cu suitele, au dejunat la A. S. I. principesa Gisela de Bavaria. La órele 6 după amiazi, Maiestățile Lor primiră visita AA. LL. RR. ducelui și ducesei de Genua, și a sosit la Münich A. S. principele Wilhelm de Hohenzollern. Pe la órele 6 jum. séra, A. S. a însoțit la operă pe M. S. Regina, iar la órele 11 nóptea a recondus'o din nou la Hotel.

Luni, 4 Septembre, MM. LL. Regele și Regina au învitat la dejun pe A. S. principele ereditar de Anhalt și alte câte-va persóne, iar la órele $6\,^{1}/_{2}$ séra au întors visita A. S. I. principesei Gisela, mulțumindu i pentru atențiunea arătată cu ocasiunea scurtului timp ce Maiestățile Lor au petrecut în Münich.

La órele 9 séra MM. LL. Regele și Regina, însoțiți de AA. LL. principale ereditar de Anhalt și principii Frederic și Wilhelm de Hohenzollern, au mers la gară. In salonul reservat se afla A. S. I. principesa Gisela, și așteptau d-na comitesă de Leyden, consulul țĕrei la Münich, care oferi M. S. Reginei un buchet de flori, precum și alte persóne venite pentru a ura Maiestăților lor bună călĕtorie.

Regele și Regina își luară ḑiua bună dela Alteța Sa imperială și dela Altețele lor, și plecară spre Viena, unde ajunseră la órele 7 diminéța.

In aceste dóuĕ ḑile Maiestățile lor au visitat esposițiile de tablouri, pinacoteca și diferite monumente ale orașului Münich.

---

bue ca aceste seminţe, mai înainte de sĕmĕnat sĕ le văruim sau sĕ le sulfatăm, ca sĕ dispară ori-ce bănuială de vr'o bólă criptogamică la care sunt supuse cerealele și în special grâul. Metódele de a prepara sĕminţe în contra bólei fiind mai multe, agricultorul înțelept este dator a alege totdéuna pe cea mai bună, fiind că acesta este interesul sĕu propriu. Intre alte metóde cunoscute de agricultori astăḑi, vedem încă una sub numele de salamură, propria invențiune a d-lui Ioan Pefca, fost preparator chimist la laboratorul de chimie al scólei militare din Craiova Intru cât acéstă salamură este superióră varului și sulfatului de cupru, rĕmâne ca agricultorii sĕ dea acest certificat de mai bun sau de mai rĕu, prin esperiența ce vor face cu acéstă salamură.

Am arĕtat într'un articol special că în anul acesta, chiar grânele bine sulfatate încă au fost atinse de puțină mălură.

Dacă acest lucru se va mai repeta în continuu, ca în fiecare an grânele văruite și sulfatate să fie atinse mai mult sau mai puțin de tăciune și mălură, atunci trebue să credem că acest germene provine din causa schimbărei timpului din luna Maiu tocmai așa cum se produce și rugina, despre care se crede că nu schimbarea timpului o produce, ci sporul unei ciuperci ce atacă frunḑele plantei numită berberis. Acéstă credință o avéu ómenii cu multă învĕțătură, acum condeiul a trebuit sĕ devină mut în urma atâtor esperiențe bine stabilite. Timpul decide, ér nu condeiul! Prin urmare sulfatarea are sĕ fie mai mult un preservativ pe viitor, mai mult în contra schimbărei timpului de cât a distruge cu desĕvêrșire germenul tăciunelui sau al malurei. Prin acésta se înțelege că la cas când timpul din luna lui Maiu va fi prea schimbător, întru cât privesce umezéla și răcéla, grânele sulfatate au sĕ sufere mai puțin de tăciune și malură de cât cele nesulfate. Lăsăm dar ca și în acéstă cestiune, esperiența și timpul sĕ decidă.

(„Timpul“).

Laptele țiganului.

Un țigan de pe la sate
Avu gust sĕ mănce lapte,
Și fiind țigan deștept
Avé gust de lapte fert,
Nu-i vorbă este putință
Ca sĕ-și facă pe dorință
Lemne sunt, lapte cerșesc
Pofta o sĕ 'mi-o 'mplinesc.
Așa ḑicea dada nost
Care nu se ține prost,
Ba 'mi-o și cânta într'una
Par'că nu 'i a fost a buna:
„Lapte dulce fert în ólă
Va mânca dada deséră“.
Și cântând în sat se duce
De-'și aduce lapte dulce,
Apoi lemne a adunat
Focul și 'l-a ațâțat,
Óla și o a așeḑat,
Laptele 'n ea l'a turnat
Ér pe când focul ardea
Laptele i se umfla,
Ér țiganul de mirare
Făcu focul și mai mare
Și la lapte sĕ uita
Din gură vesel ḑicea:
„Dómne mult mĕ mai iubesci
De laptele mi-'l sporesci“.
Și vĕḑênd c'acum din ólă
Laptele lui dă afară,
Sĕ miră și-'și face cruce
Și din gură așa ḑice:
„Dómne, nu mi-'l mai sporí
Că n'am în ce-'l sprijiní“.
Apoi se 'ntórce prin casă
Ca sĕ caute alte vase,
Și când se întórse la foc
Lapte n'a mai fost de loc
Ba și óla de călduri
Se crepase în bucături.
Atunci bietul, supĕrat
S'a sculat și s'a jurat
Că cât va mai fi pe lume
Lapte la foc n'a mai pune,
Că Domnul cât l'a iubit
Atât l'a și păcălit.
„Dómne sfinte și 'ndurate
Ți ai făcut cu min păcate
Laptele tu mi 'l sporiș
Și la urmă mi-'l sorbiș
Ba dacă te-ai săturat
Și ulcica mi-o ai spart.

Sofia, 28 August 1895.

Ioan Cândea.

Noutăţi.

Personal. Escelenţia Sa I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul cu trenul de aḑi la 7½ óre diminéţa a plecat spre a sânţi nóua biserică din Doboli de jos, în protopresbiteratul Treiscaunelor

* * *

Scolariu. Alaltăieri s'a făcut deschiderea solemnă a anului scolar 1895/6 în seminarul arshidiecesan. După terminarea serviciului divin şi invocarea Duhului Sfânt elevii seminariali şi cu profesorii s'au întrunit în sala cea mare. Directorul, Dr. Remus Roşca a comunicat elevilor într'o vorbire bine nimerită mai întâiu faptul, că veteranul Director şi profesor, protopresbiterul Ioan Hannia, după o muncă bogată de aprópe ½ de véc s'a retras în pensiune şi că din acest motiv s'au făcut schimbările cunoscute şi cetitorilor nostrii în corpul profesoral, apoi învită călduros pe colegii sěi şi pe toţi elevii la o muncă seriósă cu puteri unite pentru menţinerea şi ridicarea nimbului şi vaḑei institutului asupra căruia astăḑi în impregiurările grele, în cari trăim, sunt îndreptate privirile tuturor Românilor ortodocsi. Ḑicem şi noi: D-ḑeu sě V'ajute.

Veteranul Director şi profesor, Ioan Hannia, fiind de faţă la acéstă solemnitate a profitat de ocasiune, ca sě-şi ia adio şi dela elevii seminariului. Cuvintele pătrunḑětóre ale venerabilului bětrân şi emeritatului bărbat distins al bisericei nóstre îţi rupeau inima. La fine, când a ieşit din sală, nu sě mai isprăvéu uralele de „sě trăiéscă“ ! !

* * *

Lista viriliştilor. Comitetul de verificare al comitatului Sibiiu a statorit lista viriliştilor pentru anul 1896. Virilişti sunt 147 şi suplenţi 16.

Dintre români aflăm induşi în listă pe următorii virilişti:

1. Esc. Sa Miron Romanul, metropolit Sibiiu fl. 1215; 2. Nicolau Vidrighin, arendator, Rěşinari fl. 774.86. 3. Demetriu Vidrighin, arendator Reşinari fl. 576,10. 4. Dr. Aurel Brote, director de bancă, Sibiiu fl. 573.70. 5. Ioan Micu, negustoriu, Sebeşul de jos fl. 537. 6. Parteniu Cosma, director de bancă, Sibiiu fl. 512. 7. Ioan Măniţiu, proprietar, Poiana fl. 495.97. 8. Dr. Octavian Russu, advocat, Sibiiu fl. 422.40 9. Dr. St. Pěcurariu, advocat, Sibiiu fl. 351.26. 10. I. Hannia, protopresbiter, Sibiiu fl. 300.16. 11 Ioan de Preda, advocat, Sibiiu fl. 265.95. 12 Onoriu Tilea, ingineriu Sibiiu fl. 262 10 13. Ilie Pop, notariu, Poiana fl. 261,54. 14. Alexandru Lebu, proprietariu, Sibiiu fl. 244 15. Ioan Vidrighin, proprietariu, Rěşinari fl 238,84. 16. Parteniu Morariu, proprietar Săsciori fl. 219.34. 17. Zacharia Boiu, protopresbiter, Sibiiu fl. 217.88. 18. Simeon Cărpinişan, măcelariu, Câlnic fl. 210.87. 19 Ioan Juga, proprietariu, Apoldul mic fl. 207.71. 20. Ioan Răcuciu, negustoriu, Sělişte fl 189.52. 21. Ioan Balu, birtaş, Sibiiu fl 177.89. 22. Petru Imběruş, proprietariu, Sibiiu, fl. 175.73. 23. Ioan Măcelariu, proprietariu, Mercurea fl. 172.75. 24. Petru Comşa, negustoriu, Sělişte, fl. 170.91.

Suplenţi:

1. Ioan Macsim Vulcu, proprietariu, Pianul de sus, fl. 162.51. 2. Ioan Paraschiv, subjude pensionat, Sebeşul-săsesc, fl. 158.16. 3. Ioan Drăgan, notariu public reg. Sebeşul-săsesc fl. 156.88. 4. Ioan Banciu, negustoriu, Sělişte, fl. 151.99.

* * *

Spre scire celor interesaţi. Deodată cu întrarea în viéţa a legilor bisericesci nóuě s'a întrodus o novaţiune şi în ce privesce pensiunile solvite din vistieria statului. Cuitanţele, cari până acuma erau vidimate de către oficiile parochiale acuma nu mai vin vidimate de către aceste, ci de către oficiile politice. Anume în oraşe cu magistrat vidimarea o face primariul oraşului, în comune mari o face primariul dimpreună cu notarul, în comune mici o face primariul dimpreună cu notariul cercual.

Pentru vidimare nu se ia nici o tacsă.

* * *

Cununii. Dl Dr. Ioan Şenchea şi dşóra Luisa Boeriu îşi vor serba cununia în 29 Septembre n. a. c. în biserica gr.-or. din Făgăraş. — Dl Solomon Făgărăşanu şi dşóra Anica Spěrchez îşi vor serba cununia tot în 29 Septembre n. a. c. în biserica gr.-or din Zernesci. — Felicitările nóstre!

* * *

Ḑiarist bulgar condamnat. Se scrie din Sofia, că Mitakovo autorul articolului apărut în ḑiarul „Narodna Svoboda“, în care poporul bulgar, este îndemnat ca sě omóre pe Ferdinand, a fost condamnat la un an temniţă ordinară

* * *

Bravură sângerósă. Ḑiarele unguresci aduc scirea că cu ocasiunea manevrelor ţinute în apropiere de Klein-Czell, s'a întêmplat o mare nenorocire. Un despărţěměnt de cavalerie trecěnd în fugă mare prin comuna Kemenes-Csönge, a călcat în picióre trei copii ce se jucau pe stradă. Bieţii copii au fost cu desěvěrşire sdrobiţi.

Ḑiarele magiare insistă pe lângă aceca, ca făptuitorii sě fie aspru pedepsiţi.

* * *

Inmormântare jidovéscă cu preot reformat. In Köröshegy (comit Somogy) a rěposat fata jidanului Berger Miksa. Inmormêntarea avea sě se facă chiar în ḑiua de anul nou al jidanilor. In ḑiua acésta preoţii evreilor fiind tare ocupaţi, nu puteau sěvêrşi actul înmormêntării. Páthay preotul reformat înţelegênd despre acésta, alergă la Berger şi l rugă sě-i dee voie ca sě sěvêrşéscă el înmormêntarea Berger se învoi cu acésta bucuros şi astfel sě întêmplă, că un preot reformat înmormêntă pe o fată de jidan. Progres!!

* * *

Corespondenţe leneşe. Sub acest titlu scrie „Hazánk“, că două corespondenţe cari au fost sigilate şi espedate din Városhidvég la anul 1879, au sosit în Györ (unde erau adresate) la 15 Sept. n. 1895. Aşa dar corespondenţele au sosit la locul destinat numai după 16 ani.

* * *

Filocsera cafelei. Plantaţiunile de cafea din Brazilia sunt ameninţate de un pericol mare. O bólă ascunsă atacă redăcinile arborilor de cafea şi i prăpădesc, tocmai cum filocsera prăpădesce viile. E vorba de nisce microbi, cari vîrêndu-sě în rědăcinile arborilor, pricinuesc în timp scurt nespuse pagube.

Acest soiu de filocseră a cafelei s'a ivit mai întâiu la 1869 în Ceylon, unde în primul an după ivirea bólei producţiunea de cafea a scăḑut dela 45.000 la 25.000 tone. De atunci rěul a luat din an în an mai mari întinderi, până când în fine Ceylonul şi-a perdut cu totul importanţa în piaţa cafelei. Ḑece ani mai târḑiu bóla s'a ivit şi în Iava unde a pricinuit în fie-care an câte-o pagubă de 20 milióne franci numai în plantaţiunile Statului

Acum a venit rêndul plantaţiunilor Braziliei; în Araguaya mai tóte plantaţiunile de cafea sunt nimicite, aşa că acéstă provincie odinióră bogată, acum a ajuns la sapă de lemn. In Campinas se face tot posibilul pentru împedecarea pericolului, guvernul a trimis anumiţi specialişti, cari cercetéză plantaţiunile atacate, pelângă aceea, o comisiune deosebită se ocupă cu studiarea bólei.

* * *

Cum se nasc modele? Despre fiecare modă în special ar fi greu de-a spune cum s'a născut, cine a fost iniţiatorul lor şi de unde îşi au originea. Despre unele din ele însě totuşi sě scie positiv, că în ce împregiurări şi din a cui iniţiativă ş'au născut. De curênd rěposatul Worth aduce câte-va esemple. Aşa d. e. se scie, că până la începutul seculului present femeile purtau haine scurte. S'a întêmplat însě, că regina Victoria a Angliei, curênd după urcarea pe tron, dându-se jos de pe-o trăsură, şi-a rănit un picior. A doua ḑi ea avea sě dea în palatul St. James audienţe festive. Dar cum sě asiste la audienţe cu piciorul legat? — Numai decât îşi comandă o haină lungă, care sě-i acopere piciorul. Atunci damele de curte făcură şi ele asemenea, altele le imitară şi în scurt timp portul femeilor în haină lungă ajunse la modă în Europa întrégă. Alt cas: Intr'o ḑi renumita tragediană Rachel cumpěra dela o femeie sěracă câţi va metri de ţesětură galbenă. Nu scia, va avea vre-odată trebuinţă de ea. Odată însě îi trăsni prin minte, sě-şi facă din acéstă ţěsătură o haină pe care o îmbrăca într'un rol de teatru. Succesul rolului a fost tocmai aşa de mare ca şi al nouěi haine. Cât-va timp după acésta hainele galbene erau la modă între tóte damele din Paris. Incă un cas, ce s'a întêmplat în timpul mai nou: O damă fórte cunoscută, care se dusese pentru cât-va timp la Paris, voì cu ori-ce preţ sě asiste la o producţiune mai mare, dată în câmp; din întêmplare însě nu avea haină potrivită pentru acéstă ocasiune. Ce sě facă? In pripă mare îşi prefăcu o haină veche négră, pe care o îmbrăcă, luându-şi în mână o umbrelă roşie, creḑênd, că acésta va ridica valórea simplei toalete. Aşa s'a şi întêmplat. Strěina damă făcu adevěrată sensaţie cu umbrela ei roşie, şi de atunci umbrelele roşii au ajuns a fi la modă.

* * *

Haz. La concertul din anul 1894, arangiat în Hida (Valea Almaşului):

Diletantul: (cu glas înalt) Prost, prost, prost, prost eram şi sunt eu . . . .

Publicul ascultător: Aşa e! Bravo! Trăiască!

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Valea Bârgăului, Septembre, 1895.

In 8 Septembre n. a. c. ni-a fost dat de atot puternicul Dḑeu, sě petrecem la celea eterne, pe un vrednic preot, şi un bun fiu al némului nostru românesc şi a sântei nóstre biserici, pe sincerul amic, neuitatul preot, Sever Orban.

Dênsul a fost ca paroch în Coşna; o comună situată între cele 3 ţěri surori: Ardélul, Bucovina şi România (Moldova); intr'una din cele mai romantice posiţii, aşa ḑicênd în crerii munţilor Carpaţi.

A servit ca paroch în aceea de Dḑeu binecuvêntată parochie cam 16 ani; în care timp puţine ḑile de bucurie a avut, căci după ce nemilósa mórte i-a răpit pe unicul copil; înainte de asta cu 8 ani i a răpit şi pe scumpa-i soţie.

Lovituri cari i-au gătit apropierea de mormênt.

Rěmas věduv, fără copii, tóte puterile şi le-a pus întru înaintarea, poporului încredinţat lui spre păstorire.

Cu o abnegaţiune rară, şi cu o adevěrată prudinţă pastorală, a sciut sě conducă poporul sěu pe calea adevěrului, a sciut sě-l îndemne la fapte bune şi la dragostea de jertfă către ném şi biserică.

In cei 16 ani, cât a păstorit în Coşna, a lucrat atâta cât alţi preoţi în o viéţă întrégă, nu sunt în stare a sěvêrşi.

Nu a cruţat ostenele, nu a cruţat jertfe, nu a cruţat nimic, până nu a věḑut dorinţa poporului întrupată în un frumos locaş dḑeesc, o biserică edificată în stil oriental, şi cu gust aranjată.

In anul 1882, fiind finită edificarea, nu a pregetat a chema la actul sfinţirei, pre însuşi înaltul cap al bisericei nóstre, pe actualul, prea bunul, înţeleptul şi vrednicul nostru Archiepiscop, pe Escelenţia Sa Prea sânţitul domn metropolit Miron Romanul; carele deşi Coşna este una din celea mai depărtate parochii dela reşedinţă, nu a cruţat ostenele — a venit şi a sěvêrşit însuşi actul sfinţirei încunjurat de nemărginita iubire a poporului insufleţit ce cu atâta dor şi drag îl aştepta.

Finită biserica şi predată poporului chiar de mâna înaltului cap bisericesc, reposatul preot şi-a luat de ţintă edificarea unei case parochiale carea nu peste mult timp a şi fost gata.

O casă frumos edificată solidă şi sănětósă fórte acomodată pentru locuit prověḑută cu tóte supra-edificatele necesari, îl aşteptă pe ori cine ar urma ca paroch în acésta parochie.

Mai în urmă sě ocupa cu ideea, edificărei unei scóle, corěspunḑătóre întru tóte postulatelor pedagogice, şi legilor timpului modern.

Durere însě, căci nemilósa mórte, l'a răpit prea de timpuriu din mijlocul nostru fără aşi fi dus la îndeplinire opera începută.

Rěmâne ca următorul sěu, sě facă aceea ce dênsul nu a apucat a face.

Câte lupte nu a avut dênsul de purtat, atât pentru comună cât şi pentru parochia sa; şi tóte i-au fost încoronate cu succes, pentru că tóte le-a purtat cu bărbăţie şi statornicie, cum sě şi şede unui preot vrednic şi consciu de greaua sa misiune.

Étă ce póte face un păstor sufletesc, cu dor de muncă şi cu dragoste către némul şi biserica sa, la a cărui inimă stă bunăstarea şi înflorirea turmei încredinţate. lui.

Mulţi preoţi şi-ar pute lua de model pe un atare păstor sufletesc.

Sub dênsul poporul a făcut un mare pas spre înflorire prin aceea că s'a lăsat cu totul de beutura veninului jidovesc, de rachiul pricinuitor de atâtea fapte rele şi pěcate grele.

Ce atinge individualitatea sa, dênsul ca prieten a fost un prieten sincer, franc şi adevěrat; însuşiri cam rari în ḑiua de astăḑi; a fost un bărbat integru, caracter firm, de o rară statornicie, ceea-ce l'a făcut atât de stimat, de toţi câţi l'au cunoscut.

Neuitatul în Domnul, pe lângă îndeplinirea punctuósă a agendelor sale, s'a ocupat mult şi cu sculptura; pe care tereu a ajuns fórte departe, deşi nu a avut scólă de specialitate.

Lucrurile lui de sculptură, ca cruci, o masă de şah cu tóte figurile representând armata României, cu regele şi regina ei, ar puté face onóre ori cărui museu.

Că cât de stimat şi věḑut a fost rěposatul, s'a věḑut mai ales cu ocasiunea înmormêntării; căci au luat parte un public fórte numěros, inteligenţi din Ardél, Bucovina şi România.

Actul înmormêntării l'au sěvêrşit vre-o 10 preoţi, şi anume: protopresbiterul tractului Bistriţei, dl Simeon Monda, cu preoţii din acel tract, Pavel Beşa, Iuliu Sucéva, Leon Busdug, Nicolau Reu, Ioan Busdug, toţi din Valea Bârgăului; apoi protopopul Dorin, dl Balmoş cu cooperatorul seu şi cu preotul din Cândreni, Vorobkievici şi cu cel din Poiana Stampi, Prelipceanu, toţi 4 din Bucovina. Au mai fost doi din România din Gura Negri, cari însě nu au funcţionat, şi al căror nume l'am uitat.

Jalea cea mare a poporului şi inteligenţei adunate o puteai cetí de pe feţele tuturor, căci erau inundate de lacrămi, mai ales atunci, când P. O. Domn protopop Monda, cu cunoscutu-i dar oratoric, a arătat viaţa plină de fapte vrednice de imitat ale defunctului.

Sě jelim şi noi, ceialalţi prieteni şi cunoscuţi pe acest preot vrednic şi sě ḑicem cu toţii un „Dumneḑeu sě-l ierte, şi těrîna sě-i fie uşóră“.

Avênd parochia Coşna o posiţie de un interes deosebit, atât naţional cât şi cultural bisericesc, Preaveneratul Consistoriu archidiecesan va trebuí sě ţină cont de acésta împrejurare, şi sě stăruéscă ca acolo sě fie ales ca paroch, un om care în tóte privinţele sě corěspundă acestei împrejurări, ceea-ce ar fi fórte de dorit în interesul bine înţeles al némului şi bisoricei nóstre.

Participantul.

Poşta redacţiunii.

Părintelui Ioachim Cerbiceanu în Nucşóra. Corespondenţa trimisă nici ca formă nici ca fond nu e de a se puté publica. Faceţi alta mai obiectivă şi mai îngrijită în formă.

Loterie.

Miercuri, în 25 Septembre n. 1895.

Brünn: 90 3 24 4 50

Nr. 470/895. [172] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțător la scóla gr.-or. din comuna Trîmpoele, tractul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu anual de 300 fl. v. a. plătibil din repartiție și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și înainta până la terminul sus indicat cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu.

Abrud, 30 August 1895.

Oficiul protopresb. gr. or. al tract. Abrudului în conțelegere cu comitetul parochial.

Petru Popovici,
adm. protopresb.

Chiar acum au apărut și se pot procura:

PREDICI PENTRU DUMINECI

de celebrul orator, în Domnul adormitul

IUSTIN POPFIU.

Tomul I.

Acest tom constă din 32 cóle tipariu 8° mare și conține 48 predice pe 39 Dumineci.

Prețul unui esemplar cu porto francat e numai 2 fl. 35 cr.

Comandele sunt a se adresa la:

[173] 1—3

Tipografia „Aurora“ A. Todoran
Gherla. — Szamosujvár.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lături prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

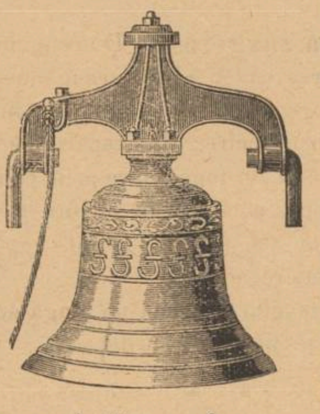

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 14—21

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48		P. Ladány		12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl.		sos.	—	2.19	10.44	8,38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		—	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriș		—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.40	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		-	3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15		Apața		Circulézǎ numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt					Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.19		Ghiriș			5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.39		Turda			4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36	Circulézǎ dela 1 Iun. p. 15 Sept.	7.40	Carei-mare	7.10	3.16	Circulézǎ dela 1 Iun. p. 15 Sept.	9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Brașov — Zernesci

Tren micst	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	9.15		pl.	Brașov	sos.		7.36	1.29	8.31
9.05	5.13	9.30						7.21	1.14	8.16
9.37	5.45	9.53			Cristian			6.51	12.51	7.57
9.57	6.05	10.04						6.41	12.41	7.47
10 17	6.25	10.24			Tohanul vechiu			6.16	12.15	7.30
10.28	6.36	10.35		sos.	Zernesci	pl.		6.06	12.05	7.20

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05		Szolnok		4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35								
—	2.44	4.42	—	6.46		Glogovaț		10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06		Gyorok		10.15	—	8.19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17		Pauliș		10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34		Radna-Lipova		9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57		Conop		9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13		Bêrzava		9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53		Soborșin		8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22		Zam		7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48		Gurasada		7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04		Ilia		7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22		Branicica		6.44	—	4.39		-
—	—	8.52	9.57	10.48		Deva		6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02		Simeria (Piski)		6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43		Orĕștia		5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06		Șibot		4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30		Vințul de jos		4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos.	Teiuș	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10.25	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos.	Timișóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeș		5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7. —	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ladoș	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	—
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	—

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl.	Copșa-mică	sos.	9.34	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12.—	7.41		Șeica mare		9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21		Lómneș		8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6.35	3.57	1.03	8.50		Ocna		8.11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marți și Vineri	—
--		4.48	1.58	—		Șelimber		7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—		Veștem		7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmacin		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Șebeșul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	-	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacul inf.		5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—		Cârtișóra		5.01	5.48	-	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viștea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beșimbav		4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 104 Sibiiu, Marţi, 19 Septembre (1 Octobre) 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 6215 Scol.

CONCURS.

Prin acésta se publică concurs la urmatórele stipendii, ce sunt a se conferí din fondurile archidiecesane pe anul scolar 1895/6:

1. Din fundaţiunea „Francisc Iosefină“ trei stipendii de câte 60 fl. pentru elevii scólelor medii.
2. Din fundaţiunea „Cologea“ două stipendii de câte 60 fl. pentru elevi de scólele medii.

Aspiranţii la aceste stipendii au sĕ-şi aştérnă suplicele la *Consistoriul archidiecesan până la 1 Octobre a. c.*, instruite pe lângă urmatórele documente:

a) atestat dela oficiul parochial al comunei, cărei aparţin, că sunt români greco-orientali;

b) atestat scolar despre progresul, ce au făcut în anul scolar din urmă;

c) atestat medical despre starea sănĕtăţii;

d) atestat dela primăria comunală despre posiţiunea socială şi starea materială a părinţilor lor, şi

e) eventual şi alte atestate recomândătóre.

Suplicanţii au sĕ arate în suplicele lor şi institutul de învĕţĕmênt, la care îşi fac sau vor sĕ-şi facă studiile.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolariu, ţinută la 7 Septembre 1895.

Consistoriul archidiecesan.

La însărcinarea Escelenţiei Sale dlui archiepiscop şi metropolit,

Zacharia Boiu, asesor cons. Dr. **E. Cristea,** secretariu.

Epitrafirul şi eşarpa.

(Tl.) Aprópe optspredece vécuri s'au strecurat în învălmăşagul fără de sfêrşit al vremurilor, de când Românii, locuitori băştinaşi ai acestor mănóse locuri binecuvêntate de Atotputernicul Dḑeu, şi-au continuat progresul generaţiilor lor nobile încheind legătura „sfantă“ dintre bărbat şi femeie înaintea preotului.

Aprópe optspredece vécuri s'au succedat unul pe altul încărcaţi de tradiţiuni pline de nĕcazuri şi suferinţe, de când strămoşii nostri au format cu latele lor spate bulevardul de tristă amintire al popórelor barbare, cari năvăliau asupra lor fără nici o milă. Nici Goţii, nici Ostrogoţii, nici Avarii, nici Longobarḑii n'au putut scóte din Români şi Românce credinţa în Dḑeu şi iubirea nestrămutată cătră biserica lor. Prin peşterile şi pădurile Carpaţilor, unde se retrăgeau ei de frica năvălitorilor, tot se găsia câte un servitor al lui Dumneḑeu, înaintea căruia feciorul şi fecióra îşi jurau credinţă neschimbată unul altuia până la mormênt.

Aprópe optspreḑece vécuri sunt de atunci, de când antecesorii nostri au început sĕ inaugureze „divinul şi nepreţuitul obiceiu“, ca epitrafirul preotului ortodocs greco-oriental sĕ fie simbolul neschimbat pentru tóte timpurile, că Românul şi Românca şi-au jurat înaintea altarului unul altuia viaţă credinciósă, până va vrea Dumneḑeu sĕ-i lase vii pe acest pământ. . . . . . .

. . . .

. . . .

Dar ce sĕ-i faci; vremurile au fost şi sunt totdéuna schimbăciόse.

Cu ḑiua de astăḑi începênd noi Românii greco orientali, urmaşi ai demnilor nostri strămoşi, ca cetăţeni ai ai statului trebue sĕ ne supunem şi sĕ împlinim înainte de a ajunge la sfântul altar alte legi nouĕ, cari cu ḑiua de astăḑi întră în putere de drept. Inainte de căsătoria sfântă bisericéscă ori şi care mire şi ori şi care mirésă sunt obligaţi sĕ încheie după lege aşa numita căsătorie civilă înaintea funcţionarului de stat. In ordinaţiunea sa ministrul de resort a ḑis: „Funcţionarul statului (care are sĕ esecute căsătoria civilă) este obligat, sĕ se presente încins cu o eşarpă în colorile naţionale şi într'un costum cât se póte de potrivit, dacă e cu putinţă în costum „Attila“ şi sĕ aibă în vedere, ca încheierea căsătoriei sĕ se facă cu solemnitatea corĕspunḑĕtóre şi cu seriositatea potrivită cu însemnătatea ei“.

După aprópe opt spre ḑece vécuri feciorii şi fetele române, bărbaţii şi femeile române au datorinţa impusă de lege, sĕ şi jure credinţă unul altuia, când vreau sĕ se ia în căsătorie, mai întâi şi mai întâi înaintea funcţionariului de stat încins cu eşarpă, şi numai după aceea, şi numai, dacă vreau, sĕ repete acest jurămênt şi înaintea preotului îmbrăcat cu puterea supranaturală a epitrafirului.

Legea e lege; de aceea îndemnăm pe toţi creştinii nostrii greco-orientali sĕ se supună şi sĕ împlinéscă formele prescrise de ea.

După ce a încheiat însĕ căsătoria civilă, conjurăm pe toţi credincioşii greco orientali sĕ alerge fără întârḑiere şi cu grăbire înaintea preotului ortodocs. Aici, înaintea epitrafirului şi înaintea altariului lui Dḑeu cel mare şi puternic, sĕ închege ei legătura „sfêntă“ între sine şi între antecesorii lor din cele aprópe opt spre ḑece vécuri. Aici, înaintea epitrafirului, mirele şi mirésa sĕ aducă votul lor de credinţă reciprocă, jurând solemnei, că după ce îşi vor împlini datorinţele impuse de legile statului, şi le vor împlini în tótă viéţa lor celelalte datorinţe impuse inimei lor de biserica ortodocsă a moşilor şi strămoşilor lor. Da, feciori şi fete, bărbaţi şi femei, cari aveţi fericirea sĕ aparţineţi „genuinei“ biserici greco-orientale române, daţi doveḑi şi în viitor, că sciţi sĕ fiţi buni cetăţeni ai statului, dar sciţi în acelaşi timp sĕ probaţi, că efectul unui obiceiu sfênt şi dḑeesc, care durézĕ de aprópe optsprezece vécuri, nu sĕ perde nici în alte 30 de vécuri viitóre.

Daţi doveḑi, că ca urmatori demni ai strămoşilor vostri, „inimile vóstre“ le deschideţi înaintea altariului şi le legaţi una cu alta în firma convingere, că veţi alerga totdéuna la preoţii vostrii, pe cari îi veţi iubi şi respecta ca pe susţinĕtorii obiceiurilor bune şi sfinte!

Vai şi amar de capul acelei oi rĕtăcite, care după-ce a încheiat căsătoria civilă, nu se va grăbí cu paşi repeḑi sĕ-şi întăréscă inima şi credinţa prin căsătoria religiósă.

Ér voi, preoţilor, apostoli şi propagatori ai tradiţiunilor strămoşesci, începênd cu ḑiua de astăḑi împliniţi-vĕ duplu datorinţele către parochieni: Nu întârḑiaţi a ridica cât mai sus înaintea celor ce au încheiat căsătoria civilă, valórea strămoşiască a căsătoriei bisericesci.

Arătaţi credincioşilor vostri şi lumei, că precum a stat sus şi tare puterea epitrafirului în restimp de aprópe optspreḑece vécuri, aşa şi în viitor secoli preste secoli numai aceea căsătorie va fi binecuvêntată de atotputernicul D-ḑeu, care sĕ va încheia şi înaintea altariului bisericei strămoşesci române greco-orientale.

D-ḑeu sĕ Vĕ ajute la toţi.

Revista politică.

In Joia trecută, 26 Sept. n. s'a început activitatea corpurilor legiuitóre din statul nostru, s'au ţinut primele şedinţe atât în casa deputaţilor, cât şi în casa magnaţilor. Prim ministrul Bánffy a propus deputaţilor, ca sĕ se ţină procsima şedinţă, cum a fost ieri, Luni (30 Sept), ca sĕ aibă ei timp de trei ḑile sĕ studieze cestiunile, pentru-că în acéstă şedinţă vor veni la ordinea ḑilei proiectele cunoscute de lege: Despre liberul esercіţiu al Religiunei şi despre religia israelită.

⁂

„Pester Lloyd“ prea mărind guvernul şi pe prim-ministrul Bánffy din incidentul deschiderei corpurilor

---

FOIŢA

Irigaţiunele în prosperitatea agriculturei.

Nimic nu póte fi mai interesant în lume ca observaţiunea desvoltărilor succesive a unei plante, din momentul când germenul începe a se nutri din materia de reservă conţinută în sĕmênţă, până la ultima fază a maturităţei, adecă până în momentul formărei fructelor, speranţa rasei sale. Dacă cercetăm în mod minuţios viéţa unei plante, putem observa, în prima linie, că ea ca sĕ pótă trece prin tóte fasele vieţei, are trebuinţă mare de apă. Apa jócă un rol mare în vegetaţiunea plantelor. In adevĕr, germinaţiunea îşi ia începutul prin absorbirea apei care disolvă materiile de reservă din sĕmênţă, le modifică şi le oferă embrionului ca nutriment. Urmând cu absorbirea, învĕlişul se îmbibă, în cele din urmă crapă, înlesnind pĕtrunderea în afară a tigelei cu cotiledonul, care, îndreptându-se în sus, tind a forma viitorul trunchiu cu ramurí şi frunze, ér pe de altă parte, de desupt se ivesc radiculele care vor forma rădĕcinele plantei cu peri absorbanţi (tricumi), guri de nutriţiune. Tinĕra plantă care la început se nutrea din materia de reservă conţinută în sĕmênţă, se silesce acum a şi agonisí singură nutrimentul trebuincios. In casul acesta ca şi mai înainte apa realiséză o condiţiune capitală, jócă un rol considerabil în nutriţiunea ei. Apa servesce ca vehicul, aducênd cu sine alimentele din părţile mai depărtate în spre tricomii rădĕcinilor, le disolvă şi le trece prin îmbibaţiune în pereţii celulelor, apoi prin puterea capilarităţei sunt transportate în diferitele părţi ale plantei la foile cele mai estreme.

Fără sĕ pĕtrundem în descrierea acestor fenomene, trebuesce stabilit, că apa, care servesce ca mijloc de disolvare şi transport serurilor şi corpurilor organice, contribue încă la formarea substanţelor organice dând plantelor prin descompunerea sa oxygenul şi hydrogenul necesar, întreţine corporaţiunea ori transpiraţiunea lor.

Cunoscinţa acestor fapte misteriόse este întinsă, dar al cărei studiu pare a fi până în ḑilele nóstre încă necomplet. Un numĕr mare de ómeni ai sciinţei, ca: Pasteur, Ville, Dumas, Chevreul, Barral, Payen, Marié, Davy, Corinwinder, Hervé, Mangon etc., continuă descoperirile începute de Buffon şi Lavoisier, pentru a scóte agricultura din starea de înapoere călăuḑită de obiceiurile tradiţionale.

Aceşti naturalişti constatară că planta ca şi animalul nu pot trăí fără de apă. Ea trebue a-i satisface pofta începênd din prima fază a apariţiunei până la ultima a nutriţiunei.

Plantele găsesc apa trebuinciósă vieţei în stratul arabil ce le încunjóră rădĕcinele. Aci se aprovisionéză prin două căi diferite: condensaţiunea vaporilor din atmosferă în plóie, rόuă, şi prin absorbiţiunea invizibilă a umidităţei din aer sau din subsol. Acest îndoit mod de aprovisionare satisface cerinţele plantei fie ca mijloc de nutriţiune ori transpiraţiuni. Insĕ acésta o putem admite numai în anumite circumstanţe. Aşa, în ţĕrile unde pămêntul este puţin cultivat avênd şi o climă umedă, acolo, ḑic, umiditatea aprovisionată prin cele două căi póte fi îndestulătóre; nu însĕ acelaşi lucru va fi pentru ţĕrile bântuite adesea de secete îndelungate şi acolo, unde agricultura forméză unica avuţie naţională: în acest din urmă cas suntem datori sĕ asigurăm plantelor o nutriţiune mai energică prin mijlocul udăturilor succesive. Aceste udături sunt cu atât mai necesare, cu cât solul este mai puţin umed, cu atât mai utile, cu cât plantele au foile mai largi, ori cu atât mai active, dacă clima va fi mai caldă, secetele mai adesea, cum se întêmplă şi la noi în ţéră, scrie „Jurnalul soc. centr. agricole.

Rolul apei odată cunoscut, rĕmâne ca sĕ realisăm folósele produse prin ea şi prin mijlócele de a o putea utiliza. Avem la noi în ţară destule ape pe care le putem folosi mai ales atunci, când din causa seceţilor plantele se vestejesc, se usucă şi pier. In primul rang liveḑile trebue sĕ utiliseze cât mai mult apele nóstre, pe care le posedăm în abondenţă, căci am admis că ele jócă rolul cel mai mare în avuţia ţĕrei.

Sĕ studiem lucrurile puţin mai adânc şi vom constata, cumcă noi românii, din causa lipsei de nutreţuri, stăm rĕu de tot cu producţiunea animalelor, de acolo terenurile ţĕrei nóstre încep a sĕrăci treptat şi ca consecinţă fatală recoltele devin din ce în ce mai puţin abondente.

Agricultura nóstră este încă fără putere de a veni în ajutorul larg şi economic la trebuinţele populaţiunei.

Observaţi bine, na găsim în faţa unei stări critice, rĕul este destul de mare, însĕ nu póte fi fără remediu.

Mijlocul cel mai eficace de a cresce avuţia naţională depinde mult dela amelioralegiuitóre scrie între altele: „Când a ajuns baronul Bánffy în fruntea afacerilor, sufla viforul revoluţiunei printre naţionalităţi, chiar şi saşii, cari erau în tabĕra guvernului, numai cu greu au fost reţinuţi. Şi astădi? In lupta naţionalistă s'a suflat de odată pentru retragere şi lumei întregi i sĕ pare, ca şi cum s'ar întinde cel puţin o punte îngustă pentru înţelegerea d'intre aderenţii ortodocşi ai ideiei de stat unguresc şi d'intre luptătorii unor drepturi, cum s'ar dice, separate ale naţionalităţilor. Invidioşi şi rĕutăcioşi vor dice: Sors bona nihil aliud, însĕ şi a folosi şansele favorabile pentru un interes mai înalt încă e un mare merit. Invidioşi magiari şi români n'au trebuinţă sĕ-şi mai spargă capul, cum s'ar putea micşora meritul baronului Bánffy pentru graţiarea agitatorilor români şi pentru desarmarea mâniei lor inimice ungurilor. Meritul lui nu e mai neînsemnat nici în casul acela, când el observând esenţa acestor agitaţii, a făcut esperienţa, că acestea atârnă în totdéuna dela natura relaţiunilor, în cari stăm noi cu conpatrioţii corespundenţi din strĕinătate. Odată au mânat-o şi Sêrbii nostri şi cei din Croaţia nu mai puţin amestecat, cum au mânat-o şi Românii nostrii în anii din urmă; dar abia ne-am pus pe un picior de prietenie cu principatul şi mai târdiu regatul Sêrbiei, şi sêrbii nostrii au început sĕ cânte într'un alt ton şi grămăjóra malcontenţilor scădu din ce în ce mai tare. Sau de când au devenit aşa teribili şi slovacii nostrii? Numai de atunci, de când demagogia cehilor tineri a bănuit în noi şi în dualism o pedecă pentru realisarea planurilor lor înalte şi îndepărtate. Saşii nostrii din Transilvania după crearea triplei alianţe nu s'au mai putut răbda mult timp în oposiţie şi românii nostrii au devenit cu atât mai sĕlbatici şi necumpăniţi, cu cât s'au ascuţit şi s'au înăsprit relaţiunile nóstre cu regatul României şi în urma rĕsboiului vamal. Dacă acum prim-ministrul ungurese a nimerit momentul, când România s'a apropiat éraşi mai prietenesce de noi şi când mişcarea românéscă în patria nóstră în mod natural a trebuit sĕ pérdă din ascuţime şi pretenţiuni, ca sé desarmeze şi din partea lui însaşi agitaţia prin aceea, că a scormonit ideea de graţiarea agitatorilor, atunci el a lucrat atât de cuminte şi de patriotic, încât nu-i sĕ póte refusa recunoscinţa cuvenită „şi din partea ungurilor".

Din cele citate aici s'ar părea, că „Pester Lloyd" trăeşte în credinţa, că deslegarea definitivă a cestiunei românilor din Ungaria depinde numai dela relaţiunile bune sau rele, cari esistă între Ungaria şi România; sau cu alte cuvinte, cá e destul, ca magiarii sĕ stea *bine* cu românii din regat, pentru-ca noi, în situaţia în care ne găsim astădi, sĕ fim mulţămiţi şi sĕ tăcem mulcom. Aici, i-o spunem diariului guvernamental verde, că sĕ înşală grósnic. Relaţiunile d'intre Ungaria şi România, şi causa nóstră, a românilor din acest stat, sunt dóuĕ cestii fórte deschilinite, Póte sta guvernul în cele mai bune relaţii cu România, dacă nu ni sĕ schimbă legea electorală, dacă nu ni sĕ dă drepturi egale ca cetăţenilor de naţionalitate magiară, şi dacă nu încétă prigonirile în biserică şi în scólă, noi nu vom puté fi mulţămiţi. Ii recomandăm „Pester Lloyd-ului" proverbul latin: *Qui bene distinguit, bene docet!*

* * *

Tot „Pester Lloyd" publică următórea ştire: „Congresul studenţilor români, care sĕ ţinú în *Piteşti* (?! Red.) a adresat *Regelui Carol* o *adresă omagială*, în care se face amintire şi despre graţiarea „martirilor" daco-români în chipul următor: Noi sperăm cu siguranţă, că acest act, pentru care avem sĕ mulţămim iubirei de pace şi marelui patriotism al Maiestăţii Vóstre, constitue numai începutul acelei satisfacţii, care trebue sĕ se dea dorinţelor românilor din Ungaria şi Transilvania, cari îşi pretind drepturile lor, şi care satisfacţie după convingerea nóstră li sĕ va şi da cât mai curênd." — Tinerii domni (continuă „Pester Lhoyd"), cari şi-au permis acest pas, vor deveni probabil mai înţelepţi, după ce vor ajunge la maturitatea spirituală, care încă le lipsesce; esercitiul lor de stil mai că nu va ajunge în mânile Aceluia, către care e adresat. Ieri a evitat Regele Carol într'un mod ostentativ o ovaţiune proiectată din partea studenţilor din Bucuresci. Studenţii din Bucuresci adecă au voit eri séră, sĕ arangeze în onórea Regelui şi pentru „martirii" ungurosci eliberaţi un conduct de facle. Regele Carol din România, când a audit de demonstraţia plănuită a renunţat dela intenţiunea sa, de a veni în Bucuresci, şi sĕ hotărî, sĕ rĕmână de ocamdată în Sinaia. In cercurile tinerimei din Bucuresci a produs acéstă hotărîre a Regelui mare iritaţiune, dar partea cea mai mare din presă condamnă mişcarea, care ţintesce turburarea bunei înţelegeri dintre România şi Ungaria. Conductul amintit de facle (torţe) nu s'a ţinut fiind interdis de altmintrelea şi din partea poliţiei".

Modul, cum tractézá „Pester Lhoyd" pe studenţii din România, merită tótă desaprobarea. De un lucru fórte greu sĕ légă diarul guvernamental, când vrea sĕ pună stavilă unor sentimente atât de naturale. In ce privesce peste tot descrierea faptului per longum et latum, noi credem, că e mai mult o scornitură tendenţiósă a corespondentului, care sĕ cam pricepe la astfel de întortochieri. De altfel e până la evidenţă constatat, cât de fals e informat jurnalul guvernamental din Pesta numai după faptul, că pune congresul studenţilor, care s'a ţinut în anul acesta, în Piteşti şi nu în Câmpulung!

* * *

In ultimul pătrar de secol dela rĕsboiul germano-francez încóce, şi-au terminat cele mai multe state mari europene organisaţia armatelor lor pe basa legii generale de recrutare şi folosind tóte mijlócele technicei moderne. Numai Rusia nu e încă gata cu acéstă lucrare. Numai ecsperienţele rĕsboiului contra Turciei au convins administraţia militará a Rusiei despre necesitatea unei reforme radicale a armatei. Rusia este din acéstă causă unica mare putere a Europei, care încă nu şi-a terminat procesul sĕu de transformare militară. Sub domnia lui Alecsandru III s'au făcut, ce-i drept, mari încordări, ca sĕ esecute repede reforma armatei. Totul însĕ nu s'a putut face în cei 13 ani de domnie; nu s'a putut regula înrolarea în serviciul activ al populaţiei mohamedane din Caucas şi din Rusia ostasiatică, în fine trebuia întărită posiţia militară a Rusiei şi în Ostul cel mai estrem, unde imperiul ţarilor are acum un duşman puternic în statul Japoniei. Sĕ înţelege, că Rusia lucrézá din rĕsputeri la reforma armatei. Atâtea înarmări în tótă Europa nu sunt semne bune. E tare probabil, că Rusia, care iubesce cu sete rĕsboiul, când va fi gata, sĕ şi încépă. Unde şi cu ce scop, sau din ce incident nu sĕ póte prevedea, viitoriul ne o va spune!

Noutăţi.

Personal. Escel. Sa I. P. S. Domn archiep. şi metropolit Miron Romanul s'a înapoiat asérà din Doboli-de-jos, protopresbiteratul Treiscaunelor, unde a sfinţit biserica cea nouă.

* * *

Maiestatea Sa Impĕratul şi Regele nostru a trecut în 22 l. c. n. în revistă compania de onóre din Cluş. Acéstă companie aparţine regimentului de infanterie Nr. 31, care staţionézá aici în Sibiiu. Cu acéstă ocasiune Maiestatea Sa s'a îndurat preagraţios a esprima următórele cuvinte: „Acéstă companie de onóre este într'adevĕr fórte frumósă, mi-a făcut o mare plăcere". Ér în 26 Septembre, după purtarea regimentului în luptă pe munţii Terkös şi Agyagostető, Maiestatea Sa a chiemat la sine pe dl colonel şi comandant al regimentului F. Schoedler şi i-a adresat preagraţios următórele cuvinte: „Eu pot numai sĕ-mi esprim recunoscinţa Mea cea mai deplină, sunt demne de admirat prestaţiunile soldaţilor; după ce au isprăvit cu marşul, soldaţii merg încă fórte vioiu, chiar şi în pas gimnastic. Companiile au învins şi suişul pe munte fórte bine". Fala care resultă din preaînaltele cuvinte ale Maiestăţii Sale, privesce pe harnicul colonel şi comandant al regimentului F. Schoedler pe tot corpul oficerilor şi pe soldaţii regimentului; ea ne causézá însĕ şi nouĕ, tuturor românilor, o deosebită şi mare bucurie pentru puternicul motiv, că partea cea mai mare din soldaţii reg. 31 sunt Români. Bravo lor!

* * *

Invitare. P. o. Dame şi Domnişóre române din loc, cari în 21 Septembre n. când s'a ţinut conferinţa pentru „masa studenţilor" au fost împedecate sĕ ia parte sau din greşélă nu s'au indus în lista celor învitate, sunt rugate, ca sĕ binevoiéscă a avisa până Duminécă în 6 Octobre n. presidiul comitetului reuniunei femeilor române, dacă voesc sĕ participe la conducerea mesei studenţilor.

* * *

„Reuniunea femeilor române din Sibiiu" şi-a ţinut în Dumineca trecută la 4 óre p. m. adunarea generală. Presidenta reuniunei, dómna Maria Cosma, a deschis şedinţa cu câte-va cuvinte călduróse şi bine precizate. Din raportul Comitetului cetit de secretarul, Nicolae Şuluţ, sĕ vede că nouĕle statute ale reuniunei votate în anul 1893 sunt întărite de ministeriu şi că conform acestor statute sfera de activitate a reuniunei s'a mărit. Sĕ constată cu mulţămire progresul scólei reuniunei dovedit şi cu ocasiunea esamenelor publice dela finea anului trecut scolar. Reuniunea are astădi 215 membrii: d'intre cari 4 onorari, 4 fundatori, 20 pe viaţă, 92 ordinari şi 95 ajutători.

Adunarea şi-a esprimat prin sculare condolenţele sale pentru trecerea din viaţă a membrului ajutător, Gavriil Manu, advocat în Dej. Adunarea a dat espresie mulţămirei sale faţă cu institutul de credit şi economii „Albina", pentru binevoitorul ajutor de 300 fl. Pentru conducerea economică a „mesei studenţilor" înfiinţată de institutul „Albina", Presidenta reuniunei a convocat la timpul sĕu o întrunire, la care s'a presentat un numĕr frumos de dómne şi d-şóre, cari au luat cu plăcere asupră-le nobilul angagiament, pentru care au fost învitate.

Mai pe urmă adunarea a primit proiectul de buget pentru 1996 cetit de casarul reuniunei, Dominic Raţ şi au însărcinat cu verificarea protocolului adunării pe dómna Letiţia Bologa, D-şóra Lucreţia Popescu şi pe Dr. N. Vecerdea. In fine presidenta reuniunei, dómna Maria Cosma, a

---

rea raselor de animale, prin urmare prin ameliorarea şi întinderea păşunelor şi livezilor irigate. Vom întinde treptat livedile irigate, vom asigura populaţiunei nóstre un viitor mai fericit. Pe acésta cale producţiunea animală va lua un sbor mai puternic, familiile muncitóre vor găsi un adăpost mai îndestulitor, ér prosperitatea agriculturei va fi mai bine realisată.

Dacă o proprietate are pe dênsa, pe lângă alte amelioraţiuni şi instalaţiuni de irigare, arendarea ca şi vinderea ei se va face cu sume mai remunerătóre; chiar clima locală se moderézá sub influenţa irigaţiunilor Pretutindenea unde arta irigaţiunilor a luat o desvoltare mai mare, se găsesc acolo nutreţuri multe, animale frumóse şi bine întreţinute, pămênturile sunt mai fertile, ér agricultura mai înaintată. Sĕ fim dar siguri că agricultura ţĕrei nóstre va găsi în practica irigaţiunilor un amic care o va conduce spre un progres realisabil. D. S. P. Radianu, directorul diarului societăţii centrale agricole, în Nr. din 13 August 1894, vorbind de îmbunătăţirea agriculturei, învederézá că prin crisa ce străbatem suntem siliţi chiar sĕ variăm şi se perfecţionăm cultura, ér ministeriul de agriculură este dator pe cale administrativă de a pune pe cultivatori în putinţă sĕ facă cultură ameliorată; luând pentru acésta ca esemplu pe vecina nóstră Austro Ungaria care, în acest chip, a transformat repede agricultura Bucovinei, Bosniei şi Herţegovinei. D-sa insistă mult la introducerea treptat şi în mic a irigaţiunilor — luând şi aici de basă sistemul austro-ungar — mărginindu-ne însĕ deocamdată numai la producerea nutreţurilor de care ţara nóstră sufere astădi, pentru întreţinerea şi ameliorarea animalelor domestice atât de folositóre agriculturei. In cestiunea irigaţiunilor d-sa se esprimă în modul acesta:

„Agricultura nóstră are nevoe sĕ fie ajutorată. Avem ape care se perd. Pentru moment n'avem nevoe sĕ înzestrăm ţara cu sisteme de irigaţiuni complicate s. e. cum sunt cele din nordul Italiei, ne aparţine numai sĕ găsim mijlocul prin care sĕ adoptăm în modul cel mai folesitor irigaţiunile potrivit cu regimul apelor şi cu nevoile ţĕrei. Deocamdată sĕ mărginim irigaţiunile numai la producerea nutreţurilor, dând esemple de terenuri irigate pe întindere de 15—20 hectare pe domeniile Statului. Aşa a făcut Ungurii şi adi Ungaria are mai mult ca 600 mii jugĕre catastrate irigate. Sistemele mari de irigaţiuni, cari ne ar costa cât şi drumurile de fer, trebuesc înlăturate. In tóte regiunile ţĕrei nóstre esistă preparate elementele creaţiunei irigaţiunilor lesne şi economic, care aştéptă numai suflarea inteligenţei ministerului de agricultură.

„Agricultura de munte şi de câmpie, industria, sĕnătatea publică sunt interesate la creaţiunea irigaţiunilor. Ne facem datoria sĕ atragem băgarea de samă a celor în drept.

„Susţinerea acestei cause, care este chiar a patriei, ne va aduce cultura ameliorată; ea preocupă lumea politică şi economică a ţĕrei nóstre".

Deci, constatăm încă odată mai mult, că prin introducersa acestor amelioraţiuni vom merge spre un sfârşit mai fericit. Ar fi de dorit sĕ se ia şi la noi mĕsuri serióse în acéstă privinţă Sĕ utilisăm isvórele ce se nasc prin livezi sau rîurile şi rîuleţele ce străbat proprietăţile nóstre. Sĕ încercăm şi vom vedea, că resultatele sunt bune de tot dar, ni s'ar putea reproşa că lipsa de bani ţine progresul pe loc.

Este adevĕrat. „Lipsa banului paralisézá iniţiativa, ér lipsa iniţiativei face banul nefolositor" dicea dl Vidalin, un agronom francez.

Ori-ce început este greu. Insĕ Statul care se ocupă de interesele generale ale ţĕrei este dator sĕ stimuleze iniţiativa privată stabilind irigaţiuni model pe proprietăţile sale în mic şi treptat: cu ocasiunea acésta se vor găsi mulţi imitatori, doritori de binele lor propriu. In privinţa acésta dl Radianu se pronunţă:

„Credinţa nóstră sta în stabilirea irigaţiunilor după sistemul austro-ungar:

1. Ministerul de agricultură stabilesce irigaţiuni model pe proprietăţile sale pe întinderi mici, 5—10 hectare;

2. Prin inginerii sĕi face planuri particularilor doritori sĕ creeze irigaţiuni pe proprietăţile lor".

Acest procedeu este unicul mai sigur de a reuşi, mai ales că ţara nóstră se găsesce aprópe în aceleaşi condiţiuni ca climă şi teren cu Austro-Ungaria.

Cunoscêndu se dar importanţa irigaţiunilor pentru agricultură, rĕmâne numai sĕ facem ca faptele sĕ devină în adevĕr pipăite, asigurând agriculturei nóstre un viitor salutar.

Vom căuta sĕ vorbim asupra irigaţiunilor fiind atât de necesare în prosperitatea agriculturei. („Timpul").

mulţămit călduros şi în nisce termini aleşi multelor dómne şi domnişóre, cari au dovedit un zel adevărat prin presenţa d-lor la adunare, şi rugându-le sĕ păstreze şi pentru viitor acest laudabil interes, mai ales, că terenul de activitate al reuniunei acum cu binefăcĕtórea „masă a studenţilor“ s'a mărit, declară şedinţa de închisă.

Am urmărit cu atenţiune activitatea acestei harnice reuniuni. Constatăm cu adevĕrată satisfacţie, că resultatele dobândite şi păn'acum ne umple inima de bucurie. Trecutul garantézĕ cu siguranţă viitorul. Onóre presidentei, onóre comitetului, onóre tuturor domnelor şi domnişórelor, tuturor membrilor reuniunei!! *S.*

* * *

Inaugurarea podului peste Dunăre. Joi în 14/26 l. c. s'a făcut inaugurarea podului dela Cernavoda, care légă România cu Dobrogea şi e cel mai lung pod din Europa. Inaugurarea s'a făcut cu mare pompă, fiind de faţă regele Carol, regina Elisabeta, principele Ferdinand, principesa Maria, principele Leopold de Hohenzollern, fratele regelui Carol, principele şi principesa de Meiningen, representanţii puterilor strĕine, ministri, senatori, deputaţi şi multe persóne învitate. Grandiosul pod pórtă numele *Podul Regele Carol I.*, şi cu tot dreptul: Ţéra întrégă şi presa strĕină recunósce, că regelui Carol I. i se cuvine partea leului în acésta epocală întreprindere. Étă ce ḑice „Fremdenblatt“ din acest incident despre România: Altădată stat vasal, fără cultură independentă fără autoritate în Europa, România e acum liberă, în posesiunea unei armate, care a dat dovadă de puterea sa, şi dotată cu numeróse instituţiuni de învĕţămênt.

România a devenit un factor însemnat printre statele Europei şi începe sĕ concureze la munca culturei universale. Acésta sĕ datorézĕ înţelepciunei, energiei şi zelului neobosit al Regelui Carol I şi lucrarea sa a contribuit în mod puternic a aduce ţara la nivelul, în care sĕ află acum.

Din I ḑi Carol a înţeles misiunea sa în cel mai înalt sens al cuvêntului şi s'a inspirat neîncetat, în activitatea sa, de nobila dorinţă de a deveni binefăcĕtoriul poporului sĕu. Nu i-a fost întotdéuna usor d'a găşi, pe terenul agitat ce a găsit în România, posiţiunea de care avea trebuinţă pentru a-şi îndeplini datoriile, ce-'şi asumase Mulţămită rarelor sale talente a reuşit, şi aḑi naţiunea sĕ simte legată de dênsul şi Casa sa în mod indisolubil, avênd deplină încredere în înţelepciunea Sa.

* * *

Cununie. Dl Ioan G. Oltean şi d-şóra Aurelia Popp şi-au serbat cununia în Dumineca trecută 17 Sept. a. c. în biserica gr. or. din Poiana-Sărată.

Felicitările nóstre.

* * *

Iubileul de 50 de ani al reuniunei săsesci de agricultură din Transilvania. Cine a fost în Sibiiu în ḑilele de 27 Septembre până astăḑi in 1 Octobre a avut, ce vedea Timpul cel frumos pare că intr'adins a favorisat „munca rodnică“ a compatrioţilor nostrii saşi. Ei au dovedit cu iubileul lor până la evidenţă, ce sĕ póte ajunge prin spiritul de corp, pe care l'au cultivat din rĕsputeri, prin reuniuni, şi prin o stăruinţă neîntreruptă. Conductul festiv, alergarea de cai şi căruţe, esposiţia de vite, de flori, de póme, de cereale de unelte agricole tóte le au succes escelent. Noi am putea învĕţa fórte multe din acest iubileu; vom reveni într'un raport mai detailat.

* * *

Emanciparea femeilor şi antropologii. S'a vorbit multe despre emanciparea femeilor. In Anglia, America şi alte state culte se ţin adunări de femei, se discută se agită în sensul acesta; femeile ocupă oficii în tóte părţile şi tind sĕ-şi „reocupe terenul, usurpat de sexul cel mai tare“.

Sĕ vedem însĕ ce ḑic antropologii la astfel de mişcări, şi cum judecă ei. La 7 August a început la Kassel adunarea antropologiştilor. Profesorul din Berlin Waldeyer, vorbind despre „antropologia diferitelor sexe“, a păşit cu acéstă ocasiune contra tendinţelor de emancipare ale femeilor. El aduce mai multe esemple din construcţia corporală a bărbatului şi a femeii. In fine după multe esemple, conchide: „Din nisuinţa timpului modern de a îmbunătăţii esistenţa peste tot nu trebue esclusă femeia; dar nici decum nu trebue sĕ uităm că natura nu a produs diferinţa între sexe numai din motivul ca bărbatul sĕ placă femeii, ci, mai vêrtos, ca sĕ se împartă între dênşii şi lucrul. Din causa acésta trebue sĕ ţinem sémă, în educaţiunea femeiei, de diferinţa spirituală şi corporală a sexului femenin faţă cu aceea a sexului masculin, ceea-ce ante-luptătorii emancipării femeilor nu prea fac în ḑiua de aḑi Din punctul de vedere al bunăstărei publice precum şi în interesul ordinei statului, trebue însĕ sĕ ţinem sémă de însuşirile femeei“.

* * *

Adevĕratul rege al animalelor. Un vênător african a constatat că leul nu e regele animalelor.

Astfel el istorisesce că, ducêndu-se într'o nópte la o fântână în deşert, a vĕḑut, aşeḑêndu se pe un colţ de stâncă în aşteptarea animalelor, următorul fapt:

Animalele, ca boi sĕlbatici, rinoceri, lei, antilope, tigri, etc. vin pe rênd sĕ se adape la fântână.

Dar de odată el a vĕḑut tóte animalele dând semne de spaimă, ciulind urechile şi tulind-o la fugă. Numai şacalul, animalul cel mai sburdalnic dintre fiare, rĕmâne singur la post.

Vênătorul n'a auḑit nici un sunet şi era fórte mirat de acéstă spaimă a animalelor.

Dar nu trece mult şi curiositatea lui e satisfăcută, căci vede o trupă de elefanţi venind cu pasul lor cadenţat spre apă.

Atunci şacalii se aşéḑă întinşi la pămênt în urma lor.

Elefanţii beau apă, apoi îşi stropesc spinarea şi se retrag în mod solemn.

După aceea se întorc celelalte animale sĕlbatice şi beau apa tulburată de elefanţi.

Deci, nu leul este regele animalelor, ci elefantul.

* * *

Prietinie între pisică şi câne Se scie că duşmănia între pisică şi câne e proverbială. Totuşi se cunosc multe casuri de prietinie între pisică şi câne. Un cas însĕ pe care 'l citéză „Eleveur“ merită a fi cunoscut. O pisică şi un câne, aparţinênd aceluiaşi proprietar, erau prietinii cei mai buni din lume. Tótă ḑiua 'şi petreceau timpul împreună şi se jucau.

Intr'o ḑi pe când se jucau, pisica muri subit în labele cânelui.

La început cânelui nu-i venea sĕ crézĕ acest eveniment tragic, el ridica pisica, o rostogolea, o desmierda, continuând jocul sĕu, dar fu cuprins de un fel de spaimă vĕḑênd pe prietina sa că rĕmâne nemişcată. Indată însĕ înţelese intêmplarea şi durerea lui isbucni în gemete prelungite. După cât-va timp 'i veni o idee subită: de a îngropa pisica El o târî în grădină, sapă o grópă cu labele şi cu botul, puse în ea cadavrul prietinei sale şi o astupă cu pămênt. După aceia se culcă pe mormênt şi începu a urla de mort. Ideia de a îngropa cadavrul e fórte ciudată şi e greu de esplicat cum 'i-a venit în minte. Este numai o simplă imitaţie? Ori ideia vagă, că ar putea fi condus a ascunde corpul delictului? Dar atunci pentru ce s'a aşeḑat pe mormênt şi a început sĕ urle?

Ori cum, faptul e ciudat şi e greu a ne face o idee esactă de mobilul care a dictat cânelui acéstă purtare.

* * *

Cum era casa la Romani? Patru păreţi de lemn, un acoperiş ascuţit învĕlit cu paie ori cu stuf, în mijlocul căruia se afla o deschizătură, pe unde eşia fumul. Acésté locuinţă sĕ numia atrium.

In acéstă odaie luminată printr'o deschizătură în acoperiş, numită compluvium, se găteau bucatele; copii şi robii mâncau la aceiaşi masă cu tatăl şi mama. Tot aici şedeau femeile torcênd lână şi, la început, acéstă odaie era totodată şi odaia de durmit. Pe lângă camera acésta mai erau una sau două odăi cămară şi tindă, în cari se păstrau bucate şi dormiau robii.

Acéstă formă a caselor s'a păstrat până târḑiu, când Romanii veniră în atingere cu Grecii.

Pe dinafară casele Romanilor erau fórte simple, fără de nici o înfrumseţare. Pe dinlăuntru însĕ erau înfrumseţate cu zugrăveli frumóse. Nu erau podite cu scânduri ci la cei bogaţi podéla era din marmoră şi pietri alese, er sĕrăcimea le lipea cu lut şi cu bucăţele de olărie.

Locul de frunte într'o casă romană îl cuprindea altarul zeilor de casă, apĕrătorii casei numiţi: Lareţi. Dealungul păreţilor erau statue de-ale strămoşilor, cătră cari Romanii se purtau cu sfinţenie. Mobilele erau la început puţine şi fórte simple; aşa d. e. scaunele lor nici nu aveau spate şi erau cu 4 picióre drepte în jos.

Aşa erau casele la străbunii nostri, când lumea tótă sĕ temeda de acest popor harnic şi vitéz. Lai târḑiu, pe vremea când s'a născut Mântuitoriul Christos, începuse şi la ei luxul, casele erau nisce palate nespus de scumpe, dar şi frumóse. Viaţa însĕ s'a moleşit şi nu după mult împĕrăţia cea puternică romană s'a prăbuşit.

Virtutea nu încape în aceiaşi técă cu mândria şi cu lenea.

* * *

Ecstravaganţe femeiesci. Dómnele din înalta societate berlineză au găsit un nou mijloc de a se face mai frumóse şi mai atrăgĕtóre.

Ghiciţi de ce e vorba?

De nimic altceva decât de purtarea monoclului, atât de usitat printre „ghigherli“.

Da domnilor! Tóte cucónele şi fetele din capitala Germaniei, îşi pun cu gravitate o bucată de cristal, rotundă sau pătrată, pe ochiul stâng.

Acésta nu adaugă, de sigur, nimic la prerogativele fisice al secsului frumos. Dar fiind-că ele cred contrariul, sĕ le fie de bine

Ceea-ce e sigur este, că purtarea monoclului de către secsul frumos din Berlin. face pe representanţii sexului urît sĕ rîdă cu hohot.

Profit de acéstă ocasie sĕ vĕ spun părerea unui învĕţat filosof german.

„Purtarea monoclului de cătră femei este o distracţie ce se procură bărbaţilor de cea mai uşuratică parte a genului uman“

* * *

Cum sĕ fac nuvele în America. O pertractare ţinută la curtea cu juraţi din America ne descopere secretul fabricării nuvelelor în noul continent. O scriitóre (poetă) ajunse înaintea judecătorilor, de bună sémă pentru vre-o datorie neplătită, unde spuse următórele: „Am scris o nuvelă din care am vêndut 100,000 esemplare, pentru care am căpĕtat 1000 dolari. Am tipărit o altă carte, în 50,000 esemplare, care 'mi a adus venit de 250 dolari. Din acéstă sumă nu m'am putut susţiné; fui silită sĕ întru la o fabrică de nuvele pentru o plată sĕptĕmânală de 40 dolari; aici îmi pun în mână scheletul sec al unei istorii şi mai seci, éră eu sunt silită a face dintr'însa o nuvelă în timp de 14 ḑile.

Avis!

Domnii membri români ai congregaţiunei municipale, sunt rugaţi a participa la şedinţa clubului, Vineri în 4 Octobre an. cur. la 5 óre după prânz, în localităţile casinei române din loc.

Sibiiu 30/9 1895.

Presidiul clubului.

Convocare.

P. T. membrii ai „Reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din districtul Sibiiului“, sĕ învită prin acésta a participa la adunarea generală a reuniunei, ce se va ţiné în ḑilele de *30 Septembre* şi *1 Octobre st. v. a. c.* în comuna *Rĕşinari* cu următoriul

Program:

1. Participarea membrilor la serviciul divin împreunat cu chemarea sfântului duch.
2. Deschiderea adunărei şi apelul nominal al membrilor ordinari.
3. Statorirea definitivă a programului.
4. Presentarea raportului comitetului central despre activitatea sa dela ultima adunare generală încóce şi alegerea unei comisiuni pentru censurarea aceluia.
5. Presentarea elaboratelor întrate dela despărţĕminte şi dare de sémă critică asupra lor.
6. Desemnul în scóla poporală.
7. O prelegere practică din cântări.
8. Propuneri şi interpelări.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central, ţinută la 25 August s. v. 1895.

Dr. *P. Şpan*, vice-preşed. — *Al. Galea*, secretar I.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Comitetul parochial din A.-Iulia-Maeri ţine de datorinţă a aduce mulţămită şi pe acésta cale următorilor parochieni, cari au contribuit la repararea şi înfrumseţarea bisericei şi înzestrarea ei cu cele trebuinciós e:

Dl Florean Rusan, paroch cu soţia sa Iulia n. Macaveiu au făcut un (foişior) cor fórte frumos cheltuind pentru el suma de 220 fl. v. a. Dl Demetrie Furduiu şi soţia sa Ana au făcut un amvon cheltuind pentru el 5 fl. Meteşan Nicolae şi soţia sa Raveca, Mihaiu Pop şi soţia sa Maria, Constantin Spinean şi soţia sa Maria, Nicolae Eneşel şi soţia Tiţia, (†) George Raţu şi soţia sa Raveca, au cumpĕrat un rênd de vestminte bisericesci de doliu cu 40 fl. v. a. Nicolau Sântîmbrean Ciriclău şi soţia sa Sanda au cumpĕrat un rênd de vestminte de mătasă galbină cu flori albe cu 45 fl. v. a. Tot Nicolae Meteşan şi soţia sa Raveca şi Ioan Drembarean lui Stefănuţ şi soţia sa Maria Ioan Rusan şi soţia sa Maria şi (†) Andreiu Timişian şi soţia sa Maria au cumpĕrat doi prapori de mătasă suma 100 fl. Georgiu Drumbarean, Nicolae Meteşan, Mihaiu Pop, Constantin Spinean, Ioan Câmpean au reparat biserica dimpreună încă cu alţi parochieni şi au făcut alaşul la biserică, care era necesar la colorarea bisericei scutind biserica de cel puţin 200 fl. Pentru coloratul bisericei au contribuit dl Alecsandru Cadar 6 fl.; Ioan Rusan 5 fl.; (†) George Raţ Perja 5 fl.; Ioan David 5 fl.; Mihaiu Muntean 5 fl.; Ioan Câmpean 5 fl.; (†) Andreiu Timişan 5 fl.; Georgiu Vaida 5 fl. Ioan Ternovean 5 fl.: Nicolae Meteşian 5 fl.; Constantin Spinean 2 fl.; Mihaiu Pop 3 fl.; Ioan Drambarean 3 fl.; Nicolae Ternovean 3 fl.; Ioan David 2 fl.; Ioan Raţ 2 fl.: Nicolae Meteşan 2 fl.; Ioan Raţ perja 3 fl.; Firos Hurcuta 2 fl.; Mihail Lajter 1 fl.; Petru Cadar 1 fl.; Nicolae Cirlea 2 fl.; Ioan Câmpean Ţababura 1 fl.; Antonie Perean 2 fl.; Petru Muntean 2 fl.; Vĕd. Rosalia Muntean 3 fl.; Georgiu Raţ Brânḑeiu 2 fl.; Nicolae Muntean 5 fl., Fira Drâmbărean 3 fl., Todor Sântimarean 2 fl. Todea Mihaiu 5 fl., Antoniu Mureşan 2 fl., Georgiu Turean 2 fl., Stefan Coseriu 2 fl., Vasile Cirlea 5 fl. Ioan Moise 2 fl., Toma Muntean 5 fl., Georgiu Goga 5 fl., Fişa Doboca 5 fl Petru Lepeduş 3 fl., Toma Oţel 2 fl., Simion Moldovan 5 fl., Romulus Şerban 5 fl., Ilie Rocsa 3 fl., Nicolae Eneşel 3 fl., Dum. Macaveiu Petru din Abrud 5 fl., Muntean Mihaiu 3 fl., Henter Simeon 2 fl., Têrnovean Georgiu 2 fl., Nicolae Spinean 1 fl., Todor Pleşa 3 fl., Andreiu Sêrb 3 fl., Todora Pleşa 3 fl.

Cu scop ca sĕ se facă un fond, din care sĕ se repareze biserica în viitor, când va mai fi necesar, s'a mai făcut încă fondul vinului şi la acésta au contribuit următorii:

Florian Rusan 2 fl., Moldovan Simeon 2 fl., Alesandru Cadar 2 fl., Antoniu Mureşanu 2 fl., Metezan Nicolae 1 fl. 50 cr. Vĕd. Timişan Maria 1 fl. 30 cr., Vaida Georgiu 1 fl. 30 cr., Spinean Constantin 1 fl. 30 cr, Mihaiu Pop 65 cr., Muntean Mihaiu 1 fl. 30 cr., Todea Mihaiu 65 cr., Cionca Safta 65 cr., David Ioan 1 fl. 30 cr., Santimbrean Nicolae 1 fl. 50 cr., Fechete Georgiu 60 cr Ioan Drambărean 75 cr.

Au mai donat încă un prapur de mĕtasă în preţ de 22 fl. următórele: Maria Spinean, Rafila Muntean şi Maria Coşeriu, şi tot Maria Spinean, a mai donat încă 4 stichare pentru bĕeţi în preţ de 10 fl.

Alba-Iulia, 21 Septembre, 1895.

Comitetul parochial.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Loterie.

Sâmbătă, în 28 Septembre n. 1895.

Budapesta: 20 21 34 50 39

Nr. 495. [174] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs în „Telegraful Român cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Haşfalĕu, cu salariu anual de 300 fl. v. a. Şi anume din casa bisericei 100 fl. prin repartiţiune 200 fl. v. a. pe lângă cuartir şi lemne.

2. Şard, cu salariu anual de 300 fl. v. a. Şi anume: folosirea unui pămênt cu 100 fl., din casa bisericei 50 fl., din viptuale 20 fl., prin repartiţiune 100 fl. şi lemne în preţ de 30 fl. pe lângă cuartir gratuit în edificiul scólei.

3. Hetur, cu salariu anual de 300 fl. v. a. Şi anume: în bani 100 fl., folosirea de 5 jugere de pămênt cu 200 fl. v. a. pe lângă cuartir şi lemne trebuincióse de foc.

Dela concurenţi se recere sĕ fie pedagogi absolvenţi cu atestat de cualificaţiune.

Competenţii au aşi aşterne suplicele lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiterat până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Sighişóra, 4 Septembre 1895.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Doctorul Beu

[175] locuesce 1—1

Târgu lâniii (Poschen Gasse) Nr. I.

Chiar acum au apărut și se pot procura:

PREDICI PENTRU DUMINECI

de celebrul orator, în Domnul adormitul

IUSTIN POPFIU.

Tomul I.

Acest tom constă din 32 cóle tipariu 8⁰ mare și conține 48 predice pe 39 Dumineci.

Prețul unui esemplar cu porto francat e numai 2 fl. 35 cr.

Comandele sunt a se adresa la:

[173] 2—3

Tipografia „Aurora“ A. Todoran
Gherla. — Szamosujvár.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat .	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg. .	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg. . . . . : . . .	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima . . .	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. = ...	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. = ...	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg .	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă . . .	„	—.15
Comput de Ioan Popescu . . .	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaţionale. . .	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg..	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu . .	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu .	„	—.80
Drepturile și datorinţele civile ·	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu .	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Mihelţan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan .	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I. .	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II. .	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II. . .	„	1.—
Gramatica română de I Dariu .	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu .	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop .	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop .	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş . .	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş . .	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. = ...	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri . .	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl.	2.50
Istoria biser. politico-naţionale. .	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895 . . .	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu .	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur. .	„	—.50
Vocabular român german . . .	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja . .	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu . .	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean . .	„	—.80
Colinde de A. Marienescu . . .	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu .	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu .	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2,50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ .	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1 —
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal și înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan . .	„	1.50
Poetica română de I. Manliu . .	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian . . .	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea .	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii . .	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului .	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian, .	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun..	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla .	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla .	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla . .	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor și morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli . .	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli . .	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl .	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla . .	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla . . .	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla . .	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla . . .	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla. . .	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noa cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl. . .	„	—.02
Testimonii de religie . . .	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie .	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100 . .	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100 .	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100 .	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și .	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 105 Sibiiu, Joi, 21 Septembre (3 Octobre) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Iubire de neam ori — demagogie?!

I.

Ceea-ce în statele naționale, în aceste fericite țĕri, unde iubirea țerii strămoșesci este identică cu iubirea de naționalitate, se chiamă patriotism; noi — siliți de fatale giurstări — am învĕțat a numí altcum preacorect: iubire de neam.

Cu alte cuvinte: Când D-ḑeu ar afurisí politica și granițele ei, și ar face ca fie-care țéră, precum după drept și dreptate, așa și în realitate, sĕ fie a aceluia, ce o locuesce și o cultivă; atunci deschilinirea între conceptul patriotism și conceptul iubire de neam ar fi aprópe nulă.

Iubirea de neam însĕ este numai una. Ea consistă din totalitatea stăruințelor unui individ, câte se îndréptă spre binele comun al poporului, din care face parte.

Acésta iubire nu póte fi monopolul cuiva, cu atât mai puțin privilegiul unei clice, sau chiar al unui partid, ci este absoluta proprietate a fie-căruia ce o nutresce.

Usufructul stăruințelor individuale cinstite, purcese din iubirea de neam, îl are poporul, adevĕratul stăpân și tată al indiviḑilor născuți dintr'însul, singurul proprietariu al nisuințelor tuturor fiilor sei.

Numai identitatea căilor și mijlócelor alese de mai mulți indiviḑi spre manifestarea iubirei lor de neam cu mai multă tărie, duce la formarea de grupuri și partide.

Grupurile și partidele au deci óre-care drept disciplinar asupra membrilor sei declarați, până când aceștia țin a fi numĕrați aci, a beneficia de eventualele avantagii resultânde din asociarea lor; nici odată însĕ nu au dreptul, a disciplina indiviḑi, ce nu țin a fi numĕrați între membrii grupului — partidului; nici odată nu au dreptul a se năpustí asupra nemembrilor, până când aceștia — deși pe alte căi — își manifestă iubirea lor de neam în mod cinstit.

Acésta este basa morală a lucrului, fără de care nici o acțiune nu isbutesce.

Numai un for esistă, care disciplinéză cu drept desĕvêrșit și firesc, căruia tăcênd i se supune tótă suflarea: forul opiniei publice nefalsificate, neforțate, nesurghiunite.

Acésta opinie publică însĕ este și unica, care în aprețierile sale uséză de unicul criteriu infalibil și moral, acela al faptelor și al adevĕrului; — nu precum grupurile — influințate de propriul punct de vedere al lucrurilor. De aceea ori-care grup, ce arogându-și sie-și monopolul opiniei publice, o falsifică și o șurghiunesce, comite o imoralitate, care în contul binelui obștesc totdéuna amar se isbândesce.

Caci un lucru sĕ se scie: Nu iubirea de ném, ca principiu, ci totdéuna persónele, individualitățile de acțiune, puse pe cumpĕna moralității; — apoi veritabilitatea și sinceritatea căilor și mijlócelor de acțiune — împedecă pe un individ cinstit de a se alătura la cutare grup sau partid.

De aceea, — pe când în ochii unui grup abusiv este nepatriot ori-cine nu se închină lui; — opinia publică la tóte popórele cu pretențiuni culturale declară de atari numai pe acei indiviḑi, în stăruințele cărora a constatat faptice lipsa iubirei de ném.

Ba mai mult!

Patriotismul fiind o înaltă virtute — timbrul ei fiind abnegațiunea, totală desinteresare pentru eul individual: — opinia publică nu cunósce virtuți interesate, virtuți isvorite din alt motor, decât cel mult din cela al unei nobile ambițiuni; înaintea ei deci ori-care altă pretinsă virtute nu este veritabilă.

Drept-aceea nepatrioți la tóte popórele conscii se chiamă nu atât acei ce față cu bunurile ideale ale națiunei persist într'o pĕcătósă pasivitate, cât mai mult aceia ce sub firma iubirei de ném, dar in detrimentul acestui ném, vênéză interesele lor personale.

Infamia trădării de ném nu consistă atât în passivitate, cât mai mult într'o perversă activitate sub firma iubirei de ném — și timbrul ei este șarlataneria.

Acum sĕ ne dăm puțin samă, cum stăm noi în acest respect sub lupa enumeratelor principii morale?!

Magiaro-jidanii monopoliséză iubirea de patrie pe sama lor — și pe noi ne dóre, — la noi o samă de ómeni de o valóre întrinsecă fórte problematică monopoliséză aceeași virtute numai pentru sine — și pe noi sĕ nu ne dóră?!

Magiaro-jidanii nostrii sunt mantéua patriotismului, pe care'l revindecă numai pentru ei, făcênd cel mai urît abus de acest sublim sentiment, 'și caută trebșórele; — la noi o samă de ómeni abuséză de iubirea de ném, care ar fi eschisiva lor proprietate, demagogiséză poporul și amărêsc ḑilnic simțĕmintele curate ale multor români cinstiți tot numai, ca sĕ-și facă trebșórele.

Magiaro-jidanii acoper sub mantéua patriotismului un terorism ne mai pomenit: ai nostrii acoper sub monopolul iubirei de ném un terorism mult mai prost, căci mai nemotivat, mai ridicol, mai slăbănog.

Insultele, ce acesti poltroni le adreséză ḑilnic și acum deja de prea mulți ani tuturor bărbaților nostrii de valóre nu dovedesc alta, decât, că ei și au clădit casa pe nĕsipul scandalului și al sensației, contând la credulitatea masselor și mai ales la onorabilitatea ómenilor de adevĕrată valóre, cari nu se pot dimite până în cloaca (noroiul) acestor poltroni.

Sciut este, că nimeni nu contéză la onorabilitatea altora, ca un mișel poltron.

Dar a face în acest chip politică națională în fața lumei este și daună mare și lucru urît!... 1)

N.Manegutiu

---

1) semnat: I. Georgescu-Oviana.

Sfințirea bisericei din Dobolii-inferiori.

Departe, într'un colț estrem al provinciei nóstre metropolilitane și anume în Sĕcuime, se află mai multe comune bisericesci, ale căror locuitori nu mai vorbesc limba strămoșéscă, ci au schimbat'o pe acésta cu limba sĕcuilor vecini ori conlocuitori. Numai numele lor, curat române și ici colea câte un om mai bĕtrân, mărturisesc originea lor română.

Una dintre aceste comune este și Dobolii-inferiori, care sub conducerea actualului harnic parcch, Puia, face în tóte privințele îmbucurătóre progrese. Nou zidita biserică este o grăitóre dovadă a acestei aserțiuni. Abia sunt ani, de când parochul Puia și-a ocupat dificilul seu oficiu în unul din cele mai espuse locuri și mulțămită răbdărei sale de fer, cu care a învins pedeci adese ori fórte considerabile, aḑi a ajuns a-și vedé realisată o parte a programului sĕu de lucru.

Din colecte întreprinse în tóte părțile și din contribuțiunea parochienilor Doboli inf. și-a ridicat o biserică, care ar puté servi de falǎ și multor altor comune mai bine situate. Prețul bisericei întrece suma de 10 mii fl. Singur dl Dumitru Perșoniu și soția din Săcele au contribuit cu o a treia parte. Biserica mulțumitóre le-a și admis portretele în locul ce de obiceiu sĕ reservă pe sama patronilor.

Terminată acéstă biserică, care e singurul ciment, ce mai légă pe Dobolieni de trupul neamului românesc, era o imperiósă trebuință, ca sfințirea ei sĕ se sĕvêrșiască cu pompă mai mare și din partea însuși capului bisericei ortodocse din Transilvania. Escelenția Sa D-l archiepiscop și metropolit, Miron Romanul, a și urmat cu plăcere invitării din partea Dobolienilor și a protopresbiterului concernent Coltofeanu. Sâmbătă a plecat cu trenul de diminéță spre Sĕcuime, însoțit de Ilustritatea Sa dl Dr. Ilarion Pușcariu, de Prea onorații d-ni Mateiu Voileanu protopresbiter, Dr. Remus Roșca, protodiacon și director seminarial, de secretariul consistorial Dr. Elie Cristea și de alte persóne din centru Timpul admirabil de frumos a ușurat mult lunga și obositóre călĕtorie.

In decursul călĕtoriei Escelenția Sa dl archiepiscop și metropolit a fost în mai multe locuri obiectul unor călduróse ovațiuni din partea clerului, a învĕțătorimei și a poporului credincios. O deosebit de bună impresiune a făcut mai ales poporul și fetele din Hașfalĕu, cari în sĕrbătoresci vestminte s'au presentat în numĕr considerabil în frunte cu parochul Doctor. Fetele au aruncat în entusiaste strigăte de „sĕ trăéscă“ flori pe cupeul, în care se afla archiereul bisericei lor și au predat atât Escelenției Sale, cât și persónelor din suită, frumóse buchete de flori naturale.

La gara din Brașov a sosit trenul la órele 2 post meridiane. Gara era indesuită de publicul, care a venit spre intimpinarea Escelenției Sale metropolitului, mai ales era bine representată preoțimea din jurul Brașovului. Bĕtrânul protopresbiter al tractului Brașovului, Preaonoratul domn Ioan Petric, a bineventat pe Escelenția Sa în cuvinte pline de entusiasm tineresc, invitându'l, ca sĕ distingă cu înalta-i visită și locul residenției sale protopresbiterale: Brașovul.

Escelenția Sa mulțămind pentru fiésca manifestațiune a dragostei celor presenți și accentuând importanța unor lucruri neamânabile, cari reclamă grabnica sa reintórcere la Sibiiu, a promis părintelui protopresbiter, că cu altă ocasiune va cerceta cu plăcere și Brașovul. Publicul erupse în frenetice aplause la adresa Escelenției Sale, ér religiósele brașovene rivalisau întru a săruta înaltului preot mânile ori a-i atinge hainele.

Dela Brașov s'a continuat călĕtoria immediat mai departe spre Treiscaune cu trăsura. Baronul Szentkerezti, ginerele decedatului general Florescu, a avut bunăvoința a pune la disposiția Escel. Sale elegantu-i ecuipaj cu 4 epe negre sprintene, ca și nisce caprióre. Preoțimea și mai mulți onorațiori din Brașov s'au atașat in un lung convoiu de trăsuri, care a ajuns în scurt timp în marea comună delângă Brașov, Herman. Intreg poporul român aștepta pe archiereul sĕu în capul satului sub pórta de triumf frumos împodobită. Preotul Alecsandru Dogariu, îmbrăcat în ornate bisericesci, ofere Es. Sale crucea, s. Evangelia, spre sărutare, și-l felicită în cuvinte mai lungi, ḑicênd, că presența Escelenției Sale, supremului cap al bisericei ortodocse, servesce mai ales în aceste timpuri de grele încercări nu numai spre mângăiere în multele nĕcasuri ale vieții, ci mai ales îi încurajiază și-i întăresce voința întru a ținea la biserica și némul sĕu, la datinele și moravurile vechi religióse. Escelenția Sa mulțămind pentru festiva primire și întimpinare continuă calea între sunetul clopotelor dela biserici. Poporul striga însuflețit „Sĕ trăéscă“, ér archiereul împărtășia tuturor archipastoréscа-i binecuvêntare, pe care credincioșii o primiau închinându-se plini de evlavie și respect.

Revista politică.

In ședința de Luni a camerei unguresci și-a desvoltat mai întâi ministrul de finanțe, Lukács, esposeul sĕu la proiectul de buget pentru anul 1896. El constată de o parte în venituri un prisos de aprópe 35 de milióne, ér de altă parte afirmă cu părere de rĕu, că căile ferate ale statului sĕ reentéză atât de puțin, în cât pentru acoperirea cheltuelilor avute cu ele va fi necesară o operațiune de credit. Ministrul a dovedit opinia sa un fapt, care provocà mare interes la deputați.

După aceea s'au adus în desbatere cele dóuĕ proiecte de legi politice-bisericesci, mai întâi legea despre liberul esercițiu al religiunei. Contra acestui proiect a vorbit numai deputatul Vajay, care a atins cu acéstă ocasiune și purtarea prim-ministrului Bánffy față cu Agliardi. Din causă, că a fost prea aspru în unele espresiuni, i s'a detras cuvêntul. Apoi sĕ referà și asupra proiectului de lege despre religiunea israelită. La urma urmelor s'au primit amêndóuĕ proiectele cu unanimitate în întregul lor, nu cum au fost ciuntate de casa magnaților.

* * *

Mai multe foi aduc scirea, că Coloman Tisza ar fi declarat unor prietini intimi, că cu ocasia noilor alegeri pentru dietă sĕ va retrage definitiv din viéţa politică.

De sĕ va adeveri acéstă scire, apoi un lucru e positiv, că nóuĕ nu ne pare de loc rĕu de acéstă „prea nobilă“ intenţiune alui Tisza: *Romani memores esse solent.*

* * *

Din incidentul, că la alegerile comunale din Viena au triumfat antisemiţii, după cum sĕ scie, fóia vaticanului „Osservatore Romano“ numai încape de bucurie. Ea vede în acéstă victorie o speranţă mare, că acum va sosi un alt timp mai favorabil şi pentru papism. „In Viena, dice amintitul jurnal interesant, trebue sĕ se hotărască lumea într'un fel: Ori e cu papa, sau cu liberalismul, ori cu Roma sau cu mórtea. Papa va mêntui acum, precum a mêntuit odinióră Europa de barbarie, societatea omenéscă de mórte“. — Unde dai, şi unde crépă!

* * *

După cum am amintit în diarul nostru presenţa generalului Dragomiroff şi a ministrului de esterne rusesc, a principelui Lobanoff, la manevrele generale din anul acesta ale armatei franceze, a scos din sărite pe multe foi franceze. Intru cât vor fi juste combinaţiunile, ce sĕ fac asupra unei alianţe dintre Franţa şi Rusia din acest incident, nu sĕ póte dice acum. Atâta stă, că merită óre-care atenţiune faptul, că de astă-dată Rusia a trimis la manevrele Francezilor pe cel mai eminent general al ei. Ce idei îşi va fi făcut Dragomiroff despre capabilitatea armatei din Franţa, nu putem sci. Este însĕ un fapt fórte adevĕrat, că el este astădi în colosul nordic cel mai escelent militar, din care causă îi şi dic unii „Şuwaroff cel modern“. El încă n'a împlinit 60 de ani, e un moscovit încarnat, are o cultură europénă, o educaţiune frumósă si o profunditate scientifică în cunoscinţele necesare soldatului. Deja în rĕsboiul ruso-turc din 1877/78 numele lui sĕ pomenia alăturea cu al lui Gurko, Scobeleff şi Şuwaloff. In critica, ce-o face el despre manevre, e plin de spirit, rece şi scurt în espresiuni. Ţarul Alecsandru III l'a numit comandant peste districtul militar al Kiewului; 88,000 de ómeni stau sub comanda lui în timp de pace. Planurile de eserciţii şi de parade nu le a făcut în Rusia nici un general cu atâta seriositate, ca Dragomiroff. Ministrul de rĕsboiu al Rusiei şi şeful statului major au într'ênsul cea mai mare încredere. Cel d'intâi a dispus deja de acum trei ani, ca tóte ordinile date de Dragomiroff, în cari critică el eserciţiile trupelor şi manevrele, sĕ se publice neschimbate în fóia cuotidiană militară oficială a Rusiei „Invalidul rusesc“. Tótă oficerimea muscălécă trebue sĕ le cetéscă şi sĕ înveţe din ele. Şi în Franţa, în Germania şi în Austro-Ungaria sĕ cetesce cu atenţiune amintitul diar militar. Din tóte acestea sĕ vede, că Rusia, şi-a trimis în Franţa de astădată pe cel mai mult vestit general; póte că acéstă împregiurare va fi contribuit, ca sĕ viseze Francezii lucruri prea mari.

* * *

Sĕ vorbesce, că regele Carol din Portugalia va face o visită curţilor din Madrid şi din Roma.

Dacă se adeverosce acéstă scire, atunci ea nu este fără interes politic. Ar fi primul cas, de când a încetat Roma de a mai fi capitala luméscă a papei, că stă un monarch catolic la vorbă în Quirinal. Şi regele Ludovic, tatăl actualului rege al Portugaliei, a făcut visite cumnatului sĕu, regelui Umbert, însĕ a brodit-o totdeauna aşa, când acesta era în Monza şi nu în Roma. Dacă regele Carol va fi óspele Quirinalului, atunci el sĕ espune, sĕ nu fie primit în Vatican. Papa Leo XIII sĕ ţine de macsima lui Pius IX, că un principe catolic, care va face visită regelui Italiei în Roma, sĕ nu pótă fi primit de papa. E cunoscut, că împĕratul Francisc Iosif până acum n'a făcut visită regelui Umbert în Roma, ca sĕ nu ofenseze sentimentele papei. Alţi suverani catolici, precum e regele Belgiei, Leopold, au trecut în călĕtoriile lor prin Italia, dar nu s'au oprit în Roma. De aceea am dis noi, că regele Carol al Portugaliei, va fi cel d'intâi monarch catolic, care va face visită unchiului seu Umbert în Roma. — Bine ar fi sĕ spargă el ghiaţa odată!!

* * *

Din Constantinopol s'a rĕspândit scirea, că puterile vor renunţa d'a merge mai departe cu pretensiunile lor în causa reformelor din Armenia şi că în curênd se va ţiné o conferinţă în Paris. Acéstă versiune nu prea merită credĕmênt. Cu conferinţele europene nu s'au prea făcut esperienţe atât de bune, ca sĕ pótă esista speranţa, că acum se va puté tranşa şi cestiunea Armeniei pe calea unei conferinţe. Afară de acésta, pórta ar trebuí sĕ dea înainte de tóte, o declaraţie, că se va acomoda hotărîrilor unei conferinţe, ceea-ce nu e probabil, după-cum stau lucrurile astădi.

* * *

S'a vorbit şi în diariul nostru despre versiunea, că cancelarul Germaniei, principele Hohenlohe, ar intenţiona, sĕ-şi dea demisia din postul sĕu. Atunci noi ne am esprimat părerea, că până acum nu sunt motive, cari sĕ ne facă, sĕ credem aşa ceva. „Münchener Allgemeine Zeitung“ publică acum o desluşire de interes în acéstă cestiune: „Capul imperiului“ -- dice jurnalul din capitala Bavariei — nu s'ar gândí nici atunci sĕ se despartă de principele Hohenlohe, când părerea sa actuală despre lucrurile din cestiune ar diferí şi mai tare de opinia celui d'intâiu funcţionar al statului, decât cum diferă acum. Căci, dacă s'ar despărţí de principele Hohenlohe, fie al 4-lea cancelar ori-cine ar fi, atunci ar face impresia póte mai mult în afară decât în lăuntru, că împĕratul însuşi nu-şi prea face socotéla şi că situaţiei din Germania îi cam lipsesce stabilitatea, — cestiuni, cari ar atinge fórte nefavorabil vada naţiunei germane. Presa germană póte sĕ pună un pond cu totul altfel pe posiţia unui cancelar, decât cum face câte odată în present, ca sĕ se împuţineze tare numĕrul acelora, cari cred, că funcţiunea cea d'intâiu a statului sĕ dă numai pe câte o di“. — In chipul acesta sĕ confirmă scirea, că în Germania nu póte fi vorba deocamdată de crisă în funcţiunea de cancelar.

* * *

Ţarul Rusiei a dat „unicului sĕu prieten, principelui Nicolae din Muntenegru, o nouă dovadă de înalta sa apreciare, numind pe fiul acestuia al doilea, pe prinţul Mirko Nikolajevici, locotenent în al 15-lea regiment de vênători, al cărui şef e principele de Muntenegru.

Graţiarea martirilor
şi
Dr. Iosif Gall.

Traducem după „Pester Lloyd“ următórea declaraţie:

Eu consider, că e necesar, ca sĕ public anteistoricul, ce mi-e cunoscut, în causa graţiărei celor condamnaţi în procesul Memorandului, ca sĕ şi pótă câştiga ori şi cine convingerea, că despre graţiare s'a discutat cu mult mai nainte, de ce a fost şi numai vorbă despre visita dela Ischl a Regelui Carol. Deja în anul trecut, încă sub guvernul Wekerle am sulevat *eu* înaintea ministrului de justiţie Szilágyi utilitatea politică a acestor disposiţii; ministrul Szilágyi, care în principiu nu se opunea, observă totuşi că el nu crede, că a sosit timpul pentru graţiare. Eu am adus cestia pe tapet şi ministrului-president Bánffy, îndată ce a ajuns la guvern. In luna lui Maiu din anul acesta, pe când din incidentul pertractării proiectelor de legi politice-bisericesci sĕ adunase întregul episcopat în Budapesta, s'a proiectat în înţelegere cu episcopii greco-orientali şi greco-catolici o petiţie către Maiestatea Sa în causa graţiărei. După ce a fost petiţia subscrisă, a fost încredinţat archiepiscopul Dr. Victor Mihályi cu înmanuarea ei. Dr. Victor Mihályi a vorbit asupra cestiunei şi cu prim-ministrul Bánffy, care a declarat că domnul archiepiscop, dacă află cu cale, póte sĕ înmanueze imediat petiţia de graţiare, deóre-ce guvernul deocamdată încă nu doresce sĕ atingă cestiunea graţiărei. Câte va sĕptĕmâni mai târdiu, când archiepiscopul Dr. Victor Mihályi a adus cestiunea încă odată în discuţie cu prim-ministrul Bánffy, pe când el voia acum faptice sĕ înmanueze petiţia de graţiare, a declarat şeful cabinetului, că guvernul unguresc nu e de părere sĕ procédă în cause de graţiare pe basa unei petiţiuni către Maiestatea Sa înaintate din altă parte, sau pe basa ori şi cărei astfel de interveniri din altă parte, ci guvernul însuşi va lua iniţiativa, îndată ce el va considera, că a sosit timpul pentru acésta.

Acesta e faptul. Eu cred, că graţiarea a avut o impresie favorabilă asupra cercurilor normative românesci, că cu tóte acestea versiunea, că graţiarea este de a se mulţămi intervenirei unor factori cari stau departe de guvernul unguresc, trebue tacsată după cele comunicate mai sus ca afirmaţiune greşită“.

Lukarecz, 24 Septembre, 1895.

Iosif Gall.

Este limpede şi lămurit, că pe când „Leiborgan“ ul martirilor, cari zăceau în temniţă, înjura pe unii dintre episcopii nostri şi pe Dr. Iosif Gall, pe atunci aceştia în nobleţa inimei lor, care îi caracteriséză, sĕ consultau între sine şi întreprindeau paşi pe la factorii competenţi ai statului pentru graţiarea condamnaţilor. Aici încă s'ar putea esplica proverbul: Fă bine şi-ţi aştéptă rĕu!

Procese de presă.

Aflăm din isvor sigur, că în curênd se vor pertracta la Cluş mai multe procese de presă, între cari douĕ de natură privată, intentate de către protopopul N. Maneguţiu în contra „Foii Poporului“ şi în contra „Tribunei“ pentru nisce corespondenţe vătĕmătóre din tómna anului trecut.

Din incidentul acesta aflăm de bine a publica acum, spre informaţiunea publicului nostru, rectificarea numitului domn protopop, trimisă redacţiunei nóstre sub data 8 Octombre 1894, pe care acésta, ce mai scii din ce causă, nu a voit a o publica.

Intimpinarea este următórea:

M.-Oşorheiu, 8 Octombre 1894.

Mult stimate dle redactor!

„Fóia Poporului“ din Sibiiu în nrul seu 38 a. c. mĕ insultă pe cunoscutul calapod al acelor fanfaroni şi mĕ face, dicênd cum dic ei, „trădătoriu de neam“.

Luând ansă din o corespondenţă aprópe nevinovată a unui biet notoric nătărău, schiopii „proprietari şi editori“ — pe punga altora — dela acea fóie, îmi adreséză dela ei o sumă de infamii. Vorba românului: „Rânced lângă muced“.

Din posiţia mea şi fiind eu după faptele mele, nu după gura nespălată a demagogilor terorişti şi speculanţi, cunoscut, sum ispitit a nu le rĕspunde de loc, sau apoi a le rĕspunde cu un românesc: Trădătoriu de neam a fost moşu-to şi tu cucuveică miserabilă!

Sĕ scie, că acei sansculoţi, speculanţi la credulitatea, nematuritatea şi lipsa de proprie judecată a masselor, în asemenea casuri aştéptă, stând pe piedestalul propriei lor fabricaţiuni de aşa disă: opinie publică, — ca omul sĕ se demită la rectificări înaintea forului propriei îngânfări.

Nu le voiu face acéstă nemeritată onóre, ci — sub risicul de a fi şi mai mult timbrat de trădătoriu — am luat mĕsurile trebuincióse, ca pentru insultele şi calumniile lor, jupânii sĕ rĕspundă înaintea judecătoriei de presă.

Aici am în vedere numai publicul, pe care nu voesc a-'l lăsa nici un minut în nedumerire, dacă preste tot mai póte fi vorba de o atare nedumerire, când pe de o parte personalitatea mea după fapte şi pe de alta obicinuitele infame scornituri ale fabricanţilor de „moderaţi“ şi „trădători“ faţă de toţi câţi nu se închină lor, sunt cunoscute.

Declar deci, că din acea corespondenţă nici un cuvênt nu este adevĕrat, ba nu e adevĕrat nici barem aceea, că corespondenţa ar fi scrisă de „un poienariu“; cu atât mai puţin acea, că ar fi scrisă de un martor, care ar sci, ce s'a întêmplat, şi prin urmare ce vorbesce.

Drept-ce insultele redacţiunei dela „Fóia Poporului“, încopciate de acea corespondenţă a unui hăbăuc rĕutăcios, sunt cu atât mai infame.

Spre dovedirea acestora alăturez sub ./. în original 2-uĕ epistole ale unui martor ocular, carele, mirat şi indignat peste mĕsură de atâta obrăsnicie, mĕ insciinţéză despre infama publicaţiune, bine sciind, că eu nu ţin „Fóia Poporului“.

Din cuprinsul lor, precum şi din declaraţiunea, ce promit a o da proprio motu toţi cei-ce au fost de faţă la convenirea de sub întrebare, nimeni nu va rĕmânea nelămurit asupra unui lucru: Cât de infami pot fi unii din cei-ce pretind a representa opinia publică la noi?!..

Rog pe onorata redacţiune, a confirma autenticitatea originală a epistolelor *). Étă-le:

Poiana, 2 Octobre, 1894.

I. C.!

Cu multă indignaţiune sufletéscă am cetit în „Fóia poporului“ de eri Nr. 38 mârşava corespondenţă din Poiana, în care eşti considerat ca un trădătoriu de ném prin cuvinte de calumnie, ce fără de ruşine Ţi le ascrie a fi ridicat în contra dlor Dr. Ioan Raţiu şi Dr. Lucaciu etc.

E vorba de convenirea ce am avut într'un cerc restrîns la Cornişor, când ai binevoit a lua parte cu stim. soţie, unde afară de DVóstră, eu şi soţia, au mai participat dna notărăşiţă M. şi M., ér mai târdiu şi dl comisar St...

Dacă n'aş fi fost martor ocular la tótă discuţia încinsă asupra cestiunei române cu acea ocasiune, nu m'ar prinde mirarea. Dar când sciu că cu acea ocasiune ai descris cu sânge rece, fără nici o părtinire impresiune ce au făcut asupra privitorilor, atât înfăţişarea cât şi modul de apĕrare al membrilor partidului naţional, la pertractarea Memorandului; mĕ mir, cum de corespondentul cu multă obrăznicie 'Ţi atribue cuvinte de calumnie esprimate în contra dlor Raţiu şi Lucaciu şi soţii. La aşa ceva nu m'aş fi aşteptat din partea celor ce au participat la acea convenire, chiar când ar fi fost aevea aşa, ceeace fără ruşine se publică.

Acum sĕ vedem, cine ar putea fi iniţiatorul corespondenţei din cestiune? Dela fratemeu A. sau soţia, asemenea A. Ş. nu cred sĕ fi eşit ceva vorbă. M. sau St., sunt cu mult mai de caracter decât sĕ iniţieze o astfeliu de mârşavă corespondenţă, asemenea dna notărăşiţă.

Presupunerea mea este că M. a vorbit despre acea chestie cu B. şi acesta a făcut corespondenţa de cestiune, precum şi cealaltă tot din acest numĕr al „Foii poporului“ intitulată „Români buni“.

In fine nu dubitez, că M. n'are cunoscinţă despre modul, cum s'a făurit numita corespondenţă şi cred, că se va descoperi póte nu preste multă vreme.

Cu distinsă stimă

I. G.

A 2 a epistolă:

Poiana, 4 Octobre 1894.

I. C.!

In legătură cu epistola trimisă alaltăeri îţi comunic, că consultându-mĕ despre odiósa corespondenţă din „Fóia Poporului“ Nr. 38, cu cei-ce au participat la respectiva convenire, îmi spun că toţi s'au consemnat, şi au remas ca operiţi de o astfel de infamie. Şi cu toţi s'au decis dimpreună cu mine, că sĕ publicăm în aceeaşi fóie s'au alta o declaraţiune desminţitóre, făcĕnd de ruşine pre denunţantul obraznic.

---

*) Confirmăm autenticitatea lor. Red.

Inainte însĕ de a face acésta eşti rugat din partea tuturor a ne rĕspunde imediat, că consimţi la acésta sau dóră voesci a-ţi satisface pre altă cale?

Până acum denunţantul nu l'am putut descoperi, dar aceea ce se scie, e că corespondenţele din Poiană în „Tribuna“ şi „Fóia Poporului“ se fac din partea lui B. s'au la iniţiativa lui însuşi.

O astfel de pată aruncată asupra O. D-Tale şi provenită din isvorul unuia dintre cei-ce au participat la cenvenirea din cestiune, nu o putem suferi şi nici nu póte remânea nerĕsbunată.

Aşteptând comunicarea opiniei Onor. D-Tale în afacerea din cestiune, sunt cu distinsă stimă. *I. G.*

De aci, şi anume din împrejurarea, că toţi cei de faţă au fost consternaţi de atâta infamie, resultă lămurit nu numai, că din pretinsa corespondenţă a unui poienariu nici un cuvênt nu este adevĕrat, dar şi aceea, că denunţiantul nu a fo-t de faţă la convorbire, prin urmare nu scie ce vorbesce, ba în fine şi chiar aceea, că e denunţiantul „un poienariu“ — las că nu ste un poenariu din popor, pre cum vrea sĕ înşele publicul a crede, când ḑice:

„Preotul nostru de odinióră s'a schimbat mult, ori că dóră nici odată n'a fost acela, ce noi l'am creḑut“... Când în naivitatea sa prefăcută ḑice: „Uite, dle Redactor....!

„Vedeţi, fraţilor români“... „dar vorbele lui n'au avut nici un rĕsunet (între noi?)“... şi când nătărăul corespondent ne minţesce, că „unde se întêlnesc doi se întrébă: „Auḑit-ai“.. .....etc., pre când poienarii au multe alte nĕcazuri, de cari sĕ întrébă, însĕ durerile aceste nu le fac nici un sughiţ; — dar el, acésta neghină blăstămată, nu este peste tot poienariu.

El este un biet smintit, care de vro ḑece ani tot desţelinesce sêrmanul în Poiană, unde nu este ţelină, şi sĕ miră grozav, cum agrul nu se face ţelină, ca sĕ se lase a fi desţelinit de el. Şi tot de atâţia ani petiţionéză sêrmanul prin astă largă ţară, ba şi prin Bucovina etc... după un postişor şi se miră grozav, cum nimeni nu reflectéză la minunatul seu creer. Tot el este, care în acelaş Nr. al „Fóiei Poporului“ comunică bazaconia dela o nuntă din Poiana, din carea cel ce cunósce Poiana şi pe poienari cât de colo vede nesăr ătura.

Un pretins jurnal însĕ, care se folosesce de atâtea minciuni deodată spre a îmbĕta publicul sĕu, şi de pe o atare basă debarcă în mod infam asupra omului, nu este decât o miserabilă cofăriţă.

*

Dar acum — dovedit fiind, că cu ocasiunea aceea nu m'am pronunţat asupra sfêrnarilor politici din oficina „Fóei Poporului“, simplu pentru că atunci nu fuse vorba de ei, ci avurăm ceva mai bun de lucru (o petrecere între némuri de cele cum îmi plac mie); — sĕ 'mi permită jupânii, décă tot pentru că nu-i las nici pe ei în nedumerire — mĕ pronunţ aici, pentru ca sĕ se scie cât de „bun Român“ sum eu:

Iubirea de ném este numai una, aceea nu este un monopol, care — după credinţa sfêrnarilor ar sta sub singura lor oblăduire privilegiată.

Ea este proprietatea şi se manifestă prin totalitatea stăruinţelor românilor cinstiţi.

Deschilinit de acéstă totalitate stă o anumită oficină infectă, o clică destrăbălată.

Insultele de „trădători“, „oportunişti“ „moderaţi“ etc.... sunt invenţiuni ale acestei clice, pentru toţi cei-ce în mod pronunţat stau afară de ea.

Onóre dar celor, ce după vêrtuţile lor se cuvine onóre; Onóre îndeosebi acelora, ce cu onestitate, devotamênt şi abnegaţiune desĕvêrşită luptă în primele şiruri!

Fie care fericesce naţia după voinţa şi capabilitatea sa.

Sunt însĕ ómeni între cei-ce sĕ giréză de conducĕtorii noştrii, ale căror fapte fug de oglinda moralei şi moralităţii.

De aci însĕ urméḑă: *1-dată* că dacă şi eu aş fi „vestit“, precum de mai multe ori ḑice „Fóia Poporului“, că sum; apoi eu mulţămesc Domnului, că nu sum vestit pentru asemeni voinicii, — altădată, că avênd şi eu datorinţă faţă de némul meu — nu pot nici eu, ca mulţi alţii, satisface ciudatei pofte a jupânilor dela „Fóia Poporului“, de a-i lăsa numai pe ei sĕ grijéscă de fericirea némului şi de a-mi „astupa gura“, — cum ḑic ei, ci 'mi voiu face, ca şi până aici, datorinţa după puterile mele. Amin.

N. Maneguţiu.

Intrunirea preoţimei din protopresbiteratul Sibiiului.

O eră nouă se începe pentru biserica nóstră cu ḑiua de aḑi. Mult a avut sĕ sufere ea în trecut, îndoit de grea este problema ei pentru viitor.

Proiectele de reforme politice-bisericesci devenite acum legi întră cu ḑiua de aḑi, 19 Septembre, în putere obligătóre.

Ele ne ating în mod grav pe noi, lovesc în instituţiuni cardinale ale bisericei şi vatĕmă adênc sentimentele religióse ale poporului. Proroci mincinoşi sub masca falsului liberalism încércă distrugerea legăturei dintre preot şi popor, înstreinarea acestuia de aşeḑămintele bisericei şi înlocuirea lor cu instituţiuni trecĕtóre şi tendenţióse. In acéstă situaţiune chemarea preotului e de tot agravată.

Cu îndoită iubire şi abnegaţiune datori suntem a veghia, ca poporul sĕ nu fie redus a depăşi aşeḑămintele bisericei sale strămoşesci, cari în ḑile grele i-au fost singurul scut de apĕrare sigură a limbei şi fiinţei sale romănesci. Ne vom supune legii întroduse, dar în acelaşi timp nu vom ceda nimic din pretensiunile şi drepturile consacrate ale bisericei nóstre.

Poporul va privi cu înduioşare la biserica şi aşeḑămintele ei atât de greu atinse prin reformele de legi întroduse, nu va nutri însĕ pe departe aceeiaşi încredere faţă de legea strĕină obiceiului, credinţei şi bisericei lui strămoşesci. De aceea la tótă ocasiunea ceremonialul şi actul bisericesc prin dignitatea şi solemnitatea îndeplinirei lui sĕ formeze un contrast vĕdit faţă de cel aprehendat şi impus de legea civilă.

Şi actul cununiei este minunată ocasiune de feliul acesta; aci mirii, după ce se vor fi presentat fără nici un decor la subscrierea actului civil, vor păşi cu atât mai sĕrbătoresce înaintea altariului; aci unirea etică îşi primesce importanţa sa spirituală şi numai e degradată la o iscălitură reciprocă şi întêmplătóre de tóte ḑilele. Cam în acest cadru de idei şi-a desvoltat dl protopresbiter tractual discursul de deschidere în colegiul preoţimei întrunit pe ḑiua de aḑi în biserica din Sibiiu-cetate. Obiectul întrunirei a fost instrucţiunea esmisă din partea supremului organ administrativ, a Venerab. Consistoriu metropolitan, cu privire la procedura de urmat în aplicarea legilor politice bisericesci nou introduse.

La întrunire a participat întréga preoţime tractuală.

Discusiunea s'a urmat mai mult asupra modului, în care preotul sĕ-şi apropie mai cu efect sfatul cătră credincioşi în atingerea lor cu organele streine.

Astfel sunt preparativele pentru încheerea actului civil de căsătorie avênd acele a se iniţia în totdeuna în conţelegere cu preotul mai intâi la biserică; apoi botezul pruncilor din căsătorii micste, ca sĕ se boteze în religiunea nóstră strĕbună — ér ca mĕsuri de rigóre cătră cei, cari s'ar mulţămi cu contractul civil de căsătorie şi nu ar cere binecuvêntarea înaintea altariului, remâne modalitatea sigură de a lipsi pe atari rĕtăciţi dela beneficiarea drepturilor în biserică şi considerarea pruncilor de illegali din o atare familie.

După-ce în mod de tot colegial şi aprofundat ne-am luat lămuriri detaiate asupra tuturor punctelor din instrucţie, ne-am indepărtat mulţămiţi de idea fericită a dlui protopresbiter, că în ḑiua primă a erei fatale bisericei şi a statului preoţesc preste tot preoţimea tractuală şi-a făcut sémă cu viitorul posomorît, ce i-s'a creat.

hg.

Noutăţi.

Dela scóla civilă de fete a Asociaţiunii. In 25 Septembre a. c. n. s'au ţinut la scóla Asociaţiunii esamenele private, conform noului Regulament ministerial, sub presidiul Magnificenţei Sale D-lui Emil de Trauschenfels, inspector regesc de scóle în Sibiiu.

Esamenul de pe clasa I civilă, 'l-au trecut cu succes elevele: Elena şi Elisaveta Muntean, din Turnişor; Maria Dărăban din Feketetó şi Eugenia Meţianu din Zĕrnesci.

* * *

Cas de mórte. Parochul din Ibănesci, Dimitrie Cornea, a rĕposat Luni în 18/30 Septembre a. c. în etate de 89 de ani, servind la altariul Domnului 52 ani.

Fie-i ţĕrîna uşóră.

* * *

Una pentru alta. Intre guvernul din Pesta şi cel din Viena au fost pertractări pentru esecutarea § ului 44 din 1876, relativ la reciprocitate în practica medicilor. Ministrul de interne austriac pune acum pond pe aceea, ca sĕ aibă cunoscinţă positivă despre numĕrul acelor cetăţeni ungari, sau croaţi şi slavoni, cari şi-au căpĕtat diploma de doctori în medicină la o universitate austriacă sau unguréscă şi pe basa căreia practiséză în ţĕrile, cari sĕ ţin de imperiu. Autorităţile politice au fost provocate sĕ facă un conspect al medicilor ungari, în care sĕ se spună apriat comuna şi comitatul de unde e medicul, datul, când şi-a luat diploma, respective gradul de magistru sau diploma de chirurg, universitatea sau institutul, care i-a dat diploma, unde ocupă respectivii medici funcţiuni şi cât de sus li se urcă salarul anual, în fine sĕ se spună şi comune, unde practiséză de present. Aceste conspecte au autorităţile politice, sĕ le înainteze guvernului.

* * *

Glume de litere în istorie. Lucru curios: Mai toţi bărbaţii, cari au fost primministrii şi şefi de cabinet aprópe în acelaşi timp în Austro-Ungaria, au avut nume, cari s'au început şi sĕ încep cu aceleaşi litere iniţiale: Pe când era în Viena Auersperg, în Budapesta era Andrássy, de-odată cu Taaffe a fost Tisza, cu Windischgrätz a fost Wekerle, cu contele Badeni, care va urma în Austria, este baronul Bánffy. Curiositatea constă în aceea, ca sĕ vedem, dacă jocul acesta de litere se va continua şi în viitor.

* * *

Ultima călĕtorie a lui Napoleon pe mare. A apărut o carte sub acest titlu, scrisă de Fischer Umvin în Londra, care conţine albumurile a doi oficeri englezi, albumuri de un mare interes istoric. Admiralul Sir Tomas Assher comanda ca căpitan fregata „Undauted“, care a condus pe Napoleon I după abḑicerea lui la Elba, şi Ion Glover a fost secretarul admiralului Cocburn, a cărui corabie „Northumberland“ a condus pe Corsicanul la St. Elena. In albumul lui Assher sĕ constată admirabilul farmec, care-l esercita Napoleon în viaţa sa particulară asupra celor, ce-l încungiurau. El sĕ interesa de tóte, vorbia cu cea mai mare sinceritate de tóte, despre espediţiile sale militare, despre mareşalii sĕi, despre invasiunea proiectată în Anglia, despre caracterul poporului englez, despre planurile sale pentru crearea unei flote, care sĕ domineze marea. Chiar şi pe un timp furtunos Napoleon nici odată nu manifesta nici o urmă de bólă de mare. Chiar dacă toţi cei din giurul lui suferiau de bólă, el era voinic. Despre generalul Blücher el şi-a esprimat admiraţiunea: „Dracul bĕtrân m'a atacat totdeuna cu aceeaşi furie. Când era bătut, după un moment óre-care ér era gata de bătae“. Planul împĕratului cu învasiunea în Anglia e de mare interes şi e desvoltat pe larg. Sĕ pare, că Napoleon nu vrea nici decum, sĕ sĕ raḑime pe mica lui flotă; el intenţiona cu o flotă mai mare sĕ atragă corăbiile englezesci din ţĕrmul englez spre India de Vest, apoi sĕ debarce în Kent şi sĕ ajungă direct în 3 ḑile la Londra, ca sĕ dea creditului şi comerciului Angliei lovitura de mórte.

In albumul lui Glover sĕ repetéză unele lucruri, cari sunt şi la Assher; generalul Bonaparte, cum se chema acum, se esprima şi cu mai putină reservă ca mai nainte, şi cu deosebire vorbia despre motivele, cari l'au făcut sĕ sĕ căsătoréscă cu Maria Luisa. Asemenea sĕ găsesc propriile păreri ale lui Napoleon despre espediţia în Rusia şi despre miseriile retragerei din Moscva. In ce privesce omorîrea ducelui d'Enghien e remarcabil, că Napolen sĕ acusă pe sine. Una dintre scrierile cele mai plăcute este întâlnirea împĕratului căḑut cu douĕ fetiţe englezóice în insula St. Elena; după câte-va ḑile erau toţi trei cei mai buni prieteni, sĕ jucau de-a baba-órba, şi cea mai mică indrăsnea, sĕ-i ḑică şi „Boney“, un nume, sub care este el cunoscut şi astăḑi în Anglia.

* * *

Un mire de 81 de ani. Sĕ scrie din Viena cu datul de 25 Septembre: Ieri s'a celebrat o cununie interesantă. Mirele, care, bine sĕ fiu înţeles, nu era vĕduv, ci pentru prima óră în viéţa sa a păşit la taina căsătoriei, n'are mai puţin, ca 81 de ani, mirésa lui de 42 de primăveri. Mirele e lucrător într'o fabrică. El îşi împlinesce şi astăḑi serviciul cu acurateţá, punctualitate şi circumspecţie, ca acum 50 de ani. De repeţite ori i s'a ḑis, sĕ se mai cruţe şi eventual sĕ se retragă în pensie; şeful lui a voit pentru casul acesta din urmă, sĕ-i urce chiar salariul. El însĕ era fórte simţitor, de aceea lumea l'a lăsat în pace. Nici un om nu-şi aduce aminte, sĕ fi fost mirele din cestiune vre-odată bolnav şi sĕ se fi abătut numai odată într'o singură ḑi dela modul lui regulat de viéţă. Sĕ scula de diminéţă şi sĕ culca de vreme. Un pahar cu lapte e tótă cina; prospiţiază admirabil. Numai la ocasiuni festive bea un păhărel de vin. Mersul lui e drept, aprópe ca la un soldat. A ţinut totdeauna, sĕ fie frumos îmbrăcat şi curat, sĕ aibă o locuinţă curată, nu cheltuia nici-odată peste léfa lui. — Pe soţia, care 'şi-a luat-o în căsătorie, o cunoscea mirele mai de mult. Ce motive îl vor fi făcut, sĕ se hotărască a se căsători, nu sĕ sciu, pentru-că el nu vrea sĕ le spună. Numele mirelui este: Wenzel Walasek. — Pe noi pe Români, chiar şi pe cei din Sibiiu, sĕ ne feréscă D-ḑeu de Walahi-seci!!

* * *

Cei mai avuţi ómeni de pe lume. Din incidentul înrudirei familiei princiare Malboroagh cu Wanderbilt prin căsătorie, un american a scotocit pe cei mai avuţi ómeni din lume. El a însemnat pe şése inşi cari sunt următorii: Li-Hung-Ciang, vice-regele Chinei. Acesta are o avere de 1250 milióne fl. El e cel mai bogat om din lume. In locul al doilea vine Rockefeller cu 450 milióne fl., al treilea Croesus este principele de Westminster cu 250 milióne fl., al patrulea este tot cu atâtea milióne, North, al cincilea e Wanderbilt şi al şaselea Woh-Qua tot cu câte 250 milióne fl. Acesti şése ómeni la olaltă posed puţintica avere de 2700 milióne fl. şi dacă ar voi ar putea plăti ceva din datoria statului unguresc. Dintre aceşti şése împĕraţi de bani, numai doi au ereḑit, ceilalţi patru au agonisit averea ei înşişi. Au ereḑit: prinţul de Westminter şi Vanderbilt vice-regele Chinei Li-Hung-Ciang şi-a câştigat averea şi cu rafinăria sa chinezéscă, North din salitru, Rockefeller din ulei, Woh Qua s'a îmbogăţit din céiu.

Nr. 495. [174] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci la scólele din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighișórei, se publică concurs în „Telegraful Român cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. H a ș f a l ĕ u, cu salariu anual de 300 fl. v. a. Și anume din casa bisericei 100 fl. prin repartițiune 200 fl. v. a. pe lângă cuartir și lemne.

2. Ș a r d, cu salariu anual de 300 fl. v. a. Și anume: folosirea unui pămênt cu 100 fl., din casa bisericei 50 fl., din viptuale 20 fl., prin repartițiune 100 fl. și lemne în preț de 30 fl. pe lângă cuartir gratuit în edificíul scólei.

3. H e t u r, cu salariu anual de 300 fl. v. a. Și anume: în bani 100 fl., folosirea de 5 jugere de pămênt cu 200 fl. v. a. pe lângă cuartir și lemne trebuincióse de foc.

Dela concurenți se recere sĕ fie pedagogi absolvenți cu atestat de cualificațiune.

Competenții au ași așterne suplicele lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiterat până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Sighișóra, 4 Septembre 1895.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 470/895. [172] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțĕtor la scóla gr.-or. din comunĕ Trîmpoele, tractul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegr. Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu anual de 300 fl. v. a. plătibil din repartiție și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și inainta până la terminul sus indicat cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu.

Abrud, 30 August 1895.

Oficiul protopresb. gr. or. al tract. Abrudului în conțelegere cu comitetul parochial.

Petru Popovici,
adm. protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	**Budapesta**	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	**Szolnok**	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	**P. Ladány**	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	—	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Cincia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghîrbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. **Cluș.** pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.40	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. **Teiuș.** pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. **Copșa-mică** pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	**Sighișóra**	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apața	Circulézā numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58	Tren de persóne	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. **Brașov** pl.		2.45	5.08		7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	**Predeal**	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. **Bucuresci** pl	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.19		**Ghiriș**		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11,20	4.20	10.39		**Turda**		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36	Circulézā dela 1 Iun. p. 15 Sept.	7.40	Carei-mare	7.10	3.16	Circulézā dela 1 Iun. p. 15 Sept.	9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Brașov — Zernesci

Tren micst	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	9.15			pl. **Brașov** sos.			7.36	1.29	8.31
9.05	5.13	9.30						7.21	1.14	8.16
9.37	5.45	9.53			Cristian			6.51	12.51	7.57
9.57	6.05	10.04						6.41	12.41	7.47
10 17	6.25	10.24			Tohanul vechiu			6.16	12.15	7.30
10.28	6.36	10.35			sos. **Zernesci** pl.			6.06	12.05	7.20

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28	**Simeria**	4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46	Cerna	4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12	**Hunedóra**	4.10	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5 20	8.50	—	3.05	**Brașov**	8.20	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.48	Prejmĕr	7.42	1.16	—		6.34
6.45	10.49	—	5.14	Sepși-S.-Georgiu	6.36	12 25	—		5.28
8 08	12.48	—	7.08	Covasna	4.55	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	7.54	**Kezdi-Oșorheiu**	4.—	10.25	—		2.47

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	**Szolnok**	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. **Arad** pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.46
—	2.44	4.42	—	6.46	Gyorok	10.15	—	8.19	—	6.17
—	3.14	5.04	—	7.06	Pauliș	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.31	5.15	—	7.17	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Conop	9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.30	5.57	—	7.57	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	4.50	6.13	—	8.13	Soborșin	8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	5.40	6.58	8.48	8.53	Zam	7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.26	9.07	9 22	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	7.52	—	9.48	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Branicica	6.44	—	4.39		-
—	—	8.26	—	10.22	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	8.52	9.57	10.48	**Simeria** (Piski)	6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.06	10 08	11.02	Orĕștia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Șibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10 16	—	12.06	Vințul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.40	—	12.30	**Alba-Iulia**	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	10.54	11.17	12.44						
—	—	11.30	11.40	1.20	sos. **Teiuș** pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10.25	pl. **Budapesta** sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	—	
—	7.19	12.21	7.19	—	**Reghinul-săs.**	—	7.49	3.25	—	

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. **Copșa-mică** sos.	9.34	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12.—	7.41	Șeica mare	9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6.35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.36	1.46	—	pl. sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marți și Vineri	—
--		4.48	1.58	—	Șelimber	7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—	Veștem	7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Șebeșul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	-	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—	Cârtișóra	5.01	5.48	-	—	—
—	—	7.25	4 43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viștea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beșimbav	4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.05	—	—	—

Arad — Timișóra

—	6.20	11.30	5.—		**Arad**		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.47	6.14		Vinga		9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.05	7.39		**Timișóra**		8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		**Simeria**		4.25	10.33	8.47	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03		Hațeg		2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05		**Petroșeni**		12.—	6.10	5 25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.48
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.40	—	3.56	8.57
6.40	11.55	5.30	—.—		**Lupeni**		7.15	—	3.21	8.25

Sighișóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighișóră		9.51	5 32	—	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	3.—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 106 Sibiiu, Sâmbătă, 23 Septembre (5 Octobre) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Iubire de neam ori — demagogie?!

II.

Ori-ce s'ar ḑice, fapt este că noi, precum de 30 ani încóce din rĕu tot în mai rĕu, aşa îndeosebi chiar aḑi, după-ce puţin ne bucurasem de o părtinire a presei europene, şi mai ales a fraţilor nostri din România liberă; după-ce în urma unor greşeli politice purcese din naturelul vehement al inimicilor nostrii ajunsesem a le puté înregistra în contul lor nelegiuiri apte a-i discredita pe dênşii şi a ne asigura nouĕ simpatii de mare valóre; după-ce — aşa ḑicênd inconscii — dădusem mari jertfe causei naţionale; acum după nefericitul fiasco dela Brucsela şi după netăgăduibilul bancherot al Ligei, am regresat érăşi pe ḑeci de ani înainte; ba am devenit chiar nóuĕ înşine ridicoli.

Am regresat, fiind-că în mod prea dureros s'a mai vĕdit odată, că nu adevĕrata iubire de neam, ci interese meschine; nu politica conscie, ci fanfaronada; nu dorul după bine. ci dorul după rol, a condus o mare parte dintre aşa ḑişii conducĕtorii nostri, partea cea mai lărmuitóre.

Ér dincolo în regat deasemenea nu numai iubirea de fraţi, ci póte în mai mare mĕsură dorul de guvernament ne-a dat un sprijin lipsit de o desĕvêrşită sinceritate şi desinteresare, un sprijin neleal, şi prin urmare efemer, ba chiar pernicios.

Am regresat, fiind-că în mod prea dureros s'a mai vĕdit odată, că o destrăbălată clică are întru nimic solidaritatea nóstră atât de necesară pentru o luptă eficace şi roditóre, ci — spre a se menţiné pe sine la o posiţie înalt închipuită, dar pentru noi, un popor asuprit, neinvidiată de nimeni şi chiar ridicolă, posiţia de conducĕtori, se îmbulḑesc la „jertfă“ ca grecii la temniţă, continuă aḑi, ca şi în trecut, a cotí şi împroşca instituţiuni, principii şi persóne câte nu stau sub oblăduirea ei — fără scrupuli şi fără de ruşine.

Am regresat fiind-că în mod prea dureros s'a mai vĕdit odată, că aceeaşi destrăbălată clică de ómeni mari la gură, mici la mĕsură au întru nimic a escita speranţe mari, pentru a căror realisare nimic nu s'a făcut, a agita simţĕmintele poporului prin o demagogie pĕcătósă, care în fond nu are nimic. Şi aceste tóte nu dór cu scopul de a da o educaţiune politică poporului nostru şi prin urmare a câştiga o solidă basă de acţiune, ci numai spre a se înălţa şi preamărí pe sine sus de pe piedestalul fals al demagogiei, căreia îi lipsesce ori-ce valóre intrinsecă şi ori ce succese reali.

Urmarea cea mai firéscă a unei atari lărmuiri góle, pe care în naivitatea nóstră o am numit „politică naţională“, a fost amara decepţiune, ergo descurajiarea poporului; disgustul ómenilor nostrii cinstiţi şi cugetători; causa naţională enorm păgubită pentru un lung timp.

Aste sunt consecuinţele naturali ale ori cărei acţiuni ipocrite, neveritabile, lipsite de basa morală a adevĕratei iubiri de neam, carea este numai una şi, fiind o vîrtute, trebue sĕ fie cu desĕvârşire desinteresată.

Aste sunt consecuinţele naturale ale politicei egoiste, conduse de nisce demagogi golani şi desperaţi, cari nu au nimic pentru sine decât obrazul gros şi cote tari.

Sunt ómeni, a căror fapte constituesc un lanţ de impertinenţe; — pentru ĕst soiu de ómeni un Darwin ar trebui îndeosebi sĕ scruteze, după originea lor.

Sunt indiviḑi pe lume, cari se impun, dar nu impun nimenui!

N. Manegutiu

Sfinţirea bisericei din Dobolii-inferiori.

Călĕtoria dela Herman până la Doboli a fost o adevĕrată cale de triumf. Abia eşiţi din comuna Herman şi trăsura din fruntea convoiului, care ducea pe preasfinţitul archiereu sĕ opresce în faţa preoţimei din tractul Treiscaunelor, care era postată lângă podul de peste Olt, ce împreună ţara Bêrsei cu Sĕcuimea. Şeful tractual, preaonoratul domn D. Coltofeanu, salută cu cuvinte alese pe iubitul archiereu, care neluând în considerare starea-i sanitară sdruncinată mai ales în urma încordatei activităţi din decursul verei trecute, — s'a supus unei obositóre călĕtorii, spre a reînoi şi strênge mai ales în acele părţi espuse legătura, ce trebue sĕ esiste între poporul şi biserica, ale cărei învĕţături le profeséză. „Credincioşii tractului, pe care din încrederea poporului şi a Escelenţiei Vóstre am onorul a-l conduce“, — ḑise între altele păr. Coltofeanu — deşi sĕ află în o margine estremă a archidiecesei nóstre transilvane, totuşi sunt strênşi lipiţi de trupul mamei biserici mai ales prin legăturile de fiécă iubire, ce le nutresc faţă de supremul cap al bisericei ortodocse române“. Incheind doresce, ca ceriul sĕ rĕsplătéscă Escelenţiei Sale ostenelele şi sĕ-l ţină la mulţi ani fericiţi“.

După rĕspunsul de mulţămire al Preasfinţiei Sale pentru căldurósa întimpinare şi primire, părintele protopresbiter presêntă archiereului preoţimea tractuală.

La acelaşi loc a fost salutat Escelenţia Sa şi prin deputaţiunea comitatului Treiscaunelor în frunte cu protonotarul comitatens Szentiványi, care vorbí cu multă vervă un discurs binesimţit. Justificând absenţa comitelui suprem, chiemat la scrutarea terenului pentru zidirea unei scoli reale militare în Sĕcuime, ḑice: că autoritatea politică comitatensă profită de ocasiunea venirii Escel. Sale în acest ţinut, spre a-i aduce omagiile sale de stimă. Accentuéză necesitatea armonicei convieţuiri şi conţelegeri a diferitelor popóre din ţară, cari presintă şi compun întregul patriei, ca şi feliuriţii arbori, icónă pădurii“. In sfîrşit cu plăcere recomândă Escelenţiei Sale şi consilieriului intim al Maiestăţii Sale serviciile organelor administrative civile.

După respunsul de mulţămită al Escelenţiei Sale sĕ continuă călĕtoria spre Doboli. Convoiul de trăsuri crescu în un şir, ce abia putea fi cuprins cu ochii. Acest convoiu se presenta cu atât mai imposant, cu cât aprópe fiecare trăsură era însoţită de câte 2 călăreţi încălecaţi pe cai robuşti şi frumoşi, cum fórte des veḑi în părţile acestea. Fie-care cal avea cunună de flori în grumazi, călăreţii — în parte mare feciori din Doboli — asemenea împĕnaţi. Totul înfăţişa o privelişte impunĕtóre. Ómenii, ce sĕ aflau la lucrul câmpului, spre a aduna fructele pămêntului, oferite de darnica tómnă, alergau spre marginea şoselei şi salutau pe înaltul óspe, care a distins acel ţinut cu rara-i visită

In scurt timp convoiul sosesce în comuna Doboli, care purta haine sĕrbătoresci, căci aştepta pe mirele bisericei, pentru care cu drag a jertfit din puţinul seu mult.

Stradele erau curăţite frumos şi împodobite cu şiruri lungi de plopi, înaintea cărora era postat poporul din Doboli. In capul stradei, ce duce din şoseaua principală spre biserica română era ridicat din tufe de jnépĕn (juniperus) un arc înalt. Inaintea casei parochiale se dă Escelenţia Sa jos din trăsură şi cu capul descoperit asculta alocuţiunea parochului local, care a întimpinat pe archiereul seu cu cuvintele: „Bine e cuvêntat cel ce vine în numele Domnului“.

Părintele N. Puian numesce epocală ḑiua, în care pentru prima dată a cercetat archiereu român comuna încredinţată păstoririi sale. Sĕ simte fericit, că d-sa s'a împărtăşit de distincţiunea unei asemenea înalte visite. Mulţumesce Preasfinţiei Sale Domnului archiepiscop pentru acéstă distingere a comunei sale. Vitregitatea timpului a lipsit pe credincioşii sĕi de limba naţională şi prin acésta le-a împuţinat legăturile, ce ţin pe singuraticii indiviḑi strînşi de corpul întregului neam. Cu tóte acestea sĕ nu considere nimenea pe aceşti credincioşi ai sĕi de

---

FOIŢA

Simptóme psichiatrice.

Baireuth, 20 Septembre 1895.

Domnule redactor,

Pe aici pe la noi, cum s'ar ḑice, ar vecui de altmintrelea, adecă din punct de vedere „înalt artistic“, aşa numitul seson „mort“. La ce sĕ mai şi „compui“ atât?! . . . . N'avem noi destulă satisfacţie cu faptul, că ómeni din România, „cari *nu* au fost de faţă la producţiunea lui „Parsifal“, — e tot de Wagner, — au constatat într'o „cronică“ de câte-va rênduri, cu „autoritatea“, ce le compete, tocmai fiind-că au „absentat“, că „succesul“ a fost *complet*. Étă, pentru-ce am ḑis noi: „*Aflăm*, că domnii dela „Telegraful Român“ nu *află*, că „România Musicală“ revistă musicală, teatrală-literară, ce apare sub direcţiunea dlui Const. M. Cordoneanu [1]) la Bucuresci, *dând* un mic raport despre concertul *dat* cu ocasiunea adunărei generale a „Asociaţiunii“ la Blaş, ḑice despre composiţia dlui Murĕşan „Succesul a fost complet. Sala întreţesută de lume. Toţi au aplaudat cu entusiasm pe vrednicul compositor, care a făcut atâta onóre Blaşului“. [2])

— La ce, focul, nu „aflaţi“ şi voi dela „Tel. Rom.“ precum „au aflat“ cei din România „în absenţă“ şi precum „aflăm“ şi noi, că micul raport e „aflat“, ca o critică seriósă competentă musicală. [3]) De când aţi inaugurat voi, cari locuiţi în „Guşteriţa“ [4]) artei musicale minunea, că omul musical, trebue *sĕ fie de faţă* la producţiune, s'o urmăréscă cu cea mai mare atenţiune, şi numai după aceea sĕ şi ea obiectiv părerea? Vĕ ţineţi şi voi tot de bazaconii . . . . pare, că altceva n'aveţi de lucru. . . . .

Amărît până în fundul inimei de „încăpăţinarea“ vóstră dela „Telegraf“ am căpĕtat o durere de cap cronică, mai cronică decât cea din revista amintită, şi sunt silit vrênd nevrênd, sĕ mĕ plimb din acéstă causă în fiecare séră pe stradele „infalibile“

Intr'o nópte m'au pus pĕcatele, dle redactor, sĕ mĕ culc mai de vreme ca de obicei, — o împregiurare, care m'a făcut, sĕ am un „vis fórte ciudat“: „Sĕ făcea, că eu stam la feréstră, ca sĕ urmăresc mersul „drăgălaş“ al meteorilor de pe cer. Cum stam aşa răḑimat şi mĕ uitam mai mult în jos decât în sus, de odată sĕ cobóră din vĕzduch un „*Vultur*“ *) prăpădit ca vai de el; penele îi cădeau de pe el şi ici şi colea era golaş de tot, cum nu ţi poţi închipuí păsĕre „mai scârbósă“ pe lume. In „cioc“ purta un bilet, pe care erau tipărite cu litere de aur cuvintele „semnificative“, cuvintele neuitate: „*Doar n'o va face*“. Vulturul „estetic“, cum era el, de odată scapă biletul din „cioc“.

. . . .

Eu surprins am considerat, precum m'a tăiat capul, semnul acesta ca o „arĕtare supranaturală infalibilă pentru mine“, m'am plecat repede, am ridicat biletul de jos, l'am dus la un artist“, care mi l'a pus într'un ram fórte frumos, — şi astăḑi, şi cât voiu mai avea ḑile p'acest pămênt 'l voiu păstra aşeḑat pe păretele din fruntea casei. După-ce le-am descris şi colegilor mei „faptul supranatural“, toţi infalibilii m'au imitat şi astăḑi nu găsesci salon în Baireuth, unde sĕ nu poţi ceti pe păretele din fruntea lui cuvintele de aur, aduse de prăpăditul de Vultur, cuvintele: „*Doar n'o va face*“. După aceea Vulturul sĕ depărtă pentru câte va momente, apoi sĕ înapoiă érăşi. Trebue sĕ-ţi spun, că „pasĕrea infalibilă“ de astă-dată, bat'o pozna s'o bată, spre marea mea surprindere, a încemembrii aparţinĕtori altui neam, căci dacă nu posed farmecul limbei naţionale, posed o credinţă către biserica strămoşască cu atât mai potenţată şi mai intensivă, care-i alipesce cu atât mai mult de biserica ortodocsă şi prin acésta de naţiunea, a cărei limbă au uitat-o.

---

[1]) Cerem scuse dlui Cordoneanu, (pe care îl stimăm fórte mult), că suntem siliţi sĕ reproducem. Ortodoxul.

[2]) „Unirea“ Nr. 38, pag 305.

[3]) Noi credem, că d-nii dela „România Musicală“ au fost informaţi într'un mod tendenţios şi fals póte tot de vr'un infalibil musical. Ortodoxul.

[4]) Guşteriţa e un sat lângă Sibiiu.

*) Gâciţi, pe unde vegetéză acéstă pasĕre?

Terminând părintele Puian poporul aclama pe Escelenţia Sa cu strigăte de „Sĕ trăiéscă“, dar firesce pronunţate cu accent străin, căci abia sunt în tótă comuna câţi-va ómeni mai bĕtrâni, cari pricep ceva romănesce.

Preasfinţia Sa, Domnul archiepiscop şi metropolit ia cu plăcere la cunoscinţă asigurarea parochului şi mulţămesce poporului pentru neaşteptata şi festiva primire, ér femeile sĕ grăbiau a arunca flori în calea sa spre casa parochială, unde a fost aşeḑat.

Ací a fost P. S. Sa întimpinat şi de vice-comitele Treiscaunelor, care 'i-a predat şi o scrisóre din partea comitelui suprem dlui de Potsa.

Preoţimea şi ceialalţi din suita Esc Sale s'au împrăştiat pe la diferiţii credincioşi, cari cu românéscă ospitalitate i-au găzduit.

După o scurtă pausă s'au sĕvârşit în casa parochială, căci biserica vechiă s'a demolat, vecernia cu obicinuita litie, ér sara s'a dat în edificiul scólei confesionale o cină comună, a cărei mâncări păreau cu atât mai gustóse, cu cât erau presentate şi servite şi de gentila d-şóra de Pruncul, căreia corul studenţilor din Braşov, voind a-i resplăti atenţia, i-a făcut o surprinḑĕtóre serenadă.

Revista politică.

Bĕtrânul „măiestru“ al politicei unguresci, Coloman Tisza, a vorbit în Dumineca trecută înaintea alegĕtorilor sĕi din Oradea-mare. Deşi numai simplu deputat, fără sĕ îmbrace o funcţiune înaltă de stat, totuş sĕ ḑice, că are încă mare autoritate, — motivul, pentru care a şi fost ascultat cu cel mai mare interes. Foile guvernamentale îl laudă peste mĕsură, pentru că n'a vorbit, decât aceea, ce sĕ înţelege de sine, ce e natural şi după logică chiar şi necesar. El a declarat înaintea alegĕtorilor, că nu e adevĕrată scirea, că ar voi, sĕ se retragă cu totul din viéţa publică. Relativ la nóuĕle legi politice-bisericesci s'a esprimat Tisza, că „e datorinţa fiecăruia sĕ uite, care d'intre noi a fost în tabĕra contrară“. cu alte cuvinte odată puse în aplicare, sĕ ne dăm cu toţii mâna. „Pe cât de mult am tacsat eu, — a ḑis Tisza, — ca o greşală faptul, că unii în ferbinţéla luptei au atacat pe duşmanii reformelor cu arme ascuţite, fórte ascuţite, ba chiar şi necuviincióse, pe atât de tare, ba şi mai tare aş condamna eu pe aceia, cari cutéză sĕ păşiască astăḑi contra lor, când legile sunt în vigóre, ca sĕ împedece liniscirea spiritelor“.

Partea aceea din discursul lui Tisza, care sĕ referă la cestia naţionalităţilor, o caracteriséză „Pester Lloyd“ în chipul următoriu: „Ea conţine într'o scurţime lapidară sucul politicei tiszaiste, pe care a urmat o el neschimbată, de când a întrat în viéţa politică, şi căreia i-au fost credincioşi toţi bărbaţii de stat, cari s'au succedat pe urma lui. Preferinţa acestei politici constă în invariabilitatea ei şi ori-ce încercare de abatere a dovedit numai avantagiul politicei tiszaiste. Acest sistem l'a reasumat Tisza în următórele: Respect înaintea legii şi prevenire faţă cu naţionalităţile de o parte, de altă parte voinţă tare şi desvoltarea puterei faţă cu aceia, asupra cărora nu au efect mijlócele amintite mai întâi. O caracteristică a politicei tiszaiste, care s'a observat şi în discursul de acum, este, că el faţă cu pericolul mişcării naţionalităţilor s'a purtat totdéuna fórte sceptic. Fantasteriile agitatorilor daco-români nu l'au făcut nici odată „nervos“.

Este de priceput, că manifestarea sentimentului plin de ură al acestor „compatrioţi“ a provocat în multe cercuri mare amărăciune şi a deşteptat dorinţa, sĕ se întreprindă ceva energic contra lor. Dela acest curent onorabil (?!) patriotic Tisza, cât i-a fost cu putinţă s'a retras şi a preferit mai bine, sĕ i se ḑică, că nu face nimic decât sĕ cadă în greşala hiperzelului. Deja priceperea sa practică ca om real i-a spus, că e mai uşor, sĕ se plângă pentru espresia unui sentiment uricios decât sĕ-l împedece p'acesta scurt cu mijlóce politice. (Cam aşa e. Red.) Liberalismul pronunţat, în care îşi are tóte rădĕcinile ei gândirea politică a lui Coloman Tisza, i-a impus şi datorinţa sĕ fie fórte precaut în alegerea mijlócelor repressive, sĕ lase condamnarea sentimentului de trădător pe sama stigmatizărei sociale, pentru aceea însĕ sĕ păşască cu stricteţă cu atât mai mare faţă de acţiunile punibile. Numai gândirea rea nepatriotică singură nu i se părù conform cugetării sale liberale sĕ fie obiect de represiune, de altă parte constienţei tari de putere a bărbatului de stat unguresc nu i se părù, că formézá ea vre-un pericol. Astfel resultă din espunerea cestiei naţionalităţilor în vorbirea lui Tisza, resultă de sine varianta renumitei sentinţe: Ungurul sĕ teme de Dzeu şi de nimenea altul, — cu atât mai puţin de agitatorii dacoromâni!!“

După ce îi mai face „P. Lloyd“ câte-va laude într'un stil piramidal încheie cu aceea, că Coloman Tisza póte găsi mângăiere în cuvintele frumóse ale lui Mommsen: „Fie-care bărbat de stat adevĕrat servesce poporului nu pentru rĕsplată, nici chiar pentru rĕsplata iubirei acestui popor, ci el sacrifică favorul contimporanilor pentru binecuvêntarea viitorului, înainte de tóte pentru permisiunea, de a-şi puté mântuí şi întinerí naţiunea sa“.

Este lucru natural: ḑiarul guvernamental din Pesta a trebuit sĕ preamărésca „pe sufletul“ partidului dela putere. Dacă însĕ punem vorbele în cumpĕnă cu faptele, cari singure sunt normative, atunci resultă tocmai contrariul dela afirmările lui „Pester Lloyd“. Tótă lumea scie, cât de prevenitoriu a fost Tisza cu naţionalităţile, am puté ḑice, că mai de loc; din contră a fost neîmpăcat, de câte-ori era vorba, sĕ-şi esprime voinţa tare şi puterea faţă de acestea. Titlul de „sdrobitor de naţionalităţi“ nu şi l'a câştigat fără merite palpabile. Este adevĕrat şi bine a judecat Tisza, că e mai uşor, a nu face nimic, decât a opri prin mijlóce represive politice curentul, care isvoresce din lupta de esistenţă naţională a unui popor. Numai cât dl Tisza n'a prea tăcut, ci a făcut, cât a putut. „Liberalismul lui pronunţat“ n'a prea încălḑit naţionalităţile; numai ele sciu, cât au avut de a îndura sub era aşa poreclitului liberalism tiszaist. Ceea ce laudă „Pester Lloyd“ cu atâta căldură, invariabilitatea politicei lui Tisza, noi o condamnăm, pentru-că tocmai în acéstă invariabilitate constă nemulţumirea naţionalităţilor din Ungaria Şi dacă invariabilitatea acésta va rĕmâné încă multă vreme tot invariabilă, atunci uşor se póte întêmpla, ca aplicarea sentinţei lui Bismarck la situaţia statului nostru sĕ se dovedéscă odată, că a fost prematură şi prea riscată!

* * *

Tot „Pester Lloyd“ în Nr. 235 din 1 Octobre a. c publică între altele scirea, că după desvălirea monumentului ridicat în onórea fostului director al preparandiei confesionale române gr. or. din Caransebeş, a Directorului Constantin Diaconovici-Loga, avênd şi reuniunea învĕţătorilor rom. gr. or. din acel district tot atunci adunarea generală, séra s'a dat un banchet, „la care episcopul (Nicolae Popea) a ridicat un toast pentru rege şi *guvern*“. Dacă va fi adevĕrată scirea, atunci sĕ vede lămurit, că şi în cestii de toaste „Tribuna“ n'are în vedere principiul, ci curat şi esclusiv numai persóna Dacă ţine altcineva, o persónă neagreată ei, un toast pentru guvern, atunci îşi deschide repede „vastul ei lecsicon de înjurături“ şi le tipăresce pe mult răbdătórea hârtie; când ţine însĕ un toast pentru guvern o persónă agreată ei, atunci „cinstita şi naţionala „Tribună“ îşi bagă capul în năsip şi tace mulcom. Nostim caracter politic mai e şi acesta!

* * *

In Dumineca trecută s'au cetit din peste 5000 de amvóne diferitele instrucţiuni ale clerurilor cu privire la purtarea parochilor şi a credincioşilor faţă cu legile politice-bisericesci. Impregiurarea, că în nici una din aceste instrucţiuni nu predomină vre un spirit neliniscitor, a contribuit, ca foile magiare fără deosebire sĕ sĕ bucure, că sĕ inaugurézá prin acésta o eră de pace între stat şi biserică. Lucrul e lesne de înţeles: După ce odată legile politice bisericesci au întrat în vigóre şi au prin urmare şi putere de drept, e natural, ca toţi cetăţenii cuminte sĕ sĕ supună lor. Dela a te „supune“ unei legi şi a o „iubì“ — singurul sentiment, care garantéză pacea, — e mare distanţă!!

Declaraţie de rĕsboiu comitetului Asociaţiunei.

Cine declară rĕsboiu comitetului Asociaţiunei?

„*Unirea*“ din Blaş în nrul seu 39 din 18 Septembre a. c.

Pentru-ce?

Pentru-că n'a ales pe dl Dr. E. Dăian de profesor la scóla civilă de *fete*, ci a ales o *fată*, pe d-şóra E. Iovescu.

De altmintrea din întêmplare dl Dr. Dăian este gr cat., ér d şóra Iovescu gr. or.

Şi tot din întêmplare toţi membrii gr. catolici din comitet au votat pentru dl Dr. Dăian, ér gr.-orientalii pentru d şóra Iovescu afară de preşedintele, carele n'a votat, apoi tot din întêmplare votanţi gr. catolici au fost numai 4, ér gr.-or. 5 şi astfel devenind alésă d-şóra Iovescu, domnii I. Russu, On. Tilea şi Dr. A. Francu au însinuat vot separat, şi s'au şi grăbit a-l publica prin ḑiare, şi în special şi în „Unirea“, verosimil numai ca sĕ dovedéscă, că „neuniţii“ din comitet sunt conduşi de vederi confesionale, ér ei nu, pentru că din întêmplare în acea şedinţă fiind mai puţini decât „neuniţii“ n'au putut reuşi.

Pentru edificarea cetitorilor noştri, şi ca sĕ procurăm şi noi o satisfacţie domnilor cu votul separat, deşi ca ḑiar „neunit“ n'am fost norocoşi a căpĕta fĕtul lor spre publicare, eternisăm şi noi modesta „Interpelare“

---

put, sĕ „grăiască“ şi încă *românesce*; Sĕ fi auḑit o limbă atât de stricată şi de schimonosită, nisco „viţuri“ atât de sarbede şi de nesărate, încât la urma urmelor nu mĕ mai miram, că e atât de golaş şi de prăpădit. Mĕi. mi-am ḑis eu în gândul meu, o astfel de pasĕre, deşi e „infalibilă“, tot face de ruşine gróznică pe vulturii „romani“. Mai bine n'ar mai ecsista, n'ar mai fi pomană de ea!!

Póte că eşti curios sĕ ştii, cu ce m'a „încântat“ nobilul vultur; de aceea dă-mi voie, sĕ-ţi povestesc;

El îmi istorisì în limbagiul de care era capabil, că şi-a perdut penele din causa lungei călĕtorii, care o a întreprins. „Am fost până în Vatican, ḑise el, ca sĕ vĕd ce mai fac infalibilii. Erau cu toţii fórte măhniţi, pentru-că cu tótă opintirea „Têrnavei“ regele Italiei şi-a serbat iubileul, şi nu infalibilllimul lor. Am asistat — continuà el — şi la conferinţa acelor infalibili, cari şi au luat sacrul angagiament, sĕ convertéscă pe toţi muritorii la romano-catolicism. Das war ja a-usge-zeichnet. Punctul de culminaţiune a fost următoriul conclus de importanţă: Noi nu vom putea converti mai ales pe fanaticii ăia de ortodocşi greco orientali, cari locuiesc în „cetatea sfântă sau în *Moscva*“, de lângă Cibiu, decât dacă vom urma pas de pas planul esperiat şi găsit de fórte practic, planul cinstiţilor nostri strămoşi *iesuiţi:* Adecă sĕ punem mâna pe „şcóle“ şi sĕ respectăm până la cea din urmă literă planul iesuitic: *Ratio atque institutio societatis Jesu.* Sĕ căutăm o modalitate — ḑise un infalibil — ca sĕ comunicăm acest valoros conclus prietinilor nostri din Baireuth.

Auḑind eu acest plan — observà „drăgălaşul“ Vultur, — mi-am deschis „ciocul“ şi m'am oferit, sĕ le fac eu acest serviciu „par excellence naţional-românesc“. Bucuria lor nu sĕ póte descrie. In semn de recunoscinţă mĕ invitară şi pe mine la „după masa“ infalibilllimului. Am aşteptat cu plăcere, până ce mi-a venit şi mie rêndul. Aici au mers infalibilii ceva mai departe în desvoltarea planurilor lor „naţionale“: In puterea lor de „infalibili“ au declarat, că tot ortodoxul, pe care nu-l vor putea convertì la romano-catolicism prin instrucţiunea din scólele, pe cari vor pune ei mâna, ḑic, că tot ortodoxul încarnat sĕ fie supus unui tratament cu aşa numitul „*serum infalibiliticum*“, şi au declarat de astfel de seruri tóte „fărîmiturile“ dela masa infalibilllimului. Eu — adause „nobilul Vultur“ — la sfârşitul mesei am luat cu mine — în mod infalibil, — câte seruri am putut. Şi acum, prăpădit de drum, am ajuns la tine, ca sĕ-ţi comunic, conform misiunei mele, conclusul de mai nainte şi sĕ te înarmez pe tine şi pe colegii tĕi cu o cantitate suficientă de „seruri infalibilitice“. Acestea le ḑise şi dispăru . .

. . . .

Eu rĕmăsesem încremenit la vorbele pasĕrei „măiestre“ şi de surpriză ţineam ochii înholbaţi la devisa din fruntea casei: „*Doar n'o va face*“.

Sĕ înţelege de sine, după metodul supranatural, primii şi conclusul şi serurile — şi pentru că din causa „afurisitului“ de „Telegraf“ am devenit şi cam „nervos“, deodată mĕ treḑii din somnul cel adênc, obosit până în măduva óselor de influinţa ciudatului vis.

Neliniscit, cum eram, mi-am convocat immediat pe colegii mei de infalibilitate si am ţinut un al doilea „*Divan ad hoc*“.

Mai întâi şi mai întâi le-am povestit încă odată cu de amĕnuntul interesantul meu vis, le-am comunicat per longum el latum „infalibilul“ conclus, întocmai aşa, cum mi-l împărtăşise prăpăditul de „Vultur“ şi la urma urmelor le am presentat şi serurile infalibilitice.

Pare că-i vĕd acum pe colegii mei, cum au rĕmas toţi încremeniţi de cele, ce le-am spus; amuţiseră cu toţii de „grandiositatea“ evenimentului epocal. Va fi trecut şi o óră întrégă, până când în fine reculegêndu-se,

Pater infalibillior — el era acum mai bĕtrân — întrerupse tăcerea: „Mĕi, fraţilor“, ne ḑise el; acesta e e un semn mare pentru noi; ordinul „de sus“ trebue sĕ-l esecutăm immediat şi cu ori-ce preţ. Ia, sĕ ne gândim puţin. Pentru ca sĕ putem a doctorilor dela „Unirea“, ca efectul dorit al acelui vot separat.

Étă-o:

Interpelare

cătră comitetul central al Asociaţiunii transilvane.

Onorabil comitet!

Incă ne sunt vii în inimile nóstre ale tuturor frumósele ḑile dela adunarea generală din luna trecută.

Parcă vedem încă frămêntările bĕtrânilor şi tinerilor pentru a da un nou avênt Asociaţiunii. Parcă auḑim şi acum espresiunile de nemulţămire, ce se manifesta în sinul comisiunilor faţă de activitatea comitetului central, şi dorinţa de a se reforma lucrurile.

Erau vremuri grele pentru D-vóstră, Onorabil Comitet Central! Sufla un vênt gheţos pentru cei mai mulţi dintre D-vóstră. Erau ómeni, cari spunéu fără sfială, că o samă din D-vóstră faceţi din Asociaţiune o espositură a bisericei neunite.

Numai calmitatea nóstră a celor din Blaş, numai ca sĕ nu sĕ pótă ḑice, că abusăm de puterea, ce o avém în mână, că nu cunóscem regulele bunei cuviinţe faţă de óspeţi, că voim sĕ întroducem confesionalism în sinul Asociaţiunii: numai acestea au făcut, de s'au gătat lucrurile aşa, precum s'au gătat, şi de v'aţi putut întórce aşa, cum aţi venit.

Şi acum care ne este rĕsplata? In loc de a fi învĕţat, ce aţi făcut?

De ani de ḑile publicaţi concurs pentru ocuparea unui post de profesor la scóla de fete a Asociaţiunii pentru limbile română şi germână. Postul a rĕmas vacant totdeuna, de óre-ce după-cum ne spunéţi, nu erau concurenţi cualificaţi.

Acum însĕ Vĕ vine un concurent cu cualificaţiune *superióră*. Domnul Dr. E. Dăianu are cualificaţiune academică din limba română şi germână pentru scólele medii, va sĕ ḑică pentru scóle superióre scólelor civile. Dênsul are esamen fundamental, e doctor, şi esamenul special il făcea în timpul cel mai scurt. Dînsul pentru a-şi însuşi perfect limba germană a studiat un an la Graz. Cualificaţiunea morală i-o garantéză crescerea în seminariul central din Budapesta. Manierele dînsului sunt cunoscute tuturor celor ce-l cunosc. In fine cultura dînsului o garantéză călătoriile, ce le-a făcut prin strĕinătate şi mai vêrtos prin Italia întrégă.

Şi totuşi ce aţi făcut?

Nu 'l-aţi numit pe Dr. E. Dăianu profesor la scóla de fete Asociaţiunii.

De ce?

Étă întrebarea, la care pretindem rĕspuns!

Nu ne veţi rĕspunde acum? Puteţi, s'o faceţi! Va mai fi însĕ adunare generală. Şi sĕ sciţi, că la aspră rĕspundere avem sĕ Vĕ luăm.

Neaplicarea lui Dăianu este un mare gravamen al nostru. Aşa se vede, că la scóla aceea, care atât ne este de scumpă, vreţi sĕ aplicaţi numai mediocrităţi, ér nu ómeni, cari sĕ-i pótă da vre-un avênt!

Apoi bine! Sĕ purtaţi şi urmările.

Étă că prin asta Vĕ declarăm rĕsboiu. Onóre celor ce prin vot separat au protestat în contra nelegiuirii comise! Le vom fi recunoscĕtori. Ér ceialalţi, cari au conlucrat la nealegerea lui Dăianu şi la afrontul acesta ne mai pomenit, ce ni-s'a făcut, vor vedé, că Asociaţiunea nu are scopul de a fi un asil pentru cei fără lăcaş, ci o instituţiune culturală românéscă.

Atâta deocamdată!

Veḑi aşa!

Cum a şi cutezat comitetul ales numai din graţia celor dela „Unirea“ sĕ alégă între concurenţii pentru postul de al patrulea invĕţător la scóla civilă de fete, nainte de a întreba la Blaş: care ar fi agreatul „Unirei“?

Şi în special membrii gr. orientali ai comitetului, nu sciu ei, că din „Asociaţiune“ nu este permis sĕ se facă „o espositură a bisericei „neunite“, *ci a bisericei „unite“*? şi astfel ori-când vor fi în posiţie, ca cu votul lor sĕ decidă între doue persóne române, dar de confesiune diferită, totdeuna sĕ voteze pentru persóna unită, ca sĕ nu fie timbraţi de confesionali“, un pĕcat special al „neuniţilor“, pe când uniţii se feresc de el ca de foc.

Sĕ-şi aducă aminte de vremile foricitului episcop Moga şi sĕ se pocăiască

Dar şi până atunci comitetul este somat sĕ respundă la interpelarea „Unirei“, şi anume: sĕ respundă la întrebarea că:

„De ce n'a numit pe Dr. E. Dăianu profesor la scóla de fete a Asociaţiunei“?

Nu scim cum îşi închipuesce „Unirea“ rĕspunsul:

Voiesce ea ca comitetul sĕ ţină o şedinţă specială în acest scop si sĕ reasumeze conclusul, sau voesce numai o justificare:

Nu ţinem însĕ de verosimil nici unul nici altul mod, pentru-că ori-cât de îndrăsneţi sunt, şi ori-cât de mari se consideră pe sine doctorii dela „Unirea“, comitetul Asociaţiunei totuşi nu se póte dimite, ca sĕ se justifice naintea lor.

Procesele verbale ale comitetului se publică în organul Asociaţiunei, şi cine va cerca, va afla rĕspunsul acolo.

Dar nici n'ar mai avea sens un rĕspuns, pentru că sorţii sunt aruncaţi deja, rĕsboiul este declarat deja necondiţionat.

Cu tóte acestea nervositatea „Unirei“ s'a lipit şi de noi, ne-am perdut şi noi paciinţa de a aştepta, până când părintele Boiu va publica în „Transilvania“ procesul verbal al şedinţei comitetului din 24 Septembre, cu atât mai vêrtos, că n'a publicat încă nici pe al şedinţei din 17 August, când tot dşóra Iovescu a fost alésă cu unanimitate, şi fiind la modă acum „interview-urile“ am trămis pe unul din colaboratorii nostrii la unul din membrii neuniţi ai comitetului, ca sĕ-l intervieweze în cestiune, carele a binevoit a ne da respunsurile cerute, şi acelea sunt aşa precum a priori presupuneam, mulţămitóre pentru fie-care român ne preocupat.

Étă le:

Vĕ pun tecstual întrebarea „Unirei“:

De ce n'aţi numit pe Dr. E. Dăianu profesor la scóla de fete a Asociaţiunii?“

„Pentru că maioritatea a votat pentru dşóra Iovescu“.

„De ce aţi votat pentru dşóra Iovescu şi nu pentru Dr. Dăianu, deşi acesta după părerea celor cu votul separat, şi mai ales după „Unirea“ are o cualificaţiune superióră, ba a fost unicul, carele a corespuns condiţiunilor din concurs?“

„Nu cere motivele altora, pentru-că toţi colegii mei sunt bărbaţi serioşi şi întegri, cari sciu ce fac şi pentru ce fac, cum fac, sunt conscii de responsabilitatea faptelor lor faţă cu publicul cel mare, din a cărui încredere participă la conducerea Asociaţiunei, eu însĕ am preferit pe dşóra Iovescu faţă de dl Dr. Dăian.

1. Pentru că, pe dşóra Iovescu, carea a făcut 7 ani de preparandie, 4 la preparandia de stat din Iaurin pentru scólele elementare, şi 3 la preparandia de stat din Budapesta pentru scólele civile, a obţinut din tóte studiile eminenţă, şi este cualificată în Iaurin pentru scólele elementare, ér în Budapesta pentru cele civile, o-am fost ales deja în şedinţa din 17 August, la care au participat dd: Ios. St. Şuluţiu, I. Papiu, P. Cosma, L. Simonescu, I. Creţu, Dr. Diaconovich, şi N. Togan, va sĕ ḑică 4 „uniţi“ şi 3 „neuniţi“ şi încă cu totalitatea voturilor, tot faţă de un universitar, de dl I. B. Boiu, profesor la scólele medii gr. or. din Braşov, fiul secretarului I al Asociaţiunei, ér acuma pentru mine nu era de alta vorbă, decât sĕ-i primesc sau ba, scuzele, pentru că refusase acea alegere, din motiv că credea, că numirea provisorie nu este o mĕsură reglementară aplicată la toţi, ci o mĕsură specială aplicată numai faţă de ea, şi pentru-că nu fusese numită pentru studiile naturale şi matematice, pentru cari ea avea pregătire specială, după publicarea noului concurs însĕ se informase despre starea lucrului, a concurat de nou, rugându-se, ca abḑicerea ei sĕ se considere de neesistentă şi sĕ i-se susţină alegerea.

Eu i-am apreciat scusele şi mi-am susţinut votul din 17 August.

2. Pentru-că dl Dăian póte avé o cualificaţiune superióră între candidaţii de profesori pentru gimnasii, şi în special ca absolvent de teologia catolică la universitatea din Bpesta, ca absolvent al facultăţii filosofice la aceeaşi universitate şi peste acestea cu titlul de doctor în dóuĕ studii, este superior doctorilor de Roma dela „Unirea“, — *nu este superior însĕ faţă de dşóra Iovescu* ca concurent la un post de profesor dela *scóla civilă de fete a Asociaţiunei*, pentru-că d-şóra Iovescu *este deja* cualificată pentru acea profesură, dl Daian însĕ cu toţi titlii sei universitari este cualificat numai de a fi admis la esamenul special de cualificaţiune la preparandia de stat din Bpesta, după-ce ar face cel puţin un an de pracsă ca profesor provisor la scóla civilă.

Apoi noi scim din pracsă, că la acea preparandie nu impun studiile universitare, nici titlul de Dr., pentru-că am păţit-o deja cu un profesor cu cualificaţiune „superiósă universitară şi Dr. carele deşi la scóla nóstră a fost un profesor escelent, la esamenul de cualificaţiune la preparandia de stat din Bpesta a căḑut şi a fost necesitat sĕ părăséscă scóla nóstră.

3. Pentru-că este sciut că dşóra Trif, profesóră de studiile naturale şi matematice este logodită, se va mărita, şi verosimil cu finea anului curent va părăsi cariera de profesóră. Obvenind casul acesta nu venim în perplexitate avênd îndemână pe domnişóra Iovescu cualificată special chiar pentru acele studii, cu dl Dr. Dăian însĕ nu ne-am putea ajuta, pentru-că acele studii nu sunt specialitea Dsale, dar nu ne-am puté ajuta nici cu un bărbat, pentru că aceste studii fetelor numai o femeie le póte preda.

4. Pentru că scóla nóstră se bucură deja de dreptul de publicitate, acesta însĕ după lege este condiţionat dela aplicarea a cel puţin *trei profesori* cu cualificaţiune *specială pentru scólele civile.*

Ani de ḑile ne-am sbuciumat până când am putut căpĕta acest minim de profesori cualificaţi.

In acel timp scóla nóstră a fost considerată numai de scólă privată.

Trei candidaţi de profesori gimnasiali, cu cualificaţiune „superióră“ după „Unirea“, s'au dus pe ací-'ncolo, fără ca sĕ fi depus esamenul de cualificaţiune.

Obţinut odată dreptul de publicitate, nu putem risca sĕ-l perdem érăşi din lipsa de puteri cualificate, ér refusând pe d-şóra Iovescu şi alegênd pe dl' Dr. Dăian, îndată-ce ori-care din cele 3 puteri didactice cua-

---

pune mâna pe scóle în „Moscva“ înainte de tóte trebue, sĕ sondăm terenul de acolo aşa tiptil şi pe nesimţite, ca sĕ nu se témă „muscalii“ de intenţiunile nóstre „naţionaliste“. Ia, spuneţi şi voi, ce sĕ facem óre la început?

Pater infalibilis: Mai întâi şi mai întâi sĕ-i linguşim pe muscalii ăia şi dacă în chipul ăsta nu ne vom ajunge scopul, sĕ esmitem o scrisóre de caracter „separat“, sĕ vaḑă lumea, că noi deşi de altmintrelea suntem uniţi, tot suntem separaţi

Pater infalibillior: Am uitat, sĕ vĕ spun o altă cestie şi mai de căpetenie: Capul lucrului e sĕ avem un om „probat“ în aplicarea „serurilor infalibilitice“. Óre, ce ḑiceţi voi, bun e filius Pius?

Patres în cor: Perfect, perfect.

Pater infalibilis: Imi pare rĕu, că nu pot, sĕ fiu de acord cu voi, şi iată pentru ce: Omul nostru, care va avea sĕ mérgă la „Moscva“ înainte de tóte trebue sĕ cunóscă perfect „jargonul“ ăla, care sĕ vorbia mai nainte la cea mai înaltă scólă din Dorpat.*) Mie mi sĕ cam pare, că filius Pius n'a prea avut ocasiune, să. . . . .

Pater infalibillior îl întrerupe: Dar cum nu? N'are el la mână dreptatea dela scóla de pe malurile Dunărei? Par' că or sĕ scie muscalii, ce valoréză acéstă dreptate; vorbă sĕ ne fie.

Patres în cor: Aşa e, aşa e.

Pater infalibilis: Staţi puţin, mĕi, ómeni buni: Ei bine, astfel ţineţi voi pe muscalii ăia, ca sĕ nu scie ei, că un astfel de „jargon“ nu sĕ póte învĕţa „din carte“ ci în doi trei ani la o scólă situată lângă Dunăre?! Vĕ veţi convinge voi, că ei sciu positiv, că numai acela póte învĕţa perfect un astfel de dialect, care l'a vorbit 8 - 10 ani şi a mai studiat şi la o scólă bună-óră de lângă Pleise, *Elba*, dar nu de lângă Dunăre. Eu vĕ dau sfatul, s'o lăsaţi încurcată, şi sĕ vĕ uitaţi mai bine la devisa aia de pe pĕrete. — Ce stă scris acolo, fili Pius?

Acesta rĕspunde ca din carte: „*Doar n'o veţi face*“.

Pater infalibillior: Noi mai avem acolo trebuinţă de Pius şi pentru alte scopuri de natura celui dela „Montpellier“ din Franţa. Trebue sĕ facem, ce om face şi sĕ isbutim.

Patres în cor: Aşa e, aşa e.

Pater infalibilis: Aici n'am ce sĕ ḑic. E un merit, care trebue recunoscut. De acum înainte vor vedea muscalii cu proprii lor ochi, cum vor apune luceafĕrii lor: Cogălniceanu, Alecsandri, Bolintineanu etc.

Pater infalibillior: Cu un cuvênt eşti învoit şi tu, sĕ luptăm, ca sĕ isbutim. Dar, dacă cu tóte acestea nu ne va succede?. Quid tunc? . . .

Un *pater*, căruia îi place, sĕ vorbiască fórte des la ocasii publice: Dacă nu vom rĕuşi, sĕ l trămitem cu vre-o câte-va mii de „ţipăi“, sĕ băgăm în ei „serum infalibiliticum“ şi sĕ le dăm muscalilor, sĕ mânênce. Sĕ i vedeţi voi atunci apoi, cum tac, ca peştii.

Pater infalibillior: E bine, sĕ ai totdeauna în vedere casul cel mai rĕu. Dar, dacă nici aşa nu ne va succede? . . . . Ce-i de făcut atunci?. . . .

Patres în cor: Atunci nici una, nici douĕ: „*Sĕ le declarăm muscalilor rĕsboiu.*“. . . . .

. . . .

. . . .

Urméză o serioritate, gravă“. . . .

Pater infalibilis sĕ scoală dela masă, ia „devisa“ cunoscută de pe pĕrete şi cântă cu glas tare după melodia „mater amata, ...“ memorabilele cuvinte: „*Doar n'o va face*“!

. . . .

Mai am, sĕ-ţi mai comunic ceva, dle redactor, şi apoi termin: Un fenomen curios: P'aici prin Baireuth*) sĕ simt deja de acum periculoasele consecinţe ale morţii lui *Pasteur*. . . .

. . . .

. . . .

(convertit) *Pater infalibilis.*

---

*) Dorpat e un oraş în Rusia; la universitatea d'acolo era odinióră limba de propunere cea germană.

*) Baireuth = Un orăşel de lângă Têrnave, în care s'au fabricat şi epuisat până acum 100,000 de esemplare din codul „manierelor nobile şi elegante“.

lificate, ori din ce motiv ne-ar părăsí, am fi în pericol de a ne fi degradată scóla la scólă privată.

Tóte acestea, cred eu, sunt motive destul de ponderóse de a preferí un candidat cualificat faţă de unul necualificat, chiemese el ori-cum, şi fie cualificaţiunea lui ori cât de înaltă pentru alte posturi. Dar

5. Sunt de considerat şi alte momente din esposeul referentului şi anume: că dl Dr. Dăian a cerut numai catedră din limba română şi germână, pentru cari ar avea pregătiri speciale, pe când catedra din limba română este provĕdută, ér numai cea de limba germână, carele şi astfel este numai studiu estraordinar, este prea puţin pentru o putere didactică, — din contră dşóra Iovescu, din capul locului este numită pentru limba germână şi pentru gimnastică, póte suplini în cas de necesitate pe profesóra dela studiile naturale şi matematice şi póte propune lucrul de mână în cursul complementar, pentru care asemenea are cualificaţiune specială, în care cas la salarii se economiséză 650 fl. faţă cu dl Dăian, un lucru care încă nu este de despreţuit. Apoi

6. Nici chiar intre pedagogii de profesiune nu este încă decisă cestiunea, dacă pentru scólele de fete sunt mai buni profesorii sau profesórele? eu insĕ din esperienţă ţin, că nu este cu scop, ca la scólele *superióre* de fete sĕ se aplice profesori neinsuraţi, şi asta nu pentru-că aş trage la indoială virtutea şi seriositatea profesorilor, dar din motive psichologice cu privire la eleve“.

Şi in fine

7. Pentru-că dl Dr. Daian, dacă era decis din capul locului ca sĕ se sacreze scólei Asociaţiunei, trebuia sĕ se presente deja la concursul prim. D lui însĕ atunci n'a concurat, ci numai acuma când cu drept cuvênt se póte presupune, că postul de profesor provisor la scóla de fete voiesce sĕ-l ocupe numai, până când îşi va face esamenul de profesor pentru gimnasii, la care aspiréză, deci numai de o ocupaţiune transitorie, ca peste un an doi érăşi se ajungem, unde am fost nainte de alegere.

„Este adevĕrat că d-şóra Iovescu n'a corespuns condiţiunilor din concurs“?

„Nu este adevĕrat. In concurs nu s'a cerut cualificaţiune specială din limba română ca studiu, ci ca sĕ scie românesce fiind limba de propunere cea română, ér asta a dovedit'o chiar prin cererea sa scrisă şi subscrisă de ea, carea este română, apoi s'a cerut cualificaţiune din limba germână, din care ea are calculul „eminent“ afară de aceea este fată de oficer, şi ca atare şi în casă încă de copilă a avut-o ca a dóua limbă, negreşit mai bine o vorbesce decât unul, carele numai din gramatică a învĕţat limba germână, şi mai tâ ḑiu ca bărbat în curs de un an la universitate.

Părinţii fetelor nu cer multă gramatică nemţéscă, ci cer ca copilele lor sĕ scie vorbi nemţesce, şi în astă privinţă mai mult pot profita dela dşóra Iovescu, care vorbesce perfect nemţesce, şi locuind în internat şi afară de órele de prelegere conversèză cu ele nemţesce, decât dela dnul Daian, care numai în prelegere le va propune studiul limbei germâne românesce“.

„Ce ţini Dta, ce scop a avut minoritatea cu votul separat publicat înainte de timp prin ḑiare?“

„Votul separat este un mijloc de care cu tot dreptul se póte folosi ori care membru al comitetului, pentru ca sĕ se scutéscă de rĕspundere pentru un conclus luat fără consimţĕmêntul seu, şi eu nu pot presupune altă despre colegii mei decât asta. Pentru-ce n'au avut ei pacienţă însĕ, ca sĕ ascepte, până când acela se va publica deodată cu procesul verbal în Transilvania? nu pricep. Voit'au sĕ se justifice naintea matadorilor dela „Unirea“ ca sĕ capete testimoniu de buni „uniţi“, séu voit'au sĕ mângăie pe dnul Dr. Dăian? Sau ambele? Tréba D-lor. La „Unirea“ şi-au ajuns scopul, D-lui Dăian înse nu cred sĕ-i fi făcut bun serviciu.“

Noi suntem lămuriţi, şi credem, că ori care om nepreocupat póte fi lămurit, că la alegerea d-şórei Iovescu nu a avut rol confesionalismul, ci adevĕratul interes al scólei Asociaţiunei, şi că „Unirea“ s'a prea aprins, fără nici o causă binecuvêntată.

Procese de presă.

In legătură cu cele publicate in N-rul precedent al ḑiariului nostru sub acest titlu, dăm astăḑi loc întimpinărei trimise de către păr. ppop. N. Maneguţiu, sub data 18 Nov. 1894 la redacţiunea „Tribunei“ şi transpusă şi nouĕ, pe carea înse acea onorabilă şi echitabilă redacţiune nu a voit a o publica. de unde deci a isvorit al 2-lea proces contra „Tribunei“ pentru calumniare în calea presei.

Intimpinarea e următórea:

Onorată Redacţiune!

Numai în vederea publicului nedumerit şi — cum vedeţi — numai după multă hesitare, m'am decis în fine a reflecta la necualificabila corespondenţă intitulata „Un protopop nevrednic“ ... din Nrul 230 a. c al „Tribunei“.

Pentru insultele, ce mi-se fac aici ca şi mai înainte într'un Nr. al „Fóiei Poporului“ sper, că vom avea ocasiune a ne răfuí la alt loc mult mai competent; aici vor ajunge deocamdată următórele:

Preotul acusator din Murĕş-Sângeorgiu, care nu fără causă îşi ascunde numele, este Ioan Runcan şi cu acésta am ḑis totul pentru cei-ce i'au auḑit de nume, ér pentru cei ce nu-'l cunosc, adaug aici, cred in deplină competinţă, numai, că de 12 ani, de când e preot, nu au incetat nici un minut procesele disciplinari in contră-i, de 2 ori a sfărimat şi a spoliat lada parochială din biserică, de 2 ori a dus intréga avere bisericéscă sub dobă şi de present încă sĕ află sub dobă (terminul de vênḑare 5 Dec. a. c.), de 2 ori cu anii a fost suspendat şi de present încă se află suspendat; treì protopopi şi patru comisari consistoriali s'au perondat in decursul timpului in investigaţiuni asupră-i, toţi au fost insultaţi ca şi mine; preste 1100 fl. delapidări constatate; din 28 jugĕre de pĕmênt parochial, comuna bisericéscă a remas cu 5—6; din sute de familii, am remas cu 40—45; din parochie infloritóre de odinióră, aḑi nici umbră; tóte aceste le póte ori-cine constata la archiva consistorială.

Spre completarea acestei figuri, din care scandalósa corespondenţă, pare a face un fel de martir cu alure de apĕrător al limbei naţionale în antitesă cu mine — unguritul, mai alăturez aici ·/. atestatul seu de moralitate, care sună:

Nr. 1816/894.

Atestat de moralitate.

La mandatul Onorabilei preturi cercuale a Murĕşului de sus, dta 29 Novembre a. c. Nr. 7908 subsemnata primărie comunală adeveresce, cumcă dl paroch gr.-or. Ioan Runcan din Murĕş-Sângeorgiu este un om nemărginit de aţîţătoriu, sufere de mania de a procesa, aţîţă poporul, lucră în contra ordinei publice, provócă tot feliul de disordini, este rĕutăcios şi dâcos; precum dovedesc următórele date oficiali:

1. A fost pedepsit cu pedepse de câte 5, 25, 30 şi 50 fl. pentru abateri în contra poliţiei de câmp în mai multe rênduri;

2. A fost pedepsit din partea judecătoriei cercuale cu 20 fl. pentru procesări rĕutăciόse;

3. Ca preot a intentat în sarcina şi paguba bisericei sale procese trase de pĕr, în urmarea cărora a adus averea bisericei sub licitaţiune publică;

4. Este suspendat din oficiu pentru administrarea necredinciósă a averei bisericei şi stă şi acum sub cercetare disciplinară;

5. Cu protopopul seu stă în proces pentru vătĕmare de onóre;

6. Inşişi credincioşii bisericei sale s'au întors de cătră dênsul, ceea-ce caracteriséză din destul purtarea sa atât pe terenul bisericesc, cât şi pe cel civil.

Murĕş-Sângeorgiu, 30 Novembre 1894.

Vĕḑut (L. S.)
Molnár m. p.,
protopretor.

(L. S.)
Kolcsár János m. p.,
jude com.

Filep Lapló m. p.,
notar cercual.

Notez, că acest atestat oficial nu s'a estradat din incidentul presentei afaceri, dar étăvĕ omul, şi acum ad rem.

Preotul Runcan mĕ chiamă la judecată sub acusa, că din propria-mi putere l'am suspendat, i-iam incalcat casa cu gendarmii, prin urmare l'am dejosit etc. . . . .

Mĕ presint, arĕt decretul de suspendare al Ven. Consistoriu Nr. 104 B. ex. 894, arĕt rescriptul oficiului pretorial Nr. 83/894, prin care la cererea mea motivată, că „după-ce Runcan mĕ amenința cu împuşcare, dacă aş veni la „casa lui“ (casă parochială), după-ce spre evitarea rĕului am delegat pe preoţii mei tractuali Bêrsan din Egerseg, şi Stefan Rus din Nasna, ca sĕ efeptuéscă suspendarea, cari însĕ tot din aceste cause nu au cutezat a merge la casa acestui om cinstit; după-ce natura nesocotită şi periculósă a acestui om e cunoscută şi după-ce prin urmare nu pot indeplini ordinul consistorial fără asigurarea persónei mele“ — delégă primăria comunală din Murĕş-Sângeorgiu şi doi gendarmi „spre apĕrare în cas de lipsă“! şi în fine arĕt raportul meu oficial Nr. 91/894 cătră autoritatea superióră despre tóte aceste — şi mai anumit şi aceea, că pelângă tótă precauţiunea şi acoperirea, — totuş am fost insultat şi cu acea ocasiune în modul cel mai infam; — judele sĕ convinge: întâiu că am lucrat, ceea-ce am lucrat din oficiu şi pe cale legală şi 2-ua că suspendarea s'a întêmplat la 16 Februariu 1894: — prin urmare enunţă din oficiu sistarea procesului *a)* pentru-că e lipsit de basă, *b)* pentru-că e prescris; — şi eu plec acasă. . . . . . .

Atâta a fost „pertractarea cea mare“ din „sala cea mare“ plină de un mare auḑitoriu, care apróbă, desapróbă, se scandaliséză .. etc. — cabinetul de macsimum 3 m.□ al unui subjude, eu şi Runcan). . . . .

La finea pertractărei au întrat şi cei 4 martori aduşi, dar neascultaţi, ca sĕ-şi céră diurnele dela cel ce ii-a adus.

Aci numai, ori care om cuminte, care posedă cea mai elementară cunoscinţă de procedură judecătorésca, vede clar, că numai aci s'a putut întêmpla mântuirea limbei românesci prin Runcan, — gălăgia între el şi judele pentru plata martorilor, pentru ce jidanul Şohet, (un advocat de asemenea de repeţite ori suspendat) nu i a făcut acusa la timp?!. . . . etc. . . . : unde Runcan a vorbit românesce. ceea-ce nu a şciut sĕ spună ungueresce.

Din parte-mi constat, că eu puţinul, ce am avut a vorbi, am vorbit unguresce; — se pricepe aşa precum sciu.

Insultele de tot feliul, ce se întreţes din incidentul acestei „mari pertractări“ la adresa judecătoriei şi la adresa superiorilor şi a mea, — mai ales insultă „afaceri cavaleresci“, prin care Runcan din incidentul, că o servitóre a mea de prin anii 1890 şi 1891, muere cu bărbat legiuit, în anul 1892 face al 4lea copil al ei, cércă sĕ o cumpere, ca sĕ-mi facă proces de paternitate şi după-ce succede pune pe Şohet ca neplenipotenţiat se stórcă dela mine bani . . . . Veḑi Dómne . . . . . pentru decor; apoi insultă. că eu aşi fi fost óre când pedepsit judecătoresce cu 20 fl. luată din vênt . . . şi alt. şi alt . . . . îşi vor afla tóte resolvirea la locul lor.

In urma tuturor şi anume din raportul dintre faptele constate şi dintre vorbele de insultă sper, că Onorata Redacţiune încă s'a convins odată mai mult, că e bine, dacă jurnalistica nóstră ar fi în atari casuri mai precaută şi mai puţin personală.

Vĕ rog sĕ daţi loc acestor şire într'unul din procsimii Nri ai „Tribunei“ şi înainte mulţumindu-vĕ semnez.

Murĕş-Oşorcheiu, 19 Novembre 1894.

Cu tótă stima:
Nicolau Maneguţiu,
protopresb.

In urma acestei întimpinări dl Russu-Şirianu a trimis părintelui protopop următórea epistolă:

Sibiiu, 10/XII 1894.

Preastimate dle protopop!

Trimiţênd rĕspuns la atacul ce s'a îndreptat contra DVóstre ne scrii, că Vei căuta satisfacţie şi pe altă cale. Vĕ rog sĕ ne spuneţi clar, căci dacă e vorba sĕ ne pîrîţi procurorului şi apoi curţii cu juraţi, noi nu-ţi putem publica ce ne trimiţi, ci rĕmâne atunci ca sĕ-ţi dea satisfacţie Ungurii*.)

Dacă asta cauţi, ér nu cu *noi* **) sĕ te înţelegi, te rog sĕ ne avisezi prin câte va rênduri, ca sĕ ştim ce sĕ facem cu rĕspunsul Dtale.

Cu stimă
Russu-Şirianu m. p.

Din acéstă epistolă ori-cine vede, cât de bine se pricep ómenii „Tribunei“ în măestria de a tîrî şi cele mai private afaceri pe teren politic. Sĕ nu-şi caute, veḑi Dómne, nimeni onórea atacată, când se atacă de caraghioşii pretinşi români, numai pentru că acésta o face la „judecătorii unguresci“ ci sĕ se „înţelégă“ tot numai cu ei.

Ei bine! Nu toţi ómenii licăe palma ce i-a lovit şi sunt simţeminte fel de fel! . . . .

Dl protopop Maneguţ a respuns pe scurt: „D-Vóstră Ve faceţi, dacă vreţi, datorinţa de jurnalişti echitabili“ . . . . .

„Tribuna“ şi jurnalişti echitabili! — Rĕspunsul nu s'a publicat

Sub decursul procesului redacţiunea şi editura „Tribunei“ a declinat ori-ce respundere şi ori-ce scire şi convicţiune despre veritatea corespondenţei încriminate spunênd, că i-s'a trimis din afară de un Runkán Károly, pe care nu-l cunósce . . . . . .

Dar nu i se va sfetí cu acéstă minciună. pe dată ce Runkán Károly respective János este „parochul suspendat din M.-Sângeorgiu“, cu carele a avut protopopul daravera tractată în corespondenţa încriminată.

In acéstă corespondenţă se ḑice însĕ apriat, că unul din public, care ar fi fost fórte scandalisat (notéză n'a fost de faţă suflet de om) scrie corespondenţa şi încă în formă de dialog, aşa cum ar fi auḑit vorbită între Runcan şi protopopul seu.

Dacă deci corespondenţa a fost signată tot de Runcan, redacţiunea „Tribunei“ ar fi trebuit sĕ vadă, că i se presintă spre publicare minciuni.

A şi vĕḑut, dar sensaţia, scandalul şi lovitura în ómeni nevinovaţi, cari însĕ nu sunt ai ei, unde ar fi rĕmas!

Vom aştepta sfîrşitul acestor procese!

---

*) Va sĕ ḑică, după ideile dlui Russu-Şirianu, poţi ataca onórea ori-cărui român, căci nu vei avea témă de rĕspundere, de dată ce a merge la judecătoriile ţĕrei însémnă „a cere satisfacţie dela unguri“. Nu va binevoí dl Russu-Şirianu a ne lovi în cap, — fără frică până atunci, până când judecătoriile în Ungaria nu vor fi românesci?

**) Mĕi! Mĕi! dar înalt for au ajuns cei dela „Tribuna“! Dar nĕcazul e, că nu toţi ómenii le recunosc competinţa. Notele redacţiunii.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 107 Sibiiu, Marți, 26 Septembre (8 Octobre) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul IV. Octobre-Novembre-Decembre al anului 1895, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit cu ultima Septembre 1895, sĕ-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Iubire de neam ori — demagogie?!

III.

Fapt este, că adi confusiunea la noi este teribilă.

Fapt este, că s'a abusat în continuu de credulitatea poporului, ca și de brava nóstră tinerime și prin o demagogisare necualificabilă ordinea lucrurilor e întórsă pe dos.

S'a strivit la părete, s'a insultat în mod ne mai pomenit bărbații noștri de fapte, de autoritate și de avere, pentru-ca sĕ încapă poltroni grandomani și corupți.

In scopul acesta s'a inventat și fabricat tot soiul de români, fel de fel: „Români buni“ și „trădători“, „mironiști“, „oportuniști“, „aurică“, „cameleoni“, „nevrednici“, „mocioniști“, „slugi ale guvernului“, „grup de ómeni, cari muncesc“ și „dobe grase, cari dac“.... etc. etc.....

In scopul acesta s'a inventat „scóle, cari cresc dómne lucsurióse“. ..

In scopul acesta s'a descoperit o Asociațiune, care nu lucră nimic, fiind-că e condusă de ómeni mai maturi, — și deci trebue nesmintit regenerată prin tineri.... In acésta Asociațiune acum nu mai sunt numai „membrii“, ci față 'n față cu acestia este o „tinerime“, care, 16 la numĕr, depunênd adi tacsa de 5 fl., tot adi pretinde sĕ intre în comitet, plânge în fața adunării generale și plângênd se îmbuldesce pe sine, dar totodată insultă bărbați valoroși — absenți...., ne spune, că un fost preot, teolog și jurist nu este un om inteligent, ci este un „simplu econom“......, un badea Tóder, un prostălĕu..., față de care bulgăroiul Duică, carele „a scris câte ceva“, încât s'au cutremurat din temelii literaturile europene, este un lucéfĕr, ce plânge de nĕcaz, cum sĕ și póte, ca pe el sĕ nu-l pună în comitet, o nepricepută și ingrată adunare generală — și încă față de un „econom“?!. ..

Tovarĕșul seu, un asemenea geniu povĕțuitoriu pentru alții și prost pentru sine, luând dela tată-seu*) 5 zloți, 'i-a pus jos pe altariul națiunii, dar apoi totuși n'a lăsat națiunea sĕ se folosécă de ei, ci pentru prețul de 5 zloți a vorbit de vre-o 30 de, ori spunêndu-ne câte de tóte „pretinde tinerimea dela Asociațiune“. **).

In sfêrșit în scopul acesta, al îmbuldirei la cârmă a pelegrinat cu alaiu „un întreg popor“ la Viena și s'a întors de acolo „un întreg popor“ insultat, dar a tăcut tiptil „*acest întreg* popor“. . . . .

Dar, ce sĕ țină sémă acești poltroni de urmările naturali ale „politicei lor“ miserabile?! Ce vor ei sĕ scie de urmările rele și ireparabile ale continuei sinamăgiri aruncate în popor, — sinamăgiri provocate prin fanfaronade costisitóre și promisiuni góle, cari nu au nici când și nici nu pot avea succes?!

Un om într'adevĕr înțelept dubitéză fórte adese în valórea și facultățile sale; — nici odată însĕ un poltron golan și semidoct, cum sunt cei mulți, cari amăgesc poporul nostru sub masca naționalismului infocat.

Nu ajunsese, că de dragul unui rol gol, care a gâdilit vanitatea unor taefugă — se arunca între noi semința desbinării, — se disolva așa dicênd micul partid posibil și de fapt esistent la noi, partidul românesc, care cuprinde în sine pe toți românii, a căror stăruințe sunt conduse de iubirea de neam, ci — spre a face scisiune și a face ca sĕ ajungă piciórele cap — se botéză un fĕt necunoscut cu numirea partidul național român; pe care apoi nisce cóte góle 'l înțeleg așa, că ori care om necrescut în oficina „Tribunei“ nu are loc într'ênsul?!

Ca și cum noi am avè români de 2 sojuri, am avé și români de aceia, cari nu sunt „naționali români“. Ca și cum noi am avé o politică, care nu este românéscă; — noi, cei-ce cu mai puține escepțiuni decât ori care alt popor, avem numai unele și aceleași aspirațiuni, precum avem o limbă în gură și un sânge în vine!

Ei, dar fără de acésta esplicațiune miserabilă, fără de acésta escomunicațiune silnică, fără acésta corcitură de fĕt, cum s'ar fi putut demagogisa lumea, ca sĕ crédă utopia, că un archiereu, un milionar, un bărbat încărunțit în merite și în sfêrșit toț cei-ce sunt ceva, au ceva și pot ceva sunt mai ușor coruptibili, sunt mai ușor de făcut „slugi ale guvernului“, decât un poltron flămênd?! Cum s'ar fi putut întórce pe dos ordinea naturală a lucrurilor, cum s'ar fi putut vorbi de „tirănia autorității“, cum s'ar fi putut striga „Jos cu autoritatea, jos cu bătrênii“, . . . cum s'ar fi făcut din códă cap, cum din Duici, Broți, Șiriani și Cașolțani — conducĕtori?!

In modul acesta lupta valorósă a unui popor, luptă preste care nimeni nu va trece la ordinea dilei, lupta unui întreg popor, carele fie pentru favorabila sa posițiune etnografică, fie pentru sângele majestatic, ce îi bate în vine, de secoli nu cunósce altă politică, decât politica românéscă, este din firea sa mai solidar și mai închegat decât ori care alt popor; — se degradă la lupta unui partid lărmuitoriu, la lupta unei fracțiuni, ale cărei svêrcoliri neputincióse stérnesc cel mult un zimbet despretuitoriu pe fața inimicului.

In modul acesta unica organisațiune posibilă și de fapt esistentă la noi — organisațiunea, carea se începe dela fruntașii noștri și între acestia la locul prim archiereii noștrii, trece prin fruntașii noștrii din centrele provinciali și ajunge la fruntașii noștri dela sate, preoții și învĕțătorii, într'un sistem atât de minunat și de închegat, cât nu'l poți mai bine dori, — s'a dărêmat și s'a făcut și aici utopicul esperiment, de a pune códa cap, s'a credut că mai românéscă, mai înțeléptă și mai necoruptibilă politică va face un jurnalist cu șepte prune în straiță, un cioban alienat ca cel din Sebeșul-superior, un bade fanatisat, ca badea Herlea din Vinerea, un schimosit învĕțătoriu din mărginime și mulți alții, cari toți jócă mari roluri prin colónele gazetei „grupului de ómeni, ce se numesc“; toți sciu de minune insulta pe fruntașii noștrii, toți sciu bancheta și lărmui, dar alta firesce nu mai sciu....... și sar ca caprele în strungă.

Óre unde va am cetit, că unde lipsesce vinul însuflețirei, acolo trebue sĕ-i țină locul rachiul fanatismului.

---

*) Ar fi luat dela sine, dar trecênd numai de curênd de etatea șvabilor, — numai în viitor va puté căpăta mintea, care sĕ recere pentru câștigarea cinci zloților.

**) Trebuia sĕ i-se dee cinci zloții înapoi, căci timpul e ban.

Notele culegĕtoriului

FOIȚA

PODUL REGELE CAROL I.

Istoricul și technica.

Utilitatea podului.

Necesitatea înființărei podului dela Cernavoda s'a simțit îndată după încorporarea Dobrogei.

Podul dela Cernavoda era necesar din punct de vedere politic și militar pentru a strânge la sinul patriei mume provincia deslipită de ea de atâta vreme și despărțită printr'un fluviu puternic, furios și caprițios; din punct de vedere economic ființa lui se impunea, deóre-ce el deschidea comerciului român, la mare, un nou și superb drum, care'i da posibilitatea sĕ și îndrumeze cerealele pe piețele internaționale și în timp de iarnă, când gheţurile și sloii Dunării opresc în timp de 4 luni ori-ce comunicațiune pe Dunăre.

Din acest punct de vedere podul peste Dunăre va face în timp de iarnă din portul Constanța, după terminarea acestuia, ceea-ce Brăila și Galații sunt actualmente în timp de vară. Brăila, Galați și Constanța vor constitui astfel, grație podului, treimea, care va asigura României posibilitatea unei lupte economice fără intermitență.

Situațiunea podului.

Situațiunea podului de esecutat a fost impusă în óre-cari limite de calea ferată esistentă Cernavoda-Constanța, construită de o companie engleză înainte de încorporarea Dobrogei; ea este din punctul de vedere technic dificilă și costisitóre, fiind-că în acest punct Dunărea are două brațe, unul Dunărea propriu disă, altul Borcea, despărțiți unul de altul prin Balta, o vale întinsă de 13 km. lungime.

Pe timpul apelor mari, acéstă vale este inundată pe tótă lungimea ei de apele ce se revarsă din matca Dunării și a Borcii, astfel că pe asemenea vreme valea Dunării se asémănă mai mult unui golf de mare decât unui fluviu.

O pânză de apă de 1.5 m. până la 5 m. adâncime acoperă tótă valea și pe când stratul inferior al acestei ape stă mai mult sau mai puțin inert, cu atât mai neastâmpărat se agită cel superior curgênd torențial cu viteza care ajunge până la 2 m. pe secundă și formând în timp de furtuni valuri caprițióse și estrem de primejdióse.

In timp de iarnă când sloii se îngrămădesc și se înalță unii peste alții până la înălțimi de 10 m., constituind formidabili masivi plutitori, rîul ia aspectul unui fluviu american, cum este de esemplu St. Lorenzo; el devine înspăimêntător, așa că cei care nu sciu sĕ aprecieze forțele, adecă neinginerii, nu pot decât sĕ compătiméscă pe bietele ființe care se încumetau a pune stavilă acestor giganți plutitori.

Pe lângă tóte acestea se adaogă, pentru a spori dificultățile technice, împrejurarea că malurile Borcii și ale Dunării se găsesc la o înălțime relativ mare deasupra nivelului Bălții și astfel necesitéză lucrări mari de terasamente pentru a scobori calea în Baltă.

Traseul liniei Fetesci-Cernavoda.

In condițiunile, pe care le-am descris mai sus, construcțiunea podului peste Dunăre a necesitat construcțiunea unei linii de 27 km. lungime, care scoborînd din stația Fetesci cu o pantă repede (de $1^0/_0$) și de 370 metri lungime trece Borcea la o înălțime de 1650 m. de asupra apelor ordinare și traverséză balta o lungime de 13 km.

In baltă linia rĕmâne la înălțime aprópe constantă de 2 m. deasupra apelor celor mai mari, sau în mijlociu de 6 m. deasupra terenului.

In apropierea Dunărei linia urcă pe o lungime de 2891 m. până la Dunăre, pe care o trece la o înălțime de 34.5 m. de asupra apelor ordinare; ajunsă la Cernavoda pe malul Dobrogei, linia se scobóră érăși pe o continuitate de rămpi repezi spre a se racorda cu linia veche Cernavoda Constanța între stațiile Mircea-Vodă și Cernavoda la o distanță de 6 km. dela podul Dunărei.

Lucrări necesitate de traseu.

Traseul liniei, cum l'am descris mai sus, a necesitat esecutarea unui lanț de lucrări, care chiar luate singuratic sunt de ajuns sĕ facă fie-care prin ea mare falā unei căi ferate și renumele unui inginer, și care luate tóte în ansamblul lor, forméză o grandiósă operă de artă, cum nu esistă alta pe continentul Europei.

Étă care sunt aceste lucrări: Mai întâi am dis că linia descinde din stația Fetesci spre podul Borcea. Acéstă descindere a necesitat esecutarea unei săpături de 4 m. lungime avênd adâncimi până la 12 metri. Cu pămêntul scos din acéstă săpătură s'a esecutat o împlinire de 700 m. lungime și 12—16 m. înălțime, formând racordarea între săpătură și podul Borcea. Ajungênd până la rîul Borcea, a fost nevoie sĕ se esecute un mare pod și pentru a da scurgere apelor care se revarsă în timpul inundațiilor, câte un viaduct de inundație la amêndouă capetele podului.

Ómenii necapaci de propria lor posiţiune, vor sĕ povĕţuiască un întreg popor! Ómeni, ce n'au de tact ideă, vor sĕ jóce prima violinăl....

N.Manegutiu

Sfinţirea bisericei din Dobolii-inferiori.

Duminecă diminéţa, în 17 Septembre, sĕ observa o febrilă mişcare în altcum pacinica comună. Locuitorii s'au sculat adecă des de diminéţă spre a primi pe óspeţii din jur, cari au alergat spre a privi rarul act al sfinţirei unei biserici.

La órele 8 s'a început serviţiul divin prescris de ritul ortodocs cu asemenea ocasiuni. Pontificantele P. S. Sa metropolitul Miron, a servit cu o numĕrósă asistenţă de preoţi din apropiere.

Intre cei împreună-liturgisitori mi-am însĕmnat pe următorii: Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit, M. Voileanu, ppresbiter-asesor consistorial, D. Coltofean, ppresbiter tractual, V. Voina, ppresbiter onorariu şi paroch în Braşov. Serviţiul de diacon l'a provĕḑut P. O. D. Dr. Remus Roşca protodiacon, cu cunoscuta-i acurateţă şi desteritate şi diaconul Ioan Oncioiu. Ca preoţi au servit Nicolau Puianu, parochul local, G. Urdea, paroch în Cernatul-Săcelelor, Aug. Cosma, par. în Mikóujfalu, Georgiu Dogariu, par. în Marcoş, Georgiu Olariu, par. în Lisnea, Ioan Moga par. în Vălcele, Daniil Cojocariu, par. în Teliu şi Moise Grecian, par. în Cichişi. Utrenia, sfinţirea apoi şi liturghia au durat până după órele 12. In decursul sfintei liturghii s'au făcut şi mai multe sfinţiri. Clericii absoluţi: Iosif Schiopul din Crisbav, Ioan Toma din Herman, Ioan Marin din Boroşineul-mic şi învĕţătoriul din Braşov Zosim Bugnariu au fost promovaţi întru ceteţi, clericul absolut Nicolau Roman din Căinel întru diacon, ér diaconul Ioan Oncioiu, din Fundata, (tractul Branului) întru presbiter.

In tot decursul serviţiului divin atât biserica, cât şi progadia erau îndesuite de public, care deşi în mare parte nu înţelegea limba bisericei sale, a urmărit totuşi cu multă atenţiune desvoltarea pomposului rit oriental. De faţă au fost dela început până la sfêrşit din partea autorităţilor civile vice-comitele, şi protonotariul comitatens, cari au rĕmas încântaţi de pompa şi grandiositatea unei asemenea ceremonii religióse, cum n'au mai avut parte a vedea.

Cântările liturgice au fost esecutate cu destulă precisiune din partea unui cor improvisat de clericul Sterie Stinghe din studenţii gimnasiului din Braşov. De faţă era şi bine cunoscutul tenorist din Sibiiu, clericul V. Popovici, care mai ales prin cântarea pricesnei a stors admiraţiunea publicului, de pe faţa căruia puteai observa, că prin pătrunḑĕtórea şi admirabil esecutata cântare este transportat în sfere înalte de meditaţiune religiósă.

La sfêrşitul liturgiei a adresat Escelenţia Sa poporului mai multe cuvinte şi învĕţături pastorale, îndemnându-i la fidelitate cătră tron şi Monarch, supunere faţă de legile statului şi ascultare faţă de autorităţile lui şi mai ales faţă de parochul local, sub a cărui conducere fac progrese viḑibile. Constată şi laudă zelul, dărnicia şi jertfele parochienilor pentru ridicarea şi adăptarea cu cele necesare a sântului locaş, care tocmai s'a predat mântuitórei sale destinaţiuni. In sfêrşit le atrage atenţiunea asupra datorinţei, ce li se impune de a învĕţa şi limba canonică — adecă română — a bisericei, căreia aparţin, şi pe cultivarea căreia biserica ortodocsă pune un atât de mare pond. Cunoscinţa acestei limbi le va face posibilă înţelegerea serviciului divin, şi a rugăciunilor preoţilor şi prin acésta iubirea şi alipirea faţă de biserica strămoşască sĕ va intărí şi potenţa.

Escelenţia Sa a început românesce cuvêntarea sa şi a continuat-o în limba magiară spre a fi înţeles de credincioşii sĕi, cari cu încordată atenţiune ascultau sfaturile înţelepte ale archiereului.

Terminând Escelenţia Sa a împărţit însuşi pânea sfinţită celor participanţi, ér la urmă a fost condus de preoţime la locuinţa sa în casa parochială.

După o scurtă odichnă s'a presentat la Preasânţia Sa Dl metropolit: 1. Preoţimea din tractul Treiscaunelor şi Braşovului; 2. Comitetul parochial local, căruia i-a pus la inimă, pe lângă provederea bisericei cu cele necesare pentru susţinerea ei, mai ales îngrijirea de scóla confesională, care acum sĕ formeze primul obiect al continuei lor preocupaţiuni; 3. Inteliginţa din Braşov şi jur; 4. Deputaţiunea preoteselor şi damelor, între cari am observat pe d-na Arion din Bucuresci, d-na ingineruluì Kertsch n. Costaforu, d-na de Pruncul, d-na Jarca şi d-na Dr. Murĕşanu, soţia dlui Aureliu Murĕşanu, care cu laudabilă pricepere şi paciinţă a depins icónele fruntariului, lucrat din lemn de conducĕtorul scólei de sculptură din Săcele; 5 O deputaţiune a poporenilor nostrii din Purcăreni.

Escelenţia Sa, lângă care sta secretariul seu Dr. E. Cristea, a primit pe toţi cu cunoscuta-i afabilitate şi a aflat pentru toţi cuvinte de mulţămită pentru atenţiunea, ce i s'a dat, ori de mângăere şi învĕţătură în causele, ce i s'au descoperit.

La órele 2 p. m. s'a început banchetul, dat în onórea participanţilor la sfinţire în o sală mare a casei comunale. La banchet au participat peste 100 persóne, între care şi multe dame atât române, cât şi străine.

Şirul toastelor 'l-a început Inalt Preasânţia Sa metropolitul închinând pentru Maiestatea Sa Impĕratul şi Regele nostru Francisc Iosif I., protectorul bisericei nóstre ortodocse, şi binevoitoriul némului nostru, pe care D-ḑeu sĕ-l ţină la mulţi ani pentru fericirea tuturor popórelor sale. Cuvintele Preasânţiei Sale au fost ascultate de toţi stând în picióre şi au fost des întrerupte de aplause la adresa iubitului Monarch.

Protopresbiteriul tractual D. Coltofean, făcĕnd alusiune la greutăţile şi jertfele, aduse pentru ridicarea bisericei acum sfinţite şi neproporţionate cu puterile poporenilor: declară că aceşti poporeni se simţesc acum pe deplin rĕsplătiţi şi au uitat tóte greutăţile în urma distincţiunei, venite din partea Escelenţiei Sale, de a sĕvêrşi însuşi actul sfinţirii. Sĕ bucura, că în timp de 7 ani, de când conduce tractul Treiscaunelor, Esc. Sa de dóuĕ ori a cercetat districtul sĕu şi golesce păharul pentru sănătatea Es. Sale, ér corul tinerimei, acompaniat de intreg publicul de faţă intonéză un întreit: „Sĕ trăéscă“! la adresa P. S. Sale. După părintele Coltofean sĕ ridică Ilustritatea Sa dl Dr. Ilarion Puşcariu şi făcĕnd alusiune la persecuţiunile, cărora a fost espusă biserica ortodocsă în general şi din cari o bună parte a căḑut şi asupra bisericei din Doboli chiar acum în timpul libertăţii confesionale: vorbesce pentru acel guvern, care scie esecuta cu tact şi prudenţă legile, votate de corpurile legislatorice şi care e binevoitoriu şi bisericei nóstre gr. or. române.

Deóre-ce cuvintele Preacuvioşiei Sale au fost esplicate din o parte în mod rĕutăcios, lăsăm sĕ urmeze întreg tecstul toastului, precum ni l-am însemnat:

„Biserica nóstră gr. or. română în patria nóstră a fost până de curênd în stare de apăsare şi persecuţiune. Comunele bisericesci nu putéu zidi biserici în pieţe, în strade principale, ci numai în strade laterale, în locuri retrase şi prin curţi. Têmpul acela de tristă aducere aminte au trecut; legi s'au adus, prin cari s'au asigurat bisericii nóstre drepturi egale cu celelalte confesiuni din patrie. Cu tóte acestea se mai simt încă şi astăḑi nedreptăţiri faţă de credincioşii români greco-orientali, aceste nedreptăţiri provin dela nerespectarea sau aplicarea greşită a legilor esistente.

Ridic păharul meu pentru guvernul ţerii şi acele organe administrative ale statului, cari au în vedere binele şi prosperarea bisericei gr. or. deopotrivă cu celelalte biserici din patrie! Inchin păharul pentru un onorabil representante al acelor organe în persóna Domnului protonotariu al comitatului Treiscaune, M.-Szentiványi, care participă cu noi la acéstă festivă masă“. *)

Toastului părintelui archimandrit rĕspunde protonotariul comitatens dl M. Szentiványi în limba magiară.

Ori ce ispravă mai importantă — ḑice d-sa, trezesce în sufletul omului o dispoziţie sĕrbătoréscă. Un astfel de act a fost şi sfinţirea bisericei din Dobolii, la care mĕ bucur, că am avut fericirea sĕ particip. Mĕ bucur mai ales, c'am avut ocasiunea sĕ cunosc pe pontificantele, ce 'ţi deştéptă o stimă apostoléscă şi a cărui datorinţă este a propovedui iubirea şi pacea. Inchină pentru Escelenţia Sa Dl archiepiscop şi metropolit dorindu-i mulţi ani feriCiţi pentru binele şi progresarea naţiunii sale, şi a patriei, în care în atâtea limbi sĕ laudă şi preamăresce bunul D-ḑeu, ce pe toţi deopotrivă ne protege.

Incetând aplausele şi cântările corului toastéză părintele protopresbiter şi asesor consistorial P. O. D. M. Voileanu pentru preoţime.

Este o macsimă cunoscută — ḑise d-sa — că unde-i nĕcazul mai mare acolo şi ajutoriul lui Dumneḑeu e mai aprópe. „Je grösser die Noth, je näher Gott! Mari sunt primejdiile ce ameninţă poporul şi biserica nóstră în aceste părţi, dar ne bucurăm, când vedem că tocmai aici avem un cler harnic în frunte cu un protopresbiter harnic. Aceştia ca şi nisce pioniri vecinic luptă pentru conservarea datinelor străbune şi bisericesci, cari ne sunt cu atât mai scumpe, cu cât sunt mai ameninţate. Pentru acel cler şi protopresbiter vrednici de stima bisericei nóstre golesce păharul sĕu.

Au mai toastat apoi părintele N. Puianu pentru Ilustritatea Sa dl archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, mâna dréptă a Escelenţiei Sale, un fiu şi slujitor harnic al bisericei nóstre şi eşit din o fa-

---

*) Am reprodus acest toast mai ales şi spre a se vedé încât sunt îndreptăţite, insultele „Tribunei“ la adresa toastantelui, vomate cu imbelşugată ură în corespondenţa din Doboli publicată în Nr. 210 al numitului ḑiar şi mai întrebăm pe Domnii dela „Tribuna“, cu cât valoréză mai puţin toastul pentru guvern ţinut de Dl episcop al Caransebeşului Nicolau Popea la inaugurarea monumentului Diaconovici Loga (a vedé “Pester Lloyd din 1 Octobre Nr. 235).
Nota Redacţiunii.

Podul Borcea are o lungime pe 420 m., împărţită în trei deschideri de câte 140 m., éră viaductele lui o lungime totală de 563.2 m. împărţită în 11 deschideri de câte 51.2 m., aşa că lungimea totală de pod continuu este de 983.2 m.

Acéstă mare lungime de pod a fost necesară din causa debitului Borcei, care în timpul inundaţiunilor se póte evalua până la 6000 m. pe secundă.

Podul şi viaductul se compun din o suprastructură metalică de oţel (iemens-Martin) aşeḑată pe picióre de zidărie la o înălţime, aşa ca se rĕmână sub pod o înălţime liberă aprocsimativă dn 15 m. deasupra apelor celor mai mari. Piciórele podului se scobóră în albía rîului până la o adêncime de 28—30 m. subt apele cele mai scăḑute, astfel că piciórele de zidărie ajung a avea o înălţime totală de 45 m. dela basa pilei până la faţa, pe care se raḑĕmă suprastructura.

Piciorul are la basa lui o suprafaţă de 316 metri patraţi.

In condiţiuni asemenea ca la podul Borcea, însĕ cu mult mai grandióse şi mai grele, a trebuit a se face şi trecerea Dunărei.

Dunărea are la punctul unde o traverséză linia o lărgime do 6 0 m. mĕsurată în albia ei, în timpul apelor mijlocii, şi o adêncime de 6—9 metri.

In timpul apelor, debitul Dunărei se póte evalua până la 4000 m. pe secundă.

Astfel fiind, a fost nevoe a se face peste Dunăre un pod de 750 m. lungime cu un viaduct în prelungirea lui de 913 m. lungime, împărţit în 15 deschideri de câte 60.85 m. în scopul de a da scurgere apelor de inundaţie.

Lungimea totală neîntreruptă a acestui pod împreună cu viaductul lui este de 1663 m.

Douĕ împrejurări au mai intervenit ca sĕ urce dificultăţile technice ale acestui pod; de o parte, importanţa ce are navigaţiunea pe Dunăre a obligat a se păstra pentru trecerea vaselor pe sub pod o înălţime liberă de 90 m., şi acésta în timpul când apele au cea mai mare înălţime; în al 2-lea rênd împrejurarea că terenul din care se compune albia rîului consistă pe o fórte mare adêncime numai din nĕsip, a obligat a se scoborî piciórele podului până la o adêncime de 30 m. sub apele cele cele mai scăḑute.

Consideraţiuni de disposiţie raţională şi economică au condus, în asemenea condiţiuni, la împărţirea podului în 5 deschideri din care una gigantică avênd 190 m. lărgime ér celelalte câte 140 m. lărgime.

Fără a întra în descrierea amĕnuntelor podului din punct de vedere technic, şi care este reservată pentru mai în urmă, vom aminti la acest punct numai că suprastructura metalică a podului, care trebue sĕ acopere abizurile create între piciórele podului se urcă până la înălţimea de 33 m. de asupra feţei superióre a pilelor, aşa că dela basa unui picior şi până la punctul cel mai înalt al suprastructurei subsistă o înălţime de 100 metri.

Legătura între podul Dunărei şi podul Borcea s'a efectuat cu o împlinire de 13 km. lungime întreruptă la mijlooul ei de un viaduct metalic de 1455.20 m.

Acéstă întrerupere era necesară pentru a da scurgere apelor revărsate în timp de inundaţie şi care se scurg în mare parte pe la mijlocul bălţei.

Pe cea mai mare parte din linia care traverséză balta, împlinirile rĕmân orisontale, numai în apropierea podului peste Dunăre şi a celuia peste Borcea, unde împlinirile trebue sĕ se racordeze cu platforma acestor poduri, înălţimile lor sunt mai mari. Astfel pe rampa, care duce la podul peste Dunăre, împlinirea ajunge a avea la capĕtul podului o înălţime de 25 m.

Spre a protege împlinirile în contra valurilor şi curentelor apelor ce se revarsă în baltă, în timpul inundaţiunilor, ele sunt apĕrate pe tótă lungimea lor, pe ambele părţi şi până la o înălţime de un metru de-asupra apelor celor mai mari, cu zidărie (pereuri) făcută cu mortar de var idraulic.

Pentru recordarea, în fine, a podului peste Dunăre cu linia ferată Cernavoda-Constanţa, a fost nevoe a se face mari lucrări, de terasamente consistând din 5 săpături care au adâncimi de 9 până la 18 m.

Pentru a sfîrşi cu descripţiunea sumară a lucrărilor esecutate pe linia Feteşti-Cernavoda, mai rĕmâne de adăogat, că pe acéstă linie s'au înfiinţat trei gări şi anume o staţiune (Saligny) la recordarea liniei nouĕ cu linia veche Cernavoda-Constanţa, şi douĕ halte (Borcea şi Dunărea) amêndouĕ situate în baltă între podurile Dunărea şi Borcea.

Distanţa între staţiune este de mijlociu de 7 km. astfel că linia Feteşti-Cernavoda este împărţită prin staţiuni construite în 4 părţi apróape egale.

Din enumĕrarea lucrărilor mai sus zise, se vede, că din 19 km., cât are lungimea liniei între staţia Feteşti şi malul Dobrogei, 5 km. sunt ocupate de poduri de dimensiuni estraordinare.

(Va urma).

milie distinsă română, care a dat némului românesc atâţi fii credincioşi

Dl Puşcariu, advocat în Braşov, aşeḑat în fruntea tinerimii ridicându-se declară. că atmosfera îi sugeréză idea şi datorinţa de a vorbi pentru secsul frumos şi pentru representantele lui, cari au contribuit la ridicarea splendórei festivităţilor.

După aceste făcênd părintele N. Puianu o reprivire asupra apropiatului trecut, înşiră pe toţi cei-ce sunt binemeritaţi pentru progresul acestei comune şi pentru ridicarea bisericei. La primul loc îşi ţine de datorinţă a aminti pe preavrednicul şi luminătul bărbat al némului şi bisericei nóstre, dl Parteniu Cosma, care încă era de faţă. D-sa a fost în decursul studiilor sale teologice şi după absolvare protectorul şi instructorul sĕu. Trimis fiind fără concurs în acest loc espus, n'a făcut altceva decât a esecutat şi pus în practică sfaturile înţelepte ale acestui distins bărbat. Acum când cu ochii avem ocasiune a vedea un fapt de îmbucurător progres, dator sĕ simte a închina pentru iubitul sĕu protector Cosma şi pentru nobila-i familie.

După dl Cosma amintesce pe vrednicii patroni ai nóuei biserici domnul şi d-na Dimitrie Persoiu, în onórea căruia s'a ales de chram al bisericii sf. Dimitrie, pe d-nele Eufimia Kertsch, Maria de Pruncul, D-na Dr. Mureşanu. Diamandi Manole, Ioan Kábai, Munteanu din Braşov, George Eremia, Stefan Argăsélă, ca toţi atâţi binefăcĕtori ai bisericei sale, precum şi pe înaltul guvern, care asemenea a ajutorat comuna bisericéscă cu suma de 400 fl.

Revista politică.

In Austria a întrat deja în funcţiune începênd cu ḑiua de 3 Octombre un nou guvern, în frunte cu contele Badeni, până' acum guvernorul Galiţiei. Despre acest guvern şi programul sĕu am amintit şi noi în Nr. 99 al ḑiariului nostru.

In legătură cu cele, ce le-am ḑis atunci, mai avem sĕ observăm următórele: Noul cabinet austriac are sĕ deslege dóuĕ din problemele cele mai importante şi cele mai grele· El are sĕ edifice în lăuntrul ţĕrii o Austrie nóuĕ prin o reformă electorală temeinică şi justă, şi sĕ promoveze întărirea vechei monarchii în afară prin reînoirea pactului cu Ungaria. Ce-i drept, că luptele încordate d'intre partidele şi grupurile politice ale Austriei nu prea sunt potrivite a-i uşura greaua sarcină, ce a luat asupră-şi contele Badeni.

Trecutul lui însĕ, ca guvernor al Galiţiei, te îndreptăţesce, sĕ sperezi, că prim-ministrul actual al Austriei a cunoscut fórte bine situaţia, când s'a decis, sĕ priméscă conducerea, de aceea a şi ḑis el: „Austria trebue guvernată în mod austriac"; afară de acestea e un om fórte inteligent, un caracter energic şi stăruitor; pentru că până' acum a stat departe de tóte partidele, acum e de tóte bineprimit. Tóte acestea justifică speranţa, că activitatea noului guvern va fi încoronată de succesul dorit.

* * *

Sĕ scrie din Constantinopol: Comitetul armean a plănuit la 1 Octobre o demonstraţie pe drumul, ce duce dela Patriarchatul Kumkapu spre Pórtă şi înaintarea unui memorand, în care protestéză contra tratamentului principial al naţiunei armene şi contra arestărilor politice, cari sĕ continuă în urma întêmplărilor dela Sassun şi cere cestii de reforme. Memorandul care pórtă iscălitura „Comitetul organisator al marei manifestaţiuni naţionale", face următórele pretensiuni: Crearea unei provincii armenesci sub conducerea unui European, ales de puteri în înţelegere cu Pórta, şi a unei „assemblée représentative auprés le gouverneur général", mai departe reforme administrative după propunerea puterilor şi o serie de reforme economice, cari sunt însemnate în memorand. Pasagiul de încheere ḑice, că acestea sunt datorinţele atât ale populaţiei creştine, cât şi a celei mohamedane, pe cari le cere în interesul comun şi declară, că naţiunea arménă a aşteptat de mult timp cu rĕbdare. Dacă Pórta nu decide cestia reformelor, atunci póte deveni situaţia şi disposiţia actuală isvorul unor mari calamităţi pentru naţiunea arménă şi pentru Pórtă.

Inainte de începutul demonstraţiei Patriarchul a admoniat în biserică pe credincioşi în urma unei alocuţiuni ţinute în acéstă cestie de un macedonean, le a spus, sĕ se depărteze, sĕ se pórte linisciţi şi se aibă încredere într'ênsul. O parte a ascultat. Demonstraţia celorlalţi a fost împedecată prin disposiţii destule poliţienesci. In urma acestora au ajuns lucrurile la o straşnică ciomăgeală în Kumcapu, cu care ocasie un căpitan de gendarmi a fost omorît şi numĕroşi indiviḑi au fost arestaţi. In Stambul au fost prinşi o mare parte din armenii, cari fugiau. Câţi-va dintr'e aceştia au fost, deşi erau însoţiţi de 2—3 poliţişti sau gendarmi, maltrataţi şi greu răniţi cu bâte şi petrii din partea populaţiei revoltate mohamedane, unii au fost chiar omorîţi fiind împuşcaţi cu glónţe de revolver. Populaţia mohamedană din partea aceea a Stambulului este în mare agitaţie şi e aţîţată de preoţii şi softalele musulmane. Mai multe sute de armeni sunt prinşi.

* * *

„Singurul prietin" al ţarului principele Nicolae din Muntenegru — scrie un ḑiar rusesc, — desvóltă o activitate încordată în organisarea şi înarmarea armatei muntenegrene. El s'a convins de mult, că muntenegrenii au trebuinţă de o pregătire sistematică militară prin oficeri, cari şi-au însuşit în strĕinătate o cultură specială militară. Din lipsa de oficeri şi de bani până' acum n'a putut face nimic. Acum însĕ a început sĕ lucreze: Sĕ formézâ un batalion, care are sĕ înveţe dela oficeri crescuţi în strĕinătate. Doi dintre aceştia stau în serviciul armatei ruse. Suprema inspecţie sĕ încrede ér unui rus, care a absolvat academia militară din Rusia şi s'a distins în cel din urmă rĕsboiu ruso-turc. Regulamentul e gata, în Cettinje sĕ zidesce o casarmă pentru 600 de ómeni şi învĕţământul se va începe încă în anul acesta. Armele donate de ţarul au fost probate în presenţa principelui şi s'au dovedit cu mult mai practice ca acelea, pe cari le-au avut muntenegrenii mai nainte. — Scie ţarul, ce face! Cine scie cum, dar Muntenegrul póte juca un rol important pentru tradiţionala politică de cucerire a Rusiei în peninsula balcanică şi spre Constantinopol.

Saşii nu vor modificarea legii electorale.

Intre obiectele pertractate eri în adunarea generală a comitatului Sibiiu, era şi nota comitatului Bichiş, în cestiunea modificării legii electorale.

Comisiunea permanentă propune „sĕ se iee spre scire".

Dl Parteniu Cosma face contra propunerea, ca comitatul nostru sĕ sprigiinéscă adresa comitatului Bichiş cu o asemenea adresă către dietă, motivându-şi propunerea între altele cu aceea:

că ar sta rĕu ori cărui municipiu transilvănean şi cu deosebire acestui municipiu, sĕ nu sprigiinéscă o iniciativă luată de un municipiu din Ungaria chiar în acéstă cestiune, menită a vindeca o rană special transilvană.

Cestiunea modificării legii electorale este la ordinea ḑilei, de când au căḑut cătuşile sclăviei de pe ţĕran din 1848, când dieta din Cluş a decis ca dieta Ungariei fără amânare sĕ creeze o lege electorală democratică şi pentru teritoriul Transilvaniei, a cărei uniune cu Ungaria o decretase atunci.

Abia dieta din 1874 s'a încercat sĕ se achiteze de acéstă datorie, însĕ şi aceea a susţinut cens special pentru Transilvania, mai mare decât cel pentru Ungaria.

Legea electorală este o rană deschisă pentru maioritatea locuitorilor Transilvaniei, carea la primul loc trebue vindecată.

Modificarea legii electorale este un punct de program al tuturor partidelor oposiţionale din patrie, ba a fost şi a cabinetului Wekerle, — fostul ministru Hieronymi recunoscuse cel puţin îndreptăţirea acestui gravamen al maiorităţii locuitorilor acestei ţeri, şi promisese că va presenta un proiect de lege în acéstă cestiune.

Legea electorală într'un stat constituţional este basa tuturor libertăţilor.

Precum e legea electorală, aşa este parlamentul, şi cum este parlamentul, aşa sunt legile şi tóte instituţiunile statului.

Modificarea legii electorale este un postulat al spiritului timpului, şi ea se va face ori o va cere şi comitatul nostru ori ba, ni-ar sta fórte rĕu însĕ dacă noi nu ne-am esprima pentru ea.

Comitatul Bichiş cere, ca dreptul de alegere sĕ fie între condiţiuni egale, pe tot locul, asemenea şi cercurile electorale sĕ se arondeze după posibilitate egale, — deci în spirit liberal eere modificarea actualei legi electorale. Se cuvine sĕ-l sprijinim.

Dintre saşi nime n'a combătut propunerea dlui Cosma, dar la votare numai românii au votat pentru ea, şi astfel firesce s'a primit a comitetului pernament.

Tot înzadar, ómenii crescuţi în privilegii nu pot fi drepţi şi liberali faţă de alţii. Saşii se află fórte bine sub scutul legii speciale de astăḑi şi egoismul lor înăscut nu i lasă sĕ contribue la un lucru, care eventual ar putea crea un modus vivendi şi între români şi magiari.

La propunerea pentru anunciul de $^1/_2$%, dare municipală, pentru acoperirea speselor ce vor avea saşii din comitat la esposiţiunea iubilară din 1896 românii au votat contra, saşii şi toţi funcţionarii pro.

Noutăţi.

Reuniunea română de musică din Sibiiu. Miercuri, la 6 óre séra se va ţiné probă de cântări de Dame, în sala dela Musikverein, ér Sâmbătă la 6 óre de Domni.

* * *

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna" s'a constituit în şedinţa estraordinară ţinută în 15 Septembre st. v. sub presidiul D-lui director seminarial Dr. Remus Roşca pentru anul scolar 1895/6 în modul următoriu:

De preşedinte al societăţii s'a proclamat tot dl profesor seminarial Dr. Petru Şpan; de vice-preşedinte al societăţii şi preşedinte al comitetului s'a ales Victor Păcală, cleric cursul III; de archivar şi notar al corespondenţelor: Ioan Dordea, cl. curs. III; de redactor al fóiei „Musa": Ioan Pop, cleric cursul III; de notariu al şedinţelor societăţii: Ioan Dobre, cleric cursul II; de bibliotecar: George Geţe, cleric cursul II; de vice-bibliotecariu: Teofil Caliman, pedagog cursul I; de cassar, Vasilie Giurgiu, cleric cursul I; de controlor: Ilie Pop, cleric cursul III; De membrii în comitet s'au ales D-nii: Grigoriu Maniţiu şi Lazar Bera, clerici de cursul III: Iacob Manuil şi Vincenţiu Orăşan, clerici cursul II; Ioan Şortan şi Dionisiu Roman, clerici cursul I; Ioan Pavel, pedagog cursul III; Constantin Criştiu, pedagog cursul II.

* * *

„România Jună". Comitetul pentru arangiarea iubileului de 25 de ani, al societăţii academice, social-literare „România Jună" din Viena publică următoriul apel: Neavênd apelul nostru prim deplinul efect dorit, venim din nou a ruga pe toţi domnii foşti membri ai societăţii „România Jună", sĕ binevoiască a ne trimite cât mai curênd adresele dlor; ér spre a încunjura o întârḑiere în edarea „Almanachului", ce voim sĕ apară cu ocasiunea iubileului de 25 ani a societăţii nóstre, rugăm pe toţi acei dni foşti membri ai „României june", cari doresc a colabora la acest „Almanach", a ne trimite operatele d-lor cel mult până la finea lunei Octobre a. c. Pentru comitet: Drd. Alecs. Fodor Creţulescu preşedinte şi Drd. N. Comşa.

* * *

„Reuniunea învĕţătorilor români gr. or. din districtul Sibiiului". Deóre-ce preşedintele şi vice-preşedintele reuniunei şi alţi membrii din comitet sunt reţinuţi fiind ḑiua de 30 Septembre ḑi de esamen, adunarea generală a reuniunei convocată pe atunci sĕ amână pe ḑilele de 7 şi 8 Octobre st. v. a. c. în comuna Rĕşinari. Dr. Petru Şpan, vice-preşedinte. Candid Popa, secretar II.

* * *

Invitare. Din incidentul serbării iubileului de 100 ani al bisericii române gr.-din Alba-Iulia-Maeri, care se va ţine în 1/13 Octobre 1895, tinerimea română din loc şi jur va arangia în aceiaşi ḑi sara „Producţiune teatrală declamatorică" în pavilonul de sticlă la „Sóre", la care sunteţi cu totă onórea invitaţi a participa. Comitetul arangiator: Silvestru Moldovan, preşedinte. Alesandru Cadar, cassar. Valeriu Velican, controlor. Liviu Bigarean, Petru S. Cirlea, Iosif Cirlea, Dr. Ioan Eleches, Dr. Ioan Marciac, Drd. Nerva Moldovan, Valeriu Moldovan, Rubin Patiţa jun., Candin C. Suciu, I. Bercan, Florian Rusan, Iuliu Roşca, I. Strejan, membrii în comitet. Preţul de întrare: Locul I. 1 fl. locul al II-lea 80 cr., locul al III-lea 70 cr., Parter 50 cr. Bilete se pot căpĕta în prăvălia dlui Petru S. Cirlea şi sara la cassă. Suprasolviri sĕ primesc cu mulţămită şi sr vor cuita pe cale ḑiaristică. Venitul curat este destinat în favorul bisericii, cu menirea de a se pune basă unui fond scolar. După producţiune urméză dans. Inceputul la 8 óre séra. Aceia, cari din întêmplare nu vor fi primit învitări sunt rugaţi a se considera prin acésta de învitaţi. Programa: 1. Declamaţiune de d-na Margareta Moldovan. 2. „Harţă Rezeşul", piesă comică de Vas. Alecsandri. Persónele: Harţă Rezeşul dl Iuliu Roşca; Nastasi Bursuflescu, tinĕr proprietar şi poet dl Candin Suciu; Luncean, primar dl Augustin Comes; Tarşiţa Garoféasca, vĕd. tinĕră dşóra Iosefina Marciac; Măriuca, tinĕra ţĕrancă dna Marg. Moldovan; Un lacheu ***. 3. „Declamaţiune" de V. Moldovan iurist. 4. „Herşcu Boccegiul", cantionet comic, repres. de d-nul Iacob Strajan. NB. Conccsiunea pentru ţinerea producţiunii teatrale-declamatorice şi a petrecerii, este esoperată.

* * *

† Pasteur. A murit şi cel mai celebru bacteriolog al Franciei şi al lumei întregi. Mare este în Paris şi în tótă ţéra doliul pentru el; au curs fără sfêrşit depeşi de condolenţă la adresa familiei din partea celor mai renumiţi învĕţaţi. Presidentul republicei franceze, Felix Faure, cu toţi miniştrii şi-au împlinit datorinţele de condolenţă, ducêndu-se în persónă în institutul înfiinţat de Pasteur, ca sĕ mângăe pe întristata lui familie. — Bóla, de care a suferit celebrul savant, a fost albumineria. Avea şi un defect la inimă, pe care şi 'l-a câştigat de atunci, de când a purtat polemica scientifică în cestia turbărei cu Dr. Peters. Agonia a durat 12 óre. La întrebarea nevestei sale — pe la 5 óre diminéţa în 30 Septembre — „suferitu?" a mai rĕspuns cu o voce slabă „oui" şi unul dintre cei d'intâi binefăcĕtori ai omenirei a închis ochii pentru vecie.

Tóte jurnalele au cerut, ca Pasteur sĕ fie înmormêntat în Pantheon, familia însĕ s'a opus acestui plan din motive religióse, pentru-că în Pantheon nu e permisă nici o ceremonie religiósă. (Când esistă astfel de disposiţii „miserabile" sĕ mai miră francezii, că societatea lor degeneréză tot mai tare, că din causa anarchiştilor nici un cetăţean nu e sigur de viéţa lui etc. etc. Vrednică de laudă e familia lui Pasteur, care nu s'a învoit sĕ se înmormênteze marele om, ca ori şi care făcĕtor de rele, fără serviciu religios. Laudă ei încă odată!) Inmormêntarea se va face în institutul lui Pasteur în 23 Octombre, când se împlinesc tocmai 100 de ani dela înfiinţarea institutului de France. In numele Academiei va ţiné discursul funebru Iosif Bertrand. D-ḑeu sĕ ierte pe celebrul Pasteur, pentru-că şi-a sacrificat viéţa pentru binele omenirei; câţi ómeni vindecaţi de turbare nu vor vĕrsa lacrimi de durere!!

Loterie.

Sâmbătă, în 5 Octobre n. 1895.

Viena:	**46**	**9**	**76**	**42**	**84**
Timişóra:	**20**	**57**	**5**	**98**	**33**

Nr. 336/895 prot. [176] 1—1

Publicaţiune.

In sensul §. 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniali se aduce la cunoscinţă publică că Ana D. Bloţ din Sĕlişte prin sentinţa consistorială din 5 Septembre a. c. Nr. 5493 B. s'a despărţit total de cătră bărbatul ei Ioan Milea, tot din Sĕlişte.

Sĕlişte, 20 Septembre, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Sĕliştei.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 5466/895 cons. [177] 1—1

Publicaţiune.

In sensul §. 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniali se aduce la cunoscinţă publică, că Mărina D. Cruţu din Sĕlişte prin sentenţa consistorială din 12 Septembre a. c. Nr. 5466 B. s'a despărţit total de către bărbatul ei Dumitru I. Peligrad tot din Sĕlişte.

Sĕlişte, 20 Septembre, 1895.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Sĕliştei.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 6509 Cons. [178] 1—1

Publicaţiune.

In sensul §-lui 124 din procedura judecătorésca în cause matrimoniale se aduce la cunoscinţă publică, că Maria Răceu din Tilişca prin sentinţa consistorială din 15 Septembre a. c. Nr. 6509 B. s'a despărţit total de cătră pribegitul ei bărbat Petru I. Sgură tot din Tilişca.

Sĕlişte 23 Sept 1895.

Oficiul protopresbiteral al Sĕliştei.

Dr. Nicolau Maier,
protopop.

Nr. 6040]179] 1—1

Publicaţiune.

In sensul §-lui 124 din procedura judecătorésca în cause matrimoniali se aduce la cunoscinţă publică, că Ioan Muleş din Aciliu prin sentinţa consistorială din 7 Septembre a. c. Nr. 6040 B. s'a despărţit total de cătră pribegita lui soţie Maria Alecse Lazar tot din Aciliu.

Sĕlişte, 23 Sept. 1895.

Oficiul protopresbiteral al Sĕliştei.

Dr. Nicolau Maier,
prot.

Nr. 253/895 [180] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc, devenit vacant prin abdicerea dela scóla comunei bisericesci gr. or. Gârda de sus cu filia Négra de sus, în protopresbiteratul Câmpenilor, se escrie concurs, după conţelegerea cu comitetul parochial, cu termin de 15 dile dela prima publicare oficiósă.

Emolumentele sunt 300 fl. v. a. din repartiţie şi cuartir încăldit.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ trimită cererile lor concursuale la oficiul protopresb. gr. or. din Câmpeni.

Câmpeni, 30 August 1895.

Romul Furdui,
protopop.

Chiar acum au apărut şi se pot procura:

PREDICI PENTRU DUMINECI

de celebrul orator, în Domnul adormitul

IUSTIN POPFIU.

Tomul I.

Acest tom constă din 32 cóle tipariu 8° mare şi conţine 48 predice pe 39 Dumineci.

Preţul unui esemplar cu porto francat e numai 2 fl. 35 cr.

Comandele sunt a se adresa la:

[173] 3—3

Tipografia „Aurora“ A. Todoran
Gherla. — Szamosujvár.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48		P. Ladány		12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3.42	7.08	—	1.48	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl.		sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	8.26		Rév		—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		—	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.40	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—		Ujóra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circuléză numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriş — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.19		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.39		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36	Circuléză dela 1 Iun. p. 15 Sept.	7.40	Carei-mare	7.10	3.16	Circuléză dela 1 Iun. p. 15 Sept.	9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Braşov — Zernesci

Tren micst	Tren micst	Tren micst								Tren micst	Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	9.15			pl.	Braşov	sos.			7.36	1.29	8.31
9.05	5.13	9.30								7.21	1.14	8.16
9.37	5.45	9.53				Cristian				6.51	12.51	7.57
9.57	6.05	10.04								6.41	12.41	7.47
10 17	6.25	10.24				Tohanul vechiu				6.16	12.15	7.30
10.28	6.36	10.35			sos.	Zernesci	pl.			6.06	12.05	7.20

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05		Szolnok		4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35								
—	2.44	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06		Gyorok		10.15	--	8.19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17		Pauliş		10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34		Radna-Lipova		9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57		Conop		9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13		Bêrzava		9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53		Soborşin		8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22		Zam		7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.18		Gurasada		7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04		Ilia		7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22		Branicica		6.44	—	4.39		—
—	—	8.52	9.57	10.48		Deva		6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02		Simeria (Piski)		6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10.25	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	—	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ladoş	7 03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5,04	—
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9 34	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12.—	7.41		Şeica mare		9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21		Lómneş		8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6.35	3.57	1.03	8.50		Ocna		8 11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.48	1.58	—		Şelimber		7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—		Veştem		7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Şebeşul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacul inf.		5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—		Cârtişóra		5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpaşul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viştea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beşimbav		4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 108 Sibiiu, Joi, 28 Septembre (10 Octobre) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Iubire de neam ori — demagogie?!

IV.

Am peregrinat la Viena — și fiindcă nu am dat acestei peregrinări atât pond și autoritate, pe câtă ii puteam da, — și fiindcă nu am peregrinat cu fruntașii, ci numai cu demagogii, nu și cu capetele, ci numai cu piciórele, nu cu flórea și puterea inteligenței nóstre, ci mai mult cu țerani adunați de aci de colea, în mod meșteșugit — cu alte cuvinte nu am fost cu toții, nu un întreg popor, condus de fruntașii sei cei chemați și adevĕrați; — așa nu am fost nóuĕ înșine și cu atât mai puțin altora destul de serioși, nu am impus, ci am fost dați afară.

Intrebăm pe demagogii nostrii: Cine ar fi dat afară pe doi metropoliți cu cinci episcopi, cu flórea inteligenței și poporului nostru de adevĕrată valóre, autoritate și putere? Și mai întrebăm: Cum ar fi condus aceștia deputațiunea și cum au condus'o demagogii? Și tot mai întrebăm: Ce cred demagogii, pentru-ce nu s'au pus și nu s'ar pune fruntașii nostri în fruntea iubitului lor popor, unde li-e locul?!

Ei vor rĕspunde cu impertinența ce-'i caracteriséză: Pentru-că sunt pĕcătoși! Noi vom dice: Nu, ci pentru că o destrăbălată clică i a dat în laturi cu cotele-i tari, i-a insultat dilnic cu buzele-i murdare, — a sĕmênat discordie și amărăciune între fiii națiunei, a fanatisat massele credule cu demagogia i pĕcătósă. . . . .

Am dat în urmarea acestei miserabile politice de struț jertfe formidabile, dar fiind-că propagasem principiul „jos cu autoritatea“, fiind-că ne creasem noi înșine fel de fel de „trădători“, „moderați“, „oportuniști“, „aurici“, „tribuniști“ și mulți alți.... isti,... „toți aceşti... „isti“ naturalminte au rĕmas afară din acțiune, deci nu eram solidari cum se cade, nu am dat jertfelor nóstre pondul și autoritatea, pe carea le-o puteam da și deci am tras consecuențele, nu am impus, cum impune un popor ce combate în deplină consciință — și am fost trecuți alăturea, ba ne am mai agonisit și rușine.

Rușine, căci am dus la Cluș mii de ómeni cu „socotélă mare“, dar au fost dați afară de câți-va poliţiști, — apoi am sărutat mâna ce ne pălmuise și în fine mărirea și martiragiul nostru a dăinuit atât, pe cât a dăinuit anumite fonduri.

Un lucru sĕ stabilim: Martiriul, cum 'l cunóscem noi din istorie, pretinde jertfă și abnegațiune desăvêrșită; atari martiragii, cum și le închipuesc demagogii nostri, nu esistă, sunt o sinamăgire, nu impun nimenui.

Vorbele înflăcărate și bombastice, trei șire politică tribunistă ș. a. încă n'a făcut nici un martir.

Nici odată n'a scris Tudor, nici odată n'a scris Horia, nici odată n'a scris un Iancu, un Brancoveanul etc., dar au fost cu adevĕrat martiri.

Pe urmă nu este nici aceea de o absolută trebuință, ca sĕ strigi: Pe banca acusaților stă un întreg popor, ci mai mult folosesce, dacă fără a-se spune — s'ar sci, că acolo de fapt stă un întreg popor și ar fi eschisă posibilitatea de a se sci contrariul.

Lucru mai greșit nu este, ca și când 'ți desprețuesci inimicul, nu merge sĕ voim a-l amăgi cu apă rece; el își rîde în pumni, — nu este nici atât de prost, nici atât de slab, precum credem noi.

Din alt lut sunt făcuți, cu totul de alt soiu sunt atât cei ce cu adevĕrat iubesc și vor sĕ povĕțuéscă un popor, cât și adevĕrații martiri.

Ér dela ómeni, ce într'un singur an de funcțiune delapidéză cu sutele banii poporului adunați cu creițariul și cu muncă grea, cum a făcut matadorul tribunistilor, Septimiu Albini ca director al scólei Asociațiunii; dela ómeni, cari convêrtesc în buzunarele lor crețărușii maicei nóstre biserici, sau acțiunile „institutului tipografic“, adecă ale publicului român, mai târdiu ale Ligei și apoi iau frunda în buze, cum a făcut alt matador tribunist, Eugen Brote; dela ómeni, cari alérgă înaintea și în urma ministrului, când acesta vine sĕ impace pe români și cere, ca ministrul sĕ pue grosița, sĕ arete ce dă și cui dă, ca nu cumva sĕ dea altcuiva decât tribunistului, dela pĕcătoși incilindrați, cari după cualificația lor ar trebui sĕ care gunoiu, cari duc femeile ómenilor de omenie „în țéra“ — și apoi le părăsesc pe stradele Bucurescilor, cum face alt matador tribunist; în fine nici dela acei ómeni mari de gură, mici de mĕsură, cari la adăpost fac gălăgie, ér când sĕ rĕspundă de faptele lor, se svêrcolesc în minciuni, — o nație cu minte — din larmă în colo — nu mai aștepta nimic.

Drept tóte aceste inteligința română are o mare datorință.

Sĕ facă, ca sĕ înceteze odată taluci-politica poltronilor inconscii și imbecili, a fabricanților de „trădători“ pentru ocrotirea intereselor lor personale, a demagogilor grandomani, cari sciu sĕ dărîme, nu sciu însĕ sĕ edifice nimic, a pișicherilor părăsiți, ce de ani trăesc pe corpul națiunii aici și dincolo, chefuindu-se din sudórea ei cerșită, — a nihiliștilor nerușinați, căror nu le-a fost săntă nici onórea singuraticilor, nici averea națiunii, denariul vĕduvei, nici mai ales buna înțelegere între frați, ci a nimicit tot ce sta în calea meschinei lor demagogii, a nimicit mai vêrtos conlucrarea armonică a diaristicei nóstre sĕmênând pretutindeni discordie și esacerbațiune.

Readuceți poporul fanatisat și rĕu sfătuit și 'l puneți sub conducerea bărbaților autoritativi, cinstiți și desinteresați, dacă nu voiți ca continua demagogisare, abusarea de încrederea lui și prin urmare continua lui desamăgire sĕ aibă urmări și mai desastróse ca până acum.

Lăsați-vĕ de acel miserabil serum paliativum, ce a caracterisat totdeauna firea și mintea românului: „Facem ca sĕ nu compromitem succesele (?) obținute“. . . . căci și așa nu amăgiți pe nimeni cu apă rece. Spuneți oblu și verde, cum este martiragiul lui taefugă, ce s'a făcut cu banii națiunii de aici și de dincolo, cine sunt cei ce pórtă doi bani în trei pungi . . . . Redați lucrului basa morală, căci fără de acésta nu este posibilă isbânda.

Dați tinerimei române și poporului dela țéră rolul ce le compete, dar nu întórceți lucrurile pe dos, ca nime în lume.

Nu „jos cu autoritatea, jos cu bĕtrânii“, ca sĕ încapă la cârmă gălăgioșii flămândi, ci „sus autoritatea, sus meritul, sus înțelepciunea bĕtrânilor!“

Sus, preste tóte sus, morala!

N. Manegutiu[1]

Sfințirea bisericei din Dobolii-inferiori.

Afară de vorbitorii amintiți până aici au mai vorbit părintele Coltofeanu pentru suita Escelenției Sale, părintele Puian pentru fruntașa familie din Dobolii: **Szikszai**, care cu îmbelșugare și'a manifestat mai ales în dilele ultime bunăvoința sa față de biserica română și dl Dumitru Jarca pentru armonia între diferitele popóre.

Deosebită însuflețire a stêrnit toastul studentului Emanuil Măglaș din Rĕșinariu. Acesta cu focul și cu entusiasmul propriu tinerimii a închinat pentru prosperarea poporului, care i razimul inteligenței nóstre. Un esemplu de brav popor — dise d-sa — este și poporul din Dobolii, în mijlocul căruia petrecênd puțin m'am convins, că minciună este macsima: în limbă trăesce o națiune. Poporul român din Dobolii a uitat cu desĕvêr-

---

FOIȚA

PODUL REGELE CAROL I.

(Urmare.)

Istoricul podului peste Dunăre.

Inainte de a intra în amĕnuntele esecutărei acestei grandióse lucrări, credem că este interesant și util pentru înțelesul descripțiunei de a arăta pe scurt fazele prin care a trecut linia Fetești-Cernavoda până a ajuns dela concepțiune o realitate.

Primele studii pentru construcția liniei Fetești-Cernavoda s'au făcut în anul 1880 prin ministeriul lucrărilor publice.

Pe basa acestor studii s'a publicat în anul 1882 un concurs limitat pentru presentare de anteproiecte relativ la construcțiunea întregei linii, cu tóte lucrările de artă ce cuprindea, inclusiv podul peste Dunăre.

Este de observat că drept basă pentru dresarea proiectului servea un program în care se ficsau principalele condițiuni de împlinit, mai cu sémă în ceea-ce privia podul peste Dunăre.

In anul 1883, la terminul ficsat de concurs s'au presentat 8 concurenți, și anume 4 case franceze: (Fives-Lille, Battignolles, Eiffel, Cail), două case germane: (Klein, Schmald & Gärtner cu Gut-hoffungshütte și Holzmann & Cni) o casă elvețiană: (Rothlisberger & Simon) și o casă belgiană (Brainele Comte).

Acest concurs a rĕmas fără resultat, întru cât privea esecutarea lucrărilor, fiindcă comisiunea însărcinată cu esaminarea proiectelor și compusă din d-nii Collignon, profesor la scóla de poduri din Paris, Dr. E. Winkler, fost profesor la scóla de poduri și șosele din Berlin, d-nii Frunză, Jorceanu și Olănescu, a găsit că proiectele nu îndeplinesc condițiunile prescrise de program.

Așa fiind s'a decis ca sĕ se publice un al 2-lea concurs, de astădată pe basa unui caet de sarcine detaliat și în anul 1887 avu loc un al doilea concurs.

La acest al 2-lea concurs s'au presentat 5 concurenți, 4 case franceze (Fives-Lille, Cail, Gouin, Ioret) și o casă belgiană (Braine-le-Comte).

Resultatul acestui al 2-lea concurs n'a fost nici el satisfăcĕtor, fiind-că nici unul din proiecte nu împlinea dispozițiunile programului, și în parte fiind-că unele din ele se basau pe calcule fantastice.

In fața acestei stări de lucruri, considerând că corpul de ingineri, dependinte de ministeriul lucrărilor publice, dispunea de forțe capabile de a dresa proiectul liniei Fetești Cernavoda și a podului peste Dunăre, conform progresului sciinței și condițiunilor practice, s'a hotărît în anul 1887 înființarea unui serviciu dependinte de căile ferate române, care sĕ se însărcineze cu dresarea proiectului definitiv și apoi cu esecutarea lucrărilor.

Acest serviciu, în capul căruia a stat dela înființarea lui și până la terminarea lucrărilor, dl inspector general A. Saligny, s'a pus neîntârziat la lucru.

A început a face din nou studii pe teren, a dresat în timp de 2 ani proiectul complect și detaliat nu numai al podului peste Dunăre, dar al tuturor lucrărilor, așa încât în anul 1890 Ianuariu s'a putut ținea licitație pentru darea în întreprindere a lucrărilor podului peste Dunăre.

Fiind-că publicul mare, ne-ingineresc, confunda în general partea ce o are întreprindĕtorul și inginerul la esecutarea unei lucrări, trebue sĕ apăsăm la acest loc, anume, asupra unui punct de mare importanță pentru apreciarea lucrărilor ce le descriem.

Acest punct este, că proiectul podului peste Dunăre a fost studiat în tóte amĕnuntele lui de serviciul podurilor dependinte de căile ferate române și că întreprinzĕtorul lucrĕrei nu a avut în acéstă privință nici un amestec.

Acésta reese mai bine din faptul, că în caietul de sarcine, pe basa căruia s'a esecutat podul, întreprindĕtorul era dispensat chiar de a mai face calcule de verificare, cum se obicinuesce în general a se prescrie.

Un alt moment important de reținut, este și faptul, că proiectul dresat de serviciul podurilor diferea complectamente ca concepțiune și întocmire de proiectele concurenților, care luaseră parte la concursurile ce am menționat anterior, astfel că nici o reclamațiune de paternitate sau de prioritate, nici nu s'ar fi putut face, nici nu s'a făcut.

La licitațiunea ce s'a ținut în diua de 3/15 Ianuarie 1890 pentru darea în intreprindere a acestei lucrări, s'au presentat 9 concurenți. Cel mai eftin, și în acelaşi timp acela care dedea garanțiile cele mai bune pentru esecutarea acestei grandióse lucrări, a fost compania Fives-Lille, asupra căreia s'a adjudecat lucrarea.

După adjudecarea lucrărilor podului peste Dunăre, au urmat la intervale scurte adjudecarea și celorlalte lucrări.

Astfel în anul 1891 (Ianuarie) s'au adjudecat lucrările podului peste Borcea asupra companiei Gaertner, Schneider & C ie, după care a urmat apoi darea în întreprindere și a celorlalte lucrări, precum a viaductelor, a terasamentelor, a clădirilor și a aședărei și balastărei călei metalice.

---

[1] Insemnare de O. Ghibu.

şire limba naţională şi cu tóte aceste posede firme sentimente românesci. Meritul va fi în parte şi a vrednicului paroch local Puian, despre care cu adevĕrat sĕ póte ḑice, că merge cu crucea în fruntea turmei sale. Fie ca întréga nóstră preoţime sĕ urmeze esemplul acestui brav păstor!

In decursul mesei s'a delectat mult publicul în producţiunile cântăreţilor dela Braşov, ér nouĕ ne-au dat o nóuă ocasiune de-a ne convinge despre importanta şi rodnica activitate, ce-o desvóltă măiestrul *George Dima* pe terenul musicei. Nu este producţiune musicală la noi românii, unde sĕ nu ţi-sĕ reamintéscă numele acestui preţuit bărbat, căci în tot locul te intâlnesci ori cu discipuli ori cu composiţii de ale d-sale.

Ridicându-se masa s'a împrăştiat publicul parte spre a se pregăti de ducă, parte spre a cerceta familiile mai fruntaşe din loc.

Intre aceştia merită o specială amintire mai ales familia epitropului primar al bisericei nóstre, Mihail Petru. In spaţiósa să curte primesci impresiunea, că te afli în curtea unui gospodar bine situat. Aşa şi este! Badea Mihaiu este unul din cei mai bogaţi ómeni ai comunei, dar totodată şi unul din cei mai alipiţi de biserica strămoşască, care'l distinge cu oficiul de prim-curator! Insuşi Escelenţia Sa l'a distins cu înalta-i visită, ér suita Escelenţiei Sale a luat la dênsul cina Duminecă sara.

Ca în casele tuturor dobolienilor, aşa şi în casa lui badea Mihaiu se vorbesce numai unguresce, dar tendenţa de a reînvĕţa limba română aici este mai vĕdită. Dovadă împrejurarea, că doi copii ai sĕi studiéză la gimnasiul nostru din Braşov şi sciu perfect românesce. Unuia, care e de present în clasa a IV gimnasială, i-am infiltrat idea de-a se face advocat şi de a deveni apostol Românilor din acele părţi.

Dar nu numai în acéstă familie, ci şi pe alţi fruntaşi i-am auḑit tânguindu-se, că nu cunosc „limba lor cea veche“, regret, că n'au putut înţelege serviciul, sĕvêrşit de „Preasânţitul nostru metropolit“, doresc însĕ, ca cât mai curênd sĕ capete învĕţătoriu harnic, cari sĕ le învеţe copii „limba şi rugăciunile românesci“.

Cu un cuvênt, toţi dobolienii sunt ómeni, pe cari de o parte îi compătimesci — vĕḑêndu-i lipsiţi de cel mai mare odor naţional — de limbă — şi de cari de altă parte te bucuri, aflând, că posed o firmă şi tréză conscienţă a descendenţei lor române, şi că cu drag sĕ numĕră de membrii ai poporului român.

Dacă reflectez la causele, cari au accelerat uitarea limbei materne, trebue sĕ constat, că este grea aflarea lor, mai ales, că comuna Dobolii nu-i isolată de trupul românismului. In inmediata apropiere se află comuna Herman, unde, pe lângă saşi se află români, ce vorbesc numai limba lor. Aprópe este şi Braşovul şi alte comune, cu popor românesc.

Sĕ vede însĕ, că cu aceste comune, dobolienii au puţine daraveri. Comunicarea cu aceste părţi este fórte rară. Dar cu atât mai mare e gravitarea lor spre centrul comitatului Treiscaunelor, care-i pur magiar, şi care pare a fi cel mai mare duşman al limbei lor de odinióră. Acésta e o dovadă eclatantă, de câtă stricăciune ne póte aduce o nefavorabilă împărţire a cercurilor politice.

Cu tóte acestea sĕ nu considerăm pe aceşti fraţi ai nostrii de perduţi şi de rupţi din corpul némului nostru; nu, cu atât mai vêrtos, cu cât consciinţa naţională şi nu limba este garanţia principală a esistenţei unui popor. Acésta conscienţă o posed dobolenii şi ceialalţi credincioşi de asemenea natură, şi avem garanţia firmă în conscienţiositatea preoţimei nóstre, care o va cultiva şi în viitor şi în cât va fi cu putinţă îi va mărí intensitatea.

Simburele este mare şi sĕnătos; trebue numai o cultivare naţională şi resultatul e sigur.

Un asemenea simbure presintă în următórele:

Eram cu locuinţa la un mĕsariu de legea nóstră, ce avea o singură copiliţă cam de vre-o 5 ani. Afară de tabloul regelui şi reginei ţĕrei vecine nu ţi indica nimic, că te-ai afla în o casă românéscă. Eram acum curios sĕ aflu dela mica copiliţă, ce atmosferă domnesce în casa, care cu ospitalitate ne-a găzduit Bănuind, că bĕtrênii se pot preface, când susţin „a fi români“, am pus copiliţei esaminătórea întrebare: „Ugy e, hogy maga magyar leány?“ La acéstă întrebare copiliţa rĕspunde cu multă sinceritate şi nevinovăţie: *„Nem! én oláh léany vagyok!“*

Rar am simţit în viéţa mea o mai mare bucurie, decât ceea-ce mi a causat-o acéstă fică de român şi cred, că bucuria mea a fost şi fórte justificată.

Eu adecă am tras din acest rĕspuns o conclusiune, pe care bine ar trebui sĕ şi-o însemne inimicii limbii şi-ai némului nostru şi care sĕ póte cuprinde în scurtele dar pentru noi mult mângăietórele cuvinte: *Poporul român, chiar şi când î-şi uită limba naţională, nu înceteḑă a fi român.*

Revista politică.

Foile oficiale din Viena şi Pesta au publicat o adresă prea înaltă către ministrul de esterne, contele Goluchowski, prin care titulatura ministeriului „casei împĕrăteşti şi de esterne“, sĕ aduce în consonanţă cu organisaţiunea de stat a monarchiei, precum s'a făcut deja tot aşa la numirea armatei şi la alte diferite funcţiuni dela curte.

„Pester Lloyd“ observă: Prin amintita decisiune a Maiestăţei Sale sĕ nimiceşte într'un mod demn de recunoscinţă plângerea, care s'a ivit cu deosebire în timpul din urmă fórte adeseori: asupra titlului nebasat şi prin urmare în disonanţă cu dreptul statului unguresc: „Ministru al casei împĕrăteşti“, şi tot odată se dă satisfacţie postulatului de independenţă al corónei unguresci. Se înţelege de sine, că aici n'a fost trebuinţă de un aparat legislatoric, căci nu e vorba de o inovaţiune, ci numai de introducerea unui titlu, care resultă din dreptul statului unguresc: Cu tóte acestea contele Goluchoski merită tótă lauda, pentru că el a mişcat cestiunea, şi faptul, deşi e numai o reformă formală, va fi de sigur primit de tóte cercurile politice din Ungaria cu recunoscinţă salutând fapta constituţională şi naţională a monarchului.

De aici înainte aşa dară va purta şi ministrul şi ministeriul de esterne titlul: „Ministru al casei imperiale şi *regesci!* Foile unguresci din Pesta sĕ bucură din rĕsputeri şi cu drept cuvênt, ér noi ne mirăm de ómeni, cari sĕ dau în lume de „întregi la cap“ şi totuşi susţin, că puterea ungurilor e aprópe de peire. Cea dintâiu datorinţă a soldatului politic este: Sĕ-şi cunóscă perfect duşmanul, sĕ nu umble pe întunerec şi cu traista cu minciuni de gât.

* * *

Sĕ vorbesce cu siguranţă, că Papa are de gând, sĕ lucreze un protest contra manifestaţiilor din 20 Septembre; că el trebue, sĕ facă acésta, conform tradiţiunei obicinuite în Vatican Papa s'a folosit şi cu alte ocasiuni mai neînsemnate de acest mijloc, ca sĕ-i aducă aminte lumii catolice de pretensiunile sale. El a protestat contra manifestaţiilor din 13 Iuliu 1881, contra declaraţii de competente a tribunalelor italiene în cestia conclavei şi contra ridicărei monumentului lui Giordano-Bruno. Cum ar puté el sĕ tacă acum, când guvernul şi dinastia în Roma au dat sĕrbărilor un caracter politic atât de înalt? Cu tóte acestea papa va vorbí — se înţelege însĕ — fórte domol şi liniştit.

Ori de câte-ori cetim lucruri de acestea, fără sĕ vrem, trebue sĕ ne gândim la activitatea curiósă a ḑeului Sisiphus!

Noutăţi.

Societatea pentru fond de teatru român va ţiné adunarea sa generală din ĕst timp în Braşov la 26 şi 27 Octobre n. 1895 cu următoriul program:

I.

Ḑiua primă, 26 Octobre.

1. Preşedintele va deschide adunarea generală la 10 óre a. m.
2. Se aleg 2 notari pentru şedinţele adunării.
3. Secretariul va ceti raportul comitetului societăţii asupra lucrării sale începută dela adunarea din urmă.
4. Se alege o comisiune de 5 membri pentru propuneri şi raportul comitetului i-se predă spre esaminare.
5. Cassariul societăţii va ceti raportul despre starea cassei cu sporiul dela ultima adunare încóci şi preste tot despre averea societăţii.
6. Se va alege o comisiune de 5 membri pentru esaminarea raportului cassarului.
7. Se va alege o comisiune de 5 membri, cari în înţelesul §. 4 din statutele societăţii vor câştiga membri fundatori, ordinari şi ajutători pentru societate.
8. Se vor ceti discursuri corĕspundĕtóre scopului societăţii sau de altă materie literară, ce sunt de a se insinua preşedintelui înainte de adunare.
9. Preşedintele închide şedinţa.

II.

Ḑiua a doua, 27 Octobre.

1. Preşedintele deschide şedinţa şi protocolul şedinţei precedente se va cetí şi autentica.
2. Raportul comisiunii pentru câştigarea membrilor noi
3. Raportul comisiunii asupra socoţilor cassariului.
4. Raportul comisiunii asupra raportului comitetului societăţii şi insinuarea altor propuneri în interesul fondului.
5. Alegerea comitetului central pe 3 ani.
6. Se va decide locul şi ḑiua adunării generale pentru anul 1896.
7. Se va alege o comisiune de 3 membri pentru autenticarea protocolului din şedinţa a doua.
8. Preşedintele va închide adunarea.

Din şedinţa comitetului societăţii ţinută în 40 Septembre 1895.

Budapesta, la 30 Septembre 1895.

Hossu,
preşedinte.

Pavel Boldea,
secretar interimal.

* * *

O păreche surdo-mută şi-a serbat în 30 Septembre a. c. căsătoria într'un templu

---

Descrierea şi esecutarea podului peste Dunăre.

Dintre lucrările mai sus citate cea mai importantă este podul peste Dunăre.

Vom da, deci, în cele ce urméză o scurtă descriere, care va complecta cele ce am ḑis..

Podul peste Dunăre are, cum am spus deja, o lungime de *750 m.* împărţită în 5 deschideri, dintre care una centrală de 190 m. şi 4 laterale de câte 140 m.

Infrastructura podului se compune din *5 picióre şi o culee.* Un picior este zidit pe malul stâng al Dunărei, ér celelalte patru sunt în curent şi fondate pe nĕsip, fiind ancastrate în pămênt pe o adêncime de 18—20 m. Culeea se află pe malul înalt al Cernavodei şi este zidită pe stâncă.

Fondaţiile pilelor pe nĕsip sunt absolut sigure, de o parte nĕsipul constitue în casul de faţă un teren de fondaţie escelent, de altă parte, fiind-că adêncimea la care se găsesce basa piciorului, garantéză fondaţia în contra spălărei.

Inălţimea mare ce au pilele a obligat a li-se da dimensiuni relativ mari; astfel pilele din curent au la faţa lor superióră o lungime de 174 m, şi o lărgime de 5 metri, ér la basa lor o lungime de 29 metri şi o lărgime de 10—11 metri.

Aceste dimensiuni resultă din calculii, care s'au făcut aşa ca presiunea zidăriei pe teren la basa piciórelor sĕ nu trécă peste 10 kg. de cm. ²

Suprastructura metalică a podului este făcută din oţel móle (Siemens-Martin).

Caracteristica principală a suprastructurei consistă din întrebuinţarea aşa numitelor grinḑi cu console.

Acestea sunt grinḑi, care prelungindu-se peste rezimele lor în formă de console, servesc de sprijin pentru alte grinḑi.

Sistemul acesta de a sprijini o parte din grinzi pe însĕşi suprastructura podului, are drept efect o mare economie de material şi o însemnată reducere a cheltuelilor de esecuţiune.

Una din calităţile principale, care constitue superioritatea proiectului dresat de serviciul podurilor, asemĕnat cu proiectele concurenţilor, consistă 'n întrebuinţarea acestui sistem de suprastructură.

Esecutarea lucrărilor podului peste Dunăre s'a început în tómna anului 1890, când s'a făcut cu mare solemnitate inaugurarea lor, fiind de faţă M. S. Regele şi A. S. principelele Ferdinand al României.

Fondaţiile pilelor s'au făcut cu aer comprimat.

Confecţionarea la uzină a suprastructurei a fost una din cheltuelile practice din cele mai grele de resolvat şi de urmărit şi a constituit pentru serviciu o preocupaţiune de frunte.

Acéstă preocupaţiune n'a fost, de altcum, fără de folos practic fiind că o casă mare din Germania, care luase asuprăi confecţiunea oţelului a fost nevoită sĕ renunţă esecutarea lucrărei angajate.

Metalul care compune suprastructura s'a confecţionat la uzinele dela Creusot, de compania Schneider, cari avea sĕ confecţioneze în acelaşi timp şi suprastructura podului peste Borcea.

Confecţionarea în atelier a pieselor care compun grinḑile, îmbilarea şi încheerea lor s'a făcut în atelier C-iei Fives-Lille din Franţa.

Aşeḑarea suprastructurei, la faţa locului, adecă la Cernavoda, pe piciórele de zidărie s'a făcut într'un mod pe cât de interesant, pe atât şi de elegant, practic şi econom.

Am spus că piciórele podului se urcă până la o înălţime de 36 metri de asupra apelor mijlocii şi ordinare.

Ei bine, s'ar fi părut aprópe firesc lucru, ca înainte de a se aşeḑa partea metalică sĕ se zidéscă mai întâiu piciórele pe tótă înălţimea lor, până la faţa, care urma sĕ pórte în mod definitiv suprastructura. Nu s'a facut însĕ astfel; suprastructura s'a montat cu ajutorul de eşafodaje împlântate în albia rîului la o înălţime de câţi-va metri de-asupra apelor şi apoi s'a ridicat cu prese idraulice în mod treptat, de odată cu esecutarea zidăriei.

Greutatea astfel ridicată de odată represêntă aprocsimativ 1800 tone.

Cantităţi de lucrări esecutate.

Cantităţile de lucrări esecutate pe linia Feteşti-Cernavoda ilustréză mai bine ca ori-ce descripţie, importanta lucrare.

Dacă considerăm mai întâiu podul peste Dunăre, aflăm că s'au întrebuinţat: 42.000 m³ de zidărie şi 6450 tone de metal, din care 2500 tone revin asupra suprastructurei, ér restul este îngropat pentru vecie la basa piciórelor.

Cât privesce restul lucrărilor, étă care sunt cantităţile care le compun: 16.500 tone de oţel întrebuinţate la suprastructura podului Borcea şi a viaductelor; 23.300 metri cubi de zidărie întrebuinţaţi la zidăria piciórelor viaductelor şi a podului peste Borcea; 64.300 metri cubi de zidărie, întrebuinţaţi pentru apĕrarea împlinirilor, care traverséză balta; 2,870.000 m³ de terasament.

Pe lângă acésta se mai adaugă lucrările mai puţin importante de podeţe, clădiri, balastagiu de cale ş. a.

(Va urma).

israelit din Budapesta. Mirele și-a făcut educația în institutul special din Viena, și mirésa în cel din Pesta. Amêndoi repetau după putință cuvintele Rabinului oficiant, pe care le înțelegeau după mișcările buzelor acestuia Surdo-muții presenți, ca óspeți, i au felicitat prin diferite gesturi. — Dacă nu s'ar fi grăbit numai cu câte-va óre (cine scie din ce motive) acésta ar fi fost póte cea dintâiu căsătorie civilă din Budapesta.

* * *

Napoleon și litera „m". Un esploatator istoric sîrguitor a căutat sĕ afle ce rol mare are litera „m" în viața lui Napoleon I. Rolul politic-public al lui Napoleon s'a început în 20 Martie (1796); în Martie s'a logodit cu Maria Luiza, în Martie 'i s'a născut un fiu; în 20 Martie (1815) s'a reîntors de pe insula Elba Numele celor mai de frunte 6 mareșali ai sĕi încep cu litera m. Acestia sunt: Macdonald, Marmont, Massena, Mortier, Moncey și Murat. Prima și ultima lui bătae s'au întêmplat la cătune, ce încep cu litera m. A început la Montenotte și a sfârșit la Mont-St-Jean (Waterloo). A repurtat victorii la: Mondo, Milessime, Marengo, Moruiszk, Montmirail și Montereau. Nenorocirile i se légă de orașe cu numele m: Madrid și Moscova In sfârșit mórtea i-a venit în Maiu.

* * *

Moneda de aur a regelui ostrogotic Teodorich-cel-mare. Se anunță din Italia, că în apropiere de Siniglogia, vechia Sena Gallică, un țĕran, care era pe o colină, unde a fost odată un cimiter, a găsit o monedă de aur de pe timpul lui Teodorich-cel-mare.

Moneda acésta are cu atât mai mare valóre, cu cât până acum nu s'au mai găsit monede de aur de pe timpul lui Teodorich. Ea are un diametru de 33 milimetri și o greutate de 15.320 gr, de trei ori atât de grea ca soldi bizantini. Pe o parte a monedei este gravat bustul regelui cu coif, și manta. Mâna dréptă o ține ridicată, ér în mâna stângă ține un glob. Circumscripția sună: *Rex Theodericus pius princeps.* Pe partea din dos este zeița învingerii cu o cunună și o ramură de finic pe un glob. Circumscripția sună: *Theodericus victor gentium.*

* * *

Nostim. Cea mai ferbinte dorință a dlui Potîrcă e sĕ vadă pe fiu seu marinar. Copilul are 8 ani și nu dă semne de nici o vocațiune, ceea ce supĕră lucru mare pe dl Potîrcă.

Hotărît sĕ îndrumeze pe copil spre cariera, la care s'a destinat, dl Potîrcă își trimite soția la Constanța, recomandându-l sĕ deprindă pe copil cu marea.

La intórcere, d-na Potîrcă povestesce jumĕtății sale plăcerea, cu care micul Potîrcă a privit marea tótă vremea.

— Ei bine, Mitică, întrébă tatăl, îți place marea?

— Imi place.

— Și ce ai vrea tu sĕ te faci, când vei fi mare?

— Peștel

Din public.*)

Apel.

O parte considerabilă a poporului român din orașul istoric și plin de reminiscențe Alba-Iulia a rĕmas la anul 1700 fără biserică, fără păstori sufletesci.

După încordări și sacrificii aduse de strămoșii nostrii, la anul 1795, în 1/13 Octombre s'a terminat edificiul bisericei din Alba-Iulia (Maieri) și s'a sfințit locaș al lui Dumnedeu.

In curênd se împlinesc 100 de ani de atunci.

Edificiul bisericii s'a conservat și îngrijit — poporul s'a înmulțit și întărit în credința sa — dar biserica și acum e fără sprijin, fără ajutor, căci îi lipsesce școla și lipsesc mijlócele pentru a o susține

Cutropiți de tóte părțile, amenințată fiind biserica și legea nóstră, comitetul parochial crede a fi cuviincios, ca sĕ serbeze iubileul de 100 de ani dela edificarea bisericei, prin **întemeierea unui fond scolar,** din care sĕ se asigureze salarul unui învĕțător român, rĕmânênd edificarea scólei în sarcina comunei bisericesci.

Statul în anul acesta a înființat aici o scólă cu limba de propunere magiară, orașul a ridicat un „Kișdedov" tocmai pe piața lui Traian, în preajma bisericii, — astfel pruncii nostri sunt amenințați de tóte părțile, ér scóla română din oraș, avênd un contingent prea mare de prunci, nu póte primí pe ai nostri, pe lângă tótă bunăvoința și iubirea ce o are față de noi.

Apelăm deci la tot românul cu bun simț sĕ ne vină în ajutor pentru *întemeierea unui fond scolar,* din care sĕ putem asigura esistența învĕțătoriului în Alba-Iulia (Maieri), și cunoscêndu-Vĕ simțĕmintele nobile, ce le aveți pentru neamul nostru, cutezăm a Vĕ ruga sĕ întreprindeți în cercul cunoscuților o colectă, ér sumele incurse a le trimite, dimpreună cu lista până la 31 Novembre a. c. la mâna preș dintelui comitetului parochial, *Florian Rusan,* paroch în Alba-Iulia.

Sumele întrare se vor cuita pe cale diaristică.

Alba-Iulia, în 5 Septembre 1895.

In numele comitetului parochial:

Florian Rusan,
paroch.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA

Meditațiuni istorice.

I.

*O scurtă privire asupra istoriei Românilor din Ardél și Ungaria înainte de desbinare.**)

> „Pe némul românesc
> „mai mult l'a stricat
> „întâiu neînțelegerea și
> „pisma din lăuntru" etc.
> Gh Șincai: Chron.rom.
> a. 1412.

„Istoria în genere e o tragedie, istoria Românilor în specie o tragedie Κατ' ἐ̓ξοχήν;**) „Când ne uităm înapoi la istoria poporului, dice Cipariu, și mai ales, națiunei nóstre din astă patrie dulce, carea e întâiul légăn al vieții române pe aceste locuri nordice orientale, mai că nu aflăm în seria atâtor mari seculi dela începutul celui al doilea al erei creștine până acum peste mijlocul celui al XIX, decât numai dile de lacrimi, de dureri și de suferințe de tot feliul; ér dilele de bucurie pentru poporul român și pentru națiunea nóstră transilvanică în specie au fost mai puține și mai rare decât pana de corb alb" ***) Mai tótă viața nóstră a fost o nópte lungă, în care se miră lumea cum de nu ne-am perdut! Da, așa este! Și ca sĕ ne convingem, că-i așa, n'avem decât sĕ arun cum ochii în istoria nóstră națională, „acest mare sacerdot al gândirei, acéstă flacără a religiei, a patriei și artelor.****)

E cunoscut în general, că Românii aduși în Dacia de împĕratul Traian pe la 106 d. Chr au rĕmas sub scutul împĕraților romani până pe timpul lui Aurelian. Acest împĕrat pe la 274 d. Chr., din causă că Dacia era prea de parte de centru și nu o putea apĕra contra órdelor de barbari, cari năvăliau cu ghiotura asupra ei, strămută legiunile romane din Dacia peste Dunăre în Moesia, care sĕ numi apoi Dacia Aureliană. Impreună cu legiunile romane mai trecură peste Dunăre și o mică parte din coloniști, mai cu sémă comercianți și industriași; partea cea mai mare însĕ preferi ori-ce fel de suferințe, chiar cu risicul vieții, decât ca sĕ-și părăsască locul, unde s'a născut și a crescut! De aci înainte sĕ încep fatalitățile românilor, cari sĕ întind până în dilele nóstre. Singura mângăiere, care le mai rĕmăsese, era religiunea creștină, care începuse a se lăți dela Romani prin vécul II și în Dacia, precum mărturisesce Tertulian contra Judeilor: „S'au supus credinței lui Christ, D-deului celui adevĕrat, diversele popóre ale Getulilor, Maurilor, Spanilor și ale Goților, locurile Britanilor, cele neajunse de Romani, națiunile Sarmaților, Dacilor, Germanilor și a Sciților, ale provințelor și insulelor celor necunoscute de noi, și care nu le putem nici numĕra; în tóte aceste locuri domnesce numele lui Christos, care a venit în lume „Prin vécul IV și V, când împĕratul Constantin cel Mare, ridică religiunea creștină la religiune de stat, acésta în Dacia se afla deja într'o stare înfloritóre, ba erau chiar și comunități bisericesci. Dovadă despre acésta este faptul, că Teofil, metropolitul de atunci al Transilvaniei, a luat parte la sinodul I. din Nicea, după cum o constată acésta Papebrochiu, și după cum se vede din subscrierile actelor sinodali 1*). După Teofil urmă un șir lung de episcopi, cari conduseră biserica în decursul atâtor vécuri. Când au venit magiarii sub Arpadieni, pela mijlocul véc. IX, românii din Trannia aveau un episcopat în Alba-Iulia La 1002 Transilvania ajunse dependentă de Ungaria. De acum sĕ începe lupta între ritul apusan și oriental: Stefan I. silește pe cei de ritul oriental, cari erau mai mulți români, sĕ priméscă pe cel apusan, dar tóte încercările și amenințările lui fură zadarnice. Bravii Români sĕ luptă necontenit pentru lege și ajutați de puternica armă a limbei aduseră lucrul pân'acolo, încât pun basă unei biserici române naționale. Aceste a își câștigă drepturi, pe cari nu cutéză sĕ le vateme nici un rege unguresc — până'n vécul XIII, Sub Bela IV. Papa pretinde supremația peste întréga biserică, și spre scopul acesta sĕ folosesce de mijlóce, cari au fost și sunt, după cum dise Bărnuț, pentru curia papală o rușine eternă. Regii ungaresci, cari erau instrumente órbe în mânile papilor pentru ajungerea scopurilor acestora, amărîră așa de tare sórtea Românilor, încât aceștia sĕ rescólă în mai multe rênduri, și în urma deselor amenințări mai bine sĕ lipsesc de drept, decât sĕ se facă „papistași". Tóte persecuțiunile emanau din convincțiunea regilor ungurești: „că numai catolicul póte fi bun cetățean", alți individi de confesiune streină sĕ priviau ca membrii otrăvicioși în stat. Maltratări peste maltratri, góne peste góne, cari emanară din amintitul princip, îți sfâșie inima de durere și îți umple ochii de lacrimi ferbinți. . .

Dar sórtea-i schimbăciósă!

Sub Mathia I și Vladislav II românii câștigă drepturi, independența bisericéscă, dar o perd cea politică; au archiepiscop sau metropolit, a cărui eparchie sĕ întindea chiar și peste părțile Ungariei. **) Biserica sĕ află într'o stare mai bună, națiunea însĕ tot tolerată! In acéstă stare rĕmaseră românii până după mórtea lui Ludovic II în lupta dela Mohács. Acum sĕ începe rĕsboiul între Ferdinand de Austria, și Ioan Sigismund Zapolia, un rĕsboiu cu multe peripeții Tot cam pe timpul acesta, când băjbăia Transilvania de turburări, începe a se lăți în acéstă țară frumósă și reformațiunea. Acéstă împrejurare aduse cu sine convocarea dietei din Vásárhély (1571), în care sĕ declară de egal îndreptățite confesiunile: Luteranilor, Catolicilor, Calvinilor și Unitarilor. De biata nóstră confesiune nici pomană!

Dispărênd prin reformațiune unitatea în credință*) — păn'acum toți erau catolici afară de Români — catolicismul e slăbit și fie-care confesiune caută a sĕ întărì prin convertirea Românilor greco-orientali. Sĕ stabilesce legea: „că Românul ori sĕ fece (catolic) calvin, ori e alungat din țară!! Astfel sĕ încep de nou cu mai mare înverșunare persecuțiunile religióse. Românii pentru admirabila lor statornicie în credință sunt supuși la o mulțime de pericole, cari îl fac sĕ decadĕ și cari îi privéză de drepturile de până acum Cel mai mare rĕu însĕ a cădut asupra preoților, priviți ca conducători ai Românilor. Spre a-și face cineva o idee despre starea Românilor din acel timp n'are decât sĕ cetéscă „Aprobatele și Compilatele", pe care Bărnuț le numesce instituțiuni de jele pentru popor și de rușine sempiternă pentru aristocrația unguréscă, mormênt, în care zăcea națiunea nóstră din Ardél!

Pe basa acestor legi biserica era numai tolerată, preoții sub ori ce suspiții puteau fi prinși, ca nesce tâlhari: Archiepiscopul românilor, chiar tras la judecătă etc. Astfel de mĕsuri draconice storc lacrimi ferbinți din ochii fie cărui suflet românesc! Și tóte acestea, pentru ce? Pentru că Românul n'a voit sĕ se facă calvin. Iată, ce va se dică, caracter! Iată, ce însemnéză, a fi statornic! Românul, ca o stâncă în mijlocul oceanului a rĕmas nemișcat în credința lui seculară! Apa a trecut, piatra a rĕmas! — Dar totuș silințele peste mĕsură și diferitele mijlóce, de cari s'au folosit reformații, aduseră lucrul până acolo, încât nobilii Români mai toți, primiră calvinismul, se făcură cu încetul unguri și astfel inimicii cei mai crudi a-i Românilor! Ér biserica acestora cu Archiepiscop cu tot ajunge sub puterea superintendentului calvin, care cu vehementă comandă tóte după placul sĕu. Nici o alegere, nici un sinod**) nu avea valóre fără de a nu presida superintendentul sau representatul lui, Ori ce conclus sinodal trebuia sĕ fie întărit și de superintendent, numit și episcop al Românilor. — Așa erau de desconsiderați preoții românesci, încât îi siliau se ducă câni domnilor la apă, și sĕ pórte pe superintendentul calvin într'o lectică pe umeri. Țĕranii erau servae gliae adscripti și nu aveau nimic decât plata dilnică — *Rusticus praeter mereedem nihil habet!* Ba, binemeritatul archiereu, Sava, e silit sĕ boteze căței în loc de prunci, și fiindcă se opune aruncat în temniță, de unde scos și bătut în tótă Mercurea și Vinerea cu tóiage și vênă de bou. Fapte, cari îl fac pe Bărnuț sĕ strige: „O timpuri barbare! O tiranii neaudite! periți din istorie, stingeți-vĕ din memoria ómenilor, ca sĕ nu mai crédă cei viitori, că ar putea degenera familia omenéscă la atari sĕlbătĕcii!" ***) In acéstă miseră stare și de fórte tristă memorie pentru tótă suflarea românéscă sĕ aflau Românii pe la 1699, când prin tractatul dela Carlovitz Transilvania se smulge dela Ungaria și sĕ pune sub protecțiunea casei Habsburgice. Imp. Leopold I dete numai decât o diplomă cunoscută sub numele de „diploma leopoldină" 4 Decembre 1699, în care sĕ sancționă de nou starea suprimătóre a românilor sub Aprobate și Compilate. Totuși, parte, pentru-ca sĕ se întăréscă catolicii, căci și ei erau asupriți de calvini, parte pentru-ca sĕ aibă un contrapond prevalenței Ungurilor, Leopold stărui, ca Românii greco-orientali sĕ se unéscă cu biserica Romei. Astfel de pe acum sĕ încep infernalele machinațiuni, prin cari inimicii Românilor caută sĕ-i prăvăléscă pe aceștia în abisul totalei periri!

(Va urma.)

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacțiunea nu e responsabilă. Red.

*) Sĕ înțelege desbinarea *confesională.*

**) Doc. ist. pg. 1.

***) Cipariu: Cuvêntare ținută cu ocasiunea inaugurărei „Asociațiunei transilvane" etc. 1861.

****) M. Cogălniceanu: „Prefața Letopisițelor Moldovei".

*). Subscrierea lui Teofil: „Teofil al metropoliei Gației episcop" vechia metrop. pg. 66.

**) Doc. ist. pg. 58, 59, 60, 61.

*) Intre Unguri, Sĕcui și Sași.

**) Spre marea bucurie a nóstră că adunările sinodali mai nici odată n'au fost sistate.

***) S. Bărnuț: Rap. Rom. cu Ung. p. 18.

Nr. 444/895 [181] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa III-a din Stena cu filia Viscri, protopresbiteratul Cohalmului, pelângă neputinciosul paroch Iosif Lup, pe basa încuviințărei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan dto 6 Iuniu a. c. Nr. 4032 B. sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sunt jumĕtate din tóte venitele parochiale computate și statorite cu suma de 435 fl. 10 cr. anual.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan vor avea a așterne concursele lor instruite în sensul legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Despre starea parochiei concurenții 'și pot lua informațiuni sau dela oficiul protopresbiteral sau dela cel parochial din Stena.

Cohalm, 31 August, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau Mircea,
protopop.

Nr. 336 protop. 1895 [183] 1—3

CONCURS.

In parochia de clasa III-a Șeica-mare protopresbiteratul Mediașului, publicându-sĕ concurs și neivindu-se nici un candidat sĕ escrie prin acésta concurs nou cu termin de 30 de ḑile pela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau preste tot suma de 445 fl. v. a. statorite în ședința comitetului parochial din 30 Aprile a. c.

Informațiuni mai de aprópe despre starea parochiei, sĕ pot lua la oficiul protopresbiteral și la comitetul parochial concernent.

Concurenții au sĕ-și înainteze cererile lor înstruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mediaș, 24 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al Mediașului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Romul Mircea,
adm. protopresb.

Nr. 366—895 [182] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci la scólele gr.-or. române din comunele mai jos numite, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegratul Român“.

1. Batiz, cu salariu de 300 fl. cuartir și 2 stângini de lemne din care se va încălḑi și scóla.

2. Lesnic cu filia Dumbrăvița cu salariu anual de 300 fl. cuartir și grădină și 6 stângini de lemne din care se va încălḑi și scóla. Aici învĕțătoriul va fi ambulant, avênd a ținea scólă 4 ḑile din sĕptĕmână în Lesnic și 2 ḑile în Dumbrăvița.

3. Sâncraiu, cu salariu de 300 fl. și lemne pentru încălḑitul scólei.

Dela reflectanții la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna, la care au concurat spre a și arĕta desteritatea în cântările bisericesci și pentru luarea de informațiuni mai detaiate despre starea acestor scóle și modul de plătire al salarelor.

Invĕțătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sĕ țină și prelegerile în scóla de repetiție împreună cu instruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca și sĕrbătórea în strană, avênd a conduce și cu scolarii cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-și aștérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Deva, la 31 August, 1895.

Oficiul protopresbiteral al Devei, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu,
adm. protopresb.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Çazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1 —
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕțământului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl.	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—·06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4 50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru nou cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45

Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.

Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.

Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.

Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.

Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata

Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.

Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.

Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și penselele, Hârtie sugativă.

Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfeliul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu. Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 109 Sibiiu, Sâmbătă, 30 Septembre (12 Octobre) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 6648. Pres.

Miron,

din îndurarea lui Dumneḑeu archiepiscop al bisericei ortodocse în Transilvania, şi metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania; consiliariu intim al Majestatei Sale cesaree şi apostolico-regesci,

Iubitului cler şi popor al archidiecesei mele transilvane: dar şi milă dela Dumneḑeu şi salutarea mea archipăstorêscă!

Ḑiua de astăḑi, 1 Octobre stilul nou, adecă 19 Septembre stilul vechiu, va fi în viéţa statului nostru public şi în special în a bisericei nóstre ortodocse din Ungaria cu părţile ei transilvane o ḑi epochală, pentru-că astăḑi întră în viéţă articolul de lege XXXI din anul 1894 despre dreptul matrimonial, prin care se întroduce şi în patria nóstră o instituţiune nóuă, la noi până acum cu totul străină, adecă: *căsătoria civilă*, obligătóre pentru toţi cetăţenii statului în ceea ce privesce încheierea şi desfacerea căsătoriilor; de asemenea tot astăḑi întră în viéţă articolii de lege XXXII şi XXXIII din acelaşi an, referitori la religiunea pruncilor şi la matriculele de stat, tóte acestea de o gravă importanţă pentru viéţa nóstră bisericéscă.

Va fi de bună sémă cunoscut iubitului cler şi popor archidiecesan: cu câtă insistenţă au luptat la timpul seu în mai multe rênduri archiereii bisericii nóstre ortodocse în legíslaţiunea ţĕrii, alăturea cu prelaţii altor biserici, şi în perfectă armonie cu opiniunea publică a tuturor fiilor credincioşi bisericii nóstre, ca sĕ împedece crearea legilor proiectate de guvernul ţĕrii cu caracter de reforme politico-bisericesci, şi cum totuşi am ajuns sĕ ne vedem astăḑi în faţa unor legi deja sancţionate, cari conţin partea cea mai esenţială a reformelor proiectate, şi în special conţin instituţiunea căsătoriei civile, de carea noi mai cu sémă ne-am ferit, ca de un pericol evident pentru instituţiunile nóstre bisericesci.

Acum dar, când au sĕ între în viéţă legile menţionate, fie ele cât de nefavorabile pentru interesele nóstre bisericesci, noi ca supuşi credincioşi ai Majestatei Sale augustului nostru monarch şi ca cetăţeni loiali ai statului, datori suntem sĕ le respectăm şi sĕ ne conformăm lor până când vor fi în vigóre; de altă parte însĕ, ca creştini buni şi fii credincioşi ai bisericei ortodocse, suntem tot aşa datori a ne păstrá simţul religios şi a ne salvá instituţiunile canonice privitóre mai ales la sacramentul căsătoriei, fără a ne pune în conflict cu legile statului, cea ce este posibil şi depinde numai dela noi.

Ca sĕ ne putem face cât mai corect datorinţa în ambele direcţiuni, ce le atinseiu, trebue sĕ cunóscem bine situaţiunea nouă, în care e pusă biserica nóstră prin reformele amintite, şi sĕ avem directive clare pentru ţinuta nóstră faţă cu acelea; deci urmând cu plăcere bunei înţelegeri, la care am ajuns cu preasânţiţii fraţi episcopi şi cu consistoriul nostru metropolitan, ve adresez iubit cler şi popor acéstă epistolă pastorală, şi din capul locului fac apel la simţul vostru religios, pe care me raḑem cu totul, când vin sĕ ve pun în vedere modul, cum faţă cu legile din cestiune putem fi şi de acum înainte tot aşa de buni cetăţeni ai statului, ca şi firmi credincioşi ai sântei nóstre biserici.

Ocupându-ne în prima linie cu instituţiunea căsătoriei civile, trebue sĕ fim bine orientaţi, că legea statului consideră căsătoria civilă de suficientă şi cu deplină valóre pentru stat; dar nu opresce, nici nu eschide căsătoria bisericéscă, carea la noi se face prin cununia rituală, ca act sacramental, ci din contră în óre-care mod o recomândă chiar, însĕ numai după premergerea căsătoriei civile; avem deci reservată libertatea, ca credincioşii bisericii nóstre sĕ pótă urmá şi de acum înainte la încheierea căsătoriilor după normele bisericii, numai cât au sĕ facă mai ânteiu actul civil după legea civilă, căci la din contră cei vinovaţi sunt espuşi prin lege la pedepse grave.

Deasemenea legea statului nu opresce, ca cei ce au motive grave pentru desfacerea căsătoriei, sĕ nu-şi pótă grigí afacerea lor divorţială şi la forurile bisericesci; dar insistă şi aici la principiul seu, ca desfacerea căsătoriei civile sĕ se decidă la tribunalele civile cu deplină valóre în sfat; deci şi aici avem libertatea forurilor bisericesci de a se pronunţa în afaceri divorţiale după principiile bisericii şi după normele canonice, numai cât sentenţele forurilor bisericesci în afaceri divorţiale numai atunci vor fi în faptă esecutabile, dacă ele în fond vor fi de acord cu sentenţele tribunalelor civile.

Iată dar, că în cea ce privesce încheierea şi eventuala desfacere a căsătoriilor legea civilă ne pune şi pre noi într'una cu toţi ceialalţi cetăţeni ai statului pe un teren nou, străin de biserică: dar absolut nu ne opresce ca sĕ nu ne folosim şide acum înainte în ambele direcţiuni de instituţiunile nóstre bisericesci, cu precauţiunile indicate mai sus; aşadar pentru a se susţiné şi pe viitoriu principiile şi instituţiunile canonice în afacerile matrimoniale ale credincioşilor nostri, nu se recere altă, decât o viuă interesare din partea clerului pentru susţinerea acelora, şi un devotament religios din partea credincioşilor nostri, cari voesc a sĕ căsătorí, eventual a se divorţia; intrunite ambele acestea condiţiuni, legea civilă póte sĕ ne facă unele greutăţi în viéţa practică, dar nu ne va puté sparge solidaritatea nostră bisericéscă.

Ceea ce ne face îngrigiri seriose în noua situaţiunea, este: că în faţa ispitelor de multe feliuri, la cari probabil va fi espus poporul nostru după întroducerea căsătoriei civile, nu ne simţim destul de siguri, că nu sĕ vor aflá pintre credincioşii bisericii nóstre câte unii, cari fie pentru cruţarea timpului, fie pentru alte interese particulare se vor lipsi de bunul simţ religios, şi ignorând disciplina bisericii, se vor mulţămi la încheierea căsătoriei numai cu actul civil, fără cununie bisericéscă, ceea ce apoi va fi motiv de ajuns, ca unii ca acestia sĕ fie eschişi din tóte cordoraţiunile nóstre biserisesci.

Dar şi mai mari îngrigiri ne face legea civilă în ceea-ce privesce desfacerea căsătoriilor, pentru-că este de prevĕḑut, cum după întrarea în viéţă a dreptului civil matrimonial încurcăturile în afacerile divorţiale şi ispitele de tot feliul, ce au sĕ vină asupra credincioşilor nostri, vor fi tot mai multe şi mai grele, în cât părţile litigante vor trebuí sĕ fie însufleţite în mĕsură mare de un simţ bun religios, ca lor sĕ nu le fie de ajuns sentenţa tribunalelor civile, ci sĕ-şi derive afacerile lor divorţiale şi la forurile bisericesci, cari au a tractá partea sacramentală a căsătoriei; ér nefăcĕnd acésta, părţile litigante ar vení în colisiuni grave cu biserica, cari şi în casuri de acestea pot provocá eschiderea celor renitenţi din tóte corporaţiunile nóstre bisericesci.

Premeditând deci asupra relelor ce se pot nasce în societatea nóstră bisericéscă după întroducerea reformelor amintite, trebue sĕ fim pĕtrunşi adênc de simţul datorinţei imperative de a instruá pe credincioşii bisericei nóstre, a le pune în vedere adevĕratele lor interese şi a-i întărí în simţul lor religios; ér acéstă datorinţă cade mai ales asupra preoţimei parochiale, carea e pusă în contact immediat cu poporul, şi este în prima linie respunḑĕtóre pentru ferirea credincioşilor sei de retăcire şi pentru ţinerea lor în legăturile comuniunei şi disciplinei bisericesci.

Sarcina clerului nostru de e instruá şi conduce bine pre credincioşii bisericii nóstre în afacerile matrimoniale, de cari e vorba, este mult uşurată prin instrucţiunile emise de consistoriul nostru metropolitan la 25 August a. c. Nr. 138 M. şi publicate deja cu cerculariul consistoriului nostru archidiecesan din 4/16 Septembre a. c. Nr. 6225 Plen., remâne numai, ca preoţimea parochială, după ce va fi studiat bine acele instrucţiuni, sĕ se foloséscă de tótă ocasiunea bună, în biserică şi afară de biserică, în general şi în casuri concrete, spre a da credincioşilor sei directivele necesare în sensul acelor instrucţiuni, punêndu-şi tótă silinţa, ca sĕ-i păstreze neclătiţi în simţul lor religios şi în ascultare de învĕţăturile bisericii.

Preste tot este de dorit şi se aştéptă dela credincioşii bisericii nóstre: ca atât la încheierea, cât şi la eventuala desfacere a căsătoriei sĕ nu facă nici un paş mai înainte de a cere sfatul parochului lor, ér în casuri mai grele şi al protopresbiterului tractual, în cea ce privesce modul procedurei, şi mai înainte de a fi convinşi pe deplin, că la încheierea căsătoriei intenţionate nu sunt pedeci canonice, séu de sunt, acele, ca unele mai uşóre, sĕ pot dispensá; ér pentru casurile de divorţiare sĕ fie convinşi, că sunt motive valide, pe basa cărora canónele bisericesci admit divorţiu; urmând astfel, se vor încungiurá conflictele fie cu legea civilă, fie cu instituţiunile nóstre canonice.

Va fi fără îndoiélă împreunat cu unele greutăţi actul duplu al încheierii şi eventual al desfacerii căsătoriei; aceste greutăţi însĕ cât pentru partea bisericéscă le va suportá bucuros fie-care adevĕrat credincios al bisericei nóstre, décă va face o comparaţiune între natura căsătoriei civile şi a celei bisericesci, şi anume: décă în vederea actului profan, scurt şi sĕc, cu care se va încheiá căsătoria civilă prin mijlocirea unor funcţionari civili, fără caracter confesional, fără insignii bisericesci şi fără invocarea binecuvêntării lui Dumneḑeu, vor reflectá în altă parte la ritul sublim, cu care se încheie la noi căsătoria bisericéscă prin feţe sânţite ca mijlocitóre ale darului lui Dumneḑeu, cu rugăciuni şi binecuvêntări, cu cântări melodice şi cu tóte simbólele vieţii conjugale.

Fiind vorba propriaminte de a se salvá instituţiunile nóstre bisericesci faţă cu legea civilă, congresul nostru naţional-bisericesc ţinut în primăvara anului curent, a făcut deja credincioşilor nostri unele înlesniri pentru actul duplu, căruia au sĕ se supună la încheierea căsătoriilor, anume a declarat de şterse licenţele sau aşa numitele şedule protopresbiterale, care până acum au fost în us pentru controlarea preventivă a corectităţii cununiilor, reservând protopresbiterilor o desdăunare cuvenită pentru scurtarea emolumentelor lor; de asemenea cele trei vestiri în biserică le a redus la una, carea a trebuit susţinută mai ales pentru a se da actului bisericesc publicitatea recerută.

Urmând acestui esemplu bun, archireii bisericii nóstre ortodocse vor face credincioşilor sei precât este posibil şi alte înlesniri speciale, mai ales prin darea dispensaţiunei archieresci în casuri de pedeci canonice mai mici, cari pot se obvină la încheierea căsătoriilor; se recere înse din capul locului, ca pentru mijlocirea dispensaţiunei sĕ se facă paşii cuveniţi încă înainte de încheierea căsătoriei civile; ér pentru casul, când dispensaţiunea cerută absolut nu s'ar puté dá, se recere dela credincioşii nostri înteresaţi de acésta afacere, sĕ aibă tăria sufletéscă de a abḑice la căsătoria intenţionată, şi a se pune pe combinări pentru o altă căsătorie, carei sĕ fie admisă şi din partea bisericii.

Cât pentru încheierea căsătoriilor, mai am sĕ recomând atenţiunei iubitului cler şi popor, că căsătoriile aşa numite micste, adecă cari se fac între credincioşi de diferite confesiuni, după esperienţele mai vechi şi mai noue conturbă de multe ori unitatea şi armonia spirituală a căsătoriţilor şi contribue mult la lăţirea indiferentismului religionar fórte păgubitoriu pentru biserică; deaceea este de dorit, ca astfel de căsătorii, precât numai se póte, sĕ se încungiure pe viitoriu cu atât mai vêrtos, pentru-că acestea în noua situaţiune, ce ni s'a creat, pot da ansă la desconsiderarea căsătoriei bisericesci, dar şi altcum fac multe greutăţi la crescerea religiosă a copiilor născuţi din ele.

Înainte de a încheiá pentru astădată sfaturile mele archiepăstoresci, mai am în ceea-ce privesce articolii de lege XXXII şi XXXIII din anul 1894, relativi la crescerea copiilor şi la matriculele de stat, sĕ observ în general: că cu privire la acestea iubitul cler şi popor are sĕ se ţină strîns de instrucţiunile clare ale consistoriului metropolitan, la cari am făcut provocare mai sus; recomând însĕ în special şi cu totadinsul atenţiunei celor interesaţi, sĕ nu sufere a se da copiilor nou născuţi altfel de nume de botez, decât numai de acele, cari sunt îndatinate în viéţa nóstră bisericéscă; ér în cas de violenţă, respectivii sĕ-şi caute remediare la locurile competente.

Oficiile protopresbiterale sunt poftite, sĕ publice acéstă epistolă a mea pastorală clerului subordinat, şi prin acesta poporului din tracturile sale; ér preoţimea parochială e chemată a se face interpret fidel al cuvintelor mele şi a le comunica poporului în limbagiul vulgar, ca cele ce le grăiesc eu, sĕ le înţelégă toţi şi fie-care cât sĕ póte mai clar; păstrându-vĕ de altmintrea iubirea şi deplina mea bunăvoinţă, şi împărtăşindu-ve tuturor binecuvêntare archierésca!

Sibiiu, 19 Septembre, 1895.

Miron Romanul m. p.

Nr. 5250.

Ioan,

din îndurarea lui Dumnedeu episcop diecesan al Aradului, Orădii-mari, Ienopolei și al Halmagiului, precum și al părților adnesate din Banatul-Temișan.

Iubitului cler și popor eparchial: dar și milă dela Dumnedeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Christos!

Un eveniment mare și îngrijitoriu, ce atinge în mod simțitoriu și unele aședăminte ale bisericei nóstre străbune, ne îndémnă a ne ridica glasul nostru și cătră voi, iubit cler și popor, precum l'am ridicat și la locurile mai înalte: ér acel eveniment este: întroducerea căsătoriei civile și a matriculelor de stat, apoi regularea crescerei pruncilor din căsătoriile micste, decretate prin articolii de lege XXXI, XXXII, XXXIII, din anul 1894, cari tóte au a intra în viață la 19 Septembre 1895, după călindariul nostru, sau la 1 Octobre 1895 călindariul nou.

Este pentru noi îngrijitoriu acest eveniment, nu numai pentru-că prin asemenea legi sĕ atribue căsătoriei caracter civil, ce-și primesce valórea dela legile civile obligătóre, pre când ea după firea ei este o instituțiune dumnedeiască indicată ómenilor de Dumnedeu încă la începutul lumii, apoi prin unul născut Fiiul séu Domnul nostru Iisus Christos, ridicată la una din cele șapte taine ale legii cei noue, dar și pentru-că prin acelea-și legi sĕ atinge în mod fórte simțitor taina căsătoriei și prin acésta și simțul religios al nostru al tuturor.

Din asemenea motiv și îngrijiri purcedênd, am luptat noi erarchii bisericei, apoi consistórele și sinódele nóstre eparchiale la locurile competente contra întroducerii căsătoriei și a matriculelor civile, dar durere, fără resultatul dorit, căci acelea au devenit legi, și ca atărora trebue sĕ ne supunem.

Tot din asemenea motive a aflat de lipsă și congresul nostru național-bisericesc din Maiu a enuncia: „că biserica nóstră ca atare numai acea căsătorie o va considera de validă, care sĕ va încheia după prescrisele bisericei; de aceea toți credincioșii bisericei nóstre vor avea și după întroducerea căsătoriei civile — după încheierea actului civil — a primí și taina căsătoriei bisericesci, amĕsurat prescriselor canonice ale bisericei“.

„Tóte acele căsătorii încheiate de credincioșii bisericei nóstre, cari pe lângă actul civil nu vor fi incheiate și după prescrisele bisericesci, în sensul canónelor vor fi considerate de nevalide“.

Ca creștini adevĕrați pătrunși de învĕțăturile sântei maicei nóstre biserici, vom ținea din tot sufletul la aceste concluse congresuale; și pe lângă observarea legilor civile vom ținea sus și tare căsătoria bisericéscă de ceea-ce este, adecă: una din cele șapte taine ale sântei nóstre religiuni, de adevĕrata căsătorie religiósă.

Este deci cea mai mare dorință a nóstră a tuturor, dar' și cel mai mare interes al bisericei nóstre străbune, a stărui din tóte puterile, ca aceste enunciate sĕ se esecute cu tótă consciențiositatea, și adecă: toți nupturienții de religiunea nóstră după încheierea actului civil sĕ priméscă și sânta taină a cununiei.

Stăruințele nóstre însĕ numai așa vor avea resultatul dorit, dacă clerul și poporul nostru va avea pururea în vedere, că biserica străbună a fost, este și va fi basa esistenții și desvoltării nóstre, cum și că basa bisericei străbune sunt cele trei mari virtuți teologice: credința, dragostea și speranța dimpreună cu cele șepte taine ale legii cei noue.

Este dar cea mai imperiósă datorință a nóstră, și mai ales a iubitei nóstre preoțimi a întări tot mai mult poporul în cele trei mari virtuți și în credința în cele șepte taine ale legii cei noue, făcêndu-l a ținea sus și tare la sânțenia lor și arĕtându-i, că cine ar desconsidera una din acestea, ar strica biserica străbună, basa esistenței și desvoltărei nóstre, convingênd pre toți ai nostri, că numai făcênd așa va putea biserica nóstră suporta fără urmări grele și acésta, ca și alte asemenea cercări grele.

Și noi tare credem, că atât poporul și cu atât mai vêrtos preoțimea și inteligența nóstră, vor fi și astădată ca totdeuna la înălțimea chiemărei și întru împlinirea acestei mari datorințe. Noi tare credem, că fie-care membru al bisericei nóstre va înțelege, că a sosit timpul, când trebue sĕ ne punem toți serios la lucru, preot și învĕțătoriu, inteligent și popor; a sosit timpul sĕ dispară dintre noi ori-ce divergințe, și sĕ îngrigim cu toții de susținerea religiosității și de alipirea tot mai căldurósă la biserica străbună făcênd, ca învĕțăturile nóstre sĕ străbată la inima tuturor alor nostri, ér faptele nóstre bune sĕ le fie de model; a sosit timpul, sĕ ne interesăm cu toții, ca nici când altădată de biserica străbună, căci de n'am face acésta, ne-am desorganisa și ar slăbí pintre noi aceea puternică legătură a credinței, care în timpuri bune și rele ne-a întrunit într'o familie mare, din care toți facem parte, și așa am pĕcătuí greu înaintea lui Dumnedeu și a posterității.

Acésta mare și frumósă lucrare este mai mult a preoțimei nóste, care și după chiemare fiind angajată la aceea, numai așa se face demnă de acea frumósă chiemare, ca și de frumosul nume de „părinte“ al poporului, și numai așa va putea trece biserica preste acéstă grea cercare.

In grava situațiune și între grelele împrejurări, în cari ne aflăm, nici nu credem sĕ esiste suflet de om între noi și cu atât mai puțin vre-un preot, care sĕ nu voiască a conlucra din tóte puterile, la delăturarea relelor, ce ne amenință, ér' întrebarea póte fi numai: cum sĕ procedem la realisarea salutarelor nóstre intențiuni? și ce ținută sĕ luăm față de reformele cele noue politice bisericesci? pentru ca sĕ putem lucra fără împedecare la înaintarea nóstră în cultura morală religiósă și prin acésta la scopul suprem al vieței.

Noi ținem, că precum atunci, când un bun părinte observă cercări grele în familia sa, invață și luminéză pe toți membrii familiei, cum sĕ trécă fără pericol preste acele cercări; tot asemenea și când un preot, un părinte sufletesc observă cercări grele în poporul sĕu, familia sa cea mare, învață și luminéză pre toți poporenii sĕi, cum sĕ trécă și ei preste asemenea cercări fără împedecare.

Astfel dar' sĕ învĕțăm și sĕ luminăm și noi poporul nostru, arĕtându-i prin cuvêntări în biserică și prin învĕțături și afară de biserică, la tótă ocasiunea, că actul civil, ce are a se încheia la funcționarul concredut cu acésta sub numirea de căsătorie civilă este un act, ce reguléză referințele civile ale căsătoriei din punctul de vedere al legilor statului; pre când căsătoria bisericéscă este una dintre cele șepte taine ale legii cei noue, ce sĕ îndeplinesce prin preot în sânta biserică strămoșască înaintea lui Dumnedeu și a ómenilor, după orânduiala sântelor canóne bisericesci, invocându-se darul și binecuvêntarea lui Dumnedeu asupra căsătorinzilor.

Sĕ se spună poporului, că căsătoria civilă nu numai nu împedecă pre cea bisericéscă, ci din contră c iar și funcționariul, care a încheiat contractul civil, este îndatorat a spune părților, că prin actul sau căsătoria civilă ele n'au satisfăcut și datorinței religióse, adecă de a primí și căsătoria bisericéscă și prin acésta și binecuvêntarea lui Dumnedeu.

Sĕ se sfătuiască cei căsătorinzi și părinții lor, ca ei intențiunea lor de căsătorie sĕ o arete mai întâiu preotului, ca si până acuma, ca preotul sĕ aibă ocasiune a le da îndrumările și eventual și sprijinul necesariu.

La acea ocasiune preotul le va spune, cum au a procede la însinuarea intențiunei lor și la funcționariul civil, observându-le, că acea insinuare sĕ póte face ori prin părinți, ori prin plenipotenți, și că numai la încheierea actului civil au a se presenta căsătorinzii în persónă, în presența alor doi martori, cari pot fi bărbați ori femei, și așa și preotul.

In fine sĕ spună celor căsătorinzi și părinților lor, că numai după încheerea actului civil vor putea primí și căsătoria bisericéscă, când vor merge la s. biserică cu solemnitatea îndatinată din moși și strămoși la asemenea ocasiuni.

Invĕțând preoții așa, își vor împlini o mare datorință cătră Dumnedeu, cătră biserica străbună și popor, ér' pentru-ca învĕțăturile lor sĕ fie bine primite, vor avea a convinge pre ómeni la tótă ocasiunea, ca fiind biserica străbună cel mai prețios tesaur, scutul, și adăpostul nostru în tóte timpurile grele și de cercare, cel ce ar desconsidera acel tesaur prețios, acela ar strica biserica străbună, ar strica temelia esistenței și a viitoriului némului nostru și ar fi osândit de Dumnedeu și de posteritete, căci scris este: „Cine va strica biserica lui Dumnedeu, strica l va și Dumnedeu pre acela“.

Din contră cel ce va învĕța și lumina și va lucra la întărirea bisericei, va fi binecuvêntat de Dumnedeu și de ómeni, căci scris este: „cela ce va face si va învĕța, acela mare se va chiema întru împĕrăția lui Dumnedeu“.

In vederea acestora, în conțelegere cu Prea Sânțitul nostru Sinod episcopesc în numele lui Dumnedeu și al bisericei, și în numele fericiților nostri strămoși, cari ni-au lăsat biserica de cea mai scumpă moștenire, pentru ca și noi sĕ o lăsăm urmașilor nostri din ném în ném de atare scumpă moștenire, cerem și pretindem dela preoții și toți inteligenții nostri sĕ lucre cu toții la întărirea simțului religios, arĕtând poporului la tótă ocasiunea, ca fiind căsătoria una dintre cele șepte taine ale legii Domnului, cei căsătorinzi numai așa vor avea binecuvêntarea lui Dumnedeu, dacă vor ținea sus și tare la sânțenia tainei și dacă după încheierea actului civil vor primi și sânta taină a cununiei.

Dacă s'a cerut când-va, ca preoții sĕ fie la înălțimea chiemărei lor și sĕ-și împlinéscă acea chiemare cu tótă coștiențiositatea dacă s'a cerut când-va, ca și inteligenții nostri sĕ se facă apostoli luminători ai poporului prin cuvinte și prin fapte, apoi acésta se cere mai mult acum în fața reformelor, de care vorbim și în împrejurările grele, în cari ne aflăm.

Dar pentru ca învĕțăturile și sfaturile preoților și ale fruntașilor nostri sĕ fie bine primite de toți ai nostri, este neapĕrat de lipsă, ca cele vorbite și sfătuite sĕ fie întărite și prin faptele celor le vorbesc. Și anume, când preoții și fruntașii nostri vor sfătuí și îndemna poporul la evlavie și religiositate, atunci mai întâiu dênșii și familiile lor sĕ se arete evlavioși și religioși; când preoții și fruntașii sfătuesc pre ómeni a ținea sus și tare la religiunea străbună, la obiceiurile și datinele religióse, la cercetarea regulată a bisericei și alte asemenea, atunci mai întâiu dênșii sĕ dovedéscă strînsa lor alipire de acestea, și adecă preoții îndeplinind regulat, la timp potrivit și cu tótă pietatea serviciile, divine și alte funcțiuni religióse, ér la căsătoriile obveninde în familiile lor, ori ale rudeniilor și amicilor lor, preoții, rudeniile, și amicii lor sĕ fie cei dintâiu, cari sĕ arete alipirea lor de biserică și ținerea mai pre sus de tóte la sânțenia tainei cununiei.

Sĕ nu perdem din vedere iubiților că prevedênd fericiții nostri străbuni, că între grelele nóstre împrejurări numai prin biserică ne putem desvolta în direcțiune religiósă-morală și putem înainta tot mai mult spre scopul ce urmărim, secoli întregi au luptat în grele suferințe pentru susținerea așezămintelor bisericesci în curățenia și sânțenia lor, ca sĕ ni le lase și nóuĕ de îndreptare în cărările cele spinóse ale vieței; sĕ nu perdem din vedere, că precum vom ținea noi, clerul și poporul, la sânțenia acelora, de acuma la începutul întroducerei reformelor politice-bisericesci, așa se va urma și în viitoriu, deci dar acum la început avem mai mult a ne îndoi silințele nóstre.

Deși în instrucțiunea emanată din partea prea Veneratului nostru consistoriu metropolitan, ca organ suprem administrativ, cătră toți preoții din metropolia nóstră, se indică mai special procederea iubitei nóstre preoțimi și ținuta iubitului nostru popor față de amintitele reforme, și anume față de căsătoria și matriculele civile, și de crescerea pruncilor din căsătoriile mixte, totuși pentru și mai bună orientare și pentru luminarea poporului în casuri de lipsă venim a mai recomanda iubitei nóstre preoțimi sĕ studieze și dênsa dispozițiunile legilor amintite și instrucțiunile ministeriale referitóre la acelea.

Comunicând acestea iubitului nostru cler și popor spre scire, orientare și acomodare, cerem și așteptăm ca mai ales iubita nóstră preoțime sĕ înțelégă, că întroducerea atinselor reforme ar putea avea urmări grave și dureróse pentru biserica nóstră, dacă preoțimea nu va fi la înălțimea chiemării sale și anume, dacă nu va desvolta pe lângă receruta înțelepciune și un zel deosebit, un tact corĕspundĕtoriu și o tractare și purtare părintéscă cu poporul pentru a-l atrage și a-l alipi tot mai tare de biserica străbună.

Dacă preoții nostri cei bĕtrâni cu mai puțină învĕțătura, în asemenea împrejurări grele au sciut desvolta asemenea zel, purtare, tact și înțelepciune, și așa ne-au conservat ceea ce avem mai scump, poporul și religiunea străbună, așteptăm și sperăm, că și preoții nostri de acuma cu mai multă învĕțătură, vor păzi cu sfințenie acea scumpă moștenire părintéscă și o vor cultiva și conserva și pentru urmașii nostri din ném în ném.

Rugând pe Dumnedeul părinților nostri, sĕ ne trimită la tóte acestea și ajutorul sĕu cel puternic, și împărtășindu-vĕ binecuvântarea nóstră archieréscă, am rĕmas

Arad, în 29 August, 1895.

Al vostru tuturor de bine-voitoriu archiereu

Ioan Mețianu,
episcopul Aradului.

Nr. 135 Pres. ex 1895.

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnedeu episcop al eparchiei greco-orientale române a Caransebeșului.

Dar și pace dela Dumnedeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Christos.

Iubiților fii sufletesci!

Un nou period de încercări și îngrijiri seriόse, iubiților fii sufletesci, sĕ începe pentru sânta maica nóstră biserică ortodocsă română, pentru clerul și poporul ei întreg, ca biserica cea viie a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Christos; și aceste grele cercări le aduc cu sine așa numitele reforme bisericesci politice, sau: articulii de lege XXXI, XXXII și XXXIII din anul 1894, privitori la căsătoria civilă, la matriculele civile, și la crescerea copiilor din căsătoriile mestecate, — cari legi în 19 Septembre anul curgĕtoriu 1895, după călindariul nostru, și în 1-a Octombre anul curgĕtoriu după călindariul nou gregorian, vor întra în viéță.

Și sciți, iubiților, ce se înțelege prin căsătoria civilă sau mirenéscă? Ea e un act civil, prin care se reguléză referințele de drept între cei ce voiesc sĕ se căsătorescă. Nu va avé și nu póte avé acéstă legătură socială, care se numesce căsătorie, nici un caracter religios și de sfințenie a tainei căsătoriei bisericesci creștine. Căsătoria acésta se încheie la primărie, înaintea unei persóne oficiale mirenești, fără preot, fără rugăciune, fără ceremonii bisericesci și fără binecuvêntarea preotului. Din contră, căsătoria nóstră bisericéscă creștină, cum sciți, se sĕvêrșesce prin preot în sfânta biserică, înaintea lui Dumnedeu și a ómenilor, cu rugăciunile și rênduelile prescrise de sfintele canóne și cu binecuvêntarea dumnedeéscă. Căsătoria acésta, iubiților, e aceea, pe care Dumnedeu încă la începutul lumii o a aședat; pe care însuși Fiiul lui Dumnedeu, Domnul și Mântuitoriul nostru Iisus Christos în legea cea nouă la sfântă taină o a înălțat; pe care împreună cu datinile și obiceiurile strămoșesci noi creștinii dreptcredincioși o am mărturisit și o am pădit în curățenia și întregitatea ei neștirbită și nevătĕmată în tótă viéța nóstră creștinéscă.

E deci învederat, iubiților, că legile acestea pe noi fii bisericii ortodocse rĕsăritene, ne ating într'un mod de tot simțitoriu; deóre-ce ele au menirea, ca sĕ schimbe adênc viéța nóstră bisericéscă în ceea ce privesce cu deosebire căsătoria creștinilor, precum și normele de până acum cu privire la religiunea copiilor născuți din căsătorii mestecate, adecă când unul dintre părinți este de legea nóstră ortodocsă, ér celălalt dintre părinți este de altă religiune.

Étă, iubiților, pentru ce noi luptarăm cu atât zel și stăruință mai nainte în sinódele nóstre eparchiale, în consistoriile nóstre diecesane și mai pe urmă și noi archiereii în casa magnaților, contra aducerei acestor legi, încă atunci, când acelea erau numai proiecte de legi, dar, durere, fără folos, deóre-ce argumentele nóstre temeinice creștinesci neluându-se în considerațiune, acele proiecte acum au devenit legi cu putere obligătóre pentru toți, prin urmare și pentru noi. Étă, dic, pentru ce noi și acum trebue sĕ desvoltăm tot aceeași stăruință pe tóte căile și cu tóte mijlócele posibile legale, ca nu cumva urmările acestor legi, rĕu esplicate și rĕu înțelese sĕ devină păgubitóre, sau chiar fatale pentru biserica nóstră.

Și chiar pentru aceea, ca sĕ nu se întêmple așa ceva, adecă, ca sĕ ferim biserica nóstră de astfel de urmări stricăcióse și periculóse, acum, după-ce și din partea veneratului nostru Consistoriu metropolitan deja s'a esmis în mod detaiat sau amĕnunțit instrucțiunea de lipsă pentru procedura, ce au sĕ urmeze clerul și poporul față cu legile amintite: mĕ vĕd și eu Archiereul vostru îndatorat, în situațiunea gravă, în care ne aflăm și în urma înțelegerei avute și în sântul sinod episcopesc, a păși la mijloc și a-mi înălța glasul meu archieresc față cu inovațiunile acestea necerute de biserica nóstră. Și glasul meu archieresc, ca al păstoriului vostru sufletesc, iubiților, de sine se înțelege, are sĕ se mărginéscă la învĕțăturile și îndrumările de lipsă, adecă la împrospĕtarea în mințile și inimile fiilor nostri sufletesci a învĕțăturilor și poruncilor bisericei nóstre în tot aceea, ce privesce cu deosebire căsătoria și anumit cununia, ca partea cea esențială a căsătoriei; pentru-ca astfeliu cunoscênd voi toți sfințenia cea mare a tainei acesteia, precum și învĕțăturile și poruncile date de biserică credincioșilor sĕi în privința acésta, și ascultând de ele cu evlavie fiiéscă, sĕ vĕ zidiți, iubiților, și sĕ vĕ întăriți tot mai mult în credința nóstră strămoșéscă spre binele și fericirea vóstră a tuturor vremelnică și vecinică.

Iubiților fii sufletesci!

Cununia e un așeḑământ vechiu și sfânt al bisericii nóstre. Cununia, după învĕțăturile sfintei maicei nóstre biserici ortodocse, este una dintre cele șapte taine ale legei cei noi, în care taină, întru închipuirea duhovnicéscă a lui Christos cu biserica, se binecuvêntă prin preot legătura însoțirei pentru tótă viéța a unei persóne bărbătesci și femeiesci, pentru de a trăi în dragoste împrumutată până la mórte, și pentru urmarea acelei însoțiri, ceea-ce este nascerea și crescerea copiilor.

Căsătoria fără tótă îndoiala este un așeḑământ dumneḑeesc, este o lege stabilită de Ziditoriul, precum putem vedea acésta în cartea Facerei, unde aflăm scris: „Și a făcut Dumneḑeu pe om, după chipul lui Dumneḑeu 'l-a făcut pe dênsul, bărbat și muiere i-au făcut pe ei. Și i-au binecuvêntat pe ei Dumneḑeu ḑicênd: Cresceți și vĕ înmulțiți, umpleți pamêntul“. In legea cea nouă aflăm cuvintele Mântuitoriului nostru, cari le-a ḑis în privința căsătoriei atunci, când l-au întrebat fariseii, că din care causă se póte despărți femeia de bărbat: „N'ați cetit, că Acel, ce a creat pe om dela inceput, l-a creat bărbat și femeie, și este ḑis: Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl seu și pe muma sa și se va lipí de femeia sa, și nu vor mai fi doi, ci un singur trup. Ceea-ce a împreunat Dumneḑeu, omul sĕ nu despartă“.

Marele apostol, sfântul Pavel, în cartea sa către Efeseni la cap. V. vers. 32 ḑice despre căsătorie: „Mare este acéstă taină“, éră în cartea I. către Corinteni, vorbind despre starea fecioriei și a căsătoriei ḑice între altele: „Femeia este legată de lege (căsătorie) întru cât bărbatul ei este víu; dar dacă móre bărbatul, ea este liberă sĕ se mărite după cine va voí, numai sĕ fie după Domnul“. Cuvintele acestea „după Domnul“ ne dau numai decât a înțelege, că încă pe timpul apostolilor, spre deosebire de alte legături, căsătoria creștină sĕ încheia după Domnul sau în numele Domnului, adecă, că căsătoria creștină era un act religios al bisericei, și prin urmare sfințit și sigilat prin mijlocul unei ceremonii vĕḑute. Dintre sfinții părinți și învĕțătorii cei dintâiu ai bisericei, cari au fost păḑitorii credincioși ai tradițiunilor și ai învĕțăturilor apostolesci, vom numí aci numai pe sfântul Ignatie, care pentru credința sa în Christos s'a făcut martir și sĕ numesce purtătoriu de D-ḑeu. Acest sfânt părinte ḑice: „Trebue acelor ce se căsătoresc, ca împreunarea lor sĕ fie făcută prin binecuvêntarea episcopului, pentru ca căsătoria sĕ fie după Domnul și nu după patimă“.

Éră marele învĕțătoriu al bisericei și archiereu, carele pentru dulcéța învĕțăturilor sale s'a numit de întrégă biserica lui Christos Ioan gură-de-aur, vorbind despre căsătorie ne învață: „Sĕ se cheme preoții și sĕ încheie legătura căsătoriei prin rugăciuni și binecuvêntări, pentru-ca dragostea mirelui sĕ mérgă crescênd și mirésa sĕ rĕmână curată, dară mai ales, ca sĕ între în casa acésta numai fapte virtuóse și tóte meșteșugurile satanei sĕ fie alungate, ca în fine soții sĕ ducă o viéță fericită fiind uniți prin harul dumneḑeesc“.

Din tóte acestea sĕ vede într'un mod fără tótă îndoiala, că căsătoria creștină își are începutul seu dela însuși Dumneḑeu, și că ea cu drept cuvênt s'a așeḑat de taină în sfânta nóstră biserică amĕsurat învĕțăturilor întemeietóre ale Mântuitoriului nostru Iisus Christos, începĕtoriul legei celei noi, și amĕsurat învĕțăturilor sfinților apostoli și ale sfinților părinți, cari cu mult zel au lățit și întărit învĕțăturile sfinte și d-ḑeesci ale Domnului nostru Iisus Christos.

Sfânta nóstră biserică ne învață despre taina căsătoriei următórele în Mărturisirea ortodocsă: „A șasa taină este căsătoria venerabilă, care sĕ face prin învoirea ambelor părți, a bărbatului și a femeei, dacă nu este vre-o împedecare spre acésta. Insĕ acéstă învoire nu va fi de ajuns spre înființarea unei căsătorii adevĕrate, decât numai atunci, dacă ei înșiși vor mărturisí înaintea preotului promisiunea lor, și își vor da mâna, cumcă vor păḑí credință unul altuia, onórea și amórea casnică prin tot timpul vieții lor, și în ori și ce periclu nu va lăsa unul pe altul. După acésta se întăresce și sĕ binecuvintéză de către preot învoirea și promisiunea lor“.

Iubiților fii sufletesci!

Tóte acestea vi le-am spus, pentru-că fiind eu din îndurarea lui Dumneḑeu archiereul și păstoriul vostru sufletesc, am datorința sfântă sĕ le arăt și sĕ le învĕț. Acésta o fac, pentru-că spre acésta suntem puși. Étă ce ḑice sfântul și marele apostol Pavel în acésta privință în cartea sa către Timoteiu: „Fă-te pildă credincioșilor în cuvênt, în petrecere, în dragoste, în duh, in credință și în curățenie. Nu neîngriji darul ce este în tine, care ți s'a dat prin prorocire, prin punerea mânilor. Păḑesce-te pe tine și învĕțătura, și rĕmâni întru acestea, căci acestea făcênd te vei mântuí pe tine și pe cei-ce te vor asculta“.

Tot acest sfânt apostol ḑice în cartea sa I. către Corinteni: „Că de vestesc (evangelia), nu îmi este mie laudă, că datoria mĕ silesce; éră amar mie îmi este de nu voiu vestí“; éră în cartea a II-a a sa către Corinteni ḑice: „Drept aceea în locul lui Christos vĕ rugăm, ca cum Dumneḑeu v'ar ruga prin noi; — rugămu-vĕ în locul lui Christos, împăcați-vĕ cu Dumneḑeu“.

Dară, iubiților fii sufletesci, dacă eu, Archiereul vostru sunt chemat și îndatorat ca sĕ vĕ învĕț pe voi și sĕ grijesc pentru bunăstarea vóstră vremelnică și vecinică, și voi, fii mei sufletesci, sunteți îndatorați a lua aminte învĕțăturile mele părintesci și a asculta de ele, pentru-că scriptura ḑice in acésta privință: „Aduceți vĕ aminte de mai marii vostri, cari au grăit vóuĕ cuvêntul lui Dumneḑeu, la a căror sĕvêrșire a vieței privind, sĕ le urmați credința“; apoi: „Ascultați pe învĕțătorii vostri și vĕ supuneți lor, că ei priveghiază pentru sufletele vóstre, ca cei ce vor sĕ dea sémă, ca cu bucurie sĕ facă acésta éră nu suspinând, că nu este de folos vóuĕ acésta“.

Éră în I a carte a sfântului apostol Pavel către Tesaloniceni aflăm scris: „Și vĕ rugăm, fraților, ca sĕ recunósceți pe cei ce se ostenesc între voi, și pe mai marii vostri în Domnul și pe cei ce vĕ învață“.

Dacă voi, iubiților, ascultați de învĕțăturile bisericesci, și le împliniți cu tótă scumpĕtatea, atunci voi sunteți mădulare adevĕrate ale bisericei, în care cu toții ați intrat prin sfântul botez. Acela care nu ține cu sfințenie învĕțăturile bisericei, acela nu este și nu póte fi mădulariu al bisericei întemeiate de Domnul nostru Iisus Christos prin scump sângele sĕu.

Deci iubiților mei fii sufletesci, țineți cu tótă scumpĕtatea și cu sfințenie tóte poruncile, învĕțăturile și tradițiunile bisericesci, căci în privința acésta ne învață sântul evangelist și apostol Ioan: „Cel ce rĕmâne în învĕțăturile lui Christos, acela are și pe Tatăl și pe Fiul“. „Tot cel ce calcă porunca și nu rĕmâne în învĕțătura lui Christos, acela nu are pe Dumneḑeu“. Țineți tóte datinele cele bune, cari sunt ieșite din învĕțăturile bisericesci și sunt strâns legate cu ele. Țineți mai pre sus de tóte tainele sântei nóstre biserici, în cari, prin lucrarea cea vĕḑută a preotului și a archiereului, ómenii primesc darul nevĕḑut al lui Dumneḑeu. Țineți prin urmare și taina căsătoriei așa precum o prescrie sânta nóstră biserică, și precum am moștenit'o noi dela moși strămoșii nostri. Țineți o taina căsătoriei așa, pentru ca sĕ vĕ puteți chiema adevĕrați fii ai bisericei, și adevĕrați fii și nepoți ai părinților și moșilor nostri. Țineți-vĕ de sfântă datorință voi părinții mirilor, și voi rudeniile mai deaprópe și mai îndepărtate ale lor, ca mirii după prescrisele tipicului nostru bisericesc sĕ mérgă la sânta biserică, pentru-ca acolo sĕ se binecuvinte nunta prin preot, care prin rugăciunile sale cele sfinte sĕ céră dela Ziditoriul nostru al tuturor binecuvêntarea sa pentru cei ce se căsătoresc.

De sfântă datorință sĕ-și țină și mirii, ca sĕ mérgă la sfânta biserică pentru de a primi darul dumneḑeesc asupra căsătoriei lor.

Iubiților fii sufletesci! Căsătoria însĕ numai atunci este întocmai după învĕțăturile bisericei nóstre, dacă amândoi mirii sunt de religiunea ortodoxă, pentru-că numai atunci când amêndoi mirii sunt credincioși ai bisericei străbune, se pot face și împlini întocmai cele prescrise de tipicul nostru, și se pot ținea datinele bune și frumóse ce le-am moștenit noi dela străbunii nostri; feriți-vĕ dară iubiților, sĕ nu călcați nici învĕțăturile cele sfinte ale bisericei nóstre, dar sĕ nu neso otiți nici datinele strămoșesci, cari totdéuna au fost bucuria și fala nóstră.

Feriți-vĕ iubiților, și păziți-vĕ bine, ca între voi sĕ nu se întêmple, și sĕ nu se încheie căsătorii cu persóne, cari nu sunt creștini dreptcredincioși, pentru-că sânta maica nóstră biserică hotarît opresce căsătoria între creștini și eretici. Căci sfinții părinți ai sinodului de a tótă lumea al șaselea învață în privința acésta în canonul al 72-lea în următoriul chip: „Nu sĕ iartă bărbatului ortodox a se însura cu muiere eretică, nici iarăși bărbat eretic a se însoți cu muiere ortodoxă, ci deși s'ar găsi cineva făcênd acésta, nunta sĕ se socotéscă de neîntărită, și nelegiuita însoțire sĕ se deslege, căci nu trebue sĕ se mestece cele ce nu sunt de a se mesteca“. Invĕțând așa sfinții părinți, totodată spun și pedépsa pentru cei ce nu țin acéstă învĕțătură, ḑicênd: „Éră de va călca cineva acestea hotărîte de noi, sĕ se scótă din sinul bisericei“.

Éră dacă biserica nóstră nu iartă căsătoria creștinilor ortodoxi cu fețe eretice, cu atâi mai puțin iartă căsătoria creștinilor cu necreștinii.

Mai departe, creștinii nostri sĕ se feréscă cât se póte și de căsătoriile acelea, ce se numesc în înțeles mai strâns căsătoriri mestecate, adecă, de căsătorii de acelea, când unul dintre miri este de religiunea ortodoxă, éră cealaltă față este de altă religiune creștină. Creștinii nostri sĕ se feréscă de astfel de căsătorii, pentru-că ele de rênd aduc în familie indiferentism religionar, ceea-ce nu este alta, decât slăbirea în credință a acelora, cari au încheiat căsătoria micstă, precum și a fiilor lor. Urmarea astuifel de căsătorii mestecate de rênd nu este alta decât întrelăsarea și părăsirea datinelor ce au fost până aci în casa părintéscă a aceluia, care a pășit la o astfel de căsătorie.

Dacă totuși împregiurările ar aduce cu sine, ca sĕ se încheie o astfel de căsătorie mestecată, atunci partea conjugală, care este de religiunea ortodoxă, sĕ stăruiască cu deadinsul, cs copii ce sĕ nasc din căsătoria mestecată, sĕ se boteze și sĕ se întăréscă în religiunea nóstră strămoșască, pentru-că sfântul apostol Pavel în cartea sa către Efeseni poruncesce acésta ḑicênd: „Cresceți-i (pe copii) în învĕțătura și în îndreptarea Domnului“ și pentru-că numai așa partea conjugală ortodoxă póte rĕmânea fiu adevĕrat al bisericei sale strămoșesci, și numai așa nu se desbină de dînsa, căci vĕ întreb eu pe voi, iubiților fii sufletesci, cine sĕ póte socoti a fi membru al bisericei, dacă dênsul nu ține învĕțăturile ei? dacă nu stăruesce a ținea strêns acele lucruri, ce le prescrie sfânta biserică, ce poruncesc sfinții părinți?

Deci, iubiților, și eu archiereul vostru vĕ îndemn pe voi cu cuvintele sfântului apostol Pavel adresate către creștinii din Efes: „Drept aceea zic acestea și mărturisesc în Domnul, ca voi sĕ nu umblați precum umblă și ceialalți păgâni, în deșertăciunea minții lor. Fiind întunecați la minte, înstrĕinați de viéța lui Dumneḑeu, prin necunoscința care este în ei, pentru împetrirea inimei lor“.

La acestea cuvinte mai adauge sfântul apostol Pavel următórele: „Nimenea sĕ nu vĕ înșele pe voi cu cuvinte deșerte, că pentru acestea vine mânia lui Dumneḑeu preste fiii neascultărei. Deci sĕ nu vĕ faceți împreună partași acestora“.

Deasemenea vĕ învĕț eu archiereul votru și cu cuvintele sfântului apostol Pavel, ce le-a îndreptat către ceștinii din Tesalonic ḑicênd: „Drept aceea fraților, stați și țineți învĕțăturile, cari v'ați învĕțat, ori prin cuvênt ori prin epistola nóstră. Éră însuși Domnul nostru Iisus Christos, și Dumneḑeu, și Tatăl nostru, care ne-a iubit și ne a dat mângăere vecinică, și nădejde bună prin har, sĕ mângăie inimile vóstre, și sĕ vĕ întăréscă în tot cuvêntul și lucrul bun“.

Țineți cu tótă scumpĕtatea învĕțăturile și tradițiunile bisericei, nu vĕ abateți dela ele, și nici nu vĕ lăsați sĕ fiți cumva seduși dela acelea prin momeli, promisiuni, și altele ce vi s'ar face din partea celor rĕu cugetători și rĕuvoitori, căci scris este: „Tótă abaterea și neascultarea a primit dréptă resplătire“.

Remâneți statornici în credința strămoșéscă, care întotdeuna a fost scutul și apărĕmêntul cél mai puternic al némului nostru românesc, căci scris este: „Că fiul omuva sĕ vină întru mărirea părintelui sĕu cu îngerii sĕi, și atunci va rĕsplăti fie-căruia după faptele lui“.

In sfêrșit, sĕ nu uităm, că încă rênduri rêduri de vremi și mai grele au trecut asupra nóstră în cursul cel lung de vécuri al esistenței nóstre bisericesci naționale — și de tóte ne-a mântuit Domnul! Mântuine va El, sĕ sperăm, și în viitoriu de tóte nenorocirile amenințĕtóre, dacă noi cu toții, cler și popor, ne vom afla la locul nostru și la înălțimea chiemării nóstre, treji urmând esemplul cel frumos și admirabil al părinților nostri, cari la casuri de primejdii de viéță bisericéscă națională sĕ lipeau încă și mai strâns de sânta biserică, și, ascultând de învĕțăturile ei mântuitóre, cu însutite puteri sĕ luptau pentru apĕrarea credinții, a datinilor și obiceiurilor lor strămoșesci, ca acelor mai scumpe și sfinte odóre ale lor, pentru de a ni le lăsa nouĕ de moștenire.

Avênd nădejde, că voi iubiților, veți asculta de cuvintele mele cele părintesci, și împărtășindu-vĕ binecuvêntarea mea archieréscă, încheiu cu cuvintele apostolului: „Insuși Domnul păcei sĕ vĕ dea pace pururea în tot chipul. Domnul fie cu voi cu toți!“

Al vostru tuturor

Caransebeș, în 12 Septembre 1895.

de tot binele voitoriu:

Nicolae Popea,
episcop.

Indiscrețiune.

Sub titlul „*Memorandiștii îmblânḑiți*“ publică „Budapesti Hirlap“ următórele:

„Tribuna“ și soții afirmă, că dnii Lucaciu, Raț, și Coroian, și după eliberarea lor din închisóre își vor continua activitatea agitatorică și încă pe basele și cu mijlócele de până aci. Nu lasă nimic din pretensiunile lor, și împregiurarea, că Coroian și Lucaciu s'au presentat la Bánffy, ca sĕ le înainteze mulțămita la Tron, vor sĕ o seducă la un simplu incident personal fără nici o însemnătate politică. Este posibil însĕ, ca acest paș alui Coroian și Lucaciu sĕ aibă mai mare însemnătate decât un simplu incident de curtoasie sau de interes personal“.

„Dacă Lucaciu și Coroian și-ar fi considerat de încheiată acțiunea cu visita făcută ministrilor, n'ar fi rĕmas timp mai îndelungat în Bpesta, care timp, precum suntem informați *din isvor deplin sigur*, l'au folosit spre a conveni mai adese-ori cu Ieszenszky, conducĕtoriul secțiunei naționalităților, pe care atât Coroian cât şi Lucaciu l'au cercetat separat, şi au consultat cu el timp mai îndelungat".

„Avem causă sĕ credem, că convorbirea lor a privit *ţinuta lor politică în viitor*, carea nu credem, sĕ fie şi în viitor aşa intransigentă, cum a fost în trecut".

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ

Meditaţiuni istorice.

II.

Machinaţiunile iesuitice şi desbinarea.

„Iaca est alea".

Ajungênd Transilvania sub domnirea casei austriace, catolicii cari sub principii reformaţi scăzuserĕ la numĕr şi nu puteau reuşi cu nimic în dietă, sĕ folosesc de favorabila împrejurare, şi învită pe Români la desbinare de biserica vechie resp. la unire cu biserica Romei*).

Teofil III numit şi Toma Sereni din Teiuş (1692—1697) şi succesor alui Varlaam II, episcopul românilor devine o păpuşă, o jucărie în mânile mârşavilor jesuiţi. Un Leopold de Colonici, primatele Ungariei, şi agentul lui Paul Bárányi, îşi bat capul în drépta şi în stênga, ca sĕ pótă îndupleca pe Teofil: a primi desbinarea propusă de ei. Fel de fel de promisiuni: că de va primi unirea, starea clerului sĕ va îmbunătăţi, că poporul român va câştiga tot acelea drepturi ca şi alte naţiuni, cu un cuvênt promisiuni peste promisiuni, cari aveau sĕ fie (după cum s'a şi întêmplat) vorbe de clacă d'ale iesuiţilor, puserĕ pe Teofil pe gânduri.

Om mic de suflet şi slab de caracter, nedemn de antecesorii sĕi, după ce compărĕ starea miserĕ a poporului cu cea ideală, care avea sĕ fie după desbinare, convocá un sinod în luna lui Februarie 1697 în Alba Iulia spre consultare. In 1 şedinţă Metropolitul espune: sórtea şi istoria Românilor de păn' atunci; suferinţele, la cari au fost espuşi; persecuţiunile cari le îndurară; cum au întrodus calvinii doctrine false în cărţile bisericesci, cu un cuvênt descrise cu colori vii misera stare a mult cercatei nóstre biserici şi naţiuni. Apoi arĕtă, cum au mai încetat persecuţiunile, de când Transilvania au ajuns sub scutul Austriei, şi ce bine ar fi pentru biserica şi naţiunea nóstră, dacă s'ar uni cu biserica Romei. Românii ar avea drepturi egale ca ceilalţi locuitori, din starea miserabilă ar ajunge la culmea fericirei etc: tóte ideale, de alui Teofil, cari uşor au putut seduce pe membrii sinodali, cari vor fi fost ómeni (nu tocmai eruditi) mai simpli.

In a II şedinţă sĕ consultară, cum sĕ facă unirea, ca sĕ nu se altereze cumva confesiunea lor, ca sĕ rĕmâie tot pelângă călindariul cel vechiu etc, şi sĕ nu cumva sĕ fie constrênşi a primi mai mult decât 4 puncte propuse de biserica Romei. Astfel după o nu tocmai aşa mare consultare toţi membrii sinodali promit solemnel, că primesc unirea sub următórele condiţiuni: pe cari le reproduc după Doc. ist.

1. Biserica românéscă sĕ ţie pentru totdéuna cele patru puncte, care cuprind sânta unire éră la mai multe sĕ nu sĕ constrêngă sub nici un pretecst. Cele patru puncte cari cuprind unirea sunt cele următóre:

a) Pontificele Roman este capul vĕḑut al întregei biserici creştine din lume.

b) Pânea azimă e materie destulă pentru misteriul Eucharistiei.

c) Afară de cer, scaunul fericiţilor, şi de iad, prinsórea condemnaţilor, mai este unul al treilea loc, în care sĕ ţin sufletele cele necurăţite şi sĕ curăţă.

d) Spiritul sfânt, a treia persónă din Trinitate, purcede dela Tatăl şi dela Fiul.

2. Dreptul canonic, care sĕ numesce în limba românéscă, Pravilă, sĕ rĕmână în putere, afară de acele ce sĕ află contrare unirei şi după dînsa sĕ se purcédă în judecăţi.

3. Persónele, care sĕ află în serviciu bisericesc, Preoţii, dregĕtorii bisericesci, precum Diaconii, Cantorii, dascălii şi Paraclisierii, sĕ se bucure de aceleaşi drepturi şi privilegii, de care sĕ bucură preoţii Romano-catolici sau de ritul latin după sântele canóne şi după statutele regilor Ungariei.

4. Românii laici uniţi cu biserica romană, sĕ se priméscă şi sĕ se înainteze la tóte diregĕtoriile, ca şi ómenii de celelalte naţiuni primite în patrie şi fii lor sĕ se priméscă la scólele latine catolice şi la fundaţiunile scolastice fără distingere.

5. Sĕ se îngrijéscă pentru subsistinţa cuvenită a Metropolitului bisericii române".

In şedinţa III luară decisiunea sĕ espedeze actele la împĕratul, ceeace şi făcură a dóua ḑi, cu următórea adresă:

„Noi Teofil din graţia lui Dḑeu, Episcop bisericei românesci din Transilvania şi din părţile Ungariei celei unite cu dênsa, şi tot clerul aceleiaşi biserici, facem cunoscut prin acésta tuturor celor ce sĕ cuvine, că ţiind noi sinod general în luna trecută a lui Februariu în Alba-Iulia am hotărît cu glas unanim, că voim sĕ ne *întórcem?!* în sinul sântei matre biserici romano catolice, şi sĕ ne reunim cu dênsa, primind mărturisind şi credênd tóte cele ce primesce, mărturisesce şi crede aceea".

Fapta acésta alui Teofil provocă spaimă şi teróre în intreg poporul românesc şi şi între reformaţi, cărora le convenia mai bine sĕ slăbéscă catolicii şi sĕ se întăréscă ei prin convertirea românilor; din acest motiv grav îşi dau tóte silinţele sĕ împedece (Unirea resp) desbinarea românilor şi unirea cu biserica Romei, dacă nu pentru totdéuna cel puţin pentru present. Acésta sĕ şi întêmplă. Teofil muri de mórte nenaturală şi episcop ajunge Atanasiu din Csugud. Acesta în 22 Ian. 1698 se întórce din Bucuresci hirotonit şi îndemnat sĕ nu cumva sĕ se abată dela legea lui strămoşiască şi ocupă scaunul sĕu de metropolit.

Acum sĕ încep de nou Machinaţiunile iesuitice. Colonici începe érăş a bombăni promisiuni ce n'aveau sĕ se realiseze, scrie către preoţii românesci (lui Atanasiu) un decret, din care sĕ vĕd destul de limpede iesuiticele lui tendinţe.

In urma acestui decret şi în urma unui alt decret împĕrătesc, în care Leopold îndémnă pe Atanasiu la unire, acesta care când se întorcea din Bucuresci, nici nu se gândise la unire, sĕ induplecă, ca sĕ subscrie şi el punctele primite de predecesorul sĕu, înse în sensul diplomei leopoldinice din 16 Februariu 1699, în care diplomă Leopold arată în ce constă unirea şi binefacerile împreunate cu ea. Fapta acésta alui Atanasiu a produs mare turburare, mai întâiu între Români, apoi între Reformaţi, cari începură a se teme de puterea crescêndă a catolicilor. Ei începură a (născoci) produce ură între Români şi pe o parte mare intr'e aceştia ii făcură sĕ se lase de unire; apoi scriserĕ lui Leopold, că fórte mulţi Români nu voesc sĕ se unéscă cu Roma.

La acésta Leopold rĕspunde: că cei ce vreau sĕ rĕmână în unire cu cu biserica Romei sé rĕmână, cei ce nu voesc rĕmână le confesiunea, care le place.

In urma rĕspunsului acestuia, clerul, care de sine şi pentru sine primise unirea, remase într'ênsa, poporul însĕ care n'a sciut ce sĕ întêmplase, n'a voit sĕ şi părăséscă legea lui. Totuş unirea făcută produse mare zarvă între reformaţi.

Din causa acésta Guvernul şi organele acestuia, care mai cu samă consta din reformaţi începu a asupri pe Români aşa de tare, încât Metropolitul sĕ vĕḑu necesitat a ridica protest energic şi a înainta acest protest la împĕratul, care, după cum sĕ vede din decretul din 12 Dec. 1699. provócă pe celelalte confesiuni, sĕ dea bună pace Românilor uniţi cu biserica Romei. Păn' aci unirea a fost cum a fost; păn' aci s'a tot pregătit desbinarea. In sinodul însă, dela Alba-Iulia ţinut în 4 Sept. 1700 în mănăstirea Sf. Treimi desbinarea isbucni ca un vulcan de foc şi o parte însemnată dintre Români sĕ smulg dela sinul bisericei lor mame, care ii lăptase în decurs de atâtea vécuri! In acest sinod unirea sĕ făcu în formă, dar şi nu şi în esenţă. Se compuse actul de unire, care fiind de mare momentuositate îl reproduc aci întreg: După vechia Metrop. pg. 111, 112. „Noi subt insemnaţii, Episcopul, Protopopii şi tot Clerul bisericei românesci din Transilvania şi din părţile unite cu dênsa, facem cunoscut prin acésta tuturor celor ce sĕ cuvine. şi mai ales ordinilor ţĕrii Transilvaniei, că considerând nestatornicia vieţii omenesci şi nemurirea sufletului (de care trebuie sĕ avem cea mai mare grijă dintre tóte), am încheiat liberi şi de bună voie din îndemnul lui Dḑeu, unirea cu biserica romano catolică, şi ne dechiarăm prin acésta conmembrii ai St. Matri biserici Romano-catolice, primind, mărturisind şi credênd tóte cele ce primesce, mărturisesce şi crede, aceea, mai vêrtos acele patru puncte, în care ne păream păn'acum a fi desbinaţi; care ni se propun prin graţiosul decret şi prin diploma Maiestăţei Sale imperiale, şi prin a Eminentissimului Archiepiscop, din care causă voim ca şi noi sĕ ne bucurăm de tot acele drepturi şi privilegie, de care sĕ bucură Preoţii aceleiaş sânte Matri biserici după sântele Canóne şi după legile foştilor Regi ai Ungariei, aşa şi noi după prenumitul decret al Maiestăţei Sale imperiale regale şi al Eminentismului Archiepiscop, sĕ ne bucurăm de acum înainte ca membrii ai aceleiaş biserici. Intru mai mare credinţă şi tărie a acestora am întărit acest manifest al nostru cu subscripţiunea mânii nóstre şi cu sigilul sântului Monaster din Alba Iulia şi cu sigilele proprii usuale". Alba-Iulia, în 5 Septembre 1700.

Actul acesta a fost tradus şi în limba latină de Iesuiţi, cu multe schimbări. Sĕ înţelege de sine, că ei nu puteau sĕ trécă barem odată cu vederea neiertatele lor mijlóce, cu ajutorul cărora voiau sĕ ajungă la scop. Dela început de când au luptat ei, ca Românii sĕ se unéscă cu biserica Romei, n'au priceput unirea, aşa cum au priceput-o cei ce s'au unit. Până ce încă unirea nu era făcută după tóte formele, ei nu puteau sĕ păşiască în public, cu intenţiunile lor, căci sĕ temeau de nereuşită. După-ce odată însĕ s'a făcut actul formal, ei sĕ apucară de traduserĕ actul interpretându-l conform scopurilor lor; aşa încât, dacă compari originalul cu traducerea, observi o mare diferinţă*). Şi în chipul acesta tot îşi ajung scopul, de a înşela pe Români.

Astfel s'a întêmplat, cu durere mare trebue sĕ mărturisesc, desbinarea între Români, aşa, că mai întâi capii bisericesci se lăsară a fi seduşi de fanaticii Iesuiţi; ér ceialalţi imitară nedemnul lor esemplu. „Dureróse şi amare ḑile vor fi fost acelea, în carĭ putură seduce pe înşişi capii bisericesci de a ridica pumnarul asupra acelei biserici, care sub decursul atâtor vécuri şi în mijlocul atâtor furtuni viforóse îşi sciu păstra nevătĕmata sa esistinţă! Aşa! doi capi, cari după deregătoria lor, posiţiunea lor şi după esemplul cel laudabil al predecesorilor lor erau cei dintâiu chemaţi a fi custodii sânţeniei intregităţii bisericei lor cei ameninţate!**) Dar n'avem ce face, căci *„jacta est alea"*.

(Va urma.)

---

*) Firul istoric după Doc. ist.

*) Dr. I Crişianu: Beitrag zur Geschichte der Kirlichen Union etc.

**) Autorul vechei Metropolii.

Nr. 116/895 [183] 1—3

CONCURS.

Pe basa aprobării Venerabilului consistoriu archidiecesan dela 6 Aprile 1895 Nr. 2475 B. şi a conţelegerei cu comitetul parochial sĕ publică concurs pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă de clasa III. Gârda de sus cu filia Négra de sus din protopresbiteratul Câmpenilor cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Rom."

Emolumentele sunt 569 fl. v. a venite sigure şi sistemisate precum şi alte venite nesigure.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi trimită cererile lor concursuale cu decumentele necesare la subscrisul oficiu până la terminul cuvenit.

Câmpeni, 8 Iuniu, 1895.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental din Câmpeni.

Romul Furdui,
protopresbiter.

Nr. 355/895 [185] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa III-a Chitid în tractul protopresbiteral greco-oriental al Haţegului, pelângă neputinciosul paroch Ignaţie Cerbicean de acolo pe basa ordinaţiunei Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan din 6 Iuniu a c. Nr. 3914 B. sĕ escrie concurs repeţit cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman"

Fiitoriul capelan conform declaraţiunei parochului are drept la jumĕtate din tóte venitele parochiale statorite în şedinţa sinodului parochial din 14 Februariu 1895 în suma totală de 399 fl. venit anual.

Concurenţii au aşi asterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul arătat mai sus, la subscrisul în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al tractului Haţegului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroşeni, la 8 August, 1895.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 336 protop. 1895 [183] 2—3

CONCURS.

In parochia de clasa III-a Şeica-mare protopresbiteratul Mediaşului, publicându-sĕ concurs şi neivindu-se nici un candidat sĕ escrie prin acésta concurs nou cu termin de 30 de ḑile pela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post dau preste tot suma de 445 fl. v. a. statorite în şedinţa comitetului parochial din 30 Aprile a. c.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei, sĕ pot lua la oficiul protopresbiteral şi la comitetul parochial concernent.

Concurenţii au sĕ-şi înainteze cererile lor înstruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mediaş, 24 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Romul Mircea,
adm protopresb.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tiparul tipografiei archidecesane.

Nr. 110 Sibiiu, Marți, 3|15 Octobre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se inapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă
la
„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe septĕmână, deschidem pe pătrariul IV. Octobre-Novembre-Decembre al anului 1895, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit cu ultima Septembre 1895, sĕ-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

Sibiiu, 3 Octobre 1895.

Prin introducerea legilor nóuĕ politice-bisericesci s'a creat o nóuă situațiune în viéța statului nostru, care de ani una mie a fost cu caracter creștinesc, și în care instituțiunile bisericilor creștine nici odată nu au dat ansă la mancități și neajunsuri, cari ar fi trebuit se provóce regularea referințelor prin legea statului.

Bisericile s'au luptat cu tărie evangelică, archiereii, clerul și poporul au combătut fie-care în cercul seu de competință legile cele nóuĕ, și în punctul acesta conscienţa bisericilor creștine e salvată.

„Dați ce e al Chesariului, Chesariului, și ce e al lui Dumnedeu, lui Dumnedeu“, așa ne învață sânta maica biserică, și noi sub tot decursul vieței nóstre de acéstă învĕțătură am fost conduși.

Suprema nóstră corporațiune bisericéscă, congresul nostru național bisericesc, întrunit în luna lui Maiu în sesiune ordinară, și-a tras sémă cu nóua situațiune, creată bisericilor creștine, și condus mai pre sus de tóte de binele poporului nostru credincios, și de ținerea lui strîns de aședĕmintele ei canonice, a făcut possibilele inlesniri atât în cele materiale, cât și în cele formale pentru ca credincioșii cu mai mare ușurință se pótă împliní aședĕmintele canonice, privitóre la încheierea căsătoriilor. Paralel cu aceste au indatorat pre toți credinciosii la împlinirea datorințelor bisericesci și după introducerea legilor celor nóuĕ.

In esecutarea concluselor congresuale consistoriul nostru metropolitan a lucrat o instrucțiune, în care s'a arĕtat ce trebue sĕ facă clerul și poporul credincios, ca sĕ nu vină în conflict cu legea cea nóuă, și totodată sĕ satisfacă și datorințelor față cu biserica.

Incă sub durata ședințelor consistoriale sântul sinod archieresc al provinciei nóstre metropolitane a luat conclusul: ca fie-care archiereu sĕ adreseze credincioșilor sei epistolă pastorală, în care cu duchul evangelic sĕ se îndemne poporul credincios la alipire către biserică și în noua situațiune grea creată bisericei, ér preoțimea la îndoită activitate încordată în împlinirea importantei sale misiuni.

Archiereii nostrii conscii de sublima lor misiune în fruntea dieceselor conducerei și îngrijirilor lor încredințate, au lucrat epistola pastorală, și în numĕrul trecut al diariului nostru le-am reprodus pe tóte trei, ca iubita nóstră preoțime sĕ le cunóscă, și sĕ-și facă fie-care datorința în cercul seu propriu de activitate.

Noi atragem atențiunea clerului și a poporului nostru mai ales asupra epistolei pastorale a Escelenției Sale, prea bunului nostru archiepiscop și metropolit Miron Romanul.

Din întrégă pastorala respiră spiritul evangelic plin de iubire, neclătita alipire către învĕțăturile bisericei ortodocse, și către instituțiunile canonice ale sântei nóstre biserici ortodocse din acest stat, toleranță evangelică către confesiunile diferite din statul nostru, și respectul față cu legile statului. Tóte aceste au fost și sunt suprema virtute a capului nostru bisericesc, și ele află marcantă espresiune și în acéstă epistolă pastorală.

Mai pe larg se ocupă acéstă pastorală cu nóua situațiune, care s'a creat la încheierea căsătoriilor, și desfacerea acelora.

Aici se pune basă familiei și vieței conjugale, și aici s'a creat mai ales o situațiune nóuă, plină de ispite, și mai ales aici trebuesc paralisate relele, cari se pot nasce din o lacsă alipire către instituțiunile bisericesci, și din un indiferentism religionariu, care durere, începe a prinde rădăcini tot mai adânci mai cu sémă în o parte a inteligenței nóstre mai mediocre.

Cu privire la matriculele celor nou născuți pastorala archiereului nostru recomândă alegerea de nume îndatinate în viéța nóstră bisericéscă, și în cas de violență căutarea de remedii la locurile competente.

Un spirit adevĕrat evangelic respiră din partea pastoralei, unde se atinge cestiunea căsătoriilor mestecate. Pe când tóte pastoralele accentuéză în mod marcant căsătoria numai între părți de aceiași confesiune și unele prescriu reservele pentru crescerea pruncilor numai în una din confesiuni pastorala metropolitului nostru recomanda numai, dar în ton cald recomandă credincioșilor nostri căsătoria cu credincioși ortodocși în ambe secsele, pentru armonia casnică familiară, pentru întărirea în credința strămoșéscă, și pentru crescerea tineretului în acéstă strămoșéscă credință.

Atragem deosebita atențiune a credincioșilor nostri asupra pastoralelor episcopatului nostru ortodocs.

Masa studenților români din Sibiiu.

Sibiiu, 1 Octobre 1895.

Este cunoscută publicului român decisiunea Onoratului institut de credit și economii „Albina“ de-a înființa și deschide așa numita masă a studenților“, la care sĕ ofere prândul pentru 50 elevi români dela institutele din loc în mod gratuit.

Acéstă salutară decisiune a luat cu diua de 1 Octobre a. c. trup, în urma serviciului divin, sĕvêrșit de Prea onoratul domn protopresbiter și paroch local Ioan Papiu și a discursului de inaugurare, rostit de Prea Onoratul domn protopresbiter și director seminarial în pensiune, Ioan Hannia, în fața unui numeros public sibian.

Eu privesc în împrejurarea, că din incidentul inaugurării festive a mesei studenților — s'au întrunit un public așa distins și numĕros, un lucru fórte îmbucurătoriu, care ridică mai ales marele interes, ce'l arată inteligința română din Sibiiu față de crescerea tinerimei nóstre.

In adevĕr nu avem noi românii de pretutindenea causă mai sfântă și care sĕ reclame mai imperios întrégă atențiunea inteligintei nóstre, ca și tocmai causa educațiunii tinerimii române.

Un popor, care voesce sĕ-și asigureze esistența sa în viitoriu, acela nu póte fi și nu-i ertat sĕ fie indiferent față de crescerea tinerimii sale, care are sĕ-i continue viéța, căci este constatat, că: *cum sĕ va cresce tinerimea, așa va fi viitoriul neamului.*

Basându ne pe acest adevĕr, trebue sĕ avem mare încredere în institutele, cărora le încredințăm fragedele mlădițe ale némului nostru cu atât mai vêrtos, cu cât mai ales situațiunea poporului nostru pretinde, ca tinerimea lui sĕ fie crescută in direcțiune *națională.*

Dacă popóre de deci de milióne mult mai culte ca noi, și politicesce splendid situate află de lipsă a pune un deosebit pond pe momentele naționale din crescerea tinerimii lor, cu atât mai vêrtos va trebui sĕ facem noi acésta, cari în cele naționale avem încă mari datorii de achitat față de cercatul nostru popor.

Durere, că situațiunea actuală rea, în carea ne aflăm, nu permite, ca sĕ ne crescem în tóte ținuturile tinerimea în institute proprii române, căci în

FOIȚA.

PODUL REGELE CAROL I.

(Urmare.)

Costul lucrărilor.

Pentru esecutarea lucrărilor liniei Fetești-Cernavoda se prevĕduse o cheltuială de 35.000.000 lei.

Cheltuelile efective care s'au făcut pentru lucrările esecutate se apropie de acéstă sumă.

Étă care sunt principalele cheltueli:

Podul peste Dunăre . .	9.650.000	lei
Podul peste Borcea . .	4.200.000	„
Viaductele	5.700.000	„
Terasamente și apĕrările .	7.000.000	„

Intreprindĕtorii.

Intreprindĕtorii, cari au esecutat lucrările pe linia Cernavoda, sunt cei următori:

1. Podul peste Dunăre:

Compania Fives-Lille din Franța:

2. Podul peste Borcea:

Compania Gaertner, Schneider și C-nia. Şi anume dl Gaertner pentru esecutarea fondațiunilor și a zidăriilor ér Schneider și C-nia pentru esecutarea părței metalice.

3. Viaductele:

a) Dl Ozinka & C-nie pentru fundațiuni;

b) Dl inginer Iarca pentru zidăriile viaductului. Dunărea și al viaductului din Balta;

Dl Grazovsky pentru zidăriile viaductului Borcea;

c) Compania Gockerill pentru suprastructura tuturor viaductĕlor.

4. Terasamentele, apĕrările și podețele:

a) Rottemberg și C-nia representată de d-nul inginer Iarca, pentru terasamentele și apĕrările dintre Fetești și viaductul din Balta.

b) Societatea română de construcțiuni și lucrări publice pentru lucrările cuprinse între viaductul din Balta și podul de peste Dunăre;

c) Societatea Veneta pentru lucrările de rarcordare cu linia Cernavoda-Constanța.

5. Așezarea și balastarea calei:

Gotino, Ciricleanu și Poscher, precum și societatea Veneta.

6. Clădirile:

Societatea română de construcțiuni și lucrări publice.

Sfîrșit este acuma podul, care prin posițiunea lui geografică, prin mărimea lui. prin greutățile lui mari, ca care le-a presentat atât la proiectare cât și la esecutarea lui, constitue o podóbă din cele mai mărețe mai frumóse și mai grandióse produse de arta ingineréscă.

El va fi icóna vie, o putem spune cu mândrie, a progresului în sciința inginerésca în vécul ce se sfîrșesce; el va fi dovada de inteligența inginerilor români, și cum bine s'a dis în documentul comemorativ cu ocasia inaugurărei începerei lucrărilor „un monument care va transmite generațiunilor viitóre dovadă de putĕrea de viață, patriotismul și hărnicia României actuale“.

Şi acéstă Românie recunoscătóre, aducêndu-și aminte, că dacă podul este adi în ființă se datoresce faptului că Regele Carol I a dis „sĕ se facă“, l'a numit pentru vecinica aducere aminte: *„Podul Regele Carol I“.*

Serbarea Inaugurărei.

Nu am pretențiunea a face o dare de samă amĕnunțită a serbărei de eri. Tótă lumea a cetit programa acestei serbări și scie prin urmare în ce chip s'a inaugurat măréța operă dela Dunărea de jos. Ceea-ce n'a putut prevedea și supune programa, e entusiasmul care a cuprins pe toți câți au asistat la acest act memorabil, sunt impresiunile momentane ale diferitelor faze ale sĕrbării, în fine incidentele nedespărțite de asemeni împrejurări.

Sĕ spunem înainte de tóte că serbarea acésta a fost protegiată de un timp admirabil. Pe o diminéță de tómnă din cele mai frumóse, un tren compus din peste douĕdeci vagóne de clasa I a luat dela gara de Nord pe cei 400 de învitați spre a-i duce în trei óre la Fetesci, de unde încep lucrările de artă ale podului peste Dunăre.

Nu mai vorbesc de numerósele trenuri de plăcere pornite dela Bucuresci, Constanța, Călărași, Slobozia, etc., care sĕ concentraseră pe țĕrmurile Dobrogei vre-o 30,000 de ómeni.

După ce óspeții trecură podul propiu. dis peste Dunăre, lângă Cernavoda, până la ultima pilă și se aședară aici conform ordinei din programă, bubuitul tunurilor de pe țĕrmurile Dobrogei și din canonierele care staționau pe Dunăre, anunțară în curênd sosirea trenului regal care venea cu augustii óspeți de-adreptul dela Sinaia.

Maiestățile Lor, Altețele Regale și augustii óspeți traversară pe jos podul până la ultima pilă, unde d-nele Olănescu, Duca multe părţi nu dispunem mai ales de scóle medii în proporţia numĕrului nostru.

Aşa suntem avisaţi la institute strĕine, ér crescerea, ce o primesc tinerii nostri în acele, ori cât ar fi de altcum de bune şi corĕspundĕtóre, — totuşi nu este completă, căci îi lipsesce elementul cel mai important, lipsesce caracterul naţional.

In aceste institute nu se cultivă însuşirile speciale ale spiritului românesc, nu sĕ iau în considerare datinele, moravurile, aptitudinele şi aspiraţiuile némului nostru.

In urmarea acestora este fórte justificată şi basată temerea, pe care o esprimă şi marele român S. Bărnuţ: *„Cu cât vor învĕţa mai mulţi români în scóle strĕine, cu atât va perde naţiunea mai mulţi fii“*.

Inteligenţei române sĕ impune deci importanta datorinţă, ca sĕ îmbrăţişeze cu căldură tinerimea nóstră dela astfel de scóle şi sĕ suplinéscă pe cale socială aceea, ce în istitutele străine nu primesc şi nici nu li se póte da.

Un temeinic şi promiţĕtoriu început în acéstă direcţiune privesc şi în instituirea acestei mese, pentru reuşita căreia rugăciunile preoţesci au implorat aḑi ajutoriul ceriului.

Din acest punct de vedere salut eu cu însufleţire acéstă modestă, dar totuşi destul de însemnată instituţiune şi mĕ bucur mai ales când vĕd, că — pe lângă marinimosul institut „Albina“ — este şi „Reuniunea femeilor române“ angajată la acest salutar lucru.

Accentuez acésta mai ales din motivul, că în lupta nóstră pentru esistenţă, femeia are un însemnat rol şi intrând şi ea în sfere corespunḑĕtóre în acţiune, reuşita luptei este garantată şi asigurată, deóre-ce — precum şi cu altă ocasiune am atins — este istorice dovedit, că acolo, unde d. e. scóla vine în conflict cu vatra familiară, acolo biruesce vatra, firesce dacă lângă acea vatră cultivă o femeie vrednică şi conscie de datorinţele ei focul sacru vestalic, — în casul nostru focul românismului.

Avĕnd în membrele vrednicei Reuniuni a femeilor române şi în persónele din fruntea acestei întreprinderi şi în acéstă privinţă deplină garanţie, credem, că atingerea şi convenirea lor cu acum sub scutul lor primita tinerime va produce şi în direcţiunea accentuată de mine — róde înbelşugate.

Fie numai, ca din acésta nóuă instituţiune — ca din un sĕnătos simbure — sĕ se desvólte un mare internat, care cu părintéscă ospitalitate şi iubire sĕ priméscă în sinul sĕu pe toţi tinerii români lipsiţi şi sĕ fie un esemplu de indemn şi imitare şi pentru alte ţinuturi românesci!

Éră tinerimii, carea va avea ocasiunea a creşte şi a se cultiva sub părintésca îngrijire a „Albinei“ şi „Reuniunii“, nu-i putem recomanda alta, decât: sĕ fie recunoscĕtóre faţă de marinimoşii sĕi binefăcĕtori şi în special faţă de onorabila dnă Maria Cosma şi veneratul domn Partenie Cosma, cari au avut fericirea a şi vedé întrupată salutara idee; sĕ fie mulţămitóre pentru ostenelele, ce sĕ fac şi jertfele, ce sĕ aduc din partea tuturor.

Pe deplin satisfăcuţi vor fi binefăcĕtorii, când tinerimea îşi va îndepliní tóte datorinţele sale aşa, ca — eşind de sub părintésca lor ocrotire — atât „Albina“ cât şi „Reuniunea femeilor“, arĕtând spre odraslele române, va putea ḑice cu mândrie, ca şi odinióră mama Grachilor arĕtând spre fii sei: **Etă comóra nóstră!**

Dee ceriul, ca acésta a mea dorinţă des sĕ se pótă realisa.

Dr. *Elie Cristea.*

O denunciare.

„Tribuna“ de Duminecă publică *fără nici un comentar* următórea telegramă:

„Budapesta, 12 Octobre n. „Pol. Corr.“ spune, că *V. Lucaciu,* care de present petrece la Roma, confirmă din nou, că graţiarea condamnaţilor în procesul Memorandului a făcut impresie escelentă în cercurile românesci din Ungaria. Lucaciu accentuéză, că *Românii catolici sunt cu multă căldură alipiţi de Dinastia Habsburgică* şi au cea mai viuă dorinţă de a se înlătura divergenţele dintre ei şi politica guvernului magiar“.

Acest comunicat oficios îl vedem şi în ḑiarele magiare de Sâmbătă.

Noi cetisem, că părintele Lucaciu a călĕtorit la Roma, ca sĕ cerceteze pe fiul seu Epaminonda, elev al colegiului catolic *„de propaganda fide“*.

Acuma însĕ vedem, că el are sau cel puţin îşi însuşesce şi misiune politică în Roma, şi sĕ îngrijesce, ca enunciaţiunile, ce le face ici-colea, pe calea usitată sĕ vină şi la cunoscinţa guvernului, ér biuroul de presă sĕ îngrijesce mai departe sĕ le dea în publicitate.

N'avem nimic contra, ca dl Lucaciu sĕ se spele, dacă-i convine — de trecutul sĕu, în ochii celor dela putere, cum îi place, a face *deosebire* însĕ între românii greco-catolici, séu „catolici“ cum cu predilecţiune îi numesce el pe coreligionarii sei, şi între gr.-orientali, în privinţa *alipirei lor către Dinastia Habsburgică,*“ şi în privinţa dorinţei de a se înlătura divergenţele dintre ei şi politica guvernului magiar“ — nu-i permitem nici chiar „martirului“ Lucaciu.

Deşi nu se face amintire în comunicatul din cestiune de românii gr. orientali, punerea în relief a „dinasticismului“ şi „patriotismului“ românilor „catolici“ — căci „patriotism“ modern este frasa ultimă — este o denunciare formală a românilor „necatolici“ séu „neuniţi“ în limbagiul „Unirei“, — a românilor orthodoxi-orientali, la Corónă şi la guvernul ungar.

Un lucru scârbos acesta, de carele s'au indignat pe aici şi chiar greco-catolicii, cari în prima linia sunt români gr.-catolici.

Denunciări de natura acésta eram dedaţi până aci sĕ cetim numai dela Moldovan Gergely, care şi el ţine mult la „catolicismul“ seu şi la puntea de aur, ce forméză legăturile dogmatice între catolicii români şi catolicii magiari către „patriotismul“ modern, dar faptă este, că în sferele mai înalte şi sunt consideraţi românii greco-catolici de mai buni „patrioţi“ decât cei greco-orientali, şi din acest motiv clerul greco-catolic din Transilvania şi aḑi se bucură de ajutorul de stat tot sub modalităţile de mai nainte, pe când clerului gr. or. i-s'au pus condiţiuni, ca nu consistoriul, ci pretorii se împartă ajutoriul, condiţiuni, care biserica nóstră nu le a primit, şi ajutoriul s'a curmat.

Voiesce părintele Lucaciu şi pe acest teren sĕ-şi câştige lauri?

In Memorand, pentru care a căpĕtat aureola de „martir“, n'a făcut deosebire între român gr. cat. şi gr. or. şi nici românii gr. or. nu s'au uitat la forma lui esternă de preot papistaş, ci l'a învrednicit de tótă căldura inimei sale, ca pe român zelos.

Crede d-lui, că cu nimbul câştigat cu Memorandul îi póte fi permisă şi chiar duplicitate pe faţă în politica naţională?

Se înşală. Poporul îşi va deschide ochii şi aureola de „martir“, cum a venit de repede, aşa repede va şi dispăré cu tóte consecuenţele sale.

MASA
studenţilor români din Sibiiu.

> „C'est sans doute un bel et grand ornement pour la nation“. *)
> Montaigne.

Un potop de vremi grele şi neuitate s'a strĕcurat de atunci, de când ceriul mult cercatului nostru popor sĕ pare, că nu mai vrea, sĕ înceteze, de a fi neîntrerupt învĕlit în nori negrii, aduşi de vênturi duşmănóse „străine“ Inima ţi se face ghem în tine, când te gândesci serios la nesfêrşitele lupte, prin cari a trebuit şi trebue sĕ trécă némul, ce pórtă cu atâta fală dulcele suvenir al lui Traian....

Cu tóte acestea provedinţa divină s'a îngrijit şi sĕ îngrijesce, ca bietul român nĕcăjit sĕ vadă prin besna întunerecului întunecat, deşí numai din când în când, câte un „corb alb“, câte o ḑi de bucurie, câte o ḑi de înălţare.

In acéstă lumină i sĕ presentă inimei mele ḑiua de ieri, ḑiua din 1/13 Octombre, anul Domnului 1895. Ea este o ḑi de mândrie, o ḑi de glorie, o ḑi de sĕrbătóre „naţională“ în adevĕratul înţeles al cuvêntului.

Ieri s'a inaugurat solemnel o faptă par excellence „românéscă“, de feliul căreia două alăturea cu anevoie pot încăpea într'un veac.

Ieri s'a pus mai întâi fundament solid unei frumóse instituţiuni „naţionale“ şi prin ea s'a deschis némului nostru o cale nouă de „întărire“, pe care îi e permis, póte şi trebue, sĕ mérgă înainte fără preget.

Ieri s'a asigurat hrana indispensabilă pentru 50 de elevi dela scólele secundare din Sibiiu, dela a căror „inimi şi spirite“ naţiunea aştéptă cu drept cuvênt asigurarea în parte a viitoriului ei.

De ieri a început, sĕ se adune în binecuvêntata clădire a institutului „Albina“, pe fie-care ḑi odată „crema“ studenţilor români din Sibiiu, cari până acum petreceau, aprópe fără sĕ scie unul de altul, risipiţi prin suburbiile acestui oraş. Am ḑis cu intenţiune „crema“ studenţilor, pentru că cei-ce mânâncă şi vor mânca la masa inaugurată, au sĕ întrunéscă ca prima condiţiune purtarea eminentă în moralitate şi studii.

De ieri începênd aceste 50 de „speranţe“ ale némului nostru vor avé un cerc „social distins“, unde vor învĕţa maniere, religiositate şi cu un cuvênt „viéţă românéscă“.

Ieri a strălucit institutul de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu printr'un esemplu rar şi măreţ pentru tóte timpurile. Prin crearea mesei studenţilor el a dovedit încă odată şi în mod incontestabil, că n'a fost, nu este şi nu va fi numai un institut de speculă, ci un institut cu caracter per eminentiam „naţional!“

Ieri a fâlfâit cu mândrie stindardul celui mai de frunte institut de economii, care-l avem noi românii, ca sĕ-l vadă din depărtare toţi ceialalţi fraţi mai mici ai sĕi din provincie şi sĕ înţelégă calea „unică“, pe care au sĕ mérgă înainte.

Ieri sĕ opriau curentele din aer lovindu se cu putere de remarcabilele „culori vii“ ale stégului „reuniunei femeilor române din Sibiiu; pare că le spunea şi acésta tuturor soriórelor ei din provincie: „Numai

---

*) Este fără îndoială un frumos şi măreţ decor pentru naţiune.

şi Saligny oferiră buchete de flori M. S. Reginei şi AA. LL. Regale principesei Maria şi ducesei de Saxa-Meiningen. Imediat după aceea M. S. Regele pune în mişcare mecanismul care avea da scop aşeḑarea ultimului nit de argint şi apoi tótă lumea porni spre ţĕrmul Dobrogei, undo I. P. S. Sa Metropolitul-Primat, asistat de P. S. S. Episcopul Dunărei de jos şi de un numeros cler oficiă serviciul divin într'un pavilon anume construit pentru acest sfârşit.

După ceremonia zidirii documentului, care fu cetit de dl Olănescu, ministrul lucrărilor publice, cortegiul urcă malul Dunării până la un punct culminant, unde era instalată o graţiosă tribună, cu o loje proeminentă pentru Rege, Regină, prinţi şi princese şi de unde se desfăşura înaintea ochilor o privelisce încântătóre. Din acéstă tribună vedéi şerpuind la picióre bĕtrânul fluviu cu gigantul pod peste el, dominai tótă Balta până la Fetesci pe o lăţime de 28 kilometri, aşa că putéi îmbrăţişa cu o singură ochire întréga operă măréţă care se inaugura în acest moment. Vedeai în profil podul cel mare cu armatura sa de oţel, ca o dantelă fină lucrată de niscai-va naiade cu viaductul sĕu, întréga punte de pămênt a călei ferate care brăzdéză Balta pe o lungime de 13 kilometri, viaductul dela mijlocul Bălţii de 1455 metri, apoi podul peste Borcea cu viaductele sale şi în fine, la capĕtul acestor lucrări, colina verde şi rîzătóre de pe ţĕrmul stâng al Borcei cu cu satele Fetesci şi altele învecinate. Verdéţa sălciilor care populéză Balta o făceau sĕ apară dela acéstă înălţime, pană la mari depărtări ca o grădină frumósă aspect pe care de sigur nu 'l are din apropiere.

Aşa că pot ḑice că din cele 14 óre pe care le-au consacrat ieri acestei sĕrbări, cu ducerea şi întórcerea la Bucuresci, cele mai plăcute şi în acelaşi timp cele mai impunătóre momente au fost, pe lângă ascultarea discursului Regelui la banchet, cele 15—20 de minute petrecute în acéstă tribună, în care am asistat la încercarea podului. Şi am credinţa că toţi asistenţi au împărtăşit acelea-şi impresiuni.

După câte-va minute de nerăbdătóre aşteptare, un fum alb în depărtare şi nisce şuerături stridente ne vesteau că trenul compus din 15 locomotive a pornit în spre pod.

In adevĕr, etă că zărim fumul apropiindu-se tot mai mult, şuerăturile devin din ce în ce mai desluşite şi vedem venind spre pod, ca un balaur furios, acel tren de locomotive împodobite cu flamure şi şuerând fie-care din resputeri. Insist asupra acestui amĕnunt, că trenul de locotive avea înfăţişarea unei fiinţe animate supra-naturale, atât din causa flamurelor multicolore fâlfîitóre care pareau atâte aripióre ale fiarei sĕlbatice, cât şi din causa sgomotului asurḑitor pe care 'l făceau cele 15 locomotive.

Étă că balaurul a ajuns la capĕtul podului şi dă sĕ între pe el. Atunci se produce o scenă care face sĕ vibreze întreg sistemul nervos al asistenţilor. Salve de tunuri salută întrarea trenului pe pod, ér mulţimea de vapóre de resbel şi de transport, care staţionéză în Dunăre la piciórele podului, încep cu sirenele lor un concert asurḑitor de răcnete şi de mugete, care îţi dau ilusiunea desĕvêrşită a atâtor balauri cari din valurile fluviului ţipă, răcnesc şi mugesc de bucurie. Acest concert e imposibil de descris, dar am deosebit printre aceste sunete difuze ale sirenelor, răcnetul leului, mugetul bourului, sbieretul elefantului, şuerăturile şi ţipetele tuturor animalelor terestre şi aquatice, cărora le ţineau isonul bubuitul salvelor de artilerie, sunetele muzicelor militare aplausele şi aclamaţiunile mulţimei.

Un fior de bucurie, de teróre, de mândrie naţională, un fel de amestec de simţĕminte disparate mĕ străbătură din tălpi până în creştet, simţii acea sguduitură a nervilor pe care 'ţi-o dă emoţiunile mari şi pe care o definesce francesul sub denumirea de saisissement. Şi nu mĕ îndoiesc că aceiaşi impresiune simţi şi cea mai mare parte din asistenţi.

Vuietul acesta ţinu cât ţinu trecerea trenului de locomotive peste pod, adică cam un minut şi jumĕtate.

După o mică pauză de reculegere, în care interval toţi îşi comunicau impresiunile şi lăudau soliditatea podului, care în tot timpul acesta nu se auḑise măcar sbârnăind, aducênd în acelaşi timp omagii d-lui Saligny, scena de adinea-ori se mai repetă odată prin trecerea peste pod a trenului regal cu o iuţélă superióră. Acest tren trecu podul în 40 de secunde în mijlocul aceluiaşi concert de salve de artilerie, de mugete şi răcnete ale sirenelor, de sunete musicale, de aplause şi de aclamaţiuni ale mulţimei.

(Va urma).

aşa şi nici decum altfel trebue sĕ fie şi sĕ lucreze „femeia română“

Étă pentru ce am pus eu motto: C'est sans doute un bel el grand ornement pour la nation! Étă pentru ce am dis eu, că diua de 1/13 Oct. 1895 e o di de sĕrbătóre naţională — românéscă în adevĕratul înţeles al cuvêntului.

La óra $11^1/_2$ a. m. sĕ concentrase în „drăgălaşul“ sălaş tot, ce are societatea românéscă din Sibiiu mai distins din punctul de vedere al culturii şi al posiţiei sociale.

Pe o parte şi pe cealaltă a odăii erau postate damele, domnişórele şi bărbaţii, ér la mijloc steteau cele 50 de speranţe tinere, despre cari am vorbit mai sus.

După obicinuitul serviciu divin oficiat de P. O. D. protopresbiter şi paroch local, Ioan Papiu, veteranul director şi profesor emeritat seminarial, Ioan Hannia, în calitatea sa de venerabil president al direcţiunei institutului „Albina“, a păşit la mijlocul salei. Căutăturile senine ale ochilor sĕi erau cea mai fidelă espresiune a mulţumirei, de care îi era copleşită inima lui, ca a acelui om, care a fost între cei d'intâi intemeietori ai institutului, ca a acelui om, care a ajuns sĕ se bucure de rodul muncei sale şi pe acest teren. Tonul clar şi puternic al cuvintelor sale tradau căldura juvenilă şi convingerea neclintită, de care a fost dênsul condus în totdéuna şi ca membru în direcţiunea „Albinei“ şi ca president al acesteia. Mi sĕ părea un „Stentor ideal“ venerabilul bĕtrân, când a dis memorabilele cuvinte: „Albina e blândă, inofensivă pentru toţi, pe cari îi cunósce, cari o cultivá, însĕ vai de acela, care o va molesta şi o va împedeca în lucrarea ei! „*Străinul*“ sĕ nu între în stupină, căci roiul întreg îşi înfige acele veninóse într'ênsul şi la moment îl diforméză, păn' a nu-l mai cunósce“! Barba albă şi de tot încărunţită a drăgălaşului meu profesor mi se părea, că stă în flagrantă contradicere cu tonul şi căldura frumosului sĕu discurs. Mi-am dis eu în gândul meu: „*Dea Ddeu, sĕ-ţi fie gura de aur!*

Las sĕ urmeze caracteristicul discurs al venerabilului president în tótă estensiunea lui:

Dómnelor şi Domnilor!

Albina este insectul cel mai curat, cel mai muncitoriu, cel mai bine organisat în societate; productul muncii sale cui nu i place? Cine nu scie însemnarea, cuprinsul cuvintelor: „e dulce, ca mierea“?

Albina lucră, adună din tóte părţile nu numai pentru sine, ci din prisosinţa muncii sale neobosite sĕ îndulcesc în abundanţă şi alţii; şi nu arare-ori se adeveresce disa poetului: „Si vos non vobis melificatis apes“.

Albina e blândă, inofensivă pentru toţi, pe cari îi cunósce, cari o cultivă, însĕ vai de acela, carele o va molesta şi o va impedeca în lucrarea ei. Strĕinul sĕ nu între în stupină, căci roiul întreg îşi înfige acele veninóse într'ênsul şi la moment îl diforméză, păn a nu-l mai cunósce.

Institutul nostru naţional de credit şi de economii, la înfiinţarea sa, avênd în vedere scopul înfiinţării sale, şi-a împrumutat numele dela acest insect preţuit, s'a numit „Albina“, şi într'adevĕr resultatele muncii lui de 23 ani au dovedit, că nume mai corespundĕtoriu decât acesta nu şi-ar fi putut afla, sau mai bine a dovedit în decursul acestui timp scurt, că în afacerile sale, şi în resultatul acelora a imitat întru tóte cu cel mai eclatant succes pe originala Albină.

Nu mĕ voiu duce la începuturile modeste, la dubietăţile, ba la necredinţa din partea multora în puterea de viéţă a acestui institut; mĕ voiu mărgini a constata — ceea-ce este publice cunoscut — starea faptică de astădi.

Institutul nostru „Albina“ şi-a cucerit teren, şi-a câştigat încredere nunumai locală ,i în patria nóstră mai restrênsă, dar departe preste frontierele ei; Institutul „Albina” nu numai a ajuns, dar a întrecut multe alte institute de asemenea categorie cu mult mai vechi şi rivaliséză cu institute de primul rang în patrie, ba putem dice în monarchie. Tóte acestea cu ajutorul lui Dumnedeu, dela carele vine „tótă darea cea bună şi tot darul“, dar pe lângă acésta şi prin solerţia şi prin înţelepciunea Albinei originale în conducerea afacerilor institutului. Multe sunt bunătăţile, ce din an în an tot mai cu îmbelşugare s'au revărsat asupra societăţii din partea institutului „Albina“; lung şi preţios este lanţul lor; ér astădi, Dómnelor şi Domnilor, avem fericirea de a asista la sĕrbătorirea încă a unei mari şi pe la noi până acum ne mai pomenite bunătăţi, de a fi martori făuririi încă a unei verigi de aur la lanţul cel lung.

La iniţiativa Preastimatului şi Mult onoratului Domn director al institutului „Albina“, *Parteniu Cosma*, consiliul administrativ al acelui institut a decretat şi precum vedem s'a efeptuit lărgirea edificiului institutului.

La iniţiativa acelui prea onorat Domn Director, consiliul administrativ a decretat, ca în acea parte a edificiului şi anume în acéstă localitate cu diua de astădi sĕ se institue o masă gratuită pentru 50 studenţi dela scólele medii din loc, „masa studenţilor“, la carea acei 50 de inşi în fie care di sĕ aibă viptul corĕspundĕtoriu (prândul).

Étă *Tata* a fost aflat! mai lipsia *Mama*.

Tot acel prea onorat Domn Director al institutului s'a pus în conţelegere cu Prea stimata şi Mult onorata dnă *Maria Cosma*, presidenta Reuniunei femeilor române din loc şi prin bunătatea şi mijlocirea acesteia tóte membrele Reuniunii, dómne şi domnişóre, cu marinimositate au primit rolul şi sarcina de Mamă a mesei studenţilor.

Étă deci factorii principali, ai mesei studenţilor, étă al doilea rând de părinţi ai vostri, cari sunteţi adunaţi în jurul acestor mese şi cari începênd cu ziua de astădi veţi fi împărtăşiţi cu prândul de tóte dilele gratuit.

Gratuit? Da, gratuit în privinţa materială, dar nu şi în privinţa morală; preţul însĕ, care în privinţa acésta se pretinde dela voi, nu este alta decât o depunere de capital moral spre a fructifica în folosul cui? în folosul şi spre binele vostru. Şi acésta este: împlinirea cu scumpĕtate a tuturor datorinţelor, a tuturor condiţiunilor ducĕtóre la scopul, pentru ajungerea căruia, părintii vostri cei fireşti v'au trimis aci la scólă şi acesta este: ca sĕ deveniţi creştini buni, ómeni de omenie şi membri folositori societăţii omenesci în genere, ér în special şi cu deosebire societăţii şi némului românesc.

Scutiţi deci în mare parte de griji pentru pânea de tóte dilele, rĕscumpĕraţi timpul şi-'l folosiţi pentru studiu progresând din di în di tot mai mult în adunarea sciinţelor şi cunoscinţelor, fiţi mai pre sus de tóte cu frica lui D-deu şi cu purtare bună şi cinstită. Asupra vóstră părinţii vostri de rîndul al doilea vor fi cu deosebită priveghere, şi dacă tóte acestea se vor împlini din partea vóstră, sacrificiile materiale, grija şi ostenelele impreunate cu aceste instituţiuní vor fi rĕsplătite şi scopul înfiinţării mesei studenţilor va fi ajuns. Dómne ajută! Fie numele Domnului binecuvêntat..!

Darul şi binecuvêntarea D-lui asupra institutului „Albina“!!

Mulţămita nóstrà cea mai adênc simţită bunei şi Preaveneratei Dómne Maria Cosma şi întregei Reuniuni a femeilor române. Stima şi veneraţianea nóstră circumspectului şi Mult Onoratului Domn Director P. Cosma. Trăiască la mulţi ani.

Cu acestea P. O. DD. masa studenţilor a institutului „Albina“ o declar deschisă,

Venerabilul protopresbiter dise apoi rugăciunea „Tatăl nostru“.

Discursul pronunţat cu o forţă şi căldură juvenilă a fost întrerupt în mai multe rênduri cu nesfêrşite urale de „Sĕ trăéscă“ la adresa dómnei şi domnului Cosma. După venerabilul president al direcţiunei institutului „Albina“ luă cuvêntul Ilustritatea Sa Părintele vicariu şi archimandrit al nostru, Dr. Ilarion Puşcariu. Improvisat dise cu însufleţire cam următórele:

„Astădi omul bogat deschide sĕracului masa sa plină de bunătăţi, nu săracului mişel, ci săracului onest, care este vrednic de ajutoriu. Astădi, innstitutul de economii „Albina“, din prisósele sale şi din economii, prin o înţeléptă şi probă conducere, tinde masa an pe an pentru 50 studenţi diligenţi şi săraci, care studiază în scólele medii din Sibiiu. Ce bunătate, ce faptă măréţă şi nobilă este acésta va puté judeca ori şi cine, care cunósce lipsa şi neajunsele bietului student român; a nu avé la timp mâncarea de lipsă pentru hrănirea trupului, e de bună sémă mare lipsă; Câţi tineri studenţi români nu au a se lupta şi cu aceste lipse! Cine nu cunósce feţele cele palide şi întristate la mulţi studenţi români. Câţi dintre tineri nu cad jertfă în lupta cu neajunsurile vieţii pentru dorul lor de a învĕţa carte şi a progresa. Astădi multe lacrămi sĕ şterg, mare bucurie se face, şi înlesnire părinţilor. Onóre dară institutului nostru de economii „Albina“, care pe lângă meritele, ce şi le-a câştigat pe terenul economic, contribue în mod aşa de vĕdit şi la promovarea scopurilor cultusale, dând impuls şi sprijinind din mijlócele sale instrucţiunea tinerimei nóstre. Şi óre cine este institutul „Albina“? Sunt bărbaţi de frunte ai nostrii, cari conduc acest institut şi cari pe lângă înţelepciune, au dovedit prin fapta lor şi o inimă nobilă şi simţĕminte înalte românesci. Dumnedeu sĕ rĕsplătéscă cu îmbelşugare laudabila lor faptă, care dorim sĕ afle imitatorii sei şi în alte părţi şi centre românesci. Trăiéscă prea vrednicii bărbaţi conducĕtori ai institutului „Albina“, trăiéscă damele române din Sibiiu, cari cu nobila prevenire au luat asupra dlor, priveghierea pentru purtarea corectă a menagiului la masa studenţilor“.

Nu sĕ mai sfêrşiau uralele de bucurie.

Inainte de a încheia debilul meu raport nu pot, sĕ nu comit o indiscreţiune: In timpul, cât au vorbit venerabilul president şi Ilustritatea sa, Părintele vicariu şi archimandrit, nu mi-am luat ochii dela dómna şi domnul Cosma. Şi trebue s'o spun, că dómna Cosma de repeţite ori îşi ştergea lacrimile dela ochi, — erau picăturile covêrşitórei bucurii, care numai încăpeau în inima sa şi trebuiau sĕ isbugnéscă; erau balsamul muncei stăruitóre, dela care nu s'a substras, ca iniţiatóre, de când e în Sibiiu. Pe faţa dlui director, Parteniu Cosma, a acelui om, care în viaţa sa vorbesce puţine, şi face multe, am zărit o paliditate senină. Era seriositatea momentului solemnel, care copleşia inima sa. După terminarea discursurilor am observat, că vocea de altfel clară şi tórte de bas, ii era câte-va minute cam acoperită.

Mi-am dis în gândul meu şi acum o scriu şi subscriu, că acestea sunt simptómele psichice, prin cari sĕ manifestă bucuria sinceră, basată pe o muncă seriósă, într'un fel la o „femeie“ şi într'altfel la un „bărbat“, amêndoi cu „inimi nobile“.

Am zărit apoi pe stimata dómnă, Ioana Bădilă, vice-presidenta reuniunei femeilor, cu capul descoperit şi cu un şurţ de bucătărie, pregătită sĕ servéscă în cea dintâi di la „masa speranţelor românimei“. Am zărit şi domnişóre tot cu capul descoperit şi cu şurţuri de bucătărie îmbrăcate astfel pentru acelaş scop: pe dşórele Mina şi Tani Cosma, pe dşóra Rica Moga, Eleonora Borcea, Elena Adamovici, şi Maria Benţia; şi m'am gêndit în gêndul meu: Câtă nedreptate au ómenii, cari susţin, că noi, Românii, numai avem aristocraţie; ba avem şi încă o aristocraţie mult superióră, care sĕ distinge prin „cultura şi nobleţa inimei românesci“.

Inainte de a încheia le poftesc iubiţilor elevi dela „masa studenţilor“ o poftă bună permanentă şi îi rog, sĕ ţină pentru totdéuna minte în viéţa lor cuvintele eticei: „Nimic nu dóre pe om mai mult ca nerecunoscinţa faţă de binefăcĕtori“.

Şi ca sĕ-mi completez caracteristica dómnei şi domnului Cosma le aplic marcantele cuvinte ale marelui Goethe, cari îmi vin în minte şi aş vrea, sĕ le spun tuturor tinerelor şi tinerilor:

Folge eines *Meisters* Sinn
Mit ihm zu irren ist Gewinn“.*)

Ér onoraţilor membrii ai direcţiunei nepreţuitui institut de credit şi economii „Albina“ le citez alte cuvinte remarcabile tot ale lui *Goethe*:

„*Albina*“ — lob' ich mir, est ist ein klein Paris und bildet seine Leute**)

Aşa sĕ fie încă secoli peste secoli!

Sibiiu, 2/14 Octobre 1895.

Dr. Vasilie Saftu.

Revista politică.

S'a născut un conflict între ministrul president Baron Bánffy şi patriarchul sêrbesc, Brancovici. In cuvêntarea, cu care au deschis patriarchul sinodul episcopesc sêrbesc, se cuprinde o scusă la adresa ministrului president, pe care a espus o patriarchul Maiestăţii Sale, care — sĕ dice, — că a aprobat-o. Pasagiul respectiv de vorbire priveşte convocarea sinodului. In causa acésta „Pester Lloyd“ observă următórele: „După informaţia nóstră a urmat convocarea sinodului episcopesc pe responsabilitatea verbală a patriarchului; patriarchul însĕ nu s'a mulţumit cu acésta, ci a sulevat în scris tesa, că convocarea sinodului are sĕ se facă numai şi numai la propunerea sa. Din acéstă causă a fost şi un schimb de scrisori între patriarchul şi primul ministru. Dacă cu tóte acestea vrea cel dintâi sĕ facă ceva în favorul sĕu, atunci ar pretinde nu numai loialitatea, dar şi iubirea de adevĕr, ca sĕ espună causa fidel, căci după informaţia nóstră a căpĕtat patriarchul un rĕspuns, pe care espunêndu-l fidel, cu greu l'ar cam putea numĕra între triumfurile sale.“

* * *

In Turcia sĕ petrec mari turburări. Puterile au întrevenit pentru locuitorii creştini şi Pórta a promis, că va lua mĕsuri în sensul dorit de puteri, însĕ — precum am mai amintit în diariul nostru, — neliniscea spiritelor este încă fórte mare în Constantinopol: In 6 Octombre n. au fost arestaţi armeni, s'a vĕrsat şi sânge, ba chiar şi în temniţe au fost chinuiţi. In unele părţi ale oraşului armenii au fost atacaţi cu furie de musulmani. Din acéstă causă panica continuă; a cuprins frica şi pe ceilalţi creştini, cari nu sunt armeni. Prăvăliile armene sunt închise şi bisericele pline de refugiaţi.

Ambasadorii streini s'au înţeles, sĕ facă un pas collectiv la pórtă: au şi înaintat o notă verbală. Sĕ dice, că pórta a făcut cele mai assigurătóre promisiuni. Poliţia a fost întărită cu trupe pentru restabilirea ordinei. Nenumĕratele patrule păzesc oraşul, care în dilele din urmă a fost liniştit.

S'au luat disposiţiuni, ca vapórele streine sĕ debarcadeze aprópe de oraş; prin acésta ambasadorii au voit, sĕ-şi asigure mai întâi pe cetăţenii lor. Sĕ speră, că în curênd vor debarca vapórele la vechile lor staţiuni.

Tot în 6 Octobre n era p'aci sĕ se încépă o încăerare sângerósă din causa unei cercetări făcute de poliţie. Numai încétă spaima şi din causă, că pelângă tóte încordările n'a succes, ca cei refugiaţi în biserici sĕ se întórcă pela casele lor. Sĕ susţine cu posivitate, că ambasadorii au accentuat în nota lor verbală împregiu-

---

*) Urmédă direcţiunea unui măiestru,
A rĕtăci cu el dinpreună e câştig.

**) Imi laud „Albina“, e un mic París şi-şi „cultivă“ ómenii sĕi.

rarea, că maltratările prisonierilor continuă încă.

Diarele din Londra aduc scirea, că ambasadorul engles a insistat pelângă marele vizir, ca sĕ priméscă imediat planul de reformă în Armenia din 11 Maiu, ba a cerut chiar sĕ se publice imediat Hat-ul împĕrătesc la primirea acesteia. Lordul Salisbury n'are nici cea mai mică intenţiune, sĕ cedeze nici o iotă din pretensiunile şi principiile sale dela început. Trăgănarea cestiunei numai e de suportat. O schimbare simplă de note fără de a se comunica publicului n'ar fi suficientă pentru liniscirea armenilor şi a fanatismului mohamedanilor. Ambasadorul engles a comunicat printr'un dragoman patriarchului armean, ce paşi au întreprins el cu colegii sĕi din partea Franciei şi a Rusiei. Numai rĕmâne îndoială, că transgresiunile curdilor şi ale softalelor contra unor familii nevinovate armenesci din Stambul au fost atiţate prin emisari din palatul imperial.

Pănă în 7 Octobre sara a predat poliţia turcéscă patriarchatului armean 38 de cadavre, între cari şi o femeie. După nisce date positive au cădut jertfă măcelului 200—300 de individi. Din acéstă causă portalul bisericei armene din Kumkapu e îmbrăcat în doliu.

Pórta sĕ dice, că a promis, că după ce va tranşa cestia armeană, se va ocupa şi cu cea macedoneană.

Noi nu ne putem închipui, că măcelărirea armenilor în Constantinopol a fost înspăimêntătóre. Incă o evidentă probă, care validitéză sfatul cuminte, că nici statul, şi nimenea pe lume sĕ nu se jóce cu cestiile religióse, pentru că acestea trag după sine în totdéuna mari consecinţe. Panica trebue sĕ fi fost cu atât mai mare, cu cât e cunoscută şi puterea fanatismului turcesc. Bine ar fi, ca înţelepciunea Sultanului şi intrevenirea ambasadorilor sĕ stingă un foc, care tocmai, fiindcă în mare parte e religios, ar putea deveni fórte periculos!!

* * *

Multe foi au publicat în dilele trecute scirea, că conform promisiunei date din partea deputaţiei bulgare, care în vara trecută a fost primită cu atâta căldură din partea Rusiei, prinţul moştenitor al Bulgariei Boris, va primí în dilele acestea confesiunea ortodocsă. Astădi sĕ dovedesce, că scirea a fost falsă. Fóia semioficială din Petersburg „Wiedomosti“ dă espresiune nemulţumirei rusesci Nu e nici o îndoială, dice ea, că principele Ferdinand sĕ clătină, deşí scie, cât de mult ar fi aprobat un astfel de pas atât de Bulgaria, cât şi în Rusia. In Rusia ar vedé lumea politică într'aceea un început bun de a trece dela vorbe la fapte, şi bulgarii ar considera familia princiară, ca o dinastie naţională. Sĕ dice insĕ cu siguranţă, că princesa Maria Luisa, soţia principelui Ferdinand, sĕ opune energic. E de dorit, sĕ se facă sfêrşit acestei cestiuni: principele Ferdinand sĕ clarifice lucrul, ca sĕ se vadă, dacă deputaţia bulgară a fost trimisă în Petersburg cu scop, ca sĕ mijlocéscă o apropiere seriósă cu statul eliberator sau nu.

Noutăţi.

Despărţĕmêntul I. al Asociaţiunii din Braşov îşi va ţiné adunarea generală, după-cum ni se scrie, probabil în 26 Octombre v. adecă în diua Sftului Dumitru în comuna Feldióra. Diua adunării o va comunica subcomitetul la timpul sĕu.

Pentru-că e primul despărţĕmênt al Asociaţiunii, îi dorim din inimă cu drept aşteptatul avênt şi îmbucurător succes!

* * *

Sinodul archieresc sêrbesc care s'a ţinut dilele acestea în Carloveţ, şi încă în mod escepţional fără comisar regesc, — după cum scriu foile din capitală, şi au încheiat activitatea. Locul vacant de episcop în St. Andreiu nu l'a îndeplinit, ei a decis ca sĕ céră convocarea congresului naţional, la care se va propune desfiinţarea eparchiei din St. Andreiu şi înfiinţarea unei eparchii nóuĕ cu reşedinţa în Zagrab. Pe Gerasim Petrovici, care fusese ales odată de episcop al St. Andreiului, dar pentru cunoscuta afacere Lindner nu s'a întărit, l'a destituit din postul de profesor de teologie lipsindul şi de demnitatea de protosincel. Tot asemenea a pedepsit şi pe protosincelul Dr. Emilian Radicĭ, vecinicul aspirant la mitră de archiereu.

* * *

Necrolog. In 8 Octobre c. a reposat Petru Flvrianu, paroch şi viceproto pop onorariu gr.-cat. din Racoviţa în vêrstă de 67 şi după un serviciu de 41 de ani. — Esprimăm întristatei familii condolenţele nóstre!

* * *

Anunţ. Societatea de lectură „Petru Maior“ a junimei academice române din Budapesta s'a constituit în prima şedinţă ordinară generală ţinută Sâmbătă în 5 Octobre st. n. în umătoriul mod:

Preşedinte: Drd Florian Munteanu, rigor. în medicină; vice-preşedinte: Ilarie Chendi, stud. în philosofie; secretar: Victor Branisce, stud. în drept.; Notari: Ioan Scurtu, stud. în philosofie şi Ludovic de Ciato, stud. în drept.; Bibliotecari: Nicolae Sulică, stud. în philosofie şi Ioan Cădariu, stud. în drept.; cassar: Valeriu Suciu, stud. în philosofie; controlor: Toma Cornea, stud. în drept.; econom: Ioan Moldovan, stud. în drept.: Comisiunea literară: preşedinte: Ilarie Chendi, stud. în philosofie; referent: Marin Sturza, stud. în drept; membri: Radu Cupariu, stud. în philosofie, Traian Vuia, stud. în drept., Ioan Scurtu, stud. în philosofie, Victor Biberea, stud. în drept., Nicolae Sulică, stud. în philosofie. Dr. Munteanu, preşedinte. Victor Branisce secretar.

* * *

Nostimade. In Moldova-nouă s'a încheiat în 4 Octobre prima căsătorie civilă între Constantin Muntean şi Elisabeta Andriţoi. Mirele s'a presentat îmbrăcat cu o cămaşă murdară şi cu o haină ruptă, mirésa desculţá şi cu o cârpă mare pe cap martori au fost studentul Atanasiu Gava, şi încă un negustor. Se bănuesce, că acesti doi au învĕţat pe tineri sĕ se presente astfel îmbrăcaţi. In decursul căsătoriei tinerii au şedut jos; immediat după aceea s'au presentat în haine de sĕrbătóre în biserică. Prim-pretorul a provocat din acest incident pe conducĕtorul de matricule, pe viitor sĕ încheie căsătoria numai atunci, când tinerii, cari sĕ căsătoresc se vor presenta în haine corĕspundĕtóre.

Sĕ scrie din Vesele, că conducĕtorul de matricule, subjudele cercual în pensiune, Carol Novák, a fost alungat din comună după-ce mai întâiu la îndemnul preotului Zeman i s'a legat tabla de anunţuri de gât. Tóte lucrurile conducĕtoriului de matricule au fost aruncate de mulţime în rîul din apropiere.

Nr. 444/895 [181] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa III a din Stena cu filia Viscri, protopresbiteratul Cohalmului, pelângă neputinciosul paroch Iosif Lup, pe basa încuviinţărei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan dto 6 Iuniu a. c. Nr. 4032 B. sĕ escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sunt jumĕtate din tóte venitele parochiale computate şi statorite cu suma de 435 fl. 10 cr. anual.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan vor avea a aşterne concursele lor instruite în sensul legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Despre starea parochiei concurenţii 'şi pot lua informaţiuni sau dela oficiul protopresbiteral sau dela cel parochial din Stena.

Cohalm, 31 August, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau Mircea,
protopop.

Nr. 366—895 [182] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele gr.-or. române din comunele mai jos numite, sĕ escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegratul Român“.

1. Batiz, cu salariu de 300 fl. cuartir şi 2 stângini de lemne din care se va încăldi şi scóla.
2. Lesnic cu filia Dumbrăviţa cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi grădină şi 6 stângini de lemne din care se va încăldi şi scóla. Aici învĕţătoriul va fi ambulant, avênd a ţinea scólă 4 dile din sĕptĕmână în Lesnic şi 2 dile în Dumbrăviţa.
3. Sâncraiu, cu salariu de 300 fl. şi lemne pentru încălditul scólei.

Dela reflectanţii la aceste posturi se recere sĕ se presenteze pănă la alegere în vr'o Dumінecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna, la care au concurat spre a şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle şi modul de plătire al salarelor.

Invĕţătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în scóla de repetiţie împreună cu instruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană, avênd a conduce şi cu scolarii cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Deva, la 31 August, 1895.

Oficiul protopresbiteral al Devei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu,
adm. protopresb.

Nr. 470/895. [172] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător la scóla gr.-or. din comuna Trîmpoele, tractul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului, se escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în diarul „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu anual de 300 fl. v. a. plătibil din repartiţie şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi înainta pănă la terminul sus indicat cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu.

Abrud, 30 August 1895.

Oficiul protopresb. gr. or. al tract. Abrudului în conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Popovici,
adm. protopresb.

Nr. 253/895 [180] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc, devenit vacant prin abdicerea dela scóla comunei bisericesci gr. or. Gârda de sus cu filia Négra de sus, în protopresbiteratul Câmpenilor, se escrie concurs, după conţelegerea cu comitetul parochial, cu termin de 15 dile dela prima publicare oficiósă.

Emolumentele sunt 300 fl. v a. din repartiţie şi cuartir încăldit.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ trimită cererile lor concursuale la oficiul protopresb. gr. or. din Câmpeni.

Câmpeni, 30 August 1895.

Romul Furdui,
protopop.

Intinde mâna norocului!

500,000 mărci

ca câştig principal în cel mai favorabil cas oferă **tragerea de losuri cea mare din Hamburg,** care e aprobată şi garantată de stat.

Cea mai avantagiósă arangiare a noului plan este astfel, că în decurs de câte-va luni sĕ decid cu siguranţă **112.000 losuri cu 56.200 de câştiguri**, în sumă totală de

10,981.720 mărci;

între acestea se află câştigul principal de

500.000 mărci,

special însĕ:

1 câştig	á	300.000
1 „	„	200.000
1 „	„	100.000
2 câştiguri	„	75.000
1 câştig	„	70.000
1 „	„	65.000
1 „	„	60.000
1 „	„	55.000
2 câştiguri	„	50 000
1 câştig	„	40 000
3 câştiguri	„	20.000
21 „	„	10.000
46 „	„	5.000
106 „	„	3.000
226 „	„	2.000
822 „	„	1.000
1325 „	„	400
38050 „	„	155

15590 câştiguri á marce 300, 200, 150, 134, 100, 98, 69, 42. 20.

Iin câştigurile însemnate aici ajung la tragere în **clasa întâi 2000** în sumă totală de m. **117.200.**

Câştigul principal al clasei I sĕ urcă la m. **50.000** şi sĕ ridică în clasa II la m. **55.000,** în a III-a la m. **60,000,** în a IV-a la m. **65,000,** în a V-a la m. **70,000,** în a VI-a la m. **75,000,** în a VII-a însĕ eventual la m. **500,000,** spec. m. **300,000, 200,000** etc.

Tragerile câştigurilor sunt stabilite după plan în mod oficios.

Pentru **procsima** tragere de câştiguri a acestor **losuri garantate de stat** costă:

1 los original întreg	fl.	3.50
1 los original jumĕtate . . .	fl.	1.75
1 los original un sfert . . .	fl.	—.90

Tóte comandele, cari sĕ adreséză direct firmei nóstre, sĕ vor esecuta **imediat** cu cea mai mare acurateţă. **dacă se va trimite îndată sau cu ramburs postal costul,** şi fie-care primesce de-la noi **losurile originale** provĕdute cu insigniile statului în mâna proprie.

La comande se alătură gratuit planurile oficiale necesare, din cari sĕ pot vedea atât împărţirea câştigurilor după diferitele clasc, cât şi respectivele sume, ce sunt a se depune la început, şi noi trimitem după fie-care tragere interesaţilor nostrii, fără sĕ fim provocaţi, listele oficiale.

La cerere trimitem înainte şi franco planul oficial, ca sĕ-l vadă ori şi cine şi ne declarăm şi pentru viitor gata, sĕ primim îndĕrăt pe lângă înapoiarea sumei şi înainte de tragere losurile, care nu ar conveni.

Plătirea câştigurilor sĕ face după plan şi prompt sub **garanţia statului.**

Colecta nóstră a fost întotdeauna cu deosebire de noroc însoţită şi am plătit interesaţilor nostrii adese-ori cele mai mari câştiguri, între altele de mărci **250.000, 100.000, 80.000, 60.000, 40.000** etc.

Sĕ póte prevedé, că noi putem conta cu positivitate, că se vor împărtăşi fórte mulţi de o întreprindere întemeiată pe **cea mai solidă basă,** şi de aceea ne rugăm, ca sĕ putem esecuta tóte comandele, sĕ ni se trimită comandele, cât se póte mai curênd şi în tot casul înainte de **31 Octobre a. c.**

Kaufmann & Simon,

afacere de bancă şi de cambii în Hamburg.

☞ Noi mulţumim onoraţilor nostri muşterii pentru increderea ce au avut-o pănă acum în noi, şi pentru-că casa nóstră e cunoscută pretutindenea **de un lung şir de ani,** îi rugăm pe toţi aceia, cari sĕ intereséză de o **tragere de losuri necondiţionat solidă** şi ţin la aceea, ca interesele lor sĕ se validiteze în ori şi ce direcţiune, sĕ se adreseze numai direct la firma nóstră **Kaufmann et Simon în Hamburg.** Noi nu stăm în legătură cu nici o altă firmă şi n'avem agenţi încredinţaţi sĕ vêndă losuri originale din colecta nóstră, ci noi corespondăm numai direct cu muşterii nostri şi aceştia sĕ bucură de tóte avantagele unei corespondinţe directe Tóte comandele, cari vor sosí la noi, sĕ vor înregistra îndată şi sĕ vor efeptuí fórte prompt. [186] 1—5

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tiparul tipografiei archidecesane.

Nr. 111 Sibiiu, Joi, 5|17 Octobre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă
la
„Telegraful român",

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul IV. Octobre-Novembre-Decembre al anului 1895, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament s'a sfêrşit cu ultima Septembre 1895, sĕ-şi înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

Quo usque tandem?!*)

(*Tl*). Când te gândesci serios la „chaosul politic", în care s'a înfundat acum sĕrmanul nostru popor din Transilvania şi Ungaria, te copleşesc dóuĕ sentimente puternice: Cel d'intâi te face, sĕ-i plângi de milă, ér al doilea sĕ-l provoci la rĕsbunare.

Şi cum sĕ nu te dóră inima, când vedi tu un popor blând, nobil, deştept şi inteligent din fire, tras şi împins în stênga şi în drépta de o „mênă de ómeni", cari s'au priceput şi sĕ pricep în politică, ca zugravul dela Nicola în pictură?! Cum sĕ nu-i plângi de milă, când îl vedi tu urmând, ca o turmă de oi, unor ómeni, cari singuri n'au sciut ce fac şi unde au sĕ ajungă?! Cum sĕ nu te întristezi, când pare că la el, ca la nici o altă naţie din lume, s'a aplicat şi sĕ aplică fără îndurare proverbul latin: *Vulgus vult decipi, ergo decipiatur?!*

Cum sĕ nu-i plângi de milă, când vedi tu ţĕrani „fanatisaţi" bĕtuţi şi terorisaţi de argaţii statului?! Cum sĕ nu-i compătimesci pe atâţi învĕţători şi preoţi, cari cuprinşi de „falsa ambiţie", de a se vedea lăudaţi în „gazeta subminantă a bisericei nóstre", şi-au uitat de biserică şi de scólă, ba unii d'intre ei, deşi puţini, au trebuit, sĕ-şi părăséscă tot, ce au, şi sĕ ia lumea în cap?!

Trist, fórte trist tablou îţi ofere astădi situaţia politică a poporului român. Românul serios şi priceput în mersul popórelor pare, că sĕ uită la el, cum sĕ uita Mariu la ruinele Carthaginei.

De multe ori îţi stă mintea în loc, când te întrebi: Cum a fost cu putinţă pe lumea asta, ca unii din românii de altfel, cum am dis, deştepţi din fire, sĕ urmeze aşa orbesce învitărilor unor ómeni neprevĕdĕtori?! Nu v'aţi întrebat voi, cei seduşi, nici odată, după ce aţi păţit atâtea naufragii şi calamităţi, óre ce vreau ómenii ăştia cu voi? Nu vĕ întrebaţi voi nici acum, ce a câştigat poporul român în politică pe urma celor, ce s'au întêmplat?

Ce drepturi aţi dobândit după atâta trudă şi ostenélă? Unde e instituţia comitetului naţional? N'aţi observat voi, cei ce din nenorocire aţi fost seduşi, în atâţia mari de ani, că „pretinşii vostri conducĕtori" au avut alte scopuri? N'aţi vĕdut voi dela început, de când şi-au creat „gazeta", că adevĕratul lor motiv şi scop a fost rĕsbunarea şi persecutarea bisericei nóstre greco-orientale?

N'aţi observat voi, că ei, pentru ca sĕ pótă strica şi eventual ruina scumpa nóstră biserică, s'au aliat şi cu aceia, cari pe tóte potecile o subminézá?

Sub perfida mască a „naţionalismului lipsit de confesionalism" nu i aţi vĕdut voi pe „curioşii vostri şefi" stând alăturea, ba făcêndu-se chiar şi servitorii unor greco-catolici şi batjocorind împreună cu aceştia ce aveţi voi şi noi mai scump, pe archiereii nostrii şi prin aceştia pe scumpa nóstră biserică? Credeţi voi, că ei s'au aliat, ca sĕ întăréscă românismul şi sé facă, sĕ dispară d'intre noi diferenţele confesionale? . . . .

Minciună! s'au aliat cu ei, ca sĕ câştige popularitate, pe basa căreia sĕ pótă isbi şi mai crunt şi mai tare în superiorii nostri bisericesci şi prin aceştia în biserică? Dacă n'ar fi fost ei duşmani ai scumpei nóstre biserici, óre sĕ puteau alia cu aceia, despre cari scriu, că s'au cufundat în apele romano-catolicismului?! Credeţi voi, că „pretinşii vostri conducĕtori" n'au sciut dela început, că „sincerii prietini ai greco catolicilor", episcopii romano-catolici din Ungaria — precum sĕ esprimă „Tribuna" în nrul sĕu 218 din 29 Sept. a. c. — „sunt cei mai zeloşi apostoli ai magiarismului?

Credeţi voi, că un clarissim greco-catolic, care face act de presenţă la congresul naţionalităţilor din Pesta, îl face din un „românism sincer"?! Vorbă sĕ ne fie: El vênézá numai popularitate, altceva nimic, ca sĕ aibă la timpul sĕu cu atât mai multă trecere înaintea episcopilor catolici „cei mai zeloşi apostoli ai magiarismului". Şi cel d'intâi, şi cei din urmă sciu bine, că dacă n'or avea popularitate, „Apostolii magiarismului" trec peste ei la ordinea dilei şi nu vreau sĕ stea de vorbă, nici când va fi vre-o episcopie greco-catolică vacantă, nici când ar fi ceva de împărţit din partea statului.

Devisa şi a unora şi a altora are un caracter curat iesuitic: Cei d'intâi, deşi greco-orientali abusézá de credula vóstră simpatie, cei d'al doilea intenţionézá, ca ajungênd la popularitate s'o exploateze pentru proselitism catolic, căruia ei sĕ închină cu atâta devotament.

După „Tribuna" catolicismul din Ungaria e identic cu magiarismul; prin urmare prietinii catolicilor din Ungaria sunt prietinii magiarismului, un lucru, pe care şi noi îl subscriem cu amêndouĕ mânile.

Acésta e singura conclusiune naturală.

Din tóte acestea cel puţin acum convingeţi-vĕ odată, că nici unii, nici alţii nu merită naiva vóstră popularitate; Unii pentru-că nu s'au priceput şi nu sĕ pricep de loc în politică, dovadă halul, în care au ajuns cei seduşi de ei după atâţia ani, dovadă că n'au secerat nici cel mai neînsemnat câştig real politic; cei d'al doilea, pentru-că, după-cum spun înşişi prietinii lor, sunt aprópe cu totul cufundaţi în tabĕra catolicismului unguresc adecă a magiarismului.

Treziţi-vĕ odată, Românilor seduşi, din letargie! Deschideţi-vĕ ochii şi judecaţi-i nu după vorbe, ci după fapte pe seducĕtori! Incetaţi d'a mai fi nisce oi blânde, pe cari sĕ vĕ tragă şi sĕ vĕ împingă toţi nechemaţii în drépta şi în stênga! Deveniţi cuminte şi mai bine în ceasul al 11-lea decât nici odată, întórceţi-vĕ în sinul strămoşescei nóstre biserici române greco-orientale! Iubiţi-o din sufletul şi inima vóstră, căci singură biserica română greco-orientală este din fundament naţională; căci singură biserica ortodocsă a fost în tóte timpurile asilul şi stâlpul de granit al naţionalismului românesc!

Intórceţi-vĕ şi nu mai ascultaţi la clevetele ómenilor! Părăsiţi odată, — e timpul suprem, — pe conducĕtorii vostri cei falsi!

Stringeţi-vĕ cu iubire în giurul „bisericei-mame naţionale, supuneţi vĕ, iubiţi şi ascultaţi pe naturalii vostri şefi pricepuţi", pe vrednicii nostri archierei!!... Ér, când ar mai îndrăsnì vre-odată „prietinii magiarismului" sĕ apeleze la bunătatea vóstră pentru interesul lor, strigaţi-le un puternic *Quo usque tandem* şi prefaceţi sentimentul meu de milă într'un just sentiment de rĕsbunare!

---

*) Scris sub impresia pastoralelor archiereilor nostrii.

FOIŢA

PODUL REGELE CAROL I.

(Urmare.)

Banchetul.

Acéstă solemnitate fiind terminată cortegiul se coborî de pe colină şi se îndreptă spre apartamentele destinate banchetului. După o sumară toaleta în vestierele înfiinţate ad hoc şi pentru care presentăm felicitările nóstre organisatorilor serbării, cari s'au gândit la cele mai mici amĕnunte, învitaţii trecură în sala de recepţiune, unde după o mică aşteptare apărură Maiestăţile Lor, Alteţele Lor Regale şi Auguştii óspeţi şi imediat trecură în sala banchetului, unde se afla o masă lungă de onóre şi alte 9 mese aşedate perpendicular asupra celei dintâi.

In centrul mesei de onóre sta M. S. Regele, avênd la drépta Sa pe A. S. R. ducesa de Saxa Meiningen şi la stânga pe I. P. S. Sa Metropolitul Primat, ér în faţă pe dl ministru Olănescu.

In partea dréptă a mesei presida M. S. Regina, avênd la drépta pe A. S. R principele Ferdinand şi la stânga pe A. S. R. principele Leopold de Hohenzollern în uniformă de colonel de dorobanţi, ér în faţa sa pe dl Duca, directorul general al căilor ferate.

La jumĕtatea părţii stânge a mesei presida A. S. R. prrincesa Maria, avênd la drépta pe A. S. R. ducele de Saxa-Meiningen, la stânga pe principele Wilhelm de Hohenzollern, fratele mai mare al principelui Ferdinand, ér în faţă pe dl inginer Anghel Saligny, autorul podului.

Spaţiurile dela drepta şi stânga persónelor numite erau ocupate de d-nii ministri, de preşedinţii corpurilor legtuitóre, de representanţii corpului diplomatic, de membrii corpurilor legiuitóre şi de înalţii demnitari al statului.

In timpul mesei mai multe musici militare s'au alternat, căutând piese alese atât pentru asistentii dela banchet cât şi pentru publicul de afară. S'au ţinut trei discursuri, cel dintâi de dl Olănescu, ministrul lucrărilor publice, al doilea de dl Duca, directorul general al căilor ferate, al treilea de M. S. Regele, care a rĕspuns printr'o cuvêntare din cele mai remarcabile, pe care regretăm că nu o vom putea reproduce decât în numĕrul viitor.

Maiestatea sa regele a vorbit cu o vĕdită emoţiune, şi cu un entusiasm cum nu avusesem fericirea sĕ-l aud din timpul rĕsboiului. Vorbirea regală a fost des întreruptă de aclamaţiuni entusiaste şi unanime, care au devenit frenetice, când la sfêrşitul discursului sĕu regele a dis că „de acum înainte nimic nu va mai puté împedeca pe România de a merge înainte pe calea de propăşire pe care a apucat".

Plecarea.

Spaţiul şi timpul mĕ silesc sĕ scurtez o dare de sémă, asupra căreia ar fi de scris un volum. Voiu spune numai că banchetul s'a întins peste óra ficsată pentru sfêrşitul sĕu, adecă până pe la 6 óre, aşa că învitaţii cari plecau spre Bucuresci sau Constanţa au trebuit sĕ renunţe la unul din punctele cele mai interesante din program, preumblarea cu vaporul pe Dunăre, spre a vedé podul şi de pe apă. Numai Maiestăţile şi Alteţele Lor Regale cu Auguştii óspeţi şi cu suită restrînsă s'au coborît la debarcader, în mijlocul aclamaţiunilor mulţimei, şi s'au îmbarcat pe vaporul Orient, unde au petrecut nóptea, spre a pleca diminéţa la Constanţai

Cei mai mulţi învitaţi s'au reîntors la Bucuresci cu acelaşi tren, cu care s'au dus, ajungênd în capitala pe la 11 óre în loc de órele 9$^1/_2$, obosiţi dar încântaţi de ziua petrecută pe ţermurile Dunării. Ceilalţi s'au dus la Constanţa. Mulţimea de escursionisci de plăcere au sosit la Bucuresci mai târdiu şi în condiţiuni de comoditate negreşit mai puţin plăcute; Dar acésta împrejurare e nedespărţită, în ori-ce ţară din lume, de asemenea serbări populare, unde într'un moment dat se ivesce o aglomeraţiune escepţională de public. Neplăcerea de a călători tescuiţi, ca sardelele în cutii se datorézá însă numai publicului, care, nerăbdător de a pleca a luat cu asalt primele trenuri de plăcere, care au plecat din Cernavoda, nevoind nimeni să ascepte a pleca cu trenurile următóre. De aceea am vĕdut aceste trenuri aşa de încărcate încât e o adevĕrată minune că nu s'au întêmplat numĕróse accidente. Cele dintâiu dóuĕ trenuri de plăcere erau aşa de încărcate, de lume, în cât tóte platformele şi întreg spaţiul dintre dóuĕ vagóne formau ca un fel de ciorchină de fiinţe omenesci.

Fraternisare cu papistaşii.

> „Fii nenorociţi! Cine vĕ va apăra, dacă părinţii voştri dau mâna cu streinii în contra vóstră?!“
>
> Simeon Bărnuţiu.

Aceste sunt cuvintele cele dintâiu, de cari ne am adus aminte cetind pastorala episcopilor catolici din patrie în afacerea legilor politice bisericesci, introduse cu 1 Octobre a. c. n., şi vĕḑênd pe archiereii români uniţi subscrişi în acea pastorală printre ceilalţi archierei catolici magiari, întocmai ca şi când şi ei ar fi numai nisce episcopi sufragani ai primatelui ungar subscris cel dintâiu.

Intr'adevĕr curiósă fraternisare! Şi apare şi mai curiósă, când vedem, cum cei dela „Unirea“ se sufulcă faţă de ómeni, cari nu lucră pentru apĕrarea drepturilor nóstre naţionale după tipicul şi rênduéla domnialor greşită, şi cari cu bună intenţiune, şi cu destul de multă cruţare îi fac atenţi la rĕtăcirile lor.

Dar sĕ lăsăm acestea la o parte de astădată, şi sĕ trecem la tesa ce ne-am propus spre resolvare.

E de mult, de când vedem pe archiereii români uniţi luând parte la tóte conferinţele episcopilor catolici magiari din patrie, şi nu odată ne-am pus întrebarea: ce caută dênşii acolo, ce fel de interese naţionale bisericesci póte avé biserica gr.-cat. română, pe cari nu le póte regula în consistórele şi sinódele sale, ci trebue sĕ le tîrască înaintea conferenţelor episcopilor catolici magiari?

Noi până acum eram de credinţa, că biserica gr.-cat. română e biserică autonomă şi nu e supusă nici unei alte biserici particulare, ci numai papei dela Roma.

Noi până acum eram de credinţa, că biserica gr.-cat. română e biserică şi naţională, şi nu s'a fusionat în biserica catolică cosmopolită, sau mai bine ḑis — basaţi pe cele procsim petrecute — în cea catolică magiară.

Dar vĕḑênd cele ce se petrec mereu în acéstă direcţiune şi vĕḑênd teoriile scrintite, ce se propun de un timp încóce tinerimei gr.-cat. române prin manualele de învĕţământ în contraḑicere cu învĕţăturile lui Iisus Christos şi în contra principiilor actului de unire, am slăbit fórte mult în acésta credinţă, şi, dacă vor mai continua astfel de lucruri, vom deveni chiar şi apostaţi faţă de ea.

Căci, într'adevĕr: ce caută episcopii români uniţi în conferenţele episcopilor catolici magiari? Este biserica română unită una în credinţă cu biserica catolică? Nu, căci acésta ni-o spune însuşi actul de unire Caută amici pentru apĕrarea intereselor naţionale ale poporului român unit? Nu cred, căci tótă suflarea românéscă scie, cum nici un catolic magiar nu e mai bun prieten nici poporului român unit decât cel mai incarnat şovinist magiar calvin.

Congrua? Asta se póte. Dar acésta folosesce (?) numai clerului şi nu şi poporului român unit. Dar apoi atât e de sĕracă biserica gr.-cat. română, de şi acum are lipsă de blidul cu linte; atât e de sĕrac poporul român unit, de nu póte ori nu vrea sĕ şi susţină biserica din propriile sale puteri, când cunoscută este tuturor hărnicia şi dărnicia lui faţă de instituţiunile sale culturale înfiinţate de dênsul cu atâtea sudori, mai fiind silit prin forţă şi alte înşelăciuni din partea duşmanilor lui mai puternici şi din vina unor pretinşi ai sĕi conducĕtori slugarnici ori indiferenţi, a contribuí şi la susţinerea unor instituţiuni duşmane dênsului, şi când în mod egal cu ceialalţi cetăţeni pórtă cu bărbăţie şi sarcinile întru susţinerea şi apĕrarea statului?

Nu, şi éră nu!

Tótă participarea episcopilor români uniţi la conferenţele episcopilor catolici magiari, noi o reducem la interese personale, dar rĕu pricepute, ale celor ce iau parte la ele, şi la doctrine contrare nu numai actului unirei, ci chiar şi învĕţăturilor Mântuitoriului nostru Iisus Christos.

Biserica gr. cat. română nu e una nici în credinţă, nici în cult şi nici în disciplină cu biserica catolică cosmopolită, cu atât mai puţin cu cea catolică magiară, ci e una numai cu biserica nóstră, cu biserica gr.-ort. română, cu carea singură în casuri de atacuri ar trebuí sĕ păşéscă împreună întru apĕrarea intereselor sale bisericesci, scolare şi naţionale.

Biserica gr.-cat. română, după fiinţa ei are şi caracter şi menire naţională (de şi aceste atribute mereu cércă a i-le sterge duşmanii poporului nostru, mai contribnind la acésta şi însuşi clerul ei condus de interese personale rĕu pricepute), la ceea ce tinde acum şi biserica catolică din patrie.

Cum póte deci biserica română unită păşi împreună cu biserica catolică magiară întru apĕrarea intereselor sale, când nu e una cu acésta biserică nici în credinţă, nici în cult şi nici în disciplină, şi mai pre sus de tóte avênd ambele *diferite* scopuri naţionale?

Biserica gr.-cat. rom. nu e supusă nici primatelui magiar, ci direct numai papii dela Roma, şi astfel nu póte fi nici constrinsă, nici îndreptăţită a lua parte la conferenţele episcopilor catolici magiari, şi cu atât mai puţin a esmite credincioşilor sei pastorale din acele conferenţe Nu póte face acésta nici chiar atunci, când metropolitul român unit ar subscrie acele pastorale alăturea cu primatele magiar, necum între ceilalţi episcopi sufragani ai acestuia, şi acesta din causele, arătate mai sus.

Apoi în sensul actului de unire, chiar şi papa dela Roma numai atâta putere de supremaţie are asupra bisericei române unite, câtă au avut exarchul Ungro-Wlachiei asupra bisericei ortodoxe române până la nefericita de „S Unire“, ba chiar nici atâta, căci *i-a recunoseut numai supremaţia luméscă în cele administrative, nici decum înse şi în cele ale credinţei, cultului şi a disciplinei.*

Ei dar duşmanii naţiunii nóstre acum nu se mulţămesc numai cu atâta.

La început s'au mulţămit, că o parte neînsemnată din poporul român în frunte cu o parte din clerul înalt au recunoscut pe papa de cap al bisericei cu condiţiunea de revocare „ca tótă legea să stea pe loc“, dacă nu li se vor împlini dorinţele politice şi promisiunile de favoruri, şi astfel înmulţindu-şi numĕrul (papistaşii) s'au întărit politicesce şi au învins pe calvini; dar apoi, îndată ce au prins bine în clesce pe nenorocitul de Atanasie au şi început, şi nu fără succes a întroduce în biserica unită română doctrine catolice referitóre la tótă viéţa bisericéscă, ér aḑi tind pe încetul a o şi desnaţionalisa de caractĕrul ei român Au făcut tocmai ca dracul, carele la început, până te póte prinde bine, tóte ţi-le face pe voie, dar apoi dacă i-a succes, te jócă el după cum îi place lui.

Intocmai vedem, că sĕ întêmplă şi cu clerul român unit.

Ne dóre fórte mult vĕḑênd, cu ochii nostrii, cum se nimicesce caracterul ortodocs naţional şi autonom al bisericei române unite, tocmai prin conlucrarea prelaţilor ei cu prelaţii catolici magiari dusmani ambelor nóstre biserici române gr. ort. şi gr. cat, dar mai pre sus de tóte naţiunii nóstre române.

Ne dóre fórte mult vĕḑênd, cum clerul bisericei gr. cat. rom. în loc sĕ cerce a scăpa de acéstă „frăţietate“ cu duşmanii némului nostru, se apropie tot mai mult de ei fără scirea şi consultarea poporului lor credincios.

Nu vĕd dênşii, cum biserica catolică din patrie urmăresce şi tendenţe de magiarisare? Nu vĕd dênşii resultatele acestor tendenţe la popórele nemagiare de aici, pe cari le-au putut prinde mai bine până acum?

Nu vĕd dênşii, că unei biserici cosmopolite şi încă şi poliglote, fórte uşor i se póte impune o limbă comună de administraţie, ér mai târḑiu şi spre alte scopuri, şi că acésta la noi va fi cea română? Nu vĕd dênşii esemplele antecesorilor lor luminaţi, cum aceştia s'au opus tuturor introducerilor de doctrine catolice în biserica lor, nu mai şi numai căci au provĕḑut pericolul ce ne ameninţă naţionalitatea prin introducerea astorfel de doctrine?

Noi am dori în interesul naţiunii nóstre, ca atât clerul român unit, cât şi ceilalţi fraţi ai nostri uniţi, sĕ se lasă de fraternisarea, cu duşmanii naţiunii nóstre chiar şi în cele bisericesci, până mai e timp, şi se pot despărţí fără multe dureri“. Intórcă-se ér în sinul bisericei lor mame, în biserica ortodocsă, adevĕrata biserică alui Iisus Christos, sau dacă nu se pot hotărî încă la acésta, sĕ rĕmână pe iângă biserica lor unită, conservând-i caracterul ortodocs, naţional român şi autonom, conform principiilor actuluì de unire. Lucrând astfel nu vom fi siliţi a esclama de durere cu Bărnuţiu înaintea poporului român unit şi neunit:

„Fii nenorociţi! Cine vĕ va apĕra, dacă părinţii vostrii (preoţii) dau mâna cu streinii în contra vóstră?!“

Un preot ortodocs.

Revista politică.

Protestul anunţat al papei contra serbărilor din 20 Sept. s'a publicat. Leo XIII a preferit forma unei scrisori către cardinalul Rampolla, scrisă intr'un ton blând şi domol. Sunt fótre nostime şi hazlii unele frase, de aceea le şi reproducem. Papa ḑice între altele: Sentimentul de umanitate care însuşi sĕ feresce de spiritele dominate de patimă, părea, că-mi permite speranţa, că sĕ va ţiné cont de vêrsta nóstră înaintată; înse lumea a trecut peste acésta în mod brutal la ordinea ḑilei. Noi am fost siliţi, să fim aprópe nemijlociţi martori la apotheosa revoluţiei italiene şi a jăfuirei scaunului papal. Noi am fost în deosebi măhniţi prin intenţiunea de a face mai curênd durabil conflictul, ale cărui efecte nesalutare nimenea nu le póte aprecia, decât de al delătura Lumea (din Italia sĕ înţelege) s'a apropiat dĕ altmintrelea cu un pas şi mai tare de idealul antireligios; căci cea din urmă ţintă a ocupării Romei, de şi nu în spiritul tuturor acelora cari au conlucrat, totuşi cel puţin în sensul aceloraşi secte, cari au fost cei dintâiu urzitori ai ei, n'a fost în nici un cas numai efeptuirea unităţii politice; voinţa a fost, ca prefăcênd în ruine ḑidurile metropolei lor cetăţenesci, sĕ dea mai tare şi în puterea spirituală a papei. Idea fundamentală a fost, sĕ schimbe ursita Romei, s'o facă érăşi păgână. Étă ce au voit ei sĕ serbeze prin sancţiune legală, prin anunţuri lărmuitóre, ei — o sectă duşmană lui Dumneḑeu. Naţiunea într'aceea sufere; căci afară de aceea, că nu sĕ ţine promisiunea în privinţa bunei stări materiale, Italia e divisată moralicesce, şi numĕrul şi tăria acelor aderenţi, cari lucră la rĕsturnarea tuturor instituţiilor cetăţenesci şi sociale, sunt în crescere. Nici odată nu va ajunge papismul o adevĕrată independenţă, fără putere teritorială. Situaţia, care ni sĕ garantéză, atêrnă dela arbitriul altora; de curênd s'a vĕḑut şi ameninţarea, că garanţiile amintite sĕ vor delătura. Mai încolo papa sulevéză originea şi binefacerile suveranităţii papale şi provócă pe Italienii, cari nu aparţin acestei secte stricăcióse, sĕ perpetueze în luptă contra obrasnicilor duşmani ai numelui creştinesc.

El ḑice, că cel mai înalt for de învĕţătură al bisericei va urma căile omenirei şi nu va refusa, întru cât va fi cu putinţă, sĕ se acomodeze pretensiunilor înţelepte ale omenirei. „Dacă“ astfel sĕ termină scrisórea, — Italienii, cari pórtă jugul francmasonilor, nĕ vor asculta, atunci noi vom deschide inima nóstră celor mai scumpe speranţe; altmintrelea însĕ putem profeţi nóuĕ pericole şi mai mare stricăciune!“ — Par' că nu sĕ cam potrivesce tonul plângĕtor al scrisórei cu posiţia aşa numitului vicarius dei! Auḑi acolo: Italia — un stat puternic, care face parte din tripla alianţă, — poreclit o sectă: sĕ vede tréba, că înaintea papei tóte statele europene sunt secte rĕsvrĕtitóre. Ţi se pare la început, că-i numai „poveste“, faţă de care vrênd nevrênd trebue sĕ zimbeşti!!

⁂

Preşedintele casei magnaţilor anunţă tuturor membrilor indepărtaţi, că Luni în 21 Octobre la 11 óre a. m. sĕ vor desbate în casa magnaţilor acele părţi, din proiectul despre libera eserciare a confesiunei, asupra cărora cele dóuĕ corpuri legiuitóre până acuma nu s'au putut înţelege.

România.

Din incidentul „crisei ministeriale“ din Bucuresci, care preocupă astăḑi în mare parte lumea politică din şi afară de vrednicul regat vecin, scrie „Pester Lloyd“ în Nrul 241 un articol de fond, din care estragem următórele: Junimiştii din cabinetul României au provocat criza. Junimiştii părăsesc luntrea conservatóre; ei sĕ duc, ca sĕ se întórcă întăriţi.

Vêntul suflă astăḑi în opinia publică a României spre stânga. Conservatorii şi-au uzat puterea lor de viaţă. Alegerile comunale, cari sunt esciusiv liberale, au indicat acésta destul de clar. Restul l'au dovedit descoperirile abusurilor săvêrşite de administraţie, descoperiri cari au ajuns în strĕinătate şi şi în Ungaria. Cu popularitatea cabinetului s'a isprăvit. Viscolul de afară a produs desbinări interne. Ministrul de justiţie al cabinetului Catargiu a fost junimistul Marghiloman, bărbaţii politici compromişi aparţin cu deosebire partidului conservator. Acusaţii s'au plâns în gura mare, că ministrul de justiţie i-a espus persecuţiunei; Catonismul sĕu faţă cu principiul independenţii statului judecătoresc a fost numai mantaua,

---

Nu numai punţile dintre două vagóne erau încărcate de asemenea ciorchine, dar unii au calătorit chiar călare pe trampóne sau cocoţaţi pe coperişurile vagónelor. Nimeni nu era însá obligat să călătorésca în chipul acesta şi spre a avea loc n'avea de cât să'şi ascepte rêndul în trenurile următóre.

Trecerea peste pod la întórcere a presintat un aspect feeric. Pe de o parte zăriai pe ţĕrmul Dobrogei orăşelul Cernavoda cu casele sale albe înşirate pe deal, apoi pavilónele înfiinţate pentru serbare cu colorile lor vioi şi mulţimea enormă, care presărea ţermul Dunării. In apă, până sub pod bastimentele varii iluminate unele cu laterne veneţiane, altele cu electricitate, împodobíte cu flamure multicolore şi pe de asupra lor focurile de artificii, care veniau sĕ se stingă în albia fluviului astfel, că cine-va nu se putu opri de a asemĕna acéstă serbare cu o miniatură a celei dela Kiel.

Trec peste mulţime de amĕnunte şi incidente şi termin ḑicênd că serbătórea de ieri va lăsa o amintire nestérsă în mintea şi inima tuturor acelora, cari au asistat la ea.

(Va urma).

cu care a acoperit scopul, de a nimici aliații, cari i-au devenit incomodi, adecă pe conservatori. Astfel de acuse, fie ele întemeiate sau nu, constitue mórtea ori-cărei coaliţiuni. Şi unitatea cabinetului Catargiu-Carp nu póte suporta acéstă desbinare fără pagubă. Era lovită până la măduvă. Petru Carp, incontestabil unul d'intre cei mai însemnaţi politici ai României, a simţit că s'a isprăvit cu activitatea rodnică a guvernului. El pricepu repede situaţia, şi fără de aceea stau alegerile generale înaintea uşii. Un ministeriu strîmtorat din afară, subminat în lăuntru, nu sĕ póte presenta ţĕrei cu prospecte de reuşită, cel puţin n'a voit Carp sĕ mai lucreze mult timp astfel. El a provocat de aceea crisa. După părerea generală e vorba de un proces de transfusiune, pe care au sĕ-l facă junimiştii cu liberalii. Conservatorii n'au capabilitatea sĕ formeze un cabinet nou şi Petru Carp, sĕ dice în general, va fi şeful noului ministeriu format din elemente junimiste şi liberale.

„Pester Lloyd“ laudă apoi activitatea fostului guvern, şi cu deosebire alipirea României la tripla alianţă, cu care a câştigat opinia publică pe tótă linia pentru politica sa şi a deşteptat în lume convingerea, că interesele regatului pretind categoric alipirea. Acéstă schimbare dice P. Ll în părerile politicilor români este fórte remarcabilă. Privită în sine, precum şi cu privire la efectul ei este cel mai însemnat eveniment al fostului guvern. Alipirea României la tripla alianţă a contribuit asupra situaţiei dela Balcani şi asupra organisărei ei de acum. Poţi dice, că câtă vreme vor nebuni spiritele din statele balcanice o sentimentalitate romantică împreunată cu înclinaţii de esplosie, atâta timp sĕ va proclama dependinţa de tendenţe panslaviste ca cea mai supremă lege a politicei. Prin acéstă directie se linguşesc unele prejudiţii populare, precum şi unele pofte întunecate, naclare de putere. Un diplomat din Petersburg a dis odată: „Dacă vorbesci de un guvern, care e rusofil, atunci poţi fi sigur, că el poftesce dela tată seu cel mai puţin o bucată însemnată de teritoriu“.

Rusia sĕ folosesce de masca consanguinităţii şi a comuniunei confesionale faţă cu popórele balcanice. Dar falsă e basa acelei politici, care nu aştéptă desvoltarea statului dela puterea internă a poporului, ci dela bunul plac al unei puteri streine.

„Pester Lloyd“ nu găseşte cuvinte, ca sĕ preamăréscă faptul politic al guvernului Catargiu-Carp cu alipirea României la tripla alianţă, ca un enorm câştig nu numai pentru regat ci şi pentru influinţa binefăcĕtóre, ce a avut-o acesta asupra statelor balcanice. Diariul din Pesta îşi esprimă convingerea nu ne întemeiată, că tóte guvernele din ţara românéscă vor urma politica esternă „fórte cuminte“ a fostului cabinet.

Noi nu întrăm în apreciarea luptelor politice interne ale României; avem noi aici destule nĕcazuri, cu cari sĕ ne ocupăm. Dacă am estras din articolul de fond al diariului din Pesta, am făcut-o, ca sĕ se vadă, cum judecă politicii magiari situaţia din România.

Noi dorim, ca în curĕnd crisa sĕ se termine spre binele cetăţenilor şi spre progresul netăgăduit, care l'a făcut statul român cu deosebire în timpul din urmă. Fie, ca măcar, 30% din stabilitatea memorabilului pod dela Cernavoda sĕ se validiteze şi în cestiile politice interne ale regatului vecin!

Noutăţi.

Avis. „Corvineana“ institut de credit şi economii, societate pe acţii înfiinţat în Hunedóra, cu un capital social de 70 000 coróne, pe basa statutelor provĕdute cu clausula de aprobare a tribunalului reg. din Deva Nr. 7942 cem. ddto 27 Septembre 1895 st. n. 'şi a început activitatea cu 1 Octobre a. c. n. ceea-ce prin acésta se aduce la cunoscinţa celor interesaţi. Hunedóra, la 8 Octobre 1895 n. George Oprea, director esecutiv, Teofil Tulea, compt.

⁂

Universitatea din Cernăuţi. Avem înaintea nóstră programa prelegerilor dela universitatea din Cernăuţi pentru anul 1894/5 semestrul de vară.

Teologi au fost 57, iurişti 272, filosofi 34, fasmacişti 8, în sumă totală 371.

Dintre aceştia au fost: din Bucovina 286, din Galiţia 54, Austria de jos 3, Bohemia 1, Moravia 4, Silesia 3, Carintia 1, Ungaria-Transilvania 6, Croaţia 1, Bosnia 3, Herţegovina 1, România 7, Bulgaria 1.

După limbă: germâni 182, magiari 1, români 104, ruteni 37, poloni 34, bohemi, 2, sêrbi 6, bulgari 1, armeni 4.

După religiune: greco-orientali 133, armeni-orientali 4, romano catolici 72, greco-catolici 20, armeni-catolici 5, evang. luth. 9, jidani 128.

Dintre români: teologi 45, iurişti 44, filosofi 12, farmacişti 3.

Ca caracteristic pentru ovrei însemnăm că din 128 au fost: iurişti 119, filosofi 5, farmacişti 4.

Dela didactru au fost absolvaţi pe întreg 61, pe jumĕtate 14. Stipendişti au fost 31.

Elevi ordinari au fost în anul I 87, în anul II 113, în anul III 71 şi în anul IV 59.

Estraordinari au fost 41.

⁂

Maghiarisări prin matricule în Braşov. „Gazetei Transilvaniei“ i-se scrie: Parochianul dela Biserica S.-lui Nicolae din Scheiu (Braşov) Radu Stinghe s'a dus sĕ întroducă în matriculele de stat pe un nou născut fiu al sĕu, căruia voia sĕ-i dea numele de botez at sĕu, Radu (sau Duţu, format din Irodion.) Funcţionariul însĕ n'a voit sĕ înregistreze numele românesc Radu, ci l'a tradus pe unguresce cu „Rudolf“. Tatăl a protestat, dar funcţionarul n'a voit sĕ scie de protestul lui. Ni-se spune, că tot asemenea s'a întêmplat şi cu o copilă a unei femei române tot din Scheiu, căreia i s'a dat în matriculă un nume pocit unguresc, cu totul diferit de numele românesc, pe care voise mama sĕ-l dee fiicei sale. E adevĕrat scandal a atenta în asemĕnea mod la dreptul individual şi familiar al părinţilor, cărora singur li-se cuvine dreptul de a alege numele fiilor lor.

⁂

Omor pentru o găină. In Giula (Transilvania) trăia un ţĕran bĕtrân de 80 de ani, care era bogat şi avea cu ce sĕ trăéscă, dar suferea de bóla de a fura, aşa că nu se puté răbda sĕ pună mâna pe nimic, fără sĕ nu fure. Cu deosebire îi plăceau puii şi găinile, pe cari cum le vedea, le şi fura. Cu tóte acestea însĕ el nu prea făcea pagubă nimĕnui, căci bogata lui familie se grăbia în totdeauna a întórce celor păgubiţi lucrurile furate.

In vara acésta s'a întêmplat însĕ, că bĕtrânul hoţ de găini întră în curtea unui ţĕran cu numele Furta, din a cărui curte voí sĕ fure o găină. Furta însĕ îl prinse şi'l loví cu o bâtă în cap aşa de tare, încât numai decât bietul bĕtrân cădu mort la pămênt.

Tribunalul din Giula, avĕnd în vedere, că Furta a sevêrşit acest omor într'o furie, l'a osândit numai la un an închisóre.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Valea Haţegului, Octobre 1895.

Onorabilă redacţiune!

Simţul de iubire cătră adevĕr şi ecuitate, apoi stima faţă cu onoratul public cetitoriu şi faţă cu mine şi posiţia mea, mĕ îndémnă a da un mic şi precisat rĕspuns dlui Nicolae Sanzian, ca notariu al sinodului nostru protopresbiteral din tractul Haţeg, la corespondenţa d-sale, apărută în stimatul nostru organ archidiecesan „Telegraful Rom.“ Nr. 84 a. c.

Sĕ încércă dl N. Sanzian cu trup şi suflet din rĕsputeri, scriind unele neadevĕruri lipsite de ori-ce basă, voind a denaturisa purul adevĕr, după-cum dice proverbul: „a îmbăta lumea cu apă rece“, sau „a lega mâţa în sac“, şi astfeliu se încércă (înzadar) a rĕsturna şi combate purul adevĕr basat fiind pe drept, adevĕr şi dreptate apărut în corespondinţa mea din „Telegraful Român“ Nr. 74 a. c.

La aserţiunea dlui N. Sanzian, unde dice că „eu nu cunosc protopresbiteratul“, nu are drept, deóre-ce eu sunt născut şi crescut, şi ca preot de preste 20 de ani tot în acest tract protopresbiteral, póte sĕ-şi închipue ori ce om înţelept şi nepreocupat de patimi, că eu în adevĕr cunosc tractul nostru, şi încă din tóte punctele de vedere, aşa dară eu am vorbit din convingerea şi esperienţa mea proprie.

La aserţiunea d-sale, unde dice că „cererea nu s'a făcut, ca cultura clerului sĕ ajungă la urgisitul primitiv“, apoi ce a fost causa, şi ce a îndemnat pe cei interesanţi a aduce conclusul sciut în sinodul nostru protopresbiteral, ca „parochiile (bisericile) din tractul menţionat sĕ se întregéscă cu indivizi cu mai puţină cualificaţiune decât cea normală“, contra conclusului sinodului nostru archidiecesan din 6/18 Maiu ex 1888 Nr. prot. 63, ori că sinodul nostru protopresbiteral a voit a cere dela sinodul nostru archidiecesan un conclus separat numai şi numai pentru tractul nostru Haţeg (pentru pădurile Hunedórei.)

Relativ la parochiile vacante, unde dl Nicolae Sanzian cu cutedare unică în feliul ei, îndrăsnesce a afirma în publicitate, că „în pădurile Hunedórei se află 22 de parochii vacante, avĕnd fie-care câte 1, 2 şi 3 filii“, nu e adevĕrat, ca dovadă şematismul bisericei nóstre produs în călindariul archidiecesan din a. c. pag. 63, unde sĕ vede apriat, că tractul nostru Haţeg constă din 46 de parochii, dintre care abia 12 parochii sunt vacante în tractul întreg, dintre care fórte probabil că cele mai multe s'ar puté afilia, şi dintre aceste parochii sciu că sunt 4—5 vacante în pădurile Hunedórei (mare diferinţă dela 5—22.)

Mai afirmă dl N. Sanzian, că „rĕu, dar mai rĕu fără nici de rĕu“, eu din contră sunt de părere, ca parochiile sĕ se reducă încât se póte, ca astfeliu sĕ se pótă îmbunătăţi sórtea şi starea preoţilor şi în tractul nostru Haţeg, ca sĕ nu fie necesitat preotul la muncă dilnică, d. e. a săpa, cosí, şi secera tótă diua în arşiţa sórelui pereche cu badea Petru şi Pavel in detrimentul caracterului seu preoţesc.

La afirmarea că „nu avem indivizi la teologie ori la pedagogie“, şi aci observ, că poporul nostru cel puţin în părţile nóstre, deşi cu părere de rĕu trebue sĕ recunosc, că e tare înapoiat în gradul de cultură, nesciind apreţui învĕţătura, şi ca atare vĕdênd că i-se ofer învĕţătorii în mod estraordinariu cu mai puţină cualificaţiune (pregătire), dêndui-se degetul, el voesce a-ţi lua mâna; — la cuvintele că „s'ar fi creat un stipendiu de 60 fl. v. a. dară tot în zadar“, dle, după conceptul sf. scripturi, cu trupul deodată nu móre şi sufletul, precum nu mor nici faptele cele bune, ce le-au făcut cineva aici pe acésta lume, ci ele ne rĕmân nouĕ celor vii ca nisce esemple bune şi demne de imitat. Aşa dară nu mărturisí contra consciinţei D-tale, carea, aşa cred, că te va mustra, ci mărturisesce adevĕrul, că acel stipendiu este iniţiat şi înfiinţat de fostul nostru protopresbiter I. Raţiu (ergo lauda de sine).

La aserţiunea, unde dl N. Sanzian zice că „nu sunt în curent cu cursul lucrurilor“ că „mi-am dat atestat paupertatis“, — îi rĕspund, că e lucrul sciut de ori-ce om înţelept şi interesant de causă, că respectivul (conclus) cerere deşi au trecut prin şedinţa a IX-a din 6/18 Maiu a c. a sinodului nostru archidiecesan, însĕ nu s'a finalisat, ci s'a concredut finalisarea prea Veneratului nostru consistoriu archidiecesan, — óre care nu suntem în curent, şi care ne-am dat atestatul sus amintit, eu carele vorbesc după acte, ori dînsul carele vorbesce numai dela sine? (laudă-te gură, că iacă pumnul).

La cuvintele că „nu am tins mâna la urcarea salariului învĕţătoresc, ca sĕ pot profita“, nu are drept, căci eu pot dovedi din acte oficióse, că tocmai eu am fost şi sum acela, carele am cercat şi cerc şi acuma din când încând, că acel salariu sĕ se urce la pretinsul de lege, cu atâta mai vêrtos cu cât chiar în interesul familii mele ar fi fost putêndu-se aplica ca atare un membru din familia mea, durere însă că nu mi a succes până acuma, óre am profitat, sau am avut daună; judece onor. public cetitor, şi nu unul ca D-ta.

Mai afirmă d. N. Sanzian, că „nu am vorbit mult în sinódele protopresbiterale din anii trecuţi; — causa fórte uşor de esplicat, şi anume: acelea sinóde au fost presidiate, şi conduse de un adevĕrat părinte de pia memorie I. Raţiu, carele au fost la înălţimea misiunei şi chemărei sale, şi carele a sciut conduce naia tractului întreg spre binele (fericirea) şi mulţămirea tuturor şi subt a cărui conducere înţeléptă nice că s'au adus astfel de concluse (cereri) unice în feliul lor.

La aserţiunile, unde să dice că „nu sunt ideile mele proprii“, şi aci asigurez pe dl. N. Sanzian, că nu are de lucru tot cu învĕţătorii, şi preoţii estraordinari, care sĕ se învârtă după dicala dênsului, căci se mai află în tractul nostru până acuma şi preoţi cu pregătire d. e. de pe têmpul meu înainte de asta cu preste 20 de ani, cu pregătire de gimnasiul inferior, şi teologia ordinară de 3 ani, apoi după putinţă şi împregiurări, pre lângă tóte neagiunsurile materiale, la cari e espusă céta preoţéscă în general, eu mi-am dat tótă silinţa spre a abona câte un jurnal, dóuă de cetire, spre a merge încât se póte paralel cu têmpul present, ér dacă cumva ideile dtale sunt imitaţiunea (producţiunea) unor altor idei streine, şi apoi dacă ele dóră sunt şi ceva cam funeste, — la acest punct mĕ simţ îndemnat aţi trage atenţiunea, spre a fi mai cu reservă, şi a nu presupune şi despre mine aşa ceva, — şi apoi dacă ai voit a cunósce pe „corespondentul“, din nr. 74 a „Telegrafului Roman“ despre care e vorba, étă-mĕ aci mai jos subscris, căci te asigurez că mĕ simt în drept, posiţie, şi stare de a puté sta de vorbă cu ori-cine, aşa şi cu dta.

In fine reproducêndu-ţi cuvintele dtale D. Nicolae Sanzian, de care însu-ţi te ai folosit în corespondenţa dtale din „T. Roman“ nr. 84 a. c. — d. e. „svêrcolea“, „bârfil“, „ingiurii“, „scălciate“, — „rĕsbunătóre“, — „înşelând“, — care cuvinte pe cel ce le întrebuinţéză, 'l caracteriséză, scii proverbul „de pe póme se cunósce pomul, de pe fapte omul“, — eu din partemi închei aserţiunile mele tot cu cuvintele clasice ale sf. scripturi „nu judeca, ca sĕ nu fii judecat“.

Ioachim Cerbicean,
presbiter gr.-ort.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea ţinerei adunărei generale al despĕrţămĕntului XXXII a Asociaţiunei Transilvane pentru literatura română şi cultura popopului român în D.-Sân-Mărtin la 11 August a. c. sara s'a dat o petrecere cu joc al cărei resultat, socotind tacsele de întrare şi suprasolvirile a fost 129 fl. din care substrăgêndu-se spesele de 50 fl. 55 cr. resultă un venit curat de 78 fl. 45 cr. care venit conform decisului din şedinţa comitetului despĕrţămĕntului din 3 Iuliu a. c. s'a dat $^2/_3 = 52$ fl. 30 cr. pentru scóla confesională română gr. or. din Cetatea-de-baltă, ér $^1/_3$ în sumă de 26 fl. 15 cr. pentru fondul iufiiţindei scóle gr.-cath. din D.-Sân-Mărtin.

Suprasolviri au întrat dela următorii Domni: Vasilie Zehan adv. în D.-Sân-Mărtin 6 fl. Ioachim Vintilă preot în Călvasăr 50 cr. Moise Birtolon notariu Lăscud 1 fl. Aug. Almăşan preot în Sămărghita 50 cr. Ioan Solomon măcelariu în D.-Sân-Mărtin 1 fl. Dr. Vasilie Maior din Chimitelnic 1 fl. Hirsch Mor tipograf în D.-Sân-Mărtin 50 cr. Stefan Laday pretor în D.-Sân-Mărtin 1 fl., Alecsandru Precup preot în Şĕnşa 1 fl., Vasilie Vlasa preot în Budiu 50 cr., Schreiber Antal 50 cr., Basil Milian proprietar sub pădure 50 cr.

Şi după petrecere a întrat dela domnul I. Brândea not. în Cerghidul-mare 1 fl.

Tuturor acestor domni li-se aduce pe acésta cale mulţămită.

Cetatea-de-baltă, 4 Octobre 1895 st. n.

Pentru comitetul arangiator:

Nicolae Todoran,
prot.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Loterie.

Miercuri, în 16 Octobre n. 1895.

Sibiiu: 48 81 14 66 71

Nr. 116/895 [183] 1—3

CONCURS.

Pe basa aprobării Venerabilului consistoriu archidiecesan dela 6 Aprile 1895 Nr. 2475 B. și a conțelegerei cu comitetul parochial sĕ publică concurs pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă de clasa III, Gârda de sus cu filia Négra de sus din protopresbiteratul Câmpenilor cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Rom.“

Emolumentele sunt 569 fl. v. a. venite sigure și sistemisate precum și alte venite nesigure.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și trimită cererile lor concursuale cu decumentele necesare la subscrisul oficiu până la terminul cuvenit.

Câmpeni, 8 Iuniu, 1895.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental din Câmpeni.

Romul Furdui,
protopresbiter.

Nr. 404/895 [188] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători dela scólele confesionale române gr. or. din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratnl Avrigului sĕ escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Arpașul superior, postul de învĕțătoriu cu salariul anual de 300 fl. cnartir și lemnele necesari pentru foc.

2. Feldióra, postul de învĕțătoriu cu salariul anual de 300 fl. cuartir și lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-și subștérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 1 Septembre, 1895

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Ioan Cândea, protop.

Publicare de licitațiune.

Subsemnatul comitet parochial prin acésta aduce la cunoscință publică, că lnaltul Ministeriu reg. ung. de agricultură a încuviințat cu Nr. 27730/895 vinderea alor 14 jugĕre catastrale din pădurea de fag a bisericei nóstre de aici, aflătóre pe teritoriul acestei comune „la Strâmba“.

Pentru vinderea acestei păduri sĕ publică licitațiune publică, ce sĕ va ține în cancelaria oficiului parochial de aici **la 26 Octobre (7 Novembre) a. c.** Pădurea de vêndut este prețuită prin pădurariul suprem cercual cu **506 fl. 40 cr.** dela care sumă 10% sunt a se depune ca vadiu înainte de începerea licitațiunei, din partea doritorilor de a o cumpĕra. [189] 1—3

Condițiunile speciale de licitațiune sĕ pot afla până la ḑiua sus amintită la oficiul parochial de aici.

Comitetul parochial român gr. or.

Geröfi-Dângău, 1 Octobre 1895.

V. Teotelecan, paroch, preș. com. par.
N. Tomoș, epitrop I.

PETRU BARBU
măiestru-tapiser,
Sibiiu, str. Morii Nr. 4.
(casele eredilor Habermann)

se recomandă p. t. publicului pentru **confecționarea de lucruri noue**, precum și pentru tot feliul de **decorațiuni** și **reparaturi** in acest resort în și afară de casă cu **prețurile cele mai ieftine**. [187] 1—3

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat .	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg. .	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg. . . . . . : . . .	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima . . .	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. = ...	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. = ...	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg .	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă . . .	„	—.15
Comput de Ioan Popescu . . .	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaționale. . .	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu . .	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu .	„	—.80
Drepturile și datorințele civile ·	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu .	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV = .	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan .	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I. .	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II. .	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II. . .	„	1.—
Gramatica română de I Dariu .	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu .	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop .	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop .	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș . .	„	—.80
Istoria universală pentrn scólele secundare de V. Goldiș . .	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. = ...	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri . .	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale. .	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895 . . .	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu .	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur . .	„	—.50
Vocabular român germân . . .	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja . .	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu . .	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean . .	„	—.80
Colinde de A. Marienescu . . .	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu .	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu .	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu . . .	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț .	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre .	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan . .	„	1.50
Poetica română de I. Manliu . .	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian . . .	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea .	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19.—
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii . .	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕțămêntului .	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian, .	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla . . .	„	—.02
Contul capitalelor active cóla . .	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli . .	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli . .	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl .	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla . .	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla . . .	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla . .	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaților cóla . . .	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—·06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4.50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla. . .	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noa cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl. . .	„	—.02
Testimonii de religie . . .	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie .	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100 . .	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100 .	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100 .	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și .	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți.		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăiști de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și penselele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**
Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 112 Sibiiu, Sâmbătă, 7|19 Octobre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cabinetul Sturdza în România.

Crisa ministerială provocată de junimişti pe timpul manevrelor din România s'a terminat, şi încă s'a terminat precum nu o credeau conservatorii, cari voiau ca ei singuri sĕ formeze un cabinet de transiţie, carele sĕ disólve corpurile legiuitóre actuale, sĕ conducă alegerile şi numai dacă nu li-ar succede a-şi crea o maioritate nóuă se facă loc altora în urma votului legislativei.

Regele Carol n'a încuviinţat acéstă cerere a conservatorilor, ci primind dimisiunea întregului cabinet Catargiu, a abandonat pe conservatori şi a dat puterea pe mâna partidului liberal, încredinţând pe şeful lor, pe dnul Dumitru Sturdza cu compunerea noului cabinet dându-i şi facultatea de a disolva corpurile legiuitóre.

Acésta este ordinea normală în state constituţionale.

După un period óre-care, dacă partidul dela putere a obosit, sau în eserciarea puterei şi în conducerea parlamentului a făcut greşeli esenţiale, are sĕ se retragă şi sĕ facă loc partidului oposiţional.

Până acuma nu sunt cunoscute adevĕratele cause a căderii conservatorilor.

Negreşit mult va fi contribuit la acésta şi casul Behring din Galaţi, în care s'au dovedit de compromitaţi şi funcţionari înalţi, cari erau conservatori.

In România ca şi la noi sórtea guvernelor este în mâna domnitoriului. Până acum încă nici un cabinet de partid n'a cădut în parlament, pentru-că fie care cabinet ajuns la putere scie sĕ-şi creeze parlamentul după chipul şi asemenarea sa, şi chiar pentru acésta, în România ca şi la noi nu este cu putinţă ca însuşi partidul guvernamental sĕ dee vot de blam cabinetului ieşit din sînul sĕu, precum adeseori am vĕdut în Franţa şi în Anglia.

Până când astfel îşi vor pricepe partidele chiemarea, posiţia domnitoriului este fórte grea în România, avênd el a supliní şi pe parlament întru a aprecia opinia publică a cetăţenilor statului şi a afla momentul sosit pentru schimbarea guvernului.

Doispredece ani au stat la putere partidul liberal cu Ioan Brătianu în frunte, în care timp s'au creat cele mai epocale instituţiuni ale statului, s'au proclamat independenţa lui şi pe capul principelui Carol s'a pus coróna de Rege, — în parlament avea maioritate preponderantă, şi totuşi l'a trêntit „strada“, a trebuit sĕ se retragă şi se facă loc conservatorilor, carii coaliaţi cu junimiştii, carii atunci erau numai un partid literar şi mic, dar de bărbaţi tineri şi valoroşi, au guvernat şepte ani, carii în puterea reformelor legislatorice, a succeselor economice şi a mareţelor instituţiuni ce le-au creat asemene se pot numí ani de glorie pentru statul român.

Abia s'au rentors guvern şi domnitor dela Cernavoda, unde tótă lumea i-a admirat pentru terminarea grandiosului pod peste Dunăre, şi imediat după rentórcere dela manevrele, care au constatat practicabilitatea fortificaţiunilor capitalei, ambele creaţiuni epocale iniţiate de liberali, dar esecutate cu tótă loialitatea şi insufleţirea de guvernul Catargiu, şi guvernul conservator a trebuit sĕ facă loc guvernului liberal.

Aşa a voit Regele Carol, şi Regele Carol este om înţelept şi scie ce face.

Stările din România nu se pot judeca după tipicul altor state din Occident, nici chiar după stările din statul nostru, unde principiul dinastic este tradiţional, este un cult înăscut cetăţenilor statului.

In România tradiţiunea era înainte de Carol, ca tot la şepte ani sĕ se schimbe chiar şi domnitoriul.

Şi astădi chiar se agită cu cuvêntul şi prin presă nu numai contra guvernului, dar şi în contra domnitorului şi a dinastiei sale.

Omenii încă nu sunt toţi împĕcaţi cu o stabilitate în fruntea statului nici cu privire la forme nici la persóne.

Regele Carol are greua misiune de a împămênteni în România principiul monarchic şi dinastic.

Partidele din oposiţiune după ce se mai reculeg şi-şi espiéză sau se uită pĕcatele ce le făcuse când erau la putere, pretind cu tóte mijlócele schimbare, şi dacă nu o pot esopera acésta pe cale normală, pe calea alegerilor, o forţézá prin presă prin întruniri şi chiar prin ameninţări la adresa Corónei.

Tóte acestea sunt permise în România, şi în fine regele înţelept caută sĕ molcoméscă spiritele, şi din când în când vine într'ajutoriul oposiţiei şi aceea ce trebuia sĕ facă parlamentul o face el.

Şi bine face, pentru-că stând prea mult un partid politic la putere, vrênd nevrênd produce abusuri de putere şi demoralisări în administraţiune, şi nu este bine ca timp îndelungat o parte a cetăţenilor statului sĕ fie eschisă dela conducerea lui dela beneficiile lui chiar.

Aceste resóne credem noi că au fost adevĕratul motiv, pentru care regele Carol după şepte ani de post, a chiemat éráşi pe liberali la guvern, şi suntem convinşi că dacă va trăi, cel mult după alţi şepte ani şi pe ei îi va înlocui cu alt partid oposiţional.

Noi firesce numai bucura ne putem dacă România totdéuna va avea un guvern consciu de chemarea sa, un guvern tare şi înţelept, care va conduce statul spre mulţămirea cetăţenilor sĕi fraţi de sânge ai nostri, şi vom fi fericiţi dacă ca români vor sci crea astfel de situaţiune internaţională, în carea sĕ pótă susţine raporturi amicale şi sincere cu statul nostru.

Partidul liberal din România, carele are atâtea lucruri mareţe din trecut la activul seu, sperăm că nici într'o privinţă nu se va lăsa sĕ fie întrecut de antecesorii sei.

Noul cabinet este compus din următorii domni:

D. Sturdza preşedinte de consiliu şi ministru al afacerilor strĕine;
N. Fleva interne;
E. Statescu justiţie;
C. Stoicescu lucrări publice;
G. Cantacuzino finanţe;
G. Palladi domenii;
General *Budisteanu* resboiu; şi
P. Poni instrucţie publ. şi culte.

Fiind-că d-nul D. Sturdza ca şef al oposiţiunei s'a folosit şi de cestiunea naţională a nóstră, carea în anii din urmă era o temă fórte populară în România, agitând cu ea contra guvernului, nu numai în presă şi în întruniri publice ci chiar şi în senat, al cărui membru era, — presa magiară nu e prea încântată de cabinetul Sturdza, ér de altă parte „Tribuna“ dice că „este un eveniment de mare importanţă şi pentru noi Românii din statul S-tului Stefan“, ca o „victorie a curentului naţional“.

Ar fi lucru fórte dureros, când „curentul naţional roman“ în România ar putea constitui pedecă pentru un bărbat de stat „pe ani mulţi“ cum dice „Tribuna“ de a ajunge la putere „ca un curent străin, nepotrivit pentru vremurile ce străbatem“.

Nu mai suntem în timpurile fanarioţilor.

Dar nu ni se cuvine nici se fim atât de naivi în politică, ca se facem pe cineva rĕspundĕtor când este la putere pentru cuvintele rostite când era în oposiţie, séu se cerem noi din alt stat ca dl Sturza, ca guvern, cu periclitarea intereselor statului seu, se realiseze pentru noi tot ce pretindea dela guvern când el era şeful oposiţiei. Dacă undeva, apoi în politica internaţională „honores mutant mores“.

Nu va face nici dl Sturza mai mult pentru noi pe acest teren, decât îi vor permite raporturile amicale între România şi Austro-Ungaria, ceea-ce suntem convinşi că a făcut şi guvernul conservator, al cărui membri ca individi n'au fost mai puţin buni români decât dl Sturza, ba ne temem, că va avé ocasiune şi dl Sturza ca guvern, ca sĕ fie combătut de un Tache Ionescu şi alţi colegi de ai sĕi conservatori, pentru-că nu face aceea ce ar trebuí sĕ facă pentru noi.

Acestea sunt lucruri, care pe noi n'au sĕ ne prea impresioneze, ci sĕ căutăm sĕ ne facem datoria nóstră aici, cercând căi şi mijlóce, ca sĕ ne putem susţiné şi progresa ca români, ér cât pentru fraţii nostri din România sĕ fim mulţămiţi, dacă ei totdéuna vor avé guverne, care vor înălţa în ochii lumii prestigiul statului lor şi vor puté stăpânì un popor fericit, căci a lor prestigiu şi fericire şi pe noi ne va însufleţí si întărí în greaua luptă ce siliţi suntem a o purta pentru esistinţa nóstră naţională.

Creştini şi iudei contra creştinismului.

Nici n'au fost întrat încă în vigóre nóuele legi politice-bisericesci întroduse cu 1 Octobre a. c. n., şi aceia, cari cu mai multă rêvnă au conlucrat la crearea lor şi cu mai mult dor le-au aşteptat, deja au şi început a şi arăta tendenţele duşmănóse faţă de societatea creştină din acest stat şi faţă de popórele, contra cărora cu vĕdită tendenţă s'au adus.

Adevĕrat, că legile acestea au fost create pe lângă jidani cu mare maioritate de creştini, de diverse confesiuni, cu escepţiunea clerului romano- şi greco-catolic şi a celui greco-oriental, dar, că la aducerea lor au contribuit şi motive şi s'au urmărit şi scopuri iudaice, precum şi scopuri de magiarisare, acum nu mai încape nici o îndoélă.

Dovadă casul dela Nagy-Maros, unde notariul jidan a pretins depărtarea crucii din sala şedinţelor comunale sub pretecst, că acolo se vor cununa şi ómeni cari nu recunosc crucea, şi casul dela Braşov, unde pe un copil român botezat Radu l'au întrodus în matricula de stat cu numele Rudolf, în contra voinţei părinţilor lui.

Că jidanilor nu le-a păsat de doctrinele bisericei creştine la crearea acestor legi, nu ne mirăm de loc, căci lor le sunt folositóre din tóte punctele de vedere; dar, că creştinilor, cari au conlucrat la aducerea acelora, nu le-a păsat de doctrinele propriei lor biserici, acésta ne dóre, şi ne dóre cu atât mai mult, cu cât suntem mai tare convinşi, că nici un stat ridicat pe ruinele bisericei, nu mult timp s'a putut susţiné.

Dovadă Francia pe timpul marei sale revoluţiuni din secolul trecut şi alte state.

Au dór cugetă conducĕtorii magiarilor, că câştigând vre-o câţi-va renegaţi în favorul ideei de stat magiar, ori magiarisând per abusum numele şi localităţile nemagiarilor, sau dacă le-ar succede a magiarisa chiar tóte popórele din acest stat, despre ce hotărît ne îndoim, 'şi au asigurat esistenţa statului pentru vecie? Nici decât!

Şi romanii antici au romanisat popórele şi ţĕrile supuse lor şi au ridicat monumente de pétră şi fer prin tóte părţile lumei pe unde au ajuns, şi cu tóte acestea, ce s'a ales din vastul lor imperiu?! Ruine şi ér ruine!..

Pentru ce? Pentru că l'au clădit de pe basele religiunii pe care l'au clădit strămoşii lor şi au cercat a-l strămuta pe base strĕine, esclusiv lumesci, create în mod greşit de ei, base şi instituţiuni la adăpostul cărora fără genare sĕ şi pótă satisface tuturor pasiunilor lor, cari numai pentru fericirea individilor şi a societăţii nu sunt favorabile.

Ar avé încâtva rostul lor şi aceste legi, dacă statul, atunci când a lipsit de dreptul public şi privat instituţiunile bisericei atacate printr'ênsele, le-ar fi susţinut acestora barem prin doi-trei paragrafi autoritatea lor morală obligând pe cetăţeni a le observa barem ca mai nainte. Şi acésta chiar în interesul seu mai bine priceput.

Căci dacă statul pretinde dela biserică observarea legilor sale, cu tot dreptul póte pretinde şi biserica dela stat observarea şi apĕrarea instituţiunilor sale, şi acésta: pentru fericirea temporală şi eternă a membrilor ei, cari sunt totodată şi membri ai statului.

Au dór cugetă conducĕtorii actuali ai statului nostru, că pentru susţinerea acestuia n'au lipsă de spriginul moral al bisericei, căci acolea le sunt în cas de lipsă baionetele gendarmilor şi ale miliţiei? Dar nu tocmai militarismul prepotent a dus pe cel mai puternic stat al lumei, statul roman, la perire?

Bine sĕ-şi dea sémă puternicii ḑilei cu aceste împrejurări, şi sĕ se nisuéscă a-şi repara greşéla cât mai curênd, până mai e timp şi mai este ce salva din basele creştine ale statului, fórte sguduite prin aceste legi.

Revista politică.

Am amintit în ḑiarul nostru, că ministrul de esterne al Rusiei, principele Lobanoff, a asistat la manevrele armatei franceze în Mirecourt, şi că din acest incident presa radicală franceză a înjghebat o puternică alianţă între Rusia şi Francia, a cărei resultat ar fi fost sĕ fie revanşa mult dorită dată Germaniei.

Tot acest principe Lobanoff a petrecut în ḑilele acestea prin Berlin, a avut întrevederi cu împĕratul Germaniei şi cu cancelarul acestuia, principele Hohenlohe. După-cum spun gazele germane, principele Lobanoff a fost primit cu tótă căldura. Nu scim, ce va mai ḑice acum presa rĕsbunătóre a Franciei. Interesant e interwievul, care l'a avut ministrul de esterne rusesc cu un raportor al ḑiarului „Times". Principele Lobanoff i-a spus următórele: „Am fost surprins de impresia, ce-a făcut asupra mea Francia, impresia unei puteri pacinice, care are încredere în sine. Am avut ocasie, sĕ observ organisaţia militară şi s'o admir, însĕ nu cred, că greşesc, când ḑic, că cea mai de căpetenie şi mai stăruitóre grije a acelora, a căror opinie valoréză ceva, este procsima esposiţie universală, la care vreau sĕ triumfe faţă cu tótă lumea; operile de pace sunt bucuria lor. Parisul şi provincia gândesc cu totului tot diferit asupra acestor lucruri. In provincie lumea e fórte indiferentă faţă cu schimbările de ministerii, cât timp guvernul dă ocasie de lucru şi economie. Provinciile n'ar urma astăḑi Parisului, dacă s'ar rĕscula; dacă ar fi esistat comuna, atunci o ar fi sprjginit unele cetăţi mari, ca Lyonul şi Marseille; restul Franciei n'ar fi urmat'o".

Principele Lobanoff vorbí apoi şi de împregiurările germane şi numí căderea lui Bismarck unul d'intre cele mai însemnate evenimente ale timpului nostru, care însĕ n'a venit pe neaşteptate, căci sĕ scia, că împĕratul şi Bismarck nu pot lucra împreună. „Eu nu cunosc pe împĕratul", continuà principele Lobanoff, „însĕ eu am cunoscut pe tatăl sĕu şi sciu, că împĕratul îi sémănă aşa de puţin, cum nu mai pot sĕmăna doi ómeni. Acum sbóră împĕratul cu avêntul propriu; lui îi place, sĕ se sfătuéscă cu principele Hohenlohe, a cărui înţelepciune şi temperament împăciuitor e un mare avantagiu. Eu am vĕḑut de curênd pe principele Hohenlohe eserciându-şi oficiul seu cu resignaţie patriotică; el nu e chinuit de ambiţie, însĕ sunt momente, în cari omul nu sĕ póte subtrage dela apelul făcut supunerei sale Rĕsboiul din 1870 a fost o nenorocire pentru lume, căci a lăsat sensibilităţi, cari nu lasă pe Europa sĕ ajungă la linişte Rĕu e şi sufragiul universal, care a făcut posibilă social democraţilor întrarea în parlament, ceea-ce, sĕ înţelege, pentru împĕratul constitue un isvor de îngrijiri. E greu de prevĕḑut, cum sĕ va apĕra de acest pericol. Dacă încep social democraţii cu forţa, atunci ei ar puté fi puşi la regulă prin forţă, dar nu poţi aplica forţa faţă cu ómeni, cari nu sĕ lasă a fi răpiţi la fapte de forţă, ci-şi urmăresc scopul lor cu mijlóce legale. Este o dovadă de înţelepciune, că acésta e cea mai principală îngrijire a împĕratului!"

Imbunătăţirea referinţelor sanitare.

Dacă voim sĕ judecăm asupra referinţelor sanitare în un municipiu, la locul prim trebue sĕ ne punem întrebarea, dacă oomunelor singuratice li stă în cas de necesitate la disposiţiune ajutoriu medical, şi în legătură cu acésta, dacă sunt date condiţiunile pentru asigurarea esistenţei medicilor comunali şi de cerc spre a se evita o vacanţă mai lungă a cercurilor de medici, şi o continuă schimbare a acestora. In puţine cuvinte, dacă e asigurată esistenţa în cele materiale a medicilor comunali şi de cerc (salariu corĕspunḑĕtoriu, pensiune potrivită după un serviciu mai lung, sau la cas de nenorocire obvenită din împlinirea datorinţelor).

La locul al doilea vine întrebarea, dacă sunt organe pentru serviciul poliţial sanitariu (medic districtual, protofisic comitatens) şi dacă condiţiunile de esistenţă ale acelor medici sunt de natură, ca ei pelângă o practică mai restrînsă sĕ şi pótă împlini cu acurateţă şi cu tótă devoţiunea obligămintele oficiului, pe cari le impune legea şi instrucţiunile.

Abia la locul al treilea vine întrebarea, că în cât póte da aplomb afacerilor sanitare organul esecutiv chemat a esecuta după referinţele locale ale municipiului diferitele ordinaţiuni ministeriale în cele sanitare.

Dacă esaminăm referinţele sanitare ale ţĕrei nóstre în direcţiunile indigitate, dăm de puţine greutăţi, căci raportul ministrului de interne promovat la dietă despre referinţele sanitare în anul 1893 — cu escepţiunea întrebărei din urmă — in citre ne dă un rĕspuns, care nu se póte combate.

Din acest raport aflăm, că din 1100 de posturi sistemisate pentru medici de cerc 172, aşa-dar aprópe $^1/_7$ au rĕmas neîmplinite, şi prin urmare în o considerabilă parte a ţĕrei poporaţiunea, sau nu a avut ajutoriu medical, sau dacă da, a trebutt sĕ ajungă la el numai după grele jertfe; mai aflăm şi acea, că în general dotaţiunea medicilor de cerc atinge suma de 553 fl. în care dacă nu mĕ înşel vine computat şi pauşalul de drum.

Abstragând dela împrejurarea, că aceşti pioneri ai oficiului public sanitar în cele mai multe casuri sunt isolaţi de lumea cultă, mai vine şi împrejurarea că ei ajung fórte greu la neînsemnatul lor salariu, în cele mai multe casuri sunt daţi discreţiunei primariului comunal; apoi nu au nici un prospect de pensiune, un gravamen acesta, căruia s'a dat espresiune din partea medicilor de cerc, şi căruia mai cu samă se dă espresiune prin numĕrul locurilor vacante prin abḑicerea medicilor de cerc.

Nu pot sĕ nu amintesc şi împregiurarea, că dotatiunea medicilor comunali în termin mediu sĕ urcă la suma de 498 fl. prin urmare medicii comunali, cari nu au sĕ facă călĕtorii în cerc, sunt mai favorabil dotaţi decât cei de cerc.

Din raportul ministerial mai aflăm, că pentru provederea agendelor sanitare-poliţiale stau ladisposiţiune 384 de medici districtuali şi 65 de protofisici municipali, un lucru, care nepermite sĕ ajungem la conclusiunea, că în acéstă direcţiune administraţiunea e mulţămitóre.

Ca tuş rece vine însĕ un alt loc al raportului ministerial, unde aflăm, că dotaţiunea medicilor districtuali în termin mediu dă suma de 576 fl. după detragerea pauşalului de drum 426, cea a protofisiculuí 1200 fl. după detragerea pauşalului de drum 900 fl.

Intre asemenea condiţiuni, abstrăgênd dela faptul, că la medicii districtuali e fórte restrîns prospectul de a înainta, la cei municipali apoi e eschis chiar, cum se póte pretinde, ca amploiaţii sanitari sĕ stea la înălţimea chemărei lor, ca ei sĕ urmăréscă în continuu tóte cestiunile pe terenul higienic, se traducă în viéţa practică resultatele sciinţeí, şi sĕ se nisuéscă nu numai la rolul de organ esecutiv pe terenul higienei, ci şi la cel de iniţiator în cele sanitare.

Instinctul de conservare îl silesce, ca practica de medic sĕ fie lucrul principal, şi oficiul sĕ rĕmână ca lucru secundar.

La întrebarea a treia putem rĕspunde uşor. E lucru cunoscut, că influenţa medicilor la esecutarea mĕsurilor higienice e de tot redusă.

Pretutindenea medicii sunt numai organe informative, consultative, şi e trist lucru, că atârnă dela voia organelor administrative respectarea sau nerespectarea consilielor medicale, a organelor, cari in cele sanitare sunt laici.

Cu considerare la împregiurarea, că din respect la jertfele materiale, nu avem prospecte pentru o radicală reformă în cele sanitare, cu considerare la împregiurarea, că în stadiul actual, când unií urgéză, alţii perhoréscéză schimbarea legei sanitare, abia vor cuteza cercurile competente sĕ ia în lucrare schimbarea legei, din aceste şi din urgenta necesitate a îmbunătăţí referinţele sanitare ar fi de dorit ca pe basa legei actuale, care e mai bună decât cum i-a mers vestea, căci e făcută pe base moderne, sĕ se creeze pe cale administrativă unele instituţiuni transitorici conforme cu legea, şi deóre-ce e imposibil sĕ se combată cu asemenea energie tóte defectele, e impusă factorilor competenţi datorinţa, sĕ-şi pună puterile acolo, unde e mai mare necesitate.

Din natura lucrului sĕ privim mai întâi la medici cercuali.

1. Pentru ameliorarea posiţiunei lor materiale şi pentru asigurarea viitoriului lor s'ar recere:

a) Comunele, cari compun cercul sanitar se fie obligate a solví competinţele lor în cassa comitatensă, şi medicii comunali de aici sĕ-şi capete salariul. O asemene intocmire este d. e. în comitatul Târnava mare. Ce e drept fiind şi medicii cercuali amploiaţi comunali întocmirea stă în contraḑicere cu legea comunală, are însĕ avantagiul că prin ea sĕ asigură independenţa medicilor faţă cu primarii comunali.

b) Medicii cercualí sĕ fie obligaţi de a se inscrie ca membrii în fondul de pensiuni al medicilor comunali şi cercuali.

c) Sĕ se stabiléscă minimul salariului şi al pausalului de drum (cam 600 fl. salariu şi 100 fl. pauşal de drum).

d) In comitatele, cari din al lor nu ar puté presta acel minim, sĕ se acopere restul din partea statului.

e) In casul din urmă medicul de cerc la propunerea comunelor respective după ce se va lua şi votul comisiunei sanitare şi al organelor de specialitate, se denumesce din partea comitelut suprem.

f) Pentru visitele atât de ḑi cât şi de nópte la bolnavi se fie puse tacse minimale.

g) Incassarea tacselor minimale se o facă protopretorele.

2. Susţinându-sĕ instituţiunea medicilor districtuali ar fi de a se enuncia după referinţe locale, ca:

a) Medicul districtual sĕ pótă funcţiona şi în 2 districte vecine (un lucru care faptice se aplică în comitatului Braşovului).

b) Medicul districtual pe lângă remuneraţiune se pótă împlini agendele celui cercual.

c) Medicul comunal, dacă locuesce în centrul districtului pe lângă remuneraţiune se pótă împliní funcţiunile celui cercual.

3. Spre a asigura o posiţiune mai independentă medicilor municipali şi o mai mare influinţă în cele sanitare, în afaceri de resort se-i fie subordinate tóte organele medicale avênd a-şi înainta la acesta rapórtele lor speciale. Protomedicul are sĕ subscrie el însuşi tóte mandatele privitóre la afacerile sanitare, cari numai în acel cas vor fi esecutate de către organele administrative, dacă vor fi contrasignate de vice-comite. Nu urméză contrasignarea în un termin anumit, atunci protomedicul are dreptul sĕ se adreseze ministrului de interne.

4. In urmă ar fi a se dispune, ca medicilor districtuali se le dea adaose personale condiţionat dacă din diverse motive nu pot fi esecutabile disposiţiunile din punct 2; medicilor municipali necondiţionat; suma adaoselor se fie 500 fl. resp. 800 fl.

Aceste sunt propunerile, pe cari în conţelegere cu protomedicii din comitatele Braşov şi Târnava mare am creḑut că trebue se le fac colegilor şi celor ce se interesézá de desvoltarea şi promovarea afacerilor sanitare.

Bine scim noi că propunerile aceste sunt numai o parte din întregul, avem însĕ speranţă îndreptăţită, că cele comunicate, luate din viĕţa practică, vor preveni dorinţele şi pretensiunile poporaţiunei şi până la un grad óre-care şi cele ale medicilor şi vor pregăţi calea reformelor sanitare.

Dr. Süssmann.

Arama „Tribunei". *)

Dacă *chiar şi* discursul „venerabilului şi emeritatului director şi profesor seminarial, Ioan Hannia (care a servit bisericei române ortodocse greco-orientale 50 de ani), discurs ţinut *tocmai* cu ocasia inaugurărei „mesei studenţilor", înfiinţată de institutul de credit şi economii „Albina" la *iniţiativa* domnului Director esecutiv, Parteniu Cosma, — este pentru „cei mai mari (?!) Români din lume", cari paradéză cu *esplosivele lor sentimente pentru binele (?!) tinerimei române*", un lucru **„greţos"**, **„scârbos"**, **„de care li sĕ face scârbă"**, atunci pot s'o scie „*lumenii ăi luminoşi*" (sĕ nu întrebuinţăm ér cuvêntul „întunecaţi"):

I. Că „Tribuna" *pentru* biserica nóstră română ortodocsă greco-orientală din Transilvania şi Ungaria a fost *la început* = întunerec;

II. Că „Tribuna" pentru biserica nóstră română ortodocsă greco-orientală din Transilvania şi Ungaria este *astăḑi* = întunerec întunecat;

III. Că D ḑeu cel tare şi puternic, care protege biserica română ortodocsă greco orientală din Transilvania şi Ungaria, va trimite în viitor asupra „lumenilor fórte tare luminoşi" urgia = cel mai întunecat întunerec.

Doar acum vor putea observa şi „lumenii luminoşi" graduaţia întunerecului întunecat!

Şi dacă ei dau scólei, care recunósce faptele bune, *reale* şi naţional-românesci ale ómenilor, care laudă pe binefăcĕtorii celor 50 de studenţi *români* lipsiţi, dar eminenţi, dacă ei dau unei astfel de scóle epitetul „detestabilă", atunci scóla lor proprie, a acelora, cărora „li sĕ face scârbă", când aud pomenindu-sĕ binefăcĕtorii studenţilor români, merită din punct de vedere etic cel puţin numirea de „scólă condamnabilă".

„Scandalul dela Asociaţie".

Sub acest titlu continuă „Unirea" rĕsboiul declarat comitetului Asociaţiunei şi încă într'un mod într'adevĕr „scandalos", trăgênd la rĕspundere acum pe „cei cinci neuniţi" din comitet şi punêndu-le nisce întrebări, la cari ei nici atunci n'ar avé sĕ rĕspundă, când ar fi datori sĕ stea de vorbă cu acel ḑiar fanatic, la care nu credem sĕ fie abonaţi, pentru-că acele întrebări pot privi numai presidiul comitetului.

Nu scim rĕspunde-va presidiul la acel articol sau ba. Tonul lui pătimaş nu merită atâta considerare din partea unui oficiu.

Fiind însĕ că „Unirea" şi acuma susţine că d-şóra Iovescu nu ar fi cualificată pentru scóla civilă de fete, şi pretinde ca comitetul sĕ o dea afară din postul de profesóră şi se institue pe dl Dăian, carele ar avé cualificaţiune superióră, dăm aci în traducere fidelă testimoniile de cualificaţiune ale d-şórei Iovescu, pe care noi le-am vĕḑut în original, şi ni le-am decopiat.

Poftim:

Nr. 350/895.

Certificat interimal.

In sensul §-lui 9 al regulamentutui relativ la *esamenul de cualificaţiune* al învĕţătórelor pentru scólele superióre poporale şi *civile*, prin acésta constat oficial, că d-şóra *Eugenia Iovescu a depus esamenul de cuali-*

---

*) Veḑi Nrii 221 şi 224 a. c.

ficaţiune din obiectele secţiunei (szakcsoport) studiilor matematice şi naturale, în ḑilele 18—21 Iunin a. c. înaintea comisiunei regnicolare pentru esaminarea învĕţătórelor la scólele superióre, poporale şi civile, şi la acest esamen *a obţinut calcul general de eminent* (1). Budapest, 15 Octobre 1895. Zirzen Janka m. p., directóră. (L. S.)

Tot asemene si tot cu calcul general *eminent* este şi testimoniul de cualificaţiune pentru *gimnastică*. (Credem că celibii dela „Unirea“ nu vor susţiné că şi pentru gimnastică ar fi un domnişor mai potrivit de învĕţător la fete mari decât o domnişóră).

Am vĕḑut şi testimoniul de cuălificaţiune pentru scólele elementare, şi *din limba germână* este cualificată tot *cu eminenţă* pentru scóle elementare *cu limba de propunere nemţéscă*.

Am vĕḑut afară de aceste 14 testimonii semestrale despre 7 ani de pedagogie, din cari 3 ani la pedagogia superióră de stat din Budapesta, *tóte cu calculi eminenţi din tóte studiile*, încât dacă ar fi întrodus şi la pedagogii o promoţiune la doctorat, „sub auspiciis Regis“, dşóra Iovescu negreşit ar fi distinsă cu titlul de Dr. „sub auspiciis Regis“.

In fine am avut norocirea a şi conversa cu dşóra Iovescu decând şi a ocupat postul de profesóră, şi au conversat toţi membri din comitet pentru că Dsa în societatea părintelui seu i-au cercetat, şi putem constata că scie perfect românesce, vorbesce mai fluid şi mai frumos decât multi din colaboratorii „Unirei“.

Ce mai voiesce „Unirea“?

Mai póte susţine că acéstă escelentă putere didactică este o „mediocritate“ că este inferióră în cualificaţiune pentru scóla civilă de fete dlui Dr. Dăian, carele încă n'are numai esamenul fundamental pentru gimnasiu?

Nu se sfiesce ea a persecuta pe o domnişóră, şi încă pe o domnişóră cu astfel de cualificaţiune, pentru-că ea din întêmplare nu este greco-catolică?

Şi încă „Unirea“ „nomen et omen“ face imputări altora că sunt confesionalişti!

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ

Meditaţiuni istorice.

(Urmare din Nr. 109 şi încheiere).

III.

Urmările şi influinţele desbinărei asupra bisericei şi naţiunei (române).

> „Insĕ acum era târḑiu, „pentru că ura era deja „înrădăcinată între fraţi, şi „duşmanii românilor, cari nu „dorm nici odată, priveghiau, „ca sĕ nu sĕ stingă vreo„dată din mijlocul lor acest „foc internal!“
>
> Simeon Bărnuţ: Raporturile Rom. şi Un. pg. 21 şi 22.

După ce în liniamente generali am schiţat după putere istoria românilor înaintea şi pe timpul desbinării, permiteţi-mi, iubiţi cetitori, a vĕ espune pe scurt, ce urmări şi ce influinţe a avut acéstă desbinare (unire) asupra bisericei şi naţiunei nóstre?*)

După ce sĕ întări unirea cu Roma formal, după ce Atanasiu a fost instalat, ca I. episcop greco-catolic, sórtea bisericei şi naţiunei nóstre devenì mai grea, contra tuturor aşteptărilor celor uniţi. Acum târḑiu numai, sĕ convinseră bieţii români, că unirea cu biserica Romei a fost numai o apucătură politică a inimicilor românilor.

Acum numai sĕ conving, că multele promisiuni făcute au fost numai vorbe'n vênt, departe de ori-ce realisare. Chiar Metropolitul Atanasiu, care credea că prin unire îi creşte puterea sa, şi-a perdut o şi p'aceea, pe care a avut-o. El, ca Metropolit e supus unui teolog iesuit, fără de voia căruia nu póte face nici un pas, nu póte trimite nici măcar vre o epistolă la un amic al sĕu. In sinóde, ce-i drept, numai presidiază superitendentul calvin; dar nici Archiepiscopul român, ci rectorele iesuiţilor. Cu alte cuvinte bieţii români, cum am ḑice, scăpară cum scăpară din ghiara lupului şi s'au aruncat de bună voie în ghiara hienei sĕlbatice! Indată după desbinare Episcopul catolic din Alba Iulia îşi supune pe Archiepiscopul nostru şi şi-l face vicar; ér cel din Strigoniu şi-l face sufragan Pe lângă acéstă sclăvie sĕ mai adauge şi o discordie între uniţi şi ortodocşi, produsă mai ales prin îngânfarea celor d'intâi. Toţi asesorii consistoriului greco-catolic devin instrumentele papilor şi a altor streini „lucră pe întrecute — ḑice Bărnuţ — spre cea mai profundă durere a clerului şi a tótă naţiunea, ca sĕ numai scape biserica română nici odată de sub acéstă subditelă ruşinósă: fii nefericiţi! Cine vĕ va apăra, dacă părinţii vostri dau mâna cu streinii în contra vóstră?

Cu unirea de odată a întrat o ură între români, care a durat 80 de ani. Iertaţi-mĕ, fraţilor, — continuă Bărnuţ — sĕ trec cu vederea furiile iadului, care i-au sfăşiat pe români! Nu pretindeţi (postulareţi) ca sĕ vĕ descriu, cum sĕ certau fii cu părinţii; cum sĕ băteau, fraţi cu fraţi, fără sĕ ştie pentru-ce; cum sĕ afurisau preoţii unii pe alţii etc.

Cine ar putea spune suferinţele românilor din acele turburări? Pe cei neuniţi, cari îşi aveau preoţi, nu-i apăra nici o lege în ţară şi pe deputaţii, ce-i trimiteau la curtea împĕrătéscă, duşmanii lor făceau sĕ-i arunce în prinsóre. Aşa erau împrejurările de grele, încât protopopul unit Nicora Beianul, sĕ esprimă într'o epistolă către Inocenţiu!*) „Tare mĕ tem, că nu vom avea alt folos din unirea acésta, care am făcut-o; ci vom rĕmânea numai cu ura între fraţi şi cu mustrarea cugetului!“ Alt protopop strigă cu glas mare: „i-au înşelat pe români cu unirea“ dar era târḑiu ura era deja înrădăcinată între fraţi! . . .

Dacă luăm acum în considerare şi folósele unirei precum d. e. că: Românii aveau mai multă trecere la curte; că prin unire sĕ ridicară scóle române, din cari eşiră ómeni ca Şincai, Maior, Micul etc; că românii mai câştigară bunuri şi alte folóse, cu cari sĕ falesc mulţi uniţi, apoi trebue sĕ mărturisesc dimpreună cu Ilarian, Bărnuţ şi alţii, cari încă au fost uniţi, că, ḑeu, mare e diferinţa între folóse şi perderi, ca cerul de pămênt!

Şi óre fără de a se desbina românii, nu puteau ei sĕ şi ridice scóle? Óre fără de a fi uniţi, un Maior, un Şincai, un Clariu (Micul) nu sĕ puteau forma? Òre ei nu puteau studia şi neuniţi la Roma, în Viena, sau alte cetăţi? Ba da!

Şi încă tóte acestea le puteau indeplini, ajunge românii nedesbinaţi cu succes mai bun şi într'un timp póte mai scurt, căci ca membrii uneia şi aceleiaş naţiuni, uniţi în cuget şi în simţiri, convinşi de nobila lor chemare, puteau lucra cu succes mai bun pentru vre-un scop nobil, măreţ şi frumos!

Dar, desbinaţi odată, în loc sĕ lucre viribus unitis, sĕ sfăşie fraţi între fraţi!

Da, acestea şi multe alte rele, totatâtea urmări şi influinţe ale desbinării confesionale, mai târḑiu fură observate de români, şi mulţi dintre ei încep a sĕ aduna ér sub scutul mamei lor celei vechi. Mai mulţi protopopi ridică protest energic contra amăgirilor şi nedreptăţilor făcute, nu sĕ supun lui Atanasiu, pe care-l privesc ca pe un trădator, ca pe un vênḑĕtor de sânge, demn de pedépsa cuvenită unui vênḑĕtor! Bravul Dositheiu, protopopul Maramureşului, iritéză pe popor, şi face, ca o mare parte sĕ trécă în sinul bisericei mame. Aceste proteste — tot atâtea ehouri ale inimilor românesci, îl fac pe Leopold sĕ slobódă un decret în 13 Febr. 1702, în care numesce pe români nesupuşi şi despreţuitori de ordinile Maiestăţii Sale şi i îndémnă prin ameninţări sĕ rĕmână la biserica Romei. Dar pelângă tóte insistările lui Leopold, pelângă tóte ameninţările, românii tot trecură fórte mulţi în sinul bisericei mame, aşa că pe la 1702 erau aprocsimativ socotit: 25 familii unite şi 128 familii neunite, în Ardél şi Ungaria*)

Cu tóte acestea au mai rĕmas o mică parte faţă de cealaltă, în unire cu biserica Romei, avênd un episcop în Blaşiu. Autoritatea episcopului greco catolic rĕmase tot aceea, ca şi sub Atanasiu, cu o mică diferinţă, până pela anul 1850, când episcopia sĕ ridică la rang de archiepiscopie! In ce priveşte pe greco orientali, aceştia se pare că plutiau pe o mare furtunósă, după cum ḑice P. S. S. episcopul N. Popea, în o naie fără cârmă, fără vêsle, şi fără catarg, aruncată în mijlocul oceanului, împinsă de valuri încóce şi vicolo, pătrunsă de apă din mai multe locuri, aprópe de a se cufunda în abisul mărei pentru totdéuna. Ei au rĕmas dela 1698 — 1761 fără episcop; la 1761 li sĕ dete, ca provisor, episcopul sêrbesc din Ofen (Buda); ér propriul lor episcop li sĕ dete la 1783, era însĕ supus celui din Carlovitz. Dela 1783, pe lângă tótă întregitatea timpurilor fac progrese gigantice. Urméḑă episcopi ca Vasile Moga. In timpul mai recent un „Andreiu Baron de Şaguna“ numit cu drept cuvênt „Marele“, îi scóte de sub ori-ce subditelă, la 24 Dec. 1864 ridică episcopia la rang de Archiepiscopie, şi în chipul acesta, ridică pe românii greco-orientali la starea, în care sĕ află astăḑi!

Óre ce n'ar fi putut face un Şaguna, dacă tótă naţiunea ar fi format un corp întreg, unit în cuget şi simţiri?

Óre tot acolo, ar fi Românii astăḑi, unde sunt acum; dacă ar fi lipsit dintre ei desbinarea, „acest laţ, ḑice Bărnuţ, cu care ne-au prins străinii; acest „fur, cu care ne au încăierat; acéstă „spaimă, cu care ne-a înfricoşat; acest „şarpe, cu care ne-a întopsecat**) acéstă plantă esotică după P. S. S. episcopul Popea, care s'a implântat în pămêntul nostru naţional??!!“

De n'ar fi fost unirea, de sigur, că Românii ar avé astăḑi mai multe drepturi, s'ar afla într'o stare mai favorabilă!

Étă, iubiţi cetitori, urmările şi influinţele desbinării! Ea a împedecat progresul Românilor, (aş puté ḑice), într'un grad însemnat! Ea a produs ura între Români, care cu durere, trebue s'o mărturisesc, nici până astăḑi nu s'a stins.

Făcênd abstracţiune dela partea dogmatică a temei mele, de carea pentru astădată nu vreau sĕ mĕ ocup, este de interes pentru Românii de ambele confesiuni a constata, dacă e adevĕrat ceea-ce se afirmă pe ici şi pe colea: că Românii din ţinuturile de astăḑi ale monarchiei austro-ungare, numai prin desbinarea lor religionară, va sĕ ḑică prin unirea bisericéscă cu Roma, au putut face început salutar pentru a lua o posiţiune mai favorabilă în stat, şi pentru a întra în calea progresului cultural?

Pentru a resolví o cestiune ca acésta se recere o lucrare mai largă, care nu ar încăpea în cadrele înguste ale modestului meu operat. Tot ce pot şi cred că e de trebuinţă sĕ ḑic la acest loc, este: că dacă privim la resultatele din trecut nu se póte nega, că devenind o parte a Românilor prin actul uniunei bisericesci într'o posiţiune mai favorabilă în stat, s'au ivit în decursul timpului în partea Românilor gr.-catolici genii mari, spirite măreţe ca ale lui Şincai, Clain, Maior, Bărnuţ şi alţii, cari pe atunci în adevĕr au contribuit mai mult ca toţi alţii la deşteptarea consciinţei naţionale la Români şi a îndemnului pentru o cultură naţională, pe când clerul lor superior punea tot pondul silinţelor sale spre a propaga doctrinele iezuitice şi ura pentru toţi, câţi nu se supun dominaţiunei papale. Èr românii gr.-orientali credincioşi bisericei străvechi stăteau împilaţi sub asupriri duple, religionari şi politice, până când în urmă, mai ales după-ce din graţia Monarchului sĕ deschise pe la 1820 preparandia română din Arad, apărură pe orizonul nostru cultural unii bărbaţi luminători, ca Cichindeal, Lazar, Bojinca, Loga, Murgu şi alţii, cari fac mândria nóstră naţională de pe acele timpuri.

Dar întreb eu: Dacă la primele încercări ale streinilor de a ne desbina şi duşmăni între noi înşine, clerul superior, unicul representante al poporului român ar fi avut tăria sufletéscă de a resista — dacă nu activ, cel puţin pasiv — la intrigile duşmanului, şi nu ar fi produs el însuş desbinarea regretabilă ce duréză până astăḑi, óre unitatea şi constanţa Românului nu ar fi eluptat in curênd o posiţiune cu mult mai démnă pentru numĕrul cel mare al Românilor compacţi? Şi óre devenind astfel într'o posiţiune independentă şi de întregile iesuitice nu ar fi putut întra întreg poporul român, mai curênd şi mai cu mari resultate în calea unei culturi adevĕrat civilisătóre?

Ajunge a pune acéstă întrebare, pentru ca drept rĕspuns să ne putem felicita vĕḑênd, că partea cea mai mare a Românilor din ţinuturile Ungariei şi ale Transilvaniei faţă cu tóte persecuţiunile bisericesci şi politice a rĕmas credinciósă bisericei strămoşesci, carea după conlucrarea capilor şi a corpocaţiunilor ei organice ne asigură rĕsultatele cele mai bune în calea culturală făcêndu-ne liberi de tóte capriţiile scolasticilor, cari caracteriséză prea viu biserica apusană.

Perseveranţa în credinţă a martirului metropolit Sava, iubirea de popor a episcopului Moga, tactul şi înţelepciunea marelui organisator al bisericei Andreiu metropolitul sĕ ne fie esemplu şi indemn pentru a umbla în urmele lor, spre folosul gintei nóstre române.

Sĕ-i lăudăm deci pe aceştia şi pe toţi cei ce urméză lor şi să-i venerăm şi sĕ ḑicem cu autorul vechei metropolii: *)

„Laudă şi mărire clerului, care „nu s'a lăsat a fi amăgit pentru un „blid de linte; laudă şi mărire poporului, care şi atunci, ca totdeauna „sciu opune bărbăţia română curselor „celor viclene ale inimicilor bisericei!“ Laudă şi mărire tuturvr acelor nobile fiinţe, cari sub grele şi suprimătóre împrejurări, justificară înaintea lui Dumneḑeu şi a lumii prin fapte neuitate ḑisa poetului:

„Că Românu'n astă lume“
„Ori ce rele-a suferí;“
„In legea, în care se nasce,“
„In ea scie a murí“!!“

Vasilie,
cleric anul I.

---

*) Datele istorice după S. Bărnuţ.

*) Episcop greco-catolic.

*) Crişan: Beitrag, etc.

**) S. Bărnuţ pag. 24.

*) Vechia Metropolie p. 105.

Nr. 398/895 [190] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante la scólele nóstre confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul gr. or. al tractului Haţegului sĕ escrie concurs în ḑiariul „Telegraful Roman“ cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. Nucşóra, (concurs repeţit) cu salariu de 360 fl. cuartir şi lemne computate în preţiu de 40 fl.

2. Petrila, parochia de sus cu salariu de 300 fl.

Reflectanţii la acestea posturi au aşi asterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre, la subscrisul în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Haţegului, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Petroşeni, la 4 Septembre 1895.

Avram Stanca
adm. protopresb.

Nr. 444/895 [181] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa III-a din Stena cu filia Viscri, protopresbiteratul Cohalmului, pelângă neputinciosul paroch Iosif Lup, pe basa încuviinţărei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan dto 6 Iuniu a. c. Nr. 4032 B. sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sunt jumĕtate din tóte venitele parochiale computate şi statorite cu suma de 435 fl. 10 cr. anual.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan vor avea a aşterne concursele lor instruite în sensul legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Despre starea parochiei concurenţii 'şi pot lua informaţiuni sau dela oficiul protopresbiteral sau dela cel parochial din Stena.

Cohalm, 31 August, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau Mircea,
protopop.

Nr. 253/895 [180] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc, devenit vacant prin abḑicerea dela scóla comunei bisericesci gr. or. Gârda de sus cu filia Négra de sus, în protopresbiteratul Câmpenilor, se escrie concurs, după conţelegerea cu comitetul parochial, cu termin de 15 ḑile dela prima publicare oficiósă.

Emolumentele sunt 300 fl. v a. din repartiţie şi cuartir încălḑit.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ trimită cererile lor concursuale la oficiul protopresb. gr. or. din Câmpeni.

Câmpeni, 30 August 1895.

Romul Furdui,
protopop.

Nr. 355/895 [185] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa III-a Chitid în tractul protopresbiteral greco-oriental al Haţegului, pelângă neputinciosul paroch Ignaţie Cerbicean de acolo pe basa ordinaţiunei Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan din 6 Iuniu a c. Nr. 3914 B. sĕ escrie concurs repeţit cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“ Fiitoriul capelan conform declaraţiunei parochului are drept la jumĕtate din tóte venitele parochiale statorite în şedinţa sinodului parochial din 14 Februariu 1895 în suma totală de 399 fl. venit anual.

Concurenţii au aşi asterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul arătat mai sus, la subscrisul în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al tractului Haţegului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroşeni, la 8 August, 1895.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 336 protop. 1895 [184] 3—3

CONCURS.

In parochia de clasa III-a Şeica-mare protopresbiteratul Mediaşului, publicându-sĕ concurs şi neivindu-se nici un candidat sĕ escrie prin acésta concurs nou cu termin de 30 de ḑile pela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau preste tot suma de 445 fl. v. a. statorite în şedinţa comitetului parochial din 30 Aprile a. c.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei, sĕ pot lua la oficiul protopresbiteral şi la comitetul parochial concernent.

Concurenţii au sĕ-şi înainteze cererile lor înstruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mediaş, 24 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Romul Mircea,
adm. protopresb.

Publicare de licitaţiune.

Subsemnatul comitet parochial prin acésta aduce la cunoscinţă publică, că Inaltul Ministeriu reg. ung de agricultură a încuviinţat cu Nr. 27730/895 vinderea alor 14 jugĕre catastrale din pădurea de fag a bisericei nóstre de aici, aflătóre pe teritoriul acestei comune „la Strâmba“.

Pentru vinderea acestei păduri sĕ publică licitaţiune publică, ce sĕ va ţiné în cancelaria oficiului parochial de aici **la 26 Octobre (7 Novembre) a. c.** Pădurea de vêndut este preţuită prin pădurariul suprem cercual cu **506 fl. 40 cr.** dela care sumă 10% sunt a se depune ca vadiu înainte de începerea licitaţiunei, din partea doritorilor de a o cumpĕra. [189] 2—3

Condiţiunile speciale de licitaţiune sĕ pot afla până la ḑiua sus amintită la oficiul parochial de aici.

Comitetul parochial român gr.-or.

Gerőfi-Dângău, 1 Octobre 1895.

V. Teotelecan, paroch, preş. com. par.
N. Tomoş, epitrop I.

PETRU BARBU

măiestru-tapiser,

Sibiiu, str. Morii Nr. 4.

(casele ereḑilor Habermann)

se recomandă p. t. publicului pentru **confecţionarea de lucruri noue**, precum şi pentru tot feliul de **decoraţiuni** şi **reparaturi** în acest resort în şi afară de casă cu **preţurile cele mai ieftine**. [187] 2—3

Nr. 116/895 [183] 3—3

CONCURS.

Pe basa aprobării Venerabilului consistoriu archidiecesan dela 6 Aprile 1895 Nr. 2475 B. şi a conţelegerei cu comitetul parochial sĕ publică concurs pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă de clasa III, Gârda de sus cu filia Négra de sus din protopresbiteratul Câmpenilor cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Tel. Rom.“ Emolumentele sunt 569 fl. v. a. venite sigure şi sistemisate precum şi alte venite nesigure.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi trimită cererile lor concursuale cu decumentele necesare la subscrisul oficiu până la terminul cuvenit.

Câmpeni, 8 Iuniu, 1895.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental din Câmpeni.

Romul Furdui,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 15—21

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

Intinde mâna norocului!

500,000 mărci

ca câştig principal în cel mai favorabil cas oferă **tragerea de losuri cea mare din Hamburg,** care e aprobată şi garantată de stat.

Cea mai avantagiósă arangiare a noului plan este astfel, că în decurs de câte-va luni sĕ decid cu siguranţă **112.000 losuri cu 56.200 de câştiguri,** în sumă totală de

10,981.720 mărci;

între acestea se află câştigul principal de

500.000 mărci,

special însĕ:

1	câştig	á 300.000
1	„	„ 200.000
1	„	„ 100.000
2	câştiguri	„ 75.000
1	câştig	„ 70.000
1	„	„ 65.000
1	„	„ 60.000
1	„	„ 55.000
2	câştiguri	„ 50 000
1	câştig	„ 40 000
3	câştiguri	„ 20.000
21	„	„ 10.000
46	„	„ 5.000
106	„	„ 3.000
226	„	„ 2.000
822	„	„ 1.000
1325	„	„ 400
38050	„	„ 155

15590 câştiguri á marce 300, 200, 150, 134, 100, 98, 69, 42. 20.

Din câştigurile însemnate aici ajung la tragere în **clasa întâi 2000** în sumă totală de m. **117.200.**

Câştigul principal al clasei I sĕ urcă la m. **50.000** şi sĕ ridică în clasa II la m. **55.000,** în a III-a la m. **60,000,** în a IV-a la m. **65,000,** în a V-a la m. **70,000,** în a VI-a la m. **75,000,** în a VII-a însĕ eventual la m. **500,000,** spec. m. **300,000, 200,000** etc.

Tragerile câştigurilor sunt stabilite după plan în mod oficios.

Pentru **procsima** tragere de câştiguri a acestor **losuri garantate de stat** costă:

1 los original întreg	fl.	3.50
1 los original jumĕtate	fl.	1.75
1 los original un sfert	fl.	—.90

Tóte comandele, cari sĕ adreséză direct firmei nóstre, sĕ vor esecuta **imediat** cu cea mai mare acurateţă. **dacă se va trimite îndată sau cu ramburs postal costul,** şi fie-care primesce dela noi **losurile originale** provĕḑute cu insigniile statului în mâna proprie.

La comande se alătură gratuit planurile oficiale necesare, din cari sĕ pot vedea atât împărţirea câştigurilor după diferitele clasc, cât şi respectivele sume, ce sunt a se depune la început, şi noi trimitem după fie-care tragere interesaţilor nostrii, fără sĕ fim provocaţi, listele oficiale.

La cerere trimitem înainte şi franco planul oficial, ca sĕ-l vadă ori şi cine şi ne declarăm şi pentru viitor gata, sĕ primim îndĕrăt pe lângă înapoiarea sumei şi înainte de tragere losurile, care nu ar conveni.

Plătirea câştigurilor sĕ face după plan şi prompt sub **garanţia statului.**

Colecta nóstră a fost întotdeauna cu deosebire de noroc însoţită şi am plătit interesaţilor nostrii adese-ori cele mai mari câştiguri, între altele de mărci **250.000, 100.000, 80.000, 60.000, 40.000** etc.

Sĕ póte prevedé, că noi putem conta cu positivitate, că se vor împărtăşi fórte mulţi de o întreprindere întemeiată pe **cea mai solidă basă,** şi de aceea ne rugăm, ca sĕ putem esecuta tóte comandele, sĕ ni se trimită comandele, cât se póte mai curênd şi în tot casul înainte de **31 Octobre a. c.**

Kaufmann & Simon,

afacere de bancă şi de cambii în Hamburg.

Noi mulţumim onoraţilor nostri muşterii pentru încrederea ce au avut-o până acum în noi, şi pentru-că casa nóstră e cunoscută pretutindenea **de un lung şir de ani,** îi rugăm pe toţi aceia, cari sĕ intereséză de o **tragere de losuri necondiţionat solidă** şi ţin la aceea, ca interesele lor sĕ se validiteze în ori şi ce direcţiune, sĕ se adreseze numai direct la firma nóstră **Kaufmann et Simon în Hamburg.** Noi nu stăm în legătură cu nici o altă firmă şi n'avem agenţi încredinţaţi sĕ vêndă losuri originale din colecta nóstră, ci noi corespondăm numai direct cu muşterii nostri şi aceştia sĕ bucură de tóte avantagele unei corespondinţe directe Tóte comandele, cari vor sosí la noi, sĕ vor înregistra îndată şi sĕ vor efeptuí fórte prompt. [186] 2—5

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tipariul tipografiei archidecesane.

Nr. 113 Sibiiu, Marți, 10|22 Octobre 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 9 Octobre 1895.

Noi românii avem nefericirea de învěțăm tot diu pățaniile nóstre și nu din ale altora, și de comun învětăm după ce nu mai putem repara perderea, care o am indurat.

O asemene perdere națională e acuma decretarea scólelor grănițeresci de scóle comunale, o faptă, care s'a întêmplat numai în ḑilele trecute.

Tendența statului e de a concentra în mânile sale întrégă instrucțiunea, acésta o urmăresce cu sistem, și e cestiune de timp realisarea acestei tendențe Când va dispune guvernul de bani, și când va avé la disposiți une învěțatori cualificați în abondanță atunci fără de nici un scrupul pune mâna pe scóle de sus până jos, și concentréză în mânile sale întrégă instrucțiunea publică, și prin ea curentul cultural, care e chemat sě dea statului caracterul cel adevěrat, se înțelege în direcțiunea șovinismului încarnat de magiarisare.

Un pas înainte în direcțiunea acésta s'a făcut prin luarea celor 21 de scóle dela grănițeri și prin punerea lor în categoria scólelor comunale.

Nu cunóscem ordinațiunea prin care s'au luat scólele din mâna grănițerilor, nu putem deci apreția lucrul în lumina motivelor guvernului. Suntem prin urmare nevoiți sě apreciăm lucrul din punctul de vedere al legei de instrucțiune

Legea nóstră de instrucțiune s'a concipiat de un om liberal cu vederi mai înalte, s'a votat de un parlament tênăr în nóua situațiune, deci nu i se póte nega nici spiritul liberal, nici temeinicia baselor, pe cari ea este pusă.

In sensul legei sunt scóle de stat, pe cari statul le înființéză el le susține, și la acésta în sensul legei statul are drept absolut. Póte face asemene scóle unde voesce, și când voesce.

Scólele comunale le susțin comunele politice, și asemene scóle se susțin în comunele, unde nu sunt scóle confesionale.

Pot înființa și pot susținea scóle și reuniunile, și scólele grănițăresci după lege au fost înșirate între scólele susținute de reuniuni.

La asemene scóle suprainspecțiunea o face statul prin inspectorele regesc de scóle al comitatului, unde sě află respectiva scólă, în celelalte scóla o reguléză respectiva reuniune, ea dă spiritul virificător, ea nobilitéză inima, ea indică mijlócele, prin cari în inima tinerei generațiuni sě se planteze iubirea de neam și alipirea cătră stat și instituțiunile lui.

Cât timp scólele grănițăresci au respectat legea de instrucțiune ele nu puteau fi luate din mâna grănițerilor, și noi încă odată o repetăm, am dori sě vedem resoluțiunea maiestatică prin care acele scóle s'au decretat de scóle comunale.

In fața faptului împlinit numai rěmâne decât durerea, că acele focularе ale sciinței sunt puse fluctuațiunei curentului politic, care bântue viéța nóstră publică.

Bărbații cu vederi mai adânci încă dela început au înțeles situațiunea, de aceea au pus scólele sub aripile ocrotitóre ale bisericei.

S'a făcut încercarea și cu scólele grănițăresci, ca ele sě vină sub scutul bisericei, dară încercarea zadarnică a fost, căci grăniţerii nici de numele bisericei nu voiau sě audă.

Sě credeau așa de tari, încât bisericile în ochii lor nu erau acel scut puternic, de care nici statul nu cutéză sě se apropie decât cu mare precauțiune. Inșelăciunea e amară, dară zadarnic e totul, căci lucrul acuma nu se mai póte repara.

De aceea am ḑis că noi nu învětăm din pățaniile altora, trebue sě ne lovim noi cu capul de stâncă, și în durerea nóstră nu avem nici mângăerea, că nu am fi putut lucra mai bine.

Cabinetul Sturdza
și
presa austro-ungară.

Surprinderea ce a procurat regele Carol atât României cât și străinătății cu chemarea dlui Sturdza la putere, este generală, dar de sine sě înțelege, mai neplăcut a atins ea pe presa magiară, care și-a notat bine atitudinea dlui Sturdza în cestiunea „națională“.

Ne mărginim a face cunoscut cetitorilor nostri numai vederile a dóuě ḑiare mari, anume a oficiosului magiar „Pester Lloyd“ și a ḑiarului din Viena „Neue fr. Presse“ care se cam întregesc unul pe altul.

Oficiosul „Pester Lloyd“ din 17 Oct. îl întimpină pe noul cabinet cu un registru de pěcate.

Nu dubitéză că politica esternă a României va rěmâne neschimbată în raporturile sale europene și față cu tripla alianță, pentru-că dnul Sturdza și ca șef al oposiției a aderat la politica inaugurată de junimiști în astă privință, sub alte considerațiuni cade însě atitudinea dlui Sturdza față de Ungaria, și P. Ll. sě grăbesce a o spune, că dl Sturdza în agitațiunea sa „națională“ a trecut mult peste graniță, care permite înțelepciunea și prevederea unui șef de oposițiune se o observe chiar și în lupta sa pentru putere.

„Voim sě trecem peste tóte alte gestiuni ale dlui Sturdza în acésta mișcare — ḑice „Pester Lloyd“ — am pěcătui însě în contra credinței lui în seriositatea activității sale politice, dacă am voi sě desconsiderăm acel mare discurs al lui, care l'a rostit chiar nainte de asta cu un an, la 7 Octobre în Orfeul din Bucuresci, în meetingul de protestare din incidentul procesului Memorandului, în interesul „martirilor din Ungaria“ și contra magiarilor.... Acest discurs merită întréga atențiune a politicilor și *guvernului magiar*, pentru-că nici la un cas nu este lucru indiferent a sci: óre acel bărbat carele stă astăḑi în fruntea guvernului român, și care posede și acel portfoliu care este chemat a mijloci raporturile internaționale, și astăḑi mai ține la vederile, care le ține de corecte în posiția sa de mai nainte împreunată nu cu mai puțină responsabilitate? Óre așa cugetă el și astăḑi ca nainte de un an, că cestiunea naționalităților este fruptul faptelor, al legilor nedrepte, al violării legilor, al barbariei și al actelor de violență ale magiarilor?“

„Dacă crede el și astăḑi, că nici într'o țéră din lume nu domnesce ilegalitatea în locul legilor în așa měsură ca în Ungaria?“ „că tribunalele îl condamnă pe Român ori are el drept ori ba?“ „că aici s'au proclamat estirparea poporului român cu asprime, cu violență crudelă, și cu brutalitate?“ etc. etc. o mulțime de întrebări culese din frasele cele mai sforăitóre ale discursului dlui Sturdza dela Orfeu.

Apoi mai face un pomelnic din pěcatele dlor Fleva, Cantacuzino, Palladi și Budiștean, despre cari încă scie lucruri, cari i-ar discualifica la guvern și încheie astfel:

„Se vede deja și din datele acestea că noi în Budapesta petrecem cu óre-care atențiune evenimentele din viața publică a Romaniei, și cunóscem întreg angajamentul acestor domni în „cestiunea națională“.

Nu dubităm, că acum și dînșii se simt genați prin el, și vor cerca căi și mijlóce ca sě iee ascuțișul țintei lor observate cu mare patimă și nedreptate darcu puțină precauțiune“. „Preaputernicul ministru al puternicei Anglie, s'a căit și încă nu așa tare de mult, pentru al sěu „Hands off“.

FOIȚA

PODUL REGELE CAROL I.

(Incheiere.)

Deosebit de descrierile istorice și technice ale acestei mărețe opere, credem că nu e de prisos sě dăm cetitorilor și următórele amănunte:

Pe prima culee a podului se ridică pórta de întrare, o pórtă monumentală, cu douě turele, ca ale vechilor castele întărite.

Pe frontispiciu se cetesce, în imense litere de aur: *Podul Regele Carol I.*

De asupra, în douě medalióne de bronz înfășurate în ramuri și flori de lauri. portretele Maiestăților Lor regele și regina. De ambele părți, pe laturile pilastrului, sunt aplicate în bronz armele țěrei. Pe cósta Dobrogei se află pórta de eșire, în același stil ca și cea de întrare; pe frontispciu, tot în litere mari de aur, se află inscripția următóre: *Făcut sub Domnia Regelui Carol I 1890—1895.*

De ambele părți, rezemați de pórtă pe nisce platforme se ridică doi dorobanți de bronz în mărime naturală, sentinele vigilinte gata sě apere podul și patria. Aceste statui sunt douě capo-d'opere. Tipurile sunt mărețe, espresiunea energică și așa de adevěrată, în cât de departe iți dă ilusia realității.

Pe arcada acestei porți, la stânga, pe o placă de bronz scrisă cu litere de aur se cetesce următórea inscripție comemorativă:

Inființarea acestui pod a fost votată de corpurile legiuitóre în anul 1895, președinte al consiliului de ministri fiind I. C. Brătianu, construcțiunea lui, hotărîtă în anul 1889, s'a început în anul 1890 și s'a terminat în anul 1895, fiind preșndinți ai consiliului de ministri, generalul George Manu, și Lascar Catargiu ér ministrii ai lucrărilor publice Alecsandru Lahovari, Alecsandru Marghiloman și Constantin Olănescu.

Lucrările s'au esecutat de către direcțiunea generală a căilor ferate ale statului, prin compania Fives-Lille din Francia, fiind director general al căilor ferate George I. Duca, ér autor al proiectul și director al lucrărilor Anghel Saligny.

⁂

La masă, fie-care invitat a găsit intacămul sěu un „menu“ fórte artistic lucrat și presentând diferite vederi, o fotografie a podului și o medalie comemorativă, care pe o parte represintă figura M. S. regelui, ér pe revers pe bětrânul Istru privind, din marginea Dunărei, capul uriașului pod. La piciórele acestei figuri alegorice e gravată marca României, ér deasupra capului, douě Naiade țin o panglică cu inscripția: „Podul Regele Carol“.

⁂

Masa populară.

Pe câmpie, sub cer liber, în nisce cotlóne enorme, un roiu de Tătari învîrteau în nisce frigări colosale, berbeci întregi, a căror grăsime curgênd pe jăratec ridică nori de fum.

Mai departe, pe nisce lavițe de lemn, construite anume, mii și mii de ómeni așteptau, flămânḑi și obosiți, hartanele berbecilor, care dispăréu aprópe nemestecate. Entusiasmul cu care se devorau ciosvîrtele de berbec și chiotele, care însoțiau bardaca de vin, ce se oferea fie-cărui óspete, dedeau acestei mese populare aspectul acelor uriașe cumetrii la cari, ḑic basmele, împěrații din povești ospětau un norod întreg.

Părerea presei strěine.

Un articol al lui „Fremdenblatt“, asupra inaugurării podului dela Cernavoda demonstrează marea însemnătate a acestei opere, care face pe Bucureștii și esportul grâurilor românesci independente de statul, care se află la îmbucătura Sulinei.

Pentru Austro-Ungaria, noua operă semnifică o sporire a concurenței românesci, dar avantagiile și prejudițiile se vor compensa. Fiind date relațiunile comerciale, care animéză cele douě țěri, putem considera ori-ce crescdre a bogăției române ca fiindu-ne favorabilă.

Considerăm în totdéuna cu bunovoință și cu un interes îndoit starea prosperă a țěrii situată la granițele nóstre de Sud-Est și urmărim mai cu deosebire cu atențiune progresele României, care se apropie de noi din punctul de vedere politic.

Descriind apoi frumósa operă technică datorită în mod esclusiv inginerilor români și cu care România se póte glorifica, „Fremdenblatt“ relevéză că acesta este unul, din numerósele succese românesci, obținute dela urcarea pe tron a Regelui Carol I.

Altădată stat vasal, fără cultură independentă, fără autoritate în Europa, România e acuma liberă, în posesiunea unei armate care a dat dovadă de puterea sa și dotată de numeróse instituțiuni de învěțâmênt.

Drumurile strěbat țara, făcênd astfel cu putință utilisarea bogățiilor pěmântului, și esistența morală și materială a agricultorilor va fi ridicată.

Inteligența națiunei se desvoltă din ce în ce mai mult, ordinea domnesce peste tot

Dar fie cum va fi, ministrul comun de esterne și guvernul magiar sunt avisați la o pază mai mare, până când simțemintele atât de des esprimate, ale membrilor noului guvern al României nu vor fi *combătute prin faptele lor*“.

N'a trebuit sě aștepte mult însě „P. Ll.“ ca sě capete asigurări din partea dlui Sturdza, că alta însemnéză a fi șeful opoziției și alta șeful guvernului.

O ḑi mai târḑiu adecă, a primit pe „N. Fr. Presse“ de Vineri, cu o corespondență lungă din Bucuresci, după tóte semnele inspirată, carea dovedesce cultura nemțéscă a dlui Sturdza și simpatia ce o a nutrit totdéuna pentru statul nostru, ér încât privesce atitudinea lui în „cestiunea națională“ étă cum îl scuză:

„Dumitru Sturdza, în oposițiune, ca șeful național liberalilor a fost *necesitat* se facă pe *interpretele unora* dintre cei mai adicți partisani ai sei. Entusiasmul acestora pentru Românii din Transilvania și pentru liga culturală, solidară cu aceia, l'au făcut pe Sturdza ca sě dee espresiune unor simțeminte dușmănóse pentru Austro-Ungaria și amicale pentru Rusia. *Ministrul president Sturdza se va grăbi sě uite cât de grabă celea, ce a făcut Sturdza, șeful oposiției.*

Ér încheierea articolului este următórea:

„Strěinătatea, natural, se va interesa mai mult de ministrul de esterne. Va face bine, dacă pe Dumitru Sturdza carele administréză portfoliul esternelor, nu-l va judeca după anumite cuvinte, care le-a esprimat el ca conducětorul oposițiunei în disposiție iritată, *ci după faptele fostului ministru de esterne în cabinetul Brătianu.* *) Dumitru Sturdza va ținea la tripla alianță, și cu deosebire la Austria, ca și suveranul seu regele Carol, a cărui încredere o posede în mare měsură“.

„Tribuna“ n'a reprodus încă acéstă rectificare.

Revista politică.

După o știre venită din Agram patriarchul sěrbesc Brancovici a avut o audiență la prim ministrul Bánffy, în care cel dintâiu i-a dovedit prim-ministrului, că vorbirea sa dela deschiderea congresului național sěrbesc, care a provocat o înstrěinare între guvern și patriarchat, a fost tradusă fals, și că el a accentuat espres reverința sa față cu disposițiile guvernului. Cu aceste declarații ale patriarchului s'a terminat încordarea între Carlovitz și Pesta.

Sě scie, că Maiestatea Sa, Impěratul și Regele nostru Francisc Iosif I a fost mai în ḑilele trecute în Agram obiectul celor mai calde ovațiuni. Sě vorbesce mult și astăḑi, ba a bătut tare la ochi, că patriarchul Brancovici a fost de repețite ori trecut cu vederea din partea Maiestății Sale. La sosirea în Agram Regele a ignorat cu totul pe patriarchul Brancovici și nici chiar în biserica sêrbéscă n'a vorbit nicio vorbă cu dênsul.

* * *

Demonstrațiunile făcute cu ocasiunea regelui la Zagreb au produs un resens puternic și totodată fórte supěrăcios între toți magiarii. Tóte partidele oposiționale sě pregătesc cu grosul, pentru-ca în parlament sě pășască pentru de a rehabilita „onórea națiunei magiare“ și de a primí satisfacțiunea cuvenită. E posibil, ca în ședința de Marți sě încépă disputa, ce probabil va dura mai multe ḑile. Sě vorbesce, că nu numai pentru arderea stégului magiar, ci și pentru rěspunsurile regelui vor sě tragă la rěspundere guvernul, cari rěspunsuri nu corěspund, nici cu privire la conținut, nici la formă. In clubul partidului independist și cu deosebire a fracțiunei Justh sě discută fórte vehement casul vătěmător. E mult probabil, că casul acesta va da ocasiune ambelor fracțiuni pentru o apropiere și o acțiune comună. Voesc sě dovedéscă că divergințele personale cad, când e vorba de a apěra onórea națiunei magiare.

Posiția baronului Banffy va fi fórte critică în ḑilele următóre. Toc mai când sě simția póte mai bine, tocmai atunci a trebuit sě vină asupra capului sěu și acest bucluc.

* * *

Numěrul de astăḑi a fóiei oficióse comunică tecstul sancționat despre recepțiunea religiunei israilite. Legea acésta a prověḑuto Maj. Sa cu clausula sancționării în Zagrab la 16 Octobre a. c. Legea cea nouě a fost publicată oficios Duminecă în 20 a. l. c.

* * *

„Pester Lloyd“ publică din incidentul venirei liberalilor la putere în Țara Românéscă următórele: „Crisa ministerială din Bucuresci s'a terminat. Naționalliberalii cu Dumitru Sturdza în frunte au ajuns la frêne Disolvaraa camerelor cerută de domnul Catargiu, ca condiție pentru conducerea afacerilor statului, a fost din partea regelui refusată. Au fost fórte neînsemnate prospectele, că conservatorii vor avé succese și șansele liberalilor, cari sunt în minoritate în camera actuală, sunt considerate în general mult mai favorabile. Am amintit că în opinia publică a României suflă vêntul acum spre stênga. De altmintrelea noul cabinet va puté proba în curênd puterea durabilă a acestei disposiții, pentru-că mandatul camerelor actuale espiră în curênd și apelul către țará va apărea în curênd. Dl Dumitru Sturdza, noul șef al cabinetului, este o personalitate fórte probată în politică, care în patria sa sě bucură de o vaḑă meritată. Părerile tuturor factorilor încât-va normativi din România, asupra politicei esterne sunt împărtășite și de dl Sturdza, chiar și în timpul celei mai pronunțate oposiții a păstrat prim-ministrul de acum óre-care reservă față de iritațiile populare ale agitației daco-române și unele espresii estreme, cari au fost făcute de un prietin al noului șef de cabinet și imputate lui din greșală, au fost din partea lui espres desavuate. Acest viu protest contra imputării unui sentiment mai puțin binevoitor față cu politica monarchiei arată, că vederile dlui Sturza despre relațiunile internaționale nu permit cea mai mică îndoială. Noi suntem siguri, că după ce convingerea tuturor patrioților luminați ai politicei românesci în comun acord a indicat direcțiunea actuală, noul cabinet, ca și cel ce s'a retras al dlui Catargiu va satisface pe deplin tóte datorințele și pretensiunile acestei politici.

Noi așteptăm proba viitoriului!

* * *

Referitoriu la cabinetul cel nou „Bud. Hirlap“ observă: Dimitrie Sturza prim ministrul României în circularul sěu către consulii puterilor strěine enunță, că în ceea ce privesce politica esternă a statului român el va urma fidel cabinetului Catargiu“. Mai departe, că: „Cantacuzino ministrul de finanțe și Palladi ministrul de agricultură au însciințat președintelui ligei culturale, că repășesc din comitetul ligei.“ Conservatorii nutresc vii speranțe, că nu preste mult o sě ajungă din nou în portofoliele ministeriale. Regele a dat un forte măgulitoriu autograf fostului prim ministru, mulțumindu i pentru servițiile prestate atât lui, cât și statului român.

* * *

Ḑiariul „Osservatore Romano“ din Roma desminte în modul cel mai hotărît următórele afirmări:

1. Cumcă Atkins, delegatul deputațiunei anglo armene, care inainte de asta cu puțin a fost în Roma, a fost încuviințat din partea Papei în audiență, care favor în urmă însě i s'a denegat;

2. Cumcă denegarea ar fi fost un resultat al intervenirii consulatului turcesc;

3. Cumcă Atkins ar fi înaintat cardinalului Rampolla un memorand, de un conținut însemnat.

„Osservatore Romano“ declară aceste afirmări de calumnii și apoi adauge, dóră lumea nu scie, cât a făcut papa în interesul armenilor creștini, deóre-ce sfințitul părinte nu are obiceiul de a da în publicitate acțiunile lui, până când nu e absolut necesar.

Noutăți.

Personal Escelenția Sa Inalt Prealuminatul și Preasânțitul domn archiepiscop și metropolit Miron Romanul a plecat Sâmbătă séra la Budapesta spre a lua parte la ședințele casei magnaților, unde vine din nou în pertractare proiectul de lege despre liberul esercițiu religionariu.

Guvernul ține și acuma la disposițiunile anterióre, cari norméză treeerea dela creștinism la iudaism și viceversa. Se crede însă că casa magnaților și acuma va respinge aceste disposițiuni îndreptate în contra creștinismului.

* * *

Distincțiune. Maiestatea Sa monarchul a decorat pe dl Dr. Iosif Gall cu ordinul Francisc-Iosif clasa II (crucea de contur). Dl Dr. Gall are un trecut plin de activitate atât pe terenul bisericesc cât și cel național și abstrăgênd dela tinuta dînsului în afacerea cu legile politico-bisericesei, tot sufletul lui a fost și este pentru binele bisericei și al națiunei.

Felicităm pe dl Dr. Iosif Gall pentru distincțiunea binemeritată.

* * *

Imbucurător. Ni-sě scrie din Brașov, că comitetul arangiator, constituit pentru adunarea generală din 14/26 și 15/27 Octombre a. c. a „Societății pentru fond de teatru român“ a esmis o comisiune în frunte cu dl Lazar Nastasi, profesor vechiu la gimnasiul nostru, cu misiunea de a lucra într'acolo, ca publicul românesc din Brașov și giur să fie cât sě póte de bine representat; pentru ca câți mai mulți să se facă membrii ai frumósei societăți. Tacsele de membrii le vor încăsa în oraș membrii comisiei, ér domnii dela sate sunt rugați să le trămită cât mai curênd la adresa dlui Lazar Nastasi în Brașov. — Le dorim din inimă Brașovenilor un succes strălucit!

* * *

Avis. S'a convocat, după-cum se scie adunarea generală a „Societății pentru crearea unui fond de teatru național român“ pe ḑilele de 14 (26) și 15 (27) Octobre a. c. la Brașov.

Comitetul arangiator se va îngriji, ca fie care óspe sě priméscă pe atunci *cuartir gratuit.*

Rugăm deci, ca cei ce doresc a lua parte la adunarea generală, precum și la festivitățile ce se vor arangia cu acea ocasiune sě binevoiască a se insinua până cel mult în 10 (22) Octobre c. la dl *Grigorie Birea*, comerciant în loc, spre a se puté lua měsurile de lipsă pentru încuartirare. Brașov, 1 (13) Oct. 1895, Comitetul de primire.

* * *

Scolariu. Sâmbăta și Dumineca trecută și-a ținut reuniunea învěțătorilor români din districtul Sibiiu adunarea sa generală în comuna Rěșinariu.

Ședințele au fost conduse de către presidentul reuniunei Dr. Daniil P. Barcianu. La ședințe au luat parte invěțătorii în numěr însemnat.

Rěșinărenii au făcut bună primire acestor apostoli ai causei nóstre scolare.

Despre ședințe vom da un raport mai aměnunțit.

* * *

Societatea „Ioan Popasu“. Societatea teologico-pedagogică „Ioan Popasu“ din Caransebeș, pe anul scolar curent 1895/6 s'a constituit în următoriul chip: Președinte s'a ales cu aclamațiune dl prof. Dr. Petru Ionescu; vicepresident și redactor la fóia „Progresul“ s'a ales cu aclamațiune Iancu Ișfan Stan, teolog c. III.; notar I.: Sava Secoșan, teolog c. III.; notar II: Ioan Cioc, ped. c. III.; bibliotecar: Coriolan Zuiac, teolog c. II.; cassar: George Dogariu, teolog c. II.; controlor: Ioan Naia, ped. c. III., vicebibliotecar: Ioan Prohab, p. c. II.

Membrii în comitet s'au ales: I. Pincu teolog c. III.; Iosif Birta, teolog c. III.; Ioan Buliga, teolog c. II.; Valeriu Dabici, teolog c. II.; Cornel Panciovan, teolog cur. I.; Radu Pirtea, teolog c. I.; Nicolae Gavrilă, ped. c. III.; Petru Oprițescu, ped. c. II.; Ioan Oprea, ped. c. I.

* * *

Bun vênat. De câte-va ḑile Maiestatea Sa regele se află la castelul seu din Gődőllö petrecându-și timpul mai mult cu vênatul. După cum se telegraféză de acolo, în 13 l. c. regele a împușcat un porc sělbatic, de o mărime colosală. A tras la cântariu 170 klgr. Bun vênat!!

* * *

Pasaportul lui Iuliu Coroianu. Sub acest titlu ḑiariul „B. Hirlap“ din 11 a. l. c. publică următórele: „Tribunalul din Cluș a tras la rěspundere pe Iuliu Coroianu advocat în Cluș și mai alaltăeri eliberat Memorandist pentru falsificare de document public. Coroianu dimpreună cu Lucaciu au voit sě călătoréscă în România în anul 1892, însě la Predeal au fost deținuți, fiind-că avea document fals. Scriitoriul lui, Adam Muntean a luat asupra sa falsificarea ḑicênd, că el a scris în loc de anul 1887, anul 1892. Tribunalul a absolvat pe ambii acusați. Procesul însě în urma recursului dat de procurorul a ajuns înaintea tablei regesci, care a condamnat pe Coroianu la trei luni temniță. Astăḑi s'a ocupat curia regéscă cu afacerea acésta aducênd o sentință absolvătóre“.

* * *

Căsătoria civilă pentru soldați. In legea despre căsătoria civilă s'a și făcut o schimbare, de o importanță nu tocmai de desconsiderat. E vorba, că cum vor purcede militarii față de noua lege a căsătoriei civile? Acestei întrebări a respuns ministrul de resbel prin o ordinațiune în care demândă, că pentru armata țěrii sě susțin și mai departe rênduelile de până acum, în puterea cărora căsătoria bisericéscă este obligată. Chiar și oficerii de reservă au sě înainteze comandelor atestat dela preot despre purtarea morală a miresei.

Nu știu cum se potrivesce acéstă disposițiune a guvernului cu eșa ḑisele lui vederi „liberali“.

* * *

Busturile lui Alecsandri și Cogălniceanu. In ḑiua de 20 Octobre a. c. sě va face la Băcău desvělirea busturilor Alecsandri

---

*) Când cu espulzarea lui Ciurcu (tata și fiul) Secășan și Ocășan. Red.

și dinastia formézâ un centru solid, garantând, cu tóte luptele pasiunilor politice, o desvoltare care justifică cele mai frumóse speranțe.

România a devenit un factor însemnat printre statele Europei și începe sě cóncureze la munca culturei universale. Acésta se datoréză înțelepciunei, energiei și zelului neobosit al Regelui Carol I și lucrarea sa luminată a contribuit în mod puternic a aduce țara la nivelul, în care se află acum.

Din prima ḑi Carol I a înțeles misiunea sa în cel mai înalt sens al cuvêntului și s'a inspirat neîncetat, în activitatea sa, de nobila dorință de a deveni binefăcětoriul poporului sěu. Nu i-a fost întotd'auna ușor de a găsi, pe terenul agitat ce a găsit în România, posițiunea de care avea trebuință pentru a-'și îndeplini datoriile ce-și asumase Mulțămită rarelor sale talente a reușit, și aḑi națiunea se simte legată de dênsul și Casa sa în mod indisolubil, avênd deplină încredere în înțelepciunea sa.

Dobrogea câștigată de curênd, e acuma unită în mod solid cu vechile părți ale țěrei. Serbările strălucite ce au loc pe Dunărea de jos, sunt dovada cea mai frumósă.

şi Cogălnicénu. Primul bust este aşeḑat în grădina din faţa primăriei, celalalt în grădina publică. Primăria oraşului Băcău face mari pregătiri pentru sĕrbătorirea, cât se póte mai pompósă, a desvĕlirii.

* * *

Lesa maiestate. Magiarii nu află cuvinte destul de sensaţionale în tot lecsiconul lor, cu cari sĕ paraliseze ruşinea, ce le a fost dat a suferi în Agram; drept aceea ḑiarele magiare sĕ întrec în frase bombastice la adresa guvernului, ba unele, în furia lor nebună sĕ avêntă până la lesa maiestate. Étă ce scrie între altele o fóie din capitală:

.....„Nu furia îi conduce pe acestia, ci viclenia, nu în butul presenţei regelui au cutezat s'o facă, (arderea stégului. Red.) *ci tocmai fiind-că e de faţă împĕratul austriac.* Tradiţiunile lor le şoptesc, *că acela îi va lua în apĕrare contra legilor*“. Avis procurorilor!

* * *

Sciri revoluţionare. O telegramă din Athena comunică, că mai mulţi ca 50 fugari armeni s'au refugiat acolo. După cum spun ei, nu a fost vorba de înaintarea unei rugări cătră pórtă, ci comisiunea revoluţionară a voit sĕ proclame revoluţia în Constantinopol.

Din causa acésta au voit sĕ arunce în aer cu dinamit castelul Ildiz, locuinţa Sultanului. Pe Sultanul, pe marele seu beliduce Said şi pre vre-o câţi-va oficiali, de nascere armeni au voit sĕ-i omóre. Conjuraţiunea însĕ a fost tradată de un participant, care stătea în serviciul camerierului Ragib, şi căruia i-sĕ încredinţase punerea dinamitei în un loc ascuns al castelului.

* * *

Rectificare. Parochul din Sângeorgiul de Murĕş, domnul Ioan Runceanu, ne trimite un lung rĕspuns la corespondinţa părintelui protopop Nicolau Maneguţiu, care s'a ocupat cu D-sa.

Forma, în care e făcută corespondenţa, apoi tonul prea de tot pătimaş ne face imposibilă publicarea, pe care altcum noi bucuros o am face

Esenţa corespondenţei culminéză în aceea: că părintele Runceanu se ţine nevinovat, şi nu recunósce nimica din câte i s'au imputat.

* * *

S'a perdut un orologiu de argint (de dame) dimpreună cu lanţul, carele avea la capete douĕ glonţişóre, prin str. Cisnădiei dela Nr. 43 până în strada Schewis Nr. 4. Aflătorul este rugat a-l aduce la administraţiunea fóiei nóstre.

* * *

Victima flacărilor. Din Tohanul vechiu sĕ scrie cu data de 14 Octobre st. n. următórele:

Duminecă nóptea spre Luni a isbucnit un foc mare în şura crismarîului de aici Ioan Grozea. In şură dormiau din întâmplare doi muncitori cu numele Iacob Finiş şi Stăniloiu, ambii din Vlădeni, dintre acestia cel din urmă a căzut victimă focului arḑênd cu desĕvêrşire, ne mai cunoscêndui-se figura de om. Şura încă a ars până în temelii, dimpreună cu bucatele şi uneltele economice aflătóre în ea. Paguba se urcă de 1000 fl. Şi Grozea nu a fost asigurat

* * *

Emigrările spre Statele Unite. Imigrările acestea au început sĕ slăbéscă de câţi-va ani încóce.

Numĕrul imigranţilor debarcaţi în timpul eserciţiului sfîrşit la 30 Iuniu 1895 era deja cu 136,000 inferior cifrei anului precedent. Statistica relevéză o nouă scădere de 35.000 pentru eserciţiul fiscal încheiat la 30 Iuniu 1894. Prin imigranţi se înţeleg acei cari sosesc în porturi, nu acei cari trec frontiera Mexicului sau a Canadei.

In timpul anului fiscal ce s'a terminat la 30 Iuniu 1895, au sosit în Statele Unite 276.136 imigranţi, contra 311.612 din anul precedent. Ţĕrile cari contribue mai mult la alimentarea acestui curent de imigrare şi-au redus contingentul în cea mai mare parte. E scădere pentru Germania, Italia, Rusia (afară de Polonía), Austria, Suedia şi Norvegia; curentul cresce însĕ din partea Ungariei, Engliterii şi Irlandei. Acésta din urmă a trimis în 1893—94 în Statele-Unite 14000 emigranţi mai mult decât în anul precedent. Numĕrul germanilor din contră a scădut cu 2[illegible]000. Din numĕrul total al emigranţilor 2395 au fost respinşi, cea mai mare parte din causă că n'aveau mijlóce.

* * *

Iconiţe de vêndare. F[illegible] şi „Deşteptarea“, cari se tipăre[illegible] Cernăuţi din Bucovina, spun că se află de vêndare 15 feliuri de iconiţe cu sfinţi din legea nóstră. Ele's făcute pe hârtie cu colorile şi auriturile cele mai frumóse şi cu tipăritură românéscă pe de-o parte şi de alta. Iconiţele sunt acestea: 1. Dumneḑeu făcĕtorul ceriului şi a pământului, 2. Scóterea lui Adam şi a Evei din raiu, 3. Darea celor 10 porunci lui Moisi pe muntele Sinai, 4. Bunavestire, 5. Nascerea Domnului, 6. Inchinarea celor 3 crai, 7. Iisus Christos ca copil de 12 ani în biserica din Ierusalim, 8. Iisus Christos în mijlocul pruncilor, 9. Botezul lui Iisus, 10. Schimbarea la faţă a lui Iisus, 11. Invierea lui Christos, 12. Inălţarea Domnului la ceriu, 13. Pogorîrea Duchului sfânt, 14. Maica Domnului cu pruncul Iisus în braţe, 15. Rugăciune cătră îngerul păzitoriu. Iconiţele aceste sunt menite de daruri la scolari. Căci fórte de mult se trage sminteala, că copii nostri cei sirguincioşi de pe la scóle nu capĕtă nici un dar care li-ar face bucurie şi 'i-ar îndemna sĕ înveţe şi sĕ se pórte cu atâta mai frumos. Acésta sminteélă au simţit-o mai bine părinţii catecheţi, cari vedeau ce curagiu se sţêrneş în copii de altă lege, când căpĕtau daruri dela cei mai mari ai lor. Iconiţele se vênd ori câte 150 la un loc cu câte 2 fl. 25 cr., ori câte 75 la un loc cu câte 1 fl. 25 cr. Cu vênḑarea iconiţeţor acestora nu umblă nime după câştig, ci e vorba numai de plata tipăririlor.

Noi sfătuim pe cetitorii nostri români sĕ cumpere din iconiţele acestea sfinte. Ca sĕ nu-l coste pe unul bani mulţi se pot ortăci a bună-óră cinci înşi pun la olaltă câte 25 cr. şi capĕtă o colecţiune frumósă de icóne sfinte. Aceia, cari ar dori sĕ-şi câştige icónele acestea, sĕ se adreseze către domnul Dimitrie Bucevschi la Cernăuţi în Bucovina. Dumnealui este un om cu inimă şi vĕ trimite îndată iconiţele.

* * *

Minele de aur din Transilvania. Sub acest titlu „Egyetértés“ comunică următórele despre aceste mine:

Aceste mine n'au capital de fondaţiune. Tot asemenea le lipsesce capitalul de investire şi esploatare. Se compune câte o societate acţionară din câte 20—30 inşi şi cu plată de 1 fl. pe sĕptĕmână deschid mină. Piatra scósă din mină o impart între dînşii pe fie-care sĕptĕmână, apoi fie care îşi sdrobesce piatra pe o uzină primitivă. După manipularea acésta, abia 50% din aur se pot aduna, cealaltă parte îl dau undele apelor.

Cu tóte aceste defecte de esploatare, s'a produs în cei trei ani din urmă cantitatea următóre de aur:

La Concordia din Bucium, în 1874—1891, în tot anul câte 250—300 mii fl., în anii din urmă venitul n'a trecut peste 100 mii fl. Fiind-că ar trebui sĕ lucreze în afunzime, neavênd maşină de scos apă, munca le merge cu greu şi fără spor.

Mina Botez din Bucium are aur liber pe lună câte 16—20 kg. Piatra de sdrobit abia o valoréză.

Mina Aramă, care este compusă din acţionari ţĕrani aduce câte 35—40 mii pe an.

Mina Harmonia din Bucium produce pe an venit de 40—50 mii fl.

Mina Vercheşilor din jos din Roşia produce anual câte 100—150 mii fl. Mai e tot aici a Vercheşilor din sus venitul pe an curat câte 80—100 mii fl.

Mina Băuţa dedea odinióră 200 mii fl. astăḑi însĕ venitul abia se sue la 20—30 mii fl.

Mina Lungeşti din Roşia aducea între anii 1861—1865 anual câte 200 fl. astăḑi abia se mai lucréză.

Mina Sfântul Stefan da cândva venit de 100 mii fl, astăḑi încă se lucréză cu folos.

Tot din Roşia mina Sfântul Nicolau dădea între anii 1876—1881 numai din aurul liber anual câte 60 mii fl. venit curat.

Tóte acestea sunt nisce mine fără nici o organisare, care subsistă de astăḑi pe mâne. Cu totul alta este esploatarea minelor vêndute la societăţi străine, cari lucréză cu aparate, uzine şi topitóre compuse după sciinţa mineră.

Aceste sunt: Mina celor 12 Apostoli din Buda; acésta s'a cumpĕrat cu 660 mii fl. şi produce pe an câte 7—8 mm. aur în preţ de 800.000 fl. Mina Musari din Lunca de 8—9 s'a cumpĕrat cu 20 mii fl. şi dă pe an Mina Ru[illegible]m. aur în preţ de peste un milion. de câte 8—[illegible]lfina din Boiţa are o producţiune menea de peste mm. pe an, cu un venit ase[illegible]n milion.

Pĕcălit. Unchiu[illegible] Am făcut adineaori testa[illegible]pe patul de mórte: póte. Sciu bine că nu ţii la[illegible]ntul, dragă ne[illegible] Nepotul, întrerupându l: [illegible]ligie. dragă unchiule, ţiu fórte bine. [illegible]n contră Unchiul: Da? Atunci o sĕ fii [illegible] mit aflând, că am lăsat tótă averea mea [illegible]mănăstirei Cernica!

Convocare.

Adunarea generală a despărţĕmêntului al II-lea al asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român se convócă pe ḑiua de 3 Octobre 1895 la 2 óre p. m. în comuna Tohanul vechiu, la care se învită Onoraţii membrii şi toţi aceia, cari se interesézǎ de progresul poporului român.

Onoraţii membrii sunt rugaţi a-şi achita tacsele.

Zernesci, în 12 Octobre 1895.

Nicolau Garoiu,
dir.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Poiana, 27 Septembre 1895,

Onorabilă redacţiune!

„Mĕreţ luci-va printre veacuri
„Poetul dulce Eminescu, —
„Iar jos cu-a lui băgaj de fleacuri
„Toncescu fi-va tot Toncescu. —
Vlăhuţă.

In Nrul 105 din 1895 a ḑiarului d-vóstră pre pagina a 3-a şi a 4-a a apărut un articul subscris de N. Măneguţ, protopopul Murĕş-Oşorheiului. —

In acela, ca códă la toporul, cu care un protopop voesce a-mi nimici tot trecutul şi tot viitorul meu şi al familiei mele apar şi 2 epistole a iubitului sĕu cumnat Ilie Georgescu, învĕţătoriu în Poiana.

Mie după cetirea numitului articul, involuntar mi-au venit în memorie, cum distinsul Vlăhuţă descrie pe îndumnezeitul Eminescu şi pe vrăşmaşii lui. — Dar sĕ nu crédă On. redacţie, că dóră eu aşi cuteza sĕ afirm despre mine, că sum ca Eminescu, nu, dómne ferésce, — eu nu sum decât un modest adorator al aceluia, care pe poporul român l'a divinisat, ér limbei române i-a dat o nóuă viaţă. —

Dar tocmai a dóua parte a versurilor citate este, carea pe mine mĕ interesézǎ mai mult şi adecă:

Iar jos cu-a lui băgaj de flécuri
Toncescu fiva tot Toncescu.

Aici distinsul Vlăhuţă caracterisézǎ pe vrăjmaşii lui Eminescu, cari ca imaginarii vârcolaci cércă zădarnic a intuneca pe vecinicul lucéfĕr. — Dar şi din aceste versuri pe mine mai mult mĕ interesézǎ poetica espresiune „băgaj de flécuri“, deóre-ce tocmai acésta este carea se potrivesce tocmai şi tocmai cu neumanul articul însemnat de protopopul N. Maneguţiu. —

„Băgaj de flécuri“, fiindcă numitul domn protopop, în caracterisarea mea sĕ folosesce de 2 epistole a cumnatului sĕu „I. G.“ carele în înnăscuta sa rĕutate, mĕ suspiţionézǎ pe mine ca autor a 2 articuli din „Fóia Poporului“ nr. 38 din 1894, ba mai mult, afirm acum şi eu, în obrăznicia sa cutézǎ a afirma ca sigur: că eu aş fi corespondent la „Tribuna“ şi „Fóia Poporului“, precând în realitate, eu în tótă viaţa mea n'am fost, nici nu sum corespondentul nici unui ḑiar.

Fără dacă împrejurările m'au silit ca sĕ clarific vre-o causă de interes public, aceea în totdeauna 'am făcut'o sau cu subscrierea numelui întreg sau numai cu subscrierea numelui meu de botez, dar chiar nici aşa ceva n'am scris, până nu am consultat barem pe cei mai de apróp superiori ai mei.

Numiţii 2 articuli din „Fóia Poporului“ i-a scris un măestru din Poiana, ceea-ce sper, ba sum şi sigur că se va constata pe calea justiţiei şi încă cât mai ingrabă. — Altcum eu, pentru clarificarea adevĕrului, am şi declarat'o acésta cu graiu viu numitului dnu protopop, fiind de faţă încă şi dóuĕ persóne inteligente, dintre cari una, chiar un preavrednic asesor consistorial.

Dar se vede, că dnul Maneguţiu sau că sufere de primejdiosul morb psichic „idei fixe“, sau apoi voesce cu ori ce preţ ca pe mine sĕ mĕ alunge din Poiana şi în locul meu se aşeḑe pe iubitul sĕu cumnat „I. G.“

Iată dar On. redacţie, că şi aici ca şi în alte multe cause de interes public, rolul principal îl jócă: numai şi numai interesul privat, interesul de partid, nepotismul, ur[illegible] întriga.

lemne[illegible] însă declar publice, sincer şi socumcă d[illegible]aintea lui Dumneḑeu şi a lumii, „Fóia Popo[illegible]miţii doi articuli publicaţi în după apariţia [illegible] nr. 38, până mult, mult mică cunoscinţă, [illegible]'am avut nici cea mai scris chiar, şi acésta [illegible] sĕ-i fi iniţiat sau nici nu sum abonentul [illegible]eu nici n'am fost

Dar de cât tóte pe mine 'mi ḑiar. scârbit „băgajul de flécuri“, care [illegible]mult m'a nu se potrivesce cu demnitatea unui [illegible]decât pop carele nu se sfiesce, ca pe un director de scóle, care în viaţa sa, nimic nu i-a greşit, sĕ ! încarce cu mult dejositórele epitete: „biet notoric [illegible], muced, cucuveică miserabilă, hăbăuc răutăcios, infam, neghină blăstămată, biet smintit“.

Cum creḑi Dta, domnule protopop că sĕ póte, ca un director de scóle, sĕ funcţioneze în decurs de 10 ani, fără ca nici inferiorii nici superiorii sĕ nu-l observe, şi astfel sau sĕ-l delăture sau sĕ-l aşeze in balamuc. — Veḑi, domnule protopop, dacă o spuniai Dta acésta despre cumnatul Dtale, nici un Poenariu nu sĕ îndoia că adevĕrul l'ai esprimat, — dar cei cari mĕ cunosc, cari au cetit şi sciu ce ai scris Dta depre mine, inteligenţă şi popor, sincer îţi mărturisesc că s'au indignat mult mai tare pe Dta, decât cum s'a indignat cumnatul Dtale I. G. de cele scrise despre Dta în „Fóia Poporului“. — Apoi aceea, că terenul educaţiunei şi a instrucţiunei la întrarea mea în Poiana, a fost un ogor bine lucrat, o las la apreţierea Dtale, — eu însă ca dascăl în al 12-lea an constat, că terenul educaţiunei şi a instrucţiunei la întreg poporul român, este numai o ţelină abia ruptă, carea numai unde şi unde produce ceva mai de preţ, ceva mai nobil. — Despre starea învĕţământului la scóla din Poiana dela întrarea mea în oficiu de învĕţătoriu şi director şi până aḑi, cât mai în grabă voiu publica un raport speţial din carele şi orbul sĕ pótă constata adevĕrul. — Dar pentru orientarea On. public cetitoriu mi ţin de o sfântă datorie a constata, cumcă pe mine nimic altceva nu m'a îndemnat, ca sĕ rĕmân preste 10 ani în Poiana decât numai şi numai posiţia nesigură a Poienarilor şi cu deosebire viitorul şi mai nesigur al tinerei generaţiuni. — Acesta şi numai acesta este motivul cel sfânt, carele m'a făcut, ca pentru Poiana sĕ jertfesc timpul de aur al vieţii mele, sĕ-mi jertfesc viaţa şi sănĕtatea, sĕ jertfesc din averea părinţilor mei preste 2500 fl. şi acum îngrozitoriu de spus, prin mijlocirea unui protopop sĕ-mi jertfesc tot trecutul şi tot viitoriul meu. —

In stârşit „băgaj de flécuri“ este şi faima, că eu de 10 ani mereu petiţionez prin astă largă ţară, ba chiar şi prin Bucovina după un postişor. — Eu, On. public cetitor declar sincer, că în restimp de 11 ani numai de 2 ori am petiţionat după posturi şi anume: după postul de învĕţătoriu şi director în Poiana, unde în 2 rênduri am fost ales cu unanimitate şi după postul de paroch la Zlatna, unde éraş am fost ales cu unaninimitate fără un vot. Atâta deocamdată. Cum spun adevĕrul, aşa sĕ-mi ajute Dḑeu.

Emanuil Beşa.
directorul scólelor din Poiana,

Nr. 6970 Plen. 1895. [191] 1—3

CONCURS.

Pentru conferirea stipendiilor şi ajutórelor, ce sunt a se vota pe anul 1896 din fundaţiunea „Andronic“:

I Pentru învĕţăcei de ori-ce meserie.

II Pentru sodali, cari s'au eliberat în decursul anului 1895.

III. Pentru sodali, cari petrecênd cel puţin 6 ani consecutivi la meseria lor, au dat dovedi despre desteritatea, hărnicia şi capabilitatea de a deveni măiestri, prin acésta se escrie concurs pe lângă următórele condiţiuni:

Toţi, cari voesc a concura la stipendii şi ajutóre au sĕ producă în general:

1. Carte de botez;

2. Atestat comunal despre averea proprie şi a părinţilor;

3. Atestat familiar dela parochul locului despre familia părinţilor concurentului, şi fiind şi acesta căsătorit şi despre familia dênsului; în atestat are sĕ se indice şi aceea, că în familie câţi copii sunt minoreni, câţi frecuentéză scóla şi câţi se mai află la vre-o meserie?

4. Concurenţii pot fi numai români greco-orientali, născuţ în archidiecesă.

I. Invĕţăcei

a) Că au împlinit ... ul al 12-lea al etăţii;

b) că au cer... ... at cu succes bun, cel puţin scóla poporală; ... încheiat contract cu măiestrul ...

c) că că contractul s'a înregistrat ... autorităţii industriale (la în cor ori magistrat). Contractul este pr se alătura la concurs în original sau copie autentică.

II. Sodalii

a) că au ter... ursul anului 1895, ... ınat periodul de învĕţătură în de... i prin atestatul autorităţii industria... ceea ce vor dvedie (§. 67 art. de lege XVII di anul 1884);

b) ... purtare bună şi fac sporiu ... u în meserie, acésta o vor do... prin atestatul măiestrului eventual cu cartea de lucru;

c) sĕ arate prin atestat dela măiestru, ce cunoscinţă de limbi mai au;

d) aparţinênd eventual ca membrii la vre-o reuniune de meseriaşi, sĕ o dovedéscă acésta prin atestatul dela respectiva reuniune.

III. Sodalii, cari sunt în condiţiuni de a deveni măiestrii.

a) sĕ aibă certificatul de măiestru;

b) sĕ fi lucrat cel puţin 6 ani consecutivi ca calfe, ceea-ce o vor dovedi cu atestatele dela măiestrii la cari au lucrat, eventual cu cartea de lucru;

c) în cerere sĕ arate anume unde voesc a se aşeda ca măiestri, ce feliu de mijlóce în bani mai au pentru a-şi începe meseria pe socotéla lor? In fine pot produce şi alte documente recomandatóre.

Dela toţi concurenţii de ori-ce categorie sĕ recere, ca *cererile sĕ fie scrise şi subscrise cu mâna lor proprie*, şi adresate Consistoriului archidiecesan greco-oriental în Sibiiu, sĕ le înainteze aici cel mai târdiu **până la 31 Decembre 1895 stilul vechiu.**

Cererile înaintate după acest termin nu sĕ vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa plenară a consistoriului archidiecesan, ţinută la 2/14 Octobre 1895.

Dr **Il. Puşcariu,**
archim. vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu.

AVIS.

În librăria tipografiei archidiecesane se află de vêndare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

.olia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1·20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	— 26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G. Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţământului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4.50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noui cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.** **Editura şi tipariul tipografiei archidecesane.**

Nr. 114 Sibiiu, Joi, 12|24 Octobre 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 11 Octobre 1895.

In sĕptĕmâna trecută s'a promulgat legea cu recepțiunea evreilor, și în ședințele casei magnaților din ḑilele de Luni și Marți s'au votat și celelalte dispozițiuni radicale din legile bisericesci, adecă reciprocitatea între religiunea creștină și între iudaism, apoi facultatea de a nu mai crede în Dumneḑeu, adecă de a te puté face din creștin păgân.

Cu aceste ar fi terminate agendele cele mai principale, și statului i s'ar fi pus basa cea solidă modernă, pe care sĕ se facă consolidarea în a doua mie de ani, care-și va lua inceputul cu anul 1896.

E minunată coincidența în lucrurile de pe acéstă lume.

Sunt tocmai una mie de ani, de când lumea era în mare ferbere.

Pe aceste locuri s'a așeḑat un popor vênjos, un popor rĕsboinic, strĕin în limbă, strĕin în datini, strĕin în religiune de celelalte popóre, cu cari era chemat sĕ vină în atingere ḑi de ḑi.

Mai presus de tóte disparența se arată în gradul de cultură dintre acest popor nou așeḑat aici și între vecinii lui, și între disposițiunea lui de a se deda cu datinele europene, de a i-se da elementele indispensabile spre a se puté civilisa, spre a-și puté asigura esistența sa în Europa, care de mult era civilisată.

In acele momente critice s'a făcut creștinarea ungurilor și organisarea bisericéscă a lor. Prudența de stat, posibilitatea de a se puté consolida în aceste locuri, și de a ține concurența cu popórele vecine, a indigitat la mijlocul cel mai eficace, la primirea creștinătății.

Reforma acésta radicală a aflat mare resistență în ungurii rĕsboinici de atunci, și primul rege 'i-a increștinat cu forța.

Prin acésta a intrat acel popor în concertul popórelor civilisate, a fost accesibil culturei, și statului i-s'a pus basa culturală, pe care s'a desvoltat s'a consolidat și o mie de ani sunt mărturie că bună basă a dat statului acel rege, care pentru momentul acela a fost trecut între sfinți.

Tocmai acuma se serbéză aniversarea anilor una mie dela increștinare.

Națiunea magiară, vecinic recunoscĕtóre pentru binefacerile din trecut, se pregătesce la mari sĕrbători din incidentul acelei aniversări.

Inflăcăratul patriotism al ungurilor, care trebue se o mărturisim, n'are păreche între popórele din Europa, acel inflăcărat patriotism i-a impins la crearea de imposant monument, care sĕ fie vrednic de insemnatul moment al creștinărei, căci acesta a pus basa statului.

Și care monument póte sĕ fie mai potrivit increștinărei, punerei statului pe basele creștinismului din care sĕ pótă rĕsări cultura și civilisațiunea, care monument puté fi mai potrivit decât descreștinarea statului, despoierea lui de caracterul, pe care l'a avut o mie de ani: stat creștinesc.

Și acest monument l'a ridicat actualul curent botezat liberal, l'a ridicat în numele libertăței și al umanității, desavuând pe regele prim, care a fost canonisat între sfinți.

In a doua mie de ani religiunea, creștinătatea numai e element civilisator, element cultural, element de ordine, element de viéță pentru stat, nu, aceste au încetat.

In a dóua mie statul se va consolida dacă creștinii se vor face păgâni, dacă ei în general nu vor mai avé nici o credință, și dacă se vor produce generațiuni fără frică de Dumneḑeu și fără rușine de ómeni.

In ședința de luni a casei magnaților s'au votat restul din programul guvernului, cu care voesce sĕ fericéscă statul la inaugurarea inceputului cu a dóua mie de ani.

După căsătoria civilă, după matriculele de stat, după recepțiunea evreilor mai lipsia din programul radical facultatea de a te face din creștin păgân și eventual de a nu mai avé nici o credință.

Acuma s'au votat și acestea. Intrăm în o lume nóuĕ, acésta o cântă presa jidovită de 23 de ḑile.

Așa ḑicem și noi! Am intrat în o lume nóuă, unde societății omenesci i s'au luat basele, cari o au susținut 2 mii de ani, i s'au luat basele creștinesci.

Vin timpurile de gónă, vin timpurile mucenicieí.

Și ómenii, când omóră în noi consciența religiunei lui Christos, iubiléză și strigă că aduc jertfă lui Dumneḑeu.

„Ce vreau érăși?“

Acésta este întrebarea ce ni o spune indirect „Tribuna“ în numĕrul sĕu dela 11/23 a lunei curente reproducêndu-ne cu adaus un pasaj din articolul nostru publicat în numĕrul dela 12/24 Septembre a. c. întitulat: Centenariul al doilea al „S. Uniri“.

Ĕtă pasagiul „încriminat“:

„Căci înzadar se accentuéză și de o parte și de alta solidaritatea în luptele nóstre naționale, până când noi românii ortodocși neîncetat trebue sĕ neapărăm (Din greșală de tipar au scris „apĕrăm“ în loc de „atacăm“! Adausul „Tribunei“.) biserica nóstră națională față de biserica unită cosmopolită. Până când românii uniți nu se vor reîntórce ér în sinul bisericei lor mame, sau cel puțin până nu vor înceta cu desĕvêrșire cu atacurile față de biserica nóstră, până atunci nici vorbă nu póte fi de unire sinceră în cugete și în simțiri, nici de o parte nici de alta“.

Suntem curioși de logica domnilor dela „Tribuna“, cum au putut dlor descoperi în acest pasaj o nóuĕ „crimă națională și o atât de oribilă perspectivă de lupte frățești“.

Ei, dar dumnialor au altfel de logică decum au alți ómeni, cari nu sunt conduși de patimă órbă și ură personală față de cei ce nu sunt de aceleași vederi politice cu ei.

Dar étă rĕspunsul la întrebarea dumnialor: ce vrem noi érăși.

Vrem, sĕ ne apĕrăm biserica pe care dumnialor, conduși de patimă órbă și ură personală, și fără nici un motiv, mereu o atacă, numai și numai din causa, căci cei ce stau în fruntea ei, sunt atât de nemodesti de nu sĕ inchină doctrinelor lor politice și nu și pot rĕsbuna după feliul cum doresc dumnialor.

Dar sĕ-i întrebăm și noi: este óre „pornire detestabilă“, este óre „crimă națională“ *când* cineva își apară biserica națională, atacată fără nici un motiv?

Sĕ ne ierte dumnialor dela „Tribuna“, dar un individ ori corporațiune, care este indiferentă față de loviturile îndreptate contra bisericei sale, acela este pe calea cea mai periculósă pentru moralitatea și binele societății în mijlocul căreia trăesce. Astfel de ómeni nu pot fi decât numai cei lipsiți de ori-ce consciință morală; ér de ce sunt capabili astfel de ómeni, vor fi sciind și dumnialor dela „Tribuna“.

Cum póte cineva sĕ-și dea mâna prietenesce cuiva, când acela cu cealaltă mână îi dă palme peste obraz!? Au nu se vor încăera atunci ambii cu amêndóuĕ mânile, deci și în celece mai înainte și le-au dat prietinesce unul altuia? Póte, peste acéstă slăbiciune omenéscă dnii dela „Tribuna“ se pot avênta; noi încă suntem numai ómeni, cum ne-a făcut Dumneḑeu.

Dar sĕ-i întrebăm încă pe domnii dela „Tribuna“: cine óre a început a introduce confesionalismul în poli-

---

FOIȚA

Buffo-bassiștii
dela „Unirea“ din Blaș.

(*Toți paterii* „pârliți“ de „focul năprasnic“ al „Telegrafului Român“).

Baireuth, 10 Octombre 1895

Domnule redactor!

Ultima mea corespundință am terminat-o cu următórele cuvinte: „Un fenomen curios: P'aici prin Baireuth *) sĕ simt deja de acum periculósele consecințe ale morții lui *Pasteur*“. . . . . . .

Deși au venit și pe aici câți-va bărbieri, cari „taie de turbare sub limbă“, totuși „epidemia“ nu dă semne de decrescere. Din causă, că filius Pius nici chiar cu puternicul ajutor al „țipăilor“, înzestrați cu o cantitate suficientă de „seruri infalibilitice“, nu póte ajunge nici măcar pedel la o școlă „muscăléscă“, toți infalibilii mor de năcaz. Par' că a dat „strechia“ în ei. Nici infalibilul tablou, în rame de aur, despre care v'am scris, că îl găsesci în fie-care salon din acest „Olimp artistic“, tabloul proverbial cu memorabila devisă: „*Dór n'o va face*“, nu mai are nici o putere asupra tuturor infalibililor. In „furia“, care îi caracteriséză, declară rĕsboi *à la Don Quixote* tuturor muscalilor . . .

. . . .

. . . .

Ingrijitóre situație! . . . .

Intr'o séră stam acasă și cetiam cu „hazнă“ „Telegraful Român“; când întră de odată pe ușe un culegĕtor din tipografia „Unirei“, care îmi spune speriat și abia respirând, că trebuie, sĕ mĕ duc repede la redacție . . . . .

Ce sĕ veḑi? Infalibilii erau constituiți într'un *al treilea Divan ad hoc*. Ca sĕ apară și mai „imposanți“, mi-au spus înainte de tóte, că ei de astăḑi încolo își vor schimba numele din „infalibili“ în „buffo-bassiști“.

Mĕ grăbesc a Vĕ comunica fidel decursul „Divanului ad hoc“ din ḑilele trecute, căci e cât se póte de interesant pentru toți cetitorii, cari vréu sĕ facă „studii psichiatrice“.

Ca sĕ înțelégă tótă lumea, voiu împărți raportul meu asupra acestei „sesiuni“ în dóuĕ părți principale:

I.

Partea critică-literară.

Buffo-Bassistul B. (într'un suflet): Iubiților frateri de redacție! V'am convocat iute și de grabă, ca sĕ vĕ dovedesc încă odată și într'un mod evident, cât de blăstĕmat și afurisit e „Telegr. Rom“. Ați cetit voi Nr. 110 din 3 Octombre a. c.? Ați vĕḑut voi acolo „obrăsnicia“, cu care sĕ scie încălḑì un „muscal“ pentru o causă par excellence „național-românéscă“? Cum îndrăznesce un muscal, sĕ numéscă faptă rară românéscă „masa studenților români“, la care pânea nu sĕ face cu aluat „papistășesc infalibil“, ci cu aluat „curat românesc“? . . . . . Când am cetit, mi-a venit, „sĕ crep“ de ciudă pentru puternicul motiv, că mai esistă ómeni pe lume, cari își pot închipuì un lucru „românesc“, fără sĕ fie și „papistășesc“.

Și mai admirabil e „stilul“, de care sĕ folosesce în darea sa de samă acest impertinent muscal, ca și cum ar putea esista „stil românesc“ *) fără sĕ fie și „papistășesc“. Auḑi acolo obrăznicie! Ce ḑici tu, *frater Ș*: Este românéscă espresia un „*potop*“ de vremí? Eu sciu, că un om își póte însuși un stil frumos, numai dacă cetesce mult pe cei mai eminenți scriitori; dar asta n'are de a face, — sĕ-ți aud „normativele tale păreri!

Buffo-bassistul Ș (iritat): N'a întrebuințat-o nici odată Ignatius de Loyola, prin urmare e próstă espresie și basta.

Pater infalibilis (care stetea la o parte): Dar o întrebuințéză fórte des *Vlahuță*; mie mi-sĕ pare escelentă.

Buffo-bassistul B: Taci din gură, infalibilis; Vlahuță e „muscal“ **) și numai din acest motiv espresia nu e românéscă și basta. . . . .

Ce ḑici tu, frater Ș, la espresia: „nori negrii“?

Buffo-bassistul Ș: N'a întrebuințat-o nici odată Ignatius de Loyola, prin urmare e próstă espresie și basta.

Pater infalibilis: Eu am cetit-o

---

*) Baireuth = un orășel de lângă Têrnave, în care s'au fabricat și epuisat până acum 100.000 de esemplare din codul „**manierelor nobile și elegante**“.

*) Veḑi „Unirea“ Nr. 42, pag. 337.

**) Sub „muscal“ sĕ înțelege „ortodox“.

tica nóstră de aḑi? Noi, cari cu aceeaşi armă numai ne apĕrăm, ori cei cari au început atacul? Binevoéscă dlor a ceti articlul publicat în „Unirea“ Nr. 29 din a. c., întitulat: Centenariul al doilea al s. uniri, şi întrebe pe archimartirul Lukács despre sensul declaraţiunilor sale mai recente prin Roma, despre loialitatea românilor catolici faţă de casa domnitóre şi retăcerea cu totul despre românii ortodoxi în acest obiect, ba chiar acusarea acestora prin acea tăcere!

Sĕ ne fie permis a întreba pe domnul archimartir: cu cât sunt mai loiali românii catolici (va sĕ ḑică nu greco-catolici) faţă de casa domnitóre, decât românii greco-orientali. Au nu s'au luptat ambii totdeuna alăturea pentru patrie şi tron!? Chiar D-sa, nu va fi primit mai multe osanale şi dóră şi altele dela românii gr.-or. decât dela cei greco-catolici?

„Confesiunea este idea menită a da un nou pedestal celor ce cu naţionalismul şi politica au dat de mult bancrot; de aceea confesionalismul arţăgos este cultivat acum deodată cu tótă furia de organul domnului P. Cosma şi N. Olariu“, ḑice „Tribuna“ în „marea sa îngrijire pentru binele naţiunii“.

Da, confesiunea este idea de a da piedestal celor, ce l'au perdut unindu-se cu papistaşii; noi l'am avut şi îl avem, ca pe un odor scump, cu ajutoriul căruia luptăm pentru interesele bine pricepute ale poporului nostru.

Numai nu vor nega, „cei-ce au scris câte ceva“ dela „Tribuna“, că biserica ne-a păstrat naţionalitatea atât în trecut, cât şi în present!

Credinţa, că cu naţionalismul şi politica am dat de mult bancrot, pot s'o spună domnii dela „Tribuna“ la nisce ómeni nepricepuţi şi creduli; ómenii „cuminte“ însĕ zimbesc numai când cetesc aşa ceva.

Cât privesce „confesionalismul arţăgos“ cu care ne acusă, trebue sĕ l susţinem totdéuna până când noi suntem cei atacaţi.

Şi noi vrem, ca naţiunea sĕ iee notă despre tendenţa nóstră mărturisită în pasagiul citat, dar nu ca perpetuare, ci ca încetare a vrajbei, şi la acésta vom ajunge îndată ce vor înceta atât domnii dela „Unirea“ cât şi cei dela „Tribuna“ a ne calumnia şi ataca biserica sub diferite pretecste false şi sub naţionalismul lor patentat nu vor urmărí scopuri proselitice şi strĕine némului nostru românesc.

Cât privesce atragerea atenţiunii credincioşilor bisericii greco-orientale românesci asupra abusului (?) ce se face (?) în numele lor, cari nu au autorisat un astfel de graiu în organul metropoliei din Sibiiu“ şi „cererea şi publicisticei greco-catolice, sĕ considere că trebuinţele unei coterii nu pot avé dreptul la atenţiunea prea distinsă ce le-o dă“, nu ne ferim de loc, căci multor dintre români cari mai nainte ar fi sărit prin foc şi apă pentru naţionalismul domnilor dela „Tribuna“, aḑi li s'au deschis ochii deplin şi sciu apreţia după merit veritabilitatea naţionalismului dlor şi acela cui folosesce, apoi dela publicistica greco-catolică noi n'am aşteptat nici când vre-o atenţiune nici distinsă nici prea distinsă, căci scim destul de bine, că aceea mai bine simpatiséză cu strĕinii, decât cu noi cu românii de un sânge şi, cu mică diferenţă, şi de o lege cu ei.

Un lucru le mai amintim dlor dela „Tribuna“:

Nu e lucru cinstit, nici chiar în politică a imputa altuia crime pe cari tu le ai sĕvêrşit.

Apoi nu toţi cei ce ḑic Dómne Dómne se vor mântui, aşa nici toţi cei ce mereu paradéză cu naţionalismul fals, vor mântui naţiunea.

La urma urmelor întreb pe domnii dela „Tribuna“: Nu sunteţi „clicaşi“, cari urmăriţi numai şi numai înmulţirea abonenţilor, dar nu causa naţională, când ne faceţi numai nouĕ imputarea de confesionalism şi „Unirei“ nu? Lucrul e evident: Vĕ e frică, că dacă vĕ veţi pune în conflict cu „Unirea“, printr'un ordin de sus vĕ perdeţi toţi abonenţii gr.-cat şi ce-o sĕ mai faceţi atunci?!

Incât privesce judecata asupra valórei unei foi după numĕrul abonenţilor, li-o cinstim cu plăcere dnilor dela „Tribuna“. Ei au ajuns că şi „Universul“ din Bucuresci, sĕ se laude cu abonenţii; noi nu imităm foi ca „Universul“.

In cele din urmă sĕ spunem adevĕrul limpede.

Noi nu am vênat după suflete şi nici acuma nu vênăm. Suntem buni bucuroşi dacă greco-catolicii, rémân români greco-catolici între marginile autonomiei lor.

Sĕ nu fie catolici în sensul lui Lucaciu şi al „Unirei“, ci sĕ fie în locul prim români şi apoi greco-catolici şi atunci nu ne va supĕra nici ţinuta „Tribunei“, despre care noi credeam, că în jurul el mai sunt şi români greco-orientali. Până atunci ḑicem „Tribunei“:

Incetaţi cu atacurile rĕutăcióse şi atunci vom puté ḑice împreună:

„La o parte cu chestiile, a căror vreme a — trecut!“

Revista politică.

Luni s'a început în casa magnaţilor desbaterea singurului proiect din legile politice-bisericesci încă nedecis, adecă proiectul despre liberul esercițiu al religiunei.

Ceva nou meritoric n'are sĕ se vorbéscă asupra acestui proiect — scrie „Neues Pester Journal“, — pentru că el a fost de trei ori supus discusiunei în casa deputaţilor şi de dóuĕ ori în casa magnaţilor. Acele dispoşiţii din proiect, cari privesc pe acele persóne, cari stau afară de ori şi care confesiune receptă şi recunoscută de lege, adecă pe cei aşa numiţi fără confesiune, au fost după cum sĕ ştie aspru combătute de o parte d'intre magnaţi Pe lângă aceşti § din proiectul amintit mai vine sub discusiune şi acea parte din proiectul pentru recepţiunea israeliţilor, după care sĕ se permită trecerea dela o confesiune la alta, prin urmare şi la cea indaică — un lucru, care încă a fost combătut cu tărie din partea oposiţiei din casa de sus. Liberalii au făcut în cestia celor fără de confesiune concesiunea, ca acela, care iese dintr'o confesiune receptă şi recunoscută, fără sĕ între în altă confesiune receptă şi recunoscută, are sĕ-şi împlinéscă încă 3 ani de-arêndul datorinţele sale faţă cu biserica, căreia a aparţinut. Mai departe în concesiuni — continuă „N. P. J“, — nu puteau merge liberalii, pentru că, sila confesională nu numai că principial e impossibilă, ci, după cum s'a adeverit de nenumĕrate ori, în practică neesecutabilă şi regularea situaţiei a sute de mii de cetăţeni, cari stau aḑi fără confesiune, e inevitabilă. In cercurile guvernamentale sĕ speră, că maioritatea casei magnaţilor va primi proiectele de astă-dată. Sancţionarea grabnică a legei pentru recepţiunea israeliţilor, care s'a publicat şi în fóia oficială, va servi ca un semn, că şi coróna doresce în fine terminarea legilor politice-bisericesci.

„Nemzet“ scrie în acéstă privinţă următórele:

Rare ori se întêmplă, ca un proiect acceptat de amêndóuĕ corpurile legiuitóre sĕ priméscă sancţiunea într'un timp atât de scurt. Comisiunea parlamentară, care are sĕ se îngrijéscă de esaminarea ultimă a proiectelor de legi, cari au sĕ fie supuse sancţionării, şi-a ţinut şedinţa numai în Vinerea trecută, în care s'a constatat, că în ce privesce religia israeliţilor între amêndóuĕ casele esistă deplină înţelegere, la o sĕptĕmână legea a fost sancţionată şi şi promulgată.

Luând în considerare, că unii din § ii celor din urmă proiecte de legi politice-bisericesci, adecă al proiectului despre liberul esercițiu al religiunei, va veni Luni la discusie în casa magnaţilor, sancţionarea recepţiunei israeliţilor nu sĕ mai póte înţelege fals“. — Foile guvernamentale unguresci aduc chiar şi sancţionarea făcută de Maiestatea Sa în Agram, în 16 l. c. a proiectului des amintit, ca mijloc puternic, cu care sĕ facă presiune asupra oposiţiei din casa magnaţilor. Cu durere comunicăm, că proiectul amintit s'a primit în casa magnaţilor cu 118 contra 111 voturi

* * *

Cu ocasiunea discutării budgetului armatei honveḑilor în sînul comisiunei financiare, a întrebat Alecsandru Hegedus pe ministrul honveḑilor, cum stă lucrul cu faptul, că M. Sa împĕratul şi regele Francisc Iosif I. cu ocasiunea celor din urmă manevre şi-a esprimat nemulţămirea faţă cu prestaţiunile honveḑilor?

Ministrul baronul Fejérvary, a ḑis între altele: Svonul, că la cele din urmă manevre s'ar fi observat óre-cari defecte esenţiale, atât în ce privesce echiparea cât şi organisarea şi progresul, ba chiar şi capabilitatea de luptă a honveḑilor, este neîntemeiat şi tendenţios. Este adevĕrat, că Maiestatea Sa, a cărui ochiu ager nu scapă din vedere nici cele mai mici greşeli, a făcut corpului oficerilor dela honveḑi observările sale. Că ici şi colea obvin greşeli şi la honveḑi şi că asupra acestora sĕ fac observări, acésta nu atinge nici pe departe capabilitatea de luptă a trupelor. Astfel de observări sĕ fac şi în armata comună şi la tóte armatele din lume. Este scopul esercițiilor, că din esperienţele făcute sĕ înveţe ori şi cine. Observările şi le-a făcut Maiestatea Sa după obicei verbal. Dară în general a primit şi honveḑii, ca şi armata comună prea înalta recunoscinţă a Maiestăţii Sale. Constatând acestea, a ḑis baronul Fejérváry, cad şi veştile despre pensionarea în massă a unor oficeri honveḑi din oficiu“.

Românul are un proverb just De unde nu e foc, nu iese fum!

* * *

Tot „Neues Pester Journal“ publică sub titlul „din viéţa unui ministru român“ următórele:

„Ministeriul român nou liberal, în fruntea căruia stă domnul Dumitru Sturdza, numĕră între membrii sĕi o personalitate cu deosebire marcantă. Este ministrul de interne, domnul Nicolae Fleva, cel mai distins tribun poporal şi agitator al României. Dl Fleva este ca membru al oposiţiei cel mai temut contrar al cabinetului

---

în poesia lui Alexandri „Fraţi Jderi“; acolo sĕ ḑice:

E ger, e întunerec, nori negrii duşi
de vênt etc.;

prin urmare e fórte bună.

Buffo-bassistul B: Nu ţi-am spus, sĕ taci din gură, infalibilis. Alecsandri, ca şi Vlahuţă, e tot muscal, prin urmare nu e românéscă şi basta.

Ce ḑici tu, frater Ş, la espresia „corb alb“, ca asemĕnare cu ḑilele de bucurie?

Buffo-bassistul Ş: Deşi ḑice şi strămoşul nostru, Cipariu, în cuvêntarea ţinută cu ocasiunea inaugurării Asociaţiunii transilvane (1861)“, = asociaţiune, căreia acum i-aş da foc din causa lui filius Pius, — deşi, ḑic, sĕ esprimă şi Cipariu acolo astfel:

> „ér ḑilele de bucurie pentru poporul român şi pentru naţiunea nóstră transilvanică în specie, au fost mai puţine şi mai rare decât pana de corb alb“ . . . .

deşi . . . .

Buffo-bassistul B: Veḑi, sĕ nu cumva sĕ te contraḑici, destul până aici; pentru că a folosit-o şi un muscal, nu e espresie românéscă şi basta.

Ce ḑici tu, frater Ş. la espresia: „Eri s'a inaugurat solemnel o faptă, de feliul căreia două alăturea cu greu pot încăpea într'un veac“?

Buffo-bassistul Ş: N'a întrebuinţat-o nici odată Ignatius de Loyola, prin urmare e próstă espresie şi basta.

Pater infalibilis: Am cetit-o în cuvêntarea sa de primire în academia română intitulată „Michail Cogălniceanu“ scrisă de escelentul scriitor A. D. Xenopol şi publicată în „Arhiva“ din Iaşi Nrii 7 şi 8 a. c.; prin urmare e escelentă espresie.

Buffo-bassistul B. (în ton rĕstit): Taci odată infalibilis, gură spartă. Xenopol încă e muscal, prin urmare espresia nu e românéscă şi basta.

Din ce sĕ ocupau mai mult cu observările „critice-literare“, tot mai tare îi tăiau sudorile. Convulsiunile sângelui au ajuns repede la creeri şi deodată *întunerecul* din capetele „*doctorilor dela „Unirea“*“ devine şi *mai întunecat* decât cum era până acum, ér pe la óra superstiţiósă, 12 din nópte, acelaşi întunerec ajunsese în stadiul „*cel mai întunecat posibil*“ în gândirea omenéscă!

Simţindu-mi esistenţa „periclitată“, am fugit şi i-am lăsat întunecaţi „de papistăşism“, cum au fost ei totdeauna Ce or mai fi făcut după aceea, nu mai sciu Destul, că a doua ḑi de diminéţă, când sciam, că ei nu sunt positiv în redacţie, m'am dus de curiositate, sĕ vĕd, ce rĕscólă s'a întêmplat pe acolo.

Spre marea mea surprindere am găsit tóte cu fundul în sus; pe podini „Telegraful Român“ rupt în bucăţi, ér pe părete lângă istoricul tablou „*Dór n'o va face*“ noua lor devisă: „*Hăbĕucie literară*“! . . . .

Am oftat de câte-va ori şi esclamând cu patos cuvintele: „O, Şmigeliski, Şmigeliski! . . . .
Am părăsit „trista“ redacţie! . . .
. . . .

Şi mai mare mi-a fost surprinderea, domnule redactor, când a doua sérá mĕ pomenesc érăşi cu acelaşi speriat culegĕtor, că mĕ chiamă repede la redacţie. Numai eu sciu, ce frică am dus atunci pe stradele infalibile. Mĕ duceam la redacţie, ca la o mórte sigură. Ajuns acolo ce sĕ veḑi? Buffobassiştii cu un aspect, ce-i drept cam îngrozitor, mĕ aşteptau, ca sĕ continuăm „sesiunea“ întreruptă a Divanului ad hoc Nr. 3.

II.

Partea artistică-musicală.

Buffo-bassistul B.: Mi a venit o ideie sublimă, fraterii mei de redacţie! Vreau sĕ compun „o operă Wagneriană“ cu tecst cu tot sĕ înţelege, care sĕ simboliseze poeticul subiect românesc: „*O stână de oi*“ *românéscă.*

Tecstul nu-mi face greutate, pentru-că de o parte s'a scris fórte mult asupra acestui subiect „idilic“, de altă parte şi iubiţii nostri papistaşi mânâncă bucuros urda şi brânḑa de oi fabricată de ciobani muscălesci. Aşa dar, după cum vedeţi, nu e nici o abatere, nici transgresiune a canónelor sfintei nóstre biserici „adoptate“.

M'am gândit serios şi la composiţia operei Wagneriane şi mai vêrtos la „*esecutarea ei*“.

Composiţia va fi fórte uşóră, fiind-că voiu consulta pe prostul ăla de Wagner al şi mai proştilor germani. Nu e vorbă, „acest Wagner“ e semi-muscal; strămoşii lui s'au rupt pe la începutul sec. XVI „de sfânta şi unica maica biserică“; dar n'are de-a face nimic, căci arta e internaţională şi prin urmare şi „*interpapistăşiască*“.

care sĕ află tocmai acum la cârmă. El a făcut deja diferite ciocniri. In anul 1888 el a fost conducĕtoriul acelei mişcări revoluţionare, care a fost îndreptată contra cabinetului liberal de atunci, a cabinetului Brătianu, atunci a fost conducĕtoriul demagogiei bucurescene şi a făcut în fruntea unei mulţimi de ómeni adunaţi din popor şi înarmaţi cu revolvere, un asalt asupra camerei. El a fost arestat, guvernul însĕ, în faţa purtărei ameninţătóre a populaţiei din Bucuresci a trebuit după 3 ḑile, sĕ-l libereze, cu care ocasiune el ca triumfător însoţit de urale nesfêrşite a făcut o primblare monstră pe stradele capitalei. Trântirea cabinetului Brătianu a fost în mare parte opera acestui tribun poporal, care sĕ pricepe a mişca din fundament pasiunile poporului prin personalitatea şi elocinţa sa răpitóre. Astăḑi este domnul Fleva un coleg în ministeriu cu dl D. Sturdza, cu acel bărbat, al cărui cel mai crâncen contrar i-a fost acum 8 ani. Scóla cea aspră din oposiţie contra cabinetului conservator Catargiu, a făcut posibilă acéstă împăcare. Dl Fleva, care ca primar al Bucurescilor a dat dovedi, că e un escelent administrator practic, posede un pumn fórte dur. Nici unul dintr'e politicii români nu posede ca dênsul talentul, de a conduce alegerile, de a astupa gura contrarilor şi de a disolva adunările. El îşi pune cu astfel de ocasii chiar şi viéţa în joc. Ca ministru de interne îşi va face de sigur datorinţa la noile alegeri generale!!

Noutăţi.

Din causa sfintei sĕrbători „Cuviósa Paraschiva“ N-rul procsim al fóiei nóstre va apărĕ Marţi în 17/29 Octobre a. c.

* * *

Personal. Escelenţia Sa Inalt Preasânţitul Domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, s'a rentors ieri dela Budapesta, unde a luat parte la desbaterile casei magnaţilor.

* * *

Din România. După-cum cetim în ḑiarele din Bucuresci, profesorul universitar dl Stefan Sihleanu e numit secretariu general al ministeriului instrucţiunei publice în locul dlui Laurian, care a demisionat.

Ne bucurăm din tótă inima, că dl ministru Poni a făcut o alegere atât de nimerită prin numirea simpaticului profesor a domnului Sihleanu.

* * *

Conspectul virilistilor din comitatul Sibiiu pe anul 1896: 1. Miron Romanul, archiepiscop şi metropolit 1215; 2. Nicolau Vidrighin 774 fl. 86 cr.; 3. Ioan Popa 640 fl. 22 cr.; 4. Dumitru Vidrighin 576 fl. 10 cr.; 5. Dr. Aurel Brote 573 fl. 70 cr.; 6. Ioan Micu 537 fl.; 7. Partenie Cosma 512 fl.; 8. Ioan Maniţiu 495 fl. 97 cr.; 9. Dr. Octavian Russu 422 fl. 40 cr.; 10. Dr. St. Pĕcurariu 351 fl. 26 cr.; 11. Constantin Bgarski 309 fl. 01 cr.; 12. Ioan Hannia 300 fl. 16 cr.; 13. Ioan Preda 265 fl. 95 cr.; 14. Onoriu Tilea 262 fl. 10 cr.; 15. Ilie Popp 261 fl. 54 cr.; 16. Alecsandru Lebu 244 fl. 80 cr.; 17. Vidrighin Ioan 238 fl. 84 cr.; 18. Parteniu Morariu 219 fl. 34 cr.; 19. Zacharia Boiu 217 fl. 88 cr.; 20. Simeon Cărpinişan 210 fl. 87 cr.; 21. Ioan Iuga 207 fl. 71 cr.; 22. Ioan Răcuciu 189 fl. 51 cr.; 23. Ioan Balu 177 fl. 89 cr.; 24. Petru Imbĕruş 175 fl. 73 cr.; 25. Ioan Măcelariu 172 fl. 75 cr.; 26. Petru Comşa 170 fl. 91 cr.; 27. Ioan Macsim Vulcu 162 fl. 51 cr.; 28. Ioan Paraschiv 158 fl. 16 cr. Suplenţi: 29. Ioan Dregan 156 fl. 88 cr.; 30. Ioan Banciu 151 fl. 99 cr.

* * *

Electoral. Cu finea anului 1895 espiră mandatul următorilor membrii români din comitetul municipal al comitatului Sibiiu, pentru alegere în locul lor e pus termin pe 4 Novembre a. c. Cercul II Sebeş: Mateiu Voileanu, Dr. Remus Roşca, Ioan Piso. Cercul III Sebeş: Nicanor Frateşiu, Avram Păcurariu. Cercul Mercurea: Ioan Mucelariu. Cercul Sĕlişte: Nicolau Ivan, Dr. Ioan Raţiu, Eugen Brote, Dr. Nicolau Maier, Septimiu Albini.

— Membrii aleşi ai comit. municipal al comit. Sibiiu cu drept pe anul 1895: Ioan Bechniţ, Leontin Simonescu, Mateiu Voileanu, Dr. R. Roşca, Ioan Piso, Zevedeiu Murĕşan, Sergiu Median, Dr. Pompiliu Isac, Ioan Bojitia, Nicanor Frateş, Avram Pĕcurariu, Ioan Streulea, Ioan Oncescu, Macsim Ioan Vulcu, Nicolau Ivan, Dr. Ioan Raţiu, Eugen Brote, Dr. Nicolau Maier, Nicolau Cristea, Nicolau Henţiu, Dr. Nicolau Calefar, Dr. Daniil Barcian, Ioan Candea, Constantin Popovici.

* * *

O carte filo-română. Incă în primăvara trecută D-nul Ladovic Lakos a scos de sub tipar în Oradea-mare în limba magiară un volum de „Amintiri din Turcia“, în care într'un mod obiectiv scrie despre bravurile armatei române în resbelul româno-ruso-turc. Lucrarea D-lui Lakos a fost primită cu o vĕdită rĕcélă de presa şovinistă magiară, ba i-s'au şi înapoiat unele esemplare, unde erau pe dreptul apoteosaţi românii. Ceea ce autorul însĕ nu a găsit la naţiunea sa, recunoscinţă, a aflat în Bucuresci. Cercurile militare de acolo aflând de acésta lucrare i-au cerut D-lui Lakos autorisaţiunea prin dl Nicolae Densuşian, de a o traduce în limba română. Invoiéla s'a şi făcut şi cartea va apărea încă în iarna acésta la Bucuresci.

* * *

Unde e viéţa mai ieftină în Austro-Ungaria? La acésta interesantă întrebare tare puţini indiviḑi ne-ar putea da un respuns aprocsimativ. Din o cărticică, apărută în editura Freytag Berndt în Viena de profesorul A. L. Hinckmann sub titula „Geographisch-Statistischer-Taschenatlas“, uşor ne putem convinge că în Vêrşeţ póte omul trăi mai bine şi cu mai puţini bani. Acolo costă 66 cr., ceea-ce în Viena 1 fl., în Salzburg, Brünn şi Praga 95 cr., în Lemberg, Kracovia, Olmütz şi Gratz 92 cr., în Lintz 85 cr, în Dobriţin şi Krems 75 cr., şi în Braşov, Segedin şi [illegible] 78 cr. După deducerile D-lui Hinckmann e evident, că nu totdeuna este adevĕrată acea generală presupunere, că cu crescerea numĕrului locuitorilor, cresce şi scumpetea, căci d. e. Dobriţinul are 65 mii loc., er Kremsul numai 12 mii, dar' cu privire la scumpete stau pe acelaşi grad.

Afară de aceste date cari sunt de o valóre incontestabilă, mai ales pentru profesorii şi oficialii pensionaţi, numita cărticică mai cuprinde şi 42 de charte, cari aruncă lumină asupra tuturor referinţelor din monarchie. Nu este întrebare referitóre la starea politică-socială-culturală a diferitelor popóre din monarchia care sĕ nu afle rĕspuns în acésta cărticică. Sĕ află de vênḑare în tóte librăriile şi costă 2 fl 40 cr. v. a.

* * *

Producţiune de papagai. Dumineca viitóre va fi o interesantă producţiune de papagai şi de Canadus în sala cea mare dela Gesellschattshaus. Inceputul la 4 óre după amédi. Se produc lucruri diferite din sfera gimnasticei şi altele.

Atragem atenţiunea publicului asupra acestor interesante producţiuni.

* * *

Istoria împĕratului Traian şi a contimporanilor sĕi, de Dr. Heinr. Francke, tradusa în românesce de Petru Broşteanu. Fasciclul IV a apărut cu următoriul cuprins: Partea primă: Afacerile esterne ale Imperiului roman sub Traiau. Viéţa şi rĕsbóiele lui Traian. 9. Armenia; 10. Imperiul bactric; 11. Parthii. B) Resbelul lui Corneliu Palma în contra Arabiei; C) Resbelul lui Traian cu Parthii; 1. Justificarea întreprinderei; 2. Când s'a început resbelul? 3. Causa resbelului şi preparativele pentru dênsul; 4 Traian la cutremurul de pământ în Antiochia; 5. Resbelul la anul 115 d. Chr.; 6. Resbelul la anul 116 d. Chr.; 7. Resbelul la anul 117 d. Chr.; 8. Imbolnăvirea, mórtea şi apotheosa lui Traian. Partea a doua: Afacerile interne ale imperiului roman. Administraţia de stat a lui Traian. I. Politica! A) Lupta între principiul monarchic şi cel polyarchic în constituţia română până la Traian.

* * *

Publicaţiune. Comitetul municipal al comitatului Sibiiu a decis în şedinţa din 7 Octobre a. c. sub Nr. 350 pe basa alineii a 2-a a §-ului 34 al art. de lege XXI din a. 1886, că locurile acelor membri aleşi ai comitetului municipal, cari au eşit din comitet şi a căror mandat espiră cu finea anului 1895 sĕ se întregéscă prin alegere, care se va efeptui în 4 Novembre 1895 st. n.

Acésta sĕ aduce la cunoscinţă publică cu următoriul adaos:

1. Spre orientare s'a pus lista viriliştilor rectificată pe anul 1896, lista membrilor aleşi precum şi lista membrilor al căror mandat espiră cu finea anului 1895 în localităţile de oficiu ale celor douĕ oraşe şi ale comunelor respective spre vedere publică;

2. Alegerea se va efeptui în modul următor:

a) în cercul electoral I. al oraşului Sibiiu sunt de a se alege 8 membri. — Presidentul de alegere: Wilhelm de Hochmeister, primariu i p., substitut: Francisc Zimmermann. Locul de alegere: sala din Gesellschafthaus;

b) în cercul electoral al doilea al oraşului Sibiiu sunt de a se alege 7 membri. — Presidentul de alegere: Iuliu Sigerus, senator, substitut Gustav Theis. Locul de alegere: Sala de şedinţă a magistratului;

c) în cercul electoral al III-lea al oraşului Sibiiu sunt de a se alege 7 membri. — Presidentul de alegere: Adalbert Teutsch senator orăşănesc, substitut Carol Herzberg, comptabil oraşănesc. Locul de alegere: localitatea reuniunii de industrie;

d) în cercul electoral I. al oraşului Sas-Sebeş sunt de a se alege 4 membri. — Presidentul de alegere: Otto Conrad, primariu, substitut Ioan Dregan, notar public. Locul de alegere: sala de şedinţe a magistratului;

e) în cercul electoral al II-lea al oraşului Sebeş sunt de a se alege 3 membri. — Presidentul de alegere: Ioan Piso, senator, substitut Dr. Krasser, fiscal. Locul de alegere: sala cea mare din hotelul orăşenesc;

f) în cercul electoral al Sebeşului sunt de a se alege 4 membri. — Presidentul de alegere: Andreiu Heitz, preot, substitut Ioan Oncescu, notar. Locul de alegere: localitatea oficiului pretorial Sebeş;

g) în cercul electoral al Mercurii sunt de a se alege 6 membri. — Presidentul de alegere: Mihaiu Valentin, preot, substitut I. Droc, protopresb. Locul de alegere: localitatea oficiului pretorial din Mercurea;

h) în cercul electoral al Sĕliştii sunt de a se alege 5 membri. — Presidentul de alegere: Henţiu Nicolae, notar, substitut Ioan Comşa, comerciant. Locul de alegere: localitatea oficiutui pretorial din Sĕlişte;

i) în cercul electoral al Cristianului sunt de a se alege 4 membri. — Presidentul de alegere: Ludwig Klein, advocat, substitut Arnold Friedsmann, advocat. Locul de alegere: localitatea oficiului comunal din Cristian;

k) în cercul electoral al Cisnădiei sunt de a se alege 4 membri. — Presidentul de alegere: Gustav Binder, apotecariu, substitut Henric Wittstock, preot. Locul de alegere: localitatea oficiului comunal din Cisnădie;

l) în cercul electoral al Slimnicului sunt a se alege 5 membri. — Presidentul de alegere: Mihaiu Bell, preot, substitut [illegible] Lutsch, preot. Locul de alegere: localitatea oficiului comunal din Slimnic;

m) în cercul electoral al Gusteriţii sunt de a se alege 5 membri. — Presidentul de alegere: Stefan Kast, preot, substitut Frideric Stenzel, preot. Locul de alegere: localitatea oficiului comunal din Guşteriţa;

n) în cercul electoral al Bradului sunt de a sĕ alege 5 membri. — Presidentul de alegere: Henric Bergleiter, preot, substitut Petru Florian, preot. Locul de alegere: localitatea oficiulul comunal din Bradu;

o) în cercul electoral al Nocrichului sunt de a se alege 6 membri. — Presidentul de alegere: Iosif Schullerus, preot, substitut Carol Brandsch, preot. Locul de alegere: localitatea oficiului pretorial din Nocrich;

3. Dreptul de alegere activ şi pasiv îl au toţi aceia, cari sunt induşi în lista alegĕtorilor de deputat dietal pe 1895;

4. Alegĕtorii sunt pe basa §-ului 38: XXI din 1886 îndreptăţiţi a-şi designa la începutul alegerii 4 bărbaţi de încredere lângă president;

5. In sensul §-ului 39, XXI din 1886 alegerea se va începe în ḑiua mai sus amintită la 9 óre diminéţa şi se va fini tot în acea ḑi la 4 óre p. m.

6. Spre orientare sĕ mai aduce la cunoscinţă, că sĕ ţin:

a) de cercul electoral al Sebeşului comunele: Deal, Cacoviţa, Căpâlna, Câlnic, Lancrăm, Laz, Loman, Pianul-superior, Petrifalĕu, Rĕhĕu, Rechita, Sebeşel, Şugag, Săsciori, Pianul-inferior, Strugari, Jina, Rece;

b) de cercul electoral al Mercurii comunele: Dobârca, Cărpiniş, Apoldul inferior Apoldul superior, Amnaş, Poiana, Rod, Ludoş, Gârbova, Mercurea, Topârcea;

c) de cercul electoral al Sĕliştii comunele: Aciliu, Galeş, Gurarîului, Cacova, Mag, Orlat, Poplaca, Reşinari, Săcel, Sĕlişte, Sibiel Tilişca, Vale;

d) de cercul electoral al Cristianului comunele: Cristian, Şura-mică, Rusciorii, Turnişor;

e) de cercul electoral al Cisnădiei comuna: Cisnădie;

f) de cercul electoral al Slimnicului comunele: Şura-mare, Hamba, Slimnicul, şi Ruşi;

g) de cercul electoral al Guşteriţei comunele: Bungard, Caşolţ, Guşteriţa, Mohu, Noul săsesc, Roşia, Daia;

Sibiiu, în 18 Octobre, 1895.

Vice-comitele comitatului Sibiiu:
Gustav Reissenberger.

Loterie.

Miercuri, în 23 Octobre n. 1895.

Brünn: 24 55 44 16 85

In ce privesce „esecutarea“ operei apoi nici vorbă de greutăţi. Partiile cele mai grele le vom avea noi, ca la ori şi care stână de oi“ românéscă, adecă *„noi buffo-bassiştii“* Voi ştiţi, că musica lui Wagner e fórte „espressivă“; — acesta e puternicul motiv, pentru care rolul principal trebuie dat buffobassiştilor.

In cât privesce celelalte „organe“ dela stână, avem noi destule p'aci; dar nu locuim de geaba în Baireuth-ul românesc. — Ce ḑiceţi voi, fraţilor la asta? Nu e o ideie sublimă? Primiţi nobilul angajament?

Buffo-bassistul Ş. (entusiasmat) începe, sĕ-şi esercite „admiralul sĕu rol“ dela stână. (Sbiară, Şmigeliski, sbiară).

Toţi buffo-bassiştii în cor îşi esercită rolele lor cele nóuĕ!!

. . . .

M'am spĕriat, de tot tremuram şi am fugit. . . . .

. . . .

A dóua ḑi de diminéţă m'am dus ér de curiositate pela redacţia „Unirei“, când sciam positiv, că nu sunt ei acolo.

Am încremenit, când am vĕḑut lângă cele dóuĕ tablouri memorabile („Dór n'o va face“ şi „Hăbĕucie literară“) încă unul nou de tot. Era simbolisarea unei „furtuni pe mare“. Mi-a bătut la ochi, că norii nu erau „negrii“, ci *„suri“*; sĕ vede tréba, că colórea pĕrului buffo-bassiştilor dela stână, cine scie prin ce minune, s'a impus şi norilor. De atunci norii prin Baireuth nu mai sunt „negrii“, ci *„suri“*.

Scusă, te rog, domnule Redactor, indiscreţiunea mea; îţi mărturisesc însĕ sincer, că din causa „mămăligilor“ şi a „găluscilor“ nu am putut sta decât fórte puţin în „artistica“ redacţie!

. . . .

. . . .

Şi acum îmi permit a da cetitorilor „Telegr. Rom“ următoriul *rebus* de deslegat:

De unde îşi au originea „Doftoriile“, = „mămăligile“ = şi „găluscile“?!

. . . .

. . . .

(Convertit) *Pater infalibilis.*

Nr. 6970 Plen. 1895. [191] 2—3

CONCURS.

Pentru conferirea stipendiilor şi ajutórelor, ce sunt a se vota pe anul 1896 din fundaţiunea „Andronic“:

I. Pentru învĕţăcei de ori-ce meserie.

II Pentru sodali, cari s'au eliberat în decursul anului 1895.

III. Pentru sodali, cari petrecênd cel puţin 6 ani consecutivi la meseria lor, au dat dovedi despre desteritatea, hărnicia şi capabilitatea de a deveni măiestri, prin acésta se escrie concurs pe lângă următórele condiţiuni:

Toţi, cari voesc a concura la stipendii şi ajutóre au sĕ producă în general:

1. Carte de botez;

2. Atestat comunal despre averea proprie şi a părinţilor;

3. Atestat familiar dela parochul locului despre familia părinţilor concurentului, şi fiind şi acestor căsătorit şi despre familia dânsului; în atestat are sĕ se indice şi aceea, că în familie câţi copii sunt minoreni, câţi frecuentéză scóla şi câţi se mai află la vre-o meserie?

4. Concurenţii pot fi numai români greco-orientali, născuţi în archidiecesă.

I. Invĕţăcei.

a) Că au împlinit anul al 12-lea al etăţii,

b) că au cercetat cu succes bun, cel puţin scóla poporală;

c) că au încheiat contract cu măiestrul şi că contractul s'a înregistrat în condica autorităţii industriale (la pretor ori magistrat). Contractul este a se alătura la concurs în original sau copie autentică.

II. Sodalii.

a) că au terminat periodul de învĕţătură în decursul anului 1895, ceea-ce vor dovedi prin atestatul autorităţii industriale (§. 67 art. de lege XVII din anul 1884);

b) că au purtare bună şi fac sporiu mulţămitoriu în meserie, acésta o vor dovedi prin atestatul măiestrului, eventual cu cartea de lucru;

c) sĕ arate prin atestat dela măiestru, ce cunoscinţă de limbi mai au;

d) aparţinênd eventual ca membrii la vre-o reuniune de meseriaşi, sĕ o dovedéscă acésta prin atestatul dela respectiva reuniune.

III. Sodalii, cari sunt în condiţiuni de a deveni măiestrii.

a) sĕ aibă certificatul de măiestru;

b) sĕ fi lucrat cel puţin 6 ani consecutivi ca calfe, ceea-ce o vor dovedi cu atestatele dela măiestrii, la cari au lucrat, eventual cu cartea de lucru;

c) în cerere sĕ arate anume unde voesc a se aşeda ca măiestri, ce feliu de mijlóce în bani mai au pentru a-şi începe meseria pe socotéla lor? In fine pot produce şi alte documente recomandătóre.

Dela toţi concurenţii de ori-ce categorie sĕ recere, ca *cererile sĕ fie scrise şi subscrise cu mâna lor proprie*, şi adresate Consistoriului archidiecesan greco-oriental în Sibiiu, sĕ le înainteze aici cel mai târdiu **până la 31 Decembre 1895 stilul vechiu.**

Cererile înaintate după acest termin nu sĕ vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa plenară a consistoriului archidiecesan, ţinută la 2/14 Octobre 1895.

Dr. **Il. Puşcariu,**
archim. vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu.

Nr 495. [174] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs în „Telegraful Român cu termin de 30 dile dela prima publicare.

1. Haşfalĕu, cu salariu anual de 300 fl. v. a. Şi anume din casa bisericei 100 fl. prin repartiţiune 200 fl. v. a. pe lângă cuartir şi lemne.

2. Şard, cu salariu anual de 300 fl. v. a. Şi anume: folosirea unui pământ cu 100 fl., din casa bisericei 50 fl., din viptuale 20 fl., prin repartiţiune 100 fl. şi lemne în preţ de 30 fl. pe lângă cuartir gratuit în edificiul scólei.

3. Hetur, cu salariu anual de 300 fl. v. a. Şi anume: în bani 100 fl., folosirea de 5 jugere de pământ cu 200 fl. v. a. pe lângă cuartir şi lemne trebuincióse de foc.

Dela concurenţi se recere sĕ fie pedagogi absolvenţi cu atestat de cualificaţiune.

Competenţii au aşi aşterne suplicele lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiterat până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Sighişóra, 4 Septembre 1895.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Publicare de licitaţiune.

Subsemnatul comitet parochial prin acésta aduce la cunoscinţă publică, că Inaltul Ministeriu reg. ung de agricultură a încuviinţat cu Nr. 27730/895 vinderea alor 14 jugĕre catastrale din pădurea de fag a bisericei nóstre de aici, aflătóre pe teritoriul acestei comune „la Strâmba“.

Pentru vinderea acestei păduri sĕ publică licitaţiune publică, ce sĕ va ţiné în cancelaria oficiului parochial de aici **la 26 Octobre (7 Novembre) a. c.** Pădurea de vêndut este preţuită prin pădurariul suprem cercual cu **506 fl. 40 cr.** dela care sumă 10% sunt a se depune ca vadiu înainte de începerea licitaţiunei, din partea doritorilor de a o cumpĕra. [189] 3—3

Condiţiunile speciale de licitaţiune sĕ pot afla până la diua sus amintită la oficiul parochial de aici.

Comitetul parochial român gr.-or.

Gerőfi-Dângău, 1 Octobre 1895.

V. Teotelecan, paroch, preş. com. par.
N. Tomoş, epitrop I.

PETRU BARBU

măiestru-tapiser,

Sibiiu, str. Morii Nr. 4.

(casele eredilor Habermann)

se recomandă p. t. publicului pentru **confecţionarea de lucruri noue,** precum şi pentru tot feliul de **decoraţiuni** şi **reparaturi** în acest resort în şi afară de casă cu **preţurile cele mai ieftine.** [187] 3–3

Nr. 404/895 [188] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela şcólele confesionale române gr. or. din mai jos însemnatele comune a protopresbiteratul Avrigului sĕ escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Arpaşul superior, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

2. Feldióra, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 1 Septembre, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Ioan Cândea, protop.

Nr. 355/895 [185] 3–3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa III-a Chitid în tractul protopresbiteral greco-oriental al Haţegului, pelângă neputinciosul paroch Ignaţie Cerbicean de acolo pe basa ordinaţiunei Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan din 6 Iuuiu a c. Nr. 3914 B. sĕ escrie concurs repeţit cu terminul de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Roman“

Fiitoriul capelan conform declaraţiunei parochului are drept la jumĕtate din tóte venitele parochiale statorite în şedinţa sinodului parochial din 14 Februariu 1895 în suma totală de 399 fl. venit anual.

Concurenţii au aşi asterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul arătat mai sus, la subscrisul în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al tractului Haţegului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroşeni, la 8 August, 1895.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 398/895 [190] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante la scólele nóstre confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul gr. or. al tractului Haţegului sĕ escrie concurs în diariul „Telegraful Roman“ cu termin de 30 de dile dela prima publicare.

1. Nucşóra, (concurs repeţit) cu salariu de 360 fl. cuartir şi lemne computate în preţiu de 40 fl.

2. Petrila, parochia de sus cu salariu de 300 fl.

Reflectanţii la acestea posturi au aşi asterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre, la subscrisul în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Haţegului, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Petroşeni, la 4 Septembre 1895.

Avram Stanca
adm. protopresb.

Intinde mâna norocului!

500,000 mărci

ca câştig principal în cel mai favorabil cas oferă **tragerea de losuri cea mare din Hamburg,** care e aprobată şi garantată de stat.

Cea mai avantagiósă arangiare a noului plan este astfel, că în decurs de câte-va luni sĕ decid cu siguranţă **112.000 losuri cu 56.200 de câştiguri,** în sumă totală de

10,981.720 mărci;

între acestea se află câştigul principal de

500.000 mărci,

special însĕ:

1	câştig	á 300.000
1	„	„ 200.000
1	„	„ 100.000
2	câştiguri	„ 75.000
1	câştig	„ 70.000
1	„	„ 65.000
1	„	„ 60.000
1	„	„ 55.000
2	câştiguri	„ 50 000
1	câştig	„ 40.000
3	câştiguri	„ 20.000
21	„	„ 10.000
46	„	„ 5.000
106	„	„ 3.000
226	„	„ 2.000
822	„	„ 1.000
1325	„	„ 400
38050	„	„ 155

15590 câştiguri á marce 300, 200, 150, 134, 100, 98, 69, 42. 20.

! in câştigurile însemnate aici ajung la tragere în **clasa întâi 2000** în sumă totală de m. **117.200.**

Câştigul principal al clasei I sĕ urcă la m. **50.000** şi sĕ ridică în clasa II la m. **55.000,** în a III-a la m. **60,000,** în a IV-a la m. **65,000,** în a V-a la m. **70,000,** în a VI-a la m. **75,000,** în a VII-a însĕ eventual la m. **500,000,** spec. m. **300,000, 200,000** etc.

Tragerile câştigurilor sunt stabilite după plan în mod oficios.

Pentru **procsima** tragere de câştiguri a acestor **losuri garantate de stat** costă:

1 los original întreg . . . . fl. 3.50
1 los original jumĕtate . . . fl. 1.75
1 los original un sfert . . . fl. —.90

Tóte comandele, cari sĕ adreséză direct firmei nóstre, sĕ vor esecuta **imediat** cu cea mai mare acurateţă. **dacă se va trimite îndată sau cu ramburs postal costul,** şi fie-care primesce dela noi **losurile originale** provĕdute cu insigniile statului în mâna proprie.

La comande se alătură gratuit planurile oficiale necesare, din cari sĕ pot vedea atât împărţirea câştigurîlor după diferitele clase, cât şi respectivele sume, ce sunt a se depune la început, şi noi trimitem după fie-care tragere interesaţilor nostrii, fără sĕ fim provocaţi, listele oficiale.

La cerere trimitem înainte şi franco planul oficial, ca sĕ-l vadă ori şi cine şi ne declarăm şi pentru viitor gata, sĕ primim îndĕrăt pe lângă înapoiarea sumei şi înainte de tragere losurile, care nu ar conveni.

Plătirea câştigurilor sĕ face după plan şi prompt sub **garanţia statului.**

Colecta nóstră a fost întotdeauna cu deosebire de noroc însoţită şi am plătit interesaţilor nostrii adese-ori cele mai mari câştiguri, între altele de mărci **250.000, 100.000, 80.000, 60.000, 40.000** etc.

Sĕ póte prevedé, că noi putem conta cu positivitate, că se vor împărtăşi fórte mulţi de o întreprindere întemeiată pe **cea mai solidă basă,** şi de aceea ne rugăm, ca sĕ putem esecuta tóte comandele, sĕ ni se trimită comandele, cât se póte mai curênd şi în tot casul înainte de **31 Octobre a. c.**

Kaufmann & Simon,

afacere de bancă şi de cambii în Hamburg.

☞ Noi mulţumim onoraţilor nostri muşterii pentru încrederea ce au avut-o până acum în noi, şi pentru-că casa nóstră e cunoscută pretutindenea **de un lung şir de ani,** îi rugăm pe toţi aceia, cari sĕ intereséză de o **tragere de losuri necondiţionat solidă** şi ţin la aceea, ca interesele lor sĕ se validiteze în ori şi ce direcţiune, sĕ se adreseze numai direct la firma nóstră **Kaufmann et Simon în Hamburg.** Noi nu stăm în legătură cu nici o altă firmă şi n'avem agenţi încredinţaţi sĕ vêndă losuri originale din colecta nóstră, ci noi corespondăm numai direct cu muşterii nostri şi aceştia sĕ bucură de tóte avantagele unei corespondinţe directe Tóte comandele, cari vor sosí la noi, sĕ vor înregistra îndată şi sĕ vor efeptuí fórte prompt. [186] 3—5

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 115 Sibiiu, Marţi, 17|29 Octobre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi insertiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoia.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 16 Octobre 1895.

In mijlocul agitaţiunilor politice ale anilor din urmă atenţiunea publică a lăsat la o parte instituţiunile nóstre culturale, şi erau numai anumite ocasiuni, când şi acestea din urmă erau învrednicite de o mică atenţiune, dar şi atunci numai din partea acelora, cari ex professo sunt chemaţi a se îngrijì de instituţiunile nóstre culturale.

Sarbĕda politică ni-a consumat timpul cel mai scump, puterile cele mai bune. Era un fel de luptă viéţa nóstră, şi după proverbiul străbun, *inter arma silent musae.*

Chiar şi astădi după amara deceptiune în mersul politicei române, chiar şi astădi puţină atenţiune se dă aşedămintelor nóstre culturale, şi dacă totuşi li se dă însemnătate, dacă totuşi presa nóstră se ocupă accidental şi cu aşedămintele nóstre culturale, o face numai din îndemnul de a produce sensaţiune, de a face scandal, discreditând ce avem mai sfânt în aceste dile pentru noi de grea cercare, discreditând instituţiuni culturale, făcute cu intenţiunile cele mai bune, pentru adevĕratul bine al poporului nostru.

Alaltăieri şi ieri s'au ţinut în Braşov adunarea generală a unei instituţiuni culturale, care s'a creat în timpuri mai bune, când aveam şi noi românii idealuri, când ne sciam entusiasma pentru idealuri, pe cari generaţiunea de adi abia le mai pricepe.

In avêntul idealurilor nóstre ne-am făcut şi sacrul templu al Thaliei române, imaginaţiunea nóstră plutia prin sfere mai înalte şi academia de drepturi, pe cari o contemplau părinţii nostri avea un demn antipod în fondul de teatru, din care se rĕsară o nóuă instituţiune românéscă, pentru conservarea datinelor străbune, şi pentru întărirea acelora contra vênturilor vrăşmaşe desvoltărei nóstre culturale.

Alaltăieri şi ieri s'a ţinut în Braşov adunarea generală a societăţii pentru fondul de teatru român, şi în presa nóstră cotidiană abia au eşit unele notiţe ale comitetului, care arangiază festivităţile din incidentul adunărei generale

S'a pornit în întrégă ţera o gónă formală asupra despărţĕmintelor Asociaţiunei transilvane.

Despărţĕmintele acestea s'au format pe basa statutelor, au funcţionat de deci de ani, şi prea puţini dintre publiciştii nostri le-au dat importanţa ce li se cuvine.

Nu li-o a dat nici chiar publicul nostru căci şi acuma avem despărţĕminte încă în centre curat românesci, cari abia s'au putut constituí. Avem şi de acele centre, unde ele nici acuma nu sunt constituite.

Sunt fórte puţine, cari desvóltă activitatea, care s'ar puté ascepta, şi şi mai puţine, cari produc ródele cele adevĕrate, cari s'au contemplat la facerea acestor instituţiuni culturale, şi cari în realitate ar trebuí sĕ se producă pe întreg rotogolul iubitei nóstre patrii.

Nu le urmăresce nime activitatea, nu dintre ai nostri, o urmăresce însĕ statul, care a interdis activitatea acelor despărţĕminte, sub cuvênt, că ele nu au statute aprobate.

Publicăm la alt loc o corespondenţă din comitatul Treiscaunelor despre o nóuă persecuţiune a subdespărţĕmintelor asociaţiunei nóstre. Persecuţiunea e cu sistem, ea se estinde asupra tuturor despărţĕmintelor. Ordinul ministerial reprodus în corespondenţa din comitatul Treiscaunelor s'a dat şi altor despărţĕminte, şi persecuţiunea e pe linia întrégă.

Sunt luate la gónă instituţiuni culturale, cari încă nici nu au fost puse în viéţă, pe cari noi nici le-am cam considerat până acuma în tóte locurile, instituţiuni culturale, cari în unele locuri au esistat, şi a căror binefăcĕtóre activitate cu nimica nu a putut periclita interesele statului.

E stranie icóna, care se desfăşură înaintea ochilor nostri.

Observăm o punibilă desinteresare, un indiferentism îngrijitoriu faţă cu instituţiunile nóstre culturale din partea presei nóstre, din partea publicului nostru pe de o parte, de alta vedem, că guvernul ţerei pune pedeci tuturor desvoltărilor nóstre culturale fără de nici un incident.

Ne urmăresce guvernul ţerei cu ochi ageri chiar şi pe terenul instituţiunilor, cari până acuma nu au dat semne de viéţă.

Suntem puşi sub pază poliţială şi nu cercăm necsul causal dintre persecutarea nóstră şi politica demonstrătóre, lărmuitóre, dar sécă, care s'a introdus la noi, şi se perpetuă acuma de 10 ani şi mai bine.

Lucrul e luat cu sistem din partea statului. Numai alaltăeri am cetit, că ministrul de culte nu e mulţămit cu resultatul limbei magiare în scólele elementare şi contempléză mĕsuri mai aspre.

Stăm în faţa unei noue ere de persecuţiuni, ne sunt luate la formală gónă instituţiunile nóstre culturale.

E timpul suprem, sĕ ne trezim, căci frecările în cele politice şi în cele confesionale, nu sunt spre binele nostru.

In faţa pericolului sĕ ne trezim!

Revista politică.

Consiliul comunal din Agram, ca sĕ repareze ofensa făcută din partea unor studenţi dela Universitate steagului unguresc, pe care l'au ars în piaţă, chiar când era Maiestatea Sa, Impĕratul şi Regele, Francisc Iosif I. acolo, a proclamat cetăţeni de onóre ai cetăţii Agram pe ministrul president Baron Bánffy şi pe banul Croaţiei Baron Hédervàry. — Interesant e, că pe atunci, pe când era baronul Bánffy în Agram, profesorii împreună cu studenţii dela universitatea de acolo au ales o comisiune, care sĕ-i escuze pe aceşti din urmă înaintea ministrului. Acesta însĕ n'a voit s'o priméscă în audienţă. Tot aşa a refusat şi Maiestatea Sa, Impĕratul şi Regele ca la plecare sĕ fie presenţi şi studenţii universitari. Contra celor vinovaţi s'a introdus deja o cercetare aspră disciplinară.

* * *

Prim-ministrul Austriei şi ministrul de esterne al Ungariei, contele Goluchowski a rostit în parlamentul austriac un discurs-program, din care estragem urmărórele: Intre altele afirmă prim-ministrul, Austriei că scopul guvernului este, ca sĕ asigureze traiul pacinic al naţiunilor Austriei, cari prin dispositia lui Dumnedeu şi prin desvoltarea istorica a statului au fost unite într'un întreg. Pentru ca sĕ se pótă realisa acest scop, guvernul va ţinea cont de tóte cerinţele îndreptăţite ale naţiunilor conlocuitóre în acelaşi imperiu, fără ca prin acésta sĕ desconsidere cultura germană, care de ani îndelungaţi a premers tuturor popórelor. Guvernul va căuta, sĕ pună stavilă tuturor direcţiunilor periculóse statului. Sentimentele religióse vor fi cruţate şi cultivate cu deosebire în tinerime. Nenumĕrate apariţii în viaţa nóstră politică şi socială trebue sĕ siléscă pe ori şi care guvern serios, care nu trăiesce de adi pe mâne, ci privesce la viitor, acéstă parte (religiósă) a culturii sĕ n'o desconsidere şi sĕ păstreze basa morală-religiósă în educaţia copiilor.

Un ministru, care pune atâta preţ pe religiositate, trebuie sĕ fie un om cuminte. Ori şi care stat, basat pe religiositate, e fericit înlăuntru şi puternic în afară.

* * *

Sĕ scrie din Constantinopol: Intre „pamfletele“ aflate cu ocasiunea perchisiţiunei domiciliare se află şi un circulariu adresat mai ales dignitarilor superiori din nemijlocita apropiere a sultanului. Subscrieri nu are, dar e de conţinutul următoriu:

„Tuturor credincioşilor religiunei musulmane e adresat acest apel, şi sperăm, că vom fi ascultaţi. Pe Said

---

FOIŢA.

ROMÂNCA.

Essay de Carmen Sylva. *)

O fiinţă nedescifrabilă, femeia! — 'mi dise un bărbat, care duce o viéţă casnică, ca în biblie şi are copii virtuoşi, frumoşi şi inteligenţi.

Ce ar dice el despre femeia română? Ea mi-se pare a fi cea mai interesantă apariţiune de genul ei în tótă Europa.

Nu trebue sĕ uităm, ă ea a eşit dintr'o estra ordinară amestecătură de rassă.

Daci, Romani, Pecenegi, Goţi, Celţi, Slavi, Greci — au populat, alternând, ori deodată, patria ei şi au lăsat urme după ei. De aceea vedi aici matróna romană, cu nasul acuilin şi trăsurile severe ale feţei, lângă Scheóică (femeie slavă) cu graţia ei, ce s'asémĕnă cu a pisicei, a căreia credinţă supórtă ori-ce probă, lângă Grecóica castă şi curată, langă femeia tare şi rĕsbunătóre tătară şi lângă femeia celtică poetică şi superstiţiósă, şi în mijlocul tuturor acestora sclavele femeesci din Hindostan, cari şi în Europa au rĕmas sclave Ţigancele, cerşitóre sdrenţóse, aci frumóse ca şi o statuă, aci nisce strigóice înspăimêntătóre, dar în totdéuna pitoresci.

De mult este renumită frumseţa femeii române, dar energia ei, curagiul ei, iubirea ei de jertfă erau necunoscute; căci istoria patriei ei n'o cunósce aprópe nimeni în Europa. Şi tocmai în istorie o poţi afla în tótă integritatea ei. Sĕ lăsăm însĕ la o parte însemnările cronicarilor, cari descriu pe Domniţe (nevestele domnilor) şi sĕ trecem la figurile moderne femeesci.

Raporturile dintre soţia proprietarului şi dintre femeile ţĕranilor sunt adese-ori încântătóre. Ţĕrancelor le stă în voie sĕ s'adreseze la nevasta proprietarului, de câte ori le place. Ele îmbrăţişéză ca nisce surori pe nobila damă şi îi cer câte o garófă sĕ-şi împodobéscă cosiţele, câte-o flóre roşie, ca sĕ-şi înroşéscă cu acésta, în loc de suliman, obrajii, când merg Dumineca la horă. Ele nu se pot hotărî sĕ slujéscă, căci acésta ar fi o înjosire, ce o lasă pe sama fetelor de ţigan şi a unguróicelor. Chiar şi în cea mai mare miserie ele ţin cu sfinţenia la independenţa lor. O femeie sĕracă vine la stăpêna moşiei, ca sĕ céră un coştiug pentru rĕposatul ei soţ, ea aduce însĕ şi śése-zeci de bani şi-şi dă cel puţin aerul, că plăteşte.

'Mi lipsesce spaţiul de a istorisi tot, ce am vĕdut cu ochii în timpul rĕsboiului.

Un biet ficior, pe care l'am fost căutat în cortul meu patru luni, muri în braţele mamei sale în momentul când părăsiam cortul. Sêrmana femeiă începu sĕ plângă şi sĕ strige. O damă puindu-i mâna uşor pe umeri îi dise: „Nu striga aşa! Am voi sĕ tăinuim câte va óre mórtea fiului tĕu dinaintea Reginei!“

Indată ea tăcu.

Am vĕdut femei, cari căutau pe soţii lor prin şanţurile dela Plevna şi se espuneau plóiei de giónţe, ca sĕ le ducă puţine póme şi albituri, şi le-am vĕdut mergênd dela un spital la altul, ca sĕ găséscă pe câte un rănit, la căpătêiul căruia veghiau di şi nópte şi nu cutezau niciodată sĕ şédă.

Regret, că nu pot înfăţişa pe larg tóte trăsurile de caractere înregistrate în cronici şi cele observate cu proprii mei ochi. Ai puté scrie o carte întrégă, décă ai voi sĕ descrii moravurile şi obiceiurile Româncei, a acestei fiinţe răbdătóre şi plină de devotament. Vara ea lucréză la câmp, ea cóse, ea brodéză haine minunate, ce strălucesc albe ca zăpada, ori în colori admirabile, când se resfrêng asupră-le radele aurii ale sórelui. Ea ride rar şi frumseţea ei se vestejesce iute, căci trebue se muncéscă greu şi face prea mulţi copii. In seriositatea ei este ceva impuitor şi totodată mişcător, décă nu denegeréză în asprime,

---

*) Acest *essay* l'a scris mult talentata scriitóre *Carmen Sylva,* = sub care pseudonim, scim, că-'şi publică Regina României Elisaveta operele sale — pentru o revistă francesă.

paşa, mare-vizirul musulman, l'au trântit şi au pus în locul lui pe Kiamil paşa, fiind-că denegase resolut pretensiunea sultanului cu privire la exilarea softalilor. Falsul calif, care şede pe tron, sě teme de aderenţii fideli ai adevěratelor legi izlame; poliţişti şi spioni deghisaţi în softali au atacat armenii, au ucis şi jăfuit numai ca sě pótă ďice, că softalii sunt causa turburărilor. Ocasiunea acésta au voit s'o foloséscă spre aceea, ca sě exileze pe veritabilii tălmaci ai Coranului. Said pasa n'a voit sě concédă acésta; faptul lui înţelept îi servesce spre laudă, şi merită recunoscinţa tuturor ómenilor de bine. Au chemat pe Kiamil pasa, căci credéu, că prin intrevenirea Angliei va succede sultanului Abdul Hamid sě-şi realiseze planurile; în timpurile de acum însě mânile fiecărui mare-vizir, şi 'n prima linie ale lui Kiamil pasa, sunt legate, nu pot face nimic, pentru că influinţa haremului e cea mai puternică. Credincioşi musulmani! frângeţi influinţa haremului, spuneţi, că profetul Mohamed n'a demandat nici-când, ca muierile şi eunucii sě domnéscă. Sosit'a ceasul, ca usurpatorul sě fie detronat şi sě i se redeie adevěratului calif chanului Murad V drepturile maiestatice şi inprescriptibile".

Ferberea în cercurile turcesci esistă fără îndoélă. Societăţile secrete religionare turcesci, şi mai ales arabe, cari partea cea mai mare pórtă numele de La-illah, il Allah, — aţîţă resolut şi pe faţă mişcările musulmane, în privinţa cărora de astădată ambe partidele (turcii tineri şi turcii bětrâni) sunt unite în scopul de a validita şi asigura în Turcia influinţa elementului musulman.

„Berliner Tagblatt" are din Constantinopol raport, că cercurile diplomatice privesc cu seriόse îngrijiri la cele ce sunt în pregătire în Turcia. Se şoptesce despre descoperirea unei conjuraţiuni, în carea sunt compromise persóne distinse şi dignitari în nemijlocita apropiere a sultanului. Fapt e, că sultanul în ďilele din urmă s'a retras total şi numai cu cei mai confidenţiali ai sei convine. Se vorbesce apoi, că deja nici însuşi sultanul nu-şi mai crede persóna în siguranţă, căci 'i-a venit la cunoscinţă, că e plănuită detronarea sa şi ridicarea pe tron a fratelui sěu Mohamed Reschard, presumptivul moştenitoriu de tron.

Statistica sanitară pe anul 1894.

Cu câteva ďile înainte de acésta s'a publicat raportul presentat dietei ţěrii de ministrul de interne, despre starea sanitară din anul 1894.

Acest raport ne interesézǎ întru atâta, că ne dă ocasiune a puté observa desvoltarea serviciului sanitar şi a esamina, dacă starea sanitară în comitatele fostului fundus regius (locuite în mare parte şi de români nostri), a corěspuns ori nu.

Starea sanitară a fost în anul 1894 neîndestulitóre. Dintre 63 de comitate 17, dintre 26 de oraşe cu municipiu 15, au aflat starea sanitară favorabilă, ér în 42 comitate, între care al Năsěudului, Têrnavei mari, Sibiiului şi Braşovului, şi 7 oraşe cu municipiu a fost nefavorabilă; în 4 comitâte şi în 4 oraşe cu municipiu nu s'a schimbat nimic faţă de anul trecut.

Deóre-ce bólele infecţióse şi casurile de mórte sunt o basă sigură pentru apreţiarea stării sanitare a unei poporaţiuni, ne vom ocupa mai întâiu de acestea.

Casuri de bóle infecţióse în ţéra întrégă au fost 166.424, adecă 11 la 1000 de locuitori, şi au murit 36.600 s'au 22 percente dintre cei molipsiţi, pe când în anul trecut au murit 27 percente.

Mortalitatea favorabilă nu este de a se atribuí ameliorării caracterului bólelor infecţióse, ci mai mult adunării esacte a datelor şi în parte esecutàrii energice a měsurilor profilactice.

In cele următóre se arată caracterul şi estinderea bólelor infecţióse în cele 4 comitate numite mai sus:

In comitatul **Năsěudului** numěrul locuitorilor e 104.737, casuri de bóle infecţióse au fost 957, la 1000 de locuitori au fost bolnavi 9·1, la 1000 de locuitori au murit de bóle infecţióse 3·2, dintre 100 bolnavi au murit 35·8, suma totală a celor morţi e 2996, au murit de bóle infecţióse 343, au murit de bóle infecţióse 11·4 percente.

In comitatul **Têrnavei mari**, numěrul locuitorilor e 135.312, casuri de bóle infecţióse au fost 957, la 1000 de loc. au fost bolnavi 9·1, la 1000 de loc. au murit de bóle infecţióse 0·9, dintre 100 bolnavi au murit 35·8, suma totală a celor morţi e 3238, au murit de bóle infecţióse 115, au murit de bóle infecţióse 3·4 percente.

In comitatul **Sibiiului**, numěrul loc. e 148.738, casuri de bóle infecţióse au fost 3278, la 1000 de loc. au fost bolnavi 22·0, la 1000 de loc. au murit de bóle infecţióse 4·4, dintre 100 bolnavi au murit 14·5, suma totală a celor morţi e 5412, au murit de bóle infecţióse 662, au murit de bóle infecţióse 13·5 percente.

In comitatul **Braşovului**, numěrul loc. e 86.777, casuri de bóle infecţióse au fost 2950, la 1000 de loc. au fost bolnavi 29·8, la 1000 de loc. au murit de bóle infecţióse 3·0, dintre 100 bolnavi au murit 10·2, suma totală a celor morţi 2364, au murit de bóle infecţióse 265, au murit de bóle infecţióse 11·2 percente.

Făcênd acuma o privire asupra singuraticelor bóle infecţióse, trebue sě amintim ca un moment îmbucurător al stării nóstre sanitare, că în anul 1894 au murit dintre 46.776 casuri de **difterie** numai 22.205 (43.1%), pre când în anul 1893 dintre 49.233 de casuri de de difterie au perit 34.183, adecă cu 11.978 mai mult.

Comitatul:	Nrul comunelor	Nrul cas. de difterie	Mortalitatea în %
Năsěudului	26	629	46.1
Têrnavei-mari	20	84	53.6
Sibiiului	20	274	52.5
Braşovului	24	56	50.—

Scarlatina s'a ivit în 1114 comune, dintre 14.468 de bolnavi au murit 4302 (23%), pe când anul 1893 au perit dintre 10.960 de bolnavi 25.60 (24%), aşadară bóla a fost în 1894 mai estinsă, dar mai puţin intensivă.

Comitatul:	Nrul comunelor	Nrul casurilor de scarlatină	Mortalitatea în %
Năsěudului	7	141	29.—
Têrnavei-mari	8	156	6.4
Sibiiului	26	657	28.—
Braşovului	7	155	27.7

De **tiphus** (lingóre) s'au bolnăvit în 1127 comune 7646 de indiviďi (mortalitatea 29.2%) pre când în anul trecut mortalitatea a fost cu mult mai mare.

Comitatul Braşovului şi a Sibiiului au avut în privinţa acésta o stare fórte nefavorabilă.

Comitatul:	Nrul casurilor de typbus	Mortalitatea în %
Năsěudului	—	—
Têrnavei-mari	86	15.—
Sibiiului	94	47.7
Braşovului	52	42.3

Dintre celelalte bóle infecţióse vom mai amintí věrsatul şi holera. După consemnările speciale au murit în decursul anului 1894 dintre 2822 bolnavi de věrsat 705 (25%), şi anume: în com. Năsěudului dintre 4 bolnavi 75%, în com. Têrnavei mari dintre 175 bolnavi 20.9%, în com. Sibiiului dintre 50 bolnavi 27% şi în com. Braşovului dintre 42 bolnavi 2.4%.

Numěrul mic al casurilor de mórte în urma věrsatului este de a se atribuí efectităţii stricte a legii despre vaccinare. Dovadă o avem în faptul, că în anul 1894 s'au vaccinat 245.0 6 copii şi revaccinat 411.144, la olaltă 956.171 de vaccinări faţă de 869.736 în anul 1893.

In comitatul Năsěudului s'au vaccinat şi revaccinat 5.414 copii, în comitatul Têrnavei-mare 11.230 copii, în comitatul Sibiiului 8.141 copii, în comitatului Braşovului 3.789 copii.

Vaccinarea s'a efectuit esclusiv cu limfă animalică, ceea-ce este de a sě considera ca un progres însěmnat, căci în felul acesta este de tot esclusă transplàntarea morburilor constituţionale.

Inainte de anul 1887 materialul de vaccinare sě aducea esclusiv numai din străinătate, aďi însě sunt şi la noi 9 institute private, care sě ocupă cu producţiunea limfei. Este de regretat, că comitetul sanitar al ţěrii nu a insistat la timpul sěu, pentru înfiinţarea unui institut de stat, care de sigur ar fi fost în stare sě uşureze comunelor atât de îngreunate cu dări, baremi pre jumětate spesele pentru limfă.

Holera, care ne-a cercetat în anii 1892 şi 1893, s'a ivit şi în anul 1894; s'au îmbolnăvit de holeră 435 de indivizi în 5 comitate (29 comune) şi într'un oraş.

Cu tóte měsurile energice, ce s'au luat vara, când holera a început sě sě estindă în Galiţia învecinată într'un mod îngrijitor, la graniţa comitatelor învecinate, nu s'a putut împedeca întrarea bólei în comitatul Maramurěşului.

Deşi oprimarea bólei a fost îngreunată prin faptul, că morbul s'a încuibat între lucrătorii, ce erau în numěr considerabil ocupaţi la construirea liniei ferate în Maramurěş, totuş i-a succes conducětoriului serviţiului sanitar a delătura necurăţenia, respective înveninarea Tisei şi a împedeca prin acésta lăţirea bólei în ţéra întrégă; i-a succes mai cu samă prin oprirea plutitului şi mai târďiu prin înfiinţarea staţiunilor de cercetare, a càror datorinţă era, ca după încetarea amintitei oprelişti, sě împedece rěmânerea plutaşilor bolnavi sau suspecţi de holeră pre plute.

Trachoma, bóla egipténă de ochi, s'a aflat în 25 comitate (între care comitatul Sibiiului cu 51 bolnavi în Cisnădie, Racoviţa şi Tălmăcel) şi în 25 oraşe cu municipii 24.227 de casuri (cu 1056 mai multe ca în anul 1893); ér 8321 de indiviďi sunt supraveghiaţi, ca suspecţi de trachoma.

Medicii speciali pentru trahomă, al căror numěr s'a urcat dela 10 la 14, au avut un bogat teren de activitate în comitatele Csongrád, Somogy, Eisenburg şi Zala.

Aşa cred, că nu e superfluă sě amintim şi despre activitatea institutului Pasteur din Budapesta. Dintre 1061 indiviďi, cari au fost muşcaţi de câni turbaţi sau suspecţi de turbare, au fost supuşi vaccinării 843, dintre cari 49 (adecă 5 8%) au murit.

In comitatul Năsěudului, Têrnavei-mari şi Braşovului s'a observat câte 1 cas şi în comitatul Sibiiului 10 casuri, dintre care 7 s'or vindecat în institutul Pasteur.

Despre personalul sanitar, adecă despre numěrul şi împărţirea medicilor nu sě póte ďice nimic favorabil.

Ce e drept, numěrul total al medicilor şi al chirurgilor se urcă la 4280, cu 127 mai mulţi ca în anul 1893; dar acéstă înmulţire e numai spre binele oraşelor, nu şi în al comunetor rurale, unde numěrul medicilor a scăďut din pricina nevrednicei plate, în sumă mijlocie e de 300—400 fl.

In termin mijlociu sě vin în ţéră la 10.000 locuitori 2·8 medici; în comitatul Năsěudălui 1·8, în com. Têrnavei 1·7, în comit. Sibiiului 2·5 şi în al Braşovului 4·3.

Imbucurător este crescerea numěrului móşelor diplomate în anul 1894 (7981).

La 10.000 de locuitori sě vin 5·3 móşe în com. Năsěudului 7·9, Têrnava-mare 11·9 Sibiiu 12·5 şi în al Braşovului 11·4.

Ér ce privesce farmaciile (apotecele), sě vine în comitate tot la 9364 şi în oraşele cu municipiu la 6279 de locuitori câte una.

---

ceea ce sě întêmplă câte odată la ţerancele avute, cari asupresc tare pe cele mai sărace şi n'au milă de miseria lor. Adese-ori însě îşi vin întru ajutor în mod mişcător. Dacă într'o familie sunt prea mulţi copii, acestia se împart între femeile, cari n'au copii, şi aceste numesc pe copiii lor adoptivi, copii de suflet.

Dacă România în mânia atâtor năvăliri duşmane încă tot mai esistă, acésta este a se mulţumi înainte de tóte femeilor. Ele au fost păzitórele limbei, a religiunei, a tradiţiunilor ţěrii.

Sunt o mulţime de legende şi balade, ce le-a cules scumpul şi neuitatul bard Alecsandri şi cari vorbesc de faptele curagióse şi pline de jertfire ale femeiei române.

Sě nu lăsaţi a fi amăgiţi, când vedeţi jucând o polonesă séu când o auďiţi conversând ca pe o parisiană. Cultura străină n'a schimbat'o. Ea este încă şi acum soţia înfocată şi ambiţiósă, mama pasionată a timpurilor vechi. Ea mai întrunesce pe lângă acestea şi alte însuşiri nu mai puţin distinse; ea scie sě caute cu iubire pe bolnavi. Este mulţumitor a observa, cum caută pe ţěranii ei ca un doftor şi cum administrézǎ pe lângă acésta moşia, ca un om de afaceri.

Femeia română nu spune nici odată câte jertfe aduce, de óre-ce le află naturale. Ea a pus în uimire pe medicii străini în timpul rěsboiului dela 1877. Ea scie sě rabde tóte spre a da copiilor ei o crescere. Ea este naivă şi şirétă, fără grije şi prevěďětóre, cea mai bună amică a bărbatului ei, sau — când o aduce la mânia — adversara lui cea mai înfricoşată. Alecsandri ďice, că raďa sórelui caută sě străbată sub genele-i negre, ca sě-şi lase focul în adâncimea ochilor. Sprêncenele-i mari ameninţătóre ţin pază de asupra lor, ér gura ei cu dinţii ca nisce mărgăritare, e plină de graţiă. Limba româncei e bogată şi înfloritóre, ca tóte limbele orientale, marinimositatea ei nu o lasă sě fiă nici odată calculătóre. Ea merge totdeuna după cum îi dictézǎ inima. Vělul cel lat, ne o acopere cu creţele-i severe, dă trăsurilor feţei sale şi mişcările ei o grandeţă antică şi ca mamă ea pórtă pe frunte un diadem nevěďut.

„Măiculiţă, scumpă măiculiţă!" oftau răniţii în ďilele şi nopţile lungi ale durerilor lor. Dar ei şi aflau în totdeuna femeia, la care se adresau cu plângerea lor, la căpětâiul patului.

Nici una nu voia sě rěmână înděrětul celeilalte. Mamele părăsiră locuinţele lor elegante şi comode, spre a le înschimba cu domiciliul în câte o gaură sěrăcăciósă din apropierea salei, unde gemeau răniţii; frumósele dame de societate ţinéu în braţele lor pe nenorociţii turci, pe cari tifosul negru, cea mai grozavă dintre bólele epidemice, îi ducea în gura morţii.

Nu putea-i sě observi aici nici o slăbiciune, nici una nu se da înděrět nici una nu şovăia. Femeile înfruntau epidemia, spre a căuta copilul bolnav de difterie ori de pojar al unei amice, care cuprinsă de grózǎ nu şi mai puté ajuta.

Mica copiliţă română de doi ani, cu ochii mari, cari privesc melancolic sub buclele dese de pěr negru, te surprinde prin limbagiul ei clar şi hotărît, prin firea ei precoce. Cu opt ani Românca este aprópe fată mare. Nu-o mai mărită acum cu 12 ani, nóua lege opresce acésta, ea se despăgubesce însě prin studiu, ea depune esamenul de bacalaureat, devine medic; trebue sě-şi facă drum în afară ceea ce sě ferbe cu mare prisos sub pěrul cel des, sub sprîncenele cele mari şi totodată severe şi graţióse.

Inainte cu patru ďeci de ani te minunai, intrând într'un salon, de a afla tot frumseţi desěvêrşite Dar pe atunci viéţa era încă aşa de simplă. Astăďi ea este împreunată cu multe greutăţi. Fetiţele mici de ďece ani împart deja grijile cu părinţii şi sciu prea bine, că în viéţă nu tóte sunt plăcute şi frumóse

Jertfele şi něcazurile sunt póte folositóre pentru suflet, strică însě neapěrat desvoltării corporale, ne mai vorbind de plăcerile lumei elegante, cari odinióră erau necunoscute şi cari au tras în vêrtejul lor ameţitor şi România, ca şi alte ţěri.

în comitatul Năsĕudului la 13.093, Têrnava mare la 10.443, Sibiiu la 9915 şi în al Braşovului la 4822 de locuitori câte o farmacie.

De o însemnătate deosebită este faptul, că în anul 1893 s'au înfiinţat 23 de spitale, aşa că în Ungaria sĕ află de present 334 de spitale. Dintre 163.524 de bolnavi, ce s'au primit în spitale (în anul 1893 au fost 157.683) au murit 11.073 (6·7%), pe când în anul trecut periră 7·8%.

Mânecând din corectul punct de vedere că apa bună de beut este un factor de căpetenie pentru cultivarea sănătăţii, o grămadă de comune s'au nisuit a se aprovisiona cu apă bună.

In anul 1894 s'au construit, respective s'a început construirea alor 13 apaducte, 231 fântâni artezice şi 281 fântâni adânci.

Spre care scop comunele au fost mult ajutate de ministeriul de agricultură prin trimiterea unor geologi, cari sĕ cerceteze terenul şi sĕ dee desluşirile de lipsă

In fine mai amintim, că în cele 147 de băi (scalde) au fost în anul 1894, 65.268 óspeţi permanenţi şi 69.262 de óspeţi pe timp mai scurt, aşa că aceste băi care şi-au dat tótă silinţa ca sĕ concureze cu întocmirile lor cu băile din streinătate, se află pe calea prosperării.

Din acest scurt raport sĕ póte uşor vedea, că serviciul sanitar şi-a împlinit cinstit datorinţele; dar totodată trebue sĕ ne şi esprimăm dorinţa, ca cercurile hotărîtóre sĕ nisuiască într'acolo, ca sĕ întroducă o astfel de reformă a serviciului sanitar, ca majoritatea comunelor sĕ-şi pótă procura ajutorul medical.

Tradus după *Dr. S*

. . . .

In raportul de mai sus ni s'a dat sĕ vedem starea sanitară publică din ţara întrégă şi în special din 4 comitate locuite de saşi şi de români. Pentru noi înse este de interes a sci şi starea sanitară a celorlalte comitate locuite de români, ca astfel sĕ ne putem face o icónă fidelă, despre starea sănătăţii întregei poporaţiuni române din Ungaria.

Vom lua comitatele pe rînd, cum sunt ele in lucrarea ministerială.

In comitatul Albei-interióre starea sanitară a fost mai rea decât în anul trecut: a grasat mai cu samă difteria, care s'a ivit în 732 de casuri, dintre cari au perit 423 (57·7%). Trachoma s'a aflat la 25 de indivizi; ea a fost importată de lucrători slovaci.

Comitatul Aradului arată o îmbunătăţire faţă de anul 1893. Au fost dintre bólele infecţióse 825 de casuri de difterie dintre cari au perit 369 (44·7%); trachoma s'a constatat în 12 comune.

Comitatul Bihorului nu arată nici o schimbare faţă de anul trecut. Difteria şi crupul a cercetat poporul în 1206 casuri dintre care au murit 455 (37·7). Chiar şi holera s'a ivit la 17 indivizi; dintre acestia au murit 8 inşi. Trachoma s'a aflat la 48 persóne în 7 comune.

Nefavorabilă — faţă de anul 1893 — a fost starea sanitară în comitatul Făgăraşului. Difteria, crupulşi mai ales tifusul (lingóre) a răpit multe victime. Preste tot au fost 3060 casuri de bóle infecţióse (1094 de casuri de tifus) cu 291 de morţi

Fórte rĕu stă comitatul Hunedórei, cel cu poporaţiune românéscă şi funcţionari şi medici streini. Nu mai puţin decât 1348 de casuri de difterie s'a constatat cu 676 de morţi (50·1%). Şi celelalte bóle infecţióse şi-au avut victimele lor.

Nici în comitatul Clujului nu a fost o stare sanitară înfloritóre, ba o putem numi chiar nefavorabilă. Tóte bólele infecţióse au răpit jertfe; dar mai cu samă difteria (586 bolnavi şi 218 morţi).

Şi comitatul Caraş-Severinului stă rĕu, căci tóte bólele infecţióse s'au estins şi sporit. Au murit din 3451 de bolnavi 1243 de inşi (adecă peste 30%).

In comitatul Maramurĕşului s'au ivit mai puţine casuri de bóle infecţióse ca în 1893, dar a fost mai mare mortalitatea lor, ceea-ce a causat, ca starea sanitară sĕ fie relativ rea.

Comitatul Murĕş-Turda arată o îmbunătăţire faţă de trecut, dacă numai datele statistice sunt esacte.

In comitatul Târnavei mici starea sanitară publică a fost nefavorabilă; întru cât a fost mai rea ca în anul precedent nu sĕ póte sci din pricina datelor defectuose. Scarlatina (269 casuri şi tifusul (275 casuri) au secerat numeróse jertfe.

Despre starea din comitatul Sătmarului ne dă cea mai bună icónă numĕrul imposant al casurilor de bóle infecţióse: 2786 bolnavi şi 693 de morţi. Trist tablou.

In comitatul Sĕlagiului, Solnoc Dobâca şi Turda-Arieş încă nu sunt stări sanitare înfloritóre. Dar nu vreu sĕ mai obosesc publicul cu cifre, în a căror esactitate nici ministerul de interne nu are încredere deplină Şi-au avut şi aicea bólele infecţióse victimele lor ca mai pretutindenea în ţara nóstră, unde pe terenul serviciului sanitar este destul de îndreptat. Vedem aşa dară că mai tóte comitatele locuite de români stau rĕu în privinţa sanitară.

Ar fi deci de dorit, ca inteligenţa nóstră sĕ-şi ţină de datorinţă sfântă a propaga învĕţăturile higienice cu graiul şi în scris. Căci nu e destul sĕ facem politică militantă şi administraţie bisericéscă-scolară. Acestea singure nu vor ferici poporul nici odată; căci nu se póte închipuí un progres real şi durabil la un popor cercat de bóle, cari îi sécă puterile şi îi micesce numĕrul.

Sĕ propoveduim deci higiena în scólă mai cu samă in seminarii fiitorilor dascăli şi preoţi ai poporului. şi afară de scólă cu graiul şi în scris! *Dr. B.*

Avis!

In faţa alegerilor municipali din 4 Novembre c. se conchiamă şedinţa clubului municipal român, *pe Marţi în 29 Octobre c. n. 5 óre după prânz*, în localităţile casinei române din loc, la care pot participa toţi alegĕtorii români din comitat.

Sibiiu, 25/10 1895.

Presidiul clubului.

Noutăţi.

Biserica română calumniată de către un notar român. Joi, în 15 Sept v. a. c. (ziua sf. Cruci) s'a cetit şi esplicat din partea protopresbiterului tractual în biserica română din Avrig, instrucţiunea esmisă din partea Preav. consistoriu metropolitan privitóre la introducerea căsătoriei civile

Unul dintre poporeni a făcut cam în forma acésta, următórea întrebare: „In casul când oficiantul civil cu ocasiunea insinuărilor de căsătorie şi botez etc. nu s'ar afla în cancelarie în órele prescrise, ce e de făcut?

Protopresbiterul dl Ioan Cândea a rĕspuns: că dacă oficiantul civil cu tóte că s'ar afla acasă şi ar fi sănătos, totuşi în oarele prescrise n'ar fi în cancelarie, poporénul respectiv are sĕ facă arĕtare contra oficiantului civil.

In Dumineca următóre, notariul comunal Ioan David, care e totodată şi oficiantul civil al comunei, a publicat poporului insinuările, ce au a se face conform nouelor reforme bisericesci. Cu acéstă ocasiune, cu o cutezanţă ne mai pomenită a zis următórele: *„Apoi dacă nu mĕ veţi afla în cancelarie în órele prescrise, veţi avea sĕ faceţi arĕtare contra mea. Aceste sunt cele 10 porunci, adecă: sĕ omori, sĕ belesci şi sĕ tâlhăresci pe deaprópele tĕu, după-cum vi s'a spus Joi în biserică“*. Poporul adunat privea pe notariu cu un dispreţ, vĕzênd, cum acela calumniază biserica şi aşezămintele ei, şi sĕ depărtă mâhnit, auzind cum Ioan David îşi permite a afirma: că în biserica română din Avrig Joi în 13 Septembre v. a. c. s'ar fi propagat *„omorîrea şi tâlhărirea deaprópelui“*.

Noi cari am fost de faţă, când notariul Ioan David în faţa poporului dreptcredincios a rostit insultele aceste la adresa bisericei, scârbiţi ne-am depărtat.

Cerem satisfacţiune pentru acestea insulte!

Nu voim sĕ suferim nici odată, ca un individ care sĕ hrănesce din averea nóstră comunală, sĕ insulte sfânta nóstră biserică.

Faţă de acei domni, cari ni l'au recomandat sĕ-l alegem de notariu, ne esprimăm regretele nóstre, rugându-i totodată, ca pe viitor sĕ nu ne mai incomodeze cu astfel de candidaţi, cari ne atacă în simţemintele nóstre religióse. — După-cum sum informat s'a făcut deja arĕtare contra notarului numit. Aşteptăm resultatul dorit!

Unul dintre credincioşi.

⁂

Prima căsătorie civilă în Avrig. Conform „Hirdetmny“-ului afişat pe tabla comunală din Avrig, actualul notariu al acestei comune cu numele Dávid János, gör.-kel. vallású născ. în Lancrăm, va păşi la căsătorie cu Foll Albertine, fiica lui Ludwig Foll, care acum câţi va ani a emigrat aici din Bavaria şi care nici azi nu se bucură de dreptul de cetăţean al statului nostru. — Acésta va fi prima căsătorie civilă în Avrig.

⁂

Sciri literare. Dl George Cătană, învĕţător in Bănat, a scos la lumină în Braşov o broşură, care cuprinde *„Balade poporale“* din gura poporului bănăţan, culese de dênsul; în broşură se află 17 bucăţi. — Dl Al. Vlăhuţă, va scóte în editura librăriei Carol Müller din Bucuresci un volum de poesii, întitulat *„Iubirea“*. — Dl Traian Demetrescu va publica la Craiova un nou volum de prosă, intitulat *„Privelişti din viéţă“*. — Dl Dumitru Teleor a scos la lumină în Bucuresci un volum de *„Schiţe umoristice“*.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Despărţĕmintele Asociaţiunei transilvane ameninţate a fi disolvate.

Onorabilă redacţiune! De un timp încóce numai sciri rele puteţi înregistra din tóte părţile nefericitei nóstre patrii, şi dacă aşa a fost sĕ ne fie sórtea sub oblăduirea actuală, cum ar puté fi mai bine de cei 25 mii români gr.-or. şi vr'o 3 mii gr.-catolici, isolaţi în comitatul Treiscaunelor între 100 mii de sĕcui, cari cu mândrie sĕ numesc urmaşi ai Hunilor şi sĕ ţin astfel mai magiari decât cei din pustele Ungariei.

Scólele confesionale, câte le mai avem, sunt un ghimpe în ochii compatrioţilor nostri şi învĕţătorii ca şi preoţii, carii cu demnitate îşi sciu afirma naţionalitatea, sunt luaţi la pândă şi nedreptăţiţi în interesele lor, ori unde se ofere ocasiune. Mai este sciut şi aceea, că, precum în timpurile medievale, şi astăzi ni se prigonesce şi biserica, căci nu ni se permite a clădí biserici lângă strade principale în comune rurale, sub pretecst, că ritul este sgomotos şi conturbă pe ceealaltă biserică din eventuală apropiere, pe când un ovreu caftanat, dacă astăzi ar vení din Galiţia, mâne obţine permisiunea, de a deschide cârcimă, ba chiar şi fabrică de rachiu în apropierea bisericilor şi institutelor culturale, fie ele şi de confesiune magiară. Copii dela scólele nóstre sunt constrînşi prin pedepse aplicate părinţilor a frecuenta scólele de stat de nou deschise în edificii închiriate, şi noi suntem condamnaţi a privi impotenţi la abusurile şi celui din urmă primariu comunal, când ne rĕmâne scóla gólă şi învĕţătoriul fără funcţiune. A te plânge la organele superióre administrative, este a-i procura primariului sau notariului testimoniu de cea mai bună conduită politică.

Dar, dacă astfel suntem jigniţi în desvoltarea nóstră ca români în sĕcuime, unde numai în comitatul Treiscaunelor vr'o 8 mii suflete cu cei gr.-cat au devenit jertfă magiarisărei, cu cât mai mare va fi mirarea fie-căruia la auzul, că şi despărţĕmêntul Asociaţiunei transilvane pentru comitatul Treiscaunelor, abia constituit la 1893, este declarat de illegal, prin ordin ministerial şi provocat a presenta statute separate sub urmarea desfiinţărei despărţĕmêntului.

Astăzi în 11/23 Octobre preoţii şi învĕţătorii din Breţcu, dimpreună cu protopopul tractual D. Coltofean, ca director al despărţĕmêntului, au fost chemaţi înaintea notariului comunal, unde li s'a presentat următórea hârtie, pe care îmi permit a o comunica în traducere fidelă:

Ministeriul de interne reg. magiar.

Nr. 85683/V — 6.

Spectabile dle vice-comite!

„Mi-a venit la cunoscinţă, că Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român“, carea „conform statutelor are residenţa cancelariei „în Sibiiu, are filială (fökegylet) în Breţcu.

„Deóre-ce activitatea acestui despărţĕmênt este illegală, întrucât n'are statute „separate aprobate de guvern: te provoc „dle vice-comite, ca sĕ îndrumi cu urgenţă „pe numitul despărţĕmênt a-şi presenta „aici spre provedere cu clausula de aprobare până la 30 Novembre a. c. statutele, „sub urmarea desfiinţărei“.

Budapesta, 3 Octobre 1895.

Din însărcinarea ministrului:

Dr. *Splényi Sándor* m. p.,
consilier ministerial.

Spectabilului Domn Tompa Miklós, v.-comite al comitatului Treiscaune

S.-Sân-Georgiu.

Acéstă hârtie, însoţită de un ordin mai aspru al protopretorului cercual, către notariul comunal, pentru ce n'a raportat despre esistenţa despărţĕmântului, cetindu-i-se protopopului Dimitrie Coltofean ca director al despărţĕmêntului, a declarat la protocol următórele:

„Asociaţiunea transilvană pentru literatura şi cultura poporului român“ are statutele sale aprobate prin Inalta decisiune a Maiestăţii Sale c. r. apostolice din 6 Septembre 1861, împărtăşită presidiului Asociaţiunei prin rescriptul Inaltului guvern reg. transilvan din 26 Septembre 1861 Nr. 7693.

Conform acestor statute şi cu deosebire în vîrtutea § lui 4 pas 2, unde sĕ enumĕră ca mijlóce pentru ajungerea scopului şi folósele ce se vor câştiga prin conlucrările membrilor, deodată cu începerea activităţii Asociaţiunei, s'au format mai multe despărţeminte în diferite centre, dintre cari astăzi despărţĕmêntul Treiscaunelor este al 33-lea, dar care din urmă abia a ţinut prima sa adunare generală la Covasna în Iuliu 1893 în presenţa pretorelui cercual şi a profesorului din Budapesta Dr. Iancsó Benedek, cel din urmă încă se afla în Covasna la băi. Cu acésta s'a încheiat protocolul, ce se va aşterne pe calea sa la Inaltul ministeriu de interne.

Ce fel de decisiune va urma după acésta dela Inaltul ministeriu de interne, sĕ va vedea în curênd. Scopul este evident, a desfiinţa despărţemintele Asociaţiunei, dintre cari cele mai multe au fost şi sunt ramurile cele mai vitale ale trupinei acestei instituţiuni pur culturale, carea adună

Dar este cu neputinţă a sta pe loc mai ales într'o ţară, care a făcut sforţări supranaturale, spre a se avênta în scurt timp la înălţimea desvoltării altor state. Marea rótă a progresului v'a apucat, scumpilor şi mult iubiţilor mei Români, pe cari i am studiat cu tótă puterea vederii ochilor, cu tot sufletul meu. Contez la voi în ce privesce viitoriul. Voi aţi scăpat de peire patria Vóstră cercată de atâtea năvăliri duşmane; Voi îi daţi mame nobile şi mândre, cu tot sucul de viéţă a pămêntului bogat şi roditor, ce le-a purtat şi le-a nutrit.

Mame române, viitoriul este în mânile vóstre! Prin Voi ţara Vóstră se va deştepta la nóuĕ viéţă; o ţară, ale căreia destine viitóre încă nu se prevĕd, care însĕ fără îndoélă este chiemată de a face sĕ se audă vocea ei în concertul civilisaţiunei europene.

Mame române, păzitóre ale comorilor celor mai scumpe, a Vóstră este ziua de mâne, pentru care au luptat şi au suferit atâtea vécuri!

în giurul sĕu în fie care an flórea inteliginței române din tóte părțile Ardealului.

De mirat este, cum ordinul ministerial sĕ referă mai întâiu la cel mai nou şi abia înființat despărțĕmênt al Treiscaunelor, care abia a dat vre un semn de viéță cu puțina sa inteligință constătătóre esclusiv din preoți şi învațĕtori, pe când atari despărțĕmênte mult mai vitale şi mai tari ecsistă şi funcționéză mai mult mai în tóte centrele comitatelor ardelene în fața organelor administrative politice? Sĕ póte, că şi celelalte despărțĕminte sĕ fi primit deodată acest ordin, despre ceeace nu am cunoscință nescriind nimic până acuma în acéstă privință diarele nóstre. Eu însĕ cred, că abia dl Dr. Iancsó Benedek, care a asistat dela început până la finea adunărei despărțĕmêntului în Covasna fiind întimpinat cu tótă prevenirea atat din partea parochului local, cât şi a protopresbiterului, d-sa dic, ca sĕcui din Treiscaune, i s'a părut póte prea mult, că românii din centrul sĕcuimei, carii mai înainte nici nu ecsistau pentru dênsul şi alți semeni cutéză a se constitui în subreuniune culturală ca contra-pond față de Kulturegyelet-ul magiar. Astfel s'a putut întêmpla, că ministrul a fost făcut atent asupra mişcărei culturale a românilor „sĕcui" din Treiscaune şi ar fi ruşine, ca şi în acest comitat, ținut de cel mai magiar în părțile transilvane, sĕ ésă deodată la iveală valachi, de bună sémă trecuți de curênd aici de preste Dunăre sau din provinciile române, precum în genere ne dic scriitorii savanți magiari.

Ori cum ar sta lucrul, nu póte fi vorbă aici numai de despărțĕmêntul cel mai slab al Asociațiunei, din Treiscaune, ci alte gânduri preocupă pe puternicii dilei, pentru aceea de lipsă este, ca cei chemați sĕ prevină din bună vreme tóte tentațiunile spre a nu fi surprinşi pe întréga linie. Deci „videant consules"! —*n*.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulțămită publică.

La producțiunea taatrală declamatorică de diletanți împreunată cu dans ținută la Alba-Iulia în sara 1/13 Octobre a. c. din incidentul sĕrbării iubileului de 100 ani al bisericei române gr. orientale din Alba-Iulia (Maeri), venitul brut a fost 146 fl. 60 cr., spese 114 fl. 87 cr., rĕmânênd un venit curat de 31 fl. 73 cr., care s'a predat epitropiei bisericei pentru fondul scolar, ce e se se înfiinteze.

Cu suprasolviri a contribuit D. Sim. Micu, preot gr. cat., I. Papiu, preot, Efr. Raț, proprietar, (Tiusu), Szentgyörgyi Mor, Ionas Mihály jun. şi Iosif Körner fie-case cu câte 1 fl.: Dr. E. Draia, adv. 2 fl., Nicolau Muntean 50 cr., Drd. H. Rusan 1 fl., I. Zeller 50 cr., N. N. 1 fl., N. N. 50 cr. — Suma 11 fl. 50 cr.

Cu acésta ocasiune comitetul arangiator îşi ține de datorință a esprima şi pe acésta cale recunoscința şi mulțămitele sale diletanților anume: Stim. D-ne Margareta Moldovan, Stim. d-re Iosefina Marciac şi Stim: Domni: Candin C. Suciu (Magina), Iacob Strejan, Iuliu Roşca şi Augustin Comes, apoi d-lui Valeriu Moldovan stud. iur. (Cluj) pentru eminentele lor prestațiuni prin cari au amusat publicul provocând viforóse aplause.

Tot odată rugăm sĕ priméscă mulțămitele nóstre Onor. Domni, cari au contribuit cu suprasolviri şi Onor. public românesc din loc şi jur, care prin participare ne-a dat sprijinul seu prețios la arangiarea producțiunii şi petrecerii.

Alba-Iulia, 19 Octobre 1895.

Silvestru Moldovan, preşedinte. *Valeriu Velican*, controlor.

Florian Rusan.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacțiunea nu e responsabilă. Red.

Loterie.

Sâmbătă, în 26 Octobre n. 1895.

Budapesta: 86 89 59 7 70

Nr. 367/1895 [192] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei de cl. III-a Coronca, în tractul protopresbiteral al Murĕş-Oşorheiului, prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, în cari sunt socotite şi venitele de parochia vacantă Sânbenedic cu filia Acoşfalĕu. ce este a se administra prin parochul din Coronca, dau anual suma de 449 fl. 70 cr. v. a.

Informațiuni detaiate despre acésta parochie sĕ pot lua la fața locului şi la subsemnatul protopresbiter tractual.

Competenții îşi vor trimite cererile lor concursuali, în regulă instruite şi în terminul preclus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murĕş-Oşorheiu, 26 Septembre 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Murĕş-Oşorheiului.

Nicolau Maneguțiu,
protopresbiter.

[193] 1—1

Anunciu.

Pentru al doilea post de cantor la biserica română ortodocsă a Sf. Treimi din Braşov, suburbiul Tocile, se caută un cantor pe lângă salariu anual fics de 240 fl. v. a. şi venitul din tacsele stolare. Dacă respectivul cantor pricepe vre-o meserie, se póte ocupa şi cu aceea, fiind ocupat în serviciul bisericei tot numai a doua sĕptĕmână în schimb cu celĕlalt cantor.

Reflectanții la acest post cari pot dovedi că cunosc cântările şi tipicul bisericesc, sĕ se adreseze cătră Comitetul parochial al numitei biserici.

Braşov, în 7 Octobre, 1895.

Vasilie Sfetea,
paroch or. şi preş. com.

Nr. 372/895. [194] 1—3

Concurs repețit.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Nandru-Vale cu filia Nandru, protopresbiteratul Devei, pe basa grațiósei resoluțiuni consistoriale din 30 August a. c. Nr. 4713 B. sĕ escrie din nou concurs cu termin de 15 dile dela prima publicare în „Tel. Rom."

Emolumentele împreunate cu acest post, statorite în şedința comitetului parochial din 6/18 Maiu 1894, dau anual suma de 282 fl. 05 cr. v. a.

Informațiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi dela comitetul parochial. Dela reflectanții la acésta parochie sĕ recere, sĕ se presenteze până la alegere în vre o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din acéstă comună, spre a face cunoscință cu poporul.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-şi subştérnă suplicele concursuale, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Deva, 4 Octobre 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Devei, în conțelegere cu comitetul parochial.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresb. adm.

ad. Nr. pp. 520—895 [195] 1—3

Concurs repețit.

Deóre-ce în urma concursului publicat a dóua óră pentru întregirea postului de paroch din comuna de clasa a III-a Bica-română, nu s'au însinuat nici un concurent, acum în urma ordinului Ven. Consistoriu archidiecesan, dto. 15 l. c. Nr. 5911 Bis. prin acésta sĕ escrie concurs nou cu termin de 15 dile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 430 fl.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs subscrisului oficiu până la terminul sus indicat, fiind instruite conform normelor în vigóre.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluşiu, 26 Septembre, 1895.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 398/895 [190] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci vacante la scólele nóstre confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul gr. or. al tractului Hațegului sĕ escrie concurs în diariul „Telegraful Roman" cu termin de 30 de dile dela prima publicare.

1. Nucşóra, (concurs repețit) cu salariu de 360 fl. cuartir şi lemne computate în prețiu de 40 fl.

2. Petrila, parochia de sus cu salariu de 300 fl.

Reflectanții la acestea posturi au aşi asterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre, la subscrisul în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Hațegului, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Petroşeni, la 4 Septembre 1895.

Avram Stanca
adm. protopresb.

Nr. 404/895 [188] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători dela scólele confesionale române gr. or. din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Avrigului sĕ escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful Roman".

1. Arpaşul superior, postul de învĕțătoriu cu salariul anual de 300 fl. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

2. Feldióra, postul de învĕțătoriu cu salariul anual de 300 fl. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig. 1 Septembre, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Ioan Cândea,
protop.

Intinde mâna norocului!

500,000 mărci

ca câştig principal în cel mai favorabil cas oferă **tragerea de losuri cea mare din Hamburg,** care e aprobată şi garantată de stat.

Cea mai avantagiósă arangiare a noului plan este astfel, că în decurs de câte-va luni sĕ decid cu siguranță **112.000 losuri cu 56.200 de câştiguri,** în sumă totală de

10,981.720 mărci;

între acestea se află câştigul principal de

500.000 mărci,

special însĕ:

1	câştig	á 300.000
1	„	„ 200.000
1	„	„ 100.000
2	câştiguri	„ 75.000
1	câştig	„ 70.000
1	„	„ 65.000
1	„	„ 60.000
1	„	„ 55.000
2	câştiguri	„ 50 000
1	câştig	„ 40.000
3	câştiguri	„ 20.000
21	„	„ 10.000
46	„	„ 5.000
106	„	„ 3.000
226	„	„ 2.000
822	„	„ 1.000
1325	„	„ 400
38050	„	„ 155

15590 câştiguri á marce 300, 200, 150, 134, 100, 98, 69, 42. 20.

I in câştigurile însemnate aici ajung la tragere în **clasa întâi 2000** în sumă totală de m. **117.200.**

Câştigul principal al clasei I sĕ urcă la m. **50.000** şi sĕ ridică în clasa II la m. **55.000,** în a III-a la m. **60,000,** în a IV-a la m. **65,000,** în a V-a la m. **70,000,** în a VI-a la m. **75,000,** în a VII-a însĕ eventual la m. **500,000,** spec. m. **300,000, 200,000** etc.

Tragerile câştigurilor sunt stabilite după plan în mod oficios.

Pentru **procsima** tragere de câştiguri a acestor **losuri garantate de stat** costă:

1 los original întreg	fl. 3.50
1 los original jumĕtate . . .	fl. 1.75
1 los original un sfert . . .	fl. —.90

Tóte comandele, cari sĕ adreséză direct firmei nóstre, sĕ vor esecuta **imediat** cu cea mai mare acuratețĕ. **dacă se va trimite îndată sau cu ramburs postal costul,** şi fie-care primesce dela noi **losurile originale** provĕdute cu insigniile statului în mâna proprie.

La comande se alătură gratuit planurile oficiale necesare, din cari sĕ pot vedea atât împărțirea câştigurîlor după diferitele clasc, cât şi respectivele sume, ce sunt a se depune la început, şi noi trimitem după fie-care tragere interesaților nostrii, fără sĕ fim provocați, listele oficiale.

La cerere trimitem înainte şi franco planul oficial, ca sĕ-l vadă ori şi cine şi ne declarăm şi pentru viitor gata, sĕ primim îndĕrăt pe lângă înapoiarea sumei şi înainte de tragere losurile, care nu ar conveni.

Plătirea câştigurilor sĕ face după plan şi prompt sub **garanția statului.**

Colecta nóstră a fost întotdeauna cu deosebire de noroc însoțită şi am plătit interesaților nostrii adese-ori cele mai mari câştiguri, între altele de mărci **250.000, 100.000, 80.000, 60.000, 40.000** etc.

Sĕ póte prevedé, că noi putem conta cu positivitate, că se vor împărtăşi fórte mulți de o întreprindere întemeiată pe **cea mai solidă basă,** şi de aceea ne rugăm, ca sĕ putem esecuta tóte comandele, sĕ ni se trimită comandele, cât se póte mai curênd şi în tot casul înainte de **31 Octobre a. c.**

Kaufmann & Simon,
afacere de bancă şi de cambii în Hamburg.

☞ Noi mulțumim onoraților nostri muşterii pentru încrederea ce au avut-o până acum în noi, şi pentru-că casa nóstră e cunoscută pretutindenea **de un lung şir de ani,** îi rugăm pe toți aceia, cari sĕ interesézā de o **tragere de losuri necondiționat solidă** şi țin la aceea, ca interesele lor sĕ se validiteze în ori şi ce direcțiune, sĕ se adreseze numai direct la firma nóstră **Kaufmann et Simon în Hamburg.** Noi nu stăm în legătură cu nici o altă firmă şi n'avem agenți încredințați sĕ vêndă losuri originale din colecta nóstră, ci noi corespondăm numai direct cu muşterii nostri şi aceştia sĕ bucură de tóte avantagele unei corespondințe directe. Tóte comandele, cari vor sosí la noi, sĕ vor înregistra îndată şi sĕ vor efeptuí fórte prompt. [186] 4—5

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 116 Sibiiu, Joi, 19/31 Octobre 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoia

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 18 Octobre 1895.

Suntem în luna primă a anului scolar, şi dăm tot preste greutăţile, cu cari am avut sĕ ne luptăm şi în anii trecuţi.

Ne lipsesc puterile didactice, cu cari ar trebui sĕ provedem la timp fie-care scólă.

Sucrescenţa e prea neînsemnată ne-ar trebui încă cel puţin 5 institute pedagogice, pentru fie-care dintre cele 2 biserici românesci, ca sĕ putem cresce în 10 ani puterile didactice, de cari avem trebuinţă.

In lipsă de învĕţători pregătiţi în cale normală, ne ajutăm cum putem, în unele locuri suplinim postul de învĕţătoriu cu preotul, în unele tolerăm indiviḑi şi cu mai puţină pregătire, numai sĕ nu stagneze cu totul instrucţiunea.

Neajunsul acesta nu-l avem numai noi confesiunile, asemenea se are lucrul şi la stat, şi după statistica ţĕrei putem lua 40% ca mĕsură mijlocie a lipsei de puteri didactice.

Intre asemene împregiurări instrucţiunea publică nu póte lua avêntul dorit, nu póte arĕta resultatele, la cari ne am putea aştepta între împregiurări normale.

Este un defect principal acesta, sub a cărui greutate zace mersul instrucţiunei publice în statul nostru, şi care trebue delăturat, dacă voim sĕ ajungem la stări normale.

Voim sĕ arĕtăm ce face guvernul nostru pentru delăturarea acestui mare neajuns. Inainte de a face acésta însĕ, trebue sĕ mai reflectăm şi la alte neajunsuri, cu cari se luptă scóla porală.

E generală plângerea, că în scólele poporale obvin prea multe absenţii în decursul anului scolariu. Pentru delăturarea acestui neajuns legea provede aspre pedepse Causa absenţiilor se caută în sĕrăcia generală, şi în locurile muntóse se mai invócă şi comuni aţiunea peste mĕsură de grea.

In scóle nu sunt aparatele trebuincióse, şi elevii nu sunt provĕḑuţi cu cărţile de lipsă. Neajunsul acesta încă cu sĕrăcie se scuză.

Aceste sunt greutăţile principale, cu cari ne întêlnim în general aprópe la tóte scólele din patria nóstră.

Sĕ vedem acuma ce zace ia inima domnului ministru de culte şi instrucţiune publică, şi cum crede el că va ferici poporul prin scóle

Sub datul 17 Octobre a. c. ministrul de culte dă ordinaţiune în afacerea scólelor poporale.

Luând la analisă viaţa internă din scólă, ministrul reflectéză la conscripţiunea din 1890 şi scóte la ivélă, că după acea conscripţiune abia 60% de bărbaţi şi 46% de femei sciu scrie şi ceti. Indată apoi constată, că limba magiară, deşi e introdusă în scólă de 15 ani, deşi deja a doua generaţiune ese din scólă sub influenţa limbei magiare, totuşi nu observă resultatul, care s'ar puté aştepta în privinţa cunóscerei limbei magiare.

Mai constată ordinaţiunea ministerială încă trei lucruri principale, că nu toţi cei obligaţi la scólă cercetéză scóla, că în general e prea mare numĕrul absenţiilor, cari se pedepsesc în sensul legei, şi că timpul de instrucţiune de 8 luni nu se ţine regulat.

Ministrul cere din capul locului o controlă mai severă, cu privire la cercetarea scólei şi la timpul de instrucţiune, dară lucrul principal e totuşi limba magiară.

Cu privire la acésta constată pe basa datelor statistice din anul scolariu 1893/94 că în ţĕră sunt 7200 de scóle cu limba de propunere nemagiară. Dintre acestea nu s'a propus cu efect limba magiară în 2199 de scóle, în unele nu s'a propus aprópe de loc.

Pentru delăturarea acestui neajuns, ministrul cere o controlă şi îngrijire severă. Inspectorii de scóle au sĕ caute după cause, şi dacă acele vor fi în persóna învĕţătoriului, atunci sĕ aplice vigórea legilor, dacă însĕ altele ar fi causele, atunci inspectorii sĕ facă raport ministrului.

Noi încă vedem, că resultatul scólei poporale nu e cum ar trebuí sĕ fie, şi causa o am espus încă la început

Nu avem destui învĕţători, nu cercetéză elevii regulat scóla, şi în multe locuri nu sunt corĕspunḑĕtóre edificiile de scólă.

Aceste le constatăm în general.

In special pentru limba magiară tot causele generale află aplicare. Mai vine apoi imposibilitatea de a se ajunge aici resultatul dorit de curentul, care a introdus limba magiară în scólele poporale.

Le constatăm aceste acuma la începutul anului şi pondul îl punem pe lucrul principal: nu avem destui învĕţători.

In sensul legei de instrucţiune guvernul ar trebuí sĕ înfiinţeze institute pedagogice cu limbă de propunere românéscă pentru acele ţinuturi, unde românii locuesc compact. Institutele pedagogice ar da apoi materialul cerut în privinţa statului personal al învĕţătorilor, şi scólele românesci nu ar fi avisate la cele cinci preparandii confesionale pentru crearea de învĕţători.

Principiul în lege e, ca fie-cărui cetăţean sĕ i se dea în limba lui instrucţiunea până la învĕţământul superior, adecă până la universitate.

In sensul legei ar trebui deci sĕ avem scóle elementare, preparandii, scóle reale şi comerciale cu limbă de propunere românéscă, şi tóte susţinute de stat.

Atunci am da înainte, şi atunci statistica ţĕrei ar fi favorabilă pentru toţi.

Statul însĕ nu cu acest principiu se ocupă, pentru el *„salus rei publicae"* e limba magiară.

E deci esplicabil pentru ce ordinaţiunea ministrului de culte trece peste neajunsul principal şi rĕmâne la tema de predilecţiune: la limba magiară.

Revista politică.

„Neue Freie Presse" scrie despre discursul-program al ministrului president, Dumitru **Sturdza** din România, următórele:

„Am primit telegrafic un reasumat per longum et latum din discursul-program, care l'a ţinut noul ministru-president **român**, Dumitru Sturdza, Vineria trecută în Iaşi. Pondul intenţionat şi bătător la ochi al acestei vorbiri sĕ cuprinde în declaraţiunile despre politica **esternă** a noului cabinet şi cu deosebire despre relaţiunile **României cu Austro-Ungaria**. Sturdza a simţit necesitatea, sĕ corégă ca şef de cabinet atitudinea, care a avut-o ca şef al opoziţiei, şi a făcut bine, că n'a amênat cestiunea. Putem fi ḑeci şi mulţămiţi cu declaraţiile lui. Acestea constată hotărît că România rĕmâne în politica esternă de pân'acum şi e conscie de posiţia, la care a ajuns prin propria sa putere, precum şi despre misiunea civilisatóre ce o are în Orient. Espresa aducere aminte de Plevna e o alusiune evidentă la politicii şi agitatorii ruso-fili, cari nu sĕ mai stirpesc din România. Declaraţiile lui Sturdza spun însĕ şi aceea, că guvernul român e departe de a favorisa agitaţiuni românesci în Ungaria şi că privesce de o absurditate aşa numitul iridentism românesc.

Anumite casuri precedente de curênd au făcut necesar acest comunicat hotărît al fostului şef de oposiţie, ca sĕ scutiască guvernul cel nou de ori-ce bănuială stricăcióşă. După ḑilele dela Ischl ar fi fost neînţeleasă într'alt cas chemarea lui Sturdza la putere".

* * *

Au fost fórte interesante şedinţele din ḑilele din urmă ale parlamentului unguresc. Din incidentul cestiunilor din **Agram** oposiţia şi-a ridicat vocea sa, ca sĕ lovéscă în guvern. Nu mai puţin ca trei interpelări s'au adresat guvernului din amintitul motiv din partea contelui **Apponyi**, a de-

FOIŢA

Căderea pĕrului.

Firele de pĕr ale capului sunt tocmai ca şi firele de iarbă: dacă iarba capĕtă hrana prin care se pótă cresce, atunci se desvóltă, face tufe şi îi merge bine: dacă însĕ hrana lipsesce, atunci ea piere şi locul rĕmâne gol Aşa stă lucrul şi cu pĕrul. Precum iarba rĕsare din pământ, aşa pĕrul rĕsare din pielea capului; când însĕ pielea capului nu mai dă pĕrului hrana de lipsă, pĕrul se ofilesce şi cade. Dar precum iarba, după o secetă îndelungată, se prăpădesce une-ori cu totul, dar lasă după sine rădăcini în pământ, din cari, dacă urméză mai târḑiu plóie, iarba cresce din nou, — tot aşa se póte întêmpla şi cu pĕrul, care póte une-ori sĕ cadă, dar rădăcinile lui sĕ rĕmână în pielea capului, şi dacă acestor rădăcini li se dă hrana necesară, pĕrul póte sĕ créscă die nou.

De aci urméză că pĕrul trebue sĕ fie îngrijit şi cultivat, ér ómenii cărora le cade pĕrul ori au rĕmas chiar pleşuvi (cheli), nu trebue sĕ-şi pérdă orice nădejde, căci de cumva în pielea capului lor sĕ mai află rădăcinile pĕrului, atunci dându-li-se hrana necesară va putea încă sĕ créscă un pĕr nou şi frumos.

Sunt mai multe causele, cari pricinuesc căderea pĕrului. La un trup sdravăn şi sănătos, vei găsi de cele mai multe ori pĕr frumos pentru-că la acesti ómeni şi pielea capului este roditóre şi bine hrănită; din contră însĕ, la un trup slăbit şi bolnăvicios pielea capului încă va fi sécă, lipsită de hrană şi neroditóre. Acesti ómeni adecă vor avé pĕr puţin şi vor deveni în scurt timp cheli. De aci se ḑice, că pĕrul capului arată sănătatea şi puterea de viéţă a trupului.

Dar póte sĕ fie un trup sănătos şi plin de viaţă şi cu tóte acestea pĕrul capului sĕ fie slab, sau sĕ-i lipséscă cu totul. Ajunge ca cineva să aibă prea multe gânduri şi griji pentru-ca acestea sĕ i slăbéscă pĕrul. Când cineva sĕ gândesce mult, sângele i-se urcă la cap şi face multă căldură, un fel de secetă, din causa căreia pĕrul se ofilesce şi cade. De aci se esplică, pentru ce ómenii învĕţaţi, cari au mult de gândit, de regulă au pĕr puţin şi la urmă rĕmân pleşuvi,

Dar mai sunt şi alte cause ale căderei pĕrului. O viaţă destrăbălată şi imorală duce la slăbirea corpului întreg, ér când corpul este ruinat, nici pĕrul nu póte fi în stare bună şi sĕnătóşă. Ómenii prea graşi au o constituţie şubredă şi de aceea nici pielea capuluí lor nu este priincióşă pentru pĕr. Mai sunt apoi şi un fel de vermi, cari rod la rădăcina pĕrului şi-l nimicesc. Asta s'a observat la unii ómeni, cari aveau pĕr frumos şi cu tóte acestea sĕ pomeniseră cu câte o lună în cap, apoi mai multe luni, până când în fine le a căḑut tot pĕrul şi au rĕmas cheli, deşi aveau un trup pe deplin sĕnătos.

Vedem aşa dară, că causele căderei pĕrului sunt mai multe. Prin o îngrijire bună însĕ se póte face ca pĕrul sĕ nu cadă, ér dacă a căḑut, sĕ rĕsară din nou. O holdă de tómnă, dacă cresce prea repede şi prea de timpuriu, trebue păscută cu vitele ori cu oile, căci altfel se va desvolta prea curênd şi va cădea la pământ fără a ajunge sĕ dea spice şi sĕ se cócă Aşa e şi cu pĕrul. Adeseori vedem copii şi copile cu pĕr lung şi frumos. Acest lucru este neapĕrat, fórte frumos pentru ochi şi înţelegem bucuria nespusă a părinţilor la vederea unor astfel de capete frumóse de îngeraşi. Dar lucrul acesta este păgubitor din punctul de vedere al sĕnătăţii pĕrului. Pielea capului este o holdă, pe care dacă o silim, îşi dă tótă puterea şi se stórce cu totul.

In Anglia peste tot, sunt mai cruţători ómenii, faţă de acest lux prea de timpuriu, ce se face cu pĕrul, şi urmarca e că în societatea engleză găsim mai târziu cel mai frumos pĕr. In Anglia fetele umblă tunse până la etatea de 16 ani, ér băeţii se tund la etatea de 18—19 ani fórte scurt. Acestei împrejurări este a se mulţămi, că în Anglia sunt mai puţini pleşuvi ca ori unde. Moda poftesce ca dinainte sĕ tundem pĕrul ceva mai lung, din care causă acesta şi cade mai curênd şi de aici vine că pleşuvia începe în partea dinainte a capului.

Fiind-că bolnăvirea şi slăbirea corpului aduce după sine şi căderea pĕrului, trebue sĕ îngrijim a avé un trup sănĕtos, bine nutrit şi ferit de desfrânări şi imoralităţi.

Cât pentru feliuritele lécuri, ce se întrebuinţéză pentru crescerea pĕrului, cel mai bun se pare a fi acela, pe care îl întrebuinţéză preotul Kneipp. Se iau adecă urzici próspete şi sănĕtóse, se usucă şi apoi aşa uscate se ferb într'o ólă, în care se află pe jumĕtate apă şi jumĕtate oţet. Cu cât sunt mai multe urzici, cu atât mai bine. Se forméză astfel un fel de zémă, care trebue sĕ fie destul de tare, cam ca caféua négră. Cu acéstă zémă se frécă pielea capului, în fie-care ḑi odată, aşa ca sĕ pĕtrundă în piele putaţilor Kossuth şi Pázmándy. Din tecstul interpelărilor te convingi cu ochii despre naţionalismul înflăcărat al ungurilor. Toţi au cerut cu glas tare satisfacţie demnă pentru insulta adusă stégului unguresc.

Trebue sĕ admiri căldura naţională, cu care au vorbit toţi interpelanţii! dar în acelaşi timp trebue sĕ ţi-sĕ umple inima de mâhnire, când lor le e permis, ba sunt lăudaţi pentru acest naţionalism înflăcărat, noi înse din contră suntem condamnaţi şi persecutaţi. Intreruperile celorlălţi deputaţi tradézá o iubire rară de némul lor; fără îndoială o faptă nobilă şi frumósă.

Ea devine cât se pótĕ însĕ de nenobilă şi nefrumósă, când ei şi-o permit numai lor, ér nouĕ, naţionalităţilor, ne-o interḑic sub grea pedépsă. Aici zace buba din care provin tóte nemulţămirile! Unui Apponyi, unui Kossuth, unui Pázmándy, etc. le e permis, ba li se consideră de onóre şi mare fală, pentru-că îşi ridică cuvêntul în parlament şi apĕră stégul naţiunei unguresci, noi însĕ numai dacă îl arborăm pe al nostru, umplem puşcăriile!

Unde e dreptatea?

Dar bun e Dzeu şi ne va ajuta odată şi nouĕ.

Se înţelege, că rĕspunsul primministrului Bánffy, deşi tot aşa de cald pentru causa naţională unguréscă, a trebuit sĕ fie mai moderat în espresiuni.

Intr'un fel vorbesce omul, când e în oposiţie, şi altfel, când e la guvern.

Casuri, cari probézá acest adevĕr, sunt destule.

După multă discusiune s'a terminat cestiunile din Agram în parlament, luându-se la cunoscinţă promisiunea ministrului, că va pedepsi aspru după codul penal pe cei vinovaţi.

* * *

Rari sunt ţĕrile, în cari sĕ se schimbe guvernele aşa de des, ca în Francia. Nu e vorbă, că rĕmânerea unui guvern 20—30 de ani la putere póte fi în mare defavor al ţĕrii, dar şi schimbarea lui tot la 3—4 luni constitue o nenorocire destul de remarcabilă. In ţară e o nelinisce continuă, ómenii în loc sĕ-şi vaḑă de trebile lor, sunt în continuă încordare din causa politicei; în afară o ţară, a cărui guvern e de aḑi pe mâne, nu póte avea nici o trecere. Acésta este situaţia de astăḑi a Franciei.

Tocmai ni se comunică scirea, că cabinetul Ribot a trebuit sĕ demisioneze, şi că preşedintele republicei Faure, i-a primit demisia. Şi mai notoric e, că în ḑilele nóstre mai tóte cabinetele cad din causa necorectităţilor în diferite administraţii ale statului. Par' că a dispărut cinstea cu desăvêrşire. Aşa şi cu cabinetul frances; căderea i-a fost provocată din incidentul unor interpelaţiuni în privinţa construcţiei unei căi ferate în sud şi în privinţa procesului Magnier. Nu întrăm în amĕnunte, destul, că oposiţia a căutat sĕ dovedéscă complicitatea ministrilor.

Un lucru e constatat în sec. XIX: Prea ese la ivélă lipsa de cinste şi de caracter în tóte părţile; prea lipsesce frica de Dḑeu şi caracterul religios, singurul barometru al fericirei omenesci.

Un martor ocular, care a fost pe platforma vaporului „Venus“ descrie înfricoşatul măcel, care s'a întêmplat în Trape-Zunt. Au fost omorîţi cel puţin 600 de armeni; din contră au căḑut numai 5 turci, un semn, că atacul a venit pe neaşteptate şi armenii au fost neînarmaţi. 2000 de femei şi copii s'au refugiat într'un spital. Consulul austro-ungar a luat sub scutul seu 200 de femei şi copii. Revoluţia s'a rĕspândit în tot giurul. Casele armenilor au fost arse, ómenii arşi şi împuşcaţi. Vaporul amintit au fost oprit, că începêndu-se din nou revoluţia, sĕ pótă scăpa pe Europeni: — Semne fórte periculóse prin Turcia; uşor sĕ póte întêmpla un rĕsboiu, care nu va avea numai caracter local.

România.

Foile din Budapesta se ocupă în articlii puşi la locul de frunte cu guvernul din România, şi în special cu şeful acestuia, Demetriu Sturdza.

Ansă la acéstă deosebită distincţiune a dat vorbirea domnului Sturdza, care o a ţinut în Iaşi înaintea liberalilor de acolo.

Din acéstă vorbire pressa dela noi apreciézá mai cu samă partea, care sĕ referă la aşa numită „cestiune naţională din Transilvania“, şi e uimitóre constatarea, că domnul Sturdza ajuns la guvern continuă înţelépta politică, pe care o au avut conservatorii, când au fost la guvern.

După comunicatul foilor din Budapesta ministrul president român a rostit următórele:

Politica dinafară modernă a României s'a născut pe câmpul de bătaie dela Plevna şi a fost întărită prin înălţarea României la rang de regat. Cu propria ei putere şi prin propriele ei succese România şi-a eluptat independenţa şi posiţia ei respectată în concertul europén şi e conscie de rĕspunderea ce privesce chiemarea ei civilisatorică în Orient. Ea va inainta şi mai departe pe aceste căi, ce 'i le prescrie desvoltarea naţională.

In cestiunea naţională, atitudinea nóstră este clară şi hotărîtă. Firesce, că trebue sĕ ne reţinem dela ori-ce înrîurire agitatorică în afacerile interne ale statelor vecine, şi cu deosebire în acele ale monarchiei austro-ungare. Am fost acusaţi de iredentism, anume c'am aţîţat pe connaţionalii nostri din Ungaria în contra legei şi a ordinei. O astfel de purtare noi n'am avut nici odată pe acéstă cale, ce ar trebui sĕ invólve în sine mari pericole pentru noi, dacă şi faţă cu noi s'ar procede astfel. Monarchia austro-ungară este per eminentiam o necesitate de prima ordine, atât pentru echilibrul european, cât şi pentru siguritatea regatului român; şi in punctul acesta n'a fost nici odată deosebire de vederi şi nici nu póte fi. Iredentismul românilor, dacă ar esista, ar fi absurd, şi românii vor sci totdeuna sĕ evite în conducerea afacerilor lor lucrurile imposibile şi netrebnice. Nu esistă în România om cu minte şi cu judecată sĕnătósă, care sĕ se gândéscă la iredentism sau la daco-românism.

S'a mai susţinut, că voim sĕ ne amestecăm în afacerile interne ale Ungariei. Nimic n'a stat vre-odată mai departe de intenţiunile nóstre ca acésta. Pe noi toţi, numai acea dorinţă ne nutresce, ca conflictele şi luptele dintre români şi magiari sĕ se sfîrşéscă şi în locul lor sĕ păşéscă frăţésca înţelegere, pentru-că interesele ambelor părţi pretind, ca românii şi magiarii sĕ trăiască în raporturi amicabile.

Tocmai acum stăm faţă c'un act spontan şi ponderos al impĕratului şi regelui Francisc Iosif, care şi pentru noi aici în România este un bun presemn al viitorului. Ne bucurăm de actul acesta de graţie, ca de ori şi ce ce, pune raporturile nóstre cu Austro-Ungaria pe base şolide şi ce le întăresce, întru cât de o parte liniştesce spiritele, de altă parte consolidézá armonia, pentru-că stăruinţele nóstre trebue sĕ ţintéscă la susţinerea bunelor raporturi dintre aceste douĕ state.

Acest mers de idei indică cărarea, pe care vom merge noi.

Ḑiarele din capitală comentézá acest discurs fie-care din al sĕu punct de vedere. Tóte constată că în politica esternă a României nu s'a făcut nici o schimbare, şi că ministrul president român are tactul şi înţelepciunea sĕ nu ia respunderea pentru cuvintele, cari le-a rostit pe timpul când era în oposiţiune, şi de cari s'a folosit ca armă, spre a face perplesitate guvernului conservator.

De altădată vom reproduce unele din apreţierile ḑiarelor unguresci, aici ne vom ocupa cu versiunea, care a adus la guvern pe liberali.

S'a scris mult asupra motivelor, cari au provocat retragerea conservatorilor.

Ḑiariul cel mai autorisat al fostului guvern „*Timpul*“ faţă cu numĕrósele versiuni în numĕrul de Vineri aduce la locul prim următoriul comunicat:

„*Mai multe ḑiare discută causele retragerei guvernului conservator.*

Ca sĕ numai fie nici o îndoială asupra acestui punct, aducem la cunoscinţa cetitorilor nostri următórele:

Guvernul conservator vĕḑênd că legislatura se sfêrşia la 2 Februariu, în mijlocul sesiunei normale şi că astfel numai era timp destul pentru lucrările legislative, a cerut Maiestăţii Sale sĕ anticipeze cu trei luni consultarea corpului electoral.

Maiestateu Sa Regele ne aprobând propunerea guvernului, d. Lascar Catargiu a înmênat M. S. Regelui demisia cabinetului.

Tóte celelalte versiuni sunt cu totul departe de adevĕr.“

Comunicatul acesta însĕ nu a aflat resunet la presa din Budapesta. Acésta s'a pus pe părerile cărora le-a dat espresiune ḑiarul „Lumea nouă“, şi tóte privesc în venirea liberalilor la putere un avertisment dat Rusiei.

Nu avem la mână ḑiarul din cestiune, de acea ne mărginim sĕ traducem din unguresce articolul, care a produs sensaţiune, şi care e reprodus în tóte ḑiarele din Budapesta, cari au apărut luni séra.

Étă ce scrie „Lumea nouă“.

Suntem în posiţiune sĕ spunem cu tótă siguritatea causele crisei, care a surprins şi pe partida liberală. Suntem curioşi, dacă vre-o gazetă va avé curagiul sĕ ne desmintă.

Uneltirile rusesci atât erau de bătătóre la ochi în Bulgaria, încât agentul nostru diplomatic a făcut raport guvernului încă înainte de asasinarea lui Stambulow. După asasinarea lui Stambulow regele Carol s'a dus la Ischl spre a se orienta asupra opiniei puterilor faţă cu România în casul, când Rusia ar plănuí o ocupaţiune balcanică. Esperienţele câştigate din acéstă călĕtorie au atras intrarea României în tripla alianţă.

Lahovari însĕ în loc de a da puterilor centrale garanţii plausibile despre purtarea României, după obiceiul seu a comunicat ministrului rusesc Fonton raportul agentului român din Sofia şi a dat ordin unui secretariu dela legaţiunea din Paris sĕ facă înaintea raportorilor gazetelor observări vătĕmătóre faţă cu puterile centrale, ca în chipul acesta sĕ condamne intrarea României în tripla alianţă.

Tóte acestea au ajuns la urechile regelui Carol, şi dimpreună cu agitaţiunile din Dobrogea l'au convins, că conservatorii şi mai ales Lahovari n'are nici voinţă, nici putinţă de a resista curentelor rusesci şi a se alipí cu credinţă de alianţa triplă.

Purtarea lui Lahovari o au luat în nume de rĕu şi representanţii puterilor aliate, cari erau în curent, şi acésta o au comunicat şi regelui Carol.

Regele Carol spre a se scutura de conservatori s'a adresat lui Carp, care asemene uresce pre ruşi întocmai ca liberalii. Carp a făcut regelui serviciul de a pus cestiunea cabinetului şi i-a dat astfel ansă la trântirea conservatorilor. Acésta e unica şi adevĕrata causă a crisei.

Acest comunicat e reprodus de către tóte ḑiarele din Budapesta, ceea ce ne face sĕ credem, că este interes ca el sĕ fie cunoscut de întreg publicul unguresc.

Sub acéstă impresiune comentézá ḑiarele din capitala nóstră declaraţiunile ministrului president român, şi în deplină consonanţă cu vederile nóstre, cărora le-am dat espresiune, îndată după venirea domnului Sturdza la guvern, unele ḑiare ne reproduc şi cuvintele: „*honores mutant mores*“.

Atâta pentru orientarea publicului nostru.

Noutăţi.

Matricule de stat. Étă traducerea ordinaţiunei ministrului de interne Perczel, cu privire la introducerea numelor de botez a noi-născuţilor:

„In urma nedumeririlor escate la întroducerea în matriculele de nascere a numelui de botez la pruncii noi-născuţi, enunţ, că luând în considerare, că matriculele de stat se conduc conform articolului de lege XXXIII § 20 din 1894, în limba statului, în acésta limbă este a se introduce şi numele de botez. Spre evitarea nedumeririlor însĕ ce ar puté sĕ obvină mai târḑiu cu privire la identitatea personală, permit, ca în unele casuri, la dorinţa insinuătoriului, numele pruncului după întroducerea în limba magiară a numelui de botez sĕ fie înscris în paranteză, şi în limba vorbită în ţinutul respectiv. Ca însĕ la întroducerea corespundĕtóre limbei magiare în matricule a numelor folosite de diferitele naţiuni locuitóre pe teritoriul patriei nóstre sĕ pótă fi observată o procedură comună, esemplarele trebuincióse ale consemnărilor făcute în acésta privinţă de comisiunea esmisă a academiei de sciinţă magiară la 1893, ţi-le trimit spect. d-tale cu provocarea, ca din acestea sĕ distribui grabnic fiesce-cărui conducĕtoriu de matricule câte un esemplariu pe lângă ordinaţiunea, ca la înmatriculări sĕ se acomodeze strict disposiţiunilor observate în consemnarea respectivă“.

* * *

Numai şi numai unguresce. Directorul societăţii de teatralişti „Varieté“ a inaintat un recurs la ministrul de interne în contra sentinţei aduse de căpitanul oraşului, prin care sentinţă i-a fost interḑisă trupei folosirea limbei germane. Ministrul de interne a respins recursul şi tot în rescriptul acela a oprit preste tot folosirea limbei germâne în ori-ce producţiune din aşa numitul „Városliget“, precum şi ori-ce producţiune ce s'ar da în altă limbă strĕină, afară de cea magiară. A demândat apoi poliţiei, ca sĕ ridice la valóre de drept ordinaţiunea sa.

* * *

Bucurie. Ieri am primit o gazetă întitulată „*Revista Lipovei*“, care apare în fiecare Sâmbătă în amintitul oraş şi are un caracter, după-cum se vede chiar şi din primul articol de fond, social, economic şi literar. — Le poftim confraţilor nostri din inimă cel mai strălucit „succes“.

* * *

Politisarea e oprită. Editorul şi redactorul responsabil al ḑiariului socialist „Népszava“ Ignatie Silberberger a fost tras în ḑilele acestea înaintea tribunalului de presă din Budapesta pentru delictul, că în continuu politiza în fóia sa, fără de a avé cauţiunea recerută de lege. Silberberger a fost condamnat la 3 luni temniţă ordinară şi la plătirea amendei de 100 fl. Atât acusatul, cât şi procurorul au înaintat recurs.

* * *

Din patria bombelor. Vighitorui caselor Montparnasse de pe Boulevard, a aflat

---

fără de a apăsa însĕ prea tare pielea. Frecarea trebue sĕ dureze cam o óră. Pe urmă sĕ se spele bine în fie-care diminéţă pielea capului cu apă rece, pentru a se curăţí ori ce murdărie. Pĕrul, veḑi bine, trebue sĕ fie scurt.

Sĕ scie, că urḑica conţine un fel de accid, care omóră vermii dela rădĕcina pĕrului, şi fac astfel posibilă crescerea lui. Cam odată pe sĕptĕmână e bine a se unge pĕrul şi cu unt de lemn franţuzesc, mai ales când bolnavul e slab.

Kneipp spune că cu acéstă zémă de urzici, fórte pe mulţi ómeni 'i-a făcut sĕ aibă pĕr frumos. Sĕ înţelege, o cură de o sĕptĕmână ori douĕ nu e de ajuns, ci trebue sĕ se facă acésta cel puţin câte-va luni, une-ori chiar o jumĕtate de an. Pleşuvul, a cărui piele de pe cap sclipesce de netedă ce e, nu se va puté folosí de nici un mijloc cu succes, pentru-că la el porii pielei sunt astupaţi şi bătuciţi, aşa că nici medicina nu mai póte străbate la rădăcina pĕrului, dar nici pĕrul nu mai póte încolţí din piele. Toţi ceialalţi însĕ, la cari rădĕcina pĕrului nu este cu desĕvêrşire nimicită, pot încerca întrebuinţarea acestui leac cu cele mai bune speranţe de succes.

în pivnița unui departament o baterie plină cu diferite materii ecsploatătóre. Bateria a fost dusă la poliție, și după o cercetare îndelungată și seriósă s'a constatat, că bateria conținea unele,dintre cele mai periculóse materii, cari dacă s'ar fi aprins, întreg edificiul îl prefácé în ruină. Nu se scie cu siguritate dacă făptuitorii sunt anarchiști, sau numai inimici personali, cari au pus la cale acest plan diavolesc.

* * *

Doliul Poloniei. In 24 Octobre a. c. a fost tocmaî 100 ani, de când puterile europene au împărțit a treia-óră Polonia. Cu ocasiunea acestei ḑile de tristă memorie, orașul Lemberg a arangiat un doliu asupra țării întregi, spre care scop a câștigat consimțămêntul atât a cercurilor fruntașe, cât și a poporului de rênd.

* * *

O bandă internațională de tâlhari a fost prinsă în ḑilele acestea în orașul Brucsela. Banda consta din 33 indiviḑi, cari în anii din urmă au comis multe spargeri de bănci și au furat mai multe milióne de franci de prin Belgia, Hollanda, Italia și Francia. Intre cei prinși sunt mai mulți bancheri, recunoscuți până acum de ómeni cinstiți.

* * *

Interesant cum o fóie de pe pusta Ungariei esplică, că de ce nu sunt țigările de tabac (börszivar) așa bune ca mai înainte. Étă ce ḑi e „Debreczeni Hirlap“: Cum că țigările de un timp încóce sunt din ce în ce tot mai rele, cu durere a trebuit să constate ori care fumětor. Causa e, că erariul a demândat tuturor fabricilor de tutun, ca să alégă tóte țigările cele bune și să le pună la un loc svêntat pentru anul millenar, pentru-ca óspeții ce vor inunda Ungaria, să fumeze numai țigări bune și așa să rěmână încântați de bunătatea tabacului magiar. De aceea obvine acum în circulație numai calitatea cea mai rea.

* * *

Nu cetiți când mâncați! Mulți ómeni când se găsesc singuri, au obiceiul să cetéscă, când stau la masă. Acest obiceiu trebue stârpit, mai cu samă de către per ónele, cari ca să nu-și piarḑă vremea, continuă, cênd se așaḑă la masă un studiu ori o lucrare începută mai înainte.

Dacă cine-va cetesce la masă, trebue să alégă o lectură veselă, hazlie. Obiceiul general de a ceti la dejun ḑiarul, nu este rěu. Lectura ḑiariului dă mesenilor subiecte de conversație și nu prea obosesce creerul. Cu tóte acestea e mai bine, ca omul să nu cetéscă nimic în timpul cât stă la masă. Digestiunea sau mistuirea se face totd'auna mai bine, când mintea este liberă de ori-ce preocupație, și când procesurile naturale se împlinesc fără a fi împedecate de munca gândirei.

E fórte sěnătos, când cine-va póte să prânḑască încunjurat de o societate veselă. Din contră, o persónă eare este něcăjită, obosită sau escitată nu póte mistui în mod satisfăcětor.

* * *

Glasul animalelor. Dintre glasurile cunoscute a tuturor animalelor la o depărtare mai mare se aude urletul leului. In privința intensității sunetului (glasului) după leu urmézá hyena, apoi leopardul și sacalul. Sbieretul măgariului se aude la o depărtare de 50 ori mai mare, ca a calului, ér mieunatul unei mâțe de 10 ori așa departe ca lătratul unui câne. E interesant, că glasul unui iepure, când e în mare strîmtóre e mai intensiv, decât al mâței sau al cânelui.

* * *

Testamentul ex împărătesei Eugenia. După-cum afirmă ḑiarele din Paris, testamentul nenorocitei ex-impěrătese Eugenia, soția lui Napoleon III, deja este cunoscut. Ea lasă câte un suvenir fie căruí din 3834 fini și moștenitori ce i are. Cea mai mare parte din avere o vor moșteni copii princesei Beatrice, fiica cea mai tineră a reginei Victoria.

* * *

Coróna Portugaliei. O fóie franceză ne povestesce cum regele Carol din Portugalia sub durata ținutei sale în Paris a căutat un dextru aurariu, căruia să-i pótă încredința repararea corónei sale. Se scie, că coróna portugeză e cea mai renumită din tóte lumea. Prețul e 32 milióne franci, pe când coróna țarului rusesc, care în privința prețului ocupă locul al 2-lea e numai 12 milione. Coróna reginei din Anglia e prețuită în 8 milióne și se arată publice pentru prețul de întrare de 60 pence, care incurs se adauge la venitul erariului.

* * *

Câștigul de 80 000 coróne al loteriei de classă, l'a făcut losul 45.429, pe care îl cumpěrase cassa de păstrare din Tenke, și pe care imediat înainte de a se face tragerile în Budapesta, directorul numitei casse de păstrare îl dărui unui prietin al sěu.

* * *

Cea mai mare descindere sub pămênt. Martel, esploatatorul pescerilor și prăpastiilor din Francia, Austria și Grecia, însărcinat de ministrul de instrucțiune publică din Francia cu o misiune sciintifică pentru studiul pesterilor și apelor subterane din insulele Britanice, a reușit să descindă în cea mai adâncă pesceră, cunoscută aḑi în Anglia: acésta este „Gapin Ghill“ din muntele Ingleborough, în Yorkshire. Tóte încercările făcute până acum spre a atinge fondul n'au reușit, din causa obstacolului format de un riu, care cade în cascadă în prăpastie. Grație materialului sěu special, dl Martel a putut ajunge în jos, până la 100 metri sub suprafața solului; el a descoperit acolo o imensă peșteră, probabil cea mai vastă sală subterană din Regatul-Unit, lungă de 150 metri, largă și înaltă de 30 metri. Acéstă sală comunică prin canaluri naturale impracticabile cu isvorul și pescera Ingleborough, la o depărtare de 2 kilometri; cum capacitatea sa este de peste 200 mii de metri cubici, ea ar puté fi transformată într'un reservoriu, capabil de-a înmagazina apele și a atenua unele cresceri.

O invențiune românéscă.

Arad, 21 Oct. 1895.

Cu deosebit interes se ocupă aḑi lumea cultă de a inventa lucruri nóuě, și de a face înbunătățiri în sferă activității sale proprie. Nu ambițiunea de a ajunge la mărire, ci lipsa de tóte ḑilele — spiritul timpului — conduce aḑi omenimea la invențiuni din ce în ce mai miraculóse.

De acest spirit modern inspirați și bărbații scólei țintesc de o potrivă a face ușurări în ceea ce privesce metodul scolar; cari apoi atrag după sine și schimbările și îmbunătățirile recuisitelor de învěțămênt.

In timpul mai nou se discută fórte mult chestiunea întroducerii „scrierei verticale“ în scóle. Acésta ar avea să acopere o scădire mare atât fisiologică, cât și psichoogică.

Toți bărbații de scólă ai popórelor din apusul Europei sunt împărțiți aḑi în douě tabere mari, pro și contra scrierii verticale. După stadiul în care se află chestiunea aḑi se vede, că partida amatorilor scrierei verticale se află în avantagiu, alăturându se pe partea lor și medicii. Lupta, sper a se sfêrși cu triumful taberei pro, adecă a amatorilor scrierei drepte sau verticale, pentru că:

Sciința pedagogică și cea medicală, constatând regrese, în ceea ce privesce starea sanitară a generațiunei mai nouě, luptă din resputeri a promova acésta, prin îmbunătățirea metódelor scolare referitóre la educațiunea fisică și anume: Obligații la scólă în vrêsta de 6 ani sunt tot mai slabi corporalminte, învěțătorii așa dar — sciind ei, că „corpul este lăcașul spiritului“ și că „numai în corp sănătos póte locui spirit sănătos,“ — vor nisui a promova desvoltarea corpulni prin mijlóce corěspunḑětóre.

Cum promovézá învěțătorii desvoltarea corpului atunci, când pe gingașii mititei îi țin óre întregi cu spinarea gârbovită la facerea esercițiilor de scriere? Óre n'ar fi mai bine ca scrierea să se amâne pentru anul al doilea sau al treilea de scólă, pe când copii sunt mai bine desvoltați corporalminte? — Ba da! — Dar atunci ar trebui să abandonăm metodul scriptolegic, despre care ne am convins că ne face mari servițíi la învěțarea cetirei.

Pentru ca se putem dară începe învěțămêntul scolar în anul al 6-lea al etății scolarului, și pentru ca să nu abandonăm nici metodul scriptolegic, suntem constrênși a face înbunătățiri, reforme în scriere. Vom deda pe băeți ca la scriere să stee drepți și scrierea atunci va fi dréptă adecă verticală. Și acésta din principiu sanitar suntem constrênși să o facem. Și dacă o facem, am primit scrierea verticală.

Invingerea amatorilor scrierei verticale este dar sigură.

De un șir de ani propun la scóla ce conduc scrierea verticală. Resultatele singuraticilor ani variază din causa multelor restricțiuni a-le începutului. Acum însě, după ce prin pracsa proprie am aflat mijlócele și modalitățile necesare, și mi am formulat principiele corespunḑětóre scopului, lucrul merge mai ușor, ér resultatele la unele esamene erau admirabile.

Scrierea verticală este cu mult mai ușóră și mai estetică. Eă se basézá pe însași natura băétului. Am esperiat cu toții, că cele dintâiu idei și le face copilul despre conceptul vertical, orizontal, apoi despre costiș. Scim apoi, că linia ce împreună douě puncte, ce stau unul spre altul vertical ne este începutul esercițielor scripsali, ca cea mai ușóră. Scim și aceea că scolarii la început și esercițiele cu linii costișe le fac vertical Apoi cât val avem, până îl învěțăm a ținea tabla costișe, pre care apoi o schimbă când mai costiș, când mai vertical; și apoi liniile costișe le face pe una mai plecată decât alta. Tóte aceste ne arată că scrierea verticală este în contrarietate cu însași natura copilului.

Literile scrise vertical sunt mai simile între sine, — pentru-că e mai ușor a face litere întro formă verticale, decât litere întro formă costișe, și scrierea tótă este mai frumósă dacă literile sunt simile.

Literile scrise vertical, sunt mai simile și cu cele tipărite și așa ne ușurézá trecerea la cetirea tipariului.

Apoi și din punct de vedere economic este mai avantagiósă scrierea verticală, căci pe una și aceeași față cu litere asemenea încape de dóuě-ori atâta.

In ceea-ce privesce partea fisiologică sanitară, cred că e destul dacă amintesc numai, că scrierea verticală este spriginită și recomandată de medici.

Causa, că lupta decurge pro și contra scrierei verticale, este că învěțătorii în cea mai mare parte se îngrozesc de greutățile începutului de o parte, de alta parte e lipsa de recuisite și mijlóce corěspundătóre.

Apoi mai e și aceea tristă împrejurare, că scrierea frumósă și estetică, e desconsiderată și scrierea peste tot considerată de un neesențial. La ómenii cu posițiuni mai înalte scrierea necaligrafică, urîtă s'a prefăcut în modă. Vě puteți închipui ce vor ḑice copiii și peste tot economii, cari au esit dintr'o scólă, unde s'a propus scrierea caligrafică, când vor vedea o atare scrisóre domnéscă.

Aceste sunt causele de căpetenie, cari împedecă puțin acéstă reformă nóuě și atât de avantagiósă în instrucțiunea scolară.

Am ḑis mai sus că lipsa mijlócelor și a recuisitelor corěspunḑătóre încă fac pedecă A scrie vertical pe o masă, a cărei suprafață este orisontală este fórte greu. O masă a cărei suprafață este costișe, promovézá mult scrierea verticală. Băncile scolarilor de și sunt costișe, nu corespund în totdéuna cu mărimea scolarilor, pentru cei mari vor fi prea peḑișe, ér pentru cei mici nu îndestul Asemenea și mesele în birouri nu le poți nimeri se fie potrivite pentru ori-care om.

Acésta restricțiune a scrierei verticale s'a nisuit să o delature un industriaș român. Și i-a și succes! El a construit o tablă, carea se póte aplica pe ori-ce bancă scolară și eventual pe masă, carea să póte arădica și sloboḑi, după cum pretinde structura fisică a scrietoriului. Avantagele ei mai sunt, că face pe scriitor să se țină drept, și astfel previne îngârbovirile spinării, și ținênd capul în sus previne congestiile creerilor și miopia la copii.

Mai în érna trecută medicul nostru Dr. Georgiu Vuia cercetând și aprețiind acéstă invenție, a presentat'o în societatea medicilor din Arad, unde a fost esaminată în plenul ședinței și aprobată unanim; ér inventatoriul bětrânul industriaș român din Arad, Ioan Pap, precum și demonstrantul Dl Dr. Georgiu Vuia felicitați.

Jurnalele streine din Arad au luat notiță despre acéstă invenție îndată după adunarea respectivă a medicilor, în gazetele nóstre însě, nu sciu să se fi făcut amintire, cu tóte că pe noi învěțătorii și pe publicul nostru român peste tot, trebue să ne intereseze în primul loc invențiunea românéscă, de un interes pedagogico-higienic, atât de importantă și de un folos general.

Atrag atențiunea editorilor de recuisite scolare asupra acestei invențiuni românesci, pe carea cu scop de esploatare, înventatoriul o ar vinde bucuros unui român, de óre-ce dênsul din causa bětrânețelor nu o póte face.

Iosif Moldovan,
învěțător.

Convocare.

Adunarea generală a despărțămêntului IV (Sibiiu) al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ din acest an se convócă pe *Dumínecă în 22 Octobre (3 Novembre) a. c.* în comuna Sadu la 10 óre a. m.

La acéstă adunare generală să învită și sunt rugați a participa toți membrii despărțămêntului respectiv ai Asociațiunii transilvane, precum și toți amicii și binevoitorii acestei institutiuni culturale.

Programa adunărei generale:

1. Deschiderea adunărei prin directorul despărțămêntului.
2. Cetirea raportului general al comitetului.
3. Esmiterea unei comisiuni, pentru înscrierea membrilor noi și încassarea taxelor dela membrii vechi și noi, și a alteia pentru esaminarea raportului general și revisuirea rațiociniilor.
4. Cetirea disertațiunii „Călugărul Visarion 1744“, de dl George Bogdan-Duică.
5. Rapórtele comisiunilor esmise sub punctul 3 și darea absolutoriului pentru comitetul despărțămêntului.
6. Alegerea noului comitet pentru un nou period de trei ani.
7. Statorirea budgetului pro 1896.
8. Luarea dispozițiunilor pentru representarea despărțămêntului la adunarea generală a Asociațiunei transilvane din 1896.
9. Defigerea locului și timpului pentru ținerea adunării generale a despărțămêntului în 1896.
10. Propuneri eventuale.
11. Luarea dispozițiunilor pentru autenticarea procesului verbal, luat despre ținerea adunării generale și încheierea ședinței.

Dela direcțiunea despărțămêntului IV (Sibiiu) al Asociațiunii transilvane.

Sibiiu, în 28 Octobre n. 1895.

Loterie.

Miercuri, în 30 Octobre n. 1895.

Sibiiu: 21 1 41 78 64

Nr. 647 [196] 1–1

Publicaţiune.

Iacob Zdrenghia din Sibişani, protopresbiteratul Sebeşului, prin sentenţa Preaveneratului consistoriu archidiecesan ddto 28 August a. c. Nr. 4384 B. este divorţat de cătră pribegita sa soţie Sinefta Muntean tot din Sibişani; ceea-ce conform §-lui 124 din „Regulamentul de procedură în cause matrimoniale“, prin acésta se aduce la cunoscinţa publică.

Sebeş, 9 Septembre 1895.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean,
adm. prot.

Nr. 437—895 [197] 1—1

Publicaţiune.

Prin sentinţa Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan din 7 Septembre 1895 Nr. 5801 B. Eftenie Poşa gr.-or. din Porumbacul inferior, este total şi legal despărţit de cătră pribegita lui soţiă Paraschiva Nicolae Urlea gr. or. tot din Porumbacul inferior, ceea ce în sensul §-lui 124 din procedură în cause matrimoniale din 1878, se aduce la cunoscinţă publică.

Avrig, 18 Septembre 1895.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Avrigului, ca for matrimonial de prima instanţă.

Ioan Cândea,
protrpop

Sz. 9/895. [198] 1—1

Kihirdetés.

A Polyáni anyakönyvi kerület alulirott anyakönyvvezető kihirdeti, hogy:

1. Grigorie Mihaiu, ki családi állapotára nézve nötlen, és a kinek vallása görög keleti, álása (foglalkozása) juhpásztor, lakóhelye Voinesci-Romania, születési helye Voinesci-Romania, ideje 1859 évi julius hó-napja, s a ki né ai Grigorie Petru és Grigorie Maria Voinesci-Romania lakosok fia.

2. Lăţa Marina, ki családi állapotára nézve hajadon, és a kinek vallása görög keleti, lakohelye Polyán, születési helye Polyán, ideje 1879 évi junius hó 4 napja s a ki Lăţa George és Maican Dochia leánya egymással házasságot szándekoznak kötni.

Felhivatnak mindazok. a kiknek a nevezett házasulókra vonatkozó valamely törvényes akadályról vagy a szabad beleegyezést kizáró körülményről tudomásuk van, hogy ezt alulirott anyakönyvvezetőnél közvetlenül, vagy a kifügesztési hely községi elüljárósága (illetőleg anyakönyvvezetője) utján jelentsék be.

Ezt a kihirdetést a következő helyen kell teljesiteni u. m. Polyánà községen és „Telegraful Roman“ hirlapra.

Kelt Polyánán, 1895 évi Oktober hó 28 napján.

Papp Ilyés,
anyakönyvvezető.

Nr. 398/895 [190] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante la scólele nóstre confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul gr. or. al tractului Haţegului sĕ escrie concurs în ḑiariul „Telegraful Roman“ cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

1. Nucşóra, (concurs repeţit) cu salariu de 360 fl. cuartir şi lemne computate în preţiu de 40 fl.

2. Petrila, parochia de sus cu salariu de 300 fl.

Reflectanţii la acestea posturi au aşi asterne suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre, la subscrisul în Petroşeni.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Haţegului, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Petroşeni, la 4 Septembre 1895.

Avram Stanca
adm. protopresb.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român germân	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1 —
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi înfalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea, provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş. din 20 cóle	„	— 55
Carte de evidenţă cóla	„	— 03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl.	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4.50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noui cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi.		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 117 Sibiiu, Sâmbătă, 21 Octobre (2 Novembre) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 20 Octobre 1895.

In nĕcazurile de tóte ḑilele am dat peste o sumă de neajunsuri, cari din vina nóstră au provenit, şi cari pelângă o activitate intensivă din partea tuturora se pot delătura spre binele general al nostru. Ca sĕ tăcem de altele vom aminti numai despre sórtea maşteră, care s'a creat în timpul din urmă limbei nóstre românesci.

Folosirea limbei românesci în viéţa municipală o reguléză legea fundamentală din 1868. Pe acésta se zidesce apoi gradatim pomposul edificiu, în care s'a îngrădit limba românéscă, şi din care s'a desvoltat închisórea, la care ea e condamnată aḑi.

După legea din 1868 dacă una a 5 parte din membrii comitetului municipal 'şi esprimă dorinţa, ca limba română sĕ fie limbă protocolară în comitat, dorinţa acésta câştigă valóre de lege cu tóte consecuenţele sale, şi consecuenţele sunt multe. Dacă în comitat limba română e limbă protocolară, atunci corporaţiunile bisericesci de sus până jos în corespondenţele lor cu organele comitatului se folosesc de limba română şi astfeliu acesteia i se dă un vast teren, pe care se póte manifesta cu demnitatea, ce i se cuvine.

Dară tocmai în punctul limbei românesci s'a făcut pĕcatul cel mai mare, şi noi am fost cei dintâi, cari cu durere am constatat, că noi nu am desvoltat în comitate activitatea cuvenită, şi nu ne-am valididat, după cum ne-am fi putut validita, după cum ar fi trebuit sĕ ne validităm.

Ne-am şi esplicat, ca sĕ fim bine înţeleşi. Am constatat, că autorităţile superióre bisericesci în timpul din urmă nu se mai pot folosi de limba română în corespondenţele lor cu organele comitatense.

Avem comitate, în cari populaţiunea română e în prevalentă maioritate. Am indigitat la comitatul Huniedórei, unde faţă cu românii celelalte naţionalităţi dispar, am indigitat la comitatul Turda-Arieş şi Murĕş-Turda, cari ca o cingĕtóre tricoloră taie Ardélul în dóuĕ; am indigitat la comitatul Alba de jos, la comitatul Cojocna, Solnoc Dobâca şi Bistriţa-Năsĕud, la Têrnava-mare şi mică, în cari românii formézá majoritatea, şi în cari limba română nu e întrodusă ca limbă protocolară.

Nu s'au aflat de ani 27 una a cincia dintre membri comitetului municipal, cari sĕ aibă o dorinţă în favorul limbei române.

Şi ca a nóstră slăbiciune sĕ fie şi mai mare, şi mai bătătóre la ochi ni s'a spus, că în unele comitate la începutul erei constituţionale limba română a fost luată ca limbă protocolară, dară în decursul timpului ea a încetat de a mai fi şi a încetat în tóte consecuenţele sale. Şi a încetat, pentru că românii nu au mai ţinut la drepturile limbei şi prin nefolosinţă el a eşit din us.

Aşa s'a întêmplat în comitatul Huniadórei, în cel al Albei de jos şi în Turda-Arieş.

In unele limba română a fost eliminată cu forţa, aşa s'a întêmplat în comitatul Bistriţa-Năsĕud.

Am fost neîndreptăţiţi deci din vina nóstră, dară nedreptatea o au simţit numai autorităţile bisericesci, al căror drept de a se folosí de limba română în corespondenţe a fost condiţionat dela faptul, dacă limba română e sau nu e limbă protocolară în municipiu. Şi precum s'a mirat suprema autoritate a unei biserici române, că nu póte folosí limba română în comitatul Turda-Arieş, asemene ne-am mirat noi, când nu o am putut folosí în comitatul Huniadórei, în cel al Albei de jos, şi în Bistriţa-Năsĕud.

Am adus numai un esemplu din cele multe, ca sĕ indigităm, că avem mare interes se luăm lupta în comitate, şi sĕ ne afirmăm.

De n'ar fi glasul nostru al celui ce strigă în pustie.

Revista politică.

Dr. Lueger, şeful antisemiţilor din Viena, a fost ales cu mare maioritate de voturi (99 contra 44) primar al capitalei Austriei. După cunoscutul resultat al alegerilor comunale scirea acésta n'a mai surprins pe nimenea. Triumful drului Lueger este in tot casul un triumf al creştinilor contra semiţilor. Cine cunósce cât de mare şi periculos este amestecul celor din urmă în afacerile publice, numai mare bucurie póte sĕ aibă. Am comunicat atunci cetitorilor nostrii, că din causa rĕuşitei antisemiţilor în alegerile comunale din Viena, pressa semită şi filo-semită scuipă foc şi cătran. Rar am putut noi ceti articoli de fond atât de vehemenţi şi neestetici, ca atunci şi astăḑi chiar în foi, cari au de altcum pretensiunea sĕ trécă înaintea lumii de fórte serióse. Pressa semită nu stă nici acum, după alegerea drului Lueger, ca primar, cu mânile în sin. Ea pune totul în mişcare, ca alegerea sĕ nu fie întărită de guvern, şi sĕ măgulesce de acum cu acéstă speranţă pentru motivul, că contele Badeni — precum sĕ afirmă, — ar fi contra antisemitismului. Sĕ ḑice, că amintitul ministru-president şi de interne din capul locului a declarat, că nu vrea sĕ bage în samă partidele estreme, între cari obvine şi cea antisemită. Foile liberale susţin, că întărirea lui Lueger de primar ar însemna predarea metropolei imperiului în mânile antisemitismului, ceea-ce ar fi contradictoric opus programului politic desvoltat de contele Badeni. Alte ḑiare susţin părerea, cá guvernul austriac va întări alegerea de primar deocamdată, ca sĕ pună pe Dr. Lueger la probă în activitate, şi numai după ce sĕ va convinge de intenţiunile lui, sĕ-l delature. — Unul d'intre motivele, cari fac pressa semită, sĕ spereze neîntărirea lui Lueger este şi aceea, că Dr. Lueger e nu numai antisemit, dar şi un duşman neîmpĕcat al ungurilor. E cunoscut, ḑice „N. Pester Journal“, cinismul, cu care a dat alesul primar al Vienei espresiune urei sale neîmpăcate contra magiarilor la diferite ocasiuni. Cele douĕ state ale monarchiei nu sunt despărţite print'un zid chinezesc. Nu e greu lucru, ca acelaşi monarch, care este totodată şi rege al Ungariei, a cărui sentimente nobile sunt în deobşte cunoscute, sĕ apróbe alegerea unui Lueger? Cum va representa acesta capitala Austriei bună-óră la mileniu? Póte veni un Lueger la Pesta, ca sĕ primiască onorurile, cari i sĕ cuvin unui primar al Vienei? Şi aşa mai departe: foile semite şi filo-semite, cum am ḑis, caută cu ori-ce preţ nod în papură, ca Dr. Lueger sĕ nu fie în nici un cas întărit. — Va şti guvernul şi monarchul, ce are sĕ facă: Noi însĕ sperăm, că tot va triumfa causa dréptă şi creştinéscă.

De ale „Asociaţiunei“.

Comitetul central al „Asociaţiunei transilvane“ a ţinut Marţi în 15 l. c. o şedinţă estraordinară din incidentul ordinului ministeriului de interne către vice-comiţi, prin care pretinde ca despărţĕmintele „Asociaţiunei“ sĕ-şi înainteze statutele spre aprobare până la 30 Novembre a. c. şi a decis: ca însuşi comitetul central sĕ întrevină la guvern, arĕtându-i că despărţĕmintele nu sunt nici filiale ale Asociaţiunei, nici reuniuni de sine, ci sunt numai organele esterne ale Asociaţiunei, compuse din membrii ei domiciliaţi pe teritoriul despĕrţământului, cu meniţiunea de a înlesni realisarea scopului asociaţiunei, şi ca atare nu pot avea statutele lor, ci ele funcţionézá în puterea unui regulament vechiu stabilit de adunarea generală, regulament comunicat şi cu guvernul, la o întrebare încă nainte de trei ani, fără ca acela sĕ fi rĕspuns sau sĕ fi pretins, ca „Asociaţiunea“ sĕ ia dispoşiţiuni speciale în statutele sale, un lucru de altmintrea, carele adunarea generală din Blaş l'a făcut, completând statutele modificate cu un capitol nou relativ

FOIŢA.

Fără ajutoriu.

Cât sunt de triste tóte! Dar nu, ele nu-s triste, ci eu sunt cel ce mĕ chinuesc, şi mie mi se pare, ca şi cum ele ar suferi!

Compătimesc debilele flori, vĕḑêndu-le diminéţa udate de róuă. Şi óre sunt ele de compătimit? Nu! Nu! Acei picuri de rouă nu sunt ca picuri de lacrimi, ce curg din ochii mei, cari sécă vestejesc, şi mĕ prefac în schelet viu. Nu, căci picuri de rouá sunt pentru flori balzam reînvietoriu, care le redă din nou suc de viéţă, şi putere pentru a suporta arşiţa sórelui, ér lacrămile mĕ dobórâ de viu în mormênt.

De vĕd frunzele legănându se de bóre lină, mi sĕ pare ca şi cum ele abia s'ar mişca, ca şi mine, pe care suferinţele torturătóre mĕ trag la pământ. Dar nu, acéstă bóre e o binefacere pentru ele, rĕcorindu le fruntea lor înfierbântată. Un murmur de aud îl socotesc a fi un gemet dureros. Un vuet îl iau drept un ţipet sfăşietor. Cântul paserilor mi se pare a fi o doină de jale.

Tóte le vĕd triste, tóte le aud suspinând, şi nimic, nimic în lume nu e, ce sĕ-mi pótă înveseli faţa, şi sĕ-mi ştérgă lacrămile arḑĕtóre, de pe faţa-mi suptă de intristare.

A nu avea nici un scop, nici o ţintă însémnă a vegeta, nu a trăi, şi eu nu o voesc acésta. Ce e viéţa fără scop? O maşină pusă în mişcare, ce lucră numai până când voesc alţii, ér lăsată de sine stă nemişcată.

O, că nu m'a lăsat sórtea un sĕrac, care numai atât doresce ca sĕ pótă lucra, cât sĕ trăiască, fără a avea alt scop şi el e mulţămit, când póte pune crucer lângă crucer.

Când veḑi că ilusiunile tale sĕ risipesc ca fulgii suflaţi de vênt, când nu mai poţi spera nimic în viitoriu, când n'ai pe nimeni sĕ te ajute, de ce sĕ mai fi pe lume? Un câmp fără verdéţă, un pom fără fructe, şi un om lipsit de tóte! A trăi fără a sci pentru ce; a merge, fără a sci unde!

O de-aş putea blăstĕma sórtea-mi nemilósă, aş striga atât până mi s'ar despica pieptul, dar vai, nu sunt învĕţat. De mi-aş putea potoli suferinţa în beutură, aş bea până aş muri, dar vai pentru mine nu e reservată nici o medicină.

O dorinţă mai am acum şi eu, dorinţa nenorociţilor, a scăpa de tóte suferinţele între patru scânduri.

Astfel mergea Emil murmurând în sine. De l'ai fi întrebat, unde merge el singur, nu ţi-ar fi putut rĕspunde. Mergea căci îi venia prea greu sĕ stea în loc. Aşa e întristarea: te mână tot înainte fără a sci unde. Nu vrei sĕ veḑi pe nime, nu doresci să auḑi nimic, şi cu atât mai puţin, sĕ te întrebe de obiectul suferinţei.

Cine e acest tinĕr în flórea vieţii, şi totuşi acésta flóre atât de pălită de arşiţa sórelui, şi mai sdrobită la pământ de suflarea uraganului? Emil e un tinĕr, ce abia acum a eşit din scólele medii

E un tinĕr de bună speranţă, cum numesc ómenii pe aceia, a căror mlădiţă e încărcată de flori abundante, şi dela cari pot spera şi fructe. Dar vai pentru Emil speranţa era nimicită.

Rĕmas încă ca copil de tatăl sĕu, a fost erescut pe la scoli cu multă greutate de mă-sa, care numai cu lucrul mânilor sale îşi câştiga cele de lipsă. Moderându-şi trebuinţele sale proprii, mai bine trimetea fiului sĕu iubit, numai sĕ nu ducă acesta lipsă, şi ca sĕ pótă alege din puiul mamei om cum sĕ cade.

Emil deşi era încă tinĕr de ani, însĕ era matur la judecată, aşa cât, era demn de jertfele, ce le făcia mumăsa pentru dînsul. La scólă afară de profesori n'avea alţi controlori ai faptelor sale, cari încă nu puteau fi în tot locul, el era modelul tuturor celorlalţi cónscolari ai sĕi, dintre cari unii erau încredinţaţi de părinţii lor unei discipline fórte severe. Ce folosesce însĕ tótă asprimea dacă nu e născută în om înclinarea spre bine? Multe esemple rele vĕḑuse Emil, căci cu multe feliuri de ómeni venise în atingere, însĕ nici unul nu sĕ lipi de dênsul, ba cu cât le vedea, cu atât sĕ scârbia de dînsele mai mult, şi încerca sĕ le combată.

Incă nu absolvase scólele medii şi mumăsa, unica lui mângăere şi sprijin, muri. Din averea ce rĕmase dela dînsa, abia putu absolva. Visul lui de a merge la vre-o universitate, ca sĕ-şi înavuţéscă cunoscinţele şi mai mult, şi astfel sĕ devină un membru folositoriu şie-şi şi societăţii omenesci dispăru, ca fumul suflat de vênt.

Sunt ómeni, cari numai în o direcţiune 'şi concentréză tótă atenţiunea. In acéstă direcţiune lucră cu tot ḑelul, dar vai, când la organisarea despărțěmintelor, ceea-ce guvernul o póte sci deja din nóuěle statute subșternute încă la 10 Septembre pentru aprobare.

A decis mai departe, ca sě espedeze la despărțěminte o instrucțiune cum au ele sě respundă la ordinul ministerial.

Kulturegyletul din Cluș încă are filiale în țara întrégă, prověďute în statute, însě fără statute speciale ale filialelor, și totuși n'am auďit, ca guvernul sě fi pretins, ca acele filiale sě-și facă statute speciale.

Cum vine guvernul sě céră dela reuniunea culturală română aceea ce nu cere dela cea magiară?

Nici pe terenul cultural nu pot fi egali cetățenii de limbi diferite ai aceluiași stat poliglot?

Voiesce guvernul sě mai sporéscă gravaminile românilor încă cu unul din cele mai necontestabile, chiar astăďi, când cu ostentațiune se bucină în tótă lumea, că este resolut a mulțămi tóte postulatele legale ale naționalităților!?

România.

In Nrul sěu de alaltăeri scrie „Neue Freie Presse“ următórele despre vorbirea ministrului român, Dumitru Sturdza: „Vorbirea, care a ținut-o noul ministru-president român în Iași, este un comunicat în feliul sěu de tot caracteristic. Poți ďice fără sě ecsagerezi, că ea a fost ținută nu atât pentru auditori, cât mai mult pentru străinătate. Principele Sturdza a trecut cu câte-va cuvinte peste politica internă, căreia i-a sacrificat cea mai mică parte din vorbirea sa, pe când a tratat politica esternă în mare estensiune, ba a exhauriat-o chiar cu cea mai mare sinceritate și resoluțiune. In linia întâiu a luat în considerare relațiunea Românei cu Austro-Ungaria și a folosit ocasia, ca sě nimiciască ori și ce îndoială în sentimentele și atitudinea sa față cu monarchia nóstră. El a vorbit întocmai așa, ca și dl Carp sau alt conducětor al junimiștilor, și dacă s'a ivit undeva temerea sau speranța, că cea din urmă crisă ministerială din Bucuresci ar puté provoca o schimbare în politica română, atunci ori și care gând de feliul acesta e nimicit prin vorbirea din Iași.

Ministrul-president român a ďis-o limpede, că trebue sě ne abținem dela ori și care amestec agitatoric în relațiunile interne ale statelor vecine, și cu deosebire în acelea ale monarchiei nóstre. Acésta în tot casul se înțelege de sine, însě cu tóte acestea nu vei găsí de superfluă declarația lui, când îți aduci aminte, cât de des s'a făcut în presă și chiar în camera României încercarea, sě împingă guvernul la pași diplomatici pentru românii din Ungaria. Aceste încercări au provocat scene revoltătóre în representanța poporului și pe stradele Bucurescilor, și partida, dela care au provenit acestea, a scos póte din trecutul lui Sturdza tăcuta așteptare, că el nu-i va face o resistență atât de hotărîtă, ca antecesorul sěu. A fost dar necesar, sě-i declare inmediat, că n'are nici câtuși de puțin sě conteze la el. Nici chiar la menagiarea lui, precum resultă din vorbele lui.

Principele Sturdza n'a protestat numai contra ori-cărui amestec în lupta naționalităților din Ungaria, el nu numai a respins cu mare resoluțiune bănuiala, că ar fi aprobat vre-odată un astfel de amestec, ci el a numit Austria o necesitate de primul rang pentru România. El a susținut chiar, ceea ce nu e tocmai drept, că în Bucuresci n'a esistat în privința asta nici odată divergențe de păreri și chiar și partidul lui a gândit totdéuna astfel. El și-a esprimat satisfacția pentru grațiarea românilor condamnați din Ungaria cu următórele cuvinte: „Noi ne bucurăm de acest act de înaltă clemență, ca de ori și care act, care pune relațiile nóstre cu Austro-Ungaria pe base solide și le întăreşte… pentru-că tendințele nóstre trebuie sě fie îndreptate spre susținerea relațiunilor celor mai amicabile între ambele țări“.

Mai pronunțat și mai hotărît abia poți esprima voința, de a rěmânea cu Austria în relațiunile cele mai intime de prietenie. Sturdza n'a fost, deși el o susține, totdéuna de acéstă părere, ci a fost o vreme, când trecea de un contrar al Austriei. Ce-i drept atunci a fost în oposiție și astăďi stă în fruntea guvernului. Mult ponderéză punctul de vedere, din care judeci cestiunile; ca bărbat de stat conducětor le veďi din perspectivă. In acest cas cestiile secundare se încâlcesc și numai cele mari definesc tabloul. Sturdza și-a dat tótă ostenéla, sě facă uitate câte-va episode din trecutul sěu parlamentar; el a voit sě arete Austriei și triplei alianțe, că i s'a făcut nedreptate, că el e mai bun decât îi merge numele. Vorbirea sa cuprinde un program clar, neîndoios, care în Viena și în Berlin trebue sě întăréscă convingerea, că pe România te poți basa în tóte împrejurările sub ori și care guvern; ea confirmă așteptarea, căreia i-am dat noi espresiune, când ne a venit scirea despre crisa ministerială din Bucuresci.

Faptul, că nu ne-am înșelat în acéstă așteptare, că noul ministru-president român accentuéză atât de energic politica de alipire cătră Austria și tripla alianță, ba sě feresce chiar de aceea, că ar fi urmărit vre-odată alte scopuri, este o dovadă îmbucurătóre despre puternica atracțiune, ce o esercită tripla alianță asupra României. Timpurile, în cari mergea o influință magnetică din Petersburg asupra țěrei eșite din lunga letargie, au trecut fără ca sě se mai reîntórcă. România s'a europenisat; ea înclină spre vest; ea a recunoscut, unde are sě caute amicii sei adevěrați și desinteresați, și chiar aceia, cari mai nainte nu voiau sě se uite la amicii lor adevěrați, consimt acum cu politica, care îi conduce la acestia. Schimbarea, care s'a petrecut în Ioan Brătianu, a devenit tipică pentru patria lui. Că sě va susținea cabinetul Sturdza mult timp e altă cestiune. Că la procsimele alegeri generale va avé majoritate, te poți rěmăși; dar că și-o va menținea pen- o durată mai lungă, nu poți profeți. Un lucru e totuș sigur: Căderea lui ar schimba tot atât de puțin politica esternă a României, precum a schimbat'o venirea lui la putere. România scie unde-i e locul în concertul european și nu se gândesce sě l schimbe.“

Discursul regelui Carol

la inaugurarea palatului de justiție.

Maiestatea Sa regele Carol a pronunțat la inaugurarea palatului de justiție discursul următor:

Pus-am acum 5 ani, aprópe deodată, temelia a douě însemnate lucrări și mai tot în același timp ni-a fost dat sě punem pétra cea din urmă: una de un interes european, podul peste Dunăre, care a desvělit în ochii lumei marele nostru avênt economic; cea de a doua, acest frumos palat, dovadă a dorinței nóstre de a da justiției un locaș demn de înalta ei menire.

Cu o deosebită mulțămită věd dar astăďi înălțându-se maiestos, în Capitala Țěrei, acest templu al dreptăței, în care suntem adunați spre a serba deschiderea sa. El ne înfățișéză icóna presentului, cu atât mai îmbucurătóre, că e próspět în amintirea nóstră trecutul cu alcătuirea lui judecătoréscă neîndestulitóre și cu modestele locașuri, unde se da dreptate.

De mult încă datoram justiției un adăpost statornic și vrednic de însemnătatea ei, precumpănitóre în viéța națiunilor. Il va avé de acum, și acest falnic monument va deștepta în mintea fie-căruia respectul, ce se cuvine uneia din cele mai înalte întocmiri omenesci.

Ințelegem cu toții câtă înălțare și vrednicie vor câștiga justiția și magistratura, când vor fi încungiurate de fala esterióră trebuincióså. La începutul erei creștinesci, mărețele basilice consacrate justiției de cătră Romani au fost preschimbate în biserici de cătră creștini. Palatul justiției, închinat aplicațiunei principiilor de drept, ca și o catedrală trebue sě iusufle simțiri potrivite cu marea instituțiune, ce el adăpostesce.

Libertatea n'are ființă decât prin legi, și legea rěmâne cuvênt fără temeiu, dacă justiția, totdeuna nepărtinitóre, nu impune tuturor același respect, același sentiment de rěspundere. Drépta aplicare a legilor este, dar, scutul cel mai puternic al libertăței, ér magistratul ține acest scut în mânile sale.

Sunt încredințat, că acéstă misiune socială a judecătorilor va fi pururea nestrămutata cugetare, de care dênșii se vor călăuzi. Doveďile ce au dat până acum de luminile și nepărtinirea lor, îndreptățesc încrederea Mea și a Țěrii în viitor.

Vě aduc mulțămirile Mele pentru sentimentele de devotament, ce cu atâta căldură 'Mi arětați și astă-dată. Fiți și d vóstră bine încredințați, că 'Mi voiu da fără preget, ca în trecut, tóte silințele spre a ridica tot mai mult vaďa puterei judecătoresci ocrotind activitatea ei prin garanții tot mai mari.

Mândru de tot, ce póte înălța propășirea și mărirea scumpei nóstre Românii, încredințez acest Palat, ale cărui uși se deschid astăďi, magistraturei și biroului cu deplina convingere, că ei deopotrivă și de-a pururea vor fi pătrunși de înalta și însemnata lor chemsre.

Adunarea generală

a „Reuniunei învěțătorilor români gr.-or. din districtul Sibiiului“. *)

Rěșinari, 10 Octobre 1895.

Domnule Redactor!

Ďilele de 7 și 8 Octobre a. c. au fost pentru noi, rěșinărenii, adevěrate ďile de bucurie. Cu sěptěmâni înainte, comitetul nostru parochial în cea mai perfectă bună înțelegere cu representanța comunală au luat disposițiile de lipsă, ca apostolilor „luminei românesci“ sě li se facă o primire cât sě póte de démnă. Cu tot timpul nefavorabil, în diminéța ďilei de 7 Octobre ulițele nóstre erau mai vii ca de altădată. Ne uitam cu drag la scumpii învěțători ai poporului român, cari pe plóie pe ninsóre n'au pregetat sě vie la locul de întâlnire, pentru ca prin discusiuni fórte interesante sě se lumineze reciproc și din disputele lor sě învěțăm și noi, rěșinărenii, câte ceva.

După serviciul divin s'au ținut în sala spațiósă a scólei gr.-or. Sâmbătă două ședințe, una înainte și alta după améďi, ér Duminecă o ședință înainte de améďi. In acéstă ďi din urmă după sfânta liturgie s'a oficiat un serviciu divin la mormêntul fericitului archiepiscop și metropolit Andreiu.

In cea d'intâiu ședință după bineventarea președintelui, Dr. D P. Barcian, prin vice-președintele, Dr. P. Șpan, amêndoi profesori seminariali, după interesanta și instructiva cuvêntare de deschidere a celui d'intâi și după cetirea apelului nominal, adunarea a ascultat cu atențiune raportul comitetului central al reuniunei, care s'a dat unei comisiuni spre censurare.

Lucrări pedagogice s'au cetit la adunarea generală patru, și lecții practice s'au făcut dóuě.

Cea d'intâi a fost: „Movila dela Șelimběr“, de Candid Popa, învěțător la scóla parochială din Sibiiu-cetate.

A doua: „Planul zidirei unei case țěrănesci“, de dl Michail Stoia, învěțător în Cacova; pentru-că autorul n'a fost de față, a cetit-o secretariul Aleman Galea, învěțator în Rěșinari.

A treia: „Desemnul în scóla poporală“ de Man Lungu, învěțător tot în Rěșinari.

A patra: „Planul zidirei unei case țěrănesci“ (din punct de vedere higienic) de Ieronim Mardan, învěțător în harnica comună „ortodocsă“, Gurarîului.

Tóte aceste patru lucrări, deși cu menițiune practică, au rěmas mai mult cu un caracter teoretic. De altfel autorii lor și-au dat multă silință.

Adevěratul mărgăritar al adunării învěțătorilor din anul acesta a fost: „Cântul în scóla poporală“, lecțiune într'adevěr practică, de învěțătorul Ioan Banciu din Viștea su-

---

imprejurările nu le permit sě se misce în direcțiunea dorită de dînșii, își perd tot curagiul și devin ómeni pasivi, fără scop fără țintă. Emil încă era dintre acestia. El și-a fost precugetat de mult direcțiunea în care are sě lucreze, căci scia că dela acésta atêrnă realisarea scopurilor sale, chiar pentru aceea sě nazuia din tóte puterile, ca sě dea doveďi despre capacitatea sa; ca mai târďiu acésta sě-i servéscă drept sprijin întru realisarea dorinței sale. Insě durere! dacă i muri mumăsa, nu mai era nici cine sě-i ďică un cuvênt de mângăere, decum sě-l ajute pentru a-și continua studiele la vre-o universitate. Dacă ar fi aparținut unei familii mai înalte, atunci acésta i-ar fi fost ușor, căci aceia ar fi intrevenit pentru el, ca sě pótă primi de unde-va mijlócele de subsistință, chiar dacă ar fi fost înzestrat cu un talent inferior și cu o purtare mai slabă. Insě ce sě faci? Așa e mersul lumii, după ďisa sântei scripturi: „celui ce are i-sě dă, ér celui ce n'are și ceea-ce i-sě pare că are, sě ia dela dînsul“. Ce-i folosia lui mintea și inima? Aceste daruri ceresci cu care era înďestrat, acum erau nesce cuțite ascuțite întórse asupra lui. Și tocmai că ele erau agere, tăiau mai afund. Cu mintea își cunoscea neputința sa, ér inima i servia spre a-și plânge sórtea. El nu era o inimă împetrită, care rěmâne nepăsătóre la tot ce sě întêmplă. Suferința i tăia inima, și-i sguduia tot corpul, ér obiectul suferinței îl urma timp îndelungat în tot locul. El sě asemăna cu leul, care căďênd în cursă, cu cât e mai consciu de puterea sa, cu atât sě nisuiesce a eșì la liber, însě vai! că el cu atât mai tare sě tortureză. Lava cu cât ferbe mai în interioriul pămêntului, cu atât cércă mai mult loc sě iasă la lumină, și dacă nu póte, sě zbuciumă mai mult.

Ce putea el face acum, decât sě stea ca scriitor în e cancelarie lucrând de diminéța până sara, și abia putând căpěta cât sě träéscă. Câte-va óre libere abia îi ajungeau pentru a espira aer curat. Unde era timpul pentru a putea îndeplini unele ocupațiuni a lui private? O! și cât sunt de scumpe aceste óre libere pentru unii ómeni! Ele prețuiesc aur. Căci décă timpul, cât stă în serviciu îi câștigă pânea, acestea îi câștigă merite.

Așa sě nefericesc ómenii, așa sě îngrópă talentele!

Provedința a sciut cum sě-și înzestreze fii. Unde au dat aplicare, a dat și putință. Unuia i place lucrul cu mâna, acesta are și putere corporală. Altul are aplicare spre sciință, însě nu-i lipsesce nici talentul; ér altul spre arte și e înzestrat totodată și cu talent artistic. Insě ómenii, în loc de a sě acomoda întocmirilor provedinței, strică așeďămintele ei spre nefericirea lor. Pentru cel avut e rușine a se supune la lucruri corporale; ér cel sěrac, deși are aplicare și talent spre sciință, e lipsit de mijlóce materiali. Nu e mirare, că veďi atâți ómeni trândavi, cari nu sě ocupă cu plăcere în cariera lor. Causa în mare parte provine de acolo, că împregiurările nu le-a permis a-și urma calea, care le-a fost destinată de provedință. Acolo unde împregiurările s'au unit cu aplicarea omului înăscută, acel om e fericit, el sě ocupă în continuu, căci ocupațiunea pentru el nu e o sarcină, ci drept predilecțiune.

Óre veni-va și acel timp fericit, când ómenii sě vor acomoda întocmirilor provedinței, ocupând fie-care cariera pentru care e născut, când talentul nu va fi împedecat de a sě ivi la lumină?!

---

*) Intârďiată din lipsă de spațiu.
Red.

perióră; au mai lipsit numai copii din scólă, ca succesul sĕ-i fie de tot splendid.

Adunarea generală a rĕmas încântată de prestațiunile „practice“ ale învĕțătorului Banciu.

Dr. V. Saftu, profesor seminarial, a profitat de acéstă ocasiune și a făcut o justă paralelă între lecțiunile teoretice și practice. După prelegerea dlui Banciu nici unul dintre cei de față n'a mai rĕmas în îndoială despre incontestabilul adevĕr al cuvintelor dlui Dr. Saftu. La propunerea dênsului, în perfect acord cu dl președinte, adunarea generală a autorisat pe Comitetul Central, sĕ sĕ gândiască asupra modalității, cum s'ar putea, ca lecțiunile viitóre sĕ fie 3/4 părți cu totului tot practice, fără ca în chipul acesta sĕ se escludă teoria. Adunarea generală a făcut-o acésta, convingêndu sĕ de o parte din lecțiunea dlui Banciu, ce imens folos póte sĕ ducă cu sine un învĕțător dintr'o lecțiune practică, iar de altă parte pentru puternicul motiv, că între a-i spune cuiva, cum sĕ propune în scólă și a-i arĕta ad oculos, cum are sĕ propună, chiar înaintea elevilor, e mare diferință.

Și eu cred, că procedênd adunarea în acest chip progresul învĕțătorilor în practică e asigurat.

Tot așa de succeasă a fost și lecțiunea practică făcută de președintele, Dr. D. P. Barcian, asupra temei: „Cum are învĕțătorul sĕ pregătiască cu elevii planul de zidire pentru o casă.“ Pas de pas s'a putut observa metodul bun și practic al acestei lecțiuni. Folosul învĕțătorilor e de sine înțeles.

Ași putea ḑice, că aceste din urmă două lecțiuni practice constituie „sucul“ învĕțăturilor dela adunarea generală din anul acesta.

Tot din acest punct de vedere „practic“ trebue sĕ amintes și laudabilul conclus, prin care adunarea generală la propunerea comitetului central, a hotărit sĕ tipăréscă pe spesele sale escelenta lucrare practică a învĕțorului din Sĕliște, Dumitru Lăpĕdat, întitulată: „Esercițiile de stil în scóla poporală“, lucrare cetită la adunarea generală din anul trecut. Prin acest conclus sĕ recunósce meritul celor ce muncesc de o parte și sĕ spriginesce nelipsita emulație dintre învĕțători de altă parte.

După referada comisiunei însărcinate cu censurarea raportului general al comitetului central, după statorirea bugetului pe anul 1896 și după închiderea celei din urmă ședințe prin președintele adunării, care o a condus cu tact și înțelepciune, toți învĕțătorii și profesorii, cari au luat parte la adunare, au fost învitați la un banchet; arangiat în onórea lor de comuna bisericéscă și politică din Rĕșinari.

Ți era mai mare dragul și inima iți era plină de bucurie, când vedeai pe toți învĕțătorii îmbrățișați cu atâta dragoste de connaționalii lor. Prânḑul a fost bogat din tóte punctele de vedere.

Toaste au ținut: Preoții Aleman Cioran sen. și Iosif Goga, preș Dr. D. P. Barcian și Dr. V. Saftu, prof. seminariali — și glumețul învĕțător din Sĕliște, D. Lăpĕdat. Când era sĕ ne ridicăm dela masă ne-a surprins fórte plăcut sosirea în mijlocul nostru a P. O. D, referent scolar și asesor consistorial, Mateiu Voileanu. Ne am așeḑat din nou și am continuat cu cea mai mare dragoste de frați Mult mi-a plăcut și m'a încălḑit toastul dlui referent, în care a asĕmênat pe învĕțătorii cu apostolii dela margini, cari lucréză tótă viața la întărirea „Sionului național“. Au mai toastat învĕț. I. Bratu din Tilișca pentru dl referent scolar, învĕț. Aleman Galea din Rĕșinari pentru prof. Dr. V. Saftu și alte diferite toaste; a fost un adevĕrat entusiasm. Culmea plăcerii și bucuriei mele era, sĕ privesc cu drag, cum stau și își petrec învĕțătorii cu Rĕșinărenii; cum dragostea d'intre cei d'intâi sĕ oglinda atât de frumos în dragostea d'intre cei din urmă. Fruntașii satului cu preoții și notarul comunal în frunte în cel mai perfect acord și cea mai armonică bună înțelegere n'au trecut nimic cu vederea, ca învĕțătorii sĕ fie spre onórea Rĕșinariului pe deplin mulțămiți. Ba, mai pe urmă au promis cu toții, că la adunarea generală, care va mai fi când-va ér în Rĕșinari, comuna bisericéscă în armonie cu comuna politică vor face o primire și mai grandiósă „apostolilor dela margini ai Sionului național“. Onóre și laudă vóuĕ, preoți, notar și fruntași ai poeticei comune Rĕșinari, onóre învĕțătorilor acestui sat istoric, onóre mai pe sus de tóte dragostei și armoniei d'intre voi, căci acestea sunt fundamentul fericirei și al progresului comunei „Rĕșinari!“

Un împămêntenit.

Pentru clarificare.

„*Unirea*“, fóia bisericéscă-politică din Blaș, în numĕrul sĕu 41 dela 12 Octobre a. c. în articlul prim întitulat „Scandalul dela Asociațiune“, între alte obiecțiuni făcute față de alegerea dșórei Eugenia Iovescu, de învĕțătóre la scóla civilă de fete a Asociațiunei, îndeplinită în ședința comitetului dela 24 Septembre a. c., cu cari obiecțiuni și cu forma lor nu âflu locul potrivit a mĕ ocupa aici, — pune și următórele întrebări:

1. „De ce ați convocat pentru alegerea de profesor ședință estra-ordinară, când și așa numai 6 ḑile ve despărțiau de cea ordinară?

2. De ce ați convocat ședința estra-ordinară atunci, când sciați că dl Iosif St. Șuluțiu era împedecat a veni la ședință pentru morb, ér dl Dr. Cornel Diaconovich era dus la inaugurarea podului dela Cerna-Voda?

3. De ce nu l'ați avisat de-pre ținerea ședinței estra-ordinare pe președintele Asociațiunei?“

Și tot numita fóie dă la acele întrebări și un rĕspuns plin de suspiciune la adresa comitetului și în deosebi la adresa mea, care în calitate de vice președinte am convocat acea ședință; — deci me simt îndatorat spre clarificarea onoraților membri ai Asociațiunii și a întregului public român a rĕspunde eu la întrebările puse spre a se vedea, că rĕspunsul dat la acele întrebări de însași fóia „Unirea“ este necorect și netemeinic; pentru-că:

ad 1. necesitatea unei ședințe estra-ordinare a fost indicată încă din ședința anterioră a comitetului dela 5 Septembre, în care la publicarea concursului nou pentru postul de învĕțătătoriu (învĕțătóre) s'a pus termin numai de 15 ḑile anume până la 20 Septembre și nu 30 de ḑile, cum de regulă s'a obicinuit a se pune la atari concurse.

Deci eu am lucrat cu bună credință după intențiunile on. Comitet, conchiemând ședință estra-ordinară, și ași fi eludat acele intențiuni, cari erau a întregi cât mai curênd postul învĕțătoresc, fiind anul scolar început, dacă aș fi amânat resolvirea obiectului acestui pe ședința ordinară, până la care nu *șese*, ci *zece zile* era diferință. Nici că a esceptionat sau observat în ședință dintre membri on Comitet contra ținerei ședinței *estra-ordinare*, cu atât mai puțin, cu cât și ședința dela 17 August, în care dșóra Iovescu a fost pentru întâia óră alésă de învĕțătóre, a fost *estra-ordinară*.

ad 2. nu am avut scire, că dnii Iosif St. Șuluțiu și Dr. Cornel Diaconovich sunt împedecați a participa la ședință, pentru-că casurile de atari împedecări nu se insinuă mai înainte la presidiu din partea celor împedecați, ci de regulă numai în ședință află și presidiul că unul sau altul este împedecat a participa la ședință și de astădată nu am putut afla nici pe altă cale despre numiții domni, că sunt reținuți dela ședință *și pentru împregiurarea*, că în ḑilele premergĕtóre ședinței *și eu* am absentat din Sibiiu, — aflându-me la Cluj în deputațiunea clerului pentru presentare înaintea Maiestății Sale Dar chiar sĕ fi avut cunoscință că dnii Șuluțiu și Diaconovich nu pot participa la ședință, absentarea dlor nici după pracsa de până acum,, nici după regulament nu o puteam privi de pedecă la ținerea ședinței, dacă s'a aflat de față la ședință numĕrul recerut de membrii, — afară dóră dacă ar fi fost descoperite la presidiu din vre-o parte anumite dorințe de a se amâna ținerea ședinței.

ad 3. deși după o pracsă vechie de sub fericiții președinți Timoteiu Cipariu și Iacob Bologa ședințele comitetului se țineau de regulă sub conducerea vice-președintelui, fără a se avisa din cas în cas președintele, care încă avea locuința în Blaș, totuși eu fără sĕ fi sciut, cum este dorința domnului președinte actual al Asociațiunii în privința acésta, în pracsă am ținut lucru de cuviință și chiar necesar a avisa din cas în cas pe dl președinte despre ținerea ședințelor, și în casul de față încă am subscris încunosciințarea cu indicarea obiectelor de pertractat în ședința dela 24 Septembre. Ce sórte a avut acea învitare, pentru ce nu a ajuns la destinul ei, nu pot da sémă.

Am dorit și până acum, și acum după regretabilul incident doresc și mai mult, ca sĕ se reguleze, de comitet prin conclus, cum are sĕ se facă încunosciintarea dlui președinte despre ținerea ședințelor și care lucrări voesce a și-le reserva.

Din deslușirile acestea sperez, că fiecare om nepreocupat se va puté convinge, că procedura mea în causa subversantă a fost corectă și legală și că insinuațiunile de a fi fost condus de interese particulare, confesionale, nu sunt justificate nici prin activitatea mea din trecut pentru Asociațiune, nici prin casul subversant, și din parte-mi pot numai regreta, că alegerea unei învĕțătóre pentru scóla civilă de fete a Asociațiunei a putut provoca atâta supĕrare și amărăciune între frați.

Sibiiu, în 18 Octobre, 1895.

(„Trans“.) *Dr. Ilarion Pușcariu,*
vice-președintele Asociațiunei.

Noutăți.

Óre numai malițíe sau și ticăloșie? „Tribuna“ Nr. 233 scrie că legea pentru recepțiunea ovreilor — „*Legea jidovéscă*“, cum o numesce ea — „este a se datorí Preasânției Sale metropolitului român Miron, care votase cu guvernul“.

Tótă lumea scie, pentru-că pertractările din casa magnaților s'au publicat în tóte foile — că Inalt Preasânția Sa metropolitul nostru nu numai n'a votat legea din cestiune, nici în general, nici pe articoli, ci din contră, când s'a pertractat prima óra, a și vorbit *contra* ei.

Astfel de arme nu sunt cinstite.

* * *

Avansări în armată. Cu ocasiunea avansărilor din Novembre c. au fost înaintați între alții următorii oficeri aparținĕtori armatei comune: la rangul de locotenent-colonel: Ladislau Marian regim. 91; la rangul de maior: Vincențiu Visoina 22, Mihail Cimpoca 69 și Victor Petrin, statul major; căpitani cl. I.: Iosif Martinu 22, Eugen Roșca 37, Nicolau Hidu 65, Dionisiu Florian 85; căpitănî cl. II.: Wilhelm Manu 67, Ștefan Pilar 30, George Peja 43, Victor Moga 101, locotenenți: Nicolau Botezan 62, Teofil Florian 82, Iosif Damin 50, Vincențiu Beran 40, Eugen Mihályi 72, Demetriu Țurcan, 85; sub-locotenenți: Virgiliu Piso 14, Richard Munzat 47, Mihail Nicola 24, Simion Iancu 47, Dimitrie Temple 6. Apoi au fost numiți locotenenți-coloneli la auditorat Ioan Durda și Ioan Mihălțanu; medic de regim. cl. I. Aurel Anca medic de reg. cl. II.: Dimitrie Dascal. In fine au avansat la honveḑime următorii: locotenent-colonel: George Horvat 20; major: George Boeriu 22; căpitani cl. I.: Ioan Fojtin și George Petrovicí 18; căpitani cl. II.: Aurel Mezin 7 și Anchidim Șoldea 23; locotenent: Eugen Aron 4; medic militar: Nicolau Moțu; asistent de medic: Romul Marcu.

* * *

Jertfa sciinței. Distinsul savant american, Leonard Franklin Pope, cel mai zelos conlaborator al lui Edison, a căḑut jertfă chemării sale. Pe când proba o mașină de el inventată, curentul electric de 300 puteri voltaice, ce s'a desvoltat în mașină îl lovesce drept în cap și numai decât îl omóră.

* * *

Cluburile femeesci în America. Un iterat englez, care a stat mai mult timp în America, povestesce următórele: In tóte orașele Statelor Unite sunt cluburi femeesci, dar mai cu samă în Boston. Acolo fetele din anii cei mai tineri, când n'au părăsit încă băncile scólei, se reunesc câte ḑece, câte douĕḑeci, închiriéză un local și țin discursuri. Intre tóte cluburile filantropice, politice, filosofice, archeologice, umanitare și pedagogice, cel mai original e clubul botanic. Am auḑit acolo cele mai grele cuvinte latinesci pronunțate de pe buze roze. Mărturisesc, că eu mĕ credeam ignorant, în acel cerc de americane, cari nu se dau în lături dela nici o cercetare scientifică. In Boston sĕ mai află un cerc femenin, cu mult mai ciudat: Clubul vĕduvelor. Aici sĕ țin discursuri despre meritele bărbaților rĕposați în comparație cu ale celor vii. Vĕduvele sĕ mângăie între ele prin noue speranțe, sau prin hotărîri eroice și se caută în lipsă sau nenorocire. Faptul acesta din urmă e destul de frumos, pentru ca sĕ opréscă pe unii strengari de a lua în bătaie de joc pe bietele vĕduve“.

* * *

Din trecutul mașinei de cusut. Dăm aceste date — după o fóie strĕină — mai ales pentru a satisface curiosității cetitórelor. despre originea mașinei de cusut. Étă ce aflăm în numita fóie:

„Prima mașină a avut'o probabil rotariul Saint Thomas, care era împreunată cu așa numitul fus cu fire infinite și care sĕ întrebuința pentru cusutul talpei la ghete și galoși. Invențiunea mașinei, ce lucra cu ac mai fin a fost publicată în anul 1804 de către englezii Stone Thomas și Hendersohn James, cari au cerut patenta pentru Francia. Cu aflarea mașinei cu douĕ fire s'a sbătut mult, la anul 1807—1839, Madersperger Iosif, croitoriu în Viena, dar fără nici un resultat. La anul 1829 un croitoriu francez cu numele Thimonnier Barthelemy gătesce în Lyon — după nouĕ ani de meditare — prima mașină folosibilă.

Mașina acésta făcea pe minut 300 împunsĕturi, cu tóte aceste însĕ nu a putut ferici pe inventator, și pe el l'a ajuns sórtea celorlalți inventatori, adecă deja în anul 1857 móre în sărăcie, ér nevasta sa după 10 ani capătă ajutor de stat, pentru meritele bărbatului ei. La 1845 iese la ivélă o invențiune și mai perfectă în New-York, prin croitorul Howe Elias. Howe însĕ era lipit pămêntului de sĕrac și numai cu bani străini și-a putut compune noua sa invențiune, care mai târḑiu a mulțămit ori,ce așteptare. Croitorii însĕ cu așa o antipatie s'au purtat față de de opera lui Howe, încât acesta bucuros a primit ofertul englezului Thomas de 2500 fl. pentru invențiunea sa. In curênd Thomas și-a cerut patenta în America, ceea-ce a și primit. Dar cu tóte acestea intreprinḑĕtorii din America în frunte cu ingineriul Isak Merrit Singer făcând unele neînsemnate schimbări la mașină, au declarat'o de invențiune nouă. La acésta Howe împrocesuaza pe Singer.

Procesul acesta decurge până la anul 1856, când Howe câștiga procesul și anume i-se dă pentru fie-care mașină vêndută în Statele-Unite 5 dolari, ér pentru cele esportate, de mașină 1 dolar, și așa Howe murind în anul 1867, mai mult ca 2 milióne a lăsat moștenire familiei sale.

O mână harnică face pe minută 50 împunsături, ó mașină mânată cu piciorul dela 500—1000, una cu vapor sau electricitate dela 2000—4000 împunsĕturi. La anul 1859 pe întreg teritoriul Statelor Unite erau numai 104.000 mașine, în anul 1875 deja 523 mii, acuma sĕ fabrică pe fie-care an 2 milióne.

* * *

Diferite proceduri pentru escitarea geniilor. „Journal d'hygiène“, care apare la Paris, publică o curiósă enumerațiune a procedurilor bizare întrebuințate de ilustri autori spre a-și escita geniul lor. Astfel Montaigne, spre a medita în tótă libertatea, părăsia în fuga mare locuința sa și mergea sĕ se închidă într'un turn. Rousseau se mulțămea de a-și ascunde capul în fên. Se scie de tótă lumea ceea ce făcea Buffon pentru ca sĕ scrie: el se așeḑa la biroul sĕu în haine de gală, cu manșete de dantelă și cu sabia la cópsă. Mai puțin îngrijit de toaleta sa, Milton, care de altmintrelea era fórte sĕrac, își compunea versurile îmbrăcat cu o veche manta și cu capul rĕsturnat pe spate. Schiller, se ḑice, nu putea compune, dacă nu-și punea piciórele în ghiață. Se asigură de asemenea, că Chateaubriand, când dicta un articol secretarului săŭ, se plimba, cu piciórele góle pe parchetul de marmoră al odăiei sale. Bentham nu putea sĕ scrie dacă nu se așeḑa pe bucăți de hârtie. Cooper, spre a se inspira, își umplea gura cu bombóne. Byron avea nevoie sĕ miróse un buchet de ciuperci, pe care-l ținea totdeuna pe masa sa de lucru. Balzac, chiar în mijlocul ḑilei, scria la lumina a douĕ luminări. Flaubert nu scria un cuvênt până nu fuma o lulea. In fine, un óre-care compositor italian, n'avea inspirația, decât când cele douĕ pisici favorite ale sale se urcau pe umerii sĕi.

Nr. 6970 Plen. 1895. [191] 3—3

CONCURS.

Pentru conferirea stipendiilor și ajutórelor, ce sunt a se vota pe anul 1896 din fundațiunea „Andronic“:

I. Pentru învĕțăcei de ori-ce meserie.

II. Pentru sodali, cari s'au eliberat în decursul anului 1895.

III. Pentru sodali, cari petrecênd cel puțin 6 ani consecutivi la meseria lor, au dat dovedi despre desteritatea, hărnicia și capabilitatea de a deveni măiestri, prin acésta se escrie concurs pe lângă următórele condițiuni:

Toți, cari voesc a concura la stipendii și ajutóre au sĕ producă în general:

1. Carte de botez;

2. Atestat comunal despre averea proprie și a părinților;

3. Atestat familiar dela parochul locului despre familia părinților concurentului, și fiind și acesta căsătorit și despre familia dênsului; în atestat are sĕ se indice și aceea, că în familie câți copii sunt minoreni, câți frecuentézĕ scóla și câți se mai află la vre-o meserie?

4. Concurenții pot fi numai români greco-orientali, născuți în archidiecesă.

I. *Invĕțăcei.*

a) Că au împlinit anul al 12-lea al etății;

b) că au cercetat cu succes bun, cel puțin scóla poporală;

c) că au încheiat contract cu măiestrul și că contractul s'a înregistrat în condica autorității industriale (la pretor ori magistrat). Contractul este a se alătura la concurs în original sau copie autentică.

II. Sodalii.

a) că au terminat periodul de învĕțătură în decursul anului 1895, ceea-ce vor dovedi prin atestatul autorității industriale (§. 67 art. de lege XVII din anul 1884);

b) că au purtare bună și fac sporiu mulțămitoriu în meserie, acésta o vor dovedi prin atestatul măiestrului, eventual cu cartea de lucru;

c) sĕ arate prin atestat dela măiestru, ce cunoscință de limbi mai au;

d) aparținênd eventual ca membrii la vre-o reuniune de meseriași, sĕ o dovedéscă acésta prin atestatul dela respectiva reuniune.

III. Sodalii, cari sunt în condițiuni de a deveni măiestrii.

a) sĕ aibă certificatul de măiestru;

b) sĕ fi lucrat cel puțin 6 ani consecutivi ca calfe, ceea-ce o vor dovedi cu atestatele dela măiestrii, la cari au lucrat, eventual cu cartea de lucru;

c) în cerere sĕ arate anume unde voesc a se aședa ca măiestri, ce feliu de mijlóce în bani mai au pentru a-și începe meseria pe socotéla lor? In fine pot produce și alte documente recomandătóre.

Dela toți concurenții de ori-ce categorie sĕ recere, ca *cererile sĕ fie scrise și subscrise cu mâna lor proprie*, și adresate Consistoriului archidiecesan greco-oriental în Sibiiu, sĕ le înainteze aici cel mai târdiu **până la 31 Decembre 1895 stilul vechiu.**

Cererile înaintate după acest termin nu sĕ vor lua în considerare.

Sibiiu, din ședința plenară a consistoriului archidiecesan, ținută la 2/14 Octobre 1895.

Dr. **Il. Pușcariu,**
archim. vicariu archiepiscopesc.

Dr. Elie Cristea,
secretariu.

Nr. 367/1895 [192] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei de cl. III-a Coronca, în tractul protopresbiteral al Murĕș-Oșorheiului, prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, în cari sunt socotite și venitele de parochia vacantă Sânbenedic cu filia Acoșfalĕu. ce este a se administra prin parochul din Coronca, dau anual suma de 449 fl. 70 cr. v. a.

Informațiuni detaiate despre acésta parochie sĕ pot lua la fața locului și la subsemnatul protopresbiter tractual.

Competenții își vor trimite cererile lor concursuali, în regulă instruite și în terminul preclus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murĕș-Oșorheiu, 26 Septembre 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Murĕș-Oșorheiului.

Nicolau Maneguțiu,
protopresbiter.

Nr. 372/895. [194] 2—3

Concurs repețit.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Nandru-Vale cu filia Nandru, protopresbiteratul Devei, pe basa grațiósei resoluțiuni consistoriale din 30 August a. c. Nr. 4713 B. sĕ escrie din nou concurs cu termin de 15 dile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post, statorite în ședința comitetului parochial din 6/18 Maiu 1894, dau anual suma de 282 fl. 05 cr. v. a.

Informațiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua dela oficiul protopresbiteral și dela comitetul parochial.

Dela reflectanții la acésta parochie sĕ recere, sĕ se presenteze până la alegere în vre o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din acéstă comună, spre a face cunoscință cu poporul.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-și subștérnă suplicele concursuale, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Deva, 4 Octobre 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Devei, în conțelegere cu comitetul parochial.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresb. adm.

---

ad. Nr. pp. 520—895 [195] 2—3

Concurs repețit.

Deóre-ce în urma concursului publicat a dóua óră pentru întregirea postului de paroch din comuna de clasa a III-a Bica-română, nu s'au însinuat nici un concurent, acum în urma ordinului Ven. Consistoriu archidiecesan, dto. 15 l. c. Nr. 5911 Bis. prin acésta sĕ escrie concurs nou cu termin de 15 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 430 fl.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne suplicele de concurs subscrisului oficiu până la terminul sus indicat, fiind instruite conform normelor în vigóre.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Clușiu, 26 Septembre, 1895.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 211—895 Of. ppresbit. [199] 1—1

Publicațiune.

In sensul §-lui 124 din regulamentul pentru procedura judecătoréscă în cause matrimoniale prin acésta se aduce la cunoscință publică, că Nicolau Mureșan gr. or. din Uriul de sus prin sentența Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 7 Septembre a. c. Nr. 5695 B. este despărțit total de către pribegita lui soție Domnița Măluțan gr. cat. născută în S Margita, fost locuitóre în Uriul de sus.

Deeș, 17 Octobre, 1895.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeș.

Teodor Herman,
protopresbiter.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕdute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

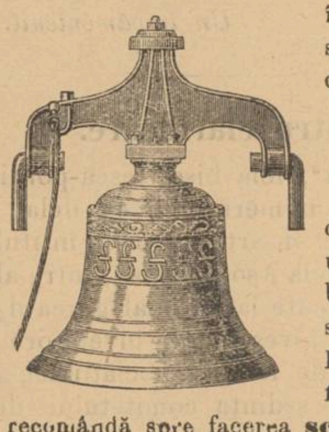

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 16—21

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Intinde mâna norocului!

500,000 mărci

ca câștig principal în cel mai favorabil cas oferă **tragerea de losuri cea mare din Hamburg,** care e aprobată și garantată de stat.

Cea mai avantagiósă arangiare a noului plan este astfel, că în decurs de câte-va luni sĕ decid cu siguranță **112.000 losuri cu 56.200 de câștiguri,** în sumă totală de

10,981.720 mărci;

între acestea se află câștigul principal de

500.000 mărci,

special însĕ:

1	câștig	á 300.000
1	„	„ 200.000
1	„	„ 100.000
2	câștiguri	„ 75.000
1	câștig	„ 70.000
1	„	„ 65.000
1	„	„ 60.000
1	„	„ 55.000
2	câștiguri	„ 50 000
1	câștig	„ 40 000
3	câștiguri	„ 20.000
21	„	„ 10.000
46	„	„ 5.000
106	„	„ 3.000
226	„	„ 2.000
822	„	„ 1.000
1325	„	„ 400
38050	„	„ 155

15590 câștiguri á marce 300, 200, 150, 134, 100, 98, 69, 42. 20.

Din câștigurile însemnate aici ajung la tragere în **clasa întâi 2000** în sumă totală de m. **117.200.**

Câștigul principal al clasei I sĕ urcă la m. **50.000** și sĕ ridică în clasa II la m. **55.000,** în a III-a la m. **60,000,** în a IV-a la m. **65,000,** în a V-a la m. **70,000,** în a VI-a la m. **75,000,** în a VII-a însĕ eventual la m. **500,000,** spec. m. **300,000, 200,000** etc.

Tragerile câștigurilor sunt stabilite după plan în mod oficios.

Pentru **procsima** tragere de câștiguri a acestor **losuri garantate de stat** costă:

1 los original întreg	. . . . fl.	3.50
1 los original jumĕtate	. . . fl.	1.75
1 los original un sfert	. . . fl.	—.90

Tóte comandele, cari sĕ adreséză direct firmei nóstre, sĕ vor esecuta **imediat** cu cea mai mare acuratețĕ, **dacă se va trimite îndată sau cu ramburs postal costul,** și fie-care primesce dela noi **losurile originale** provĕdute cu insigniile statului în mâna proprie.

La comande se alătură gratuit planurile oficiale necesare, din cari sĕ pot vedea atât împărțirea câștigurilor după diferitele clase, cât și respectivele sume, ce sunt a se depune la început, și noi trimitem după fie-care tragere interesaților nostrii, fără sĕ fim provocați, listele oficiale.

La cerere trimitem înainte și franco planul oficial, ca sĕ-l vadă ori și cine și ne declarăm și pentru viitor gata, sĕ primim îndĕrăt pe lângă înapoiarea sumei și înainte de tragere losurile, care nu ar conveni.

Plătirea câștigurilor sĕ face după plan și prompt sub **garanția statului.**

Colecta nóstră a fost întotdeauna cu deosebire de noroc însoțită și am plătit interesaților nostrii adese-ori cele mai mari câștiguri, între altele de mărci **250.000, 100.000, 80.000, 60.000, 40.000** etc.

Sĕ póte prevedé, că noi putem conta cu positivitate, că se vor împărtăși fórte mulți de o întreprindere întemeiată pe **cea mai solidă basă,** și de aceea ne rugăm, ca sĕ putem esecuta tóte comandele, sĕ ni se trimită comandele, cât se póte mai curênd și în tot casul înainte de **31 Octobre a. c.**

Kaufmann & Simon,
afacere de bancă și de cambii în Hamburg.

Noi mulțumim onoraților nostri mușterii pentru încrederea ce au avut-o până acum în noi, și pentru-că casa nóstră e cunoscută pretutindenea **de un lung șir de ani,** îi rugăm pe toți aceia, cari sĕ interesézĕ de o **tragere de losuri necondiționat solidă** și țin la aceea, ca interesele lor sĕ se validiteze în ori și ce direcțiune, sĕ se adresceze numai direct la firma nóstră **Kaufmann et Simon în Hamburg.** Noi nu stăm în legătură cu nici o altă firmă și n'avem agenți încredințați sĕ vêndă losuri originale din colecta nóstră, ci noi corespondăm numai direct cu mușterii nostri și aceștia sĕ bucură de tóte avantagele unei corespondințe directe. Tóte comandele, cari vor sosi la noi, sĕ vor înregistra îndată și sĕ vor efeptuí fórte prompt. [186] 5—5

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 118 Sibiiu, Marţi, 24 Octobre (5 Novembre) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de doue ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 23 Octobre, 1895.

Incă pe când erau numai proiecte actualele legi bisericesci, şi pre când părintele lor sufletesc, fostul ministru de justiţie, Szilágyi, era în parlament cel mai aprig apărătoriu al lor, nu odată s'a rostit din înălţimea tribunei parlamentare, că aceste legi sunt de o mare importanţă naţională magiară.

Nu ni-a putut mintea nóstră cuprinde marea importanţă naţională a acestor legi, dar a trebuit sĕ o credem, căci marea importanţă naţională magiară a lor o accentua ministrul de resort, o accentua şi ministrul president de atunci, şi o accentuau faţă cu oposiţia magnaţilor unguri, spre a provoca şi a sgudui asupra acestora opiniunea publică din ţéră.

Am dat creḑĕmênt enunciaţiunilor ministeriale, şi, deórece în tecstul legilor nu aflam justificate speranţele naţionale estra-ordinariu de mari legate de ele, a trebuit sĕ presupunem, că sunt lucruri reservate, cari la aplicarea legilor vor eşi la ivélă. Am asceptat deci aplicarea legilor.

Şi în aplicare legile s'au dovedit ca cel mai eficace instrument al magiarisărei. Cu deosebire s'a manifestat a éstă deşértă tendenţă la matriculele botezaţilor.

Am fost dureros surprinşi, când am vĕḑut în practică, că conducĕtorii matriculelor magiarisau cu sistem numele copiilor noştri.

Am înţeles deci pentru ce s'au legat aşa de mari speranţe de aceste legi bisericesci. In scurtă vreme nu vor mai obveni nume românesci nici în documentele publice, şi astfel pe cale uşóră se va ajunge la idealul actualei politice de stat, la magiarisarea tuturor locuitorilor din patria nóstră.

Se înţelege, că acésta se face sub flamura liberalismului, sub stégul egalei îndreptăţiri a tuturor naţionalităţilor din patria nóstră.

Nici odată nu s'a dat o mai mare palmă buciumatei egale îndreptăţiri, ca şi prin aplicarea legei cu matriculele de stat.

Nici odată nu s'a dat pe faţă cu atâta necruţare tendenţa de magiarisare, ca şi prin instrucţiunile secrete, cari s'au dat conducĕtorilor de matricule, ca sĕ magiariseze numele de botez ale copiilor.

Procederea acésta, căreia nu voim sĕ i ḑicem pe nume, căci în indignaţiunea nóstră ar trebui sĕ scriem un cuvênt prea aspru, procederea acésta a provocat o furtună de proteste în tótă ţara.

Furtunei acesteia de proteste a trebuit sĕ se plece şi actualul ministru de interne, de aceea vedem, că prin o nóuă ordinaţiune voesce sĕ slăbéscă întrucâtva efectul instrucţiunilor secrete, căci acuma permite, ca numele de botez sĕ se pótă scrie între anumite împrejurări şi la espressa dorinţă a părinţilor şi în limba românéscă, se înţelege numai în parantesă.

Corectura acésta se face cu atâtea reserve, încât trebue sĕ fim de tot precauţi şi cu deosebită îngrijire, dacă voim, ca sĕ se respecteze dorinţa părinţilor.

E dureros când trebue sĕ te presentezi în faţa lumei în asemenea haină, e dureros mai ales pentru un stat, care se numesce stat liberal, cum i place statului nostru sĕ se numéscă.

Legea nu dă ministrului o asemenea facultate, legea nu permite magiarisarea numelui.

După lege părinţii dau copilului lor numele, şi dacă e sântă legea, atunci când părintele rostesce numele Bucur, matriculantele nu póte scrie Vidor.

Da, în lege nu stă o asemenea anomalie, căci legea e făcută pentru lumea cea mare, şi pentru acea lume, ea trebue sĕ fie liberală.

Ordinaţiunea însĕ e dată în interesul magiarisărei, şi streinătatea numai legea o vede, viéţa internă însĕ e departe de ochii lumei civilisate, de aceaa 'şi permite ministrul a călca în picióre cel mai sânt drept al părinţilor.

Ni se va ḑice şi acuma, că pentru ce nu mergem cu plângerile nóstre în parlament căci acolo e locul lor.

Avem noi casuri destule, unde parlamentul, când s'au adus doveḑi că ministrul prin ordinaţiuni calcă legea, a declarat fără genă în faţa lumei, că se va îngriji, ca legea sĕ se acomodeze ordinaţiunei ministeriale.

Am dori totuş, ca cestiunea sĕ se aducă înaintea parlamentului, ca sĕ avem cu o dovadă mai multe.

Şi dacă s'ar afla cine sĕ o facă, prin acésta ar face un serviciu public întregei ţĕri, ar face însĕ şi streinătăţei, care ar vedea cum se respectéză în patria nóstră chiar şi cele mai sacre drepturi individuale.

„Tribuna“ şi dl Sturdza.

Te prinde mila, când veḑi, cum se svêrcolesce organul de aici al dlui Sturdza, făcênd eserciţii de a juca printre oue, numai ca şi în viitor sĕ pótă trece în Bucuresci de organ al dlui Sturdza, dar de altă parte şi pe cetitorii sei de aici sĕ-i pótă ameţí, că dl Sturdza pentru acei naivi, pe carii i-au învĕţat ea a crede, că salvarea nóstră are sĕ se nască din mişcările puse la cale în România, tot acela este şi astăḑi, când este capul guvernului, care era, când era capul oposiţiei din România.

Dar jocul acesta nu va mai puté dura mult, pentru-că de o parte nu-i va conveni nici dlui Sturdza — credem noi, ca pe el şi de aci încolo, şi după programul seu dela Iaşi, adresat mai mult monarchiei nóstre şi în special Ungariei, decât României, sĕ-l presenteze „Tribuna“ românilor de aici, tot ca pe mentorul lor, ér de altă parte şi între cetitorii „Tribunei“ sunt ómeni cu minte, cari n'au lipsă de „rebus“-urile ei, ca sĕ cunóscă adevĕrata situaţiune şi sĕ judece cu capul lor, şi o vor admonia sĕ înceteze cu amăgirea, sĕ nu mai umble după potcóve de cai morţi prin străinĕtate, ci sĕ-şi caute de trébă acasă, lăsând pe „fiii boierilor“ în pace sĕ-şi vadă de ale lor nĕcasuri, căci au şi ei destule, mai cu sémă acuma, când li se pune în perspectivă mişcarea orientului, — dar în fine mai este de considerat şi împrejurarea, că proprietarii „Tribunei“ aŭ eşit deja din închisóre, sunt acasă, şi nu vor lăsa ca „şórecii sĕ sară pe masă“ cum jucau când ei erau în Vaţ, ér organul lor ajunsese érăşi pe mâna bucurescenilor.

Tótă lumea scie, numai „Tribuna“ se face a nu sci, şi ar voí ca sĕ nu scie nici cetitorii ei, că dl Sturdza ad captandam benevolentiam statului nostru, şi în special a magiarilor, în pronunciamentul seu din Iaşi, a revocat tot ce a ḑis şi scris ca şef al oposiţiunei supĕrăcios pentru magiari din incidentul persecuţiunilor românilor din statul nostru, promiţênd că în viitor nu o va mai face.

A publicat şi „Tribuna“ de nevoie comunicatul oficial din Bucuresci, depeşat la tóte ḑiarele, primit şi de ea dela biuroul de corespondenţe, dar n'a comunicat comentarele şi justificările, cari a creḑut că ar produce în cetitorii sei un curent nefavoritor pentru d-nul Sturdza din 1893 şi 1894.

Pe noi de loc nu ne-a surprins nici dechiaraţiunea d-lui Sturdza de acum, precum nu ne-a surprins nici atitudinea lui din trecut, când unii ómeni îşi mai săriau din piele de bucurie, că d-nul Sturdza, când va ajunge la putere, va constrînge pe magiari, sĕ realiseze programul din 1881.

Étă ce am ḑis noi după cuvêntarea dlui Sturdza din senatul României, în articolul *„Domnul Sturdza şi partidul naţional“* publicat în nrul 137 din 14/26 Decembre 1893:

„Cetind cu óre-care atenţiune cuvêntarea dlui Sturdza, venim la convingerea, că ea e încât-va desavuarea politicei partidului nostru naţional. Mai mult, dl Sturdza susţine în senatul României politica nóstră — a „Telegrafului Român“.

„... Egala îndreptăţire cu magiarii în stat, perhoreşcarea magiarisării, libertatea de întruniri şi de presă şi respectarea individualităţii speciale a bisericei şi a scólei, pe care atât le-au atacat şi le atacă magiarii“.

„Acestea şi numai acestea le cere dnul Sturdza, acestea le-am cerut şi noi alăturea cu tóte ḑiarele nóstre naţionale, ba încă şi mai multe am cerut noi“ ....

„Nu înţelegem deci, pentru-ce presa guvernamentală din România s'a putut supĕra pe dl Sturdza pentru cele pronunţate în senatul României. Dl Sturdza a cerut minimul din pretensiunile nóstre legale, căci el a cerut numai respectarea legilor actuale dela noi. Şi acésta — după ale nóstre vederi — o póte cere ori-care om politic al României, o póte cere şi guvernul chiar, o póte cere presa din România cu tot dreptul, fără a trece peste graniţele, croite de dreptul popórelor, drept acceptat în Europa şi nu odată cu mult efect pus în practică chiar şi faţă cu actualul sistem din Ungaria“.

Şi ce am ḑis, cànd a ajuns dnul Sturdza la putere?

Étă ce:

„Noi firesce numai bucura ne putem, dacă România tetdéuna va avé un guvern consciu de chiemarea sa, un guvern tare şi înţelept, care va conduce statul spre mulţămirea cetăţenilor sĕi, fraţi de sânge ai noştri, şi vom fi fericiţi dacă, *ca români* vor sci crea astfel de situaţiune internaţională, în carea se pótă susţiné raporturi amicale şi sincere cu statul nostru“.

„...nu ni se cuvine sĕ fim atât de naivi în politică, ca sĕ facem pe cineva rĕspunḑĕtor, când este la putere, pentru cuvintele rostite când era în oposiţie, sau sĕ cerem noi din alt stat, ca dl Sturdza ca guvern, cu periclitarea intereselor statului seu, sĕ realiseze pentru noi tot ce pretindea dela guvern, când el era şeful oposiţiei. Dacă undeva, apoi în politica internaţională *„honores mutant mores“*.

„Nu va face nici dl Sturdza mai mult pe acest teren, decât îi vor permite raporturile amicale între România şi Austro-Ungaria, ceea-ce suntem convinşi, că a făcut şi guvernul conservator, al cărui membri, ca indiviḑi, n'au fost mai puţin buni români decât dl Sturdza, ba ne temem, că va avé ocasiune şi dl Sturdza ca guvern, ca sĕ fie combătut de un Take Ionescu şi alţi colegi de ai sei conservatori, *pentrŭ-că nu face aceea, ce ar trebui sĕ facă pentru noi“*.

Ei bine! ce a făcut dl Sturdza la Iaşi?

A făcut ad literam aceea, ce am prevĕḑut noi şi ce a prevĕḑut ori-care om politic.

A dat sĕ pricépă aderenţilor sei de aici, că continuând la guvern politica sa naţională din oposiţie, ar periclita interesele statului seu, ceea-ce ca patriot român nu póte şi nu voiesce se facă, mai bucuros se desavuéză pe sine însuşi şi se espune sigur eventualităţii, de care ne temeam noi „ca sĕ fie combătut de un Take Ionescu şi alţi colegi de ai sei conservatori, pentru-că nu face aceea, ce ar trebuí sĕ facă pentru noi“.

A adus jertfa şi încă grea jertfă ce i-s'a cerut, ca sĕ se facă posibil la guvern faţă cu statul nostru, carele escepţiona atitudinea lui din oposiţie.

Viitoriul va arĕta, dacă va sci el sĕ procure şi aceea, ce i-am cerut noi ca se fim fericiţĭ, dăcă el „ca român va sci *crea* astfel de situaţiune internaţională, în carea sĕ pótă susţiné raporturi *amicale şi sincere* cu statul nostru“, pentru-că, dacă este de mare valóre pentru România scutul triplei alianţe, nu este de mai puţină valóre pentru tripla alianţă amiciţia şi brava armată a sentinelei orientului, a Românie[1]....

Dar „Tribuna“ tóte acestea nu le vede în programul d-lui Sturdza, ci apreţiându-l într'un articol lung în Nrul seu 237 de Duminecă sub titlul *„Discursul-program dela Iaşi“* scóte la ivélă lucruri, cari nu se cuprind în el şi se opintesce a dovedi, că guvernul liberalilor promite mai mult pentru causa nóstră naţională, decât au făcut conservatorii.

Ţine o disertaţiune academică între cuvêntul „naţional“ folosit de dl Sturdza şi între „transilvani“ folosit până aci de conservatori, şi ḑice că adjectivul „transilvan“ a născut invinuirile cu „iredentismul“ şi „daco-românismul“, pe când terminul „naţional“ în gura românilor din România deoparte o va scuti de aceste bănueli, de altă parte ca o notă defensivă îl va îndreptăţi pe guvernul României „a pune tóte forţele statului în cumpĕnă pentru conservarea neamului românesc primejduit“.

„Va sĕ ḑică — ḑice „Tribuna“ o cestiune „transilvană“ desbătută de România, are nota agresivă contra monarchiei nóstre şi ar corespunde cu aspiraţiunile „iredentismului“ şi dacoromânismului“ inventate de duşmanii noştri şi aruncate în cârca nóstră. Pe când, precum se scie, nu e aci nici decât vorbă de Transilvania, ci de români, şi nu numai de românii din Transilvania, ci din tóte provinciile ce aparţin astăḑi Corónei Sântului Stefan. Dacă statul român se ocupă de cestiunea dela noi, pe care noi o numim românéscă, şi declară prin cel mai autorisat representant al seu, că cestiunea nóstră românéscă a devenit în fasele ei actuale o cestiune naţională pentru statul român, nu însémnă alt-ceva, decât: că prin politica de desnaţionalisare a Ungariei statul român se simte primejduit în chiar esistenţa sa. Cestiunea naţională aşa dar ridicată în România are o notă defensivă, şi recunóscerea ei prin guvern implică dela sine resoluţiunea a pune tóte forţele statului în cumpĕnă pentru înlăturarea ei în sensul conservării naţionale anémului românesc primejduit“....

.... „Stând pe aceste base dnul Dimitrie Sturdza, ne dovedesce prin discursul sĕu dela Iaşi, *că prin primirea portofoiului de ministru* dsa nu e dispus, se slăbéscă *o iotă din principiile, ce l'au condus ca şef de opoziţie,* şi că guvernul României compus de amicii sei politici numai din acest punct de vedere póte sĕ privéscă cestiunea“....

Un joc de cuvinte mai frivol decât acesta nu-ţi poţi închipui.

Tótă nesuinţa dlui Sturdza a fost, ca sĕ dovedéscă chiar contrariul dela cele ce i-le impută „Tribuna“.

Nu numai că n'a pus în vedere în viitor o intervenţie la statul nostru în favorul nostru în sensul de mai sus, dar din contră s'a lăpĕdat de asemene intenţiuni chiar şi cu privire la trecutul sĕu.

Cuvêntul „transilvan“; care în România cuprinde în sine pe toţi românii de pe teritoriul Corónei S-tului Stefan — nici nu l'a rostit, ér cuvêntul „naţional“ numai odată în trécăt în întroducere, în construcţia: „In cestiunea naţională atitudinea nóstră este clară şi hotărîtă“ şi pe acest cuvênt îşi baséză „Tribuna“ un articol de fond de trei colóne, numai ca sĕ amăgéscă pe acei cetitori ai sĕi, cari nu cetesc alte ḑiare, presentând în interesul sĕu pe dnul Sturdza de aceea, ce el nu voiesce sĕ fie.

Nici un cuvênt n'a rostit dl Sturdza, care ar îndreptăţi pe cineva sĕ-l comenteze aşa, precum se opintesce a-l comenta „Tribuna“.

Din contră prin cuvintele: „Firesce că trebue sĕ ne reţinem dela ori-ce *înriurire* agitatorică în afacerile interne ale statelor vecine şi cu deosebire în acele ale monarchiei austro-ungare“, apoi prin cuvintele: „S'a mai susţinut că *voim* sĕ ne amestecăm în afacerile interne ale Ungariei. Nimic n'a stat mai departe de intenţiunile nóstre ca acésta“ a dat sĕ pricépă aceia, pe carii-i privesce, că nu numai nu va interveni ca guvern în favorul nostru la guvernul nostru, dar nici nu va tolera, ca în acéstă direcţiune sĕ se pună la cale agitaţie în România, cum au tolerat conservatorii.

Cei ce nu cred acésta sĕ probeze a pune la cale acuma nisce meetinguri în România, după tipicul din anii trecuţi.

Noi nu credem — repeţim — ca dlui Sturdza sĕ-i convină clişeul, ce i-l face „Tribuna“ şi cu atât mai puţin credem, ca dnul Sturdza sĕ céră dela „Tribuna“, ca ea şi mai departe sĕ nutréscă în cetitorii sei speranţele cu cari i-a îndopat, pe când dsa era şeful oposiţiei, căci prin asta îl compromite chiar în acele cercuri, unde a încercat sĕ se rehabiliteze prin programul din Iaşi.

Dar ce sĕ-i faci, amăgirea publicului a fost scopul fabricatorilor „Tribunei“ la nascerea ei, amăgirea este şi astăḑi pânea lor de tóte ḑilele.

Revista politică.

Şi dieta Croaţiei s'a ocupat în mai multe şedinţe cu cunoscuteie scandale din Agram. Deputatul Dr. Ruzici a adresat banului o interpelare, în care îi face imputarea, pentru ce n'a interḑis, când a fost maiestatea Sa Regele Croaţiei în capitala acesteia, ca sĕ se arboreze pe edificiile publice stindardele nepermise de lege? — Banul a rĕspuns, că amêndouĕ steagurile, şi cel unguresc şi cel sêrbesc, suut permise de lege, de aceea n'a fost de lipsă un ordin deosebit de oprire. Interpelantul n'a fost mulţumit cu rĕspunsul, ci i-a imputat banului, că acesta a vorbit pentru steagul sêrbesc nu atât din dragoste către sêrbi, ci póte din ură către naţiunea croată. Dieta a luat rĕspunsul la cunoscinţă, iar presidentul a propus, ca pentru ofensa, ce i s'a făcut banului, dep. Dr. Ruzici sĕ fie esclus dela 15 şedinţe — o cestiune, care se ve desbate în şedinţele viitóre.

⁂

Impregiurarea, că va fi sau nu va fi Dr. Lueger întărit de primar al Vienei a dat ansă la o mulţime de rĕmăşaguri „pro“ şi „contra“ între deputaţii austriaci. Cum sĕ aude, în ḑilele acestea se va întruni consiliul de ministrii, ca sĕ tranşeze cestiunea, sĕ ḑice, că guvernatorul Austriei de jos a înaintat deja actul de alegere ministeriului pe lângă o comitivă de recomandare. Clericalii împreună cu ministrul de agricultură contele Falkenhain în numele conservatorilor au cerut dela primul ministru întărirea Drului Lueger. — In legătură cu acésta s'a rĕspândit vestea, pe care noi de loc nu o credem, că militarii superiori din armata comună din consideraţiuni faţă cu magiarii, ar lucra contra întăririi. Vorbă sĕ ne fie!

⁂

Am amintit în ḑiarul nostru, că guvernul Franciei cu Ribot în frunte a căḑut. Noul guvern frances este astfel constituit: Bourgeois, president şi interne; Ricard, justiţie şi culte; Cavaignac, rĕsboiu; Locroy, marină; Berthold, instrucţie; Doumer finance; Guyot lucrări publice; Mesureux comerciu şi Combes colonii; ministru de esterne Barrére şi ministru de agricultură Verninac. Cine scie câte luni va ţinea şi acest guvern?!

Adunarea generală

a despărţĕmêntului IV al Asociaţiunii transilvane, ţinută în comuna „Sadu“ la 22 Octobre v. a. c.

Sibiiu, 1895, Octobre 23.

Domnule redactor!

Ieri diminéţă între órele 7 şi 8 se părea, că o stradă de altcum liniştită a birocraticului nostru oraş vrea, sĕ se schimbe la faţă. Prea îţi bătea la ochi circulaţia ómenilor bĕtrâni şi tineri şi sgomotul trăsurilor, cari numai puţine, dar 6 la numĕr, s'au oprit la colţul edificiului „Albinei“. Aici era locul de întâlnire al acelor români inteligenţi din Sibiiu, cari s'au hotărît sĕ participe la adunarea din Sadu. „Toţi căciulari, români de viţă veche“, tineri şi bĕtrâni, trădau prin ochii lor o deosebită veselie; era resultatul nedespărţit al consciinţei împăcate. Membrii sibieni ai asociaţiunei transilvane plecau adecă la Sadu, voioşi şi mulţumiţi în sufletele lor, că-şi pot împlini una d'intre cele mai sânte datorinţe, cari le are românul astăḑi.

Am zărit în cea d'intâi trăsură pe d-nii: I. Papiu, protopresbiter şi directorul despărţĕmêntului; Mateiu Voileanu, asesor consist. şi membru al comitetului despărţĕmêntului; Dr. V. Bologa, prof. şi secretarul II al al Asociaţiunei; Dr. N. Vecerdea, advocat şi secretariul despărţĕmêntului. In trăsura a doua pe d-nii: Protopresbiterul Ioan Hannia, fost membru vechiu al comitetului central; Part. Cosma, directorul institut „Albina“, membru în comitetul central şi al despărţĕmêntului; Leontin Simonescu, secretar metropolitan. membru în comitetul central şi al despărţĕmêntului; şi Pantaleon Lucuţa, cassarul consistorial. In trăsura a treia: Profesorul sem. Dr. V. Saftu, secretarul cons. Dr. Elie Cristea, N. Benţia şi N. Şuluţ, funcţionari la „Albina“. In trăsura a patra: Dr. I Stroia prof. sem., George Bogdan-Duică, publicist, Dumitru Stefan, concipient la advocatul „Albinei“, şi Elie Moga învĕţător. In trăsura a cincea: Dr. Cornel Diaconovici, secret. I al Asociaţiunii, Onoriu Tilea, inginer şi membru în comitetul Asociaţiunii, St. Stroia, vice-notar la comitat şi membru în comitetul despărţĕmêntului. In trăsura a şeasea „activul“ Cornel Aiscr, funcţionar la „Albina“ şi cântăreţul nostru, Vasilie Popovici, cancelist metropolitan.

Douĕ-ḑeci şi unul de sibieni n'au pregetat a pleca la „Sadu“ — repet, ca sĕ şi împlinéscă datorinţa sfântă pe care o avem cu toţii către scumpul nostru giuvaer, către Asociaţiunea transilvană. Cine scie, cât de preţios este tocmai astăḑi, în impregiurările critice, în cari trăim, contactul direct al inteligenţii cu poporul, înţelege, pentru-ce i-am înşirat pe toţi cu numele. Am făcut-o, ca sĕ ia esemplu tóte despărţĕmintele, am făcut-o ca în acesti „fii din provincie“ ai Asociaţiunii sĕ se întăréscă duchul de viaţă, zelul învăpăiat pentru binele şi progresul scumpei nóstre Asociaţiuni. Nicăiri în Transilvania şi Ungaria sĕ nu pregete ómenii inteligenţi a lua parte la adunările generale ale despărţĕmintelor. Contactul direct cu poporul astăḑi nu numai că e fórte folositor, dar e indispensabil. Numai în chipul acesta sĕ póte convinge poporul nostru despre valórea cea mare a Asociaţiunii nóstre, numai în chipul acesta se strêng neapĕratele legături între popor şi inteligenţă; numai în chipul acesta sĕ póte face cea din urmă vrednică de nelipsita încredere a celui dintâi!

Ajunşi în délul Gregori (Gregoriberg), dincolo de Cisnădie, am poposit vre-o jum. de óră. Aici avurăm, tinerii, încă odată ocasiunea, sĕ ne convingem de adevĕrul incontestabil al proverbului românesc: „Cine n'are bĕtrân, sĕ şi-l cumpere“. După un românesc dejun plecarăm mai departe

La hotarul Cisnădiei, când era sĕ intrăm pe teritorul comunei „Sadu“, am fost întêmpinaţi de călăreţi. Unul dintre ei — mi se păre primarul din comună, — a bineventat în câte-va cuvinte călduróse sosirea comitetului despărţĕmêntului. Natura părea, că intr'adins acompania cu drag călĕtoria nóstră!. In capul satului ne aşteptau „pompierii Sadului“ în posiţie militară cu stéguri, trîmbiţe şi în haine de sĕrbătóre. Ţi era mai mare dragul, sĕ veḑi pe iubiţii nostrii românaşi deprinşi la ordine şi disciplină. Comanda în limba românéscă îţi suna fórte plăcut la urechi. Ajunşi la pórta scólei române ortodocse gr. or alţi 8 pompieri în posiţie militară îndepliniau rolul companiei de onóre. Peste tot trebue s'o spun, că efectul salutar al reuniunilor de pompieri a eşit la ivélă intr'un mod remarcabil şi în comuna Sadu Recomandăm deci cu căldură tuturor comunelor românesci, sĕ înfiinţeze astfel de reuniuni; spiritul de corp, de ordine şi disciplină, întinderea mânii de ajutor celor ce cad în nĕcaz, — sunt însuşiri, cari pe românul nostru îl înalţă, îl fac mândru şi demn de neuitaţii lui străbuni.

In faţa unui public fórte numĕros, compus din inteligenţi şi ţĕrani, s'a început pe la 11 óre şedinţa.

Directorul despărţĕmêntului a ţinut un discurs nimerit, cu care a deschis şedinţa. Primindu-sĕ programul stabilit de comitet şi publicat în fóia nóstră, secretarul Dr. N. Vecerdea a cetit raportul general. După primirea en bloc a acestuia, s'a ales o comisiune de 3 în persónele dnilor: Dr. V. Saftu din Sibiiu, preotul I. Popovici şi notarul C. Popovici din Sadu, pentru încassarea tacselor membrilor vechi şi înscrierea de membrii noi.

Apoi a cetit dl George Bogdan Duică disertaţiunea sa despre „Călugărul Visarion“. A fost un studiu istoric interesant pentru limpeḑirea activităţii acestui călugăr, care a petrecut în Transilvania între anii 1744 şi 1746. Publicul a dat atenţiunea cuvenită conferenţiarului; ar fi fost totuş mai bine, sĕ cetéscă ceva mai rar şi cu o voce mai puternică, ca sĕ pótă auḑi toţi. De altfel disertaţiunei i-a lipsit caracterul „poporal“, indispensabil pentru astfel de ocasii şi singurul capabil, ca sĕ „inspire“ ţĕranilor nostrii români interesul dorit.

După dl George Bogdan Duică a vorbit dl director şi prof. sem. emeritat, protopresbiterul I. Hannia. Din incidentul unui portret*), despre care sĕ susţine, că e cel mai original, al rĕposatului episcop gr. cat. Inocenţiu Clain (născut tot în Sadu), vorbitorul a amintit dóuĕ tradiţii locale despre copilăria amintitului episcop Intre altele a ḑis, că micul Inocenţiu era cunoscut de consătenii sĕi, ca un băiat „mut“. Odată sĕ juca el cu mai mulţi copii de vêrsta lui de a „cloţii“**) Unii slobodiau lemnişóre pe apă, ér el numai singur stătea la „creplă“***), ca sĕ păḑiască sosirea şi oprirea cloţilor. Venind aceştia mai cu putere, deodată crepla se rupe şi micul Inocenţiu a început de spaimă sĕ strige pe colegii sĕi de joc. „Haideţi, măi, că s'a rupt crepla“. Aceştia au rĕmas toţi surprinşi, sciind, că numai el singur era la creplă şi că era „mut“. Altădată a venit micul Inocenţiu cu tatăl sĕu în Sibiiu la târg (Sădenii fac negoţ cu lemne). Copilul era de altfel chipeş şi bine făcut. Trecênd pelângă carul cu lemne un „călugăr Francíscan“, acesta zări pe Inocenţiu, îl observă mai bine şi ḑise către tatăl sĕu: „Dămi l mie, ca sĕ-l învĕţ carte“. La acésta îi rĕspunse tatăl, că n'are, ce face cu el, pentru-că copilul fiind cam mut, nu e bun de scólă“. Inocenţiu vorbia aşa mai greu şi acuma. El auḑind vorbele tatălui sĕu aruncă biciul în car şi ḑise: „Tată, eu mĕ duc“. Aşa s'a şi întêmplat. In cele din urmă cu învoiala părinţilor micul Clain s'a dus la călugărul „Franciscan“, care-i dete instrucţia primară; într'un timp „scurt“ făcu şi studiile secundare la gimnasiul din Blaş, absolvă şi continuă studiile superióre în Sâmbătamare; in fine ajunse episcop. După cele ḑise de protopresbiterul, I. Hannia, s'a suspendat şedinţa pe un sfert de óră, ca sĕ-şi împlinéscă datorinţa comisia alésă mai înainte. Redeschiḑêndu se şedinţa s'a aprobat mai întâi bugetul aşa, cum a fost propus de comitet; apoi s'a dat comitatului vechiu absolutorul (sĕ împlinise trieniul) şi s'a pus la ordinea ḑilei alegerea comitetului pe un nou period de 3 ani, cu începere dela 1 Ianuariu 1896.

---

*) Portretul antic a fost adus immediat în sală; observ însĕ, că cine a pus mâna pe el, sĕ-l aşeḑe, ca sĕ-l vadă toţi, nu l'a sciut aşeḑa.

**) Sĕ numesc „cloţi“ lemnele de brad, pe cari le dau Sădenii pe rîul Sadului în jos, ca sĕ ajungă astfel în comună.

***) „Crepla“ e opritórea.

M. Voileanu în numele mai multora face propunere, ca sĕ se alégă tot comitetul vechiu afară de dl protonotar Corn. Tobias, care ne-a avisat sĕ nu mai reflectăm la persóna D-Sale şi Dr. Olariu, care asemene este fórte însărcinat cu alte afaceri, ér în locul acestora sĕ între Cornel Aiser şi G. Bogdan-Duică. Totodată însĕ, deóre-ce în trecut în loc de 6 s'au ales 9 membri, din cari 3 s'au considerat de suplenţi, fără ca sĕ se fi spus cu numele, carii sunt suplenţi, propune, ca sĕ se considere ordinea alfabetică şi astfel cei 3 din urmă după alfabet şi anume d-nii Stefan Stroia, Dr. N. Vecerdea şi M. Voileanu sĕ se considere de suplenţi.

Domnul P. Cosma nu primesce partea ultimă a propunerii, ci propune, ca sĕ se considere dînsul de suplent fiind membru şi în comitetul central, tot asemene cere şi dl Simonescu pentru sine, ér pentru dl Dr. Russu cere dl Tilea tot acésta, care propunere primindu-se se proclamă de membri ordinari în comitet, d-nii: C. Aiser, G. Bogdan-Duică, G. Dima, Stef. Stroia, Dr. N. Vecerdea şi M. Voileanu, suplenţi d-nii: P. Cosma, Dr Oct. Russu şi Leontin Simonescu.

S'a hotărît apoi, ca despărţĕmêntul sĕ-şi ţie adunarea sa generală viitóre în comuna Rĕşinari. In fine a raportat comisiunea alésă pentru incassarea tacselor şi pentru înscrierea de membrii noi, prin referentul ei, Dr. V. Saftu, că Dl Dr. N. Vecerdea s'a însinuat de membru pe viéţă şi ce tind cu numele pe membrii noi a constatat, că a incassat cu totul suma de 57 fl. 20 cr. Şi aici s'a dovedit că nici românii din Sadu nu pregetă a pune „denarul" lor pe altariul culturii poporului român!

După tóte acestea directorul despărţĕmêntului, I. Papiu, mulţămind publicului pentru zelul desvoltat, îmbărbătéză pe oameni a sprigini şi mai cu căldură interesele scumpei nóstre asociaţiuni şi încheie şedinţa.

Era pe la 2 óre şi mai bine, când publicul aprópe întreg s'a retras în altă clasă a scólei gr.-or., unde sĕ arangiase o masă comună. Prânḑul oferit de fruntaşii comunei, a fost mulţămitor. N'au lipsit nici toastele, în parte mare fórte instructive pentru ţĕranii nostri din Sadu. Au vorbit preotul I. Popovici pentru membrii din Sibiiu şi directorul despărţĕmêntului I. Papiu; protopresbiterul I. Papiu pentru fruntaşii comunei şi pentru protopresb. I. Hannia, născut în Sadu; protopresb. I. Hannia aducêndu-si aminte cu duioşie de părinţii sei pentru sentimentele ce le deşteptă în om în totdéuna locul natal; dênsul a dat înţelepte sfaturi consătenilor sĕi; preotul I. Popovici făcênd alusiune la binefăcĕtórea „masă a studenţilor români din Sibiiu" pentru dl director P. Cosma; dl Cosma pentru femeile fruntaşilor comunei, cari s'au îngrijit de prânḑ, încopciând cu acéstă ocasiune frumóse învĕţături la adresa ţĕranilor nostri; Adv. Dr. N. Vecerdea pentru tactul şi înţelepciunea membrilor din comit. central; prof Dr. V. Saftu pentru frumósa primire ce s'a făcut din partea sădenilor, aducêndu-şi aminte de un bărbat cunoscut român născut tot în Sadu: de preotul militar din Viena, protopresb. Popovici; asesorul Mateiu Voileanu pentru notariul comunal C. Popovici, care pentru meritele sale ca notariu de mulţi ani a fost distins în acest an cu crucea pentru merite şi prof. Dr. V. Bologa pentru avêntul îmbucurător al comunei N'au lipsit nici cântările, între cari amintesc pe „Barbu lăutarul" cântat fórte frumos de tenoristul nostru, V. Popovici.

Ţi era mai mare dragul, sĕ veḑi tu, cum îşi petrecea inteligenţa cu iubiţii nostrii ţĕrani: Mi-am gândit în gândul meu, dacă tot mai tare şi mai tare se vor închega legăturile de iubire intre unii şi alţii, naţia nóstră va forma şi de aici inainte o stêncă de granit contra atacurilor duşmane şi tot se va implini ḑisa lui Cichindeal, că nu va fi naţie mai alésă pe pămênt, ca naţia românéscă!! Cătră 6 óre p. m. óspeţii din Sibiiu au părăsit poetica comună „Sadu" fiind pompierii iarăşi la postul lor in linie de paradă şi intre nesfêrşite urale de „să trăéscă" ale intregului popor.

Onóre şi laudă inteligenţii din Sibiiu, care dă viaţă unor astfel de adunări generale pe sate prin presenţa ei; onóre şi laudă şi ţĕranilor din Sadu, cari s'au purtat destul de frumos în tóte; Onóre şi laudă în special familiilor fruntaşe, preotului I. Popovici, notarului comunal C. Popovici şi primarului actual cari n'au cruţat nici o ostenélă, ca sĕ mulţumiască pe distinşii lor óspeţi!

Când tóte despărţĕmintele asociaţiunei vor fi înspirate de duch viu şi zel neobosit pentru interesele scumpului nostru giuvaer, atunci acesta adecă Asociaţiunea transilvană pentru literatura şi cultura poporului român, îşi va putea împlini mai uşor şi mai iute sublima ei misiune culturală!!

Un admirator al luminei electrice.

Rĕspuns dlui Beşa şi celor de o pănură cu dênsul.

Tonul încâtva domol, în carele dl Beşa, învĕţător şi director la scóla nóstră din Poiana, rĕspunde la cele scrise în Nrul 105 al „Telegr. Român" a. c. sub signatura mea; — acest ton destul de domol pentru atari certe, mĕ îndémnă a-'i reflecta câteva cuvinte mai mult pe séma dênsului, decât pentru publicul mare, carele şi de altcum deja se va fi lămurit.

Constat deci mai nainte de tóte faptul ciudat şi caracteristic, că dnul Beşa négă ori-ce scire şi conlucrare la corespondenţa din „Foia Poporului", pentru carea am intentat procesul de presă, — dar cu tóte că o négă acésta, scie positiv că autorul acelei corespondenţe este un cutare cojocariu din Poiana.*)

Şi mai ciudat e faptul, că — deşí în corespondenţa mea nu obvine nici numele, nici titulatura dlui Beşa, — d-sa totuşi se vede atât de bine posat prin icóna ce am dat-o despre esistenţa unui om între cei 4—5000 locuitori în Poiana, carele „ar desţelení, unde nu este ţelină, ar trăí în închipuirea, că el se jertfesce şi este o absolută necesitate pentru poinari, pe când de fapt nu ar fi, decât o neghină în agrul lor, şi carele prin corespondenţele sale necălite publicate prin ḑiare ar produce numai zizanie etc. etc."..., încât se vede motivat a le lua tóte aceste asupră şi şi a rĕspunde la ele.

Lăsăm se tragă dl Beşa însuşi conclusiunea din acest fapt; pentru publicul mare d-sa confirmă cele ḑise, îşi face însuşi icóna personalităţii sale chiar în rĕspunsul, de carele ne ocupăm, şi acésta mult mai bine, decum o făcusem, sau o aş puté face eu.

Analisând acésta icónă, dăm mai întâi preste bombastica asemânare a lui Beşa cu „îndumneḑeitul seu Eminescu şi a dujmanilor sei, — între cari şi subscrisul, — cu duşmanii acelui îndumneḑeit"....

Sĕ nu ḑicem mult asupra acestei asemânări, se ḑicem numai, că tocmai acest vers alui Vlăhuţă 'i va fi venit în minte dlui Beşa, ori se potrivesce cu casul nostru, ori ba,... se mai recunóscem apoi numai vechiul adevĕr, că dacă „tóte asemânările schiopătéză" în general, de ce nu ar fi permis se schiopăteze în special asemânarea unui om dotat cu o atât de vie închipuire, ca dl Beşa?!..., mai putem ḑice fără frică şi aceea, că dl Beşa nu e tocmai modest, dar nici tocmai consecuent în asemânarea sa, când odată ne spune cu mult curaj, că:

> „Mereu luci-va printre veacuri,
>
> . . . .
>
> Ér Toncescu fi va tot Toncescu,

apoi imediat se vaeră în desperaţiune ḑicênd, că „neumanul meu articol i-ar nimicí tot trecutul şi tot viitoriul"....

Ba sĕ-i dăm dreptul şi dlui Beşa şi se ḑicem, că d-sa póte semăna cu Eminescu întru tóte, afară dóră de genialitate; — se constatăm însĕ totodată şi adevĕrul, că dl Beşa este, ca întru tóte ale sale, bombastic şi închipuit.

Sĕ trecem mai departe preste necualificabilele insulte, ce dl Beşa află de cuviinţă a 'i le face unui distins coleg al seu, dlui Georgescu, pentru simpla causă, că acesta a spus adevĕrul, că corespondenţele şi anume corespondenţele acaţióse, de feliul celei din cestiune, le face din Poiana de regulă dl Beşa.

Am ḑis distins — şi fără frică de a fi óre când-va disavuat din parte competentă— repet distins, anume nu prin proprie laudăroşie, nici prin jurăminte bombastice, ci prin fapte recunoscute. Recunoscute de superiorii sei, cari an de an l'au declarat în acte oficiali model de învĕţător, — spre deosebire de dl Beşa, faţă de carele acele nu glăsuesc atât de măgulitor, cum 'şi închipuesce d-sa. Recunoscute de colegii sei învĕţători, cari 'l au ca pe prototipul unui om pacinic, modest şi harnic — spre deosebire de dl Beşa, pe care 'l cunosc ca pe un om, ce póртă în gură multă fanfaronadă, dar în faptă puţină ispravă. Recunoscute în sfêrşit de totalitatea comunei, carea mereu l'a onorat cu diverse mandate de încredere, pre când dl Beşa, deşi „de 12 ani se jertfesce spre a asigura posiţia nesigură a Poienarilor"...*) nu a avut nici odată vre-o trecere între acesti Poienari;**) ḑic se trecem şi preste aceste, dar nu mai curênd, de ce am fi constatat şi aici adevĕrul, pe carele 'l vor confirma toţi cei-ce cunosc pe Georgescu şi pe Beşa, că adecă acesta = între multele-i defecte — póte fi şi un calumniator reutăcios.

Trece-vom în fine şi peste mult hazlia suposiţiune a dlui Beşa, că ar fi intenţiunea mea, ca „sĕ'l alung pe dênsul din Poiana şi în locu'i se pun pe iubitul cumnat Georgescu"...

Ori cine cunósce pe Georgescu va sci, că posiţia sa aḑi deja este mult mai bună, decât alui Beşa, că Georgescu mai ales ca învĕţător, în Poiana şi ori unde, ar fi primit ca o bună acuisiţiune cu braţele deschise. Şi ori-cine mĕ cunósce pe mine scie hotărît şi anume din fapte, odată că eu de 6 ani, cât negru sub unghe nu m'am amestecat în afacerile com. Poiana; altădată că eu n'am obiceiul se umblu după potcóve de cai morţi şi că voind se ajutorez pe un Georgescu, 'l pot ajutora mult mai eficace, decât rivnind după posiţia dlui Beşa.... Vom constata însĕ şi de aici adevĕrul, că un om, care póte vedea „interes de partid, nepotism, ură şi intrigă" la un post de învĕţător şi încă pentru un Georgescu, laboréză ca totdéuna în partiderìi, coterii nepoterii şi alte prostii, demne de scóla de fanatisare, din care face parte dl Beşa.

Şi după tóte aceste, cine nu va recunósce pe „desţelenitoriul", când dl Beşa esclamă despre sine, „Apoi acea, că terenul educaţiunei şi al instrucţiunei *la întrarea mea în Poiana* a fost un ogor bine lucrat, o las la apreţiarea Dtale".!? şi érăşi:

„Pe mine nimic altceva nu m'a îndemnat se rĕmân peste 10 ani în Poiana, decât numai şi numai posiţia nesigură a Poienarilor;..... acesta este motivul cel sânt, carele m'a făcut" (de rîs), „ca pentru Poiana (o, fericită Poiană!) „sĕ jertfesc timpul de aur (adecă de aur) al vieţii mele, se-'mi jertfesc viaţa" (o, martir scump, închinaţivĕ Poienarilor, închinaţivĕ!) „şi sănătatea, se-'mi jertfesc" (tot ai mai jertfit, oh!) din averea părinţilor preste 2500 fl." (atât de scumpă a fost vaca, carea ai dus-o la Poiana?! oh).......

Apoi, dle Beşa, dacă laşi la apreţiarea mea; — eu o sĕ spun adevĕrul aşa, cum el este:

La „întrarea" dtale eu m'am uitat anume la turnul saşilor din Gârbova, dar nu se clătea de loc.

La întrarea dtale în P.... ai fost condus de mine, cum scii, la rugarea dtale şi prin intervenţiunea rep. în Domnul prof. Popescu, carele când ar sci, ce soiu de om mi-a recomandat, n'ar avea odichnă în grópă. Dta venisei din Sĕlişte, unde încă întraseşi, dar nu prea-prea eşiseşi.

Lucrul cel dintâiu, ce l'ai făcut îndată după „întrarea" dtale în Poiana, a fost o corespondenţă în foiţa „Tribunei", în care spui, că dta ai venit sĕ desţelinesci aci, dar esci împedecat de popi, ce iubesc numai pomenile..... şi de atunci mereu 'ţi ai continuat acele corespondenţe galaghióse, cât sub titlul „omul", cât sub „adevĕrul", „Emanuil" etc.

Ér cu „asigurarea viitorului nesigur al tinerei generaţiuni" din P.. ai ajuns, cum vom vedea mai la vale până la strălucitul succes, de a fanatisa tineri cojocari, ca în loc de a-şi vedea de meseria şi familie sĕ se ocupe cu politica, ba ai ajuns sĕ-l dispui, ca se dee deshiaraţiuni false şi se depună la judecătorie jurăminte false. 'Ţi gratulezi dta la aceste succese? — Sĕ-ţi fie de bine.

Dar sĕ vedem mai departe:

La întrarea dtale în P... ai aflat o scólă normală bine organisată sub direcţiunea mea. Nu observi dta, că cu „întrarea" dtale îmi dai pălmi mie şi tuturor învĕţătorilor, câţi au funcţionat la acea scólă. Nu observi dta, că aci este prea multă laudăroşie, chiar şi când dta ai fi un escelent învĕţătoriu şi un om cu fire?! E bine, dacă dai acéstă palmă, apoi eu în numele meu şi al tuturor învĕţătorilor: ca Petraşcu, Meţ, Marcu, Nistor, Puntean etc.... şi fără nici o frică de vro desavuare, ţi-o dau înapoi.

In fine nu observi dta, că prin închipuita-ţi jertfire pentru Poienari, dta dle Beşa, care aci esci şi totdeuna ai fost un nemernic şi afară de laudăroşie nu ai nici cel mai neînsemnat merit faptic.

La revaşul dtale, dai pălmi tuturor fruntaşilor, cari au povĕţuit şi povĕţuesc acéstă comună, ér prin închipuitaţi „asigurare a viitorului tinerei generaţiuni" dai pălmi tuturor învëțătorilor, cari au colucrat la ajungerea acelei ținte, fiecare după puterile sale, dar la tot casul partea cea mai mare dintrënșii mai mult ca dta?!

---

*) Vom vedé mai la vale, cum se are lucrul cu corespondenţele de jurnal ale acestui cojocariu?!

*) Apelez la acesti poienari, se spună, cum stăm cu asigurarea posiţiei lor prin dl Beşa?!

**) Din cruţare întrelas pentru astădată, de a descrie în special rolul dlui Beşa în Poiana, din acela s'ar vedea destul de bine, cine e cel-ce şi după 12 şi după de 12 ori 12 ani este şi va trebuì se remână tot Toncescu.....

Eu sum sigur, câ atât acesti fruntași, cât și acesti învëțători vor protasta energic în contra acestor pălmi.

Și dacă s'ar întêmpla acea, de ce te temi, — dacă s'ar întêmpla, ca prin asemenea proteste së se sfetéscă odată ființa dtale cea adevërată, dacă ți s'ar întêmpla ca dta, carele ai fost de tot mult cruțat, se fii odată tractat, după adevërata-ți valóre, dacă ți s'ar întêmpla, că în urma insultelor, ce fără nici o basă și fără nici o causă mi le ai făcut în „Fóia poporului“, mi le faci acum în rëspunsul dtale, mi le ai făcut prin Poiana mie și altor ómeni mult mai merituoși, mult superiori mie și în urma procesului, ce ne stă înainte, — dta se-ți vedi nimicit, cum dici „tot trecutul și tot viitorul dtale“, — atunci nu imputa dta nimenui acésta naturală urmare a faptelor dtale. Ér décă dta nu esci vinovat, atunci nu te teme, nu ai de ce te teme.

Eu nu sciu, dacă dta ai dușmani sau ba, sciu însë, că eu totdéuna am avut câte vr'o doi, am și adi mulțișori în tabëra ómenilor dela „Tribuna“. Una miie și unul de dușmani tribunisti pentru mine sunt tocmai destui, ca së vëd, că lucrez bine, ca së me simțesc bine. Adevërat și periculos dușman al omului póte fi numai propria calicie, carea nu are dușmani.

Dacă nu ți-ai zidit casa pe nësipul propriei lăudăroșii, ci pe solida stâncă a propriei hărnicii; — dacă nu ți-ai propus sé trăesci din svonuri góle, ce ți-le pregătesci prin jurnale în hatărul dtale și în paguba altora; — dăcă „jertfirea dtale pentru poienari“ în faptă nu este agitarea și demagogisarea lor cu minciuni ca d. e. aceea, că eu, carele în romanitatea mea cunoscută de pe fapte, o ieu cu zeci de ómeni de calibrul dtale, „sum vêndut la unguri“ etc..., că „metropolitul nostru și-a vêndut biserica la unguri, de aceea s'a introdus căsătoria civilă“..... și alte multe mișelii de ale dtale, ci, în loc de aceste, vei învëța ceea-ce trebue së învețe un preot românesc, din ceea-ce însë dta nu scii nici „Dómne miluescene“ — și vei învëța a fi membru folositoriu în societate nu a provoca tot feliul de zizanie până së se bată în biserică nisce ómeni ca blândii poienari; — atunci nici zlătnenii, nici alții nu se vor mai teme de a te avea pe dta de preot.

Căci nu numai în Zlatna, ci ori unde în lume se află un locșor pentru un om cu firea întrégă, dester și harnic.

Dacă însë dta, păstrându-ți firea vei continua a lucra ca până acum, atunci nu vei ajunge pe créngă verde, căci adevërul iese la lumină și românul dice: „Cu minciuna prândesci, dar nu cini!“

Nu vei cina nici dta, nici cinstiții dtale tovarëși dela „Fóia Poporului“.

Dta, ce e drept, ne spui, că corespondența de sub întrebare a făcut'o cojocariul, ér „Fóia Poporului“ publică chiar o dechiarațiune a dtale subscrisă de cojocariul, în care acesta ia asupra-și corespondența încriminată, dar nëcasul e, că minciuna încă e vorbă.

In casul de față, vorba cu atât mai vërtos e minciună, cu cât cojocariul dtale a fasionat la judecătorie sub jurămênt, că nu el este autorul și nu cunósce pe autor.

Credi dta, că actele judecătoresci valoréză mai puțin, decât dechiarațiuni de substituire, cu cari v'ați obicinuit totdéuna cei ce ați avut curajul civic de a nu rëspunde pentru faptele vóstre?!.....

Incă ceva:

Credi dta, că s'a aflat om cu mintea întrégă între români sau între unguri, carele ar fi credut, că Balteș însuși a scris articoli pentru cari de atâtea ori a stat închis?! Și credi dta, că om cu fire iea de bani buni vorba, că un cojocariu, carele a învëțat numai scóla poporală, carele n'a fost în stare nici së ți abscrie epistola d. d. 13 Oct. a. c. în carea în numele sëu „vii cu umilita rugare cătră simțul de dreptate și de păstoriu sufletesc al M. St. D-Vóstră, de a retrage pîra și a sista procesul și a da iertare tot lucrului acestuia“..... este în stare a scrie articoli de jurnal?!

Dacă o credi vedea-vom cum te vei mântui!

Eu nu ți-o cred și sum în cea mai mare perplesitate, când socot, ce nume meriți dta și cumetrii dtale dela „Tribuna“ și „Fóia Poporului“, cari ve folosiți de atari mijlóce spre a strica aceea, ce are omul mai scump pe lume — onórea.

Atâta sciu, că Dăian și Rozsa Sándor, cari luau numai bunurile materiale ale ómenilor, pot fi ómeni de cinste în comparație cu voi, haiduci ai spiritului!.....

Căci së vedem acum, cum stăm cu procesele? Se venim ad rem:

Casul întâiu.

Dl Beșa primesce dela un cojocar insciințarea, că subscrisul cu mai multe rudenii și amici, domni și dómne, ași fi avut o petrecere..... Nu a fost dar nici el și nici cojocariul de față prin urmare nici unul nici altul nu póte sci, ce s'a petrecut.....

Mâncărimea de a scrie și cleveti ca cofărițele, 'l dispune însë pe d-nul Beșa, ca se scrie „Fóiei Poporului“, minciuni și insulte grosolane; acésta din parte-și umflă la superlativ minciunile acestea, și de pe o atare miserabilă basă debarcă asupra mea cu insultele cele mai infame, ba agitéză și provócă direct întreg poporul român, ca së me desprețuiască.

Trași la rëspundere; haiducii nostrii umflă bercul; redacțiunea „Fóiei Poporului“ declară, că corespondenta i-s'a trimis din afară, că n'are nici o probă despre veritabilitatea ei, prin urmare nu póte lua asuprași nici o rëspundere...*) inițiatorul Beșa se lapădă și spune, că numai mult, mult după aparițiune.....a aflat, sërmanul de acea corespondență.....și i o încarcă în spatele cojocariului..... Se adeveresce însë, că acesta nici nu e capace a scrie corespondențe de jurnal, că el va fi vorbit ce scie vorbi un țëran, care nu a învëțat decât scóla poporală, despre un lucru de care „a audit“, dar n'a presupus că minciuna sa se va umfla așa de mult etc. etc

Și conclusiunea din tóte aceste?

Acea este: Tribunisti, clevetitori, foi nerușinate și ómeni nerușinați, iubitori de certe și de scandal, povățuitori orbi orbilor.

Al doilea cas.

Se scrie în cinstita „Tribună“ un dialog, care s'ar fi petrecut „în sala de pertractare a judecătoriei din M.-Oșorheiu“, între preotul suspendat Ioan Runcan din Sângeorgiu și între protopopul seu.

Acésta pertractare se înfățoșéză, ca scrisă de unul din public, care ar fi asistat la ea, de aceea 'i-se și dă forma de dialog.

La pertractare protopopul s'ar fi purtat atât de rëu, încât „publicul“ întreg s'ar fi scandalisat. Pe basa acesta, i-se dă protopopului epitetele cele mai infame.....

Se face proces de calumnie și sub cercetarea judecătoréscă se desfundă, că descrierea pertractărei din cuvênt în cuvênt e o mare minciună, că nu a fost nici un suflet de om ca „public“ la pertractare, prin urmare nu a avut nici cine së scandalisa, nici cine scrie „Tribunei“....... Redacțiunea și editura „Tribunei“ âmflă bërcul, ca totdéuna...., spune că corespondența i-s'a trimis din afară, de un Runkán Károly, carele nu esistă....; manuscrisul, firesce, s'a perdut......, redacțiunea și editura „nu are nici o convingere despre adevërul corespondenței și nu ia asupră-și nici o rëspundere“.....

Care va se dică: după fasiunea redacției și editurei „Tribunei“, Runkán Janos (nu Károly) însuși ar fi fost „publicul, care s'a scandalisat“, și tot el „unul din public“, carele a scris dialogul, dar „manuscrisul s'a perdut“....

Ei bine, n'a observat redacția „Tribunei“, că Runkán János e partea interesată, care îi scrie minciuni spre publicare?!

Ba da! Dar, cum s'ar puté susținé „Tribuna“ fără scandal și sensație?! Și apoi protopopul pentru-ce nu abonéză „Tribuna?!...“

Étă: Cofărițe, cărora nimic nu le mai este sânt; étă aceea ce numesce némțul: Revolverblatt!

Al treilea cas.

Se face un ospëț la un țëran mai fruntaș în Poiana. Beșa se direge după obiceiu;. vede pe păretele țëranului posa întemnițaților nostrii, între cari anticipando și pe cumnatul sëu, dl S. Albini;.... se înfócă, se sue pe masă după obiceiu și ține un toast de ale sale, care se începe cu „țelina sa aflată în Poiana“, trece prin „desțelenirea“ sëvêrșită de dênsul... și ajunge la strigătul emphatic: „Jos,... jos... cu aceste netrebnice icóne*).... pe păreții caselor nóstre numai acésta icónă**).. merită se stee“.... etc. etc....

Òmenii rîd, petrec mai departe și la timpul sëu nunta se desface... Se trezesce și dl Beșa... și află că bună faptă a sëvêrșit eri sara, acésta faptă (adecă vorbă) ar trebui preamărită... (după teoria tribunistilor este o „scóla detestabilă“ a preamări fapte treze... vorbele bete së preamăresc).

Se pune deci pe lucru și scrie: „Români buni***)... românii dela o nuntă din P. au hotărît, că de adi înainte cu toții vor avea în casele lor numai tabloul martirilor.... s'a toastat pentru unitatea tuturor românilor“... etc... etc...

Nu e vorbă, ar fi frumos acest entusiasm, dar, vedi nëcazul, el e o minciună și deci publicul român, care cetesce „Fóia Poporului“ s'a îndopat cu minciuni, s'a abusat de credulitatea poporului, care s'a îmbătat cu apă rece,... s'a demagogisat lumea, ca se crédă, că cine sci cât de afund în popor a pëtruns „un anumit sentiment“....

Se face cercetare,.... voinicii demagogi âmflă pădurea, redacțiunea „nu scie nimic, 'i s'a trimis din afară“, ... Beșa négă... și încarcă érăși tótă treaba în spatele bietului tiner cojocariu, acesta din parte-și depune jurămênt că nu el a scris și nu cunósce pe cel ce a scris.... și conclusiunea?!

Acea este: Tribuniști demagogi, cari abusați de credulitatea poporului, 'l duceți di de di la sinamăgire și discurăgiare și preste tóte aceste mai comiteți și crima, de a arëta dușmanului golătatea politicei, de care abusați în numele poporului român! — Și atari păcătoși ar fi chemați a conduce destinele unei națiuni?!

— — Sêrmana națiune!...

N. Manegutiu.

---

*) Dar insulta și provoca a putut cucuveica!.....

*) Icónele sânților, obicinuite la români.

**) Posa intemnițaților.

***) Ințelege: spre deosebire de românii unguriți ca ppul Manegutiu.

Noutăți.

Din causa sfintei sërbători a „Mucenicului Dumitru“, Nrul proxim al fóiei nóstre va apăré Sâmbătă în 9 Novembre st. n. 1895.

⁂

Parastas. Joi, în diua de sântul Dumitru, se va serba în biserica din Sibiiu (Suburbiul Iosefin) părăstas în memoria decedatului Demetriu Andronic; cu acéstă ocasiune corul meseriașilor români din Sibiiu va esecuta cântările liturgice, precum și cele funebrale. După sëvêrșirea ceremoniei se va depune o cunună pe mormêntul decedatului din partea meseriașilor rom. din Sibiiu. Sunt rugați deci meseriașii români a lua parte într'un numër cât se póte de mare la acéstă serbare. *Un meseriaș.*

⁂

Hymen. Domnul Ioan Gl. Olteanu, din Feneșul-săsesc și-a logodit de fiitóre soție pe domnișóra Maria D. Coltofeanu fica protopresbiterului nostru din Treiscaune Demetriu Coltofeanu.

Së fie în un cias bun!

⁂

Limba magiară în Madagaskar. „Egyetértés“ së plânge asupra faptului că fórte puțini sciu, că cei din Madagaskar folosesc tot aceleași litere, ca și magiarii și că în limba acelora së află multe însușiri de ale limbii compatrioților nostri. Spre documentarea celor afirmate, numita fóie aduce numele ministrului president, Rainitsimbazafy ca esemplu și dice, că cele douë litere din urmă însémnă, nobilime, ér „ts“ dela mijloc së cetesce „cs“ ca și în limba magiară. Causa e, că cei din Madagaskar au învëțat a scrie și a ceti dela un magiar și anume dela Benyovsky Móricz. Ergo magiar ori evreu e tot un drac.

⁂

Pușcă nóuă. E lucru recunoscut, că americanii sunt fórte darnici, mai ales atunci, când e vorba, ca së aplice vre-o invențiune nóuă, încă necunoscută în lumea mare. Abia sunt 2 ani, de când tótă armata a fost provëdută cu pușcă cu repetiție a lui Krag-Jörgensen, și deja ministrul de marină a întrodus un alt sistem, cu care va provedé în curênd și armata de pe uscat și anume a lui Lee. Sistemul acesta e tare simplu, și din puține părți constitutive, ér manuarea e fórte ușóră. Pușca cu curea cu tot cântărește 3·74 klgr. Țevea e din nikel și oțel. Glónțele, precum și țevea pentru baionet së pregătesc din aluminiu curat, sau amestecat cu bronz. Fie-care individ din armată va fi provëdut cu 200 umplături, cari au o greutate de 22 klgr. Iuțéla, cu care së póte împușca e colosală; siguranța nimeririi la 1800 metri e fără îndoétă și së presupune, că la o depărtare de 4600 metri glonțul tot mai are puterea, de a trece prin 4 ómeni.

---

ad. Nr. pp. 520—895 [135] 3—3

Concurs repețit.

Deóre-ce în urma concursului publicat a dóua óră pentru întregirea postului de paroch din comuna de clasa a III-a Bica-română, nu s'au însinuat nici un concurent, acum în urma ordinului Ven. Consistoriu archidiecesan, dto. 15 l. c. Nr. 5911 Bis. prin acésta së escrie concurs nou cu termin de 15 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 430 fl.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne suplicele de concurs subscrisului oficiu până la terminul sus indicat, fiind instruite conform normelor în vigóre.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere
cu comitetul parochial.

Clușiu, 26 Septembre, 1895.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 119 Sibiiu, Sâmbătă, 28 Octobre (9 Novembre) 1895. **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 27 Octobre, 1895.

Diarele din capitala ţĕrei ne-au adus scirea, că Maiestatea Sa nu a întărit alegerea de primar în Viena. Cestiunea acésta a devenit celebră, şi întrégă pressa din patria nóstră se ocupă cu ea.

E de tot caracteristic modul de apreţiare al diarelor dela noi în afacerea acésta, de aceea ne ocupăm şi noi cu neîntărirea primariului din Viena, care a devenit celebră tocmai prin faptul, că i se dă deosebită importanţă din partea diarelor dela noi.

In Viena a eşit la suprafaţă curentul liberal, care ca şi la noi e stăpânit aprópe esclusiv de jidani, şi acţiunea acestora a provocat o aprigă reacţiune din partea populaţiunei crescine a Vienei. S'a format o partidă puternică antisemită, şi acesteia i-a succes a câstiga maioritatea în consiliul comunal în asemene mĕsură, încât la alegerea de primariu şi-a scos pe representantul sĕu în persóna democratului Lueger.

Lucrul acesta în sine nu ar avea importanţă deosebită, căci în viéţa constituţională alegerile se fac cu maioritate, şi capitala imperiului Hasburgic a mai avut ea primari, de cari lumea mare nu a luat notiţă.

Altcum se are lucrul în afacerea din cestiune. Primariul Vienei e cunoscut ca mare antisemit, care în parlamentul din Viena nu odată a atacat în mod violent curentul aşa numit liberal din Austria, şi în special a atacat pe evrei, cari ca şi în alte locuri, au ajuns şi în Viena la preponderanţă.

Paralel cu acţiunea contra evreilor a desvoltat Lueger o acţiune crâncenă contra curentului din statul nostru, contra magiarisărei, şi cuvêntările lui contra sistemului de magiarisare dela noi, totdéuna făceau sensaţiune, şi pressa dela noi privea în el pre duşmanul neîmpăcat al ungurilor.

După ce fu el ales primariu al Vienei, diarele din Budapesta avéu rubrică permanentă despre el, şi se cerea cu aplomb neîntărirea lui ca satisfacţiune Ungariei pentru ţinuta lui Lueger contrariă mersului lucrurilor dela noi.

Cestiunei cu întărirea sau neîntărirea i s'a dat deci o deosebită importanţă, cu ea s'a ocupat şi ministrul Badeni, şi diarele din Budapesta la timpul seu ne-au surprins cu scirea, că cestiunea neintărirei a format obiect de discuţie între guvernul nostru şi cel din Viena.

In sinul cabinetului din Viena s'au format douĕ păreri. Maioritatea a fost pentru întărirea alegerei. Neîntărirea e presentată ca un act spontaneu al Maiestăţii Sale.

Am luat act despre acéstă cestiune, ca şi cetitorii nostri sĕ fie în curent cu acéstă afacere, care adi preocupă opinia publică din monarchia nóstră.

Revista politică.

Cea mai nouă şi fórte tristă ştire este, că Dr. Lueger, cel ales cu atâta entusiasm primar al Vienei, *n'a fost întărit.* Fie care di aduce ómenilor, cari nu stau anume cu capul în sac, ca să nu vadă, ce sĕ întêmplă, amare decepţiuni. Di de di trebue, sĕ te convingi, că „gura-mare“, „minciunile“ etc. sunt apucături, cari în politică au cele mai detestabile urmări. Şi pe noi ne dóre, că creştinul, Dr. Lueger, n'a fost întărit. Faptul acesta însĕ aruncă o lumină cât se póte de tristă asupra situaţiunei politice. Ar fi de dorit, ca şi noi românii sĕ nu mai umblăm încurcaţi, ci sĕ ne trezim odată din „amăgire“ şi sĕ ţinem cont în politica nóstră de împrejurârile triste, dar reale, sĕ nu mai umblăm după potcóve de cai morţi; — Sĕ înţelege de sine, că tótă presa magiară, semită şi filo-semită iubiléză. „Pester Lloyd“ scrie în numêrul de alăltăeri un articol de fond, din care reiese, că de atunci de când a fost Lueger ales, a amintit motivele, pentru cari nu credea, că va fi întărit. Deşi cei din Viena şi cu deosebire primarul neîntărit a criticat cu aspre cuvinte adese ori ingerinţa guvernului unguresc în afacerile Austriei, deşi diarul guvernamental încă contestă acest amestec, noi nu-i credem. Fapt este, că întréga presă magiară a scris din rĕsputeri contra întăririi lui Lueger; tot fapt trebue sĕ fie şi amestecul unor persóne politice magiare de mare influinţă în acéstă cestiune.

„Pester Ployd“ afirmă, că nu trebuia nici decum adus motivul din partea Ungariei pentru neîntărirea lui Lueger, căci au Vienezii destule motive; pentru că lui i-ar fi convenit sĕ fie Lueger întărit şi în chipul acesta „sĕ fie capitala Austriei predată demagogilor antisemiţi, ca residenţa împĕratului sĕ se compromită prin căpetenia lor comunală înaintea întregei lumi civilisate, căci cu atât ar fi fost mai bine pentru capitala nóstră, (Buda-Pesta,) cu atât mai avantagios pentru resedinţa regelui Ungariei.

„Persóna lui Lueger nu vine luată în considerare, când e vorba de Ungaria, ea privesce pe Austria; că iubesce el sau urĕşte Ungaria, nici nu încăldesce, nici nu rĕcesce pe nici un cetăţian unguresc. Când ar fi primit însĕ direcţiunea duşmană statului şi societăţii, demagogismul escesiv ultramontan şi reacţionar, prin care a ajuns acest om la postul de primar, aprobarea oficiósă, — şi altfel nu s'ar fi putut interpreta întărirea, — atunci ar fi sulevat Ungaria formal cestiunea, dacă e cu putinţă întărirea pactului de stat, sau şi numai perpetuarea necesară a acestui pact atunci, când ajung la putere dincolo tendinţe atât de condamnabile şi periculóse şi când acestea sĕ lăţesc tot mai tare, tendinţe, cari trebue sĕ nimicéscă în ori-şi care politic unguresc liber cugetător şi aderent al ideilor culturale, consciinţa şi sentimentul comuniunei cu Austria. Nu în literile legii stă garanţia proprie şi durabilă a raportului de stat, ci în sentimentul de solidaritate al popórelor; dacă însĕ sĕ protegiază din colo din partea guvernului astfel de situaţii, cari impresionéză într'un mod respingĕtor sentimentul şi vederile ungurilor, atunci sĕ deschide între noi şi Austria un abis fără fund, pe care nu-l póte trece nici o lege“. — Din cele reproduse aici e evident, că magiarii au sciut pune şi de astă dată cu succes punctul pe i! Traurig, aber wahr! Ei sciu, sĕ pomenéscă dualismul şi sĕ condiţioneze chiar şi întărirea unui primar al Vienei, de esistenţa pactului d'intre Ungaria şi Austria. Numai încape deci nici o îndoială, că influinţa Ungariei a fost aceea, care a provocat neîntărirea lui Lueger.

De aceea am dis noi mai sus, că sĕ numai umblăm după potcóve de cai morţi, ci sĕ ţinem cont de durerósele, dar realele împregiurări! „Pester Lloyd“ a mai dis, că garanţia adevĕrată a dualismului austro-ungar nu este în litera legilor, ci în sentimentul de solidaritate al popórĕlor! Ce cuvinte de aur, şi cât de rĕu şi fără milă sunt ele desconsiderate în statul nostru! Apoi purtarea guvernului magiar a fost vre-odată şi este astădi de natură a promova solidaritatea popórelor? Apoi, cum sĕ póte uni desnaţionalizarea cu solidaritatea popórelor? Cum pot sta alăturea magiarii, cari au tóte drepturile cu românii despoiaţi şi de cele mai neînsemnate drepturi? „Pester Lloyd“, care vede aşchia din ochii Austriacilor, ar face bine sĕ vadă bârna din ochii statului nostru. Solidaritatea de aur a popórelor într'un stat este absolut dependentă dela egala îndreptăţire a acestor popóre din partea statului; când va esista acésta din urmă, cea dintâiu urméză de sine. In acéstă „sfêntă“ direcţiune ar putea face şi diarul din Pesta fórte mult. De ar face numai.....

* * *

FOIŢA.

Cătră preoţii nostri!

> „Mergênd, învĕţaţi tóte nèmurile botedêndu-i pe ei în numele Tatălui, al Fiiului şi al sântului Duch“.

De câte-ori preoţii nostri în misiunea lor de urmaşi ai sfinţilor apostoli nu se vor fi întâlnit cu cuvintele, cuprinse în citatul de mai sus, cu cari cuvinte Domnul nostru Iisus Christos a trimis pe învĕţăcei sei în lume, ca sĕ propoveduéscă cuvêntul lui Dumnedeu.

De câte-ori în decurs de nouĕspredece vécuri nu vor fi rĕsunat acele înţelepte cuvinte de pe buzele celor chemaţi a le rosti şi de câte-ori ele nu vor fi fost viu interpretate şi esplicate poporului credincios?

De sigur, că de nenumĕrate-ori! Şi dacă totuşi aflu de bine a mĕ mai ocupa încă odată cu cuvintele Mântuitoriului, nu o fac din motivul, că eu aş pĕtrunde mai adênc în filosofia, celui mai mare filosof şi aş puté da o esplicare mai corectă cuvintelor lui, ci o fac din simplul motiv, ca sĕ reînprospĕtez în memoria preoţilor nostri şi sĕ le pun la inimă cuvintele Domnului nostru Iisus Christos, fiind-că nici când póte societatea omenéscă şi în special poporul nostru românesc nu a avut lipsă mai mare, de a pricepe cu adevĕrat învĕţăturile religiunei nóstre, şi nici când chemarea şi responsabilitatea preoţimei nóstre nu a fost atât de grea, ca în timpul de faţă.

Pentru-ca sĕ vedem, de ce póte nici când necesitatea de a lumina şi întări poporul în adevĕrata credinţă, nu a fost mai din greu reclamată ca în dilele nóstre, trebue sĕ facem o comparare între timpul şi împrejurile domnitóre de atunci, când Domnul nostru Iisus Christos s'a adresat cu cuvintele: „Mergênd *învĕţaţi* etc.“ şi între timpul în care trâim noi, şi apoi sĕ tragem consecuenţele, cari de sine vor urma.

Societatea ovreiéscă în timpul acela, când D-deu a trimis pe fiul seu în lume, ni-sĕ presintă în un colorit cât sĕ póte de trist. Simţul moral şi religios a degenerat aprópe cu totul, desfrêoul, imoralitatea, viclenia şi corupţiunea domnia pe tóte terenele. Nu era lege, instituţiune, care sĕ fie respectată, tóte erau pângărite de pofta nesaţiósă de înavuţire a fariseilor destrăbălaţi.

Era timpul suprem, ca D-deu sĕ trimită pe Mesia, pentru-ca se scape pe acest popor nerecunoscător de totala peire.

Intre astfel de împregiurări sĕ ivesce Mântuitoriul, pentru ca sĕ tórne viaţă în corpul slăbănogului — în corpul putred a naţiunei evreesci — ridicându-l dela mórte, la viaţă.

Nu voi înşira tóte peripeţiile provenite din vecinica ignoranţă omenéscă, prin cari a trecut Christos, fiind-că sunt fórte binecunoscute tuturor, ci voi suleva numai casul că după-ce Domnul Iisus Christos şi a ales invĕţăcei sei i-a trimis în o lume, care era pe trépta ultimă de decadenţă, cu cuvintele: Mergênd *învĕţaţi* tóte némurile botezându i pe ei în numele Tatălui, al Fiului şi al sântului Duch!“

Din citatul acesta pondul principal îl pun pe cuvêntul „*învĕţaţi*“ care cuvênt m'a şi făcut, ca sĕ meditez asupra acestor lucruri.

Mulţi vor fi cetit acele cuvinte a-le Mântuitoriului şi dintre acei nu puţini vor fi cugetat, că D-nul Christos nu a observat nici o topică în espunerea cuvintelor unul după altul. Aşa ceva nu sĕ póte presupune despre cel mai mare dascăl; dar' abstrăgênd dela aceea, că în tóte învĕţăturile sale sa dovedit mai târdiu de cel mai profund filosof, însuşi natura lucrului, judecata istorică ne face sĕ credem, că el numai aşa a putut sĕ vorbéscă şi că întru adevĕr în citatul de sus, unde cuvêntul *învĕţaţi* a premers, esistă o topică esemplară.

Domnul Christos a sciut, că societatea acea, care numai avea nici atâta credinţă, cât un grăunţe de mustariu, numai aşa sĕ va putea întórce pe calea adevĕrului, dacă i-sĕ va infiltra în inimă credinţa adevĕrată, după-ce va fi convinsă în adêncul sufletului despre adevĕratele învĕţături a-le religiunei crestine, şi după-ce va fi pe deplin convinsă despre absurditatea credinţei deşerte, a idololatriei. De aceea D-nul Christos a dis învĕţăceilor: “Mergênd *învĕţaţi* etc., adecă mai întâi esplicaţi şi convingeţi poporul despre adevĕrul cuprins în învĕţăturile religiunei creştine şi numai după-ce poporul va înţelege, că fericirea sufletéscă numai armând aceste învĕţături o póte dobândi numai, atunci „botezaţii pe ei în numele Tatălui a Fiului şi sântului Duch“! Căci ce folos veţi avea, dacă veţi boteza o lume întrégă, care nu e convinsă pe deplin, despre adevărul precep-

Demisionând ministrul de agricultură al Ungariei, contele Festetich, a fost numit în locul acestuia, Dr. Ignaz Darányi. — Pentru noi românii e tot atâta.

* * *

„N. Fr. Presse“ publică următórele sciri, primite din Bucuresci: Veștile despre nóuĕ mișcări ale revoluției macedonene au atras atențiunea guvernului român cu atât mai mult, cu cât chiar și persóne, cari stau fórte aprópe de guvernul bulgar, ar fi dat declarația, că în casul când dorințele macedonenilor nu sĕ vor lua în considerare, nu sĕ va putea împedeca o nóuĕ isbucnire și mai teribilă a revoluției. Neliniște a produs cu deosebire scirea, că la congresul macedonén, ce sĕ va ținea în Sofia, vor lua parte și delegații dela comitetele macedonene formate prin unele cetăți ale României. Ca sĕ nu sĕ ivéscă surprinderi neplăcute, ministrul de interne a dat ordin prefecților din Tulcea și Galați, nu numai sĕ supravegheze cu îngrijire pe bulgarii locuitori în țară, dar sĕ ție în strictă evidență și pe strĕinii bulgari, macedonenii ruși, greci și armeni, cari zăbovesc pe timp mai scurt în România, „Voința Națională“ — fóia guvernului de astăḑi, — publică un articol pe semne inspirat, în care se declară, că România, care se interesézà mai mult ca alte state de pace, are un interes esențial la susținerea imperiului otoman, și că de aceea ori și cine, care sĕ face unealtă contra siguranței Turciei, trece de un om periculos pentru interesele României. Amintitul organ guvernamental adauge la acéstă declarație într'un mod destul de limgede, că acei cetățeni români de oripine macedonénă s'au bulgăréscă, cari sprijinesc mișcarea macedonénă prin bani sau într'alt chip, au sĕ alégă între datorințele lor către statul român și între simpatiile lor naționale. Ori și care sprijin al mișcării îndreptate contra Turciei e o înaltă trădare a intereselor României, care în nici un cas nu sĕ póte tolera.

* * *

Ḑiariul oficios al Rusiei „Regierungsbote“ a publicat mai în ḑilele trecute un articol, care a făcut mare furóre în tótă presa europénă. Étă-l: „Secretarul de stat din ministeriul de esterne englezesc, Mr. Curzon, a ținut în Kingston o vorbire, în care a declarat, că venirea torilor la putere ar fi produs mari schimbări în lumea politică. „Puterea Angliei“, a ḑis oratorul, „care e recunoscută de opinia publică a țĕrei, nu mai li sĕ pare nici strĕinilor o chimeră“. Vorbitorul a susținut, că politica esternă a Angliei sub conducerea torilor a suferit o „radicală schimbare“. In cercurile liberale englezesci lumea nu e de părerea acésta, și sĕ constată, că secretarul de stat nu a fost îndreptățit a afirma, că resultatele dobândite de politica torilor pe terenul politicei esterne ar fi mai favorabile pentru Anglia decât acelea, pe cari le-a avut guvernul liberal; noul guvern tory calcă pe urmele lorlului Rosebery în tóte cestiile esterne, chiar și în cea arménă. Opinia liberalilor din Britania o împărtășesc în acéstă privință cele mai însemnate ḑiare strĕine, cari găsesc, că actualul cabinet englez n'are nici o ansă, sĕ se laude cu fapte deosebite înaintea opiniei publice din Anglia. Pentru deslegarea cestiei armene are sĕ mulțuméscă Europa nu Angliei, ci con lucrării celorlalte douĕ puteri, Franciei și Rusiei. Pentru Francia și Rusia a culminat cestia cu deosebire în asigurarea drepturilor și intereselor supușilor creștini ai Sultanului, față cu codirea sistematică a guvernului turcesc, de a-și împliní datorințele impuse lui prin pactul dela Berlin. In basa pusă pentru ințelegerea celor trei puteri, prin cari pórta a fost silită, sĕ respecteze pretensiunile, cari i s'au făcut, a lipsit de astădată încrederea în sinceritatea intervenției engleze; căci după părerea cercurilor politice nu e nici o putere legată prin interese esențiale cu orientul, cari sĕ nu fi fost cuprinsă de indignare față cu manierele și politica de duplicitate a diplomației britice, care a atins aprópe și cestiunea împărțirei Turciei. Nici odată nu s'a esprimat în Europa sentimentul de neîncredere față cu direcția politicei engleze și față cu problemele ei într'o formă atât de palpabilă ca astăḑi, și acésta nu constitue nici pe departe un progres, cu care s'ar putea lăuda guvernul torrylor și presa engleză. Astfel judecă cel puțin foile streine, cari apreciază cu minte scopurile și problemele amestecului european în cestia turcească dela isbugnirea turburărilor armene încóce“. Din causa acestui declarat articol, tótă presa europeană a fost îngrigită, căci i sĕ părea, că între Anglia și Rusia s'a ivit o mare neînțelegere, care continuată era posibil, sĕ sĕ termine póte și prin rĕsboiu, Scirile mai nouĕ însĕ sunt fórte liniștitóre.

Starea păgânilor înainte de întórcerea lor la creștinism.

Acei cari nu sciu nici decum istoria, socotesc că ómenii, cari au trăit acum una mie opt sute de ani erau mai simpli, mai nevinovați și mai ascultători decât cei din ḑiua de astăḑi; dar câți au cetit cu atențiune cărțile, ce ne-au rĕmas dela greci și dela romani vĕd din contră. Propoveduirea evangeliei începu sub împĕrăția lui Claudiu și Nerone. In Tacit se vede în ce stare era curtea acestor împĕrați, de asemenea în Orațiu, Juvenalie, Marțial și Petroniu se descriu faptele scârbóse din acel secol; și se vede că provedința ne-a păstrat tóte acele cărți, pentru ca sĕ ne arate din ce fel de stricăciune a scos Domnul nostru Iisus Christos némul omenesc.

Inșiși părinții bisericesci vorbesc destul de clar despre tóte acestea și mai ales: Augustin, Tertulian și Clement Alexandrénul, ceea-ce ne face sĕ nu ne mirăm de grozavul numĕr de rĕutăți, pe care apostolul Pavel le decrie la începutul epistoliei sale către romani.

Sĕ scie în ce fel de decadență era Alexandria, Antiohia și Corintul; asemenea se scie cât erau de vestite pentru desmerdările și moliciunile lor cetățile Ioniei și ale Asiei mici și cu tóte acestea în mijlocul acestei stricăciuni, creștinismul avu nascerea sa și chiar într'acele cetăți se formară bisericile cele mai strălucite

Petrecerile cele obicinuite ale poporului roman erau de a vedé ómeni omorându-se între dênșii, sau sfâșiindu se de animalele sĕlbatice.

In tóte ḑilele se munciau robii pentru pricini fórte mici și îi făceau sĕ sufere cele mai grozave munci, fără nici o judecată sau cercetare. In fine, iubirea de argint, nu era mai pe jos decât cruḑimea, tóte erau pline de viclenie, de strâmbe jurăminte, de asupriri și silnicii.

Din acest fel de ómeni deveniau creștini; acestia odată spălați și sfințiți, nu se mai cunosceau dacă ei erau cei dinainte*)

Darul evangeliei venind asupra acestor frumóse și firesci cugetări a putut face mare succes.

Sf. Cornilie (sutaș roman) a fost cel dintâiu dintre păgâni care primí acest dar. Vitejia romană se vede la mulți luminați mucenici precum la Sf. Laurențiu, Vichientie, Sevastian și la mulți și mari episcopi, precum la Sf. Ciprian, Ambrosie, Leon etc.

Astfel religiunea creștină se așeḑă în mijlocul Impărăției Romane și chiar în mijlocul Romei, atunci când ea era mai înflorită și în secolul cel mai luminat, care fu tot de odată și cel mai stricat. Dumnezeirea Evangheliei nu putea mai bine sĕ strălucéscă de cât triumfând asupra celor douĕ cugetări omenesci, care îi stătea mult în contră și cari erau: stiința și înălțarea minții, cari se împotrivéu la simplitatea învĕțăturei crescinesci și smerenia credinței.

Este de trebuință a nota acestea, pentru ca sĕ se știe că apostolii au avut de a face cu nesce ómeni greu de înduplecat.

Tertulian ḑice: Iisus Christos n'o făcut ca Numa Pompiliu, care îmblânḑea nisce ómeni petroși și teroși încurcându-i prin mulțimea ḑeităților ce le propunea, ca sĕ și-le facă milostive, ci aflând de nesce ómeni fiind învĕțați și amăgiți prin a lorași politeță, el le-a deschis ochii, spre a cunósce adevĕrul“.

(„Vocea Bisericei“.)

---

*) I. Corint. VI, 11.

Noutăți.

Invitare. Din incidentul retragerei în pensiune a fostului director și profesor seminarial, protopresbiter, Ioan Hannia, corpul profesoral dela seminariul pedagogico-teologic „Andreian“ din Sibiiu, a decis în conferența sa dela 13/25 Octobre sĕ arangeze în 7/19 Novembre a. c. o festivitate în onórea acestuia.

Programul este următorul:

1. Ḑiua serbărei va fi pentru institutut ḑi liberă.
2. La 9 óre a. m. serviciu divin în biserica din Sibiiu-cetate.
3. La 11 óre: *a*) Presentarea corpului profesoral în locuința fostului director;
   b) Presentarea deputațiunei elevilor seminariali;
   c) Presentarea deputațiunei societății de lectură „Andreiu Șaguna“.
4. La 8 óre séra banchet în restaurantul „Ardean“.

La acéstă festivitate sunt binevĕḑuți toți foștii elevi, precum și amicii și cunoscuții emeritatului bărbat al bisericei nóstre, Ioan Hannia.

Acei domni, cari vor sĕ ia parte la banchet, sunt poftiți a se insinua la profesorul seminarial Dr. Ioan Stroia, până inclusive în 5/17 Novembre a. c. Prețul de couvertă 2 fl.

Sibiiu, în 26 Octobre (7 Nov.) 1895.

Corpul profesoral.

* * *

Părăstasul pentru Andronic. Un meseriaș din Sibiiu ne împărtășesce următórele despre părăstasul ce s'a servit pentru Andronic: Stimate dle redactor! Precum s'a anunțat în numĕrul trecut al fóiei D-Vóstre, Joi, în ḑiua de stul m. Dumitru s'a servit în biserica din loc Suburbiul-Iosefin părăstas în memoria fericitului Andronic, fundatorul fundațiunei, din care astăḑi sĕ împart ajutóre meseriașilor români, lipsiți de mijlóce.

Insĕ cu durere trebue sĕ amintesc, că deastădată meseriașii nostrii au fost departe de chemarea lor; fórte puțini 'și-au arĕtat recunoscința față de binefăcĕtorul lor, care 'și-a jertfit averea pentru înaintarea și prosperarea meseriașului român.

---

telor propoveduite, care nu are ca basă a vieții ei morala și adevĕrata credință, acea ușor va fi éraș sedusă. Étă logica cea mai perfectă.

De atunci și până acum a trecut nóuĕspreḑece vécuri și sĕ vede că timpul e o rótă, a cărei obeḑi represintă anumite perióde de timp, în cari apoi domnesc diferite curente reformătóre. Sĕ vede, că noi am avut nefericirea, de a trăi tocmai în aceia epocă sau period de timp, în care domnesce acel curent, care a condus și pe Iudei la starea cea mai deplorabilă, când numai Mesia, i-a mai putut scóte din ghiarele morții rușinóse. Nu vréu sĕ afirm, că societatea de aḑi ni s'ar presenta tocmai în aceea haină în care era îmbrăcată societateă ovreiéscă, dar' nimenu póte garanta, că purceḑênd omenimea de aḑi, pe calea ce se observă a fi apucat, nu va ajunge înaintea fatalului mormênt, din gura căruia numai Mesia o ar putea scăpa.

Se observă în societatea omenéscă de aḑi o lipsă uriașă de simț moral și religios. A înaintat cu pași hanibalici pe calea decadinții și a degenerării. Basa societății, garanța esistenței ori-cărei societăți: *credința* s'a clătit din fundament. Avem esemple destule în ḑilele nóstre, că cutare sau cutare popor începe a degenera fisicesce, dovadă că moralicesce s'a stricat deja. Vedem în tóte ḑilele cum imoralitatea, viclenia, fariseismul, corupțiunea, relele deprinderi, ignoranța și nepăsarea ocupă teren tot mai larg, alungând moravurile bune, credința adevĕrată, onorea și caracterul. Că unde vom ajunge mergênd înainte pe acéstă greșită cale e ușor de prevĕḑut.

Tóte acestea le am ḑis referitor la întréga societate omenéscă și deóre-ce și poporul român face parte din acéstă familie mare, multe din acele rele cad și în spinarea lui.

Cu durere trebue sĕ constatăm, că și poporul nostru, care a fost cel mai credincios dintre tóte popórele încă a decăḑut moralicesce. Se observă ḑilnic un indiferentism tot mai mare față de cele religióse. Causa acestei scăpătări sĕ zice în mare parte a fi sărăcia. Dar apoi când a fost poporul român mai bogat, ca acuma? Nicí când; ba a trăit timpuri și mai grele, dar totuși a ținut cu multă sfințenie la credințele și învĕțăturile sfintei nóstre biserici.

O altă causă și mai ponderósă, de care mai ales trebue ferit poporul, și de care datori sunt a țíné cont toți cei chiemați sunt ademenirile și ispitele, ce provin din afară asupra poporului nesciutoriu. Este sciut, că ispitele vin din partea ómenilor rĕuvoitori, fără credință în Dumnezeu, din partea fariseilor.

In timpul nostru tóte instituțiunile introduse, poreclite moderne, sunt lipsite de caracterul moral, prin urmare sunt stricăcióse omenimei, și sunt în detrimentul creștinismului.

Poporul nostru încă e pus în fața unei astfel de instituțiuni, care fórte ușor îl póte seduce și abate dela adevĕrata credință în invĕțăturile tradiționale ale bisericei creștine cu atât mai vêrtos, că nouĕle instituțiuni au de scop final, slăbirea poporului în credință și apoi desbinarea lui de biserică și învĕțăturile sale.

Poporul e nĕcăjit! Asta au sciut o ispititorii, și prin nouĕle legi bisericesci, sĕ pare a i-se ușura încâtva miserabila stare materială a poporului. De aceea poporul ușor póte cădea în ispită. Slăbindu-i odată credința, decăḑênd moralicesce, degenerézà fisicesce și nu va trece mult până ne vom afla și noi pe drumul peirii.

Ne dóre mult de poporul nostru, de aceea până a nu simțí suprema necesitate, până încă a nu ajunge tocmai pe ultima tréptă a desperării, avisăm pe cei chemați, cari în primul rînd sunt preoții, cu cuvintele Mântuitoriului: „Mergênd (propoveduind evangelia lui Christos) *învĕțați* etc. Adecă dați-vĕ silința a esplica, a convinge poporul despre singura mântuire a religiunei creștine, cîmentați credința în popor, pentru-ca nime sĕ nu o pótă clătí. Arătați tristele urmări ale slăbirei în credință și stringeți tot mai mult legăturile dintre popor și biserică. Asta sĕ va ajunge atunci, când toți preoții nostri vor fi adavĕrați urmași ai sfinților apostoli, vor fi toți la culmea chemării lor, vor fi toți convinși despre responsabilitatea mare, ce o vor avé înaintea lui Dumneḑeu Predicați și esplicați cuvêntul lui Dumneḑeu în fie care Duminecă, căci ce folos, dacă în fiecare Duminecă numai și numai botezați o turmă, a cărei credință a slăbit fórte.

Dacă nu vom face așa, desigur și noi o sĕ ajungem acolo, de unde nu mai e scăpare, de unde numai érăși Mesia ne va puté scăpa.

L. T.

Dintre mulțimea de meseriași români cari se află în Sibiiu, și dintre cari fórte mulți s'au împărtășit cu ajutóre din numita fundațiune, abia câți-va au asistat la serviciul părăstasului, deși s'a anunțat și prin jurnal. Ba chiar și dintre coriștii, cari avéu să esecute cântările liturgice și funebrale partea cea mai mare au lipsit, așa încât dacă nu ni-ar fi oferit sprigínul mai mulți elevi ai seminariului Andreian (cărora li se aduce pe acéstă cale mulțămită) esecutarea cântărilor în cor ar fi fost imposibilă.

De altfel serviciul precum și cântările au decurs în ordine. După săvârșirea serviciului s'a depus din partea unor meseriași și aici puțini la număr, în semn de recunoscință o cunună pe mormêntul decedatului.

Ar fi de dorit ca meseriașii nostri pe viitor să fie mai recunoscători față de binefăcătorii lor. Să cinstéscă pe cei-ce îi cinstesc.

Un meseriaș.

* * *

Prădăciune la mănăstire. Intr'una din nopțile trecute, pe când tóte călugărițele dela mănăstirea Adam (județul Tutova) dormiau tun, étă că nisce indivizi bat la pórta mănăstirei. Era o vreme rea și róbele lui Dumnedeu se ghemuiseră ca pisicele câte 2—3 într'un pat.

Maica Elisabeta Popa, audind sgomotul a deschis ușa și a întrebat pe necunoscuții care bătuseră la pórtă: ce vreau? Ei au răspuns întâiu că sunt ómeni buni și au intrat înlăuntru.

In odaia aceea se afla și maica Ecaterina Vêrgolici. Indivizii erau tâlhari și imediat ce au intrat în odae au cerut cu glas amenințător: bani!

— N'avem bani! răspunseră cele 2 călugărițe.

Atunci tâlharii s'au repedit asupra celor 2 femei și au început să le bată și tortureze îngrozitor, căci credeau că ele totuși vor fi silite la urma urmei să spună unde 'și țin banii ascunși. Bandiții nu credeau odată cu capul că maicele n'aveau bani.

In sfârșit negăsind parale hoții a luat un val mare de șiac, mai multe valuri de pânză și alte obiecte de valóre, pe cari le-au găsit în odaie.

După aceea au dispărut în întunerecul nopței.

Călugărițele au fost găsite a doua di diminéța stâlcite în bătae, întinse pe jos în odaie. Celelalte maici au dat de scire autorităților cari s'au transportat la fața locului și au anchetat.

Călugărițele au fost transportate la spitalul Beldiman din Bêrlad.

De urma banditilor nu s'au putut da până acum.

* * *

Vinuri scumpe. — Noul arendator al pivniței din Wiesbaden face reclamă cu multele și renumitele sale vinuri. In pivnița lui se află 12 specii de vinuri din pivnița prințului de Nassau, între cari unul din anul 1076, așa numitul vin de Hochheim, și altul din 1881 numit de Steinberg.

Cinci specii sunt din pivnița lui Napoleon I. între cari unul din 1728 numit vin de Würzburg, altul din 1873 vin de Markobrunn și érăși altul din anul 1840 vin de Rüdelsheim. Mai are arendatorul vinuri din pivnițele altor principi; astfel de prin anul 1822 vin de Markobrunn, din anul 1859 vin de Rauenta, din anul 1868 așa numitul vin cabinet de Grüfenberg și alte multe specii nobile dela Rin. Cele mai scumpe în prețuri sunt vinurile de Pfalz și Mosela.

Precum se deosebesc aceste vinuri prin calitatea și raritatea lor astfel variază și prețul lor, așa o butelie valoréză dela 10—60 lei.

* * *

Scrutări archeologice în Palestina. O societate engleză s'a constituit pentru a face scrutări archeologice în Palestina; după mai multe săpături făcute pe muntele Sionului, în partea de méză-di a Ierusalimului a dat de urma unor antichități prețióse.

După-cum spune o fóie din Ierusalim scrutătorii au aflat până acum mai multe frânturi de păreți, o pórtă nisce basinuri pentru apă etc. Să speră că se vor afla încă alte tezaure vechi de feliul acesta, ce de mii de ani stau îngropate acolo, și cari vor servi la deslegarea multor cestiuni privitóre la istoria Ierusalimului.

Scopul principal al societăței este însă ca să afle mormêntul lui David, care după tradițiunile vechi ar fi înmormêntat în muntele Sionului.

* * *

Cafeaua e veninósă. Se vorbesce mult despre veninul ce conțin beuturile spirtuóse și despre urmările cele triste ce produce beția. Mulți recomandau ca contra-venin cafeaua chiar pentru bețivi, dar' în timpul din urmă s'au făcut cercetări amănunțite, și s'a aflat, că și în cafea sunt materii veninóse și stricăcióse pentru sănătate.

In timpul din urmă un profesor din Paris, Tourette, a arătat mai presus de ori ce îndoială că în cafea se află venin. Numitul profesor spune că urmările celor ce consumă cafea sunt tot cam asemenea cu ale celor ce beau rachiu și alte spirtóse. Cafeaua slăbesce stomacul, micșoréză pofta de mâncare. Cei mai mulți bolnavi de soiul acesta se îngrozesc de mâncări vêrtóse și poftesc numai pâne înmuiată în cafea. Nóptea nu pot dormi, căci nu le vine somnul, sau dacă adorm viséză visuri urîte și înspăimêntătóre, le tremură tóte membrele. In urmă bolnavul slăbesce de tot, puterea îi scade.

Cu tóte acestea înveninarea de cafea nu este așa de primejdiósă ca de beuturi spirtuóse; astfel încetând cu consumarea cafelei, încetéză bóla, pe când urmările beției de rachiu sunt adeseori mormêntul omului.

* * *

Arbore, care produce lapte. Esistă mai multe soiuri de arbori, cari posed un suc asămênat laptelui. Cel mai cunoscut este așa numitul Palo de vaca, sau arborele vacii, care se găsesce în Cordilerii, pe cóstele din Caracas, în sudul Americei. Humboldt spune despre acest arbore următórele: „Intre cele mai curióse fenomene întâlnite în timpul călătoriilor mele, număr negreșit descoperirea arborelui de lapte. Cresce în părțile stâncóse ale munților și rădăcinile lui sunt aprópe scóse din pământul pietros. Luni întregi nu cade o picătură de plóie pe frundele sale veștede, ramurile lui apar uscate și mórte; dacă se găuresce însă trunchiul curge din el un lapte dulcég și nutritor.

In dorile dilei acest isvor vegetal este și mai bogat; atunci popórele indigene alérgă din tóte părțile ca să-și umple ulcióre și vase cu lapte, care este galben și smântos.

Dl Boussingualt a analisat acest lapte vegetal și a declarat înaintea Academiei franceze, că în compositiunea lui este fórte asămênat laptelui de vacă conținênd nu numai substanțe de grăsime dar și zahar, caseină și fosfate. Arbori de felul acesta se mai găsesc în Cylon, Canemerera și în insulele canarice.

* * *

Cutremur de pământ în Roma. Sâmbătă, în 2 Novembre st n. la 4 óre și 38 minute diminéța a fost în Roma un puternic cutremur de pământ, ce a durat mai multe minute. Cutremurului i-a premers trei sguduituri mai slabe, după cari au urmat un cutremur ce a durat 8 secunde. A urmat apoi o pausă de 2—3 secunde, după care éră s'a produs o mișcare undulatóre de mai multe secunde. Stricăciuni mari nu s'au făcut. Vechiul turn al liceului „Collegium romanum“ s'a clătit puțin. La mai multe case le-au cădut hórnele. De pe fațada bisericei sântului Petru a cădut o emblemă de marmură, nu a lovit însă pe nime. Păreții mai multor chilii din Vatican au crepat. Prinsonerii de prin temnițe simulând o grózã mare au început a să revolta. Trupele trimise au restabilit numai decât ordinea între întemnițați. Mai mulți pacienți de prin spitale în spaima cea mare au început a alerga afară și a să refugia, dar' au fost pe urmă mulcomiți. Papa a primit imediat pe mai mulți în audiență. Cutremurul acesta s'a simțit și în împrejurimea Romei, la mari depărtări.

* * *

Fumatul în Mexico. E fapt constatat, că nicăiri în lume nu să consumă atâta tabac cu fumatul ca în Mexico, unde copiii deja în frageda etate de patru ani încep fumatul, ér dintre femei partea cea mai mare fuméză.

In scólă, dacă profesorul voiesce să premieze pe cutare scolariu pentru sirguința și conduita sa bună, apoi îi permite ca în decursul prelegerilor să pótă fuma în scólă. Să întêmplă, că profesorul este mulțămit cu prestațiunile unei clase și atunci apoi permite tuturora a-și aprinde țigările.

Invățătoriul — după-cum să cuvine unui înăscut Mexican — în tot decursul prelegerei ține o țigară, corespundătóre posiției sale în gură, pe care numai atunci o mișcă când trage câte o dușcă din ulciorul, ce permanent e pe catedră. Ulciorul de regulă conține pulque (vin de Agave) și despre aflarea lui în bună stare, trebue să se îngrijască părinții scolarilor. E interesant de altcum și aceea, că în sala judecătoriei din Mexico e permis fumatul și nu arare-ori s'a întêmplat că acusatul de pe banca acusaților dând rotogóle de fum își face fasiunea sau își ascultă sentința.

* * *

Călătorie riscată. Un inventator din America, cu numele Mr. Bartolomeo să ocupă de tot serios cu planul de a se lăsa în jos pe cataractul Niagara. Spre scopul acesta a pregătit două globuri de aluminiu, cari să învêrt liber în jurul unei osii de oțel. Pe osie a înțepenit un scaun, pe care ședênd să se lase în jos pe potopul de apă. Bartolomeo afirmă, că călătoria acésta e așa un lucru bagatel, încât și cel din urmă băiat o ar putea face fără nici un pericol.

* * *

De un succes ne mai audit s'a împărtășit institutia loteriei de clasă în Ungaria. Astădi după ce s'a eshauriat cea dintâi clasă, se póte predice lucrul acesta cu mare satisfacție. Cu satisfacție, pentru-că acest succes oferă garanția, că loteria de clasă la noi v. forma de fapt cel dintâiu pas pentru delăturarea loteriei mici. Marele succes al loteriei de clasă ungurescí constă mai cu samă în aceea, că pot participa la ea tóte păturile societății. Cu mândrie se constată, că losurile acestei loterii din patrie au găsit în lumea întrégă cea mai bună primire. Chiar neînțelésă e în acéstă privință disposiția guvernului austriac adecă, că losurile loteriei de clasă ungurescí în Austria nu se pot pune în circulație și nici nu se pot vinde. Ungaria s'a purtat în privința asta mai culant; noi amintim numai timpul recent, când losurile loteriei de esposiție din Lemberg aici să puneau în circulație și să vindeau publice. Și acum ia guvernul austriac față cu losurile loteriei millenare astfel de disposiții. E speranță, că guvernul unguresc va profita de ocasie ca să restabilescă pe deplin paritatea în acéstă direcțiune. Guvernul austriac se va arăta în tot casul prevenitor, mai ales că ministrul de finanțe austriac, Bilinski a dat espresiune în esposeul seu din 24 Oct. a. c., că e gata să delătureze loteria mică. Din punctul de vedere al celor ce conduc loteria natural că nu se va pune deosebit pond pe acésta, pentru-că losurile găsesc în Ungaria un teren mănos, așa că va fi greu cu putință să satisfaci tóte pretensiunile. De aceia, cari vreau să ia losuri, să se îngrijéscă cât vor putea mai de timpuriu, ca să nu se ivéscă pentru cumpărători astfel de neplăceri, ca cele dela clasa întâiu. Atunci s'au grămădit tocmai în dilele de pe urmă comande la colectantul principal Carl Heintze din Budapesta atât de multe, încât o mare parte dintre mușterii n'au mai primit losurile la timpul hotărît. La a doua clasă va fi îmbulzéla și mai mare, pentru-că șansele de joc sunt cu mult mai favorabile. *Pe când s'a împuținat numărul losurilor cu 10.000 s'a urcat numărul câștigurilor mult mai mult peste duplu.* Mai vine în considerare suma fabulósă a câștigurilor — acéstă clasă oferă un premiu de 600.000, 5 premii de 400.000 până la 500.000 de coróne — și astfel să póte ușor esplica interesul, ce i-se dă acestei clase a doua din partea tuturora, clasă, a cărei trageri să vor face din 6—14 Decembre. Din partea celor ce conduc loteria, am fost făcuți atenți să recomândăm celor ce posed losuri de clasa I. să și le reinoiască de vreme cu losuri cl. II., care se póte face mai simplu prin trimiterea losului de clasa I. și scóterea losului de cl. II. cu rambursă. Pentru-că losurile de cl. I. s'au vândut cu toiul, va fi îmbulzélă pentru reînoirea losurilor colosală și de aceea va fi în interesul fie cărui proprietar de losuri (clasa I.) să céră reînoirea cât mai de timpuriu, ca să pótă ajunge la timp în posesia losului înoit.

Convocări.

Adunarea generală a despărțământului XII Alba Iulia al Asociațiunei transilvane, pentru literatura română și cultura poporului român să convócă prin acêsta în opidul Teușiu, Mercuri la 8/20 Novembre 1895 în sala scólei române de fetițe la 10 óre a. m.

Obiectele:

1. Deschiderea adunării prin directorul seu.
2. Cetirea raportului despre activitatea comitetului în anul espirat.
3. Raportul cassariului despre rațiociniul din 1894.
4. Raportul aceluiași despre întratele și eșitele din 1895.
5. Alegerea unei comisiuni pentru încassarea tacselor deia membrii vechi și noi.
6. Alegerea unei comisiuni pentru esaminarea rațiociniului de pe anul 1894.
7. „Cum să ne potrivim ca la bine să eșim“, disertațiune de Nicolau Ivan.
8. „Bogățiile ardélului“, disertațiune de Silvestru Moldovan.
9. Rapórtele comisiunilor alese sub p. 5 și 6.
10. Destinarea locurilor pentru agenturi.
11. Inchiderea adunărei.

Toți membrii Asociațiunei de pe teritorul despărțământului și toți binevoitorii culturei némului nostru sunt invitați a lua parte.

Alba Iulia, în 1 Novembre 1895 st. n.

Din ședința comitetului despărțământului XII al asociațiunei.

Simeon Micu, director. *Nicolau Ivan,* actuar.

Reuniunea învățătorilor români gr. or din districtul Sas-Sebeș își va ținea adunarea sa generală în dilele din 4/16 și 5/17 Novembre a. c. în orașul Sas-Sebeș.

La acésta adunare generală se invită toți membrii acestei reuniuni, precum și toți amicii și binevoitorii causei scolare.

1. Sâmbătă în 4/16 Novembre a. c. la 10 óre a. m. invocarea duchului sânt; deschiderea adunării și constatarea membrilor presenți.
2. Raportul comitetului central despre activitatea sa dela ultima adunare generală, dimpreună cu raportul cassariului și al bibliotecariului.
3. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea acestor rapórte.
4. Insămnătatea higienei în scóla poporală în general; prelegere practică din acest obiect.
5. Importanța economiei casnice la români, — disertațiune.
6. Insemnătatea electricității în general; prelegere practică pentru curs. V. și VI. din acest obiect.
7. Prelegeri practice: *a*) din religiune pentru curs. I.; *b*) din Comput pentru curs IV.
8. Raportul comisiunei de sub pt. 2.
9. Curenții.

Din ședința comitetului central al reuniunei învățătorilor rom. gr.-or. din districtul Sas-Sebeș, ținută în 30 Octobre 1895 st. n.

Z. Mureșan, președinte. *N. Todea,* notariu.

Loterie.

Miercuri, în 6 Novembre n. 1895.

Brünn: 63 37 12 44 76

Prăvălie mare de vinuri spaniole
VINADOR

Hamburg — Viena

NUR diese gesetzlich geschützte Siegelmarke bietet GARANTIE für ECHT VIÑADOR. Diese Siegelmarke wurde eingeführt und registrirt April 1894.

Medic-Malaga Sect, Sherry Heres de la frontera, Lacrimae Christi, Muscat Lunel, Ausbruch de Ruster, Cognac franţuzesc, X X X X X X X V. S. O. se găsesc în Sibiiu la domnii **Franz Jahn fii,** uliţa urezului 2 — şi piaţa mică 31.

Deposit de vinuri în sticle albe ca zăpada din calităţile

VINADOR

sĕ află în **Sibiiu** în Cafeneaua **Lázár**, în Cofetária lui **Frentz** şi la Hotelul **„Impĕratul Romanilor“**.

☞ Ne rugăm, sĕ Vĕ uitaţi bine la marca Vinador, precum şi la marca sigilului recunoscut prin lege pentru-că numai atunci sĕ dă cea mai deplină garanţă pentru absolută originalitate şi bunătate ☜ [195] 1—3

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

☞ în Timişóra — Fabrică ☜

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕdute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 17—21

☞ *Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.* ☜

Nr. 366—895 [182] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele gr.-or. române din comunele mai jos numite, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegratul Român“.

1. Batiz, cu salariu de 300 fl. cuartir şi 2 stângini de lemne din care se va încălḑi şi scóla.
2. Lesnic cu filia Dumbrăviţa cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi grădină şi 6 stângini de lemne din care se va încălḑi şi scóla. Aici învĕţătoriul va fi ambulant, avênd a ţinea scólă 4 ḑile din sĕptĕmână în Lesnic şi 2 ḑile în Dumbrăviţa.
3. Sâncraiu, cu salariu de 300 fl şi lemne pentru încălḑitul scólei.

Dela reflectanţii la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna, la care au concurat spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle şi modul de plătire al salarelor.

Invĕţătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în scóla de repetiţie împreună cu instruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană, avênd a conduce şi cu scolarii cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Deva, la 31 August, 1895.

Oficiul protopresbiteral al Devei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu,
adm. protopresb.

Nr. 367/1895 [192] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei de cl. III-a Coronca, în tractul protopresbiteral al Murĕş-Oşorheiului, prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, în cari sunt socotite şi venitele de parochia vacantă Sânbenedic cu filia Acoşfalĕu, ce este a se administra prin parochul din Coronca, dau anual suma de 449 fl. 70 cr. v. a.

Informaţiuni detaiate despre acésta parochie sĕ pot lua la faţa locului şi la subsemnatul protopresbiter tractual.

Competenţii îşi vor trimite cererile lor concursuali, în regulă instruite şi în terminul preclus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murĕş-Oşorheiu, 26 Septembre 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Murĕş-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

PUBLICAŢIUNE.

Tragerea pentru clasa a doua a loteriei magiare de clasă începe la 6 Decembre şi duréză până la 14 Decembre.

Reînoirea pentru tragerea acésta a acelor sorţuri de clasă, cari n'au fost trase în clasa întâi, are sĕ se facă pe lângă perderea ori-cărei îndreptăţiri, cel mult până la 26 Novembre, şi anume esclusiv numai la colectanţii însemnaţi pe sorţuri.

Sorţurile întregi, cari n'au fost trase în clasa întâi, participă şi la tragerea a doua, incât o reînoire a acestor sorţuri nu e de lipsă.

Incât se vor mai afla se póte cumpĕra cu 80 coróne un sorţ întreg, cu 8 coróne o ḑecime de sorţ, cu 4 coróne o douĕḑecime de sorţ la colectanţii cunoscuţi, cari dau totodată şi tóte informaţiile dorite.

Comandele ne rugăm sĕ se adreseze acestora (nu nouĕ).

Budapesta, 1 Novembre 1895.

Direcţiunea loteriei magiare de clasă.

Milion Câştiguri

1,000.000 coróne se póte câştiga în casul cel mai norocos

la

Loteria magiară de clasă

concesionată de stat

a cărei

Mare tragere de câştig

se va ţiné dela 6 până la 14 Decembre 1895.

Sorţuri:

1 jumĕtate	fl. 20.—	1 douĕzecime	fl. 2.—
1 întreg	fl. 40.—	1 zecime	fl. 4.—

(Pentru porto se plătesce 5 cr., pentru scrisóre recomandată 15 cr., pentru lista de tragere 10 cr.)

1	premie	à	600.000	coróne	—	600.000	coróne
1	câştig	à	400.000	„	=	400.000	„
1	„	à	200.000	„	=	200.000	„
1	„	à	100.008	„	=	100.009	„
1	„	à	50.000	„	=	50 000	„
2	„	à	20.000	„	=	20.000	„
2	„	à	15.000	„	=	30.000	„
4	„	à	10.000	„	=	40.000	„
10	„	à	8.000	„	=	80 000	„
27	„	à	6.090	„	=	162.000	„
100	„	à	2 000	„	=	200.000	„
200	„	à	1.000	„	=	200.000	„
1150	„	à	200	„	=	230.000	„
20,000	„	à	100	„	=	2 000.000	„

21.499 Câştiguri în suma totală de 4,332.000 coróne

☞ recomandă şi espedéză pe lângă mandat postal sau rambursă ☜

Carl Heintze, colector principal **Budapesta Servitenplatz 3.**

Adresa telegrafică: **Lottoheintze Budapesta.**

☞ Pentru a puté corĕspunde aşteptărilor onoratului public de a oferí, în cas când se cumpĕră sorţuri **mai multe,** şanse mai mari prin diversitatea numerilor, expedez, când se vor cumpĕra cel puţin 5 sorţuri (întregi, jumĕtate, ḑecimi, douĕḑecimi) sau mai multe, **fie-care sorţ dintr'un numĕr de tot deosebit,** pe lângă preţurile originale de mai sus. ☜ [196] 1—2

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 120 Sibiiu, Marți, 31 Octobre (12 Novembre) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 6596 Plen. 1895

Notă.

Sĕ aduce la cunoscința tuturor oficiilor parochialo și protopresbiterale din archidiecesă spre scire și conformare, că după ordinul Dlui Ministru r. u. de esterne și al Dlui Ministru r. u. de culte și instrucțiune publică ddto 21 Septembre a. c. N. 2189 Pres. în corespondință oficială cu representanții nostri din străinătate sĕ întêmplă adese ori împedecări, căci scriindu-se adresele împreună cu locul destinațiunei numai în limba magiară și suficsele acesteia „ban ben“ s. a. confundă pe oficiile postale din streinătate și causéză și întârḑieri.

De aceea se dispune, ca adresele de felul acesta, și cu deosebire însemnarea locului, unde trămiterile sunt adresate, sĕ se scrie și în limba francesă.

Sibiiu, din ședința plenară ținută la 2/14 Octobre 1895

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu, 30 Octobre, 1895.

Viața omenéscă este un șir lung de fapte, un lanț, în care se légă verigă de verigă faptele sĕvêrșite, și e fericit omul, ale căruia fapte, ca mărgăritare le înșiră posteritatea, ca sĕ se împodobéscă cu ele la ḑile de bucurie.

O viéță întrégă séměnă dascălii poporului nostru, și odată vine vremea secerișului.

Și caracteristica poporului nostru este pietatea și simțul de recunoscință.

Secerișul 'și are farmecul sĕu în viéța poporului nostru.

Ḑiua secerișului se deosebesce de celelalte ḑile prin împregiurarea, că ea e ḑi de sĕrbătóre.

Veseli merg lucrătorii la câmp, vesel decurge adunarea rodurilor, și din cele mai frumóse, din mărgăritare se împletesce o cunună, care între cântări de bucurie se aduce acasă, unde se face prânḑul, și unde cuvêntări de laudă, imnuri de recunoscință se aduc sĕmĕnătoriului, care a ostenit o véră întrégă, spre a aduna ródele binecuvêntate.

Sĕmênatul și secerișul se asémână cu viéța omenéscă.

După cuvintele Mêntuitorului începutul activităței preoților și a dascălitor nostri se face cu învĕțătura, se continuă cu învĕțătura și la seceriș se termină cu ea, și un asemene seceriș este cel mai bogat sĕmĕnat, căci se séměnă în inima tinerei generațiuni stimulul de a lucra, de a se face vrednică de seceriș bogat.

In préjma unui asemene seceriș suntem puși aḑi noi preoții și învĕțătorii români greco-orientali, cari în decursul unui jumĕtate de veac am ascultat învĕțăturile în seminariul pedagogic-teologic al archidiecesei nóstre.

Aprópe o jumĕtate de veac a lucrat între zidurile acestui institut cultural profesorul și directorul Ioan Hannia, aprópe o jumĕtate de veac a urmat el cuvintele Mêntuitoriului: Mergênd, învĕțați; aprópe o jumĕtate de veac a plantat el în inima preoțimei și a învĕțătorimei nóstre sĕmênța alipirei de biserică și a iubirei de ném, ca apoi preoțimea și învĕțătorimea nóstră se sémene mai departe și sĕ planteze aceste nobile sĕmânțe, ca se încolțéscă, sĕ créscă și sĕ rodéscă.

In tómna acestui an emeritatul profesor și director al seminariului nostru archidiecesan, părintele Ioan Hannia, a trecut în pensiune, ca în linisce sufletéscă sĕ privéscă la discipulii sei, cum séměnă sĕmênța, pre care el o a plantat în inima lor.

Un seceriș bogat acesta în viața acestui vrednic director al seminariului nostru.

Corpul profesoral dela seminariul nostru a luat asupra sa arangiarea festivităților din incidentul retragerei din seminariu a directorului Ioan Hannia.

In numĕrul trecut al ḑiariului nostru am publicat programa, după care seminariul voesce sĕ serbeze retragerea domnului director Ioan Hannia dela seminariu.

Retragerea acésta este secerișul cel mai festiv din viéța acestui sĕmĕnătoriu.

Sĕ cuvine, ca sĕ luăm parte și noi, cari nu mai aparținem strict seminariului, se cuvine sĕ luăm parte la acest seceriș bogat și noi preoții și dascălii poporului ortodocs român, cari în seminariul archidiecesan am primit în inimile nóstre sĕmênța sacră a alipirei către biserică și a iubirei de neam.

Sĕ împletim și noi o cunună din sĕmênța, pe care o am primit în seminariu și între manifestări de stimă și recunoscință sĕ o dăm măiestrului nostru.

Sĕrbarea arangiată de seminariu sĕ nu rĕmână numai între zidurile seminariului.

Intrégă preoțimea și învĕțătorimea, care în decursul anilor 47 a eșit din seminariul archidiecesan, sĕ ia parte la acest ospĕț spiritual, acest iubileu de ani 47 sĕ fie manifestațiunea bisericei greco-orientale din archidiecesa nóstră a Transilvaniei.

Sĕ ne arătăm vrednici următori ai părinților nostri! Sĕ arătăm, că scim rĕsplătí cu iubire o activitate de aprópe jumĕtate de véc pentru binele bisericei și al națiunei.

Pe ḑiua de 7 Novembre vechiu a. c. sĕ fim câți mai mulți adunați aici în Sibiiu, spre a ne manifesta în mod demn de activitatea acestui bărbat al bisericei stima și recunoscința nóstră.

Cine nu póte vení în persónă sĕ-și manifesteze bucuria prin scrisóre.

Din aceste vom împletí o cunună de mărgăritare și în ḑiua festivă o vom presenta iubilantelui, ca dar al inimilor nóstre recunoscĕtóre.

Ḑi de ḑi vestim poporului nostru în sânta biserică cuvintele Mêntuitoriului: vrednic este lucrătoriul de plata sa.

Ḑi de ḑi ca învĕțători în scóle aducem esemple tinerei generațiuni, din cari în inima lui sĕ se întăréscă simțul de recunoscință, care a fost vîrtutea principală a poporului nostru „beneficiorum memor esse solet“.

Sĕ arĕtăm în faptă acéstă vîrtute. Se dăm lucrătoriului plata binemeritată, recunoscința inimilor nóstre.

Sĕ ne manifestăm în mod demn de iubilante, și de poporul nostru, care din a nóstră pildă voesce sĕ învețe. Sĕ împletim din ródele unei activități de ani 47 o cunună de mărgăritare și sĕ o dăm iubilantelui în semn de stimă și iubire, sĕ dăm ce avem mai scump: bucuria inimei nóstre.

Mateiu Voileanu.

Revista politică.

In dieta Ungariei sĕ discută tocmai în ḑilele acestea bugetul. Deși desbaterea asupra acestuia este prin tot locul cam monotonă, totuși sĕ ivesc une-ori interpelări, cari provócă viață între deputați. Astfel a adresat deputatul Polónyi o interpelare guvernului în privința ordinului relativ la căsătoria civilă a militarilor. Sĕ scie, că ministrul de rĕsboiu, Krieghammer, a dat un ordin, în puterea căruia la căsătoria militarilor trebue împlinite și alte condițiuni, cari nu sĕ cer în legile acum întroduse în Ungaria; bună-óră comandantul de corp trebue sĕ aibă documente și despre cultura socială a miresei, familia, împregiurările ei familiare, purtarea ei morală etc. ca sĕ nu sufere demnitatea corpului oficerilor prin o căsătorie nepotrivită.

Polonyi a privit acest ordin, ca o desconsiderare a legilor în vigóre. — La interpelare a rĕspuns ministrul Fejérváry, că ordinul privesce numai pe oficerii activi, că nu conține o vĕtămare a legilor esistente, ci stă în cea mai perfectă consonanță cu ele. Pentru că Fejérváry n'a fost și nu este

FOIȚA.

Clasicismul în scólele medii.

— Studiu.*) —

Viața nóstră socială este fórte mișcată. Cu toții suntem mânați de vêrtejul unui curent firesc, născut din raporturile false sociale, ce-au esistat în țara, în care trăim, și esistă încă; acest curent deocamdată ne preocupă, ne alimentéză spiritualicesce. E fórte clar, că o acțiune, ce vrea sĕ ajungă la bun sfîrșit, trebue purtată cu „puteri unite“, și fiind forțele, de cari dispunem și astfel cam puține, nu încape îndoială, că se nasc multe lacune în viața nóstră socială și în deosebi în cea spirituală. Aceste lacune firesce că nu se simt numai la noi, căci bine scim, că în un stat poliglot ca al nostru deosebirea în viața spirituală a diferitelor naționalități nu este neasemĕnat de mare și ce e mai mult, nu ar fi ertat sĕ fie, avênd un guvern a norma însuși acéstă viață părintesce și în mod armonic pentru binele popórelor pe de o parte, ér pe de alta pentru de a ținé pas cu intensiva mișcare culturală din alte țĕri.

Misiunea guvernului între acoperirea resp. delăturarea acestor lacune este duplă. Intâia este cea directă, adecă sprijinul material de care în mod egal ar trebui sĕ se împărtășască tóte popórele; de acésta se tine susținerea scólelor de ori-ce categorie. A doua misiune e îngrijirea guvernului, pentru ca învĕțământul în aceste scóle sĕ corĕspunḑă întru tóte postulatelor pedagogice, după cum ac sta sĕ face în alte țĕri mai culte. Și fiind-că, natural un guvern nu este compus esclusiv din pricepĕtori specialiști în acésta direcțiune, trebue sĕ-și créscă atari specialiști, și sĕ-și aibă consiliul sĕu pedagogic compus din aceștia.

Sĕ va rĕspunde, că tóte aceste le avem, că guvernul nostru sĕ ofere marinimos a ne susținea scóle, că sĕ îngrijesce pentru un învĕțământ „bun“ în aceste. E trist însĕ, că de câte ori vedem guvernul îngerindu-se în trebile nóstre scolare, în loc sĕ'l salutăm cu bucurie pentru binevoitórea ducere în deplinire a vre-unui principiu salutar pedagogic, noi suntem siliți a-l condamna pentru nisce chițibușuri sacrilegii. La noi guvernul prin ingerința sa pune restricțiuni înaintării libere a vieții nóstre spirituale, — o putem ḑice fără sfială. Nu-mi este intențiunea de a releva aci pĕcatele celor dela cârmă în estinderea lor, căci acésta ar însemna a face în parte politică, voiesc numai a arĕta că acestia, resp. pedagogii povățuitori ar trebui sĕ-și îndrepteze atențiunea asupra mișcării spirituale în alte țĕri, conducĕtóre în cultură și urmând acelora sĕ aplice și în țara nóstră tot ce e bun.

Dacă vom reprivi asupra învĕțământului din scólele medii, cari vecinic trebue sĕ fie obiectul interesării pedagogilor din centru, ușor ne vom convinge, că vre o schimbare esențială în planul și organisațiunea acestuia de decenii încóce nu s'a contemplat. Ici-colea numai s'au mai schimbat manualele din fisică și matematică, cari tot mai sunt defectuóse de-ajuns, în cadrul matematicei s'a mai întrețesut la câte un gimnasiu și geometria analitică, s'a mai întrodus pe la alt gimnasiu ca studiu de un semestru: antropologia, — încolo tot tocitul sistem, tot vechiul cântec, vorba poetului Ah, uitasem, limbile moderne s'au îmbogățit, aḑi în tóte gimnasiile dela noi sĕ póte auḑi limba magiară, care ocupă ca studiu obligat primul rînd în planul de instrucțiune. Sarcina de căpetenie însĕ tot o mai pórtă clasicii latini și greci, cari par a fi gârboviți de atâta greutate, și ai putea ḑice și de multele blăstĕmuri, ce le aruncă studenții chinuiți pe capetele veteranilor. Stau neclintiți bĕtrânii osândiți, ca Ahasver la vecinică viață, și ca moșnegii, cari dela vatră povestesc nepoților basmele străvechi, astfel ei vor sĕ încălḑéscă inimile băeților, povestindu-le din lumi ce nu mai esistă. Și aci tóte gimnasiile conglăsuesc, pretutindeni se „buchiséză“ clasicii începênd dela mititelul Nepos până sus la guralivul și rĕsfățatul Orațiu. Numai bieții Elini au fost de curênd clătinați în clasica lor temelie și nu au lipsit mult, ca sĕ-și iee cu desĕvêrșire adio dela noi, numai deosebita reverință față de trecut, și pot ḑice că și nițică duioșie i-a salvat pentru cine scie ce puțin timp. Cutezanță nefastă din partea realistilor acestora sĕ céră ei dela noi despărțirea de către cei, ce atâta timp ne-au legănat și buiguit!...

Scim bine, că pe lângă scólele medii gimnasiale avem și scóle medii reale, sau cu termini ped. pe lângă gimnasiul umanist avem și gimnas realist. Limbile clasice menționate sĕ propun numai în primul și astfel toți bărbații de sciință trebue sĕ trécă prin acesta, avênd a sĕ împărtăși mai întâi cu sucul antic. In Germania cea acum conducĕtóre în ale pedagogiei s'a iscat o campanie în tótă forma între aceste nouĕ gimnasii, resp. între representanții ambelor, o ministrul de resort -- privia pe cel dela justiţie, — oposiţia a început sĕ facă gură şi sĕ nu considere rĕspunsul, ca venit din partea guvernului. A fost în cameră o gălăgie ne maipomenită. Presidentul cu mare greutate a putut face linisce, ca sĕ vorbiască ministrul president, Bánffy, care declară, că întregul cabinet a stabilit rĕspunsul rostit de ministrul honveḑilor. Gălăgia deveni tot mai mare. Intr'aceea întră în cameră şi ministrul de resort, cel de justiţie, Erdély şi declară, că va rĕspunde şi el, dacă i se va presenta interpelarea în' scris. Nemaipomenită larmă în tabĕra oposiţiei, care credea, că esistă o ruptură în cabinet. Presidentul a voit sĕ pună primirea sau respingerea rĕspunsului la vot, dar din causa larmei celei mari a trebuit, sĕ se amâne votarea pe ieri. Conflictul între Bánffy şi Erdély e aplanat.

---

*) Cetit în prima ședință literară a societății de lectură „Petru Maior“ din Budapesta, ținută în 2 Novembre a. c.

Sĕ vede, că şi representanţii ţĕrei cu ministrii cu tot sciu, sĕ se certe şi sĕ facă galagie tocmai în parlament.

Mare nevoie.

Dl *N. Filipescu*, fostul primariu al capitalei Bucuresci, într'o dare de sémă despre fondul publicaţiunilor, provocată de organele guvernamentale, publicată în „Timpul“ Nr. 339 din 7 Novembre, între alte destăinuiri interesante ḑice:

„Am mai dat *4000* de lei pentru publicaţiuni *„Fóiei Poporului“* din Sibiiu, organ al partidului naţional, într'un moment de mare nevoie.

„Dacă cineva mĕ va critica pentru acésta, consimt sĕ supun casul cu *tóte amĕnuntele lui*, judecăţii membrilor comitetului Ligei, cari îmi sunt toţi adversari politici.

„Şi am dat *500* lei unei foi literare din Ardél, în urma intervenţiunei Dlui Urechiă, a cărui scrisóre o păstrez“.

Tot din acel numĕr al „Timpului“ se vede, că alimentarea din acel fond se începe în luna Aprile şi se termină în Septembre.

Va sĕ ḑică „marea nevoie“ a trebuit sĕ se manifeste la „Fóia Poporului“ dela începutul lui Aprile până la finea lui Septembre a. c. Este lucru notoric însĕ, că „Fóia Poporului“ în anul acesta n'a suferit de acea bólă, şi că ea nu numai, că se póte susţiné din resursele sale normale, dar că contribue în mod considerabil şi la susţiuerea „Tribunei“, fiind ambele proprietatea „Institutului tipografic“.

Nu la „Fóia Poporului“ va fi fost deci „marea nevoie“, accentuată de dl Filipescu, motivată cu multe „amĕnunte“, ci la *alţii*, ér biata „Fóia Poporului“ numai din „Timpul“ va fi aflat, că ea încă este bună de „pretecst“, pentru-ca „notabilităţile“ naţionale sĕ-şi pótă procura mijlóce pentru „chefuri“ şi „voiagiuri“.

Noi sciam, că „Tribuniştii“ pasc multe câmpuri pe aici şi prin România, dar de aceea, ca sĕ alerge a cerşi chiar şi pela primăriile din România, nici chiar noi nu i credeam capabili.

Tot destăinuirile dlui Filipescu ne esplică şi dragostea nenaturală, ce era între o biată „rândunică“ şi între „hîrĕi“. Ei adecă sciau, că se adapă din acelaş isvor, şi nectarul într'atâta-i înfrăţisă, încât chiar şi prin „telegraf“ 'şi manifestau simţĕmintele de amor reciproc.

„TRIBUNA“

şi

biserica română „ortodocsă“ gr.-or.

> „Dar ce sĕ-i faci, amăgirea publicului a fost scopul fabricatorilor „Tribunei“ la nascerea ei, amăgirea este şi astăḑi pânea ei de tóte ḑilele!“
>
> „Telegraful român“ Nr. 118.

(Tl.) Astăḑi, când legile politice-bisericesci au început, sĕ ródă fără milă la „sucul cel mai scump“ al poporului nostru, — la sucul religios-moral; astăḑi, când tot puiul de român ar trebuí, sĕ se alipéscă strîns, fórte strîns şi pentru totdéuna de singura lui scăpare, de „biserică“, — tocmai astăḑi scrie „Tribuna“ articoli, ca „Jos confesionalismul“. — Datori suntem în faţa unor astfel de „paşi primejdioşi“ pentru némul nostru, sĕ lămurim înaintea întregului public românesc, fără privire la confesiune, raportul, în care a stat şi stă şi astăḑi „Tribuna“ faţă cu biserica română ort. gr. orientală.

Este afară de ori şi ce îndoélă, că „adevĕratul motiv“, pentru care s'a „înfiinţat“ „Tribuna“ a fost — dorul de rĕsbunare personală. Câţiva ómeni, de aici din centru, nemulţumiţi, că sub actualul metropolit n'au mai putut mulge „biserica“, care înaintea acestuia le-a stat la disposiţie, după-ce li s'a luat şi „Telegraful Român“ din mânile lor, au înfiinţat „Tribuna“, ca sĕ şi rĕsbune asupra contrarilor lor şi în special asupra metropolitului actual, care nu i a mai lăsat, sĕ-şi facă mendrele. Dorul de rĕsbunare personală a fost singurul şi sigurul „germene, din care s'a putut desvolta „buruéna urîtă şi otrăviciósă“ [1]) cunoscută astăḑi în botanica românéscă sub numele de „Tribuna“. Cu alte cuvinte „malcontenţii de aici din centru“ au voit, sĕ aibă cu ori şi ce preţ la îndemână o fóie, în care într'un mod sistematic şi fără margini sĕ şi pótă rĕsbuna, insultând într'un mod ordinar pe capul bisericei nóstre ortodocse şi pe toţi acei fii ai bisericei, cari ar îndrăsní sĕ ţină cu dênsul.

Dacă la începutul înfiinţării „Tribunei“, metropolitul actual, consistorul sau sinodul le-ar fi pus malcontenţilor érăşi biserica la disposiţie, ca s'o stórcă, atunci „Tribuna“ pierea deja la născarea ei. Acesta e un adevĕr esact matematic, tot aşa de incontestabil, ca şi axiomul identităţii.

Pentru-că însĕ metropolitul actual şi toţi bărbaţii „de inimă“ ai bisericei ortodocse nu mai puteau lăsa biserica pe aceste „mâni frivole şi nesocotite“ [2]) fără de a o espune la o peire sigură, malcontenţii rĕutăcioşi au înfiinţat ḑiarul cu numele „Tribuna“.

Étă „evidenta origine“ a „Tribunei“. Conform „isvorului“, din care a eşit, colónele ei au fost neîntrerupt deschise tuturor malcontenţilor din centru şi provincie. Ori şi cine a voit sĕ lovéscă în capul bisericei, în autorităţile nóstre superióre s'a adresat „Tribunei“ şi acésta a fost gata, sĕ publice şi cele mai josnice insulte.

Sĕ înţelege de sine, că un ḑiar, care şi-a ales de problemă „insulta“, numai cu acésta n'ar fi putut-o duce nici câteva luni de ḑile. Chiar şi cel mai mare duşman al bisericei, scandalisat de condamnabila ei procedură, i-ar fi întors spatele. Le-a trebuit deci „malcontenţilor“ un mijloc de mântuire, şi fiind-că la înfiinţare nu l'au avut, mai târḑiu şi l'au însuşit sub masca naţionalismului!

Vĕḑênd, că cu „insultele personale“ au mâncat-o nespălată, ca sĕ pótă „ecsista“, au început cu „insultele — le aş ḑice — oficióse“. Au început sĕ strige în colónele „Tribunei“, că metropolitul actual împreună cu ómenii lui „vênd biserica şi némul la Unguri“, şi că numai aşa sĕ póte scăpa biserica şi némul dela peire, dacă preoţii, învĕţătorii şi întregul popor nu vor mai avé încrederea cuvenită în superiorii naturali ai lor, ci în ómenii „Tribunei“. „Malcontenţii consistoriului“ au devenit — ca sĕ pótă avé chilipiruri — „salvatorii bisericei şi naţiunei“. De aici înainte dorul vechiu de rĕsbunare personală merge în colónele „Tribunei“ paralel şi alăturea cu „causa naţională“. Ori-ce ar face metropolitul şi ómenii dênsului pentru „causa naţională“ nu e bun, ci de tot rĕu şi de condamnat, — astfel inspiră „dorul nestins de rĕsbunare“ colónele „Tribunei“.

Mergerea metropolitului şi episcopului dela Arad în casa magnaţilor, ca sĕ lupte contra proiectelor de legi politice-bisericesci — nu e adevĕrată. Vorbirile escelente ale Metropolitului contra acestor legi, vorbiri ţinute în casa magnaţilor, sunt „detestabile“, — cu un cuvênt tot, ce au făcut şi fac Netribuniştii pentru biserică şi causa naţională sau nu sunt adevĕrate sau sunt detestabile — în colónele „Tribunei.“ —

Dacă nu s'ar fi găsit „isvóre esterne“, ca malcontenţii sĕ-şi pótă umplea buzunarele; dacă preoţii, învĕţătorii şi o parte din poporul nostru nu le-ar fi pus creiţăruşii lor la disposiţie pentru inconmensurabila debordare de „minciuni naţionale“ — „Tribuna“ de mult n'ar mai fi esistat nici sub masca naţionalismului, precum o mâncase nespălată din punctul de vedere al bisericei. Cu un cuvênt „pokolsár-ul [3]) „Tribunei“ a fost şi este dorul de rĕsbunare personală, iar firma, sub care a lucrat şi lucréză acest dor, e „naţionalismul.“ — Motivul şi scopul a fost în casul d'întâiu: „Lipsirea de creiţari a malcontenţilor, cari au înfiinţat „Tribuna“, iar în casul al doilea „câştigul de creiţari“ al aceloraşi malcontenţi, cari au înfiinţat-o şi o susţin.“

Conferinţele naţionale, procesul memorandului etc. etc. n'au avut alte resultate reale pentru poporul nostru, decât „încălḑirea“ buzunarelor câtor-va malcontenţi, a conducĕtorilor „Tribunei.“ —

Ér pentru acéstă „încâlḑire“ a buzunarelor, — singura ţintă a malcontenţilor, — ei erau în stare, sĕ sacrifice, ce are biserica şi naţiunea nóstră mai scump. N'a fost dl Eugen Brote în stare, sĕ ḑică, când cu causa Dr. G. Pop, profesor la Braşov: Ce e un gimnasiu românesc pe lângă marea causă naţională?! O Dómne, Dómne, la ce îi mai rabḑi? Dacă ar fi fost după el, noi de atâţia ani nu mai aveam gimnasiu în Braşov, iar „marea causă naţională“, unde ar fi ajuns? Acolo, unde e şi astăḑi, — în buzunarele conducĕtorilor „Tribunei.“

Dar m'am abătut prea tare dela obiect; nu e de astă dată scopul meu sĕ demaschez naţionalismul dlor dela „Tribuna“, pentru că au îngrijit conseguenţele faptelor lor, sĕ-l demascheze; scopul meu este, sĕ arĕt raportul lor faţă cu biserica română ortodocsă gr. orientală.

Am ḑis la început, că o fac acésta „fără privire la confesiune“, pentru lămurirea întregului popor românesc. Eu cred, că e de prisos a reproduce articoli întregi din „Tribuna“ meniţi numai şi numai, ca sĕ surpe autoritatea metropolitului, a consistorului, a protopopilor şi parochilor, cari nu s'au abătut în apele „Tribuniştilor.“ Este un fapt, despre care, cred, că nici cei mai încarnaţi dnii dela „Tribuna“ nu sĕ mai sfiesc. Imi vor reflecta póte, că cum ar fi putut ei tăcea, când acestia au produs fapte nefavorabile bisericei? Eu le rĕspund, că chiar dacă aşa s'a întêmplat, —- ceea ce e absolut fals, — lor, ca fii ai bisericei ortodocse, nu le-a fost şi nu le e permis din punctul de vedere al bisericei, sĕ le afişeze în public. Acolo e sinodul archidiecesan, acolo e congresul naţional, unde îşi puteau desvolta părerile spre binele bisericei. Sĕ înţelege, că şi în sinod şi în congres aveau sfênta datorinţă, sĕ contribue după puteri la binele bisericei lor! Sĕ vede că n'a fost acesta scopul lor; aşa nu-şi puteau rĕsbuna, de aceea au părăsit terenul constituţional al bisericei nóstre şi au eşit în vileag!

Pentru că ei nu au combătut rĕul în sinóde şi congrese, pentru că ei au preferit din dor de rĕsbunare, sĕ afişeze la clopotul publicităţii cestiuni, cari au tăiat şi taie afund în viaţa bisericei nóstre, eu cred că ei merită, până la proba contrară, cel puţin numirea de trădători ai bisericei ortodocse române gr.-or. Inzadar în articolul „Jos confesionalismul“ scapă ei câte un cuvênt bun la adresa bisericei nóstre, — e un fariseism, o ipocrisie detestabilă, cu care vreau sĕ seducă din nou pe credincioşii naivi ai bisericei nóstre.

Dar sĕ mergem mai departe: dnii dela „Tribuna“ vreau astăḑi naţionalism fără confesionalism, cu alte cuvinte vreau sĕ facă din membrii poporului români, însĕ fără confesie, adecă români cosmopoliţi. Ce „gogoriţă“ mai e şi asta? Este posibil aşa ceva, şi dacă ar fi posibil, óre care e cel mai incontestabil resultat?

Sĕ ne uităm la francesi, fără îndoială mult mai civilisaţi decât sĕ închipuesc dnii dela „Tribuna“, unde au ajuns ei fără biserică, fără con-

---

[1]) Veḑi „Tribuna“ Nr. 238 din 24 Octobre a. c.

[2]) Veḑi acelaşi numĕr din „Tribuna“.

[3]) Baia din Covasna.

---

luptă, ce a luat colorit serios dela anul 1890 încóce, când s'a ţinut la Berlin prima anchetă în cestiunea scólelor unitare. Intre amêndouĕ taberele stă clasicismul, mĕrul de ceartă, murul chinez. Hărţuiala vehementă până în ḑiua de aḑi resultat nu a avut; până la crearea scólelor unitare şi reducerea clasicismului la un spaţiu convenabil şi realiştilor va mai dura mult, căci conservatorii sunt în maioritate mare. Discuţiunile iau dimensiuni tot mai serióse şi mai interesante, şi unii şi alţii cearcă a-şi validita principiile în organele lor de publicitate, conservatorii în: „Humanistisches Gymnasium“ a lui Dr. Uhlig în Heidelberg, ér reformatorii în „Zeitscrift für die Reform der höheren Schulen“, a lui Dr. Fr. Lange. Mai mult contribue la dumerirea reciprocă şi în special acelora, cari nepreocupaţi trebue sĕ sĕ intereseze de cestiune, mulţimea de broşuri ce sĕ scriu.

Pedagogii dela cârmă, chemaţi de a direge învĕţământul în ţara nóstră, ar trebuì sĕ ţină cont de aceste broşuri şi sĕ sĕ intereseze viu de intréga mişcare în acéstă direcţiune. Vedem însĕ că nu dau semne de loc de vre-o interesare, ci póte că aştéptă încheierea întregului proces de purificare, pentru adoptarea de-a gata a resultatului positiv, ce va urma la timpul sĕu. Rĕmâne deci ca noi, cei inferiori, de jos în sus, sĕ dăm semne de o participare fie şi numai pasivă la lupta culturală, ce pe toţi ne privesce; şi sĕ o facem acésta nu din dor de a imita pe cei din Germania, ci din purul motiv că cestia e actuală, că cu toţii dorim o reformă radicală în planul de învĕţământ la scólele medii, cari sunt şi la noi în tocmai după cele din Germania organisate.

Nu ne privesce din cale afară afacerea cu scólele medii unitare, de vreme ce în special noi românii nici nu prea avem ce sĕ unim, ne impórtă însĕ faptul, că în instrucţiuue e evident un şlendrianism înrădăcinat, este o povară ce împedecă efectuirea progresului dorit şi impus de spiritul timpului. Tótă onórea conservatorilor, suntem de acord perfect cu dênşii, că ce e bun şi genuim trebue conservat şi din punt de vedere pedagogic; dar când vedem că conservativismul trece în mechanism, când suntem convínşi, că noi de acum deja putem prevesti cu tótă certitudinea gradul de cultură a nepoţilor nostri când vor absolva gimnasiul, nefiind vre-o osebire între cultura lor şi a nóstră, ca abiturienţi numai de vre o câţi-va ani, trebue sĕ ne călcăm pe inimă şi sĕ cercăm a păşi din circulul mechanic afară; Şi nu e prematur timpul!

(Va urma.)

fesionalism? Póte ḑice cineva, că francesii nu ţin la némul lor, nu sunt „buni“ francesi? Cu tóte acestea póte susţinea cineva, că „situaţia lor socială“ e sănătósă şi cu speranţă pentru viitor? Francesul, care nu crede în Dḑeu, e un frances sigur de viitor!?

Puterea şi fericirea vremelnică a unui popor este esclusiv dependentă dela religiositatea lui. Un popor, care n'are religiositate, nu plăteşte nici din punct de vedere naţional nici o ceapă degerată. Acesta e un adevĕr atât de sfênt istoric, încât nu cred, că-l va contesta nimenea. Apoi, dacă stă lucrul aşa, dacă „puterea şi fericirea poporului român stă in religiositatea lui“ întreb eu pe „Tribuna“, ce umblă ér după potcóve de cai morţi, sĕ cultive naţionalismul la români pe contul confesionalismului bine înţeles, ceea ce tot atât însémnă pe contul religiosităţii?!

Spunĕ-mi mie ori şi care român nepărtinitor, care e resultatul „Tribunei“ dela înfiinţarea ei până astăḑi? Cultivat-a ea religiositatea în poporul românesc, cu deosebire în cel greco-oriental? Insultele ordinari la adressa capului bisericei, a consistoriului, a sinodului şi a congresului, a protopopilor şi parochilor „neadicţi“ ei, au fost menite, sĕ cultive religiositatea?! Nu vede tot omul, care nu e orb, că ura personală a dlor dela „Tribuna“ i-a orbit atât de tare, încât ei, şi dacă au vĕḑut, n'au voit sĕ vadă, că dând „în păstori, se vor risipi oile“? Apoi „risipirea oilor“ din biserica rom. ort. gr. or. e un „merit naţional“ pentru poporul român? Apoi subminarea autorităţilor bisericesci este o armă de întărire a poporului nostru? Nu, nici odată. Ori cât de mult ar trage în cumpĕnă deşteptarea politică a poporului nostru, ea s'a făcut cu intenţie pe contul religiosităţii, pe contul bisericei ortodocse!

Şi apoi spunĕ-mi mie, ori cine ce-mi va spune, chiar şi păţitul Bismark, eu tot susţin că: Dacă va veni o vreme, când poporul românesc îsi va câştiga drepturile politice, cari le cere, şi dacă tot atunci, în culmea „fericirei lui politice“, poporul românesc din punct de vedere al bisericei, va fi strein de acésta, nereligios, poporul românesc mai mult a perdut decât a câştígat, plus deficit, quam proficit.

Drepturile politice işi au adevĕrata lor valóre pentru poporul nostru atunci, când ele sĕ baséză pe un fundament religios-moral, altcum tóte sunt înzadar. Prin urmare vorbind cu istoria în mână — naţionalismul, propoveduit astăḑi de „Tribuna“, fără confesionalism, fără religiositate, e un pericol gróznic pentru poporul românesc.

Mi se va reflecta póte, că eu identific confesionalismul cu religiositatea, ceea ce după părerea liberilor-cugetători dela „Tribuna“, e o greşală. Da, o fac: Identific confesionalismul sincer cu religiositatea, pentru că aceste dóuĕ în practică nu se pot separa. Un „ţĕran“ român, căruia e tot atâta, ori merge în biserica ortodocsă, ori calvină, ori luterană, etc, spre a se închina lui Dḑeu, eu nu-l ţin de un membru puternic şi tare al némului românesc. La popor naţionalismul e nedeslipit de legea, în care s'a născut, a trăit si trăeşte. N'aveţi decât sĕ priviţi la semidocţi, cari de regulă nu pun preţ pe legea lor, nu cred cu un cuvênt; lor le e tot atâta ori merg în biserica calvină, ori catolică, ori luterană — sunt indiferenţi din punct de vedere al bisericei, dar pentru acésta tot ei, tot aceşti semidocţi dau cel mai mare contigent pentru renegare. Dar mergem mai departe: Cei mai mulţi renegaţi nu sunt ei din „pĕturile culte“ aşa poreclite „liberale“ ale poporului român? Tóte acestea adevĕruri evidente arată lămurit abisul fără fund, în care vreau sĕ tragă dnii dela „Tribuna“ pe bunul nostru popor, răpindu-i *în tovărăşie cu legile politice-bisiricesci, cari urmăresc tocmai acelaş scop*, confesionalismul, resp iubirea către biserica lor. „Naţionalismul“ fără confesionalism (priceput în sensul acesta) e pentru poporul român o buruiană urîtă şi otrăviciósă, e o flóre „artificială“ lipsită de rădăcină, de fundamentul religios moral.

Sub „confesionalism“ înţeleg eu iubirea nestrămutată şi tare către biserica, al cărei fiu sunt. Naţionalismul lipsit de acéstă iubire nu plătesce nici o ceapă degerată!

Nu pot desaproba clerul şi poporul bisericei greco-catolice, care prin cultivarea în scóle a unui astfel de confesionalism trebuie sĕ recunosc, că ne-a întrecut pe noi. Nu-l desaprob însĕ numai în acel cas, când acest confesionalism e sincer, aparţine esclusiv bisericei *române greco-catolice*, dar nu când degeneréză în iubire nemărginită pentru biserica romano-catolică. Acéstă iubire nemărginită către biserica romano-catolică trece peste sfera conceptului meu despre „confesionalism“; aşa cum o cultivă astăḑi „Unirea“, e un fórte mare pericol naţional! Când ori şi care frate unit îmi va spune în faţă: Eu sunt român greco-catolic (*nici decum romano-catolic*) şi nu fac altceva decât ţin la biserica mea greco catolică naţional-românéscă, — care nu diferă mai deloc de „biserica (tulpina poporului român) ortodocsă“, atunci nu i-o pot lua în nume de rĕu.

Şi dacă eu, ca greco-oriental încarnat — aprob pe românii greco-catolici încarnaţi, şi ei au datorinţa etică, sĕ apróbe confesionalismul meu adecă iubirea neclintită către biserica mea.

Stă prin urmare sus şi tare afirmaţiunea următóre: Confesionalismul sincer adecă iubirea curată, incarnată chiar, către biserica de care te ţii, e o mândrie pentu tot poporul românesc. Românii greco-orientali încarnaţi şi românii greco-catolici încarnaţi trebue sĕ fie în acelaş timp şi stâlpi puternici ai naţiunei române — tertium non datur. Sĕ înţelege de sine. că aceste premise au necondiţionată valóre, când fraţii români de amêndouĕ confesiunile consideră reciproc acest confesionalism, ca virtute românéscă şi nu ca viţiu! Aici trebue, sĕ recunosc, că lucrurile au apucat pe un povêrniş periculos pentru naţia nóstră. O parte d'intre fraţii români greco-catolici au început a sĕ considera romano-catolici şi a trata vechia nóstră biserică ortodocsă, ca „schismă“ a bisericei romano-catolice. Cetéscă ori-cine „Unirea“ din Blaş, şi sĕ va convinge ad literam. Direcţia asta a combătut-o fórte fin şi „Tribuna“; n'a avut motiv de rĕsbunare şi asupra bisericei greco-catolice, căci de mult îşi deschidea „amusantul sĕu dicţionar“ sau n'a făcut-o şi n'o face din alte consideraţiuni . . . .
. . . . superióre (?!)

Conduşi de principiile cunoscute „proselitice“ ale bisericei romano-catolice, fraţii greco-catolici, deveniţi romano-catolici, au început şi continuă a contesta dreptul istoric al bisericei nóstre, a trage la îndoială valórea ei naţională şi aşa mai departe. Ce face cinstita „Tribuna“ în faţa unor atacuri atât de nedrepte?... **Tace** sau sare tot în capul nostru Am vĕḑut aderenţi d'ai „Tribunei“ de confesiune gr. orientali, cărora le părea bine, că „Unirea“ persiflează biserica gr. orientală! Ce „perverşi“ fii ai bisericei nóstre! — Iar, când noi dela „Telegraful român“, conduşi de sincerul nostru confesionalism, de nefăţărita iubire către biserica nóstră, am început, sĕ ne-o apĕrăm, ca pe cel mai scump odor al nostru — defensiv şi ofensiv, după cum sunt şi atacurile — romano-catolicii dela „Unirea“ s'au revoltat, iar cinstita „Tribuna“ ne-a strigat: „Jos confesionalismul:“ Cu alte cuvinte: „Jos cu iubirea neclintită către biserica vóstră“! Apoi în interesul „naţiunii“ e acéstă provocare? Cine îndrăsneşte, sĕ susţină aşa ceva?;

Fraţii greco-catolici (nu cei deveniţi romano-catolici) au ştiut, sĕ-şi susţină tocmai prin laudabilul confesionalism turma nerisipită. Prin Blaş nu s'a putut prinde şi nu sĕ póte prinde o buruiană urîtă şi otrăviciósă à la „Tribuna“, care sĕ desbine, pe cât a putut, pe credincioşi de preoţi, şi pe preoţi de superiorii lor. Numai atunci vor putea judeca drept fraţii greco-catolici, când vor avea şi ei — feréscă i D-ḑeu — in sînul lor o luptă de atâţi amari de ani cu o „Tribună“, care sĕ caute, sĕ le slăbiască admirabila lor disciplină aţiţând pe credincioşi contra preoţilor, pe credincioşi şi preoţi contra capului bisericei lor! Să i vedem atunci, ce vor ḑice ei despre eventuala „Tribună“ repet, feréscă-i D-ḑeu — din Blaş. Până atunci judecata lor, nepunêndu-sĕ pe punctul nostru de vedere, e falsă şi rĕutăciósă! Din tóte acestea conclusia apodictică o putem reasuma în următórele:

I. Naţionalismul fără confesionalism (aşa cum l'am esplicat noi mai sus) e un pericol naţional.

II. E o virtute de mare valóre confesionalismul sincer român greco-catolic.

III. E o virtute de mare valóre confesionalismul sincer român ortodocs greco-oriental.

IV. Confesionalismul „sincer“ esclude cu desĕvêrşire certele d'intre fraţi.

V. Nu le e permis greco-catolicilor sĕ atace pe greco-orientali, nici greco-orientalii pe greco-catolici; şi unii şi alţii au însĕ sfânta datorinţă sĕ fugă de „romano-catolici“, cari constitue pentru români un „pericol naţional“.

VI Şi greco-catolicii şi greco-orientalii au datorinţa sfântă, sĕ-şi apere bisericile lor. (Intre ei sĕ nu se certe.) Când însĕ biserica ortodocsă e atacată de romano-catolici sau de alt duşman estern, greco-catolicii „cinstiţi“ sĕ sară întru apĕrarea ei şi vice-versa.

VII. Proselitismul e esclus cu desĕvêrşire şi pentru greco-catolici şi pentru greco-orientali. Lăpĕdături, cari îşi lapĕdă legea pentru interese, sĕ fie trataţi cu un ne mai pomenit dispreţ şi din partea unora şi din partea altora.

VIII. Nu le e permis greco-catolicilor, sĕ submineze pe ascuns sau pe faţă biserica greco-orientală şi vice-versa.

Sub aceste, dar numai sub aceste „unice“ condiţiuni servesc şi greco-orientalii şi greco-catolicii mult cercatului popor românesc.

Numai un popor românesc constituit din români greco-orientali şi greco-catolici, cari nutresc cu toţii o iubire nemărginită către bisericile lor, prin urmare un confesionalism sincer, este capabil pentru o luptă naţională într'adevĕr rodnică! Pentru-că numai un popor românesc, compus din ómeni **religioşi**, póte avea speranţă într'un viitor solid!

Fiţi dar fraţilor greco-catolici, greco-catolici încarnaţi (dar nu romano-catolici), daţi-ne si nouĕ voie, sĕ fim greco orientali încarnaţi; cu toţii însĕ la un loc, pe acest fundament puternic al iubirei nestînse către bisericile nóstre, sĕ ne clădim învăpăiata nóstră iubire de ném!

Şi acum fără privire la confesiune judece chiar şi un adevĕrat greco-catolic punêndu se pe punctul nostru de vedere, şi un adevĕrat greco-oriental şi rĕspundă la întrebarea: Pe ce au clădit domnii dela „Tribuna“, pe ce clădesc ei astăḑi lupta sfântă naţională?! . . . .
Pe înstreinarea de biserică în general şi în special de biserica greco-orientală; pe liberalismul fals religios, pe lipsa de confesionalism, care în viaţa practică e identică cu lipsa de religiositate; au clădit cu alte cuvinte pe năsip, de aceea şi clădirea lor nu aduce nici o dobêndă reală. Şi dacá astfel au lucrat şi lucréză ei dela începutul constituirei lor până astăḑi, ce sunt dnii dela „Tribuna“ cari strigă: „Jos confesionalismul“ adecă jos cu iubirea către biserică?! Sunt ei buni greco-orientali sau buni greco-catolici? Peste tot în urma consideraţiunilor de mai sus au ei în vedere *binele* poporului?! Ce sunt ei cu un cuvênt? Rĕspunsul nu póte fi decât următoriul:

I. Nu sunt nici români greco orientali, nici români greco-catolici, ci sunt nisce „corcituri“.

II. Nu pot realisa un bine pentru poporul românesc, pentru că un bine politic, despoiat de sincerul confesionalism, de iubirea către biserică, este fără îndoială un pericol, nu un bine, pentru poporul românesc.

III. Prin lucrarea lor contra iubirei către biserică au devenit înainte-mergĕtorii şi agenţii legilor politice-bisericesci.

Şi dacă stă lucrul aşa, precum evident este, apoi tocmai ca „adevĕraţi români“ — fără privire la confesiune — „nu merită domnii dela „Tribuna“ — mĕ adresez în special către voi, iubiţi preoţi, învĕţători şi credincioşi ortodocşi orientali, către toţi, cari vĕ iubiţi, ce aveţi voi mai scump, în împrejurările de astăḑi politice, adecă biserica română ortodocsă geeco-orientală, sĕ le ḑiceţi: „In lături cu „Tribuna!“ In lături cu voi! pigmei nemernici, cari nu înţelegeţi nici sacra misiune a bisericei, nici rostul vieţii némului românesc, ci numai miserabilele vóstre **meschinării**!“ *)

Noutăţi.

Ordul lânei de aur. O scire interesantă sĕ ventiléză prin ḑiarele semiofic̣iónse din Madrid. Sĕ afirmă anume, cu tótă siguranţa, că prim ministrul din Spania va înainta reginei regente un proiect, în urma căruia regina sĕ decoreze cu ordul lânei de aur pe preşedintele republicei francese, Felix Faure; după-cum sĕ ḑice decretul despre acésta decorare ar fi deja gata şi nu lipsesce decât subscrierea reginei.

* * *

Haina de incoronare a ţarevnei. O sĕrbătóre ne mai pomenită sĕ pregătesce în marele împeriu al Rusiei. In luna lui Aprile anul 1896 sĕ va încorona pĕrechia împerială în vechia capitală, Moskva. La acésta festivitate ţarevna sĕ va presenta în haină albă cu diferite ornamente de mărgele. Despre haina acésta sĕ ḑice, a fi un cap d'operă şi sĕ pregătesce deja la un renumit modist din Paris. Ea va avea mare influinţă asupra schimbării de modă, ce va urma în anul viitoriu.

* * *

Carte oprită. După-cum cetim în fóia oficiósă, ministrul de culte şi instrucţiune publică a oprit cartea intitulată: „Fragmente din autorii români şi moderni de S. Stoicescu, Bucuresci 1891“, din folosinţa în scólă, precum şi din tóte bibliotecile, pentru conţinutul ei contrar idei de stat magiar.

Loterie.

Sâmbătă, în 9 Novembre n. 1895.

Budapesta: 86 40 88 25 24

---

*) Veḑi „Tribuna“, art. „Jos confesionalismul Nr. 238 din 24 Oct. a. c.

Nro. 308 p. [203] 1—3

CONCURS.

Pe basa aprobării Prea Venerabilului nostru consistoriu archidiecesan dela 12 Septembre 1895 Nro. 5929 B. şi a conţelegerei cu comitetul parochial sĕ publică concurs pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă de clasa III Stoiceni din protopresbiteratul Solnocului cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 169 fl 50 cr. v. a. staverite în sinodul parochial din 13 August a. c.

Doritorii de a ocupa acest post se-şi trimită cererile lor concursuale cu documentele necesarie la subscrisul oficiu până la terminul cuvenit.

Cupşeni, în 10 Octobre 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului din Cupşeni.

S. Cupşa,
protopresbiter.

Nr. 372/895. [194] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III a Nandru-Vale cu filia Nandru, protopresbiteratul Devei, pe basa graţiósei resoluţiuni consistoriale din 30 August a. c. Nr. 4713 B. sĕ escrie din nou concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post, statorite în şedinţa comitetului parochial din 6/18 Maiu 1894, dau anual suma de 282 fl. 05 cr. v. a.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi dela comitetul parochial.

Dela reflectanţii la acésta parochie sĕ recere, sĕ se presenteze până la alegere în vre o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din acéstă comună, spre a face cunoscinţă cu poporul.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ-şi substérnă suplicele concursuale, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Deva, 4 Octobre 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Devei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Avram P. Pĕcurariu,
adm. protopresb.

Sz. 1808/1895—tkvi. [202] 1—1

Árverési hirdetményi kivonat.

A szászsebesi kir. járásbiroság mint telekkönyvi hatóság közhiré teszi, hogy „Albina“ nagyszebeni takarék és hitelintézet végrehajtatónak Turku Pavel s társai végrehajtást szenvedő elleni 250 frt. töke követelés és járulékai iránt végrehajtási ügyében a szászsebesi kir. járásbiróság területén levö Loman községben fekvö a lománi 258 sz. tjkvben A + 2 rend 1657, 1658 hrsz ½ vd. részben végrehajtást szenvedett Turcu Pável és ½ ed részben neje sz. Filimon Szalomia neven álló ingatlanra 22 frt. kikiáltàsi árban továbbá a lománi 24 sz. tjkvben A + 1—8 rend 33, 34, 563, 841, 848, 1257/1, 1719, 2017, 2018, 2019, 2067, 2068 hrszám végrehajtást szenvedett Vlàd Juón l. Lázár nevén álló ½ ed részre 271 frt. 50 kr. kikiáltási árban, végül a lománi 62 sz. tjkvben A ± 1—4 6 rend 119, 564, 1210, 1211, 1212, 1366/2, 1885 hrss ½ ed részben végrehajtást szenvedett Ilie Nicolae és ½ ed részben Ilie Marina szül. Afrajot részén álló ingatlanra.

Az árverést 621 frt. 50 krban ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelt és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1895 évi December hó 9 én d. e. 9 órakor Loman községében megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási azon alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozok tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881 évi LX. t. czik 42 §-ban jelzett árfolyammát számitott és az 1881 évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazság ügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt ovadék képes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, a vagy az 1881 évi LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál elöleges elhelyezéséröl kiállitott szabályszerü elísmervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Szász-Sebesen, 1895 évi Augusztus hó 28-án.

Egyedy Kálmán,
kir. járásbiró.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta – Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48		P. Ladány		12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl.		sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4,52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghîrbĕu		2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circuléză numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriş — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.21		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.41		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36		7.40	Carei-mare	7.10	3.16		9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Braşov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst									Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl.	Braşov	sos.				7.36	1.29	
	9.05	5.13									7.21	1.14	
	9.37	5.45				Cristian					6.51	12.51	
	9.57	6.05									6.41	12.41	
	10.17	6.25				Tohanul vechiu					6.16	12.15	
	10.28	6.36			sos.	Zernesci	pl.				6.06	12.05	

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05		Szolnok		4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35								
—	2.44	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06		Gyorok		10.15	—	8.19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17		Pauliş		10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34		Radna-Lipova		9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57		Conop		9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13		Bêrzava		9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53		Soborşin		8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22		Zam		7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48		Gurasada		7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04		Ilia		7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22		Branicica		6.44	—	4.39		–
—	—	8.52	9.57	10.48		Deva		6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02		Simeria (Piski)		6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10.25	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5 39	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

–	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32	
–	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—	
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	8.25	

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9.34	12.35	6.20	3.39	—
--	5.18	2.50	12.--	7.41		Şeica mare		9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21		Lómneş		8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6.35	3.57	1.03	8.50		Ocna		8.11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marţi şi Vineri	—
--		4.48	1.58	—		Şelimber		7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—		Veştem		7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Şebeşul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	-	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacul inf.		5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—		Cârtişóra		5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4 43	—		Arpaşul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viştea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beşimbav		4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 121 Sibiiu, Joi, 2/14 Novembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 1 Novembre, 1895.

Când va scrie cineva istoria nóstră dela anul 1848 incóce, de când adecă am inceput a ne îngrijí de sórtea nóstră ca ómeni liberi între ale nóstre speciale împrejurări, va afla ca fir roşu în întréga nóstră activitate nisuinţa spre cultură.

Este prin urmare firesc lucru, ca noi sě urmărim mişcarea culturală din statul nostru, şi sě ţinem în curent publicul nostru cu tot, ce se întêmplă pe acest teren.

Mai mult ne zace la inimă sórtea scólelor nóstre poporale, căci acele sunt chemate sě planteze lumina în masele poporului, ele sunt chemate sě ducă aprinsă făclia, ca poporul sě vadă şi sě nu pipăe în întunerec.

Ingrijaţi de sórtea scólelor poporale, am esaminat în unul din numerii precedenţi ai ḑiariului nostru sórtea învěţătorilor, şi am făcut trista constatare, că la noi e mare lipsa de învěţători.

Indreptarea lucrului o am aflat noi în înmulţirea institutelor pedagogice.

Şi astăḑi ne vom ocupa cu un institut pedagogic.

In Timişóra s'a înfiinţat un institut pedagogic de stat, şi la inaugurarea lui festivă a luat parte şi ministrul nostru de culte şi instrucţiune publică.

A vorbit directorul institutului, şi a vorbit şi ministrul de culte.

Institutul pedagogic are meniţiunea sě créscă învěţători pentru trebuinţele poporului, şi după principiul fundamental din legea de instrucţiune, fie-care cetăţén trebue sě afle institute, în cari instrucţiunea sě se dea în limba lui maternă, şi acésta trebue sě mérgă treptat până la instrucţiunea superióră dela universitate.

Acésta numai în teorie este aşa, în faptă altcum sě are lucrul.

La inaugurarea institutului pedagogic din Timişóra s'au accentuat lucruri moderne, şi nu teoriile ruginite ale legei de instrucţiune.

Directorul pedagogiului după ḑiarele din capitală a ḑis următórle:

„Patrioticul municipiu al Timişórei a început acţiunea în 1890. Scopul a fost punerea unui pedagogiu în Timişóra, pentru că în lipsa de învěţători magiari a fost ologit progresul pe terenul culturei naţionale, a fost ologită instrucţiunea magiară a poporului, a fost ologită **magiarisarea** părţilor de méḑăḑi ale ţerei.

Acésta este misiunea culturală a institutului pedagogic, şi acésta o spune directorul institutului, persóna cea mai competentă, căci în mâna ei e pusă esecutiva.

Mai luminat vorbesce însě ministrul de culte. Mulţămind cetăţenilor pentru jertfa adusă spre scopul înfiinţărei institutului pedagogic, ministrul ne spune, că nu este ertat sě folosim cuvêntul jertfă, căci: „tot ce se face în interesul culturei magiare, aceea nu se póte numí jertfă, aceea este o investiţiune, care aduce ródele cele mai înbelşugate. Acésta sě se audă şi afără de zidurile acestui institut, sě o audă toţi cetăţenii patriei.

O am auḑit, şi am şi luat notiţă de ea.

Vorbesce ministrul în special şi la adressa profesorilor, cari sunt chemaţi sě infiltreze în inima elevilor cunoscinţele pentru sânta misiune, care îi aşteptă cu intrarea lor în scóle.

„Daţi-le sě înţelégă, ḑice domnul ministru, daţi-le sě înţelégă, că ei sunt chemaţi sě creeze, sě înmulţéscă şi sě lăţéscă adevěrata putere a **culturei magiare**, viul spirit public naţional, **unitatea** cugetărei şi a simţirei naţionale.

Este vorba de unitatea în cugete şi în simţiri. Ca sě nu încapă nici o dubietate, ministrul sě şi esplică îndată.

„Nu-i învěţaţi, ca cu forţa sě creeze unitatea gramaticală. Acésta stă în contraḑicere cu constituţiunea nóstră, cu iubirea de libertate a rassei nóstre. Sě i învěţaţi însě, ca ei sě cucerésců prin cultură, căci magiarul prin cultură vrea sě cucerescă, prin cultură şi nu prin alta. Cultura şi iubirea de libertate, este factorul, care creéză o **societate magiară**, un stat magiar unitar în sentimente, unitar în cugete, unitar în idei şi unitar în idealuri.“

Aceste le leagă ministrul de inima profesorilor, aceste le leagă de inima elevilor, ca eşind în viaţa publică, sě-şi împlinéscă sânta misiune în crearea statului unitar magiar.

Tóte sunt bune şi frumóse, numai nu trebue sě uităm lucrul principal.

Ministrul de culte nu este ministrul rassei magiare. Statul acesta nu are chemarea sě creeze prin dascăli nici unitate gramaticală, nici o rassă pur magiară. Chemarea statului este sě creeze instituţiuni pentru popor, ca fie-care în limba sa sě se pótă cultiva, şi sě fie conservat fiecare rassei sale, bisericei sale.

Aşa e în teorie, nu însě în practică, căci ministrul de culte ni-o spune, şi noi nu avem motive, ca sě nu-i credem.

Revista politică.

Tótă lumea, care cetesce gazete, e curiósă astăḑi, sě vadă, ce s'a mai întêmplat prin Turcia.

Scirile ce sosesc ḑilnic din diferitele părţi ale imperiului otoman continuă a fi neliniştitóre şi ameninţătóre. Mai cu deosebire întréga Anatolia pare cuprinsă de o turburare violentă şi în tóte vilaetele anatolice conflictele sângeróse dintre turci şi armeni sunt la ordinea ḑilei. Armenii au chiar de gând sě trimită o deputaţiune la dl de Nelidow, ambasadorul Rusiei, pentru a implora ajutorul ţarului.

Noutăţile provenite din sorginte turcéscă continuă a face pe armeni culpabili de numeróse agresiuni şi disordine; la Diarbekir ei ar fi atacat moscheele şi ar fi încercat sě incendieze oraşul; aprópe de Maraş tot armenii ar fi asasinat, după-ce l'au torturat, pe locotenentul Hassan Aga, pe soţia şi cei trei copii ai lui.

„Times“ află din Alep că mai mulţi europeni au fost insultaţi de turci, şi din Mersivan că turcii au încercat sě dea foc scólei americane.

Ḑilnic agenţiile telegrafice relatéză conflicte sângerόse, a căror provocare se pune când în socotéla armenilor, când în cea a turcilor, după sorgintea depeşilor.

In timpul acesta s'a constituit la Constantinopole comisiunea de control, pentru esecutarea reformelor armenesci sub presidenţia lui Şevfik paşa, membru al curţii de casaţie; ér ambasadorii celor trei puteri, cari au obţinut reformele au adresat Porţii, ca rěspuns la nota verbală prin care li s'a comunicat acceptarea reformelor, o notă colectivă din care estragem părţile următóre:

„Sub-semnaţii, ambasadorii Rusiei, Franţei şi Angliei, au primit nota verbală ce le-a adresat Sublima Pórtă la 20 Octobre şi confirmă primirea ei. Ei au luat notă de tecstul decretului privitor la reformele, a căror aplicare a fost hotărîtă de M. Sa Sultanul şi de espunerea reformelor, şi constată cu satisfacţie, că guvernul imperial a decis sě pue în vigóre regulamentele formulate în mod solemn în hatturile anterióre ale suveranilor otomani.

„Luând cunoscinţă de aceste dispositiuni — şi de intenţia Sublimei Porţi de a le aplica, nu numai în vilaetele menţionate în decret, ci şi în tóte judeţele anatolice, unde armenii formézá o parte însemnată a populaţiei — ambasadorii Rusiei, Franţei şi Angliei nu se îndoesc, că funcţionarii însărcinaţi cu esecutarea şi aplicarea acestor reforme asigură prin inteligenţa, zelul şi desinteresarea lor avantagiile unei administraţiuni îngrijată de bună-starea generală şi de propăşirea împeriului“.

Nota ambasadorilor termină cu speranţa, că funcţionarii îşi vor îndeplini misiunea spre satisfacţia tutu-

---

FOIŢA.

Clasicismul în scólele medii.

— Studiu. —

(Urmare.)

Mi-oi da silinţa a scóte mai la vale în relief unele puncte de diverginţă şi converginţă a celor dóuě tabere hărţuitóre din Germania, provocându-mě cu deosebire la un filolog clasic, care sub anonimul „Alethagoras“ *) a scos de curênd în publicitate douě broşuri de înaltă valóre scientifică şi practică, **) cari forméză şi aḑi încă obiect al discuţiunii generale în cercurile pedagogilor. Acest filolog e adecă un irident, un filolog clasic trecut din convingere în ceata realiştilor. Fórte nimerit îi ḑice un critic patriot, numindu-l un Paul modern, devenit din Saulul clasic.

Cred că din opininiile acestui învěţat pot resulta consecuenţe şi pentru noi!

*

Studiul limbilor clasice este considerat din partea multor pedagogi de o dogmă, ce culminéză în miraculósa inriurinţă ce o are asupra tinerimei, fiind cel mai potrivit mijloc de a îmbogăţi spiritul cu noţiuni etice şi de a da minţii întru tóte o direcţiune ideală prin deprinderea cu anticitatea. Efectul direct însě constă în cultura formală şi judecata logică, ce o dobêndesce sau mai corect ḑis, ar trebui sě-o dobêndéscă tinerimea. Cu privire la cultura formală, firesce că şi argumentele filologilor slăbesc din ḑi în ḑi, putêndu-sě dovedi prin esemple esacte resultarea culturei formale din stadiul sciinţelor reale, — şi astfel mai rěmâne ca armă puternică pentru apěrătorii clasicismului numai partea primă, înfluinţa asupra spiritului şi inimii, adecă cultură naţională.*)

Unii merg atât de departe încât susţin, că ori-cine aspiréză la conducerea unui popor în cele spirituale, trebue sě-şi caute cultura la gimnas mai întâi, căci singur acesta e în stare a pune basă la cultura umanistă, adecă superióră a omenimei, mijlocind el prin limbile clasice cultură clasică, (Steinmeyer). Cultura nóstră întrégă are de basă cultura clasică. Trebue sě susţinem continuitatea aceleia, ḑic alţii, numai scriitorii clasici latini şi greci pot servi de lectură cultivătóre tinerimei; stările simple şi firesci de atunci şi deşteptăciunea popórelor antice au făcut scriitorilor posibil de a produce cu atâta claritate şi desěvêrşire în formă, încât productele spirituale ale acestora forméză unicul aliment sănětos pentru spiritul tinerimei.

Primind en bloc cele atinse, precum în realitate — judecând după valórea atribuită la noi limbilor clasice — sě şi se face, sě vedem ce urméză de aci. Urméză natural că cultura modernă este un resultat al studiul limbilor clasice, că adecă are de basă cultura Grecilor şi a Romanilor.*)

Şi aci aflu de puternic argumentul lu Alethagoras, care spune, că de fapt nime nu póte nega o legătură între cultura omenimei de acum şi între cea antică elină şi romană, déca consideră continuitatea în desvoltarea culturei. Acceptarea culturei lor însě, de către popórele culte moderne nu a fost decât o zală în lunga catenă a evenimentelor istorice, a căror product comun cultura modernă este. In sine cultura modernă este resultatul muncii nóstre proprii, a multelor nóstre lupte de tot felul, şi ca atare trebue ea şi considerată, precum şi cultura clasică nu este altceva decât suma productelor proprii celor douě popóre amintite. Şi precum nu sě póte susţiné despre cultura clasică, că ea s'ar basa esclusiv pe cultura Carilor şi a Fenicilor, astfel nici de cea modernă, că ar emana direct din cea clasică.

Aceste sunt clare şi sě esplică de sine din evoluţiunea firéscă a culturei omenesci, şi am fi clasicisti de calibrul celor mai inransigenţi, dacă nu ne-am declara de acord. Prea ne pare esagerată resonarea clasicistilor, că echilibrul cultural sě ţine numai prin studiul celor douě limbi, că fără ele am merge mersul racului, — şi trebue sě fim de părerea celor ce ḑic, că ce a fost veror locuitorilor şi că valii în particular vor concura la acésta.

---

*) Alethagoras: Unser Gymnasial Unterricht. Bekentnisse.

**) Gymnasiale Bildung und sittliche Erziehung der Iugend. Ambele în Braunschweig 1894.

*) Sub cultură formală sě înţelege cultura dobâudită prin cunoscinţele elementare (bunăóră prin cetira, scris şi comput) cari contribuesc la desvoltarea minţii. Cultura materială constă în armonica desvoltare dintre inimă, minte şi spirit. După L. Fuld: Die mit der Ausbildung des Verstandes Hand in Hand gehende Bildung des Herzens und Gemütes). Pe lângă aceste douě feluri de cultură esistă şi aşa numita semicultură sau semidoctism, care spre dauna însemnată a stărilor nóstre publice şi sociale tare respândită este. „Semicultul e iipsit de sentimente ideale şi religióse, el e certat cu credinţa şi dogmele bisericei, el e lipsit de tesaurul tuturor adevěrurilor etice!“ Veḑi d. Fuld: „Bildung und Verbrechen“. Autorul.

*) In casul acesta scóterea limbilor clasice din învěţămêntul gimn. nu ar fi decât chestie de apreţiare avêndu-sě numai a sě constata, că puté-ne-am měsura în ale culturii acum cu Grecii şi Romanii.

Avênd în vedere că demersurile făcute de curênd de ambasadori în urma schimbării de cabinet n'au primit încă un rěspuns cu desěvêrşire satisfăcětor, acţiunea în contra Porţii se va reînoi din nou, cu atât mai mult, cu cât scirile sosite din Asia mică cer o soluţiune urgentă.

In cercurile diplomatice circulă scirea, că cu ocasia schimbării marelui Vizir diplomaţii aflând exilul proiectat pentru Kiamil paşa, au făcut representaţiuni amicale în acéstă privinţă. Sultanul le-a rěspuns nu numai că Kiamil paşa nu va fi pedepsit, dar că va fi chemat la postul de Vali din Alep, devenit fórte însemnat în urma evenimentelor ivite în sandjacul Marash.

Sě scie deja că Kiamil paşa renunţă la plecarea sa în urma constatărilor doctorilor, dar pare neîndoios că numai în urma representărilor cercurilor diplomatice, Sultanul a permis lui Kiamil paşa sě rěmână la Constantinopol.

Scirile privitóre la degagearea garnizonei din Zeitun sunt premutare; nu se scie nimic în acéstă privinţă în cercurile militare.

Trupele nu sunt mobilisate decât de 4 ḑile; deci nu pare probabil ca ele sě se fi putut concentra deja pentru o operaţiune comună.

Dificultăţile ce vor întêmpina degagearea lui Zeitun şi pacificarea sandjukului Marash vor fi mari, de óre-ce insurgenţii armeni sunt numěroşi şi bine armaţi.

Se aştéptă o luptă disperată.

Pórta necomunicând regulamentul reformelor decât puterilor care au intervenit, ér nu şi celor l'alte puteri semnatóre al tratatului din Berlin; aceştia din urmă au semnificat în mod verbal că art. 61 al ḑisului tratat impune comunicarea tuturor puterilor şi dacă acésta nu se va face, au sě o céră în formă oficială.

Este inesact că Ghazi-Osman este închis.

Cercurile oficiale turcescí menţin cu energie, că în tóte luptele din Anatolia armenii au fost provocatorii. O linişte complectă domnesce în Constantinopol.

Scrisórea pastorală aşteptată a patriarchului armean n'a apărut încă. Numai antorităţile eclesiastice au fost informate prin telegraf de întroducerea reformelor şi învitate sě aştepte esecutarea lor.

Se asigură, că batalìonul turcesc încunjurat la Zeitun de 3800 de armeni, a fost deblocat de Mustafa-paşa cu 10 batalióne. Cu acéstă ocasie au căḑut în mânile turcilor 2800 puşti Henry. Martini, 1200 de revolvere şi muniţiuni.

Scirile după care arabii din Mutefic s'ar fi revoltat şi ar fi provocat ciocniri sângerose la Bursorah nu sunt confirmate.

In privinţa schimbării marelui Vizir, sě ḑice că Kıamil-paşa, care în ultimele ḑile îşi dăduse de dóuě ori demisia, a fost destituit din causa evenimentelor din Anatolia, pentru silinţele sale de a obţine puteri mai întinse şi pentru demersul recent al ambasadorilor.

Numirea neaşteptată a lui Rifaat paşa ca mare Vizir s'a primit în mod destul de favorabil în cercurile diplomatice, deşi nu este cunoscut în lumea politică şi nu cunósce limbile europene. In schimb, după cât se póte judeca până acum cercurile turcesci primesc acéstă numire în mod mai puţin favorabil, căci ele ar fi preferat sě vaḑă numindu-se ca mare vizir pe Cuciuc-Said paşa. Totuşi se aştéptă resultate dela talentele administrative ale noului mare Vizir.

Intru ce privesce ceilalţi miniştri, numirea lui Tewfik-paşa la departamentul afacerilor strěine a produs în cercurile diplomatice cea mai bună impresiune.

Se confirmă scirea după care Kiamil paşa este desemnat pentru postul de guvernator general din Alep, ceea-ce se consideră ca un exil. O corabie de resbel este gata sě-l transporte. Kiamil paşa afirmând că este bolnav, a fost esaminat de mai mulţi doctori de ambasade, cari au constatat o bronşită şi o bólă de inimă. In urma acestei constatări plecarea lui Kiamil paşa s'a suspendat!

Ovreii în Roma cea vechiă.

Nu de mult în o societate scientifică din Berlin, un renumit scrutător istoric a ţinut o interesantă prelegere despre rolul ovreilor în Roma cea vechiă. Conform acesteia ovreii prima dată au păşit în Roma sub domnia Macaveilor, adecă cu vre-o douě sute de ani înainte de n. l. Christos. Iuda a trimis soli în cetatea celor douě coline, ca sě céră ajutoriul Romanilor în contra lui Demetriu, regele Asiriei.

După cum se stie alianţa acésta s'a şi făcut sub Simeon, la anul 137 a. n. lui Christos. Cu opt-zeci ani în urmă ovreii deja s'au aşeḑat în număr considerabil de mare în Roma şi jucau un rol politic nu de tot neînsemnat. Cicero şi-a ţinut în 59 vorbirea sa de apărare pentru Flaccus, care era acusat cu defraudarea alor 200 punţi aur, dela o biserică ovreéscă din Asia-mică.

Cicero la începutul vorbirei sale a anunţat, că ar dori sě vorbéscă în un ton mai latent, pentru ca numai juḑii sě înţelégă, fiind că el sě temea de influinţa cea mare a ovreilor presenţi. De unde resultă că numěrul ovreilor pe timpul acela a fost mare în Roma, căci alt-cum nu sě póte esplica influinţa cea mare, ce o eserciau in stat, de care trebuia sě ţină cont chiar şi un bărbat de stat, ca Cicero. Că de unde, şi când au emigrat acolo, nu sě póte constata cu tótă siguranţa. Membrii eparchiei bisericesci sě alegeau în mare parte, după cum spune Philo, dintre libertini. Aceşti din urmă pe basa dreptului roman, în casul când patronul lor a fost cive Roman, după ce sě eliberau aveau vot în adunările poporului, nu sě bucurau însě de „jus honorium“, adecă nu aveau drept la oficiile de stat. Incât privesce dreptul individual sě bucurau de „jus comercii“, adecă puteau sě-şi administreze liberi averea, precum şi de „jus connubii“, sě pótă lua în căsătorie o fată, a unui libertin roman.

Prima dată s'au aşeḑat pe ţěrmurul drept al rîului Tıbru, pe locul acela, care până astăḑi se chiamă „orto degli Ebrei“, precum şi podul ce împreuna acolo ţěrmurul drept cu cel stâng a purtat până târḑiu în evul mediu numele de „podul evreilor“. Cum s'a întêmplat însě, că libertinii au devenit aşa iute independenţi? In primul rênd au sě mulţăméscă favorurilor si beneficiilor de cari i-a împărtăşit Iuliu Cesar. Aşa spre esemplu li-a permis libera esercicere a religiunei, în fie-care Sâmbătă se puteau aduna în sinagoge; puteau aduna daruri pentru biserici, pe cari apoi le trimete-au în Ierusalim s. a. Urmaşul lui Cesar, August li-a înmulţit aceste beneficii. Aşa spre pildă, defraudarea banilor adunaţi pentru bisericile evreesci sě pedepsea cu mórte.

Mórtea lui August, care sa întêmplat la anul 14 d. n. l. Christos a format punctul de schimbare în istoria ovreilor Sub următorii lui sě încep persecuţiunile în contra ovreilor. In ceea ce privesce organisaţie comunelor bisericesci, ei în Roma cea vechie nu au avut nici o parochie mai mare, ci erau mai multe comune una lângă alta, cari tóte purtau diferite nume.

Apel.

Rari sunt casurile, când un fiu al bisericei nóstre o a putut servi cu zel şi devotament în restimp de aprópeo jumătate de veac. Tocmai pentru acest motiv ne permitem a atragedin nou atenţiunea amicilor şi a foştilor elevi, preoţi şi învěţători — ai emeritatului director şi profesor, Ioan Hannia, rugându-i, sě participe în numěr cât sě póte mai frumos la serbarea arangiată din acest incident din partea corpului profesoral al seminariului nostru archidiecesan. Pentru mai bună orientare publicăm încă odată învitarea şi programul amintitei festivităţi:

Invitare.

Din incidentul retragerei in pensiune a fostului director şi profesor seminarial, protopresbiter, Ioan Hannia, corpul profesoral dela seminariul pedagogico-teologic „Andreian“ din Sibiiu, a decis în conferenţa sa dela 13/25 Octobre sě arangeze în 7/19 Novembre a. c. o festivitate în onórea acestuia.

Programul este următorul:

1. Ḑiua serbărei va fi pentru institut ḑi liberă.

2. La 9 óre a. m. serviciu divin în biserica din Sibiiu-cetate.

3. La 11 óre: *a*) Presentarea corpului profesoral în locuinţa fostului director;

b) Presentarea deputaţiunei elevilor seminariali;

c) Presentarea deputaţiunei societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“.

4. La 8 óre séra banchet în restaurantul „Ardean“.

La acéstă festivitate sunt bineveḑuţi toţi foştii elevi, precum şi amicii şi cunoscuţii emeritatului bărbat al bisericei nóstre, Ioan Hannia.

Acei domni, cari vor sě ia parte la banchet, sunt poftiţi a se insinua la profesorul seminarial Dr. Ioan Stroia, până inclusive în 5/17 Novembre a. c. Preţul de couvertă 2 fl.

Sibiiu, în 26 Octobre (7 Nov.) 1895.

Corpul profesoral.

Noutăţi.

Indrăsnélă. „Fóia diecesană“ din Caransebeş în nrul sěu din urmă *iar* şi-a deschis gura şi *încă* în cestiuni „istorice“ .... Vom reveni.

* * *

Seminariul român din Lipsca. Mercuri în 30 Octobre s'a deschis érăşi seminariul pentru semestrul de iarnă 1895/96, şi adecă cu o prelegere despre călătoriile directorului prin Bănat. Dl profesor Dr. Weigand accentuá caracterul conservativ antic, prin care acest dialect se distingea faţă de celelalte, aduce apoi şi esemple, cum s'a desvoltat acest dialect, şi mai departe decât celelalte, şi cum a fost influinţat cu deosebire de limba germ. şi în bogăţia cuvintelor sale. In fine vorbì despre referinţele etnografice, despre înmulţirea diferitelor naţionalităţi, ceea-ce pentru români în genere e nefavorabilă.

Prelegerei interesante i-a urmat o animată convenire, unde cel mai tiner Doctor, Dl Schladebach, deja al 5-lea eşit din seminariul român, a fost după cuviinţă sěrbătorit. Fórte îmbucurătóre e împregiurarea că seminariul în semestrul acesta s'a sporit cu 4 români (2 din Transilvania, 1 din Mol-

---

ritabil am absorbit de mult din cultura lor, şi că e timpul suprem de a-şi căuta fie-care popor o autonomie în cele culturale.

Acceptând mai departe aserţiunile clasicistilor cu privire la influinţa etică-ideală a limbilor din cestiune, urméză, ca tinerimea, care în cea mai mare parte are o cultură umanistă, sě fie condusă de idealurile întrupate în eroii lui Omer şi Virgil, ca la fie-care pas sě ne întâlnim cu grachi şi scipioni, cu d'alde Filip şi Alexandru, cu un Achile sau Patroclu. Căci dór trecutul cel zugrăvit atât de ideal de către vechii scriitori cu atâta vervă, trebue sě ne fie isvor de înaltă şi continuă însufleţire...

Frumos descrie acest trecut un poet român, paremi-se Vlăhuţă, numindu-l o comóră de fericire rěmasă în drum, încât acum şi durerea de odinióră o vedem plină de farmec. Frumósele cuvinte ale poetului sunt şi adevěrate! Ele ne spun, că tinerimea prin studiul trecutului, cum ni-'l descrie Omer şi Virgil vede într'adevěr o comóră, — dar comóra aceea este falsă, descrisă în colori frumóse numai la aparinţă. Idealurile, cari ar trebui deci sě fie tinerimei isvor de însufleţire sunt idealuri numai la aparinţă. Ce sunt aceste în fond, vom vedé mai la vale.

Şi óre cum stăm cu partea acésta ideală, e într'adevěr tinerimea în gradul acela pětrunsă de afecte nobile, încât justifică pe deplin credeul clasicist? Ací las sě vorbéscă espertul Alethagoras. El arată, că cine are ochi şi urechi şi nu este orbit de negura frasei nu póte ascunde, că în viéţa intelectuală a tinerimei culte nu este tocmai totul în ordine, — că cu deosebire sufere tot mai mult spiritul ideal. Din clasele mai inferióre începênd sě înrăděcinéză tot mai mult cultul minciunei şi a renitenţei faţă de profesori, că o parte mare a elevilor e introenită în mocirla celor mai josnice escese şi lascivitate. S'a constatat apoi de către chiar ministrul de culte al Germaniei, Bosse, cumcă din causa degenerării generale a vieţii de corp a studenţilor universitari, care firesce a fost pregătită şi hrănită deja la gimnasiile clasice, cei eşiţi dela universitate nu mai pot satisface întru tóte chemării lor. Numěrul sinuciderilor a celor dela gimnasiu şi universitate sě dovedesce prin date statistice de mai mare din an în an, un plastic argument, ce vorbesce despre lipsa totală de idealuri. Viaţa psichică a tinerimei mai are şi alte părţi umbróse, ce sě manifestă în direcţiunea intelectuală ca un fel de atrofie spirituală, ér în privinţa morală ca un fel de animie; aşa în locul cugetării logice şi abstracte găsim superficialitate în simţire şi cugetare, ca resultat al studiului gimnasial îngreunat cu obiecte netrebnice; în locul unei imaginaţiuni sănětóse aflăm inclinaţiuni puternice spre plăceri sensuale.*)

Trebue sě accentuez, că registrul pěcatelor înşirate de filologul germân, nu-'l putem primí întru tóte şi de al nostru. In deosebi nu putem numí viéţa dela universităţile nóstre din patrie — unde acum tinerii nostri în cea mai mare parte studiază — de degenerată în feliul de mai sus. (Şi aici nu vorbesc pro domo!) Degenerarea cum acest filolog o timbréză, sě esplică din estremul de liberalism în viéţa de corp dela universităţi. La noi însě sunt cu totul alte raporturi; la noi liberalismul permis între marginile sale si recomandat chiar şi de pedagogie, nu are nicí o estindere, ba suntem căḑuţi aşa ḑicênd în celalalt estrem, suntem lipsiţi de spiritul de corp.*) De aci sě esplică şi debilul sprijin ce întimpină şi aḑi încă asocierile studenţesci de ori-ce natură. Potu-sě însě ambele aceste estreme esplica ca o urmare a studiului limbilor clasice? Nu! dar vedem şi aceea, că tinerimea nóstră dela universitate în anii din urmă s'a arătat pětrunsă de cel mai divin ideal: de idealul naţional. Intreb érăşi, avut-a mişcarea tinerimei nóstre vre-un caracter „clasic?“ Ar fi ridicol sě o susţinem! Incolo însě nu suntem nici noi liberi de pěcatele de mai sus, cari sě manifestă în diferite chipuri. Aşa nu putem nega, cumcă cel mai estins şi mai periculos morb social este sensualismul, o urmare a spiritului realist inherent ultimelor decenii din secolul nostru. Acest morb apoi este un monstru cu mai multe capete pustiitóre în diferite direcţiuni.

(Va urma.)

---

*) Veḑi şi R. H Greinz: Das Gymnasium oder die systematische Verdummung der Jugend. Leipzig 1895.

*) Viéţa de corp după organisaţiunea corpurilor studenţesci germane (Bund, Burschenschaft) în Ungaria nu e cunoscută. Numai la gimnasii esistă aşa numitele „coetus“, un fel de corp ce ar fi pregătitor pentru Burschenschafturi. Aceste coetus însě încă numai la gimnasiile săsesci esistă. Actual sunt pretutindeni restricţiuní.

dova) şi cu 2 danezi. Ar fi de dorit, ca în semestrul de vară sĕ fie acest curs şi de bănăţeni şi de munteni cercetat.

* * *

Himen. Clericul absolut dl Ioan Marin din Boroşneul mic în 12 Novembre a. c. îşi serbéză în biserica nóstră din Sângeorgiul sĕcuiesc cununia cu dşóra Maria Vancea.

Sĕ fie în un cés bun!

* * *

Invitare. Reuniunea română de cântări din Sas-sebeş arangiază Sâmbătă în 16 Novembre n. 1895 concert în sala cea mare, dela hotelul la „Leul de aur“. Preţul întrării de persónă 60 cr. Bilete se capĕtă în séra concertului la cassă. Inceputul la 8 óre séra. După concert petrecere cu dans. Programa: 1. „Rĕsai lună“, cor micst de G. Musicescu. 2. *a*) „Taci bărbate“, cor micst cu soli de I Vidu. *b*) „Ileana“, cor micst de G. Musicescu. 3. „Hai în horă“, cor bărb. de G. Dima. 4. *a*) „Zis'a badea“, *b*) „Nevasta“, coruri micste de G. Musicescu. 5. „Declamaţiune“. 6. *a*) „Cântec final“, cor micst de C. Kreutzer. *b*) „Baba şi moşnégul“, cor micst de G. Musicescu. 7. *a*)Vino lele“, cor bărb. de I. Vidu. *b*) „Din depărtare“, cor bărb. de I. Vorobchievici. 8. *a*) „Brêul popilor“, cor micst de G. Musicescu. *b*) Spusu-mi-a frunza de vie“ cor micst din „Musa română“.

* * *

Căsătoria civilă furată. In comuna Băgău din cemitatul Pesta de mai multe ori s'a întêmplat, că sau au mânjit numai, sau apoi au dus cu totul tabla, pe care sĕ publicau cei învoiţi a păşi la căsătorie. In ḑilele aceste în trei nopţi de-arândul au furat'o. Prima dată nici nu s'a mai aflat tabla, a doua óră au aflat'o în capul satului ţipată în nisce mocirlă, dar că unde póte fi tabla acuma nu sĕ scie.

Faptul acesta ţine de atunci în continuă agitaţie antistia comunală, şi nu-şi pot esplica furtul, deóre-ce judele a bătut tabla pe casa comunală la o înălţime, la care numai cu scara puteai ajunge. Numai decât citéză ei pe straja de nópte — căruia îi promiseră deja suspendarea, la cas dacă nu va avea grije — în cancelaria comunală, unde el în un ton tremurător comunică următórele:

Aḑi-nópte, fiind că picura, stăteam sub streşina casii a treia de aici, când deodată stă numai dinaintea mea o figură înaltă, cât turnul bisericii. N'am cutezat nici măcar sĕ suflu, aşa frică gróznică îmi cuprinse ósele, decum sĕ mĕ mişc. Am urmărit'o însĕ din o depărtare óre-care şi am vĕḑut, cum a furat de pe casa comunală căsătoria civilă. Şi ḑĕu, sĕ me credeţi domnilor, nici în espediţiunea din Italia nici la Königrätz nu am mâncat aşa frică, ca atunci când a furat căsătoria civilă. Nu m'am putut mişca din loc, abia m'am tras mai târḑiu până la crâşmă, unde am luat puţină viéţa, căci de nu póte nici nu aş mai trăi. Mai bine şi abḑic din funcţia asta dlor, da căsătoria civilă nu o mai păzesc nici pentru comorile lui Dariu.

* * *

Fenomen. După cum se raportéză din Mişcolţ, în 9 l. c. séra la 8 óre s'a vĕḑut acolo pe bolta înstelată a ceriului, de către vest o minunată pară lucitóre, în formă de secere. Latul secerii era de colórea smaragdului verḑie, mănunchiul bătea în o colóre purpurie. Acest admirabil fenomen natural s'a putut vedea 14 secunde, apoi apuse în partea sudvestică lăsând după sine brezde lungi de foc în formă de arcuri. Acest fenomen frumos a fost mult admirat de întreg publicul, şi se ḑice, că îndată după apunere s'ar fi auḑit un fel de vuet.

* * *

Intrebuinţarea de lămpi electrice ca semnale de drum de fer. De când s'a inaugurat tunelul dela Meckanwken (1260 m. lungime), se întrebuinţéză un nou sistem de semnale, destinat a împedeca întâlnirea de trenuri.

S'a instalat în tunel un numĕr de lămpi cu incandescenţi, departe una de alta de 100 m. şi la înălţimea ochilor mecanicului.

Cu ajutorul unui interuptor comandat de trecerea trenului peste un dispositiv special, lămpile sĕ sting după eşirea trenului din tunel şi îndată-ce trenul a ajuns apróPe la 400 m., lămpile se aprind din nou automaticesce.

Conductorul locomotivei póte astfel sĕ controleze esact, după-cum lămpile sunt aprinse sau stinse, dacă un tren precede şi la ce distanţă se găsesce aproximativ.

Când lămpile sunt aprinse, e semnal că calea e liberă.

Luminarea tunelului e supraveghiată de un păḑitor special, care dă trenurilor ce trec semnale speciale cu discuri.

* * *

Statua lui Luther. Numĕrul statuelor, cari s'au ridicat în onórea şi amintirea marelui reformător, Luther, sau mai înmulţit cu una, care s'a ridicat numai de curênd în oraşul seu natal, în Eisenach. Statua este de două ori mărimea naturală.

Reformătorul ţine cu ambele mâni o biblia, pe care o strînge mai mult la braţul stâng. Cu deosebire a succes capul, care cautà spre ceriu, şi are o espresiune vie. La piedestal sĕ mai află trei busturi mai mici. Unul represintă pe Luther, ca traducĕtorul bibliei, altul, ca cavalerul George, sub zidurile cetăţii Wartburg şi al treilea represintă pe Luther, ca student cerşitoriu înaintea lui Kottane, care îşi pune o mână pe capul lui Luther binecuvêntându-l, ér cu ceialaltă îl apucă de mână. Pe partea primă stă inscripţiunea: *„Tare cetate e D-ḑeul nostru“*.

* * *

Primul anarchist. Deórece în societatea omenéscă de astăḑi, şi mai ales în societatea republicei franceze tot mai tare se sporesce acéstă sectă primejdiósă, a cărei jertfă au căḑut deja vre-o câţi-va eminenţi bărbaţi de stat, dăm mai la vale unele date despre primul anarchist.

Acuma sunt tocmai o sută de ani, de când au decapitat în Paris pe Grachus Babeuf, părintele anarchistilor. El a fost primul, care a început a propaga comunitatea averii şi ideile sale voi, a şi le valora cu ajutoriul unor mijlóce, cari nu mult diferiau de armele anarchistilor de aḑi. El nu cunoscea încă dinamita, dar şi-a făcut unele maşini infernale, cu cari sĕ arunce în aer, tot ce i se opunea.

Sĕ înţelege că societatea franceză nimic nu a voit sĕ scie de modul acesta fericitoriu, şi Babeuf tocmai aşa a păţit ca strănepoţii lui în principii: Ravachol, Vaillant, Henry şi Casserio. A plătit cu viţă încercarea de a scóte societatea din ogaşia sa. Babeuf s'a născut în Saint Quentin şi şi a petrecut anii copilăriei în mare miserie, findcă tatăl sĕu pentru un delict politic a fost deportat.

Tinĕrul Francais, numele de Grachus şi 'l-a însuşit numai atunci, când s'a înscris în clubul Jacobinilor, la început a fost calfă la un inginer şi apoi s'a apucat mai târḑiu de diferite meserii, până a venit la convingerea aceea, că chemarea lui ar fi, de a lucra pe terenul politic. Iubea fórte mult familia sa, aşa încât mai târḑiu şi ca revoluţionar înainte de a comite vre-o faptă, sĕ jura pe memoria tatălui seu. Cu Robespierre corespunda încă pe când era acesta ca advocat în Arras, apoi a făcut cunoscinţă cu Marat, de când a început a propaga cele mai radicale idei. După picarea lui Robespierre a început a agita în contra ordinei în colónele ḑiariului seu „Le tribun du peuple“, s'a amestecat însĕ şi în persecuţiunea regelui, ceea-ce descoperindu-se prin Tallien a fost prins. Eliberându se s'a asociat cu un anumit căpitan, Germanus, pentru de a ajuta anarchismul la triumf în Francia. A fost prins de vre-o câte-va ori, dar totdéuna a scăpat cu viéţa. Pe urmă a înscenat o conjuraţiune, cu scop de a omorî pe mai mulţi membrii din directorat, dar tradat din partea unui complice a fost decapitat, lăsând sĕ triumfeze mai iute sau mai târḑiu ideile sale.

* * *

Cel mai bogat om. Un ḑiar din Statele-Unite publică nisce informaţii amănunţite asupra „regelui petroleului“, Iohn D. Rockefeller.

D. Rockefeller, care de multă vreme trecea drept unul din cei mai bogaţi ómeni din America, pare a fi aḑi cel mai bogat din toţi. Averea lui a trecut de un miliard şi s'a calculat că pe fie-care an ea cresce cu câte 15 milióne de dolari sau 75 milióne de lei.

Acéstă avere colosală se va împărţi, după mórtea dlui Rochefeller, la patru copii ai sĕi, trei fete şi un băiat. Fie-care din aceştia va avea deci mai bine de 250 de milióne de franci, şi domnişórele Rockefeller sunt fără îndoială cele mai bogate moştenitóre din lumea nouĕ.

Pentru stabilimente publice, universităţi sau spitaluri, dl Rockefeller e hotărit a nu lăsa nimic, fiind decis a face în acéstă privinţă tóte libertăţile ce va crede de cuviinţă fiind încă în viaţă.

Cu tótă enorma sa bogăţie, dl Rockefeller lucréză opt óre pe ḑi la birou; după ce-şi sfârşesce munca sa ḑilnică, se intórce în casa i vastă dar lipsită de lux, din New-York, şi singurele-i distracţii sunt cele familiare. E fórte sobru şi obicinuinţele i sunt dintre cele mai austere.

* * *

Copii şi tutunul. Un ḑiar din Paris scriind despre patima de a fuma, ce începe a se lăţi şi între ómeni tineri, ḑice că în oraşe mari, şi mai ales în capitala Franciei ḑi pe ḑi veḑi nu numai ómeni mai tineri, ci chiar copii mici cu ţigări în gură.

Uşor îşi póte închipui ori cine că tutunul pentru copii e venin, şi mai ales că ei fuméză pe ascuns, când stomacul le e gol, ceea-ce strică şi mai mult.

Un inspector de scólă făcu observaţia că cei mai mulţi copii din scólă din cercul seu miros a tutun. Directorul unui institut asigură, că jumĕtate dintre băeţii de scólă, în etate de 12—18 ani, se dau patimei fumatului. Sunt chiar şi de aceia cari fuméză în etatea de 10—12 ani.

Copii fumĕtori sunt de regulă leneşi şi osteniţi la spirit. Nu lucréză şi nu se jócă. La nimic nu găsesc bucurie şi plăcere.

De aceea în diferite ţĕri s'au luat mĕsuri contra acestui mare rĕu. Astfel în cantonul Freiburg din Elveţia nu este permis nici unui tinĕr sĕ fumeze înainte de a ajunge etatea de 16 ani, căci altcum se pedepsesce cu amendă de 1—6 franci. In Alsacia-Lorena se pedepsesc copiii fumĕtori cu 3—12 franci. In America se pedepsesc cu 50—250 franci. Se înţelege că pedepsele ating pe părinţi şi pe vênḑetorii de tutun.

* * *

De un succes ne mai auḑit s'a împărtăşit instituţia loteriei de clasă în Ungaria. Astăḑi după ce s'a eshauriat cea dintâi clasă, se póte preḑice lucrul acesta cu mare satisfacţie. Cu satisfacţie, pentru-că acest succes oferă garanţia, că loteria de clasă la noi va forma de fapt cel dintâiu pas pentru delăturarea loteriei mici. Marele succes al loteriei de clasă ungurasci constă mai cu samă în aceea, că pot participa la ea tóte păturile societăţii. Cu mândrie se constată, că losurile acestei loterii din patrie au găsit în lumea întrégă cea mai bună primire. Chiar neînţelésă e în acéstă privinţă disposiţia guvernului austriac adecă, că losurile loteriei de clasă unguresci în Austria nu se pot pune în circulaţie şi nici nu se pot vinde. Ungaria s'a purtat în privinţa asta mai culant; noi amintim numai timpul recent, când losurile loteriei de esposiţie din Lemberg aici sĕ puneau în circulaţie şi sĕ vindeau publice. Şi acum ia guvernul austriac faţă cu losurile loteriei millenare astfel de disposiţii. E speranţă, că guvernul unguresc va profita de ocasie ca sĕ restabiléscă pe deplin paritatea în acéstă direcţiune. Guvernul austriac se va arĕta în tot casul prevenitor, mai ales că ministrul de finanţe austriac, Bilinski a dat espresiune în esposeul seu din 24 Oct. a. c., că e gata sĕ delătureze loteria mică. Din punctul de vedere al celor ce conduc loteria natural că nu se va pune deosebit pond pe acésta, pentru-că losurile găsesc în Ungaria un teren mănos, aşa că va fi greu cu putinţă sĕ satisfaci tóte pretensiunile. De aceia, cari vreau sĕ ia losuri, sĕ se îngrijéscă cât vor putea mai de timpuriu, ca sĕ nu se ivéscă pentru cumpĕrătorì astfel de neplăceri, ca cele dela clasa întâiu. Atunci s'au grămădit tocmai în ḑilele de pe urmă comande la colectantul principal Carl Heintze din Budapesta atât de multe, încât o mare parte dintre muşterii n'au mai primit losurile la timpul hotărît. La a doua clasă va fi îmbulzéla şi mai mare, pentru-că şansele de joc sunt cu mult mai favorabile. *Pe când s'a împuţinat numĕrul losurilor cu 10.000 s'a urcat numărul câştigurilor mult mai mult peste duplu.* Mai vine în considerare suma fabulósă a câştigurilor — acéstă clasă oferă un premiu de 600.000, 5 premii de 400.000 până la 500.000 de coróne — şi astfel sĕ póte uşor esplica interesul, ce i-se dă acestei clase a doua din partea tuturora, clasă, a cărei trageri sĕ vor face din 6—14 Decembre. Din partea celor ce conduc loteria. am fost făcuţi atenţi sĕ recomândăm celor ce posed losuri de clasa I. sĕ şi le reinoiască de vreme cu losuri cl. II., care se póte face mai simplu prin trimiterea losului de clasa I. şi scóterea losului de cl. II. cu rambursă. Pentru-că losurile de cl. I. s'au vêndut cu toiul, va fi îmbulzélă pentru reînoirea losurilor colosală şi de aceea va fi în interesul fie cărui proprietar de losuri (clasa I.) sĕ céră reînoirea cât mai de timpuriu, ca sĕ pótă ajunge la timp în posesia losului înoit.

Avis!

Faţă de congregaţiunea municipală conchemată pe 18 Novembre a. c. domnii membrii români sunt pofţiţi a se întruni în club, **Sâmbătă în 16 Novembre căl. n. la 6 óre după prânz**, în localităţile casinei române din loc.

Sibiiu, 14 Novembre 1895 c. n.

Presidiul clubului.

Convocare.

Adunarea generală a despărţĕmêntului I (Braşov) al „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ se va ţiné *Duminecă în 5/17 Novembre a. c.* în comuna Feldióra cu următorul:

Program:

1. La 6 óre diminéţa sosirea comitetului la gara din Feldióra.

2. La 7 óre serviciu divin împreunat cu parastas în amintirea rĕposaţilor membri ai Asociaţiunei. — Predică ocasională de un membru al comitetului.

3. La 10 óre se va ţiné şedinţa Asociaţiunei în sala cea mare a „Hotelului comunal“ cu următórea ordine de ḑi:

a) Directorul despărţĕmêntului va deschide şedinţa;

b) Secretarul cetesce raportul general al comitetului;

c) Raportul de casă;

d) Alegerea unei comisiuni pentru censurarea rapórtelor;

e) Se alege o comisiune pentru inscrierea de membri noi şi încassarea de tacse;

f) Raportul comisiunilor esmise;

g) Eventuale propuneri;

h) Prelegere poporală asupra culturei grâului, secărei şi a cartofilor de preotul Isidor Blaga din Lancrem;

i) Insĕmnătatea meseriilor, tractată de A. Vlaicu, prof. în Braşov.

k) Inchiderea şedinţei prin presidiu.

4. Masă comună în Hotelul comunal la 2 óre p. m.

5. Concertul corului de plugari din Feldióra, urmat de petrecere de dans.

Apelăm la întreg publicul român din Braşov şi jur, rugându-l ca sĕ ia parte la acéstă adunare în numĕr cât mai mare. In deosebi atragem atenţiunea Agenturilor comunale ale Asociaţiunei aflătóre pe teritorul acestui despărţĕmênt, cum şi a fruntaşilor de prin comune, asupra conclusului luat în adunarile generale anterióre, prin care fie care comună e datóre a fi representată la adunare cel puţin prin câte doi delegaţi.

Din şedinţa dela 27 Octombre st. v a comitetului despărţĕmêntului I (Braşov) al Asociaţiunei transilvane.

V. Voina, director. Dr. *I. Blaga*, secretar.

Loterie.

Miercuri, în 13 Novembre n. 1895.

Sibiiu: 42 59 28 23 26

Prăvălie mare de vinuri spaniole

VINADOR

Hamburg Viena

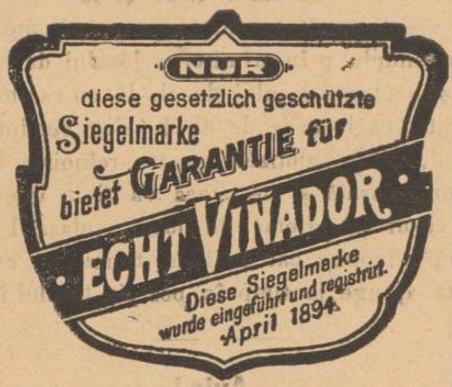

Medic-Malaga Sect, Sherry Heres de la frontera, Lacrimae Christi, Muscat Lunel, Ausbruch de Ruster, Cognac franţuzesc, X X X X X X X X V. S. O. se găsesc în Sibiiu la domnii **Franz Jahn fii,** uliţa urezului 2 — şi piaţa mică 31.

Deposit de vinuri în sticle albe ca zăpada din calităţile

VINADOR

sĕ află în **Sibiiu** în Cafeneaua **Lázár**, în Cofetăria lui **Frentz** şi la Hotelul „**Impĕratul Romanilor**“, ér în **S.-Sebeş** în spiţeria lui **Joh. T. Gross**.

Ne rugăm, sĕ Vĕ uitaţi bine la marca Vinador, precum şi la marca sigilului recunoscut prin lege pentru-că numai atunci sĕ dă cea mai deplină garanţă pentru absolută originalitate şi bunătate

[200] 2—3

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕdute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

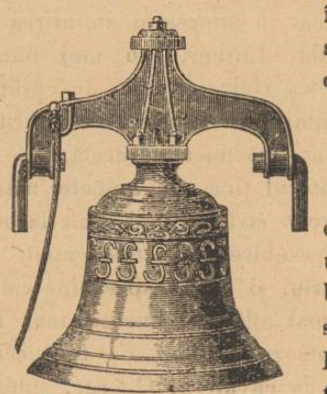

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin.

[43] 18—21

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

---

[205] 1—3

Wilhelm Piters din **Orlat,** comitatul Sibiiului, a **perdut un cal murg,** care are o **pată albă la spata stângă** şi a fost înfierat cu semnul din comuna **Tilişca.** — Dacă-'l va afla cineva, sĕ-i comunice dlui Piters, care promite o buna remuneraţie.

Nr. 387. [204] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii de cl. III-a din Suplac, în tractul protopresbiteral al Murĕş-Oşorcheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post de paroch dau suma de 370 fl. v. a. pe an.

Informaţiuni detaiate despre acésta parochie se pot lua la faţa locului şi la subsemnatul protopresbiter tractual.

Competenţii îşi vor trimite cererile lor în regulă instruite conform legilor nóstre bisericesci la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al M.-Oşorheiului.

M.-Oşorheiu, 20 Octobre 1895.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Nro. 308 p. [203] 2—3

CONCURS.

Pe basa aprobării Prea Venerabilului nostru consistoriu archidiecesan dela 12 Septembre 1895 Nro. 5929 B. şi a conţelegerei cu comitetul parochial sĕ publică concurs pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă de clasa III Stoiceni din protopresbiteratul Solnocului cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 169 fl 50 cr. v. a. staverite în sinodul parochial din 13 August a. c.

Doritorii de a ocupa acest post se-şi trimită cererile lor concursuale cu documentele necesarie la subscrisul oficiu până la terminul cuvenit.

Cupşeni, în 10 Octobre 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului din Cupşeni.

S. Cupşa,
protopresbiter.

PUBLICAŢIUNE.

Tragerea pentru clasa a doua a loteriei magiare de clasă începe la 6 Decembre şi duréză până la 14 Decembre.

Reinoirea pentru tragerea acésta a acelor sorţuri de clasă, cari n'au fost trase în clasa întâi, are sĕ se facă pe lângă perderea ori-cărei îndreptăţiri, cel mult până la 26 Novembre, şi anume esclusiv numai la colectanţii însemnaţi pe sorţuri.

Sorţurile întregi, cari n'au fost trase în clasa întâi, participă şi la tragerea a doua, încât o reînoire a acestor sorţuri nu e de lipsă.

Incât se vor mai afla se póte cumpĕra cu 80 coróne un sorţ întreg, cu 8 coróne o ḑecime de sorţ, cu 4 coróne o douĕḑecime de sorţ la colectanţii cunoscuţi, cari dau totodată şi tóte informaţiile dorite.

Comandele ne rugăm sĕ se adreseze acestora (nu nouĕ).

Budapesta, 1 Novembre 1895.

Direcţiunea loteriei magiare de clasă.

Milion

1,000.000 coróne se póte câştiga în casul cel mai norocos
la

Loteria magiară de clasă

concesionată de stat
a cărei

Mare tragere de câştig

se va ţiné dela 6 până la 14 Decembre 1895.

Sorţuri:

1 jumĕtate	fl. 20.—	1 douĕzecime	fl. 2.—
1 întreg	fl. 40.—	1 zecime	fl. 4.—

(Pentru siguranţă mĕ rog, ca sĕ se céră în scrisori recomandate. Trămiterea losurilor şi pentru port la scrisori recomandate are sĕ se plătéscă 15 cr., pentru listele de tragere 10 cr., cu totul 25 cr.)

Câştiguri

1	premie	à	600.000	coróne	—	600.000	coróne
1	câştig	à	400.000	„	=	400.000	„
1	„	à	200.000	„	=	200.000	„
1	„	à	100.008	„	=	100.009	„
1	„	à	50.000	„	=	50 000	„
2	„	à	20.000	„	=	20.000	„
2	„	à	15.000	„	=	30.000	„
4	„	à	10.000	„	=	40.000	„
10	„	à	8.000	„	=	80.000	„
27	„	à	6.090	„	=	162.000	„
100	„	à	2 000	„	=	200.000	„
200	„	à	1.000	„	=	200.000	„
1150	„	à	200	„	=	230.000	„
20,000	„	à	100	„	=	2 000.000	„

21.499 Câştiguri în suma totală de 4,332.000 coróne

recomandă şi espedéză pe lângă mandat postal sau rambursă

Carl Heintze, colector principal

Budapesta
Servitenplatz 3.

Adresa telegrafică: **Lottoheintze Budapesta.**

Pentru a puté corĕspunde aşteptărilor onoratului public de a oferí, în cas când se cumpĕră sorţuri **mai multe,** şanse mai mari prin diversitatea numerilor, expedez, când se vor cumpĕra cel puţin 5 sorţuri (întregi, jumĕtate, ḑecimi, douĕḑecimi) sau mai multe, **fie-care sorţ dintr'un numĕr de tot deosebit,** pe lângă preţurile originale de mai sus.

[201] 2—2

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane, *Nr. 122* Sibiiu, Sâmbătă, 4/16 Novembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de doue ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 3 Novembre, 1895.

Dăm deosebită importanţă instrucţiunei din scólele poporale, de aceea ne ocupăm şi adi cu sórtea acestor scóle.

Avem înaintea ochilor nostri sufletesci viitoriul scólelor poporale, după-cum credem noi, că ar trebuí sĕ fie şi după-cum voesce curentul actual de magiarisare sĕ l croiéscă în lumina datelor statistice ale ministrului de culte.

Tendenţa curentului este, ca scólele poporale sĕ fie luate dela meniţiunea lor culturală, şi sĕ fie puse în serviciul magiarisărei.

Acesta e scopul şi în privinţa lui sunt de acord toţi factorii din viéţa de stat.

Asupra mijlócelor s'au ivit diverginţă în păreri, şi noi adi cu aceste diverginţe ne vom ocupa.

Radicalii pretind luarea scólelor din mânile confesiunilor şi punerea lor în cele ale statului. Nenumĕrate comitate s'au esprimat până acuma în direcţiunea acésta.

Chiar adi vedem înaintea nóstră o adresă a comitatului Pesta, care o a trimis parlamentului, adresa cere punerea instrucţiunei în mânile statului din consideraţiuni naţionale mai superióre, şi între altele aduce şi următórele motive:

> Scólele, cari satisfac numai trebuinţelor spirituale ale poporului, dar cari nu sunt şi vatra pentru sentimentele patriotice, unde sĕ se cultive cu entusiasm în inima cea sensibilă a copilului conscienţa, că aparţine la unitatea cea mare a naţiunei; scólele din mâna confesiunilor, cari prin organismul lor, prin modul de propunere, prin diferenţa de metode şi prin multe alte năcazuri materiale nu ajung la o uniformitate în instrucţiune; asemene scóle la noi nu pot corespunde scopului sânt, care trebue sĕ-l pretindem noi dela scólele nóstre pe terenul educaţiunei naţionale. Noue ne trebuesc scóle, în care forţa şi autoritatea statului sĕ domineze, şi astfel sĕ fie eschise din capul locului direcţiunile de educaţiune, proclamarea de doctrine, cari sunt îndreptate contra statului unguresc. In scólele nóstre sĕ se incuibe asemene dispoşiţiuni, cari în inima speranţei viitoriului, în inima tinerimei sĕ infiltreze sentimentul, după care junimea cu falnică conscienţă sĕ se declare de membru al naţiunei nóstre.

Acesta e curentul cel mai radical, care voesce sĕ facă totul deodată.

Al doilea curent voesce sĕ mérgă ceva mai domol. El cere, ca cualificarea învĕţătorilor sĕ se facă numai la institute pedagogice de stat.

Curentul acesta e sprijinit de dascăli cu deosebire în un diar pedagogic „Nemzeti iskola“, în un diar fanatic în cele ale magiarisărei.

Curentele acestea au aflat viu resunet în cercurile guvernamentale, însĕ până acuma din consideraţiuni mai înalte realisarea lor e lăsată pentru timpuri mai bune.

Nu voim sĕ cercăm după consideraţiunile, din cari provine amĕnarea. Vor fi esistând consideraţiuni speciale faţă cu unele confesiuni, vor fi esistând consideraţiuni finanţiare, cari dóră vin la locul prim, vor fi esistând şi consideraţiuni la numĕrul nesuficient de învĕţători.

Trecênd peste aceste ajungem la realitate în planurile guvernului. Guvernul se mulţămesce pentru acuma cu 400 de scóle de stat din incidentul mileniului.

Aceste scóle se vor pune prin locurile locuite de naţionalităţi, după cum s'a urmat cu scólele de stat şi până acuma.

Se vor întreba mulţi, de unde se vor lua învĕţătorii pentru asemene scóle?

De unde? Dela scólele esistente confesionale Căci sĕ nu sĕ crédă imposibilul.

Ne-am mângaiat până acuma cu tăria în credinţă a învĕţătorilor nostri.

Amară decepţiune. Ómenii nostri ţin mai mult la o léfă mai mare, sau la un blid de linte mai bun, dicem, ţin mai mult la aceste bunuri lumesci, ca la naţionalismul şi confesionalismul lor.

Avem învĕţători, cari au abandonat scóla confesională, la care au servit deci de ani, şi pentru o plată mai bună, pentru un plus de 50 fl. au trecut tot în acea comună la scóla de stat.

Aşa ni s'a întêmplat în comitatul Treiscaune, în comunele Doboli de jos şi Poiana sărată.

Avem şi protopopi onorari, cari s'au angajat a regula afacerile scólei de stat în cóstele scólei confesionale, unde ei sunt presidenţi ai comitetelor parochiale, şi acésta tot în sĕcuime o am aflat.

Sunt aceste simptóme, cari ne inspiră serióse îngrijiri, întocmai ca şi deruta politicei nóstre românesci, care merge mersul racului.

Revista politică.

Nu arareori am scris noi în diarul nostru despre cestia confesională de astădi a dinastiei din Bulgaria. Este cunoscut cetitorilor nostri faptul, că în vara trecută a călĕtorit prin Rusia o deputaţie de bulgari, cu scop de a mijloci împăcarea între ei şi ruşi. Deputatia a fost primită cu multă căldură chiar şi din partea ţarului. Intre condiţiunile, cari le-a pus colosul dela Nord pentru realisarea doritei împĕcări, a fost şi aceea, ca principele moştenitor, Boris, sĕ trécă la confesiunea ortodoxă. Acéstă cestiune a fost în dilele trecute supusă unei interesante discuţii în sobrania (camera) bulgăréscă Sĕ înţelege de sine, că fiind tot poporul bulgar de confesiunea ortodoxă, condiţia pusă de Rusia era în acelaşi timp şi dorinţa ferbinte a întregului popor bulgar. Deputaţii au hotărît cu mare entusiasm, ca sĕ se esmită o deputaţie din sinul sobraniei, care sĕ róge cu insistenţă pe principele Ferdinand, ca sĕ se învoiască odată şi sĕ satisfacă cererei întregului popor bulgar consimţind şi hotărînd mai de grabă diua, în care va trece principele Boris la ortodoxie.

Principele Ferdinand a dis în rĕspunsul dat deputaţiunei între altele şi următórele: „Causele mai adênci ale renaşterei bulgare sunt a se atribui în mare parte vitalităţii sentimentelor către credinţa părintéscă ortodoxă şi în acésta stă fără îndoială puterea şi speranţa viitorului. Eu recunosc, că ortodocsia este o tradiţie istorică a naţiunei şi înţeleg dorinţa de a vedea dinastia şi în acéstă privinţă în perfectă comuniune de idei cu credinţa poporului bulgăresc“. Principele adauge mai departe, că tocmai pentru-că a priceput din fundament nepreţuita valóre a confesiunei ortodoxe pentru poporul bulgăresc, a lucrat din cea dintâiu di a guvernării sale la ridicarea bisericei naţionale, la restaurarea splendórei şi vadei acesteia. Lui i-a zăcut totdéuna la inimă reorganisarea acesteia şi îmbunătăţirea posiţiei clerului. In acest sentiment de respect şi veneraţiune către biserica naţională a luat decisiva hotărîre, ca, dacă provedinţa îi va da un moştenitor, sĕ-l crescă şi pe acela în acelaşi respect către biserica naţională.

Principele Ferdinand îşi termină vorbirea cu următórele şi admirabilele cuvinte:

„Jertfa, care o cereţi dela mine D-Vóstră, domnii mei deputaţi, şi pe care am s'o aduc eu pe altarul patriei, este pentru mine, deóre-ce o cereţi, ca sĕ sĕ întêmple immediat, *o jertfă fórte mare, fórte grea şi preste mĕsură de durerósă.* Crescut şi făcut mare în *dogmele* şi *obiceiurile religiunei mele*, pĕtruns de convingerile *mele* religióse, cari constitue **ceea ce este mai propriu în eul meu propriu**, crescut în credinţa tare în adevĕrurile vecinice, nerĕ-

---

FOIŢA

Clasicismul în scólele medii.

— Studiu. —

(Urmare.)

Aceste sunt efectele culturei umaniste, dobândite la gimnasiu, ne dice filologul realist, deci tocmai conţinutul ideal-etic a clasicismului este partea cea mai debilă a acestuia. Şi ca sĕ fie şi mai înţeles purcede la argumentarea specială. Nepos, cu care sĕ începe studiul limbei latine după primele eserciţii stilistice în prima şi a doua gimnasială, e pentru a treia clasă o lectură prea grea, prin propoşiţiile intortochiate, încât nu póte serví de o îmbogăţire a minţii, îndeosebi fiind şi de tot superficial. Caesar ar fi pentru băiatul, care abia a început a-şi da sémă de cele-ce în limba sa maternă cetesce, — în cas de pricepere — o adevĕrată otravă, vĕdênd cum acesta tractéză cu o teribilă perfidie prietin şi inimic în Gallia*) Liviu este un flecar şi traseolog patriotic şi lui îi este genuin emfaticul Cicero; ambii ocupă un loc destul de onorabil în istoria literaturei romane şi sunt de valóre pentru istorici şi filologi specialişti, dar nu sunt pentru tinerimea din gimnasiu. Tacitus sufere de o grandomanie, e un senator smintit şi nici pe departe nu este imparţialul, după-cum îl presintă filologii.

Ei, acum unde sunt idealurile, ce tinerimea ar trebuí sĕ-şi facă prin lectura îndelungată cu aceşti prosaişti? Idealuri? Aş, întréga lectură constă din o esegetică amĕnunţită şi torturătóre de minte, din care inima nu se póte încăldí şi nu are timp sĕ se încăldiască. Mult, dacă cel mai talentat elev, ajunge la gradul de consciinţă de a fi convins de forma desĕvêrşită şi admirabilă a limbei, în care aceşti prosaişti au scris şi aş vedé apoi în consecinţă mancităţile de formă în limba, în care însuşi cugetă şi traduce. Acesta apoi ar fi şi unicul avantagiu al studiului limbei latine, urmat la gradul necesar de consciinţă, şi de rele. Primul dintre aceste este pesimismul, ce trebue necondiţionat sĕ se încuibe în inima elevului, şi acest pesimism ar fi mai cras atunci, când gimnasistul ar suspiţiona numai, că silit a tradus minciuni grosolane, că Sallustiu cel moralisător a fost bărbatul cel mai imoral, la timpul seu, că bunăóră în luptele Persilor numĕrul acestora nu s'a urcat la milióne şi bilióne, după-cum voesce a constata Herodot, ci cel mult la 800.000 soldaţi, după-cum au constatat istoricii mai noi, în care cas simpatia nóstră trebue sĕ trécă pe partea Persilor şi sĕ decréscă faţă de Greci.*)

Ceva mai bine pare că stăm cu poeţii latini. Numai cât, că un abiturient duce fórte puţin cu sine din metamorfosele lui Ovidiu, şi mai puţin din odele lui Oraţiu şi încă vre-o câteva fragmente din Eneida lui Virgil. Atât e tot; lucrul se esplică uşor! Prosodia, ritmul, metrul şi altele le răpesc timp mult, şi cu tóte acestea greu ajung în posiţia de a puté deosebí cu uşurinţă strofa asklepiadeică, de cea sapphică în odele lui Oraţiu. Trebue adaus însĕ, cumcă a gusta farmecele Museilui Ovidiu, gimnasistul în vêrsta sa nu este în stare, şi nici nu-şi prea sparge capul, ci sĕ îndestulesce a şi însusí cu ajutoriul unei traduceri slabe conţinutul fragmentaric alor 10—20 hexametrii pe di; din Virgil sĕ pune din nenorocire cel mai mare pond pe Eneidă, şi nu pe Buccolica seu Georgica, unde singur s'ar puté cunósce talentul poetic, ce trebue şi póte fi admirat şi acum; Oraţiu érăşi se face cunoscut numai din partea cea mai inocentă şi naivă, pe când ce-i mai bun şi caracteristic, productele lascive a Musei sale rĕsfăţate se tăinuesce — din punct de vedere pedagogic! Trebue remarcat şi aceea, că ridicând profesorul deştept cu mână necruţătóre perdeaua de pre viéţa morală şi raporturile acesteia, după cum ele se află latente în operile celor amintiţi, nu ar prea îmbogăţí sfera de noţiuni etice-ideale în mintea şi inima gimnasistului.

Ei, de ce deci acest filologism superficial şi unilateral, basat pe cele mai debile escerpte, imposibile de a satisface exigenţilor pedagogice şi menite mai mult de a răpi timpul atât de preţios pentru tinerime?! De ce sĕ ne înmulţim eventual numĕrul filologilor semidocţi, cari vecinic molestéză societatea cu tocitele citaţiuni, ca: *„dulce et decorum est pro patria mori;“ „justum et tenacem viri propositum .... impavidum ferient ruinae;“* ér neoclasiciştii sunt în continuu pe buze cu: *„Post multa secula, pocula nulla; in vino veritas; Hungaria felix...“* şi altele, de cari bâjbăie cu deosebire jurnalele nóstre. Şi óre chemarea instrucţiunei este de a secera astfel de fructe, de a serví cultului semidoctismului sau a diletantisului, de a octroa generaţiunilor în lungul restimp de opt ani unele frase din o limbă mórtă? Nici odată!

Analog stă cestia şi cu clasicii elini!

---

*) Omorul celor 400.000 învinşi. Bellum Gallicum IV. C. 3—15.

*) Vedi Alethagoras op citat p. 10.

sturnabile ale religiunei moştenite dela părinţii mei, sĕ ridică înaintea mea şi a consciinţei mele o întrebare, *care prăvălesce internul meu în lupte crâncene.* Eu sper, că fie-care bun bulgar, fie-care creştin convins va înţelege acéstă luptă (afară de corciturile greco-orientale şi greco-catolice dela „Tribuna“ — Red). în raport cu întréga şi greaua ei însemnătate. Eu recunosc, domnii mei deputaţi, sentimentele patriotice de loialitate cătră dinastia mea, cari sentimente v'au îndemnat, sĕ vĕ apropiaţi de tron cu acéstă dorinţă a naţiunei. Eu sunt pe deplin consciu de greaua importanţă a acestui act de stat şi declar, că primesc dorinţa representanţei poporului, ca s'o aduc la îndeplinire îndată ce îmi va fi succes, sĕ delătur din cale greutăţile mari, cari le întêmpin. Eu sunt convins, că cu ajutorul provedinţei îmi va succede în scurt timp, sĕ dau acestei cestiuni acea deslegare, pe care o cer interesele şi dorinţele mult iubitului meu popor!“ Ce diferinţă colosală între cuvintele „de aur“ ale principelui Ferdinand din Bulgaria şi între „drojdiile“ articolului „Jos confesionalismul“ din „Tribuna!“ Ce „escelentă“ şi „nepreţuită“ educaţie şi „scólă“ „confesională“ trebuie, că a avut principele Ferdinand! Ce „detestabilă“ şi „pĕcătósă“ scólă fac toţi aceia, cari petrec în purgatoriul „neconfesional“ al „Tribunei!“ Ce om „cuminte“ principele Ferdinand şi ce ómeni . . . . . „neconfesionalii“ !!

* * *

Consiliul comunal al Vienei a reales din nou în şedinţa sa din Mercurea trecută pe Dr Lueger, de primar al capitalei cu 92 voturi contra 45 bile albe. Bravo creştini firmi şi ómeni de caracter! Din 94, câţi l'au ales întâi, nu le-a succes semiţilor cu tóte sforţările, apucăturile şi mituirile decât numai doi sĕ rupă. Dr. Lueger a declarat, că primesce alegerea, din care causă representantul guvernului a disolvat imediat consiliul comunal. Sĕ vor face nóuĕ alegeri; semiţii şi filosemiţii vor întrebuinţa tóte mijlócele posibile, ca sĕ numai reiasă membrii antisemiţi în maioritate în consiliul comunal; dar nici antisemiţii, cari au dat probe de caractere firme, nu sĕ vor lása mai pe jos. Dorim isbândă deplină causei creştine, căci ea este causa dréptă!

* * *

Interpelat în parlament, ministrul president, Bánffy, dacă guvernul unguresc s'a amestecat oficios sau neoficios, într'un mod óre-care în cestiunea întăririi sau neîntăririi lui Lueger, ca primar al Vienei, prim-ministrul a rĕspuns, că acéstă cestiune nu intereséză de loc pe guvernul unguresc şi că acesta nu s'a amestecat în nici o formă şi de loc în cestiunea lui Lueger, fiind acésta o cestie internă a Austriei! — Vorbă sĕ ne fie! Naiv trebue sĕ mai fie şi acela, care va crede de astă dată vorbelor ministrului Bánffy. In politică se validitéză grósnic cuvintele lui Talleyrand. „Dumneḑeu i-a dat omului limbă, ca sĕ-şi ascundă gândurile!“

* * *

Când am cetit vorbirea rostită de contele Apponyi înaintea alegĕtorilor sei din Caşovia mi-am adus aminte de proverbul german: „*Selten kommt etwas besseres nach!*“ Étă ce a ḑis el despre cestia naţionalităţilor: „Pétra de probă pentru întărirea naţională (unguréscă) este cestia naţională. Câte odată se avêntă guvernul la fapte, prin cari sĕ şi arete puterea, făcênd proces românilor şi închiḑênd pe studenţii din Agram. O tratare atât de simptomatică nu va vindeca nici odată rĕul. Alipirea internă cătră stat sĕ baséză numai pe momente etice. Numai un stat puternic, tare, consciu de sine are putere de atracţiune. Când veḑi, cum este esclusă gândirea naţională, sentimentul unguresc de pe tóte terenele vieţii publice, cum sĕ mai crédă naţionalităţile în esistenţa Ungariei? Apponyi, va sĕ ḑică nu e mulţămit cum represintă guvernul de astăḑi puterea statului unguresc numai aşa în mod simptomatic, ci el vrea o atitudine de putere permanentă Apponyi nu e mulţĕmit, cu cât s'a rĕspândit până astăḑi şi sĕ rĕspândesce şi astăḑi pe tóte căile şi cu tóte mijlócele din partea guvernului unguresc sentimentul unguresc, el vrea şi mai mult. Şi anume ce vrea:

1. Ridicarea prestigiului naţiunei ungurescí Naţiunea sĕ impună nu prin forţă, ci prin superioritate morală.

2. Toţi cetăţenii sĕ se bucure de binefacerile instituţiunilor de stat. Ori-cine sĕ se convingă, ca statul e drept, că nu minte, că, face legi şi nu le ţine, promite libertăţi şi el le apasă sĕ numesce constituţional şi suprimă libertatea la alegeri; astfel minte statul. Unitatea naţională unguréscă trebue sĕ se baseze pe un stat tare şi nepărtinitor!“

Din tóte acestea sĕ póte convinge ori şi cine, pentru-ce ne-am adus noi aminte de proverbul german: „*Selten kommt etwas besseres nach*“.

Noutăţi.

Cerem lămurire. Fóia diecesană din Caransebeş din incidentul apărării nóstre faţă cu atacurile „Unirei“ din Blaş, a aflat cu cale a ne persifla bătêndu-şi joc şi de cunoscinţele nóstre istorice, şi de ortodocsia nóstră.

Sciam, că în cele politice nu suntem după gustul celor din Caransebeş, fiind noi contrari vederilor esprimate prin ḑiariul „Tribuna“, dar ca în ortodocsie sĕ fie „Fóia diecesană“ pe partea Unirei, acésta nu o am sciut până acuma.

Voim se ni se arete defectele nóstre în istorie şi ortodocsie, ca sĕ ne îndreptăm.

Acésta pentru ca sĕ ne scim orienta pe viitoriu.

* * *

Alegere de membrii în congregaţiunea comitatensă a oraşului liber Ocna-Sibiiului. Deşi poporaţiunea oraşului liber Ocna în mare parte e română, totuşi nu a isbutit până acum la nice o alegere, de a-şi trimite representanţii sei în congregaţiunea municipală. Nu au isbutit parte din vina românilor, parte fiind alungaţi dela urnă prin diferite apucături meschine. La alegerea din anul acesta, care a avut loc în 14 a. l. c. românii s'au purtat româneșce, urmarea a fost, că li-a succes, ca din opt representanţi, ce erau a sĕ alege, patru sĕ fie români, cu tóte că românii formau numai terţialitatea alegătorilor. Din partea românilor au fost aleşi: Emil Gerasim advocat în Aiud, Alexiu Viciu profesor în Blaş, Ioan Frâncu preot în Cetna, şi Isaia Popa preot în Ocna.

Faptul acesta póte servi de model şi altor români, ér în prima linie ocnerii ar putea trage din el conclusiunea, că multe bune ar putea face ei, numai puţin sĕ fie mai ascultători.

* * *

Despre profesorul Pasteur. Nu de mult decedatul Pasteur, renumitul bactereolog, încă a suferit de bóla distragerei, care graséză cu deosebire între ómenii de sciinţă.

Intr'o ḑi Pasteur era la ginerele sĕu din Bourgon ca óspe. Prânḑul era pe sfârşit şi la dessert se îmbiară cireşele cele mai frumóse din grădina ospătarului.

Domnii şi damele, cari erau la masă, mâncară din cireşele gustóse, şi numai unul începù a vorbi cu mare îngrijire despre tema mâncărei cireşelor — dl Pasteur.

El înmuià fie-care fruct mai de multe ori în un pocal cu apă, ce se afla înaintea lui şi îl înghiţia numai, după ce îl esamina de tóte părţile. Ginerele sĕu a început a-l rîde de acésta procedere, dar s'a dat de om. Socrul învĕţat îi ţinù o lungă esplicare despre numĕroşi baccili şi despre alte vietăţi, ce se pot afla pe cója din afară a cireşelor.

„Veḑi iubite ginere“ astfel finì el vorbirea sa. „trebue sĕ fi precaut, sĕ cureţi şi tu tóte cireşele precum fac eu“. In discursul acesta uscându i-sĕ gâtlejul, Pasteur lua pocalul cu apă, unde spălase baccili de pe cireşe — şi o înghiţi.

* * *

Iubileul bancei engleze. Baba din strada thread-needle, astfel a botezat humorul de stradă din Londra banca engleză, în anul acesta îşi va serba iubileul esistenţei sale de două sute de ani. In anul 1694 au hotărît englezii sĕ întemeieze o astfel de bancă naţională, şi la anul 1695 banca engleză s'a şi întemeiat cu un capital de 1,200.000 funḑi sterlingiani. Edificiul în care dela 1734 se află banca, deşi nu corespunde cerinţelor estetice, (în frontispiciu nu are nici o fereastră) este atât de tare, încât în două rênduri a resistat cu glorie asalturilor furiei tumultului de stradă. Banca engleză dispune aḑi de un capital de 14.533.000, fondul de reservă e 3,414.600 funḑi sterlingiani (1 fund circa 10 fl.). La banca engleză sunt aplicaţi 1160 oficianţi, al căror salariu se urcă la an până la $3^1/_2$ milióne florini. Numai pensiunile intrec suma de 500 000 fl. Lucru firesc, că în decurs de 200 de ani baba din thread-needle a fost de multe-ori păcălită. La anul 1803 cassariul Astlatt a dilapidat 200.000 fl. Funtleroy 4 milióne, cassariul Smith 10 milióne, şi la anul 1872 un necunoscut a păgubit institutul cu 12 milióne de floreni. Banca e păḑită de 40 gardişti şi 40 păḑitori de nópte.

* * *

O sectă religiósă. Poporul de rênd, din vastul imperiu rusesc fiind mai înapoiat în cultură, e superstiţios în gradul suprem. E prin urmare acceptibil pentru ori-ce absurditate şi nesdrăvănie. Nu de mult un reformator religios a intemeiat între ei o sectă, a cărei un principiu fundamental este, omorîrea celor noi născuţi. După perceptele acestei religiuni fie-care părinte este dator a-şi sacrifica câţi-va copii întru lauda ceriului. Abia s'a învoit între ei apostolul şi cu sutele îi urmau aderenţii. In sĕptămênile trecute a descoperit poliţia în o biserică, o mulţime de cadavre şi pe părinţi rugêndu-se ceriului. S'a început o persecuţiune dintre cele mai crâncene în contra acestei secte şi mai ales în contra miserabililor reformatori.

* * *

Femeea ideal. Pentru partisanii căsĕtoriei a esistat întotdéuna o asemenea fiinţă căci de nu cei mai mulţi ar fi treeut în tabăra celibatărilor din principiu. Vechiul ideal de femeea-soţă însĕ a început sĕ piară. Societatea modernă e nevoită sĕ-şi reclădéscă un nou ideal în privinţa femeii, acésta fiinţă pentru care revoluţiile cele mari n'au făcut apópe nimic, şi care neputênd întrebuinţa revolta de stradă şi luptele politice, pentru a se emancipa, e nevoită sĕ recurgă la velociped.

Asupra femeii moderne, enigmă, pe care vor deslega o generaţiile viitóre, avem părerea a patru mari scriitori. Fie-care vorbesce de femeia ţĕrii respective, şi doi sunt optimişti, unul e pesimist, ér al patrulea nu-i nici una nici alta. Étă părerile acestor scriitori:

Aceştia, ce-i drept, după părerea mai multora, sunt atât cu privire la desĕvêrşirea şi elasticitatea formei, cât şi la conţinut cu un cer întreg superiori celor latini şi trebue sĕ ne cuprindă mirarea, vĕḑênd, cum au mai mulţi duşmani decât latinii. Virgil este numai reflecsul debil a lui Omer; un tragic ca Sofocle, un filosof ca Platon, Romanii nu au produs. Cu Aristotele devine filosofia universală şi 'şi perde particularitatea elină, ce o avé până aci; el devine creatorul a mai multor disciplini, devine părintele logicei, a eticei, esteticei, a sciinţelor naturale şi a dreptului natural, a psichologiei şi a pedagogiei.*) Resfoindu-se în istoria literaturei latine nu s a aflat o copie de pe Aristotel, căci sigur că aḑi ar avé gimnasiştii cu un autor latin mai mult pe masă. E mirare că nu au vêrît la gimnas pe vre-un scolastic, bună-óra pe raţionalisatorul dogmei etnselmus, cu al sĕu „credo ut intelligam“.

Cu tóte aceste vedem, că clasicii greci sunt numai ca fiastrii tractaţi faţă de cei latini; numai 4 ani, are mai puţine, studiul întreg şi mai fragmentaric şi mai manc, şi în consecinţă efectul studiului şi mai mic, póte în cele mai multe casuri egal zero. Lucrul ni-l esplică filologul realist corect în modul următor: Simburele, meḑul scrierilor eline e mai dulce şi mai nutritor, dar cója în care acest meḑ este îmbrăcat e mai tare, ca la cele latine.

Greutăţile deci, causate de formele limbistice sunt mai mari, şi de aci sĕ esplică şi faptul firesc, că aversiunea faţă de acéstă limbă ia dimensiuni tot mai largi, că şi specialiştii ei devin tot mai rari. E sigur cumcă realiştii în lupta lor pentru scólele unitare, mai puţină resistenţă vor întimpina la aderenţii limbei eline!

*

Sunt multe deci neajunsurile, de cari e urmat studiul limbilor clasice. Ce vom face noi? Eliminavom cu desĕvêrşire limbile clasice din planul nostru de instrucţiune pentru scólele medii sau vom persevera şi mai departe în vechia organisaţiune Dacă vom face vre-o inovaţiune cu ce cugetăm a umplea golul de 75—90 de óre la sĕptĕmână, întrat în urma limbilor abandonate? Étă întrebările cele mai esenţiale ce ni-sĕ impun în prima linie, a căror rĕspunsuri firesce că numai în broşuri sĕ póte pe deplin eshauria. Voi incerca a rĕspunde între marginile posibile.

In ori ce cestiune e bine sĕ ne dăm mai întâiu sama despre scopul final al acţiunii nóstre subiective. Trebue sĕ ne întrebăm de causa, ce ne determină spre cutare acţiune, şi îndată ce vom veni la consciinţa, că aceia causă numai stă în raport adevĕrat cu aceea ce cheltuim noi în materia şi spirit, sĕ abstăm dela acţiunea nóstră mai departe, greşită şi daunósă fiind. Scopul final al studiului clasic este, după cum am espus mai sus, insuşirea culturei clasice depusă în scriitorii latini şi greci, care cultură după opinarea filologilor este unica cultură adevĕrată.

Acéstă reflecsiune a filologilor îmi pare de tot naivă. Cultura este un ce compus din ḑeci de factori, ea este un fluviu larg, în a cărui albie se scurg sute de rîuleţe, tóte menite de a întări, şi apele acestora sĕ amestecă şi iau o colóre uniformă. „In istoria culturală sĕ încrucişéză şi sĕ împreună cause multe şi diverse, ca sĕ determine un resultat, o direcţiune, un curent, o înaintare sau înapoiare.

A ḑice deci că cultura clasică are sĕ formeze singura cultura nóstră naţională este de tot fals. E adevĕrat însĕ că pe la mijlocul şi finea secolului trecut pre cum în Germania şi în alte ţeri culte din Europa, aşa şi la noi românii din Transilvania a fost clasicismul cel mai puternic factor la deşteptarea culturei nóstre naţionale. E vorbă de consciinţa latinităţii némului nostru, ce a început a se deştepta în acel timp, prin representanţii aşa numitei scoli naţionale, compusă din bărbaţii trimişi la studiu în occident, în deosebi la Roma. „Acéstă scólă a căḑut mai târḑiu în greşala esagerării latiniste, dar ea a produs scrieri monumentale asupra istoriei românilor, cum sunt Cronica lui Şincai, Istoria lui Petru Maior, ea a pus limba românéscă pe calea de a se desvolta în spirit şi direcţiune romanică. Lucrarea acestei scoli este o auroră luminósă şi învesetóre în desvoltarea culturală a românilor.“*)

Aşa este!

Acésta însĕ s'a întêmplat în secolul trecut şi pe la începutul secolului de faţă şi istoria ne arată o atare reacţiune culturală din isvorul clasic la tóte popórele. Acum însĕ valurile acelui rîu s'au contopit cu altele şi au dispărut cu desĕvârşire în aceste, încât pentru ultimele decenii e aşa ḑicênd absurd a vorbi de un curent cultural isvorit din studiul limbilor clasice, ba de ale da preste tot vre-o deosebită valóre cultivătóre.

(Va urma.)

---

*) Dr. A. Schwegler, Geschichte der Philosophie.

*) I. Bian, despre cultura şi literatura românéscă în secolul al XIX-lea.

Francezul Max O'Rell înalţă până la ceriuri virtuţile femeii franceze. Fată graţiósă, mamă escelentă, soţie esemplară, fiinţă divină în societate, meşteră la bucătărie, în dămânatică în fabrică, muncitóre, económă, tote calităţile le are. Dl Max O'Rell pretinde, că nici o femeie din lume nu se póte compara cu cea franceză, nici dintr'un punct de vedere.

Dl Karl Blind ne spune aceleaşi minunăţii asupra femeii germane, dar într.un ton umflat şi sălciu, aşa cum i-şede mai bine, unui beutor de bere şi mâncător de cârnaţi. Onorabilul apologist al femeilor blonde cu ochi albastri se basézá pe citaţii din Goethe, Schiller şi alţii pentru a-şi susţinea compatriótole. Detaliu demn de remarcat: Dl Karl Blind e un om bětrân şi lipsesce cam de mult din ţara femeilor, cu pěr blond şi cu ochi albastri.

Savantul norvegian Hialmar Boyessen vorbesce despre femeie în mod mai tragic. El ḑice următórele: „Femeea de astăḑi din din Norvegia consideră ca o insultă epitetul de ideal. O tineră din familia mea, femeie modernă, avea obiceiul sĕ se plimbe singură nóptea pe stradă cu câte un prieten şi sĕ facă cunoscinţă cu ori cine prin grădinile publice. Când i-am făcut observaţie asupra acestei purtări,ea mi-a rîs în faţă şi m'a făcut strigoiu. Ideile mele asupra convenienţelor i-se păreau prejudecăţi anti-diluviane, rĕmăşiţele unei perióde de servagiu. Călĕtorind prin tótă Norvegia m'am convins, că maioritatea femeilor sémĕnă cu ruda mea. Le-am întâlnit pretutini circulând singure sau întovărăşite, pe jos sau pe bicicleta, dând cu tifla vechilor convenienţe sociale Nu sciu ce fel de sóţe devin femeile astea şi ce fel de sórte îl aşteptă pe bărbat; sciu numai că reuşesc totuşi sĕ se mărite, dar în loc sĕ fie alese de bărbat, ele şi-l aleg".

In fine sĕ auḑim părerea unui american. Dl Grant Allen împarte pe femeile din America şi din Anglia în trei categorii: Categoría întâia: Femeia claselor inferióre, e împĕrătésă la bucătărie, mănâncă din când în când câte o bătaie şi face 15 copii: 10 acasă şi 5 la cimiter. Când póte, sustrage bărbatului câte ceva din plata de Sâmbăta. Suflet n'are femeia asta, căci n'are vreme sĕ şi-l procure. Catogoria a doua: Femeea ideal a claselor mijlocii face şase copii, nu se îngrijesce de afacerile bărbatului, îl iubesce aşa şi-aşa. Casa 'şi-o îngrijesce frumos, pune perdele curate la ferestri şi cântă la piano cu un talent din ce în ce mai slab, până ce fata cea mai mare învaţă şi ea sĕ cânte. De atunei încolo femeia burgheză devine o persónă respectabilă şi fórte rotundă, îngrijíndu-se numai de sórtea copiilor, pe cari vreu sĕ-i fasoneze după propriul ei metod. Categoria a treia: Femeia ideală a aristocraţiei nu esistă. Aristocraţia e cinică din nascere şi cinică móre. Aristocratul după-ce se însóră trăesce separat de nevastă; soţii fac ce vor, fără sĕ-şi dea socotélă unul altuia. De obiceiu viéţa se sfêrşesce prin divorţ. Soţii se separá cu surisul pe buze şi continuă a trăí ca şi mai nainte. Idealul aristocraţiei e de a se amusa: şi adesea reuşesc sĕ se amuseze conform ideii, pe care şi-o fac despre amuzament.

* * *

Cafea de mere. Din mere se péte pregăti fórte bun surogat de cafea în modul următor: Tăiem mĕrul în bucăţi mĕrunte, fără ca simburii şi celulele lor sĕ fie delăturate, le uscăm şi le prăjim bine, apoi le prefacem în pulvere. Din pulverea acésta se ia o parte şi din cafea asemenea, apoi acestea amestecate la olaltă sĕ fierb şi aşa sĕ întrebuinţézá, fără ca sĕ se simtă amestecătura pulverei de mere. Se póte lua şi mai mult decât jumĕtate din pulverea de mere, şi mai ales pentru aceia este de recomandat, cărora caféua adevĕrată le strică.

* * *

Un nou mijloc contra stelniţelor. Un nou mijloc contra ştelniţelor este amoniacul. Punem în odaia unde sunt aceste insecte neplăcute mai multe farfurii pline cu amoniac prin casă, apoi astupăm tóte găurile şi deschiḑĕturile, ce se aflá în casă şi aşa ţinem închisă mai multe ḑile odaia. Amirosul de amoniac se rĕspândesce pretutindenea prin odaie aşa încât străbate şi cele mai micuţe crepături. Ştelniţele tóte pier de mirosul acela.

* * *

Haz. Moşul şi nepotul. Moşul: Sunt fórte bĕtrân dragul moşului, în fie-care óră pot murí. Nu-i aşa Niculae, când nu voi mai fi, tu o sĕ plângi după mine?

Nepotul: De bună sémă moşule, dór d-ta scii în ce loc uşor stă plânsul la mine, şi că plâng pentru tóte nimicurile.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român".

Inaugurarea drumului român dela Surduc.

Dela pólele Retezatului la 1 Novembre 1895.

Cu ocasiunea ţinerei adunărei generale a învĕţătorilor români gr. orient din districtul Devei ăstan la Livezeni s'a lăţit vestea, că în Dumineca din 22 Septembre a. c. va fi inaugurarea drumului României din Surduc.

Toţi membrii reuniunei, luând acésta la cunoscinţă, în unanimitate au hotărit intreprinderea unei escursiuni, pe Surduc la vale cătra ţara românéscă.

In ḑori de ḑi din tóte părţile vedeam o mişcare neobicinuită, toţi grăbeau cătră gara din Petroşeni şi de aci cu trenul, până la gara din Livezeni, unde dându-se jos din cupeu preste 50 de membrii, luarăm direcţiunea spre cursul apei după ujiturele ei, ce duceau vestea sosirei şi întîlnirei frăţesci.

Voioşi, veseli, plini de bucuriă, cantând, cu glume şi cu povesti distrăgătóre, ca a învĕţătoriului Baicu, după o călĕtorie pe jos de preste o óră ajunserăm la graniţă, unde este un pod împărţit între douĕ ţeri, jumĕtate al României şi jumĕtate al Ungariei.

Partea României era împodobită cu stindarde şi cu cununi frumósĕ. Aci în imediată apropiere sub stânca sunt adăpostiţi militari regulaţi din armata permanentă.

Aci ne oprirăm, cântarăm un resunet, iar presedintele reuniunei ne vorbi una bună şi apoi o luarăm la cale mai departe De aci încolo şi de o lature şi de altă parte sĕ vedeau tot stindarde românesci de-ţi crescea inima şi mergeam pe drum neted ca vĕrsat cu ţiment.

Nu departe după o călĕtorie de o óră şi jumĕtate sosirăm la o altă pórtă triumfală, unde tocmai ajunsese musica militară a regimentului 18 din Tîrgu Jiu şi intona falnic „Deşteptăte Române."

Aci se aflau o mulţime de Domni şi Dómne din România, sosiţi anume la marea sĕrbare.

După recomândări prin o vorbire bine accentuată de bine întêlnire de cătră adm. protop Avram Stanca, urmă o horă în mijlocul drumului şi alte jocuri.

Apoi ni sĕ împărtăşi scirea telegrafică, că inaugurarea drumului — din causă binecuvêntată neatêrnătóre de voia ministrilor — s'au amênat cu 19 ḑile pentru mai târḑiu, pentru ḑiua de Mercuri la 2 Octobre 1895.

In urma acestora câţiva dintre cei din România o luară pe Jiu în sus, iar noi la învitarea bravului inginer elev Amedeu Radulescu însoţiţi de domnii Elefterie Alecsandrescu controlorul şoselei, Ioan Dumitrescu pichner de intreţinere, Sever Muschuna judecătoriu Bucuresci, Saulescu advocat etc. pe lângă sunetul dulce al capelei militare o luarăm în paşi milităresci spre cursul apei până la „Păiuş". Aci Dl Rădulescu cu dl Alecsandrescu ne au condus sub o culme întrun pavilon unde ne au tractat — precum e românul ospital — cu cognac de România, care pot ḑice e superior jidovitului nostru.

Musica militară în tot decursul petrecerei ne au întonat cele mai frumósĕ piese apoi s'au încins o horă, ba câţiva învĕţători au jucat jocurile, căluşeriul şi bătuta.

Vorbiri încă s'au rostit şi încă discursuri fórte interesante a ţinut adm. protop. Avram Stanca şi învĕţătorul Sânzian, cărora le a rĕspuns un domn din România fórte clasic.

După aceea urmă o masă comună cu un vin bun. Aci încă s'au ţinut vorbiri prea interesante şi s'au cântat frumóse cântări.

Reuniunea învĕţătorilor şi dispune de atari puteri escelente.

Partea leului la acéstă întrunire frumósă o are dl Radulescu şi Alecsandrescu împreună cu ceialalţi domni din România, cari au făcut ca întêlnirea şi întrunirea nóstră sĕ fie adevĕrat frăţéscă, priméscă deci şi pe calea acésta recunoscinţă şi mulţămita nóstră frăţéscă pentru buna primire şi ospitalitatea, cu care ne au onorat.

După o petrecere de vro 3—4 óre fórte animată între doi fraţi, unul dela sinul mamei şi altul din servit, din depĕrtări, din strĕini — după serutul frăţesc cu lacrămi de bucuriă, pentru că ne am întîlnit aprópe de sinul mamei — şi cu lacrămi de durere la despărţire pentru că:

„Ḑice frate cătră frate,
Eu mĕ duc d'aici departe,
La strein în sĕrviţ
Tu rĕmâni l'ai tĕi părinţi.

In urma acestora sosind şi colonelul regimentului Nr. 18 cu toţii ne îndreptarăm pe Jiu în sus şi aprópe de graniţa la „Polatişte" după o călătorie îndelungată, ne aşezarăm aci, unde ne am fost lăsat muniţia, făcurăm un foc bun şi dna, soţia dlui adm. protop. Stanca cu celelalte dómne făcură o tocană mare de berbece fórte gustósă. Ne puserăm jur împrejur cu linguri, cu furcuţi, cu cuţite şi o mâncarăm. Iar după ce mai beurăm puţin vin de România o luarăm la picior, ca sĕ nu scăpăm trenul.

Plini de bucurie, cu stéguri frumóse în mâni şi cu suvenirile cele mai plăcute ne-am reîntors érăşi la Petroşeni, de unde am fost plecat.

De şí am dus cu noi suvenirile celea mai plăcute, eu totuşi am promis deobligământul că peste 10 ḑile, la inaugurare voiu participa negreşit.

Aşa am şi făcut. Am mers dar acum era public cu mult mai numĕros, se părea însĕ mai mulţi din părţile nóstre, cu deosebire din jurul Petroşenilor. Sĕ vede interesul!

După o călătorie de 6—8 chilometri sĕ vedea din depărtare atârnênd pe vêrful unei stânci o flamură naţională românéscă ajungênd până aprópe jos, din o înălţime de peste 25 metri, încât publicul trecător admirând'o mai că o putea ajunge cu mâna.

Apropiindu-ne observarăm, că tóte stâncele erau împodobite cu stindarde românesci. Ajunşi la podul dela „Poladiste" la graniţă era un frumos cerc triumfal, compus din braḑi, cu cununi din diferite flori naturali, cu o mulţime de stindarde, încât îţi salta inima de bucurie.

Pe pod, în partea unguréscă, era o grupă de jendarmi cu un sergent, şi dela ei în sus un public aprópe de 2 mii ómeni din Ungaria, fără deosebire de naţiune De asemenea şi din spre România era un public frumos şi aşteptau cu dor sosirea ministrilor români, cari la 12 óre din ḑi au şi sosit, sosirea s'a prevestit prin nisce gróznice împuşcături, de cugetai că se sparg munţii şi sĕ cutremură stâncile.

Protopopul din Tîrgu-Jiu îmbrăcat în vestminte elegante, asistat de 8 preoţi întimpinară pe ministrii şi suita lor, oferindule crucea. Acestia, cu capetele góle, fâcêndu-şi închinăciuni, sărutară frumósa cruce în presenţa publicului.

Urmă apoi sânţirea apei şi o rugăciune în genunchi pentru noul drum, după care protopresbiteriul din Tîrgu Jiu ţinu o scurtă vorbire, de pe hârtie, la care i rĕspunse ministrul Lahovary.

In urma acestora cu toţii ne am dus cătră pavilonul pregătit fórte plăcut în depărtare de aci de 3—4 chilometri spre România. Aci erau mese întinse bucate gustóse şi beuturi scumpe, rachiu, vin, schampagne etc.

Publicul întreg a fost primit la masă, firesce după rang şi cuviinţă. La masa primă erau ministrii, soţiele acestora şi alţi óspeţi de frunte. Dintre ardeleni la masa principală era adm. protopop Stanca cu soţia sa, aprópe de ministrii, de altă parte era preotul Zacharie Muntean şi încă vre-o 4—5 inşi.

In decursul prânzului s'au ridicat mai multe toasturi.

Primul 'l-a ridicat un domn, Boeriu de România pentru guvern şi ministrii presenţi, la care a rĕspuns ministrul Lahovary, închinând pentru technicii în special pentru inginerii români, al treilea vorbitor a fost prefectul şi apoi adm. protopop Avram Stanca, a cărui vorbire fórte însufleţitóre a culminat preste tóte; Sânţia Sa a arătat că prin deschiderea drumului ni s'a dat posibilitatea a ne cunósce mai de aprópe unul pe altul, a ne cunósce interesele nóstre reciproce, şi a conlucra cu puteri unite pentru desvoltarea culturală naţională în general, ér în special pentru noi, de a ne puté întâlní ḑilnic, ca fraţii. Golesce păharul pentru iniţiatorii şi esecutătorii frumósei căli, adecă a drumului triumfal printre munţi.

Vorbirea acésta a fost ascultată cu viuă atenţiune şi întimpinată din tóte părţile cu nesfêrşite: „Ura! Sĕ trăéscă!" Mulţi dintre cei mai de frunte óspeţi au admirat facultatea oratorică a dlui Stanca, a unui preot transilvănean, care a sciut sĕ arete că sângele poetic ḑice: „Eu ţi-s frate, tu-'mi eşti frate, în noi doi un suflet bate". Dl administrator protop. Stanca prin vorbirea sa din cuvinte alese şi bine accentuată dovedesce, că represintă cu demnitate clerul şi poporul seu.

După masă dl Stanca s'a întreţinut mai mult timp cu ministrii români.

In întreg decursul acestei festivităţi rare, musica regimentului 18 a întonat cu precisiune multe şi frumóse piese românesci, hore şi cântece.

După-ce s'a isprăvit tóte, ne despărţirăm, şi ducênd cu noi suveniri plăcute ne-am întors acasă, toţi cu stindarde, entusiasmaţi de însemnătatea ḑilei.

Chiar şi trăsurile sĕcuilor încă erau împodobite cu stéguri naţionale, ba pe nisce sĕcui i provocară pe cale cătră Petroşeni nisce gendarmi şi unguri a rupe stégurile, ér ei au rĕspuns: *„Nem! ez szép zászló, ez diszit minket"*, şi astfel s'au dus cu ele de-alungul oraşului Petroşeni.

Deci sĕ póte vedé, cât e românul de ospital!? Şi cu ce suveniri dulci ne-am despărţit şi re'ntors acasă.

„Un óspe".

Apel.

Societatea de lectură „Petru Maior" din Budapesta a fost şi este şi astăḑi pentru tinerimea română un puternic mijloc pentru cultivarea simţului de colegialitate şi dobândirea de cunoscinţe din literatura română. Treizeci-şi-trei de ani necontenit a fost activă şi şi-a adus fructele sale acéstă societate. Ea a fost însĕ totdéuna cu mari jertfe susţinută, aşa, încât capitalul material, care asigură esistenţa unei atari instituţiuni culturale, nici astăḑi încă nu póte face posibil membrilor acestei societăţi, ca ei sĕ satispostulatelor, cepe de o parte înşişi, pe de altă parte însĕ lumea românéscă le impune.

Biblioteca societăţii este relativ sĕracă şi necorĕspundĕtóre, localul ei ofere membrilor puţine favoruri, de tot puţine comodităţi. Cunoscut este însĕ cu câtă abnegaţiune se susţine tinerimea la universitate ea pe sine, aşa, încât ea tare puţin póte contribui la îmbunătăţirea stării materiale a acestei societăţi. Anul acesta însĕ, impetuos, ca nici odată, reclamă o îmbunătăţire materială urcându-i-se societăţii considerabil exigenţele în urma stărilor provocate din incidentul cunoscutului „Milleniu“.

Subscrișii deci, la însărcinarea societății, adresăm căldurósa rugare onoratului public român, ca sĕ binevoiască a-și îndrepta atențiunea asupra acestui focular cultural, care necondiționat trebue menținut, și sĕ contribue cu un ajutor material după posibilitate, dobândindu-și astfel iubirea și alipirea tinerimii a unei generații întregi, ér de altă parte făcĕnd tinerimii posibil de a resolva problemele, ce întemeietorii societății nóstre cu nobile intenții și-au prefipt.

Spre scopul acesta lansăm liste de colectare și ne permitem a ruga pe toți colectanții binevoitori ca, retrimițĕndu-ni-le, sĕ binevoiască a le adresa *„Societății de lectură „Petru Maior“ în Budapesta“, Zöldfa-utcza Nr. 43.*

In speranță, că glasului nostru rugător ascultare binevoitóre se va da, asigurăm poporul român de fiésca nóstră iubire.

Budapesta, din ședința comitetului societății de lectură „Petru Maior“, ținută în 23 Octobre n. 1895.

Președinte:
Drnd Fl. Muntean,
rigorosant în med.

Vice-președinte:
Il. Chendi,
stud. phil.

Secretar:
Victor Branisce,
stud. jur.

Bibliografic.

In editura tipografiei diecesei gr. or. din Arad a apărut *calendariul pe anul 1896.*

Pelângă partea calendarică acest calendariu cuprinde șematismul metropoliei ortodocse române din Ungaria și Transilvania în general, și al die-Aradului în special, consemnarea têrgurilor din Ungaria și Ardél, și partea literară bine alésă.

Prețul unui esemplariu e 30 cr.

[205] 2—3

Wilhelm Piters din **Orlat,** comitatul Sibiiului, a **perdut un cal murg,** care are o **pată albă la spata stângă** și a fost înfierat cu semnul din comuna **Tilișca.** — Dacă-'l va afla cineva, sĕ-i comunice dlui Piters, care promite o buna remunerație.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕdute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 19—21

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	**Budapesta**	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	**Szolnok**	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	**P. Ladány**	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. **Cluș.** pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27	**Ghiriș**	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50	**Cucerdea**	—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. **Teiuș.** pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. **Copșa-mică** pl.	—	6.56	11.29	—	. 1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	**Sighișóra**	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	-	3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apața	Circuléză numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. **Brașov** pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	**Predeal**	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. **Bucuresci** pl	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.21		**Ghiriș**		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.41		**Turda**		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36		7.40	Carei-mare	7.10	3.16		9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Brașov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl. **Brașov** sos.			7.36	1.29	
	9.05	5.13						7.21	1.14	
	9.37	5.45			Cristian			6.51	12.51	
	9.57	6.05						6.41	12.41	
	10.17	6.25			Tohanul vechiu			6.16	12.15	
	10.28	6.36			sos. **Zernesci** pl.			6.06	12.05	

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	**Szolnok**	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. **Arad** pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35						
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	—	8.19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17	Pauliș	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53	Soborșin	8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22	Zam	7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		-
—	—	8.52	9.57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02	**Simeria** (Piski)	6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	**Alba-Iulia**	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos. **Teiuș** pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.3)	7.25	10 25	pl. **Budapesta** sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	**Verciorova**	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—	
—	7.19	12.21	7.19	—	**Reghinul-săs.**	—	7.49	3.25	8.25	

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. **Copșa-mică** sos.	9 34	12.35	6.20	3.39	—
--	5.18	2.50	12.–	7.41	Șeica mare	9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6.35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8 11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.36	1.46	—	pl. sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marți și Vineri	—
--		4.48	1.58	—	Șelimber	7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—	Veștem	7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Șebeșul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	-	—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—	Cârtișóra	5.01	5.48	-	—	—
—	—	7.25	4 43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viștea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beșimbav	4.14	4.54	- -	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.05	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 123 Sibiiu, Marți, 7/19 Novembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se inapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din causa sântei sĕrbători a sânților archangeli „Mihail și Gavriil“, Nrul procsim al fóiei nóstre va apăré Sâmbătă în 11 Novembre c. st. v.

Sibiiu, 6 Novembre, 1895.

In tómna acésta s'au făcut unele alegeri municipale în cercuri restrînse, și resultatul a fost, că s'au ales mulți români și în cercuri de acele, cari până acuma erau prin neromâni representate.

Impregiurarea acésta nu a rĕmas neobservată de către presa din capitala Ungariei.

Au luat notiță aprópe tóte ḑiarele de pășirea românilor la alegeri în comitate, și cu óre-care supĕrare au înregistrat faptul, că au eșit deputați români în adunările comitatense.

Voim sĕ reflectăm unele și altele ḑiarelor unguresci, mai nainte însĕ vom vorbí asupra faptului cu învingerile românilor.

Viéța nóstră în municipii a fost până acuma amorțită, și numai ici-colea vedeam unele semne de viéță.

Congregațiunile comitatense puneau la cale afacerile comitatului, afacerile singuraticelor comune românesci, fără ca românii sĕ-și validiteze punctul lor de vedere, fără ca cel puțin sĕ se fi dat în mod cuviincios espresiune vederilor românilor.

S'a manifestat o indolență pentru noi de tot păgubitóre aprópe în tótă țéra, și erau puține congregațiunile, unde se mai auḑiau și vocile românilor.

Pasivitatea decretată pentru alegerile parlamentare faptice s'a estins în viéța municipală, și s'a produs un indiferentism fată cu afacerile nóstre publice din comitate, care s'a dovedit că póte fi și periculos

S'a stricat disciplina în sinul poporului nostru, s'a rupt cu totul legătura firéscă dintre el și conducĕtorii lui naturali, și conlocuitorii nostri unguri au sciut esploata în al lor folos abandonarea poporului in cele politice.

Efectele rele noi nu le mai înșirăm aici, ajunge sĕ spunem, că limba română, ca limbă protocolară s'a scos din tóte municipiile din Transilvania, escepționând trei, ajunge sĕ amintim, că noi nu avem amploiați la comitate, ajunge sĕ amintim, că corupțiunea a ajuns așa departe, încât și notari români abia mai avem ici-colea câte unul ca de mărturie, și și acestia numai printre compatrioții nostri sași.

Noi totdeauna am fost pentru acceptarea actualei base de drept public, totdeauna am fost pentru consolidarea forțelor nóstre în luptă.

Am fost pentru activitate pe tóte terenele. Pe noi nu ne-a spăriat frica, că vom fi învinși. Credința nóstră a fost și este, că noi în luptă ne oțelim, că luptând noi, poporul se adună sub stindardul nostru, cunoscêndu-și forțele, capĕtă încredere în sine, se disciplinéză, și astfeliu ținut poporul strîns sub stindardul național, nu-l lăsăm pradă corupțiunei și înșelăciunilor de tot soiul.

Aveam în vedere timpuri mai bune, și cine este, care nu speréză timpuri mai bune? aveam în vedere timpuri mai bune, și doriam ca atunci sĕ luăm lupta cu forțe probate.

Moise din testamentul vechiu nu a fost bărbat de tóte ḑilele.

Trecut poporul israiltean prin marea roșie, Moise l'a purtat ani 40 prin pustie, ca sĕ se întăréscă, sĕ se nască în el dorul de a ajunge la mai bine, mai mult, ca sĕ móră aceia, cari mai cugetau la ólele grase din robia Egipetului.

Timpul dela 1867 până acuma am fi voit noi sĕ fie anii de probă pentru poporul nostru spre a-și cunósce forțele proprii, și a se deda și la luptă, dar mai pe sus de tóte de a puté resista demoralisărei și momelelor.

Prin pasivitate l'am împins la momele, la demoralisare, l'am dat pradă neamicilor nostri.

Alegerile din tómna acésta ne pun în vedere activitatea și eliberarea poporului de sub influența strĕină.

Poporul român, doios de a eși din letargia de până acuma, a primit cu însuflețire signalul de activitate.

Strêns legat de conducĕtorii sĕi naturali, sub stindardul nostru național, poporul român a dat doveḑi, că scie urma pe conducĕtori.

Alegerile din urmă au scos români și în acele cercuri, cari până acuma nu au fost representate prin români, și acesta este un progres.

S'au trezit românii, și acésta nu este pe placul ḑiaristicei din Budapesta.

Ințelegem gróza ḑiarelor din capitala țĕrei nóstre.

Când românii vor accepta actuala basă de drept, și din programul lor vor elimina acea, ce aḑi nu e realisabil, când vor pune în practică vorbele actualului ministru president din România, că autonomia Ardealului e un punct neesențial în programul romanilor din Ungaria, care avênd alte garanții de liberă desvoltare, de bună seamă va dispărea din program; ḑicem când vom accepta actuala basă de drept, și cu un popor disciplinat vom păși în activitate, atunci vom arĕta și pe terenul alegerilor parlamentare succesul relativ, care l'am ajuns acuma în municipii.

Și acésta supĕră mult, mai ales supĕră pe deputații Ardeleni, cari deodată cu pășirea românilor în mod activ, rĕmân fără pâne, rĕmân fără domnie.

Activitatea românilor pe terenul vieței municipale, succesele lor, cari au încântat presa română, pentru noi sunt numai avantgarda.

Va urma grosul armatei în alegerile parlamentare. Aici ne vom mĕsura forțele, pe cari încă nu le cunóscem, despre cari însĕ credem, că resistă, și vor resista și intimidărilor și corupțiunilor.

Dea Dumneḑeu ca așa sĕ fie!

Revista politică.

Din Turcia sosesc mereu sciri neliniștitóre. Silințele puterilor europene, ca sĕ ajungă la o uniformitate în privința mĕsurilor, cari sunt necesare pentru restabilirea ordinei turburate în Orient, găsesc în tóte părțile o apreciare justă și sunt motivate și interpretate în modul cel mai pacinic. Prospectul, că aceste silințe vor avea de resultat buna înțelegere, este pretutindenea salutat cu mare satisfacție; el deștéptă garanția, că se va afla o deslegare favorabilă și pentru imperiul otoman și pentru Europa. Argumentul remarcabil, cu care sĕ motivéză în Roma hotărîrea puterilor pentru o ingerință activă, argumentul, că puterile mari ar trebui sĕ facă sfĕrșit unei situațiuni, care își bate joc de îndreptățitele lor interese și de datorințele omenirei, nefiind ele conduse în acest cas de sentimente egoistice și nevoind ele sĕ conturbe pe nimenea, — acest argument și-l pot insuși tóte puterile, cari au luat parte la pasul comun, ce s'a făcut. Durere, că au ajuns lucrurile atât de departe, că Turcia nu e în stare sĕ domoléscă rĕscóla, care e lățită în Asia mică întrégă. Că îi lipsesce ei numai voința sau numai puterea, sau póte amêndóuĕ de odată, acésta nu schimbă de loc situația. Cele mai recente sciri din Constantinopol spun, că situația în provincii devine tot mai periculósă, și că, ca sĕ nu sĕ mai verse sânge, ingerința puterilor a fost absolut necesară. Pelângă cea mai mare bunăvoință autoritățile n'au nici o putere spre a potoli între curḑi mișcarea, care cresce tot mai tare; curḑii jefuesc și omóră într'un mod cumplit.

FOIȚA.

Clasicismul în scólele medii.

— Studiu. —

(Incheiere.)

Cu aceste am ajuns însĕ la călcâiul lui Achile, la punctul cel mai gingaș, ce s'ar puté nasce în cas de controverse pentru susținerea sau eliminarea clasicismului. Latinitatea némului nostru, vor ḑice mulți, ne impune a fi și mai departe vechii aderenți și cultivători ai limbei latine, căci la din contră profanăm trecutnl glorios a protopărinților nostrii, desconsiderăm „Cetatea-Eternă“ și în sfîrșit chiar și pe cronicarii nostrii! Firesee că astfel motivând sĕ presintă lucrul cu totul în altă colóre. Dacă studiăm limba latină numai din motivele atinse, o facem numai din datorință morală. Dacă din acéstă dătorință o facem, sĕ nu-i atribuim dar valórea ce nu o are, și în consecuență sĕ nu esagerăm în esces de zel din o simplă — fie și sântă datorință! E fapt, că noi nu putem raționa întocmai ca Germanii asupra acestei cestiuni, căci interesele nóstre sunt de o altă natură față de limba latină, dar sĕ nu uităm, că aceste interese actualmente nu mai reclamă studiul limbei „ca atare“, ci încap mai bine, așa ḑicênd esclusiv, în cadrul istoriei și a filologiei comparative.

Ei bine, dacă din datorință morală voim a ne mai ocupa cu studiul amintit, sĕ o facem, dar sĕ nu ne permitem lux pe contul progresului nostru cultural! Nu e paradocs, de a jertfi din stimă fată de Cronicari pentru limba, în care ei au studiat, mai mult, decât pentru limba în care ei au scris? Nu e argument de cea mai estremă infirmitate, de a sĕ ocupa atât timp cu Tacit și Liviu și de a cunósce numai cu numele pe Șincai, Maior sau Miron Logofĕtul? Óre dacă de 2—3 decenii încóce ne-am fi nisuit a fi mai autonomi și a ne ocupa mai mult cu productele nóstre proprii, nu ar avé întréga nóstră mișcare culturală și socială de aḑi o altă noimă? Sunt sigur, că nu-mi vor respunde mulți cu: nu!

Cu gréca ne umblă și mai rĕu. Greutățile sunt mai mari, interese nu ne deobligă a o propune sau a culta. Arareori te vei întâlni cu un abiturient, care sĕ cunóscă literatura grecéscă-clasică, ḑicem bunăóră numai pe Sofocle sau Enripide, — și dacă scie ceva, nu s a pricopsit din original.

Trebue sĕ căutăm deci mijlóce de a îndrepta aceste rele, ce s'au încuibat la gimnasii în mod inconsciu și mechanice în organismul instrucțiunei. Acésta am puté-o face noi românii, nu din dorința de a ne crea deocamdată scóle unitare, ci pentru de a ne îngriji de progresarea culturei naționale, — *a*) prin restrîngerea studiului limbilor clasice la un numĕr mai mic de óre și schimbarea totală a modului de predare; *b*) prin estinderea celorlalte obiecte de valóre asupra órelor astfel economisate.

Sĕ ne declarăm deci de adicți ai reformatorilor germani! Nu vom scóte însĕ ca dênșii cu desĕvêrșire din mijlocul nostru pe „iubiții clasici“, avênd ca români încă nițică lipsă de ei, dar le vom da mai puțină atențiune. Vom învĕța din limba lor numai lucrurile cele mai elementare și anume numai cât sĕ recere dela noi, ca ómeni culți, pentru de a cunósce natura limbei nóstre materne, din ei inșiși respect. literatura lor și în deosebi a elevilor, — dacă e vorba sĕ (învĕțăm ceva la gimnas -- sĕ ne indeletuicim a o face cu ajutorul traducerilor bune, putem ḑice esclusiv prin ele, fie aceste în cas de lipsă și din o limbă modernă cunoscută. Astăḑi avem și noi câte un bun traducĕtor, ér germanii au în abundanță! Acésta trebue sĕ o facem din punct de vedere practic, cu tóte că pe cei mai mulți i-a durea a-și închipui o altă stare a lucrurilor, dar trebue sĕ ne facem loc la gimnasii pentru celelalte studii mai fructifere, cari ne vor feri de superficialitate. Locul adevĕrat al clasicilor este în aulele Universităților, unde singur au sĕ-și validiteze valórea lor și unde nejigniți vor puté străluci și fertiliza și mai departe, servind ca isvóre bogate bărbaților de sciință, celor cu cultură deja formată!

Restringênd noi astfel studiul limbilor clasice, ce am făcut? L'am scos pe elev din aerul nebulos al vieții antice păgâne și i-am dat teren real, întroducêndu-l în vîața lumii moderne-creștine; în loc de noțiuni compuse și nemărginit de îndepărtate i-am dat noțiuni clare, mai apropiate și mai accesibile pentru mintea lui. Tóte celelalte obiecte de învĕțămênt ne stau spre acest scop la disposiție, cari aplicate fiind rațional vor aduce belșug de róde culturale, dintre cari unele cu privire la cultura formală, ear altele la partea etică ideală. Nu-mi este intențiunea de a accentua influința fiesce cărui obiect în special, căci prea aș merge departe în espunerile mele, voiu însĕ a scóte unul la suprafață, studiul religiunei!

Acest studiu a devenit deja de multișor fĕtul cel mai negles, cenușotca gimna-

Numĕrul jertfelor, cari au cădut în măcelurile din Anatolia trece peste 10,000. Stând lucrurile astfel, natural că în faţa momentului cestia reformelor a trebuit deocamdată sĕ fie lăsată la o parte, căci stadiul, în care sĕ găsesce adi situaţia, cere ajutor imediat şi estraordinar.

Presentarea flotei europene în apele levantine póte, pelângă binefăcĕtórea presiune, ce-o va esercita asupra hotărîrilor din Jildiz-Kiosk, sĕ mai aibă şi acea bună urmare, că înspăimêntă pe fanaticii fără margini, cari sunt un biciu pentru armeni şi un pericol pentru toţi creştinii şi că încurajéză şi pe autorităţile, sĕ-şi încórde puterea, care le-a mai rĕmas şi sĕ facă pace. In ce direcţiune vor apuca disposiţiile viitóre ale puterilor acum după presentarea flotelor, până astădi nu sĕ scie; ele sunt încă obiect de discuţie. Lordul Salisbury a făcut o mică alusiune în vorbirea sa dicênd, că nu póte proroci, ce vor face puterile; el crede însĕ, că ele sunt hotărîte sĕ procédă în comun acord în tóte cestiile, cari privesc imperiul otoman. Acéstă comuniune este în sine o garanţie pentru aceea, că în paşii puterilor nu sĕ va ţinea cont de nici un alt scop lateral sau separat, ci numai de scopul general european; mai departe comuniunea e o garanţie şi pentru aceea, că în viitórele mĕsuri nu va lipsi câtuş de puţin spiritul moderării. — Bine ar fi, ca amestecul puterilor europene sĕ termine cu pace cât mai curênd turburările din Orient, cari ţin acum de atâtea sĕptĕmâni întréga Europă într'o continuă agitaţie!

* * *

Este surprindĕtor ecoul, care l'a avut în Rusia rĕspunsul dat din partea principelui Ferdinand al Bulgariei. Cele mai însemnate diare rusesci găsesc în aceea, că principele Ferdinand a promis botezul ortodocs al moştenitorului Boris, cel d'întâi pas pentru delăturarea piedecilor, cari stau în cale împăcării Rusiei cu Bulgaria. Astfel scrie „Nowoje Vremja“, că principele Ferdinand a priceput perfect sensul comunicărilor, cari i s'au făcut din partea deputaţiei bulgare. Consecinţele vor fi, că botezul prinţului Boris va deschide calea pentru evenimente, cari vor schimba din fundament relaţiile actuale ale Rusiei cu Bulgaria şi cu guvernul bulgăresc. Până la recunóscerea formală a principelui Ferdinand din partea Rusiei ar mai fi încă o cale lungă, pentru că acéstă recunóscere e posibilă numai ca un pas collectiv al puterilor signatare, care cere multe pertractări diplomatice. Cestiunea botezului însĕ ar putea totuşi simplifica purtarea prevenitóre a Rusiei şi în causa recunóscerei. Ca sĕ sĕ restabiléscă peste nópte relaţiile normale d'intre Bulgaria şi Rusia, întrerupte de atâţi amari de ani, e cu neputinţă. Acéstă însĕ nu împedecă, ca speranţele, cari le-au adus cu sine Metropolitul Climent et consortes sĕ sĕ realiseze mai curênd sau mai târdiu.

Tot amintitul diar rusesc dice despre politica Rusiei următórele lucruri interesante: „In tóte părţile imperiului moscovit lumea e iritată contra armenilor bogaţi şi ambiţioşi; pretutindenea domină părerea, că Rusia n'ar jertfi nici un os de soldat în favorul armenilor. Dacă le merge armenilor în Turcia atât de rĕu, ce ne interesézā pe noi? Ne merge nouĕ aşa de bine, încât sĕ sărim într'ajutorul acestui popor mic, nouĕ de totului tot strein? In ajutorul acestui popor, a cărui capi viséză de restabilirea imperiului armén şi de alungarea ruşilor din Caucas? Rusia are trebuinţă de pace, de o pace durabilă şi tare. Ori ce fel de rĕsboiu însemnéză pentru Rusia ruină.

Noi, ce-i drept, avem trebuinţă de o politică esternă activă, însĕ acésta trebuie sĕ aibă totdeauna în vedere, ca sĕ susţină pacea şi sĕ cultive bune relaţii cu cele d'întâi puteri continentale, mai vêrtos însĕ cu Franţa şi cu Germania“. Bine scrie „Nowoje Vremja“ şi frumos; noi însĕ nu-i prea credem: Rusia fără politică de cucerire nu póte trăi; pacea îi e pe buze, în inimă însĕ rĕsboiul, care sĕ i deschidă calea spre Constantinopol şi sĕ împlinéscă în chipul acesta politica moştenită şi respectată cu atâta consecuenţă dela Catharina II încóce. Face şi fóia muscăléscă pe ăl schlau — Maier!

* * *

Diua de 14 Novembre a fost o di critică pentru cabinetul de astădi al Franciei în frunte cu Bourgeois. Un deputat a adresat o interpalare în sensul, că ce are de gând sĕ facă guvernul cu legea, care a luat juraţilor dreptul de a judeca în cestii politice. In Franţa adecă s'au adus de mai nainte legi contra anarchistilor, legi, cari au luat de sub jurisdicţiunea curţilor cu juri crimele politice. — Sĕ vede, că au obvenit casuri, în cari juraţii au achitat pe anarchişti; acesta trebue sĕ fi fost motivul legilor de mai sus. De altă parte e clar, că cestia anarchiştilor şi legilor, cari se ocupă cu ei, sunt pentru parlamentul francez cestii fórte delicate. Ba unii d'intre deputaţi folosesc chiar astfel de discusiuni, ca sĕ facă dificultăţi, eventual sĕ trântiască guvernul. Sĕ vede, că Francezilor aşa le place, ca guvernele sĕ se schimbe după 3—4 luni. Destul, că după o lungă şi înflăcărată discuţie Bourgeois a declarat, că legile anarchiste sunt legi escepţionale, cari nu pot dura în veci. Va veni momentul, când guvernul va propune delăturarea lor. Astădi însĕ acéstă óră n'a sosit. Guvernul va mai esamina încă odată cestiunea înainte de terminarea periodei legislatorice, adi însĕ e impossibilă delăturarea, ba chiar şi vre-o schimbare în legile anarchiste! Camera a votat (347 voturi contra 87) încredere guvernului! — Va se dică francezii încă tot nu-s asiguraţi contra anarchistilor. Urîtă bólă socială, sĕ nu fi tu sigur cu viaţa de adi pe mâne. Şi când te gândesci, cât de departe a ajuns cultura intelectuală la francezi, când te gândesci, că cu tótă cultura asta intelectuală anarchismul a ieşit între altele şi din totala lipsă a sentimentului religios — resultatul ori şi cărei educaţii şi scóle „neconfesionale“, — mai că-ţi vine sĕ dici: De cât o cultură înaltă şi nefericitóre, fără basa mêntuitóre a religiunei, concentrate în iubirea către biserică, mai bine nici una! Ce bine ar fi, dacă toţi ómenii şi mai ales noi, românii, am învĕţa din „tristele“ esperienţe ale altora, numai şi numai pentru binele nostru propriu, sĕ ne cinstim şi iubim biserica, pe preoţii şi archiereii nostri!!

* * *

In Sâmbăta trecută la óra 1½ p. m. li s'a publicat studenţilor din Agram, acusaţi în cunoscuta cestiune a stégului, sentinţa. Observăm, că ei au fost cu totul 53 de inşi; cu toţii au fost solidari; 4 dintre ei au fost achitaţi, iar ceialalţi 49 condamnaţi: Unul (Radici), cel mai înverşunat la 6 luni, 3 la 5 luni 2 la 4 luni, toţi ceialalţi la câte 2 şi 3 luni temniţă ordinară.

Ce fac Vienezii?

Spun martori oculari, că după a doua şedinţă a consiliului comunal, care a reales éråşi pe Dr. Lueger, ca primar, portretul acestuia a fost împodobit de nenumĕrate femei cu o corónă de spini! In prăvăliile de mode din suburbii sĕ vênd, ca cei mai noi articoli de modă, brăţare, inele etc. cu chipul „tribunului“. Intr'un galantariu al unei prăvălii mari este espus bustul Dr. ului Lueger, încunjurat cu fel de fel de embleme mândre şi cete de cete de femei şi fete admiră óre întregi trăsurile feţii „frumosului Carol“.

„Pester Lloyd“ observă: „Aceste brăţare, acest bust etc. esplică în mare parte acea popularitate, de care se bucură candidatul de primar de atâta vreme în Viena, în acea Vienă, care trăiesce de adi pe mâne şi care ori-ce altceva face numai cult de persóne şi eroi nu. Nu tótă Viena face acest cult, ci numai cu deosebire femeile vieneze din classa de mijloc. „Frumosul Carol“ e divinizat de femei. Mare, puternic, cu o barbă plină frumósă şi négră, cu ochi vioi, cu voce sonoră, Lueger le aduce aminte sufletelor de — Gambetta şi încorporéză tabloul „tribunului poporului“ aşa cum şi-l forméză fantasia femeilor. Femeile jócă un mare rol în viaţa astorfel de tribuni, nu atât ca scop, ci ca mijlóce spre a ajunge la scop. Esistă agitătóre mai bune, ca păzitórele vetrei familiare?

Multe din purtarea lui Lueger sunt a se atribui femeilor. El influinţéză asupra fantasii lor, nu asupra minţii bărbaţilor lor; acésta sĕ plécă apoi de sine. Vorbirile lui din urmă sunt din acest punct de vedere fórte caracteristice. Frasa despre „sĕrmana Austrie apăsată“, despre „lupta curagiului neînfrânt“, sau afirmaţiunea: „Eu voiu peregrina din sat în sat, din oraş în oraş, ca sĕ predic lupta“ — sună, ca o vorbire din evul mediu. Când audi aşa ceva, te transpuni pe vremea revoluţiilor ţĕrănesci sau rĕsbóielor religióse

Astădi însĕ astea tóte sunt numai un teatru şi trebue sĕ te miri, că tot sĕ iau în serios.

Aceste vorbiri au fost adresate în linia dintâi femeilor, însĕ au fost rostite de bărbaţi — şi, *mirabile dictu*, găsesc ecou şi aprobare. Şi totuşi e întregul debut al lui Lueger un anachronism. Fie-care anachronism sĕ rĕsbună însĕ. Şi Lueger se va convinge că la finea sec. XIX nu sĕ mai găsesce loc pentru astfel de ştrengari, cari vreau sĕ prăvăléscă lumea în flacări, pentru că ambiţia lor personală nu găsesce satisfacţie. Astădi nu pot nici chiar împĕraţii şi regii sĕ-şi satisfacă ambiţia totdéuna după placul lor, trebue sĕ ţină cont de împregiurări, — şi un advocat neînsemnat vrea sĕ-i spună lumii, că se prăpădesce, dacă nu sĕ va face el primar! *Tant de bruit pour une omelette!* (Atâta sgomot pentru un omlet.)

Espresiunile lui Lueger mai dovedesc încă ceva. Ele dovedesc că acest om sufere de o închipuire, care — cum sĕ dice prin Viena, — nu mai e lucru frumos. Aşa cum sĕ presintă el, e un anachronism personificat, însoţit cu grandomanie

Nu esistă nici un nebun, care sĕ nu găséscă un nebun şi mai mare, însĕ stratele sociale, pe cari sĕ baséză Lueger. sunt prea uşóre şi prea prac

---

siului, şi natural că multora le-a păré cam curios îmbrăcarea din nou a acestui fĕt cu o haină démnă, precum curiósă le-a fi pĕrut şi idea despoierii clasicilor de atenţia ce le-am dat-o. Dar aşa e! Trebue sĕ facem din nou accesibil tinerimei isvorul de apă vie, de sublime idealuri: creştinismul, cedêndu-i la gimnas locul ce-i compete în o comunitate creştină modernă! Stêrşitul secolului nostru este timpul materialisării, dar cu tóte aceste vedem în lumea spirituală o puternică reacţiune în contra acestei tendinţe a timpului. „Inundaţi ţara cu evangelii“, scria radicalul V. Hugo către prietinii sei. „La science a perdu son prestige, et la religion a reconquis une partie du sien“, — scria Ferdinand Bruntiére în „Revue des deux mondes“. Realiştii germani numesc gimnasiul clasic, cloacă de corupţiune şi pretind timbrul creştinesc în sciinţele matematice şi naturale, arĕtând că naturalisti ca Newton, Kepler, Leibniz, Laplace, şi alţii au fost înzestraţi cu o natură profund religiósă. Nu de mult am avut prilej a vedea în ţara nóstră manifestaţii generale în potriva tendinţelor destructive, îndreptate în contra baselor etice a culturei nóstre naţionale.

In anul acesta şi-a scris profesorul Dr. Wilhelm Hacke din Jena cartea sa epocală „Die Schöpfung des Menschen und seiner Ideale. Ein Versuch zur Versöhnung zwischen Religion und Wissenschaft“. (O încercare de împăciuire între religiune şi sciinţă!!....) Vedem că şi în literatură, apoi în artă în general sĕ simte un curent religios, ici colo cu o nuanţă de misticism, mai puţin la noi, mai mult însĕ la germani şi englezi. Vedem că lumea scientifică sĕ nisuesce a dovedi, că între religie şi sciinţă deosebire nu e, resp. nu ar trebui sĕ fie, şi că acésta (religia) trebue ridicată la demnul ei nivel.

Tóte aceste sunt dovedi, că în contra materialisării e în paralelă desvoltare un alt curent, ce-şi are sorgintea în religiune. Şi fiind că acest curent are sĕ pornéscă din gimnasiu, sĕ dicem, că e timpul suprem a ne ocupa la gimnas mai mult cu Iisus şi credinţa creştină. Cât de mic ne va părea clasicismul în faţa acestui studiu, şi cât de puţin îi vom simţi lipsa la gimnas! Natural, că numai atunci, când ne vom lăsa de a purcede şi aci mechanic! Studiind în felul de până acum uşor putem devia, provocând şi promovând prin acest studiu — acum înmulţit — morburi sociale, ca semidoctismul, bigotismul, iesuitismul şi altele. Nu vom mai memorisa deci istoria biblică şi bisericéscă, catechismul şi altele pentru de a putea dice, că am tratat la gimnas religiune, ci vom purcede raţional şi liberal — între marginile permise. Dacă ne propunem a priori, ca prin studiul religiunei sĕ dovedim nevalórea studiului limbilor clasice, o putem uşor. Avem sĕ arĕtăm tinerimei în locul sclăviei, a jugului apăsător şi a desolării sociale pe de o parte, apoi în locul desfrânării şi a îmbuibării pe de altă parte, demnitatea omenéscă ridicată prin creştinism la nivelul ce-i compete. Dacă vom face astfel, dacă în locul lui Fedon şi Kriton, pe cari în limba lui Platon nu-i înţelegem şi nici în altă limbă nu tocmai, ne vom ocupa cu filosofia creştină, depusă în evangelii, dacă în locul lui Themistocle, Pericle et tutti quanti vom face cunoscut elevilor pe martirii credinţei, — am satisfăcut chemării nóstre de cultivători a minţii, cât şi a inimii prin religiune şi vom fi în deajuns recompensaţi pentru despărţirea de către vechii prietini ai gimnasiului.

Cu aceste îmi încheiu puţinele mele reflexiuni, cari cred că forméză vocea a mai multora dintre noi. Sunt cuprinse în aceste idoi nouĕ, de cari eu sunt perfect convins şi dela a căror punere în acţiune singur aştept potenţarea progresului nostru cultural. Firesce că cele mai multe sunt numai fragmentaric indigetate şi au lipsă de lămuriri, cari reclamă spaţiu şi asupra cărora cred, că va trebui sĕ revin cu alt prilegiu. Sciu că formarea planului de învĕţământ la scólele medii atêrnă în partea esenţială dela „pedagogii din centru“, dar am accentuat că mişcarea trebue sĕ se încépă de jos în sus şi că e timpul suprem sĕ se facă. Sciu mai departe că ori ce ideie, cu tendinţa reformatorică este fórte rece primită de cei ce nu au cunoscut o şi studiat-o, şi că noi românii suntem fórte conservativi şi scrupuloşi îndeosebi în o cestiune atât de sublimă ca acésta! Am credut cu toţii ca într'o dogmă în tesa, „Si cadet Roma, cadet mundus“, şi e firesc, ca sĕ ne supĕrâm chiar pe cel ce sĕ încércă a ne abate dela vechia credinţă. Ei, fie-care cu credinţa sa, — dar pentru aceea, Roma vechiă tot va cădea dela gimnasii, fără ca lumea sĕ pérdă ceva, precum şi Athena a capitulat, căci numĕrul acelora cari o împrejmuesc, pentru de a o lua cu asalt, cresce din di în di, şi murii ei îmbĕtrâniţi şi mohorâţi au în curênd sĕ cedeze instrumentelor create prin invenţiile moderne!

Fie-ne deci spre admoniere, sĕ ne îngrijim de bun material, ca la timpul sĕu sĕ avem cu ce ne clădi în sinul nostru o cetate nouĕ română, din care sĕ se verse bogata cultură naţională asupra poporului nostru!

Ilarie Chendi.

tice, ca sĕ se ţină strîns multă vreme de o nebunie. In Francia ar fi póte un Lueger, aşa cum s'a „descoperit“ el în timpul din urmă, mai multă vreme posibil, însĕ nu în Austria, şi cu atât mai puţin în Viena. Impĕrăţia lui nici nu va fi mult timp încă din lumea acésta. Micii industriaşi — sîmburele armatei lui Lueger — sunt ce-i drept încăpăţinaţi, ceea-ce se esplică şi din aceea, că între acesti vienezi sĕ găsesc cu deosebire Boemi, a căror glavă tare e proverbială, însĕ tocmai aceşti ómeni practici, cari sunt obicinuiţi sĕ şi facă socotéla, vor sci calcula, ce avantagii le póte aduce lor sacrificarea pentru Lueger. Lueger represintă pentru ei unele uşurări economice, pe cari li le-a promis. Cât timp nu era sigur, că nu va deveni primar, ei au ţinut tare la el. Astăḑi, când Lueger, ca candidat de primar e pus la o parte, cade şi momentul cel mai important al legăturii lor. Celălalt moment, ură comună contra jidovilor, s'a prea usat şi altele ataşamente între Lueger şi aceste pĕturi sociale nu mai esistă. Trupele ajutătóre ale lui Lueger — micii amploiaţi — contau de asemenea la ameliorarea stării lor economice, promisiune făcută lor din partea lui Lueger. Acéstă ameliorare sĕ pregătesce deja de acum din partea guvernului şi fără Lueger, şi sentimentul dinastic îi pune funcţionarului alternativa, sĕ alégă între împĕratul şi — agitatorul.

Incă un al treilea factor a jucat un rol mare în agitaţia lui Lueger. A fost biserica. Va tolera astăḑi biserica, ca acela, care după sentinţa oficială „lucréză contra voinţei corónei“ sĕ fie promovat şi sprigiuit de preoţimea mai de jos? Cât timp a esistat legenda sau mitul, că agitaţia lui Lueger „sus“ nu e vĕḑută rĕu, superiorii bisericei au putut sĕ-şi închidă ochii. Astăḑi trebue sĕ şi-'i deschidă.

Sub întrebare trebue sĕ vină şi sprigiuirea lui Lueger de unele cercuri aristocratice. Aristocraţia austriacă este totuşi în cea mai mare parte dinastică; sĕ lupte óre un Lichtenstein mai departe contra espresei voinţe a corónei?

Neintărirea lui Lueger, disolvarea consiliului comunal din Viena de o parte, şi de altă parte cele din urmă vorbiri ale agitatorului au luminat situaţia. Sĕ scie acum, ce vrea coróna, şi ce urmăresce Lueger. Din punctul acesta din urmă de vedere, nu trebue uitat, că tóte aserţiunile lui Lueger tind într'acolo, ca sĕ facă din sala consiliului comunal al Vienei un fel de cămin central de agitaţie. Din Viena sĕ se lăţiască agitaţia în tot imperiul. Tot aşa ceva am esperiat noi în Francia după rĕsboiul germano-francez. E de observat şi aceea, că organele lui Lueger predică pe faţă doctrina partidei naţional-germane, după care Galiţia are sĕ se despartă de stat şi sĕ ia o posiţie separată. Acest fapt dovedesce, că partida lui Lueger stă cu mult mai mult, decât s'ar crede, sub influinţa partidei naţional-germane.

Tóte aceste apariţiuni aruncă asupra figurei pestriţe a „tribunului poporal“, o lumină de tot proprie. Până de curênd n'am fi ţinut lucrul acesta cu putinţă în Austria, astăḑi înţelegem, pentru ce se entusiasméză femeile pentru o figură atât de fantastică. Cu atât mai mult au bărbaţii datorinţa sĕ fie cu grije!“

Până aci ḑiarul guvernamental din Pesta „Pester Lloyd“.

Am amintit în mai multe rênduri în fóia nóstră, că din causa alegerii de primar a drului Lueger, pressa semită şi filosemită, scuipă foc şi scrie articoli, cari te fac, sĕ dubitezi în seriositatea, ce şi-o arógă. De o parte, ca sĕ arĕtăm cetitorilor noştri un astfel de articol, care încă nu e model, ci e fórte moderat; de altă parte, ca sĕ i ţinem în curent, pe cât sĕ póte, cu cestiile, cari interesézâ lumea astăḑi, am tradus articolul de mai sus, publicat în „P. Ll“ sub formă de corespondenţă din Viena.

Trei sunt cestiile, cari preocupă aḑi opinia publică din statul nostru: Cestia orientală şi cestia studenţilor din Agram, despre cari am relatat în „Revista politică“ şi cestia antisemitismului din Viena, pentru a cărei ilustrare am reprodus în traducere articolul din „P. Ll“.

Sĕ-l esaminăm puţin. „Pester Lloyd“ atribue succesul lui Lueger: 1. Frumóse̥i sale persóne; 2. Micilor industriaşi; 3. Micilor funcţionari; 4. Clericalilor din Viena. După ce îl persifléză într'un mod necuviincios şi dejositor, sĕ măgulesce cu speranţa, că nefiind întărit Lueger de primar, tótă lupta antisemitismului e perdută. Şi ca sĕ justifice acéstă speranţă amăgitóre amestecă adeseori şi influinţa corónei. Mai mult îşi varsă focul ḑiariul din Pesta asupra femeilor din clasa de mijloc, despre cari crede el, că dirigéză pe bărbaţii lor!

Noi nu suntem atât de optimişti, ca cei din Pesta şi credem, că ei au judecat situaţia prea uşor, de aceea le am numit speranţa lor o speranţă „amăgitóre“. Nouĕ ni sĕ presêntă lupta din Viena, ca o luptă religiósă încinsă între „creştini“ şi „evrei“. Causa acestei lupte sunt cei din urmă adecă ovreii. In timp de 100 de ani, cât au fost ei în fruntea comunei, au „monopolisat“ tóte resursele de venit ale comunei pentru correligionarii lor. In chipul acesta „funcţionarilor mici“ din Viena, cari mai toţi sunt „creştini“ a trebuit, se le mérgă tot mai rĕu. „Miseria“ provenită din necâştigul bărbaţilor a trebuit s'o simţă mai mult femeile lor, căci acestea duc grijea casei.

Femeile deci au trebuit sĕ devină şi mai antisemite, decât bărbaţii; e sciut lucru, că în sentimente că peste tot ele sunt mai tari, decât acestia. Lueger, om cuminte şi deştept, a vĕḑut,unde ḑace adevĕrata bubă. S'a pus în fruntea creştinior nemulţumiţi şi sĕrăciţi de ovrei, le-a promis acestora ameliorarea sorţii lor şi prin acésta s'a făcut plăcut lor şi mai ales femeilor acestora, cari simţiau mai tare miseria. Nu e deci nici o surprindere cultul lui Lueger; este un lucru natural!

Lupta din Viena deci presintă douĕ părţi: 1. O parte socială, revolta micilor industriaşi şi funcţionari — jefuiţi prin camete mari de ovrei. 2. O parte religiósă, revolta creştinilor contra duşmanilor lor, cari în tóte părţile îi speculéză. Sĕ înţelege de sine, că biserica, la care face apel „P. Ll.“ sĕ-şi deschidă acum ochii şi sĕ nu mai lucreze contra voinţei corónei, că clericalii trebuiau şi trebue sĕ fie pe partea creştinilor. Acesta încă e un lucru natural.

Se vedem acum, dacă e îndreptăţită speranţa dlor dela „Pester Lloyd“, că antisemitismul va trebui sĕ se retragă. Noi ḑicem, că nu, şi iată de ce:

Drul Lueger, după caracterul lui întreg, va lupta şi mai cu foc. Clericalii trebue eo ipso, sĕ fie cu creştinii totdeauna. Despre industriaşii mici, cari sunt cu deosebire Boemi, însuşi „P Ll.“ ḑice, că au glavă tare, sunt încăpăţinaţi, prin urmare nici ei nu se vor schimba. Funcţionarii cei mici póte că vor fi mai domoli, pentru că le promite guvernul ameliorarea stării lor. In fine „pe Carol cel frumos“ nu-l pot face cei dela „P. Ll.“ mai urít şi mai puţin entusiasmat pentru „causa creştinéscă“

Tóte acestea sunt probe, că lupta socială şi religiósă a antisemitismului, câtă vreme ovreii esplotéză şi la noi, ca în tóte părţile pe creştini, trebue, sĕ mérgă înainte. Şi dacă în curênd nu va triumfa, dar odată tot trebue sĕ învingă.

Sfânta cruce a creştinilor, care s'a arĕtat şi lui Constantin cel mare, mult înainte de Evul mediu, are mare, fórte mare putere şi în secolul XIX. Inainte deci, le ḑicem noi fraţilor crestini, căci pe semnul crucii stă scris în totdeauna: „*In hoc signo vinces*“. Creştinul *trebue* sĕ iasĕ învingĕtor!

Un om evlavios.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Din cercul Hunedórei la 1/13 Novembre 1895.

Stimate Dle Redactor!

Biserica nóstră gr. ort., a fost unica biserică „naţională“ în Ungaria, a cărei nĕcasuri „cine le va spune Dne“, care dela început, şi până şi în ḑilele de astăḑi numai lupte şi ér lupte şi-a putut, şi-şi póte înregistra în istoria „sa“, dar nu lupte pentru „Dnii şi măriri“, ci lupte morali pentru „drept şi libertate“.

„Şi când întrebuinţez terminul „biserică naţională“, constat, că nici când n'a luptat biserica isolată de naţiune şi nici naţiunea singură fără biserica sa. Aşa este şi a fost la noi românii greco-orientali şi eu afirm, că astfel e bine, când interesele bisericei cu ale naţiunei sunt unele şi aceléşi, au un scop şi un destin comun.“

Lucrul e lămurit dară, că preoţimea nóstră a fost şi trebue sĕ fie conducĕtorii poporului în biserică şi afară de biserică. Astăḑi biserica şi naţiunea numai preoţimei póte mulţămi, că e unde este, ba eu ḑic „statul“ însuşi are sĕ fie recunoscĕtor preoţimei nóstre, că dênsa cu zel neobosit a instruat şi instruézâ poporul sĕu în supunere şi credinţă nestrămutaveră cătră „patrie“ şi „tron“, îndemnândul a fi moral şi cu reverinţă faţă şi cătră cele mai mici legi ale statului — şi cinstelnic faţă şi cu cel mai de jos amploiat, ér prin cuvintele clasice ale sftei scripturi: „Dă împĕratului ce e al lui, ear lui D-ḑeu ce este al lui D ḑeu“ îl face un popor de o ordine „esemplară“.

Acuma însă sĕ revin la obiectul ce voiu al suleva în corespondinţa mea:

Marţi în 24 Octobre (4 Novembre) a. c. s'a ţinut alegere de membrii în „congregaţiunea“ din cercul Hunedórei, cu centrul de alegere în „Răcasdia“, şi trebue sĕ ai inimă de pétră a retăcea şi a nu da în publicitate resultatul acestei alegeri „triste pentru români“.

Inima te dóre, când iei actele în mână şi te convingi, că din cercul acesta atât în trecut cât şi acuma nici un român nu e ales de membru în representaţiunea comitatensă, deşi românii alegĕtori sunt în majoritate preponderantă, ér presenţi la alegere ca şi altă dată şi acuma s'au presentat în mod corespunḑĕtor.

Acuma mĕ va întreba cineva, şi cum de totuşi n'a reuşit nici un român?, ér de i voiu spune, va ḑice rĕu destul, şi érăşi rĕu, căci dintre şepte preoţi presenţi singur preotul din Zlasti, Leontin Ungur s'a luptat cu tótă energia, pentru a scóte şi români aleşi, ér ceialalţi se ţineau de fracăul notarilor unguri şi căscau gura după „sedulele“ acestora; singurul menţionatul paroch gr. or. îndemna poporul român, dândui esplicări drepte, caci observase, că poporul era intimidat de notarii sĕi, ca sĕ voteze cu dênşii şi nu-l putea reţinea dela „tonul“ sau ochii acelor doi jandarmi, cari erau aţintiţi la dênsul, veḑi Dne — Dnul pretor avea lipsă aci şi de jandarmi.

„Singur lupţi, singur rĕmâni“ fie-le spre onórea celoralalţi preoţi presenţi la acéstă alegere.

Permiteţi-mi, d-nule Redactor, am uitat sĕ amintesc, că s'au ales şi doi români: Dnul Pretor şi un „notariu“. Acuma, că totuşi avem doi români aleşi ca membri în congregaţiune şi că aceia vor lucra pentru naţiunea română mai mult ca nimică, o las la apreţiarea onoratului public, apoi drept au — sunt oficiali — halal de naţionalism, dacă n'am ce mânca, românul e sărac, nu-mi dă“.

Am sĕ amintesc şi aceea, că notarii unguri sĕ puneau pe rênd la locul cel din gâciţóre „nici în casă nici afară“ şi cu ton aspru cereau şedulele dela alegĕtorii români schimbându-le cu altele de ale lor.

Spre încheiere am sĕ observ, avem lipsă de preoţi harnici! Nu voiu sĕ însinuez pe unii preoţi, cărora le lipsesce acésta, ceeace au documentat la această alegere. — Altcum un lucru trebue sĕ constat, cu de acestea póte ne vom mai întâlni, căci avem pe la cursul estra-ordinar în Sibiiu, cari din cantori vor deveni preoţi, ér unii învĕţători, substituţi altcum, dar „harnici„ sub unele şi alte preteste sĕ resping dela acest curs.“

Incheiă astfel: „Perirea ta din tine Israile.“ *„Dreptul“.*

Noutăţi.

Iubileu. Astăḑi se fac serbările din incidentul punerei în pensiune a fostului director seminarial Ioan Hannia. La sânta liturgie a cântat corul compus pentru acéstă festivitate din membrii bărbaţi ai Reuniunii române de musică din Sibiiu, sub conducerea dlui Dima.

Liturgia o a celebrat profesorul seminarial Ioan Ghibu.

Din afară s'a presentat un public respectabil mai ales s'au presentat preoţii şi învĕţătorii nostri, foşti elevi ai domnului director Ioan Hannia.

La banchetul de séră s'au insinuat aprópe la 100 persóne până acuma, între cari şi dame multe.

Serbarea promite a fi o frumósă manifestare a bisericei nóstre pentru fostul director seminarial, care aprópe o viéţă întrégă a petrecut crescênd pentru poporul român buni preoţi şi vrednici învĕţători.

In numĕrul procsim vom aduce detaiuri.

* * *

Gimnasiul nostru din Braşov ameninţat. Un ḑiar magiar din Braşov publică scirea, că în cercurile ministeriului de culte se ocupă ómenii cu idea de a închide gimnasiul nostru din Braşov.

Ne-am informat din loc competent, şi ni-s'a spus, că până acuma dela ministru nu au sosit indicii în direcţiunea lansată de ḑiariul din Braşov.

Vor fi mulţi, cărora gimnasiul nostru din Braşov le va fi spine în ochi, şi între acestia vine tacsat în locul prim curentul şovinist de aḑi. Guvernul însĕ, aşa credem noi, va trebui sĕ mediteze mult înainte de a păşi la asemene mĕsuri radicale.|

* * *

Advocat nou în Sibiiu. Ni se scrie: Am onóre a aduce la cunoscinţa onoratului public, cumcă mi-am strămutat cancelaria advocaţială din Orĕştie la Sibiiu strada Poplăcii cea mică (Bruckentalgasse) Nr. 28. Dr. A. Tincu, advocat.

* * *

Sciri de bucurie dela curţile ortodocse. Ḑiarele ne-au adus scirea, că împĕrătésa Rusiei a dat nascere unei princese, căreia din botez i s'a dat numele Olga.

Părintele fericit al nou născutei, ţarul Rusiei, a vestit poporului seu bucuria sa, şi nascerea principesei o consideră ca marenoroc pentru familia împĕrătéscă.

A doua ḑi după evenimentul din Rusia ne sosesce scirea despre o nóuă norocire la curtea din Sofia. Principesa Bulgariei a dat nascere unui principe, căruia din botez i se va da numele Chiril.

Loterie.

Sâmbătă, în 16 Novembre n. 1895.

Viena:	**9**	**52**	**88**	**75**	**16**
Timişóra:	**46**	**56**	**71**	**13**	**89**

Nro. 308 p. [203] 3—3

CONCURS.

Pe basa aprobării Prea Venerabilului nostru consistoriu archidiecesan dela 12 Septembre 1895 Nro. 5929 B. și a conțelegerei cu comitetul parochial sĕ publică concurs pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă de clasa III Stoiceni din protopresbiteratul Solnocului cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 169 fl 50 cr. v. a. staverite în sinodul parochial din 13 August a. c.

Doritorii de a ocupa acest post se-și trimită cererile lor concursuale cu documentele necesarie la subscrisul oficiu până la terminul cuvenit.

Cupșeni, în 10 Octobre 1895.
Oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului din Cupșeni.
S. Cupșa,
protopresbiter.

Nr. 387. [204] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii de cl. III-a din Suplac, în tractul protopresbiteral al Murĕș-Oșorcheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 370 fl. v. a. pe an.

Informațiuni detaiate despre acéstă parochie se pot lua la fața locului și la subsemnatul protopresb. tractual.

Competenții își vor trimite cererile lor în regulă instruite conform legilor nóstre bisericesci la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al M.-Oșorheiului.
M.-Oșorheiu, 20 Octobre 1895.
N. **Maneguțiu**, protop.

Prăvălie mare de vinuri spaniole

VINADOR

Hamburg Viena

NUR
diese gesetzlich geschützte
Siegelmarke
bietet GARANTIE für
ECHT VIÑADOR
Diese Siegelmarke
wurde eingeführt und registrirt
April 1894.

Medic-Malaga Sect, Sherry Heres de la frontera, Lacrimae Christi, Muscat Lunel, Ausbruch de Ruster, Cognac franțuzesc, X X X X X X X V. S. O. se găsesc în Sibiiu la domnii **Franz Jahn fii,** ulița urezului 2 — și piața mică 31.

Deposit de vinuri în sticle albe ca zăpada din calitățile

VINADOR

sĕ află în **Sibiiu** în Cafeneaua **Lázár**, în Cofetária lui **Frentz** și la Hotelul **„Impĕratul Romanilor“**, ér în **S.-Sebeș** în spițeria lui **Joh. T. Gross**.

☛ Ne rugăm, sĕ Vĕ uitați bine la marca Vinador, precum și la marca sigilului recunoscut prin lege pentru-că numai atunci sĕ dă cea mai deplină garanță pentru absolută originalitate și bunătate ☚ [200] 3—3

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eșit de sub presă: [207] 1

CALENDARIU

pe anul visect dela Christos 1896.

Anul al patruḑeci și cincilea.

Prețul unui esemplariu legat **30 cr.,** pentru vêndĕtori nelegat **23 cr.** v. a. și legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — **Calendariul** (julian și gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor și glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitóre austriace.** — **Regenții europeni.** — **Servițiul postal și telegrafic.** — **Conspectul sĕptĕmânilor.** —**Tacsa de timbru** pentru polițe și documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.**

Șematismul

bisericei ortodocse orientale române din Ungaria și Transilvania, cuprinḑênd și pe **protopresbiterii administratorii protopresbiterali, parochii** și **învĕțătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Evidență pentru oficiile parochiale și protopresbiterale. — Partea literară: Din Africa centrală. — Fragment din „Oglinda“, satiră de A. Naum. — Anecdote.

Insemnarea têrgurilor după alfabet, după luni și ḑile. — Anunțuri. — Catalogul cărților aflătóre în librăria archidiecesană din Sibiiu.

Administrațiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

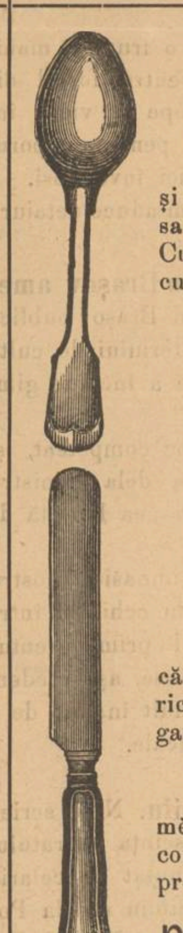

CRISĂ MARE!

New-York și **Londra** nu au cruțat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit indemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu esecutarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Espedez deci ori și cui obiectele următóre pe lângă simpla remunerare de **fl. 6.60** și anume:

6 **cuțite fine** cu tăiș veritabil englez.
6 **furculițe de argint** patent american dintr'o bucată.
6 **linguri de argint** patent american.
12 **lingurițe de argint** patent american.
1 **lingură pentru supă** de argint patent american.
1 **lingură pentru lapte**, de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ,** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezesci.
2 **felinare frumóse** de masă. [206] 1—7
1 **sîtiță** pentru ceaiu.
1 **lopățică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăți laolaltă numai **fl. 6.60**

Tóte acestea 44 de bucăți au costat mai nainte fl. 40 și sĕ pot căpĕta acum pentru prețul minimal de fl. 6.60. Argintul patent american este un metal cu totul alb, care își păstréză colórea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☛ **nici o înșelăciune** ☚

mĕ oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturora, cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil și sĕ și procure **splendida garnitură,** care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun și Anul-Nou

precum și ca **present de nuntă și pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se căpĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent.
Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.

Ezpediția în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic).

Estras din scrisorile de recunoscință:

Gólniczbánya.
Cu a dóua ecspediție de dóuĕ garnituri sunt fórte mulțumit, și voiu recomanda și altora.
Dulla Mandor, capelan.

Olmütz, 1 Maiu, 1892.
Sunt fórte mulțumit cu ecspediția, ca e a întrecut pe departe așteptările mele.
Căpitan Cz...., comanda pieții

Intinde mâna norocului!

500,000 mărci

ca câștig principal în cel mai favorabil cas oferă **tragerea de losuri cea mare din Hamburg,** care e aprobată și garantată de stat.

Cea mai avantagiósă arangiare a noului plan este astfel, că în decurs de câte-va luni sĕ decid cu siguranță **112.000 losuri cu 56.200 de câștiguri,** în sumă totală de

10,981.720 mărci;

între acestea se află câștigul principal de

500.000 mărci,

special însĕ:

1	câștig	á 300.000
1	„	„ 200.000
1	„	„ 100.000
2	câștiguri	„ 75.000
1	câștig	„ 70.000
1	„	„ 65.000
1	„	„ 60.000
1	„	„ 55.000
2	câștiguri	„ 50 000
1	câștig	„ 40 000
3	câștiguri	„ 20.000
21	„	„ 10.000
46	„	„ 5.000
106	„	„ 3.000
226	„	„ 2.000
822	„	„ 1.000
1325	„	„ 400
38050	„	„ 155

15590 câștiguri á marce 300, 200, 150, 134, 100, 98, 69, 42. 20.

Din câștigurile însemnate aici ajung la tragere în **clasa întâi 2000** în sumă totală de m. **117.200**.

Câștigul principal al clasei I sĕ urcă la m. **50.000** și sĕ ridică în clasa II la m. **55.000**, în a III-a la m. **60,000**, în a IV-a la m. **65,000**, în a V-a la m. **70,000**, în a VI-a la m. **75,000**, în a VII-a însĕ eventual la m. **500,000**, spec. m. **300,000, 200,000** etc.

Tragerile câștigurilor sunt stabilite după plan în mod oficios.

Pentru **procsima** tragere de câștiguri a acestor **losuri garantate de stat** costă:

1 los original întreg	. . . . fl.	3.50
1 los original jumĕtate	. . . fl.	1.75
1 los original un sfert	. . . fl.	—.90

Tóte comandele, cari sĕ adreséză direct firmei nóstre, sĕ vor esecuta **imediat** cu cea mai mare acuratețǎ. **dacă se va trimite îndată sau cu rambursǎ postal costul**, și fie-care primesce dela noi **losurile originale** provĕḑute cu insigniile statului în mâna proprie.

La comande se alătură gratuit planurile oficiale necesare, din cari sĕ pot vedea atât împărțirea câștigurilor după diferitele clasc, cât și respectivele sume, ce sunt a se depune la început, și noi trimitem după fie-care tragere interesaților nostrii, fără sĕ fim provocați, listele oficiale.

La cerere trimitem înainte și franco planul oficial, ca sĕ-l vadă ori și cine și ne declarăm și pentru viitor gata, sĕ primim îndĕrăt pe lângă înapoiarea sumei și înainte de tragere losurile, care nu ar conveni.

Plătirea câștigurilor sĕ face după plan și prompt sub **garanția statului.**

Colecta nóstră a fost întotdeauna cu deosebire de noroc însoțită și am plătit interesaților nostrii adese-ori cele mai mari câștiguri, între altele de mărci **250.000, 100.000, 80.000, 60.000, 40.000** etc.

Sĕ póte prevedé, că noi putem conta cu positivitate, că se vor împărtăși fórte mulți de o întreprindere întemeiată pe **cea mai solidă basă**, și de aceea ne rugăm, ca sĕ putem esecuta tóte comandele, sĕ ni se trimită comandele, cât se póte mai curênd și în tot casul înainte de **15 Novembre a. c.**

Kaufmann & Simon,

afacere de bancă și de cambii în Hamburg.

☛ Noi mulțumim onoraților nostri mușterii pentru încrederea ce au avut-o până acum în noi, și pentru-că casa nóstră e cunoscută pretutindenea **de un lung șir de ani,** îi rugăm pe toți aceia, cari sĕ interesézǎ de o **tragere de losuri necondiționat solidă** și țin la aceea, ca interesele lor sĕ se validiteze în ori și ce direcțiune, sĕ se adreseze numai direct la firma nóstră **Kaufmann et Simon în Hamburg**. Noi nu stăm în legătură cu nici o altă firmă și n'avem agenți încredințați sĕ vêndă losuri originale din colecta nóstră, ci noi corespondăm numai direct cu mușterii nostri și acestia sĕ bucură de tóte avantagele unei corespondințe directe Tóte comandele, cari vor sosí la noi, sĕ vor înregistra îndată și sĕ vor efeptuí fórte prompt. [208] 1—5

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 124 Sibiiu, Sâmbătă, 11/23 Novembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiel archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori
15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 10 Novembre, 1895.

Impĕrăţia turcéscă este în descompunere, şi numai interese politice îi mai garantéză esistenţa de aḑi pe mâne.

Vorba e cum sĕ se împartă puterile europene asupra imperiului turcesc, şi acésta forméză greutatea principală, pentru ca şi Turcia odinióră puternică sĕ ajungă sórtea Poloniei.

Situaţiunea acésta e pericol permanent pentru pacea europénă şi revoluţiunea internă, care acuma umple cu ţipetul de durere lumea civilisată, era aprópe sĕ provóce sau împărţirea Turciei, sau un crâncen rĕsboiu european pentru asigurarea intereselor politice în Orient.

Frumósele şesuri ale Asiei mici sunt aḑi terenul luptelor crâncene între creştini şi turci, şi ţipetele de durere ale creştinilor au rĕsunat în lumea cultă.

Sultanul şi guvernul lui nu mai e în stare sĕ susţină ordinea, sĕ garanteze libertatea personală, viéţa şi averea, de aceea a trebuit sĕ întrevină puterile europene, pentru susţinerea ordinei legale în imperiul omului mort.

Iniţiativa intervenţiunei o a luat ministrul de esterne al monarchiei nóstre, şi puterile europene au somat pe Sultan sĕ restitue ordinea

Ca provocarea sĕ aibă efectul dorit, corăbiile puterilor mari s'au aşeḑat în faţa Constantinopolei.

E caracteristic pentru politica orientală, că de astădată monarchia nóstră a luat iniţiativa şi Anglia a forţat mĕsurile de reforme pentru pacificarea imperiului ottoman. Până acuma Rusia tresăria la ţipetele de durere ale creştinilor din Orient, Rusia ţiné sus fâlfăind stindardul creştinismului, şi sub acest stindard s'au eliberat Sêrbia şi Bulgaria de sub supremaţia turcului păgân, sub acest stindard s'a început şi rĕsboiul oriental din urmă, care a schimbat total harta peninsulei balcanice

Astăḑi în conservativa de Anglia fâlfăie stindardul libertăţei popórelor din Orient.

Limbagiul vehement al ministrului president din Anglia a treḑit pe împĕratul turcesc din amorţéla proverbială, în care a stătut până acuma, şi prin o scrisóre adresată ministrului Salisbury, sultanul se obligă pe cuvêntul seu de onóre, că va introduce reforme în imperiul seu şi va restabilí ordinea.

A făcut sensaţiune următoriul pasagiu din scrisórea împĕratului turcesc:

„Repet, că voiu esecuta reformele, voiu lua în mâna mea actele, cari cuprind reformele, şi voiu îngrijí personal, ca fie-care reformă sĕ se esecute. Acésta e firma mea resoluţiune. La acésta mĕ oblig cu cuvêntul meu de onóre“.

Este deci speranţă, că pentru acuma se va amâna rĕsboiul oriental, care ameninţa din causa încurcăturilor interne din imperiul turcesc.

Demonstraţiunea puterilor europene a fost unanimă, de aci efectul asupra Sultanului. S'a amânat deci pericolul, care ameninţa cu rĕsboiu, dară amênarea este numai temporală.

Impĕrăţia turcéscă este pericol permanent pentru pacea Europei, şi până când nu se vor introduce reforme radicale, până atunci pericolul acesta va fi un vecinic „Memento“ al păcei europene.

Grandomanie fără margini.

Părintele Dr. Vasiliu Lucaciu, folosindu-ne şi noi de frasele lui, ne ţintesce o rază de fulger din olimpul închipuirei sale bolnăviciόse.

Din Roma, unde „pe fie care ḑi a avut şi are întâlniri cu ómeni politici şi publicisti“, cari îi publică „interviewurile avute cu el în multe ziare din Italia, Francia şi Belgia“, (ba şi în „Pol. Corr.“ Red.) trimite o scrisóre ddto 14 Novembre la „Tribuna“ în scopul de a rectifica comunicatul oficios publicat în „Pol. Corr.“ din 12 Octobre a. c. ḑicênd, că nu sunt adevĕrate şi esacte cele ce i-le atribue acel organ al guvernului, şi de a spune, că fiul seu Epaminonda nu este elev al colegiului catolic *„De propaganda fide“*, cum se afirma în „Telegraful Român“ Nr. 110, ci al institutului numit *„Pontificium Collegium, sancti Athanasii de Urbe“*, care se numesce de comun *„Collegio Greco“*.

Rectificăm şi noi acest lucru, pentru noi şi pentru lume de nici o însemnătate, ba îi şi descoperim dlui Dr. Lucaciu isvorul, din care am scos acea scire, ca sĕ o rectifice şi acolo, pentru-că se póte, ca acolo sĕ fie mai mare nevoie de rectificare, anume în ḑiarele din România, cari ḑi de ḑi publicau buletine despre mişcările dlui Dr. Lucaciu, după ce părăsise Seghedinul.

Acele ḑiare au scris, că părintele Lucaciu nainte de a cerceta Bucurescîul va călĕtori la Roma, ca sĕ-şi cerceteze pe fiul seu Epaminonda, carele este elev al colegiului *„De propaganda fide“*. Şi de atunci publică mereu ḑiarele din România ḑiua, când va sosi dl Lucaciu la Bucuresci, şi apoi éră o rectifică, după-cum le informéză amicii lui dela Ligă, de sigur nu la ordinul nostru.

Dl Dr. Lucaciu însĕ nu se mulţămesce cu rectificarea, ci „din umbra columnei lui Traian“ poséză astfel:

„Că „Telegraful Român“ Nr. 110 a. c. s'a aruncat cu atâta vehemenţă asupra chestiei puse de duşmani, dovedesce numai atâta, că în el s'a perpetuat spiritul bizantin inimic românismului. Nu respectéză, nu cinstesce nimic, nimic nu-l genéză. Un cas de scandal e nutriment delicios pentru el“.

„Il compătimesc“. (Of! of!)

„...... Ceielalte injurii ale „Telegrafului Român“ nu mĕ pot atinge, şi aşa nu reflectez la ele. Ar fi o dejosire nescusabilă“.

„Se apropie ḑiua, când voiu fi în stare a vorbi cuvêntul dorit către iubitul popor român din umbra columnei lui Traian“.

„Inainte cu Dumneḑeu“!

Se înşélă fórte tare dl Dr. Lucaciu, dacă crede, că pozarea Dsale ne póte impune şi nóuĕ.

Nóuĕ nu ne impun frasele, vină ele nu din „umbra“, dar chiar din vêrful „columnei lui Traian“.

Nu după o lună de ḑile şi nu în „Tribuna“ se rectifică ceea ce a comunicat „Pol. Corr.“, ci în însaşi „Pol. Corr.“

Ca sĕ afle el, ce espresiuni i-a atribuit „Pol. Corr.“ n'a avut lipsă de „Tel. Rom.“, pentru-că comunicatul amintit l'au reprodus tóte ḑiarele române, magiare şi germane din Ungaria, din cari cetesce el destule şi în Roma.

Comunicatul din cestiune n'a fost făcut la adresa cetitorilor „Tribunei“, ci la a guvernului şi publicului magiar.

Poftéscă deci şi pe aceia 'i lumineze despre adevĕratul înţeles al espresiunilor sale, nu pe cetitorii „Tribunei“ îmbĕtaţi cu frasele lui.

„Romanismul“ Părintelui Lucaciu nu se manifestă în frasele, de cari se folosesce prin toastele şi cuvêntările sale ocasionale pe aici şi prin Bucuresci, ci în „Revista catolică“, redactată de el mai nainte, şi în calitatea sa de misionariu „catolic şi nu greco-catolic“ pentru orient.

Dacă între greco-catolici şi-a aflat admiratori cu tot catolicismul seu mai pre sus de tóte, — fie-i de bine, — nu pretindă însĕ, ca şi românii ortodocşi sĕ se închine lui Dr. Lucaciu, redactorului „Revistei catolice“, pentru frasele naţionale ale tribunului Dr. Lucaciu.

FOIŢA.

Daniil analiticul.

— După o foiţă din „B. H.“ —

I.

De către séră 'mi place sĕ petrec un cés dóuĕ în vre-o crâşmă, a cărei ferestri sĕ deschid spre vre-o stradă forte impopulată, zgomotósă. Retras lângă o feréstră, privesc mişcarea lărmuitóre a grupelor necunoscute.

In crâşmă -- fiind gólă, — încă nu au grija luminilor, îndată-ce încep a aprinde lămpile pe stradă. Şed în întunerec, ca un paiangen şi cercetez, dacă ómenii, cari trec pe dinaintea mea sunt blonḑi ori bruneţi? flămânḑi ori sătui? fericiţi ori nefericiţi? sunt óre de omenie sau de altă categorie?

Şi eri şedém érăşi în feréstra din strada K...... a lui Muhr G., când deodată apare lângă mine un domn.

— Aşa-i, ḑice el, că dta nu eşti omul faptelor?

— Nu -- respunsei decis, — eu sum omul gândirei.

— Şi eu. Ce ţii dta de cea mai principală fericire?

— Neactivitatea.

— Corect. De ce nu i ḑici însĕ nirvana?

— Din causa educaţiunei mele defectuóse, eu am indatinat a numí lucrurile totdeuna pe numele lor.

— Asta-i scóla veche, — ḑise vecinul cu dispreţ, — dta esti scriitoriu, aşa-i?

— Dacă putem crede în Brockhaus: sum scriitoriu.

— De ce direcţiune te ţini?

— De a mea.

— Ce scólă urmezi?

— Am făcut o scólă.

— Nefericitule! D'apoi modernele scoli mari europene, direcţiuni, curente pe dta nu te privesc?

— Ce sĕ-mi sparg capul cu tripla alianţă, cu contrastul anglo-rusesc, cu amiciţia ruso-francesă, cu măcelul turco-armén: eu sum o mică Helveţiă literară.

Intr'aceste strĕinul scóte o grămadă de hârtie şi ḑice:

— Veḑi, eu sum modern din creştet până'n tălpi. Aci am lucrarea mea cea mai nóuă. Din acésta poţi se judeci asupra direcţiunei si capacităţii mele. Vrei sĕ o asculţi? Titlul e: Daniil analiticul.

— S'auḑim!

II.

.... Daniil a fost o fantasie analitică, şi se plimbă pe malul Dunării.

Pentru-ce a fost analitic? Asta nu vi-o pot spune. Pentru-ce s'a plimbat pe malul Dunării? Asta nu merită s'o spun.

S'a dus până de tot aprópe de apă, de undele murdare, după-cum ḑic dramaticii, de Dunărea cea blondă, după cum scriu poeţii, şi cei orbi pentru culori.

O negură grósă s'a lăsat peste ţinut. Notez, că a fost o séră întunecósă: sara întunecósă din ḑece Novembre, anul: una mie opt sute nóuĕḑeci şi cinci.

S'a oprit şi a privit în apă. In sus sĕ plece séu în jos? Intrebarea acésta pentru alt muritoriu e atât de simplă încât nici nu se ocupă de ea, numai ca din întêmplare se întórce în drépta sau în stânga.

Insĕ, după-cum am amintit, Daniil a fost analitic, şi la el chiar şi celor mai simple decisiuni le premergéu nisce procese spirituale fórte încurcate, ca sĕ nu ḑic, sguduiri de creeri.

In capul lui era o luptă crâncenă. Creerii i-se scuturau vehement şi, cu tóte că întréga sa capacitate şi a concentrat-o asupra acestui singur punct, n'a putut ajunge la resultat.

A stat deci nemişcat corporalicesce, dară cu o lume internă de tot turburată. Şi monologiza:

— Eu, Daniil, dispun de o greutate normală de creeri, şi corporalicesce sum sĕnătos. Vĕd, aud, mânênc şi simţesc. Tatăl meu a murit în etate de optḑeci de ani, moşul meu deasemenea; nimeni din familia nóstră n'a ajuns în casa nebunilor, nici din beţie n'a perit. Cum vine deci, ca eu sĕ mĕ împedec asupra unui lucru atât de bagatel şi sĕ nu fiu în stare sĕ mĕ întorc nici în drépta, nici în stênga.

S'a cugetat. Şi-a frământat şi mai tare creerii. Şi atunci i-a plesnit ceva prin minte.

— Acesta va fi un punct neclarificat în istoria familiei nóstre. In întunecimea secolilor trecuţi este ceva, ceea-ce corespunde stării mele. Acésta e moştenire. Un strămoş de al meu din secolul al patrusprеḑecelea o fi fost ca mine. Aşa-i!

Atunci deodată aude un glas din negurósa întunecime.

— Nu poftiţi dle o luntre?

Curios bizar: pe stradele splendid luminate a trecut pe lângă nenumĕrate prăvălii. A vĕḑut vestminte, jucării, brodării, pălării, umbrele, póme şi nici macar o suflare nu l-a îmbiiat cu obiectele menite spre vênḑare. Şi acum din negură, din întunerec din apă, din nimica se aude un glas:

— Nu poftiţi domnule o luntre?

Pentru ce 'l îmbie figura aceea nevĕḑută cu luntre? Pentru-ce tocmai pe el îl îmbie cu luntre? Asta l-a pus pe gânduri.

Este o mare nenorocire grandomania pentru un artist ambițios, pentru că dela sublim până la ridicol, se dice că numai un pas este, și devenit odată ridicol, esti perdut pentru totdeauna.

Sĕ audim Manifestul părintelui Lucaciu „din umbra columnei lui Traian“ cătră popórele sale.

Honores mutant mores. Tóte diarele magiare publică o telegramă din Bucuresci, că guvernul liberal i-ar fi dat sĕ pricépă părintelui Lucaciu, carele de sĕptĕmâni de dile tot plécă și nu mai sosesce din Roma la Bucuresci, ca sĕ nu mérgă de astădată la Bucuresci, pentru-că nu i-ar conveni, ca pe timpul alegerilor sĕ fie acolo.

Ce va sĕ dică asta? Odată era binevenit „marele“ conducĕtoriu al „fraților de peste munți“, màcar și numai ca spectator de pe balcon la demonstrațiunile de partid, și era aclamat, astădi „martir“ deja nu i-se deschide granița, ca sĕ se bucure împreună de resultatul acelor demonstrațiuni.

Slabă trébà!

Rele semne pentru efectul Manifestului din „umbra columnei lui Traian“.

Sic transit gloria mundi.

Revista politică.

Iarăși s'au rĕspândit știri neliniștitóre în cestiile din Orient, de astă dată sĕ vorbesce mult despre neînțelegerile iscate între puterile europene. Pe când din unele părți sĕ afirmă, că pertractările în privința unei proceduri comune a puterilor în Orient, s'ar fi poticnit din causa retragerii Germaniei și a neîncrederii Rusiei, din alte părți sĕ susține cu mai multă probabilitate, că esistă înțelegerea între puteri în sensul propunerei Austro-Ungare și că în cas de nevoie sĕ va esprima și în fapte. Părerea d'intâiu are premisa neverosimilă, că Germania ar fi luat într'un mod demonstrativ posiție pe partea Rusiei și contra Angliei. Germania sĕ pórtă în tot casul fórte reservat, accentuând, că la întêmplările din Orient e numai în linia a doua interesată, dar că ar fi propus chiar o conlucrare a Rusiei, Franței și Germaniei, la care sĕ se alătureze eventual și Austro-Ungaria, este de sigur neadevĕrat. Tot asemenea nu e adevĕrată versiunea, că Italia ar fi încheiat un pact separat cu Anglia în privința cestiilor orientale, în puterea căruia ambele puteri în cas de lipsă ar sili pe Turcia și cu puterea armelor, ca sĕ esecute reformele; că mai departe ambasadorul englez din Roma este un propagator al ideilor de rĕsboiu și că cea mai recentă întrevorbire a ministrului Blanc cu un corespondent englez a avut un cuprins rĕsboinic. Diarul „Italie“ afirmă, că știrea despre o învoială separată între Anglia și Italia e luată din vênt, și că Italia n'are trebuință, sĕ-și apere politica ei față cu astfel de învinuiri sarbede. Urcarea numĕrului soldaților și în timp de pace a fost o disposiție recunoscută de mult ca necesară, care nu stă în nici o legătură cu tratările în cestiile orientale. Dacă guvernul Italian ar avea intenții de rĕsboi, atunci ar chema pe reserviști și nu s'ar mulțumi cu un numĕr mic de recruți, cari numai în câte-va luni pot fi instruiți.

Ambasadorul englez din Constantinopol, care e tocmai acum pe drum spre capitala Turciei, care a conferit în Viena și cu contele Goluchowski, e un diplomat încăruntit, și prin urmare și rutinat. Sunt acum mai mult ca 40 de ani, de când a intrat în serviciul diplomatic și s'a dus ca atașat la Petersburg; mai târdiu a devenit secretar de stat în ministeriul de esterne englez, și ca atare însoți în 1863/4 pe șeful sĕu de atunci în misiunea, care o avut acesta în Danemarca. Cu acéstă ocasie s'a distins atât de mult, încât a fost numit al doilea secretar diplomatic. In 1866 a fost Currie — astfel îl chiamă pe ambasadorul, — actuarul conferinței din Luxemburg. Apoi intrà iarăși în ministeriul de esterne. In 1876 a însoțit pe lordul Salisbury în misiunea, ce a avut-o în Constantinopol Aici câștigă actualul prim-ministru englez atâta încredere în Currie, încât și l făcu secretarul sĕu particular și-l duse cu sine la congresul din Berlin. In 1882 a fost subsecretar in ministeriul de esterne, în care post a rĕmas până în 1893. De atunci e ambasador in Constantinopol. — Sĕ înțelege de sine, cà un om atât de priceput în ale diplomației incà e o garanție, că cestiile din Orient sĕ vor deslega în pace și linisce!

Versiunea din Roma, că Rusia a declarat în césul al 11-lea, că nu póte primi propunerile Austro-Ungariei în cestiile orientale, află în Viena prin cercurile normative cea mai hotărîtă oposiție. Din contră sĕ afirmă fórte positiv, că propunerile Austro-Ungariei au găsit și la Rusia càldurósă prevenire și că Rusia pune cel mai mare pond pe înțelegerea d'intre puteri. Una dintre propunerile cabinetului din Viena privia duplarea corăbiilor de stațiuni înaintea Constantinopolului. Rusia a aprobat acéstà propunere și a trimis însași un vapor de rĕsboiu în apropierea Constantinopolului. Tot asemenea s'a făcut și trămiterea escadrelor în apele levantine cu consimțĕmêntul perfect al Rusiei. Numai cu privire la un punct din *modus procedendi* Rusia a avut altă părere. Propunerea austro-ungară, cu care s'au învoit și celelalte puteri, mergea într'acolo, ca pentru casul unei necesități urgente și inevitabile, când ar fi pericol, ambasadorii puterilor în Constantinopol sĕ fie împuterniciți independenți sĕ ia disposiții estraordinare. Cabinetul rusesc a fost de părerea, că sĕ nu li sĕ dea o putere atât de estinsă ambasadorilor, ci într'un cas estra-ordinar sĕ se facă o nóuĕ înțelegere între puteri. Acésta e tótă diferința între celelalte puteri și Rusia. Bine ar fi nici sĕ nu sĕ ivéscă astfel de neînțelegeri între puterile europene, căci ușor s'ar putea întêmplà atunci, ca nici cestia din Constantinopol sĕ nu fie deslegată, și în loc sĕ împace pe turci cu creștinii, sĕ se apuce aceștia între ei de un rĕsboiu crâncen european! Sĕ sperăm, că prin bună înțelegere în curênd va dispărea cestia orientală dela ordinea dilei din pressa întrégă!

* * *

România încă nu scapă de a fi și ea amestecată în cestiile actuale ale Orientului. „Pester Lloyd“ de Mercuri scrie: „De curênd s'a desmințit scirea, care sĕ lățise din Galați, că vapórele de rĕsboiu românesci ar fi primit ordinul de a fi gata. Guvernul român nu aparține acelora, cari, dacă sĕ ivesce ceva unde va în orient, numai decât sĕ se facă remarcabil într'un mod lărmuitor, și ai putea sĕ dici, numai pentru scopuri de reclamă. Armenia e departe de România și guvernul român lasă liniștit și mângăiat puterilor misiunea de a face acolo ordine, ceea-ce nu împedecă, ca sĕ fie imediat la postul lui, dacă vor fi atinse interese, cari privesc de aprópe pe România. Vestea greșită despre mobilisarea vapórelor de rĕsboiu a fost pricinuită póte prin scirea rĕspândită de o fóie din Galați, după care ministrul de rĕsboiu a avisat comanda flotilei, sĕ dispună ca sĕ percurgă câte-va corăbii drumul între Galați și Sulina. Acéstă disposiție, astfel ni sĕ scrie din Bucuresci, are mai mult un caracter polițienesc, decât politic; ea are scopul, sĕ pășéscă cu tótă energia contra bănuitelor agitații din Dobrogea, cari au fost pe nedrept tolerate sub guvernul trecut (Obrasnică minciună! Red.) Tendința acestor agitații nu e destul de lămurită Unii susțin, că sunt cu deosebire agitații panslaviste, alții cred și sĕ fac că cred, că nihiliști ruși și-au făcut asilul lor, în Dobrogea De curênd s'a arĕtat agitatorul Busilovici în Tulcia și presența acestui om ar însemna, că agitația, al cărei centru e Tulcia, urmăresce cu deosebire tendințe panslaviste. Guvernul din Bucuresci fără d'a pregeta mult a luat tóte mĕsurile necesare, ca sĕ le taie drumul tuturor agitatorilor, fie ei panslaviști, ori nihiliști. Prefecților din Galați și Tulcia li s'a dat ordin, sĕ fie cu ochii în patru. Sĕ speră, că în chipul acesta, sĕ va pune capĕt unor agitații, cari conturbă liniștea țĕrii de mult timp!“

Sĕrbătorirea domnului director Ioan Hannia.

Scriem sub adânca impresiune, ce a lăsat asupra nóstră sĕrbătorirea domnului director Ioan Hannia, din incidentul retragerei lui în viața privată, după un serviciu purtat bisericei 50 de ani.

Clerul și poporul nostru din archidiecesă în mod spontaneu și-a manifestat stima, venerațiunea și recunoscința sa pentru o activitate de o jumĕtate de veac în sinul bisericei nóstre, și acésta este satisfacțiunea cea mai mare, care în biserica nóstră sĕ póte da unui om.

Și acest tribut de recunoscință biserica cu demnitate i l'a dat domnului director în pensiune Ioan Hannia, fiind adecă diua de 7 Novembre un lung șir de sincere manifestațiuni, ca și cari de mult n'au mai fost în Sibiiu.

La órele 10 s'a celebrat în biserica din Sibiiu Cetate sânta liturghie și s'a cântat pe lângă rugăciunile de mulțămită și docsologia.

Biserica era plină de publicul estern, venit anume spre a se presenta în persónă, și a aduce iubilantelui felicitările binemeritate.

După terminarea sântei liturghii publicul estern s'a întrunit în sala cea mare din seminariu, spre a sĕ înțelege asupra modalității, cum sĕ se presenteze la iubilante. Erau de față peste 50 de preoți, tot atâți învĕțători și din comunele învecinate un frumos numĕr de popor, care între altele avea sĕ se presenteze și la fostul seu protopop, căci domnul director Ioan Hannia, timp îndelungat a fost protopop în tractul Sĕlistei și administrator protopopesc în tractul Sibiiului.

S'a acceptat modalitatea, ca deputațiunea esternă sĕ se presenteze corporative sub conducerea protopresbiterului tractului Reghinului, Galacteon Șagău.

La órele 12 s'a pornit din seminariu pomposul conduct în șir trei cu trei în mod esemplariu și impunătoriu.

Deputațiunile s'au presentat în chipul următoriu: La locul prim a mers în deputațiune întreg corpul profesoral din seminariu. La cuvintele directorului Dr. R Roșca a rĕspuns iubilantele, lăsând ca testament pentru profesori crescerea tinerimei în spiritul bisericei nóstre ortodocse.

A urmat îndată consistoriul archidiecesan în corpore sub conducerea domnului archimandrit și vicariu Dr. Ilarion Pușcariu, a venit apoi o deputațiune a tinerilor, cari de present sunt în seminariu, apoi cea a societății „Andreiu Șaguna“ sub conducerea presidentului ei Dr. P. Șpan.

De tot imposantă a fost deputațiunea celor esterni, preste 150 de persóne. Părintele Șagău a vorbit în numele clerului, al învĕțătorilor și al poporului.

După aceea s'a presentat clerul și poporul din tractul Sĕlistei, sub conducerea parochului din Tilișca Petru Iuga, a urmat în corpore corpul învĕțătoresc dela scóla civilă de fete a Asociațiunei și singuratici stimători ai iubilantelui, cari nu au avut necsuri cu deputațiunile.

Fiind anunciat banchetul festiv pe órele 8 de séra, și a doua di fiind sĕrbătóre, preoțimea din afară nu a putut rĕmânea corporativ la banchet. De aceea la órele 2 s'au întrunit în sala din Restaurațiunea Pankievitz toți membrii esterni ai deputațiunei, cam vre-o 150 și au învitat pe iubilante, sĕ se presente între ei spre a l saluta și între veselia dela masă.

Presentându-se Domnul director Hannia i s'au făcut frumóse ovațiuni. In numele celor dela masă l-a salutat Părintele Ioan Popovici din Sadu. In rĕspunsul seu iubilantele, adânc mișcat a declarat, că manifestațiunea acésta a clerului și poporului este pentru el distincțiunea cea mai mare, pe care nu o póte purta în afară, dar o ține în inima sa, păstrându-o ca cea mai distinsă suvenire.

Inainte de mésă Domnul director Hannia a cercetat și seminariul spre a privi la veselia elevilor, cărora pentru festivitatea dilei li s'au servit special mâncări și beutură mai alésă.

Séra la órele 8 a urmat banchetul în restaurațiunea Ardean. Au luat parte preste 100 persóne.

Primul toast l'a ținut Preacuviosia sa domnul archimandrit vicariu

---

Sĕ stee óre în fața unei probleme? Asta trebue deslegată.

— Pentru-ce mĕ îmbii dta cu luntre?

— Pentru-că eu am luntre, éră dta nu ai.

Rĕspunsul a fost logic.

— Ei, și ce sĕ fac eu cu luntrea?

— Poftesce și ședi în ea.

Aha! D'apoi că acesta e un geșeftariu, care vrea sĕ-l trécă peste Dunăre. Daniil a zimbit cu un fel de dispreț.....

III.

Strĕinul a cetit până ací, și deodată s'a oprit.

— Ei, și? — diseiu cu un feliu de curiositate.

— Mai departe nu este. Sfêrșitul nu l-am putut scrie.

— Nu s'ar puté termina ací? în diua de adi nu-i datorie, a se face sfêrșitul întêmplărijor.

— Adevĕrat, dară ací simțesc că lipsesce ceva.

— Poftesci sĕ o terminez? întrebai cu un zimbet curtenitoriu.

— Ah, mĕ rog, — și necunoscutul îmi împinse înainte pachetul sĕu cu hârtie curată și cerusă.

Muhr G. aprinse o lampă, eu am început a suge cerusa, și continuai:

IV.

....Atunci Daniil deodată își aduse aminte, că din causa unui punct neclarificat al istoriei sale familiare, el n'a fost în stare mai nainte a-și lua direcțiunea nici în drépta nici în stânga. Și étă, sórtea-'i arată, că nici n'a sosit încă timpul pentru decisiunea acésta, pentru-că a trimis aci pe acest luntrașiu, ca sĕ-l ducă pe drumul început drept înainte.

Și cu acésta Daniil își ridică piciorul, sĕ pășéscă în luntre. Luntrașului însĕ i-s'a urît sĕ mai aștepte și se dusese, éră Daniil a cădut în apă.

Dacă cineva cade în apă, ce trebue sĕ facă? Sĕ înóte.

Daniil însĕ nu a înotat, ci a analisat.

Ce i se întêmplă aceluia, care analiséză în apă? Sĕ înécă.

Daniil s'a înecat în apă. Sĕ-i fie apa ușóră, și el ușor nutremênt peștilor....

*

Colegul meu necunoscut, și-a adunat catrafusele, și m'a părăsit cu dispreț. Am stîns și unica lampă, ce era aprinsă, éră cerusa — fiind-că nu sunt sgârcit — am dat-o lui Muhr G., ca sĕ o sugă mai departe.

Vasiliu Popovici.

archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu vorbind pentru iubilante. In cuvinte alese și bine simțite a arătat domnul vicariu activitatea domnului iubilante pe terenul bisericesc și scolariu.

A urmat îndată directorul institutului „Albina“, domnul P. Cosma, care a înșirat meritele iubilantului pentru înființarea „Albinei“, din care au rĕsărit apoi cele 49 institute românesci de bani.

Ca rĕspuns la aceste dóuĕ toaste iubilantele închină păharul sĕu în sănătatea Escelenției Sale a capului bisericei nóstre și în a domnului vicariu archiepiscopesc.

Profesorul Dr. Petru Șpan a vorbit pentru elementul bisericesc și mirenesc din biserica nóstră; parochul din Rĕșinariu Iosif Goga pentru iubilante, care a condus seminariul cu mână tare.

Pentru seminariu, și în special pentru corpul profesoral a vorbit iubilantele, căruia i-a rĕspuns directorul seminarial. La locul din urmă a vorbit domnul advocat Ioan Popa pentru dame.

Au sosit 51 de telegrame și 12 scrisori de felicitare, cărora cu voce clară le-a dat cetire profesorul Dr. Saftu, îndată după toastul ridicat de cătră prof. Dr. P. Șpan.

Intre acestea a făcut fórte bună impresiune biletul Escelenției Sale I P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul, de cuprinsul următoriu:

„Cu sincer afect de iubire mĕ alătur la ovațiunile de gratitudine, cari Ți le aduc astăḑi foștii învĕțăcei ai Frăției-Tale sub egida seminariului nostru archidiecesan, poftindu-ți sĕ poți recugeta încă mulți ani cu satisfacțiune la cele petrecute“.

Addict
Miron Romanul,
archiep. și metropolit.

Banchetul s'a încheiat la órele 11. Cu presența lor au distins banchetul o frumósă cunună de dame, între cari amintim pe dómnele Maria Cosma, Emilia Tilea, Alecsandrina Russu, Ecaterina Stefan; din familie: dómnele: Ana Moga, Ioana Bădilă, Maria Dima, Eugenia Vecerdea, Elena Șpan și domnișóra Alecsandrina Moga.

Pentru completarea lucrului publicăm o consemnare a preoților și a învĕțătorilor, cari au fost la aceste festivități presenți, încât i-am putut însemna.

Intre alții am însemnat din preoțimea din centru:

1. Părintele archimandrit Dr Ilarion Pușcariu, vicariu archiep.
2. Ioan Papiu, protopresb. ases. cons
3. Moise Lazar, protopr. ases. cons.
4. Zacharia Boiu, protopr ases. cons
5. Nicolau Cristea, protopr. ases. cons.
6. Ioan Ghibu, protopr. și prof. sem.
7. Mateiu Voileanu, protop ases. cons.
8. Dr R. Roșca, director seminarial.
9. Demetru Cunțan, prof. seminarial.
10. Petru Simtion, presbiter.
11. Georgiu Bobeș, presbiter.
12. Gavriil Hango, presbiter.
13. Ioan Broju, presbiter.
14. Ioan Mihu, presbiter.
15. Ioan Popovici, diacon.

Deputațiunea clerului estern.

Sub presidiul protopopului Reghinului 1. Galacteon Șagău, s'au presentat următorii:

2. Protopresb. Iuliu Dan din Făgăraș.
3. Vincențiu Grama din Rîușor.
4. Ioan Chiușdea din Șinca-nóuă.
5. N. Borzea din Viștea de sus.
6. Ioan Mateiu din Sebeșul de sus.
7. Toma Doican din Sebeșul de jos.
8. Demetriu Sĕcărea din Tălmăcel.
9. Ioan Popovici din Sadu.
10. Iosif Goga din Rĕșinari.
11. Coman Baca din Poplaca.
12. Ioachim Muntean din Gurarîului.
13. Ioan Manta din Gurarîului.
14. Ioan Hanzu din Cacova.
15. Valeriu Popovici din Sibiel.
16. Ilie Iosof din Galeș.
17. Petru Iuga din Tilișca.
18. Petru Iuga, diacon, din Tilișca.
19. Ioan Moga din Rod.
20. Dumitru Șureanu din Cristian.
21. Ioan Ittu din Vale.
22. Aron Șerb, diacon, din Poiana.
23. Stefan Opriș din Șura-mare.
24. Clemente Nicola din Slimnic.
25. Simeon Dorca din Lómneș.
26. Ioan Vințeleriu din Ocna.
27. Isaia Henteș din Ocna.
28. Isaia Popa din Ocna.
29. Ioan Slăvescu din Mohu.
30. Ioan Slăvescu, capelan, din Mohu.
31. Ioan Oprișor din Cornățel.
32. Nicolau Moldovan din Nocrichiu.
33. Ioan Alecsandru din Ilimbav.

Dintre bărbații de scólă între alții am însemnat:

Din Sibiiu:

1. Dr. P. Barcianu, prof.
2. Demetriu Comșa, prof.
3. Dr. Petru Șpan, prof.
4. Dr. Vasilie Saftu, prof.
5. Dr. Ioan Stroia, prof.
6. Dr. V. Bologa, prof.
7. Ioan Popovici, prof.
8. Toma Jóndrea, învĕț.
9. Lazar Negrilă, învĕț.
10. Candid Popa, învĕț.
11. Dr. Elie Cristea, secr. cons.
12. Demetriu Câmpeanu, protocolist.
13. I. Munteanu, cancelist cons.
14. T. Orlea, cancelist cons.
15. V. Popovici cancelist cons.

Invĕțătorii esterni:

1. Eremia Roman din Tălmăcel.
2. Georgiu Moldovan din Tălmăcel.
3. Demetriu Heuș din Sadu.
4. Ioan Barbu din Sadu.
5. Aleman Galea din Rĕșinariu.
6. Maniu Lungu din Rĕșinariu.
7. Elie Ciuruga din Poplaca.
8. Alecsandru Popa din Poplaca.
9. Ioan Vițelariu din Poplaca.
10. Valeriu Arsenie din Gurariului.
11. Ioan Hanzu din Gurariului.
12. Ioan Chipară din Gurariului.
13. Ioan Petru din Sibiel.
14. Demetriu Lăpĕdat din Sĕliște.
15. Demetriu Chirca din Sĕliște.
16. Demetriu Hociotă din Sĕliște.
17. Ioan Iosof din Tilișca.
18. Petru Juga din Tilișca.
19. Vasiliu Dobrescu din Rod.
20. Emanuil Beșa din Poiana.
21. Simeon Radu din Sĕcel.
22. Ioan Dordea din Cristian.
23. Nicolau Șureanu din Cristian.
24. Georgiu Iacob din Ocna.
25. Ioan Fruma din Nucet.
26. Ioan Popa din Porcesci.
27. Ioan Olariu din Roșia.

Scrisorile și telegramele le înșirăm după rîndul alfabetic al comunelo de unde au sosit.

Scrisori au sosit:

1. Avrig: Ioan Cândea, protopop.
2. Bucuresci: Georgiu Moian, prof.
3. Huniedóra: Georgiu Oprea paroch.
4. Preșmer: Georgiu Ludu, paroch.
5. Sebeș: 1. Reuniunea înv. 2. Z. Mureșianu, paroch.
6. Sibiiu: 1. Esc. Sa Metropolitul. 2. Gabor Daniil, jud. pens. 3. Dr. Raț, adv. 4. Șuluț Ios. jude reg. pens.
7. Turda: Petru Roșca, protopop.
8. Unguraș: Pavel Roșca, protopop.

Telegrame au sosit:

1. Alba-Iulia: N. Ivan protopop.
2. Arad: I. Mețianu, episcop.
3. Arad: I. Lenger, advocat.
4. Bistrița: S. Monda, protopop. Pavel Beșa, Ioan Orban, preoți. Elis. Dan, Iacob Onea, inv.
5. Brad: V. Damian, protopop. Georgiu Glava, preot St. Albu, Dr. P. Oprișa, G. Pĕrĕu, prof.
6. Brad: G. Părĕu, C. Costin, Stefan Albu, Dr. P. Oprișa, Vas. Bonĕu Dr. Radu profesori.
7. Brad: I. German, P. Cioran, învĕțători.
8. Bran: I. cav. de Pușcariu, jude de curie în pensiune.
9. Bran: N. Mănoiu, paroch, I. Mănoiu, preot, G. Mănoiu, primariu, Ioan Mănoiu, comisariu, N. Mănoi, iurist.
10. Bran: L. Pușcariu, Reit, Babeș, Moșoiu, Mănoiu, Cențu, Cojan, Plotogea preoți; Invĕț.: Reit, Runceanu, Pușcariu, Pușcariu, Enescu, Moșoiu; Notarii: Moșoi, Popa
11. Brașov: Petric protopop, pentru preoți, profesori și înv. tract. Brașov.
12. Brașov: Invĕțătorii români din Brașov.
13. Brașov: Vas. Baboie.
14. „ Baiulescu B. prot.
15. „ Bariț Ier. ampl. de bancă.
16. „ Broșteanu, ampl. bancă.
17. „ Familia Damian.
18. „ Lucia și Lucian.
19. „ Moldovan I. func. de banc.
20. „ Murăroi I. funcț. de banc.
21. „ Oncioiu I. funcț. de banc.
22. „ Petra Petrescu, cassariu.
23. „ Popea Ioan, prof.
24. „ Familia Pușcariu.
25. „ Üveges V. func. de banc.
26. Cluș: Roșescu T. prot.
27. Deeș: Herman Teod. prot.
28. Dobra: Pĕcurariu A. adm. prot.
29. Icland: Hodoș Vas. presbiter.
30. Ilia: Pĕcurariu A. prot.
31. Lipsca: Pușcariu.
32. Lupșa: Danciu prot. Preoții Gan, Manciu. Cioran, Rușdea, Giurgescu, German, Bumbuț, Pitic, Bĕrsanu, Morușca, David ... Invĕț. Fodoreanu, Munteanu, Cuteanu, Miclea, Pleșa, Pascu, Vesa, Samoilă, Todea.
33. Mediaș: Mircea Rom. adm. prot.
34. Mercurea: Droc Ioan prot.
35. Năsĕud: Pletos Gregoriu presbiter, profesor.
36. Poiana: Preoții Dobrotă.
37. Reghin: Șandor Georgiu. particulariu.
38. Rĕsnov: Hamsea paroch pentru mai mulți.
39. Sĕliște: Maier prot. Marcu, O. Borcea, A. Borcea, Popa, preoți.
40. Sĕliște: Dr. Leményi protopretor.
41. Satulung: Verzea A., Verzea R. parochi; A. Popovici, Luca Savu St. Dragomir, înv.
42. Satulung: Nicanor și T. Frateș.
43. Șaromberc: Nicolescu Ioan paroch, Colceriu, înv.
44. Sebeș: Rafila Oniț.
45. „ Invĕțătorii din Sebeș.
46. Sighișóra: Corpul învĕțătoresc.
47. Viena: Voina V. prot.
48. Zernesci: Dan Ioan, paroch.
49. „ Garoiu Nic. advocat.
50. „ Dr. Iancu Mețianu, proprietariu.
51. Huniedóra: Stan Popovici comerciant.

O asemene manifestațiune a bisericei servesce de onóre bisericei, căreia iubilantele cu credință a servit ani 50.

Organismul scolar.

Deși insemnătatea crescerei și educațiunei s'a recunoscut din timpurile cele mai vechi, ba chiar aḑi popórele emuléză ai da însemnătatea ei adevĕrată, totuși factorul principal al crescerei — învĕțătoriul, nici acum nu este pe deplin recunoscut de atare, ce faptice este el prin chemarea sa nobilă. Acésta nerecunóscere este și la noi românii în mare mĕsură, căci învĕțătoriul român încă nici aḑi nu are drepturile, ce i-ar compete lui, și astăḑi este prea espus grației celor nechemați și nepricepĕtori. Acésta o atribui eu cu deosebire sistemului nostru de organisare. Ca sĕ ne putem lămuri, trebue sĕ ne întórcem privirea spre casuri concrete, sĕ vedem cine sunt însărcinați cu agendele scolare și întru cât sunt aceia chemați, ba chiar apți a conduce destinele scólei.

Factorii nemijlociți și principali în organisația nóstră scolară sunt directorii, epitropii și comitetele parochiale.

Cu agendele directorale sunt însărcinați de regulă preoții, cari în prevederea statutului organic ar avea înfluința morală necesară de a conduce agendele scolare, după cerințe. Așteptarea e deșértă, căci în multe locuri tocmai acești directori prin nepăsarea, (nu voiesc a aminti chiar nepriceperea), pisma, dușmănia lor împedecă mersul regulat al învĕțămêntului. Mulți dintre acești directori desconsideră pe învĕțator, îl tractéză ca pe un supus al sĕu, care este îndatorat a-i împlini tóte caprițiile lui. Ne putem dară esplica, pentru ce recomândă directorul scolar pe învĕțători poporului sĕu cu următórele cuvinte: „Sĕ fie 300 fl. cuartir și lemne, c'apoi.... (dascăl se află pe tóte ulițele, voia sĕ ḑică). Va sĕ ḑică poporul n'are sĕ îngrijéscă, că ce învĕțător are, sĕ fie cualificat etc. și numai paralele vorbesc, învĕțătorul, ca 5-a rótă la car.

Pentru cercetarea regulată a elevilor nu prestéză destulă energie, nu publică la timp inceperea anului scolar și nu îndémnă pe credincioși prin cuvêntări potrivite, ci simplu sĕ raḑimă pe poruncile celor mai mari. In decursul anului nu este ḑilnic în scólă sĕ vadă neajunsurile, sĕ îndestulesce, dacă odată pe lună -- dacă nu în an subscrie cronica și ia la cunoscință (ad acta) plângerile învĕțătoriului. Sĕ află și de acei directori, cari în zelul lor își arógă dreptul de a escusa copiii dela scólă peste tot anul, pentru o tacsă de 50 cr. de cap.

De sĕ împărtășesce scóla de vre-un ajutor el trebue sĕ-și ea zĕciuiala obicinuită. Dacă în scólă nu este masă și scaun, ca directorul sĕ aibă pe ce ședea până subscrie cronica, învĕțătoriul e de vină. Unde în astfeliu de împrejiurări este un învĕțător zelos și consciu de chemarea sa, acolo negreșit erupe starea, ce sĕ numesce casus belli. Ce sĕ întêmplă acolo, își póte închipui ori cine și că cine trage cea scurtă încă sĕ scie.

Aceștia sunt directorii scolari; onóre esceptiunilor. Cât pentru epitropii și comitetele parochiale nu avem mult de a ne mira, căci în cele mai multe locuri, ómenii, ce compun acestea foruri, sunt ómeni fără carte sau cu prea puține cunoscințe și pe terenul scolar chiar neinițiați. De aceea nici nu sĕ îngrijesc în destul, dacă este casă, învĕțător și 2—3 scolari sĕ simt fericiți, că și-au împlinit chemarea. După vederile lor scóla póte esista și fără masă, scaun, bănci corĕspunḑĕtóre și aparate scolare, acestea sunt tóte lucruri de nimic. Nici nu sĕ află apoi în acestea locuri în scólă nimic afară de nisce bănci lungi făcute după planul cutărui meșter vestit din sat, care scie sĕ lucre și fără cleiu.

Tóte acestea sunt rele, cari cu puțină bunăvoință și interes sĕ pot delătura cu deosebire dând învĕțătorilor dreptul ce le compete lor.

Cine altul este mai chemat, cine cunósce mai bine neajunsurile scólei și cine sĕ póte însufleți mai tare pentru prosperarea scólei, dacă nu învĕțătoriul? El este sufletul scólei! Deci el sĕ fie directorul și totodată sĕ fie membrul comitetului parochial din oficiu, ca și în comitetul parochial sĕ și aibă scóla apĕrătoriul sĕu aprig, și acolo sĕ fie cine sĕ suleveze cestiunile scolare și sĕ reverse interes față de scólă și în ceilalți membrii. Și ca activitatea învĕțătoriului sĕ fie încoronată de succes, ei trebue sĕ fie aplicați în mod definitiv, sĕ sĕ aplice persóne, cari sunt pregătite numai pentru acésta carieră și nu pentru alta, de care apoi sĕ-și lege speranțele și ca învĕțător sĕ nu facă nimic. Nu este mai trist decât a fi învĕțător și a te muta în tot anul din sat în sat, căci nu poți fi definitiv din hatîrul nu sciu cui, și că nu poți încăpea de persóne nechemate.

Ș... g.

Noutăți.

Ḑiarul cel mai nordic. Ḑiarul cel mai nordic e acela, care apare în Grönlanda în țera eschimoșilor. Redactorul e un indian cu numele Möller, care totodată e proprietar, tipograf, culegĕtor și espeditor. Ḑiarul apare de douĕ-ori pe lună, când apoi șeful sĕ face împărțitor de ḑiar, rĕspândind lumină între compatrioții sei. Möller sĕ bucură de o autoritate deosebită în Grönlanda, îl stiméză, ca pe un adevĕrat Apostol, și cu tot dreptul, deórece el forméză zala, ce légă lumea cultă cu compatrioții sei.

* * *

Pivnița cea mai scumpă de vinuri o are statul român, care ce-i drept n'a ajuns bucuros în posesia acestei realități. Un tunel pentru tren, făcut între Galați și Barboși, nu póte fi întrebuințat, pentru-că din causa relei lui construcții au obvenit multe cufundări de pământ. Acest tunel e lung de 870 de metri și avea sĕ servéscă pentru prescurtarea liniei Galați—Brăila. Construirea lui s'a urcat aprépe la 4 milióne de franci: în fine a trebuit sĕ-l dea unui negustor de vinuri, care plătesce pe an 8000 de franci arêndă. Tunelul, în care încap peste 4000 de buți, în raport cu arênda este cea mai scumpă pivniță de vinuri din lume. — Așa scrie „N. Pester Journal“; nu scim, dacă va fi adevĕrat!

* * *

Catacombele din Roma au o întindere de 580 mile și se ḑice, că au primit în interiorul lor până acuma peste 10 milióne de cadavre. Cele mai vaste catacombe sunt așa dară acele ce se întind sub cetatea eternă. Ele au fost locul de repaus al primilor creștini. Se scie, că la romani era obiceiul sĕ se ardă cadavrele morților și numai cenusa lor se păstra în urne. Creștinii fiind persecutați de romanii păgâni, își îngropau morții în secret, în catacombe, căci autoritățile nu suferiau sĕ-i îngrópe după ritul creștinesc. Mai târḑiu, când persecuțiunile încetară și împĕrații romani declarară religiunea creștină ca religiune de stat, ceremoniile înmormêntărei se făceau în public și morții se îngropau tot în catacombe, unde sarcofagele morților erau așeḑate prin firide. Obiceiul de a înmormênta morții este străvechiu, creștinii l'au adoptat dela evrei. Se nasce întrebarea care obiceiu e mai practic, acela de a îngropa morții, ori de a-i arde înhumațiunea sau incinerațiunea?

* * *

Un joc de-a omul mort. — Intr'un sat din Bulgaria trăesce un idiot poreclit Grigor-pașa, de o construcțiune corporală uriașă, dar cu totul neproporționată. Flăcăii și băieții fac tot felul de glume pe socotéla lui Grigor-pașa, unele mai nesărate decât altele. Intr'o ḑi îi vení unuia ideia sĕ se jóce de-a „omul mort“. Se trage la sorți cine o sĕ fie mortul și sĕ învĕlí într'un cérșaf alb, se așeḑă apoi pe o laviță. Ii puseră luminări aprinse la cap și la picióre, și apoi începură preparațiunile priveghiului. Printre priveghietori era natural, și idiotul. După înțelegerea avută, se furișară afară în timpul priveghiului unul câte unul, numai idiotul rĕmase neclintit la locul seu cu ochii ficsați asupra mortului. Atunci de odată mortul se ridică și face grimase ca sĕ sperie pe idiot. Dar ce face acesta? Apucă un lemn gros și începe a trata pe mortul ḑicênd: „Stăi liniștit, mortule!“ Numai prin intervenirea celorlalți scăpă mortul viu de adevĕrata mórte.

* * *

Papagalii și morburile epidemice. S'a constatat de curênd, cu deosebire în Franța, că nu numai papagalul póte sĕ capete morburi epidemice, după-cum e tuberculosa, venind în atingere cu omul, dar' chiar vice-versa omul póte sĕ sĕ infecteze dela papagal.

In institutul bactereologic din Berlin s'a constatat, că dintre papagalii domiciliați acolo, a treia-parte sunt atacați la plumâni. De aceea e recomandabil a nu veni în pretinie strînsă cu papagalii.

* * *

Prenumĕrațiune originală de ḑiar. Că economul dela sate mai duce de cinste câte un puiu, gâscă sau altele la învĕțătoriul sau la advocatul sĕu, o scim cu toții, ba scim și casuri, unde medicul comunal avea honorariul sĕu din óue, dar prețul de abonament la ḑiar sĕ sĕ solvéscă în pui, rațe, etc. e de tot nou și până acum nu s'a mai întêmplat decât numai în lumea nouă, în America.

In orașul Gazel-Green din statul Kentucky apare un jurnal, a cărui preț de prenumerare e cinci mĕsuri de cartofi, sau ḑece pui, sau 20 punți carne de porc afumată, sau 5 gâsce. Rĕmâne, ca sĕ-și închipuiéscă acuma ori cine, ce sgomot va fi în redacția aceea devenită magazin, când își reînoesc cetitorii abonamentul.

Mulțămită publică.

P. T. Domni, cari cu ocasiunea sĕrbării iubilare a retragerei mele din serviciul activ, ca profesor și director seminarial, au binevoit — în numĕr mare — a mĕ onora cu așa vii și călduróse felicitări, binevoiască a primí pe calea acésta mulțămirile mele cele mai adânc simțite.

Sibiiu, 7/19 Novembre 1895.

Ioan Hannia,
protop.

Ad. Nr. 360/895. [210] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei de clasa a II-a Coșna, din tractul gr.-or. al Bistriței, sĕ escrie cu acésta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitul parochului, afară de cuartir și lemnele de foc, face la an, amĕsurat constatărei, ce s'a făcut în ședința comitetului parochial din 24 Septembre a. c. minimul de 700 fl. v. a.

Concurenții au a-și așterne suplicele instruite conform legilor în vigóre în terminul sus arătat la

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al tractului Bistriței.

Borgo-Bistrița, în 24 Septembre 1895.

In conțelegere cu comitetul parochial

Simion Monda,
protopresbiter.

Nr. 3618—1895 [209] 1—3

Concurs.

Devenind vacant postul de notar comunal în Tilișca pentru ocuparea aceluia prin alegere escriu prin acésta concurs

Cereri instruate cum se cade sĕ mi se aștérnă cel mult *până în 10 Decembre a. c. st. n.*

Emolumentele:

1.	Salariu anual . . .	400 fl.
2.	Paușal de loc. și lemne	62 „
3.	Paușal de diurne .	50 „
4.	Pentru manipularea și administrarea dărei.	75 „
	Suma .	587 fl.

Pentru lucrările private taxele în statutul comunal.

Sĕliște, în 18 Novembre 1895.

Pretorul suprem: **D. Lemény.**

CRISĂ MARE!

New-York și **Londra** nu au cruțat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit indemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu esecutarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Espedez deci ori și cui obiectele următóre pe lângă simpla remunerare de **fl. 6.60** și anume:

6 **cuțite fine** cu tăiș veritabil englez.
6 **furculițe de argint** patent american dintr'o bucată
6 **linguri de argint** patent american.
12 **lingurițe de argint** patent american.
1 **lingură pentru supă** de argint patent american.
1 **lingură pentru lapte**, de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ**, de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezesci.
2 **felinare frumóse** de masă.
1 **sîtiță** pentru ceaiu.
1 **lopățică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăți laolaltă numai **fl. 6.60**

[206] 2—7

Tóte acestea 44 de bucăți au costat mai nainte **fl. 40** și sĕ pot căpĕta acum pentru prețul minimal de **fl. 6.60** Argintul patent american este un metal cu totul alb, care își pastréză colórea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mĕ oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturora, cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil și sĕ și procure **splendida garnitură**, care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun și Anul-Nou

precum și ca **present de nuntă și pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se capĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent.
Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.

Ezpediția în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic).

Estras din scrisorile de recunoscință:

Gólniczbánya.
Cu a dóua ecspediție de dóuĕ garnituri sunt fórte mulțumit, și voiu recomanda și altora.
Dulla Nandor, capelan.

Olmütz, 1 Maiu, 1892.
Sunt fórte mulțumit cu ecspediția, ca e a întrecut pe departe așteptările mele.
Căpitan Cz...., comanda pieții

Intinde mâna norocului!

500,000 mărci

ca câștig principal în cel mai favorabil cas oferă **tragerea de losuri cea mare din Hamburg,** care e aprobată și garantată de stat.

Cea mai avantagiósă arangiare a noului plan este astfel, că în decurs de câte-va luni sĕ decid cu siguranță **112.000 losuri cu 56.200 de câștiguri,** în sumă totală de

10,981.720 mărci;

între acestea se află câștigul principal de

500.000 mărci,

special însĕ:

1	câștig	á 300.000
1	„	„ 200.000
1	„	„ 100.000
2	câștiguri	„ 75.000
1	câștig	„ 70.000
1	„	„ 65.000
1	„	„ 60.000
1	„	„ 55.000
2	câștiguri	„ 50 000
1	câștig	„ 40 000
3	câștiguri	„ 20.000
21	„	„ 10.000
46	„	„ 5.000
106	„	„ 3.000
226	„	„ 2 000
822	„	„ 1.000
1325	„	„ 400
38050	„	„ 155

15590 câștiguri á marce 300, 200, 150, 134, 100, 98, 69, 42. 20.

Din câștigurile însemnate aici ajung la tragere în **clasa întâi 2000** în sumă totală de m. **117.200**.

Câștigul principal al clasei I sĕ urcă la m. **50.000** și sĕ ridică în clasa II la m. **55.000,** în a III-a la m. **60,000**, în a IV-a la m. **65,000,** în a V-a la m. **70,000,** în a VI-a la m. **75,000,** în a VII-a însĕ eventual la m. **500,000,** spec. m. **300,000, 200,000** etc.

Tragerile câștigurilor sunt stabilite după plan în mod oficios.

Pentru **procsima** tragere de câștiguri a acestor **losuri garantate de stat** costă:

1 los original întreg	fl.	3.50
1 los original jumĕtate . . .	fl.	1.75
1 los original un sfert . . .	fl.	—.90

Tóte comandele, cari sĕ adreséză direct firmei nóstre, sĕ vor esecuta **imediat** cu cea mai mare acuratețǎ, **dacă se va trimite îndată sau cu ramburs postal costul**, și fie-care primesce dela noi **losurile originale** provĕḑute cu insigniile statului în mâna proprie.

La comande se alătura gratuit planurile oficiale necesare, din cari sĕ pot vedea atât împărțirea câștigurilor după diferitele clase, cât și respectivele sume, ce sunt a se depune la început, și noi trimitem după fie-care tragere interesaților nostrii, fără sĕ fim provocați, listele oficiale.

La cerere trimitem inainte și franco planul oficial, ca sĕ-l vadă ori și cine și ne declarăm și pentru viitor gata, sĕ primim îndĕrăt pe lângă înapoiarea sumei și înainte de tragere losurile, care nu ar conveni.

Plătirea câștigurilor sĕ face după plan și prompt sub **garanția statului.**

Colecta nóstră a fost întotdeauna cu deosebire de noroc însoțită și am plătit interesaților noștrii adese-ori cele mai mari câștiguri, între altele de mărci **250.000, 100.000, 80.000, 60.000, 40.000** etc.

Sĕ póte prevedé, că noi putem conta cu positivitate, că se vor împărtăși fórte mulți de o întreprindere întemeiată pe **cea mai solidă basă**, și de aceea ne rugăm, ca sĕ putem esecuta tóte comandele, sĕ ni se trimită comandele, cât se póte mai curênd și in tot casul înainte de **15 Novembre a. c.**

Kaufmann & Simon,

afacere de bancă și de cambii în Hamburg.

Noi mulțumim onoraților nostri mușterii pentru încrederea ce au avut-o până acum în noi, și pentru-că casa nóstră e cunoscută pretutindenea **de un lung șir de ani,** îi rugăm pe toți aceia, cari sĕ interesézǎ de o **tragere de losuri necondiționat solidă** și țin la aceea, ca interesele lor sĕ se validiteze în ori și ce direcțiune, sĕ se adreseze numai direct la firma nóstră **Kaufmann et Simon în Hamburg**. Noi nu stăm în legătură cu nici o altă firmă și n'avem agenți încredințați sĕ vêndă losuri originale din colecta nóstră, ci noi corespondăm numai direct cu mușterii nostri și aceștia sĕ bucură de tóte avantagele unei corespondințe directe. Tóte comandele, cari vor sosí la noi, sĕ vor înregistra îndată și sĕ vor efeptuí fórte prompt.

[208] 2—10

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 125 Sibiiu, Marţi, 14/26 Novembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 13 Novembre, 1895.

Diarele din capitala ţĕrei nóstre de sĕptĕmâni au rubrică permanentă despre vătămarea, care s'a făcut stindardului unguresc în Zagrab.

Aflăm natural, ca pressa ungurésca sĕ ţină rubrică deschisă pentru acel incident, care varsă adevĕrată lumină asupra abisului dintre curentul şovinistic de adi al magiarisărei, şi dintre naţionalităţile din patria nóstră, curent şovinistic, care a pĕtruns şi în Croaţia, şi care a provocat manifestarea junimei croate, şi arderea stindardului unguresc, care fâlfâia pe pórta triumfală la întrarea împĕratului rege în Zagrab.

Faptul, că junimea croată a luat stindardul, l'a muiat în spirt şi i-a dat foc în piaţă între aplausele unui public, căruia i-a convenit acel feliu de demonstraţiune, faptul acesta e caracteristic în sine, şi e bine sĕ nu se uite uşor.

Junimea a fost trasă înaintea judecătoriei, a fost condamnată la închisóre, şi după cum ne spun diarele unguresci alaltăeri au fost duşi în închisóre, care pentru 6, care pentru 5 luni de dile.

Pe larg s'au ocupat diarele din capitala ţĕrei nóstre cu pertractarea procesului, care s'a făcut tinerilor. Ţinuta lor bărbătéscă, putem dice provocătóre şi naţională până la fanatism pentru ori ce om cugetătoriu ar fi trebuit sé fie Memento la adressa guvernului unguresc, care a impins lucrurile până acolo, încât chiar şi Croaţii sĕ-şi arete nemulţămirea cu curentul şovinistic de astadi.

A împins şovinismul maghiarisării lucrurile aşa de departe, încât ungurii adi nu mai au amici nicăiri.

Nemulţămire aici la noi, nemulţămire în Croaţia, şi nemulţămire pretutindenea unde mai este simţ de dreptate, nemulţămire pretutindenea, unde n'a amorţit încă demnitatea naţională, care trebue sĕ fie suprema virtute a fie-cărui popor.

Nemulţămirea cu mersul lucrurilor din statul nostru însĕ nu se manifestă numai în sinul popórĕlor din acest stat, ea isbucnesce pretutindenea, unde ómeni au interes, ca statul nostru sĕ se consolideze.

Se manifestéză acéstă nemulţămire în presa streină, se manifestéză în parlamentul din Viena, unde o sémă de ómeni consideră de pericol pentru monarchiă actuala stare de lucruri din statul nostru, s'a manifestat şi se manifestéză în special şi în România liberă, care are deosebit interes, ca statul nostru sĕ garanteze prosperarea tuturor popórĕlor, căci până când vor esista actualele rapórte încordate între naţionalităţile din Ungaria, monarchia nóstră nu póte fi aliatul sincer al tênĕrului regat, care voesce sĕ aibă un scut în libertatea popórĕlor din statul nostru.

S'au închis uşile temniţelor, s'au pus sub zăvóre o sumă de tineri pentru o faptă, căreia ei i-au dat aureola de faptă naţională.

S'au pus sub zăvóre făptuitori, dar spiritul, care i-a îndemnat la arderea stindardului nu este pus sub zăvóre.

Curentul de magiarisare a făcut pretutindinea duşmani ungurilor. Nemulţămirea e mare, şi ea isbucnesce ici în o formă, colo în alta, dară ea isbucnesce, şi ea prin temniţă nu se curmă, din contră i se dă nutremênt.

Martiriul studenţilor croaţi pentru ei nu e defăimătoriu, precum în general nu e defăimătoriu nici un martiriu politic.

N'am aprobat nici odată demonstraţiunile, cari numai rele au provocat asupra nóstră.

Ni le scim însĕ esplica, şi în casul concret le scim scusa.

Ar fi timpul suprem, ca curentul bolnăvicios de adi sĕ se schimbe, şi în general, sĕ nu se mai creeze martiri politici, nici la noi, nici în Croaţia.

Căci la noi încă sunt casuri analoge, şi noi avem o pleiadă de ómeni tineri pe cale de a întra adi mâne în temniţă tot pentru lucruri politice.

Urgia curentului bolnăvicios s'a îndreptat în special asupra învĕţătorilor nostri sub cuvêntul, că agitéză contra statului.

Din incidentul procesului memorandului s'au urzit mai multe procese contra învĕţătorilor nostri sub cuvênt, că au trimis scrisori de aderenţe, şi că în general au luminat poporul despre natura acelui proces politic.

Deodată cu agraţiarea celor condamnaţi credeam noi, că va fi cădut şi motivul pentru disciplinarea învĕţătorilor nostri.

Acésta însĕ nu s'a făcut, şi paralel cu studenţii croaţi, adi mâne se vor deschide uşile temniţelor pentru tinerii nostri.

Condamnăm cu tótă tăria curentul bolnăvicios de adi care împinge pe unguri la satisfacţiune cu deschiderea temniţelor.

Cu asemene mĕsuri nu se consolidéză statul, cu asemene mĕsuri nu şi caştigă ei simpatii nici la noi, nici în consiliul comunal din Viena, nici în Praga, nici în România.

E timpul suprem sĕ se creeze un alt curent sănĕtos tocmai pentru consolidarea statului nostru, şi pentru a-şi recâştiga pretutindenea simpatiile, pe cari acuma le-a perdut.

Simpatiile însĕ nu se câştigă nici prin terorisări, nici prin minciuni, şi adevĕrată fanfaronadă este fala cu libertăţile publice din statul nostru.

Conscienţa naţională atât e de desvoltată la noi românii, încât nici un feliu de repressalii nu o mai póte nici suprima, nici stêrpi.

Trebue inaugurat alt curent, trebue libertate egală pentru toţi, şi atunci nu mai e nevoie de temniţe.

Revista politică.

Opinia întrégă a Europei este încă tot asupra Constantinopolului îndreptată. Nici nu sĕ va putea altmintrelea pă'n atunci, până când turburările nu vor fi pe deplin delăturate şi până când prin introducerea reformelor necessare nu sĕ va stabili între creştini şi mohamedani un modus vivendi mai echitabil şi mai durabil. Iniţiativa contelui Goluchowski, despre care am vorbit noi şi în nrul trecut, a pus cestia armenéscă pe un drum nou. La acésta sĕ adaugă şi instrucţiunile primite de ambasadorul engles Currie de a nu stărui pe lângă sublima pórtă pentru imediata resolvare a reformelor In tot casul înţelegerea dintre puteri va aplana cestia armenéscă în mod pacinic. Ambasadorul austro-ungar din Constantinopol, baronul Calice a avut de curênd o audienţă la Sultanul; el sĕ bucură în Iildiz-Kiosk de mare trecere; Sultanul chiar i-a cerut sfatul în mai multe rênduri, ér baronul Calice l'a sfătuit totdéuna, sĕ împlinéscă dorinţele puterilor mari. Calice a luat asupră-şi anevoiósa misiune, de a espune Sultanului clar întréga seriositate a situaţiei; el a accentuat cu deosebire împregiurarea, că puterile veghiază, ca interesele separatistice ale unora d'intre ele sĕ se facă impossibile Calice i-a spus sultanului, că e în interesul propriu al guvernului turcesc, sĕ nimicéscă revolta în tóte părţile ţĕrii în timpul cel mai scurt, pentru că Europa în faţa lăţirei turburărilor vede serios periclitat binele supuşilor sĕi. Ca sĕ privéscă în neactivitate şi mai departe la teribilele măceluri, asta ar însemna, că puterile europene sunt copleşite de o letargie nepermisă; ba mai mult, că sĕ fac vinovate pentru propriile lor interese, pe cari sunt hotărîte sĕ le apere în modul cel mai resolut, chiar şi cu puterea armelor; — astfel e unanima decisiune a puterilor. Amestecul activ al puterilor europene privesce numai scutul necessar intereselor europene. Dacă poporul turcesc ar introduce în guvernarea sa o schimbare fără de a periclita interesele europene, atunci puterile nici n'ar încerca s'o împedece. In cas însă, când isbucnirea amărăciunii contra tronului şi guvernului ar degenera în acţiuni fanatice, ceea ce nu e de temut, pentru acéstă împregiurare ambasadorii în comun acord au stabilit deja mĕsurile de asigurare până în cele mai mici detalii. Aceste mĕsuri — se dice, că fiind fórte practice au găsit în tóte părţile aprobarea aşteptată. Sĕ înţelege, că încă n'a sosit timpul, ca ele sĕ fie date publicităţii, ba sĕ speră, că dór nici nu va fi trebuinţă de ele. Bine ar fi!!

* * *

Tot în cestia orientală i s'a adresat şi guvernului unguresc o interpelare în dieta ţĕrii. Ministrul-president Bánffy a rĕspuns, că puterile au decis, sĕ ia mĕsurile trebuincióse în interesul restabilirei ordinei, şi pentru ocrotirea populaţiei creştine. Pórta şi-a mobilisat o mare parte din armata sa. Puterile au trămis corăbiile lor de rĕsboi în apele levantine pentru susţinerea statului quo în Orient. La aceste mĕsuri ia parte şi statul nostru. — Lucruri cunoscute în tótă presa.

* * *

După o ştire sosită de curênd din Constantinopol esistă în capitala Turciei o societate politică turcéscă cu numele: „Societate turcéscă pentru unire şi progres." Ea are de scop sĕ lucreze la introducerea unei constituţii în Turcia, sĕ creeze garanţii pentru libertatea personală şi siguranţa tuturor supuşilor turci, fără deosebire de credinţă şi rasă, sĕ lucreze pentru progres pe tóte terenele. Societatea vrea sĕ menţină pe tron dinastia osmanilor în speranţă, că va ţinea cont de amintitele dorinţe şi pentru mai târdiu vrea sĕ esercite un fel de controlă pentru menţinerea celor dobândite. De întrat póte întra în societate ori şi care supus turcesc cinstit, care va fi recomandat de un membru al societăţii. Fie-care membru e obligat, sĕ contribue pe fie-care lună cu câte ceva şi sĕ serviascâ causei cu fapta, cu averea sau cu condeiul. Residenţa societăţii e Constantinopolul, unde se aflĕ un comitet de administraţie, ai cărui membrii sunt şefii despărţĕmintelor din provincii. Nici un membru nu póte fi silit la o faptă periculósă. Vestea, că acest comitet turcesc s'a înţeles pe ascuns cu comitetul armenesc pentru o acţiune comună, e puţin probabilă.

* * *

In consiliul comunal din Madrid s'a întêmplat un scandal. Marchisul de Cabrinana, fiul unui general, a descoperit o mulţime de abusuri în administrarea casei, pentru cari n'au fost vinovaţi mai puţin decât optspredece consilieri. Presa din Spania s'a cerut imediata lor dare în judecată. Cei 18 vinovaţi s'au vĕdut siliţi sĕ róge pe primar, ca sĕ convóce consiliul comunal, ca sĕ dea ei lămuriri. In diua de 19 Novembre sara pe la 10 óre s'a sĕvêrşit un atentat asupra marchisului de Cabrinana, tocmai când ieşise din casa unchiului sĕu. Doi ómeni au puşcat asupra marchisului, glonţele au străbătut prin manta, dar pe el nu l'a nimerit. Deşi însuşi marchizul şi alţi ómeni au alergat după atentatori nu le-a succes sĕ-i prindă. Consiliul comunal încă s'a ocupat, ca sĕ erueze pe cei vinovaţi, dar până acuma n'a ajuns la nici un resultat. — Acéstă cestiune a făcut în tótă Spania o impresie fórte deprimătóre!

Pericul naţional.

„Pester Lloyd" publică în nrul sĕu de Marţi următoriul articol caracteristic:

„Cel mai recent raport (XXIV) al ministrului de culte către dietă se mărginesce de astădată a descrie într'o broşură modestă situaţia institutelor de învĕţământ poporale în decursul anului scolar 1893/94 şi este propriu dis numai o completare, de altfel fórte dorită, a raportului din anul trecut (XXIII). In acesta adecă a fost espusă, după un obiceiu din cel din urmă deceniu, situaţia scólelor medii şi superióre din patria nóstră, precum şi a institutelor humanitare şi culturale după stadiul din anul scolar 1893/94, din contră situaţia institutelor poporale după stadiul din anul scolar 1892/93. Ministrul Wlassici accentuéză cu drept, că acéstă procedură e potrivită, ca sĕ dea o icónă falsă despre starea instituţiilor nóstre pedagogice şi culturale şi despre progresele acestora, pentru care causă el de ací înainte intenţionéză a espune întreg materialul după starea acestuia, adecă din cel din urmă an scolar. Proximul raport lucrat în acest sens, care prin urmare va cuprinde tóte institutele şi instituţiile, ce cad în resortul ministrului de instrucţie, pentru anul scolar 1894/95, va apărea immediat înainte de începutul sērbărilor milenare. El atrage din nou cu acéstă ocasiune atenţia dietei asupra acelei împregiurări, că ar fi de recomandat, ca tot la trei ani sĕ se publice câte un raport detailat asupra progreselor nóstre pe terenul instrucţiei şi culturei generale, pentru-că rapórtele anuale oferă prea puţin material de valóre şi instructiv, ca sĕ se pótă recompensa ostenelele şi spesele împreunate cu aceste mari lucrări, abstrăgênd dela aceea, că situaţia din an în an se schimbă atât de puţin, încât noul tablou sémĕnă aprópe întru tóte cu cel din anul trecut.

Raportul presentat sĕ mărginesce numai la cel mai necesar material şi cuprinde de aceea aprópe numai date, în tot casul date, cari arată, că la noi şi pe cel mai greu teren al instrucţiei, pe acela al scólei poporale, de regres sau de stagnare nu póte fi vorba. Progresul este şi aici constant, dar încet; cu tóte acestea nu i se póte face ministrului de instrucţie nici o imputare şi nici o învinuire. Dintre tóte scólele poporale din patria nóstră au fost şi în ultimul an scolar numai 5·29 percente de stat şi 11·52 percente institute comunale adecă *uriaşa majoritate a scólelor poporale din ţéră e în mâna confesiunilor şi de aceea ingerinţa statului sĕ póte face numai într'o mĕsură fórte neînsemnată şi numai prin mijlocirea diferiţilor factori, adeseori nu tocmai cu sentimente neaoşe, pe cari adeseori nici nu te poţi basa Faptul, că aici este de dorit cu urgenţă o activitate mai energică din partea statului, are trebuinţă cu atât mai puţin de o motivare aprofundată*, cu cât ne gândim că domnesce încă o lipsă simţită de scóle şi învĕţători, şi că limba magiară a fost numai în 57·35 percente din 16881 de scóle poporale limbă de propunere, că în 4140 scóle (24·53) a domnit o altă limbă ca limbă de propunere şi că încă 4·54 percente din învĕţători sciu fórte puţin, ér 2·86 percente dintre ei nu sciu nici o vorbă unguresce! Ce-i drept, în anul viitor au sĕ se creeze 400 de scóle nouĕ de stat, în cari natural spiritul naţional trebue sĕ fie singur predominant; — însĕ şi după acest fapt fórte îmbucurătoriu *încă tot suntem fórte departe de ţintă.* Statul unguresc trebue în interesul sĕu cel mai propriu şi bine înţeles *sĕ mérgă în acéstă direcţie tot înainte* şi pretutindenea, unde lipsesc scóle sau unde scóle cu limbă strĕină nu lucréză de loc sau din destul pentru instrucţia în limba magiară, *sĕ ridice scoli de stat*, cari sunt pretutindenea cei mai siguri şi mai cu efect representanţi ai spiritului naţional şi ai culturei naţionale.

Acéstă pretensiune invoalvă o urcare însĕmnată a bugetului instrucţiei, o urcare cu mult mai mare, ca aceea, care i'a succes s'o ajungă deja la începutul carierei sale spre bucuria tuturor amicilor culturei actualul şef al instrucţiei. Ce-i drept s'au urcat spesele de susţinere a institutelor poporale dela 1869 cu 12,934,354 de floreni, care va sĕ ḑică într'un restimp de 24 de ani cu 538,931 floreni pe an; dar trebue sĕ te gâudesci, ca sĕ nu fi orbit de acest progres, că în anul 1869 am stat la începutul începutului şi aveam de reparat negligenţa de secoli. De reparat mai avem încă şi astăḑi cu grămada. Iată numai unele date. Numĕrul scolilor poporale în raport cu anul trecut, cu deosebire în urma lipsei tot mai mari de învĕţători a scăḑut cu 61, numĕrul seminarelor de învĕţători a crescut numai cu unul; între învĕţători au fost în 1894 cu 265 învĕţători suplenţi nediplomaţi mai mulţi, ca în anul trecut şi progresul în cunoştinţele ungurescí al învĕţătorilcr lasă încă fórte mult de dorit etc. Tóte aceste momente probează aparenţe bolnăviciόse în instrucţia nóstră, şi singurul medicament, care póte ajuta aici, sĕ chiamă bani şi iar bani! — Sĕ creezi scóle şi sĕ plătesci învĕţătorii bine, — acésta e premisa fundamentală a unei politici adevĕrat naţionale în instrucţie, acéstă politică însĕ sĕ póte pune în lucrare numai atunci, când i sĕ pun ministrului la disposiţie mijlócele necesare. Ministrul Wlassici s'a pronunţat de curênd contra secularizării instrucţiei poporale şi după convingerea nóstră cu tot dreptul. Noi nu trebuie sĕ strimtorim comunele şi confesiunile, când acestea aduc jertfe îmbucurătóre în serviciul culturei naţionale; dar trebue sĕ sară statul unguresc acolo la mijloc, unde cei ce susţin scólele nu sunt conscii de problemele lor, sau sunt cuprinşi de un spirit strĕin, adese ori duşman.

Şi în acest înţeles sunt seminarele de învĕţători mai însemnate decât scólele poporale. Nu vrem, sĕ vorbìm despre aceea, că încă tot avem seminare puţine, că multe din acestea încă au trei şi nu patru cursuri, că scólele practice la unele încă tot lipsesc, — tot stări rele cari nu sĕ pot tolera. Insĕ încă tot au fost din 71 seminare numai 25 institute de stat şi numai 36, 10 percente din diplomele liberate cad pe aceste institute; şi în anul, în care s'a făcut raportul, s'au ţinut esamene de cualificaţiune numai la 67 seminare, dar numai în 50 de institute în limba unguréscă! Cum sĕ aşteptăm noi în acéstă situaţie cultivarea unor astfel de învĕţători, cari sĕ corĕspundă în privinţa pedagogică şi naţională pretensiunilor statului modern unguresc?! Cu secularisarea scólei poporale mai putem aştepta, — din contră *secularisarea pregătirei de învĕţători este o pretensiune de urgenţă iminentă.* Tóte naţionalităţile şi confesiunile s'au acomodat, sĕ înţelege după o resistenţă îndârjită §-lui de lege XXX din 1883 care reservă numai pentru stat dreptul de a esamina şi cualifica pe profesorii scólelor medii. Ceea-ce a fost aici cu putinţă, trebue sĕ fie possibil şi pe terenul instrucţiei poporale, şi cu atât mai mult, cu cât deslegarea acestei probleme este mai urgentă şi atinge mai puţine drepturi avitice. Noi nu scim, în ce direcţiune gândesce ministrul Wlassici sĕ revisuiască legea pentru scólele poporale; *credem însĕ, că acéstă mare problemă nu sĕ póte mai bine resolva, decât când el ar venì cu un proiect de lege nou, care pune eliberarea de diplome de învĕţători odată pentru totdeuna esclusiv în sfera de drept a statului.*

Ultimul capitol din raport tractéză despre activìtatea inspectorilor scolari, cari fac încă şi astăḑi fórte mult „pe hârtie“, deşi Wlassici şi-a pus tóte puterile, sĕ-i scótă din birou şi sĕ-i conducă pe propriul lor teren de lucru, în scólă, că şi în acéstă privinţă suntem fórte departe de ţintă, o póte dovedi singurul dat, că inspectorii scolari în anul 1893/4 au inspecţionat în total numai 37,61 percente de scóle poporale, aşa dar numai cu ceva mai mult decât o terţialitate din tóte institutele! Cu deosebire s'au bucurat fórte rar de inspecţie de stat lucru curios scólele naţionalităţilor, — un fapt, care numai liniştitor nu sĕ póte numi Ce-i drept inspectorii au inspecţionat în anul acesta 46 de scóle mai mult ca în anul trecut, — dar ce este asta pentru modestul progres în raport cu colosalele recerinţe ale culturei naţionale! Faptul, că ministrul sĕ esprimă de altfel simpatic despre inspectorii de scóle şi nu refuză zelului acestora recunoscinţa sa, e fórte îmbucurător şi de sigur binemeritat; nici noi nu le facem acestor ómeni mult chinuiţi şi mult bârfiţi nici o imputare, că nu-şi fac datoria. Departe de noi aşa ceva! Noi ne ţinem de fapte şi tragem din fapte consecinţele, cari de sine sĕ înţeleg. Sfêrşitul cântecului e însĕ şi aici urcarea bugetului, pentru că fără acesta este o înmulţire însemnată şi posibilă de centralisare a inspecţiei scolare absolut cu neputinţă. Sĕ sperăm, că ministrul Wlassici, care a început plin de speranţă şi lucréză în continuu atât de energic, va găsi căi şi mijlóce, sĕ vindece şi lipsa şi insuficienţa inspecţiei nóştre scolare din fundament“! — Astfel scrie ḑiariul din Budapesta.

Nu sĕ póte o oglindă mai clară şi mai limpede a viitoriului, ce sĕ pregătesce scólelor şi seminarelor nóstre din partea statului supus unor îndemnuri atât de şoviniste. Ori ce comentar e de prisos.

Pericolul naţional e iminent. Cine are urechi de auḑit, sĕ auḑă barem în césul al *11-lea!!!*

Noutăţi.

Mórtea lui Alex. Odobescu. „Timpul“ scrie:

„Din nenorocire, trista scire a sinuciderei dlui Al. Odobescu s'a confirmat. Pare că decisiunea de a-şi ridica viaţa era înrădăcinată în mintea sa, căci luase deja odată o doză de laudanum şi medicii isbutiseră a paralisa efectul veninului, cu tóte acestea, nenorocitul luă alaltăeri séra o doză mare de morfină şi de astă-dată scăparea n'a mai fost cu putinţă. Despre motivele acestui act de desperare circulă mai multe versiuni contradictorii. Unii pretind a sci, că defunctul a luat funesta hotărîre în urma unor supĕrări de familie. Alţii o atribue unor împrejurări intime, asupra cărora e bine de a arunca vĕlul uitărei. Cei mai de aprópe amici ai defunctului sciu că suferea de mult de o bólă fórte durerósă, care îl aduse la desperare.

Sciinţa şi literatura română pierde în Al. Odobescu una din podóbele sale. Născut în 1831 dintr'o familie de fruntaşi, el s'a distins prin facultăţile sale superióre. Inzestrat cu tóte darurile minţei, Al. Odobescu a urcat repede treptele, care duc la mărire. El a fost ministru, profesor la facultatea de litere, deputat, însărcinat de afaceri. Dar tóte acestea dispar în faţa meritului sĕu literar.

Prin operile sale „Dómna Kiajna“, „Satira latină“, „Poeţii“, „Snagovul“, „Pseudo-Kynigeticos“, „Moţii şi curcanii“, „Tesaurul dela Petrósa“, Al. Odobescu s'a pus în fruntea prozatorilor nostri Scrierile sale vor remânea în veci modeluri de stil şi pot fi considerate ca nisce giuvaeruri ale literaturei române“.

⁂

Invitare. Am primit din Viena următórea invitare:

Societatea academică social-literară „România Jună“ are onórea a vĕ invita la a XXV-a şedinţă generală, care sĕ va ţinea Sâmbătă 23/11 Novembre a. c. în sala dela „Hotel Union“, IX, Nussdorferstrase Nr. 23. Program. I. Partea oficială. 1. Cuvênt de deschidere. 2. Raportul anual. 3. Raportul comisiei revĕzĕtóre. II. Partea socială. In decursul căreia va concerta capela regimentului de infanterie 61 şi ne va delecta „Ulrichskirchner Quintett“ cu cântece naţionale. Inceputul la órele 8 sara. Oferte marinimóse în folosul cabinetului de lectură sĕ primesc cu mulţămită.

⁂

Cununie Duminecă în 12/24 Novembre a. c. a fost cununia domnului Ioan Olteanu cu domnişóra Maria Coltofeanu, fica protopresbiterului nostru din Treiscaune, Demetriu Coltofeanu.

Sĕ fie în un ceas bun!

⁂

Un compositor servitor. Din viaţa compositorului Nicolas Bernier, care murí la 1734, se povestesce următórea anecdotă amusantă: Pe când artistul petrecea la Roma, făcu cunoscinţă cu renumitul Caldara (1678—1763) şi fu aşa de tare captivat de frumseţea şi desĕvêrşirea operilor acestuia, încât îşi propuse sĕ le studieze pe tóte în partituri. Când înse află, că Caldara nu dădea cu nici un chip nici una dintre partiturile sale în mâni streine (abia dela 1689 datésă prima ediţiă a operilor sale), Bernier îşi luă refugiul la înşelăciune. El se presentă la Caldara, ca servitor, şi-l rugă sĕ-l angajeze. Esteriorul plăcut şi purtarea sa istéţă făcuse o impresie favorabilă asupra măestrului, şi-l luă în serviciul sĕu. Bernier îşi făcea treburile de servitor în cea mai bună consciinţă, dar se folosì de ocasiune şi cercetà tóte câte îl interesau. Intr'o ḑi dete el pe scrin peste o bucată de musică începută, dar pe care măestrul nu o putea isprăvi cu nici un chip: inspiraţia îl părăsí tocmai către sfârşit. Bernier ia condeiul şi o complectéză până la sfârşit. Caldara vine, se uită la lucrarea sa şi vĕḑêndu-o isprăvită chiămă pe servitor şi-l întrebă cine este a treia persónă, care nepoftită a pus mâna la lucrarea sa. Bernier la început se prefăcea, că nu scie nimic; dar, când observă, că măestrul este vesel de sfârşitul succes al operei sale, mărturisi, că el este culpabilul. Din minutul acela o amiciţiă strînsă se încheià între Caldara şi inteligentul sĕu servitor, şi îl iniţià pe acesta în tóte secretele artei sale, în care totuşi Bernier de mult pătrunsese.

⁂

Contra medicilor de sexul femenin. Renumitul clinic din Viena, consilierul imperial prof. Albert a publicat de curênd o broşură fórte interesantă. Savantul este hotărit contra acestei carieri pentru femei. Intre altele ḑice în prefaţă următórele: „Cestia studiilor superióre la femei e la ordinea ḑilei Stând lucrul astfel iau mulţi cuvêntul, mulţi, cari póte în alte timpuri ar fi tăcut. Eu îmi ridic glasul contra studiului medical al femeilor. Eu am studiat mii de mii de femei în casuri de durere şi de bucurie, şi am folosit ori ce ocasie, sĕ mĕ conving despre individualitatea naturei lor. Eu am cea mai adâncă convingere, că cariera medicală nu se potrivesce pentru ele“ Estragem următórele din motivarea acestei păreri: „Tóte lucrările omenesci, pe cari le veḑi în jurul tĕu, le-au făcut bărbaţii! Privesce comunicaţia uriaşă din cetăţile mari! Trenurile sosesc la timp, poşta aduce tot în mâna bărbatului, telegrafele duc sciri afară, vorbesci cu Berlinul. Iţi găsesci şi dreptul tĕu. Tótă proprietatea e asigurată. Casa, care o am, stă în cărţile funduare şi eu pot sĕ mi regulez moştenirea mea. Esistă o ordine socială. Totul e operă bărbătéscă! In timpurile primitive, când au luptat ómenii cu animalele sĕlbatice, când au colonisat scorburile şi peşterile, femeile au adus pe lume ómeni mici primitivi, i-au lăptat şi i-au îngrijit Mai târḑiu au întemeiat bărbaţii locuinţe stabile, turnuri, castele şi oraşe. Prin alte părţi au construit corăbii şi au mers pe mare mai departe. Femeile ér au adus pe lume mici colonişti şi corăbieri, i-au lăptat şi i-au îngrigit. Bărbaţii deveniseră cu timpul eroi, bărbaţi de stat, artişti, învĕţaţi, technici. Ele sĕ uitau, pe când sĕ petreceau acestea, răḑimate cu drag pe bărbat şi sub scutul acestuia la desvoltarea istorică a lumei şi lăptau mai departe. Micilor eroi, bărbaţi de stat şi artişti le mergea fórte bine. Acum vine ce e mai curios: De-odată femeile nu se mulţămesc, că tatăl e consilieriu de secţiune, un frate e inginer, celalalt docent privat pentru psichologia popórelor, al treilea e medic; ele vreau sĕ devină consilieri de secţiune, sau ingineri sau docenţi privaţi. Ele voiesc ca sĕ sĕ întórcă róta deodată şi sĕ mérgă acum dela stênga spre drépta“....... La urmă ḑice prof. Albert: „Dar sĕ fie femeile cu totul escluse dela medicină? Nu. Eu am făcut în deajuns esperienţa, că multe femei posed însuşiri fórte respectabile, cari pot fi folosite cu mare avantagiu pentru scopurile medicinei. Inaintea mea e incapabilitatea lor fisică şi psichică neîndoiósă. Dar, precum am ḑis, o aplicare inferióră a femeilor în eserciarea artei medicale mi-sĕ pare fórte potrivită. Móşe şi surori de caritate au fost femeile în totdeuna. Propunerea mea positivă ţinteşte într'acolo, ca sĕ lărgesc acéstă participare a femeilor potrivit cu împregiurările de astăḑi şi s'o schimb radical. Eu mĕ gândesc la un fel de calfe de sex femenin ale medicului. Eu sunt convins, că femeile de o pregătire corespundětóre, care ar trebui anume instituită, pot face servicii fórte folositóre ca calfe nu numai la nasceri, ci şi la multe alte operaţii, la aplicare de bandage şi la ori-cari alte tratări ale bolnavului din partea medicului. Opt ani gimnasiul şi şase ani de medicină — costă timp şi bani, apoi un viitor nesigur, nu e calcul. Insě scólă civilă, apoi câţi-va ani cultivare şi apoi aplicarea lor pe tóte terenele possibile, — astfel li sě póte ajuta la multe fete. Un numěr óre-care de surori de caritate ar putea intra şi în spitale ca supraveghetóre şi ca asistente".

⁂

Un obiect interesant. Nu de mult se făcu de vêndare în Roma vestmêntul, pe care l'a purtat fiica regelui Francisc I, în aceea di când a însoţit ea pe împěratul frances Napoleon I, la altar. Sau mai bine dis, vorba este aci numai despre „rochia" miresei, căci talia s'a perdut. Rochia este de „tull" alb şi cusută cu flori albe de mětase şi e un cap-de-operă a unei cusături artificiale. Acésta haină a avut o sórte estraordinară. Maria Louisa o dărui gardedamei sale în Parma, Theresia Congieri. Acésta o făcu dar madonei de Castelgnelfo, într'un sătuleţ la Fontevivo în Parma ca mulţămită pentru însănătoşarea sa din un morb greu. In biserica acésta haina numai la festivităţi mari se póte vedé, ca aşternut pe masa altariului séu ca îmbrăcămênt pe statua Madonei. Clerului din Castelgnelfo i sau făcut mai de multe-ori mari oferte în bani, şi totuşi el numai atunci s'a despărţit de acésta proprietate scumpă, când fiind într'o crisă mare de bani în anul 1888 se oferi o cumpěrătóre în persóna unei contese din Italia. Acésta contesă este persóna care după ce 7 ani s'a bucurat de proprietatea ei acum, voesce sě vêndă vestmêntul, Museul austriac pentru artă şi industriă, care a fost insciinţat din Roma despre imprejurarea, că vestmêntul e de vêndut, s'a hotărît că, după ce vestmêntul a fost esaminat des pre frumseţa sa, sě fiă pus în o esposiţiă de obiecte istorice, ce va fi la începutul anului viitor în Viena.

⁂

Graţiarea osândiţilor în vécurile trecute. Domnitorii români aveau următoriul obiceiu de a graţia pe osândiţi. La lăsatul sěcului de postul Paştilor — mai târdiu în Dumineca cea din urmă a carnevalului — Vodă primea o visită solemnă apoi oprea la masă pe boeri, pe episcopi şi pe rudele sale. Punêndu-se la masă, înainte de a începe sě mânânce, metropolitul dicea „Tatăl nostru" şi boerii stăteau în picióre. Când ajungea metropolitul la „Iartă nouă greşelele nóstre, cum iertăm şi noi greşiţilor nostri", sě făcea tăcere şi logofětul dreptăţii (ministrul justiţiei) începea sě cetéscă de pe o listă numele osândiţilor, şi ruga pe Vodă sě le ierte osânda ori sě-i uşureze. Atunci Vodă sě întorcea spre logofět: „Ertaţi sě fie din partea mea, ca sě mě ierte Dumnedeu" şi întorcêndu se spre metropolit şi spre boieri: „Preasfinte metropolite şi voi boeri, rog pe Dumnedeu, sě vě ţie, ca sě am totdéuna ajutor la asemenea faceri de bine!" Apoi sě puneau la masă. A doua di logofětul insciinţa pe osândiţii, cari erau ertaţi.

⁂

Cum sunt damele americane. — Hepworth Dixon a observat cu mare pătrundere obiceiurile din America (Statele-Unite) şi mai ales lumea femeilor, pe care le descrie în trăsături atrăgětóre. Iată o anecdotă caracteristică comunicată de dênsul.

— Ce părere ai despre damele nóstre? îl întrebă un Yankee sub veranda otelului Saratoga.

— Răpitóre, naturale, palide, delicate, fermecětóre, respunse Dixon.

— Atunci, strigă Yankeul cu ton furios şi batjocoritor: Nu, ele nu fac o para. Nu pot să umble, li e frică să călăréscă, nu'şi nutresc copii.

— O, se vede că n'ai nevastă, observă Dixon.

— Nevastă? Ferească Dumnedeu, aşi ucide-o!

— Da, cu dragostea!

— Nu, cu vătraiul! Ui-te numai d ta, pisicile acelea cum flecăresc colo la fântână! Ce fac ele acuma si ce au făcut tótă diua? Au mâncat şi s'au spălat! Şi au schimbat hainele de trei ori, şi-au spălat pěrul, şi l'au frizat de trei ori. Asta-i viaţa lor. Es ele la plimbare pe jos sau călare? Prind ele cartea în mână ori se cósă un petecel? Ţi-ai găsit. Damele nóstre n'au óse, n'au muşchi, n'au sânge, ele au numai nervi. Şi cum vrei să fie alt fel, când mânâncă cenuşe-de-perle în loc de pâne şi beau apă de ghiaţă în loc de vin? Ele pórtă corsete tari, ghete subţiri şi bluze cu balóne. Cu de-al d'astea nu se ţine viaţa şi, slavă Domnului, într'o sută de ani nu va mai fi pe lume nici un urmaş de ai lor!

Yankeul făcea aluziune cu aceste din urmă la degenerarea puterei corporale şi a inimei concetăţenilor sěi, a Yankeilor, cari se nasc cu germenii tuturor bólelor, graţie mamelor lor.

⁂

Marea princesă Olga. De când familia Romanow-Hollstein-Gottorp domnesce în marele imperiu al Rusiei, adecă de 134 ani nu s'a întêmplat încă, ca primul născut a părechei imperiale sě fie de genul femenin. Dreptul de succesiune în Rusia dela anul 1797 e de aşa întocmit, că coróna trece asupra celor născuţi în linie drépta, avênd prioritate totdeauna cei de genul bărbătesc. Prin urmare fata ţarului Nicolae, Olga până la nascerea unui fiu este a sě privi ca moştenitóre de tron. De fapt însě Olga, numai atunci va deveni moştenitóre de tron, dacă s'ar întêmpla sě móră moştenitoriul de tron de acum, marele principe, fratele ţarului, George, şi dacă în decursul timpului nu i-s ar nasce fiu actualului ţar, deórece el, Niculae al II-lea în manifestul seu dat în luna Octobre a anului trecut a dispus între altele, ca marele principe George, până atunci sě sě intituleze de moştenitoriu de tron, „până când D-deu nu va binecuvênta căsătoria încheiată cu princesa Alix, cu un fiu". Secolul al XVIII-lea a avut fericirea de a vedea patru ţarevne regente pe tronul Rusiei, şi deşi nu au putut tóte sě ajungă la imperiu, pe basa unui drept de succesiune, despre una totuşi sě póte dice, că a condus destinele ţerei sale cu mai multă vîrtute şi cu mai mare succes, ca mulţi alţi antedomnitori sau următori.

Numele Olga, care i s'a dat noului născut este un nume rusesc bun şi vechiu, care a obvenit deja de mai multe-ori în familia domnitóre din Rusia. Věduva lui Igor, Olga, care a domnit dela anul 945—957 în locul fiului sěu Swojatoslav, s'a botezat în Constantinopol, dar pe fiul ei, nu l'a putut câştiga pentru creştinism.

Fata ţarului Nicolae I-iu, regina reposată din Württemberg încă a fost Olga, ér actuala regină din Grecia, fata marelui principe, acum mort, Constantin Nicolajevics, încă sě chiamă Olga.

Familia domnitóre din Rusia preste tot în secolul acesta a numěrat mulţi membri în sinul sěu. Ţarul Nicolae I-iu, a cărui soţie a fost sora împěratului Wilhelm I-iu, a avut trei ficiori şi douě fete, următoriul Alecsandru II-lea s'a putut lăuda cu 6 ficiori şi o fată. Din căsătoria lui Alecsandru III-lea cu fata prinţului Dagmar din Dania s'au născut cinci copii, trei ficiori şi douě fete.

Faptul acesta, că primul născut a părechei imperiale e fată, are însěmnătate şi politica, deórece după concepţia celor din Rusia, autoritatea şi puterea unui domnitor numai atunci sě ridică într'adevěr, când póte arěta un fiu de moştenitor.

⁂

Cum se rad bărbaţii în India? Bărbierii Indiei sunt aşa de abili în mânuirea briciului pe barba şi capul clienţilor încât acestia au luat obiceiul a se rade pe cênd dorm şi nu li se întêmplă sě se deştepte mai nici odată sub briciu. Obiceiul a devenit lege şi astădi indienii cred, că ar pěcătui când s'ar rade deştepţi.

⁂

Despre modul de viaţă a sobolilor. Goerth, un scrutător natural german a studiat timp indetungat feliul de viaţă a sobolilor, şi în urmă cercetărilor sale a observat multe lucruri, până acum necunoscute. Aşa de esemplu sobolul nu trěesce din rîmele (animale) subterane, ci el e un adevěrat animal feroce, care caută nóptea pe suprafaţă pămêntului insecte şi alte mortăciuni. Insectele mai mici le mâncă numai decât, er cele mai mari le îngrópă în pămênt pentru viitor. Sobolii, din causa colórei lor negre, pot umbla neobservaţi nóptea. Animalele cele mai mari le îngrópă pe sama feţilor la o afundime de 15—20 centimetri. Ne spune mai departe Goerth, că sobolii şi cu deosebire bărbătuşii sunt veninosi şi nu arare-ori sě opune ori şi cui, chiar şi cu risicul de a fi omorît.

⁂

Un pasionat jucător de şac. In Anglia trăesce renumitul artist în jocul de şac, Blackburne, care de un timp încóce pătimesce de unele halucinaţiuni fórte interesante. Incătrău numai umblă, pe stradă, pe câmp vede înaintea sa tot numai table de şac, întreg universul îl crede împărţit în cuadrate mici, ér indivídii, ce sě mişcă umblând în sus şi jos îi crede, tot de atâtea figuri.

Pre el singur sě crede de atare, uneori de „fugariu", când vedi numai, că taie drumul de-a curmezişul, ér dealtădată de „cal", când apoi face doi paşi drept înainte şi unul la drépta sau la stênga. Odată i-s'a întêmplat, că agraeşte pe unul, ce venia cătră el dicêndu-i: „Atent, nu observi, că te bagi tocmai în calea tunului"! Medicii lau consultat ca sě sě obţină pe un timp mai indelungat dela jocul de şac, căci de nu sigur va ajunge în casa alienaţilor.

⁂

Haz. Ce e rěu?

O fóie din America înşiră următórele ca lucruri incontestabil rele: slugă necredinciósă; cuptoriu care fumă; cal ce mereu sě poticnesce; femeie guralivă; punga gólă; om flencănitoriu; briciu tîmpit; şi pe urmă un datoraş care nu plătesce.

Cine sě îndoiesce?

⁂

— Un profesor dela facultatea de medicină întrébă pe un bolnav de piept:

— Ce profesiune ai?

— Sunt musicant.

— Vedeţi domnilor, dise profesorul cătră elevii sěi, suflatul continuu în instrumentul musical vatěmă plumânii şi adese ori artistul sě bolnăvesce de oftică, cum s'a bolnăvit şi domnul acesta. Apoi întorcêndu-se cătră bolnav îl întrébă:

— Cu ce instrument cânţi?

— Cu vióra rěspunse bolnavul.

⁂

— Distras.

— Daţi-mi o marcă cu 15 bani.

— Poftim!

— Cât costă?...

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român".

Valea-Bârgăului, 9 Nov. st. v. 1895.

Mult onorată redacţiune!

Dela introducerea căsătoriei civile m'am învêrtit des printre poporul nostru de confesiunea gr. or. din Valea Bârgăului, în care sunt situate 6 comune gr. or. şi anume cu intenţiunea, ca sě observ, că ce efect va face căsătoria civilă asupra religiosităţii din trecut a poporului. Am asistat chiar şi la acte de cununie civilă, am sondat părerea unor din popor şi am observat, că poporul actul căsătoriei civile îl privesce, de un ce impus şi ca atare are sě-l îndeplinéscă. Dar cu tóte acestea el susţine de o legătură mai importantă, mai sublimă şi mai aducětóre de mângăiere sufletéscă: căsătoria sěvêrşită prin preotul sěu, ca servitor alui Dumnedeu pe acésta lume. Am dedus deci, că poporul gr. or. din Valea-Bârgăului fórte cu greu va fi alterat în religiositatea sa, moştenită dela protopărinţii nostrii — dacă preoţii vor fi la înalţimea misiunei lor. Deducţiunea mi-s'a alterat însě, când am privit lucrul din altă parte. Nu toţi preoţii sunt la înălţimea misiunei lor; pelângă acésta unor dintre conducětorii de matricule, căsătoria înaintea preotului le apare cu totul contrară eşarpei lor, căci deşi î-şi au remuneraţiunea lor dela stat, ar mai vêna după onóre şi dela partidele, pe cari le cunună. De aci deducţiunea, că încă şi până acuma conducětorul de matricule privesce în preot un pol opus. Şi apoi ca pol opus şi vênător de onóre dela partide putem presupune, că numai în favorul preotului şi a bisericei nu va lucra, ci mai mult în defavorul lor. Aceştia sunt mărăcini, cari vor atăca şi holda nóstră. Urmarea naturală ar fi, ca sě lucrăm ca holdele nóstre sě nu fie atăcate de acestea mărăcini. A încunjura total acest rěu est inposibil, totuşi sunt mijlóce prin care rěul s'ar putea cel puţin paralisa. Abstragênd dela pastoralele emanate dela archiereii nostrii, activitatea cea mai mare trebue sě se desvólte în provincii prin preoţi harnici, respective prin tótă inteliginţa nóstră gr. or. Mulţi sunt cu tragere de inimă spre acésta; cu durere trebue sě observ însă că o parte mare din preoţi póte şi pe venitor nu şi vor face datorinţa fiind infectaţi de străini.

Am dis că sunt mijlóce, prin cari s'ar putea cel puţin paralisa rěul. Ca primul factor, eu îl privesc în parochie pe preot. El şi agonisesce pânea pentru esistinţa sa şi a familiei sale după oficiul ce'l îmbracă. Prin esemplul sěu model va îndemna şi pe ceilalţi inteligenţi din parochie la apěrarea şi conservarea datinelor nóstre religióse; prin esemplul sěu model va influinţa şi asupra masei poporului, pe care îl pastoresce. „Voesce şi vei putea". Progresul va atîrna însě mult şi dela referinţele sale amicale cu ceilalţi inteligenţi din parochie. Deşi el vrea sě-se nisuéscă a trăi cu parochenii sěi în bună înţelegere, ca un adevěrat părinte sufletesc.

Scim că ce urmări are concordia şi din contră scim şi urmările — adeseori funeste — ale discordiei. Că prin concordie şi voinţă din lucruri mici se pot face mari fie-mi permis a aminti un cas concret din parochia Borgo-Suseni, protopopiatul gr. or. al Bistriţei. Deşi parochia acésta este mică, — de clasa a III-a, şi deşi parochienii — în general dis sunt miseri şi scăpătaţi, totusi prin zelul parochului Ioan Orban, prin dibăcia şi energia teologului absolut Eliseu Dan, actualminte învěţător fundaţional în Borgo-Prund, precum si prin concordia dintre acestia s'a regulat relaţiunile bisericesci, încât pot servi de model altor parochii. S'a câştigat pe sama edificândei biserici o sumă de 7000 fl. s'a câscigat un proces, prin care s'a dobândit pentru biserică la 200 jugăre de pădure şi păşune. Ba dl Eliseu Dan în timp de 11 ani ca învěţător, a fost şi ca atare la înălţimea misiunei sale, pentru că pe lângă că a obţinut resultate mulţămitóre în instrucţiune, dar s'a îngrijit şi de câştigarea de cărţi pe sama elevilor, — aranjând petreceri în favorul procurărei aceloraşi. Precum în parochia Borgo-Suseni, astfel cred, că în fie care parochie din archidiecesa nóstră gr. or. se vor obţinea resultate favorabile, imitând numai esemplul dlui paroch I. Orban şi a dlui învěţător Eliseu Dan, adecă: muncă, zel şi concordie dela capii parochiilor. Se cere muncă mai vêrtos acuma, când prin introducerea căsătoriei civile lesne se póte altera simţul şi datinile religióse ale bisericei nóstre gr. orientale.

Corespondentul.

Loterie.

Sâmbătă, în 23 Novembre n. 1895.

Budapesta: 55 51 82 2 71

Nr. 387. [204] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii de cl. III-a din Suplac, în tractul protopresbiteral al Murĕş-Oşorcheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post de paroch dau suma de 370 fl. v. a. pe an.

Informaţiuni detaiate despre acéstă parochie se pot lua la faţa locului şi la subsemnatul protopresb. tractual.

Competenţii îşi vor trimite cererile lor în regulă instruite conform legilor nóstre bisericesci la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al M.-Oşorcheiului.

M.-Oşorcheiu, 20 Octobre 1895

N. Maneguţiu,
protop.

Ad. Nr. 360/895. [210] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei de clasa a II-a Coşna, din tractul gr.-or. al Bistriţei, sĕ escrie cu acésta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitul parochului, afară de cuartir şi lemnele de foc, face la an, amĕsurat constatărei, ce s'a făcut în şedinţa comitetului parochial din 24 Septembre a. c. minimul de 700 fl. v. a.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele instruite conform legilor în vigóre în terminul sus arătat la

Oficiul prot. gr.-or. al tract. Bistriţei.

Borgo-Bistriţa, 24 Sept. 1895.

In conţelegere cu comitetul parochial

Simion Monda,
protopresbiter.

---

[205] 3—3

Wilhelm Piters din **Orlat,** comitatul Sibiiului, a **perdut un cal murg,** care are o **pată albă la spata stângă** şi a fost înfierat cu semnul din comuna **Tilişca.** — Dacă-'l va afla cineva, sĕ-i comunice dlui Piters, care promite o buna remuneraţie.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	**Budapesta**	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	**Szolnok**	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	**P. Ladány**	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. **Cluş.** pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10 40	7.27	**Ghiriş**	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50	**Cucerdea**	—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2.18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11 48	2.40	—	1.—	8.33	sos. **Teiuş.** pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. **Copşa-mică** pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole		6.20	10.21		12.16
3 40	—	—	5 27	10.51	**Sighişóra**		5. 3	9 42		11 39
4.03	—	—	6.10	11.12	Haşfalĕu		5.33	9 15		11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod		4.27	7.45		10 02
6.12		—	8.30	12.58	Agostonfalva		3.53	7. 2		9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apaţa	Circulézá numai Vineri	3.37	6.36		8.57
7 16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3 16	5.58		8 23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. **Braşov** pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
	11.—		—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.	1.42	—	8 28	
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8 30	—		9.30	sos. **Bucuresci** pl	—	8.35		3.15	—

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	7.20	1.10	6.10	—	--
—	3.10	10.56	3.49	1.05	**Szolnok**	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. **Arad** pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35						
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaţ	10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	—	8.19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17	Pauliş	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53	Soborşin	8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22	Zam	7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.18	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		-
—	—	8.52	9.57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02	**Simeria** (Piski)	6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕştia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06	Şibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vinţul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	**Alba-Iulia**	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos. **Teiuş** pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl. **Budapesta** sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5 39	—
11.05	—	12.30	1.09	--	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.4		1.20	2.39	—	**Verciorova**	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55		11.40	6 25	—	Bucuresci	11.25	—	7.	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

	2.25	8.10	3.11	8.59	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18	
	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoş	7 03	1.58	7.43	12.32	
	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—	
—	7.19	12.21	7.19	—	**Reghinul-săs.**	—	7.49	3.25	8 25	

Ghiriş — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.21		**Ghiriş**		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.41		**Turda**		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36		7.40	Carei-mare	7.10	3.16		9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Ze ăn	6.36	2.12		8.46	—

Braşov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl. **Braşov** sos.			7.36	1.29	
	9.05	5.13						7.21	1.14	
	9.37	5.45			Cristian			6.51	12.51	
	9.57	6.05						6.41	12.41	
	10 17	6.25			Tohanul vechiu			6.16	12.15	
	10.28	6.36			sos. **Zernesci** pl.			6.06	12.05	

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28		**Simeria**		4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna		4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12		**Hunedóra**		4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.01		**Braşov**	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34		Prejmĕr	7.45	1.16	—		6.34
6.45	10.49	—	4.17		Sepşi-S.-Georgiu	6.53	12 25	—		5.28
8 08	12.48	—	5.46		Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23		**Kezdi-Oşorheiu**	4.56	10.25	—		2.37

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	5.55

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. **Copşa-mică** sos.	9 34	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12.	7.41	Şeica mare	9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneş	8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6 35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8 11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.36	1.46	—	p. sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marţi şi Vineri	—
--		4.48	1.58	—	Şelimber	7.16	8 20	—		—
—		5.04	2.14	—	Veştem	7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Şebeşul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54		--	-
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—	Cârtişóra	5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4 43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viştea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beşimbav	4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.05	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.20	11.30	5.—		**Arad**		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.47	6.14		Vinga		9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.05	7.39		**Timişóra**		8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		**Simeria**		4.25	10.33	8.47	8.24
12.48	7.31	12.48	6.03		Haţeg		2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05		**Petroşeni**		12.—	6.10	5 25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.48
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7 47	—	3.56	8.57
6.40	11.55	5.30	—.—		**Lupeni**		7.15	-	3.21	8.25

Sighişóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighişóră		9.51	5 32	—	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	3.—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 126 Sibiiu, Joi, 16/28 Novembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 15 Novembre, 1895.

In seclul nostru s'au făcut uriașe progresse în tóte direcțiunile. In seria progreselor nu stă la locul din urmă nisuința de a emancipa femeile, și a le deschide tóte căile de activitate cari dela facerea lumei s'au considerat, ca reservate activităţii bărbaților.

A trebuit sĕ vină realismul din seclul nostru și sĕ strice ordinea de mii de ani, care o a statorit natura, o a statorit cursul natural al lucrurilor, o a statorit înțelepciunea născută în firea omului; a trebuit sĕ vină realismul de ađi și sĕ proclame emanciparea femeei, și prin acésta deschiderea de terene pentru activitatea ei, cari până acuma erau reservate bărbaților.

Cu deosebire s'a deschis larg teren femeilor în câmpul instrucțiunei publice, nu dóră pentru a ridica nivoul acestui ram în scopul desvoltărei intelectuale a omenimei, ci mai mult pentru a asigura esistența femeilor, și a acoperí un gol, care, se simte încă și ađi în general aprópe în tóte țerile din Europa

S'a deschis teren pentru femei pe terenul medicinei, ca și femeia sĕ aline durerile omenesci, și pe acest teren femeile desvóltă, o activitate mai salutară, mai ales în calitate de surori de caritate, activitatea lor e mult lăudată, deși sunt păreri contrare tocmai dela ómeni competenți, cari și acéstă activitate o reservă în special bărbaților.

A deschis realismul de ađi teren pentru femei și în ramul iurisprudenței, și se contempléză un timp nu tocmai îndepărtat, când femeile vor ținé în mână cumpĕna dreptății, și ele vor pronuncia verdictul asupra vieților omenesci.

S'a deschis teren și în ramul farmaciei, și vom vedea ađi mâne preparênduse medicina de mâni femeesci, ca emanciparea sĕ aibă un cerc cu atât mai larg.

Dacă considerăm aplicarea femeilor la postă și la telegraf, prin tipografii și în comerciu, vom constata, că s'au deschis terene, cari asigură și femeilor o esistență onorabilă.

Am reflectat la aceste din incidentul unor reforme, cari s'au introdus tocmai acuma la noi în cadrul învĕțământului superior.

Điarele de ađi ne-aduc scirea, că ministrul nostru de culte a esoperat dela Maiestatea Sa monarchul un autograf, în sensul căruia pentru femei se deschid porțile universităților unguresci.

De ađi încolo pot fi primite la universitate și femei anume la medicină, la farmacie și la filosofie, cu scopul de a-și procura diplome, ca medici, ca farmaciști și ca profesori.

Facultatea acésta deocamdată e legată de 2 condițiuni. Aspirantele trebue sĕ producă testimoniu de maturitate, și o specială autorisare a ministrului de culte pentru a se puté scrie ca elev ordinariu la universitate. Autorisarea ministrului va fi influințată de informațiunea, care o va lua dela corpul profesoral al respectivei facultăți.

Acésta este reforma cea mai nóuĕ în interesul emancipărei femeilor.

Spre a se ajunge acésta va trebuí sĕ se organiseze din temelie scólele superióre de fete, și sĕ se întocméscă astfel, ca în ele sĕ se pótă face esamenul de maturitate.

Mĕsurile guvernului sunt salutate de către presa unguréscă ca un nou triumf al liberalismului.

N'am acceptat cu ochii legați mĕsurile radicale ale guvernului actual aduse în numele și sub firma liberalismului, nu felicităm guvernul nici pentru reforma actuală de tot radicală, care se face în numele liberalismului.

Emanciparea femeilor în partea sa preponderantă s'a făcut în contul moralităței publice, și tare ne temem, că la gradul de slabă moralitate dela noi va mai contribuí și reforma actuală. In acest cas se va adeverí principiul vechiu, că cine face progrese în sciință, și regrese în moralitate, mai mult regreséză decât progreséză.

Noi nu avem trebuință de asemenea radicale reforme. Industria și comerciul statului nostru nu se póte compara cu cel al Americei, curentul social nu cu cel al Rusiei.

Nu era deci necesitatea arđĕtóre pentru asemenea reforme, cari vor fi în contul moralităței publice, căci ceea ce s'a întêmplat în alte state cu reforme radicale, și la noi se va întêmpla.

Mĕsura guvernului a surprins și în formă și în esență.

A surprins, căci ea s'a esoperat prin un autograf al monarchului, și nu s'a făcut pe calea obicinuită a legislațiunei, în esență, căci numai în đilele trecute s'au pronunțat contra reformei senatul universitar din Budapesta.

Mergem în sbor spre reforme radicale în numele liberalismului.

Momentul de mare nevoie. „Tribuna“ de ieri vine a constata ceea-ce presupuneam noi, când am luat act de socotéla publică a dlui Filipescu, fostului primar al Bucurescilor, relativ la epuisarea fondului publicațiunilor dela capitala României, și desminte categoric asertiunea că „Fóia Poporului“ din Sibiiu ar fi primit suma de 4000 lei pentru publicațiuni sau ori-ce alt titlu.

Tot asemenea suntem informați, că nici redacțiunea „Rândunicei“, n'ar fi primit nici un ban, deși lumea o suspicionéză, că „Rândunica“ este acea fóie literară, care se afirmă, că a căpĕtat 500 lei tot pentru publicațiuni.

Cineva totuși trebue sĕ fi pus mâna pe aceie parale, căci dl Filipescu afirmă a avé documente.

Dl Filipescu are cuvêntul.

Revista politică.

Inainte cu vre-o dóuĕ sĕptĕmâni sĕ așteptau și puterile din tripla alianță, ca pórta sĕ le comunice și lor în mod oficios, cum a comunicat Angliei, Rusiei și Franciei, că a primit propunerile pentru reformele armene. Lucrul acesta sĕ părea a fi fórte natural și de sine înțeles Intr'aceea sĕ esplică cestiunea în Constantinopol cu totul altfel: Pórta n'a făcut din propria inițiativă comunicatul amintit către puterile din tripla alianță; ea a trebuit sĕ fie mai întâiu provocată, apoi lăsă sĕ mai tréca destul timp la mijloc, până când abia în 19 Novembre nou s'a aflat îndemnată sĕ transmită comunicatul oficial așteptat și baronului Calice și ambasadorilor imperiului german și regatului italian. Amênarea acestui comunicat, care nu dă ansă la nici o neînțelegere, sĕ atribuie tendinței unor cercuri politice din Constantinopol, de a scóte planuri mai diplomatice din presupusele neînțelegeri, despre cari sĕ svonia, că ar esista între diferitele puteri europene Cu tóte esperiențele triste, cari le-a făcut, pórta nu vrea sĕ se despartă de acéstă tactică. In Constantinopol s'a pus mare pond pe contrarietățile, cari ar esista între Anglia și aliații sĕi cei mai de aprópe, deși cei din jurul sultanului au avut désă ocasie, sĕ se convingă, cât de puțin le póte folosi o astfel de tactică. E lucru curios, dar politicilor turci le place să zidéscă pe neînțelegeri bănuite între puterile europene și sĕ le interpreteze pe acestea cu un optimism fórte ciudat.

De curênd pretind a fi observat optimiștii musulmani în atitudinea Germaniei, care după cum sĕ scie nu s'a prea grăbit, sĕ trimită corăbii de rĕsboiu în apele levantine, tot asemenea nu s'a grăbit nici cu espedarea vaporului al doilea de rĕsboiu în serviciul ambasadei germane din Constantinopol, precum au făcut celelalte puteri, sĕ observe, đic, în acéstă atitudine a Germaniei încâtva un isvor de mângăiere; ba unui điar german i s'a telegrafat chiar mai alaltăeri din Constantinopol, că unele cercuri turcesci privesc în acéstă reținere a imperiului german o dovadă de deosebite simpatii din partea Germaniei.

Cât da grozav sĕ înșală optimiștii din Jildiz Kiosk sĕ vede din următórea corespundință, care a primit o „Pester Lloyd“ alaltăeri din Berlin: „Guvernul german — precum s'a accentuat de repețite ori mai ales în đilele din urmă ține în tóte cestiile, cari privesc greutățile Turciei, strict cu concertul european si nu e nimic mai greșit, decât a trage conclusiunea din faptul, că din considerații technice și neimportante flota germână nu apare în apele levantine atât de numĕrósă, ca a celorlalte puteri, și că al doilea vapor de rĕsboiu în serviciul ambasadei germane încă n'a mai sosit, — đic, nu e nimic mai greșit, decât a deduce din aceste fapte, că guvernul german nu e întru tóte de o părere în ce privesce apreciarea acestor cestiuni cu celelalte puteri europene. Ambasada germană a găsit cu mult înaintea celorlalte ambasade ocasiunea, ca sĕ pună porții la inimă urgenta trebuință, de a da neamênat ascultare proiectelor de reforme, făcute din partea puterilor și sĕ întreprindă totul, ce e indispensabil pentru asigurarea liniscei și a ordinei. Și când în butul tuturor acestora nu s'a observat nici o prevenire din partea porții, a urmat apoí misiunea ambasadorului, contele Saurma înaintea Sultanului, cu care ocasie diplomatul german a ținut o vorbire, care în unele privințe a mers și mai departe decât a lordului Salisbury și care trebue că a făcut o impresie fórte deprimătóre asupra Sultanului, pentru că în ea ambasadorul german a atras în cuvinte clare atențiunea porții asupra periculelor, cari nu amenință numai imperiul otoman, ci chiar și pe Sultanul. După tóte acestea e evident, că optimiștii din Constantinopol n'au absolut nici un motiv, sĕ se provóce în fața perfectei înțelegeri d'intre puteri la eventuala părere diferită a Germaniei.“ — Cum am đis și în numerii trecuți astăđi numai încape nici o îndoială, că tóte puterile europene fără deosebire nu mai urmăresc de astă dată în cestia Orientului scopuri laterale, ci ele tind în cea mai perfectă armonie la restabilirea ordinei în Turcia și păstrarea statului quo. Acesta e un lucru fórte frumos din partea puterilor; buna înțelegere d'intre ele garantéză, precum am đis și cu altă ocasiune, speranța, că în curênd va fi linisce și în Orient de o parte, iar de altă parte semiluna își va băga mintea în cap și va întroduce cât mai curênd reformele propuse pentru mulțumirea tuturor supușilor turci. Am puté afirma 80% din o sută, că rĕsboiul cel mare și crâncen nu se va începe, precum sĕ svonia din acest incident, și că el încă tot departe este. Convingerea nóstră e, că tóte puterile au trebuință și vreau cu ori ce preț pacea!!

* * *

Neîntărirea de primar în Viena a Drului Lueger a produs mare indignare în poporațiunea capitalei austriace. Afară de nenumĕratele demonstrații de pe stradă, lupta antisemiților resp, a creștinilor cu partida liberală resp. filosemită s'a continuat și se continuă cu mult foc în parlamentul austriac. Dușmăniile politice între liberali și antisemiți au ajuns așa đicênd la cuțit. Filosemiții au căutat cu luminarea fel de fel de pretexte drepte și nedrepte, pe basa cărora sĕ facă imposibili pe deputații matadori ai antisemiților și în parlament. Ei s'au folosit de unele cuvinte prea libere ale acestora, rostite în timpul alegerilor pe la diferitele întruniri politice, i-au dat în judecată, ér judecătoriile au cerut dela parlamentul austriac estradarea lor. Sĕ scie adecă, că fie-care deputat are dreptul de imunitate, pe basa căruia fără consimțĕmêntul parlamentului nu póte fi tras înaintea forului judecătoresc civil. Ori-ce deputat sĕ judecă de parlament; acestuia însĕ îi stă în drept, dacă vrea, sĕ-l estradeze. Filosemiții au adus lucrurile atât de departe, încât parlamentul austriac în ședința sa din Sâmbăta trecută a decis cu maioritate de voturi estradarea matadorului antisemit, a deputatului Schneider. — După părerea nóstră liberalii filo-semiți au apucat un drum fórte prăpăstios, pentru-că estradatul Schneider va fi privit din partea antisemiților, ca martir, și astfel în loc sĕ pérđă antisemitismul din popularitate, va câștiga cu mult mai mult Fie, ca sórtea sĕ aducă lucrurile acolo, ca greșelile neiertate ale liberalilor sĕ împletéscă antisemiților resp. creștinilor cununa de triumf!

* * *

In Berlin s'au făcut în Lunia trecută perchiziții domiciliare pe la toții deputații socialiști din Reichstagul german, precum și pe la ómenii acestora de încredere și pe la presidenții societăților electorale socialiste. Se ḑice, că și în provincie s'au făcut perchiziții domiciliare pe la presidenții reuniunilor socialiste. Tóte actele, scriptele și scrisorile referitóre la cestiile partidului au fost confișcate și duse la prefectul de poliție. E vorba, sĕ se constate, dacă reuniunile socialiste stau în corespondință unele cu altele, ceea ce e oprit prin § 8 din legea pentru reuniuni, sub o pedépsă de 15—150 mărci sau temniță dela 8 ḑile până la 3 luni. Afară de aceea paragraful amintit îi dă drept judecătorului, sĕ le disólve reuniunile. Scopul perchisițiilor nu li s'a comunicat, totuși sĕ scie, că ele au scopul amintit. După o știre are sĕ urmeze în curênd disolvarea reuniunilor socialiste, dacă n'a urmat deja până acum. In cercurile socialiste sĕ contestă învinuirea, că s'ar fi comis o abatere dela legea reuniunei și sĕ esprimă temerea, că se intenționéză nimicirea organisației socialiste în tótă Germania. S'au făcut peste 80 de perchisiții, între alții la deputații Auer, Singer, Bebel, Fischer etc. In 54 de casuri s'au confiscat hârtiile.

ROMANIA.

Schimbarea guvernului în România a surprins lumea politică în tóte părțile, și s'a comentat viu în deosebite direcțiuni.

Ḑiarele liberale o au esplicat cu abusurile, cari afirmative s'au comis sub conservatori, cele conservatóre cu neîncrederea regelui, care n'a voit sĕ și dea consensul la disolvarea corpurilor legiuitóre cu 4 luni înaintea terminului ordinariu.

S'a ocupat cu acéstă cestiune și pressa streină, mai ales după ce prin vorbirea dela Iași presidentul consiliului de ministri, domnul D. Sturdza, s'a lĕpădat de tóte enunciațiunile făcute pe timpul, când nu a fost la guvern.

De atunci ḑi de ḑi urméḑă în pressa din România recriminări la adresa conservatorilor, și totuși causa schimbărei ministeriale până acuma nu s'a putut esplica decât numai cu voința regelui.

In ḑiariul din Timișóra „Dreptatea“ se publică o scrisóre sosită din Bucuresci dela un bărbat, care stă aprópe de guvernul actual, și de curtea regală. Scrisórea a fost trimisă unui bărbat, care stă în relațiuni intime cu redacțiunea ḑiariului „Dreptatea“.

Reproducem și noi partea care privesce politica, care a dat ansă schimbărei în guvernul din România.

Étă ce aflăm în acea scrisóre:

Un amic al organului nostru ne împărtășesce — dintr'o epistolă confidențială scrisă în ḑilele trecute de un bărbat de frunte din Bucuresci — câteva pasage dându ne voie a le utilisa. Bărbatul numit din Bucuresci nu mai figuréză printre matadorii politici activi, dar totuși pururea sĕ află în contact cu dl Mit. *Sturdza* și fórte aprópe de curtea regală. Intre altele el scrie către amicul nostru:

„Tóte schimbările din timpul mai din urmă, la noi și la vecinii nostri de peste Dunăre și de peste Carpați, nu sunt numai în persóne, nici numai în partide, ci ele sunt mult mai adênci simțitóre. Persónele, cu ambițiunile lor cu tot, sunt considerate *de unelte*, ér partidele, cu programele lor, de *pretecst!!*

Combinațiunile sunt făcute în *Viena*, superate în *Berlin*. Basa lor sunt rapórtele secrete, sunând despre punerea la cale a misiunei metropolitului *Clement la Petersburg* și despre petrecerea lui acolo, căruia în chip de mască, i-s'a dat o deputațiune și o *corónă!* — — —

„Din momentul, când contele Goluchowski fu chemat *per ambages*, în fruntea diplomației curței din Viena, sórtea ministeriului conservatorilor în România a fost decisă, ér chiemarea la putere a dlui *Sturdza* era o cestiune de fórte scurt timp. Cine nu cunósce la noi secretele publice dintre acesti domni? Cine nu cunósce parola agenților dlui Sturdza: *„românii de preste Carpați n'au decât sĕ mérgă la Viena, la împĕratul, cu un memorand!“* Acésta parolă — ḑice se — li-a fost șoptită la anul 1890/91 de dl Sturdza, ér acestuia din ambasada austriacă *Fides penes auctores*

„Dintre ministrii conservativi — continuă epistola — unii ți alții pricepuseră din simptóme, că au sĕ facă loc chiar dlui *Sturdza*, omului celui atât de blamat de dînșii, dar ei, după a lor cuprindere a situațiunei, se așteptau la acésta eventualitate mult mai târḑiu. Când vĕḑură ei însĕ, că regele Carol plécă cu un feliu de solemnitate la Ischl, quasi oficiósă, dar fără a duce cu sine pe vre-un ministru, atunci toți au înțeles, că le-a bătut óra și numai decât făcură cum ḑice némțul: „Gute Miene zum bösen Spiel!“ —

Pot sĕ fie de tot sau puțin întemeiate aceste revelațiuni. Noi lăsăm dlui autor rĕspunderea pentru temeinicia lor și póte că nici am reflecta la ele, dacă unele reminiscențe din trecut, între împregiurările de aḑi nu le-ar impune considerațiunei celei mai serióse.

Amintim deci întâiu și recomandăm atențiunei publice unele momente cunoscute, cari dc 3—4 ani cam din adins s'au dat la noi uitărei, ér în Bucuresci cu óre care măiestrie erau parte ascunse, parte mistificate. Apoi vom adauge unele dintre ceie mistice.

La conferința nóstră națională, ținută în Octobre 1890, în Sibiiu, ne pomenirăm, că prin influință strĕină se lucră în mod clandestin pentru a se manifesta *alipirea nóstră la tripla alianță* Toți se făceau din cale. Atunci agenții, 2—3 la numĕr, se adreséză dlui V. *Babeș*, care era referentul și sufletul adunării. Esaminând propunerea, dl Babeș la moment pătrunde la importanța ei, o primesce condiționat: în formă de *enunciațiune* pentru casul, când posibilitatea va fi dată. Referând dl V. Babeș acésta enunciațiune, este aplaudat de întrégă adunarea.

Cele două propuneri din procesul verbal al ședinței a 2-a dela 28 Octobre 1890 sună din cuvênt în cuvênt:

„Conferința generală a partidului național roman apróbă motivele pentru cari comitetul nu a aflat până acum de oportun a substerne memorandul la înaltul Tron“. —

„Importanța elementului român pentru politica triplei alianțe noi o pricepem. Dar nu se póte, ca tripla alianță sĕ se întăréscă și sĕ dureze și tot odată sĕ se susțină sistemul de opresiune și nemulțămire a popórelor, cari doresc desvoltarea pacinică în patria lor.“ (A sĕ vedea nrul 16 punct IV și nrul 17 p. 9 din actele conferinței)

Presidiul „constatând consîmțĕmêntul conferinței enuuță luarea la cunoscință.“ —

Aceste doue puncte de și unanim primite, prin condee din Bucuresci ce-și luau inspirațiunile de la dl Sturdza — deveniră mai ales în „Romanul“, mai apoi, vrênd-nevrênd, în „Tribuna“, atacate cu înverșunare și mistificate cu șirețiă diplomatică, utilisate la doi factori puternici din țară, în douĕ înțelesuri și direcțiuni de tot opuse.

Pentru caracteristica politicei nóstre de pe acel timp cuprinsul citatului proces verbal este nespus de interesant. De și a fost publicat în mod quasi autentic în „actele conferinței“ și rĕspândit în numĕr mare, la începutul anului 1891, acest document nu credem, că până aḑi sĕ fi venit la cunoscința fraților din România. Cu tóte acestea însĕ aceste, bine cuprinse, pot esplica politica mai nóuĕ a dlui Sturdza în causa națională a nóstră: a celor de dincóce de Carpați!

Pe cât de memorabilă este acéstă observațiune, pe atât de curiósă a fost apucătura lui *Juda politic* din Bucuresci, care la anul 1891, regelui Carol ii denunța că „conferința din Sibiiu, amăgită de Babeș *a făcut inpracticabilă aderință românilor la tripla-alianță*, punêndu-i condițiuni neînplinibile ér de altă parte șoptind la urechia bolnavului M. *Cogălniceanu*, despre carele lumea tótă scia că este contra *triplei-alianțe*: că Babeș a proclamat, la Sibiiu, întrarea românilor în tripla-alianță, o faptă provocătóre pentru Rusia, cea atât de periculósă pentru România!“ Prin acéstă frivolă apucătură numitul Juda a înverșunat pe acel Hercule în lupta politică-națională, pe acel mare bărbat și sincer amic al românilor de de dincóci.

După astfel de precedințe, a isbucnit, începênd dela iubileul din Maiu 1891, haita cea lărmuitóre în Bucuresci, pentru: „Memorand la împĕratul din Viena“, ceea ce a și reușit de minune! Vechii conducĕtori de dincóce, până aci bucuria și mândria nóstră, atât în capitala României libere cât și în filiala ei din Sibiiu deveniră insultați, blamați și dechiarați de *trădători*, *renegați*, *rusofili*, *Kossuthisti* etc. etc. și dați la o parte, ér memorandul dus la *Impĕratul*, „ranele nóstre vindecate“ (???) „națiunea închegată (???) și salvată (???)“ sau, cei puțin „pe cale de a fi“... In tocmai după receta din Iași a dlui Sturdza, care recetă, încât pentru noi cei de dincóce, samĕnă ca o copie tare defectuósă a politicei nóstre dela 1860—1890.

Tóte acestea le vom documenta la timpul sĕu cu documente și le vom discuta cu deamĕnuntul. Deocamdată numai încă un episod.

Pe la mijlocul lunei Octobre 1891 într'o sară ne găsiam mai mulți adunați în numĕr ca la vre-o 30 'n salónele dlor Mocsonyi ești din „hotelul Neuriehrer“ din Sibiiu. Aci s'a pus în discusiune interesarea Bucurescilor de noi și de sórtea nóstră — prin „Liga culturală“ și prin haita înscenată. S'a esaminat pornirea, mobilul și direcțiunea — pe simptóme. S'a dat espresiune părerii și temerei, *„că suntem considerați și utilisați ca unelte pentru scopuri de ambițiune personală*, **chiar de o mână lungă**, — *în scopuri de o politică înaltă, dar' nu a nóstră, ci a* — **streinului!**“ Presenți erau și presidenții (I și II) comitetului național. Cel din urmă, dl Dr R. simțindu-se atins, cam rĕgușit cum era cu mare energie s'a espectorat étă așa: „Ei bine, fraților, dar' vĕ provoc sĕ-mi spuneți: *„când vre-odată românii de dincóci, anume cei din Ardêl, nu au fost unelte, ci au stat pe propriele lor picióre?!“* *„Apoi — continuă — dacă dela 1862—1866 am fost uneltele lui Schmerling, pentru ce astăḑi sĕ nu ne facem uneltele lui* **Sturdza?** *Presupunênd, firesce, că este în folosul nostru național.“*

La acésta espectorațiune a dlui președinte al 2-lea al comitetului, președintele I, Dl V. Babeș a ripostat: *„Da, esistă popóre bune numai de sclăvie, de unelte;* esistă printre tóte popórele indiviḑi buni numai de sclavi; însĕ românul dóră că prin tristele esperințe de 300 de ani, atunci când cu fruntea ridicată *„român* se numesce și se mărturisesce în fața lumei, dóră va fi scuturat de pe sine lanțurile rușinósei sclăvii seculare! Lui Sturdza — continuă Babeș — pe care de 30 ani și mai bine îl cunosc, m'ași închina și m'ași face aderent cu trup, cu suflet, dacă, după observațiunile din trecut, nu a și avé causă de a mĕ teme, că colosala sa ambițiune și preocupațiunea sa pentru strĕini nu l'ar face mai întâiu pe el sclavul și unélta patimei sale órbe. Dar' în fine, frații de dincolo nici că ne cunosc causa și sórtea, și prin urmare nici că-i putem considera de chiemați, de a ne conduce“.

Și totuși, ei ne-au condus! A lor a fost politica esecutată de noi dela 1891 încóci! A lor, în prima linie a dlui Sturdza, cu ajutoriul ligei amăgite și chiar și cu ajutoriul celor dela putere, din fruntea țerei, a lor politică a fost! Acum se schimbă acésta politică, precum s'a schimbat la față dl Sturdza cu ajutoriul regelui Carol și al spiritelor ce-'l inspiră pe Majestatea Sa.

Intre asemenea fapte și semne, care om cu mintea și cu inima curată póte sĕ fie dumerit și liniștit asupra schimbărilor ce se fac — pentru noi parcă tot mai spre rĕu!?

Care om cu ochi sănĕtoși și ageri nu observă, printre suciturile și încurcăturile cele multe, unele fire, cari bine urmărite, ca un fir al Ariadnei ne conduc până la Viena și de acolo mai departe — până la Berlin!

Incheiu deci tot cu întrebarea, cum am pus'o în fruntea acestui articol: „Óre face se-va, bine va fi sĕ se facă lumină?“

Până aici comunicatul din ḑiarul dela Timișóra. Din el se vede, că lucrurile nu au stat tocmai atât de desperat pentru conservatori, după cum au respirat mai cu seamă în ḑiarele liberale dela noi, cari făceau politică de partid pentru România.

Conservatorii nu au fost cu inima închisă față cu durerile poporului român nici în regat, nici la noi.

Conservatorii au ajutat, unde numai au putut, și în conscienta superiorității lor în materie de educațiune politică nu au legat de limba clopotului, ceea ce au făcut în favorul românilor.

Mai mult. Conservatorii au reparat greșelele făcute de liberali pe atunci în oposiție, greșeli făcute în sarcina nóstră, și chiar agrațiarea condamnaților în procesul Memorandului este opera guvernului conservator.

Vom avé ocasiune sĕ revenim asupra acestor incidente, acuma punem sub ochii cetitorilor unele părți din vorbirea fostului ministru de esterne dl Lahovary, ținută la întrunirea conservatorilor.

Vorbirea acésta întregesce încâtva vederile esprimate în scrisórea publicată în „Dreptatea“, și caracteriséză situațiunea creată țerei.

Étă ce a ḑis domnul Lahováry:

Nimeni nu se aștepta domnilor — și liberalii mai puțin — ca conservatorii sĕ se retragă dela putere, când avéu o majoritate sdrobitóre în țară și în parlament, de aceea suntem datori sĕ esplicăm capitalei fenomenul acesta; capitalei, creierul țerei, pentru că de aci cuvintele nóstre sĕ mérgă în tóte unghiurile spre a lămuri pe cetățeni.

Atât este de adevĕrat, că nimeni nu se aștepta la acéstă schimbare de guvern, încât nici ḑiarele lor nu sciau, până în ajun, ce sĕ ḑică despre schimbare. Cât despre ḑiarele liberale independente, ele nu numai n'au fost mulțumite cu schimbarea acésta, dar au regretat o chiar. Ér „Romănul“, organul liberalismului clasic din România, organ dirigiat de un neîmpăcat adversar al nostru, dar om leal și fórte cinstit, scria, a doua ḑi după retragerea nóstră, că partidul conservator nu trebuia sĕ părăséscă puterea, fiind că nu se compromisese în nimic.

Numai „Gazeta Poporului“ — şi nu sciu de e cuviincios sĕ pronunţ înaintea dv. numele acesta — s'a bucurat de retragerea nóstră, fiind-că retragerea nóstră era căpătuiala lor.

Dar nici chiar şefii partidului colectivist — acei cari şedeau departe de graniţă în timpul luptei, dar erau aprópe de mâna care împarte portofoliile — nici ei nu se aşteptau la norocul de a lua puterea. D. Stătescu se plimba între Nisa şi Paris, dl Fleva la Viena — numai dl Sturdza era mai aprópe: d-sa se plimba între Academie şi Palat. (Ilaritate.)

Şi a luat puterea dl Sturdza, dar a luat-o printr'o palinodie şi printr'o inconsecuenţă. Când a vĕḑut că naţiunea întârḑie sĕ le dea puterea — naţiunea dela care pretinde că purcede puterea — dl Sturdza a găsit scara de serviciu, care duce la minister.

Dupăce dl Fleva ḑisese, că nu primesce puterea decât dela popor şi dl Sturdza, că nu primesce puterea până ce toţi românii din ţară şi din afară nu vor înceta de a suferi — liberalii au luat puterea dela cine 'şi-a făcut pomana sĕ le-o dea, sacrificând astfel principiile lor — ceea-ce nu e nici o pagubă — şi iluziile românilor — ceea-ce e o crimă, o pecetie, pe care istoria o va pune pentru veci de fruntea d-lui Sturdza. (Aplause).

Şeful liberalilor, prin discursurile sale în Senat, prin conversaţii particulare si prin ḑiarele pe care le inspiră, a făcut pe românii din Transilvania sĕ créḑă, că un guvern românesc póte cere sĕ se schimbe legile din Ungaria. Ei bine, dacă un guvern cu milióne de baionete ar fi cerut acésta dela Austro-Ungaria, a doua ḑi s'ar fi declarat rĕsboiu; dacă o asemenea cerere ar fi făcut guvernul român, n'ar fi fost rĕsboiu, dar ruşine şi batjocură, ne am fi espus sĕ primim ca rĕspuns dela Austro-Ungaria.

Asa am rĕspuns atunci d-lui Sturdza, şi am adaugat: nici d-ta, d-le Sturdza, nici un alt guvern românesc nu va face o asemenea cerere; d-ta nu vei veni la putere, până ce nu te vei umili; d-ta nu vei întra la guvern cu fruntea sus, ci în genunchi (Aplause).

Vedeţi că am fost profet — şi nu mĕ laud cu acésta, fiind-că nu era greu de prorocit.

Ce ḑice aḑi dl Sturdza? Ḑice, în discursu-i dela Iaşi, că „s'ar fi rĕspândit vorba, că ar fi ḑis aşa!“

Auḑi că s'a rĕspândit vorba! Dar 200,000 de locuitori din Bucuresci l'au auḑit rostindu le; dar zidurile acestei săli, cu mai multă memorie şi mai multă inimă decât şeful liberalilor, păstréză încă amintirea acelei declaraţiuni.

Purtarea acésta face ruşine domnului Sturdza — ceea-ce e puţin lucru — dar face ruşine şi ţĕrei, şi acésta e trist. E trist că omul acesta nu póte guverna ţara fără s'o înjoséscă şi s'o ruşineze.

Spre deosebire de liberali, noi nu făgăduim ceea-ce nu putem ţine şi avem obiceiul sĕ facem mai mult decât făgăduim. Noi, de câte ori am putut face cu demnitate, un bine Românilor din Transilvania, l'am făcut; şi sunt fericit, că cel din urmă act al meu la ministerul de esterne a fost graţiarea obţinută dela împăratul Austro-Ungariei, a Românilor, pe cari minciunile colectiviştilor ii duseseră la puşcărie. (Aplause repetate).

Noi am venit la putere în mod demn, leal şi cinstit, şi ne-am retras in mod demn leal şi cu mânile curate — lăsând loc pentru apetiturile colectiviste, acéstă sectă a cărei suflare urmăresce puterea, cum urmăresc cânii hoitul. (Aplause prelungite.)

Ei au venit la putere prin cerşire şi o păstréză prin umilire. (Aplause.)

Dar aţi observat un fenomen? Deunăzi studenţii universitari, inimi calde au sĕrbătorit pe Mihaiu-Vitézul. Vĕḑut aţi pe liberali la statuă? Nu, căci deocamdată au pus la magazie pe marele erou spre a-l scóte érăşi, când vor fi din nou în opoziţie.

Invitare.

Invitare la adunarea generală a „Reuniunei române de musică din Sibiiu“, care se va ţiné *Duminecă, în 1 Decembre 1895, la 11 óre a. m.* în sala dela *„Musikverein“*.

Obiectele de pertractat:

1. Raportul general.
2. Censurarea socotelilor.
3. Propuneri eventuale.
4. Alegerea comitetului.

Din şedinţa comitetului, ţinută în 8 Octobre n. 1895.

George Dima, preşedinte. Dr. *Petru Şpan*, secretariu.

Noutăţi.

V. A. Urechiă consul la Roma. Sub titlul „Urechiă ca diplomat“ cetim în „Bud. Hirlap“ de Duminecă următórele:

„Domnul Urechiă, tovarĕşul de luptă de odinióră, a devenit cât se póte de incomod pentru Sturdza, care în restimp a ajuns ministru-president. I-a făcut situaţiunea incomodă mai ales enunciaţiunea făcută în limba franceză, pe carea numai în ḑilele trecute o făcuserăm cunoscută, în carea a declarat, că ori-se sĕ fi ḑis dl Sturdza în Iaşi, atâta e sigur, că el totuşi va rĕmânea un ministru adevĕrat-român, care nu va fi aplecat ca de dragul alianţei triple sĕ sacrifice interesele celor trei milióne de fraţi ungureni. Indată după apariţiunea acestui articol Sturdza a recercat pe Urechiă, că nu ar fi cumva aplecat sĕ priméscă postul de consul în Roma pe lângă curtea italiană? — Sturdza crede că trimiţĕnd pe Urechiă la Roma 'l va puté depărta din scaunul presidenţial al Ligei şi astfel va putea apoi mai uşor termina cu Liga, pentru că de acest tovarĕş de luptă, acum atât de incomod pentru dînsul, ar vré sĕ se scape definitiv. In cercurile Ligei pentru acésta e mare indignarea şi le-ar plăcea ca Urechiă sĕ nu priméscă acest ofert“.

* * *

Necrolog. Primim următoriul anunţ funebru: Constantin de Colbasi şi soţia Valeria născ. Papiu în numele lor, al fiilor lor Teodor, Ioan şi Emiliu precum şi în numele numĕróselor rudenii cu inima frântă de durere aduc la cunoscinţă trecerea din viéţă a scumpului lor fiu, frate şi nepot *Constantin*, elev de clasa a III-a normală, în frageda etate de 9 ani, după un morb scurt şi grav. Inmormêntarea rĕmăşiţelor pămĕntesci a avut loc Miercuri, în 15/27 a lunei curente la 3 óre p. m. dela casa str. Lungă nr. 4, după ritul gr.-cat. în cimiteriul gr.-or. din suburbiul dela pórta Turnului. Fie-i memoria eternă! Sibiiu, 26 Novembre 1895

Cine a avut sau are copii, scie sĕ apreţieze marea durere a părinţilor, mai ales când copilul, ca în casul de faţă, a fost fórte deştept şi silitor.

Sincerile nóstre condolenţe.

* * *

Dumas bolnav. După cum se depeşéză din Paris, renumitul romanţier francez Alesandru Dumas, zace de vre-o câte-va ḑile greu bolnav. Medicii au constatat aprindere de peliţa creerilor. După-cum sĕ susţine în cercurile mai apropiate catastrofa póte urma în fie-care moment. Marţi tótă ḑiua a petrecut-o în agonie. Prin fir telegrafic morbosul a învitat pe toţi copii sĕi în Marly

* * *

Avis! Duminecă în 24 a l. c. s'a perdut un căţel de 3—4 luni, de colóre sură. Aflătorul este rugat a se presenta la Tribunalul militar, strada Sării Nr. 1 pre lângă o remuneraţiune convenabilă.

* * *

Wilhelm al II-lea, ca dirigent de cor. Impĕratul german, Wilhelm al II-lea pe cât timp ţín vĕnătorile de curte din Letzling a încredinţat afacerile imperiului seu ministrilor şi senatorilor sei credincioşi, ér el vesel alungă fiarele prin pădurile întinse din Letzling. Cu ocasiuni de aceste apoi, împĕratul nu sufere în jurul seu de acei indiviḑi moderni, cari cu capul a mână ţin la tóte formalităţile etichetei actuale, ci învită de regulă acea societate vechiă, cu care multe ḑile senine şi fericite a petrecut, încă când era nepot de rege, când nu-i apăsau umerii gândurile împĕrăţiei. In ḑilele acestea întorcêndu-se dela o vênătóre ilustra societate, un ospĕţ luculic aştepta pe vênătorii osteniţi şi flămânḑi, în urma unei góne, ce a durat o ḑi întrégă! La masă îi delecta musica militară din Salzvedel, şi împĕratul acómpania şi el piesele mai cunoscute; deodată numai sare dela masă si cântând piesa italiană, ce are de refren „Funiculi-funicula“ sĕ apropie de conducĕtoriul musicei observându-i, că piesa acésta sĕ cântă în tacturi mai iuţi, mairepeḑi, şi cu aceste apucă beţigaşul în mână şi între entusiastele ovaţiuni ale societăţii presente musica militară sub conducerea împĕratului, intonéză admirabil numita piesă italiană. Genialul împĕrat al germanilor, documentéză pe fie-care ḑi ce merge tot cu fapte noi, că natura l'a înzestrat în abundanţă şi cu talente de acelea, de cari el, de altcum, ca împĕrat nu ar avea aşa lipsă.

* * *

O nuntă rară. Intr'un oraş din America s'a întêmplat în luna trecută nunta unei pĕrechi de prinţi, némuri împĕrătesci, bogaţi fórte. In biserica, unde avé sĕ se întêmple cununia, se puté întra numai cu bilete. S'au dat 2000 de bilete, cât sĕ pótă încăpea în biserică. Biserica era împodobită din prisosinţă cu flori: flori aşternute strat întreg pe jos, flori astupând păreţii, şi flori înfăşurând stâlpii cei înalţi, pe cari se raḑimă cerimea, aşa că mirosul rêspândit de ele era ameţitor şi dulce. Apoi podóbe de aur şi de argint. Numai împodobirea bisericii a costat 25.000 de dolari (bani americani). Haina de pe mirésă cu scumpeturile de pe ea şi albiturile ce 'şi-a luat, singure preţuiau 900.000 dolari. După cununie s'a dat un ospĕţ uriaş A fost o risipă ne mai pomenită. Dar şi avé de unde. Mirésa a primit ca zestre 60,000.000 (şeseḑeci de milióne!) Şi când te gândesci, că un milion un om nici nu-'l póte măcar numĕra într'un an de ḑile! Tinĕra pĕreche vine în ḑilele acestea şi în Europa pe vedere pe la némuri, căci e înrudită cu regina Angliei şi cu alte mari familii de aici din Europa.

* * *

Cum călĕtoresce regina Victoria. Trenul, cu care călĕtoresce regina Victoria dela Balmoral la Windsor constă din 13 cupee. Regina nu permite sĕ circule trenul, decât numai cu o anumită celeritate, aşa că mai mult de 20 mile englese pe óră nu este ertat sĕ percurgă. Pe la 8 óre trenul se opresce cam 30 minute pentru a-şi face regina toaleta. Pentru regină şi pentru princesa Beatrice sunt menite douĕ vagóne, cari sunt împreunate prin o punte. Vagonul menit, ca salon de ḑi e arangiat cu mobile îmbrăcate în mĕtasă albă, pe păreţii, cari sunt coloriţi, atârnă oglinḑi mari. Nóptea este luminat cu lampe cu uleiu. Regina nu permite alt mijloc de luminat, cu deosebire nu permite sĕ fie luminat cu lumină electrică. Cupeul de durmit are mai multe despărţĕminte. In despărţĕmêntul cel mai mare se află douĕ paturi, unul pentru regina şi altul pentru princesa Beatrice. Mai este şi un alt despărţĕmênt pentru îmbrăcat, în care se află şi o baie de vană Din vagonul domnitórei conduc în tóte părţile sonerii electrice, prin cari regina stă în legătură şi cu conducĕtoriul locomotivei, ca ea sĕ pótă oprí trenul când îi convine.

* * *

Primul sărut. O damă dă publicităţii într'un ḑiar următórea definiţiune a primului sărut: „In 20 Maiu el m'a sărutat pentru prima dată. Eu m'am simţit, ca într'o gălétă cu roze; ca şi când aş fi în miere; ca şi când aş înota în lac de Cologne şi în Champagne; ca şi când cine-va ar fugi preste nervii mei cu nisce picioruşe de diamant; ca şi când o mulţime de luntrişóre micuţe cu îngeri mi-ar inunda vinele şi ca şi când preste întreg corpul meu s'ar revĕrsa o lumină magică, ca un un curcubeu“.

* * *

Ḑiua de Vineri. Mulţi cred, cumcă ḑiua de Vineri e o ḑi nenorocósă, dar despre acésta a ḑis descoperitoriul Americei, că nu e drept, pentru-că el tot Vinerea a întreprins cele mai mari lucruri; şi anume: In 3 August 1492, Vinerea, a plecat el din portul „Santa Maria“ din Pola, când a descoperit lumea nouă. Tot în acelaşi an Vinerea în 12 Octobre a ajuns el după o vreme lungă la pămĕntul dorit. In anul 1493 în 4 Ianuariu, Vinerea a călĕtorit el înapoi în Spania ca sĕ facă cunoscut gloriósa sa descoperire. Vinerea în 15 Martiu 1493 era când a ajuns el la stâncile Andalusiei şi ér în o Vinere în 14 Iuniu în anul 1494, când a descoperit el America.

* * *

Jucărie scumpă. Jucăria cea mai scumpă, pe care a avut-o vre-odată un copil, a fost de sigur pe care o căpătase Ludovic al XIV-lea ca băiat, spre a învĕţa arta militară. Era o ostire de liliputani, compusă din 26 escadróne de cavalerie şi 10 detaşamente de infanterie. Acestea au fost primele trupe, pe cari le-a comandat marele monarch în ḑilele tinereţelor sale. In archivele Parisului se găsesc socotelile sculptorului Cissey, care efectuise aceşti soldaţi din argint; artistul a primit odată 10,000 de livre, apoi 9000 şi în fine 6000, o sumă enormă pe timpul acela. Mai târḑiu aceşti soldaţi preţioşi au fost topiţi în moneterie şi prefăcuţi în bani, spre a acoperi o parte a cheltuelilor de întreţinere pentru soldaţii adevĕraţi.

* * *

Principi matinali. Mai toţi principii Europei se numĕră între cei ce se scólă de diminéţă. Regina regentă a Spaniei, e în fie care ḑi gata a eşi la preumblare la 7 óre diminéţa. Impĕratul Germaniei se scólă la 5 óre diminéţa; Regele Italiei, Umberto la 6 óre; aşa şi regele Oscar al Svediei şi regele Carol al României. Insĕ toţi aceşti principi matinali sunt întunecaţi prin umbra lui Don-Petro rĕposatul împĕrat al Brasiliei, care se scula la 3 óre diminéţa şi visita pe amicii sĕi între 4 şi 5. In schimb sunt leneşi la curtea britanică. Regina Victoria nu se scólă nici odată înainte de 8 óre. La principele de Wales nici odată nu s'a pomenit, ca sĕ se facă primul dejun înainte de 10 óre a. m.

* * *

Minciuna unui marinar. Un admirabil bĕtrân povestì odată la o societate următórele:

„Pe când treceam mai deunăḑi peste Oceanul pacific, venii într'o ḑi pe dinaintea unei insule, care era de tot roşie de racii de mare, ce eşind la sóre acoperéu tótă insula“.

— „Bunul meu domn“ 'l întrerupse unul dintre ascultători. „Dar racii numai după ce se coc se roşesc“.

„Chiar acesta e lucrul cel mai interesant ḑise admiralul, „căci numai după un timp óre-care am observat şi noi, că insula era vulcan şi avea isvóre calde“.

* * *

La ce vêrstă au murit astronomii cei mai însemnaţi. Thomas Morus ḑise odată: Mijlocul cel mai bun de a-ţi prelungi ḑilele vieţei tale este de a răpi nopţii câte-va césuri. Dar aceste césuri trebue sĕ le întrebuinţezi spre scopuri bune, nu sĕ le petreci în chefuri şi petreceri, cum fac mai ales tinerii, căci în casul acesta insomnia aduce mai multă stricăciune decât folos. O dovadă despre cele spuse de Morus sunt astronomii, cari în general sunt sănĕtoşi şi ajung etatea cea mai înaintată, deşi nopţi întreji le petrec în insomniă.

Galileu a murit în etate de 87 de ani, Helvetius de 76, Copernicus de 70, Flamsteed, în ciuda unui corp sdruncinat şi unei activităţi uriaşe, a trăit 73 ani, Brădley 70, Moskelyne 79, Herschel cel bătrân 84. Aceste sunt numai câte-va casuri din multe alte.

* * *

Un marinar îndrăsneţ. Petru cel mare era fórte îndrăsneţ pe mare: când era furtuna mai puternică, sta liniştit la cârmă. Odată pleca la Cronstadt cu un ambasador strĕin. Abia se depărtară de ţĕrm şi ii apuca o furtună teribilă. Cu tóte acestea Petru n'a dat poruncă se se reîntórcă nava în port. Ambasadorul era galben de spaimă şi tremura ca frunḑa. Desperat el striga împĕratului: „Majestate eu n'am fost trimis de stăpânul meu în Rusia, pentru-ca sĕ mĕ înec în apele Nordului. Regele meu o sĕ-ţi céră socotélă pentru mine, dacă mĕ voi îneca!“ Petru rise din tótă inima şi rĕspunse nepăsător: „Aş, dacă te vei îneca tu, mĕ voi îneca, prin urmare şi eu. Şi dacă eu voi fi înecat, atunci cui va cere regele tĕu socotélă pentru tine?“

Nr. 755 [210] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a II-a Vingard, protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 653 fl., în privinţa cărora se pot trage informaţiuni mai deaprópe dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, au a-şi aşterne cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul susindicat.

Sebeş, 4 Novembre 1895.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sergiu Medean,
adm. prot.

Ad. Nr. pp. 585–1895 [212] 1—3

Concurs repeţit.

In urma ordinului consistorial din 10 Octobre a. c. Nr. 6753 Bis prin acésta sĕ escrie concurs repeţit pentru întregirea parochiei de clasa III-a Feneşel cu prediul Ceic cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual 400 fl.

Doritorii de a competa la acest post, au a şi aşterne suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre subscrisului oficiu pană la terminul prefipt dela care îşi pot lua informaţiune, despre starea parochiei şi a venitelor ei.

Oficiul protopresbiteral rom gr.-or al Cluşului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluş, 6 Novembre 1895.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 3618—1895 [209] 2—3

Concurs.

Devenind vacant postul de notar comunal în Tilişca pentru ocuparea aceluia prin alegere escriu prin acésta concurs

Cereri instruate cum se cade sĕ mi se aştérnă cel mult *pănă în 10 Decembre a. c. st. n.*

Emolumentele:

1.	Salariu anual	400 fl.
2.	Pauşal de loc. şi lemne	62 „
3.	Pauşal de diurne	50 „
4.	Pentru manipularea şi administrarea dărei	75 „
	Suma	587 fl.

Pentru lucrările private taxele în statutul comunal.

Sĕlişte, în 18 Novembre 1895.

Pretorul suprem: **D. Lemény.**

Ad. Nr. 360/895. [210] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei de clasa a II-a Coşna, din tractul gr.-or. al Bistriţei, sĕ escrie cu acésta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitul parochului, afară de cuartir şi lemnele de foc, face la an, amĕsurat constatărei, ce s'a făcut în şedinţa comitetului parochial din 24 Septembre a. c. minimul de 700 fl. v. a

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele instruite conform legilor în vigóre în terminul sus arătat la

Oficiul prot gr.-or. al tract. Bistriţei.

Borgo-Bistriţa, 24 Sept. 1895.

In conţelegere cu comitetul parochial

Simion Monda,
protopresbiter.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20 —
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion sau carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea st. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş din 20 cóle	„	— 55
Carte de evidenţă cóla	„	— 03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—.06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4.50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noi cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45

Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta pănă la 50 cr. bucata

Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.

Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.

Pene de scris dela 50 cr. pănă 1 fl 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi

Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata

Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.

Notese dela 4 cr. pănă la 1 fl. bucata.

Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.

Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 127 Sibiiu, Sâmbătă, 18/30 Novembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 17 Novembre, 1895

Punem în discusiune o temă, care interesézâ întréga nóstră biserică, şi care favorabil deslegată, va promova binele bisericei nóstre în general, şi în special va fi ea binefăcătóre pentru archidiecesa nóstră.

Din incidentul legilor nóuĕ bisericesci congresul nostru naţional-bisericesc a şters tacsele pentru şedulele de cununie, şi prin acésta a luat principalul isvor de venit al protopresbiterilor nostri din archidiecesă.

Tacsele pentru şedulele de cununie au fost introduse de mult în biserica nóstră, ele au întrat în obiceiurile poporului nostru şi se luau la un act solemn, când şi aşa se fac şi alte cheltueli, şi când omul bucuros se supune la unele spese, căci cele mai puţin simţite greutăţi erau cele legate de căsătorie.

Congresul nostru naţional-bisericesc a credut că va fi bine, dacă se vor şterge şedulele de cununie în interesul poporului nostru.

Am apreciat şi atunci motivele etice ale congresului.

Legea cea nóuă a decretat obligativă căsătoria civilă, şi cea bisericéscă a rĕmas numai facultativă.

In curentul stricăcios pentru viéţa nóstră bisericéscă naţională, în curentul stricăcios de adi avem intreită datorinţă sĕ ţinem strîns legat poporul de aşedămintele bisericesci, şi sĕ evităm tóte incidentele, cari ar îngreuna alipirea poporului către biserică şi aşedămintele ei.

Şedulele de cununii uşor puteau fi considerate ca pretecst de a nu se mai face cununia bisericéscă, uşor putea fi esploatată de a nu mai merge ómenii la protopresbiter după şedulă şi la biserică pentru cununie, şi faptice esploatarea s'ar fi făcut, căci durere acuma în a dóua lună după întrarea legilor în vigóre sunt ómeni, şi încă români, cari cu fapta şi cu cuvêntul desmêntă poporul de a mai merge la biserică pentru cununie.

Inţelegem deci motivele congresului, şi le-am aprobat şi atunci.

Congresul a fost consciu de sórtea vitregă, care se pregătesce mai ales protopresbiterilor din archidiecesă prin ştergerea tacselor dela şedule, de aceea el a luat conclusul, ca protopresbiterilor sĕ li se facă posibilă esistinţa, şi sĕ li se dea ajutóre din mijlócele centrale bisericesci.

Conclusul congresual s'a comunicat în calea sa consistorului metropolitan, acela l'a comunicat consistorielor eparchiale spre esecutare

Pănă aici a fost lucrul uşor, greutatea numai acuma vine.

E uşor a decreta un lucru, e uşor a comunica conclusul dela un for la altul, greutatea vine când trebuie sĕ iai mijlócele materiale şi sĕ le dai acelora, cari represintă biserica în sinul poporului, cari duc greutatea administraţiunei bisericesci, cărora li s'au luat cu 1 Octobre venitele, cari li s'au asigurat, când s'au angajat la acel greu oficiu, li s'au luat dicem, şi în locul acelora pănă acuma nu li s'a dat nimica.

Noi am mai tractat tema acésta în general, şi în o parte a presei nóstre am fost grav atacaţi, însinuându-se tendenţe materialiste în contul binelui moral comun.

Ni s'a mai dis, că ne dóre numai de protopresbiteri, şi nu şi de preoţii dela sate, cari asemene sunt loviţi prin legea cu căsătoria civilă.

Suspiţionarea nu a avut şi nu are nici o basă.

Mai pe sus de tóte am pus noi folósele morale, ţinerea poporului strîns legat de biserică şi de aşedămintele ei. De aceea am luat condeiul pentru vederile congresului, înse în ambe direcţiunile: sĕ se ştérgă tacsele, cari formau venite ordinare în protopresbiterat, anume formau venitele principale ale protopresbiterilor, venite garantate lor prin concurs încă la instituire, însĕ în locul acelora sĕ li se dea o rĕscumpĕrare, ca sĕ pótă subsista, sĕ-şi pótă împlini greaua lor misiune.

Sunt protopresbiteri, cari de present nu au parochie, şi li s'a luat principalul isvor de venit, în locul acela nu li s'a dat pănă acuma nimica. Aceşti ómeni sunt daţi pradă, sunt împinşi la desperare.

Incât cunóscem noi situaţiunea fondurilor nóstre archidiecesane, acele tóte 'şi au destinaţiunea lor, şi din acele nu se va ajunge pentru ajutorarea protopresbiterilor.

Suntem datori conscienţei nóstre de servitori ai poporului nostru ortodocs, suntem datori misiunei nóstre de diarişti sĕ punem în discusiune acéstă temă, şi sĕ cerem pĕrerea protopresbiterilor nostri, cari cunosc bine relaţiunile poporului, şi vor putea indica mijlóce, de unde sĕ ne ajutăm în situaţiunea critică actuală.

Cas de mare nevoie. La întrebarea nóstră din numĕrul trecut fostul primariu al oraşului Bucuresci, domnul Nicolau Filipescu, s'a grăbit cu rĕspunsul peste aşteptarea nóstră, căci diarul nostru nici nu era împărţit când vine rĕspunsul în „Timpul“ de Joi.

Étă ce cetim în „Timpul“:

Primim dela dl N. Filipescu, care se află acum la Brăila, o telegramă, care deşi predată la oficiul Brăila eri la órele 11 şi 30 diminéţa, a sosit în capitală abia la óra 9 sara şi ne-a fost predată adi diminéţă. Étă telegrama:

„Voinţa Naţională“ mĕ silesce, sĕ reviu fără voia mea asupra cestiunei fondului publicaţiunilor dela primărie.

„Voinţa Naţională“ desminţind, că aşi fi plătit un abonament pentru inserţiuni în „Fóia Poporului“ din Sibiiu, rĕspund următórele:

„*Somez pe membrii comisiei interimare sĕ publice chitanţa de primirea banilor, chitanţă, ce se află la primărie cu iscălitura unei persóne fórte însemnate* (cine o mai fi şi acea persónă? Red. T. R.) *sau sĕ poruncéscă presei liberale sĕ-şi desminţă afirmaţiunile, — ceea ce ar fi mult mai cuminte*“.

N. Filipescu.

De acéstă credinţă suntem şi noi, ar fi cu mult mai cu minte tăcerea, căci tare ne temem sĕ nu iasă din tot lucrul o mare ruşine.

Revista politică.

Abia acum aflăm din telegramele foilor englese, că ambasadorul britic în Constantinopol, Sir Filip Currie, în timpul scurt, cât a petrecut în Viena, a profitat de ocasie, sĕ transmită contelui Goluchowsky pentru reuşita lui iniţiativă în cestiile turcesci felicitările lordului Salisbury şi sĕ esprime tot deodată faptul, că guvernul engles este din inimă gata, sĕ se alăture în tóte la concertul european. Sĕ comunică totodată, că nu sĕ aştéptă, ca întórcerea lui Currie în Constantinopol sĕ introducă vre-o fasă nóuă în situaţie, pentru că nu e nici un motiv, ca în actualul stadiu al lucrurilor ambasadorul engles sĕ facă un pas mai departe decât colegii sĕi. Sĕ speră, că mĕsurile cerute de puteri în fine nu vor mai fi necesare. Veştile nóuĕ din Turcia nu mai sunt într'adevĕr atât de neliniştitóre, ca în dilele trecute. Abstragênd dela hărţuiala, ce s'a întêmplat în Creta între insurgenţi şi trupe, cu care ocasiune, dacă li sĕ pote da credĕmênt telegramelor din Athena, trupele au suferit înfrângere, — un lucru cu anevoie credibil, — din Turcia n'au mai sosit sciri despre măceluri şi revoluţii. Comandantul suprem al corpului IV de armată staţionat şi în Anatolia susţine chiar într'o telegramă adresată marelui vizir, că în 6 provincii încredinţate lui domnesce deplină ordine şi siguranţă. Intr'aceea Sultanul discută cu aşa numiţii lui consilieri, că sĕ dea sau sĕ nu dea firmanul în ce privesce întrarea rêndului al doilea de năi de rĕsboi ale puterilor europene. Astfel de firmane au cerut mai întâi Austro-Ungaria, Rusia, Anglia şi Italia; Germania şi Francia n'au fost representate; sĕ dice, că aceste dóuĕ puteri încă n'au designat corăbiile lor pentru acest scop. Câţi-va fricoşi din palatul Sultanului sĕ tem de gândul, de-a vedea ancorând în Bosfor nóuĕ corăbii cu câte 1000 de ómeni Dar aici nu e vorba, precum am dis în mai multe rênduri, de o disposiţie cu caracter agresiv sau ameninţător, ci esclusiv de un act de precauţiune şi de eventuală scutire a europenilor, De aceea e permisă şi conclusiunea, că presenţa corăbiilor europene a produs un efect salvator şi va promova scopurile pacinice, cari le au în vedere puterile. In tot casul sĕ pot ivi încă paşi energici diplomatici, până sĕ va hotărî sultanul sĕ facă aceea, ce trebue sĕ facă; pentru-că drumurile palatului sunt atât de rari şi de minunate, ca şi ale ursitei. O privire caracteristică în relaţiunile palatului, în curentele şi influinţele, cari au acolo valóre, ne dă o epistolă particulară, care a sosit în dilele acestea din Constantinopol. Étă ce sĕ dice într'ênsa:

„Cea dintâi impresie a vorbirei lui Salisbury, a presenţei anunţate a flotei europene şi a celor dintâi representaţii din partea ambasadorului Saurma, a fost fără îndoială fórte adêncă. In jurul Sultanului domnia o puternică consternare. Pentru-că însĕ tuturor cuvintelor ameninţătóre nu le-a urmat nici o faptă, cea dintâiu impresie s'a şters încetul cu încetul şi astădi poţi dice, că nici Sultanul nici cei din jurul sĕu nu mai au nici o spaimă de Europa. Un înalt dignitar sĕ fi dat espresie acestui sentiment cu următórele cuvinte: „Puterile au mai mare frică, decât noi; eu sper, că vom isprăvi şi de astă dată cu ele“.

⁂

Părerea porţii cu privire la firmanul cerut pentru întrarea rêndului al doilea de năi de rĕsboi în Bosfor, s'a înmanuat ambasadorului austro-ungar baronul Calice. Rĕspunsul e negativ! Pórta recunósce îndreptăţirea pretensiunei basate pe pactul dela Paris, ea însĕ rógă puterile, sĕ-şi retragă cererea lor, pentru-că prin sosirea rândului al doilea de corăbii pot sé prindă curagiu agitatorii armeni. Pórta crede, că póte garanta pentru totalitate şi individi siguranţa absolută a strĕinilor şi a tuturor creştinilor. Trebue sĕ aşteptăm acum şi sĕ vedem, ce vor dice puterile la rĕspunsul Sultanului. Articolul 2 al convenţiei parisiane din anul 1856, care conţine disposiţia relativă la corăbiile de rĕsboi, sună: „Sultanul îşi reservă dreptul, ca în timpurile de mai nainte, sĕ acórde firmane pentru trecerea corăbiilor uşóre de rĕsboi, cari, cum e obiceiul, au sĕ se pună în serviciul misiunilor puterilor strĕine“. — Tocmai în casul de faţă, contra refusului din partea Sultanului sĕ póte confirma unitatea puterilor; sĕ vedem dacă supórtă ea acéstă probă!

Apreciarea mişcărei antisemite în Austria.

(Tl.) Estragem dintr'un articol, publicat în „Münchener Allgemeine Zeitung“ din Bavaria următórele:

După-ce în lupta înferbântată a partidei antisemite (care s'a identificat pe deplin cu persóna Drului Carol Lueger), pentru postul de primar al Vienei, s'a forţat un fel de pausă prin disolvarea consiliului comunal vienez, va fi îndreptăţită încercarea de a aprecia mişcarea antisemită dintr'un punct de vedere mai superior decât este acela al partidelor combatante, — fără preocupare pentru unii şi alţii.

„Allgemeine Zeitung“ împărtăşind cu căldură binele şi durerea germanismului din Austro-Ungaria a menţinut în totdéuna punctul de vedere: că are sĕ-şi conformeze gradul de simpatie pentru partidele de acolo nu după programele teoretice, ci după folosul şi paguba lor pentru susţinerea germanismului, care represintă basa naturală a pactului germano-austriac. Diariul numit 'şi-a adus în totdeauna aminte de meritele, cari şi le-a câştigat partida liberală-germană în decurs de decenii, dar şi-a dat totdeodată silinţa, sĕ raporteze cu obiectivitate istorică cetitorilor sei despre curentele mai recente naţional-germane şi antisemite, şi nu s'a sfiit, sĕ arete pe faţă şi apucăturile greşite şi pĕcatele de negligenţă ale liberalilor-germani, facêndu-i atenţi şi punêndu-le înaintea ochilor sórtea partidei germane liber-cugetătóre din imperiul german într'un timp, când îndĕrătul partidei germane-liberale mai stetea încă marea masă a germanismului austriac. Astăḑi sĕ pare într'adevĕr, că nu mai e acest cas; desbinarea ei în părţi liberal-germane şi moderat-conservatóre sĕ póte profeţí cu aprocsimativă siguranţă pentru procsimele alegeri şi acéstă desbinare sĕ va întêmpla repede, din causă, că îi lipsesce un conducĕtor superior şi popular. Căci, durere, acest loc nu-l póte ocupa nici contele Khuenberg, nici baronul Chlumetzky, după-ce Plener a dat esemplul lui *sauve qui peut* (scape, cine póte). Tot, ce le lipsesce acestor domni de altmintrelea onorabili, posede idolul de astăḑi al micei burghesimi din Viena în cea mai mare mĕsură: — putere agitatorică, elocinţă poporală, abilitate la înscenări politice, nepăsare în alegerea mijlócelor, presenţă de spirit plină de temperament. Chiar cei mai întărîtaţi contrari ai lui nu-i pot contesta mânile curate; şi pe lângă aceea e o personalitate, care esercită asupra masselor, şi ceea ce nu e de dispreţuit, asupra femeilor din Viena un farmec instinctiv, — Scurt un născut tribun al poporului. Iubiţilor sĕi le iartă poporul şi aceea, ce politicilor li se consideră ca imputare: Capabilitatea de a desvolta vederi politice, schimbarea stindardului partidei până atunci, până când au descoperit pe cel corect! De fapt este capacitatea politică o vîrtute, care adese-ori sĕ asémĕnă cu încăpăţînarea şi mărginirea de spirit până într'un fir de pĕr. Cum s'ar puté forma partide nouĕ altfel, decât prin decădinţa celor vechi?

In tot casul e fórte neclar curentul, care a ridicat pe omul poporului, pe Lueger. Germani-naţionali, aderenţi ai rasei „arice“, ultramontani fórte conservatori şi ómeni creştini-sociali, cari duc lipsă, s'au întrunit sub firma antisemiţilor sau antiliberalilor. Partida de până acum liberală-germană trece înaintea tuturora acestora, ca un duşman comun, ca o organisaţie politică, care servesce unei domnii jidovesci, care strică bunăstărei generale. Este hotărît o esagerare fără mĕsură faptul, că o asemenea fracţiune a partidei liberale a comis multe pĕcate de negligenţă în politica economică, din causa cărora pe lângă liberul joc al puterilor *populaţia jidovéscă şi-a luat un avênt neproporţionat în numĕr, avere şi influinţă.* Comerţul după natura sa nu e altceva, decât un transportator de câştig din materii brute sau din confecţionare de mărfuri şi de o parte şi de alta trebuinciόse; ba secolul al 18-lea l'a numit, într'un joc de cuvinte astăḑi respingĕtor, tocmai o înşelăciune permisă şi necesară.

Negustorilor Hansei li s'a făcut la timpul sĕu imputarea, că despóie fără cea mai mică cruţare pe muşterii lor. Avêntul de astăḑi al jidovilor sĕ baséză pe dibăcia lor, şi deşi acésta póte fórte uşor degenera, totuş îi dovedesce ori-cui esperienţa, că origine jidovéscă şi onorabilitate personală adeseori sĕ întâlnesc. Detestabili şi urgisiţi i-a făcut pe ovrei în Austria şi în alte părţi înainte de tóte *boldul lor de câştig* cultivat sute şi mii de ani într'un mod hipertrofic şi prin esclusivismul lor în formă de castă, *acel bold de câştig, care i-a făcut sĕ dispreţuiască mai uşor barierele cuviinţei trase de datinele ţĕrii şi ale poporului.* In acesta stă sîmburele îndreptăţit al mişcării antisemite, care este numai reacţiunea contra periclitărei esistenţii economice astor fel de pĕturi ale populaţiei, cari aduc poporului servicii indispensabile, cum este ţĕrănimea, basa poporului nostru german în general, ca şi în fie-care deosebită direcţie d. e. în apĕrarea ţĕrei. Că şi aici sĕ găsesc escepţiuni, că mulţi ovrei sunt împedecaţi numai prin separatismul lor religios, ca sĕ sĕ contopiască fără reserve în germanismul, pe care li-l destinéză viaţa lor spirituală, — nu mai trebue spus. Antisemitismul, dacă vrea peste tot sĕ realiseze scopuri practice, nu sĕ póte îndrepta nici odată contra individului, ca atare, ci numai contra acelor însuşiri ale ovreilor, cari conturbă traiul comun, o împregiurare, pe care concetăţenii nostrii ovrei de prea mare susceptibilitate fórte mult o trec cu vederea.

Acéstă lămurire principială despre îndreptăţirea antisemitismului n'a fost de ocolit, dacă nu vreai sĕ te învêrtesci în giurul acestei cestiuní, ca pisica în jurul mâncărilor ferbinţi. Incât privesce crescerea surprinḑĕtóre a mişcării antisemitice în Viena (şi tot aşa şi în Berlin) mai vin însĕ în considerare încă alte două puncte de vedere. Mai întâi de tóte e *miserabila situaţie, că foile liberale în Viena au devenit aprópe un monopol al elementelor jidovesci* şi acest fapt e fórte potrivit, ca sĕ deştepte cel puţin aparenţa, că e vorba de o conducere a poporului creştin prin o samă de ómeni, cari pe lângă tóte gradaţiile de respect personal şi de capacitate spirituală totuş sĕ simt solidari prin originea lor. Şi acéstă aparenţă stă sus, când mai iai în considerare şi impresia, ce o face cu deosebire asupra spiritelor fricóse vestea despre planurile înalte ale societăţii *alliance israélite* de a ajunge la o stăpânire jidovéscă a întregei lumi.

Şi mai departe îşi capĕtă mişcarea creştină-socială în Viena tăria ei din esistenţa unei plutocraţii jidovesci, din espunerea făţişă a averei strecurate în mâni jidovesci, avere care nu s'a făcut totdeuna din isvórele *limpeḑi* ale muncii. In afaceri de întreprinderi şi transport au obvenit destule casuri, cari îţi dau de gândit nu numai în Austria, şi cari cer reformă cât mai curênd. Omul de bursă din Viena ca bonvivant cu obiceiuri şi vederi fórte lacse a jucat decenii de-arêndul, fără sĕ fie combătut, în viaţa so ială a Vienei un rol mai mult luxos decât de model, rol, care a trebuit cu atât mai mult sĕ facă mare sĕmânţa diavoléscă a amărăciunei, cu cât traiul burghezilor, întru cât ei nu au putut lua parte la speculaţie, în acelaş raport a decăḑut; pe când afacerile de bursă aduceau *fără muncă* câştiguri tot mai bogate, pe atunci massa cea mare trebuie sĕ lucreze din *greu*, ca sĕ-şi încurce ḑilele, şi chiar şi funcţionarii de mijloc şi cei de jos, precum şi profesorii, învĕţătorii etc. sunt într'adevĕr fórte slab plătiţi. Tocmai aceştia însĕ au pus punctul pe í în succesele antisemiţilor.

Poţi vorbi de sentimente de ură şi aşa mai departe, însĕ astfel de disposiţii, jócă tocmai în tóte cestiile de putere politică un mare rol. *Datorinţele morale ale averei nu vor mai fi multă vreme negligate, fără sĕ le urmeze pedépsa cuvenită.* Lueger s'a priceput sĕ le îmbrace în apropouri seducĕtóre, lovind cu dibăcie când córda creştinilor democraţi, când naţionalilor germani, când a vienezilor antochtoni, când a austriacilor dinastici; şi cine ar putea sta alăturea cu el şi sĕ vorbiască cu acelaşi sentiment pentru o causă bună şi curată? Partida liberală a mai comis nepriceputa greşală cu arangiarea bărbaţilor ei de încredere şi că a înviat memoria cuvêntului urgisit „partid de administraţie“ din timpurile crachului vienez

Succesul final nu mai putea într'adevĕr sĕ surprinḑă pe nimenea: Lueger a fost cu o maioritate de două terţialităţi de voturi ales de primar şi a aşteptat întărirea din partea împĕratului! Acum s'a început înaltul joc al politicei. Duşmanului vienez al ovreilor i-a trebuit sĕ i fie un spin în ochi *puternica influinţă a jidovilor în Ungaria*; el s'a esprimat cât se póte de aspru contra „Judeo-magiarilor“, contra „pestilenţii lui Iuda“, de câte ori a vorbit în parlamentul austriac; faţă cu naţionalităţile nemagiare din Ungaria şi-a esprimat el de repeţite ori simpatiile sale. Un inimic al magiarilor pe scaunul primarului din Viena, — era un prospect fórte neplăcut, după ce lumea a fost timp atât de îndelungat dedată, sĕ vadă de acolo curgênd de pe buzele primarului numai miere de veneraţiune faţă cu magiarii nobili şi cavaleri!

Cel d'intâi sentiment al presei magiare n'a fost din punct de vedere de stat corect, dar totuş nimerit, în tocmai precum a denunţat neîntrerupt presa liberală pe timpul luptelor politice-bisericesci o alianţă „suterană“ a clericalilor ungurescí cu cei austriaci, pe „reacţiunea“ a ameninţat-o cu revoluţiunea. Nu trebue sĕ trecem cu vederea, că monarchia habsburgică cu tótă modernisarea ei parţială este încă totdeauna o putere catolică. Faptul, că Lueger posede acest raport istoric, îi garantéză o durată mai lungă a popularităţii sale, ca d. e. cum i s'a întêmplat cavalerului Georg Schönerer şi altor bărbaţi puternici, dar tăcuţi. Lueger a anunţat guvernului Badeni lupta până la cuţit, el are trebuinţă pentru acest scop de neclintita credinţă a aderenţilor sĕi. Că va ţinea acésta timp îndelungat, e altă întrebare. In tot casul Lueger este astăḑi unul dintre cei mai însemnaţi politici în Austria şi simpatiile pe faţă, cari i le manifestă naţionalităţile nemagiare din Ungaria, îl pot ajuta şi la pertractările pentru dualismul austro-ungar, ca sĕ se ridice la un rol superior. Poţi sĕ-i refusi simpatia pentru antisemitismul lui, dar să vreai, sĕ-i conteşti însĕmnătatea politică, ar fi nu mai o prostie órbă!. — Nu credem, sĕ se găsiască ceva în acest serios articol, despre care s'ar putea ḑice, că nu e un adevĕr incontestabil bazat pe o obiectivitate istorică. „Münchener allgemeine Zeitung“ are în tóte afirmaţiunile sale cea mai mare dreptate. Ne asociăm şi noi la vederile ei şi ne esprimăm dorinţa, ca bunul D-ḑeu sĕ ajute mai curênd causei creştine! Va şi ajuta, pentru că e un sfênt adevĕr, dovedit în istoria popórelor, că: „Datorinţele morale ale averei nu pot fi multă vreme negligate din partea celor, cari o posed, fără ca sĕ le urmeze pedépsa cuvenită!“

Nu sĕ póte pe lume om mai cuminte.

(Tl). Ministrul de culte şi instrucţiune publică al Austriei, domnul de Gautsch, s'a esprimat cu ocasia discuţiei asupra budgetului, în Marţia trecută, că nisuinţa indiviḑilor femenini după câştig învólvă în sine un pericol economic şi că *însémnă o îndepărtare dela idealul familiei!* Avênd în vedere, că în cele din urmă decenii la tóte gimnasiile din monarchie s'au supus numai doueḑeci şi cinci de fete esamenului de maturitate şi numai trei au cercetat facutatea de medicină, ministrul a declarat, că ministerul nu mai face nimic, ca sĕ înmulţéscă numĕrul candidatelor. Fata e în general un individ, care nu se potrivesce pentru gimnasiile nóstre. Sunt escepţiuni, şi dacă se vor găsi de acestea în numĕr suficient, se vor lua disposiţii deosebite pentru depunerea esamenului de maturitate. Şi în ce privesce pe candidatele, cari şi-au luat titlul de Doctor la universităţile din afară, pentru ele disposiţiile nostrificării nu vor mai fi supuse unei regulări nouă. — Se vede germanul serios, care judecă cestiunea studiilor universitare pentru femei din fundament, basat pe studiul serios, care constată cardinale deosebiri între calităţile fisice şi psichice ale femeilor şi bărbaţilor. Calităţile fisice şi psichice ale femeilor, despre cari am amintit noi în ḑiarul nostru cu altă ocasie mai pe larg, sunt create de natură şi prin urmare de D-ḑeu. D ḑeu şi natura au destinat pe femei pentru nobilele chemări de mame şi soţii. Rolul femeii prin urmare e între copii şi între ḑidurile celui mai scump odor de pe lume, al familiei. Numai în acest cerc restrêns de activitate, numai în nepreţuitul sanctuar al familiei îşi póte împlini femeia datorinţele ei naturale şi prin urmare divine, datorinţele ei sfinte către omenime şi către Dumneḑeu! — Tot, ce răpesce femeiei timpul cel preţios, care trebue, sĕ-l sacrifice pentru drăguţii ei copii, este după părerea nóstră un pĕcat strigĕtor la cer o crimă, care sapă la temelia neamului omenesc! — Doctoresele în medicină, farmacistele şi filosófele nu pot fi în acelaş timp mame şi soţii adevĕrate

Până ce cetesc cele dintâi scrierile Drului Hirtl sau ale Drului Bock, până ce amestecă cele din rêndul al doilea „prafurile“ în farmacie, până ce vor fi în stare filosófele, sĕ deslege încălţămintele lui Kant — în legea părintelui Fericeanu — laptele a dat de 10 ori în foc, ér sĕrmanii lor copii pot ţipa după mamele lor, până n'or mai putea. Când va veni bărbatul „flămênd“ acasă, şi doctorésa în medicină, în loc sĕ i dea de mâncare, îi va istorisí despre „noua descoperire a lui Koch“, ér farmacista îi va spune, că a inventat o unsóre pentru stîrpirea lindinilor, şi filosófa îi va vorbi despre teoria atomistică alui Giordano Bruno, — atunci vai şi amar de prânḑul şi cina bărbatului flămênd! Intestinele lui pot tot chiorăi de fóme pe lângă înaltul savantism medical, farmaceutic şi filosofic al „savantei sale neveste!“

Una şi cu una face două: Ciorba din bucătărie nu se potrivesce cu judecăţile sintetice a priori ale lui Kant; rasolul din bucătărie nu se potrivesce cu $H_2 O_4 N_5 S_6$ din farmacie; friptura din bucătărie nu se potrivesce cu reţetele cele mai bune pentru curarea tuberculosei. Femeia are pe lumea acésta o singură alternativă: Ori sĕ face soţie şi mamă adevĕrată, şi atunci bărbaţii cuminte trebuie sĕ i se închine şi s'o adóre chiar, — ori apucă calea „modernă“ şi şi ia punga cu instrumentele subsuóră şi plécă la operaţii doftoricesci; în casul din urmă a călcat porunca naturei şi a lui Dḑeu, s'a abătut dela adevĕrata carieră şi atunci nu merită cinstea şi adorarea bărbatului. Când tóte femeile din lume or deveni doctorese, farmaciste şi filosófe, atunci puţinii ómeni (bărbaţi şi femei) câţi vor mai esista pe suprafaţa pămêntului, vor muri de fóme cu copii cu tot, avênd fericirea de a nu lăsa succesori pe urma lor. Culmea savantismului femeilor e ruinarea totală a familiei şi încetul cu încetul stêrpirea némului omenesc! Datorinţa societăţii este, sĕ micşoreze pretensiunile femeilor, ca tinerii sĕ se pótă însura; Ér când aceste pretensiuni vor fi reduse la minimul normal, ticăloşi vor fi acei tineri, cari nu se vor însura!

Étă, pentru ce am ḑis noi, că nu se póte om mai cuminte pe lume, ca ministrul Gautsch. Tot, ce a afirmat el, e fórte adevĕrat:

1. Este adevĕrat, că nisuinţa femeilor după câştig însémnă o îndepărtare dela idealul familiei.

2 Laud pe austriacele, că în cele din urmă decenii la tóte gimnasiile din monarchie nu s'au supus decât numai douĕḑeci şi cinci esamenului de maturitate şi numai trei au studiat medicina Ar fi fost un ideal sublim, sĕ nu sĕ fi supus nici una esamenului de maturitate, şi sĕ nu fi umblat nici una pe la clinicile medicale. Cu cât vor fugí mai mult femeile de maturitate şi de universitate, cu atât merită mai multă laudă şi recunoscinţă!

3. Laud din rĕsputeri pe ministrul Gautsch, pentru-că represintă nisce vederi atât de sănĕtóse şi naturale; îl laud, pentru că nu le face fetelor nici o înlesnire, ci încât póte, le împedecă dela universităţi.

Numai în chipul acesta şi nu altfel sĕ respectă sanctuarul familiei, pétra unghiulară a întregului ném omenesc!

Intréga cultură (nu savantism), care i se cuvine femeiei (în general vorbind), nu e permis sĕ aibă în vedere câştigul pânii de tóte ḑilele, căci acésta, e dator sĕ i-o dea bărbatul, căci de aceea e bărbat, ci crescerea esclusivă a fetelor, ca sĕ devină soţíi şi mame adevĕrate!!!

Şi acum, ca ilustrare fidelă a celor, ce le-am ḑis mai sus, reproduc următorul inserat de măritiş al unei femei academice, scos din „Tageblattul“ din Zürich: „O damă cu cultură academică, tineră şi drăguţă, care e în stare, sĕ hrănéscă pe un bărbăt, doresce sĕ între în relaţiuni cu un bărbat, care sĕ nu fie sub douĕḑeci de ani (abstinent) cu scopul de a sĕ căsătorì mai târḑiu. El trebuie sĕ fie dibaciu în tóte ramurile gospodării, sĕ aibă iubire către copii şi sĕ fie o fiinţă modestă şi blândă. E de dorit şi ceva avere. Sĕ primesc numai oferte serióse sub cifra M S. 2931 cu fotografie şi testimonii de moralitate *poste restante* Hottingen“. „Neues Pester Journal“ observă la acésta, că inseratul a făcut un efect sdrobitor, deşi sunt destui necredincioşi, cari nu-l ţin de serios. Ramul postei restante e ḑilnic îngrămădit. Senatul academic al universităţii sĕ ocupă deja, precum sĕ svonesce, cu planul *de a nu admite studenţi de sex bărbătesc la prelegeri*, pentru ca sĕ le deschidă celor din urmă, cari din când în când nu capĕtă de lucru, un câmp larg de activitate nouă! Apoi sĕ mai ḑici, că „n'a înnebunit“ lumea la sfârşitul acestei epoci, poreclite cu drept cuvênt, *„fin de siècle“* ?!?!

O voce din popor.

Stimate dle redactor!

In „Fóia Poporului“ de Duminecă 12/24 Novembre a. c. Nr. 46 a apărut o epistolă a d-nului Dr. „Lucaciu“ dtă din „Roma“. Dl „Vasile Lucaciu“ prin acéstă epistolă, ca şi un „Vezuv“ varsă focul asupra mult preţuitului nostru ḑiar „Telegraful Roman“ pentru publicaţiunea făcută în Nrul 110 a. c. asupra declaraţiunilor dênsului, faţă de greco-orientali, în convenirile sale cu bărbaţii politici şi de valóre în străinĕtate. Polecrind pe acest organ scump al „archidiecesei“ nóstre, cu fel şi fel de patimi şi principii contrare românismului, ba pe lângă altele ḑice: în el (Telegraful Român) s'a perpetuat „spiritul bisantin“ inimic întreg românismului şi altele.

Sunt cu mult mai neînsemnat decât a face unele reproşuri acestei epistole, dar ca unui român gr.-ort. permite-mi, dnule redactor, a-mi espune versiunile mele valorate în urma unei judecări naive, poporale, asupra acestui, altcum onorabilă persónă, numit „martir naţional“.

Pe lângă tóte „elogiurile“ dênsului şi noi cei din popor îi cunóscem trecutul, când se jira ca cel mai neînpăcat catolic, cel puţin rĕsfoind şi noi câte un „ḑiar“, îl scim, că în trecut pe ce „teren“ voia sĕ devină „mare“, făcĕnd propagandă „catolică“, ba într'o vreme ar fi fost în posiţie sĕ purcédă ca un „Mahomed“, cu arma în mână numai sĕ pótă convertí pe tot românul la „catolicism“, optând sĕ-i vadă pe toţi în sinul bisericei sale catolice, după dênsul „singura biserică mântuitóre“.

„Ecce homo“ de principiul inimic întreg românismului, dar nu „Telegraful român“, care de „decenii“ este un „stâlp“ puternic, este o „basce“ neruinabilă! nu în propagande, ci în susţinerea şi apĕrarea adevĕratei credinţă „strămoşască“ a întreg némului românesc.

Părintelui „Vasile“ nu i s'a sfeclit atuncia, şi pe terenul acesta nu şi-a putut face „renume“! Nu, căci românii ortodocşi n'au pătimit de durere de cap pentru un *„enfant tewible“* din „Şişesci“. Nu! căci pe ei chiar în alte timpuri cu mult mai critice, nici „temniţi“, nici „baionete“, şi nici „maltratările“ unor principi ardeleni nu 'i-au putut ademení, sĕ-şi părăsécă religia străbună

Ergo, ca părintele „Lucaciu“ totuşi sĕ devină „lauriat“ s'a apucat de altă luptă pe terenul naţional! Noi cu mic cu mare îl cinstim ca pe un român, ca pe un „luptătoriu“ în causele nóstre naţionale, şi étă „renume“ i am dat de „martir naţional“.

Dar sĕ nu crédă, că usând de stima nóstră, îşi va puté începe acum de nou şi cu efect „opera“ de mai nainte, care acum ca şi mai nainte va devení după ḑisa ungurului: *„Füstbe ment terv“*.

„De unde nu-i foc nu ese fum“, ḑice românul, şi „Telegraful Român“ ca organ serios de publicitate şi mult iubit de poporul ortodocs, nu are datina a lua nimica din „vênt“, şi noi zeloşii cetitori ai acestui ḑiar îi dăm tot dreptul, fiind-că tot ce publică e „basat“ şi „drept“.

Mai ḑic atâta! Fie buni aceia, cari îşi dau avêntul de cârmaci ai poporului românesc, şi sĕ nu crédă, că acest popor este uşor de momit, căci vai rĕu sĕ înşală! Şi mai ales, noi poporul român ortodocs greco-oriental suntem încă în acea firmă credinţă primitivă, că numai acela e român adevĕrat, care ţine morţiş la credinţa sa strĕmoşéscă greco-orientală, de care ne ţine legaţi sângele atâtor martiri ai acesteia.

„Jos cu confesionalismul“, va afla rĕsunet numai la acei români gr. ort, cari au apucat pe povernişul funest, de a nu mai crede într'un „Dḑeu“, éră pentru cei drept credincioşi, e un sanctuar, de care sĕ nu sĕ atingă, nu numai mână streină, dar nici a némului nostru, căci pe unul ca acela, din mărire îl vom trânti până în abis.

In fine, despre „archimartirul nostru din cestiune“ mai ḑic atâta: *„Tant de bruit pour une omelette“*.

Incheiu: „Trăéscă „Telegraful Roman“.

Un ortodocs
de lângă ruinele „Corviniene“.

Articlul acesta l'am primit pe lângă scrisórea, pe care o publicăm întocmai după cum ne-a sosit.

Scrisórea e următórea:

„Mult onorate dle redactor!

„Când trimit aceste şire spre publicitate la mult preţuitul nostru ḑiar „Telegraful Român“, ce-'l redactaţi, recunosc „că pentru mine, un preot dela sate, ar fi „o pretensiune prea mare, şi că astfel de „corespondenţe se pot da de alţii, mai ca„pacitaţi şi mai pricepĕtori de causă ca „mine, — dar o declar, că la acésta mĕ „îndémnă iubirea mea prea mare cătră „religiunea gr.-ort., şi simţĕmintele atât de „reci cătră fraţii catolici, pe cari îi cred, „ca pe primul factor a împilării naţiunii „române. Unde am fi noi românii astăḑi, „dacă aceia, cari şi-au părăsit legea stră„moşiască, nu ne-ar persecuta în cele re„ligionare şi bisericesci. Ér când tot un „catolic vine şi vatĕmă un ḑiar, de mine „mult iubit, mĕ revolt, sciind că pe acest „organ îl mai avem şí noi românii gr.-ort, „care ne mai apĕră religiunea şi pe noi „gr.-ort., şi érăşi, îmi sunt nesuferite prea„măririle acestui om ca „Lucaciu“, pe care „îl preocupă şi astăḑi doctrinele catolice.

„Las la apreţiarea Mult On. D-Vó„stre, veţi afla-o de corĕspunḑĕtóre ori nu, „pentru publicitate.

„Al Mult On. Domn redactor al ḑia„riului „Telegraful Român“ plecat serv“.

Convocare.

Onoraţii membrii ai comitetului central, a reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din districtul Devei, prin acésta sunt invitaţi a participa la şedinţa, ce sĕ va ţinea în sala scólei nóstre din opidul Deva, Luni la 20 Novembre (2 Decembre) 1895 la 8 óre a. m.

Obiectele sunt:

1. Esecutarea concluselor adunărei generale.
2. Regularea activităţei despărţĕmintelor şi
3. Propuneri.

Haţeg la 12/24 Novembre 1895.

Nicolae Sânzian,
preşed.

Noutăţi.

Invitare. Societatea de lectură „Petru Maior“ a tinerimei române din Budapesta invită cu tótă onórea la „Serata literară musicală“, ce o va arangea cu graţiosul concurs al dşórei Alma de Dunca Schiau Duminecă la 1 Decembre st. n. a. c. în „Reduta“ (Vigadó) sala Nr V. Preţul întrării: de familie 2 fl., de persónă 1 fl. Venitul curat este destinat pentru îmbunătăţirea stării materiale a societăţii. Inceputul precis la órele 7 şi jum. séra. Bilete de intrare sara la cassă. Oferte benevole în favorul societăţii se vor cuita cu mulţămită pe cale ḑiaristică.

Program:

1. „Cuvênt de deschidere“, rostit de preşedintele societăţii Drd. Florian Muntean.
2. *a)* C. Porumbescu: „Érna“; *b)* I. Vidu: „Vino lele“, esecutate de corul societăţii.
3. „Carol al IX lea“, poesie de G. Coşbuc, declamată de Ioan Scurtu, student în filosofie.
4. F. Liszt: „Balada H moll“, esecutată pe pian de domnişóra Alma de Dunca Schiau.
5. „Insemnătatea societăţilor de lectură“, disertaţie de Ilarie Chendi, student în filosofie.
6. P. Mascagni: „Cavaleria Rusticana“ duet esecutat pe pian şi violină de domnişóra Alma de Dunca Schiau şi Ioan Buşiţa, stud. la academia de belearte.
7. „Jidanul călare“, anecdotă poporală de T. D. Speranţă, declamată de Iordan Popovici stud. în fil.
8. *a)* Alecsandru de Mocsonyi: „Pensée fugitive“; *b)* Schubert-Liszt: „Auf dem Wasser zu singen“; *c)* Alma de Dunca Schiau: „Fantasie românéscă“, piese esecutate pe pian de dşóra Alma de Dunca Schiau.
9. *a)* C. Porumbescu: „Cântec Sicilian“; *b)* George Dima: „Hora“, esecutate de corul societăţii.

⁂

Necrolog. Primim următorul anunţ funebral: *Anna Damian,* soţie de preot — vĕduvă, în etate de 64 ani, Joi în 28 Novembre 4 óre diminéţa după un morb scurt dar greu, împărtăşită cu sânţele taine a adormit în Domnul. Remăşiţele pămêntesci a le scumpei defuncte după îndeplinirea ritualelor bisericei gr. ort. se vor transporta dela locuinţa ficei rĕposatei, Octavia Mazzuchi, Vineri în 29 Novembre 9 óre a. m. ér actul înmormêntărei se va sĕvêrsi dela casa proprie din Zlatna în aceiaşi ḑi la 3 óre p. m. Fie-i memoria eternă! Alba-Iulia, 28 Novembre 1895.

⁂

Dumas mort. Firul telegrafic din Paris a rĕspândit în tóte părţile mórtea eminentului romanţier Dumas.

Din viaţa lui scótem următórele date: S'a născut în Paris la anul 1824. Primii ani ai copilării sale sunt ascunşi sub un vĕl de céţă discret. Se ḑice că era deja mare, când Alesandru Dumas sen. l'a recunoscut de fiu. Primele cunoscinţe şi le-a câştigat în institutul Gombaux, apoi a devenit elevul liceului Bourbon. In etate de 16 ani a părăsît băncile scolare şi a edat prima sa lucrare „Pĕcatele tinereţelor“, care însĕ nu a făcut o impresie trainică. După acea a început a sĕ învêrti mai mult prin cercurile literaţilor, până când împreună cu tatăl sĕu a umblat tótă Spania şi partea nordică a Africei. Atunci şi-a scris în proză primul sĕu op mai mare: „Aventures de quatre femmes et d'un perroquet“, cu care a făcut incercare în direcţiunea epică, pe care tatăl sĕu cu atâta succes o cultivă. Opul a ajuns douĕ ediţii, dar Dumas a observat, că nu asta ar fi adevĕrata lui chemare. S'a alăturat deci direcţiunei realiste şi în spiritul acesteia şi-a scris următórele romane şi naraţiuni, dintre cari mai mare efect a făcut romanul întitulat „La dame aux caméliás“. Obiectul acestui roman a fost mai târḑiu cu patru ani (1852) prelucrat în dramă „Camelia“, care s'a presentat pe tóte binele din lume.

De aici înainte aprópe esclusiv bina a fost, unde s'a manifestat în mod escelent talentul seu. Una după alta şi-a scris eminentele sale piese teatrale, cari sĕ ocupau cu modul de viaţă a Courtisenelor şi rolul lor în societate. Opurile aceste, cari am putea ḑice sĕ sfîrşesc cu „Les idées de Mine Aubray“ din anul 1867, ne arată, că Dumas părtinia mai mult sexul frumos falimentat. Resbelul germano-fances a format un punct de schimbare în vederile sale. In opurile dramatice scrise după anul 1870, femea şi amorul sunt privite cu totului tot din alt punct de vedere. Sexul frumos este judecat fără milă, ér despre amor vorbesce într'un mod tare mistic. In timpul acesta a scris caracteristica sa dramă „Un visite de arces“, apoi „Monsieur Alphonse“, „La femme de Claude“ ş. a. Demn de amintit e şi manifestul scris la anul 1870 sub titula: „Lettre nir lis troses du jour“, în care cu un patriotism tare atacă pe causatorii nenorocirii din rĕsboiul franceso-germân. O adâncă impresie au făcut articolii sei de ḑiar, în cari analisa scăderile şi morburile, de cari pătimea societatea. Dumas s'a căsătorit de dóuĕ-ori. Prima sa nevastă a fost din Rusia, şi a murit în anul trecut, ér a doua o actriţă frumósă, cu care s'a căsătorit numai cu câte-va luni mai nainte. Dela anul 1874, Dumas a fost membru al academiei francese şi membru de onóre a mai multor societăţi de sciinţă.

⁂

Nenorocinea unei mirese. Frumósa actriţă dela teatrul Bouffes du Nord din Paris, tinera Blanca Franchet şi-a sfîrşit viéţa în cel mai înfiorătoriu mod. Intr'o séră din sĕptĕmâna trecută şi-a serbat ospeţul de fidanţare cu un actor la acelaşi teatru, la care ospĕţ mirii învitaseră numai pe un singur bun prietin al lor. Domnişóra Franchet pregătia voiósă cina pe un aparat de fert cu petroleu, când deo-dată acesta a esplodat, ér vestmintele fetei au luat flacări. Sbierând şi arḑênd în flacări s'a repeḑit nenorocita în odaie, unde mirele şi prietinul i-au sărit numai decât în ajutoriu; dînsa însĕ torturată de durerile arsurei s'a smuls din mânile lor şi alergênd la o feréstră voia sĕ se arunce pe stradă. In momentul când era mai pe sară, din al treilea etagiu, mirele a prins'o, în timp ce şi el şi-a ars mână mai de tot. Deşi nenorocita a fost scăpată de mórte pe pavagiu, viéţa totuşi nu i-s'a putut scăpa căci în timp ce mirele îşi da silinţa s'o readucă în odaie şi acolo sĕ-i stîngă hainele, sĕrmana a ars scrum în cel mai strict înţeles al cuvêntului. Pieptul i s'a tăciunit, pĕrul împreună cu peliţa capului i-s'a ars şi prăjit de tot, presentând un aspect înfiorătoriu. Trăgea de mórte biata, când o transportau în spitalul La Riboissire, unde şi mirele ei este sub îngrijire medicală.

⁂

Haz. Tipograful: „Voesci Dta, ca sĕ-ţi punem monogramul pe formularele de conto?“

Croitoriul: „Nu dle, puneţi mai bine un buchet de flori „nu mĕ uita!“

*

Nevasta: „Sunt patru óre, de când te aştept sĕ vii odată din cârciumă!“

Bărbatul: Şi eu am aşteptat acolo patru óre, până când tu vei adormi!“

[213] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a doua din opidul Cincul mare protopresbiteratul Agnitei, sĕ escrie concurs cu terminul preclusiv de 30 ḑile dela prima publicare în fóia bisericéscă „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, după cum s'a constat și staverit din partea comitetului parochial, dau un venit anual de 633 fl. 90 cr. v. a.

Doritorii a ocupa acest post au a-și așterne cererile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul preclus, instruite și provĕḑute cu documentele de cualificațiune recerute de normele bisericesci în vigóre

Informațiuni mai deaprópe despre starea acestei parochii sĕ pot lua dela subsemnatul oficiu protopresbiteral sau dela comitetul parochial respectiv.

Agnita, 29 Octobre 1895.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv. Oficiul protopresbiteral.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr. 755 [210] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a II-a Vingard, protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 653 fl., în privința cărora se pot trage informațiuni mai deaprópe dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, au a-și așterne cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Sebeș, 4 Novembre 1895.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sergiu Medean,
adm. prot.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eșit de sub presă: [207] 2

CALENDARIU
pe anul visect dela Christos 1896.

Anul al patruḑeci și cincilea.

Prețul unui esemplariu legat **30 cr.**, pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a. și legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — Calendariul (julian și gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor și glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor. — Genealogia casei domnitóre austriace. — Regenții europeni. — Servițiul postal și telegrafic. — Conspectul sĕptĕmânilor.—Tacsa de timbru** pentru polițe și documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.**

Șematismul

bisericei ortodocse orientale române din Ungaria și Transilvania, cuprinḑĕnd și pe **protopresbiterii administratorii protopresbiterali, parochii și învĕțătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Evidență pentru oficiile parochiale și protopresbiterale. — Partea literară: Din Africa centrală. — Fragment din „Oglinda“, satiră de A. Naum. — Anecdote.

Insemnarea têrgurilor după alfabet, după luni și ḑile. — Anunțuri. — Catalogul cărților aflătóre în librăria archidiecesană din Sibiiu.

Administrațiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniose, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o läture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 19—21

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

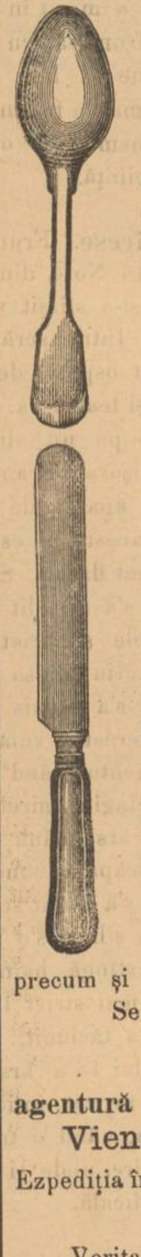

CRISĂ MARE!

New-York și **Londra** nu au crutat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu esecutarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Espedez deci ori și cui obiectele următóre pe lângă simpla remunerare de **fl. 6.60** și anume:

6 **cuțite fine** cu tăiș veritabil englez.
6 **furculițe de argint** patent american dintr'o bucată
6 **linguri de argint** patent american.
12 **lingurițe de argint** patent american.
1 **lingură pentru supă** de argint patent american.
1 **lingură pentru lapte,** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ,** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezesci.
2 **felinare frumóse** de masă.
1 **sîtiță** pentru ceaiu.
1 **lopățică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăți laolaltă numai **fl. 6.60**

[206] 5—7

Tóte acestea 44 de bucăți au costat mai nainte fl. 40 și sĕ pot căpĕta acum pentru prețul minimal de fl. 6.60. Argîntul patent american este un metal cu totul alb, care își păstrézâ colórea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mĕ oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturora, cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil și sĕ și procure **splendida garnitură,** care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun și Anul-Nou

precum și ca **present de nuntă și pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se capĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent.
Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.

Ezpedița în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic)

Estras din scrisorile de recunoscință:

Gólniczbánya.
Cu a dóua ecspediție de dóuĕ garnituri sunt fórte mulțumit, și voiu recomanda și altora.
Dulla Nandor, capelan.

Olmütz, 1 Maiu, 1892.
Sunt fórte mulțumit cu ecspediția, care a întrecut pe departe așteptările mele.
Căpitan Cz...., comanda pieții

Intinde mâna norocului!

500,000 mărci

ca câștig principal în cel mai favorabil cas oferă **tragerea de losuri cea mare din Hamburg,** care e aprobată și garantată de stat

Cea mai avantagiósă arangiare a noului plan este astfel, că în decurs de câte-va luni sĕ decid cu siguranță **112.000 losuri cu 56.200 de câștiguri,** în sumă totală de

10,981.720 mărci;

între acestea se află câștigul principal de

500.000 mărci,

special însĕ:

1 câștig	á	300.000
1 „	„	200.000
1 „	„	100.000
2 câștiguri	„	75.000
1 câștig	„	70.000
1 „	„	65.000
1 „	„	60.000
1 „	„	55.000
2 câștiguri	„	50 000
1 câștig	„	40.000
3 câștiguri	„	20.000
21 „	„	10.000
46 „	„	5.000
106 „	„	3.000
226 „	„	2.000
822 „	„	1.000
1325 „	„	400
38050 „	„	155

15590 câștiguri á marce 300, 200, 150, 134, 100, 98, 69, 42. 20.

Din câștigurile însemnate aici ajung la tragere în **clasa întâi 2000** în sumă totală de m. **117.200**.

Câștigul principal al clasei I sĕ urcă la m. **50.000** și sĕ ridică în clasa II la m. **55.000**, în a III-a la m. **60,000**, în a IV-a la m. **65,000**, în a V-a la m. **70,000**, în a VI-a la m. **75,000**, în a VII-a însĕ eventual la m. **500,000**, spec. m. **300,000, 200,000** etc.

Tragerile câștigurilor sunt stabilite după plan în mod oficios.

Pentru **procsima** tragere de câștiguri a acestor **losuri garantate de stat** costă:

1 los original întreg	fl.	3.50
1 los original jumĕtate . . .	fl.	1.75
1 los original un sfert . . .	fl.	—,90

Tóte comandele, cari sĕ adreséză direct firmei nóstre, sĕ vor esecuta **imediat** cu cea mai mare acuratețâ, **dacă se va trimite îndată sau cu ramburs postal costul,** și fie-care primesce dela noi **losurile originale** provĕḑute cu insigniile statului în mâna proprie.

La comande se alătură gratuit planurile oficiale necesare, din cari sĕ pot vedea atât împărțirea câștigurilor după diferitele clase, cât și respectivele sume, ce sunt a se depune la început, și noi trimitem după fie-care tragere interesaților nostrii, fără sĕ fim provocați, listele oficiale.

La cerere trimitem înainte și franco planul oficial, ca sĕ-l vadă ori și cine și ne declarăm și pentru viitor gata, sĕ primim îndĕrăt pe lângă înapoiarea sumei și înainte de tragere losurile, care nu ar conveni.

Plătirea câștigurilor sĕ face după plan și prompt sub **garanția statului.**

Colecta nóstră a fost întotdeauna cu deosebire de noroc însoțită și am plătit interesaților nostrii adese-ori cele mai mari câștiguri, între altele de mărci **250.000, 100.000, 80.000, 60.000, 40.000** etc.

Sĕ póte prevedé, că noi putem conta cu positivitate, că se vor împărtăși fórte mulți de o întreprindere întemeiată pe **cea mai solidă basă,** și de aceea ne rugăm, ca sĕ putem esecuta tóte comandele, sĕ ní se trimită comandele, cât se póte mai curênd și în tot casul înainte de **15 Novembre a. c.**

Kaufmann & Simon,

afacere de bancă și de cambii în Hamburg.

Noi mulțumim onoraților nostri mușterii pentru încrederea ce au avut-o până acum în noi, și pentru-că casa nóstră e cunoscută pretutindenea **de un lung șir de ani,** îi rugăm pe toți aceia, cari sĕ intereséză de o **tragere de losuri necondiționat solidă** și țin la aceea, ca interesele lor sĕ se validiteze în ori și ce direcțiune, sĕ se adreseze numai direct la firma nóstră **Kaufmann et Simon în Hamburg.** Noi nu stăm în legătură cu nici o altă firmă și n'avem agenți încredințați sĕ vêndă losuri originale din colecta nóstră, ci noi corespondăm numai direct cu mușterii nostri și aceștia sĕ bucură de tóte avantagele unei corespondințe directe. Tóte comandele, cari vor sosí la noi, sĕ vor înregistra îndată și sĕ vor efeptuí fórte prompt. [208] 3—5

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 128 Sibiiu, Marţi, 21 Novembre (3 Decembre) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 20 Novembre, 1895

Curentul de aḑi al magiarisărei este o bólă psichică, şi ca tóte bólele, el nu póte aduce nici un bine.

Se sbuciumă din rĕsputeri, lovesce în cele mai nobile sentimente, nu consideră legile naturei, nu desvoltarea istorică a omenimei, nu însuşirile popórelor din acéstă patrie, nu vede demoralisarea înspăimêntătóre, care graséză aḑi în ţară.

Pentru aceste nu are ochi curentul bolnav de magiarisare, căci el are ţintă, spre care orbiş merge, şi ca un orcan, nimicesce în drumul sĕu nobilele plantaţiuni, pentru cari ḑeci de ani au asudat ómeni cu inimă pentru binele patriei, ómeni crescuţi la raḑele binefăcĕtóre ale sciinţei.

E natural lucru, ca între asemene împregiurări se degenereze curentul bolnăvicios, şi sĕ céră lucruri tot mai îndrăsneţe, sĕ lovéscă fără léc de cruţare şi cele mai salutare instituţiuni filantropice.

Curentul bolnăvicios de magiarisare mai ales bântue cercurile dăscălesci, şi din dascăli es cei mai înverşunaţi spriginitori ai curentului de magiarisare.

Am vorbit în unul din numerii trecuţi despre modalităţile, cari se contempléză în cercurile dăscălesci, pentru ca în scólele nóstre sĕ se infiltreze spiritul de magiarisare şi cel al ideiei de stat unguresc. S'a cerut cu inteţire, ca statul se pună mâna pe instrucţiune în scólele poporale

Inceputul sĕ se facă cu luarea institutelor pedagogice din mâna confesiunilor, ca invĕţătorii sĕ fie crescuţi în pedagogii de stat, acolo sĕ facă esamenul de cualificaţiune, de acolo sĕ li se dea diplomele.

Scopul este: ca în scólele nóstre sĕ se înfiltreze ideea de stat aşa, după cum o propagă curentul de aḑi.

Ar fi apoi sĕ urmeze luarea scólelor din mâna bisericilor, ca statul sĕ făuréscă cetăţeni după tipicul ideiei de stat.

Curentul acesta sĕ nutresce cu un fanatism îngrozitoriu, cu o frivolitate scârbósă, încât sĕ resvóltă în om bunul simţ.

Sublima misiune a scólei sĕ dejosesce la rolul de servitóre a curentului de magiarisare, şi ómenii cu pricepere nu odată şi-au pus întrebarea: óre între unguri nu mai sunt ómeni cu pricepere, cari sĕ vada unde ne împinge acest bolnăvicios curent, nu mai sunt ómeni cu durere de inimă pentru decadinţa morală a cetăţenilor de dragul ideiei de stat.

Am amintit, că între şoviniştii la locul prim stau cercurile dăscălesci, cari nu sĕ ruşinéză a ataca şi cele mai sublime instituţiuni culturale.

Sĕ relevăm din cele multe un cas recent.

In Octobre s'a deschis în institutul „Albina“ mésa studenţilor, unde 50 de elevi dela scólele medii din Sibiiu au prânḑ gratuit.

Bucatele se prepară sub îngrijirea dómnelor şi a domnişórelor române din Sibiiu, ele împart mâncările la masă, supraveghiéză la masa ţinuta tinerilor, le înfiltréză în inimă nobleţa, care înrădăcinată odată în inima lor, remâne a lor proprietate până la mórte.

Nu este în Sibiiu familie de român, care sĕ nu facă serviţiu la mésa studenţilor.

Marinimositatea „Albinei“ a aflat resunet în inimile femeilor române, şi este o emulaţiune între a da acestei nobile instituţiuni filantropice adevĕrata ei importanţă.

Şi masa studenţilor dela Albina este spine în ochii şovinismului de magiarisare.

Cel mai şovinist ḑiariu al dascălilor unguri: „*Nemzeti Iskola*“ a tăbărit cu o furie nebună asupra acestei instituţiuni.

Şi e periculósă acésta instituţiune! Da ea e fórte periculósă.

Studenţii, cari mânâncă la acea masă sunt perduţi pentru idea de stat unguresc.

Asemene convente nu sunt permise decât numai în edificiele scólelor, sub îngrigirea directorului şi a corpului profesoral.

Acestia sunt chemaţi se supraveghieze tótă gândirea, tótă suflarea, tótă respiraţiunea elevului, ca din el se iésă patriot modern.

Masa dela Albina e deci pericol naţional pentru elevi, căci acolo ei învaţă a sci pricepe valórea instituţiunilor filantropice, învaţă a se încălḑí de inimile nobile ale femeei române, şi se cresc în simţul de gratitudine pentru némul lor românesc.

Serviţiul dat de Albina cere contraservicii: alipire către némul românesc, admiraţiune, stimă, gratitudine şi adoraţiune pentru femeia română, şi acest contraserviciu e pericol pentru Ungaria.

In un cas ar fi statul generos se priméscă gertfa Albinei, şi ḑiarul de care vorbim în generositatea sa admite posibilitatea ajutoriului. Anume Albina se trimită bucatele la locuinţele private ale elevilor, căci acolo direcţiunea scólelor medii are controlă cuviinciósă.

Până acolo a mers şovinismul, încât atacă şi cele mai sublime instituţiuni umanitare filantropice.

Ţinem evidenţă pentru asemene aberaţiuni ale spiritelor bolnăvicióse.

Revista politică.

In camera deputaţilor din Budapesta s'au ivit către sfârşitul şedinţei din Vinerea trecută nisce scene fórte iritătóre. Era vorba în decursul discusiunei asupra bugetului despre spesele camerei şi oposiţia a profitat şi de acéstă ocasie, ca sĕ urgeze o reformă a legii electorale şi sĕ vorbéscă despre tema de predilecţiune a falsificării listelor electorale. Dep. Iulius Gullner din partida naţională a descris într'o vorbire mai lungă abusurile, cări s'au ivit la conscrierea alegĕtorilor din Pesta. Cu ocasia acésta a apostrofat pe ministrul president, Desideriu Perczel cu întrebarea, dacă are el cunoscinţă de abusurile amintite: Ministrul a scuturat din cap, ceea-ce însemna un rĕspuns negativ. Acésta a înfuriat pe câţi-va din membrii oposiţiei, începură sĕ strige cu toţii şi baronul Andréansky a strigat tare, că ministrul de interne s'a pus pe punctul de vedere al negaţiunei. Aceste cuvinte au iritat pe ministrul Perczel atât de tare, încât acesta a strigat fórte agitat: „Asta e o obrăsnicie“. Ce-a urmat după aceea, nu sĕ póte descrie. Deputaţii din stênga săriau în sus de pe scaune şi strigau, ca presidentul sĕ îndrume la ordine pe ministrul Perczel. Presidentul Szilágyi a încercat mai întâi, sĕ restabiléscă ordinea sunênd din clopoţel. Apoi a declarat, că fiind larmă el n'a auḑit astfel de cuvinte rostite de Perczel, şi că prin urmare n'are motiv, sĕ întrevină; Deputaţii lărmuitori sunt causa, că în cameră nu sĕ póte auḑi ori-şi care vorbă. Acéstă enunciaţie a aruncat ulei pe foc. Stênga a isbucnit într'un strigăt infernal şi ceru în cor, ca presidentul sĕ îndrume pe ministru la ordine. Mai agitat s'a purtat Ugron cu vocea lui puternică; presidentul a fost silit, sĕ-l provóce la ordine. Dep. Hock s'a sculat repede dela locul sĕu şi a voit, sĕ vorbéscă la ordinea ḑilei. Dar acésta nu era cu putinţă întrerupênd vorbirea unuia d'intre colegii sĕi. Numai fórte cu greu li-a succes vecinilor, sĕ-l convingă pe Hock, că n'are dreptate şi nu póte pretinde aşa ceva. Vorbitorul, care era la ordinea ḑilei, stetea la locul sĕu, dar din causa tumultului n'a putut vorbi nici un cuvênt. Presidentul suna din résputeri clopoţelul. După ce sĕ facu puţină linişte, el ţinù lărmuitorilor o predică de pedépsă şi astfel putù Gullner sĕ-şi termine vorbirea. Abia isprăvi însĕ şi tumultul începu din nou şi cu mare vehemenţă. Dep. baronul Andreánsky se sculă palid de iritaţie, ca sĕ vorbéscă în cestie personală. După ce

---

FOIŢA.

Alecsandru Odobescu.

Trecerea tragică din viéţă a celui mai bun prosator dintre români, a academicianului, profesorului universitar Alecsandru Odobescu a lăsat un mare gol în viéţa culturală a poporului român.

Va trece încă multă vreme, până se va nasce între români un asemene spirit luminat, un om cu asemene bogat trecut în activitatea sa literară şi în cercetările sale scientifice.

Prosatorul şi marele archeolog Odobescu va remânea nemuritoriu între ómenii literaţi ai românilor.

La acest loc reproducem după „Tribuna“ discursul rostit la mormêntul lui de către profesorul Jonescu Gion, care este următoriul:

'Miar trebuì graiu românesc, mai dulce ca fagurul de miere, mai curat ca apa din păraiele Carpaţilor României, mai rĕsunător ca buciumul de primejdie din vremurile de nenorocire ale strămoşilor nostri, — 'mi-ar trebui, o invĕţătorule neasămuit de iubit al tinerimii române, graiul ţĕu şi limba ta, şi rostul cuvintelor tale, ca sĕ spun aci, în pragul mormêntului, şi mai târḑiu pentru depărtata viitorime tot rodul, şi tótă bogăţia, şi tótă frumseţa muncei tale.

Căci cine, — vai nouĕ! cari rĕmânem aḑi fără blândul şi înţeleptul sfătuitor, — cine iubitute-a, şi n'a ḑis cu psalmistul:

„*Mărturisi-mĕ-voiu ţie întru adunare multă, şi întru norod mare te voiu lăuda*“.

O da! fără preget şi cu condeie din ce în ce mai mândre, te vom lăuda şi te vom povesti la cei-ce vin după noi, pentru-ca sĕ se scie aḑi şi sĕ rĕmână întipărit în totdeuna în mintea şi în inima elevilor şi studenţilor, şi scriitorilor Români că: a iubi pe Alecsandru Odobescu a însemnat, însemnéză şi va însemna a iubì Ţéra-Românéscă, şi trecutul român, şi arta română, şi limba română.

II.

Limba română!

'Ţi aduci aminte, învĕţătorule, de institutorul din Munţii-Daciei-Aureliane, din satele neştiute ale Macedoniei, de institutorul care în cabinetul secretarului general dela ministeriul instrucţiunei publice, mĕ ruga cu dor şi foc în 1891 sĕ 'i-te arăt, sĕ te vadă, sĕ cunóscă şi el pe cel care scrie atât de amusat pe graiul românesc, sĕ atingă şi el mâna aceluia care, când scrie, cântă duios ca doina, vesel ca hora, frumos ca bujorul, bogat ca holdele Teleormanului, mândru ca măniile Dunării?

Limba română!

Cum ai priceput-o şi ai sciut-o, şi ai iubit-o, 'ţi-au spus-o, acum 33 de ani, la Braşov, acei mari şi nemuritori Transilvăneni, cari pórtă în istoria neperitóre a sciinţei literilor române, numele de Cipariu şi G. Bariţiu;

'ţi-au spus-o, în „Academia-Română“, toţi românii Daciei-Traiane, în mari şi solemne momente;

'ţi-o spune copilul de 8 ani, care prin tine şi în cărţile tale, cetesce cu drag, că nu e limbă mai frumósă decât limba românéscă;

'ţi-o spunem noi, ucenícii drept-iubitori ai penei tale, şi cari, cu respicată şi lămurită privire cetind limba-'ţi românéscă, ţi-am ḑis şi-'ţi ḑicem érăşi cu împĕratul-proroc:

„*Cale ai făcut înaintea ei, şi ai sădit*
„*rădĕcinile ei, şi ele au umplut pămêntul.*
„*Acoperit-a umbra ei munţii, şi mlădiţele ei*
„*cedrii lui D-ḑeu*“.

Limba română!

Dar nu e aḑi un singur scriitor tinĕr, care lăsând sĕ alerge, sprintenă şi dibace, péna-i pe hârtie, sĕ nu ḑică, rotunḑêndu-şi cu iubire frasa:

„Binecuvêntat şi preaslăvit fie numele lui Odobescu!“

Şi câţi dintre aceşti tineri, cetind cu rîvnă şi admiraţiune paginile tale, nu esclamă versurile incomparabilului poet al Florenţei, ale lui Dante, pe care de atâtea-ori mi-'l citai cu gust şi cu drag? Câţi nu ḑic, că Dante cetind cărţile tale:

Tu sei lo mio maestro e lo mio autore,
Tu sei solo colui da cui io tolsi
La bello stile che m'ha fatto onore.

„Tu eşti măiestrul şi autorul meu: tu eşti singurul dela care eu luai frumosul stil, care 'mi a făcut onórea!“

III.

Cinste înaltă, şi cinste mare, şi cinste de toţi aḑi prinos adusă, ţi se cuvine ţie, artistule, care ai sciut sĕ iei din limba poporului şi din limba invĕţaţilor, pentru-ca sĕ plămădesci limba de aḑi cu estetică mĕsură şi cu un gust, care nu avu nici o pĕreche în epoca de învălmăşélă şi buimăcélă a presei române.

presidentul i-a permis, recunoscù baronul Andreánsky, că el a afirmat aceia ce a ofensat atât de greu pe ministrul Perczel. Apoi îi puse ministrului direct întrebarea, dacă cuvêntul „obrăsnicie" l'a ḑis la adresa lui. Tótă camera era atentă, când s'a ridicat ministrul Perczel, dar deodată cu el şi dep. Ivánka din partida naţională. Pentru că cel din urmă a voit, sĕ vorbéscă la ordinea de ḑi, ministrul îşi ocupa scaunul sĕu şi presidentul dete cuvêntul dep. Ivánka, care cerù provocêndu-se la regulament, ca presidentul sĕ-i dea un avartisment ministrului Perczel, pentru că a folosit o espresie, care e contra demnităţii camerei. Presideutul întrerupse pe Ivánka, care polemisa aspru contra ministrului Perczel şi făcu o declaraţie, în care dete espresie deosebitei sale păreri de rĕu pentru incidentul din cestiune şi constată sincer, că pentru ca sĕ-şi apere onórea a fost răpit de iritaţie atât de mult încât a întrebuinţat cuvêntul „obrăsnicie". Pentru acéstă espresie ofensătóre pentru demnitetea parlamentului el rógă pe camera întrégă de iertare. Partida liberală a primit cu aplause declaraţia ministrului. Tóta lumea aştepta sĕ vadă ce sĕ întêmplă. Nu se ivesce în tóte ḑilele cas, ba nici chiar odată într'un an, ca presidiul camerei sĕ se vadă transpus într'o posiţie atât de neplăcută, încât sĕ îndrume în şedinţă publică pe un ministru la ordine. Presidentul Szilágyi era pentru prima dată în acéstă curiósă posiţie. Lărmuitorii din stânga aşteptau, sĕ vadă, dacă presidentul nu va provoca nóuĕ tumulturi prin aceea, că va pĕrtini pe ministrul. Presidentul pricepu situaţia repede; întrebă mai întâiu pe baronul Andréansky, dacă el a întrebuinţat cuvêntul ofensatorla adresa ministrului Perczel. Deputatul la început cam comfus recunoscu, că el a ḑis; adause însĕ, că el îşi va căuta satisfacţia pe altă cale afară din parlament. Din gură în gură sĕ şoptia: E vorba de un duel cu ministrul In mişcarea produsă de aceste cuvinte între deputaţi, presidentul Szilágyi într'un ton oficios îndrumă la ordine şi pe Andreánsky şi pe ministrul Perczel.

Cu acésta sĕ şi închise şedinţa; dar au rĕmas totuşi deputaţi destui în cameră, ca sĕ mai discute incidentul. Baronul Andreásky îşi căuta printre membrii partidului sĕu secundanţi. I a şi găsit în persónele deputaţilor Pázmándy şi Szentivànyi, cari au sĕ céră satisfacţia dela ministrul de interne. Acesta a denumit din parte-şi ca martori pe dep. Gajári şi locotenentul de husari I. Perczel. E vorba, ca ministrul Perczel sĕ repăşéscă, până se va tranşa cestia de onóre. Astfel descrie „N. P. Journal" incidentul. In tot casul frumos tablou parlamentar!

* * *

„Nord-deutsche Allgemeine Zeitung", care marchéză într'un articol fórte interesant politica Germaniei în cestia orientală, ḑice, că o preferire a unora d'intre supuşii Turciei ar produce mare amărăciune în ceilalţi, prin urmare trebue cu toţii trataţi de o potrivă; ér de altă parte nu trebue ofensat nici simţul de individualitate al rasei predominante în punctele lui cele mai delicate. Sultanul Abdul Hamid şi-a dat cuvêntul în scrisórea adresată cătră lordul Salisbury, că el serios vrea sĕ esecute reformele cerute în comun acord de puterile europene. Causa rĕului însĕ este, după părerea celor ce cunosc orientul, slaba administraţie din statul turcesc. Este evident, că doctrina coranului şi unirea funcţiunei de Sultan cu aceea de Calif constitue o piedecă neînvingibilă pentru ori şi care reforma radicală a administraţiunei După-ce însĕ Sultanul a dat asigurarea solemnă, că va introduce reformele, e esclusă ori şi ce îndoială, pentru-că cel mai chemat s'a pronunţat asupra posibilităţii lor. Tot asemenea e un lucru clar, că sultanul va puté deslega acéstă problemă numai în casul, când autoritatea lui va rĕmânea nevătĕmată şi nemicşorată. Partida revoluţionară din Armenia umblă cu ajutoriul unei mari puteri europene, care iute sĕ póte afla sĕ spriginéscă tendinţele naţionale ale armenilor şi sĕ declare vilaietele situate între Tigru şi Eufrat independente de stăpânirea Sultanului Dar până acum nu s'a putut constata cu siguranţă, dacă în anumite vilaiete, cum sunt Erzerum şi Wan, şi în partea nordică a Diarbekirului formézá armenii o majoritate faţă cu turcii şi cu curḑii, sau că celelalte populaţii sunt în minoritate. Ori cum vor sta lucrurile cu raportul dintre rase şi naţionalităţi, chiar dacă îşi închipuesce cineva pentru moment delăturată domnia turcéscă, totuşi e evident numai dacă arunci ochiul pe cartă, că în colţul, care e lângă Rusia şi Persia, — unde încă sunt armeni, — un stat armenesc independent ar fi un lucru imposibil. Armenii ar trebuí sĕ se înţelégă cu turcii, şi sĕ priméscă cu bunăvoinţă reformele, ce le va introduce Sultanul.

* * *

Scirea despre mobilisările Rusiei şi despre chemarea lui Şeremetijew, comandantul trupelor din Caucas, nu sĕ adeveresce. Acum generalul petrece tot în Tiflis; va pleca însĕ în decursul lunei Decembre în Petesburg, unde va petrece tótă érna. O fóie ruséscă spune, că acéstă călĕtorie ar avea de scop introducerea de reforme radicale în administraţia din Caucas. Proiectul acestor reforme a fost de mult înaintat din partea guvernului Şemeretijew deja ţarului Alecsandru III; acuma ar fi vorba de punerea acestui proiect în lucrare.

Cérta între fraţi.

„Dreptatea" şi „Tribuna", ambele organe ale partidului naţional, s'au încăerat pentru titlul de *„conducĕtori"*.

„Dreptatea", ţinênd cont de situaţiunea actuală, susţine, că partid „român naţional", care era mai nainte organisat nu mai esistă, fiind disolvat, prin urmare nici comitetul naţional, *ca atare*, cu aceleaşi misiuni şi cu aceaşi autoritate de fapt nu mai esistă, de convocarea unei conferenţe generale electorale a delegaţilor nu mai póte fi nici vorbă, căci o astfeliu de întrunire aḑi nu se mai admite nici a se convoca, necum sĕ se permită a se întruni, deci întrébă că: cine sunt acei „conducĕtori români", de cari tot pomenesce „Tribuna"?

Sub acéstă titulatură ḑice „Dreptatea" nu cunóscem cutare corporaţiune sau „grup" particulariu. Recunóscem că am avut delegaţi la cunoscutele conferenţe din Sibiiu, recunóscem, că adunarea generală pomenită avea un „comitet" ales din sinul seu, care „conducea". Dar aceste corporaţiuni aḑi au încetat de a mai esista de fapt şi în mod legal. Cei ce „conduceau" în calitate de „comitet" nici au fost nici pot fi aḑi, „conducători români" „conducători ai naţiunei". Décă acéstă titulatură li se dă, ori le compete pe temeiul, că „au fost", atunci ar trebui cu „mult mai mulţi" şi mai diferiţi bărbaţi ai noştri se pórte numele de „conducători români". Adecă toţi aceia, cari au fost şi mai têrḑiu au încetat a fi membrii ai „comitetului" esistat naţional, căci şi unii şi alţii nu mai sunt Recuceréscă-şi (fostul comitet) firma şi titlul perdut, atunci vom sci cu cine avem de lucru, şi cu cine sĕ stăm de vorbă.

Va sĕ ḑică „Dreptatea" susţine că nici în trecut nu membrii fostelor „comitete" ca *„indiviḑi"*, în puterea calităţilor şi scólei lor politice au fost consideraţi de „conducători" ci numai colectiv toţi împreună ca *„comitet"* sau bucurat de acest titlu în puterea mandatului primit dela adunarea, care i-a instituit de comitet al sĕu.

Asta logică a „Dreptăţli" „Tribuna" o declară de *„nihilism"* ér pe aceia, cari o susţin de *„spriginitori ai guvernului magiar."* pentrucă prin asta recunosc „legalitatea" disolvărei partidului naţional român din partea guvernului, identificându se cu fapte, pe cari întrégă lumea civilisată le a condamnat, şi pe cari „partidul naţional român în special le-a declarat ca neesistente pentru el."

S'au încăerat „fraţii" în calitatea de „organ al partidului naţional român" cât se póte de rĕu, dar faţă de refusul categoric al „Dreptaţei" de a recunosce „conducĕtori" patentaţi „Tribuna" bate câmpii chiar şi prin Bucuresci fără a ne spune şi ea categoric, că pe cine consideră ea de „conducĕtorii românilor"?

Şi anume am vrea se scim, şi credem, că şi cetitorii ei er vrea sĕ scie: décă cei ce scriu „Tribuna" *astăḑi*, consideră de conducători legali ai românilor *pe fostii membrii ai comitetului central electoral. adecă pe dl Dr. Raţiu, şi soţii lui fosti judecaţi pentru Memorand*, sĕu consideră de conducători pe *mandatarii conferenţei din 28 Novembre, 1894*, la care ţine atât de mult, adecă pe *dl Mangra şi soţii?*

Asta este cestiunne actuală, atât pentru dênşii, cât şi pentru aderenţii lor, şi va fi bine sĕ se lămuréscă, căci gurile rele cărtesc deja, că chiar şi între dênşii ar fi unii fórte aprópe de vederile „Dreptăţei" cu privire la persone.

Cu autoritatea concluselor conferenţei din Novembre, 1894 voesce „Tribuna" se combată pe „Dreptatea" pecând sciut este, că chiar acea conferenţă este cel mai puternic argument pentru vederile „Dreptăţei".

Tocmai pentru acea a combătut dl Alecsandru Mocsonyi convocarea acelei conferenţe în modul în care s'a făcut, şi nici el, nici mulţi alţii n'au participat la ea, pentru că convocătorii ei s'au supus ordinului de disolvare al lui Hieronymi, *abandonànd basa vechiă, pe delegaţii cercurilor electorale.*

Convocătorii acelei conferenţe au fost cei dântăi, cari în faptă au recunoscut „legalitatea" disolvărei partidului naţional român, pentru că în astfeliu de cestiuni conducĕtorii nu se pot scusa cu frica de intervenţiune a poliţiei, şi cu frica de pedepse poliţiale.

Nu are drept deci „Tribuna" când învinuesce pe „Dreptatea" cu pĕcatele sale, pentrucă tribunistii singuri au convocat acea conferenţă, — nu are drept când atribue „Dreptăţii" propagarea nihilismului politic, pentrucă ea la creat.

De altmintrea tóte svêrcolirile şi dintr'o parte, şi dintr'alta sunt fără nici un rost.

Astăḑi în faptă nu vedem absolut nici o conducere, nici bună, nici

---

Gustul! pétră rară şi preţiósă, balanţă de precisiune greu de mănuit, îndreptar şi mĕsurătóre de minune făcĕtóre în mâna celor aleşi. Se vorbesce în literatura latină de belşugul lui Cicerone; se vorbesce în literatura franceză de spiritul lui Voltaire; se va vorbí, sunt sigur, în literatura română de gustul lui Odobescu.

Gustul artistic, realisarea frumosului ideal, idealisarea realului nostru românesc, sciinţa nuanţei, care încoronéză opera artistului, priceperea şi intenţiunea de a da operei, fie ea cât de modestă, ceea-ce tu numiai: *le fini dans l'art* — cine le-a avut mai cu deplinătate decât tine?

De pe buzele şi din condeiul cui eşitau mai pline de sóre, de farmec şi de poesie, cap-d'operele frumóselor arte grece şi greco-romane?

Cu cine plimbatu-s'au în nemuritórele Athene, prin cartierul Ceramicei, suind în teorii romane în sus, spre Parthenon, pentru a aduce tributul lor de recunoscinţă şi admiraţiune zeiţei Pallas-Athene? — cu cine plimbatu-s'au tinerii români, iubitori de frumos, dacă nu cu tine, — cu tine, care sciai sĕ învii inainte-le cu scrisul şi cu vorba marmorele lui Fidias şi figurinele din Tanagra, discursurile lui Pericle şi odele lui Pindar, tragediile lui Sofocle şi mimele lui Herondas.

Şi în urmă, după un imn entusiast, închinat lui Febus-Apolline din Delos, zeul luminii strălucitóre treceai, învĕţătorule, înalt, frumos şi mare, treceai cu elevii tĕi în Urbea-Eternă, *în alta moenia Romae*, pentru a-'i face sĕ vadă şi sĕ simţă geniul vênjos şi aspru al luptei dela Tibru, — plimbări fără sémăn, de estetică şi archeologie, cari se întindéu măreţe dela antichităţile Mexicului la Runele Islandei şi dela Tesaurul dela Guarazzar din Ispania la chipurile informe ale artei Iapone şi samoede.

Sciinţă, pricepere, gust, perfect armonie a fondului şi a formei, — étă însuşirile lecţiunilor, cari vor rĕmâné în veci neuitate şi pe cari scia sĕ le conducă, cu atâta artă, cu atâta bogăţie şi cu atâta odihnitóre varietate.

IV.

Cu cine, domnilor, cu cine dacă nu cu el însuşi va împărţi Alexandru Odobescu gloria de a fi atras, încă din epoca eroică a sciinţei române, atenţiunea Românilor şi pe urmă atenţiunea strĕinătăţii asupra frumseţilor artistice ale trecutului nostru?

Nimeni nu a sciut sĕ pună în mai clară şi mai atrăgĕtóre lumină mândreţele rĕsleţe ale cronicilor, ale bisericilor, ale vestmintelor şi ale obíceiurilor nóstre remânesci. Cu puterea artistului, şi în mĕsura sciinţei apusene, el, cel dintâiu, a studiat cu o iubire, care dă şi mai multă viéţă acestor sfinte rĕmăşiţe, el, ḑic, a studiat totul cu multipla îndemnare a minunatului seu talent.

După o conversaţiune cu Alxandru Odobescu, vedeai deschiḑêndu-ţi se orisonturi noue, şi lucrul, până atunci, póte etern rece, începea sĕ te încălḑ scă, sĕ te mişte şi sĕ-ţi vorbéscă cu acel glas, care venind din depărtarea seculară a trecutului, mângăia urechia cu un farmec fără de sémă.

Nimeni nu a îmboldit mai priincios şi mai rodnic la muncă pe tinerii de astăḑi şi nimeni nu a sciut sĕ le sugere vederi mai multe, sĕ deştepte într'înşii puteri latente şi sĕ le inspire un avênt, un entusiasm şi o căldură mai mare.

V.

Iubindu-şi ţara ca un fiu pe mama sa, iubindu-o cu tóte alintările admirabilului sĕu talent, Alexandru Odobescu ca şi Bălcescu, cu care în bogăţia limbii se întâlneşte adesea, Alexandru Odobescu, ca şi Balcescu, odinióră în Transilvania la hora flăcăilor români, tresălta de fericire când se uita cum muncesc pe ogórele ştiinţei şi spre înălţarea patriei române, în cete dese şi sprintene, tinerii studenţi şi tinerii normalişti şi copilaşii scólelor primare, unde îl vedeai adesea mergênd pentru a se uita cum pornesc carul minţii copilului acei institutori, pe cari în scóla normală, cu părintéscă grije, îi urmări ani de-arêndul.

De altmintreli, domnilor, rĕmas-a vre-o instituţiune culturală-română, dela cele mai înalte şi până la cele mai restrînse în cercul activităţii lor, rĕmas a, zic, vre-una, în care, cu péna, cu vorba, cu faptul, Odobescu sĕ nu şi fi adus partea de muncă românéscă şi scientifică.

Sunt vii şi vor rĕmânea vii în memorii multora acele şedinţe ale Academiei, acele conferenţe ale Ateneului, acele consfătuiri şi congrese ale societăţii erudite din ţéră şi din strĕinătate, în cari se auzia hotărîtor şi dulce glasul marelui scriitor român.

VI.

Hotărîtor şi dulce, învĕţătorule, va rĕsuna glasul tĕu în totdéuna, în inimile nóstre; te vom vedea în totdéuna, neuitate măiestru, te vom vedea cu ochii minţii, nu ca acum în maiestatea rece şi neîmpăcată a morţii, ci ca în vremurile cele fericite dela Paris şi din Bucuresci, când cu un autor român în mâna, destăşurai înaintea nóstră în rea, prin urmare drept are Dreptatea, când afirmă, că nu cunósce nici un conducĕtoriu.

Conducĕtorii popórelor nu se pot decreta, ci se impun ei de sine prin calităţele lor.

Timpurile sunt grele, lipsa de conducĕtori harnici, cu minte şi înţelepţi este mai simţită acum de cât oricând.

Cu învinuiri reciproce şi cu aşa numitele procese de canapea nu se salvéză nici o causă, şi nu se scutesce nimene de respunderea, ce i incumbe.

Aḑi se pare că toţi „conducĕtorii“ chiemaţi şi nechiemaţi ai românilor s'au pus sĕ urmeze sfatul dlui Ax... nainte de a-l fi cunoscut, pentru că numai in Nr de duminecă al „Gazetei Trânsilvaniei“ (Nr. 257 din 1 Decembre n'a apărut in formă de articol de fond, carele se termină cu următórele învĕţături:

> „Din parte-mi sum convins pe deplin, că dacă românii din Austro-Ungaria ar ţine post, şi s'ar întrêna numai 2—3 ani de aceste veninuri stricăcióse sănătăţei, ucigĕtóre de viéţă, şi ruinătóre de stare de avere (adecă mâncarea de cărnuri, beutura spirtóselor, şi fumarea tabacului) *ar ajunge mai curênd egal îndreptăţiţi cu compatrioţii închipuiţi.* Da acésta ar fi calea cea mai scurtă pentru a fi recunoscuţi de cea ce am mai fost: *naţiune politică, avênd aceleaşi drepturi şi îndatoriri cu naţiunea astăḑi domnitóre.* Cam prea târḑiu te-ai pocăit şi dta dle Ax... Red.)

S'au pus toţii pe post politic.

La lucru domnilor, ca sĕ vĕ vedem cine şi ce sunteţi, şi ca sĕ ne închinâm celor ce vor merita, ér dacă nu sunteţi harnici de lucru, sau nu voiţi sĕ lucraţi, spuneţi-o curat, ca sĕ ve scim la o parte.

De esperimentări şi de vorbe late suntem sătui. Fapte cerem, fapte bune şi înţelepte.

Noutăţi.

„Reuniunea română de musică din Sibiiu“ şi-a ţinut alaltăieri în sala dela „Musikverein“ adunarea generală pentru anul, care după statutele cele nouĕ s'a început cu 1 Sept. 1894 şi a durat pănă la 1 Sept. 1895. De faţă au fost aprópe toţi membrii activi. Presidentul reuniunei, prof. George Dima, a espus adunării mai întâi faptul, că avênd dênsul sĕ dirigeze corul din Braşov cu ocasia adunării generale a societăţii „pentru fond de teatru român“ adunarea generală a reuniunei nu s'a putut ţinea mai curênd. Amintesce apoi, că în anul acesta s'au împlinit 17 ani in activitatea reuniunei şi constată cu vie satisfacţie, că acésta a făcut progrese îmbucurătóre. Fórte mult a contribuit, ca sĕ sĕ ridice în afară vaḑa şi reputaţia reuniunei prin escursiunea făcută la Bucuresci şi Braşov. Producţiunile corului reuniunei în capitala României a atras atenţia tuturor românilor asupra reuniunei şi i-a câştigat acesteia simpatii de multă valóre.

Nepreţuită a fost pentru corul reuniunei presenţa Maiestăţii Sale a Reginei României la concertul dat în Bucuresci. Inalta satisfacţie şi mulţămire sufletéscă, care sĕ oglinda în continuele aplause, cu cari însoţia nobila Regină fie-care din corurile esecutate, trebuie sĕ fie — a ḑis presidentul — un viu îndemn pentru reuniune, ca şi pe viitor prin muncă seriósă şi zel neobosit sĕ mérgă tot înainte. După ce a cetit trei scrisori de cuprins fórte măgulitor adresate dênsului din partea dlor Titu Maiorescu, rector al universităţii din Bucuresci şi a dlui Take Ionescu, fost ministru de culte şi instrucţie publică; după ce a mulţămit şi cu acéstă ocasie dómnelor şi domnilor Sihleanu (astăḑi secretar de stat în ministeriul de instrucţie din România) şi Arion pentru căldurosul sprigin ce l'a dat reuniunei cu dragoste în tot timpul petrecerii sale în capitala României, invitând pe membrii Reuniunei la nouă muncă şi cu mai mult zel şi cu mai mare dragoste, declară adunarea generală de deschisă. Conform programului publicat şi în foi se pune la ordinea ḑilei raportul general. Membrul Dr. V. Saftu constată cu satisfacţie, că acesta este cel mai bogat raport dintre tóte, câte le-a avut reuniunea pân' acum şi din punct de vedere moral şi material. Recunósce, că avêntul, care şi l'a luat reuniunea este de a sĕ atribuí şi zelului membrilor activi; partea leului însĕ i sĕ cuvine fără dór şi póte, presidentului si dirigentului ei, prof. George Dima. Condus de acéstă firmă convingere propune adunării, sĕ-şi esprime mulţumirea sa faţă cu dirigentul reuniunei prin un întreit: „Sĕ trăiéscă!“ Propunerea acésta a fost primită cu căldura binemeritată. Tot membrul Dr. V. Saftu propune, ca raportul general privit ca cetit, fiind-că s'a împărţit la membrii cu o ḑi înainte, sĕ se priméscă en bloc şi sĕ se trécă mai departe la alte puncte din programul statorit.

Aşa s'a şi întêmplat: Raportul s'a primit en bloc. După-ce s'a censurat şi socotelile anului trecut s'a constatat cu bucurie un sald de peste 1043 fl. In fine s'a ales noul comitet tot la propunerea membrului Dr. V. Saftu în următórele persóne: President şi dirigent: George Dima; secretar: Dr. Ioan Stroia; cassar: Cornel Aiser; archivar: Constantin Pop; econom: Candid Popa; membrii în comitet: Dr. Petru Şpan (care avênd prea mult de lucru s'a rugat sĕ fie dispensat de secretariat), Nicolae Benţia şi Victor Tordăşian! — 17 ani a împlinit „scumpul odor“ al sibienilor — în frumósa şi nobila lui activitate. Dorim acestui odor nepreţuit, dorim reuniunei române de cântări de 17 mii de ori 17 ani viéţă plină de vigóre şi progres spre fala şi mândria românilor din Sibiiu şi a întregului neam românesc!!! *Cumcă*

* * *

Proces de presă. „Lumina“ din Giula organul (acum în sistare) al dlui D. Voniga în curând va fi tîrît înaintea tribunalului din Oradea mare pentru articolul: *„50 fl. sau ispita dascălilor confesionali“*, publicat în Nr. dela 15/28 Maiu a c.

Étă articolul:

„De curênd a distribuit statul pentru anul curinte remuneraţiile de câte 50 fl. învĕţătorilor confesionali, cari s'au distins şi se disting întru instruarea elevilor în limba magiară mai mult decât cere legea.

„Fóia oficială „N. T. L.“ în nrul seu mai nou înregistréză numele învĕţătorilor vrednici de acéstă remunerare.

„Intre alţii aflăm şi numele dlui Iosif Ivan înv. rom. în Fiula-germ. care s'a distins prin simţĕmintele sale patriotice şi la 3/15 Marte banchetuind cu fraţii sĕi jidani.

„Acest vrednic învĕţător e mândru de onorariul sĕu primit (sĕrbătoresce. Red. „Luminei“) şi nici se sfiesce a se lăuda între ai sĕi cu acéstă distincţie.

„Iubitule popor român! Trăesci în ḑile de lumină şi nu este ertat sĕ trécă pe dinaintea ta lucruri neobservate.

„Invaţă a-ţi cunósce învĕţătorii, căci mulţi sunt slabi de înger — şi atunci când aştepţi dela ei buna îngrijire de mlădiţele tale, singuri ei le înveninéză — şi lacomi pentru 50 fl. *uită de salariul lor de 3—400 fl. ce tu cu crunta sudóre îl poţi plăti, uită de sublima lor misiune şi uită de fericirea némului, ca vrednici sĕ se facă de resplata strĕină* — şi pentru care uşor vor uita de: „Mult e dulce şi frumósă limba ce-o vorbim“ nu însĕ de „Talpra magyar“, şi „Kossuth nóta“.

„Étă la ce pĕcat — după care va urma blăstămul şi osânda némului — duce lăcomia pe unii dintre învĕţătorii nostri“.

Pentru publicarea şi cuprinsul acestui articol gâdilos dl D. Voniga redactorul respectiv al „Luminei“ înaintea judelui de instrucţie a declarat, că primesce rĕspunderea.

* * *

Abnormităţi de ale naturei. O gazetă ne relatéză următórele: In Plauen (Vogland) muri un soldat de curênd eliberat din serviciu din causa bólei sale incurabilie. I-s'a făcut autopsia şi s'au găsit nisce neregularităţi, observate încă de când trăia, în construcţiunea şi posiţiunea organelor sale interne. Inima era în partea dréptă a cavităţei toracelui, ficatul de-a stânga stomacul şi splina de-a drépta. Intestinul gros, care la ómeni cu o construcţiune corporală normală începe din partea inferióră dréptă a abdomenului, la dênsul începea din partea stêngă şi avea o posiţiune cu totul contrarie. Inima pe lângă posiţiunea sa anormală mai presenta şi aceste neregularităţi. Jumĕtatea stêngă a inimei, care duce sângele prin estremităţile corpului, cuprindea jumĕtatea dréptă, ér jumĕtatea dréptă a inimei era de partea stângă cu tóte vasele sângelui corespunḑĕtóre. Tóte aceste organe erau pe deplin desvoltate atât în privinţa mărimei cât şi a formei. Soldatul murise de bólă de plămâni.

* * *

Aeronautica în medicină. In anul trecut s'a făcut o încercare cu ocasiunea unei ascensiuni cu balonul de către societatea technică ruséscă, ca sĕ ia probe de aer din diferite înălţimi şi sĕ observe, dacă se găsesc în ele bacterii. Aparatul, construit pentru acest scop de Dr. Baganoff şi perfecţionat de colonelul de ingineri Cósloff, consta într'un recipient, care se espuse la o căldură de 180 grade Celsius si astfel s'a putut considera liber de bacterii. Cu acest recipient era în legătură un tub de gutapercha, provĕḑut la o estremitate cu un robinet pentru drenagiu şi o beşică, ce continea un sfert de aer. Când balonul ajunse la înălţimea căutată, aerul cel vechiu din beşică fu scos şi înlocuit cu un aer próspĕt, care venea dela recipient prin tub. Esaminându-sĕ acest aer s'a aflat, că la o înălţime de 1300 metri deasupra oraşului Petesburg nu se găsì în drobă nici o bacterie. Colonelul Cosloff recomandă aceste esperimente şi pentru spitale, scóle şi alte institute, la cari condiţiunea higienică de căpetenie este aerul curat. Pănă la ce înălţime trebue sĕ se ridice tubul de ventilaţie, ca sĕ póţă aduce un curent de aer liber de bacterii? Fiind-că aparatul descris n'are greutate mai mare de jumĕtate chilogram, ar fi fórte uşor sĕ-l urcăm în înălţime prin balóne captive şi acolo sĕ-l umplem în mod automatic cu aer curat, căre apoi se va puté esamina în laboratóre şi se va puté sci cu precisiune, dacă conţine bacterii ori nu; în casul negativ, ventilatorul va trebui sĕ fie ridicat pănă la acea înălţime.

* * *

Principi pĕsĕrari. Regele portugal, după cum s'a dovedit cu ocasiunea ultimei sale afiări în Paris, e un pasionat şi erudit ernitholog. Are o prea frumósă colecţiune de paseri exotice şi a promis directorului Jardin des Plantes, că va trimite pentru muzeu unele şi altele din numerósele sale colecţiun Un aşa pasionat iubitor de paseri e şi principele bulgar, care înainte de a ocupa tronul bulgar a nutrit în castelul sĕu din Viena mai multe mii de paseri de tóte speciile.

* * *

Cea mai mare bróscă ţestósă din lume. In 2 August a anului curent sa prins lângă Scabright o bróscă ţestósă de mare, în o mărime, de care pănă acum încă nu s'a vĕḑut. Animalul acesta cântăresce 875 punţi şi prinderea lui a costat multă ostenélă pe căpitanul Lookvood şi pe ómenii sei. Scutul de pe spate e de 2·10 m. lung şi 1·65 m. lat.

* * *

Despre jocul de cărţi. Sĕ susţine cu tótă probabilitatea, că cărţile au fost aduse prima-dată în Europa prin saraceni. E fapt însĕ că în China, unde patima pentru jocul de cărţi totdeuna era fórte desvoltată, înainte cu 2500 ani sĕ jucau cu cărţi desemnate pe tăbliţe de os de elefant. La jocul din China sĕ întrebuinţau 64 cărţi, şi în multe sĕmĕna cu jocul de şac. In Europa, după-cum spune tradiţia, jocul de cărţi s'a inventat pentru Carol al IV-lea.

Principele acesta nefericit pătimea de o continuă melancolie, şi cei din jurul lui, pentru al distrage, au început a sĕ juca cu el, cu nisce chipuri desemnate pe hârtie mai grósă. Nu sĕ póte constata, care dintre jocurile cu cărţi, a fost primul. Francesii, cari îşi arógă lor întâietate în Europa şi pe terenul acesta, susţin, că „piquét“-ul a fost primul joc de cărţi.

* * *

Ca odinióru Pyrtaeus. Noul ministru francez de marină, Lockroy, a edat o intersantă ordinaţiune. Albert Robin, matrozul din Paris, a făcut prin poesiile sale, ca numele sĕu se fie cu drag rostit de întréga societate. Din poesiile sale, pe cari le scrie cu un deosebit talent, la prima cetire poţi observa, că el a fost mărinar. Poetul acesta cara în poesiile sale scie cu atâta duiosie şi plasticitate desemna bucuria şi durerea unui marinar, a fost trimis din partea ministrului Lokroy la marină, pentru ca acolo prin poesiile sale, ca odinióră Tyrtaeus, sĕ deştepte în marinari energie şi sĕ tórne viéţă n corpurile lor ostenite. Primul cas, când un poet sĕ denumesce din oficiu.

* * *

Lacremi şi surîs. Din Londra se scrie următórea întêmplare humoristică. Un poet tinĕr a scris o elegiă la mórtea principelui de Clarenţa şi a trimis'o la o fóie. Fóia a primit poesia şi i-a trimis tinĕrului poet ca, onorar un cec de 25 sterlingi. Poetul îi trimise înapoi cecul cu observarea, că el nu voesce a trage câştig din lacrĕmile naţiunei sale. Când însĕ s'a însurat principele Jork, érăşi a trimis tot acelei foi o odă. Fóia a publicat'o şi poetului nu i a trimis nimic. Atunci însĕ autorul a reclamat onorarul, ce i se cuvenea. Dela fóie i s'a ḑis, că el a refusat primul onorar, ér el rĕspunse: „Casul e cu totul altul. E drept, lacrămile poporului meu n'am voit sĕ le schimb în bani mĕrunţi, dar asta nu e causă, ca eu tot aşa sĕ mĕ cuget şi despre rîsul lui.“

* * *

Cum învaţă principii japonezi a scrie. Un japonez din Paris scrie următórele despre órele de caligrafie ale prinţului japonez: Daimio are în jurul seu o cétă întrégă de servitóre frumóse. Una îi pregătesce tuşul, a dóua îi aşéḑă hârtia, a treia îi légă penelul, cu degetele sale delicate, aşa încât omului i se pare, că tóte nimfele au venit în ajutorul prinţului, pentru-ca órele de caligrafie sĕ-i fie cât de plăcute. Profesorul se presentă la óră cât se póte de punctual cu un ştergar alb la gură, ca nu cumva respiraţia sa sĕ ajungă la faţa prinţului, şi, după multe complimente numai, începe la desemnarea liniilor, pe cari le copiază prinţul. După-ce prinţul e gata cu desemnarea liniilor, profesorul trebue sĕ le admire şi sĕ se bucure de ele, trebue sĕ fie încântat de progresul prinţului, dar şi aceste nu-i este iertat, decât numai prin semne sĕ le esprime, căci sĕ agrăéscă pe prinţul, nu-i este permis. Se întêmpla şi aceea, că profesorul prin semne încredinţéză pe servitórea cea mai bĕtrână cu tâlcuirea admiraţiunei sale.

* * *

O definiţie chineză a pianului. In o carte chineză se ḑic următórele despre pian: „In casele popórelor din Vest, adeseori aflăm un animal de casă. Are patru picióre, ba altul are şi numai 3 şi omul îl póte face sĕ cânte cum voesce. Bărbaţi, femei, ba chiar şi băeţi sĕ pun lângă el, apoi îi lovesce dinţii şi din când în când îl calcă pe códă. Atunci deodată începe a cânta. Cântecul acestui animal face mai mare sgomot ca al paserilor, dar nu e aşa armonios. Cu tóte că animalul acesta brav are dinţi mari, totuşi nu muşcă. Nici nu trebue legat, căci nu e de temut, că va fugi“.

* * *

---

trâmbe nesfîrşite, comóra sciinţei şi a iubirii tale.

Vom auḑi mereu cuvintele tale; ele vor fi pentru noi, aci, jos, în nóptea gândurilor şi în viitorul împregiurărilor, ca nisce binecuvêntate odihne de puteri dătătóre.

Inalţă te în locaşul celor aleşi, alăturea de Alexandri şi de Bălcescu

Aci jos, cât va fi o limbă românéscă, numele lĕu va prerĕsuna cu fală; cât va fi o artă română, se va vorbi cu cinste de numele lui Odobescu; cât va fi o tinerime română pe băncile scólei nóstre, munca ta va fi folosită cu recunoscinţă.

Scăpat de ororile vieţii din urmă ridică-te la ceruri cu mângăiósa idee, că au fost aci jos suflete şi inimi, cari te-au iubit mult, mult, mult; dute, învĕţătoriule, cu încredere deplină în dreptatea imanentă a firii şi a dumneḑeirii.

Noi, de astăḑi înainte tineri şi bĕtrâni, Români din patru unghiuri, înfrăţiţi în unanimitatea regretului, aprindem candelă vecinică la altarul gloriilor naţionale, unde vom înscrie cu litere neşterse cuvintele: Alexandru Odobescu, fruntaş al prosei şi al sciinţei române.

Haz. Părintele către peţitor: „Voesci D-ta se i-ai în căsătorie pe una din ficele mele? Cea mai tineră capĕtă zestre 15 mii fl., a doua capătă 30.000 fl., ér a treia, cea mai bĕtrână 45.000 fl.“

Peţitoriul: „Nu cumva ai vre-una şi mai bĕtrână“:

Nr. 438—1895

CONCURS.

Pentru conferirea unui stipendiu de 100 fl. din fondul general al Asociaţiunii, unui tinĕr român din Munţii apuseni, ca sĕ pótă urma cursul la vre-o scólă de sculptură în lemn sau pétră din patrie, sĕ escrie concurs cu terminul până la 30 Decembre 1895.

Tinerii cari doresc a reflecta la acest stipendiu, au sĕ înainteze cererile, în terminul deschis, Comitetului Asociaţiunii în Sibiiu (Nagy-Szeben, Mühlgasse 8), instruite cu următórele documente:

1. Atestat de botez;
2. Atestat scolar, din care sĕ se vadă, că a terminat II clase la vre-o scólă medie sau civilă, ori apoi VI cl. la scóle elementare poporale, ca sĕ pótă fi primit la vre-o scólă de categoria amintită, cu începutul semestrului al II-lea dela 1 Februar, anul curent scolar;
3. Atestat, dacă de present cercetéză deja vre-o asemenea scólă;
4. Document despre învoirea părinţilor sau tutorului, prin care sĕ obligă a permite tinĕrului, ca sĕ încheie în regulă cursul învĕţămêntului de patru ani;
5. Alte eventuale decumente recomandatóre.

Cererile intrate după termin nu se iau în considerare.

Sibiiu, din şedinţa comitetului Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută la 3 Octobre 1895.

Dr. *Il. Puşcariu*, vice-preşedinte. Dr. *V. Bologa*, secretar II.

Bibliografic.

In colecţiunea Şaraga va apare ediţie populară a monumentalei opere *„Istoria Românilor“* de A. D. Xenopol în 12 volume a un leu, în total 12 lei.

Istoria românilor a d-lui A. D. Xenopol, care a fost premiată de Academia română şi care ediţie în 6 volume cu preţul de 60 lei s'a epuizat, se pune din nou sub presă, revĕdută şi îndreptată de autor, în colecţia Şaraga, spre a o pune la îndemână tuturor celor ce se intereséză de trecutul nemului român. Intregul corp al istoriei de la origine, până în dilele nóstre va apărea în 12 volume, a un leu.

Cetitorii acestori insciinţări sunt rugaţi a adera prin o cartă poştală dimpreună cu un mandat poştal de 12 lei, adresat librăriei Şaraga, Iaşi, sau la d-nii librări din localitatea d-lor, precum şi la toţi ce vor poseda liste de abonament, ca subscriitori la acéstă publicare; căci tóte abonamentele se fac numai prin subscriere, spre a sci numĕrul de esemplare, ce trebue sĕ se pună sub presă.

Nu ne îndoim că ori ce om cult şi patriot din ţĕrile locuite de români se va grăbí a respunde la apelul nostru. Volumul I. se va pune sub presă la 1 Decembre şi vor apărea succesiv tóte 12 volume, în interval de un an de dile. Librăria editóre Fraţii Şaraga, Iaşi.

— A apărut în Braşov al V-lea fasciclu din *„Istoria împĕratului Traian şi a contimporanilor sĕi“*, de *Dr. Heinr. Franche*, traducere autorisată de Petru Broşteanu, cu următoriul cuprins:

Partea a dóua: *„Afacerile interne ale imperiului roman“*. *„Administraţia de stat a lui Traian“*.

B. Merită periodul istoriei romane dela Nerva până la M. Aurelian a fi numit un period fericit pentru omenime? 1. Impĕratul: 2. Patricianii; 3. Dreptul civil: *a*) jus Ouiritium; *b*) juscivitatis; *c*) juslatii sau latinitas; *d*) jusitalicum; *e*) juscoloniarum; *f*) prefecturile; *g*) provinciile; *h*) strĕinii; *i*) sclavii.

C. Legislaţiunea lui Traian; despre jurisprudenţa şi legile romane: 1. Privilegia ac beneficia vetera superiorum imperatorum confirmata 2. Edictum de stateris adulterinis. 3. De condonatis residius tributorum. 4. De pueris puellisque alimentariis.

Loterie.

Sâmbătă, în 30 Novembre n. 1895.

Timişóra:	58	83	64	63	24
Vien:	69	26	16	11	62

6346/895 sz. polg. [215] 1—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzéteszi, hogy Szebenmegyébe kebelezett Hermány község határának tagositása megengedhetösége feletti tárgyalást a nagyszebeni általános takarékpénztár mint érdekel birtokos kérelme folytán elrendelte és annak határnapjául 1896 évi jánuár hó 13-ik napját d. e. 9 órakor a hermányi községi irodába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenö birtokosok a tagositásba beleegyezöknek fognak tekintetni.

A nagyszebeni kir. törvényszéknek 1895 évi november hó 14-én tartott üléséből.

Phleps Frigyes, elnök. (Olvashatlan) jegyzö.

6347—1895 szám polg. (226, 1—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzéteszi, hogy Szeben megyébe kebelezett Kakasfalva község határának tagositása megengedhetősége feletti tárgyalást a nagyszebeni ált. takarék pénztár mint érdekelt birtokos kérelme folytán elrendelte és annak határnapjául 1896 évi évi január hó 20-dik napját d. e. 9 órakor a kakasfalvi községi iródába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzésel idéztetnek meg hogy az arra meg nem jelenő birtokosok a tagositásba beleegyezöknek fognak tekintetni.

A nagyszebeni kir. törvényszéknek 1895 évi november hó 14 én tartott üléséből.

Phleps Frigyes, elnök. (Olvashatlan), jegyzö.

Nr. 3618—1895 [209] 3—3

Concurs.

Devenind vacant postul de notar comunal în Tilişca pentru ocuparea aceluia prin alegere escriu prin acésta concurs.

Cereri instruate cum se cade sĕ mi se aştérnă cel mult *până în 10 Decembre a. c. st. n.*

Emolumentele:

1.	Salariu anual . . .	400 fl.
2.	Pauşal de loc. şi lemne	62 „
3.	Pauşal de diurne .	50 „
4.	Pentru manipularea şi administrarea dărei.	75 „
	Suma .	587 fl.

Pentru lucrările private taxele în statutul comunal.

Sĕlişte, în 18 Novembre 1895.

Pretorul suprem:
D. Lemény.

Incunosciințare.

Tragerea clasei a doua a loteriei de classă unguresci sĕ începe în 6 Decembre și ține până în 14 Decembre.

Mai sunt în deposit losuri de cumpĕrat cu prețul:

80 coróne pentru un los întreg,
8 coróne pentru a ḑecea parte dintr'un los,
4 coróne pentru a douăḑecea parte dintr'un los,

dela cunoscuții collectori, cari vor da și ori-ce deslușire dorită. Ne rugăm sĕ se adreseze comandele la aceștia (nu la noi).

Budapesta, 1 Novembre 1895.

II. Direcțiunea loteriei de classă unguresci.

Deja

Din 6 pănă în 14 Decembre 1895

se va face

TRAGEREA DE CÂȘTIGURI MARI

a

Loteriei de classă unguresci

în care sĕ vor trage **21499** câștiguri de bani în sumă de

4 milióne 332.000 coróne

între cari un premiu **600.000** câștiguri cu **400.000, 200.000, 100.000 50.000** coróne etc.

Cel mai mare câștig în casul cel mai norocos **UN MILION** coróne.

Losuri:
1 întreg fl. 40.— 1 a ḑecea parte fl. 4.—
1 pe jumĕtate fl. 20.— 1 a douăḑecea parte fl. 2.—

(Pentru port sĕ plătesc 5 cr., pentru epistole recomandate 15 cr., pentru liste de tragere 10 cr.)

recomandă și trimite pe lângă asignație postală sau și pe lângă rambursă postală

Carl Heintze, colector principal Budapesta Servitenplatz 3.

☛ *Ca sĕ satisfacem dorințelor Onoratului public, ca sĕ aibă cumpĕrând* **mai multe** *losuri prin varietatea numerilor o șansă mai mare de joc, cumpĕrând cineva 5 losuri (întregi, pe jumĕtate, a ḑecea sau a douăḑecea parte) mai trimit* **câte un los cu un numĕr cu totului tot diferit cu aceleași prețuri** *originale de mai sus.* ☚

[214] 1—1 Adresa telegrafică: **Lottoheintze Budapesta.**

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu. **Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 129 Sibiiu, Joi, 23 Novembre (5 Decembre) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se inapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 22 Novembre, 1895.

De nu veți vedea semne și minuni, nu veți crede. Aceste cuvinte ale sântei scripturi ne vin în minte, când vedem, cu câtă furie se aruncă neamicii creștinilor asupra bisericei lui Christos, și sub firma liberalismului câtă amărăciune sě aruncă între ómeni.

Semne și minuni vedem deci pretutindenea. Vedem, cum statele aduc instituțiuni în numele liberalismului, și prin ele scot din valóre instituțiunile bisericesci, cari au esistat de mii de ani, cari au ținut moralitatea în sinul poporului, cari au închegat statul, căci dacă nu erau instituțiunile bisericesci, adi Ungaria nu ar sta unde stă, adi Europa nu ar privi de pe gradul de cultură, la care s'a avêntat prin ajutoriul bisericei.

Semne și minuni vedem deci în tendența de a surpa tóte instituțiunile bisericesci, și semne și minuni vedem în apărarea , care sě face din partea creștinilor.

Ni se înprospetéză în minte timpurile de tristă memorie, de tristă epocă, când în țara nóstră domnia turcul păgân, formidabila lui putere amenința creștinătatea, și statele luptau contra păgânului cu crucea în frunte.

Creștinismul intreg a fost atunci provocat la luptă în contra semilunei.

Semnul crucei, tăria creștinilor, era însigniul sânt, și sub acel semn alergau creștinii și se jertfiau pentru credința în Christos.

Asemene mijlóce de apărare s'au pus acuma contra curentului numit liberal, care s'a atins de instituțiunile bisericesci.

In Austria referințele s'au încordat mai ales dela alegerea de primariu, pe care nu o a aprobat coróna.

Neîntărirea se esplică cu influența cea mare a semiților, și palma dată representanților poporului se esplică, ca palma dată crestinilor pentru că a dat pept cu curentul liberal, care este pericol pentru biserică și instituțiunile ei.

Semnele timpului sunt aceste:

In Viena alegětorii s'au întrunit și au protestat contra violenței, care se face conscienței poporului. In cele 19 suburbii ale capitalei din Austria s'au ținut conferențe, cari au luat concluse unanime, ale căror ascuțiș e îndreptat în contra curentului numit liberal, care e spriginit și inspirat de presa semită.

Étă resoluțiunile luate în conferențele 19 din suburbiele Vienei:

I. Resoluțiune.

„Alegětorii cercului...... întruniți în diua de 28 Novembre în conferință, cu vot unanim apróbă ținuta senatorilor (representanților) comunali aleși în luna Septembre și se declară solidari cu dênșii, — protestéză în modul cel mai hotărît contra procedurei regimului, avută în acéstă causă. Enunță, că e necesar a se suleva lupta pentru eliberarea popórelor creștine, dar mai ales a poporului creștin-german din Viena și din Austria de influință liberală jidană, și că în lupta, ce li se impune, mai ales însě pentru de a respinge influința neîndreptățită a Ungariei în afacerile lor, vor rěmâné în permanență până la învingere. Rěmânênd în fidelitate nealterabilă către patria lor Austria, resping cu indignațiune cutedětórele însinuări, ce din partea străinilor s'au făcut la adresa locuitorilor creștini ai Vienei“.

II. Resoluțiune.

„Alegětorii cercului întruniți la 28 Novembre în conferință, enunță că fie-care creștin are datorința a suleva cu tot deadinsul și a duce la îndeplinire lupta contra jurnalisticei jidovesci ce înveninéză poporul. — Fiecare creștin sě-și recunóscă de datorință a sista abonamentul sěu la foile jidovesci, și în locul lor a ținea o fóie creștină corěspundětóre intențiunilor partidului; în fiecare local public creștinii sě ceră fóie creștină și sě influințeze, ca foile jidovesci sě nu fie abonate; în fine în foile jidovesci creștinii sě nu publice inserțiuni, avênd a face acésta esclusiv numai în foi creștine“. —

Manifestațiunea din Viena s'a făcut din incidentul neîntărirei primariului. Agitațiunea o au luat în mână femeile; cari s'au fanatisat de îndrěsnéla, cu care persiflau diarele jidovesci causa comună a creștinismului.

Diarele de adi ne aduc scirea de tot edificătóre, că eri a fost în Viena convocată o adunare monstră de femei în favorul luptei creștinilor, și că adunarea o a disolvat poliția, din causă, că prea mare a fost numěrul femeilor, cari demonstréză în contra evreilor.

O causă, care a fanatisat femeile, numai e o causă perdută, noi o scim acésta; șirul mare al mucenițelor, cari pe timpul gónelor contra creștinilor, au murit pentru legea lui Christos.

Semne și minuni vedem însě și în capitala patriei nóstre în Budapesta.

La noi au agitat spiritele mai ales legile cele nóuě bisericesci, cari au tăiat adênc în instituțiunile bisericei crestine.

Credeam, că esecutiva va fi mai cuminte, și va cruța spiritul religios, care este încă vîrtutea poporului nostru.

Tare ne-am înșelat.

Persónele, cărora s'a încredințat esecutarea căsătoriei civile au mers în fanatismul lor până acolo, de au pretins, ca mirii sě se presente inaintea lor în ornamentele și obiceiurile observate până acuma la cununia religiósă, cu cunună pe cap, cu nuntași și cu musică chiar, voind a face sě pătrundă în consciința poporului, că contractul civil suplinesce cununia bisericéscă.

Poporul s'a indignat, și indignațiunea poporului s'a manifestat în capitala Ungariei în forma unei demonstrațiuni pe strade, care a luat dimensiuni mari, și va afla viu resunet și în provincie.

Incidentul l'a dat un martir al legilor nóuě bisericesci.

Redactorul unei foi din Budapesta a scris în Februariu a. c. un articol din incidentul sancționărei legilor bisericesci.

Tras înaintea judecății, a fost condamnat la 6 luni închisóre.

In 1 Decembre a eșit din închisóre, în drumul sěu spre Budapesta a fost întimpinat pretutindenea cu ovațiuni.

Ovațiunile erau sě culmineze în capitala Ungariei, însě a întrevenit poliția și a împrăștiat poporul.

Redactorul martir a caracterisat situațiunea în mod de tot caracteristic.

Nisuința lui a fost sě întăréscă pe popor în credință.

După cântarea bisericei creștine: *„Crucea e mărirea a tótă lumea, crucea întărirea credincioșilor, crucea mărirea îngerilor, și dracilor rană.“*

Redactorul de care e vorba venia în drépta cu crucea, și în stânga cu cununile de flori, cari i le a dat poporul, ca simbol al iubirei.

Au început deci lupta liberalismului contra crucei, și crestinii au recurs la arma cea mai puternică, la semnul crucii.

Nu voim se caracterisăm situațiunea și din al nostru punct de vedere,

In semnul crucei a învins creștinismul în primele veacuri, în semnul crucei a învins creștinismul în timpul, când turcul păgân era mai puternic, și victoria lui Ioan Huniade la Belgrad istoria o atribue în mare parte și entusiasmului călugărului Ioan Capistran, care mergea cu crucea în mână.

Sunt semne aceste, și ele merită se fie înregistrate.

Va năvăli liberalismul cu furie asupra ómenilor cu aceste semne, și statul va întreveni, cu poliția, care e în mâna lui.

Nu scim, care va eși învingětor, dară că se începe o crâncenă luptă, aceea o vedem.

Revista politică.

Mai au sě aștepte puterile, până sě va îndura Sultanul, sě dea firmanul pentru intrarea rêndului al doilea de corăbii. Cu tóte acestea amênarea nu are nici o influință

FOIȚA.

Un preot martir!

(După „B. Hirlap“.)

O demonstrațiune a partidului poporal este aici descrisă în mod obiectiv, așa după cum s'a întêmplat. Intervenirea numěrósă și timpurie a poliției a înădușit-o, dar din modul acela cum demonstrațiunea s'a pornit, ne putem cu tótă posibilitatea ușor construi formele, ce eventual le îmbrăca acéstă demonstrațiune.

Nu trebue sě fim inimicii partidului poporal, pentru ca se aprobăm dispozițiunile guvernului și înădușirea demonstrațiunei. Nnmai puțin respect față de legi sě avem. După codul penal a prémări pe un individ de judecat, însémnă a demonstra în contra puterii legale, care e fundamentum regnorum. Asta e așa, nu numai atunci când e vorba de martiri români, ci și atunci chiar, când acei martiri sunt, de ai partidului poporal.

Când însě aprobăm disposițiunile guvernului cu privire la demonstrațiunea dlui Lepsény, profităm de ocasiune pentru a dice câteva cuvinte.

Dacă într'adevěr guvernul ține mișcările partidului liberal atât de stricăcióse și atât de periculóse pentru starea publică, după cum afirmă, atunci trebue sě ne esprimăm mirarea față de acele nenorocite měsuri, de cari el se folosesce pentru oprimarea acelora. A folosi forță, despoiare de drepturi și nedreptate în luptă cu fanatismul însémnă, a turna ulei pe foc. Ca și când guvernul nu ar voi nimicirea partidului și crearea lui.

Lepsény e un simplu călugăr de un talent mediocru, care redactéză o fóie catolică a poporului, și ca atare și-a câștigat vre o 30 mii de aderenți din popor. Nu preste mult scóte fóia și în ediția slovacă și cuceresce și dintre acestia vre o nouě mii.

Complecsul acesta de suflete naive nu cunósce disposițiile și §§-fii codului penal. Complecsul acesta nu vrea sě cunóscă pe altul, decât numai pe preotul, care a suferit temniță pentru biserică. După-cum odinióră dogma poporului magiar era libertatea, dela care apoi nu l'a putut abate, nici banul, nici forța, tocmai așa se fanatiséză acum acest popor în numele religiunei Și celelalte popóre din patrie sunt pe acea cale.

Până când se va puté ține în nemișcare acésta mulțime cu forța, cu poliția și cu pregătirea listelor electorale? Până când anume se va puté susține principiul constituțional? Până unde va degenera viéța nóstră publică, mergênd tot pe acésta cale? Nu vor fi óre constrînse elementele nemulțămite a lua parte la aceste mișcări?

Omul conscențios nu póte rěspunde la tóte întrebările acestea. Un viitor negru se zugrăvesce în sufletul omului, chipul descompunerii societății, a luptelor de partid și a conjurațiunilor.

Tótă sciința, pe care înțelepciunea bărbaților nostri de stat voesc sě o pună în fața acelui negru viitor este, poliția și alegerile centrale.

Aceluia însě, care crede, că temerile nóstre sunt esagerate, îi comunicăm telegrama fóiei „Nemzet“, despre alegerea din Stomfa, care dice:

„Agitațiunea în cercul Stomfa e uriașă. Tótă slovăcimea e fanatisată. Femeile din Zobor au insultat pe groful Pálffy János. Ómenii lui Pálffy vênd un car de lemne cu 30 cr. și în modul acesta umblă a și câștiga voturi. In diua alegerii tóte comunele au venit în procesiuni bisericesci. Simțěmintele sunt agitate până la turburare. Siguranța publică e amenințată. Sângerarea incunjurabilă. Miliția s'a consignat“.

Sě ne întórcem însě la demonstrațiunea din capitală și sě dăm cuvêntul raportorului nostru.

Nicolau Lepcényi, redactorul lui „Magyar Néplap“ în urma articolului scris despre sancționarea căsătoriei civile, pentru delictul de lesa majestate a fost judecat la 6 luni temniță. Cu luna lui Iuniu a întrat în temnițele din Seghedin, și cu 1 Decembre s'a eliberat. Pentru primirea lui sěrbătoréscă s'a constituit un comitet, care i-a predat o cunună de lauri și un album.

Tot comitetul acesta a arangiat și un banchet și a provocat poporul pe apeluri din hârtie de colóre verde, ca nefavorabilă nici asupra unirei d'intre puteri, nici asupra aprecierii mai liniștite a evenimentelor turcesci. Incât privesce atitudinea Rusiei e caracteristic, că mai tótă presa ruséscă e de părere, că crisa de astăḑi din Orient a fost produsă numai de englezi cu scopul, de a abate atențiunea Rusiei dela Ostul îndepărtat. Diplomația rusésca scrie „Moskowskija Wjedomosti“, a pĕtruns intențiile Angliei și a luat resoluțiunea, sĕ domoléscă crisa din Orient cu mijlóce pacinice și sĕ nu permită cu nici un preț, ca focul armenesc aprins de englezi sĕ se rĕspândéscă în tótă lumea. Rusia e un prietin sincer al Turciei și vrea tot cu sinceritate, sĕ-i ajute imperiului Otoman sĕ iasă din perplesitatea, în care sĕ află. „Nowoje Wremja“ ḑice, că presa englezască de aceea s'a oferit sĕ revólte pe Armenii din Turcia, și Anglia de aceea sĕ dă ca ocrotitóre a creștinilor din Orient, pentru ca sĕ rupă prietinia ruso-turcéscă și sĕ tragă apoi din acest fapt folos propriu. Rusia e totuși definitiv hotărîtă, sĕ-i dea Turciei sprigin binevoitor, ca sĕ aibă acésta timp și posibilitate a-și regula propria ei causă cu mijlócele și puterile sale proprii. Fóia recomandă de aceea Sultanului, sĕ dea firmanul cerut de puteri pentru al doilea rênd de corăbii de rĕsboiu, pentru-ca sĕ susțină înțelegerea d'intre puteri, care e singura garanție, că amestecul european, în cestiile turcesci nu va perde caracterul unui sprigin binevoitor.

Tóte bune; bine ar fi, sĕ fie așa cum scriu foile rusesci. Nóuĕ însĕ ni-e e témă, că prietenia sinceră, cu cari sĕ laudă ele, că o au față cu imperiul turcesc, nu numai că nu e sinceră, dar cât se póte de prefăcută. Politica tradițională a Rușilor față cu Turcia e o probă evidentă, că cei d'intâi n'au fost mai nici odată prietinii, și încă sinceri ai celor din urmă. Dar ce sĕ-'i faci? In Rusia, ca și în tóte celelalte state pare că sub politică sĕ înțelege astăḑi o tragere pe sfóră. Mint unii, mint ceialalți, minte tótă lumea, simuléză pentru moment sinceră prietenie, ca pe urmă sĕ te rĕstórne și din nenorocirea ta sĕ tragă profit. Cam așa ni se presentă nóuĕ și politica de astăḑi a Rusiei față cu imperiul otoman.

* * *

Marți s'a întrunit „Reichstag-ul german. Nu l'a deschis împĕratul în persónă, pentru-că n'a fost în Berlin. E „Reichstag-ul de iubileu“; în decursul sesiunei acesteia cade ḑiua, în care cu 25 de ani înainte s'a întrunit pentru prima dată representanța întregului popor german. De atunci s'au schimbat lucrurile esențial; pe scaunul de president și de vicepresident au fost în sesiunea trecută ultramontani. Ei își vor reocupa probabil locurile și în sesiunea actuală. Unul d'intre vice-presidenți a fost unul d'intre liberii-cugetători; ca sĕ-l delăture pe acesta, ultramontanii au oferit conservatorilor un loc în presidiu. Se pare însĕ, că acest ofert n'a fost primit. Ar fi fost un rar tablou, dacă ar fi ajuns conducerea Reichstag-ului în mânile conservatorilor și a ultramontanilor. Probabil, că nu vor lipsí și lupte crâncene, nu atât pentru proiectele de legi, cari se vor presenta, ci pentru arangiamentul partidelor și posiția lor unele față cu altele. Conservatorii sĕ tem tare, că casul cu Hammerstein va vení înaintea parlamentului și cu acéstă ocasie ar puté eșí la ivélă încă mult material necunoscut despre indulgința conservatorilor față cu Hammerstein chiar și după-ce s'au sciut în public faptele acestuia. Sesiunea actuală va lămurí și unele diferențe, cari s'au ivit între ministrii, pentru procedura penală a militarilor, pentru organisația meseriilor, pentru purtarea minístrului de culte față cu universitățile In fine procedura ministrului de Köller față cu social-democrații încă va fi supusă discusiunei. După tóte acestea te poți aștepta la o sesiune fórte turbulentă.

In ce privesce procedura ministrului Köller față cu social-democrații, face „Vossische Zeitung“ nisce observări fórte instructive. Va atêrna, ḑice ea, dela sentința judecătoréscă, că se va susținea sau nu disolvarea celor 11 reuniuni social-democrate. Comunicatul prefectului de poliție vorbesce de o reuniune compusă din „bărbați de încredere publici“. O astfel de reuniune păn'acum n'a fost cunoscută. Póte că s'au înțeles acei bărbați de încredere, cari au fost aleși de singuraticele cercuri electorale în adunare publică, ca sĕ represente interesele partidelor. Astfel de bărbați de încredere sunt în fie-care cerc electoral, câte unu sau doi, în total sunt în Berlin 11. Comisiunea locală, consemnată tot ca reuniune, constă din trei persóne, cari au sĕ se îngrijéscă de salele de întrunire. Curios lucru, și presidiul partidei social democratice a fost considerat, ca reuniune. El constă din 2 presidenți, 2 secretari și un cassar, precum și din 7 controlori. La pertractarea judecătoréscă sĕ va învêrti cestiunea cu deosebire în jurul întrebărei, dacă sĕ pot considera tóte aceste instituțiuni, ca reuniuni. Acéstă întrebare are într'atâta o insemnătate generală, încât într'un cas afirmativ sunt lovite tóte celelalte partide politice. Pentru că un presidiu de partid, barbați de de încredere și reuniuni locale esistă în fie-care partidă și este în esența lucrului de sine înțeles, că trăesc în legătură unele cu altele. Chiar dacă sĕ va susținea disolvarea reuniunilor social-democratice, social democrația va suferi printr'asta o mică și neînsemnată înfrângere. Partida își va transpune sediul de conducere într'un loc mai ospital și dacă sĕ va interḑice și acésta, în străinătate. O slăbire a social-democrației nu sĕ póte aștepta. Si noi credem, că ḑiarul german are tótă dreptatea. Curentele peste tot, ca și social democratismul prin mĕsuri polițienesci nu sĕ înfrêng, ci sĕ întăresc și mai tare!

* * *

Socialiștii și radicalii socialiști, din camera francesă sunt fórte nemulțămiți cu guvernul Bourgeois și cu desvoltarea lucrurilor. Rochefort condamnă guvernul, că a fost contra, ca membrii celor dóuĕ cabinete din urmă sĕ fie trași în judecată pentru espedițiunea Madagascar. Stênga estremă sĕ plânge de alte cestiuni; așa d. e. că neplăcutul ambasador berlinez s'a întors la postul sĕu în Paris. In fine nesuccesul complet al greviștilor din Carmaux încă contribue sĕ ridice nervositatea din cercurile radical-socialiste. Prea iute sĕ încep intrigele contra noului guvern; sĕ vede, că așa e ursită Francia, sĕ n'aibă pentru fericirea ei internă un guvern, care sĕ stea la putere barem 5—6 ani. Guvernul e angagiat de cameră cu luna! Trist lucru!

* * *

Cestiunea consiliului comunal din Madrid, despre care am amintit în ḑiarul nostru, ia dimensiuni tot mai mari. Marchizul Cabrinana a pârît înaintea judecĕtorului de instrucție pe fostul primar al Madridului, Bosch, astăḑi ministrul lucrurilor publice din Spania, pentru abus de oficiu. Se ḑice că Bosch s'a scandalisat pentru acusa, ce i s'a făcut; că își va da demisia, ca se pótă provoca la duel pe Cabrinana. Cestia consiliului comunal a rĕmas pe mâna justiției. S'a și început procesul contra actualului primar al Madridului. — Știrile mai nouĕ ne spun, că Bosch nu s'a retras din ministeriu; că din contră marchizul Cabrinana în urma unor cuvinte, puse în gura ministrului de mai multe gazete, i-a trămis secundanții. Bosch nu recunósce espresiunile din gazete, ca ale sale, declară, că actul lui Cabrinana e un act de nebunie și că, cât timp, ca ministru va fi el obiectul unei acuse înaintea tribunalului, nu primesce nici o provocare din interes politic. — Turbulente vremuri mai sunt și astăḑi In Pesta s'a bătut ministrul Perczel cu baronul Andréansky; în Madrid are probabil sĕ se bată ministrul Bosch cu marchizul Cabrinana etc.

S'au pus baronii și *„marchizii“* pe dueluri!!

* * *

Dumineca trecută la 3 óre după amiaḑi a fost convocat în Sofia un meeting studențesc pentru Macedonia. Deputatul Takew a ḑis, sĕ se provóce guvernul, ca sĕ intervină pe la puterile mari, ca apoi acestea sĕ provóce pe Turcia a introduce în Macedonia aceléși reforme, ca și în Armenia. Meetingul a fost disolvat de gendarmi-călări; au fost două persóne rănite prin lovituri de baston.

Episcopul Nect. Dimitrievici.

Ḑiarele sosite aḑi ne aduc scirea despre mórtea episcopului sêrbesc din Verșeț, Nectarie Dimitrievici.

Rĕposatul în Domnul a fost model de episcop, și în special amic și al bisericei nóstre.

De astădată reproducem după „Dreptatea“ următórele despre rĕposatul:

> Luni diminéța a rĕposat pe neașteptate episcopul diecesei ortod. orientale sêrbesci a Vêrșețului, Casul morții a surprins pe tótă lumea, fiind-că nime nu se aștepta la așa ceva de vreme ce decedatul episcop era sănĕtos și încă în bune puteri, în etate de numai 55 de ani.
>
> Prin mórtea episcopului Nectarie Dimitrievici diecesa perde pe iubitul sĕu episcop, ér episcopatul bisericei orientale sârbesci perde pe unul dintre cei mai eruditi prudenți și cualificați membri de cari dispune în timpul de față. Românii încă au motive de a regreta perderea acestui episcop, fiind-că în causele de despărțire ierarchică rĕposatul totdéuna îmbrățișa cu căldură propunerile membrilor delegațiunei române, cari tindeau la resolvarea pe cale amică a causelor de controverse, în care privință rĕposatul era liberal și just.
>
> Nectarie Dimitrievici a fost de origine din Becicherecul-mare, născut la anul 1840, scólele gimnasiale le-a studiat în orașul sĕu natal, ér studiile juridice le-a absolvat la universitatea din Viena, la urmă cele teologice în Vêrșeț. Sub episcopul diecesei de Vêrșeț, Chenchelaț la anul 1864 Dimitrievici a fost promovat la gradul de pretodiacon la anul 1872 de archimandrit al mănăstirei Mesici. La anul 1877 a fost ales și întărit de episcop al diecesei Vêrșețolui, după ce archimandritul Ilar Ruvaraț, fiind ales de episcop, nu a voit sĕ se aplece condițiunilor ce, ḑice-se, i-s'ar fi pus din partea guvernului ungar, și astfel ar fi

---

Luni, în 2 Decembre la 2 și jum. óre d. a. sĕ se presinte pe peronul gării de vest, de unde de-alungul piațului Széchenyi vor conduce pe cel sĕrbătorit, până la banchetul, dat în onórea lui. Aflând guvernul de pregătirile aceste, învitările le a confiscat, primirea solemnă de pe peronul gării a oprito, alcumul și coróna au fost depărtate din un galantariu din strada Vațului, oprind totodată și banchetul.

In contra tuturor acestor disposițiuni s'au presentat vre-o 80 indiviḑi, preoți din provincie, cu credincioșii lor, dame ș negustori din capitală, la gară. Intrarea pe peron însĕ a fost strict interḑisă. Gara era îndesuită de polițiști, 300 pedestri și mulți călări incunjurau gara. Numĕrul detectivilor încă era considerabil. S'a întêmplat și unele incidente de natură mai vehementă. Așa un popă catolic nu a voit sĕ cedeze deloc unui căpitan de poliție care îl prevoca sĕ părăséscă peronul. Pe lângă tóte sforțările guvernului și a organelor sale, numĕrul demonstrans'e urcat la câte va mii.

Trenul sosesce și martirul Lepsényi sĕ arată în mâna dréptă cu crucea, ér în stênga cu o cununa de lauri, după el soții lui, cari aduceau cununile și buchetele de flori, cu cari a fost întimpinat în calea sa. Când a coborit treptele vagonului un căpitan de poliție i a făcut cunoscut, că ori-ce primire festivá este oprită și îl provoca în numele legii, ca sĕ-i urmeze lui, până la trăsura, ce-i este destinată din partea organelor administrative. La aceste Lepsényi rĕspunde: „Sunt liber, pot merge unde voiesc“. Cine scie ce scandal sĕ mai întêmpla, dacă nu intrevenia deputatul Vajaj și unii preoți catholici, cari l'au rugat sĕ sĕ supună ordinelor polițiale și așa Lepsényi a fost condus la o trăsură, ce îl aștepta. Chiar și birjarii au fost instruați, ca sĕ nu mâne prin mulțimea de popor care era adunat pe stradele, pe cari de obiceiu umblau trăsurile, ci pe alte străḑi ferite. Observând baronul Kass Ivor, șarlatania acesta sa luat după trăsură și a strigat birjarului, ca dela un loc anumit sĕ sĕ întórcă îndĕrĕt la gară, de unde apoi sĕ mâne pe drumul obicinuit.

Intr'acea poporul vĕḑêndu-sĕ înșelat a plecat ridicând salve de înjurături la adresa guvernului.

Deodată însĕ numai sĕ pomenesce le spate, cu o calésă, de pe capra căreia baronul Kass Ivor, anunța cu pălăria, că aici e cel așteptat. In momentul acesta au isbucnit furtunele de „sĕ trăiéscă“. Poporul a început a fugi, de ambele părți ale trăsurei, ér Lepsényi le mulțămia tuturor făcând complimente din ușa trăsurei, și avênd în mâna dréptă simbolul învingerii, crucea.

Poliția a fost surprinsă și pe un moment nu a sciut, ce sĕ facă. Treziți din letargie, au împrăsciat poporul, care apoi sa adunat la cuartirul, celui eliberat, pentru a'l felicita.

După aceea s'au făcut demonstrațiuni înaintea Redacțiunei ḑiariului „Magyar-Néplap“. Deputațiuni constătătóre din sute de ómeni au venit din provincie, cu preoții în frunte, pentru a vede și felicita pe martirul bisericei. Tocmai atunci a sosit poliția, când deputatul Vajay vorbia din etagiu poporului adunat în curte și pe stradă. Căpitanul Krecsányi interḑice deputatului de a mai vorbi, sub cuvênt, că adunarea acésta, nu a fost în regulă însciințată poliției

Poporul striga înfuriat și doria sĕ audă vorbind pe Lepsényi.

Când însĕ oratorul sa arĕtat la feréstră, nu a mai avut cui sĕ vorbéscă, căci baionetele guvernului au împrăsciat pe auḑitori.

Organele guvernului sau întors la locașurile lor ducând pradă buchete, cununi, cocarde naționale și un album precum și ura poporului împrăsciat.

Tot cu asemenea ovațiuni a fost primit Lepsényi și în Segedin, unde sa presentat și la biserică luând pârte activă la serviciul divin, după-care act, a ținut o înflăcărată vorbire, poporului, de mulțimea căruia gemea biserica. Ascuțișul acestei vorbiri a fost îndreptat în contra jidanilor.

Vede óre guvernul, că ce linisce procură el poporului stăpânit, prin legile sale, aduse în numele liberalismului? Nu scim, dscă el mei vede, noi însĕ sigur vedem, că urmări bune la tot casul nu-o sĕ aibă legile lui.

L. T.

repâșit, recte: n'a fost admis a depune jurămêntul.

Astfel decedatul numai 7 ani a păstorit diecesa sa. Dumnedeu sĕ-l odichnéscă în pace.

Noutăți.

Societatea academică „Junimea“ aduce la cunoscință, că în ședința sa generală ordinară din 25 Novembre 1895 comitetul eĭ fu constituit în următoriul mod: Președinte: Iorgu Toma stud. jur.; vice-prești.: Mihaiu Ivanĭuc-Ionescu stud. jur.; secretar I.: Radu Sbiera stud. fil.; secretar II.: Ion Avram stud. jur.; cassariu: Anton Șesan stud. jur.; controlor: Temistocle Bocance stud. jur.; bibliotecar: Longhin Mironovicĭ stud. jur.; Econom: Victor Piotrovschi-Petrescu stud. jur. Președintele: Iorgu Toma. Secretariul: Radu Sbiera.

* * *

Avis. Pentru ocuparea stațiunei de medic al celor 15 comune din pretura Branului, cu 2500 locuitori s'a escris concurs cu termin până la 1 Decembre a. c. Deci noi atragem atențiunea medicilor nostri români de-a reflecta la acésta stațiune de medic, ce împreună cele mai favorabile prospecte. Afară de salariul sistemisat cu 600 fl. ce se va ridica la 800 fl., de paușal pentru călĕtorii de 200 fl., de cuartir liber și lemne ce ecuivaléză 200 fl., mai are beneficiile de consultări á 50 cr. în loco, înafară 1 fl. pe o jumĕtate de di, pentru o di întrégă 2 fl., plus competințele de vectură și de operațiuni, are și remunerațiuni pentru inspecțiunea sanitară la douĕ tĕrgurĭ sĕptĕmânale și la tăierea vitelor, are a conduce băile de apă rece și caldă, de ape sulfurice, jodice și siferuginare, a curei Kneip, de zer și de escursiuni alpice pe munții ce încunjură acest teren idilic; are a conduce spitalurile și afacerile mamale; — are dreptul de a avé apoteca manuale, și de-a incurge în afacerile oficióse, administrative și judecătoresci ș. e. l. Cari tóte vor îndoí venitele sistemisate. Poporul, mai cu sémă economi de vite, se află în stare materială mai favorabilă decât ori care specialitate de câștig, și dă medicului un prospect sigur pentru înaintarea chemării sale atât spirituale cât si materiale. Deci recomandăm și din parte-ne acest concurs, ce se ofere arareori pentru un medic român.

* * *

Necrolog. Primim următorul anunț funebral: Vĕd. Terezia Boer în numele sĕu al fiilor și ficelor sale: Petru Iuliu, Ión, Iosif, Matilda și Gizela, precum și al numeróselor rudenii cu inima frântă de durere aduce la cunoscință timpuria trecere din viéță a scumpului lor fiu și frate *Octavian Boer*, absolvent de drepturi, în etate de 21 ani, întêmplată Marți în 3 Decembre a. c. la 5 óre p. m. după scurte, dar' grele suferințe. Rĕmășițele pământesci ale scumpului decedat se vor aședa spre repausul etern Joi la $2^1/_4$ óre p. m. în cimiterul gr.-cat. din loc, dela locuința Piața-mare Nr. 9. Sibiu, în 4 Decembre 1895. Fie-i memoria neuitată!

* * *

Publicațiune. Comitetul municipal al comitatului Sibiiu a decis în ședința sa din 18 Novembre a. c. sub Nr. 508 pe basa alineii a 2-a a §-ului 34 al art. de lege XXI din anul 1886, că locurile acelor membrii aleși ai comitetului municipal, cari au eșit din comitet cu finea anului 1895, sĕ se întregéscă prin alegere, care sĕ va efeptuí în 9 Decembre st. n.

Acésta sĕ aduce la cunoscința publică cu următoriul adaus:

1. spre orientare s'a pus lista viriliștilor rectificată pe anul 1896, lista membrilor aleși precum și lista membrilor, al căror mandat espiră cu finea anului 1805 în localitățile de oficiu ale celor 2 orașe și ale comunelor respective, spre vedere publică;

2. alegerea se va efeptuí în modul următoriu:

a) în cercul electoral al III-lea al orașului Sibiiu este de a se alege un membru. Presidentul de alegere: Adalbert Teutsch, senator orășenesc, substitut: Carol Herzberg, comptabil orășenesc. Locul de alegere: localitatea reuniunii de industrie;

b) în cercul electoral al Sebeșului este de a se alege 1 membru. Presidentul de alegere: Andreĭu Heitz, preot, substitut: Ioan Oncescu, notar. Locul de alegere: localitatea oficiului pretorial din Sebeș;

c) în cercul electoral al Sĕliștii sunt de a sĕ alege 3 membri. Presidentul de alegere: Hențiu Nicolae, notar, substitut: Ioan Comșa, comerciant, Locul de alegere: localitatea oficiului pretorial din Sĕliște;

3. dreptul de alegere activ și pasiv îl au toți aceia, cari sunt induși în lista alealegĕtorilor de deputat dietal pe 1895;

4. alegĕtorii sunt pe basa §-lui 38: XXI din 1886 îndreptățiți a și designa la începutul alegerii 4 bărbați de încredere ângă president;

5. în sensul §-lui 39: XXI din 1886 alegerea sĕ va începe în diua mai sus amintită la 9 óre diminéța și sĕ va fini tot în acea di la 4 óre după amédi;

6. spre orientare sĕ mai aduce la cunoscință, că sĕ țin

a) de cercul electoral al Sebeșului comunele: Deal, Cacovița, Câpâlna, Câlnic, Lancrăm, Laz, Lomán, Pianul-Superior, Petrifalĕu, Rĕhĕu, Rechita, Sebeșel, Șugag, Săsciori, Pianul-inferior, Strugari, Jina, Rece;

b) de cercul electoral al Sĕliștii comunele: Aciliu, Galeș, Gurariului, Cacova, Mag, Orlat, Poplaca, Rĕșinari, Săcel, Sĕliște, Sibiel, Tilișca, Vale.

Sibiiu, în 2 Decembre 1895.

Vice-comitele comitatului Sibiiu:

Gustav Reissenberger.

* * *

Atentat. Sĕ scrie din Varșovia că s'a făcut un atentat în luna trecută asupra țarului Nicolae, dar n'a reușit. Mantaua a fost împușcată. S'au arestat 15 persóne.

* * *

Rĕsbunarea unei mirese batjocurite. Sĕ scrie din Rechnitz: Nicăiri în țară n'au avut cele din urmă căsătorii un sfĕrșit așa de tragi-comic, ca în Rechnitz. Dómna W. K. o vĕduvă, care dispunea de o avere frumósă. a făcut cunoștință cu un măcelar din Viena, tot vĕduv, și între aceste douĕ inimi vĕduve era sĕ se încheie căsătoria. S'au făcut tóte pregătirile pentru nuntă. Venise și mirele. La început declarase acesta, că căsătoria pentru el nu e o cestie de comerciu, ci de inimă, de aceea el nu pretinde, ca viitórea sa soție sĕ prefacă în bani casa și moșiile ei; cu tóte acestea în óra din urmă, sĕ vede, că a ajuns la convingerea, că tot e mai bine, sĕ reguleze și cestia averei, cu ceea-ce însĕ dómna W. K. nu s'a învoit. După multă resgândire în fine mirele abdise dela planurile sale materiale, declară însĕ totuși, că înainte de a merge la biserică vrea sĕ se ducă și la un bărbier. Póte că nu i-a convenit cel din oraș, sau póte că nu s'a sciut orienta pe strade, destul, că — el s'a rătăcit pe la gară și plecă la Viena, fără sĕ-i mai pese de mirésă și de nuntași. Dar dómna W. K. nu e numai o femeie practică, ci fórte resolută. S'a decis repede, plecă după desertor și după o parlamentare de 8 dile 'i-a succes, sĕ învingă încăpăținarea omului „neras“, și sĕ-l facă sĕ priméscă jugul căsătoriei. Ea aduse pe cel fugit în triumf la Rechnitz înapoi, și într'o di la 11 óre a. m. steteau amêndoi în biserica evangelică înaintea altariului, ca sĕ priméscă binecuvêntarea preotului. Dar când a pus preotul iritatei mirese întrebarea obicinuită în ce privesce votul de iubire și credință, atunci aruncă acésta o căutătură sdrobitóre asupra mirelui ce sta lângă ea și pronunță un nu puternic și mânios! De când își aduc aminte ómenii, nu s'a mai întêmplat în biserică un scandal atât de urît. Nicĭ nu s'au recules bine de spaimă preotul și cei presenți, — mirésa dispăruse deja, s'a pus în „trăsura de mirésă“ și călĕtorí cu iuțéla vêntului spre casă. Acésta a fost o rĕsbunare bine și artistic înscenată pentru batjocura ce 'i o făcuse. Singur părăsit se duse exmirele în frac și în clac din biserică; acuma are timp sĕ contempleze asupra șireteniei și caprițului femeilor!

* * *

Grozăveniile unui nebun. In Francia, în orașul Montpellier, un oficial de bancă cu numele Dourmergue, a dus în deplinire nisce fapte îngrozitóre. Nefericitul om zăcea morbos la mamă-sa. Intrând la el servitórea — cuprins de nebunie — a pușcat asupra ei, fata a fugit, dar' la larma acésta a întrat în casă mamă-sa, care însĕ lovită de douĕ glónțe a cădut mórtă. Nebunul s'a suit apoi în ferésträ și de acolo a început a împușca asupra mulțimei, care se adunase pe stradă. In mulțime se afla și un om mai bĕtrân cu ginerele sĕu, carele ținé de mână pe copila sa de patru ani. Nebunul a țintit asupra lor și nimerind copila, ea cădù mórtă. Bietul părinte luà în brațe cadavrul copilei și voì sĕ fugă; dar un glonț îl doborì și pe el la pământ. A mai rănit încă trei ómeni. Pre nebun numai așa l'au putut împedeca de a mai pușca, că pompierii împușcau cu apă în fața lui; pe urmă polițiștii s'au băgat la el, l'au legat și l'au trimis în casa nebunilor.

* * *

Un crach de medici. In Paris e un prisos atât de mare, încât foile anunță cu tótă seriositatea un crach de medici. Étă ce i se scrie din capitala Franciei gazetei „Vosische Zeitung“: „Este fapt, că un medic, care pentru sacrificiul ce l'a adus cu ocasiunea epidemiei pojarului, își dobândise crucea de onóre, și a luat viața împreună cu femeia sa. Lipsa prea mare a fost singura causă, n'avea clienți, deși își împlinea de mulți ani cu consciențiositate profesiunea sa. Numĕrul medicilor a crescut atât de tare, încât concurența a devenit prea mare. Acum cinci ani au fost 2800 de medici, acum sunt cel puțin 3300, așa încât la 2,500.000 locuitori vine un medic pe 500 de suflete. Acum trebue sĕ secotesci însĕ cel puțin un milion de locuitori cari din causa sĕrăciei nu pot plăti medicului sau cari prefer, sĕ se cureze cu tot feliul de fușeri, móșe, farmaciști etc. Șarlatanii sunt fórte numĕroși și străbat pretutindenea. Afară de institutele de bolnavi sunt apoi o mulțime de clinici de tot soiul, unde bolnavii sunt visitați de doctori în mod gratuit. Fie-care medic nou își pune o óră de vorbit pe di gratuită, ca sĕ se facă cunoscut. S'au mai creat afară de aceea multe institute ieftine de bolnavi, cari îngrijesc de ei pentru 4—5 franci pe di. De aceea poți dice, că cel mult jumĕtate din locuitorii Parisului sĕ servesc de medici cari trebue plătiți. O causă însĕ, pentru care descresce clientele medicilor și pe care nu o spune nici un diar, este: Nerușinarea cu care despóie mulți medici pe bolnavii lor. E obiceiul, că nimenea nu are dreptul sĕ aprețiere prestațiunile medicului, ér acesta își presentă socot la sa după plac. Sunt ce-i drept și medici de aceia, cari lasă la voia familiilor, sĕ le trimită la sfîrșitul anului un onorariu potrivit cu relațiunile lor materiale și cu prestațiunile medicilor. Sau socotosce și medicul de casă numai prețuri moderate, când vrea sĕ fie plătit după numĕrul visitelor. Insĕ la casuri estraordinare, la bóle deosebite, la operațiuni procedura e cu atât mai necruțătóre. Unul dintre prietenii mei a trebuit sĕ se supună unei operații: 3000 franci pentru chirurg, 500 franci pentru medicul de casă, care numai s'a uitat. In părțile mai sĕrace ale orașului sunt, sĕ înțelege, fórte puțini medici, pe când în părțile mai bogate locuesc și câte 12 pe o stradă. Ba uneori locuesc mai mulți medici într'o casă; într'una sunt cinci. Inmulțirea medicilor amenință, sĕ créscă tot mai tare, s'a duplicat numĕrul studenților în mediciná la universitatea din Paris, pe când și universitățile din provincie n'au rĕmas mai pe jos. De acum li se atrage atenția la ómeni, sĕ nu-și mai aplice copii pe cariera medicală, precum atâța ani mai nainte erau desfătuiți dela cariera de învĕțători, ingineri și așa mai departe. In 1891 avea Francia 27,000 de medici, astădi sunt în tot casul cu 4—5000 mai mulți. In Paris sunt cu tóte aceste încă 40—50 de medici cari au un venit anual fie-care câte 50,000 franci, câte-va sute de câte 10.000 franci. Sunt medici puțini, cari au câte 100,000 franci pe an. Dar cei mai mulți? n'au cu ce trăí!

* * *

Duel și ér duel. Diarul german „Volk“ istorisesce după un martor ocular următórea întêmplare: Când a inspecționat odată împĕratul Frideric ca principe de corónă un batalion bavarez, care avé aprópe la 80 de voluntari, întrebà el după profesia lor. „Teolog, Alteță“, era rĕspunsul stereotip. „Fritz al nostru“ zimbí în fața unui numĕr atât de mare de teologi. Vení la un voluntar apoi, a cărui fată era de tot ciocârtită. Fisionomia principelui de corónă trada o uimire și o indignare bine pronunțată, și când și din gura acestui voluntar eșí cuvêntul teolog, Frideríc îl apostrofă astfel: „Cutedi D-ta cu o astfel de mutră, sĕ te urci pe amvon?!“ — Este evident, că împĕratul Frideric a fost numai cu ceva mai cuminte, decât „marchizii“ de astădi din … din … Spania.

* * *

Poetul și Regele. Iacob II, când era încă principe de York, cercetà odată pe poetul Milton, care era orb. Printre vorbe, prințul îi dise lui Milton, că după a lui credință, causa orbirei nu póte fi alta, decât o pedépsă pentru-că poetul a scris contra lui Carol II. tatăl prințului. Milton îi rĕspunse: „Dacă alteța vóstră credeți, că acésta nenorocire a mea ar fi o pedépsă dela Dumnezeu, atunci óre ce ar trebui sĕ credeți despre sfîrșitul tragic al vieței tatălui Vostru. Eu mi-am pierdut numai ochii, pe când el și-a perdut capul!“

* * *

Un măgariu înaintea tribunalului. De când cu măgariul prorocului Bileanu, un cas analog, cu cel descris aici nu sa mai întêmplat în istoria lumei. In Siverpool un măgariu a fost citat înainte a tribunalui, ca martor în o causă. Un individ din Liverpool cumpĕră un măgariu, daă' numai în momentul acela, când plătesce suma animalului observă. că acela e binișor scurt de vedere. Omul pîresce, dar' judii nu pot aduce nice o sentință, adecă nu pot constata capacitatea vederii unui quadruped, care nu e de față, deci sĕ citéză măgariul la tribunal Lucrul nu a fost ușor de îndeplinit, căci fiind sala de pertractare în etagiu, animalul numai cu greu a putut fi dus, unde apoi imediat și-a început cântecul cu vocea-i sonoră accentuând cu multă putere vocale „i-a“. Judele a constatat, că într'adevĕr măgariul e scurt de vedere și cu acésta sa sfîrșit pertractarea. Acuma măgariul numai amenințat din rĕsputeri cu bățul a putut fi mânat din sala de pertractare îndĕrĕpt în salonul sĕu, poreclit grajd.

* * *

Sĕracă — avută. Intr'un sat de lângă Seghedin a întrat în dilele trecute hoții la o femeie cu numele Steyer Nata. Au furat dela ea o sumă de 34.000 de fl. In diminéța următóre femeia a eșit în uliță și striga gură mare, că hoții i-au furat banii și acum ea móre de fóme. S'au și aflat câțiva ómeni, cari au mângâiat pe muritórea de fóme, dându-i de mâncare, dar mai la urmă a eșit la ivélă, că ea ar putea trăi și fără milă, căci la ea s'a afiat un libel din care s'a constatat, că ea are depuși la o bancă frumósa sumuliță de 75.000 de floreni.

* * *

Câte limbi se vorbesc în lume? După socotéla unui statistician engles în lume sunt 2523 limbi deosebite: așa în America sunt 1264, în Europa 587, în Africa 376, în Asia 396. Limba cea mai lățită peste întreg pământul este limba englesă, care e vorbită de 110 milióne de ómenĭ, limba nemțéscă o vorbesc 86 milióne, limba rusască 63 milióne, limba franceză 46 milióne limba spaniolă 44 milióne, cea italiană 30 milióne pe întreg globul pământului.

* * *

Consumarea de tutun în diferitele țĕri. Mai puțin sĕ consumă după cea mai nouă statistică în Finnlanda, unde vin pe an de cap 100 grame de tutun: în România sĕ urcă consumul la 200, în Spania la 540, în Anglia la 600 de grame. Franța Rusia, Scandinavia, Germania și Austro-Ungaria au cam acelaș consum, 700—900 de grame de cap. Mai mult sĕ fuméză în America de Nord și în Elveția, unde sĕ urcă consumul la 2700 de grame de persónă; Hollanda la 2600. Belgia la 2500 de grame. Pentru acéstă trebuință liferéză statele unite din America nordică 225 milióne de chilograme material brut, India britică 180—190 de milióne, 70 de milióne produce Austro-Ungaria, 40—50 de milióne Rusia, 45—50 de milióne India Hollandeză, 42 de milióne Germania. Ca mijloc de a aprecia consumul servesce scirea, că o țigare cântăresce cam 4 grame; deci nu vine în Germania pe di și de cap nici chiar quantul egal cu greutatea unei țigări întregi, socotind în tot casul și femeile și copii.

Loterie.

Mercuri, în 4 Decembre n. 1895.

Brünn: 76 65 17 67 64

[213] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a doua din opidul Cincul mare protopresbiteratul Agnitei, sĕ escrie concurs cu terminul preclusiv de 30 ḑile dela prima publicare în fóia bisericéscă „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, după cum s'a constat şi staverit din partea comitetului parochial, dau un venit anual de 633 fl. 90 cr. v. a.

Doritorii a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul preclus, instruite şi provĕḑute cu documentele de cualificaţiune recerute de normele bisericesc în vigóre

Informaţiuni mai deaprópe despre starea acestei parochii sĕ pot lua dela subsemnatul oficiu protopresbiteral sau dela comitetul parochial respectiv.

Agnita, 29 Octobre 1895.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv. Oficiul protopresbiteral.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr. 755 [210] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a II-a Vingard, protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 653 fl., în privinţa cărora se pot trage informaţiuni mai deaprópe dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, au a-şi aşterne cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Sebeş, 4 Novembre 1895.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sergiu Medean,
adm. prot.

6347—1895 szám polg. (226) 2—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzéteszi, hogy Szeben megyébe kebelezett Kakasfalva község határának tagositása megengedhetősége feletti tárgyalást a nagyszebeni ált. takarék pénztár mint érdekelt birtokos kérelme folytán elrendelte és annak határnapjául 1896 évi évi január hó 20-dik napját d. e. 9 órakor a kakasfalvi községi iródába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzésel idéztetnek meg hogy az arra meg nem jelenő birtokosok a tagositásba beleegyezőknek fognak tekintetni.

A nagyszebeni kir. törvényszéknek 1895 évi november hó 14 én tartott üléséből.

Phleps Frigyes, elnök. (Olvashatlan), jegyző.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48		P. Ladány		12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3.42	7.08	—	1.48	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl.		sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circulézá numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—		2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriş—Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt						Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.21			Ghiriş			5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.41			Turda			4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu—Cisnădie

—	5.30	1.36		7.40		Carei-mare		7.10	3.16		9.20	—
—	6.06	2.12		8.16		Zelău		6.36	2.42		8.46	—

Braşov—Zernesci

	Tren micst	Tren micst								Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl.	Braşov	sos.			7.36	1.29	
	9.05	5.13								7.21	1.14	
	9.37	5.45				Cristian				6.51	12.51	
	9.57	6.05								6.41	12.41	
	10.17	6.25				Tohanul vechiu				6.16	12.15	
	10.28	6.36			sos.	Zernesci	pl.			6.06	12.05	

Simeria (Piski)—Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28			Simeria			4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46			Cerna			4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12			Hunedóra			4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov—Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.01			Braşov		8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34			Prejmĕr		7.45	1.16	–		6.34
6.45	10.49	—	4.17			Sepşi-S.-Georgiu		6.53	12.25	–		5.28
8 08	12.48	—	5.46			Covasna		5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23			Kezdi-Oşorheiu		4.56	10.25	—		2.37

Murĕş-Ludoş—Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—		Murĕş-Ludoş		6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—		Ţaga-Budatelic		—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—		Bistriţa		—	1.16	—	—	5.55

Budapesta—Arad—Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05		Szolnok		4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35								
—	2.44	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06		Gyorok		10.15	—	8.19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17		Pauliş		10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34		Radna-Lipova		9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57		Conop		9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13		Bêrzava		9,02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53		Soborşin		8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22		Zam		7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48		Gurasada		7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04		Ilia		7.08	5.45	5.05	Tren	—
—	—	8.26	—	10.22		Branicica		6.44	—	4.39	micst	-
—	—	8.52	9.57	10.48		Deva		6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10 08	11.02		Simeria (Piski)		6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest—Orşova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	–	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59		Cucerdea		7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40		Ludoş		7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11		Oşorheiu		5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—				—	9.20	5.04	10.—	
—	7.19	12.21	7.19	—		Reghinul-săs.		—	7.49	3.25	8.25	

Copşa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9.34	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12.–	7.41		Şeica mare		9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21		Lómneş		8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6.35	3.57	1.03	8.50		Ocna		8.11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	---	circul. numai Marţi şi Vineri	—
--		4.48	1.58	—		Şelimber		7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—		Veştem		7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Şebeşul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	-	--	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacul inf.		5.25	6.15	—	—	—
—	—	7.07	4.23	—		Cârtişóra		5.01	5.48	-	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpaşul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viştea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beşimbav		4.14	4.54	- -	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Arad—Timişóra

—	6.20	11.30	5.—			Arad			10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.47	6.14			Vinga			9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.05	7.39			Timişóra			8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski)—Petroşeni—Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20			Simeria			4.25	10.33	8.47	8.24
12.48	7.31	12.48	6.03			Haţeg			2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05			Petroşeni			12.—	6.10	5 25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—						8.38	—	4.54	9.48
6.20	11.32	5.10	—.—			Vulcan			7.47	—	3.56	8.57
6.40	11.55	5.30	—.—			Lupeni			7.15	—	3.21	8.25

Sighişóră—Odorheiu

—	—	3.22	11.08			Sighişóră			9.51	5 32	—	—
—	—	6.20	1.59			Odorheiu			7.15	3.—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane, 0 Sibiiu, Sâmbătă, 25 Novembre (7 Decembre) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 24 Novembre, 1895.

In tómna acésta se vor face alegerile generale în municipii pentru un nou period de 5 ani și póte aceste vor fi cele din urmă alegeri.

Viéța de stat merge cu pași gigantici spre centralisare și centralisarea are de scop întărirea guvernului și prin el întărirea curentului, care asemenea are și el un scop: contopirea popórelor în o singură rassă, în rassa magiară.

Administrațiunea de stat de mult preocupă spiritele politicilor unguri, și deja s'a și făcut un pas inainte spre a lua statul în mâna sa adminitrațiunea.

In principiu parlamentul s'a și pronunțat pentru centralisare încă sub guvernul Szapáry, și s'a adus legea de un paragraf, unde e enunciată concentrarea administrațiunei în mânile statului.

De acéstă lege până acuma încă nu s'a făcut întrebuințare, deórece lipsiau garanțiele, pe cari le reclamă interesul general, că guvernul nu va desconsidera legalitatea și dreptatea la aplicarea funcționarilor.

Se va face restaurațiunea pe basele vechi ale alegerei, și se va mai constata încă odată, cât abus se face la asemenea restaurațiuni, cât venin se varsă în inima ómenilor și câtă amărăciune rĕmâne în țéră după alegeri.

Dacă în sistemul electoral se desconsideră cu atâta necruțare, cu atâta frivolitate voința poporului, dacă în sistemul electoral sĕ dau la o parte fii naționalităților, și se pun în administrațiune ómeni fără cualificațiune, fără vocațiune, cari nu cunosc limba poporului; atunci ce va fi, când administrațiunea se va concentra în mânile guvernului, care el stă în fruntea curentului bolnăvicios de magiarisare.

In restaurațiunea actuală nimene n'are încredere și mai puțină încredere are în onestitatea ei oposițiunea unguréscă, care în scopurile finale e una cu guvernul.

Cele mai multe plângeri se ridică în parlamentul țĕrei nóstre pentru abusurile pe cari le fac conducĕtorii restaurațiunilor.

Oposițiunea vede în alegeri un mijloc de corupțiune pentru guvern, care falsifică listele de alegĕtori, terorisézä și calcă legea, cu scopul de a scóte din urnă pe aderenții sei. Acestia apoi la alegerile dietale vor scóte pe aderenții guvernului și în acel chip se acopere unul pe altul, și abusurilor e deschis drumul larg.

Dacă fată cu oposițiunea magiară se permit asemenea abusuri, cât de mari vor fi ele, când vorba va fi de noi românii, cari avem alte interese culturale, alte aspirațiuni pentru conservarea și consolidarea nóstră națională!

La locul acesta vom lua act de douĕ interpelațiuni făcute în parlament, din incidentul abusurilor cu ocasiunea restaurațiunilor.

Una o a făcut conducĕtoriul oposițiunei, cel mai mare orator al parlamentului unguresc, contele Apponyi sulevând abusurile din comitatul Nograd.

Din acest incident diarul *„Hazánk"* la locul prim publică un articol, în care intre altele aflăm și pasagiele următóre:

„In ședința de adi a parlamentului s'a desvĕlit în înspăimêntătórea sa realitate icóna întunecată, care ni-o presentă restaurațiunea în un comitat locuit de naționalități. Comitatui ar merita multe lucruri bune, ar merita drumuri de fer vicinale, ar merita gimnasiu și alte favoruri dela guvern, dacă din întêmplare vice-comitele nu ar fi oposițional, care însĕ are un caracter atât de firm, are merite pe terenul administrațiunei în asemenea mĕsură, încât representanții municipiului tari în caracterul lor, numai pe acela îl voiesc de vice comite.

Se pune deci în mișcare formidabilul aparat al presiunei oficiale. S'a dat signalul de luptă, sala comitatensă devine teren de lupte politice, unde se pot câștiga merite față de guvern.

Icóna e și mai posomorită în comitatul Făgărașului. Abusurile aici sunt regulă, și esceptiune este numai sânțenia legei.

Deputatul Nicolau Șerban interpeléză pe ministru president despre pressiunea, care o face comitele suprem în comitatul Făgărașului, unde s'au întrodus o urgisită persecuțiune, îndreptată în special în contra românilor.

Inaintea deputatului Șerban saltă un sânt ideal, dreptatea și ecuitatea față cu toți cetățenii, pentru fericirea popórelor și prin ea pentru fericirea patriei, idealisme, cari nu sĕ mai potrivesc în seclul nostru, care e seclul realismului și pentru nefericita nóstră patrie, cel al abusurilor și al esclusivismului național.

Suntem în ajunul alegerilor municipale, și iubileul descălecărei va purta ca insignii și vestmêntul abusurilor din incidentul restaurațiunilor.

Se potrivesce el de minune cu politica guvernului pe tóte terenele.

Dacă n'am avé inimă pentru acest stat, ar trebui sĕ ne bucurăm vĕdînd cum statul e împins spre abis.

Lahovari desmințit. Oficiosul „Budapesti Tudósitó" dice, că póte afirma pe basa informațiunilor primite dela locul cel mai competent, că „dacă este adevĕrat, că Lahovari ar fi afirmat, că agrațiarea celor judecați pentru Memorand s'a făcut în urma intervențiunei sale, asta nu se póte considera decât de o apucătură corteșéscă, a unui politic înverșunat ajuns în oposiție, pentru care însĕ nu se póte face rĕspundĕtor guvernul actual al României".

Nu de aceea este vorbă, că pentru cuvintele d-lui Lahovári sĕ se facă răspundĕtor dl Sturdza, ci de aceea, că adevĕrat este sau ba, că agrațiarea din cestiune o a esoperat ministrul de esterne de atunci al României dl Lahovári? La asta nu rĕspunde oficiosul din Budapesta, prin urmare este adevĕrat.

Revista politică.

Cu ocasia discuției asupra bugetului în camera Ungariei s'au ivit de multe ori cestii fórte interesante. N'am scăpat prilegiul, ca sĕ le comunicăm și cetitorilor nostrii. Mai pe urmă s'au accentuat cu mult patos din partea oposiției reforma parlamentului, cestia de incompatibilitate a funcțiunei de deputat cu alte oficii, curățenia alegerilor, sufragiul universal, decădința parlamentarismului și alte defecte în organismul statului nostru. Nimenea n'a avut intenția seriósă, ca sĕ refuse spesele camerei, cari în toți anii s'au primit fără discusiune. E lucru de necredut, ca însuși parlamentul sĕ-și refuze sieși cheltuielile recerute. Și totuș în Anglia, în clasica țeară a parlamentarismului, nu esistă diurne pentru deputați. Chiar și în Reichstagul german sunt bărbați, cari nu trag nici o remunerație pentru activitatea lor legislatorică. La noi s'a apucat o direcție contradictoric opusă și s'au prefăcut diurnele din trecut în salarii anuale, cari sunt cu mult mai mari, ca diurnele de mai nainte. Cestia diurnelor n'a fost — sĕ înțelege de sine, — supusă discuții în parlament; sau făcut însĕ alte trei propuneri diferite. Una d'intre acestea a primit tipărirea din cuvênt în cuvênt în fóia oficială a vorbirilor, cari se țin în parlament; a doua propunere a privit Introducerea sufragiului universal împreună cu votarea secretă; iar a treia propunere a urmărit înasprirea legii de incompatibilitate din anul 1875 în acel sens, ca nu numai funcționarii de stat, ci și membrii din administrația societăților înființate pe acții, cari stau cu statul în óre care raport, sĕ fie escluși din cameră. Cu deosebire însĕ, s'a accentuat, ca o trebuință urgentă a țĕrii reforma parlamentului și ca un mijloc pentru împedecarea decădinții parlamentarismului unguresc.

FOIȚA.

Lucrul manual educativ.

(*Cursuri estraordinare ținute de George Moian, profesor la scóla normală de istitutori și la seminariul central din Bucuresci. Bucuresci Deposit: E. Graeve & Comp. 1896. Prețul 1 leu.*)

Prefață.

In prefața primei mele lucrări, apărute în ediția întâi, la anul 1889 *) sub titlul general al celei de față, am promis a publica în a doua broșură întocmirea scólelor de lucru manual din Lipsca și preste tot stadiul de desvoltare al acestui obiect în Germania.

Acésta nu am făcut-o atunci imediat, pentru-că, pe de o parte eram împresurat cu alte ocupațiuni, ér pe de altă parte îmi lipsiau mijlócele materiale pentru acoperirea speselor tipariului.

Nici desvoltarea ulterióră a împrejurărilor nu s'a arĕtat mai favorabilă acestei lucrări.

S'a pornit un curent fórte puternic între învĕțătorimea nóstră spre învĕțarea lucrului manual.

Numerósele scrisori, venite succesiv din tóte părțile, pentru comunicarea de diferite informațiuni și esplicațiuni, relative la practica unei sau altei specialități ale lucrului manual, mi-s'au aglomerat în așa mĕsură, încât nu 'mi-a fost posibil, sĕ satisfac dorințele tuturora.

Afară de aceea, părerea esprimată la alt loc și confirmată cu atât mai mult prin esperiențele de mai târdiu, 'mi-au întărit convingerea, că nu aș face mari servicii causei, dacă aș arĕta simplu numai ceea-ce fac alții, căci nu se potrivesc împrejurările altei țĕri și ale altui popor cu ale țĕrii și poporului nostru.

Din aceste motive m'am vĕdut îndemnat a renunța la esecutarea planului arĕtat mai sus și a publica deocamdată lucrarea de față, rĕmânênd, ca mai târdiu și succesiv sĕ lucrez în tóte amĕnuntele partea technică practică a celor mai principale specialități de lucru manual, partea teoretică pedagogică, metodologia și în fine istoria acestui nou obiect de educațiune și instrucțiune.

Nu sciu, întru cât voiu fi ajutat de împrejurări, spre a puté esecuta tóte aceste lucrări într'un timp mai apropiat.

O carte enciclopedică asupra materiilor prime și instrumentelor, trebuitóre la practicarea tuturor specialităților de lucru manual, o am lucrată deja, întru cât privesce tecstul; publicarea ei însĕ a fost și este zădărnicită numai din causă, că-'mi lipsesc mijlócele materiale pentru confecționarea clișeurilor indispensabile spre acest scop cu deosebire din punctul de vedere al ficsării unei terminologii corecte naționale.

In titlul general al cărticelei de față, ținênd samă de observațiile făcute în broșura mea citată mai sus, *) am făcut o schimbare ne însemnată, dar motivată prin însĕși scopurile obiectului, de al cărui cuprins este acéstă cărticică.

In fine, pentru unificarea terminologiei lucrului manual. rog cordial pe toți Domnii colegi, se binevoéscă a face colecțiuni de diferite materialuri de lucrat, de unelte folosite la lucrări etc. și sĕ mi-le comunice la timp, spre a-'mi servi, ca informațiuni la lucrările de mai târdiu.

Bucuresci, 1 Novembre 1895.

Autorul.

I. Partea istorică descriptivă.

Resultatele neașteptate, ce le-au avut primele cursuri de lucru manual, ținute în nii 1887 și 1888 *) la Brașov (Transilvania), pentru tinerimea scolară și pentru învĕțători, au făcut douĕ mari servicii spre asigurarea mersului sigur și util al acestui obiect, pe terenul învĕțământului general, la poporul nostru: Au întărit încrederea și convingerea inițiatorului asupra importanței și utilității educative a lucrărilor sale începute și au lămurit în câtva opiniunea publică asupra materiei, formei și posiției lucrului manual, ca obiect de educațiune și instrucțiune.

Invĕțătorii, cari au participat la acele cursuri și cei, cari le-au visitat, de curiositate numai așa în trécăt, au arĕtat, atât prin diarele din țară cât și prin cele din Transilvania și Ungaria convingerile lor asupra

---

*) Lucrul în scólă, I. Incercări și propuneri. Sibiiu, Tipografia Archidiecesană.

*) Pag. 32 Nota.

*) Vedi: Opul citat.

Tóte aceste cestiuni sunt părți din reforma parlamentului; ele n'au avut alt scop, ḑice „N. P. Journal", decât sě readucă în discuție plângerile asupra falsificării listelor electorale. „De sigur, ḑice mai departe „Neues Pester Journal", că reforma parlamentului sě ține de acele probleme ale legislativei unguresci, cari trebue sě fie puse la ordinea ḑilei.

Legea fundamentală, pe care sě baséză dreptul electoral în țara nóstră, datéză din anul 1848, e vechie deci aprópe de 50 ani. Chiar și modificările, cari s'au făcut mai târḑiu și întregirile acestei legi esistă deja acum aprópe de dóuězeci de ani *Aici mai vine încă împregiurarea, că pentru Transilvania sunt normative încă tot dispozițiile legii transilvănene din 1848.* Numai legea proprie electorală unguréscă sě baséză în parte pe nisce noțiuni de drept chiar învechite și 'lasă negligată unitatea și claritatea indispensabilă tocmai în astfel de cestiuni, dar tóte aceste neperfecțiuni regretabile în sine sě ridică încă prin aceea, că într'o cestiune, cât sě póte de importantă pentru punctul de vedere constituțional, dreptul nostru public încă tot nu e pětruns de unitatea completă a dreptului.

„Indreptățirea principală a reformei parlamentare nici nu sě pune la îndoială din nici o parte *Chiar și ministrul president*, reflectând la vorbirile respectivilor deputati opoziționali, *a recunoscut necesitatea reformei parlamentare*". Bine, că a dat Dḑeu, sě vină și vremea aceea, când sě recunóscă *toți deputații* din parlamentul ungaresc, că legea electorală ungurésca peste tot, și în special *legea electorală din Transilvania e cât sě póte de nedréptă și trebue cu ori și ce preț schimbată.* E timpul suprem, ca cei dela putere sě-și deschidă ochii și sě vadă, de unde provin multele și neuměratele nemulțămiri din țară; și dacă odată s'au convins, precum singuri o recunosc și o declară publice, apoi e în interesul lor și al țěrii sě nu întârḑie cu introducerea reformelor. Sě vede însě, că ei au ochi, cu cari bine věd, dar nu vreau, sě vaḑă, au urechi cu cari bine aud, dar nu vreau, sě auḑă, căci iată ce ḑice mai departe același ḑiar guvernamental citat mai sus: „Cu tóte acestea (adecă cu tóte, că se simte necesitatea schimbărei legii electorale) *nici el (adecă ministrul president)* nici ori-care politic practic n'a susținut păn'acum, *că o astfel de reformă trebue sě se pună immediat în lucrare*". — Étă, cum sě delatură defectele organismului de stat, recunoscute și declarate publice de pe tribuna parlamentară! Cu alte cuvinte nu trebue acum immediat, mai e vreme destulă *usque ad calendas graecas!* Nu e nici un zor! La ce sě ne grăbim!

Francesul are un proverb. *Mieux plus tard que jamais*; deci în interesul țěrii și al statului nostru ar fi bine, ca guvernul sě se grăbéscă cu o óră mai curênd a schimba legea electorală din Transilvania, pe care el singur o recunósce învechită în lungul restimp de aprópe 50 de ani! Numai și numai în chipul acesta și pe astfel de căi de echitate și dreptate sě póte face pace, — ceea ce și noi o dorim în interesul statului nostru, între naționalitățile până în suflet amărîte și între cei dela cârmă. Așa dar immediat, immediat și nu la calendele grecești! Situația creată naționalităților prin legea electorală, recunoscută acum și de stat, ca nedréptă, e atât de amărîtă, încât proba, la care sunt puse, e prea grea și prea lungă; Deci încă odată immediat, immediat și cu o óră mai curênd!

* * *

După cum am comunicat cetitorilor nostrii, Marți s'a deschis Reichstagul german. In absența împěratului a cetit mesagiul de tron cancelarul, principele Hohenlohe. In partea, care privesce politica esternă sě accentuéză cu deosebire atitudinea față cu evenimentele din Turcia. La acestea, cum li sě ḑice „regretabile" cestiuni, e îndreptată atențiunea seriósă a politicei germane; cu tóte acestea își ține de problemă, sě conlucre cu puterile, cari sunt chemate în linia întâi prin interesele lor, ca sě serviască causa păcii. Prin acésta sě postează politica germană și în mod oficial în rêndul al doilea, ea ține tare la pacturi, salută însě cu satisfacție înțelegerea d'intre puteri produsă prin inițiativa cunoscută a Austro-Ungariei, în scopul de a respecta pacturile esistente și de a sprigini guvernul Sultanului la restabilirea ordinei. Direcțiunea conlucrării puterilor este pentru întâia-și dată amintita într'un mesagiu de tron, prin urmare asupra ei numai încape nici o îndoială; tot de odată sě esprimă speranța, că pe calea acésta se va realisa succesul dorit. Este politica de pace a principelui Bismark, pe care o continuă succesorul acestuia și în fața evenimentelor turcesci.

* * *

Interesul Reichstagului german e întunecat prin demisia ministrului de Köller, despre care am amintit în nrul trecut. Causa, că a demisionat și că i s'a primit demisiunea sunt cunoscutele ordinațiuni ale ministrului Köller contra social-democraților, pe cari el le a dat fără sě fi consultat mai întâi pe principele Hohenlohe. — Va sě ḑică, și lumea oficiósă are respect de social-democrați. E un partid, care am ḑis noi nu sě póte nimici prin měsuri politienesci. Sunt multe, fórte multe de făcut pentru schimbarea acestui curent modern! Greu va fi, căci acesta e spiritul timpului de astăḑi!

FLORICELE

d'ale

„cinstitei" „Uniri" din Blaș.

„Fericiți cei prigoniți pentru dreptate".

In Nr. 48 din anul curent a apărut în foișóra „Unirii" din Blaș o corespândință sub titlul „Douě notițe interesante", în cari, după-ce corespundentul respectiv reproduce câteva pasage din „Analele Academiei române" din Bucuresci, Seria II Tom. XVII. pag 397, în cari se prémăresce Blașiul și unirea, și alte trei pasage scóse din Nr. 223 al „Tribunei" anul 1889 din un articlu scris de Slavici, — aflăm și următórele „floricele", model de stil, după „estetica" „Unirei".

Étă-le:

„Acum, când asupra Blașiului și a bisericei nóstre uníte ér s'a pornit furia marilor filosofi și istorici dela „Telegraful Român" (?)", — când d-ta desvolți mare zel spre a apěra Blașiul și biserica unită împotriva atacurilor lor, — (de sigur fără resultat, căci ce pricep d'alde Hango despre definiția conceptului istoriei și despre manifestările vieții unui popor?) — îmi iau voe a-ți pune la disposiție dóuě notițe interesante. Și făcênd lucrul acesta sunt sigur, că mie n'are sě-mi céră „lămuriri" „Telegraful", cum a cerut deunăḑi „Fóiei Diecesane" dela Caransebeș, căci a avut „îndrăsnéla", sě fie „în ortodocsie pe partea „Unirei", — mie nu 'mi-e témă de astfel de něcasuri, căci sunt un biet „unit", care n'am nici în clin, nici în mânecă cu cei-ce conduc frînele redacțiunii „Telegrafului" și comandă articlii pocnind din biciu".

Urméză citatele amintite, apoi încheie:

„Eu gândesc, că cuvintele acestora sunt așa de lămurite și limpeḑi, cât n'au lipsă de comentar. Dl Slavici la 1889 n'a creḑut așa de preocupați de savanții din Sibiiu, după cum s'au dovedit după abia 6 ani".

„Dar sě le fie de bine! Noi vom ține la credința nóstră, ca și până acum, — ori cât s'ar svêrcolí „protopresbiterul" dela Vásárhely, — noi vom ține cu firmitate și ne vom alipí cu dragoste de marii nostri bărbați și liniștiți vom continua a merge pe calea culturală, cum am făcut-o și în trecut, fără a ține samă de lătrăturile micilor cățěluși, numéscă-se aceia Saftu, Hango sau ori cum!"

Cât „pricep d'alde Hango despre definiția conceptului istoriei și despre manifestările vieții unui popor", nu „doctorii" dela „Unirea" sunt chemați a judeca, a căror „diplome de doctori de Roma", fórte adeseori tot atât valoréză, cât și tăblița cu măgariul acățat în grumazul băeților de scólă ca pedépsă, cine scie pentru-ce vină dată până aprópe în ḑilele nóstre după metodica pedagogiei de atunci.

Cât privesce însě „lătrăturile micilor cățeluși", îmi iau voie a-i aduce aminte dlui corespundent dela „Unirea", că chiar și Roma a fost scăpată odată de dușmani prin gâgăitul gâscelor sânte din Capitoliu, cari prin larma lor au deșteptat pe soldații, cari dormiau. Apoi îmi iau voie a mai aduce aminte respectivului domn corespundent încă și valórea lătratului cânilor dela turmă, când sě apropie lupii de ea. Cetéscă d sa numai fabula din vorbirea nemuritorului Demosthene rostită contra regelui Filip al Macedoniei, carele pretindea dela athenieni estradarea conducětorilor lor ca condițiune de pace.

. . . .

Ei, dlor, nu e rușine de a „lătra", când e vorbă sě-și apere cineva turma bisericei sale strămoșesci contra lupilor, cari mereu dau năvala asupra ei.

E rușine însě a lătra la lună, ca cățelele cele rele, fără ca cine-va sě sě fi atins de ele.

Sě mě scuzați, domnule redactor, pentru espresiile acestea scóse din lexiconul „Unirii"! Trăim însě într'un timp și avem de a face cu astfel de ómeni, groși la piele și nătângi la cap, față cu cari „fineța de stil" — regret, — că nu póte avea nici un efect. Ca sě-ți iai totuș o satisfacție, ești silit vrênd nevrênd, sě le-o spui verde, ca sě-i usture până la os.

Cât privesce graba, cu care fóia din loc „Tribuna" s'a pripit a reproduce în „pěcătósele" ei colóne pasage din foișóra „Unirii", pe care ómenii serioși și cuminte numai pentru scopuri „filantropice" o folosesc, nu ne surprinde de loc. Francezul are un proverb, care sě potrivesce admirabil și în casul de față: „*Qui se semble, se ressemble!* — Espresii, ca cățěluși, sunt carne din carnea „Tribunei", sunt consecințele naturale ale detesta
scóle și acesta e destul motiv,
țělușii din Sibiiu ai „Un
din Blaș sě nu pérdă „delicat
cată unită", fără de a o înghiți
Era pěcat sě rěmână flămênḑi în
unui stil atât de fermecător! Vom m
reveni la acéstă cestie mai pe larg

Acum de-ocamdată, domnule redactor, dă-mi voie ca după „obiceiul modern" — regret, că e așa, — sě i-o întórcem „Unirii" aprópe cu aceleași vorbe, ceva însě mai cu vêrf și îndesat:

Dar sě le fie de bine; Noi vom ținea la credința nóstră ca și păn acum, noi vom ținea cu firmitate și ne vom alipi cu dragoste de marii nostri bărbați și liniściți vom continua a merge pe calea culturală, cum am făcut-o și în trecut, fără a ținea sémă de sbieretele marilor măgari încălțați, numéscă-se ei *Smigelski, cu corespundentul lui cu tot sau ori cum.*

Noi nu umblăm cu apucături „iesuitice detestabile" și sě sciricim pe sub ascuns, cine e corespundentul, pentru că nu suntem dedați; dar nici nu ne impórtă, pěr sur și *buffo-bassistu* de sigur e și el, ca și Smigelski!

Și acum atragem atențiunea domnilor — m'am greșit, era sě mě esprim ca adineaori, — dela „cinstita" „Unire", sě nu-mi céră lămuriri, și sě me întrebe ce am înțeles eu sub scop „filantropic", ci mai bine sé și casce ochii la singura lor scăpare, la „salvatorul" tablou unit „*Dór n'o va face*", și sě se învețe odată minte căci altfel . . . .

Athanasie.

Noutăți.

La iubileul domnului director Ioan Hannia. Ni-se face întrebarea, dacă au sosit la adresa domnului director Ioan Hannia din incidentul iubileului lui scrisori și telegrame afară de cele amintite în ḑiarul nostru. Rěspundem, că da, încât ne-am putut orienta au mai sosit telegrame dela protopresbiterul tractului Solnocului, Samuil Cupșa, în numele preoțimei din acest tract, dela protopresbiterul tractului Treiscaune, Demetriu Coltofean, și dela parochul din Geaca, Ioan Pasca.

* * *

Societatea academică „România Jună" din Viena s'a constituit astfel: Președinte, stud. techn. Teofil Popovici; vicepreședinte, drd. med. Alecsandru Crăciunescu; Secretar I stud. med. Titu Perția; Secretar II stud. jur. Emil Venter; Casar: student technic Ilie Pârvulescu; Controlor: stud. techn. Cornel Comănescu; bibliotecar, stud, techn. Dionisiu Balossu; econom, stud. forest. George Sêrbu.

* * *

Un ținut locuit de femei. Ducatul Szmolenszk din Rusia e un adevěrat regat de femei. Teritoriul sě estinde pe 15 klm. și cuprinde mai multe comune, a căror locuitori mai nainte erau iobagi, aparținětori claustrului Benjucov. Ținutul acesta sě numesce regat de femei, deóre-ce cea mai mare parte din an este locuit aprópe esclusiv numai de femei, pe când bărbații capabili de lucru cu începutul primăverei, ca lucrători de lemn, sě rěspândesc în tóte părțile Rusiei, până la cele mai mari depărtări. Economia casnică precum și lucrul câmpului îl îndeplinesc femeile. Afacerile comunale și publice se resólvă în unele ședințe, în cari i-au parte numai femei sub presidiul nevestei primariului. Chiar și darea sě prescrie prin femei.

Sěraca administrație pe ce mâni ai ajuns.

* * *

Grozavă nenorocire. In Grenada (în statul Mexico) un edificiu de scólă a luat foc pe timpul prelegerilor. Flacările au cuprins întreg edificiul cu atâta repeḑiciune, încât dintre 150 băieți de scólă fórte mulți au fost arși de vii neavênd timp sě părăséscă salele. Până acum s'au scos de sub ruine mai mult de 30 cadavre arse scrum. Grozava nenorocire au causat'o doi scolari,

---

însemnătății lucrului manual pentru scólele nóstre.

Discuțiunile sulevate în modul acesta prin presă și prin adunările reuniunilor învěțătorilor români din Transilvania și Ungaria asupra importanței lucrului manual și asupra necesității întroducerii lui în scólele normale (seminare pedagogice) și în scólele primare, au provocat interesul tuturor ómenilor de carte asupra acestui obiect.

Am fost chemat în mai multe locuri, parte ca sě țin cursuri practice pentru învěțători, parte ca sě dau lămuriri mai aměnunțite asupra principiilor pedagogice, cari servesc de basă lucrului manual.

După-ce m'am întors dela studiu din Germania, însuflețit de progresele, la cari acest stat a ajuns în lucrul manual prin activitatea reuniunilor, înființate anume pentru acest scop, am publicat un apel, în Ianuarie 1889, pentru înființarea unei reuniuni, care se înlesnéscă rěspândirea lucrului manual în scólele nóstre.

(Va urma.)

cari din résbunare pentru-că fuseră eliminaţi, au dat foc edificiului.

* * *

Un vulcan sub ghiaţa. Renumitul călĕtor, Thoroddson a descoperit în Islanda, în vecinătatea ţinutului Vulnajökull, un vulcan îngropat sub ghiaţă. De munte te poţi apropia numai în momentul procsim după esploatare, căci îndată este érăşi acoperit de ghiaţă. Lavă nu aruncă, dar în schimb prund şi cenuşe în aşa mĕsură, că rîurile, ce se află în apropierea vulcanului îmediat după erumpere îşi schimbă direcţia şi topirea gheţei causéză grozave inundări.

* * *

Cum se vindecă copiii şaşii? (Şaşiu se numesce copilul, care, cum ḑice poporul în sarcasticul sĕu limbagiu, sĕ uită cu un ochiu la slănină şi cu unul la făină). Medicul de ochi Dr. Kroll, a inventat un soiu deosebit de chipuri pentru stereoscop cu 2 părţi neegale, cari însĕ sĕ întregesc reciproc, chipuri, cari în stereoscop se presintă celor cu ochi normali, ca un chip. Aceste chipuri au sĕ se întrebuinţeze îndată ce sĕ observă la copiî că au sĕ devină şaşii, pentru-că atunci esistă deja pericolul, ca acest defect sĕ devină perpetuu. Uitându-se în stereoscop sĕ întăresc muşchii ochiului şi nu-i lasă, sĕ devină copii şaşii. Dr. Kroll n'a spus însĕ, cum au sĕ se cureze ómenii mari, cari din nenorocire au devenit şaşii.

* * *

Pentru-ce are Februarie 28 de ḑile? Motivul e vechiu şi datéză din epoca reformei călindariului prin Iuliu Caesar. Căci înaintea lui sĕ chemau lunile, cari urmau după Iunie, quintilis, sextilis, september, october etc. Când a esecutat Caesar marea lui reformă, voia el sĕ aibă, promiţĕnd luna lui Ianuarie, luni pline cu 31 de ḑile, şi alte luni cu 30 de ḑile, aşa dar 6 luni cu 31 ḑile şi 6 luni cu 30 de ḑile, cari făceau cu totul 366 de ḑile. Acésta era bine pentru anii visecţi, dar pentru celalalţi trebuia sĕ scurteze o lună cu o ḑi. Februarie era în Roma o lună nenorocósă, a cărei ḑile erau dedicate cu deosebire unei ḑeităţi din infern, şi astfel căḑù sórtea pe ea. Ea avé 29 de ḑile în anii obicinuiţi şi 30 de ḑile în cei visecţi. Apoi se făcù quintilis în Iulius, asta e luna lui Iulius Caesar; apoi veni succesorul sĕu Augustus, care încă doria o lună şi schimbă secstilis în Augustus. Dar şi August vrea sĕ aibă o lună de 31 de ḑile şi nu de 30. El dete lunei August 31 de ḑile, mărgini Septembre şi Novembre la 30 şi dete lui Octobre şi Decembre 31 de ḑile. Ca sĕ aducă ḑiua supra-numerară în consonanţă cu anul, tăià din Februarie o ḑi şi socotí luna acésta la 28 de ḑile în anii obicinuiţi şi la 29 de ḑile în anii visecţi.

* * *

O naie de pe timpul împĕraţilor romani, a fost de curênd descoperită pe fundul mării de lângă Civita Lavinia. Cercetarea sa făcut la propunerea principelui Orsini, tradiţiunea ḑice, că în ţinutul acesta sa cufundat cea mai mare naie din flotta imperială a împĕratului Tiberiu. Naia acésta a căutat-o şi cardinalul Colonna încă în secolul al 17-lea, şi obiectele aflate, cari acuma sunt în muzeul din Roma, sĕ ḑice, că le-ar fi scos chiar din naie. Povestea acésta la îndemnat pe Orsini, ca sĕ încépà cercetări noue, şi de fapt i a şi succes descoperind naia la o adâncime de 20 metri în mare. Naia a fost cu desĕvêrşire acoperită cu nĕsip şi numai cu mare greutate li-a succes a străbate înlăuntrul ei. Cu tóte aceste au scos deja din naie un leu de bronz, un lup şi alte obiecte mai mĕrunte. Guvernul din Italia a pus la disposiţia scrutătoriior tóte mijlócele necesare, pentru a putea scóte însaşi naia afară.

* * *

Cea mai veche scrisóre din lume. Unul dintre cei mai scumpi tesauri ai „Bibliotecei naţionale“ din Paris e aşa numitul Papyrus Prisse — a fost aflat într'un mormênt din Teba. Acest papyr e fórte vechiu, pentru-că s'a aflat lângă mumia unui contimporan al regelui Assa; éră regele Assa sĕ derivă din prima casă domnitóre a Tebei şi a domnit cu 3350 de ani înainte de Christos. Acest papyr e aşa dară de 5246 ani. Adresa lui e ordinaţiunile prefectului Ptah-Hotey, carele a trăit sub regele Assa. Autorul acestui papyr ḑice, că el a primit ranguri şi favoruri dela regele sĕu şi ḑice, că e de o sută şi ḑece de ani.

* * *

In cel din urmă congres geografic, care s'a ţinut, precum se scie, în Londra, a vorbit un orator despre starea inferióră a cunoscinţelor geografice în poporul englez. Gazeta din Westminster amintesce despre acésta pomenind următoriul esemplu: „Un corăbier a căutat un băiat, care avé sĕ îngrijască de postă, şi puse concurenţilor câteva întrebări geografice. Esamenul a dat următórele resultate: „Unde e Copenhaga?“ — „N'am auḑit nici odată acest nume“. — „Unde e Berlinul“? — „In Africa“. — „Unde e Dünnkirchen“? — „In Irlanda“. — „Cum sĕ chiamă capitala Norwegiei?“ — „Svedia“. — „Unde e Stokholm“? — „In Germania“. — Fóia mai publică încă esemple de acestea şi adauge apoi: Unii din acesti măiestrii geografici aveau testimonii dela „scóle superióre“!

* * *

Haz. La tribunal.

Judele: „Eşti acusat, că în timp de nópte ai întrat în curtea vecinului şi ai furat“...

Acusatul: „Sĕ mĕ iertaţi dle jude, dar în nóptea aceea era întunerecul aşa de gros, încât nu puteam face deosebire între al meu şi al tĕu.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Raportul

despre decurgerea adunării generale a reuniunii învĕţătorilor români gr.-or. din districtul Sas-Sebeşului.

Adunarea generală a reuniunii învĕţătorilor români gr.-or. din districtul Sas-Sebeşului, conform convocărei publicate şi în preţuitul ḑiar „Telegraful Român“, s'a ţinut în anul acesta în oraşul Sas-Sebeş, în ḑilele de 4/16 şi 5/17 Novembre a. c.

In 4/16 Novembre pe la órele 9 a m învĕţătorii aparţinĕtori acestei reuniuni sosiau din tóte părţile în Sebeş, salutându-se fie-care cu dragoste şi cu bucuria revederei. Cei mai mulţi dintre ei după un an de despărţire, abia acum sĕ revedeau érăşi, dânduli-se ocasiune a mai petrece câteva momente în familia acestei reuniuni.

După órele 10 a. m. toţi îşi îndreptà paşii către scóla română, unde aveau sĕ se ţină şedinţele adunării. De un an de ḑile măreţul edificiu al scólei române din Sebeş, n'a mai întrunit atâţia luptători, pe terenul carierei de das ăl.

Îţi saltă inima de bucurie, când te veḑi în mijlocul unei astfel de întruniri a ómenilor de o carieră, dar te supĕră împrejurarea, că se află şi de aceia, cari nici de astfel de ocasiuni nu ţin cont, ci strălucesc prin absentări fără de nici un motiv.

Laudă li se cuvine acelora, cari totdéuna din depărtări considerabile alérgă la adunările generale, cari servesc scopul cultural şi social al învĕţătorilor nostri; slabi sunt aceia, cari nici atâta nu jertfesc, ca cel puţin într'un an odată sĕ se presinte la aceste adunări, şi sĕ contribue şi ei la ridicarea nimbului învĕţătoresc. De astădată mulţi au fost între cei din urmă, după-cum se va vedé îndată.

La órele 11 a. m., după invocarea Duchului Sânt, vrednicul preşedinte al reuniunei, părintele Z Murĕşan din Sebeş, prin o scurtă dar pĕtrunḑĕtóre vorbire deschide adunarea generală a reuniunei.

Cetindu-se apelul nominal se constată următoriul resultat, nu prea îmbucurătoriu. Presenţi sunt: *a)* din tractul Sebeşului dintre 44 membri, 27; *b)* din tractul Miercurei dintre 27 membri 16; şi *c)* din tractul Albei-Iuliei dintre 26 membri 13, va sĕ ḑică dintre 97 membri ordinari ai reuniunei, abia s'au presentat 56, şi ce e mai mult, dintre cei absenţi nici măcar unul, nu 'şi-a ţinut de datorinţă a-şi scusa absentarea.

Ar trebuí, ca toţi aceia, cari astfel îşi împlinesc datorinţele sĕ fie înşiraţi cu numele pentru pomenire, din considerarea spaţiului, ce ar necesita acest lucru însĕ de astădată mĕ mărginesc pe lângă atinsele cifre generale.

Notariul reuniunei N. Todea, cetesce raportul comitetului central despre activitatea sa dela ultima adunare generală a reuniunei, din care reiasă, că acel comitet a ţinut preste tot patru şedinţe, în cari s'a ocupat cu afacerile culturale şi administrative ale reuniunei. Raportul se dă spre censurare unei comisiuni de trei, în persónele membrilor Ioan Bercan, Candin Suciu şi Vasile Dobrescu. Inainte de a intra în desbaterea punctelor acestei şedinţe, membrul reuniunei V. Dobrescu înv. în Rod, cerênd cuvêntul, salută pe preşedintele reuniunei din incidentul presentării aceluia de prima dată în fruntea reuniunei, ca preşedinte în costumul preoţesc, şi-l rógă, ca şi deací înainte — deşí eşit din statul învĕţătoresc — sĕ conducă cu acelaşi zel reuniunea nóstră, la ceea ce preşedintele promite, că şi pe viitor cu aceeaşi dragoste va spriginí şi promova interesele reuniunei. Adunarea generală la aceste erumpe în urale de: „Sĕ trăiéscă!“

Sĕ desbate tema: „Insemnătatea higienei în scóla poporală“, elaborată de E. Marcan, carea după observările făcute servesce spre sciinţă. Membra reuniunei Eugenia Greavu, învĕţătorésă în Poiana, cetesce o lucrare de cuprinsul: „Importanţa economiei casnice la români“, care fiind făcută cu multă pricepere şi destoinicie, în aplausele generale se ia spre plăcută sciinţă, ér żelósei membre pentru frumósa disertaţiune i se votéză mulţămită protocolară. Punctul „Insĕmnătatea electricităţii“, etc.... din program nu s'a putut pertracta, deóre-ce acésta lucrare avé sĕ fie presentată adunării generale de către despărţĕmêntul Albei-Iuliei a reuniunei. acel despărţĕmênt însĕ nu şi-a ţinut adunarea generală, şi prin urmare nici lucrarea nu o a pertractat.

Invĕţătorul George Tătar din Sebeş, ţine o prelegere practică din Religiune pentru cursul I al scólei, care fiind destul de bine succeasă, servesce spre sciinţă.

Timpul între acestea înaintase binişor, era la 2 óre p. m. când preşedintele închide şedinţa şi invită pe toţi membrii la un prânḑ comun anume comandat pentru acéstă ocasiune. Invĕţătorii nostri în ordine înaintéză spre otelul la „Leul de aur“ unde s'a servit acel banchet. Câţiva dintre cei presenţi au aflat de bine a absenta dela acest banchet, deşi anume s'a comandat cu preţ destul de moderat. Sĕ le fie de bine! Alţii cari nu aparţin corpului învĕţătoresc, s'au aflat bine în mijlocul învĕţătorilor, la masa lor, ér unii din cei chemaţi sau înprăştiat preferind viaţa retrasă.

In mijlocul învĕţătorilor au participat la banchet şi învĕţătoresele: dna Elisa Roşu din Sebeş şi dşórele Eugenia Greavu şi Eugenia Ioanovici din Poiana. Ca óspeţi au asistat dnii: Dr. I. Elecheş medic, I. Henteş pretor, ambii din Sebes, I. Bena preot în Pianul inferior, E. Cibu preot în Daia şi A. Cărpinişan preot în Câlnic. Musica şi cântările au ridicat veselia la culme. Toastele n'au lipsit. Amurgul serei au pus capĕt acestei veselii, care s'au continuat cu mai mare insufleţire seara.

Reuniunea română de cântări din Sebeş, au arangiat în acea séră un concert, tot din incidentul adunării generale a reuniunei învĕţătorilor, care a avut un succes complet. Aplausele erau nesfêrşite, mai multe piese au trebuit bisate, ér la fine directorul reuniunei N. Todea au fost călduros felicitat de către cei presenţi.

După concert au urmat dansul înveselitor. Inimile tuturor erau cuprinse de sentimente de mândrie, vĕḑêndu-se cu toţii întruniţi la o petrecere românéscă aşa de bine reuşită.

In ḑiua următóre 5/17 Novembre, fiind ḑi de sĕrbătóre (Dumineca), învĕţătorii au luat parte la serviciul divin, oficiat de părintele Z. Murĕşan, în biserica cea mare, unde cu toţii au întonat rĕspunsurile liturghice, spre cea mai mare măngăere sufletéscă a poporului credincios. aflător în biserică.

După eşirea din biserică la 11 óre a. m., s'a ţinut şedinţa a II-a a reuniunei, sub preşedinţa vice-preşedintelui E. Beşa, învĕţător director în Poiana, din causă că preşedintele Z. Murĕşan a fost reţinut de unele afaceri oficióse-bisericesci. In acéstă şedinţă s'au pertractat următórele lucruri mai de căpetenie: Membrul I. Botă, învĕţător în Cetea, a cetit o lucrare a sa, despre „Cum trebue sĕ purceadă şi pe cari obiecte de învĕţămênt trebue se pună mai mult pond învĕţătorul într'o scólă, unde copii nu cercetéză regulat prelegerile“. Príncipiile desvoltate în acea lucrare au aflat consimţĕmêntul majorităţii şi s'au luat spre sciinţă.

Comisiunea însărcinată cu censurarea rapórtelor comitetului central, referéză, că le-a aflat pe tóte în ordine şi propune a se vota recunoscinţă şi mulţămită comitetului. S'au decis a se trimite din partea reun. o adresă de felicitare, domnului director seminarial, Ioan Hannia, carele peste dóuĕ ḑile îşi serbă iubileul sĕu, şi cu acésta s'a însărcinat biroul.

Totodată adunarea generală a reun. şi-a esprimat dorinţa, pe care biroul sĕ o comunice – ca dl George Dima, profesor de cant dela seminariul archidiecesan, sĕ compună o liturgie în 2 sau 3 voci, pentru folosul scólelor poporale şi acésta din causa, că lipsa unei astfel de liturgii se simte tot mai mult în cercul învĕţătoresc.

La finea şedinţei membrul şi vicepreşedintele reun. Emanuil Beşa, înv. director în Poiana, aduce la cunoscinţa adunării generale, că dênsul a fost atacat în public de dl protopresbiter al tractului Murĕş-Oşorheiu, Nicolau Maneguţ, şi timbrat cu epitete de „nemernic“, „pătimaş“ etc. Astfel numai póte sta în fruntea reuniunei, ca vicepreşedinte şi îşi insinuă dimisiunea, cerênd totodată, ca reuniunea, care-'l cunósce de un lung şir de ani, sĕ-şi esprime părerea faţă de persóna sa, ca membru şi ales funcţionar al reuniunei.

In urma acésta adunarea generală susţinênd şi mai departe în fruntea reuniunii pe numitul vicepreşedinte al sĕu, aduce următoriul conclus: „Reuniunea învĕţătorilor români gr. or. din districtul Sas-Sebeşului, cunósce, şi susţine pe laboriosul ei membru Emanuil Beşa, ca pe un om de caracter, căruia nici decât nu-i sĕ potrivesc susnumitele uricióse epitete“. Cu publicarea acestui conclus s'a însărcinat biroul reuniunei.

La 1 óră p. m. adunarea generală a reuniunei s'a încheiat, şi învĕţătorii sau depărtat ducênd fie-care cu sine impresiunile câştigate la acéstă adunare generală a reuniunei.

Un învĕţător.

Bibliografic.

A apărut în Cernăuţi „*Candela*“, Nr. 11, fóie bisericéscă-literară, redactată cu concursul mai multor preoţi din archidiecesa Bucovinei de profesorii Dr. Emilian Voiutschi şi Isidor Vorobchievici, cu următoriul cuprins: I. „Scurtă esplicare a ritului s. botez şi al s. mir“, de Tarnavski prof. II. „Prin cari mijlóce s'ar puté spori ajungerea învĕţămêntului catechetic la scólele poporale“, de Ilasievici. Cronică. Colecţiune de predice, (Tarnavsky, Voiutschi) Psaltirea (Onciul).

20826/895 szám. (217) 1—3

Pályázati hirdetmény.

Az 1895 év végével Szebenvármegye választott tisztviselöinek megbizatása lejárván az 1887 évi XXI t. cz. 79 § a alapján a következö választás utján betöltendö állasokra nyitok pályázatot:

1. Alispán 2000 frt fizetés 400 lakbér 300 frt. utáltalány.
2. föjegyzö 1320 frt. fizetés 300 lakbér.
3 I. aljegyzö 1100 frt. fizetés 200 lakbér.
4. II. aljegyzö 900 frt. fizet. 200 lakbér.
5. III. aljegyzö 750 frt. fizet. 150 lakbér,
6. tiszti ügyész 1200 frt. fizetés 200 lakbér.
7. pénztárnok 1200 forint fizetés 200 lakbér.
8. ellenör 900 frt. fizetés 200 lakbér.
9. árvaszéki elnök 1320 frt. fizetés 300 lakbér.
10. 2 árvaszéki ülnök egyenként 1100 frt. fizetés 200 lakbér.
11. a központi, szászsebeși, szerdahelyi Szelistyei, és ujegyházi, föszolgabirák egyenkén 1100 frt. fizetés 200 frt. lakbér, 200 frt. utiáltalány 100 frt. irodabér átalány és 100 frt. irodaátdlány.
12. 6 szolgabiró a fennebbi járásokba egyenként 800 frt. fizetés és 150 frt. lakbér.

Az ezen állásokra pályázni ohajtók felhivatnak az 1883 évi I. t. cz. „ben elöirt minösitési okmányokkal ellátott folyamodványokat f. évi deczember 16-ig közvetlenül hozzám benyuitani.

A vármegyénél jelenleg alkalmazott tisztviseiök, mivel minösztvényük igazolva van, kérvényüket okmányokkal felszerelni nem tartoznak.

Nagy-Szeben, 1895 deczember hó 4 én.

Reissenberger,
alispán.

---

931 sz. 95 — föisp. (218) 1—2

Pályázati hirdetmény.

Szebenvárgyében nyudijazás folytán üresedésbe jött 500 forint évi fizetés és 100 forint lakpénzzel javadalmazott járási irnoki állomásra ezennel pályázatot nyitok.

Felhivatnak pályázni ohajtók, hogy ezen föispáni kinevezés utján betöltendö járási irnoki állomásra az 1883 évi I-sö törvényczikk 19 §. második szakaszában követelt minösitést igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket folyó hó 15-ig hozzám nyujtsák be.

Nagy-Szeben 1895 évi deczember hava 4-kén.

Thalmann,
föispán.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întόrce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminόsă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tόce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 20—21

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

CRISĂ MARE!

New-York și **Londra** nu au cruţat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu esecutarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Espedez deci ori și cui obiectele următόre pe lângă simpla remuneraţie de **fl. 6.60** și anume:

6 **cuţite fine** cu tăiș veritabil englez.
6 **furculiţe de argint** patent american dintr'o bucată
6 **linguri de argint** patent american.
12 **linguriţe de argint** patent american.
1 **lingură pentru supă** de argint patent american.
1 **lingură pentru lapte**, de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ**, de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezesci.
2 **felinare frumόse** de masă. [206] 4—7
1 **sîtiţă** pentru ceaiu.
1 **lopăţică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăţi laolaltă numai **fl. 6.60**

Tόte acestea 44 de bucăţi au costat mai nainte **fl. 40** și sĕ pot căpĕta acum pentru preţul minimal de **fl. 6.60**. Argintul patent american este un metal cu totul alb, care își păstrézā colόrea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mĕ oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturora, cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil și sĕ și procure **splendida garnitură**, care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun și Anul-Nou

precum și ca **present de nuntă și pentru tόte gospodăriile mai bune.**

Se capĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent.
Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.

Ezpediţia în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curăţit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic)

AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscinţă:

Gόlniczbánya.
Cu a dόua ecspediţie de dόuĕ garnituri sunt fόrte mulţumit, și voiu recomanda și altora.
Dulla Nandor, capelan.

Olmütz, 1 Maiu, 1892.
Sunt fόrte mulţumit cu ecspediţia, ca e a întrecut pe departe aşteptările mele.
Căpitan Cz...., comanda pieţii

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eșit de sub presă: [207] 3

CALENDARIU

pe anul visect dela Christos 1896.

Anul al patruḑeci și cincilea.

Preţul unui esemplariu legat **30 cr.**, pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a. și legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — **Calendariul** (julian și gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor și glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitόre austriace.** — **Regenţii europeni.** — **Serviţiul postal** și **telegrafic.** — **Conspectul sĕptĕmânilor.**—**Tacsa de timbru** pentru poliţe și documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.**

Șematismul

bisericei ortodocse orientale române din Ungaria şi Transilvania, cuprindĕnd și pe **protopresbiterii administratorii protopresbiterali, parochii** și **învĕţătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Evidenţă pentru oficiile parochiale și protopresbiterale. — Partea literară: Din Africa centrală. — Fragment din „Oglinda“, satiră de A. Naum. — Anecdote.

Insemnarea têrgurilor după alfabet, după luni și ḑile. — **Anunţuri.** — **Catalogul cărţilor aflătόre în librăria archidiecesană din Sibiiu.**

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Intinde mâna norocului!

500,000 mărci

ca câștig principal în cel mai favorabil cas oferă **tragerea de losuri cea mare din Hamburg,** care e aprobată și garantată de stat

Cea mai avantagiόsă arangiare a noului plan este astfel, că în decurs de câte-va luni sĕ decid cu siguranţă **112.000 losuri cu 56.200 de câștiguri,** în sumă totală de

10,981.720 mărci;

între acestea se află câștigul principal de

500.000 mărci,

special însĕ:

1	câștig	á 300.000
1	„	„ 200.000
1	„	„ 100.000
2	câștiguri	„ 75.000
1	câștig	„ 70.000
1	„	„ 65.000
1	„	„ 60.000
1	„	„ 55.000
2	câștiguri	„ 50 000
1	câștig	„ 40 000
3	câștiguri	„ 20.000
21	„	„ 10.000
46	„	„ 5.000
106	„	„ 3.000
226	„	„ 2.000
822	„	„ 1.000
1325	„	„ 400
38050	„	„ 155

15590 câștiguri á marce 300, 200, 150, 134, 100. 98, 69, 42. 20.

in câștigurile însemnate aici ajung la tragere în **clasa întâi 2000** în sumă totală de m. **117.200**.

Câștigul principal al clasei I sĕ urcă la m. **50.000** și sĕ ridică în clasa II la m. **55.000**, în a III-a la m. **60,000**. în a IV-a la m. **65,000**, în a V-a la m. **70,000**, în a VI-a la m. **75,000**, în a VII-a însĕ eventual la m. **500,000**, spec. m **300,000, 200,000** etc.

Tragerile câștigurilor sunt stabilite după plan în mod oficios.

Pentru **procsima** tragere de câștiguri a acestor **losuri garantate de stat** costă:

1 los original întreg	fl.	3.50
1 los original jumĕtate . . .	fl.	1.75
1 los original un sfert . . .	fl.	—.90

Tόte comandele, cari sĕ adreséză direct firmei nόstre, sĕ vor esecuta **imediat** cu cea mai mare acurateţă, **dacă se va trimite îndată sau cu ramburs postal costul,** și fie-care primesce dela noi **losurile originale** provĕḑute cu insigniile statului în mâna propie.

La comande se alătură gratuit planurile oficiale necesare, din cari sĕ pot vedea atât împărţirea câștigurilor după diferitele clase, cât și respectivele sume, ce sunt a se depune la început, și noi trimitem după fie-care tragere interesaţilor nostrii, fără sĕ fim provocaţi, listele oficiale.

La cerere trimitem înainte și franco planul oficial, ca sĕ-l vadă ori și cine și ne declarăm și pentru viitor gata, sĕ primim înderăt pe lângă înapoiarea sumei și înainte de tragere losurile, care nu ar conveni.

Plătirea câștigurilor sĕ face după plan și prompt sub **garanţia statului.**

Colecta nόstră a fost întotdeauna cu deosebire de noroc însoţită și am plătit interesaţilor ostrii adese-ori cele mai mari câștiguri, între altele de mărci **250.000, 100.000, 80.000, 60.000, 40.000** etc.

Sĕ pόte prevedé, că noi putem conta cu positivitate, că se vor împărtăși fόrte mulţi de o întreprindere întemeiată pe **cea mai solidă basă,** și de aceea ne rugăm, ca sĕ putem esecuta tόte comandele, sĕ ni se trimită comandele, cât se pόte mai curênd și în tot casul înainte de **15 Novembre a. c.**

Kaufmann & Simon,

afacere de bancă și de cambii în Hamburg.

Noi mulţumim onoraţilor nostri mușterii pentru încrederea ce au avut-o până acum în noi, și pentru-că casa nόstră e cunoscută pretutindenea **de un lung șir de ani,** îi rugăm pe toţi aceia, cari sĕ intereséză de o **tragere de losuri necondiţionat solidă** și ţin la aceea, ca interesele lor sĕ se validiteze în ori și ce direcţiune, sĕ se adreseze numai direct la firma nόstră **Kaufmann et Simon în Hamburg.** Noi nu stăm în legătură cu nici o altă firmă și n'avem agenţi încredinţaţi sĕ vêndă losuri originale din colecta nόstră, ci noi corespondăm numai direct cu mușterii nostri și aceştia sĕ bucură de tόte avantagele unei corespondinţe directe. Tόte comandele, cari vor sosí la noi, sĕ vor înregistra îndată și sĕ vor efeptuí fόrte prompt. [208] 4—5

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 131 Sibiiu, Marți, 28 Novembre (10 Decembre) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 27 Novembre, 1895.

In numĕrul 127 al ḑiariului nostru am pus în discusiune publică cestiunea dotațiunei protopresbiterilor nostri.

Suntem firmi în credința că cestiunea acésta merită o discusiune amĕnunțită, și binevoitóre.

Trebue sĕ scrutăm până în fundul cestiunei, și sĕ fim din capul locului în curat cu un lucru

Cestiunea cu dotațiunea protopresbiterilor este cestiune la aparență curat bisericéscă, în realitate însĕ ea este o cestiune pur națională, căci în viéța nóstră națională preoțimea a jucat rol de frunte, și în fruntea ei au fost protopresbiterii.

Legea cea nouă a lovit deci, adênc a lovit ea în condițiunile de esistență ale preoțimei nóstre și mai simțitoriu a lovit ea pe protopresbiterii nostri.

Se cere însĕ și o ținută démnă, binevoitóre, căci numai așa vom deslega o grea problemă în viéța internă a bisericei nóstre.

Când am pus în discusiune afacerea, am făcut apel la cei mai deaprópe interesați, la protopresbiterii actuali

La ei am făcut apel, ca la cei mai chemați de a sĕ pronunța în afacere.

Legile bisericesci s'au sancționat de un an de ḑile, congresul nostru a adus în Maiu conclusul sĕu normativ, prin care a șters țidulele pentru cununii.

A fost deja timp destul, ca asupra afacerei sĕ judece și cei interesați mai de aprópe, adecă protopresbiterii nostri, destul a fost timpul sĕ cugetăm și noi cei munciți și de alte multe cestiuni arḑĕtóre, cari de aprópe ating interesele poporului nostru.

Deslegarea nu ar întimpina greutăți, dacă am trăi între condițiuni normale. Statul a luat dotațiunea protopresbiterilor și a preoțimei, în locul prim el e chemat sĕ dea desdaunare cuviinciósă din visteria statului, unde contribue toți cetățenii.

Punênd statul la dispositiunea autorităței bisericesci o sumă cuviinciósă, acésta ar sci apoi acoperi trebuințele cele mai arḑĕtóre, și de bună samă la locul prim ar veni protopresbiterii.

Din partea statului însĕ biserica nóstră nu a întimpinat până acuma nici un semn de bunăvoință în direcțiunea indicată.

Am avut din timpuri mai bune o dotațiune a preoțimei nóstre, cunoscută sub numirea ajutoriul dela stat, pe care un curent servil de pe acele timpuri o a numit mila împărătéscă.

O am numit dotațiune, deși ea era de tot neînsemnată, căci în termin mediu abia venia pe un preot suma anuală de 20 fl.

Ne ajutam însĕ și cu acea neînsemnată sumă, căci se considerau de comun preoții cei mai sĕraci cu suma anuală de 50—100 fl.

Curentul bolnăvicios de aḑi a luat din mânile bisericei și acest ajutoriu de 10 ani acuma, și spre ce scop se întrebuințéză el aḑi, biserica nóstră nu o scie.

A făcut guvernul ce a voit cu acest ajutoriu dat în timpuri mai bune bisericei nóstre.

In autograful prea înalt, cu care s'a luat din mânile bisericei ajutoriul, se ḑice apriat, că guvernul are sĕ-și dea samă de sumele nedistribuite, cari au sĕ vină tot pentru scopuri de ale bisericei greco orientale. De 10 ani nici despre acésta nu se mai scie nimica

Prin esmisul ministerial din 4 Maiu, 1885 Nr. 16.013 se ia ajutoriul din mânile bisericei și 4000 s'au lăsat la dispositiunea Escelenției Sale a metropolitului nostru „esclusiv pentru ajutorarea preoțimei pre lângă obligămêntul de a da rațiociniu“.

In decursul anilor s'a luat și acéstă sumuliță.

Observăm, că numai față cu biserica nóstră ortodocsă română s'a urmat acéstă draconică observare, față cu celelalte biserici nu.

In anul 1885 sinodul nostru a trimis o deputațiune la Maiestatea Sa Monarchul spre a-i cere scutul în contra guvernului; deputațiunea a fost bine primită, dar resultat nu a adus.

In fruntea deputațiunei a fost vicariul archimandrit de atunci, actualul episcop din Caransebeș, P. S. P. Popea.

In raportul dat sinodului deputațiunea spune, că la reîntórcere din Viena în Pesta s'a abătut și pe la ministrii. Nici ministru president, nici cel de culte nu au voit sĕ fie acasă și se priméscă deputațiunea, pe care coróna o a fost primit.

Despre ministeriul de culte cetim în raportul comisiunei.

„*Numai decât după acésta deputațiunea s'a presentat și în biroul Escelenției Sale dlui ministru de culte și instrucțiune publică. Dar și aici în absența dlui ministru a fost primită de dl secretariu de stat Gedeon Tanárky care a binevoit a întreține discurs mai detaiat în meritul causei, din care discurs s'a arătat, că dl secretariu e cu totul sinistru informat atât despre causa din cestiune,* **cât și despre atitudinea politică a preoțimei nóstre din archidiecesă**“.

Va se ḑică ținuta politică a preoțimei nóstre s'a adus ca pretecst pentru detragerea ajutoriului de stat.

Preoțimea nóstră ortodocsă orientală e strins legată de interesele poporului român.

Sub altă rubrică cade preoțimea catolică și înțelegem, pentru-ce în biserica greco-catolică e atât de puternic curentul spre catolicism și ura, atacurile contra bisericei nóstre ortodocse române, care e biserică națională.

Ințelegem și manifestul trimis la adresa guvernului ungurese „din umbra columnei lui Traian“, manifest cu dinasticismul și loialitatea bisericei greco-catolice.

Vorba e, că în budgetul din anul 1896 s'au luat unele sume pentru ajutorarea bisericilor.

Manifestul a atras atențiunea guvernului asupra bisericilor loiale, și biserica greco orientală română, biserica națională română nu e loială.

In asemenea lumină stăm în fața statului.

Revista politică.

O corabie de rĕsboi italienéscă a fost trămisă în apele levantine, ca sĕ supravegheze evenimentele din Turcia. Faptul, că ea s'a oprit înaintea portului Salonichi, la care a ancorat și corabia engleză, a provocat greșita bănuială, că o înțelegere tactică între flota italienéscă și britică s'a proiectat, ori e în lucrare, însĕ pentru deosebite scopuri. Cei din Roma și cei din Londra resping dela ei întrun mod fórte resolut o astfel de însinuație, care a eșit deja la ivélă acum câte-va sĕptĕmâni și atunci încă a fost din fundament contestată. Ministrul Blanc a stigmatisat-o acum de curênd ca o absurditate, sĕ se atribue guvernului italian óre-care înclinare cătră o acțiune separată, pentru că Italia și-a dat tótă silința esclusiv, sĕ readucă gruparea specială, care s'a ivit la începutul întêmplărilor din Turcia, la concertul european. Acésta reiese faptice din documentele, pe cari le a înaintat baronul Blanc camerei italiene în 29 Novembre. Intre ele se află o depeșă a guvernului britic din 24 Octobre, în care acesta își esprimă speranța, că Italia și celelalte puteri vor influința asupra porții în acel înțeles, ca sĕ evite reîntórcerea unor evenimente atât de înspăimêntătóre, ca cele ce sĕ întêmplaserĕ cu câte-va ḑile mai nainte. Guvernul italian a rĕspuns atunci, că el a instruit pe ambasadorul sĕu, sĕ ajungă mai întêi la o înțelegere cu ambasadorul german și cel austro-ungar, în ce privesce spriginirea acțiunei, pe care o va considera guvernul britic de oportună și necessară intr'un moment dat. Acest detail e su-

FOIȚA.

Lucrul manual educativ.

(*Cursuri estraordinare ținute de George Moian, profesor la scóla normală de institutori și la seminariul central din Bucuresci. Bucuresci Deposit: E. Graeve & Comp. 1896. Prețul 1 leu*)

(Urmare.)

N'am reușit cu apelul, ca sĕ înființez reuniunea proiectată, din causa relațiilor încordate între poporul nostru din Transilvania și Ungaria și poporul magiar.

In schimb însĕ, pe cale oficială, s'a făcut un pas hotărîtor înainte din partea sinodului archidiecesan ortodox român din Sibiiu. Sinodul, în primăvara anului 1889 a decretat introducerea lucrului manual educativ în seminariul pedagogic și teologic din Sibiiu, pe ḑiua de 1 Septembre a aceluiaș an.

Pentru predarea acestui obiect am fost numit eu.

In cursul anului scolar 1889/90 mulți visitatori au fost atrași de lucrările manuale bine reușite ale elevilor începĕtori dela seminariul susmenționat. Invĕțătorii, cari au visitat atelierul acestui seminar, precum și acei, cari mai nainte luaserá parte la vre-un curs de lucru manual sau învĕțaserĕ pe altă cale sĕ cunóscă însemnătatea acestui nou obiect de educațiune și instrucțiune, au început a și manifesta, atât în adunările reuniunilor lor, cât și în particular, prin presă, satisfacția și entusiasmul lor pentru începutul făcut, prin întroducerea practicei lucrului manual în seminar, dar în același timp cereau cu tótă insistința înființarea de cursuri estraordinare, în timpul vacanței de vară, ca și ei sĕ-și însușéscă complet desteritățile necesare în lucrările technice manuale.

Cel dintâiu care a ținut sémă atât de interesul cald și bine priceput al învĕțătorimei nóstre față de împlinirea în consciință a înaltei lor misiuni didactice, cât și de însemnătatea pedagogică a lucrului manual — a fost Escelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit al bisericei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania, Miron Romanul. Inalt presânția Sa a făcut tóte sacrificiile necesare în acéstă privință ordonând prin votul consistoriului archidiecesan ținerea cursului estraordinar de lucru manual, care a avut loc sub direcțiunea mea în seminarul din Sibiiu, la 1890; acest curs a fost aprobat cu recunoscință și de sinodul eparchial din 1891 cu obligământul de a fi continuat pe viitoriu.

La cererea repețită a mai multor institutori și învĕțători, parte de aici din țară, parte din Transilvania și Ungaria, am ținut pe urmă alte asemenea cursuri în Sibiiu.

Mai la vale urméză unele relații sumare asupra cursurilor mele estraordinare, ce am mai ținut după cele ce se cuprind în prima mea broșură, citată mai sus, în materia acestui obiect.

Greutățile, cu cari am avut a me lupta în acéstă direcțiune au fost fórte mari. Nu m'am sustras dela nici un sacrificiu pentru scopul, ce urmăriam și urmăresc, de a accelera, pe cât se póte propagarea cunoscințelor technice practice ale lucrului manual în scólele nóstre. Cu multă plăcere am prestat serviciile mele în mod gratuit la tóte cursurile de până acum. Mai simțitóre însĕ decât tóte acestea au fost sacrificiile bănesci, cari au constituit deficitul, resultat din insuficiența încassărilor, destinate pentru acoperirea necesităților cursurilor (remunerarea măestrilor ajutători la instrucție și procurarea materiilor prime și în parte a uneltelor.)

In primăvara anului 189', invitat fiind cu insistență de congresul didactic din țară prin rĕposatul secretar al congresului, profesorul C. C. Dobrescu Prahova, am ținut o conferență la acel congres, în Craiova In acéstă conferință am desvoltat însemnătatea pedagogică a lucrului manual, dând lămuriri asupra confecționării mai multor obiecte, presentate anume spre acest scop din tóte specialitățile, cari s'au dovedit până acum mai corĕspunḑĕtóre educațiunei și instrucțiunei tinerimei.

In urma conferinței sus menționate mai mulți membrii ai corpului didactic, doritori de a învĕța practica technică a lucrului manual, au cerut cu stăruință sĕ țin pentru ei un curs de asemenea natură, fie în țară, fie în Transilvania. De aci a urmat ținerea cursului din vara anului 1892.

După încheierea acestui curs, dl ministru al instrucțiunei publice din țară, informat — se vede — despre resultatele cursurilor de lucru manual pe de o parte ér pe de altă parte fiind acest obiect tocmai la ordinea ḑilei și luat chiar în combinație la alcătuirea nouei legi pentru învĕțămêntul primar (atunci încă numai proiect) — mi-a făcut onórea de a mĕ chema aici la Bucuresci și a mĕ numi profesor de lucru manual la cele 2 scóle normale, de institutori și învĕțători.

Domnii institutori și învĕțători din țară, cari au luat parte la cursurile mele, au fost ficient spre a demonstra, că politica italiană, ori-cât de inclinată a fost în totdeauna, sĕ caute o alipire imtimă cătră Anglia, cu tóte acestea totdeauna a pus înaintea tuturor celorlalte datorințe buna înțelegere cu aliații sĕi, Germania și Austro-Ungaria. Italia are desigur un merit în faptul, că acțiunea Angliei, Franeiei și Rusiei în chestia armenească s'a transformat cu încetul într'o acțiune generală europeană, la care participă tóte puterile în acelaș spirit și în aceeași tendință, însĕ e remarcabil, că totdeauna înainte de acéstă transformare, precum și după aceea, s'a dovedit înțelegerea puterilor din alianța triplă, ca solidă și de tot sigură. Dacă dintr'o parte, adecă din partea politicei germane, s'ar putea ḑice, că a manifestat un fel de abținere, acéstă imputare este tot atât de puțin îudreptățită, ca și aceea, care i sĕ face politicei italiene, că D-ḑeu scie, ce acțiune separală intenționéză ea în înțelegere cu Anglia. In Viena, unde este mai aprópe interesul, ca sĕ țină în vedere acéstă chestie, lumea oficiósă este întru tóte pe deplín mulțĕmită cu atitudinea imperiului german, și cu a celui italian, și acésta ajunge spre a arĕta, că nici Germania nu sĕ pórtă prea încet, nici Italia prea repede, că din contră amêndouĕ statele se țin corect de linia, în care sĕ mișcă concertul puterilor europene. — Așa dară încă odată: 1) Tóte puterile europene lucréză în cel mai comun acord în chestia orientală 2) Intre puterile, cari fac parte din tripla alianță, esistă cea mai intimă legătură, până și în cele mai mici detalii. Cine se mai póte îndoi în fața acestor fapte, că pacea Europei e pe deplin asigurată!?

* * *

Cetim în „Pester Lloyd“: „Sinodul episcopesc sêrbesc e convocat pentru ḑiua de 15 Decembre la Carlovitz, ca sĕ-și continue activitatea și sĕ facă alegerea episcopului din Buda. Sĕ prevede, că va fi ales, precum i se scrie ḑiarului „Egyetértés“, preotul greco-oriental din Buda, Ieremia Magyarevici. Acesta e un bun patriot cu sentimente unguresci și tocmai de aceea din partea minorității i sĕ fac dificultăți; minoritatea a candidat pe archimandritul Mitrofan Sevici și pe fostul preot militar Zmejanovici. Probabil, că Magyàrevici va avea maioritatea absolută. — Cuvintele ḑiarului guvernamental: „Acesta e un bun patriot cu sentimente unguresci“ n'au lipsă de loc de comentar:

In ce privesce retragerea minitrului Kőller din cabinetul imperiului german, numai încape nici o îndoială. Fóia oficială încă nu a publicat păn'acum nimic; sĕ vede, e fórte greu, sĕ se găséscă succesorul. Despre motivele, cari au provocat retragerea, scrie ḑiariul german „Volk“ următórele: Kőller a fost cel mai de căpetenie representant al politicei, care sĕ face cu pumnul. Modul, cum a înscenat el lupta contra socialiștilor, n'a fost după gustul principelui Hohenlohe, care ca diplomat le cumpĕnesce tóte cu liniște. Impregiurarea, că el a întreprins disolvarea neîndreptățită a reuniunilor social-democrate fără scirea colegilor sĕi, i-a săpat terenul de sub piciór̆e Dnul de Kőller a creḑut, sĕ pótă pușca cu un glonț de pușcă printr'un părete de stêncă. Dar glonțul s'a rentors și a nimerit pe vênătorul. Puțini ómeni vor vĕrsa lacrimi după sinucisul fără voie. Cei mai mulți vor gândi: Lucrul cel mai bun ar fi fost, sĕ nu fi devenit nici odată ministru; apoi mai bine a fost, că n'a stat nici un an ministru. L'ar linguși acela, care l'ar numi o mediocritate pe scaunul ministerial. Intr'o altă țară, d e. în Anglia, ar fi fost de tot cu neputință, ca un om de o cultură generală atât de minimâ și de o nedibăcie parlamentară atât de esprimată, peste tot sĕ ajungă la un oficiu atât de responsabil. Putea el vorbi, despre ce voia, despre „Romeo și Julia la țară“, despre artă sau literatură, despre politică sau morală, totdéuna aveai simțul, că nu e crescut pentru tema sa. Siguranța burșicósă a debutului sĕu póte, că i-a asigurat cândva un loc în parlament, între conservatori, dar ea n'a fost suficientă, ca sĕ înlocuéscă și celelalte calități de ministru, care îi lipsesc. — Ne mirăm, că și în Germania sĕ întêmplă, sĕ ajungă ministrii ómeni așa de puțin cualificați.

* * *

In Stuttgart s'a aliat din incidentul alegerilor comunale, partida poporală germană cu partida social-democrată. E interesantă resoluția, cu care s'a făcut compromisul d'intre aceste partide: „In fața politicei, care sĕ face acum în Berlin (alui Köller), din fundament greșită și plină de amărăciune, prin care sĕ reînoiesce persecuția de partide și suprimarea polițiană a partidei lucrătorilor s'a semnalat un protest și din partea celor mai hotăriți contrari ai social-democraților, și protestul nu póte fi mai demn și mai cu efect înălțat, ca prin inactivarea unei politici de toleranță. Partidul poporal trebue sĕ se opună hotărit în interesul unei desvoltări sănĕtóse orí-cărei încercări de complot nimicitor al partidei, care posede încrederea marilor cercuri din pĕturile de jos și care mai puțin prin escluderea dela conlucrarea positivă la problemele politice și comunale póte fi înfrêntă în rĕtăcirile ei“. Acestei convingeri i am dat și noi espresie în ḑiariul nostru immediat, ce am cetit despre dispozițiile polițienesci ale ministrului Köller. Am ḑis atunci, și ḑicem și acum, că un curent atât de puternic, cum e socialismul, nu sĕ póte omorî prin ordine ministeriale sau polițienesci, cari din contră în loc, sĕ-l nimicéscă, îl promovéză. Faptul deja sigur, că tocmai din acéstă causă va fi silit Köller sĕ se retragă, e un nou triumf pentru socialism care, așa se vede, că merge cu pași gigantici înainte. Nu în politică este de a se căuta lécul, ci în ameliorarea stărilor sociale economice-financiare. In interesul omenimei întregi ar face bine după a nóstră părere, tóte guvernele din lume, sĕ se ocupe mai mult cu cestiile sociale, economice-financiare, cu o educație religiósă și sĕ facă mai puțină politică!

* * *

Faptul, că în Varșovia a fost numit guvernor-general, Șuvaloff a provocat o nemulțămire mare, mai în tótă pressa ruséscă. Nu e o gazetă, care sĕ nu strige, că influința ruséscă în polonia decade, că polonismul își ridică capul mai cutezător ca ori și când, și că nu trebuie sĕ aibă cine-va încredere în poloni, cari nici odată nu sĕ fac ruși. La tóte aceste acuse îndreptate contra contelui Șuvaloff, a rĕspuns numai o singură fóie, cea oficiósă a guvernorului amintit. Eă numesce tóte aceste acuse niece agitații stricăcióse, cari împedecă apropierea pacinică, a polonilor de ruși Acéstă declarație însĕ a aruncat numai ulei pe foc. Presa ruséscă s'a mâniat și mai tare și continuă a-și esprima fără reservă indignarea ei. Ar putea deocamdată sĕ nu sĕ mai întrécă, ḑice „Neue Freie Presse“: Un guvernor general din Varșovia trebuie sĕ bage bine de sémă la aceea, cum suflă vêntul din Petersburg și deocamdată suflă acolo vênturi atât de diferite, încât și cea mai fină ureche diplomatică ar putea ajunge în dubiu asupra întrebărei, care direcție e predominantă. Contele Șuvaloff e cu toți afabil și caută după putință, sĕ-i mulțăméscă pe toți. O afabilitate deosebită către poloni din partei nu sĕ póte nega. El scie fórte bine, că lumea oficiósă în Peterburg e mulțămită cu el, dacă își va împlinì datorințele sale, întru cât e cu putință pe lângă hotarîta ținere a polonilor la naționalitatea lor, fără de a ajunge la mĕsuri brutale. De altmintrelea și polonii sĕ vor feri, ca sĕ i facă greutăți contelui Șuvaloff, pentru că ușor s'ar putea treḑi cu un al doilea „Gurko“. Nu ne putem mira din destul pentru ce atâta îngrijire din partea presei rusesci, pentru o mână de poloni. Lacomi mai sunt și rușii; ar vrea sĕ cuceréscă tótă lumea. Russificarea este problema tuturor guvernelor colosului dela Nord!

* * *

In Vinerea trecută, în momentul, când s'a închis ședința camerei din Paris, s'au auḑit în sală trei pușcături de revolver. Mai erau de față numai 15 deputați. N'a fost nici unul rănit.

Ce lucru grozav; nici în parlament nu mai póte fi francesul sigur de viața lui. Étă unde duce lipsa de religiositate!

Rĕspuns la o întrebare.

Din incidentul articolului nostru *„Cértă între frați“* din Nrul 128, dl Ax.... din Brașov, din a cărui predicație de post citasem o alineă, pentru unica observare ce o făcusem între parantese „prea târḑiu te ai pocăit și D-Ta, dle Ax ....“ ne pune următórea întrebare:

„Ce legătură are cérta între frați, adecă părerile din „Dreptatea“ și combaterea „Tribunei“ cu postul de cărnării, spirtuóse și tabac a lui Ax....?

Ce combinațiune, ce deducțiune, că dela lipsa de capi ori conducĕtori naționali și nihilism sĕ ajungi la predica despre post și convingerea lui Ax..., că cu postul am puté îndupleca pe adversarii noștri sĕ ne recunóscă de națiune politică? și dacă și un astfeliu de păciuitor propoveduitor ar pretinde a fi cap sau conducĕtor, ce a greșit, ce delict, ce fără de lege? Ce crimă a comis sau ce ar fi trebuit sĕ facă și nu a făcut, ca sĕ nu fie prea târḑiu pocăința?“

Venim cu plăcere sĕ satisfacem cererei dlui Ax.....

La tótă întêmplarea este o coincidență frapantă între disputa „Dreptății“ cu „Tribuna“ și între vederile dlui Ax.... despre modul de a recâștiga românii dreptul de „națiune politică“

„Tribuna“ se laudă cu „conducĕtorii“ fără a i numí, „Dreptatea“ ḑice, că nu cunósce nici un conducĕtor, noi constătăm, că în faptă nu se arată pe scenă nici un conducĕtoriu, prin urmare pretinșii conducĕtori, cu toții s'au pus pe înfrênare dela luptă — pe post politic.

Deóre-ce însĕ nu se póte presupune despre conducĕtorii români, că ei n'ar lupta pentru revendicarea drepturilor politice confiscate, ér dl Ax... afirmă, că cel mai sigur mijloc „de a puté îndupleca pe adversarii noștri sĕ ne recunóscă de națiune politică“ este postul, cel mult în 2—3 ani, trebue sĕ presupunem despre pretinșii conducĕtori, că și ei sunt inspirați tot de vederile dlui Ax ... și întru împlinirea sfintei lor chemări au abandonat lupta purtată fără succes 30 ani, ca postind 2—3 ani sĕ ne pomenim p. e. în anul Domnului 1898 cu autonomia Transilvaniei, presentată drept cadou de Crăciun de către adversarii noștri.

Veḑi dle Ax.... că între cele scrise în „Tribuna“ și „Dreptatea“ și între articolul D-tale din „Gazeta Transilvaniei“ este o „legătură“ strînsă, o „combinațiune“ fundată, ér „deducțiunea“ nóstră este logică.

Ér ce privesce pĕcatul Dtale de carele atât de târḑiu te ai „pocăit“, acela nu este altul, decât că atât amar de timp ai ținut „lumina sub obroc“ și numai acuma după ce treiḑeci de ani ne-am sleit tóte puterile în luptă sterilă, vini și ne deschiḑi ochii, cum? cu ce mijlóce putem noi în 2—3 ani sĕ devenim „națiune politică“? și încă un mijloc atât de ușor, sĕ postim adecă Mercurile și Vinerile și cele 4 posturi prescrise de

---

informatorii entusiaști ai tuturor acelora, cu cari ei au venit în contact, le-a arĕtat prin practica lor în scólă însemnătatea lucrului manual educativ pentru poporul nostru și în modul acesta multora le-a câștigat interesul de a lucra împreună cu ei pentru rĕspândirea acestui obiect în scólele primare din țară.

O propagandă mai puternică în acéstă direcțiune a făcut în timpul din urmă d-nul Ioan Kalinderu, administratorul domeniilor Corónei. D-sa s'a îngrijit de timpuriu nu numai pentru pregătirea invĕțătorilor sĕi în lucrul manual, ci și pentru punerea în practică a acestui obiect, într'o mĕsură mai mare și într'o formă mai corĕspunḑĕtore intereselor țĕrii. Bogata colecțiune de produse industriale din comunele domeniilor Corónei, colecțiune ce s'a vĕḑut la esposiția cooperatorilor din țară în anul 1894 și 1895 din Bucuresci, este o industrie națională frumósă și destul de perfecționată, isvorită numai din lucrul manual scolar.

Cât pentru activitatea mea pe terenul practicei obiectului des menționat, de când am intrat în țară până la data scrierii acestor rênduri, activitate care a depins și depinde în cea mai mare parte de alții și sub influența diferitelor împrejurări, nu vrcau sĕ înregistrez de astă-dată, decât cursul estraordinar din vara anului 1894, asupra căruia urméză relații la rêndul sĕu mai la vale.

Cursul ținut în Sibiiu,

1—30 August, 1890.

După-cum corpul nostru didactic s'a arĕtat de doritor de a-și câștiga cunoscințe temeinice în practica lucrului manual, era natural, sĕ fie — precum a și fost — o afluență mare la acest curs, cerut cu atâta insistență din tóte părțile. Cereri pentru înscriere au venit dela învĕțători din Țară, din Transilvania, Ungaria și Bucovina. Numai 60 de locuri au fost hotărîte de consistoriul eparchial. Mulți împinși de dorința entusiastă de a învĕța cu ori-ce sacrificiu lucrul manual, au stăruit și după ce au fost odată respinși, ca sĕ fie primiți la curs (unii chiar cu tóte cheltuelile lor proprii). Lipsa de spațiu și de puteri didactice pentru instruire n'au permis cu tóte aceste a se spori numĕrul participanților acestui curs.

La acest curs s'au învĕțat următórele specialități de lucru manual: Impletituri de pae, papură și nuele, cartonagiul cu legatul cărților, sculptura geometrică cu traforagiul și têmplăria.

Din aceste 6 specialități fie-care participant a putut învĕța câte dóuĕ; numai cei, cari și-au ales împletiturile de paie și papură au putut învĕța, pe lângă acestea, încă una din celelalte specialități.

Pentru prevederea instrucțiunei technice practice am avut ca ajutor pe dl institutor din Brașov, Candid Mușlea, cu care făcusem primele întreprinderi de lucruri manuale.

Afară de partea technică practică am predat tuturor participanților în mod colectiv și teoria lucrului manual: (Esplicațiuni asupra principiilor pedagogice, cari servesc de basă practicei acestui obiect, desvoltarea istorică a lucrului manual și esplicațiuni asupra materiilor prime asupra, uneltelor necesare și metodologia lucrului manual).

Obiectele lucrate au rĕmas în proprietatea celor ce le-au confecționat; ei și le au putut însĕ ridica din sala, în care au fost espuse, numai după încheierea cursului.

Timpul de instrucție a fost 7 óre pe ḑi. Aceste óre au fost sporite în urma cererii unanime a participanților cursului.

Discuțiunile de séra, asupra diferitelor cestiuni relative la anumite împrejurări locale, cari influințéză într'o formă sau alta practica lucrului manual, au fost obligătóre pentru toți. (Va urma.)

sânta nóstră biserică. Un lucru carele poporul „talpa ţerii“ îl face, şi numai dela inteliginţă se cere puţină înfrênare, ceea-ce pentru un lucru atât de sublim, negreşit o va face, numai sĕ fie convinsă, că va avea resultat.

In acest scop, spre a contribui şi noi cât se póte la capacitarea inteligenţei, ne permitem şi noi următórele întrebări cătră DV.

1 Ce legătură, este între începutul şi între sfêrşitul articolului Dtale, publicat în Nr. 157 al „Gazetei Transilvaniei“.?

2. Ce „legătură“ ce „combinaţiune“, ce „deducţiune este între postul de cărnării, spirtuóse şi tutun şi între dreptul românilor de „naţiune politică“ ?

Avis!

In faţa alegerilor municipali, ce se vor efectui în congregaţiunea din 19 Decembre n. a. c. sĕ convócă şedinţa clubului municipal român din comitatul Sibiiului, pe *Vineri, în 13 Dec. n. la 5 óre p. m.* în localul casinei române din loc.

Concurenţii români, cari voiesc sĕ reflecteze la vre-unul din posturile vacante au sĕ se însinue la biroul clubului

Sibiiu, în Decembre n. 1895.

Biroul clubului:

Ioan A. de Preda,
preşedinte

Dr. N. Vecerdea,
secretariu.

Noutăţi.

Invitare. Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ învită la *„Şedinţa publică“*, ce se va ţiné Mercuri, în 29 Novembre st. v. în memoria marelui archiereu Andreiu în sala cea mare a „seminariului Andreian“ Inceputul la 7 óre séra. Ofertele benevole în favorul societăţii se vor cuita cu mulţămită pe cale publică.

Program:

1. „Cuvênt ocasional“, rostit de Vict. Păcală, cleric în cursul al III-lea.
2. „D. ḑeul nostru“, de D. Cunţan, esecutat de corul seminarial.
3. „Actul V., scena IV. şi V. din „Ovidiu“, dramă de V. Alexandri, predată de Lazar Triteanu (Ovidiu) şi Ioan D. Şortan (Ibis), clerici în cursul I.
4. „Introducerea limbei slave în biserica nóstră“, disertaţie de Iosif Enescu cleric în cursul al III-lea.
5. „Clevetici Ultra-Demagogul“, canţonetă comică de V. Alexandri, predată de Traian V. Motora, cleric în cursul al II-ea.
5. „Pe orisont departe“, de F. Mendelssohn, esecutat de corul seminarial.

In legătură cu acésta sĕ aduce la cunoscinţa On. Public, că la consultarea M. Onor. Corp Profesoral în o şedinţă a societăţii s'a adus un conclus, în urma căruia învitările din partea elevilor seminariali nu se mai fac, ca în trecut, adecă în persónă, răpind procedura acésta prea mult timp, ci numai prin postă.

* * *

Programul concertului militar, care sĕ va da în sala dela „Gesellschaftshaus“ în 11 Decembre n. a. c., în favorul susţinerii mormintelor celor căḑuţi în Boemia.

1. *„Marş de aducere aminte“* de Suck.
2. Quvertura din opera *„Mignon“* …, de Thomas.
3. Fantasie din opera *„Aida“* …. de Verdi
4. *„Jocul fetelor, cari vênd flori şi Condollieri“*, din baletul *„Rouge et noir“* … de Bayer.
5. Fantasie *„Carmen“*, pentru violină, de Sarasate.
6. *a) „La Königsee“*, idillă, de Behr; *b) „Harfă şi césornic de joc“*, de Harmston.
7. *„A II-a Rapsodie unguréscă“*, de Liszt.
8. Dóuĕ cântece din opereta „Cameradul de aur“, *a) „Cântec de Tătovare“*; *b) „Fetiţă eu te iubesc“*, de Roth.
9. *Fragmente din opera „Pagliacci“*, de Leon Cavallo.
10. *„La noi acasă“*, vals, de Strauss.

Nu sĕ face încunosciinţare despre acest concert, care sĕ va ţiné la mese întinse, prin placate. Intrarea 1 corónă. Deschiderea salei şi a casei la 7 óre. Inceputul concertului la $7^1/_2$ óre.

* * *

Cea mai mare flóre din lume. Pe insula Sumatra cresce o flóre, numită Amosfotacus Fitatum. Acéstă plantă pe timpul înfloririi n'are decât o singură frunză, care e lungă de 15 metri, şi cotorul ei abia îl pot cuprinde doi ómeni Potirul flórei aşa e de mare, încât póte acoperí trei ómeni.

* * *

Ce sĕ mânânce o cântăréţă? O cântăréţă de profesiune scrie, că tortele, nucile migdalele, stafidele şi tóte bucatele gătite cu scorţişóră sunt venin pentru o cântăréţă. Ea dă sfatul ca cel puţin douĕ óre înaintea de a cânta, cântăréţa sĕ mânânce mâncări uşóre. Când are sĕ cânte la 8 óre, ea totdéuna mânâncă la 4 óre Ce privesce beuturile ea ḑice: beuturile preste tot sunt stricăcióse, laptele singur e recomandabil şi încă mai bun este amestecat cu sodă. Vinul, fie de ori-ce calitate, este stricăcios. Póme próspete şi cópte bine, cu deosebire bóne de struguri sunt cele mai recomandabile pentru o cântăréţă.

* * *

Jertfa credinţei deşerte. Causa morţii Luisei de Savoia, mama împĕratului Germaniei Francisc I., a fost un comet, pe care ea l'a vĕḑut într'o nópte din luna lui Septembre 1531 în odaia sa de durmit. Vĕḑênd în odaia sa o lumină deosebită, dete ordin sĕ se ridice perdelele, şi atunci apărù un comet strălucitor. Acesta e sĕmn rĕu, îşi gândi ea, şi poruncí sĕ se lase jos perdelele şi sĕ se facă pregătiri pentru despărţirea ei de pe pămênt. Medicul de casă o asigură, că sănĕtatea nu-i este atacată şi că se află deplin sănĕtósă, ceea-ce şi ea recunoscù, dar ţiné una, că acel semn este semnul morţii ei apropiate. Luisa de Savoia a şi căḑut jertfă credinţei sale deşerte, căci a treia ḑi închise ochii pentru totdéuna.

* * *

Viéţa omului. In lumea intrégă mor în fie-care an 33 milióne de ómeni, sau 91.554 într'o ḑi, 3730 într'o óră şi 62 în fie-care minută. Fie-care puls însé mnă mórtea unei fiinţe omenesci. Cei mai mulţi morin etate de 38 ani. A patra partte din populaţiune mor înainte de-a ajunge 7 ani, ér jumĕtate mor înainte de-a ajunge al 17 an al etăţii. Din 10,000 de ómeni numai unul ajunge etatea de 100 de ani; din 500 de ómeni numai unul ajunge etatea de 90 de ani şi din 100 de ómeni, numai unul ajunge etatea de 70 de ani. Cei însuraţi trăesc mai mult, decât cei neînsuraţi. Din 1000 persóne, cari au ajuns etatea de 70 de ani, au fost: 43 preoţi 40 ţĕrani, 33 ḑileri, 32 militari, 29 advocaţi şi ingineri 27 profesori şi 24 medici.

* * *

Ce influinţă are nutrirea cu carne asupra pĕrului? Labouchère cunoscutul deputat radical englez desvóltă în mod interesant într'o fóie englesă: că ce influinţă are nutrirea cu carne asupra pĕrului. Nu de mult — ḑice — au scris foile francese despre influinţa ce o esercéză musica asupra desvoltării pĕrului. Aşa mi-se pare, că aci este vorba numai despre nisce casuri obvenite ca din întêmplare, basate pe forme curat esterióre. Causa acestui fenomen este mai mult de a sĕ căuta în aceea, că musicanţii în mare parte sunt din regiunile sudice sau sunt de origine jidani. La tóte popórele, care se nutresc cu carne, găsim o slabă desvoltare de pĕr. In timpurile antice când jidovii trăiau strict dupa prescrisele talmudului, ei spălau carnea atât de tare până când apa cea din urmă, ce se scurgea de pe ea, era de tot curată. Prin acésta carnea îşi perdea gustul, nu le escită pofta de mâncare şi nici nu se nutréu cu ea în o mĕsură atât de mare, ca alte popóre. Icónele vechi jidovesci ne represintă tot persóne cu barbe mari şi pĕr bogat. Se înţelege cu modul acesta musculatura nu li-se prea putea desvolta; de altcum nici nu se ocupau ei cu astfel de meserii, cari sĕ fi reclamat o musculatură mai desvoltată. Foile francese aduc de esemplu pe Verdi, pentru a dovedi influinţa binefăcĕtóre a musicei pentru crescerea pĕrului. Faţă cu acésta Labouchère amintesce pe Rochefort, care nici notele nu le-a cunoscut. Dacă Rochefot nu 'şi-ar tunde bogatul sĕu pĕr cărunt, ar cresce atât de tare, încât nu o femee frumósă l-ar putea invidia pentru el. Apoi Rochefort trăesce fórte moderat, şi se ḑice că în viaţa lui numai odată a beut vin, ca băiat, dară şi atunci l-a lăpĕdat la moment. Statuele grecesci represintă capete cu pĕr bogat, pe când d. e. Caesar, care aparţinea clasei como tisătorilor, a fost de tot pleşuv. Ludovic XIV şi-a perdut pĕrul de timpuriu, şi-a purtat pĕrucă.

* * *

Cel mai straniu ḑiar, de sigur, a început sĕ apară în Barcelona sub titlul de „Tela Costada“ („Pânḑă tăiată“). Numĕrul 1 este făcut dintr'o bucată de pânḑă, formatul unei cóle tipărite. Tecstul şi ilustraţiile sunt esecutate fórte desluşit, curat şi înfăţişază acele servicii, la cari se póte întrebuinţa „Tela Costada“, anume: precupeţóia şi-l póte pune pe cap drept năframă; golanul îşi cârpesce pantalonii cu fóia; Nemţóica îl întrebuinţază drept făşii; „gigerl“-ul îl bagă în buzunariul de pe piept ca batistă „extra“; studentul ca piept la cămaşă; calfa ca traistă pentru unelte, etc. Ḑiarul se vinde cu 12 cr. şi cel dintâiu numĕr s'a tipărit în 12.000 esemplare.

* * *

O societate nostimă. Melioriştii din Anglia voesc sĕ facă o societate de tot nostimă. (Melioriştii în Anglia sĕ numesc acei individi, cari au pretensiunea, de a fi îndreptătorii lumei. Ḑiarul „Medical Monthly“ publică sub titlul: „Lucruri molipsitóre“ unii articoli, în cari se arată până la evidenţă, că sărutările sunt periculóse. Japonezii trebue sĕ fie ómeni cu minte, căci ei nu se sărută nici-odată. Englezii ţin calea mijlocie, dar până unde are sĕ se întindă acésta cale, încă nu-i determinat. Lucru firesc, că din partea autorităţilor civile abia sĕ va face vre-un pas în sensul acesta. Dacă — ḑice un critic — ne-am ţiné de tóte prescripţiile medicale, ar trebuí ca vecinic sĕ purtăm cu noi o sticluţă cu medicină. La englezi nici femeile nu se sărută, ci îşi dau numai mânile, plecându-se uşor. Sărutul chiar şi la intâlniri e privit ca lucru mojicesc.

* * *

Cum îşi petrec domnitorii? Sultanul din Marocco are în palatul seu de pe mare un drum de fer, care trece prin salele palatului şi se stêrşesce în odaia lui de dormit.

Mica maşină a acestui tren trage după sine un cupeu asemenea mic, în forma unei sănii, în care Sultanul şede comod, ori stă culcat. Acéstă cale ferată de casă a costat 240,000 fl.

Regele Portugaliei a poruncit sĕ i se facă o altă mirozenie. El şi-a comandat adecă o caléşă cu vapor, cu care acuşia va puté sĕ se preumble pe stradele din Lisabona.

* * *

Un mire de 80 de ani. Cunoscutul bărbat de stat al Australiei Henry Parkes, în etate de 80 ani, acum a treia-óră se căsătoresce. Alésa inimei sale este o fată de 22 ani, a unui econom: ea stă deja de 4 ani în serviciul actualului sĕu mire. Foile din Australia emuléză întru a lăuda frumseţa şi hărnicia acestei fete.

* * *

Haz.

— Dar de ce te închiseră cumetre?
— Pentru-că am găsit un cal.
— Numai pentru atâta lucru?
— Apoi mai e, că l'am găsit înainte de a-'l fi perdut stăpânu-seu.

*

Sócra: „Iubite ginere, voiesc sĕ me fotografez anume pentru tine, fi bun spune mi în care vestmênt mĕ veḑi mai bucuros?“

Ginerele: „Mai bucuros te vĕd … în vestmênt de călătorie“.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

De lângă Murĕşiu 23 Novembre.

Illoialitatea tribuniştilor.

Domnia lor îşi bat pieptul lăudându-se cu loialitatea lor cătră Monarchul nostru, şi ostentativ vreau sĕ se presinte, ca cei mai credincioşi supuşi ai tronului.

Cum însĕ nu le vine la socotéla vre-o disposiţie mai înaltă, nu se sfiesc a o critisa cu cuvintele cele mai necioplite.

Aşa acum nevenindu le la socótă distincţiunea prea înaltă, cu care fu onorat ilustritatea sa Dr. Iosif Gall, şi care distincţiune însémnă aprobarea acelei direcţiuni politice, ce tinde a promova buna înţelegere între români şi magiari, a realisa programul partidei moderate a românilor, actul acesta îl timbréză de nemoral, ḑicênd, că ordul i s'a dat pentru trădarea bisericei şi naţiunei sale, ori póte cred ei serios, că aşa ceva ar fi un merit vrednic de distingere la locurile preaînalte!

Sermanul poporul român, unde l'ar duce profeţii cei falşi dela „Tribuna“, dacă ar asculta de ei, l'ar înstrĕina de cătră dinastia, de cătră cel mai puternic razem al sĕu; ar fi supremul timp, ca publicul sĕ părăsésca atare fóie, care periclitéză viitorul românilor propagând idei, cari trebue sĕ îl ducă la prăpastie.

Duşmănia nemărginită, de care se aprind tribuniştii faţă de tot omul, care nu jóră în principiile lor, i-a orbit de tot; cu limba de foc sar şi asupra acelora, cari au căutat a le ajuta idolilor lor, când suferiau în închisóre; întrebaţi domnilor pe capii DVóstră, Lucaciu şi Coroian, ce le a ḑis ministrul Erdélyi, când au fost la dênsul, ca sĕ mulţămésca pentru agraţiare? Nu li-a spus óre: domnilor, de multe ori a călcat acest parquet domnul Gall, căutând sĕ vĕ ajute şi sĕ mijlocésca eliberarea! Mulţiamul e acum, că argaţii memorandiştilor îl târăesc în tină.

Curtius.

Nr. 438—1895

CONCURS.

Pentru conferirea unui stipendiu de 100 fl. din fondul general al Asociaţiunii, unui tinĕr român din Munţii apuseni, ca sĕ pótă urma cursul la vre-o scólă de sculptură în lemn sau pétră din patrie, sĕ escrie concurs cu terminul până la 30 Decembre 1895.

Tinerii cari doresc a reflecta la acest stipendiu, au sĕ înainteze cererile, în terminul deschis, Comitetului Asociaţiunii în Sibiiu (Nagy-Szeben, Mühlgasse 8), instruite cu următórele documente:

1. Atestat de botez;
2. Atestat scolar, din care sĕ se vadă, că a terminat II clase la vre-o scólă medie sau civilă, ori apoi VI cl. la scóle elementare poporale, ca sĕ pótă fi primit la vre-o scólă de categoria amintită, cu începutul semestrului al II-lea dela 1 Februar, anul curent scolar;
3. Atestat, dacă de present cercetéză deja vre-o asemenea scólă;
4. Document despre învoirea părinţilor sau tutorului, prin care sĕ obligă a permite tinĕrului, ca sĕ încheie în regulă cursul învĕţămêntului de patru ani;
5. Alte eventuale decumente recomandatóre.

Cererile întrate după termin nu se iau în considerare.

Sibiiu, din şedinţa comitetului Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută la 3 Octobre 1895.

Dr. *Il. Puşcariu,*
vice-preşedinte.

Dr. *V. Bologa,*
secretar II.

Loterie.

Sâmbătă, în 7 Decembre n. 1895.

Budapesta: 16 85 60 48 83

[219] 1—1

Publicaţiune.

In sensul §-lui 124 a procedurei judecătoresci în cause matrimoniali se aduce la cunoscinţă publică că Ana Ciaba din Ofenbaia este despărţită de pribegitul ei bărbat Alecsă Rancea, tot de acolo, prin sentinţa consistorială Nr. 6516 Bis.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Lupşa.

Ofenbaia în 19 Nov. 1595.

Ioan Damian,
protop.

6346/895 sz. polg. [215] 2–3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzéteszi, hogy Szebenmegyébe kebelezett Hermány község határának tagositása megengedhetösége feletti tárgyalást a nagyszebeni általános takarékpénztár mint érdekel birţokos kérelme folytán elrendelte és annak határnapjául 1896 évi jánuár hó 13-ik napját d. e. 9 órakor a hermányi községi irodába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenö birtokosok a tagositásba beleegyezöknek fognak tekintetni.

A nagyszebeni kir. törvényszéknek 1895 évi november hó 14-én tartott üléséből

Phleps Frigyes, elnök. (Olvashatlan) jegyző.

---

[213] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a doua din opidul Cincul mare protopresbiteratul Agnitei, sĕ escrie concurs cu terminul preclusiv de 30 ḑile dela prima publicare în fóia bisericéscă „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post, după cum s'a constat şi staverit din partea comitetului parochial, dau un venit anual de 633 fl. 90 cr. v. a.

Doritorii a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile concursuale la subsemnatu, oficiu protopresbiteral în terminul preclusiv instruite şi provĕḑute cu documentele de cualificaţiune recerute de normele bisericesc în vigóre

Informaţiuni mai deaprópe despre starea acestei parochii sĕ pot lua dela subsemnatul oficiu protopresbiteral sau dela comitetul parochial respectiv.

Agnita, 29 Octobre 1895.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv. Oficiul protopresbiteral.

Sabin Piso,
protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		**Budapesta**		5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		**Szolnok**		2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48		**P. Ladány**		12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3.42	7.08	—	1.48	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.26	11.04	8 43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl.		sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27		**Ghiriş**		–	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50		**Cucerdea**		—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	–	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.18	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26		Homorod		–	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15		Apaţa			3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara		Circulézĕ numai Vineri	3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31		**Predeal**		5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	**Bucuresci**	pl	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriş — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt						Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.21			**Ghiriş**			5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.41			**Turda**			4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36		7.40		Carei-mare		7.10	3.16		9.20	—
—	6.06	2.12		8.16		Zelău		6.36	2.42		8.46	—

Braşov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst								Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl.	**Braşov**	sos.			7.36	1.29	
	9.05	5.13								7.21	1.14	
	9.37	5.45				Cristian				6.51	12.51	
	9.57	6.05								6.41	12.41	
	10 17	6.25				Tohanul vechiu				6.16	12.15	
	10.28	6.36			sos.	**Zernesci**	pl.			6.06	12.05	

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28			**Simeria**			4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46			Cerna			4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12			**Hunedóra**			4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.01			**Braşov**		8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34			Prejmĕr		7.45	1.16	–		6.34
6.45	10.49	—	4.17			Sepşi S.-Georgiu		6.53	12 25	–		5.28
8 08	12.48	—	5.46			Covasna		5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23			**Kezdi-Oşorheiu**		4.56	10.25	—		2.37

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—		Murĕş-Ludoş		6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—		Ţaga-Budatelic		—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—		Bistriţa		—	1.16	—	—	5.55

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		**Budapesta**		7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05		**Szolnok**		4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos.	**Arad**	pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35								
—	2.44	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06		Gyorok		10.15	—	8 19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17		Pauliş		10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34		Radna-Lipova		9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57		Conop		9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13		Bêrzava		9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53		Soborşin		8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22		Zam		7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.18		Gurasada		7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04		Ilia		7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22		Branicica		6.44	—	4.39		–
—	—	8.52	9.57	10.48		Deva		6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10 08	11.02		**Simeria** (Piski)		6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44		**Alba-Iulia**		4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos.	**Teiuş**	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl.	**Budapesta**	sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59		**Cucerdea**		7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40		Ludoş		7.03	1.58	7.43	12.32	
–	5.07	10.27	5.26	11.11		**Oşorheiu**		5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—				—	9.20	5.04	10.—	
—	7.19	12.21	7.19	—		**Reghinul-săs.**		—	7.49	3.25	8.25	

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl.	**Copşa-mică**	sos.	9 34	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12. -	7.41		Şeica mare		9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21		Lómneş		8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6 35	3.57	1.03	8.50		Ocna		8 11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos.	**Sibiiu**	pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.36	1.46	—	p.		sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marţi şi Vineri	—
--		4.48	1.58	—		Şelimber		7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—		Veştem		7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Şebeşul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54	—	—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacul inf.		5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—		Cârtişóra		5.01	5.48	—	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpasul inf.		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viştea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beşimbav		4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.20	11.30	5.—			**Arad**			10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.47	6.14			Vinga			9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.05	7.39			**Timişóra**			8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20			Simeria			4.25	10.33	8.47	3.24
12.48	7 31	12.48	6.03			Haţeg			2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05			**Petroşeni**			12.—	6.10	5 25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—						8.38	—	4.54	9.48
6.20	11.32	5.10	—.—			Vulcan			7 47	—	3.56	8.57
6.40	11.55	5.30	—.—			**Lupeni**			7.15	-	3.21	8.25

Sighişóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08			Sighişóră			9.51	5 32	—	—
—	—	6.20	1.59			Odorheiu			7.15	3.—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 132 Sibiiu, Joi, 30 Novembre (12 Decembre) 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La cestiunea subsistinței protopresbiterilor nostrii.

I.

Prin decretarea legii despre căsătoria civilă subsistința protopresbiterilor nostrii este fără îndoială pusă sub întrebare Tot atât de neîndoios este însĕ, că lovitura, ce s’a dat bisericei creștine, în special bisericei nóstre ortodocse naționale, este neasemênat mai mare în partea ei morală, decât în cea materială.

Nu o vom pune dar pe acésta din urmă în primul plan, ci am dat și vom da la tótă ocasiunea espresiune durerei, amărăciunei nóstre pentru perniciósa și demoralisătórea degradare a sacramentului căsătoriei, precum vom simți totdéuna lovitura dată bisericei și stirbirea drepturilor ei vechi ca însași acésta dḑeéscă instituțiune.

Vom respinge nemeritata imputare, ce ni s’a făcut dintr’o parte puțin competentă și de loc sprijinită de adevĕr, ca și cum noi am fi cei-ce punem partea materială a situațiunei, ce ni s’a creat, pe primul plan; — dar acésta tristă situațiune ca un fapt complinit, — ne vom interesa de sórtea acelor organe, ce duc povara administrațiunei bisericesci și sunt stêlpii caracterului ei național.

De data-ce s’a sulevat acésta cestiune și ni s’a făcut chiar provocare, sĕ ne pronunțăm asupra ei; fie-’mi permis și mie a vorbi asupra ei.

Spre a putea face acésta cu succes, vá fi absolut necesar, ca mai întâiu sĕ stabilim un principiu sănĕtos, dela care purceḑênd sĕ scim: Ce suntem, ce voim și ce putem?!.....

In basa tradițiunilor nóstre preoțesci nu cred, că s’ar afla un atare principiu mai sănĕtos, decât cel esprimat de un zelos preot de dincolo, prin cuvintele: „Calea, ce ni-o trase divinul nostru Măestru, este calea crucei, calea suferințelor. ér nu a abundanței în cele materiali și lumesci“.*)

Dacă este așa, dacă asta ni-a fost și ne este calea preoțimei, îndeosebi a preoțimei române, apoi vom trebui sĕ înfruntăm cu mai mult curaj lovitura, ce ni s’a dat, sĕ nu desperăm!

Și de fapt așa este! Cercați istoria, cercați martiriul bĕtrânilor, al părinților și moșilor nostrii, și vĕ ve-’ți încredința, că așa este, nu altcum

Noi nu am fost nici odată îmbuibați de venite, nu, mai ales de venite sigure sistemisate. Părinții nostrii în timpuri bune pentru popor, au căpĕtat câte ceva dela popor, ér în timpuri rele, în revoluțiuni, scumpete și fómete, au muncit la lucrări publice, au lucrat pămêntul, au vênat și au pescuit alături cu poporul.

Timpuri mai dulci în privința acésta, ca și în multe alte privințe, am avut numai în așa ḑisa „eră Șaguna“, numai dela 48 încóce, numai deodată cu emanciparea bisericei nóstre naționale și regularea afacerilor și drepturilor ei prin legi codificate.

Acésta eră de pace a dăinuit până la ḑilele de opresiune, sub cari gemem astăḑi, dar părinții nostrii au pătimit neasemenat mai mult decât noi.

Și cu tóte aceste stăm uimiți înaintea miraculosului adevĕr, că preoțimea nóstră română nu numai a subsistat, ci a dat totdeuna chiar în chestie de avere pe fruntașii satelor

Enigma consistă în faptul, că preotul român câștigă, ca orășénul și cruță ca sătênul, sau cu alte cuvinte în vechiul adevĕr: Nu cel-ce câștigă mult, ci cel-ce cruță mult e avut!

Preste tot se scie din viața practică, că în salarii mari fără crutare numai demoralisare; — nici o fericire, dar nici vre o avere reală. Conceptul averei însăși este: A cheltui mai puțin, decât câscigi! Când vrei sĕ trăesci fără muncă și fără griji, deasemenea vei trăi rĕu și greu. De tot rĕu va fi, când vrei sĕ trăesci bine, pe lângă muncă puțină, ori neproductivă. Cetit’am óre unde-va: Generația modernă nu caută bĕtrânețe, ci tinerețe d’albe!... Și tot am mai cetit: Mai cu greu e, a-ți lua împrumut o bucată de pâne, decât o sticlă de sect!

Venitul preoțimei nóstre în largul țerei, adecă cu esceptiunea unor puține parochii, — în cele mai bune timpuri este de 2 și până la mult 500 fl., însĕ calculul mediu de 350 fl. este un venit, din carele un om cu minte, păstrătoriu și gospodar, póte face avere Și fiind că preoții nostri în general au fost ómeni cuminți și fórte modesti, de fapt au făcut averi relativ însemnate.

Adecă acea-și, ce scrieam în cartea mea „Reunirea“: „Preotul român — spre deosebire de mulți alți binevoitori (?!) ai lui — a luat și ia parte la tóte sarcinile, neajunsurile și asupririle, ce le îndură poporul seu, — supórtă cu el în parte tóte nenorocirile, ce vin asupră-i și lucréză alăture cu el, lucréză din greu pămêntul strămoșesc.

Cu alte cuvinte, preotul nostru n’a fost domn, ori numai domn, cum de regulă sunt domnii și de regulă preoții altor confesiuni, ci a fost econom gospodar și mult hărnicut

Astfel apoi in calea cea mai naturală i-a fost cu putință nu numai subsistința, ci chiar o relativă bunăstare. A câștigat cât ori care econom — și a pus pe deasupra, întrecând pe toți ceialalți economi, modestul seu venit preoțesc. A câstigat cât ori care econom, a pus deasupra venitul seu preoțesc și mai deasupra acestora întrecênd pe toți ceialalți economi, a pus mai buna sa gospodărie, purcésă din superióra sa inteligință — și și-a făcut stare de o modestă bunăstare.

In urmarea acestor vîrtuți, preoții români, rĕu remunerați, au umplut scólele cu fii lor; satele cu familiile lor binevĕḑute, căci binechibzuite; fondurile nóstre bisericesci și societari și chiar băncile nóstre, cu denarii lor înțelepțesce păstrați.

Scriind aceste, tare mĕ tem, că mi se va reflecta: „Acest om prémăresce și propagă o mare interesare de economie în contul cultivărei intelectuale a preoțimei nóstre...“

Rĕspund: Nu! — Pe lângă economie și preoție rĕmâne timp destul pentru cultivarea spiritului, dacă acésta se pune în locul multor plăceri netrebnice ale poleiturei moderne!

Și tot mai rĕspund: Nu, nu este absolut necesar, ca cultura și inteligența sĕ se pórte numai în mănuși și haine străine. „*Kleider machen Menschen*“, dar ce este mai mult, decât o recerință a curățeniei igienice, ori mai mult decât o recerință a presentării cinstite în societate, aceea nóuĕ ne este impropriu, este mai mult o importație jidovéscă, care — de dată-ce acest neam de ómeni nu au întru sine vre-un alt preț — presintă pe omul numai în haine.

Nu așa preotul român! El în general a fost puțin atins în trecut de poleituri netrebnice și prin acésta s’a deosebit fórte favorabil. In schimb a fost pĕtruns de o patriarhală probitate, diligență și pietate, ba în multe casuri sub patriarchala-i modestie și simplitate a ascuns comori de sciință.

Un om cu minte se bucură, dacă are încălțăminte în picióre și n’are trebuință de încălțăminte la mâni!

Dar eu întreb: Cu cât suntem mai buni, de când preoții nostri au lăsat portul românesc, venerabilul port al poporului, portul clasic, d’alb și trainic — vechia figură a preotului — și a îmbrăcat tot feliul de sdrențe arse ovreesci?!

Cu nimic, decât dór’ cu asemĕnarea nóstră către acest neam urgisit și cu aceea, că în loc de a ridica frumósa și trainica nóstră industrie de

---

*) Preotul Cozma Moșescu în precuvêntarea predicelor și panegiricelor P. Elia Meniat, Braila 1863.

FOIȚA.

Lucrul manual educativ.

(*Cursuri estraordinare ținute de George Moian, profesor la scóla normală de institutori și la seminariul central din Bucuresci. Bucuresci Deposit: E. Graeve & Comp. 1896. Prețul 1 leu.*)

(Urmare.)

Cursul ținut în Sibiiu,

14 Iuliu—14 August 1892.

Am ḑis mai sus, că acest curs l’am ținut la cererile stăruitóre ale domnilor institutori și învĕțători entusiasmați pentru idea propagării lucrului manual, în urma conferenței, ce am ținut, la congresul didactic din Craiova. Aici în țéră nu puteam sĕ țin cursul — precum cereau cei mai mulți — din causă, că nu dispuneam de instalația necesară spre acest scop. Dacă am isbutit însĕ a’l convoca și ținé la Sibiiu, este a se mulțămi numai Escelenției Sale I. P. S. D. archiepiscop și metropolit, Miron Romanul, pentru că a avut bunăvoința a’mi permite sĕ folosesc spre acest scop unele încăperi ale seminariului și uneltele atelierului acestui institut

O coincidență nefastă a fost publicarea cursului de-odată cu întêmplările turbulente politice dela Turda, Șimleu și Arad. (Devastarea caselor mai multor români din causa presentării Memorandului în cestiunea naționala la curtea imperială și regală din Viena). Avisul, prin care am publicat cursul, a fost împedecat în mersul preste granița ungară cátră adresații din Țară, precum m’am convins din recipisele de înapoiere și din scrisorile private. Din causa acésta domnii învĕțători și institutori, doritori de a învĕța lucrul manual, n’au putut fi informați la timp despre curs, spre a și putea regula afacerile de acasă și a merge la Sibiiu. Unii s’au înscris telegrafic nemijlocit înainte de deschiderea cursului, alții imediat după deschidere, ba chiar și mai târḑiu. Se înțelege, că cei din urmă nici n’au mai putut fi primiți în condițiunile programului și din causa acésta au preferit amânarea învĕțărei lucrului manual pentru altă ocasiune. Au mai fost și casuri, în cari unii dintre cei înscriși, din anumite cause, au fost împedecați a veni la curs. Astfel numĕrul participanților acestui curs a fost fórte mic. Acéstă împrejurare a avut influență simțitóre asupra părții economice administrative a cursului, nefiind suficiente încasările în raport cu cheltuelile.

Programul lucrărilor, precum și specialitățile practicate și gruparea lor între participanții cursului au fost aceleași ca și la cursul precedent.

Ca ajutor pentru instrucția technică practică a funcționat institutorul din Orĕștie (Transilvania), dl I. Branga, fost elev al meu.

In două lecții am arĕtat domnilor participanți ai cursului afară de program, și câte-va esemple practice și teoretice de modelagiu și mulagiu (turnătorie în ghips) și din lucrările ușóre de metal, pentru a-și câștiga cel puțin unele cunoscințe rudimentare asupra lucrărilor, ce le cuprind aceste specialități.

Vrednică de menționat este împrejurarea, că — precum la celelalte cursuri — așa și la acesta domnii institutori și învĕțători erau peste mĕsură de doritori, ca sĕ și câștige cât mai multe cunoscințe despre lucrul manual. Conduși de acest zel, stăruiau sĕ lucreze în atelier în tot cursul ḑilei, chiar și afară de órele regulamentare ale instrucției. In asemenea situație m’am vĕḑut nevoit, sĕ le dau óre suplementare de ocupațiune, care numai în timpul dimineței au putut fi găsite libere, înainte de începerea cursurilor obicinuite, dela órele 5 până la 7.

Séra când nu se țineau discuțiunile colegiale, se deprindeau institutorii-elevi cu cântări corale 1) sub conducerea unui cunoscĕtor de arta musicală 2). In modul acesta alimentat entusiasmul de muncă și sentiment național, se póte ușor vedé, de câtă importanță și de ce mare utilitate pentru țară sunt asemenea cursuri ale institutorilor și învĕțătorilor — talpa culturei nóstre naționale.

(Va urma.)

---

1) O poesie ocasională, alcătuită de dl G. Jóndrea, institutor în Sibiiu, și dedicată acestui curs, s’a cântat după o melodie potrivită a altui cântec cunoscut. Dl Tache Popescu, profesor de musică la scóla normală „Carol I“ în capitală, a făcut o composiție musicală proprie pentru acéstă poesie. Poesia urméză aci la încheierea acestui capitol.

2) Dl I. Branga.

casă, veritabilă românéscă, ne-am dat pradă lui, neamului aceluia

Au dóră nu póte bate sub cămaşa românéscă o inimă creştină, un suflet cult şi nobil?!....

Socot, că am rĕspuns prin aceste la prima întrebare, ce ne-am pus: Ce suntem?!

Suntem preoţi români, din vécuri dedaţi a trăí fără salarii mari; — sĕ fim cum erau părinţii nostrii şi sĕ nu desperăm!

Sĕ nu aşteptăm bunătăţi mari, când trăim în casa mamei vitrege.

Sĕ ne mulţumim cu posiţia nóstră modestă, până când bunul Dumneḑeu va întórce şi sórtea nóstră spre bine.

Sĕ lucrăm îndoit ca până acum, şi sĕ păstrăm îndoit.

Acésta va fi capul lucrului.

N. Manegutiu

Revista politică.

Cum se scie, ministrul de interne ungar a dat în Octobre c. o ordinaţiune, în urma căreia limba germană s'a eliminat din scólele elementare din Budapesta. Profesorul Hugo Schuchardt din Gratz s'a vĕḑut îndemnat prin faptul acesta de-a polemisa într'o broşură, scrisă de el, contra mĕsurei volnice luate de ministrul maghiar.

Se înţelege, că nici ḑiaristii maghiari n'au rĕmas indĕrĕt cu rĕspunsul. Astfel Eugen Rokosi scrie în „Bud. Hirlap" următórele: „Cum? Se pótă óre aproba un om cult, ca băeţi de 7—8 ani sĕ înveţe douĕ gramatici şi douĕ limbi? Fie care invĕţat şi filantrop trebue sĕ protesteze. Ar fi timpul, ca statul sĕ înceteze de a maltrata pe copii!"

Fórte bine ḑis! Dar ceea ce ḑice dl Rakosi despre copiii magiari óre sĕ nu aibă valóre şi pentru copii români şi slavi? Óre sĕ nu protesteze ori-ce învĕţat şi filantrop, când copii naţiunilor nemaghiare deja în etate de trei ani sunt băgaţi în Kisdedovuri magiare, şi când, după cum se plânge „Narodnie Noviny", copii slovaci sunt siliţi sĕ cerceteze scóle elementare magiare? Au valóre principiile pedagogice numai pentru magiari, şi nu şi pentru românì, slovaci şi sêrbi?

* * *

Prea puţin se apreciéză în imperiul german vina morală, pe care o pórtă partida germană liberală din Austria la machinaţiunile magiarisărei. Abstrăgênd dela aceea, că cu ocasiunea încheierei pactului fórte uşor ar fi putut stórce liberalii avantagii pentru germanii din Ungaria; în tot casul atitutinea lor faţă cu atacurile magiare îndreptate contra creaţiunilor culturale germane din Ungaria a fost fórte slăbănógă şi ticălósă.

Partida liberală germană a creḑut că prin jertfirea a douĕ milióne de germani îi va îndatora şi obliga pe magiari la mulţămită şi la comunitate de interese.

Ernest de Plener, fostul ministru austriac, care înainte cu câţi-va ani se căsĕtorise cu o magiară, a fost rugat din partea unor politiciani germani din Ungaria (saşi?) sĕ intervină, ca guvernul ungar sĕ observe o atitudine mai cruţătóre faţă cu germanii, dar Plener respinse rece ori ce comunitate cu germanii din Ungaria!

Astfel de lucruri i-au întărit numai pe magiari în tendinţele şi nisuinţele lor, d-a rupe în grabă gâtul elementului german! — scrie „Gaz. Trans".

Politică şi Religie.

(Tl.) Marele Sultan, Abdul Hamid, a trecut până la începutul revoluţiei armene, ca un domnitor, care nu e tocmai de tot închis pentru ideile progresului, dar care nu mişcă nici degetul cel mic pentru realisarea lor. Tocmai pentru acest motiv bărbaţii de stat englezi, nu numai astăzi, dar şi mai nainte l'au făcut pe el responsabil pentru tótă miseria din imperiul otoman, pentru că acesta sĕ guvernéză în mod absolut şi pentru că voinţa padişahului e decidĕtóre pentru tóte disposiţiile guvernului. S'ar părea, că lordul Salisbury are tótă dreptatea. N'a făcut deja congresul din Berlin paşi pentru reformele, cari aveau sĕ se introducă în Macedonia şi Armenia? Ce a făcut guvernul turcesc în decursul celor 17 ani? Şi-a împlinit barem câtuşi de puţin datorinţele impuse lui de congresul berlinez?

Armenii trec de ómeni fórte nesimpatici; este însĕ incontestabil faptul, că ei sunt din fire un popor fórte talentat şi zelos pentru cultură. Sub administraţia turcéscă nespus de miserabilă însĕ nu e cu putinţă nici în Armenia, nici în Macedonia nici un progres Că e adevĕrată versiunea, că religia mohamedană face pe aderenţii sĕi inaccesibili pentru ori şi ce fel de cultură, este o cestiune, care merită încă discuţie. Fapt este că acolo, unde mohamedanii trăiesc sub stăpânire creştină ei sĕ împărtăşesc de tóte progresele culturei. Aşa stă lucrul cu cele trei milióne de mohamedani, cari trăesc în Caucas sub stăpânire ruséscă, aşa cu cele 57 de milióne de mohamedani din imperiul indo-britic, aşa cu cei din Bosnia şi Herţegovina. Unde stăpânesc însĕ singuri musulmanii, acolo totul stagnéză, ér creştinii supuşi lor cu greu pot înainta câte puţin din causa murdării fisice şi nopţii intelectuale, cari forméză tabloul islamului. Nu e deci nici o mirare, că popóre, cari simt trebuinţa luminei şi a aerului, sĕ găsesc cu atât mai nemulţămite sub stăpânirea turcéscă, cu cât devine mohamedanismul şi mai impotent. Mai drastic nu putea sĕ-şi manifeste guvernul din Constantinopol impotenţa sa, ca prin indolenţa de 17 ani dovedită faţă cu disposiţiile congresului dela Berlin Marele Sultan avea datorinţa, sĕ facă din îndemnul propriu reformele necesare pentru binele supuşilor sei, fără sĕ aştepte vre-o provocare din afară. El însĕ n'a făcut nimic. Nici intervenirile diplomatice n'au fost în stare, sĕ-l scótă din flegma orientală; numai revoluţia, focul şi flacările, măcelurile şi omorurile abia au fost capabile, sĕ-l trezéscă din somnul letargic.

Cu tóte acestea e nedrept a acusa pentru tóte aceste crime esclusiv pe capul politic al statului turcesc, pe Abdul-Hamid. El mai este şi calif, locţiitorul lui Mohamed. Ori şi care reformă, care amelioréză starea populaţiei creştine din Turcia, vatămă populaţia mohamedană în vederile ei religióse san atacă un privilegiu, de care s'au bucurat turcii de sute de ani. Dacă mohamedanii, cari trăiesc într'o ţară creştină, privesc cu linisce la libertăţile concetăţenilor lor nemohamedani, acésta sĕ întêmplă sub force majeur, care o dovedesce indispensabilitatea stăpânirei creştine în Caucas, în India şi în Bosnia. Insĕ reformele, cari se presentă în ochii mohamedanilor, ca concesiuni, pe cari le face *califul* ghiaurilor, sunt considerate formal ca trădare în lucrurile sfinte ale profetului, amărĕsc sentimentul drept credincioşilor până în cel mai profund cuprins al lor şi îi irită la resistenţa cea mai estremă, la revoluţie. Tocmai în ḑilele nóstre s'au împlinit 70 de ani, de când Sultanul Mahmud II a luat cele dintâi mĕsuri, ca sĕ organiseze armata osmană după metodul europén. Atunci încă au fost aşa numiţii „Turci vechi", şi sĕ scie, ce resistenţă au opus acestia şi înaintea tuturora, Ienicerii, nouĕlor reforme Numai teribila baie de sânge, în care s'a înnecat la o jumĕtate de an mai târḑiu resistenţa Ienicerilor, de a cărei monstruositate au încremenit chiar şi cei mai sĕlbatici fanatici ai islamului, a făcut pe Sultanul, sĕ sĕ gândéscă şi sĕ se rĕsgândéscă fórte serios în faţa unor astfel de resistenţe din partea Moslimilor drept credincioşi, ori de câte ori a fost vorba de reformele proiectate prin congresul dela Berlin. „Turcii cei vechi" din giurul Sultanului au contribuit într'un mod esenţial, ca sĕ cultive astfel de idei în capul Sultanului, şi de aceea au trecut cei 17 ani fără nici o reformă. Abdul Hamid, care sĕ consultă bucuros cu ambasadorii europeni şi care îşi împlinesce cu o conscienţiositate şi îngrigire atât de mare datorinţele sale de domnitor, încât sĕ ḑice despre el, că e propriul sĕu Sadrazan, nu e Mahmud II, care a dispus cu sânge rece sĕ sĕ străpungă cu sabia în câte-va ore 40,000 de Ieniceri. Téma, de a vătĕma populaţia mohamedană din imperiul otoman, l'a reţinut dela reforme. Presiunea, care o esercită acum asupra lui Europa în comun acord, ar putea justifica încât-va înaintea turcilor vechi iradé-ul sĕu de reforme şi ar putea încât-va uşura critica posiţie a Sultanului. Dacă vĕd Mohamedanii, că întréga Europă stă în faţa lor şi că puterile mari nu mai sunt aplicate, sĕ sĕ jóce cu rĕbdarea, atunci şi elementele oposiţionale din Constantinopol îşi vor mai muia resistenţa.

Şi în alte state şi la popóre de o cultură mult mai superióră n'au intrat în viéţă reforme adênc tăietóre fără sdruncinări şi turburări interne. De aceea e lucru de sine înţeles, că nici imperiul otoman nu póte fi scutit de aceste grele ispite. Rĕmâne numai întrebarea, dacă organismul deja istovit al statului turcesc mai e destul de capabil pentru resistenţă, ca sĕ pótă suporta şi astfel de sdruncinări puternice pentru un timp mai îndelungat? Rĕspunsul la acéstă întrebare astăḑi, nu cred, că l'ar puté da cineva. E sigur însĕ, că dacă i se mai póte ajuta încă Turciei cu reforme, atunci în persóna Sultanului Abdul-Hamid este garanţia pentru introducerea unor astfel de reforme".

Am estras acestea dintr'un articol al ḑiariului „Pester Lloyd" mai întâi pentru motivul, că el tratéză despre acele cestiuni actuale, cari preocupă în linia întâi astăḑi tótă opinia publică din Europa. Nu credem, sĕ fie om pe acest continent, care citesce gazete şi sĕ nu se întrebe, óre ce s'a mai întêmplat la Constantinopol? Cu atât mai vêrtos, cu cât „cestia orientului" a fost şi este totdéuna un vulcan fórte periculos pentru pacea europénă. Al doilea am făcut-o, pentru-că articolul acesta revarsă o lumină clară asupra criticei posiţii, care o are astăḑi Sultanul Abdul Hamid. Tótă lumea aprópe e înclinată, sĕ l acuse de indolenţă şi negligenţă; toţi oficioşii îi atribue o renitenţă nescusabilă, mai ales pentru-că nu voesce sĕ elibereze firmanul, prin care sĕ permită reîntrarea rêndului al doilea de corăbii de rĕsboi în apele levantine. Cu un cuvênt totul sĕ sparge în capul bietului Sultan! Puţini vor fi fost, cari s'or fi gândit, la gréua şi dupla lui posiţiune: Ca cap al statului şi ca cap religios, ca calif. Din cele amintite mai sus resultă, că sultanul ar fi introdus de mult reformele cerute, ca cap politic, nu a putut-o însĕ face din causă, că el ca cap religios, trebue sĕ ţină cont de sentimentele religióse ale populaţiei musulmane! Sultanul Turciei scie fórte bine, că nimic nu e mai periculos, decât sĕ-şi bată joc sau sĕ nu ia în considerare tocmai aceste delicate, fórte delicate sentimente!

Vedem dară, că în imperiul musulman, care după cultura lui de astăḑi, mai că nu merită sĕ mai facă parte din statele europene, cu tótă decădinţa grozavă, în care se află, tot e constrîns Sultanul sĕ se pórte astfel, încât sĕ nu vateme sentimentele religióse ale populaţiei musulmane. Acésta e puternica témă, pentru care el nu cutéză a se grăbí cu reformele impuse de puterile europene.

De altă parte privim din depărtare la teribilele măceluri ale creştinilor şi mohamedanilor din Anatolia. Vor fi póte şi motive politice-naţionale, cari le-au provocat; nu credem însĕ, sĕ esiste om cu mintea întrégă, care sĕ nu recunóscă, că 99 $^0/_0$ din motivele încăerărilor sunt de natură religiósă.

Turcii s'au discreditat înaintea Europei tocmai prin decădinţa lor religiósă. Şi dacă ne-mulsumanii se vor bucura în curênd de binefacerile reformelor, cari de sigur vor trebui sĕ se introducă, au s'o mulţuméscă acéşta iar 99 de percente faptului, că o mare parte sunt creştini Sub acest sceptru au şi intervenit puterile europene pentru ei, ca sĕ ocrotéscă pe creştini în contra furiei musulmanilor! Deci tot creştinismul e salvatorul lor!

Iar acum sĕ ne permitem a face o comparaţie: Turcii, deşi cu totului tot decăḑuţi, nu lasă pe Sultanul, sĕ întroducă reforme, cari taie în drepturile legeilor; Germanii dacă sunt astăḑi ce sunt, au s'o atribue faptului, că sunt buni creştini şi ómeni religioşi, în deosebi luteranii ţin la confesiunea lor; Francesii, dacă nu sunt astăḑi, ce ar putea fi, au s'o mulţăméscă faptului, că n'au ţinut şi nu ţin la religie, la biserica lor. Şi aşa mai departe, aşi putea aduce sute de esemple din cari ar resulta ca conclusie apodictică următórea învĕţătură: Numai acel popor se póte numi într'adevĕr cult şi póte avea speranţă la un viitor frumos, care ţine cu sfinţenie la biserica lui strămoşéscă. Iubirea către biserică este nota esenţială — *sine qua non*, fără de care cultura, în loc sĕ aducă fericire, aduce mare nefericire unui popor, şi unui individ Individul, care îşi schimbă legea sau biserica pentru interese materiale, merită cel mai mare dispreţ şi atributul de om, cât sĕ póté de necult. Individul, care e indiferent faţă de biserica lui, e un membru stricăcios pentru poporul, din care face parte!

S'au întêmplat în istorie casuri, că o mână de ómeni pentru interese materiale s'au lăpĕdat de biserica lor strămoşéscă şi au primit altă biserică nóuă, care le-a oferit mai mult câştig. Astfel au făcut pela 1700 d. Chr. o mână de Români greco-orientali; ei s'au făcut pentru promisiuni de câştiguri materiale din greco-orientali greco-catolici. Astăḑi aceşti greco-catolici s'au făcut romano-catolici mai grozavi decât papa dela Roma, de sigur esclusiv tot numai pentru interese materiale. Nu de geaba esistă în Vatican o comisiune, care sĕ ocupă cu reunirea tuturor bisericilor sub sceptrul papei! Nu de geaba s'a înfiinţat în Roma Colegiu şi pentru orientali — nu-i mai spun şi numele latinesc.

Comisia pentru convertirea greco orientalilor, între cari sunt consideraţi şi Românii ortodocşi, nu lucréză fără creiţari, pentru că n'ar putea face fără creiţari colegii, şi n'ar putea da stipendii. Misionarii catolici esterni sunt bine plătiţi, dar şi fac un serviciu frumos, pentru că creştinismul, fie el şi romano-catolic, e pentru toţi de o potrivă mêntuitor Missionarii romano-catolici interni, adecă aceia, carii *nu* au sĕ facă din păgâni creştini, ci cari au sĕ facă din creştini-luterani creştini romano catolici sau din români greco-orientali români greco-catolici respective *romano-catolici* sunt cele mai perverse fiinţe de pe lume, pentru-că ele învrăjbesc lumea şi conturbă pe fiecare creştin ne-catolic, care numai în biserica lui sĕ póte simţi fericit. Póte veni apoi înaintea unui român greco-oriental într'adevĕr cult, cu mintea întreagă şi inima la loc, chiar şi 50 de femei, ca Maria Stuart*) de astăḑi, de un nume fórte dubios, din vaticanul cel nou de pe Têrnave, şi tot nu va fi în stare, sĕ-l convertéscă! Nu, pentru că fericirea religiósă e o fericire subiectivă. Românul romano catolic sĕ simte fericit, când sărută papucul papei; luteranul încarnat nu-şi ia pălăria, când dă acesta binecuvêntarea, ci rĕspunde:

Ist des Papbstes Segen gut,
So dringt er auch durch meinen Hut! **)

In cestii subiective convingerea e posibilă numai la indiviḑi ticăloşi, cari umblă după creiţari!

De aceea repet, că misionarii interni (romano-catolici) sunt cele mai perverse fiinţe din lume, fiindcă de când esistă istoria, numai rĕu au produs.

Astfel stă lucrul la noi românii şi astăḑi: Partea cea mai mare dintre noi nu s'au lăsat, a sĕ amăgi pentru un blid de linte, ci au rĕmas ómeni într'adevĕr culţi şi credincioşi bisericei ortodocse, o mână de ómeni d'intre noi pentru un blid de linte şi de dragul Mariei Stuart (veḑi „Unirea") s'au făcut romano-catolici. Iar unii d'intre acestia români slabi de inger şi esclusiv materialişti s'au înrolat în banda misionarilor romano-catolici interni! Se înţelege iar esclusiv numai pentru creiţari, şi iar pentru creiţari! Ca sĕ pótă însĕ căpăta mai mulţi creiţari dela papa în calitatea lor de misionari romano-catotici, ei au călărit şi călăresc pe calul de bătaie al naţionalismului. S'au făcut şi se fac martiri naţionali, nu ca sĕ scape naţia de sub asupriri, nu, ca sĕ câstige drepturi naţionale, ci: 1. Ca sĕ câstige trecere înaintea românilor greco-orientali, cari vor fi nepricepuţi, şi 2, Pe basa acestei treceri sĕ pótă cere creiţari mai mulţi dela papa pentru rĕspândirea romano-catolicismului între românii ortodocşi. *„Ecce scopus lucacianus! ecce figura lucaciana"* !!

Ceea ce e fórte trist, este, că bunii români ortodocşi nu vĕd firele Ariadnei şi sĕ lasă seduşi de ómeni, cari vreau numai, sĕ le mânênce creiţarii! Dacă la 1700 o mână de ómeni s'au făcut romano-catolici pentru creiţari; dacă în 1895 o mână de ómeni cultivă romano-catolicismul şi petrec cu sĕptĕmânile în Roma tot pentru creiţari; uşor sĕ póte, ca tot aceşti ómeni puţini la numĕr, observând vre un câstig mai bun la Chinezi, mâine sĕ se facă pentru creiţari chiar şi budhaişti!

Ceea-ce apoi e şi mai trist, este, că chiar în sinul românilor ortodocsi sĕ găsesc lĕpădături confesionale, cari tot pentru creiţari greco şi romano-catolici scriu articoli, ca „Jos confesionalismul!"

Ei bine, după tóte aceste miserii, cari numai unui popor cult nu-i fac onóre, n'a sunat césul suprem, ca românii ortodocşi, cei credincioşi şi cari nu s'au uitat la creiţari seducĕtori, sĕ se treḑéscă?!

Dacă prăpădiţii de turci decăḑuţi ţin la legea lor cu atâta tenacitate, încât chiar şi Sultanul e pus în respect, apoi românii ortodocşi sĕ fie mai pe jos decât ei?!

Nu, nici odată! Treziţi-vĕ deci ţĕrani, învĕţători, preoţi, inteligenţă, cu un cuvênt, trezeşte-te, iubite popor ortodocs şi deschideţi ochii, ca sĕ veḑi, ce curse miserabile îţi pregătesc duşmanii tĕi!

Intórce spatele unuì poreclit archimartir, care pentru creiţari a fost în temniţă, în România şi tot pentru creiţari petrece şi în Roma! Intórce spatele unui misionar intern *nu* naţional — român, ci romano-catolic, care vrea sĕ vĕ facă, sĕ vĕ lăpĕdaţi de legea vóstră ortodocsă, cel mai scump al nostru odor. *La românii greco-catolici naţionalismul e numai mijloc, la românii greco-orientali e adevĕrat scop!!*

Trezeşte deci, iubite popor ortodox din cursele vrĕjmaşilor, şi după ce ai întors spatele la astfel de ómeni periculoşi pentru tine, ţine până la ultima picătură de sânge la legea ta strămoşéscă, la singura ta biserică naţional-românéscă: la biserica română ortodocsă, iubeşte-o pe ea, şi pe singurii tĕi binevoitori: pe iubiţii nostri preoţi, protopresbiteri şi archiereì români greco-orientali ortodoxi!!

---

*) „Unirea" din Blaş apĕră în Nrul sĕu din 7 Dec. nou biserica romano-catolică cu vorbele lui Schiller din drama „Maria Stuart".

**) Dacă e bună binecuvêntarea papei, străbate şi prin pălăria mea!

Noutăţi.

Cas de mórte. *Vasile Dan*, subjude reg. în pensiune, în urma unor suferinţe grele, provĕḑut cu sf. taine, şi a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului, astăḑi în 27 Novembre 1895 st. v. la 3 óre a. m. în etate de 49 de ani, lăsând în adênc doliu pe neconsolabila sa soţie, fice, fraţi, sócră, cumnaţi şi cumnate.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului defunct se vor aşeḑa în cimiteriul gr.-orient. din Zĕrnesci, Mercuri în 29 Novembre la 12 óre a. m.

Despre acésta ireparabilă perdere se încunosciinţéză tóte rudeniile, prietenii şi cunoscuţii rĕposatului. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată!

Prin mórtea judelui, Vasiliu Dan, biserica nóstră a perdut un fiu credincios, şi poporul român un brav şi drept judecĕtoriu. Fie-i ţĕrina uşóră!

* * *

Alecsandru Dumas şi ghîcitul în palmă. Cu câteva sĕptĕmâni înainte de mórtea sa, Alecsandru Dumas, care credea mult în chiromanie (ghîcitul în palmă), s'a dus la d-na de Thebes spre a pune sĕ-i citéscă în liniile de pe mâna sa. „Nenorocirea, care lovesce pe Dumas — ḑicea deunăḑi d-na de Thebes, unui redactor al ḑiarului „Figaro", era prevĕḑută. Nu sunt două luni, de când Dumas îmi ḑicea: „Linia mea a capului îmi inspiră griji. Ce ḑici? De sigur mi se va întêmpla ceva la cap". Şi vedeţi că a murit de encephalită. Dar mai înainte de tóte, adăuga d-na de Thebes, sciţi ce va sĕ ḑică linia capului? Când deschiḑi mâna, observi imediat trei mari linii, fórte visibile, două transversale şi una care încunjură degetul cel mare spre a se perde, mai mult sau mai puţin departe, după-cum e şi individul, în pumn. Din aceste trei linii, cea dintâiu este linia inimei, a dóua aceea a capului, şi a treia aceea a vieţei. La Dumas, linia capului i se oprea brusc şi forma o gropiţă, tacmai între degetul sórelui şi acel al lui Mercur". — Intr'adevér, chiromania relevéză acéstă particularitate. Dar de sigur trebue sĕ fi fórte încreḑĕtor spre a face o lege. E fórte curios de a afla, că cu câteva sĕptĕmâni înaintea morţei sale, acest mare spirit, care era Dumas, se îngrijea, sĕ pue sĕ i-se cetéscă destinul de pe liniile din palmă.

* * *

Influinţa frigului asupra cailor. Referitor la întrebarea acésta s'a făcut din partea unor medici de specialitate, nesce esperimente de tot interesante. Au luat trei cai de câte 5 ani, pe cari 'i-au aşeḑat într'un grajd, a cărui temperatură nu diferia mult de temperatura aerului de afară, balansa între gradul 15—17 sub punctul de ghiaţă.

Esperimentarea a durat din 19 Decembre până la 1 Februarie. In fie-care diminéţă sĕ mĕsură temperatura aerului din grajd şi sĕ cântăriau caii. Nutremênt toţi caii căpătau egal şi anume, ca de obiceiu. Unul dintre cai a fost tuns cu totul şi acoperit cu un straiu de lână, ceialalţi doi au rĕmas neatinşi. De lucrat, nu lucrau absolut nimica ci făceau în fie care ḑi o óră plimbare.

Mai bine a putut suporta frigul calul, care la cântar era mai uşor şi mai mult a suferit, cel tuns, în 11 ḑile a perdut din greutatea sa 46 klg. Mai interesantă a fost constatarea, că greutatea cailor sĕ schimba conform schimbărei temperaturei, crescea şi decrescea.

Calul tuns a slăbit într'o ḑi, când era frigul mai aspru 15 klgr. urmând însĕ după acea ḑile calde iute şi-a venit din nou la greutatea avută.

* * *

Povestea omului din lună. In vremile vechi se duse un om în pădure într'o ḑi de Dumineca, tăià lemne, adunà o sarcină mare, o legà bine, o luà în spate şi haid către casă.

Pe drum îl întâlnesce un om voinic, îmbrăcat în haine de sĕrbătóre, care voia sĕ mérgă la biserică. Acesta stete în loc, şi-i ḑise celui cu sarcina: nu sci tu, că astăḑi este Dumineca, ḑi, în care Dumneḑeu s'a odichnit, după-ce a făcut lumea, tóte animalele şi pe om? Nu sci, că scris este în a treia poruncă: „sĕ sfinţesci ḑiua Duminecii?"

Intrebătorul era însuşi prea bunul Dumneḑeu.

Tăietorul de lemne însĕ era încăpăţinat şi rĕspunse: „Dumineca pe pămênt, ori lună în cer, ce-mi pasă mie de asta şi ce-'ţi pasă ţie?"

— „Dacă-'i aşa, atunci sĕ porţi în veci sarcina asta în spate!" — ḑise prea bunul Dumneḑeu, şi fiind-că pe pămênt Dumineca o preţuesci aşa de puţin, de aceea, de aici înainte tu vei avé în veci numai „luni" şi vei sta în lună, drept dojană pentru cei-ce necinstesc ḑiua Duminecii".

De atunci şi până în ḑiua de astăḑi se vede omul cu sarcina de lemne în lună şi acolo va rĕmâné până la sfêrşitul lumei.

Moşul.

* * *

Cele mai mari oraşe din Europa. O fóie din Germania pe basa numĕrării poporului din 1890 enumĕră oraşele din Europa, cari au preste 100.000 locuitori.

Cel mai mare e Londonul cu 4,211.056 locuitori, apoi vine Parisul cu 2,447,957; Berlinul cu 1,578.794; Viena 1,364.548; Petersburgul 1,035,439.

Mai mult de o jumĕtate de milion au următórele oraşe:

Constantinopolul: 895.470; Moscva 822.397; Glasgow 618.461; Hamburg 573.198; Neapolul 522.700; Liverpool 517.951; Budapesta 506.384; Manchester 505.343.

Mai mari de patru sute de mii sunt 9 oraşe: Bruxela 498.400; Varşovia 490 417; Madridul 470.283: Roma 451.000; Amsterdamul 446.657; Birmingham 429.171; Lyon 416.029; Marsilia 402.749.

Sunt apoi 9 oraşe de 300.000; 21 mai mari de 200.000 şi 77 mai mult de 100.000 locuitori.

* * *

Pĕrerea unor scriitori francezi despre duel. Din incidentul tragicului duel, ce s'a întêmplat la Paris între Le Chatelier şi Percher Henry, unul dintre colaboratorii cei mai buni ai ḑiariului „Journal des Debats" care căḑuse victimă acestui duel, — fóia parisiană „Echo de Paris" a adresat celor mai distinşi scriitori francezi un apel, rugându-i sĕ arate, ce părere au ei despre duel. Până acum şi-au dat părerea Jules Simon, Scholl şi Zola. Aurelien Scholl este un aderent al duelului, Jules Simon însĕ este cu totul de altă pĕrere. Acesta ḑice, că duelul este un obiceiu orb şi barbar, căci a vătĕma pe cineva, ér pe de-asupra a-'l mai şi rănî, sau chiar a-'l omorî: acesta este un mod fórte ciudat de a-şi rĕsbuna onórea vătĕmată. De obiceiu în duel rĕmâne rănit acela, care a fost şi vătĕmat. Aşa de esemplu la duelurile provenite din frângerea jurămêntului căsătoriei, aprópe fără escepţiune bărbatul legiuit cade victimă, deóre-ce el este de obiceiu mai slab şi mai bĕtrân, decât amantul seducĕtor. După părerea lui Jules Simon, cel mai bun mijloc pentru repararea onórei ar fi, dacă în locul duelului s'ar întroduce instituţiunea juriilor de onóre. — Zola ḑice: „Inaintea mea duelul este un lucru nebun şi monstruos, cu care nici nu vreau sĕ-mi bat capul. In romanurile mele nu vine înainte un singur duel. Nu m'am duelat nici-odată; am figurat însĕ ca martor o singură dată, dar şi atunci am considerat totul, ca un lucru de rîs. Pentru aceea însĕ nu ḑic, că duelul nu s'ar puté permite. Un comerciant, d. e., n'are lipsă de-a se duela, deóre-ce ómenii din societatea, în care se întórce el, nu sunt aşa riguroşi în privinţa cestiunilor cavalerescì; dacă însĕ un militar, un redactor de ḑiar sau un alt bărbat cu rang în societate ar refusa o provocare la duel, ar avé sĕ i pară rĕu despre asta. Colegii sei din societate s'ar ferí de a-'i mai da mâna şi de aceea el trebue sĕ se dueleze, căci duelul nu este atât o cestiune de reparare a onórei, cât mai mult o cestiune de a fi onorat în viitor din partea membrilor din societate".

* * *

Soldaţi-femei în China. In rĕsboiul, ce s'a purtat nu demult între Iaponia şi China, soldaţii chinesi s'au purtat, ca femeile cele slabe. Vĕḑênd femeile chinese, cât de fricoşi şi amărîţi sunt bărbaţii, s'au hotărît sĕ între ele în luptă contra Japonesilor. Astfel vĕduva generalului Sha-Ho-ki, care a căḑut în lupta dela Ping-yang, s'a decis sĕ formeze o armată din 3000 de femei, ca sĕ rĕsbune mórtea soţului ei. Scirea acésta a pus în temere pe japonezi, căci sciut este, că femeia chineză, ajunsă în furia rĕsbunărei e de ḑece ori mai primejdiósă decât bărbatul.

* * *

Animalele pe mare. O mulţime de esperienţe ne arată, că cele mai multe dintre animale, cu ocasiunea, călĕtoriei pe mare sĕ îmblânḑesc şi devin mai fricóse. Paserile abia cântă pe corabie, găinile şi gâscele slăbesc, cocoşii nici „cucuricu" nu mai ḑic, numai raţele sĕlbatice nu-şi pierd curagiul şi rĕmân în tot decursul călĕtoriei tot voióse. Moimele încă sunt fórte accessibile pentru morburile de mare. Cânele şi mâţa sĕ lipesc mereu de om. Boii, caii şi bivolii pe mare se împretinesc mai iute, ca de obiceiu. Afară de raţele sĕlbatice nu s'a descoperit că marea ar causa o esenţială schimbare nici asupra porcilor şi asupra şerpilor.

* * *

Croitori de câni. Sĕ nu vé spĕriaţi cumva de acest titlu! In timpul, în care trăim astăḑi, în códa vécului, ori-ce mirozenie e posibilă. Scim cu toţii cât de capriţiósă şi nestatornică este acum în deosebi estravaganta modă, care ţine într'o agitaţiune uimitóre atâţi bărbaţi şi mai ales femei şi în acelaşi timp aduce folóse nepreţuite croitorilor! Ei bine! Lumea de aḑi nu se mai mulţămesce nici cu atâta, ci în nemărginita ei bunătate a început a-se interesa nu numai de îmbrăcămintea ómenilor, ci şi de a animalelor. Până acum, esistau numai medici de animale (veterinari) acum sunt şi croitori şi papucari pentru animale! Ér acéstă împrejurare constitue un mare progres în — coaliţiunea culturală de aḑi. Căci în adevĕr croitoria şi păpucăria pentru câni a devenit fórte rentabilă. Simpla acoperire a cânilor cu postav a eşit deja de mult din modă în Paris. Acum un câne, nu tocmai din cei mai eleganţi, are o toaletă de primire, un palton, o manta de cauciuc, pentru plóie, un şal de călĕtorie. o toaletă sură pentru sĕrbători.

Şi nu numai căţeluşii, ci şi câni de o mărime respectabilă sunt astfel îmbrăcaţi. Hainele lor au multe buzunare, pentru biletele de tren, pentru peria de haine, pentru batista, cu care sĕ-şi pótă şterge lacrimile drăgălaşul Azor sau alt elegant căţĕluş. Da! Cânii nobili îşi au deja şi duzina lor de cămăşi din batist fin, dacă sunt sănĕtoşi din mătase sau surah, dacă sufer de nervi sau colică. Ghetele sunt în deosebi din cauciuc. Mai ales la nunţile familiilor mari se face lucs grozav cu îmbrăcămintea cânilor. Atunci cânii favoriţi ai ambelor familii sunt îmbrăcaţi în aceleaşi colori, ca lacheii. E interesant, că în Paris se află croitori de renume, cari trăiesc numai din ocupaţiunea acésta. Afară de acea, că cheltuelile facerii hainelor sunt nespus de mici, ér preţurile cu cari se vênd ele, conform împrejurărilor materiale fericite ale cumpĕrătorilor, fórte urcate, chiar şi numĕrul cumpĕrătorilor acestora e peste aşteptare de mare!

Loterie.

Mercuri, în 11 Decembre n. 1895.

Sibiiu: 76 25 13 85 58

Ad. Nr. pp. 585—1895 [212] 2—3

Concurs repețit.

In urma ordinului consistorial din 10 Octobre a. c. Nr. 6753 Bis prin acésta sĕ escrie concurs repețit, pentru întregirea parochiei de clasa III-a Feneșel cu prediul Cerc, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual 400 fl.

Doritorii de a competa la acest post, au a și așterne suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre subscrisului oficiu pănă la terminul prefipt dela care își pot lua informațiune, despre starea parochiei și a venitelor ei.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or al Clușului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluș, 6 Novembre 1895.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

20826/895 szàm. (217) 2—3

Pályázati hirdetmény.

Az 1895 év végével Szebenvármegye választott tisztviselöinek megbizatása lejárván az 1887 évi XXI t. cz. 79 § a alapján a következö választás utján betöltendö állasokra nyitok pályázatot:

1. Alispán 2000 frt fizetés 400 lakbér 300 frt. utáltalány.
2. föjegyző 1320 frt. fizetés 300 lakbér.
3. I. aljegyzö 1100 frt. fizetés 200 lakbér.
4. II. aljegyzö 900 frt. fizet. 200 lakbér.
5. III. aljegyzö 750 frt. fizet. 150 lakbér,
6. tiszti ügyész 1200 frt. fizetés 200 lakbér.
7. pénztárnok 1200 forint fizetés 200 lakbér.
8. ellenör 900 frt. fizetés 200 lakbér.
9. árvaszéki elnök 1320 frt. fizetés 300 lakbér.
10. 2 ávaszéki ülnök egyenként 1100 frt. fizetés 200 lakbér.
11. a központi, szászsebeși, szerdahelyi Szelistyei, és ujegyházi, föszolgabirák egyenkén 1100 frt. fizetés 200 frt. lakbér, 200 frt. utiáltalány 100 frt. irodabér átalány és 100 frt. irodaátdlány.
12. 6 szolgabiró a fennebbi járásokba egyenként 800 frt. fizetés és 150 frt. lakbér.

Az ezen állásokra pályázni ohajtók felhivatnak az 1883 évi I. t. cz. „ben elöirt minösitési okmányokkal ellátott folyamodványokat f évi deczember 16-ig közvetlenül hozzám benyujtani.

A vármegyénél jelenleg alkalmazott tisztviselök, mivel minösztvényük igazolva van, kérvényüket okmányokkal felszerelni nem tartoznak.

Nagy-Szeben, 1895 deczember hó 4 én.

Reissenberger,
alispán.

---

931 sz. 95 — föisp. (218) 2—2

Pályázati hirdetmény.

Szebenvárgyében nyudijazás folytán üresedésbe jött 500 forint évi fizetés és 100 forint lakpénzzel javadalmazott járási irnok-állomásra ezennel pályázatot nyitok.

Felhivatnak pályázni ohajtók, hogy ezen föispáni kinevezés utján betöltendő járási irnoki állomásra az 1883 évi I-sö törvényczikk 19 §. második szakaszában követelt minősitést igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket folyó hó 15-ig hozzám nyujtsák be.

Nagy-Szeben 1895 évi deczember hava 4-kén.

Thalmann,
föispán.

6347—1895 szám polg. (226) 3-3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzé teszi, hogy Szeben megyébe kebelezett Kakasfalva község határának tagositása megengedhetősége feletti tárgyalást a nagyszebeni ált. takarék pénztár mint érdekelt birtokos kérelme folytán elrendelte és annak határnapjául 1896 évi évi január hó 20-dik napját d. e. 9 órakor a kakasfalvi községi irodába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzésel idéztetnek meg hogy az arra meg nem jelenö birtokosok a tagositásba beleegyezöknek fognak tekintetni.

A nagyszebeni kir. törvényszéknek 1895 évi november hó 14 én tartott üléséből.

Phleps Frigyes, elnök. (Olvashatlan), jegyző.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Çazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naționale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III.	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile și datorințele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I.	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș	„	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Helind	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Barit	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1 —
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕțămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	— 03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl.	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaților cóla	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—.06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4.50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noii cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie	„	—.50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta pănă la 50 cr. bucata		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. pănă 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. pănă la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 133 Sibiiu, Sâmbătă, 2/14 Decembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 5321 Scol.

Cerculariu

către tóte oficiile protopresbiterale din archid. Transilvaniei.

Pentru a ferí pe învĕţătorii şi scólele nóstre confesionale de urmări grave, cari între împrejurările politice din present, după esperienţele mai nóue, prea uşor se pot descărca asupra lor, — conform conclusului consistoriului nostru archidiecesan, luat în şedinţa senatului scolariu la 7 Septembre a. c., prin acésta se opresc în general şi se eschid total din scólele nóstre elementare, fie ca esercíţii de cântări, fie ca lucrări scripturistice, tóte acele cântece poporale, cari se refer la situaţiunea nóstră politică, şi al cărora tecst póte agita spiritele poporului, şi cu deosebire ale scolarilor nostri.

Pentru stricta manţinere a acestei opriri se fac rĕspunḑĕtori în prima linie învĕţătorii nostri poporali, ér după ei comitetele parochiale, cari ca totdeodată scaune scolare, au sĕ supravegheze immediat cursul învĕţămêntului poporal; rĕspunderea acésta însĕ trece şi la oficiile parochiale şi protopresbiterale, precât acestea sunt chemate sĕ inspecţioneze activitatea comitetelor şi a învĕţătorilor.

Oficiile protopresbiterale sunt însărcinate, sĕ spedeze câte un esemplariu din acest cerculariu la fie-care oficiu parochial, şi altul la fie-care scólă elementară din tracturile lor, spre care scop se provĕd de aici cu un numĕr de esemplare corĕspunḑĕtoriu.

Sibiiu, 29 Novembre, 1895.

Miron Romanul m. p,
archiepiscop.

La cestiunea subsistinţei protopresbiterilor nostrii.

II.

Am ḑis: Capul lucrului, prin care preoţimea şi în deosebi protopresbiterii nostrii vor putea face mai puţin simţită lovitura, ce ni s'a dat, — şi vor putea mai uşor suporta lipsa veniturilor lor principale, va fi muncă şi păstrare îndoită.

Căci, sĕ nu ne amăgim, pierderea nóstră e mare, atât de mare, încât după cât putem prevedea, ea nici când şi din nicí o parte nu se va putea rebonifica pe deplin.

Statul nu va vrea şi biserica nu va putea nici pe departe despăgubi pe protopresbiterii nostrii în venitele perdute; — de dată ce cela nu va vrea şi cesta nu va putea rehabilita pe protopresbiter în postul seu de preşedinte al unui tribunal în cause matrimoniale.

Pracsa ne arată, că acesta era primul şi cel de căpetenie titlu al protopresbiterului, că dênsul în acest ram avea cel mai larg teren al activităţii, era deci natural, ca activitatea sa acésta sĕ constitue cea mai însemnată rubrică în venitele sale.

Şi va trebui sĕ recunóscem, că în urma acestui drept, în urma acestei activităţi, parte mare dintre protopresbiteri, acei-ce stăteau în fruntea unor tracte mari şi cei ce stăteau în fruntea unor tracte cu poporaţiune mai avută, în fine cei-ce stăteu în fruntea unor tracte cu o poporaţiune, a cărei mod de traiu în mĕsură ridicată dă ansă la diverginţe conjugali; — avéu venite fórte însemnate, care naturalminte nici când nu se vor mai reîntórce.

Socot deci cu dreptul, că de reîntórcerea acelora nu mai putem vorbi, va trebui însĕ sĕ vorbim la tot casul de asigurarea subsistinţei protopresbiterilor nostrii în general şi aici vom trebui se purcedem dela neîndoiosul fapt, că protopresbiterilor afară de micile diurne, ce le primesc pentru visitaţiuni, care, cum se scie se câştigă cu destul amar, — li s'a luat totul, li s'a făcut imposibilă subsistinţa.

Şi când vom mai avea în vedere pe aceia dintre dânşii, cari nu au parochii, — fiind a se socoti aci şi cei ce sunt puşi din consideraţiuni mai înalte în anumite centre neromânesci, cari eventual sunt parochi după nume şi au ca atari datorinţe, dar nu şi venite, — apoi cu atât mai vêrtos vom trebui se ne îngrijim de urgenţă pentru subsistinţa lor. Acésta o recere interesul binepriceput al bisericei.....

Mai am un cuvênt referitor la starea mijlócelor nóstre centrale şi apoi voiu încerca a arĕta: Cum ne vom îngriji?!...

Va fi adevĕrat, că fondurile nóstre centrale 'şi au tóte destinaţiunea lor specială şi că din acele nu sĕ va ajunge pentru ajutorarea protopresbiterilor,.... dar nu va fi mai puţin adevĕrat, că starea actuală a averei centrale prin o economisire mai raţională se va putea ameliora şi încă mult.

Dacă am pledat pentru gospodărie şi cruţare către întreg personalul preoţimei nóstre, vom avea fără îndoială dreptul, a cere în interesul bisericei cea mai perfectă gospodărie la averea centrală.

Departe de mine cugetul, de a învinuí administraţiunea nóstră; am însĕ ḑeci de indicii, cari nu încap în cadrul acestui articol, pe cari sunt gata a le arĕta la loc competent, pe cari toţi aceia dintre noi, câţi au cugetat asupra lucrului, le cunosc şi cari tóte vorbesc pentru posibilitatea, de a înmulţi resursele nóstre pe calea perfectei gospodării.

Nu vom enunţa dar în mod pragmatic, că dela averea centrală nu se va ajunge nimic pentru ajutorarea protopresbiterilor, din contră ajutorarea acésta într'o mĕsură aptă de a egala şi nivela perfect venitele lor în raport cu cualificaţiunea, posiţia şi munca egală, va fi o absolută necesitate.

Natural, că şi în acest cas va rĕmânea sus stând faptul, că protopresbiterii cu cualificaţiune mai superióră vor căuta şi afla tracte cu venite accidentali mai bune, ori barem mai uşóre; regresându-se astfel pentru superióra lor cualificaţiune şi tot natural este, că cei cu tracte mari vor avea mai mari venite în diurne etc. regresând astfel mai multa lor ostenélă; dar o egalare a venitelor protopresbiterali până la un minimum sistemisat este o recerinţă de ordine, a fost necesară şi înainte de întroducerea căsătoriei civile şi este indispensabilă aḑi.

Cea ce până acum a fost lăsat mai mult întêmplărei, obiceiurilor fórte divergente, referinţelor locali şi chiar aptitudinilor personali, sistemisarea venitelor protopresbiterali, acum trebue sĕ se facă, căci ceea ce până acum era numai cestie de ordine, aḑi este o cestie de viéţă......

In reasumarea tuturor acestora, étă ce propun:

I. Venitul minimal al protopresbiterului trebue sĕ atingă suma de 800 fl. (a unei parochii de cl I-a) plus 2—400 fl. remuneraţiune pentru agendele sale protopresbiterali; în total dar 1000 sau 1200 fl.

II. Sĕ se adune datele strict autentice despre venítele actuale ale fiecărui protopresbiter.

III. In basa acestora acolo, unde cere trebuinţa, sĕ se facă în calea legală (sinodul protopresbiteral) o repartiţiune pe comunele bisericesci după mărimea şi starea lor.

IV. Eventualul rest până la minimul stabilit se dă din averea centrală

In praxi:

Eu am un venit anual:

a) dela parochie (pămênturi) .	fl.	259.—
b) din fundaţiunea Trombitaş .	„	100.—
c) din „birul" protopresbiteral vechiu arunc . . . . . (25 comune á 4 fl.)	„	100.—
Transport	fl.	459 —

FOIŢA

Lucrul manual educativ.

(*Cursuri estraordinare ţinute de George Moian, profesor la scóla normală de institutori şi la seminariul central din Bucuresci. Bucuresci Deposit: E. Graeve & Comp. 1896. Preţul 1 leu*)

(Urmare.)

Pentru completarea cunoscinţelor participanţilor cursului am arangiat cu deosebire Dumineca şi în sĕrbători, mai multe escursiuni, visitând diferite institute de învĕţământ şi alte stabilimente de cultură mai însemnate din Sibiiu şi comunele învecinate, dând pretutindenea esplicaţiile necesari asupra lucrurilor de interes mai mare. Locurile şi instituţiunile visitate sunt cam următórele:

In Sibiiu: Scóla „Asociaţiunii transilvane pentru literatura şi cultura poporului român", şi adunarea generală a acestei asociaţiuni (convocată în Sibiiu pe timpul cursului); galeria de tablouri, biblioteca cu tóte colecţiunile de figuri şi antichităţi din palatul lui Bruckental, frumosul tablou de sciinţe naturale, fabrica de jucării pentru copii, scóla de lucru manual din orfelinatul teresian, monumentul lui Mihnea vodă din biserica luterană, frumósa economie de model a dlui Alexandru Lebu ş. a.

In împrejurime: Avrigul cu monumentul lui George Lazar, Şelimbĕrul cu movila şi câmpia lui memorabilă din punctul de vedere al istoriei nóstre naţionale, Rĕşinarii cu monumentul archiepiscopului şi metropolitului Andreiu baron de Şaguna, Cisnădia cu fabricile de postav şi cu scóle bine organisate şi cu lucru manual, Cisnădióra cu industria de împletituri de pae, Ocna-Sibiiului cu saline şi staţiune balneară, Sĕliştea ş. a.

Descrieri şi discuţiuni asupra lucrurilor de interes mai mare din aceste escursiuni s'au făcut de toţi participanţii cursului; în special însĕ s'au distins în acéstă privinţă dnii Lupescu, Poboranu şi Ripeanu, cari au redactat şi procesele verbali ale discuţiunilor colegiale în tot timpul cursului.

Inainte de a încheia acéstă scurtă relaţie, ţin oportun a adăoga încă nisce episoduri mai insemnate, cari pot servi ca dovadă caracteristică despre greutăţile mari, ce am avut în tot timpul cursului acestuia.

In raporturile de încordare naţională între români şi magiari, îngrijirea cea mai mare mi-a fost sĕ apĕr pe domnii participanţi ai cursului de eventuale neplăceri, ce s'ar fi putut ivi fără voia şi fără vina lor. Organele administrative locale s'au convins prin un interogatoriu luat unora dintre participanţii cursului, că aceşti nu au avut şi nu au alte scopuri, prín venirea lor la Sibiiu, decât curat numai învĕţarea lucrului manual. Tot asemenea convingere şi-au câştigat şi organele politice administrative din Ocna, când ne au făcut onórea, sĕ ne urmăréscă şi sĕ ne păzéscă toţi paşii, cu ocasia visitării băilor şi scólelor din acéstă comună.

Cântec de adio.

— Poesie de G. Jóndrea. —

E mut acum ciocanul greu
Şi tace bietul ferăstrău;
In paşnicul laborator
Stau tóte 'n şir la locul lor
Căci cursul s'a sfîrşit
Şi noi am isprăvit.

Trecut'a ostenéla grea.
Nu vom mai sta lângă teşghea
Gheafanul şi rindelele,
Menghina şi crighelele
Noi aḑi le-om părăsi,
De drum ne vom găti.

Svêrliţi acum greul mĕeţ,
Pahare aḑi în mâni s'aveţi,
Un vivat sĕ strigăm acum,
Gătindu-ne cu toţi de drum:
Trăiască fericit
Măestrul mult iubit!

Cântaţi toţi, bând câte-un pocal:
„Trăiască lucrul manual,
Ce eserţéză ochi şi mâni
La harnicii copii români!"
Colegi iubiţi şi fraţi,
Un vivat sĕ strigaţi!

Şi dac'acasă ne 'nturnăm,
Cu drag şi veseli s'aplicăm
Şi cartonagiu şi împletit,
Sculptura'n lemn şi têmplărit,
La cei preste Carpaţi
Şi-aici l'ai nostri fraţi!

Unirea'n lucru şi'n păreri
Ne-a da renume şi averi;

Transport	fl. 459.—
d) din „pauşalul de locuinţă“ nou arunc . . . . , . . . (25 com. á 6 fl. şi á 10 fl.)	„ 216.—
e) din „pauşalul de cancelarie“ din centru	„ 100.—
f) din diurne la visitaţiuni . . (25 comune á 5 fl.)	„ 125.—
Suma .	fl. 900.—

ar urma, ca sĕ se facă din centru un ajutor de 100, respective 300 fl.

Am rĕspuns, cred, şi la celelalte douĕ întrebări, ce mi-am pus la început.

— Étă ce voim, si atâta şi putem!

Fi-vom astfel splendid salarisaţi?!

Nu, dar vom fi şi vom trăí ca preoţi români vom trăí ca fiii din casa mamei vitrege — pănă-ce vom cresce mari şi... vom sburători.

Prot. *N. Maneguţiu.*

Revista politică.

In fine s'a decis şi Sultanul şi a dat firmanul, pentru întrarea rêndului al doilea de corăbii staţionare. Pe lânga acest fapt îmbucurător mai e şi împregiurarea, că fostul vizir, Said paşa, care după ce s'a retras din funcţie temêndu-şi siguranţa personală din partea ómenilor Sultanului, se refugiase în ambasada engleză, s'a reîntors acum şi dênsul în propria sa locuinţă, — împregiurare, care ne presintă iarăş ceriul orientului mai liber de nori grei, ca mai nainte. Sĕ vede, că după declaraţiile categorice, cari le-a făcut ambasadorul rusesc, dl de Nelidow, Sultanului, au dispărut şi din Yildizkiosk speculaţiunile asupra desunirei puterilor, iar în locul acestora a ajuns convingerea, că puterile europene în cesria orientală una sunt. Dela ministrul de esterne german a esit ştirea, despre statornicia, cu care au insistat tóte puterile pentru edarea firmanului. Sĕ ḑice în mod oficios, că la prima privire între însĕmnătatea faptică a cererii puterilor şi între mijlócele, cari erau de trebuinţă pentru esecutarea ei, era o mare distanţă, care creştea şi din causa, că Constantinopolul de 8 sĕptĕmâni a fost cât se póte de linistit.

Faptul, că cu tóte aceste puterile europene au insistat pentru cererea lor, sĕ clarifică din destul prin conclusia, că influinţa lor asupra porţii ar fi rĕmas pentru totdeauna nullă, dacă ele s'ar fi acomodat observărilor Sultanului, pe cari nu le-au recunoscut, ca juste. Dacă puterile ar fi cedat în casul de faţă, atunci s'ar fi espus periculului, ca şi cu altă ocasie ori-şi ce pretensiuni din partea lor sĕ nu întimpine nici o considerare din partea Sultanului. Prin acésta s'ar fi pus în îndoială şi înţelegerea d'intre puteri şi s'ar fi lăsat drumul liber pentru ori şi cari acţiuni separate. — In tot casul bine a fost şi bine este, cum s'a făcut. Publicarea firmanului amintit şi reîntórcerea paşei Said în casa sa, sunt douĕ fapte, cari întăresc părerea nóstră, spusă fórte des la acest loc, că şi de astă dată vom scăpa de rĕsboi şi se vor regula şi chestiile din Constantinopol in pace şi linisce.

* * *

In Paris, capitala Franciei, sĕ întêmplă tot lucruri sensaţionale, cari umplu pe tot omul serios cu mari îngrijiri. Am comunicat cetitorilor noştri scirea, că ieri a fost sĕptĕmâna s'au auḑit în camera francesă trei detunături de revolver. S'a constatat mai pe urmă, că un individ a împuşcat, nu ca sĕ omóre pe vre-un deputat, ci sĕ atragă atenţiunea opiniei publice asupra lui, a fost un modist. Ce gust; sĕ atragă atenţia opiniei publice cu ori-ce preţ asupra lui, şi prin ce formă? Impuşcând în cameră. Aşa sĕ cam prostesc ómenii prin estravaganţe, de care francesii sunt de tot plini.

Scirea cea mai nóuă, fórte sensaţională şi fórte caracteristică pentru situaţia de astăḑi a francesilor, este conspiraţia contra presidentului republicei, Felix Faure Clericalii, monarchiştii şi boulangiştii de o dinióră au încercat prima conjuraţie contra şefului statului lor Ceea ce e caracteristic, este, că ei duşmanii lui Faure nu s'au conjurat contra lui, pentru că ar fi comis vre-o crimă contra statului, ar fi călcat legile esistente, ar fi tradat némul sau cine scie, ce grave abateri, cari iustifică la urma urmelor o conspiraţie. Nu, duşmanii lui Faure s'au folosit de astădată de o cestie fórte delicată, intimă-familiară, a presidentului adecă ei au conspirat contra acestuia, pentru că dómna Faure, adecă presidenta republicii, n'ar fi de origine d'intro familie mare, ci d'intro familie cu nume dubios. Iată, pănă unde merg slăbiciunile Francesilor? sĕ se conjure ei contra presidentului, pentru că soţia acestuia n'ar fi de neam mare? Ce are de a face originea dómnei Faure cu mersul regulat şi progresul statului? Ce are de a face politica Franciei cu originea dómnei Faure? Acestea sunt arme necinstite, cari dovedesc, că luptelor politice în Francia le lipsesce fundamentul moral şi de aceea nu cunosc nici o barieră. Iată cum este casul: Acum vre o 50 de ani un advocat tinĕr sĕ căsători cu fiica unor părinţi cinstiţi; advocatul era ruinat şi punibil pentru fapte criminale. După trei sĕptĕmâni miserabilul fugi şi lăsă pe tinera sa soţie în cea mai mare sărăcie. Nenorocitul copil, care s'a născut la câte-va luni mai târḑiu după dispăriţia tatălui, află îngrijire la nisce rudenii. Ea (era o fetiţă) a fost crescută, ca şi un propriu copil al casei. Devenind fată mare sĕ presentă un bărbat tînĕr deştept, ca peţitor. Familia, observând cei mai delicaţi scrupuli, nu ascunse originea fetei şi împregiurările, în cari a crescut, ci povesti tinĕrului drama întrégă. Tinĕrul pretendent, în loc sĕ se retragă, cum fac toţi tinerii filistrii, insistă cu statornicie pelêngă peţirea sa şi ia în căsătorie pe fata, fiica unui criminalist, fără nici un creiţar zestre Acest act de o nobleţă neobicinuită găsi o rĕsplătire tot atât de neobicinuită. Eroul acestei fapte bune ajunse milionar şi fu încredinţat din partea cetăţenilor Franciei cu cea mai înaltă funcţie în stat Acéstă admirabilă istorióră are avantagiul, că e adevĕrată întru tóte. Eroul este presidentul Felix Faure, ér acea fată sĕracă, nevinovata fetiţă a unui tată nedemn, este dómna presidentă, Faure.

Cei mai mari panegirici n'ar fi putut inventa o istorióră, care sĕ fi înălţat inima presidentului şi onórea lui înaintea muritorilor aşa de sus, ca fapta acésta adevĕrată. Nu sĕ póte un act mai nobil şi mai frumos: Un tînĕr deştept ia în căsătorie o fată sĕracă, bine crescută, însĕ nevinovată pentru faptele tatălui ei Descoperirea acestei adevĕrate istorióre a ridicat la potenţa a ḑecea popularitatea presidentului! Sĕ înţelege de sine, că pe cât de mare apare fapta lui Faure înaintea vecinicului tribunal al moralei, pe atât de mică e considerată ea din partea francesilor, a căror morală este astăḑi numai o aparenţă, a acelora, cari sĕ uită mai mult la bani şi la ranguri. E lucru clar, că presidenta nu e dintr'o „familie bună“, aşa cum o înţeleg ei. Ea însĕ s'a iustificat altfel, prin nobleţa inimei, prin bunătate şi bunăvoinţă, a uscat nenumĕrate lacrimi şi a alinat multe lipse şi miserii. Clericalii, monarchiştii şi şi boulangiştii de o dinióră s'au folosit de acest prejudiţiu, ca sĕ scuture posiţia presidentului în stat. Miserabil şi infect mijloc! Acéstă armă a lor revoltă simţul în ori-care om, care are câtuş de puţin sentiment omenesc în el. Incercarea lor însĕ a avut, mulţămită încă moralei publice, care nu e tocmai aşa de stricată, un fiasco ne mai pomenit. Lovitura proiectată pentru president i s'a prefăcut în triumf. Mişcătórea istorióră a deschis tóte isvórele de simpatie şi n'a fost president în Francia, care sĕ fi avut atâta popularitate, cum are Faure în tótă Europa. De altă parte sĕ presêntă clericalii, monarchiştii etc. nu ca partide, ci ca clici, cari nu sĕ sfiesc a întrebuinţa pentru ajungerea scopurilor lor şi cele mai detestabile mijlóce. Ce e mai trist, este, că tocmai ei sĕ dau înaintea poporului, de aceia, cari îl spriginesc întru tóte.

Nu putem, sĕ nu constatăm cu acéstă ocasie, că complotul amintit revarsă o slabă lumină asupra formei de guvernamênt, cunoscute sub numele de republică.

Herbert Spencer a scris profundul cuvênt despre „domnia ceremonialului“, care a avut din timpurile primitive ale popórelor nomadice până în era parlamentarismului mai întâi o valóre nemărginită, apoi mai mărginită. Intr'un stat liber domnia ceremonialului politic e fórte redusă Republica nu dispune de aparatul de curte — observă „P. Lloyd“ care sĕ deştepte respectul instinctiv, şi care ridică personificarea statului în ochii masei. Presidentul e un monarch în frac. — Neconsiderarea acésta a ceremonialului presupune o maturitate spirituală şi o capabilitate în judecată a maselor, cari însĕ nu sĕ validitéză nici sub guvernămêntul republican. Mulţimea în republică, ca şi în monarchie sĕ póte guverna adese ori mai uşor prin impresia marilor simbóle de stat, ca prin apel la raţiune Acéstă contradicţie între „guvernamentul neceremonial“ al republicei şi între mulţimea fără critică, uşor de sedus, dă coteriilor monarchice arme, cari câte odată sunt fórte periculóse. In republică critica e nemărginită. Cei mai înalţi funcţionari sunt daţi pradă ómenilor necruţători. — Astfel s'a întêmplat chiar şi cu presidentul Faure.

Forţa moralei publice a vrut însĕ, ca atacul asupra lui sĕ se schimbe într'un adevĕrat triumf. Noi nu credem, sĕ esiste om, care cetind cele scrise aici, sĕ nu aibă de aici înainte o deosebită simpatie către nobilul president al republicei francese!

Şedinţa publică

a societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“.

Conform programului publicat societatea de lectură amintită, din seminariul teologico-pedagogic archidiecesan, şi-a ţinut în Miercurea trecută şedinţa publică.

Frumósa iluminaţie indica deja dela distanţă sĕrbătorescul motiv, care a condus de o potrivă pe arangiatori, ca şi pe óspeţi. Intre portretele aşeḑate cu mult gust în sala festivă am zărit pe acela al fericitului archiepiscop şi metropolit Andreiu; portretul Escelenţiei Sale, vrednicului şi iubitului nostru archiepiscop şi metropolit actual, Miron Romanul, şi altele. Mult mi a plăcut un tablou vechiu, proprietatea societăţii, care simbolisézá într'o lumină vie, deschisă şi fermecătóre, anul 1864 al restaurării vechiei metropolii române ortodoxe, ér de altă parte într'un întunerec grozav şi înspăimêntător anul 1700 — al „unirei“ cu biserica Romei, — acel an de tristă aducere aminte, când cel mai pĕcătos archiereu şi-a vêndut „sublima sa lege strămoşéscă“ pentru un blid de linte.

Acest caracteristic tablou era pus în colţul din stânga al salei; mi ar fi plăcut, sĕ fi fost aşedat mai la ivélă. Tótă sala era plină cu flori şi verdéţă naturală. Acéstă recreatóre verdéţă şi mirosul plăcut de braḑi îţi da sĕ sperezi cu siguranţă, că până atunci, până când va bate în fiii bisericei ortodoxe o inimă caldă de iubire către biserica lor naţională, seminariul archidiecesan nu se va opri în mersul îmbucuratoriului sĕu progres. Comitetul arangiator al festivităţii a sciut face din sala seminariului prin un arangiament de tot estetic un frumuşel local, în care nu-ţi părea rĕu, sĕ petreci câte-va óre. Sala, prea mică şi nepotrivită pentru un public mare, era plină cu óspeţi.

Preşedintele societăţii Dr. Petru Şpan a deschis şedinţa prin o vorbire scurtă, dar nimerită.

Vice-preşedintele, clericul c. III., Victor Păcală, a rostit discursul ocasional, în care a schiţat în cuvinte alese şi pe scurt activitatea archiereului sĕrbătorit. Şi pronunţarea discursului merită laudă.

Punctul al doilea din program a fost o cântare în cor, despre care voiu vorbi mai la urmă.

Al 3 lea punct: Scena a IV-a şi V din actul V din drama lui Alecsandri, „Ovidiu“, a fost reprodusă cu multă silinţă din partea clericilor din anul I, Lazar Triteanu şi Ioan Şortan. Cel d'intâi (Ovidiu) şi-a studiat bine rolul, a esprimat însĕ cam prea repede; ar fi fost bine sĕ varieze tonul şi mai mult. De câte-ori e omul copleşit de sentimentul durerii, vocea lui e mai piano; tare devine numai atunci, când sentimentul sĕ preface în afect, ér omul ar dori póte, sĕ-şi rĕsbune. Al doilea (Ibis) s'a potrivit cu vocea de bas, de care dispune, pentru rolul ales. L'a studiat bine, însĕ în acte de rĕs-

---

Şi-atunci poporul mult cercat
Nu va mai sta încătuşat,
Ci demn va progresa
Spre misiunea sa!

Cursuri, ţinute la diferite epoce.

Afară de cursurile estraordinare din vacanţele de vară, la cererea mai multor doritori de a învĕţa lucrul manual, am ţinut cursuri şi la alte ocasiuni, în anumite ḑile şi óre preste sĕptĕmână în anii 1890 până la 1894. Órele de instrucţie, în special pentru cei ce veniau din comunele din împrejurimea Sibiiului la Sibiiu, erau dela 8 de diminéţa până la óra 1 după améḑi în fiecare Vineri, ca ḑi de vacanţă pentru scólele rurale române de acolo.

Pretutindenea, pe unde s'au introdus în scólă eserciţii technice manuale s'a produs o emulaţiune neobicinuită între scolari atât la lucrările technice, cât şi mai ales la studiile teoretice intelectuale. In multe locuri, chiar băeţi şi fete, cari au trecut de anii obligativităţii învĕţămêntului primar, cereau voie, sĕ mérgă la scólă, spre a învĕţa lucrul manual. Ba, ce e mai mult, succesul practicei acestui obiect în comuna română, Rĕşinari, (lângă Sibiiu) după cum sunt informat, au escitat şi mai mult rîvna de câştig a locuitorilor saşi din comuna vecină, Cisnădióra [1]) căci mai multe femei de aici au rugat pe valorósa învĕţătóre, d-na Aurelia Goga, sĕ mérgă sĕ le înveţe şi pe ele împletiturile de paie, pe care ele nu le sciu.

Acestea sunt doveḑi evidente, că binefacerile lucrului manual în special pentru esistenţa şi fericirea poporului dela ţară, sunt de o valóre nepreţuită.

(Va urma.)

---

[1]) Cisnădióra e o comună curat săséscă şi fiind lipsită de locuri cultivabile, e fórte sĕracă. Inainte de asta cu vr'o 15—20 de ani, preotul de atunci al acestei comune, îngrijind de sórtea miseră a poporului sĕu, a învĕţat pe mai multe femei şi fete un soiu de împletitură simplă de paie şi cóserea pălăriilor, ér pe bărbaţi ceva din horticultură. Pănă aḑi s'au lăţit aceste ocupaţiuni în întréga comună. Bărbaţi, femei, tineri şi bĕtrâni lucréză vara în grădini, şi în comunele vecine, cu ḑiua, pe plată, apoi îşi prepară paie de împletit, pe cari le cumpĕră dintr'o comună vecină (Sadu), ér iérna împletese la paie şi confecţionéză pălării. Atât pómele, cât şi pălăriile le desfac în piaţa Sibiiului, ba mai mult încă: pómele le trimit şi prin oraşele mai însemnate din depărtare, ér cu pălăriile fac negoţ în tótă Transilvania.

bunare trebue şi mai multă căldură. Amêndoi promit pentru viitor.

„Introducerea limbei slave în biserica nóstră“, disertaţie de cl. c. III, Iosif Enescu, ca lucrare a dovedit multă silinţă din partea autorului N'ar fi stricat şi mai multă independenţă în apreţiare şi scóterea şi mai tare în relief a forţii nepreţuite a limbei nóstre strămoşesci, care şi-a menţinut latinitatea şi sub împregiurări atât de critice. Disertaţia, a fost bine cetită.

Punctul al 5-lea: Canţoneta comică a lui Alecsandri „Clevetici Ultra-Demagogul“ a făcut mai mare efect, pentru că e în sine fórte hazlie. Clericul c. II, Traian Motora, a interpretat-o cu multă căldură şi pricepere Abstrăgênd dela pronunţia greşită a unor cuvinte, ca „cameră“ în loc de cámeră — n'am înţeles, pentru-ce declamatorul sě plimba pe scenă în continuu. Nu sě póte admite, ca Clevetici, când vorbesce înaintea alegětorilor, sě nu stea la un loc. Aplausele dese ale publicului priviau şi pe autor şi pe dibaciul interpret.

Punctul cel din urmă din program: „Pe orizont departe“ cor de Mendelsohn — cântat de corul seminarial sub măiastra conducere a dlui G. Dima, ca şi corul din punct 2. al programului „D-ḑeul nostru“, composiţie de D. Cunţan — au fost bine esecutate; cel d'intâi cor are un caracter liric, iar al doilea (D-ḑeul nostru) un caracter eroic. Póte că sala, care prin construcţia ei îţi şterge din cap ideia „acusticei“, a făcut, ca composiţia lui Mendelsohn, cu un timbru de piano, sě-mi placă ceva mai mult, ca „D-ḑeul nostru“ cu timbrul de forte.“

După ce s'a isprăvit programul, Ilustritatea Sa, Părintele archimandrit al nostru şi vicariu archiepiscopesc, în nişte termini fórte aleşi şi elocuenţi a dat espresiune satisfacţiunei publicului accentuând „spiritul“ de care a fost condus în tótă viéţa sa fericitul archiereu, Andreiu baron de Şaguna

Producţiile proprii literare (pct. 1. şi 4) mi-au dat, sě înţeleg, că spiritul, de care trebue sě fie condusă societatea, trebue sě culmineze într'un ortodocsism adevěrat, adecă: Intr'o iubire tare cătră biserica ortodocsă şi cătră némul romănesc; în o iubire tare şi respectul cuvenit cătră autorităţile bisericesci; într'o iubire sinceră cătră bunul, vrednicul şi actualul cap al bisericei române ortodocse!

Noutăţi.

Avis. Marţi în sěptěmâna viitóre la órele 5 séra clubul municipal român 'şi va continua şedinţa, spre a se pronuncia asupra eventualelor însinuări pentru oficii la comitat.

* * *

Serbarea ajunului de Crăciun în spitalul civil de aici. Frumósele succese din cei doi ani din urmă au îndemnat pre medicii dela acest spital, ca şi în acest an sě facă un pom de Crăciun pentru bolnavii cu care ocasiune se se împartă şi unele daruri de Crăciun; arangiarea s'a concreḑut surorilor de caritate dela despărţěmêntul chirurgic al spitalului, acestor surori de caritate, cari totdeuna au dat sucurs când a fost vorba de fapte crestinesci, şi de fapte de caritate.

Ajunge sě fie numai anunţată acéstă sěrbare, căci publicul din Sibiiu fără osebire de naţionalitate nici odată nu şi-a închis inima, când a fost vorba de a procura o bucurie bolnavilor din spital, cari în timpul greu de érnă, cum e cel de acuma, au umplut tóte unghiurile spitalului.

Şi în anul trecut s'au petrecut scene uimitóre, când s'au desvělit înaintea bolnavilor pomul de Crăciun al spitalului, şi cei, cari au fost presenţi nu uşor vor uita acele scene, cum luciau ochii bolnavilor munciţi de dureri, când priviau la darurile, cari stau întinse pe mese lungi, luminate de lumina pomului de Crăciun. Femeile din casele mai bune au dat vestminte, şi jucăriile propriilor lor prunci, şi věrsa lacrimi la bucuria bolnavilor.

In acest punct merită recunoscinţă unele din firmele mai cunoscute de aici, cari se întreceau în împodobirea pomului de Crăciun cu tot feliul de daruri.

Suntem de credinţa, că şi în acest an va pětrunde acest apel la inimile publicului din oraş şi dela sate, căci mulţi sunt bolnavii, cărora serbarea voesce sě le facă bucurie.

Ofertele benevole, precum bani, vestminte, încălţăminte pentru bětrâni şi tineri, cărţi, jucării, tee, rum, prăjituri, zahar, etc. sě se adreseze: *Sororei Susana*, în spitalul civil de aici.

* * *

Rectificare. In avisul publicat în nrul 129 al ḑiarului nostru, privitor la întregirea cercului de medic în Bran, s'a strecurat o regretabilă greşélă, altcum evidentă, căci cele 15 comune din pretura Branului au **25,000** de locuitori, dar nu 2500 cum din greşélă s'a strecurat.

In interesul causei rectificăm acea greşélă.

* * *

Duelul. Étă ce ḑice dl I C. Petrescu, secretar general pe lângă persóna M. Sale regelui, cu privire la duel:

„Dar duelul, acéstă luptă fratrucidă, ecstra-legală, pe cât de neegală şi stranie, barbară, pe cât de nedréptă şi ilogică, culmea aberaţiunii, în care vinovatul, are dreptul convenţional sě omóre pe un nevinovat, fără sě se témă de pedépsa. Ce face óre şcóla şi în acéstă direcţiune?

Recunosc împreună cu partisanii duelului, că a recurge la tribunalele ordinare, ar fi a se espune la un adaus de umilire.

Dar, cum este cu putinţă, ca tótă inteligenţa umană, întrunită, sě nu pótă încă găsí mijlocul cel mai raţional, spre a-şi face dreptate, şi sě dea pe cel ofensat, pradă celui întâiu venit sau unui spadasin de meserie. Trebue sě ne întrebăm în sfêrşit, dacă tocmai cavaleresc se póte numí egoismul monstruos, al părintelui de familie, sau al fiului denaturat, care uită că are casă, unul femeie şi copii, ér altul, póte că este singurul sprijin al părinţilor sěi, orbiţi si unul şi altul de turbarea unui fanatism, demn de timpii barbari, dacă duelul este luat în serios; ér de nu, atunci cum se interpretă jocul de spălare a unei ofense, printr'o parodie ridicolă.

Este timpul, sě se pue capět acestei sělbatice fanfaronade, şi sě se caute un alt mijloc de satisfacere, care se va găsí, de sigur, căci nu trebue sě desperăm de resursele spiritului omenirei, spre onórea căreia, va vení, negreşit, un timp, când se va ḑice: cum s'a putut!

Dar mai întâiu se va ḑice: duelul ecsersă şi susţine spiritul de luptă curagiósă, în contsa vrăşmaşilor ţěrei, şi că prin urmare, acest sělbatic eserciţiu, are partea sa cea bună. — Cum póte fi însě bun, ceea-ce este absolut rěu?

Sě se înveţe în scóle scrima, şi sě se institue jocuri marţiale anuale, de tineri voinici, care au terminat scóla, şi biruitorul sě dusă acasă la familie, un semn al bărbăţiei lui, în loc de o rană ucigătóre, sau de o consciinţă apăsată de o neştérsă remuşcare.

Sě nu ne facem ilusii. Nici un spadasin de meserie, nici un fanfaron de cea din urmă modă, nu vor fi eroi, într'un rěsboiu, şi acestia fac majoritatea partisanilor duelului. Ceilalţi nu sunt decât victimele unor provocări nedemne, sau lipsite de o raţiune matură. A vorbi de escepţiunile onorabile, caractere demne, duse de curent în mod fatal, ar fi a intra în teoria subiectului şi nu este aici locul. Imi reserv de a spune alt undeva, cum ar trebuí sě se înţelégă regularea ḑiselor afaceri de onóre.

A ucide sau a se ucide, din principiu, pentru motive personale, numai fapte cu bună şi dréptă judecată nu se pot numí, în nici o limbă de pe faţa pămêntului.

Ciudat este spectacolul, ce dă lumea civilisată, întregului univers, prin contradicţia flagrantă, dintre legile în contra duelului, şi toleranţa usului. Şi ce esemplu de paza legilor se dă óre poporului? Sě sperăm că nu va mai fi aşa, cel puţin ca cestiune de respect datorit legilor. Nu de mult timp, un decret al reginei Marei Britanii, oprea duelul în armata sa. — Din tóte punctele de vedere, esemplul merită sě fie urmat“.

* * *

Un ministru, care sě pricepe la tóte. Rar se află bărbaţi de stat, cari sěse pricépă le atâtea lucruri, cum se pricepe actualul ministru-president francez, Bourgeois, care nu numai că e escelent politician şi orator eminent, dar e totodată şi unul dintre cei mai buni sculptori. Bourgeois înainte de a fi luat asupra-şi gréua sarcină de ministru-president al Franciei, petrecea óre întregi în atelierul sěu, unde cu dălţiţa sa de sculptor a creat multe opere, cari cu cinste pot ocupa loc între cele mai reuşite opere ale artistilor de profesiune. In scopul studierei cap d'operelor sculpturale a întreprins lungi călětorii prin Italia. Afară de sculptură ministrul-president Bourgeois se mai pricepe la multe alte ramuri ale artelor. Şi în sporturi e unul dintre cei dintâiu. Aşa d. e. dînsul este cel mai destoinic biciclist al Parisului. Humorul parisian şi esploatéză din destul acésta pasiune de sportsman a dînsului. Astfel între altele sě ḑice despre dînsul, că dela scandalurile panamiste şi dela cestiunea anarchistilor voiesce sě abată atenţiunea parlamentului prin presentarea unui proiect de lege, prin care îndeletnicirea biciclistică sě se decreteze de obligătóre pentru fie care cetăţan şi biciclistilor mai buni sě li se asigure anumite favoruri din partea statului. Nu sunt rare apoi ilustraţiunile foilor humoristice, cari represintă pe ministrul-president Bourgeois cum călare pe biciclu se repede asupra unui vrav de „Panama“ şi'l spulberă de nu se alege nimic de el; ori apoi cum tot pe biciclu grăbesce spre câte-o bombă aprinsă, carea atinsă de róta biciclului se stânge îndată. Dar pe lângă tóte glumele la adresa lui, francezii totuşi sunt mândri, că au un ministru-president artist în sculptură şi prim champion în sportul biciclistic.

* * *

Iubileul furcuţei. Acuma sunt noue sute de ani, de când a emigrat în Europa una dintre cele mai de lipsă unelte de a gospodăriei, anume furcuţa. In anul 995 a condus fiul roge-lui din Veneţia, a lui Pietro Orseolo, la altar pe princesa Argila, fiica împěratului bizantin. In republica italiană Veneţia, până atunci se folosiau la mâncare, de furcuţa cea naturală cu cinci córne, princesa Argila însě spre mirarea tuturor a întrebuinţat, la masă o furcuţă cu dóue córne şi o lingură de aur.

Damele din societatea mai înaltă s'au grăbit a imita pe princesa şi deşi manuarea furcuţei la început le-a causat mari neplăceri, totuşi ea sa domiciliat cât sě póte de iute, sě înţelege numai în familiile aristocrate. Ca ori ce reformă nouě, aşa şi întroducerea furcuţei ca mijloc de mâncare a fost de tot anevoiósă. Mult timp obiectul acesta a supus criticei şi făcut obiect ridicol, până când s'a respândit din Veneţia şi în celelalte părţi ale Italiei. In unele părţi a Italiei numai pe timpul Anjouescilor au început a mânca cu furcuţă. In Franţa s'a întrodus şi mai târḑiu, şi numai pe la anul 1550 sa fost popularisat cu totul. In Anglia a introdus'o prima-óră călătoriul Corgate la anul 1608. În Ungaria a fost cunoscută numai sub regele Mathia, adusă fiind din Italia de Beatrice nevasta aceluia. Astăḑi se folosesce aprópe în tótă lumea cultă. Numai în unele ţinuturi ale Spaniei şi în fundul Rusiei furcuţa e un concept necunoscut.

* * *

Cât de tari sunt insectele. Un învěţat naturalist frances, Plateau povestesce pe temeiul unor probe, ce a făcut, că insectele cele mici, sunt adeseori mai tari, decât cele mari. Astfel gândacul póte sě tragă după sine o povară relativ de 21 ori mai grea, albina de 30 mai grea, decât bunăóră calul. Albina fórte uşor póte se ducă cu sine 20 alte albine, astfel că ea desvóltă relativ o putere ca şi locomotiva. Cât de puternică este musculatura albinei se vede şi de acolo, că o albină sau douě pot sě susţină rolul întreg.

BIBLIOGRAFIC.

O carte de cetire model.

Sub acest titlu apăruse în „Tel. Rom.“ cam cu doi ani înainte de acésta o recensiune asupra manualului dlui Virgil Oniţiu, pre atunci profesor, ér astăḑi director al gimnasiului român din Braşov. In asemene ton favorabil s'au pronunţat şi celelalte apreцieri, ce au apărut referitor la acéstă carte didactică. In ḑilele trecute a apărut tot de acest autor continuarea manualului amintit, adecă: „Carte de cetire pentru clasa a IV-a gimnas. reală şi pentru scólele superióre de fete“. Opul este, ca şi cel precedent, model. Autorul a lucrat condus de principiile pedagogiei moderne, în conformitate cu „Planul de învěţământ pentru limba română întocmit chiar de autorul şi aprobat de Ven. Consistoriu archidiecesan din Sibilu. Manualul din cestiune fórte potrivit ne dă materialul, ce se prescrie ca sě-l cetim în clasele respective, precum şi modul, metodul, cum este de a se face cetirea din limba, română, pentru ca scóla sě-şi împlinéscă înalta ei chiemare educativă culturală.

Aparatul, ce se află la începutul cărţii, ca prefaţă, tractéză metodica cetitului. Şi anume sub I espunênd materialul, ce este de a se tracta precum şi câte-va îndrumări pedagogice în general, ér sub II normele speciale, ce sunt a se observa la cetire, şi anume: *a)* La poemele epice, espunênd întrebările întroductive, cele referitóre la conţinut şi composiţiune, apoi cu privire la forma esternă şi în fine reflecsiunile etice. *b)* La descripţiuni tot aceleaşi ér *c)* La naraţiunile diverse ne arată, că avem de a ne orienta după întrebările dela poemele epice.

In punctul III autorul ne arětă la un cas concret („Tunetul“ pastel de V. Alecsandri) cum ar fi de a se aplica întrebările de sub *b)* precum o face acésta în manualul prim, dându ne drept model analisarea poesiei „Hodja Murad Paşa“ de V. Alecsandri.

Urméză apoi însaşi cartea de cetire, adecă: materialul de cetit. In privinţa acésta numai gratula putem dlui autor, căci cu un aşa tact pedagogic a sciut sě alègă material potrivit cu gradul de cultură al elevilor, pentru cari este menită cartea, şi totodată interesant şi frumoş. Aşa aflăm aici: poeme epice dela V. Alecsandri, M. Eminescu, ş. a., descripţiuni şi naraţiuni dela V. Alecsandri, C. Negruzzi, Delavrancea, Gane, Slavici, Coşbuc, etc. Firesce la tóte piesele se află adnotaţiunile trebuincióse.

După piesele de cetit sub titlul „Adaus“ aflăm „Estrasul notelor stilistice date la piesele de lectură din manual“, apoi Elemente de stilistică (corespond. la „Versificaţiunea ritmică in poesia română“ din manualul precedent), apoi Note biografice şi Registrul alfabetic al notelor.

După cum vedem din acéstă espunere pe scurt a conţiuutului acestui manual dl autor a lucrat cu mult zel şi cu frumos succes înbogăţind literatura didactică, încă cu un mărgătariu. Valórea acestei cărţi se va puté apreţia din destul nu numai din partea acelora, cari i vor lua folosul, ca manual didactic în scólă, ci şi din partea fiecăruia, carele voesce sě cetéscă cu folos ceva din ramul productelor literaturei române, tractate în acéstă carte de cetire.

Nu pot sě nu amintesc cu acéstă ocasiune şi împrejurarea, că dl autor a fost îndemnat la scrierea acestui manual pur şi simplu din motivul de a înlesní învěţarea, resp. propunerea cu succes a limbei materne, a sufietului învěţămêntului. Acésta mě îndémnă a o crede şi faptul, că tot d-sa a scris şi manualul pentru teorie, materialul prescris din limba română pentru clasa a IV a întitulat: „Limba română, fiinţa, originea, rudeniile şi istoria ei“.

Manualul e editura librăriei Nicolae I. Ciurcu, care a sciut sě se îngrijască, ca manualul sě se presinte în o formă deplin mulţămitóre.

Un amic al învěţămêntului.

sz. 6346/895 polg. [215] 3—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzéteszi, hogy Szebenmegyébe kebelezett Hermány község határának tagositása megengedhetösége feletti tárgyalást a nagyszebeni általános takarékpénztár mint érdekel birtokos kérelme folytán elrendelte és annak határnapjául 1896 évi január hó 13-ik napját d. e. 9 órakor a bermányi községi irodába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenö birtokosok a tagositásba beleegyezöknek fognak tekintetni.

A nagyszebeni kir. törvényszéknek 1895 évi november hó 14-én tartott üléséböl

Phleps Frigyes, elnök. (Olvashatlan) jegyzö.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eşit de sub presă: [207] 4

CALENDARIU
pe anul visect dela Christos 1896.

Anul al patrudeci şi cincilea.

Preţul unui esemplariu legat **30 cr.**, pentru vêndĕtori nelegat **23 cr.** v. a. şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — Calendariul (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor. — Genealogia casei domnitóre austriace. — Regenţii europeni. — Serviţiul postal şi telegrafic. — Conspectul sĕptĕmânilor. — Tacsa de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.**

Şematismul

bisericei ortodocse orientale române din Ungaria şi Transilvania, cuprindênd şi pe **protopresbiterii administratorii protopresbiterali, parochii** şi **învĕţătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Evidenţă pentru oficiile parochiale şi protopresbiterale. — Partea literară: Din Africa centrală. — Fragment din „Oglinda“, satiră de A. Naum. — Anecdote.

Insemnarea têrgurilor după alfabet, după luni şi dile. — Anunţuri. — Catalogul cărţilor aflătóre în librăria archidiecesană din Sibiiu.

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Intinde mâna norocului!

500,000 mărci

ca câştig principal în cel mai favorabil cas oferă **tragerea de losuri cea mare din Hamburg,** care e aprobată şi garantată de stat

Cea mai avantagiósă arangiare a noului plan este astfel, că în decurs de câte-va luni sĕ decid cu siguranţă **112.000 losuri cu 56.200 de câştiguri,** în sumă totală de

10,981.720 mărci;

între acestea se află câştigul principal de

500.000 mărci,

special însĕ:

1	**câştig**	á 300.000
1	„	„ 200.000
1	„	„ 100.000
2	**câştiguri**	„ 75.000
1	**câştig**	„ 70.000
1	„	„ 65.000
1	„	„ 60.000
1	„	„ 55.000
2	**câştiguri**	„ 50 000
1	**câştig**	„ 40.000
3	**câştiguri**	„ 20.000
21	„	„ 10.000
46	„	„ 5.000
106	„	„ 3.000
226	„	„ 2.000
822	„	„ 1.000
1325	„	„ 400
38050	„	„ 155

15590 câştiguri á marce 300, 200, 150, 134, 100, 98, 69, 42. 20.

Din câştigurile însemnate aici ajung la tragere în **clasa întâi 2000** în sumă totală de m. **117.200.**

Câştigul principal al clasei I sĕ urcă la m. **50.000** şi sĕ ridică în clasa II la m. **55.000,** în a III-a la m. **60,000,** în a IV-a la m. **65,000,** în a V-a la m. **70,000,** în a VI-a la m. **75,000,** în a VII-a însĕ eventual la m. **500,000,** spec. m. **300,000, 200,000** etc.

Tragerile câştigurilor sunt stabilite după plan în mod oficios.

Pentru **procsima** tragere de câştiguri a acestor **losuri garantate de stat** costă:

1 los original întreg . . . . fl. 3.50
1 los original jumĕtate . . . fl. 1.75
1 los original un sfert . . . fl. —.90

Tóte comandele, cari sĕ adreséză direct firmei nóstre, sĕ vor esecuta **imediat** cu cea mai mare acurateţă. **dacă se va trimite îndată sau cu ramburs postal costul,** şi fie-care primesce dela noi **losurile originale** provĕdute cu insigniile statului în mâna proprie.

La comande se alătură gratuit planurile oficiale necesare, din cari sĕ pot vedea atât împărţirea câştigurilor după diferitele clase, cât şi respectivele sume, ce sunt a se depune la început, şi noi trimitem după fie-care tragere interesaţilor nostrii, fără sĕ fim provocaţi, listele oficiale.

La cerere trimitem înainte şi franco planul oficial, ca sĕ-l vadă ori şi cine şi ne declarăm şi pentru viitor gata, sĕ primim îndĕrăt pe lângă înapoiarea sumei şi înainte de tragere losurile, care nu ar conveni.

Plătirea câştigurilor sĕ face după plan şi prompt sub **garanţia statului.**

Colecta nóstră a fost întotdeauna cu deosebire de noroc însoţită şi am plătit interesaţilor nostrii adese-ori cele mai mari câştiguri, între altele de mărci **250.000, 100.000, 80.000, 60.000, 40.000** etc.

Sĕ póte prevedé, că noi putem conta cu positivitate, că se vor împărtăşi fórte mulţi de o întreprindere întemeiată pe **cea mai solidă basă,** şi de aceea ne rugăm, ca sĕ putem esecuta tóte comandele, sĕ ni se trimită comandele, cât se póte mai curênd şi in tot casul înainte de **15 Novembre a. c.**

Kaufmann & Simon,
afacere de bancă şi de cambii în Hamburg.

Noi mulţumim onoraţilor nostri muşterii pentru încrederea ce au avut-o până acum în noi, şi pentru-că casa nóstră e cunoscută pretutindenea **de un lung şir de ani,** îi rugăm pe toţi aceia, cari sĕ intereséză de o **tragere de losuri necondiţionat solidă** şi ţin la aceea, ca interesele lor sĕ se validiteze în ori şi ce direcţiune, sĕ se adreseze numai direct la firma nóstră **Kaufmann et Simon în Hamburg.** Noi nu stăm în legătură cu nici o altă firmă şi n'avem agenţi încredinţaţi sĕ vêndă losuri originale din colecta nóstră, ci noi corespondăm numai direct cu muşterii nostri şi aceştia sĕ bucură de tóte avantagele unei corespondinţe directe Tóte comandele, cari vor sosí la noi, sĕ vor înregistra îndată şi sĕ vor efeptuí fórte prompt. [208] 5—5

Szeben várm. alispánja.

21419/895 szám I. (220) 1—2

Pályázati hirdetmény.

Szászebes rendezett tanácsu városban tisztujitás alkalmával választás utján betöltendő következö állásokra pályázati hirdetmény bocsájtatik ki.

1. 1500 frtnyi fizetéssel javadalmazott polgàrmesteri állás.
2. 1100 frtnyi fizetéssel javadalmazott városi tanácsnoki állás.
3. 800 frtnyi fizetéssel javadalmazott tiszti ügyészi állás.
4. 700 frtnyi fizetéssel javadalmazott számvevöi állás.
5. 700 frtnyi fizetéssel javadalmazott levéltárnoki állás.
6. 800 frtnyi fizetéssel javadalmazott városi pénztárnoki állás.
7. 600 frtnyi fizetéssel javedalmazott városi pénztári-ellenöri állás.
8. 800 frtnyi fizetéssel javadalmazott adópénztárnoki állás.
9. 600 frtnyi fizetéssel javadalmazott adóhivatali ellenőri állás.
10. 600 frtnyi fizetéssel javadalmazott városi gazda állás.
11. 240 frtnyi fizetéssel javadalmazott közgyami állás.

Pályázók felszolittatnak, kellöen felszerelt a polgármesteri tiszti ügyészi állásra pályázok a 1883 évi t. cz. 3 § és 5 § VII és VIII pont alatt emlitett minősitési okmánynyal ellátott kérelmüket f évi deczember hó 24-éig aláirottnál benyujtani.

Nagy-Szeben, 1895 Deczember hó 13-an.

Reissenberger, alispàn.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanţă pe mai mulţi ani, provĕdute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, aşa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 20—21

Preţ-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit şi franco.

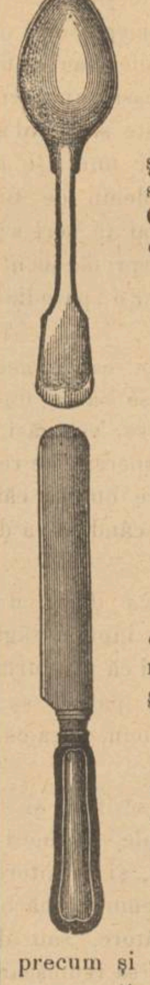

CRISĂ MARE!

New-York şi **Londra** nu au cruţat nici continentul european şi o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu esecutarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Espedez deci ori şi cui obiectele următóre pe lângă simpla remuneraţie de **fl. 6.60** şi anume:

6 **cuţite fine** cu tăiş veritabil englez.
6 **furculiţe de argint** patent american dintr'o bucată
6 **linguri de argint** patent american.
12 **linguriţe de argint** patent american.
1 **lingură pentru supă** de argint patent american.
1 **lingură pentru lapte,** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ,** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezesci.
2 **felinare frumóse** de masă. [206] 5-7
1 **sîtiţă** pentru ceaiu.
1 **lopăţică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăţi laolaltă numai **fl. 6.60**

Tóte acestea **44** de bucăţi au costat mai nainte **fl. 40** şi sĕ pot căpĕta acum pentru preţul minimal de **fl. 6.60.** Argíntul patent american este un metal cu totul alb, care îşi păstréză colórea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înşelăciune

mĕ oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturora, cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil şi sĕ-şi procure **splendida garnitură,** care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun şi Anul-Nou

precum şi ca **present de nuntă şi pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se capĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,
agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent.
Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.

Ezpediţia în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curăţit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic).

Estras din scrisorile de recunoscinţă:

Gólniczbánya.
Cu a dóua ecspediţie de dóuĕ garnituri sunt fórte mulţumit, şi voiu recomanda şi altora.
Dulla Nandor, capelan.

Olmütz, 1 Maiu, 1892.
Sunt fórte mulţumit cu ecspediţia, ca e a întrecut pe departe aşteptările mele.
Căpitan Cz...., comanda pieţii

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 134 Sibiiu, Marți, 5/17 Decembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se inapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din causa sf. sěrbători a „sf. Nicolae“, Nrul procsim al fóiei nóstre va apăré Sâmbătă în 21 Decembre v. a. c.

Sibiiu, 4 Decembre, 1895.

In ḍilele trecute parlamentul țerei nóstre a luat ferii, și atențiunea generală este acuma îndreptată asupra restaurațiunilor din comitate.

Mai avem 15 ḍile până la anul nou după calendariul gregorian, acest rest al anului va fi întrebuințat pentru alegerea amploiaților comitatensi.

Românii în timpul din urmă au desvoltat-o activitate mai intensivă în afacerile comitatense, și noi am luat cu plăcere notiță despre activitatea acésta a românilor, chemată a deschide o nouă eră în viața nóstră publică.

Dela începutul erei constituționale am fost pentru activitate pe tóte terenele, deci și pentru alegerile parlamentare.

Pasivitatea póte avé resultate bune, numai décă e esecutabilă, în casul contrariu ea demoraliséză și în loc de a face bine, produce rele imense de mari.

Pasivitatea românilor nu a putut opri carul statului. Ungaria póte sě fi fost genată de pasivitatea românilor, desvoltarea ei însě nu a stat locului, ea a mers înainte și aḍi vedem, că șovinismul a mers așa de departe, încât Ungaria are vot decisiv și în afacerile reservate ministrului de esterne

In cele interne noi am fost reduși la o rolă de tot tristă, administrațiunea cu tot sistemul electoral din municipii, este în mâna guvernului, instrucțiunea publică e pe calea de a ajunge în mâna guvernului, și prin legile cele nouě bisericesci e intenționat, sě ni se dea lovitura cea mai crâncenă, sě ne deslipéscă poporul de biserică și de preoțime.

Politica nóstră cea mare croită după calapod strěin, měsurată forțelor, de cari poporul nu dispune, ne-a dus până la temniță, de unde ne-a eliberat grația regelui.

Aḍi politica nóstră a intrat în cadrele reale ale minții sănětóse.

Activitatea în comitate va avea resultate binefěcătóre pentru poporul nostru Acuma deocamdată nu vom inregistra mari resultate. Fața comitatului nu se va schimba la alegerile de acuma. Românii nu vor puté scóte mai mulți amploiați, dară nici nu căutăm pentru acuma aici resultatele activității nóstre.

In campania electorală a comitatelor ne-a succes sě aducem poporul sub conducerea inteligenței nóstre, sě l disciplinăm în cele naționale, și sě-i insuflăm entusiasm pentru causa națională

Poporul a urmat sfaturilor inteligenței, și aḍi mâne nu va mai fi român, carele sě mérgă orbiș, după comanda solgăbirăilor și a notarilor streini de némul nostru și de interesele nóstre naționale.

Activitatea nóstră nu a plăcut multora dintre conlocuitorii nostri.

A luat notiță de ea pressa magiară, dară a luat notiță și pressa germână, în special s'a supěrat un ḍiariu german de aici, și a luat hotărîtă posițiune față de unele alegeri, însinuând românilor esclusivism național, care póte fi în defavorul lor.

Nu înțelegem supěrarea ḍiariului german din loc, mai puțin înțelegem amenințarea, care sě face printre șiruri.

Când vom vorbi despre esclusivism național, atunci vom întórce fóia, și vom afla esclusivism național tocmai la compatrioții sași din Sibiiu.

Vom trece peste puținele posturi reservate în comitat românilor, cari nu stau în nici o proporțiune cu numěrul populațiunei, și vom pune atunci întrebarea: câte oficii sunt reservate pentru români la magistratul din Sibiiu, și de ce categorie sunt ele?

Până acuma noi românii nu am fost esclusiviști. Câțiva representanți în cercul Mercurei nu schimbă situațiunea, nu va fi deci trebuință de atacarea pactului dintre noi și sașii din acest comitat. Și nu va fi trebuință cu atât mai vêrtos, cu cât în al doilea for acele alegeri au fost deja mulate.

Luăm notiță însě de amenințarea, care ni se face. Ea este signatura potrivită a situațiunei, și va deschide și ochii acelora, cari până acuma nu au voit sě vadă limpede.

Revista politică.

„Neue Freie Presse“ scrie: Constituirea comisiunei turcesci pentru reformele din Macedonia n'a găsit o primire favorabilă în România. Cum ni se scrie din Bucuresci a produs multă nemulțămire faptul, că în acéstă comisie sunt, ce-i drept, consulii din Grecia, Serbia și Bulgaria, și că hotărîrile acestora au fost notificate din partea representanților diplomatici ai statelor numite, că pórta însě a ținut de tot superfluu, sě i dea și guvernului român óre-care influință asupra propunerilor și hotărîrilor acestei comisiuni de reforme. Țințarii sau Macedo-Românii, cari locuesc în Macedonia, cari au fost totdeuna supuși credincioși ai Sultanului, sunt și în numěr egali cu celelalte naționalități din Macedonia. Afară de acésta România a cheltuit în tot anul sume mari pentru susținerea scólelor din Macedonia și posede prin urmare acelaș drept la regularea relațiunilor de drept naționale și bisericesci ale connaționalilor sěi de sub stăpânirea turcéscă, ca și Grecia, Sêrbia și Bulgaria. Guvernul din Bucuresci are de gând sě reclame, ca sě ia și el parte la comisia de reforme pentru Macedonia. S'a hotărît tot de odată și în reuniunea „Drita“ a Macedo-românilor și Albanesilor, cari locuiesc în Bucuresci, sě se facă o petițiune direct către Sultanul, în care sě se ceară pentru supușii turcesci de naționalitatea română și albanesă aceléși drepturi, ca și pentru Grecii, Sêrbii și Bulgarii Macedoniei în ce privesce introducerea limbilor lor naționale în bisericile și scólele lor. O asemene petițiune e vorba sě se adreseze și patriarchului din Constantinopol.

Causa Macedo-Românilor și a Albanesilor e fórte dreaptă. Bine face guvernul din România, că-și reclamă dreptul sěu; bune sunt și petițiile acelor Macedo-români, cari locuesc în România. Este în tot casul o mare greșială, că România n'a fost învitată sě-și trămită representantul sěu în comisia de reforme pentru Macedonia. Sperăm, că acéstă greșală sě va repara cât mai curênd pentru binele iubiților nostrii frați din Macedonia!

* * *

In Reichstagul german s'a pronunțat și lumea oficiósă în causa social-democraților. Deputatul Stumm a calificat socialdemocrația ca o înăscută lesa maiestatis; el a regretat retragerea fostului ministru Kőller, și a esprimat deplina sa recunoscință față cu dispozițiile luate de dênsul conra socialiștilor și speranța, că succesorul acestuia, dl de Recke, va apuca pe aceleași căi, și că îl va sprigini întreg guvernul.

Cancelarul imperiului, principele Hohenlohe, a ḍis: Am înaintea mea o hârtie cu titlul: „Pentru apěrare și resistență“; acésta e vorbirea festivă alui Liebknecht din 22 Octombre 1871, ținută în conferința poporală din Königsberg. Intr'ênsa stau următórele cuvinte: „Cuvêntul patrie, care-l purtați voi prin gură, n'are nici un creḍěmênt pentru noi. Patrie în înțelesul vostru este pentru noi un punct de vedere superat, un concept reacționar, dușman culturii“!! — Bakunin n'a ținut acéstă vorbire. Mai departe a dat dep. Bebel espresiune părerii, că eu am fost îndemnat la esplicările mele recente despre social-democrație prin vorbirea dep. Kardorff. E o greșală. Eu am vorbit în discursul meu despre motivele unei persecuțiuni mai aspre a social democraților și transgresiunilor lor. Noi avem deplin motiv, sě pășim contra social-democrației și dacă s'au pronunțat cuvinte de indignare contra procedurii social-democrației și într'un loc anumit (coróna, Red.) aceste cuvinte de indignare au fost pe deplin îndreptățite, și eu mě voiu păzi,

FOIȚA.

Insemnătatea meseriilor. *)

Onorată adunare! Multe și mari sunt neajunsurile, cari bântuiesc poporul nostru românesc; nenuměrate și greu simțite sunt lipsele și suferințele, cu cari trebue sě se lupte el, mai cu sémă în aceste vremuri de grea încercare!

Și dacă stăm sě ne cugetăm puțin, pentru-ce atâtea neajunsuri, lipse și suferințe, pentru ce atâta luptă desnădăjduită pe bietul român, care dóră încă e om, ca toți ómenii și dóră luptele și sbuciumările lui încă-l îndreptățesc și pe el la o sórte mai bună, aflăm mai cu samă două cause de căpetenie: Una zace în împrejurările sociale-politice vitrege, în cari trăim mai cu sémă noi românii, éră alta, cu durere trebue sě o mărturisim, zace în firea și în îndeletnicirile nóstre românesci. Eu nu voi încerca de astă-dată sě cercetez causele sociale-politice atât de maștere și apăsătóre pentru noi, în cari nemilósa sórte ne a aruncat cu vina, sau fără vina nóstră, ci voi analisa în cele următóre întru cât poporul român sufere și trebue sě sufere în unele privințe din vina lui, și ce ar trebui sě facă, ca cel puțin în césul al unspreḍecelea sě-și pótă croi o sórte mai bună. Vréu sě vě vorbesc ceva despre: Insemnătatea meseriilor.

Onorată adunare! Cu toții scim, că străbunii nostri romani, sau poporul împěrat, precum avéu obiceiul sě-i numéscă în vremile vechi, între nenuměratele obiceiuri bune și frumóse avea și unul rěu: — nu se putéu nici decum îndeletnici cu meseriile. Acest lucru îl lăsau ei pe sama sclavilor și supușilor lor, cari formau nisce corporațiuni separate nu numai cu traiul și locuința, ci chiar și cu numele și cu vaḍa. Singura meserie de arme era privită ca cea mai de frunte și ținută în mare cinste, celelalte, dacă nu disprețuite, cel puțin věḍute peste uměr din partea fruntașilor. Meseriașul era privit, ca om de rênd, pe care natura nu l'a învrednicit a se înălța și el la cinste și la demnitate omenéscă. Soldatul era, tot ce era pe acele vremuri, trecute de mii de ani.

Așa erau pe atunci trebuințele și spiritul timpului. De atunci timpurile s'au schimbat, ómenii au început sě recunóscă tot mai mult, că meseria este „plug de aur“ nu numai pentru omul singuratic, ci și pentru popóre. Și ajungênd ómenii la acéstă frumósă convingere, s'au pus cu trup cu suflet pe meserii, din ele au desvoltat fabricele cele mari și numeróse, industria a dat nascere comerciului celui însemnat, și astfel popóre mici la numěr, din țěri nu prea bogate, au ajuns în ḍilele nóstre sě domnéscă lumea prin bogățiile lor.

Numai poporul românesc, sciind póte, că „suntem fii de împărați, deși calici patentați“, mai ține aḍi morțiș la nenorocita idee, că „meseria dejosesce pe om“, și în loc sě pună mâna pe córnele „plugului de aur“, muncesce amar cu plugul de lemn, numai când l'au rěsbit někasurile, nesciind încătră sě apuce, se hotăresce a-se apuca de meserie, dar și atunci numai cu inima de jumětate, hotărît, ca îndată ce 'i-se va da prilej, sě-și pună meseria de cui.

Esistă la noi dóuě feliuri de ómeni cu așteptări diferite, dar cu toții uniți în privința punctului, că fie ce va fi, numai meseriași sě nu-și vadă copii. Unii, îngroziți de tot ce e nou și lor până aci necunoscut, merg înainte ḍicênd: „Cum a trăit tata, așa am sě trăesc și eu și tot așa vor trăi și copiii mei“. Alții, adimeniți de traiul bun închipuit și de fericirea „domnilor“, cum numesc ei pe ómenii cu carte, țin, ca și pe copiii

---

*) Capabilul și neobositul profesor din Brașov, Arsenie Vlaicu, (autorul mai multor cărți de scólă și al interesantului op, unic în feliul sěu în limba românéscă, al Merceologiei) a tratat acéstă lucrare cu ocasiunea adunărei generale a despărțěmêntului I (Brașov) al „Asociațiunei transilvane“, ținută la 5/17 Novembre 1895, în Feldióra. O reproducem și noi după „Gazeta Transilvaniei“, întâi pentru valórea ei intrinsecă, al doilea, pentru-că privesce o cestiune practică, de care românii sě intereséză fórte puțin — tot spre rěul lor.
Red.

d'a urma sfatului dlui Bebel şi de a reţinea respectivul loc, de a da espresiune acestei indignări şi pe viitor în chipul cel mai puternic.

Bětrânul cancelar a pronunţat aceste cuvinte cu o resoluţiune atât de neobicinuită şi cu o vioiciune atât de mare, precum n'a făcut-o el încă nici odată în Reichstag.

Dep. Bebel: Dl cancelar a ḑis, că se va păzi, de a reţinea respectivul loc (Coróna), de a-şi da espresie indignării sale şi pe viitor contra social-democraţilor. E bine, că ştim acésta; cel puţin lucrul e clar. Sě vede, că numai e glumă: socialdemocraţii trebue, că au devenit fórte pericloşi pentru Germania, dacă chiar şi bětrânul cancelar sě esprimă atât de aprig!!

* * *

In sěptěmâna trecută s'au ocupat 5 parlamente în acelaşi timp şi aprópe esclusiv cu cestii militare — un lucru fórte caracteristic pentru poreclita eră de pace. In Paris, în Berlin, în Roma, în Madrid şi în München s'au ocupat deputaţii cu cestii din resortul ministeriului de rěsboiu. In camera franceză ministrul de rěsboiu Godefroy Cavaignac şi-a desvoltat pentru întâiaş dată părerile sale administrative militare. In Reichstagul german ministrul Bronsart de Schellendorf bombardând asupra socialiştilor a accentuat spiritul militar, care ar fi chemat sě facă ordine. In Roma nu s'a vorbit decât numai despre catastrofa italienilor la Amba-Aladji. In Madrid s'a vorbit în cameră despre dubiósa situaţie a mareşalului Martinez Campos în Havana. — Sunt fórte instructive pentru armată părerile ministrului Cavaignac asupra dispoziţiilor, luate de dînsul cu privire la îngrijirea soldaţilor pe câmpul de luptă şi anume aprovisionarea soldaţilor cu conserve de carne. Germania susţine cu mari cheltuieli trei fabrici mari pentru acest scop în Mainz, Spandau şi Posen; Austro-Ungaria n'a acceptat nici odată pregătirea conservelor în regie proprie, ci, fără de a face mari cheltuieli cu înfiinţarea fabricilor a lăsat acéstă producţie pe séma industriei private, şi s'a dovedit că acest lucru e fórte practic, pentru că e mai ieftin şi conservele sunt fórte bune — fiind concurenţă între liferanţi. Francia, care a importat păn' acum mai tot din America, vrea sě adópte sistemul Austro-Ungariei. Ministrul de rěsboiu deja din anul trecut a încetat cu importarea conservelor din America, pentru că bietul soldat nu scia ce mânâncă. Acum însě fiind industria privată mistrul va avé ómenii sei, cari vor controla prepararea conservelor, care se va face numai în ţară. — Are şi statul nostru multe instituţii superióre celorlalte state.

* * *

Lupta dintre marchizul Cabrinana denunţătorul matrapazlicurilor comise de unii consilieri comunali din Madrid, şi aceşti onorabili părinţi ai capitalei Spaniei, ia proporţiuni interesante. Pentru că denunţătorul trebue sě tréca acum printr'un proces cu persónele învinovăţite, societatea comercianţilor din Madrid a deschis o subscripţiune publică pentru strîngerea cheltuelilor necesare şi 50 000 de persóne s'au şi grăbit sě-şi trimită contribuţiunile. De altă parte s'a organisat Luni, o manifestaţie populară de protestare contra consiliului comunal, manifestaţie la care au luat parte tóte personagiile politice importante, nobilimea, preoţimea, representanţii sciinţei şi artelor, ai presei, studenţi, negustori, liberali, carlişti, republicani şi disidenţi conservatori.

Marchizul Cabrinana e un tiněr gentilom, cunoscut pănă acum numai ca sportsman. Intr'un şir de articoli publicaţi în douě ḑiare rěspândite, Liberal şi Imparcial, şi iscălite de dênsul, marchizul a dat în vilég Panamaua consilierilor comunali din Spania. Étă câteva din acusaţiunile sale: Unul din consilieri a angajat un numěr de gardişti municipali, şi 'i-a întrebuinţat ca servitori în casa sa; un altul a creat şase posturi gras retribuite, în care a numit pe cei şase fii ai sěi; un al treilea a uitat sě închirieze un stabiliment de petreceri, care aparţine primăriei şi s'a instalat acolo cu familia sa; un al patrulea a oferit unor proprietari ecspropiaţi mijlocirea sa pentru a obţiné despăgubiri fabulóse, etc. etc.

Printre cei acusaţi figuréză şi dl Bosch, fost primar al Madridului şi actualmente ministru al lucrărilor publice.

Suma hoţiílor descoperite până acum se ridică la 30 de milióne pesetas şi lista nu este încă încheiată Consilierii acusaţi nu se pot disculpa altfel decât atribuindu-şi reciproc vinovăţia; unul dintr'ênşii a dat în judecată pe actualul primar, contele de Penalvez. Se mai spune, că mulţi foşti primari vor fi chemaţi la bara justiţiei

In primul consiliu de ministri ţinut după descoperirea Panamalei, dl Bosch, ministrul lucrărilor publice, a ḑis colegilor sěi:

— Sunt dator sě mě apěr ca ministru şi ca cetăţén. Portofoliul îmi îngrădeşte libertatea. Il depun deci.

Ministrul de justiţie, dl Romero Robledo, adause:

— Demisionez şi eu, căci sunt acusat de a fi luat apěrarea consilierilor municipali învinovăţiţi de opinia publică.

— Nu se póte, rěspunse dl Canovas, ministrul-preşedinte, nu puteţi demisiona. Unde am ajunge, dacă denunţarea unui particular ar puté rěsturna un minister! Trebue sě aşteptăm ca justiţia sě se pronunţe.

Toţi miniştrii au adoptat vederea acésta.

Dl Bosch nu póte fi chemat în judecată fără autorisaţia parlamentului; se aştéptă deci cu nerăbdare apropiata sesiune parlamentară.

„Tribuna“.

In sěptěmâna trecută ḑiarul anarchiştilor, „Tribuna“, a avut trei ḑile, festive, trei ḑile de bucurie.

In trei numeri a tăbărât ea asupra Escelenţiei Sale metropolitului nostru, împlinindu-şi în acest chip punctul principal din programul sěu, şi dorinţa cea mai ferbinte a ómenilor, cari de present o conduc.

Cari de present o conduc, ḑicem, şi acei ómeni aḑi nu mai representă pe nime.

Ḑiarul „Tribuna“ e secuestrat judecătoresce, nu mai e organul partidului naţional, ci vegetéză ad hoc, până când procesul va trece prin forurile judecătoresci.

Atacurile asupra Escelenţiei Sale sunt deci pe lângă altele şi un bun reclam pentru a mai înmulţi abonamentele.

Acésta i a fost meseria, şi cât va mai dăinui, tot cu acésta va rěmânea.

Ansă la atacuri a dat un candidat de învěţătoriu, care a susţinut în „Tribuna“, că Escelenţia Sa metropolitul nostru l'a destituit din postul seu la porunca ministrului.

După informaţiunile nóstre lucrul se are în chipul următoriu:

Ministrul de culte a adus la cunoscinţa consistoriului, că „Ilariu Tulbureanu“ e pus sub acusă criminală pentru agitaţiuni, şi a cerut disciplinarea lui.

„Ilariu Tulbureanu“ a trecut mai anii trecuţi dela biserica greco catolică la a nóstră din speculă, că va ajunge la vre-un post de învěţătoriu mai bun.

Ne avênd cualificaţiunea de a fi instituit în ordine la scólele nóstre, în lipsă de alţi învěţători, în ordine cualificaţi, a fost tolerat la scóle de ale nóstre pare-ni se în tractul Clujului şi în cel al Dobrei, dar cu finea anului scolar trecut a eşit din ori ce aplicare de învěţătoriu.

Consistoriul deci a rěspuns la recercarea ministrului, că Ilariu Tulbureanu în anul scolariu curent nu ocupă nici un fel de funcţiune la scólele nóstre.

Peste câteva ḑile vine dela oficiul protopresbiteral al tractului Orěştiei însciinţarea, că în comuna Dênculmare este instituit de învěţătoriu în mod provisoriu Ilariu Tulbureanu; Consistoriul însě în considerare, că numitul individ este pus sub acusă criminală, n'a aprobat acéstă provisiune.

Tulbureanu deci n'a fost nici instituit prin consistoriu, ca autoritate competentă, prin urmare nici destituit, ci a fost simplu eschis dela aplicabilitatea la scólele nóstre, şi acésta din incidentul afacerii lui criminale.

Scim şi aceea, că Escelenţia Sa metropolitul, ocupat cu alte afaceri importante şi urgente, n'a luat parte la şedinţa consistorială, în carea s'a petrecut afacerea lui Tulbureanu.

Din acest incident a scris „Tribuna“ cele mai murdare atacuri la persóna Escelenţiei Sale, şi a publicat şi o declaraţiune injuriósă asupra Escelenţiei Sale, declaraţiune subscrisă de Ilariu Tulbureanu.

„Tribuna“ fără îndoială a sciut starea lucrului cu acel individ, şi totuşi a publicat înjuriile la adresa metropolitului nostru, căci — cum ḑiserăm — acesta e punctul cardinal din programul ei.

Nu suntem autorisaţi ca din actele consistoriale sě facem obiect de discusiune ḑiaristică; una însě trebue sě o spunem în interesul adevěrului.

„Tribuna“ strigă în gura mare, ca preoţii şi învěţători sě se feréscă sě nu fie denunciaţi guvernului, căci metropolitul nostru la porunca guvernului se face gendarm, şi i scóte pe strade cu muere şi copii în capul iernei.

Acésta e o calumnie grosolană. Noi scim tocmai contrariul, că cu tóte pretensiunile guvernului, învěţătorii instituiţi în mod definitiv n'au fost suspendaţi nici chiar când erau puşi sub acusă criminală, ci consistoriul s'a pus totdeuna în reservă până la comunicarea sentenţei judecătoresci cu tóte actele, ca din aceste sě vadă şi sě judece, încât trebue sě mai vină şi el cu eventuale pedepse disciplinare

Atacă în alt număr „Tribuna“ pe Escelenţia Sa şi din incidentul cerculariului, prin care se eschid din scólele nóstre cântecele agitătóre, *cari se refer la situaţiunea nóstră politică.*

Inţelegem furia „Tribunei“. Scólele au sě fie după gustul „Tribunei“ cuiburi de agitaţiuni politice mai ales în situaţiunea grea de aḑi, ca guvernul sě aibă plausibile motive de a le sugruma In astfel de cas tot „Tribuna“ ar striga asupra Escelenţiei Sale, că n'a sciut lua preventiv měsuri, ca scólele sě rěmână la rolul lor cultivatoriu şi educativ, lăsând, firesce, politica în grigea ómenilor, cari aḑi sunt aici, mâne peste graniţă, precum le vine mai bine.

Inaintea „Tribunei“ nu e sântă nici scóla, nici biserica, şi agitaţiunea ei a mers aşa de departe, încât un învěţătoriu poporal — ucenic al ei — a cetit în biserică în loc de „Cazanie“ ḑiarul „Fóia Poporului“.

Deocamdată atâta; ne reservăm însě a reveni şi a arěta mai special, ce bune intenţiuni au pentru biserica nóstră actualii ómeni dela „Tribuna“.

---

lor numai domni şi érăşi domni sě-i facă.

Ei vênéză orbiş după acest vis de aur al lor, fără sě ţină samă de puterile şi de împrejurările, în cari trăesc. Devisa lor este: „vréu sě scap copiii mei de-a munci cu mânile, ca noi, mâncând pâne amară, şi sě i fac domni“. In ochii lor numai munca cu mânile e muncă adevěrată, munca cu capul este în ochii lor o jucărie numai. Ei uită, că munca şi oboséla minţii este mai grea şi mai chinuitóre, decât munca şi oboséla trupéscă. Nu sciu, că somnul copleşesce uşor trupul ostenit, pe când mintea obosită nu o prinde somnul, decât cu anevoe, şi şi atunci mai mult tărbăcesce pe om, decât sě-l odihnéscă.

Cei dintâi din aceste dóuě soiuri de ómeni sunt lipsiţi de focul sfânt al înaintării, şi în creerul lor strîmt nu încape nici de cum ideea, că ar putea fi ceva mai bun, decât sórtea lor de aḑi De aci tâmpirea simţului pentru tot ce e bun şi frumos Cei din urmă érăşi îşi fac aripi sburătóre şi voesc sě se înalţe cu mult prea tare în věsduh, uitând că este cu mult mai dureros şi mai periculos a cădea din înălţime.

Celor dintâi ori-ce idee nóuě, ori-ce indeletnicire şi ocupaţiune, care nu este a lor, li se pare prea sus şi cu neputinţă de ajuns; celor din urmă tot ce nu sě ţine de „domnie“ li-se pare prea puţin şi nedemn de a şi mai bate capul sě o ajungă. Unii sunt cu ideile lor mai pe jos de calea de mijloc, ceilalţi sbóră cu gândurile cu mult prea sus, şi de aci urméză şi pentru unii şi pentru alţii o stare de nefericire şi desnădăjduire, care ameninţă cu ruină materială şi morală.

Căci ce se întêmplă?

Se luăm de pildă pe un ţeran, care din neam în neam a ţinut la vorbele: „Cum a trăit tata, voi trăi şi eu,“ El are dela Dumneḑeu o căscióră, câteva capete de vite şi câteva jugěre de pământ, care lucrându-l din nópte pănă în nópte cu soţia sa, îi aduce atâta venit, cât sě pótă trăi el cu soţia şi cu cei 3—4 copii mici, ce i-a dat Dumneḑeu.

La început economia merge bine, n'are omul nostru mult de vêndut, caci îi trebue pentru hrană, dar are de ajuns, ca sě şi cumpere cele de lipsă în casă şi la economie şi peste acésta sě-şi plătéscă dările cele grele De pus la o parte nu prea pune el, căci mulţumindu-se cu puţin, an de an una peste alta nu are sě ducă lipsă. Când au mai crescut puţin copii după ce cu mare greu şi amarăciune a fost silit sě-i vadă câţi-va ani „furênd timpul“ pe la scólă, — cum ḑice el — haide cu el la economie. In loc de 4 mâni, lucréză acum 10—12 mâni pe acelaşi loc, dacă nu cumva mai póte lua ceva în arêndă. Trebuinţele şi cheltuelile casei cresc, dar omului nostru nu-i pasă, căci are acum braţe noue de muncă, cu ajutorul cărora póte mai adaugă ceva, dar tare puţin, la moşie.

Vine însě timpul, când şi copiii lui sunt chemaţi sě închege casă şi familia. Omul nostru, care la început avea de pildă 10 holde, are acum 20 holde, dar şi trei feciori de însurat şi o fată de măritat. E silit se dea zestre feciorilor şi fetei, ca om cu stare, cel puţin câte 3 holde, decă nu 4. E silit, ḑic, pentru că şi feciorii şi fata au sě rěmână tot plugari, ce a fost tata. Imparte la 4 copii deci 12 holde cel puţin, şi lui îi mai rěmân 8.

Acum se începe amarul. Vin bětrâneţele, el numai póte munci atâta, şi din venitul mai mare din tinereţe, ajunge la bětrâneţe în lipsă, deşi nu tocmai mare, dar totuşi destul de simţită. Ce fac însě copiii? Fiă care are câte 3 holde si cu alte 3 ale celuialalt soţ fac 6 După o muncă de 20—25 ani fie care familie mai agonisesce câte 6 holde, dar şi are 3—4 copii de însurat şi măritat. Din cele 12 holde împarte la 4 copii şi opresce şi pentru părinţi. Dă câte douě la 4 inşi şi părinţii opresc 4 pe samă lor. Lipsa începe a cresce.

Noii căsětoriţi au acum câte 4 holde fie care. Până au copii de însurat, au 8, cari érăşi trebuesc împărţite la 4 copii câte 1½ holde éră părinţilor le rěmân numai 2 holde. Poftim şi trăesce acum din 2 holde numai

Noutăți.

Bal. „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ va ținea balul sĕu obicinuit în 8 Februariu st. n. 1896. Detaiuri mai deaprópe la timpul sĕu.

* * *

Fondul publicațiunilor primăriei. „Timpul“ scrie: La atacurile nesăbuite ale presei colectiviste în privința acestui fond, dl N. Filipescu, fostul primar al capitalei, rĕspunde următórele:

„Voința Națională“ ține ca, cu ori-ce preț, sĕ sgândăréscă o cestiune, pe care o credeam îndestul lămurită, aceea a anunțurilor date de primăria capitalei diarelor de peste munți.

Ieri, „Voința“ a publicat o scrisóre a unui domn Silvestru Moldovan, care afirmă că aș fi spus, că am dat 500 lei fóiei sale „Rândunica“ și că el nu a primit acéstă subvenție.

Presupun, că acest domn trebue sĕ fie un nebun, care sufere de mania persecuțiunei, căci nici nu-l cunosc, nici n'am audit până adi, că ar fi esistat vre-o gazetă „Rândunica“, și prin urmare n'am putut spune și n'am spus vre-odată, că i-și fi dat măcar o centimă acestei foi.

Se mai póte încă, că acest domn sĕ fie un agent pus la cale de colectiviști, pentru a alimenta o campanie, pe care au pornit'o împreună cu presa magiară, într'un scop pe care îl presupui.

Ceea-ce este însĕ de necredut, e atitudinea domnului Aurelian, care ca președinte al comitetului, de care atîrnă „Voința“ mĕ acusă prin presă și îmi pune întrebări, la care ar puté rĕspunde tot așa de bine ca și mine, ér ca președinte al comisiei interimare se face, că ignoréză denunțările diarului seu.

Pentru a pune capĕt acestei stări de lucruri, am adresat adi președintelui comisiei interimare acéstă petițiune:

Domnule presedinte!

Diarul „Voința Națională“, în două rînduri, a denunțat faptul grav, că fonduri ordonanțate pentru plata de anunțuri la diare, n'ar fi ajuns la destinație.

Sunt încredințat că ignorați cele scrise de „Voința Națională“, căci altmintrelea n'ați fi lăsat fără urmare o asemenea denunțare.

De aceea am ținut sĕ vĕ aduc la cunoscință destăinuirile făcute de „Voința Națională“ ce sunt îndreptate în contra mea și nădăjduesc, că veți binevoi a sesiza justiția de acéstă afacere.

Primiți, vĕ rog, domnule președinte, asigurarea distinsei mele considerațiuni.

N. Filipescu.

* * *

Cas de mórte. Otto Ivanoviciu Oficial la tribunal regiu, în numele sĕu, precum și în numele fratelut și celelalte rudenii aduce cu inima înfrântă de durere la cunoscința tuturor, amicilor și cunoscuților, că mult iubita sa soție *Elisaveta Ivanoviciu* násc. *Binder*, după un morb greu și îndelungat în 16 Decembre a. c. la 6 óre diminéța în vîrstă de 62 ani, provĕdută cu sfintele taine, a încetat din viață. Rĕmășițele defunctei se vor înmormênta în 18 l. c. 3 óre d. a. în cimiterul gr. or. din suburbiul Iosefin. Sibiiu, în 16 Decembre 1895. (Strada Franciscanilor Nr. 6).

* * *

Averea lui Alecsandru Dumas. După informațiile luate din foile sosite din Paris, Alecsandru Dumas, a lăsat o avere, ce sĕ urcă aprópe la suma de 3 milióne franci. Averea acésta sĕ se împartă între dóuĕ fiice și mama sa mașteră, cu acea observare, că acésta din urmă sĕ folosésca numai interesele, după partea ce-i compete.

Biblioteca sa a lăsat-o unui nepot, dela tata sa cea mai mare, lui Alecsandru Lippmann. Sĕ scie, că tatăl lui Dumas a murit sărac lipit. Când a fost pe patul de mórte i-a cădut din buzunariu o monetă de 20 fr., și atunci a dis bĕtrânul cătră fiul seu Dumas:

„Vedi Alecsandre, asta e moneta acea de 20 franci, cu care am venit înainte de asta cu 50 ani în Paris. Nici acum nu am mai multă avere.“

* * *

Influența în Anglia. Din Londra se scrie, că în Anglia de mai mulți ani apare regulat în tótă iarna un óspe neplăcut; acel óspe e influența. Diarul „Britisch medical“ a făcut un raport pe basa datelor statistice și diagnostice din tóte orașele mai mari din imperiu. In acesta se constată, că în părțile vestice și sud-vestice nu s'a ivit nici un cas de influență; din contră însĕ, din părțile nordice și ostice s'au ivit multe casuri; în ținutul Vestham și în unele părți din Surrey și în Vorkshire s'a lățit fórte tare influența. Acum de curênd s'au ivit grele casuri în Liverpool, Birmingham și în Manchester. Numĕrul casurilor de mórte, în Londra s'a înmulțit de un timp încóce mai tare, decât în Liverpool și în Manchester. Mai departe se spune, că în Jorkshire și în Surrey influența și vara încă își arată urmele sale.

* * *

Greutatea unui om sănĕtos. Cât cântăresce omul dacă e sănĕtos, acésta a arătat-o într'o formulă ușóră de înțeles reuniunea higienică din Berlin. La o lungime de 150 centimetri a corpului, greutatea normă e de 50 chilograme sau de un cântariu: cresce apoi la fie-care centimetru din lungimea corpului cu un chilogram. De aceea un „om normal“ cântăresce atâtea chilograme, câți centimetri are el în lungime, peste un metru. Fie-care póte deci esact socotí, cât de greu este dênsul. Dacă omul se simte sănĕtos, este vesel de viéță și trăesce cumpătat, atunci n'are a face, dacă cântăresce mai mult, sau mai puțin ca un „om normal“.

* * *

Insușiri caracteristice în agricultura celor din America. In satele estinse și fórte populate din America de multe-ori șed în vecinătate proprietari de diferite naționalități. Din forma cum ni sĕ presintă la prima vedere casa dimpreună cu curtea și din modul cum unul își lucră pământurile ușor putem deduce, că de ce naționalitate e proprietarul cutarei case sau cutărui agru. Americanul lasă totdeuna înainfea casei sale pajiște și sĕ silesce în economia de câmp ca sĕ producă cât de multe bucate. Englezii și germanii au dinaintea locuinței o prea frumósă grădină cu flori, cultivă în mare mĕsură pomologia și verdețurile preste tot. Francezul sădește la tot casul vie pe locul sĕu, sĕ ocupă și cu cultivarea florilor, dar numai a acelora, pe cari le póte vinde cu preț în orașul cel mai apropiat. In jurul casei unui irlandez de regulă e murdărie, și cotețul de porci nu lipsesce dela nici unul. Din ale economiei produce cu îmbelșugare cartofi, curechiu și ovĕs. Americanul e cât sĕ póte de risipitor și locurile mai greu de lucrat le lasă pustii, pe când strĕinii, și mai ales aceia, în a căror patrie pământul e scump, folosesc tóte rozórele.

* * *

Limba „Volapüc“, despre care în timpul din urmă se credea, că nu mai esistă, acum de curênd érăși a dat semne de viéță. Societatea „Volapük“ din Belgia esistă încă și adi. Ea a dat și o dovadă despre esistența și despre aceea, că e încă în stare de a trăí, arangiând în Courtray (în Flandria vestică) o esposiție mare de cărți, piese musicale și corespondențe de tot feliul, cari tóte erau scrise în limba „Volapük“.

* * *

Un stat în Europa. Mai tóte cărțile geografice de învĕțământ au lipsă de o completare: ele până acum au ignorat cu totul, nici mai mult, nici mai puțin, decât un stat întreg din Europa. Acésta este republica Tavolava, de pe insula cu același nume, în apropierea stâncilor nord-ostice ale Sardiniei. Regele Sardiniei, Carol Albert renunță în a. 1833 la dreptul de suveranitate asupra insulei, în favorul familiei Cartholoni, al căruí cap domni sub numele Paul I aprópe 50 de ani. După mórtea lui Paul I locuitorii din Tavolava au detronat pe următorul lui și au proclamat statul de republică. Noua republică trimise numai decât o deputațiune în Italia, ca guvernul sĕ ia la cunoscință schimbarea regimului. Italia n'a fost contra. Presidentul republicei Tavolava s'a ales pe dece ani. Și femeile au dreptul de alegere. Intrégă republica are numai 168 de locuitori.

* * *

Date despre limba germână. O coaliție a tuturor reuniunilor de etnografia lui Stolze, a hotărît încă înainte de asta cu 4 ani, a face o detaiată cercetare în domeniul limbei germâne, cu scop de a constata cari dintre cuvinte, silabe și sunete obvin mai des în limba germână. Intreprinderea acésta au pornit'o cu intențiunea ca pe basa datelor câștigate sĕ-și reformeze sistemul de stenografie. Acésta e o muncă uriașă. Au scrutat afară de opurile clasicilor și alte scrieri de specialitate și au constatat, că în acele obvin 10,906.325 cuvinte, pe cari o mie de lucrători le-a scris câte unul pe nisce foi, pe cari le au trimis spre prelucrare Bleuck, șefului prim dela oficiul de statistică din Berlin. S'a calculat că foile aceste puse una lângă alta ar acoperi în lungime un terítor de 1177 klm. ér literile scrise ar da un volum de 12 ori mai mare decât biblia. Ca resultat al scrutărilor au publicat, că cuvêntul „die“ obvine mai de multe ori, de 343.765 ori. Apoi cuvêntul „der“, de 337.001 ori, și în locul al treilea cuvêntul „und“. A 10-a parte din propoziții constau din patru cuvinte, a patra parte din 17 cuvinte. Cuvêntul compus care s'a însemnat ca mai de multeori obvenind este „Augenblick“ și anume de 2182 ori. Literile obvin mai des, după seria următóre: a, g, b, e, v, d.

* * *

Cum își prtrec chinesii? Adevĕratul chinez n'are obiceiul de a se plimba nici odată ca Europénul. Dacă n'are afaceri, pe cari el le împlinesce totdeuna în fugă, atunci stă și sĕ odichnesce în casa lui. Rar poți vedea vara pe câmp câte un chines, dar nici atunci nu se plimbă, ci adună locuste în nisce cutii de hârtie, pe cari, după ce le duce acasă, le bagă în códă nisce fire de iarbă, ca se nu se pótă mișca. Așadă apoi două locuste lângă olaltă și asmuță pe una în contra celeilalte, desfătându-se în lupta acésta a locustelor. Petrecerea cea mai plăcută a chinezilor este liberarea locustelor. Se fac figuri fórte variate, avênd mai ales forma unor fluturi. Acestea sĕ atêrnă de locuste, cari apoi se lasă sĕ sbóre în aerul liber. Figurile acățate de ele produc atunci un sunet în aer. Este fórte lățit între ei și jocul cu pila (minjea), care o aruncă în sus cu piciórele și grijesc cu toții nu cumva sĕ cadă jos. La jocul acesta i-au parte bĕtrâni și tineri. Jocul fetelor este de comun jocul domino. Tinerii jócă cărți. Cărțile de joc ale lor sunt cu mult mai mici, decât ale nóstre; de obiceiu cam cu 2 cm. mai mici. Pe fie-care carte de joc sunt chipuri roșii și negre și alte semne diferite. Jocul în cărți, cu puține escepțiuni, la ei se face pe bani. Mai au ei un joc, unde toți stau în jur de masă, pe care este un vas cu nisce figuri pătrate. Din vas scot pe rând câte-o figură, apoi întorc, pătratul și-l aruncă érăși în vas și după numerii de pe fața de sus câștigă, ori perde. Jocul cel mai vechiu este ciaimu, pe care îl jócă numai în decursul prândului, ori după prând. Jocurile de comun se întêmplă cu mult sgomot. Chinezii peste tot numai atunci își petrec bine, când fac mult sgomot.

* * *

Pictorii cei mari au început toți dela mic. Un conducĕtor al scólei scoțiene povesti o interesantă istorióră despre marele artist E. A. Walton. Venise la el într'o diminéță în atelier un tinĕr din depărtare, tîrînd după sine un tablou în mărime naturală. „Vedi dta“, dise tinĕrul cătră Walton, „acesta e portretul fratelui meu, mort acum de curênd. Eu îi sémăn lui, așa ca ou cu ou, numai cât el are favorite, pe când eu n'am. Deóre-ce frate-meu acum este mort, portretul lui nu mai e de nici un folos și de aceea ași voi ca portretul lui sĕ me represinte pe mine; te rog deci sĕ-i stergi barba, ca așa sĕ fiu eu în acel portret representat. Iți plătesc bucuros 30 șilinge pentru lucru“. Walton zugrăvi ceva peste barba acelei figuri, așa încât strĕinul fu pe deplin mulțămit, și Walton primi prețul promis. „Precum vedi dta“, îi dise Walton, „în viéța mea de artist aceștia sunt cei dintâiu bani pe cari i-am primit — ca bărbier“.

* * *

O minune a secolului trecut. Scrierile academiei franceze din anul 1729 fac amintire de un copil, care deja în etate de 7 ani era de 168 cm. înalt, avea barbă, vocea îi era de bass secund și preste tot avea aparința unui bărbat de 30 ani. Ducea pe umĕr o greutate de 100 klgr. cu multă ușurință. Minunea s'a continuat în copilul acela. In etate de 8 ani era deja alb, ca o óie, după 2 ani au început ai tremura piciórele i-au picat toți dinții și mânile i-au amorțit cu totul. In etate de 12 ani a murit în starea cea mai neputinciósă.

* * *

Haz. Dialog.

Pretinul: „Nu mai plânge pretine, reposata ta nevastă de sigur e în ceriu“.

Vĕduvul: „Nu cred, frate sĕ fi ajuns în ceriu; de ar fi acolo de sigur, că acum ar durdui.

Loterie.

Sâmbătă, în 14 Decembre n. 1895.

Viena:	**6**	**7**	**53**	**67**	**38**
Timișóra:	**5**	**43**	**82**	**51**	**34**

Copiii acestora în familie vor avé însĕ numai câte 3 holde și după câțiva ani póte câte 6 holde fie care. Acestea trebue érăși împărțite la 4 copii câte 1 holdă cel puțin, ca sĕ pótă rĕmâné și la părinți 2 holde.

Noua familie are acum câte 2 holde fie-care, și apoi câte 4 holde; dar și acestea trebuesc împărțite la 3—4 copii. Abia sunt de ajuns cele 4 holde sĕ susțină o singură familie de 2 guri, dar nu 4—6 familii, cum ar trebuí.

Ce vedem așa dară? Vedem, că dacă prima familie a rêmas cu 8 holde, a doua familie rĕmâne cu 4 holde, a treia familie ajunge la 2 holde și a patra familie, vrênd sĕ dea și la copii ceva, este silită sĕ rĕmână fără nimic. Fie-cine póte vedé cu ușurință, că după câteva generațiuni felul acesta de ómeni trebue sĕ ajungă la sapă de lemn, căci numerul membrilor acestor familii cresce din neam în neam, mărimea pământului rĕmâne aceeași, dar se îmbucătățesce în părți tot mai mici.

Va dice cineva, póte, că și averea familiilor acelora va trebuí sĕ crécă prin cumpĕrări nouĕ și prin moșteniri. Cresce dară, însĕ crescerea acésta vine numai dela sărăcirea unuia și îmbogățirea celuilalt, căci mărimea pământului rĕmâne totdeauna aceeași neschimbată. Aceluia îi voiu mai spune, că pe când din 2 ómeni se fac în curênd 6, de pildă, din cei patru copii se fac 16, din cei 16 copii se fac 64, și din cei 64 se fac nu mai puțin decât 256 ómeni. Invĕțații au statorit legea nestrămutată, că ómenii, ținênd cont de cei ce mor, se înmulțesc ca 1, 2, 4, 8, 16, 32, 64, 128, 256 ș. a. m. d. Averile însĕ, fără deosebire, abia dacă cresc după legea 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ș. a. m. d., și și acestea merg după dicala poporală: „ban la ban trage!“ Asemĕnând așa dară înmulțirea poporului cu crescerea averilor, am avé de împărțit:

1 avere la 1 om
2 averi la 2 ómeni
3 „ „ 4 „
4 „ „ 8 „
5 „ „ 16 „
6 „ „ 32 „
7 „ „ 64 „
8 „ „ 128 „
9 averi la 256 ómeni
10 „ „ 512 „

Așa dară ori cine póte vedé unde duce acea nenorocită idee: „Cum a trăit tata…“. Ruina este limpede ca lumina dilei. Și dacă nu o simt asa de tare bĕtrânii, de sigur o vor simți în curênd urmașii lor.

In aceste condiții ne mirăm, de ce nu póte da înainte poporul nostru; ne mirăm, de ce țĕranul legat de gliă trăesce un traiu, care numai omenesc nu sĕ póte numí; ne mirăm de unde vine, că ómenii nostri sunt atât de fricoși și de slugarnici faiă de fie-care tras-împins. Lipsa și numai lipsa e isvorul tuturor acestor însușiri de plâns ale lui.

Astfel de ómeni așa dară sapă neîncetat și fără sĕ scie la grópa némului lor, și dacă pe lângă acestea mai vin și nenorociri, bóle ș. a. poporul agricol numai cu anevoie scóte bani, și este silit a-și vinde pe nimic până și vitele și uneltele de muncă.

(Va urma.)

szàm. 20826/895 (217) 3—3

Pályázati hirdetmény.

Az 1895 év végével Szebenvármegye választott tisztviselöinek megbizatása lejárván az 1887 évi XXI t. cz. 79 § a alapján a következö válosztás utján betöltendö állasokra nyitok pályázatot:

1. Alispán 2000 frt fizetés 400 lakbér 300 frt. utáltalány.
2. föjegyző 1320 frt. fizetés 300 lakbér.
3. I. aljegyzö 1100 frt. fizetés 200 lakbér.
4. II. aljegyzö 900 frt. fizet. 200 lakbér.
5. III. aljegyzö 750 frt. fizet. 150 lakbér,
6. tiszti ügyész 1200 frt. fizetés 200 lakbér.
7. pénztárnok 1200 frt fizet. 200 lakbér.
8. ellenör 900 frt. fizetés 200 lakbér.
9. árvaszéki elnök 1320 frt. fizetés 300 lakbér.
10. 2 ávaszéki ülnök egyenként 1100 frt. fizetés 200 lakbér.
11. a központi, szászsebeşi, szerdahelyi Szelistyei, és ujegyházi, föszolgabirák egyenkén 1100 frt. fizetés 200 frt. lakbér, 200 frt. utiáltalány 100 frt. irodabér átalány és 100 frt. irodaátdlány.
12. 6 szolgabiró a fennebbi járásokba egyenként 800 frt. fizetés és 150 frt. lakbér.

Az ezen állásokra pályázni ohajtók felhivatnak az 1883 évi I. t. cz. „ben elöirt minösitési okmányokkal ellátott folyamodványokat f évi deczember 16-ig közvetlenül hozzám benyuitani.

A vármegyénél jelenleg alkalmazott tisztviselök, mivel minösztvényük igazolva van, kérvényüket okmányokkal felszerelni nem tartoznak.

Nagy-Szeben, 1895 deczember hó 4 én.

Reissenberger,
alispán.

Ad Nr.pp. 585—1895. [122] 3—3

Concurs repețit.

In urma ordinului consistorial din 10 Octobre a. c. Nr. 6753 Bis prin acésta sĕ escrie concurs repețit, pentru întregirea parochiei de clasa III-a Feneșel cu prediul Cerc, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele impreunate cu acest post dau un venit sigur anual 400 fl.

Doritorii de a competa la acest post, au a și aşterne suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre subscrisului oficiu până la terminul prefipt dela care își pot lua informațiune, despre starea parochiei și a venitelor ei.

Oficiul protopresb. rom. gr. or al Clușului, în conțelegere cu comit. parochial.

Cluș, 6 Novembre 1895.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	P. Ladány	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3.42	7.08	—	1.48	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apața		3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara	Circulézá numai Vineri	3.16	5.58	—	8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt		Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.21	Ghiriș	5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11,20	4.20	10.41	Turda	4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36		7.40	Carei-mare	7.10	3.16		9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Brașov — Zernesci

Tren micst	Tren micst		Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl. Brașov sos.	7.36	1.29
9.05	5.13		7.21	1.14
9.37	5.45	Cristian	6.51	12.51
9.57	6.05		6.41	12.41
10 17	6.25	Tohanul vechiu	6.16	12.15
10.28	6.36	sos. Zernesci pl.	6.06	12.05

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28	Simeria	4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46	Cerna	4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12	Hunedóra	4.10	9.38	2.30	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5 20	8.50	—	3.01		Brașov	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34		Prejmĕr	7.45	1.16	—		6.34
6.45	10.49	—	4.17		Sepși-S.-Georgiu	6.53	12 25	—		5.28
8 08	12.48	—	5.46		Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23		Kezdi-Oșorheiu	4.56	10.25	—		2.37

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	--	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
95	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	--	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35						
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	—	8 19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17	Pauliș	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53	Soborșin	8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22	Zam	7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		-
—	—	8.52	9.57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02	Simeria (Piski)	6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	–	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.3)	7.25	10 25	pl. Budapesta sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	8.25

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9 34	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12.–	7.41	Șeica mare	9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6.35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.36	1.46	—	p. sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marți și Vineri	—
--		4.48	1.58	—	Șelimber	7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—	Veștem	7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Șebeșul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54	-	--	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—	Cârtișóra	5.01	5.48	–	—	—
—	—	7.25	4 43	–	Arpașul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viștea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beșimbav	4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.05	—	—	—

Arad — Timișóra

—	6.20	11.30	5.—	Arad	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.47	6.14	Vinga	9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.05	7.39	Timișóra	8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20	Simeria	4.25	10.33	8.47	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03	Hațeg	2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05	Petroșeni	12.—	6.10	5 25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—		8.38	—	4.54	9.48
6.20	11.32	5.10	—.—	Vulcan	7.47	—	3.56	8.57
6.40	11.55	5.30	—.—	Lupeni	7.15	—	3.21	8.25

Sighișóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08	Sighișóră	9.51	5 32	—	—
—	—	6.20	1.59	Odorheiu	7.15	3.—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele denept

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 135 Sibiiu, Sâmbătă, 9/21 Decembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Restaurațiunea în comitatul Sibiiului.

Eram dedați până aci, ca cel puțin în comitatul Sibiiului alegerile funcționarilor sĕ se esecute în bunăînțelegere cu concetățenii nostri sași, carii atât pentru-că n'aveau ómeni cualificați de ai lor pentru tóte posturile, cât și din motive de prudență, încheiaseră un pact cu românii, în mare maioritate în comitat, dar în mare minoritate în congregațiune, în sensul căruia în centru postul de protonotar și doi vicenotari, din cari unul împărțit la scaunul orfanal, — ér în cercuri la început trei, mai târḑiu dóue posturi de protopretori — la Sĕliște și la Mercurea și doi pretori la Sĕliște și la Sas-sebeș, aveau sĕ fie ocupate de români, candidați de clubul român.

Asta a fost situația nainte de alegere cu deosebirea, că sașii mai ocupaseră fără a consulta pe români, și postul de pretore în Sĕliște

Din incidentul restaurațiunei clubul român a fost convocat pe 13 l. c.

Inainte de acéstă întrunire Dr. W. Bruckner cu cunoscuta-i prevenire a cercetat pe doi din membrii clubului român, și în calitate de președinte al clubului săsesc i-a recercat, ca sĕ aducă la cunoscința clubului român, că sașii vor sĕ observe și de astă dată pactul vechiu, deci sĕ candideze persónele, cari voiesc sĕ fie alese la posturile reservate românilor accentuând totodată, că ei nu vor sĕ facă us de mișcările, ce s'au pornit în Mercurea, din incidentul alegerii din cercul Mercurei, pentru că din acte s'au convins, că acolo nime nu pórtă vina decât înșiși sașii, cari au dormit, până când românii s'au folosit de dreptul lor. ér protopretorul P. Dreghici este un funcționar de model și om corect.

Clubul român întrunit în 13 l. c. luând act de raportul celor doi membrii, pe carii-i recercase Dr. Bruckner, a candidat în centru pe cei actuali, la Mercurea și la Sebeș asemenea, ér' la Sĕliște în locul domnului Lemeny, care concurase la Făgăraș la postul de vice-comite, pe fostul protopretore tot în Sĕliște nainte cu 12 ani, Dl Muciu, ér pentru fostul de pretore în Sĕliște și-au reservat, sĕ candideze mai târḑiu, dacă vor fi competenți.

Aflând înse că prin ḑiarele locale și pe afară se agitéză mult pentru amovarea dlui P. Dreghici dela Mercurea, ba chiar pentru neadmiterea unui român în viitor la postul de protopretore în Mercurea, clubul român a luat conclusul, că din susținerea postului de protopretore în Mercurea pentru un român și în special în casul acesta pentru P. Dreghici, face cestiune de cabinet.

Nunciul clubului român l'au comunicat dd. Dr. Brote și P. Cosma, ca delegați, cu dl Dr. Bruckner în 14 l. c. carele l'a luat ad referendum pentru conferința sașilor convocată pe 15 l. c.

In 16 se vorbia deja printre sași că conferința săséscă a casat pentru români postul de protopretore din Mercurea, că a declarat pactul vechiu de neesistent, și încă din motivul, că românii nainte de 4 ani, când fostul vice-comite G. Thallmann devenind comite suprem și comite săsesc, românii fără nici o speranță de reușită pentru de a mângăia pe protonotariul, ca pe un funcționar vechiu, pentru că sașii nu vor sĕ-l inainteze, ci candidéză pe un pensionist, fost funcționar de finanțe, fără nici o pracsă în administrațiune, l'au candidat și pe el la postul de vice comite, ér sașii au ales pe candidatul lor.

In 17 apoi tot dela dl Bruckner au aflat delegații clubului român, că într'adevĕr conferința sașilor a luat conclusul amintit.

In aceeași ḑi clubul român érăși a ținut conferință și raportânduni-se despre cele petrecute în conferința sașilor, a luat act cu regret de aceea, că sașii: au frânt pactul vechiu, desconsiderând propunerile românilor, și trăgênd consecuențele situațiunei create de sași, dechiară clubul român, că și din partea sa consideră pactul vechiu de neesistent reservânduși mână liberă pentru viitor, candidările făcute în conferința din 13 l. c. le revócă, ér alegerile din 19 l. c. le va considera numai de un act de putere al sașilor, cari favoriți de sórte dispun de maioritatea prepoderantă a voturilor în congregațiune, nu însĕ de eflucsul înțelegerei frățesci între sași și români, și nu de un act just și ecuitabil față cu românii, carii forméză maioritatea prepoderantă a locuitorilor din comitat.

Au decis mai departe, ca asta sĕ se aducă la cunoscința clubului săsesc tot prin delegați, ér în congregație sĕ se facă o declarație în sensul acesta prin președintele clubului, și ca românii sĕ nu participe la alegere.

Delegații au adus acestea la cunoscința președintelui clubului săsesc încă în 18 l. c. când încă sașii aveau tìmp de ajuns, ca sĕ-și modifice conclusele, dacă ar fi voít, dar n'au făcut-o și astfel în adunarea generală din 19 românii și-au esecutat conclusele.

Raportul special despre cursul alegerilor urméḑă.

Revista politică.

Din causa neîntărirei Drului Lueger de primar al Vienei, sĕ petrec de atunci încóce fórte multe scandale în Reichsrathul austriac. In Marția trecută continuându-se discuția asupra budgetului, deputatul Dr. Lueger a amintit, că o resoluțiune, care a propus-o el cu câți-va ani mai nainte pentru apĕrarea drepturilor Austriei contra Ungariei, n'a găsit spriginul cuvenit. De atunci s'au mai ivit ómeni, cari au avut curagiul sĕ pășiască contra preponderanței Ungariei, și sĕ presenteze pactul cu Ungaria, ca un pact între un leu și un măgar, la care Austria în nici un cas nu jócă rolul leului, ci a celuilalt animal.

Presidentul: Te-aș ruga, sĕ te moderezi în espresiile Dtale și sĕ nu presentezi rolul Austriei într'un mod atât de batjocuritor. Asta tot trece peste granița bunei cuviințe, de aceea te rog, sĕ nu te mai folosesci de astfel de espresiuni.

Dep. Dr. Lueger sĕ apĕră cu aceea, că în acelaşi mod sĕ vorbesce și în Ungaria despre Austria.

Presidentul: Mĕ rog fórte frumos, aici nu e vorba de batjocurirea Ungariei, ci a Austriei, abstrăgênd dela aceea, că pentru mine e indiferent, cum sĕ petrec lucrurile în Ungaria. Eu nu voiu permite aici nici batjocuri asupra Ungariei.

Dep. Dr. Lueger ḑice, că pactul, așa cum esistă astăḑi, a putut fi încheiat numai de un strĕin, a fost nenorocitul cancelar Beust, și numai de o partidă, care împinsă de dorința de a guverna, a pus interesele întregii patrii îndĕrĕtul intereselor de partid. Pactul n'a fost altceva decât o încheiere de pace după anul 1866. Noi am fost partea învinsă și am trebuit sĕ capitulăm și sĕ plătim spesele de rĕsboiu. Noi am plătit Ungariei mai multe spese de rĕsboiu, decât a plătit Francia Germaniei. Sĕ înțelege de sine, că ministrii nu vreau sĕ se strice cu Ungaria, pentru-că e cunoscut, că numai o singură problemă au: sĕ esecute pactul sub ori și ce condițiuni.

Cu privire la contele Badeni observă Dr. Lueger:

Nu vreau sĕ-l ofensez personal; încât privesce persóna sa mi-e fórte indiferent; eu mĕ ocup cu dînsul, nu penpentru că e contele Badeni, ci pentru că e prim-ministrul Austriei. Contele Badeni a ḑis, că partidele estreme și de dincóce și de dincolo, scutură legile statului. El ne-a pus pe aceeași tréptă cu kossuthiștii. Noi suntem antipoḑii kossuthiștilor. Acésta însĕ s'a fácut cu intenție, ca sĕ suspiționeze în sus (la Corónă) partida nóstră, ca pe o partidă revoluționară și trădătóre.

Presidentul; Trebuie sĕ îndrumez pe vorbitor la ordine. Nu pot permite, ca ori și cine, prin ur-

FOIȚA.

Insemnătatea meseriilor.

(Incheiere.)

Cu mult mai repede ajung la sapă de lemn felul de ómeni, cari numai „domni“ și „domnie“ viséză pentru a-și fericí pe copiii lor. Mai întâiu de tóte trebue sĕ amintesc, că singurele „domnii“, la cari țintesc cei mai mulți, este popia și dăscălia, căci acestea au mai rĕmas aḑi domnii românesci, afară dór dacă cineva voesce sĕ se lapede de tot némul seu. Sĕ întrebăm însĕ pe acești domni popi și dascăli, cum trăesc? Sĕ ne spună dênșii dacă nu mănâncă cu mult mai des și cu mult mai amară pâne, decât aceia, cari îi fericesc si-'i pismuesc pentru binele și fericirea lor închipuită?

Dar sĕ lăsăm acésta la o parte și sĕ luăm de pildă un plugar, și încă un plugar harnic, gazdă bună, care, pe lângă o avere frumósă are și 4 copii: 2 feciori și 2 fete. Unicul lui gând e sĕ-și vadă copiii domni și ér domni. După-ce copiii au terminat scóla din sat, haide cu ei la oraș. Patru copii crescuți în scólă la oraș, domnișori, veḑi Dómne, costă cel puțin câte 100 fl pe an unul, laolaltă 400 fl. sau 2 holde bunicele. La scólă la oraș băieții, ca sĕ isprăvéscă școlele, le trebue în casul cel mai bun 8 ani, cheltuind cel mai puțin 1600 fl. amêndoi, ér fetelor cel puțin 4 ani, adecă 800 fl., și apoi 2—3 ani lucru de mână, mai clavir, dans ș. a. cari încă costă 800—1000 fl. Punem cu totul 3000 fl.

Fetele cuconițe vin acasă, sosesce timpul de măritat. Dar din averea părintéscă s'au cheltuit deja 3000 fl. Fetele, natural, crescute fiind domnesce, cu anevoie se vor apuca de lucrul economiei, ci aștéptă pețitori domnișori, cari costă și ḑestre.

Părinții mai scot din averea lor o parte însemnată de cel puțin 2—3000 fl. și li-o dau lor, și în fine le vede așeḑate, de e bine, de e rĕu.

Ceialalți doi feciori încă trebue sĕ mérgă la scoli mai inalte, cheltuelile cresc. Bieții părinți, în loc de 200 fl pe an, trebue sĕ trimită 4—500 fl. și acésta în timp de 3—5 ani, până ce feciorii se fac în fine „domni“. Vin acasă cu atestatul în buzunar, și dacă n'au puțin noroc, stau ani de ḑile tot pe capul părinților, căci cu carte a apuca plugul și boii de córne le e rușine. Ba chiar și părinții îi desmint dela acésta, căci dóră ei nu s'au sângerat cheltuind, ca sĕ-i vadă alăturea cu feciorii cutărui și cutărui vecin; éră pe de altă parte le-ar face rușine surorilor măritate, cari dóră se țin de dómne.

După câtă-va vreme, în sfêrșit, cu chin cu vai capĕtă feciorii câte un post cu lefșóră mică. Din acésta firesce abia pot trăí ei. Când ajung la léfă mai măricică au și ei familie grea de susținut, întocmai ca și surorile. Bieții părinți, dacă le va fi mai rĕmas puțintică avere, dóră o căscióră, trăesc la bĕtrânețe în lipsă și sărăcie, căci copiii lor n'au cu ce-i ajuta.

Domnia, adecă popia și dăscălia, au ajuns aḑi aprópe a se înfrățí cu sĕrăcia; ér dacă copiii au apucat altă carieră, sau sunt cu totul înstrĕinați de némul și de părinții lor, căci așa cere nenorocitul timp de astăḑi, sau trăesc la oraș departe, sau în țéră strĕină, și nici aminte nu-și mai aduc — póte de rușine — de aceia, cari s'au jertfit pentru ei. Astfel acest soiu de ómeni, prin gândurile lor înfumurate, de a-și vedé pe toți copiii „domni“, ajung tocmai la bĕtrânețe reduși la mila altora Și este o fericire pentru ei, dacă un noroc deosebit, o întêmplare rară a inălțat pe unul din copii la o stare mai bună, ca sĕ-i pótă ajuta. De cele mai multe-ori însĕ se întêmplă contrariul, așa că poporul nostru cu drept cuvênt ține că: „Sĕ te feréscă Dumneḑeu, sé nu ajungi la mila copiilor!“

Étă, On. adunare, starea, la care ajung cele douĕ feluri de ómeni, cari nu caută calea de mijloc. Am luat ca pildă douĕ familii de plugari, căci plugari sunt în cea mai mare parte românii nostri. Și în tóte vremile plugăria a fost și este ocupațiune de mare și prim-ministrul sĕ fie vătĕmat într'un astfel de mod.

Dep. Schlesinger: Noi suntem patrioți și aceștia suut trădătorii

Dep. Dr. Lueger: Cea mai grea ofensă este, când o partidă credinciósă împĕratului e pusă pe o tréptă cu kossuthiștii. Noi nu vrem discompunerea patriei nóstre, a Austriei o vreau însĕ ungurii. Ministrul de finance a ḑis: Trebue sĕ stăm pe punctul de vedere, cà e vorba de doi factori egal îndreptățiți. Unde e egal îndreptățirea? Noi plătim 70, magiarii 30 percente, noi n'avem nici unul sau mai puține drepturi, căci noi trebue, sĕ facem, ce voiesce guvernul unguresc actual. Chiar și guvernul din Austria, când e la adecă, nu e alt ceva decât un guvern, care esecută ce voiesce guvernul din Pesta. Ministrul de finance s'a plâns contra vorbirii prof. Schlesinger. Dr. Lueger sĕ provócă la vorbirea lui Kossuth, în care sĕ ḑice: „Și obositele mâni de sugrumători li s'au intins națiunei ungurești pentru pact“. Cine sunt mânile obosite de sugrumători? Este Austria și încă o altă persónă. Kossuth a mai ḑis: „Noi trăim cu Austria într'o căsătorie, numai cât isbânda dela 1848 pe noi ne a întinerit, consórta nóstră însĕ a rĕmas o baccea bĕtrână și urîtă“. Prea onorate, dle ministru de finance: Dta ești ministrul de finance al acestei baccele bĕtrâne și urîte: (Antisemiții: Fórte bine). Sau va urma un pact onorabil, care sĕ satisfacă interesele tuturor popórelor, sau și noi trebue sĕ preferim uniunea personală înaintea raportului de păn'acum. Eu am aici un ḑiar unguresc, care presentă libertatea de presă din Ungaria într'un mod fórte caracteristic. E o ilustrațiune. Impĕratul e presentat, ca dl Christos crucificat, Fejerváry îi străpunge cu lancea corpul, îndărăt sĕ jócă ministrii ungurești pentru mantaua regelui, pentru corónă, pentru sceptru, precum au aruncat odinióră soldații romani sorți, pentru cămașa mântuitoriului nostru! (In partea antisemiților: Auḑiți, auḑiți!). Dvóstră îmi veți spune, că partida din maioritate sau guvernul în Ungaria n'are nimic de a face cu Kossuth Eu susțin însĕ, că Kossuth e înainte mergĕtoriul guvernului unguresc. Cadavrul rĕposatului Kossuth a fost înmormêntat cu onorurile regesci; tinĕrului Kossuth i s'a dat din partea guvernului unguresc dreptul de cetățian, și agitațiunile lui nu sunt numai tolerate, ci chiar spriginite. In fine tot trebue ruptă acéstă tradiție, care constitue pentru noi o nenorocire. Tinerii-cechi nu pot nici odată vota pentru pactul austro-ungar în forma lui de acum și din punct de vedere național. Ei trebue sĕ-și aducă aminte de frații lor din Ungaria, de sĕrmanii asupriți slovaci, sêrbi, și croați. Marii proprietari, și slovenii nu pot vota pentru pactul de acum, și partida poporală catolică încă nu Slovenii și croații nu pot uita pe frații lor asupriți din Ungaria. Marii proprietari și catolicii sunt vătĕmați fórte adênc în sentimentele lor.

A mai vorbit dep. Suez pentru încheerea unui pact, prin care mulțimea tuturor venitelor sĕ se mărésca prin darea de consum și restul sĕ fie împărțit după relații și după cap.

Dr. Lueger întrerupe pe prof. Suez strigênd la adresa Ungariei: Cu un astfel de guvern vreți sĕ încheiați pact? Acest guvern unguresc merită sĕ fie în criminal. (Mare gălăgie) Prof. Suez ḑice, că sunt cu mult mai însemnate alte lucruri, decât sĕ polemisese cu Lueger.

Prim-ministrul contele Badeni: Eu n'aș avea nici un motiv, sĕ mĕ amestec în discuție, dacă n'ar fi căḑut cuvinte, pe cari e datorința mea, sĕ le resping. Dacă s'a susținut, că s'au întêmplat atacuri în dieta ungurésca contra Austriei și că din partea guvernului nu li s'a rĕspuns, eu nu sunt în stare, a constata acésta. Dar nu e obiceiul meu, sĕ mĕ abțiu dela o datorință. Ina tul parlament va fi observat, că în acéstă casă s'a desvoltat în douĕ direcții modul de a representa interesele economice ale Austriei. Acele partide, cari au numai interesul economic în vedere, nu-și împlinesc numai o datorință patriotică, ci sunt binevenite și pentru guvern, pentru-că el vede intrênsele un sprigin moral pentru pertractările privitóre la pact Trebue sĕ accentuez, că astăḑi iarăși au obvenit — vreau sĕ mĕ esprim cuviincios — interpretări false. Domnul deputat pentru Margarete póte fi liniștit, cunosc eu într'atât relațiunile austro-ungurești, încât sĕ sciu, că cu totul altele sunt scopurile, pe cari le urmăresc cele mai estreme partide din amêndouĕ parlamentele. Sunt fórte departe decât sĕ cred, că și celelalte partide nu sunt însuflețite de aceleași intenții patriotice pentru binele țĕrilor și regatelor representate în Reichsrath, totuș trebue sĕ constat, că dacă se atacă numai raportul esistent între amendouĕ statele, statului nu i sĕ face serviciu. Prin acésta sĕ face servicii numai scopurilor de partidă subordinate, ca sĕ nu ḑic, unei partide subordinate. Acésta nu o póte dori guvernul. După ce a vorbit și dep. contele Pálffy pentru încheierea pacinică a pactului între cele dóuĕ state, cari trebue sĕ țină unul la altul, a urmat un șir de scene turbulente.

Presidentul: Eu trebue sĕ provoc la ordine pe dep. Lueger pentru o espresiune de mai nainte, care mi-au comunicat-o mai mulți membrii. Mĕ rog cu insistență, sĕ nu se vatăme prin astfel de espresiuni demnitatea și vaḑa casei!

Lueger: Na, pentru aceea eu tot nu mi-am pierdut curagiul.

Dr. Gessmann strigă: Ei sunt aceia, cari . . .

Presidentul: Un astfel de strigăt nu e permis într'o societate cinstită. Provoc pe cei ce strigă, și în deosebi pe Dr. Gessmann la ordine.

Dr. Gessmann bătênd cu pumnul pe pult: Cine a strigat? Ne rugăm sĕ ne cruți cu admoniții polițienesci.

Presidentul: Eu provoc pe Dr. Gessmann încă odată la ordine, pentru că purtarea sa este complet necuviincióșă. (Larmă la antisemiți și cechii tineri.)

Dep. Steiner: Dta provoci, dle president.

Lueger: Sĕ nu ne eșofăm. Presidentul nu are tocmai gânduri rele. Eu sunt cel d'intâi, care am vorbit în parlament despre guvernul unguresc și raportul nostru cu Ungaria. (Rîsete în stênga)

Dr. Menger: Am vorbit deja acum 20, 30 de ani.

Lueger: Dacă ar merge după D-Vóstră, ar fi quota totdeauna 70: 30, ba a-ți accepta și 75: 25 și v'ați lăsa, sĕ Vĕ mai dea încă 25 pe deasupra. (Protestări turbulente).

Presidentul: Eu provoc pe dep. Lueger la ordine.

Un deputat: Nedreptate. Dep Gessman: Curată administrație de strajameșteri.

Presidentul: Este acesta tonul, care trebuie observat în representanța unui popor? (Mare larmă).

Mai mulți deputați de odată: Cerem dreptate, dreptate, dreptate . . . . . . (Mare gălăgie).

Lueger: Eu cred, că cu toții suntem iritați. Eu sunt așa de liniștit, pe când în giurul meu ferbe Eu sunt stênca în marea aprinsă. (Rîsete). Eu nu urĕsc pe magiari. Trebuie sĕ recunosc, că din contactul personal cu adevĕrați membrii ai națiunei magiare, nu cu magiari de cinci pițule, mi-am câștigat convingerea, că sunt întradevĕr ómeni plăcuți; contele Pálffy sĕ mĕ ierte, dar adevĕrații magiari au dispărut de mult. Totasemenea apasă șovinismul magiar pe celelalte naționalități. Gentry au dispărut cu totul. Numai câți-va nobili și au păstrat bunurile lor. In locul lor au intrat nemagiarii Magiarii încă nu sunt cavaleri Cetiți, ce s'a întêmplat în Stomfa. Cetiți, ce sĕ în têmplă cu sașii în Transilvania, și cu copii slovacilor!

Un deputat: Bravo Lueger: Alt deputat: Stăpânire de Mongoli!

Lueger (întorcêndu-sĕ către stênga): V'am învĕțat, sĕ mĕ respectați. Eu vĕ spun, că agitația mea Vĕ va dovedí, că Dr. Lueger e mai mult vrednic. (Rîsete). Ungaria ne-a înșelat pe noi totdeuna. Altfel trebuie sĕ se întêmple. Austria trebue sĕ fie éră liberă, ca sĕ-și pótă susținea cu onóre posiția sa în corul statelor!

După ce presidentul ér l'a îndrumat la ordine, s'a încheiat discuția și s'a ridicat ședința Tabloul scandalelor din Reichsrathul austriac e destul de viu. Cele reproduse aici n'au trebuință de nici un comentar!

Restaurațiunea în comitatul Sibiiu.

Joi în 7/19 Desembre a. c. s'a făcut restaurațiunea în comitatul Sibiiu.

Sala cea mare a comitatului era îndesuită de ómenii, cari cu deosebit interes așteptau deschiderea ședinței. Galeria încă era bine impopulată.

De mult nu am vĕḑut atâta lume adunată la ședințele comitatente, ca și acuma. Era vorba de ultima restaurațiune pe basele vechi ale sistemului municipal.

Mai era încă ceva la mijloc. Maioritatea preponderantă a sașilor a frânt pactul de până acuma, și astfel alegerile de ieri erau sĕ fie espresiunea voinței sașilor cu desconsiderarea dorințelor, pe cari eventual le puteau formula românii.

Acestia s'au postat în partea dréptă a salei, prin acésta sĕ dovedéscă dreptatea causei lor. O parte mai mică s'a pus în partea stângă a salei comitatense, am putea ḑice în stânga estremă, ca și în formă sĕ-și dovedéscă nemulțămirea. Se și vedea din fețele tuturora, că aḑi e o ḑi de caracter festiv pentru compatrioții nostri sași.

Ședința se deschide la órele $8^1/_2$, prin comítele suprem cu o cuvêntare în limba magiară.

Agendele de fiscal se concred advocatului Friedsmann, de notariu se designézá esactorul Székely.

Obiectul prim este notificarea despre alegerile din cercul Mercurea, care s'au anulat.

Se pune termin de alegere pe ḑiua de 20 Ianuariu 1896, ca president al actului electoral rĕmâne tot cel vechiu.

Urméză acuma actul alegerei.

Advocatul Ioan de Preda în numele românilor declară, că acestia în urma frângerei pactului de până acuma din partea compatrioților sași, sĕ vĕd necesitați sĕ considere și pentru sine de neesistent acel pact. La alegerile din cestiune românii nu vor lua parte, și le consideră ca act de putere din

---

cínste. Dar ce folos, că aḑi a sosit timpul, când tocmai acéstă mică îndeletnicire a poporului nostru a devenit cea mai rĕu rĕsplătită; a sosit timpul, când din plugărie bietul român abia își mai póte câștiga pânea de tóte ḑilele, necum sĕ pótă acoperi dările cele grele și plățile de tot felul pentru scóla și biserica românéscă, dacă român voesce sĕ fie și sĕ rĕmână.

O parte mare a poporului nostru, condusă de ideile greșite amintite mai sus, a trecut cu vederea calea de mijloc, care conduce la formarea clasei de ómeni, cea mai puternică și mai sigură a unui popor. Acéstă cale de mijloc o forméză *meseriașii.*

N'avem decât sĕ luăm de pildă ori-ce comună românéscă. Potcovarul și ferarul de sigur va fi un țigan, cismarul va fi un țigan, un ungur, sau vre-un ovreiu; croitoriul, lemnarul și măsarul va fi vre-un némț, ori sas, zidarul un sas sau un ungur; boltaș și cârciumar vre-un sas sau vre-un ovreiu; rotar vre-un sas; pălărier de sigur vre un sas sau vre-un ungur; scurt, tóte meseriile vor fi representate prin strĕini și numai român măiestru nu vei afla, afară dóră érna de vre-un cârpaciu-cojocariu.

Și bieții români din comună alérgă cu toții, tot cu banul în mână, sĕ plătéscă lucrările de tot feliul măiestrilor strĕini, cari în curênd se fac gazde bune Măiestrul cutare al satului nu numai e omul cel mai bogat din sat, ci și omul cel mai cu vaḑă, căci el umblând pentru meseria lui în mai multe părți, are cunoscințe mai multe, are legături cu mai mulți ómeni, și în curênd îl veḑi primarul satului. Casa lui, ca om harnic, este cea mai regulată și mai îmbelșugată din tot satul; copii, lui capĕtă crescere bună și în curênd îi veḑi apucând: unul la meseria tată sĕu, altul la plugărie, altul la altă meserie, altul mai cu minte ajunge la domnie și astfel fericirea și binecuvêntarea cerésca domnesce din ném în ném.

Averea părintéscă nu trece la copii, ca acestia sĕ o foloséscă numai într'un fel cu părinții lor, ci fie-care caută acel teren de muncă, pentru care are mai mare atragere, fie-care se chivernisesce așa, cum crede și cum vede, că se fericesc mai bine și mai ușor. Și meseriile sunt nenumĕrate și fie-care de o potrivă de lipsă pentru comună și fie-care muncă de o potrivă rĕsplătită.

Munca meseriașului nu atârnă nici dela vênt, nici dela plóie, nici dela căldură, nici dela frig, ci numai dela priceperea și sîrguința lui. Frigul și grindina pot sdrobí și nimicí într'o clipită munca de un an de ḑile a plugarului, pe când meseriașul stă la adăpost, în casă caldă, scutit și de vênt, și de plóie, și de frig, și de arșița sórelui, și, după-cum îi umblă de iute mintea și mânile, tot așa de iute i-se umple și sacul de făină și punga de bani.

Bietul țĕran este silit sĕ-și vêndă pe nimica une-ori vitele și bucatele, ca sĕ plătéscă scump lucrul de mână pentru car, pentru plug, casă ori îmbrăcăminte. Pe când plugarul nu vede cu anii bani în mână, meseriașul e tot cu bani, când îl cauți, căci munca e tot bani, și tot bani face. Pe când meseriasul este om neatêrnător, pe atunci bietul econom este legat strîns de pămênt și chiar și de meseriaș De câte-ori bietul țĕran stă cu vitele în grajd și cu mânile încrucișate, căci i s'a rupt róta și rotarul nu 'i-o póte face la moment; de câte-ori vecinii au arat și sămĕnat, pe când el abia a băgat plugul în holde, pentru-că măiestrul din comună nu 'i-a putut găta plugul, căci avé alte lucrări, cari i-au venit mai nainte.

Apoi chiar dacă economia merge rĕu, bietul plugar nu-și póte vinde moșióra lui și sĕ se mute în altă parte, pe când meseriașul dacă nu-i merge bine aici, trece dincolo, și dacă nici acolo nu merge, o ia mai departe, până-ce în fine își află locul potrivit chemării și meseriei sale. Munca și silința plugarului sunt rĕsplătite totdéuna numai cu rodul, ce l'a lăsat Dumneḑeu pămêntului lucrat, care de multe-ori este nimicit de îngheț, potop, ori pétră, pe când meseriașul are înaintea sa totdéuna fructul sigur al muncei sale, care fără voia lui nu i-se póte perde ori nimicí.

partea sașilor. Pe viitoriu își reservă libertatea acțiunei în tóte cestiunile.

Pentru înțelegerea lucrului în întroducere am dat un mic istoric al celor întêmplate.

Incă înainte cu 16 ani pe timpul fericitului comite suprem Wächter, în era de crâncenă oposițiune a compatrioților sași, s'a făcut o înțelegere între acestia și între români în ce privesce oficiile comitatense.

Românilor li-s'a dat atunci trei posturi de pretori.

Reducêndu-se postul de pretore în cercul Tălmaciului, s'au reservat pentru români numai cercul de protopretor în Sĕliște și în Mercurea, dânduli-se dóue posturi de subpretori, unul în cercul Sĕliștei, altul în cercul Sebeșului.

Venind nu preste mult în vacanță postul de subpretor în Sĕliște, acesta nu s'a mai dat românilor, ci s'a împlinit cu un sas.

Abaterea acésta dela pact românii o au trecut cu vederea.

Au venit acuma alegerile din anul acesta.

Antecedențele sunt cunoscute din întroducere.

Inainte de alegere ia cuvêntul presidentul clubului municipal român, d nul Ioan de Preda și ține următórea cuvêntare:

Ilustre Dls Comite suprem!
Onorată congregațiune!

Dați-mi voe, ca înainte de a se trece la actul de alegere al amploiaților municipali, sĕ fac atât în numele meu, cât și în al representanților români din acéstă congregație, o declarațiune.

Intre deputații români și sași din acéstă congregație, după-cum de comun este sciut, de mai mult timp a ecsistat o frățéscă înțelegere, carea făcea posibil, nu numai ca alegerile ce erau de efeptuit, sĕ se efeptuéscă cu deplină harmonie, ci și ca tóte celelalte agende, ce aveau sĕ-și afle resolvirea lor în acéstă congregație, sĕ se resolveze în mod armonic și așa dicênd fără deosebit respect la interesele speciale ale vre uneia dintre cele douĕ naționalități, ce forméză marea maioritate a locuitorilor din acest comitat.

Ințelegerea acésta care până acum a adus fructe destul de bune, de astădată și din incidentul alegerilor, ce tocmai au sĕ se efectuéscă, s'a nimicit. Și anume s'a nimicit ea prin împrejurarea, că domnii deputați sași și respective corifeii și conducĕtorii acelora, cu care până aci ne înțelegeam frățesce în tóte cestiunile de o mai mare importanță și în deosebi și în afacerile alegerilor municipali, de astădată nu numai nu au acceptat candidările clubului român municipal, pentru posturile de amploiați reservate până aci pentru români, ci din contră au aflat de bine, ca sĕ reducă de astădată numĕrul posturilor acelora, ce până aci erau ocupate prin români și sĕ pretindă chiar hotărît, că într'un anumit cerc pretorial, în mare majoritate de români locuit, postul de prim pretor sĕ nu mai fie ocupat printr'un român ca până aci.

Ce-'i va fi condus pe domnii corifei sași la ținuta lor acésta? Asta de astădată nu voim sĕ o cercetăm și constatăm și aici. Ne mărginim deci numai pe lângă a constata faptul ca atare, pentru-ca opiniunea publică sĕ cunóscă motivul atitudinei, ce vom observa noi, deputații români, atât la alegerile, ce ne stau de astădată inainte, cât și preste tot în viitor.

Prin acésta nu voesc eu sĕ dic, că în urma lipsei de înțelegere ce s'a ivit, atitudinea nóstră în viitor are sĕ fie necondiționat ostilă și dușmănósă; ci ceea-ce intenționez sĕ dic este numai, că noi deputații români din acest comitat, ne reservăm pentru viitor deplina libertate a acțiunei, vĕdêndu-ne avisați a ne grupa și noi în viitor mai mult pe lângă interesele nóstre speciale, precum vedem că vĕ grupați și d-vóstră, dlor deputați din maioritate, tot mai mult pe lângă specialele interese ale d-vóstre

Puterea este astădi în mânile d-vóstre, deși marea majoritate a locuitorilor din acest comitat este de naționalitate română! Dela d-vóstră de-i singuri va atârna, intru cât veți afla de bine, ca sĕ aprețiați la aceste alegeri de o parte justele așteptări ale locuitorilor români din comitat, de altă parte atitudinea românilor, cari până aci au fost aplicați în oficiu.

Influința nóstră asupra alegerilor efeptuinde a devenit cu totul paralisată prin faptul, că modestele nóstre pretensiuni la adresa conducĕtorilor d-vóstre de astădată nu au aflat aprețiarea — după a nóstră părere — cuvenită!

De aceea dar eu mĕ simt îndatorat a face atât în numele meu propriu, cât și în al connaționalilor mei declarația:

„Cumcă noi, deputații români din co-„mitat, ne reservăm deplină libertate a ac-„țiunei în viitor, că nu vom lua parte ac-„tivă la alegerile efeptuinde; ér resultatul „acelora nu 'l vom privi de eflux al ingerinței „nóstre, nici de un act destul de just și ecui-„tabil față cu românii, care forméză majo-„ritatea precumpănitóre a locuitorilor din „acest comitat.

„Acestea Vĕ rog sĕ le luați spre sciință“.

Dr. **Bruckner** regretă, că un lucru atât de **neînsemnat**, cum este postul de protopretore în Mercurea a supĕrat pe români întru atâta, încât se retrag dela actul alegerei. Dice, că pact pentru tóte timpurile n'au esistat între sași și români, ci din cas în cas s'a încheiat învoieli. Sașii și acum s'au arĕtat justi față cu românii, că în loc de 1 pretore le ofer 3 pretori, va sĕ dică pentru un post de protopretore doue posturi de pretore. De altmintrelea sașii din acest comitat cu mândrie pot dice, că românii în téra întrégă nici într'un comitat n'au fost atât de considerați cât în acest comitat, unde sașii dispun de maioritatea prepunderantă a voturilor, și sașii vor dovedi și de astădată că nu sunt nedrepți față de români, alegênd la tóte posturile, unde până aci au fost români și de astădată tot români.

P. **Cosma** reflectéză dlui Bruckner, că dacă postul de protopretore în Mercurea este atât de **neînsemnat**, pentru-ce ofer ei în schimb pentru el mai multe posturi de pretor? după cum afirmă el, ceea-ce însĕ nu este corect, pentru-că doue posturi de pretor am avut și până aci, dar pe unul, pe cel din Sĕliște l'a ocupat un sas, și propriamente acum pentru postul de protopretore din Mercurea ni se ofere numai un post de pretore. Și dacă este atât de neînsemnat acel post, pentru-ce vor sașii cu ori-ce preț sĕ-l iee din mâna românilor, chiar și cu prețul frângerei amiciției, ce a esistat deci de ani între aceste doue elemente chiar acum, când dóră pentru ultima dată ne-am întrunit în scopul de a alege funcționari comitatensi?

Românii numai învitați de clubul săsesc și-au făcut propunerile și după ce au fost avisați prin bărbat competent, că sașii și de astădată vor sĕ observe pactul vechiu, și încă fără considerare la agitațiile Mercurenilor, la cari românii n'au dat nici o ansă.

Românii urmând provocării sașilor s'au ținut strâns de starea actuală și încă nici pentru postul de pretore din Sĕliște n'au candidat, ér propunerile lor le-au comunicat în modul usitat cu clubul săsesc, cu tóte acestea clubul săsesc a preferit sĕ frângă pactul vechiu, cu care s'a realisat în comitatul acesta o frățietate și linisce, căreia asemene n'a fost nicăiri în téra întrégă.

In astfel de împregiurări românii, dacă țin la demnitatea lor, n'au putut face alta decât ce au făcut, sĕ ve lase pe Dvóstră, cari dispuneți de maioritatea precumpĕnitóre a voturilor, sĕ faceți ce voiți. A Dvóstră va fi meritul, a Dvóstră va fi și rĕspunderea pentru alegerile de astădi. Românii n'au dechiarat, că de aci încolo ve vor face oposiție cu **ori-ce preț**, ci numai că'și reservă mână liberă. Dela faptele Dvóstre va depinde atitudinea românilor de aici încolo în comitatul acesta.

Alb. Arz susține cele dise de d nul Bruckner cu privire la aplicarea românilor, pact s'a încheiat numai nainte de 12 ani pentru atunci, dar și acela nu sașii, ci românii l'au frânt. (Bună óră nainte de 7 ani, când la Sĕliște nu s'a mai trimis pretore român. Rap.)

Cu aceste s'a terminat procesul și s'a trecut la actul alegerei.

A urmat alegerea comisiunei de candidare.

Din partea municipiului s'a propus: Arz, Dr. Wolf și Dr. Brote. Acesta cu provocare la ținuta românilor nu póte primi participarea în comisiune. Se alege în locul dinsului ingineriul comitatens Péchy.

Comitele numesce trei: directorul gimn. Veress, P. Cosma și Drottleff, primariul orașului. P. Cosma renunță tot cu provocare la ținuta românilor, și se trimite consilieriul ministerial Schreiber.

Alegerile au urmat unanim. S'au ales tot amploiații vechi cu escepțiunea, că protopretorele din Mercurea Petru Dreghici a fost pus la Sĕliște în locul lui Dr. Liviu Leményi.

Așa s'au terminat alegerile municipale în comitatul Sibiiului.

Relațiunile s'au înăsprit și aici, și pe întrégă linia se pornesce cu vehemență o furtună contra românilor.

E bine, când omul întră în luptă, resolut și pregătit.

Pre noi ne-a apucat dorul de luptă până și în afacerile comunale.

Ne bucurăm da acest dor de luptă, am dori însĕ ca mai nainte de a începe ceva, sĕ ne organisăm, sĕ scim cum stăm și câți suntem.

Numai așa vom iniția și purta lupta cu onóre.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Brașov, 14 Decembre, 1895.

Domnule redactor!

Multămind puntru bunăvoința, ce mi-ai arătat'o în „Rĕspunsul“ din Nr. 131 al „Telegrafului Roman“, și ne voind a polemisa despre legătura ce esistă între cérta dintre frați și predica dela începutul postului de Crăciun, în urma cărei ai pus și pe Ax... în o categorie, sau vorbind mai românesce, pe o scară cu cei dela „Tribuna“ și „Dreptatea“, voi trece îndată și mĕ voi nisui a arĕta legătura, ce esistă între post și causa națională românéscă din Austro-Ungaria, față de adversarii ei.

Când ai de a lupta cu un adversariu dibaciu, potente și orb îndrăsneț, care nu numai te bate pe tot locul, ci-a luat și di de di îți ia chiar și bucătura din gura copiilor — cu tendințele tribunalelor și comasărilor — ci se încércă a învenina, a otrăvi chiar și aerul, fără de care ne putênd resufla, sĕ înece ori ce ființă de pe fața pământului, înțeleg încercarea nebună de a ne scóte și smulge din gură limba, fără de care nu ne mai putem înțelege unii cu alții, nici chiar cu ei, ca sĕ tac și sĕ nu vĕ spun, că nu ne putem ruga nici la Dumnezeu.

Când ai de a lupta cu un astfel de adversariu antichrist, cugeți, te sbați se afli un mijloc, prin care l'ai putea, dacă nu învinge și nimici de tot, cel puțin a-l înfrâna, a-l domoli, și a-l face sĕ cunóscă, că și tu, adecă noi, suntem fii alui Dumnezeu, că și noi avem drept, sĕ luăm și sĕ rĕsuflăm aer curat, sĕ ne vorbim limba, de care nu suntem vinovați, că o avem și vorbim etc. etc., sĕ ni-o cultivăm și scriem întocmai cum fac adversarii cu a lor.

Când s'a început a 3-ea óră acésta luptă la 1867 între ei și noi, ne am înțeles, sĕ nu ne amestecăm, sĕ-i lăsăm, sĕ plutéscă pe Murĕș, Tisa și pe Dunăre și noi sĕ privim de pe țărm — înțeleg pasivitatea — până te-vor înneca în marea magiarismului închipuit.

Că bun a fost acest înțeles al nostru sau rĕu nu discut, destul că Ax... a susținut și mai susține, că a fost bun; ér d-vóstră, dle redactor, precum și antecesorii d-tale ați susținut și cu o perseveranță italiană mai susțineți, că a fost rĕu, — Póte — Ax... însĕ nu vede, ce folos, ce dobândă, ce câștig au avut sêrbii, slovacii și sașii, cari n'au stat pasivi și cari după o lungă și durerósă esperiență de 30 de ani au întrat la Pesta, când cu congresul naționalităților și vor sĕ între acum la Brașov, dacă nu în pasivitate, cel puțin în o legitimă oposițiune.

Mai pune, că Ax... cu pasiviștii sĕi a ferit cel puțin pe alegĕtorii români și i-a scăpat de băltagul adversarilor, de capete sparte, de cóste rupte, de mâni și picióre frânte etc. Dar apoi unde punem beneficiul, de care s'au bucurat corteșii, cari nu au voit sĕ scie și sĕ se țină de înțelesul lui Ax... și soții, Bariților, Măcelărescilor etc. etc.

Mari și frumóse au fost aceste benefecii, numai atâta, că scris este: „male parta, male dilla buntur“.

Vedi, dle redactor, cât e Ax... de păcătos, și de neconsequent? El vrênd sĕ arete, cât au fost de binefăcĕtóre resultatele abstinenției dela alegeri ajunge a-și bate joc și lua peste picior pe cei-ce s'au bucurat și vor sĕ se mai bucure de beneficiile activității lor!?

Dar gluma la o parte. Dice și Acs. că cu abstinență nu am câscigat ceeace am dorit; și tocmai pentru aceea, el în durerea sufletului și inimei sale îndelung cugetând, s'au convins, că acest drac nu ese, nu se póte vindeca decât cu postul, fără rugăciune, fără căciulire, fără deputațiuni pe la Viena, sau intrare în dieta dela Pesta. Ași abusa de bunăvoința și paciența Dtale, dacă ași pune pe hârtie tóte motivele, cari l'au adus pe Ax. la convingerea, că cu postul, cu înfrênarea dela cărnării, spirtuóse — vinars, rachiu, basamac, palincă, holercă — și tăbac, s'ar puté ajunge la autonomia Transilvaniei și recunóscerea românilor de națiune politică.

Cred, dle Redactor, că Dta, ca și Ax. vei fi cetit și vĕdut în jurnale, că venitul curat al spirtuóselor trece

---

Meseriașul a pus piciorul pe prima tréptă către domnie, căci dacă-i merge meseria bine, ajunge domn și stăpân peste mulțime de ucenici și calfe, și din lucrătórea lui modestă în curênd se ridică o fabrică cu viitor. Ajuns el odată la acéstă tréptă, nu-și schimbă domnia nici chiar cu diregĕtorii cei mai mari ai țĕrei, ori ai comunei. Și cu drept cuvênt póte fi mândru un asemenea meseriaș mare, căci el n'are de a mulțămi posițiunea și averea lui la nimeni altul, decât numai muncei sale neobosite și oneste; el s'a înălțat pe piciórele sale, éră nici decum pe umerii și adeseori din grația altora

Și multe lucruri bune și frumóse s'ar mai puté spune despre meserii și despre însemnătatea lor. Mĕ opresc însĕ aci și-mi pun întrebarea: Óre poporul nostru românesc sĕ nu fie el în stare a trage folos din meserii? N'a sosit óre timpul, ca și noi românii sĕ îmbrățișăm acéstă carieră mănósă și binecuvêntată?

Rĕspunsul la aceste întrebări póte fi numai afirmativ, mai cu samă dacă ne desbrăcăm de ideile greșite amintite mai sus. Adi au trecut timpurile de a mai puté trăi „cum a trăit tata“, și durere, încă n'am ajuns acolo ca sĕ putem umbla și aspira numai la „domnii“. E deci datoria nóstră până încă mai avem timp, sĕ ne apucăm de acele ocupațiuni, care ne promit un traiu maì ușor și o înaintare sigură către bunăstare și independență. Și aceste ocupațiuni sunt meseriile. Fie-care tată de familie sĕ țină samă de legea înmulțirei popórelor, și sĕ-și aplice copii pe terene cât se póte mai diferite. Pe fie-care sĕ-l lase sĕ învețe câte o meserie și anume acea, pentru care crede, că are mai mare aplicare, și din membrii familiei sale sĕ caute a desvolta cât mai mulți și mai diferiți meseriași harnici. Sĕ aibă totdeuna înaintea ochilor împrejurarea, că fórte adeseori îi este dat de a vedé nisce băieți sĕrăcioși, în opinci și desculți, învĕțând la meserii, ca ucenici, cari după câți-va ani ajung calfe și măestri, și înaintea cărora trebue apoi sĕ stea cu pălăria în mână.

Sĕ nu uite, că dacă din băeții ómenilor celor mai scăpătați, se poț face măestrii căutați și cu viitor frumos, cu atât mai ușor le va fi copiilor de părinți cu dare de mână sĕ ajungă la cinste și avere. Nu lipsa și sărăcia sĕ fie îndemnul a-și da copiii la meserii, ca până acuma, ci convingerea, că meseria este, cum am dis, „plug de aur“. Părinții sĕ-și dea copii la meserii nu atunci, când nu mai vĕd altă scăpare, și — cum cred ei — îi dau perdĕrei, ci tocmai când voesc a-i face ómeni de cinste și folositori neamului lor, când voesc a-i înălța la starea de fruntași.

Dacă astfel vor cugeta ómenii nostri, sunt sigur, că în curênd vom vedea la meserii ucenici nu numai fiii celor mai sĕraci familii, pe orfani și pe copiii rĕmași pe drumuri, ci din contră, fii de gasde bune, cari cu părticica lor de avere de acasă în curênd se pot înălța la locul de frunte, ce se cuvine meseriașilor. Dea Dumnedeu, ca cuvintele *„meseria e plug de aur“* sĕ afle rĕsunet în inimile D-Vóstrĕ!

peste 28 mil. fl, în budgetul marei şi latei Uungaria. Te rog, fiind mai tiner şi mai bun matematic decât Ax calculézā câte milióne din aceste 28 cad în spinarea românilor? După calculul meu, care cred, că sunt 3 milióne de Români în Ungaria vin „plus, minus,“ 6 milióne numai pentru spirituóse, pe cari le condamnă şi arată de stricăcióse sănătaţii toţi medicii „unisono“.

Dacă vom pune şi putem pune, că şi pentru tăbac ce mai dau cele 3000000 români, cel puţin 4 milióne, ceace Dta, care fumezi şi ştii, că dai pentru tutun mai mult, decât pentru tóte impositele de 12 némuri ale statului unitar magiar? vei calcula singur mai esact decât Ax., care sa lăpadat de satana spirituóselor şi fumatului, şi vei vedea, că vom avea 10 milióne la an.

Se mai punem, că dăm, sau dacă nu dăm noi cei de pela oraşe, dau ai nostri cei de pela sate cel puţin 5 milióne pentru carne de post, oi calbegite, vite aprópe uscate pe picióre, boi juguiţi, umflaţi de lucernă, pe cari ca sě nu crepe îi taie şi îi dau pe credit — sau în credinţă pănă la pocăinţă, — evreii de când i-a învrednicit şi pe ei legile cele barbare? ale celor din Viena, a tăia, a vinde, şi a înşela pe lume cu tot feliul de marfă falsă, aşa vom avé 15 milióne la an, bani daţi, sau mai bine ḑis lěpědaţi din pungile nóstre în ale statului, care sě pótă ne-ar lua şi apa dela gură.

De 3 ori 15 face 45 milióne deficit în 3 ani la punga statului magiar. Când ar afla şi s'ar convinge despre acésta împěratul-rege nu numai ar ḑice „das ist eine schlampete Wirtschaft“, ci te-ai pomeni de Crăciunul 1896 „Lieber Herr Baron Bánffy! Aducêndu-mi aminte de credinţa şi de perseveranţa în loialitate a iubiţilor mei supuşi din Transilvania, în remunerarea perseveranţei lor am hotărît a restitui autonomia marelui meu principat Transilvania cu părţile aducte, deci vei benevoi etc. etc.

Iacă logica, iacă legătura lui As. cum sar putea esopera autonomia Transilvaniei şi recunóscerea nóstră de naţiune politică.

Dacă-mi vei ḑice că „acésta e utopie, aşa ceva nu sě póte“, eu îţi rěspund, ba sě póte, sě ḑicem, sě presupunem, că unul sau mai mulţi dintre noi, am comis o crimă în urma cărei am fost închişi într'un penitenţiar sau la vr'o ognă, — ne lasă acolo sě bem spirituóse? ne sufere sě ţinem cel puţin un pic de scrum (băgăul) pe o măsea? nimic din tóte acestea şi alte plăceri, cărora în loc de a ne arěta stăpêni ne facem sclavi cu periclitarea sănătăţii şi ruina stărei nóstre.

La întrebările, ce ai binevoit a le pune cu adevěrat zel românesc, în rěspunsul, ce mi ai dat în Nr. 131 voiu rěspunde obiectiv şi detaiat în dată ce voiu vedea, că mai staţi de vorbă cu mine şi-mi acordaţi un locşor în ḑiariul, ce redactaţi.

Al dvóstră profund stimător.

Acsente Sever.

Noutăţi.

Scólele poporali ale oraşului London. In capitala Angliei actualmente sunt 433 scóle poporale pentru 483.000 copii. In cesti din urmă 25 ani sau edificat scóle în preţ de 12 milióne. In scólele poporale din London propun 12.000 invěţători dimpreună cu învěţătóre cu tot. După conscripţia dela începutul acestui an scolastic în Londra sunt 750.000 copii obligaţi pentru scólă; dintre acestia vre-o 230.000 frecuentézā scólele confesionali, vre-o 30.00 scólele private, ér vre-o 500.000 cercetézā scólele poporale publice.

* * *

Caşul în formă de cronică, In unele cantóne din Helveţia e rěspândit un obiceiu fórte interesant. Şi anume, mirele e dator a preda înainte de cununie un caş „Gruyére“ fitórei sale soţii. Noii căsătoriţi nici când nu mâncă din caşul acesta, ci aşeḑându-l cu multă grije sub un acoperemânt de sticlă însémnă pe el evenimentele, cele mai importante din familia, obvenite în decursul anilor de căsătorie.

Convocare.

„Reuniunea învěţătorilor români gr.-or. din districtul al XI lea, Făgăraş, al archidiecesei transilvane“, îşi va ţiné adunarea sa generală la *10 şi 11 Decembre a. c. st. v.* în comuna *Şulumberg*, cu următórea

Programă:

Membrii reuniunei vor asista Duminecă în 10 Decembre la 9 óre a. m. în corpore la serviciul divin împreunat cu invocarea Duchului sfânt şi la celebrarea parastasului pentru decedaţii membrii ai reuniunei. Va urma apoi:

Şedinţa I, Dumineca, în 10 Decembre la 10 óre a. m.

1. Deschiderea şedinţelor şi cetirea apelului nominal.
2. Raportul general al comitetului central, al cassariului şi al bibliotecariului.
3. Rapórtele speciale ale preşedinţilor despărţ. reuniunei Făgăraş, Agnita şi Cohalm, despre starea şi activitatea despărţěmintelor, ce le conduc.
4. Alegerea comisiunilor.

Şedinţa a II-a, Duminecă în 10 Decembre la 3 óre p. m.

5. „Nascerea şi viéţa lui Ioan botezătoriul“, prelegere practică de I. Mihu.
6. „Substantivul“, prelegere practică de Visarion Bica.
7. „Cumpěna cu braţe egale“, prelegere practică de George Andron.
8. „Multiplicaţiunea cu frângeri decimale“, prelegere practică de Mateiu Mateiu.
9. „Iosif al II-lea“, prelegere practică de Zacharie Muntean.

Şedinţa a III-a, Luni, în 11 Decembre la 8 óre a. m.

10. „Regula de 3“, simplă şi compusă, prelegere practică de Filanet Dăişorénu.
11. „Declinaţiunea pronumelor personale“, prelegere practică de Emilian Mondocea.
12. „Cubul“, lecţiune practică de I. Bănuţ.
13. „Biografia lui Petru cel mare“, disertaţiune de Ioan Bănuţ.
14. Teme şi lecţiuni practice ce se vor mai insinua.

Şedinţa a IV. Luni în 11 Delembre la 3 óre a. m.

15. Referada comisiunei însărcinată cu censurarea raportului general al comitetului central.
16. Referada comisiunei asupra raportului cassariului.
17. Referada comisiunei însărcinată cu censurarea raportului bibliotecariului.
18. Referada comisiunei pentru propuneri.
19. Referada comisiunei însărcinată cu censurarea raportelor preşedinţilor tractuali.
20. Stabilirea budgetului pe a. 1895/6.
21. Incassarea tacselor curente şi restante.
22. Alegerea unui membru, (bibliotecariului) şi a 2 membrii în comitetul central.
23. Statorirea pedepselor pentru membrii negligenţi în anul scolar 1894/95.
24. Inchiderea şedinţelor.

Din şedinţa comitetului central al reuniunei ţinută în

Făgăraş, la 3 Novembre 1895.

Iuliu Dan, preşedinte. *Ioan Berescu,* secretariu I.

Loterie.

Miercuri, în 18 Decembre n. 1895.

Brünn: 16 74 23 19 9

Nr. 545/894 [221] 1–3

CONCURS.

Prin resoluţiunea Preaveneratului Consistoriu Archidiecesan dto 9 August a c. Nr. 4089 B. anulându-se alegerea de paroch, sěvêrşită la 3 Aprilie a. c. pentru parochia de clasa a III-a Boroşneul mic, prin acésta sě escrie din nou concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post dau la olaltă suma de 427 fl. 50 cr.

Reflectanţii au a-şi asterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Trei scaunelor în conţelegere cu comitetul parochial concerninte.

Breţcu, 23 Novembre 1895.

Dimitrie Coltofean,
protop.

Nr. 285/1895 [122] 1–3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Boholt de clasa a III în protopresbiteratul Geógiului I, se escrie de nou concurs cu termin de 15 ḑile, dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 416 fl 50 cr.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea acestei parochii sě pot lua dela comitetul parochial din aceea comună şi dela oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au a'şi adresa petiţiunile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Houdol, 21 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geógiului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Pipoş,
protopresbiter.

Szeben várm. alispánja.

21419/895 szám I. (220) 2–2

Pályázati hirdetmény.

Szászsebeş rendezett tanácsu városban tisztujitás alkalmával választás utján betöltendő következö állásokra pályázati hirdetmény bocsájtatik ki.

1. 1500 frtnyi fizetéssel javadalmazott polgármesteri állás.
2. 1100 frtnyi fizetéssel javadalmazott városi tanácsnoki állás.
3. 800 frtnyi fizetéssel javadalmazott tiszti ügyészi állás.
4. 700 frtnyi fizetéssel javadalmazott számvevöi állás.
5. 700 frtnyi fizetéssel javadalmazott levéltárnoki állás.
6. 800 frtnyi fizetéssel javadalmazott városi pénztárnoki állás.
7. 600 frtnyi fizetéssel javadalmazott városi pénztári-ellenöri állás.
8. 800 frtnyi fizetéssel javadalmazott adópénztárnoki állás.
9. 600 frtnyi fizetéssel javadalmazott adóhivatali ellenőri állás.
10. 600 frtnyi fizetéssel javadalmazott városi gazda állás.
11. 240 frtnyi fizetéssel javadalmazott közgyami állás.

Pályázók felszolittatnak, kellöen felszerelt a polgármesteri tiszti ügyészi állásra pályázok a 1883 évi t. cz. 3 § és 5 § VII és VIII pont alatt emlitett minösitési okmánynyal ellátott kérelmüket f évi deczember hó 24-éig aláirottnál benyujtani.

Nagy-Szeben, 1895 Deczember hó 13-an.

Reissenberger,
alispán.

CRISĂ MARE!

New-York şi **Londra** nu au cruţat nici continentul european şi o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu esecutarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Espedez deci ori şi cui obiectele următóre pe lângă simpla remuneraţie de **fl. 6.60** şi anume:

6 **cuţite fine** cu tăiş veritabil englez.
6 **furculiţe de argint** patent american dintr'o bucată
6 **linguri de argint** patent american.
12 **linguriţe de argint** patent american.
1 **lingură pentru supă** de argint patent american.
1 **lingură pentru lapte,** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauě,** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezesci.
2 **felinare frumóse** de masă. [206] 6–7
1 **sîtiţă** pentru ceaiu.
1 **lopăţică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăţi laolaltă numai **fl. 6.60**

Tóte acestea 44 de bucăţi au costat mai nainte **fl. 40** şi sě pot căpěta acum pentru preţul minimal de **fl. 6.60**. Argintul patent american este un metal cu totul alb, care îşi păstrézā colórea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înşelăciune

mě oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturora, cărora nu le convine marfa. Nimeni sě nu lase deci prilegiul acesta admirabil şi sě şi procure **splendida garnitură,** care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun şi Anul-Nou

precum şi ca **present de nuntă şi pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se capětă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent.

Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.

Ezpediţia în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curăţit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic).

AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscinţă:

Gólniczbánya.
Cu a dóua ecspediţie de dóuě garnituri sunt fórte mulţumit, şi voiu recomanda şi altora.
Dulla Nandor, capelan.

Olmütz, 1 Maiu, 1892.
Sunt fórte mulţumit cu ecspediţia, care a întrecut pe departe aşteptările mele.
Căpitan Cz...., comanda pieţii

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 136 Sibiiu, Marți, 12/24 Decembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se inapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 11 Decembre, 1895.

Alaltăeri s'au deschis corpurile legiuitóre ale vecinului regat, România, prin un mesagiu regal.

Schimbarea guvernului conservator, și chemarea liberalilor la guvern a adus cu sine disolvarea parlamentului și alegeri nóuĕ.

Europa întrégă privesce cu deosebit interes asupra României, care prin desvoltarea sa internă a ajuns sĕ fie păzitoriul ordinei în orient

Deosebit interes avem noi românii din Ungaria pentru România. Abstragênd dela împregiurarea, că suntem vecini cu acest viguros regat, și zace în al nostru interes, dacă trăim în raporturi pacinice, România pentru noi este focularul sciinței și culturei. In cele culturale privirile nóstre trebue sĕ fie îndreptate spre România și progresele ei, înaintarea ei în cele culturale are binefăcĕtóre influință și asupra nóstră.

Din punct de vedere cultural am aprețiat noi totdéuna importanța României pentru noi românii din Ungaria, și de aici sĕ esplică, pentru ce noi nici odată n'am luat parte activă la luptele de partidă din România.

Cultura e un bun comun al omenimei. Este indiferent pentru noi colórea guvernului, care conduce destinele României, dacă bunástarea infloresce, și razele binefăcĕtóre ale culturei ne încălzesc și pe noi, atunci ar fi păcat, ca noi sĕ ne amestecăm în luptele de partid, pĕcat sĕ luăm parte la lucruri, pe cari noi nu le vom îndrepta nici spre bine, nici spre rĕu.

România a avut un noroc mare în cei 40 de ani din urmă. Bunul Dumnedeu i-a trimis bărbați luminați, cari au priceput spiritul timpului, și au sciut pune interesul public asupra intereselor private.

In fruntea acestora a fost și este Carol, pe care provedința dumne- l'a pus pe tronul României, e a legat de numele sĕu desvoltarea ului român în tóte direcțiunile.

E natural, ca sĕ urmărim cu interes mersul lucrurilor în acest regat și sĕ luăm notiță de lucrările corpurilor legiuitóre.

Am păcătui greu, dacă nu am sci apreția actele legislatorice de sub guvernul conservatorilor. Bărbați cu vaste cunoscințe, cu rari talente și cu inimă pentru binele țĕrei, conservatorii au regulat instrucțiunea publică, și au îmbunătățit sórtea clerului. Aceste 2 cestiuni de deosebit interes cultural pentru România rĕmân legate de numele conservatorilor, sunt cununi de laudă, cu cari trebue sĕ încununăm capetele ministrilor, cari au condus destinele țĕrei în acești 8 ani din urmă.

Și precum cuvinte de laudă avem pentru conservatori, asemene stimă, iubire și nesecate speranțe legăm de activitatea liberalilor, pe cari încrederea regelui i a chemat pe băncile ministeriale.

Mesagiul de tron ne pune în vedere un bogat program de lucrări folositóre pentru nóua sesiune.

După odichnă de 8 ani cu puteri innoite au luat în mâna lor liberalii sórtea vigurosului regat.

Simpatia Europei, încrederea regelui, speranțele națiunei, la aceste privesce acuma noul guvern, la aceste privesce noul parlament, și sub farmecul acestora 'și începe activitatea.

Pressa română dela noi totdéuna a urmărit cu adevĕrată dragoste mersul lucrurilor în regatul României. Noi, pressa suntem mijlocitorii între frați și frați. Noi ducem de aici plângerile, noi bucuriile poporului român de aici, și tot noi aducem și transmitem în sinul poporului nostru de aici glasul de simpatie, cu cari frații de un sânge cu noi urmăresc nisuințele nóstre spre desvoltare intelectuală și materială.

Aceste am ținut sĕ le spunem acum din incidentul deschiderei corpurilor legiuitóre în vecinul regat România, ca și din acest incident sĕ se vadă marele interes, cu care urmărim desvoltarea culturală a fraților din România.

Revista politică.

Diarelor din Budapesta li-se depeșéză, că în ședința representanților comunității bisericesci din Fiume viceprimariul Dr. Nicolo Gelletich a făcut propunerea, ca comunitatea bisericéscă sĕ se rupă din diecesa Zengg și sĕ se încorporeze la o diecesă magiară. Propunerea a fost primită, și petițiunea s'a și trimis la ministeriu.

* * *

Diariul „Branik" din Neoplanta aduce scirea, că în sinodul episcopal sêrbesc ținut la 15 c, în urma unui compromis între guvevnul ungar și prelații sêrbesci, a fost ales ca episcop în Buda protopresbiterul actual din Buda, Eremia Maghiarevici. Scaunul episcopal din Verșeț a rĕmas și de astă-dată încă neocupat.

* * *

Privitoriu la evenimentele din Turcia scirile mai nóuĕ sosite din Constantinopol spun următórele: In Hanrau s'au întêmplat în timpul din urmă mai multe ciocniri între Beduini și Druși, cu cari ocasiuni din ambele părți au fost mulți omorîți și mulți răniți. In Creta încă au început turburări provocate de un comitet revoluționar. Cu tóte acestea însĕ Porții îi succede a linisci tot mai mult spiritele, și mai ales sĕ dice, că operațiunile armatei regulate sunt împreunate cu succes.

* * *

(Mesagiul de tron al României) Domnilor senatori, Domnilor deputați. O nouă legislatură își ia astădi începutul.

Demisiunea cabinetului precedent și numirea guvernului actual a tras după sine disolvarea corpurilor legiuitóre, care de altmintrelea ajunsese aprópe de terminul lor constituțional.

In urma nouelor alegeri simțesc o vië mulțumire de a fi încungiurat de forțele reînoite ale națiunei și de a vĕ ura bunăvenire.

Munca înțeléptă și stăruitóre a națiunei a dat desvoltărei regatului român un avênt puternic și a făcut sĕ crescă posițiunea lui în afară. Astfeliu el stă astădi, în împregiurările prin cari trece Orientul european, ca un punct de rézăm al ordinei, al stabilității și al unui progres neîntrerupt.

Acéstă situațiune, avênd de basă o încredere reciprocă cu un țel constant — asigurarea păcei, a stabilit cele mai bune relațiuni de prietenie cu tóte statele. România nu póte de cât sĕ se bucure de silințele depuse de marile puteri pentru a înlătura ori-ce cause de neînțelegeri și pentru a fi unite în mĕsurile destinate a asigura popórelor liniștita lor desvoltare. Putem privi aceste silințe, ca cea mai puternică garanță a păcei, pe care o salutăm cu adâncă mulțumire.

Domnilor senatori!
Domnilor deputați!

Asigurarea deplină a justiției pentru toți cetățenii și în tóte împregiurările este o cerință de întâia ordine într'un stat.

Veți avé dar a vĕ ocupa cu îmbunătățirea treptată a organisărei nóstre judecătoresci și de revisuirea legei judecătoriilor de pace, care intereséză mai de aprópe clasele muncitóre ale societății. Revenind la sistemul mai potrivit cu nevoile și trebuințele țĕrei a judecătorilor sătenesci și de ocóle, se vor puté totodată realisa însemnate economii în budgetul ministeriului justiției.

Decentralisarea administrativă fiind o cerință espresă a constituțiunei, ér aședarea administrațiunei pe o cale temeinică și corĕspundĕtóre cu progresele ce am desĕvêrșit, fiind o necesitate adênc simțită de toți, guvernul Meu va presenta deliberărei Domniilor-Vóstre reformarea legei comunale, a legei judițiare și a legei pentru serviciul esterior al ministeriului de interne.

Domnilor senatori!
Domnilor deputați!

Un an cu o recoltă rea, scăderea generală a prețului cerealelor și spo-

---

FOIȚA

Instrucțiuni pe scurt
asupra
crescerei vermilor de mătasă.

Clocirea seminței sau învierea vermilor se face într'ó odaie cu ferestrile spre sóre, în care sĕmânța stă 3—4 dile întinsă pe hârtie.

După acest timp se începe a face focul la sobă, diminéța și séra, spre a avea în odaie o căldura potrivită, care trebue păstrată în tot timpul până la eșirea vermilor.

Apropierea eșirei vermilor se cunósce după colórea deschisă, pe care o ia sĕmânța.

Eșirea sau învierea vermilor are loc de obiceiu diminéța, și dacă în diua dintâiu es puțin, atunci se pune peste ei o frunză, pe care urcându-se, se ia frunza aruncându-se cu totul. Se pune d'asupra seminței spre séră, o altă frunză, cu care se ridică vermii eșiți a doua zi în numĕr mult mai mare și cari se opresc pentru crescere. Dacă sĕmênța a fost păstrată bine peste érnă și clocirea ei s'a făcut în condițiuni bune, atunci viermii es toți în timp de două dile.

Eșirea mai multor vermi de-odată ne dă o înlesnire la crescere.

1. Vermii ridicați cu frunza se punpe o cólă de hârtie, aședându se pe pat, după care li se dă mâncare frunză tăiată mărunt ca tutunul, presărându-se pe margine așa, că vermii ridicați cu o singură frunză se răresc singuri căutându-și hrana.

De aci înainte sĕ dă vermilor regulat frunză de 5 ori pe di, adecă cam la două césuri. A doua, a treia și a patra di dela eșire se premenesc vermii în fie-care diminéță, când li se da cea dintâiu frunză. Premenirea vermilor sau depărtarea gunoiului adunat sub ei se face în modul următor:

Diminéța (în diua a 1-a, a 3-a și 4-a) înainte de a da mâncare vermilor, se pune peste ei hârtia Nr. 0; dea-supra hârtiei se presară frunză tăiată; vermii trec prin hârtie la frunza din care încep a mânca, așa că dedesupt nu mai rĕmâne nici un verme, atunci se ia hârtia găurită cu vermii și se așédă pe patul curat, ér gunoiul se aruncă; a treia și a patra di se urméză tot astfe cu primenirea, observând a strânge hârtiile după aruncarea gunoiului.

In diua a 5-a nu se schimbă vermii.

Aerul se premenesce în odae deschizênd ferestrile puțin în timpul cel mai cald al dilei; în odaie se ține și un vas (o strachină) cu apă sau serveț ud atârnat.

Vermii îngrijiți astfel mânâncă timp de 5 dile și în diua din urmă încep a sta liniștiți, fără de a mai umbla după frunză, adecă încep a dormi pentru întâia dată.

In timpul somnului vermii trebuesc lăsați liniștit, căci mișcându-i le facem rĕu, și se presară de-asupra puțină frunză tăiată pentru cei, cari se mișcă și au încă poftă de mâncare.

Somnul întâiu ține 24 césuri, adecă o di și o nópte.

In diua a șasa vermii au o colóre mai deschisă, încep a se mișca și caută după frunză.

Inainte de a le da frunză se premenesc despărțindu-i de gunoiul adunat sub ei din diua a 4 a. Premenirea se face cum s'a arĕtat la Nr. 1 jos, folosind hârtia găurită și însemnată cu Nr. 1. De aci înainte se dă vermilor frunză de 5 ori pe di, observând că în fie-care diminéță sĕ se arunce gunoiul adunat din diua trecută, folosind pentru premenitul sau schimbarea vermilor tot hârtia găurită însemnasă cu Nr. 1.

După 5 dile dela scularea după somnul întâiu, vermii încetéză ér ca sĕ mai mânânce, stau liniștiți; ei dorm pentru a 2-a óră și nu trebuesc supĕrați.

Somnul al 2-lea ține 24 césuri.

3. După acest timp (24 césuri) sau în diua a 11-a dela eșirea din sĕmênță vermii încep a se mișca.

Schimbarea lor sau curățirea gunoiului de sub ei se face de pe cum s'a arătat la scularea după somnul ântâiu folosind însĕ hârtia găurită și însemnată cu Nr. 2.

Hrănirea și schimbarea viermilor se face după-cum s'a arătat și mai sus.

In diua a 16-a dela înviat sau a 6-a după scularea din somnul al 2-lea vermii încep a dormi pentru a 3-a óră.

Somnul al 3-lea ține tot 24 de césuri.

4. In diua a 17-a viermii se scólă.

Schimbarea lor după gunoiul pe care au dormit se face după-cum s'a arătat mai sus, folosind hârtia găurită și însemnată cu Nrul 3.

De aci înainte viermii sĕ premenesc în fie-care diminéță și li se dă frunză de 6 rirea prea simțitóre a unora din cheltuelile statului, au influințat defavorabil asupra budgetelor ultimilor doi ani. Sunt încredințat, că dimpreună cu guvernul meu veți ajunge a regula acéstă situațiune printr'o esactă evaluare a venitelor și prin realisarea de economii în eheltuelile statului.

Se vor supune deliberărei Domniilor-Vóstre reducerea și transformarea dărei căilor de comunicațiune și desființarea tacsei de patru lei, prověďută în legea clerului mirean.

Veți avea a discuta în sesiunea actuală modificările indispensabile, ce sunt a se întroduce în legea învěțămêntului primar și revisiunea legei vênďěrei domeniilor statului pentru a generalisa cumpěrarea în loturi mici și a ușura modalitatea plăței datorite.

Desvoltarea puterilor naturale de producțiune a țěrei cere neapěrat o lege a pescăriilor, prin care sě se stabiléscă normele de esploatare a acestui isvor de bogăție națională în întreitul scop: de a-i mări producțiunea, de a da un aliment higienic și eftin populațiunei sěrace și de a spori venitele statului.

Darea în circulațiune a marelui pod peste Dunăre, lucrările destinate a crea un port sigur și îndestulitor la Constanța, deschiderea de linii noue de căi ferate și studiile ce se pregătesc pentru altele, vor completa curênd rețéua căilor nóstre de comunicațiune. Rěmâne acum sě organisăm în folosul economiei generale ale țěrei mijlócele de transport și pe apă.

Apěrarea țerei a fost totdeuna un obiect constant al preocupațiunilor nóstre. Guvernul Meu va face deci propunerile necesare pentru a se completa armamentul, pentru a întroduce îmbunătățiri în legea soldelor, în legea înaintărei, în legea cadrelor și pentru înființarea unui serviciu special de paďă a fruntăriilor.

Domnilor senatori!
Domnilor deputați!

Noua legislatură deschide Domniilor-Vóstre un câmp întins de activitate.

Uniți în aspirațiune, în simțeminte și în muncă, concentrate spre înflorirea și întărirea Patriei, nu Mě îndoiesc, că Domniile-Vóstre veți da soluțiunile cele mai priincióse nevoilor și trebuințelor Țěrei și veți asigura progresul nostru neîncetat, care este ținta tuturor preocupărilor Mele și a întregei Domniilor-Vóstre lucrări.

Dumneďeu sě binecuvinte activitatea Domniilor-Vóstre, făcênd'o folositóre și rodnică pentru binele și prosperitatea scumpei nóstre România.

Sesiunea ordinară a corpurilor legiuitóre este deschisă. *Carol.*

* * *

Pe neașteptate a sosit alaltăeri stirea telegrafică, că împěratul Germaniei întorcêndu-se dela Kiel a făcut prințului de Bismarck, la Fidrichsruhe, o visită de doue óre.

De când cu visita de felicitare, procedată de o revistă militară splendidă cu ocasia aniversării a 80-a a nasterei prințului de Bismarck, împěratul și ex-cancelarul nu s'au mai věďut. Acea visită de felicitare a avut, cu tótă înscenarea sa demonstrativă, un caracter glacial, pentru că se adresa generalului si nu bărbatului de stat.

De atunci s'a observat de mai multe ori, că relațiunile nu erau tocmai bune, așa, de pildă, pe timpul serbărilor pentru inaugurarea canalului de Nord-Est, la care prințul de Bismarck nu a fost invitat, și după distincțiunile ce a acordat atunci împěratul ministrului de Boetticher.

Abia după cunoscutul discurs pronunțat de împěratul Wilhelm cu prilegiul aniversărei Sedanului pare a se fi apropiat putința unei reconcilieri, pentru că discursul acela manifesta, în privința combaterei socialismului, o concordanță vědită cu ideile lui Bismarck Pe lângă acésta, satisfacția lui Bismarck față cu politica urmată de guvernul german în evenimentele din Turcia pare a fi contribuit sě provóce în împěratul Wilhelm dorința de a se întâlni iarăși cu prințul de Bismarck și sě-l facă de altă parte pe acesta din urmă mai conciliant, ca înainte.

Trebue sě fi plăcut, în fine, împěratului că prințul de Bismarck a promis că ia parte, dacă îi va permite sănătatea, la banchetul dela 18 Ianuarie, organisat de Wilhelm II' cu prilegiul iubileului încoronărei imperiale în Versailles.

Așa, puntea dintre Berlin și Friedrichsruhe s'a restabilit și împěratul Wilhelm a visitat pe prințul de Bismarck, visită care, în împrejurările actuale politice, are o importanțě óre care politică.

E de presupus, că a cum nu s'au evitat discuțiunile politice, ci s'a vorbit mult de socialism și chestia orientală. Mai e semnificativ, că un ďiar din cele cari, se fac ecoul ideilor lui Bismarck, „Leipziger Neueste Nachrichten“ anunță ca probabilă retragerea dlui de Boetticher.

Intrebuințând un cunoscut adagiu poetic, trebue sě cugetăm, că prințul de Bismarck e prea bětrân pentru a se juca și împěratul prea tiněr pentru a nu dori nimic Se va vedea, probabil în curênd, dacă întrevederea de acum va avea consecințe politice și va strênge mai bine ca înainte legăturile împăcării.

* * *

Intre Anglia și Statele unite nordamericane e pe cale de a-se isca un conflict acut. Președintele republicei nord-americane Cleveland a adresat adecă congresului un mesagiu, în care el protestéză contra manoporei Angliei de a ocupa un teritoriu aparținětoriu republicei Venezuela, prin ceea-ce s'ar ataca interesele Statelor unite. După-ce Anglia a respins un arbitriu internațional, președintele Cleveland propune acum congresului sě esmită pe spesele proprii o comisiune, care sě cerceteze lucrul și sě raporteze apoi asupra celor ce va constata. Mesagiul lui Cleveland a fost primit în ambele camere ale congresului nordamerican cu vii aprobări, și s'a predat comisiunei pentru afaceri esterne. Aprópe întréga pressă americană declară, că mesagiul lui Cleveland este și va fi sprijinit de întrégă națiunea. Alianța națională irlandeză a publicat din acest incident un manifest, în care ea oferă Statelor Unite 100.000 de soldați în casul unui resbel cu Anglia Depeșile sosite în urmă din Waschington anunță, că s'a primit unanim în camera representanților proiectul de lege, prin care Cleveland este împuternicit a numi o comisiune, care se constate granița teritorială a Venezuelei, și se acorde suma de 100.000 dolari pentru purtarea speselor comisiunei.

Noutăți.

Dr. Lucaciu la Bucuresci. Cetim în „Timpul“: „Marți s'a întrunit comitetul ligei spre a discuta měsurile de luat pentru primirea părintelui Lucaciu. Au fost presenți dnii V. A. Urechiă, Stefan Sihleanu, Barbu Delavrancia, Periețeanu-Buzěu, Bianu și Bursan. Maioritatea s'a pronunțat contra ori-cărei manifestațiuni spre a nu crea guvernului dificultăți“! Cu alte cuvinte: După ce am ajuns noi „liberalii“ la putere, nu ne mai pasă de „frații de dincolo“; pot perì până la unul; noi habar n'avem. Guvernul trebuie sě se țină de promisiunile făcute mai marilor sěi, adecă ungurilor, prin rostul dlui Sturdza, la Iași!

* * *

Pomul de Crăciun despre care am vorbit în unul din nrii trecuți ai fóiei nóstre, va avé loc în presara Crăciunului la $4^1/_2$ óre d. a. în spilalul civil „Francisc-Iosif“ din loc.

* * *

Preotul Kneipp nu face numai cură de apă, ci și de suflete, fapt, care s'a dovedit într'o broșură întitulată „O jertfă duplă a curei Kneispiane“. Intr ênsa sě povestesce istoria unei învěțătorese bolnave, care nu numai, că n'a fost vindecată de Kneipp, dar și-a perdut și confesiunea ei protestantă. Când a trecut ea la biserica romano-catolică ea s'a pocăit pentru încrederea, ce o a avut în Kneipp și deși bóla progresa tot mai tare, ea fu părăsită de Kneipp și după mórte îngropată ca catolică. Kneipp n'a ripostat nimic contra acestei chestii, dovedită cu acte și din cause binecuvêntate: El adecă făcuse „Convertirea“ femeei Minna K. trecênd peste dispozițiile legei obicinuite în Bavaria, ca fie-care, care iese din biserica protestantă trebuie sě declare personal acéstă repășire înaintea preotului protestant. Mulțămită intervenirei resolute a consistoriului protestant din Ansbach, guvernul bavarez a declarat în 24 Octobre 1895 primirea Minnei K. în biserica catolică, ca contrară dispozițiilor din constituțiune și în ce privesce drepturile esterne civile, ca fără valóre accentuând, că numita femeie trebuie considerată ca protestantă“.

Pentru familia rěposatei Minna K. este acéstă disposiție o satisfacție mare. Ea are și pentru alte cercuri într'atâta valóre, încât s'a constatat odată, cum sě petrec lucrurile pe la convertirile din Vörishofen. Ființe sěrmane sunt seduse, și dacă s'au pus mâna pe suflete, cu învoiala episcopului, cum s'a esprimat însuși Kneipp, sě trece peste lege la ordinea ďilei.

Spun ómenii bine informați, că atunci când sě va întórce D-rul Lucaciu dela columna lui Traian în Transilvania — adecă *în partibus infidelium* — va fi însoțit și de preotul Kneipp, care are sě-l ajute la „convertirea sufletelor ortodocse sau cu alte cuvinte la împlinirea „înaltei misiuni „modernenaționale „românesci! Amêndoi își vor lua, ca reședință, — dacă vor mai esista încă atunci sě înțelege, — localurile „iesuiților“ dela „Tribuna“!! Amêndoi sunt misionari interni „papali“. Avis ortodocșilor!!

* * *

Suprimarea esamenului de maturitate în Francia. Sub acest titlu publică ďiarîul din Paris „Figaro“ un articol, din care estragem următórele:

La ministeriul instrucțiunei publice se pregătesc reforme importante. Dar care póte interesa mai mult pe părinți decât suprimarea esamenului de maturitate?

Étă proiectul, care va fi supus consiliului superior al instrucțiunei publice, reorganisat și el.

Până la vêrsta de 13 sau 14 ani copiii vor face studii comune. La acéstă epocă se vor oferí părinților douě căi: clasele de învěțămênt greco-latin și clasele moderne. In acestea nici o limbă mórtă, bine înțeles. Și elevii celor douě divisiuni vor urma împreună cursurile de istorie, de literatură, etc.

Terminându-se studiile, un juriu compus din profesori de licee va merge în tóte stabilimentele scolare și va supune elevii la un esamen de sfěrșit de studii, care va fi, după espresiunea d-nului Duruy, cel din urmă esamen de trecere

Livretul scolar, atât de ilusoriu ac va fi de multă greutate în acest esam trecere... în viéță!

Se va obțíné deci o diplomă de st care va fi un pasport pentru tóte camere cari nu sunt deschise astăďi decât prin testimoniul de maturitate. Cu acéstă diplomă fie greco-latină, fie modernă, se va puté întra la scóla de medicină, la scóla de drept, se va puté concura pentru scólele: politechnică, Saint-Cyr, centrală, etc. etc. și mai cu sémă — acésta-'i important, — se va puté întra în stabilimentele, la cari se cerea „maturitatea“.

Cât despre esamenul de maturitate el va deveni esclusiv universitar. Va fi reservat numai tinerilor, cari se consacră învěțămentului. Va deveni prima tréptă a învěțămentului superior, pe care vor trebuí s'o pășască, din primii ani, viitorii profesori.

* * *

Inscripțiuni prietinesci. Cine dintre domnii redactori sau colaboratori ai vreunui ďiar nu cunósce acea specie de ómeni, cari sub titula de „amici ai fóiei“ își formuléză dreptul de a conturba în continuu pe membrii redacției pe timpul muncei, celei mai intensive. Pentru acésta specie de ómeni s'au dovedit de ilusorii inscripțiunile, ca „timpul e bani“ de pe păreții redacțiunilor. Americanii și de astădată s'au arětat mai practici.

In prima chilie a unei redacțiuni din Arkansas stă inscripțiunea, îndreptată în contra unui óspe. care ďi de ďi molesta pe co-

---

ori pe ďi, observând, ca viermii sě nu fie prea deși.

In timpul ďilei când e frumos și cald, se deschid ferestrile regulat spre a premeni aerul în odaie. Vermii, cari se găsesc morți se aruncă, asemenea și cei umflați și lucioși, căci acești din urmă sunt bolnavi de gălbinare (trântori), se murdăresc frunzele și cu acésta îmbolnăvesc și pe ceialalți viermi.

In ďiua a 7-a, după somnul al 3-lea sau în ďiua a 23-a dela înviere, viermii încep a dormí pentru a 4-a óră.

Acest somn ține 36 césuri, adecă douě ďile și o nópte.

5. A 3-a ďi, de când au început a dormi viermii, se scólă și umblă după frunză.

Pentru schimbarea lor de pe gunoi se întrebuințéză în fie-care diminéță hârtia găurită și însemnat cu Nr. 4.

După somnul al 4-lea viermii mănâncă cu multă lăcomie și trebue a le da frunză în de ajuns de 6 și 7 ori pe ďi.

In ďiua a 10-a după somnul al 4-lea vermii încep a se urca și a face gogoși.

Ďiua urcărei se cunósce după aceea, că vermii nu mai mănâncă așa mult și găinatul lor e verde în loc de a fi negru.

Dacă vermii au fost bine îngrijiți, ținuți la căldură tot timpul dela înviere, hrăniți în de ajuns, atunci ei încep a se urca în ďiua a 34-a sau a 35-a dela înviere.

Vermii, cari nu mai mănâncă, au devenit albicioși și umblă cu capul în sus, se iau ușor cu mâna și se pun pe alt pat pe care s'a așeďat mănunche sau crăci mici și pe care vermii se pot urca și face gogoși.

In timpul de 3—4 ďile toți vermii sunt urcați.

După 8 ďile de când s'au urcat cei din urmă vermi, se pot culege gogoșile, alegênd pe cele murdare și moi de cele vîrtóse și frumóse; ele se cântăresc spre a se sci câte s'a produs.

Gogoșile culese se deosebesc cele tari și frumóse de cele mari și pětate.

Gogoșile mai frumóse se cântăresc și sunt destinate la producerea sěmênței; pentru acésta ele se curăță de zémă îndată după cules și se întind pe paturi, așa ca sě vină unele lângă altele, ér nu grămadă.

Indată după întinderea gogoșilor se pregătesc sěculețele, așeďându-le câte douě desăgește pe nisce nuele sau sfori, avênd gurile deschise.

După 8 ďile aprocsimativ dela așeďarea gogoșilor încep a eși fluturi.

Eșirea are loc diminéța dela órele $4^1/_2$ înainte. Fluturii eșiți se deosebesc în bărbați și femei: bărbații sunt mai mici la corp, se mișcă mai repede și dau mereu din aripi, pe când femeile au corpul mai desvoltat și nu se mișcă decât fórte încet.

Se ia câte un fluture masculin și altul femenin după eșirea din gogoși și se pun într'un săculeț strângênd ața la gură și asa se forméză fie-care păreche de fluturi.

Fluturii, cari se găsesc împreunați pe paturi se pot pune așa în săculeț.

Nu trebue a aștepta cu punerea fluturilor în săculețe, căci ei împreunându se se despriud și femeia începe a depune sămânța pe locul unde se găsesce, așa că ea (sămênța) se perde și fluturii nu mai pot fi esaminați.

Spre a se sci, câte săculețe trebuesc pregătite, se cântăresce un kilogram de gogoși și se numěră; s'a găsit, sě ďicem, 450; ér gogoșile întinse pentru sămênță cântăresc 20 kilograme, ceea-ce face în total 9000 gogoși.

Intr'un asemenea cas va fi trebuință, ca sě se pregătéscă 4500 săculețe.

laboratorii: „Sfătuim pe Samuil Dickinson, că dacă nu vrea sĕ vină în atingere mai apropiată cu piciórele nóstre, sĕ nu ne onoreze cu vizita“. In Mexiko pe uşa redacţiunei ḑiarului „Les Begas Minco“ figurézǎ devisa: „Intrarea în chilie e condiţionată de prenumerarea anticipando a fóiei nóstre;-cine întră şi nu o face, sĕ va da afară. Inscripţiuni de aceste prietinesci sĕ găsesc mai la tóte redacţiile din America; dar' cu tóte aceste, după-cum înţelegem din foile de acolo nici în chipul acesta nu sĕ pot scăpa redactorii de binevoitorii atacaţi de mania visitelor.

* * *

Biserica milionarilor. Cea mai frumósă biserică din New-York, precum şi din tótă America e biserica lui Dr. Iohn Hall. In biserica acésta îşi îndeplinesc cu multă evlavie rugăciunile toţi milionarii din New-York. In decurs de cinci ani biserica acésta a spesat 860.346 dolari pentru misse esterne şi interne şi alte scopuri religióse.

Preotul are salar anual 1500 dolari, venitele laterale însĕ întrec cu mult suma acésta.

* * *

Omul cel mai mare din lume de sigur e acela, care în ḑilele aceste i-a fâcut visită redacţiunii ḑiarului francez „Figaro“. Sĕ numesce Witkins, s'a născut în America de nord, în comuna Minnoseta. Are 21 ani şi e înalt de 2 metri şi 25 cm.

Fiind încă numai de 21 ani mai póte cresce, dacă va fi véc bun.

* * *

Baritonul şi măgarul. Sir Clifford Hallé — fiul renumitului virtuos Hallé, care a murit de curênd în Londra, — povestesce următórea anecdotă fórte nostimă: „Eram în portul Elisabeta (Africa de sud), unde avém sĕ dau un concert. Sala, în care am cântat era într'o parte a oraşului, în care cea mai mare parte din populaţia părea, că constă din gâşte, raţe, porci, măgari şi alte animale domestice. Nóptea era căldurósă şi entréul principal a rĕmas deschis, ca sĕ pótă întra aerul curat. Cântasem doi sau trei numeri şi începusem sĕ cânt cunoscutul cântec: „Frate, dacă treci p'aci“, un cântec, care le plăcea ascultătorilor mei fórte mult. Cântecul sĕ termină cu cu cuvintele: „Frate frate, ḑi Ia (da) şi tocmai în acest moment îşi vîrì unul din măgarii cu 4 picióre din portul Elisabetha capul în sală şi sĕ auḑi de odată I...a, I...a. Natural, tot publicul împreună cu militarii, cari erau de faţă, nu sĕ mai putéu oprì de rîs. Soţia comandantului a căpĕtat dureri din causa rîsului. Insuşi comandantul cu lacrimile în ochi sĕ apropiă de mine, mĕ bătù pe umĕr şi ḑise: „Iubite Hallé, dacă D ta vreai sĕ fii luat în serios la noi în Africa, atunci lasă ţi — rudeniile D tale acasă“.

* * *

Mântuitoriul cedrilor din Libanon. In ḑilele ultime a lunei trecute a murit Russtem paşa, marele consul turcesc dela curtea imperială din London, care mai înainte a fost guvernorul provinciei Libanon. Reposatul cu mândrie spunea, că în calitatea sa de guvernor a făcut o faptă, care de sigur va asigura numelui seu un bun renume. Pe timpul, când a fost el denumit, ca guvernor muntele renumit în cedrii esista numai ca mărturia a trecutului. Numai şepte cedri bĕtrâni mai erau din acea uriaşă generaţiune din care în decursul vécurilor mulţi trunchi sau transportat preste mare şi pe cari şi astăḑi falnic odihnesce Veneţia superbă. Dar şi aceia erau ameninţaţi cu peire din partea caprelor, proprietatea locuitorilor din apropiere. Guvernorul Rusztem aduce un specialist în a-le pădurilor din Francia, care îngrădesce pe cei rĕmaşi şi sădesce din nou întreg muntele cu cedrii. Oltoii cei tineri i-a pus sub pază sigură şi-a stîrnit în poporaţiune ambiţiunea pentru cultivarea cedrilor. Opera i-a succes şi el o şi preţuia mai mult decât ori-ce învingere politică. Totdeuna, dar mai ales în ultimele ḑile a-le vieţii sale vorbia cu cea mai mare fală şi cu deosebită plăcere despre cedrii cei noi de pe muntele Liban.

* * *

Strănutatul. Aristotele a ḑis că ómenii salută pe cel ce strănută, spre a-i arăta că ei respectă creerii lui ca fiind sediul bunelor sentimente şi al spiritului.

De altmintrelea acéstă politeţă s'a întins până şi la popórele considerate ca barbare, aşa de esemplu, când împĕratul din Monomotapa strănuta, supuşii lui erau însciinţaţi printr'un semnal convenit şi atuncea ei făceau aclamaţiuni generale în tótă ţéra.

Un autor anume Famian Estrada pretinde că pentru a găsi originea acestei salutaţiuni trebue sĕ ne întórcem până în vremurile lui Prometheus Rabinii cari merg şi mai departe, susţin că onórea primului strănutat a fost stabilită de însuşi moş Adam. Originea cea mai probabilă a dorinţelor esprimate persónelor care strănută, pare a fi următórea:

Sub Pontificatul Papei Grigorie cel mare, Italia era bântuită de o ciumă care se manifesta prin strănutare. Pe timpul acestei epidemii, când se întémpla că doi ómeni se întâlneau şi strănutau, atunci ei îşi recomandau sórta lor în mânile lui Dumneḑeu, şi se pretinde că acest obiceiu de a se gratula persónele care strănută s'a eternisat nu numai în Italia, ci s'a lăţit peste lumea întrégă

La popórele cele vechi strănutatul era considerat şi ca semn bun şi ca semn rĕu, după timpul, locul şi împrejurările în care se întêmpla ca cineva sĕ strănute.

In secolul al 17rlea un savant a scris un tractat „De Sternutatione“. In acest tratat autorul relatéză pe lângă alte tradiţiuni curióse, că grecii vorbind despre o persónă frumósă, ḑiceau că amorurile strănutaseră la nascerea sa.

* * *

Câte litere sunt în biblie? Unui individ din Hollanda i-a trăsnit prin cap grandiósa idee, de a numera literile din biblie, s'a şi apucat de munca sa preste mĕsură obositóre, dar fără nici un resultat şi după 30 ani anunţa ca resultat al muncei sale, că tóte literile din biblie dau numĕrul 3,566.480. Cine nu crede, poftéscă al controla numerându-le încă odată.

* * *

Vaticanul în timp de iarnă! Cumcă Vaticanul este unul dintre cele mai pompóse clădiri din lumea întrégă nime nu sĕ îndoiesce, dar' cumcă şi Vaticanul îşi are defectuosităţile sale póte puţini o sciu. Una dintre aceste scăderi, care procură multă neplăcere mai ales în timp de iérnă, celebrităţilor din Vatican, e că în întreg Vaticanul nu este cuptoriu de încălḑit. Foc sĕ face numai în culină. Moşnégul Leo al XIII, care şi din punct de vedere sanitar stă slab, de multe-ori simte urmările acestei necesităţi şi înzădar îi acaţă medicul seu Laponi, cele mai gróse perdele înaintea uşei şi a ferestrilor căci el tot tremură dimpreună cu întreg colegiu de cardinali şi cu tot sufletul, ce respiră prin cele 11·000 chilii a-le Vaticanului.

In cele din urmă papa sa cugetat, că ar fi bine dacă s'ar putea încălḑi cu aer şi a încredinţat părerea acésta a sa, unei firme din Anglia Englezii au şi înaintat nu de mult un plan, care într'adevĕr a fost un capodeopera a cugetării omenesci şi a costat 900.000 franci.

La aşa o sumă enormă Papa nu a fost pregătit şi a anunţat, că în viaţa lui Vaticanul va rĕmânea tot fără foc.

* * *

Despre suflet. La serata literară a academiei de sciinţe din Viena dl profesor de universitate, Dr. Obersteiner, a ţinut o interesantă prelegere despre activitatea creerilor şi însuşirilor acelora. In decursul acestei prelegeri a atacat afirmările anatomilor moderni, cari susţin, că peliţa creerilor — ca cuib al conscienţii — e reşedinţa sufletului. Eminentul psicholog prima dată s'a ocupat cu istoria psichologiei. După părerea celor din China sufletul e în stomac; la credinţa acésta i-a condus pe ei împregiurarea, că starea sufletéscă a omului totdéuna se conforméză stării sanitare a stomacului, de unde urméză, că între stomac şi suflet ar esista o legătură óre-care.

După cum aflăm din Testamentul vechiu omenii cei dintâiu credeau sufletul în sânge. In timpul mai nou mulţi psichologi au scrutat după o legătură ce ar esista între consciinţă şi între activitatea spiritului.

Renumitul compositor Donizetti ḑicea, că el numai cu partea stângă a creerilor póte compune. Descartes susţinea, că în creeri se mai află un al treilea ochiu, şi acesta ar fi reşedinţa sufletului.

In diferite părţi ale creerilor s'a căutat adevĕrata reşedinţă a sufletului, până acum însĕ nu i-a succes nimĕrui a o afla cu siguranţă. Cei mai mulţi susţin, că în creerul cel mare e punctul focar al activităţii sufletului, dar nici unul n'a putut argumenta acésta aserţiune. E fapt dovedit, că creerii la bărbaţi — cari sunt capabili de o muncă spirituală mai intensivă — sunt de o mai mare greutate, ca la femei. Dacă însĕ condiţionăm acéstă mărime de proporţiunea trupului atunci femeile sunt în întâietate. Dar apoi tot pe basa acésta s'ar putea ḑice, că creerii unui nou născut sunt relative mai grei, şi că mâţa are creeri mai mari ca leul. Nici chiar resultatele câştigate despre creerii celor mai mari genii, nu ne dau un punct sigur de mânecare. Aşa spre esemplu creerii romanţierului rus, Turgheniev au fost de 3012 gramme, a lui Cuvier de 1850 gr.; a lui Liebigé de 1532 gr.; a lui Gambetta de 1100 gr. In faţă cu datele aceste amintesce, conferenţiarul, că în spitalul lucrătorilor a murit în ḑilele trecute un ḑiler, a cărui creeri au cântărit 2100 gramme. La bărbaţii de o capacitate normală greutatea creerilor numai în casuri de tot rari e mai jos de o mie gr. Idioţii au nisce creeri fórte uşori.

Mulţi s'au încercat sĕ constate capacitatea vieţii sufletesci din multimea brezdelor de pe creeri. Nici procedura acéstă însĕ nu a condus la resultatul dorit. Creerii unei vulpi sunt fórte puţin brezdaţi, dar cu tóte aceste e cu mult mai viclénă decât boul, a cărui creeri sunt fórte brezdaţi. Capacitatea spiritului nu stă totdéuna în legătură cu peliţa creerilor. Ni-o documentéză împregiurarea, că peliţa creerilor la cei alienaţi, numai în casuri de tot rari arată vr'o schimbare. Eruditul profesor din tóte aceste deduce, că afirmările despre reşedinţa sufletului şi despre capacitatea spiritului şi azi ca şi în evul vechiu sunt numai hipotese. Din manifestările unei vieţi sufletesci bolnave, nu putem deduce regule anatomice, ci numai psichologice; ér cuţitul şi microscopul de sigur, că érăşi nu va putea descoperi basa vieţii spirituale.

* * *

Un obiceiu indian. Unul din multele obiceiuri ale poporului indian este şi următorul: Dacă indianului îi móre o fată, atunci el închide în colivià o păsărică tineră, până prinde a cânta. Când începe sĕ cânte, membrii familiei şi drăguţul rĕposatei o acopĕr de sĕrutări şi de desmierdări, după care o lasă liberă ducêndu o la mormêntul rĕposatei. Indianii cred, că atunci păsărica sbóră de-a dreptul in lumea spiritelor spre a duce sărutările şi desmierdările celor rĕmaşi la ceea, ce s'a mutat dela ei. De multe-ori se vĕd până în 30 de păsărele sloboḑite preste grópa cutărei reposate, semn că atâţia deplâng mórtea ei şi îi trimit salutare.

* * *

Jurnalistica în Japonia — măcar că abia e de un pătrar de véc — a luat un avênt destul de puternic. In capitala Tochio apar de present 50 de foi cotidiane, cu tóte că acolo tiparul e împreunat cu multe greutăţi, din pricină, că japonezii au aprópe 4000 de semne grafice. De pildă e interesant sĕ luăm la cunoscinţă, că în tipografiile lor sunt instituiţi băieţi mulţi, cari anumit alérgă de ici-colo după literile trebuinciόse la cules, şi le aduc culegĕtorilor, cari le aşéză în colóne după manuscris. Greutata culesului mai zace şi în împrejurarea, că şirele sĕ aşéḑă perpendicular în jos. Astfel pe când se gată jurnalul, băieţii alergĕtori abia mai gâfâie de obosiţi ce sunt.

Convocări.

Reuniunea femeilor române din Rĕşinari, îşi va ţinea adunarea sa generală ordinară Dumineca în 17/29 Decembre a. c. la 2 óre p. m. în edificiul scólei din loc.

Obiectele:

1. Deschiderea adunării prin presidiu.
2. Cetirea raportului despre activitatea comitetului dela ultima adunare generală.
3. Statorirea budgetului pe anul 1896.
4. Eventuale propuneri.

La acéstă adunare generală ordinară sunt învitaţi a lua parte toţi membrii acestei reuniuni.

Rĕşinari, în 6/18 Decembre, 1895.

Aurelia Goga, presidentă. *Ioan Marin*, secretar.

P. T. Domnule! Dóră la nici un popor din ţară nu este atât de ardêndă trebuinţa de a şi strînge rêndurile, ca la noi românii.

Din acest punct de vedere au purces antecesorii nostrii, când au înfiinţat instituţiunea cea frumósă şi salutară „Asociaţiunea naţională aradană, pentru cultura poporului român“.

Asociaţiunea nóstră de un însemnat şir de ani însĕ nu se bucură de spriginul inteliginţei române, după cum s'ar ascepta. Sub preteste bagateli, mai că am putea sĕ le numim divergînţe personali, mulţi inşi se substrag de a conlucra împreună la prosperarea acestei instituţiuni. Bĕtrânii însĕ ni-au lăsat de moştenire principiul „inimicus personae, amicus causae“.

De óre-ce în 31 Decembre st. v. a. c. se va ţiné adunarea generală a asociaţiunei, în carea se va restaura întreg magistratul asociaţiunei, de aceea Te rugăm şi pe P. T. Dta se binevoiesci a Te inscrie de membru şi a participa la aceea adunare generală, ca se facem o restaurare, ce ar puté satisface dorinţei tuturor românilor, doioşi de prosperarea culturală a poporului român din Arad şi provinţă.

Te rugăm tot-odată sĕ nisuesci prin influinţa P. T. DTale a capacita spe acésta şi pe alţi amici şi cunoscuţi, ca sĕ te însoţéscă, pentru-ca astfel sĕ avem aici în Arad un adevĕrat phar luminos pentru mult certatul nostru popor român.

Arad, din şedinţa direcţiunei ţinută la 9 Decembre n. 1895.

Ioan Beleş, director. *Ioan Petroviciu*, secretariu.

Asociaţiunea naţională aradană pentru cultura poporului român din Arad şi provinţă îşi va ţiné adunarea generală Dumineca în 31 Decembre st. v. la 10 óre a. m. in localitatea sa din strada Zrinyi Nr. 4. (casa diecesană.)

Când avem onóre a Te învita se binevoesci a participa la acésta adunare generală, î-Ţi aducem totodată la cunoscinţă, că adunarea se va ţiné după următórea programă:

1. Esmiterea unei comisiuni pentru învitarea P. S. S. domnului episcop Ioan Meţian.
2. Deschiderea adunărei generale prin preşedintele.
3. Raportul general al direcţiunei.
4. Raportul general al cassariului asociaţiunei.
5. Raportul general al bibliotecariului şi economului.
6. Raport despre starea cabinetului de lectură.
7. Censurarea acestor rapórte.
8. Propuneri şi interpelări.
9. Dimisionarea direcţiunei.
10. Restaurarea biroului adunării generale.
11. Restaurarea direcţiunei.
12. Incheierea prin preşedinte.

Arad, din şedinţa direcţiunei dela 9 Decembre n. 1895.

Ioan Beleş, director. *Ioan Petroviciu*, secretar.

Din public. *)

Mulţămită publică.

Tuturor acelor P. T. domni, amici şi cunoscuţi, cari au binevoit a mĕ mângăia cu condolenţele d-lor, atât în persónă, cât prin epistole şi telegrame, precum şi la petrecerea din urmă, a iubitului meu soţ, le mulţămesc din adêncul inimei mele.

Vĕduva Vasile Dan.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta, redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 545/894 [221] 2–3

CONCURS.

Prin resoluţiunea Preaveneratului Consistoriu Archidiecesan dto 9 August a. c. Nr. 4089 B. anulându-se alegerea de paroch, sĕvêrşită la 3 Aprilie a. c. pentru parochia de clasa a III-a Boroşneul mic, prin acésta sĕ escrie din nou concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare.

Emolumentele impreunate cu acest post dau la olaltă suma de 427 fl. 50 cr.

Reflectanţii au a-şi asterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Trei scaunelor în conţelegere cu comitetul parochial concerninte.

Breţcu, 23 Novembre 1895.

Dimitrie Coltofean,
protop.

Nr. 285/1895 [122] 2–3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Boholt de clasa a III în protopresbiteratul Geógiului I, se escrie de nou concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 416 fl. 50 cr.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea acestei parochii sĕ pot lua dela comitetul parochial din aceea comună şi dela oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au a'şi adresa petiţiunile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Hondol, 21 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geógiului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Pipoş,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	P. Ladány	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3.42	7.08	—	1.48	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghîrbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27	Ghiriş	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apaţa	Circulézā numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Braşov pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl	—	8,35	—	3.15	—

Ghiriş — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt		Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.21	Ghiriş	5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.41	Turda	4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36		7.40	Carei-mare	7.10	3.16		9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Braşov — Zernesci

Tren micst	Tren micst		Tren micst	Tren micst
8.35	4.55	pl. Braşov sos.	7.36	1.29
9.05	5.13		7.21	1.14
9.37	5.45	Cristian	6.51	12.51
9.57	6.05		6.41	12.41
10 17	6.25	Tohanul vechiu	6.16	12.15
10.28	6.36	sos. Zernesci pl.	6.06	12.05

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28	Simeria	4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46	Cerna	4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12	Hunedóra	4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.01		Braşov	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34		Prejmĕr	7.45	1.16	—		6.34
6.45	10.49	—	4.17		Sepşi-S.-Georgiu	6.53	12 25	—		5.28
8 08	12.48	—	5.46		Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23		Kezdi-Oşorheiu	4.56	10.25	—		2.37

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
95	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35						
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaţ	10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	—	8.19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17	Pauliş	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53	Soborşin	8.20	6,34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22	Zam	7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.18	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		-
—	—	8.52	9.57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02	Simeria (Piski)	6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕştia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06	Şibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vinţul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos. Teiuş pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	--	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl. Budapesta sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	--	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	8.25

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12.—	7.41	Şeica mare	9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneş	8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6.35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8 11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.36	1.46	—	p. sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marţi şi Vineri	—
--		4.48	1.58	—	Şelimber	7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—	Veştem	7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Şebeşul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54		—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—	Cârtişóra	5.01	5.48	-	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpasul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viştea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beşimbav	4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.05	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.20	11.30	5.—		Arad		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.47	6.14		Vinga		9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.05	7.39		Timişóra		8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		Simeria		4.25	10.33	8.47	3.24
12.48	7.31	12.48	6.03		Haţeg		2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05		Petroşeni		12.—	6.10	5.25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.48
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.47	—	3.56	8.57
6.40	11.55	5.30	—.—		Lupeni		7.15	–	3.21	8.25

Sighişóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighişóră		9.51	5 32	—	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	3.—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nopte

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 137 Sibiiu, Joi, 14/26 Decembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 13 Decembre, 1895.

Am trecut în cele din urmă și preste alegerile municipale, dóră cele din urmă în viața statului nostru.

Nu au fost așa de sgomotóse acele alegeri, precum se credea că vor fi, și precum ar fi trebuit sĕ fie, dacă ar mai trăí ómenii în vremile, când acele alegeri avéu un sens, și prin acesta un farmec nu pentru noi românii.

Aveau ele farmec pentru compatrioții nostri unguri, cari în viața municipală sĕ manifestau în adevĕratul lor caracter, dară pentru noi nu au avut și nici acuma nu au nici un farmec.

Noi am tras învĕțături din restaurațiunea, care tocmai acuma s'a încheiat și acestora. trebue sĕ le dăm espresiune pentru cetitorii nostri și pentru popórele, cu cari trăim împreună.

Avem o mare mângăere, căreia i-am mai dat espresiune în ḑiariul nostru.

Avem o mare mângăere, că aprópe in țara întrégă poporul nostru a fost strêns legat de conducĕtorii sei, și nu a mai rătăcit, dat pradă neamicilor némului nostru.

Nu am mai fost martorii scenelor umilitóre, că poporul nostru sĕ fie condus, ca mielul de jertfă de către argații actualului curent dușmănos esistenței, dușmănos desvoltărei nóstre naționale.

Poporul nostru a venit la consciența demnitățeí sale, poporul nostru a mers după conducĕtorii sĕi, și acest fapt a insuflat îngrigiri conlocuitorilor, cu cari am împărțit și încă împărțim amarul vieței.

Participarea românilor la alegeri au insuflat îngrigiri compatrioților nostri sași, și ei au dat espresiune acelor îngrigiri.

Nobili la suflet, cum au fost și sunt față cu noi compatrioții nostri sași, ei s'au pus pe visiuni.

Copii desmerdați ai sórtei, născuți și crescuți în privilegii, și la restaurațiunea din acest an au vĕḑut tot păduri arḑênd, păduri în flacări, păduri luate dela români. E natural deci, ca în urma flacărilor sĕ numai afle acea umbră răcoritóre, unde sĕ se desfăteze în abundanța, pe care i o dă viéța isvorîtă din privilegii și prerogative.

Participarea românilor la alegerile municipale este pericol național pentru compatrioții sași, de aceea ei au suflat în trimbița de rĕsboiu.

Cele întêmplate cu ocasiunea restaurărei în comitatul Sibiiului sunt cunoscute publicului nostru.

Românii au tras consecuențele în mod loyal, atâta și mai mult nu.

In adunarea municipală compatrioții nostri sași sunt în colosală majoritate, în comitat ca naționalitate sunt în disparentă minoritate

Maioritatea în congregațiune sĕ datoresce privilegiilor, de cari s'au bucurat și încă se bucură.

Ne-au aruncat numai sfărmituri, sfârmiturile din biblie, ce cad de pe masa domnilor, căci în congregațiune ei sunt domni.

Sfêrmiturilor le-au dat până acuma forma unei înțelegeri frățesci.

Acuma o au frânt și aceea, o au frânt, căci le pare, că au fost prea marinimoși, au dat prea mult, când puteau sĕ nu ne dea nimica.

Și totuși démna nóstră ținută o timbréză de ingratitudine pentru binele de până acuma.

Se mai arată supĕrați pentru că românii au voit sĕ aibă 12 representanți în consiliul comunal din Sibiiu.

Grozavă impertinență din partea românilor din Sibiiu. Dintre aprópe 80 se aibă ei 12 representanți.

Nu sunt mulțămiți românii cu numĕrul cel mare al amploiaților români dela magistratul din Sibiiu, căci dóră cele mai de influință posturi sunt esclusiv numai în mânile românilor, cele neînsemnate sunt esclusiv în mânile compatrioților sași?

Voesc dóră românii, ca afară de posturile însemnate ale măturătorilor de stradă se aibă la magistratul din Sibiiu și alți amploiați?

Priviți cum ard pădurile! Cum se nimicesce buna armonie în natură din ingratitudinea românilor, că și ei sĕ pot încălḑí la sóre și pot sĕ bea apă.

Organele guvernului s'au arĕtat violente preste mĕsură la alegerile din tómna acésta.

Folosindu se de legea electorală, care pune candidarea în mânile comitelui suprem, organele guvernului au făcut alegerile după placul lor, cu totala desconsiderare a românilor.

Tóte aceste ne servesc ca învĕțătură!

După o amorțélă de ani aprópe 30, în tómna acésta am dat din nou semne de viéță, și am insuflat îngrijiri.

Acésta sĕ nu ne supere.

De omul demn de sine, și care ține la drepturile sale, vrășmașul are respect.

Respectul acesta aduce cu sine, ca vrășmașul sĕ caute a se asigura.

Modul cel mai bun de asigurare este, ca se caut a îndestuli pretensiunile contrariului meu, dacă nu-l pot nimici.

Pe noi nimici nu ne mai pot. Vor căuta deci sĕ ne mulțăméscă după dreptate și ecuitate, și acésta în interesul patriei comune.

Revista politică.

„Pester Lloydul“ de alaltăeri publică o corespondență datată din Bucuresci, în care sĕ ocupă cu deschiderea corpurilor legiuitóre din România. Intre altele ḑice amintitul ḑiar guvernamental, că, de óre-ce actualul partid guvernamental a pus totul în mișcare, ca sĕ eschidă, dacă se va putea, de tot din parlament pe aderenții fostului guvern, din acéstă causă nu s'a putut evita, ca între noii membrii ai representanței poporului, sĕ observi și mulți noviți Intre aceștia caracteriséză pe ministrul Fleva, carele, deși e cam albit, totuș și-a păstrat energia, care e evidentă și din trăsăturile feței.

Ceea ce s'a ḑis în mesagiul de tron asupra politicei esterne, — continuă „Pester Lloyd“, — are ce-i drept o importanță fórte mare reală, însĕ o însemnĕtate fórte mică parlamentară, pentru că cestiunile de natură esternă stau afară de sfera de activitate a parlamentului și pentru că în fine nu e meritul uneia sau celeilalte partide, ci al regelui precaut și înțelept, că România prin alipirea către tripla alianță a fost adusă în posiția, sĕ pótă fi și in fața evenimentelor din orientul european un raḑim de ordine și de desvoltare liniștită. Așa, cum a vorbit mesagiul de tron național-liberal despre situațiunea esternă, așa ar fi putut, ba ar fi trebuit sĕ vorbéscă ori și care alt guvern al României! Despre o politică de intervenție afară de granițele țĕrei n'a fost nici o vorbă în mesagiu, întocmai precum nu s'a ḑis nimic nici despre ridicarea din vigóre a legii macsimului sau a legii minelor (alui Carp), pe care fraseologi fără idei (gedankenlose Phrasendrescher), ca Delavrancea și alții, o stigmatisaseră ca pe o estradare chiar a României la aventurieri străini. In ce privesce starea țĕrei altfel sĕ interpretéză din partea organelor guvernamentale, ca din partea celor oposiționale! E vorbă, ca tacsa pentru cler sĕ se disólve. Dar acéstă cestiune are așa de puțin interes principial, ca și scăderea dării pentru drum sau disolvarea anunțată a măririi parcelelor, prevĕḑute numai în mod escepțional în legea lui Carp pentru parcelarea domeniilor, a măririi parcelelor din domenii pentru țĕrani. Lucrul principal din légea lui Carp a fost, ca sĕ împărtășiască țĕrani, cari n'au de loc moșie, cu loturi mici de pămênt până în 5 hectare. Formarea unor proprietari de mijloc țĕrănesci prin împărțirea de loturi mici de pămênt a fost o iniția-

FOIȚA.

CULTURA ORZULUI.

Pe când sĕcara și grâul n'au dat, de mai mulți ani, din causa prețului scăḑut, folósele așteptate, orzul a obținut totdéuna față cu celelalte cereale, prețuri avantagióse. Causa se află, precum se scie, în consumația crescêndă a berei în țara nóstră. Berea nu face, ce e drept parte din trebuințele neapĕrat necesare ale vieții, totuși are un rol important printre beuturile, a căror destinație consistă în îndulcirea părții materiale a esistenței nóstre. Inmulțirea numerósă a fabricelor de malt în Germania, — în cei 6 ani din urmă s'au fondat 116 fabrici de malt, — promite cu deplină siguranță o desfacere totdéuna mare de orz. Mai e de observat, că Germania nu e nici aproximativ în stare a produce cantitatea de orz necesară pentru fabricarea berei. Póte va fi cu putință în Germania de a da culturei orzului o întindere mai mare și a urca astfel produsul net al multor gospodării. Acésta e cu atât mai mult necesar, cu cât în statul nostru vecin, Ungaria, se fac sforțări mari pentru a ridica cultura orzului. Acolo există aceleași cause, ca la noi.

In urma concurenței transatlantice în grâu, esportul de grâu în Ungaria scade tot mai mult și nu mai e avantagios, așa că privirile sĕ îndréptă spre o cultură mai intensivă a orzului, pentru fabricarea berei. Nu e lucru ușor pentru cultivator a obținea un bun orz, pentru fabricarea de bere. O cultură avantagiósă depinde din capul locului, mai mult, ca la celelalte cereale de feliul potrivit al pămêntului și de climă. Calitățile ce se cer dela un orz escelent sunt altele decât acelea cerute la restul cerealelor. Pe când la acestea părțile azotate sunt cele mai prețióse, la orzul pentru fabricarea de bere sĕ cere mai cu samă esistența de principii desazotate, mai cu samă amidon. In general e un principiu important de observat în cultura orzului pentru producerea maltului, adecă a nu produce decât orz sĕrac în albumin.

Pentru a'l obținea, cultivatoriul sĕ alégă specii bune de orz sĕrac în albumin, sĕ procedeze însĕ pe de altă parte cu precauțiune la întrebuințarea de îngrășăminte azotate.

Pe lângă cantitatea albuminului, cuantumul materiilor folositóre se împuținéză și prin cója orzului, care se compune în general din fibre de lemn. Cu cât mai fină e cója, cu atât mai multă substanță se află în orz. Grăunțele cele mici de orz dau deci o cantitate mai mică de substanțe folositóre decât grăunțele mari, de aceea grăunțele cele mari sunt de preferat în fabricarea berei. Mai cere technica fabricei de bere o mărime cât se póte de egală a grăunțelor, mai cu samă în privința facultăței germinative, pentru a obținé un beneficiu complect la prepararea maltului. Deși părerile fabricanților de bere și a celor de malt sunt adesea divergente cu privire la ceaa-ce constitue un bun orz pentru bere, totuși majoritateă consideră, ca avênd mai puțină valóre acel orz, care conține multe grăunțe vîrtóse, și anume fiind-că maltul făcut din astfel de orz, produce mai puțin și îngreunéză fermentarea. Se esplică acésta prin constatare microscopică, după care canalurile fine umplute cu aer în grăunțele orzului sunt mai înguste în cele vîrtóse, decât în cele făinóse. Apa pătrunde deci mai încet în ele; nu sunt încă destul de umflate, când orzul e pus pe aria de malt, abia încep sĕ créscă mai târḑiu și produc un malt, care nu e de același fel. Orzul care arată fractură făinósă e considerat ca mai bogat în amidon; acel cu fractura vîrtósă, mai bogat în albumin.

De óre-ce starea virtósă și cea făinósă stau în legătură cu buna și réua calitate a orzului, tot așa precum și cantitatea de albunim, resultă că acelaș raport esistă, cel puțin în general, între cantitatea albuminului, starea virtósă și cea făinósă. Cele ḑise vor indica cultivatoriului calea de urmat în întrebuințarea mijlócelor de producțiune pentru a obține un orz, care sĕ corĕspundă cerințelor menționate. Inainte de tóte calitatea solului e de mare importanță.

Un pămênt móle, unde s'a aplicat cultura adâncă, produce totdéuna orz bun pentru fabricarea berei. Avantagiul principal consistă în aceea, că tăria agniferă a pămêntului arabil cresce cu cât plugul pĕtrunde mai mult.

Aprovisionarea egală a orzului cu apă e, se înțelege, fórte decisivă pentru cantitatea și calitatea recóltei. Mai înainte s'a păstrat în unele ținuturi o limită óre-care în care sĕ cultivă orzul; astăḑi limita așa zisulului sol de orz a fost de mult trecută și se va călca încă, de óre-ce e la îndemână de a întrebuința și pămênturile mai puțin favorabile prin mĕsuri potrivite la cultivarea orzului

Cele mai puține șanse vor avea probabil pămênturile grele și umede (ude).

tivă fórte bună, póte fi însă sistată fără vĕtămarea scopului principal din legea lui Carp. Faptul, că ministrul actual de domenii va supune parlamentului legea pescăritului, pe care guvernul trecut n'a avut timp s'o supună discuțiunei, e o satisfacție pentru urzitorii acestei legi. Tot așa póte fi mulțumit și fostul ministru de finanțe, Ghermani, cu împregiurarea, că succesorul sĕu deficitul din anul din urmă îl scuză cu secerișul cel slab și cu prețul scădut al bucatelor. Ce ar fi și putut el dice față de un sistem financiar, care a putut arĕta regulate escedente cu tótă urcarea cheltuielilor statului în fie care an dela 1888/89 până le 1894/95? Că noul ministru de finanțe, Cantacuzino, se laudă cu cea mai mare punctualitate în incasarea venitelor statului, e un lucru laudabil. Că prin aceea însĕ se va delătura pericolul deficitului, rĕmâne îndoială. Sĕ vorbesce și despre economii în casa statului Insĕ acestea vor privi numai posițiile mai mici din buget. Pretensiunile principale pentru datoria publică, pentru armată, scólă, finance și interne vor rĕmâné tot acelea sau sĕ vor mai urca, și eventualele economii sĕ vor absórbe prin urcarea salaríilor la militari, prin întregirea echipamentului armatei și altele; sĕ svonesce, ce-i drept, că în ministeriul de finanțe sĕ ocupă ómenii cu idea unui monopol al spirtului, cu o dare treptată după venit și cu o reformă a dării pentru meserie.

In mesagiul de tron nu sĕ vorbesce nimic despre aceste proiecte, dintre cari acela asupra unei reforme generale a dării e o moștenire a erei financiare de sub Ghermani și Carp. Că sunt necesare reforme, nimenea nu dubitéză; cu tóte acestea sĕ pare, că ministrul de finanțe în acéstă privință își reservă mână liberă.

Și asupra reformei anunțate a scólei poporale s'au dis tot atât de puține, ca și asupra revisuirei legii a judecătoriilor de pace. Totuși este cunoscut, că ministrul Stătescu vrea sĕ reducă fórte tare numĕrul acestor judecătorii. Ce-i drept, din punct de vedere financiar, acésta va fi o economie, însĕ pentru aceea se va face populațiunei țĕrii mari greutăți, în ce privesce folosul ei din judecătoriile țĕrii. In ce privesce în fine decentralisarea anunțată de Fleva, actualele împrejurări ale țĕrii îi vor face mari dificultăți la realisarea acestei intențiuni. N. Fleva sĕ provócă, ce-i drept, la dorința esprimată în constituție asupra unei decentralisări progresive, și nimenea nu-i póte contradice, când vede el un ideal în lărgirea autonomiei comunale nedespărțite de acéstă decentralisare. Insĕ idealiștii au fost de mult cei mai rĕi politici practici, și România va datora în tot casul mai multă recunoscință unui politic real fără poesie, care statoresce mĕsura, în care are sĕ se dea autonomia comunală, după maturitatea politică a masei celei mari, decât unui politic ideal, care în credința, ca sĕ-i facă țĕrii posibile, iute și degrabă cele mai înalte scopuri ale unei administrațiuni de sine și cu pricepere, ar pregătí în realitate numai o anarchie fără margini. — Intréga corespondință e o laudă binemeritată la adresa fostului și capabilului guvern al României!

* * *

Asupra fugii lui Said pașa, despre care am amintit și noi în diarul nostru, s'a esprimat Tewfik pașa în următorul chip: „Said pașa a fugit la îndemnul guvernului din Londra. Ambasadorul englez din Constantinopol, care, eu sciu positiv, că în timpul cât a petrecut în Londra, a fost grămădit cu imputări din partea lui Salisbury, s'a întors la Constantinopol cu o dispoziție rĕsboinică și a început sĕ samene discordie între bărbații cei mai însemnați ai Turciei și între Sultanul. Consecința a fost fuga lui Murad Beys, alui Said pașa și a altor bărbați de stat, cari ar fi putut face Turciei mari servicii. Prin acésta a voit guvernul englez sĕ transpună pe Sultanul într'o posiție grea și sĕ-l siléscă, sĕ céră ajutor dela englezi. Englezii sĕ înșală însĕ amar! In sinceritatea lor nu crede aici nimenea, și dacă ar trebuí sĕ céră Sultanul dela cine-va ceva ajutor, atunci rușii vor fi aceia, față cu cari turcii au simpatii și încredere“.

Despre armeni s'a esprimat Tewfik pașa fórte aspru. „Acum“ dise el, strigă armenii: Sĕ ne unim! Acésta e ridicul. Cine, dacă nu ei, ne sapă pe noi! Toți gândesc despre noi, nu sçiu pentru ce, că suntem un fel de animale sĕlbatice, și totuș toți sĕ refugiază la noi. Trăiesc acum mai puțini refugiați la noi? Nimenea nu-i atinge, nimenea nu sĕ intereséză de ocupațiunile lor. Numai mulțămită armenilor și grecilor, sĕ află Turcia acum într'o stare atât de miserabilă. Ei trăiesc la noi, ne înșală, și apoi îndrăsnesc sĕ strige, că noi suntem animale sĕlbatice și răpitóre“. „Eu sunt încremenit față cu obrăsnicia armenilor, cu care strigă ei după independență. Sĕ așteptăm sĕ vedem, dacă sĕ vor simți ei mai bine sub un alt guvern, dacă ei sub alt guvern sĕ vor bucura de atâtea libertăți, ca sub al nostru. Priviască ori cine, ce fac armenii la noi, și ce plătesc ei guvernului. Fie-care face negoț și nu plătește de fapt nimic; afară de aceea ei țin spelunci secrete de joc și sfâșie prin aceea poporul, și dacă în fine îi prinde poliția, se dau de supuși rusesci. Este aici (în Constantinopol) d. e. un armean, care, ca sĕ pótă deschide o speluncă secretă de joc, s'a dus la Odessa, a trăit acolo 6 luni, apoi s'a întors ca supus rusesc“!

* * *

Conflictul dintre America și Anglia a ajuns fórte departe. Presidentul Cleveland insistă sĕ provóce pe Anglia. El a subscris hotărîrile camerei și a senatului cu privire la Comisia, care a fost trimisă la Venezuela și va denumi conform acestor hotărîri și pe membrii comisiunei, Pe când sĕ jócă capul statelor unite într'un mod atât de temerar cu rĕsboiul și unele dintre foile americane rĕspândesc veștile cele mai necredibile, ca sĕ sperie pe Anglia, ba istorisesc chiar și povestea, că Rusia într'un cas de rĕsboi ar pune tótă flota la disposiția statelor unite, pe atunci sĕ validitéză în o parte din presa americană o reacțiune sănĕtósă contra rĕsboiului. Opinia publică din America de Nord nu vrea nici un rĕsboi, și acésta o spun nu numai unele jurnale, ci și corporațiuni cu mare influință!

* * *

Dușmănia vechiă dintre Rusia și Anglia își află cea mai aprigă espresie în judecata foilor rusesci despre conflictul d'intre America și Anglia. Jurnalele nu cred, ce-i drept, că va ajunge lucrul la un rĕsboi, sunt însĕ de părerea, că Anglia va ceda și că va abdice dela pretensiunile ei, de a avea rolul conducĕtor în tóte cestiile internaționale. Foia semi oficială rusésca, Wjedomosti din Petersburg, al cărei director e un intim al țarului Nicolae II. a scris, că în Rusia au fost considerate statele unite, ca un aliat natural și sincer al imperiului rusesc și că tot acésta sĕ va întêmpla și în viitor. Anglia, care stă acum isolată, va trebuì sĕ cedeze. Nowoje Wremja scrie, că o slăbire a Angliei în Europa, ca și în Orientul îndepărtat e înevitabilă. Tóte planurile cabinetului englez pe terenul politice internaționale trebuesc zădărnicite, ca astfel să pérdă Anglia rolul de conducĕtor în aceste cestiuni, dacă nu vrea să-l lase de bunăvoie. — Sĕ vede dar, că nu au tocmai nedreptate acele foi americane, care contéză la ajutorul Rușilor.

Érăși „TRIBUNA“.

Diarul „Tribuna“ este încă tot în elementul seu de nutremênt spritual cel adevĕrat, și-și împlinesce misiunea cu multă consecuență.

In numĕrul seu de adi atacă din nou pe Escelenția Sa metropolitul nostru pentru două incidente, cari „Tribunei“ sunt binevenite spre a făuri din ele preteste ca sĕ lovéscă în capul bisericei nóstre.

Am mai dis'o, că punctul principal din programul „Tribunei“ a fost sĕ pornéscă cât mai dese atacuri asupra Escelenției Sale metropolitului, și punctul acesta principal din program este și adi problema ei.

Dar sĕ vedem incidentele din cari pornind „Tribuna“ a năvălit din nou asupra metropolitului nostru.

Invĕțătoriul din Cióra Simeon Socaciu publică în diariul „Tribuna“ de adi, că Escelenția Sa metropolitul nostru l'a suspendat dela oficiul învĕțătoresc și beneficiu pe timp nedeterminat „pentru crimă de agitație și delict contra autorității publice“.

Bietul învĕțătoriu îmbetat de pornirile „Tribunei“ mistifică adevĕrul și prin acésta vine însuși sĕ calumnieze pe metropolitul seu.

Lucrul stă astfel:

A venit dela ministru arătarea, că învĕțătoriul din cestiune e pus sub acusă judecătoréscă pentru agitare și împotrivire față cu autoritatea publică; de aceea ministrul a cerut sĕ fie suspendat acel învĕțătoriu dela oficiu și beneficiu.

Prin o cercetare prealabilă făcută pe calea oficiului protopresbiteral s'a constatat prin propria fasiune a învĕțătoriului, că el în biserică în loc de a cetí cuvĕntarea bisericéscă menită pentru aceea di, a pitulat în cartea de cuvêntări bisericesci diarul „Fóia Poporului“, și din acésta a cetit în sânta biserică un articol diaristic.

Pentru acéstă, și singur numai pentru acéstă profanare a bisericei a fost acel învĕțătoriu suspendat, ér ce privesce provocarea venită dela ministeriu, consistoriul a rĕspuns, că ascéptă terminarea procesului la judecătoriile criminale, și a făcut pendente mĕsurile ulterióre dela comunicarea sentențelor judecătoresci, ajunse la valóre de drept, într'una cu întreg corpul actelor.

Étă deci ținuta metropolitului nostru, sau drept vorbind, a consistoriului archidiecesan, pentru care „Tribuna“ devine din nou furibundă până la estreme.

Dar mai este ceva. Tot în acel

Cum s'a dis deja mai sus, îngrășarea escesivă cu azot contribue la formarea de albumin și întârziază în același timp cócerea.

In casul contrariu se póte întêmpla, că îngășarea escesivă cu acid fosforic contribue așa de mult la cócere, încât pórtă prejudițiu formărei elementului făinos. Ingrășarea e deci una din cele mai importante cestiuni în cultura orzului. Basa unei alimentări egale a plantei orzului se află, în esență, în vechea tărie a pământului obținută prin îngrășare cu baligă.

Din acéstă causă orzul ocupă primul rang în seria cerealelor, după productele câmpurilor cultivate, cari au fost îngrășate cu baligă.

Intr'un pământ astfel pregătit va lipsí rare ori azot, și dacă acesta, față cu celelalte principii nutritive din plantă, ar fi relativ în cantitate mai mică, se póte vení în ajutor cu azotat de sodă. Pentru a întărí mai mult pământul, se recomandă și îngrășământ conținênd acid fosforic și kali (potasă), dacă se presupune lipsă de asemenea materii. Se înțelege, că alegerea calității nu e indiferentă. Mai înainte s'a cultivat aprópe numai orzul vierzeilig, de când însĕ s'a trecut, în general, la cultivarea orzului zweizeilig pentru fabricarea berei, și anume trei specii și varietăți: orz chevalier, orz imperial și orz ordinar (landgerste). Orzul chevalier e acela, care dă produsul cel mai mare pe așa disul pământ de orz din nascere. Orzul imperial, care cere asemenea pământ fórte cultivat, se dice că preservă, din causa rigidității paiului, de încolțirea cerealelor în deposit. Orzul ordinar e mai puțin pretențios, și cultura lui e mai potrivită în multe împrejurări.

Am făcut mai multe încercări cu orz ordinar și orz chevalier, în pământ calcar, unde mai înainte se cultivase sfecla; orzul chevalier era inferior celui dintâiu în privința cantității grăunțelor, egal prin calitate, superior în produsul paiului.

In casuri dubióse e deci mai avantagios pentru cultivator, ca sĕ constate prin încercări, care specie corĕspunde mai bine naturei pământului. Pericolul înmagazinărei se favoriséză, de sigur, mai mult prin întrebuințarea plugului de sĕmănat în rênduri.

Sĕmênța bună de tot se obține prin baterea snopilor cu un băț, așa că grăunțele cele mai bune ies și se simt mai puțin vătĕmate.

Dacă cine-va vrea sĕ facă, pe o scară mică, o cultură alésă, trebue sĕ procedeze astfel, ca sĕ alégă grăunțele cele făinóse, deórece e de presupus, că ele vor transmite o cantitate mai mică de albumin. In privința secerăturei orzului, timpul potrivit variază. Unii consideră, ca cel mai nemerit, acela când orzul e galben, precum acest moment trece drept cel mai favorabil și în privința celorl'alte cereale; și cu atât mai mult, că la o secetă mare tocmai orzul se cóce complect într'un mod surprindĕtor, și că atunci ies ușor grăunțele cele mai bune sau se rup spicuri întregi, pe când facultatea germinativă nu sufere nimic printr'o secerătură timpurie. Pe de altă parte însĕ fabricanții de bere susțin, că orzul devenind cu totul copt de paiu, dă un grăunțe mai móle și un malt mai aromatic. In ori ce cas, nu e indicat a aștepta până ce orzul se cóce deplin; momentul cel mai oportun al secerăturei e probabil în timpul trecerei dela starea, când orzul e galben, la starea când e copt de tot. La nici un alt product nu suntem mai mult siliți a întrebuința tratarea sacă în cursul recoltei, decât tocmai la orzul pentru fabricarea berei. De aceea bucatele (grâne) destinate pentru malt sĕ fie semănate totdeuna fără trifoiu, pentru ca uscarea orzului neamestecat cu trifoiu sĕ se facă în fórte scurt timp.

Acésta e fórte important, căci orzul, care a suferit de plóe, n'are nici o valóre sau fórte mică în fabricarea maltului. Orzul e, prin barba sa lungă o plantă fórte ușor de cunoscut, chiar pentru locuitorul de orașe mari. Dar pentru ce are acéstă barbă (țepe)? Cercetarea microscopică arată, că sunt mijlóce de evaporisare.

Cine n'a admirat într'o diminéță frumósă, senină, miile de picături de apă, care atârnă de iarbă și de plante. De obiceiu se consideră, ca rouă.

Insĕ numai în parte sunt vapori de apă; câte odată cu totul alt-ceva. In cele mai multe casuri acest fenomen e o secrețiune de apă făcută prin foi.

Evaporizarea apei obicinuită e câte o dată împedecată printr'o aglomerație de vapori de apă în aer sau printr'un timp noros; atunci are loc secrețiunea de apă în formă de picături prin foile celor mai multe erburi de livadă.

Locul unde apa circulă în foi, sunt anume părți ale vinelor din foi, care sunt de obiceiu unite cu canale secundare numeróse și care se termină în dinții fóiei sau la anume locuri dela margine; aci ese apa în formă vizibilă de picătură.

E curios, că plantele leguminóse și altele nu secretéză nici odată în formă de picătură.

Pare că aci ajunge transpirarea în formă de vapori, pentru a indepărta apa de prisos din plante. Pentru a cerceta barba orzului numĕr al „Tribunei“ sub titlul „*Mai nou*“ aflăm următórele:

„Încă o victimă“.

Din Haţeg ni-se scrie, că bravul învĕţătoriu N. Trimbiţoniu (din Grădişte) a primit ordinul ca pe 27 c. sĕ fie la temniţa din Seghedin, osândit fiind de tribunalul din Deva, pentru pretinsa agitaţiune.

In acelaşi timp 'i-s'a comunicat, că Miron 'şi-a făcut şi el datoria: a suspendat pe bravul învĕţător.

Metropolitul merge deci, cum se vede, pretutindeni şi în tóte, mână în mână cu guvernul.

Cu acéstă notiţă s'a păcălit însĕ fórte amar „Tribuna“, pentru-că învĕţătoriul Trimbiţoniu nu este învĕţătoriu greco-oriental, şi în comuna Grădişte nici nu este popor cu scólă greco orientală; dacă dar pe numitul învĕţătoriu l'a suspendat un metropolit, pe acel metropolit „Tribuna“ n'are sĕ-l caute în Sibiiu, ci póte la alt loc, dóră chiar la acel loc, de care „Tribuna“ nu se atinge nici odată, decât numai cu tot feliul de laude şi glorificări; se înţelege, că acesta este espedientul cel mai rentabil pentru a-şi aduna prenumeranţi.

Mai avem de observat: că ţinuta din acest timp a „Tribunei“ ne vine cumva neesplicabilă, dacă e adevĕr ce sĕ vorbesce, că acel ḑiariu stă acum sub stricta supraveghere a comitetului naţional eşit din prinsóre, şi în special, dacă e adevĕr ceea-ce se afirmă, că în „Tribuna“ nimic nu se póte publìca fără a trece prin censura asesorului dela consistoriul nostru archidiecesan, Niculae Cristea.

Am dori sĕ se facă lumină în privinţa acésta, şi sĕ scim şi aceea, dacă aceste nemernice atacuri asupra persónei Escelenţiei Sale, metropolitului nostru, sĕ fac cu consimţĕmêntul comitetului naţional?

Mai este încă tot în Nr. de aḑi al „Tribunei“ în rubrica „Cronică“ şi un al treilea atac, la care însĕ noi aici nu mai reflectăm, fiind el peste mĕsură prost, în tocmai ca autorul lui.

Rĕsunet

la articolul „la cestiunea subsistinţei protopresbiterilor nostri“

In consonanţă cu titlul articolului, autorul, N. Maneguţ are în vedere numai starea (materială) a protopresbiterilor. Ţine, precum se vede, la ḑicala: „cămaşa e mai aprópe decât rocul“.

Nu contestez critica situaţiune în care au devenit protopresbiterii nostri în urma de nime-doritelor legi politico-bisericesci; — dară nici critica şi mai deplorabila situaţiune în cele materiali a parochilor gr.-or. din întréga archidiecesă, ori că au venit aceste nefaste legi, ori că ele n'ar fi venit, încă nu o va puté contesta ori ce om condus de simţul de dreptate!

Macsima latină: quem dii odere pedagogum fecĕre“ mai că s'ar puté aḑi la finea secolului acestuia pe dreptate transforma în: „quem dii odĕre parochum Transilvaniae greco-orientalis ritus fĕcĕre.“

Pentru că spună-mi mie ori cine, care speciă de posiţiune, ce ocupă ver un oficiante în statul nostru este mai nebăgată în sémă, ca aceiea a unui paroch gr.-or din archidiecesa Transilvaniei?! Oficialii tuturor branchelor, incepênd dela Ministru până la cel din urmă servitor de cancelariă 'şi au salarele lor ficse şi la timpul seu li asigurată şi o pensiune pentru ḑilele aşa numite negre. Ba vedem, că în mesura în care se croesc nouĕ posturi de oficianţi, în aceeaşi mĕsură se înmulţesc şi ridică şi salariele acestora; esemplu noua dispusaţiune din comitatul nostru referitóre la amploiaţii de försteriă; — numai statul preoţesc şi în special noi parochii gr. or. din archidiecesă, pare că suntem ursiţi a fi consideraţi, ca un ce neesistent în statul nostru, caracterisat liberal şi constituţional!

Dară sĕ nu atribuim, fraţilor, ca mulţii alţii, causa acestei deplorabile stĕri superiorilor nostri, nici celor bisericesci, nici celor politici, ci nouĕ înşine. Da accentuez, că nouĕ înşine. Căci noi preoţii nu dăm nici un semn, că esistăm; căci nu ne afirmăm cum ar trebui, şi căci nu dăm celor ce se cuvine sĕ cunóscă, că statul nostru (preoţesc) întocmai ca şi celelalte din patriă încă formézá un factor principal în viaţa publică a statului nostru politic, la a cărui esistinţă şi noi contribuim, dacă nu mai mult ca alţii, apoi de sigur atât cât acelea. Cine póte trage la îndoială fidelitatea nóstră inăscută, cătră patrie şi tron?!

„Credem-i Măria Ta! că credincios tălmăcesc rugarea preoţimei mele, carea în tóte ḑilele se rógă, ca sĕ dea tatăl ceresc bunului nostru domnitoriu ḑile îndelungate, cu pace şi cu indestulare, când îţi arăt, că al unsprezecelea cés este, ca preoţimea mea sĕ se pună în dotaţie“, a ḑis nemuritoriul Andreiu în representanţia sa, cătră comisariul împĕrătesc Bach.

E peste al unsprezecelea cés acum fraţilor preoţi, e têmpul suprem ca sĕ eşim din amorţélă; e têmpul sĕ ne validităm!

Fără îndoială paşi sau făcut şi până acum de cătră organele nóstre bisericesci şi resultatul 'l cunóscemcu toţii.

Urméḑă deci de sine, ca sĕ căutăm şi alt espedient întru ajungerea iustului scop.

Principìul, care ni l recomândă Păr. Maneguţ: „calea crucei“, calea suferinţelor „aşteptarea după vremuri mai bune“, ar avé un sens din punct de vedere real; éră a trăi numai după idealuri, nu e cu putinţă, şi a aştepta până să cadă dea gata porumbii fripţi în gură încă s'ar putea asemena cu speranţa jidovilor în venirea lui Mesia.

Dacă incumbe ori cărui părinte datorinţa, ca sĕ se îngrijéscă de crescerea fiilor sei, ca aceştia sĕ devină membri folositori şieşi şi societăţei, apoi cu atât mai vêrtos se pretinde acéstă datorinţă dela preoţi, cari, cu puţină escepţiune, de care mi se pare şi P. Maneguţ face parte, sunt mai toţi binecuvêntaţi de bunul Dḑeu, cu numĕróse vlăstări familiari.

P. Maneguţ după ce sĕ crede a fi rĕspuns întrebărei ce 'şi pune însuşi: „ce suntem noi preoţii?“ ne recomândă: „sĕ fim cum au fost şi antecesorii nostri, sĕ ne mulţămim cu posiţia nóstră, sĕ lucrăm îndoit şi sĕ păstrăm îndoit“ eu aş mai adauge: sĕ păstrăm înmiit, numai sĕ ne fie cu putinţă!

Frumóse aceste principii, dară parumise greu de practisat.

Pentru-că nime, nici P. Maneguţ nu póte rĕsturna asertiunea mea, că pe când în trecut erau venitele preotului mai mari, érá recerinţele mai puţine, pe atunci astăḑi din contră acelea au scăḑut, éră acestea între cari eu, ca sĕ me esprim şi eu cu frasa P. Maneguţ: „îmbrăcămintea mânilor“ (mânuşi a la glacé) pe acestea nu le comput, — s'au înmulţit considerabil.

Apoi însuşi P. Maneguţ tacséză venitul unui paroch în calculul mediu la suma de fl. 350. Aşa sĕ fie, ceea-ce încă nu subscriu; este óre cu putinţă ca preotul, ca atare şi totodată şi ca tată de familie în cele mai multe casuri, fórte numerósă, cu acest bagatel venit, carele este inferior chiar şi unui păstor de vite, este cu putinţă ḑic, sĕ-şi pótă acoperi şi cele mai necesari recerinţe, ba, după principiul P. Maneguţ, sĕ mai devină şi capitalist?!

Consider de competenţi a respunde la acéstă întrebare, pe fraţii colegi din oficiu şi cred, că rĕspunsurile lor nu vor fi positive.

In urma acestor din parte-mi premise sum ispitit a presupune, că m'ar întreba P. O Domn protopresbiter N, Maneguţ sau póte chiar şi alţi fraţi: ei bine, dar ce e de făcut, dacă calea crucei, a suferinţelor şi a aşteptărei vremei nu sunt acceptabile, şi nu ducătóre la scop?

Îmi permit deci a rĕspunde.

Cu doi factori avem de a opera la resolvarea problemei, carea este dotarea (salarisarea) preoţimei. Acestia sunt: biserica si statul. Celei dintâi i lipsesce putinţa; celui de-al doilea bunăvoinţa. Aşa susţine P. Maneguţiu Incât se refere la biserică îi dau dreptate, căci şi acésta a avut aceeaşi sórte cu preoţimea sa. Nu trebue, nu e permis însĕ sĕ ne perdem speranţa de a stórce dela al doilea factor (statul) însuşirea, ce sĕ ḑice că-i lipsesce. Nu e permis, ḑic, căci motive juste sunt cu sutele, numai mijlócele, prin cari sĕ câştigăm acest favor dela acest factor potinte, sĕ le eruăm şi sĕ le întrebuinţăm cum va fi mai bine.

„*Halb gewagt ist halb gemacht*“, ér evangelia ḑice: „bate şi ţi se va deschide, cere şi ţi va da“.

Sĕ cuteḑăm deci, sĕ batem la uşă sĕ ni se deschidă, sĕ cerem şi va trebuí sĕ ni se dea, căci fii ai uneia şi aceleiaşi mame suntem şi noi ca şi ceialalţi civi ai acestui stat.

Espedientul, care-'l cred eu de ducĕtor la scop ar fi deci: o representaţie cătră acest factor, emanată de cătră întréga preoţime. Spre efectuirea unei atari representaţiuni bine motivată şi subscrisă de întréga preoţime archidiecesană, ar fi necesar întrunirea acesteia într'un congres preoţesc. In acest congres sĕ fie, dacă nu toţi preoţii, atunci cele 35 protopresbiterate, cari compun astăḑi archidiecesa nóstră, cel puţin prin câte 5—10 preoţi, din fie-care tract, înfrunte cu respectivii şefi tractuali representaţi.

Preparativele pentru întruparea unui atare congres sĕ se concrédă unui comitet cu locuinţa în Sibiiu.

In ce chip sĕ se compună acea representaţiune, pe ce cale ar fi sĕ se promoveze la locul seu, acestea sunt întrebări, a căror deslegare cade în competinţa acelui congres.

Nu voiu lua în nume de rĕu ori cari vor fi reflecsiunile, la cele aci de mine sulevate.

Sadu, în 12 Decembre, 1895.

Ioan Popovici,
paroch gr.-or.

Noutăţi.

Învitare la petrecerea de dans, ce o vor arangia damele române din Lipova, în favorul copiilor sĕraci dela scólele române din loc, în 7/19 Ianuariu 1896, în sala hotelului „Archiducelui Iosif“. Pentru comitetul arangiator: Ecaterina Scalla, presidentă. Elena V. Hamsea, casieră. Inceputul la 8 óre sara. Biletul de persónă 1 fl., de familie (3 membrii) 2 fl. Oferte şi suprasolviri marinimóse, sĕ primesc cu mulţămită la adresa dómnei casiere Elena V. Hamsea, în Lipova (Lippa) şi sĕ vor cuita pe cale ḑiaristică.

* * *

Necrolog. Pavel Milovan, notariu cercual în Mândruloc, ca soţ; Valeriu şi Aurora Milovan ca fii; Liviu Raţiu şi Paula Raţiu măritată Crăciun ca frate resp. soră; Adrian, Livia, Octavia şi Aurelia P. Desean măritată Stefănuţiu, ca nepoţi resp. nepóte, precum şi în numele tuturor consângenilor şi a cunoscuţilor, cu inima frântă de durere anunţăm încetarea din viéţă a mult iubitei şi în veci neuitatei nóstre soţie, mamă, soră, mătuşe şi cumnată *Irina Milovan* născ. *Raţiu*, carea după o scurtă suferinţă şi-a dat nobilul sĕu suflet in mânile Creatoriului la 11 óre séra la 10/22 Decembre a. c. în al 48-lea an al etăţii şi al 29-lea al căsătoriei sale. Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpei decedate se vor aşeḑa spre odichnă eternă după ritul sfintei biserici gr.-or. române în 12/24 Dec. a. c. la 3 óre după amézi. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria eternă.

* * *

Notele de stat 1 fl. v. a. se primesc în circulaţie ca plată numai până la finea anului, adecă până în 31 Dec. n. 1895. De aici încolo, până la 30 Iunie 1896, se vor primi ca plată numai la cassele statului. Ér după terminul acesta, până la 31 Dec. 1899, se vor rescumpĕra numai pelângă petiţie. — Facem înca odată atenţi pe cetitorii nostri, că piesele de bani de câte 20 cr. şi de câte 4 cr. se mai primesc în aceeaşi valóre la cassele statului şi la oficii, ca plată numai până la finea anului curent. După terminul acesta statul nu le mai rescumpĕră. Piesele de câte 10 cr. nu sunt încă revocate. Deocamdată ele circuléză şi mai departe.

* * *

Din sclav milionar. Trăiesce în Chicago un individ cu numele Bates Levits, care s'a născut din părinţi sclavi. Acuma e de 70 ani. In anul 1861 a întrat ca lucrător de ḑi în o fabrică şi de atunci până de present şi-a agonisit o avere de 10 milióne. Nu dispune de nici o cultură intelectuală, duce un mod de viaţă tare simplu, face însĕ multe fapte umane şi frumóse unde numai i-se dă ocasiune.

* * *

Starea sanitară a moştenitoriului de tron. Francisc Ferdinand, moştenitoriul de tron, petrece de mai mult timp în oraşul Cairo din Egipet, unde clima e mai blândă şi mai priinciósă sănătăţii sale sdruncinate. Pe ḑi ce merge însĕ sosesc sciri tot mai triste despre el, morbul sĕ agravéză în continuu şi prin urmare are lipsă de serióse îngrijiri.

* * *

Un teatru de femei. In Londra se proiectéză un teatru, la care sĕ constee întreg personagiul numai din femei, şi ca privitori numai singur femeilor sĕ le fie permis sĕ ia parte. Teatrul va avé misiunea sĕ represinte direcţia nouă şi sĕ lucre pentru emanciparea femeilor.

* * *

Principe profet. Carol, principele din Dania, care dela natură e mare spiritist, şi a spus vederile sale, cu privire la viitoriul marei princese Olga, fiica de curênd născută a ţarului Niculae.

Auḑind ţarul despre profeţia acésta, a căutat a ajunge în posesiunea ei. După ziarul „Society“ principele Carol a profeţit un viitoriu nefericit tinerei princese şi vestea acésta i-a aruncat pe părinţii ei într'un doliu profund. Profeţia e următórea: „Deórece la nascerea marei princese Olga, Jupiter era tocmai rĕsărind, ér Neptun strălucia pe cer, marea princesă va fi de o statură mijlocie, va avea un pĕr brunet şi puţin creţ, ochi negri şi faţă rotundă. Nu va fi de tot frumósă, dar fórte drăgălaşe şi cu spirit. Calităţile inimei şi a sufletului vor fi cât se póte de nobile. La etatea de un an va suferi de un morb greu; anul al treilea, patrulea, şaselea şi septelea încă vor fi critici şi e întrebare, dacă va ajunge etatea de opt ani. Dacă trece preste anul al optulea atunci mai trăesce 20 de ani: la anul al 29-lea sau al 30 lea de sigur va muri“.

în acéstă privinţă, s'au luat douĕ spicuri verḑi, cât se póte de egale şi unui spic 'i s'au luat ţepele. Ambele paie au fost puse în câte un păhar umplut cu apă, cu capĕtul de jos tăiat în apă. Pe suprafuţa apei s'a turnat un strat de uleiu, pentru ca apa sĕ nu rĕmână în contact cu aerul, şi sĕ nu pótă deci, pe tótă suprafaţa, evaporiza; apa n'a putut ajunge la spic decât prin canalul paiului şi evaporisa aci întru cât o permitéu organele plantei. Paharele cu paiele fură esact cântărite şi gradul de evaporisare al apei s'a recunoscut din scăderea greutăţei.

Étă care a fost resultatul: prin spicul lipsit de ţepe, au evaporisat în 24 óre numai 1.5 gr. apă, prin cel avênd ţepe însĕ 7.3 gr. apă.

Folosul ce'l aduc ţepele e, evident, cu cât mai multă apă evaporiséză în ţépă, cu atât mai mult suc şi substanţă nutritivă e dus dela rădăcină spre grâul, ce se află sub ţépă, cu atât mai mare póte deveni grăunţele; se scie, de altmintrelea, că sub cele mai lungi ţepe se găsesc cele mai grele grĕunţe. Póte că acésta particularitate fisiologică a ţepelor orzului va da un punct de raḑăm pentru cultura alésă.

(„Timpul“).

Nr. 545/894 221] 3—3

CONCURS.

Prin resoluţiunea Preaveneratului Consistoriu Archidiecesan dto 9 August a. c. Nr. 4089 B. anulându-se alegerea de paroch, sĕvêrşită la 3 Aprilie a. c. pentru parochia de clasa a III-a Boroşneul mic, prin acésta sĕ escrie din nou concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post dau la olaltă suma de 427 fl. 50 cr.

Reflectanţii au a-şi asterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Trei scaunelor în conţelegere cu comitetul parochial concerninte.

Breţcu, 23 Novembre 1895.

Dimitrie Coltofean,
protop.

Nr. 1038/1895 com. [223] 1—3

CONCURS.

Prin acésta escriu concurs pentru cinci posturi de practicanţi administrativi, devenite vacante în comitatul Sibiiului, cu următórele salare:

1 anual 600 fl. v. a.
2 anual 500 fl. v. a.
3 anual 300 fl. v. a. plus pentru fie-care 60 fl, v. a. ca telut de cuartir.

Doritorii de a reflecta la vre unul din aceste posturi au se-şi înainteze rugările lor instruite conform literei d, §-ul 3 art. de lege I din 1883, respective conform alineatului ultim, a §-lui 5 din acea lege, cel mult până în 10 Ianuarie 1896 st. n. la mine.

Sibiiu, în 23 Decembre 1895 n.

Dela comitele Sibiiului etc.

Thalmann m. p.,
comite.

Nr. 285/1895 [122] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Boholt de clasa a III în protopresbiteratul Geógiului I, se escrie de nou concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în „Telegraful Roman".

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 416 fl. 50 cr.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea acestei parochii sĕ pot lua dela comitetul parochial din aceea comună şi dela oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au a'şi adresa petiţiunile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Hondol, 21 August 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geógiului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Pipoş,
protopresbiter.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„	10 —
Rênduiala la sfinţirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărţi scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg.	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediţie nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântece naţionale.	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg.	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu	„	—.80
Drepturile şi datorinţele civile	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. şi Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I. Dariu	„	—.30
Fisica de Făgărăşan	„	—.40
Gramatica română de Miheltan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgăraşan I	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgăraşan II.	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgăraşan & Bârsan II.	„	1.—
Gramatica română de I Dariu	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Puşcariu	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—.26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiş	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comşa	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Puşcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky	„	—.70

III. Cărţi literare.

Biografia fericitului Şaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naţionale.	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕţătorul şi poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad	„	—.50
Calendariu pe anul 1895	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete şi resunete de Z. Boiu	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„	—.50
Vocabular român german	„	—.70
Anghira creştină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja	„	1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăsan	„	—.20
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean	„	—.80
Colinde de A. Marienescu	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu	„	1.50
Crestomaţia română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă şi istoriă de Dr. Il. Puşcariu	„	2.50
Doine şi strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariţ	„	—.80
In memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1.—
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roşca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgăraşan	„	—.20
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕşan	„	1.50
Poetica română de I. Manliu	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1.25
Povestiri alese şi intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica şi stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în ţéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu diu economia naţională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕţămêntului	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian,	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	— 03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broş. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broş. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broş. din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidenţă cóla	„	—.03
Carte de evidenţă leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidenţă leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre şi filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisaţia cóla	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III. cóla	„	—.06
Conspecte de absenţii sĕptĕmânale şi lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„	1.80
Obligaţiuni ptru biserici esempl	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaţilor cóla	„	—.06
Protocolul botezaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul cununaţilor cóla	„	—.06
Protocolul cununaţilor l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morţilor cóla	„	—·06
Protocolul morţilor leg. din 50 c.	„	4.50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificaţiune cóla	„	—.02
Prot. de clasificaţiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificaţiuni pentru noii cununaţi cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl.	„	—.02
Testimonii de religie	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2.50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliştilor pe hârtie	„	—.50
Portret Şaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăţi		
Tăbliţe de pétră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu preţuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ţinte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu preţuri fórte moderate.		

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 138 Sibiiu, Sâmbătă, 16/28 Decembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 15 Decembre, 1895.

Pe sĕrbătorile Crăciunului ministrul de culte şi instrucţiune publică al statului nostru a procurat publicului mare unguresc o deosebită plăcere, publicând ordinaţiunea în privinţa primirei secsului femeesc la universitătţile patriei. Ordinaţiunea norméză frecuentarea facultăţei filosofice, a celei de medicină şi a cursului special de farmacie.

Deocamdată vom avé deci în facultatea filosofică şi în cea a medicinei eleve de secsul frumos.

Bucuria sĕ imparte şi aici, ca şi în multe altele, cari ating viéţa publică din statul nostru.

Sĕ împart vederile ungurilor şi în punctul acesta, şi pe când unii laudă radicalele mĕsuri ale ministrului de culte unguresc, care a luat posiţiune diametral opusă colegului seu de resort din Austria, pe atunci alţii mai puţin optimişti, ómeni mai alipiţi de viéţa familiară şi de adevĕratul cerc croit femeei de către buna natură, nu sunt încântaţi de reforma, care voesce ministrul sĕ o întroducă prin deschiderea porţilor universităţei pentru femei.

Sunt aşadară împărţite vederile în acest punct la unguri, dovadă că noua reformă nu e ceva specific pentru rasa magiară, căci atunci ar fi unanimitate în apreţiarea nouei reforme.

Ordinaţiunea ministerială a aflat cu cale a lua posiţiune faţă cu părerile nefavorabile acestei reforme. Ministrul în motivarea sa vorbesce de o restricţiune, pe care o va face din cas în cas. Sĕ vor admite la facultate numai femei talentate şi aceste încă din două puncte de vedere.

Se nu se mai pótă susţinea, că femeile din rassa magiară nu ar fi în stare sĕ se avânte la gradul de cultură, la care s'au avêntat unele femei în occidentul civilisat.

Al doilea motiv e practic. In ḑiua de azi bărbaţii sĕ însóră numai pentru bani, fetele sĕrace rĕmân nemăritate. Acéstă rea pornire voesce ministrul sĕ o sugrume. Sĕ vor înălţa fetele în cultură, şi atunci nu le va mai trebui zestre, sĕ vor mărita şi fără zestre.

La urmă mai este un motiv, aşa ḑicênd accidentul, ca sĕ stea şi el lângă celalalt, umanitatea, sĕ va face bine umanităţei, mai ales femeile, cari sĕ vor perfecţiona în medicină, aceste vor face bine omenimei. In special, femeile ca medici pentru femei, pentru copii şi dentiste.

In cadrele aceste se învêrte ordinaţiunea ministerială.

Mai bine am fi privit reforma fără acéstă ordinaţiune, şi în cele din urmă ordinaţiunea mai bine o am fi apreţiat, fără motivare.

In cele din urmă, dacă sĕ aduc şi momente de oportunitate socială, noi suntem datori sĕ le apreţiăm nu din glumă pentru mulţimea de tineri tomnateci, de cari avem şi noi românii pe tóte terenele, ci mai mult din datorinţă de publicişti, ca publicul nostru se vadă cercul de idei, în care sĕ învêrte ministrul nostru de culte, specialist în lucrurile criminaliste.

Punctul de căpetenie la aducerea acestei reforme s'a pus pe partea practică a lucrului. Viéţa de aḑi a adus cu sine, ca sĕ se deschidă mai multe terene, unde femeia sĕ pótă munci, spre a-şi asigura esistenţa, spre a-şi puté agonisi pânea de tóte ḑilele.

A trecut vremea, când femeia era îngerul păḑitoriu al vatrei familiare. Aḑi bărbatul numai póte câştiga pânea de tóte ḑilele pentru masa sa, trebue dat teren de lucru femeiei

Aşa ni sĕ spune, şi noi nu o credem. Nu cel puţin pentru patria nóstră, pe care noi din destul o cunóscem, şi bine o cunóscem.

Nicí una sută de ani nu vom ajunge, ca fetele nóstre ca doctori în medicină sĕ scótă dinţi, ca sĕ pótă susţinea vatra familiară până ce bărbatul va ferbe mămăliga şi va pune varza, ca se aibă ce pune pe masă pentru érnă.

Ne trebuesc femei sănătóse, bine crescute şi mame spartane, ca sĕ dea bĕeţilor buni dinţi, nu se-i scótă şi pe cei ce sunt.

Trebue întărită moralitatea în statul nostru, ca sĕ nu avem o generaţiune miópă, fără dinţi şi degenerată, trebue susţinută moralitatea în sinul poporului, prin susţinerea de scóle, unde forţa sĕ se pună pe cultivarea minţei şi a inimei.

La noi pondul nu sĕ mai pune pe aceste. Pondul se pune pe limba magiară.

In acel cas e bine sĕ se deschidă universitatea şi pentru secsul frumos.

Revista politică.

In causa conflictului d'intre Anglia şi America sĕ comunică, că Lordul Salisbury, înainte de a rĕspunde la cererea guvernului din Washington de-a deslega cérta pentru graniţă — între Anglia şi Venezuela prin un juriu sau o comisiune americană, — a adresat o întrebare cabinetelor în sensul, că cererea presentată de presidentul Cleveland şi de secretariul de stat american a fost sau n'a fost vreodată supusă discuţiei diplomatice. Rĕspunsul puterilor a fost unanim „Nu".

Incât privesce motivele, cari au îndemnat pe presidentul Uniunei nordamericane, pe Cleveland, sĕ întrebuinţeze în adresa sa un ton atât de aspru, găsim în „Figaro" o interesantă descoperire despre casul de cértă dela Venezuela. In luna Iulie din acest an, scrie un domn Whist, a trimis secretariul de stat american Olney, care trece de un distins jurisconsult, o telegramă mai lungă, dar fórte resolută la Londra, în care cerea un rĕspuns, dacă nu sĕ va putea în 48 de óre, dar totuş într'un restimp normal. Lordul Salisbury a fost încunosciinţat din partea cabinetului american în mod oficios, că în Washington sĕ pune mare preţ pe aceea, ca acest rĕspuns sĕ soséscă cât se póte de repede. Premierul engles însĕ n'a satisfăcut acestei dorinţe. Din contră el a împins cestiunea până la estrem şi cu un cuvênt a ameninţat pe guvernul din Venezuela chiar şi cu ocuparea neamênată a acelor părţi din teritoriu, pentru cari sĕ cértă. Din acéstă causă a eşit presidentul Cleveland cu adresa sa la ivială. Faimosul rĕspuns al lui Salisbury a ajuns în Washington două ḑile mai târḑiu. Sĕ dă cu socotéia, că întârḑierea rêspunsului s'a făcut în Londra cu intenţia, ca statele unite sĕ se vadă înaintea unui fapt împlinit, şi sĕ forţeze astfel deslegarea unei certe, care ecshauriase rĕbdarea guvernului reginei. Dacă sunt adevĕrate aceste detalii, adauge Whist, atunci trebue sĕ regreţi, că ambasadorul englez din Londra n'a priceput, sĕ facă atent pe lordul Salisbury asupra consecinţelor amênărilor sale.

* * *

După o ştire din Constantinopol e vorba, ca puterile sĕ făcă nouĕ propuneri Sultanului. Acestea ar consta în instituirea unei comisiuni micste pentru linistirea Asiei mici, în instituirea unui juriu de rĕsboi pentru pedepsirea urzitorilor măcelăririlor şi pentru efeptuirea unui împrumut, spre a despăgubi, pe cei, cari au căḑut jertfă. — După neînsemnatul succes, cari l'au avut puterile cu păşirea lor în comun la Constantinopol, nu e probabil, că sĕ vor lăsa a fi seduse de nou, ca sĕ facă paşi, cari n'ar putea avea alt scop, decât sĕ scótă diplomaţia engleză din strêmtórea armenéscă Din Berlin s'a dat parola de curĕnd, că puterile, şi cu deosebire Germania şi Rusia vor trebui sĕ lasă numai pe Anglia singură, ca sĕ le sară într'ajutor creştinilor armeni.

Comitetul de ajutorare din Londra pentru armeni, după raportul oficial al vice-consului englez din Musch, a contribuit cu un ajutor, care aruncă o lumină de mângăiere asupra situaţiunei din Sassun. In tot

---

FOIŢA.

RELIGIUNEA, CULTUL
şi
moravurile poporului Geto-Dac.

Tóte popórele, pe cari le cunósce istoria au avut şi au religiunile lor; popor fără religiune n'a putut esista. Religiunea, ca ori ce în omenire, s'a supus legilor evoluţiunei şi s'a desvoltat de-odată cu cultivarea popórelor. Religiunile cele vechi, cu tóte că unele s'au supus legilor evoluţiunei şi s'au desvoltat de odată cu cultivarea popórelor, nici una însĕ din aceste religiuni n'au putut atinge sublimitatea creştinismului şi n'au avut o morală mai dumneḑeéscă, ca cea dată nouă de Mântuitoriul. Cu tóte acestea înainte de apariţiunea luminei pe pămênt, înainte ca Fiul lui Dumneḑeu sĕ fi venit sĕ sfărîme întunerecul nesciinţei, popórele lumei au avut diferite religiuni şi multe au rĕmas în întunerec chiar şi până astăḑi. Omul a căutat întotdéuna sĕ stabiléscă raporturi cu Dumneḑeu şi prin speculaţiunea mintei sĕ pătrundă secretul Dumneḑeirei, însĕ până la venirea Fiului pe pămênt n'a reuşit. Pentru-ca cineva sĕ pricépă bine importanţa creştinismului trebue sĕ cunóscă şi celelalte religiuni ale lumei, că numai atunci vom putea repeta cu sinceritate cuvintele Apostolului Pavel: „Nu mĕ ruşinez de evangelia lui Christos". [1]

Dintre popórele lipsite de lumina adevărului a fost şi poporul Geto-Dac. Geţii făceau parte din némul cel mare al Tracilor. Ei se aflau stabiliţi, din timpurile cele mai vechi, între Hemus şi Istru şi de aici cuceriră Sciţia Minor (Dobrogea), gurile Dunării şi în fine trecênd preste acest rîu ocupară şi pământurile de pe malul stâng. La început când au trecut peste Dunăre nu părăsiseră încă caracterul nomad şi trăiau tot din prăḑile, pe cari le făceau în ţĕrile vecine şi cu deosebire în Macedonia Regele acestei ţĕri, Filip II., îi ataca de mai multe ori, cu scop ca sĕ scape de jafurile lor şi învingêndu-i, îi constrânse a trece cea mai mare parte pe malul stâng al Dunării, în partea nordică. După mórtea lui Filip II., Geţii începură éră̆şi sĕ prade marginile Macedoniei şi Alexandru cel Mare, fiul şi succesorul lui Filip II., îi lovesce din nou şi trece chiar Dunărea contra lor. In drumul seu a întâlnit un lan de grâu şi un oraş construit în lemn, fapt care proba, că Geţii începuseră sĕ pérdă caracterul nomad şi sĕ devină popor stabil. La acéstă strămutare a Geţilor în partea nordică a Dunării şi anume prin Muntenia de astăḑi, se pare, că ar fi contribuit şi năvălirea Celţilor în peninsula Balcanică [1]). Dintre scriitorii Romani, Cesar şi Ovidiu ne arată până la evidenţă, că în aceste părţi au locuit Geţii. [2])

Dacii sunt de acelaşi ném cu Geţii însĕ se vede, că ei s'au desvoltat mai târziu şi de aceea scriitorii vechi afirmă, că primul stat trac fundat la Dunăre a fost al Geţilor. Ei au locuit la început, ca şi Geţii tot în peninsula Balcanică, în împrejmurimile Rodopului, însĕ, din causa împrejurărilor necunoscute nouă, au părăsit aceste locuinţe şi, după-cum ne spune marele geograf Strabon, s'au stabilit la nord de cataractele Dunării, avênd ca vecini în partea de apus pe Germani. Geograful de mai târḑiu Ptolomeu, arată, că Dacia lui Traian cuprindea: Banatul Temeşianci, o parte din Ungaria, întregul Ardél, Bucovina, o mică parte din Galiţia, Moldova la apus de Siret şi Ţara Românéscă. [1])

Poporul Geto-Dac a fost fórte mult influenţat de religiune şi în viaţa de stat şi în cea socială. Tótă mişcarea lor era determinată de religiune şi tot ce era contra religiunei era considerat, ca un sacrilegiu. Aceste popóre făcênd parte din rasa cea mare iraniană trasurile generale ale religiunei lor erau fără îndoială comune. După-cum întregul ném al Arilor divinizaseră natura, tot asemenea şi Geto-Dacii, însĕ conform legilor evoluţiunei religiunea lor s'a modificat în decursul timpului, luând un caracter local şi păstrând, se pare, şi dualismul. Ca fundator al acestei religiuni e considerat Zamolxis, cu tóte că atribuţiele acestui Zamolxis nu sunt decât acelea ale lui Dionisios-Sabazius, ḑeul comun al tuturor Tracilor. Herodot ne spune, că Zamolxis ar fi fost odinióră sclavul lui Pitagoras din Samos şi mai în urmă după ce câştigă mulţi bani şi fu liberat se întórse în ţara sa. Fiind în contact şi cu filosoful Pitagoras şi Grecii Ionieni, ei învĕţase obiceiurile şi credinţele acestora şi de aceea ajuns în patrie observă corupţiunea poporului sĕu şi se decide districtul, sĕ ḑice acolo, s'au ridicat în fie-care sat un numĕr suficient de case, ca sĕ sĕ pótă adaposti peste iarnă cei peste 5000 locuitori, cari au mai rĕmas în viaţă. S'au împărţit haine, plapume şi bucate, aşa că pănă la primăvară sunt scutiţi de lipsă. Celor lipsiţi li se dă bani, ca sĕ-şi cumpere boi, vaci şi oi. Stirile mai recente din foile engleze despre nouĕ violenţe în Sassun şi Talori sunt desminţite prin acest comunicat oficial.

---

[1] Max Müller. Essais sur l'histoire des religions pag. 73.

[1] Xenopol. Istoria Românilor, vol. I, pag. 58.

[2] Tocilescu. Dacia înainte de Romani. pag. 59—63.

[1] Tocilescu. pag. 63.

* * *

In Roma sĕ svonesce, că cabinetul italian sĕ va remania în urma retragerii ministrilor Blanc, Mocenni şi Calenda Este adevĕrat, că în cele din urmă discusiuni din cameră ministrii de esterne şi de justiţie sau blamat straşnic şi că contra lui Mocenni s'au ridicat grozave atacuri pentru schimbările organisatorice în armată. Ar fi dar naturală retragerea lor; în politică însĕ sĕ întêmplă multe lucruri şi nenaturale, de aceea remaniarea nu e tocmai sigură.

Sĕ ḑice, că principele Lobanoff a făcut atent pe ambasadorul italian din Petersburg, că Rusia trebue sĕ protesteze contra eventualelor nóuĕ cuceriri în Abisinia, pentru că Abisinia, s'a pus pe basa unui contract regulat sub protectoratul rusesc Ambasadorul italian a protestat contra acestei însinuări declarând, că Italia nu recunósce alt contract afară de acela dela Utschali, care i-a dat Italiei supremaţia peste Abisinia.

Femeile la universităţi.

(Tl.) Am atins acéstă cestiune în articolul de fond. Étă în traducere şi întreg rescriptul publicat în nrul de Marţi al fóiei oficiale, prin care ministrul de culte şi instrucţiune publică deschide femeilor Ungariei calea de a îmbrăţişa cariere scientifice:

„Rescriptul ministrului reg. ung. de culte şi instrucţiune publică, Nr. 65, 719 din 19 Dec. a. c. adresat senatelor universitare din Budapesta şi Cluj, în cestiunea admiterei femeilor la cariera filosofică, medicală şi farmacentică."

Cestiunea admiterei femeilor la carierile scientifice preocupă de mult timp societatea cultă, cercurile scientifice şi guvernele celor mai multe state civilisate.

Transformarea relaţiunilor sociale, îngreunarea luptei pentru esistenţă au provocat şi în posiţia socială a femeilor mari schimbări. Astăḑi trebue sĕ participe chiar şi femeile, cari aparţin cercurilor mai civilisate tot in numĕr mai mare la luptele pentru esistenţă şi sĕ schimbe adeseori cercul mai liniştit al vieţii familiare cu munca grea şi obositóre pentru câştigarea pânii de tóte ḑilele.

De sigur nu e de contestat, că modurile de câştig, cari le-a designat pentru femei — într'un fel destul de maşter — conceptul mai vechiu social, s'au dovedit ca nesuficiente.

Relaţiunile schimbate sociale şi culturale au silit pe femei, sĕ caute afară de ocupaţiunile obicinuite păn' acum alt câştig, care sĕ assigure mai bine esistenţa şi sĕ-şi însuşiască cunoscinţele necessare pentru acest scop.

Consecinţa a fost, că femeilor, pe lângă mărirea treptată a cercului lor de cultură generală şi de sciinţă, încetul cu încetul li s'au deschis şi alte cariere, pentru cari un grad óre-care de pregătire scientifică este necesar şi pe cari înainte de acésta conceptul social le privia ca cariere esclusive pentru bărbaţi. Inaintea ochilor acestei generaţiuni sĕ efeptui transformarea conceptului privitor la carierele femeilor şi părerilor societăţii le-a urmat pas de pas apreciarea din partea statului, care ocupă în propriile sale instituţiuni într'un numĕr mare cu femei astfel de funcţii, cari mai nainte au fost împlinite esclusiv de bărbaţi, şi acésta o făcu statul, cum scie ori şi cine, cu un succes complet Conceptul mai vechiu social a făcut astfel loc unui concept nou prin acele disposiţiuni, cari le-a luat deja păn' acum statul, pentru lărgirea cercului de activitate al femeilor, şi acest nou concept merge într'acolo, că femeia e în stare sĕ îndeplinéscă şi carierele cele mai serióse ale vieţii, dacă are ea înclinare, capabilitate şi chemare.*)

In urma înmulţirei femeilor, cari aparţin cercurilor alese şi cari sunt silite sĕ se susţină ele însĕşi, s'a convins conceptul îndreptăţit despre aceea, că femeile destul de capacitate, cari însĕ stau pe o tréptă mai inferióră de cultură şi sciinţă, abia sunt în stare sĕ satisfacă carierele lor.

De aceea e uşor de înţeles, că femeile n'au încetat, a năzui într'acolo, ca statul sĕ le deschidă şi lor carierele numite în sens strict stientifice. Şi cine n'a simţit, că stricta şi principiala eschidere a secsului femeesc dela o parte a carierilor stientifice pentru câştigarea pânii, este una dintre acele mari nedreptăţi şi necuviinţe sociale, cari nu vor servi nici odată spre glorie civilisaţiunei ?!

Ce-i drept, nu sĕ póte nega, că femeia e avisată dela natură la viaţă familiară, şi pe când bărbatul, are sĕ-şi ocupe locul sĕu în lupta pentru esistenţă, sĕ póte eshauria problema vieţii femeii şi în împlinirea cu credinţă a datorinţelor interne familiare.*)

Admiterea femeilor capacitate într'un mod deosebit, cari posed înclinare spre carierele scientifice, nu împedecă, după părerea mea, ca femeia sĕ-şi împlinéscă chemarea sa, ca virtuţile femeesci şi cu acestea în legătură sĕ fie păzit şi moralul public**). Partea mare, prepoderantă a femeilor va găsi şi pe viitoriu problema sa esclusiv în împlinirea datorinţelor vieţii familiare ***). De altmintrelea nu e eschis, ca şi dacă pot ajunge şi ajung femeile capacitate în mod deosebit capabilitatea pentru carierierele scientifice, sĕ şi împlinéscă şi acestea cu zel datorinţele lor faţă cu familia. Sciinţa, cultura ridică numai priceperea, tactul, cumpĕnirea înţeléptă a pretensiunilor vieţii familiare, nivoul educaţiunei copiilor însĕ se ridică în mod esenţial. Da, eu sunt convins, că activitatea femeilor pe carierele scientifice, amintite aici, va influinţa într'un mod binefăcĕtor şi asupra schimbării situaţiunei de o potrivă stricăcióse şi din punct de vedere moral şi social, asupra schimbării acelei situaţiuni, în puterea căreia la încheierea de căsătorii adeseori cu tot cinismul e normativă averea, şi femeile sĕrace, deşi in tótă privinţa distinse, sunt private fără vina lor de împlinirea chemării în viaţa familiară.

Acéstă reformă va influinţa însĕ în mod binefăcĕtoriu pentru aceea, pentru că ea va face pe multe femei capabile, sĕ sprigineéscă cu succes mai mare, ca mai nainte, pe soţii lor în luptele lor pentru întemeierea şi susţinerea familiei, am ḑis mai cu succes, ca mai nainte, când conceptul social şi de stat le a privat crud de mijlócele, cari servesc pentru acest scop. *)

Asupra faptului, că femeile sunt capabile, sĕ-şi însuşiască cunoscinţele recerute la absolvarea cu succes a carierelor scientifice, astăḑi nu mai póte fi îndoélă**), pentru că esperienţele făcute în statele civilisate ale Occidentului pe acest teren probéză, că auditorii de sex femeesc dela institutele mai superióre scientifice dovedesc succese laudabile.

Femeile din Ungaria însĕ ocupă în ce privesce capacitatea spirituală, puterea de voinţă şi silinţa cel puţin acelaş loc, ca şi femeile din strĕinătatea civilisată

Că femeile pot dovedí mari succese şi pe terenul de literaţi şi de artişti, e în general cunoscut şi acésta o probéză numeróse esemple palpabile din trecut, ca şi din present.

Tot asemenea s'a dovedit de netemeinică frica, că fiind femeile cu bărbaţii împreună în decursul studiilor universitare, acéstă împregiurare ar fi însoţită de consecinţe stricăcióse din punctul de vedere al moralei şi al instrucţiunei. Dacă n'a fost stricăciósă în strĕinătate, atunci trebue s'o privesc chiar şi ca esclusă luând în considerare sentimentul tradiţional de cavalerism al ungurilor.

Pentru-că şi senatul în părerea sa a luat posiţie pentru conceptul, că statul sĕ admită pe femei la carierele scientifice, n'am aflat nici de motivată, nici de dréptă amênarea încă şi mai departe a deslegării acestei cestiuni în patria nóstră. In cestiuni de o valóre atât de mare însémnă amânarea, de regulă o perdere fórte mare de timp, pentru-că trebue sĕ asigurezi cu mult mai nainte instituţiunea, ca aceia,

---

*) Acéstă espresiune a ministrului este cât se póte de riscată şi de cutezată. D-ḑeu şi natura i-a dat femeii chemare, capabilitate şi înclinare ca sĕ fie soţie şi mamă, adecă pentru sfênta viaţă familiară. Aceste însuşiri corespund pe deplin şi constituţiunei fisice şi fisiologice a femeilor. Cea mai seriósă carieră a femeii este îngrijirea de bărbat, ca soţie credinciósă şi de copii, ca mamă adevĕrată. Contestăm, că femeile, după natura lor ar putea împlini alte cariere serióse, pentru cari nu sunt chemate! Red.

**) Acesta este pasagiul, în care ministrul a nimerit o fórte bine, ceea ce ḑice el aici e fórte just şi adevĕrat. Red.

**) Istoria şi esperienţele de păn'acum dovedesc tocmai contrarul dela afirmaţiunea ér riscată a ministrului. Femeile „emancipate" s'au manifestat aprópe tóte, ca cele mai rele soţii şi mame, tocmai din punct de vedere moral. Ministrul presupune chiar o imposibilitate: Femeea, care trebuie sĕ-şi vadă de carieră, nu póte fi în acelaş timp mamă şi soţie adevĕrată. Red.

***) Mare întrebare. Curentul dela sfêrşitul epocei poreclită fin de siècle, pe care o ilustréză de altfel fórte bine şi acest rescript ministerial, nu prea ne dă speranţe bune pentru viitor. Viaţa familiară a decăḑut fórte tare; şi când vor fi cele mai multe femei în stare, sĕ-şi câştige înşile o pâne uşóră, de sigur, că vor preferì plăcerile trecătóre greutăţilor împreunate cu viaţa familiară. Mai bine sĕ vor duce la baluri etc. decât sĕ stea acasă şi sĕ lăpteze copii şi aşa mai departe. Red.

*) Muncind şi bărbatul şi femeia afară din casă, vor fi póte mai mulţi bani în casă, vai şi amar însĕ de sĕrmanii copii încredinţaţi îngrigirii strĕinilor angagiaţi cu plată! Red.

**) Ba da, şi încă mare îndoélă. Colegul din Austria al dnului ministru, a spus-o pe faţă. Red.

---

ca prin învĕţăturile sale sĕ-'l îndrepteze. Pentru ca sĕ reuşască în dorinţele sale, invită la ospeţe, servite în casa sa, pe căpeteniile Tracilor şi cu acéstă ocasiune le predică doctrina sa, învĕţându-i, că atât el cât şi ei precum şi urmaşii lor nu vor muri, ci vor ajunge în un anume loc, unde trăind se vor bucura de tóte bunurile. Din acestea se vede, că dogma cea mai însemnată a popórelor arice, nemurirea personală, Herodot ne spune, că a fost predicată Tracilor de Zamolzis, care o învĕţase dela Pitagoras; cu tóte că chiar el însuşi se îndoesce de acéstă tradiţiune şi consideră pe Zamolxis, că ar fi trăit cu mai mulţi ani înaintea lui Pitagoras [1]. Acéstă tradiţiune nu mai rĕmâne indoială, că a auḑit-o Herodot dela Grecii de acolo, cari căutau sĕ dovedéscă influinţa grecéscă asupra acestor popóre; sau că ei mergênd comparativ, observaseră aparenta asemănare între doctrina pitagorénă a metempsicosei şi doctrina nemurirei la Zamolxis [2].

Popórele arice la început nu cunoscéu doctrina metempsicosei, căci în Veda nu se vorbesce nicăiri de metempsicosă, ci în locul acesta găsim ceea-ce, *sine qua non*, se află în tóte adevĕratele religiuni, credinţa în nemurirea sufletului şi în o imortalitate personală. Fără acéstă credinţă în o imortalitate personală, ḑice Max Müller, religiunea e de sigur, ca o punte, care se termină d'asupra unui abis [1].

Tot în capitolul 95, cart. IV, Herodot continuând asupra lui Zamolxis, spune că el voind ca învĕţăturile sale sĕ prindă rădăcini în inima poporului, se retrase pe timp de trei ani în o locuinţă ce-'şi o săpase sub pâmênt, ér în anul al patrălea eşind de acolo confirmă ceea-ce învĕţase. [2]

Acéstă poveste a lui Herodot este confirmată şi de Strabon, care spune, că Zamolzis preḑicea viitorul din starea cerului şi fiind-că cunoscea cele plăcute ḑeilor, de aceea făcuse pe rege, ca sĕ l ia ca coleg la domnie. El fiind preot al ḑeului celui mai onorat de Geţi a luat însuşi numele de ḑeu [3] fiind numit şi Gebeleisis. [4]

Credinţa Geţilor în nemurirea sufletului reese şi din următorul obiceiu al lor, pe care îl descrie astfel Herodot: „La fie-care cinci ani, pe acel ce a căḑut la sorţi îl trimit totdeuna din voia lor, ca prevestitor către Zamolxis, însĕrcinându-l sĕ céră lucrurile, de cari au mai mare nevoie. Trimiterea se face astfel: Trei din ei sunt însărcinaţi sĕ ţie în mână nisce suliţi, ér alţii, după ce au apucat de mâni şi de picióre pe acel ce este a se trimite spre Zamolxis şi 'l au legănat în aer, îl asvârl asupra suliţilor. Dacă acesta móre, atunci li-se par, cum că ḑeul este binevoitor pentru dênşii, ér dacă el nu móre îl învinovăţesc, ḑicênd, că el ar fi un om rĕu şi trimit pe alt-cineva, dându i însărcinări, pe când el sĕ află încă în viaţă". [1] Acesta era sacrificiul omenesc adus lui Zamolxis din cinci în cinci ani şi deóre-ce acel care era trimis ca sol la Zamolxis primea benevol acest sacrificiu, dovedesce prin acésta, că el se aştepta la o fericire eternă împrejurul ḑeului, fericire pe care soţii lui nu o vor ajunge décât, atunci, când vor fi chemaţi de Zamolxis, sau cu alte cuvinte după mórte.

Dualismul aric [2] s'a conservat şi la poporul Geţilor, căci ceea-ce spune Herodot, câ toţi Tracii, când tună şi fulgeră, arunc săgeţi în sus în contra cerului, acésta probéză, că ei considerau, norii, cari acoperiau sórele, ca pe nisce inimici ai luminei şi duşmani ai ḑeului lor celui bun. Scriitorii Romani, Ovidiu şi Virgiliu, precum şi scriitorii Greci numiau pe acest ḑĕu al rĕului, al cărui nume în limba Geţilor nu s'a conservat, Marte sau Ares şi îl considerau ca ḑeu al distrugerei, al rĕsboiului, al morţei, al cerului turbat şi al furtunei. La cei vechi esista chiar tradiţiunea, că ḑeul Marte sĕ născuse în ţara Dacilor, Moesilor şi a Tracilor. [1]

Afară de aceste două ḑeităţi contrarii, Geţii se pare, că mai avéu şi altele ca Cotis sau Cotiso la Daci. Pe acéstă ḑeitate unii scriitori antici o asemăna cu Venus, ḑeitatea plăcerilor libidinóse, ér după etimologia cuvêntului pare a fi mai mult o ḑeitate a rĕsboiului şi este chiar adese-ori representată cu chip bărbătesc. [2] O altă ḑeitate, deşí puţin probabilă, mai este şi Bendis, considerată ca fiica celor două ḑeităţi de mai sus, Cotis şi Sabazius şi adorată ca ḑeiţă a vênătorilor. Celelalte ḑeităţi ale Tracilor ca: Malis, Atartis şi Hermes nu erau celebrate de Geţi.

---

[1] Herodot, cart. IV, pag. 123—125. Traducerea de Al. Gr. Şuţu.

[2] Tocilescu. Dacia înainte de Romani, pag. 325.

[1] Max Müller. Essais sur l'histoise des religionr, pag. 66.

[2] Herodot IV, pag. 124.

[3] Xenopol. Ist. Românilor. VI, pag. 92; Tocilescu. pag. 325.

[4] Herodot IV, pag. 120.

[1] Herodot IV, pag. 121, 122.

[2] Vinson. Les Religions Actuelles, pag. 56.

[1] Xenopol, pag. 91; Tocilescu, pag. 331.

[2] Tocilescu, pag. 333.

cari au aspiraţiuni la ea, sĕ pótă face studiile pregătitóre. De aceea eu am ţinut că e cu scop, ca sĕ se facă tocmai pe terenul instrucţiunei universitare cel d'intâi pas hotărît, pentru-că în chipul acesta stă posibilitatea de a dobândí diploma de capacitate pentru carierele de esistenţă, ca o ţîntă clară înaintea tuturor acelora, cari sĕ pregătesc pentru aceste cariere.

După astfel de antecedenţe, recunoscênd pe deplin merituósa propunere a ambelor universităţi cu consensul consiliului ministerial al Maiestăţii Sale imperiale şi apostolice regesci am făcut cu óre care mărginire un raport cu privire la admiterea femeilor la institutele superióre.

Maiestatea Sa imperială şi apostolică regéscă s'a îndurat preagraţios a aproba prin prea înalta hotărîre din 18 Novembre a. c., acest raport al meu, ca femeile sĕ fie primite din cas în cas, intru cât ele ar corĕspunde condiţiunilor, pe basa consultării institutului superior competent în institutele mai înalte de instrucţiune, ca sĕ pótă îmbrăţişa cariera filosofică, medicală şi farmacistă, şi ca sĕ li se elibereze, dacă ele şi-au terminat cu succes studiile în sensul normelor din vigóre, diploma de capacitate.

E fórte natural, că guvernul, ca şi facultăţile dela universităţi sĕ observe cea mai mare cumpĕtare şi precauţiune în interesul succesului acestei reforme, care taie adênc în societatea nóstră.

Scopul principal e acela, ca sĕ nu fie închisă pentru femeile, cari au mai mare inteligenţă şi înclinare pentru carierele scienţifice, o astfel de carieră scientifică, în care pot face omenirei servicii folositóre şi îşi pot crea loru şi o esistenţă sigură

Cariera medicală — cu deosebire ca medic de femei şi de copii — este fără îndoială o astfel de carieră, în care participarea femeilor, cari poşed o înclinare şi sunt chemate pentru aşa ceva, póte oferi mari avantagii. Din contră împregiurarea, că, dela profesorii de sex femeiesc dela scólele mai superióre de fete şi dela preparandiile de învĕţătóre, sĕ pretinde o cualificaţie mai superióră ca păn' acum, este o cerinţă pedagogică, care nu sĕ póte amâna.

Desvoltarea în viitor e fără îndoială aceea, că noi trebue sĕ cerem dela profesorii de preparandii pentru învĕţĕtóre cualificaţia unui profesor pentru scólele medii, respective o cualificaţie, care sĕ stea cu acésta pe acelaşi nivel.

De aceea trebuie sĕ se facă din vreme popsibil, ca pe viitor la institutele nóstre superióre pentru femei, cari spre bucuria nóstră sunt aḑi în desvoltare şi cu deosebire la scólele superióre de fete, la preparandiile de învĕţătóre sau la gimnasiile de fete, cari se vor face mai târḑiu, sĕ pótă fi aplicate şi femei provĕḑute cu amintita cualificaţiune. Eu doresc cu tóte acestea sĕ obserb încă de acum, în care privinţă voiu da o ordinaţiune separată, că nu intenţionez a pune profesori de secsul femeiesc la gimnasiile de băeţi sau în scólele reale, (atât ar mai trebui. Red.)

Eu cer de aceea dela senat, ca petiţiunile de primire ale femeilor, cari vor dovedi pregătirea prescrisá împreună cu rapórtele de apreciare ale competentelor facultăţi sĕ mi le înainteze mie in fie-care cas singuratic, pentru definitivă resolvire.

Eu încunosciinţez despre acésta pe senatul, la amêndouĕ representaţiile sale Nr. 1601 şi 1900 din 25 Maiu şi 1 Iulie a. c. ca sĕ i-a la cunoscinţă şi sĕ sĕ acomodeze după acésta cu acel adaus, ca îngrigirea mea sĕ estinde şi asupra acelei împregiurări, ca femeile, cum s'a întêmplat şi păn'acum, sĕ fie admise la esamenul de maturitate.

In acéstă privinţă, precum şi relativ la cestiunile, cari stau în legătură, voiu da ordinaţiuni separate. Doresc însĕ ḑeja de pe acum sĕ ajung la o împedecare a ambiţiilor neîndreptăţite, făcênd cunoscut hotărîtul meu punct de vedere, că doresc, sĕ sĕ aplice la depunerea esamenului de maturitate stricteţa corespunḑĕtóre şi că de altmintrelea prin amintitele legi nu permit dispensări dela obiecte de învĕţămênt sau că nu voiu aproba altfel de favoruri, cari periclitéză succesul în resultatul instrucţiunei!

Budapesta, 19 Decembre 1895.

Iulius Wlassics, m. p.

Scurt şi cuprinzĕtor! Noue ni se par tóte esperienţele, cu cari îşi motivéză ministrul de culte şi instrucţiune al Ungariei marea sa reformă, nejuste. E curios, că în acest punct de vedere, ministrul de culte şi instrucţiune al Austriei, dl de Gautsch, a făcut esperienţe cu totului tot contradictoric opuse. El susţine cu tot dreptul, că studiile superióre, prin urmare şi cele universitare îndepărtéză pe femei dela vatra familiară, ceea ce nu numai că, nu e un bine, dar după părerea nóstră e un pericol nespus de mare pentru societatea omenéscă, prin urmare şi pentru stat. Cu tótă puterea de argumentare a ministrului Ungariei, noi rĕmânem pe lângă părerea nóstră, espusă pe larg în Nr. 127 al „Telegrafului Român“, sub titlul „Nu sĕ póte om mai cuminte“, şi privim întru tóte de escelente ideile ministrului austriac.

Chemarea femeii e sĕ fie: Mamă şi soţie adevĕrată! Tótă educaţia şi instrucţiunea ei trebue sĕ aibă acest unic scop sublim în vedere!

Doctoresele în medicină, filosófele şi farmacistele nu pot fi nici odată în acelaşi timp soţii şi mame adevĕrate!!

Noutăţi.

Concert. „Reuniunea română de musică din Sibiiu“ va da Mercuri în 1 Ianuarie 1896 st. n. cu concursul capelei regimentului de infanterie Nr. 31 un concert în sala dela „Gesellschaft“, cu următoriul program:

1. *Dóuĕ cântece*, pentru cor micst de Nicolau Popovici.
   - *a*) *Zăpada.*
   - *b*) *„Hora Dobrogeană“.*
2. *„Recitativ şi arie“*, pentru tenor şi orchestră din oratoriul „Creaţiunea“ (die Schäpfung) de I. Haydu.
3. *„Requiem“*, C. mol pentru cor micst şi orchestră de L. Cherubini.

Inceputul la 7 óre séra.

Bilete de întrare sĕ capĕtă în ḑiua concertului la 11 óre a. m. în „Musikverein“ (pămêntul mic), şi sara la cassă.

⁂

Influinţa săpunului asupra valurilor. Sa constatat deja de mult, că valurile revoltate a-le mării sĕ pot domoli prin uleu. Nu de mult însĕ sa dovedit într'un mod involuntar, că şi săpunul are o mare influinţă asupra valurilor. Insuşirea acésta a săpunului a fost descoperită de nesce oficeri dela o naie germână. O naie comercială, care circulă între Europa şi America în sĕptămânile trecute ajunge pe Oceanul Atlantic în o posiţie fórte periculósă. Valurile turbate în tot momentul ameninţau naia cu resturnare, când unul dintre oficeri propune, ca în lipsa de uleu sĕ arunce o cantitate óre-care de săpun în apă. Căpitanul sĕ învoiesce şi resultatul a fost surprinḑĕtor. Indată ce s'a topit săpunul şi s'a aşeḑat pe suprafaţa apei în jurul corabiei numai decât începură valurile a sĕ linisci şi naia a putut sĕ-şi continue calea, fără nice un pericol.

⁂

O nostimă întêmplare. Un comerciant din Chicago avé în o diminéţă, nu de mult, o deosebită voie bună, aşa încât tovarĕşul seu s'a vĕḑut silit a-'l întreba, că ce anume îi causéză aşa mare bucurie.

— Dragă prietine, rĕspunde comerciantul, medicul meu de casă mi-a ordonat, că de aḑi înainte în fie-care ḑi am sĕ vin pe jos dela cuartirul meu, până aici la birou. In urma acestei ordinaţiuni am fost în stare sĕ comit trei fapte nobile, cari într'adevĕr mĕ fac fericit. Inaintea unei biserici am observat o femeie sĕracă, carea ţiné în braţe un infante şi plângea amar. Am întrebat după causa nenorocirei sale, şi mi-a spus, că a voit sĕ-şi boteze copilul, însĕ preotul i-a denegat îndeplinirea actului de botez, până nu-'i solvesce tacsa de 1 dollar. 'I-am spus, că nu am la mine decât o bancnotă de ḑece dolari, dar din acestia sĕ-'i dea preotului ce-'i compete, şi restul sĕ mi-'l aducă îndĕrĕpt. Femeia în adevĕr mi-a şi înapoiat restul pe lângă cele mai calde mulţĕmite. Şi cum sĕ nu fiu deci mulţămit cu fapta mea şi sĕ nu am voie bună? Trei lucruri bune am îndeplinit: am uscat lacrămile unei femei sărace; am îndreptat copilul ei pe drumul, ce duce în împĕrăţia ceriului, şi am pedepsit pe preotul nemilostiv deóre-ce bancnota de 10 dolari, din care el mi-a dat 9 dolari înapoi, a fost falsificată.

⁂

Invenţiunile secolului nostru prind tot mai mult teren chiar şi în ţĕrile cele mai puţin cunoscute. Astfel Telefonul s'a lăţit acum chiar şi în deşertul Sahara. Inginerul frances Bayolle, care a călĕtorit în fruntea unei societăţi constătătóre din 100 persóne dela Biscra la Tuggurth în cestiuni privitóre la telegrafie, în 18 Novembre a. c. a telefonat de prima dată la Biscra din lagĕrul sĕu departe de 18 chlm. El îşi propuse, ca în tótă ḑiua sĕ călătoréscă 5—10 chlm. ca în mijlocul lunei Decembre sĕ ajungă în Tuggurth. S'a ivit însĕ o pedecă mare. Cămilele adecă, cari duoéu stâlpii de telegraf nu erau dedate la o aşa greutate continuă, şovăiau adeseori şi se lăsau jos în decursul mersului. Telefonul este întrodus şi în Islanda, spre a fi legate la olaltă satele împrăsciate ale acestei insule. Un american construesce de present un telefon, numit: „Talatraadur“, dela Reykjavik până la Akureyri în ţinuturile de nord, care a costat 100,000 coróne. Se ḑice, că în curênd Islanda se va împreuna cu Europa prin fire telegrafice. Un engles a făcut propunerea, ca sĕ se facă un fir telegrafic din Islanda până la insulele scoţiane. Spesele ar face 1.800,000 de coróne şi 180,000 coróne subsistenţă anuală, cari ar avé ale solvi Islanda, Anglia, Fran- şi America-nordică împreună. Locuitorii ţĕrilor sus amintite se ocupă mult cu pescăritul în Islanda, şi de aceea este în interesul lor, ca prin construirea telegrafului în Islanda, sĕ pótă primi cât se póte de des şi de iute scirile despre pescării şi despre schimbarea timpului. In curênd se va întroduce în Reykjavik lumina electrică. Oraşul cel mai nordic din lume, care în timpul iernei polare este luminat electric e Hammerfest în Norvegia.

⁂

Dare pe chibrite. Intre ministrul unguresc de finance şi între cel austriac s'au început pertractările pentru întroducerea monopolului pe chibrite. După cum se anunţă din partea oficială, ministrii s'au învoit, ca fabricele de chibrite deocamdată sĕ nu le ia statul. Chibritele se vor putea fabrica şi mai departe în fabrici private, dar asupra lor se va pune dare, ca şi în Francia, ér pentru control fiecare cutie de chibrite va fi provĕḑută cu un fel de marcă. Va sĕ ḑică în curênd avem sĕ ne asteptăm la scumpirea chibritelor.

Ḑeitatea cea mai însemnată a tuturor Tracilor era Sabazius [1]). Acéstă ḑeitate deşí se asĕmăna cu Dionisios, ḑeul vinului la Greci, şi cu Bachus, care avé aceleaşi atribuţiuni la Romani, totuşi diferă de acestia, căci el era considerat ca un ḑeu universal, dându-i-se atribuţiuni ca lui Zeus sau Jupiter şi chiar ca ḑeului sórelui, Apolo. [2]) Afară de acésta Sabazius mai era şi ḑeul inspiraţiunei profetice şi al esaltaţiunei provenită din bĕuturi fermentate, ca berea şi vinul. [3])

Cultul lui Sabazius se făcea pe vîrful munţilor înalţi, şi une-ori chiar pe coline şi anume în temple în formă rotundă şi cu o deschidere în mijlocul învĕlitórei. In misteriele, care se ţinéu în onórea acestui ḑĕu se petreceau adesea orgii fórte mari. Óre cari corporaţiuni religióse sau Thiase sacrate sĕ ridicau cu adoraţiunea până la entusiasm: „Ascunse de ori-ce ochiu bărbătesc în fundul munţilor şi văilor, nóptea la lumina faclelor, femeile şi copilele trace, numite Mimallones şi Clodones, cari îndeplineau în sĕrbătorile orgiastice rolul Menadelor din Grecia, îmbrăcate într'o rochie lungă orientală, ḑisă bassara sau bas aris, sau în piele de tînĕră ciută, cu şerpi în mână, pe braţe, pe cap, învêrtind toegele lor, ca pe nisce lănci, şi în sunetul tumbelechlelor şi a tot felul de instrumente dănţuind şi chiuind, fugind în drépta şi în stânga, ca furiile cuprinse de delir, aduceau sacrificii tot feliul de animale de ale pădurii: pui de ciute, de lupi, ieḑi etc., chiar tauri cari închipuiau pe Sabazius.[1]) Asemenea animale ucidêndu le cu sĕcurea, le sfăşia şi mânca în bucăţi crude spre alusiune la suferinţele, ce are sĕ încerce Natura creatriçe, torturată fiind de érnă şi la mórtea ei până la primăvară“.[2])

Acestea şi multe alte scene desfrânate aveau loc în misteriele cultului sabazic, tóte însĕ probau cu evidenţă credinţa cea puternică a acestui popor în nemurire. Idea de nemurire se esplică pe lângă altele şi din obiceiul raportat de Herodot, că la tribul Tracilor numit Trausi „atunci când se născea câte un copil, tóte rudeniile lui încunjurându-l, plângeau asupra relelor pe care avé sĕ le sufere din momentul ce vĕḑuse lumina ḑilei şi numĕrau gemênd tóte miseriele omenesci, care îl aşteptau. La mórtea însĕ, a unuia din concetăţenii lor ei se dedeau din potrivă veseliei, îl acopereau cu pămênt în mijlocul glumelor şi îl fericeau de a se fi sfêrşit, fiind mântuit de relele acestei vieţi“.[1])

Acest obiceiu, Bolíntineanu în scrierea sa: „Călĕtorii la românii din Macedonia“, citat şi de dl Xenopoi, arată că a rĕmas încă pe acolo, căci femeile bĕtrâne plâng la botezul unui copil, nefericirile ce îl aştéptă în viaţă. Inscripţiunea descoperită în Tracia la Doxato, de Heuzey şi citată de dl Tocilescu este cea mai însemnată probă despre dogma nemurirei sufletului la poporul trac.

Astfel idea despre nemurirea sufletului esistând la tóte popórele de ném trac nu putea sĕ nu esiste şi la poporul Get, o ramură însemnată a lor. Dionisios-Sabazius s'a transformat însĕ la dânşii în Zamolxis şi Geţii morţi, la acesta credeau că se duc, pentru o viaţă nesfîrşită şi plină de plăceri. După cum Tracii celebrau pe Dionisios-Sabazius ca ḑeu al sórelui, tot asemenea celebrau Geţii pe Zamolxis, şi acelaşi caracter de universalitate, pe care îl avea Sabazius, îl avea cum am vĕḑut deja, şi Zamolxis; prin urmare era una şi aceiaşi ḑeitate numai cu numiri deosebite. Se póte, ca Zamolxis sĕ nu fi fost decât numai un reformator al vechei religiuni trace şi sĕ fi căutat, ca sĕ purifice moravurile cele corupte ale Geţilor, ér mai pe urmă, după mórtea sa, sĕ capete nimbul ḑeesc dela acest popor considerându-l ca ḑeitate a lor şi confundându-l cu Dionisios-Sabazius, ḑeul comun al tuturor Tracilor.

Representanţii cultului lui Zamolxis erau preoţii. Aceştia nu numai, că îndeplineau îndatoririle cultului, ci serveau şi ca judecĕtori, ca trimişi ai poporului la vecini pentru mijlocirea păcei, ca predicatori ai viitoriului, ca medici şi vrăjitori. Ei erau aşa dar în cea mai mare vaḑă la popor şi sfatul sau decisiunea lor erau ascultate cu cea mai mare sfinţenie.

Pe lângă preoţi mai îngrijeau de serviciul divin şi femei şi acésta se observă nu numai la Geţi, dar chiar şi la tóte popórele de ném trac. Femeile erau acelea, care organisau sĕrbătorile religióse şi suplicaţiunile publice, ele aduceau jertfe în sunetul cimbalelor şi în jocuri şi salturi pline de veselie.

(Va urma.)

---

[1]) Vosius, De orig. idol., presupune, că din numele D-ḑeului Sabaoth sau Zabaoth al V. Testament cei vechi, din neştiinţá, ar fi format numirea de Sabazium. Se ţineau chiar în onórea lui Jupiter nisce sĕrbători sub numele de Sabazia.

[2]) Dr. Ernst. Korker. Mythologie, pag. 78.

[3]) Tocilescu, pag. 303; Xonopol, pag. 24.

[1]) Ḑeul însuşi era închipuit şi representat în forma unui taur în Elis.

[2]) Tocilescu. Dacia înainte de Romani, p. 309.

[1]) Xenopol. Istoria Românilor, V. I, pag. 98.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra — Fabrică

se recomândă spre pregătirea clopotelor nouĕ, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armoniόse, pe lângă garanță pe mai mulți ani, provĕḑute cu adiustări de fer bătut, construite spre ale întórce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomând

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un **clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut,** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdéuna gata în magazin. [43] 21—21

Preț-curanturi ilustrate sĕ trimit la cerere gratuit și franco.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eșit de sub presă: [207] 4

CALENDARIU

pe anul visect dela Christos
1896.

Anul al patruḑeci și cincilea.

Prețul unui esemplariu legat **30 cr.,** pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a. și legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — **Calendariul** (julian și gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor și glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitóre austriace.** — **Regenții europeni.** — **Serviţiul postal și telegrafic.** — **Conspectul sĕptĕmânilor.**—**Tacsa de timbru** pentru polițe și documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.**

Șematismul

bisericei ortodocse orientale române din Ungaria și Transilvania, cuprinḑênd și pe **protopresbiterii administratorii protopresbiterali, parochii** și **învĕțătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Evidență pentru oficiile parochiale și protopresbiterale. — **Partea literară: Din Africa centrală.** — **Fragment din „Oglinda“, satiră de A. Naum.** — **Anecdote.**

Insemnarea têrgurilor după alfabet, după luni și ḑile. — **Anunțuri.** — **Catalogul cărților aflătóre în librăria archidiecesană din Sibiiu.**

Administrațiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		**Budapesta**		5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		**Szolnok**		2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48		P. Ladány		12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl.		sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghîrbĕu		2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27		**Ghiriș**		—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50		**Cucerdea**		—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	**Teiuș.**	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos.	**Copșa-mică**	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12		Hașfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15		Apața			3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara		Circulézā numai Vineri	3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	**Brașov**	pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiș		6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	**Bucuresci**	pl	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt						Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.21			**Ghiriș**			5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.41			**Turda**			4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36		7.40		Carei-mare		7.10	3.16		9.20	—
—	6.06	2.12		8.16		Zelău		6.36	2.42		8.46	—

Brașov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst								Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl.	**Brașov**	sos.			7.36	1.29	
	9.05	5.13								7.21	1.14	
	9.37	5.45				Cristian				6.51	12.51	
	9.57	6.05								6.41	12.41	
	10 17	6.25				Tohanul vechiu				6.16	12.15	
	10.28	6.36			sos.	Zernesci	pl.			6.06	12.05	

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		**Budapesta**		7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05		**Szolnok**		4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos.	**Arad**	pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35								
—	2.44	4.42	—	6.46		Glogovaț		10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06		Gyorok		10.15	—	8.19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17		Pauliș		10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34		Radna-Lipova		9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57		Conop		9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13		Bêrzava		9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53		Soborșin		8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22		Zam		7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48		Gurasada		7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04		Ilia		7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22		Branicica		6.44	—	4.39		—
—	—	8.52	9.57	10.48		Deva		6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02		**Simeria** (Piski)		6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43		Orĕștia		5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06		Șibot		4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30		Vințul de jos		4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos.	**Teiuș**	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10 25	pl.	**Budapesta**	sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos.	Timișóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeș		5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—		**Verciorova**		12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59		**Cucerdea**		7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40		Ludoș		7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11		**Oșorheiu**		5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—				—	9.20	5.04	10.—	
—	7.19	12.21	7.19	—		**Reghinul-săs.**		—	7.49	3.25	8.25	

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl.	**Copșa-mică**	sos.	9 34	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12.–	7.41		Șeica mare		9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21		Lómneș		8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6 35	3.57	1.03	8.50		Ocna		8.11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos.	**Sibiiu**	pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.36	1.46	—	pl.		sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marți și Vineri	—
—		4.48	1.58	—		Șelimber		7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—		Veștem		7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—		Tălmaciu		6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—		Șebeșul sup.		6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.54		—	—
—	—	6.41	3.55	—		Porumbacul inf.		5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—		Cârtișóra		5.01	5.48	-	—	—
—	—	7.25	4.43	—		Arpașul inf		4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—		Viștea inf.		4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—		Beșimbav		4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—		Sâmbăta inf.		3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.28	4.05	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 139 Sibiiu, Marți, 19/31 Decembre 1895. Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 18 Decembre, 1895.

In patria nóstră deodată cu legile bisericesci s'a creat o situațiune nóuă, care promite o nóuă grupare a partidelor parlamentare.

Suntem necesitați a ne ocupa și noi cu acéstă nóuă situațiune, care începe a se manifesta în forme tot mai concrete, și care póte schimba încâtva mai spre bine stările actuale, cari încep a deveni nesuportabile.

Viéța parlamentară în cei doi ani din urmă ne-a presentat o luptă uriașă între curentul așa numit liberal, și între elementele cari au voit sĕ salveze statului nostru caracterul de stat creștinesc.

Liberalismul de adi în faptă s'a dovedit, ca cel mai mare dușman al creștinismului și al esistenței bisericei creștinesci, care a fost acuma 1000 de ani prima condițiune a esistenței Ungariei.

S'a dat bisericei creștinesci lovitura cea mai crâncenă, ca și care nu i s'a dat în decurs de 1000 de ani. Prin acésta s'a provocat lupta între biserică și stat, și acéstă luptă va fi cu atât mai crâncenă, cu cât atacul lovesce tocmai în inima bisericei.

Incă pe timpul, când legile erau numai proiecte, am vĕdut în casa deputaților o nóuă grupare a elementelor celor mai sănĕtóse pentru a combate proiectele.

Am vĕdut o secessiune în sinul partidului liberal, am vĕdut o descompunere formală în sinul partidei independenților, am vĕdut formându-se o partidă nóuă sub conducerea fostului ministru-president Szapáry, cari tóte au luat posițiune pe lângă partida opozițională, condusă de Apponyi, și cari împreună au combătut proiectele de lege bisericesci ale guvernului.

Am vĕdut o grupare admirabilă a elementelor în casa magnaților. Biserica romano-catolică, cea greco-catolică și cea a nóstră greco-orientală și-au întins mâna pentru apĕrarea instituțiunilor bisericesci, pentru salvarea aședĕmintelor întemeiate de Mântuitorul Christos

Reformele atât erau de radicale, încât au scos din amorțélă elementul conservator, chemat din nascere a conserva în sinul bisericei și al statului organismele, cari 'i-au conservat esistența una mie de ani. S'a tredit din amorțélă nobilimea unguréscă, și dând mâna cu bisericile, au sciut opri ani de dile în cursul seu curentul anticreștin, care încă și adi se mai numesce liberal.

Coincidența împrejurărilor au adus cu sine, că au învins elementele liberale, și adi biserica creștină este atacată în unele din cele mai cardinale instituțiuni ale sale.

Tocmai acésta a creat o nóuă situațiune Clerul și aristocrația a fost împinsă în necesitatea de a se apĕra față cu legile cele nóuĕ. De aici s'a format o partidă nóuă, care a luat posițiune față cu curentul periculos de adi.

Partida acésta clericală se numesce partida poporală, și pe stindardul seu a scris devisa: Revisiune.

Pe cale constituțională s'au adus legile cele nóuĕ, pe cale constituțională trebue sĕ se scótă ele din valóre, și sĕ se restitue starea de mai nainte.

Partida acésta s'a organisat, și-a creat un nou organ de publicitate, sub titlul „Constituția“, a luat lupta contra curentului anticreștin de adi.

Noi din inimă dorim isbândă noului partid în interesul binepriceput al bisericei creștine, în interesul binepriceput al statului.

Revista politică.

Cel mai de frunte organ al liberalilor din Anglia, „Daily News“, aduce esemplul stăpânirei austro-ungare în Bosnia și Herțegovina ca o dovadă, că stăpânirea unei puteri creștine póte fi spre fericire și unei provincii orientale, chiar dacă acea putere nu stă în nici o legătură mai strînsă de înrudire cu vre una din rasele locuitóre in provincia respectivă. Predarea administrațiunei Bosniei și Herțegovinei în mânile monarchiei austro-ungare o consideră diariul englezesc, ca singurul resultat reușit al congresului dela Berlin. — Acest fapt servesce spre onóre monarchiei nóstre. — Pe basa acestor premise organul liberal din Anglia merge mai departe și-și esprimă părerea: Că pentru terminarea chestiunilor armenesci sĕ-i sĕ dea simplu Rusiei un mandat, ca sĕ ocupe și sĕ administreze acele provincii din Asia mică în cari locuesc armeni. El susține, că precum a adus Rusia la ordine pe turcomani, așa sĕ va pricepe sĕ disciplineze și pe Curdi, și că armenii sub stăpânire ruséscă vor prospera ca și cei înrudiți cu ei din Tiflis. „Daily News“ pledéză cu tótă căldura pentru mandatul, care sĕ i se dea Rusiei cu privire la chestia armenéscă, un fapt, care probéză în destul, că oposiția din Anglia, liberalii, stau în conivență cu rușii. Una însĕ a uitat „Daily News“, nu și-a pus întrebarea: Dacă Rusia a cerut sau cere un astfel de mandat; dacă Rusia, dându-i-sĕ, l'ar primi sau nu. Foile rusesci n'au pomenit absolut nimic despre așa ceva; nóuĕ ni sĕ pare, că Rusia n'ar primi un astfel de mandat și pentru motivul, că are ea destul de lucru cu proprii ei armeni, necum sĕ-și mai facă cu un neam strein de rasă, de limbă și în parte și de religie.

Politica rusésca își caută de present succesele ei în Orientul îndepărtat, la Oceanul pacific, și dacă e adevĕrat, cu destulă rĕușită, pentru că a câscigat dela guvernul chinez portul dela Kiao Chau, ca stațiune de iarnă pentru flota rusésă.

* * *

Foile din Berlin ne comunică știrea, că principele Hohenlohe, cancelarul Germaniei, va întreprinde o călĕtorie la Viena. E vorba de o contravisită, care o face prim-ministrul german contelui Goluchowski. Despre însĕmnătatea politică a acestei cĕlătorii până acum încă nu s'a scris nimic. „Neue Freie Prese“ amintesce însê despre o scrisóre mai vechiă, care o a primit mai de mult din Bavaria. In ea sĕ vorbesce despre cea d'intâiu cameră bavareză, ținută la 30 Decembre 1870. Atunci deja s'au dat espresiune sentimentelor de simpatie între Germania și Austria, sentimente, cari acum prin călĕtoria principelui Hohenlohe sĕ întăresc din ce în ce tot mai tare.

* * *

Diarul „Italie“ în nrul sĕu din urmă spune cu siguranță, că se va termina cât mai curênd și conflictul dintre Austria și Vatican. Papa s'a decis în fine, sĕ-i dea Austro-Ungariei de mult așteptata satisfacție și sĕ recheme din Viena pe nunțiul Agliardi. In procsimul consistoriu, care sĕ va ținea cătră finea lui Martie sau la începutul lui Aprilie, el va fi numit cardinal. Curia a comunicat oficios guvernului austriac acéstă decisiune! — Va sĕ dică iar a triumfat Bánffy! N'a făcut nici o ispravă nici Lucaciu pe la Roma, dacă tot trebue sĕ se ducă Agliardi!

* * *

Sĕ scrie din Petersburg, că ambasadorul de acolo al statelor unite a conferit cu ministrul de esterne rusesc în cestia Venezuela și că a primit asigurarea, că spriginul espres diplomatic al Rusiei nu le va lipsí statelor unite. Sĕ mai vorbesce, că un astfel de pas s'a făcut și în Paris, și că Francia e gata cu plăcere nu numai sĕ lucreze în sensul lui Cleveland în cestia Venezuela, ci sĕ pună pe tapet și cestia egipténă. Pentru-că politica engleză în lunile din urmă a năzuit pe față, sĕ-i facă Rusiei perplecsităţi în cestia orientală, în Petersburg sĕ consideră, ca cea d'intâi poruncă, sĕ sĕ folosiască

FOIȚA.

RELIGIUNEA, CULTUL
și
moravurile poporului Geto-Dac.

(Incheiere.)

Religiunea poporului Dac chiar dacă în unele puncte ar fi diferit de a Geților, mai în urmă însĕ acésta nu se mai póte admite cu deosebire de atunci, de când ambele popóre au format un singur stat. Dacă dela scriitorii vechi nu ne-au rĕmas notițe în privința religiunei Dacilor, acésta îmi pare, că e tocmai o probă de identitatea religiunei la ambele popóre. Am vĕdut din cele ce ne spune Strabon, că Zamolxis a devenit coleg al regelui din acel timp și împreună conducĕtor al statului, același cas îl observăm și la Deceneu, marele preot și coleg a lui Boerebista, regele Dacilor, și după cum Zamolxis s'a declarat contra corupțiunei poporului Get, luând mĕsuri de îndreptare, tot așa a procedat și Deceneu cu Dacii, stârpindule via cu desĕvêrșire, pentru-ca sĕ i scape de vițiul beției.

In luptele Dacilor contra Romanilor și mai cu samă contra lui Traian observăm același dispreț de mórte, ca și la poporul Get; acésta ne probéză, că dogma nemuririi esista cu siguranță și la dînșii. Din cuvintele, pe care imperatorul Iulian Apostatul le pune în gura lui Traian, reese până la evidență credința în nemurirea sufletului și adoptarea religiunei lui Zamolxis [1]).

Óre care modificări s'au întrodus în religiunea Geților adoptată de Daci. Sabazius era deitatea principală la ambele popóre, însĕ pe câtă vreme la Geți Sabazius era celebrat, ca Dionisios-Sabazius, la Daci din contră mai mult ca Jupiter-Sabazius și considerat, ca părintele deilor și ca deu al sórelui. Astfel sĕ esplică și reacțiunea contra orgielor dionisiace prin mĕsurile luate de profetul Deceneu, ca sĕ se stîrpéscă viile. [2])

Deitatea Marte, pe care am vĕdut mai sus că o adorau Geții, o adorau și Dacii, nimic însĕ nu se scie positiv în acéstă privință. Sĕ povestea, în adevĕr, că Marte s'a născut la dînșii, fără însĕ ca sĕ ne fi rĕmas date certe în privința cultului acestei deități. Tot asemenea din obiceiul, ce îl avea poporul Dac ca înainte de a începe vre-un rĕsboiu sĕ bea apă din Istru și sĕ jure de a nu se întórce în patrie, până ce nu va ucide pe toți dușmanii, resultă, că la ei ca la tóte popórele arice esista și cultul apelor.

După ce Dacia fu cucerită de Romani imperatorul Traian aducĕnd coloniști din Asia și din celelalte părți ale imperiului sĕu, pentru ca sĕ populeze acéstă provincie, observăm, după inscripțiunile găsite, numirile deităților, pe care aceștia le adorau, astfel erau: Mithras, Jupiter Dolichenus et deus Commagenus, Jupiter Tavianus Heliopolitanus și Erusenus, Dea Syria, Collegium Asianorum, Collegium Gallatarum etc. [1])

Din câte am vĕdut până acum asupra religiunei Geților și Dacilor, putem deduce, că acéstă religiune, prin caracterul ei dogmatic, se apropie mai mult de religiunile monoteiste decât de cele politeiste. In o singură deitate erau concentrate tóte forțele naturei și acéstă deitate era Dionisios Sabazius sau Jupiter Sabazius; dela dînsul depindea totul în natură și la el se duceau cei morți.

Religiunea a avut cea mai mare influență asupra mersului activității acestui popor și preoții cu sfaturile și ordinele lor conduceau poporul. Preotul era mijlocitorul între Dumnedeu și om și de aceea tot ce el dicea era considerat, ca sacru. Pentru-ca el sĕ rĕmână în vada poporului, trebuia sĕ trăiască în cea mai mare abstinență, sĕ renunțe la căsătorii, la carne și la vin. Intre preoți domnia cea mai mare unitate. Ei erau ómeni cu cunoscințe întinse, bine organisați și supuși orbesce poruncilor marelui sacerdot. Acéstă unitate în vederi și în supunerea arĕtată șefului lor, forma puterea, cu care ei au condus atâta timp pe unul din popórele cele mai brave ale antichității.

In ceea-ce privesce templele și altarele lor, unde se aduceau sacrificii, nici păn acum nu sĕ scie cu siguranță, dacă au esistat sau nu; unii scriitori susțin esistența acestora, alții o négă.

Moravurile lor la început pure, prin contactul cu celelalte popóre începuse sĕ se conrupă. Zamolxis, marele preot, a fost cel dintâiu, după cum ne spune tradițiunea, care a căutat sĕ întroducă simplitatea primitivă. El a luat mĕsuri aspre contra corupțiunei Geților și a reușit. Tot astfel și la poporul Dac marii sacerdoți, Deceneu pe vremea lui Boerebista și Vezinas, pe vremea lui Decebal, au căutat sĕ purifice moravurile, sĕ întroducă cumpĕtarea și sĕ facă din poporul procsima ocasie, ca sĕ sĕ rupă ori și ce relațiuni cu Anglia. Rusia dispune de provisiuni mari de aur, așa încât în cas de trebuință póte sta într'un mod real în ajutorul statelor unite. Intrebărei, că Rusia ar fi în stare s'o facă, sĕ póte rĕspunde într'un mod afirmativ. Perioda lui Giers, care consta în adunarea puterilor, a trecut; principele Lobanow este la începutul unei periode nouĕ a politicei rusesci, în care Rusia are sĕ arete, că și-a strîns puterile. Afară de acésta are și ministrul de finanțe Witte un sentiment fórte marcat în acea privință, că Anglia lucréză pretutindenea în contra desvoltării puterii rusesci, și de aceea e totdeuna înclinat, sĕ întrevină pentru o politică îndreptată contra Angliei. In Petersburg lumea e în firmă speranță, că Anglia fără prietini și aliați nu va cuteza, sĕ încépă un rĕsboi cu statele unite. Intréga tendență a Angliei este în present aceea, ca sĕ afle cel mai potrivit mijloc spre a-și demasca catastrofa sa politică. Dușmanii Angliei însĕ vor pune totul în mișcare, ca sĕ facă public acest eșec și sĕ nu rĕmână fără urmări și în Orient.

---

[1]) Xenopol, pag. 99.

[2]) Tocilescu, pag. 345.

[1]) Tocilescu, pag. 349—354.

Gâlceavă.

In Nrul 130 al „Telegrafului Roman“ a. c. cetesc un raport dela adunarea învĕțătorilor nostri din Sebeș, în carele către fine ni se spune, că învĕțătoriul E. Beșa din Poiana s'a plâns către adunare, că ar fi fost atacat în public și timbrat de mine cu epitete pătimaș, nemernic etc. și că în fața acestora adunarea ar fi luat conclusul, că vicepreședintelui seu nu'i sĕ potrivesc susnumitele uriciósе epitete etc...

Beșa desigur n'a vrut alta, decât vĕḑênd, cum i-se sfetise lucrurile cu „indumneḑeitul seu Eminescu“, cu bombastica titulă de director al „scólelor“ din P....*) cu „jertfirea timpului seu de aur, a vieții, a sănĕtății și a averei sale pentru poienari“ a căutat sĕ ne arete, că dênsul mai e și v. președintele unei reuniuni învĕțătoresci, cu care titlu dór totuși va impune; ér prin cutezanța de a aduce afacerile sale private înaintea acestei reuniuni, ca sĕ se rehabiliteze prin autoritatea ei, 'și-a mai arĕtat odată firea îndestul de cunoscută, în fine a căutat nutremêntul predilect al „Tribunei“ — gâlceava.

Sĕ-'l lăsăm dar pe dênsul în pace, adunărei învĕțătorilor din Sebeș însĕ étă ce-i rĕspund:

1. Dau 200 fl. v. a. pentru scopurile reun. nóstre învĕțătoresci din Sebeș, dacă ea sau altcineva 'mi dovedesce, că eu „am atacat în public“, fie pe dl Beșa, fie pe altcineva, fie acum, fie alte dăți. Eu în tótă viéța mea nu am atacat pe nimeni, nici în public, nici altcum; — acésta nu m'i-a fost meseria,... am fost însĕ adeseori necesitat a mĕ apĕra de atacurile altora, ca și în casul de față, și m'am consolat numai cu vechiul adevĕr, că fórte rar se sburătoresc de ómeni arbori neroditori.

Adunarea învĕțătorilor, ca a unor ómeni de carte, trebuia sĕ scie că „a ataca în public“ însémnă altceva, decât ceea ce a voit dl Beșa se'i se plângă și mai trebuia sĕ scie din antecedențele publicate, că nu eu, ci tocmai dl Beșa fusese cel ce escepționênd mâncărimea, de a scrie, fără nici o ansă și fără nici un drept, cum însuși recunósce, atacase, că prin urmare eu și în casul acesta mĕ aflu în defensivă.

2. Dau alte 200 fl. numitei reuniuni, dacă ea s'au altcineva 'mi descopere în întréga corespondența de sub întrebare, care conține mai multe mii de cuvinte, cuvêntul „pătimaș“, ba aș putea sĕ mĕ prind, că eu nu am întrebuințat acest cuvênt nici în vorbire nici în scriere în tótă viéța mea și adecă din simpla causă, că cuvinte ca „pătimaș“, „pipaș“, „clicaș“ etc. 'mi sună la ureche cam țigănesci.

Dacă însĕ adunarea învĕțătorilor nu ar putea descoperi în corespondența mea cuvêntul, ce mi-l impută, atunci sĕ nu se supere, că me voi mira și eu și alți ómeni de ușurătatea, cu carea dênsa amestecându-se în afaceri, ce nu o privesc, își ia conclusele..

3. Dau în fine alte 200 fl. aceluia, care-mi va dovedi, că cuvêntul „nemernic“ întrebuințat în frasa: *„In fine nu observi dta, că prin închipuitați jertfire pentru poienari, dta dle Beșa, care aci esci și totdéuna ai fost un nemernic și — afară de lăudăroșie — nu ai nici cel mai neînsemnat merit faptic la rĕvașul dtale, dai pălmi tuturor fruntașilor, cari au povățuit și povĕțuesc acéstă comună“* .... nu însémnă aceea, cumcă Beșa în P. nu jócă un rol povĕțuitor, ci rolul unui om, a-și ḑice nimerit aci, un rol mărginit la chemarea sa, fie apoi, că nu voiesce a se avênta la un rol povĕțuitor, fie că nu are destoinicia ori popularitatea necesară.

La acest loc aflu necesar a-i aduce aminte adunărei învĕțătorilor de cuvintele biblice; *„Au dóră Tu esci un nemernic (strein) în Jerusalim și nu sci cele-ce s'a întêmplat în ḑilele aceste?!...* Acel Tu era mântuitoriul și Mântuitoriul nu s'a supĕrat... Beșa da.. ér adunarea învĕțătorilor în pripă mare fără causă și in necompetență, i-a secundat.

Așa stând lucrul cu „atacul în public“, cu „pătimaș“ și cu „nemernic“; ce sens are conclusul adunării?

Socot, că cei mai pricepuți membri ai acelei adunări se vor fi convins odată mai mult, că nu e bine, când te amesteci în certuri, ce nu te privesc nici este bine a te face procator sau judecător cu o armatură atât de superficială.

Dealmentre eu cunosc personal o sumă de învĕțători inteligenți din reuniunea sebeșană, și deórece ni se spune, că președintele reuniunei a cedat presidiul v. președintelui Beșa, pentru ca acesta în propria causă se pótă lua un conclus atât de ridicol, deórece mai departe nu mi este iertat a presupune, că acesti inteligenți învĕțători se nu-și fi tras séma nici cu punctul de competință, nici cu gravitatea și consecințele causei și nici cu superficialitatea dovedită, presupun cu tot dreptul, că dĕnșii dimpreună cu președintele nu vor fi contribuit la acel conclus, ci vor fi rĕmas pe séma dlui Beșa și a cumetrilor sei dela „Tribuna“, numai cei mai geniali dintre dênșii.

Și numai astfel se va fi putut publica în „Tribuna“ un conclus caraghios al reuniunei, pe care apoi adevĕrata reuniune, sĕ se vadă necesitată a'l desminți....

Mai am o întrebare:

Cine a fost, cine a putut fi de drept, „biroul, care s'a însărcinat, cu publicarea acestui conclus“, menit a da un atestat de bună conduită dlui Beșa și a brusca ómeni absenți, cu care adunarea nu avuse a face chiar nimic?!

Rĕspuns: Notariul și președintele adunărei, dl. Beșa însuși!....

.... Apoi acest fapt totuși e prea ridicol.

Acest ridicol mai are dór păreche numai în desțelinirea Poienei prin Beșa, în jertfirea vieței, sănĕtății și averei lui de 2500 fl. pentru Poienari, în închipuirea lui, că va străluci printre vécuri, ca Eminescu.

Acest ridicol 'și mai are dór păreche, în ceea-ce scrie dl Beșa amicilor sei din România, că el e „fundatorul „Fóiei Poporului“ “ ...

Acest ridicol 'și mai are păreche dór numai în faptul, că directorul „scólelor“ din Poiana în tótă viața sa a avut de a povĕțui numai suma de 100 fl, pe care Ven. Cons. Archid. la rugarea mea a dato în an. 1890 ajutor scólei din Poiana, și despre care dênsul, nici până astăḑi nu a dat socotélă. Adecă a urmat și aci moralei rudeniilor și magistrilor sei dela „Tribuna“.

Acest ridicol este atât de ridicol, încât nu pot încheia decât cu cuvintele *„parturiunt montes, nascitur ridiculus mus“*.

N. Maneguțiu,

---

*) In Poiana esistă o singură scólă, veḑi șematismul bisericei.... Din incidentul, că cursurile acestei scóle sĕ țin în 2-uĕ case deosebite, numai o vanitate fórte desvoltată 'și póte formula titula de director al „scólelor din P.“

Noutăți.

Invitare la concertul împreunat cu teatru și joc, ce se va arangia de „Reuniunea sodalílor români din Sibiiu“, Luni, in 25 Decembre v. (ḑiua de Crăciun) 1895, in sala dela „Gesellschafthaus“. Comitetul reuniunii. Inceputul la órele 7 séra. Prețul de întrare de familie à 3 persóne 1 fl. 50 cr., pentru domni 80 cr., pentru dame 50 cr. Suprasolviri benevole se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ḑiaristică. Bilete de întrare se capĕtă începênd de Joi, 2 Ianuariu n. la „Institul Tipografic (strada Poplăcii Nr. 15), la „Librăria Archidiecesană“ (strada Măcelarilor Nr. 45) și séra la cassă.

Program:

1. „Deștéptă-te Române“, esecutat de musică.
2. „Stéua României“, de Wiest, cor bărbătesc.
3. „Nu mĕ abandona“, esecutată de musică.
4. „La isvor“, cor mixt de Kirschner.
5. „Ochi albastri“, de Dinicu, esecutată de musică.
6. „Unde ești“, de Cavadia, solo, cântat de dl George Poponea.
7. „Tu care ești perdută“, de Dinicu, esecutată de musică.
8. „Steluța“, cor mixt.
9. „România“, vals de Ivanovits, esecutat de musică.
10. „Moțul la drum“, de Vidu, cor bărbătesc cu solo.
11. „Nunta țĕrănéscă“, de Wiest, esecutată de musică.
12. „Cât aș dori“, romanță de Vasiliu, solo, cântat de dl Stefan Vlad.
13. „Domnul Tudor“, poesie de I. Niculescu, declamată de d-șóra Lucreția Imbuzanu.
14. „Marșul lui Mihaiu-Vitézul“, esecutat de musică.

Teatru: *„Rămășagul“*, proverb cu cântece într'un act de Vasile Alexandri. Persónele: Teodoreanu, particular bogat dl George Poponea; Smărăndița, femeia lui dșóra Eugenia Grecu; Tinca, vara Smărănditței, dșóra Maria Costea; Nicu, tinĕr domnul Ioan Apolzanu; Madam Franz, guvernantă, d-șóra Elena Poponea; Un lacheu, ⁂. După producțiune urméză joc. Fumatul înainte de órele 10 este oprit.

Acele stimate persóne, cari la cas că n'au primit învitări, sunt rugate a se considera prin acésta de învitate.

⁂

O regină-medic. Amalia, regina Portugaliei, terminându-și in sĕptĕmâna trecută anul al doilea de medicină, a depus un esa-

---

Dac unul din popórele morale. Astfel condus de representanții religiunei poporul Geto-Dac a ajuns sĕ fie un popor moral, brav în lupte și temut de vecini.

Din escesele, ce sĕ petreceau cu ocasiunea misterelor lui Dionisios-Sabazius, precum și din corupțiunea moravurilor ca reacțiune, a eșit clasa de preoți numiți Ctiști sau Poliști. Ei trăiau retrași de lume, se abțineau ca și ceilalți preoți, de contactul cu femeile, de carne și vin și se nutreau numai cu miere, lapte și brânză. Acéstă clasă de ómeni solitari aveau comunitatea averilor și se ocupau cu agricultura.

După-cum se observă pe marele monument numit *Columna lui Traian*, și care s'a ridicat la Roma în onórea acestui victorios imperator, Dacii sĕ purtau fórte barbar față de prisonierii luați în rĕsbóie. Avênd credința în nemurirea sufletului și considerând mórtea ca o fericire, de aceea ei schingiueau pe nenorociții prisonieri înainte de ai omorî; femeile mai cu sémă se îndeletniceau cu niște asemenea crude ocupațiuni.

La Geți esista poligamia și după-cum spune Strabon, fie-care avea unspreḑece până la douĕspreḑe femei, iar cei cari nu puteau sĕ aibă peste patru sau cinci se credea, că a trecut prin viață fără sĕ fi gustat plăcerile conjugale.[1] Poporul Dac pare însĕ, că avea moravuri mai curate, căci lor nu li sĕ atribue poligamia. Ei sunt considerați ca ospitalieri, caști, cumpătați în mâncări și bĕuturi, ascultând poruncile regilor și ale preoților și apți pentru a primi cultura.

Afară de religiunea arĕtată până acum mai esista la dênșii și cultul Cabirilor. Acest cult sĕ afla rĕspândit la tóte popórele din Orient, precum și la Germanii și Celții din Occident. Origina acestui cult este din Asia-Mică și anume din Frigia, ér de acolo s'a întins peste tot ajungênd și la popórele din Dacia.

Cabirii erau în numĕr de trei și avéu următórele numiri: Axieros, Axiokersa și Axiokersos, ér pe lângă dênșii, ca un personagiu secundar, era Kadmilos.

Unii scriitori și cercetători archeologi socotesc, că acest cult 'și-a luat nascere din vechia credință, că focul, sub cele trei aspecte ale sale, ceresc, maritim și terestru, este principiul tuturor lucrurilor, alții îi privesc pe Cabiri, ca o emanațiune a unei ființe superióre din care se nasce universul întreg cu asistența unei a patra persóne, ér alții ca un cult propriu al metalelor. Din tóte aceste păreri, esprimate de archeologii renumiți ai Occidentului, reese, după-cum cu drept cuvênt arată dl T. Antonescu,[1] că acéstă triadă cabirică, Acsieros, Acsiokersa și Acsiokersos, predomină cu puteri nemărginite asupra celor trei elemente principale ale lumei, cerul, pămêntul și apa, iar pe lângă ele sĕ mai adaugă și un al patrulea element, Kadmilos, servind sau ca mediator între creator și substanța creată, sau ca un simplu spectator al marelui mister al naturei. De aici sĕ vede, că nici până acum nu s'a putut ajunge la o esplicațiune satisfăcĕtóre în privința cultului Cabirilor, ér părerile învĕțaților archeologi difer unele de altele și multor simbóle de pe monumente nu li s'a putut da nici o esplicare, rĕmânênd încă enigme.

In urma cercetărilor făcute și în țară la noi, s'a constatat, după monumentele găsite, esistența cultului Cabirilor. Aceste monumente, de o vechime fórte mare, sunt sculptate sau în bronz, sau pe piatră și altele chiar pe pietre prețióse, representând prin figuri și simbóle aceste mistere religióse. Dl Antonescu în scrierea sa asupra Cabirilor esplică mai multe table de acestea, care sĕ găsesc sau în museul nostru, sau în museele strĕine, dând chiar desemnuri după aceste monumente. Intre altele d-sa la pag. 3 în scrierea sa esplică prima figură a unui monument de bronz găsit în România și arată, că el represintă o ediculă, al cărei fronton este format din douĕ linii răsucite, servind drept calcane; în timpan sunt doi șerpi lungi, capetele lor plecate în jos, par a mușca tabulamentul ediculei. Frontonul sĕ radimă pe douĕ columne, între care se observă un călăreț cu tunica scurtă și strênsă la brâu și cu mantia pe umeri, amêndouĕ fâlfăind în vânt; cu mâna-i dréptă ridică în sus un potir sau o cupă; pe cap pórtă o căciulă frigiană sau țurcă, adusă înainte; piciorul dă pintini calului, care e pornit spre drépta. Dinaintea lui stă o femeie, a cărei față e fórte alterată; cu mânile, acéstă figură, întinde o tipsie spre botul calului. Scena se complectéză printr'un al treilea personagiu asemĕnat cu călărețul și stând la spatele lui; în mâna stângă acesta ține, tocmai în dreptul códei animalului un ce rotund, póte o hârcă sau un craniu omenesc, ér pe cea dréptă o înalță în sus, par' că ar turna cu dênsa dintr'un corn de men la universitatea din Lissabona cu fórte bun succes. Corpul profesoral felicità pe tinĕra regină, care va mai fi doi ani ascultătórea facultății, spre a fi apoi promovată la gradul de doctor. Regina s'a apucat de studiul medicinei din pasiune pentru sciințe. Ea visitéză fórte des și spitalele, unde însași îngrijesce cât sĕ póte de delicat de bolnavi.

---

[1] Xenopol, pag. 104 Tocilescu, pag. 276.

[1] Cultul Cabirilor în Dacia, pag. 124. Tocilescu, Dacia înainte de Romani. Nota dela pagina 335—339.

* * *

Societate de surori sfinte. In orașul Belton din statul american Texas esista o reuniune de femei, — constătătóre din 32 membre — numită „sacres sisters“ (surori sfinte). Societatea s'a înființat la stăruința d-nei Wirther, care avuse deja 12 copii când în contra voinței bărbatului sĕu, s'a apucat de întruparea acestei idei. Principiile fundamentale ale reuniuni sunt: Abandonarea căsătoriei, comunitatea în avere, un mod de viață retras și isolat. Au trecut deja 19 ani, de când sustă acéstă societate și prin munca lor au adunat o frumósă avere.

Primul hotel din Belton e proprietatea lor și nu este nici o intreprindere rentabilă în care sĕ nu figureze ca acționare. Cu tóte că duc o viață cât se póte de isolată, totuși iau parte la ori-ce mișcare de caracter uman. In fie-care ḑi țin serviciu divin preamărind pe Dumneḑeu prin rugăciuni și cântări. In afacerile lor dau un rol însemnat și mână liberă statului. Dispun de o frumósă bibliotecă și se luptă pe tóte terenele pentru dobândirea dreptului de a avea și femeile vot în afacerile publice ale statului.

* * *

Beția femeilor engleze. Despre acésta scrie Dr. Norman Kerr în ḑiarul „London“, ḑicênd între altele: „Imi pare rĕu, că trebue sĕ spun, cumcă beția sĕ lățesce fórte tare între femeile engleze din tóte clasele. Este lucru de tóte ḑilele de-a vedé femei mergênd la cârcimă, unde sĕ îmbată, — lucru ce sĕ practică numai de vre-o 10 ani încóce. In unele părți ale Londrei sĕ vĕd în tótă Lunia pe strade grupe de femei bete în etate de câte 18—50 de ani. — Numĕrul femeilor mórte din causa beuturei, încă sĕ înmulțesce tot mai tare.

* * *

Originea țiganilor. Țiganii sunt un popor, care și a avut légănul pe marginile rîului Inda. Ei au fost goniți din țara lor prin revoluții politice și persecuții religióse, au trecut în Egipet și Asia mică, de unde au trecut în Europa cătră finele secolului al XIV-lea, și așeḑându-sĕ pe lângă Dunăre, (parte în România, parte în Bulgaria) au început a sĕ rĕspândi în tótă Europa. Astăḑi sĕ găsesc mai în tóte părțile sub diferite nume: așa, în Francia sub nume de egipteni sau boemeni; în Englitera sub numele gypsies; în Italia, zingari, în Ispania gitansi, etc. In tóte țĕrile pe unde sĕ află sunt în stare de vagabunḑi.

Limba lor e o derivație a limbii sanscrite, ceea-ce învederéză, că sunt popóre orientale; ei au străbătut Europa în tóte direcțiunile, mai totdeuna fără a sĕ stabili într'un loc, s'au amestecat cu tóte națiunile fără a sĕ contopi cu ele, fórte puțini dintr'ênșii s'au apropiat de orașe și sate, ca ferari și lăutari, restul în maioritate sunt și astăḑi nomaḑi locuind sub corturi, purtându-și copii în desagi, pe cai și măgari, ocupându-sĕ mai mult cu cerșitul și cu hoții, proști în aparență, dar fórte deștepți și întreprinḑĕtori la hoții. Acésta națiune, misteriósă și nomadă, a resistat cu multă tărie civilisațiunei moderne, care o'a încungiurat fără a-l pĕtrunde; nici timpul nici contactul, nu a putut influența nimic asupra lor. Au rĕmas tot așa primitivi cum au venit, ei nu sĕ însóră decât între ei, conservându și obiceiurile și avênd religiunea lor proprie, căci de altfel sunt creștini numai după nume.

Un engles, Feorge Baraow, membru al societății biblice din Londra, a trăit între gypsies (țigani) din Englitera mai mulți ani, a învĕțat limba lor, și s'a încercat a rĕspândi biblia printre ei, a tradus în limba lor evangelia lui Luca, a tipărit-o într'un mic și frumos format; îndată ce le-a dat-o, ei s'au gândit, că acéstă carte sfântă îi va ajuta la hoții, de aceea au început a o considera, ca un talisman, -o luau în buzunare totdeuna, când mergéu sĕ facă vr'o hoție, sau vre-un omor.

In România după emanciparea țiganilor, s'au încercat mulți proprietari a-i localisa prin sate, unde ședéu iérna, dar cum venia primăvara, ei își luau cortul și copii plecând cu cățel, cu purcel cu tot. S'au încercat de asemenea a-i deprinde cu munca câmpului, dar n'au reușit, căci dacă îi punea la cultura porumbului, ei opăréu sĕmênța de porumb, astfel că nu mai rĕsărea; dacă îi punea la sapa porumbului, tăiau rĕdăcinile porumbului tinĕr pe sub pĕmênt, și a doua ḑi sau a treia ḑi tot porumbul săpat de ei sĕ usca. Le place mult sĕ ducă o viață leneșe, în genere sunt murdari și au un traiu miserabil. Bine înțeles, că aci vorbim de țiganii nomaḑi, nu de țiganii de vatră, cari au locuință stabilă prin sate, ba unii și prin orașe.

(Am. Tiner.)

* * *

Originea păpușelor. Consilieriul de justiție Seoger din Breslau a ținut o prelegere în ședința membrilor museului de anticități din Silesia asupra originei și istoriei păpușelor.

Pentru a fi mai bine înțelésă tema, s'au adunat ca vre-o 40 de păpuși mai nouĕ și mai vechi din colecțiunea museului din Breslau, și dela unii proprietari privați, și o colecțiune de fotografii preistorice de pe timpul Romanilor și a egiptenilor.

Vorbitorul ḑise, că originea păpușelor este a se atribuí puterei de a fantasa a omului.

Băiatul însuși este inventatorul păpușei, și el nu socotesce păpușa, care e soțul de joc, ca un obiect fără viĕță, ci ca pe o ființă viuă. Mintea și jocul copiilor au esistat de mii de ani și vor esista cât va trăí lumea.

In museul britanic din Londra și în cel din Leyden se află nisce păpuși de lemn și de piele, cari se pot mișca; Indienii și mai târḑiu Grecii și Romanii au avut păpuși pregătite din os de fildiș, de cari s'au aflat câteva în catacombele din Roma.

In Grecia era datina, că fetele când erau mirese își consacrau păpușele lor ḑeiții Aphrodita, și un asemenea obiceiu a esistat chiar și în Germania. In Germania s'au făcut nisce descoperiri din periodele vechi, când se pregătiau păpuși din lut, de cari câteva sĕ află în museul etnologic din Berlin.

Cât de plăcute erau păpușile în evul mediu sĕ vede din scrierile poeților germani de pe atunci și din o descoperire făcută în anul 1859.

Industria păpușelor era în flóre în secolul al 16-lea și al 17-lea, când se pregăteau în Augsburg și în Nürnberga case de păpuși, dintre cari se mai află 8 esemplare, anume: 5 în museul german din Nürnberga, 1 în museul de industrie din Bavaria, 1 în museul de industrie din Berlin, și 1 în museul din Kensington.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Dela pólele Retezatului în Decembre 1895.

Onorate dle redactor!

Dela începutul „Tribunei“ capul bisericei nóstre, Escelenția Sa metropolitul, Miron Romanul, este un stîlp, în care lovesc fără crutare toți redactorii ei.

Din celea esperiate cu drept ḑis: punctul lor de mânecare și cel mai esențial în programul tribuniștilor este acesta, ca sĕ tulbure liniștea între frați.

Ori cât va bălăcări „Tribuna“ și ori cât se va încerca a batjocori pe capul bisericei gr. or. pe credincioșii acesteia nu-i va putea converti la altă lege, nici nu-i va succede a ne despărți de cătră capul bisericei nóstre ortodocse, pentru-că intențiunile „Tribunei“, de mult lățite între fii bisericei nóstre, ne au deșteptat convingerea precum și cunoscința de sine și lege.

De vr'o 2—3 sĕptĕmêni mai în toți numerii sĕi „Tribuna“ aduce înjurii la adresa capului bisericei nóstre și tot pe nedreptul, numai ca sĕ'și împlinéscă misiunea și propusul sĕu, scornesce și inventéză nisce minciuni, cari de cari mai încornurate, de cari înșiși tribuniștii sĕ sfiesc și apoi le rectifică cu batjocură.

Ei nu vreau sĕ cunóscă scutul, ce-l întinde metropolitul credincioșilor sĕi, ci stau la devisa lor: „compromitare cu ori ce preț“.

Subiectele mai recente, prin carì „Tribuna“ s'a compromitat sunt: unitul Ilarie Tulbureanu, învĕțător ortodocs necualificat, carele neavênd cualificațiunea recerută a fost numai tolerat în acésta carieră în tractul Dobrei și mai pe urmă instituit în mod provisoriu în Dêncul mare, protoprebiteratul Orĕștiei, ér dacă este tras în judecată pentru faptele sale și dacă consistoriul nu a aprobat instituirea lui, ce e de vină metropolitul nostru? când nici nu are cunoscința despre celea întêmplate cu unitul Tulbureanu? care multă apă a tulburat și prin „Tribuna“.

Și alte casuri de acestea, ca suspendarea învĕțătoriului unit, Nicolae Trimbițoniu, care spre rușinea lor o atribue metropolitului nostru, ceea ce o rectifică apoi cu suris cânesc.

Dar sĕ Vĕ spun eu domnilor dela „Tribuna“. Nu faceți bine ce faceți; prin compromitările și batjocurile DVóstră, ce le îndreptați — pe nedrept — asupra capului bisericei nóstre, ați atentat la temelia bisericei ortodocse și ca atare ați devenit complicele unui neam, unei confesiuni, a confesiunei ortodocse.

Și iată pentru ce! Escelenția Sa, metropolitul și consistoriul nostru archidiecesan nici când și nici odată nu s'au învrednicit de atari fapte, din contră eu cunosc și știu, că ministrul a suspendat pe învĕțătoriul Georgiu Reitescu din Sânpetru, carele astăḑi zace în temnița din Deva, în urma acusei nedrepte a poporului sĕu, dar metropolitul cu consistoriul nostru archidiecesan, ca un părinte bun îndelung răbdător, ce își iubesce pe fii sĕi sufletesci — până astăḑi nu l'a suspendat, va sĕ ḑică nu s'a supus precum s'a supus consistoriul din Lugoș, care a suspendat pe învĕțătoriul Nicolae Trimbițoniu de aprópe 2 ani și totuși e lăudat, că a comis o faptă vrednică.

Nu sciu cum se va esprima asupra acestora condamnatul, care aḑi a plecat la temniță!?

Onorate Domnule Redactor!

Noi cei dela sate, mai puțin inițiați în de ale politicei ruinătóre de neam după esperințele câstigate, considerăm „Tribuna“, de o propagătóre de discordie între frați, compusă de nesce ómeni naivi, unilaterali, cari mai mult strică decât direg, și cari, batjocurind pe toți, cari nu sunt de acord cu ei, sĕ umilesc și compromit pentru lucruri neesențiale.

Iată dar causa pentru care ómenii dela „Tribuna“ cearcă cu tot prețul și batjocuresc pe capul bisericei nóstre, ca și când nu ar fi și ei descendenți ai divului Traian și nu am forma la olaltă un neam — națiunea română — pe carea unația — la care tribunistii țin prea mult — ne-a slăbit, ba ne-a ruinat.

Stiu ce însamnă ura confesională, pentru că am avut parte de ea, și numai propunerea protopresbiterului Maneguț în „raunirea românilor“ ne va putea scăpa de ura, invidia și pisma confesională.

De alt cum sĕ mĕ ierte Escelenția Sa metropolitul nostru, când vin a constata, că rĕu a făcut chiar dintru început, că nu ș'a împlinit datoria față de acesti ómeni, dela „Tribuna“.

Și nu era greu a scăpa de ei. Iată cum: Sau sĕ le fi deschis visteria sa și sĕ le fi dat bani tribunistilor, cari au păpat 100 mii fl. adunați din sudórea acelor, pe cari îi batjocuresc astăḑi.

Sau apoi, ca cap cu dreptate, sĕ nu fi suferit conspiratori în jurul sĕu, în consistoriu, în redacțiă, nici în alte locuri, și pe care, cum l'ar fi descoperit sĕ l fi dat afară, ca și pe sluga viclénă și leneșe din evangelie.

Cantorul ortodocs.

Bibliografic.

Compas românesc,

anuar financiar, redactat de Petra-Petrescu.

A apărut anul III din acéstă însemnată scriere periodică.

In ea avem oglinda desvoltării și progresului nostru prin așeḑămintele

---

beut. Puțin mai sus de acest personagiu, pe câmpul tablei, este un cap de berbece isolat, ér în partea opusă un peșce, în formă de crap, asemenea singuratic. Pe tóte celelalte figuri sĕ observă și un cadavru călcat de calul călărețului.

După părerea dlui Antonescu, cultul Cabirilor n'ar fi provenit din altceva, decât din impresiunea, pe care o face Arilor primitivi disparițiunea și aparițiunea sórelui și mișcările luceferilor din amurg și din rĕvărsatul ḑorilor; de aici, prin antropomorfisarea acestor date, s'a format dogma fundamentală a cultului traco-frigian.

Mai pe tóte monumentele găsite se observă un corp omenesc călcat în picióre de calul unui călăreț, ér un al doilea personagiu ascunde o hârcă, care e fără îndoială a celui ucis. Mortul represintă Cabirul ucis de ceilalți frați ai sei; tot acésta represintă și pescele sacrificat pe tripod. Sub acéstă representare plastică sĕ înțelege disparițiunea sórelui, închipuit în persóna unui Cabir și ucis de cei doi frați; ér simbolul pescelui semnifică disparițiunea lui în fundul apei, unde reîmprospătându și puterile la un ospĕț de împăcăciune, la care ia parte și ceilalți doi frați Cabiri, reînviază a doua ḑi aducând bucurie tuturor, Femeia de pe monumente, represintă pe mama sau soția celui ucis și își întinde brațele sale rugătóre cătră omorâtori; numai pe o singură figură sĕ observă cum chiar femeia șade de asupra corpului doborât și pare, că ea însĕși ar fi consimțit la acel fapt culpabil.

Din cele arătate sĕ pare, că dogma cea mai însemnată a cultului Cabirilor ar fi credința în nemurirea sufletului și preînoirea lui. După-cum Cabirul după mórte (sórele) își recapĕtă forțe noi și apare pe orizont în cea mai mare splendóre, tot așa și sufletul omului împovărat de păcate, pĕtrunḑênd în secretele naturei revelate, esplicate și dogmatisate în misterele Cabirilor, își recâștigă treptat vîrtutea și curăția.

Se presupune după simbólele de pe monumente, că cultul Cabirilor din Dacia consta din banchete sau agape religióse și aceste banchete erau însoțite de cântecele și jocurile femeilor, însĕ fără sĕ se petrécă și alte scene obscene, ca în misterile bachice și în cele orientale. Nu ori-cine puté sĕ ia parte la misterile Cabirilor, ci trebuia sĕ facă mai întâiu un stagiu de inițiare și sĕ trécă prin diferite grade, până când era primit în numĕrul celor aleși. Ḑeii cabiri erau considerați ca protectori în timpul rĕsbóielor și ca dătători de sănătate și îmbelșugare. Acesta este, în puține cuvinte, și cultul Cabirilor, care se găsea rĕspândit și în Dacia.

Cu astfel de religiune și cu astfel de moravuri a trăit poporul Geto-Dac secoli întregi, până când au fost cuceriți de Romani.

In acest timp însĕ sórele creștinismului apăruse deja pe orizont și raḑele lui calde și luminóse începură sĕ pătrundă și prin pătura cea grósă de nori, cari acopereau popórele din Orient. Una câte una religiunile vechi dispărură față de noua și Dumneḑeeasca religiune propagată de însuși Fiul lui Dumneḑeu. Moravurile cele barbare dispar și fac loc la altele mai blânde și mai umane. Noua religiune a combătut poligamia, sacrificiele umane, bachanaliele și tóte celelalte obiceiuri păgâne. Poporul cel nou, format din amestecul dintre Dacii rĕmași și coloniștii Romani, primesce în curênd creștinismul. In locul ḑeilor păgâni încep sĕ adóre un singur Dumneḑeu și noua religiune, care în curênd ajunge triumfătóre în imperiul roman, rĕspândesce binefacerile sale cele mari și asupra acestor țĕri dela Dunăre.

(Biserica ortodocsă română.) *M. P.*

de bani, cari iau un avênt îmbucurător în tóte părţile locuite de românii din Transilvania şi Ungaria. In ea avem istoria acestor aşeḑăminte, numele tuturor acelora, cari au contribuit la desvoltarea lor şi cari le conduc.

Dl Petrescu, pe lângă datele acestea, a mai adaus, în fie-care an, şi alte lucruri practice şi folositóre. Astfel la anul I. găsim un tractat practic efectele de burse. Ce sunt ele? cum sĕ negociază? cum sĕ păstréză?

La anul II. găsim un tractat practic, cu formulare, despre poliţe sau cambii. Cum sĕ le scrii? cum se grijesci de ele? cum sĕ te feresci de spese de protest etc. Tot aici este legea cambială tradusă întrégă.

Anul III. are partea I. din legea comercială, care este neapĕrat de lipsă pentru ori cine, care se ocupă cu afaceri de comerciu. Cine sunt comercianţii? Firme, registre, procurişti, personalul ajutător. Societăţile comerciale: colectivă în comandită, pe acţii, asociaţiunile. Fondarea societăţilor. Ce au sĕ conţină statutele? Direcţiunea, comitetul de supraveghiare. Drepturile membrilor. Lichidarea societăţilor.

Recomandăm celor interesaţi acéstă scriere, care se póte procura de-a dreptul dela autor în Braşov. Preţul; a. I. à 50 cr., an. II. şi III. à 75 cr. (România fr. 1.50, fr. 2.)

Loterie.

Sâmbătă, în 28 Decembre n. 1895.

Viena:	7	2	20	75	27
Timişóra:	34	11	13	10	64

Nr. 634. 1895 [224] 1—1

Publicaţiune.

Prin sentinţa Preavenerabilului Consistoriu Archidiecesană din 28 August 1899 Nr. 5330 Bis, Maria Căbaş din Daneş gr. or. este totalminte divorţiată de către pribegitul ei bărbat, Elie Medrea gr. or. din Saes, ceace în sensul §-lui 124 din Regulamentul pentru procedura în cause matrimoniale din anul 1878, se aduce la cunostinţă publică.

Sighişóra, 24 Novembre 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	**Budapesta**	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	**Szolnok**	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	**P. Ladány**	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4,52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—	Ghîrbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11 32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27	**Ghiriş**	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50	**Cucerdea**	—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. **Teiuş.** pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. **Copşa-mică** pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	**Sighişóra**	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Haşfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apaţa	Circuléză numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. **Braşov** pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiş	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	**Predeal**	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. **Bucuresci** pl	—	8,35	—	3.15	—

Ghiriş — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.21		**Ghiriş**		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.41		**Turda**		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36		7.40	Carei-mare	7.10	3.16		9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Braşov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl. **Braşov** sos.			7.36	1.29	
	9.05	5.13						7.21	1.14	
	9.37	5.45			Cristian			6.51	12.51	
	9.57	6.05						6.41	12.41	
	10.17	6.25			Tohanul vechiu			6.16	12.15	
	10.28	6.36			sos. **Zernesci** pl.			6.06	12.05	

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.35	4.25	10.28		**Simeria**		4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna		4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12		**Hunedóra**		4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 20	8.50	—	3.01		**Braşov**	8.15	1.46	—		7.12
5.53	9.33	—	3.34		Prejmĕr	7.45	1.16	—		6.34
6.45	10.49	—	4.17		Sepşi-S.-Georgiu	6.53	12 25	—		5.28
8 08	12.48	—	5.46		Covasna	5.38	11.08	—		3.43
8.45	1.37	—	6.23		**Kezdi-Oşorheiu**	4.56	10.25	—		2.37

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	**Budapesta**	7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05	**Szolnok**	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. **Arad** pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35						
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaţ	10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	—	8.19	—	6.17
—	3,31	5.15	—	7.17	Pauliş	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53	Soborşin	8.20	6,34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22	Zam	7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		-
—	—	8.52	9.57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10 08	11.02	**Simeria** (Piski)	6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕştia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	—	10 16	—	12.06	Şibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vinţul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	**Alba-Iulia**	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos. **Teiuş** pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10.25	pl. **Budapesta** sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos. Timişóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeş	5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	–	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.25	8.10	3.11	8.59	**Cucerdea**	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32	
—	5.07	10.27	5.26	11.11	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—	
—	7.19	12.21	7.19	—	**Reghinul-săs.**	—	7.49	3.25	8.25	

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. **Copşa-mică** sos.	9 34	12.35	6.20	3.39	—
—	5.18	2.50	12.—	7.41	Şeica mare	9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneş	8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6 35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marţi şi Vineri	4.36	1.46	—	pl. sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marţi şi Vineri	—
—		4.48	1.58	—	Şelimber	7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—	Veştem	7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Şebeşul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54		—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—	Cârtişóra	5.01	5.48	-	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpaşul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viştea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beşimbav	4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
-	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.28	4.05	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.20	11.30	5.—		**Arad**		10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.47	6.14		Vinga		9.42	2.40	10.11	—
—	8.01	2.05	7.39		**Timişóra**		8.20	1.12	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

11.—	6.10	11.27	4.20		**Simeria**		4.25	10.33	8.47	8.24
12.48	7.31	12.48	6.03		Haţeg		2.58	9.05	7.34	2.03
4 30	9.55	3.40	9.05		**Petroşeni**		12.—	6.10	5.25	11.25
5.15	10.20	4.05	—.—				8.38	—	4.54	9.48
6.20	11.32	5.10	—.—		Vulcan		7.47	—	3.56	8.57
6.40	11.55	5.30	—.—		**Lupeni**		7.15	—	3.21	8.25

Sighişóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08		Sighişóră		9.51	5 32	—	—
—	—	6.20	1.59		Odorheiu		7.15	3.—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

34500
68476-
11450
25379 90

Nr. 140 Sibiiu, Joi, 21 Decembre 1895 (2 Ianuariu 1896). Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 20 Decembre, 1895.

Ḑiarele din capitală tractéză o cestiune de caracter pur literar, că reia i dau o deosebită importanță. Ne vom ocupa și noi cu acea cestiune din al nostru punct de vedere.

Este vorba de o nóuă jertfă materială spre scopuri național culturale unguresci, și când e vorba de scopurile naționale culturale, atunci nici o jertfă nu póte sĕ fie prea mare.

Guvernul nostru în cele ale scólei s'a pus în fruntea curentului de magiarisare, el ține cârma, și el conduce luntrea printre valurile apei, care nici decum nu voesce sĕ ia un curs mai lin.

De ani 16 s'a întrodus limba magiară în scólele poporale, și resultatul nu mulțumesce nici pe guvern, nici opinia publică, cari ambii au așteptat minuni dela nóua reformă cu limba magiară.

Băieții eșiți din scóla poporală nu mai au ocasiune sĕ audă vorbă unguréscă, faptice uită și puținele cuvinte, câte au învĕțat în scólă

Guvernul a observat acéstă stare de lucruri, și prin o nóuă ordinațiune a regulat instrucțiunea și în scólele de repetițiune, și a pus pondul principal pe învĕțarea limbei unguresci.

Instrucțiunea în scólele de repetițiune se face în 5 óre pe sĕptĕmână în timp de érnă, și în 2 óre în timp de vară

Și acésta e puțin, de aceea guvernul s'a îngrijit, ca tinerimea sĕ ducă cu sine o comóră și în viéța practică.

A jertfit deci guvernul suma de 13.000 fl. spre scopuri culturale.

A apărut în ḑilele aceste o broșură, chemată a introduce în conversațiune límba magiară. Autorul ei este un literat ungur, care mai e și deputat dietal, și aparține partidei guvernamentale.

Titlul broșurei este: Lecțiuni de conversațiune, pentru scólele poporale

Chemarea ei este sĕ fie cheie, care sĕ deschidă ușile, spre a întra în inimile elevilor cunoscința limbei magiare.

Broșura s'a tipărit în mii și mii de esemplare, paralel cu tecstul unguresc s'a făcut traducere și în celelalte limbi din patria nóstră, și in acest chip s'a dat în mânile junimei un nou mijloc pentru a învĕța limba magiară, căci la noi în patrie e firmă convingerea, că învĕțarea limbei magiare e trépta cea dintâi spre magiarisare.

Ḑiarele din capitală tractéză cestiunea din punct de vedere financiar.

Se susține, că autorul broșurei a fost remunerat cu un onorariu de 3000 fl. librariul cu 10 000 fl.

Pe noi acésta nu ne impórtă

Noi am fost și suntem de părerea că din capul locului a fost riscată intreprinderea. Cestiunea pentru noi a fost: întroducerea limbei magiare în scólele poporale, zădărnicesce progresul, la care ar puté ajunge scóla.

Esperiența de 16 ani vorbesce pentru convingerea nóstră.

Broșura din cestiune estre tradusă in o limbă românéscă atât de stricată, încât dacă din batjocură s'ar fi făcut o asemenea traducere, mai rea nu putea fi făcută

Nu s'a făcut deci nici un folos cu broșura acésta, ea însĕ caracteriséză curentul cultural din statul nostru, de aceea a trebuit sĕ luăm notiță deacéstă nouă încercare de a ferici poporul român.

Revista politică.

Sĕ înțelege aprópe de sine visita cancelarului german și amicabila primire, care i s'a făcut în Viena. Când convin conducĕtorii politicei esterne, ei sĕ folosesc de ocasiune, sĕ se salute reciproc Când a petrecut contele Goluchowski în vara trecută la Ischl a făcut o visită cancelarului german în Aussee și acum, pentru că principele Hohenlohe vrea sĕ petrécă sĕrbătorile în Moravia, sĕ folosesce de ocasie, ca sĕ-i întórcă visita. Amêndouĕ monarchiile au crescut aprópe împreună de când cu alianța încheiată între Bismarck și Andrássy pe terenul politicei esterne, așa că ori-care din amêndoi conducĕtorii ai acestei politici póte lucra în numele ambelor monarchii. Tocmai pentru acésta e indispensabil, ca amêndoi sĕ-și comunice ideile unul altuia, ceea ce mai ușor și mai bine sĕ póte face prin conversație, ca prin schimbare de depeși. Pentru aceea a fost contele Kálnoky la bĕtrânul din Varzin și tot pentru aceea sĕ vor repeți tot mai des visitele dintre cancelarul german și ministrul de esterne austriac. — Deosebite incidente, pericule imminente, cestiuni apropriate nu trebuie sĕ fie căutate și considerate ca motive pentru o convenire, care de sine sĕ înțelege

Materie de discutat au de sigur și acum amêndoi diplomații. Nu e vorba de o amenințare immediată a păcii din lume In Asia de ost iau lucrurile cursul lor normal. Iaponia a a evacuat în Miercurea trecută și cel din urmă punct de teritoriu ocupat de trupele sale In Anatolia va face pórta în curênd ordine completă. Nici America nu-și va ieși din sărită din causa cestiei cu Venezuela. Insĕ politica e arta precauțiunei și a preîntêmpinării. Embrionii viitórelor rĕsbóie esistă; interesele rusesci și englezesci sĕ pot lovi crunt unele de altele. Diplomația puterilor trebue, sĕ caute mijlócele, ca sĕ stângă embrionii, sau, dacă acésta nu sĕ póte, sĕ-și apere interesele lor. In Armenia n'avem nici noi, nici germanii ce căuta, însĕ turburările, anglo-armene amenință, sĕ producă rele în insula balcanică, și aici este monarchia nóstră immediat interesată.

In decursul întregului curs al turburărilor armenesci au urmat ambele puteri europene întocmai aceeași direcțiune, deși Germania, pentru că Austro-Ungaria nu face politică de cucerire, ci numai de ocrotire a intereselor ei, n'a pășit activ. Hohenlohe a spriginit cu căldură inițiativa lui Goluchowski pentru restabilirea concertului european, și și-a întrebuințat influința sa pelângă Sultanul și în cestia rêndului al doilea de corăbii staționare Consensul și spriginul sĕu nu va lipsi nici în casul, când ministeriul nostru de esterne va trebui sĕ întreprindă alți pași pentru restabilirea liniștei și susținerea statului quo.

Politica germană și sub cancelarul cel nou calcă pe drumul bătut de Bismarck; întreține pe cât sĕ póte strînse relații cu Rusia. Timpul a trecut, când aceste relațiuni desteptau gelozie plină de necredință în monarchia nóstră. Esperința a dovedit, că politica berlineză a reținut imperiul rusesc dela o agresiune și astfel a servit politicei nóstre îndreptată numai spre pace. Intr'aceea s'au format între Rusia și Austro-Ungaria relațiuni destul de bune. — Cât timp vor sta lucrurile astfel, pacea Europei nu e amenințată.

* * *

După o stire din Constantinopol, în ḑilele din urmă s'au întêmplat la Zeitun nenumĕrate ciocniri însoțite de mari vêrsări de sânge. In 27 Dec. s'au arestat mulți turci. Intre cei arestați sĕ află doi funcționari civili din ministerul de rĕsboi, un funcționar din ministerul de interne si un adjutant. Aceste arestări stau în legătură cu demonstrația planuită din partea turcilor contra guvernului actual. Versiunea, că armenii vreau sĕ arangeze o demonstrațiune în capitată sĕ susține. — Sultanul a făcut present țarului o păreche de cai și tutun.

Foile din Londra publică o scrisóre aluì Rosebery, fostul premier, în care sĕ ḑice: Cu tótă puternica vorbire alui Salisbury protestul Angliei în cestìa armenéscă a fost fără resultat, intervenirea sa e zadarnică, amenințările sale au rĕmas neconsiderate. Diplomația lui sĕ pare eshauriată, pe când măcelurile arme-

---

FOIȚA.

Dări de sémă.

I.

Clerul catolic din Moldova în sec. XVII.

Codex Bandinus.

Dl *C. Esarcu* în timpul cât a fost ministru plenipotențiar la Roma s'a ocupat neîncetat cu cercetarea prin diferitele archive și biblioteci italiene a documentelor relative la țara și némul nostru. Multe din aceste documente au fost publicate de către Academia română, ér altele vor urma sĕ fie publicate. In cursul cercetărilor dl Esarcu a descoperit în original la un anticar codicele de mai sus, pe care l'a încredințat d-lui *V. A. Urechiă* spre a-l dărui Academiei române, cu condițiunea ea studiul d-lui Urechiă asupra acestui codice și însuși Codicele sĕ fie date publicității. Acéstă dorință s'a realisat căci publicarea s'a făcut în analele Academiei române, seria II, tomul X I și s'a estras și în volum a parte. Titlul codicelui pe traducere românéscă e următorul: „Visitațiunea generală a tutulor bisericilor de rit romano-catolic din provincia Moldovei, cea supusă spiritualei nóstre jurisdicțiuni și îngrijiri, cu multe adnotațiuni de lucruri, cari la scriitori abia sau rar se póte afla, adresată prea sfântului nostru Domn, Domnul Inocențiu Papa al X-lea, Prea marele pontifice al românilor și de asemenea către eminentisemii și reverendisimii domni și patroni ai mei prea iubiți, ai sacrei congregațiuni de propaganda fide cardinali și prea măriții principi ai scaunului apostolic, de mine fratele *Marcu Bandin*, alumnul la Bosnia Argentină a sfântului și seraficului nostru părinte Francisc Minore observante dila Scopia și prin cea divină grație și îndurare a scaunului apostolic archiepiscop al bisericei metropolitane dela Marcianopole în Misia interióră, în domnia Bulgariei și administrator umil și nedemn al Durostorului în aceași Misie și în ḑisa domnie a Bulgariei și al (orașului) Tomis în Sciția la Marea négră și al Moldaviei, la anul Domnului 1646 în 19 Octobre, deși cu o sĕnătate mai totdeuna infirmă și bolnavă, nu numai cu sîrguință începută și sĕvêrșită, dar încă și cu cea mai mare fidelitate și acuratețĕ scrisă și terminată la Bacău în Moldova, în archiepiscopala nóstră reședință, la anul Domnului 1648, în ḑiua de 2 Martiu“. Codicele cuprinde 196 pagini și are un cuprins fórte variat. In el se descrie primirea ce i s'a făcut lui Bandin de către Mateiu Bașarab în reședința sa din Târgoviștea, cea de către Vasile Lupul în Iași, descrierea comunităților catolice în diferite localități din Moldova, starea clerului catolic etc... Tot ce ce ne intereséză în special pe lângă starea catolicismului în Moldova în secol. XVI e starea clerului român și unele din credințele poporului așa după-cum sunt descrise de Bandin.

Clerul catolic din Moldova era incult și imoral. Ți-se sperie mintea de destrăbălarea morală a preoților catolici, cum ne e presentată de Bandin, bărbat cult și doritor de prosperarea catolicismului în acéstă țară schismatică. Așa în Huși el găsesce ca preot paroch pe un ungur, anume Michail Rapezon, om simplu și neînvĕțat, bețiv de frunte și vecinic în ospețe. Din causa imoralității lui credincioșii l'au tras de pĕr și de barbă. Pe alți preoți și călugări i-au junghiat, ér pe alții i-au bătut și i-au aruncat în șanțuri. La aceste fapte preoții au împins pe popor prin viața lor scandalósă, căci ei benchetuesc ḑile și nopți, încât în ḑile de sĕrbători ómenii îl chiamă pe preot dela cârciumă, ca sĕ facă liliturgia și după ce a celebrat liturgia cletenindu-se se grăbesce a se reîntórce la cârciumă.

Tot așa se esprimă despre preoții catolici din alte părți și în special despre cei din Bacău, pe care îi găsesce bețivi, vicleni, mincinoși, nestatornici, prefăcuți. Despre unul spune, că purta cercei în urechi și la gât, destrăbalat în tótă puterea cuvêntului. In Suceva spune, că mai mulți catolici au trecut la Ortodocsism din causa relii purtări a preoților. Așa un bĕtrân sas de 70 ani, cu puține minute înainte de mórte ceru sĕ fie rebotezat ortodox. Pr. Simon voind sĕ-l întórcă dela acéstă hotărîre el rĕspúnse, că de 20 de ani și-a pus în gând asemenea lucru. Căci în acest timp s'au întêmplat fórte multe scandale și află credința catolică ajunsă la ultima decădere în aceste părți.

Aceiași situațiune găsesce Bandin pretutindeni. Ori și unde se îndréptă nu întâlnesce decât neînțelegeri, nemulțămiri din partea credincioșilor catolici față de preoții lor. Conscient însĕ de misiunea sa și avênd sufletul plin de durere de starea deplorabilă a bisericei catolice din Moldova, în tot locul cércă și îndémnă duhovnicesce la îndreptare de moravuri, la unire și la credință.

In tótă Moldova Bandin găsesce în anul 1647, 1020 de case catolice, cu 10 preoți și 30 de diaconi.

In urma terminării visitațiunii în înnesci continuă, guvernul trebue, că a întêmpinat greutăţi. El a stat înaintea alternativei, sau sĕ-i lase pe armeni, sĕ caḑă sau sĕ pună în prospect un rĕsboiu european. „Eu trebue sĕ aud dela guvern, înainte de a-mi spune judecata.

De aceea aştept într'unirea parlamentului.

Grandomania la culme.

Tóte ḑiarele de aici şi din România sunt pline de „Intrarea triumfală“ a Cesarelui, pardon a „Martirului“ Vasiliu Lucaciu în Bucuresci.

După o petrecere de 2 luni în braţele mamei nóstre Roma, fără ca sĕ fi publicat promisul „*Manifest*“ din umbra columnei lui Traian“, cătră iubitul *seu* popor român, părintele Lucaciu, Joi, în 14/26 Decembre de-adreptul din Roma s'a pogorît la Bucuresci.

Deşí în Roma a sĕvêrşit afaceri diplomatice, precum însuşi sĕ laudă, primire oficială nu i-a făcut guvernul României, tinerimea însĕ şi secţia Bucuresci a ligei cu domnul Vintilă Rosetti în frunte şi publicul bucurescean, avisat firesce despre óra sosirei, 'i a înscenat o primire grandiósă.

Ètă cum descrie „Timpul“ acéstă demonstraţiune:

La órele 11 şi 40 trenul sosesce în gară şi părintele Lucaciu se cobóră pe peron în sunetul muzicei şi al uralelor nesfârşite.

Dl Spineanu, preşedintele comitetului naţional studenţesc, îi uréză cel dintâi bună venire şi 'i oferă un frumos buchet de flori naturale. După aceea ia cuvêntul dl Vintilă Rosetti, preşedintele ligei, secţiunea Bucuresci. Un student dela sciinţele politice pronunţă de asemeni câte-va cuvinte de bună venire. Părintele Lucaciu mulţămesce fórte mişcat. „Manifestaţia acésta, de care mĕ simt adênc atins, ḑice el cu voce plină de emoţiune, nu mi-o faceţi mie, ci consciinţei nemuritóre şi nebiruite a românismului“.

La urmă de tot a venit şi dl V. A. Urechiă, care s'a îmbrăţişat cu părintele Lucaciu, dar de astădată preşedintele Ligei n'a pronunţat nici un cuvênt.

In faţa gărei aştéptă o trăsură trasă de patru cai negri, în care sĕ urcă D-rul Lucaciu avênd alături pe dl Vintilă Rosetti, ér în faţă pe d nii Ionel Grădişteanu şi Spineanu.

Trăsura pornesce la pas, urmată de mii de ómeni. Balcónele şi ferestrile de pe calea Griviţei şi calea Victoriei sunt înţesate de lume. Uralele erau nesfârşite, ca şi plóia de flori ce cădea din balcóne. In faţa Episcopiei afluenţa era enormă. In faţa palatului cortegiul se opresce şi aerul rĕsună de un formidabil „ura“.

La feréstra din fund a palatului erau micul principe Carol şi mica principesă Elisabeta. La o altă feréstră din aripa dréptă a palatului se vede A. S. R. Principesa Maria. In tot timpul acesta părintele Lucaciu stă în picióre, cu capul descoperit, pe când muzica intonéză imnul naţional.

La óra 1 fără un sfert trăsura sĕ opreste la Englisch otel, unde s'a reservat etagiul I pentru părintele Lucaciu.

Ér despre ţinuta lui în Bucuresci sĕ depeşéză ḑiarelor unguresci următórele:

Deşi persónele oficiale, ca atari au absentat dela demonstraţiunile arangiate în onórea „martirului“ causei naţionale, Lucaciu în otelul „Englisch“ unde a descălecat, continuu primesce visite dela persóne autoritative, faţă de cari sĕ pronunţă fără nici o reservă despre activitatea sa din viitoriu.

Ḑice, că va continua lupta în contra şovinismului magiar, dela care nu l va reţinea nici o persecuţiune“.

„Vaticanul i-a dat satisfacţie deplină“.

Episcopul Szabó a mers anul trecut în persónă la Roma, ca împreună cu ambasadorul austro-ungar, şi cu guvernul ungar sĕ cerce a-l compromita naintea Vaticanului, dar n'a folosit nimic, pentru că Vaticanul s'a convins, că motorul persecuţiunilor pornite contra lui, nu este alta, decât şovinismul magiar.

„Curia din Roma a şi dispus, ca el sĕ fie reîntrodus în parochia sa de mai nainte“.

„Asta Lucaciu nu o consideră de triumful sĕu, ci de triumful bisericei române **unite**, (aci se manifestă misionariul catolic. Red.) care sĕ estinde atât asupra Transilvaniei, cât şi asupra Ungariei întregi“.

„Lucaciu intenţionéză sĕ ţină mai multe conferenţe despre cestiunea transilvană, cu care ocasiune va da espresiune şi impresiunilor, ce au produs în el conversaţiile, ce le-a avut în Roma cu mai mulţi ilustri bărbaţi de stat italieni“.

„A distribuit „Memorandul“ şi s'a convins, că bărbaţii de stat italieni petrec cestiunile de naţionalitate din Transilvania cu viu interes şi cu multă simpatie“.

„De graţiare n'a pomenit nici un cuvênt“.

„Şi acum, ca şi mai nainte susţine pretensiunile desvoltate în programul din Sibiiu şi în Memorand“.

„De repeţite-ori şi a esprimat bucuria, pentru-că l'au primit cu aşa mare pompă, şi că la primire au participat mai toţi membri Ligei culturale“.

Studenţii universitari vor arangia în onórea lui Lucaciu un banchet.

Sĕ ne întrebăm acum, ce efect a produs în partria nóstră acéstă nouĕ „posare“ a părintelui Lucaciu?

La români efect variat!

Negreşit vor fi şi de aceia între adoratorii lui naivi de prin Sătmar, cari vor salta de bucurie. La bărbaţii serioşi inse, şi credem că chiar şi la o parte din colegii sĕi, fosti membrii ai comitetului central, n'a putut produce decât un simţ de compătimire.

Ér în presa magiară a produs o adevĕrată furiă contra românilor şi strigăt după *legi esceptionale* faţă cu românii trădători de patrie.

Ne mărginim a reproduce numai încheierea din un articol de fond al ḑiarului „Budapesti Hirlap“, care ḑiariu, pe timpul cât după părăsirea Seghedinului a petrecut părintele Lucaciu în Budapesta ḑi de ḑi da buletine despre tóte mişcările lui private şi oficióse în societatea lui Pázmándy pe la ministri, şi aşa ḑicênd îl apoteosa. Ètă cum se espectoréza acest fost amic al părintelui Lucaciu.

„Dar avem altă întrebare: Sĕ póte suferi, ca un om ca Lucaciu, care jócă în Roma pe diplomatul, care provócă în Bucuresci demonstraţiuni în contra Ungariei şi sĕ lasă a fi sĕrbătorit ca duşman al elementului conducĕtoriu al acestei naţiuni, ca un astfeliu de om sĕ pótă avea în acéstă ţară o posiţie, care i dă autoritate şi putere, rol de învĕţătoriu şi conducĕtoriu al poporului“.

Dacă despre acésta n'avem lege, n'are guvernul intenţiune sĕ provóce cât mai îngrabă astfeliu de disposiţiuni legislatorice, cari sĕ facă imposibili în acéstă nefericită ţară acest soiu miserabil de trădători“?

Şi dacă ne întrebăm mai departe că: cine a avut nevoie de acéstă mai nóuĕ demonstraţiune în Bucuresci? rĕspunsul nu póte fi altul, decât nime.

Nici causa naţională a nóstră, pentru că la noi nime nu cere astfeliu de manifestaţiuni, din contră tóte ḑiarele protestéză în contra amestecului stradei din Bucuresci în afacerile nóstre, manifestaţiuni apte numai de a provoca şi în viitoriu, cum au provocat în trecut mĕsuri esceptionale contra nóstră din partea puterei de aici.

Nici România, şi în special guvernul de acolo, căruia i póte procura numai perplesităţi internaţionale, nici conservatorii, cari nu vor sĕ imiteze în astă privinţă pe adversarii lor, când aceia erau în oposiţie.

Cine dară? Nime altul decât numai dl Lucaciu, care sufere de periculosul morb al grandomaniei.

Dar sĕ ne întrebăm în fine, ce urmări vor avé aceste pentru părintele Lucaciu?

Va veni acasă, credem, că va veni, aici însĕ nu-şi va putea împlini promisiunile date în Bucuresci.

Din carul triumfal purtat de 4 cai negri pe strade pardosite şi presărate cu flori, din palatul „Englisch“ şi din banchetele luculice, cu care este desmierdat în capitala României, va cădea în satul Şişesci, unde cu molitvelnicul subsuóră va trebui se alerge prin tină până în genunchi pe la credincioşii sei, ca sĕ-i provadă cu celea ce i impune posiţia sa de paroch.

Ce decepţiune amară va fi acésta!

Era nainte de 1848 la teatrul din Cluş un acteur — atunci se ḑicea comediant — artist renumit şi fórte talentat, numele lui era Coelestin.

Intr'o séră s'a produs în rolul lui Iulius Caesar.

Coelestin şi-a jucat rolul escelent, publicul l'a aclamat cu entusiasm şi l'a sĕrbătorit, ca pe un împĕrat.

Plin de mândrie s'a dus Coelestin acasă după căderea cortinei, ca sĕ cineze.

Nevastă-sa i-a pus cina pe masă, Cina era un blid de fasole, pentru că artistii erau săraci pe vremea aceea.

Bărbatul înfuriat la vederea prosaicei fasole, între înjurături de toţi sfinţii, năvălesce asupra nevestei sale: „cum cutéză ea sĕ ascepte cu fasole pe un Iulius Caesar?

Nu scie ea, că el este astăḑi Iulius Caesar?

Biata femeie, reflectându-i, că Iulius Caesar a rĕmas pe bină, ér acasă a venit numai Coelestin cel sĕrac, care are sĕ se mulţăméscă şi cu fasole, a mâncat o bătae sdravênă dela închipuitul Iulius Caesar, ér Coelestin a rĕmas flămând.

A doua ḑi întreg Cluşul auḑise de tragedia din casa artistului, şi rîdea de bietul Coelestin.

Dela sublim până la ridicol este numai un pas. . . . . .

Noutăţi.

Bal. „Reuniunea femeilor române din Zĕrnesci şi jur“ invită la balul ce se va arangia Marţi, în 26 Decembre st. v. (a doua ḑi de Crăciun) în sala edificiului scolar. Inceputul la 8 óre séra. In numele reuniunei: Comitetul arangiator. Preţul de întrare la bunăvoinţa P. T. publicului. Ofertele marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita publice.

* * *

---

tréga Moldovă, Bandin adreséză preoţilor şi credincioşilor un fel de enciclică, în care le dă mai multe instrucţiuni, dintre care amintesc următórele: „De vor fi prins vre un preot sau călugăr danţând, stând de vorbă cu plăcere cu femei, esercitând usura sau negoţul, frecuentând cârciumele, proferind vorbe neoneste, impudice ori lascive, obligăm pe toţi şi pe fie-care din cei cari îi sciu astfel sĕ-i denunţe la episcop cu sinceritate şi fără părtinire. De asemenea, dacă parochienii vor vătĕma pe preot cu vorbe injuriόse, ei sĕ fie ameninţaţi cu bătaia; de asemenea este obligaţiunea şi aceea sĕ se denunţe la episcop. Făptuitorii unora ca acestia vor fi pedepsiţi cu judecata episcopului ori a aceluia, pe care episcopul îl va fi însărcinat sĕ-i pedepséscă“.

Pe cât de interesante sunt datele ce ni le ofere acest condice relativ la starea materială şi morală a catolicismului din Moldova pe la jumĕtatea secol. al XVI, pe atât sunt mai interesante datele relative la ţară şi în special la biserica nóstră. Aşa el ne vorbesce despre starea preoţimii nóstre, despre înmormêntări, despre mergerea la biserică, despre post şi rugăciuni etc.

Sunt în Moldova 3 episcopi români ortodocsi sub un metropolit, care pórtă numele de metropolit al Sucevei. Unul din cei trei vlădici este de Roman, altul de Rădăuţ, al treilea de Huşi. Ei îşi au veniturile lor, căci posedă fond suficient în moşii şi alte imunităţi. Pe toţi acestia, domnitorul îi pune şi îi scóte din funcţiune *ad libitum*. Metropolitul are însĕ puterea de a molesta pe domnitor.

Românii nu prea merg la biserică, nu sciu decât sĕ facă cruce oblică, nu sciu de predici, nu li-se predă nicăiri catechismul. Ei observă aceleaşi posturi şi sĕrbători ca şi Grecii. Inainte de tragerea clopotelor românii au deprinderea de a bate înt'ro scândură, care obicinuit sĕ numesce tócă. Un óre care prea învĕţat al lor întrebat fiind de ce fac acésta? A înşirat o poveste de babe despre arca lui Noe, îmbrăcând'o în colorile st. scripturi. Dumneḑeu de dóuĕ ori a scăpat némul omenesc. Intâiu prin Noe, ca se nu piară sub apele Deluviului şi a doua óră prin Fiul sĕu. Se bate deci tóca, ca sĕ sĕ reamintéscă timpul acelui cataclism, adecă timpul în care Noe din ordinul lui Dumneḑeu a construit arca, ca sĕ se mântuiască dînsul şi sĕmênţa animalelor. Cât lucra la arcă Noe ajutat de 100 ómeni pe ḑi, diavolul dărîma într'o nópte, deci perduse Noe speranţa de a mai termina arca, până ce spiritul sfânt n'a insuflat lui Noe sĕ bată o scândură resunătóre. Făcênd acésta şi lemnele construcţiunii desfăcute de diavol, la bătaia uneia numai din scânduri prin un divin impuls s'au împreunat unele cu altele, tocmai aşa cum Noe cu ajutătorii sĕi le împreunase. Aşa dar în memoria acestei bătăi de scânduri a lui Noe şi a binefacerii divine a luat obiceiul de a bate scândura înainte de tragerea clopotelor.

Mai era obiceiu în vremea acésta în Moldova ca preoţii sĕ plătéscă contribuţiuni pentru episcopi şi metropolit ori cât li s'ar fi impus pe an. Bandin ne mai spune, că românii nu sciu de ruşine, fiind-că limba, clopotul corpului uman în gura lor rĕsună cu înjurături şi blesteme într'un chip cu totul imprudent. E lucru obicinuit de a trimite pe om la toţi dracii, a împĕca mânia şi rĕsbunarea lui Dumneḑeu, arare ori jură pe st. Treime, şi pe Dumneḑeu şi pe sf. Cruce, pe născătórea de Dumneḑeu, pe sfinţi, pe noroc, pe laptele matern, pe bólă, pe luminarea aprinsă, pe sf. Vineri.

Acéstă lucrare e o monografie istorică fórte preţiósă pentru cunóscerea stării catolicismului în Moldova in jumĕtatea secolului al XVII, cum şi pentru cunóscerea stării bisericii ortodocse române. Lucrarea acésta a fost descoperită numai graţie şi iubirii dlui Esarcu pentru tot, ce este românesc şi am creḑut de datoria mea, sĕ atrag şi atenţiunea onor. cetitori asupra ei, făcêndu-şi în acelaş timp şi un mic resumat din părţile ei mai alese, folosindu mĕ de acésta de traducerea din latinesce, făcută de dnul V. A. Urechiă.

II.

Ireligiositatea.

Dl *Aureliu Candrea*, publică un fórte important studiu în „*Revista Nouă*“, de sub direcţiunea dlui *Haşdĕu*, sub titlul de *Poreclele la Români*. Reproducem aici partea în care enumeră categoria de porecle aplicate de popor acelora, cari nu sunt de o lege cu dînsul şi se găsesce în „Revista Nouă“ Nr. 10—11, anul VII-lea, pag. 409—410.

Poporul socotesce de păgâni nelegiuiţi şi spurcaţi pe aceia, care nu sunt de o lege cu dênsul, care sĕ închină lui Dumneḑeu într'altfel decât dênsul.

Tot asemenea consideră de spurcaţi pe acei de o credinţă cu el, dar cari calcă prescripţiunile bisericii.

Poreclele pe care obicinuesce a le da acestora sunt: *litfă*, *letin*, *papistaş*, *spurcă-miercuri*, etc.

Litfă sau *liftă* se poreclesce de popor un om, ce nu e de o credinţă cu dênsul apoi un om nelegiuit, rĕu, viclén,

Invitare. In ḑiua de 25 Decembre a. c. (ḑiua de Crăciun) se va arangia în Viştea-superióră cu elevii scólei o producţiune musicală-declamatorică-teatrală împreunată cu petrecere cu joc. Inceputul la 6 óre séra. Din venitul curat se vor procura aparate de învĕţămênt şi se va pune basa unui fond scolar. Ofertele benevole se vor cuita pe cale ḑiaristică.

Program:

1. „Condacul nascerei“, esecutat de corul scolarilor.

2. „Nascerea lui Christos“, piesă în 4 acte cu cântece predată de elevi.

3. „Trei Colinde“, esecutate de corul scolarilor.

4. „Toporul şi pădurea“, fabulă decl. de un elev.

5. „Şoldan Vitézul“, canţonetă comică de V. Alecsandri predată de * * *

6. „Glasul străbunilor“, de Lăpĕdat decl. de un elev.

7. „Trageţi hora“, cântec esecutat de corul scolarilor.

Cei-ce doresc a participa la acéstă petrecere sĕ se considere prin acésta de învitaţi, căci învitări speciale nu se fac.

Viştea-superióră, 19 Decembre 1895.

Ioan Banciu,
învĕţător.

* * *

— Elevii cursului prim teologic din „Seminariul Andreian“ învită la „Producţiunea teatrală împreunată cu cântări“, ce se va ţiné Marţi (a doua ḑi de Crăciun) în 26 Decembre st. v., în restauraţiunea „Reithoffer“ din Ocna-Sibiiului. Inceputul la 7 óre séra. Ocna-Sibiiului, în 18 Decembre. 1895. Comitetul arangiator. Preţurile: Locul I. 60 cr.; al II-lea 30 cr.; de familie à 3 membrii 1 fl. 50 cr. Venitul curat este destinat biblioteci scolare de acolo. Suprasolvirile se vor cuita publice.

Program:

1. „Dumneḑeul nostru“, compusă de D. Cunţanu, esecutată de corul cursului.

2. „*Medicul fără voie*“, comedie în 3 acte de I. B. Molière. Persónele: Geronte, mare proprietar, dl D. I. Şortan; Lucinda, fiica lui, d-şóra M. Henteş; Leander, amantul ei, dl M. Todea; Sganarelle, medicul fără voie, dl L. Triteanu; Martine, nevasta lui, d-şóra A. Repede; Robert, vecinul lor, dl. C. Condor; Valere, Lucas, servitorii lui Geronte, dl G. Căzan, şi St. Morariu; Jaqueline, nevasta lui Lucas, d-şóra Aur. Dărămuşiu; Thibant, ţĕran, dl T. Roşca; Perin, fiul lui, dl P. Lula.

3. *a)* „Vino lele“, compusă de I. Vidu, esecutată de corul cursului. *b)* „S'o veḑi mamă“, compusă de G. B., esecutată de corul cursului. După producţiune urméză dans.

* * *

Folosul crocodililor. De când pielea de crocodil a devenit un articlu însemnat în comerciul general de aḑi, locuitorii din provincia Florida pustiesc în mĕsură mare crocodilii, pe aceşti monstri de apă a ţinuturilor esotice. Aşa s'a întêmplat, că din unele ape ale Floridei crocodilii au perit cu totul şi numai atunci apoi s'au convins locuitorii despre serviciul cel mare, pe care aceştia îl aduc omenimei. Cloţanii cei de apă s'au sporit în mod îngrozitor şi fac pagube enorme în sĕmĕnături şi păduri. Din causa acésta guvernul din Florida a oprit pe un timp óre-care pustiirea crocodililor. Sĕ prea póte că şi vechii Egipteni tot din asemenea cause ţineau crocodilul, de un animal sfânt.

* * *

Un duel american. Doi americani avuţi, cari nu se puteau suferí de mult timp hotărîră a se bate în duel, dar nu cu pistolul nici cu sabia, ci cu … locomotiva. Intr'un loc pustiu la marginea unei păduri se construi un drum de fier în lungime de $^1/_8$ milă.

Condiţiunile duelului erau următórele: Fie-care adversar trebuia sĕ se posteze cu locomotiva lui încălḑită după plac la un capĕt al drumului de fier. Pe o mică colină pe care o puteau vedea amêndoi, avé sĕ se dea semnalul prin descărcarea unui pistol, care în casul când nu ar fi fost auḑit, puté însciinţa prin fumul seu pe adversari, ca sĕ fie gata. A doua descărcătură de pistol sau fumul ce se înălţa în sus era semnalul de plecare. Ambii combatanţi stau la locul lor îndĕrĕtul locomotivei înferbântate, cu mâna pe ventil, cu ochii îndreptaţi spre colină de unde aşteptau semnalul. La prima descărcătură un nor alb şi gros se înalţă în aer.

Trec cinci minute, cinci vécuri. In fine étă şi al doilea nor alb de fum se înalţă de-asupra colinei. Ambele locomotive plécă alérgă la început mai încet, apoi din ce în ce li se augmentéza viteza, ér în câteva secunde viteza lor este estra-ordinară. Locomotiva lui Wood merge mai repede; ea trece pe lângă stîlpul dela mijlocul drumului pus ca sĕ marcheze ţînta combatanţilor.

Dar abia mai face 15 metri şi monstrii de varsă foc din gâturile lor, se întâlnesc; ciocnitura fu înspăimêntătóre. Locomotiva lui Wood se rĕstórnă îndĕrăt, cade peste conductorul seu, îl strivesce, îl arde, şi îl diforméză într'o grămadă de carne şi óse. Ceealaltă, a lui Klark, se sparge în partea dinainte. Un vulcan de aburi năvălesce afară mai merge puţin înainte şi în fine se opresce. Conductorul însĕ a dispărut.

In urma ciocnirei îngrozitóre fu aruncat din drum la depărtare de 10 paşi în pădure, unde a şi fost găsit străpuns şi sdrobit şi abia dând semne de viéţă. Faţa nu era de recunoscut, într'atâta îl arse vaporul pe lângă acésta îi mai lipsia şi un picior Transportat acasă, în câteva césuri plătí cu mórte gustul estravagant de a sĕ duela á la americana.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Turda, 18 Decembre 1895.

Adunarea comitatensă a comitatului Turda Arieş s'a ţinut la 7/19 Decembre 1895 şi pentru ca publicul sĕ pótă fi orientat despre decurgerea acesteia, vreau şi eu care din întêmplare am ajuns membru ales la comitat, a descoperi lucrul aşa cum au decurs.

Incât ne privesce pe noi românii pe 6/18 Decembre a. c. am fost conchemaţi la constituirea clubului naţional şi adunêndu-ne în numĕr frumos în aceea ḑi la 3 óre după prânḑu, ne am constituit alegênd comitetul şi anume 5 membrii din centrul Turda pe Dnii: Iuliu Vlăduţ, director de bancă, Dr George Popescu, Ioan Mesaroş şi Ioan Petricaş advocaţi şi Alecsandru Romonţan par. gr. cat., şi pe presidenţii, cari vor fi aleşi în respectivele cercuri electorali comitatense 1 Turda, 2 Murĕş-Ludoş, 3 Trăţicau şi 4 Vinţul de jos.

După terminarea afacerei cu constituirea clubului naţional, domnul Iuliu Vlăduţ au poftit pe domnii presenţi, cari ca virilisti sau aleşi nu sunt membri ai municipiului, se binevoiască a părăsi sala, ceea ce au şi urmat momentan.

După ce au rĕmas numai membrii congregaţiunei comitatense români, s'a deschis desbaterea asupra ţintei, ce noi românii avem a observa la alegerea oficialilor. S'a desbătut lucrul 2 óre, dar resultat hotărît, deşi s'a făcut cunoscută hotărîrea adunărei premerse nu s'a ajuns din causă, că mai mulţi membri lipsiau şi aşa s'a hotărît ca resolvirea causei sĕ rĕmână până diminéţa şi după sosirea şi celorlalţi membri la 8 óre sĕ se ţină o consultare, ceea-ce au şi urmat presentându-se membrii aprópe toţi.

Desbaterea a fost fórte seriósă şi s'a decis în principiu, ca membrii români sĕ voteze cu partida, care va promite ceva şi pentru români.

Partide erau 2, una a vice-comitelui fost Béla Rödiger, care consta din alegĕtorii toţi până întrunul din Turda şi din comitat un numer însemnat de alegĕtori, cari sprigineu pe fostul vice-comite.

Credênd noi românii, că acéstă partidă e mai tare am pactat cu ea astfel, că la un post de asesor la sedria orfanală sĕ se alégă un român, anume dl Ioan Henteş protopretore — în Sebeş şi astfel de acest pact s'au ţinut românii şi partida Dlui fost vice-comite Rődiger Béla

Dar ce sĕ veḑi, se deschide şedinţa prin comitele suprem, şi după unele reflecsiuni a lor trei membri se alege comisiunea de candidare, şi făcêndu-se candidarea, spre mirarea nóstră ni se spune, că candidatul Ioan Henteş care a întrunit trei voturi în comisiune cu votul al comitelui s'a eschis din candidatură, şi când i s'a cerut motivele eschiderei a rĕspuns, că acest drept îl garantéză legea, deci nu dă nici o desluşire în causă.

Rĕmaserăm noi românii desamăgiţi, ne grupăm, ne consultăm din nou ce e de făcut; în interval sosesce protopopul Solomon din Ludos, şi mai mulţi alegĕtori de pe câmpii, şi în un hotel modest, după o consultare lungă, deşi o parte mare, era de părere sĕ nu votăm, ci sĕ ne căutăm de cale, domnul protopop Solomon au arĕtat conclusul conferenţei dintâiu şi s'a decis sĕ votăm cu dl Dr. Betegh Miklos, care s'a obligat cu partida dsale a vota, pentru alegerea dlui Ioan Henteş, care dela postul de asesor la scaunul orfanal s'a eschis şi pe basa acésta 22 membrii români au purces la votare, care s'a terminat la $^1/_2$ 2 óre post meridiane cu resultatul, că candidatul, Dr. Betegh Miklos cu maioritate de 18 voturi române au fost ales şi proclamat de vice-comite.

S'a abţinut dela vot dl Iuliu Vlăduţ, din Turda, care îşi deduse cuvêntul lui Rödiger şi dl Aureliu Pop, din Ghiriş şi dl Catona bătrênul din Dateş.

Căderea vicispanului Rődiger au urmat din necandidarea lui Ioan Henteş la postul de asesor la sedria orfanală, ceea ce au urmat din votul comitelui suprem, căci dacă românii votau cu partida Rődiger, cum au pactat, Rődiger era reales, deci românii au purces de tot corect.

După terminarea votărei acestei, am mers cătră cuartire, şi pe stradă dela casa comitatului auḑiam pe fraţii magiari ḑicênd „kaptak az oláhok bocskorra valót, az esperes 3000 frtot“, care protopresbiter ar fi primit suma de 3000 fl. nu s'a denunciat, eu însĕ nu am vĕḑut la acésta alegere dêndui-se nimĕnui nici un cruceriu.

Acésta nu cred a fi adevĕrat, că dóră nici unul n'a participat nici la banchet, asta e adevĕrul, dacă ar fi adevĕrat, cel ce a primit ar fi vrednic de dispreţul nostru naţional.

Noi românii apoi am votat pe Henteş pentru postul de notariu, şi am plecat acasă, avênd respect de banchetele arangiate de ambii candidaţi în temere, ca sĕ nu fie ca în sara dlui Raţ.

Românii şi-au luat un revangiu frumos în forma acésta pentru cele petrecute cu fraţii din Turda, dar au vĕḑut după terminarea votărei, că şi nou alesul vice-comite i'au lăsat înşelaţi, căci candidatul nu s'a ales nici de notariu.

Turda, 9 Decembre 1895.

Petru Roşca,
prot. gr. or.

Loterie.

Miercuri, în 1 Ianuariu n. 1896.

Brünn: **20 84 38 78 66**

Barcianu, „Dicţionar rom germ.“, pag. 355: „*Litfă*, ein Mensch ohne Treu und Glauben“ = un om fără sinceritate şi credinţă.

Costinescu, Dicţionariu II. pag. 34—35: „*Liftă,* epitet popular şi familiar, ce se dă în dispreţ unui străin“. Cuvêntul *Litfa* însemna în limba veche „Litfan“ sau *ţara Litfanilor*, *Litfania*, dela polonul *litwa*, „Litfan, Litfania“.

Trecerea semnificaţiunii cuvêntului la cea actuală, étă cum o esplică dl *Şăineanu* în a sa „*Semasiologie* a limbii române“:

Din ce causă a dobândit cuvêntul o semnificaţiune justă în gura poporului român mai eu sémă la cel din Moldova?

Dl Alecsandri o esplică astfel: *Litean* sau *Litvean,* locuitor din Litfania. Desele rĕsbóie ce avură Moldovenii cu Leşii, daunele ce făceau acestia în ţéră, când năvăliau şi numerósele lor călcări peste tractatele de pace au dat cuvêntului *litfă* o semnificare urîcióśă. *Litfă* e sinonim *cu neam rĕu şi fără credinţă.* Adevĕrata causă parení-se a fi cu totul alta.

Nu *caracterul* Litfanilor, ci *credinţa* lor a ocasionat acéstă transformare logică. Litfanii, ca şi Leşii sunt catolici şi nimic nu era mai urîcios în ochii Românilor decât *confesiunea papistăşască.* Nici o religiune, ḑice *Cantemir*, nu este urîtă Moldovenilor ca cea papistăşască … Ei (Moldovenii) ḑic, că tóte celelalte religii eretice sunt cunoscute şi prea lesne se înţelege depărtarea lor dela biserica cea pravoslavnică; însĕ papistaşii ascund chipul lor cel de lup sub cojoc de óie.*)

C. Negruzzi, Sobiezki şi Românii:

„Atuncea craiul lor a pornit s'aducă tunurile ca sĕ spargă porţile, dar mai întâi a trimis rĕspuns călugărului, care şedea în clopotniţă, sĕ deschidă, ori face mănăstirea praf şi pulbere. Auḑita-ţi acolo *litfa* cea *păgână*? Şi ce a făcut popa?“

Creangă (scrieri I, pag. 117): „De aş avé eu atâţia gonitori în ocol şi d-ta atâţia băeţi, câţi cazaci, căpcâni şi alte *litfe spurcate* au căḑut morţi aici, din vreme în vreme, bine ar mai fi de noi!“

Alecsandri, Peneş Curcanul:

Sĕrmanii! bine s'au luptat
Cu *lifta* cea păgână,
Şi chiar murind ei n'au lăsat
Sĕ cadă arma din mână…

Acelaşi „Creditorii“: *Litfa* de zaraf s'a speriat de mine şi-a fugit, pare că l'a umflat năbădaia“.

Sofia Nădejde, „Nuvele“, pagina 151: „Pĕcat? Pĕcat e că-l lăsăm sĕ trăiéscă. Aista-i om? Aista-i *câne, litfă spurcată!* Diavolului s'a juruit“.

Un eretic, un om care se lapĕdă de legea pravoslavnică, sau care nu ţine prescripţiunile bisericii e poreclit *letin.*

Jipescu, „Opincarul“, pag. 152: „…*Ce dulce mâncaşı aḑi*? Că par'că vĕd nisce urjumiele şi osciore aruncate la uşă şi pasămi-te că eşti *letin da spurci Vinerea şi Mercurea*“.

In balada dobrogénă „Sava letinul“:

Dar fata de unde-o ia?
Chez din targ din Dobrogea.
Ia fata *letinului*
Lui Sava *păgânului.*
Lui Sava *letin* bogat
Şi *de lege lepădat*
Şi în *cruce nebotezat*…..*)

Spurcă Mercuri e poreclit un om care nu ţine posturile, ci spurcă, adecă mănâncă frupt, Mercurea şi Vinerea.

Ispírescu „Pomul Crăciunului“: Dacă scie că este de-ai papii dela Roma, îi ḑice *papistaş*, ér dacă vede că *nu ţine posturile* îi ḑice *spurcă-mercuri* ori *letin.***)

Din acest mic studiu al dlui Candrea se vede dispreţu, cu care a privit totdéuna poporul nostru pe acei ce nu sunt de o lege cu el, fără însĕ sĕ fi fost vre-odată netolerant şi violent. El s'a mulţămit numai sĕ ţină cu tenacitate la credinţele sale, la religiunea sa, şi sĕ facă tóte sacrificiile materiale posibile pentru acésta. E de cea mai mare însemnătate de a cunósce cum s'a manifestat viéţa religiósă a poporului nostru în tóte vécurile şi cum a privit el popórele cu care a venit în contact, dar care aveau altă credinţă religiósă. Dl Candrea publică poreclele culese din diferiţi scriitori ai nostri; se găsesc multe şi în alţi scriitori mai vechi; dar ce ar fi de dorit, e, ca preoţii nostri sĕ adune *poreclele, ḑicĕtorile, anecdotele* etc., din însăşi gura poporului. Prin urmare la lucru preoţi tineri, căci numai astfel vom puté sĕ cunóscem în amănunţimi pe poporul nostru, ca membru statornic al sfintei nóstre biserici ortodocse.

(Biserica ortodocsă română.) *G…*

---

*) Revista pentru Istorie, Archeologie şi Filologie vol VI., pag. 443.

*) *Teodor T. Burada,* O călĕtorie în Dobrogea Iaşi 1880, pag. 211—212.

**) Convorbiri literare, an. XVI, pag. 349.

Nr. 547 [225] 1—1

Publicaţiune.

In sensul §-lui 124 a Regulamentului pentru procedura judecătorêscă în cause matrimoniale, sĕ aduce la cunostinţă publică, că Maria Varga din Mico-ujfalău, comitatul Treiscaunelor, este despărţită de pribegitul ei bărbat, Stefan Tămaş, tot de acolo, prin sentinţa Preaveneratului Consistoriu Archidiecesan dto. 45 Septembre a. c. Nr. 6413 B.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor.

Breţcu, 7 Decembre 1895.

Dimitrie Coltofean,
prot.

Nr. 1038/1895 com. [223] 2—3

CONCURS.

Prin acésta escriu concurs pentru cinci posturi de practicanţi administrativi, devenite vacante în comitatul Sibiiului, cu următórele salare:

1 anual 600 fl. v. a.
2 anual 500 fl. v. a.
3 anual 300. fl v. a. plus pentru fie-care 60 fl. v. a. ca relut de cuartir.

Doritorii de a reflecta la vre unul din aceste posturi au se-şi înainteze rugările lor instruite conform literei d, §-ul 3 art. de lege I. din 1883 respective conform alineatului ultim, a §-lui 5 din acea lege, cel mult până în 10 Ianuarie 1896 st. n. la mine.

Sibiiu, în 23 Decembre 1895 n.

Dela comitele Sibiiului etc.

Thalmann m. p., comite.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eşit de sub presă: [207] 5

CALENDARIU
pe anul visect dela Christos 1896.

Anul al patrudeci şi cincilea.

Preţul unui esemplariu legat **30 cr.**, pentru vêndĕtori nelegat **23 cr.** v. a. şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — Calendariul (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor. — Genealogia casei domnitóre austriace. — Regenţi europeni. — Serviţiul postal şi telegrafic. — Conspectul sĕptĕmânilor.—Tacsa de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.**

Şematismul

bisericei ortodocse orientale române din Ungaria şi Transilvania, cuprindĕnd şi pe **protopresbiterii administratorii protopresbiterali, parochii** şi **învĕţătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Evidenţă pentru oficiile parochiale şi protopresbiterale. — Partea literară: Din Africa centrală. — Fragment din „Oglinda“, satiră de A. Naum. — Anecdote.

Insemnarea têrgurilor după alfabet, după luni şi dile. — Anunţuri. — Catalogul cărţilor aflătóre în libräria archidiecesană din Sibiiu.

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

CRISĂ MARE!

New-York şi **Londra** nu au cruţat níci continentul european şi o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu esecutarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Espedez deci ori şi cui obiectele următóre pe lângă simpla remuneraţie de **fl. 6.60** şi anume:

6 **cuţite fine** cu tăiş veritabil englez.
6 **furculiţe de argint** patent american dintr'o bucată
6 **linguri de argint** patent american.
12 **linguriţe de argint** patent american.
1 **lingură pentru supă** de argint patent american.
1 **lingură pentru lapte,** de argint patent american.
2 **păhare pentru oauĕ,** de argint patent american.
6 **tave Victoria** englezesci.
2 **felinare frumóse** de masă. [206] 7—7
1 **sîtiţă** pentru ceaiu.
1 **lopăţică** pentru zăhar pisat.
44 de bucăţi laolaltă numai **fl. 6.60**

Tóte acestea 44 de bucăţi au costat mai nainte **fl. 40** şi sĕ pot căpĕta acum pentru preţul minimal de **fl. 6.60**. Argíntul patent american este un metal cu totul alb, care îşi păstrézā colórea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înşelăciune

mĕ oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturora, cărora nu le convine marfa. Nimeni sĕ nu lase deci prilegiul acesta admirabil şi sĕ şi procure **splendida garnitură,** care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun şi Anul-Nou

precum şi ca **present de nuntă şi pentru tóte gospodăriile mai bune.**

Se capĕtă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent.
Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.

Ezpediţia în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curăţit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic)

Estras din scrisorile de recunoscinţă:

Gólniczbánya.
Cu a dóua espediţie de dóuĕ garnituri sunt fórte mulţumit, şi voiu recomanda şi altora.
Dulla Nandor, capelan.

Olmütz, 1 Maiu, 1892.
Sunt fórte mulţumit cu espediţia, ca e a întrecut pe departe aşteptările mele.
Căpitan Cz...., comanda pieţii

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6 25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12		Szolnok		2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48		P. Ladány		12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3 42	7.08	—	1.48	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl.		sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26		Rév		—	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—		Bratca		Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17		Ciucia		5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		Huiedin		4.52	12.17	7.54	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24	—		Ghirbĕu		2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11 32	—	9.08	6.27		Apahida		—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12 50	—	10.40	7.27		Ghiriş		—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—		Uióra		—	--	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2,18	—	12.34	8.17		Aiud		—	8.23	2.11	1.23	4.03
11 48	2.40	—	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	7.59	1 10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1 18
2.18	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12		Haşfalĕu		—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	—	7.50	12.26		Homorod		—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15		Apaţa		Circuléză numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34		Feldioara			3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.		sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01		Timiş		6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31		Predeal		5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos.	Bucuresci	pl	—	8.35	—	3.15	—

Budapesta — Arad — Teiuş

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl.	Viena	sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.20	1.10	6.10	—	—
—	3.10	10.56	3.49	1.05		Szolnok		4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos.	Arad	pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—								
—	2.30	4.30	7.02	6.35	pl.		sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.44	4.42	—	6.46		Glogovaţ		10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06		Gyorok		10.15	—	8.19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17		Pauliş		10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34		Radna-Lipova		9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57		Conop		9.19	—	7.22	—	5 07
—	4.50	6.13	—	8.13		Bêrzava		9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53		Soborşin		8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9 22		Zam		7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48		Gurasada		7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04		Ilia		7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22		Branicica		6.44	—	4.39		-
—	—	8.52	9.57	10.48		Deva		6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10 08	11.02		Simeria (Piski)		6.05	5 07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43		Orĕştia		5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	-	10 16	—	12.06		Şibot		4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30		Vinţul de jos		4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11 40	1.20	sos.	Teiuş	pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36	11.—	9.—	9.35	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
Vineri 1.30	8.30	2.30	7.25	10.25	pl.	Budapesta	sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8 02	5.49	—	sos.	Timişóra	pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl.		sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—		Caransebeş		5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—		Băile Herculane		2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—		Verciorova		12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—		Bucuresci		11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

-	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoş	7.03	1.58	7.43	12.32
-	5.07	10.27	5.26	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	8.25

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 141 Sibiiu, Sâmbătă, 23 Decembre 1895 (4 Ianuariu 1896). **Anul XLIII**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul I. Ianuariu-Februariu-Martiu al anului 1896, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament s'a sfêrşit cu ultima Decembre 1895, sĕ-şi înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Din causa sântelor sĕrbători ale „Naşterii Domnului nostru Iisus Christos“, Nrul procsim al fóiei nóstre va apărea Joi, în 28 Dec. st. v. c.

In ajunul Crăciunului.

> „Mărire întru cei de sus lui Dumnedeu, şi pe pămênt pace, între ómeni bunăvoire“.

Una dintre sĕrbătorile cele mai frumóse din biserica crestină este frumósa sĕrbare a nascerei Domnului.

Biserica a legat de acéstă serbare venirea păcei pe pămênt şi lăţirea cunoscinţei despre lumina cea adevĕrată.

Cu nascerea domnului Christos a venit în lume salvarea neamului omenesc din robia diavolului şi din urgia păgânismului.

Nóuă lumină vine în lume şi alt curs iau lucrurile pămêntesci.

Viéţa nóstră naţională românéscă a legat de Nascerea Damnului anumite sĕrbatori de caracter curat naţional

Abia 'şi ascunde palidul sóre al dilei de 24 Decembre radele sale, şi deodată cu lucirea stelelor strălucitóre ca şi atâtea stele ceresci încep a luci ochii copiilor mititei, cari în mici cete se perondézá din casă în casă în frumósa nóstră Transilvanie şi colindele lor înveselesc inima celor bĕtrêni.

Colindele sunt de cuprins variat. Unele au caracter pur bisericesc, cari se referesc la nascerea domnului, altele tot de caracter bisericesc încep cu facerea lumei, şi atingênd evenimente mai importante din istoria biblică, culminézá în minunile dela nascerea domnului.

Cele mai multe colinde se ţin de terenul mitologiei. Tóte însă reoglindézá viaţa sufletéscă a poporului român.

Pacea cerăscă aprinde în sufletele omenesci făclia iubirei deaprópelui. In fie care om se ridică la suprafaţă scânteia cerăscă, şi séra de crăciun e séră de bucurie pentru mic, şi mare, pentru tinĕr şi bĕtrân, pentru bolnavi şi sĕnătoşi, pentru cei fericiţi, cât şi pentru cei mai puţin fericiţi.

Sublimele momente din preséra Nascerei Domnului oprimă nĕcazurile lumesci, şi omul dă curs liber sufletului curat, spre a se desmerda în bogăţia de bunuri ceresci, legate de nascerea domnului.

Biserica pune în locul prim preamărirea lui Dumnedeu.

Preamărirea lui Dumnedeu e pusă la începutul cântărei ângeresci.

Mărire întru cei de sus lui Dumnedeu!

Da, laudă, mărire a tot puternicului Dumnedeu, care a făcut din nimica acéstă lume frumósă, o a împodobit cu tóte frumseţile, o a impopulat cu tot soiul de vietăţi, a făcut în ea stĕpĕn pe om, pe care l'a făcut după chipul seu, şi ia pus în vedere o altă vecinică viéţă cerăscă, dacă în acéstă lume va face bine, ferindu-se de rele.

Da! Mărire, laudă bunului Dumnedeu, care nu s'a depărtat de făptura mânilor sale nici după ce acésta prin călcarea poruncei a produs în lume pĕcatul strămoşesc, prin care s'au deschis porţile iadului pentru sufletele omenesci.

Mărire întru cei de sus lui Dumnedeu, care a trimis în lume pe unul născut fiul sĕu, ca sĕ ia trup omenesc, prin el sĕ se supună la tóte neajunsurile vieţei omenesci, şi sĕ móră pe cruce pentru rescumpĕrarea némului omenesc.

Pe pămênt pace, între ómeni bunăvoire.

Pace, cuvênt sublim, vestit nóuĕ de graiuri îngeresci, adus pe pămênt din plaiurile ceresci, spre a face din valea plângerei raiu, spre a schimba faţa pămêntului, şi a face ca se surîdă numai radele bucuriei.

Si la acésta se cere numai bunăvoire din partea ómenilor.

Spre a transforma pămêntul in ceriu, spre a face din viéţa pămêntéscă viéţă cerăscă, spre a face din ómeni cu slăbiciuni pămêntesci îngeri nepătaţi, se cere numai bunăvoinţă, se cere numai dragoste între ómeni.

Sublima sĕrbătóre a nascerei Domnului pune în mişcare céta colindătorilor, pogóră pe pămênt stéua cerăscă, ne provócă sĕ preamărim pe Dumnedeu, şi ne redă pacea, care farmecă din pămênt raiu.

Sĕ întonăm în milióne şi milióne de tonuri cântarea cea îngerăscă:

Mărire întru cei de sus lui Dumnedeu, şi pe pămênt pace, între ómeni bunăvoire.

Şi pe pămênt pace.

Cu aceste cuvinte ne salută în sĕrbătorile Crăciunului sânta nóstră biserică, acest puternic radim al esistenţei nóstre naţionale.

„Şi pe pămênt pace“ rĕsună din sute şi mii de glasuri omenesci, pace pe pămênt, care e condiţionată dela bunăvoinţa dintre ómeni.

Cu venirea Mântuitoriului pe pămênt a rĕsărit lumei lumina cunoscinţei, a sosit în lume adevĕrul şi dreptatea, şi Naşterea Domnului e sĕrbătórea, care an de an ne îndémnă, ca sĕ trăim în pace, sĕ fie între noi bunăvoinţă.

Şi dacă nici odată n'a fost mai simţită necesitatea de pace, dóră nici odată nu a fost ca acuma de mare, ca acuma de generală dorinţa după pace.

Viéţa de stat la noi pretutindenea ne arată sfăşieri, împărecheri, neîndreptăţiri, prigoniri, ură, invidie, neîncredere, suspiţionare.

Suntem persecutaţi în viéţa nóstră bisericéscă, suntem cu sistem urmăriţi şi pas de pas şicanaţi din partea guvernului, din partea curentului bolnăvicios din statul nostru, din partea presei ungurесci pe terenul scolariu; suntem împedecaţi în desvoltarea nóstră culturală, suntem terorisaţi de câte-ori voim sĕ ne folosim de drepturile nóstre, ca civi ai statului, în faţa manifestaţiunilor nóstre pacinice sĕ pune ca hidră cu nóuĕ capete crassul şovinism al magiarisărei.

Nu mai ajungem nici la ticnă, nici la pace, şi viéţa nóstră e o continuă sbuciumare, de multe-ori şi persiflată, sbuciumare în apĕrarea drepturilor nóstre ca cetăţeni ai statului.

Ni s'ar părea dulci aceste greutăţi, când noi între noi am trăí ca fraţi, când ar esista pacea în sinul naţiunei nóstre.

Durere, noi suntem sfăşiaţi între noi, durere, o parte din presa nóstră

FOIŢA.

Căinţa păcătosului.

Din legendele poporale rusesci de contele *Leo N. Tolstoi.*

Tradusă de **O. V.**

> Şi dise către Iisus: „Pomeneşte-mĕ Dómne, când vei veni întru Impĕrăţia Ta“. Şi: „Cu adevĕrat îţi dic ţie, astădi vei fi cu mine în raiu“.
>
> Luca XXII. 43—42.

Un om a trăit în lume 70 de ani, şi întréga sa viéţă a petrecut'o în pĕcate.

El sĕ bolnăvi, dar nu sĕ căi de pĕcatele făcute.

Când îi sosi césul morţii, el începu sĕ plânga, şi dise:

„Ertă-mĕ Dómne, cum ai ertat pe tâlharul de pe cruce“.

De abia a sfêrşit, şi sufletul lui părăsi corpul. Şi sufletul pĕcătosului iubia pe Dumnedeu, şi credea, în mila lui, şi aşa ajunse la pórta raiului.

Acolo bătu pĕcătosul şi sĕ rugă, sĕ-l lase sĕ între în impĕrăţia ceriului.

El audi o voce de după pórtă dicênd: „Ce feliu de om bate la pórta raiului şi ce fapte a sĕvêrşit el în viéţa sa?“

Şi vocea judecătoriului rĕspundea, şi enumĕra tóte pĕcatele acestui om. Fapte bune însĕ nu avu sĕ spună nici una.

Atunci rĕspunse vocea de după pórtă: „Pĕcătoşii nu pot întra în împărăţia ceriului. Dute de aicia“.

La aceste replică omul: „Dómne, eu aud vocea Ta, dar nu Te vĕd, şi nu sciu cum Te chiamă“.

Şi vocea rĕspunse: „Eu sunt apostolul Petru“.

Atunci strigă pĕcătosul: „Indură-te, apostole Petre! Adu-ţi aminte de slăbiciunea omenéscă şi de îndurarea Domnului. Tu ai fost un învĕţăcel alui Christos, tu ai audit învĕţăturile din gura lui, şi ai vĕdut pilda vieţei lui. Şi aduţi aminte, când era el supĕrat şi apăsat, şi te-a rugat de trei ori ca sĕ nu dormi, ci sĕ te rogi, şi tu tot ai durmit, pentru că ţi-s'au închis ochii, şi de trei ori te-a găsit durmind Şi astfel e şi cu mine.

„Şi aduţi aminte, cum i-ai făgăduit chiar şi aceea, sĕ nu te lapedi de el până la mórte şi cum te-ai lăpĕdat de el de trei ori, când ai fost dus înaintea lui Caiafa. Aşa de slab am fost şi eu. Şi mai aduţi aminte cum a cântat cocoşul, şi tu cum ai eşit afară şi ai plâns cu amar. Aşa am fost şi eu. Nu e cu putinţă, sĕ nu mĕ laşi sĕ întru.“

Şi aci amuţi vocea de după pórta raiului. Pĕcatosul asceptă puţin, şi apoi éră bătu şi sĕ rugă sĕ-l lase sĕ între în împĕrăţia ceriului.

Atunci o altă voce pătrunse până la el şi dise:

„Cine e omul acesta, şi cum a trăit el pe pămênt?“

Şi éră rĕspunse vocea acusatorului, şi repetă tóte faptele cele rele ale pĕcătosului, şi nici un fel de fapte bune n'avu sĕ numere.

Şi vocea de după pórtă rĕspunse: „Dute de aici, că astfel de păcătoşi nu pot trăi cu noi în raiu.

Şi dise păcătosul: „Dómne, eu aud glasul tĕu, dar faţa ta n'o vĕd, şi nu sciu cum te chiamă.“

Ér vocea rĕspunse; „Eu sum Regele şi profetul David.“

Cu tóte acestea pĕcătosul nu desnădăjdui, şi nu se duse de la pórta raiului.

„Indurăte de mine, rege Davide“, dise el, „şi aduţi aminte de slăbiciunea omenéscă şi de mila Domnului. Dumnedeu te-a iubit şi te a înălţat înaintea ómenilor. Tu aveai de tóte: stăpânire, mărire, avere, mueri şi copii. Dar de pe coperişul casei tale ai vĕdut muierea unui om sĕrac, şi pĕcatul sĕ furişă în tine, şi ai luat muierea lui Urie, şi pe el l'ai omorît prin sabia Amoritenilor. Tu erai bogat şi ai luat sĕracului cel din urmă ban, şi l'ai adus la sapă de lemn. Aşa am făcut şi eu.“

„Şi aduţi aminte, cum te-ai căit şi ai dis: „Recunosc greşéla mea şi mĕ îngrozesc de pĕcatul meu“ Aşa am făcut şi eu: tu nu poţi sĕ nu mĕ laşi sĕ întru în împĕrăţia ceriului.“

Şi vocea de dinlăuntru amuţi. După ce aşteptă pĕcătosul puţin érăş bătù, şi sĕ rugă sĕ-l lase sĕ între. Atunci audi după pórtă o a treia voce care rosti:

„Cine e omult acesta, şi cum a trăit el pe pămênt?“

Şi pentru a treia óră se ridică vocea acusatoriului, ca sĕ enumere faptele cele rele ale omului şi nici o faptă bună n'a fost între ele.

şi-a ţinut de a sa specială problemă de a cultiva ura şi desbinarea între noi în lupta nóstră politică, şi acéstă ură şi desbinare a început a sĕ lăţí în cercuri tot mai largi.

Ne-a durut mult acéstă desbinare, şi în aceste momente, când în urechile nóstre cu o melodie supranaturală se repeţesce sublima cântare ângeréscă: „Mărire întru cei de sus lui Dumneḑeu, şi pe pămênt pace, între ómeni bunăvoire“, în aceste momente de sublimă înălţare sufletéscă, din nou cercăm motivele politice, cari au putut justifica furia, cu care o parte a presei române s'a aruncat asupra ḑiariului nostru, trăgênd în noroiu pe toţi, despre cari s'a creḑut, că inspiră ḑiariul nostru.

Pĕcatul nostru a fost, că n'am luat în programul nostru politic autonomia Transilvaniei.

Cestiunea acésta o am mai discutat, şi totdéuna am fost de credinţa, că vederile nóstre politice nu justifică furia, cu care o parte a presei române a năvălit asupra nóstră.

Nu este între români un singur om serios, care sĕ crédă, că în constelaţiunea politică actuală vor strica ungurii pactul dualistic, vor desface unitatea teritorială actuală a statului, şi ne vor da autonomia Transilvaniei.

In situaţiunea de aḑi nu este partidă parlamentară, care sĕ stea cu noi de vorbă, în ce privesce autonomia Transilvaniei.

Tóte celelalte puncte din programul politic al românilor sunt discutabile din punct de vedere al partidelor parlamentare ungouresci, singură autonomia Transilvaniei este un punct asupra căruia nime nu stă cu noi la dispută.

Acest fapt în sine ar trebuí sĕ ne fie destul motiv, ca cestiunea acésta sĕ o ţinem în suspens până la timpuri mai favorabile.

Când vor vení acele timpuri favorabile, atunci după a nóstră credinţă noi nu ne vom mai oprí la cestiunea cu autonomia Transilvaniei. Conscienţa naţională s'a desvoltat în noi în asemenea grad, încât aḑi noi românii nu ne putem despărţí de cătră fraţii din Ungaria şt Bănat. Suntem un trup, un suflet, un ce întreg, închiegaţi toţi românii din ţĕrile de sub coróna Sântului Stefan, şi dacă constelaţiunea politică va aduce cu sine ca glasul nostru sĕ fie ascultat, ca votul românilor sĕ pondereze, atunci vom sci crea alte stări pentru desvoltarea nóstră naţională, şi tare credem, că autonomia Transilvaniei atunci va fi un postulat politic trecut în domeníul istoriei.

Cestiunea a doua de controversă ar fi sĕ fie pactul dualistic, dară acésta în însuşi programul naţional e considerată ca cestiune, care n'are nici o actualitate.

In celelalte puncte ale programului n'a fost şi nu este deosebire între noi.

N'are deci nici o îndreptăţire din consideraţiuni de politică furia, cu care am fost combătuţi noi, şi trebue sĕ o constate ori-ce om nepreocupat, că desbinarea nu a fost în interesul poporului român.

Cestiunea pentru noi a fost limpede din capul locului. Nu consideraţiuni politice a fost motivul pentru care noi am fost combătuţi din o parte a presei române, ci motive curat personale au fost causa, pentru care combaterea nóstră a degenerat până la anarchie.

Sĕ dispară din presa nóstră motivele personale.

Sĕ ne respectăm reciproc convingerile, sĕ ne stimăm reciproc, sĕ ne întrunim puterile, sĕ ne concentrăm tóte forţele pe lângă lucrurile, cari sunt realisabile, din cari putem trage folóse pentru desvoltarea şi consolidarea nóstră naţională, şi atunci vom ajunge mai uşor la ţinta dorită, şi vom deda şi poporul nostru sĕ crédă, că în sinul naţiunei nóstre nu sunt trădători, ci bărbaţi devotaţi cu trup şi suflet binelui comun.

In ajunul Crăciunului, când milióne şi milióne de glasuri preamăresc pacea, iubirea şi armonia aici pe pămênt, în ajunul serbărei acestei fice ceresci, sĕ uităm amarul trecutului sĕ punem la o parte animosităţile personale; sĕ se inaugureze o eră nóuă în presa română, o eră de pace, şi atunci cu puteri îndoite vom da înainte, vom promova binele intelectual şi moral al poporului român.

Sĕ fie pace între noi, pace ceréscă, care atârnă dela noi, dela bunăvoinţa nóstră.

Şi în aceste momente, pentru esistenţa nóstră grave, ar fi pĕcat sĕ nu avem acéstă bunăvoinţă.

Revista politică.

Obicinuita primire oficială dela anul nou a dat prim-ministrului unguresc, Baron **Bánffy** ocasiunea, sĕ se esprime asupra situaţiunei înaintea partidei liberale şi sĕ desvólte progresul de acţiune al guvernului. La inceputul enunciaţiunei ministrului-preşedinte stă o privire peste resultatele din anul trecut şi asupra legislaţiunei politice-bisericesci, pe care o a iniţiat ministeriul Wekerle. Ca problemă pentru viitor îşi puse baronul Bánffy pe aceea, ca sĕ îngrijéscă, ca legile politice-bisericesci sĕ pĕtrundă fără a vĕtĕma interesele şi sentimentele confesiunilor în sângele naţiunei; pentru acest scop, declară ministrul-preşedinte, că trebuie sĕ fie împedecată formarea de partide sistematice, cari sĕ lupte pentru modificarea sau ocolirea legilor politice bisericesci. Prim-ministrul mai adause, că o însemnată problemă pentru viitorul cel mai apropiat este deslegarea parlamentară a pactului dintre Austria şi Ungaria. Accentuând, că pactul nu trebue, sĕ se facă în desavantagiul economic al Ungariei, spuse, că cea din urmă sesiune a parlamentului va trebui sacrificată pentru consultarea şi discuţia asupra pactului. Multă atenţiune a dat baronul Bánffy şi serbării mileniului. El şi-a esprimat dorinţa, că în decursul marei sĕrbători naţionale sĕ încete e lupta pătimaşă de partide şi sĕ se încheie un fel de pace înveselitóre. Spre a ajunge acest scop, baronul Bánffy întinse mâna de alianţă partidelor din oposiţie, şi pentru că acestea au pretins şi cerut de repeţite ori curăţenia în alegeri, a declarat prim-ministrul, că e gata, a pretinde dela parlament, ca după votarea bugetului afară de legea de administraţie sĕ supună discuţiei şi legea, în ce privesce judecarea curiei regesci în cestii de alegeri. Sĕ aştéptă cu încordare ecoul, care 'l va avea comunicatul baronului Bànffy în tabĕra oposiţională. In vorbirea sa dela anul nou s'a esprimat baronul Bánffy şi despre situaţiunea esternă; el ḑise, că situaţia în Orient e favorabilă în urma acţiunei comune a puterilor şi î-şi esprimă speranţa, că sĕrbătórea mileniului va avea pace şi liniste şi din afară.

Numai de sĕrmanele naţionalităţi n'a ḑis Bánffy nimic, numai ele vor rĕmânea până în adêncul sufletului amărîte şi în decursul mileniului!

In ultimele ḑile au mai sosit sciri nóuĕ despre măcelurile sângeróse din Asia mică: Orfa în vilaietul Alleppo sĕ ḑîce, că a fost pentru a dóua óră baie de sânge. Miseria populaţiei armene sĕ descrie într'un mod pĕtrunḑĕtor; ajutor e indispensabil şi fară întârḑiere. Ar fi datorinţa Angliei, care a produs tótă mişcarea în Armenia, sĕ sară într'ajutorul celor, cari s'au sacrificat pentru agitaţia comitetului anglo-armean. In faţa celor mai nóuĕ sciri câştigă în valóre un articol de fond din „Standard“, care sĕ ocupă cu visita principelui Hohenlohe în Viena. Visita cancelarului german, scrie fóia oficiósă din Londra, are însemnĕtate şi pentru situaţia din Turcia. Lumea a fost în Austro-Ungaria curiósă, ca sĕ cunóscă părerile aliaţilor din Berlin asupra cestiunei armene. Fără îndoială Austro-Ungaria a prevĕḑut cu mare îngrigire, că greutăţile pentru cestiunea armenéscă sĕ amênă prea mult; Germania a avut acelaş sentiment, şi prin urmare poţi crede, că principele Hohenlohe a profitat de ocasie, ca sĕ vorbéscă cu contele Goluchowski, ce ar fi mai bine de făcut în faţa perplecsităţilor, cari sĕ pregătesc tuturor puterilor. Standard apoi accentuéză legătura prietinéscă a Angliei cu Austro-Ungaria şi Italia, cu care ocasiune numesce el pe Austro Ungaria un aliat al Angliei fórte preţios şi demn de încredere; „Este lucru cuminte, că esistă un punct, peste care Austria cu neplăcere trece, şi în care politica austriacă s'ar abate dela a nóstră. Acest punct inevitabil, noi nu dubităm, e gata sĕ-l esploateze principele Hohenlohe în favorul sĕu. Germania, din motive binecunoscute nu vrea, ca între cele doué puteri din tripla alianţă şi între Anglia sĕ esiste prea mare intimitate. Cel dintâiu motiv e înclinarea personală a împĕratului german, care preferă intr'o combinaţie sau acţiune politică o posiţie conducĕtóre unei posiţii secundare; şi celalalt motiv e, că Bismark póte şi-a esprimat din nou părerea sa faţă cu suveranul, că nu e bine pentru Germania sĕ stea pe un picior rĕu cu Rusia şi unicul mijloc pentru acest scop, constă în aceea, sĕ nu se prea pórte prea prietinesce cu Anglia. E deci uşor de înţeles, că din acéstă causă ţinuta şi politica Germaniei se presentă sub o formă de duplicitate“.

La urmă „Standard“ citéză cunoscuta scrisórĕ a lui Rosebery şi rĕspunde, că cabinetul Salisbury trebue sĕ stea înaintea a douĕ alternative înfricoşate: Scut armenilor sau rĕsboiu european. Anglia va face, ce va putea mai mult pentru armeni, dar nu e chemată pentru aceea, sĕ espună Europa şi jumĕtate Asia unui rĕsboi periculos.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Budapesta, 1 Ianuariu 1896.

Dr. Lucaciu agent pentru Equitable.

Onorată Redacţiune!

Daţi-mi voie sĕ vĕ comunic o scire, care cu tot dreptul póte pretinde sĕ fie considerată de sensaţională.

Este vorba de o nóuă întreprindere a părintelui Lucaciu în România.

In cercurile române de aici, cu tótă simpatia pentru persóna părintelui Lucaciu nu este aprópe nime, care sĕ aprobeze noul lui debut prin Bucuresci, carele nu mai strica 'i póte atât lui, cât şi preste tot causei nóstre naţionale, şi ḑic, că dacă a trebuit sĕ mérgă sĕ şi cerceteze fetele, avea datorinţă se o facă incognito, cu atât mai vêrtos, că amicii lui dela noi, chiar colegi de ai lui din desfiinţatul comitet naţional, l'ar fi rugat, ca între grelele împregiurări de aḑi sĕ nu mérgă la Bucuresci, el însĕ nu numai s'a dus, dar precum se scie a avisat pe amicii sĕi de acolo despre timpul sosirei sale, şi s'a învoit sĕ fie sĕrbătorit.

Se afirmă, însĕ şi cu deosebire printre deputaţi se vorbesce, ba se ḑice, că şi la guvern ar fi intrat rapórte, că părintele Lucaciu de astădată numai ca mijloc folosesce causa naţională, pentru ajungerea unui scop personal, care dacă i-ar succede, i-ar asigura subsistinţa ori unde pentru viitoriu.

Anume sĕ susţine, că s'ar fi angagiat ca sĕ introducă în România societatea americană de asigurare „Equitable“, în al cărei serviciu stă aici Kossuth Ferencz, şi dacă îi va succede are sĕ priméscă o remuneraţiune princiară de 300.000 fr., ḑi: *trei sute de mii de franci.*

Pentru realisarea acestui scop are părintele Lucaciu nevoie de nimb covêrşitoriu în România.

Este ceva adevĕr în acéstă faimă sau ba? Aḑi-mâne se va vedea, pentru că scris este, că „la Dumneḑeu şi în România tóte sunt cu putinţă.

Despre suspendarea activităţii societăţii universitare „Petru Maior“ veţi fi aflat şi Dvóstră din ḑiare.

Drept pretecst a servit conferinţa colaboratorelui „Tribunei“ Doleanu, în întrunirile de Sâmbătă séra ale tinerilor universitari, întruniri, cari sé ţin în restaurant, şi n'au nimic de a face cu societatea „Petru Maior“

Conferenţa a fost de cuprins politic, şi a avut efectul, ce l'a produs „Tribuna“ pe tóte terenele: **distrugerea.**

Un mărgăritariu şi acesta în coróna de lauri a „Tribunei“.

Concertul reuniunei române de musică din Sibiiu.

Care „Român“ de pe suprafaţa pămêntului a auḑit de numele acestei „brave“ reuniuni şi de acela al eminentului ei director, George Dima, şi n'a simţit în inima lui un sentiment de iubire şi de mândrie naţională?!

Astăḑi scie şi România întrégă chiar, în urma escursiunei artistice întreprinse de reuniune în Bucuresci, că românii-Sibieni au un giuvaer nepreţuit, care constitue fala şi gloria lor naţională. Atâta progres a făcut acéstă reuniune sub „măiastra“ conducere a dlui Dima, încât concertele ei sunt nisce „seri de înaltă plăcere“ nu numai pentru români, ci şi pentru conlocuitorii nostri de altă naţionalitate. Ómeni, cunoscuţi ca musicali, sĕ grăbesc, sĕ asiste, pentru ca sĕ se delecteze la „fineţele dulci“ ale musicei şi naţionale şi classice.

Aşa s'a întêmplat şi în Miercurea trecută.

Ca sĕ fim juşti în recensiunea nóstră asupra concertului amintit, traducem mai întâiu recensiunile apărute în foile locale nemţesci.

„Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt“ scrie în nrul sĕu 6706 din 3. Ianuarie a. c. următórele:

„O salutare binevenită de anul nou ne-a oferit reuniunea, care tinde tot mai sus, în concertul arangiat la inceputul anului. In cântecele, cu cari s'a început programul, compuse de Nicolae Popovici din Bucuresci (din Braşov. Trad): *a)* „Zăpada“; şi *b)*

Éră vocea de după pórtă respunse: „Fugi de aicia, că în împĕrăţia ceriului nu pot intra pĕcătoşi“.

Pĕcătosul rĕspunse: „Eu aud glasul tĕu, dar nu vĕd faţa ta, şi nu sciu cum te chiamă.

Şi vocea rĕspunse:

„Eu sunt Ioan teologul şi învĕţăcelul iubit a lui Christos“.

Sĕ bucură atunci pĕcătosul şi ḑise: „Acum nu e cu putinţă, sĕ nu me lasă sĕ întru!“

„Petru şi David nu mĕ lasă sĕ întru pentru-că cunosc slăbiciunea omenéscă şi mila Domnului. Tu însă mĕ laşi, pentru-că în tine e multă dragoste. Nu ai scris tu în cartea ta, că Dumneḑeu e iubirea, şi cine nu iubesce, acela nu cunósce pe Dumneḑeu? Nu ai spus tu la bĕtrâneţe ómenilor cuvintele: „Fraţilor, iubiţi vĕ unul pe altul“. Cum ai putea tu acum sĕ mĕ urĕsci şi sĕ me despreţuesci? Sau trebue sĕ revoci ce ai ḑis, sau trebue sĕ mĕ iubesci şi sĕ mĕ laşi sĕ întru“.

Aci pórta raiului sĕ deschise, Ioan îmbrăţişă cu dragoste pe pĕcătosul pocăit şi-l lăsă sĕ între în împĕrăţia ceriului.

„Hora Dobrogeană“ corul a dat dovadă pentru o prestaţiune respectabilă în cântece *a Capella*..

După aceste cântece naţionale s'a esecutat recitativul şi aria din creaţiunea lui Haydn pentru solo de tenor: „Şi Dḑeu făcu pe omul după asemênarea sa“.

Domnul Nicolae (Vasilie, Trad). Popovici a sciut, după ce a învins óre şi care tremă în recitativ sĕ cânte într'un mod mulţămitoriu cu o pronunţie clară, cu o voce sonoră şi simpatică aria. Interesul de căpetenie al sĕrii de concert l a format esecutarea requiem-ului lui Cherubini în c-moll.

Acéstă composiţie, cea mai însemnată a lui Cherubini, a fost făcută în anul 1816, pe când funcţiona el ca profesor de composiţie la conservatoriul din Paris şi era la apogeul gloriei sale. După requiemul lui Mozart a urmat ca succesor demn al lui Cherubini. Analisa singuraticilor frumuseţi ale acestei composiţii cade afară din sfera acestui raport. Atragem în general atenţiunea celor, ce sĕ interesézĕ, asupra începutului cu puternică impresiune (*„introitus“*), apoi asupra crescerii acestei puternice impresiuni în partea (*dies irae*) asupra fugii din Offertoriu şi asupra sfârşitului „Agnus dei“.

Dirigentului, dlui profesor G. Dima i sĕ cuvine meritul de căpetenie din succesul, cu care s'a esecutat requiemul lui Cherubini, care străbate atât de afund în inima omului. Corul — în deosebi vocile de sopran, — a surprins prin siguranţa întrărilor şi desvoltarea completă a vocilor.

Capela regimentului din loc a provĕḑut într'un mod fórte laudabil acompaniarea composiţii lui „Haydn şi a lui Cherubini“.

„Hermannstädter Zeitung“, în Nr. 2 din 3 Ian. a. c. scrie:

„Cu concertul sĕu de astăḑi, pelângă conlucrarea capelei regimentului din loc, arangiat în sala dela „Gesellschafthaus“ a dovedit într'un mod strălucit, reuniunea nóstră română de musică, că ea esecută cu succes cele mai nobile composiţii de artă. Inceputul l'au făcut amêndóuĕ cântecile pentru cor mixt (a capella) de Nicolae Popovici; *a*) Zăpada, *b*) Hora Dobrogeană, acestea sunt dóue adevĕrate composiţii de cabinet (Kabinetsstücke) cu o armonie fermecătóre, au fost escelent predate, au şi găsit cele mai calde şi binemeritate aplause din partea publicului.

A urmat apoi recitativul şi aria pentru tenor şi orchestră din Oratoriul, vecinic frumos, „Creaţiunea“, de Iosif Haydn Solistul Dnul Vasilie Popovici, are un tenor dulce şi nobil, şi a cântat recitativul şi aria aşa de corĕspunḑĕtor, încât aplausele cele multe au rĕsplătit prestaţiunea lui. Tinĕrul cântăreţ promite încă şi cu altă ocasiune plăcere artistică.

Sfêrşitul l'a făcut Requiemul C-moll pentru cor micst şí orchestră. Acest Requiem este o composiţie plină de o tratare superartistică a vocilor, a fost predat din partea Reuniuuei atât de esact şi atât de frumos, încât reuniunea póte concerta cu acesst numĕr ori-când şi ori-unde. „Dies irae“ si „Olertorium“ au fost prestaţiuni corale de o frumseţă deamnă de admirat şi încântătóre. Aplause frenetice au rĕsplătit apoi grandiósa prestaţiune.

Ne-am silit a ne apropia prin traducere cât sĕ póte de original. Dacă ne întrébă cineva pe noi, cum a succes concertul, rĕspundem sincer, că ne mulţumim întru tóte cu justa recensiune a ḑiarului german „Hermannstädter Zeitung“. După noi atât corurile á capela, cât şi cu deosebire corurile din sublimul requiem a lui Cherubini au fost esecutate într'un mod, — ca sĕ ne folosim de terminii recensentului dela „Hermannstädter Zeitung“ — „strălucit“ „încântător“, grandios“

Asemenea şi Solo din „Creaţiunea“ lui Haydn. Tenoristul nostru Vasilie Popovici, are o voce dulce, nobilă, rotundă şi puternică, o voce cu un cuvênt rară. Reuniunea română de musică póte, că e invidiată de altele, pentru că are între membrii sĕi activi un astfel de tenorist, care nu se găsesce ori şi unde şi ori şi când. Sub conducerea „măiastră“ a dlui Dima tenoristul nostru ne póte procura încă multe seri artistice, iar pe sine sĕ póte pregăti pentru o carieră „escelentă“. D-ḑeu sĕ i ajute!

Incât privesce însĕ aplausele publicului, ele n'au fost corĕspunḑĕtóre cu munca seriósă şi escelenta prestaţiune a corului Reuniunei. Sperăm însĕ, că cu timpul „giuvaerul nostru nepreţuit“, Reuniunea română de musică, îşi va apropia publicul sĕu de înalta tréptă, la care s'a urcat prin conducerea „de fer“ şi „de artă“ a mult iubitului ei dirigent, G. Dima.

Trăiéscă reuniunea, trăiéscă harnicul ei dirigent încă mulţi ani fericiţi pentru fala şi mândria naţională întâi a Românilor din Sibiiu, al doilea a mult cercatului nostru popor întreg românesc! S.

Noutăţi.

Alegere de preot în Vingard. Duminecă în 17 Decembre st. v. a. c. sĕvêrşindu-se alegerea de preot pentru vacanta parochie Vingard, a fost ales cu maioritate de voturi actualul paroch din Mercheaşa Pompiliu Predovici. La întregirea acestei parochii dintre mai mulţi competenţi parte teologi absoluţi, parte preoţi chirotoniţi au fost admişi în candidaţie întrunind tóte drepturile recerute numai cinci şi anume: Pompiliu Predovici, Petru Cucuian, preot în Mănăsturul-ung., Nicolau Cadariu, preot în Hepria-română, Ión Pascu învĕţător în Vingard şi Ilie Ciurugă învĕţător în Poplaca.

Frumos şi pacinic sĕ sĕvêrşesc alegerile, unde voia poporului nu e ciungărită prin corupţiune. Dar mai démnă este alegerea, unde şeful tractului e consciu de chemarea sa.

Pre tinĕrul administrator protopresbiteral Sergiu Medean nu pot decât al recomanda colegilor sĕi „că cu vrednicie umblă întru chemarea, cu care e chemat“ (Ap. Pavel).

* * *

Avis. Sĕ aduce la cunoscinţa P. T. public, că „producţiunea teatrală împreunată cu cântări“, ce era sĕ se dea din partea elevilor cursului prim teologic din seminariul „Andreian“ în 26 l. c. în Ocna-Sibiiului, sĕ amână pe timp nedeterminat.

Comitetul arangiator.

* * *

Invitare. Marţi în 7 Ianuariu 1885, (a doua ḑi de Crăciun) mai mulţi studenţi dela gimnasiul român din Blaş vor arangia în Făgăraş în sala „Lauritsch“ o producţiune musicală-teatrală în favorul ambelor scóle române din Făgăraş. Inceputul la 7 óre séra. Preţul întrării: Locul I 80 cr. locul II. 60 cr., Parter 40 cr. Galeria 20 cr.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Epistola enciclică sinodală

a Sanctităţei Sale Patriarchului ecumenic de Constantinopol.

Sanctitatea Sa Leon al XIII-lea, actualul Papă al Romei, cu ocasiunea iubileului aniversărei suirei sale pe scaunul episcopal al Romei, a publicat în Iunie anul trecut o epistolă enciclică adresată cătră tótă lumea creştină îndemnând o la unirea cu biserica Romei. La 30 Novembre acelaş an a dat o nouă enciclică adresată în special bisericilor creştine ortodocse de orient. Acéstă din urmă enciclică a adus mare turburare în lumea creştină ortodocsă din orient, căci prin ea, Papa, după-ce face mari elogii bisericilor orientale, că au păstrat în puritatea sa credinţa şi vechile aşeḑăminte, el le spune că, pentru a se uní, *pot sĕ-şi păstreze credinţele şi organisaţiunea lor canonică, aşa cum o au, dar numai sĕ-l recunóscă pe el (pe Papa), de şeful suprem al bisertcei creştine a luí Christos!*

Enciclicele Papei şi în special ultima nu a rĕmas fără rĕspuns. La Athena i s'a rĕspuns prin o broşură, care cuprinde aprópe cinci cóle tipografice şi se crede a fi scrisă sub dictamentul actualului metropolit al Athenei, Gherman, dacă nu chiar de el însuşi.

Acum în cele din urmă şi-a spus cuvêntul seu şi biserica cea mare de Constantinopol.

Rĕspunsul acestei biserici, făcut în numele întregului Sinod, a fost comunicat, prin ministerul nostru de esterne, şi sântei nóstre biserici, care a primit prin acel minister, pe cale oficială un numĕr de esemplare. Sântul nostru Sinod, în şedinţa sa din 31 Octombre 1895 luând hotărîre de-a se publica în revista Sântului Sinod în traducţiune română, în paralel cu originalul grec, *) acel rĕspuns îl împărtăşim cetitorilor revistei „Biserica Ortodocsă Română“ conform hotărîrei Sântului Sinod.

Epistola

enciclică patriarchală şi sinodală cătră iubitorii de Dumneḑeu, fraţi în Christos, metropoliţi şi episcopi, şi cătră venerabilul şi sântul cler de pelângă ei şi cătră tot poporul pios şi ortodocs al prea sântului scaun apostolic şi patriarhal de Constantinopol.

> „Aduceţi-vĕ aminte de povăţuitorii „vostri, cari au grăit vouĕ cuvêntul lui „Dumneḑeu, şi privind la sfêrşitul vieţei „lor, imitaţi-le credinţa. Iisus Christos, „ieri şi astăḑi acelaş e şi în veci. La „învĕţături de multe feluri şi strĕine sĕ „nu vĕ mutaţi“. (Ebrei XIII. 7—8).

I. Tot sufletul ortodocs şi pios, care doresce sincer mărirea lui Dumneḑeu, adânc se întristézĕ şi se cuprinde de mare durere, când vede, că cel ce urăsce binele şi (este) ucigător al omenirei dela început, împins de ură pentru mêntuirea ómenilor, nu încetézĕ continuu d'a sĕmĕna diferite neghine în ogorul Domnului, pentru a sufoca grâul. Astfel dar dela început s'au ivit neghine eretice în biserica lui Dumneḑeu, cari în multe chipuri au vătĕmat şi vatĕmă mântuirea în Christos a némului omenesc, şi cari, ca seminţe rele şi mădulări putreḑite, cu dreptul s'au tăiat dela corpul cel sănĕtos al bisericei catolice ortodocse a lui Christos. In timpurile din urmă, cel viclén a separat dela biserica ortodocsă a lui Christos, chiar întregi popóre ale apusului, inspirând episcopilor Romei cugetări de o mândrie fără margini, care a nascut tot felul de inovaţiuni illegale şi antievangelice. Şi nu numai acésta, dar Papii Romei, din tóte timpurile, se luptă de a supune la rătăcirile lor biserica catolică a lui Christos din Orient, care a stat neclintită în credinţa ortodocsă strămoşească; ei urmăresc pur şi simplu uniri, (întocmeli) după propria lor fantasie.

II. Astfel şi prea fericitul actual Papă al Romei Leon al XIII, cu ocasiunea iubileului seu episcopal a publicat în luna lui Iunie anul trecut, o epistolă enciclică adresată cătră Domnii şi popórele pămêntului, prin care chiamă totodată şi biserica nóstră catolică şi apostolică a lui Christos la unirea cu scaunul papal, înţelegênd, că acéstă unire póte sĕ fie posibilă, chiar prin simpla recunóscere a sa, ca cel mai înalt archiereu şi domnul suprem spiritual şi politic în general bisericei, şi singurul representant al lui Christos pe pămênt, care împarte tot harul.

III. Ori-ce inimă creştinéscă trebue sĕ doréscă unirea bisericilor; dar mai ales tótă lumea ortodocsă, inspirată de adevĕratul spirit al pietăţei, conform scopului Dumneḑeesc al întemeierei bisericei de cătră Dumneḑeu-omul, Mântuitorul nostru Christos, doresce cu ardóre unirea bisericilor într'un singur canon al credinţei şi pe basa învĕţăturei apostólice şi tradiţionale, fiind piatră unghiulară a ei Iisus Christos. **) Deci şi în rugăciunile ei publice de tóte ḑilele, cătră Domnul, se rógă pentru adunarea celor împrăştiaţi şi pentru întórcerea celor rătăciţi la calea cea dréptă a adevĕrului, singura care duce la viéţa tuturor, la unul născut Fiiul şi Cuvêntul lui Dumneḑeu, Domnul nostru Iisus Christos. *) Şi astfel conform acestei dorinţe sacre, biserica nóstră ortodocsă a lui Christos, este totdeauna gata sĕ priméscă ori ce propunere de unire, numai dacă, episcopul Romei va lăpĕda, odată şi pentru totdeauna, seria multelor şi diferitelor inovaţiuni antievangelice ce s'au întrodus în biserica sa, cari au provocat deplorabila despărţire a bisericei celor de Rĕsărit şi Apus şi dacă va reveni pe terenul celor şapte sânte sinóde ecumenice, cari adunate în Sântul Spirit, din representanţii tuturor sântelor biserici ale lui Dumneḑeu, pentru deosebirea învĕţăturei dreptei credinţe contra ereticilor, au autoritate universală şi eternă în biserica lui Christos. Şi acésta n'a încetat de-a arĕta bisericei papale, formulând clar şi precis şi prin scrieri şi prin epistole enciclice, că pe cât timp ea insistă în inovaţiunile ei, ér biserica ortodocsă în tradiţiunile Dumneḑeesci şi apostolice şi în aşeḑămintele celor 9 dintâi secole ale creştinismului, în cari bisericile Apusului erau de aceeaşi credinţă şi unite cu bisericile Orientului, ori-ce cuvênt de unire este zadarnic şi deşert. De aceea am şi tăcut până acum şi n'am dat importanţă enciclicei papale amintite, socotind de prisos a mai vorbi la urechile celor ce nu aud. Dar fiind-că de un timp biserica papală, lăsând calea convingerei şi a discuţiunei spre mirarea şi uimirea tuturor, a început a scandalisa consciinţele creştinilor ortodocsi mai simpli, prin lucrători frauduloşi, travestiţi în apostoli ai lui Christos, **) trimiţênd în Orient clerici, cu îmbrăcămintea şi acoperemêntul capului, ca al preoţilor ortodocsi, şi inventând şi diferite alte mijlóce seductive pentru ajungerea scopurilor sale proselitice, pentru aceea, din datorie sacră lansăm acéstă enciclică patriarchală şi sinodală pentru păḑirea credinţei şi a pietăţei ortodocse, cunoscênd, că „păḑirea canónelor adevĕrate este datorie, care se impune esenţialmente ori cui, dar mai ales acelor, cari s'au învrednicit de providenţă a conduce pe alţii“. ***)

(Va urma.)

„Crisă la „Tribuna“ “.

„Tribuna“ de aḑi, care a eşit numai pe jumĕtate de cólă, sub titlul „Mai nou“ scrie:

Numĕrul de aḑi al „Tribunei“ a întârḑiat cu apariţia într'un mod neobicinuit. Suntem datori publicului nostru sĕ dăm esplicarea acestei întârḑieri şi a reducerii formatului.

Causa ei este *crisa* ce a isbucnit în redacţia ḑiarului nostru. Vom descrie detailat acésta *crisă*, când timpul ne va permite şi când vom fi ajuns la liniscea de lipsă.

Anunţăm până atunci următórele *fapte:*

Ieri un *articol* dat de însuşi presidentul partidului, *Dr. Raţiu* a fost smuls din mâna culegĕtorilor prin dl *Russu-Şirianul.*

Articolul se ocupa de cestiunea ardentă, ce se discută acum în tótă presa, adecă de proprietatea „Tribunei“.

Un al doilea articol de un membru al comitetului naţional, scris ca respuns la articolii *„Gazetei Poporului“* din Bucuresci, articoli reproduşi în „Gazeta Transilvaniei“, asemenea a fost *confişcat* de acelaşi domn.

Tras la dare de sémă dl *Russu-Şirianu* a avut cutezanţa sĕ denege dlui *Dr. Raţiu ori ce drept de disposiţie.*

In fine dl *Russu-Şirianu* a fost imediat destituit, şi a părăsit redacţiunea. Astăḑi dl *Russu* a îndrăznit sĕ între de nou în redacţie, sĕ insulte pe noul membru al redacţiunii domnul *Dr. Elie Dăianu*, care a fost introdus de colaborator prin însuşi dl Dr. Raţiu, a confişcat posta, şi a făcut imposibilă rĕmânerea cu d-sa în redacţiune.

---

*) Publicăm şi noi acest interesant rĕspuns numai în traducere românéscă după „Biserica ortodocsă română“. Red.

**) Efes. II, 20.

*) Ioan XIV, 6.

**) II Corint. XI, XIII.

***) Fotiu epist. III, § 10.

De altă parte dl *T. L. Albini* a acusat la poliție ca pe nisce turburători ai păcii domestice și a afacerilor sale pe domnii Dr. I. Rațiu. Dr. E. Dăianu și Onoriu Tilea, care a fost însoțit eri la redacție pe Drul Rațiu, și a cerut dela căpitanul poliției, ca sĕ opréscă întrarea acelor domni la „Institutul Tipografic“ și redacțiunea „Tribunei“ sub pretecstul, că acelea ar fi proprietatea dênsului.

La 10 a. m. numiții trei domni s'au presentat la poliție. *Dr. Rațiu* a dovedit cu *acte*, că dl Liviu Albini nu este *proprietariul* „Institutului“ — ba nici posesorul aceluia.

Convingêndu-se căpitanul poliției despre acésta, precum și despre aceea, că Drul Rațiu deja de ani de ḑile a fost supremul dispunĕtor asupra organelor — nu numai, că nu a oprit întrarea dênsului la „Institut“ — după cum cerea dl L. Albini, ci a interḑis acestuia, ca sĕ-și mai pună acolo pasul, până ce procesul ce decurge, nu se va fi sfêrșit în favorul — dênsului.

Asemenea 'i-s'a interḑis și domnului Russu Șirianu întrarea la „Institut“ ori la redacțiunile organelor partidului național.

La acésta dl Russu Șirianu a rĕspuns cu faptul, că întrând în tipografia „Institutului“ a luat cu forța tóte manuscriptele și a zdrobit tot ce a fost deja cules, ba a sedus și pe culegĕtorii de litere, cari au înscenat o mică grevă. Acésta însĕ n'a durat mult

După améḑi culegĕtorii s'au rentors, ordinea însĕ e turburată cu desĕvîrșire.

Faptele aceste condamnabile se înțelege vor avea și alte urmări — ér' antecedențele lor le vom face mâne cunoscute.

Trist — dar' adevĕrat!

Mai nou.

Bucuresci, 2 Ianuariu 1896. *Banchetul* proiectat pe astă séră în onórea părintelui Dr. *Lucaciu s'a amênat* Liga presentă ca causă a amênării o înbolnăvire a lui Lucaciu.

Bucuresci, 2 Ianuariu. In ședința de eri a camerei, Ionel *Grădișteanu* arată, că nici în mesagiu, nici în proiectul de rĕspuns nu sĕ vorbesce nimic de *cestiunea națională* Reamintesce primului ministru înflăcăratele sale discursuri în favórea românilor ardeleni, rostite pe timpul când era în oposiție și întrébă, dacă dl Sturdza ca prim ministru al țĕrei, *va înplini* promisiunea privitóre la *resolvarea cestiunei naționale?*

Sturdza ḑice, *că trebue sĕ avem răbdare.* Cetesce pasagiul din discursul sĕu dela Iași, unde declară, că *dorința sa cea mai viuă e ca* **armonia cea mai frățéscă sĕ domnéscă între unguri și români.**

Acesta e programul meu! — ḑise Sturdza. (După „Gaz. Trans.“)

Nr. 475/895 [226] 1—1

Publicațiune.

In sensul §-lui 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniali sĕ aduce la cunoscință publică, că Maria născută Ioan Fléca, prin sentința venerabilului Consistoriu archidiecesan din 28 August a. c. Nr. 4497 e despărțită de bărbatul ei Moise Ioan Ursu ambii din comuna Apoldul-inferior.

Mercurea, la 16 Septembre, 1895.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei.

Ioan Droc,
prot.

AVIS.

In librăria tipografiei archidiecesane se află de vênḑare următórele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat.	fl.	15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„	—.75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„	—.75
Proscomidia altariului	„	—.25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg. .	„	10 —
Rênduiala la sfințirea bisericelor	„	2.50
Triodion cu Strajnic neleg fl. 20, legat	„	25.—

II. Cărți scolare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„	—.24
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„	—.25
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„	—.25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg. . . . . : . . .	„	—.20
Aritmetica, de P. Dima . . .	„	—.32
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. = ...	„	—.45
Aritmetica după Lurz	„	—.20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III = ...	„	—.35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg .	„	—.40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„	—.30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„	—.70
Catechism de M. Toma	„	—.30
Catechism bogat	„	—.50
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„	—.15
Comput de Ioan Popescu . . .	„	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	„	—.10
Culegere de cântecenaționale. . .	„	—.25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„	—.12
Curs de limba magiară de Molnàr I. II. III. a	„	—.20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg..	„	—.20
Chemia elementară de Vlaicu . .	„	—.80
Chemia anorganică de Filipescu .	„	—.80
Drepturile și datorințele civile ·	„	—.20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„	—.30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„	—.30
Elemenete de Istoria nat. și Fisica de Z. Boiu	„	—.30
Elemente de Fisică de I Dariu .	„	—.30
Fisica de Făgărășan	„	—.40
Gramatica română de Mihelțan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV =	„	—.24
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg.	„	—.35
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărășan .	„	—.30
Geografia pentru scólele medii de Moldovan & Făgărașan I. .	fl.	1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărașan II. .	„	—.50
Geografia pentru scólele medii de Făgărașan & Bârsan II. . .	„	1.—
Gramatica română de I Dariu .	„	—.25
Gramatica limbei magiare de Crișan & Putnoky	„	1.—
Istoria biblică pentru scól. poporale	„	—.30
Istoria biblică pentru scólele medii	„	—.55
Istoria bis rom. de Șaguna I. II.	„	3.—
Isagogia de Dr. Ilarion Pușcariu .	„	1.50
Istoria bisericéscă ptru scól. pop.	„	—35
Istoria bisericéscă pentru scólele medii I. II.	„	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop .	„	—.25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„	—26
Istoria Ungariei pentru scólele secundare de V. Goldiș . .	„	—.80
Istoria universală pentru scólele secundare de V. Goldiș . .	„	1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I = 50 II. = ...	„	—.60
Istoria literaturei române de Lazariciu	„	1.—
Legendar român de V. Petri . .	„	—.50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„	—.30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„	—.40
Mărturisirea ortodocsă	„	1.20
Pastorala veche	„	1.—
Pastorala nouă	„	1.50
Pomăritul de D. Comșa.	„	1.—
Principii din Pedagogie de dr Il. Pușcariu	„	1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„	2.—
Teologia dogmatică	„	1.—
Teologia morală	„	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„	—.70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl	2.50
Istoria biser. politico-naționale. .	„	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canóne	„	4.—
Invĕțătorul și poporul de Marienescu.	„	—.50
Polemia contra Heliad . . .	„	—.50
Calendariu pe anul 1895 . . .	„	—.30
Scrisori apologetice	„	—.50
Sunete și resunete de Z. Boiu .	„	—.50
Scrierea sf. Ioan gură de aur . .	„	—.50
Vocabular român german . . .	„	—.70
Anghira creștină (cuvêntări) funebrale de T. V. Gheaja . .	„	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„	—.65
Antologie română de Manliu . .	„	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„	—.20
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară	„	—.10
Codicele de Mateiu Voilean . .	„	—.80
Colinde de A. Marienescu . . .	„	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„	—.50
Cuvêntări funebrale de Z. Boiu .	„	1.50
Crestomația română de I. Manliu	„	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu .	„	2.—
Descântece poporale de Marian	„	2.—
Documente pentru limbă și istoriă de Dr. Il. Pușcariu	„	2.50
Doine și strigături de St. Muntean	fl.	—.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G Bariț .	„	—.80
In memoria lui G. Bariț peosii de G. Joandrea	„	—.20
Intrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„	1 —
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„	—.50
Lecsiconul comunelor bisericesci din archidiecesă de Dr. Remus Roșca	„	1.—
Noul atac asupra scólelor nóstre.	„	—.25
Manual de drept cambial de I. Socaciu	„	2.—
Pace vouĕ de H. Drumond tradusă de D. Făgărașan	„	—.20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	„	—.25
Poesii de Andreiu Murĕșan . .	„	1.50
Poetica română de I. Manliu . .	„	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„	1 25
Povestiri alese și intocmite de P. Petrescu	„	—.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„	2.—
S'a dus în țéră novelă originală de Il. Chendi	„	—.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„	—.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„	—.45
Stupăritul de C. Dimian . . .	„	—.80
Vechia metropolie de N. Popea .	„	1.50
Protocólele sinodale dela 1864—1893 tóte laolaltă	„	19 —
Protocóle congresuale dela 1868—1891 tóte laolaltă	„	7.60
Statut organic	„	—.25
Regulament pentru parochii . .	„	—.10
Regulament pentru organisarea provisorie a învĕțămêntului .	„	—.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„	—.20
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian, .	„	—.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„	—.20

IV. Tipărituri.

Budget cóla	„	—03
Catalog de clasă cóla	„	—.02
Catolog de clasă broș. din 10 cóle	„	—.30
Catalog de clasă broș. din 15 cóle	„	—.45
Catalog de clasă broș din 20 cóle	„	—.55
Carte de evidență cóla	„	—.03
Carte de evidență leg. din 30 cóle	„	1.80
Carte de evidență leg din 40 cóle	„	2.10
Chronica scolară leg.	„	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta scóla cóla	„	—.02
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	„	—.05
Conspect despre comunele matre și filie cóla	„	—.03
Conspect despre visitarea scólelor cóla	„	—.03
Conspecte de catechisația cóla .	„	—.03
Conspecte scolare înv. (date statistice cóla	„	—.06
Conspecte prot. I. II. III cóla .	„	—.06
Conspecte de absenții sĕptĕmânale și lunare cóla	„	—.02
Contul capitalelor active cóla . .	fl.	—.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„	—.01
Matricula scolară cóla cr. 2 legată din 50 cóle	„	1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„	—.10
Jurnal de casă cóla	„	—.03
Jurnal de casă leg. 25 coli . .	„	165
Jurnal de casă leg. 30 coli . .	„	1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl .	„	—.01
Protocolul bunei invoiri cóla . .	„	—.06
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 cóle	„	4.—
Protocolul parochial cóla . . .	„	—.06
Protocolul parochial leg. din 50 cóle	„	4.50
Protocolul botezaților cóla . .	„	—.06
Protocolul botezaților l. din 50 c.	„	4 50
Protocolul cununaților cóla . . .	„	—.06
Protocolul cununaților l. din 50 c.	„	4.50
Protocolul morților cóla	„	—.06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„	4.50
Protocol de esibite cóla	„	—.03
Protocol de esibite l. din 30 cóle	„	1.80
Protocol de esibite l. din 50 cóle	„	2.50
Prot. de clasificațiune cóla . . .	„	—02
Prot. de clasificațiune l. din 50 c.	„	1.50
Specificațiuni pentru noi cununați cóla	„	—.05
Testimonii scolare esempl. . .	„	—.02
Testimonii de religie . . .	„	—.02

V. Icóne.

Icóna înmormêntării domnului pe pânză	fl.	2 50
Icóna înmormêntării domnului pe hârtie	„	—.50
Icóna celor trei Ierarchi pe hârtie	„	—.30
Icóna Evangeliștilor pe hârtie .	„	—50
Portret Șaguna	„	1.—
Portret Gozsdu	„	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100 . .	„	—.70
Libele de comput á 1 cr. 100 .	„	—.70
Libele de dictando à 1 cr. 100 .	„	—.70
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„	—.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate á 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și .	„	—.45
Tocuri (códe) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.		
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cóle.		
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.		
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătóre din 144 bucăți		
Tăblițe de pétră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata		
Tot feliul de hârtie de epistole cu prețuri fórte moderate.		
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.		
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Circele, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.		
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfelul de negrélă, tóte acestea cu prețuri fórte moderate.		

Redactor prov. Dr. Nicolau Olariu.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 142 Sibiiu, Joi, 28 Decembre 1895 (9 Ianuariu 1896). Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La cestiunea dotațiunei protopresbiterilor nostri.

Prin articolul de fond, publicat în numĕrul 127 al „Telegrafului Român" din anul curent, punêndu-se în discusiune publică cestiunea dotațiunei sau mai bine a subvenționărei protopresbiterilor nostri pentru venitele perdute prin întroducerea din partea statului a legilor politico-bisericesci, îmi permit și eu a reflecta la acésta întrebare așa, precum se presintă ea în realitate și precum eu — după modestele mele convingeri — cred, că se póte cu succes resolvi.

Nime, care cunósce temeinic organisațiunea bisericei nóstre și își face samă cu diferitele împregiurări, obveniende în viéța practică, nu va putea contesta adevĕrul, că protopresbiterii tractuali au fost și sunt după posiția, ce o ocupă în biserică, și după datorințele, ce sunt chemați a le împlini, unii dintre factorii cei mai puternici, dela a căror activitate conscienţiósă atârnă în mare mĕsură binele și prosperarea bisericei nóstre.

Acesta e motivul principal, din care Consistoriul nostru archidiecesan trebue necondiționat sĕ se ocupe acum neîntrerupt cu cestiunea desdaunării protopresbiterilor nostri pentru venitele deja perdute și studiându-o fundamental din tóte punctele de vedere și cu considerarea tuturor împregiurărilor din archidiecesă, sĕ fie în posițiune a-și face cătră sinodul archidiecesan procsim propunerile cele mai nimerite și mai apte a deslega acéstă problemă iminentă în modul și cu resultatul cel mai mulțămitor și mai favorabil.

A amâna deslegarea cestiunei, ar putea ușor da ansă la presupunerea, că se intenționéză întroducerea unei politici cu scopul reservat, de a deda pe protopresbiteri și pe preoțime la suportarea grelei situațiuni, aș putea ḑice în unele casuri a miseriei, ce li s'a creat. Dar a pune cestiunea deși tăcênd și fără de voe pe acest teren, ar produce într'o parte numai amărăciune în suflete; ér în altă parte ar învenina în mod de necreḑut causa, căci lupta pentru esistență, ca sĕ ḑic așa, adecă câscigarea pânei de tóte ḑilele, este pelângă tótă bunăvoința și abnegațiunea, ce o ai, o recerință de prima ordine, care nu sufere amânare și față de care dispar precum e sciut chiar și idealurile cele mai sublime.

Agendele protopresbiterilor până la introducerea legilor politico-bisericesci le aș putea împărți din punctul de vedere al venitelor în 2 grupe. In grupa primă numĕr agendele strict oficióse, a căror resolvire și împlinire nu este împreunată cu nici un venit, dar pe cari protopresbiterii le împlineau conscienţios, căci erau remunerați pentru acest serviciu al lor prin tacsele agendelor din grupa a dóua, adecă a acelora, cari erau împreunate cu venite însemnate, precum: tacsele ședulelor de cununii, de dispensațiuni, de pertractări în causă de aplanare a divergințelor conjugali, ivite între cei căsătoriți și venitele considerabile din procesele divorțiali.

Astăḑi tóte aceste tacse și venite au căḑut din incidentul întroducerei legilor menționate, și protopresbiterii au rĕmas numai cu diurnele, ce le primesc dela comunele bisericesci — dacă li se dau — pentru luarea esamenelor publice anuali la scólele nóstre confesionali și pentru visitațiunea canonică. Aceste diurne însĕ sunt mici și nici aceste nu se pot considera fapțice ca venite, din causă, că dacă nu tóte, apoi de sigur că trei părți din ele merg în acoperirea speselor de drum și pentru trăsură.

Urmarea reală este deci, că protopresbiterii au rĕmas fără nici un venit protopresbiteral și sunt espuși la alternativa: séu a suporta gratuit grelele lor sarcini oficióse, cari din ḑi în ḑi se tot înmulțesc și cari îi răpesc aprópe întreg timpul, séu apoi a renunța la oficiile lor.

Sunt dintre protopresbiteri și de aceia, cari funcționéză ca parochi în parochii de clasa primă séu de a dóua și prin urmare perderea venitelor nu-i atinge în mod atât de simțitoriu, ca pe aceia, cari au parochii numai de clasa a treia și în unele casuri și aceste cu un venit anual abia de 50 fl. (d. e. Deeș) până la 150 fl. (d. e. Cupșeni, Cărpiniș) Ba esistă cas, unde protopresbiterul n'are nici parochiă (d. e. protopresbiterul Treiscaunelor.)

Posițiunea acestor din urmă a ajuns fără îndoială a fi fórte precariă și atențiunea autorității nóstre supreme bisericesci trebue sĕ fie îndreptată în prima liniă și încă de timpuriu, chiar înainte de deslegarea generală a întregei cestiuni, asupra acestora și a le asigura subsistința, încât e posibil, din mijlócele, cari ar fi disponibile în centru.

Dar atât în scopul satisfacerei acestei necesități imperative și neamânavere, cât și în interesul posibilítății deslegărei mai grabnice și cu succes a întregei cestiuni sum de următórea canvingere.

Măritul nostru congres național bisericesc, ținut în Maiu a. c. anulând tacsele sedulelor de cununii ale protopresbiterilor, a însărcinat pe consistoriele eparchiilor sufragane, a se îngriji pentru desdaunarea după putință a protopresbiterilor pentru venitele perdute.

Sinodul archidiecesan în sesiunea sa ordinară din Aprilie a. c. adoptând o propunere a deputatului Demetriu Coltofean, protopresb. al Treiscaunelor, făcută tot în acest obiect, o a transpus consistoriului spre studiare și raportare în sesiunea procsimă sinodală.

Nu sciu, ce s'a făcut până acum, sunt însĕ convins, că Consistoriul se ocupa de acéstă propunere și de însărcinarea, primită dela congres, — numai cât — se mi se ierte — eu studierea fundamentală a întregei cestiuni mi-o închipuesc posibilă numai pe basa materialului de date positive despre venite, adunate din tóte protopresbiteratele și din parochiile centrale, ce le ocupă protopresbiterii. In acéstă direcțiune înse până acum nu s'a făcut nimica; deci propunerea mea merge într'acolo, ca:

I. Consistoriul archidiecesan se esmită cu posibilă grăbire un cerculariu cătră fie-care protopresbiter cu îndatorirea, ca el

1. Se constate prin comitetul parochial al parochiei, ce o ocupă, venitele sale din parochiă și acelea sĕ le supună deliberărei sinodului parochial, încercând după împrejurările date și încât va fi posibil a le ameliora.

2. Se constate prin comitetul protopresbiteral eventualele venite reali protopresbiterali, ce ar fi mai rĕmas, și sĕ încerce dimpreună cu sinodul protopresbiteral ordinar din Februariu 1896 a le ridica, eventual a afla isvóre nouĕ de venite spre acest scop, conform împregiurărilor locali. Așa d. e. comunele bisericesci, învecinate cu vechiul Bănat și cu Timișana, precum și acolo, unde poporul nostru este mai compact și mai în stare, ar puté fi îndatorate fără pericol, sĕ contribue anual cu câte o sumă óre-care proporționată, la ameliorarea dotațiunei protopresbiterului lor.

Observ aci, că fie-care sinod protopresbiteral se *a*ducă conclus formal în acel sens, ca încât venitele protopresbiterului din parochiă la olaltă cu cele din tract nu ar ajunge la minimul de 1000 fl., eventual 1200 fl. propus de protopresbiterul N. Maneguț în articolul seu publicat în acéstă materia: consistorul sĕ întregéscă restul séu din mijlócele proprii din centru, séu — dacă acestea n'ar fi suficiente *— din ajutorul dela stat de 24 mii fl., pentru a cărui redobêndire rugăm pe Consistoriu cu tótă insistența, sĕ întrevină la locul competent.*

II. Conscrierea venitelor din parochiile centrale protopresbiterali dimpreună cu conclusele sinodului parochial despre legitimarea și ameliorarea acestor venite, și tot astfel conscrierea venitelor protopresbiterali dim-

FOIȚA.

O tristă séră de Crăciun.

Era o séră de a sfântului Crăciun. In sătulețul Osêndaia domnia pacea cea mai perfectă, dormiau tóte cuprinse de somnul dulce al tainicei nopți de Crăciun. Pretutindeni domnia o dulce liniste, carea numai din când în când era întreruptă de câte un glas răgușit al vre-unui evlavios colindător, care încă tot mai rătăcea prin înghețul nopții, dar care încă nu-'și stêrșise rola din asta nópte. Vĕsduhul întreg era cuprins de o misteriósă tăcere. Pe bolta albastră a cerului milióne de stele luciau jucând diferite forme, figuri, de ți se părea că acum, ba acum sĕ perd sĕ sting. Sĕ auḑiau din când în când și melodii frumóse, pline de acorduri dulci, cari străbătênd departe prin linistea nopții, păreau a fi tot atâtea coruri îngeresci. Erau băieții de scólă dela 10—14 ani, formând grupuri-grupuri, în mijlocul cărora stetea cel mai de încredere, cu scumpa icónă a Nascerei, în brațe.

Se întârḑiase binișor. Era după cântatul dintâiu al cocoșilor, timpul înaintase aprópe de mieḑul nopții, când fie-care suflet oropsit de pregătirea sfintelor ḑile era pe cale de a se odihní. O linisce de mormênt se lăsase preste întrégă Osêndaia, numai colo în capul satului de jos, din misera căscióră a Savetei lui Lica Ciumbrudeanu se strecura prin sticla ferestruielor lipite cu hârtie, căpĕtată dela părintele Constantin — lumina palidă-ostenită a unui biet și vechiu stérț. Sĕrmană vĕduvă cum îi este scris a petrece acésta nópte a bucuriilor, nóptea sfântă de Crăciun!

Cu ochii trezi ea veghiază asupra muribundului ei copil. Și ar tot priveghia ḑile și nopți întregi numai de ar sci, că i se va face bine, că érăși se va scula. Pĕrul despletit și negrijit îi este, umerii obrajilor eșiți, obrajii ei odată rumeni și frumoși sunt brĕzdați adênc, supți, urme de grele suferințe; pe patul de mórte îi zace copilașul, odorul ei, unica dulce suvenire a acelui traiu familiar fericit, pe care 'l-au dus cândva cu soțul ei, până când acesta, vai, nu fu amenințat și în urmă împins de miserie a-și părăsí țéra mamă și a lua lungul drumului de a trece munții dincolo, pentru-ca sĕ câștige ceva, câte-va parale pe séma bieților sei de-acasă. Ah, și cât e de sfâșietoriu a-ți părăsi pe cei mai iubiți ai tĕi, vatra strămoșéscă, și a lua în cap străinătatea! Dar ce sĕ faci? Miseria te silesce, n'ai încătrău; ea nu vrea sĕ scie de forță de vîrtute, ba adese-ori pe acésta din urmă se pare a o urmărí mai des.

De-atuncea Lica nu s'a mai rentors, nu l'a mai vĕḑut nimeni, nu i s'a mai auḑit de nume, a dispărut pentru totdeauna..... și cine scie dacă nu va durmi și el somnul vecinic sub pămênt, dimpreună cu alți compatrioți frați de cruce de-ai lui. Póte și pentru el va fi fost păstrată vre-o bucată de loc, în care sĕ-'i îngrópe cineva rĕmășițele spre vecinica odichnă.

Spăsita mamă se plécă spre serăcăciosul pat de grădele, din când în când, își duce usor mâna peste vestejiții obrăjori ai copilașului ei bolnav.

— „Spune dragul mamei ce te dóre? Spune, rîḑi puiule, rîḑi mămuței tale!"

Buḑele reci, aprópe vinete însĕ nu rĕspund nimic, nici un cuvênt încuragietoriu, ele tot mute rĕmân.

— „Nu!... tu nu vei muri, tu ești al mamii, și mama nu te va lăsa, ea te va păḑí cu credință! Dór tu esti viéța, nădejdea și bucuria mea.... totul îmi ești tu. O, Dómne Dumneḑeule, te îndură, nu-'mi lua copilașul, singura bucuria, ce pot sĕ o mai am, sau dacă mi-'l vei lua, o, atunci sfâșie și acésta inimă stricată, pe care nimic nu o mai légă de acésta viéță, decât chin și amar".

Isbucnise într'un plâns stârnit de o adâncă durere. In mijlocul unor suspine lungi, se plécă spre odoru-'i bolnav, și îi povestesce multe, despre multe lucruri frumóse; dacă se va face érăși sănĕtos, cum vor merge ei pe sub pădure, vor aduna florícelele cele mai frumóse, vor prinde fluturasi pestriți, și nici odată nu-l va mai lăsa de lângă sinul ei, buzele reci însĕ nu vorbesc nimic, ele tot mute rĕmân.

Acuș privesce cu ochii osteniți, lung, uitată de sine, preste vestejita față a copilașului ei, până-ce somnul ia putere asupra bietului trup ostenit, o birue și adórme....

Dormiau ambii, ambii se odihniau lângă olaltă, copilul bolnav, și mama petrecută de durere.

Lumina slabă a bietului ștérț mai încordându-și ultimele sale puteri, isbucní înpreună cu conclusele sinodului protopresbiteral relative la acest obiect sĕ se subştérnă cel mult pănă la finea lui Februariu 1896 consistoriului archidiecesan.

Nu pot se retac aci o impregiurare, şi anume la casul, când consistoriul archidiecesan n'ar esmite cercularul amintit sub punctul I cu privire la conscrierea şi ameliorarea venitelor în cestiune: protopresbiterii se nu întrelase la nici un cas conscrierea, ce o propun; ci acésta se o facă negreşit şi fără mandat consistorial în interesul nóstru al tuturor, căci autonomia corporaţiunilor bisericesci, în fruntea cărora stăm, ne-o permite acésta. Insist pentru o procedere uniformă în acest sens, şi fără mandat consistorial, nu din alt motiv, ci numai şi numai pentru aceea, ca de o parte sĕ accelerăm afacerea; éră de altă parte, ca se dăm consistorului la timp tóte datele positive despre venitele nóstre şi despre diferitele impregiurări din tractele protopresbilerali.

III. Dând noi acest material întreg gata consistoriului, acesta (consistoriul) pe baza aceluia sĕ studieze întrégà causa şi sĕ-şi facă propunerile sale principale şi concrete către procsimul sinod archidiecesan, arĕtênd totodată pe basa actelor într'un conspect suma venitelor actuali la fiecare protopresbiterat, şi anume: într'o rubrică venitele din parochiă, în alta venitele din tract, ér în o a treia rubrică restul, ce mai lipsesce şi care trebue suplinit.

Consistoriul se arete mai departe, care fond archidiecesan şi cu cât ar puté contribui la acoperirea acelui rest;

IV. Sinodul procsim archidieaesan avĕnd de o parte datele necesari adunate, éră de altă parte părerea şi propunerile consistoriului, ar fi în posiţiune a da o soluţiune meritorială acestei cestiuni, devenită astăḍi atât de urgentă.

Dintre mijlócele, din cari ar fi sĕ se suplînéscă restul, ce mai lipsesce la dotaţiunea actuală a protopresbiterilor, amintesc următórele:

Birourile domnilor asesori consistoriali ar trebui cassate, şi odăile, cari sunt astăḍi ocupate cu ele, ar fi consult sĕ se dea în chiriă; căci eu sunt convins din esperienţa din trecut, că numiţii domni şi-ar puté provedea agendele oficióse şi în locuinţa lor privată tocmai aşa de bine, ca acum, ba póte încă mai bine.

Posturile de cancelisti, cu escepţiunea celor dela esactorat, ar fi recomandabil sĕ se sisteze şi sĕvêrşirea afacerilor cancelistilor sĕ se concrédă clericilor mai cualificaţi şi mai diligenţi din seminariu, cari întocmai ca la alte confesiuni, nu numai că prin aplicarea lor în órele libere în cancelariă s'ar simţi distinşi dintre ceialalţi colegi ai lor, dar şi-ar însuşi totodată şi vaste cunoscinţe administrative, — ceea ce pentru ei ar fi ulterior în viéţa practică de un folos nepreţuit de mare.

Se aruncăm numai o privire în trecut cam cu 10—15 ani îndĕrĕpt şi vom vedea, că dintre clerici, cari scriau atunci în cancelaria consistorială, aprópe toţi au fost recompensaţi parte prin acordarea de stipendii pentru studiile universitare, parte prin ridicarea lor la demnitatea de protopresbiteri. Biserica a sciut sĕ apreţieze atât cualificaţiunea lor pregătitóre, càt şi cunoscinţele lor administrative, câştigate prin pracsa din cancelaria consistorială.

Afară de aceste două modalităţi de cruţare, domnii din centru ar mai putea găsi póte şi alte căi de economisare ca unii, cari cunosc pe deplin starea întrégă din centru. Eu însĕ amintesc aci încă numai una.

Sinodul nostru archidiecesan cu ocasiunea votărei statutului fondului de pensiuni archidiecesan a decis, ca a patra parte din venitele fondului „Rudolfin“, destinat pentru ajutorarea preoţimei se incurgă la fondul de pensiuni pănă când trebuinţele acestuia nu vor putea fi acoperite din alte isvóre de venit. Insemnătatea cea mare binefăcĕtóre a fondului de pensiuni departe dela mine de a o trage la îndoială; dar deóre-ce cestiunea desdaunărei multor protopresbiteri nu sufere amânare, aş fi de părere, ca acea parte din venitele fondului „Rudolfin“ sĕ se ia dela fondul de pensiuni şi sĕ se intrebuinţeze spre subvenţionarea protopresbiterilor.

Recunosc, că aceste şi alte economisări de feliul acesta în centru nici pe departe nu ar fi suficiente spre acoperirea lipsei ce se arată; dar totuşi nu sunt aşa de neînsemnate, ca sĕ nu se pótă ajutora barem aceia dintre protopresbiteri, a căror subvenţionare este mai urgentă.

Dar lucrul principal dela care — după parerea mea — atârnă deslegarea favorabilă a întregei cestiuni atât cu privire la protopresbiteri, cât şi la preoţime în general este, *că Escelenţia Sa preabunul nostru archiepiscop şi metropolit, care şi pănă acum a sciut cu atâta tact şi înţelepciune conduce naia bisericei nóstre chiar şi între cele mai vitrege impregiurări, sĕ se îndure a întreveni dimpreună cu sinodul şi cu consistoriul archidiecesan cu tótă energia posibilă la înaltul guvern al ţĕrii, cerênd ca acesta de o parte sĕ cedeze la dispoziţiunea consistoriului distribuirea ajutorului de stat de 24 mii floreni*; *éră de altă parte arĕtând cu date positive înaltului guvern perderile cele de tot însemnate a venitelor protopresbiterilor şi a întregei nóstre preoţimi prin inactivarea legilor politico-bisericesci, se céră cu insistinţă, ca se acordeze din visteria statului o desdaunare corĕspunḍĕtóre preoţimei nóstre. Distribuirea acestei desdaunări asemenea sé o lase la dispositiunea consistoriului, care cunósee mai bine lipsele clerului nostru.*

Statul prin întroducerea legilor sale menţionate ne-a ruinat protopresbiterilor totul, ér preoţimei subalterne în parte venitele de pănă acum; lui incumbe deci şi sânta datorinţă a ne desdauna pentru ele. Acésta este conceptul de drept după tóte legile din lume şi dinaintea împlinirei lui statul încât ţine la demnitatea sa şi la calitatea sa de stat de drept, nu-i permis sĕ se feréscă.

Afară de acésta, precum preoţimea fiecărei biserici creştine din patrie, aşa şi preoţimea nóstră greco-orientală a lucrat şi lucră conscienţios şi neobosit pentru susţinerea şi consolidarea ordinei sociale din stat şi prin urmare a moralităţii publice, care moralitate precum bine sĕ scie a fost, este şi va fi în totdéuna fundamentul şi tăria neresturnaveră a fiecărui stat.

Deci pe când preoţimea în acest mod face inmense servicii statului, este just, ca şi statul sĕ se îngrijéscă de sórtea marilor sei binefăcĕtori, adecă de a preoţilor.

In fine pe când îmi permit a atrage atenţiunea factorilor supremi şi competenţi ai bisericei nóstre asupra isvórelor de venite, indicate de mine aci: totodată apelez la Preaonoraţii domni protopresbiteri, rugându-i, ca adoptând propunerea referitóre la conscrierea venitelor nóstre sĕ lucrăm cu toţii pe acésta basă în interesul nostru, în interesul preoţimei nóstre în general şi prin acésta spre binele mult cercatei nóstre biserici, ai cărei fii credincioşi suntem!

Cupşeni, în 21 Decembre 1895.

Samuil Cupşa,
protopresbiter.

Revista politică.

In Sâmbăta trecută s'au început pertractările între ministrii Ungariei şi ai Austriei în privinţa reînoirei pactului economic. Din partea guvernului unguresc au luat parte la desbatere ministrii: Bánffy, Lukács şi Josika, ér din partea guvernului austriac: Badeni, Bilinski şi Glanz Conferenţele între ministrii au durat şi Lunia trecută. S'a discutat mai mult despre darea de consum, despre cestiunea băncilor şi a valutei. După telegramele cele mai nóuĕ pertractările în privinţa pactului au luat un curs favorabil într'atât, încât s'a ajuns la o nţelegere în tóte cestiile principale, cu escepţiunea quotei, care nu sĕ decide prin guverne. Diferenţe esistă numai în unele detalii, şi sĕ referă la darea de consum; s'au lăsat deschise acele puncte, cari mai au trebuinţă încă de studiu. „Neues Wiener Abendblatt“ a aflat dintr'un isvor sigur, că din partea Ungariei pretinde guvernul, ca sĕ sĕ pună dare de consum şi pe zahar şi pe bere pe acele teritorii, pe cari sĕ consumă aceşti articoli. Ungaria speră. că întroducênd şi acéstă dare de consum, sĕ sĕ urce venitele statului cu $1^1/_2$ milion de floreni. Ministrii unguresci sunt învoiţi sĕ pună dare şi pe petroleu. In ce privesce tarifele de vamă şi comerciu Ungaria voiesce, sĕ pretindă o influinţă mai mare, la încheerea convenţiunilor internaţionale de comerciu. In ce privesce tariful pentru căile ferate Ungaria voiesce, ca sĕ sĕ ajungă la o egalisare a preţurilor, ca în chipul acesta sĕ sĕ delăture rĕsboiul de tarif. Tot asemenea sĕ sĕ ajungă la o învoială în ce privesce transportul de mărfuri în strĕinătate, ca sĕ nu păgubiască Austria producţiunea Ungariei şi viceversa. In ce privesce cestiunea valutei sĕ va propune retragerea şi a celor 112 milióne rĕmase de floreni de hârtie. In cestiunea bancelor sĕ va stabili o egalitate completă între amêndouĕ statele. Luni séra s'au întrerupt pertractările în privinţa pactului. Sĕ vor continua pe la finea acestei luni în Budapesta.

* * *

O cestiune, care a atras atenţiunea lumei asupra ei, este cérta fórte seriósă care a isbucnit între vechii cetăţeni din republica Transvaal din Africa de sud şi între imigraţii de naţionalitate streină. Aceştia au întemeiat în districtele aurului şi a diamantelor o cetate înfloritóre cu numele „Iohannesburg“ şi au cultivat o industrie de mine în stil mare. Lupta între boeri şi imigraţi durézá de câti-va ani; aceştia din urmă, adecă pretind, ca sĕ aibă şi ei dreptul de alegere şi sĕ fie cetăţeni în tótă forma. Guvernul şi poporul însĕ ţin la obiceiurile vechi cu tótă tenacitatea, pentru că dela acestea depinde independenţa statului lor liber, pentru că de acestea este legată apĕrarea lor, ca sĕ nu fie cuceriţi de Englesi. Reuniunea naţională din Transvaal, compusă din elemente englezesci, a publicat un manifest, în care sĕ cer drepturi egale şi pentru imigraţi.

Şi cei din Africa de sud nu pot scăpa de amestecul urît al politicei englezesci, care urmăresce cu deosebire în timpul din urmă tendinţe de cucerire. Sĕ vede, că îndemnat de englesi un individ cu numele Iamesson a constituit o banda de bătăuşi şi a năvălit cu aceştia asupra

---

tr'o flacără mai măricică, dar fără putere, căci se stinse, tocmai ca şi o viéţă omenéscă. Focul din strămoşescul cuptoriu ţipându-şi ultimele sale raze galbine pe păreţii afumaţi, se stinse şi el; totul săměna a jale, a pustiu Frumósa lună, vecinic călĕtórea nopţilor, carea tocmai acum se eliberase din braţele unór nori grei, îşi trimise razele sale preste cei adormiţi .....

* * *

Césul din turnul vechei bisericuţe bate închis de dóuĕspreḍece ori. Sunt douĕspreḍece césuri. Cu liniştea adêncă a nopţii, se amestecă un puternic lătrat de toţi atâţi câni păzitori, care nu durézá mult şi liniştea nopţii éraşi este în toiul sĕu. La pórta Savetei, un călător învĕlit într'o mantaua lungă şi négră s'a oprit. Era Lica Ciumbrudénu sosit acum numai de preste munţi din ţară frumósă şi binecuvêntată de D-ḍeu. Cu ochi îngrijaţi privesce în jurul sĕu ca şi când n'ar mai cunósce locurile acelea, unde cu atâta drag copilărise, ca şi când nu 'şi-ar mai cunósce nici chiar casa pe care o moştenise dela „fie iertaţii lui părinţi“. Cu paşi uşori trece pragul uşiţei din pórtă, carea sĕmâna mai mult cu o ruină, decât cu un lucru „de dai Dómne“. Inima-i tresare, se resgândesce la un trecut îndepărtat, şi în clipele acestea mii de gânduri i-se rostogolesc prin minte.

— „Óre mai trăesce iubita lui nevastă? Sau demult va fi durmind şi ea somnul vecinic? Jalea, suferinţele îi vor fi stins viéţa. Sau şi dacă e în viaţă cine scie dacă nu altul o va îmbrăţoşa. Dar apoi încă copilaşul nostru! Cât va fi de mare?“ Şi câte astfel de gânduri nu-i treceau acum cu iuţéla fulgerului prin cap.

Tiptil se trage la ferestuica din fundul casei şi étă şi vede iubiţii odichnindu-sĕ unul lângă altul; preste faţa mamei raza unui suris inconsciu trece, în urma căruia ea apare mai senină mai veselă, precum ceriul adeseori rĕmâne în urma unei stele, care dispăruse prin seninul lui.

Ea viséză .... Au dóră şi îmbrăţoşază în vis bărbatul iubit, sau micuţul ei copilaş îi suride, îi vorbesce?

„Ah, ei sunt fericiţi“! Apoi, bate încetinel în crucea ferestuţei. Din somn trezită mamă strigă cu'n ţipet:

„Puiule, dragul mamei! Ori dór te-au şi răpit mórtea! Iute drept spre inima bolnavului şi culcă urechia şi ascultă... ascultă... Inima i mai bate încă. Ah! el mai trăesce încă, îi va fi şi mai bine, da, căci dóră îl vĕḍui alergând pe sub pădure, culegea la florile celea mai frumóse ér eu îi le legam în pălăriuţa lui mică. Drept e, dar tóte au fost numai visate“.

Crucea de brad a ferestuţei éraş sună într'un hurduit mai lung. Ingrozită cu ochii înroşiţi privesce în jurul seu, un fior rece îi trece din creştet pănă în tălpi, apoi cu glas tremurător întrébă: „Cine e?“ Un cunoscut dar ostenit glas de bărbat respunde:

„Savetă dragă, nevasta mea iubită, lasă-mĕ sĕ întru“.

„Lică, Lică bărbatul meu eşti tu?“ „Spune, vorbesce nu e acesta vis? Dómne D ḍeul meu casa trebuit se sufer! Aşa dar tu mai trăesci, éraşi esci al meu, cât de fericită aş fi, o dacă copilaşul nostru“... aci glasul îi se perde, şiróe de lacrămi îi acopei faţa stinsă de suferinţe, se raḍimă de braţul bărbatului sĕu şi plângea, plângea sfâşietoriu.

„Serman, serman copilaşul nostru zace greu, e bolnav“.

Apucă pe bărbatul seu de mâna dréptă şi-l conduse la patul bolnavului, care pentru ultima óră şi deschisese acum ochii, pentru a vedea pe iubita lui mamă.

„Taci, taci încet numai. Uite, cum dórme, cât e de vestejit“.

Sĕ plécă sĕ-şi sărute dragostea sufletului, obrajiorii cei galbini ca céra; dur la atingerea trupşorului rece, amorţit, cu'n ţipet sguduitoriu cade lângă mieul ei copilaş. Buzele ei cu'n glas sinistru numai atâta a mai şoptit:

„A murit“! Inima sermanei mame se rupse de durere, viaţa i se stinse, D-ḍeu bunul îi ascultă rugările, o duse la copilaşul ei iubit. In diminéţa ḍilei următóre, după-ce creştinii eşiseră dela sf. biserică, clopotele cântau jalnic pe doi morţi din sat. Pe o mamă, şi copilul ei. Raḍele sórelui cari numai acum se iviseră de după creştetul munţilor priviau cu înduioşire prin ferestuţa din fundul casei, preste cei doi morţi, la a căror picióre îngenunchiat şi cu mâni crucişe, plângea cu hohot Lica Ciumbrudénu.

M...., Decembre 1895.

Candin C. Suciu.

boerilor din Transvaal, S'a vĕrsat sânge. Bătăuşii fură total înfrânţi. De atunci sĕ continuă ciocnirile. Scirile mai nóuĕ constată un triumf glorios pe partea boerilor şi a guvernului. Englesii din causa acésta cam tac mulcom şi guvernul din Londra sĕ preface, ca şi cum ar fi fost vorba numai de connaţionalii sĕi din republica sudafricană. Presidentul republicei boerilor Krüger, sĕ pórtă şi după înfrângerea trupei lui Iamesson cu tótă demnitatea. Impĕratul Germaniei, Wilhelm, l'a felicitat telegrafic pentru succesul ce l'a avut. Krüger ia rĕspuns tot telegrafic afirmând că cu ajutoriul lui Dḑeu se va conserva independenţa şi esistenţa republicei! Krüger a făcut, se înţelege, multe concesiuni şi imigraţilor, un fapt prin care se vor zădărnici ori şi ce alte turburări! — Englezii însĕ tot n'au putut pune mâna pe republică. Ar fi de dorit, ca şi guvernul din Londra sĕ se mai astêmpere!

* * *

Dumineca trecută s'au întrunit în Pesta toţi presidenţii districtelor israilite ca sĕ se înţelégă asupra atitudinei, ce au sĕ ia faţă cu legile politice bisericesci. „Pester Lloyd“ scrie în nrul de Marţi, că „cinstiţii“ presidenţi s'o putut convinge, că prin amintitele legi nu s'a alterat întru nimic raportul de până acum al confesiunei israilite cătră stat; ci din contră s'a pus acéstă confesiune pe aceeaşi tréptă cu celelalte confesiuni recepte. Raportul confesiunei israilite cătră stat însĕ sĕ va norma şi mai apriat, ca până acum atunci, când parlamentul va veni (şi acésta sĕ va întêmpla cât de curênd) şi va crea o organisaţiune cum sĕ cade a ovreimei politice! — Atât ne mai trebue; nu sunt ovreii destul de organisaţi, sĕ mai vină şi statul şi sĕ-i organiseze. Ce mare grijă are guvernul neaoş ungurese de următorii lui Moise. Statul nostru merge în privinţa acésta mână în mână cu „*Alliance israélite*“. — Scopul suprem şi cel din urmă e: Mult dorita Palestină!! — Atunci sĕ vezi apoi, cum tratéză de maşter puternicii israiliţi pe mult încercaţii crestini!!!

Dr. Lucaciu missionariu catolic în Orient.

O telegramă laconică ne-a anunţat, că în Bucuresci s'a amênat banchetul proiectat a se da în onórea domnului Dr. Vasile Lucaciu.

Ḑiarele ungurescí ne aduc amĕnunte cu privire la amênarea banchetului. Sĕ susţine adecă, că ministrul nostru de esterne a cerut esplicări dela domnul Sturdza, care apoi a dimis pe căpitanul poliţiei, şi a sistat seria sĕrbătorilor, în onórea domnului Lucaciu.

La acéstă parte pur politică a lucrului se mai adauge una pur confesională.

Se vorbesce, că guvernul din Bucuresci prin agenţii sei din Italia a descoperit faptul, că Dr. Lucaciu este agentul papismului, şi că naţionalismul lui e numai mască, sub care ascunde adevĕratele scopuri, propaganda catolică în Orient.

Ḑiariul „Hazánk“ în numĕrul de Dumineca tractéză acéstă cestiune la locul prim, şi între altele scrie:

„Sturdza însĕ nu s'a mulţămit cu atâta, ci ca sĕ facă pe Lucaciu imposibil în Bucuresci, unde preot catolic încă nici-odată nu a fost sĕrbătorit ca şi Lucaciu, pe basa informaţiunilor primite dela agenţii sei din Roma, a lăţit faima, că Lucaciu e un simplu agent al societăţii „*Propaganda fide*“, şi că înfocatul lui naţionalism nu e decât mască sau mantilă spre a puté face cu succes propaganda catolică. E lucru natural, că societatea română ortodocsă îndată s'a retras, a părăsit pe Lucaciu, nevoind sĕ servéscă ca mediu la asemenea nisuinţe, ori-cât de bine par ele de mascate“.

Atâta deocamdată din ḑiariul „Hazánk“

Tot în acest obiect aduce „Pesti Hirlap“ o lungă corespondenţă din Roma, în care arată pe larg, cum a rehabilitat curia română pe Lucaciu, şí pe ce căi voesce el sĕ lăţéscă papismul în Orient.

Corespondenţa acésta o vom publica în numĕrul viitoriu.

Crisa dela „Tribuna“.

In numĕrul de Dumineca al „Tribunei“ cetim următórele:

Crisa continuă. Póte că şi numĕrul de astăḑi va întârḑia, şi étă de ce:

Astăḑi pe la 9 óre, când toţi colaboratorii noştri lucrau în redacţie — porţile fiind încuiate pentru mai mare siguranţă, deodată dl Russu-Şirianu năvălesce în redacţie.

El întrase din localul administraţiunii pe o ferésträ în curte, şi de acolo în redacţie.

Cu o gură nespus de mare el ameninţă pe toţi redactorii şi 'i provócă sĕ iese îndată afară, că vine poliţia şi-'i scóte „ca pe nisce bandiţi“.

Intr'aceea sărind îndrăsneţ dela o masă la a ta, luà tóte scrisorile şi ḑiarele nedesfăcute, ce ne sosiră astăḑi, — şi cu o desteritate, care arăta progres faţă de ieri, — le confiscă tóte în fundul buzunarelor sale. Alergà apoi în curte, sbierând aşa de tare încât toţi culegĕtorii 'şi-au lăsat lucrul şi au eşit afară sĕ-l vadă. — „Eşiţi afară de aici că vĕ aruncăm cu muncitorii!“ — ameninţă din nou dl Russu.

A deschis apoi pórta cu o cheie strĕină ca sĕ facă posibilă întrarea dlui Albini, se instalá în tipografie — cine sĕ fi pus mâna pe el? — şí venind şi dl T. L. Albini acolo, după-ce ne-au confiscat manuscriptele şi au stricat ce au fost cules de pe ele, — s'au apucat sĕ scótă ei fóia.

Am privit liniscíţi câtva timp la aceste isprăvi, căci dl Russu a ţinut sĕ ne asigureze că „*nu vĕ vom terfelí, dar vĕ vom omorî cu nobleţa*“. (!)

Intr'aceea aflând dl Dr. Ioan Raţiu despre cele-ce se petrec, câştigând un nou act dela judecătorie, s'a presentat la căpitanul poliţiei, care apoi a citat la sine pe domnii Russu şi Albini, şi le-a interḑis de nou, a mai întra la „Institut“.

In fine, de-abia pe la 1 óră d. a. ne-a succes a restabilí de nou ordinea în tipografie, a lua declaraţia culegĕtorilor că vor rĕmâné credincioşi şi a ne câştiga de pe la privaţi unele ḑiare, ca sĕ putem redacta fóia.

Noi până acuma am fost numai privitori ai acestei crise, şi ne-am reţinut dela ori-ce observare sau apreţiare din partea nóstră. Acéstă loială ţinută o observăm şi în stadiul actual al acestei crise de tot caracteristice în feliul ei.

Cestiunea e, ca politica nóstră a Românilor din Ungaria şi Transilvania sĕ nu mai fie condusă din Bucuresci, fără de nici o rĕspundere, ci ca sĕ fie condusă de aici, de acasă.

Dĕ aici conflictul şi crisa între domnul Dr. Ioan Raţiu, şi între d-nii, pe cari ni-i zugrăvesce raportul propriu al „Tribunei“.

Sĕ vorbesce prin Sibiiu, că s'au întrepus persóne de mare influenţă în mersul politicei nóstre de până acuma, ca sĕ se restabiléscă *status quo ante*, şi „Tribuna“ sĕ vină din nou în mânile ómenilor, cari o au condus până acuma.

Asupra acestei cestiuni sĕ vor pronunţa cei competenţi în ḑilele acestea.

După cele premerse noi nu mai ţinem posibilă reîntórcerea la starea de mai nainte.

Noutăţi.

Ajunul Crăciunului la masa studenţilor. Direcţiunea institutului „Albina“ a luat mĕsuri, ca studenţilor adăpostiţi cu prânzul la masa din institutul „Albina“, sĕ li se dea în ajunul Crăciunului o cină ca în acel chip studenţii sĕ fie la un loc, şi se aibă o séră de bucurie.

Cina s'a servit la 6 óre séra. La deschiderea cinei s'a adunaţ în sala de mâncare în mare numĕr inteligenţa română din Sibiiu. Studenţii au cântat în cor mai multe colinde frumóse.

Presidentul consiliului de direcţiune Ioan Hannia a spus tinerilor, că în séra de ajun părinţii au obiceiul de şi arată iubirea faţă cu copiii lor prin daruri. „Albina“ consideră de copii ai sĕi pe studenţii dela acéstă masă, de aceea le-a procurat acéstă bucurie.

In numele elevilor a rĕspuns ductorul lor, promiţând că ei prin purtare bună şi sporiu în studii vor rĕsplăti bunătatea, ce se face cu ei.

* * *

Venitul ḑilnic al monarchilor din Europa este, după un ḑiar englez, următorul: al împĕratului Rusiei 72,000 fl., al Sultanului 48.000 fl., al împĕratului Austriei 30.000 fl., al regelui Italiei 20.000 fl. al reginei Angliei, Victoria 20.000 fl., al împĕratului Germaniei 24 000 fl., al regelui Belgiei 4800 fl. Preşedintele republicei franceze are un venit ḑilnic de 1800 fl. şi al Statelor Unite de 420 fl.

* * *

Jidanul înşelător păcălit de un sas. Vĕḑênd jidanul Lövi, că pe cale dréptă în comuna Mercheaşa n'are sĕ mai facă cu beuturile sale isprăvuri mari, s'a creḑut, că dacă înşeli şi scapi cu înşelăciunea tot poţi fi om cinstit; dar de astădată i s'a înfundat ca vulpei din poveste. Şi ce a făcut Lövi? S'a dus la un crişmar sas şi seducêndu-l pre acesta cu apucăturile lui jidovesci a ḑis: „că sĕ sĕ deoblige cu el prin contract, că în cesti trei ani va cumpĕra tóte beuturile de lipsă în crişma sa afară de vin numai dela acest jidan, că la din contră va pune mai multe crişme în sat şi atunci sasului i va merge rĕu de tot“. Bietul sas sedus fiind în modul descris sĕ pune şi subscrie contractul cu jidanul avênd legătura între ei, că celce va călca punctele lui sĕ plătéscă o amendă de 100 fl.

Observând mai târḑiu bietul sas, că ce a făcut, n'a făcut bine a căutat scăpare, şi a şi aflat; căci îndată a alergat la jidan şi şi l'a rugat sĕ caute contractul încheiat între dênşii şi sĕ inducă în el şi condiţiunea că are sĕ cumpere dela dênsul şi vinul. Acum nutrit fiind jidovul de dupla înşelăciune iute caută contractul şi îl dă sasului sĕ inducă condiţiunea dorită. Acesta însĕ în loc de a induce, sfîrtică contractul în bucăţi şi-l bagă în buzunar ḑicênd: „Ich empfehle mich Herr Lövi, mich wird kein Jude mehr betrügen“. Şi aştfel a rĕmas jidovul păcălit de isteţul sas.

Feriţi-vĕ deci români de jidani şi în deosebi feriţi-vĕ de a încheia contracte înşelătóre cu ei, ca nu cumva toţi sĕ fie ca Lövi, de care numai sasul s'a putut scăpa.

„*Filantropul*“.

* * *

O puşcătură bună. Alecsandru Dumas avu întro ḑi o certă înverşunată c'un sublocotenent de dragoni şi, conform vederilor „societăţei“, numai prin vĕrsare de sânge se puteau spĕla vătĕmările reciproce. Deóre-ce însĕ amêndoi erau fórte buni puşcaşi, se învoiră sĕ lase, ca sórtea sĕ hotăréscă, ér cel ce va perde, sĕ se împusce. In diminéţa următóre se întruniră amêndoi contrarii şi secundanţii într'un mic restaurant din Batignolles. Se traseră sorţi şi Dumas perdu. El se supuse, la aparenţă linistit, sorţii, şi îşi lua dela toţi adânc mişcat adio şi în cuvinte emoţionate ierta contrarului sĕu, care fu mai norocos. Luà apoi în mână pistolul încărcat, întră linistit într'o odae laterală şi încuiă uşa. Ceielalţi asteptau fără rĕsuflare pocnitura, care avea sĕ formeze sfêrşitul tragediei. In fine se auḑi o puşcătură. Spăimêntaţi năvăliră ei spre uşa fatalei odăi, când acésta fu deschisă fără de veste şi mortul presupus apăru pe prag ţinênd în mână armă fumegandă: „Inchipuiţi-vĕ, ce nenorocire, domnii mei“, strigă el, „am greşit ţinta“.

* * *

Averea unor renumiţi compositori. A apărut nu de mult o mică, dar' instructivă statistică despre lăsămêntul unor renumiţi compositori, pe terenul musicei. După mórtea lui Mozart, în tótă casa lui nu sa găsit decât 60 fl. bani gata, ér averea mobilă nu a preţuit mai mult, ca 400 fl. Lăsămêntul lui Beethoven atinse suma de 10.000 fl.; un suris compătimitor îţi stîrnesce însĕ inventariul luat despre averea eminentului compositor vienez Schubert. Inventariul e următoriul: 3 gherocuri (kaiser rock), 3 fracuri, 10 pantaloni, 9 veste, laolaltă 37 fl.; 1 pălărie, 5 părechi de ghete, 2 părechi de cisme, laolaltă 2 fl.; 4 cămeşi, 9 cravate, 13 părechi de ismene, 1 cearceaf, preţul 8 fl., şi vre o 7 perini în preţ de 6 fl.; afară de aceste sa mai aflat vre-o câte-va composiţii, pe cari le-au vêndut cu 10 fl. Afară de realităţile aceste computate laolaltă cu 63 fl., cunoscutul Schubert nimic nu a lăsat după mórtea sa, cu tóte că a compus mai mult ca 600 piese musicale, din cari s'au îmbogăţit mai mulţi editori. Până chiar şi spesele morbului şi pe urmă a înmormêntării le-a acoperit bĕtrânul sĕu tată, care era învĕţător poporal şi mai avea încă şasă copii.

* * *

Vinul mai scump în lume este aḑi vinul din pivniţa orăşenéscă din Brema, care e vin de Rüdelsheim din anul 1653, e în colórea berei celei negre şi are un gust aromatic fórte tare. Din acest nu se dă, decât la prescrisele vre-unui medic şi şi atunci tare puţin. Din acest vin li-s'a trimis cadou semn de stimă numai următorilor trei bărbaţi: Impĕratului Wilhelm I, împĕratului Frideric şi lui Bismark. Un păhar de vin de acesta este în adevĕr proverbial scump.

* * *

Cât costă balul oraşului Paris. Consiliul comunal al oraşului Paris a votat 118,000 franci pentru balul, care-l va arangia în decursul carnevalului în salele casei orăşenesci „Hotel de Ville“. Cheltuelile ce se ver face la acest bal sunt următórele: Invitările 5000 franci; premii 12,000; luminat, încălḑit şi pentru înfrumseţarea salei 48,000; pentru persónele din buffet 3100; bufetul 46,500 şi musica 3400 franci.

* * *

De ale modei. In Paris s'a lăţit între dame o modă nouă venită din Anglia. Anume damele pórtă o jachetă cu îndoituri late şi un guler lat; jachetele acestea samĕnă întru tóte cu jachetele de pe timpul lui Ludovic al XV-lea. Vesta are încreţituri brodate cu dantele. Colórea ei e brună, însĕ mai mult deschisă, decât întunecată. Una pórtă vesta cu încreţituri de colóre deschisă, altele cu totul albe şi mai rar galbine. Roc ia este din aceeaşi stofă şi de aceeaşi colóre, ca şi jacheta. De astădată moda a luat un curs mai bun şi mai natural încât privesce blanele falsificate prin văpsiri nu au trecere, ci numai blanele veritabile, nefalsificate, mai ales cele de colóre deschisă. Cât timp era în modă blana négră, văpsitorii putéu face cele mai mari speculaţiuni, astăḑi însĕ li-a sĕcat isvorul de venit. Blanele de iepure de casă şi altele asemenea fiind bine văpsite se vindéu sub numirea de cine scie ce blane fine şi rari, fiind întroduse astfel între damele cele mai avute, cari le plătiau cu preţuri fórte mari. Astăḑi însĕ s'a isprăvit cu acest şarlatanism. Astăḑi sunt la modă blanele veritabile de castor, dihor, rîs, samur şi mai ales de vulpe. Blana de vulpe e aşa lucrată încât are vre-o 30 de variaţiuni de piei tot în colori diferite. Apoi se mai folosesce şi blana de viezune. La jachetele aceste deschise damele pórtă o pălărie mică rotundă cu margini înguste.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Epistola enciclică sinodală

a Sanctităţei Sale Patriarchului ecumenic de Constantinopol.

(Urmare.)

IV. Precum s'a ḑis, sânta biserică catolică şi ortodocsă apostolică a lui Christos, are dorinţa sacră şi intimă d'a se uni cu ea pe basa unui dreptar de credinţă, tóte bisericile ce s'au separat de ea; dar fără o astfel de unire în credinţă, unirea cea dorită a bisericilor devine imposibilă. Deci astfel fiind lucrurile, în adevĕr, ne mirăm cum prea fericitul papă Leon al XIII, fie că şi el mărturisesce acest adevĕr, cade în evidentă contradicţiune cu sine insuşi declarênd, pe deoparte, că adevĕrata unire constă în unitatea de credință, iar pe de alta, că ori-ce biserică, și după unire, póte sĕ-și păstreze regulele sale proprii dogmatice și canonice, fie că acestea ar fi diferite de acele ale bisericei papale, precum se esplică fericirea sa prin o enciclică mai nouă cu data din 30 Novembre 1894. Căci este contradicțiune evidentă, când în una și aceiași biserică, unul, crede că sântul spirit se purcede din Tatăl, ér altul că se purcede din Tatăl și Fiul; unul stropesce, ér altul botéză în apă prin cufundare de trei ori; unul întrebuințéză pâne dospită la misterul dumnedeeștii eucharistii, ér altul azime; unul împărtășesce poporul și din sântul potir, ér altul îi dă numai sânta pâne, și altele esemene acestora. Dacă acéstă contradicțiune insémnă respect către adevĕrurile evangelice ale sântei biserici a lui Christos, renunțare piezișă și recunóscerea lor, sau altceva, nu este locul a o spune.

V. Dar ori cum ar fi pentru realisarea dorinței piόse a unirei bisericilor, înainte de tóte este de nevoe a se precisa un princip și o basă comună; ér un astfel de princip și basă comună sigură nu póte fi alta, decât învĕțătura evangeliului și a celor șepte sânte sinóde ecumenice. Recurgênd dar la acéstă învĕțătură, care este comună bisericilor de Rĕsărit și de Apus, până la despărțirea lor, trebue a cerceta cu dorință sinceră spre a cunósce adevĕrul, ce credea atunci întréga biserică din părțile Răsăritului și al Apusului, când era biserică, una, sântă, catolică și ortodoxă a lui Christos, și în fine a păstra acésta întreg și neschimbat. Și ori ce s'a adăogat, sau s'a lăsat în timpurile posterióre, tot cel ce doresce sincer și ține mai mult la mărirea lui Dumnedeu decât la a sa, are datorie sântă și obligatorie, ca sĕ îndrepte acésta cu duhul pietăței, gândindu-se că insistând din mândrie, în pervertirea adevĕrului, grea rĕspundere va avea înaintea judecăței nepărtinitóre a lui Christos. Acestea dicêndu-le, nu înțelegem nici decum diferențele cari se raportă la tipicul sântelor slujbe și cântările sau vestmintele sacre și altele asemenea, cari deși diferite, ca și în vechime, nu vatămă nici decum esența și unitatea credinței, ci (înțelegem) acele diferențe cari se raport la dumnedeeștile dogme ale credinței și la dumnedeésca organisațiune canonică și administrațiunea bisericilor. Și fericitul Fotiu dice: Când ceea ce se abrógă nu este credință, nici derogare dela vre-o hotărîre generală și comună, și când la alții se păstréză alte obiceiuri și legiuiri, că nu trebue nici pe cei ce le păzesc a-i nedreptăți, nici pe cei-ce nu le primesc a'i condamna, dacă cineva judecă drept va cunósce perfect [1])

VI. Deci dar în scopul sacru al unirei, biserica orientală ortodoxă și apostolică a lui Christos, este gata a primi din tot sufletul, dacă cumva a stricat sau îi lipsesce ceva din tot ce înainte de secolul al nóuĕlea mărturiseau unanim atât biserica Rĕsăritului cât și a Apusului. Și dacă apusenii vor putea proba din doctrina sânților părinți și din a sinódelor ecumenice, cari s'au adunat în numele lui Dumnedeu, că înainte de secolul al IX, biserica romană din părțile occidentului, ortodoxă pe acele timpuri, recunoscea simbolul credinței cu adaos, sau întrebuința azime, sau primia învĕțătura despre purgatoriu, stropirea în locul botezului, că și pururea fecióra este concepută în mod imacutat puterea luméscă, sau infailibilitatea și absolutismul episcopului Romei n'avem nimic de dis. Ér dacă din contră se va dovedi clar, că chiar și însuși dintre latini cei cari au iubit adevĕrul, mărturisesc, că biserica lui Christos, catolică și apostolică de orient, este aceea, care păstréză dogmele străbune, cari atunci se mărturiseau în de comun atât în Orient, cât și în Occident și că biserica de occident le-a alterat prin diferite novisme, atunci și pruncii pot înțelege, că calea către unire este reîntórcerea bisericei apusene la vechea stare dogmatică și administrativă; pentru că credința nici odată nu se schimbă cu timpul sau după împrejurări, ci rĕmâne totdeuna și pretutindeni aceiași, căci se dice:

„Un corp eși un spirit, precum și chemați
„sunteți într'o speranță a chemărei vóstre.
„Un Domn, o credință, un botez, un Dum-
„nedeu și Părinte al tuturor, carele este pre
„ste tóte și prin tóte și întru noi toți“.[1])

(Va urma.)

---

[1]) Fotiu epistola III, § 6.

[1]) 1 Efesseni IV, 5.

Loterie.

Miercuri, în 8 Ianuariu n. 1896.

Sibiiu: 10 42 33 13 32

✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦

Candidat de advocat

bine cualificat, cu pracsa omnilaterală în cele juridice și administrative, cu cunoscința perfectă a limbei **magiare** și **germane** se primesce în cancelaria advocatului din **Budapesta Dr. Emiliu Babes, (IV Magyar utcza 30).**

Salariul lunar se urcă conform cualificațiunei respectivului candidat la 50—80 fl v. a. Oferte cu tóte datele cele de lipsă sunt a se adresa la cancelaria susnumitului advocat.

✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6.25
8.30	2.15	3.15	5.45	9.15	Budapesta	5.45	7.25	7.—	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	Szolnok	2.29	5.23	3.37	11.44	3.30
1.33	5.48	—	11.33	12.48	P. Ladány	12.05	3.46	1.19	10.03	1.31
3.42	7.08	—	1.48	2.12	sos. Oradea-mare pl.	—	2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15	—	2.06	2.20	pl. Oradea-mare sos.	—	2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	-	1.26	9.30	7.46	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4.17	Ciucia	5.40	12.47	8.32	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50	Huiedin	4.52	12.17	7.54	6.39	8.3
8.07		5.05	6.24	—	Ghirbĕu	2.55	—	6.54	—	7.37
8.34	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș pl.	2.—	11.01	6.13	5.23	7.—
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl. Cluș sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.45
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	—	—	5.18	4.23	6.27
10.12	12.50	—	10.40	7.27	Ghiriș	—	9.24	3.53	3.—	5.21
10.42	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	3.06	2.20	4.47
11.01	1.43	—	11.54	—	Uióra	—	—	2.48	2.—	4.31
11.09	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.40	1.51	4.24
11.31	2.18	—	12.34	8.17	Aiud	—	8.23	2.11	1.23	4.03
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuș pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25		—	1.40	8.38	pl. Teiuș sos.	—	7.59	1.10	—	2.49
12.52	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	12.39	—	2.24
1.06	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.30	12.24	—	2.10
1.37	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.48	—	1.38
1.52	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. Copșa-mică sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș		6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.20	10.21	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.42	—	11.39
4.03	—	—	6.10	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.34	—	-	7.50	12.26	Homorod	—	4.27	7.45	—	10.02
6.12	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.22
6.41	—	—	9.03	1.15	Apața	Circuléză numai Vineri	3.37	6.36	—	8.57
7.16	—	—	9.38	1.34	Feldioara		3.16	5.58		8.23
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	Tren de persóne	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl. Brașov sos.	7.01	2.18	—	9.08	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	6.—	1.42	—	8.28	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	8.01	—
—	8.30	—	—	9.30	sos. Bucuresci pl	—	8.35	—	3.15	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	4.—	10.21		Ghiriș		5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4.20	10.41		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	1.36		7.40	Carei-mare	7.10	3.16		9.20	—
—	6.06	2.12		8.16	Zelău	6.36	2.42		8.46	—

Brașov — Zernesci

	Tren micst	Tren micst						Tren micst	Tren micst	
	8.35	4.55			pl. Brașov sos.			7.36	1.29	
	9.05	5.13						7.21	1.14	
	9.37	5.45			Cristian			6.51	12.51	
	9.57	6.05						6.41	12.41	
	10.17	6.25			Tohanul vechiu			6.16	12.15	
	10.28	6.36			sos. Zernesci pl.			6.06	12.05	

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	—	—	—	pl. Viena sos.	—	—	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	7.20	1.10	6.10	—	-
—	3.10	10.56	3.49	1.05	Szolnok	4.14	11.19	2.53	9.30	10.58
—	9.10	3.55	6.52	6.10	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.40	5.15	3.56
—	—	—	—	—	pl. Arad sos.	10.50	8.08	8.55	—	6.59
—	2.30	4.30	7.02	6.35						
—	2.44	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.38	—	8.43	—	6.46
—	3.14	5.04	—	7.06	Gyorok	10.15	—	8.19	—	6.17
—	3.31	5.15	—	7.17	Pauliș	10.02	—	8.06	—	6.01
—	3.58	5.33	7.47	7.34	Radna-Lipova	9.49	7.28	7.53	—	5.45
—	4.30	5.57	—	7.57	Conop	9.19	—	7.22	—	5.07
—	4.50	6.13	—	8.13	Bêrzava	9.02	—	7.05	—	4.49
—	5.40	6.58	8.48	8.53	Soborșin	8.20	6.34	6.23	—	4.—
—	—	7.26	9.07	9.22	Zam	7.45	6.08	5.46	—	—
—	—	7.52	—	9.48	Gurasada	7.18	—	5.16	—	—
—	—	8.08	9.31	10.04	Ilia	7.08	5.45	5.05	Tren micst	—
—	—	8.26	—	10.22	Branicica	6.44	—	4.39		-
—	—	8.52	9.57	10.48	Deva	6.20	5.19	4.14	10.52	—
—	—	9.06	10.08	11.02	Simeria (Piski)	6.05	5.07	3.57	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.43	Orĕștia	5.09	4.39	3.17	09.51	—
—	-	10.16	—	12.06	Șibot	4.44	—	2.54	9.27	—
—	—	10.40	—	12.30	Vințul de jos	4.22	—	2.31	9.03	—
—	—	10.54	11.17	12.44	Alba-Iulia	4.04	3.59	2.13	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.20	sos. Teiuș pl.	3.19	3.36	1.35	8.11	8.55

Budapesta, gara de vest — Orșova Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
8.36 Vineri	11.—	9.—	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.50	—	7.20	7.07	6.45
1.30	8.30	2.30	7.25	10.25	pl. Budapesta sos.	6.30	10.10	2.10	1.25	9.—
6.39	5.31	8.02	5.49	—	sos. Timișóra pl.	9.25	—	9.01	7.50	4.10
6.47	—	8.10	7.15	—	pl. Timișóra sos.	8.09	7.14	8.55	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.15	—	5.39	—
11.05	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	4.40	3.21	—
11.45	—	1.20	2.39	—	Verciorova	12.50	—	3.40	2.10	—
10.55	-	11.40	6.25	—	Bucuresci	11.25	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

-	2.25	8.10	3.11	8.59	Cucerdea	7.41	2.36	8.31	1.18	
—	3.14	8.51	3.52	9.40	Ludoș	7.03	1.58	7.43	12.32	
-	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.50	10.35	
—	5.40	10.42	5.36	—		—	9.20	5.04	10.—	
—	7.19	12.21	7.19	—	Reghinul-săs.	—	7.49	3.25	8.25	

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.45	2.20	11.34	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9.34	12.35	6.20	3.39	—
--	5.18	2.50	12.—	7.41	Șeica mare	9.08	12.11	6.01	3.10	—
—	6.02	3.27	12.37	8.21	Lómneș	8.37	11.32	5.34	2.35	—
—	6.35	3.57	1.03	8.50	Ocna	8.11	11.01	5.12	2.01	—
—	7.01	4.19	1.25	9.15	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.30	4.49	1.31	—
—	circul. numai Marți și Vineri	4.36	1.46	—	pl. Sibiiu sos.	7.28	8.33	--	circul. numai Marți și Vineri	—
--		4.48	1.58	—	Șelimber	7.16	8.20	—		—
—		5.04	2.14	—	Veștem	7.01	8.03	—		—
—	—	5.26	2.36	—	Tălmaciu	6.42	7.42	—	—	—
—	—	5.42	2.52	—	Șebeșul sup.	6.21	7.14	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.54		—	—
—	—	6.41	3.55	—	Porumbacul inf.	5.25	6.15	—	—	—
--	—	7.07	4.23	—	Cârtișóra	5.01	5.48	-	—	—
—	—	7.25	4.43	—	Arpașul inf.	4.52	5.37	—	—	—
—	—	7.45	5.06	—	Viștea inf.	4.24	5.07	—	—	—
—	—	7.55	5.17	—	Beșimbav	4.14	4.54	--	—	—
—	—	8.15	5.39	—	Sâmbăta inf.	3.58	4.37	—	—	—
—	—	8.42	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.28	4.05	—	—	—

Nota: Órele insemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nopte

Redactor prov. **Dr. Nicolau Olariu.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane, Nr. 143 Sibiiu, Sâmbătă, 30 Decembre 1895 (11 Ianuariu 1896). Anul XLIII

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se inapoiază

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei or
15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă
la
„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe pătrariul I. Ianuariu-Februariu-Martiu al anului 1896, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post - Anweisung.) Numele prenumerantului al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit cu ultima Decembre 1895, sĕ-și înnoéscă abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóii.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

Din causa sântei sĕrbători „Tăierea împrejur“ și „Sântul Vasile“, N-rul procsim al fóiei nóstre va apăré Joi în 4 Ianuariu st. v. 1896.

Sibiiu, 29 Decembre 1895.

Cu numĕrul acesta încheiăm încă un an din viéța nóstră de ḑiariști.

Suntem necesitați sĕ facem o reprivire asupra anului trecut, și nici o mângăiere nu aflăm în cele petrecute.

In viéța statului nostru cu anul, care tocmai espiră, s'a încheiat una mie de ani a esistenței lui.

Ințelepciunea bărbaților de stat ai ungurilor a forțat mersul lucrurilor, a forțat o schimbare radicală în viéța statului, și a creat institutiunì nóuĕ, cu scóterea din valóre a acelora, cari ani una mie au esistat, au conservat statul cu popórele, cari au fost tăria lui, și i-au asigurat simpatia popórelor din țĕrile învecinate.

In anii din urmă s'a creat în statul nostru un curent bolnăvicios, care a cucerit terenul în asemene mĕsură, încât aḑi nime nu are curagiul sĕ se mai opună.

Sunt încă mulți și între compatrioții nostri unguri, cari nu cred, că țara acésta se va putea magiarisa, după cum o pretinde actualul curent al magiarisărei, dară nime nu se mai impotrivesce.

Legislativa, guvernul, administrațiunea, pressa, societatea, tóte stau la disposițiunea acestui curent, care e chemat se schimbe limba, firea și caracterul popórelor din statul nostru.

De ani 16 stă în serviciul acestui curent scóla, și începênd dela elementele instrucțiunei, din scóla poporală până la academie și universitate, întrégă instrucțiunea publică e pusă în serviciul acestui curent.

Se infióră omul, când cetesce legile de instrucțiune din statul nostru.

In anul 1875 s'a făcut începutul cu legea pentru pensionarea învĕțătorilor, care în aplicarea sa a lipsit pe bisericile românesci de a-și putea susținé ele instituțiunile lor pentru pensionarea învĕțătorilor.

A urmat anul 1879, care a introdus limba magiară ca studiu obligat în scólele poporale elementare.

In anul 1883 s'a reformat instrucțiunea în scólele medii, și s'a restrins la un minim possibilitatea candidaților de profesori de a frecuenta universități streine, și statului s'a dat putere aprópe discreționară asupra scólelor susținute de confesiuni.

In anul 1893 s'a adus legea, care reguléza minimul salariului învĕțătoresc, și în cadrul acestei legi, care la aparență regula numai o cestiune pur materială, s'au pus disposițiuni, cari iau instituirea și disciplinarea învĕțătorilor din mâna bisericilor, și o dau cu totul statului și organelor lui.

In chipul acesta scóla s'a făcut cel mai eficace instrument în mâna curentului de magiarisare.

Au stat în calea curentului bisericile creștine, în special cele 2 biserici românesci.

Anul trecut a delăturat și acéstă pedecă, și aḑi vêntul rece, îngrozitórea furtună nu mai întêmpină nici o pedecă în drumul seu.

Cu adevĕrată satisfacțiune au constatat compatrioții nostri unguri, că Ungaria a întrat în un nou stadiu al vieței sale, acésta o constatăm și noi cu deosebirea numai, că noi în fața acestor schimbări suntem cuprinși de adêncă întristare.

Matriculele de stat dela început s'au dovedit ca puternice instrumente în serviciul curentului de magiarisare, aplicarea lor la început s'a făcut cu o asemene tendență de magiarisare, încât la țipetul de indignațiune al naționalităților a trebuit sĕ întrevină însuși ministrul de interne și se mai modereze zelul ucenicilor sĕi.

Căsătoria civilă e chemată se sgudue din temelie taina căsătoriei.

Ajunge deocamdată acéstă spărtură în frumosul edificiu al bisericei lui Christos. Va urma mâne alta, poimâne alta, și cu încetul va surpa întreg edificiul, căci repararea radicală s'a făcut imposibilă.

Și legislativa s'a îngrijit, ca nouĕ spargeri sĕ se facă.

S'a recipiat confesiunea israelită, s'a permis cununia între creștini și ne creștini, s'a încercat întroducerea neconfesionalismului, și în acel chip unul după altul s'au dărêmat stêlpii, pe cari tare a stat biserica lui Christos aprópe 2 mii de ani.

Tóte acestea s'au făcut cu vĕdita tendință de a se alimenta noul curent de magiarisare cu slăbirea nóstră a românilor.

Aceste plage ni le-a adus anul 1895.

Și în cele administrative am făcut în anul trecut triste esperiențe.

Abia s'au încheiat restaurațiunile comitatense. Cu acéstă ocasiune am vĕḑut abusuri ne mai pomenite îndreptate în special contra românilor, cari au început a se organisa și a da în viéța municipală semne de viéță.

Ne strică, mult ne strică relele, atinse în cele de mai sus, dar decât tóte mai mult ne strică frecările interne din sinul națiunei nóstre.

E trist tabloul zugrăvit numai în contururi generale.

In numĕrul prim din anul 1896 vom spune publicului român și în special vom spune preoțimei și învĕțătorimei nóstre ce avem sĕ facem, ca sĕ ne salvăm biserica și scóla și prin ele naționalitatea nóstră.

Revista politică.

Episcopii catolici din Ungaria au adresat credincioșilor lor epistole pastorale cu privire la sĕrbarea milleniului. „Iubirea credinciósă către patrie — ḑice „Pester Lloyd-ul“ de eri — și credință firmă sunt sentimentele, cari predomină în aceste emanațiuni ale prelaților nostri, emanațiuni de o îndoită însemnătate, cari sufer numai într'atât o variațiune, întru cât unii deduc din o adevĕrată iubire de patrie necesitatea religiosității, ér alții deduc din religiositate datorința de iubire înflăcărată către patrie. Toți însĕ se unesc în sincera tendință, de a îndemna pe credincioșii lor, sĕ promoveze prin o conlucrare pacinică cu toți ceilalți cetățeni binele acestei țĕri în privința spirituală, ca și materială, și a-i reținea dela aceea, ca sĕ împedece țara în progresul ei prin certele interne, ba eventual s'o impingă prin astfel de certe la peire chiar. Constatăm bucuros, că noi nu ne-am așteptat la altceva dela actualii prelați ai nostrii, cari s'au arĕtat atât de demni de marii și emeritații lor antecesori, în ce privesce sĕrbătórea milleniului atât de istorică și atât de rară. Cu drept cuvênt pot ei afirma, că religiunea creștină a avut o influință decisivă asupra desvoltării patriei nóstre.

Ceea ce însĕ ne îndémnă cu deosebire, sĕ esprimăm deplină recunostință episcopatului și cu deosebire primatului Ungariei pentru forma și cuprinsul comunicatelor lor mai recente, este însemnata împregiurare în privința politică, că aceste epistole pastorale au fost compuse și publicate la un pătrar de an după inactivarea celor d'întâi, dar póte celor mai însemnate reforme politice-bisericesci“. — Noi înțelegem pe deplin bucuria nemărginită a ḑiarului guvernamental. Intradevĕr, când îți aduci aminte de „strajnica campanie“, care o a întreprins în casa magnaților clerul romano-catolic contra legilor politice-bisericesci, acum trebue sĕ rĕmâi înmărmurit, că în fața milleniului, abia numai după trei luni, de când au întrat în vigóre aceste legi combătute cu atâta foc din partea episcopilor catolici, apar în publicitate nisce epistole pastorale, față de cari „Pester Lloyd“ nu stie cum sĕ-și esprime mai bine recunoscința sa. Cestiunea e clară și limpede. Episcopii catolici ai Ungariei — după părerea nóstră, mai întâi sunt unguri, apoi catolici, și de câte ori interesele magiarismului cer sacrificarea intereselor catolicismului, episcopii catolici o fac. Astfel e lesne de înțeles iubirea cea mare și calda recunoscință a „Pester Lloyd“-ului față cu episcopii catolici.

Luând în considerare faptul acesta, că toți episcopii romano-catolici din Ungaria, sunt mai întâi unguri, apoi romano-catolici, noi românii putem scóte urmatórea învĕțătură: dela episcopatul romano-catolic unguresc n'am avut și nu ne putem aștepta nici odată la un sincer ajutor; din contră aceia d'intre noi românii, cari fac causă comună cu episcopii catolici, sĕ pĕcălesc, căci seduși de aceștia s'apropie tot mai tare de fântâna — singură mêntuitóre în statul nostru astăḑi, de fântâna magiarismului. Nu putem deci, decât sĕ atragem atențiunea tuturor românilor de bine, sĕ se feréscă de cursele, ce li le pun romano-catolicii, căci ei n'au voit, nu vreau și nu vor vrea nici odată binele nostru, ci rĕul nostru. Nu putem, decât sĕ desaprobăm în interesul mult cercatului nostru neam românesc tendința vedită a acelei foi, care în timpul din urmă este o fóie mai romano-catolică decât „Osservatore romano“ din Roma. Alipirea spre romano-catolicism a fost, este și va fi în totdéuna pentru noi românii un pericol mare național; Ortodocsismul adevĕrat este singurul scut al naționalismului românesc!!

* * *

Un collegiu scolar-provincial din Prussia a dat în 16 August o ordinațiune, după care începênd cu 1 Aprilie a acestui an sĕ se aplice la scólele comunale de acolo ovrei, ca învĕțători, numai esclusiv pentru propunerea studiului religiunei iudaice; ér acei învĕțători — ovrei, cari au în present aplicare în scólele comunale din Prusia, sĕ nu mai aibă dreptul a propune istoria și limba germână. Representanța comunală din Berlin a ales o comisiune, care sĕ se înțelégă cu ministrul de culte și instrucțiune al Prusiei, ca acesta sĕ siléscă pe collegiul scolar, sĕ revóce amintita ordinațiune. Ministrul de culte Dr. Bosse a declarat, că el nu va face nici cel mai mic pas pentru revocarea acestei ordinațiuni. Cât timp va fi în oficiu, va supraveghia, ca sĕ se păstreze neatins caracterul creștin și național al scólei poporale, și că el sĕ scie în acéstă privință una cu intențiunile împĕratului. Ar fi chiar un nonsens, când ar învĕța un ovreu într'o scólă creștină pe băieți despre cruciate.

Bravo ministru de culte! Bravo împĕrat! De ar avea dênșii ecou și prin țara nóstră!

* * *

Din causa evenimentelor din Transvaal a isbucnit o ură teribilă între presa din Anglia și cea din Germania. Amêndouĕ aceste mari puteri, sĕ ḑice, că iau disposiții de rĕsboi. In Londra au fost supuși germani insultați și ferestrile pe la unii negustori germani sparte. In Transvaal e mare iritare. Foile din Berlin păstréză în fața esagerărilor plebii din Londra sânge rece și nu dubitéză, că aceste demonstrații nu vor influința asupr relațiunilor oficiale d'intre amênd puterile.

Cu tóte acestea „Times“ comunică, că admiralitatea engleză a primit ordinul, sĕ mobiliseze câte-va corăbii de rĕsboi, pentru întărirea flotei britice în fața pericolelor încă neesprimate, cari amenință acum pacea Europei și binele imperiului brittic.

Scirile, cari sosesc din Transvaal sunt fórte nesigure. După unele presidentul republicei, Krüger, este destul de destoinic, ca sĕ aplaneze cer- le, fără de a sĕ isca din acéstă causă un conflict europén.

La dotarea protopresbiterilor.

Mai înainte de a întra în meritul afacerei, trebue sĕ-mi esprim marea mirare și durere, cum s'a putut în vécul acesta pretins cult a se da o lovitură atât de nimicitóre crestinismului, carele așa de mult a contribuit la formările și stările durabile, în cari se află adi omenimea crestină cu diferitele ei întocmiri și aședăminte, fără vre-o apărare și împotrivire energică și resolută până în ultimele consecințe! Pentru că mare este rĕul; când crestinismul se face facultativ, când autoritatea susțiitoriului lui, adecă a bisericei crestine este degradată, când esistința oficianților acestora este ruinată, și când în fața acestora se îndreptățesce și valoréză păgânismul, care este contrariul lor! Prin acésta se atacă religiunea și prin ea esistența și valórea principiilor morale, fără cari nici o alcătuire omenéscă nu póte esista, fără numai în modul: cine e mai tare.

Acest rĕu produs de legile numite religionare se vede deja și se recunósce, producênd o mare amărîre și confusie sufletéscă și subjugând pe ómeni la o mulțime de restricțiuni, de alergări și pedepse, deși acele legi s'au adus sub masca liberalismului și lipsind pe alții de drepturile legal avute și de subsistința legal recunoscută.

De acest rĕu și biserica nóstră drept credinciósă încă este greu atinsă și deocamdată se caută apărare în contra lui prin asigurarea dotațiunei clerului și în special a protopresbiterilor, față de care doresc a'mi da și eu părerea purceasă din cunostințele și esperințele mele, fiind în discusiune în cadrele prețuitului nostru organ bisericesc din archidiecesa nóstră. Voiu arĕta de astădată numai moduri pentru dotarea protopresbiterilor, căci ei au perdut totul, pe când preoțimea încă nu va suferi mult, până când rĕul nu va copleși și demoralisa pe credincioșii nostri.

Mai în anul trecut s'a arătat tot în acest organ modul de dotare a protopresbiterilor: prin mărirea protopresbiteratelor, unde se póte prin ajutóre din fondurile archidiecesane și din propriele venite ale protopresbiteratelor, cari sunt mai bine situate ér acum mai decurênd un protopresbiter contempléză acésta dotare, prin apucarea córnelor plugului, prin lucrare și cruțare și prin ajutare în bani dela comunele bisericesci și dela fondurile archidiecesane. Aceste le amintesc nu pentru ale combate, ci pentru a se putea compara cu modurile de dotare, ce se vor arĕta mai jos.

Eu ași dori ca dela început se fie în clar împrejurarea: este în stare biserica nóstră a asigura o dotațiune dela sine și dacă da, atunci în acésta direcțiune se fie îndreptată lucrarea tuturor pentru formarea unei dotări corĕspundĕtóre și cinstită, căci fără acésta nu se mai póte. Dacă cumva nu este în stare sau nu vrea, de care mai tare mĕ tem, atunci sĕ se îndrepte lucrările și pretensiunile către acela, care a nimicit, și făcut nesigură dotațiunea de până acum, adecă statul legile lui nefaste.

ţin, deplină cunoscinţă ot se sus- iserica nóstră póte asigura o dotațiune corespundĕtóre dela sine, numai dacă forurile și corporațiunile nóstre bisericesci se vor interesa prin formarea de proiecte și dacă credincioșii nostri vor dori acésta din tot sufletul și din tot cugetul și acésta în modurile următóre.

1. Dacă prin congresul național bisericesc nu se altera principala și sigura dotațiune a protopresbiterilor, atunci trebuia mărite protopresbiteratele și pre lângă venitele de mai nainte și în sume mai mici și cu ajutórele de cari pot dispune fondurile archidiecesane și cu o contribuire de 10—20 cr. de familie, care are avere, se putea face o dotațiune sigură și îndestulitóre. Unde nu s'ar fi putut mări protopresbiterale se putéu da ajutóre mai mari din fondurile centrale. Acéstă se putea face fără greutate simțită din partea credincioșilor, căci ce este suma de 10—20 cr. pentru o familie cu óre care avere.

2. După-ce însĕ s'a adus decisul congresual, se póte urma tot cam așa: sĕ se mărescă protopresbiteratele, conform principiilor congresuale din 1881, se contribue credincioșii cu 30—50 cr. de familie cu avere și se póte asigura o dotațiune mulțămitóre; ér unde nu se pot mări protopresbiteratele acolo sĕ se dea ajutóre mai mari din fondurile archidiecesane.

Numai o astfel de dotare este posibilă din partea bisericei, căci fondurile archidiecesane nu pot suporta dela sine o dotațiune cuvenită: ér mergênd la averile bisericesci, acelea se prea micșoréză, pre când scopul este ca se crescă, dacă se doresce a ajunge un viitoriu mai bun, sau nu sunt în cele mai multe comune bisericesci sau au lipsă de ele însĕși comunele bisericesci.

Apoi sĕ nu se dorescă atâtea protopresbiterate fără nici o dotare, căci ce pot lucra 6—8 asesori consistoriali, aceea pot sĕ lucre și 20 protopresbiteri și nu 35 cum sunt acum și cari în lipsă de dotațiune, trebue sĕ-și neglige activitatea oficiosă, ocupându se cu alte afaceri pentru asigurarea subsistinței familiei.

Dacă se dă unui funcționar o dotațiune mulțămitóre și prin acésta posibilitatea de lucrare, atunci se póte pretinde dela el, sĕ și lucre și acésta o va și face, când nu va mai trebui a se cugeta cum sĕ-și asigure subsistința.

In dotarea de mai sus numai singură încassarea ar fi grea, dar cred, că statul după-ce a prescurtat atât de mult pre oficialii bisericei fără a le da vre-o despăgubire până scum, dóră va fi atât de just, la întrevenirea bisericei, ca prin o simplă ordinațiune se îndatoreze pre primăriile comunale a face incassarea după listele statorite și primite dela oficiile parochiale.

Dacă o astfel de dotațiune nu se póte, atunci nu rĕmâne alt remediu, decât a se cere despăgubire dela acela, care a făcut nesigure venitele de până acum, adecă dela stat și dacă acesta este moral și just, trebue se o facă. Pentru a se mijloci o dotare din acésta parte, trebue sĕ facă pașii necesari conducĕtorii bisericei nóstre împreună cu cei chemați, căci singuratic sau parțial nu se póte. Acéstă dotațiune se se dea dieceselor după trebuințele lor și aceste se sistemiseze dotațiunea recerută, luând de basă datele anterióre.

Ar fi consult, ca aceste modalități se fie pertractate în o conferință convocată de Preasânțiții archierei și în care se fie representat fie-care protopresbiterat prin protopresbiter, un preot și dacă se póte și doi membrii ai sinodului protopresbiteral.

Ași dori, ca cât mai curênd sĕ se facă pașii necesari în aceste direcțiuni alegându-se ori una ori alta, pentru-ca sĕ nu se pornéscă alte curente nesănătóse și spre dauna bisericei nóstre. Cei mai chemați la pornirea lucrărei în acésta afacere sunt Preasânțiții archierei.

Acum ar fi tîmpul sĕ ajute toți câți le place a declama: „Preoți cu crucea 'n frunte“. Un cler înțelept și mulțămit dotat póte sĕ lucre mult în mijlocul poporului, căci atunci i-s'a dat puterea și arma necesară. Napoleon a dis că se aibă clerul și a învins tóte. Christos arată, că un păstoriu bun pădesce turma. De aceea prin nóuele reforme s'a intenționat a se bate păstoriul, ca sĕ se risipéscă turma! Sĕ nu se crédă, că prin apucarea córnelor plugului s'a făcut ajutoriu, căci mulți protopresbiteri nu au case și moșie, de cum pluguri și ar lucra și cruța, dar n'au ce!

O dotațiune cinstită, legală și vĕdită ar contribui mult la autorítatea protopresbiterilor și la o lucrare a lor mănósă, căci până acum prea au fost bârfiți din tóte părțile.

Din o astfel de dotare s'ar puté da o parte anumită pentru crearea de fonduri, ca astfel sĕ ne îngrigim și pentru un viitoriu mai sigur și în care contribuirile de sus sĕ înceteze.

Prin aceste am dorit sĕ-mi fac numai datorința!

Un protopresbiter.

Părintele Lucaciu missionariu catolic în România.

Am pus în numĕrul trecut în vederea publicului nostru un articol trimis din Roma diariului unguresc „Pesti Hirlap“, în care articol se desvĕluesc planurile vaticanului cu privire la propaganda catolică în România.

In articolul acesta se spune anume, pentru-ce tocmai societatea pentru propagarea catolicismului a rehabilitat pe părintele Lucaciu contra voinței episcopului lui, și în special pentru ce părintele Lucaciu tocmai în România își arangiază acum după eliberare asemenea apoteosări, pe cari în interesul causei nóstre naționale le condamnă chiar și bărbații, cari au fost în închisóre împreună cu părintele Lucaciu.

Corespondența vorbesce destul de elocuent, și cu deosebire o recomandăm deosebitei atențiuni a confraților ortodocși din România.

Étă corespondența din cestiune:

Roma 2 Ianuariu.

Lucaciu indată, ce a scăpat din temnițele Seghedinului, a venit de a dreptul la Roma. Scopul călĕtoriei sale a fost a sĕ rehabilita înaintea Vaticanului și de a fi întrodus în postul sĕu de paroch în comuna Șișești, din care post l'a fost dimis episcopul din Gherla, pentru negligarea datorințelor sale preoțesci și alte mai multe abusuri.

La sosirea sa în Bucuresci avênd un interviev cu un redactor dela diarul „Epoca“ a dis referitor la procesul sĕu, că în cercurile Vaticanului a raportat cea mai strălucită învingere asupra episcopului Szabo și asupra Guvernului magiar, fiind-că Papa a ridicat sentința episcopului și l'a întrodus iarăși în oficiul sĕu de paroch.

Avem date positive despre aceea, că cele spuse de Lucaciu redactorului dela „Epoca“ nu sunt vorbe góle, ci corespund pe deplin adevĕrului, de óre-ce „Propaganda fide“, care a fost încredințată cu cercetarea meritorică a procesului lui cu data de 21 Decembre 1895 într'adevĕr l'a restituit în parochia din Șișești.

Meditând puțin asupra acestei restituiri nici pe un moment nu ne mai putem îndoi, că restituirea acésta este un pas înainte în lupta, pe care cercurile Vaticanului o pórtă față de guvernul magiar liberal. Restituirea lui Lucaciu e sigilarea oficiósă a alianței, pe care patrioții ultramontani în consonanță cu nisuințele irridentiste ale naționalităților îndreptate contra integrității statului magiar, au încheiat cu ómenii vaticanului, ca sĕ restórne legile liberale bisericesci ale guvernului magiar.

Pretinia și bunăvoința însĕ, cu care s'au purtat cei din Vatican față de individualitatea părintelui Lucaciu își află esplicarea, afară de cele spuse, în o altă causă de caracter mai general.

Și papismul 'și are „visul sĕu de aur“ întocmai ca și Lucaciu. Cine cunósce tendințele Romei, acela de sigur scie, că papismul nici când nu a abandonat speranța, că va veni vremea, când biserica ortodocsă din Orient sĕ va împreuna cu cea catolică de Roma. „Propaganda fide“, acésta instituțiune bisericéscă nu numai cultivă acésta tendință, ci pentru ca sĕ ajungă la acel „vis de aur“, nu scapă din vedere nici o ocasiune, ce crede a fi favorabilă scopului urmărit

Unirea cu ortodocșii de nord de sub suveranitatea țarului încă nu e eschisă din programul lor, dar totuși nu forméză deocamdată obiectul concret al acțiunei lor. Li sĕ pare cu mult mai posibilă unirea cu ortodocșii din peninsula Balcanică, deórece aprópe din fie care popor din peninsulă biserica catolică î-și are credincioșii sei afară de poporul grec. Dintre slavii de sud croații sunt catolici, esistă și o însemnată biserică catolică în Bosnia, și chiar nici bulgarii catolici nu forméză un factor de desprețuit în calculul „Propagandei fide“.

Mai statornică e însĕ credința și speranța în catolisarea românilor. Inrudirea poporului român prin limbă și sânge cu ginții e latine forméză basa cea mai sigură în ochii „Propagandei fide“ pentru catolisare.

Tendințele daco romaniste, cari stau în strînsă legătură cu panlatinismul mână așa dicênd apa pe móra acestei nisuințe de catolisare, chiar și numai din motivul, că preoțimea catolică, ca ante luptătoriul cel mai înflăcărat al ideilor și ilusiunilor naționale va câștiga simpatii pentru aceste nisuințe de catolisare

Catolisarea slavilor de sud a credut Vaticanul, că o va ajunge prin mijlocirea episcopului Strossmayer, de aici sĕ póte numai esplica favorul, de care a fost în totdéuna împărtășit episcopul Strossmayer din partea Vaticanului. In cercurile preoțesci gr. catolice încă nu s'a găsit până acuma o persónă asemenea lui Strossmayer, care ca apostol înflăcărat al idealelor daco-romaniste, îmbrăcat în caldele sentimente ale naționalismului, sĕ fi putut furișa, fără a fi observat, în inimile românismului ordocs nisuințele de catolisare ale Romei.

După vederile celor din Vatican, pentru realisarea acestui sublim plan, cel mai potrivit om ar fi tocmai Lucaciu. Popularitatea și fanatismul lui național împreunate cu briliantele luí însușiri personale i-ar asigura încrederea cea neclintită opiniunei publice române, care e fanatică în punctul ideilor daco române, și așa ar putea adormi suspiciunea preoțimei ortodocse, ca nimenea sĕ nu observe, că aici sub masca tendințelor și idealelor naționale într'adevĕr Vaticanul î și urmăresce planurile sale de catolisare, și pentru cari planuri Lucaciu e folosit ca unéltă.

Dacă Lucaciu ar fi rĕmas un preot alungat prin sentință episcopéscă, ar fi devenit un agitator eminent, care multe neplăceri ar fi putut causa guvernului magiar, un martir popular a tendințelor irredentiste și dacoromaniste, nu ar fi putut însĕ fi un mijloc potrivit în mânile Vaticanului, pentru recatolisarea românilor ortodocși. Pentru aceea a trebuit, ca el chiar cu umilirea directă a scaunului episcopesc sĕ fie spălat de tóte pĕcatele bisericesci şi canonice.

Rehabilitând în persóna lui Lucaciu pe preot, celelalte vor urma de sine. Lucaciu trebue sĕ devină episcop numai cât după trecutul sĕu pe pămênt unguresc nu va fi nici odată. Şi aici însĕ se póte ajuta. Lucaciu se va expatria preste vre-o doi ani de bunăvoie în Roma, sub pretextul, că acolo şi pe întreg pămêntul italian. sĕ represinte causa română. Va trăi în Roma, ca acolo la umbra columnei lui Traian sĕ-şi întăréscă sistemul nervos al spiritului pentru lupta cea mare națională. Intre aceste Roma se va înțelege cu guvernul român, care de mult are dorința ferbinte, ca un preot de naționalitate română sĕ şadă pe scaunul metropolitan rom.-cat. din Bucuresci şi aşa Lucaciu, ca metropolit catolic al României îşi va face intrarea triumfală în biserica-catedrală a sftului Iosif din Bucuresci.

Aşa sĕ întâlnesce ambițiunea individuală a lui Lucaciu cu aspirațiunile Vaticanului. Aşa i-a întrunit pe ei dorul de rĕsburare şi ura neîmpĕcată în contra guvernului liberal magiar. Ascuțişul acestei alianțe este în primul rênd în contra nóstră îndreptat, nu noi însĕ îi vom plăti prețul, ci societatea română, a cărei linisce o va turbura tendințele catolisătóre a Vaticanului apoi biserica română ortodocsă, în contra căreia Lucaciu, după realisarea aspirațiunilor sale va duce o luptă neîmpăcaveră.

Se póte întêmpla, ca Romei sĕ nu i succédă realisarea acestui plan, însĕ nu Lucaciu va fi de vină, fiind-că el tóte le va face, pentru-ca din Bucuresci sĕ devină cu timpul — după-cum singur s'a esprimat în o vorbire ținută în dilele aceste, cu ocasiunea petrecerei sale acolo — o Romă orientală.

Noutăți.

Avis membrilor „reuniunii române de musică din Sibiiu": Astădi, Sâmbătă, probă de cântări în sala dela „Musikverein" dela 6—8 óre séra; mâne, Duminecă, în presara anului nou petrecere cu dâns în saletul dela *„Gesellschafthaus"*. Membrii activi ai reuniunei române de musică din Sibiiu, arangiatorii acestei petreceri, au luat tóte dispozițiile de lipsă. ca publicul sĕ fie din tóte punctele de vedere mulțumit. Sunt deci invitați cu caldură toți binevoitorii şi prietinii reuniunii.

* * *

Petrecerea sodalilor români din Sibiiu, anunțată pe diua primă de Crăciun a fost ținută cu mult succes în séra acestei dile. Aprópe tóte punctele din program, cântări în cor şi solo, declamațiuni şi teatru au fost bine reuşite. Cu deosebire dl Poponea s'a produs fórte frumos cu cântarea „Unde eşti", deasemenea şi d-şóra Grecu în rolul Smaranditei din „Rĕmăşagul" lui Alexandri.

După concert şi teatru a urmat joc, care a decurs cu multă însuflețire până diminéța.

Petrecerea a fost bine cercetată.

* * *

Publicațiune. Comitetul municipal al comitatului Sibiiu a decis în şedința din 19 Decembre 1895 sub Nr. 652 pe basa alineei a 2 a a §-ului 34 al art. de lege XXI din anul 1886, că locurile acelor membri ai comitetului municipal, cari au eşit din comitet sĕ se întregéscă prin alegere, care se va efeptui în 20 Ianuariu 1896 st. n.

Acésta se aduce la cunoscintă publică cu următoriul adaus:

1. Spre orientare s'a pus lista virilistilor pe anul 1896, lista membrilor aleşi în localitățile oficiu ale comunelor respective spre vedere publică.

gerea se va efeptui în modul

oral al Mercurii sunt
i. Presidentul de ale-
reotul, substitut Ioan
egere: localitatea ofi
Mercurea.

3. Dreptul de alegere activ şi pasiv îl au toți aceia, cari sunt induşi în lista alegĕtorilor de deputat dietal pe 1896.

4. Alegĕtorii sunt pe basa §-ului 38 XXI din 1886 îndreptățiți a-şi designa la începutul alegerii 4 bărbați de încredere lângă president.

5. In sensul §-ului 39 XXI din 1886 alegerea se va începe în diua mai sus amintită la 9 óre diminéța şi se va fini tot în acea di la 4 óre după amédi.

6. Spre orientare se mai aduce la cunoscință, că se țin:

a) de cercul electoral al Mercurii comunele: Dobârca, Cărpiniş, Apoldul inferior, Apoldul superior, Amnaş, Poiana, Rod Ludoş, Gârbova, Mercurea, Topârcea.

Sibiiu, în 6 Ianuariu 1896.

Vice-comitele comitatului Sibiiu:
Reissenberger.

* * *

Prima femee la universitatea din Budapesta Facultatea filosofică a universității din Budapesta va avé deja în semestrul procsim ascultători de secsul femenin Se înțelege, că deocamdată numai unul, în persóna domnişórei Vilma Glücklich, profesóră la preparandia de învĕțătóre, care a petiționat deja la senatul universității, ca pe basa atestatului de maturitate s'o admită ca ascultătóre ordinară la facultatea filosofică. Petenta voiesce sĕ se cualifice pentru catedra de profesor la scólele medii, şi dacă senatul îi va implini cererea, dênsa va fi prima femeie ca ascultătóre ordinară la universitatea ungară.

* * *

Victimele dela Monte-Carlo. După o statistică oficiósă a principatului Monaco, casina din Monte-Carlo — renumită în tótă Europa, pentru jocurile ei hazarde — a trimis în decursul esistinței sale de 22 ani numai puțin decât 5 mii de indivizi pe lumea cealaltă. Dintre aceştia pe un an vin circa 227 ómeni. E de notat, că statistica numită nu cuprinde şi numele acelor nenorociți, cari s'au sinucis în alt loc, după ce şi-au perdut tótă averea în casina din Monte-Carlo. Numĕrul acestor din urmă încă nu e tocmai mic.

* * *

Nostim. Despre Episcopul Wilmer, un preot cunoscut din America, sĕ povestesce următórea anecdotă: Unul d'intre amicii sĕi perdu pe soția sa şi dispuse sĕ sĕ facă pe piatra dela mormênt următórea inscripție: „S'a stins lumina ochilor mei". Un an după aceea era ér însurat şi întrebă pe episcopul, cum sĕ schimbe acum inscripția: „E fórte bună" rĕspunse el, „numai sĕ mai adauge neconzolabilul soț". Dar mi-am prins alta.

* * *

Disciplina în familia împĕratului german. Din Berlin s'a lățit scirea despre un incident petrecut între împĕratul Wilhelm şi cumnatul seu prințul Frideric Leopold, care incident ilustréză fórte mult modul, cum îşi scie împĕratul Willelm susține autoritatea chiar şi în cel mai strins cerc familiar. Prințul Frideric Leopold locuesce împreună cu soția sa în castelul Glienicke Intr'o di patinând princesa, se răci, şi trebui sĕ rĕmână mai mult timp în pat. Intraceea audind împĕrătésa despre acésta, merse sĕ visiteze pe ruda ei bolnavă, dar princesa nu voi s'o priméscă, despre ceea-ce împĕrătésa se plânse împĕratului Wilhelm. Impĕratul chemà imediat la sine pe prințul Leopold şi îl interpelà asupra purtărei soției sale, acesta însĕ rĕspunse, ca totdéuna, în ton umilit şi provocător. Atunci împĕratul îl demisionà, ordonà însĕ generalului Bülow, ca numai decât sĕ mérgă la castelul Glienicke, sĕ-i ia prințului sabia şi sĕ-i comunice, că împĕratul îl pedepsesce la 5 dile arest în fortăréță şi mai departe arest simplu în odăile castelului. Ordinele împĕratului au fost strict èsecutate, şi şi princesei i s'a interdis eşirea din castel pe timp nedeterminat.

* * *

Scrutarea muntelui Arrarat. Trei oficeri din trupele rusesci, ce se află staționate în Caucaz, s'au decis, sĕ se suie pe muntele Arrarat, ca sĕ afle piscul cel mai înalt şi totodată sĕ afle ce animale şi plânte se află pe piscul acestui munte renumit încă din biblie. Oficerii au suit muntele în timp de două dile şi după calculul lor muntele e inalt de 17,000 de urme. Vegetațiunea este neînsemnată, nu se află pe el decât nisce tufe degenerate ici şi colo. Despre animale nici poveste nu-i. Locuitorii de prin prejur afirmă despre un anumit punct al muntelui, că acela ar fi locul unde s'a oprit naia lui lui Noe, după scăderea apei. Imprejurul muntelui locuesc armení şi curdi, şi susțin, căei îşi derivă originea dela strămoşul lor Haic, care a fost strănepotul lui Noah, şi ei de aceea se şi numesc Haici.

O nóuă lotterie de classă. Ni sĕ scrie din Budapesta: Acum se vor emite losurile *lotteriei a doua de classă unguresci.* Marele succes, care a întrecut tóte aşteptările, care a însoțit întroducerea instituțiunei lotteriei de classă în Ungaria, a dovedit, că lotteria de classă în patria nóstră de o parte prin aceea, că mână mania de joc pe nisce căi sănĕtóse, de altă parte prin *opprimarea lotteriei mici*, împlinesce o *adevĕrată misiune culturală*. Cu patriotism demn do recunoscință a îmbrățişat populațiunea ungară acéstă lotterie pentru scopul ei patriotic, — câştigul curent este menit pentru parțiala acoperire a speselor împreunate cu *esposiția milenară.* Dacă cea dintâiu lotterie a avut un astfel de succees acesta va rĕmânea credincios într'un grad mai mare şi lotteriei a doua, propriei *lotterii a Milleniului.* Pentru că acéstă a doua lotterie este arangiată cu mult mai multe şanse ca cea dintêiu. Conform planului de joc, pe care am avut ocasiune sĕ-l vedem. are *a doua lotterie de classă unguréscă 120 000 de losuri cu 45 007 câştiguri împărțite în trei classe în sumă totală de 9,200 000 kr. Cea dintâiu classă* a cărei *tragere se va face dela 5 până în* [illegible] *Februariu 1896*, numĕră 10 000 câştiguri în sumă totală de 1,268.000 kr., sunt *câştiguri principale* de 80.000, 60.000, 40.000, 30.000, 20.000, 15.000, 10,000 kr. şi aşa mai departe. La o lună după acéstă tragere urméză îndată tragerea *classei a doua,* anume dela 11 până în 14 Martiu tot cu 10.000 de câştiguri în sumă totală de 1,648.000 kr. şi acéstă classă are *câştiguri principale* de 100 000, 60.000, 40.000, 30 000, 20.000, 15.000, 10.000 kr., şi aşa mai departe. *A treia classă* numĕră 25.007 câştiguri în sumă totală de 6,284.000 kr., şi tragerea acestei classe sĕ face din 12 până în 28 Maiu. La acéstă classă sunt 58 de câştiguri principale dela 400,000 până la 6000 kr., şi cel din urmă câştig dobândesce *premiul de 600,000 kr.* aşa dară sĕ urcă cel mai mare câştig în cel mai favorabil cas la *un Million,* în cel mai nefavorabil la 606,000 kr. *Prețul* unui los pentru fie-care clasă este de 20 fl., totuş s'a menținut şi de astădată *împărțirea* atât de plăcută în *jumĕtăți* (10 fl.) în a *decea parte* (2 fl.) şi în a *douadecea parte* d'intr'un los (1 fl.) *Losuri complete,* adecă losuri, cari sunt valabile pentru *tóte trei classele,* costă: Unul întreg 60 fl„ o jumĕtate 30 fl., a decea parte 6 fl., şi a douadecea parte 3 fl. Considerând aderența cea mare pentru lotteria de classă sĕ aştéptă o repede deplassare şi a losurilor lotteriei a doua şi de aceea sĕ recomandă fie-căruia, sĕ facă cât mai grabnic comandele la *collectorul principal al lotteriei, Carl Heintze,* Budapesta, Servitenplatz Nr. 3. Acéstă atragere a atențiunei o înțelege fie-care, care a petrecut înainte cu câte-va dile în capitală şi a trecut din întêmplare prin Servitenplatz. Plata câştigurilor a trebuit sĕ sĕ facă cu *asistență poliţienéscă,* care sĕ facă un cordon înaintea localului lui Heintze. Acum îşi putea ori-cine face o idee, *cât de mulți ómeni* au câştigat în loteria de classă, *câte mii au devenit prin ea fericiți.*

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Epistola enciclică sinodală

a Sanctității Sale Patriarchului ecumenic de Constantinopol.

(Urmare.)

VII. Deci biserica una, sântă şi catolică apostolică a celor şepte sinóde ecumenice, credea şi dogmatiza, conform cuvintelor evangelice, că Sântul Spirit se purcede din tatăl; dar în Apus, deja dela secotul al IX, a început a se falsifica sântul simbol al credinței, compus şi aprobat de sinóde ecumenice, şi a se rĕspândi abusiv idea că sântul Spirit se purcede şi dela Fiul. De sigur papa Leon al XIII, nu ignoră că un predecesor al sĕu ortodox, cu acelaşi nume şi apĕrător al ortodocsiei, Leon al III, în anul 809 prin hotărîre sinodală a respins adaosul acesta antievangelic şi illegal „şi dela Fiul" (Fillioque) şi a săpat sântul simbol al sinodului I şi al II, intact şi fără vr'un adaus pe două table de argint în elinesce şi latinesce punêndu-le inscripțiunea: „Acestea le-am pus eu Leon pentru iubirea şi păstrarea credinței ortodocse (Haec Leo posui amore et cautela fidei ortodocsae"). [1]) De asemenea de sigur nu ignoră că abia în secolul al decelea sau la începutul celui de al unspredecelea, s'a furişat oficial şi în biserica Romei, acest adaus antievangelic şi ilegal la sântul simbol al credinței, şi că biserica romană insistând în inovațiunile sale, şi neîntorcêndu-se la dogma sinódelor ecumenice, ea singură are tótă respunderea în fața bisericei celei una, sântă, catolică şi apostolică a lui Christos, care ține cu tarie la cele străbune şi păştréză întru tóte nealterat depositul sacru al credinței urmând preceptei apostolice: „Depo„situl cel bun sĕ-l pădesci prin Spiritul cel „Sânt carele locuesce întru noi, depărtându-te „de vorbirile profane şi deşerte şi de con„troversele sciinței false, pe care unii pro„fesând-o, s'au abătut dela credința". [2])

VIII. Biserica, una, sântă catolică şi apostolică a celor şepte sinóde ecumenice botéză prin întrăită cufundare în apă; ér papa Pelagiu, numesce acéstă întreită cufundăre poruncă a lui Dumnedeu. Chiar şi în secolul XIII se păstra în Apus botezarea prin întreita cufundare, şi mărturii evidente sunt colimvitrele sacre, cari se păstréză în cele mai vechi biserici ale Italiei. Dar în timpurile mai noui, s'a furişat şi s'a admis de biserica papală stropirea şi turnarea (apei), ea insistă şi astădi în acéstă inovațiune, lărgind cu acésta prăpastia ce s'a săpat de ea. Ér ortodocsii rĕmânênd credincioşi tradițiunei apostolice şi practicei bisericei celor şepte sinóde ecumenice; „luptăm pentru averea comună, a credinței celei sănĕtóse păstrată şi transmisă nouă dela părinți".

(Va urma.)

---

[1]) Vedi Anastasie presbiterul şi bibliotecar al Romei, în viețile Papilor, viața lui Leon al III. Actul acesta reprobatoriu al lui Leon al III, papa al Romei, contra celor ce falsificau dogmele, menționându-l şi fericitul Fotiu în faimósa sa epistolă către Metropolitul Aquiliei, se esprimă astfel: „Chiar şi Leon archiereul Romei (ca sĕ las pre cei 'nainte de el), atât cel vechiu, cât şi după dênsul Leon cel nou, s'a arĕtat că au aceleaşi sentimente ca şi biserica catolică şi apostolică şi ca şi archiereii cei sânți, cei mai 'nainte de ei şi că urméză legiuirilor apostolice: Cel dintâi către sântul sinod al IV ecumenic, contribuind mult la ținerea lui, atât prin trimiterea în numele sĕu a bărbaților celor sânți, cât şi prin epistola sa proprie, prin care au fost supuşi Nestoriu şi Eutichie, a declarat conform hotărîrilor sinodale de mai 'nainte, că Sântul Spirit se purcede din Tatăl, ér nu şi din Fiul. Tot astel şi Leon cel mai nou, carele a voit sĕ se întrécă cu credínța ca şi cu chemarea. Acesta mai ales, acest rîvnitor călduros al pietăței, nevoind cu nici un preț ca sĕ se altereze prin o limbă barbară învĕțătura cea curată a credinței nóstre, a făcut pre cei din Apus, precum s'a dis la început, sĕ prea măréscă şi sĕ teologhiséscă Sânta Treime în limba grécă. Şi nu numai cu cuvêntul şi cu porunca, dar pre-criind din pe plăci făcute, ca nisce colóne, şi punêndu-le în fața tutulor le-a aşedat lângă uşile bisericei ca tutulor sĕ fie cu nlesnire spre a învĕța nealterată drépta credință şi sĕ nu mai pótă avea nici un mijloc d'a falsifica credința nóstră a creştinilor, inovatorii şi falsificători oculți, şi a introduce ca al doilea causator, pe lângă Tatăl, pre Fiul, carele se onoréză, ca Fiul născut din Tatăl din care şi Spiritul se purcede. Şi nu numai acesti doi dintre bărbații cei sânți ce s'au ilustrat in părțile Apusului, sunt cari au păstrat credința nealterată; nu are lipsă de astfel de predicatori biserica apusenilor; sunt şi alții fórte mulți, cari cu greu s'ar putea numĕra (Epist. V. §. 3).

[2]) II. Tim. I. 14; I. Tim. VI. 20.

◆ ◆ ◆

Candidat de advocat

bine cualificat, cu pracsa omnilaterală în cele juridice şi administrative, cu cunoscința perfectă a limbei **magiare** şi **germane** se primesce în cancelaria advocatului din **Budapesta Dr. Emiliu Babes, (IV Magyar utcza 30).**

Salariul lunar se urcă conform cualificațiunei respectivului candidat la 50—80 fl v. a. Oferte cu tóte datel cele de lipsă sunt a se adresa la c celaria susnumitului advocat.

◆ ◆ ◆

Nr. 62/895 parochial. [228] 1—3

Publicaţiune.

Neaprobând-se din partea Venerabilului Consistoriu archidiecesan greco-oriental din Sibiiu prin rescriptul Nr. 6546 Epitr. de dato 23 Septembre a. c. licitaţiunea din 7 Iuliu a. c. pentru edificarea scólei confesionale gr.-orient. din Poiana-mĕrului comitatul Făgăraşiu, prin acésta din nou sĕ aduce la cunoscinţa publicĕ, cumcă **în 19 Ianuariu stilul n. anul 1896 la 2 óre p. m.** se va da în licitaţiune minuendă în cancolaria parochială din Poiana-mĕrului **clădirea edificiului scolar** constătătóre din 6 odăi conform planului de edificare aprobat de locurile competente.

Condiţiunile de licitaţiune, planul, precum şi preliminariul speselor se pot vedea la cancelaria oficiului parochial în ori ce timp. Se observă, că lucrul de măsărit pe lângă garanţie solidă şi cauţiunea recerută se póte da şi separat.

Licitaţiunea se va efeptui verbal şi prin oferte reservându-şi dreptul ca comitetul parochial nu e legat de minus oferent. Intreprinḑĕtorul e obligător nemijlocit după subscrierea contractului, ér pentru comuna bisericéscă numai după aprobarea din partea Venerabilului Consistoriu.

Doritorii de a intreprinde acéstă clădire, va fi datori a depune un vadiu în bani gata sau în hârtii de valóre, în sumă de 10% dela suma de esclamaţiune statorită cu fl. 6612 v. a. şi a se presenta cu decrete de măestrii.

Din şedinţa comitetului parochial gr.-orient. din Poiana-mĕrului, ţinută la 26 Novembre 1895.

Moise Micu,
preşedintele comitetului.

Nr. 1038/1895 com. [223] 3—3

CONCURS.

Prin acésta escriu concurs pentru cinci posturi de practicanţi administrativi, devenite vacante în comitatul Sibiiului, cu următórele salare:

1 anual 600 fl.; 2 anual 500 fl.; 3 anual 300. fl v. a. plus pentru fiecare 60 fl. v. a ca relut de cuartir.

Doritorii de a reflecta la vre unul din aceste posturi au se-şi înainteze rugările lor instruite conform literei d, §-ul 3 art. de lege I. din 1883, respective conform alineatului ultim, a §-lui 5 din acea lege, cel mult până în 10 Ianuarie 1896 st. n. la mine.

Sibiiu, în 23 Decembre 1895 n.

Dela comitele Sibiiului etc.

Thalmann m. p., comite.

De stat aprobată

II. LOTTERIE DE CLASSĂ UNGARĂ

din incidentul esposiţiei millenare în Budapesta

120.000 de losuri cu **45.007** câştiguri împărţite în trei classe şi un premiu.

Datul tragerii:

pentru classa I.:	pentru classa II.:	pentru classa III.:
dela 5 până în 8 Februarie 1896.	**dela 11 până în 14 Martie 1896.**	**dela 12 până în 8 Maiu 1896.**

Preţurile losurilor (valabile pentru o classă):

1 întreg	1 jumĕtate	1 a ḑecea parte	1 a doua ḑecea parte
20.—	**10.—**	**2.**[illegible]	**1 fl.**

Preţurile losurilor complete (valabile pentru tóte trei classele):

1 întreg	1 jumĕtate	1 a ḑecea parte	1 a doua ḑecea parte
60.—	**30.—**	**6.—**	**3 fl.**

Câştigurile să plătesc **întregi, libere de dare şi tacse,** şi **fără nici o reţinere**; tragerile stau sub supraveghierea autorităţilor statului şi sĕ fac în presenţa unui notar public regesc. Publicând planul sortării, facem cunoscut, că losurile de aḑi înainte sĕ pot căpĕta pe lângă preţurile originale de mai sus dela colectorii făcuţi cunoscuţi prin placate.

Budapesta, 24 Decembre 1896.

Direcţiunea lotteriei de classă ungare.

Cel puţin tot al treilea los câştigă.

ŞANSE DE CÂSTIG

ca şi cari încă n'au mai fost nici odată

oferă

II. LOTTERIE DE CLASSĂ UNGARĂ

aprobată de stat.

450.007 câştiguri în bani, împărţite în 3 classe în sumă totală de **9,200.000** corónc.

Cel mai mare câştig în casul cel mai favorabil UN MILION coróne.

Cel puţin tot al treilea los câştigă.

Tragerea classei I:
Dela 5 până în 8 Feeruarie 1896.

Planul de câştig:

Câştiguri	Coróne	Coróne
1 á	80.000=	80.000
1 „	60.000=	60.000
1 „	40.000=	40.000
1 „	30.000=	30.000
1 „	20.000=	20.000
1 „	15.000=	15.000
1 „	10.000=	10.000
2 „	8000=	16.000
8 „	4000=	32.000
10 „	2008=	20.000
13 „	1000=	13.000
100 „	400=	40.000
860 „	200=	172.000
9000 „	80=	720.000
10.090	Câştiguri la olaltă	1,268.000

Tragerea classei II:
Dela 11 până în 16 Martie 1896.

Planul de câştig:

Câştiguri	Coróne	Coróne
1 á	100.009=	100.000
1 „	60.000=	60.000
1 „	40.000=	40.000
1 „	30.000=	30.000
1 „	20.000=	20.000
1 „	15.000=	15.000
1 „	10.000=	10.000
2 „	8000=	16.000
8 „	4000=	32.000
10 „	2000=	20.000
13 „	1000=	13.000
100 „	400=	40.000
860 „	200=	172.000
9000 „	120=	1,080.000
10.000 „	Câştiguri la olaltă	1,648.000

Tragerea classei III:
dela 12 până în 28 Maiu 1896.

Planul de câştig:

Câştiguri	Coróne	Coróne
1 premiu	600.000=	600.000
1 á	400.000=	400.000
1 „	300.000=	300.000
1 „	200.000=	200.000
1 „	100.000=	100.000
2 „	40.000=	80.000
2 „	20.000=	40.000
5 „	10.000=	50.000
10 „	8000=	80.000
34 „	6000=	204,000
100 „	2000=	200.000
200 „	1000=	200.000
2650 „	200=	530.000
22.000 „	150=	3,300.000
25.007 „	Câştiguri şi 1 premiu	6,284.000

Acel câştig din aceste 57 de câştiguri principale, care sĕ va trage mai pe urmă, dobândesce şi premiul de 600.000 coróne.

Preţurile losurilor (valabile pentru o classă):

1/1	1/2	1/10	1/20
20.—	**10.—**	**2.—**	**1.— floreni**

Losuri complete (valabile pentru tóte trei classele):

1/1	1/2	1/10	1/20
60.—	**30.—**	**6.—**	**3.— floreni**

[227] 1—5

Recomandă şi trămite pe lângă înaintarea mai întâi a preţului sau pe lângă rambursă postală

Budapesta,
Servitenplatz Nr. 3.

Carl Heintze,

Budapesta,
Servitenplatz Nr. 3.

☞ Pentru siguranţă sĕ recomandă, a cere trămiterea losurilor în scrisori **recomandate** şi are sĕ se trimită pe lângă preţurile originale de mai sus ale losurilor pentru portul scrisorilor recomandate şi pentru listele de tragere la losurile de classă 25 cr., pentru porto şi cele 3 liste de tragere la comandarea losurilor complete 50 cr.

La I lotterie de classă ungară am împărţit eu la muşterii mei următórele câştiguri principale: Câştigul principal de 400,000, 200,000, 100,000, 30,000, 50,000 de coróne etc. etc.

Adresa telegrafică:
Lottoheintze,
Budapesta.

Adresa tele
Lott
Bu

ctor prov. Dr. Nicolau Olariu. Editura şi tipariul tipografiei archidieces

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU